תהלים: סא סב

me super ;meū calceamentū projiciam Edom super ;meæ lotionis olla Moab
מואב סיר רחצי על־אדום אשליך נעלי עלי
me deducet quis ? *munitionis* civitatem me deducet Quis .jubila Peleſteth
פלשת התרועעי: מי יובלני עיר מצור מי נחני
egredieris non & ? nos *elongaſti* Deus tu Nonne ? Edom ad usque
עד־אדום: הלא־אתה אלהים זנחתנו ולא־תצא
ſalus mendacia & ;anguſtia ab auxilium nobis Da ? noſtris exercitib⁹ *in* Deus
אלהים בצבאותינו: הבה־לנו עזרת מצר ושוא תשועת
.noſtros *anguſtiaret* conculcabit ipſe & : fortitudine faciemus Deo In .hominis
אדם: באלהים נעשה־חיל והוא יבוס צרינו:

PSAL. LXI. סא

; meum clamorem Deus Audi .David ipſi Neghinoth ſuper Victori
1 למנצח על־נגינת לדוד: שמעה אלהים רנתי
2 :meū cor *deficiendo in* ,clamabo te ad terræ extremo Ab .meæ orationi intende
הקשיבה תפלתי: מקצה הארץ אליך אקרא בעטף לבי
turris : mihi ſpes fuiſti Quia .me deduces ,me à *exaltabitur* petram *in*
3 בצור־רום ממני תנחני: כי־הייתה מחסה לי מגדל־
ſperabo : ſecula tuo tabernaculo in Habitabo .inimici *faciebut* à fortitudinis
4 עז מפני אויב: אגורה באהלך עולמים אחסה
: mea vota audiſti Deus tu Quoniam .Selah ,tuarum alarum abſcondito in
5 בסתר כנפיך סלה: כי־אתה אלהים שמעת לנדרי
: adjicies regis dies ſuper Dies .tuū nomen timentibus hæreditatem dediſti
6 תוסיף ימים על־ימי־מלך שנתיו כמו־דר ודור:
: *Dei* *faciet ad* ſeculum Manebit .generatio& generatio ſicut ejus anni
7 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן יצרהו:
tuo nomini canam Sic .eum *cuſtodient* ,præpara veritatem & miſericordiam
8 כן אזמרה שמך לעד לשלמי נדרי יום יום:
.*die* *die* mea vota *me reddendum ad* : *perpetuum* in

PSAL. LXII. סב

ſilens Deum ad Tantùm .David ipſi cantus Jeduthun *ſuper* Victori
1 למנצח על־ידותון מזמור לדוד: אך אל־אלהים דומיה
2 : mea ſalus & *,mea petra* ipſe Tantùm .mea ſalus ipſo ab : mea anima
3 נפשי משנו ישועתי: אך־הוא צורי וישועתי
; interficiemini ? *virum ſuper deiraheris* Uſquequo .*multum labaſcam* non,mea elevatio
4 משגבי לא אמוט רבה: עד־אנה תהותתתו על־איש תרצחו
eſt ceſſitu.Ene à Veruntamen .impulſa maceria ,inclinatus paries tanquā vos univerſi
5 כלכם כקיר נטוי גדר הדחויה: אך משאתו
ſuo intimo in & ;benedicebit ſuo ore in ,mendacium voluerunt,expellere conſuluerunt
יעצו להדיחו רצו כזב בפיו יברכו ובקרבם
eo ab quoniam : mea anima tace Deo Tantùm .Selah ,maledicebant
יקללו־סלה: אך לאלהים דומי נפשי כי־ממנו
.*nutabo* non ,mea elevatio : mea ſalus & ,mea *petra* ipſe Tantùm .*mea expectatio*
6 תקותי: אך־הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט:
7

תרגום TARGUM.

10 בעשית מואב־אבי־אשמשו רגלי באדום נגריהון
היך דוד שוגי על פרקת קדל נגרי אדום
11 מלקית מסני עלוי פלשתאי יבבי בנשתא
12 דישראל: מן הוא דיוביל יתי לקרתא דחרבא
13 דצור מן הוא דרבדני עד אדום: הלא אתת הוא
14 שבקתנא ולא תפוק אלהא עם חילותנא:
הב לן סעדא מבעיקא ומגן הוא פורקנא דבר
נשא: במימראדמי נעבד חילא והוא יכבוש
מעיקנא:

סא

1 לשבחא על תושבחן לדוד: קבל יי בעותי
2 אצית צלותי: מן סיפי ארעא קדמך אצלי
3 באשתתלהיות לבי בכרך תקיף דמתחבני על
טינר רם מני דבר יתי: ארום הויתא רחיץ לי
4 קושטא דעשונא מן קדם בעל דבבא: אדור
במשכנך לעלמיא אתרחץ בטלל שכינתך
5 לעלמין: ארום אנתי יי שמעתא נדרי דיהבתא
6 ירותא לדחלי שמך: יומין על יומי מלכא
7 משיחא תוסיף שני היך דרי עלמא הדין ודרי
עלמא דאתי: יתיב לעלמין קדם יי טיבו וקשוט
8 מן מרי עלמא ינטרון ליה: כדן אשבח שמך
9 לעלמיא בד אשלים נדרי ביום פורקנא
דישראל וביום דיתרבי מלכא משיחא למהוי
מליך:

סב

1 לשבחא על ידי ידותון תשבחתא לדוד:
2 בדם לאלהא שתקא נפשי מניה פורקני: ברם
3 הוא תוקפי ופורקני משגבי לא אזוע ביום עקא
4 רבא: עד אן אתון מתרגשין על גבר חסיר
תתערבון קטולין כולהון היך שור דסטי היך
5 גודא רעיעתא: ברם כד יומון לאומבא
מתמלכין למנרח יחוון כדבובא בפומהון
6 יברכון ובלבהון ילטטון לעלמין: ברם לאלהא
7 שתוקי נפשי ארום מניה סברי: ברם הוא
תוקפי ופורקני משגבי לא אזועע:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

10 Conſilio Moabitarum intincti ſunt pedes
mei in Edom; fortes ejus ſicut olla lotionis
meæ, ſuper juncturam cervicis fortium Idu-
mæorum projeci calceum meum: ob Paleſti-
11 nos jubila congregatio Iſrael. Quis deducet
me ad civitatem deſtructam Tyri ? quis de-
12 ducet me uſque ad Idumæam ? Nonne tu
13 Domine dereliquiſti nos ? et non egredieris
Deus cum exercitibus noſtris ? Tribue no-
14 bis auxilium propter hoſtem : fruſtratoria
enim eſt ſalus hominis. In verbo *Domini*
edemus virtutem : et ipſe conculcabit op-
preſſores noſtros.

1 Ad laudandum pro hymnis, *Davidi.*

PSAL. LXI.

2 ACcipe Domine deprecationem meam;
intende orationi meæ. Ab extremis terræ in
3 conſpectu tuo orabo in anxietate cordis
mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa
4 eſt ſuper *rupem* altiorem me ipſo, deduc
me. Quoniam factus es ſpes mea; veritas
5 fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ. Ha-
bitabo in tabernaculo tuo in ſecula, confi-
6 dam in umbra majeſtatis tuæ in æternum.
Quoniam tu Domine exaudiſti vota mea,
7 dediſti hæreditatem timentibus nomen tu-
um. Dies ſuper dies regi Chriſto addes: an-
8 ni ejus ſicut generationes mundi venturi. Sedebit in ſe-
culo coram *Domino* : bonitas & veritas à
9 Domino mundi ſervabunt eum. Sic lauda-
bo nomen tuum in æternum, cum perſolve-
ro vota mea in die redemptionis Iſrael; &
in die quo ungetur rex Chriſtus ut regnet.

1 Ad laudandum per *manus* Idutun,
hymnus Davidi.

PSAL. LXII.

2 CErtè ſiluiſti Deo anima mea, ab eo
3 redemptio mea. Profectò ipſe eſt fortitu-
do mea & redemptio mea, redemptor me-
4 us, non movebor in die ærumnæ magnæ. Uſ-
quequò fremitis in virum miſericordem ?
5 cunctì evadetis homicidæ ſicut murus decli-
nans, ſicut maceries rupta. Utique cùm jura-
mentum ſe bene facturos interpoſuerunt,
6 conſultant ut impellant : nuntiabunt men-
dacium, ore ſuo benedicent, at corde male-
7 dicent in æternum. Veruntamen Deo tacea
anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea.
8 Profectò ipſe eſt fortitudo méa, et redem-
9 ptio mea, liberator meus, non commovebor.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܘܐܒ ܩܕܪܐ ܕܪܓܠܝ ܐܫܬܠܚ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܐܕܘܡ ܢܫܠܚ ܢܥܠܝ ܥܠ ܦܠܫܬܐ ܩܪܝ ܠܝ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܕܘܡ ܡܢܘ ܢܡܠܠ ܠܝ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܨܘܪ ܗܠܐ ܐܢܬ ܗܘܝܬ ܫܒܩܢ ܠܢ ܘܠܐ ܢܦܩ ܐܠܗܐ ܥܡ ܚܝܠܘܬܢ ܗܒ ܠܢ ܥܕܪܐ ܡܢ ܥܩܬܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܫܘܝܐ ܗܘ ܕܢܬܒܥ ܒܐܠܗܐ ܢܥܒܕ ܚܝܠ ܘܗܘ ܢܕܘܫ ܠܥܩܢܢ ܢ ܢ

Versio VULG. LAT.

10 Moab olla ſpei meæ. In Idumæam exten-
dam calceamentum meum : mihi alieni-
11 genæ ſubditi ſunt. Quis deducet me in
civitatem munitam ? quis deducet me
12 uſque in Idumaēam ? Nonne tu, Deus,
qui repuliſti nos: & non egredieris, De⁹,
13 in virtutibus noſtris ? Da nobis auxilio
de tribulatione: quia vana ſalus homi-
14 nis. In Deo faciemus virtutem : & ipſe
ad nihilum deducet tribulantes nos.

In finem,
In Hymnis David. LX.

1 EXaudi, Deus, deprecationem meã: in-
2 tende orationi meæ. A finibus terræ ad
te clamavi: dum anxiaretur cor meum, in
3 petra exaltáſti me. Deduxiſti me, Quia
4 factus es ſpes mea : turris fortitudinis à
5 facie inimici. Inhabitabo in tabernacu-
lo tuo in ſecula: protegar in velamento
6 alarum tuarum. Quoniam tu, Deus meus,
exauditi ſti orationem meam: dediſti hære-
7 ditatẽ timentibus nomen tuũ. Dies ſu-
8 per dies regis adjicies: annos ejus uſq; in
diem generationis & generationis. Per-
manet in æternum in conſpectu Dei: mi-
9 ſericordiam & veritatem ejus quis re-
quiret ? Sic pſalmum dicam nomini tuo
in ſeculum ſeculi: ut reddam vota mea de
die in diem.

In finem,
1 Pro Idithun, Pſalmus David,
LXI.

2 NOnne Deo ſubjecta erit anima mea?
3 ab ipſo enim ſalutare meum. Nam & ip-
ſe Deus meus, & ſalutaris meus : ſuſce-
4 ptor meus, non movebor ampliùs. Quo-
uſque irruitis in hominẽ? interficitis univer-
ſi vos: tanquã parieti inclinato et ma-
ceriæ depulſæ? Veruntamen pretium meum
cogitaverunt repellere, cucurri in ſiti:
5 ore ſuo benedicebant, & corde ſuo
6 maledicebant. Veruntamen Deo ſubje-
7 ctа eſto anima mea : quoniam ab ipſo
patientia mea. Quia ipſe Deus meus,
& Salvator meus : adjutor meus, non e-
migrabo.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

10 Μωάβ λέβης τῆς ἐλπίδός μου, ὅτι ἐπὶ Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑποδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑποτάγη-
11 σαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς ; τίς ὁδη-
12 γήσει με ἕως τῆς Ἰδουμαίας ; Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς ; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν τῇ
13 δυνάμεσιν ἡμῶν ; Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψε-
14 ως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ἐν ὕμνοις τῷ Δαυὶδ. ξ'.

2 ΕΙσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες
3 τῇ προσευχῇ μου. Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν
4 μου, ἐν πέτρᾳ ὑψώσάς με. ὁδήγησάς με, Ὅτι ἐγένου σύ μου ἐλπὶς, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου
5 ἐχθροῦ. Παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων
6 σου. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας τῆς
7 προσευχῆς μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου. Ἡμέρας ἐπ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ
9 γενεᾶς. Διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεον καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτόν; Οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ Ἰδιθὰν ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ. ξα'.

2 ΟΥχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου;
3 παρ' αὐτοῦ γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου, οὐ μὴ σα-
4 λευθῶ διὰ παντός. Ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον; φονεύετε πάντες ὡς τοῖχον κεκλιμένον
5 καὶ φραγμὸν ἀσμένῳ. Πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι. ἐθραύσθη ἐν δίψει. τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατη-
6 ρῶντο. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγη-
7 σι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου, οὐ μὴ μεταπαρεθῶ.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

Moab [e] olla ſpei meæ. 9 In 10
Idumæam extendam calceamentum meum : mihi alienigenæ ſubditi ſunt. 10 Quis deducet me in civitatem (g) circumſtantiæ? quis deducet me uſq; in Idumeam? 11 Nonne tu, Deus, qui repuliſti nos, & non ingredieris, [f] Deus, in virtutibus noſtris ? 12 Da nobis auxilium de tribulatione [g]: & (h) vana ſalus hominis. 13 In Deo faciemus virtutem : & ipſe [h] ad nihilum deducet tribulantes nos.

In finem; In hymnis ipſi 1
David. LX.

EXaudi, [a] Deus, deprecationem meam: intende oratoni meæ. 2 A finibus terræ ad 3
te clamavi : dum anxiaretur cor meum ; in petra exaltáſti me : 3 Deduxiſti me, quia factus es ſpes 4
mea ; turris fortitudinis à facie inimici. 4 Inhabitabo in taber- 5
naculo tuo in ſecula : protegar in velamine alarum tuarum. DIA-
PSALMA. 5 Quoniã tu, (a) [b] 6
Deus exauditi. (b) orationes meas: dediſti hereditatem [c] timentibus nomen tuum. 6 Dies ſuper 7
dies regis adjicias, annos ejus uſq; in diem generationis, & generationis. 7 Permanebit in æternum 8
in conſpectu Dei : miſericordiam & veritatem ejus quis requiret corũ? Sic 8 pſallã nomini tuo 9
in ſeculum ſeculi, ut [d] reddam vota mea de die in diem. [e]

In (a) finem Pro Idithum, Pſalmus 1
ipſi David. LXI.

NOnne Deo ſubjecta erit a- 2
nima mea ? ab ipſo enim 3
ſalutare meum. 2 Nun & ipſe
Deus meus, & (b) Salvator meus:
ſuſceptor meus, non movebor am-
pliùs. 3 Quouſq; (c) appositis ſu- 4
per homine (d) (interficitis uni-
verſi:) tanquam parieti inclinato,
& maceriæ impulſæ ? 4 Verun- 5
tamen (e) honorem meum cogita-
verunt repellere. (f) Cucurri in
ſiti : ore ſuo benedicebant, &
corde ſuo maledicebant. DIA-
PSALMA. 5 Veruntamen Deo 6
ſubjecta eſto anima mea: quoniam
ab ipſo [a] patientia mea. 6 Quia ipſe Deus meus, & Salvator meus: [b] ſuſceptor meus, non emigrabo. 7

INTERP. ÆTHIOP. [e] Sacerdos ſpei [f] Deus noſter, [g] noſtra: & vana eſt fiducia in homine. [h] confundet tribulantes nos. PSAL. LX. [a] Deus mi, [b] Deus meus, [c] timentibus te. [d] reddas mihi mercedem meam. [e] MS. Æthiop. Po. Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto: Eſt modo, ſemper erit, & in ſecula ſeculorum, Amen. PSAL. LXI. [a] expectatio mea. [b] et adjutor meus, non commovebor.

Verſio THIOPICA.

ወሞአብ: ገᎠጎ: ተስፋየ::ተ፡ ደበ: ሊደመ 9
ያስ: እስፋኑ ፡ መስደደየ:: ሊተ: ይገኑዩ:
ሊሖፍሊ::ተ፡ ሙኑ ፡ ይወስደኒ ፡ ሀገር: ኀ 10
ቅመ:: ወሙኑ ፡ ይመርሐኒ: እስከ ፡ ሊደመ
ያስ::ተ፡ ኦኑ ፡ ኦኑተ ፡ እግዚእ: ዘገደፍ 11
ኪነ::ወሊተወፅእ:ኢመሳክነ ፡ መስለ: ኅይል
ነ::ተ፡ ሀበነ ፡ ረድኤተ ፡ ለመኑይቤነ:: 12
ወከንቱ ፡ ተአመኖ ፡ በሰብእ::ተ፡ በእግዚ 13
ብሔር ፡ ንገብር ፡ ኅይለ:: ወውእቱ:ያኀስ
ርሙ:ለእለ: ይሰቅዩነ::
ፍጻሜ:ማኅሌት:ዘደዊት::
ፀ ስመዓኒ ፡ እመሳኪዮ ፡ ስእለትዮ:: ወአ 1
ጽመእነ ፡ ጸሎትዮ::ተ፡ እመእጽንፈ ፡ ሥ 2
ድር:ጸራኅኩ ፡ ኅቢኬ: ሰበ:ቀብጸነ: ልብዮ::
ወእመእብነ ፡ ለልዐልከነ::ተ፡ ወመራሕከ 3
ነ::እስመ: ተስፈዮ ፡ ኮንከነ:: ማኅፈድ:ጽኑ
ዕ:ቅድመ:ገጽ:ጸላእ::ተ፡ እነብር:ቤተከ: 4
ለዓለሙ:: ወእትከደነ ፡ በጽባሎተ ፡ ክነፊ
ከ::ተ፡ እስመ:ኢትተ ፡ ለመሳኪዮ: ሰማዕከ 5
ነ ፡ ጸሎትዮ:: ወዉሀከሙ ፡ ርስተ:ለእለ:
ይፈርሁከ::ተ፡ እመዕለተ:ዕለተ: ይወስከ: 6
ንጉሠ ፡ ዐመቲሁ:: እስከ:መዋዕለ ፡ ትው
ልደ ፡ ትውልድ::ተ፡ ወይነብር ፡ ለዓለመ: 7
ቅድመ:እግዚእብሔር:: ሥኑ:ያኅሠሥ:
ዛኅሎ ፡ ወጽድቆ::ተ፡ ከመዝ ፡ እዜመር: 8
ለስመከ:ለዓለመ::ከመ:ተሀበነ:ተመኔትዮ:
ኵሉ:እሜጊ::
ሰብስተ: ለእብ: ወወልድ: ወመንፈሰ:ቀዲሰ:
ይእዜኒ:ወዘልፈኒ:ወለዓለመ:ዓለመ:
አሜን::
ፍጻሜ ፡ ዘበእነተ ፡ ሊደኑመ ፡ መዝሙር:
ዘደዊት::ተ፡
ጾዐ ፡ ኦኑኑ:ለእግዚእብሔር:ትገኒ:ነፍስዮ:: 1
እስመ ፡ ኀቤሁ ፡ መድኀኒትዮ:: እስመ: 2
ውእቱ ፡ ለመሳኪዮ ፡ ወመድኀኒዮ:: ወውእ
ቱ:ደይሊዮ:ወሊይተሀወከ:ለገዘጊ.ሊ::ተ፡ እ 3
ስከ: ማእዜኑ:ትሠውሮ ፡ ሰዕለ ፡ ብእሲ::
ወትቀትልዎ ፡ ኵሎክሙ:: ገመ:ለረፍት:
ድገፅነት:ወከመ:ግቅመ ፡ ኀሡሉ::ተ፡ ወበ 4
ስነቱ: መስፈ:ይከዐፈ:ክብርዮ:: ወርጽኑ:በ
ጽመእዮ:: በእፈሆሙ:ይደኅፈ:ወበልቦሙ:
ይደግሙ::ተ፡ ወበእነቱ:ለእግዚእብሔር: 5
ትገኒ:ነፍስዮ:: እስመ:ኀቤሁ:ተስፈዮ::ተ፡
እስመ ፡ ውእቱ ፡ ለመሳኪዮ ፡ ወመድኀኒዮ:: 6
ወደይሊዮ:ውእቱ:ሊይተሀወከ::ተ፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * مواب قدر رجائي * على ادوم امدد حذائي * لي خضعت القبايل الغريبة * من الذي يبلغني
11 الى مدينة حصينة * او من يرشدني الى ادوم * ألست انت هو الله الذي اقصيتنا ولم تصحب
12 يا الله جيوشنا * اعطنا عونا في شدايدنا * فان باطلا هو خلاص الانسان * بالهنا نصنع القوة *
13 وهو يهين كلمن يضايقنا * اللّلويا *

1 * المزمور السنون * * لداود في التسابيح عن الانتصار * وهو * كو * استيخن *

2 * اللهم استجب طلبتي * وانصت الى صلاتي * فاني من اقاصي الارض صرخت اليك * عند ما
3 حزن قلبي * وعني على الصخرة * هديتني * وصرت لي رجاء وبرجا قويا في وجه العدو * فاسكن
4 في مسكنك الى الابد * واستتر في ظلال كنفك * لانك انت اللهم استمعت صلاتي * اعطيت
5 حاتفي اسمك ميراثا * زدت الملك على ايامه ايامًا * وسنيه الى ايام جيل وجيل * ويدوم امام
6 الله الى الابد * ورحمته وحقه من يبتغيهما * هكذا ارتل اسمك الى الابد * لكي اوفيك
نذوري يوما فيوما * اللّلويا *

1 * المزمور الحادي والسبعون * * لداود على ايذاتون * * وهو * كذ * استيخن *

2 * ان لله تخضع نفسي لان من عنده خلاصي * هو الهي وخلصني وناصري * فلا احول ابدا
3 الى متى تريدون وتميلون على الانسان لتقتلوه كلكم مثل حدار مايل وسياج واقع * لانكم
4 يحبون ان تقصوه من رتبته * يباركون بافواههم * ويلعنون بقلوبهم * بل لله تخضع نفسي * لان
5 من عنده صبري * لانه الاهي وخلصني وناصري فلا ازل *

Moab vitus ſpei meæ: ſuper Idumeam 10
extendam calceamentum meum, mihi ſubjecerunt ſe nationes alienigenæ. Quis eſt 11
qui me perducat in civitatem munitam ? aut quis me dirigit ad Idumeam? Nonne 12
tu es Deus qui exterminaſti nos, & non comitatus es, O Deus, exercitus noſtros. Da nobis auxilium in afflictionibus no- 13
ſtris, quia vana eſt ſalus hominis. In Deo noſtro faciemus virtutem, & ipſe deprimet omnes qui vexant nos. Alleluja. 14

PSAL. LX.

Davidis. In laudationibus, de ul- 1
timo fine. Verſ. 26.

DEus, exaudi precem meam, & au- 2
ſculta orationem meam : Quoniam 3
à finibus terræ clamavi ad te quum mæ-
reret cor meum, exaltáſti me ſupra pe-
tram. Direxiſti me, Et factus es mihi 4
ſpes & turris munita in facie inimici.
Quapropter habitabo in habitaculo tuo in 5
æternum, & protegar ſub umbra tutelæ
tuæ. Quia tu Deus, audiſti orationem 6
meam : Dediſti timentibus nomen tuum
hereditatem. Addidiſti regi ſuper dies e- 7
jus dies, & annos ejus in dies generatio-
nis & generationis, Et durabunt in con- 8
ſpectu Dei in æternum. Et miſericordiam
ejus, atque veritatem ipſius quis ſcietur?
Ita pſallam nomini tuo in æternum, ut 9
perſolvam tibi vota mea indies. Alleluja.

PSAL. LXI.

Davidis de Idithun. Verſ. 24. 1

PRoficiſcitò Deo ſubjicietur anima mea, cò 2
quòd à conſpectu ejus ſalus mea. Ipſe 3
eſt Deus meus, & Salvator meus, & ad-
jutor meus, ideo non movebor unquam.
Quouſque tandem addetis, & irruetis in 4
hominem, ut occidatis eum vos omnes, tan-
quam in pariete inclinatum, & ſepem
labentem ? Quoniam vos vultis exter- 5
minare eum à gratia ſua. Benedicunt ori-
bus ſuis, et maledicunt cordibus ſuis; Ve- 6
rùm Deo ſubjicetur anima mea, quia ab
ipſo patientia mea. Quia ipſe eſt Deus 7
meus & Salvator meus & adjutor me-
us, iccirco non mutabo.

תהלים : סג סד

mea spes ,meæ fortitudinis *rupes* : mea gloria & ,mea salus Deo *Super*
8 עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וְכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי
: vestrâ cor *ejus facies ad* effundite ,*populus* tempore omni in eo in Sperate .Deo in
9 בֵּאלֹהִים: בְּטְחוּ בוֹ בְּכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם
mendacium ,hominum filii vanitas Tantùm .Selah ,*nobis* spes Deus
10 אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָּנוּ סֶלָה: אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב
filatis Ne .pariter vanitate à *ipsi* :*ascendendo bilances in* ,viri filii
11 בְּנֵי אִישׁ בַּמֹּאזְנַיִם לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יַחְדָּו: אַל־תִּבְטְחוּ
.cor ponatis ne ,*pulsaverit cum facultas* :evanescatis ne *rapina in* & ,*excorsione in*
בַעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבְּלוּ חָיִל כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב:
.Deo fortitudo quia ;audivi hoc bis ,Deus est locutus Semel
12 אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים:
.tuâ opus secundùm *viro* reddes tu quia ;misericordia Domine tibi Et
13 וְלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ:

PSAL. LXIII. סג

meus Deus Dêus .Jehudah deserto in *ipsam existendo in* ,David ipsi Cantus
1 מִזְמוֹר לְדָוִד בְּהִיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה: אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה
terra in :mea caro te *ad appetitu* ,mea anima te sitivit ,te quærâ diluculo ,*tu*
אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כַּמֶּה לְךָ בְּשָׂרִי בְּאֶרֶץ־
.*edendum ad* ;te vidi sanctitate in Sic .*aquis* absque *anhelante* & ,*siccitatis*
3 צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם: כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חִזִּיתִךָ לִרְאוֹת
;*vitis præ* tua misericordia *bona* Quoniam .tuâ gloriâ & ,tuam fortitudine
4 עֻזְּךָ וְכְבוֹדֶךָ: כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים
levabo tuo nomine in :*meis vitis* in tibi benedicam Sic .te *celebrabunt* mea labia
5 שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנֶךָּ: כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְּחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא
.labis & :mea anima *saturabitur* pinguedine & ,adipe Sicut .meas *palmas*
כַּפָּי: כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וּשְׂפָתַי
custodiis in :meis stratis *super* tui sum recordatus Si .meum os *laudabit præconium*
6 רְנָנוֹת יְהַלֵּל־פִּי: אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־צְעִי בְּאַשְׁמֻרוֹת
.*meum præconia* tuarũ alarũ umbra in & ;mihi auxilium fuisti Quia .te *in* meditabor
7 אֶהְגֶּה־בָּךְ: כִּי הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶרֹנָּן:
defatigationem ad ipsi Et .tua dextera *suffulcit* me in :te *fosi* mea anima Adhæsit
8 דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ: וְהֵמָּה לְשֹׁאָה־
cum facient hinderè .terræ inferiora *in* introibunt :meam animam quærent
9 יְבַקְּשֵׁי נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ: יַגִּירֻהוּ
.Deo in Iætabitur rex Et .cruor vulpium pars :*gladii manus super*
10 עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שְׁעָלִים יִהְיוּ: וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים
.mendacium loquentium os obstruetur quia :*eo in jurans* omnis laudabitur
יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי־שָׁקֶר:

PSAL. LXIV. סד

.*mea loquela* in meam vocem Deus Audi .David ipsi cantus Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי
2 .*meas vitas custodies* inimici *pavore* à מִפַּחַד אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי:

תרגום TARGUM.

8 עַל אֱלָהָא פּוּרְקָנִי וְיִקְרִי תְּקוּף עוּשְׁנִי סַבְרִי
9 בֵּאלָהָא: סַבְרוּ בְּמִימְרֵיהּ בְּכָל עִדָּן עַמָּא דְּבֵית
יִשְׂרָאֵל שְׁדוּ קֳדָמוֹי רְחוֹחֵי לִבְּכוֹן אֲמַרוּ אֱלָהָא
10 סַבַּר לָנָא לְעָלְמִין: בְּרַם לְמָא בְּנֵי נָשָׁא כְּדֵיבָא
בְּנֵי גֻבְרָא כַּד יִסְּבוּן בְּנֵי נָשִׁין בְּמִסְחֲתָא יִתְקְלוּן
מִוְּהוֹן הִנּוּן רַמְיֵהוֹן מִן לְמָא הֲוָן בְּחַדְוָא:
11 לָא תְחַלְּוֹן בְּטַלְמָא וּבְאוּנְסָא לָא תְקַבְּלוּן
מְמוֹנָא אֲרוּם יִשְׁבַּח לָא תְּשַׁוּוּן לְבָא: אֲרִיתָא
12 חֲדָא מַמַּלֵּל אֱלָהָא וְתַרְתֵּין זְמִנִּין דְּנָן שְׁמַעְיָת.
מִן פּוּם מֹשֶׁה סִפְרָא רַבָּא אֲרוּם עוּשְׁנָא קֳדָם
13 אֱלָהָא: וְלָךְ אֱלָהָא לְמֵעְבַּד טִיבוּ לְצַדִּיקֵיא
אֲרוּם אַתְּ מְשַׁלֵּם לְאֱנָשׁ הֵיךְ עוֹבָדוֹי:

סג

תּוּשְׁבְּחֻתָא לְדָוִד בְּעִדָּן מֶהֱוֵי בְּמַדְבְּרָא דִּי
1 בִּתְחוּם שֶׁבֶט יְהוּדָה: אֱלָהָא תּוּקְפִּי אַנְתְּ אֲקוּם
בְּצַפְרָא קָדְמָךְ צַחֲיַת לָךְ נַפְשִׁי רְנִיג לָךְ בִּסְרִי
2 בְּאַרְעָא צַדְיָא וּמְשַׁלְהֵי מִדְּלֵית מוּי: הֵיכְנָא
בְּאַתַר קוּדְשָׁא חֲמִיתָךְ וַיְתִי לִמְחֲמֵי עוּשְׁנָךְ
3 וְיִקְרָךְ: אֲרוּם טַב הוּא חַסְדָּךְ דְּתִעְבַּד לְצַדִּיקַיָּא
לְעָלְמָא דְּאַתִּי מִן חַיֵּי דְיַהֲבוּתָא לְרִשְׁעַיָּא
4 בְּעָלְמָא הָדֵין בְּגִין כֵּן סַפְּיָתִי יְשַׁבְּחוּנָךְ: הֵיכְנָא
אֲבָרְכִנָּךְ בְּחַיֵּי בְּעָלְמָא הָדֵין בְּשׁוּם מֵימְרָךְ
5 אֶפְרֹס יָדַי בְּצִלּוֹ לְעָלְמָא דְּאַתִּי: הֵיךְ תְּרַב וּדְהַן
תִּסְבַּע נַפְשִׁי וְסִפְוָן דְּרוּשְׁבְּחָן יְשַׁבַּח פּוּמִי: אֵין
6 אֲדַכַּרְתִּיךְ עַל דְּרַגְשִׁי בְּמַטַּרְתָּא אַרְגֵּן בְּמִימְרָךְ:
אֲרוּם הֲוַיְתָא סְעִיד לִי וּבְטֵלַל שְׁכִנְתָּךְ אֶבְעוּ:
7 אֲדְבְקַת נַפְשִׁי בָּתַר אוֹרַיְתָךְ בִּי סְעַדַת יְמִינָךְ:
וְהִנּוּן לְקֳבוּרְתָא יִתְחַבְּעוּן נַפְשִׁי יֵעֲלוּן בְּאַרְעָא דְּתַרְעָא
8 אַרְעָא: יִדְחֲלוּנֵיהּ מְטוּל מַחַת סַיְפָא מוֹהֲבִית
תְּעֲלֵיהּ יְהוּן: וּמַלְכָּא יְחֵדֵי בְּמֵימְרֵיהּ אֲרוּם אֱלָהָא
9 יְשַׁבַּח כָּל דִּי מְקַיֵּם בְּמִימְרֵיהּ אֲרוּם יְסַרְנֵק
פּוּמְהוֹן כָּל דְּמַלְּלֵי שְׁקָרָא: סד

1 לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבְּחָתָא לְדָוִד: שְׁמַע אֱלָהָא קָלִי
2 בְּעִדָּן צְלוֹתִי מִדְּלֵיהוֹן דְּבָעֵל דְּבָבִי חִנְטוּר חַיָּי:

Verſio *SYRIACA*. cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ܐܠܗܐ ܡܪܝ ܦܪܩܢܝ ܘܩܪܝ ܬܩܝܦ ܡܫܬܝܢܝ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
9 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
10 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
11 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
12 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
13 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
1 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
2 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
3 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
4 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
5 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
6 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
7 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
8 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
9 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
10 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
11 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
12 ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
1 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ
2 * ܥܕܢ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܩܕܡܘܗܝ ܪܚܘܩܝ ܠܒܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܝ ܕܝܢ ܐܠܗ ܝܫܥܝ ܘܡܫܟܢܝ ܠܟܠ

In Deo est ſalus mea & gloria mea; fortitudo 8
mea, & auxiliator meus atque ſpes mea Deus
eſt. Sperate in illum omni horâ populo, & 9
effundite corã eo cor veſtrũ : quia Deus eſt
protectio noſtra : * *Diapſal.* * Et quaſi va- 10
por ſunt omnes filii hominũ, mendaces, qui
in bilance opprimunt, & vani ſunt ſimul. Ne 11
fidatis oppreſſioni, & rapinã ne diligatis :
opibus, quum abundaverint, ne gaudeat cor
veſtrum. Semel dixit Deꝰ, & bis hæc audivi, 12
Quia robur Dei eſt, Et tibi Dñe gratia: quia 13
tu rependis viro juxta opera ſua.

PSAL. LXIII.

Davidis. Ad literam, Quum dixit regi 1
Moab; Moratus eſt pater meus & mater
mea apud vos quando fugerunt à conſpectu
Saulis: & ego pariter confugi ad te. Nobis
autem modò præſumitur gratiarum actio vi-
ri perfecti apud Deum in ſpiritu. Beati ſiti-
entes juſtitiam, &c. Verſ. 25.

Deus mi, Deꝰ meus es tu, præſtolabor tibi: 2
ſitiens eſt tui anima mea, teque expectat
caro mea. Sicut terra ſitibunda & concita- 3
ta expetens aquam, Ita expectavi te cum ve-
ritate; ut viderẽ magnificentiã tuã, & maje-
ſtatẽ tuã. Quoniã meliores ſunt miſericor- 4
diæ tuæ vitâ : & labia mea laudabunt te; Pa- 5
riter benedicã te in vita mea, & in nomine
tuo levabo manꝰ meas. Sicut adeps & ſicut 6
pinguedo pinguefcat anima mea, & labiis
laudis glorificabit te os meum. Mẽor fui 7
tui ſuper ſtratum meũ : & in noctibꝰ medita-
tus ſum de te. Quoniã fuiſti mihi adjutor, 8
& umbrâ alarum tuarũ protegar. Egreſſa eſt 9
anima mea poſt te, & mihi innixa eſt dextera
tua. Ipſi voluerunt perdere animã meã : at 10
ingrediantur in infima terræ : Tradantur 11
gladio, & eſca vulpibus fiant. Rex lætabitur 12
in Deo, & gloriabitur omnis qui jurat per
ipſum: nam obſtruetur os mendacium.

PSAL. LXIV.

Editus à Davide, quum admonuit eum 1
Gad propheta dicens, Ne maneas in Maſrot,
quoniam Saul quærit necem tuam. Nobis ve-
rò ſpiritualiter, triumphus agoniſtarum;
& inſtructio timentium Deum, atque victo-
ria in certamine. Verſ. 24.

Audi Deus vocem meã quum ſupplicavero 2
tibi, & à metu hoſtiũ meorum ſerva me.

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

In Deo redemptio mea, et gloria mea: ro- 8
bur fortitudinis meæ, ſpes mea in Deo. Spe- 9
rate in verbo ejus omni tempore populo do-
mus Iſrael: abjicite coram eo elationes cor-
dis veſtri, dicite, Deus eſt ſpes noſtra in æter-
num. Quippe nihil hominum filii, mendaci- 10
um filii viri, ſi acceperint *filii hominum*
ſtateram, *ponderaverint* fata ſua, illi quidem
ipſamet vanitate erunt [*leviores.*] Ne con- 11
fidatis in rapina, et violentia nolite *divi-*
tias accipere: cùm laudaverit vos [*aliquis,*]
ne apponatis cor. Legem unam locutus eſt 12
Deus, et *bis* iſtam audivimus *de ore Moſis*
ſcribæ magni, quia virtus coram Deo eſt. Et 13
te Deus decet miſericordiam facere juſtis,
quoniam tu reddes homini ſecundùm opera
ipſius.

Canticum Davidi quo tempore erat in 1
deſerto in finibus tribus Jehudæ.

PSAL. LXIII.

Deus fortitudo mea tu es, ſummo manè 2
conſurgam coram te : ſitivit te anima mea ;
deſiderat te caro mea in terra arida, & de-
feſſa ubi nullæ ſunt aquæ. Sic in loco ſancti- 3
tatis vidi te : purga me ut videam virtutem
tuam & gloriam tuam. Quoniam melior eſt 4
miſericordia tua quam facies juſtis in mun-
do venturo, vita quam dediſti impiis in
mundo iſto: propterea labia mea laudabunt
te. Sic benedicam te in vita mea in mundo 5
iſto, in nomine Verbi tui extendam manus
meas in oratione in mundo venturo. Quaſi 6
adipe et pinguedine ſaturabis animam me-
am: & labiis laudatoriis laudabit os meum.
Si recordatus fuero tui ſuper cubili meo, in- 7
ter cuſtodias meditabor in verbo tuo. Quo- 8
niam fuiſti auxilium mihi, et in umbra ma-
jeſtatis tuæ exultabo. Adhæſit anima mea 9
poſt *legẽ tuam: me* ſuſtentavit dextera tua.
Ipſi verò in *ſepulchrum* inquirent animam 10
meam : intrabunt in interiora terræ. Ti- 11
mebunt eum propter percuſſionem gladii :
pars vulpium erunt. Et rex lætabitur in 12
Verbo Dei : laudabit omnis qui juraverit
in Verbo ejus, quoniam præfocabit os
eorum *omnium* qui loquuntur mendacium.

Ad laudandum hymnus Davidi. 1

PSAL. LXIV.

Audi Deus vocem meam in tempore ora- 2
tionis meæ: à terrore inimici mei cuſtodi vi-
tam meam.

Versio VULG. LAT.

8 In Deo salutare meum, & gloria mea : Deus auxilii mei, & spes mea in Deo est.
9 Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra : Deus adjutor noster in æternum.
10 Veruntamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris : ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Nolite sperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiscere : divitiæ si affluant,
11 nolite cor apponere. Semel locutus est Deus, duo hæc audivi, Quia potestas
13 Dei est, Et tibi, Domine, misericordia : quia tu reddes unicuique juxta opera sua.

Psalmus David,
Cùm esset in deserto Idumææ.
1 (1 Reg. 22. 5.) LXII.

2 DEus Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quàm multi-
3 pliciter tibi caro mea. In terra deserta, & invia, & inaquosa : sic in Sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tu-
4 am, & gloriam tuam. Quoniam melior est misericordia tua super vi-
5 tas : labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea : & in nomine
6 tuo levabo manus meas. Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea : & labiis exultationis laudabit os meum.
7 Si memor fui tui super stratum meum,
8 in matutinis meditabor in te : Quia fuisti adjutor meus. Et in velamento alarum
9 tuarum exultabo, Adhæsit anima mea
10 post te : me suscepit dextera tua. Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam,
11 introibunt in inferiora terræ : Tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt.
12 Rex verò lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui jurant in eo : quia obstructum est os loquentium iniqua.

In finem,
Psalmus David. LXIII.

2 EXaudi, Deus, orationem meam cùm deprecor : à timore inimici eripe animam meam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

8 Επὶ τῷ θεῷ τὸ Σωτήριόν μου, καὶ ἡ δόξα μου. ὁ
9 θεὸς τῆς βοηθείας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τὸν θεόν.
Ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ· ἐκ-
χέετε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὁ θεὸς
10 βοηθὸς ἡμῖν. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ
τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σταθμοῖς τοῦ
ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ὁμοῦ ματαιότητι ἐπιπο-
11 νῶν. Μὴ ἐλπίζετε ἐπὶ ἀδικίαν, καὶ ἁρπάγ-
μασι μὴ ἐπιποθεῖτε· πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προσ-
τίθεσθε καρδίαν. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦ-
τα ἤκουσα, Ὅτι τοῦ κράτους τοῦ θεοῦ, καὶ σοῦ κύριε
τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ.

(a) tua, Domine, misericordia : quia tu reddes unicuique secundùm opera sua.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ
τῆς Ἰδουμαίας. ξβ'.
2 O θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψη-
σέ σοι ἡ ψυχή μου, πόσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου, ἐν
3 γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ, οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ
ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν
4 σου. Ὅτι κρεῖσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ
χείλη μου ἐπαινέσουσί σε. Οὕτως εὐλογήσω σε ἐν
5 τῇ ζωῇ μου, ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς
6 μου. Ὡσεὶ σέσαπται καὶ πίοιτο ἐμπλησθείη ἡ ψυ-
χή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμά σου·
7 Εἰ ἐμνησθήν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου, ἐν τοῖς
ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ὅτι ἐγένου μοι βοηθὸς
8 καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσο-
9 μαι. Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμὲ ἀντι-
λαβέσθαι ἡ δεξιά σου. Αὐτοὶ δὲ εἰς ματαιότητα ἐζήτη-
σαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς
10 γῆς, παραδοθήσονται εἰς χεῖρας δομφαίας, μερίδες
11 ἀλωπήκων ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται
ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ,
ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

ora terræ: Tradentur in manus gladii: partes vulpium [e] erunt.

1 Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
ξγ'.
2 Eἰσάκουσόν ὁ θεός τῆς προσευχῆς μου ἐν τῷ δέ-
εσθαί με πρὸς σέ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυ-
χήν μου.

Versio ÆTHIOPICA.

8 In Deo salutare meum, & [c]
9 gloria mea. Deus auxilii mei, & spes mea in Deo est. 8 Spera-
te in eo omnis congregatio (g) po-
puli ; effundite coram illo corda
vestra : quia Deus adjutor (h)
10 noster. DIAPSALMA. 9 (i) Ve-
rùntamen [e] vani filii hominũ,
mendaces filii hominum [f] in
stateris : ut (k) decipiant (l) ipsi
11 de vanitate in idipsum. Nolite
(m) super rapinas nolite [g] con-
cupiscere : divitiæ si affluant, [h]
nolite cor apponere. 11 Semel
locutus est Deus : [i] duo hæc au-
divi. Quia potestas Dei est, Et
13 tibi Domine misericordia : quia tu reddes unicuique secundùm opera sua.

Psalmus ipsi David, cùm esset in
1 deserto Idumææ. LXII.

2 DEus, Deus meus, ad te
de luce vigilo. 2 Sitivit (a) tibi
anima mea, (b) quàm multiplicit-
er tibi (c) caro mea. 3 In terra
deserta, [b] & invia, & inaquo-
sa, sic in Sancto apparui tibi ; ut
viderem virtutem tuam, & glo-
riam tuam. 4 Quoniam melior
est misericordia tua super vitas :
labia mea laudabunt te. 5 Sic be-
nedicam te in vita mea : in nomi-
ne tuo levabo manus meas.
6 (d) Sicut adipe, & pinguedine
repleatur anima mea, (e) Et [c] la-
bia exultationis laudabunt nomẽ
tuum. 7 Si (f) memoratus sum
tui super stratum meum, in ma-
tutinis meditabor in te ; Quia fu-
isti adjutor meus : 8 & in [d] ve-
lamento alarum tuarum exulta-
bo. Adhæsit anima mea post te :
me suscepit dextera tua. 9 Ipsi
verò in vanum quæsierunt
animam meam : introibunt in inferi-
ora terræ : Tradentur in manus gladii : partes vulpium [e] erunt. 10 Rex verò læ-
tabitur in Deo : [f] laudabitur omnis qui jurat in eo : quia obstructum est os loquentium iniquum.

In finem, psalmus ipsi David.
1 LXIII.

2 EXaudi, Deus, (a) orationem
meam, [a] cùm (b) deprecor ad
te : à timore inimici eripe animã
meam.

Versio ÆTHIOPICA.

7 በእግዚአብሔር ፡ መድኃኒተየ፡፡ ወበእግዚ
ለብሔር ፡ ክብርየ፡፡ አምላከ ፡ ረድኤተየ፡
8 ወተስፋየ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ተወከሉ ፡
ሁቡተ፡ኵሉክሙ ፡ ማኅበረ ፡ አሕዛብ፡፡ ወአዘ
ው ፡ ልበክሙ ፡ ቅድሜሁ፡፡ ወእግዚአብሔ
ር ፡ ውእቱ ፡ ረዳኢነ፡፡ ወባሕቲ ፡ ከንቱ፡
9 ኵሉ ፡ ደቂቀ ፡ አዳም፡ እሙሕያዋ ፡ ፡ ሐሰዋያ
ኒ ፡ ደቂቀ ፡ አዳም፡ እሙሕያው ፡ ወደዲ ፡ ሚዛ
ን ፡ መደልወ ፡ እሙትከ፡ እመስገት ፡ ወንተ ፡ ከን
ቱ ፡ ከም ፡ ከመ ፡ ወኢትሰፈሐዋ ፡ ለዐመፃ ፡፡፡
ወኢትትአመኑዐ ፡ ለሀይድ ፡፡ ብዕል ፡ ለእመ፡
10 ፀገሑ ፡ ሊታዎብዩ ፡ ልበክሙ ፡፡፡ መዕረ፡
11 ነበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘሃየተ ፡ ክሙ ፡ ሰማዕ
ኩ ፡፡ እስመ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ሠዒል ፡፡
ወዚለከ ፡ እግዚአ ፡ ኀይል ፡፡ እስመ ፡ አንተ፡
ተፈደዮ ፡ ለከኑኑ ፡ በከመ ፡ ምግብሩ ፡፡፡
መዝሙር ፡ ዘደዊት ፡ ለመ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ፡

ገደመ ፡ ሊደሜያስ፡፡

ጥዒ ፡ ለመሳከዩ ፡ ለመሳከዩ ፡ አገይለሠ ፡ ኀቤ
ከ፡፡፡ ጸመአት ፡ ነፍስየ ፡ ለከ፡፡ እሮ ፡
2 እስፈሐከ ፡ ለከ ፡ ለሠጋዩ፡፡ በምድረ ፡ በደ
3 ወ ፡ ኀበ ፡ ለፅበ ፡ ዕፀ ፡ ወማይ፡፡ ከመ ፡ በመ
ቅደስከ ፡ ለስተርኢ ፡ ይከ ፡ ከመ ፡ ለእመሮ
ኀይለከ ፡ ወክብሐተከ ፡፡ ከ ፡ ሠናይ ፡ ይሴብሐ
4 ኪ ፡፡፡ ከመ ፡ ከማ ፡ ከመ ፡ ከ ፡ ይ ፡ ሐ ፡ ሠ ፡ ሐ ፡ ሠ ፡ ሐ ፡ ሠ

תהלים : סה

3 תִּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מִרְגֶּשֶׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן :
4 אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר :
5 לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם וְיֹרֻהוּ וְלֹא יִירָאוּ :
6 יְחַזְּקוּ־לָמוֹ : דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ
7 מִי יִרְאֶה־לָּמוֹ : יְחַפְּשׂוּ־עוֹלֹת חָמְנוּ חִפּוּשׂ מֻחְפָּשׂ
8 וְקֶרֶב אִישׁ וְלֵב עָמֹק : וַיּוֹרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֹם
9 הָיוּ מַכּוֹתָם : וַיַּכְשִׁילֻהוּ עֲלֵימוֹ לְשׁוֹנָם
10 יִתְנוֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה בָם : וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ
11 פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ הִשְׂכִּילוּ : יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה
בוֹ וְיִתְהַלְּלוּ כָּל־יִשְׁרֵי לֵב :

PSAL. LXV. סה

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : שִׁיר
2 לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים
3 בְּצִיּוֹן וְלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר : שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ :
4 דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מִנִּי פְשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם :
5 אַשְׁרֵי יִבְחָר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב
6 בֵּיתֶךָ קֹדֶשׁ הֵיכָלֶךָ : נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי
7 יִשְׁעֵנוּ מִבְטַח כָּל־קַצְוֵי אָרֶץ וְיַם רְחוֹקִים : מֵכִין
8 הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בְּגְבוּרָה : מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן
9 יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְהֲמוֹן לְאֻמִּים : וַיִּרְאוּ
10 יֹשְׁבֵי קְצוֹת מֵאוֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר וָעֶרֶב תְּרַנֵּן : פָּקַדְתָּ
הָאָרֶץ וְתַשְׁקֵהָ רַבַּת תַּעֲשִׁירֶנָּה פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם
11 תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ : תַּלְמִיהָ רְוֵה נְחֵת
גְּדוּדֶיהָ בְּרְבִיבִים תְּמוֹגְגֵנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ :

תרגום TARGUM.

3 הִסְתְּרֵנִי מֵרְיוֹהוֹן דְּמַבְאֲשִׁין מֵאַתְרְנוּשַׁת עָבְדֵי
4 שֶׁקֶר : דִּי שְׁנִינוּ הֵיךְ סַיְפָא לִישָׁנְהוֹן נָגְדוּ
קֶשְׁתְּהוֹן מְשַׁחוּ גְרֵיהוֹן סַמָּא דְקִטּוּל וּמְרִיר :
5 לְנַרְאָה בְטוּמְרַיָּא דְלָא מוּם בְּחֻכְּפָא יְגָרוּן לֵיהּ
6 וְלָא יְדַחֲלוּן : יְתַקְּפוּן לְהוֹן פִּתְגָם בִּישׁ שְׁתַּעוּן
לְמִכְסַן חַקִּלִין אֲמָרִין מַן חָמֵי לְהוֹן :
7 יְבַלְּשׁוּן לְמִשְׁבַּח עִילִין לְשֵׁיצָאָה וְכָאִין בְּלוּשָׁא
דְמִתְבַּלֵּשׁ בְּגוּף בַּר נָשָׁא וְהַרְהוּרֵי לִבָּא עֲמִיקָא :
8 וַיְגָרֵי עֲלֵיהוֹן אֱלָהָא גִּרְיָא בְּחֻכְּפָא וַיְחַנּוּן עַל
מַחֲתֵיהוֹן : וַיְתַקְּלוּן לְהוֹן לִישָׁנְהוֹן וַיְזַלְזְלוּן
9 כָּל דְּחָמֵי בְהוֹן : וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וַיְחַוּוּן
10 עוֹבְדָא דֵּי אֱלָהִים וְעוֹבְדוֹהִי יְהוּן מִתְבַּנְּיָן :
יְחַדֵּי צַדִּיקָא בֵּיי וַיְרַחֵץ בְּמֵימְרֵיהּ וַיִּשְׁתַּבְּחוּן
11 כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא :

סה

1 לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד שִׁירְתָּא : קְדָמָךְ
2 סְתַּחֲשָׁבָא הֵיךְ שְׁתִיקוּתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא
3 דִּי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ יִשְׁתַּלְּמוּן נִדְרַיָּא : מְקַבֵּל
4 צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִסְרָא יֵיתוּן : פִּתְגָמֵי עֲוָיָן
תְּקִפוּ מִנִּי סוֹרְחָנָנָא אַנְתְּ תְּכַפְּרִנּוּן : טוּבוּ
5 דִּתְבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁרֵי דָּרָתָךְ יִתְּמְרוּן צַדִּיקוּ
נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְהֵיכְלָךְ : דְּחִילָן
6 בְּצִדְקָתָא תְּקַבֵּל צְלוֹתָהוֹן אֱלָהָא פּוּרְקָנָא
סַבְרָא דְכָל סְיָפֵי אַרְעָא וְנַנְעָת יַמָּא דְרַחִיקִין
7 מִן מֵבְשְׁחָא : דְּאַתְקַן מְוַנְיָא לְיַעֲלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ
גְּבוּרְתֵּיהּ מְזָרֵן קְמוֹר בְּגְבוּרְתָּא : מַמְאֵךְ רְגוּשׁ
8 יַמָּיָא וְרְגוּשׁ גַּלֵּיהוֹן וְרַכְּפַת אוּמַיָּא : וְדַחִילוּ יַתְבֵי
סִיפֵין מֵאַתְוָתָךְ מַפְּקֵנֵי צַפְּר וְרַמְשָׁא תְּסַדֵּר
9 בְּפוּמְהוֹן שְׁבָחָא : אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא וַאֲשַׁקְיָתָהּ
סוּגֵי עֲלֵלָתָא תַּעֲתַרְנָהּ מַן קוּבְתָא דֵאלָהָא דִּי
בְשְׁמַיָּא מְלֵיָא מִטְרָא תְּתַקֵּין עִבּוּרְהוֹן אֲרוּם
10 הֵיכְנָא תְּשַׁכְלְנָהּ : מַרְבִּינֵי צִמְחָהּא רְוֵי אֲשֵׁרֵךְ
גַּיְסָהָא צְמַחְהָא תְּבָרֵךְ :

Abscondes me à secretis pravorum, à fremitu operantium iniquitatem. Qui exâcuerunt sicut gladium linguas suas; tetenderunt arcus suos, unxerunt sagittas suas veneno mortifero et amaro. Ut sagittarent occultè immaculatum: subitò sagittabunt eum; & non timebunt. Roborabunt sibi verbum iniquum, narrabunt, ut abscondant laqueos, dicentes niminem eos videre. Perveltigabunt, ut inveniant iniquitates ad disperdendum justos, machinationem, quæ exquiritur intra hominem, et cogitationes cordis profundi. Et excutiet in eos Deus sagittam repentè, et *narrabunt* plagas eorum. Et offendent seipsos lingua sua, & movebunt [*capita sua*] quicunque conspexerint eos. Et timebunt omnes filii hominum, et annunciabunt opus *Domini* Dei, et opera ejus intelligent. Lætabitur justus in Domino, & sperabit in verbo ejus, & laudabuntur omnes recti corde.

Ad laudandum, hymnus Davidis & canticum.

PSAL. LXV.

Coram te reputatur sicut silentium laus, Deus cujus Majestas [*residet*] in Sion; & tibi reddentur vota. Receptor orationis ad te omnes filii carnis venient. Verba iniquitatû potentiora me fuerunt: peccata nostra tu expiabis. Beatus *quem elegeris & susceperis*, habitabit in atriis tuis: dicentque justi, Saturabimur bonitate domus tuæ, sanctitate templi tui. Timenda in justitia; *exaudies* orationem *illorũ* Deus redemptio [*nostra*,] spes omnium finium terræ, et insularum maris, quæ distant ab arida. Qui præparat cibaria ibicibus montium, in virtute fortitudinis suæ: accingens se cingulo in robore. Compescens sonitum marium, sonitum undarum ejus, & tumultum gentium. Et timebunt incolæ finium à signis tuis: et ordinabis laudem in ore egressionum matutini & vesperæ. Recordatus es terræ, et potum dedisti ei; ubertate fructuum ditabis eam, ex fonticulo Dei, qui est in cœlis, qui plenus est imbribus, præparabis segetes eorum, cùm sic eam fundaveris. *Sulcos germinum* ejus inebria, compescas cohortes ejus, germini ejus benedicas.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Protege me à scelere maligni, & à conversatione operantium iniquitatem, Qui acuerunt linguam suam ut gladium & sermonem suum ut sagittam, Ad jaculandum in abscondito innocentem; ex improviso jaculabuntur in eum & non videbuntur. Et magnificârunt sermonem suum pessimum, & cogitârunt de abscondendis laqueis, ac dixerunt, Quis videt nos? Meditati sunt scelesti, atque absumpti sunt in perscrutanda iniquitate ex intimis hominis & è corde ipsius profundo. Exaltabitur Deus & jaciet in eos sagittam repentè. Et infirmabuntur linguæ eorum. Et timebunt omnes qui videbunt illos. Ac metuent cuncti homines, patefacientque opera Dei, & opus manuum ejus intuebuntur. Exultabunt justi in Domino, & confident in eo, & laudabunt eum omnes recti corde.

PSAL. LXV.

Davidis. Ad literam, Quem assumpsit arcam Dei ad Sion. Et nobis proinde spiritualis sensus innuit in eo prædicationem Apostolorum, qui reduxerunt Gentes per annuntiationem Evangelii. Vers. 32.

Te decet laus Deus in Sion, tibique persolvitur votum. Audi orationem meam: ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum prævaluerunt mihi, & peccata mea tu expiabis. Beatus is qui placet tibi, & quem tu provehis, ut habitet in atrio tuo, atque satietur bonis domûs tuæ, & sanctitate templi tui, Ac justitiâ tuâ terribili. Exaudi me Deus Servator noster, spes omnium finium terræ & gentium remotarum: Qui firmas montes virtute tuâ, & corroboras potentiâ tuâ. Qui sedas undas marium, & sonitum fluctuum eorum. Turbabuntur populi, Et timebunt habitatores terræ signa tua & exitus matutini ac vesperæ. Cum gloria Recordatus es terræ, pacâsti eam, & abundantiâ ditâsti illam: rivi Dei pleni sunt aquis. Parâsti cibum illorum, quando firmâsti eam; Arva ejus inebriâsti, ut educarentur fructus ejus: pluviis nutrietur germen illius, ac benedicetur.

Versio VULG. LAT.

3 Protexisti me à conventu malignantiũ, à
4 multitudine operantiũ iniquitatẽ. Quia
exacuerunt ut gladium linguas suas : in-
tenderunt arcum rem amaram, ut sagit-
5 tent in occultis immaculatum. Subitò
sagittabunt eum, & non timebunt : fir-
6 maverunt sibi sermonem nequã. Narra-
verunt ut absconderent laqueos : dixe-
7 runt, Quis videbit eos? Scrutati sunt
iniquitates : defecerunt scrutantes scru-
8 tinio. Accedet homo ad cor altũ : Et ex-
altabitur Deus. Sagittæ parvulorũ factæ
9 sunt plagæ eorũ : Et infirmatæ sunt cõtra
eos linguæ eorũ. Conturbati sunt omnes
10 qui videbãt eos : Et timuit omnis homo.
Et annuntiaverunt opera Dei : & facta
11 ejus intellexerunt. Lætabitur justus in
Domino, & sperabit in eo, & lauda-
buntur omnes recti corde.

In finem, Psalmus David,
1 Canticum Jeremiæ & Ezechielis populo
transmigrationis, cùm inciperent
exire.

LXIV.

2 TE decet hymnus, Deus, in Sion : &
3 tibi reddetur votũ in Jerusalẽ. Exaudi
orationẽ meã : ad te omnis caro veniet.
4 Verba iniquorũ prævaluerunt sup nos :
& impietatibus nostris tu propitiabe-
5 ris. Beatus, quem elegisti, & assumpsisti:
inhabitabit in atriis tuis. Replebimur
in bonis domũ tuæ : sanctum est templũ
6 tuũ, Mirabile in æquitate. Exaudi nos,
Deus salutaris noster, spes omniũ finiũ
7 terræ, & in mari longẽ. Præparans mon-
tes in virtute tua, accinctus potentiâ :
8 Qui conturbas profundum maris, sonum
9 fluctuum ejus. Turbabuntur gentes, Et
timebunt qui habitant terminos à signis
tuis : exitus matutini & vespere de-
10 lectabis. Visitâsti terram & inebriâsti
eam : multiplicâsti locupletare eam.
Flumen Dei repletum est aquis, parâsti
11 cibum illorum : quoniam ita est præ-
paratio ejus. Rivos ejus inebria, multi-
plica genimina ejus : in stillicidiis ejus
lætabitur germinans.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

3 Ἐπήκασάς με ἀπὸ συσσοφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ
4 πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν. Οἵτινες ἠκόνησαν
ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον
πικρὸν τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις τὸν
5 ἄμωμον, ἐξαίφνης κατατοξεύσουσιν αὐτὸν, καὶ οὐ φο-
βηθήσονται. ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν,
6 διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας. Εἶπαν, Τίς ὄψεται
7 αὐτούς; Ἐξηρεύνησαν ἀνομίας, ἐξέλειπον ἐξερευ-
νῶντες ἐξερευνήσει. προσελεύσεται ἄνθρωπος,
8 καὶ καρδία βαθεῖα, Καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. βέλη
9 νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, καὶ ἐξασθε-
νησθ αὐτὸν αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐταράχθησαν πάν-
10 τες οἱ θεωροῦντες αὐτοὺς, Καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄν-
θρωπος. καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ
ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν. Εὐφρανθήσεται δίκαιος
ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπιεῖ ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐπαινεθήσο-
νται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

muit omnis homo. 10 Et annuntiaverunt opera Dei; & facta ejus intellexerunt.
11 Lætabitur justus in Domino, & sperabit in eo: & laudabuntur omnes recti corde.

1 Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ᾠδή.
ξδ'.
2 Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν Σιὼν, καὶ σοὶ ἀπο-
3 δοθήσεται εὐχὴ. Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς
σὲ πᾶσα σὰρξ ἥξει. Λόγοι ἀνόμων ἐκραταιώθη-
4 σαν ἡμᾶς, καὶ τὰς ἀσεβείας ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ. Μακά-
ριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει
5 ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ
οἴκου σου, ἁγίου ὁ ναός σου, θαυμαστὸς ἐν δικαιο-
σύνῃ. ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλ-
πὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ ἐν θα-
7 λάσσῃ μακράν· Ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ σου,
περιζωσμένος ἐν δυνάμει· Ὁ συνταράσσων τὴν
κύτος τῆς θαλάσσης, ἦχος κυμάτων αὐτῆς. Τα-
9 ραχθήσονται τὰ ἔθνη, Καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦν-
τες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου. ἐξόδους πρωΐ-
10 ας καὶ ἑσπέρας τέρψεις. Ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐπο-
μέσασας αὐτὴν, ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν.
ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπλήρωσθη ὑδάτων. ἡτοίμασας πρω-
τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία. Τοὺς ἄυ-
λακας αὐτῆς μέθυσον, πλήθυνον τὰ γενήματα
αὐτῆς, ἐν ταῖς ταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται
(m) præparatio cibum illorum; quoniam ita [m] est (n) præparatio. 11 Rivos ejus [n] inebria, multiplica genimina ejus : in stillicidiis ejus lætabitur germinans.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

2 (c) [b] Protexisti me à (d)
3 conventu malignantiũ, à multi-
tudine operantium iniquitatem.
3 Qui exacuerunt [c] ut gladi-
um linguas suas: intenderunt ar-
cum rem (e) amaram, ut [d]
4 sagittent in (f) occultis immacu-
latum. 4 Subitò sagittabunt e-
um, & non timebunt : firmave-
runt sibi sermonem (g) mali-
gnum. 5 Narraverunt ut abscon-
derent laqueos: dixerũt, [e] Quis
videbit eos? 6 Perscrutati sunt
5 iniquitatem: defecerunt (h) scru-
tantes [f] scrutinio. 7 Accedet
(i) homo, [g] & cor altum, Et
exaltabitur Deus. 8 Sagittæ in-
fantiũ factæ sunt plagæ eorũ, Et
9 [h] pro (k) nihilo habuerunt cum
linguæ eorum. 9 Conturbati sunt
omnes qui videbant eos. Et ti-
10 muit omnis homo. 10 Et annun-
tiaverunt opera Dei; & facta ejus intellexerunt.
11 Lætabitur justus in Domino, & sperabit in eo: & [i] laudabuntur omnes recti
corde.

In finem, [a] Psalmus ipsi David, 1
(a) Canticum. LXIV.
2 TE decet hymnus, Deus, in (b)
Sion: et tibi reddetur (c) votũ [b].
3 [c] Exaudi orationẽ meã: ad
te omnis caro veniet: 3 Verba (d)
4 impiorũ prævaluerũt super nos;
(e) & [d] impietates nostras tu
propitiabis. 4 Beatus quem elegi-
5 sti, & assumpsisti: [e] inhabita-
bit in atriis tuis. 5 Replebimur
bonis domũs tuæ: sanctum est
6 templum tuum, Mirabile in
justitia. 6 Exaudi nos, [f] De-
us Salvator noster, spes om-
nium finium terræ, & [g] in
7 mari longẽ. 7 (f) [h] Præparans
montes in fortitudine tua, (g) [i]
circumcinctus in potentatu. 8 Qui
(h) [k] conturbas (i) fundum
maris, (k) sonos fluctuum ejus.
8 Turbabuntur gentes, Et time-
gnis tuis. [l] Exitus matutini &
9 vespere delectabis: 9 Visitâsti
10 terram, & inebriâsti eam: (l)
multiplicâsti locupletare eam. 10
Flumen Dei repletum est aquis:
11 Rivos ejus [n] inebria, 11

Versio ÆTHIOPICA.

ወሰውረኒ፡ እማዕሌቶሙ ፡ ለእኩያኑ፡፡ ወ 3
እመብዝኆሙ፡ለገበርተ፡ዐመዒ፡፡ እለ፡ 3
ሐብልኑ፡ ልሳኖሙ፡ ከመ፡ ሐርዋ፡ መድር፡፡
ወወሠቁ፡ቀስቶሙ፡ለገቢረ፡መረር፡፡ ከመ፡ይ 4
ቅትልዎ፡ለኔጽሕ፡በጽሙሣት፡፡፡ ግብተ፡ 4
ይነድፁዎሙ ፡ ወሊፈርሁ፡፡ ወሐመጽኑሙ፡
ሎሙ፡ነገረ፡ እኩየ፡፡፡ ወተማከሩ ፡ ይሕ 5
ብሉ፡ሎሙ፡መሥገሪተ፡፡ ወይቤሉ፡ለልበ፡
ዚይርእየ፡፡፡ ወተሠሠዋ ፡ ለዐመዒ፡፡ 6
ወኀፅቁ፡ እኁዘ፡ይፈትኑ፡ ወይወጥኑ፡፡፡ወይ 7
በውእ፡ሰብእ፡በልብ፡ዕጦቅ፡፡ወይትከሌዐል፡እ
ግዚአብሔር፡፡፡ ከመ፡ሕጽኑ፡ደቂቅ፡ኮነ፡ 8
 መቅሠፍቶሙ፡፡ ወደክመ ፡ ልሳኖሙ ፡ በባዕ
ሊሆሙ፡፡፡ ወደንገፁ፡ኲሉሙ፡እለ፡ርእይ 9
ዎሙ፡፡ወፈርሀ፡ኲሉ፡ሰብእ፡፡፡ ወነገሩ፡ 10
ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወአእመሩ፡ መገብ
ሮ፡፡፡ ይትፈሣሕ፡ጻድቅ፡በእግዚአብሔ 11
ር፡፡ ወይትዋከሉ፡ቦቱ፡፡ ወይከብሩ፡ኲሎ
ሙ፡ርቱዓኒ፡ ልብ፡፡

ፀጸሜ፡መዝሙር፡ዘደዊት፡፡

ፀ0 ለከ፡ይደሉ፡ እግዚኦ፡ ሰብሖት፡ በጽዮ 1
ን፡፡ ወለከ፡ ይትፈገወ፡ ጸሎት፡በኢየሩሳ
ሌም፡፡፡ ስማዕ፡ጸሎተ፡ኲሉ፡ዘሐዊ፡ ዘመ 2
ጽእ፡ኀቤከ፡፡፡ ነገረ፡ዐመዒሆ፡ኀየሎነ፡፡ 3
ወኃጢአትነሰ፡ እንተ፡ ተሰሪ፡ለነ፡፡፡ ብፁ 4
ዕ፡ ዘኀረይኮ፡ ወዘተወከፍኮ፡፡ ወዘአሎተ፡ር
ጉ፡ወስተ ፡ ጸዐዲነ፡፡፡ ጸገብነ፡ኢሎሙ 5
ረከተ፡ቤትከ፡፡ ቅዱስ፡ጽርሕከ፡ ወመንክር፡
በጽድቅ፡፡፡ስመዓነ፡ኢሎነክ፡ቅመጥ፡ኅሊ 6
ነ፡፡ ተስፈሆሙ፡ ለኵሉሙ፡ ኢጽናፈ፡ ውድ
ር፡፡ ወለአለባሊ፡ ወስተ፡ባሕር፡ረሑቅ፡፡፡
ኢጽናዕከሙ ፡ ለአድባር፡ በኀይልከ፡፡ ወቅኑ 7
ታ፡፡ ኢውኑቱ ፡ በኃይል፡፡ ዘየሀውኮ፡ ለአኑ
በረ፡ባሕር፡፡ ቀመኑ ፡ ይትቀወሞ፡ለድምፀ፡ 8
ማዕበሁ፡፡፡ ይደነግፁ፡ አሕዛብ ፡ ወይፈር 9
ሁ፡፡ ኢለ፡ ይነብሩ፡ ወስተ፡ኢጽናፍ፡ ኢሥተ
ለመሪከ፡፡ ይወፅሉ፡በጽባሕ ወ ሰርከ፡ይትፈ
ሣሑ፡፡፡ ኅወጽኑ ፡ ለመድር ፡ ወአረወ 9
ይኑ፡ ወአብዘሎ ፡ ለብዕሰ፡፡፡ ፈለገ፡ 10
እግዚአብሔር፡ ሙሉእ፡ ማያት፡፡ ወአስተ
ደሉ፡ ሲሳዮሙ፡እስመ፡ ከማሁ ፡ ታስተዲ
ሉ፡፡፡ እርዌዎ ፡ ለተለሚሂ፡፡ ወአስመ 11
ር፡ለማእረሪ፡፡ ወበነጠብጣብከ፡ተበቍሉ፡
ተፈሣሕ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Et protege me à die malignantium, [c] sicut aspis [d] interficiant [e] Non est qui videbit nos. [f] & quærentes. [g] cum corde profundo, Et [h] infirmatæ sunt contra eos linguæ [i] glorificabunt PSAL. LXIV. [a] Psalm° David. Te [b] in Hierusalem. [c] Exaudi orationẽ: omnis qui caro est, qui ad te veniet: [d] quamũ ad peccata nostra tu nobis propiti° eris. [e] & quem inhabitare fecisti in [f] De° noster & Salvator [g] eorũ quidẽ qui in [h] Stabiliens montes [i] & accinct° etiã ille [k] conturbat alveũ maris, & quis resistet sonitui fluctuũ ej°? [l] Exeunt in matutino, & vesperè delectantur: [m] eũ præparabis. [n] inebriant, & gratã reddit messem ej°: & in stillicidiis tuis germinans lætabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 ٭ وَمِنْ عِلِّ الْأَسْرَارِ اسْتُرْنِي ٭ وَمِنْ كَثْرَةِ عَامِلِي الظُّلْمِ ٭ هٰؤُلَاءِ الَّذِينَ ارْهَفُوا مِثْلَ السَّيْفِ
4 السِّهَامِ ٭ وَأَوْتَرُوا قِسِيَّهُمْ عَلَى مَرٍّ ٭ لِيَرْمُوا بِالسِّهَامِ خَفِيَةً السَّلِيمِينَ مِنَ الْعَيْبِ ٭ يَرْمُونَهُمْ بَغْتَةً
5 وَلَا يَخَافُونَ ٭ ثَبَتُوا لَهُمْ كَلِمَةً سَيِّئَةً ٭ تَوَاطَوْا عَلَى إِخْفَاءِ فِخَاخٍ ٭ وَقَالُوا مَنِ الَّذِي يَرَانَا ٭ فَحَصُّوا عَنِ
6 الْإِثْمِ فَبَادُوا وَهُمْ فَاحِصُونَ فَحْصًا ٭ لِأَنَّ الْإِنْسَانَ يَتَقَدَّمُ بِقَلْبٍ عَمِيقٍ ٭ فَيَتَعَالَى اللهُ ٭ وَيَصِيرُ جِرَاحُهُمْ
7 مِنْ سِهَامٍ صِغَارِ الصِّبْيَانِ ٭ وَضَعُفَتِ السِّنَتُهُمْ عَلَيْهِمْ فَاضْطَرَبَ جَمِيعُ مَنْ يَرَاهُمْ ٭ وَجَزِعَ كُلُّ
8 إِنْسَانٍ ٭ وَأَظْهَرُوا أَعْمَالَ اللهِ ٭ وَفَهِمُوا صَنَائِعَهُ ٭ يَفْرَحُ الصِّدِّيقُ بِالرَّبِّ وَيَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ ٭ وَيَفْتَخِرُ كُلُّ
الْمُسْتَقِيمِي الْقُلُوبِ ٭ اَللَّلُويَا ٭ ٭ الْمَزْمُورُ الرَّابِعُ وَالسِّتُّونَ ٭
1 ٭ لِدَاوُدَ فِي جَلَاءِ الشَّعْبِ ٭ ٭ وَهُوَ ٭ لَ ٭ اسْتِيخُن ٭
2 ٭ لَكَ يَا اللهُ يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ فِي صِهْيُونَ ٭ وَلَكَ تُوفَى النُّذُورُ فِي يَرُوشَلِيمَ ٭ اِسْمَعِ اللَّهُمَّ صَلَاتِي
3 فَإِلَيْكَ يَأْتِي كُلُّ الْبَشَرِ ٭ أَقْوَالُ الظَّالِمِينَ قَوِيَتْ عَلَيْنَا ٭ وَأَنْتَ تَغْفِرُ ذُنُوبَنَا ٭ طُوبَى لِمَنِ اخْتَرْتَهُ
4 وَقَبِلْتَهُ فَيَسْكُنُ فِي دِيَارِكَ إِلَى الْأَبَدِ ٭ سَنَشْبَعُ مِنْ خَيْرَاتِ بَيْتِكَ ٭ هَيْكَلُكَ مُقَدَّسٌ وَعَجِيبٌ حَقًّا
5 ٭ اسْتَجِبْ لَنَا يَا اللهُ وَخَلِّصْنَا يَا رَجَاءَ أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَالْبِحَارِ الْبَعِيدَةِ ٭ الْمُتَقَوِّي الْجِبَالَ بِقُوَّتِهِ
6 وَيَكْفِي بِقُوَّتِهِ ٭ الَّذِي يُقَلِّقُ سَعَةَ الْبَحْرِ ٭ وَعَجِيجَ أَمْوَاجِهِ مَنْ يَحْمِلُهُ ٭ يَضْطَرِبُ الْأُمَمُ ٭ وَيَخَافُ
7 سُكَّانُ أَقْطَارِ الْأَرْضِ مِنْ آيَاتِكَ ٭ وَمِنْ خُرُوجِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ٭ تَعَاهَدْتَ الْأَرْضَ فَأَرْوَيْتَهَا ٭ بِالْكَثِيرِ
8 أَغْنَيْتَهَا ٭ لِأَنَّ أَنْهَارَ اللهِ مَمْلُوءَةٌ مِنَ الْمِيَاهِ ٭ أَعْدَدْتَ طَعَامَهُمْ ٭ لِأَنَّ هٰذَا هُوَ اسْتِعْدَادُهُمْ ٭ فَأَرْوِ
أَتْلَامَهَا ٭ وَلَيِّنْ أَغْمَارَهَا ٭ وَبِقَطْرِهَا تَفْرَحُ فَسِيلُهَا ٭

Et ab invidia malorum protege me, & à 3
multitudine operantium scelus, Horum 4
qui exacuerunt ut gladium linguas suas, tetenderunt arcus suos, opus amarum:
ut jaculaventur sagittas clanculùm in li- 5
beros à vitio. Jaculantur in eos ex im-
proviso, & non timent. Statuerunt sibi 6
verbum nequitiæ, incurvaverunt se ad
abscondendos laqueos, & dixerunt, Quis 7
est qui videt nos? Investigaverunt scele-
lus, & pervenerunt dum investigarent in-
vestigationem; Nam homo accedet cum 8
corde profundo, Et exaltabitur Deus:
fientque vulnera eorum à sagittis mini-
morum inter pueros, Et infirmatæ sunt 9
linguæ eorum contra ipsos; quæ de re
conturbati sunt omnes qui videbant eos:
Et extimuit quilibet homo, & patefece- 10
runt opera Dei, & perceperunt artes
ejus. Lætabitur justus in Domino, & 11
gloriabuntur omnes qui rectì sunt in cor-
dibus suis. Alleluja.

PSAL. LXIV.

Davidis, de transmigratione po- 1
populi. Vers. 30.

Tibi Deus, conveniit laus in Sion, & 2
tibi solvemus vota in Jerusalem.
Audi Deus orationem meam; ad te enim 3
venient omnes homines. Sermones scelera- 4
torum invaluerunt adversùm nos, & tu
remittes delicta nostra. Beatitudo et quem 5
elegisti, & suscepisti: nam habitabit in
atriis tuis in sæculum, satiabitur bonis do-
mûs tuæ. Templum tuum sanctum est &
admirandum verè. Exaudi nos, O Deus, 6
& salva nos, O spes finium terræ & ma-
rium remotissimorum. Condens montes 7
virtute suâ, & potentiâ sua stabi-
liens eos. Qui agitat amplitudinem 8
maris, & sonitum fluctuum ejus quis fe-
rat? Turbabuntur gentes, & timebunt 9
incolæ finium terræ à signis tuis, & ab
exitu nòctis & dici. Visitâsti terram, 10
irrigâsti eam, abundantiâ ditâsti eam:
quoniam flumina Dei plena sunt aquis.
Parâsti cibũ illorum, quoniam hujusmodi
est præparatio eorum. Itaque irrigen- 11
tur sulci ejus, & multiplicentur fructus
ejus: & stillis suis fœtatur, ac germinet.

תהלים : סו

12 עֲטַרְתָּ שְׁנַת טוּבֶךָ וּמַעְגְּלֶיךָ יִרְעָפוּן דָּשֶׁן :
13 יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְּבָר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה : לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן
14 וַעֲמָקִים יַעֲטִפוּ־בָר יָתְרוּעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ :

סו

PSAL. LXVI.

1 לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ : זַמְּרוּ כְּבוֹד־
2 שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ : אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־
3 נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֹזֶךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ אֹיְבֶיךָ : כָּל־
4 הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲוּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לְךָ יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ סֶלָה : לְכוּ וּרְאוּ
5 מִפְּעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם : הָפַךְ יָם
6 לְיַבֶּשָׁה בַּנָּהָר יַעֲבֹרוּ בָרֶגֶל שָׁם נִשְׂמְחָה בּוֹ : מֹשֵׁל
7 בְּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצָּפֶינָה הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִוֹמוּ
8 לָמוֹ סֶלָה : בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל
9 תְּהִלָּתוֹ : הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט
10 רַגְלֵנוּ : כִּי־בָחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כַּצְּרֹף־כָּסֶף :
11 הֱבֵאתָנוּ בַמָّצוֹד שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ : הִרְכַּבְתָּ
12 אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמָּיִם וְהוֹצֵיאֵנוּ
13 לָרְוָיָה : אָבוֹא בֵיתְךָ בְּעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי :
14 אֲשֶׁר פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בְּצָרָתִי : עֹלוֹת
15 מְרֵיאִים אֶעֱלֶה־לְּךָ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־
16 עַתּוּדִים סֶלָה : לְכוּ שִׁמְעוּ וְאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה
17 לְנַפְשִׁי : אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמֵם תַּחַת לְשׁוֹנִי :
18 אָוֶן אִם־רָאִיתִי בִלְבָבִי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי : אָכֵן שָׁמַע
19 אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי : בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־
20 הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי :

תרגום TARGUM.

12 אַכְלֵלְתָּא שְׁנַת טוּב בְּרִכְתָּךְ וּבְכַשֵּׁי אוֹרְחָךְ
13 יִבְסְמוּן דִּיהֲנָא: יִבְסְמוּן תּוּשְׁבְּחַת מִדְּבָרָא וְדִיצָא
14 גַּלְמָתָא תְּקַטְּרָן לְהוֹן : יַעֲלוּן דְּכַרְיָא עַלְוֵי עָנָא
וּמֵישָׁרְיָא יִתְחַפְּיָן עִבּוּרָא יִתְיַבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן :

סו

1 לְשַׁבְּחָא שִׁירָא תּוּשְׁבְּחָתָא לַיְיָ כּוּלְּכוֹן אַרְעָא
2 יְחָבֵי אַרְעָא : שַׁבְּחוּ אִיקַר שְׁמֵיהּ שַׁוּוּ אִיקַר
3 תּוּשְׁבְּחָתֵיהּ : אֲמַרוּ קֳדָם אֱלָהָא מָה דְּחִילִין
הִנּוּן עוֹבָדָךְ בְּסַגִּיעֵי עוּשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן לָךְ בַּעֲלֵי
4 דְבָבָךְ : כָּל יְחָבֵי אַרְעָא יִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ וּיְשַׁבְּחוּן
לָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין : אֱזִילוּ וְחַמּוּן עוֹבָדֵי
5 אֱלָהָא דְּחִיל מָרֵי תַּסְקוֹפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא : הַפַּךְ
6 יַמָּא דְסוּף לְיַבֶּשְׁתָּא בְּנַהֲר יַרְדְּנָא עֲבַרוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּרַגְלֵיהוֹן אוֹבִיל יְתַהּוּן לְטוּר קוּדְשֵׁיהּ
7 תַּמָּן נְחֵדִי בְּמֵימְרֵיהּ : דְּשַׁלִּיט בְּכֹחַ גְּבוּרָתֵיהּ
עַל עָלְמָא עֵינוֹי בְּעַמְמַיָּא מִסְתַּכְּלִין מְסָרְהָבִין
8 לָא יִתְרַמּוּן לְהוֹן לְעָלְמִין: בָּרִיכוּ עַמְמַיָּא אֱלָהִין
וְאַשְׁמִיעוּ קָל תּוּשְׁבְּחָתֵיהּ : דְּמַנִּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי
9 דְּעָלְמָא וְלָא יְהַב לְאוּרְעוּעָא רַגְלָנָא :
10 אֲרוּם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתְכַּתְּנָא הֵיךְ קָנָאָה
11 דְמַתְּךְ סִימָא : אֶעֱלֵתָנָא בְּמַצְּדְתָּא שַׁוֵיתָא
12 שׁוּשְׁלָתָא בְּחַרְצָנָא : אַמְאַכְתָּנָא אַרְכַּבְתָּא מָרֵי
מְוַפְּיָתָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָא יְתָנָא כְּרֵי בְנוּרָא
13 וּבְמוּי וְאַפֵּקְתָּנָא לְרְוָיָתָא: אֵעוֹל לְבֵיתָא בְּעָלְוָן
אֲשַׁלֵּם לָךְ נִדְרָי : דִּי פְתַחוּ סְפָוָתִי וּמַלֵּל פּוּמִי
14 דְּרָעָא לִי : עָלְוָן שְׁמַנְיָן אַסִּיק קֳדָמָךְ עִם קְטוֹרַת
15 בּוּסְמִין קָרְבָּן דְּכַרְיָן אֶעְבֵּד תּוֹרִין עִם בַּרְחֵי
לְעָלְמִין : אֱזִילוּ שְׁמַעוּ וְאֶשְׁתְּעֵי כָּל דְּחָלֵי
16 דְאֱלָהָא מָה דְּעָבַד לְנַפְשִׁי: לְוָתֵיהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי
17 וְתוּשְׁבְּחָתֵיהּ תְּחוֹת לִישָׁנִי : שֶׁקֶר אִן חֲמֵיתִי
18 בְּלִבִּי הַאֲפָשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ: בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע
19 אֱלָהָא אֲצִית בְּקָל צְלוֹתִי : בְּרִיךְ אֱלָהָא דְּלָא
20 אַעְדִּי צְלוֹתִי וְטוּבֵיהּ מִנִּי :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Coronâſti annum bonitate benedictionis 12
tuæ, & itinera viæ tuæ ſtillabunt dulcedi-
nem pinguedinis. Dulceſcent laudabilia 13
deſerti, et exultatione colles accingent ſe.
Aſcendent arietes ſuper pecora, & valles, 14
cooperientur frumento : jubilabunt, certè
laudem dicent.

Ad laudandum canticum [&] hymnus. 1

PSAL. LXVI.

Jubilate coram Domino omnes habitato- 2
res terræ : laudes dicite *gloriæ nominis* 3
ejus, conſtituite gloriam laudi ejus. Dicite
coram Deo, Quàm timenda ſunt illa opera
tua ! in multitudine fortitudinis tuæ men- 4
tientur *tibi* inimici tui. Omnes habitatores
terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: 5
laudabunt nomen tuum in æternum. Ite, vi-
dete opera Dei terribilis, auctoris adinven-
tionum ſuper filios hominum. Convertit 6
mare Suph in ſiccum : per flumen Jordanis
tranſierunt pedibus ſuis filii Iſrael : ducam
eos ad montem *ſanctitatis ejus*, ibi lætabi-
mur in verbo ejus. Qui poteſtatem habet 7
virtute fortitudinis ſuæ ſuper orbem, oculi
ejus populos reſpiciunt: rebelles non exal-
tabuntur in ſeipſis in ſecula. Benedicite po- 8
puli *Deo*, & audiri facite vocem laudis ejus.
Qui connumeravit animam noſtram in vi- 9
ta ſeculi venturi, nec tradidit commotioni
pedes noſtros. Quoniam probâſti nos De- 10
us : conflâſti nos ſicut argentarius qui con-
flat argentum. Introduxiſti nos in laqueum; 11
poſuiſti catenam in lumbis noſtris. Humi- 12
liâſti nos, juſſiſti equitare auctorem *incre-*
pationis ſuper caput noſtrum, judicâſti nos
tanquam *igne* et aqua; et eduxiſti nos in
latitudinem. Introibo in domû [*tuam*] cum 13
holocauſtis, reddam tibi vota mea. Quæ 14
aperuerunt labia mea, et locutum eſt os me-
um dum anguſtia aderat mihi. Holocauſta 15
pinguia ſacrificabo coram te cum ſuffitu
aromatico, ſacrificiâque arietum, faciam
boves cum hircis ſemper. Venite audite & 16
narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fe-
cerit animæ meæ. Ipſum ore meo invocavi; 17
& laus ejus ſub lingua mea. Mendacium ſi 18
vidi in corde meo, nunquid num audiet Do-
minus? In veritate audivit Deus, exaudivit 19
vocem orationis meæ. Benedictus Dominus 20
qui non amovit orationem meam & beni-
gnitatem ſuam à me.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Benedic coronæ anni bonitate tuâ, & vituli 12
tui ſaturabuntur herbâ : Et ſaturabuntur 13
pluſquam habitacula, hi qui ſunt in deſerto.
Gloriâ colles accingentur, Et induentur 14
pingues ovium ; valleſque implebuntur fru-
mento, & exultabunt atque laudabunt.

PSAL. LXVI.

Incertus. De Sacrificiis, & holocauſtis, de- 1
que ſuffitu arietum. Spiritualis ſenſus in-
nuit nobis vocationem Gentium, & prædi-
cationem. Verſ. 42.

Laudate Dñm univerſa terra, pſallite glo- 2
riæ nominis ejus, canite honori laudis
ejus. Dicite Deo, Quàm terribilia ſunt ope- 3
ra tua! Ob multitudinẽ roboris tui mendaces
tibi fient inimici tui : In tota terra adora- 4
bût te, & pſallent tibi, atque laudabunt nomẽ
tuû in ſecula. * *Diapſal.* * Dicentque, Venite,
videte opera Dei ; plurima namque ſunt mi- 5
racula ejus erga filios hominum : Qui muta-
vit mare in aridam, & flumen tranſierunt pe- 6
de. Ibi lætabimur in eo, Qui dominatur po-
tentiâ ſuâ in æternum. Oculi ejus gentes con- 7
templantur : & rebelles non ſuperbient in
ſeculum. * *Diapſal.* * Benedicite gentes Deo, 8
& audire facite vocem laudis ejus. Qui col- 9
locavit animam noſtram in vita, & non de-
dit pedem noſtrum vacillationi. Quia ten- 10
tâſti nos Deus, & probâſti nos ut probant
argentû. Induxiſti nos in rete, atque poſuiſti 11
afflictionem in dorſis noſtris, Et inequitare 12
feciſti filium hominis ſuper caput noſtrum :
induxiſti nos in ignem & in aquam, atque
eduxiſti nos in refrigerium. Veniam ad do- 13
mum tuû cum decore, ac perſolvam tibi vo-
ta mea : Id quod aperuêre labia mea cum 14
ſermone oris mei in tribulatione. Holocau- 15
ſta pinguia attollam tibi cum ſuffitu arietum,
faciamque boves & hœdos. Venite, audite, 16
& narrabo vobis, omnes ſervi Dei, quod fe-
cit animæ meæ. Ore meo vocavi eum, & re- 17
ſpondit mihi : & exaltavi eum linguâ meâ.
Iniquitatem ſi videris in corde meo, ne me 18
ſalves Domine. Tunc audivit Deus vocem 19
petitionis meæ. Benedictus Dñs qui non re- 20
pulit orationẽ meam & gratiam ſuam à me.

Versio VULG. LAT.

12 Benedices coronæ anni bẽnignitatis
tuæ: & campi tui replebuntur uber-
15 tate. Pinguescent speciosa deserti: &
14 exultatione colles accingentur. Indu-
ti sunt arietes oviũ, & valles abunda-
bunt frumento: clamabunt, etenim
hymnum dicent.

In finem,
1 Canticum Psalmi resurrectionis.

LXV.

2 Jubilate Deo omnis terra, Psalmum
dicite nomini ejꝰ: date gloriam laudi
3 ejꝰ. Dicite Deo, Quàm terribilia sunt
opera tua, Dñe: in multitudine virtutis
4 tuæ mentientur tibi inimici tui. Omnis
terra adoret te, & psallat tibi: psalmũ
5 dicat nomini tuo. Venite, & videte
opera Dei: terribilis in consiliis sup
6 filios hominũ. Qui convertit mare in
aridã, in flumine pertransibunt pede:
7 ibi lætabimur in ipso. Qui dominatur
in virtute sua in æternũ, oculi ejꝰ sup
gentes respiciunt: qui exasperant,
8 non exaltentur in semetipsis. Bene-
dicite gentes Deum nostrum: & au-
9 ditam facite vocem laudis ejus, Qui
posuit animã meã ad vitã: & non dedit
10 in commotionẽ pedes meos. Quoniã
probãsti nos, Deꝰ: igne nos examinãsti,
11 sicut examinatur argentum. Induxisti
nos in laqueum, posuisti tribulationes
12 in dorso nostro: Imposuisti homines
sup capita nostra. Transivimꝰ p ignem
& aquã: & eduxisti nos in refrigeriũ.
13 Introibo in domũ tuã in holocaustis:
14 reddã tibi vota mea, Quæ distinxerunt
labia mea. Et locutum est os meum, in
15 tribulatione mea. Holocausta medul-
lata offeram tibi cum incenso arietum:
16 offerã tibi boves cum hircis. Venite,
audite, & narrabo, omnes qui timetis
17 Deum, quanta fecit animæ meæ. Ad
ipsũ ore meo clamavi, & exaltavi sub
18 lingua mea. Iniquitatẽ si aspexi in cor-
19 de meo, non exaudiet Dñs. Propterea
exaudivit Deus, & attendit voci de-
20 precationis meæ. Benedictus Deus,
qui non amovit orationem meam, & misericordiam suam à me.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

12 Εὐλογήσεις τὴν στέφανον τῆς ἐνιαυτοῦ σου τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πότητος.
13 Πιανθήσονται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ
14 βουνοὶ περιζώσονται. Ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πλησθήσονται σίτου, κεκράξουσι, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

1 Εἰς τὸ τέλος. Ὠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως.
ξε'.

2 Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε
δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ.
3 Εἴπατε τῷ θεῷ, Ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, ἐν τῷ
πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψευσθήσονταί σοι οἱ ἐχθροί
4 σου. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλ-
λάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου. ΔΙΑ-
5 ΨΑΛΜΑ. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, φο-
βερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
6 Ὁ μετατρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ἐν πο-
ταμῷ διελεύσονται πεζοί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα
7 ἐπ' αὐτῷ, τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ
τοῦς αἰῶνα. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπι-
βλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑψούσθωσ-
8 ἐν ἑαυτοῖς. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν
θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως
9 αὐτοῦ, τῷ θεμένῳ τὴν ψυχήν μου εἰς ζωὴν, καὶ μὴ
10 δόντι εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. Ὅτι ἐδοκι-
μάσας ἡμᾶς ὁ θεὸς, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυρῶ-
11 τὸ ἀργύριον. Εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα, ἔθε-
12 θλίψας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ἐπεβίβασας ἀνθρώ-
ποις ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ-
13 χήν. Εἰσελεύσομαι εἰς τὸ οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυ-
14 τώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, ἃς διέ-
στειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν
15 τῇ θλίψει μου. Ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα
ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος κριῶν, ποιήσω
16 σοι βόας μετὰ χιμάρων. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Δεῦτε
ἀκούσατε, καὶ διηγήσομαι, πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν
17 θεὸν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν τῷ
στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὑψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσ-
18 σάν μου. Ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ
19 εἰσακούσαι κύριος. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θε-
20 ὸς, προσέχησε τῇ φωνῇ τῆς προσευχῆς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

12 Benedices coronam anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur uberiate. 13 (o) [o] Pinguescent (p) montes deserti, & exultatione colles accingentur. 14 Induti sunt arietes ovium, & valles (q) abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent.

In finem, Canticum psalmi (a) resurrectionis.

LXV.

2 Jubilate Deo (b) [a] omnis terra: Psalmum dicite nomini ejus: date gloriam laudi ejus: 2 Dicite Deo, 3 [b] Quàm terribilia sunt opera tua! In multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui. 3 Omnis terra adoret te, & [c] psallat tibi: psalmum dicat nomini (c) tuo. 4 DIAPSALMA. Venite, & videte 5 opera Dei: (d) terribilis in consiliis super filios hominum. 5 Qui 6 (e) convertit mare in aridam: in flumine pertransibunt pede. Ibi lætabimur [d] in ipso, 6 Qui dominatur 7 in virtute sua (f) [e] seculo. Oculi ejus super gentes respiciunt: qui (g) exasperant, [f] non exaltentur in semetipsis. 7 DIAPSALMA. Benedicite gentes Deum nostrum: & 8 (h) auditam facite vocem laudis ejus. 8 Qui posuit animam meam ad 9 vitam: & non dedit in commotionem pedes meos. 9 Quoniam probasti nos, Deus: [g] ignisti nos, sicut 10 ignitur argentum. 10 Induxisti nos 11 in laqueum, posuisti tribulationes [h] in dorso nostro: [i] Imposuisti homines super capita nostra. 11 Transivimus per ignem, & aquam: & eduxisti nos in refrigerium. 12 Introibo in domum tuam in 13 holocaustis: reddam tibi vota mea, Quæ [k] distinxerunt labia mea; 14 13 et loquutum est os meum in tribulatione mea. 14 Holocausta [l] medullata offeram tibi [m] cum (i) incenso, & arietibus, (k) faciam tibi 15 boves cum hircis. 15 DIAPSALMA. Venite, audite, & narrabo, omnes 16 qui timetis Deum, quanta fecit animæ mea. 16 Ad (l) ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub 17 lingua mea. 17 Iniquitatem 18 si (m) aspexi in corde meo; non (m) exaudiet Dominus. 18 Propterea exaudivit (n) me Deus: attendit voci orationis meæ. 19 Benedictus Deus, qui non [o] amovit orationem 20 meam, [p] & misericordiam suam à me.

Versio ÆTHIOPICA.

12 ወትገብርከ : እክሊለ : ዓመት : መሕረትከ :: ወ 12
ይጸገቡ:ጠሳተ: ገደመ::ተ ወይረወዩ:ለድ 13
13 ባረ : በድወ : ወይትሐሠዩ : እወግር : ወይቀኑ
ቱ::ተ ወይለብሱ : ለበሐሰ : ለባገዐ :: ወ 14
14 ቀሳትኒ : ይመልእ : ሠርናየ :: ይጸርሑ : እኑ
ዘ:ይሴብሑ::ተ

ፍጻሜ:ሚዛሊት:መገሙር:ዘትሣዒ::
1 ጕቢ የብሁ: ለእግዚአብሔር: በኵሉ: ምድ 1
ር::ወዘመሬ:ለስሙ::ሠቡ: አሥቴተ:ለስብሐ
ቲሁ::ተ በልመ: ለእግዚአብሔር : ግሩመ: 2
ግብርከ::እኑዘ:ብዙኅ: ኀይልከ: ሐሰውከ:ጸ
ሰእትከ::ተ ኵሉ: ምድር : ትሰግዶ: ወትገ 3
ኑ: ለከ::ወትዜሙር:ለስመከ::ተ ኑሁ:ወት 4
ርአዩ: ግብር: ለእግዚአብሔር::ግሩመ:መክ
ሬ : እመእጋለ : እመስዮው::ተ ዘይፈስዮ: 5
ለባሕር: የብሰ::ወበተከዚ: የኃልፍ: በእግር::
ወበሢዎ : ኑትፈሣከ : ሳቤሬ::ተ ዘይኃኑነ:ከ 6
ኅይሉ: ዘለዓለመ::ወለዕይትቲሁኑ: ኅብ: እከ
ዘብ:ይኔፅሩ::እለ : ታአመሩ:ሊታዕብዩ: ርእ
ሰክሙ::ተ በርክዐ: ለእዘብ:ለአሥመነኑ:: 7
ወለጽመሉ: ቀለ: ስብሐቲሁ::ተ ዘእኑበሬ: 8
ለነፍስዮ: ወስተ: ሕይወት::ወሊ.ይሁቦ: ሁከ
ተ:ለእገሪዮ::ተ እስመ: ለመከርከነ: እግዚ 9
ሉ::ወፈተንከነ:ከመ: ይፈትነመ: ለብሬር::ተ
ወለባለከነ : ውስተ : መሠገርት :: ወሊመጻእ 10
ከ: ሕማመ: ቅድሜነ::ወለጽሊንከ: ሰብሉ:ደ
ቦ:ለርእስከኑ::ተ ለኅሊፍከነ : ማእከለ: እ 11
ሳት : ወማይ :: ወለወዓእከነ : ውስተ : ዕረፍ
ት::ተ እበውእ: ቤተከ: ምስለ:ቀበእአየ::ወ 12
እሠብ:ብፀእትየ: ዘነበብኩ: በእፈየ::ተ ዘ 13
እቤ:በከንፈረየ:ለመ:ምኑደበየ::ተ መለወቀ 14
ዕተ: ኀጹሑ: ዘለልዩ: ነወረ::እበውእ:ለከ:ዕ
ጣነ: ምስለ: ሐሪጊት::እሠውዕ: ለከ : ለዕነ
ሥት: ወእጣሊ::ተ ኑ: ከመዑኑ : ወእኑ 15
ርነሙ::ከመከነሙ: እለ: ተፈርሄመ: ለእግዚእ
ብሔር ::ምጠነ:ገብሬ:ሳቲ: ሰነፍስየ::ተ ዘ 16
ጸሪሳኑ: ሳቤሁ : በለፈየ:ወከሳለከኑ:በልሳነ
የ::ተ እመ: ዐመፃ:ይፈሊ.ሉ:ውስተ:ልብየ:: 17
ሊይሰመዐኒ : እግዚአብሔር::ተ ወበእእነተ 18
ዝ : ሰመዐኒ : እግዚአብሔር :: ወለጽመእኒ:
ቀለ : ሥእለትየ::ተ ይትባረክ: እግዚአብሔ 19
ር : ዘኢገፀለኒ : ጸሎትየ :: ወሊ.ያርሐቀ : ሣህ 20
ሎ:እመኔየ::ተ

INTERP. ÆTH. [o] Et irrigabuntur montes PSAL. LXV. [a] in omni terra: [b] Terribile est opus tuum: Ad multitudinem [c] confitebitur tibi: [d] simul. Qui [e] qui in æternum. [f] ne exaltetis vosmetipsos. [g] & nos examinásti, sicut examinatur argentum. [h] in conspectu nostro: [i] Equitare fecisti homines [k] locutus sum ore meo; quæ dixi labiis meis in [l] pura & quæ sine macula [m] incensum cum arietibus, offeram tibi [n] aspexit in corde meo; non exaudiet [o] repulit [p] nec amovit misericordiam

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * باركت اكليل السنة بصلاحك * وينسكب جبال البرية * وينطعم
13 الآكام بالعوة * ويتكسي كباش الغنم سكما * والاودية تكثر القمح فيصرخون ويباركون * الليلويا
14 * لداود بتسبحه وعن القيامة * وهو * لط * استيكن
1 * المزمور الخامس والستون *
2 * هللوا لله يا جميع الارض * ريلوا اسمه واعطوا تحدا لتسبحته * قولوا لله ما ارهب اعمالك من
3 كثرة ايادك تجحدها اعداءك * فلتسجد لك الارض جميعها * وليريلوا لك وليريلوا اسمك *
4 * تعالوا فانظروا اعمال الله * المرهوب في ارايه اكثر من بني البشر * الذي قلب البحر يبسا *
5 يعبرون النهر بارجلهم * هناك سيفرح به * الذي يسود الدهر بقدرته * عيناه الى الامم
6 تنظران * المغصبون لا يرتفعون في ذاتهم * باركوا الهنا ايها الامم * واسمعوا صوت تسبيحه *
7 * الذي وضع نفسي في الحياة * ومنع من الزلل رجلي * لانك امتحنتنا يا الله وسبكتنا كما
8 تسبك الفضة * ادخلتنا في الفخ * جعلت الشدايد على ظهورنا * اركبت الناس على رؤسنا *
9 اخرجنا في النار والماء * واخرجتنا الى الراحة * ساذخل الى بيتك بمحرقات * واوفيك نذوري *
10 * التي نطقت بها شفتاي * وتكلم بها فمي في شدتي * اقدم لك محرقات سمين بغير عطم * مع
11 بخور وكباش * اقدم لك بقرا وجدا * تعالوا اسمعوا فاخبركم يا كل من يخاف من الله جميع ما
12 صنع بنفسي * صرخت اليه بفمي * ورفعت لساني كثيرا * اني كنت رايت في قلبي
13 * الذي لم يبعد صلاتي ولا رحمة عني * الليلويا *
14 تبارك الله

Benedixisti coronæ anni ex benitate tua, 12
& implebuntur campi tui fertilitate, Et 13
pinguescent montes deserti, & proferent
colles fortitudinem. Et induentur arie- 14
tes ovium pinguedine, & valles abundè
producent frumentum; quapropter cla-
mabunt ac benedicent. Alleluja.

PSAL. LXV.

Davidis. Laudatio, & de Resur- 1
rectione. Versus 39.

Canite Deo, O universa terra: canite 2
nomini ejus, & refere gloriam laudi
ejus. Dicite Deo, Quàm terribilia sunt 3
opera tua propter multitudinem prodigio-
rum tuorum! nihilo'minus negant ex
inimici tui. Adoret te terra universa, & 4
psallant tibi, & psallant nomini tuo. Ve- 5
nite, & videte opera Dei: terribilis in 6
sententiis suis plusquam filis hominum: Qui
convertit mare in aridam. Transibunt
flumen pedibus suis; ibi lætabitur in eo.
Qui dominatur seculo in potentia sua: 7
oculi ejus in gentes respiciunt. Irritatores
non extollentur in semetipsis. Benedicite 8
Deum nostrum, O gentes, & audire fa-
cite vocem laudis ejus. Qui posuit ani- 9
mam meam in vita, & prohibuit lapsu
pedes meos. Quoniam probâsti nos, O 10
Deus, & fudisti nos quemadmodum fun-
ditur argentum. Introduxisti nos in la- 11
queum, posuisti tribulationes super terga
nostra. Equitare fecisti homines super ca- 12
pita nostra: Traduxisti nos per ignem,
& aquam, & eduxisti nos ad requiem.
Introibo in domum tuam cum holocau- 13
stis, & reddam tibi vota mea. Quæ pro- 14
nuntiaverunt labia mea, & locutum est os
meum in angustia mea: Offeram tibi ho-
locausta pinguedinis sine osse, cum thure 15
& arietibus: offeram tibi boves & hæ-
dos. Venite, audite, & narrabo vobis, O 16
quicunque timetis Deum, quicquid fecit
in anima mea. Clamavi ad ipsum ore meo, 17
& exaltavi linguam meam admodùm. Si 18
aspexi in corde meo scelus, non audiet me
Dominus. Propterea exaudivit Deus 19
me, conversus est ad vocem petitionis
meæ. Benedicatur Deus qui non amovit 20
orationem meam, neque misericordiam
suam à me. Alleluja.

תהלים : כז סח

PSAL. LXVII. סז

1 benedicat & nostri misereatur Deus .cantici cantus Neghinoth in Victori
2 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר : אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ
omnibus in : tuam viam terra in *scientiam Ad* .Selah ,nobiscum *faci faciem illuminet*
3 יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה : לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־
tibi confiteantur : Deus populi tibi Confiteantur .tuam salutem gentibus
4 גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ : יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
populus judicabis quoniam , gentes *cœtus* & ,Lætentur .ipsi omnes populi
5 עַמִּים כֻּלָּם : יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים
populi tibi Confi cantur .Selah , *es* duces terram in gentes & : æquitate
6 מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה : יוֹדוּךָ עַמִּים
: suum *gemmen* dedit Terra .ipsi omnes populi tibi confiteantur : Deus
7 אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם : אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ
eum metuant & : Deus nobis Benedicat .noster Deus , Deus nobis benedicat
8 יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ : יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ
.terræ fines omnes

PSAL. LXVIII. סח

1 disperguntur ,Deus Exurgat .cantici cantus David ipsi Victori
2 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר : יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ
: propelles *fumum pepelli Ut* ,*ejus facie* à eum *habentes odio* fugiant & :ejus inimici
3 אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו : כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף
.Dei *facie* à impii peribunt ; ignis *facie* à *cera* liquefieri *ut*
כַּהֲמֵס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים :
.lætitia in gaudebunt & , *Dei facies* ad exultabunt ,lætabuntur justi Et
4 וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ בְּשִׂמְחָה :
Jah in , *ejus facie* *rem in equitantem* exaltate ,ejus nomini canite ,Deo Cantate
5 שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ
: viduarum judex & ,pupillorum Pater .*ejus facies* ad exultate & ,ejus *nomen*
שְׁמוֹ וְעִלּוּ לְפָנָיו : אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיָּן אַלְמָנוֹת
, domo in unicos habitare *facient* Deus .*suæ* sanctitatis habitaculo in Deus
6 אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ : אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה
.*facient* habitaverunt rebelles veruntamen : compedibus in vinctos educens
מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צִחִיחָה :
.Selah .*solitudine in te incedere in* : *tui populi facies ad te egredienda in* , Deus
7 אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעֲדְךָ בִּישִׁימוֹן סֶלָה :
: Sinai hic Dei *facie* à distillaverunt cœli etiam ,tremuit Terra
8 אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי
fecisti elevare *imvisficentium* Pluviam .Israel *Dei* , Dei *facie* à
9 מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף
tua *Sacrum* .eam confirmisti tu *confessum habere* & ,tuam hæreditatem ; Deus
10 אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ : חַיָּתְךָ
dabit Dominus .Deus p. uperi *tua bonitate in paradis* : ea in habitaverunt
11 יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוּבְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים : אֲדֹנָי יִתֵּן
, fugiebant exercituum Reges .*multus* exercitus *annunciatricum* : sermonem
12 אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב : מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן
.*fugiens* dividebat domus *habitatio* & : fugiebant
13 יִדֹּדוּן וְנֹוַת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל :

תרגום TARGUM. סו

1 לְשַׁבְּחָא בְּנִגִּינָתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָּא : אֱלָהָא
2 יְחוּס עֲלָנָא וּיְבָרְכִנָּנָא יַנְהַר זִיו אַנְפּוֹי עִמָּנָא
3 לְעַלְמִין : לְהוֹדְעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא
4 פּוּרְקָנָךְ : יוֹדוּן קָדְמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קָדְמָךְ
5 עַמְמַיָּא כּוּלְּהוֹן : יְחֹדוּן וּיְרוֹצוּן אוּמַיָּא אֲרוּם תְּדִין
6 עַמְמַיָּא בְּתִירוּצָא וְאוּמַיָּא בְּאַרְעָא תַּדְבְּרוּן
7 לְעַלְמִין : יוֹדוּן קָדְמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קָדְמָךְ
8 עַמְמַיָּא כּוּלְּהוֹן : אַרְעָא יַהֲבַת אִבְּהָא יְבָרְךְ יָתָן
אֱלָהָא אֱלָהָנָא : יְבָרְךְ יָתָן אֱלָהָא וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ
כָּל סְיָפֵי אַרְעָא : סח

1 לְשַׁבְּחָא לְדָוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָּא : יְקוּם אֱלָהָא
2 יְתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבוֹי וַיְעָרְקוּן סְנָאוֹי מִן קָדְמוֹי :
3 הֵיכְמָה דְשָׁקִיף תְּנָנָא שְׁקִפּוּן הֵיכְמָה דִי יִתְמְסֵי
שַׁעֲוָא מִן קָדֵם אֶשָּׁא יְהוֹבְדוּן רְשִׁיעַיָּא מִן קֳדָם
4 אֱלָהָא : וְצַדִּיקַיָּא יְחֹדוּן וּיְרוֹצוּן קֳדָם יְיָ וְיִתְחַדְּוּן
5 בְּחֶדְוָא : שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבְּחוּ שׁוּם יְקָרֵיהּ
קַלְסוּן לְיָתֵב עַל כּוּרְסְיֵהּ יְקָרֵיהּ בַּעֲרָבוֹת יָהּ
6 שְׁמֵיהּ וּבְעוּ קֳדָמוֹי : אֲבוּהוֹן דְּיַתְמֵי וּדְיָנֵהוֹן
דְּאַרְמְלָן אֱלָהָא בְּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ :
7 אֱלָהָא דִי מְוַוֵּג זוּגִים יְחִידָאִין לְבַר זוּגָא כַּחֲדָא
דְּאַפֵּיק בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹן אֲסִירִין בְּמַגְדָּרִים עַל
עוֹבְדֵיהוֹן דְּאִבְדַּהֲווֹן כַּשְׁרִין בְּפוּמְבֵי בְּרֵם פַּרְעֹה
וּמַסְרְיוּתֵיהּ דְּסַרְבוּ לְשַׁלְּחוּתְהוֹן שְׁרוּן צְחִיחִין :
8 אֱלָהָא כַּד נְפַקְתָּא בְּעַמֵּהּ כַּד טַיָּלְתָּא כְּמַדְבְּרָא רִישְׁמוּן
דְּאַשְׁתָּא קֳדָם עַמֵּהּ כַּד טַיָּלְתָּא כְּמַדְבְּרָא רִישְׁמוּן
9 לְעַלְמִין : כֵּד יַהֲבְתָּא אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ אַרְעָא
אַרְחִישַׁת לְחוּד שְׁמַיָּא אַטִּיפוּ טַלָּא מִן קֳדָם יְיָ
דֵּין סִינַי סְלִיק תְּנִינָה כַּתְנָנָא דְּאַתּוּנָא מִן קֳדָם
10 דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹי יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל : כַּד שְׁמַעוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל יַת קֹל גְּבוּרְתֵּהּ פָּרְחוּ נַפְשֵׁיהוֹן מִן יַד
אַחֲרָתָא עֲלַיְהוֹן טַלִּין דְּתַחֲיוּתָא וּמְטַרִין דְּרַעְוָא
11 אַרִימְתָּא אֱלָהָא עַל אַחֲסַנְתֵּהּ וּכְנִשְׁתָּא
דְּאִשְׁתְּלֵיתָא אַתְּ אַתְקַנְתָּא : חַיָּתֵהּ אַתְּיָבְתָּא בָּהּ
אַתְקִינְתָּא מִשְׁרִיתָא מַלְאֲכָא לְאוּטְבָא לְעַנְיָא
12 דְּאֱלָהָא : יְיָ יְהַב פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא בְּרֵם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מְבַשְּׂרִין מֵימַר אֱלָהָא לְחֵילוֹת רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל : מַלְכְוָתָא
13 עִם חֵילֵיהוֹן אִטַּלְטַלוּ מִן פַּלְטֵרֵיהוֹן וְחַכִּימָיָא אִטַּלְטַלוּ מִן מַדְעֵיהוֹן וְכִנְשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל מַפְלָגָא עָרְאָה מִן שְׁמַיָּא :

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * ܡܙܡܘܪܐ ܕܠܕܘܝܕ ܩܘܡ ܐܠܗܐ ܢܦܘܨܘܢ ܒܥܠܝ ܕܒܘܗܝ ܢܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܐܝܟܡܐ ܕܡܬܡܣܐ ܥܫܢܐ ܢܬܒܕܪܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܢܘܪܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܬܟܠ ܫܥܘܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܢܐܒܕܘ ܪܫܝܥܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܙܕܝܩܝܐ ܢܬܪܚܩܘܢ ܘܢܬܚܕܘܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܢܬܪܘܨܘܢ ܒܚܕܘܬܐ ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܙܡܪܘ ܠܫܡܗ ܣܠܘ ܠܪܟܒ ܒܥܪܒܘܬ ܒܝܗ ܫܡܗ ܘܥܠܘ ܩܕܡܘܗܝ ܐܒܘ ܕܝܬܡܐ ܘܕܝܢ ܐܪܡܠܬܐ ܐܠܗܐ ܒܡܕܘܪ ܒܝܬ ܫܟܝܢܬ ܩܘܕܫܘܗܝ ܐܠܗܐ ܡܘܒܠ ܚܕܝܢ ܝܬܝܡܐ ܐܠܗܐ ܡܝܬܒ ܠܡܬܒܐ ܒܪܬܩܢ ܐܝܣܪܐ ܒܟܘܫܪܘܬ ܐܦ ܣܪܪܝܢ ܫܟܢܘ ܨܚܝܚܐ ܐܠܗܐ ܒܡܦܩܟ ܩܕܡ ܥܡܗ ܒܡܨܥܕܟ ܒܝܫܝܡܘܢ ܣܠܐ ܐܪܥܐ ܪܥܫܬ ܐܦ ܫܡܝܐ ܢܛܦܘ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܗܢ ܣܝܢܝ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܓܫܡ ܢܕܒܘܬ ܬܢܝܦ ܢܚܠܬܟ ܘܠܥܝܦܐ ܐܢܬ ܟܘܢܢܬܗ ܚܝܬܟ ܫܪܝܬ ܒܗ ܬܬܟܝܢ ܒܛܘܒܟ ܠܥܢܝ ܐܠܗܐ ܐܪܡܝ ܝܗܒ ܡܠܬܐ ܡܒܫܪܬ ܡܠܟܘܬ ܚܝܠܘܬ ܡܠܟ ܚܝܠܘܗܝ ܘܚܟܝܡܐ ܐܬܛܠܛܠܘ ܡܢ ܦܠܛܪܝܗܘܢ ܘܟܢܫܬܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܦܠܓܐ ܥܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܝܗܒ ܡܠܬܐ ܡܒܫܪܬ ܡܠܟܘܬ ܚܝܠܘܗܝ ܘܚܟܝܡܐ ܐܬܛܠܛܠܘ ܡܢ ܦܠܛܪܝܗܘܢ ܘܟܢܫܬܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܦܠܓܐ ܥܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ

PSAL. LXVII.

1 *Incertum quis eum ediderit. Canebat illũ populus quũ traducerent Davidem per flumẽ Jordanẽ. Nobis autẽ innuit in eo prophetiã de vocatione Gentium, & prædicatione Apostolorum, deque judiciis Domini. Vers.* 15.

2 DEus noster misereatur nostri, benedicat nobis, & illustret vultũ suũ erga nos :
3 **Diapsal.** Ut cognoscam' in terra vias ejus,
4 & inter omnes gentes salutẽ ipsius. Confiteantur tibi populi Deᵉ, confiteantur tibi populi omnes.
5 Lætentur & laudẽ dicãt regna, quòd judices populos rectè, & regna gubernes in terra. * *Diapsalma.* *
6 Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes. Terra dedit fructus suos.
7 Benedicat nos Deus, Deus noster; Etiam benedicat
8 nos Deus noster : ac metuant eũ omnes fines terræ. *Laus, & initium gradũs.*

PSAL. LXVIII.

1 *Davidis. Quum parârunt se reges ad bellandum contra eum. Item Prophetia de dispensatione Christi, deque vocatione Gentium ad fidem. Vers.* 42.

2 EXurgat Deᵉ & dissipentur omnes inimici
3 ejus, & fugiãt osores ejᵉ à conspectu ipsius. Quemadmodũ evanescit fumᵉ, evanescãt;
4 & sicut liquefit cera à conspectu ignis, pereant impii à conspectu Dei. Justi autẽ gaudeant & confortentur corã Deo, atq; lætentur
5 in suavitate ejus. Canite Deo, & laudate nomen ejus : glorificate eum qui inequitat occasum, Dñs est nomẽ ejus. Corroboramini
6 corã Patre orphanorũ et judice viduarũ. Deᵉ in habitaculo suo sancto : Deus sedere facit
7 unicũ in domo : & educit vinctos cum prosperitate ; rebelles autẽ habitabunt in sepulchris.
8 Deus quando egressus es ante populũ tuũ, & quũ transivisti per Asimun, Terra tremuit, * *Diapsal.* * etiã cœli distillaverunt à
9 conspectu Dei : iste mons Sinai à conspectu Dei, Dei Israel. Pluviam voti concessisti
10 Deus hæreditati tuæ : ægrotavit, at tu confirmásti eam: At animalia tua habitárunt in ea;
11 roborâsti gratiã tuã pauperes Deus. Dominus
12 suppeditabit verbum Evangelii virtute magnã. Reges exercituum congregabuntur, &
13 pulchritudo domũs tuæ dividet spolia.

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus 1
& canticum.

PSAL. LXVII.

DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: lucere faciat splendorẽ faciei suæ nobiscum semper. Ut innotescat in terra via tua; 3
in omnibus populis redemptio tua. Confi- 4
tebuntur coram te populi Deus; confitebuntur coram te gentes omnes. Lætabuntur & 5
gaudebunt gentes, quoniã judicabis populos in *rectitudine*, & gentes in terra duces in æternũ. Confitebuntur corã te populi Deus, 6
confitebuntur coram te gentes omnes. Terra 7
dedit fructum suum: benedicat nobis Deus, Deus noster. Benedicat nobis Deus, & ti- 8
meant eum omnes fines terræ.

Ad laudandũ *Davidi* hymnus & canticũ. 1

PSAL. LXVIII.

EXurgat Deus, dispergantur inimici ejus, 2
& fugiant odientes eum à facie ipsius. Sicut 3
propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit cera ab aspectu ignis, sic pereant
improbi ab aspectu Dei. Et justi lætabuntur & 4
exultabunt corã Deo, & lætabũtur in lætitia.
Laudate corã Deo, laudes dicite nomini glo- 5
riæ ejᵉ: extollite sedentẽ sup sedẽ gloriæ *suæ*
in nono cœlo, JAH est nomen ejus, & læta-
mini corã eo. Pater est orphanorũ & judex 6
viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ
suæ majestatis. Deus est qui copulat conjugia 7
unica cum filio legitimo simul; qui eduxit
domũ Israel qui erant ligati in Ægypto; pro-
pter opera patrũ suorũ recta in pompa: Pha-
rao autẽ & exercitus ejus, qui pertinaces fuerunt ad dimittendos illos, inhabitant siccum.
Deus cùm egredereris in columna nubis, & 8
in columna ignis ante populũ tuũ, cùm per-
ambulares in deserto solitudinis in æternum.
Quando dabas legem populo tuo, terra mota 9
est, insuper *cœli* stillaverunt *rorẽ* à conspectu
Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus ejᵉ sicut
fumus fornacis, propterea quòd *manifestatus* 10
est super illũ *Dominus Deus* Israel. *Quando audiverunt domus Israel vocem potentiæ tuæ, defecerũt animi ipsorũ; statim demisisti super eos* rores vivificationis, & pluvias spontaneas
projecisti Deᵉ super hæreditatẽ tuã, & Eccle-
siam laborantẽ tu erexisti. Vivificationẽ tuã 11
collocásti in ea, præparâsti exercitẽ *angelorũ*,
ut benefaceres pauperibᵒ Dei. *Domin'* dedit
verba legis populo suo; verùm Mossch & 12
Aharon evangelizabant verbũ Dei *exercitui magno* Israelis. Reges cum exercitibus suis 13
migraverunt de prætoriis suis, & sapientes
dimoti sunt à scientia sua; & congregatio
Israelis dividebat prædam de cœlis.

Versio VULG. LAT.

In finem,
In hymnis, Psalmus cantici
David. LXVI.

1 DEus misereatur nostri, & benedi-
cat nobis: illuminet vultum suum sup
3 nos, & misereatur nostri. Ut cognosca-
4 mus in terra viâ tuâ, in omnibus gen-
tibus salutare tuum. Confiteantur tibi
populi, Deus: confiteantur tibi populi
5 omnes. Lætentur & exultent gentes:
quoniam judicas populos in æquitate, &
6 gentes in terra dirigis. Confiteantur
7 tibi populi, Deus: confiteantur tibi po-
8 puli omnes: Terra dedit fructum suum.
Benedicat nos Deus, Deus noster, Be-
nedicat nos Deus: & metuant eum
omnes fines terræ.

In finem,
Psalmus Cantici ipsi David.
LXVII.

1 EXurgat Deus, & dissipentur ini-
mici ejus: & fugiant qui oderint eum,
3 à facie ejus. Sicut deficit fumus, defici-
4 ant: sicut fluit cera à facie ignis, sic per-
ea ant peccatores à facie Dei. Et justi
epulentur, & exultent in conspectu Dei:
5 & delectentur in lætitia. Cantate Deo,
psalmum dicite nomini ejus: iter facite
ei, qui ascendit super occasum: Dis no-
men illi. Exultate in conspectu ejus,
6 turbabuntur à facie ejus, Patris orpha-
norum, & judicis viduarum. Deus in
7 loco sancto suo: Deus qui inhabitare
facit unius moris in domo: Qui educit
vinctos in fortitudine, similiter eos qui
exasperant, qui habitant in sepulchris.
8 Deus, cùm egredereris in conspectu po-
9 puli tui, cùm pertrâsires in deserto: Ter-
ra mota est, etenim cœli distillaverunt
à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
10 Pluviam voluntariam segregabis, Deus,
11 hæreditati tuæ: & infirmata est, tu ve-
12 rò perfecisti eam. Animalia tua habi-
tabunt in ea: parâsti in dulcedine tua
12 pauperi, Deus. Dominus dabit verbum
13 evangelizantibus, virtute multâ. Rex
virtutũ dilecti dilecti: & speciei domûs
dividere spolia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ.
ξς'.
2 Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς,
διαφάσαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ.
3 Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν τοῖς
4 ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι
λαοὶ ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρι-
νεῖς λαὸς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγή-
6 σεις. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λα-
οὶ ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 Τῇ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ
8 Θεὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ Θεὸς, καὶ
φοβηθήτωσ αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

edicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

1 Εἰς τὸ τέλος, Τῷ Δαυΐδ ψαλμὸς ᾠδῆς.
ξζ'.
2 Ἀναστήτω ὁ Θεὸς, καὶ διασκορπισθήτωσ οἱ ἐ-
χθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσ οἱ μισοῦντες αὐτὸν ἀπὸ
3 προσώπου αὐτοῦ. Ὡς ἐκλείπει καπνὸς, ἐκλιπέτω-
σαν· ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς, οὕτως
4 ἀπόλοιντο οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ.
5 Καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν· ἀγαλλιάσθωσ ἐν-
ώπιον τοῦ Θεοῦ, τερφθήτωσ ἐν εὐφροσύνῃ. Ἄσατε
τῷ Θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε
τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, Κύριος ὄνομα αὐτῷ,
καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. πατὴρ ὀρφανῶν, καὶ κρι-
6 τὴς χηρῶν, ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς
κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπε-
δημένους ἐν ἀνδρείᾳ· ὁμοίως τοὺς παροξυνομένους
7 τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. Ὁ Θεὸς, ἐν τῷ
ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ δια-
8 βαίνειν σε τὸν ἔρημον· ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. Γῆ ἐσείσθη,
καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ
9 τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. Βροχὴν
ἑκούσιον ἀφορίσεις ὁ Θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθέ-
10 νησε, σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν. Τὰ ζῶά σου κατοι-
κήσουσιν ἐν αὐτῇ, ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου τῷ
11 πτωχῷ. Ὁ Θεὸς κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγ-
12 γελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, Ὁ βασιλεὺς τῶν δυνά-
μεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τοῦ ἀγαπητοῦ, καὶ ὡραιότητι τοῦ οἴ-
13 κου διελεῖται σκῦλα.

cedine tuâ (n) pauperi, 12 Deus (o) Dominus dabit verbum multâ: 13 Rex virtutum (p) dilecti, dilecti, & [d] speciei domûs dividere spolia.

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXVI.* [a] Psalmus cantici. [b] & vivamus. [c] Ut cognoscamus in domûs tuæ divides nobis spolia.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

In finem, In hymnis(a) [a] Psalmus ipsi David. *LXVI.*

1 DEus misereatur nostri, & 2
benedicat nos: illuminet vultum
suum (b) super nos. [b] DIA-
PSALMA. 2 [c] Ad (c) cogno- 3
scendum in terra viam tuam, in
omnibus gentibus salutare tuum.
3 Confiteantur tibi populi, Deus: 4
confiteantur tibi populi omnes.
4 Lætentur & exultent gentes: 5
quoniam (d) judicabis populos in
æquitate, & gentes in terra di-
riges. DIAPSALMA. 5 Confi- 6
teantur tibi populi, Deus: confite-
antur tibi populi omnes: Terra 7
dedit fructum suum. 6 Benedi- 8
cat nos Deus, Deus noster, Be-
metuant eum omnes fines terræ.

In finem, Ipsi David Psalmus cantici. *LXVII.*

1 EXurgat (a) Deus, & diffi- 2
pentur inimici ejus: & fugiant,
qui oderunt eum, à facie ejus.
2 Sicut deficit fumus, deficiant: 3
sicut liquefit cera à facie ignis;
sic pereant (b) peccatores à facie
Dei. 3 Et justi (c) lætentur, ex-
ultent in conspectu Dei: delecten-
tur in lætitia. 4 Cantate Deo, 5
psallite nomini ejus: (d) iter fa-
cite ei, qui ascendit super occa-
sum: (e) Dominus nomen illi.
5 Et exultate in conspectu ejus: 6
turbabuntur à facie ejus, Patris
orphanorum, & judicis vidua-
rum. 6 (f) Deus in loco sancto 7
suo. Deus inhabitare facit [a] u-
nius (g) moris in domo. 7 Qui
educit vinctos in fortitudine. Si-
militer eos qui (h) exasperant,
qui habitant in sepulchris. 8 De- 8
us, (i) cùm egredereris in con-
spectu [b] populi tui, cùm (k)
pertransires desertum: DIA-
PSALMA. 9 Terra mota est: et- 9
enim cœli distillaverunt à facie
Dei (l) Sinai, à facie Dei Isra-
el. 10 Pluviam voluntariam se- 10
gregabis, Deus, hæreditati tuæ: &
infirmata (m) est: tu verò [c] per- 11
fecisti eam. 11 Animalia tua in-
habitabunt in ea: parâsti in dul-
cedine tuâ, Deus, pauperi. 12 Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute 12
multâ. 13 Rex virtutum (p) dilecti, dilecti, & [d] speciei domûs dividere spolia. 13

PSAL. LXVII. [a] solitarios in domo. [b] omnis populi [c] confirmâsti eam. [d] decori

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጥጫ፡ስብሐት፡መዝሙር፡ማኅሌት፡፡
ጸጊ እግዚአብሔር ፡ይባርከነ ፡ወይሠሠለ 1
ነ፡፡ወያርኢ፡ገጽ፡ዕዕቡነ፡ወንሕሥ፡፡፡ ከ 2
ሙ ፡ናአምር ፡በምድር ፡ቦኦተከ፡፡ወበኵሉ
ሁ፡አሕዛብ፡ለድኅኖተከ፡፡፡ ይገንዩ፡ለ 3
ከ፡አሕዛብ፡እግዚኦ፡፡ይገንዩ፡ ለከ፡ አሕዛ
ብ፡ኵሉሙ፡፡፡ ይትፈሥሑ፡ወይትሐሠ 4
ዩ፡ አሕዛብ፡፡አስመ ፡ትኌንሮሙ፡ ለአሕዛ
ብ ፡በርትዕ፡ወትመርሖሙ፡ ለአሕዛብ፡ በ
ምድር፡፡፡ ይገንዩ፡ለከ፡አሕዛብ፡እግዚ 5
ኦ፡፡ይገንዩ፡ ለከ፡ አሕዛብ፡ ኵሉሙ፡፡ም
ድርኒ፡ ወሠበት፡ ፍሬሃ፡፡፡ ወይበርከነ፡ከ 6
ዝዚአብሔር ፡ አምሳክነ ፡፡ ወይባርከነ፡ ከ
ዝዚአብሔር ፡፡ ወይፍርሁ ፡ኵሉሙ፡አ
ጽናፈ፡ምድር፡፡፡

ፍጥጫ፡ዘደዊት፡መዝሙር፡ማኅሌት፡፡
ጸገ ይትነሠአ፡እግዚአብሔር፡ወይዘረው፡ 1
ፀሩ፡፡ወይጥዩ ፡ጸሊአቲ ፡ እመቅድሙ ፡ገ
ጹ፡፡፡ ከመ፡የኃልቅ፡ጢስ፡ከማሁ፡ይኃል 2
ቁ፡፡ወከመ፡ይትመሰው ፡ሰመዕ፡እመቅድሙ፡
ገጽ፡ኀሳት፡፡ከማሁ ፡ ይትሰጥሉ ፡ኀጥኣኒ፡
እመቅድሙ፡ገጽ፡ለእግዚአብሔር፡፡፡ ወ 3
ጻድቃኒሰ፡ ይትፈሥሑ፡፡ወይትሐሠዩ ፡በቅ
ድሙ፡ እግዚአብሔር፡፡ወይትፈሥሑ፡ በሐ
ሤት፡፡፡ ሰብስቡ ፡ለእግዚአብሔር፡ ወ 4
ዘሙሪ፡ለስሙ፡፡ፍናተ፡ ግበሪ ፡ ለዘ፡ዐርገ፡
ኀኔተ፡ዐርገ፡እግዚአብሔር፡ስሙ፡፡፡ ወ 5
ተፈሥሑ፡ በቅድሙ፡፡ወይደነግፁ፡ እመ
ቅድሙ፡ገጽ፡፡ አብ፡ለእጓሊሰ፡ ሜወታ፡ መሥ
ናኒ፡ ለአቡሪት፡፡፡ እግዚአብሔር፡ ወ 6
ስተ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡፡እግዚአብሔር፡ዐሳድ
ሮሙ፡ለባሕታዊያን፡ወስተ፡ቤቱ፡፡፡ ወይ 7
ወፅእ ፡ ለመቀሐት፡ በተይሮ፡፡ከሣሁ፡ ለ
መሪረኒ ፡ አለ ፡ ይነብሩ ፡ ወስተ ፡ መቃብ
ር፡፡፡ እግዚኦ፡ ለመሰ ፡ ወፀእከ፡ቅድሙ፡ 8
ኵሉ፡ ሕዝብከ፡፡ወለመሂ፡ አኀተ ፡ ገደመ፡
ኀሰፍከ፡፡፡ ምድርኒ ፡ አድሀቅሰቶት፡ወ 9
ሰማይኒ ፡ ለኀጠብጠበ፡፡እመቅድሙ ፡ገጽ፡
ለእመሳከ፡ሲና፡፡እመቅድሙ፡ ገጽ፡ ለአመ
ሳከ፡እስራኤል፡፡፡ ዝናመ፡ፈቃዶ፡ዘፈሰ 10
ጠ፡እግዚአብሔር ፡ለርስትከ፡፡እመሂ፡ ደክ
መ፡አኀተ፡ታጸኒሶ፡፡፡ እንስሳከ፡የሓድር፡ 11
ወስቴቱ፡፡ወእስተደሎከ ፡ ለነደያኒ፡ በኂረት
ከ ፡ እግዚኦ፡፡፡ እግዚአብሔር ፡ ይሁቦ 12
ሙ ፡ቃለ፡ለአስ፡ይዜንዉ፡ኀይለ፡ብዙኃ፡፡፡
ንጉሠ፡ ኀያላኒ፡ለፍቁሪ፡፡ለፍቁሪ፡ወለስ፡ 13
ቤትከ፡ተካፈልነ፡ምህርከ፡፡፡

Versio ARABICA. cum Interpretatione LATINA.

PSAL. LXVI.
Davidis, de laudationibus. Et numerus vers. 15.

1 لِدَاوُدَ فِي ٱلتَّسَابِيحِ * وَعَدَدُهُ * يَهْ * ٱسْتَيْقِنْ * ٱلْمَزْمُورُ ٱلسَّادِسُ وَٱلسِّتُّونَ *
2 ٱللَّهُ يَتَرَاءَفُ عَلَيْنَا وَيُبَارِكُنَا * يُجَلِّي وَجْهَهُ عَلَيْنَا وَيَرْحَمُنَا * لِنَعْرِفَ فِي ٱلْأَرْضِ سُبُلَكَ * وَفِي
3 جَمِيعِ ٱلْأُمَمِ خَلَاصَكَ * فَلْتَعْتَرِفْ لَكَ ٱلشُّعُوبُ يَا ٱللَّهُ * وَلْتَشْكُرْكَ جَمِيعُ ٱلشُّعُوبِ * وَلْتَفْرَحِ
4 ٱلْأُمَمُ وَيَبْتَهِجُوا * لِأَنَّكَ تَحْكُمُ فِي ٱلشُّعُوبِ بِٱلْإِسْتِقَامَةِ * وَتَهْدِي ٱلْأُمَمَ فِي ٱلْأَرْضِ * فَلْتَعْتَرِفْ
5 لَكَ ٱلشُّعُوبُ يَا ٱللَّهُ * وَلْتَشْكُرْكَ ٱلشُّعُوبُ جَمِيعُهَا * ٱلْأَرْضُ أَعْطَتْ ثَمَرَهَا * بَارَكَنَا ٱللَّهُ * ٱللَّهُ إِلَهُنَا
6 يُبَارِكُنَا فَلْتَخَفْهُ جَمِيعُ أَقْطَارِ ٱلْأَرْضِ * ٱلْهَلِلُويَا * ٱلْمَزْمُورُ ٱلسَّابِعُ وَٱلسِّتُّونَ *

PSAL. LXVII.
Davidis, laudatio. Et numerus vers. 80.

1 لِدَاوُدَ تَسْبِحَةٌ * وَعَدَدُهُ * فَ * ٱسْتَيْقِنْ *
2 يَقُومُ ٱللَّهُ وَلْيَتَفَرَّقْ أَعْدَاؤُهُ وَلْيَهْرُبْ مِنْ وَجْهِهِ كُلُّ مُبْغِضِيهِ *
3 وَلْيَضْمَحِلُّوا كَمَا يَضْمَحِلُّ ٱلدُّخَانُ * وَكَمَا يَذُوبُ ٱلشَّمْعُ قُدَّامَ ٱلنَّارِ * كَذَلِكَ تَهْلِكُ ٱلْخَطَاةُ مِنْ قُدَّامِ ٱللَّهِ *
4 وَلْيَفْرَحِ ٱلصِّدِّيقُونَ * وَيَسْتَبْشِرُوا أَمَامَ ٱللَّهِ وَلْيَفْرَحُوا فَرَحًا * سَبِّحُوا ٱللَّهَ وَرَتِّلُوا ٱسْمَهُ * يَسِّرُوا طَرِيقًا
5 لِلرَّاكِبِ عَلَى ٱلْمَغَارِبِ ٱلرَّبِّ ٱسْمُهُ * فَلْيَبْتَهِجُوا أَمَامَهُ وَلْيَضْطَرِبُوا مِنْ وَجْهِهِ * لِأَنَّهُ أَبُو
6 ٱلْأَيْتَامِ وَقَاضِي ٱلْأَرَامِلِ * ٱللَّهُ فِي مَكَانِ قُدْسِهِ * ٱللَّهُ يُسْكِنُ ذَوِي ٱلْخُلُقِ ٱلْوَاحِدِ فِي بَيْتٍ * وَيُطْلِعُ
7 ٱلْمُقَيَّدِينَ بِقُوَّةٍ * كَذَلِكَ ٱلْمُرَدُّ ٱلسَّكِنِينَ فِي ٱلْقُبُورِ * ٱللَّهُمَّ حِينَ جُزْتَ أَمَامَ شَعْبِكَ * إِذْ عَبَرْتَ فِي
8 ٱلْبَرِّيَّةِ * تَزَلْزَلَتِ ٱلْأَرْضُ * وَٱسْتَوَاتِ قَطَرَتْ مِنْ عِنْدِ ٱللَّهِ * فِي جَبَلِ سِينَا * مِنْ وَجْهِ ٱللَّهِ إِسْرَائِيلَ
9 سَعَيْتَ يَا ٱللَّهُ لِمِيرَاثِكَ مَطَرَ ٱلرِّضَى * مَرِضَتْ وَأَنْتَ جَبَرْتَهَا * أَسْكَنَتْ فِيهَا حَيَوَانَكَ * أَعْدَدْتَ
10 لِلْمَسَاكِينِ بِصَلَاحِكَ يَا ٱللَّهُ * ٱلرَّبُّ يُعْطِي ٱلْمُبَشِّرِينَ كَلَامًا بِقُوَّةٍ عَظِيمَةٍ * مَلِكُ ٱلْقُوَّاتِ هُوَ
11 ٱلْحَبُوبُ * وَفِي بَهَاءِ بَيْتِ ٱلْحَبِيبِ يَقْسِمُ ٱلْغَنَائِمَ *

Tom. III.

תהלים : כח

14 אם־תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף
reges Sedeas dissipando In auro flavo in ejus alæ &
ואברותיה בירקרק חרוץ : 15 בפרש שדי מלכים
Salmon in nix ut albescebas ea in
בה׳ חשלג בצלמון : 16 הר־אלהים הר־בשן
Basan mons gibborum mons
montes despicitis quid Ut
הר גבננים הר־בשן : 17 למה תרצדון הרים
Dominus etiam ? eum inhabitare Deus desideravit montem gibbosi
גבנגים ההר חמד אלהים לשבתו אף יהוה
duplicata millia myriades duæ Dei Currus æternum in inhabitabit
ישכן לנצח : רכב אלהים רבתים אלפי שנאן
altitudinem in Ascendisti sanctitate in Sinai ; eis in Dominus
ארני בם סיני בקדש : 18 עלית למרום
etiam & ; homine in dona accepisti, captivitatem captivam duxisti
שביתי שבי לקחת מתנות באדם ואף
Dominus Benedictus Deum Jah inhabitandum ad rebelles
סוררים לשכן׳ יה אלהים : 19 ברוך אדני
Selah ,nostram salutem Deus nobis onus in imponit ,die die
יום׳ יום יעמס־לנו האל ישועתנו סלה :
mortem ad Adonai Domino & ,salutes ad Deus nobis Deus
האל לנו אל למושעות וליהוה אדני למות 20
,suorum inimicorum caput transfiget Deus Veruntamen ,exitus
חוצאות : אך־אלהים ימחץ ראש איביו
Dominus Dixit ,suis deliciis in ambulantis ; crinis verticem
קדקד שער מתהלך באשמיו : 21 אמר אדני
maris profundis de redire faciam ; faciam redire Basan ex
מבשן אשיב אשיב מצלות ים :
tuorum canum lingua ,sanguine in tuum pedem figas Ut
למען׳ תמחץ רגלך בדם לשון כלביך 22
itinera ; Deus tua itinera Viderunt ipso ex inimicis ex
מאיבים מנהו : 23 ראו הליכותיך אלהים הליכות
cantores Præverunt sanctitate in mei regis ,mei Dei
אלי מלכי בקדש : 24 קדמו שרים
tympanizantium puellarum medio in ; modulatores post
אחר נגנים בתוך עלמות תופפות :
vena ex Domino ; Deo benedicite ecclesiis In
במקהלות ברכו אלהים אדני ממקור 25
principes ,eis dominans pulsant Binjamin Ibi .Israel
ישראל : שם בנימין צעיר רדם שרי 26
.Naphthali principes ,Zebulun principes : eorum lapis ,Jehudah
יהודה רגמתם שרי זבלון שרי נפתלי :
hoc Deus fortifica ,tuæ fortitudini tuus Deus Præcepit
צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו 27
offerent tibi Jerusalem super tuo templo A ,nobis es operatus
פעלת לנו : 28 מהיכלך על ירושלם לך יובילו
,munera reges
מלכים שי :

תרגום TARGUM.

14 אין אתון מלכיא רשיעיא שכבין בגיני קלקלתא
כנשתא דישראל דדמיא ליונתא מטללא בעננין
יקרא מפלגא בית מצראי סימא דזקיק וטסבריהא
מלין אוברייוין סגין: כד פרסת אידהא על יבא בצלו 15
שדי אמאך מלכון ואמטולתה ענן גהנם היך חלגא
בצא יתה מטולא דמותא: 16 טור מוריה אתר די
פלחו אבהת עלמא קדם יי אתבחר לבנין בית
מקדשא וטור סיני למוהבית אוריתא טור מתנן
טור תבור וכרמל אתעפסילו אתעבר להון גבבא
היך טור מתנן: אמר אלהא למה אתון טפין טוריא 17
לית רעותי למתן אוריתא על טוריא ניוחנין
מבסריא הא טור סיני דמכיך רגז מימרא דיי
לאשראה עלוי שכנתיה לחוד בשמי שמיא יי ישרי
לעלמא: 18 ארתיכין דאלהא חרין רבבן דנור דליק
תרין אלפין דאנגליא מרבין להון שכנתא דיי
שרת עליהון על טורא דסיני בקדושה: סלקתא
לרקיע [משה נביא] שביתא שביתא נאלפתא
פתגמי אוריתא] יהבתא להון מתנן לבני נשא
ורם סרבניא די מתעדין ותיבין בתחומא שרת
עליהון שכינת יקרא דיי אלהים: 19 בריך יי כל יומא
יומא טען לנא מוסיף פקודיא עלוי פקודיא תקיפא
די הוא פורקננא וסעידנא לעלמין: 20 אלהא לנא
תקוף ופורקן ומן קדם יי מתערין ברשיעיא מותא
ומפקנות נשמתא בסרנוקא: 21 ברם אלהא יתבר ריש
בעלי דבבוי ינתר שער גבר די מתהלך בחובוי:
צדיקיא דמיתו ואתאכלו מן חיות ברא אמר יי 22
מבותנן אתיב אתיב צדיקיא די שתיקו במצולתיה
דימא: מן בגלל דיתמון פורענות רשיעא יטמשן 23
רגליהון בדם קטילין לישן חיות ברא מן חרבהון
ידהנון מן בעלי דבבא מנהון יסבעון: 24 חמון בית
ישראל הליכות שכנתך על יבא אלהא אמרין
הליכת אלהא מלך כל עלמא בקדושא: 25 אקדימו
ואמרו שירתא בתר משה ואהרן דמנגנין קדמיהון
במצע נשיא צדיקתא יי עם מרים מתופפן: 26 בגיני
כנישיא ברכו אלהא רומסו יי עוברייא במעי אמהון
ונרעא דישראל: 27 תמן בנימן זעיר בשבטיא דמן
שירויא נחת לימא מטול הינכא קבל מלכותא מן שירויא ובתריהון נחתו רברבי יהודה רגמו
יתהון שבטיא אנגין וקבילו רבנוהא בתריהון רבני נפתלי הוון תגריהון רבני זבולון גבריהון:
28 פקד אלהא עושנך אתעשן אלהא שרי בית מקדשא דנן דעבדת לנא: מן היכלך תקבל
קורבניא על ירושלם שכנתך שריא מפנקטיהון לך ייתון מלכיא קורבניא:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Si vos reges *impii* dormitis inter aulæa, Ecclesia Israelis quæ similis est columbæ, cooperta nubibus gloriæ, dividit prædam Ægyptiorũ, argentũ repurgatum & arculas plenas obrizo purissimo. 14
Quando extendit manus suas in orátione super mare, Omnipotens prostravit regna; & propter eam *refrixit* gehenna sicut nix; eripuit eam de umbra mortis. 15
Mons *Moria, locus ubi adoraverunt patres antiqui coram Domino, electus est ad ædificationem domus sanctuarii, & mons Sinai ad dandam legem*; mons Basan, *mons Tabor et Carmel repudiati sunt, fastus est ipsis collis* sicut mons Basan. Dixit Deus, Quare subsilitis montes 16
excelsi? *haud placitũ est mihi dare legem super montibus altis & superciliosis*; ecce mons Sinai humilis est: desideravit Verbum Dei collocare *super eum* majestatẽ suam, quinetiam *Dominus* in cœlis cœlorũ habitabit in perpetuum. Currus 17
Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorũ ducunt illos: majestas Dñi quiescit super illos super montem Sinai in sanctitate. Ascendisti firmamentum *Mosseh propheta*: captivam 18
duxisti captivitatem: docuisti verba Legis, dedisti dona filiis hominum: at super rebelles profelytos qui revertuntur *resipiscentia*, quiescit majestas gloriæ Domini. Benedictus 19
Dominus qui singulis diebus onerat nos; addens præcepta super præcepta; fortis qui est redemptio nostra & auxilium nostrum in æternum. Deus noſtra fortitudo, & redemptio, & à 20
conspectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in suffocatione. Verùm Deus confringet caput inimicorum suorũ, evellet capillos viri ambulantis in flagitiis suis. [*De*] justis qui 21
mortui sunt & devorati à feris sylvestribus, dixit Dñs; De Basan reducam, reducã justos qui sunt suffocati in profundo maris. Ut videant vin- 22
dictam *improbi*: intingant pedes suos in sanguine occisorum; linguæ ferarum sylvestriũ impinguescant de adipe illorũ: de inimicis suis iisdem 23
patientur. Viderunt domus Israel incessum 24
Majestatis tuæ super mare Deus, dicentes; Incessus Dei regnantis super universum orbem in sanctitate. Prævenerunt & dixerunt canticum 25
post Mosseh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum justarum cum Maria, tympana pulsantium. In medio ecclesiarum 26
benedicite Deum, exalcate Dominum fœtus in visceribus matrum suarum de femine Israel. Ibi erat Binjamin minor inter tribus *qui primò descendit in mare, propterea accepit regnum* 27
ab initio: & post eos descenderunt principes Jehuda, *obruerunt ipsos* tribus lapidibus; & *acceperunt principatum post eos*: principes Zebulon fuerunt negotiatores *eorum*, *principes* Neptali *fuerunt robusti eorum*. Præcipe Deus 28
fortitudine tua; fortis esto Deus, habita in hac domo sanctuarii, quam fecisti nobis. A 29
templo tuo accipies sacrificia super Jerusalem, [*ubi*] majestas tua quiescit, *ex palatiis suis* tibi offerent reges munera. 30

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܢ ܬܫܪܘܢ ܒܝܢ ܫܦܘܬܐ ܟܢܦܝ ܝܘܢܐ ܕܡܬܚܦܝܢ ܒܟܣܦܐ ܘܒܝܘܪܩܐ ܕܗܘܪܘܨ ܐܝܟ ܐܠܦܝ ܫܝܢ ܐܠܦ ܫܝܢ ܐܠܦ ܫܝܢ ܐܠܦ

Versio VULG. LAT.

14 Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora
15 dorsi ejus in pallore auri. Dum discernit Cœlestis reges super eam, nive dealba-
16 buntur in Selmon: Mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pin-
17 guis: Ut quid suspicamini montes coagulatos? Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim
18 Dominus habitabit in finem. Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in
19 Sina in Sancto. Ascendisti in altum, cepisti captivitatem: accepisti dona in hominibus: Etenim non credentes, in-
20 habitare Dominum Deum. Benedictus Dominus die quotidiè: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium
21 nostrorum. Deus noster, Deus salvos faciendi: & Domini Domini exitus
22 mortis. Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.
23 Dixit Dominus; Ex Basan convertam,
24 convertã in profundũ maris: Ut intingatur pes tuus in sanguine: lingua canũ
25 tuorum ex inimicis, ab ipso. Viderunt ingressus tuos, Deus, ingressus Dei mei;
26 regis mei qui est in Sancto. Prævenerunt principes conjuncti psallentibus, in medio juvencularum tympanistriarũ.
27 In ecclesiis benedicite Deo Domino,
28 de fontibus Israel. Ibi Benjamin adolescentulus, in mentis excessu. Principes Juda, duces eorum: principes
29 Zabulon, principes Nephthali. Manda, Deus, virtuti tuæ: confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis.
30 A templo tuo in Jerusalem, tibi offerent reges munera.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

14 Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀναμέσον τῶν κλήρων, πτέρυγες
περιστερᾶς πεπηρυγωμένοι, καὶ τὰ μετάφρενα
15 αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλλειν
τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς, χιονοθή-
16 σονται ἐν Σελμών. Ὄρος θεοῦ ὄρος πῖον,
17 ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον. Ἱνατί ὑπολαμβάνε-
τε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ
θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκη-
18 νώσει εἰς τέλος. Τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσ-
ιον, χιλιάδες εὐθηνούντων, κύριος ἐν αὐτοῖς
19 ἐν Σινᾷ ἐν τῷ ἁγίῳ. Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ἠχ-
μαλώτευσας αἰχμαλωσίαν· ἔλαβες δόματα ἐν
ἀνθρώπῳ, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι.
20 Κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύρι-
ος ἡμέραν καθ' ἡμέραν, καὶ κατευοδώσει ἡμῖν
ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
21 Ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σῶσαι, καὶ τοῦ κυρίου
22 αἱ ἔξοδοι τοῦ θανάτου. Πλὴν ὁ θεὸς συν-
θλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν θριχὸς
23 διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε
κύριος, Ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν βυ-
θοῖς θαλάσσης. Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου
ἐν αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχ-
25 θρῶν παρ' αὐτοῦ. Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου
ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως
26 τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Προέφθασαν ἄρχοντες ἐχό-
μενοι ψαλλόντων, ἐν μέσῳ νεανίδων τυμπανι-
27 στριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεόν,
28 τὸν κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ. Ἐκεῖ Βενιαμὶν
νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες Ἰούδα ἡγε-
μόνες αὐτῶν, ἄρχοντες Ζαβουλών, ἄρχον-
29 τες Νεφθαλί. Ἐντείλαι ὁ θεός τῇ δυνά-
μει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατ-
30 ειργάσω ἐν ἡμῖν. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ Ἰε-
ρουσαλὴμ, σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

14 Si [e] dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & (q) posteriora dorsi ejus [f] in (r) viriditate auri. 15 Dum [g] discernit (s) Cœlestis reges super eam, [h] nive dealbabuntur in (t) Selmon. Mons Dei, mons pinguis; 16 mons (u) coagulatus, mons pinguis: ut quid (x) [i] suspicamini montes coagulatos? 17 Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit in finem. 18 Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis, in Sina, in Sancto. 19 (y) [k] Ascendens in altũ captivitatem, [l] accepisti dona in homine: 20 [m] etenim (z) non credentes inhabitare Dominum Deum. Benedictus, 21 benedictus Dñs de die in diem: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. 22 DIAPSALMA. Deus noster, Deus salvos faciendi, & Domini exitus mortis. 23 Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum, (aa) verticem capilli perambulantium in delictis suis. 24 Dixit Dominus, [n] Ex Basan (bb) convertam: convertam in (cc) profundis maris. 25 Ut (dd) intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum [o] ex inimicis ab ipso. 26 Visi (ee) sunt ingressus tui, Deus: ingressus Dei mei, regis, qui est in Sancto. 27 Prævenerunt principes (ff) conjuncti psallentibus in medio juvencularum tympanistriarum. 28 In ecclesiis benedicite Deum, [p] Dominum de fontibus Israel. 29 Ibi Benjamin adolescentior [q] in (gg) ecstasi: 30 principes Juda, duces eorum: principes Zabulon, principes Neph.thali. 31 Manda, Deus, virtuti tuæ: confirma hoc Deus, (ii) quod [r] perfecisti in nobis. 32 A templo tuo in Hierusalem, tibi offerent reges munera. 30

INTERP. ÆTHIOP. [e] manseritis in medio hæredum, [f] in pallore [g] ordinavit [h] nivem pluet super Salmon. [i] elevamini montes coagulati? [k] Ascendit in [l] dedisti dona tua [m] quoniã abnegabunt ut inhabitent Dominũ Deũ benedictũm. Benedictus sit Deus per singulos dies: auxiliabitur nobis Deus noster & Salvator noster. [n] Emigrationem meã restituã: & convertã per abyssum maris. [o] adversus inimicos ejus. [p] et Dominum nostrum [q] in fortitudine sua: [r] ordinasti nobis. [s] In templo tuo quod Hierosolymis est,

Versio ÆTHIOPICA.

14 ኵሎሂ : ቤትክሙ : ማእከለ : መቍርስ
ት:: ክነፈ : ርግብ : በብሪር : ዘገቡ
ር:: ወገበዋቲሂሂ : በሥመልማለ : ወር
ቅ::=> 15 ኦመ : ኦዘዘ : ሰማያዊ ፡ ነጉ
ሥ:ሳዕሴሃ:: በጊዶ : ይዘንም : ሳዕለ:
ሰልሞን:: ደብረ : እግዚእብሔር : ደብር:
ጥሉል::=> 16 ደብረ : ርጥዕ: ወደብር : ጥሉ
ል:: ለምንት : ይትኀሠሉ : ኦደብር : ርጥ
ዓኑ::=> 17 ደብረ : ዘሠመረ : እግዚእብሔ
ር : የኀድር : ውስቴቱ:: እስመ : የኀድሮ:
እግዚእብሔር : ለዝኩሉ::=> 18 ሰረገላቲ
ሁ : ለእግዚእብሔር : እሙለፈተ : ለእ
ሳፍ : ፈሡሐኑ :: እግዚእብሔር : ውስቴቶ
ሙ : በሲና : መቅደሱ::=> ዐረገ : ውስተ: 19
እርያም : ፂዋወከ : ፂዋ:: ወወሀብከ:
ለነ : ለሰብእነ : ወመድኀኒት::=> እስመ: 20
ይከሕዱ : ከመ : ይኅድሩ:: እግዚእብሔ
ር : ለሥላክ: ቡሩክ::=> ይትባረክ: እ 21
ግዚእብሔር : በዕሉ : መዋዕል:: ይደር
ለነ : ለሥላክነ : ወመድኀኒት::=> ኦመ 22
ሳክነሰ : ለመሳክ : ለድኆ:: ወፈናዊ
ሁኔ : ለሞት: ዘእግዚእብሔር:ውስቴ::=>
ወባሕቱ : እግዚእብሔር : ይሰብር : ለሬእ 23
ስተ : ጻላእቴ:: ወበከተማ : ለወዕረቍሙ:
የሐውር : ጊጋሮሙ::=> ይቤ : እግዚእብ 24
ሔር : ወፂአየ : እገብእ:: ወእትመይጥ : እ
ኔት : ቀሳየ : ባሕር::=> ከመ : ይሠጐይ: 25
እገሪከ : በደመ:: ልሳነ : ከለባቲከ : ሳዕ
ለ : ጸላእቴ::=> እስተናለየ : ፈናዊከ:
እግዚእ:: ፈናዊሁ: ለእመሳከቢ: ለኔትረ:
ዘውስተ : መቅደስ::=> በጽሑ : መለእከ 27
ት : ወቦኩ : መዘመራኒ:: ማእከለ: ደናግ
ል: ዘበጥይተ : ከበሮ::=> በማኅብ 28
ር : ባርኩመ : ለእግዚእብሔር:: ወ
ለእመሳክነ : በእኀቅዕተ : እስራኤል::=> 29
ህየ : ብኑያመ : ወሬዛ : በኀይሉ::=> መ 30
ሳእክተ : ይሁዳ : ወመሳፍንቲሆሙ::
መሳእክተ : ዘቢሎን : መሳእክተ : ኔፍታ
ሌም::=> አዝዝ:እግዚእ:በኀይልከ:: ወአ 31
ጽንዖ:እግዚእ:ለዝኔቱ: ዘሠሬዕከ:ለነ::=>
ወስተ:ጽርሕከ:ዘኢየሩሳሌም:: ለከ:ይመ 32
ጽሑ:ነገሥት:ሊመጺ::=>

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * إِنْ نِمتم فِي وَسَطِ السَّهلِ فتم أَجنِحَة حَمَامَة مفضضة * وَمَنكِبَاهَا بِصُفرَةِ الذَّهَبِ الخَالِصِ
15 * عِندَ مَا قَسَمَ السَّمَاوِيُّ عَلَيهَا مُلُوكًا * يَبيَضُّونَ مِثلَ الثَّلجِ فِي صَلمُونَ * جَبَلُ اللهِ
16 جَبَلُ الدَّسَمِ * الجَبَلُ المجبَّن السَّمِين * لِمَاذَا تَظُنُّونَ جِبَالًا مجبنة * الجَبَلُ الَّذِي سَاءَ اللهُ
17 بِسُكنَاهُ * وَإِنَّ الرَّبَّ يَحِلُّ فِيهِ إِلَى الانقِضَاءِ * مَرَاكِبُ اللهِ مُضَاعَفَةُ الرِّبوَاتِ مُحصِيَةُ الأُلُوفِ *
18 اللهُ فِيهِم فِي سِينَا قُدسُهُ * صَعِدَ إِلَى العُلَا وَسَبَى سَبيًا * وَأَعطَى النَّاسَ مَوَاهِبَ * وَالمَرَدَةُ لَا
19 يَسكُنُونَ أَمَامَ الرَّبِّ * الرَّبُّ مُبَارَكٌ الرَّبُّ الإِلَهُ مُبَارَكٌ * الرَّبُّ يَومًا فَيَومًا * الإِلَهُ خَلَاصُنَا يُسَهِّلُ
20 سَبِيلَنَا لَنَا * إِلَهُنَا هُوَ الإِلَهُ المُخَلِّصُ * رَبُّنَا مُخَلِّصُنَا * اللهُ رَبُّنَا * وَلِلرَّبِّ الرَّبِّ مَخَارِجُ المَوتِ
21 * لَكِن اللهُ يَرُضُّ رُؤُوسَ أَعدَائِهِ * وَهَامَ الرُّؤُوسِ الَّذِينَ يَسُونَ فِي خَطَايَاهُم * قَالَ الرَّبُّ
22 أَنَا أُحضِرُ مِن بَينِ الأَسِنَّةِ * وَأَرجِعُ مِن عُمقِ البِحَارِ * لِكَي تَنصَبِغَ رِجلَكَ بِالدَّمِ * وَالسِّنَةُ
23 كِلَابِكَ مِن أَعدَائِكَ * رَأَوا آثَارَكَ يَا إِلَهِي * آثَارَ إِلَهِي المَلِكِ القُدُّوسِ * بَكَّرَتِ المُرَنِّمَاتُ
24 مقدمين إِلَى المُرَتِّلِينَ بَينَ الفَتَيَاتِ المُدَفِّقَاتِ * بَارِكُوا اللهَ فِي الكَنَائِسِ * الرَّبَّ فِي
25 يَنَابِيعِ إِسرَائِيلَ * هُنَاكَ بِنيَامِينُ الصَّغِيرُ فِي طَمَانِينَةٍ * رُؤَسَاءُ يَهُودَا وَمُدَبِّرُوهُم * رُؤَسَاءُ
26 زَابُولُونَ * رُؤَسَاءُ نَفتَالِيمَ * اللَّهُمَّ مُر بِقُوَّتِكَ وَاعضُدْ اللَّهُمَّ هَذَا الَّذِي صَنَعتَهُ لَنَا * فِي هَيكَلِكَ
30 المَقدِسِ يُرُوشَلِيمَ * تَأتِيكَ المُلُوكُ بِالقَرَابِينِ *

Si dormieritis in medio planitiei, illic 14
alæ columbæ deargentatæ, & humeri
ejus in pallore auri purissimi. Quan- 15
do divisit Cœlestis super eam reges,
albescent instar nivis in Selmon. Mons 16
Dei, mons est ille pinguis, mons
inquam condensus, uber. Quarè ima- 17
ginamini montes condensos? montem,
quem voluit Deus, inhabitabit: & quidem Dominus requiescet in eo ad
finem usque. Currus Dei multiplices 18
sunt myriadibus, abundantes millibus:
Deus in ipsis, in Sinai sanctitas ejus.
Ascendit in altum, & captivavit ca- 19
ptivitatem, & dedit hominibus dona;
& rebelles non persistent coram Do-
mino. Dominus sit benedictus, Do- 20
minus Deus benedictus, Dominus per
singulos dies. Deus salutis nostræ
complanabit viam nostram nobis. Deus 21
noster est Deus salvator, Deus noster
est redemptor noster, Deus Domi-
nus noster: & Domini, Domini
inquam exitus mortis. Verùm Deus 22
contundet capita inimicorum suorum,
& vertices capitum eorum qui am-
bulant in peccatis suis. Dixit Do- 23
minus, Ego educam è medio cuspi-
dum, & reducam de profunditate
maris. Quatenus intinguatur pe- 24
des tuis sanguine, & linguæ canum
tuorum ex inimicis tuis. Videunt 25
vestigia tua, O Deus meus, vesti-
gia Dei mei Regis sancti. Prævene- 26
runt diluculò principes comitati psalti-
bus inter puellas tympanizantes. Bene- 27
dicite Deum in Ecclesiis, Dominum in
fontibus Israel. Ibi Benjamin exiguus 28
in securitate sua, principes Judæ &
gubernatores eorum, principes Zabulon,
principes Nephthalim. Deus, præcipe per 29
potentiam tuam: & confirma Deus, hoc
quod fecisti nobis. In templo tuo sancto, 30
in Jerosolyma: venient ad te reges cum
muneribus.

תהלים : סט

31 גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעִגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס
32 בְּרַצּוֹת־כֶּסֶף בּוֹרֵ עַמִּים קְרָבוֹת יַחְפֹּצוּ : יַאתִיו חַשְׁמַנִּים
33 מִנִּי מִצְרַיִם כּוּשׁ יָרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים : מַמְלְכוֹת
34 הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה : לְרֹכֵב בִּשְׁמֵי
35 שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ עֹז : הָבוּ עֹז
36 לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים : נוֹרָא

PSAL. LXIX. סט

1 לַמְנַצֵּחַ׳ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד : הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ
2 מַיִם עַד־נָפֶשׁ : טָבַעְתִּי׳ בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד
3 בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שִׁטָּפַתְנִי : יָגַעְתִּי בְקָרְאִי
4 נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מִיַּחֵל לֵאלֹהָי : רַבּוּ
5 מִשְּׂעַרוֹת רֹאשׁ שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי
6 שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב : אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ
7 לְאִוַּלְתִּי וַאֲשָׁמוֹתַי מִמְּךָ לֹא־נִכְחָדוּ : אַל־יֵבֹשׁוּ
8 מְבַקְשֶׁיךָ אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־יִכָּלְמוּ בִי
9 כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה
10 כִּי־קִנְאַת בֵּיתֶךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ נָפְלוּ
11 עָלָי : וָאֲכַסֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לְחֶרְפָּה לִי :
12 וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמָשָׁל : יִשְׂיחוּ
13 בִּי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וְנִגְינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר : וַאֲנִי תְפִלָּתִי־
14 לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרֹב־חַסְדֶּךָ

תרגום TARGUM.

31 נְזוּף בְּמִשְׁרְיָת חַיְוָן תִּרְעֵ יַתְהוֹן הֵיךְ קָנְיָא
כְּנִישַׁת נִבְרִין דְּמִתְרַחֲצִין בְּעֶגְלֵיא טַעֲוָת עַמְמַיָּא
רְעוּתֵיהּ בְּעַמָּא דִי מִתְעַמְּקִין בִּרְעוּתָא בְּאוֹרַיְתָא
דְזַקִיקָא מִן סִימָא בְּדַר עַמְמַיָּא דְלָאוֹרָחָא קְרָבָא
32 צְבִין : יֵיתוּן בְּנוּי דְּחָם חוּסְמָנְיָא מִמְּצְרַיִם
לְאַתְנָיְרָא בְּנוּי דְכוּשׁ יְרַהֲטוּן לְמִפְרַשׁ יְדֵיהוֹן
33 בְּצְלוּ קֳדָם אֱלָהָא : מַלְכוּת אַרְעָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
34 שַׁבְּחוּ יְיָ לְעַלְמִין : לְיַתִּיב עַל כּוּרְסְיֵהּ בְּשְׁמֵי
שְׁמַיָּא מִן לְקַדְמִין הוּא בְּמֵימְרֵיהּ יְהַב בְּקָלֵיהּ קַל
35 רוּחַ נְבוּאָתָא לְנַבְיָא : הָבוּ יְקַר עוּשְׁנָא לֵאלָהָא
36 דִי עַל יִשְׂרָאֵל גֵּיוָתוּתֵיהּ וְעוּשְׁנֵיהּ בְּשְׁמַיָּא : דְּחִיל
אֱלָהָא מִן בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל הוּא יְהַב
עוּשְׁנָא וְחוּקְפָא לְעַמֵּיהּ בְּרִיךְ אֱלָהָא : סט

1 לְשַׁבְּחָא עַל גְּלוּת סַנְהֶדְרִין עַל יַד דָּוִד : פְּרוֹק יָתִי
2 אֱלָהָא אֲרוּם מָטוּ מַשְׁרְיָת חַיְוָן עַד דִּי אֲעִיקוּן לִי
3 הֵיךְ מַיָּא דְמִטוּ עַד נַפְשָׁא : טְמֵעַת בְּגֻלוּתָא הֵיךְ
בְּמַיָּא דְמִצוּלְתָּא וְלֵית אֲתַר לְמִקּוּם מִטַּת בְּעָמְקֵי
4 תְּקוּף סִיעַת רַשִׁיעַיָּא וּמַלְכָא רַשִׁיעָא אֲגָלַנִי יָתִי :
אִשְׁתַּלְהֵית בְּמִקְרֵי אִתְחְרַר עְנָקִי כְּלוּ עֵינַי
5 מִלְּאוֹרָכָא לֵאלָהִי : סַגִּיעִין מִן סְעָרָן דְּרֵישִׁי סְנָאַי
מִגּוֹ תְּקֵפוּ מְקַטְּיֵנִי בַּעֲלֵי דְבָבֵי שְׁקָרָא דְלָא
6 אַגְנֵיסִית עַל סַהֲדוּתְכוֹן הֵיכְמָן אֲשַׁלֵּם : אֱלָהָא אַתְּ
יְדַעְתָּא לְטַפְּשׁוּתִי וְסוּרְחָנִיתִי מִן קֳדָמָךְ לָא
7 אִתְכַּסְיָאוּ : לָא יִבְהַתּוּן בִּי דְּסַבְּרִין עֲלָךְ וְלָא
יִכְסְפּוּן בִּי דְחָבְעִין אוּלְפָן מִנָּךְ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל :
8 אֲרוּם אֲמַטּוּלְתָּךְ סוֹבְרִית חִסּוּדָא חָפַת כְּסוּפָא
9 אֲנִי : נוֹכְרֵי אִתְחֲשִׁיבִית לְאַחַי וְהֵיךְ בַּר עַמִּין לְבְנֵי
אִמִּי : אֲרוּם טְנָנָא דְבֵית מַקְדְּשָׁא נְמַרַת יָתִי
10 וְחִסּוּדֵי רַשִׁיעַיָּא דְמִתְחַסְּדִין לָךְ בְּמִשְׁתַּבְּחוּן
11 טַעֲוָתְהוֹן לְאִיקָרָךְ נְפַלוּ עָלַי : וּבְכֵית בְּצוֹמָא
12 דְנַפְשִׁי וַהֲוָת חִסּוּדְתִּי לְקִלְנָא לִי : וַהֲבִית תְּחוֹת
כְּסוּתִי סַקָּא וַהֲוִית לְהוֹן לְמִתְלָא : מְמַלְּלִין עָלַי
13 יָתְבֵי תְּרָעָא בֵּית קְרָנְתָא וּמְרַיְרוּתָא דְאִלֵּין
לְמִשְׁתֵּי מְרִירוּת בְּבֵית קְרַקְסוֹן : וַאֲנָא צְלוֹתִי
14 קֳדָמָךְ יְיָ בְּעִדָּן רַעְוָא אֱלָהָא בְּסַגִּיאוּת טוּבָךְ עֲנִי
יָתִי בְּקִשְׁוֹט פּוּרְקָנָךְ :

PARAPH. CHALD. Vetus Lat.

31 Increpa exercitū peccatorū; confringe illos sicut cannā, congregationē *fortiū*, qui confidunt in vitulis idolis gentiū : beneplacitū ejus est in populis, qui student mente [*sua*] in lege multò puriori argēto: dissipavit gentes quæ præliū committere volunt. Venient filii 32
Cham *magnates* de Ægypto ut fiant proselyti; filii Chus current ut expandant manus suas in oratione coram *Deo*. Regna *terræ* 33
laudate coram *Domino*, cantate Dño in æternū: Sedenti sup thronū *suum* in cœlis cœlorū à principio: ipse in verbo suo dat voce 34
sua vocem spiritus prophetiæ *prophetis*. Date 35
gloriam *fortitudinis* Deo, qui est super Israel: celsitudo & fortitudo ejus in cœlis. Terribilis es tu Deus à domo sanctuarii tui, 36
fortis Israel: ipse dat fortitudinem & robur populo suo. Benedictus Deus.

Ad laudandum super *captivitate Sanhedrin* per manum Davidis. 1

PSAL. LXIX.

REdime me Deus, quia prævenerunt castra peccatorum, adeò ut coarctārint me sicut aquæ, quæ usq; ad animā pertigerunt. De- 2
mersus sum *in captivitate* tanquam in *aquis* 3
profundi, nec fuit consistendi locus: perveni ad profunda fortitudinis cohortis impiorū; et rex *impi*ᵒ captivū me abduxit. Lassatᵒ sum 4
dum clamarē, siccatū est guttur meū, consumpti sunt oculi mei *ab expectando* Deo meo. Multiplicati sunt plusquā capilli capitis mei, 5
inimici mei sine causa; roborati sunt trucidatores mei, inimici mei testes mendaces: quæ non rapui, ob testimoniū *vestrū* tunc restituā. Deᵒ tu nôsti stultitiā meā; & ilagitia mea à cōspectu tuo non sunt absconditā. 6
Non erubescant in me qui sperant in te, & 7
non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te, Deus Israel. Quoniam propter 8
te sustinui opprobrium; cooperuit pudor faciē meam. Extraneus reputatus sum apud 9
fratres meos, & veluti filius populorum filiis matris meæ. Quoniam zelus domus san- 10
ctitatis [*tuæ*] consumpsit me, & vituperia impiorum qui vituperant te, dum participia faciunt idola sua gloriæ tuæ, ceciderunt super me. Et deflevi in jejunio *animæ meæ*, 11
& fuit pietas mea in opprobrium mihi. Et posui pro vestimento meo saccos, & fui 12
illis in proverbiū. Loquētur adversū me sedētes in porta in domo anguli, & cantilena 13
eorū ero, qui vadunt bibitum siceram in domo cauponaria. Et ego orationem meam 14
coram te [*effundo*] Dñe in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinē bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * חיה חשמנא דבגעלא דעמיא דמתרפס בדרעוא דכספא דבוזא דעמיא דחפצו אתיו חשמנים : 32
33 * כוש ירוץ ידיו לאלהים ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו אדני סלה : לרכב בשמי שמי קדם הן יתן בקולו עז : הבו עז
34 לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים : נורא אלהים מן מקדשיך אל ישראל הוא נתן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים :

PSAL. LXIX.

1 * למנצח על שושנים לדוד : הושיעני אלהים כי באו
2 מים עד נפש : טבעתי ביון מצולה ואין מעמד
3 באתי במעמקי מים ושבלת שטפתני : יגעתי בקראי
4 נחר גרוני כלו עיני מיחל לאלהי : רבו
5 משערות ראש שנאי חנם עצמו מצמיתי אויבי
6 שקר אשר לא גזלתי אז אשיב : אלהים אתה ידעת
7 לאולתי ואשמותי ממך לא נכחדו : אל יבשו
8 מבקשיך אדני יהוה צבאות אל יכלמו בי
9 כי עליך נשאתי חרפה כסתה
10 כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו
11 עלי : ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי :
12 ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל : ישיחו
13 בי יושבי שער ונגינות שותי שכר : ואני תפלתי־
14 לך יהוה עת רצון אלהים ברב־חסדך
ענני באמת ישעך :

Increpa feram arundinis, cœtum juvencorum, vitulos populorum obductos argento: 31
Dissipa gentes quæ volunt bella. Venient legati ex Ægypto, & Æthiopia dabit manum 32
Deo. * *Diapsal.* * Regna terræ glorificate Deū: 33
canite Dño. Qui equitat in cœlis cœli; ex 34
Oriente edidit vocē suā, vocē validā. Date 35
laudem Deo, & Israeli summū decᵒ: nam fortitudo ejus in cœlis cœli. Formidabilis es 36
Deus de sanctuario tuo: Deus Israelis ipse dabit vires & robur populo suo. Benedictus Deus.

PSAL. LXIX.

Davidis. Ad literam Quum clauxit Semei filius Bochri buccinā, & destitit populus ab eundo post Davidem. Dicituq; Prophetiæ de his quæ passus est Christus: & reprobatione Judæorum. Vers. 42. 1

LIbera me Deus, quoniā devenerunt aquæ 2
usque ad animā: Demersus sum in præ- 3
cipitium profundissimū, in quo non est locus consistendi. Ingressus sum profundū aquarū, 4
& vorago demersit me. Fessus sum ob clamorem meū, et raucedine laboravit guttur meū, & defecerunt oculi mei expectādo Deū meū. 5
Multiplicati sunt plusquā capilli capitis mei hostes mei gratuiti, & creverunt præ ossibus meis inimici mei falsiloqui; id quod minimè extorserā reddebā. Deus tu nôsti deliria mea, 6
& peccata mea te non latuerunt. Non con- 7
fundantur in me qui sperant in te Dñe Deus potentissime: & ne erubescāt in me qui quærunt te Deus Israel. Propter te accepi injuriā, & operuit pudor vultū meū: Et extra- 8
neus factus sum fratribᵒ meis, atq; peregrinᵒ 9
filiis matris meæ; Quoniā zelus domūs tuæ comedit me, & probrū improperantiū tibi 10
recidit in me. Et humiliavi animā meā jejunio, & factus sum illis ludibrio. Feci ve- 11
stimentū meū ciliciū, & factus sum illis fabula. Et cogitaverunt de me qui sedent in 12
porta, cogitārunt etiam de me qui bibunt siceram; Ego verò oravi coram te Dñe tem- 13
pore accepto. Deᵒ pro multitudine bonitatis 14
tuæ exaudi me: et pro multitudine salutis tuæ

Versio VULG. LAT.

31 Increpa feras arundinis, congregatio
taurorum in vaccis populorũ: ut ex-
cludant eos, qui probati sunt argento.
32 Dissipa gentes, quæ bella volunt: Ve-
nient legati ex Ægypto: Æthiopia
33 præveniet manũ ejus Deo. Regna ter-
ræ, cantate Deo: psallite Dño: psal-
34 lite Deo, Qui ascendit sup cœlũ cœli,
ad Orientẽ. Ecce dabit voci suæ vo-
35 cem virtutis, Date gloriã Deo super
Israel, magnificentia ejus, & virtus ejus
36 in nubibus. Mirabilis Deus in sanctis
suis, Deus Israel ipse dabit virtutem
& fortitudinem plebi suæ: Benedi-
ctus Deus.

1 In finem, pro iis qui commutabuntur,
David. LXVIII.

2 SAlvũ me fac, Deus: quoniã intra-
verunt aquæ usque ad animam meam.
3 Infixus sum in limo profundi: & non
est substantia. Veni in altitudinẽ ma-
ris: & tempestas demersit me. Labora-
vi clamans, raucæ factæ sunt fauces
meæ: defecerunt oculi mei, dum spe-
5 ro in Deũ meũ. Multiplicati sunt super
capillos capitis mei, qui oderunt me
gratis. Confortati sunt qui persecuti
6 sunt me inimici mei injustè: quæ non
rapui, tunc exolvebã. Deus, tu scis in-
sipientiã meã: & delicta mea à te non
7 sunt abscondita. Non erubescant in me
qui exspectant te, Dñe, Dñe virtutum.
Non confundantur sup me qui quærũt
8 te, Deꝰ Israel. Quoniã propter te sus-
tinui opprobriũ: operuit confusio fa-
ciem meã. Extraneus factꝰ sum fratribꝰ
meis, & peregrinꝰ filiis matris meæ.
10 Quoniã zelꝰ domꝰ tuæ comẽdit me: &
opprobria exprobrantiũ tibi, cecide-
11 runt sup me. Et operui in jejunio ani-
mam meã; & factũ est in opprobrium
12 mihi. Et posui vestimentũ meũ ciliciũ:
13 & factꝰ sum illis in parabolã. Adver-
sùm me loquebantur qui sedebant in
porta: & in me psallebant qui bibe-
14 bant vinũ. Ego verò orationẽ meã ad
te, Dñe: tempꝰ beneplaciti, Deus. In
multitudine misericordiæ tuæ exaudi
me, in veritate salutis tuæ.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

31 Ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τῶν καλάμῳ· ἡ συναγω-
γὴ τῶν ταύρων ἐν τοῖς μόσχοις τῶν λαῶν, τοῦ μὴ ἀπο-
κλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ. Διασ-
κόρπισον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα.
32 Ἥξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου, Αἰθιοπία προ-
33 φθάσει χεῖρα αὐτῶν τῷ θεῷ. Αἱ βασιλεῖαι τῆς
γῆς ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ. ΔΙΑ-
ΨΑΛΜΑ. Ψάλατε τῷ θεῷ τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ
34 τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατ' ἀνατολάς, ἰδοὺ δώσει
ἐν τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως. Δότε δόξαν
35 τῷ θεῷ, ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ,
36 καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις. Θαυμαστὸς ὁ
θεὸς ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς Ἰσραὴλ,
αὐτὸς δώσει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐ-
τοῦ. Εὐλογητὸς ὁ θεός.

1 Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων,
τῷ Δαυίδ. ξη'.

1 Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσῆλθοσαν ὕδατα ἕως
ψυχῆς μου. Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ
3 οὐκ ἔστι στάσις· ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θα-
λάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με. Ἐκοπία-
4 σα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου, ἐξέ-
λιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ
5 τὸν θεόν μου. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς θρίχας
τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκρα-
ταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου οἱ ἀδικοῦντές με
6 ἀδίκως. ἃ οὐκ ἥρπασα, τότε ἀπεδίδουν. Ὁ
θεὸς σύ οἶσθας τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ τὰ πλημ-
7 μέλειά μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐκρύβησαν. Μὴ αἰ-
σχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε
τῶν δυνάμεων, μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ
8 ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ὅτι ἕνεκά σου
ὑπένεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ
9 τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην
τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μη-
τρός με. Ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με,
καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον
10 ἐπ' ἐμέ. Καὶ ἐκαλυψάμην ἐν νηστείᾳ τὴν ψυ-
χήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμὸς ἐμοί.
12 Καὶ ἐτιθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενή-
μην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Κατ' ἐμοῦ ἠδολέ-
σουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον
14 οἱ πίνοντες τὸν οἶνον. Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ
μου πρὸς σὲ κύριε, καιρὸς εὐδοκίας ὁ θεός· ἐν
τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀλη-
θείᾳ τῆς σωτηρίας σου

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Transl. LAT.

31 Increpa feras (kk) [t] calami: (ll) congregatio taurorũ in vaccis populorũ: ut (mm) non excludantur ii qui probati sunt [v] argento. 34 Dissipa gentes quæ bella volunt: Venient legati ex Ægypto: Æthiopia (nn) præveniet manum suam Deo. 35 Regna terræ cantate Deo, psallite [x] Domino. 36 DIAPSALMA. Psallite (oo) Deo. Qui ascendit super cœlum cœli ad Orientem. 37 Ecce dabit [y] in (pp) voce sua vocem virtutis: Date gloriã Deo: super Israel magnificentia [z] ejus, et virtus ejus [aa] in nubibus. 38 Mirabilis Deus in sanctis suis: Deus Israel ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ: Benedictus Deus.

In finem, pro his qui commutabuntur, ipsi David. LXVIII.

1 SAlvum me fac, Deus: quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam. 2 (a) Infixus sum in
3 [a] limo profundi; & non est substantia. 3 Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me. 4 Laboravi
4 clamans: raucæ factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, ab (b) sperando me in Deum meum. 5 Mul-
5 tiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. 6 Confortati sunt (c) inimici mei, qui per-
6 sequuntur me injustè: quæ non rapui, [b] tunc (d) exolvebam. 7 Deus, tu
6 scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita. 8 Non
7 erubescant in me, qui [c] expectant te, (e) Domine virtutum. Non
confundantur super me, qui [d] quæ-
runt te, Deus Israel. 10 Quoniam pro-
per te sustinui (f) exprobrationem:
operuit (g) confusio faciem meam.
11 (h) [e] Alienus factus sum fra-
9 tribus meis, & hospes filiis [f] matris
meæ. 12 Quoniam zelus domũs tuæ
10 (i) comẽdit me: & opprobria expro-
brantium tibi cecidérunt super me.
13 Et (k) incurvavi in jejunio ani-
11 mam meam: & factum est mihi in
opprobrium. 14 Et posui vestimen-
11 tum meum saccum: & factus sum
13 illis in parabolã. 15 Adversùs me (l)
[g] loquebantur, qui sedebant in por-
ta: Et in me psallebant, qui bibebant
vinum. 16 Ego verò (m) [h] oratio-
14 ne meã ad te, Domine: tempus (n) be-
neplaciti, Deus. 17 In multitudine
misericordiæ tuæ exaudi me: [i] in veritate salutis tuæ.

Versio ÆTHIOPICA.

ገሠጽም፡ በለሪዊተ፡ ሳለት፡፡ ማኅበረ፡ ለ 33
ልህዝት፡ ውስተ፡ ኀጥዓት፡ ስዝብ፡፡ ከመ፡
ሊይትዐጸው፡ እለ፡ ፈቅኖኑ፡ ከመ፡ ብሩር፡፡ ፡፡ ፡
ዝርዎሙ፡ በለሕዝብ፡ እለ፡ ይፈቅዱ፡ ፍተለ፡፡ 34
ይምጽሉ፡ ተናብስት፡ ኢመብዘ፡፡ ሊትዮ
ጵያ፡ ታበጽሕ፡ እደዊሃ፡ ኅበ፡ እግዚአብሔ
ር፡፡ ፡ ነገሥት ፡ መድር ፡ ሰብሕዉ፡በለግ 35
ዚአብሔር፡፡ ወዘመረ ፡ ለአመሳነነ፡፡ ፡ ፡
ዘመረ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘዐርገ ፡ ውስተ፡ 36
ሰማይ፡ ሰማይ፡ ዘመኑገለ፡ ጽባሕ፡፡ ፡ ፡

תהלים : סט

prof n lis e & ,me hatentibus odio ab eripiar : infigar *non &* ,luto è me Eripe
15 הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי
: profundum me absorbeat nec ,aquarum *abyssi* me *inundet* Ne .aquarum
16 מָיִם : אַל־תִּשְׁטְפַנִּי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי מְצוּלָה
bona quoniam ,Domine me Exaudi .fuum os puteus me super *obturet* neque
17 וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ : עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב
ne Et .me *ad* respice tuarũ miserationũ multitudine secundùm : tua misericordia
18 חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ פְּנֵה אֵלַי : וְאַל־
.me exaudi ,festina ,mihi angustia quoniam : tuo servo à *tua facies* abscondas
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי :
.me redime meos inimicos propter : eam redime ,*meam animam ad* Appropinqua
19 קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְּאָלֶהָ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי :
omnes te coram : meã ignominia & ,meũ pudore & ,meũ proprium nõsti Tu
20 אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וְכִלְּמָתִי נֶגְדְּךָ כָּל־
sed dolentium ad expectavi & ,*sui anxius* & ,meũ cor contrivit Probrum .mei hostes
צוֹרְרָי : חֶרְפָּה הִשְּׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֶקַּוֶּה לָנוּד
: fel meam escam in dederunt Et .inveni non & ,consolantes & : non &
21 וְאֵין וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי : וַיִּתְּנוּ בְּבְרוֹתִי רֹאשׁ
: *laqueum in suas facies* ad eorum mensa Erit .acetum mihi propinaverũt mea siti in &
22 וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ : יְהִי שֻׁלְחָנָם לְפָנֵיהֶם לְפָח
eorũ lumbos & : *vitulo* à eorum oculi Obscurabuntur .offendiculũ *in* ,*pacis ad* &
23 וְלִשְׁלוֹמִים לְמוֹקֵשׁ : תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם
.eos comprehendat *tui ira* furor & : tuã iram eos super Effunde .facies nutare semper
24 תָּמִיד הַמְעַד : שְׁפֹךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם :
Quoniam *desolatus* sit ne eorum *tentoriis* in : desolatum eorum palatium Sit
25 תְּהִי־טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב : כִּי־
.narrabunt tuorũ vulneratorũ dolorem *ad* & : sunt persecuti ,percussisti quem *tu*
אַתָּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ :
Deleantur .tuã justitiã *in* ingrediantur non & : eorũ *iniquitatem super iniquitatem* Da
28 תֶּן־עָוֹן עַל־עֲוֹנָם וְאַל־יָבֹאוּ בִּצְדָקָתֶךָ : יִמָּחוּ
: dolens & ,*ajũ itus* ego Et .scribantur non justis cum & : viventiũ libro è
29 מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ : וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב
: cantico *in* Dei nomen Laudabo .me elevabit Deus tua salus
30 יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי : אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר
vitulus ,bos quãm ,Domino erit *melior* Et .confessione in eum magnificabo & :
31 וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה : וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פַּר
, Deum quærentes ; gaudebunt ,humiles Viderunt .ungulificans ,cornificans
32 מַקְרִן מַפְרִיס : רְאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹרְשֵׁי אֱלֹהִים
& ; Dominus *egenos ad audiens* Quoniam .vestrum cor vivet &
33 וִיחִי לְבַבְכֶם : כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־
omne & ,maria : terra & ,cœli eum Laudent .despexit non suos vinctos
34 אֲסִירָיו לֹא בָזָה : יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל
: Jehudah civitates ædificabit & ,Sijon servabit Deus Quoniam .eis in repens
35 רֹמֵשׂ בָּם : כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה
: eã *Hæreditabunt* ejus servorum semen Et .eã accipient hæreditate & ,ibi habitabunt &
36 וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ : וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ
.ea in habitabunt ejus nomen diligentes &
וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ :

תרגום TARGUM.

15 פְּצֵא יָתִי מִן גְּלוּתָא דְּמִתְּלָא לִטְינָא וְלָא
אֶטְמוּעַ אִתְּפְּצֵי מִן סָנְאֵי דְּרִמִּין לְעוּמְקֵי מוּי :
16 לָא יְגַלֵּי יָתִי מַלְכָּא תַּקִּיף וְלָא יְסַלְּעֵם לְמִחְפֵּי
עֲלֵי מְצוּלְתָא חִסְיָן וְלָא תִּפְתַּח עֲלַי גֵּהִנֹּם
פּוּמָהּ : עֲנֵי יָתִי יְיָ אֲרוּם טַב חַסְדָּךְ הִיוּ כְּסִגְיוּת
17 רַחֲמָךְ הִסְתַּכֵּל לְוָתִי : וְאַל תִּסְתַּלֵּק שְׁכִנְתָּךְ
מִעַבְדָּךְ אֲרוּם עִיק לִי סְרַהֵב עֲנֵי יָתִי : קְרַב
19 לְוָת נַפְשִׁי פְּרוּק יָתָהּ מְטוּל דְּלָא אִתְרַבְּרְבוּ
עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבִי פְּרוּק יָתִי : אַתְּ יְדַעְתָּא קָלְנִי
20 וּבַהֲתִי וְכִסּוּפִי לְקֳבְלָךְ קָיְמִין כָּל מְעִיקֵי : קְלָנָא
חָבְרַת לִבִּי וְהָא הִיא תַקִּיפָא וְאַמְתִּנַת לְמָרֵי
מַסְפְּדֵיָא וְלֵיתְהוֹן וְלְמָרֵי תַּנְחוּמִין וְלָא
אַשְׁכַּחְתִּי : וְיַהֲבוּ בִּסְעוּדָתִי מְרִירַת רֵישֵׁי
23 חוּרְמָנֵי וּלְצַחוּתִי אַשְׁקִיאוּ יָתִי חֶלְא : יְהִי
פָּתוּרְהוֹן דְּסַדְּרוּ קֳדָמַי בְּאֲכָלֵי קֳדָמֵיהוֹן לְקוֹלָא
וְנִכְסָתְהוֹן לְסַתְקָלָא : יְחִשְׁכָן עֵינֵיהוֹן מִן לְמֶחֱמֵי
24 וְחַרְצֵיהוֹן תְּדִירָא חַוְעָע : שְׁדֵי עֲלֵיהוֹן רוּגְזָךְ
25 וְתַקְפָּא רוּגְזָךְ יְדַבְּקָנוּן : תְּהֵי מִשְׁכְּנוּתְהוֹן צַדְיָא
בְּמִשְׁכְּנֵיהוֹן לָא יְהֵי יָתִיב : אֲרוּם דִּי אַנְתְּ
27 מְחַיְתָא רְדָפוּ וּמִן דְּכָאִיב עַל קְטִילָךְ יְשַׁתְּעוּן :
הַב עֲוֹיָת עַל עֲוֹיָתְהוֹן וְלָא יִדְכּוּן לְמֵעֹל
29 בְּנִכְשַׁת צַדִּיקָךְ : יִתְמְחוּן מִסְפַּר דְּכָרָן חַיְיָא
30 וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכְּתָבוּן : וַאֲנָא עֲנִיָא וְכַאֲבָא
פּוּרְקָנָךְ אֱלָהָא תְּשֵׁזְבְּנִנִי : אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי
31 בְּשִׁירָא וַאֲרַבֵּיהּ בְּרוֹמְמָתָא : וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מִן תּוֹר פַּטִּים וּבְחִיר דְּקָרִיב אָדָם קְרָמֵי
33 דְּקַדִּימוּ קַרְנוֹן לְטַלְפּוֹהִי : חֲמוֹן עֲנְוָתָנַיָא וְיִחְדּוּן
תַּבְעֵי אוּלְפָּן מִן קֳדָם אֱלָהָא וִיחִי לִבְּכוֹן :
34 אֲרוּם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דְּחַשְׁיְכֵי יְיָ וְלָא סְאִרִיו
לָא בְסַר : יְשַׁבְּחוּנֵיהּ מַלְאֲכֵי שְׁמַיָא וְיִתְּבֵי
35 אַרְעָא וַיַּמָּיָא וְכָל דְּרְחַשִׁין בְּהוֹן : אֲרוּם
אֱלָהָא יְפָרוּק צִיּוֹן וְיִשְׁכְּלֵל קִרְוִין דִּיהוּדָה
36 וְיִתְיַבּוּן תַּמָּן וְיֵרְתּוּנָהּ : וּבְנֵי עַבְדּוֹי יְחַסְנוּן
יָתָהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵיהּ יִשְׁרוּן בְּנַיְהּ :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Libera me de captivitate quæ ſimilis eſt luto, 15
et non ſubmergar: eripiar ab oſoribꝰ meis, qui
comparantur profunditatibus aquarũ. Ne 16
captivum abducat me rex fortis, nec abſor-
beat, ut claudat ſuper me *profundum, va-*
lidus : & non *aperiat* adverſum me gehen-
na os ſuum. Exaudi me Domine quoniam 17
bona eſt miſericordia tua, ſecundùm mul-
titudinem miſerationum tuarum reſpice ad
me. Neque *auferatur majeſtas tua* à ſervo 18
tuo, quoniam anguſtia eſt mihi : feſtina,
exaudi me. Appropinqua animæ meæ, redime 19
illam, ut non ſeſe efferant in me inimici mei,
redime me. Tu nôſti opprobrium meum & 20
confuſionem meam & ignominiam meam: in
conſpectu tuo ſtant omnes qui moleſtant me.
Ignominia fregit cor meum, & ecce ipſa *va-* 21
lida : porrò expectavi præfectos *luctuũ*, &
non ſubſiſtunt; et conſolatores, & non inveni.
Et dederunt in eſcam meã fel capitũ baſili- 22
ſcorum, & in ſiti mea potaverunt me aceto.
Sit menſa eorũ, quã paraverunt coram me *ut* 23
comederem, coram eis in laqueum, & ſacrifi-
cia eorum in ſcandalum. Obtenebrentur ocu- 24
li eorũ ne videant, et lumbos eorum continuè
fac nutare. Effunde ſuper eos furorẽ tuum, & 25
violentia furoris tui a prehendat eos. Sit ha- 26
bitatio eorum deſerta, et in tabernaculis eorũ
non ſit qui habitet. Quoniam quem tu vulne- 27
raſti, perſecuti ſunt, et de eo qui dolorem ſuf-
fert propter interfectos tuos, obloquentur.
Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, 28
& non mereantur intrare in Eccleſiam ju-
ſtorum tuorum. Deleantur de libro memo- 29
riæ vivorum, et cum juſtis non ſcribantur.
Et ego pauper & mœſtus ſum : redem- 30
ptio tua Deus *liberet* me. Laudabo nomen 31
Dei mei in cantico, & magnificabo eum in
confeſſione. Et placebit oratio mea corã Dño 32
magis quàm bos pinguis & electus, *quem of-*
ferebat Adam primus, cujus cornua prece-
dant ungularum *fiſſiones*. Viſuri ſunt humi- 33
les, & lætaturi quærentes doctrinam à con-
ſpectu Dei; & vivet cor veſtrum. Quoniam 34
ſuſcipit orationem pauperum Dominus, &
vinctos ſuos non deſpexit. Laudent eum an- 35
geli cœlorum, & habitatores terræ; maria,
et omnia reptantia in eis. Quoniam Deus 36
redimet Sion, et fundabit civitates Judæ,
& *revertentur* ibi, & poſſidebunt eam.
Et filii ſervorum ejus poſſidebunt eam: & 37
qui diligunt nomen ejus, habitabunt in me-
dio illius.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܦܨܝ ܝܬܝ ܡܢ ܓܠܘܬܐ ܕܡܬܠܐ ܠܛܝܢܐ ܘܠܐ
ܐܬܛܡܘܥ ܐܬܦܨܝ ܡܢ ܣܢܝܐ ܕܪܡܝܢ ܠܥܘܡܩܝ ܡܘܝ :
16 ܠܐ ܢܓܠܝ ܝܬܝ ܡܠܟܐ ܬܩܝܦ ܘܠܐ ܢܣܠܥܘܢ ܠܡܚܦܝ
ܥܠܝ ܡܨܘܠܬܐ ܚܣܝܢ ܘܠܐ ܬܦܬܚ ܥܠܝ ܓܗܢܡ
ܦܘܡܗ : ܥܢܝ ܝܬܝ ܝܐ ܐܪܘܡ ܛܒ ܚܣܕܟ ܗܘܝ ܣܓܝܐܘܬ
17 ܪܚܡܟ ܗܣܬܟܠ ܠܘܬܝ : ܘܠܐ ܬܣܬܠܩ ܫܟܢܬܟ
ܡܥܒܕܟ ܐܪܘܡ ܥܝܩ ܠܝ ܣܪܗܒ ܥܢܝ ܝܬܝ : ܩܪܒ
19 ܠܘܬ ܢܦܫܝ ܦܪܘܩ ܝܬܗ ܡܛܘܠ ܕܠܐ ܐܬܪܒܪܒܘ
ܥܠܝ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܦܪܘܩ ܝܬܝ : ܐܢܬ ܝܕܥܬܐ ܩܠܢܝ
20 ܘܒܗܬܝ ܘܟܣܘܦܝ ܠܩܒܠܟ ܩܝܡܝܢ ܟܠ ܡܥܝܩܝ : ܩܠܢܐ
ܚܒܪܬ ܠܒܝ ܘܗܐ ܗܝܐ ܬܩܝܦܐ ܘܐܡܬܢܬ ܠܡܪܝ
ܡܣܦܕܝܐ ܘܠܝܬܗܘܢ ܘܠܡܪܝ ܬܢܚܘܡܝܢ ܘܠܐ
ܐܫܟܚܬܝ : ܘܝܗܒܘ ܒܣܥܘܕܬܝ ܡܪܝܪܬ ܪܝܫܝ
23 ܚܘܪܡܢܝ ܘܠܨܚܘܬܝ ܐܫܩܝܘ ܝܬܝ ܚܠܐ : ܝܗܝ
ܦܬܘܪܗܘܢ ܕܣܕܪܘ ܩܕܡܝ ܒܐܟܠܝ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܩܘܠܐ
ܘܢܟܣܬܗܘܢ ܠܣܬܩܠܐ : ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܡܢ ܠܡܚܙܝ
24 ܘܚܪܨܝܗܘܢ ܬܕܝܪܐ ܚܘܥܥ : ܫܕܝ ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܓܙܟ
ܘܬܩܦܐ ܪܘܓܙܟ ܢܕܒܩܢܘܢ : ܬܗܝ ܡܫܟܢܬܗܘܢ
25 ܕܡܪܝܐ ܕܢܫܬܐ ܒܡܫܟܢܗܘܢ ܠܐ ܢܗܘܐ ܕܝܘܒ
ܐܪܝ ܗܝ ܡܣܬܠܩ ܠܒ ܡܚܝܐ ܕܣܒܠܬ ܠܟ ܡܪܝ
ܡܬܝ ܠܗ ܡܕܝ ܕܡܬ ܠܟ ܡܪܝ ܡܬ ܠܗ ܡܕܝ ܕܡܬ
ܠܟ ܡܪܝ ܡܬ ܠܗ ܡܕܝ ܕܡܬ ܠܟ ܡܪܝ ܡܬ ܠܗ ܡܕܝ
ܕܡܬ

Versio VULG. LAT.

15 Eripe me de luto, ut non infigar: li-
16 bera me ab iis qui oderunt me, &
17 de profundis aquarum. Non me de-
mergat tempestas aquæ, neque absor-
18 beat me profundum: neque urgeat su-
19 per me puteus os suum. Exaudi me,
Domine, quoniam benigna est miseri-
cordia tua: secundùm multitudinem
20 miserationum tuarum respice in me.
Et ne avertas faciem tuam à puero
21 tuo: quoniam tribulor, velociter ex-
22 audi me. Intende animæ meæ, & libe-
ra eam: propter inimicos meos eripe
23 me. Tu scis improperium meum, &
confusionem meam, & reverentiam
24 meam. In conspectu tuo sunt omnes
qui tribulant me: improperium exspe-
25 ctavit cor meum, & miseriam. Et susti-
nui qui simul contristaretur, & non
26 fuit: & qui consolaretur, & non inve-
27 ni. Et dederunt in escam meam fel: &
28 in siti mea potaverunt me aceto. Fiat
29 mensa eorum coram ipsis in laqueum,
& in retribuxiones, & in scandalum.
30 Obscurentur oculi eorum ne videant:
31 & dorsum eorum semper incurva.
32 Effunde super eos iram tuam: & furor
33 iræ tuæ comprehendat eos. Fiat habi-
34 tatio eorum deserta: et in tabernacu-
35 lis eorum non sit qui inhabitet. Quo-
36 niâ quē tu percussisti, persecuti sunt:
37 & super dolorem vulnerum meorum
addiderunt. Appone iniquitatem super
iniquitatem eorum: & non intrent in
justitiam tuam. Deleantur de libro Vi-
ventium: et cum justis non scribantur.
Ego sum pauper & dolens: salus tua,
Deē, suscepit me. Laudabo nomen Dei
cum cantico: & magnificabo eum in
laude: Et placebit Deo super vitulum
novellum, cornua producentem & un-
gulas. Videant paupères & lætentur:
quærite Deum, & vivet anima vestra:
Quoniam exaudivit pauperes Domi-
nus: & vinctos suos non despexit.
Laudent illum cœli & terra, mare, &
omnia reptilia in eis. Quoniam Deus salvam faciet Sion: & ædificabuntur
civitates Juda. Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam. Et semen
servorum ejus possidebit eam; & qui diligunt nomen ejus, habitabunt in ea.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

15 Σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην 18 Salvum me fac de luto, ut non 15
ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων. infigar: eruar ex iis qui oderunt me,
16 Μὴ με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μηδὲ & de profundo aquarum. 19 Non 16
καταπιέτω με βυθὸς, μηδὲ συρέτω ἐπ' ἐμὲ φρέ- me demergat tempestas aquæ: neque
17 ατο τὸ στόμα αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρη- absorbeat me profundum: neque ce- 17
στὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν dit super me puteus os suum. 20 Ex-
18 σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. Καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ audi me, Domine, quoniam suavis est
πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου· ὅτι θλίβομαι, misericordia tua: secundùm multi- 18
19 ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ tudinem miserationum tuarum re- 19
λύτρωσαι αὐτὴν, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥύσαί με. spice in me. 21 Et ne avertas faciem 20
20 Σὺ γὰρ γινώσκεις τὸ ὀνείδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην puero tuo: quoniam tribu- 21
μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· Ἐναντίον σου πάντες οἱ lor, velociter exaudi me: 22 Inten- 22
θλίβοντές με. ὀνείδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή de animæ meæ, & redime eam: pro- 23
21 μου καὶ ταλαιπωρίαν. Καὶ ὑπομείνας συλλυπούμενον, pter inimicos meos eripe me. 23 Tu 24
καὶ οὐκ ἐγένετο· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐκ εὗρον. enim agnoscis opprobrium meum, & 25
22 Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν, καὶ εἰς τὴν δί- confusionem meam, & [k] verecun- 26
23 ψαν μου ἔποτέ με ὄξει. Γενηθήτω ἡ τράπεζα diā meā. 24 In conspectu tuo sunt 27
αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, omnes qui tribulant me: opprobrium 28
24 καὶ εἰς σκάνδαλον. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν expectavit (o) anima mea, et miseriā. 29
25 τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύν- 25 Et [l] sustinui, qui simul contista- 30
26 καμψον. Ἐκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ retur, & non fuit: et qui consolaretur, 31
27 θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς. Γενηθήτω & non inveni. 26 Et dederunt in 32
28 ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκη- escam meam fel: & in siti mea po- 33
29 νώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι οὗς σὺ tavérunt me aceto. 27 Fiat mensa 34
ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος eorum coram ipsis in (p) laqueum, & 35
30 τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. Πρόσθες ἀνομίαν [m] in retributionem, & in scanda- 36
ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δι- lum. 28 Obscurentur oculi eorum, 37
31 καιοσύνῃ σου. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, ne videant: & dorsum eorum semper 38
καὶ μὴ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. Πτωχὸς καὶ πε incurva. 29 Effunde super eos iram 39
32 νῆς εἰμι ἐγὼ, καὶ ἡ σωτηρία σου προσέπι- tuam: & furor iræ tuæ comprehen- 40
33 λαβέτω με. Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετὰ dat eos. 30 Fiat habitatio eorum de- 41
ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. serta: & in tabernaculis eorum non 42
34 καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ sit qui inhabitet. 31 Quoniam quem 43
35 ὁπλάς. Ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν. Ἐκ- tu percussisti, ipsi persequuti sunt: & 44
36 ζητήσατε τὸν θεὸν, καὶ ζήσεται. Ὅτι εἰσακούσε super [n] dolorem vulnerum meorum 45
37 πτωχοὺς ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ addiderunt. 32 Appone iniquitatem 46
ἐξουδένωσεν. Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ super iniquitatem ipsorum: & non 47
ἡ γῆ, θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἕρπετὰ ἐν αὐτοῖς. intrent in tua justitia. 33 Deleantur 48
36 Ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν Σιὼν, καὶ οἰκοδομηθήσονται de libro Viventium: & cum justis 49
αἱ πόλεις τῆς Ἰουδαίας, καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ, καὶ non scribantur. 34 Pauper & dolens 50
κληρονομήσουσιν αὐτήν. Καὶ τὸ σπέρμα τῶν δο- ego sum: & (q) [o] salus vultûs tui 51
λων αὐτοῦ κατοικήσουσιν αὐτῷ, καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ suscepit me. 35 Laudabo nomen Dei 52
ὄνομα αὐτοῦ κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. mei cum cantico: magnificabo eum 53
in laude. 36 Et placebit Deo super vi- 54
tulum novellum, [p] cornua produ- 55
centem et ungulas. 37 Videant pau- 56
peres, & lætentur: quærite Deum, 57
[q] & (r) vivetis. 38 Quoniam 58
exaudivit pauperes Domin[o], & com- 59
peditos suos non sprevit. 39 Lau- 60
dent illum cœli, & terra, mare, & 61
omnia repentia in eis. 40 Quoniam 62
Deus salvam faciet Sion, & ædifi- 63
cabuntur civitates Judææ: 41 Et 64
inhabitabunt ibi, & hæreditate ac- 65
quirent eam. 42 Et semen servorum 66
[r] ejus obtinebunt eam: & qui diligunt [t] nomen ejus, inhabitabunt in ea.

Versio ÆTHIOPICA.

ወአድኅነኒ፡አምዐመቃ፡ከመ፡ኢይሰጠፅ፡፡ 18
ወእኅግፈፈ ፡ እምጸላእትየ ፡፡ ወእምቀላየ፡ ማ 15
ይ፡ወኢያስጥምኒ፡ ዐውሎ፡ ማይ፡፡=> ወኢ 19
ይኅጠኒ፡ ቀላይ፡፡ወኢያብቁ፡ ኢፈሁ ፡ ዐዘቃት፡ 20
ሳዕለየ፡፡=> ከመሰ፡ እግዚእ ፡ እስመ፡ሠና 21
ይ፡ መሕረትከ፡፡ወበከመ፡ ብዙኃ፡ ሣህልከ፡ነጽ 22
ር፡ሳዕለየ፡፡=> ወኢትሚጥ፡ገጽከ፡ እምገብ 23
ረከ፡፡እስመ፡ተመንደብኩ፡ፈጥኑ፡ስመዐ፡፡=> 24
ነጽሪ፡ ለነፍስየ ፡ ወእድኅኖ፡፡ወእድኅነኒ፡ በእ 25
ንተ፡ ጸባእትየ፡፡=> ለቢከ፡ ተአምር ፡ ፀእሙ 26
ትየ፡፡ኀፍረትየ ፡ ወኀሰረየ፡፡=> በቅድመ፡ኵ 27
ሎሙ፡ እሰ፡ ይዛቅዩኒ፡፡ተዐገሠት፡ ነፍስየ፡ፀእ 28
ለተ፡ ወኀሰረ፡፡=> ወነበርኩ፡ ተኵዝዞ፡ ወኀጣ 29
እከ፡ ዘይኀዝዝ፡፡=> ወወደዩ ፡ ሐሞተ፡ ወኃ 30
ተ፡ምብልዕየ፡፡ወእከተዩ፡ ብሉሕ ፡ ለጽምእ 31
የ፡፡=> ለትኵናሁ፡ ማእደሁ ፡ መሐሣሮተ፡ 32
በቅድመ፡ሊሆሙ፡፡ወማዕገተ ፡ ዕቅፍተ ፡ ለቆደሆ 33
ሙ፡፡=> ወይጽለማ፡ ኢዕይኑሆሙ ፡ ወኢይ 34
ርአዩ፡፡ወይትቀጻዕ ፡ ዘበገቢሆሙ ፡ በኵሉ፡ ጊ 35
ዜ፡፡=> ከወሠ፡ ጦሪትከ፡ ሳዕለሆሙ፡፡ወይደር 36
ከበሙ ፡ መቅሠፍተ ፡ መዐትከ፡፡=> ለትኑኒ፡ 37
ሀገርሙ ፡ በድወ፡፡ወለልየ ፡ ዘይነበር ፡ ወጽተ፡ 38
ለቢያቲሆሙ፡፡=> እስመ፡ ዘለእተ፡ቀሠፍከ፡ 39
እሙንቱ ፡ ተለወ፡፡ወወሰኑኒ ፡ ደበ ፡ ጸፈለዮ፡ 40
ቍስለ፡፡=> ወስጦሙ ፡ ጌጋየ ፡ በደበ ፡ ጌጋዮ 41
ሙ፡፡ ወኢይበሉ፡በጽድቅከ፡፡=> ወይደምሰ 42
ሱ፡እመጽሐፈ ሕያዋን ፡፡ ወኢይጽሐፈ ፡ መስ 43
ለ፡ጻድቃን፡፡=> ነደይ፡ ወቍሱል፡ እነ፡፡ መድ 44
ኀኒትከ፡ ይጽዋፈኒ፡፡ ተወከፈኒ፡፡=> ኦ 45
ሔብኬ፡ ለስም ፡ ለመሳኪየ፡ በማሕሌት፡፡ ወእ 46
ዐቢሮ፡በክብሐት፡፡=> ወለሠመሮ፡ ለእግዚ 47
ኣብሔር ፡ እመሰሀመ ፡ ጥዕየ ፡፡ ዘኢያብቀ 48
ሉ፡ቃርኒ፡ ወጽፍፈ፡፡=> ደርእዩ፡ ነደያን ፡ ወ 49
ይትፈሥሑ፡፡ ሳስወ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወተ 50
ሐዩ ፡ ነፍስክሙ፡፡=> እስመ ፡ ሰመዮሙ ፡ እ 51
ግዚአብሔር ፡ ለነደያን ፡፡ ወሊመነኖሙ ፡ ለሙ 52
ቋሕኑ፡፡=> ይሴብሕወ ፡ ሰማያት ፡ ወመድ 53
ር፡፡ ወባሕርኒ ፡ ወኵሉ ፡ ዘይትሳዐሠ ፡ ወኅ 54
ቴታ፡፡=> እስመ፡ እድኅኖ ፡ እግዚአብሔር፡ 55
ለጽዮን ፡፡ ወይትሰነጻ፡ ለእስጥረ፡ ይሁዶ፡፡=> 56
ይነብሩ ፡ ህየ ፡ ወይወርስዋ፡፡=> ወዘርአ፡ 57
ለባብርቲከ፡ ይነብርዋ ፡፡ ወእለ፡ ያፈቅሩ፡ስመ 58
ከ፡ዮሳድሩ፡ወኅትተ፡፡=>

INTERP. ÆTHIOP. [k] despectum meum: [l] contristatus ipse permansi: & defuit qui me consolaretur. Et [m] circultus offensionis, in retributionem eis. [n] inimicitiam meam etiam vulnus addiderunt. [o] salus vultûs mei Deus [p] qui nondum produxit cornua & ungulas. [q] & vivet anima vestra. [r] tuorum possidebunt [t] nomen tuum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 خلّصني من هذا الطّين ولا اوحل *بنجيني من المبغضين لي *ومن عمق المياه *ولا يغرقني 15
16 امواج الماء * ولا يبتلعني العمق * ولا يطبق الجب علي فاه * استجب لي يا رب فان رحمتك 16
17 صالحة * انظر علي بكثرة رافتك * لا تصرف وجهك عن عبدك احبني عاجلا فاني في شدة * 17
18 * انظر الي نفسي وخلصها * من اجل اعدائي خلصني * لانك عارف تعييري * وخزي 18
19 واستحيائي * امامك جميع الذين يحزنوني * انتظرت نفسي عارا وسقوما * املت من يحزن 19
20 معي فلم اصب * ومن يعزيني فلم اجده * جعلوا في طعامي مرارة * وعند عطشي سقوني 20
21 خلا * فلتكن مايدتهم امامهم فخا * وبجازاة وعن * ولتظلم عيونهم فلا يبصرون * ولتحن 21
22 ظهورهم في كل حين * افض عليهم سخطك * وغضب سخطك يدركهم * ولتكن منازلهم 22
23 خرابا * ولا يكون من يسكن في مساكنهم * لانهم طردوا الذي ضربته * ورادوا علي جراحي 23
24 اوجاعا * ردهم علي اثمهم اثما * لا يدخلون في عدلك * يمحون من سفر الاحياء * ولا 24
25 يكتبون مع الصديقين * مسكين انا وجع * خلصك اللهم عضدني * اسبح اسم الله 25
26 بتسبيحا * وارفعه بتبريكا * فيرضي الله افضل من عجل في يخرج قرونا واصلا قاما * فليغتبط 26
27 المساكين وليفرحوا * اطلبوا الله تحيا نفوسكم * فقد اجاب الرب الفقراء * ولم يزل اسارائه * 27
28 فلتسبحه السموات والارض * والبحر وكلما يسعى فيه * لان الله يخلص صهيون * ويبنون 28
29 مدائن اليهودية * ويسكنون هناك ويرثونها * وذرية عبيدك يتسلمون عليها * ويحبوا اسمك 29
يسكنون فيها * اللّلويا *

Libera me ab hoc luto, nève infigar in il- 15
lud. Salves me ab oſoribus meis, et ab imo
aquarum: Nève immergant me fluctus 16
aquæ, neq; absorbeat me profundum, neq;
claudat puteus super me os suum. Exaudi 17
me, O Domine, quoniam miſericordia tua
bona eſt; reſpice in me per multitudinem
benignitatis tuæ. Ne avertas faciem tu- 18
am à ſervo tuo, reſponde mihi veloci-
ter, quia verſor in angustia. Reſpice in animā 19
meam, et ſalva illam: propter inimicos me-
os libera me. Quia tu ſcis improperium 20
meum et afflictionem meam et verecundi-
am meam: coram te ſunt omnes qui me af-
fligunt. Expectavit anima mea imprope- 21
rium et miſeriam: ſperavi qui contriſtaretur
mecum, et non inveni: & qui me con-
ſolaretur, et non reperi eum; Poſuerunt in 22
cibo meo amaritudinem, et ad ſitim meam
potaverunt me aceto. Sit menſa eorum 23
ante eos lequeus, et retributio, & offenſio.
Et tenebreſcant oculi eorum neque vide- 24
ant: & curva ſint dorſa eorum in omni
tempore. Effunde ſuper eos iram tuam, et 25
furor iræ tuæ apprehendat eos. Sintque 26
habitationes eorum vaſtatæ, et non ſit qui
habitet in domiciliis eorum. Quia inſe- 27
cūti ſunt quem percuſſiſti, et addiderunt
vulneribus meis dolores. Appone eis ſuper 28
iniquitatem eorum iniquitatem, ne intrent
in æquitatem tuam: Deleantur de libro 29
viventium, & non ſcribantur cum juſtis.
Pauper ego ſum, dolens: Salus tua Deus, 30
confortavit me, Celebrabo nomen Dei 31
laude, et extollam illud benedictione: Et 32
placebit Deo pluſquam vitulus tener emit-
tens cornua & ungulas. Videant ergò 33
pauperes & lætentur: quærite Deum, vi-
vent animæ veſtræ. Jam enim exaudivit 34
Dominus pauperes, et non deſpexit vinctos
ſuos. Laudent illum cœli ac terra, & 35
mare ac quicquid motatur in eo. Quoni- 35
am Deus ſalvabit Sionem, & ædificabunt
civitates Judææ, & habitabunt ibi, &
hereditarib poſſidebunt eas. Et progenies 37
ſervorum tuorum dominabuntur in eas, et
amantes nomen tuum habitabunt in eu.
Alleluja.

תהלים : ע עא

PSAL. LXX. ע

1 למנצח לדוד : להזכיר : אלהים להצילני יהוה לעזרתי
2 חושה : יבשו ויחפרו מבקשי נפשי יסגו
3 אחור ויכלמו חפצי רעתי : ישובו על־עקב בשתם
4 האמרים האח האח : ישישו וישמחו בך כל־מבקשיך
5 ויאמרו תמיד יגדל אלהים אהבי ישועתך : ואני עני ואביון
6 אלהים חושה־לי עזרי ומפלטי אתה יהוה אל־תאחר :

PSAL. LXXI. עא

1 בך־יהוה חסיתי אל־אבושה לעולם : בצדקתך תצילני
2 והפלטני האזה־אלי אזנך והושיעני : היה לי לצור מעון
3 לבוא תמיד צויתה להושיעני כי־סלעי ומצודתי אתה :
4 אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ : כי־אתה
5 תקותי ארני יהוה מבטחי מנעורי : עליך נסמכתי
6 מבטן משעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד : כמופת
7 הייתי לרבים ואתה מחסי־עז : יפלא פי תהלתך כל־היום
8 אל־תשליכני לעת זקנה ככלות כחי
9 אל־תעזבני : כי־אמרו אויבי לי ושמרי נפשי
10 נועצו יחדו : לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו
11 כי־אין מציל : אלהים אל־תרחק ממני אלהי לעזרתי
12 חושה : יבשו יכלו שטני נפשי יעטו חרפה
13 וכלמה מבקשי רעתי : ואני תמיד איחל והוספתי
14 על־כל־תהלתך : פי יספר צדקתך כל־היום
15 תשועתך כי לא ידעתי ספרות :

תרגום TARGUM.

ע

1 לשבחא על יד דוד למדכר על צרוך לבונתא :
2 אלהא לפצאה יתנא יי לסעדי וריו : יבהתון
3 ויתחפרון חבעי נפשי יזורון לאחורא ויכספון
4 דצבין בישתי : יתובון לאחורא מטול די כמנו
5 עלי יתפרעון היך בהיתהון דאמרין עלי חדינא
6 חדינא : יהדון וידוצון בסימרך כל חבעי אולפן
מנך ויימרון תדירא יסגי יקריה דיי רחמי
פורקנך : ואנא עניא וחשיכא אלהא וריו לי סעדי
ושובוותי אתה הוא יי לא תוחר :

עא

1 במימרך יי רחיצית לא אבהת לעלם : בצדקתך
2 פצי יתי ושובצני אצלי לותי אודנך ופרוק
3 יתי : הוי לי לטינר חקיף עשין למעל תדירא
פקדתא למפרק יתי ארי חזקפי וכרך חוסנא
4 אתי : אלהא שויב יתי מן יד רשיעא מן ידא דמרי
5 עילא וחטוף : ארום אתי הוא סברי יי אלהי
6 רוחצני מן מליותי : עליך סמכית מן כריסא מן
מעיא דאמי אנת מפקי במימרך חושבחתי
7 תדירא : היך תמהא הויתי לסגיעין ואנת רוחצני
8 ועושנא דילי : יתמלי פומי חושבחתך כל יומא
שבחורך : לא תטלוק יתי לעדן סיבו כד יפסוק
9 חילי לא תשבקני : ארום אמרו בעלי דבבי עלי
10 כיש ונטרי נפשי יתמליכו כחדא : למימר אלהא
11 שבקוה רדופו ואחידו ויתיה ארום ליית דפצי :
12 אלהא לא תרחיק מני אלהי לסעדי וריו : יבהתון
13 ובספא חבעי בישותי : ואנא תדירא אוריך
14 ואוסיף על כל חושבחתך : פומי ישתעי צדקותך
15 כל יומא פורקנך ארום לא ידעית מנינהון :

Ad laudandum per manum Davidis, *ad recordandum usum* thuris.

PSAL. LXX.

1 DEus ad liberandum *nos*; Domine ad
2 adjuvandum me accinctus esto. Confun-
3 dantur & opprobrio afficiantur quærentes
animam meam; convertantur retrorsum,
4 & erubescant volentes malum meum. *Re-*
vertantur retrorsum, quoniam insidiati
sunt mihi; puniantur, juxta confusionem
5 suam, qui dicunt adversum me, Gavisi
sumus, gavisi sumus. Exultent & lætentur
in Verbo tuo, omnes quærentes eruditio-
nem à te: & dicant continuè, Magnifice-
tur gloria Domini, diligentes redemptio-
6 nem tuam. Ego autem egenus sum & pau-
per: Deus festina ad me: auxilium me-
us, & redemptio mea tu es, Domine ne
moreris.

PSAL. LXXI.

1 IN verbo tuo Domine confisus sum: non
confundar in seculum. In justitia tua erue
2 me & libera me: inclina ad me aurem
3 tuam, & redime me. Esto mihi rupes for-
tis *valdè* ad quâ ingrediar jugiter: jussisti
redimi me, quoniam firmitas mea, & arx
4 fortitudinis meæ tu es. Deus libera me de
manu impii, de manu auctoris iniquitatis
5 & violentiæ. Quoniam tu es spes mea
Domine Deus meus, fiducia mea à pueritia
6 mea. Super te confirmatus sum ab utero,
à ventre matris meæ tu extraxisti me: in
7 verbo tuo laus mea jugiter. Sicut prodigi-
um fui plurimis, & tu fiducia mea, & for-
8 titudo mea. Replebitur os meum laude tua,
tota die gloria tua. Ne projicias me in
9 tempore senectutis; cùm defecerit virtus
10 mea, ne deseras me. Quoniam dixerunt
inimici mei adversùm me malum, & ob-
11 servatores animæ meæ consultant simul.
Dicendo: Deus dereliquit eum, persequi-
mini & apprehendite eum, quoniam non
12 est qui redimat. Deus ne elongeris à me;
13 Dñe ad auxilium meũ festina. Confundan-
tur & deleantur adversarii animæ meæ:
amiciantur ignominia, & opprobrio quæ-
14 rentes malum meum. Ego autem jugiter
expectabo, & adjiciam super omnem lau-
15 dem tuam. Os meum annunciabit justiti-
am tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nescivi numerum earum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. LXX

Davidis. Ad literam quum misit Joab ad capiendum Semii qui rebellaverat. Tum quoque supplicatio justorum, imò ipsius Christi. Vers. 42.

1 DEus libera me, Domine in adjutorium
2 meum persiste. Confundantur & eru-
3 bescant qui quærunt animam meam: a-
gantur retro & pudefiant qui volunt malum me-
4 um: Obstupescant duplici cum ignominia
5 qui dixerunt de me, Ehe, ehe, Lætentur in te
omnes qui quærunt te: dicant omni tempore,
6 Magnus est Deus, qui diligunt salutem tuam.
Ego autem pauper sum & inops, Deus assiste
mihi: auxiliator meus es, & salvator meus,
Deus mi ne morêris.

PSAL. LXXI.

Compositus à Davide. Quum Saul bellaret adversùs domum David. Et prophetia de passione ac resurrectione Christi. Vers. 50.

1 IN te Domine speravi, non confundar un-
2 quam: Et in justitia tua libera me. Inclina
3 ad me aurem tuam, & salva me. Esto mihi
domicilium quod ingrediar omni tempore:
4 & mandes ut serves, quia tu es refugium me-
5 um, & arx mea. Deus eripe me de manu im-
6 pii, & de manu flagitiosi maligni. Quia tu es
spes mea Domine, Deus fiducia mea à pueri-
7 tia mea: Quia tibi innixus sum à vulva, &
à visceribus matris meæ tu es spes mea: teque
8 laudavi omni tempore. Admiratio factus sum
9 multis, quia tu es fiducia mea prævalida. Re-
pleatur os meum laude tuâ, & totâ die magni-
10 ficentiâ tuâ. Ne projicias me tempore senectu-
tis, & cum defecerint vires meæ, ne me dese-
11 ras. Quia dixerunt de me hostes mei: & qui
observant animam meam, consultârunt simul.
12 Ac dixerunt; Deus dereliquit eum, persequi-
13 mini eum & apprehendite illum: non enim
est illi salvator. Deus ne longè sis à me: Deus,
14 in adjutorium meum persiste. Confundan-
15 tur & erubescant qui adversantur animæ
meæ: induantur ignominiâ qui volunt ma-
14 lum meum. Ego verò jugiter orabo, & ad-
15 jiciam ad laudes tuas: Et os meum annunti-
abit justitiâ tuam, totâque die glorificationes
tuas. Non enim novi scripturam,

PSA L.LXIX.LXX.

Versio VULG. LAT.

1 In finé, Psalm' David, In rememoratione, quò salvú fecerit eũ Dñs. LXIX.
2 DEus, in adjutorium meum intende: Domine, ad adjuvandum me festi-
3 na. Confundantur, & revereantur, qui quærunt animam meam: Aver-
4 tantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala: Avertantur statim erubescentes, qui dicunt
5 mihi; Eugè, eugé. Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicant semper; Magnificetur Domin': qui diligunt salutare tuum. Ego verò
6 egenus, & pauper sum: Deus, adjuva me. Adjutor meus, & liberator meus es tu: Domine, ne moréris.

1 Psalmus David, Filiorum Jonadab, & priorum captivorum. LXX.
2 IN te, Domine, sperávi, non confundar in æternum: In justitia tua libera me, & eripe me. Inclina ad me au-
3 rem tuam, & salva me. Esto mihi in Deum protectoré, & in locũ munitũ: ut salvum me facias: Quoniã firmamẽtum meum, & refugium meum es tu.
4 Deus meus, eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agen-
5 tis & iniqui: Quoniam tu es patientia mea, Domine: Domine, spes mea à ju-
6 ventute mea. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector me'. In te cantatio mea semper:
7 Tanquã prodigium fact' sum multis: &
8 tu adjutor fortis. Repleatur os meum laude, ut canté gloriã tuã, totã die magnitudinẽ tuã. Ne projicias me in tẽ-
9 pore senectutis: cùm defecerit virtus
10 mea, ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant
animã meã, consilium fecerunt in unũ,
11 Dicẽtes; De' dereliquit eum, persequimini, & comprehẽdite eum: quia non
12 est qui eripiat. Deus, ne elongeris à me: Deus me', in auxilium meum respice.
13 Confundãtur, & deficiant detrahẽtes animæ meæ: operiantur confusione &
14 pudore qui quærunt mala mihi. Ego autẽ semper sperabo: & adjiciã super
15 omnẽ laudẽ tuã. Os meum annuntiabit justitiam tuam; totã die salutare tuum. Quoniam non cognovi literaturam,

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

1 Εἰς τὸ τέλος, τῷ Δαυὶδ Εἰς ἀνάμνησιν, εἰς
τὸ σῶσαί με κύριον. ξθ'.
2 Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. Αἰ-
3 σχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν οἱ ζητοῦντες
4 τὴν ψυχήν μου· Ἀποτραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω,
καὶ καταισχυνθείησαν οἱ βουλόμενοί μοι κακά·
5 ἀποστραφείησαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι οἱ λέ-
γοντές μοι, Εὖγε, εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐ-
φρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε,
καὶ λεγέτωσαν διαπαντὸς, Μεγαλυνθήτω ὁ θεὸς,
6 οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτω-
χὸς καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι. Βοηθὸς μὲ-
καὶ ῥύστης μου εἶ σὺ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

1 Τῷ Δαυὶδ, Υἱῶν Ἰωναδὰβ, καὶ τῶν πρώτων
αἰχμαλωτισθέντων. ο'.
2 ΕΠὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην
εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥύσαί
με καὶ ἐξελοῦ με, κλῖνον πρὸς μὲ τὸ οὖς σου καὶ σῶ-
3 σόν με. Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς
τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με, ὅτι στερέωμά μου
4 καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥύσαί με ἐκ
χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ
5 ἀδικοῦντος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε,
6 κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου. Ἐπὶ σὲ ἐπε-
στηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου σὺ
7 εἶ σκεπαστής. ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διαπαντὸς.
8 σὺ βοηθὸς κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου
αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν
9 ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ ἀπορρίψῃς
με εἰς καιρὸν γήρους, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν
10 μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Ὅτι εἶπαν οἱ ἐχθροί
μου ἐμοὶ, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύ-
11 σαντο ὁμοπαθῶς, Λέγοντες, Ὁ θεὸς ἐγκατέ-
λιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐ-
12 τὸν, ὅτι οὐκ ἔστι ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεὸς μὴ μα-
κρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεὸς μου εἰς τὴν βοήθειάν μου
13 πρόσχες. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐν-
διαβάλλοντές τὴν ψυχήν μου, περιελλεσθωσαν
αἰσχύνῃ καὶ ἐντροπῇ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
14 Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ, καὶ προσθήσω ἐπὶ
πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου. Τὸ στόμα μου ἐξαγγε-
λεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν
σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων γραμματείας,

Versi. GRÆ.LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranf. LAT.

In finem, ipsi David, In rememorationem; eò (a) quòd salvũ me fecit Dñs.
1 *LXIX.*
2 *DEus, in adjuto-rium meum (b) in-*
tend: [a] 2 *Confundantur, et revere-*
3 *antur, qui quærunt animã meã.* 3 *Av-*
4 *ertantur retrorsum, & erube-*
scant, qui volunt mihi mala. 4 *Aver-*
tantur statim erubescentes, qui dicunt
5 *mihi, Eugè, eugè.* 5 *Exultent, & le-*
tentur in te omnes, qui quærunt [b]
te: & dicant semper, Magnificetur
Dns, qui diligunt salutare tuũ [c].
6 *Ego verò egenus, & pauper sum:* 6
Deus, adjuva me. 7 *Adjutor meus,*
& liberator meus es tu: Domine, [d]
ne tardaveris.

Ipsi David, (a) *Filiorum* [a] *Jonadab,* 1
& eorũ qui primi captivi ducti sunt.
LXX.
2 *IN te, Domine, sperávi; non con-*
fundar in æternum. In justitia tua 2
erue me, & eximе me. 3 *Inclina ad*
me aurẽ tuam, [e] *salva* [b] *me.* 3 *Esto* 3
mihi [c] *in Deum protectorem, & in*
locum munitũ: ut salvum me facias.
4 *Quoniam firmamentum meum, &*
refugium meum es tu. 5 *Deus meus,* 4
eripe me de manu [d] *peccatoris: de*
manu contra legem agentis, & iniqui. 6 *Quoniam tu es patientia mea,* 5
Domine: Domine [e], *spes mea à ju-*
ventute mea. 7 *In te confirmatus sum* 6
ex [f] *utero: de ventre matris meæ tu*
es protector meus. 8 [h] *In te can-*
tatio mea semper: 7 *Tanquam* [i] *pro-*
digium factus sum multis: & tu [k]
adjutor fortis. 9 *Repleatur os meum* 8
laude [l]; *ut* (b) *canté gloriam tuam,*
totã die (c) *magnificentiam tuam.*
10 *Ne projicias me tempore senectu-* 9
tis: cùm deficiet virtus mea, ne dere-
linquas me [m]. 11 *Quia dixerunt* 10
inimici mei mihi: & qui [n] *custodie-*
bant animam meam, consilium fece-
runt in unum: 12 *Dicentes, Deus de-* 11
reliquit eum: persequimini, & com-
prehendite eum, quia non est qui eri-
piat. 13 *Deus* [o], *ne elongeris à me:* 12
Deus meus, in auxilium meum respi-
ce. 14 *Confundantur, & deficiant* 13
(d) *detrahentes animæ meæ: indu-*
antur confusione, & verecundiã,
qui quærunt [p] *mala mihi.* 15 *Ego* 14
laudem tuam. 16 *Os meum annunti-*
abit justitiam tuam, totã die salutem tuam. 17 *Quoniam non cognovi* (e) *negotiationes;*

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጥጫ፡ዘደዊት፡በእንተ፡ተዝከረ፡
አድኅነኒ፡እግዚእ፡፡

ፀፀ እግዚእ፡ነኵር፡ ውስተ፡ረዲአትየ፡፡እግዚ 1
እ፡አፍጥን፡ረዲአትየ፡፡፡ ይትኅፈሩ፡ወይኅሰ 2
ሩ፡አለ፡የኀሊሦ፡ለነፍስየ፡፡፡ ወይገብሉ፡ድ 3
ኅረትኒ፡ወይትኅፈሩ፡አለ፡መክሮ፡ አኵየ፡ሳዕ
ልዮ፡፡፡ ለይገብሉ፡ድኅረኒሶሙ፡በገሊዘ፡ተኅ 4
ፈርሙ፡ እለ፡ ይብሉኒ፡ እኅቊዕ ፡ እኅቊዕ፡፡፡
ለይትፈሥሑ፡ ወይትሰሠዩ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡የ 5
ፃሡኑ፡ እግዚእ፡፡ ወይበሉ፡ ዘልፈ ፡ ዐቢይ፡ እ
ግዚአብሔር፡፡ እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ አድኅኖተከ፡በ
ኵሉ ፡ጊዜ፡፡፡ አእነ፡ነኢይ ፡ ወምስከኒ፡አ 6
ነ ፡፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይረድአኒ፡፡፡ ረዳኢ 7
የ፡ወምስጋይየ ፡ አንተ ፡ እግዚእ፡ አምስከይ፡
ወሊትዮኒ፡፡፡

ዘደዊት፡ዘወልደ፡ለሚናደብ፡ለእለ፡
ቀዳምኑ፡ተፃዋሪሁ፡

ኖ ኪያከ፡ ተወከልኩ፡ እግዚእ፡ ወሊትኅፈር፡ 1
ለዓለም ፡፡ ወበጽድቅከ ፡ አንግፈኒ ፡ ወበልሕ
ኒ፡፡፡ ለጽምእ፡ እዝነከ፡ ሳቢየ፡ ወፍጥነኒ፡ 2
ለድኅነኒ፡፡፡ ኮነኒ፡ ለመስከየ፡ቀመድኅኒ ፡ 3
የ፡፡ ውስተ፡ብሔር፡ጽኑዕ፡ከመ፡ታድኅነኒ፡፡፡ ፡
እስመ፡ሣዒያየ፡ ወጸወንየ፡ አንተ፡፡፡ ፡ አ ፡ 4
ኪያ፡ ለድኅነኒ ፡ እመአይ ፡ ኀጥእኑ፡፡ ወእመአ 5
ይ፡ ዐሣዒ፡ ወገፈዓ፡፡፡ እስመ፡ አንተ፡ ተስፈ 6
የ፡እግዚእ፡፡ እግዚእየ፡ ተሰፈውኑ፡ እምእን
ሰየ፡፡፡ ወብከ፡ ጸናዕኩ፡ በውስተ፡ከርሠ፡ እ 7
መየ ፡ ወበውስተ ፡ ማኅፀኑ፡ አንተ ፡ ከደንከ
ኒ፡፡፡ ወአንተ፡ዝክርየ፡በኵሉ፡ጊዜ፡፡ ከመ፡ 8
ጌሣሳ፡ ኮንከወሙ ፡ ለብዙኃኑ፡ ወአንተ፡ረዳዕ
የ፡ወሣዒያየ፡፡፡ ፡ ሥለእ፡ለደየ፡ ስብሐቲከ፡፡ ፡ 9
ከመ፡ እሴብሕ፡ ለሊቲ፡ተከ፡ ፡ወኵሉ፡ ለሣዒ፡
ዕበየ፡ስብሐቲከ፡፡፡ ፡ ለትግድፈኒ፡በመዋዕለ፡ 10
ርስአየ፡፡ ወለሥዒ፡ ኀልቀ፡ ሣዒያየ ፡ ለትሥዲ፡
ኒ፡ለሥዐስከ፡፡፡ ፡ እስመ፡ ኀበ፡ሳዕለየ፡ለሰ 11
እትየ፡፡ወእለዚሂ ፡ የሣዒዋየ ፡ ለነፍስከ፡፡ ተማከ
ሩ፡ሣቡሩ፡ 12 ወይቤሉ፡፡ሣድኅ፡እግዚአብሔ 12
ር፡፡ይገኝዎ፡ ወትእዝዝዎ፡፡እስመ፡ ለልበ፡ዘያ
ድኅኖ፡፡፡ ፡ ለሥዕስከ ፡ ለትርሰቅ ፡ እመኒ 13
የ፡፡ለመሰከየ፡ ነኵር ፡ ውስተ፡ ረዲአትየ፡፡፡ ፡
ይትኅፈሩ፡ ወይሳሰሩ፡ እለ፡ ያስተዋድያዋ፡ለነ 14
ፍስየ፡፡ ወይፀበሱ፡ ኅፍረት፡ ወኀሳረ፡ እለ፡ ይፈ
ቅዱ፡ሊተ፡ሕማመ፡፡፡ ፡ ወእኔሰ፡ዘዘፈ፡እሰፈ 15
ወከ፡እግዚእ፡፡ወእቅዝክ፡ደቡ፡ ኵሉ፡ ስብሐቲ
ከ፡፡፡ ፡ እፈደ ፡ ይነግር ፡ ጽድቅከ፡፡ወኵሉ፡ 16
እመረ ፡ አድኅኖተከ፡፡፡ ፡ እስመ ፡ ኢያአሙ 17
ር፡ተገበረ፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

PSAL. LXIX.

Davidis. Rememoratio quòd salvum fecerit eum Dominus. Et num. verſ. 10.

1 *DEus, convertere ad auxilium meum:* 2
adjuva me, O Domine, citò. Et con- 3
fundantur atque impingant quærentes anima m meam. Et retrocedant super calcan- 4
eos suos afflictantes me, qui volunt perpetrare in me malum, & revertantur illico ignominiã suffusi qui dicunt mihi, Euge, euge. Et gestiant Lætitiã in te omnes sup- 5
plicantes te, O Deus, et dicant omni tempore, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutem tuam. Ego pauper sum et egenus, 6
Deus adjuva me. Tu es auxiliator meus 7
& redemptor meus, O Domine, ne tardaveris. Alleluja.

PSAL. LXX.

Davidis, filiis Jonadab primis quos duxerunt captivos. Et num. ver. 100.

1 *IN te, O Domine, sum confisus, non con-*
2 *fundar unquam. Ex justitia tua salva* 2
me, et rẽdime me; admove ad me auditum, & salva me. 3 *Esto mihi Deus adju-* 3
tor, & arx pro salute mea: quoniam tu es robur meum et refugium meum. Deus, li- 4
bera me de manu peccatoris & de manu prævaricantis legem & impii. Nam tu es 5
expectatio mea, O Domine: Dominus est spes mea à pueritia mea. In te firmitas 6
mea à visceribus: et ex quo eram in ventre matris meæ, tu es adjutor meus: et laus mea ad te est omni momento. Factus sum 7
quasi portentũ compluribus, te mihi adjutore et fautore. Repleatur os meum bene- 8
dictione, ut benedicam gloriã tuã, et magnificentiam majestatis tuæ die totã. Ne 9
projicias me tempore senectutis, & ne respuas me deficientibus viribus meis. Nam 10
hostes mei locuti sunt de me: & qui insidiantur animæ meæ, consultaverunt simul,
dicentes, Jam rejecit illũ Deus; quapropter 11
petite eum et assequimini illũ, quia nemo est qui liberet eum. Ne igitur elongeris à 12
me, O Deus meus: Deus mi, contendere ad auxilium meum. Confundantur et pereant 13
accusantes animã meam, et induantur opprobrio et confusione optantes mihi malũ. Et ego sperávi te omni momento, et addam 14
omni laudationi tuæ. Os meum narrabit 15
æquitatem tuam et salutem tuam die totã.
Quia non novi Scriptu am,

INTERP. ÆTH. *PSAL. LXIX.* [a] Domine ad adjuvandum me festinatorum: [e] mi, sperávi in te à [f] iplo matris meæ utero; [g] operuisti me. [h] Et tu es recordatio mea jugiter: [i] rebant animam [o] mi, ne [p] cruciatum mihi. [q] expectabo te Domine; & adjiciam [l] tuã; [m] Domine mi. [n] quæ-

תהלים : עב — TARGUM — PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

16 אעול בגבורתא דיי אלהים אדכר צדקותך
17 בלחודך : אלהי אליפתני בנסיא מן טליותי
18 ועד האדנא אשני פרישתך : ולחוד עד זקנתא
וסיבותא אלהא לא תשבוק יתי עד דאתני תקוף
אדרעך לדר דרי לכל די ייתי כח גבורתך :
19 וצדקתך אלהא עד שמי מרומא די עבדתא
20 רברבן אלהא מן כותך : די אחמתני עקן
סגיען ובישן תחוב תחיי יתנא ומתהומא
ארעיתא תתוב תסק יתנא : חסני רביותי
21 ותתחוור תנחמני : לחוד אנא אודי קדמך
בזייני זמר ובנבלא אתני קושטך אלהי אשבח
22 קדמך בכנרא קדישא ישראל : תבוען ספותי
23 ארום אשבח קדמך ונפשי די פרקתא : לחוד
24 לישני כל יומא תרגן צדקתך ארום בהיותו
ארום אתחסרו חבעי בישותי :

עב

1 על ידוי דשלמה אתאמר בנבואה אלהא
הלכת דינך למלכא משיחא הב וצדקתך
2 לברית דויד מלכא : ידין עמך בצדקה ועניך
3 בהלכת דינא : יטלון יתבי טורא שלמא
4 לבית ישראל ונלמתא בזכותא : ידין עניי
עמא יפרוק לבני חשכא ויטוף גברא טלומא :
5 ויתחלון מנך עם משא שמשא ויצלון קדמך
6 קדם מנהר סיהרא דרי דריא : יחות היך
מטרא דרעוא על עסבא דנוי מן גובאי היך
7 רסיסי מלקושא דנטפין על עסבא דארעא :
יסגון ביומוהי צדיקיא וסגיעו שלמא עד די
8 ישתיצון פלחי סהדא : וישלוט מן סטר ימא
ועד
9 רבא לסטר ימא רבא ומן פרת עד סיפי
ארעא : קדמוי יתחנון איפרכיא ובעלי דבבוי
10 יעפרא ילחכון : מלכא דטרסים וניסי ימא
דאוקינוס תקרובתא יתיבון מלכא דשבא
11 וסבא דורון יקרבון : ויסגדון ליה כל מלכיא
כל עממיא ישתעבדון ליה :

16 Ingrediar in fortitudinem Dñi: De⁹ recordabor justitiæ tuæ tantummodò. Deus *meus*
17 docuisti me in portentis ab adolescentia
mea; ad hoc usq; momentum annunciabo
18 mirabilia tua. Sed etiam usq; in senectu-
tem, & canitiem Deus ne derelinquas me,
donec annunciem fortitudinem brachii
tui generationi *generationum*, cuilibet
19 venturo virtutem fortitudinis tuæ. Et ju-
stitia tua Deus usq; ad cœlos excelsos, quos
20 fecisti maximos: Deus, quis est sicut tu?
Qui ostendisti nobis afflictiones multas &
malas; redeas, vivifica nos; & de abysso
21 inferiori revertens, educas nos. Multiplica-
bis magnificentiam meam, & reversus con-
22 solaberis me. Sed & ego confitebor coram
te instrumentis musices, & nablo annunci-
23 abo veritatem tuam Deus meus: laudabo
coram te in cithara Sancte Israelis. Exul-
24 tabunt labia mea cùm laudes dixero coram
te, & anima mea quam redemisti. Insuper
lingua mea tota die annunciabit justitiam
tuam, quoniã confusi sunt, quoniam oppro-
brio affecti sunt quærentes malum meum.

1 Per manum Salomonis dictus propheticè.

PSAL. LXXII.

2 DEus sententiam judiciorum tuorum re-
gi Christo dato, & justitiam tuam filio Da-
3 vidis regis. Judicabit populum tuum in ju-
stitia, & pauperes tuos in sententia judicii.
Afferent habitatores montium pacem *do-*
4 *mui* Israel, & colles justitiam. Judicabit
pauperes populi, redimet filios miserorum,
5 & conteret virũ raptorem. Timebunt à te
cum ascensu Solis, & orabunt corã *te ante*
6 *lumen* Lunæ in generationes generatio-
num. Descendet sicut pluvia spontanea su-
per herbam corrosam à locustis; sicut stillæ
7 pluviæ serotinæ stillantes super *herbam*
terræ. Multiplicabuntur in diebus ejus
8 justi; & abundantia pacis, donec destru-
antur servi Lunæ. Et dominabitur ab an-
9 gulo maris magni usque ad angulum *maris*
magni, & ab Euphrate usque ad fines ter-
10 ræ. Coram eo humiliabuntur proceres; & 9
inimici ejº pulverem lingent. Reges Thar-
sis & insulæ maris Oceani oblationem ad-
11 ducent: reges Seba, & Saba dona offe-
rent. Et adorabunt eum omnes reges;
omnes populi subditi erunt ei.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ܐܥܠ ܒܓܒܘܪܬܐ ܕܡܪܝܐ ܐܦܟܪ ܨܕܩܬܟ ܒܠܚܘܕܟ : ܐܠܗܝ ܐܠܦܬܢܝ ܒܢܣܝܐ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ
17 ܥܕ ܗܕܐ ܫܥܬܐ ܐܚܘܐ ܢܣܝܐ ܢܣ ܠܝ ܐܠܗ ܕܬܫܒܘܩ ܝܬܝ ܥܕ ܕܐܬܢܝ ܬܩܝܦ
18 ܐܪܥܝܬܟ ܠܕܪ ܕܪܝ ܠܟܠ ܕܝܬܐ ܟܚ ܓܒܘܪܬܟ : ܘܨܕܩܬܟ ܐܠܗܐ ܥܕ ܫܡܝ ܪܘܡܐ ܕܥܒܪܬܐ
19 ܪܒܪܒܢ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܘܬܟ : ܕܝ ܐܚܡܬܢܝ ܥܩܢ ܣܓܝܢ ܘܒܝܫܢ ܬܚܘܒ ܬܚܝܝ ܝܬܢܐ ܘܡܬܗܘܡܐ
20 ܐܪܥܝܬܐ ܬܬܘܒ ܬܣܩ ܝܬܢܐ : ܬܣܓܝ ܪܒܝܘܬܝ ܘܬܬܚܘܪ ܬܬܢܚܡܢܝ : ܠܚܘܕ ܐܢܐ ܐܘܕܐ
21 ܒܙܝܢܝ ܙܡܪ ܘܒܢܒܠܐ ܐܫܬܢܝ ܩܘܫܛܟ ܐܠܗܝ ܐܫܒܚ
22 ܩܕܡܟ ܒܟܢܪܐ ܩܕܝܫܐ ܝܫܪܐܝܠ : ܬܒܘܥܢ ܣܦܘܬܝ ܐܪܡܐ ܕܐܫܒܚ ܩܕܡܟ ܘܢܦܫܝ ܕܦܪܩܬܐ
23 ܠܚܘܕ ܠܫܢܝ ܟܠ ܝܘܡܐ ܬܪܓܢ ܨܕܩܬܟ ܐܪܡܐ ܕܒܗܝܘܬܘ
24 ܐܪܡܐ ܐܬܚܣܪܘ ܚܒܥܝ ܒܝܫܘܬܝ : ܠܚܘܕ ܠܫܢܝ ܟܠ ܝܘܡܐ ܬܪܓܢ ܨܕܩܬܟ ܐܪܡܐ ܕܒܗܝܘܬܘ
ܐܪܡܐ ܐܬܚܣܪܘ ܚܒܥܝ ܒܝܫܘܬܝ : ܠܚܘܕ ܠܫܢܝ ܟܠ ܝܘܡܐ ܬܪܓܢ ܨܕܩܬܟ ܐܪܡܐ ܕܒܗܝܘܬܘ
ܐܪܡܐ ܐܬܚܣܪܘ ܚܒܥܝ ܒܝܫܘܬܝ : ܠܚܘܕ ܠܫܢܝ ܟܠ ܝܘܡܐ ܬܪܓܢ ܨܕܩܬܟ ܐܪܡܐ ܕܒܗܝܘܬܘ

1 ܥܠ ܝܕܘܝ ܕܫܠܡܘܗ ܐܬܐܡܪ ܒܢܒܘܐܬܐ ܐܠܗܐ ܗܠܟܬ ܕܝܢܟ ܠܡܠܟܐ ܡܫܝܚܐ ܗܒ ܘܨܕܩܬܟ
2 ܠܒܪܝܬ ܕܝܘܕ ܡܠܟܐ : ܝܕܝܢ ܥܡܟ ܒܨܕܩܐ ܘܥܢܝܟ
3 ܒܗܠܟܬ ܕܝܢܐ : ܢܛܠܘܢ ܝܬܒܝ ܛܘܪܐ ܫܠܡܐ
4 ܠܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܘܠܡܬܐ ܒܙܟܘܬܐ : ܝܕܝܢ ܥܢܝܝ ܥܡܐ ܢܦܪܘܩ ܠܒܢܝ ܚܫܟܐ ܘܢܛܘܦ ܓܒܪܐ ܛܠܘܡܐ :
5 ܢܬܚܠܘܢ ܡܢܟ ܥܡ ܡܣܩ ܫܡܫܐ ܘܨܠܝܢ ܩܕܡܟ
6 ܩܕܡ ܡܢܗܪ ܣܗܪܐ ܕܪܝ ܕܪܝܐ : ܢܚܬ ܗܝܟ
ܡܛܪܐ ܕܪܥܘܐ ܥܠ ܥܣܒܐ ܕܢܘܝ ܡܢ ܓܘܒܝ ܗܝܟ
7 ܪܣܝܣܝ ܡܠܩܘܫܐ ܕܢܛܦܝܢ ܥܠ ܥܣܒܐ ܕܐܪܥܐ : ܢܣܓܘܢ ܒܝܘܡܘܗܝ ܨܕܝܩܐ ܘܣܓܝܥܘ ܫܠܡܐ ܥܕ ܕܝ
8 ܢܫܬܝܨܘܢ ܦܠܚܝ ܣܗܕܐ : ܘܢܫܠܘܛ ܡܢ ܣܛܪ ܝܡܐ ܥܕ
9 ܪܒܐ ܠܣܛܪ ܝܡܐ ܪܒܐ ܘܡܢ ܦܪܬ ܥܕ ܣܝܦܝ
ܐܪܥܐ : ܩܕܡܘܝ ܢܬܚܢܢܘܢ ܐܝܦܪܟܝܐ ܘܒܥܠܝ ܕܒܒܘܝ
10 ܢܥܦܪܐ ܢܠܚܟܘܢ : ܡܠܟܐ ܕܛܪܣܝܣ ܘܢܝܣܝ ܝܡܐ
ܕܐܘܩܝܢܘܣ ܬܩܪܘܒܬܐ ܢܬܝܒܘܢ ܡܠܟܐ ܕܫܒܐ
11 ܘܣܒܐ ܕܘܪܘܢ ܢܩܪܒܘܢ : ܘܢܣܓܕܘܢ ܠܝܗ ܟܠ ܡܠܟܐ
ܟܠ ܥܡܡܐ ܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܝܗ :

16 Ut penetrem fortitudinem Domini, & com-
memorem æquitatem tuam ego solus. Deus
17 doctrina mea à pueritia & usque modò, ut
ostendam prodigia tua. Usque ad senectam
18 & grandævam ætatem ne deseras me: quoad
patefaciam brachium tuum & fortitudinem
19 tuam generationi venturæ: Justitiam tuam
Deus usque ad excelsum, & ingentia quæ
10 patrâsti: Deus quis tibi similis? Tu qui
ostendisti mihi tribulationem multam atque
miseriam, & reversus es ac vivificâsti me, tu
21 idem etiam de abyssis terræ reduces & ex-
trahes me: Auxisti magnificentiam meam,
22 & conversus es atque consolatus es me. Ego
quoque confitebor tibi cum cithara & veri-
23 tati tuæ canam: Deus psallam tibi cum ci-
24 thara, Sancte Israelis: Et laudabunt labia
mea quum psallam tibi, & anima mea quam
redemisti: Et lingua mea totâ die confitebitur
æquitatem tuam, quoniam erubescent & con-
fundentur qui volunt malum meum.

PSAL. LXXII.

1 *Davidis. Quum regem constituisset Sa-*
lomonem. Et prophetia de adventu Christi,
& vocatione gentium. Vers. 45.

2 DEus, da judicium tuum regi, & justiti-
3 am tuam filio regis: Ut judicet popu-
lum tuum in justitia, & pauperes tuos in ju-
4 dicio. Ferent montes pacem populo tuo, & 3
colles æquitatem tuam. Ut judicet pauperes 4
populi, & salvet filios inopum, humiliétque
5 tyrannos. Adorabunt te cum sole & ante lu- 5
6 nam in generationẽ generationũ. Descendet 6
7 sicut pluvia super vellus, & ceu stillæ caden-
tes super terram. Germinabit in diebus ejus 7
8 justitia & multitudo pacis, donec deserit 8
luna. Possidebit à mari ad mare, & à fluminibus
9 usque ad extremitates terræ. Corã illo proci- 9
10 dent Insulæ, & inimici ejus pulverem lingent.
10 Reges Tharsis & Insularum munera offerent
ei: Reges Sceba & Saba oblationes offerent
11 illi: Adorabunt eum omnes reges, & omnes
gentes colent eum;

Versio VULG. LAT.

1 Introibo in potentias Dñi: Domine,
17 memorabor justitiæ tuæ solius. Deus,
docuisti me à juventute mea: & usque
18 nunc pronuntiabo mirabilia tua: Et
usq; in senectam & senium: Deus, ne
derelinquas me, Donec annuntiẽ bra-
chiũ tuum generationi omni, quæ ven-
19 tura est; Potentiam tuam, Et justitiam
tuam, Deus, usq; in altissima, quæ fecisti
20 magnalia: Deꝰ, quis similis tibi? Quan-
tas ostendisti mihi tribulationes mul-
tas, & malas? & conversus vivificásti
me: & de abyssis terræ iterùm re-
21 duxisti me: Multiplicásti magnificen-
tiam tuam, & conversus consolatus
22 es me. Nam & ego confitebor tibi
in vasis Psalmi veritatem tuam: Deus,
psallam tibi in cithara, sanctus Israel.
23 Exultabunt labia mea cùm cantavero
tibi; & anima mea, quam redemisti.
24 Sed & lingua mea totã die meditabi-
tur justitiam tuam: cùm confusi & re-
veriti fuerint qui quærunt mala mihi.

1 Psalmus, In Salomonem. LXXI.

2 DEus, judicium tuũ regi da: & ju-
stitiam tuam filio regis: Judicare
populũ tuum in justitia, & pauperes
3 tuos in judicio. Suscipiant montes pa-
4 cem populo, & collẽs justitiam. Judi-
cabit pauperes populi, & salvos fa-
ciet filios pauperum: & humiliabit ca-
5 lumniatorem. Et permanebit cum So-
le, & ante Lunam, in generatione &
6 generationem. Descendet sicut pluvia
in vellus: & sicut stillicidia stillantia
7 super terrã. Orietur in diebus ejus ju-
stitia, & abundantia pacis: donec au-
8 feratur luna. Et dominabitur à mari
usq; ad mare; & à flumine usq; ad ter-
9 minos orbis terrarũ. Corã illo proci-
10 dent Æthiopes: & inimici ejꝰ terram
lingent. Reges Tharsis et insulæ mune-
11 ra offerẽt: reges Arabũ & Saba dona
adducent: Et adorabunt eum omnes
reges terræ: omnes gentes servient ei.

Versꝰ. GRÆC. LXX. Interp.

16 Εἰσελεύσομαι ἐν δυνάσειᾳ κυρίου, κύριε μνησθή-
17 σομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου. Ἐδίδαξάς με ὁ
θεὸς ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι νῦν ἀπαγγελῶ τὰ
18 θαυμάσιά σου, καὶ ἕως γήρους καὶ πρεσβείου. ὁ
θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἕως ἂν ἀπαγγεί-
λω τὸν βραχίονά σου παντὶ τῇ γενεᾷ τῇ ἐρ-
19 χομένῃ. τὴν δυνασείαν σου, καὶ τὸ δικαιοσύ-
νῃ σου ὁ θεὸς ἕως ὑψίστων, ἃ ἐποίησας μεγα-
20 λεῖα. ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι; Ὅσας ἐδείξάς
μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς; καὶ ἐπιστρέψας ἐ-
ζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῆς ἀβύσσων τῆς πάλιν
21 ἀνήγαγές με. Ἐπεδέησας τὸ δικαιοσύνην σου,
καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀ-
22 βύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με. Καὶ γὰρ
ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν σκεύει ψαλμῷ
τὸν ἀλήθειάν σου ὁ θεὸς, ψαλῶ σοι ἐν κιθά-
23 ρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. Ἀγαλλιάσονται τὰ
χείλη μου ὅταν ᾄδω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐ-
24 λυτρώσω. Ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέ-
ραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου, ὅταν αἰ-
σχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντές τὰ κακά
μοι.

1 Εἰς Σολομῶν. οα'.

2 Ὁ θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δὸς, καὶ
τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως·
κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτω-
3 χούς σου ἐν κρίσει. Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην
τῷ λαῷ σου, καὶ οἱ βουνοὶ ἐν δικαιοσύνῃ. Κρινεῖ τοὺς
4 πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενή-
των· καὶ ταπεινώσει συκοφάντην. Καὶ συμ-
5 βήσεται μετὰ τοῦ ἡλίου, καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενε-
ὰς γενεῶν. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πό-
6 κον, καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάξουσι ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀ-
νατελεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳς αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ
πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀπαναιρεθῇ ἡ σελήνη.
8 Καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θα-
λάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων τῆς
9 οἰκουμένης. Ἐνώπιον αὐτοῦ πεσοῦνται Αἰ-
10 θίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι. Βα-
σιλεῖς Θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι,
βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα προσάξουσι.
11 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασι-
λεῖς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ.

Versꝰ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Introibo in potentia Domini: Dñe, me-
morabor justitiæ tuæ solius. 18 (f)
Docuisti [r] me, Deus, ex iuventute
mea: & usque nunc annuntiabo mira-
bilia tua, 19 Et usque [s] in senectã,
& senium. Deus, ne derelinquas me;
20 donec annuntiem brachium tuũ
omni generationi, quæ ventura est.
21 Potentiam [t] tuam, Et justitiam
tuam, Deꝰ, (g) usq; in altissima, quæ
fecisti magnalia: Deꝰ, quis similis ti-
bi? 22 [u] Quãtas ostendisti mihi tri-
bulationes multas, & (h) malas? &
conversus vivificásti me: & de a-
byssis terræ iterum reduxisti me.
23 Multiplicásti (i) justitiam tuam:
& conversus consolatus es me: &
(k) de abyssis terræ iterum reduxisti
me. 24 Nam & ego confitebor tibi
in (l) vase psalmi veritatẽ tuã, Deus:
psallã tibi in cithara, sanctus Israel.
25 Exultabunt labia mea, cùm psal-
lam tibi, & anima mea, quã rede-
misti. 26 Adhuc autem & lingua
mea totã die meditabitur justitiam
tuam: cùm confusi fuerint, & erubu-
erint, qui quærunt mala mihi.

MS. Æth. Poc. Gloria Patri, & Fi-
lio, et Spiritui Sãcto: est modo, semper
erit, & in secula seculorum, Amen.

In Salomonem. LXXI.

1 DEus, judicium tuum regi da, 2
& justitiam tuam filio regis.
2 [a] Judicare populum tuum in ju-
stitia, & pauperes tuos in judicio.
3 Suscipiant montes pacem populo 3
tuo, & colles. 4 (a) In justitia judi- 4
cabit pauperes populi, & salvos fa-
ciet filios [b] pauperum: & humili-
abit [c] calumniatorem: 5 Et (b) per- 5
manebit cum Sole, & ante Lunã (c)
generationes generationũ. 6 Descen- 6
det, sicut pluvia in vellus: & sicut
stillicidia stillantia super terram.
7 Orietur in diebus ejus justitia, & 7
abundãtia pacis, donec auferatur Lu-
na. 8 Et dominabitur à mari usque 8
ad mare, & à (d) flumine usque ad
terminos orbis terrarum. 9 Coram illo 9
procidẽt Æthiopes: & inimici ejus
[d] terram lingent. 10 Reges Thar- 10
sis, & insulæ munera offerẽt: reges
Arabum & Saba dona adducent.
11 Et adorabunt eum omnes (e) [e] 11
regrs: omnes gentes servient ei.

Versio ÆTHIOPICA.

16 እበውእ ፡ በኀይለ ፡ እግዚእብሔር ፡፡ እግዚእ ፡
እዜከር ፡ ጽድቅከ ፡ ባስኬተ ፡፡ ፡፡ ፡፡ ፡ ፡

תהלים : עג

Perfect auxiliator non & afflictum & clamantem egenum eruet Quia
12 כִּי־יַצִּיל אֶבְיוֹן מִשַّוְע וְעָנִי וְאֵין־עֹזֵר לוֹ : יָחֹס
extra fore ab & dolo A servabit egenorum animas & egeno & tenui super
13 עַל־דַּל וְאֶבְיוֹנִים נַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ : מִתָּוֶךְ וּמֵחָמָס
vivet Et ejus oculis in eorum sanguis erit pretiosus & eorum animam redimet
14 יִגְאַל נַפְשָׁם וְיִקַּר דָּמָם בְּעֵינָיו : וַיִּחִי
die tota : semper eo pro orabit & Seboa auro de ei dabit &
15 וְיִתֶּן־לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם
perstrepet ejus montium capite in terra in frumenti particula Erit ei benedicet
16 יִהְיֶה פִּסַּת־בַּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ
Erit terræ herba sicut civitate à florebunt & ejus fructus Lebanon sicut
17 כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כָּעֲשֶׂב הָאָרֶץ : יְהִי
eo in benedicentur & ejus nomen filiabitur Sole facies ad seculum in ejus nomen
שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ
Deus Deus Dominus Benedictus eum beatificabunt , gentes omnes
18 כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ : בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
ejus gloriæ nomen benedictum Et ipse solus mirabilia faciens : Israel
19 יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ : וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ
amen & , Amen , terra omnis ejus gloria replebitur & , seculum in
לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן :
Asai filii David orationes sunt Consummatæ
20 כָּלוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי :

תרגום TARGUM.

12 אֲרוּם יְפַצֵּי חִשֵּׁיכָא דְבָעֵי מְטוּ וַעֲנִיָא וְלֵית סָעִיד
13 לֵיהּ : יְחוּס עַל מִסְכֵּינָא וְחִשּׁוֹכָא וְנַפְשָׁת חִשִּׁיכֵיא
14 יִפְרוּק : מְאוּנְסָא וּמֵחַטּוֹפִין יִפְרוּק נַפְשָׁהוֹן וְיֵהֵי
15 יְקִיר אַדְמָהוֹן קָדְמוֹי : וְיִחֵי וְיִתֵּן לֵיהּ מִזְּהַב
דְּאִתְיָאוּ לֵיהּ מִשְׁבָא וְיִצְלֵי מְטוּלְתֵּיהּ תְּדִירָא כָּל
16 יוֹמָא יְבָרְכִנֵיהּ : יְהֵי סָעִיד לַחְמָא בְּאַרְעָא בְּרֵישׁ
טוּרֵיָא יְרַנֵּישׁ הֵיךְ כְּלִבְנָן אַבֵּיהּ וְיִנְצְצוּן מִן קַרְתָּא
17 דִירוּשְׁלֵם הֵיךְ עִסְבָא דְאַרְעָא : יְהֵי שְׁמֵיהּ
מְדַכַּר לְעָלַם וְקָדֵם מְהֵוֵי שְׁמֵשָׁא מְזַמַּן הֲוֵי
שְׁמֵיהּ וְיִתְבָּרְכוּן בְּזוֹכוּתֵיהּ כָּל עַמְּיָא וַיְמָרוּן טַב
18 לֵיהּ : בְּרִיךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְעָבִיד
19 פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בְּלַחוֹדוֹהִי : וּבְרִיךְ שׁוּם יְקָרֵיהּ
לְעָלְמָא וְיִתְמְלֵי מֵיוֵי יְקָרֵיהּ כָּל אַרְעָא אָמֵן וְאָמֵן:
20 גְּמִירִין צְלוֹתָא דְדָוִד בַּר יִשַׁי :

עג

1 תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהּ דְאָסָף בְּרַם טַב לְיִשְׂרָאֵל
2 אֱלָהָא לְבָרִירֵי לִבָּא : וַאֲנָא כְּזֵעִיר אִתְמוֹטֵטָא
3 רַגְלַי כְּלִמָּא דְאוֹדְעוּעָא אִסְתְּחוֹרֵי : אֲרוּם טְנָנִית
4 בְּמִתַּלְעֲבָיָא בְּעָרָן דִי שְׁלָם רַשִׁיעַיָא אֶחְמֵי : אֲרוּם
לֵית הֵיהוֹן חָוְהִין וּמִצְטַעֲרִין מְטוּל יוֹם מִיתָתְהוֹן
אִתְבַּעְיָן מַחְשְׁבָתְהוֹן וּפְגִים וְאִלִּים לִבְהוֹן :
5 בְּלֵעוּת נַבְרִין דְּמִתַּעְסְקִין בְּאוֹרַיְתָא לֵית הוֹן
לָעֵין וְעִם בְּנֵי נָשָׁא צַדִּיקֵי דְסַבְלִין יִסּוּרֵי לָא
6 מִתְבַּחְשִׁין : לְכַדְ כֵּן עֲטַרְתָּנוּן גַּיְיתָנוּתָא כְּלִילָא
7 דְמַשְׁיָן בְּרֵישֵׁיהוֹן הִיא מִן חִטּוּף דִילְהוֹן : שְׂנָא
מִן שׁוּמְנָא מְרַצּוּפָרוּן עֲבָרוּ חוֹבֵיהוֹן חַפִּירַת
8 לִבָּא : יִתְמַקְמְקוּן מִן פִּטְמָא וּיְמַלְּלוּן לְאַבְאָשָׁא
וְלִטְלוּמָא מִן רוּם לִבְהוֹן יְמַלְּלוּן : שַׁוִּיאוּ בְקַדִּישֵׁי
9 שְׁמַיָא פּוּמְהוֹן וְלִישָׁנְהוֹן מְצַלְּהֲבָרָ בְקַדִּישֵׁי
10 אַרְעָא : כֵּן תָּבוּ עַל עַמָּא דֵיי לְאַלְקָיוּתְהוֹן
וַיְמַחוּנִין כְּמַרְוּוּפִין וּדְמַעִין סַגִּיעִין מַרְתִּין לְהוֹן :
11 וַיְמָרוּן הַכְדֵין יְדַע אֱלָהָא וְאִית מַנְדְּעָא בְּעֶלְיָה :
12 הָא אִלֵּין רַשִׁיעַיָא דְיַתְבִין בְּשַׁלְוָתָא בְּעָלְמָא
הֵדֵין אַדְבִּיקוּ נְכָסִין קְנוּ חֵילָא :

PSALMI. TARGUM.

PSAL. LXXIII. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

12 Quoniam liberabit miserum qui quærit in-
clinationem; & pauperem cui non est ad-
13 jutor. Miserabitur misero & inopi : &
animas inopum redimet. Ab oppressione 14
& injuriis liberabit *animã* eorum, & erit
car' sanguis eorũ coram eo. Et vivet & da- 15
bit ei de auro ꝓ attulerunt *ei* de Seba, &
orabit pro eo continuè, omni die benedi-
cet ei. Erit substantific' panis in terra in ca- 16
pite montium; strepitum edet sicut Liban'
fructus ejus ; & germinabunt de civitate
Jerusalem sicut herba terræ. Erit nomen 17
ejus semper memorabile, & antequam
esset Sol, præparatum erat nomen ejus :
& benedicentur in merito ejus omnes po-
pulí, & dicent bonum illi. Benedictus 18
Dñs Deus Deus Israel, qui facit miracula
magna solus. Et benedictum nomen glo- 19
riæ ejus in æternum : ac repleatur splendo-
re gloriæ ejus omnis terra, Amen & amen.
Completæ sunt orationes Davidis 20
filii Iساai.

Canticum per manus Asaph. 1

PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Israeli Deus, iis qui
mundi sunt corde. Mei autem penè moti 2
sunt pedes, penè vacillaverunt gressus mei.
Quoniam æmulatus sum derisores ; in tem- 3
pore *pacis* improbos videbo. Quoni- 4
am non terrentur nec conturbantur pro-
pter diem mortis ipsorum ; *accelerantur*
cogitatus eorum : & pingue, & forte est
cor eorum. Labori virorum Legi ope- 5
ram navantium nón compatiuntur ; &
cum hominibus justis, qui patiuntur mar-
tyria, non vulnerantur. Ideò circundedit 6
eos superbia : corona quam imponunt ca-
piti suo de *rapina* illorum est. *Mutatus* est 7
ob pinguedinem *vultus* eorum : *transie-*
erunt decisiones eorum *fossam* cordis. Li- 8
quefient præ *pinguedine*, & loquentur ut
noceant, & ad violentiam de celsitudine
cordis sui loquentur. Posuerunt in sanctos 9
cœlorum os suum, & lingua eorum ardet
in *sanctos* terræ. Propterea *convertuntur* 10
adversus populos Dñi, ut *cædant eos, &*
percutiant eos malleis, & lachrymæ multæ
defluent illis. Et dicent, Hæccine cognovit 11
Deus, & est scientia in Altissimo? Ecce 12
ipsi impii permanentes in tranquillitate in
mundo *hoc*, adepti sunt divitias, acquisie-
runt substantiam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܛܠܬܐ ܕܡܦܨܐ ܡܣܟܢܐ ܡܢ ܥܒܝܕ ܠܗ : ܡܚܘܣ ܥܠ ܡܣܟܝܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܣܥܪ.
13 ܢܦܫܬ ܡܣܟܝܢܐ ܘܥܢܝܐ ܡܦܨܐ : ܡܢ ܥܘܫܩܐ ܘܡܢ ܚܛܘܦܐ ܢܦܪܩ.
14 ܢܦܫܬܗܘܢ ܕܡܣܟܢܐ ܘܥܢܝܐ ܢܦܪܩ. * ܡܢ ܥܘܫܩܐ ܘܡܢ ܚܛܘܦܐ ܢܦܪܩ
15 ܢܦܫܗܘܢ ܕܡܣܟܢܐ ܘܥܢܝܐ ܢܦܪܩ. ܘܢܚܐ ܘܢܬܠ ܠܗ ܡܢ ܕܗܒ ܕܫܒܐ
16 ܘܢܨܠܐ ܥܠ ܗܘ ܕܡܬܩܝܡ ܟܠ ܝܘܡܐ ܢܒܪܟܝܢܗ : * ܢܗܘܐ ܦܬ ܠܚܡܐ ܒܪܫ
ܛܘܪܐ ܢܪܢܫ ܐܝܟ ܠܒܢܘܢ ܐܒܗ ܘܢܨܨܘ ܡܢ ܩܪܬܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܐܝܟ
17 ܥܣܒܐ ܕܐܪܥܐ : ܢܗܘܐ ܫܡܗ ܕܡܬܕܟܪ ܠܥܠܡ ܩܕܡ ܕܗܘܐ ܫܡܫܐ ܡܙܡܢ ܗܘܐ
ܫܡܗ ܘܢܬܒܪܟܘܢ ܒܙܟܘܬܗ ܟܠ ܥܡܝܐ ܘܢܡܪܘܢ ܛܒ
18 ܠܗ : * ܒܪܝܟ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܥܒܕ
ܦܪܝܫܢ ܪܒܪܒܢ ܒܠܚܘܕܘܗܝ : ܘܒܪܝܟ ܫܘܡ ܝܩܪܗ
19 ܠܥܠܡܐ ܘܢܬܡܠܝ ܡܝܘܝ ܝܩܪܗ ܟܠ ܐܪܥܐ ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ :
20 ܓܡܝܪܝܢ ܨܠܘܬܐ ܕܕܘܝܕ ܒܪ ܝܫܝ :

ܥܓ

1 ܬܘܫܒܚܬܐ ܥܠ ܝܕܗ ܕܐܣܦܗ ܒܪܡ ܛܒ ܠܝܫܪܝܠ
2 ܐܠܗܐ ܠܒܪܝܪܝ ܠܒܐ : ܘܐܢܐ ܟܙܥܝܪ ܐܬܡܛܛܐ
3 ܪܓܠܝ ܟܠܡܐ ܕܐܘܕܥܘܥܐ ܐܣܬܚܘܪܝ : ܐܪܘܡ ܛܢܢܝܬ
4 ܒܡܬܠܥܒܝܐ ܒܥܪܢ ܕܝ ܫܠܡ ܪܫܝܥܝܐ ܐܚܡܝ : ܐܪܘܡ
ܠܝܬܝܗܘܢ ܚܘܗܝܢ ܘܡܨܛܥܪܝܢ ܡܛܘܠ ܝܘܡ ܡܝܬܬܗܘܢ
ܐܬܒܥܝܢ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܦܓܝܡ ܘܐܠܝܡ ܠܒܗܘܢ :
5 ܒܠܥܘܬ ܓܒܪܝܢ ܕܡܬܥܣܩܝܢ ܒܐܘܪܝܬܐ ܠܝܬܝܗܘܢ
ܠܥܝܢ ܘܥܡ ܒܢܝ ܢܫܐ ܨܕܝܩܝ ܕܣܒܠܝܢ ܝܣܘܪܝ ܠܐ
6 ܡܬܚܒܫܝܢ : ܠܟܕ ܟܝ ܥܛܪܬܢܘܢ ܓܝܬܢܘܬܐ ܟܠܝܠܐ
7 ܕܡܫܝܢ ܒܪܝܫܝܗܘܢ ܗܝܐ ܡܢ ܚܛܘܦܐ ܕܝܠܗܘܢ : ܫܢܐ
ܡܢ ܫܘܡܢܐ ܡܪܨܘܦܪܘܢ ܥܒܪܘ ܚܘܛܒܝܗܘܢ ܚܦܝܪܬ
8 ܠܒܐ : ܝܬܡܩܡܩܘܢ ܡܢ ܦܛܡܐ ܘܝܡܠܠܘܢ ܠܐܒܐܫܐ
ܘܠܛܠܘܡܐ ܡܢ ܪܘܡ ܠܒܗܘܢ ܝܡܠܠܘܢ : ܫܝܘܝܐ ܒܩܕܝܫܝ
9 ܫܡܝܐ ܦܘܡܗܘܢ ܘܠܫܢܗܘܢ ܡܨܠܗܒܪ ܒܩܕܝܫܝ
10 ܐܪܥܐ : ܟܝܢ ܬܒܘ ܥܠ ܥܡܐ ܕܝܝ ܠܐܠܩܝܘܬܗܘܢ
ܘܝܡܚܘܢܝܢ ܟܡܪܘܘܦܝܢ ܘܕܡܥܝܢ ܣܓܝܥܝܢ ܡܪܬܝܢ ܠܗܘܢ :
11 ܘܝܡܪܘܢ ܗܟܝܢ ܝܕܥ ܐܠܗܐ ܘܐܝܬ ܡܢܕܥܐ ܒܥܠܝܐ :
12 ܗܐ ܐܠܝܢ ܪܫܝܥܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܠܘܬܐ ܒܥܠܡܐ
ܗܕܝܢ ܐܪܕܒܝܩܘ ܢܟܣܝܢ ܩܢܘ ܚܝܠܐ :

Quoniam liberavit inopem ab eo qui fortior est 12
ipso, & pauperem cui non est adjutor. Mise- 13
rebitur pauperum & egenorum, & animas
pauperum salvabit. A fraude & ab iniquitate 14
salvabit animas eorum : pretiosus enim est
sanguis eorum in oculis ejus. Vivit & dabitur 15
ei de auro Sceba : & orabimus pro eo omni 16
tempore, & totâ die benedicemus illi. Erit
velut copia frumenti in terra, & in cacumine
montium germinare faciet fructus suos, ut Li- 17
banus : & pullulare faciet è civitate sua sicut
herbam terræ. Eritque nomen ejus in sem-
piternum, & ante solem est nomen ejus. Be-
nedicentur in ipso omnes gentes, & omnes
laudabunt eum. Benedictus Dominus Deus 18
Israel qui edit miracula grandia solus, Et be- 19
nedictum nomen majestatis ejus in seculum :
& impleatur majestate ejus tota terra. A-
men, amen.

Finis Liberi secundi.

LIBER TERTIUS.

PSAL. LXXIII.

Compositus ab Asaph memoratore, de mor- 1
te Absalomi. Præterea confessio infirmitatis
humanæ. Et de prosperitate impiorum; deque
longanimitate Dei. Vers. 21.

DEus bonus est Israeli, & sinceris corde.
Mei autem paulò minùs inclinati sunt 2
pedes, & ferè nil absuit quin effunderentur
gressus mei : Quia æmulatus sum iniquos, 3
cùm viderem pacem impiorum. Non enim 4
est terminus morti eorum, quum plurima sit
stultitia illorum. In labore hominum non 5
sunt, & cum filiis hominum haud flagellan-
tur ; Ideò cepit eos audacia, & induti sunt 6
iniquitate suâ, & impietate suâ. Et prodit 7
velut pinguedo scelus eorum, operatiq; sunt
pro cogitatione cordis. Meditati sunt & lo- 8
cuti sunt malum, & oppressionem adversùs
Altissimum locuti sunt : Posuerunt os suum 9
in cœlum, & lingua eorum perambulat ter-
ram. Propterea vertat se populus meus huc, 10
& abundanter invenient sibi, Dicéntque ; 11
Quomodo scit Deus, & est scientia in Excel-
so? Nam ecce isti quum sint impii, abundantes 12
sunt in mundo & potentes robore.

Versio VULG. LAT.

12 Quia liberabit pauperem à potente; & 13 pauperem, cui non erat adjutor. Parcet pauperi & inopi: & animas pau- 14 perum salvas faciet. Ex usuris & iniquitate redimet animas eorum: & honorabile nomen eorum coram illo. 15 Et vivet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipso semper: to- 16 tâ die benedicent ei. Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super Libanum fructus ejus: & florebunt de civitate sicut fœ- 17 num terræ. Sit nomen ejus benedictum in secula; ante Solem permanet nomen ejus. Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnifica- 18 bunt eum. Benedictus Dominus Deus 19 Israel, qui facit mirabilia solus: Et benedictum nomen majestatis ejus in æternum: & replebitur majestate ejus omnis terra: fiat, fiat.

20 Defecerunt laudes David filii Jesse.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

12 Ὅτι ἐῤῥύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα ᾧ
13 οὐκ ἦν βοηθός. Φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος,
14 καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει. Ἐκ τόκων καὶ ἐξ ἀδι-
κίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἔντι-
15 μον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ζήσ-
εται, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς
Ἀραβίας, καὶ προσδέξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντὸς·
16 ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν.
Ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων·
ὑψωθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐ-
17 τοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος
τῆς γῆς. Ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς
τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
φυλαὶ τῆς γῆς· πᾶσα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐ-
18 τόν. Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ
19 ποιῶν θαυμάσια μόνος. Καὶ εὐλογησάτω τὸ ὄ-
νομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ
γῆ. γένοιτο, γένοιτο.
20 Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί.
Ψαλμὸς τοῦ Ἀσάφ. οβ'.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 لأنه خلّص المسكين من يد القوي والضعيف الذي لا معين له * يسعف على المسكين
13 والضعيف * ويخلّص انفس المساكين * ومن الربا والظلم يفدي نفوسهم * اسمه كريم لديهم
14 * حيّا ويعطي من ذهب اراينيا * ويصلّون من اجله في كل حين * النهار جميعه يباركونه * يكون
15 16 عود على الارض * وعلى اركان الجبال يرتفع عمره افضل من لبنان * ويزهر من المدينة مثل
17 عشب الارض * فليكن اسمه مباركا الى الابد * وقبل الشمس دائما اسمه * ويتبارك به جميع
18 قبائل الارض * وكل الامم تمجّده * مبارك الرب اله اسرائيل * الذي صنع العجائب وحده *
19 ومبارك اسم مجده القدوس * الى الابد والى ابد الابد * تمتلي الارض جميعها من مجده
يكون يكون * اللّلويا *

PSAL. LXXII.

1 * المزمور الثاني والسبعون * لاصاف * وعدده * ن * استيخن *

2 صالح هو اله اسرائيل لمستقيمي القلوب * وانا كدت عن قليل تزل قدماي * والا يسيرا
3 4 تزحف خطواتي * لاني غرت على الذين لا ناموس لهم لما رايت سلامة الخطاة * لانهم لا راحة
5 6 في موتهم * وسليدة صرباتهم * اذ ليس هم في تعب الناس * ولا يؤدبون مع البشر * من اجل
7 هذا استولت عليهم الكبرياء الى المنتهى * لبسوا ظلما وتعافا * يخرج مثل السكم ظلمهم *
8 9 دخلوا في قلوبهم * تفكروا وتكلموا بالشر * وقالوا ظلما الى العلي * ووضعوا الى السماء
10 افواههم * ولسانهم انبسط على الارض * لاجل هذا يرجع شعبي الى هاهنا وايام كاملة توجد
11 فيهم * فقالوا كيف علم الله * وهل عند العلي علم * فما هؤلاء خطاة وهم يحصبون * وقد
12 حازوا الغنى الى الابد *

12 Quia liberavit egenum [f] à potente; & pauperem, cui non erat adjutor. 13 Parcet inopi, & pauperi: & animas pauperum salvas faciet. 14 Ex usura & iniquitate redimet animas eorum: & (j) honorabile nomen eorum coram [g] illo. 15 Et vivet, & dabitur ei de auro (g) Arabiæ; & (h) orabunt de ipso semper: totâ die benedicent ei. 16 Erit firmamentum in [h] terra in summis montium: [i] superextolletur super Libanum fructus ejus: & florebunt de civitate sicut fœnum terræ. 17 (i) Sit nomen ejus benedictum in secula: ante Solem (k) permanebit nomen ejus, 18 & benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes [k] magnificabunt eum. 19 Benedictus Dominus (l) Deus Israel, qui facit mirabilia solus. 20 Et benedictum nomen gloriæ ejus in æternum, & in seculum seculi: & replebitur gloriâ ejus omnis terra: Fiat, Fiat.

Defecerunt (a) hymni David filii Jesse, Psalm [a] ipsi Asaph. LXXII.

1 Quàm (b) bonus (c) Deus Israel rectis corde. 2 Mei autem penè commoti sunt pedes: (d) paulominùs effusi sunt gressus mei. 3 Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum intuens. 4 Quia [a] non est (e) declinatio in morte eorum, [b] & firmamentum in flagello (f) eorum. 5 In (g) laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. 6 Ideò (h) obtinuit eos superbia: circumamisti sunt iniquitate, & impietate suâ. 7 (i) Prodibit quasi ex adipe iniquitas eorũ: transiverunt [c] in (k) dispositionem cordis. 8 Cogitaverunt, & loquati sunt (l) malitiam: [d] in malignitate: iniquitatem in altum loquati sunt. 9 Posuerunt in cælum os suum: & lingua eorum transivit super terram. 10 Ideò (m) revertetur populus meus huc: (n) & dies pleni invenientur in eis. 11 Et (o) dixerunt, Quomodò scivit Deus? & (p) est scientia in Altissimo? 12 Ecce [e] ipsi peccatores, & abundantes in seculo, obtinuerunt divitias.

Versio ÆTHIOPICA.

12 እስመ፡ አድኀኖ፡ ለነደያ ፡ እምእደ፡ ዘይትዓገ
ሎ፡፡ ለምስኪኒ ፡ ዘአልቦ ፡ ረዳኢ፡፡ 13 ይሤሥ
ለክፉ፡ነደያ፡ወምስኪኒ፡፡ ወያድኅኑ፡ ነፍሰ፡ ነደያ
ኒ፡፡ 14 እምርዕይ፡ወእምትትገለጥ፡ያድኅኖ፡
ለነፍሶሙ፡፡ ወክቡር፡ስሙ፡በቅድሜሁ፡፡ 15
ወየሐዩ፡ ወይሁብ ፡ እመወርቀ ፡ አረብ፡፡ ወዘ
ልፈ፡ ይጼልዩ ፡ በእንቲአሁ፡፡ ወኵሎ ፡ አሚረ፡
ይድኅሩሎ፡፡ 16 ወይገውጥ፡ ምክዓተ ፡ ሰኵ
ሉ፡ መድር፡፡ ወጎተ፡ ለርእስተ፡ አድባር፡፡ ወይ
ነውሥ፡ እምአርዝ፡ ፍሬሁ፡፡ ወይበቍሉ ፡ ወጎ
ተ፡ሀገር፡ ከመ፡ ሣዕረ፡ መድር ፡፡ 17 ወይከው
ን፡ ቡሩከ ፡ ስመ ፡ ለዓለም፡፡ እምቅድመ፡ ፀሐ
ይ፡ ሀሎ፡ ስሙ፡፡ 18 ወይተባረኩ፡ ቦቱ፡ ኵሎ
ሙ፡ አሕዛብ፡ መድር፡፡ ወያስተበፅሕ ፡ ኵሎ
ሙ፡ሕዝብ፡፡ 19 ይትባረክ ፡ እግዚአብሔር፡
ለዐባስ፡ እስራኤል፡፡ ዘገብረ፡ መንክረ፡ ባሕቲ
ቱ፡፡ 20 ወይትባረክ፡ ስሙ፡ ክብሩቲሁ፡፡ ለዐለ
ም፡ ወለዓለም ፡ ዓለም፡፡ ወይምላእ ፡ ክብሩቲ
ሁ፡ኵሉ፡ መድር፡ ለይኩን ፡ ለይኩን፡፡፡

ኅልቀ፡ዘደዊት፡መኃልይ፡ዘወልደ፡ሌሴይ፡
መዝሙር፡ዘደዊት፡ዘለአሳፍ፡፡

1 ርቡ ጥቡ፡ ኀር፡ እግዚአብሔር፡ ለእስራኤል፡
ለርቱዐኒ፡ልብ፡፡ 2 ሊተሰ፡ ሕቀ፡ክመ፡ዘአከ
ተትተና ፡ እገሪየ፡፡ ወሕቀ፡ ክመ፡ ዘእመድኃፀ፡
ሰሠናየ፡፡ 3 እስመ ፡ ቀነዕኩ ፡ ሳዕለ ፡ ኀጥእ
ን፡፡ሰላሞሙ ፡ ርእይየ ፡ ለዐማፂያኒ፡፡ 4 እስ
ሙ ፡ ኀልቦ ፡ ሳስተ ፡ ለሞቶሙ፡፡ ወሊኃይለ፡
ለመቅሠፍቶሙ፡፡ 5 ወበጸሚሂ ፡ ሊኦኑ፡ ዕድ
ዊ፡ ወሊተቀስፈ ፡ ምስለ፡ሰብእ፡፡ 6 ወበእነ
ተዝ፡ ለኀዘሙ፡ ትዕቢት፡፡ ወተዐፀፍዋ፡ ለኀጢ
አቶሙ፡ወለዐመፃሁሙ፡፡ 7 ወይወፅእ፡ከመ፡
እመእኀጥዕ ፡ ኀጢአቶሙ፡ወተሳለፈ ፡ እመት
ዕቤት፡ልቦሙ፡፡ 8 ወሰለዩ፡ወነበቡ፡ክኃቶ፡፡ 9
ወእበሉ፡ ወክተ፡ ለርያሙ፡፡ ወልእ
ፀ፡ ወክተ ፡ ሰማይ ፡ ሊፈሥሙ፡ወእኅሰሰ
ወ፡ ወክተ ፡ መድር ፡ ልሳኖሙ፡፡ 10 ወበእነተዝ
ብ፡ፈጽሙ፡ መዋዕል ፡ በለዕቤሁሙ፡፡ 11
ብሉ ፡ እፎ ፡ ያእምሮ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወ
ቦኑ ፡ ዘየእምር ፡ በእርያም፡፡ 12 ናሁ ፡ እ
ሙ ፡ ኀጥኣን ፡ ይትፈገሡ፡፡ ወለዓለም ፡ ያጸንዕ
ዋ፡ለብዕሉሙ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [f] à manu ejus qui opprimeret eum; & [g] illis. [h] omni terra [i] & extendetur præ cedro fructus ejus: [k] beatum prædicabunt eum. PSAL. LXXII. [a] non est remissio [b] neque virtus est in [c] ex superbia cordis eorum. [d] inane: iniquitatem [e] qui peccatores sunt delitiis affluunt; & in seculo obtinuerunt divitias suas.

Quoniam ipse liberavit pauperem de manu potentis, et debilem cui nullus erat adjutor. Parcet pauperi & imbecilli, & 13 salvabit animas pauperum, Et ab usura 14 & tyrannide redimet animas eorum; nomen ejus venerabile apud eos. Vivet, & 15 dabitur ei de auro Arabiæ, et orabunt pro eo omni tempore, die totâ benedicent ei. Erit in robur super terram, & super ba- 16 ses montium elevabitur fructus ejus magis quàm Libani, & florebit de civitate sicut herba terræ. Sit nomen ejus bene- 17 dictum in seculum: & ante solem, sempiternum nomen ejus. Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ, et omnes gentes glorificabunt eum. Benedictus Dominus 18 Deus Israel, qui fecit miracula solus. Et 19 benedictum nomen gloriæ ejus sacrosanctum, in æternum & in seculum seculi: Impleatur universa terra gloriâ ejus. Sit, fit. Alleluja.

PSAL. LXXII.

Asapho. Et num. ver. 50. 1

O Primus est Deus Israelis iis qui rectis sunt cordibus. Mei autem penè ipsi 2 sunt pedes, & paulò minùs nutavit gressus mei. Quia zelavi super eos qui- 3 bus nulla lex est, cùm vidissem pacem peccatorum. Non est enim requies in mor- 4 te eorum; & dura sunt flagella eorum: Quum non sint in laboribus hominum, neque 5 corripiantur cum hominibus. Propterea 6 dominata est in eos superbia usque ad extremum: induci sunt scelere & impietate. Prodit quasi adip. scelus eorum: in- 7 troierunt in corda sua. Cogitaverunt & 8 locuti sunt malum, & dixerunt scelus usque in excelsum. Et posuerunt usque 9 ad cœlum ora sua, & lingua eorum pertensa est super terram. Propterea con- 10 vertetur populus meus huc, & dies integri invenientur in eis. Dixerunt, Quomodò 11 scivit Deus? & numquid est apud Excelsum scientia? Ecce isti peccatores 12 sunt? & tamen ipsi sunt locupletes, & jam possederunt divitias in æternum.

תהלים : עד

13 אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לִבָּבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי : 14 וָאֱהִי נְגוּעַ
כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים : 15 אִם־אֲמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כָּמוֹ
הִנֵּה דּוֹר בָּנֶיךָ בָּגָדְתִּי : 16 וְאֶחְשְׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל
הוּא בְעֵינַי : 17 עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אֲבִינָה לְאַחֲרִיתָם :
אַךְ בַּחֲלַקּוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לַמְשׁוּאוֹת : 18 אֵיךְ
הָיוּ לְשַׁמָּה כָּרֶגַע סָפוּ חָמוּ מִן־בַּלָּהוֹת :
כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בְּעִירְךָ צַלְמָם תֵּבוּזֶה : 21 כִּי
יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן : 22 וַאֲנִי־בָעַר וְלֹא אֵדָע
לֹא־חָפַצְתִּי בָּאָרֶץ : 26 כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבָּבִי וְחֶלְקִי
אֱלֹהִים לְעוֹלָם : 27 כִּי־הִנֵּה רְחֹקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה
כָּל־זוֹנֶה מִמֶּךָּ : 28 וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי
בַאדֹנָי יְהוִה מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־מְלַאכְוֹתֶיךָ :

PSAL. LXXIV. עד

1 מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ
בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ : 2 זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט
נַחֲלָתֶךָ הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ : 3 הָרִימָה פְעָמֶיךָ
לְמַשָּׁאוֹת נֶצַח כֹּל הָרַע אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ : 4 שָׁאֲגוּ צוֹרְרֶיךָ
בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אֹתֹתָם אֹתוֹת : 5 יוֹדֵעַ כְּמֵבִיא
לְמַעְלָה בְּסִבְךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת : 6 וְעַתָּה פִּתּוּחֶיהָ יַחַד בַּכַּשִּׁיל
וְגִילֻפּוֹת יַהֲלֻמּוּן :

TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

13 בְּרַם לְסַרִיקוּתָא זַכֵּית לִבְּי וְשַׁוְּיֵת בְּבַרוּרוּ יָדַי : 14 וַהֲוֵיתִי כְּחִישׁ כָּל יוֹמָא וּמַכְסְנוּתִי לְצַפְּרוּרֵי : 15 אִין
אֲמַרִית אֶשְׁתְּעֵי דִּכְמַתְהוֹן הָא עַל דָּר בְּנָיךָ : 16 אַרְשַׁעְתָּ : וְחַשֵּׁבִית לְמִדַּע יַת דָּא לְעוּת הוּא
בְּעֵינָי: עַד זְמַן פּוּרְקָנָא דְאִיתֵי לְיַת מַקְדְּשֵׁי אֱלָהָא 17
אִתְבַּיַּן לְסוֹפְהוֹן : בְּרַם בְּקַבְלֵיא שַׁוְיְתָא לְהוֹן 18
רְמִיתָנוּן לְשַׁהוּתָא : הַכְדֵין הֲווּ לְצַדוּ כְּשַׁעְתָּא 19
כְּלוּ אִשְׁתֵּיצוּן מִן אִתְרַנְּשׁוּן : הֵיךְ חֶלְמָא מִן גְּבַר 20
דְּמִתְעֵר יְיָ לְיוֹם דִּינָא רַבָּא בְּאִתְעֵר יַתְהוֹן מִן בֵּית 21
קְבוּרָתְהוֹן בְּרַנְּוָ דְמוֹתְהוֹן חָבֵסַר : אֲרוּם יְחוּשׁ 22
לִבִּי וּכְוֵלְיָתִי בָּעֲרָן כְּאֶשָׁא : וַאֲנָא שַׁטְיָא וְלָא 23
אִידָע הֵיךְ בְּעִירִי אִתְחַשְׁבִית נְגַדְךָ : וַאֲנָא תְּרֵירָא 24
עִמָּךְ אוֹחַדְתָּא בְּיַד יְמִינִי : בְּמֵלְכוּתָךְ תְּדַבְּרֵנִי 25
וּבְתַר דְּשַׁלִּים אֶקְרָא דְאַמְרַתְּ עֲלַי לְאִיתָאָה
תְּסַבְּרֵנִי : מַן כּוּתָךְ דִּילִי בְּשַׁמַיָּא אֶלָּא אַתְּ וְעִמָּךְ
חֲבֵרָא לָא צְבִיתִי בְּאַרְעָא : אִשְׁתֵּיצָא נוּשְׁמִי 26
וְלִבִּי תְּקִיפָא דְבַחֵין לִבִּי וְחוּלְקִי אֱלָהָא
לְעָלְמָא : אֲרוּם הָא רְשִׁיעֵיא דִי מִתְרַחֲקִין מִנָּךְ 27
יְאַבְּדוּן שֵׁיצֵיתָא כָּל דְּטָעֵי מִן בָּתַר דְּחַלְתָּךְ : וַאֲנָא 28
לְמִקְרַב בַּיֵּי לִי טַב שַׁוְיֵת בַּיֵּי אֱלָהִים רוּחְצָנִי
לְאִשְׁתַּעְיָא לְצַדִּיקַיָּא כּוּלְהוֹן פִּקּוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ :

עד

1 שְׂכָלָא טַבָא עַל יְדוֹי דְאָסָף לְמָה אֱלָהָא רְחַקְתָּא
לְעָלְמִין יִתְקַף רוּגְזָךְ בְּעָאן רַעְיָתָךְ : 2 אִדְכַּר כְּנִשְׁתָּךְ
דְּקַנְיֵת מִלְּקַדְמִין פְּרַקְתָּ מַטְּרִים שִׁבְטֵי אַחֲסַנְתָּךְ
טוּר דְּצִיּוֹן דֶּנָן דִּי שְׁרֵיתָא שְׁכִנְתָּךְ בֵּיהּ : 3 אֲרִים
אִסְתַּוְרָךְ לְמִשְׁוַק אוּפְיָא לְעָלְמִין דִּבְכָל חֵילֵיהּ
אֲבַאֵישׁ בְּעָל דְּבָבָא בְּקוּדְשָׁא : 4 אִכְלִין מְעִיקָךְ 4
בְּמַטְעָא וְמָנָיךְ שַׁוִּין אַתְוָתְהוֹן אָתְיָא : 5 יַצְלַח
לְמִקְטַע בְּכוּלְבָּיָא : וּכְדֵין גְּלִיפְיָהָא גְרִירִין בְּחֵדָא
בְּקוּפִיץ וּבְמַפְסֶלֶת דְּיוּסְטָר מָחֲיָן כְּכַמְרוּפִין :

13 Ergo inaniter purificavi cor meum, & lavi
in munditie manus meas. Et fui flagellatus 14
tota die, & castigatio mea in matutinis. Si 15
dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce super
generatione filiorum tuorum improbè egi. 16
Et cogitavi ut scirem istud: labor hoc in
oculis meis. usq; ad tempus redempti- 17
onis, quo veniam ad *sanctuaria* Dei, in-
telligam finem eorũ. Profectò in tenebris 18
posuisti eos, projecisti eos in *vastitates*.
Quomodo facti sunt in desolationem in 19
momento, consumpti sunt & vastari à com-
motionibus? Sicut somnium ab homine 20
qui expergefit [*evanescit*,] Dñe in die judi-
cii magni cũ fuerint suscitati de sepulchris
suis, in furore imaginem eorũ spernes. Et- 21
enim compungetur cor meũ, & renes mei
ardent sicut ignis. Et ego stult⁹ qui nesciam, 22
quasi bestia reputat⁹ sum apud te. Ego autẽ 23
continuè sum apud te: tenuisti manũ dexte-
ram meã. In consilio tuo deduces me: & 24
postquã completa fuerit gloria, quã dixisti
te adductur̃ esse sup me, accipias me. Quis 25
similis tui qui me⁹ es in cœlo, nisi tu? pro-
inde tecum socium non volui in terra.
Consumptum est corpus meum & cor me- 26
um: fortis est qui probat cor meum, &
pars mea Deus in æternũ. Quia ecce impii 27
qui abhorrent à *te*, peribunt: perdidisti
omnes qui aberrarunt à timore tui. Mihi 28
verò accedere ad *Dominum*, bonũ est: po-
sui in *Domino Deo* fiduciam meam, ut enar-
rem justis præcepta omnia apostolatus tui.

Intellectus bonus per manus Asaph. 1

PSAL. LXXIV.

Quare Deus repulisti in æternum, fa-
grabit furor tuus in oves pascuæ tuæ?
Recordare congregationis tuæ, quam ac- 2
quisivisti ab initio, redemisti ab Ægypto,
trib⁹ hæreditatis tuæ, montis Sion huj⁹ in
quo requievit *majestas tua*. Leva gressus 3
tuos ad desolandas nationes in perpetuũ,
quia pro virib⁹ suis detrimenta *intulit ini-*
micus in sanctuariũ. Clamant molestato- 4
res tui in medio temporum tuorum; po-
nunt signa sua, signa. Contundent malleo, 5
sicut vir qui levat manũ suã in perplexita-
tem *lignorũ*, ut incidat securib⁹. Et sic scul-
pturas ejus excidunt simul bipenni & do- 6
labro devastario, percutientes malleis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܐܦ ܠܡܢܝܢܘܬܐ ܙܟܝܬ ܠܒܝ ܘܫܘܝܬ ܒܒܪܘܪܘ ܝܕܝ ܘܐܗܘܐ ܡܬܚܝܫ ܟܠ ܝܘܡܐ ܘܬܘܟܚܬܝ ܠܩܪܝܢ ܐܢ ܐܡܪܬܝ ܐܣܦܪ ܟܡܐ ܗܢ ܕܪ ܒܢܝܟ ܒܓܕܬܝ ܘܐܚܫܒ ܠܡܕܥ ܗܕܐ ܥܠ ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܠܩܕܫܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܒܝܢ ܠܗܘܢ ܒܩܒܠܝܐ ܫܝܬܐ ܠܗܘܢ ܪܡܝܬܢܘܢ ܠܫܗܘܬܐ ܐܝܟ ܗܘܘ ܠܫܡܗ ܟܪܥܐ ܣܦܘ ܚܡܘ ܡܢ ܒܠܗܘܬ ܟܚܠܡܐ ܡܢ ܐܢܫ ܡܬܥܪ ܝܐ ܠܝܘܡ ܕܝܢܐ ܪܒܐ ܒܐܬܥܪ ܝܬܗܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܬܗܘܢ ܒܪܓܙ ܕܡܘܬܗܘܢ ܚܒܣܪ ܐܪܘܡ ܝܚܘܫ ܠܒܝ ܘܟܘܠܝܬܝ ܒܥܪܢ ܟܐܫܐ ܘܐܢܐ ܫܛܝܐ ܘܠܐ ܐܝܕܥ ܐܝܟ ܒܥܝܪܝ ܐܬܚܫܒܝܬ ܢܓܕܟ ܘܐܢܐ ܬܪܝܪܐ ܥܡܟ ܐܘܚܕܬܐ ܒܝܡܝܢܝ ܒܡܠܟܘܬܟ ܬܡܠܠܢܝ ܘܒܬܪ ܕܫܠܝܡ ܩܪܝܢܐ ܕܐܡܪܬ ܥܠܝ ܠܐܝܬܝܐ ܬܣܒܪܢܝ ܡܢ ܟܘܬܟ ܕܝܠܝ ܐܠܐ ܐܢܬ ܘܥܡܟ ܚܒܪܐ ܠܐ ܨܒܝܬܝ ܒܐܪܥܐ ܐܫܬܝܨܐ ܢܘܫܡܝ ܘܠܒܝ ܬܩܝܦܐ ܕܒܚܝܢ ܠܒܝ ܘܚܘܠܩܝ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ ܐܪܘܡ ܗܐ ܪܫܝܥܝܐ ܕܝ ܡܬܪܚܩܝܢ ܡܢܟ ܐܒܕܘܢ ܫܝܨܝܬܐ ܟܠ ܕܛܥܘ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܠܬܟ ܘܐܢܐ ܠܡܩܪܒ ܒܝܝ ܛܒ ܫܘܝܬ ܒܝܝ ܐܠܗܝܡ ܪܘܚܨܢܝ ܠܡܐܡܪ ܒܝܘܡ ܕܡܪܝ ܐܠܗܐ ܟܠ ܦܩܘܕܝ ܫܠܝܚܘܬܟ

ܥܕ

1 ܫܟܠܐ ܛܒܐ ܥܠ ܝܕܘܗܝ ܕܐܣܦ ܠܡܐ ܐܠܗܐ ܪܚܩܬܐ
ܠܥܠܡܝܢ ܢܬܩܦ ܪܘܓܙܟ ܒܥܐܢ ܪܥܝܬܟ : 2 ܐܬܕܟܪ ܟܢܫܬܟ
ܕܩܢܝܬ ܡܠܩܕܡܝܢ ܦܪܩܬ ܡܫܒܛܝ ܐܚܣܢܬܟ
ܛܘܪ ܕܨܝܘܢ ܕܢܝ ܕܝ ܫܪܝܬܐ ܫܟܢܬܟ ܒܗ : 3 ܐܪܝܡ
ܐܣܬܘܪܟ ܠܡܫܘܩ ܐܘܦܝܐ ܠܥܠܡܝܢ ܕܒܟܠ ܚܝܠܝܗ
ܐܒܐܝܫ ܒܥܠ ܕܒܒܐ ܒܩܘܕܫܐ : 4 ܐܟܠܝܢ ܡܥܝܩܟ
ܒܡܛܥܐ ܘܡܢܝܟ ܫܘܝܢ ܐܬܘܬܗܘܢ ܐܬܝܐ : 5 ܝܨܠܚ
ܠܡܩܛܥ ܒܟܘܠܒܝܐ : ܘܟܕܝܢ ܓܠܝܦܝܐ ܓܪܝܪܝܢ ܒܚܕܐ
ܒܩܘܦܝܨ ܘܒܡܦܣܠܬ ܕܝܘܣܛܪ ܡܚܝܢ ܟܡܪܘܦܝܢ :

Et ego solus mundavi cor meum, & lavi ma- 13
nus meas puritate, Et tamen *expositus* fui 14
flagello totã die, & castigatio mea ad matu- 15
tinum usque. Si dixero, Faciam ut ipsi, Sce- 16
lus est in oculis meis: Donec intrem in san- 17
ctuarium Dei, & considerem finem illorum.
Juxta fraudem eorum constitues illis, & de- 18
jicies eos cum sese extulerint. Quomodo fa- 19
cti sunt in admirationem repentè: defece- 20
runt, & consumpti sunt perturbatione. Velut
is qui evigilat postquam vidit somnium, Do- 21
mine in civitate imaginem ipsorũ despicies.
Meã autem conturbatum est cor, & renes mei
abscesserunt; Et ego simplex eram & igna- 22
rus: jumentum eram tecum. Consilio tuo 24
consolare me, & post decus tuum rege me.
Quid est mihi in cœlo tecum, & quid optavi 25
in terra, ut apprehenderis manum meã dexte-
ram, Et consumptũ sit cor meũ, & caro mea, 26
ac robur cordis mei? Portio mea in Deo est
in sempiternum; Quoniam ecce remoti à te 27
peribunt: & perdes omnes qui aberrant à
te in æternũ. Mihi placuit accedere ad Deum: 28
pergratum est mihi nomen tuum, Domine fi-
ducia mea, ut enarrem cuncta mirabilia tua.

PSAL. LXXIV.

Asaphi. Quum vidit David angelum per- 1
imentem populum, & flevit ac dixit: In me
& in progenieme meam, non in hos oves innoxi-
as. Præterea prædictio obsidionis urbis Juda-
orum, quadraginta post Ascensionem annos,
per Vespasianum senem, & Titum ejus filium: qui occiderunt ex Judais myriades, & destruxerunt Jerusalem, indeq; despecti sunt Judæi usque in præsentem diem. Vers. 47.

Deus, quare oblitus es nostri in æter-
num, & auxisti iram tuam in oves gre-
gis tui? Recordare Ecclesiæ tuæ, quam posse- 2
disti jampridem, & liberâsti tribum hæredi-
tatis tuæ: montem Sion istum, in quo habi-
tâsti. Eleva servos tuos super eos qui super- 3
biunt in nos cum fortitudine, omnem qui
malum infert, inimicum sanctuarii tui. Glo-
riati sunt hostes tui in medio festivitatis tuæ:
fecerunt signa sua, signa: Et cognovisti, ut 5
excelsus qui supernè es. Non secus ac sylvam
lignorum securibus Fiderunt januas: simul 6
bipennibus atque malleis prostraverunt.

Versio VULGAT.

13 Et dixi ; Ergò sine causa justificavi
cor meum, & lavi inter innocentes
14 manus meas : Et fui flagellatus totâ die,
15 & castigatio mea in matutinis. Si di-
cebam, Narrabo sic : ecce nationem
16 filiorũ suorum reprobavi. Existima-
bam ut cognoscerem hoc, labor est an-
17 te me : Donec intrem in Sanctuarium
Dei : & intelligam in novissimis eorũ.
18 Veruntamen propter dolos posuisti
eis : dejecisti eos dum allevarentur.
19 Quomodò facti sunt in desolationem,
subitò defecerunt : perierunt propter
20 iniquitatem suam. Velut somnium sur-
gentium, Domine, in civitate tua ima-
21 ginem ipsorũ ad nihilũ rediges. Quia
inflammatum est cor meum, & renes
22 mei commutati sunt : Et ego ad nihi-
23 lum redactus sum, & nescivi. Ut ju-
mentum factus sum apud te : & ego
24 semper tecum. Tenuisti manum dexte-
ram meã : & in voluntate tua deduxi-
25 sti me, & cũ gloria suscepisti me. Quid
enim mihi est in cœlo? & à te quid vo-
26 lui super terrã ? Defecit caro mea, &
cor meum : Deus cordis mei, & pars
27 mea Deus in æternũ. Quia ecce, qui
elongant se à te, peribunt : perdidisti
28 omnes, qui fornicantur abs te. Mihi au-
tem adhærere Deo bonum est : ponere
in Domino Deo spem meam : Ut an-
nuntiem omnes prædicationes tuas, in
portis filiæ Sion.

Intellectûs Asaph. LXXIII.

UT quid, De', repulisti in finem : ira-
2 tus est furor tuus super oves pa-
scuæ tuæ ? Memor esto congregationis
tuæ, quã possedisti ab initio. Redemisti
virgam hæreditatis tuæ : mons Sion, in
3 quo habitásti in eo. Leva manus tuas in
superbias eorũ in finẽ : quãta maligna-
4 tus est inimicus in Sancto ! Et gloriati
sunt qui oderunt te, in medio solenni-
5 tatis tuæ. Posuerunt signa sua, signa : Et
non cognoverunt sicut in exitu super
summum. Quasi in sylva lignorũ secu-
6 ribus Exciderunt januas ej' in idipsũ :
in securi & asciâ dejecerunt eam.

Versf. GRÆC. LXX. Interp.

13 Καὶ ἔπα, Ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴ καρδίαν
14 μου, καὶ ἔνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ
15 ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴ ἡμέραν, καὶ
ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. Εἰ ἔλεγον, Διη-
γήσομαι ὕτως, ἰδὲ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν Σου
16 ἠπιστώθηκα. Καὶ ἐπόλαζον τῦ γνῶναι, τῦτο
17 κόπος ἔστιν ἐναντίον μου, Ἕως εἰσέλθω εἰς τὰ
18 ἁγιάσματα τῦ Θεῦ, Συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα. Πλὴν
διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες αὐ-
19 τὰς ἐν τῇ ἐπαρθῆναι. Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμω-
σιν; ὤξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴ ἀνο-
20 μίαν αὐτῶν. Ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγερθέντων, κύ-
ριε ἐν τῇ πόλει Σου τὴ εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις.
21 Ὅτι ἐπυρώθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου
ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνην,
22 Κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ Σοί, κἀγὼ διαπαντὸς
23 Ἰδὲ μὴ Σῦ. Ἐκράτησας τὴ χειρός τὴ δεξιάς μου, ἐν
τῇ βουλῇ Σου ὡδήγησάς με, καὶ μὴ δόξῃς προσ-
24 ῄδεσι με. Τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
25 παρὰ Σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τὴ γῆς; Ἐξέλιπεν ἡ
καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ Θεὸς τὴ καρδίας μου,
26 καὶ ἡ μερίς μου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι ἰδὲ οἱ
μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ Σοῦ, ἀπολῶνται· ἐξου-
λοθρεύσας πάντα τὴ πορνεύοντα ἀπὸ Σοῦ. Ἐμοὶ
δὲ τὴ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι
ἐν τῷ κυρίῳ τὴ ἐλπίδα μου· τῦ ἐξαγγεῖλαι πάσας
τὰς αἰνέσεις Σου ἐν τὴ πύλαις τὴ θυγατρὸς
Σιών.

Συνέσεως τῷ Ἀσάφ. ογ'.

1 Ἱνατί ἀπώσω ὁ Θεὸς εἰς τέλος; ὠργίσθη ὁ θυ-
μός Σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς Σου; Μνήσθητι
τὴ συναγωγῆς Σου ἣς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς· ἐλυ-
τρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος Σιὼν ὃν
3 κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ. Ἔπαρον τὰς χεῖ-
ράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος·
ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τοῖς ἁγίοις σου.
4 Καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τὴ
ἑορτῆς σου. Ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα,
5 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴ ἔσοδον ὑψάνω. ὡς
6 ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίνας Ἐξέκοψαν τὰς θύρας
αὐτῆς ὁμοῦ, ἐν πέλεκι καὶ ἀξιναρίῳ
κατέβαλον αὐτήν.

Versio ÆTHIOPICA.

13 ወአቤ፡ከንተኑ፡ እነ፲ ፡ ለጽደቅዋ፡ለልብየ፡፡ወ
14 ሓፀብኩ፡በነጹሕ፡ እደዊየ፡፡=> ወጎንጉ፡ቀዉ
ፈ፡ ኵሎ፡ ለዊፈ፡፡ወዘለፈ፡ የዐየ፡ በጽባሕ፡፡=>
15 ሶበ፡ እቤሁ፡ ነበብኩ፡ ከመ፡፡ ፡ናሁ፡ ሠረዕኑ፡
16 ለትወልደ፡ ደቂቅከ፡፡=> ወተወከፍኩ፡ ከመ፡
ለእመሮ፡፡ወዝነቶሰ፡ ጻጣ ፡ ወእቴ፡ በቅድሜ
17 የ፡፡=> እስከ፡ እበውእ፡ ወስተ ፡ መቅደሰ፡ለ
እግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ ለእመሮ ፡ ደንዳቶ
18 ሮ፡፡=> ወበስተ ፡ በእነተ ፡ ጽልሑቶሙ ፡ ለ
ጽናሕኮሙ፡፡ወነጻሕኮሙ፡ በተኃዉላቶሙ፡፡=
19 እሮ፡ ኮኑ፡ ለውስና፡፡ግብተ፡ ሐልቀ፡ ወተሐነ
20 ሱ፡ በእነተ፡ ኅጢአቶሙ፡፡=> ከመ፡ ዘኔቅዩ፡
እመንቀዎ፡፡እግዚአ፡ በሠገርከ ፡ ለኅብሮሙ፡
21 ሪእሮሙ፡፡=> እስመ ፡ ወኆየ፡ ፅብየ ፡ ወተመ
22 ስዐ፡ ኵልያትየ፡፡ወእነ፡ ፡ ሎኑኑ፡ ሊያእመረ
ኩ፡፡=> ወኮነኩ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ፡ በኀቤከ፡፡
23 ወእነ፡ ዘልፈ፡ ሎስቤከ፡፡=> ኦኅዝነኒ፡ እይ
24 የ፡ ዘየማኑ፡፡ወበመክረ ፡ ዚአከ ፡ ፀራእከኒ፡
ወመስለ፡ ክብሐት፡ ተወከፍከኒ፡፡=> ኦኑት፡
25 ብኬ፡ ተሠአ፡ ወኅተ፡ ሰማይ፡፡ወመኑት፡ እፈቅ
ደ፡ ኅቤከ ፡ ወኅተ፡ ምድር፡፡=> ኅልቀ፡ፅብ
26 የ፡ ወሠገዐ ፡ በአምሳከ ፡ መድኀኒተየ፡፡እግዚ
አብሔር ፡ መክፈልተየ ፡ ለዓለመ፡፡=> እስ
27 ሙ፡ናሁ ፡ እለ ፡ ይርሕቁቀ ፡ እመኑከ ፡ ይትሐጉ
ሉ፡፡ወሠረወኮሙ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይዜሙ
28 ወ፡ እመኑከ፡፡=> ሊተሰ ፡ ተሊወ ፡ እግዚአ
ብሔር፡ ይኄይስ፡፡ወቁክልተየ፡ ለዕሰ፡ እግዚ
 አብሔር፡፡=> ከመ፡ እኅገር ፡ ኵሎ ፡ ክብሐ
ታሁ፡፡በአናቅጻሃ፡ለወለተ፡ጽዮን፡፡=>

ዘበአሳመር፡ዘአሳፍ፡፡

1 ኮኮ ለምንት፡ገደፍከኒ፡እግዚአ፡ ለዝሕሊ፡፡ ፡
ወተመዕከ ፡ መዐተከ ፡ ሳዕለ፡ አባግዒ፡ መርዒትከ
ከ፡፡=> ተዘከር ፡ ማኅበረከ ፡ ዘአትደመስ፡
3 ፈጠረ፡፡=> ወአድኀንከ ፡ በትረ ፡ ርስትከ፡፡
ደብረ፡ ጽዮን ፡ ዘኅደርከ ፡ ወስቴቲ፡፡=> ለኀ
4 ዚአ፡ አዳከ ፡ ደበ ፡ ትዕቢቶሙ ፡ ለዝሕሊ፡፡
መጠነሰ፡ ለጽሰመ፡ ጸሪዊ፡ደበ፡ቅዱሳኒከ፡፡=>
ወተዘሠሩ፡ጸባሕትከ፡ በማእከለ፡ በዓልከ፡፡=> ፡
6 ወደሰዩ ፡ ትእመርቶሙ ፡ ትእመርተ ፡ ዘሊያለ
ሞር፡፡ከመዘ ፡ ወስተ ፡ ሳእለይ ፡ ፈኑት፡፡=>
ወከመ፡ ዕፀወ፡ ገደመ፡ በጥድብ ፡ ሰበሬ ፡ ፈኃ ፡
ቲሃ ፡፡ ወከዓሡ ፡ በማሕጹ ፡ ወበመፍጽሕ፡
ሰበርዋ፡፡=>

INTERP. ÆTHIOP. [f] determinavi. [g] novissima eorum. [h] dolositates eorum pati fecisti eos : [i] ille qui vigilat à somno, [k] inflammatum est [l] tabuerunt : [m] in Deo salus mea, & pars [n] omnes, qui fornicantur [o] laudes ejus PSAL. LXXIII. [a] in via supra me. [b] Et sicut ligna sylvæ, securibus excidunt januas ejus ; sic in securi,

Versf. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

13 Et dixi, (p) Ergò sine causa (q) justificavi cor meum : & lavi inter innocentes manus meas. 14 Et fui flagellatus totâ die : & castigatio mea in matutinis. 15 Si dicebam, Narrabo sic ; ecce (r) generationem filiorum tuorum [f] reprobavi. 16 Et (s) suspicabam cognoscere ; hoc labor est ante me. 17 Donec intrem in Sanctuarium Dei, intelligam [g] in (t) novissima. 18 Veruntamen propter [h] dolositates (u) posuisti eis : (x) dejecisti eos, dum extolleremur. 19 Quomodò facti sunt in desolationem ? subitò defecerunt : perierunt propter iniquitatem suam. 20 Velut [i] somnium (y) exurgentiũ, Domine, in civitate tua, imaginem ipsorum ad nihilum rediges. 21 Quia (z) [k] delectatum est cor meum, & renes mei [l] mutati sunt : Et ego ad (aa) nihilum redactus sum, 22 & non cognovi. 22 ut (bb) jumentum factus sum apud te ; & ego semper tecum. 23 Tenuisti manum dexteram meam : in (cc) consilio tuo deduxisti me : & cum gloria assumpsisti me. 24 Quid enim (dd) mihi est in cœlo ? & à te quid volui super terram ? 25 Defecit (ee) cor meum, & caro mea : [m] Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. 26 Quia ecce, qui elongant se à te, peribunt : perdidisti [n] omnem, qui fornicantur abs te. 27 Mihi autem adhærere Deo bonum est : ponere in Domino Deo spem meam. 28 ut annuntiem omnes (ff) [o] laudes tuas in (gg) portis filiæ Sion.

Intellectus ipsi Asaph. LXXIII. 1

UT (a) quid repulisti, Deus, in finem ? irat ? est furor tuus super oves pascuæ tuæ. 2 Memento congregationis tuæ, quam possedisti ab initio. 3 Redemisti (b) virgam hæreditatis tuæ, montem (c) Sion hunc, in quo habitásti in eo. 4 Leva manus tuas in superbias eorum in finẽ. Quanta maligné operatus est inimicus in (d) Sanctis tuis ! 5 Et gloriati sunt, qui oderunt te, in medio (e) solemnitatis tuæ. 6 Posuerunt signa sua signa, Et non cognoverunt, sicut [a] 5 in (f) ingressu desuper. 7 [b] Quasi in sylva lignorum, securibus Exciderunt januas ejus in idipsum : in securi, & ascià dejecerunt eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فعلت اني بالباطل زكيت قلبي وغسلت بالطهارة يدي * وصرت مضروبا النهار اجمع
14 *
15 * وويلي اني وقت الغداة * ان كنت قلت هكذا اقول * هانذا قد ورت مع جيل بنيك *
16 *
17 * وجعلته في قلبي لكي اعلم * وهذا هو تعب قدامي * الى ان ادخل الى موضع قدس الله *
18 *
19 * وافهم الاواخر * بل من اجل عسهم وضعت لهم المساوي وحططتهم لما استعلوا * والخراب
20 بغتة اسلمتهم * باطلوا وهلكوا لاجل اثمهم * مثل رويا المستيقظ يا رب في مدينتك ترذل
21 * اسكاصمهم * لان قلبي قد احترق وذابت كليتاي * وانا مرذول ولم اعلم * صرت مثل بهيمة
22 *
23 * وانا معك في كل حين * امسكت بيدي اليمنى * وبمسرتك هديتني * وبمجد قبلتني *
24 عندك *
25 * لان ماذا لي في السماء * وما هو الذي اريده منك على الارض * فقد فني قلبي وجسدي * اله
26 قلبي ونصيبي هو الله الى الابد * فاهوذا البعيدون منك يهلكون * وكل الزناة استاصلهم
27 عنك * وانا لاصلح لي ان التصق بالله لانه صالح * واجعل توكلي على الله * لكي اخبر
28 بجميع تسابيحك * في ابواب ابنة صهيون * اللهلويا *

I * المزمور التالث والسبعون * لاصاف فهم * وعدده * مه * استيكن *

1 لماذا اقصيتنا يا الله الى الغاية * واستد سخطك على غنم رعيتك * اذكر جماعتك التي
2 اقتنيتها منذ الابتداء * خلصت قضيب ميراثك جبل صهيون * هذا الذي سبلك فيه *
3 * ارفع يديك على تعاظمهم الى التمام * كثير هي الشرور التي صنعها العدو في قدسك *
4 *
5 * وقد افتخر مبغضوك في وسط عيدك * وجعلوا علاماتهم آيات بجهلهم * ومثلوها بما يأتي *
6 من العلي * ومثل غيضة حسب * قطعوا بالفوس ابوابها * وبفاس وبمعول معا حطموها *

Et dixi ; An forte frustra justificavi cor meum, & lavi in puritate manus meas ? Et factus sum flagellatus die totâ, & castigatio mea usque ad tempus matutinum ? Si dixero, Ita dicam ; ecce jam segregatus sum cum progenie filiorum tuorum. Et posui illud in corde meo, ut scirem ; & hoc est labor ante me, Quoad intrem in locum sanctitatis Dei, & intelligam novissima. Verum propter dolum eorum posuisti eis lubrica, & depressisti eos quum elevati essent. Et vastationi repentè tradidisti eos, perierunt & consumpti sunt propter iniquitatem suam. Velut somnium expergiscentis O Domine, in civitate tua contemnes imagines eorum. Nam cor meum jam exustum est, & liquati sunt renes mei. Et ego vilis sum, & ignorabi : factus sum ut jumentum apud te, Et ego tecum in omni tempore. Tenuisti manum meã dexteriã, Et in beneplacito tuo direxisti me, et cum gloria suscepisti me. Nam quid mihi est in cœlo, & quid est quod volo à te super terram ? Jam consumptum est cor meum & corpus meum : Deus cordis mei & pars mea, est D. us in æternum. Ecce remoti à te, peribunt : & omnes fornicarios extirpásti à te. Et mihi quidem optimum est adhærere Deo, quia bonus est : & collocare fiduciam meam in Deo : ut annuntiem omnes laudes tuas in portis filiæ Sion. Alleluja.

PSAL. LXXIII.

Asapho intellectus. Et num. I
vers. 45.

QUARE exterminásti nos, O Deus in finem, & invalusit ira tua adversus oves pascuæ tuæ ? Memento cœtûs tui 2 quem possedisti ab initio, liberásti virgam hæreditatis tuæ, montem Sion hunc in quo fuit semitæ tuæ. Leva manus tuas 3 contra superbiam eorum usque ad consummationem : multa enim sunt mala quæ commisit inimicus in sanctos tuos. Et jam 4 gloriati sunt osores tui in medio festivitatis tuæ : & posuerunt vexilla sua pro signis in fiducitia sua. Et comparaverunt 5 ea rei quæ venit ab alto. Et quasi nemus lignorum exciderunt securibus januas ejus : Et securi atque bipenni simul per- 6 fregerunt eas.

תהלים : עה

.tui nominis tabernaculum polluerunt terra in : tua sanctuaria igne in Misérunt
7 שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ :
Dei commenticula omnia incenderunt : pariter coram posteri , suo corde in Dixerunt
8 אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יַחַד שְׂרֵפוּ כָּל־מוֹעֲדֵי־אֵל
nobiscum non & : propheta ultrà non , videmus non nostra Signa .terra in
9 בָּאָרֶץ : אֹתֹתֵינוּ לֹא רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אִתָּנוּ
blasphemabit:hostis afficiet probris , Deus Usquequo .quo usque cognoscens
10 יוֹדֵעַ עַד־מָה : עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֵף צָר יְנַאֵץ
? tuam dexteram &,tuam manum reducet quid Ut ? æternum in tuum nomen inimicus
11 אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח : לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינְךָ מִקֶּרֶב
operans : initio ab meus rex Deus Et .confame tui sinus interiori ex
12 חֵיקְךָ כַּלֵּה : וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל
confregisti:mare tua fortitudine in contrivisti Tu .terræ interiori in salutes
13 יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ : אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעֻזֶּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ
: Leviathan capita confregisti Tu .aquis fecer cetorum capita
14 רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם : אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן
: torrentem & , fontem rapisti Tu solitudinicolis populo escam eum dabis
15 תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל לְעָם לְצִיִּים : אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל
tu : nox tibi etiam , dies Tibi fortitudinis fluvios siccasti tu
16 אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נְהָרוֹת אֵיתָן : לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לַיְלָה אַתָּה
: terræ terminos omnes statuisti Tu .solem & luminare præparasti
17 הֲכִינוֹתָ מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ : אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ
affecit probris inimicus:hujus Memento .ea plasmasti tu hyemem & , æstatem
18 קַיִץ וָחֹרֶף אַתָּה יְצַרְתָּם : זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף
tradas Ne .tuum nomen blasphemaverunt stultus populus & : Dominum
19 יְהוָה וְעַם־נָבָל נִאֲצוּ שְׁמֶךָ : אַל־תִּתֵּן
.æternum in obliviscaris ne tuorum afflictorum cœtus : tuæ turturis animam feræ
לַחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיֵּת עֲנִיֶּיךָ אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח :
Ne .rapinæ habitaculis terræ tenebrosa loca sunt repleta quia : pactum ad Respice
20 הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מְחֹשְׁכֵי־אָרֶץ נְאוֹת חָמָס : אַל־
21 Surge .tuum nomen laudabunt egenus & affitus : affectus pudore tenuis recedat
יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ : קוּמָה
22 Ne .die omni stulto à , tui probri memento : tuam litem litiga Deus
אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־נָבָל כָּל־הַיּוֹם : אַל־
23 .semper ascendens tibi obsistentium sonitus : tuorum hostium vocis obliviscaris
תִּשְׁכַּח קוֹל צָרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ עוֹלֶה תָמִיד :

PSAL. LXXV. עה

.tibi sumus Confessi .canticum Asaph ipsi cantus , corrumpas ne , victori
1 לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר : הוֹדִינוּ לְךָ
Cùm .tua mirabilia narrant : tuum nomen propinquum & , sanus confessi , Deus
2 אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ : כִּי
omnes & , terra Liquefacti .judicabo rectitudines ego : statutum tempus accepero
3 אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מישרים אֶשְׁפֹּט : נְמֵגִים אֶרֶץ וְכָל־
4 .Selah , ejus columnas æquilibrio direxi ego : ejus habitatores
יֹשְׁבֶיהָ אֲנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ סֶלָה :

תרגום TARGUM.

7 אַדְלִיקוּ בְּנוּרָא בֵּית מַקְדְּשָׁא לְאַרְעָא אַפִּיסוּ
8 מַשְׁכַּן דְּאַתְרֵי בֵּיהּ שְׁמָהּ : אֲמַרוּ בְלִבְּהוֹן בְּנֵיהוֹן
כַּחֲדָא אוֹקִידוּ אֲבָהָתְהוֹן כָּל מַעֲרְעָיָא אֱלָהָא
9 בְּאַרְעָא : אָתְוָנָא דִּיהַבוּ לָנָא נְבִיָּא לָא חֲמֵינָא
לֵית חוּב נְבִיָּא וְלֵית עִמָּנָא דְּיָדַע עַד אֵימָתַי :
10 עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסַּד מְעָקָא יְרַחֵיק בְּעֵל דְּבָבָא
שְׁמָהּ לְעָלְמָא : לְמָה תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ לְמִפְרוֹק
11 מִן גּוֹ טַפְּדָּךְ אַפֵּיק יַשְׁיצֵי עָקְתָא : וֵאלָהָא מַלְכָּא
12 דְּשַׁכְיָנַת קוּדְשֵׁיהּ מִלְּקַדְמִין עֲבִיד פּוּרְקָנָא בְּגוֹ
אַרְעָא : אַנְתְּ גְּזַרְתָּא בְּעוּשְׁנָךְ מוֹי דְּיַמָּא אַנְתְּ
13 חַבַּרְתָּא רֵישֵׁי תַנִּינֵיָא וְשַׁנְקַתְּ מִצְרָאֵי עַל יַמָּא :
אַנְתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גַּבְרֵי פַּרְעֹה יְהַבְתָּנוּן לְנַטְרָא
14 לְעַם בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנוּשְׁמֵיהוֹן לְיַרְחֵי : אַנְתְּ
בְּוַעְתָּא מַעְיָנָא מִן כֵּיפָא וְהֲוֵי לְנַחֲלָא אַנְתְּ יַבֵּשְׁתָּ
מַנְיָוָת נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וּמַנְיָוָת יוּבְקָא וְיוֹרְדְּנָא דְּהוֹן
15 תַּקִּיפִין : דִּי לָךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּי לָךְ לֵילְיָא אַתְּ
אַתְקַנְתָּא סִיהֲרָא וּשְׁמָשָׁא : אַתְּ אֲקַמְתָּא כָּל
16 תְּחוּמָא דְּאַרְעָא קַיְטָא וְסַתְוָא אַנְתְּ בְּרַחְנוּן :
אִדְכַּר דָּא בְּעֵל דְּבָבָא מְגַדַּף יְיָ וְעַמָּא טִפְּשָׁא
17 דְּרַחִיקוּ שְׁמָהּ : לָא תְּמַסּוֹר לְעַמָּא דְּמִתְּיַלִּין
לְחַיָּת בְּרָא נַפְשָׁת מַאֲלַפֵּי אוֹרַיְתָךְ חַיֵּיהוֹן
18 דַּעֲנִיָּךְ לָא תְּחַנְּשֵׁי לְעָלְמִין : אִסְתַּכֵּל לְקִיְּמָא
דְּנִוְרְתָא לַאֲבַרְתָּן אֲרוּם אִתְמְלִיאוּ בְּנֵיהוֹן
חֲשׁוֹכָא פְּרִיס עַל אַרְעָא וְאוּנְאוּתָא וְחִשּׁוּפִין :
19 לָא יְתוּב מִסְכֵּן מְכַסִּיף עֲנָיָא וְיַשְׁבְּחוּן יְשַׁבְּחוּן
שְׁמָךְ : קוּם אֱלָהָא נְצֵי מְצוּתָךְ אִדְכַּר קְלָנָא
20 דְּעַמָּךְ מִן מַלְכָּא טִפְּשָׁא כָּל יוֹמָא : לָא
תְּחַנְּשֵׁי קָל מְעָקִיךְ אִתְרַגְּשַׁת דְּקָיְמִין לְקִבְלָךְ
דְּסַלְקָא תְדִירָא : עה

לְשַׁבְּחָא בְּזִמְן דִּי אֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַמָּךְ
1 תּוּשְׁבְּחָתָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף וְשִׁירָא : אוֹדְיָנָא
2 לָךְ יְיָ אוֹדְיָנָא וְקָרִיב שְׁמָךְ אִשְׁתְּעוּ פְּרִישׁוּתָךְ :
אֲרוּם אֶדְיָן וְמַנְיָא אֲנָא תְּרֵיצָן אֲדוּן : מְתַמְסְסִין
3 4 דְּיָרֵי אַרְעָא וְכָל יְתִבָּהָא אֲנָא אַתְקַנְיָת
עַמּוּדָהָא לְעָלְמִין :

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ܘܐܬܩܕܚܘ ܒܢܘܪܐ ܩܕܫܐ ܕܐܪܥܐ ܛܢܦܘ ܫܡܗ ܕܫܡܐ : ܐܡܪܘ ܒܠܒܗܘܢ ܒܢܝܗܘܢ ܟܚܕܐ ܐܘܩܝܕܘ ܐܒܗܬܗܘܢ ܟܠ ܡܥܪܥܝܐ ܕܐܠܗܐ
8 ܒܐܪܥܐ : ܐܬܘܢܐ ܕܝܗܒܘ ܠܢܐ ܢܒܝܐ ܠܐ ܚܙܝܢܐ ܠܝܬ ܚܘܒ ܢܒܝܐ ܘܠܝܬ ܥܡܢܐ ܕܝܕܥ ܥܕ ܐܝܡܬܝ :
9 ܥܕ ܐܝܡܬܝ ܐܠܗܐ ܢܚܣܕ ܡܥܩܐ ܐܪܚܩ ܒܥܠ ܕܒܒܐ
10 ܫܡܗ ܠܥܠܡܐ : ܠܡܐ ܬܬܝܒ ܝܕܟ ܘܝܡܝܢܟ ܡܢ ܓܘ ܛܦܦܟ ܐܦܝܩ ܕܫܝܨܝ ܥܩܬܐ : ܘܐܠܗܐ ܡܠܟܐ
11 ܕܫܟܝܢܬ ܩܘܕܫܝܗ ܡܠܩܕܡܝܢ ܥܒܝܕ ܦܘܪܩܢܐ ܒܓܘ
12 ܐܪܥܐ : ܐܢܬ ܓܙܪܬܐ ܒܥܘܫܢܟ ܡܘܝ ܕܝܡܐ ܐܢܬ
13 ܚܒܪܬܐ ܪܝܫܝ ܬܢܝܢܐ ܘܫܢܩܬ ܡܨܪܝܐ ܥܠ ܝܡܐ :
ܐܢܬ ܬܪܥܬܐ ܪܝܫܝ ܓܒܪܝ ܦܪܥܘܗ ܝܗܒܬܢܘܢ ܠܢܛܪܐ
14 ܠܥܡ ܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܘܢܘܫܡܝܗܘܢ ܠܝܪܚܝ : ܐܢܬ
ܒܘܥܬܐ ܡܥܝܢܐ ܡܢ ܟܝܦܐ ܘܗܘܝ ܠܢܚܠܐ ܐܢܬ ܝܒܫܬ
ܡܢܝܘܬ ܢܚܠܝ ܐܪܢܘܢܐ ܘܡܢܝܘܬ ܝܘܒܩܐ ܘܝܘܪܕܢܐ ܕܗܘܢ
15 ܬܩܝܦܝܢ : ܕܝ ܠܟ ܝܡܡܐ ܠܚܘܪ ܕܝ ܠܟ ܠܝܠܝܐ ܐܢܬ
ܐܬܩܢܬܐ ܣܗܪܐ ܘܫܡܫܐ : ܐܢܬ ܐܩܡܬܐ ܠܚܘܪ ܬܚܘܡܐ ܕܐܪܥܐ
16 ܩܝܛܐ ܘܣܬܘܐ ܐܢܬ ܪܚܢܘܢ : ܐܕܟܪ ܕܐ ܒܥܠ ܕܒܒܐ
ܡܓܕܦ ܝܐ ܘܥܡܐ ܛܦܫܐ ܕܪܚܩܘ ܠܫܡܟ : ܠܐ ܬܡܣܪ ܠܥܡܐ
17 ܕܡܬܝܠܝܢ ܠܚܝܬ ܒܪܐ ܢܦܫܬ ܡܐܠܦܝ ܐܘܪܝܬܟ ܚܝܝܗܘܢ
ܕܥܢܝܟ ܠܐ ܬܬܢܫܝ ܠܥܠܡܝܢ : ܐܣܬܟܠ ܠܩܝܡܐ
18 ܕܢܘܪܬܐ ܠܐܒܪܬܢ ܐܪܘܡ ܐܬܡܠܝܘ ܒܢܝܗܘܢ
ܚܫܘܟܐ ܦܪܝܣ ܥܠ ܐܪܥܐ ܐܘܢܐܘܬܐ ܘܚܫܘܦܝܢ :
19 ܠܐ ܝܬܘܒ ܡܣܟܢ ܡܟܣܝܦ ܥܢܝܐ ܘܢܫܒܚܘܢ ܢܫܒܚܘܢ
ܫܡܟ : ܩܘܡ ܐܠܗܐ ܢܨܝ ܡܨܘܬܟ ܐܕܟܪ ܩܠܢܐ
20 ܕܥܡܟ ܡܢ ܡܠܟܐ ܛܦܫܐ ܟܠ ܝܘܡܐ : ܠܐ
ܬܚܢܫܝ ܩܠ ܡܥܩܝܟ ܐܬܪܓܫܬ ܕܩܝܡܝܢ ܠܩܒܠܟ
ܕܣܠܩܐ ܬܕܝܪܐ : ܥܕ

ܠܫܒܚܐ ܒܙܡܢ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ ܠܐ ܬܚܒܠ ܥܡܟ
1 ܬܘܫܒܚܬܐ ܥܠ ܝܕܘܗܝ ܕܐܣܦ ܘܫܝܪܐ : ܐܘܕܝܢܐ
2 ܠܟ ܝܝ ܐܘܕܝܢܐ ܘܩܪܝܒ ܫܡܟ ܐܫܬܥܘ ܦܪܝܫܘܬܟ :
ܐܪܘܡ ܐܕܝܢ ܘܡܢܝܐ ܐܢܐ ܬܪܝܨܢ ܐܕܘܢ : ܡܬܡܣܣܝܢ
3 4 ܕܝܪܝ ܐܪܥܐ ܘܟܠ ܝܬܒܗܐ ܐܢܐ ܐܬܩܢܝܬ
ܥܡܘܕܗܐ ܠܥܠܡܝܢ :

Incenderunt igni domum ſanctuarii; ad terram proſtraverunt tabernaculum in quo invocatũ eſt nomen tuũ. *Dixerunt* in corde ſuo filii eorũ ſimul, incenderunt patres *eorum* omnes feſtivitates Dei in terra. Signa noſtra quæ dederunt nobis prophetæ, non vidimus: non eſt ampliùs propheta, & non eſt apud nos qui ſciat quouſq; Uſquequo Deus improperabit moleſtator; abominabitur auctor inimicitiæ nomen tuum in æternũ? Quare avertes manum tuã & dexteram tuam quò minus redimas? de medio ſinus tui educ eam, & dele afflictionẽ. Et Deus rex cuj⁹ majeſtas ſancta eſt ab æterno, operatur *redemptionem* in medio terræ. Tu diviſiſti in fortitudine tua aquas maris: tu contriviſti capita draconum, & ſuffocaſti Ægyptios in *mari*. Tu confregiſti capita fortium Pharaonis; dediſti eos ad internecionem populo domus Iſrael, corpora verò eorũ *draconibus*. Tu erumpere feciſti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu ſiccaſti vada torrentium Arnon, & vada Joubecha, & Jordanis, quæ erant valida. Tuus eſt dies, inſuper tua eſt nox, tu præparaſti Lunam & Solem. Tu ſtatuiſti omnes terminos terræ: æſtatẽ & hyemẽ tu creaſti. Hoc in memoriam revoca: inimicus exprobravit, Domine; & populus inſipiens execratus eſt nomen tuum. Ne tradas populis, ſimilibus beſtiæ ſylveſtri, animas docentium Legem tuam: vitam pauperum tuorum ne obliviſcaris in perpetuum. Reſpice ad pactũ quod pepigiſti patrib⁹ noſtris; quoniam impleti ſunt filii eorum obſcuritate ſeſe diffundẽte ſuper terrã, & violentia & rapinis. Non revertatur miſer confuſus: pauper & egenus laudabunt nomẽ tuũ. Surge Deus, age cauſam tuam: memento improperii *populi tui*, [*illati*] à rege ſtulto tota die. Ne obliviſcaris vocis moleſtantium te, fremitus inſurgentium adverſum te, qui aſcendit jugiter.

Ad laudandum quo tempore dixit David, Ne deſtruas populum tuum, hymnus per manus Aſaph & canticum.

PSAL. LXXV.

Confitemur tibi Deus, confitemur; & appropinquante *nomine tuo*, narraverunt miracula tua. Cùm *ſcivero* tempus, ego recta judicabo. Liquefacti ſunt incolæ terræ, & omnis habitator ejus, ego firmavi columnas ejus in perpetuum.

* Et combuſſerunt igni ſanctuarium tuum: & 7
polluerunt in terra habitaculum nominis tui.
Dixerúntque in corde ſuo, Conſumamus eos 8
ſimul, & perdamus omnes feſtivitates Dei de
terra. Prodigia illarum non viderunt: non 9
eſt ampliùs propheta, neque eſt nobiſcum
ſapiens. Quouſque, Deus, improperabit ini- 10
micus, & irritabit nomen tuum in æternum?
Quare retraxiſti manum tuam & dexteram 11
tuam de medio feſtivitatis tuæ? Deus noſter 12
rex eſt, qui mandâſti ab æterno de ſalute
Jacob. Tu potentiâ tuâ diviſiſti maria, & fre- 13
giſti capita draconum in aquis. Tu contriviſti 14
capita Leviathan, & dediſti eum eſcâ populo
forti. Tu perforâſti fontes in vallibus. Tu 15
arefeciſti fluvios magnos. Tuus eſt dies, & tua 16
eſt nox. Tu præparâſti lucem & ſolem. Tu 17
ſtatuiſti omnes fines terræ. Æſtatem atque
hyemem tu creâſti. Memento Domine im- 18
properii hoſtis: populus ſtolidus ad iram pro-
vocavit nomen tuũ. Ne des fracturæ animã 19
confitentem tibi, & animas pauperum tuo-
rum ne obliviſcaris in æternum. Reſpice Do- 20
mine ad fœdus tuum, quoniam impletæ ſunt
habitationes terræ tenebris & iniquitate. Ne 21
ſedeat pauper confuſus; inopes ac pauperes
laudabunt nomen tuum. Exurge Deus, & ju- 22
dica judicia tua: memórque ſis probri quo-
tidiani quod à ſtultis: Et ne obliviſcaris vo- 23
cem inimicorum tuorum, atque tumultum
eorum qui ſurgunt adverſùm te: nam aſcen-
dit omni tempore.

Laus, & initium gradus.

PSAL. LXXV.

Aſaphi prophetæ. Theologia de Chriſto, & memoratio judicii. Verſ. 22. 1

* Gratias egimus tibi Deus, gratias egimus 2
tibi, & invocavimus nomen tuũ, & nar-
ravimus univerſa miracula tua. Quia nan- 3
eiſcar tempus & ego cum rectitudine judica-
bo, Humilietur terra & omnes habitatores 4
ejus: tu diſpoſuiſti incolas ejus.

Versio VULG. LAT.

7 Incenderunt igni Sanctuarium tuum :
8 in terra polluerunt tabernaculum nominis tui. Dixerunt in corde suo, cognatio eorum simul ; Quiescere faciamus omnes dies festos Dei à terra.
9 Signa nostra non vidimus, jam non est propheta : & nos non cognoscet
10 ampliùs. Usquequò, Deus, improperabit inimicus : irritat adversarius no-
11 men tuum in finem? Ut quid avertis manum tuam, & dexteram tuam, de
12 medio sinu tuo in finem? Deo autem rex noster ante secula, operatus est salutem
13 in medio terræ. Tu confirmâsti in virtute tua mare : contribuiâsti capita
14 draconum in aquis. Tu confregisti capita draconis : dedisti eum escam
15 populis Æthiopum. Tu dirupisti fontes, & torrentes : tu siccâsti fluvios
16 Ethan. Tuus est dies, & tua est nox :
17 tu fabricatus es auroram & Solem.
18 Tu fecisti omnes terminos terræ : æstatem & ver tu plasmâsti ea. Memor esto
19 hujus, inimicus improperavit Domino : & populus insipiens incitavit nomen tuum. Ne tradas bestiis animas
20 confitentes tibi, & animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. Respice in testamentum tuum : quia repleti sunt, qui obscurati sunt terræ, do-
21 mibus iniquitatum. Ne avertatur humilis factus confusus : pauper & inops
22 laudabunt nomen tuum. Exurge, Deus, judica causam tuam : memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab
23 insipiente sunt totâ die. Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum : superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

1 In finem, Ne corrumpas, Psalmus Cantici Asaph. LXXIV.

2 Confitebimur tibi, Deus : confite-
3 bimur, & invocabimus nomen tuum. Narrabimus mirabilia tua : Cùm
4 accepero tempus, ego justitias judicabo. Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea : ego confirmavi columnas ejus.

Versi. GRÆCORUM LXX. Interp.

7 Ἐνεπύρισ ἐν πυὶ τὸ ἁγιασήριόν Σου εἰς τὴν
γῆν, ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός
8 Σου. Εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, οἱ συγγένεια
αὐτῶν ὁμοῦ, Δεῦτε, καταπαύσωμεν πάσας
9 ἑορτὰς θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. Τὰ σημεῖα ἡμῶν
οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔτι ἐν προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ
10 γνώσει ἔτι. Ἕως πότε ὁ θεὸς, ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρὸς,
παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά Σου εἰς τέλος;
11 Ἱνατί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά Σου, καὶ τὴν δεξιάν
12 Σου ἐκ μέσου τῶν κόλπων Σου εἰς τέλος; Ὁ δὲ
θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰώνων, ἠργάσατο
13 σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν
τῇ δυνάμει Σου τὴν θάλασσαν, Σὺ συνέτριψας
14 τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Σὺ
συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τοῦ δρακοντος, ἔδω-
15 κας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψι. Σὺ δι-
ἔρρηξας πηγὰς καὶ χειμάῤῥους, Σὺ ἐξήρανας πο-
16 ταμοὺς ἠθάμ. Σοῦ ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ
νύξ, σὺ κατηρτίσω φαῦλον καὶ σελήνην. Σὺ ἐποίη-
17 σας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ σὺ
18 ἐπλάσας. Μνήσθητι ταῦτα κλῆσιν Σου· ἐ-
χθρὸς ὠνείδισε κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων παρώ-
19 ξυνε τὸ ὄνομά Σου. Μὴ δῷς θηρίοις τοῖς δεομένοις
τῆς ψυχῆς ἐξομολογουμένου Σοι, τὰς ψυχὰς
20 τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος. Ἐπί-
βλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπλησθήσαν
21 οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. Μὴ
ὑποστραφήτω τεταπεινωμένος καὶ καταισχυμέ-
νος, πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 Ἀνάστα ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθη-
τι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ἄφρονος ὅλην τὴν ἡ-
23 μέραν. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν Σου,
ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων Σε ἀναβαίνει διὰ-
παντὸς πρὸς Σέ.

1 Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς
τῷ Ἀσάφ. ᾠδή.

2 Ἐξομολογησόμεθά Σοι ὁ θεὸς, ἐξομολογησό-
μεθα, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου. διη-
3 γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. Ὅταν
λάβω καιρὸν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Ἐτάκη
4 ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν, ἐγὼ
ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ.

Versio ÆTHIOPICA.

ወአውዕዐ : በእሳት : መቅደሰከ፡፡ወአርኰሱ፡ 8
ማኅደር: ስምከ: ውስተ: ምድር፡፡፡ ወይ 9
ቤሉ: በልቦሙ፡ ኅቡረሙ: በበስዘበሥሙ፡፡ ኀ
ዐ: ኀሠዐር:ኵሎ: በዓሳቲሁ: ለአግዚአብሔ
ር: ኢሙድር፡፡፡ ወተአመርተኒ፤ ለናለመ 10
ር፡ ወለልበ : እኅዝ፡ነቢየ ፡ ወኀስነኒ: ለነለ
መር: እኅዝ፡፡፡ እስከ: ማእዜኑ: እኅት: ኢ 11
ዝረ: ይጼለል: ፀሬዊ፡ወዘፍሐ: ያመዕሥ ፡ ለ
ኢሙስ: ጸሀለ፡፡፡ ለመኑት: እግዚእ: ትው 12
ይጥ: እደከ፡ወዐሣከ: ማእከለ: ሕፅኑከ: ለ
ሥራ፡፡፡ ወእግዚአብሔሱር: ኀጥለ: ውእ 13
ቱ:እመቅድመ: ዓለመ:: ወገብር: መድኀኒተ:
በማእከለ ፡ ምድር፡፡፡ ለእት ፡ ለጽናዕከ: 14
ለባሕር ፡ በኀይልከ፡፡ወሰእት ፡ ሰበርከ: ርእሰ:
ኪይሲ ፡ በውስተ ፡ ማይ:: ወለእት ፡ ቀጥቀጥ 15
ከ: ለርእስቲሁ ፡ ለከይሲ፡፡ ወወሀበኮሙ፡ ሲሰ
ዮሙ: ለሕዝበ: ሊትዮጵያ፡፡፡ ለእት፡ሰሰበ 16
ቀ: ለፈለገ: ወለእኅፀተ፡፡፡ ለከ:ወእት፡ሠ 17
ዓልት:ወዘለከ: ሰለት፡፡ለእት: ፈጠርከ:.ፀሐ
 የ: ወወረኀ፡፡፡ ወለእት: ገበርከ : ለድባረ: 18
ወዳድረ፡ ኵሎ፡፡ዝረመተ ፡ ወሰጋዖ ፡ ለእተ፡
ፈጠርከ፡፡፡ ወተዘከር ፡ ዘእተ: ተዋፀረከ፡፡ 19
ፀሬዊ ፡ ተዐቦሮ: ለእግዚአብሔር፡፡ወስዝብ:
ለብድ ፡ ኢመዕሥ ፡ ለስሙ፡፡፡ ወሊትመጥ 20
ዋ:ለአረዊት:ነፍሰ: እኅተ: ትገኒ:ለከ፡፡ ወለት
ናሰዕ ፡ ነፍሰ: ነደያኒከ: ለዝሁሉ፡፡፡ ወነጽ 21
ር:ወስተ:ዘርዓትከ:ኅስመ: በዝኑ: ጽሩማ
ነ: መድር ፡ ኀብዶተ ፡ ኀጥአኒ፡፡፡ ሊይግ 22
ዕ: ነደይ ፡ ተኀፈር፡፡ነደይ ፡ ወመስኪኒ: ይሰብ
ሑ: ለስመከ፡፡፡ ተነሥእ: ፈጣሊ: ወተበ 23
ቀል:በቀልዖ፡፡ወተዘከር: ዘተዐየሩከ: ለብደኑ:
ኵሎ ፡ ለዊረ፡፡፡ ሊትናሰሰ ፡ ቃሰ: ለግብ 24
ናቲከ፡፡ተዝሣናቲቶ ፡ ለጸሰእትከ ፡ ይዕደግ፡
ኅቡከ:በኵሉ:ጊዜ፡፡፡

ፍጻሜ:ሊታማስን:ዘለሰፍ:
መዝሙር:ዘደዊት፡፡

ርዐ ኀገሂ: ለከ ፡ እግዚአ፡፡ኀገሂ: ለከ ፡ ወእ 1
ጸውዕ ፡ ስምከ፡፡፡ ወእነግር ፡ ኵሎ ፡ ስብ 2
ሕቲከ፡፡ ሰበ: ፈከብኩ ፡ ጊዜሁ ፡ ወእኑሰ: ጽ
ድቅ ፡ እጌኃኒ፡፡፡ ወተመስወት ፡ ምድር ፡ 3
ወኵሉሙ: ኀለ፡ይነብሩ: ወስቲተ፡፡ወለሃ: ለ
ጽናዕኑ ፡ ለዕሚደሃ፡፡፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * أحرقوا موضعك المقدس بالنار * نجسوا مسكن اسمك على الارض * قال كل جنسهم في
8
9 قلوبهم جميعا * هلموا فلنبطل جميع اعياد الله من على الارض * اياتنا لم نرها وليس
10 نبي موجود * ولا من يعرفنا بعد * الى متى يا الله يعير العدو المقاوم لنا * يعصب اسمك
11
12 الى الغاية * لماذا ترد يدك ويمينك من وسط حضنك الى الانقضاء * والله هو ملكنا قبل
13 الدهور * صنع خلاصا في وسط الارض * انت نبت البحر بعونك * انت حطمت رؤوس التنين
14
15 في المياه * انت سحقت رأس التنين * واعطيته طعاما لشعب الحبش * انت فجرت العيون
16 والاودية * انت جففت انهارا جارية * النهار هو لك * الليل ايضا هو لك * انت اتممت الشمس
17
18 والقمر * انت خلقت جميع حدود الارض * الصيف والربيع انت خلقهما * فاذكر خليقتك
19 هذه * فان العدو عير الرب * والشعب الجاهل اسخط اسمك * لا تسلم للسباع نفسا عارفة بك
20 لا تنس نفوس مساكينك الى الغاية * انظر الى عهدك فان مظلمي الارض قد ملؤا البيوت
21 اثما * لا يرجع المتواضع خازيا * المسكين والبائس يعبدون اسمك * قم يا الله فاحكم
22
23 لقضيتي * واذكر ما صنعه الجاهل من تعييراتك النهار اجمع * لا تنس صوت الذين
يدعونك * فقد ارتفع اليك تعاظم مبغضيك في كل حين * الليلويا *

1 المزمور الرابع والسبعون * تسبحة لاصاف * وعدده * ك * استيخن *

2 نسبحك يا الله * ونعترف لك وندعوا اسمك ونخبر بجميع عجائبك * اذا اعطيت اجلا * فانا
3
4 احكم بالاستقامة * انحلت الارض وكل سكانها * انا ثبت عمدها *

Incenderunt locum tuum sanctum igne : 7 polluerunt habitaculum nominis tui super terram. Dixit totum genus eorum in cordibus suis simul, Venite, abrogemus omnes dies festos Dei de terra. Signa nostra non 8 vidimus, & non est propheta existens, nec qui agnoscat nos ampliùs. Quousque, O 10 Deus, improperabit inimicus adversarius nobis? irritabit nomen tuum ad extremum? Quare avertis manum tuam & 11 dexteram tuam de medio sinu tuo usque ad consummationem? Et Deus est rex noster ante secula, operatus est salutem 12 in medio terræ. Tu firmisti mare virtute tuâ: 13 tu confregisti capita draconis in aquis. Tu 14 contrivisti caput draconis, & dedisti eum escam populo Æthiopum. Tu dirupisti 15 fontes & torrentes : tu siccâsti fluvios decurrentes. Dies, est tuus : nox etiam, 16 tua est : tu condidisti solem & lunam. Tu 17 creâsti omnes terminos terræ : æstatem & ver tu creâsti. Igitur memento creaturæ 18 tuæ hujus : quandoquidem inimicus improperavit Domino, & populus insipiens ad iram provocavit nomen tuum. Ne tra- 19 das feris animam cognoscentem te: ne obliviscaris animarum pauperum tuorum in finem. Respice in pactum tuum : quoniam 20 obscurissimi terræ jam impleverunt domos iniquitate. Ne revertatur humilis 21 confusus : pauper & inops adorabiunt nomen tuum. Exurge, O Deus, & judica 22 oppressionem meam : & in memoriam revoca quales fecerit insanus tibi injurias die totâ. Ne obliviscaris vocem eorum 23 qui te invocant ; jam enim ascendit ad te superbia odorum tuorum in omni momento. Alleluja.

PSAL. LXXIV.

Canticũ Asapho. Et num. ver. 1c. 1

Gratias agemus tibi, O Deus; & con- 2 fitebimur tibi, & invocabimus nomen tuum, & annuntiabimus cuncta miracula tua. Quum nanciscar tempus, ego judi- 3 cabo cum rectitudine. Dissoluta est terra 4 & omnes habitatores ejus; ego confirmavi columnas ejus.

תהלים : עו עז

exaltetis Ne , impiis & : insaniatis Ne , insanis Dixi
אַמַּרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תְּהוֹלֵלוּ וְלָרְשָׁעִים אַל תָּרִימוּ׃ 5
collo in loquamini: vestrum cornu excelsum in extollatis Ne . cornu
קָרֶן: אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר׃ 6
deserto à noc : Occidente ab & , exitu ab non Quia .prælatio
עָתָק: כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר׃ 7
hunc & ,humiliabit hunc : judicans Deus Quoniam .montium
הָרִים: כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה׃ 8
,mixto plenus,rubuit vinum &,Domini manu in calix Quia.exaltabit
יָרִים: כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר׳ מָלֵא מָסֶךְ׃ 9
omnes bibent , expriment ejus fæces Veruntamen .hoc ex effudit &
וַיִּגֵּר מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל׃ 10
Deo cantabo : fecitum in annunciabo ego Et .terræ impii
רִשְׁעֵי־אָרֶץ: וְאֲנִי אַגִּיד לְעוֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי׃ 11
exaltabuntur : concidam impiorum cornua omnia Et .Jahacob
יַעֲקֹב: וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּע תְּרוֹמַמְנָה׃
.justi cornua

PSAL. LXXVI עו

קַרְנוֹת צַדִּיק: Jehudah In Notus .canticum Asaph ipsi cantus .modulis in Victori
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃ 1
נודע ביהודה׃ 2
Salem in fuit Et .ejus nomen magnum Israel in : Deus
אֱלֹהִים בִּישְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃ 3
וַיְהִי בְשָׁלֵם׃
confregit Ibi .Sijon in ejus habitatio & : ejus tabernaculum
סוּכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן׃ 4
שָׁם שָׁבַר׃
Illustris .Selah , bellum ac ,gladium &,fcutum :arcus .ignita jacula
רִשְׁפֵּי־קֶשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה סֶלָה׃ 5
נָאוֹר׃
fortes fuerunt Spoliati .prædo montibus præ potens : tu
אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃ 6
אֶשְׁתּוֹלְלוּ׃ אֲבִירֵי׃
roboris viri omnes invenerũt non &:suum somnum dormitaverũt,corde
לֵב נָמוּ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ כָּל־אַנְשֵׁי־חַיִל׃ 7
,currus &,est soporatus: Jahacob Deus tua increpatione Ab .suas manus
וּרְהָבֶם׃ מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדַּם רֶכֶב׃
tunc ex ,tuas facies ad flabit quis & : tu terribilis Tu .equus &
וְסוּס׃ אַתָּה׳ נוֹרָא אַתָּה׳ וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז׃ 8
.quievit & timuit terra :judicium fecisti audire cœlis E ? tua naris
אַפֶּךָ׃ מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃ 9
,terræ manſuetos omnes ferendum ad ,Deus judicium ad surgendo In
בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־אָרֶץ׃ 10
.Selah residuum :tibi confitebitur hominis fervor Quoniam
סֶלָה׃ כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׁאֵרִית חֲמֹת׃ 11
:ejus circuitus omnes vestro Deo Domino reddite &,Vovete .accinges
תַּחְגֹּר׃ נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו׃ 12
terribilis : ducum spiritum .Amputabit .terribili munus afferant
יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃ יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים׃ 13
.terræ regibus
לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

PSAL. LXXVII. עז

.cantus Asaph ipsi , Iduthum super Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃ 1

תרגום TARGUM.

אֲמַרִית לְמִתְלַעְבִין לָא תִתְלַעְבוּן וְרַשִׁיעַיָא לָא תְרִימוּן׃ 5
אֵיקָר׃ לָא תְרִימוּן לְמִרוֹמָא אֵיקָרְכוֹן אַתּוּן דִּי מְמַלְלִין׃ 6
בְּרוּקְקָא וּבְגִדּוּפִין׃ אֲרוּם לֵית בַּר מִנִּי מִמַּדִּנְחָא וְעַד׃ 7
מַעַרְבָא וְלָא מִן צְפוּנָא דְּמַדְבְּרִיָא וּמִן דְּרוֹמָא אֲחַר טוּרָיָא׃ 8
אֲרוּם אֱלָהָא דַּיָּן זַכֵּי דִּנְן יַמִּיךְ וּדְנָן יְרוּמֵם׃ אֲרוּם כָּס׃ 9
דְּלִוּט בִּידָ יֵי וְחַמַר עֶשֶׁן מְלֵי מְזִינַת מְרִרְתָּא לְטַלְטָלָא׃ 10
מִדַּעַת דִּי רַשִׁיעַיָא וּמַה דִּשְׁרֵי מִנֵּיהּ קְשִׁי מִן דִּין קַדְמָאִין׃ 11
בְּרַם דִּידְרִיהָא וּפַקְטִיהָא יְמַצְצוּן יִשְׁתּוּן כָּל רַשִׁיעֵי אַרְעָא׃ 12
וַאֲנָא אֲתַנֵּי לְעָלַם נַסִּיא אֲשַׁבַּח לֵאלָהָא דְיַעֲקֹב׃ וְכָל׃ 13
תְּקוּף רוּם רַשִׁיעַיָא אֶמְאִיךְ אֶתְחַל שִׁנּוּן מִתּוּקְפֵהוֹן יִתְרוֹמֵם׃
תְּקוּף רוּמְהוֹן דְּצַדִּיקַיָא׃

עו

לְשַׁבְּחָא בְּתִשְׁבַּחְתָּא הִשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף שִׁירָא׃ 1
אִתְיְדַע בִּדְבֵית יְהוּדָה אֱלָהָא בִּדְבֵית יִשְׂרָאֵל רַב שְׁמֵיהּ׃ 2
וַהֲוָה בִירוּשְׁלֵם בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ וּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ׃ 3
בְּצִיּוֹן׃ כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל רְעוּתֵיהּ אֲשַׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ׃ 4
בֵּינֵיהוֹן חַסָּן חֵבֶר גִּרְדִּין וְקַשְׁתִּין דַּעֲמִיָא מְגִיחֵי קְרָבָא׃ 5
תְּרֵיסָא וְסַרְחֵי קְרָבָא בְּטֵשׁ לְעָלְמִין׃ נְהִיר דְּחִיל אַתְּ אֱלָהָא׃ 6
מְשַׁבַּח מִן בֵּית מַקְדְּשָׁךְ יְוִעוּן מִן קֳדָמָךְ מַלְכֵיָא דְיִתְבָּרְכִין׃ 7
בְּכַרְכֵי טוּרֵיָא אַתְּ בֵּית כְּנִישׁוּת בּוּחְתָּנוּן׃ אִשְׁלְחוּן׃ 8
מְעַלַּיְהוֹן יְנֵי קְרָבָא נְגַרֵי לִבָּא אִתְנַמְנְמוּ בְשִׁנְתְּהוֹן וְלָא׃ 9
סַפִּיקוּ כָּל גַּבְרֵי חֵילָא לְמֵיחַד יְנֵיהוֹן בִּידֵיהוֹן׃ מִסַּוּפְתָּךְ׃ 10
אֱלָהָא דְיַעֲקֹב דְּמִכּוּן אַרְתִּיכִין וּפְרַשִׁין אִתְעַקַּרוּ׃ אַתְּ דְחִיל׃ 11
אַתְּ הוּא אֱלָהָא וּמַן יְקוּם קֳדָמָךְ מֵעֵדָן דְּיִתְקוֹף רוּגְזָךְ׃ מִן׃ 12
שְׁמַיָּא אַשְׁמַעְתָּא דִּין אַרְעָא דְעַמְמַי דְחִילַת וְאִתְרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃
שְׁרוֹכַת׃ אֲמָרִין צַדִּיקַיָא יְקוּם לְדִינָא עִם רַשִׁיעַיָא אֱלָהָא׃ 13
לְמִפְרַק מִן יְרוּתוּן כָּל עֲנִיָתֵנֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ כַּד אֲנַתְּ׃ 14
רְגֵז עַל עַמָּךְ אֲנַתְּ מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן וְתִהְנוּן יוֹרִין לְשִׁמְהוֹן וּשְׁאָרָא׃ 15
דְּרִתְחָא דְאִשְׁתְּאַר לָךְ מִן רוּגְזָא דִי רְגוּזָא עִם רַשִׁיעַיָא אֱלָהָא׃ 16
עַשְׁיָא׃ וַחֲא אֲרוּם כַּד יִתְקוֹף רוּגְזָךְ עַל עַמָּךְ יְתוּבוּן וְיוֹרִין׃ 17
לְשִׁמְהוֹן וְאַנְתְּ תְּאַב מִן רוּגְזָא בְּרַם עַל שְׁאַר עַשְׁיָא מְנֵי רוּגְזָא׃
תְּוֵרִין׃ נְדָרוּ נְדָרִין וְשַׁלְּמוּ קֳדָם יֵי אֱלָהֲכוֹן כָּל דִּיתְבָּרְכִין׃ 18
חָוֵר חָוֵר לְמִקְדְּשֵׁיהוֹן יְיַתְּוֹן קוּרְבָּנַיָא לְבֵית מוּקְדְּשָׁךְ דְּחִיל׃
יְעֵר נִפּוּחַ רוּחֲהוֹן דְּרַבְרְבַיָא דְחִילָא עַל כָּל מַלְכֵי׃ 19
אַרְעָא׃

עז

לְשַׁבְּחָא עַל יַד יְדוּתוּן לְאָסָף תּוּשְׁבְּחָא׃ 1

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixi subſannatoribꝰ,Ne derideatis : & impiis, 5
ne extollatis cornu. Ne extollatis in excelſum 6
gloriam veſtram, vos loquentes in fortitudine
& opprobriis. Quoniam non eſt ali ꝰ præter me 7
ab Oriente uſq; ad Occidentem, à Septentrio-
ne deſertorũ & ab Auſtro loco montium. Quo- 8
niam Deus eſt judex juſtus; hunc humiliabit, &
illum exaltabit. Quoniam calix maledictionis 9
eſt in manu Dñi, & vinum forte, plenum mixti-
one amaritudinis ad tollendam ſcientiam impi-
orum: quod verò projecit ab illo, *durius eſt hoc*
priorum: fæces autem & amurcas ejꝰ fugent &
epotabunt omnes impii terræ. Ego autem nar- 10
rabo in æternum miracula illa, laudabo Deum
Jaacob. Et *omnem* fortitudinem excelſam im- 11
piorũ humiliabo: *evellam eos* à fortitudine ſua;
exaltabitur robur ſublimitatis *juſtorum*.

Ad laudandum in laude, Pſalmus per manum 1
Aſaph, [*&*] canticum. PSAL. LXXVI.

NOtus eſt in domo Jehudah Deus; in domo 2
Iſraelis magnum nomen ejꝰ. Et fuit in Je- 3
ruſalem domus ſanctuarii ejus, & habitaculum
majeſtatis *ſanctæ* ejꝰ in Sion. Quando fecit do- 4
mus Iſrael voluntatem ejus, locavit majeſtatem
ſuam inter eos: ibi confregit ſagittas & arcus
populorum præliantium: *ſcutũ*, aciéſq; belli de- 5
ſtruxit in perpetuum. *Splendidus*, timendus tu
Deus, laudatus à domo ſanctuarii tui; contre- 6
miſcant ab aſpectu tuo reges, habitantes in ar-
cib ꝰ montium, loco domꝰ congregationis præ-
dæ ipſorum. Abjecerunt à ſe arma bellica for- 7
tes corde, dormitarunt in *ſomno ſuo*, & non
valuerunt omnes *viri roboris* apprehendere ar-
ma ſua manibꝰ ſuis. Ab increpatione tua Deus 8
Jaacob dormierunt, currus & equites ſunt ſub-
verſi. Tu timendꝰ es, *tu ipſe Deus*, & quis ſtabit 9
coram te *ex* tempore quo exarſerit furor tuus.
De cœlis audiri feciſti judiciũ: terra nationum 10
timuit; [*ſed*] terra Iſrael quievit. Dicunt juſti, 11
Exurgat ad judiciũ cum impiis Deꝰ, ut redimat
de manibꝰ eorũ omnes mites terræ in perpetuũ.
Cum tu iraſceris in populũ tuũ, tu ejꝰ miſereris: 12
ipſi verò confitebuntur nomini tuo; at reliquũ
furoris quod remanſit tibi ab ira qua iratꝰ fuiſti,
præparabis ad diſperdendas gentes. *Targũ ali-*
ud: Nã cùm excanduerit ira tua in populũ tuũ,
convertentur & confitebuntur nomini tuo; *te*
quoq; pœnitebit ira: at in reliquos populos arma
furoris apparabis. Vovete vota & reddite co- 13
rã Dño Deo veſtro: oẽs qui habitant in circui-
tu ſanctuarii ejꝰ adducant oblationem in domũ
ſanctuarii terribilis. Comprimet tumorẽ ſpiritꝰ 14
magnatũ, [*Deus*] timendꝰ ſuper oẽs reges terræ.

Ad laudandum per manum Idutun ipſi Aſaph 1
hymnus PSAL. LXXVII.

Tu dixiſti ſtultis, Ne deſipiatis: & impiis, Ne 5
attollatis cornu, Et ne attollatis in ſublime 6
cornu veſtrum, neve loquamini collo erecto.
Nam non eſt evaſio ab Occidente, neq; à de- 7
ſerto montium: Siquidem Deus eſt judex: 8
hunc deprimit, illum autem extollit. Nam 9
calix in manu Domini, & plenus eſt miſtione
vini fæculenti: inclinavit ab hoc ad illum,
fæcem ejus exugent ac bibent omnes impii
terræ. Ego verò vivam in æternum, & can- 10
tabo Deo Jacob. Et omnia cornua impiorum 11
præcidam, & extollentur cornua juſtorum.

PSAL. LXXVI.

Aſaphi. Quum vaſtata fuit Rabbath filio- 1
rum Amnon. Præterea indicat ultionem ju-
dicii Chriſti adverſus impios. Verſ. 22.

NOtus eſt in Judha Deus, & in Iſrael ma- 2
gnum nomen ejus. Erit in Salim taber- 3
naculum ejus, & habitatio illius in Sion. Ibi 4
confregit brachia arcuum, arma, & gladium in
bello. * *Diapſalma.* * Splendens es & 5
unguentis delibutus de monte tuo Potentiſ- 6
ſime; Conturbati ſunt omnes inſipientes cor- 7
de, & dormierunt ſomnum ſuum viri ma- 8
gnanimi, & non potuerunt manus eorum, Ob 9
increpationem tuam Deus Jacob. Conſopiti
ſunt conſcendentes equos: Et tu terribilis es, 10
quis conſiſtat coram te in tali iracundia? De 11
cœlo audire feciſti judicium: terra vidit &
expavit, Cùm exurget Deus ad judicandum, 12
& ad ſalvandos omnes pauperes terræ. Nam 13
conſilium hominis confitebitur tibi, & reſi-
duum furoris ejus amovebit iram. Vovete & 14
perſolvite Domino Deo veſtro; omnes qui
circumaſſiſtunt illi, afferant munera terribili.
Deprimenti ſpiritum principum, & metuen- 15
do regibus terræ.

PSAL. LXXVII.

Aſaphi. De longanimitate Dei, & miracu- 1
lis ejus. Et quomodo vicerit David inimicos
Domini. Verſus 42.

Versio VULG. LAT.

5 Dixi iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquentib⁹, Nolite exaltare cornu.
6 Nolite extollere in altũ cornu vestrũ: nolite loqui adversùs Deũ iniquitatẽ.
7 Quia neq; ab Oriente, neq; ab Occidente, neq; à desertis mõtib⁹: Quoniã De⁹ judex est. Hunc humiliat, & hunc
9 exaltat: Quia calix in manu Dñi vini meri plenus misto. Et inclinavit ex hoc in hoc: veruntamen fæx ejus non est
10 exinanita: bibent omnes peccatores terræ. Ego autem annuntiabo in secu-
11 lum: cantabo Deo Jacob. Et omnia cornua peccatorum confringam: & exaltabuntur cornua justi.

1 In finem, in Laudibus, Psalmus Asaph, Canticum ad Assyrios. LXXV.

2 NOtus in Judæa Deus: in Israel ma-
3 gnum nomen ejus. Et factus est in pace locus ejus: & habitatio ejus in
4 Sion. Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium, & bellum. Illumi-
5 nans tu mirabiliter à montibus æter-
6 nis: Turbati sunt omnes insipientes corde. Dormierunt somnum suum: & nihil invenerunt omnes viri divitia-
7 rum in manibus suis. Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormitaverunt qui a-
8 scenderunt equos. Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua. De
9 cœlo auditum fecisti judicium: terra
10 tremuit & quievit, Cùm exurgeret in judicium De⁹, ut salvos faceret omnes
11 mansuetos terræ. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi.
12 Vovete, & reddite Domino Deo vestro, omnes qui in circuitu ejus af-
13 fertis munera, Terribili Et ei qui auferet spiritum principum, terribili apud reges terræ.

1 In finem, pro Idithun, Psalmus Asaph. LXXVI.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

5 Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖν, καὶ τοῖς
6 ἁμαρτάνουσι, Μὴ ὑψοῦτε κέρας. Μὴ ἐπαίρετε
εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ
7 ἀδικίαν. Ὅτι οὔτε ἀπὸ ἀνατολῶν, οὔτε ἀπὸ δυ-
8 σμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων, Ὅτι ὁ θεὸς κρι-
9 τὴς ὅδε· τοῦτον ταπεινοῖ, καὶ τοῦτον ὑψοῖ. Ὅτι ἀ-
πτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἶνος ἀκράτου πλῆρες κε-
ρασμάτων· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν
ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες
10 οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι
εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ Ἰακώβ. Καὶ πάν-
11 τα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν συγκλάσω, καὶ ὑψω-
θήσονται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου.

1 Εἰς τὸ τέλος· ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ· ᾠδὴ πρὸς τὸν Ἀσσύριον. οε'.

2 Γνωστὸς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ Ἰσραὴλ
3 μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρή-
νῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν
4 Σιών. Ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅ-
πλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. ΔΙΑΨΑΛΜΑ.
5 Φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων,
6 Ἐπεγράνθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ· ἐ-
κοιμήθησαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον οὐδὲν πάντες
7 οἱ ἄνδρες τῶν πλούτων τῇ χειρὶ αὐτῶν. Ἀπὸ τῆς ἐπι-
πλήξεώς σου ὁ θεὸς Ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπι-
6 βεβηκότες τοῦ ἵππου. Σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς
9 ἀντιστήσεται σοι ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου; Ἐκ τῶν
10 οὐρανῶν ἠκούτισας κρίσιν, γῆ ἐφοβήθη καὶ ἡσύ-
χασεν, Ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν,
τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς καρδίας.
11 ΔΙΑΨΑΛΜΑ. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξο-
μολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκαταλείμμα ἐνθυμίου
12 ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε καὶ ἀποδοτε κυρίῳ τῷ
θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα
13 τῷ φοβερῷ· Καὶ ἀφαιρεμένῳ πνεύματα ἀρ-
χόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς
γῆς.

1 Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ Ἰδιθοὺν ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. οδ'.

Versio Æ THIOPICA.

4 Dixi iniquis, Nolite iniquè agere: 5
& delinquentibus, Nolite exaltare
cornu [g]. 5 Nolite (f) extollere in
altum cornu vestrum: Nolite loqui
adversùs Deum iniquitatẽ. 6 Quo
niam neque ab Oriente, neq. ab Oc- 7
cidente, neque à desertis montium.
Hunc 8
humiliat, & hunc exaltat: Quia ca-
lix in manu Domini [h] vini meri
plenus misto. 8 Et [i] inclinavit ex
hoc in (g) hunc: Veruntamen (h) [k]
fæx ejus non est exinanita: bibent o- 9
mnes peccatores terræ. 9 Ego autem 10
in sæculum (i) gaudebo: psallam Deo
Jacob. 10 Et omnia cornua peccato- 11
rum (k) confringam: & exaltabun-
tur cornua (l) justi.

In finem, [a] in hymnis, Psalmus ipsi 1
Asaph, Canticum ad (a) Assyrium.
LXXV.

1 NOtus in Judæa Deo, in Israel 2
magnum nomen ejus. 2 Et 3
factus est in pace locus ejus: & ha-
bitatio ejus in Sion. 3 Ibi confregit 4
(**) potentias arcuũ, scutũ, et gladi-
um, & [b] bellum, DIAPSALMA.
4 (b) Illuminas tu mirabiliter à mõ- 6
tibus æternis: Turbati sunt omnes
insipientes corde. 5 Dormierunt so- 7
mniũ suũ, et nihil invenerunt omnes
viri divitiarum (c) manibus suis.
6 (d) Ab increpatione tua, Deus Ja-
cob, dormitaverunt [c], qui ascende-
runt equos. 7 Tu terribilis es: et quis 8
(e) [d] resistet tibi ab ira tua? 8 De 9
cœlo (f) audi-um fecisti judicium:
terra timuit, & quievit: 9 Cùm ex- 10
urgeret in judicium Deus; ut salvos
faceret omnes (g) mites corde. DIA-
PSALMA. 10 (h) Quoniam [e] 11
cogitatio hominis confitebitur tibi:
& reliquiæ cogitationis diem festum
agent tibi. 11 Vovete, & reddite 12
Domino Deo (i) nostro. Omnes qui
in circuitu ejus, offerent munera:
Terribili, Et ei, qui auferet (k) spi- 13
ritus principum: terribili apud re-
ges terræ.

In finem, pro (a) Idithum, Psalmus 1
ipsi Asaph. LXXVI.

INTERP. ÆTHIOP. [g] vestrum. [h] vini nequaquam mixti, & plenus hausitus ejus. [i] effundit illud ex [k] turbidum vinum ejus non est effusum: & bibent illud omnes PSAL. LXXV. [a] Psalmus ipsi Asaph, [b] bellum: & ibi confregit cornua. [c] omnes, qui [d] resistet iræ tuæ [e] cùm cogitaverit homo confitebitur

ወእቤሎሙ: ለኃጥኣኑ: ኢይትዘብሑ፡፡ወእስሂ: 4
ይትዘብሑ፡ኢያትዕሊሑ: ቀርኖሙ፡፡ ወኢያእ 5
ሊሑ: ቀርኖሙ: ወጠተ: ለርያሙ፡፡ወኢይብ
ሉ፡ዐመፃ፡ኅዕለ፡እግዚእብሔር፡፡=> እስመ: 6
ኢእመጽባሕ፡ወኢእመዐራብ፡ ወኢእመአደባ
ረ፡ገደመ፡እሰመ፡እግዚእብሔር፡መስቲኒ፡ወእ 7
ቱ፡፡=> ዘንተ: ያኅሥር: ወዘንተ: ያስብር፡፡እ 8
ስመ: ጽዋዕ: ወጠተ: እደ: እግዚእብሔር፡፡ወ
ደነ፡ዘኢኃነ፡ቱሰብ፡ዘመሶእ: ቅድሜሁ፡፡=> 9
ወሶጦ፡እመዝነቱ፡ወጠተ፡ዝነቱ፡፡ወባሕቱ፡ጠ 10
ሕሱ፡ኢይትስዐ፡፡ወይሰትይመ፡ኵሎሙ፡ኃ
ጥእኑ፡ መድር፡፡=> ወእኁሰ፡እትፈሣሕ፡ለዓለ 11
ም፡፡ወእዜመር ፡ለአመለከ፡ያዕቀብ፡፡=> ወ 12
እሰብር ፡ ለቅርኑተ ፡ ኃጥኣኑ፡፡ወይትሰዐል፡ ለ
ቅርኑተ፡ጻድቃኑ፡፡=>

ፍጻሜ፡መዝሙር፡ዘለአሳፍ፡ማኅሌት፡
ዘበለእኑተ፡ለሶርያኑ፡፡

ርቱ ተዐወቀ: እግዚእብሔር ፡ በይሁደ፡፡ወዐ 1
ቢይ ፡ ስሙ ፡ በእስራኤል፡፡=> ወኀበረ ፡ በሰላ 2
ም፡ብሔር፡፡ወማኅደርዚሃ: ወስተ፡ጽዮን፡፡=> 3
ወበዘኃት፡፡ወበዘሀደ ፡ ሰበረ ፡ እቅናተ፡፡=> ሊ 4
ንተ: ታበርህ ፡ ሙኑነ፡፡እመአድባር ፡ ዘለዓለ 5
ሙ፡፡ደነገፀ፡ኵሎሙ: ኢብደነ: ልብ፡፡=> ወ 6
ሐለሙ: ኅልም ፡ ወአልበ ፡ ዘረከቡ፡፡ኵሎሙ፡ሰ 7
ብእ ፡ ሰብዕለ ፡ ኢደዊሁ፡፡=> እመተግዛጽ 6
ት: ኦመሰከ: ያዕቆብ፡፡ደቆሱ: ኵሎሙ፡እሰ: 8
ደዲአኑ ፡ ለፈረስ፡፡=> ወአትተሰ ፡ ኀፈመ: 9
ለንተ ፡፡ ወሙኑ ፡ ይትቃወሞ ፡ ለመዐትከ፡፡=> 10
እመሰማይ ፡ ታዘመአ: ፍትሐ፡፡መድርኒ፡ፈር 8
ሀት: ወአርመመት፡፡=> ሰበ: ተንዘአአ:እግዚ 9
ለብሔር ፡ ለሠኃየ፡፡ከመ ፡ ያደኅኖሙ ፡ ለኵ 10
ሉ ፡ የዋሃኑ ፡ ልብ፡፡=> እስመ ፡ እመፈቀዶ. 11
የአመነከ ፡ ሰብእ ፡፡ ወእመተረፈ ፡ ሕሊናሁ
ሙ: ይገብር ፡ በዓለከ፡፡=> ብፁዕ ፡ ወይኩ፡ለ 12
እግዚእብሔር ፡ ለመባከነ፡፡ ወኵሎሙ:እሰ:
ለወዱ. ያበውሉ ፡ ለመን፡፡=> ለግሩመ: ዘ 13
ያወፅእ ፡ ነፍሰመ ፡ ለመሳእክት ፡፡ ወይገርመ:
እመነገሥተ:መድር፡፡

ፍጻሜ፡ዘበእኑተ፡ሊይትመ:መዝሙ
ር፡ዘለአሳፍ፡፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * قُلْتُ لِلْخَالِفِي النَّامُوسِ لَا تُخَالِفُوا النَّامُوسَ * وَلِلْخَاطِئِ لَا تَرْفَعُوا قَرْنَكُمْ * وَلَا تَعْلُوا قَرْنَكُمْ
6 إِلَى الْعُلُوِّ * وَلَا تَتَكَلَّمُوا عَلَى اللَّهِ ظُلْمًا * فَإِنَّهُ لَا مِنَ الْخَارِجِ وَلَا مِنَ الْمَغَارِبِ * وَلَا مِنَ الْجِبَالِ
7 الْبَرِّيَّةِ * بَلْ هُوَ اللَّهُ الدَّيَّانُ يَضَعُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْفَعُ مَنْ يَشَاءُ * وَإِنَّ بِيَدِ الرَّبِّ كَأْسًا مَمْلُوءَ خَمْرًا
8 صِرْفًا مَمْزُوجَةً وَيَمِيلُ مِنْ هَذَا إِلَى هَذَا * لَكِنْ عَكَرُهَا لَمْ يُعْرَفْ يَشْرَبُهُ جَمِيعُ خُطَاةِ الْأَرْضِ * وَأَنَا
9 أُبَشِّرُ إِلَى الْأَبَدِ * وَأُرَتِّلُ إِلَهَ يَعْقُوبَ * وَأُحَطِّمُ جَمِيعَ قُرُونِ الْخُطَاةِ * وَيُرْفَعُ قُرْنُ الصِّدِّيقِ *
10 اَللَّلُويَا *

Dixi prævaricatoribus, Ne prævaricemi- 5
zi legem: & peccatoribus, Ne attollatis
cornu vestrum. Et ne erigatis cornu ve- 6
strum in altum: & ne loquamini de Deo
scelestè. Nam non ab Oriente, neque ab 7
Occidente, neque à montibus desertis,
Sed ipse est Deus judex: humiliat quem 8
vult, & exaltat quem vult. Et verò in 9
manu Domini calix plenus vino puro tem-
perato, & inclinatur ab hoc ad hunc: ve-
rùm fæx ejus non est effusa: bibunt eam
omnes peccatores terræ. At ego exultabo 10
in æternum, & psallam Deo Jacob. Et 11
confringam omnia cornua peccatorum, et
exaltabitur cornua justi. Alleluja.

1 * الْمَزْمُورُ الْخَامِسُ وَالسَّبْعُونَ * لِأَصَافَ بِسِكَةٍ لِأَجْلِ الْحَبِيبِ *
* وَعَدَدٌ * كَذَ * اسْتِيكِنْ *

PSAL. LXXV.

Asapho canticum pro dilecto. 1
Et num.ver.24.

2 * اللَّهُ ظَاهِرٌ فِي الْيَهُودِيَّةِ * وَعَظِيمٌ اسْمُهُ فِي إِسْرَائِيلَ * صَارَ مَوْضِعُهُ فِي السَّلَامَةِ * وَفِي صَهْيُونَ
3 مَسْكَنُهُ * هُنَاكَ كَسَرَ عِزَّ الْقَوْسِ وَالسِّلَاحِ وَالسُّيُوفِ وَالْحَرْبِ * أَنْتَ تُضِيءُ عَجِيبًا مِنَ الْجِبَالِ
4 الدَّهْرِيَّةِ * اضْطَرَبَ جَمِيعُ الَّذِينَ لَا يَفْهَمُونَ بِقُلُوبِهِمْ * وَنَامَ الرِّجَالُ الْأَشِدَّاءُ * وَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى
5 تَحَلُّلِ أَيْدِيهِمْ * مِنْ سَخَطِكَ يَا إِلَهَ يَعْقُوبَ * نَعَسَ رُكَّابُ الْخَيْلِ * أَنْتَ مَرْهُوبٌ فَمَنْ يَقْدِرُ أَنْ
6 يَقَاوِمَكَ * مِنْ الزَّمَانِ غَضَبُكَ كَائِنٌ * سَمِعْتَ حُكْمًا مِنَ السَّمَاءِ * فَجَزِعَتِ الْأَرْضُ وَسَكَتَتْ * عِنْدَ
7 مَا يَقُومُ اللَّهُ لِلْحُكْمِ * وَيَخْلُصُ جَمِيعَ وُدَعَاءِ الْأَرْضِ * لِأَنَّ ضَمِيرَ الْإِنْسَانِ يَعْرِفُ لَكَ * وَبَعْدَ
8 لَكَ فِي سِنِّ * أَنْذِرُوا وَأَوْفُوا الرَّبَّ إِلَهَنَا كُلُّ الطَّالِبِينَ لَهُ * يَأْتُونَ بِالْقَرَابِينِ الْحَسَنِ * وَنَازِعِ أَرْوَاحِ
9 السَّلَاطِينِ * الْمَرْهُوبِ عِنْدَ جَمِيعِ مُلُوكِ الْأَرْضِ * اَللَّلُويَا *

PSAL. LXXV.

Deus manifestus est in Judæa, et ma- 2
gnum est nomen ejus in Israële. Fa- 3
ctus est locus ejus in pace, & in Sion ha-
bitaculum ejus. Ibi confregit fortitud- 4
nem arcuum, & armorum, & gladiorum, -
& belli. Tu splendes mirabiliter è mon- 5
tibus æternis. Conturbati sunt omnes qui 6
non intelligunt cordibus suis, & dormi-
runt viri fortes, nec potuerunt implere
manus suas. Ob furorem tuum, O Deus 7
Jacob, dormitaverunt ascensores equo-
rum. Tu es terribilis, & quis poterit re-
sistere tibi? ab intervallo ira tua viget. 8
Audire fecisti judicium de cœlo; & ex- 9
pavit terra, & quievit, Quando exur- 10
get Deus ad judicium & ad salutem o-
mnium mansuetorum terræ. Quoniam 11
mens hominis confitebitur tibi, & subji-
cietur tibi in secreto suo. Votis & fol- 12
vite Domino Deo nostro omnes quæ ejus
eum afferant sacrificia Tremendo, Et eri- 13
pienti spiritus Imperatorum, metuendo
apud omnes reges terræ. Alleluja.

1 * الْمَزْمُورُ السَّادِسُ وَالسَّبْعُونَ * لِأَصَافَ * وَعَدَدٌ * جَ * اسْتِيكِنْ *

PSAL. LXXVI.

Asapho. Et num.ver.43. 1

תהלים : עח

קולי אל־אלהים ואצעקה קולי אל־אלהים והאזין אלי׃ 2
ביום צרתי אדני דרשתי ידי׃ לילה נגרה ולא 3
תפוג מאנה הנחם נפשי׃ אזכרה אלהים ואהמיה 4
אשיחה׃ ותתעטף רוחי׃ סלה׃ אחזת שמרות 5
עיני׃ נפעמתי ולא אדבר׃ חשבתי ימים מקדם 6
שנות עולמים׃ אזכרה נגינתי בלילה עם־לבבי 7
אשיחה ויחפש רוחי׃ הלעולמים יזנח׳ אדני 8
ולא־יסיף לרצות עוד׃ האפס לנצח חסדו 9
גמר אמר לדר ודר׃ השכח 10
חנות אל־קפץ באף רחמיו סלה׃ ואמר חלותי 11
היא שנות ימין עליון׃ אזכיר מעלליה׳ כי־אזכרה מקדם 12
פלאך׃ והגיתי בכל־פעלך ובעליליותיך אשיחה׃ 13
אלהים בקדש דרכך מי־אל גדול כאלהים׃ אתה האל 14
עשה פלא הודעת בעמים עזך׃ גאלת בזרוע 15
עמך בני־יעקב ויוסף סלה׃ ראוך מים׳ אלהים 16
ראוך מים יחילו אף ירגזו תהמות׃ זרמו מים׳ 17
עבות קול נתנו שחקים אף־חצציך יתהלכו׃ קול רעמך׃ 18
בגלגל האירו ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ׃ בים 19
דרכך ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו׃ נחית 20
כצאן עמך ביד־משה ואהרן׃ 21

PSAL. LXXVIII. עח

משכיל לאסף האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי־ 1
פי׃ אפתחה במשל פי אביעה חידות מני־קדם׃ אשר 2
שמענו ונדעם ואבתינו ספרו־לנו׃ 3

TARGVM.

קלי קדם יי׳ ואקבל קלי קדם אלהא ואצית 2
מימרי׃ ביום עקתי אולפן מן קדם יי׳ תבעית שרת 3
עלי נבואה בליליא ולית עיני דמעתא ולא 4
תפוג סריבת לאתנחמא נפשי׃ אדכר אלהא 5
וארגוש קדם יי׳ אמלל ותשתחלהי רוחי לעלמין׃ 6
אחרנא תימור׳ רעיני אטרפית ולא אמלל׃ 7
מניתי יומין טבין דמן לקדמין שניא טביא דמן 8
עלמין׃ אדכר חושבחתי בליליא עם הרהורי 9
לבבי אמלל ויבלש נפשא מגדע דרוחי׃ האפשר 10
די לעלמין ירחק יי׳ ולא יוסיף לאתרעיא חוב׃ 11
האפשר די פסק לעלמין טוביה שלים פתגם 12
דביש על כל דר ודר׃ האפשר דאתנשי לחיסא 13
אלהא אין סליק ברוגזיה מן למכמר רחמוי 14
לעלמין׃ ואמרית מרעותי היא אשתנו גבורת 15
ימין עלאה׃ ואמרית בעותי היא שנין דקץ 16
מימין׃ אדכר עובדי אלהא ארום אדכר מן 17
לקדמין פרשותך׃ ורגנית בכל עובדך טביא 18
ובתסקופי נסיך אמלל אלהא דקדישין אורחתך׃ 19
מן אלהא רבא באלהא דישראל׃ את הוא 20
אלהא עביד פרישן הודעתך בעמיא עושנך׃ 21
פרקתא בגבורת ארעך עמך בניא דאוליד יעקב 22
ויוסף לעלמין׃ חמון שכנתך בני יעקב אלהא 23
חמון גבורתך על יתא רתחון עמיא לחוד 24
אתרגזון תהומיא׃ אחיתו מיא ענני שמיא קלין 25
יהבו שחקי לחוד בפי גרדך אולין ומשתלהבין׃ 26
קל אכליותך בגלגלא אשתמע אנהירו ברקין 27
תבל רגזת ואתרגיפת ארעא׃ ביתא דסוף אורחך׃ 28
ובכשך במין סגיעין ורשומתך פסיעתך לא 29
אתידעו׃ דברתא היך ענא עמך ביד משה 30
ואהרן׃

עח

שקלא דרוח קדשא על ידוי דאסף אצית עמי 1
אורייתי אצלון אודניכון למימרי פומי׃ אפתח 2
בסתל פומי אביע חידון דמן לקדמין׃ די שמענן 3
וידענן להון ואבהתן חניאו לנא׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

VOx mea coram *Domino*, & clamabo 2
voce mea coram Deo, & *attendit* verbo
meo. In die afflictionis meæ eruditionem 3
ab aspectu Domini quæsivi: habitavit au-
tem super me *prophetia*; nocte stillavit
oculus me[a] lachrymas, nec cessabit; renuit
consolationem accipere anima mea. Re- 4
cordabor Dei & tumultum edam: coram
Dño *loquar*, & lassabitur spirit[us] meus in
æternum. Apprehendisti palpebras oculo- 5
rum meorum: corrept[us] sum, & non loquar.
Numeravi dies bonos à principio, annos 6
felicitatis à seculis. Recordabor laudis meæ 7
in nocte; cùm cogitationib[us] cordis mei lo-
quar, & inquiret res mirandas scientia spi-
tus mei. Nunquid possibile est ut in æter- 8
num aspernetur Dñs; ut non apponat ut
bene velit ulteriùs? Nunquid possibile est 9
ut defecerit in æternum sua benignitas:
atq; completum fuerit verbũ malum super
omnem generationem & generationem?
Nunquid est possibile ut oblit[us] sit misereri 10
Deus; si ira percitus est, ut non incalescant
misericordiæ ejus in æternum? Et dixi, In- 11
firmitas mea hæc: mutatio potentis dexteræ
excelsi. *Targum aliud*: Et dixi, *Petitio*
mea hæc: *anni finis à dextera*. Recordabor 12
operum *Dei*, quapropter memor ero ab in-
itio mirabilium tuorum. Meditatus autem 13
sum in omnib[us] operibus tuis optimis, & de
adinventionib[us] miraculorum tuorũ loquar.
De[o] quàm sanctæ sunt viæ tuæ! quis Deus 14
magn[us] sicut Deus Israel? Tu es ipse De[us] fa- 15
ciens miranda: notã fecisti in populis forti-
tudinẽ tuã. Redemisti potentia brachii tui 16
populũ tuum; filios quos genuit Jaacob,
enutrivit Joseph in secula. Viderunt maje- 17
statem tuam *in* medio maris Deus, viderunt
virtutem tuam super mare; contremiscenti-
bus populis, nec non interturbatis abyssis.
Effuderunt aquas nubes cœlorum, voces 18
dederunt æthera, sed & spicula sagittarum
tuarũ discurrebant & accendebantur. Vox 19
tonitrui tui in rota audita est: illuminaverũt
coruscationes orbẽ: infremuit, et commota
est terra. In mari Suph via tua, & semitæ 20
tuæ in aquis multis, & vestigia gressuũ tuo-
rum non sunt agnita. Deduxisti sicut oves 21
populũ tuum per manũ Mosseh & Aharon.

Intellect[us] Spirit[us] sancti per manũ Asaph. 1

PSAL. LXXVIII.

AUsculta popule mi legem meam, incli-
nate aures vestras ad verba oris mei. Ape- 2
riã in parabola os meũ; eloquar ænigmata,
quæ fuerũt à principio. Quæ audivim[us] & quæ cognovim[us], & patres nostri nunciaverũt nobis. 3

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

VOce meâ ad Deum clamavi, & exaudivit 2
me: & extuli vocem meam ad eum, &
respondit mihi. In die angustiæ meæ Domi- 3
num quæsivi, & manus ejus nocte flagellavit
me, & non quievi, nec erat consolator ani-
mæ meæ. Memoriâ recolui Deum, & con- 4
turbatus sum: & meditatus sum, & exagi-
tatus est spiritus meus, Atque occupaverunt 5
me vertigines in oculis meis: obmutui, &
non sum locutus. Recensui dies meos pristi- 6
nos, & annos æternos memoriâ repetii: Co- 7
gitavi noctu, & in corde meo cogitavi, &
perscrutatus sum spiritum meum ac dixi, In 8
æternum oblitus est mei Dominus, nec addet
ultrà esse mihi placidus: Aut fortè in æter- 9
num amoyebit bonitatem suam à me: aut
complebit verbum suum in generationem ge-
nerationũ: Aut obliviscitur Deus misereri: 10
vel contrahit misericordias suas in ira sua.
Dixi, Infirmitas mea est; & repetita plaga sunt 11
hæc dexteræ Excelsi; Nam recordat[us] sum olim 12
mirabilium tuorum: Et meditatus sum cuncta 13
opera tua, & artes tuas sum cõtemplat[us]. Deus 14
via tua sancta est, nec est qui magnus sit sicut
Deus noster. Tu es Deus qui edidisti miracu- 15
la, & declarâsti in populis virtutem tuam, Et 16
salvâsti brachio tuo populum tuum, filios Ja-
cob & Joseph. * *Diapsal.* * Viderunt te 17
Deus aquæ, viderunt te Domine mi aquæ, &
timuerunt: etiam abyssi conterritæ sunt, Et 18
nubes profuderunt aquas: ediderunt fragô-
rem cœli cœlorum, sagittæ quoque tuæ evo-
lant, Et vox tonitruorum tuorũ in rotis: il- 19
luminârunt fulgura tua orbem; conturbata est
& contremuit terra. In mari via tua, & se- 20
mitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua mini-
mè deprehensa sunt. Duxisti populum tuum 21
sicut oves per manum Mosis & Aharon.

PSAL. LXXVIII.

*Asaphi. Innuit in eo ut servent mandata 1
Domini, & ne sint ut patres eorum, Vers. 162.*

POpule mi, auscultate legem meam, & ac-
quiescite, & inclinate aures vestras ad ser-
mones oris mei. Ecce enim aperiam os me- 2
um ad proverbia, referámq; parabolas anti-
quas, Quas audivimus, cognovim[us] eas, quasq; 3
etiam patres nostri narraverunt nobis;

Versio VULG. LAT.

2 VOce meâ ad Dominum clamavi: voce meâ ad Deum, & intendit
3 mihi. In die tribulationis meæ Deum exquisivi, manibus meis nocte contra eum: & non sum deceptus. Renuit
4 consolari anima mea, Memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum;
5 & defecit spiritus meus. Anticipaverunt vigilias oculi mei: turbatus sum,
6 & non sum locutus. Cogitavi dies antiquos: & annos æternos in mente
7 habui. Et meditatus sum nocte cum corde meo, & excercitabar, & scope-
8 bam spiritum meum. Numquid in æternum projiciet Deus: aut non ap-
9 ponet ut complacitior sit adhuc? Aut in finem misericordiam suâ abscindet,
10 à generatione in generationem? Aut obliviscetur misereri Deus? aut con-
tinebit in ira sua misericordias suas?
11 Et dixi, Nunc cœpi: hæc mutatio
12 dexteræ Excelsi. Memor fui operum Domini: quia memor ero ab initio
13 mirabilium tuorum. Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinven-
14 tionibus tuis exercebor. Deus, in Sancto via tua: quis Deus magnus sicut
15 Deus noster? Tu es Deus qui facis mirabilia. Notam fecisti in populis vir-
16 tutem tuam: Redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Jacob, & Joseph.
17 Viderunt te aquæ, Deus, viderunt te aquæ: & timuerunt, & turbatæ sunt
18 abyssi. Multitudo sonitûs aquarum: vocem dederunt nubes. Etenim sagit-
19 tæ tuæ transeunt: Vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ: commota est & contremuit
20 terra. In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis: & vestigia tua non
21 cognoscentur. Deduxisti sicut oves populum tuum, in manu Moysi & Aaron.

1 Intellectûs Asaph. LXXVII.

A Tendite, populo me', legem meâ: inclinate aurem vestram in verba
2 oris mei. Aperiâ in parabolis os meû: loquar propositiones ab initio. Quanta audivimus & cognovimus ea: & patres nostri narraverunt nobis.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

2 Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἡ
3 φωνή μου πρὸς τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι. Ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα, τῇ χειρί
μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην.
4 ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου· Ἐμνή-
σθην τοῦ θεοῦ, καὶ εὐφρανθήν, καὶ ἠδολέσχησα, καὶ ἀλ-
γολύχησε τὸ πνεῦμά μου. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ.
5 Προκατελάβοντο φυλακὰς πάνυ οἱ ἐχθροί μου,
ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλάλησα. Διελογισάμην ἡμέ-
6 ρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην, Καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν,
7 καὶ ἐσκάλλον τὸ πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶ-
νας ἀπόπτῃ κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδο-
8 κῆσαι ἔτι; Ἢ εἰς τέλος ἀποκόψει τὸ ἔλεος
9 ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεάς; Ἢ ἐπιλήσεται τοῦ οἰ-
κτειρῆσαι ὁ θεός, ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ
10 τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦς; ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Καὶ
εἶπα, Νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δε-
ξιᾶς τοῦ ὑψίστου. Ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου, ὅτι
μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου,
11 Καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν
12 τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω. Ὁ θεὸς ἐν
τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου, τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θε-
13 ὸς ἡμῶν; Σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια, ἐ-
γνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου,
14 Ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν
σου, τοὺς υἱοὺς Ἰακὼβ καὶ Ἰωσήφ. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ.
15 Εἶδόσαν σε ὕδατα ὁ θεός, εἶδόσαν σε ὕδατα
16 καὶ ἐφοβήθησαν, καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι. Πλη-
θὺς ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι·
17 καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται, φωνὴ τῆς
βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. ἐφάνησαν αἱ ἀστρα-
παί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἐτρόμη-
18 σεν ἡ γῆ. Ἐν τῇ θαλάσσῃ ἡ ὁδός σου, καὶ
αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη
19 σου οὐ γνωσθήσονται. Ὡδήγησας ὡς πρόβατα
τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ Μωυσῆ καὶ Ἀαρών.

1 Συνέσεως τῷ Ἀσάφ. οζ'.

Προσέχετε λαός μου τὸν νόμον μου, κλίνατε
2 τὰ ὦτα ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός
3 μου. Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς. Ὅσα
ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτὰ, καὶ οἱ πατέρες ἡ-
μῶν ἐξηγήσαντο ἡμῖν.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl LAT.

2 VOce meâ ad (b) Dominum clamavi, & (c) vox meâ ad
3 Deum: & attendit mihi. In die tribulationis meæ Deum exquisivi,
manibus meis nocte (d) coram eo, & [a] non sum decep-
4 Renuit (e) consolari anima mea: Memor fui Dei,
5 & delectatus sum: (f) [b] gavisus, & defecit spiritus meus. DIA-
PSALMA. 4 [c] Anticipaverunt
6 vigilias (g) omnes inimici mei: turbatus sum, & non sum loquutus.
5 Cogitavi dies antiquos: & annorũ
7 æternorum memor fui. 6 [d] Et me-
8 ditatus sum nocte, cum corde meo
9 gavisebam, & (h) sarriebam spiritũ
meum. 7 Numquid in (i) secula pro-
10 jiciet Deus? & non (k) apponet, ut
benepleceat ei adhuc? 8 Aut in fi-
11 nem abscidet (l) misericordiam à ge-
10 nerations, & (m) generatione? 9 Aut
obliviscetur misereri Deus, aut con-
tinebit in ira miserationes suas?
11 DIAPSALMA. 10 [e] dixi, (n) Nũc
12 cæpi: (o) [e] hæc immutatio dexteræ
Excelsi. 11 Memor (p) fui operũ Do-
13 mini: quia memor ero ab initio [f]
12 mirabiliũ tuorũ. 12 Et meditabor in
omnibus operibus tuis: & in (q) ad-
14 inventionibus tuis [g] gavisam.
13 Deus, in (r) Sanctio via tua: quis
15 Deus magnus, sicut Deus noster? Tu
16 es [h] Deus, qui facis (f) mirabilia.
14 Notam fecisti in populis virtu-
tem tuam: Redemisti in brachio tuo
16 populum tuum, filios Jacob, & (t)
Joseph. DIAPSALMA. 15 Viderũt
17 te aquæ, Deus, viderunt te aquæ,
timuerunt: & turbatæ sunt abyssi.
18 16 [i] Multitudo sonitũ aquarum: 18
(u) vocẽ dederunt nubes. 17 Etenim
19 sagittæ tuæ transeunt: Vox tonitrui
tui in (x) rota. 18 Apparuerunt [k]
fulgura tua orbi terrarum; commota
est, & contremebunda facta est ter-
ra. 19 In mari via tua: & semitæ
tuæ in aquis multis: & vestigia tua
non cognoscentur. 20 Deduxisti sicut
21 oves, populum tuum in manu (y)
Moysi & Aaron.

Intellectûs ipsi Asaph. LXXVII. 1

A Tendite, populus meus, legem meam: inclinate aurem ves-
tram in verba oris mei. 2 Aperiam
2 in parabolis os meum: loquar propo-
sit'ones ab (a) initio. 3 Quanta audivimus,
& cognovimus ea: & patres nostri narraverunt nobis. 3

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጋ ቃልየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር ፡ አጸራኁኩ፡፡ቃ 1
ልየ፡ ኀበ፡እግዚአብሔር፡ ወአጽምአኒ፡፡፡ በ 2
ዕለተ ፡ መንደቤየ ፡ ኀሠሥኩመ ፡ ለእግዚአብ
ሔር፡፡እደዊየ ፡ ሰለፈ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወሊኬዲ
ኑ፡፡፡ ቀብጸት ፡ ነፍስየ ፡ ትቄሠሥት፡፡ተዘ 3
ከርክዐ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወተፈሣሕኩ፡፡ተዘ
ዛዋዕኩኒ፡ ወእንበዘት ፡ ነፍስየ፡፡፡ ተሪከብ 4
ኪወኑ፡ ለሰዓታተ፡ ኵሎሙ፡ ጸሪእትየ፡፡ደነገፀ
ኩዛ፡ ወሊነበብኩ፡፡፡ ወሐሊይኩ፡ መዋዕለ፡ 5
ትካት፡፡ወተዘከርኩ ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ወእንበ
ብኩ፡፡፡ ሰለፈ፡ ተዘዋዕኩ፡ ምስለ፡ ልብየ፡ 6
ወእነቃይኩዋ ፡ ለነፍስየ፡፡፡ በኑ ፡ ለዓለም ፡ 7
ይገድፍ ፡ እግዚአብሔር፡ ወለ፡ደይገሥኑ፡ እ
ንከ፡ ተዘሀይሎ፡፡፡ በኑ፡ ለግውፅ፡ ይመትር ፡ 8
ምሕረቶ፡ ለትውልደ፡ ትውልደ፡፡፡ ወይደሰ 9
ዕኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተዘሀይሎ፡ ወይደፍኑ፡
ምሕረቶ፡ በመዐቱ፡፡፡ ወእስ ፡ እመይእዜ፡ 10
ወጠንኩ ፡፡ ከመዝ ፡ ያስተባሪ ፡ ያሚኖ ፡ ልዑ
ል፡፡፡ ወተዘከርኩ ፡ ግብር ፡ ለእግዚአብሔ 11
ር፡፡እስመ፡እዜከር፡ዘትካት፡ ምስረትከ፡፡፡
ወለአብብ፡ በኵሉ፡ መገበሪከ ፡፡ ወእዛዋዕ፡ በ 12
ግብርከ፡፡፡ እገዝአ ፡ ወስተ ፡ መቅደስ ፡ ፈ 13
ኖትከ፡፡ምኑ፡ለመስከ፡ ዐቢይ፡ ከሙ፡ ለመስከ
ነ፡፡ልነተ፡ እግዚአብሔር፡ ባስቲትከ፡ ዘትገብ
ር ፡ መንክረ፡፡፡ ለርእይኮሙ ፡ ለስዝብከ፡ 14
ኅይለከ፡፡ወለድኅኖከሙ ፡ ለስዝብከ ፡ በመዝ
ራዕትከ፡፡ለደቅቀ፡ ያዕቆብ ፡ ወዮሴፍ፡፡፡ ዮ 15
እዩከ ፡ ማያት ፡ እግዚአ ፡ ርእዩከ፡፡ማያት፡ወ
ፈርሁ፡፡ደነገፁ፡ ቅላያት፡ 16 ማያት፡ ወደመ
ፀ፡ ማያቲሆሙ፡፡ቃለ፡ ወሀበ ፡ ደመና፡ 17 ለሕ
ፃከ ፡ ይወፅሉ፡፡ ቃለ ፡ ነጐድጓድከ ፡ በዕረገባ
ት፡፡፡ ለስተርአየ፡ መባርቅቲሁ፡ ለዓለም፡፡ 18
ር ዕደት ፡ ወአድሀቅለቀት ፡ መድር ፡፡፡ ወ 19
ስተ፡ ባሕር ፡ ፍኖትከ፡፡ወለሰር ከሂ፡ ወስተ፡ማ
ይ፡ ብዙኅ፡፡ወሊይትዐቅቅ ፡ ለሰር ከ፡፡፡ ወ 20
መረሕከሙ፡ ከሙ ፡ ለባግዕ ፡ ለስዝብከ፡፡በእ
ደ፡ሙሴ፡ወአሮን፡፡፡

ዘበአእመሮ፡ዘአሳፍ፡፡

ፍባ ፡ ሕዝቦ፡ ሕግየ፡፡ወጽልው፡ 1
እዝኑሙ፡ ኅበ፡ ቃለ፡ አፈየ፡፡፡ እከሥት ፡ 2
በምስሌ ፡ አፈየ፡፡ወእነግር ፡ አመሳለ ፡ ዘእመ
ትካት፡፡፡ ኵሎ ፡ ዘሰማዕነ፡ ወዘርሊነ፡፡ወ 3
ዘነገሩነ፡አበዊነ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXXVI.* [a] non conculcárunt me: [b] exercitatus sum, [c] Deprehendíti vigiliis omnium inimicorum meorum: [d] Et meditatus sum. Nocte exercitabar cum corde meo, & excitabam animam meam. [e] ita innovatur dextera Excelsi. [f] misericordiæ tuæ. [g] exercebor. [h] Deus solus, [i] Aquæ & sonitus aquarum suarum: [k] fulgura ejus

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * بصوتي أعلنت إلى الرب * ورفعت إلى الله أبتهالي فنظر إلي * في يوم شدتي رغبت إلى الله
3 بسطت يدي في الليل قدامه فزال جزعي * وحين لم يكن لقلبي معزي * ذكرت الله
4 فتعزيت * وعند همي صعرت نفسي * سهرت جميع أعدائي فأدركت مخارسي * فلقيت ولم
5 أنطق * فكرت في الأيام السالفة * وذكرت السنين الذاهبة * وبلوت في الليل * ورعت قلبي *
6 وكنت أفحص بروحي * هل يقصي الرب إلى الأبد * ولا يعود إلى الرضا أيضا * أو يقطع رحمته
7 إلى الانقضاء * أو كمل قوله من جيل إلى جيل * وهل ينسى الله أن يترأف * وهل يمنع
8 تسكطه رأفته عني * فقلت الآن ابتدئت * هذا هو تغير يمين العلي * تذكرت أعمال
9 الرب * لأني أذكر منذ الأزل عجائبك * وأفرح في جميع أعمالك * وأكون دائما في أعمالك *
10 اللهم في القدس طريقك * من الإله عظيم مثل الإهنا * أنت الله هو صانع العجائب * أظهرت
11 في الشعوب قوتك * خلصت شعبك بذراعك * بني يعقوب ويوسف * اللهم رأتك المياه رأتك
12 المياه فخافت * اضطربت الأعماق * وكثر هتيج المياه * أبدت السحب أصواتها * وإن
13 سهامك لنافذة * صوت رعدك في الفلك * أضاءت بروقك المسكونة * اضطربت الأرض
14 وارتعدت * اللهم إن في البحر طريقك وفي المياه الكثيرة * مسالكك وآثارك لا تعرف * هديت
15 شعبك مثل الغنم بيد موسى وهرون * الذين وا

1 * المزمور السابع والسبعون * لآصاف * موعظة للشعب * وعدده * فتن * استيكن *

2 أنصت يا شعبي لوصاياي * أصغوا آذانكم إلى كلام فمي * فإني أفتح فاي بالأمثال * وأنطق
3 بالخفيات الأزلية * التي سمعناها وعلمناها * وحدثونا آباؤنا بها *

V*Oce meâ revelavi Domino, & eleva-* 2
vi ad Deum supplicationem meam,
& respexit in me. In die tribulationis 3
meæ deprecatus sum Deum: extendi ma-
nus meas in nocte coram ipso, & prater-
iit timor meus. Et cum non esset cordi
meo consolator, Recordatus sum Dei, & 4
consolatus sum; & in solicitudine mea
pusilla facta est anima mea. Conjuncti 5
sunt omnes inimici mei, & occupave-
runt præsidia mea: turbatus sum & non
protuli verbum. Mente revolvi dies e- 6
lapsos, & in memoriam revocavi annos
æternos. Et meditatus sum noctu, & 7
evacuavi cor meum. Et perpendebam 8
spiritu meo, utrum propulsaret me Domi-
nus in æternum, nec rediret ad placabili-
tatem amplius. Aut revocaret misericor- 9
diam suam usque in finem, aut explicu-
sit sermo ejus à generatione in generatio-
nem. Et utrum obliviscatur Deus propi- 10
tiari, & num cohibeat in ira sua clemen-
tiam suam à me. Et dixi, Nunc cœpi, 11
hæc est mutatio dexteræ Excelsi. Recor- 12
datus sum operum Domini; nam memor
ero ab æterno mirabilium tuorum. Et le- 13
ditabo omnia facta tua, & ero semper in
operibus tuis. Deus, in sanctitate via tua 14
est: quis Deus fortis sicut Deus noster?
Tu Deus, es factor mirabilium: patefe- 15
cisti inter populos virtutem tuam: Sal- 16
vâsti populum tuum brachio tuo, filios
Jacob & Joseph. Deus viderunt te aquæ: 17
viderunt te aquæ & timuerunt: conturba-
tæ sunt abyssi. Et multiplicatum est 18
murmur aquarum. Ediderunt nubes voces
suas: & quidem sagittæ tuæ sunt pene-
trantes. Fragor tonitrui tui in sphæra: 19
illustrârunt fulgura tua Habitaram: com-
mota est terra atque concussa. Deus, pro 20
fectò in mari est via tua, & in aquis mul-
tis: semitæ tuæ & vestigia tua non cogno-
scuntur. Duxisti populum tuum sicut oves 21
per manum Moysis, & Aharon. Alleluja.

PSAL. LXXVII.

Asapho. Concio ad populum. 1

Et num. ver. 157.

A*usculta, O popule meus, præcepta mea,*
præbete aures vestras sermoni oris
mei: Quoniam aperiam os meum in pro- 2
verbiis & proferã mysteria æterna, Quæ 3
audivimus & cognovimus, quæque signi-
ficârunt nobis patres nostri,

תהלים : עח

laudes narrantes novissimæ generationi ,eorum filiis à *celebimus* Non
4 לֹא נְכַחֵד׳ מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת׳
suscitavit Et .fecit quæ ejus mirabilia & ,ejus fortitudinem & ,Domini
5 יְהוָה וְעֻזּוֹ וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׳ : וַיָּקֶם
præcepit quæ ,Israel in posuit legem & ,Jahacob in testimonium
עֵדוּת׳ בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה׳ שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־
generatio cognoscant Ut .suis filiis ea *notificandum ad* nostris patribus
6 אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׳ : לְמַעַן יֵדְעוּ׳ דּוֹר
Deo in ponant *Et* .suis filiis narrabunt &,surgent: nascentur filii novissima
7 אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלְדוּ יָקוּמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם׳ : וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים
non Et .custodiant ejus mandata &:Dei *studiorum* obliviscantur non & ,suam spem
8 כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׳ : וְלֹא
non generatio ,rebellis & ,declinans generatio ,eorum patres sicut sint
יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא־
Ephraim Filii .ejus spiritus Deo cum fuit fidelis nec : suum cor præparavit
9 הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׳ : בְּנֵי־אֶפְרַיִם
custodierunt Non .*conflitue* die in se verterunt : arcu jacientes ,armati
10 נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־קֶשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׳ : לֹא שָׁמְרוּ
: ejus *studiorum* sunt obliti Et .ambulare *renuerunt* ejus lege in & ;Dei pactum
11 בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מָאֲנוּ לָלֶכֶת׳ : וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו
fecit eorum patribus Coram .eis ostendit quæ ejus mirabilium &
12 וְנִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר הֹרָאָם׳ : נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה
: eos fecit transire & ,mare Rupit .Sohan agro *Ægypti* terra in : *miraculum*
13 פֶּלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה־צוֹעַן׳ : בָּקַע יָם וַיַּעֲבִרֵם
tota & : *interdiu* nube in eos duxit Et .acervum veluti aquas fecit stare &
14 וַיַּצֵּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד׳ : וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־
dedit potum & : deserto in petras Scidit .ignis lumine in nocte
הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׳ : יַבְקַע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁק
fecit descendere & : petra de fluenta eduxit Et .*multum* voraginibus *ut*
16 כִּתְהֹמוֹת רָבָּה׳ : וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסֶּלַע וַיּוֹרֶד
exacerbandum ad ,*ei peccandum ad* adhuc addiderunt Et .aquas flumina tanquam
17 כַּנְּהָרוֹת מָיִם׳ : וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת
cibum petendo : suo corde in Deum tentaverunt Et .solitudine in excelsum
18 עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׳ : וַיְנַסּוּ־אֵל בְּלִבָּבָם לִשְׁאֹל־אֹכֶל
Deus poterit Nunquid : dixerunt ,Deum *in* sunt locuti Et .suæ animæ
19 לְנַפְשָׁם׳ : וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל
,aquæ fluxerunt & ,petram percussit *Ex* ? deserto in mensam *disponere*
20 לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׳ : הֵן הִכָּה־צוּר׳ וַיָּזוּבוּ מַיִם׳
parabit num ? dare poterit panem etiam Nunquid .inundaverunt torrentes &
וּנְחָלִים יִשְׁטָפוּ הַגַּם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין
est succensus ignis & ; est iratus & ,Dominus audivit Ideo ? suo populo carnem
21 שְׁאֵר לְעַמּוֹ׳ : לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׁקָה
credidérunt non Quia .Israel *in* ascendit *nasus* etiam & : Jahacob in
בְיַעֲקֹב וְגַם־אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל׳ : כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ
: desuper *eiberibus* mandavit Et .ejus salute in speraverunt nec ,Deo *in*
23 בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ׳ : וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל
.aperuit cœlorum januas &
וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׳ :

תרגום TARGUM.

4 לָא נְכַסֵּי מִבְּנֵיהוֹן לְדָר בַּתְרֵי מִשְׁתַּעְיָן תֻּשְׁבְּחָתָא
5 דַיְיָ וְעָשְׁנֵיהּ וּפְרִישָׁתֵיהּ דִּי עֲבַד׳ וַאֲקִים סַהֲדוּתָא
בְּבֵית יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא גְּזַר בְּבֵית יִשְׂרָאֵל דִּי
6 פַּקֵּד לַאֲבָהָתָן לְהוֹדְעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן׳ : מִן בְּגַלְל
דִּי יְדָעוּן דָּר בַּתְרֵי בְּנִין דְּמִתְיַלְּדִין יְקוּמוּן וְיִתְנוּן
7 לִבְנֵיהוֹן׳ : וְיִשְׁוּן בֵּאלָהָא סַבְרֵהוֹן וְלָא יִתְנַשְׁוּן
8 עוֹבְדֵי אֱלָהָא וּפִקּוּדוֹי יִנְטְרוּן׳ : וְלָא יְהֵוֹן הֵיךְ
אֲבָהָתְהוֹן דָּר מְסָרְבָן וּמַרְגִּיז דָּר דְּלָא מְתַקַּן
לִבֵּיהּ לְמֵרֵיהּ וְלָא הֵוָת מְהֵימְנָא בֵּאלָהָא רוּחֵיהּ׳ :
9 כַּד הֲווֹ יָתְבִין בְּמַצְרַיִם אִתְרַבְּרוּ בְּנֵי אֶפְרַיִם מַגְנֵי
קְצָא וּטְעוּ וּנְפַקּוּ תְּלָתִין שְׁנִין קֳדָם קְצָא בְּזִינֵי
קְרָבָא וּנְבָרִין נְטָלֵי קֶשְׁתָּא אֶפְיְכוּ קֳדָל וְאִתְקְטְלוּ
10 בְּיוֹם סִדְרֵי קְרָבָא׳ : מִטּוּל דְּלָא נְטָרוּ קְיָם אֱלָהָא
וּבְאוֹרַיְתֵיהּ סָרְבוּ לְהַלָּכָא׳ : וְאִתְנַשְׁיוּ עוֹבְדוֹי
11 עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל וּפְרִישָׁתֵיהּ דִּי אַחֲמִי יַתְהוֹן׳ :
קֳבֵל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשָׁבְטַיָּא דַאֲבָהָתְהוֹן׳
12 עֲבַד פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם חֲקַל טָאנִיס׳ : בְּזַע
יַמָּא בְּחוּטְרָא דְמֹשֶׁה דַּבְּהוֹן וְאַעְבַּרְנוּן וְאוֹקִים
13 מַיָּא צְרִירִין הֵיךְ זִיקָא׳ : וְדַבְּרִנוּן בַּעֲנָנָא בְּיוֹמָמָא
וְכָל לֵילְיָא בְּנְהוֹר אֶשָּׁא׳ : בְּזַע טוּרִין בְּחוּטְרֵיהּ
14 דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁקֵי כַּד בְּתְהוֹמָיָא
רַבְּרְבָן׳ : וְאַפִּיק נוּזְלֵיהּ דְמַיָּא מִן כֵּיפָא׳
15 וְאוֹחֵיתֵיהּ הֵיךְ נַהֲרִין דְּנָגְדִין מַיָּא׳ : וְאוֹסִיפוּ תּוּב
לְמַחֲטֵי קֳדָמוֹי לְמַרְגָּזָא קֳדָם עֲלָאה בְּמַדְבְּרָא
16 צְחִי׳ : וְנַסּוּ אֱלָהָא בְלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל אוֹכְלָא
לְנַפְשָׁתְהוֹן׳ : וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם יְיָ אֲמַרוּ הַאִיתוּן
17 יוּכְלָא קֳדָם אֱלָהָא לְסַדָּרָא פָּתּוֹרָא בְּמַדְבְּרָא׳ :
הָא כְּבַר מְחָא בְטִינָר וְדִיבוּ מַיָּא וְנַחֲלַיָּא
18 הֲלְחוּד לַחְמָא יְכִיל לְמִתַּן אִם יְתַקַּן מְזוֹנָא
לְעַמֵּיהּ׳ : בְּכֵן שְׁמִיעַ קֳדָם אֱלָהָא וּרְגִיז
19 וְאִשְׁתָּא אִתְסְקַת בְּרְבִית יַעֲקֹב וּלְחוֹד תְּקוּף
רוּגְזָא סְלִיק בְּיִשְׂרָאֵל׳ : אֲרוּם לָא הֵימִינוּ
20 בֵּאלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ בְּפוּרְקָנֵיהּ׳ : וּפַקִּיד
שְׁחָקֵי מִלְּעֵיל וְדַשֵׁי שְׁמַיָּא פְּתַח׳ :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܠܐ ܢܟܚܕ ܒܢܝܗܘܢ ܕܢܫܬܐ ܕܕܪ ܐܚܪܝܢ ܡܫܒܚܝܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܡܪܝܐ ܘܚܝܠܗ ܘܢܦܠܐܘܬܗ ܕܕܥܒܕ׳ ܘܩܝܡ ܣܗܕܘܬܐ ܒܝܥܩܘܒ ܘܢܡܘܣܐ ܒܝܫܪܝܠ ܕܦܩܕ ܠܐܒܗܬܢ ܕܢܘܕܥܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ׳ ܕܢܬܝܕܥ ܕܪ ܕܒܬܪ ܕܒܢܝܢ ܕܢܩܘܡܘܢ ܘܢܬܢܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ׳ ܘܢܫܘܐ ܒܐܠܗܐ ܣܒܪܗܘܢ׳ ܘܠܐ ܢܬܢܫܘܢ׳ ܕܠܐ ܗܘܘ ܐܝܟ ܐܒܗܬܗܘܢ ܕܪ ܡܣܪܒ ܘܡܪܓܝ ܕܪ ܕܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܗ ܠܡܪܝܗ ܘܠܐ ܗܘܬ ܡܗܝܡܢܐ ܒܐܠܗܐ ܪܘܚܗ׳ ܟܕ ܗܘܘ ܝܬܒܝܢ ܒܡܨܪܝܡ ܐܬܪܒܘ ܒܢܝ ܐܦܪܝܡ ܡܓܢܝ ܩܨܐ ܘܛܥܘ ܘܢܦܩܘ ܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ ܩܕܡ ܩܨܐ ܒܙܝܢܝ ܩܪܒܐ ܘܓܒܪܝܢ ܢܛܠܝ ܩܫܬܐ ܐܦܝܟܘ ܩܕܠ ܘܐܬܩܛܠܘ׳ ܒܝܘܡ ܣܕܪܝ ܩܪܒܐ׳ : ܡܛܘܠ ܕܠܐ ܢܛܪܘ ܩܝܡ ܐܠܗܐ ܘܒܐܘܪܝܬܗ ܣܪܒܘ ܠܗܠܟܐ׳ : ܘܐܬܢܫܝܘ ܥܒܕܘܗܝ ܘܦܩܘܕܘܗܝ׳ ܥܡܐ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܕܚܙܝܬ ܩܕܡ ܐܒܪܗܡ ܝܨܚܩ ܘܝܥܩܘܒ ܘܫܒܛܝܢ ܕܐܒܗܬܗܘܢ׳ : ܩܕܡ ܬܪܝܢ ܫܒܛܝܢ ܕܝܠܗ ܐܦܪܝܡ ܘܐܦܪܝܡ ܐܦܝܟ ܠܡܚܢܝ ܩܪܒܐ׳ ܕܥܒܪ ܦܪܥܘܢ׳ ܘܐܬܪܝ ܡܢ ܟܦܐ׳ : ܘܐܦܝܩ ܢܘܙܠܐ ܕܡܝܐ ܡܢ ܟܝܦܐ׳ ܘܐܘܪܝܕ ܡܝܐ ܐܝܟ ܢܗܪܝܢ׳ ܕܢܓܪܝܢ׳ : ܘܡܠܠܝܢ ܒܥܢܢܐ ܒܝܘܡܡܐ׳ ܘܟܠ ܠܠܝܐ ܒܢܗܘܪ ܢܘܪܐ׳ : ܒܙܥ ܛܘܪܝܢ ܒܚܘܛܪܝܗ׳ ܕܡܫܐ ܪܒܗ ܒܡܕܒܪܐ׳ ܘܐܫܩܝ ܟܕ ܒܬܗܘܡܝܐ׳ ܪܒܪܒܢ

Versio VULG. LAT.

4 Non sunt occultata à filiis eorum, in
generatione altera. Narrantes laudes
Domini, & virtutes ejus, & mirabilia
5 ejus quæ fecit. Et suscitavit testimonium
in Jacob: & legem posuit in Israel.
Quanta mandavit patribus nostris no-
6 ta facere ea filiis suis: Ut cognoscat
generatio altera. Filii qui nascentur, &
7 exurgét, et narrabunt filiis suis, Ut po-
nant in Deo spem suam, & non obli-
viscantur operum Dei: & mandata e-
8 jus exquirant. Ne fiant sicut patres e-
orum, generatio prava & exasperans;
Generatio, quæ non direxit cor suum:
9 & non est creditus cum Deo spiritus
ejus. Filii Ephrem intendentes & mit-
tentes arcum, conversi sunt in die bel-
10 li. Non custodierunt testamentum Dei:
11 & in lege ejus noluerunt ambulare. Et
obliti sunt benefactorum ejus, & mi-
12 rabilium ejus quæ ostendit eis. Coram
patribus eorum fecit mirabilia in ter-
13 ra Ægypti, in campo Taneos. Interru-
pit mare, & perduxit eos: & statuit a-
14 quas quasi in utre. Et deduxit eos in
nube diei: & totâ nocte in illuminati-
15 one ignis. Interrupit petrâ in eremo:
& adaquavit eos velut in abysso mul-
16 ta. Et eduxit aquam de petra: & dedu-
17 xit tanquam flumina aquas. Et appo-
suerunt adhuc peccare ei: in iram ex-
18 citaverunt Excelsum in inaquoso. Et
tentaverunt Deũ in cordibus suis: ut
19 peterent escas animabus suis. Et malè
locuti sunt de Deo: dixerunt; Num-
quid poterit Deus parare mensam in
20 deserto? Quoniam percussit petram,
& fluxerunt aquæ, & torrentes inun-
daverunt. Numquid & panem poterit
dare, aut parare mensam populo suo?
21 Ideò audivit Dominus, & distulit: &
ignis accensus est in Jacob, & ira a-
22 scendit in Israel: Quia non crediderunt in Deo, nec speraverunt in salu-
23 tari ejus. Et mandavit nubibus desu-
pèr, & januas cœli aperuit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

4 Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέ-
ραν, ἀναγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις κυρίου καὶ τὰς
δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.
5 Καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακὼβ, καὶ νόμον ἔθετο
ἐν Ἰσραήλ· ὃν ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν,
6 γνωρίσαι αὐτὸν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, Ὅπως ἂν γνῷ
γενεὰ ἑτέρα, υἱοὶ οἱ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσον-
7 ται καὶ ἀναγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν· Ἵ-
να θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ
μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς ἐντο-
8 λὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν· Ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ
πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνου-
σα, γενεὰ ἥτις οὐ κατηύθυνεν τὴν καρδίαν αὐ-
τῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς.
9 Υἱοὶ Ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλλοντες τόξον,
ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν
διαθήκην τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἠθέλησαν
10 πορεύεσθαι. Καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ
καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς·
11 Ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμά-
12 σια, ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἐν πεδίῳ Τάνεως. Διέῤῥηξε
θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτοὺς, ἔστησεν ὕδατα ὡσεὶ
13 ἀσκόν. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας,
14 καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός. Διέῤῥηξε
πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ
15 πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγα-
16 γεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα. Καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁ-
μαρτάνειν αὐτῷ· παρεπίκραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀν-
17 ύδρῳ, Καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν, τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐ-
18 τῶν. Καὶ κατηγόρησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπαν, Μὴ δυ-
νήσει ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; Ἐ-
πεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐῤῥύησαν ὕδατα, καὶ χείμαῤ-
ῥοι κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον δυνήσει δοῦναι;
19 ἢ ἑτοιμάσει τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ; Διὰ τοῦτο
ἤκουσε κύριος, καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν Ἰ-
20 ακὼβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. Ὅτι οὐκ
ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σωτήριο-
21 ν αὐτοῦ. Καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν, καὶ
θύραις οὐρανοῦ ἀνέῳξε·

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ; Transl. LAT.

4 *Non sunt occultata à filiis eorum in* (b) *generationem alteram. Annuntiantes laudes Domini, & potentias ejus, & mirabilia ejus, quæ fecit.* 5 *Et* (c) *suscitavit testimonium in Jacob: & legem posuit in Israel.* (d) *Quam mandavit patribus nostris, ut notam facerent eam filiis suis, ut cognoscat generatio altera, & filii qui nascentur: Et exurgent, & (e) annuntiabunt ea filiis suis.* 9 *Ut ponant in Deo spem suam, & non obliviscantur operum Dei, & mandata ejus exquirant.* 10 *Nè fiant sicut patres eorum,* (f) *generatio prava, & exasperans:* 11 *Generatio quæ non direxit in corde suo: & non est creditus cum Deo spiritus ejus.* 11 *Filii Ephrem intendentes, & mittentes* (g) *arcum, conversi sunt in die belli.* 13 [a] *Non custodierunt testamentum Dei; & in lege ejus noluerunt ambulare.* 14 *Et obliti sunt* [b] *beneficiorum ejus, & mirabilium ejus, quæ ostendit eis.* 15 *Coram patribus eorum quæ* (h) *fecit mirabilia in terra Ægypti, in campo Taneos.* 16 *Diruptit mare, & perduxit eos: statuit aquas,* (i) *quasi utrem.* 17 *Et deduxit eos in nube die,* (k) *& totâ nocte in illuminatione ignis.* 18 *Diruptit petram in eremo, & potavit eos, velut in abysso multa.* 19 *Et eduxit aquam* [c] *de petra, & deduxit tanquam flumina aquas.* 20 *Et apposuerunt adhuc peccare ei: exacerbaverunt Altissimum* [d] *in* (l) *inaquoso.* 21 *Et tentaverunt Deum in cordibus suis, ut peterent escas animabus suis.* 22 *Et detraxerunt de Deo, & dixerunt; Numquid poterit Deus parare mensam in deserto?* 23 *Quoniam percussit petram, & fluxerunt aquæ: & torrentes inundaverunt.* 24 *Numquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?* 25 [f] *Propter hoc audivit Dominus,* (m) *& ira* (n) *ascendit in Israel.* 26 *Quia non crediderunt in Deo: nec speraverunt in salutare ejus.* 27 *Et mandavit nubibus desuper, & januas cœli aperuit.*

Versio ÆTHIOPICA.

4 ወኢተሰዉሐ፡እመደቂቆሙ ፡ ለከዘልእ፡ ትውልደ፡፡፡ ወነገረ፡ስብሐቲሁ፡ ለእግዚእብሔ
5 ር፡፡ ኃይሉኒ ፡ ዘመንክሮሂ ፡ ዘገብረ፡፡፡ ዘእቀመ፡ ስመዐ፡ለያዕቆብ፡፡ ወሠርዐ፡ሕገ፡
6 ለእስራኤል፡፡፡ ዘአዘዞሙ፡ ለአበዊነ፡፡
7 ከመ፡ ይእገረ ፡ ለደቆሙ፡፡ ወከመ ፡ ያእመ
8 ር፡ስብእ፡ትውልድ፡፡፡ ደቂቅ፡እለ፡ ይት
ወለዱ ፡ ወይትነሥኡ፡፡ ወይዜንዉ፡ ለደቂቆ
9 ሙ፡፡፡ ከመ፡ይረስዑ፡ትውክልቶሙ፡ሳዕሰ፡
እግዚእብሔር፡፡ ወከመ፡ ሊይርስዑ፡ ግብረ፡
እግዚእብሔ፡፡ ወይሥዕሡ፡ትእዛዘ፡፡፡
10 ከመ፡ሊይኩኑ፡ከመ፡አበዊሆሙ፡፡ትውልድ፡
11 ኦላት፡ወመራር፡፡፡ትውልድ፡እንተ፡ሊያርት
ዕት፡ልቡ፡፡ ወኢትእመነት፡መንፈሳ፡በእግዚ
12 እብሔር፡፡፡ ደቂቀ ፡ ሌፋሌም ፡ ይወሰቁ፡
ወይነድፉ፡፡ ወተገፍትዉ ፡ ለመ ፡ ዕለተ፡ቀተ
13 ል፡፡፡ እስመ፡ ሊዕቀቡ፡ ኪደኖ፡ለእግዚእ
14 ብሔር፡፡ ወአበዩ፡ ሰዊረ፡ በስገ፡፡፡ ወረ
ስአ፡ረድኤቶሙ፡፡ ወመንክሮሂ፡ ዘአርአዮ
15 ሙ፡፡፡ ዘገብረ፡መንገረ፡በቅድመ፡አበዊሆ
16 ሙ፡፡ በመድረ፡ ግብጽ ፡ ወበሐቅዐ ፡ ዓኑመ
17 ስ፡፡፡ ሰጠቀ፡ባሕረ፡ወአሳሰርሙ፡፡ወአቀ
18 መ፡ማየ፡ከመ፡ዝቅ፡፡፡ሰመሮ፡ሖሙ፡መዐለተ፡
19 በደመና፡፡ ወኦሖሙ ፡ ለቢተ ፡ በብርሃነ ፡ እሳ
20 ት፡፡፡ ወአኀቅዐ፡ሠኮሐ፡በበድጥ፡፡ ወአ
21 ስተዮሙ፡ ከመ ፡ ዘእመቃለይ ፡ ብዙኃ፡፡፡
22 ወአወፅሐ፡ ማየ፡ከመ ፡ ዘእመፈፀባ፡፡ ወ
23 ለመፅአ፡ ማየ፡እመአብን፡፡፡ ወደገሙ፡ዓ
ደ፡ ወአበሱ፡ሎቱ፡፡ ወአመረረዉ፡ሰልዑል
24 በበድጥ፡፡፡ ወአመከረዉ፡ለእግዚእብሔ
ር፡በልቦሙ፡፡ ከመ፡ይስአሉ፡ መብልዐ፡ ለነፍ
25 ሶሙ፡፡፡ሖመይዐ፡ለእግዚእብሔር፡ወይቤ
ሉ፡፡ ይክልኦኑ፡ እግዚእብሔር፡ ሠሪዐ፡ ማእ
26 ደ፡በገደመ፡፡፡ ወይዝብጥ፡ሠኮሖ፡ወያ
27 ውጽእ፡ማየ፡፡፡ ወይክልኦኑ፡ሠኪሖ፡ወአ
ስተ፡ ዕብሳ፡ ለሕዝቡ፡፡ ወ
ሊተወከሱ ፡ በእድሳኖተ፡፡፡ ወአዘዘ ፡ ደ
ሙነ ፡ በሳዕሱ፡፡ ወአርኃወ ፡ ሩኃተ፡ሰማ
ይ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [a] Quoniam non [b] auxiliorum suorum, [c] tanquam de flumine, & deduxit aquam de petra. [d] in deserto. [e] aquæ: Nunquid & panem [f] Et audivit hoc Dominus,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 وَلَمْ يَخْفُوا عَنْ بَنِيهِمْ إِلَى جِيلٍ آخَرَ * يُخْبِرُونَ بِسَابِغِ الرَّبِّ وَقُوَّاتِهِ * وَالْعَجَائِبِ الَّتِي صَنَعَهَا
5 * أَقَامَ شَهَادَاتِهِ فِي يَعْقُوبَ * وَرَتَّبَ نَامُوسًا فِي إِسْرَائِيلَ * كَالَّذِي أَمَرَ بِهِ آبَاءَنَا لِكَيْ يُعَلِّمُوا
6 أَبْنَاءَهُمْ * لِكَيْمَا يَعْلَمَ الْجِيلُ الْآخَرُ الْبَنِينَ الْمَوْلُودِينَ * فَيَقُومُونَ وَيَعْلَمُونَ بَنِيهِمْ * لِكَيْ
7 يَجْعَلُوا تَوَكُّلَهُمْ عَلَى اللَّهِ * وَلَا يَنْسَوْا أَعْمَالَ اللَّهِ * وَيَبْتَغُوا وَصَايَاهُ * لِكَيْلَا يَكُونُوا كَآبَائِهِمْ
8 جِيلًا مُعْوَجًّا مُغْضِبًا * الْجِيلُ الَّذِي لَمْ يُسَدِّدْ قَلْبَهُ * وَلَمْ تُؤْمِنْ رُوحُهُ بِاللَّهِ * بَنُو أَفْرَايِمَ
9 أَوْتَرُوا قِسِيَّهُمْ وَرَمَوْا بِهَا * وَانْهَزَمُوا فِي يَوْمِ الْحَرْبِ * وَلَمْ يَحْفَظُوا عَهْدَ اللَّهِ * وَلَمْ يَسْأَلُوا
10 أَنْ يَسْلُكُوا فِي نَامُوسِهِ * وَنَسُوا أَعْمَالَهُ الْحَسَنَةَ * وَعَجَائِبَهُ الَّتِي أَرَاهُمْ * الْعَجَائِبَ الَّتِي
11 صَنَعَهَا قُدَّامَ آبَائِهِمْ * بِأَرْضِ مِصْرَ وَفِي مَرَاعِي صُاعَانَ * فَلَقَ الْبَحْرَ الْأَحْمَرَ وَأَجَازَهُمْ فِيهِ *
12 وَأَقَامَ الْمِيَاهَ كَأَنَّهَا فِي أَرْوَاقٍ * وَهَدَاهُمْ فِي النَّهَارِ بِالْغَمَامَةِ * وَفِي اللَّيْلِ أَجْمَعَ بِضِيَاءِ النَّارِ
13 * فَجَّرَ الصَّخْرَ فِي الْبَرِّيَّةِ * وَسَقَاهُمْ كَمِنْ عُمْقٍ كَثِيرٍ * وَأَخْرَجَ الْمَاءَ مِنَ الصَّخْرِ فَجَرَتِ الْمِيَاهُ
14 كَالْأَنْهَارِ * ثُمَّ عَادُوا أَيْضًا فَأَخْطَأُوا إِلَيْهِ * وَأَغْضَبُوا الْعَلِيَّ حَيْثُ لَيْسَ مَاءٌ * وَجَرَبُوا اللَّهَ فِي
15 قُلُوبِهِمْ * بِمَسْأَلَةِ طَعَامٍ لِنُفُوسِهِمْ * وَتَكَلَّمُوا فِي اللَّهِ قَائِلِينَ * هَلْ يَقْدِرُ اللَّهُ أَنْ يُعِدَّ لَنَا مَائِدَةً
16 فِي الْبَرِّيَّةِ * لِأَنَّهُ ضَرَبَ الصَّخْرَ فَجَرَتِ الْمِيَاهُ وَغَرَقَتِ الْأَوْدِيَةُ * فَهَلْ يُمْكِنُهُ أَنْ يُعْطِيَ خُبْزًا أَيْضًا
17 أَوْ يُعِدَّ مَائِدَةً لِشَعْبِهِ * لِأَجْلِ هَذَا سَمِعَ اللَّهُ وَطَرَحَهُمْ إِلَى خَلْفٍ * وَاشْتَعَلَتْ نَارٌ فِي يَعْقُوبَ *
18 وَإِلَى الْغَضَبِ عَلَى إِسْرَائِيلَ * لِأَنَّهُمْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَلَمْ يَرْجُوا خَلَاصَهُ * فَأَمَرَ السَّحَابَ مِنْ
19 فَوْقُ * وَفَتَحَ أَبْوَابَ السَّمَاءِ *

4 *Et non absconderunt à filiis suis in generationem alteram. Narrabunt laudationes Domini & virtutes ejus & miracula quæ fecit.* 5 *Constituit testimonia sua in Jacob, & ordinavit legem in Israel, prout præcepit Patribus nostris ut docerent filios suos;* 6 *Quatenus doceret generatio altera filios progenitos, ut surgerent ac docerent filios suos:* 7 *ut collocent fiduciam suam in Deo, nec obliviscantur operum Dei, & sectentur mandata ejus;* 8 *ut ne sint sicut patres sui generatio perversa, exasperans: generatio cujus cor non fuit rectum, neque credidit spiritus ejus in Deum.* 9 *Filii Ephrem intenderunt arcus suos, & jaculati sunt: & profligati sunt in die belli:* 10 *Et non custodierunt pactum Dei, nec voluerunt ambulare in lege ejus.* 11 *Et obliti sunt opera ejus optima, & mirabilia ejus quæ ostendit ipsis:* 12 *Mirabilia quæ fecit coram patribus eorum in terra Ægypti & in arvis Sagan.* 13 *Divisit mare rubrum, & traduxit eos per illud: & stare fecit aquas ac si essent in utribus.* 14 *Et duxit eos interdiu in nube, & nocte totâ in luce ignis.* 15 *Scidit petram in deserto, & potavit eos quasi ex abysso multa.* 16 *Et eduxit aquam è petra, & fluxerunt aquæ tanquam flumina.* 17 *Deinde reversi sunt iterum & peccaverunt in eum, & irritaverunt Excelsum ubi non erat aqua.* 18 *Et tentaverunt Deum in cordibus suis, petendo cibum animabus suis.* 19 *Et obloquuti sunt de Deo, dicentes: Anne poterit Deus parare nobis mensam in deserto?* 20 *Quoniam ipse percussit petram, & fluxerunt aquæ & obruerunt valles, numquid poterit dare panem etiam, aut parare mensam populo suo?* 21 *Propterea audivit Deus, & abjecit eos retrò, & accensus est ignis in Jacob, & venit furor adversus Israel.* 22 *Quia non crediderunt in Deum, neque speraverunt salutem ejus.* 23 *Præcepit nubibus desuper, & aperuit portas cœli.*

תהלים: עח

24 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם נְתָנָם לָמוֹ:
25 לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם לְשָׂבְעָה:
26 יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן:
27 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאָר וְכַחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף:
28 וַיִּפֹּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו:
29 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם: לֹא זָרוּ
30 מֵתַאֲוָתָם עוֹד אֹכֶל בְּפִיהֶם: וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג
31 בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבְחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיע: בְּכָל זֹאת חָטְאוּ
32 עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאֹתָיו: וַיְכַל בַּהֲבֶל
33 יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה: אִם הָרְגָם וְדָרְשׁוּהוּ
34 וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל: וַיִּזְכְּרוּ כִּי אֱלֹהִים
35 צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם: וַיְפַתּוּהוּ
36 בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ: וְלִבָּם
37 לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ: וְהוּא רַחוּם
38 יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ
39 וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה
40 רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשוּב: כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִّדְבָּר
41 יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן: וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וְקְדוֹשׁ
42 יִשְׂרָאֵל הִתְוּ: לֹא זָכְרוּ אֶת יוֹם אֲשֶׁר פָּדָם
43 מִצָּר: אֲשֶׁר שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בְּשְׂדֵה צוֹעַן:
44 וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל יִשְׁתִּיּוּן: יִשְׁלַח
45 בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם: וַיִּתֵּן לְחָסִיל
46 יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה: יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם
47 וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמָל: וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם
48 וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים:

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

24 וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן מָנָא לְמֵיכַל וְעִבּוּר שְׁמַיָּא יְהַב
25 לְהוֹן: מָזוֹן דְּנַחַת מִמְּדוֹר מַלְאֲכַיָּא אֲכָלוּ בְּנֵי
26 נָשָׁא וּזְדִין שְׁלַח לְהוֹן לְשָׂבְעָא: אַטֵּיל רוּחַ
27 קְדוֹמָא בִּשְׁמַיָּא וְדַבַּר בְּעוּשְׁנֵיהּ רוּחַ דְּרוֹמָא:
28 וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן הֵיךְ כְּעַפְרָא בְּסָרָא וְהֵיךְ חָלָא
29 דְּיַמָּא עוּפָא דְּפָרַח: וְאַפֵּיל בְּמֶצַע מַשְׁרְיָתֵיהּ
30 חֲוֹר חָוֹר לְמַשְׁכְּנוֹי: וְאֲכָלוּ וּשְׂבָעוּ לַחְדָּא
31 וְרִגּוּנֵיהוֹן אֵיתֵי לְהוֹן: לָא זָרוּ מִן רִגּוּנֵיהוֹן עַד
32 כְּדֵין מֵיכָלְהוֹן בְּפוּמְהוֹן: וְרוּגְזָא דֵאלָהָא סְלִיקַת
33 בְּהוֹן וְקָטֵיל בְּגַבְרֵיהוֹן וְעוּלֵימֵי יִשְׂרָאֵל
34 אַחְמִיט: בְּכָל דָּא חָבוּ חוּב וְלָא הֵימִינוּ
35 בְּפִרְיֵי שְׁבָחוֹי: וְשִׁיצֵי בְלָמָא יוֹמֵיהוֹן וּשְׁנָתֵיהוֹן
36 בְּבֶהוֹלָתָא: בְּזִמְנָן דְּקָטְלִנּוּן תָּיְבִין וּתְבָעוּ יְתֵיהּ
37 וְיִתְהַדְּרוּן וְיִצְלוּן קֳדָם אֱלָהָא: וְאִדְּכָרוּ אֲרוּם
38 אֱלָהָא תַּקִּיפָהוֹן וְאֵלָהָא עִלָּאָה פָּרְקָנוּן:
39 וְשָׁרְיָגִינוּן לֵיהּ בְּפוּמְהוֹן וּבְלִישָׁנְהוֹן מְכַדְּבִין
40 לֵיהּ: מְטוּל דְּלִבְּהוֹן לָא מְהֵימַן עִמֵּיהּ וְלָא
41 הֵימִינוּ בְּקְיָמֵיהּ: וְהוּא רַחְמָנָא מְכַפַּר עֲוֵיָתְהוֹן
42 וְלָא מְחַבֵּל יַתְהוֹן וּמַסְגֵּי לְמֵתָב מִן רוּגְזֵיהּ וְלָא
43 יְהֵי בְהוֹן כָּל חֵמָתֵיהּ: וּדְכִיר אֲרוּם בְּנֵי בְסָרָא
44 הִנּוּן רוּחָא דְאָזֵל וְלָא תָאֵב: כַּמָּה יַסְרְבוּן
45 לֵיהּ בְּמַדְבְּרָא יְרַגְּזוּן קֳדָמוֹי בְּאַתַר צְרָיָא: וְתָבוּ
46 וְנַסְיוּ אֱלָהָא וְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אַרְחוּ תְּוָהָא:
47 לָא אִדְּכָרוּ יַת נִסָּא דְיַדִּיהּ וְיוֹמָא דְפָרְקָנוּן מִן
48 מְעִיקָא: דְּשַׁוִּי בְמִצְרַיִם אָתוֹהִי וְתִמְהוֹהִי בְּחַקְל
49 טָנִיס: וְהַפֵּךְ לְדַמָא אַרְיָתְהוֹן וְנוּזְלֵיהוֹן לָא
50 שְׁתָן מִנְּהוֹן: יְגַרֵי בְהוֹן עֲרָבוּבֵי חַיְוָת בָּרָא
51 וְנַסַּר יַתְהוֹן וְעוּרְדַעְנָיָא וְיַחְבֵּל יַתְהוֹן: וְיַהַב
52 וְמַסַר לְוַחְלָא עִבּוּרְהוֹן וְלַעוּתְהוֹן לְגוּבָאי:
53 קְטַל בְּבַרְדָא גּוּפְנֵיהוֹן וְשִׁקְמָתְהוֹן בְּכַרְוּבָא:
54 וְמַסַר לְבַרְדָא בְּעִירֵיהוֹן וְגֵיתֵיהוֹן לְרִשְׁפִּין
48 דִּי נוּר:

Et deſcendere fecit ſuper illos manna, ut manducarent; & triticum cœli dedit eis. Cibum qui deſcendit de habiculo angelorum comederunt homines: cibaria miſit eis ad ſaturitatem. Intulit ventum vehementem in cœlos, & induxit virtute ſua Auſtrum. Et pluit ſuper eos ſicut pulverem carnem, & ſicut arenam maris avẽ volantem. Et dejecit in medio caſtrorum ejus, in circuitu tabernaculi ejus. Et comederunt & ſaturati ſunt nimis, & deſiderium ipſorum adduxit eis. Non fuerunt alieni à cupiditate ſua, cùm adhuc cibus eorum eſſet in ore ipſorum. Et furor Dei aſcendit in eos, & occidit robuſtos eorum, & juvenes Iſrael proſtravit. In omnibus his peccaverunt adhuc, & non crediderunt miraculis ejus. Et conſumpſit in vanitate dies eorum, & annos eorum in obſtupefactione. In tempore quo interficiebat eos, reſipiſcebant & quærebant eum, ac revertebantur, procéſque fundebant coram Deo. Et recordati ſunt, quòd Deus erat fortis eorum, & quòd Deus excelſus redemerat eos. Sed nugati ſunt ei ore ſuo atque lingua, mentientes ei. Quoniam cor eorum non erat *fidum* cum eo, & non fuerunt fideles in pacto ejus. Et ipſe miſericors expiat peccatum eorum; & non exterminat eos, ſed multiplicat ut revertatur ab ira ſua, & non accelerat in eos omnem furorem ſuum. Et recordatus eſt quòd filii carnis ſunt, ſpiritus vadens & non rediens. Quoties defecerunt ab illo in deſerto, excanduerunt coram eo in loco deſolato! Et converſi ſunt & tentaverunt Deum, & ſanctum Iſraelis ſignaverunt ſigno. Non ſunt recordati *miraculi* manus ejus, & diei quo redemit eos ab infeſtatore. Qui poſuit in Ægypto ſigna ſua, & portenta ſua in agro Tanes. Et convertit in ſanguinem flumina eorum, & ſtillationes eorum, ne biberent ex illis. Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſylveſtrium, & conſummavit eos; & ranas, & diſſipavit eos. Et dedit brucho frumenta eorum & labores eorum locuſtis. Et decorticavit grandine vineas eorum, & ſycomoros eorum pruina. Et tradidit grandini beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus ignis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܐܡܛܪ ܥܠܝܗܘܢ ܡܢܐ ܠܡܐܟܠ ܘܥܒܘܪ ܫܡܝܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ: ܠܚܡ ܐܒܝܪܝܢ ܐܟܠ ܓܒܪܐ ܙܕܝܐ ܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܣܒܥܐ:
25 ܢܦܩ ܩܕܡܐ ܒܫܡܝܐ ܘܐܬܝܠ ܒܚܝܠܗ ܕܪܘܡܐ: ܘܐܡܛܪ ܥܠܝܗܘܢ ܟܥܦܪ ܫܐܪ ܘܟܚܘܠ ܝܡܐ ܥܘܦ ܟܢܦ:
26 ܘܢܦܠ ܒܓܘ ܡܚܢܘܗܝ ܣܒܝܒ ܠܡܫܟܢܘܬܗ: ܘܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ ܣܓܝܐ ܘܬܐܘܬܗܘܢ ܝܐܬܝ ܠܗܘܢ:
27 ܠܐ ܙܪܘ ܡܢ ܬܐܘܬܗܘܢ ܥܕ ܐܟܠܗܘܢ ܒܦܝܗܘܢ: ܘܐܦ ܐܠܗܐ ܣܠܩ ܒܗܘܢ ܘܩܛܠ ܒܓܒܪܝܗܘܢ ܘܒܚܘܪܝ ܝܫܪܐܝܠ ܟܪܥ:
28 ܒܟܠ ܗܠܝܢ ܚܛܐܘ ܥܕ ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܦܪܝܩܘܬܗ: ܘܫܠܡ ܒܗܒܠܐ ܝܘܡܝܗܘܢ ܘܫܢܬܗܘܢ ܒܒܗܠܬܐ:
29 ܒܙܡܢܐ ܕܩܛܠܘܢ ܗܦܟܘ ܘܒܥܘ ܠܗ ܘܐܬܦܢܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ: ܘܐܕܟܪܘ ܕܐܠܗܐ ܬܩܝܦܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܠܗܐ ܥܠܝܐ ܦܪܩܢܗܘܢ:
30 ܘܫܪܝܓܝܢܘܢ ܠܝܗ ܒܦܘܡܗܘܢ ܘܒܠܫܢܗܘܢ ܟܕܒܝܢ ܠܗ: ܡܛܘܠ ܕܠܒܗܘܢ ܠܐ ܗܘܐ ܥܡܗ ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܩܝܡܗ:
31 ܗܘ ܪܚܡܢܐ ܡܟܦܪ ܥܘܬܗܘܢ ܘܠܐ ܡܚܒܠ ܝܬܗܘܢ ܘܣܓܝ ܠܡܗܦܟ ܡܢ ܪܓܙܗ ܘܠܐ ܢܥܒܪ ܟܠ ܚܡܬܗ:
32 ܘܕܟܝܪ ܐܪܝ ܕܒܢܝ ܒܣܪ ܗܢܘܢ ܪܘܚܐ ܕܐܙܠ ܘܠܐ ܬܐܒ: ܟܡܐ ܣܪܒܘܢ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ܪܓܙܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܒܐܬܪ ܨܪܝܐ:
33 ܘܬܒܘ ܘܢܣܘ ܠܐܠܗ ܘܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܐܬܪܘ: ܠܐ ܐܕܟܪܘ ܝܬ ܢܣܐ ܕܝܕܝܗ ܘܝܘܡܐ ܕܦܪܩܢܘܢ ܡܢ
34 ܡܥܩܐ: ܕܫܘܝ ܒܡܨܪܝܡ ܐܬܘܗܝ ܘܬܡܗܘܗܝ ܒܚܩܠ ܛܢܝܣ: ܘܗܦܟ ܠܕܡܐ ܐܪܝܬܗܘܢ ܘܢܘܙܠܝܗܘܢ ܠܐ
35 ܫܬܝܢ ܡܢܗܘܢ: ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܟܠܒܐ ܘܐܟܠ ܠܗܘܢ ܘܥܠ ܥܠ ܦܪܝܥܘܬܗ ܕܥܠ ܥܠ ܟܪܡܘܗܝ ܕܐܬܪ ܨܪܝܐ:
36 ܘܩܛܠ ܒܒܪܕܐ ܓܦܢܗܘܢ ܘܫܩܡܬܗܘܢ ܒܚܢܡܠ: ܘܡܣܪ ܠܒܪܕܐ ܒܥܝܪܗܘܢ ܘܓܝܬܗܘܢ ܠܪܫܦܝܢ:
37 ܘܡܣܪ ܠܒܪܕܐ ܒܥܝܪܗܘܢ ܘܓܝܬܗܘܢ ܠܪܫܦܝܢ ܕܢܘܪ:
38 ܐܪܡܝ ܒܗܘܢ ܚܪܘܢܐ ܕܥܪܒܘܒܝ ܚܝܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܡ ܘܬܡܗܘܗܝ ܒܚܩܠ ܛܢܝܣ: ܘܗܦܟ ܠܕܡ ܐܪܝܬܗܘܢ ܘܢܘܙܠܝܗܘܢ ܕܠܐ ܫܬܝܢ ܡܢܗܘܢ:
39 ܘܫܪܝ ܒܗܘܢ ܟܠ ܚܡܬܗ ܕܠܐ ܢܣܐ ܠܗ ܘܠܐ ܢܬܒ ܗܢܘܢ ܪܘܚܐ ܕܐܙܠ ܘܠܐ ܡܬܐܒ: ܟܡܐ ܣܪܒܘ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ܪܓܙܘ ܩܕܡܘܗܝ ܒܐܬܪ ܨܪܝܐ:
40 ܘܬܒܘ ܘܢܣܘ ܠܐܠܗ ܘܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܐܬܪܘ: ܠܐ ܐܕܟܪܘ ܝܬ ܢܣܐ ܕܝܕܝܗ ܘܝܘܡܐ ܕܦܪܩܢܘܢ ܡܢ
41 ܡܥܩܐ: ܕܫܘܝ ܒܡܨܪܝܡ ܐܬܘܗܝ ܘܬܡܗܘܗܝ ܒܚܩܠ ܛܢܝܣ: ܘܗܦܟ ܠܕܡ ܐܪܝܬܗܘܢ ܘܢܘܙܠܝܗܘܢ ܠܐ
42 ܫܬܝܢ ܡܢܗܘܢ: ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܟܠܒܐ ܘܐܟܠ ܠܗܘܢ ܘܥܠ ܥܠ ܦܪܝܥܘܬܗ ܕܥܠ ܥܠ ܟܪܡܘܗܝ ܕܐܬܪ ܨܪܝܐ:
43 ܘܩܛܠ ܒܒܪܕܐ ܓܦܢܗܘܢ ܘܫܩܡܬܗܘܢ ܒܚܢܡܠ: ܘܡܣܪ ܠܒܪܕܐ ܒܥܝܪܗܘܢ ܘܓܝܬܗܘܢ ܠܪܫܦܝܢ ܕܢܘܪ:
44 ܐܪܡܝ ܒܗܘܢ ܚܪܘܢܐ ܕܥܪܒܘܒܝ ܚܝܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܡ ܘܬܡܗܘܗܝ ܒܚܩܠ ܛܢܝܣ: ܘܗܦܟ ܠܕܡ ܐܪܝܬܗܘܢ ܘܢܘܙܠܝܗܘܢ ܠܐ
45 ܫܬܝܢ ܡܢܗܘܢ: ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܟܠܒܐ ܘܐܟܠ ܠܗܘܢ ܘܥܠ ܥܠ ܦܪܝܥܘܬܗ ܕܥܠ ܥܠ ܟܪܡܘܗܝ ܕܐܬܪ ܨܪܝܐ:
46 ܘܩܛܠ ܒܒܪܕܐ ܓܦܢܗܘܢ ܘܫܩܡܬܗܘܢ ܒܚܢܡܠ: ܘܡܣܪ ܠܒܪܕܐ ܒܥܝܪܗܘܢ ܘܓܝܬܗܘܢ ܠܪܫܦܝܢ ܕܢܘܪ:
47 ܐܪܡܝ ܒܗܘܢ ܚܪܘܢܐ ܕܥܪܒܘܒܝ ܚܝܘܬ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܡ ܘܬܡܗܘܗܝ ܒܚܩܠ ܛܢܝܣ: ܘܗܦܟ ܠܕܡ ܐܪܝܬܗܘܢ ܘܢܘܙܠܝܗܘܢ ܠܐ
48 ܫܬܝܢ ܡܢܗܘܢ: ܘܫܕܪ ܒܗܘܢ ܟܠܒܐ ܘܐܟܠ ܠܗܘܢ ܘܥܠ ܥܠ ܦܪܝܥܘܬܗ ܕܥܠ ܥܠ ܟܪܡܘܗܝ ܕܐܬܪ ܨܪܝܐ:

Demiſit eis manna ad manducandum, & panem cœli dedit illis; Pané Angelorum manducavit homo. Et venationem miſit eis, ut ſatiarentur; Concitavit enim ventos in cœlo, & adduxit virtute ſuâ Auſtrum: Demiſit illis carnem ſicut pulverem, & velut arenam maris volucre alatum. Ceciditque intra caſtra illorum, & circum tabernacula eorum; Et comederunt atque ſaturati ſunt abundè, & optatis eorum ſatisfecit. Non tamen deſtiterunt à concupiſcentiis ſuis: ſed dum adhuc cibus eorum eſſet in ore ipſorum, Ira Dei aſcendit in eos, interfecitque ex divitibus illorum, & ſelectiores in Iſraele proſtravit. In his omnibus peccaverunt, & iterum non crediderunt mirabilibus ejus. Finierunt in vanitate dies ſuos, & annos ſuos celeriter. Quando interficiebat illos, quærebant eum, & revertebantur, ac maturè veniebant ad eum. Recordati ſunt Deum eſſe adjutorẽ eorum, & Deum altiſſimũ redemptorem ipſorum. Dilexerunt eum ore ſuo, linguâ autẽ ſuâ mentiti ſunt in illum. Cor ſuum non direxerunt erga eũ, neq; crediderũt fœderi ipſi⁹. At ipſe miſericors eſt, & condonat peccata, nec deſtruit. Sæpè revocat irâ ſuâ, & non excitat totum furorẽ ſuum. Et recordatus eſt carnẽ eſſe illos, ventum qui abit & non redit. Iidẽ exacerbaverunt eum in deſerto, & ad indignationẽ concitaverunt illũ in Aſimon. Et reverſi ſunt ac tentaverunt Deum, & Sanctũ Iſraelis provocaverunt. Nec ſunt recordati man⁹ ejus die quâ redemit eos de manu affligẽtis: Quòd geſſerit in Ægypto ſigna ſua & prodigia ſua in campis Soon: Quòd verterit flumina eorum in ſanguinẽ, & fluenta eorum ne biberent aquâ: Miſerit adverſùm illos muſcas caninas, & comederint eos: & ranas, corruperintq; illos: Dederit locuſtæ proventus eorum, & laborẽ eorum brucho: Fregerit grandine vites eorum, ac ficus eorum glacie: Tradiderit grandini pecora illorum, & poſſeſſionẽ eorum combuſtioni:

Versio VULG. LAT.

14 Et pluit illis manna ad manducandũ,
25 & panẽ cœli dedit eis. Panẽ angelorũ manducavit homo: cibaria misit eis
26 in abundantia. Transtulit Austrum de cœlo: & induxit in virtute sua Afri-
27 cũ. Et pluit super eos sicut pulverem carnes: & sicut arenam maris volatilia
28 pennata. Et ceciderunt in medio ca-
29 strorũ eorũ, circa tabernacula eorũ. Et
manducaverunt & saturati sunt nimis,
30 & desideriũ eorum attulit eis: Non
31 sunt fraudati à desiderio suo. Adhuc
escæ eorum erant in ore ipsorũ: Et ira
Dei ascendit sup eos. Et occidit pin-
32 gues eorũ, & electos Israel impedivit.
33 In omnib' his peccaverunt adhuc: &
non crediderunt in mirabilib' ej'. Et
34 defecerunt in vanitate dies eorum, &
anni eorum cum festinatione. Cùm oc-
cideret eos, quærebãt eum: & revertebantur, & diluculò veniebant ad eum.
35 Et rememorati sunt quia Deo adjutor
36 est eorum: & Deo excelsus redemptor
37 eorũ est. Et dilexerunt eum in ore suo,
38 & linguâ suâ mentiti sunt ei: Cor autẽ
eorum non erat rectum cum eo: nec fi-
deles habiti sunt in testamento ej'. Ipse autẽ est misericors, & propitiabit
peccatis eorum: & non disperdet eos.
Et abundavit ut averteret irã suã: &
39 non accendit omnẽ irã suã: Et recor-
40 dat' est quia caro sunt: spiritus vadens,
& non rediens. Quoties exacerbaverunt eũ in deserto, in irã concitaverunt
41 eum in inaquoso? Et conversi sunt, &
tentaverunt Deum: & sanctum Israel
42 exacerbaverunt. Non sunt recordati
43 man' ej', die quâ redemit eos de manu
tribulantis, Sicut posuit in Ægypto
44 signa sua, & prodigia sua in campo
Taneos. Et convertit in sanguinẽ flumina eorum, & imbres eorum, nè bi-
45 berẽt. Misit in eos cœnomyiã, & comẽdit eos; et ranã, & disperdidit eos.
46 Et dedit ærugini fructus eorum, & la-
47 bores eorũ locustæ. Et occidit in grandine vineas eorum, & moros eorum in
48 pruina. Et tradidit grandini jumenta eorum, & possessionem eorum igni.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

24 Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρα-
25 νοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγον ἄνθρω-
πος, σιτομετρίαν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησμο-
26 νήν. Ἀπῆγεν Νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ
27 δυναστείᾳ αὐτοῦ Λίβα. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ
χοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσῶν πτηνὰ πτε-
28 ρωτά. Καὶ ἔπεσεν εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐ-
29 τῆς, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Καὶ ἐφάγο-
σαν καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ ἐπιθυμίαν αὐ-
30 τῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς. Οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπι-
θυμίας αὐτῶν· ἔτι τὰ βρώσεως αὐτῶν ἔσως ἐν τῷ
31 στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐ-
τοὺς, καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς
32 ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Ἐν πᾶσι τού-
τοις ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν τοῖς θαυμασί-
33 οις αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι
34 αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς. Ὅταν ἀπέκτει-
νεν αὐτοὺς, ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἐπεστρέφοντο καὶ ὄρθριζον
35 πρὸς τὸν θεόν. Καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς
36 αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
37 Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ γλώσ-
σῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ οὐκ εὐ-
38 θεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐ-
τοῦ. Αὐτὸς δὲ ἐστιν οἰκτίρμων, καὶ ἱλάσεται τὰς ἁμαρ-
τίας αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πολλοὺς τοῦ ἀπο-
στρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν
39 ὀργὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα
40 πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. Ποσάκις παρεπίκρα-
ναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀν-
41 ύδρῳ; Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεὸν, καὶ
42 τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ παρώξυναν. Οὐκ ἐμνήσθησ-
τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἡμέρας, ἧς ἐλυτρώσατο αὐτὸς ἐκ
43 χειρὸς θλίβοντος. Ὡς ἔθετο ἐν Αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ἐν πεδίῳ Τάνεως.
44 Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς,
46 καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Καὶ ἔδωκε τῇ
ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν
47 τῇ ἀκρίδι. Ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον
48 αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. Καὶ παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.

Versio GR. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

24 Et pluit illis manna ad manducandũ: & panem cœli dedit eis. 29
Panẽ Angelorũ manducavit homo:
25 cibaria misit eis [B] in abundantia.
30 [h]Transtulit(o) Austrũ de cœ
16 lo: et induxit in virtute sua Afri-
ũ.
31 Et pluit super eos, sicut pulve re, 17
carnes: & sicut arenam marum, vo-
latilia pennata. 33 Et ceciderunt in 28
medio castrorũ eorum, circa taber-
nacula eorum. 33 Et manducave- 29
runt, & saturati sunt nimis; & de-
siderium eorũ attulit eis: Non sunt 30
privati à desiderio suo. 34 Adhuc
esca eorum erat in ore ipsorum: Et 31
ira Dei ascendit super eos. 35 Et oc-
cedit(p) [i]in pinguibus eorum: &
electos Israel compedivit. 36 [k]In 32
omnibus his peccaverunt adhuc: &
non crediderunt mirabilibus ejus.
37 Et defecerunt in vanitate dies 33
eorum: & [l]anni eorum cum festi-
natione. 38 Cùm occideret eos; [m] 34
quærebant eum, & revertebantur:
& diluculò veniebant ad Deum. 39
Et rememorati sunt, quoniam Deus 35
adjutor est eorum: & Deus(q) ex-
celsus redemptor eorum est. 40 Et 36
dilexerunt eum in ore suo, et linguâ
suâ mentiti sunt ei. 41 Cor autem i- 37
psorum non erat rectum[n]cum eo:
nec fideles(r)habiti sũt in testamento
ejus. 42 Ipse autẽ est misericors, 38
& propitiabit fiet[o]peccatis eorum:
& non (p)disperdet [p]. 43 Et(t)
multiplicabit ad averteandam iram
suam, & non accendet ommem iram
suã. 44 Et recordatus est, quia caro 39
sunt, spiritus [q]vadens, et non red-
ieus. 45 Quoties exacerbaverunt 40
eum in deserto; in iram concitaverunt
eũ in(u)[r]ema sine aqua. 46
Et conversi sunt, et tentaverunt De- 41
um: et sanctum Israel exacerbaverunt. 47 Non sunt recordati manũs
ej', dici,(x)quã redemit eos de ma- 42
nu tribulantis. 48 Sicut posuit in 43
Ægypto signa sua, & prodigia sua
in campo Taneos. 49 Et convertit 44
in sanguinem flumina eorum, et(y)
[[ ] imbres eorum; nè biberent. 50
Misit in eos(z)cynomyam, et comẽ- 45
dit eos: et ranam, et disperdidit eos.
51 Et dedit (aa) ærugini fructum 46
eorum: et labores eorũ(bb)locustæ.
52 Occidit in grandine (cc)vineam 47
eorum, & (dd)moros eorum in(ee)
pruina. 53 Et tradidit in(ff)grandine jumenta eorum, et substantiam eorum igni. 48

Versio ÆTHIOPICA.

ወአዝነሎ፡ሶሎ፡ መና፡ይብልዑ፡ወወሀቦ፡ 28
ሳብስት፡ ሰማይ፡፡ ። ወሳብስት፡ መባእስቲ 29
ሁ፡ በልዑ፡ እጋለ፡ እመሕያው፡፡ ወፈነዐ፡ሶሎ
ሎ፡ ከንፋፍ፡ዘየአክሎሎ፡፡ ። ወአንሣአ፡ 30
ለዜብ፡እመሰማይ፡፡ ወሊመጽአ፡መስዐ፡ በሳ
ይሶ፡፡ ። ወአዝነሎ፡ ሳዕሌሆሙ፡ ለሠጋ፡ ከ 31
ሎ፡ መሊት፡፡ ወከመ፡ሩጻ፡ ባሕር፡ አዕዋፍ፡
ዘይሠርር፡፡ ። ወወደቅ፡ ማእከለ፡ ተዐይ 32
ሆሙ፡፡ ወአውደ፡ደባትሪሆሙ፡፡ ። በልዑ፡ወ 33
ጸገቡ፡ ጥቅ፡፡ ወወሀቦሙ፡ ለፍትዋቶሙ፡፡ ወ
ሊያሳጥአሎ፡ እመዝፈቅ፡፡ ። ወእኃዝ፡ 34
ዓዲ፡መብልዕሎ፡ወአስተ፡ ሊፈሆሙ፡፡ ወመጽ
አ ፡ መቅሠፍተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሳዕሌሆ
ሙ፡፡ ። ወቀተሎሙ ፡ መብዝሓተኮ፡፡ ወል 35
ዕቀጸሙ፡ለሥሬዶ፡እስራኤል፡፡ ። ወመስ 36
ሰ፡ዝ፡ዓዲ፡አበሱ፡ሎቱ፡፡ ወሊተለመንዎ፡
በተአምሪሁ፡፡ ። ወኅልቀ፡በከንቱ፡ መዋዕ 37
ሊሆሙ፡፡ ወኃለፈ ፡ በፍጥአ ፡ አመቲሆ
ሙ፡፡ ። ወአመ፡ይቀትሎሙ፡ወኀቶ፡ለሚረ፡ 38
ዶኃሊዐ፡፡ ወይትመየጡ፡ ወይገይሱ፡ ኀበ፡
እግዚአብሔር፡፡ ። ወተዘከሩ፡ ከመ፡እግዚ 39
አብሔር ፡ ወኀቤ ፡ ረደሊሆሙ፡፡ ወእግዚአ
ብሔር፡ ልዑል፡መድኃኒሆሙ፡፡ ። ወአፈቀር 40
ዎ፡በአፈሆሙ፡፡ ወሐሰውዎ፡በልዘኃሙ፡፡ ። 41
ወሊኃኑ፡ ርቱዕ፡ ልቦሙ፡ በኀዕሰሆሙ፡ ወሊ
ተአመንዎ፡በከ፡ደኑ፡፡ ። ወወኀቱሰ፡መሐሪ፡ 42
ወኀቱ፡፡ ወይሰሪ፡ኃጥሎ፡ኵሎ፡ኃጢአቶሙ፡
ወሊያጠፍአሙ፡፡ ። ወያበዝሓሎ፡መይጠ፡ 43
መዐቱ፡፡ ወሊያኃድድ ፡ በኵሎ ፡ መቅሠፍ
ቱ፡፡ ። ወተዘከረ፡ከመ፡ሥጋ፡እመኑቱ፡፡ 44
መንፈስ፡እመከመ፡ ወፀአ፡ሊይገብአ፡፡ ። ሚ 45
ጦከ፡ ፡ አመዕዕወ ፡ በገደመ፡፡ ወወከመ፡
በበድዋ፡፡ ። ወተመይጡ፡ ወአመከሮ፡ሰ 46
እግዚአብሔር፡፡ ወ ወሐከዉ፡ሰቅዳስ፡ እስ
ራሌል፡፡ ። ወሊተዘከሩ ፡ እይሁ፡፡ ዘእደ 47
ኣኖሙ፡ እመእይ፡ፀሮሙ፡፡ ። ዘገብረ፡ተለ 48
መረ፡ በግብጽ፡፡ ወመኑከረ፡ በሰቅለ፡ጣኔ፡ወ
ስ፡፡ ። ወደሰየ፡ደመ፡ ለለፍሳጎሊሆሙ፡፡ ወለ 49
ለኀቅዕቲሆሙ፡ከመ፡ሊይስተዩ፡፡ ። ወፈነ 50
ወ፡ሳዕሌሆሙ፡አከተ፡ ወበፅለሙ፡፡ ወቀፍርጎ
ጎዓተ፡ ወለርስቶሙ፡፡ ። ወወሀበ፡ ለአናበጣ፡፡ ። 51
ዕቀተለ፡ ወይኖሙ፡በበረድ፡፡ ወበለሰመሩ፡በ 52
ለስሕ ትዖ፡፡ ። ወወሀበ ፡ ለበረድ፡እኑስሰሆ 53
ሙ፡ወኀዋዮሙ፡ለእሳት፡፡ ። ።

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 وَأَمطَرَ لَهُم مَنًّا لِيَأكُلُوا * أَعطَاهُم خُبزَ السَّمَاءِ * خُبزُ المَلَائِكَةِ أَكَلَهُ الإِنسَانُ * وَبَعَثَ
25 إِلَيهِم بِطَعَامٍ مُشبِعٍ * وَأَثَارَ رِيحًا قِبلِيَّةً مِنَ السَّمَاءِ * وَأَحضَرَ بِقُوَّةِ العَاصِفِ * فَأَمطَرَ عَلَيهِم
26 لُحُومًا مِثلَ التُّرَابِ * وَطَيرًا ذَاتَ أَجنِحَةٍ مِثلَ رَمْلِ البَحرِ * وَسَقَطَ وَسَطَ مُعَسكَرِهِم حَولَ مَنَازِلِهِم
27 فَأَكَلُوا وَشَبِعُوا جِدًّا * وَأَتَاهُم بِشَهوَتِهِم * وَلَم يَعدَمهُم إِرَادَتَهُم * فَبَينَمَا الطَّعَامُ فِي أَفوَاهِهِم
28 * أَتَى عَلَيهِم غَضَبُ اللهِ * فَقَتَلَ مُختَارِيهِم * وَصَرَعَ مُختَارِي إِسرَائِيلَ * وَفِي هَذَا كُلِّهِ أَخطَأُوا
29 إِلَيهِ أَيضًا * وَلَم يُؤمِنُوا بِعَجَائِبِهِ * فَفَنِيَت فِي البَاطِلِ أَيَّامُهُم * وَسِنُوهُم بِسُرعَةٍ نَصرِهِم
30 * وَلَمَّا قَتَلَهُم حَينَئِذٍ طَلَبُوهُ * وَعَادُوا فَابتَكَرُوا إِلَى اللهِ * وَذَكَرُوا أَنَّ اللهَ مُعِينُهُم * وَاللهُ
31 العَلِيُّ مُخَلِّصُهُم * فَأَحَبُّوهُ بِأَفوَاهِهِم وَكَذَبُوا بِأَلسِنَتِهِم * وَلَم تَستَقِم مَعَهُ قُلُوبُهُم * وَلَم
32 يُؤمِنُوا بِعَهدِهِ * وَهُوَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ يَغفِرُ لَهُم خَطَايَاهُم وَلَا يُهلِكُهُم * وَيَرُدُّ كَثِيرًا
33 مِرَارِ كَثِيرَةً * وَلَا يَستَعمِلُ كُلَّ غَضَبِهِ * ذَكَرَ أَنَّهُم لَحمٌ وَرُوحٌ إِذَا خَرَجَ لَم يَعُدْ بَعدُ
34 أَعصَبُوهُ فِي البَرِيَّةِ * وَأَعصَبُوهُ فِي مَكَانٍ عَدِيمِ المَاءِ * وَعَادُوا فَجَرَّبُوا اللهَ وَأَغضَبُوا قُدُّوسَ
35 إِسرَائِيلَ * وَلَم يَذكُرُوا يَدَهُ فِي اليَومِ الَّذِي خَلَّصَهُم مِن يَدِ مُضطَهِدِيهِم * وَلَمَّا جَعَلَ
36 آيَاتِهِ بِمِصرَ * وَعَجَائِبَهُ فِي مَزَارِعِ صَاعَانَ * إِذ حَوَّلَ أَنهَارَهُم دِمَاءً * وَصَهَارِيجَهُم لِكَيلَا
37 يَشرَبُوا * أَرسَلَ عَلَيهِم ذُبَابَ الكَلْبِ فَأَكَلَهُم * وَالضَّفَادِعَ فَأَفسَدَهُم * أَطعَمَ العَفَنَ
38 * وَأَجرَادَ كَدَهُم * كَسَرَ بِالبَرَدِ كُرُومَهُم * وَبِالجَلِيدِ تِينَهُم * أَسلَمَ لِلبَرَدِ مَوَاشِيَهُم
39 وَلِلنَّارِ كُلَّ مَالِهِم *

Et pluit illis manna ut manducavent: dedit 24
illis panem cœli: panem Angelorum man- 25
ducavit homo: misitque eis cibis saturantem. Et excitavit ventum Australem de 26
de cœlo, & induxit vehementiam turbinis: Et pluit super eos carnes ut pulve- 27
rem, & volatilia alata ut arenam maris. Et ceciderunt in medium castrorum co- 28
rum circa mansiones eorum. Et comedẽ- 29
runt ac saturati sunt valde & dedit eis desiderium eorum. Et non privavit eos 30
voluntate eorum. Dum autem esset esca in oribus eorum, Venit super eos ira Dei, & 31
occidit (electiores eorum, et prostravit electos Israel. At tamen peccaverunt in e- 32
um iterum, & non crediderunt miraculis ejus. Consumptique sunt in vanitate 33
dies eorum, & anni eorum cum celeritate fecti fuerunt. Quum autem occidis- 34
set eos, tunc quæserunt illum: & reversi, 35
diluculò venerunt ad Deum. Et recordati sunt quòd Deus adjutor eorum est, & De- 36
us altissimus, Salvator eorum. Nam dilexerunt eum oribus suis, & mentiti sunt 37
ei linguis suis, Et rectã non fuerunt cum eo corda eorum, neque crediderunt pacto 38
ejus. Ipse verò est clemens, misericors, ve- 38
mittens eis delicta eorũ, et non perdet eos: & retrahet multitudinem iræ suæ, & 39
non accendetur totus furor illius. Recordatus est esse eos carnem, & spiritum qui 40
quum exierit, non redit amplius. Multo- 40
ties concitaverunt eum ad indignationem in deserto, & ad iram commoverunt eum 41
in loco carente aquâ; Et reversi sunt, ac tentaverunt Deũ, et excitaverunt ad iram 42
Sanctum Israel. Et non sunt recordati manũs ejus in die quâ liberavit eos de manu 42
persequentium illos. Et quando fecit pro- 43
digia sua in Ægypto & miracula sua in arvis Sagan. Quando convertit flumina 44
eorum in sanguinem, & cisternas eorum, ut ne biberent. Misit adversùs eos muscas 45
caninas, & comederunt eos: & ranas, & corruperunt eos. Cibavit gediculos fructi- 46
bus eorum, & locustas labore eorum: Con- 47
fregit grandinibus vineas eorum, et glacie ficus eorum. Tradidit grandini armenta 48
eorum, et igni cunctas facultates eorum.

INTERP. ÆTHIOP. [g]quæ sufficerent illis. [h] Et excitavit Austrum[i] plurimos eorum; [k] Et cum isthoc etiam in eum peccaverunt: et [l] transierunt anni[m]illo die quærebant [n] apud eos: nec[o]omnibus peccatis[p]eos. Et [q]quandocumque vadens [r] solitudine; et[s] fontes eorum; ut non

תהלים : עח

49 יִשְׁלַח־בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת
50 מַלְאֲכֵי רָעִים : יִפַּלֶּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת
51 נַפְשָׁם וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר : וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר
52 בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי־חָם : וַיַּסַּע
53 כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כַּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר : וַיַּנְחֵם
54 לָבֶטַח וְלֹא פָחֲדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם : וַיָּבִיאֵם
55 אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ : וַיְגָרֶשׁ
56 מִפְּנֵיהֶם גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה וַיַּשְׁכֵּן
57 בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל : וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת־אֱלֹהִים
58 עֶלְיוֹן וְעֵדְוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ : וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ
59 כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רַמִּיָּה : וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם
60 בִּפְסִילֵיהֶם יְקַנִּאוּהוּ : שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר
61 וַיְמָאֵס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל : וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹה אֹהֶל שִׁכֵּן
62 בָּאָדָם : וַיִּתֵּן לְשֶׁבִי עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד־
63 צָר : וַיִּסְגֹּר לַחֶרֶב עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר :
64 בַּחוּרָיו אָכְלָה־אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוֹלָלוּ :
65 כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה : וַיִּקַץ
66 כְּיָשֵׁן אֲדֹנָי כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן : וַיַּךְ־
67 צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ : וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל
68 יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר : וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה
69 אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב : וַיִּבֶן כַּמְּרוֹמִים מִקְדָּשׁוֹ
70 כָּאָרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם : וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ
71 מִמִּכְלְאוֹת צֹאן : מֵאַחַר עֻלּוֹת הֲרִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב
72 עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ : וַיִּרְעֵם כְּתֹם
לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם :

immissionem : angustiam & ,furorem & ,iram ,suæ *iræ* iram eos in Misit morte à prohibuit non .*suo naso* semitam Ponderavit .malorum angelorum primogenitum omne percuſſit Et .*conclusit ipsi* eorum *bestiam* & : eorum animam fecit proficisci Et .Cham tabernaculis in fortitudinum principium : Ægypto in eos duxit Et .deserto in gregem sicut eos duxit & ; suum populum oves sicut mare operuit .eorum inimicos & : *expaverunt* non & ,*fiducia in* ejecit Et .ejus dextera acquisivit ,istum montem : suæ sanctitatis terminum ad fecit habitare & : hæreditatis *sunt* in eas fecit cadere & ,gentes eorum *faciebat* à Deum exacerbaverunt & ,tentaverunt Et .Israel tribus eorū tabernaculis in ,sunt prævaricati & ,se averterunt Et .custodierunt non ejus testimonia & : excelsum suis excelsis in eā irritaverunt Et .*doli* arcus ut sunt versi : eorū patres sicut est iratus & ,Deus Audivit .eum fecerunt æmulari suis sculptilibus in *collerati* tentorium : Siloh tabernaculum reliquit Et .Israel in valde *reprobavit* & manui in suā gloriam & : suā fortitudinem captivitatem in tradidit Et .*homine in* est iratus suam hæreditatem in & : suum populum gladio *conclusit* Et .*angustiaturis* *sunt celebratæ epithalamio* non ejus virgines & : ignis comedit ejus *Electos* percuſſit Et .*eius præ exclamans* potens tanquam : Dominus dormiens tanquam tentorium *in reprobavit* Et .eis dedit *secuti* opprobrium : retrorsum suos hostes :Jehudah tribum elegit Et .elegit non Ephraim tribum *in* & : Joseph :suā sanctuarium excelsa sicut ædificavit Et .dilexit quem ,Sijon montem eum tulit & : suum servum David *in* elegit Et .seculum in *eum* fundavit terram sicut Jahacob *in pascendum ad* ,cum adduxit ,fœtas *post* De .*pecoris* caulis de *simplicitatis secundum* eos pavit Et .suam hæreditatem Israel in & : suum populum .eos duxit suarum *volarum* intelligentiis *in* & : sui cordis

תרגום TARGUM.

49 יגרי בהון מארתן וחמשין מחן בתקוף רוגזיה
50 ברתיתא ובתריכותא ובעקא דמשלחין בעדן
51 ביריהון דאונדין בישין : ישיל בכבוש תוקפיה
52 לא מנע מן מותא נפשהון וביעירהון למותא
51 מסר : וקטל כל בוכרא במצרים שרוי צערהון
52 במשכנהון דחם : ואטיל היך ענא עמיה
53 ודברנון היך ענא עדרא במדברא : ואשרנון
54 לרוחצן ולא דחלין וית בעלי דבביהון חפא
55 ימא : ואעלנון לתחום אתר בית מקדשיה
55 טור דין קנת ימיניה : ותרך מן קדמיהון עמיא
56 ואשרי יתהון בעדב אתחסניתיה ואשרי
56 במשכנהון שבטיא דישראל : ואנסיאו וארגיזו
57 קדם אלהא עלאה וסהדותיה לא נטרו : וזורו
57 וארשיעו היך אבהתהון אתהפיכו היך קשתא
58 דרמיא נרין : וארגיזו קדמוי בנכסיהון
59 ובפסיליהון ובצלמיהון אקנון יתיה : שמיע
59 קדם אלהא ורגז ורחקת נפשיה לחדא
60 בישראל : ושבק משכנא דשילו משכן די שרת
61 תמן שכנתיה בנו בני נשא : ומסר לשביתא
62 אורייתיה ושכרוריה ביד מעיקא : ומסר לקטלין
64 בחרבא עמיה ובאחסנתיה ארגיז : עולימוהי
64 אכלת אשתא ובתולתיה לא אשתבחן : כהניו
65 בקטלא דחרבא יפלון וארמלתיו לא ספיקן
65 דתבכין : ונאם בעדן דשבו פלשתאי ארונא דיי
66 בחרבא נפלו כהני שילו חפני ופנחס ובעדן
66 דכשרו נשותהי לא בכין ארום מיתו אוף אנון
65 בהדא יומא] : ואתער היך דמיסן יי היך גברא
67 דמתפקח מן חמרא : ומחא מעיקוי בשתורייא
68 באחוריהון קלנא בעלמא יהב להון : ורחק
68 ובשבט אפרים לא בחר : ובחר בשבט יהודה
69 בשבטא דרפרם על תחומיה דיוסף ובשבט
69 אפרים לא רעא : ואתרעי ית שבט יהודה ית
69 טורא דציון די רחים : ובנא היך קרנא דרימנא
70 מקדשיה מעתר היך ארעא דיסדה לעלמי
70 עלמין : ואתרעי בדוד עבדיה ורבריה מן עדרי
71 דענא : ומן כתר מינקן איתיה למשלט בעקב
72 עמיה ובישראל אחסנתיה : ומלך עליהון בשליטות לבביה ובסוכלתנות אידוי ידברנון :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 ܫܕܪ ܒܗܘܢ ܚܪܘܢ ܐܦܗ ܥܒܪܬܐ ܘܙܥܦܐ ܫܠܝܚܘܬ ܡܠܐܟܐ ܒܝܫܐ : ܦܠܣ ܢܬܝܒ ܠܐܦܗ ܠܐ ܚܫܟ ܡܢ ܡܘܬܐ
50 ܢܦܫܗܘܢ ܘܚܝܬܗܘܢ ܠܡܘܬܐ ܡܣܪ : ܘܩܛܠ ܟܠ ܒܘܟܪܐ ܒܡܨܪܝܢ ܫܪܝ ܥܢܝܗܘܢ
51 ܒܡܫܟܢܗܘܢ ܕܚܡ : ܐܬܝܠ ܟܥܢܐ ܥܡܗ ܘܐܦܩ ܠܗܘܢ ܟܥܕܪܐ ܒܡܕܒܪܐ
52 ܘܢܚܝܢ ܠܗܘܢ ܠܒܛܚ ܘܠܐ ܕܚܠܝܢ ܘܝܬ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝܗܘܢ ܚܦܐ
53 ܝܡܐ : ܘܐܥܠܢܘܢ ܠܬܚܘܡ ܐܬܪ ܒܝܬ ܩܕܫܗ
54 ܛܘܪ ܕܝܢ ܩܢܬ ܝܡܝܢܗ : ܘܬܪܚ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܥܡܐ
55 ܘܐܫܪܝ ܝܗܘܢ ܒܥܕܒ ܐܬܚܣܢܝܬܗ ܘܐܫܪܝ
56 ܒܡܫܟܢܗܘܢ ܫܒܛܝܐ ܕܝܫܪܝܠ : ܘܐܢܣܝܐܘ ܘܐܪܓܝܙܘ
57 ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܥܠܝܐ ܘܣܗܕܘܬܗ ܠܐ ܢܛܪܘ : ܘܙܘܪܘ
57 ܘܐܪܫܝܥܘ ܗܝܟ ܐܒܗܬܗܘܢ ܐܬܗܦܟܘ ܗܝܟ ܩܫܬܐ
58 ܕܪܡܝܐ ܢܪܝܢ : ܘܐܪܓܝܙܘ ܩܕܡܘܝ ܒܢܟܣܝܗܘܢ
59 ܘܒܦܣܝܠܝܗܘܢ ܘܒܨܠܡܝܗܘܢ ܐܩܢܘܢ ܝܬܝܗ : ܫܡܝܥ
59 ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܪܓܙ ܘܪܚܩܬ ܢܦܫܝܗ ܠܚܕܐ
60 ܒܝܫܪܝܠ : ܘܫܒܩ ܡܫܟܢܐ ܕܫܝܠܘ ܡܫܟܢ ܕܫܪܬ
61 ܬܡܢ ܫܟܢܬܗ ܒܢܘ ܒܢܝ ܢܫܐ : ܘܡܣܪ ܠܫܒܝܬܐ
62 ܐܘܪܝܬܗ ܘܫܟܪܘܪܝܗ ܒܝܕ ܡܥܝܩܐ : ܘܡܣܪ ܠܩܛܠܝܢ
64 ܒܚܪܒܐ ܥܡܗ ܘܒܐܚܣܢܬܗ ܐܪܓܝܙ : ܥܘܠܝܡܘܗܝ
64 ܐܟܠܬ ܐܫܬܐ ܘܒܬܘܠܬܗ ܠܐ ܐܫܬܒܚܢ : ܟܗܢܘ
65 ܒܩܛܠܐ ܕܚܪܒܐ ܢܦܠܘ ܐܪܡܠܬܗ ܠܐ ܣܦܝܩܢ
65 ܕܬܒܟܝܢ : ܘܢܐܡ ܒܥܕܢ ܕܫܒܘ ܦܠܫܬܝܐ ܐܪܘܢܐ ܕܝܝ
66 ܒܚܪܒܐ ܢܦܠܘ ܟܗܢܝ ܫܝܠܘ ܚܦܢܝ ܘܦܢܚܣ ܘܒܥܕܢ
66 ܕܟܫܪܘ ܢܫܘܬܗܝ ܠܐ ܒܟܝܢ ܐܪܘܡ ܡܝܬܘ ܐܘܦ ܐܢܘܢ
65 ܒܗܕܐ ܝܘܡܐ] : ܘܐܬܥܪ ܗܝܟ ܕܡܣܝܢ ܡܢ ܚܡܪܐ ܗܝܟ ܓܒܪܐ
67 ܕܡܬܦܩܩ ܡܢ ܚܡܪܐ : ܘܡܚܐ ܡܥܝܩܘܝ ܒܫܬܘܪܝܐ
68 ܒܐܚܘܪܝܗܘܢ ܩܠܢܐ ܒܥܠܡܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ : ܘܪܚܩ
68 ܘܒܫܒܛ ܐܦܪܝܡ ܠܐ ܒܚܪ : ܘܒܚܪ ܫܒܛ ܝܗܘܕܐ
69 ܒܫܒܛܐ ܕܪܦܪܡ ܥܠ ܬܚܘܡܝܗ ܕܝܘܣܦ ܘܒܫܒܛ
69 ܐܦܪܝܡ ܠܐ ܪܥܐ : ܐܬܪܥܝ ܝܬ ܫܒܛ ܝܗܘܕܐ ܝܬ
69 ܛܘܪܐ ܕܨܝܘܢ ܕܝ ܪܚܝܡ : ܘܒܢܐ ܗܝܟ ܩܪܢܐ ܕܪܝܡܢܐ
70 ܡܩܕܫܝܗ ܡܥܬܪ ܗܝܟ ܐܪܥܐ ܕܝܣܕܗ ܠܥܠܡܝ
70 ܥܠܡܝܢ : ܘܐܬܪܥܝ ܒܕܘܝܕ ܥܒܕܝܗ ܘܪܒܪܝܗ ܡܢ ܥܕܪܝ
71 ܕܥܢܐ : ܘܡܢ ܟܬܪ ܡܝܢܩܢ ܐܝܬܝܗ ܠܡܫܠܛ ܒܥܩܒ
72 ܥܡܗ ܘܒܝܫܪܝܠ ܐܚܣܢܬܗ : ܘܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ ܒܫܠܝܛܘܬ ܠܒܒܝܗ ܘܒܣܘܟܠܬܢܘܬ ܐܝܕܘܝ ܝܕܒܪܢܘܢ :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Immiſit in eos *ducentas et quinquaginta* 49
plagas in ira furoris ſui, in iracũdia et expul-
ſione et in angustia quæ immiſſa *ſũt eo tẽpore*
p man angelorũ malorũ. Movit in via for- 50
titudinę ſuã; non prohibuit à morte animas
eorũ, et jumenta eorũ morti tradidit. Et oc- 51
cidit omne primogenitũ in Ægypto; pri-
mitias laboris eorũ in tabernaculis Cham.
Et movere juſſit velut oves populum ſuum, 52
& perduxit eos ſicut *oves gregis* in deſerto.
Et habitare eos fecit ſecurè, et nõ timuerũt, 53
cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. Et
adduxit eos ad terminũ *loci* dom⁹ ſanctuarii 54
ſui, monte quẽ acquiſivit dextera ej⁹. Et eje- 55
cit à facie eorũ gentes; et induxit ipſos ſorte
in hæreditatem *ſuam*, et habitare fecit in ta-
bernaculis eorũ trib⁹ Iſrael. Et tentaverunt, 56
et ad iracundiã concitaverunt Deũ altiſſi-
mum, ac teſtimonia ej⁹ non ſervaverunt. Sed 57
averſũ ſunt, et impiè egerunt ſicut patres
eorũ; ſeſe converterunt ſicut arc⁹ excutiens
ſagittas. Et ad iram concitaverunt eum *liba-* 58
minibus ſuis, et ſculptilib⁹ idoliſq; ſuis ad
æmulationẽ eum provocaverunt. Auditũ eſt 59
corã Deo, et irat⁹ eſt, et abominata eſt ani-
ma ejus valdè Iſraelem. Et reliquit taber- 60
naculũ Silo, *tabernaculũ* in quo habitaverat
majeſtas ej⁹ inter homines. Et tradidit capti- 61
vitati legẽ ſuã, et pulchritudinẽ ſuã in manu
moleſtantis. Et tradidit occidentib⁹ gladio 62
populũ ſuũ, et hæreditati ſuæ irat⁹ eſt. Juve-
nes eorũ devoravit ignis, & virgines eorum
non fuerunt laudatæ. Sacerdotes ej⁹ *occiſio-* 64
ne gladii ceciderunt, et viduæ ejus non ſuf-
fecerunt luctui. *Targum aliud: Quo tempo-*
re captivã duxerunt Paleſtini arcam Do-
mini, gladio ceciderunt ſacerdotes *Silo*
Hophni et Phineas; quo verò tempore nuntiũ
attulerunt, uxores ejus non luxerunt, mor-
tuæ ſunt enim ipſæ quoq; eodem die. Et evi- 65
gilavit acſi dormiſſet Dñs, ſicut vir qui reſi-
piſcit à vino. Et percuſſit moleſtantes eos 66
hæmorrhoid⁹ in poſteriora eorũ: oppro-
briũ ſempiternũ dedit eis. Et reprobavit ta- 67
bernaculũ & tetenderat in termino Joſeph,
et in tribu Ephraim non complacuit ſibi. Sed 68
elegit tribũ Jehudæ, montẽ Sion quẽ dilexit.
Et ædificavit ſicut cornu naricornis ſanctua- 69
riũ ſuũ, [*quod*] permanet ſicut terra quã fun-
davit in *ſecula ſeculorũ*. Et complacuit ſibi 70
in Davide ſervo ſuo, et tulit eũ de gregib⁹
oviũ. *Et* à veſtigiis lactantiũ aſcivit eũ, ut 71
dominaretur in Jaacob populo ſuo, et in Iſ-
rael hæreditate ſua. Et regnavit ſup eos in 72
integritate cordis ſui, et per prudentiã ma-
nuum ſuarum deduxit illos.

Miſerit in eos æſtum indignationis ſuæ, furo- 49
rem, & irã, atque angorẽ: miſerit per Ange-
lum malũ. Aperuitq; ſemitas malas, & non 50
continuerit à morte animas eorũ: & anima-
tia illorũ morti tradiderit: Occiderit omnia 51
primogenita Ægypti, primũ quemq; fœtum
illorũ in tabernaculo Ham: * *Sectio* *
Tranſtulerit populũ ſuũ ſicut oves, et duxerit 52
eos ut gregẽ per deſertũ: Caſtrametari fece- 53
rit illos cum ſpe, & non timuerint; hoſtes
autẽ illorũ obtexerit mare: Adduxerit eos ad 54
terminũ ſanctitatis ſuæ, ad iſtũ montẽ quem
poſſedit dextera ipſius. Perdiderit è conſpe- 55
ctu eorũ gentes, jeceritque illas ſune hære-
ditatis ſuæ, habitaverintque in tabernaculis
earũ tribus Iſraelis. Tentaverunt, & exaſpe- 56
raverunt Deum excelſum, & teſtimonia ejus
non obſervaverunt. Et averterunt ſe, ac 57
mentiti ſunt ſicut patres ſui, & retroacti ſunt
inſtar arcũs fallacis. Et ad iracundiam pro- 58
vocaverũt eum ſacrificiis ſuis, & ſimulachris
ſuis ad æmulationẽ accenderunt illũ. Audi- 59
vitq; Deũ & excanduit, iratuſq; eſt valde Iſra-
eli: Et oblit⁹ eſt tabernaculi Silo, tabernaculi 60
q̃ inhabitaverat inter homines: Dedit prædæ 61
populũ ſuũ, & gloriã ejus in manu tribulãtis:
Tradidit populũ ſuũ gladio, & neglexit hæ- 62
reditatẽ ſuã: Juvenes eorũ voravit ignis, & 63
virgines eorũ exagitatæ ſunt: Sacerdoteſque 64
eorũ ceciderunt gladio, & viduæ illorũ non
fuerunt deploratæ. Experrectus eſt Dñs tan- 65
quã dormiens, & quaſi vir quem excuſſit vi-
num ſuum: Perculſit inimicos ſuos à tergo 66
ſuo, & opprobrium mundi dedit illis. Spre- 67
vit tentorium Joſeph, & tribus Afrem ei non
placuit: Elegit familiam Judhæ, montẽ Sion 68
quem dilexit: Ædificavit in ſublimi ſanctua- 69
rium ſuum, & in terra firmavit illud in æter-
num: Elegit David ſervum ſuum, & abdu- 70
xit eum de grege ovium, Et de poſt pecudes 71
lactantes: ad paſcendum Jacob populum ſu-
um, & Iſraelem hæreditatem ſuam. Pavitq; 72
illos in innocentia cordis ſui, & intellectu
manuum ſuarum gubernavit eos.

Versio VULGAT.

49 Misit in eos irã indignationis suæ, indignationẽ, & irã, & tribulationem,
50 immissiones per angelos malos. Viam fecit semitæ iræ suæ, non pepercit à morte animab° eorũ: & jumenta eorũ
51 in morte conclusit. Et percussit omne primogenitũ in terra Ægypti, pri-
52 mitias omnis laboris eorũ in tabernaculis Cham. Et abstulit sicut oves populũ suũ: & perduxit eos tanquam
53 gregem in deserto. Et eduxit eos in spe, & non timuerunt: & inimicos
54 eorũ operuit mare. Et induxit eos in montem sanctificationis suæ; montẽ, quem acquisivit dextera ejus. Et ejecit
55 à facie eorũ gentes; & sorte divisit eis terrã in funiculo distributionis. Et
56 habitare fecit in tabernaculis eorũ tribus Israel. Et tentaverunt, & exacer-
57 baverunt Deũ excelsũ: & testimonia ejꝰ non custodierunt. Et averterunt
58 se, & non servaverunt pactũ: quemadmodùm patres eorum, conversi
59 sunt in arcum pravum. In irã concitaverunt eum in collibus suis: & in
60 sculptilibus suis ad æmulationem eũ provocaverunt. Audivit Deus, & spre-
61 vit: & ad nihilum redegit valdè Israel. Et repulit tabernaculũ Silo,
62 tabernaculũ suũ, ubi habitavit in hominib°. Et tradidit in captivitatẽ vir-
63 tutẽ eorũ: & pulchritudinẽ eorũ in manꝰ inimici. Et conclusit in gladio
64 populũ suũ: & hæreditatẽ suã sprevit. Juvenes eorũ comẽdit ignis: & vir-
65 gines eorũ non sunt lamentatæ. Sacerdotes eorũ in gladio ceciderunt:
66 & viduæ eorũ non plorabantur. Et excitatus est tanquam dormiens Dñs,
67 tanquã potens crapulatus à vino. Et percussit inimicos suos in posteriora:
68 opprobriũ sempiternũ dedit illis. Et repulit tabernaculũ Joseph: & tribũ
69 Ephraim non elegit: Sed elegit tribũ Juda, montẽ Sion quem dilexit. Et ædificavit sicut unicorniũ sanctificium
70 suũ in terra, quã fundavit in secula. Et elegit David servũ suũ, & sustulit eũ
71 de gregibus oviũ: de post fœtantes accepit eũ, Pascere Jacob servũ suũ, &
72 Israel hæreditatẽ suã. Et pavit eos in innocentia cordis suĩ: & in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

Versf. GRÆCA. LXX. Interp.

49 Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν
50 καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι᾽ ἀγγέλων πονη-
51 ρῶν. Ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, οὐκ ἐφείσα-
το ἀπὸ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐ-
52 τῶν εἰς θάνατον συνέκλεισε. Καὶ ἐπάταξε πᾶν
πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, ἀπαρχὴ πόνων αὐ-
53 τῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ. Καὶ ἀπῆρεν ὡς
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἤγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποί-
54 μνιον ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἐλπίδι,
καὶ οὐκ ἐδειλίασε, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θά-
55 λασσα. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὅρος ἁγιάσματος
αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ κτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ
ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκλαχο-
56 δόησεν αὐτὰς ἐν σχοινίῳ κληρονομίας, Καὶ κατεσκή-
νωσεν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσ-
57 ραήλ. Καὶ ἐπείρασαν καὶ ἠθετήσαν τὸν θεὸν
τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο.
58 Καὶ ἀπεστράφησαν καὶ ἠθετήσαν καθὼς οἱ πα-
τέρες αὐτῶν, μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν. Καὶ
παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς
59 γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσε αὐτόν. Ἤκουσεν ὁ θεὸς
60 καὶ ὑπερίδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ. Καὶ
ἀπώσατο τὸ σκηνὶ Σηλὼμ, σκήνωμα αὐτοῦ ὃ κατε-
61 σκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις. Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμα-
λωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρα
62 ἐχθροῦ. Καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν λαὸν αὐτοῦ,
63 καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερίδε. Τοῖς νεανίσκοις
αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν οὐκ ἐ-
64 πενθήθη. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἔπεσον, καὶ αἱ
65 χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθήσονται. Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπ-
νῶν κύριος, ὡς δυνατὸς κεκραταιωμένος ἐξ οἴνου.
66 Καὶ ἔπαταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, ὄνει-
67 δος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκή-
νωμα Ἰωσὴφ, καὶ τὴν φυλὴν Ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
68 Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν Ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ Σιὼν ὃ
69 ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκέρατων τὸ ἁγί-
ασμα αὐτοῦ, ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν
70 αἰῶνα. Καὶ ἐξελέξατο Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀν-
έλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. ἐξόπι-
71 σθεν τῶν λοχαζομένων ἔλαβεν αὐτὸν Ποιμαίνειν Ἰακὼβ
72 τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐ-
τοῦ. Καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρ-
δίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγη-
σεν αὐτούς.

in(qq) terra fundavit eã in æternum. 77 Et elegit David servũ suũ: et assumpsit eũ de gregibus ovium. De post(rr) fœtantes accepit eũ, 78 Pascere Jacob servũ suũ, et Israel hæreditatẽ suã. 79 Et pavit eos in innocentia cordis suĩ: & in (ss) intellectũ manuũ suarũ deduxit eos. 72

Versf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

49 *Misit in eos irã indignationis suæ: indignationem, & iram, & tribulationem, immissionem per (gg)*
50 *angelos malos. 50 Viã fecit (†) semitæ iræ suæ: non pepercit à morte animabus eorum: & jumenta*
51 *eorũ in morte conclusit. 56 Et percussit omne primogenitum in terra*
52 *Ægypti: primitias (hh) [x] laboris eorum in tabernaculis Cham. 57 Et*
53 *abstulit, sicut oves, populum suum: et perduxit eos tanquã gregem in*
54 *deserto. 58 Et deduxit eos in spe,*
53 *& non timuerunt: & inimicos eo-*
54 *rum operuit mare. 59 Et induxit e-*
os in montem sanctificationis suæ,
(ii) montem hunc, quem acquisivit
dextera ejus. 60 Et ejecit à facie
eorũ gentes: & sorte divisit eis ter-
55 *rã in funiculo distributionis. 61 Et*
habitare fecit in tabernaculis eorũ
tribꝰ Israel. 62 Et tentaverunt, & ex-
acerbaverunt Deũ excelsum. Et
testimonia ejus non custodierunt.
63 (kk) Et averterunt se, & [v] nõ
57 *servaverunt pactum, quemad-*
modũ & patres eorũ: conversi sunt
in arcum pravũ. 64 Et in irã con-
58 *citaverunt eũ in collib° suis: & in*
sculptilib° suis ad æmulationẽ eum
provocaverunt. 65 Audivit Deꝰ, &
59 *[x] sprevit: & ad nihilum redegit*
valdè Israel. 66 Et repulit taberna-
60 *culũ Silõ, tabernaculũ suũ, ubi habi-*
61 *tavit in hominib°. 64 Et tradidit*
in captivitatẽ virtutẽ eorũ, & pul-
chritudinẽ eorum in manum inimi-
ci. 68 Et conclusit in gladio popu-
lum suum: & hæreditatẽ suã sprevit.
69 Juvenes eorũ comẽdit ignis,
63 *& virgines eorum non sunt (mm)*
lamentatæ. 70 Sacerdotes eorum in
64 *gladio ceciderunt: & viduæ eorum*
non (nn) plorabantur. 71 Et excita-
65 *tus est, [y] tanquã dormiens, Do-*
minus; tanquã potens crapulatꝰ à
vino. 72 Et percussit inimicos suos
66 *in posteriora: 73 Opprobrium sem-*
piternum dedit illis. 74 Et repulit
67 *tabernaculum Joseph: & tribum*
68 *Ephraim non elegit. 75 Et elegit tri-*
bum Juda, montẽ Sion, quem dile-
69 *xit. 76 [z] Et ædifisavit sicut (oo)*
unicorniũ (pp) sanctificationẽ suã:
70 *in (qq) terra fundavit eã in æternum. 77 Et elegit David servũ suũ: et assumpsit eũ de gregi-*
71 *bus ovium. De post(rr) fœtantes accepit eũ, 78 Pascere Jacob servũ suũ, et Israel hæreditatẽ*
72 *suã. 79 Et pavit eos in innocentia cordis suĩ: & in (ss) intellectũ manuũ suarũ deduxit eos. 72*

Versio ÆTHIOPICA.

ወፈነዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ መቅሠፍተ፡ መዐተ፡፡ መ 54
ቅሠፍተ፡ ወመንሹተ፡ ወሕማመ፡፡ ወፈነዐ፡ 50
መስፈ፡መላእክተ፡እኩያን፡፡ ወጸሐ፡ፋ 55
ናተ፡ለመዐቱ፡፡ ወሊመሕለ፡ ኦዋት፡ሰነፍ
ሶሙ፡፡ ወአጸፀ ፡ ውስተ ፡ ሞት ፡ እኝስሳ 51
ሙ፡፡፡ ወቀተለ፡ኩሉሃ፡በኩሮሙ፡በምድረ፡ 56
ግብጽ፡፡ወቀደሙ፡ኩሉ፡ጸሚሆሙ፡በውስተ፡
ሐብየቲሆሙ፡፡፡ ወአውፈሮሙ፡ከመ፡ አ 57
ባግዕ፡ሰአከዝቡ፡፡ወአውፅአሙ፡ገደመ፡ከመ፡
መርዒት፡፡፡ ወመርሖሙ ፡ በተስፈሁ፡ወሊ 58
ፈርሁ፡፡ ወደፈኖሙ፡ ባሕር፡ ለፀሮሙ፡፡፡ 59
ወወሰደሙ፡ ደብረ፡ መቀደሱ፡፡ ደብረ፡ዘፈጠ
ረት፡ የማኑ፡፡፡ ወሰደደ፡ ለአዝማሁ፡ ኦሶቅ 60
ድሙ፡ ገጽሙ፡፡ ወአውጀሖሙ፡ በሐብሐ፡ር
ስት፡፡፡ ወአኀበረ፡ውስተ፡ ሐብየቲሆሙ፡ 61
ሕዝበ፡ እስራኤል፡፡፡ ወአመከሩ ፡ ወአ 62
መዐዕሆ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ልዑል፡ወሊዐ
ቀቡ፡ ስመዖ፡፡፡ ወተመይጡ ፡ ወዐለው፡ 63
ከመ፡አበዊሆሙ፡፡ ወከኑ ፡ ከመ ፡ ቀስተ፡ጠ
ዋይ፡፡፡ ወአመዐዕሆ፡ በአመኃብሮሙ፡፡ 64
ወአቅንዕዎ፡በግልፎሆሙ፡፡፡ ወሰመዐ፡እ 65
ግዚአብሔር፡ ወአኀሰሶ፡፡ ወመነኖሙ፡ለእ
ስራኤል፡ፈድፈደ፡፡፡ ወኀደጎ፡ለደብተራ፡ 66
ሴሎም፡፡ ደብተራሁ ፡ እኝተ፡ባተ ፡ ሓደረ፡
መስለ፡ሰብእ፡፡፡ ወወሀቦ፡ ኀይሎሙ፡ለተ 67
ፃዋዒ፡ወስፍናሁ፡ወስተ፡እደ፡ፀርሙ፡፡፡ 68
ወለፀውሮ ፡ ውስተ፡ኲናት ፡ ለእስክስ፡፡ ወ
ተሠየዮሙ፡ለርስቱ፡፡፡ ወበልዐተሙ፡እሳ 69
ት ፡ ለወሬዘ-ተሙ፡፡ ወኢለሰሉ ፡ ደናግለሆ
ሙ፡፡፡ ወካህናቲሆሙ፡ ፡ ወድቁ ፡ በኲና 70
ት፡፡ ወኢለበሕ ፡ ለቤሪቲሆሙ፡፡፡ ወተነ 71
ሥአ ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ ፡ ዘኀፅሠ፡ እመ
ኀዋሪ፡፡ ወከመ፡ኀያል፡ወሳደ፡ገ፡ወይኒ፡፡፡ 72
ወቀተለ፡ፀሮሙ፡በድኅረ፡ሆሙ፡፡ ወወሀቦሙ፡ 73
ኀሰረ ፡ ዘለዓለመ፡፡፡ ወኀደገ ፡ ለደብ 74
ተራ ፡ ዮሴፍ፡፡ ወሊኀረራ ፡ ለሕዝበ፡
ሌፍሬም፡፡፡ ወኀረራ ፡ ለሕዝበ፡ 75
ይሁዳ፡፡ ደብረ ፡ ጽዮን፡ ዘአፍቀረ፡፡፡ ሐ 76
ነጸ፡ መቅደሰ ፡ በአርያም፡፡ ወሰረረ ፡ ውስ
ተ፡ መድር ፡ ለዓለም፡፡፡ ወኀረጶ ፡ ለዳዊ 77
ት፡ኀብረ፡፡ ወእሠአ ፡ እምርዔተ ፡ ለባግዕ
ሁ፡፡ ወተመጠመ፡እመድሎሪ፡ሥረስት፡፡፡ 78
ከመ፡ ይርዕዶ ፡ ለያዕቆብ ፡ ኀብረ፡፡ ወለአ
ስራኤል ፡ ርስቱ፡፡፡ ወይደኒሶሙ ፡ በየዋ 79
ሃተ፡ልቡ፡፡ ወመርሆሙ ፡ በኀበበ ፡ እደ
ዊሁ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. (†) paravit iræ suæ: [t] omnis laboris eorum in tabernaculis illorum. [v] prævaricati sunt, quemadmodùm [x] frustravit: & [y] Domin°, sicut qui evigilat à somno; & tanquãm potens, qui rejecit vinũ [z] Ædificavit sanctuarium in excelso: & in terra

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 *أرسل عليهم غضب سخطه سخطا وغضبا وسدة بعثه على يد ملائكة أشرار * صنع طريقا
50 لغضبه ولم يشفق على نفوسهم من الموت * أسلم للموت دوابهم * وأهلك كل بكر في مصر *
51 وأول أولادهم في مساكن حام * وساق شعبه كالغنم * وأرجعهم كالرعية إلى البرية * وهداهم
52 بالرجاء فلم يجزعوا * والبحر عرف أعداءهم * وأدخلهم إلى طور قدسه * هذا الجبل الذي
53 اقتنته يمينه * وأخرج الأمم من قدام وجههم * وأعطاهم ميراثا بحبل ميراث العطية * وأسكن
54 في مساكنهم قبائل إسرائيل * ثم جربوا وأغضبوا الله العلي * ولم يحفظوا شهاداته * وعادوا
55 فغدروا مثل آبائهم * وانقلبوا كأعوجاج القوس * وأغضبوه بأصنامهم * وأغاروه بمنحوتات اليد
56 * سمع الله وأهملهم * ورذل إسرائيل جدا * ورفض مظلة شيلوم الفبة التي نصبها للناس
57 * وأسلم قوتهم للسبي * وجمالهم في أيدي أعدائهم * وأسلم شعبه للسيف * وتغافل عن ميراثه
58 * فأكلت النار سباهم * وعذاراهم لم يكن * وسقطت كهنتهم بالسيف * ولم تبك أرامليهم
59 * واستيقظ الرب كالنائم * وكالجبار السكران من الخمر * فرد أعداءهم إلى ورائهم
60 وأعطاهم عارا مؤبدا * وأقصى مسكن يوسف * ولم يختر قبيلة إفرام * واختار قبيلة
61 يهوذا * جبل صهيون هو الذي أحبه * وبنى موضعه المقدس مثل ذي القرن الواحد * وأسسه
62 على الأرض إلى الأبد * واصطفى داود عبده وأخذه من قطيع الغنم * ومن خلف المرضعات
63 أخذه * ليرعى يعقوب عبده * وإسرائيل ميراثه * فرعاهم بسلامة قلبه * وبفهم يديه
64 هداهم * الليلويا *

Misit in eos iram indignationis suæ, in- 49
dignationem & furorem, & tribulatio-
nem subitam per manum angelorum ma-
lorum. Fecit viam furori suo, & non pe- 50
percit animabus eorum à morte: tradidit
mori jumenta eorum. Et perdidit omne 51
primogenitum in Ægypto, & primitias
filiorum eorum in habitaculis Cham. Et 52
duxit populũ suum velut oves, et eduxit
eos tanquam gregem in desertum. Et vexit 53
eos cum spe, & non timuerunt. Et mare
obruit inimicos eorum. Et introduxit eos 54
in montem sanctitatis suæ, montem istum
quem possedit dextera ejus, Et ejecit gen- 55
tes è conspectu eorum, & dedit illis hæ-
reditatem funiculo quo hæreditas assigna-
tur, & habitare fecit in habitationibus eo-
rum tribus Israel. Rursus tentaverunt & 56
ad iracundiam provocaverunt Deum ex-
celsum, & non custodierunt testimonia e-
jus. Et reversi deceperunt sicut patres 57
eorum, & recurvati sunt instar curvitatis
arcus. Et irritaverunt eum idolis suis, 58
& ad æmulationem provocaverunt eum
sculpturis manufactis. Audivit Deus, & 59
neglexit eos, sprevitque Israelem magno-
pere. Et respuit tabernaculum Silom, te- 60
studinem quam erexerat pro hominibus. Et 61
tradidit potentiam eorum captivitati, &
pulchritudinem eorũ manibus inimicorum
eorum. Et tradidit populum suum gladio, 62
& neglexit hæreditatem suam. Comedit 63
ignis juvenes eorum, & virgines eorum
non planxerunt. Et ceciderunt sacerdo- 64
tes eorum gladio, & non defleverunt eos
viduæ eorum. Et expergefactus est Dominus 65
tanquam dormiens, & tanquam gigas e-
brius vino. Egit inimicos eorum retrò, & 66
affecit eos opprobrio sempiterno. Et pro- 67
cul amovit habitationem Josephi, & non
elegit familiam Ephraim. Elegit autem 68
familiam Judæ: Mons Sion est quem di-
lexit. Et ædificavit locum suum sanctum, 69
ut habentis cornu unicũ: et fundavit illũ
super terram in perpetuum. Et elegit Da- 70
vid servũ suum, et sumpsit eum ex grege
ovium: Et de post lactantes sumpsit eum; 71
ut pasceret Jacob servũ suũ, et Israel hæ-
reditatẽ suã. & nave pavit eos cũ trãquil- 72
litate cordis sui, et cum intelligentia ma-
nuum suarum gubernavit eos. Alleluja.

תהלים : עט פ

PSAL. LXXIX. עט

polluerunt, tuam hæreditatem in gentes venerunt Deus .Asaph ipsi Cantus
1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם ׀ בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־
cadaver Dederunt .acervos in Jerusalaim posuerunt :tuæ sanctitatis templum
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלִַם לְעִיִּים : נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת
.terræ ipsim fere tuorum pierum carnem : cœlorum volatilii escam tuorum servorum
2 עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ :
.sepeliens non & : Jerusalaim circuitibus aquam tanquam eorum sanguinem Effuderunt
3 שָׁפְכוּ דָמָם ׀ כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִַם וְאֵין קוֹבֵר :
.nostris circumvicinis derisio & ,subfannatio : nostris vicinis probrum Fuimus
4 הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ :
? tuus zelus ignis velut ardebit ,eternum in irasceris DOMINE Usquequo
5 עַד־מָה יְהוָה הֶאָנֵף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ קִנְאָתֶךָ :
: regna super & ,te cognoverunt non quæ ,gentes ad tuam iram Effunde
6 שְׁפָךְ חֲמָתְךָ ׀ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־מַמְלָכוֹת
ej* habitaculum & : Jahacob comedit Quia .invocaverunt non tuo nomine in quæ
7 אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ : כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ
nos præveniant ,festina : priorum iniquitatum nobis memineris Ne .desolaverunt
8 הֲשֵׁמוּ : אַל תִּזְכֹּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ
nostræ salutis Deus nos Adjuva .valde sumus attenuati quia : tuæ misericordiæ
9 רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד : עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ
nostris peccatis super propitiare & ,nos erue & : tui nominis gloriæ verbum super
עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֶּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ
cognoscatur ? eorum Deus Ut : gentes dicent quid Ut .tuum nomen propter
10 לְמַעַן שְׁמֶךָ : לָמָּה ׀ יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יוֹדַע
.effusi tuorum servorum sanguinis ultio : nostris oculis in ,gentibus in
בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ :
.vindi tui brachii magnitudinem secundùm ,clamor tuas facies ad Introeat .resfudor fac : tui
11 תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֲנַקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר
.mortis filios eorũ probrum : eorum .simum ad septuplum nostris vicinis redde Et
12 בְּנֵי תְמוּתָה : וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם
tuæ pascuæ ,tuus populus nos Et .Domine te probris affecerunt qui
13 אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי : וַאֲנַחְנוּ עַמֶּךָ ׀ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ
.tuam laudem narrabimus : generatione & ,generatione in ,seculum in tibi cõfitebimur
נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ :

PSAL. LXXX. פ

Israel Pastores .cantus Asaph ipsi ,testimonium Sosannim ad Victori
1 לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר : רֹעֶה יִשְׂרָאֵל
.facies Ad .irradis Cherubim insidens : Joseph pecus tanquam ducens ,ausculta
2 הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה : לִפְנֵי
.tuam fortitudinem suscita Menasseh & ,Binjamin & ,Ephraim & : io
3 אֶפְרַיִם ׀ וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה
.servabimur & ,tuas facies Illustra & : nos converte Deus .nobis salutem ad
4 לִישֻׁעָתָה לָנוּ : אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה :
? tui populi oratione in fumãsti usquequo :exercituum Deus DOMINE
5 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בְּתְפִלַּת עַמֶּךָ :
.lacrymis in eis fecisti propinare & : lacrymæ panem eos fecisti Comedere
6 הֵאֲכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בְּדִמְעוֹת
.magna mensura
שְׁלִישׁ :

תרגום TARGUM.

עט

1 תּוּשְׁבְּחָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף עַל חוּרְבָּן בֵּית מַקְדְּשָׁא
אֲמַר בְּרוּחַ נְבוּאָה אֱלָהִים עִלַּיִן עַמְּיָא בְּאַחְסָנָתָךְ
סְאִיבוּ יָת הֵיכַל קֻדְשָׁךְ שְׁוִיאוּ יָת יְרוּשְׁלֶם לְצָרוּ:
2 יְהִבוּ יָת גּוּשְׁמֵי עַבְדָּךְ לְמֵיכְלָא לְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא
בִּסַר חַסִידָךְ לְחֵיוָת אַרְעָא: שְׁדוּן אַרְמְהוֹן הֵיךְ
3 מַיָּא חִוָּרוּת דִּירוּשְׁלֶם וְלֵית דְּקָבֵר : הֲוֵינָא
4 קְלָנָא לִשְׁכֵנָנָא חוּלְעָבָא וְנוּחֲכָא לְחִוָּרוּתָנָא :
5 עַד אִימָתַי יְיָ תִּתְקוֹף לְעָלְמִין תִּבְעַר הֵיךְ אֶשָּׁא
6 טְנָנוּתָךְ : שְׁרֵי חֲמָתָךְ עַל עַמְּיָא דְּלָא חַכִּימוּ
7 יָתָךְ וְעַל מַלְכְּוָתָא דִּי בִשְׁמָךְ לָא צַלִּיאוּ : אֲרוּם
8 נַטְרוּ בֵּית יַעֲקֹב וְיָת מַקְדְּשֵׁיהּ אַצְרִיאוּ : לָא
תְרַכַּר לָנָא עֲוָיָן דְּמִן שְׁרוּיָא בְּסַרְהוּבְיָא יְקַדְּמוּן
9 לָךְ מְטַוְּתָךְ אֲרוּם אִתְמַסְכַּנְנָא לְחֵדָא : סְעַד
יָתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָא מְטוּל אִיקַר שְׁמָךְ וּפְרוֹק
10 יָתָנָא וְכַפֵּר עַל חוֹבָנָא בְּגִלַּל שְׁמָךְ : לְמָה יֵימְרוּן
עַמְּיָא אַן אֱלָהֵהוֹן יְתִגְלֵי בְעַמְּיָא לְמֵחְמֵינָא
פּוּרְעָנוּת אֲרַם עֲבָדָךְ דְּאִשְׁתְּפַךְ : תֵּעוֹל קֳדָמָךְ
11 אֶנְקָתָא דַאֲסִירֵי הֵיךְ סַגִּי תְּקוֹף אֲרֻעָךְ שְׁרֵי
בְּנֵיָא דְמִתְמַסְרִין לְמִיתוּתָא : וַאֲתֵיב לִשְׁכֵנָנָא
12 עַל חַד שִׁבְעָה נוּמְלָא עַל פּוּן עָנוּת קִיטְהוֹן
וְחִסּוּדָן דִּי חַסְדּוּ יָתָךְ יְיָ : וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְאָן
13 רַעְיָתָךְ נוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם דָּרֵי לְדָרֵי דַרְיָא נַתְּנֵי
תּוּשְׁבְּחָתָךְ :

פ

1 לְשַׁבְּחָא עַל יְתִבֵי סַנְהֶדְרִין דִּי מִתְעַסְקִין
בְּסַהֲדוּת אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹי דְּאָסָף תּוּשְׁבְּחָתָא :
2 פַּרְנְסָא דְיִשְׂרָאֵל אֲצִית דְּמַדְבַּר הֵיךְ עָנָא אַרְוָנָא
דְיוֹסֵף דְּשַׁכְנְתֵּיהּ שְׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבְיָא הוֹפַע :
3 קֳדָם אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוּרַר יָת כֹּחַ
גְּבוּרְתָּךְ עֲלָנָא וַעֲלָךְ מִן דִּינָא לְמִפְרוֹק לָנָא :
4 אֱלָהָא אַתֵּיב יָתָנָא מְגָלוּתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר
אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק : יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת עַד
5 אִימָתַי לָא קַבֵּלְתָּא צְלוֹתָא דְעַמָּךְ : אוֹכַלְתָּא
לְהוֹן לַחֲם טְמִיס בְּדִמְעָתָא וְאַשְׁקֵיתָן חֲמַר
דְּמְעָא תְּלִתָּי :

PARAPH. CHALD. Verſ Lat.

Canticum per *manus* Asaph, *de deſtru-* 1
ctione domus ſanctuarii, dixit ſpiritu pro-
phetico :

PSAL. LXXIX.

DEus ingreſſi ſunt populi in hæreditatem
tuam; polluerunt templum ſanctum tuum,
poſuerunt Jeruſalem in deſolationẽ. Dede- 2
runt cadavera ſervorum tuorum eſcam vo-
latilibus cœli, carnem ſanctorum tuorum
beſtiæ terræ. Effuderunt ſanguinem eorum 3
ſicut aquam in circuitu Jeruſalem, et non
erat qui ſepeliret. Facti ſumus opprobrium 4
vicinis noſtris ; ſubſannatio, et deriſio his
qui in circuitu noſtro ſunt. Uſquequo Dñe 5
iraſcẽris in perpetuum, accendetur ſicut
ignis zelus tuus ? Effunde iram tuam ſuper 6
populos qui te non noverunt, et ſuper re-
gna, *qui* in nomine tuo precati non ſunt.
Quoniam diſſipaverunt domum Jacob, et de- 7
mum ſanctuarii ejus vaſtaverunt. Ne remi- 8
niſcaris iniquitatum noſtrarum priorum: ce-
leriter præveniant nos bonitates tuæ, quo-
niam miſerabiles facti ſumus nimis. Adjuva 9
nos Deus redemptionis noſtræ propter glo-
riam nominis tui, et libera nos, & propitiare
peccatis noſtris propter nomen tuum. Qua- 10
re dicent populi, Ubi eſt Deus eorum? ma-
niſeſtetur in populis ut videamus ultionem
ſanguinis ſervorum tuorum qui effuſus eſt.
Introeat coram te gemitus vinctorum ſe- 11
cundùm multitudinem fortitudinis brachii
tui, ſolve filios qui traditi ſunt internecioni.
Et redde vicinis noſtris pro una ſeptuplã re- 12
tributionem, pro punitione fœderis eorũ,
& improperii quo exprobrarunt tibi Dñe.
Nos autem populus tuus, et oves paſcuæ tuæ 13
confitebimur coram te in ſeculum *generati-*
onum ; in generationem generationum an-
nunciabimus laudem tuam.

Ad laudandum pro ſedentibus judicibus 1
ordinariis, qui incumbunt teſtimonio Legis,
per manus Aſaph canticum.

PSAL. LXXX.

PAſtor Iſrael intellige, qui ducis velut oves 2
arcam Joſeph; [ô] cujus majeſtas quieſcit in-
ter Cherubim, manifeſtare. *Coram* Ephra- 3
im et Binjamin, et Menaſſeh, exuſcita vir-
tutem fortitudinis tuæ *ſuper nos*: tuum eſt
enim à judicio nos redimere. Deus reducito 4
nos à captivitate noſtra, et ſplendeſcere fac
ſplendorẽ aſpectus faciei tuæ ſup nos, et re-
dimemur. Dñe Deº exercituũ uſquequo non 5
recipies orationem populi tui ? Paviſti eos 6
pane intinctõ lachrymis, et potum deditti
eis vinum lachrymarum tripliciter.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. LXXIX.

Ab Aſapho dictus de deſtructione Jeruſalem, 1
Verſ. 29.

DEus ingreſſæ ſunt gentes in hæredita-
tem tuam, & polluerunt templum tuum
ſanctum, feceruntque Jeruſalem deſolatam :
Dederunt cadavera ſervorũ tuorũ eſcã volu- 2
cri cœli, & carnẽ juſtorũ tuorũ beſtiæ terræ:
Effuderunt ſanguinẽ eorũ velut aquã circum 3
Jeruſalẽ, & non eſt qui ſepeliat. Et facti ſum' 4
opprobriũ vicinis noſtris, & ſubſannatio at-
que illuſio his qui circũ nos ſunt. Uſquequo 5
iraſceris Dñe in ſempiternũ, & ardebit ſicut
ignis ira tua ? Effunde iraã tuã in gentes quæ 6
non te noverunt, & in regna quæ nomen tuũ
non invocaverunt ; Quia comederunt Jacob, 7
& domiciliũ ej' vaſtaverunt. Ne memineris 8
nobis peccatorũ noſtrorũ veterũ ; citò præ-
veniant nos miſericordiæ tuæ, quia humiliati
ſum' vehementer. Adjuva nos Deus ſalvator 9
noſter ob honorẽ nominis tui: propitiare no-
bis, & libera nos à peccatis noſtris propter
nomen tuũ; Ut ne dicant gentes, Ubi eſt Deº 10
veſter ? Nota fiat inter gentes corã nobis ul-
tio ſanguinis ſervorũ tuorũ qui effuſus eſt. In- 11
tret in conſpectum tuum ſuſpirium vincti.
Magnitudine brachii tui ſolve filios à morte:
Et repende vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinum 12
eorũ, ignominiã quã te vituperãrunt Dñe. Et 13
nos populus tuus & oves paſcuæ tuæ, confite-
bimur tibi in ſeculum : & in generationem
generationum narrabimus miracula tua.

PSAL. LXXX.

Editus ab Aſapho, Verſ. 51. 1

PAſtor Iſraelis auſculta, & rege velut oves 2
Joſephũ. Qui ſedes ſup Cherubim indica
te, Coram Aphrem Benjamin & Manaſſe. Oſ- 3
tende potentiã tuã, & veni in ſalutẽ noſtrã.
Deº fortiſſime reduc nos, & lucere fac vultũ 4
tuũ, & ſalvabimur. Dñe Deº fortiſſime, quo- 5
uſque iraſceris orationi ſervi tui? Cibãſti eos 6
pane cũ lachryma, et potãſti eos cũ lachryma.

Versio VULG. LAT.

Psalmus Asaph. LXXVIII.

1 DEus, venerunt gentes in hæreditatē
tuā, polluerūt tēplū sanctū tuū: po-
suerunt Jerusalē in pomorū custodiā.
2 Posuerunt morticīna servorū tuorū,
escas volatilib⁹ cœli; carnes Sanctorū
3 tuorū, b⁹ bestiis terræ. Effuderūt sanguinē
eorū tāquā aquā in circuitu Jerusalē:
4 & non erat qui sepeliret. Facti sum⁹
opprobriū vicinis nostris; subsannatio
et illusio his, qui in circuitu nostro sūt.
5 Usquequò, Dñe, irascēris in finē: accē-
detur velut ignis zel⁹ tu⁹? Effunde irā
tuā in gentes, quæ te non noverūt; &
in regna, quæ nomen tuū non invoca-
7 verunt: Quia comederunt Jacob: et
8 locū ej⁹ desolaverunt. Ne memineris
iniquitatū nostrarū antiquarū, citò an-
ticipent nos misericordiæ tuæ: quia
9 pauperes facti sum⁹ nimis. Adjuva nos,
De⁹ salutaris noster: & propter gloriā
nominis tui, Dñe, libera nos: & propi-
tius esto peccatis nostris, propter no-
10 men tuū: Ne fortè dicant in gentib⁹,
ubi est De⁹ eorū? & innotescat in na-
tionib⁹ corā oculis nostris, ultio san-
11 guinis servorū tuorū, qui effus⁹ est: In-
troëat in conspectu tuo gemit⁹ compe-
ditorū. Secundùm magnitudinē bra-
chii tui, possīde filios mortificatorū. Et
redde vicinis nostris septuplū in sinu
eorū: improperiū ipsorū ⊕ exprobra-
13 verunt tibi, Dñe. Nos autē popul⁹ tu⁹,
& oves pascuæ tuæ, confitebimur tibi
in seculum: In generationem & ge-
nerationē anuntiabimus laudē tuam.

1 In finem, Pro iis qui commutabuntur,
testimonium Asaph, Psalmus.
LXXIX.

2 QUi regis Israel, intende: qui de-
ducis velut ové Joseph. Qui sedes
3 sup Cherubim, manifestare Coram Ef-
hraim, Benjamin, & Manasse. Excita
potentiā tuā, & veni, ut salvos facias
4 nos. De⁹, cònverte nos: et ostende fa-
5 cié tuā, et salvi erim⁹. Dñe Deus vir-
tutū, quousq; irascēris sup orationē
6 servi tui? Cibabis nos pane lachryma-
rum: et potum dabis nobis in lachry-
mis in mensura?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. οθ'.

1 Ὁ Θεὸς ἦλθον ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου· ἔθεντο Ἰερουσαλὴμ εἰς ὀπωροφυλάκιον. 2 Ἔδοσαν τὰ πτώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. 3 Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς ὕδωρ, κύκλῳ Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. 4 Ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλεύασμα τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. 5 Ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος; ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; 6 Ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ ἐπεγνωκότα σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο. 7 Ὅτι κατέφαγον τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν. 8 Μὴ μνησθῇς ἡμῖν ἀνομιῶν ἀρχαίων, ταχὺ προκαταλάβοιό σου ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. 9 Βοήθησον ἡμῖν ὁ Θεὸς ὁ σωτήρ ἡμῶν, ἕνεκα τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥύσαι ἡμᾶς, καὶ ἱλάσθητι τοῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου. 10 Μή ποτε εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι, Ποῦ ἐστι ὁ θεὸς αὐτῶν; καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τῶν ἐκκεχυμένου. 11 Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων, κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεταπεινωμένων. 12 Ἀπόδοσον τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίαν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, τὸ ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε. 13 Ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἐξομολογησόμεθά σοι εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.

& oves pascuæ tuæ, confitebimur tibi in sæculum: 15 in generationem & generationem anuntiabimus laudem tuam.

Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων, μαρτύριον τῷ Ἀσάφ, ψαλμὸς ὑπὲρ τῶν Ἀσσυρίων. οθ'.

1 Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνησι, 2 Ἐναντίον Ἐφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ· ἔγειρον τὴν δυνάμείαν σου, καὶ ἐλθὲ εἰς σωτηρίαν ἡμῖν. 3 Ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπιφάνον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα. 4 Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ λαοῦ σου; 5 Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ.

In finem, Pro iis qui immutabuntur, testimoniū (a) ipsi Asaph, Psalmus pro Assyrio. LXXIX.

1 [a] QUi pascis Israel, intende: qui [b] ducis, velut (b) oves, (c) Joseph. Qui sedes super Cherubim, appare Corā (d) Ephraem, & Benjamin, & Manasse. 3 Excita potentiā tuā, & veni: ut salvos facias nos. 4 De⁹ [c], converte nos: & (e) ostende faciē tuā: & salvi erim⁹. 5 Domine De⁹ virtutū, quousq; irascēris super (f) orationē servi tui? 6 (g) Cibabis nos pane lachrymarū, et potabis nos in lachrymis in (h) mensura?

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. LXXVIII.* [a] In finē, Psalm⁹ ipsi Asaph. [b] tanquā profundā pomorū custodiā. [c] bestiis deserti. [d] contra nos [e] tuæ Dñe: [f] afflicti sum⁹ [g] noster & salutaris [h] videant nationes corā oculis nostris ultionē [i] propiti⁹ esto filiis

PSAL. LXXIX. [a] Pastor Israelitarū [b] pascis [c] virtutū, converte

Versio ÆTHIOPICA.

ፍጻሜ፡ መዝሙር፡ ዘአሳፍ፡፡
ሮፐ ፡ እግዚእ፡ ፡ ዐሉ፡ ፡ አስከዛብ ፡ ወጽተ ፡ ርስ ፡ ትከ፡፡ ወአርከሶሱ፡ ጽርሰ፡ መቅደስከ፡፡ ወሬ ሰይዋ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ከመ፡ ልጥተ፡ ዐቃቤ፡ ቀ ምስ፡፡=> ወረሰዩ፡ አብድጎቲሆሙ ፡ ለአግ ብርቲከ፡ መብልዕሙ፡ ለአሰዋፈ፡ሰማይ፡፡ ወሥጋሆሙ፡ ለጻድቅኒከ ፡ ለአረዊት ፡ ኊደ ሙ ፡፡=> ወከዐወ፡ደምሙ፡ከመ፡ሜይ፡ ለው ደ ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ ወኀጥሉ ፡ ዘይቀብሮ ሙ፡፡=> ወከነ፡ፃእለተ፡ለጎረኒ፡፡ ዝከቀ፡ ወስለቀ፡ለእድምኒ፡፡=> እከከ፡ ማእከሌ፡ እግዚእ፡ ትትመዓዕ፡ ለዝሁሉ፡፡ ወይኒድድ፡ ከመ፡እሳት፡ቅንዐትከ፡፡=> ከወው፡ መዐተ ከ፡ ሳዕለ፡ ለአከዛብ ፡ እለ ፡ ኢያእመሩከ፡፡ ወለዕለ፡መንግሥት፡ እንተ፡ ኢጸውዕት፡ስመ ከ፡፡=> ኦስመ ፡ በልዕመ ፡ ለያዕቆብ፡ ወለ ግሰት፡ብሕርሮ፡፡=> ኢትዝክር፡ለነ፡ ኦበሰ ፡ ኀጢአትነ፡ ፡ ፍጡነ ፡ ይርከበነ፡ ሣህለከ፡ እግዚእ፡ ኦስመ፡ተመንደብነ፡ፈድፋደ፡፡=> ርድእነ፡ ኢመሰከነ፡ ወመድኀኒነ፡፡ በእንተ፡ ስብሐተ፡ ስምከ፡ እግዚእ ፡ በልከነ፡፡ ወስረ ይ፡ ኀጢአተነ፡ በእንተ፡ ስመከ፡፡=> ከመ፡ ኢይበሉኑ፡ አከዛብ፡ ኢይቴ፡ወኦአቴ፡ ኢመሰ ከመ፡፡ ወይርአይ፡ አከዛብ ፡ በቅድመ፡ አ ዕይኒቲነ፡፡=> በቀለ፡ ደምሙ፡ ለአግብርቲ ከ፡ ዘተፍሰዐ፡፡ ይበጽ፡ ቅድሜከ፡ገዳርሙ፡ ለሙቁሐነ፡፡=> ወበከመ፡ ዕበቶ፡ መዝሐዕት ከ፡፡ ተዛሀለሙ፡ለደቂቀ፡ ቅቱለኑ፡፡=> ፈ ድምሙ፡ ለጎረኒ፡ ሥከብዲተ፡ ወከተ፡ ሕፀኖ ሙ፡፡ ትዕይርቶሙ ፡ ዘተዐዐረከ ፡ እግዚ ለ፡፡=> ወእከነሰ ፡ ሕዝብከ ፡ ለበግዒ፡ መ ርዓትከ፡፡ ወንገሥ፡ለከ፡ ለዓለሙ፡፡=> ወእነ ገረ ፡ ሰብሐከ ታከ፡ለትውልደ፡ትውልደ፡፡
ፍጻሜ ፡ ዘበእነተ፡ እለ ፡ ተበዐዲ ፡ ከመዲ፡ ዘአሳፍ፡ መዝሙር ፡ ዘበእነተ፡ አሶርያኑ፡፡
ሮፀ ኖለዊሆሙ ፡ ለእስራኤል ፡ ለጽምእ፡፡ ዘይርዕዮሙ፡ከመ፡ እበግዐ፡ ዮሴፍ፡፡=> ዘይ ነብር፡፡ ሳዕለ፡ኪሩቤል፡ አስተርአየ፡፡ በቅድ ሙ ፡ ሌፍሌም ፡ ወብንያም ፡ ወ ምናሴ፡፡=> ኀጒለአ ፡ ኃይለከ ፡ ወነዐ ፡ ለድኅነኒ፡፡=> ለመብከ፡ ኀያሀኒ፡ ማጠነ ፡ ለብርሃ፡ ገጽከ፡ ሳዕለኒ፡ ወትድኅኒ፡፡=> እግዚእ ፡ ለመሳ ከ፡ኀያሀኒ፡፡ ለስከ ፡ ማእዜኑ ፡ ትትመዐዕ፡ ሳዕለ ፡ ጸሎተ ፡ ገብርከ፡፡=> ወትሰስዮኑ፡ ዕለ ለከለ ፡ ለእብዕኒ፡፡ ወታሰትዮ፡ ለእብዕኒ፡ በመስፈርት፡፡=>

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. LXXVIII.
Asapho. Et numerus vers. 29.

1 * لآصاف * وعَدَدُهُ * كَمْ * استيخن *
* المزمور الثامن والسبعون *

اللّهم إنّ الأمم دخلت ميراثك * ونجّست هيكلك المقدّس * جعلت يروسليم كالخرس الخراب *
2 * جعلت جثث عبيدك طعامًا لطير السّماء ولحوم قدّيسيك لوحوش الصّحارى * هراقت
3 دماءهم كالماء حول يروسليم * وليس لهم من يدفنهم * صرنا عارًا لجيراننا وهزوًا وضحكة لمن
4 حولنا * فإلى متى يا ربّ نغضب إلى الغاية * ستعمل غيرتك مثل النّار * أفض غضبك على هؤلاء
5 الأمم الّذين لا يعرفونك * وعلى الممالك الّتي لم تدع اسمك * لأنّهم قد أكلوا يعقوب وأخربوا
6 موضعه * لا تذكر آثامنا الأولى * وليدركنا رحمتك يا ربّ سريعًا * لأنّا قد افتقرنا جدًّا * فاعنّا اللّهم
7 يا مخلّصنا * لأجل مجد اسمك يا ربّ خلّصنا * وتغفر خطايانا من أجل اسمك * لئلّا يقال في الأمم
8 أين إلههم * وليعلم في الأمم قدّام عيوننا * انتقام دماء عبيدك المسفوكة * وليدخل أمامك تنهّد
9 الأسراء * كعظمة ذراعك انقذ بني المقتولين * عوض جيراننا سبعة أضعاف في أحضانهم *
10 بالعار الّذي عيّروك به يا ربّ * فأنّا نحن شعبك وغنم رعيتك نشكرك إلى الأبد * من جيل إلى
جيل نخبر بتسابيحك * اللّيلويا *
* المزمور التاسع والسبعون *

PSAL. LXXIX.

1 * سهادة لآصاف على المتغيّرين * وعَدَدُهُ * لحّ * استيخن *

2 * يا راعي إسرائيل أنصت الهادي يوسف كالخروف * أيّها الجالس على الكاروبين أظهر
3 قدّام إفرايم وبنيامين ومنسّا * انهض قوتك وهلمّ لخلاصنا * اللّهم ارددنا * وأنر وجهك علينا
4 فنخلص * أيّها الربّ إله القوّات * إلى متى تغضب على صلاة عبيدك * أطعمتنا خبز الدّموع
5 وسقيتنا العبرات بالكيل *

PSAL. LXXVIII.

Asapho. Et numerus vers. 29.

1 POsuerūt, Deus, gentes ingressæ sunt hæreditatem tuam, & polluerunt
templum tuum sanctum: fecerunt Jerusalem quasi carcerem divitum: Fecerunt cada-
2 vera servorum tuorum escam volatilibus cœli, & carnes sanctorum tuorum bestiis
3 camporum. Fuderunt sanguinem eorum sicut aquam circa Jerusalem, & non est
4 qui qui sepeliat illos. Facti sumus opprobrium vicinis nostris, & derisus atque
5 contemptus iis, qui circa nos sunt. Quousque O Domine, indignaberis in finem?
6 exardescet zelus tuus velut ignis? Effunde iram tuam in has gentes quæ non
cognoscunt te, et in regna quæ non invocaverunt nomen tuum; Quia jam comedere-
7 runt Jacob, & vastaverunt locum ejus. Ne memineris iniquitatum nostrarum præ-
8 cedentium: sed assequatur nos misericordia tua O Domine, quamprimùm, quia in
9 pauperrimos redacti sumus maximam. Adjuva nos igitur Deus salvator noster,
propter gloriam nominis tui O Domine, liberes nos, & remittas peccata nostra
10 propter nomen tuum: ut ne dicatur inter gentes, ubi est Deus eorū? Et nota fiat
inter gentes corā oculis nostris ultio sanguinis servorum tuorum, qui effusi sunt:
11 Et introeat coram te gemitus capitivorum: secundùm magnitudinem brachii tui re-
12 dime filios occisorum: Compensa vicinos nostros septupliciter in sinus eorum oppro-
13 brio quo te vituperaverunt, O Domine. Nos enim popul⁹ tu⁹, et oves pascuæ tuæ gra-
tias agemus tibi in æternum, de generatione in generationem narrabimus laudationes
tuas. Alleluja.

PSAL. LXXIX.

Testimonium Asapho de immutandis. Et numerus ver. 38.

1 O Pastor Israel, ausculta: ductor Jo-
2 sephi velut agni: O sedens super
Cherubim, manifestare Coram Ephraim,
3 & Benjamin, & Manasse: excita potentiā
4 tuam, & veni in salutem nostram. Deus,
reduc nos, & illustra faciem tuam super
5 nos, & salvabimur. O Domine Deus vir-
tutum, quousque indignaberis orationi ser-
6 vorū tuorū? Cibasti nos pane lachrymarū
& potasti nos singulibus cum mensura.

תרגום TARGUM.

7 שויתנא למדנא לשיבנין ובעלי דבבנא
8 יתלעבין להון : אלהים צבאות אתיב עתנא
מגלותנא ואנהר ויו סבר אפך עלנא ונתפרק :
9 בית ישראל דמתילין לגופנא מסגרים אשלחת
תרתא מעמיא מארעא דישראל ונצבתון :
10 פניתא מן קדמיהון כנענאי ושרשתא שורשיהון
11 ומלאת ארעא : חפין שוריא דירושלם טול
בית מקדשא ובתי מדרשיא רבנין אמרין
12 אלימין דמתילין לארזין תקיפין : שבשת שבשין
13 נשדרת תלמידהא עד יפא רבא ולנהר פרת
14 יזיקהא : למא תקפתה גודרהא ומכסחין יתה
15 כל עברי אורחא : יגיבנה חזיר דמן חורשא
16 ורעיא דגול ברא יתפרנס מנה : אלהים צבאות
17 תוב כדין אסתכל מן שמיא וחמי ואדכר ברחמי
18 גופנא הדא : ועובדא די נצבת ימינך ועל בלבא
19 משיחא דחילתא לך : מחוקרא בנורא ומפרכא
20 מטופיתא דמן קדמך ייבדון : תהי אידך על
גבר דקימתא ליה ביד ימינך על בר נש דחילתא
לך : לא נור מבתר דחלתך תקימנא ובשבך
נקרי : יי אלהים צבאות אתיב יתנא מגלותא
אנהר ויו סבר אפך עלנא ונתפרק : פא

תהלים : פא

7 תשיתנו מדון לשכנינו ואויבינו ילעגו־למו :
8 אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה :
9 גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה :
10 לפניה ותשרש ותמלא ארץ : כסו הרים
11 צלה וענפיה ארזי־אל : תשלח קצירה עד־ים
12 ואל־נהר יונקותיה : למה פרצת גדריה וארוה
13 כל־עברי דרך : יכרסמנה חזיר מיער ויו שדי
14 יערענה : אלהים צבאות שוב־נא הבט משמים וראה
15 ופקד גפן זאת : וכנה אשר־נטעה ימינך ועל־בן
16 אמצתה לך : שרפה באש כסוחה מגערת
17 פניך יאבדו : תהי־ידך על־איש ימינך על־בן־אדם אמצתה לך :
18 ולא־נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא :
19 יהוה אלהים צבאות השיבנו האר פניך
ונושעה :

PSAL. LXXXI. פא

1 למנצח על־הגתית לאסף : הרנינו לאלהים עוזנו
2 הריעו לאלהי יעקב : שאו־זמרה ותנו־תף
3 כנור נעים עם־נבל : תקעו בחדש שופר
4 בכסה ליום חגנו : כי חק לישראל הוא משפט לאלהי
5 יעקב : עדות ביהוסף שמו בצאתו על־ארץ
6 מצרים שפת לא־ידעתי אשמע : הסירותי מסבל שכמו
7 כפיו מדוד תעבורנה : בצרה קראת ואחלצך
8 אענך בסתר רעם אבחנך על־מי מריבה
9 סלה : שמע עמי ואעידה בך ישראל אם־
תשמע־לי :

Posuisti nos contradictionē vicinis nostris, 7
et inimici nostri ludibrio[nos]habuerūt sibi.
Deꝰ exercituū reducito nos de captivitate, 8
et illumina splendorē aspectꝰ faciei tuæ sup
nos, et salvi erimꝰ. Domū Israelis quæ assi- 9
milatur vineæ, de Ægypto transtulisti; expu-
listi populos de terra Israel, et plantâsti eos.
Scopâsti à conspectu ejꝰ Cananæos, et plan- 10
tâsti radices ejꝰ, et implevit terrā. Cooperti 11
sunt montes Jerusalem umbra domꝰ sancta-
arii, et domꝰ doctrinæ: præceptores *sermo-*
cinantes fortes qui assimilati sunt cedris for-
tissimis. *Expandit* propagines, *misit* disci- 12
pulos ejꝰ usq; ad mare magnū, et usq; ad flu-
men Euphratē fugentes eam. Quare destru- 13
xisti sepē ejus, et excidunt eam omnes trans-
euntes viam? *Suffodiet* eam aper de sylva, et 14
gallꝰ sylvestris pascetur ex ea. Deꝰ exerci- 15
tuū convertere nunc, aspice de cœlo et vi-
de, et recordare in miserationibꝰ vitis hujꝰ.
Et propaginis quam plantavit dextera tua, 16
idq; propter regē Christū quē confirmâsti
tibi. Succensa est igne et excisa: ab incre- 17
patione quæ à conspectu tuo[*prodibit*,]per-
eant. Sit manꝰ tua sup virū cui jurâsti in ma- 18
nu dextera tua, sup hominē quē confirmasti
tibi. Non discedemꝰ à timore tui: vivifica- 19
bis nos; et in nomine tuo invocabimꝰ. Dñe 20
Deus exercituum reducito nos de captivi-
tate: illustra splendorē aspectus faciei tuæ
super nos, et salvi erimus.

Ad laudandum cithara allata de Gath 1
per manum Asaph.

PSAL. LXXXI.

LAudes dicite corā Deo fortitudine no- 2
stra, jubilate corā Deo Jaacob. Erigite vo- 3
cē in laude, et *dispōnite* tympana, citharam
vocis dulcis cum *nablis*. Clangite in mense 4
Tisri cornu, in mense qui cooperꝰ est, *diebꝰ*
solemnitatū nostrarū. Quoniā præceptū sta- 5
tuit Israeli, et sententiā judicii Dei Jaacob.
Testimoniū sup Joseph posuit eum, *ut non* 6
accederet ad uxorē Domini sui, eo die quo
egressꝰ est de domo vinctorū, et dominatꝰ est
super *totam* terrā Ægypti: labiū q̄ non no- 7
vi, didici et audivi. Amovi à servitute hu-
merū ejꝰ: manꝰ ejꝰ à projiciendo luto ad ol-
las sese subduxerunt. In temporē tribulatio- 8
nis Ægypti invocâsti, et liberavi te: respon-
di tibi in loco abscondito domus majestatis
meæ; personātibꝰ corā me rotis igneis: pro- 9
bavi te apud aquas contradictionis in per-
petuum. Audite populo mi & testificabor
in *vos*; Israel, si admiseris verbum meum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ܫܝܬܢܐ ܠܡܕܢܐ ܠܫܝܒܢܢ ܕܥܡܡܢ ܘܒܥܠܝ ܕܒܒܢܢ : ܘܠܥܓܘ ܠܗܘܢ ܠܢ ܥܠܝܢ ܘܠܥܓܘ ܠܗܘܢ ܠܢ ܥܠܝܢ
8 ܐܠܗܝܡ ܨܒܐܘܬ ܗܦܟ ܠܢ ܘܢܢܗܪ ܦܢܝܟ ܘܢܬܦܪܩ ܠܢ ܥܠܝܢ ܘܢܬܦܪܩ ܠܢ ܥܠܝܢ.
9 * ܓܦܢܐ ܡܢ ܡܨܪܝܡ ܬܥܩܪ ܠܥܡܡܐ ܘܬܨܒܬܗ ܠܢ ܥܠܝܢ ܘܬܨܒܬܗ ܠܢ ܥܠܝܢ.
10 ܠܦܢܝܗ ܘܫܪܫ ܫܪܫܝܗ ܘܬܡܠܐ ܐܪܥܐ : ܟܣܘ ܛܘܪܐ ܘܬܡܠܐ ܐܪܥܐ ܟܣܘ ܛܘܪܐ
11 ܦܪܝܗ ܘܥܢܦܝܗ ܐܪܙܝ ܐܠ : ܫܕܪ ܩܨܝܪܗ ܥܕ ܝܡܐ ܘܩܨܝܪܗ ܥܕ ܝܡܐ
12 ܘܐܠ ܢܗܪ ܝܢܩܘܬܝܗ : ܠܡܢܐ ܦܪܨܬ ܓܕܪܝܗ ܘܢܬܪܘܢ ܠܗ ܘܢܬܪܘܢ ܠܗ
13 ܟܠ ܥܒܪܝ ܕܪܟ : ܝܟܪܣܡܢܗ ܚܙܝܪ ܡܝܥܪ ܘܝܢ ܫܕܝ ܝܥܪܥܢܗ ܘܝܢ ܫܕܝ ܝܥܪܥܢܗ
14
15 ܝܥܪܥܢܗ : ܐܠܗܝܡ ܨܒܐܘܬ ܫܘܒ־ܢܐ ܗܒܛ ܡܫܡܝܡ ܘܪܐܐ ܘܪܐܐ ܡܫܡܝܡ ܗܒܛ ܡܫܡܝܡ ܘܪܐܐ
16 ܘܦܩܕ ܓܦܢ ܗܕܐ : ܘܟܢܐ ܕܢܛܥܗ ܝܡܝܢܟ ܘܥܠ־ܒܪ ܘܟܢܐ ܕܢܛܥܗ ܝܡܝܢܟ ܘܥܠ־ܒܪ
17 ܐܡܨܬܗ ܠܟ : ܫܪܦܗ ܒܢܘܪ ܟܣܘܚܗ ܡܓܥܪܬ ܘܟܣܘܚܗ ܡܓܥܪܬ
18 ܦܢܝܟ ܐܒܕܘ : ܬܗܝ ܝܕܟ ܥܠ־ܓܒܪܐ ܝܡܝܢܟ ܥܠ־ܒܪ־ܐܢܫ ܐܡܨܬܗ ܠܟ : ܬܗܝ ܝܕܟ ܥܠ־ܓܒܪܐ ܝܡܝܢܟ ܥܠ־ܒܪ־ܐܢܫ ܐܡܨܬܗ ܠܟ
19 ܘܠܐ־ܢܣܘܓ ܡܢܟ ܬܚܝܢܢ ܘܒܫܡܟ ܢܩܪܐ : ܘܠܐ־ܢܣܘܓ ܡܢܟ ܬܚܝܢܢ ܘܒܫܡܟ ܢܩܪܐ
20 ܝܗܘܐ ܐܠܗܝܡ ܨܒܐܘܬ ܗܦܟ ܠܢ ܘܢܢܗܪ ܦܢܝܟ ܘܢܬܦܪܩ ܠܢ ܥܠܝܢ ܘܢܬܦܪܩ ܠܢ ܥܠܝܢ.

PSAL. LXXXI. פא

1 ܠܡܢܨܚ ܥܠ־ܓܬܝܬ ܠܐܣܦ : ܪܢܢܘ ܠܐܠܗܝܡ ܥܘܙܢܢ ܗܬܝܢ ܠܐܠܗܝ
2 ܝܥܩܘܒ : ܣܘܡܘ ܙܡܪܐ ܘܬܢܘ ܬܦܐ ܟܢܪ
3 ܢܥܝܡ ܥܡ ܢܒܠ : ܬܩܥܘ ܒܚܕܫ ܫܘܦܪ ܒܣܗܪ ܠܝܘܡ ܥܕܢܢ ܠܝܘܡ ܥܕܢܢ
4 ܚܓܢܢ : ܓܝܪ ܚܩ ܠܝܫܪܐܝܠ ܗܘ ܡܫܦܛ ܠܐܠܗܝ
5 ܝܥܩܘܒ : ܥܕܘܬ ܒܝܘܣܦ ܫܡܘ ܒܨܬܘ ܥܠ־ܐܪܥ
6 ܡܨܪܝܡ ܫܦܬ ܠܐ ܝܕܥܬܝ ܐܫܡܥ : ܗܣܪܘܬܝ ܡܣܒܠ ܫܟܡܘ
7 ܟܦܝܘ ܡܢ ܕܘܝ ܬܥܒܪܢܗ : ܒܨܪܐ ܩܪܬ ܘܐܚܠܨܟ
8 ܐܥܢܟ ܒܣܬܪ ܪܥܡ ܐܒܚܢܟ ܥܠ־ܡܝ ܡܪܝܒܬ
9 ܣܠܐ : ܫܡܥ ܥܡܝ ܘܐܥܝܕܐ ܒܟ ܝܫܪܐܝܠ ܐܢ־
ܬܫܡܥ־ܠܝ :

Fecisti nos meditationem vicinis nostris, & 7
hostes nostri subsannaverunt nos. Deus for- 8
tissime reduc nos, & splendere fac vultum tu-
um, & salvabimur. *Diapsal.* Vitem eduxi- 9
sti ex Ægypto, perdidisti gentes & plantâsti
eam. Intuitus es illam, & plantâsti radicem 10
ejus: & impletus est orbis illâ. Et operti 11
sunt montes umbrâ ejus, & pampini ejus su-
pra cedros Dei. Jecit palmites suos usque ad 12
mare, & super flumina ramos suos. Quare 13
rupisti sepem ejus, & conculcaverunt illam
omnes transeuntes viam? Et comedit eam 14
porcus sylvæ, bestiæque campi depastæ sunt
eam? Deus potentissime convertere, & in- 15
tuere de cœlo, ac vide, atque visita vitem
hanc, Et propaginem quam plantavit dextera 16
tua, & filium hominis quem roborâsti tibi.
Ure igni sarmenta ejus: ob increpatione vul- 17
tûs tui pereant. Sit manus tua dextera super 18
virum & super filium hominis quem roborâ-
sti tibi; Ut non retrocedamus à te. Imò vi- 19
vifica nos, & nomen tuum invocabimus. Do- 20
mine Deus fortissime reduc nos, & elucere
fac vultum tuum, & salvabimur.

PSAL. LXXXI.

Asaphi. Quum David per eum se pararet ad 1
solennitates. Vers. 35.

LAudate Deum corroboratorem nostrum, 2
& clamitate Deo Jacob. Sumite tympa- 3
na & fides jucundas cum citharis: Clan- 4
gite cornibus initio mensium, & in novilu-
niis, diebus festis. Nam lex est Israeli, & ju- 5
dicium Deo Jacob. Testimonium hoc suum 6
in Joseph posuit, quum egressus est è terra
Ægypti: linguam quam non noverat audi- 7
vit. Averti jugum ab humero ejus, & manus
illius vinculo solvi. In angustia vocavit me, 8
& eripui eum, atque operui illum velamen-
to meo glorioso. Et tentavi eum aquis jur- 9
gii. * *Diapsal.* Audi populi mi, & loquar:
et ô Israel attestabor contra te. Si me audias,

Versio VULG. LAT.

7 Posuisti nos in contradictionē vicinis nostris: & inimici nostri subsannaverunt nos. Deus virtutū, converte nos:
8 & ostende faciem tuam: & salvi erimus. Vineam de Ægypto transtulisti:
9 ejecisti gentes, & plantâsti eam. Dux itineris fuisti in conspectu ejus: plantâsti radices ejus, & implevit terram.
10 Operuit montes umbra ejus: & arbusta ejus cedros Dei. Extendit palmites suos usque ad mare: & usque ad
11 flumen propagines ejus. Ut quid destruxisti maceriam ejus: & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur via-
12 am? Exterminavit eam aper de sylva: & singularis ferus depastus est eam. Deus virtutum, convertere: respice de cœlo, & vide, & visita vineam
13 istam. Et perfice eam, quam plantavit dextera tua: & super filium hominis,
14 quem confirmâsti tibi. Incensa igni, et suffossa: ab increpatione vultûs tui
15 peribunt. Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ; & super filium hominis,
16 quem confirmâsti tibi. Et non discedimus à te, vivificabis nos: & nomen
17 tuum invocabimus. Domine Deus virtutum, converte nos: & ostende faciem tuam, & salvi erimus.

In finem,
1 Pro torculariibus, Psalmus ipsi Asaph.
LXXX.
2 EXultate Deo adjutori nostro: jubi-
3 late Deo Jacob. Sumite psalmum, & date tympanum; psalterium jucundum
4 cum cithara. Buccinate in Neomenia tubâ, in insigni die solennitatis vestræ:
5 Quia præceptum in Israel est: & judicium Deo Jacob. Testimonium in Joseph posuit illud, cùm exiret de terra Ægypti: linguam, quam non noverat,
6 audivit. Divertit ab oneribus dorsum ejus: manus ejus in cophino servie-
7 runt. In tribulatione invocâsti me, & liberavi te: exaudivi te in abscondito tempestatis: Probavi te apud aquâ
8 Contradictionis. Audi, populus meus, & contestabor te: Israel, si audieris me,

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

7 Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, καὶ
8 οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήριζον ἡμᾶς. Κύριε ὁ θεὸς τῶν
δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσω-
9 πόν σου, καὶ σωθησόμεθα. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. Ἄμπελον
ἐξ Αἰγύπτου μετῆρας, ἐξεβάλας ἔθνη καὶ κατεφύ-
10 τευσας αὐτήν. Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ
κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ. Ἐ-
11 κάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες
12 αὐτῆς τοῖς κέδροις τοῦ θεοῦ. Ἐξέτεινε τὰ κλήμα-
τα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως (a) ποταμοῦ τοὺς πο-
13 εφυάδας αὐτῆς. Ἱνατί καθῆλες τὸ φραγμὸν
αὐτῆς, καὶ συλῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παροδεύο-
14 μενοι τὴν ὁδόν; Ἐλυμήνατο αὐτὴν (b) ὑς ἐκ
δρυμοῦ, καὶ μονὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν.
15 Ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ (c) ἐπίβλε-
ψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον
16 ταύτην. Καὶ κατάρτισαι αὐτὴν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ
δεξιά σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου ὃν ἐκραταιώ-
17 σας σεαυτῷ. Ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμ-
μένη· ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦν-
18 ται. Γενηθήτω ἡ χεὶρ σου ἐπὶ ἄνδρα δεξιᾶς
σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταιώσας σεαυ-
19 τῷ. Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς,
20 καὶ τὸ ὄνομά σου (d) ἐπικαλεσόμεθα. Κύριε ὁ θεὸς
τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ
πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.

MS. A. (a) ποτιμοῦ (b) ὗς (γ) καὶ ἐπίβλεψον
(d) ἐπικληθησόμεθα.

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ τῶν (a) λινῶν, ψαλμὸς τῷ
Ἀσάφ. σ'.
2 † Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, † ἀλαλάξατε
3 τῷ θεῷ Ἰακώβ. † Λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμ-
4 πανον, † ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. † Σαλ-
πίσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, † ἐν εὐσήμῳ (b) ἡμέ-
5 ρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. † Ὅτι πρόσταγμα τῷ Ἰσραὴλ
6 ἐστὶ, † καὶ κρίμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. † Μαρτύριον ἐν τῷ
Ἰωσὴφ ἔθετο αὐτὸν, † ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ
7 γῆς Αἰγύπτου· † γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω, ἤκουσεν. † Ἀπ-
έστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὴν νῶτον (γ) αὐτοῦ· † αἱ χεῖρες αὐτοῦ
8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδουλεύσαν. † Ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω
με καὶ ἐρρύσαμέν σε· † ἐπήκουσά σου ἐν κρυφῇ κα-
τιγίδος, † ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος (γ) ἀντιλο-
9 γίας. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. † Ἄκουε λαός μου καὶ λα-
λήσω σοι, Ἰσραὴλ, καὶ διαμαρτυρήσομαί σοι. ἐὰν
ἀκούσῃς μου,

MS. A. (a) ἀγοιωθησομένων, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
(β) ἡμέρας ἑορτῆς ἡμῶν. (γ) αὐτοῦ· (γ) ἀντιλογίας. Ἄ-
κουε λαός μου καὶ διαμαρτυρήσομαί σοι· Ἰσραὴλ, ἐὰν

INTERP. ÆTHIOP. [d] & implevit terram. [e] comedunt eam [f] depascit eam bestia deserti. [g] propitius esto isti vineæ tuæ. [h] eleva, & confirma eam, [i] & filium hominis, [k] super nos, & PSAL. LXXX. [a] qui quintâ Sabbathi. [b] ab interdictis eorum dorsum [c] tua invocâsti

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

7 Posuisti nos in (i) contradictionem
vicinis nostris: et inimici nostri sub-
sannaverunt nos. 8 Domine De-
us virtutum, converte nos: & ostende fa-
ciem tuam, & salvi erimus. DIA-
PSALMA. 9 Vineā de (k) Ægypto
transtulisti: ejecisti gentes, et plan-
tasti eam. 10 Viā (l) fecisti in con-
spectu ejus: & plantâsti radices e-
jus: [d] & (m) repleta est terra. 11
Operuit montes umbra ejus, & (n)
arbusta ejus cedros Dei. 12 (o) Ex-
tendit palmites ejus usq; ad mare,
& usq; ad flumen propagines ejus.
13 Ut quid destruxisti maceriam e-
jus? & [e] vindemiant eam omnes,
qui prætergrediuntur viam? 14 (p)
Devastavit eam (q) aper de sylvaet
[f] singularis ferus depastus est eā.
15 Deus virtutū, (r) convertere ve-
rò: respice de cœlo, & vide, & [g]
visita vineam istam. 16 Et [h] perfi-
ce eam, quā plantavit dextera tua:
[i] & super filium hominis, quem
confirmâsti tibi. 17 (s) Incensa igni,
et suffossa: ab increpatione vultûs tui
peribunt. 18 Fiat manus tua super
virum dexteræ tuæ, & super filii
hominis, quem confirmâsti tibi. 19
Et non discedemus à te: vivificabis
nos, & nomen tuum invocabimus.
20 Domine Deus virtutum, converte
nos: & ostende faciem tuam [k],
& salvi erimus.

In finem, Pro torculariibus, Psalmus
(a) ipsi Asaph [a]. LXXX.
2 EXULTATE (b) Deo adjutori
nostro: jubilate Deo Jacob. 2
Sumite Psalmum, & date tympa-
3 num: (c) psalterium jucundum cum
cithara. 3 (d) Buccinate in Nomenia
4 tubâ, in insigni die solennitatis
vestræ. 4 Quia præce-
5 ptum ipsi Israel est, et judicium Deo
6 Jacob. 5 Testimonium in Joseph po-
suit (e) ipsum, cùm exiret de terra
Ægypti; linguam, quam non nove-
7 rat, audivit. 6 Avertit [b] ab onerib.
dorsum ejus: manus ejus in cophino
servierunt. 7 In tribulatione [c] in-
vocâsti me, & liberavi te. Exau-
divi te in abscondito tempestatis:
probavi te super aquam Contra-
dictionis. DIAPSALMA. 8
Audi, populus meus, (f) & loquar
9 tibi: Israel, & testificabor tibi. Si
audieris me;

Versio ÆTHIOPICA.

ወፈሰይከነ፡ነገረ፡ለሳሪናነ፡ ወተሳለቁ፡ሳዕሌነ፡ 7
ጸላእትነ፡፡ ፡ እግዚእ፡ለመስገ፡ኃያላት፡ ሣዕብ 8
ነ፡፡ ለብርሂ፡ገጽከ፡ ሳዕሌነ፡ ወንድኅነ፡፡ ፡ ፡
ዐጸደ፡ወይነ፡ አፍለስከ፡ እሙ፡ግብጽ፡፡ ወሰደደ 9
ጎከ፡ አስከዘብ፡ወተከልከ፡ ኅደሣ፡፡ ፡ ፡ ወጸሕፈ 10
ከ፡ፋናተ፡ቅድሜሃ፡፡ ወተከልከ፡ ስርዋኒ፡ወመ
ልአት፡መድረ፡፡ ፡ ፡ ወከደነ፡ አድባር፡ጽባሌ 11
ታ፡፡ ወአዕጸቅሃ፡ ከመ፡ለሮዘ፡እግዚአብሔ
ር፡፡ ፡ ወሰፈሐ፡አዕጸቅሃ፡ እስከ፡ባሕር፡፡ ወአ 12
ስከ፡አፍሳባ፡ሠርፃ፡፡ ፡ ፡ ለምንተ፡ትነ 13
ሠት ፡ አቀፍ፡፡ ወይበልዕ፡ ኵሉ፡ ኅሳፈ፡
ፋኖት፡፡ ፡ ፡ ወአርሶሳ፡ ሐሪዊ፡ ሰቅል፡፡ ወ 14
ተናለዖ፡እኅስ፡ገደመ፡፡ ፡ ፡ ለመሰከ፡ኅያለ 15
ነ፡ተመዖፍሳ፡፡ ፡ ፡ ኅውጽ፡እመሰማይ ፡ ወርሊ፡፡
ወተሠሠሳ፡ለዛ፡ወአደ፡ ወይነ፡፡ ፡ ፡ ወለሰተ 16
ገስለ፡ወአጽንዓ፡ዘተከለት፡የሣነ፡፡ ፡ ፡ በወል
ደ፡ጸጌለ፡እመሕያው፡ዘለአጽንዕከ፡ለሳከ፡፡ ፡ ፡
ለሠዉሳ፡ እሳት፡ወመልሰከ፡፡ ፡ ወእመተገሠ 17
ጸ፡ገጽከ፡ይትሐጉሳ፡፡ ፡ ፡ ለደጉት፡እደ፡ከ 18
ሳዕለ፡ብእሳ፡ የሣንከ፡፡ ፡ ፡ በወልደ፡ እጌለ፡እ
መሕያው፡ ዘለአጽንዕከ፡ለከ፡፡ ፡ ፡ ወሊእኅናሰከ 19
ቅ ፡ እመኑከ፡፡ ፡ ለእይወን ፡ ወንጸውዕ ፡ ስመ
ከ፡፡ ፡ ፡ እግዚእ፡ለመስከ፡ ተደብኅ፡ ሣዕ 20
ነ፡፡ ለብርሂ፡ገጽከ፡ሳዕሌነ፡ወንድኅነ፡፡

ፍጻሜ፡ዘበእንተ፡ሚሳብት፡ዘለሰፋ፡መዝ
ሙራር፡ዘኀምስቱ፡ሰንበት፡፡

ፐ ተፈሥሑ፡በእግዚእ፡ብሕሊና፡ዘደጎሳ፡፡ ፡ 1
ወዖብኡ፡ ለአምላከ፡ያዕቆብ፡፡ ፡ ፡ ኀሠሉ፡ 2
መዝሙረ ፡ ፡ ወከሉ፡ ከበሮ፡፡ ፡ መዝሙር፡ ሐዋ 3
ዝ፡ መስለ፡ ለሰኑቆ፡፡ ፡ ፡ ኀፈሉ፡ቀርኑ፡ በዕለ 4
ተ፡ሰርቅ፡፡ በዕመርት፡ ዕለት ፡ በዓልነ፡፡ ፡ ፡
እስመ፡ሠረዓቲ፡ለእስራኤል፡ወፍት፡፡ ወፈ 5
ትሑ ፡ ለአመሳከ ፡ ያዕቆብ፡፡ ፡ ፡ ወአቀመ፡ 6
ስመዓ፡ለዮሴፍ፡፡ ፡ እመ፡የሐውር፡ ብኩረ፡ ግ
ብጽ፡፡ ወሰመዓ ፡ ልሳነ ፡ ዘአ.ያአመር፡፡ ፡ ፡
ወጐጠ ፡ ዘበኑ ፡ እመሕረመቲሆሙ፡፡ ወ 7
ተቀኝያ ፡ እደዊሁ ፡ ወሠተ ፡ ለክብረ፡፡ ፡ ፡ ወ 8
መኑደቤከ ፡ ጸዋዕከኒ፡ ወአድኅኑከ፡፡ ፡ ፡ ወአ
ሰጠወጉከ ፡ በወሐሎ፡ ሳቡአ፡፡ ወለመስር
ጉከ ፡ በኅበ ፡ ማየ ፡ ቅስት፡፡ ፡ ፡ ስመዓ፡ሳ 9
ሕዝቦየ፡ ወእኅገርከ፡፡ ፡ እስራኤል፡ወለስመ
ዕ፡ለከ፡፡ እመ፡ሰማዕከኒ፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 جعلتنا مناظرة لجيراننا * واسهري بنا اعداؤنا
8 ايها الرب اله الجنود اعدنا واضي وجهك
9 علينا فنخلص * نقلت الكرمة من مصر * اخرجت امما وغرسها
10 * اصلحت الطريق امامها *
11 وغرست اصولها فملأت الارض * ظلل الجبال ظلها * واغصانها على ارز الله
12 * امتدت اغصانها
13 الى البحر * والى الانهار فروعها * فلما هدمت سياجها * قطفها كل العابرين في الطريق * وافسدها
14
15 خنزير الجبل من الغاب * ورعاها حمار الوحش * يا رب اله القوات تعطف علينا واطلع من
16 السماء * وانظر وتعاهد هذه الكرمة * واصلحها وبنيها * هذه التي غرسها يمينك * وابن
17 الانسان الذي نبته لك * الذين احرقوها بالنار وهدموها * من انتهار وجهك يهلكون
18
19 * ولتكن يدك على الانسان * وعينك على ابن الانسان الذي نبته لك * ولا نبعد عنك *
20 وحيينا وندعوا باسمك * ايها الرب اله القوات ارددنا * وانر وجهك علينا فنخلص * اللهلويا

1 * المزمور للصدون * لاصاف على المعاضر * وعدده * له * استيخن *

2 * ابتهجوا بالله معيننا * هللوا لاله يعقوب * حدوا مزمارا واضربوا دفا * مزمارا حسنا مع
3
4 قيثار * بوقوا في روس الشهور بالبوق في يوم عيدنا المشهور * لانها وصية لاسرائيل * وحكم
5
6 لاله يعقوب * جعل شهادة في يوسف * عند خروجه من ارض مصر * سمع لسانا لم يكن
7 يعرفه * بعد النقل عن ظهره * واطلق من وثاق العبودية يده * دعاني في الضر فنجيته *
8
9 وفي خفا ايتهاله اجبته * وعلى ماء الخصام جربته * اسمع يا شعبي فاقول لك * ويا اسرائيل لاشهد
لك * ان اطعتني *

7 Posuisti nos vixam vicinis nostris, & il-
luserunt nos inimici nostri. 8 Domine De-
us exercituum, reduc nos, & lucere fac
vultum tuum super nos, & salvabimur.
9 Transtulisti vitem de Ægypto, expulisti
10 populos & plantâsti eam. Paratâsti viam
11 ante eam, & plantâsti radices ejus, imple-
vitque terram: 12 Obumbravit montes um-
bra ejus: & rami ejus super cedros Dei.
13 Protenderunt se rami ejus usque ad mare,
14 et usque ad flumina germina ejus. Quare
ergò destruxisti sepem ejus, vindemiâ-
15 runt eam omnes prætereuntes per viam?
Et corrupit eam porcus montanus de syl-
16 va, & depavit eam asinus sylvester? O
Domine Deus virtutum, propitiare nobis,
& prospice de cœlo, & vide, & visita
17 hanc vitem. Et redintegra eam, & con-
18 firma illam: hanc, inquam, quam plantavit
dextera tua, & filium hominis quem
19 corroborâsti tibi: Qui eam combusserunt
20 igne, & destruxerunt eam, ab increpatio-
ne vultûs tui peribunt. Et sit manus tua
super hominem, & oculus tuus super fi-
lium hominis quem confirmâsti tibi. Et
non recedemus à te, imò vivificabis nos, et
invocab mus nomen tuum. O Domine
Deus virtutum, reduc nos, & lucere fac
vultum tuum super nos, & salvabimur.
Alleluja.

PSAL. LXXX.

Asapho, de torculariibus. Et numerus ver. 35.

2 EXultate in Deo adjutore nostro: ju-
3 bilate Deo Jacob: Sumite psalterium,
et pulsate tympanum, psalterium optimum
4 cum cithara. Clangite initio mensium
5 buccinâ, in die solemnitatis nostræ cele-
berrimo. Id enim præceptum est Israeli,
6 & judicium Deo Jacob. Posuit testimo-
nium suum in Joseph, cùm exiret de terra
7 Ægypti, audivit linguam quam ignora-
8 bat. Amovit onus à dorso ejus, & dimi-
nuit de vinculo servitutis manum ejus. In-
9 vocavit me in necessitate, & liberavi e-
um: & in abscondito supplicationis ejus
exaudivi eum: & super aquam contesta-
tionis tentavi eum. Audi, O popule meus, et
dicam tibi: et O Israel, equidem testor tibi.
Si obedieris mihi,

תהלים : פב פג

Dominus Ego .extraneo Deo te incurvabis nec : alienus Deus te in erit Non
10 לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר : אָנֹכִי יְהוָה־
11 .illud implebo & ,tuã os dilata : Ægypti terra à te *faciens ascendere* tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ :
eum dimiſi Et .mihi *acquiescit non* Israel & : meæ voci meus populus paruit non Et
12 וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי : וָאֲשַׁלְּחֵהוּ
13 .audient meus populus Utinam .ſuis conſiliis in *ibunt* : ſui cordis *pertinacia* in
בִּשְׁרִירוּת לִבָּם וְיֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם : לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ
14 .humiliaſſem eorum inimicos *parum Quaſi* .*ambulaſſent* meis viis in Israel : mihi
לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ : כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ
15 Dominum odio Habentes .meam manum vertiſſem eorum hoſtes *ſuper* &
וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי : מְשַׂנְאֵי יְהוָה
16 :frumenti adipe *ex* eum cibavit Et .ſeculum in eorum tempus erit & : *ei mentientur*
יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וְיִהִי עִתָּם לְעוֹלָם : וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה
17 .te *ſaturabo* melle petra de &
וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ :

PSAL. LXXXII. פב

.judicabit *dixerunt interiori* in : *fortis extu in ſtans* 'Deus .Aſaph ipſi *Cantus*
1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט :
.Selah ? ſuſcipietis impiorum facies & : iniquitatem judicabitis Uſquequo
2 עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשָּׂאוּ סֶלָה :
.*exhauſtum* Eripite .juſtificate *pauperem* & ,*afflictum* : pupillo & , *tenui* Judicate
3 שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וְרָשׁ הַצְדִּיקוּ : פַּלְּטוּ־דַל
4 .*tenebriſtare* in ,intellexerunt nec , Neſciverunt .eruite impiorum manu de egenum &
וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ : לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֹשֶׁךְ
5 .: Dii , dixi Ego .terræ fundamenta omnia *nutabunt* : *ambulabunt*
יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ : אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם
6 *principum* unus ſicut & : moriemini *homo* ſicut Verè
וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם : אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים
7 .hæreditabis tu quoniam : terram judica ,Deus Surge .cadetis
תִּפֹּלוּ : קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל
8 .gentes omnes *in*
בְּכָל־הַגּוֹיִם :

PSAL. LXXXIII. פג

.ne & , taceas ne : tibi *ſilentium* ne Deus .Aſaph ipſi Cantus .Canticum
1 שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף : אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לְךָ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל־
2 .extulerunt te habetes odio & *tumultuabuntur* tui inimici ecce Quoniam .Deus quieſcas
תִּשְׁקֹט אֵל : כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נִשְׂאוּ
3 .tuos abſconditos ſuper *cilijs habuntur* & *ſecretum inibunt* callidè tuũ populũ Super .caput
רֹאש : עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ :
4 nomen memoretur non & : gente de eos ſuccidamus & , Venite , Dixerunt
אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־
5 .*ex Idem* fœdus te *ſuper* : pariter corde ſunt conſiliati Quoniam .ultrà Israel
יִשְׂרָאֵל עוֹד : כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ :
6 .Hagharim & ,Moab , Iſmahelim & ,Edom Tabernacula
7 אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

10 לָא יְהֵי בֵּינֵיכוֹן פָּלְחֵי טָעֲוָתָא נוּכְרָאָה וְלָא
11 תִּסְגְּדוּן לְטָעֲוָת חִילוֹנִי : אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ דְּאַסְקִית
יְתִכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַפַּתֵּי פּוּמָךְ בְּפִתְגָמִי
12 אוֹרַיְתָא וַאֲמַלֵּי יָתָהּ מִכָּל טָבְתָא : וְלָא קַבִּילוּ
13 עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא צְבוֹ לְמֵימְרִי : וְתַרְכִּיתָה
בְּהַרְהוּרֵי לִבְּהוֹן אֲזָלוּ בְּמַלְכָת רַשְׁעָהוֹן : הֲלֵוַאי
14 עַמִּי שָׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹרְחָתִי יְהַלְּכוּן :
15 כְּזָעֵר בְּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אַמְאֵךְ וְעַל בַּעֲלֵי דְבָבֵהוֹן אֲתֵיב
16 מְחַת גְּבוּרְתִּי : סַנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵיהּ וְיְהֵי תּוּקְפָּהוֹן
17 לְעָלָם : וְיוֹאֲכִלְנֵיהּ מִן טוּב לֶחֶם חִטִּין וּמִן
טִינָרָא דּוּבְשָׁא אַשְׂבְּעִנָּךְ :

פב

תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְרָא דְאָסָף אֱלָהִים שְׁכִנְתֵּיהּ
1 שְׁרֵיָא בְּכֹנְשַׁת צַדִּיקִין דְּחַקִּיפִין בְּאוֹרַיְתָא
2 בְּמֵצַע דִּינִין דְּקִשׁוֹט יָדִין : עַד אִימָתַי רְשִׁיעָיָא
3 תְּדוּנוּן שְׁקַר וְאַפֵּי רְשִׁיעָיָא תְּסַבּוּן לְעָלְמִין : דִּינוּ
4 מִסְכֵּנָא וְיַתְמָא עֲנִיָא וּמִסְכֵּנָא אַצְדִּיקוּ : שֵׁיזְבוּ
מִסְכֵּן וְחִשּׁוֹכָא מִן יְדֵיהוֹן דְּרָשְׁעָיָא פְּצוּ יָתְהוֹן :
5 לָא חַכִּימוּ לְאוֹטָבָא וְלָא אִתְבִּינוּן בְּאוֹרַיְתָא
בְּחֶשׁוֹכָא מְהַלְּכִין מְטוּל הֵיכְנָא מִתְמוֹטְטִין
6 רְגָלֵיהוֹן דִּי בְסִיסֵי אַרְעָא : אֲנָא אֲמַרִית הֵי
כְּמַלְאֲכַיָּא אַתּוּן חַשְׁבִין וּהֵיךְ אִנּוּנְלֵי מְרוֹמָא
7 כּוּלְכֹן : בְּרַם בְּקוּשְׁטָא הֵיךְ בְּנֵי נָשָׁא תְּמוּתוּן
8 וְהֵיךְ חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא תִּפְּלוּן : קוּם יְיָ דִּין יָתְכָל
יָתְבֵי אַרְעָא אַרוּם אַתְּ תְּחַסִּין בְּכָל עַמְמַיָּא :

פג

שִׁירוּ שְׁבָחָא עַל יְרָא דְאָסָף אֱלָהִים לָא תְשַׁתּוּק
1
2 לְךָ לָא תִתְרַשַׁל וְלָא תִשְׁרוּךְ אֱלָהָא : אֲרוּם
הָא בַעֲלֵי דְבָבָךְ מִתְרַגְּשִׁין וְסָנְאָךְ זְקִיפוּ רֵישָׁא
3 עַל עַמָּךְ גְּכִילוּ רָזָא וּמִתְמַלְּכִין עַל דְּמִטְשַׁיְּשִׁין
4 בְּאוֹצָרֵיךָ : אֲמָרִין אֲתוּ וְנִכְסְנוּן מִלְּמֶהֱוֵי עַם וְלָא
5 אִדְּכַר שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל תּוּב : אֲרוּם אִתְמַלְּכוּן
בְּכָל לְבָא עֲלָךְ בַּרְיָא וְאִמְטוּלְתָּךְ קָיְמָא נוּרִין :
6 מִשְׁכָּנֵי אֱדוֹמָאֵי וַעֲרָבָאֵי מוֹאָבָאֵי וְהוּנְגְרָאֵי :
7

Non erunt *inter vos* ſervientes idolis alie-
10 nigenarum, nec adorabitis idola profana.
Ego ſum Dñs Deus *tuus* qui eduxi vos de
11 terra Ægypti : aperi os tuum ad verba Le-
gis, et implebo illud omni bono. Sed non re-
12 cepit populꝰ meus vocem meã, et Iſrael non
acquievit verbo meo. Proinde expuli eos in
13 cogitationibus cordis eorum : ambulaverunt
in conſiliis impietatum ſuarum. Utinam po-
14 pulus meus audiſſet me ; Iſrael in viis meis
ambulaſſet. Brevi inimicos eorum humiliaſ-
15 ſem, et adverſus hoſtes illorum convertiſſem
percuſſionem potentiæ meæ. Odientes Dñm
16 mentientur ei, et erit furor eorum in æternũ.
At cibaſſet illos de optimo pane tritici, &
17 de rupe melle ſaturaſſem te.

Canticum per manum Aſaph. 1
PSAL. LXXXII.

DEus cujus majeſtas commoratur in con-
gregatione juſtorum qui potentes ſunt in
Lege ; in medio judicum *veritatis* judicat.
2 Uſquequo impii judicabitis falſitatem et fa-
3 cies impiorum ſuſcipietis in æternum. Ju-
dicate miſerabili et pupillo, egeno et miſe-
4 ro juſtitiam facite. Salvate miſerum et ege-
num, de manibus impiorum liberate eos.
5 Neſcierunt bonum operari et non intelle-
xerunt legem, in tenebris ambulant, pro-
6 pterea moventur *pedes baſium* terræ. Ego
dixi, Veluti angeli vos eſtis reputati, et tan-
quam angeli excelſi vos omnes. Attamen in 7
veritate ſicut homines moriemini, et tan-
quam unus de principibus cadetis. Surge 8
Dñe judica *omnes* habitatores terræ, quoni-
am tu hæreditabis omnes populos.

Canticum *et laus* per manum Aſaph. 1
PSAL. LXXXIII.

DEus ne taceas tibi ; et ne ceſſes, néve 2
quieſcas Deus. Quoniam ecce inimici tui 3
fremunt, et odientes te extulerunt caput.
Super populum tuum ſecretas machinati 4
ſunt fraudes, & conſulunt adverſus abſcon-
dita in theſauris tuis. Dicentes, Venite & 5
trucidemus eos ne ſint populus, et non com-
memoretur nomen Iſrael ampliùs. Quoni- 6
am conſilium ineunt in toto corde adver-
ſùm te pariter, & propter te pactum feri-
unt. Tabernacula Idumæorum et Arabum, 7
Moabitæ et Hungari ;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܟܘ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܢܐ ܐܝܗܘܐ ܐܠܗܟ ܕܐܣܩܬܟ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܡ. ܦܬܚ ܦܘܡܟ ܠܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܘܐܡܠܐ ܠܗ ܟܠ ܛܒܬܐ. ܘܠܐ ܩܒܠ ܥܡܝ ܠܩܠܝ ܘܐܝܣܪܐܝܠ ܠܐ ܨܒܐ ܠܡܫܡܥ ܠܝ. ܘܫܕܪܬܗ ܒܪܥܝܢ ܠܒܗܘܢ ܐܙܠܘ ܒܡܠܟܬ ܪܫܥܗܘܢ. ܗܠܘܝ ܥܡܝ ܫܡܥ ܠܝ ܐܝܣܪܐܝܠ ܒܐܘܪܚܬܝ ܢܗܠܟܘܢ. ܟܙܥܪ ܒܥܠܝ ܕܒܒܗܘܢ ܐܡܟ ܝܕܝ ܥܠ ܥܠ ܒܥܠܝ ܕܒܒܗܘܢ ܐܬܝܒ. ܡܚܬ ܓܒܘܪܬܝ ܣܢܝܐ ܕܝܗܘܐ ܟܕܒܘܢ ܠܗ ܘܗܘܐ ܬܘܩܦܗ ܠܥܠܡ. ܘܝܐܟܠܢܝܗ ܡܢ ܛܒ ܠܚܡ ܚܛܝܢ ܘܡܢ ܛܝܢܪܐ ܕܒܫ ܐܫܒܥܢܟ.

ܬܫܒܚܬܐ ܥܠ ܝܪܐ ܕܐܣܦ ܐܠܗܝܡ ܫܟܢܬܗ ܫܪܝܐ ܒܟܢܫܬ ܨܕܝܩܝܢ ܕܚܩܝܦܝܢ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܒܡܨܥ ܕܝܢܝܢ ܕܩܫܘܛ ܝܕܝܢ. ܥܕ ܐܝܡܬܝ ܪܫܝܥܝܐ ܬܕܘܢܘܢ ܫܩܪ ܘܐܦܝ ܪܫܝܥܝܐ ܬܣܒܘܢ ܠܥܠܡܝܢ. ܕܝܢܘ ܡܣܟܢܐ ܘܝܬܡܐ ܥܢܝܐ ܘܡܣܟܢܐ ܐܙܕܝܩܘ. ܫܙܒܘ ܡܣܟܢ ܘܚܫܘܟܐ ܡܢ ܝܕܝܗܘܢ ܕܪܫܥܝܐ ܦܨܘ ܝܬܗܘܢ. ܠܐ ܚܟܝܡܘ ܠܐܘܛܒܐ ܘܠܐ ܐܬܒܝܢܘ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟܝܢ ܡܛܘܠ ܗܝܟܢܐ ܡܬܡܘܛܛܝܢ. ܪܓܠܝܗܘܢ ܕܒܣܝܣܝ ܐܪܥܐ. ܐܢܐ ܐܡܪܬܝ ܗܝ ܟܡܠܐܟܝܐ ܐܬܘܢ ܚܫܒܝܢ. ܘܗܝܟ ܐܢܘܢܠܝ ܡܪܘܡܐ. ܟܘܠܟܘܢ. ܒܪܡ ܒܩܫܘܛܐ ܗܝܟ ܒܢܝ ܢܫܐ ܬܡܘܬܘܢ. ܘܗܝܟ ܚܕ ܡܢ ܪܒܪܒܢܝܐ ܬܦܠܘܢ. ܩܘܡ ܝܐ ܕܝܢ ܪܒܪܒܢܝܐ. ܬܦܠ ܝܬ ܟܠ. ܝܬܒܝ ܐܪܥܐ ܐܪܡ ܐܬ ܬܚܣܝܢ ܒܟܠ ܥܡܡܝܐ.

ܫܝܪܘ ܫܒܚܐ ܥܠ ܝܪܐ ܕܐܣܦ ܐܠܗܝܡ ܠܐ ܬܫܬܘܩ. ܠܟ ܠܐ ܬܬܪܫܠ ܘܠܐ ܬܫܪܘܪ ܐܠܗܐ. ܐܪܡ ܗܐ ܒܥܠܝ ܕܒܒܟ ܡܬܪܓܫܝܢ. ܘܣܢܐܟ ܙܩܝܦܘ ܪܝܫܐ. ܥܠ ܥܡܟ ܓܟܝܠܘ ܪܙܐ. ܘܡܬܡܠܟܝܢ ܥܠ ܕܡܛܫܝܫܝܢ. ܒܐܘܨܪܝܟ. ܐܡܪܝܢ ܐܬܘ. ܘܢܟܣܢܘ ܠܡܠܗܘܝ ܥܡ. ܘܠܐ ܐܬܕܟܪ ܫܡܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܬܘܒ. ܐܪܡ ܡܬܡܠܟܝܢ. ܒܟܠ ܠܒܐ ܥܠܟ ܒܪܝܐ. ܘܐܡܛܘܠܬܟ ܩܝܡܐ ܢܘܪܝܢ. ܡܫܟܢܝ ܐܕܘܡܝܐ. ܥܪܒܝܐ. ܡܘܐܒܝܐ. ܗܘܢܓܪܝܐ.

Non ſit tibi Deus peregrinus, & ne adores 10
deum alienum; Ego ſum Dñs Deus *tuus* qui 11
eduxi te de terra Ægypti : aperi os tuum &
implebo illud. At populus meus non audi- 12
vit vocem meam, & Iſrael non accepit ſuaſi-
onem à me; Sed ambulaverunt pro libidine 13
cordis ſui, & juxta conſilium animæ ſuæ. Si 14
populus meus audiret me, & Iſrael per vias
meas ambularet, Brevi perderem hoſtes eo- 15
rum, & in oſores eorum converterem manũ
meam. Oſores Dñi mentiti ſunt in ipſum, & 16
facta eſt nutatio illorum in ſeculum. Cibavit 17
eũ adipe frumẽti, & de petra melle ſaturavit
eum.

PSAL. LXXXII.

Aſaphi. Invectio in Judæos impios. Verſ. 1. 6. 1

DEus ſtetit inter cœtum Angelorum, & in
medio Angelorum judicabit. Quouſque 2
judicabitis iniquitatem, et facies impiorum
ſumetis ? Judicate pupillis et egenis, et pau- 3
peres humileſque juſtificate : Eripite paupe- 4
res et inopes de manu impiorum, Qui non 5
nôrunt neque intellexerunt; nam in tenebris
ambulabant : et vacillârunt omnia fundaméta
terræ. Ego dixerã deos eſſe vos, et filios Ex- 6
celſi omnes; Nunc autem ſicut homines mo- 7
riemini, et ſicut unus è magnatibus cadetis.
Surge Deus, et judica terram : nam tu hæredi- 8
tate poſſidebis cunctas gentes.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. LXXXIII.

Aſaphi. Precatio ad Deum pro populo qui 1
pertulerat afflictionem. Et prophetia de
diſſipatione hoſtium Domini. Verſ. 34.

DEus, quis eſt qui ſimilis ſit tibi ? Ne tace- 2
as, neque ſileas Deus : Quoniã ecce ini- 3
mici tui concitantur, et oſores tui extulerunt
caput Super populum tuum : verſutiâ ſuâ 4
aſtruxerunt ſecretum, et conſultârunt adver-
ſùs ſanctos tuos, Ac dixerunt ; Venite, per- 5
damus eos de populo, nec fiat ampliùs men-
tio nominis Iſraelis. Quoniam meditati ſunt 6
corde ſuo ſimul, et contra te inierunt fœ-
dus Tentorium Adum, et Arabum, et Moa- 7
bi, atque Godarærorum :

Versio VULG. LAT.

10 Non erit in te deus recens, neque ad-
11 orabis deũ alienum. Ego enim sum
Dominus Deus tuus, qui eduxi te de
terra Ægypti: dilata os tuum, & im-
12 plebo illud. Et non audivit populus
meus vocem meam: & Israel non in-
13 tendit mihi. Et dimisi eos secundùm
desideria cordis eorum, ibunt in ad-
14 inventionibus suis. Si populꝰ meus au-
disset me: Israel si in viis meis am-
15 bulasset: Pro nihilo forsitan inimicos
eorum humiliassem: & super tribu-
16 lantes eos misissem manum meam. In-
imici Domini mentiti sunt ei: & e-
17 rit tempus eorum in secula. Et cibа-
vit eos ex adipe frumenti: & de petra,
melle saturavit eos.

1 DEus Psalmus Asaph. LXXXI.
stetit in synagoga deorum: in
medio autem deos dijudicat. usque-
quò judicatis iniquitatem: & facies
2 peccatorum sumitis? Judicate ege-
no, & pupillo: humilem, & pauperem
3 justificate. Eripite pauperẽ: & egenũ
5 de manu peccatoris liberate. Nescie-
runt, neque intellexerunt, in tenebris
ambulant: movebuntur omnia funda-
6 menta terræ. Ego dixi, Dii estis, et fi-
lii Excelsi omnes. Vos autem sicut ho-
mines moriemini: et sicut unꝰ de prin-
8 cipibus cadetis. Surge, Deus, judica ter-
ram: quoniam tu hæreditabis in omni-
bus gentibus.

1 Canticum Psalmi Asaph. LXXXII.

2 DEus, quis similis erit tibi? ne ta-
3 ceas, neque compescaris, Deus: Quo-
niam ecce inimici tui fonuerunt: et
4 qui oderunt te, extulerunt caput. Su-
per populum tuum malignaverunt cõ-
5 silium; et cogitaverunt adversùs san-
ctos tuos. Dixerunt; Venite, et disper-
6 damus eos de gente, et non memore-
tur nomen Israel ultrà. Quoniam
cogitaverunt unanimiter, simul adver-
7 sùm te testamentum disposuerunt, Ta-
bernacula Idumæorum et Ismahelitæ:
Moab, et Agareni,

Vers. GRÆCA. LXX. Interp.

10 † Οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος, † οὐδὲ προσ-
11 κυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. † Ἐγὼ γὰρ εἰμι κύριος
ὁ θεός σου, † ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, † ὑ-
12 πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πλησθήσω αὐτό. † Καὶ οὐκ
ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, † καὶ Ἰσραὴλ οὐ προσ-
13 έσχε μοι. † Καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ ἐπιθυ-
μήματα τῆς καρδίας αὐτῶν; † πορευόντωσαν ἐν
14 τοῖς ὁμοιωμάσιν αὐτῶν. † Εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ
15 μου, † Ἰσραὴλ ἐν ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύετο, † Ἐν τῷ
μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα, † καὶ ἐπὶ
τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.
16 † Οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, † καὶ ἔσται ὁ καιρὸς
17 αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. † Καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς
ἐκ στάχυος πυροῦ, † καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν
αὐτούς.

Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. πα'.

1 † Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, † ἐν μέσῳ δὲ
2 θεοὺς διακρινεῖ. † Ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, †
καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε; ΔΙΑ ΨΑΛ-
3 ΜΑ. † (α) Κρίνατε ὀρφανὸν καὶ πτωχόν, † ταπεινὸν
4 καὶ πένητα δικαιώσατε. † Ἐξαιρεῖσθε πένητα, καὶ πτω-
χὸν † ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσασθε. † Οὐκ ἔγνω-
5 σαν † οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται, † σα-
λευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς. † Ἐγὼ εἶ-
6 πα, Θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. † Ὑμεῖς δὲ ὡς ἄν-
θρωποι ἀποθνήσκετε, † καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πί-
8 πτετε. † Ἀνάστα ὁ θεός, κρῖνον τὴν γῆν, † ὅτι σὺ κα-
τακληρονομήσεις (γ) ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

MS. A. (α) Κείνε] ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, (β) ῥύσασθε αὐτός. Οὐκ (γ) αὐτὸς ἐν πᾶσιν

1 Ὠδὴ ψαλμῷ τῷ Ἀσάφ. πβ'.

2 † Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι, † μὴ σιγήσῃς,
3 μηδὲ κατασχύνῃς ὁ θεός. † Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί
σου ἠχήσουσι. † καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλάς. †
4 Ἐπὶ τὸν λαόν (α) σου κατεπονηρεύσαντο γράμμα,
5 καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου. † Εἶπαν, Δεῦ-
τε καὶ (β) ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, † καὶ οὐ
μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ ἔτι. † Ὅτι ἐβουλεύ-
σαντο ἐν ὁμονοίᾳ ὁμοθυμαδόν, † κατὰ σοῦ διαθήκην διε-
6 τάξαντο. † Τὰ σκηνώματα τῶν Ἰδουμαίων † καὶ οἱ
Ἰσμαηλῖται, † Μωὰβ καὶ οἱ (γ) Ἀγαρηνοί,

MS. A. (α) σου κύριε κατεπονηρεύσαντο (β) ἐξολεθρεύσωμεν (γ) Ἀγγαρηνοί,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Non erit in te[d] deus recens: neq; 10
adorabis deum alienum. 9 Ego enim
sum Dominus Deus tuus, qui eduxi
te de terra Ægypti: dilata os tuum,
& adimplebo [e] illud. 10 Et non
audivit populus meus vocem meã:
& Israel [f] non attendit mihi. 11
Et dimisi eos secundùm(g)[h] af-
fectiones cordium eorũ: ibunt in af-
fectionibus suis. 12 Si populꝰ meus
audãsset me, Israel si in viis meis
ambulãsset; 13 [h] In(h) nihilo ut(g)
inimicos eorum humiliãssem: & su-
per tribulantes eos missẽm manum
[i] meam. 14 (i) Inimici Domini
mentiti sunt ei: & erit tempus eo-
rum in æternum. 15 Et cibavit eos
ex adipe frumenti: et de petra, melle
saturavit eos.

MS. Æthiop. Po. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Est modò, semper erit, & in secula seculorum, Amen.

Psalmus ipsi Asaph. LXXXI. 1

DEus stetit in synagoga deo-
rũ: in(a) medio autem deos
discernet. 2 usquequò judicatis ini-
quitatem; & facies peccatorum su-
mitis? DIAPSALMA. 3 Judicate 3
(b) pupillum, & egenum: humilem
& pauperem justificate. 4 Eripite 4
[a] pauperem & egenum de manu
peccatoris liberate. 5 Nescierunt, ne-
que intellexerunt: in tenebris ambu-
lant: movebuntur omnia [b] fun-
damenta terræ. 6 Ego dixi, Dii e- 6
stis, & filii Excelsi omnes. 7 (c) Vos
autem sicut homines moriemini; & 7
sicut unus de principibus, caditis.
8 Surge, Deus, judica terram: quo- 8
niam tu(d) hæreditabis in omnibus
gentibus.

Canticum Psalmi ipsi Asaph. 1
LXXXII.

DE us S, quis similis erit tibi? 2
ne taceas, neq; (a) compesca-
ris, Deus. 2 Quoniam ecce inimici
tui(b) fonuerunt: & qui oderunt te,
extulerunt caput. 3 Super populum 4
tuum(c) astutè cogitaverunt consili-
um, & cogitaverunt adversùs san-
ctos tuos. 4 Dixerunt; Venite, & 5
disperdamus eos de gente: et non me-
moretur nomen Israel ultrà. 5 Quo- 6
niam cogitaverunt unanimiter [a]
simul: adversùs te testamentum dis-
posuerunt. Tabernacula Idumæorũ, 7
& Ismaelitæ, & Moab, & Agareni,

Versio ÆTHIOPICA.

ሊደክወነስ፡ አመሰነ ፡ ግብት፡፡
ወሊትስገድ ፡ ለአምላክ ፡ ነስ.ር፡፡=፡
ኦስመ፡አነ ፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አምላ 9
ኪከ፡፡ ዘአውፃእኩከ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ፡፡
አርሳብ፡ አፈከ፡ ወእምልዕ፡ሰከ፡፡=፡ ወሊ 10
ሰመዐ፡ ሕዝብየ፡ቃልየ፡፡ ወእስራኤልኒ፡፡
ኢያጽምአ፡፡=፡ ፈቈነውኮ ፡ ሱሙ፡በከ 11
ሙ፡መ.ገበሮ፡፡ወሖሩ፡በከለኒ፡ልበሙ፡፡=፡
ሶበሰ፡ሰመዐ፡ ሕዝብየ፡ ቃልየ፡፡ ወእስራኤ 12
ልኒ፡ሶበ፡ሖሩ፡ በፍኖተየ፡፡=፡ እምእከሰር 13
ክሙሙ፡በከኑሱ፡ለጸላኦተሙ፡፡ ወእመወደይ
ኩ ፡ እደ.ከ ፡ ደበ፡እሰ ፡ ይሠቅይሙ፡፡=፡
ጸላእቶ፡ለእግዚአብሔር፡ሐሰወ.ሙ፡ ወይከ 14
ውኑ፡ገዚሆሙ፡እስከ፡ለዓለመ፡፡=፡ ወሐሰ 15
ሮሙ፡ስብሐ፡ስርኑይ፡፡ ወአጽገበሙ፡መዐ.ር፡
እመ.ከ.ኑስ፡፡
ሰብሰት፡ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈሰ፡ቅዱሰ፡
ይእዜኒ ፡ ወዘልፈ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለመ፡
እሜኑ፡፡=፡

መዝሙር፡ዘለአሳፍ፡፡

Ma እግዚአብሔር፡ቀመ፡ውስተ፡ማኅበር፡ 1
ለማልክት፡፡ ወኀኒኑ ፡ በማእከለ ፡ ለማልክ
ት፡፡=፡ እስከ፡ማእዚኑ፡ትኌኑ፡ዐመ፡ሰ ወ 2
ታደለው፡ሰገጸ፡ኀኑ፡ኑ፡፡=፡ ፍትሑ፡ለነደ 3
ይ፡ ወለእጋስ፡ማዋታ፡፡ ወእጽድቁ፡ገፈ0፡
ወመስኪኑ፡፡=፡ ወእድኅኑ፡ባሕታዊ፡ወጽኑ 4
ሰ፡፡ ወእኅገፍመ፡ እመእደ፡ኀኑ፡ኑ፡፡=፡
ሊያስመሩ፡ወሊለበው፡ሠስተ፡ጽልመት፡ የሐ 5
ሠሩ፡፡ ወያድሰፅቅቅ፡ኵሉ፡መሰረተ፡ አድ
ባር፡፡=፡ እንሰ፡እቡ፡አማልክት፡ኢእትኑ፡፡ 6
ወደቂቀ፡ልዑል፡ኵሉክሙ፡፡=፡ አእትሙሰ፡ 7
ከመ፡ሰብእ፡ትመውቱ፡፡ ወከመ፡አሰዲ፡እሠ
ላእክት፡ትወድቁ፡፡=፡ ተንሣእ፡ እግዚአ፡ 8
ወኮንኖ፡ሊምድር፡፡ እስመ፡ አንተ፡ትወርስ፡
በኵሉ፡አሕዛብ፡፡

ማኅሌት፡መዝሙር፡ዘለሳፍ፡፡

ΜΒ እግዚአ፡ ሙኑ፡ከማከ፡ ሊታደመ፡ 1
ወሊትጸመመ፡እግዚአ፡፡=፡ እስመ፡ሃኑ፡ ወ 2
ሠውተ፡ፀር ከ፡ ወእኑዉሉ፡ርእሰመ፡ጸባእት
ከ፡፡=፡ ወተጉሕለመውሙ፡መክረ፡ለሕዝብ 3
ከ፡፡ ወተማከሩ፡ደበ፡ቅዱሳኑከ፡፡=፡ ወይ 4
ቤሉ፡ኑሙ፡ኑስርዉሙ፡ እመእከለ፡ሕዝ 5
ብ፡ ከመ፡ኢኑከ፡ ስመ ፡ እስራኤል፡፡=፡ እስ
ሙ፡ ተማከሩ፡ኑሙሪ፡ ወዐለሠ፡፡ሰዕሰ፡ከ፡ተ
ስካተዩ፡ ወተካየዱ፡፡ ተዐይሠሙ፡ለሊደ 6
ያከ፡ ወለእከመ፡ዓሣዊያኑ፡፡=፡ ሞአብ፡ ወለ 6
ጋሬዊያኑ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [d] deus repentinus: [e] illud tibi. [f] etiam non [g] opera eorum: & ambulabunt in imaginationibus cordis eorum. [h] Inimicos eorum omnes contempsissem: [i] tuam.
PSAL. LXXXI. [a] solitarium & egenum: et de [b] fundamenta montium. *PSAL. LXXXII.* [a] et prævaricati sunt; adversùs te concluserunt & conculcarunt. Tabernacula

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 *فَلَا يَكُونُ فِيكَ إِلَهٌ جَدِيدٌ * وَلَا تَسْجُدُ لِإِلَهٍ غَرِيبٍ * إِنِّي أَنَا هُوَ الرَّبُّ إِلَهُكَ * الَّذِي أَخْرَجْتُكَ
11 مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * أَوْسِعْ فَاكَ فَأَمْلَأَهُ * فَلَمْ يَسْمَعْ شَعْبِي صَوْتِي * وَإِسْرَائِيلُ لَمْ يُصْغِ لِي * فَتَرَكْتُهُمْ
12 وَمُرَادَ قُلُوبِهِمْ يَذْهَبُونَ فِي أَعْمَالِهِمْ * فَلَوْ إِنَّ شَعْبِي أَطَاعَنِي وَإِسْرَائِيلُ سَلَكَ فِي سُبُلِي * إِذَنْ
13 فِي لَا شَيْءٍ كُنْتُ أُذِلُّ أَعْدَاءَهُمْ * وَأَجْعَلُ يَدِي عَلَى مُحَارِبِيهِمْ * الْآنَ إِنَّ أَعْدَاءَ الرَّبِّ كَذَبُوهُ فِي أَنْ
14 يَكُونَ زَمَانُهُمْ إِلَى الْأَبَدِ * وَقَدْ أَطْعَمَهُمْ مِنَ الْحِنْطَةِ شَحْمًا * وَأَشْبَعَهُمْ مِنَ الصَّخْرِ عَسَلًا * اَللّٰلُويَا

1 * اَلْمَزْمُورُ الْحَادِي وَالْصَّدُونَ * * لِآصَافَ * وَهُوَ * كَوْ اسْتِيكَنْ *

2 * قَامَ اللّٰهُ فِي مَجْمَعِ الْآلِهَةِ * وَفِي الْوَسَطِ يَدِينُ الْآلِهَةَ * إِلَى مَتَى تَحْكُمُونَ الظُّلْمَ * وَتُحَابُونَ الْخَطَاةَ
3 * اُحْكُمُوا لِلْيَتِيمِ وَالْمِسْكِينِ * زَكُّوا الذَّلِيلَ وَالْفَقِيرَ * أَسْعِفُوا مِسْكِينًا وَضَعِيفًا وَمِنْ يَدِ
4 الْخَاطِئِ خَلِّصُوهُمْ * لَمْ يَعْلَمُوا وَلَمْ يَفْهَمُوا أَنَّهُمْ فِي الظُّلْمَةِ يَسْلُكُونَ * تَتَزَعْزَعُ جَمِيعُ أَسَاسَاتِ
5 الْأَرْضِ * أَنَا قُلْتُ أَنَّكُمْ آلِهَةٌ وَبَنُو الْعَلِيِّ جَمِيعُكُمْ * فَإِنَّكُمْ مِثْلُ الْبَشَرِ تَمُوتُونَ * وَمِثْلُ أَحَدِ
6 الرُّؤَسَاءِ تَسْقُطُونَ * قُمْ يَا اللّٰهُ وَدِنِ الْأَرْضَ فَإِنَّكَ أَنْتَ وَارِثُ جَمِيعِ الْأُمَمِ * اَللّٰلُويَا

1 * اَلْمَزْمُورُ الثَّانِي وَالْصَّدُونَ * * تَسْبِحَةٌ لِآصَافَ * وَعَدَدُهُ * لَدَ * اسْتِيكَنْ *

2 * اَللّٰهُمَّ مَنْ يُشْبِهُكَ * اَللّٰهُمَّ لَا تَهْمُلْ وَلَا تُمْهِلْ * لِأَنَّ هَا هُوَذَا أَعْدَاءَكَ قَدْ صَرَخُوا * وَمُبْغِضُوكَ قَدْ
3 رَفَعُوا رُؤُوسَهُمْ * تَشَاوَرُوا بِالْمَكْرِ عَلَى شَعْبِكَ * وَتَوَامَرُوا عَلَى قِدِّيسِيكَ * وَقَالُوا تَعَالُوا لِنُبِيدَهُمْ
4 مِنْ الْأُمَمِ وَلَا يُذْكَرَ بَعْدُ اسْمُ إِسْرَائِيلَ * وَاسْتَوَرُوا جَمِيعًا بِقَلْبٍ وَاحِدٍ * وَتَعَاهَدُوا عَلَيْكَ عَهْدًا
5 * مَسَاكِنُ الْأَدُومِيِّينَ وَالْإِسْمَاعِيلِيِّينَ مُوآبُ وَالْهَاجِرِيِّينَ *

Nec fuerit in te deus novus, neque ado- 10
raveris deum peregrinum; (Nam ego sum 11
Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra
Ægypti) dilata os tuum & impleba il-
lud. Verùm non audivit populus meus 12
vocem meam, & Israel non intendit mi-
hi. Ideo dereliqui eos & voluntatem cor- 13
dium eorum: abibunt in operibus suis.
Quòd si populus meus audivet me, & Is- 14
rael ambularet in semitis meis, Equidem 15
nullo negotio deprimerem inimicos eorum,
& ponerem manum meam super effligen-
tes illos. Nunc autem inimici Domini 16
negaverunt ei fore tempus eorum in secu-
lum. Et tamen jam cibaverat eos de fru- 17
mento, adipe: & saturaverat eos de pe-
tra, melle. Alleluja.

PSAL. LXXXI.

Asapho. Vers. 26. 1

STetit Deus in congregatione deorum, et
in medio judicat deos. usquequò judi- 2
cabitis iniquitatem, & faciem peccatorũ
sumetis? Judicate pupillo & pauperi: 3
justificate volem & egenũ. Redimite pau- 4
perem ac debilem, & de manu peccatoris
liberate eos. Nescierunt, neque intellexe- 5
runt se in tenebris ambulare; tremefient
omnia fundamenta terræ. Ego dixi, quòd 6
estis dii, & filii Altissimi omnes. Vos au- 7
tem sicut homines moriemini; & sicut u-
nus principum cadetis. Surge O Deus, 8
& judica terram, quoniam tu es hæres
omnium gentium. Alleluja.

PSAL. LXXXII.

Canticum Asapho. Et numerus 1
ver. 34.

DEus, quis assimilatur tibi? Deus, ne 2
negligas, neq; procrastines. Nam ecce, 3
inimici tui jam exclamaverunt, & osores
tui jam elevârunt capita sua: Consultâ- 4
runt de dejiciendo populo tuo, et consilium
inierunt adversùs sanctos tuos, Et dixe- 5
runt; Venite, ut perdamꝰ eos de gentibus,
et non memoretur amplùs nomen Israe-
lis. Et consultârunt simul corde uno, et 6
pacti sunt adversùs te pactum. Habita-
tiones Idumæorum, et Ismaelitarum, Mo- 7
ab, et Agarenorum,

תהלים : פד

Sor habitatoribus cum Peleseth : Hamalech & , Hammon & , Gebal
8 גְּבַל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
Selah , Loth filiis brachium fuerunt ; eis cum est copulatus Assur Etiam
9 גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה־עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃
Chison torrente in Jabin sicut , Sisera sicut : Midian sicut illis Fac
10 עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
eorum magnifice eos Pone , terræ stercus fuerunt : Dor-Hen in sunt Deleti
11 נִשְׁמְדוּ בְּעֵין דֹּאר הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃ שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ
eorũ principes omnes Salmunnah sicut & ,Zebach sicut & : Zeeb sicut & ,Horeb sicut
12 כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
eos pone mi Dei habitacula , nobis Possideamus , dixerunt Qui
13 אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה־לָּנוּ אֶת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ
14 : flatum conburet ignis Sicut .venti facies ad stipulam sicut : rotam sicut
15 כְּגַלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר
tua tempestate in eos persequêris Ita .montes conflagrabit flamma sicut &
16 וּכְלַהֶבֶת תְּלַהֵט הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרָךָ
tuã nomen quærent & : ignominia eorum facies Imple .eos terrebis tuo turbine in &
17 וּבְסוּפָתְךָ תְּבַהֲלֵם׃ מַלֵּא פְּנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ
,erubescant & : perpetuum in usque terreantur & ,afficiantur Pudore DOMINE
18 יְהוָה׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עָדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ
: tu solus ,DOMINE tuum nomen tu quòd cognoscant Et .pereant &
19 וְיֹאבֵדוּ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ
terram omnem super altissimus
עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

PSAL. LXXXIV. פד

tua tabernacula dilecta Quam .cantus Corach filiis Haghithith super Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃ מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ
atria ad mea anima desideravit etiam & ,Concupivit ! exercituum Domine
2 יְהוָה צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה׳ נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת
3 יְהוָה לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל־אֵל־חָי׃ גַּם־צִפּוֹר
tua altaria : suos pullos poneret quo ,ubi nidum hirundo & ,domũ invenit
4 מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר׳ קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ
: tua domus habitatores Beati .mi Deus & ,mi rex ,exercituum DOMINE
5 יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ
strate viæ : te in ei fortitudo hominis beatitudines .Selah , te laudabunt adhuc
6 עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת
benedictionib⁹ etiam : eã ponent fontem Habbacha vallem in Transeuntes .eorũ corde in
7 בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי׳ בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתֻהוּ גַּם־בְּרָכוֹת
.Sijon in Deorum Deus videbitur : virtutem ad virtute de Ibunt .docens operietur
8 יַעְטֶה מוֹרֶה׃ יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
,Jahacob Deus auscultа : meam orationem exaudi exercituum Deus Domine
9 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
.tui unitis facies aspice & : Deus vide nostER Clypeus .Selah
10 סֶלָה׃ מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃

תרגום TARGUM.

8 נוּבְלָאֵי וְעַמּוֹנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עִם יְתִבֵי
9 צוֹר׃ לְחוֹד מַחֲרִיב מַלְכָּא דְאַשּׁוּר אִתְחַבַּר
10 עִמְּהוֹן הֲוָן לְסִעַד לִבְנֵי לוֹט לְעָלְמִין׃ עֲבַד
11 לְהוֹן הֵיךְ עֲבַדְתָּא לְמִדְיָן וּלְסִיסְרָא וְהֵיךְ
12 עֲבַדְתָּא לְיָבִין בְּנַחַל דְּקִישׁוֹן׃ אִשְׁתֵּצִיוּ בְּעֵינָא
13 דְּדֹאר הֲוָן הֵיךְ רְעִי דְרָמִים לְאַרְעָא׃ שַׁוִּי יַתְהוֹן
14 וְרַבְּנֵיהוֹן הֵיךְ עוֹרֵב וְהֵיךְ זְאֵב וְהֵיךְ
15 צַלְמוּנָע וְכָל מַלְכֵיהוֹן׃ דִּי אֲמַרוּ נֵירַת לָנָאיָת
16 כָּל עִידִית אֱלָהִים׃ אֱלָהַי שַׁוִּי יַתְהוֹן הֵיךְ גַּלְגָּלָא
17 דְּמִתְגַּלְגַּל וְאוּל וְלָא נַיָח בְּמַדְרוֹן וְהֵיךְ קַשָּׁא
18 קֳדָם וַעֲפָא׃ הֵיךְ אֶשָּׁא דְבַעְרָא בְּחוּרְשָׁא וְהֵיךְ
19 שַׁלְהוּבִיתָא דְמַצַּלְהֲבָא וְרָוִי טוּרַיָּא׃ הֲכַנְּא
20 תְּרַדְפִּנּוּן בְּעַלְעוּלָךְ וּבְוַעֲפָךְ תְּבַהֲלִנּוּן׃ מַלֵּא
21 אַפֵּיהוֹן קָלָנָא וְיִבְעוּן שְׁמָךְ יְיָ׃ יִתְבַּהְתוּן וְיִבְהֲלוּן
22 לְעָלְמֵי עָלְמִין וַיְתַחְסְרוּן וְיֹהוֹבְדוּן׃ וְנִדְעוּן
23 אָרוּם אַתְּ שְׁמָךְ יְיָ בִּלְחוֹד עֲלָאָה עַל כָּל יְתִבֵי
24 אַרְעָא׃

פד

1 לְשַׁבְּחָא עַל כִּנָּרָא דְאִתְיָא מִנַּת עַל יְדֵיהוֹן
2 דְּבְנֵי קֹרַח תּוּשְׁבַּחְתָּא׃ מָה הָנוּן רְחִימִין
3 מִשְׁכְּנָיְךָ יְיָ צְבָאוֹת׃ רְגֵגַת וְלְחוֹד תְּאִיבַת נַפְשִׁי
4 לְדָרַת יְיָ לְבִי וּבְסָרִי מְרַנְּנִן לְאִלָּהָא קַיָּם׃ לְחוֹד
5 יוֹנָתָא אַשְׁכַּחַת בֵּיתָא וְשַׁפְּנִינָא שְׁרַכְּפָא לֵיהּ דִּי
6 כְשִׁרְיָן גּוּלֵיהּ לְאִתְקְרָבָא עַל מַדְבְּחָתָךְ יְיָ
7 צְבָאוֹת מַלְכִּי וְאֱלָהִי׃ טוּבֵיהוֹן דְצַדִּיקִין דְּיָתְבִין
8 בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ חוּב יְשַׁבְּחוּנָךְ לְעָלְמִין׃ טוּבֵיהּ
9 דְּגֶבֶר דְּעוֹשְׁנָא לֵיהּ בְּמֵימְרָךְ רוּחָצְנוּתָא
10 בְּלִבְבֵיהוֹן׃ רַשְׁיָיא דְעָבְרִין עַל עוּמְקֵי גֵהִנָּם
11 בְּכֵין בְּכֵיתָא הֲוָן מַעְיָנָא יְשַׁוּנֵיהּ לְחוֹד בִּרְכָן
12 יַעֲטוּף לְרַתְיָבִין לְאוּלְפָן אוֹרַיְתֵיהּ׃ אָזְלִין
13 צַדִּיקַיָּא מִן בֵּית מַקְדְּשָׁא לְבֵית מַרְדְּשָׁא יִתְחַמֵּי
14 לְשַׁמָּא אוֹרַיְתָא דִילְהוֹן קֳדָם יְיָ דִּשְׁכִנְתֵּיהּ שַׁרְיָא
15 בְּצִיּוֹן׃ אֲמַר דָּוִד יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת קַבֵּל צְלוֹתִי
16 אֲצִית אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃ וְכַמָּה אַבְהַתְנָא
17 חֲמֵי אֱלָהִים וְאִסְתַּכֵּל אַנְפֵּי מְשִׁיחָךְ׃

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

8 Gabalitæ & Ammonitæ et Amalechitæ, Pa-
9 lestini cum habitatoribus Tyri. Sed et Se-
10 nacherib rex Assyriæ associatus est illis, fu-
11 erunt adjutorio filiis Lot in perpetuum. Fac
12 illis sicut fecisti Madianitis et Sisaræ, atq; *ut*
13 *fecisti* Jabin in torrente Kisson. Exterminа-
14 ti sunt ad fontem Dor; facti sunt sicut stercus
15 conculcatum in *terra*. Pone eos & prin-
16 cipes eorum sicut Oreb & sicut Zeeb &
17 sicut Zebach et *sicut* Salmunah, *et* omnes re-
18 ges eorum. Qui dixerunt, Hæreditabimus
19 nobis omne mundum Dei. Deus meus pone
20 eos sicut rotam, *quæ volvitur & movetur*
21 *& non consistit in declivi*, & sicut stipulam
22 coram turbine. Sicut ignis qui comburit
23 sylvam, & tanquam flamma quæ inflammat
24 peripherias montium. Sic persequêris
25 eos in tempestate tua, & furore tuo inter-
26 turbabis eos. Imple facies eorum ignomi-
27 nia, et quærent nomen tuum Domine. Con-
28 fundantur & interturbentur in secula
29 seculorum, et sint opprobrio atque per-
30 eant. Et sciant quoniam tu es nomen tuum,
31 DOMINE, solus altissimus super omnes ha-
32 bitatores terræ.

Ad laudandum citharâ allatâ de Gath,
1 per manus filiorum Korach hymnus.

PSAL. LXXXIV.

1 QUàm dilecta sunt tabernacula tua
2 Domine exercituum! Concupivit atque
3 vehementer desideravit anima mea atria
4 *Domini*: cor meum atque caro mea exultant
5 in Deo viventi. Equidem columba inve-
6 nit domum, et turtur nidum habet, quòd
7 legitimi sint pulli ejus ut offerantur *super*
8 *altaria tua* Domine exercituum, rex meus
9 & Deus meus. Beati justi qui habitant in
10 domo sanctuarii tui: rursus laudabunt te in
11 secula. Beatus vir cujus est fortitudo in
12 Verbo tuo; fiducia in corde suo. Peccato-
13 res qui transeunt per profundum gehennæ,
14 flentes fletu, sicut fontem ponent illud: at-
15 qui benedictionibus operiet [*Deus*] eos
16 qui *revertuntur ad doctrinam* Legis suæ.
17 Progredientibus justis de domo sanctuarii
18 in domum doctrinæ apparebit labor legis
19 ab ipsis [*susceptus*] coram Domino, cujus
20 majestas residet in Sion. *Dixit David*, Do-
21 mine Deus exercituum accipe orationē me-
22 am, auscultа Deus Jacob semper. Merita
23 patrum nostrorum respice Deus, et attende
24 faciei Christi tui.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 Terminus Ammon, & Amalec, & Palæsthi-
9 næ, cum incolis Tyri: Etiam Assyrius con-
10 spiravit cum eis, et facti sunt adjutorium filiis
11 Lot. Fac illis ut Madian, & ut Sisaræ, & ut
12 Nabin in torrente Cison, Qui interfecti fue-
13 runt in Endor, & facti stercus in terra. Tru-
14 cida illos, & perde eos ut Oreb & ut Zeb,
15 ut Zabah & ut Salmana: cunctos illorum
16 præfectos, Qui dixerunt, Hæreditate acqui-
17 quiramus nobis civitatem Dei. Deus fac il-
18 los ut rotam, & velut festucam coram vento;
19 Et sicut ignis dimissus in sylvâ, & quasi flam-
20 ma comburens montes, Ita propulsa eos pro-
21 cellis tuis, & turbinibus tuis exagita illos.
22 Imple facies eorum ignominiâ, ut quærant
23 nomen tuum Domine: Confundantur &
24 conturbentur in seculum seculorum: pude-
25 fiant ac pereant; Ut cognoscant nomen tui
26 solius Dñe, excelsum esse in universa terra.

PSAL. LXXXIV.

1 *Filiorum Corah. Quem David meditaba-*
2 *tur quum iret de Sion, adoraturus in domo*
3 *Dei. Dicitur etiam Prophetia de Christo,*
4 *& de Ecclesia ejus. Vers.* 29.

5 QUam dilecta sunt tabernacula tua Dñe
6 potentissime. Expectavit anima mea &
7 expetivit atria Dñi. Cor meum & caro mea
8 laudate Deũ vivũ. Etiam passer invênit sibi
9 domum, & turtur nidũ: educaverunt pullos
10 ad latus altaris tui Dñe fortissime! Rex meus
11 & Deus meus, Beati qui habitant in domo
12 tua, teque laudabunt in seculum. *Diapsal.*
13 Beatus homo, cujus tu es suffultor, & cujus
14 cor semitæ tuæ Penetrârunt cum profundo
15 fletu, & fecerunt illud habitationem. Nam
16 etiam benedictione amicietur Ponens legẽ:
17 Ibũt de fortitudine in fortitudinẽ, & appare-
18 bit Deus deorum in Sion. Dñe Deus validissi-
19 me, audi orationem meam, & auscultа Deus
20 Jacob, Ac vide tu Deus suffultor noster, &
21 intuere faciem Uncti tui.

Versio VULGATA LAT.

8 Gebal, & Ammon, & Amalec: alie-
9 nigenæ cum habitantib⁹ Tyrum. Etenim Assur venit cum illis: facti sunt
10 in adjutorium filiis Lot. Fac illis sicut Madian, & Sisaræ, sicut Jabin in tor-
11 rente Cisson. Disperierunt in Endor:
12 facti sunt ut stercus terræ. Pone principes eorum, sicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana; Omnes princi-
13 pes eorum, Qui dixerunt; Hæreditate
14 possideamus Sanctuarium Dei. Deus meus, pone illos ut rotam: & sicut
15 stipulam ante faciem venti. Sicut ignis, qui comburit sylvam: & sicut
16 flamma comburens montes: Ita persequeris illos in tempestate tua: &
17 in ira tua turbabis eos. Imple facies eorum ignominiâ: & quærent nomen
18 tuum, Domine. Erubescant, & conturbentur in seculum seculi: & con-
19 fundantur, & pereant. Et cognoscant quia nomen tibi Dominus: tu solus Altissimus in omni terra.

In finem,
1 Pro torculariibus filiis Core, Psalmus. LXXXIII.

2 Quàm dilecta tabernacula tua, Do-
3 mine virtutũ: Concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum, & caro mea, exultaverunt in De-
4 um vivum. Etenim passer invenit sibi domum, & turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos. Altaria tua, Domine virtutum: rex meus, & Deus meus.
5 Beati, qui habitant in domo tua, Domine: in secula seculorũ laudabunt te.
6 Beatus vir, cujus est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, In valle lachrymarum in loco, quem po-
8 suit. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem:
9 videbitur Deus deorum in Sion. Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe, Deus
10 Jacob. Protector noster, aspice Deus: & respice in faciem Christi tui:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

8 †Γεβὰλ καὶ Ἀμμὼν καὶ Ἀμαλὴκ, † καὶ ἀλλόφυλοι με-
9 τὰ τῶν κατοικούντων Τύρον. †Καὶ γὰρ Ἀσσὼρ συμ-
παρεγένετο μετ' αὐτῶν, † ἐγένοντο εἰς ἀντίλημψιν
10 τοῖς υἱοῖς (d) Λώτ. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. † Ποίησον αὐ-
τοῖς ὡς τῇ Μαδιὰμ καὶ τῷ Σισάρᾳ, † ὡς (e) τῷ Ἰα-
11 βὶν ἐν τῷ χειμάῤῥῳ (f) Κισσῶν. † Ἐξωλοθρεύ-
θησαν ἐν Ἀενδώρ, † ἐγένοντο ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
12 †Θὲς τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν Ὠρὴβ † καὶ Ζὴβ,
καὶ Ζεβεὲ καὶ Σαλμανὰ, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶ-
13 ν † Οἵτινες εἶπαν, Κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὸ (h)
14 θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ. † Ὁ Θεός μου θὲς αὐτὸς ὡς
ἄχνην, † ὡς κάλαμον κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. †
15 Ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμὸν, † ὡσεὶ φλὸξ κατα-
16 καύσαι ὄρη. † Οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ὀν τῇ κατ-
ιγίδι σου, † καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου περιέξεις αὐτούς. †
17 Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, † καὶ ζητήσουσι
18 τὸ (i) ὄνομά σου κύριε. † Αἰσχυνθήτωσαν καὶ πεφοβή-
θησαν εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰῶνος, † καὶ ἐξαισχυνθήτωσαν καὶ ἀπο-
19 λέσθωσαν. † Καὶ γνόντωσαν ὅτι ὄνομά σοι Κύριος· † σὺ
μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (d) Λώτ. Ποίησον (e) ὡς Ἰαβεὶν (f) Κισσῶν. Ἐξωλεθρεύθησαν (h) ἀγιαστήριον (i) πρόσωπόν σου

1 Εἰς τὸ τέλος, Ὑπὲρ τῶν λινῶν τοῖς υἱοῖς Κορέ
ψαλμός. ᾠδή.
2 † Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυ-
3 νάμεων. † Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς
τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου· † ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ
4 μου ἠγαλλιάσησαν ἐπὶ θεὸν ζῶντα. † Καὶ γὰρ στρουθί-
ον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, † καὶ τρυγὼν νοσσὰν ἑαυτῇ, ὅ
θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆ· † τὰ θυσιαστήριά σου κύριε
5 τῶν δυνάμεων, † ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. † Μακά-
ριοι (a) οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, † εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί (β) σε. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. †
6 Μακάριος ἀνὴρ ὃ ἐστιν (γ) ἡ ἀντίληψις αὐτῷ παρὰ σοῦ
σοῦ κύριε· † ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῷ διέθε-
7 το, † Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, (δ) εἰς τὸν
τόπον ὃν ἔθετο. † Καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ
νομοθέτων, † πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύ-
9 ναμιν, † ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών. †
Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσ-
10 ευχῆς μου, † ἐνώτισαι ὁ θεὸς (ε) Ἰακώβ. ΔΙΑ-
ΨΑΛΜΑ. † Ὑπερασπιστὴ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός, † καὶ ἐ-
πίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.

MS. A. (α) πάντες οἱ (β) σε. Μακάριος (γ) ἀντιλημψις αὐτῷ (δ) εἰς τόπον (ε) Ἰακώβ. Ὑπερασπιστὰ

Versio ÆTHIOPICA.

ፃባል፡ወአሞን ፡ ወአማሌቅ፡፡ ወሌሎፍሊ፡ መስለ፡ ሰብእ፡ ጠርሰ፡፡፡ ወአሰረሢ፡ ኀበእ፡ 7
መስለሆሙ፡፡ ወኮነዎሙ፡ ረድኤተ ፡ ለደቂ
ቀ፡ሎጥ፡፡፡ ፈስዮሙ ፡ ከመ ፡ መድያም፡ 8
ወሲሳራ፡፡ ወከመ ፡ ሊያቢስ ፡ በፈለገ ፡ ቄሶ
ን፡፡፡ ወይሰረዉ፡ከመ፡ ኦለ፡እንደር፡፡ ወ 9
ይኩኑ፡ከመ፡መሬተ፡መድር፡፡፡ ፈስዮሙ፡ 10
ለመሳፍንቲሆሙ፡ ከመ ፡ ሄሬብ፡ወዜብ፡፡፡
ወዜብሃል ፡ ወስልማና ፡ ወኵሉሙ ፡ መሳፍንት 11
ቲሆሙ፡፡ እለ፡ይብሉ ፡ ንዉርስ ፡ መሠዋዒ
ሁ፡ለእግዚአብሔር፡፡፡ ለመሳስቢያ፡ፈስዮ 12
ሙ፡ከመ ፡ መንኮራሹር፡፡ ወከመ ፡ ዛዕር፡
ቅድመ፡ገጽ፡እሳት፡፡፡ ወከመ፡እሳት፡ዘያ 13
ወጊ፡ገደመ፡፡ ወከመ፡ነበልባል፡ዘያነድድ፡
ለደገሊ፡፡፡ ከማሁ ፡ ሳደደሙ ፡ በዐውሎ 14
ከ፡፡ ወሁከሙ፡ በመቅሠፍትከ፡፡፡ መላ 15
እ፡ወጽከተ ፡ ገጽሙ፡ሳዕረ፡፡ ወያእመሩ፡ከመ
ከ፡እግዚእ፡፡፡ ወይትኀፈሩ፡ወይትሀውኩ፡ 16
ለዓለም ፡ ዓለመ፡፡ ወይኀሰሩ ፡ ወይትሰጥ
ሉ፡፡፡ ወያእመሩ፡ከመ፡እግዚእ፡፡ከመ፡ 17
ለእተ ፡ ባስቲትከ ፡ ልዑል ፡ ደበ ፡ ኵሉ፡
መድር፡፡

ፍጻሜ፡ ዘበእንተ፡ ማስበብት ፡ ዘደቂቀ፡
ቆሬ፡መዝሙሩ፡፡

ሠርተ ፡ ኀቀ፡ፈቂደ፡ ፈብያቲከ፡ እግዚእ፡ኃያለ 1
ን፡፡ ተፈሥሐት፡ነፍስየ፡በእፍቅር፡እዕጻደ
ከ፡እግዚእ፡፡፡ ልብየኒ፡ ወሥጋየ ፡ ተፈ 2
ሥሐ፡በእግዚአብሔር፡ሕያው፡፡፡ ፈቃ 3
ኒ ፡ ረከበት፡ ሳቲ፡ቤተ፡፡ ወማዕጎት፡ ሳበ፡
ታኒብር፡ ኦጐሊሃ፡፡፡ ዐሠዋዒከ፡ ሳበ፡ 4
ለ፡ሳዖሃን፡፡ ኃጥዐየ፡ ወእመሳከ፡ እግዚ
ብዓኒ፡ ኵሉሙ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ቤ 5
ትከ፡፡ ወለዓለመ፡ዓለመ፡ይኬብሩከ፡፡፡
ብፁዕ፡ ብእሲ፡ ዘእሙሳቤከ፡ ረድኤተ፡እግ 6
ዚአ፡፡ ወዘይሠሊ፡ በልቡ፡ ዘበሳሰራ፡፡ ውስ
ተ ፡ ቀሳት ፡ ብካይ፡ ብሔር፡ ሳበ ፡ ዘሬዕጎ
ሙ፡፡፡ እስመ፡ ሙሥሃ፡ ሕግ፡ይሁብ፡ በ 7
ረከተ፡፡ ወየሐውር ፡ እሙሳይል ፡ ውስተ፡
ኃይል፡፡ ወያስተርኢ፡ እሙሳከ፡እግዚአ፡
በጽዮን፡፡ ጸሎትየ፡፡ ወአጽምእኒ ፡ እሙሳ
ኬ ፡ ለያዕቆብ፡፡፡ ወርእየ፡ እግዚኦ ፡ 9
ትሕምኖትየ፡፡ ወነጽር ፡ ሳበ ፡ ገጽ ፡ ሙሲ
ሕከ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Nebal, [c] associavit se cum [d] adjutorium [e] Jabes [f] sicut illi qui in Aendor, [g] Zebhel, & [h] faciem ignis. [i] cognoscent nomen [k] quòd tu Iztata est anima mea amore atriorum tuorum Domine. [b] ubi ponet [c] omnes illi qui [d] auxilium [e] cujus in corde sunt ascensiones ejus, in convalle [†] Et aspice me De⁹ protector me⁹: PSAL. LXXXIII. [a]

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * جَابَالُ وَعَمَّانُ وَعَمَالِيقُ الْغُرَبَاءُ الْقَبَائِلُ مَعَ سُكَّانِ صُورٍ * وَإِنَّ أَسُورَ أَيْضاً أَتَى مَعَهُمْ * وَصَارُوا
9
10 أَنْصَاراً لِبَنِي لُوطٍ * اِجْعَلْهُمْ مِثْلَ مَدْيَنَ وَسِيسَرَا * وَمِثْلَ أَوْبِيمَ فِي وَادِي قِيسُونَ * اَلَّذِينَ تَحَوَّلُوا
11
12 فِي عَيْنِ دُورٍ * وَكَانُوا مِثْلَ تُرَابِ الْأَرْضِ * اِجْعَلْ رُؤَسَاءَهُمْ مِثْلَ عُورِيبَ وَزِيبَاعَ وَزَالِمَ وَصَلْمُونَا *
13
14 جَمِيعَ رُؤَسَائِهِمْ * اَلَّذِينَ قَالُوا فَلْنَرِثْ لَنَا مَذْبَحَ اللَّهِ * اَلْهِي اِجْعَلْهُمْ كَالْبَكَرِ وَكَالْعَصْفِ أَمَامَ
15
16 وَجْهِ الرِّيحِ * وَمِثْلَ النَّارِ إِذَا أَحْرَقَتِ الْغِيَاضَ * وَمِثْلَ اللَّهِيبِ الَّذِي يُحْرِقُ الْجِبَالَ * كَذَلِكَ
17
18 تُطَارِدُهُمْ بِعَاصِفَتِكَ وَبِعَصِيفِكَ تُفَلِّقُهُمْ * وَعَلَى وُجُوهِهِمْ هَوَاناً لِيَبْتَغُوا اسْمَكَ يَا رَبُّ * فَلْيَخْزَوْا
19 وَيَفْزَعُوا إِلَى أَبَدِ الْآبَدِ وَلْيَخْزَوْا وَلْيَهْلِكُوا * وَلْيَعْلَمُوا أَنَّ الرَّبَّ هُوَ اسْمُكَ * وَأَنْتَ وَحْدَكَ الْعَالِي
عَلَى جَمِيعِ الْأَرْضِ * اَلْلِّيلُوِيَا *

Gebal, & Amman, & Amalec, alienigenæ nationes cum habitantibus Tyrum. Et quidem Assur quoque venit cum illis, 9 & facti sunt adjutores filiis Lot. Fac eos 10 sicut Madian & Sisaram, & sicut Jabin in fonte Dor, & fuerunt sicut pulvis terræ. Fac principes eorum sicut Oreb & Zeb & Zebah & Salmona: omnes 12 principes eorum, Qui dixerunt, Hereditate possideamus nobis altare Dei. Deus 14 mi, fac eos ut rotam, & sicut arundines ante faciem venti. Et sicut ignis quando 15 comburit sylvas, & sicut flamma quæ comburit montes: Ita persequeris eos 16 turbine tuo, & irâ tuâ vexabis illos. Et 17 implebis facies eorum contemptu, ut sequantur nomen tuum, O Domine. Con- 18 fundantur & conturbentur in æternum æternitatis, & opprobrio afficiantur ac pereant. Et sciant Dominum esse nomen 19 tuum & te solum Altissimum super universam terram. Alleluja.

PSAL. LXXXIII.

Filiis Coræ. Et numerus ver. 26. 1

1 * لِبَنِي قُورَحَ * وَعَدَدُهُ * كَوَ * اسْتَيْكِن *
2 * اَلْمَزْمُورُ الثَّالِثُ وَالْمِئُونَ *
3 * مَسَاكِنُكَ مَحْبُوبَةٌ أَيُّهَا الرَّبُّ إِلَهَ الْقُوَّاتِ * نَفْسِي تَشْتَاقُ وَتَذُوبُ إِلَى أَنْ أَدْخُلَ دِيَارَ الرَّبِّ *
4 قَلْبِي وَجِسْمِي يَفْرَحَانِ بِاللَّهِ الْحَيِّ * لِأَنَّ الْعُصْفُورَ وَجَدَ لَهُ بَيْتاً وَالْيَمَامُ عَشَاشاً حَيْثُ يَضَعُ فِرَاخَهُنَّ
5 إِلَى جَانِبِ مَذَابِحِكَ يَا رَبَّ إِلَهَ الْقُوَّاتِ * أَنْتَ مَلِكِي وَإِلَهِي * طُوبَى لِكُلِّ السَّاكِنِينَ فِي بَيْتِكَ *
6 يُبَارِكُونَكَ إِلَى أَبَدِ الْآبَدِ * طُوبَى لِلْإِنْسَانِ الَّذِي نُصْرَتُهُ مِنْ عِنْدِكَ يَا رَبُّ * ذَاكَ الَّذِي جَعَلَ
7 فِي قَلْبِهِ سُبُلَكَ * وَحَلَّ فِي عُمْقِ الْبُكَاءِ * فِي الْمَكَانِ الَّذِي أَحْدَرَهُ مَسْكَناً * لِأَنَّ وَاضِعَ النَّامُوسِ يُعْطِي
8 الْبَرَكَاتِ * يَسِيرُونَ مِنْ قُوَّةٍ إِلَى قُوَّةٍ * تَظْهَرُ فِي صِهْيُونَ * أَيُّهَا الرَّبُّ إِلَهَ الْقُوَّاتِ * اسْتَجِبْ صَلَاتِي *
9
10 وَأَنْصِتْ يَا إِلَهَ يَعْقُوبَ * وَانْظُرْ أَيُّهَا الْإِلَهُ الْمُقَاتِلُ عَنَّا * وَاطَّلِعْ عَلَى وَجْهِ مَسِيحِكَ *

Habitationes tuæ amabiles sunt, 2 O Domine Deus virtutum; Anima 3 mea flagrat & liquefit desiderio ingrediendi atria Domini. Cor meum, & corpus meum gaudebunt in Deo vivo; Quoniam passer invenit sibi domum & turtur nidum ubi ponant pullos suos ad latus altarium tuorum, O Domine Deus virtutum; tu es Rex meus, & Deus meus. Beati omnes commorantes in domo tua: 5 benedicent te in seculum seculorum. Beatitudo homini cujus adjutorium à conspectu tuo, O Domine: ei, qui posuit in corde suo jura tua, Et habitavit in 7 bysso luctûs, in loco quem accepit in habitaculum. Quia Legislator dabit benedictiones, Incedent de virtute in virtutem: apparebis in Sion. O Domine Deus 9 virtutum, exaudi orationem meam, & ausculta, O Deus Jacob: Et considera 10 O Deus propugnator noster, & aspice faciem Christi tui;

תהלים : פה פו

5 mei Dei domo in limine in esse elegi , mille præ tuis atriis in dies *bonis* Quia
11 כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאֶלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהָי
, Deus Dominus scutū & Sol Quia .impietatis tabernaculis in habitare præ
מֵדּוּר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע : כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים
.*mi*-gratiae in an bulantibus bonum prohibebit non : Dominus dabit gloriam &,gratiam
חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתֻמִּים :
.te in *sperantis hominis beatitudines* : exercituum Domine
12 יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ :

13 פה

P S A L. LXXXV.

reduxisti : tuæ terræ Domine Complacuisti .cantus Corach filiis Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר : רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ
omne operuisti : tui populi iniquitatem *Sustulisti* .Jahacob captivitatem
2 שְׁבוּת יַעֲקֹב : נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָּל־
.*tuū ipsam ins ab* reduxisti : .tuam iram omnem *Collegisti* .Selah,eorū peccatum
3 חַטֹּאתָם סֶלָה : אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הָשִׁיבוֹת מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ :
.*nobiscum tuam ind gnationem irritam* fac & : nostræ salutis Deus nos Converte
4 שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ :
generationē & generationē in *tuū ipsum protrahes nos in exacerbaberis* seculū in Nunquid
5 הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר :
nobis Ostende ? te in *lætabuntur* tuus populus & : nos vivificabis,converteris tu Nonne
6 הֲלֹא־אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ וְעַמֶּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ : הַרְאֵנוּ
quid Audiam .nobis *dabis* tuam salutem & : tuam misericordiam Domine
7 יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תֶּן־לָנוּ : אֶשְׁמְעָה מַה־
ad & ,suum populum ad pacem loquetur quoniam ,Domus Deus loquetur
יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־
eā timentibus *propinqua* Verè .stultitiā ad convertentur non & : suos misericordes
8 חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה : אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו
.sibi obviaverunt veritas & Misericordia .nostra terra in *gloriam habitandā ad* : ei⁹ salus
9 יְשׁוּעָתוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ : חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ
.prospexit *cælis* è justitia & *germinabit* terra è Veritas,sunt osculatæ pax & justitia
10 צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ : אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף :
Justitia .suum *germen* dabit nostra terra & : bonum dabit DOMINUS Etiam
11 גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוּב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ : צֶדֶק
.suos pedes via in ponet & : ambulabit *ejus facies ad*
12 לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו :

13 פו

P S A L. LXXXVI.

afflictus quoniam : me exaudi ,tuam aurem Domine Inclina .Davidi ipsi Oratio
1 תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי
tuū servū ferva : *ego* misericors quoniam ,meam animam Custodi .*ego* egenus &
2 וְאֶבְיוֹן אָנִי : שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ
clamabo te ad quoniam : Domine mei Miserere .te *ad* sperantem mi Deus tu
3 אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ : חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא
Quoniā .*tuabo* meā animā Domine te ad quoniā:tui servi animā Lætifica .die omni
4 כָּל־הַיּוֹם : שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא : כִּי־
.te invocantib⁹ omnibus misericordia multus & : *parcens* & ,bonus Domine tu
5 אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ :
.mear : deprecationum .*ce in* intende & : meam orationem Domine Ausculta
6 הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנָי :

תרגום TARGUM.

11 אֲרוּם טָב לְמִתַּב יוֹמָא חַד בְּדָרַת מִקְדְּשָׁךְ מִן
אֶלֶף בְּגַלְוָתָא בְּחֵירֵת לְאִדְּבָקָא בְּבֵית מַקְדְּשׁ
12 אֱלָהָא מִן לְמִדַּר בְּמַשְׁכְּנֵי רִשְׁיעָא : אֲרוּם הֵיךְ
שׁוּר רָם וְתָרִיס תַּקִּיף יְיָ אֱלָהִים חָנָא וְיִקָּרָא יִתֵּן
13 יְיָ לָא יְכַסֵּי טָבָא מִן דְּאָזְלִין בְּשְׁלִימוּתָא : יְיָ
צְבָאוֹת טָב לְבַר נָשָׁא דְּמִתְרְחֵץ בְּמֵימְרָךְ :

פה

1 לְשַׁבְּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח חוּשְׁבְּחָא :
2 רַעְיְתָא יְיָ אַרְעָךְ אַתְבְּרָתָא שְׁבִיתָא דְבֵית יַעֲקֹב :
3 שְׁבַקְתָּא חוֹבֵיהוֹן דְּעַמָּךְ כַּסְיְתָא כָּל חַטָּאֵיהוֹן
4 לְעָלְמִין : כְּנַשְׁתָּא כָל רוּגְזָךְ תְּבַרְתָּא מִן תְּקוֹף
5 רוּגְזָךְ : תּוּב לְיָתְנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָא וּבַטֵּל רוּגְזָךְ
6 עִמָּנָא : הַאֲפִשַׁר דִּי לְעָלְמִיא תְּתְקַף בָּנָא תְּנַנִּיר
7 תּוּקְפָּךְ לְדָר וָדָר : הֲלָא אַתְּ תְּתוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא
8 וְעַמָּךְ יְיִחְדּוּן בְּמֵימְרָךְ : אַחֲמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ
9 וּפוּרְקָנָךְ תִּתְיְהַב לָנָא: אֶשְׁמַע מָה יְמַלֵּל אֱלָהָא
יְיָ אֲרוּם יְמַלֵּל שְׁלָם לְעַמֵּיהּ וְלִחְסִידוֹי וְלָא
10 יְתְהַדְּרוּן לְסִכְלָא : בְּרַם קְרִיב לְרַחֲלִין מְנִיהּ
11 פּוּרְקָנֵיהּ לְאִשְׁרָאָה יְקָרָא בְּאַרְעָנָא : טַבְּוָן
וְקִשְׁוֹט אַרְעִין צַדִּיקָא וּשְׁלָמָא אִדְּבָקוּ : קִשְׁוֹט
12 מִן אַרְעָא אַרְבֵּית וְצִדְקָא מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק :
13 לְחוּד יְיָ יִתֵּן טָבָא וְאַרְעָנָא תִּתֵּן אִבָּהּ : צִדְקָא
14 קֳדָמוֹי יְהַלֵּךְ וְשַׁוִּי לְאוֹרַח טַב אִסְתְּוֹרוֹי :

פו

1 צְלוֹתָא דְצַלֵּי דָוִד אַצְלֵי יְיָ אוּרְנָךְ עֲנִי יָתִי אֲרוּם
2 עֲנִיָא וְחַיְּסִיכָא אֲנָא : נְטוּר נַפְשִׁי אֲרוּם חַסִידָא
אֲנָא פְּרוֹק עַבְדָּךְ אַתְּ אֱלָהִי דִּי אֲנָא מִתְרְחֵץ
3 עָלָךְ:חוּס עָלַי יְיָ אֲרוּם קֳדָמָךְ אֲצַלֵּי כָּל יוֹמָא :
4 אַחֲדֵי נַפְשָׁא דְעַבְדָּךְ אֲרוּם לְוָתָךְ יְיָ נַפְשִׁי אֶנְקוּף
5 בְּצַלּוּ : אֲרוּם אַתְּ הוּא יְיָ טָב לְצַדִּיקַיָא וּשְׁבַק
לְרַתְּיָבִין לְאוֹרַיְתֵיהּ וּמַסְגֵּי טִיבוּ לְכָל דְּמִצְלִין
6 קֳדָמָךְ : אַצִּית יְיָ צְלוֹתִי וְקַבֵּל לְקָל תַּחֲנוּנַי :

Quia meliùs est habitare die uno in atrio 11
sanctuarii tui, quàm mille *in exilio* : elegi
adhærere domui *sanctuarii* Dei magis,
quàm habitare in tabernaculis *impii*. Quo- 12
niam sicut murus excelsus & clypeus fortis
est Dominus Deus: gratiam & gloriam da-
bit Dominus, non privabit beatitudine am-
bulantes in perfectione. Domine exercitu- 13
tuum, beatitudo erit homini qui fiduciam
suam collocat in Verbo tuo.

Ad laudandum per manus filiorum Ko- 1
rah hymnus. PSAL. LXXXV.

Benevolentia profequut⁹ es Domine ter- 2
ram tuam: convertisti captivitatem do-
mus Jacob. Remisisti iniquitates populo 3
tuo, operuisti omnia peccata eorum in
æternum. Continuisti omnem iram tuam, 4
conversus es à fortitudine iræ tuæ. Con-
vertere ad nos De⁹ salutis nostræ, & irritam 5
fac iram tuam *nobiscum*. Nunquid possibile 6
est quòd in perpetuum irascaris nobis? pro-
trahes furorem tuum in generatione & 7
generationem? Nónne tu conversus vitam
præstabis nobis, & populus tuus lætabitur
in verbo tuo? Ostende nobis Domine bo- 8
nitatem tuam, & *salus tua detur* nobis.
Audiam quid loquatur Deus Dominus, quo- 9
niam loquetur pacem populo suo & piis
suis, & non convertentur ad insipientiam.
Siquidem propè est timentibus ab illo, re- 10
demptio ejus, ut habitet gloria in terra
nostra. Benignitas & veritas obviaverunt 11
invicem: justitia & pax conjunctæ sunt.
Veritas de terra pullulavit, & justitia de 12
cœlo prospexit. Prætereà *Dominus* dabit
beatitudinem, & terra nóstra dabit germen
suum. Justitia ante eum ibit, & ponet in 14
via bona gressus suos.

Oratio quæ orabat David. PSAL. LXXXVI. 1

INclina Domine aurem tuam, respondè
mihi, quoniam pauper & egenus sum
ego. Custodi animam meam, quoniam mise- 2
ricors sum; redime servum tuum, tu Deus
meus, quandoquidem confido in te. Mise- 3
rere mei Domine, quoniam coram te ora-
bo tota die. Lætifica animam servi tui, 4
quoniam ad te Domine animam meam le-
vabo in oratione. Quoniam tu *ipse* Domi- 5
ne bonus es justis & parcens iis qui con-
vertuntur ad Legem, atque multiplicans
bonitatem omnibus orantibus coram te.
Exaudi Domine orationem meam, & suf- 6
cipe vocem deprecationum mearum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 Quia melior est una dies in atrio tuo quàm
mille : optavi degere in domo Dei potiùs
quàm degere in tabernaculo impiorū. Quia 12
educatór nóster et adjutor noster Dñs est De-
us, misericordiā & honoré dabit Dñs: et non
cohibebit beneficia sua ab his qui ambulāt in
innocentia. Dñe Deus fortissime, beat⁹ homo 13
qui sperat in te.

PSAL. LXXXV.

Filiorum Corah. De compensatione & salu-
te factâ ipsis à Deo. Et Prophetia de
Christo. Vers. 25. 1

OBlectâsti te Domine terrâ tuâ, & reduxisti 2
captivitatem Jacob : Remisisti iniquitatē
suam populo tuo, & operuisti omnia pecca- 3
ta eorum : Transtulisti omnē furorē tuū, & 4
avertisti æstū iræ tuæ. Reduc nos Deus Serva- 5
tor noster, & cessare fac indignationē tuam
à nobis, Et ne in perpetuū irascaris nobis, & 6
ne serves iram tuam in generationē genera-
tionū; Sed tu restitue nos, & vivifica nos, 7
& populus tu⁹ lætabuntur in te. Ostende no- 8
bis Dñe bonitatē tuā, & salutē tuam conce-
de nobis : Ut audiamus quid loquatur Dñs 9
Deus noster. Loquitur enim pacem cum po- 10
pulo suo & cum justis suis, ne vertāt se retró.
Proxima est salus ejus timentibus eum: habi-
tare faciet gloriam suam in terra nostra. Gra- 11
tia & veritas occurrerunt nobis : & justitia
& pax osculabuntur nos. Fides germinabit 12
è terra, & justitia prospexit è cœlo. Etiam 13
Dominus largietur beneficia sua, & terra
proferet proventus suos; Et justus coram eo 14
ambulabit, ponetque in terra gressus suos.

PSAL. LXXXVI.

Davidis. Quum ædificavit domum Domino.
Et prophetia de vocatione Gentium. Prætere-
a oratio peculiaris justi. Vers. 33.

INclina Dñe aurē tuam, & exaudi me, quia 1
pauper sum ac inops. Custodi animam me- 2
am, quia bon⁹ tu es. Libera servū tuū, tu De⁹, 3
sperantem in te. Miserere mei Dñe, quoniā 4
ad te clamabo singulis diebus. Exhilara ani-
mā servi tui, quoniā ad te Dñe levavi animā
meam. Quoniam tu Domine bonus es, & 5
copiosa est bonitas tua in omnes invocantes 6
te : Ausculta Domine orationem meam, & 7
audi vocem clamoris mei;

Versio VULG. LAT.

11 Quia melior est dies una in atriis tuis super millia. Elegi abjectus esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in
12 tabernaculis peccatorũ. Quia misericordiam, & veritatẽ diligit Deus: gratiam, & gloriã dabit Dñs. Non privabit bonis eos, qui ambulant in inno-
13 centia: Dñe virtutũ, Beatus homo, qui sperat in te.

1 In finem, filiis Core, Psalmus.
LXXXIV.

2 BEnedixisti, Domine, terram tuam:
3 avertisti captivitatem Jacob. Remisisti iniquitatem plebis tuæ: operuisti
4 omnia peccata eorum. Mitigásti omnem iram tuam: avertisti ab ira
5 indignationis tuæ. Converte nos, Deº salutaris noster: & averte iram tuam
6 à nobis. Numquid in æternũ irascéris nobis? aut extendes iram tuam à ge-
7 neratione in generationem? Deus, tu conversus vivificabis nos: & plebs
8 tua lætabitur in te. Ostende nobis, Domine, misericordiã tuã: & salutare tuũ
9 da nobis. Audiã quid loquatur in me Dñs Deus: quoniã loquetur pacẽ in
plebẽ suã; Et super sanctos suos, & in
10 eos qui convertuntur ad cor. Veruntamen prope timentes eũ salutare ipsi-
11 us: ut inhabitet gloria in terra nostra. Misericordia & veritas obviaverunt sibi:
12 justitia & pax osculatæ sunt. Veritas de terra orta est: & justitia de cœlo
13 prospexit. Etenim Dñs dabit benignitatem: & terra nostra dabit fructũ
14 suum. Justitia ante eũ ambulabit: & ponet in via gressus suos.

Oratio ipsi David. LXXXV.

1 INclina, Dñe, auré tuã, & exaudi me:
2 quoniã inops & pauper sum ego. Custodi animã meã, quoniã sanctus sũ:
3 salvũ fac servũ tuũ, Deus meº, speran-
4 tem in te. Miserere mei, Dñe, quoniam
5 ad te clamavi totã die: Lætifica animã
6 servi tui, quoniã ad te, Dñe, animam
7 meã levavi. Quoniã tu, Dñe, suavis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibº
8 invocantibus te. Aurib° percipe, Dñe, orationem meã: & intende voci deprecationis meæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

11 †Ὅτι κρείττων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας. † ἐξελεξάμην (ζ) παραιρεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ (η) θεοῦ μᾶλλον † ἢ οἰκεῖν με ἐν σκη-
12 νώμασιν ἁμαρτωλῶν. †Ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγα-
πᾷ † κύριος, ὁ θεός † χάριν καὶ δόξαν δώσει. † κύ-
13 ριος· οὐχ ὑστερήσει τὰ ἀγαθὰ (θ) τοῖς πορευομένοις
ἐν ἀκακίᾳ. † κύριε παντοδύναμον, μακάριος ἄν-
θρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

MS. A. (ζ) παραιρεῖσθαι (η) θεοῦ με μᾶλλον ἢ οἰκεῖν ἐν (θ) τοῖς πορευομένοις

1 Εἰς τὸ τέλος, τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς.
πδ'.

2 † ΕΥδόκησας κύριε † γῆν σου, † (ι) ἀπέστρεψας † 3 αἰχμαλωσίαν Ἰακώβ. † Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, † ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
4 ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. † Κατέπαυσας πᾶσαν † ὀργήν σου, 5 † ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. † Ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς † σωτήριόν ἡμῶν, † καὶ ἀπόστρεψον τὸν
6 θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν. † Μὴ εἰς (α) † αἰῶνα ὀργισθῇς ἡμῖν; † ἢ διατενεῖς † ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς
7 γενεάν; † Ὁ θεὸς, σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, †
8 καὶ ὁ λαός σου εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. † Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, † καὶ τὸ σωτήριόν (β) σου δῴης
9 ἡμῖν. † Ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεὸς, † ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ † τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ
τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίᾳ αὐ-
10 † καρδίαν. † Πλὴν ἐγγὺς † φοβουμένων αὐτὸ τὸ σω-
τήριον αὐτοῦ, † τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡ-
11 μῶν. † Ἔλεος † καὶ ἀλήθεια συνήντησε, † δικαιοσύ-
νη καὶ εἰρήνη κατεφίλησε. † Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, † (γ) καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. †
12 Καὶ γὰρ ὁ κύριος † δώσει χρηστότητα, † καὶ ἡ γῆ ἡμῶν
δώσει † καρπὸν αὐτῆς. † Δικαιοσύνη (δ) ἐναντίον
14 αὐτοῦ προπορεύσεται, † καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβή-
ματα αὐτοῦ.

MS. A. (ι) ἐπεστρεψας (α) τὸν αἰῶνας (β) σου κύριε δῴης (γ) δικαιοσύνη (δ) ἐνώπιον αὐτοῦ

(α) Παρῳδία τοῦ Δαυίδ. πε'.

1 †Κλίνον κύριε τὸ ὦς σου, καὶ (β) εἰσάκουσόν μου, † ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. † Φύλαξον † ψυχήν μου
3 ὅτι ὅσιός εἰμι, † (δῶσον † σὺ σῶσον σὺ (γ) ὁ θεός, † ἐλ-
πίζοντα ἐπὶ σέ. † Ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κα-
5 κράξομαι ὅλην † τὴν ἡμέραν. † Εὔφρανον † ψυχὴν τοῦ
δούλου σου, † ὅτι πρὸς σὲ κύριε ἦρα † ψυχήν μου. † Ὅτι
6 σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ὀπιεικὴς, † καὶ πολυέλεος πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις σε. † Ἐνάτισαι κύριε † τῇ φω-
νῇ μου, † καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ † τῆς δεήσεώς μου.

MS. A. (α) Τῷ Δαυίδ. (β) εἰσάκουσόν (γ) ὁ θεός μου,

Vers. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

10 Quia melior est dies una in atriis tuis, super (f) millia. 11 Elegi abjici in domo (g) Dei magis quã habitare in tabernaculis peccatorũ.
12 Quia (h) misericordiã & (f) veritatẽ diligit Domin° Deus: [g] gratiã & gloriã dabit Dominus. 13 (i)
[h] Nõ probibebit bona ambulãtib° in innocentia: Domine virtutũ, Beatus homo, qui sperat in te.

In finem, filiis Core Psalmus [a].
LXXXIV.

1 [b] BEnedixisti, (a) Domine, terram tuã: avertisti captivitatem Jacob. 2 Remisisti iniquitates (b) plebi
3 tuæ; operuisti omnia peccata eorum. DIA?SALMA. 3 Sedãsti omnem
4 iram tuam: (c) avertisti ab ira indignationis tuæ. 4 Converte nos, [c] 5
De° (d) sanitatum nostrarum: & averte iracundiam tuã à nobis. 5 (e)
6 Numquid in æternum irasceris nobis? aut intendes iram tuam à generatione in generationem? 6 [c]
7 Deus, tu (f) convertens vivificabis nos: & plebs tua lætabitur in te. 7 O-
8 stende nobis, Domine, misericordiam tuam: & salutare tuum da nobis
[f]. 8 (g) Audiam quid loquetur in
9 me Dominus [g] Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam: 9
Et super sanctos suos, & in eos qui
(h) convertunt [h] cor ad ipsum. 10
Veruntamen prope timentes eum salutare ipsius: ut inhabitet gloria in
terra nostra. 11 Misericordia, et veritas (i) occurrerunt: justitia, et pax
osculatæ sunt. 12 Veritas de terra
orta est: & justitia de cœlo prospexit. 13 Etenim Domin° dabit benignitatẽ: & terra [†] nostra dabit fructũ suum: 14 Justitia ante eũ præibit, & [i] ponet in via gressi° (k) ei°.

Oratio ipsi David. LXXXV.

1 INclina, Domine, auré tuã, et ex-
audi me: quoniã egen° & pauper
sum ego. 2 Custodi animã meã, quo-
niã sanctus sum: salvũ fac servum
tuũ, [a] Deus, sperantẽ in te. 3 Mi-
serere meĩ, Domine, quoniam ad te
(a) clamabo (b) totã die. Lætifica
4 animam servi tui: quoniã ad te, Do-
5 mine, levavi animã meã. 4 Quoniã
tu, Domine, [b] suavis, (c) ac mitis,
(d) et multæ misericordiæ omnibus
invocantibus te. 5 Auribus percipe, 6
Domine, orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

Versio ÆTHIOPICA.

10 እስመ፡ተኄይስ፡ ለሰዉተ፡ዕለት፡ ውስተ፡አዕጻ
ዲከ፡እሰለለሰሳፍ፡፡፡ተሰደርኩ፡እስተ፡ደፍ፡ 11
ውስተ፡ ቤተ፡እግዚአብሔር፡፡ እመእንበር፡
ውስተ፡ቤተ፡ኃጥአት፡፡፡ እስመ፡ጽድቀ፡ወ 12
መጽዋተ፡ያበድር ፡ እግዚአብሔር፡፡ እግዚ
አብሔር፡ይሁብ፡ክብረ፡ወሞገሰ፡፡፡ እግዚ 13
አብሔር፡ለ,የስቴኃኑሙ፡እመበረከተ፡እለ፡
የሐውሩ፡በየዋሃት፡፡ እግዚአ,ለ፡ለመሳከ፡ኃያ
ላን፡ብፁዕ፡ብእሴ፡ዘተወከለ፡ኪያከ፡፡
ፍጥጫ፡ዘደቂቀ፡ቆሬ፡መዝሙር፡ጸሎት፡
ዘደዊት፡፡
ፀ0 ተሠህልከ፡ እግዚአ፡መደረከ፡፡ ወጫጥ 1
ከ ፡ ፂዋሁ፡ለያዕቆብ፡፡፡ ወኀደገ፡ኃጢአ 2
ቶሙ ፡ ለሕዝብከ፡፡ ወከደንከ ፡ ኵሎ፡ለበ
ሳሆሙ፡፡፡ ወኀደገ ፡ ኵሎ ፡ መዐተከ፡፡ 3
ወጐጥከ፡መቅሠፍተ፡ መዐትከ፡፡፡ ጊሰ 4
ነ፡ለመሳክነ ፡ ወመድኀኒነ፡፡ ወጊጥ፡መዐተ
ከ ፡ እመነ፡፡፡ ወለዓለመሰ ፡ ሊትተመ 5
ዐነ፡ ወሊታኑሳ፡መዐተከ፡ሳዕለ፡ትወልደ፡
ትወልድ፡፡፡ ኦንተ፡ ለመሳክነ ፡ ተመየጠ 6
ነ፡ወሕሊደ ወነ፡፡ ወአዝብከኒ፡ይትፈሠሑ፡
ብከ፡፡፡ ኦርአየነ ፡ እግዚአ ፡ ሠህልከ፡፡ 7
ወሠበነ፡ለመሳክነ፡ለድኅኖተከ፡፡፡ ኦሰሙ 8
ኦ፡ ዘይነብ ፡ ሰሙ ፡ ሳዕለ ፡ ሕዝቡ፡፡ 9
ሳዕለ፡ ጻድቃኑ፡ወሳዕለ፡ እለ፡ይመ,ይጡ፡ልበ
ሙ ፡ ኅቡሁ፡፡፡ ወበሕተ፡ቅሬብ፡ ለድኅኖ 10
ቱ፡ለእለ፡ይፈርሁሙ፡፡ ከመ፡ይኅድር፡ክብሐ
ቲሁ፡ውስተ፡ ምድርኑ፡፡፡ ሠህል፡ ወርት 11
ዕ፡ተረኃባ፡፡ ጽድቅ፡ወሰላመ፡ተሰዐሙ፡፡፡ 12
ርትዕሰ ፡ እምድር ፡ ወጸዳት፡፡ ወጽድቅኒ፡ 13
እምሰማይ፡ኅወጸ፡፡፡ ወእግዚአብሔርኒ፡
ይሁብ፡ ምስረተ፡፡ ወምድርኒ ፡ ትሁብ፡
ፍሬሃ፡፡፡ ጽድቅ፡ቀስ ወር፡ቅድሜሁ 14
ወዖሳድግ ፡ ውስተ ፡ ፍናተ ፡ አሰር፡፡፡
ጸሎተ፡ዘደዊት፡፡
ፀቷ ለጽምእ፡እግዚአ፡እዝነከ፡ኅቡዖ፡ወስ 1
ምዐኒ፡፡ እስመ፡ነዳይ፡ ወመስኪን፡ኅኑ፡፡፡ 2
ዕቀብ፡ለነፍስየ፡እስመ፡የዋህ፡ኅኑ፡፡ለድኅኖ፡
ለባተርከ፡ለመሳክነ፡ዘተወከለ፡ኪያከ፡፡፡ 3
ተሠሀለኒ፡እግዚአ፡ እስመ፡ኅቡነ፡ ኦጸርሳ፡ 4
ኵሎ ፡ እሜጊ፡፡ ወአስተፈሥሐ ፡ ለነፍሰ፡
ገብርከ፡፡ እስመ፡ኅቡነ፡ ለጎቀዕደዋኑ፡ነፍ
ስየ፡፡፡ እስመ፡ሥሑፊ፡አንተ፡እግዚአ፡ወመ 5
ስተሠህልኒ፡ ወብዙኅ፡ ሠህልከ፡ ለኵሎሙ፡
እለ፡ይጸውዑከ፡፡፡ ለጽምእ፡እግዚአ፡ 6
ጸሎተየ፡፡ወነጽር፡ቃለ፡ስእለተየ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [f] eleemosynam diligit [g] gloriam & gratiam [h] Dominus benedictione ejus non privabit eos, qui ambulant PSAL. lxxxv. [a] Oratio Davidis. [b] Propitiº fuisti Dñe, terræ tuæ: [c] Deus nosterº & Redemptor nosterº, & averte [d] Et ne irascaris nobis in æternum, neque extendas [e] Tu Deus nosterº convertes nos, & vivificabis [f] Deus nosterº. [g] Deus meus: [h] cor suum [i] etiam dabit [i] remittet in PSAL. lxxxv. [a] Deus meus [b] mi fericors es, ac miserator,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 *فان يوما واحدا في ديارك *افضل من الالوف *لذلك احسب ان العفي في بيت الاهي افضل من
12 ان اسكن في مظال الخطاة * لان الرب يحب الرحمة والعدل * الله يعطي المجد والنعمة * الذين
13 يسلكون بالدعة *لا يعدمهم الرب الخيرات *الرب اله القوات *طوبى للانسان المتوكل عليه *اللهلويا
1 * المزمور الرابع والعشرون * *لبني قورح * وهو كر * استيخن * *سررت يا رب
2 *بارضك *رددت سبي يعقوب *غفرت لشعبك *اثامهم *سترت جميع خطاياهم *سكنت جميع غضبك
3 4 رجعت عن غضب سخطك * اردد يا اله خلاصنا * واصرف سخطك عنا * ولا تغضب علينا الى
5 6 الابد *ولا تمد غضبك من جيل الى جيل انت يا الله *وترجع تحيينا وشعبك يفرح بك *اظهر لنا يا
7 8 رب رحمتك *واعطنا خلاصك *سامع ما يتكلم به الرب الاله في *لانه يتكلم بالسلامة على شعبه
9 وعلى قديسيه *وعلى المصرفين اليه بكل قلوبهم *بل خلاصه قريب من كل الذين يعبدونه ليسكن
10 11 المجد في ارضنا * الرحمة والعدل تلاقيا *العدل والسلامة تعانقا * الحق من الارض اشرق *والعدل
12 13 من السماء اطلع *لان الرب يعطي الخيرات *وارضنا تعطي غرها * العدل يسبق سائرا امامه *
14 ويضع في السبيل خطواته * اللهلويا *
* المزمور الخامس والعشرون *
1 *لداود صلاة *وهو *لك *استيخن * *انصت الي يا رب بسمعك *واستجب لي فاني مسكين وبائس
2 *احفظ نفسي لاجل صلاحك *الهي خلص عبدك الراجي لك *ارحمني يا رب فاني صرخت اليك
3 4 5 *فرح نفس عبدك فاني قد رفعت نفسي اليك يا رب *لانك انت يا رب صالح وودود *
6 وكثير الرحمة لكل الصارخين اليك * انصت يا رب الى صلاتي * واصغ الى صوت طلبتي *

11 Nam dies una in atriis tuis, melior est millibus. Propterea elegi abjici in domum Dei mei, potiùs quàm habitare in tabernaculis peccatorum. 12 Quia Dominus diligit misericordiam & æquitatem, Deus dabit gloriam & gratiam; eos qui ambulant cum manfuetudine, non privabit Dominus bonis. 13 Dominus est Deus virtutum; beatitudo homini qui confidit in eo. Alleluja.

PSAL. LXXXIV.
Filiis Corae. Vers. 27. 1

O Bleſſatus es, O Domine, terrã tuã: 2
reduxiſti captivitatem Jacob: Re-
miſiſti populo tuo iniquitates eorum: 3
operuiſti omnia peccata eorum: Sedãſti o-
mnem furorem tuum, retraxiſti te ab ira
indignationis tuæ. Redue nos O Deus 5
ſalutis noſtræ, & averte iram tuam à
nobis. Et ne iraſcaris nobis in perpetuum, 6
& ne extendas iram tuam à generatione
in generationem, O Deus. Et reverſus li- 7
beres nos, & populus tuus lætabitur in te.
Manifeſta nobis, O Domine, miſericor- 8
diam tuam, & da nobis ſalutem tuam.
Audiam quod loquetur Dominus De-
us in me; Nam loquetur pacem 9
populo ſuo, & de ſanctis ſuis, &
de tendentibus ad eum ex totis cordibus
ſuis. Imò ſalus ejus proxima eſt omnibus 10
qui colunt eum, ut habitet gloria in
terra noſtra. Miſericordia, & æquitas ſibi 11
invicem occurrerunt: juſtitia & pax vi-
devunt ſe facie ad faciem. Veritas de terra 12
emicuit, & æquitas de cælo proſpexit.
Quia Dominus dabit bona, & terra no- 13
ſtra dabit fructus ſuos: Juſtitia præcedet
protegens ante eum, & ponet in via greſ- 14
ſus ſuos. Alleluja.

Davidi, Oratio. Vers. 34 1

INtende ad me, O Domine, auditũ tuum,
& exaudi me, quia pauper ſum et eger.
Cuſtodi animã meã propter bonitatem 2
tuã. Deº mi, ſalva famulũ tuũ ſperantem
te. Miſerere mei, O Domine, quia clamavi 3
ad te die totã. Lætifica animam ſervi tui, 4
quia ſã levavi animã meã ad te, O Domi-
ne. Quoniã tu O Domine, bonº es ac mi- 5
tis, et offluis miſericordiã in omnes cla-
mãtes ad te. Auſculta O Domine orationẽ 6
meam, et intende voci deprecationis meæ.

תהלים : פז פח

deos inter tu sicut Non .me exaudies quia : te invocabo meæ angustiæ die In
7 בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי : אֵין כָּמוֹךָ בָּאֱלֹהִים
8 , venient fecisti quas gentes Omnes .tua opera secundũ nec , Domine
9 אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ : כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ
magnus Quoniam .tuum nomen glorificabunt &, Domine *tua facies ad se incurvabunt &*
10 וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ : כִּי־גָדוֹל
, tuam viam Domine me Doce .tu solus Deus tu , mirabilia *faciens* & , tu
11 אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ : הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ
tibi Confitebor .tuum nomen *timendum ad* meum cor uni : tua veritate in ambulabo
12 אֶהֱלֶךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ : אוֹדְךָ '
, seculum in tuum nomen glorificabo & : meo corde toto in mi Deus Domine
13 אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם :
, inferiori *fovea* ex meã animam eruisti & : me super magna tua misericordia Nam
14 כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה :
, quæsierunt *terribilium caivi* & , me adversum surrexerunt superbi Deus
אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ
, misericors Deus Domine tu Et .se coram te posuerunt non & : meam animam
15 נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם : וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם
, me ad Respice .veritate & , misericordia multus & , *narium* longus : *gratiosus* &
16 וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת : פְּנֵה אֵלַי
.tuæ ancillæ filium *servo* & : tuo servo tuam fortitudinem da , mei miserere &
וְחָנֵּנִי תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן־אֲמָתֶךָ :
, afficiantur pudore & , me habentes odio videant & , bonitate in signum mecum Fac
17 עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וַיֵּבֹשׁוּ
, me es consolatus & , me adjuvisti Domine tu quoniam
כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי :

PSAL. LXXXVII. פז

Fulcimen sanctitatis montibus in ejus *Fundamentum* .cantici cantus Corach Filiis
1 לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוֹדָתוֹ בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ : אֹהֵב
Sitis Gloriosa .Jahacob *habitaculis omnibus præ* : Sijon portas Dominus
2 יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב : נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר
, me scientibus Babel & , *Rahab* faciam Memorare .Selah Dei civitas : te in
בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה : אַזְכִּיר רָהַב וּבָבֶל לְיֹדְעַי
3 Sijon *ipsi* Et .ibi est natus iste : Æthiopia cum Tyrus & , Palestina ecce
הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם : וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר
Dominus .altissimus eam *firmabit* ipse & : ea in est natus vir & Vir , dicetur
4 אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן : יְהוָה
cantores Et .Selah , ibi est natus iste : populos *scribendo in* numerabit
5 בִּכְתוֹב בְּעַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה : וְשָׁרִים
.te in mei fontes omnes : tibicines sicut
כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ :

PSAL. LXXXVIII. פח

redemptionis ad , Machalath super victori Corach filiis cantus Canticum
1 שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת לַעֲנוֹת
, clamavi *interdiu* meæ salutis Deus Domine .Ezrachitæ Heman ipsi *Maschil*
2 מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי : יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי
.meã clamorẽ ad tuã aurem inclina : meã oratio *tua facies ad* Intret .te coram nocte in
3 בַּלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ : תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֶּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי :
, *sepiguent* sepulchrum ad *mea vita* & : mea anima malis in est saturata Quia
4 כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ :

PSALMI. תרגום TARGUM.

7 בְּיוֹמָא דְעָקְתִי אֶקְרֵי לְוָתָךְ אֲרוּם אַתְּ עָנֵי יָתִי :
8 לֵית בַּר מִנָּךְ בְּאֱנָגֵלֵי מְרוֹמָא יְיָ וְלֵית כְּעוּבְדָךְ :
9 כָּל עַמְמַיָּא דִּי עֲבַדְתְּ יֵיתוּן וְיִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ יְיָ
10 וְיִתְּנוּן אִיקַר לְשִׁמָּךְ : אֲרוּם רַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְעָבֵד
11 פְּרִישָׁן אַתְּ הוּא אֱלָהָא בְּלַחוֹדָךְ : אַלַּף יָתִי יְיָ
12 אוֹרְחָתָךְ אֶתְהַלַּךְ בְּקוּשְׁטָךְ יַחַד לִבְּבִי לְמִדְחַל
שְׁמָךְ : אוֹדֵה קֳדָמָךְ יְיָ אֱלָהִי בְּכֹל לִבְּבִי וְאִיקַר
13 שְׁמָךְ לְעָלַם : אֲרוּם טוּבְךָ רַב עֲלַי וּפְצֵיתָא נַפְשִׁי
14 מִשְׁיוֹל אַרְעֵיתָא : אֱלָהָא זְדוּנִין קָמוּן עֲלַי
וְתַקִּיפִין תְּבָעוּ נַפְשִׁי וְלָא שַׁוִּיאוּ יָתָךְ לְקֳבֵלְהוֹן :
15 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא מְרַחֵק רְנָז וּמְסַגֵּי
16 לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט : אִתְפְּנֵי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי
הַב עוּשְׁנָךְ לְעַבְדָּךְ וּפְרוֹק לְבַר אַמְתָּךְ : עֲבַד
17 עִמִּי אָת לְטָבָא בְּזַמַּן דְּיֶחֱזוֹן שְׂלֹמֹה בְרֵי דִּי
אֲרוּנָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא יִתְפַּתְּחָן תַּרְעֵיָא
אֲמַטּוּלְתִּי וְיֵחְמוּן סְנָאֵי אֲרוּם שַׁבְקְתָּא לִי
וְיִבְּהָתוּן וִידוּן אֲרוּם אַתְּ יְיָ סַיְעְתָּנִי וְנַחַמְתָּנִי :

פז

1 עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח אַתְּאַמַּר שִׁירְתָא דְּמִתְיַסַּד
2 עַל פּוּם אֲבָהָתְהוֹן דְּמָן לְקָדְמָן : רָחֵם יְיָ מַעֲלָנֵי
בְּתֵי מַדְרְשֵׁיא דְקָבְיָן בְּצִיּוֹן מִכָּל בְּתֵי כְּנִישְׁיָא
3 דְּבֵית יַעֲקֹב : מְלִין דִּיקַר אִתְּמַלֵּל עֲלָךְ קַרְתָּא
4 דְאֱלָהָא לְעָלְמִין : אַדְכַּרוּ חוּשְׁבַּחְתָּךְ מְצָרָאֵי
וּבְבֶלָאֵי לְיָדְעֵי יָתָךְ הָא פְּלִישְׁתָּאֵי וְצוּרָאֵי עִם
5 כּוּשָׁאֵי דֵּין מְלִיךְ אִתְרְבָּא תַּמָּן : וּלְצִיּוֹן יְתְאַמַּר
דְּוִד מַלְכָּא וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ אִתְרְבָּא בְּנָוָה וּאֱלָהָא
הוּא יְשַׁכְלְלִנַּהּ לְעֶלְיָא : יְיָ עֲל סִפְרָא דִי מְכַתְּבִין
6 בֵּיתְ חוּשְׁבָּן כָּל עַמְמַיָּא דֵּין מְלִיךְ אִתְרְבָּא תַּמָּן
7 לְעָלְמִין : וְאָמְרֵי שִׁירִין עַל חֲנָנְיָא כָּל מִינֵי
חוּשְׁבְּחָן עַל קוּרְבָּנָא מִתְאַמְּרִין בְּגַוָּךְ :

פח

1 שִׁירְתָא וּתְוִשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח עַל
2 צְלוֹתָא לְשַׁבְּחָא שְׁכַלְיָא טָבָא עַל יְדוֹי דְהֵימָן
3 יַזְרְחָיָא פּוּרְקָנִי יְיָ מָן קֳבֵלֵית בְּלֵילְיָא
4 צְלוֹתִי לְקֳבֵלָךְ : תְּעוֹל קֳדָמָךְ צְלוֹתִי אַצְלֵי אוּדְנָךְ
לְבָעוּתִי : נְחָא יֵיתֵי קֳדָמָךְ צְלוֹתִי עַל עַמָּךְ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהַט אוּדְנָךְ לְתוּשְׁבַּחְתִּי דְשַׁבְּחִית
5 לְיִקָּרָךְ : אֲרוּם שְׂבַעַת בְּבִישִׁן נַפְשִׁי וְחַיַּי לְשֵׁיוֹל מְטוּ :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

In die afflictionis meæ clamabo ad te, quo- 7
niã tu respondebis mihi. Non est præter te 8
in angelis *excelsis* Dñe, nec quicquam est
sicut opera tua. Omnes populi quos fecisti 9
venient, et adorabunt coram te Dñe, et da- 10
bunt gloriã nomini tuo. Quoniam magn⁹ es
tu De⁹, et faciens mirabilia, tu *ipse* De⁹ sol⁹. 11
Doce me Dñe viã tuã, ambulabo in verita- 12
te tua: uni cor meũ ut timeat nomen tuum.
Confitebor *coram te* Dñe Deus me⁹ in toto
corde meo, et honorificabo nomen tuum in 13
æternum. Quoniã benignitas tua magna est
sup me, et liberásti animã meã de inferno 14
inferiori. De⁹ superbi insurrexerunt adver- 15
sùm me, et *fortes* quæsiverunt animã meam,
& non posuerunt te in conspectu suo. Et tu 16
Dñe De⁹ miserator et misericors, alienus ab
ira, et multiplicia conferens beneficia et ve-
ritatẽ. Respice in me et miserere mei, da for- 16
titudinẽ tuam servo tuo, et redime filiũ an-
cillæ tuæ. Fac mecum signũ ad bonũ, *tem-* 17
pore quo introductuus fuerit Selomoh filius
me⁹ arcam in domũ sanctuarii, aperiant se
portæ meæ gratia; ut videant odio habentes
me ꝑ ignoveris mihi: et erubescant et con-
fiteantur quoniam tu es Dominus qui auxi-
liatus es mihi, et consolatus es me.

Per manus filiorum Korach *dictũ* est can- 1
ticum fundatum in ore patrum priscorum.

PSAL., LXXXVII.

DIligit Dñs portas *scholarum* structas in 2
Sion, plusquàm omnes domos ecclesiarum
dom⁹ Jacob. Verba honorifica dicta sunt de 3
te civitas Dei in æternum. Commemorant 4
laudes tuas Ægyptii et Babylonii his qui sci-
unt te, ecce Palestini et Tyrii cum Æthiopi-
bus, ubi rex iste *educatus* est. Proinde Sion 5
dictum est, David rex & Selomoh filiⁱ ejus
educatus est intra eam, & Deus *ipse* funda- 6
bit eam in sublimitatẽ. Dñe in libro in quo
scriptæ sunt computationes omniũ populo-
rum, hic rex *educatus* est ibi in æternum.
Et dicunt cantica in choris, omnes species 7
laudis sup sacrificia dicuntur in medio tui.

Canticum et hymnus per manus filiorum 1
Korach ad laudandum intellectu bono per
manus Heman indigenæ.

PSAL. LXXXVIII.

DOmine De⁹ redemptionis meæ, ꝑ diem 2
clamavi; in nocte [*verò*] oratio mea coram
te. Ingrediatur corã te oratio mea: inclina 3
aurẽ tuã ad precẽ meã. *Targũ aliud: Veni-*
at coram te oratio mea *pro populo tuo dom⁹*
Israel: et inclina aurẽ tuã ad *hymnũ meũ,*
quo laudes dixi gloriæ tuæ. Quoniã satiata 4
est malis anima mea, et vita mea ad inferos
proximè accessit.

In die angustiæ meæ vocavi te, & respondi- 7
sti mihi. Non est similis tibi Dñe De⁹, & non 8
est quid simile operibus tuis. Cunctæ gentes 9
quas fecisti, venient & adorabunt te Dñe, &
glorificabunt nomen tuum: Quia magnus es 10
tu: edis miracula tu Deus solus. Præbe mihi 11
Dñe viam tuam, & ambulabo in veritate: læ-
tabitur cor meum in his qui timent nomen
tuum. Confitebor tibi Dñe Deus meus ex 12
toto corde meo, & laudabo nomen tuum in
seculum: Quia bonitas tua abundavit erga 13
me, & eripuisti animam meam ex fovea in-
fima. Deus, iniqui insurrexerunt adversùm 14
me, & cœtus potentium quæsierunt animã
meam, nec recordati sunt tui. At tu Domine 15
Deus misericors & benignus, longanimis,
& copiosus bonitate ac veritate, Con- 16
vertere ad me & miserere mei: da robur ser-
vo tuo, & libera filium ancillæ tuæ: Et fac 17
erga me signum bonum, ut videant osores
mei & confundantur, quòd tu Domine juve-
ris me, sisque me consolatus.

PSAL. LXXXVII.

De liberatione Jerusalem. Vers. 13. 1
FUndamenta ejus in monte suo sancto; Dile- 2
xit Dñs portas Sion magis quàm cuncta ta- 3
bernacula Jacob. Præclara dicta sunt in te
civitas Dei nostri. **Diapsal.** Memor esto 4
Rahab & Babylonis agnoscentium me. En
Palæsthini & Tyrus, ac populus Æthiopum:
iste natus est ibi. Et Sioni dictum est, Vir gi- 5
gas natus est in ea: & ipse firmavit illam.
Dñs recensebit in libro populos: iste natus est 6
ibi. Magnates qui commorantur in te, gaude- 7
bunt: & omnes qui humiliati sunt in te.

PSAL. LXXXVIII.

De populo qui erat in Babel. Vers. 40. 1
DOmine Deus salutis meæ, die clamavi ac 2
nocte coram te. Intret in conspectum tu-
um oratio mea, & inclina aurem tuam preci 3
meæ; Quoniã saturata est anima mea malis, &
vita mea ad foveam devenit.

Versio VULG. LAT.

7 In die tribulationis meæ clamavi ad
8 te: quia exaudisti me. Non est similis
tui in diis, Dñe; & non est secundùm
9 opera tua. Omnes gentes quascunq;
fecisti, venient, & adorabunt coram te,
Dñe: & glorificabunt nomen tuum.
10 Quoniã magn[a] es tu, & faciens mira-
11 bilia: tu es Deus sol[a]. Dedùc me, Dñe,
in via tua, et ingrediar in veritate tua:
lætetur cor meum ut timeat nomen
12 tuũ. Confitebor tibi, Dñe De[us] me[us], in
toto corde meo, & glorificabo nomen
13 tuũ in æternũ: Quia misericordia tua
magna est sup me: & eruisti animam
14 meã ex inferno inferiori. Deus, iniqui
insurrexerũt sup me, & synagoga po-
15 tentiũ quæsierũt animã meam: & non
proposuerũt te in cõspectu suo. Et tu,
16 Dñe De[us], miserator et misericors, pati-
ens, & multæ misericordiæ, & verax,
17 Respice in me, & miserere mei, da im-
periũ tuũ puero tuo: & salvũ fac filiũ
ancillæ tuæ. Fac mecũ signũ in bonũ,
ut videant qui oderunt me, et confun-
dantur: quoniã tu, Dñe, adjuvisti me,
& consolatus es me.

1 Filiis Core, Psalm[us] Cantici. LXXXVI.

2 Fundamenta ej[us] in montib[us] sanctis:
3 Diligit Dñs portas Sion sup omnia
4 tabernacula Jacob. Gloriosa dicta sunt
de te, Civitas Dei. Memor ero Rahab et
Babylonis scientiũ me. Ecce alienige-
næ, & Tyrus, & popul[us] Æthiopũ, hi fu-
5 erũt illic. Numquid Sion dicet; Homo,
& homo nat[us] est in ea: & ipse fũdavit
6 eã Altissim[us]? Dñs narrabit in scripturis
populorũ, et principũ; horũ, qui fuerũt
7 in ea. Sicut lætantiũ omniũ habitatio
est in te. Canticum Psalmi,

1 Filiis Core, in finem, pro Maheleth ad
respondendum, intellectũs Eman
Ezrahitæ. LXXXVII.

2 Domine De[us] salutis meæ, in die cla-
3 mavi, & nocte coram te. Intret in
cõspectu tuo oratio mea: inclina aurẽ
4 tuam ad precem meam: Quia repleta
est malis anima mea: & vita mea in-
ferno appropinquavit.

Verſ. GRÆCA. LXX. Interp.

7 †Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι
8 (ϊ) εἰσακούσῃς μου. † Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς
9 κύριε, †καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου. †Πάντα τὰ ἔθνη,
ὅσα ἐποίησας ἥξουσι, †καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου,
κύριε, †καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου, † Ὅτι μέγας εἶ σὺ,
10 †καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ ὁ θεὸς (ι) μόνος. † μέ-
11 γας. † Ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, †καὶ πορεύ-
σομαι (ζ) ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, †εὐφρανθήτω ἡ καρδία
12 μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. † Ἐξομολογήσομαί σοι
κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, † καὶ δοξάσω τὸ
13 ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. † Ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ'
ἐμοὶ, † καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐξ ἅδου κατωτάτου.
14 † Ὁ θεὸς, παρανόμοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμοὶ, † καὶ συνα-
γωγὴ κραταιῶν ἐζήτησε τὴν ψυχήν μου, † καὶ οὐ προέ-
15 θεσό σε ἐνώπιόν σου. † Καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς οἰκτί-
κτιρμων καὶ ἐλεήμων, † μακροθυμὸς καὶ πολυέλεος, καὶ
16 ἀληθινός. † Βλέψον ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐλέησόν με,
† δὸς τὸ κράτος σου παιδὶ σου, † καὶ σῶσον τὸν υἱὸν
17 τῆς παιδίσκης σου. † Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς
ἀγαθὸν, † καὶ ἰδέτωσαν οἱ μισοῦντες με, καὶ αἰσχυνθή-
τωσαν· † ὅτι σὺ κύριε ἐβοήθησάς μοι, καὶ παρεκάλε-
σάς με.

1 † Τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πζ'.

† Ο θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. †
2 Ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας Σιὼν, † ὑπὲρ πάντα τὰ
σκηνώματα Ἰακώβ. † Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ
3 σοῦ πόλις τοῦ θεοῦ. ΔΙΑψΑΛΜΑ. Μνησθήσομαι
Ῥαὰβ, καὶ Βαβυλῶνος, τοῖς γινώσκουσί με· † καὶ ἰδοὺ
ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος καὶ λαὸς Αἰθιόπων, οὗτοι (α) ἐγε-
4 νήθησαν ἐκεῖ. † Μήτι Σιὼν ἐρεῖ, Ἄνθρωπος, καὶ ἄν-
θρωπος γεγέννηται ἐν αὐτῇ, † καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν
5 αὐτὴν ὁ ὕψιστος. † Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν,
καὶ ἀρχόντων † τῶν τῶν γεγενημένων ἐν (β) αὐτῇ.
6 ΔΙΑψΑΛΜΑ. † Ὡς συφραινομένων πάντων οἱ
κατοικία ἐν σοί.

1 Ὀῤῥὴ ψαλμὸς τοῖς υἱοῖς Κορὲ, εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ
μαελεθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως (α) Αἰ-
μὰν τοῦ Ἰσραηλίτου. πζ'.

2 † Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, † ἡμέρας (β) ἐκέκρα-
3 ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου. † (γ) Εἰσελθέτω ἐνω-
πιόν σου ἡ προσευχή μου, † κλίνον τὸ ὦς σου εἰς τὴν
4 δέησίν μου κύριε. † Ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή μου,
† καὶ ἡ ζωή μου τῷ ἅδῃ ἤγγισε.

MS.A. (ϊ) ἐπήκουσάς (ε) μόνος. Ὁδήγησόν με κύριε τῇ ὁδῷ σου, (ζ) τῇ ἀληθείᾳ σου, MS.A. πζ'.
(α) ἐγενήθησαν (β) αὐτῇ. Ὡς συφραινομένων MS.A. πζ'. (α) Αἰδὰμ (β) κεκραξόμαι
(γ) Εἰσελθάτω

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

In die tribulationis meæ (e) clamavi
7 *ad te: quoniã exaudisti me. 7 Non est*
8 *similis tui in diis, Domine: & non est*
9 *secundùm opera tua. 8 Omnes gentes,*
quæcunque fecisti, venient, & ado-
rabunt coram te, Domine: et glorifica-
10 *bunt nomen tuum. 9 Quoniam magn*
es [c] tu, & faciens mirabilia: tu es
11 *Deus solus (f) magnus. 10 Dedùc me,*
Domine, in via tua; & ambulabo in
veritate tua. (g) Lætetur cor meũ, ut
12 *timeat nomen tuum. 11 Confitebor*
tibi, Domine Deus meus, in toto corde
13 *meo, & glorificabo nomen tuum in*
æternum. 12 Quoniam misericordia
14 *tua magna est super me: & eruisti a-*
nimam meam ex inferno inferiore.
15 *13 [d] Deus, iniqui (h) insurrexerunt*
16 *super me: & synagoga potentiũ quæ-*
17 *sierunt animam meam: & non propo-*
suerũt te in conspectu suo. 14 Et tu,
Domine Deus, miserator, & misori-
cors: longanimis, et multæ misericor-
diæ, & verax. 15 Respice in me, &
miserere meĩ: da (i) potestatem tuam
puero tuo; & salvum fac filium an-
cillæ tuæ. 16 Fac [e] mecum signũ in
17 *bono: et videant, qui oderunt [f] me, et*
cõfundãtur. Quoniã tu, Domine, ad-
juvisti [g] me: et consolatus es [h] me.

1 Filiis (a) Core, Psalmus Cantici.
LXXXVII.

2 *Fundamenta (b) ejus in montibus*
3 *sanctis: Diligit Dñs portas Sion super*
4 *omnia tabernacula Jacob. 2 [a] Glori-*
osa dicta sũt de te, Civitas Dei. DIA-
PSALMA. 3 Memor ero Rahab, et Ba-
5 *bylonis, (c) scientiũ me. 4 Et ecce alie-*
nigenæ, & Tyrus, & popul[us] Æthio-
6 *pũ, [b] hi fuerũt illic. 5 (d) [c] Mater*
7 *Sion dicet, Homo, et homo (e) factũs est*
in ea: et ipse fundavit eam Altissim[us]. 6 Domin[us] narrabit [d] in (f) scriptura
1 *populorũ, et principum horũ, qui fuerũt in ea. DIAPSALMA. 7 [e] Sicut*
Lætantiũ (g) omnium habitatio in te.
(a) Canticum Psalmi, Filiis Core in
1 *finem, [a] pro (b) Maeleth ad respon-*
dendũ, intellect[us] Æman (c) Israelita.
LXXXVII.

2 *Domine Deus salutis meæ, in [b]*
3 *die clamavi, & in [c] nocte coram te.*
2. Intret in conspectu tuo oratio mea: 3
4 *inclina aurẽ tuam ad precem meam,*
(d) Domine. 3 Quia repleta est ma-
lis anima mea: & vita mea [†] in-
ferno Appropinquavit.

Verſio ÆTHIOPICA.

 በዕለተ:መንፈቤየ:ጸራኀኩ: ኀቤከ: እስመ: 6
ሰማዕከኒ፡፡::= ፈልፀ:ዘይመስለከ: እሙነ: 7
ፈጣልክት:እግዚእ::ዐለልፀ:ዘከመ: ምገብ
ፅከ፡፡::= ኵሉሙ: ለአሕዛብ: እለ:ገበርከ: 8
ይመጽሉ::ወይሰግዱ:ቅድሜከ: እግዚእ፡፡
ወይኴሑሡ: ለስምከ:::= እስመ:ዐቢይ:አ 9
ንተ: እግዚእ: ወትገብር: መንገረ፡፡ አንተ:ስ
ግዚእብሔር:ባስኬተትከ: ዐቢይ፡፡::= መር 10
ሐኒ: እግዚእ: ፍኖተከ::ወእሖር: በጽድቅ
ከ፡፡ይትፈሣሕ፡ልብየ:ለፈሪሃ:ስምከ፡፡::=
እገሥ:ለከ:እግዚእ:በኵሉ:ልብየ: ለመሰከ 11
የ፡፡ወእሴብሕ: ለስመከ: ለዓለመ፡፡::= እስ 12
መ:ዐጽደቅ: መሕረትከ:ሳዕለየ::ወአድኀ
ኑ:ለነፍስየ:እመሲለል:ታሕቲት፡፡::= ለመ 13
ሳስኒየ:ዐማፅያኑ: ቆመ፡ ሳዕለየ::ወማኅበረ:
እኩያኑ: ሣሠረወየ ፡ ለነፍስየ::ወሊረሰዩከ:
ቅድሜሁም፡፡::= ወአንተሰ: እግዚእ: ሶሰ 14
ፊ:ወመስተሣህል፡፡::ሩሑቀ: መዐት: ወብዙኃ:
መሕረት:ወጽድቅ፡፡::= ነጽር ፡ ሳዕለየ:ወተ 15
ሣሀለኒ፡፡ሀበ:ኀይለ: ለገብርከ::ወአድኅኖ:
ለወልደ፡ እመትከ፡፡::= ግበር: ምስለነ:ትዕ 16
መርቶ:ለሠናይ፡፡::ወይርአዩ:ጸላእትነ:ወይተ
ሣፈሩ፡፡::ኃሙ: ኦንተ: እግዚእ: ረዳእከነ: ወ
አስተፈሣሕከነ፡፡::=

ዘደቂቀ:ቆሬ:መዝሙር ፡ ማኅሌት፡፡

ፐጊ ሙሰረታቲሃ:ወስተ:አደባር ፡ ቅዱሳን፡፡ 1
ያበድሮን:እግዚእብሔር:ለአኃዋጽ:ጽዮን፡፡
እሙኵሱ:ተዐይሁ:ለዐዕቀብ፡፡::= ነቢር: 2
ነገሩ:በእነቲኢሊኢ:ሀገረ:እግዚእብሔር፡፡::=
እዜንሮን:ለሪዕባ: ወለባቢሎን:እለ:ያለመ 3
ሬኒ፡፡::= ወናሁ:ሊሎፍሲ:ወጢሮስ:ወእዝ 4
ቡ:ሊትዮጵያ፡፡እለ: ተወልዱ: በሀያ፡፡::= እና
ሙ: ጽዮን: ይብል:ሰብእ፡፡ወብእሲ: ተወል 5
ደ:በወስቴታ፡፡ወወእቱ: ልዑል: ሠረረ፡፡::=
እግዚእብሔር: ይነግሮሙ ፡ ለእዝዙ ፡ በመ 6
ጽሐፍ፡፡ወለመሳእክቲሁ፡ እስ: ታወልዱ:በ
ወስቴታ፡፡::= ኵሙ: ቀሡሐኑ:ከሉሙ: እን 7
ሰ:ይነብረ:ወስቴትከ፡፡::=

ማኅሌት:መዝሙር:ዘደቂቀ:ቆሬ:ቀጸ
ጌ:ዘለመ:ምጽአ:ዘበለእሙሮ:ለ
ማኅ:ስስራዔላዊ፡፡

ፐጊ እግዚእብሔር:ሕመሳከ:ውድኅጎትየ፡፡ 1
ዕለትየ፡ ጸራኀኩ: ኀቤከ: ወበዕለትየ: ቅድ
ሜከ፡፡::= ለትየስእ: ጸሎትየ:ቅድሜከ፡፡ለ 2
ጽመእ: እዝነከ: ኀቡ: ስእለትየ፡፡::= እስ 3
መ: ጸገበት: ነፍስየ: ሕመሙ፡፡ወለልዳቀት:
ለዋት:ሕይወትየ፡፡::=

INTERP. ÆTHIOP. [c] tu Domine, [d] Deus meus, [e] nobiscum signum [f] nos, [g] nos: [h] nos; *PSAL. LXXXVI.* [a] Extranei locuti sunt de te, [b] hi nati fuerunt [c] De Sion [d] populo suo in scriptura, & principibus etiam ejus qui nati fuerunt in ea. [e] Ut lætí sint omnes qui in te habitant. *PSAL. LXXXVII.* [a] cùm advenit, intellectus [b] die meo [c] nocte mea [†] morti

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * صَرَخْتُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِ شِدَّتِي * فَاسْتَجَبْتَ لِي * لَيْسَ مِثْلُكَ يَا رَبُّ فِي الآلِهَةِ * وَلَا مِثْلَ أَعْمَالِكَ * وَجَمِيعُ
8 الأُمَمِ الَّذِينَ خَلَقْتَهُمْ * يَأْتُونَ وَيَسْجُدُونَ أَمَامَكَ يَا رَبُّ * وَيُمَجِّدُونَ اسْمَكَ * لِأَنَّكَ عَظِيمٌ وَصَانِعُ
9 الْعَجَائِبِ * أَنْتَ وَحْدَكَ الإِلَهُ الْعَظِيمُ * اهْدِنِي يَا رَبُّ إِلَى طُرُقِكَ فَأَسْلُكَ فِي عَدْلِكَ * فَلْيَفْرَحْ قَلْبِي حِينَ
10 يَخْشَى اسْمَكَ * أَشْكُرُكَ يَا رَبِّي وَإِلَهِي مِنْ جَمِيعِ قَلْبِي * وَأُمَجِّدُ اسْمَكَ إِلَى الأَبَدِ * لِأَنَّ رَحْمَتَكَ عَظِيمَةٌ
11 عَلَيَّ * وَخَلَّصْتَ نَفْسِي مِنْ أَعْمَاقِ الْجَحِيمِ السُّفْلَى * اللَّهُمَّ إِنَّ مُخَالِفِي النَّامُوسِ قَامُوا عَلَيَّ * وَجَمَاعَةُ الأَقْوِيَاءِ
12 طَلَبَتْ نَفْسِي * وَلَمْ يَسْتَقِيمُوا فَيَجْعَلُوكَ أَمَامَهُمْ * وَأَنْتَ أَيُّهَا الرَّبُّ * اللهُ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ * أَنْتَ عَظِيمُ الأَنَاةِ
13 وَكَثِيرُ الرَّحْمَةِ وَالْعَدْلِ * انْظُرْ إِلَيَّ وَارْحَمْنِي * أَعْطِ عَبْدَكَ قُوَّةً * وَخَلِّصِ ابْنَ أَمَتِكَ * اصْنَعْ مَعِي آيَةً
14 صَالِحَةً * وَلْيَرَ الَّذِينَ يُسْتَوْبِي فَيَكْرَهُونَ * لِأَنَّكَ أَنْتَ يَا رَبُّ أَعَنْتَنِي وَعَزَّيْتَنِي * اَللَّلُويَا *

1 * لِبَنِي قُورَحَ * وَعَلَدَةَ * ي * اسْتَيْكَنَ * * الْمَزْمُورُ السَّادِسُ وَالثَّمَانُونَ *

2 * أَسَاسُهُ فِي الْجِبَالِ الْمُقَدَّسَةِ * أَحَبَّ الرَّبُّ أَبْوَابَ صِهْيَوْنَ أَفْضَلَ مِنْ جَمِيعِ مَسَاكِنِ يَعْقُوبَ *
3 * أَعْمَالٌ كَرِيمَةٌ قِيلَتْ مِنْ أَجْلِكَ يَا مَدِينَةَ اللهِ * أَذْكُرُ رَاحَابَ وَبَابِلَ اللَّتَيْنِ يَعْرِفَانِنِي * وَهَا الْقَبَائِلُ
4 الْغَرِيبَةُ * وَصُورُ وَشَعْبُ الْحَبَشِ * هَؤُلَاءِ كَانُوا هُنَاكَ * أَلَا صِهْيَوْنُ تَقُولُ إِنَّ إِنْسَانًا وَإِنْسَانًا وُلِدَ فِيهَا
5 * وَهُوَ الْعَلِيُّ أَسَّسَهَا إِلَى الأَبَدِ * الرَّبُّ يُخْبِرُ فِي كِتَابِ الشُّعُوبِ * وَالرُّؤَسَاءُ الْمَوْلُودِينَ فِيهَا * أَنَّ سُكْنَى
6 الْعَرِيجِينَ جَمِيعَهُمْ فِيكَ * اَللَّلُويَا * * الْمَزْمُورُ السَّابِعُ وَالثَّمَانُونَ *

1 * لِبَنِي قُورَحَ لِأَجْلِ مَالَاتَ عَنَّا صَرْخٍ * وَهُوَ لِعَى اسْتَيْكَنَ *
2 * يَا رَبَّ إِلَهَ الْقُوَّاتِ إِلَهَ خَلَاصِي * صَرَخْتُ النَّهَارَ وَاللَّيْلَ أَمَامَكَ * فَلْتَدْخُلْ أَمَامَكَ صَلَاتِي * يَا رَبُّ
3 أَمِلْ سَمْعَكَ إِلَى طَلَبَتِي * فَقَدِ امْتَلَأَتْ نَفْسِي مِنَ الشَّرِّ * وَدَنَتْ مِنَ الْجَحِيمِ حَيَاتِي *
4

Clamavi ad te in die tribulationis meæ, 7
& exaudisti me. Non est similis tui O 8
Domine, inter deos: neque sicut opera tua:
Et omnes gentes, quas creasti venient, & 9
adorabunt coram te, O Domine, & glori-
ficabunt nomen tuũ. Quia tu es magnus 10
& factor miraculorum: tu solus Deus
maximus. Dirige me O Domine, per vias 11
tuas, & incedã in æquitate tua: lætetur
cor meum cùm timuerit nomen tuum.
Gratias agam tibi, O Domine mi & Deus 12
meus, ex toto corde meo, & glorificabo
nomen tuum in æternum. Quoniam mi- 13
sericordia tua magna est super me, & sal-
vasti animã meã ex inferno infimo. Deus, 14
profectò refragantes legi adorti sunt me,
& synagoga potentium quæsivit animã
meã, & non præposuerunt te in conspectu
suo. Et tu O Domine, Deus es clemens, 15
misericors: tu patientissimus, & abundans
misericordiã & æquitate. Respice in me, 16
& miserere mei: da servo tuo virtutem,
& salva filium ancillæ tuæ. Fac mecum
signum optimum, & videant qui me o-
derunt, & confundantur: quia tu, O
Domine adjuvisti me, & consolatus es
me. Alleluja.

PSAL. LXXXVI.

Filiis Coræ. Et numerus vers. 10.

Fundamenta ejus in montibus sanctis.
Dilexit Dominus portas Sion plusquã 2
omnes habitationes Jacob. Gesta præclara 3
dicti sunt de te, O civitas Dei. Recoda- 4
bor Rahab & Babel quæ cognoscunt me:
& ecce tribus alienigenæ, & Tyrus, & 5
populus Æthiopum, hi erant illic. Mater
Sion dicit, Si homo; & quidem Homo
natus est in ea, & ipse Altissimus funda-
vit eã in æternum. Dominus commema- 6
rabit in libro populorum & principum 7
qui nati sunt in ea, Habitationem lætorum
omnium in te esse. Alleluja.

PSAL. LXXXVII.

Canticum filiis Coræ pro Malath 1
quando exclamavit, vers. 38.

O Domine Deus virtutum, Deus sa- 2
lutis meæ, clamavi diu noctuque
coram te. Ingrediatur ante te oratio mea: 3
O Domine, inclina auditum tuum ad
precem meam. Quia jam repleta est ani- 4
ma mea miseriis, & prope accessit ad in-
fernum vita mea.

תהלים : פט

fortitudo non vir sicut fui : cisternam descendentibus cum sum Reputatus
נַחֲשַׁבְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין : 5
non quorum ,sepulchro jacentes vulnerati sicut ,liber mortuos Inter
בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא־ 6
lacu in me Posuisti ,sunt abscissi tua manu à ipsi & : amplius eorum es recordatus
זָכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ : שַׁתָּנִי בְּבוֹר 7
cunctis & :tua excandescentia est fulta me Super .profundis in ,tenebris in : inferiorum
תַּחְתִּיּוֹת בַּמַּחֲשַׁכִּים בַּמְּצֻלּוֹת : עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל־ 8
me posuisti ,me à meos notos fecisti Elongare .Selah ,afflixisti tuis procellis
מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה : הִרְחַקְתָּ מְיֹדְעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי 9
propter doluit meus Oculus egrediar non & clausus : eis abominationes
תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֹא וְלֹא אֵצֵא : עֵינִי דָאֲבָה מִנִּי 10
meas volu te ad distendi : die omni in Domine te invocavi ,meâ afflictione
עֹנִי קָרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל־יוֹם שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַּפָּי :
.Selah ? tibi confitebitur ,resurgent manes si ? mirabile facies mortuis Nũquid
הֲלַמֵּתִים תַּעֲשֶׂה־פֶּלֶא אִם־רְפָאִים יָקוּמוּ יוֹדוּךָ סֶלָה : 11
? perditione in tua veritas ; tua misericordia sepulchro in narrabitur Nunquid
הֲיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן : 12
? oblivionis terra in tua justitia & ;tuã mirabile tenebrosiste in cognoscetur Nũquid
הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ פִּלְאֶךָ וְצִדְקָתְךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁיָה : 13
quid Ut ,te prævenient mea oratio mane in & : clamavi Domine te ad ego Et
וַאֲנִי אֵלֶיךָ יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וּבַבֹּקֶר תְּפִלָּתִי תְקַדְּמֶךָ : לָמָה 14
15 moriturus me & ,ego Apti dum ? me à tuos jacet abscondes ;meã animã elongabis Domine
יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי : עָנִי אֲנִי וְגוֹעַ 16
: tuæ ira transierunt me Super .adduitabo tuos terrores portavi : adolescentia ab
מֵנֹּעַר נָשָׂאתִי אֵמֶיךָ אֻפָּנָה : עָלַי עָבְרוּ חֲרוֹנֶיךָ 17
ambarum die tota ,aqua sicut me Circundederunt me succiderunt tui terrores
בְּעוּתֶיךָ צִמְּתוּתְנִי : סַבּוּנִי כַמַּיִם כָּל־הַיּוֹם הִקִּיפוּ 18
.obscurum meis notis ,socium & ,amantem me à Elongasti .pariter me super
עָלַי יָחַד : הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וְרֵעַ מְיָדְעַי מַחְשָׁךְ : 19

PSAL. LXXXIX. פט

: cantabo seculum Domini Misericordias .Exrachitæ Ethan ipsi Maschil
1 מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי : חַסְדֵּי יְהוָה עוֹלָם אָשִׁירָה
2 Quoniam .meo ore in tuam veritatem faciam ſcire generatione & generatione in
לְדֹר וָדֹר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי : כִּי־ 3
.eis in tuã veritatem firmabis cœlis : ædificabitur misericordia seculum dixi
אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה שָׁמַיִם תָּכִין אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם :
stabiliam seculum in Usque .meo servo David juravi : meo electo fœdus Excidi
4 כָּרַתִּי בְרִית לִבְחִירִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדָוִד עַבְדִּי : עַד־עוֹלָם אָכִין
5 .Selah ,tuum thronum generatione & generatione in ædificabo & : tuum semen
זַרְעֲךָ וּבָנִיתִי לְדֹר־וָדוֹר כִּסְאֲךָ סֶלָה :
ecclesia in tuam veritatem etiam : Domine tuum mirabile cœli confitebuntur Et
6 וְיוֹדוּ שָׁמַיִם פִּלְאֲךָ יְהוָה אַף־אֱמוּנָתְךָ בְּקְהַל
Domino assimilabitur : Domino æquabitur ,ethere in quis Quoniam .sanctorum
7 קְדֹשִׁים : כִּי מִי בַשָּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה
terribilis & : multo sanctorum secreto in formidandus Deus ? Deorum filiis in
8 בְּנֵי אֵלִים : אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא
ejus circuitus omnes super
עַל כָּל־סְבִיבָיו :

תרגום TARGUM.

5 אִתְחַשֵּׁבִית עִם נָחֲתֵי בֵּית אֲסִירֵי הֲוֵיתִי הֵיךְ בַּר
6 נָשׁ דְּלֵית לֵיהּ חֵילָא : הֵיךְ רְשִׁיעֵיא דְּמֵיתוּ וְלָא
חָבוּ וְיִתְעַבְּדוּ בְּנֵי חוֹרִין מִן מַשְׁוֹתָא הֵיךְ קְטִילִין
דְּיִתְרְבָּא שְׁכִבֵי בֵּית קְבוּרְתָּא דְּלָא דַּבְּרְתָּנוּן חוּב
7 וְהִנּוּן מֵאֲפֵי שְׁכִינָתָךְ אִתְפְּלָגוּן : שַׁוְיְתָא יָתִי
בְּגֻלְוְתָא דִּמְתִילָא לְגוּבָא אַרְעֵיתָא בְּחֶשׁוֹכֵיָא
8 בְּמִצוּלְתָּא : עָלַי סַמְכַת חֵימָתָךְ וְכָל גְּזֵירָן בִּישָׁן
9 תַּבְּרוּ יָתִי סַגְּפְתָּא לְעַלְמִין : אַרְחַקְתָּא מְיוּדְעַי מִנִּי
שַׁוְיְתָיתִי רִיחוּקִין לְהוֹן כְּלוּא בְּבֵית אֲסִירֵי וְלָא
10 אֶפּוֹק : עֵינִי וְלָגַת דְּמְעִין מִן עֲנְיָתָא קָרֵיתָךְ יְיָ
בְּכָל יוֹמָא פְּרֵסִית לְוָתָךְ בְּצַלּוּ יָדִי : הַאֲפִשַׁר דִּי 11
לְמֵיתָיָא תַּעֲבִיד פְּרִישָׁן אִין גּוּשְׁמָיָא רְאִתְמְסִיאוּ
12 בְּעַפְרָא יְקוּמוּן יוֹדוּן קֳדָמָךְ לְעַלְמִין : הַאֲפִשַׁר דִּי
יִתְחֲזֵי בְּבֵית קְבוּרְתָּא טוּבָךְ קוּשְׁטָךְ בְּבֵית 13
אֲבַדְנָא : הַאֲפִשַׁר דִּי יִתְיְדַע בְּחֶשֹׁךְ גְּבוּרָתָךְ
פְּרִישׁוּתָךְ וְצִדְקָתָךְ בְּאַרְעָא דְּשַׁוְיָא וְצַדְיָא : 14
וַאֲנָא קֳדָמָךְ יְיָ צְלֵיתִי וּבְצַפְרָא צְלוֹתִי תְּקַדְּמִנָּךְ : 15
לְמָה יְיָ שְׁבַקְתָּא נַפְשִׁי תֵּעֵלִים אַפָּךְ מִנִּי רְחֵלָא 16
אֲחֵמִי בְּנִעוּרָךְ נְהוֹרָא : עֲנִיָא אֲנָא וּגְנִיר מִן סְלֵיָא 17
סוֹבְרִית רְחִימָתָךְ טָעִינָא עָלַי : עָלַי עֲבַרוּ רוּגְזָיָךְ 18
בְּעֵתָיָךְ שְׁיֵצִיאוּנִי יָתִי : אֲחַרוּנִי יָתִי הֵיךְ מוּי כָּל 19
יוֹמָא אֲקִיפוּן עָלַי כַּחֲדָא : אַרְחַקְתָּא מִנִּי רְחִימָא
וְחַבְרָא וְיָדְעֵי חֶשֹׁךְ אֲנָא בְּפוּמְהוֹן :

פט

שְׁכָלָא טָבָא דְאִתְאַמַּר עַל יְדָא דְאַבְרָהָם דְּאִתְיָא 1
מִן מַדִּינְחָאה : חִסְדֵי יְיָ לְעָלַם אֲשַׁבַּח לְדָר וְדָר 2
אֲהוֹדַע קוּשְׁטָךְ בְּפוּמִי : אֲרוּם אֲמַרִית עָלְמָא 3
בְּחִסְדָא יְתִבְּנֵי שְׁמַיָא תְּתַקֵּן קוּשְׁטָךְ בְּהוֹן :
גְּזֵרִית קָיָם לְאַבְרָהָם בְּחִירִי קַיֵּמִית לְדָוִד עַבְדִּי : 4
עַד עָלְמָא אֶתְקַיֵּן בְּנָיָךְ וְאֶבְנֵי לְדָר וְדָר כּוּרְסִי 5
מַלְכוּתָךְ לְעָלְמִין : וְיוֹדוּן שְׁמַיָא פְּרִישׁוּתָךְ יְיָ 6
לְחוֹד קוּשְׁטָךְ בְּכְנִישַׁת קַדִּישִׁין : אֲרוּם מַן הוּא 7
בְּשַׁחֲקִי דְּמִשְׁתְּוֵי לֵיי דְּדָמֵי לֵיי בְּאוּכְלוּסֵי
מַלְאֲכַיָא : אֱלָהָא תַּקִּיפָא בְּרַוְיָהוּן דְּקַדִּישִׁין וְתַיְיב 8
עַל כּוּרְסִי יְקָרָא וְרַבָּא וּדְחִיל עַל כָּל מַלְאֲכַיָא
דְּקַיְמִין חֲוֹוֹר חֲוֹוֹר לֵיהּ :

Reputatus sum cum descendentib⁹ in domum 5
vinctorũ; fui sicut homo cui nullæ sunt vires.
Sicut impii qui mortui sunt quiq; non resi- 6
puerũt, fient liberi à contentione, sicut interfe-
cti gladio dormientes in domo sepulchri, quos
non recepturus es ampli⁹, sed ipsi à facie ma-
jestatis tuæ separati sunt. Posuisti me in capti- 7
vitatem quæ similis est foveæ inferiori inter
tenebras in profundo. Super me confirmatus 8
est furor tuus, & omnes procellæ malæ attri-
verũt me, afflixisti in æternũ. Elongâsti notos 9
meos à me, posuisti me in execrationes illis,
clausum in domo vinctorũ ut non egrediar.
Oculus meus stillavit lacrymas ob calamita- 10
tem: invocavi te Dñe omnibus dieb⁹: extendi
ad te in oratione manus meas. Nunquid in 11
mortuos edes miracula? an corpora quæ disso-
luta sunt in pulvere, resurgent [ut] confitean-
turcorã tein perpetuũ? Nũquid narrabitur in 12
sepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo
perditionis? Nunquid cognoscentur in tene- 13
bris gehennæ miracula tua, & justitia tua in
terra siccitatis & desolationis? At ego in con- 14
spectu tuo Domine oravi, & manè oratio
mea præveniette. Quare Domine dereliquisti 15
animam meam, abscondes aspectũ faciei tuæ
à me, ne videam in lumine tuo lumen?
Pauper sum ego & expirans ab adolescentia: 16
sustinui amorem tui onus super me. Super me 17
transierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt
me. Circundederunt me sicut aquæ tota die, 18
vallaverunt me simul. Elongâsti à me amicum
& socium, & in ore notorum meorum ob- 19
scurus sum.

Intellectus bonus dictus per manum Abra- 1
hæ qui venit de Oriente.

PSAL. LXXXIX.

MIsericordiam Dñi in perpetuũ laudibus 2
efferã, generationi et generationi annunciabo
veritatẽ tuã ore meo. Quoniã dixi, Mundus 3
misericordiã ædificatus est, in cœlis præpara-
bis veritatem tuam. Disposui fœdus Abra- 4
ham electo meo, juravi Davidi servo meo:
Vsq; in æternum firmabo filios tuos, & ædi- 5
ficabo in generationem & generationem se-
dem regni tui in æternũ. Et confitebuntur 6
cœli stupenda opera tua Dñe, insuper verita-
tẽ tuam in ecclesia sanctorum. Quoniã quis 7
ille in æthere qui æquatur Domino, qui
comparetur Domino inter choros angelo-
rum? Deus fortis in secreto sanctorum, 8
sedens super thronum gloriæ, & magnus
timendúsque plusquam omnes angeli qui
assistunt circa eum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܚܫܒܝܢܢܝ ܥܡ ܢܚܬܝ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܢܢܝ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܚܝܠܐ : * ܡܝܬ ܡܝܬܐ
6 ܕܚܛܝܐ ܠܐ ܚܛܘ ܘܢܬܥܒܕܘܢ ܒܢܝ ܚܪܝܪܐ ܐܝܟ ܩܛܝܠܐ ܕܫܟܒܝܢ ܒܒܝܬ ܩܒܪܐ : ܕܠܐ ܬܬܪ
7 ܥܘܕ ܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܡܢ ܐܦ ܡܢ ܐܝܕܟ ܐܬܦܠܓܘ : * ܫܪܝܬ ܠܝ ܒܓܘܠܬܐ ܕܡܬܩܝܡ ܠܬܚܬ ܒܪܝܫ
8 ܒܚܫܘܟܐ ܒܥܡܩܐ : * ܥܠܝ ܣܡܟ ܚܡܬܟ ܘܟܠ ܓܙܪܝ ܒܝܫܝܢ ܥܒܪܘ ܒܝ ܬܒܪ ܠܝ ܣܓܦܬܐ
9 ܠܥܠܡܝܢ : * ܐܪܚܩܬܐ ܡܝܕܥܝ ܡܢܝ ܫܪܝܬܢܝ ܪܚܩܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܐܬܪ ܕܐܣܝܪ ܒܒܝܬ
10 ܐܣܝܪܐ ܠܐ ܐܦܩ : * ܥܝܢܝ ܘܠܓܬ ܕܡܥܝܢ ܡܢ ܥܢܝܬܐ ܩܪܝܬܟ ܝܐ ܒܟܠ ܝܘܡܐ ܦܪܣܝܬ
11 ܠܘܬܟ ܐܝܕܝ : ܗܐܦܫܪ ܕܠܡܝܬܝܐ ܬܥܒܕ ܦܪܝܫܢ ܐܢ ܓܘܫܡܝܐ ܪܐܬܡܣܝܐ
12 ܒܥܦܪܐ ܢܩܘܡܘܢ ܝܘܕܘܢ ܩܕܡܟ ܠܥܠܡܝܢ : ܗܐܦܫܪ ܕܝܬܚܙܝ ܒܒܝܬ ܩܒܪܬܐ ܛܘܒܟ
13 ܩܘܫܛܟ ܒܒܝܬ ܐܒܕܢܐ : ܗܐܦܫܪ ܕܝܬܝܕܥ ܒܚܫܘܟܐ ܓܒܘܪܬܟ
14 ܦܪܝܫܘܬܟ ܘܙܕܩܬܟ ܒܐܪܥܐ ܕܫܘܝܐ ܘܙܕܝܐ : ܘܐܢܐ ܩܕܡܟ ܝܐ ܨܠܝܬܝ ܘܒܨܦܪܐ ܨܠܘܬܝ ܬܩܕܡܢܟ
15 ܠܡܐ ܝܐ ܫܒܩܬܐ ܢܦܫܝ ܬܥܠܝܡ ܦܪܨܘܦܟ ܡܢܝ ܪܚܠܐ
16 ܐܚܡܝ ܒܢܥܘܪܟ ܢܗܘܪܐ : ܥܢܝܐ ܐܢܐ ܘܓܢܝܪ ܡܢ ܣܠܝܐ
17 ܣܘܒܪܝܬ ܪܚܡܬܟ ܛܥܝܢܐ ܥܠܝ : ܥܠܝ ܥܒܪܘ ܪܘܓܙܝܟ
18 ܒܥܬܝܟ ܕܢܦܩܘܢܢܝ ܝܬܝ : ܐܚܪܘܢܝ ܝܬܝ ܗܝܟ ܡܘܝ ܟܠ
19 ܝܘܡܐ ܐܩܝܦܘܢ ܥܠܝ ܟܚܕܐ : ܐܪܚܩܬܐ ܡܢܝ ܪܚܡܐ
ܘܚܒܪܐ ܘܝܕܥܝ ܚܫܘܟ ܐܢܐ ܒܦܘܡܗܘܢ :

Reputatus sum cum descendentibus in foveã, 5
& fact⁹ sum ut vir cui non est adjumentũ; In- 6
ter mortuos liber, velut interfecti decumbẽ-
tes in sepulchris, quorũ ampliùs non memi-
nisti, quiq; è manib⁹ tuis perierunt. Demisisti 7
me in foveã infimã, in tenebras & in umbras
mortis: Et mihi incubuit ira tua, omnesque 8
fluct⁹ tuos adduxisti contra me: Abegisti à me 9
notos meos, & fecisti me illis pollutũ: deten-
tus fui quin egrederer, Et ocul⁹ me⁹ elanguit 10
præ humilitate mea. Invocavi te Dñe singulis
dieb⁹, & extendi manus meas ad te. En erga 11
mortuos facis admiranda, et gigantes surgẽt
atq; confitebũtur tibi:* Diapsal.* Et narra- 12
bunt qui sunt in sepulchris bonitatẽ tuam, fi-
demque tuã in interitu. Notũ fiet in tenebris 13
miraculũ tuũ, et justitia tua in terra quæ obli-
vioni data est. Et ego ad te Dñe clamavi, & in 14
matutino oratio mea maturè veniet ad te. Ne 15
obliviscaris animæ meæ Dñe, & ne avertas
faciẽ tuã à me. Inops ego sum, et fatigat⁹ à pu- 16
eritia mea: exakat⁹ sũ, ac tũ depressus, & ob-
stupui: Et sup me transiit indignatio tua, & 17
conturbatio tua silere me fecit. Obsederunt 18
me sicut aquæ totã die, et posuerũt contra me
simul. Elongâsti à me amicos & sodales me- 19
os: & notos meos abegisti à me.

PSAL. LXXXIX.

De populo qui erat in Babel. Verſ. 23.

BOnitatẽ Dñi perpetuò canã, & in genera- 2
tionẽ generationũ patefaciã fidẽ ejus ore
meo. Quoniã dixisti, Mund⁹ bonitate ædifica- 3
bitur, & cœlũ confirmabit fides tua: Fœdus 4
pepigi cũ electo meo, & juravi Davidi ser-
vo meo, Me usq; in æternũ confirmaturũ se- 5
men tuũ, & ædificaturũ in generationẽ gene-
rationũ thronũ tuũ. *Diapsal.* Confiteã- 6
tur cœli mirabilia tua Dñe, et fidẽ tuã in coe- 7
tu sanctorum. Quis est qui comparetur cum
Domino inter filios Angelorum? Deus stetit 8
in cœtu Sanctorum, magnus & formidabilis
omnibus qui circa eum sunt.

Versio VULG. LAT.

5 Æstimatus sum cum descendentib' in
lacum: factus sum sicut homo sine ad-
6 jutorio, Inter mortuos liber, Sicut
vulnerati dormientes in sepulchris,
quorum non es memor ampliùs: &
7 ipsi de manu tua repulsi sunt. Posue-
runt me in lacu inferiori: in tene-
8 brosis, & in umbra mortis. Super me
confirmatus est furor tuus: & omnes
9 fluctus tuos induxisti super me. Longè
fecisti notos meos à me: posuerunt
10 me abominationem sibi. Traditus sũ,
& non egrediebar: Oculi mei lan-
guerunt præ inopia. Clamavi ad te,
11 Dñe, totâ die: expandi ad te manus
meas. Numquid mortuis facies mira-
bilia: aut medici suscitabunt, & con-
12 fitebuntur tibi? Numquid narrabit
aliquis in sepulchro misericordiam
tuam, & veritatem tuam in perdi-
13 tione? Numquid cognoscentur in te-
nebris mirabilia tua, & justitia tua in
14 terra oblivionis? Et ego ad te, Dñe,
clamavi: & manè oratio mea præve-
15 niet te. Ut quid, Dñe, repellis oratio-
16 nem meã: avertis faciẽ tuã à me? Pau-
per sũ ego, & in laboribꝰ à juventute
mea: exaltat' autẽ, humiliatus sum & c
17 conturbatus. In me transierũt iræ tuæ:
18 & terrores tui conturbaverũt me. Cir-
cumdederunt me sicut aqua totâ die:
19 circumdederunt me simul. Elongásti à
me amicũ, & proximũ, & notos meos
à miseria.

1 Intellect' Ethan Ezrahitæ. LXXXVIII.
MIsericordias Dñi in æternũ can-
trabo. In generationẽ & genera-
tionẽ annuntiabo veritatẽ tuã in ore
3 meo. Quoniã dixisti, In æternũ mi-
sericordia ædificabitur in cœlis: præ-
4 parabitur veritas tua in eis. Disposui
testamentũ electis meis, juravi David
5 servo meo; Usq; in æternũ præparabo
semen tuũ. Et ædificabo in generatio-
6 nem et generationẽ sedẽ tuã. Confite-
bũtur cœli mirabilia tua, Dñe: etenim
7 veritatẽ tuã in ecclesia sãctorũ. Quoniã
quis in nubib' æquabitur Dño: similis
8 erit Deo in filiis Dei? De', qui glorifi-
catur in cõsilio sãctorũ: magn' et terri-
bilis sup omnes qui in circuitu ej' sũt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

5 † Προσῳλογίσθη μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον,
6 † ἐγενήθην (ϛ) ὡς ἄνθρωπος ἀβοήθητος, Ἐν νε-
κροῖς ἐλεύθερος, † ὡσεὶ (ε) τραυματίαι ἐρριμμένοι
κοιμᾶσθαι ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, † καὶ αὐτοὶ
7 ὃκ τῆς χειρός σου ἀπόδοσθῆσαν. † Ἔθεσάς με ἐν λάκκῳ
8 κατωτάτῳ, † ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. † Ἐπ'
ἐμὲ ἐπεκράτησεν ὁ θυμός σου, † καὶ πάντας τοὺς μετεω-
9 ισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. † Ἐ-
μάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, † ἔθεσάς με βδέ-
λυγμα ἑαυτοῖς. † παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην.
10 † οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. † (ϛ) ἐκέ-
κραξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, † διεπέτασα
11 πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. † Μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις
θαυμάσια, † ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογή-
12 σονταί σοι; † Μὴ διηγήσεταί τις ἐν τάφῳ τὸ ἔλεός
13 σου, † καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ; † Μὴ γνω-
σθήσεται ἐν τῇ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, † καὶ ἡ δικαι-
14 οσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλησμονῆς; † (ζ) Κἀγὼ πρὸς σὲ κρά-
ξαι ἐκέκραξα, † καὶ τὸ πρωὶ ἡ προσευχή μου προφθά-
15 σει σε. † Ἱνατί κύριε ἀπωθεῖς (ϛ) τὴν προσευχήν μου,
16 † ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; † Πτωχὸς εἰμὶ
ἐγὼ καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, † ὑψωθεὶς δὲ ἐτα-
πεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. † Ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ
17 ὀργαί σου, † καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξεταράχθησάν με·
18 † Ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ, ὅλην τὴν ἡμέραν † ἐπέβησαν
19 με ἅμα. † Ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον, † (η) καὶ πλη-
σίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ πολλοπορείας.

MS.A. (ϛ) ὡσεὶ (ε) Τραυματίαι κεκοιμισμένοι (ϛ) ἐκέκρα-
ξα πρὸς (ζ) Καὶ ἐγὼ (ϛ) τὴν ψυχήν (η) ἢ πλησίον, καὶ τοὺς

2 † ΤΑ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, † εἰς γε-
νεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στό-
3 ματί μου. † Ὅτι εἶπας, Εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομη-
θήσεται, † ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά
4 σου. † Διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, † ὤμο-
σα Δαυὶδ τῷ δούλῳ μου. † Ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω
5 τὸ σπέρμα σου, † καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸ
θρόνον σου. ΔΙΑ ΨΑΛΜΑ. † Ἐξομολογήσονται οἱ ἄν-
6 γελοί σου τὰ θαυμάσιά σου κύριε, † καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῇ
7 ἐκκλησίᾳ ἁγίων. † Ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσε-
τῷ κυρίῳ; † καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς
8 θεοῦ; † Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, † μέ-
γας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.

MS.A. (α) Αἰδὼν (β) σου. Ἐξομολογήσονται (γ) καὶ
τὴν (δ) ὁμοιωθήσεται τῷ (ε) φοβερὸς ἐστιν ἐπὶ

Verf. GRÆ. LXX. Interp: & Æthiop. Transl. LAT.

5 Æstimat' sum cũ descendentib' in
lacum: factus sum sicut homo sine ad-
6 jutorio, Inter mortuos liber. 5 Sicut
vulnerati (e) projecti dormientes in
sepulchro, quorum nõ meministi am-
pliùs: [d] & ipsi de manu tua expul-
7 si sunt. 6 Posuerunt me in lacu (f) in-
fimo, in tenebrosis, & in umbra mor-
8 tis. 7 Super me confirmatus est (g) fu-
ror tuus, & [c] omnes (b) relationes
9 tuas induxisti super me. DIAPSAL-
MA. 8 Longè fecisti notos meos à
(i) me: (t) posuerunt me abominatio-
10 nẽ sibi. 9 Traditi' sum, & non egre-
diebar: Oculi (k) mei infirmati sunt
11 præ inopia. 10 Et (l) clamavi ad te,
Domine, totâ die: [g] expandi ad te
12 manus meas. 11 Numquid mortuis
facies [h] mirabilia? aut medici [i]
13 suscitabunt, & confitebuntur tibi?
14 12 Numquid narrabit aliquis in se-
pulchro misericordiã tuã, & veri-
15 tatẽ tuã [k] in perditione? 13 Num-
quid cognoscentur in tenebris mira-
bilia tua, & justitia tua in terra ob-
16 lita? 14 (m) Et: [l] ego ad te, Dñe, cla-
mavi: et manè oratio mea præveniet
17 te. 15 Ut quid, Domine, repellis orati-
18 onẽ (n) meã: avertis faciem tuã à
19 me? 16 Inops sum ego, & in labori-
bꝰ à juventute mea: exaltatus autẽ,
humiliatus sum, & [m] confusus. 17
In me transierũt iræ tuæ: & terro-
18 res tui conturbaverũt me. 18 Cir-
cumdederũt me, sicut aqua: totâ die
19 [n] circumdederunt me simul. 19 E-
longásti à me amicum [o], (o) &
notos meos à miseria.

Intellectus [a] Ætham (a) Israelitæ. LXXXVIII.
MIsericordias (b) tuas, Domine,
in æternũ cantabo: 2 in generatione
et generatione annuntiabo veritatẽ
tuã in ore meo. 3 Quoniã dixisti, In
æternũ [b] misericordia (c) ædifica-
bitur in cœlis [c] præparabitur veri-
tas (d) tua. 4 [d] Disposui testamen-
tũ electis meis: juravi David [e]
servo meo; usq; in æternũ præpara-
bo semen tuũ: 5 et ædificabo in ge-
nerationẽ et generationẽ sedẽ tuã.
DIAPSALMA. 6 Confitebuntur
cœli [f] mirabilia tua, Domine, (e) et
veritatẽ tuam in ecclesia sanctorũ. 7
Quoniam quis in (f) nubibus æ-
quabitur Domino? et quis similis erit Domino inter filios Dei? 8 Deus, qui glorificatur in (g) con-
silio sanctorũ: magnus ... (h) terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt.

INTERP. ÆTHIOP. [d] quoniã ipsi [e] omnẽ plagam tuam [f] & posuisti me abominationẽ apud eos. Apprehenderunt me, neq; erat mihi egressio: [g] levavi ad [h] mirabilia tua? [i] suscitabunt? Nunquid [k] in morte? [l] ego quidem [m] contempt'. In me [n] detinuerunt me [o] meã & proximã meã, & cognatos meos ab inopia mea. PSAL. LXXXVIII. [a] Æman Israelitæ. [b] misericordiam ædificabo: [c] stablitur justitia tua. [d] Testamentum cum electis meis disposui firmiter: [e] servo tuo; [f] gloriam tuam,

Versio ÆTHIOPICA.

ወተመሰለ፡ከመ፡ ኢሉ፡ ደወርዱ፡ ውስተ፡ 5
ዘቅት፡፡ ወኮንኩ፡ ከመ፡ ብኪ፡ ፡ ዘአልበ፡ ፈደ
ሌ፡፡ ዋዐዘ፡ ውስተ፡ መውታን፡፡ ፡ ከመ፡ ቀ 6
ቱሳኑ፡ ወገደፈኑ፡ ኢሉ፡ ይሰክቡ፡ ውስተ፡ መቃ
ብር፡፡ ኢሉ፡ ኢዘገርክሙ፡ ለግሮሬ፡፡ ኢከመ፡
እመኑትዚ፡ ርስቁ፡ ኢመኢደኩ፡፡ ፡ ወአኀበ 6
ሬሬ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ ታሕተ፡፡ ውስተ፡ ጽል
መት፡ ወጽላሎተ፡ ሞተ፡፡ ፡ ሳዕለ፡ አኀዘ፡ 7
መዐትከ፡፡ ወኵሎ፡ ፡ መቅሠፍተከ፡ ኀመጸኒ
ከ፡ ሳዕለ፡፡ ፡ ኢርሕቀ፡ እመኑየ፡ ኢሉ፡ ይ 8
ኢመሬ፡፡ ፡ ወረሰይከ፡ ፡ ርኩሰ ፡ በኀቢሆ
ሙ፡፡ ፡ ሖኑዘ፡ ፡ ኢልብየ ፡ ውፂአ፡ ፡ ለዕይ 9
ኑትየ፡ ደክመ ፡ በተፀንስ፡፡ ፡ ወጸራኅኩ፡ 10
ኅቡእ ፡ እግዚእ፡፡ ኵሎ፡ ፡ ለዊረ፡ ፡ ለነፊኦኑ፡
እደዊየ፡ ኅቡእ፡፡ ፡ ቦኑ ፡ ለመውታን፡ ትገብ 11
ር፡ መንክረ፡ ፡ ወዐቀብተ ፡ ለፈይሎ፡ ፡ ያነሥ
ሉ፡፡ ፡ ወይነግሩኑ፡ ኢሉ፡ ውስተ ፡ መቃብ 12
ር ፡ ሠሢልከ ፡ ፡ ወጽድቅከ፡ ፡ ውስተ ፡ ሞት
ኑ፡፡ ፡ ወይትዐቀኑ፡ ውስተ ፡ ጽልመት፡ 13
መንክርከ፡፡ ወር ትዕከ፡ ፡ በመድርኑ ፡ ተረስ
ዐ፡፡ ፡ ወእነኂ፡እግዚእ፡ኅቡእ፡ጸራኅኩ፡፡ 14
ለመንት፡ እግዚእ ፡ ትገድፍ ፡ ጸሎተየ፡፡ ፡ ወት 15
መይጥ፡ገጽከ፡እመኑየ፡፡ ፡ ነይይ፡ አነ፡ ወሰረ 16
ኩ፡ እመኑእስየ፡፡ ተልዓልየ፡ ተተሐትኩ፡ ወተ
ሐፈሩ፡፡ ፡ ሳዕለየ ፡ ኀለፈ ፡ መቅሠፍተ 17
ከ፡ ወገረሙከ፡ እደነገፀ፡፡ ፡ ዐገቱኑ፡ ከ 18
ሎ፡ ለሚረ ፡ ከመ፡ ማይ፡፡ ወአኀዘኑ ፡ ኀቡ
ረ፡፡ ፡ ፡ እርሕቅ ፡ እመኑየ፡ አዕርገከየ፡ ወ 19
ቢጽየ፡፡ ወአገሣዲያ፡እመተዓንስ፡፡ ፡ ፡ ፡
ዘበአእምሮ፡ለማነ፡እስራኤላዊ፡፡
ፀፀ ፡ መስረተከ፡ ለአብስ፡ እግዚእ፡ለዓለ 1
ም፡፡ ፡ ወእዜኑ ፡ ጽድቅከ፡ በአፈየ፡ ለት 2
ውልደ፡ ትውልድ፡፡ ፡ ፡ እስመ፡ ተኬ፡ ለዓለ 3
ም፡ ለሰኑኑ፡ መስረተ፡፡ በሰማይ ፡ ጸንዓ፡ጽ
ድቅከ፡፡ ፡ ኪደነ፡ ተካየድኑ፡ መስለ ፡ ሳ ፡ 4
ረያዊ፡፡ ፡ ወመሰልኑ ፡ ለደዊት ፡ ገብረ ፡ ከ፡
ዐሊመ፡ ለስተደሉ፡ ዘርአከ፡፡ ፡ ፡ ወአሰከ ፡ 5
ጽ፡ለትውልደ፡ትውልደ፡ መንበረከ፡፡ ፡ ፡ ፡ ይ 6
ገንዩ፡ ሰማያት፡ ለስብሕቲከ፡ እግዚእ፡ ወጽ
ድቅከ፡ በማኅበር፡ ቅዱሳን፡፡ ፡ ፡ ሞኑ፡ ይት 7
ዐረዮ ፡ ለእግዚእ፡ ለብኑር ፡ በደመናት ፡፡ ወመ
ኑ፡ ይመስሎ ፡ ለእግዚእ፡ ለብኑር፡ እመደቂቀ፡
ኦሎ ፡ ለእግዚእ፡ ለብኑር ፡ ከቡሕ፡ ፡ ፡

תהלים : פט

.tui circuitus tua veritas & ?Jah fortis tu sicut quis ,exercituū Deus Domine
9 יהוה׃ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךָ חָסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סָבִיב׳ תֶּיךָ׃
10 Tu .eos compeices tu ,ejus fluctus *elevando in* : maris *elatione in dominans* Tu
11 אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּרֵם׃ אַתָּה
dispersisti tuæ fortitudinis brachio in : *Rahab* vulneratum tanquam confregisti
דִכֵּאתָ כֶחָלָל רָהָב בִּזְרוֹעַ עֻזֶּךָ פִּזַּרְתָּ
tu ejus plenitudine & orbem : terra *tibi* etiam ,cœli *Tibi* .tuos inimicos
12 אוֹיְבֶיךָ׃ לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה
tuo nomine in Chermon & Tabor .*es* creasti tu *dexteram* & ,Aquilonē .*es* fundasti
יָסַדְתָּם׃ צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ
13 .tua dextera exaltetur, tua man° roboretur: fortitudine cum brachiū Tibi .*persanabunt*
יְרַנֵּנוּ׃ לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ׃
.*tua faciet* præcedent veritas & misericordia : tui solii *paratus locus* judiciū & Justitia
14 צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ׃
.ambulabunt *tuārū facierum* lumine in Domine :jubilationē *scientiam populi Beatitudines*
15 אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן׃
.gloria Quoniā .se exaltabūt tua justitia in & : die omni exultabūt tuo nomine In
16 בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃ כִּי־תִפְאֶרֶת
Domino Quia .*nostrum cornu* exaltabis tua voluntate in & : *tu* eorū fortitudinis
17 עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבְרֹצֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ׃ כִּי לַיהוָה
visione in es locutus Tunc .noster Rex Israelis sancto & : noster clypeus
18 מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃ אָז דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן
electum exaltavi : potentem super adjutorium Posui ,dixisti & ,tuo misericordi
לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֶזֶר עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר
.eum unxi meæ sanctitatis oleo in : meum fervum David Inveni .populo de
19 מֵעָם׃ מָצָאתִי דָוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃
Non .eum roborabit meū brachium etiam : *eo cum* erit firma mea manus Quo
20 אֲשֶׁר יָדִי תִכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃ לֹא
eo vexabit Et .eum affliget non iniquitatis filius & : eo *in* inimicus exiget
21 יִשָּׂא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ׃ וְכִתַּתִּי
,mea veritas Et .eum habentes odio & : ejus hostes ejus *facietur* à
22 מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ וֶאֱמוּנָתִי
ponam Et .ejus cornu exaltabitur meo nomine in & : ipso cum mea misericordia &
23 וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבְשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃ וְשַׂמְתִּי
meus Pater ,me invocabit Ipse .ejus dexteram fluminibus in & : ejus manū mari in
24 בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃ הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי
:eum *dabo* primogenitum ego Etiam .meæ salutis *rupes* & ,meus Deus : *tu*
25 אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃ אַף־אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ
: meam misericordiam ei custodiam seculum In .terræ regibus excelsum
26 עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃ לְעוֹלָם אֶשְׁמֹר־לוֹ חַסְדִּי
ejus thronum & : ejus semen *perpetuum* in ponam Et .ipsi Erit fidele meū pactum &
27 וּבְרִיתִי נֶאֱמָנֶת לוֹ׃ וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ
meis judiciis in & : meam legem ejus filii dereliquerint Si .*eorum* dies sicut
28 כִּימֵי שָׁמָיִם׃ אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי
non mea præcepta & : prophanaverint mea statuta Si .ambulaverint non
29 לֹא יֵלֵכוּן׃ אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא
corū iniquitatē plagis in & : eorū prævaricatione virga in visitabo Et .custodierint
30 יִשְׁמֹרוּ׃ וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבְנְגָעִים עֲוֹנָם׃
.mea veritate in *fidem* neque : eo *cum à infringam* non meam misericordiam At
31 וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃

תרגום TARGUM.

9 יְיָ אֱלָהָא עַל כָּל חֵילֵי מְרוֹמָא מַן דְּכָוֻתָךְ חַסִינָא
10 וְקוּשְׁטָךְ חָוֵר לָךְ: אַתְּ שַׁלִּיט בְּגֵיוּתָנוּתָא דְיַמָּא
11 כַּד מִתְרַבָּא מִתְנַטְּלִין גַּלּוֹי אַנְתְּ תַּמְאִיכְנוּן: אַתְּ
שַׁפִּיתְ הִיךְ קְטִיל דְּחַרְבָּא דַהֲבָא הוּא פַּרְעֹה
רְשִׁיעָא בְּתָקוּף אֶרְעָא עוֹשְׁנָךְ בְּדִרְתָּא בַעֲלֵי
12 דְבָבָךְ: דִּי לָךְ שְׁמַיָּא לְחוֹר דִּי לָךְ אַרְעָא תֵּבֵל
וּמְלֹיָהּ אַתְּ יְסַדְתּוּן: מַדְבְּרֵיָא דִי בְצַפּוּנָא וְיַתְבֵּן
13 דִּי בְדָרוֹמָא וְחֶרְמוֹן דִּי בְמַדִּינְחָא בְּשִׁמְךָ מְשַׁבְּחִין:
דִּי לָךְ אֶרְעָא עִם גְּבוּרְתָּא תַּעֲשֵׁן יְדָךְ לְמִפְרַק
14 עַמָּךְ תְּרוּם יְמִינָךְ לְשַׁבְּלָלָא בֵּית מַקְדְּשָׁךְ: צִדְקָתָא
וְדִינָא מְרוֹר כּוּרְסִי יְקָרָךְ טִיבוּ וְקִשׁוֹט מְקַדְּמִין
15 אַפָּךְ: טוּבֵיהוֹן דְּעַמָּא דַיְדְעִין לְרַצּוּיֵי לְדָרְיָוֹן
בְּיִבְבָא יְיָ בְּנְהוֹר יוּ אַפָּךְ יְהַלְּכוּן וְיִכְּסוּן בְּדִינָא:
16 בְּשִׁמְךָ יְרַנְּנוּן כָּל יוֹמָא וּבְצִדְקָתְךָ יִתְרוֹמְמוּן:
17 אֲרוּם שְׁבָהוּר עוּשְׁנָהוֹן אַתְּ וּבְרַעוּתָךְ תְּרִים
קַרְנָהוֹן: אֲרוּם דַּיְיָ הִנּוּן תְּרֵיסָנָא וְדַיְיָ קַדִּישׁ
18 יִשְׂרָאֵל מַלְכָּנָא: כְּהֵדֵין מַלֵּלְתָּא בְּחֶזְוָנָא
לְחַסִּידָךְ וְאָמַרְתָּ שַׁוֵּיתִי סְעִיד לְעִמַּי עַל יְדֵיהּ
19 דְּמִתְנַבֵּר בְּאוֹרַיְתָא אַפְרַשְׁת עוּלִים מִן בֵּינֵי
עַמָּא: אִשְׁכַּחֵית דָּוִד עַבְדִּי בְּמִשַׁח קוּדְשָׁא רַבִּיתִי
20 יָתֵיהּ: דִּי אִידִי מִתְקַיְּמָן בְּסַעְדֵיהּ בְּרַם אֶדְרְעִי
תְּתַקְּפִנֵּיהּ: לָא יִסְעֵי בְעַל דְּבָבָא בֵּיהּ וּבַר רִשְׁעָא
21 לָא יִסְגְּפִנֵּיהּ: וְאֶשׁוּף מִן קָדָמוֹי מְעִיקוֹי וּמְסַנְאוֹי
אֶגּוּף: וְקוּשְׁטִי וְטִיבוּ עִמֵּיהּ וּבְשׁוּם מֵימְרִי
22 תְּרוּם קַרְנֵיהּ: וַאֲשַׁוֵּי בְּמַחְוֵי יַמָּא שׁוּלְטָנֵיהּ
וּבְיַתְבֵּי עַל נַהֲרַיָּתָא נְבוּרַת יְמִינֵיהּ: הוּא יְקָרֵי
23 לִי אַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְתֻקְפָּא פּוּרְקָנִי: לְחוֹר אֲנָא
בּוּכְרָא לְמַלְכֵיָא דְּבֵית יְהוּדָה אֶתְּנֵיהּ עֲלָאָה עַל
24 מַלְכֵי אַרְעָא: לְעָלַם אֶטּוֹר לֵיהּ טִיבוּ וְקִימִי
מְהֵימְנָא לֵיהּ: וַאֲשַׁוֵּי לְעָלְמִין בְּנוֹי וְכוּרְסְיֵיהּ
25 כְּיוֹמֵיָא דִּיקוּמוּן שְׁמַיָּא: אִין יִשְׁבְּקוּן בְּנוֹי אוֹרַיְתִי
וּבְדִינֵי לָא יְהַלְּכוּן: אִין קְיָמֵי יַפְסוּ וּפִקּוּדֵי
26 לָא יִנְטְרוּן: וְאֵסְעַר עַל יְדֵיהוֹן דְּשִׁבְטָא
דְרַשְׁיעִין מְרֵיהוֹן וּבְמַוֵּיקָא בְּמַחְשֵׁיהוֹן לְהוֹן
27 עַוְיָתְהוֹן: וְטִיבוּ לָא אֲבַטֵּל מִנֵּיהּ וְלָא אֲשַׁקַּר
בְּהֵימְנוּתִי:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

9 Domine Deus super omnes virtutes excel-
10 sas, quis sicut tu fortissime Domine? sanè
veritas tua circundat te. Tu potestatem
11 habes in elationem maris: quando *excre-*
vit [*et*] intumescunt fluctus ejus, tu depri-
12 mis eos. Tu contrivisti veluti interfectum
gladio, superbum, hic est Pharao impius:
13 in fortitudine brachii roboris tui dispersisti
inimicos tuos. Tui sunt cœli, & insuper tua
14 est terra; orbē & plenitudinē ej° tu fundásti.
Deserta Aquilonis habitatoréque Austri, &
15 Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes di-
16 cunt. Tuū est brachiū cum fortitudine: robo-
17 rabis manū tuā ut redimas populū tuū, exal-
18 tabis dexterā tuā ut ædifices domū sanctuarii
19 tui. Justitia & judiciū habitatio sedis gloriæ
20 tuæ, benignitas & veritas præcedunt faciem
21 tuā. Beatus populº qui novit complacére cre-
22 atori suo cum jubilo: Dñe in lumine splendo-
23 ris faciei tuæ ambulabunt, & justificabuntur
24 in judicio. In nomine tuo exultabūt tota die,
25 & in justitia tua exaltabuntur. Quoniā gloria
26 fortitudinis eorū tu es: & in beneplacito tuo
27 extolles *cornu eorū*. Quoniā Dñi sunt prote-
28 ctiones *nostræ*, & *Domini* sancti Israel regis
29 nostri. Tunc locutus es in visione piis tuis, et
30 dixisti: Posui adjutoriū populo meo, per ma-
31 num ejus qui valet in lege, secrevi juvenē de
populo. Inveni Davidē servū meū: unctione
32 sanctitatis meæ unxi eū. Quoniā manus meæ
paratæ sunt in adjutorio ejus: sed & brachiū
33 meū virtutē dabit ei. Non decipiet eū auctor
34 inimicitiæ, & filius impietatis non affliget
eum. Conteram enim à conspectu ejus qui
angunt eum; & qui odio profequuntur eum,
feriam. Et veritas mea & bonitas mea cum
ipso, & in nomine Verbi mei exaltabitur
gloria ejus. Et statuam in regionibus maris
imperium ejus, & in his qui habitant juxta
flumina robur dexteræ ejus. Ipse invocabit
me, Pater meus es tu, Deus meus & forti-
tudo redemptionis meæ. Sed ego primoge-
nitum regum domus Judæ ponam eum, sub-
limem super reges terræ. In æternum ser-
vabo illi benignitatem meam, & pactum
meum fidele ipsi erit. Et ponam in perpe-
tuum filios ejus, & sedem ejus juxta dies
quibus steterint cœli. Si dereliquerint filii
ejus Legem meam, & in judiciis meis non
ambulaverint: Si præcepta mea polluerint,
& mandata mea non custodierint: Visitabo
per manum tribus impiorum scelera eorum,
& nocumentis plagarum *ipsis* iniquitates
eorum. Bonitatem autem meam non
auferam ab eo, & non mentiar in fide
mea.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ܐܠܗ ܐܠܗܝܢ ܡܢ ܕܡܬܠܐ ܠܟ ܡܪܝ ܚܝܠ ܘܬܫܝܠ ܐܢܬ ܠܟ ܗܝ ܕܫܪܪܐ

Versio VULG. LAT.

9 Domine Deus virtutũ, quis similis tibi? potens es, Dñe, & veritas tua in cir-
10 cuitu tuo. Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuũ ejus tu mi-
11 tigas. Tu humiliãsti sicut vulneratum, superbum: in brachio virtutis tuæ di-
12 sperfisti inimicos tuos. Tui sunt cœli, & tua est terra, orbẽ terræ & plenitu-
13 dinem ejus tu fundãsti: Aquilonẽm & mare tu creãsti. Thabor & Hermon in
14 nomine tuo exultabunt: Tuũ brachiũ cum potentia. Firmetur manꝰ tua, &
15 exaltetur dextera tua: Justitia & judi-
ciũ preparatio sedis tuæ. Misericordia
16 & veritas præcedent faciẽ tuã: Beatus
populꝰ, qui scit jubilationẽ. Dñe, in
17 lumine vultꝰ tui ambulabunt, Et in
nomine tuo exultabunt totã die: & in
18 justitia tua exaltabuntur. Quoniã glo-
ria virtutis eorũ tu es: et in beneplaci-
19 to tuo exaltabitur cornu nostrũ. Quia
Domini est assumptio nostra, & sanẽti
20 Israel regis nostri. Tunc locutus es in
visione sanctis tuis, & dixisti; Posui
adjutoriũ in potente: & exaltavi e-
21 lectum de plebe mea. Inveni David
servum meum: oleo sancto meo unxi
22 eum. Manus enim mea auxiliabitur
ei: & brachium meum confortabit
23 eum. Nihil proficiet inimicus in eo,
& filius iniquitatis non apponet no-
24 cere ei. Et concidam à facie ipsius
inimicos ejus: & odientes eum in fu-
25 gam convertam. Et veritas mea,
& misericordia mea cum ipso: et
in nomine meo exaltabitur cornu e-
26 jus. Et ponam in mari manum ejus,
27 & in fluminibus dexteram ejus. Ipse
invocabit me, Pater meus es tu: De-
us meus, & susceptor salutis meæ:
28 Et ego primogenitum ponam illum
29 excelsum præ regibus terræ. In æter-
num servabo illi misericordiam me-
am: & testamentum meum fidele ipsi.
30 Et ponam in seculum seculi semen
ejus, & thronum ejus sicut dies cœli.
31 Si autem dereliquerint filii ejus legem
meam: & in judiciis meis non ambu-
32 laverint: Si justitias meas profana-
verint: et mandata mea non custodi-
33 erint: Visitabo in virga iniquitates
eorum: & in verberibus peccata eo-
34 rum. Misericordiam autem meam non
dispergam ab eo: neque nocebo in
veritate mea:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

9 † Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, τίς ὅμοιός σοι; † δυ-
10 νατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου. † Σὺ
κυριεύεις τῆς κράτους τῆς θαλάσσης, † τὴν δὲ σάλον τῶν
11 κυμάτων αὐτῆς σὺ (a) κατα πραΰνεις. † Σὺ ἐταπει-
νωσας ὡς τραυματίαν, ὑπερήφανον, † (b) ἐν τῷ βρα-
χίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου.
12 † Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σὴ ἐστιν ἡ γῆ, † τὴν οἰκουμέ-
13 νην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας. † Τὸν
Βορρᾶν (c) καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας, † Θαβὼρ καὶ
14 (d) Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. † Σὸς
ὁ βραχίων μετὰ δυνατείας· † κραταιωθήτω ἡ χεὶρ
15 σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. † Δικαιοσύνη καὶ κρίσις
ἑτοιμασία τῆς θρόνου σου· † ἔλεος καὶ ἀλήθεια προ-
16 πορεύσονται κατὰ πρόσωπόν σου. † Μακάριος ὁ λαὸς
ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν· † κύριε ἐν τῷ φῶς τῷ
17 προσώπου σου πορεύσονται, † καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου
ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν, † καὶ ἐν τῇ δικαιοσύ-
18 νῃ σου ὑψωθήσονται. † (e) Ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυ-
νάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, † καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου
19 ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν. † Ὅτι τῷ κυρίῳ ἡ ἀντι-
20 λῆψις, † καὶ τῷ ἁγίῳ Ἰσραὴλ βασιλεῖ ἡμῶν. † Τότε
ἐλάλησας ἐν ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου, † καὶ εἶπας,
Ἔθεμαι βοήθειαν δυνατῷ, † ὑψώσω ἔκλε-
21 κτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. † Εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου,
22 † (f) ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν. † Ἡ γὰρ χεὶρ
μου συναντιλήμψεται αὐτῷ, † καὶ ὁ βραχίων μου κατι-
23 σχύσει αὐτόν. † Οὐκ ἀφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, † καὶ
υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. † Καὶ
24 συγκόψω (g) ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
25 τοῦ, † καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. † Καὶ ἡ
26 ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, † καὶ ἐν τῷ
ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. † Καὶ
27 θήσομαι ἐν θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, † καὶ ἐν ποτα-
28 μοῖς δεξιὰν αὐτοῦ. † Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με,
Πατήρ μου εἶ σύ, † (h) θεός μου καὶ ἀντιλήμπτωρ τῆς σω-
29 τηρίας μου. † (i) Κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐ-
τὸν, † ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. † Εἰς
30 τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, † καὶ ἡ διαθή-
31 κη μου πιστὴ αὐτῷ. † Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, † καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς
32 τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. † Ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ
υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, † καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ
33 πορευθῶσιν· † Ἐὰν τὰ δικαιώματά μου (j) βεβη-
λώσουσι, † καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν· † Ἐπι-
34 σκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, † καὶ ἐν
μάστιξι τὰς (k) ἁμαρτίας αὐτῶν. † Τὸ δὲ ἔλεός μου
οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτοῦ, † (l) οὐδὲ μὴ ἀδικήσω
ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου,

MS.A. (a) καταπαύσεις. (b) ἐν τῷ (c) καὶ θάλασσαν
(d) Ἑρμωνιεῖς τῷ ὀνόματί (e) Ὅτι καύχημα (f) εἰ σύ,
(g) ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα (h) τὸν ἐχθρόν μου ἀπὸ
προσώπου αὐτοῦ, (i) ὁ Θεός (m) Καὶ ἐξαν βεβηλώσω-
σιν, (k) ἀδικίας (l) οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω

Versio Æthiopica, Transl. LAT.

9 Domine Deus virtuum, quis si-
milis tibi? potens es, Domine, & ve-
10 ritas tua in circuitu tuo. 10 Tu do-
minaris autem fluctuum ejus tu mitigas.
11 Tu humiliãsti sicut vulneratum,
superbum: & in brachio virtutis
12 tuæ dispersisti inimicos tuos. 12 Tui
sunt cœli, & tua est terra: orbem
13 terrarum, & plenitudinem ejus tu
fundãsti. (i) Aquilonem & mare tu
14 creãsti: 13 Thabor & Hermon in
nomine tuo (k) exultabunt: [h] Tuũ
brachium cum (l) potentia: 14 (m)
15 firmetur manus tua: exaltetur dex-
tera tua. Justitia, & judicium pre-
paratio sedis tuæ: 15 misericordia
16 et veritas præibunt ante faciem tu-
am. Beatus populus, qui scit jubila-
tionem. 16 Domine, in lumine vul-
tûs tui ambulabunt: Et in nomine tuo
17 exul abunt totã die: & in tua justi-
tia exaltabuntur. 17 Quoniã gloria
18 virtutis eorum tu es: & in benepla-
cito tuo exaltabitur cornu nostrum.
18 Quoniã [i] Domini est (n) suscep-
19 tio, & sanẽti Israel regis nostri.
19 [k] Tunc loquutus es in (o) visione
filiis tuis, & dixisti: Posui adjuvori-
um super potentem: exaltavi ele-
20 ctum de populo meo. 20 Inveni Da-
vid servum meum: [l] in (p) miseri-
cordia sanctã unxi eum. 21 Manus
21 enim mea auxiliabitur ei: & brachi-
um meum confortabit eum. 22 Non
22 proficiet inimicus in eo: & filius
23 iniquitatis (q) non apponet nocere
ei. 23 Et concidam à facie ipsius
24 inimicos ejus, & odientes eum, [m]
in fugam convertam. 24 Et veri-
25 tas mea, & misericordia mea cum
ipso: & in nomine meo exaltabitur
26 cornu ejus. 25 Et ponam in mari
manum ejus, et in fluminibus dex-
27 teram ejus. 26 Ipse invocabit me;
Pater meus es tu: Deus meus, [n] et
28 susceptor salutis meæ. 27 Et ego
29 primogenitum ponam illum, excel-
sum (r) apud reges terræ. 28 In
30 æternum servabo illi misericordiam
meam: [o] et testamentum meum
31 fidele ipsi. 29 Et ponam in seculum
32 seculi semen ejus, 30 & thronum e-
jus, sicut dies cœli. 31 Si derelique-
33 rint filii ejus legem meam, & in
judiciis meis non ambulaverint: 32
34 [p] Si justificationes meas prapha-
naverint, & mandata mea non cu-
33 stodierint; 33 Visitabo in virga in-
quitates eorum, & in flagellis
34 peccata eorum. 34 Misericordiam
verò meam non [q] dispergam ab
eo: non (f) nocebo in veritate
mea.

Versio ÆTHIOPICA.

9 ፡ እግዚኦ ፡ አምላከ ፡ ኃያላኑ ፡ ሎኑ ፡ ከማከ ፡ ፡ ኃያል ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ወጽድቅ ፡ የዐውደ
10 ከበብከ ፡ አንተ ፡ ታስልጥኑ ፡ ኃይለ ፡ ባሕር ፡ ፡ ፡ ወአንተ ፡ ታጐሥሥ ፡ ኀይለ ፡ ማዕበ
11 ሳ ፡ ፡ ፡ ወአንተ ፡ አኃሰርከ ፡ ለዕብይ ፡ ከ
ሠ ፡ ቅቱል ፡ ወበመዝራዕተ ፡ ኃይልከ ፡ ዘ
ጸወጽሙ ፡ ለፀርከ ፡ ፡ ፡ ዚአከ ፡ ወሰማ ፡ ፡
ሰማያት ፡ ወእንቲኣስ ፡ ይእቲ ፡ ምድር ፡ ፡
ወሐዐለመኒ ፡ በመልአ ፡ አንተ ፡ ሰረርከ ፡ ፡
ባሕር ፡ ወመስለ ፡ አንተ ፡ ፈጠርከ ፡ ፡ ፡
ታቦር ፡ ወአርሞኒሌም ፡ በስመ ፡ ዚአከ ፡ ፡
ይትፈሥሑ ፡ ወይሴብሑ ፡ ለስመከ ፡ ሥ
ዝራዕተከ ፡ ምስለ ፡ ኃይል ፡ ፡ ፡ ጸንዓተ ፡
ኢዲከ ፡ ወተለዐለት ፡ የማንከ ፡ ፡ ፡ ጽትከ ፡
ወርትዕ ፡ ተደላ ፡ መንበርከ ፡ ፡ ፡ ሣህል ፡
ወጽድቅ ፡ የሐውር ፡ ቅድመ ፡ ገጽከ ፡ ብ
ፁዕ ፡ ሕዝብ ፡ ዘያአምር ፡ የብቡ ፡ ፡ ፡ ኦ
ዚአ ፡ በብርሃነ ፡ ገጽከ ፡ የሐውሩ ፡ ፡ ወ
በስመከ ፡ ይትፈሥሑ ፡ ኵሎ ፡ ለዓለ ፡ ፡
ወበጽድቅከ ፡ ይትለዐሉ ፡ ፡ ፡ ኦስመ ፡ ሥ
ብሕ ፡ ኃይሎሙ ፡ አንተ ፡ ወበሣህልከ ፡ ይ
ትለዐል ፡ ቀርነ ፡ ፡ ፡ ኦስመ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ንጉሥነ ፡ ፡ ፡ ወለቅዱስ ፡ እስራኤ
ል ፡ ንጉሥነ ፡ ፡ ፡ ወውእቱ ፡ ሐዲገ ፡ ተናገርከ ፡
ሎ ፡ በራእይ ፡ ለደቂቅከ ፡ ወተቤ ፡ እሊሁ ፡ ረድ
ኤተ ፡ በባዕለ ፡ ኃይል ፡ ወእለዐልኩ ፡ ኅሩ ፡ ሎ
ሕዝብ ፡ ወአገኘክዎ ፡ ለደዊት ፡ ገብ
ረ ፡ ወቀባዕክዎ ፡ ቅብአ ፡ ቅዱስ ፡ ፡ ፡ ኦስመ ፡
ኢደየ ፡ ትረድኦ ፡ ወመዝራዕተ ፡ ኃጥ
ኣ ፡ ፡ ፡ ወሊ ፡ ይበቀሎ ፡ ጸባሊ ፡ በሳዕለ ፡ ፡ ወ
ውሉደ ፡ ዐመፃ ፡ ሊ ፡ ይደፍ ፡ ኦስመ ፡ ወጥፋ ፡ ፡ ፡
ወእመትሮሙ ፡ ለፀሩ ፡ ኦስመ ፡ ቅድሙ ፡ ገጽ ፡ ፡ ወ
ወጽቅዎ ፡ መስለ ፡ ፡ ወበስመ ፡ ይትለ
ዐል ፡ ቀርኑ ፡ ፡ ፡ ወእሠይ ፡ ወጠተ ፡ ባ
ሕር ፡ እደሁ ፡ ፡ ወወጠተ ፡ ኦፍለባ ፡ የማ
ኑ ፡ ፡ ፡ ወውእቱ ፡ ይብለኒ ፡ አቡየ ፡ ለኒ
ተ ፡ ፡ ፡ ኦስመ ፡ ወ ፡ ይደለኒ ፡ ወጽ ፡ ፡ ፡
ዩ ፡ ፡ ፡ ወለኒ ፡ በኵናዮ ፡ ኦ ፡ ወ
ወልዑል ፡ ኦስነ ፡ ሠዉተ ፡ ለዓለ ፡ ፡ ወ
ለመ ፡ ለዐቅብ ፡ ሎቱ ፡ ሣህለ ፡ ፡ ወመስ
ዋ ፡ ፡ ፡ ወኢ ፡ ሠ ፡ ሣህለ ፡ ፡ ፡ ወ
ሠ ፡ ፡ ፡ ኦስመ ፡ ወ ፡ ይ ፡ ፡ ፡ ወ
ለ ፡ ፡ ፡ ወ ፡ ፡ ፡ ወ
ወ ፡ ፡ ፡ ወ
ሰ ፡ ፡ ፡ ወ
ሰ ፡ ፡ ፡ ወ
ሰ

תהלים : צ

35 Semel .mutabo non meo:ri labioru egressum & : meum pactum prophanabo Non
36 לא־אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה׃ אחת : erit seculum in ejus Semen .mentiar Davidi Si : meã sanctitatẗ per juravi
37 נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב׃ זרעו לעולם יהיה testis & : seculum stabilietur luna Sicut .me coram sol sicut ejus thronus &
38 וכסאו כשמש נגדי׃ כירח יכון עולם ועד cum es iratus : reprobasti & ,elongasti tu At .Selah ,fidelis æthere in
39 בשחק נאמן סלה׃ ואתה זנחת ותמאס התעברת עם ejus diadema terra in prophanasti : tui servi pactum .Abolevisti .tuo unto
40 משיחך׃ נארתה ברית עבדך חללת לארץ נזרו׃ eũ Diripuerunt .contritionem ejus munitiones posuisti :ejus macerias omnes Rapisti
41 פרצת כל־גדרתיו שמת מבצריו מחתה׃ dexteram Exaltãsti .suis vicinis opprobrium fuit : via transeuntes omnes
42 כל־עברי דרך היה חרפה לשכניו׃ הרימות ימין ejus gladii aciem .ebundes Etiam .ejus inimicos omnes lætificãsti : ejus hostium
43 צריו השמחת כל־אויביו׃ אף תשיב צור חרבו ejus folium & : ejus juriũam fecisti Cessare .prælio in eum stamisti non &
44 ולא הקמתו במלחמה׃ השבת מטהרו וכסאו eum fuger operuisti : ejus adolescentiarum dies Abbreviasti .fecisti cadere terram in
45 לארץ מגרתו׃ הקצרת ימי עלומיו העטית עליו sicut exardescet : æternum in te abscondes Domine Usquequo .Selah ,pudore
46 בושה סלה׃ עד־מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו־ creasti vave quid ut : evi quami ego Memento ? tua excandescentia ignis
47 אש חמתך׃ וכר־אני מה־חלד על־מה שוא בראת eruet ? mortem videbit non & ,vivet vir Quis ? hominum filios omnes
48 כל־בני־אדם׃ מי גבר יחיה ולא יראה־מות ימלט profe tuæ misericordiæ Ubi .Selah ? inferi manu de suam animam
49 נפשו מיד־שאול סלה׃ איה׳ חסדיך הראשנים opprobrii Domine Recordare ? tua veritate in Davidi jurasti : Domine
50 ארני נשבעת לדוד באמונתך׃ וכר ארני חרפת affecerint probris Quod .populos multos omnes meo sinu in me ferre : tuorũ servorũ
51 עבדיך שאתי בחיקי כל־רבים עמים׃ אשר חרפו Benedictus .tui uidi vestigia affecerint probris quod ; Domine tui inimici
52 אויביך׳ יהוה אשר חרפו עקבות משיחך׃ ברוך .Amen & ,Amen ,seculum in Dominus
53 יהוה לעולם אמן׳ ואמן׃

תפר רביעי

PSAL. XC. צ

nobis fuisti tu habitaculum Domine .Dei viri Moseh ipsius Oratio
1 תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית לנו terram formares & ,nascerentur montes Priusquam .generatione & ,generatione in
2 בדר׃ ודר׃ בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ad usque hominem Convertes .Deus tu seculum ad usque seculo à & : orbem &
3 ותבל ומעולם עד־עולם אתה אל׃ תשב אנוש עד־ anni mille Quoniam .hominum filii Convertimini , dices & : contritionem
4 דכא ותאמר שובו בני־אדם׃ כי אלף שנים nocte in custodia & : transierit cũm hesterna dies sicut ,tuis oculis in

תרגום TARGUM.

35 לא אפיס קימי ומפקנות ספותי לא אשני׃ חדא
36 ומנא קימית בשום קודשי אם לדוד אכזיב׃ בנוי
37 לעלם יהוון וכורסיה נהיר היך שמשא לקבלי׃
38 היך סיהרא דמתקן לאת לעלם וסהיד בשחקא
39 מהימן לעלמין׃ ואת שבקתא ורחקתא ארגוזתא
40 עם משיחך׃ אשניתא קים דעם עבדך אפסתא
41 לארעא כליליה׃ תקפתא כל כרכוי שויתא
42 בצוחוי חבירא׃ רמסין יתיה כל עברי אורחא
43 הוה קלנא לשכבוי׃ ארמתא ימינא דמעיקוי
44 אחדתא כל בעלי דבבוי׃ לחוד תתיב לאחורא
45 סיפיה ולא אקמתא יתיה בקרבא׃ בטלתא
46 בהגיא דמדין על מדבחא ומדכין עמיה וכורסי
47 מלכוהיה לארעא מגרתא׃ קצרתא יומי עלימוי
48 עטפתא עלוי בהתא וכסופא לעלמין׃ עד אימתי
49 יי תסלק שכנתך לעלמין תדליק היך אשתא
50 חמתך׃ אדכר די אנא אתברית מן עפרא מטול
51 מה לבטלא ברית בני נשא׃ מן הוא גברא
52 דיחי ולא יחמי מלאכא דמותא ישזיב נפשיה מן
53 ידיה ולא יחות לבית קבורתיה לעלמין׃ אן הנון
1 טבותך דמן שריוא יי דקימתא לדוד בהימנותך׃
2 אדכר יי חסודא דעבדך סובריית בעטפי כל
3 גדופיהון דסניעין עממין׃ די חסידו בעלי דבבך
4 יי די חסידו איחור אישמת רגלי משיחך יי׃
5 ברוך שמא דיי בעלמא הדין אמן ואמן׃ צ

1 צלותא דצלי משה נביא דיי כד חבו עמא בית
2 ישראל במדברא ענו וכן אמר יי דמדור בית
3 שכנתך בשמיא את הויתא לנא סעיד בכל דר
4 ודר׃ כד אתגלי קדמך דעמך עתידין למחוב
5 אתקנתא תתובא עד דלא שוויא אתנטלו
6 ואתבריאת ארעא ויתבי תבל ומן עלמא הדין
7 עד עלמא דאתי את הוא אלהא׃ תתיב ברנש על
8 חוביה עד מותא ואמרת תובו בני נשא׃ ארום
9 אלף שנין בעינך מתחשבין קדמך היך יומא
10 דאתמלי ארום יעבר והיך משרת ליליא׃

PARAPH. CHALD. Versi. Lat.

Non prophanabo pactum meum, & quod de- 35
promptũ est ex labiis meis, non mutabo. Se- 36
mel juravi in nomine sancto meo, nequaquã
Davidi mentiar. Filii ejus in æternũ erunt, et 37
thronus ejus lucidus sicut Sol in conspectu
meo. Sicut Luna firmata ad signum æternũ, 38
& testis in æthere fidelis in perpetuum. Tu 39
autem deseruisti & abominatus es; iratus es
cum Christo tuo. Irritum fecisti pactum cum 40
servo tuo: prophanãsti ad terram coronam
ejus. Destruxisti omnia castra ejus: posuisti 41
oppida ejus destructionem. Conculcant eum 42
omnes transeuntes viam: fuit opprobrio vi-
cinis suis. Exaltãsti dexterã molestantiũ eũ: 43
lætificãsti omnes inimicos ejus. Siquidẗ ver- 44
tisti retrorsum gladium ejus, & non confir-
mãsti *eum* in prælio. Abstulisti sacerdotes 45
qui conspersionem faciebant super altari, &
purificabant populũ ejus, & sedem regnorum
ejus ad terram collisisti. Breviãsti dies juven- 46
tutis ejus: operuisti eum pudore & confusi-
one in perpetuũ. Usquequo Dñe auferes ma- 47
jestatẗ tuã in æternum? accendes in modum
ignis iram tuã? Recordare quòd creatus sum 48
de pulvere: quare ut aboleãtur creãsti omnes
filios hominũ? Quis est ille vir qui vivet, & 49
non videbit angelũ mortis? liberabit animã
suam de manu ejus, & non descendet in do-
mum sepulchri *sui* in perpetuũ? Ubi illæ be- 50
nignitates tuæ primordiales Dñe, quas pactus
es Davidi in veritate tua? Recordare Dñe 51
opprobrii servorum tuorum: sustinui in sinu
meo cuncta opprobria multorum populorũ.
Quoniam exproboraverunt hostes tui, expro- 52
braverunt tarditatẗ vestigiorũ pedũ Christi
tui *Domine*. Benedictũ nomen Dñi in seculo 53
isto, *Amen & Amen: benedictum nomen*
Domini in seculo venturo; Amen & Amen.

Oratio qua oravit Moseh propheta Do- 1
mini, quando peccavit populus domus Israel
in deserto, *eloquutus est & sic dixit:*

PSAL. XC.

DOmine cujus habitatio domus maje-
statis tuæ est in cœlis, tu fuisti nobis adjutor
in omni generatione & generatione. Quan- 2
do manifestum fuit coram te, quod populus
tuus esset peccaturus, disposuisti conversionẗ.
Antequam montes erigerentur, et creata esset
terra & habitatores orbis, à seculo hoc, &
usq; ad seculũ venturũ, tu ipse es Deus. Redi- 3
ges hominẗ propter peccatũ ejus usq; ad mor-
tem: & dixisti, Convertimini filii hominis.
Quoniã mille anni *in oculis tuis* computan- 4
tur apud te sicut dies hesterna quando præ-
terierit, & sicut vigilia noctis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 Neque contemnam pactum meum: quod e-
36 gressum est è labiis meis non mutabo. Unum
37 juravi per sanctitatem meam Davidi, & non
38 retractabo: Semen ejus in æternum erit, &
39 thronus ejus sicut sol in conspectu meo, Et
40 ut luna firmus erit in perpetuum: testis in
41 cœlo fidelis. Et tamen tu oblitus es mei, &
42 despexisti me, atque avertisti faciem Uncti
43 tui: Aspernatusq; es fœdus servi tui, & dejeci-
44 sti in terram diadema ipsius: Diruisti sepes
45 ejus, atque destruxisti arces illius: Et concul-
46 caverunt eum omnes transeuntes viã, factusq;
47 est opprobrium vicinis suis: Et elevãsti dex-
48 terã inimicorum ejus, atque lætificãsti omnes
49 osores illius: Et deflexisti adjutorium gladii
50 ejus, neque fulsisti eum in prælio: Et cessare
51 fecisti victores ipsius, & solium ejus in ter-
52 ram evertisti: Minuisti dies juventutis ejus,
53 & amicivisti eum confusione. Usquequò
irasceris Domine in æternum, & ardebit ve-
lut ignis indignatio tua? Memento mei à fo-
vea, non enim frustrà condidisti omnes ho-
mines. Quis est vir qui vivet & non videbit
mortem, eripietque animã suam de manu fo-
veæ? Ubi sunt beneficia tua Dñe pristina, quæ
jurãsti Davidi cum fide? Memento Dñe op-
probrii servi tui: quòd portaverim in vita
mea cunctam solicitudinẽ populorũ: Igno-
miniã me affecerint hostes tui Dñe, & vitu-
perãrint calcaneos Christi tui, Benedictũ Dñs
in æternũ. Amen, amen.

Finis Libri Tertii.

Initium Libri Quarti.

PSAL. XC.

Mosis. Versus 37.

DOmine, habitaculum factũ es nobis in ge-
nerationẽ generationũ. Priusquã concipe- 2
reatur montes, & antequã parturiret terra,
& priusquã conderetur orbis, à seculo et usq; 3
in seculum tu es Deus: Qui reduxisti hominẽ
usque ad humilitatem, ac tum dixisti, Pœni-
tentiam agite filii hominum. Nam mille an- 4
ni in oculis tuis sunt tanquam dies hesterna
quæ præteriit, ut vigilia noctis.

Versio VULG. LAT.

35 Neque profanabo testamentum meũ :
& quæ procedunt de labiis meis, non
36 faciam irrita. Semel juravi in Sancto
37 meo, si David mentiar : Semen ejus in
38 æternũ manebit. Et thronus ejus sicut
Sol in conspectu meo, & sicut Luna
39 perfecta in æternũ : & testis in cœlo
40 fidelis. Tu verò repulisti & despexisti:
41 distulisti Christum tuum. Evertisti te-
42 stamentum servi tui : profanâsti in ter-
43 ra Sanctuariũ ejus. Destruxisti omnes
44 sepes ejus : posuisti firmamentum ej⁹
45 formidinem. Diripuerunt eum omnes
46 transeuntes viã : factus est opprobriũ
47 vicinis suis. Exaltâsti dexteram depri-
48 mentiũ eum : lætificâsti omnes inimi-
49 cos ejus. Avertisti adjutoriũ gladii
50 ejus : & non es auxiliatus ei in bello.
51 Destruxisti eum ab emundatione : &
52 sedem ejus in terram collisisti. Mino-
53 rasti dies temporis ejus : perfudisti eũ
confusione. Usquequò, Domine, avertis
tua ? Memorare quæ mea substantia
numquid enim vanè cõstituisti omnes
filios hominũ ? Quis est homo, qui
vivet, & non videbit mortem : eruet
animam suam de manu inferi ? Ubi
sunt misericordiæ tuæ antiquæ, Do-
mine, sicut jurâsti David in veritate
tua ? Memor esto, Domine, opprobrii
servorũ tuorũ (quod continui in sinu
meo) multarũ gentiũ. Quod expro-
braverunt inimici tui, Dñe, q̃ expro-
braverunt commutationẽ Christi tui.
Benedictus Dominus in æternũ : Fiat,
fiat.

Oratio Moysi hominis Dei.

LXXXIX.

DOmine, refugiũ factus es nobis, à
generatione in generationẽ. Priusquã
montes fierent, aut formaretur terra,
& orbis ; à sæculo & usque in secu-
lum tu es Deus. Ne avertas hominẽ
in humilitatem : & dixisti, Conver-
timini filii hominum. Quoniam mille
anni ante oculos tuos, tanquam dies
hesterna, quæ præteriit, Et custodia
in nocte,

Versio GRÆC. LXX. Interp.

35 †Οὐ μὴ βεβηλώσω ἣ διαθήκην μου, † καὶ τὰ ἐκ-
πορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 †Ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαυὶδ
37 ψεύσομαι. † Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς ἣ αἰῶνα μενεῖ,
38 †Καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου, †Καὶ
ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, † καὶ ὁ
39 μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. † Σὺ δὲ
ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου.
40 † Κατέστρεψας ἣ διαθήκην ἣ δούλου σου, † ἐβεβη-
41 λωσας εἰς ἣ γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. †Καθεῖλες
πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, † ἔθου τὰ ὀχυρώματα
42 αὐτοῦ δειλίαν. † Διήρπασαν αὐτὸν πάντες οἱ (π)
διοδεύοντες ὁδὸν, † ἐγένετο ὄνειδος τοῖς γείτο-
43 σιν αὐτοῦ. † Ὕψωσας ἣ δεξιὰν ἣ (ρ) ἐχθρῶν αὐτοῦ,
44 † ἔευφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † Ἀπέστρε-
ψας ἣ βοήθειαν ἣ ῥομφαίας αὐτοῦ, † καὶ οὐκ ἀνέστησας
45 αὐτὸν ἐν τῷ πολέμῳ. † Καθήρασας ἀπὸ καθαρισμὸν
αὐτοῦ, † ἣ θρόνον αὐτοῦ εἰς ἣ γῆν κατέῤῥαξας.
46 † Ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ (σ) χρόνου αὐτοῦ,
47 † καλέχρας αὐτοῦ αἰῶνιον. ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. † Ἕως
πότε κύριε (τ) ἀποστρέφῃ εἰς τέλος; † ἐκκαυθή-
48 σεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; † Μνήσθητι τίς (υ) ἡ
49 ὑπόστασίς μου· † μὴ χὸ ματαίως ἔκπασας πάντας
τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; † Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς
50 (φ) ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον; † ῥύσεται ἣ ψυ-
χὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; ΔΙΑ'ΨΑΛΜΑ. † Πῦ
51 τῷ Δαυὶδ ὃν τῇ ἀληθείᾳ σου; † Μνήσθητι κύριε τοῦ
ὀνειδισμοῦ ἣ δούλων σου, † ὃ ἐπέχεον ἐν τῷ κόλπῳ
52 μου πολλῶν ἐθνῶν· † Οὗ ὠνείδισε οἱ ἐχθροί σου
κύριε, † ὃ ὠνείδισε τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου.
53 † Εὐλογητὸς κύριος εἰς ἣ αἰῶνα. γένοιτο, γένοιτο.

MS.A. (π) διοδεύοντες ἣ ὁδὸν, (ρ) θλιβόντων αὐτὸν, (σ) χρόνου αὐτοῦ, (τ) ἀποστρέφεις (υ) μὴ ἡ ὑπόστασις· (φ) εἰσιν

Προσευχὴ (α) τοῦ Μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. πβ'.

1 †Κύριε καταφυγὴ ἐγένου ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γε-
νεᾷ. † Πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι (β)
2 ἣ γῆν καὶ ἣ οἰκουμένην, † καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος (γ) ἕως
3 τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. † Μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς τα-
πείνωσιν, † καὶ εἶπας, Ἐπιστρέψατε (δ) υἱοὶ ἀνθρώπων;
4 † Ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς (ε) σου, † ὡς ἡ ἡμέ-
ρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.

MS.A. (α) τῷ Μωσῆ (β) γῆν (γ) καὶ ἕως (δ) οἱ υἱοὶ (ε) σου κύριε, ὡς

Verf. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

35 Neque profanabo testamentum
meum : & quæ procedunt de labiis
meis, non faciam irrita. 36 Semel
juravi in Sancto meo, [n] si David
mentiar ; Semen ejus in æternũ ma-
nebit. 37 Et sedes ejus, sicut Sol, in
conspectu meo, & [o] sicut Luna per-
fecta in æternum, & (t) testis in cœ-
lo fidelis. DIAPSALMA. 38 Tu ve-
rò repulisti, & (u) spevisti: distulisti
Christum tuum. 39 (x) [p] Ever-
tisti testamentum servi tui : profana-
sti in terra (y) sanctitatem ejus.
40 Destruxisti omnes macerias ejus:
posuisti munitiones ejus formidinem.
41 Diripuerunt eum omnes transe-
untes viam: factus est opprobrium
vicinis suis. 42 Exaltasti dexteram
(z) inimicorum ejus : lætificasti o-
mnes inimicos ejus. 43 Avertisti
adjutorium gladii ejus : & non es
auxiliatus ei in bello. 44 Dissolvisti
(ω) eum ab emundatione; [q] sedem
ejus in terram collisisti. 45 Minuisti
dies (aa) sedis ejus: perfudisti eum
confusione. DIAPSALMA. 46 Quo-
usque, Domine, (bb) avertis in finem?
exardescet, sicut ignis, ira tua ?
47 Memento, [r] quæ est substantia
meaunumquid enim vanè (cc) const-
tuisti omnes filios hominum? 48 Quis
est homo, qui vivet, & non videbit
mort ē? [s] eruet animã suam de ma-
nu inferi? DIAPSALMA. 49 Ubi
sunt misericordiæ tuæ antiquæ, Do-
mine, quas jurâsti David [t] in ve-
ritate tua? 50 Memento, Domine, op-
probrii servorum tuorum, (dd) quod
continui in sinu meo multarum gen-
tium. 51 Quod exprobraverunt ini-
mici tui, Domine, quod expybraver-
unt, (ee) commutationem Christi tui.
52 Benedictus Dominus in æternum:
(ff) Fiat, fiat.

Oratio (a) [a] Moysi homini Dei.

LXXXIX.

DOmine, refugium factus es nobis
in generatione & (b) generatio-
ne. 2 Priusquãm (c) montes fierent,
& formaretur terra, & orbis terra,
& à seculo usque in seculum tu es.
3 Ne avertas hominem in humilita-
tem: & dixisti, (d) Convertimini fi-
lii hominum. 4 Quoniam mille anni
in (e) oculis tuis, tanquam dies hester-
ni, quæ præteriit, 5 & (f) custo-
dia in nocte.

INTERP. ÆTHIOP. [n] quod Davidi non mentiar: & semen quidem ejus in æternum prævalebit. [o] posita sicut Luna in [p] Avertisti testamentum [q] & sanctuarium ejus [r] quod est robur meum : [r] & quis est qui eruet [t] servo tuo in PSAL. LXXXIX. [a] Moysis, qui homo fuit Dei.

Versio ÆTHIOPICA.

ወኢያጋንኑ፡ኪደነቦ፡፡ ወኢይኄሱ፡ዘሐፀአ፡ 35
ኦሎሊደዖ፡፡=> ዎዕረ ፡ ውሰልስ ፡ በቅዲ 36
ስዮ፡፡ ከመ፡ለደዊት፡ኢይሐስዐ፡፡ ወዘር 37
ሉሂ፡ ለዓለም፡ ይኄሉ፡፡=> ወመንበርሂ፡ 37
ከመ፡ ፀሐይ ፡ በቅድሜየ፡፡ ወለፈሬዕ፡ከመ፡
ወር ኅ፡ለዓለም፡፡ ወስመዐ፡ መኦመኑ፡በሰ
ማይ፡፡=> ወአኀተሰ ፡ መነኑ ፡ ወገደፍኮ፡፡ 38
ወለናስከሰደኮ ፡ ለመሲሕከ፡፡=> ወጐጥከ፡ 39
ለሠርዓቶ፡ለገብርከ፡፡ ወለርሸሸከ፡ ውስተ፡
ምድር፡መቅደሱ፡፡=> ወነሠተከ ፡ ኩሉ፡ 40
ጥቅዋ፡፡ ወረሰደከ ፡ ለጽዋሂሁ ፡ መፍረ
ሀ፡፡=> ወተዓሰቡ፡ ኩሉ፡ ኃለፈ፡ፈኖት፡፡ 41
ወከነ ፡ ጽኑለተ ፡ ለባሬ፡፡=> ወለልዕልከ፡ 42
የማነ ፡ ፀሬ፡፡ ወለስተፈሠሕከ ፡ ኩሉ፡ጸለ
ኦቶ፡፡=> ወጐጥከ ፡ ረድኤተ ፡ ኩናቱ፡፡ 43
ወሊተወከፍከ ፡ በውስተ፡ ፀብአ፡፡=> ወሰዐ 44
ሮከ፡አመነጽሑ፡፡ ወነፃሕከ፡ውስተ፡ምድ
ር፡ መቅደሱ፡፡=> ወለወሐድከ፡መዋዕለ፡ 45
መንበሩ፡፡ ወሖንከ፡ ሳዕሰሑ፡ ኀፈረተ፡፡=>
ኦስከ፡ማእዜኑ፡ እግዚእ፡ ትመደዮ፡ ለግሙ 46
ሩ፡፡ ወይነድድ፡ ከመ፡ እሳት፡መዐትከ፡፡=>
ተዘከር ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ኅይልየ፡፡ ቦኑ፡ 47
ለከንቶ፡ ፈጠርከ፡ ለስኩሉ ፡ አዳሆ ፡ ኦምስ
ያዐ፡፡=> ሞኑ፡ ሰብእ፡ዘያሐዩ፡ወሊይረእ 48
ዮ ፡ ለሞት፡፡ ወመኑ ፡ ዘያድኅኖ ፡ ለነፍሱ፡
ኦምእደ፡ ሲለል፡፡=> እይቴ፡ ውእቶ፡ ዘት 49
ካት፡ ሠሢልከ፡ እግዚእ፡፡ ዘመሐልከ፡ ለደዊ
ት፡ገብርከ፡በጽድቅ፡፡=> ተዘከር፡እግዚ 50
ኦ ፡ ዘጸለልኆ ፡ ለለግብርቲከ፡፡ ዘተወስ
ፍኩ፡ በስፅኃ ፡ ብዙኃ ፡ ኦስሃበ፡፡=> ዘθ 51
ለሉ፡ጸባእትከ፡እግዚእ፡፡ ወፀለሉ፡ እቡሪ
ተ፡መሲሕከ፡፡=> ይትባረክ፡እግዚአብሔር ፡ 52
ለዓለም፡ለይኩን፡ለይኩን፡፡

ጸሎት፡ዘሙሴ፡ዘብእሴ፡እግዚአብሔር፡፡

ፀθ እግዚእ፡ ጸወኑ፡ ኮንከነ፡ ለትውልደ፡ት 1
ውልድ፡፡=> ዘእንበለ፡ ደቂመ ፡ እድባር፡ 2
ወይተፈጠር፡ዓለመ፡ወምድር፡፡
እመቅድመ፡ ዓለመ ፡ ወእስከ ፡ ለዓለመ፡ ለ
ነት፡ከመ፡፡=> ኢትሜጥ ፡ ሰሰብእ ፡ ሰኀሰ
ር፡፡ ወትቤ፡ተመየጡ፡ደቂቀ፡አጋእ፡እመስ 3
ያዐ፡፡=> እስመ፡ ዐሠርቱ ፡ መአት ፡ ዓመ 4
ት፡፡ በቅድሜከ፡ ከመ፡ዕለት ፡ እነተ ፡ ትማ
ልመ፡ኃለፈት፡፡=> ወሰዓተ፡ቢሊት፡፡ 5

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * وَلَا أُدَنِّسُ عَهْدِي * وَلَا أَجْعَلُهُ مَا خَرَجَ مِنْ شَفَتَيَّ * دَفْعَةً حَلَفْتُ بِقُدْسِي أَنِّي لَا أَحْلِفُ
36 لِدَاوُدَ * وَإِنْ يَكُونَ زَرْعُهُ إِلَى الْأَبَدِ * وَكُرْسِيُّهُ مِثْلَ الشَّمْسِ قُدَّامِي * وَكَالْقَمَرِ الثَّابِتِ إِلَى الْأَبَدِ *
37 السَّاهِدُ فِي السَّمَوَاتِ صَادِقٌ * وَأَنْتَ أَقْصَيْتَ وَذَلَّلْتَ وَطَرَحْتَ مَسِيحَكَ * وَنَقَضْتَ عَهْدَ عَبْدِكَ *
38 وَكَسَحْتَ مَوْضِعَهُ الْمُقَدَّسَ عَلَى الْأَرْضِ * هَدَمْتَ جَمِيعَ سِيَاجَاتِهِ · بَرَكَ حُصُونَهُ حَافِيَةً * أَصْطَفَهُ كُلُّ
39 السَّالِكِينَ فِي الطَّرِيقِ * صَارَ عَارًا لِجِيرَانِهِ * أَعْلَيْتَ يَمِينَ مُضْطَهِدِيهِ * أَفْرَحْتَ جَمِيعَ أَعْدَائِهِ *
40 وَرَدَدْتَ مَعُونَةَ سَيْفِهِ * وَلَمْ تَنْصُرْهُ فِي الْحَرْبِ * أَبْطَلْتَ شَجَاعَتَهُ * أَقْلَبْتَ عَلَى الْأَرْضِ كُرْسِيَّهُ *
41 * صَغَّرْتَ أَيَّامَ سِنِّيهِ * أَفَضْتَ عَلَيْهِ الْخِزْيَ * فَإِلَى مَتَى يَا رَبُّ تُعْرِضُ إِلَى الْإِنْقِضَاءِ * يَتَوَقَّدُ مِثْلَ
42 النَّارِ غَضَبُكَ * أُذْكُرْ مَا هُوَ قِوَامِي * هَلْ بَاطِلًا خَلَقْتَ جَمِيعَ بَنِي الْبَشَرِ * مَنْ هُوَ الْإِنْسَانُ الَّذِي
43 يَعِيشُ وَلَا يَرَى الْمَوْتَ * وَيُخَلِّصُ نَفْسَهُ مِنَ الْجَحِيمِ * أَيْنَ هِيَ مَرَاحِمُكَ السَّابِقَةُ يَا رَبُّ * اللَّوَاتِي
44 حَلَفْتَ بِحَقِّكَ لِدَاوُدَ عَلَيْهَا * أُذْكُرْ يَا رَبُّ عَارَ عَبِيدِكَ الَّذِي وَعَدْتَ بِهِ فِي حِضْنِ أُمَمٍ كَثِيرَةٍ *
45 * اللَّهُمَّ إِنَّ أَعْدَاءَكَ عَيَّرُوا * وَعَيَّرُوا آثَارَ مَسِيحِكَ * مُبَارَكٌ الرَّبُّ إِلَى الْأَبَدِ * يَكُونُ يَكُونُ * اللَّهُلُويَا *

* الْمَزْمُورُ التَّاسِعُ وَالْمِئُونَ *

* صَلَاةُ مُوسَى رَجُلِ اللَّهِ * وَهُوَ * لَحِ * اسْتَيْخِن *

1 يَا رَبُّ صِرْتَ لَنَا مَلْجَأً مِنْ جِيلٍ إِلَى جِيلٍ * قَبْلَ أَنْ تَكُونَ الْجِبَالُ * وَقَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ الْأَرْضُ
2 وَالْمَسْكُونَةُ * وَأَنْتَ هُوَ مُنْذُ الْأَزَلِ وَإِلَى الْأَبَدِ * فَلَا تَرُدَّ الْإِنْسَانَ إِلَى الذُّلِّ * وَقُلْتَ ارْجِعُوا يَا
3 بَنِي الْبَشَرِ * لِأَنَّ أَلْفَ سَنَةٍ أَمَامَ عَيْنَيْكَ يَا رَبُّ مِثْلُ نَهَارِ أَمْسِ الْمَاضِي * وَمِثْلُ هَجْعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ *
4

Neque profanabo pactum meum, neque in- 35
ficiabor quod exivit à labris meis. Semel 36
juravi per sanctitatem meam, me non ab-
jectturum post tergum meũ Davidem : Et 37
fore semen ejus in æternũ, & thronum
ejus sicut sol coram me. Et sicut luna per- 38
manes in sectulum. Qui testis est in cœ-
lis, verax est. Tu verò exterminâsti & 39
humiliâsti atque abjecisti unctum tuum:
Et solvisti pactum servi tui, & polluisti 40
locũ ejus sanctum in terra. Destruxisti 41
omnes sepes ejus, reliquisti arces ejus nu-
das. Diripiunt eum omnes præteuntes 42
viam : factus est opprobrium vicinis suis:
Exaltâsti dexteram persequtoriũ ejus : 43
lætificâsti omnes inimicos ejus. Et aver- 44
tisti adjutorium gladii ejus, & non auxi-
liatus es ei in bello : Cessare fecisti ma- 45
gnanimitatem ejus : devolvisti super
terram sedem ejus: Minoratis dies annorum 46
ejus : effudisti super eum ruborem. Quo- 47
usque indignaberis, O Domine, in finem?
exardescet velut ignis furor tuus? Me- 48
memento qualis sit status meus. Num frustrà
creâsti omnes filios hominum ? Quis est 49
homo qui vivet, & non videbit mortem ?
& liberabit animam suam de inferno ?
ubi sunt misericordiæ tuæ pristinæ, O 50
Domine, de quibus jurâsti per veritatem
tuam Davidi ? Memento, O Domine, im- 51
properii servorum tuorum, quod minita-
tus es in sinu gentium multarũm. Deus 52
inimici tui improperavêrunt, & mutârunt
vestigia Christi tui. Benedictus Dominus 53
in æternum. Sit, sit. Allelluja.

PSAL. LXXXIX.

Oratio Mosis viri Dei. Vers. 38.

O Domine, factus es nobis refugium ab 1
ævo in ævum : Antequam essent 2
montes, & antequam creaverur terra &
habitata ; & tu es ab æterno & usque in
æternum. Ne ergò reducas hominem in 3
humiliationem : quum jam dixeris, Re-
vertimini O filii hominum. Quoniam 4
mille anni ante oculos tuos O Domine,
tanquam dies hesterna præterita ; & ve-
lut particula noctis,

תהלים : צא

florebit matutino In mutabitur herba sicut mane in : erunt somnus ,eos Inundasti
5 וְזַרְמְתָם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כָּחָצִיר יַחֲלֹף : בַּבֹּקֶר יָצִיץ
: tuo nasō in fumus consumpti Quia ,siccabitur & ,excidetur vesperā in : transibit &
6 וְחָלָף לָעֶרֶב יָמוֹלֵל וְיָבֵשׁ : כִּי־כִלִּינוּ בְאַפֶּךָ
: te coram nostras iniquitates Posuisti ,fumus territi tua excandescentia in &
7 וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ : שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ
declinaverunt nostri dies omnes Quoniā suarū faciemum luminare ad nostrū absconditum
8 עֲלֻמֵּנוּ לְמָאוֹר פָּנֶיךָ : כִּי כָל־יָמֵינוּ פָנוּ
nostrorū annorū Dies ,fermonē tanquam nostros annos consumpsimus : tua ira in
9 בְּעֶבְרָתֶךָ כָּלִינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגֶה : יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ
eorū amplitudo & ,anni octoginta fortitudinibus in si & ,anni septuaginta ipsis in
בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם
fortitudinē cognoscēs Quis ,avolavimus & ,citò resecatur quia : iniquitas & ,labor
10 עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה : מִי־יוֹדֵעַ עֹז
: fac scire sic ,nostros dies numerandum Ad ,tua ira ,tuus timor sicut & : tua nervi
אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ : לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע
super consolare & : usquequo Domine Convertere ,sapientiam cor adducemus &
11 וְנָבִיא לְבָב חָכְמָה : שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל
lætabimur & ,evidimus & : tua misericordia matutino in nos Satura ,tuos servos
12 עֲבָדֶיךָ : שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה
vidimus annos : nos afflixisti dies juxta nos Lætifica ,nostris diebus omnibus in
13 בְּכָל־יָמֵינוּ : שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ
.eorum filiis in tuum decor & : tuum opus tuis servis in Conspiciatur ,malum
14 רָעָה : יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וְהַדְרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם :
nostrarum manuum opus & ,nos super nostri Dei Domini jucunditas sit Et
15 וִיהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ
.Et confirma nostrarum manuum opus & : nos super stabile fac
16 כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ :

PSAL. XCI. צא

Dicam .commorabitur Sadai umbra in : altissimi absconditio in Habitans
1 אמר יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן :
ipse Quoniam .eo in sperabo meus Deus : mea munitio & ,mea spes , Domino
2 כִּי הוּא לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ :
,tibi obumbrabit sua ala In .convitietur ipse à : venatoris laqueo à te liberabit
3 יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת : בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ
timebis Non .ejus veritas parma & scutum : sperabis ejus pennis sub &
4 וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ : לֹא תִירָא
: ambulabit caligine in ipse A .diem per volaverit sagitta à : noctis pavore à
5 מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם : מֵדֶבֶר בָּאֹפֶל יְהַלֵּךְ
:tua dextera à millia decem & ,mille tuo latere à Cadet .meridie vastabit excidio ab
6 מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם : יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ
impiorum retributionē & :aspicies tuis oculis in Veruntamen .accedet non te ad
7 אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ : רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים
.tuā habitaculā posuisti excelsum : mea spes Domine tu Quoniam .videbis
8 תֶּחֱזֶה : כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ :

תרגום TARGUM.

5 וְאִין לָא תְיַבְּלִין הֲוַיְתִי עֲלֵיהוֹן מוֹתָא הֲוָךְ דְּמָכִין
יְהוֹן וּלְעַלְמָא דְּאַתִּי הֲוָךְ עִסְבָּא דְּמִתְחַפְּרָכָא
6 יְתְחַלְּפוּן : דְּמִין עוֹבְדֵיהוֹן הֲוָךְ עִסְבָּא דִּי בְצַפְּרָא
יְצִיץ וְיִסְגֵי לְרַמְשָׁא מִתְמוֹלֵל וּמִתְיַבֵּשׁ מִן חִוְרְבָּא:
7 אֲרוּם אִשְׁתֵּיצָנָא מִן תּוּקְפָּךְ וּמִן רְגוּזָךְ אִתְבַּהֲלְנָא:
8 שַׁוְיָתָא חוֹבָנָא לְקוּבְלָךְ עֲיָית טַלְיוּתְנָא קֳבֵל
נְהוֹר אַפָּךְ : אֲרוּם כָּל יוֹמָנָא אִתְפְּנִיאוּ בְּרֻגְזָךְ שְׁנָיָנָא יוֹמֵי חַיָּנָא הֲוָךְ הֶבֶל פּוּמָא
9 דְסִתְוָא:יוֹמֵי שְׁנוֹתָנָא בְּעַלְמָא הֵדֵין שְׁוֹבְעִין שְׁנִין
10 מִתְאַלְּמִין וְאִין בְּגִבּוּרָתָא תְּמָנִין שְׁנִין וְסוּעֲיָהוֹן
לְאִוָּת וּשְׁקַר לְחַיְּיָא אֲרוּם עָרִי בְסַרְהוּבְיָא
11 וְטָיְסִין לְצַפְּרָא: מַן הוּא דְיָדַע לְאַתְבָא עוּשְׁנָא
דְרוּגְזָךְ אֶלֶהֵן צַדִּיקַיָּא דְּדָחֲלִין מִנַּךְ מְשַׁדְּרִין
12 רוּגְזָךְ : לְמִמְנֵי יוֹמָנָא כֵּן יִתְכֵּוֹן לְהוֹדַע בְּרַם נְבִיָּא
13 דְלִבָּא חוֹכְמְתָא: תּוּב יְיָ עַד אֵימָתַי תְּסַגְּפֻנָּנָא וְרְחוּב מִן בִּישְׁתָּא דִי מַלֵּלְתָּא לְמֶעְבַּד
לְעַבְדָּךְ : שַׂבַּע יַתְנָא לְעַלְמָא דְמִתְיַל לְצַפְּרָא
14 טוּבָךְ וּנְרַנֵּן וְנִתְחַדֵּי בְכוּלְהוֹן יוֹמָנָא: שַׂמַּח יַתְנָא
15 הֵיךְ יוֹמִין דְסַגְּפְתָּנָא הֲוָךְ שְׁנָיָא דְחַמְיָנָא בִּישְׁתָּא:
16 יִתְחֲמֵי לְעַבְדָּךְ עוֹבְדֵי נִסָּךְ וְשַׁבְּחוּרְךָ עַל בְּנֵיהוֹן :
17 וִיהֵי בְּסִימוּתָא דְנָן עֲדֵן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָנָא וְעוֹבְדֵי
יְדָנָא מְנַיַּח יַתְקָנוּן :

צא

1 דְאִשְׁדֵּי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּרִוְיָא עִלָּאָה בְּטִלַּל עֲנָנֵי יְקָרָא
2 דְשַׁדַּי יְבִית : אֲמַר דָּוִד אֵימַר לְיָיָ רוּחְצָנִי וְכַרְדִּי :
תּוּקְפִּי אֱלָהִי אֶכְלֵי בְּמֵימְרֵיהּ : אֲרוּם הוּא יַפְצְנָךְ
3 שְׁלֹמֹה בְּרִי מִפַּחָא וְתִקְלָא מִמַּוְתָא וְאַחְרְנִי שְׁתָא:
4 בְּטִלַּל שְׁכִנְתֵּיהּ יַטֵּל עָלָךְ וּתְחוֹת טְלַל יְקָרֵיהּ
תִּתְרְחֵץ תְּרִיסָא וַעֲנִילָא הֵימְנוּתֵיהּ : לָא תְדְחַל
5 מִן דְּלוּחָא דְמַזִּיקֵי דְאִלֵּין בְּלֵילְיָא מִן גִּרְיָא
דְמַלְאַךְ מוֹתָא דְשַׁדֵּי בְיֹמְמָא : מִן מוֹתָא דִי
6 בְקִבְלָא מְהַלֵּךְ מִפְּיעֹת שִׁידִין דְמִתְחַבְּלִין
בְּטִיהֲרָא : תַּדְכַּר שְׁמָא דְקוּדְשָׁא יַפְּלוּן מִן סְטַר
7 שְׁמָאלָךְ אַלְפָא וְרִבְבוּתָא מִן יְמִינָךְ לְוָתָךְ לָא
יְקָרְבוּן לְמִנָּךְ : לְחוֹד בְּעֵינָךְ תְּהֵי מִסְתַּכֵּל
8 וְהֵיךְ מִתְנַטְּרִין רְשָׁעֵי חִיָּמֵי : עֲנִי שְׁלֹמֹה
9 וְכֵן אֲמַר אֲרוּם אַנְתְּ הוּא יְיָ רוּחְצָנִי בְּמֵדוֹר עִלָּאָה שַׁוֵּיתָא בֵּית שְׁכִנְתָּךְ :

PARAPH. CHALD. Vetf. Lat.

Et si non convertantur, induces in eos mortem; sicut *somniantes erunt*: & in mundo venturo sicut herba quæ exciditur, permutabuntur. Similes sunt operationes eorum herbæ quæ manè florebit atq; crescet; vesperi excisa siccatur propter æstum. Quoniâ consumpti sumus à furore tuo, & ab indignatione tua conturbati sumus. Posuisti peccata nostra in conspectu tuo, iniquitates juventutis nostræ coram luce vultus tui. Quoniam omnes dies nostri recesserunt *ante te* in ira tua, consumpsimus dies vitæ nostræ tanquam vaporē oris in hyeme. Dies annorū nostrorū in mundo hoc septuaginta anni robustiorū; & si in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorū labor & falsitas peccatoribus, quoniâ transierūt velociter, et volāt *ad mane*. Quis est ille qui sciet avertere fortitudinē iræ tuæ, nisi justi qui timēt te, sedātes furorē tuū? Ad numerandos dies nostros, [*quis*] *sic* diriget ut scire faciat? certè propheta cujus cor *profundit* sapientiā. Convertere Dñe, usquequo affliges nos? convertere, inquam, à malo quod locutus es facere *servis tuis*. Satura nos in mundo, qui similis est matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus omnibus diebus nostris. Lætifica nos secundùm dies quibus afflixisti nos, sicut anni quibus vidimus mala. Manifestæ fiant servis tuis operationes signorum tuorū, & decor tuus super filios eorū. Et sit dulcedo horti delicarum à conspectu Dñi super nos, & opera manuum nostrarum ab *ipso* præparentur.

PSAL. XCI.

1 Qui posuit majestatem suam in secreto
altissimo, in umbra nubiū gloriæ omnipotentis commorabitur. Dixit David; Dicā Domino: Fiducia mea et arx fortitudinis meæ, Deus meus confidam in verbo ejus. Quoniā ipse
3 liberabit te, *Selomoh fili mi*, de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. In umbra
4 majestatis suæ obumbrabit tibi, & sub umbra gloriæ ejus securus consistes: clypeus & parmula veritas ejus. Non timebis à timore dæ-
5 monū qui ambulant in nocte, à sagitta angeli
6 mortis, quam emittit interdiū. A morte in tenebris ambulante, à caterva dæmonum qui
7 grassantur in meridie. Recordaberis nominis sancti: & cadent à latere sinistro tuo mille, & decem millia à dextera tua; tibi autem non appropinquabunt ut noceant.
8 Veruntamen oculis tuis considerabis: & quemadmodum consumantur impii videbis.
9 *Respondit Selomoh & sic dixit*, Quoniam tu *ipse* Domine fiducia mea, in habitaculo *excelso* posuisti domum majestatis tuæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Æva illorum annus erunt; et mane sicut herba
5 germinabit, Quæ matutino tempore pullulat
6 ac germinat: vespere autē languet & arescit.
7 Quoniam defecimus in ira tua, & in furore
8 tuo turbati sumus. Posuisti peccata nostra
9 è regione tui: *ideo* juvenescere fac nos lumine
vultūs tui. Nam cuncti dies nostri confecti
9 sunt indignatione tuâ, & defecerunt anni no-
10 stri sicut aranea. In dieb' nostris anni nostri
sunt septuaginta anni, & vix octoginta anni:
& plerique ipsorum labor doloresque; nam
venit adversùm nos humiliatio, & territi sumus.
11 Quis noscit vim iræ tuæ, & terrorem
12 indignationis tuæ? Indica nobis numerū dierum nostrorū, ut ingrediamur in cor sapientiæ. Revertere Dñe: quousque? Nonne con-
13 solaberis servos tuos? Satia nos manè gra-
14 tiâ tuâ: laudabimus & exultabim' omnibus
diebus nostris. Lætifica nos, quia mortua est
15 iniquitas nostra, & anni quib' vidim' mala.
16 Appareant servis tuis opera tua, & decor tu'
17 super filios eorū. Sit benigoitas Dñi Dei nostri super nos, qui opus manuū suarū confirmavit sup nos, & operā manuū suarū condidit nos.

PSAL. XCI.

1 *Davidis. De Ezechia Rege, quòd appellandus erat filius Davidis. Spiritualiter autem dicitur victoria Christi, & omnis qui per eum perficitur. Vers. 35.*

Qui sedet in protectione Altissimi, & in
2 umbra Dei gloriatur, Dixit Dño, Fiducia
mea, refugium meum Deus, cui sum confisus.
3 Ipse enim te eripiet è laqueo offensaculi & è
4 sermone vanitatis. Pennis suis liberabit te, &
sub alis ejus protegēris. Pro armis, te muniet
veritate suâ: Non timebis terrorem noctis,
5 neq; sagittam volantē in die. Neq; verbū
6 incedit per tenebras, neq; ventū flantē meridie. Cadent à latere tuo millia, & myriades
7 à dextera tua, & ad te non accedēt; Sed ocu-
8 lis tuis tantùm spectabis, & retributionem
9 impiorum videbis: Quoniā tu es Dñe, fiducia mea, qui in excelsis collocāsti domicilium tuū.

Versio VULG. LAT.

5 Quæ pro nihilo habentur, eorum anni
6 erunt. Manè sicut herba transeat, manè
floreat, & transeat: vesperè decidat, in-
7 duret, & arescat. Quia defecimus in ira
8 tua, & in furore tuo turbati sumus.
Posuisti iniquitates nostras in conspe-
9 ctu tuo, seculum nostrum in illumina-
tione vultûs tui. Quoniam omnes
dies nostri defecerunt: & in ira
10 tua defecimus. Anni nostri sicut
aranea meditabuntur: Dies anno-
rum nostrorum in ipsis, septuagin-
ta anni. Si autem in potentatibus,
octoginta anni: & amplius eorum,
11 labor & dolor. Quoniam supervenit
mansuetudo, & corripiemur. Quis no-
12 vit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo
13 iram tuam Dinumerare? Dexteram tuam
sic notam fac, & eruditos corde in sa-
14 pientia. Convertere, Dñe, usquequò? et
deprecabilis esto super servos tuos.
15 Repleti sumus manè misericordiâ tuâ:
& exultavimus, & delectati sum[a] omni-
16 bus diebus nostris. Lætati sumus pro di-
17 ebus, quib[a] nos humiliâsti; annis, quib[a]
vidimus mala. Respice in servos tuos, et
in opera tua: et dirige filios eorũ. Et sit
splẽdor Dñi Dei nostri sup nos, et opera
manuũ nostrarũ dirige super nos:
& opus manuum nostrarum dirige.

Laus Cantici David. XC.

1 QUi habitat in adjutorio Altissimi,
2 in protectione Dei cœli commo-
rabitur. Dicet Dño; Susceptor meus
3 es tu, et refugium meum: Deus meus,
4 sperabo in eum. Quoniã ipse liberavit
me de laqueo venantiũ, et à verbo a-
5 spero. Scapulis suis obumbrabit tibi:
6 et sub pennis ejus sperabis. Scuto cir-
cumdabit te veritas ejus: non timebis
7 à timore nocturno, A sagitta volante
in die, à negotio perambulante in te-
nebris, ab incursu, et dæmonio meri-
8 diano. Cadent à latere tuo mille, et de-
cem millia à dextris tuis: ad te autem
9 nõ appropinquabit. Verũtamẽ oculis
tuis considerabis: et retributionẽ pec-
catorũ videbis. Quoniam tu es, Dñe,
spes mea: Altissimum posuisti refu-
gium tuum.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

5 † τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, † τοπρωὶ ἀ-
6 σεὶ χλόη παρέλθοι, † τοπρωὶ ἀνθήσαι καὶ παρέλ-
θοι, † τὸ ἑσπέρας ἀποπεσοῖ, σκληρυνθείη καὶ ξηανθ-
7 θείη. † Ὅτι ἐξέλιπομὲν ἐν τῇ ὀργῇ σου, † καὶ ἐν τῷ
θυμῷ σου ἐταραχθημὲν. † Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν
8 ἐνώπιόν σου, † ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσ-
9 ώπου σου. † Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον,
† καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξέλιπομὲν. † τὰ ἔτη ἡμῶν (ζ)
10 ὡς ἀράχνη ἐμελέτων. † Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν
αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, † ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις,
ὀγδοήκοντα ἔτη, † καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ
11 πόνος. † ὅτι ἐπῆλθε (η) πραότης ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
παιδευθησόμεθα. † Τίς (θ) γινώσκει τὸ κράτος τῆς
12 ὀργῆς σου, † καὶ ἀπὸ τοῦ (ι) φόβου σου τὸν θυμόν σου ἐξ-
αριθμῆσαι; † οὕτως καὶ τὸ δεξιόν σου (κ) γνώθι σου, †
13 καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. † Ἐ-
πίστρεψον κύριε· ἕως πότε; † καὶ παρακλήθηθι ἐπὶ
14 τοῖς δούλοις σου. † Ἐνεπλήσθημὲν τοπρωὶ τοῦ ἐλέους
σου, † καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ (λ) ἐυφράνθημὲν. † ἐν πά-
15 σαις τὰς ἡμέραις ἡμῶν (μ) Εὐφραινθείημὲν, † ἀνθ' ὧν
ἡμέρων ἐταπείνωσας ἡμᾶς, † ἐτῶν ὧν εἴδομὲν κα-
16 κά. † Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα
17 σου, † καὶ (ν) ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. † Καὶ ἔστω
ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡμᾶς, † καὶ τὰ
ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' (μ) ἡμᾶς.

MS.A. (ζ) ὡσεὶ (η) πεφάτης (θ) γιγνώσκει (ι) φόβου
σου † συμὸν σου (κ) γνάρισόν μοι, καὶ (λ) ἐς πεπαιδιμένους
(ᾳ) ἠυφρεάνθημὲν. (ᾳ) Εὐφρανθημὲν (λ) ὁδήγησον (μ)
ἡμᾶς, † καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυΐδ. ϛ.

1 † Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, † ἐν σκέπῃ
2 τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. † Ἐρεῖ τῷ
κυρίῳ, Ἀντιλήπτωρ μου καὶ καταφυγή μου, † ὁ
3 θεός μου, ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν. † Ὅτι (α) αὐτὸς ῥύσεταί (α)
σε ἐκ παγίδος θηρευόντων, † καὶ ἀπὸ λόγου ταρα-
4 χώδους. † Ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει
σοι, † καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. † ὅπλῳ
5 κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. † Οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ
6 φόβου νυκτερινοῦ, † Ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας,
† ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει, † ἀπὸ
7 συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ. † Πεσεῖ-
ται ἐκ τῶν κλίτους σου χιλιάς, † καὶ μυριὰς ἐκ δεξι-
8 ῶν σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ. † Πλὴν τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς σου κατανοήσεις, † καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτω-
9 λῶν (ᾳ) ὄψῃ. † Ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου, † τὸν
ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου.

MS.A. (α) με (ᾳ) ὄψῃ

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

[b] Quæ pro nihilo habentur, eorum 5
anni erunt: 6 Manè sicut herba transi- 6
eat: manè floreat, & transeat: ve-
sperè decidat, indurescat, & are-
scat. 7 Quia defecimus in ira tua: 7
& in furore tuo [g] turbati sumus.
8 Posuisti (b) iniquitates nostras in 8
conspectu tuo: (i) [c] seculum no-
strum in illuminatione vultûs tui.
9 Quoniam omnes dies nostri defe- 9
cerunt: & in ira tua defecimus.
10 Anni nostri, sicut aranea (k) me- 10
ditati sunt: Dies annorum nostrorum
in (l) ipsis septuaginta anni. 11 [d] Si
autem in (m) potentatibus, octoginta
anni, & amplius eorum, labor, & do-
lor. 12 Quoniam supervenit manse-
tudo (n) super nos, & corripiemur.
13 Quis (o) noscit potestatem iræ tuæ, 11
et præ timore (p) iræ tuæ [e] Dinume-
rare? 14 Dexteram tuam sic notam
fac, (q) et eruditos corde in sapientia.
15 Convertere, Domine: (r) usque- 13
quò? et deprecabilis esto super servos
tuos. 16 (s) [f] Repleti sumus manè 14
misericordiâ tuâ: & exultavimus,
& delectati sumus, in omnibus die- 15
bus, (t) nostri. 17 Lætati sumus pro
diebus, quibus nos humiliâsti, [g] an- 16
nis, quibus vidimus mala. 18 Et re-
spice in servos tuos, & in opera [h] 17
tua: & dirige filios eorum. 19 Et sit
splẽdor Domini Dei nostri super nos:
& opera manuum nostrarum dirige
super (u) nos.

(a) Laus Cantici ipsi David. XC.

Qui habitat in adjutorio Altissi- 1
mi; in protectione Dei cœli
commorabitur. 2 Dicet Domino, Su- 2
ceptor meus es, & refugium meum,
Deus meus [a]: sperabo in eum.
3 Quoniam ipse (b) liberabit [b] te 3
de laqueo venantium, & à (c) verbo
aspero. 4 (d) Inter scapulas suas ob- 4
umbrabit tibi; & sub alis ejus spera-
bis. 5 Scuto circumdabit te veritas
ejus: non timebis à timore nocturno,
6 A sagitta volante per diem, à nego- 6
tio perambulante in tenebris: à (e)
ruina, & dæmonio meridiano. 7 Ca- 7
dent à (f) latere tuo mille, & decem
millia à dextris tuis: ad te autem
non appropinquabunt. 8 Verumtamen 8
oculis tuis considerabis, & retribu-
tionem peccatorũ videbis. 9 (g) Quo- 9
niam tu, Domine, spes mea: Altissi-
mam posuisti refugium tuum.

INTERP. ÆTHIOP. [b] Res contemnenda anni in conspectu eorum: [c] & seculum quidem nostrum [d] Et si multum quidem, octoginta [e] deficiunt. [f] Quoniam repleti [g] & pro annis, [h] tua Domine: PSAL. XC. [a] & auxiliator meus: & sperabo [b] me de

Versio ÆTHIOPICA.

ጠኑ፡ዓመታት፡በቅድሜሆሙ፡፡፡ በጽባ 6
ሕ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ የኃልፍ፡፡በጽባሕ ፡ደሠ
ፀ ፡ወየኃልፍ፡፡ወሰፍገበ፡ ደወደቅ፡ የቢሶ፡ወ
ለኃፊ፡፡፡ እስመ ፡ኃበቅነ ፡በመዓትከ፡፡ 7
ወደነገፀነ ፡በመቅሠፍትከ፡፡ ወዘሎሙ፡ 8
ኀጢአተነ ፡ቅድሜከ፡፡ወዓለመነሂ፡ ወጽተ፡
ብርሃነ፡ገጽከ፡፡፡ እስመ፡ ኃልቀ፡ ኵሎ፡ 9
መዋዕለነ ፡፡ ወኃለቅነ ፡በመቅሠፍትከ፡፡፡
ወዓመተነሂ ፡ከመ፡ ሣረት፡ ደክወ፡፡ወመዋዕ 10
ለ፡ ዓመቲነ ፡ሰብሕ፡ ክረጣት፡፡፡ ወእመ 11
ኅ፡ በዝኃ ፡ሰማንቮ ፡ዓመ፡፡ወፈደ፡ፈደነት፡እ
መእሰ፡ጸሚ፡ ወሕማመ፡፡፡ እስመ፡ ኃለፈ 12
ት፡ የዋሃት፡ እመነኒ፡ ወተገሠጽነ፡፡፡ መ 13
ኑ፡ የእመር ፡ ኀይለ፡ መቅሠፍትከ፡፡ ወእመ 11
ገረሚ፡ ፀዐትከ ፡ ኀልቅ፡፡፡ ወመዝ፡ ለር 14
ሊ፡የሚኃስ፡፡ለመሠራኒ፡ ልብ፡ በጥበብ፡፡፡
ተመለጥ ፡ እግዚእ፡ እስከ! ሚእዚኑ፡፡ወተና 15
በብ፡ በእንተ፡ ለገብርቲከ፡፡፡ እስመ፡ጸገ 16
ብነ፡ በጽባሕ ፡ መንፈረትከ፡፡ወተፈሣሕነ፡ ወ
ተሰሠይነ ፡ በኵሉ፡ መዋዕሊነ፡፡፡ ወተፈ 17
ሣሕነ፡ሀየኃተ፡ መዋዕል፡ ዘሐሕመመከነ፡፡ ወ
ሀየኃተ፡ዓመት፡እኃተ፡ ናሊኃሃ፡ለእኪት፡፡፡
ናሊ፡ ሳዕለ ፡ ለገብርቲከ ፡ ወሰዕለ ፡ ተገበር 18
ከ፡ እግዚእ፡፡ወመርሖው ፡ ለደቂቆሙ፡፡፡
ለደኑኑ ፡ብርሃት፡ ለእግዚእብሔር፡ ኢመ ፡ 19
ክነ፡ ሳዕለኔ፡፡ወደሠርከ ፡ ለነ፡ ተግባረ፡ እደ
ዊነ፡፡፡

ስብሐተ፡ሚዛሊት፡ዘደዊት፡፡

ፃ ዘየንድር ፡ በረድኤተ፡ ልዑል፡፡ወይኅብር ፡ 1
ወጽኑተ፡ጽባሑተ፡ለእመላከ፡ሰማይ፡፡፡ ይ 2
ብሎ፡ ለእግዚእብሔር ፡ መስካይየ፡ ወጸወን
የ፡ለእኑተ፡፡ለመላኪየ ፡ ወረደለየ ፡ ወእትዋከ
ል፡በቱ፡፡፡ እስመ ፡ ውእቱ፡ ይበልሐኒ፡ እ 3
ሙሠገሮተ ፡ ናለዊት፡፡ ወእመነገር፡ መደነግ
ፀ፡፡፡ ይጸልለከ ፡ በገበዋቲሁ፡፡ወትትዋከ 4
ል፡በታሕተ፡ ክነፊሁ፡፡፡ ጽድቅ፡ በወልታ፡ 5
የዐወደከ፡፡ወሊትፈርሃ ፡ እመግሮሳ ፡ ሎሊ
ት፡፡፡ ወእመሰፀ፡ ዘይሰርር፡በመዐልት፡፡ 6
እመግብር ፡ ዘየሐውር፡ በጽልመት፡፡እመድ
ቅት፡ ወእመጋኒነ፡ ቀትር ፡፡፡ ይወድቁ፡በ 7
ገበከ ፡ ዐሠርቱ ፡ መእት፡፡ለእሳፍ፡ በምነ
ከ፡ ወኀቤከሰ፡ ሊያቀርቡ፡፡፡ ወበአከተ፡ 8
ሊሊ ፡ በለዕይቲከ፡፡ወትረሊ ፡ ፈደሦ፡ለ
ኃጥኣኒ፡፡፡ እስመ፡ለእተ፡ እግዚእ፡ተስፈ 9
የ፡፡ልዑለ፡ደስይከ፡ጸወነከ፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 *سنوهم تكون مرذولة* بالعدوات يزول مثل العشب* يزهر في الغدوات ويزول* وفي العشيات يسقط
6
7 ويذبل ويبس * لأنا فنينا في غضبك* واضطربنا في سخطك* جعلت آثامنا قدامك * وذهرنا
8
9 في نور وجهك * لأن جميع أيامنا فنيت * وفي غضبك فنينا * سنونا مثل نسج العنكبوت
10 ماضية * وأيام حياتنا سبعون سنة * وإن زادت فمائون * والأكثر تعب ووجع * ولكن الآن في
11 دعتك متاعدبون * لأنا لا نقدر على شدة سخطك وحسبة رجزك * فاهدنا بيمينك لتكون
12
13 مع المودبين القلب بالحكمة * حتى متى يا رب تنعطف علينا * واقبل السؤال في عبيدك *
14 امدنا وقت الغدوات من رحمتك* وابتهجنا وفرحنا وسررنا جميع أيامنا* عوض الأيام التي
15
16 أذللتنا فيها* والسنين التي رأينا فيها الرزايا * وانظر إلى عبيدك وإلى أعمالك واهد بنيهم *
17 وليكن نور الرب الهنا علينا* كما أصلح فينا عمله* وسهل أعمال أيدينا* الليلويا *

1 المزمور التسعون * لداود * بركة التسبحة * وعدده * لله * استيكن *
2 الساكن في عون العلي* يستريح في ظلال إله السماء * يقول للرب أنت هو ناصري وملجأي
3
4 الإهي أتوكل عليه* لأنه ينجيني من فخ الصيادين * ومن كلام المضطهدين * في وسط
5 منكبيه يظللك* وتحت جناحيه يسترك* يحوط بك عدله سلحا * لا تخاف من خشية الليل
6 ولا من سهم طائر في النهار* ولا من أمر جائر في الظلمة * ولا من سقطة وسيطان الظهيرة*
7
8 يسقط عن يسارك الألوف* والربوات عن يمينك* وأنت لا يقربون إليك* بل بعينيك تتأمل
9 وتجازاة الخطاة تبصر * لأنك أنت يا رب رجائي * جعلت العلو مسكنك *

Anni eorum erunt despecti. In matutinis 5
præteribit sicut herba, Quæ florebit in ma- 6
tutinis & præterit, & in vespere decidit 7
ac languet atque arescit. Nos enim con-
sumpti sumus in ira tua, et turbati in fu- 8
rore tuo. Posuisti dies nostros coram te, et 9
æuum nostrum in lumine vultûs tui. Nam
cuncti dies nostri finiuntur, & in ira tua
consumpti sumus: anni nostri ceu textu-
ra araneæ sunt labentes. Et dies vitæ no- 19
stræ, septuaginta sunt annis: si excedant,
octoginta: & complures labor sunt ac do-
lor. Et nos modò in mansuetudine tua 11
corripimur, Non enim vidimus contra vim
indignationis tuæ, & timorem furoris tui.
Dirige nos ergò dexterâ tuâ, ut simus 12
cum eruditis corde in sapientia. Quo- 13
usque tandem, O Domine, propitiaberis no-
bis? & admitte deprecationem pro servis
tuis. Repleti sumus temporibus matutinis 14
misericordiâ tuâ, & exultavimus & ga-
visi ac lætati sumus omnibus diebus no-
stris, Pro diebus in quibus depressisti nos, 15
& annis in quibus vidimus calamitates.
Et respice in servos tuos & in opera tua, 16
& dirige filios eorum. Et sit lumen Do- 17
mini Dei nostri super nos, quemadmodum
disposuit in nobis opus suũ, et facilia red-
didit opera manuum nostrarum. Alleluja.

PSAL. XC.

Davidis, benedictio cantici. Et num. verſ. 34.

1 *HAbitans in adjutorio Altissimi, requi-*
2 *escet in umbra Dei cœli. Dicet Do-*
mino, Tu es adjutor meus, & refugium
3 *meum, Deus meus cui confido. Quoniam*
ipse liberabit me à laqueo venatorũ, et à
sermone persequutorũ. In medits humeris 4
suis te proteget, & sub alis ejus te tuebi-
tur: Circundabit te justitia ejus armis: 5
Haud metues terrorem noctis neque sagi- 6
tam volantem in die: Neque negotium
transiens per tenebras, neque casum &
dæmonium meridiei. Cadent ad sinistram 7
tuam millia, & myriades ad dexteram
tuam; ad te autem non accedent: Sed o- 8
culis tuis considerabis, & retributionem
peccatorum videbis. Quoniam tu es O 9
Domine, spes mea, fecisti altitudinem ha-
bitaculum tuum:

תהלים : צב

Quoniam tuo tenuris es appropinquabit non plaga & malum te ad fortuitò accidet Non
10 לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ : כִּי
11 volis In tuis viis omnibus in te custodiendum ad : tibi mandabit suis angelis
12 מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ : עַל־כַּפַּיִם
calcabis aspidem & leonem Super tuus pes lapidem in percutiatur fortè ne, te portabunt
13 יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ : עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ
eum exaltabo: eũ eruam & ysi amplexus me is Quoniã draconem & leoncũlum conculcabis
14 חָרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין : כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ
ego ipso cum ; eum exaudiam & me Invocabis meum nomen cognovit quoniam
15 כִּי־יָדַע שְׁמִי : יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי
eum saturabo dierum Longitudine eum glorificabo & eum eruam : angustia in
16 אֶרְחֵהוּ וַאֲרַאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי : אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ
mea salute in eum videre faciam &

PSAL. XCII. צב

tuo nomini psallere & : Domino confiteri Bonum Sabbathi die in cantici Cantus
1 מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת : טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
2 tuam fidem & : tuam misericordiam mane in annunciandum Ad Altissime
3 עֶלְיוֹן : לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ
Quia cithara cum Highajon super ; nebel super & decachordo Super noctibus in
4 בַּלֵּילוֹת : עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נֵבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר : כִּי
5 Quàm exulto tuarum manuum factis in : in opere in Domine me lætificasti
6 שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן : מַה־
tuæ cogitationes sunt profundæ valde : Domine tua opera sunt magnificata
7 גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ :
Ferendo In illud intelliget non stultus & : cognoscet non stupidus vir
7 בְּפָרֹחַ 8 רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם
ra exterminari ad iniquitatis operarii omnes germinaverint & herba sicut impiorũ
9 עֲדֵי־עַד : וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יהוה : כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יהוה
iniquitatis operarii omnes segregabuntur : peribunt tui inimici ecce quoniam; Domine
10 יהוה כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן :
respexit Et viridi oleo in sum deliburs : meum cornu monocerotis sicut exaltabis Et
11 וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן : וַתַּבֵּט
12 audient malignis me adversũ consurgentibus in meis inimicis in meus oculus
עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה
multiplicabitur Lebanon in cedrus sicut : florebit palma ut Justus mea aures
13 אָזְנָי : צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה :
germinabunt Adhuc florebunt nostri Dei atriis in ; Domini domo in Plantati
14 שְׁתוּלִים בְּבֵית יהוָה בַּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ : עוֹד יְנוּבוּן
15 : Dominus rectus quòd annunciandum Ad erunt virides & ; pingues : canitie in
16 בְּשֵׂיבָה דְשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ : לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יהוָה
eo in iniquitas non & mea rupes
צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ :

תרגום TARGUM.

10 אֲתִיב מָרֵי עָלְמָא וְכֵן אֲמַר לָא תְּעֹרַע לָךְ בִּישְׁתָּא
11 וּמַכְתְּשָׁא וּמַזִּיקָא לָא יְקָרְבוּן בְּמַשְׁכְּנָךְ : אֲרוּם
12 מַלְאָכוֹי יְפַקֵּד עָלָךְ לְמִטַּרְנָךְ בְּכָל אוֹרְחָתָךְ : עַל
תּוּקְפֵּיהוֹן יְטַלּוּנָךְ דִּלְמָא תְּחַתְּקֵל בְּיַצְרָא בִּישָׁא
13 רַמְתִּיל לְאַבְנֵי רַגְלָךְ : עַל גּוּר בַּר אַרְיָוָן וּפִתְנָא
14 תִּבְעוֹץ תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחוּרְמָנָא : מְטוּל דִּי
בְּמֵימְרִי אִתְרְעֵי וְאַשֵׁוְבִנֵּיהּ אַשְׁגְּבִנֵּיהּ מְטוּל דִּידַע
15 שְׁמִי : יְצַלֵּי קֳדָמַי וַאֲנָא עָנֵי יְהֵיהּ עִשֵּׁיהּ אֲנָא
16 בְּעַקְתָא אַפְּצִנֵּיהּ וַאֲיַקְּרִנֵּיהּ : אוֹרִיכוּת יוֹמִין
אַסְבְּעִנֵּיהּ וַאַחֲמִנֵּיהּ בְּפוּרְקָנִי :

צב

1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דִּי אֲמַר אָדָם קַדְמָאָה עַל יוֹמָא
2 דְּשַׁבְּתָא : טָב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבְּחָא
3 שְׁמָךְ עִלָּאָה : לְתַנָּאָה בְּצַפְרָא טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ
4 בְּלֵילְיָן : עַל פּוּם כִּנָּרָא דַעֲשָׂרְתֵּי נִימִין וְעַל פּוּם
5 נַבְלָא עֲלֵי רְנָנַת כִּנָּרָא : אֲרוּם אַחֲדֵיתִנִי יְיָ
בְּעוֹבָדָךְ בְּעוּבְדֵי אִידָךְ אֶבְעֵי : כְּמָה רַבְרְבִין
6 עוֹבָדָךְ יְיָ לְחֵדָא עֲמִיקִין מַחְשְׁבָתָךְ : בַּר נָשׁ שַׁטְיָא
7 לָא יְדַע וּכְסִילָא לָא יִתְבַּיַּן יַתְּהּ : כַּד מִתְבַּלְבְּלִין
8 רַשִׁיעַיָא הֵיךְ עִסְבָּא וְנַצְּצִין כֹּל עֲבָדֵי שֶׁקֶר וַעֲתִידִין
דְּיִשְׁצְנוּן אֲלָהּא עַד עָלְמָא : וְאַתְּ רָמָא וְעָלָאה
9 בְּעָלְמָא הָדֵין יְיָ וְאַתְּ רָמָא וְעָלָאה לְעָלְמָא דְאָתֵי :
אֲרוּם הָא בַעֲלֵי דְבָבָךְ יְיָ אֲרוּם הָא בַעֲלֵי דְבָבָךְ
10 יְהוֹבְדוּן לְעָלְמָא דְאָתֵי וּמִתְפְּרְשִׁין מִן סִיעֲתָהוֹן
דְּצַדִּיקַיָא כֹּל עֲבָדֵי שֶׁקֶר : וְקַפְתָּא הֵיךְ רִימְנָא
11 תּוּקְפִי רַבְיָתָא יָתִי בְּמִשַׁח רְבוּתָא רַטִּיבָא דְזַיִת
עָבוּף : וְאִסְתְּכֵלַת עֵינָי בְּאוּבְדָנָא דְמַעִיקֵי בְּקִימִין
12 עָלַי לְאַבָּאשָׁא שְׁמָעָן אוּדְנָי קַל תְּבִירְהוֹן : צַדִּיקָא
13 הֵיךְ דִּקְלָא יַלְבַּלֵּב פְּרִין הֵיךְ אַרְזָא בְּלִבְנָן יִסְגֵּא
וְיַעֲבִיד שָׁרְשִׁין : בְּנוּי יְהוֹן שְׁתִילִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
14 דְּיָי בְּדָרַת בֵּית אֱלָהָנָא יַלְבְּלִבוּן : חוּב
דְּאַבָּהָתְהוֹן יְעַבְּדוּן בְּנִין בְּשִׁיבוּ דְהַנִּין וְרַטִּיבִין
15 יְהוֹן : מְטוּל דִּיחַוּן דַּיְרֵי אַרְעָא אֲרוּם תְּרִיץ יְיָ
תְּקֵפִי וְלֵית עַוְלָתָא בֵּיהּ :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

10 *Respondit Dominus mundi & sic dixit*, Non
11 eveniet tibi malũ ; & plaga atq; *nocumenta*
non accedent ad tabernacula tua. Quoniã
12 angelis suis præcipiet de te, ut custodiant
te in omnib' viis tuis. Fortitudine sua por-
13 tabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem
pravam similem lapidi, pes tuus. Catulum
14 filium leonum & basiliscum calcabis, con-
culcabis leonem & draconem. Quoniam
in verbo meo sibi complacuit, & liberabo
15 eum: protegam eum quoniam scivit nomen
meum. Orabit coram me, & *ego* respon-
16 bo ei, cum ipso ego [*adero*] in afflictione:
eruam eum, & glorificabo eum. Longitu-
dine dierum satiabo illum, & faciam eum
intueri in salutem meam.

1 Laus & canticum quod dixit homo pri-
mus pro die Sabbati.

PSAL. XCII.

2 BOnum est confiteri coram Dño, & lau-
3 dare nomen tuum Altissime. Ad annunci-
andum manè benignitatem tuam, & veri-
4 tatem tuam in noctibus. Super os citharæ
decem chordarum, & super os nabli, &
5 in exultatione citharæ. Quoniam lætifi-
castì me Dñe in operibus *tuis*, in operibus
6 manuum tuarum exultabo. Quàm magni-
fica opera tua Domine, multum profundæ
7 sunt cogitationes tuæ. Homo insipiens non
cognoscet, & stultus non intelliget hæc,
8 Quando germinãt impii sicut herba, & flo-
rent omnes operarii falsitatis, tunc futurum
est quòd destruat eos De' usq; in æternum.
9 Tu autem excelsus sublimisq; in seculo isto
Dñe, quinimò excelsus & sublimis in seculo
10 venturo. Quoniam ecce inimici tui Dñe,
quoniam ecce inimici tui dissipabuntur in
seculo venturo, et separabuntur à congre-
11 gatione justorũ omnes qui operantur ini-
quitatem. Exaltâsti autem quasi naricornis
fortitudinẽ meã : unxisti me oleo *unctionis*
12 recenti olivæ frondosæ. Et intuit' est oculꝰ
me' in interitũ molestantiũ me; in insurgẽ-
13 tes contra me ad malè agendũ, audiunt au-
res meæ vocem confractionũ eorum. Justus
14 tanquàm palma producet germina: sicut ce-
dr' in Libano multiplicabitur & aget ra-
dices. Filii ej' plantati erũt in domo sanctu-
15 arii Dñi, in atriis *dom'* Dei nostri florebunt.
Adhuc veluti patres eorũ procreabũt filios;
16 in senectute pingues & virides erũt. Ut an-
nuncient habitantes terram, q̃ rect' est Dñs,
fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܟܝ ܡܫܝܚܐ ܕܒܝܬܟ ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܟ ܒܝܫܬܐ ܘܡܚܬܫܐ ܘܡܙܝܩܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܒܡܫܟܢܟ ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܠܟ ܒܝܫܬܐ ܘܡܚܬܫܐ ܘܡܙܝܩܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ ܒܡܫܟܢܟ
11 ܡܠܐܟܝܘ ܢܦܩܕ ܥܠܟ ܠܡܛܪܢܟ ܒܟܠ ܐܘܪܚܬܟ ܡܠܐܟܝܘ ܢܦܩܕ ܥܠܟ ܠܡܛܪܢܟ ܒܟܠ ܐܘܪܚܬܟ
12 ܬܘܩܦܝܗܘܢ ܢܛܠܘܢܟ ܕܠܡܬܬܪܥ ܒܟܠ ܐܪܚܬܟ ܬܘܩܦܝܗܘܢ ܢܛܠܘܢܟ ܕܠܡܬܬܪܥ ܒܟܠ ܐܪܚܬܟ
13 ܪܡܬܝܠ ܠܐܒܢܝ ܪܓܠܟ ܥܠ ܓܘܪ ܒܪ ܐܪܝܘܢ ܘܦܬܢܐ ܪܡܬܝܠ ܠܐܒܢܝ ܪܓܠܟ ܥܠ ܓܘܪ ܒܪ ܐܪܝܘܢ ܘܦܬܢܐ
14 ܬܒܥܘܥ ܬܪܡܘܣ ܐܪܝܐ ܘܚܘܪܡܢܐ : ܡܛܘܠ ܕܝ ܬܒܥܘܥ ܬܪܡܘܣ ܐܪܝܐ ܘܚܘܪܡܢܐ : ܡܛܘܠ ܕܝ
ܒܡܝܡܪܝ ܐܬܪܥܝ ܘܐܫܘܒܢܝܗ ܐܫܓܒܢܝܗ ܡܛܘܠ ܕܝܕܥ
15 ܫܡܝ : ܢܨܠܝ ܩܕܡܝ ܘܐܢܐ ܥܢܝ ܢܗܘܐ ܥܡܗ ܐܢܐ : ܢܨܠܝ ܩܕܡܝ ܘܐܢܐ ܥܢܝ ܢܗܘܐ ܥܡܗ ܐܢܐ
16 ܒܥܩܬܐ ܐܦܨܢܝܗ ܘܐܝܩܪܢܝܗ : ܐܘܪܝܟܘܬ ܝܘܡܝܢ ܒܥܩܬܐ ܐܦܨܢܝܗ ܘܐܝܩܪܢܝܗ : ܐܘܪܝܟܘܬ ܝܘܡܝܢ
ܐܣܒܥܢܝܗ ܘܐܚܡܢܝܗ ܒܦܘܪܩܢܝ : ܐܣܒܥܢܝܗ ܘܐܚܡܢܝܗ ܒܦܘܪܩܢܝ :

Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati.

PSAL. XCII.

2 Bonum est confiteri Domino, & psallere
3 nomini tuo, Altissime, Et patefacere manè
bonitatem tuam, fidémque tuam noctibus.
4 Ego pulsabo lyram decem, & pulsabo citha-
5 ram : Quoniam exhilarâsti me, Domine, ope-
ribus tuis, & in opera manuum tuarum glo-
6 riabor. Quàm magna sunt facta tua, Domine,
7 & valdè profundæ cogitationes tuæ ! At vir
stolidus non agnoscit, & stultus haud percipit
8 hoc. Quum germinabunt impii sicut herba,
& pullulabunt omnes operantes iniquitatem:
9 peribunt à seculum seculorum ; Tu verò, Do-
10 mine Altissime, in æternum eris. Nam ecce
hostes tui, Domine, nam ecce hostes tui peri-
11 bunt, & dispergentur omnes operantes ini-
quitatem. Extulisti cornua mea ut Rhinoce-
12 rotis, & tinxisti me unguento suavi ; Et vide-
runt oculi mei in hostibus meis, & in ma-
13 ligniis insurgentibus adversùm me audient
14 aures meæ. Justus ut palma germinabit, &
sicut cedri Libani pullulabit. Plantati in do-
15 mo Domini & in atriis Dei nostri, germen
emittent adhuc, Et crescent in senectute: pin-
16 gues atque suaves reddentur. Et manifesta-
bunt rectum esse Dominum, fortem, & nul-
lam esse in ipso iniquitatem.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. XCII.

1 *Anonymus. De ministerio Sacerdotum, & de sacrificiis eorũ matutinis. Prædicit etiam quietem in Deo. Vers. 32.*

2 BOnum est confiteri Domino, & psallere
3 nomini tuo, Altissime, Et patefacere manè
bonitatem tuam, fidémque tuam noctibus.
4 Ego pulsabo lyram decem, & pulsabo citha-
5 ram : Quoniam exhilarâsti me, Domine, ope-
ribus tuis, & in opera manuum tuarum glo-
6 riabor. Quàm magna sunt facta tua, Domine,
7 & valdè profundæ cogitationes tuæ ! At vir
stolidus non agnoscit, & stultus haud percipit
8 hoc. Quum germinabunt impii sicut herba,
& pullulabunt omnes operantes iniquitatem:
9 peribunt à seculum seculorum ; Tu verò, Do-
10 mine Altissime, in æternum eris. Nam ecce
hostes tui, Domine, nam ecce hostes tui peri-
11 bunt, & dispergentur omnes operantes ini-
quitatem. Extulisti cornua mea ut Rhinoce-
12 rotis, & tinxisti me unguento suavi ; Et vide-
runt oculi mei in hostibus meis, & in ma-
13 ligniis insurgentibus adversùm me audient
14 aures meæ. Justus ut palma germinabit, &
sicut cedri Libani pullulabit. Plantati in do-
15 mo Domini & in atriis Dei nostri, germen
emittent adhuc, Et crescent in senectute: pin-
16 gues atque suaves reddentur. Et manifesta-
bunt rectum esse Dominum, fortem, & nul-
lam esse in ipso iniquitatem.

Versio VULG. LAT.

10 Non accedet ad te malum: & flagellũ non appropinquabit tabernaculo tuo.
11 Quoniam angelis suis mandavit de te: ut custodiant te in omnibus viis tuis.
12 In manib' portbunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
13 Super aspidem & basiliscum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.
14 Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit
15 nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorifi-
16 cabo eum. Longitudine dierum replebo eum: & ostendã illi salutare meum.

1 Psalmus Cantici, In die Sabbati. XCI.

2 BOnum est confiteri Dño, & psalle-
3 re nomini tuo, Altissime; Ad annun-
tiandum manè misericordiam tuam, et
4 veritatem tuam per noctem; In deca-
chordo, psalterio, cum cantico, in ci-
5 thara. Quia delectásti me, Domine, in
fictura tua: & in operibus manuum
6 tuarum exultabo. Quàm magnificata
sunt opera tua, Domine: nimis profun-
7 dæ factæ sunt cogitationes tuæ. Vir in-
sipiens non cognoscet: & stultus non
8 intelliget hæc. Cùm exorti fuerint
peccatores sicut fœnum: & apparue-
rint omnes, qui operantur iniquitatẽ:
9 Ut intereant in seculum seculi: Tu au-
tem Altissimus in æternum, Domine.
10 Quoniam ecce inimici tui, Domine,
quoniam ecce inimici tui peribunt:
& dispergentur omnes, qui operantur
11 iniquitatem. Et exaltabitur sicut uni-
cornis cornu meum: & senectus mea
12 in misericordia uberi. Et despexit o-
culus meus inimicos meos: & in in-
surgentibus in me malignantibus au-
13 diet auris mea. Justus, ut palma flore-
bit: sicut cedrus Libani multiplicabi-
14 tur. Plantati in domo Domini, in a-
15 triis domũs Dei nostri florebunt. Ad-
huc multiplicabuntur in senecta ube-
16 ri: & benè patientes erunt, Ut an-
nuntient: Quoniam rectus Dominus
Deꝰ noster: & non est iniquitas in eo.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

10 † Οὐ προσῳδίσει πρὸς σὲ κακὰ, † καὶ μάστιξ ἐκ
11 ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου. † Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις
12 αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, † τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πα-
13 σαις ταῖς ὁδοῖς σου. † Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, † μὴ
ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. † Ἐπ'
14 ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον πατήσῃς, † καταπατήσεις
15 λέοντα καὶ δράκοντα. † Ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ
ῥύσομαι αὐτόν· † σκεπάσω αὐτὸν, ὅτι ἔγνω τὸ
16 ὄνομά μου. † (β) Ἐπικαλέσεταί πρός με, καὶ ἐσται-
κούσομαι αὐτοῦ, † μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει, καὶ ἐξ-
ῥύσομαι αὐτὸν, καὶ δοξάσω αὐτόν. † (γ) Μακρότητι ἡμε-
ρῶν ἐμπλήσω αὐτὸν, † καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήρι-
ον μου.

MS.A. (β) Καὶ κράξῃ πρὸς με, καὶ (γ) Μα-
κρότητα

1 Ψαλμὸς ᾠδῆς Εἰς τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων. ϊα'.
2 † Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, † καὶ
3 ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. † Τοῦ ἀνα-
γγέλλειν τὸ πρωὶ τὸ ἔλεός σου, † καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
4 κατ' νύκτα, † Ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ, μετ' ᾠδῆς
5 ἐν κιθάρᾳ. † Ὅτι εὐφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιή-
6 σασί σου, † καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλι-
7 ασομαι. † Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε;
† Ἐβάθυναν οἱ διαλογισμοί σου. † Ἄνθρω-
8 πος ἄφρων οὐ γνώσεται, † καὶ ἀσυνετὴς οὐ συνήσει
9 ταῦτα. † Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι (ᾳ) τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὡσει
χόρτον, † καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
10 ἀνομίαν, † ὅπως ἂν (α) ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰ-
11 ῶνα τοῦ αἰῶνος. † Σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.
12 † (β) Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται, † καὶ δια-
σκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομί-
13 αν. † Καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρατος τὸ κέρας
14 μου, † καὶ τὸ γήρας μου ἐν ἐλέῃ πολυ. † Καὶ (γ)
ἐπείδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, † καὶ ἐν
τοῖς (δ) ἐπανιστᾶσί μοι ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκού-
15 σει τὸ ὦς μου. † Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, † ὡς
16 ἡ κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται. † Πε-
φυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, † ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. † (ε) Τότε πληθυνθήσον-
τα ἐν γήρει πολυ, † καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται τοῦ
ἀναγγεῖλαι· † ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ (ζ) θεός μου, † καὶ
οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

MS.A. (ᾳ) ἁμαρτωλὸς (α) ἐξολεθρευθῶσιν (β) Ὅτι
ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ (γ) ἐρεῖ σοι (δ) ἐ-
πανιστανομένοις (ε) Ἐπὶ πληθυνθήσονται (ζ) θεὸς
ἡμῶν,

Verſ. GRÆ.LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

10 [c] Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. 11 Quoniam angelis
suis mandabit de te, ut custodiant te
in omnibus viis tuis. 12 In manibus
tollent te: ne (b) quando offendas ad
lapidem pedem tuum. 13 Super [d]
aspidem, & basiliscum (i) ambula-
bis: & conculcabis leonem, & dra-
conem. 14 Quoniam in me spera-
vit; et eruam eum: protegam eum,
quoniam cognovit nomen meum.
15 (k) Invocabit me, & ego [e] exau-
diam eum: cum ipso sum in [f] tri-
bulatione: & eximam eum, & glo-
rificabo eum. 16 Longitudine die-
rum replebo eum: & ostendam illi
salutare meum.

M.S. Æthiop. Pock. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: In seculum seculorum. Amen & Amen.

Pſalmus Cantici In die Sabbati. XCI.

1 BOnum est confiteri Domino, &
2 psallere (a) nomini tuo Altissi-
me. 2 Ad annuntiandum manè mi-
3 sericordiam tuam, & veritatem
tuam per noctem. 3 In decachordo
4 psalterio, cum cantico in cithara.
5 4 Quia delectásti me, Domine, in fa-
ctura tua: & in operibus manuum
6 tuarum exultabo. 5 Quàm magni-
cata sunt opera tua, Domine: nimis
7 (b) profundæ factæ sunt cogitatio-
nes tuæ. 6 Vir imprudens non co-
gnoscet: & [a] stultus non intelliget
8 hæc. 7 Cùm exorti fuerint peccato-
res sicut fœnum, & (c) apparuerint
omnes, qui operantur iniquitatem:
9 ut intereant in seculum seculi:
Tu autem Altissimus in æternũ, Do-
10 mine. 9 (d) Quoniã ecce inimici tui
peribunt: & dispergentur omnes qui
11 operantur iniquitatem. 10 Et exal-
tabitur, sicut unicornis, cornu meum:
& [b] senectus mea in (e) miseri-
12 cordia pingui. 11 Et (f) respexit o-
culus meus in inimicis meis: & in
eis qui insurgunt in me malignantibus,
audiet auris mea. 12 Justus sicut
13 palma, florebit: velut cedrus,
quæ in Libano est, multiplicabitur.
13 (g) Plantati in domo Domini, in
14 atriis Dei nostri florebunt. 14 (h)
[c] Tunc multiplicabuntur in senectu
15 uberi: & (i) tranquilli erunt, 15 ut
16 annuntient: Quoniam rectus Domi-
nus [d] Deus (k) meus: & non est
iniquitas in eo.

Versio ÆTHIOPICA.

10 ወይቀርብ: እኵይ: ኀቤከ::ወለ.ይበውእ: መ
11 ቅሠፍት : ቤተከ::=> እስመ: ለመላእክቲ
12 ሁ: ይሌዝዞሙ: በእንቲኣከ::ከመ: ይዕቀቡ
13 ከ: በእጎሁ ፡ ፋናዊከ::=> ወበእደወ: ፆነ
14 ለሌኦከ::ከመ: ሊትትዐቀፎ: በእብኒ: እግረ
ከ::=> ሳዕለ: ተሰሎ: ወከይሲ: ትጸዓነ:: 15
ወትከይድ : ለእበሳ : ወከይሲኦ::=> እስመ:
ብዖ:ተወከለ: ለድኅኖ::ወእከይድኖ : እስመ: 16
ለእመረ : ስሞየ::=> ይጸውዐኒ : ወእሰጠ
ዎ::ሀሎኩ : ምስለሁ: ለመ: ምኑደቤሁ::
ለድኅኖ : ወእሴብሖ::=> ለነፃኖ : ምዋዕ
ል:ለጸገቦ::ወእናለቦ:ለድኅኖትዮ::=>
ሰብሕት: ለእብ : ወወልድ : ወመንፈሰ: ቅዱ
ስ::ለዓለመ: ዓለመ:እሜኑ: ወእሜኑ::=>

መዝሙር:መሣቢት:በዕለተ:ሰንበት::

1 ጎለ ይኄይስ:ተአመኖ:በእግዚአብሔር::ወ
2 ዘመሮ: ለስመከ : ልዑል::=> ወነጊረ : በ
3 ጽባሕ : መሕረትከ :: ወጽድቅከሂ : በሌሊ
4 ት::=> በዘ:ዐሠርቱ: ለወታሪሁ: መዝሙ
5 ር:ሣሣቢት: ወመሳንቆ::=> እስመ : ለስተ
6 ፈሠሕከኒ:እግዚአ:በመግባሪከ::ወእትሐሠ
7 ይ:በግብረ : እደዊከ::=> ኅቅ: ዐቢይ:ግብ
8 ናከ : እግዚኦ::ወፈድፈደ : ዕምቅ : ሐሳ
9 ንከ::=> ብእሲ:አብድ:ኢያለመር::ወዘአ
10 ልበ: ልበ: ኢይሐውቅ : ለዝንቱ:: ኅበ:ደበ
11 ቀሉ : ኀጥኣኑ : ከመ: ሣዕር::ወይዘርጹ:
12 ኵሎሙ: ገበርተ: ዐመፃ::=> ከመ: ይሠር
13 ፀው: ለዓለመ: ዓለመ::ወእኁተሰ: ልዑል:ለ
14 ዓለመ: እግዚኦ::=> እስመ : ናሁ : ጸላእ
15 ትከ: ይትሰጥሉ::ወይዘእው: ኵሎሙ: ገ
16 በርተ: ዐመፃ::=> ወይትሐዐል: ቀርኑየ:ከ
ሙ: ዘአሐዲ : ቀርኑ::ይጠልል : በቅብአ:
ሲበትየ::=> ወርአየት : ዐይየ: በጸባእት
የ:: ወሰመዐት: እዝነየ:ዲቤሁሙ: ለእኩያ
ን:እለ: ቆሙ: ሳዕሊየ::=> ጻድቅሰ:ከመ:
በቅልት: ይፈሪ::ወይበዝሃ : ከመ: ዘግበ:ዘ
ሊባኖስ::=> ትኩሳኑ: እውንቱ: ወትተ:ቤ
ተ: እግዚአብሔር::ወይበቍሉ : ወትተ: ዐ
ጸዳ: ለእመሰክኑ::=> ወእተ : ኢሚረ:ይ
በዝኁ : በርስእኑ : ኅሳል::ወይከውኑ:ዕፈ
ፈኑ::=> ወይነግሩ: ከመ: ጻድቅ: እግዚእ
ብሔር : እመሰክኑ :: ወለልቦ : ዐመፃ : በተ
ቤሁ::=>

INTERP. ÆTHIOP. [c] Et accedet ad te malum: sed [d] supum & draconem equitabis: [e] respondebo ei: [f] tribulatione ejus: PSAL. XCI. [a] excors non [b] impinguabitur in oleo quietis meæ. [c] In illo die multiplicabuntur [d] Deus noster:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * لَا يَأْتِي عَلَيْكَ الشَّرُّ * وَلَا تَدْنُوا ضَرْبَةٌ مِنْ مَسْكَنِكَ * لِأَنَّهُ يُوصِي مَلَائِكَتَهُ مِنْ أَجْلِكَ
11 لِكَيْ يَحْفَظُوكَ فِي جَمِيعِ طُرُقِكَ * وَعَلَى أَيْدِيهِمْ يَحْمِلُونَكَ * لِئَلَّا تَعْثُرَ بِحَجَرٍ رِجْلُكَ * تَطَأُ
12 عَلَى الْأَفْعَى وَالْحَيَّةِ الْجَرَّارَةِ * وَيَدُوسُ الْأَسَدَ وَالتِّنِّينَ * لِأَنَّهُ إِيَّايَ رَجَا فَأُخَلِّصُهُ * وَأَسْتُرُ لِأَنَّهُ
13 عَرَفَ اسْمِي * يَدْعُونِي فَأُجِيبُهُ * أَنَا أَكُونُ مَعَهُ فِي الشِّدَّةِ * أُنْقِذُهُ وَأُمَجِّدُهُ * وَأُشْبِعُهُ طُولَ
14 الْأَيَّامِ وَأُرِيهِ خَلَاصِي * اَلْلَّلُويَا *

PSAL. XCI.
Davidis. Canticum diei Sabbathi.
Et num. ver. 19.

1 * اَلْمَزْمُورُ الْحَادِي وَالتِّسْعُونَ * لِدَاوُدَ * تُسْبِحُهُ يَوْمَ السَّبْتِ وَعَدَدُهُ * كَطَ * اسْتَيْقِنْ *
2 * جَيِّدٌ هُوَ الشُّكْرُ لِلرَّبِّ * وَالتَّرْتِيلُ لِاسْمِكَ أَيُّهَا الْعَالِي * لِكَيْ تُخْبِرَ فِي الْغَدَوَاتِ بِرَحْمَتِكَ * وَفِي
3 اللَّيَالِي بِحَقِّكَ * بِمِزْمَارِ ذِي عَشْرٍ أَوْتَارٍ * مَعَ تَسْبِيحٍ وَبِيَانٍ * لِأَنَّكَ أَفْرَحْتَنِي يَا رَبُّ بِصُنْعِكَ
4 وَبِأَعْمَالِ يَدَيْكَ أَسْتَبْشِرُ * يَا رَبُّ مَا أَعْظَمَ أَعْمَالَكَ * وَأَفْكَارُكَ عُمْقُ جِدًّا * اَلرَّجُلُ الْجَاهِلُ لَا يَعْلَمُ *
5 وَعَدِيمُ الْفَهْمِ لَا يَفْهَمُ هَذِهِ * عِنْدَمَا تُشْرِقُ الْخَطَاةُ مِثْلَ الْعُشْبِ وَتُشْرِقُ عَامِلُوا الْإِثْمِ * هُنَاكَ
6 يُسَاصَلُونَ إِلَى الْأَبَدِ * أَنْتَ الرَّبُّ الْمُتَعَالِي إِلَى أَبَدِ الْآبَادِ * إِنَّهُ هَا هُوَذَا أَعْدَاؤُكَ يَا رَبُّ *
7 إِنَّهُ هَا هُوَذَا أَعْدَاؤُكَ يَهْلِكُونَ * وَجَمِيعُ عَامِلِي الْإِثْمِ يُبَدَّدُونَ * وَيُعْلُو فَرْنِي كَوَحِيدِ الْقَرْنِ *
8 وَيُسْكَوْحِي فِي دُهْنٍ دَسِمٍ * وَيُعْرِ عَيْنَايَ بِأَعْدَائِي * وَسَمْعُ أُذُنِي فِي الْقَائِمِينَ عَلَيَّ صَانِعِي الشَّرِّ *
9 اَلْبَارُّ يَعْلُو مِثْلَ النَّخْلَةِ * وَيَكْثُرُ مِثْلَ أَرْزِ لُبْنَانَ * مَغْرُوسُونَ فِي بَيْتِ الرَّبِّ * وَمُزْهِرُونَ فِي دِيَارِ
10 بَيْتِ إِلَهِنَا * حَتَّى يَكْثُرُونَ فِي شَيْخُوخَةٍ دَسِمَةٍ * وَيَكُونُونَ أَجْسَادُهُمْ نِعَمًا * لِيُخْبِرُوا أَنَّ الرَّبَّ
11 إِلَهُنَا عَادِلٌ * وَلَيْسَ عِنْدَهُ ظُلْمٌ * اَلْلَّلُويَا *

10 Non accedet ad te malum, & non accedet flagellum ad habitationem tuam. 11 Quoniã ipse mandabit angelis suis de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis; 12 Et super manus suas portabunt te, ut non offendat in lapide pes tuus. 13 Calcabis aspidem & basiliscum, et comprimes leonem et draconem. 14 Quoniam ipse me speravit, liberabo eum: et protegam eum, quoniam ipse cognovit nomen meum. 15 Invocabit me, et exaudiam eum: ego ero cum ipso in tribulatione: Liberabo eum, & glorificabo eum. 16 Et saturabo eum longitudine dierum, & ostendam illi salutem meam. Alleluja.

1 Mirmor Cantici Davidis, Sabbathi. Et numeratur 19. 2 Bona est gratiarum actio Domino, & psalmodia nomini tuo, O Altissime. 3 Et enarremus in matutinis misericordiam tuam, & in noctibus veritatem tuam, 4 Cum psalterio decem chordarum, cum laude & cithara. 5 Quoniam lætificásti me, O Domine, præclaris operibus tuis, & factis manuum tuarum gaudebo. 6 O Domine, quàm magna sunt opera tua! & cogitationes tuæ profundæ factæ sunt nimis. 7 Vir ignorans non cognoscit, et expers judicio non intelligit hæc. 8 Quum exorti fuerint peccatores tanquam herba, et apparuerint operantes iniquitatem, illi eo eradicabuntur in æternum. 9 Tu es Dominus exaltatus in seculum seculi. 10 Nam ecce inimici tui, O Domine, nam ecce inimici tui dispergentur, & omnes operantes iniquitatem interibunt; 11 Et extollitur cornu meum sicut unicornis, & senectus mea in unguento suavi. 12 Et quiescent oculi mei in hostibus meis, & audiet auris mea de insultantibus mihi, auctoribus sceleris. 13 Justus evehetur in altum sicut palma, et multiplicabitur sicut cedri Libani. 14 Plantati in domo Domini, & florentes in atriis domũs Dei nostri, Tunc crescent in 15 senectute jucunda, erit que sedulitas eorũ optima. 16 Ut annuntient Dominum Deum nostrum esse justum, & nullam esse apud eum iniquitatem. Alleluja.

תהלים : צג צד

PSAL. XCIII. צג

se accinxit, fortitudinem Dominus induit , induit *celsitudinem* ; regnavit Dominus

1 יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר
seculo à : *tunc* ex tuum solium Paratum .*mutet* ne *orbis formabitur* etiam

2 אף־תכון תבל בל־תמוט : נכון כסאך מאז מעולם
: *fluvios voccm* flumina elevaverunt ; Domine flumina Elevaverunt .tu

3 אתה : נשאו נהרות׳ יהוה נשאו נהרות קולם
potentium , multarum aquarum *vocibus Præ* .*suam illisionem* flumina elevabunt

4 ישאו נהרות דכים : מקלות׳ מים רבים אדירים
,valde sunt fidelia tua Testimonia .Dominus excelso in *potens* : maris *procellarum*

5 משברי־ים אדיר במרום יהוה : עדתיך׳ נאמנו מאד
.dierum longitudinem in Domine : sanctitas est decora tua domui

לביתך נאוה־קדש יהוה לארך ימים :

PSAL. XCIV. צד

: terram judicans te Eleva .*irradia* ultionum Deus , Domine ultionum Deus

1 אל־נקמות יהוה אל נקמות הופיע : הנשא שפט הארץ
-usque ? Domine impii quo---Usque .superbis *super* retributionem redde

2 השב גמול על־גאים : עד־מתי רשעים׳ יהוה עד־
omnes *so prædicabunt* : *dicunt* loquentur : *fluent* ?exultabunt impii quo

3 מתי רשעים יעלוו : יביעו ידברו עתק יתאמרו כל־
tuam hæreditatem & : conterent Domine tuum Populum *iniquitatis* operarii

4 פעלי און : עמך יהוה ידכאו ונחלתך
.occident pupillos & : interficient peregrinum & Viduam .afflignt

5 יענו : אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו :
Intelligite .Jaiacob Deus intelliget non & :*Jah* videbit non , dixerunt Et

6 ויאמרו לא יראה־יה ולא יבין אלהי יעקב : בינו
aurem plantans Nónne ? *intelligetis quando* fatui & : populo in stulti

7 בערים בעם וכסילים מתי תשכילו : הנטע אזן
nónne gentes corripiens Nónne ?aspiciet non oculum formans an : audiet non

8 הלא ישמע אם־יצר עין הלא יביט : היסר גוים הלא
cogitationes *sciens* Dominus ? scientiam hominem *docens* ipse ? arguet

9 יוכיח המלמד אדם דעת : יהוה ידע מחשבות
: *Jah eum* erudieris quem *viri Felicitates* .*vanitas ipse* quoniam : hominum

10 אדם כי־הבה הבל : אשרי הגבר אשר־תיסרנו יה
fodiatur donec : mali diebus à *ei præstandum* quietem *Ad* .*eum* docueris *tus lege* & &

11 ומתורתך תלמדנו : להשקיט לו מימי רע עד יכרה
suam hæreditatē & :*suum* populū Dominus derelinquet non Quia .*fovea* impio

12 לרשע שחת : כי לא־יטש יהוה עמו ונחלתו
omnes illud post &:judicium revertetur justitiam ad usque Quia .derelinquet non

13 לא יעזב : כי־עד־צדק ישוב משפט ואחריו כל־
cum mihi stabit quis?malignantibus cum mihi consurget Quis .corde recti

14 ישרי־לב : מי־יקום לי עם־מרעים מי־יתיצב לי עם־
habitāsset *parum quasi* : mihi *auxilium* Dominus Nisi ? *iniquitatis* operariis

15 פעלי און : . לולי יהוה עזרתה לי כמעט שכנה
.mea anima *silentium*

דומה נפשי :

תרגום TARGUM.

צג

1 יי מליך גיותנותא אלבש אלבש יי עושנא
2 ואודרי לחוד תקיף תבל דלא תזדעזע : מתקן
3 כורסיך מן קדמין מן עלמא את אלהא :
4 זקיפין נהרותא יי זקיפין נהרותא קלהון
5 בשירתא יקבלון נהרותא אנר שבחיהון : מן
6 קלן דמיין סגיעין משבחיא תבירי ים תא רבא
7 משבח בשמי מרומא דיי : מהדיוחך קשטין
לחדא לבית מקדשך יאין וקדישין יי לאורכות
יומין :

צד

1 אלהא מרי פורענותא יי אלהא מרי פורענותא
2 הופע : אתנטל דין ארעא אתיב גומלא בישא
3 על גיותניא : עד אימתי רשיעיא יי עד אימתי
4 רשיעיא יתבון בשלותא : יבועון וימללון
5 גדופין אמרין מלין דקלנא כל עבדי שקר :
6 עמך יי שודפון ואחסנתך ומסכנון : ארמלתא
7 וגיורא יקטלון ויתמי יתרחון : ואמרו לא
8 יחמי יה ולא יתבין אלהא דיעקב : אתבוננו
דשטין בעמא וכסילאי אימתי תשכילון :
9 האמשר די נציב אודנא הלא שמיע אולפנא
10 אין אפשר די ברא עינא ולא אסתכל
באורייתא : האמשר דיהב אוריתא לעמיה
11 וכד יחבון הלא יתנכחון הלא יי אליף
לאדם קדמי מנדעא : קדם יי ידיען מחשבת
12 בני נשא ארום הנון למא : טב לגברא
13 די תכסנניה יה ומן אוריתך תאלפניה : לשדכא
ליום מן יומי בישא עד דיתכרי לרשיעא שוחה :
14 ארום לא ינטוש יי עמיה ואחסנתיה לא
15 ישבוק : ארום עד צדקתא יתוב דינא ובתריוי
יתפרקון כל תריצי לבא : מן יקום לי לאגרא
16 קרבא עם מבאשין מן יתיתר לי למצי עם
17 עבדי שקר : אלולי יי סעיד לי כזעיר שרת
בשתיקותא נפשי :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

PSAL. XCIII.

Davidis. De ministerio Domini. Vers. 14.

1 Dominus regnavit, & decorem indutus est : indutus est Dominus fortitudine, & corroboratus est : firmavítque orbem ne moveatur. Stabile est solium tuum ab antiquo, & ab æterno tu es. Extulerunt se flumina Domine, extulerunt flumina strepitum suum, extulerunt se flumina cum puritate, Plusquam sonitus aquarum multarum. Immensi quidem sunt fluctus maris : at gloriosissimus in excelsis Dominus. Et testimonia tua maximè fidelia : domúmque tuam decet sanctitas, Domine, in longitudinem dierum.

PSAL. XCIV.

Davidis. De cœtu Corah & Dathan & Abirom. Spiritualiter verò de persequutione adversùs Ecclesiam. Versus 47.

1 Deus ultor Domine, Deus ultor appare : Effer te judex terræ, & redde retributionem his qui se ostentant. Usquequò impii 3 Domine, usquequò impii gloriabuntur. Et 4 eructabunt ac loquentur scelus, dicéntque omnes operantes iniquitatem ? Qui humiliaverunt populum tuum Domine, & hæreditatem tuam in servitutem redegerunt : Viduas 6 & incolas interfecerunt, atq; pupillos trucidârunt: Dixerúntque, Non videt Domin', nec 7 intelligit Deus Jacob. Intelligite stolidi in 8 populo: stulti, quousque demū non sapietis ? Is qui plantavit aures, an non audit ? ille qui 9 creavit oculos, nónne percipit ? Is qui castigat gentes, an non arguit, is qui docet hominem scientiam ? Dñs scit cogitationes hominum, quoniam vapor ipsi sunt. Beatus homo 12 quem corripies tu Dñe, & de lege tua docebis, Tranquillúmq; reddes à diebus malis, donec fodiatur impiis fovea. Non enim deseret 14 Dominus populū suum, & hæreditatem suam minimè destituet. Nam post justum redit judiciū, & post ipsum omnes recti corde. Quis 16 consurget mihi contra malos, & quis se parabit mihi adversùs operantes flagitium? Absque Domino qui fuit mihi adjutor, brevi habitâsset anima mea in afflictione.

Versio VULG. LAT.

Laus Cantici ipsi David in die ante Sabbatum, quando fundata est terra.

XCII.

1 DOmin' regnavit, decorem indut' est: indutus est Dñs fortitudinem, & præcinxit se. Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur.
2 Parata sedes tua ex tunc: à seculo tu
3 es. Elevaverant flumina, Domine: e-
4 levaverunt flumina vocem suam. Ele-
5 vaverunt flumina fluctus suos, A voci-
bus aquarum multarum. Mirabiles ela-
6 tiones maris, mirabilis in altis Domi-
nus. Testimonia tua credibilia facta
sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierũ.

Psalmus ipsi David, Quartâ Sabbati. XCIII.

1 DEus ultionum Dominus: Deus ul-
2 tionum liberè egit. Exaltare qui
judicas terram: redde retributionem
3 superbis. Usquequò peccatores, Domi-
ne, usquequò peccatores gloriabũtur?
4 Effabuntur, & loquentur iniquitatem:
loquentur omnes, qui operantur inju-
5 stitiam? Populũ tuum, Domine, humi-
liaverunt: & hæreditatem tuam vexa-
6 verunt. Viduam & advenam interfe-
7 cerunt: & pupillos occiderunt. Et di-
xerunt; Non videbit Dominus, nec in-
8 telliget Deus Jacob. Intelligite insipi-
entes in populo: & stulti aliquando
9 sapite. Qui plantavit aurem, non au-
10 diet? aut qui finxit oculum, non consi-
derat? Qui corripit gentes, non arguet:
11 qui docet hominem scientiam? Domi-
nus scit cogitationes hominum, quoniã
12 vanæ sunt. Beatus homo, quem tu eru-
dieris, Domine, & de lege tua docueris
13 eum: Ut mitiges ei à diebus malis: do-
14 nec fodiatur peccatori fovea. Quia
non repellet Dominus plebem suam:
& hæreditatẽ suam non derelinquet.
15 Quoadusque justitia convertatur in ju-
dicium: et qui juxta illã omnes qui recto
16 sunt corde. Quis consurget mihi ad-
versùs malignantes? aut quis stabit me.
17 cũ adversùs operantes iniquitatem? Nisi quia Dominus adjuvit me: paulominùs habitâsset in inferno anima mea.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ (a) σαββάτου, ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, ᾨδὴ ψάλσεως τῷ Δαυίδ. ΚΒʹ.

1 † Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· † κύριος ἐνεδύσατο δύναμιν καὶ ἐζώσατο·
2 † καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. † Ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε,
3 † ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σύ εἶ. † Ἐπῆραν οἱ ποταμοί
4 κύριε, † ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν, † (β) Ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. † θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης·
5 † θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. † Τὰ μαρτύριά σου πιστώθησαν σφόδρα. † τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε, † εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

MS.A. (a) σαββάτου, (β) † ἀφῶσιν οἱ πόλεμοι ὑπηρέται αὐτῶν, Ἀπὸ φωνῶν

Ψαλμὸς (a) τῷ Δαυὶδ τετάρτῃ σαββάτου. ΚΓʹ.

1 † Θεὸς ὁ ἐκδικήσεων κύριος, † (c) ὁ θεὸς ὁ ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο. † Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, † ἀπόδοσ ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις.
4 † Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε, † ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; † Φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, † λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. † Τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, † καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν. † Χήραν καὶ πάροικον ἀπέκτειναν, † καὶ πορφυρίσαντο ἐφόνευσαν. † Καὶ εἶπαν, Οὐκ ὄψεται κύριος, † οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς τοῦ Ἰακώβ. † Σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, † καὶ μωροὶ, ποτὲ φρονήσατε. † Ὁ φυτεύσας τὸ ὦς, οὐχὶ ἀκούει; † ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν, οὐχὶ ἐπιβλέπει; † Ὁ παιδεύων ἄνθρωπον γνῶσιν; † Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. † Μακάριος (b) ὁ ἄνθρωπος ὃν ἂν σὺ παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν· † τοῦ πραΰναι αὐτῷ ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, † ἕως οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. † Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει, † Ἕως οὗ δικαιοσύνη εἰς κρίσιν, † καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ (β) πονηρευομένους, † ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; † Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι, † παραχρὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου.

MS.A. (a) ᾠδὴ τῷ Δαυὶδ (b) θεὸς (c) ἄνθρωπον ὃν ἂν παιδεύσῃς (d) ὑπηρέτῃ (β) πονηρευομένοις,

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

In die (a) [a] ante Sabbatum, quando fundata eſt terra, laus Cantici ipſi David. XCII.

1 DOminus regnavit, decorem in-
duit: induit Dominus fortitu-
dinem, & præcinxit ſe. 2 Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur. 3 Parata ſedes tua [b] ex tunc: à ſeculo tu es. 4 Elevaverunt flumina, Domine: elevaverunt flumina voces (b) ſuas: 5 A vocibus aquarum multarũ. 6 Mirabiles elationes maris, (c) mirabilis in excelſis Dominus. 7 Teſtimonia tua (d) credita facta ſunt nimis: domum tuam decet [e] ſanctificatio, Domine, in longitudinem dierum.

Pſalmus (a) ipſi David quartâ Sabbati. XCIII.

1 DEus ultionum Dominus, Deus
ultionum (b) fidenter egit.
2 Exaltare, qui judicas terrã, redde
retributionem ſuperbis. 3 Uſquequò
peccatores, Dñe, uſquequò peccatores
4 (c) Effabuntur, & lo-
quentur iniquitatẽ: loquẽtur omnes,
qui operantur injuſtitiam. 5 Populum
tuum, Domine, humiliaverunt: & hæ-
reditatem tuam vexaverunt. 6 (d)
Viduam & pupillum interfecerunt, &
proſelytum occiderunt. 7 Et di-
xerunt, Non videbit Dominus: ne-
que intelliget Deus Jacob. 8 [a]
Intelligite nunc inſipientes in populo:
& ſtulti aliquando ſapite. 9 Qui
finxit auriẽ, non audit? aut qui
finxit oculũ, non conſiderat? 10 Qui
erudit gentes, non arguet: qui docet
hominem ſcientiam? 11 Dominus
ſcit [b] cogitationes hominum, quo-
niam vanæ ſunt. 12 Beatus homo,
quem tu erudieris, Domine, & ex
lege tua docueris [c] eum. 13 Ut mi-
tiges eum à diebus malis: donec fo-
diatur [d] peccatori fovea. 14 Quia
non repellet Dominus plebem ſuam:
& hæreditatem ſuam non derelin-
quet. 15 (e) Quoaduſque juſtitia
convertatur [e] in judicium, & [f]
juxta illam, omnes qui recto ſunt
corde. DIAPSALMA. 16 Quis (f)
exurget mihi adverſùs malignantes?
aut quis ſtabit mecum adverſùs o-
perantes iniquitatem? 17 Niſi, quia
Dominus adjuvit me; paulominùs
habitaſſet in inferno anima mea.

Verſio ÆTHIOPICA.

በዕለተ:ሰንበት:ለመ:ሳድጊተ:መድር: ስብሰተ:ማኅሌት:ዘዘዋት::

3ᎩᎷ ᎠᏎᏃᏍᏕᏅᏍᏗᏍᏕᏒᏃᏱ

תהלים : צה צ

18 אם־אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני :
19 ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי :
20 היחברך כסא הוות יצר עמל עלי־חק :
21 יגודו על־נפש צדיק ודם נקי ירשיעו :
22 ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי :
23 וישב עליהם את־אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו :

PSAL. XCV. צה

1 לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו :
2 נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו :
3 כי אל גדול יהוה ומלך גדול על־כל־אלהים :
4 אשר בידו מחקרי־ארץ ותועפות הרים לו :
5 אשר־לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו :
6 באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני־יהוה עשנו :
7 כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם־בקלו תשמעו :
8 אל־תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר :
9 אשר נסוני אבותיכם בחנוני גם־ראו פעלי :
10 ארבעים שנה אקוט בדור ואמר עם תעי לבב הם והם לא־ידעו דרכי :
11 אשר נשבעתי באפי אם־יבאון אל־מנוחתי :

PSAL. XCVI. צו

1 שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל־הארץ :
2 שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום־ליום ישועתו :
3 ספרו בגוים כבודו בכל־העמים נפלאותיו :
4 כי־גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא על־כל־אלהים :

תרגום TARGUM.

18 אין אמרית אתמוטטא רגלי טובך יי יסעיד :
19 יתי : בסגיעי מחשבתא בגוי ניחומיך יפרגנון :
20 נפשי : האכפשר דיתחבר עמך כורסי שקרא :
21 ברית לעותא היתעתד עלי קים : יכנשון :
22 בישן על נפשא דצדיקא ואדמא זכי יחיבון :
23 דין דקטול : ויהי יי לי לסעיד ואלהי לתקוף :
רוחצני : ואתיב עליהון ית שקריהון ובבישתהון
יבטרינון יבטרנון יי אלהנא :

צה

1 אתון נשבח קדם יי נבב קדם תקיף פורקנא :
2 נקדם אפוי בתודתא בתושבחיא נבב קדמוי :
3 ארום אלהא רבא יי ומלכא רבא על כל
4 אלהא : די בידיה תהלין כשפושין דארעא
5 ותוקפי רום טוריא די ליה : די ליה יבא והוא
6 עבד יתיה ויבשתא אידוי בריאו : אתון נסגוד
7 ונתכנח נחמוט קדם יי דעביד יתנא : ארום
הוא אלהנא ואנחנא עמיה ואן רעית אידיה
8 וטמא דין אם במימריה תקבלון : לא תקשון
לבכון היך במצותא היך יומא דנסיתון אלהא
9 במדברא : די נסיאו יתי אבהתכון בחנו
10 יתי לחוד חמין עובדי : ארבעין שנין מאסית
בדרא במדברא ואמרית עמא דטעותא
11 בלבהון הנון ואנון לא ידעו ארחי : דקימית
בתקוף רוגזי אם ילון לניח בית מקדשי :

צו

1 שבחו קדם יי תושבחתא חדתא שבחו
אנגלי מרומא שבחו קדם יי כל צדיקי
2 ארעא : שבחו קדם יי בריכו שמיה בשרון
3 מיומא ליומא פורקניה : אשתעיו בעממיא
4 איקריה בכל עממיא פרישותיה : ארום
רב יי ומשבח לחדא דרחיל הוא על כל
אלהיא :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 Si dixi: Motus eſt pes meus, miſericordia tua Domine adjuvabit me.
19 In multitudine cogitationum quæ intra me ſunt, conſolationes tuæ oblectabunt animam meam.
20 An poſſibile eſt ut adhæreat tibi ſedes mendacii: figmentum pravitatis numquam ſtabit in ſtatuto?
21 Coacervabunt mala adverſus animam juſti, & ſanguinem innocentem condemnabunt *judicio mortis*.
22 Et erit Dominus auxiliator mihi, & Deus meus in fortitudinem fiduciæ meæ.
23 Et reddet illis mendacia eorum, & in malignitate eorum perdet eos; perdet eos Dominus Deus noſter.

PSAL. XCV.

1 VEnite, laudes dicamus coram Domino, jubilemus coram fortiſſimo redemptionis noſtræ.
2 Præveniamus faciem ejus in confeſſione, in canticis jubilemus coram eo.
3 Quoniam Deus magnus Dominus, & rex
4 magnus ſuper *omnem deum*. Quoniam à
5 manu ejus pendent penetralia terræ, & robora ſublimitatis montium ipſius ſunt.
6 Quoniam ipſi⁹ eſt mare & ipſe fecit illud: & aridam manus ejus creaverunt.
7 Venite adoremus & procidam⁹ genu flectamus coram Dño qui fecit nos. Quoniam ipſe
8 eſt Deus noſter, & nos popul⁹ ejus, & oves paſcuæ manus ejus. Die iſto ſi Verbum ejus receperitis,
9 Ne indureris corda veſtra ſicut in contentione, ſicut die qua tentaſtis Deum in deſerto:
10 Quoniam tentaverunt me patres veſtri; probaverunt me, etiam *viderunt* opera mea. Quadraginta annis
11 aſpernatus ſum generationem deſerti: & dixi; Populus eſt quorum idola ſunt in corde eorum, & ipſi non cognoverunt vias meas. Quibus juravi in vehementia furoris mei, ſi introibunt in requiem domus ſanctuarii mei.

PSAL. XCVI.

1 CAntate coram Dño canticum novum, *cantate* angeli excelſi: laudate coram
2 Domino omnes juſti terræ. Laudate coram Domino, benedicite nomini ejus, annunciate de die in diem redemptionem ejus.
3 Narrate in populis gloriam ejus, in omnibus populis mirabilia ejus.
4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus ſuper omnes deos.

Ego dixeram, Lapſi ſunt pedes mei: at bonitas tua Domine ſuffulſit me;
19 In multitudine dolorum cordis mei, conſolationes tuæ liberaverunt animam meam.
20 Non aſſociabitur tibi ſolium ſceleratorum, qui compegerunt
21 iniquitatem contra legem tuam: Et tendunt ad capiendam animam juſti; & ſanguinem innocentis condemnant.
22 Et factus eſt mihi Dominus roborator, Deus fortiſſimus, atq; adjutor.
23 Retorſit in eos iniquitatem ipſorum, & in malitiis illorum ſilere fecit illos: ſilere fecit eos Dominus Deus.

PSAL. XCV.

Davidis. Ad literam. Quum tranſivit populus per Jordanem: & innuit in eo deſperationem Judæorum. Tædet me generationis hujus. Sicut juravi in ira mea. Verſ. 26.

1 VEnite, laudemus Dominum, & canamus
2 Deo noſtro ſervatori: Præveniamus faciem ejus gratiarum actione, & pſalmis gloriſicemus eum;
3 Quoniam Deus eſt magnus Do-
4 minus, rex maximus ſuper omnes Deos:
5 Cujus in manibus ſunt fundamenta terræ & vertex montium: Ipſius eſt mare, & ipſe fecit il-
6 lud, & aridam manus ejus finxerunt.
7 Venite procumbamus & adoremus eum, atq; benedicamus Dominum qui fecit nos. Nam ipſe eſt
8 Deus noſter, & nos populus ejus, & oves paſcuæ illius. Hodie ſi vocem ejus audieritis,
9 Ne obduretis corda veſtra ad provocandam iram ipſius ut exaſperatores: & ſicut die tentationis quæ in deſerto, Quâ tentaverunt me
10 patres veſtri, & explorârunt, viderunt opera mea. Quadraginta annis. Tædio mihi fuit generatio illa: & dixi, Popul⁹ eſt quorſi aberrat
11 cor, & iſti non cognoverunt vias meas. Ut juravi in ira mea, non ingredientur in requiem meam.

PSAL. XCVI.

Davidis. Prophetia de adventu Chriſti; & vocatione gentium credentium in eo. Verſ. 29.

1 CAnite Dño canticum novum, canite Domino omnis terra:
2 Canite Dño & benedicite nomini ejus, prædicate de die in diem
3 ſalutem ejus: Narrate inter gentes gloriâ ejus,
4 & inter omnes populos facta ipſius; Quoniam magnus eſt Dominus noſter & glorioſus valdé, atque tremendus præ omnibus diis.

Versio VULG. LAT.

18 Si dicebam, Motus est pes meus: mi-
19 sericordia tua, Dñe, adjuvabat me. Se-
cundũ multitudinẽ dolorũ meorum in
corde meo, consolationes tuæ lætifica-
20 verunt animã meã. Numquid adhæret
tibi sedes iniquitatis: qui fingis labo-
21 rem in præcepto? Captabunt in animã
justi: & sanguinẽ innocentẽ condem-
22 nabunt. Et factus est mihi Dominus in
refugiũ, & Deus meꝰ in adjutoriũ spei
23 meæ. Et reddet illis iniquitatem ipso-
rum: & in malitia eorũ disperdet eos:
disperdet illos Dominus Deus noster.

Laus Cantici ipsi David. XCIV.

1 VEnite, exultemus Dño: jubilemus
2 Deo salutari nostro. Præoccupemꝰ
facié ejus in confessione: & in psalmis
3 jubilemus ei. Quoniã Deꝰ magnꝰ Dñs:
4 & rex magnꝰ super omnes deos. Quia
in manu ejꝰ sunt omnes fines terræ: &
5 altitudines montium ipsiꝰ sunt. Quo-
niam ipsiꝰ est mare, & ipse fecit illud:
6 & siccam manꝰ ejus formaverunt. Ve-
nite, adoremꝰ, & procidamꝰ: & plore-
7 mꝰ ante Dũm, qui fecit nos. Quia ipse
est Dñs Deꝰ noster: & nos populꝰ pa-
8 scuæ ejꝰ, & oves manꝰ ejus. Hodiè si
vocem ejꝰ audieritis, nolite obdurare
9 corda vestra, Sicut in irritatione secũ-
dùm diem tentationis in deserto: ubi
10 tentaverũt me patres vestri, probave-
rũt me, & viderũt opera mea. Quadra-
ginta annis offensus fui generationi illi,
11 & dixi; Semper hi errãt corde. Et isti
non cognoverunt vias meas: ut juravi
in ira mea; Si introibũt in requiẽ meã.

Canticum ipsi David.

1 Quando domus ædificabatur post
captivitatem. (1 Par. 16.) XCV.

1 CAntate Dño canticũ novũ: canta-
te Dño oĩs terra. Cãtate Dño, &
2 benedicite nomini ejꝰ: annuntiate de
3 die in diẽ salutare ejꝰ. Annũtiate inter
gẽtes gloriã ejꝰ, in omnibꝰ populis mi-
4 rabilia ejꝰ. Quoniã magnꝰ Dñs, & lau-
dabilis nimis: terribilis est sup oẽs de os.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

18 Εἰ ἔλεγον, Σεσάλευται ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύ-
19 ριε βοήθει μοι. † (γ) Κύριε κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀ-
δυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, † αἱ παρακλήσεις σου
20 (δ) ἠγάπησαν τὴν ψυχήν μου. † Μὴ (ε) συμπροσέκει σοι
θρόνος ἀνομίας, † ὁ πλάσσων κόπον (ζ) ἐπὶ
21 προστάγματι. † Θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, † καὶ
22 αἷμα ἀθῶον καταδικάσουσι. † Καὶ ἐγένετό μοι κύρι-
23 ος εἰς καταφυγήν, † καὶ ὁ θεός μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος
μου. † Καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς (η) τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, † καὶ τῇ τῶν
πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ. ϛʹ.

1 † Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, † ἀλαλάξω-
μεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. † Προφθά-
2 σωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, † καὶ
ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. † Ὅτι θεὸς μέγας
κύριος, καὶ βασιλεὺς μέγας (α) ἐπὶ πάσας τοὺς θεούς.
4 † Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, † Ὅτι ἐν τῇ
χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, † καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων
5 αὐτοῦ (β) ὅτου. † Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸς ἐ-
πόιησεν αὐτήν, † καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν.
6 † Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, † καὶ
(γ) κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς.
7 † Ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, † καὶ ἡμεῖς λαὸς νο-
8 μῆς αὐτοῦ, † καὶ πρόβατα (γ) χειρὸς αὐτοῦ. † Σήμερον
ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, † Μὴ σκληρύνητε
9 τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
† κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
† οὗ (γ) ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν· (δ) † ἐ-
δοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου. (ε) Τεσσαρακον-
τα ἔτη προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, † (ζ) καὶ εἶπα,
11 Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, † (η) καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνω-
σαν τὰς ὁδούς μου. † Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
(θ) † Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

1 (α) Ὅτι ὁ οἶκος (β) ᾠκοδομήθη μετὰ τὴν αἰχμα-
λωσίαν, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. ϛʹ.

1 † Ἄσατε τῷ κυρίῳ † ἆσμα καινόν, † ἄσατε τῷ
2 κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, † Ἄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογη-
σάτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, † εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ
3 ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ. † Ἀναγγείλατε ἐν τοῖς
ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, † ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ
4 θαυμάσια αὐτοῦ. † Ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς
σφόδρα, † φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

18 *Si dicebam; Motus est pes meus:*
misericordia tua, Domine, adjuvabat
me. 19 *Domine, secundùm multitu-*
dinem dolorum meorũ in corde meo,
consolationes tuæ (g) [g] *dilexerũt*
animam meam. 20 [h] *Numquid*
adhærebit tibi sedes iniquitatis,
(b) *formans laborem in præcepto?*
21 *Captabunt in animam justi: &*
sanguinem innocentẽ condemna-
bunt. 22 *Et factus est mihi Domi-*
nus in refugium: & Deus meus
[i] *in adjutorium spei meæ.* 23 *Et*
reddet illis [k] *iniquitatem ipsorum,*
(i) *et malitiam eorum: disperdet illos*
Dominus Deus noster.

Laus Cantici ipsi (a) David. XCIV.

1 *Venite, exultemus Domino: ju-*
bilemus [a] *Deo salutari no-*
stro. 2 *Præveniamus faciem ejus in*
confessione: & in psalmis jubilemus
ei. 3 *Quoniã Deus magnꝰ* [b] *Do-*
minus, & rex magnus super omnes
(b) *deos: quoniam non repellet*
Dominus plebem suam: 4 *Quoniam*
in manu ejus fines terræ: & alti-
tudines montium ipsius sunt. 5 *Quo-*
niam ipsius est mare, & ipse fecit
illud: & aridam manus ejus for-
maverunt. 6 *Venite, adoremus,* & 6
[c] *procidamus ei: & ploremus ante*
Dominum, qui fecit nos. 7 *Quoni-*
am ipse est Deus noster: nos autem
[d] *populus* (c) *pascuæ ejus, & oves*
manũs ejus. Hodiè si vocem ejus
8
audieritis, nolite obdurare corda
vestra, 8 *Sicut* [e] *in exacerbatione* 9
secundùm diem tentationis in deser-
to: 9 *ubi tentaverunt me patres ve-*
stri: (d) *probaverũt, & viderunt*
opera mea: 10 (e) *Quadraginta an-*
nis (f) [f] *offensus fui generationi il-*
li, & dixi; Semper errãt corde: 11 *Et*
ipsi non cognoverunt vias meas. (g)
Sicut juravi in ira mea, [g] *Si intro-*
ibunt in (h) *requiem meam.*

(a) Quando domus ædificabatur post captivitatem, (b) Canticum ipsi David. XCV.

1 *Cantate Domino canticum no-*
vum: Cantate Domino omnis
terra. 2 *Cantate Domino, benedicite*
nomen ejus: benè nuntiate de die in
3
diem salutare ejus. 3 *Annuntiate in*
gentibus gloriam ejꝰ, in omnibus po-
pulis mirabilia ejus. 4 *Quoniã ma-*
gnus Dominus, & [a] *laudabilis nimis:*
terribilis est super omnes deos.

Versio ÆTHIOPICA.

18 ወለሰ: እቤ: ድሳጸ: እገሪየ: በመሕረትከ: 18
እግዚኦ: ርድአኒ:::ይ እግዚኦ: በበመ: ብ 19
ዝኃኒ: ሕማሚ: ለልብየ:: ናዝዘትከ: ለከተፈ
ሠሪ: ለነፍስየ:::ይ ወኢይትቅመከ: ዋ 20
ኅበረ: ርመፃ::ዘይፈጥር: ጸሚ: ደበ: ትእዛ
ዝ:::ይ ወይትዕወዋ: ለነፍሰ: ጸድቅ::ወይ 21
ኴኑ: ደሙ: ኀጹሐ:::ይ ወኀፀፁ: እግዚኦ 22
ብሔር: ጸወዋ::ለመስኪየ: ወደድኣተተ
ስደየ:::ይ ወይፈድዮሙ: እግዚኦብሔር: 23
በከመ: እስዮሙ:: ወዖፀብፈሶሙ: እግዚኦ
ብሔር:ለመስክኒ:::ይ

ስብሐት:ማኅሌት:ዘደዊት::

30 ነዑ: ንትፈሣሕ: በእግዚኦብሔር:ወነ 1
የብብ:ለአመሳክነ:ቅመድኅኖ:::ይ ወነብ 2
ጸሕ:ቅድመ: ገጽ:በአሜኃ::ወበመዝሙር:
ነየብብ:ሎቱ:::ይ እስመ: አቢይ: ውእቱ: 3
እግዚኦብሔር: ለመስክነ::ወነጉሠ: ዐቢ
ይ: ውእቱ: ሳዕለ: ኵሉ: እግዳክት::እስ
ሙ: ሊያገድሥሙ: እግዚኦብሔር: ለሕዝ
ቡ:::ይ እስመ:ውስተ: ኀይሁ:አጽናፈ:ም 4
ድር::አደባር:ነዋይት: ዚአሁ:ውእቱ:::ይ
እስመ: እንቲአሁ: ይእቲ: ባሕር: ወውእቱ: 5
ፈጠራ::ወበየብስኒ: ጎደዋሁ:ገብረ:::ይ 6
ሠ:ነስገድ: ወንሣእይ: ሎቱ::ወነብኪ : ቅድ
መ:እግዚኦብሔር: ዘወፀቶ: ፈጠረነ::እስ
ሙ:ውእቱ: ለመስክነ:::ይ ወእስነሳ:ሕዝ 7
ቡ: ለባዕዐ: መርዔቱ::ዖሙ: ለእመ: ሰሚዕ
ክሙ: ቃሎ::ኢትጽኑዓ: ልበክሙ:::ይ ከ 8
መ:ለመ: ለመጊርሶ: በገደመ::ወከመ:ለመ
ክርሶ:::ይ ዘለመከረሂ: ለበዊክሙ::ወፈ 9
ተኑኒ: ወርእዩ: መግበርየ:::ይ ወለርብዐ: 10
ዓመተ : ተቀጥዕነዝሙ : ለይእቲ : ትውል
ድ::ወእቤ:ዘልፈ:ይእስት: ልበሙ:::ይ ወ 11
እሙንቱሰ : ኢያእመሩ : ፍናዊየ::በከመ:ሙ
ሐልኩ: በመዐትየ::ከመ : ኢይበውሑ: ውስ
ተ:ዕረፍትየ:::ይ

ዘለመ:ተሐንጸ:ቤት:ዘእስመደሣረ:
ፂዋዊ:ማኅሌት:ዘደዊት::

1 ንቤ ሰብሕሙ : ለእግዚኦብሔር : ስብሐተ:
ሕይት::ብብሕሙ : ለእግዚኦብሔር: ኵሉ:
ምድር:::ይ ሰብሕሙ : ለእግዚኦብሔር: 2
ወበርኩ : ለስሙ::ወተዘነወ: እመዕለት:ለ
ድኅኖቶ:::ይ ወንግርሙ: ለአሕዛብ: ስ 3
ብሕቲሁ::ወለኵሉሙ: ለእዛብ: ተአምሪ
ሁ:::ይ እስመ: ዐቢይ: እግዚኦብሔር: ወ 4
ብዙኅ:እሙቱቱ::ወግሪሙ: ዋእቱ: ሳዕለ:
ኵሉ : አማልክት:::ይ

Dicebam jam lapsos esse pedes meos, at 18
misericordia tua, O Domine, adjuvit me.
Multi erant mæstores cordis mei, O Domi- 19
ne: at consolatio tua recreabit animam
meam. Nunquid erit tecum sedes iniqui- 20
tatis, eorum qui architectantur mendaci-
um contra legem tuam, et venantur ani- 21
mam justi, & licitum faciunt sanguinem
innocentem? Et Dominus factus est mihi 22
refugium, & Deus meus adjutorium spei
meæ. Et Dominus reponet eis pro scelere 23
eorum, et juxta malitiam ipsorum perdet
eos Dominus Deus noster. Alleluja.

PSAL. XCIV.

Davidis, benedictio & canticum. 1
Vers. 14.

Venite, exultemus in Domino, & ju-
bilemus Deo salvatori nostro: Et ac- 2
tevertamus ad faciem ejus cum gratiarum
actione, et canamus ei cum psalmis. Quia 3
tu, O Domine, maximus deorum es, et rex
summus præ omnibus diis. Quia in ma- 4
nibus ejus sunt fines terræ universæ, &
cacumina montium ipsius sunt. Et mare
5
ipsius est, & ipse est qui creavit illud:
manus ejus fecerunt terram. Venite, ad- 6
oremus, & procidamus ante eum, & plo-
remus coram Domino qui fecit nos. Nam 7
ipse est Deus noster, et nos populus pascuæ
ejus, & oves manuum ejus. Hodiè cùm
audieritis vocem ejus, Ne obdurentur 8
corda vestra prout egistis in irritatione,
juxta diem tentationis in deserto, ubi 9
tentaverunt me patres vestri, probaverunt
me, et viderunt opera mea. Quadraginta 10
annis. Propterea odi illam generationem, et
dixi; Sanè isti falluntur in cordibus suis
semper, & ipsi non noverunt vias meas.
Quemadmodum juravi in ira mea; certè 11
non ingredientur in locum requiei meæ.
Alleluja.

PSAL. XCV.

Davidis. Canticum quando extru-
ebatur domus post captivita-
tem. Vers. 29.

Audite Dominum laudatione novã: 1
laudate Dominum, O universa terra.
Etiam laudate Dominum, et benedicite no- 2
mini ejus, prædicate salutem ejus singulis
diebus. Narrate inter gentes glorificatio- 3
nem ejus, et inter omnes populos, mirabi-
cula 4
ejus: Quoniam Dominus magnus est ac
benedicendus magnopere, formidabilis
præ omnibus dis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * كان اقول انه قد زلت قدماي * فرحمتك يا رب اعانتني * كثير احزان قلبي يا رب * كان
19
20 * هل يكون معك كرسي الاثم * الذين يخلقون الكذب على سريعتك *
21 * ويصيدون نفس الصديق * ويسفكون دما زكيا * والرب صار لي ملجأ * والاهي معونة
22
23 * رجائي * والرب يجازيهم على اثمهم * وكسرهم يبيدهم الرب الهنا * اللهلويا *

1 * المزمور الرابع والتسعون * لداود * بركه ونسبحه * وهو * كل * استيخين *

2 تعالوا فلنبتهج بالرب * ولنهلل لله مخلصنا * ولنسبق الى وجهه بالشكر ولنهلل له بالمزامير *
3 * لان لك يا رب اعظم الالهة * وملك عظيم على جميع الالهة * لان في يديه اقطار الارض
4
5 جميعها * واعالي الجبال هي له * والبحر هو له وهو الذي خلقه * يداه صنعتا الارض * هلموا
6
7 فلنسجد ولنجثو له ونبكي امام الرب الذي صنعنا * لانه هو الهنا * ونحن شعب رعيته * واغنام
8 يديه * اليوم اذا سمعتم صوته * فلا تقسوا قلوبكم مثل ما في المرمر * كيوم الامتحان في
9 البرية * حيث جربني اباؤكم * اختبروني ونظروا اعمالي * اربعين سنة * من اجل هذا بغضت
10
11 ذلك الجيل * وقلت انهم ضالون بقلوبهم دائما * وهم لم يعرفوا سبلي * كما حلفت في غضبي
12 انهم لا يدخلون في موضع راحتي * اللهلويا *

1 * المزمور الخامس والتسعون * لداود * تسبحه عند بني البنين بعد السبي * وهو * كل * استيخين *

2 سبحوا الرب تسبيحا جديدا * سبحوا الرب يا جميع الارض * وسبحوا الرب وباركوا اسمه *
3 * بشروا بخلاصه يوما فيوما * اخبروا في الامم بمجده * وفي جميع الشعوب بعجائبه * لان الرب
4 عظيم ومبارك جدا * مرهوب على جميع الالهة *

Dicebam jam lapsos esse pedes meos, at 18
misericordia tua, O Domine, adjuvit me.
Multi erant mæstores cordis mei, O Domi- 19
ne: at consolatio tua recreabit animam
meam. Nunquid erit tecum sedes iniqui- 20
tatis, eorum qui architectantur mendaci-
um contra legem tuam, et venantur ani- 21
mam justi, & licitum faciunt sanguinem
innocentem? Et Dominus factus est mihi 22
refugium, & Deus meus adjutorium spei
meæ. Et Dominus reponet eis pro scelere 23
eorum, et juxta malitiam ipsorum perdet
eos Dominus Deus noster. Alleluja.

PSAL. XCIV.

Davidis, benedictio & canticum. 1
Vers. 14.

Venite, exultemus in Domino, & ju-
bilemus Deo salvatori nostro: Et ac- 2
tevertamus ad faciem ejus cum gratiarum
actione, et canamus ei cum psalmis. Quia 3
tu, O Domine, maximus deorum es, et rex
summus præ omnibus diis. Quia in ma- 4
nibus ejus sunt fines terræ universæ, &
cacumina montium ipsius sunt. Et mare
5
ipsius est, & ipse est qui creavit illud:
manus ejus fecerunt terram. Venite, ad- 6
oremus, & procidamus ante eum, & plo-
remus coram Domino qui fecit nos. Nam 7
ipse est Deus noster, et nos populus pascuæ
ejus, & oves manuum ejus. Hodiè cùm
audieritis vocem ejus, Ne obdurentur 8
corda vestra prout egistis in irritatione,
juxta diem tentationis in deserto, ubi 9
tentaverunt me patres vestri, probaverunt
me, et viderunt opera mea. Quadraginta 10
annis. Propterea odi illam generationem, et
dixi; Sanè isti falluntur in cordibus suis
semper, & ipsi non noverunt vias meas.
Quemadmodum juravi in ira mea; certè 11
non ingredientur in locum requiei meæ.
Alleluja.

PSAL. XCV.

Davidis. Canticum quando extru-
ebatur domus post captivita-
tem. Vers. 29.

Audite Dominum laudatione novã: 1
laudate Dominum, O universa terra.
Etiam laudate Dominum, et benedicite no- 2
mini ejus, prædicate salutem ejus singulis
diebus. Narrate inter gentes glorificatio- 3
nem ejus, et inter omnes populos, mirabi-
cula 4
ejus: Quoniam Dominus magnus est ac
benedicendus magnopere, formidabilis
præ omnibus dis.

INTERP. ÆTHIOP. [g] lætificaverunt [h] Neque apud te constituta erit sedes [i] & auxiliator spei meæ. [k] Deus secundùm malitiam eorum: & disperdet ri nostro. [b] Dominus noster, [c] confiteamur ei: [d] populus ejus, & oves pascuæ ejus. [e] cùm exacerbaverunt eum in deserto, & cùm tentaverunt eum: ubi [f] fastidivi generationem illam, [g] quòd non introibunt PSAL. XCV. [a] gloria ejus ampla:

תהלים : צז

5 כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה׃
6 הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאָרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
7 הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
8 הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃
9 הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃
10 אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ׃
11 יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃
12 לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל
13 בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

PSAL. XCVII. צז

1 יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
2 עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
3 אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃
4 הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֶל הָאָרֶץ׃
5 הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃
6 הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃
7 יֵבֹשׁוּ כָל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃
8 שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
9 כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
10 אֹהֲבֵי יְהוָה שַׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
11 אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
12 שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

תרגום TARGUM.

5 אֲרוּם כָּל דַּחֲלַת עַמְמַיָּא טַעֲוָתָא וַיְיָ שְׁמַיָּא
6 עָבַד׃ שְׁבָחָא וְשַׁבְּחוּרָא קֳדָמוֹי עוּשְׁנָא
7 וְתוּשְׁבְּחָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ׃ הָבוּ וְסַר קֳדָם יְיָ
8 רְחוּקֵי עַמְמַיָּא הָבוּ קֳדָם יְיָ אֵיקַר וּעוּשְׁנָא׃ הָבוּ
קֳדָם יְיָ אֵיקַר וְרוֹמְמוּ שְׁמֵיהּ אוּבְלוּ וְסוּבְרוּ
תְּקָרִיבְתָּא וְעוּלוּ לְקָרְמוֹי לְרַיְרְחוֹי׃ סְגוּדוּ קֳדָם
9 יְיָ בְּשַׁבְּחוּרַת קוּדְשָׁא רַחְתוּ מִן קֳדָמֵיהּ כָּל
10 יָתְבֵי אַרְעָא׃ אֲמַרוּ בְעַמְמַיָּא יְיָ מְלַךְ לְחוֹד
תְּקִין תֵּבֵל דְּלָא תִתְמוֹטֵט יְדִין עַמְמַיָּא בְּתִרְוִיצָא׃
11 יְחַדְּוֹן חֵילֵי רְשָׁעֵיָא וִירוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יִכְלֵי
12 יַמָּא וּמְלֵיהּ׃ יִבוּעַ חוּשְׁבָּנָא חֲקַל וְכָל דִּי
13 בֵיהּ הַבְּכֵן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃ קֳדָם יְיָ
אֲרוּם אֲתָא אֲרוּם אֲתָא לְמִדַּן אַרְעָא יְדוּן
תֵּבֵל בִּצְדָקְתָּא וְעַמְמַיָּא בְּהֵימְנוּתֵיהּ׃

צז

1 יְיָ מְלַךְ תְּרִיץ אַרְעָא יְחַדְּוֹן נִגְוָן סַגִּיעִין׃ עֲנָנֵי
2 וְקָרָא וַאֲמַטְתָּא חֲוִור חֲוִור דִּי לֵיהּ צַדִּקְתָּא
3 וְדִינָא אַתַּר דִּי מְכַנֵּן כּוּרְסֵיהּ׃ אֶשָּׁא קֳדָמוֹי
4 תְּהַלֵּךְ וּמְצַלְהֲבָא חֲוִור מְעִיקוֹי׃ מְנַהֲרִין
5 בְּרָקוֹי תֵּבֵל חֲמַת וְאִתְחַלְחֵלַת אַרְעָא׃ טוּרַיָּא
6 הֲוָה שַׁעְוָא יְתִמְסוּן מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם רִבּוֹן
כָּל אַרְעָא׃ יְתַנּוּן אַנְגֵלֵי מְרוֹמָא צִדְקָתֵיהּ׃
7 וַיְחֲמוּן כָּל עַמְמַיָּא אֵיקָרֵיהּ׃ יְבָהֲתוּן כָּל פָּלְחֵי
פִסְלָא דְּמִשְׁתַּבְּחִין בְּטָעוּתָא וַיְסַגְּדוּן קֳדָמוֹי
8 כָּל עַמְמַיָּא פָּלְחֵי טָעוּתָא׃ שַׁמְעַת וְחָדַת בְּנִשְׁתָּא
דְּצִיּוֹן וְדַיְּנִין בְּנָתָא דְּבֵית יְהוּדָה מִן בְּגִלַּל
9 דִּינָךְ יְיָ׃ אֲרוּם אַתְּ הוּא יְיָ עִלָּאָה עַל כָּל
יָתְבֵי אַרְעָא לַחְדָא אִתְעֲלֵיתְ עַל כָּל דַּחֲלַיָּא׃
10 רַחֲמַיָּא דַיְיָ סְנוּ בִישׁ מְטוּל דְּקַיְּמִין נְטַר
נַפְשָׁת חַסִידוּי מִן אִידֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי יְפַצֵּי אִנּוּן׃
11 נְהוֹר דְּנָח וּמְטַמַּר לְצַדִּיקַיָּא וְלִתְרִיצֵי לִבָּא
12 חֶדְוָא׃ חֲדוֹן צַדִּיקַיָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאוֹדוּן
לְדַכְרָן שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ׃

Quoniam omnes dii gentium idola sunt, 5
Dominus autem cœlos fecit. Laus & glo- 6
ria coram eo, fortitudo & exultatio in do-
mo sanctuarii ejus. Adferte canticum co- 7
ram Domino familiæ populorum, afferte
coram Domino honorem & fortitudinem.
Afferte coram Domino gloriam & *celsitu-* 8
dinem nomini ejus, *adducite &* portate
munus & intrate *coram eo* in atria ejus.
Adorate coram Dño in decore sanctita- 9
tis: contremiscite à conspectu ejus omnes
habitatores terræ. Dicite in gentibus: Do- 10
minus regnavit, insuper firmavit orbem ne
moveatur: judicabit populos in æquitate.
Lætentur exercitus cœlorum, & exultent 11
justi terræ; tonet mare & plenitudo ejus.
Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in 12
eo: tunc laudabunt omnes arbores sylvæ.
Coram Dominio quoniam venit, siquidem 13
venit judicare terram: judicabit orbem
in justitia, & populos in veritate sua.

PSAL. XCVII.

1 Dominus regnavit, exultet terra, lætentur insulæ multæ. Nubes gloriæ & caligo
2 in circuitu ejus: justitia & judicium locus paratus sedi ejus. Ignis ante eum *ibit*, con-
3 cremans per circuitum molestatores ejus.
Collustrant fulgura ejus orbem: vidit & 4
commota est terra. Montes tanquam cera 5
liquescent à præsentia Domini dominato-
ris omnis terræ. Annunciabunt angeli *ex-* 6
celsi justitiam ejus, & videbunt omnes po-
puli gloriam ejus. Confundentur omnes 7
qui serviunt sculptili, qui gloriantur in
idolis, & adorabunt coram eo omnes gen-
tes quæ serviunt idolis. Audivit & lætata 8
est ecclesia Sion; & exultent filiæ domus
Jehudæ propter judicia tua Domine. Quo- 9
niam tu Domine altissimus super omnes
habitatores terræ; valdè exaltatus es su-
per omnes deos. Amatores Domini odio 10
habete malum, quoniam Dominus custo-
dit animas misericordium suorum, de
manibus impiorum eruet eos. Lux orta & 11
conservata est justis, & rectis corde lætitia.
Lætamini justi in Verbo Domini, & 12
confitemini memoriæ nominis sanctitatis
ejus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ܐܪܡܐ ܟܠ ܐܠܗܐ ܕܥܡܡܐ ܐܝܕܥܐ ܗܘܘ ܡܪܝܐ ܫܡܝܐ ܥܒܕ ׃ ܫܘܒܚܐ ܘܗܕܪܐ ܩܕܡܘܗܝ
6 ܥܘܬܪܐ ܘܚܕܘܬܐ ܒܐܬܪܗ ܩܕܝܫܐ׃ ܗܒܘ ܠܡܪܝܐ ܡܫܦܚܬ ܥܡܡܐ ܗܒܘ ܠܡܪܝܐ
7 ܫܘܒܚܐ ܘܥܘܬܪܐ׃ ܗܒܘ ܠܡܪܝܐ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܗ ܣܘܠܘ ܡܢܚܬܐ ܘܥܠܘ
8 ܠܩܕܡܘܗܝ׃ ܣܓܕܘ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܪܚܬܘ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ
9 ܟܠ ܝܬܒܝ ܐܪܥܐ׃ ܐܡܪܘ ܒܥܡܡܐ ܡܪܝܐ ܡܠܟ ܐܦ ܬܬܩܢ ܬܒܠ ܕܠܐ
10 ܢܬܙܥܙܥ ܢܕܝܢ ܥܡܡܐ ܒܬܪܘܨܐ׃ ܢܬܚܕܘܢ ܫܡܝܐ ܘܢܬܚܕܐ ܐܪܥܐ
ܢܬܪܥܡ ܝܡܐ ܘܡܠܝܗ׃ ܢܦܩ ܚܩܠܐ ܘܟܠ ܕܒܗ ܗܝܢ ܐܝܠܢܐ ܕܒܪܐ׃
11 ܐܬܐ ܡܪܝ ܠܡܕܢ ܐܪܥܐ ܢܕܝܢ ܬܒܠ ܒܨܕܩܐ ܘܥܡܡܐ ܒܗܝܡܢܘܬܗ׃
ܐܬܐ ܡܪܝ ܠܡܕܢ ܐܪܥܐ׃ ܢܬܢܢ ܐܢܓܠܝ ܡܪܘܡܐ ܨܕܩܬܗ׃
12 ܢܚܙܘܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ܝܩܪܗ׃ ܢܬܒܗܬܘܢ ܟܠ ܥܒܕܝ ܦܣܠ ܕܡܬܫܒܚܝܢ ܒܛܥܘܬܐ
ܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܟܠ ܥܡܡܐ׃ ܫܡܥܬ ܘܚܕܬ ܒܢܫܬܐ ܕܨܝܘܢ ܘܢܬܚܕܘܢ
ܒܢܬ ܝܗܘܕܐ ܠܡܕܝܢ ܕܝܢܝܟ׃ ܐܪܡ ܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝܐ ܥܠ ܟܠ
ܕܝܪܐ׃ ܐܬܥܠܝܬ ܥܠ ܟܠ ܐܠܗܐ׃ ܪܚܡܝܐ ܕܡܪܝ ܣܢܘ ܒܝܫ ܕܩܝܡܝܢ
10 ܢܛܪ ܢܦܫܬ ܚܣܝܕܘܗܝ ܡܢ ܐܝܕܝ ܪܫܥܝܐ ܢܦܨܝ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ
ܘܠܝܫܪܝ ܠܒܐ׃ ܚܕܘ ܨܕܝܩܐ ܒܡܪܐ ܕܡܪܝ ܘܐܘܕܘ ܠܕܟܪ ܩܕܫܘ׃

Nam cuncti dii gentium vani sunt, Dominus 5
autem cœlum condidit. Splendor & gloria 6
coram ipso, robur atque laus in Sanctuario
ejus. Date Domino, familiæ populorum, date 7
Domino gloriam & honorem: Date Domi- 8
no, honorem nomini ejus. Ferte oblationes
& intrate in atria ejus: Adorate Dominum 9
in atrio sanctitatis ejus: tremat à conspectu
ipsius universa terra. Dicite inter gentes, 10
Dominus regnavit, & firmavit orbem ne mo-
veatur: judicabit populos cum æquitate. Læ- 11
tabuntur cœli, & gestiet terra, exultabit ma-
re cum plenitudine sua: Confortabuntur 12
agri & quidquid est in eis: tunc laudè dicent
omnes arbores sylvæ Coram Domino, qui 13
venturus est ad judicandam terram; judicabit
orbem cum justitia, & populos cum fide.

PSAL. XCVII.

1 ܕܘܝܕ׃ ܡܨܝܚ ܗܘܐ ܒܗ ܠܡܬܐ ܗܢܘܢ ܘܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܬܙܥܙܥ׃
2 ܥܢܢܐ ܘܥܪܦܠܐ ܣܒܝܒܘܗܝ׃ ܙܕܩܐ ܘܕܝܢܐ ܕܬܪܥܐ ܠܟܘܪܣܝܗ׃
3 ܢܘܪܐ ܩܕܡܘܗܝ ܢܗܠܟ ܘܢܩܕ ܣܒܝܒ ܒܥܠܝܗ׃ ܢܗܪܘ ܒܪܩܘܗܝ ܬܒܠ
4 ܚܙܬ ܘܪܥܫܬ ܐܪܥܐ׃ ܛܘܪܐ ܟܫܥܐ ܢܬܡܣܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ
5 ܟܠ ܐܪܥܐ׃ ܡܫܡܥܝܢ ܫܡܝܐ ܙܕܩܗ ܘܚܙܘ ܟܠ ܥܡܡܐ ܝܩܪܗ׃
6 ܢܬܒܗܬܘܢ ܟܠ ܕܡܫܡܫܝܢ ܨܠܡܐ ܕܡܬܫܒܚܝܢ ܒܛܥܘܬܐ׃ ܢܣܓܕܘ
ܠܗ ܟܠ ܐܠܗܐ׃ ܫܡܥ ܘܚܕܐ ܨܝܘܢ ܘܥܠܙܘ ܒܢܬ ܝܗܘܕ ܡܛܠ
7 ܕܕܝܢܝܟ׃ ܐܪܡ ܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝ ܥܠܝܐ ܥܠ ܟܠ ܐܪܥܐ׃ ܐܬܪܡܝܬ ܥܠ
ܟܠ ܐܠܗܐ׃ ܪܚܡܝ ܕܡܪܝ ܣܢܝܢ ܒܝܫ ܢܛܪ ܢܦܫܬ ܚܣܝܕܘܗܝ׃
8 ܡܢ ܐܝܕ ܪܫܥܐ ܢܫܙܒܘܢ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃
9 ܢܦܩ׃ ܢܦܩ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ׃ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃ ܢܦܩ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ
10 ܠܨܕܝܩ׃ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃ ܢܦܩ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ׃ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃
11 ܢܦܩ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ׃ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃ ܢܦܩ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ׃
12 ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃ ܢܦܩ׃ ܢܗܘܪ ܙܪܥ ܠܨܕܝܩ׃ ܘܠܝܫܪ ܒܠܒ׃ ܢܦܩ׃

Nam cuncti dii gentium vani sunt, Dominus 5
autem cœlum condidit. Laus & glo- 6
ria coram eo, fortitudo & exultatio in do-
mo sanctuarii ejus. Adferte canticum co- 7
ram Domino familiæ populorum, afferte
coram Domino honorem & fortitudinem.
Afferte coram Domino gloriam & *celsitu-* 8
dinem nomini ejus, *adducite &* portate
munus & intrate *coram eo* in atria ejus.
Adorate coram Dño in decore sanctita- 9
tis: contremiscite à conspectu ejus omnes
habitatores terræ. Dicite in gentibus: Do- 10
minus regnavit, insuper firmavit orbem ne
moveatur: judicabit populos in æquitate.
Lætentur exercitus cœlorum, & exultent 11
justi terræ; tonet mare & plenitudo ejus.
Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in 12
eo: tunc laudabunt omnes arbores sylvæ.
Coram Domino quoniam venit, siquidem 13
venit judicare terram: judicabit orbem
in justitia, & populos in veritate sua.

PSAL. XCVII.

Davidis. Prædicit in eo adventum Christi. 1
Itémque innuit in ipso apparitionem ejus po-
stremam. Vers. 27.

Dominus regnavit, exultet terra, gau- 1
deant insulæ multæ. Nubes & caligi- 2
nes circa eum sunt: in æquitate & in judicio
est firmatum solium ejus. Ignis vorabit ante 3
ipsum, & amburet inimicos ejus. Illustra- 4
bunt fulgura ejus orbem: vidit & turbata est
terra, Montésque ut cera liquefacti sunt à 5
conspectu Domini dominatoris universi or-
bis. Indicârunt cœli justitiam ejus, & vide- 6
runt omnes populi gloriam ejus. Confun- 7
dantur omnes qui componunt idola, & glo-
riantur in sculptis. Adorate eum omnes An-
geli ejus. Audiet & gaudebit Sion, & ge- 8
stient filiæ Judhæ propter judicia tua Domi-
ne: Quia tu es Dominus Altissimus super uni- 9
versam terram, & summopere exaltatus es
super omnes deos. Amici Domini detestan- 10
tur malum: & custodit animas justorum su-
orum, déque manu impiorum liberabit eos.
Quia lux effulsit justis, & rectis corde lætitia: 11
Exhilaramini justi in Domino, & gratias agi- 12
te memoriæ sanctitatis ejus.

Versio VULG. LAT.

5 Quoniam omnes dii gentium dæmo-
nia : Domin' autem cœlos fecit. Confe-
ssio & pulchritudo in conspectu ej' :
sanctimonia et magnificentia in sancti-
ficatione ejus. Afferte Domino patriæ
gentiũ, afferte Dño gloriam & hono-
8 rem : Afferte Domino gloriã nomini
ejus. Tollite hostias, & introite in a-
tria ejus : Adorate Dominum in atrio
10 sancto ejus. Commoveatur à facie ejus
universa terra : Dicite in gentib', quia
Dñs regnavit. Etenim correxit orbem
terræ qui non commovebitur : judica-
11 bit populos in æquitate. Lætentur cæli,
& exultet terra : commoveatur mare, et
12 plenitudo ejus : Gaudebunt campi, &
omnia quæ in eis sunt. Tunc exulta-
13 bunt omnia ligna sylvarũ A facie Do-
mini, quia venit : quoniam venit judi-
care terram. Judicabit orbem terræ in
æquitate, & populos in veritate sua.

1 Huic David, Quando terra ejus
restituta est. XCVI.

2 DOminus regnavit, exultet terra :
lætentur insulæ multæ. Nubes, &
caligo in circuitu ejus : justitia, & ju-
3 dicium correctio sedis ejus. Ignis ante
ipsum præcedet, & inflammabit in cir-
4 cuitu inimicos ejus. Illuxerunt fulgura
ejus orbi terræ : vidit, & commota est
5 terra. Montes, sicut cera, fluxerũt à facie
6 Dñi, à facie Dñi omnis terra. Annũtia-
verũt cœli justitiã ejus : et viderunt o-
mnes populi gloriã ejus. Confundan-
tur omnes, qui adorant sculptilia : &
8 qui gloriantur in simulachris suis. Ad-
orate eum omnes angeli ejus : Audivit,
9 et lætata est Sion. Et exultaverunt filiæ
Judæ, propter judicia tua, Dñe : Quo-
niã tu Dominus altissimus super omnẽ
10 terram : nimis exaltat' es super omnes
deos. Qui diligitis Dñm, odite malũ :
custodit Dominus animas sanctorum
suorum, de manu peccatoris liberabit
11 eos. Lux orta est justo, et rectis corde
12 lætitia. Lætamini justi in Domino : et
confitemini memoriæ sanctificationis
ejus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

5 †Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια, †ὁ δὲ κύ-
6 ριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. † Ἐξομολόγησις καὶ ὡ-
ραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, † ἁγιωσύνη καὶ μεγαλοπρέ-
πεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ. † Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ
αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, † ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ
8 τιμήν, † Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ,
† ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
9 † Προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, † σα-
λευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. † Εἰπατ'
10 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, (β) Ὁ κύριος ἐβασίλευσε· † καὶ γὰρ
κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσε-
11 ται· † κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. † Εὐφρανθήτω οἱ οὐρανοὶ καὶ
ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, † σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ
12 πλήρωμα αὐτῆς. † Χαρήσε(γ) τὰ πεδία, καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτοῖς· † τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα
13 τῆς δρυμοῦ † (γ) Πρὸ προσώπου τοῦ κυρίου, ὅτι ἔρχε(γ),
† ὅτι ἔρχε(γ) κρῖναι τὴν γῆν. † κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
δικαιοσύνῃ, † καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

MS. A. (β) ὅτι κύριο(γ) Ἀπὸ προσώπου
κυρίου,

Τῷ Δαυὶδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται. ϛϛ'.

1 † Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, † εὐ-
φρανθήτωσ(γ) νῆσοι πολλαί. † Νεφέλαι καὶ γνόφος
κύκλῳ αὐτοῦ, † δικαιοσύνη καὶ κρίσις κατόρθωσις τοῦ
3 θρόνου αὐτοῦ. † Πῦρ ἐνάντιον αὐτοῦ προπορεύσε(γ), † καὶ
4 φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † Ἔφανεν αἱ ἀστρα-
παὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ, † εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. † Τὰ
6 ὄρη (α) ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησ(γ) ἀπὸ προσώπου κυρίου, † ἀ-
πὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς. † Ἀνήγγειλαν οἱ
7 οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, † καὶ εἶδοσ(γ) πάντες οἱ
λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. † Αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ
προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, † οἱ (β) ἐγκαυχώ-
μενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. † προσκυνήσατ' αὐ-
τῷ πάντες (γ) ἄγγελοι αὐτοῦ. † Ἤκουσε καὶ εὐφράν-
θη Σιών, † καὶ ἠγαλλιάσαν(γ)το αἱ θυγατέρες τῆς Ἰουδά-
9 α, † ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε. † Ὅτι (δ) σὺ
εἶ κύριο(γ) ὁ ὕψιστο(γ) ὅτι πασῆς τῆς γῆς, † σφόδρα
10 ἐπῃρώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. † Οἱ ἀγαπῶν-
τες τὸν κύριον, μισεῖτε (ε) πονηρόν. † φυλάσσει κύ-
ριο(γ) τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, † ἐκ χειρὸς (ζ)
11 ἁμαρτωλῶν ῥύσεται αὐτούς. † φῶς ἀνέτειλε τῷ
δικαίῳ, † καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη.
12 † Εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, † καὶ ἐξομο-
λογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

MS. A. (α) εἰδάκησ(γ) ὡσεὶ κηρὸς (β) ἐνκαυχώ-
μενοι (γ) οἱ ἄγγελοι (δ) σὺ κύριο(γ) ὕψιστο(γ) (ε)
πονηρά. (ζ) ἁμῶν πολλῶ

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

5 [b] Quoniam omnes dii gentium, 5
(c) dæmonia : Dominus autem cœlos
fecit. 6 Confessio & pulchritudo in 6
conspectu ejus : sanctitas & magni-
ficentia in sanctificatione ejus. 7 Af- 7
ferte Domino patriæ gentium : affer-
te Domino gloriam, & honorem : 8
Afferte Domino gloriam nomini e-
jus. 8 Tollite hostias, & introite in a- 9
trio ejus : Adorate Dominum in a-
trio sancto ejus. 9 (d) Commoveatur 10
à facie ejus universa terra : Dicite
in gentibus, Dominus (e) regnavit.
10 [c] Etenim correxit orbem terræ,
qui non commovebitur : judicabit 11
populos in æquitate. 11 Lætentur cœli,
& exul. et terra : (f) commoveatur
mare, & plenitudo ejus. (g) Gau- 12
debunt campi, & omnia quæ in eis
sunt : 12 Tunc (h) exultabunt omnia 13
ligna sylvæ Ante faciem Domini :
quoniam venit : quoniam venit judi-
care terram. 13 Judicabit orbem
terræ in æquitate, & populus in ve-
ritate sua.

Ipsi David, cum terra ejus consti- 1
tuta est. XCVI.

DOminus regnavit, exultet terra : 1
lætentur insulæ multæ. 2 Nubes, 2
& caligo in circuitu ejus : justitia,
& judicium [a] directio sedis ejus.
3 Ignis ante ipsum præeivit, & [b] jus- 3
flammabit in circuitu inimicos ejus.
4 Illuxerunt fulgura ejus orbi terræ : 4
vidit, et cõmota est terra. 5 [c] Mon- 5
tes, sicut cera, fluxerunt à facie Do-
mini : à facie Domini omnis (a) terra.
6 Annuntiaverunt cœli justitiam 6
ejus : & viderunt omnes populi glo-
riam ejus. 7 Confundantur omnes, qui 7
adorant sculptilia : qui gloriantur in
simulachris suis. 8 Adorate eum o- 8
mnes angeli ejus. Audivit, & læta-
ta est Sion : 9 et exultaverunt filiæ 9
Judæ, propter judicia tua, Domine.
10 Quoniam tu es Dominus altissi- 10
mus super omnem terram : nimis ex-
altatus es super omnes deos : 11 Qui 11
diligitis Dominum ; odite (b) [d]
malignum : custodit Dominus ani-
mas (c) sanctorum suorum : de ma-
nu (d) peccatorum liberabit eos.
12 Lux orta est [e] justo : & rectis 11
corde lætitia. 13 Lætamini iusti in 12
Domino : & confitemini memoriæ
sanctitatis ejus.

Versio ÆTHIOPICA.

እስመ፡ አግዕዝተ፡ አሕዛብ፡ ኢጋኔኑ፡ ወእ 5
ግዚአብሔር ፡ ሰማያት ፡ ገብረ፡ ። ክቡ ፡ ወ 6
ኑ፡ወሠናይት ፡ ቅድሜሁ፡ ።ቅድሳት፡ ወዕቡ
ስብሐት፡ወጽዋት፡ መቅደሱ፡ ። ኢጽዋኑ 7
ለእግዚአብሔር ፡ በሐውርተ ፡ አሕዛብ ። ኢ
ጽዋኑ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ክብረ ፡ ወስብሐ
ተ ። ኢጽዋኑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ስብሐተ ፡
ለስሙ ። ። ፡ ኅሥሉ፡ መለሠዋዕተ፡ ወበሉ፡ ወ 8
ስተ፡ አዕዳጊሁ ። ስገዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በ
ዐጺሮ ፡ መቅደሱ ። ። ፡ ተድላዕቅቅ ፡ እመቅ 9
ድመ፡ገጹ፡ኵሉ፡ መድር ። በልዕሙ፡ ለአሕ
ዛብ፡ከመ፡እግዚአብሔር ፡ ነገሠ ። ። ፡ ወአ 10
ጽኑዕ፡ለዓለም፡ ከመ፡ ለታኅቅዕቅል ። ወይኌ
ኑኑሙ፡ለአሕዛብ፡በርትዕ ። ። ፡ ይትፈሣሕ፡ 11
ሰማያት፡ ወትትሐሠይ ፡ መድር ። ወትትንዐ
ስ ፡ባሕር ፡ በምልእ ። ይትሐሠይ ፡ ገደመ፡ወ
ኵሉ፡ዘውስቴቱ ። ። ፡ ወአተ፡ለዓረ፡ ይት 12
ፈሣሕ፡ ኵሉ፡ ዕጸወ፡ ገደመ ። ። ፡ እመቅድሙ፡
ገጹ፡ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ይመጽ ። ። ወይ
መጽእ ፡ወይኌንኖ ፡ለመድር ። ። ። ፡ ወይኌንኖ ፡ለ 13
ዓለመ ፡በጽድቅ ፡ወለአሕዛብ፡ በርትዕ ። ። ፡

ዘዳዊት ፡ዘእመ ፡ገብለ ፡መድር ። ። ፡
ፃ2 እግዚአብሔር ፡ነግሠ ፡ትትሐሠይ ፡መድ 1
ር ። ። ፡ ወይትሐሠዮ ፡ ደሴት፡ብዙኃት ። ። ። ፡ ደ 2
መኑ ፡ ወቀበር ፡ ኢወደ ። ፈትሕ ፡ ወርትዕ ፡ ተ
ድባ፡መኑበር ። ። ። ፡ እሳት፡ የሐውር ፡ ቅድሜ ፡ 3
ሁ ። ። ወኔድ ፡ የዐገቶ ፡ ለጸላእኑ ። ። ። ፡ ኢስ 4
ተርለጸ ፡ መቦርቅቲሁ ፡ ለዓለሙ ። ። ። ፡ ርእየት ፡ ወ
ኢድሀለቀለቀት ፡መድር ። ። ። ፡ ወኢደባርሄ ፡ ተ 5
መሰወ ፡ ከመ ፡ሰመዕ ። ። ፡ እመቅድመ ፡ገጹ ፡ ለእ
ግዚአብሔር ። ። ፡ እመቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለእግዚአ
ብሔር ፡ኵሉ ፡መድር ። ። ። ፡ ይነግሩ ፡ ሰማያ 6
ት ፡ጽድቀ ፡ዚአሁ ። ። ወለኵሉ ፡ሕዝ ፡ ወአ
ርእዩ ፡ ስብሐቲሁ ። ። ። ፡ ይትሐፈሩ ፡ ኵሉ ፡ ተ 7
ሙ ፡ እለ ፡ ይሰገዱ ። ። ለሰዓሊ ፡ ኵሉ ፡ ይትኈል
ሁ ፡በእግዚአብቲሆሙ ። ። ። ፡ ወይስማዕ ፡ ሎቱ ፡ 8
ኵሉሙ ፡መላእክቲሁ ። ። ሰመዐት ፡ ወተፈሣሐ
ት ፡ጽዮን ። ። ። ፡ ወተሐሠያ ፡ አዋልደ ፡ይሁዳ ። ። 9
በእንተ ፡ፍትሕከ ፡እግዚኦ ። ። ። ፡ እስመ ፡ አንተ 10
ተ ፡እግዚአብሔር ፡ ልዑል ፡ በኵሉ ፡መድር ። ። ።
ፈድፈደ ፡ ተለዐልከ ፡ እሙኵሉ ፡ አማልክ
ት ። ። ። ፡ እለ ፡ ታፈቅሮ ፡ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ 11
ጽልእዋ ፡ ለእኪት ። ። ፡ የዐቅብ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ ነፍሰ ፡ ጻድቃኒ ። ። ፡ ወደደኒሳኖ ፡ እመእ
ይ ፡ኃጥኣኒ ። ። ። ፡ በርሃ ፡ ዚአቀ ፡ለጻድቅ ። ። ። ወ 12
ለርቱዐኒ ፡ ልብ ፡ ትቀለሕት ። ። ። ፡ ይትፈሣሕ 13
ሑ ፡ ጻድቃኒ ፡ በእግዚአብሔር ። ። ። ወደገንዩ ፡
ለዝክረ ፡ቅድሳቲ ። ። ። ፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] Quoniam dii [c] Et stabilivit orbem PSAL. XCVI. [a] præparatio sedis [b] flamma circundabit [c] Et montes etiam, [d] malum : [e] justis :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 لأن جميع الهة الامم شياطين * والرب هو خلق السموات * التكسر والبهاء امامه * الطهر وعظيم
6 البهاء في قدسه * قربوا للرب يا جميع قبائل الامم * قربوا للرب مجدا وكرامة * قربوا للرب مجدا
7 لاسمه * احملوا الذبائح وادخلوا في ديار قدسه * اسجدوا للرب في ديار قدسه * وليتزلزل قدام
8 وجهه جميع الارض * قولوا في الامم ان الرب قد ملك * وايضا ثبت المسكونة هذه فلن تتحرك *
9 يدين الشعوب بالاستقامة * فلتفرح السموات وليبتهج الارض وليتحرك البحر وجميع ملئه * تفرح
10 البقاع وكلما فيها * حينئذ يبتهج جميع شجر الغياض * من وجه الرب * لانه اتى انه اتى ليدين
11 الارض * يدين المسكونة بالعدل * والشعوب بالاستقامة * باركي الرب ربنا الاله القوات * اللبلويا *

12 * المزمور السادس والستون * * لداود * لما استقامت ارضه * وعدده * كن استيكن *

1 ملك الرب فلتهتل الارض * ولتفرح جزائر كثيرة * سحاب وضباب حوله * العدل والحكم
2 قوام كرسيه * النار سابقة في السير قدامه * ويلهب بحرف اعداءه حوله * اضاءت بروقه المسكونة *
3 راءت الارض فتزلزلت * الجبال مثل الشمع ذابت من وجه الرب * ومن قدام وجه رب الارض
4 جميعها * السموات تكلمت بعدله * وراى جميع الشعوب مجده * يخزى جميع الساجدين لصنعة
5 الاصنام المفتخرين باصنامهم * اسجدوا لله يا جميع ملائكته * سمعت صهيون وفرحت *
6 وتهللت بنات اليهودية لاجل احكامك يا رب * لانك انت هو الرب العالي على جميع الارض *
7 علوت جدا اكثر من جميع الالهة * يا محبي الرب ابغضوا الشر * فان الرب يحفظ نفوس
8 قديسيه * ومن يد الخطاة يخلصهم * نور اشرق للصديقين * والفرح للمستقيمين بقلوبهم *
9 افرحوا ايها الصديقون بالرب * اشكروا لذكر قدسه * اللبلويا *

Nam omnes dii gentium, dæmonia sunt: at 5
Dominus, ipse creavit cœlos. Gratia cum 6
actio & nitor, antea illum sunt: puritas & summum decus, in Sanctuario ejus. Offe- 7
te Domino, O omnes familiæ gentium, offe-rte Domino gloriam & honorẽ. Offerte 8
Domino gloriam nomini ejus: ferte sacrifi-cia, & abeuntes ingredimini atria ejus. 9
Adorate Dominum in atriis Sanctuarii i-pjius: & contremiscat ante faciem ejus u- 10
niversa terra. Dicite in gentibus, Domi-nus jam regnavit, ipseque stabilivit Habi- 11
tatam istam, & haudquaquam movebi-tur: judicabit populos cum æquitate. Ita- 11
que lætentur cœli, & exhilaretur terra: & concutiatur mare, totãque plenitudo e- 12
jus. Gaudeant campi & quicquid in eis est. Tunc exultabunt omnes arbores sylva- 13
rum A conspectu Domini: Quoniam ipse venturus est, venturus inquam ad judican-dam terram. Judicabit orbem terrarum cum justitia, & populos cum æquitate.

Ve'è Dominus, Dominus inquam noster, Deus virtutum est. Alleluja.

PSAL. XCVI.

Davidis, quando stabilita est terra 1
ejus. Et num. vers. 17.

REgnavit Dominus: quapropter exultet 1
terra, et gaudeant insulæ multæ. Nu- 2
bes et nebula circa eum: æquitas & ju-dicium firmitas sedis ejus. Ignis præ vius in- 3
cedit ante eum, et flammã comburit ini-micos ejus circa illum. Illuminãrunt ful- 4
gura ejus Habitatam: vidit terra et con-tremuit. Montes quasi cera liquefacti sunt 5
à facie Domini, et à conspectu faciei Do-mini terræ totius. Cœli locuti sunt justitiã 6
ejus, et viderunt omnes populi gloriã ejus. Confundantur omnes adorantes opus ma- 7
nuum, gloriantes de idolis suis. Adorate Deum omnes angeli ejus. Audivit Sion, 8
& lætata est: et jubilãrunt filiæ Judæ, 9
propter judicia tua, O Domine: Quoniam 9
tu es Dominus excelsus super universam 10
terram, exaltatus es vehementer plusquã omnes dii. O diligentes Dominum, odio 10
habete malum; nam Dominus custodit a-nimas sanctorum suorum, & de manu 11
peccatorum liberat eos. Lux orta est ju-stis, et lætitia iis qui recti sunt in cordibus 11
suis. Gaudete, O justi, in Domino: gratia 12
agite memoriæ sanctitatis ejus. Alleluja.

תהלים : צח צט

PSAL. XCVIII. צח

es fecit salutem : fecit mirabilia quia ,novum canticum Domino Cantate .*Cantate*
1 מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה׳ שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ
oculis in : suam salutem Dominus fecit Notam-ej* sanctitatis brachium &,ej* dextera
2 יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ : הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי
suæ veritatis & ,suæ misericordiæ est Recordatus .suam justitiam revelavit gentium
3 הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ : זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ
Jubilate .nostri Dei salutem terræ fines omnes viderunt : Israel domum erga
4 לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ : הָרִיעוּ
Domino Canite .canite & ,*dicite præconia* & ,vociferate :terra omnis Domino
5 לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ : זַמְּרוּ לַיהוָה
facies ad jubilate : cornu voce & ,classicis tubis In .cantus voce &,cithara in,cithara in
6 בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה : בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי
Flumina .eo in habitantes & ,orbis :ejus plenitudo &,mare Tonet .*Domini regis*
7 הַמֶּלֶךְ יְהוָה : יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ : נְהָרוֹת
; terram judicare venit quia *Domini facies Ad* .*invabunt* montes simul : *vola* plaudent
8 יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הֶרִים יְרַנֵּנוּ : לִפְנֵי־יְהוָה כִּי־בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
,*recti*tudinibus in populos & ,justitia in orbem judicabit
9 יִשְׁפֹּט־תֵבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים :

PSAL. XCIX. צט

.terra *mutet* ,Cherubim *insidens* : populi contremiscant ,regnavit Dominus
1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ :
.populos omnes super *ipse* excelsus & : magnus Sijon in Dominus
2 יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים :
fortitudo Et .*ipsum* sanctum terribili & ,magno tuo nomini Confitebuntur
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא : וְעֹז
justitiam & judicium : *rectitudines* parásti tu : dilexit judicium regis
4 מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
vos incurvate & ,nostrum Deum Dominum Exaltate .fecisti tu Jahacob in
5 בְּיַעֲקֹב׳ אַתָּה עָשִׂיתָ : רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
,ejus sacerdotes inter Aharon & Moseh .*ipsum* sanctum ejus pedum scabello
6 לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא : מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׳ בְּכֹהֲנָיו
ipse & : Dominum *ad clamantes* : ejus nomen invocantes inter Samuel &
7 וְשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא
,ejus testimonia custodiebant : eos ad loquebatur nubis columna In .eos exaudiebat
8 יַעֲנֵם : בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדְתָיו
fuisti parcens Deus ,eos exaudisti tu ,nostrer Deus Domine .eis dedit statutum &
9 וְחֹק נָתַן לָמוֹ : יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עָנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ
,nostrum Deum Dominum Exaltate .illorum *studia super vindicans &* : *eis*
9 לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם : רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
.nostrer Deus Dominus Sanctus quoniam : ejus sanctitatis monti vos incurvate &
9 וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ :

תרגום TARGUM.

צח

1 חוּשְׁבְּחַת נְבוּאָה שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ שְׁבָח חַדְתָּ
אֲרוּם פְּרִישָׁן עֲבַד פְּרִיקַת לֵיהּ יְמִינֵיהּ וְאַדְרַע
2 שְׁבִינַת קוּדְשֵׁיהּ : הוֹדַע יְיָ פּוּרְקָנֵיהּ לְמֶחֱמֵי הוֹן
3 דְּעַמְמַיָּא גְּלֵי צִדְקָתֵיהּ : דְּכַר טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵיהּ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמוּן כָּל סְיָפֵי אַרְעָא יַת
4 פּוּרְקָנָא דֶאֱלָהָא : יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי
אַרְעָא בּוּעוּ וְשַׁבְּחוּ וְזַמְּרוּ : זַמְּרוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָּרִין
5 בְּכִנָּרִין וְקָל זְמָרְיָא : בְּחֲצוֹצְרָתָא וְקָל שׁוֹפָרָא
6 יַבִּיבוּ קֳדָם מַלְכָּא יְיָ : יִכְלֵי יַמָּא וּמְלֵיהּ תֵּבֵל
7 וְכָל דָּיְרִין עֲלֵיהּ : נְהָרְוָתָא יִמְחוֹן כַּפַּיָּא
8 כְּחֵדָא טוּרְיָא יְרַנְּנוּן : קֳדָם יְיָ אֲרוּם אֲתָא
לְמֵדַן אַרְעָא יְדוּן תֵּבֵל בְּצִדְקָתָא וְעַמְמַיָּא
בְּתָרְוִצְתָּא :

צט

1 יְיָ מַלְכָּ יְוַעוּן עַמְמַיָּא דִּי שַׁכְנָתֵיהּ שְׁרָיָא בֵּינֵי
2 כְרוּבַיָּא יְזַעֲוַע אַרְעָא : יְיָ בְּצִיּוֹן רַבָּא וְרָמָא
3 הוּא עַל כָּל עַמְמַיָּא : יְהוֹדוּן שְׁמָךְ רַבָּא
4 וְדָחִילָא קַדִּישָׁא הוּא : וְעוּשְׁנֵיהּ דְּמַלְכָּא דְּדִינָא
רְחִים אַתְּ אַתְקַנְיָתָא תְּרִיצוּתָא דִּינָא וְצִדְקָתָא
5 בְּיַעֲקֹב אַתְּ עֲבַדְתָּא : שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא
וּסְגִדוּ לְבֵית מַקְדְּשֵׁיהּ קֳדִישׁ הוּא : מֹשֶׁה
6 וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנָוי נְבָשְׁהוֹן מְטוּל עַמָּא דְּיָי
וּשְׁמוּאֵל אַמְטוּלְהוֹן צַלֵּי קֳדָם יְיָ הֲוָן אֲבָהַת
עָלְמָא דְצַלּוּ בְּשִׁמֵיהּ מְצַלִּין קֳדָם יְיָ וְהוּא
7 עָנֵי יַתְהוֹן : בְּעַמּוּד עֲנָנֵי יְקָרָא מְמַלֵּל עִמְהוֹן
נְטָרוּ סְהֲדְוָתֵיהּ וּקְיָם דִּיהַב לְהוֹן : יְיָ אֱלָהָנָא
8 אַתְּ עֲנֵית יָתְהוֹן אֱלָהָא שָׁבִיק הֲוֵיתָא לְעַמָּךְ
אַמְטוּלְהוֹן וּמִתְפְּרַע עַל עוֹבְדֵיהוֹן : שַׁבְּחוּ קֳדָם
9 יְיָ אֱלָהָנָא וּסְגִדוּ לְטוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ אֲרוּם
קַדִּישׁ יְיָ אֱלָהָנָא :

PARAPH. CHALD. Verf. Lat.

Psalmus propheticus. 1

PSAL. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum novum, quoniam edidit miranda: salvavit eum dextera ejus, & brachium sanctæ majestatis ejus. Manifestavit Dominus redemptionem suam, ad aspectum populorum revelavit justitiam suam. Recordatus est benignitatis suæ & veritatis suæ domui Israel, & viderunt omnes fines terræ redemptionem Dei. Jubilate coram Dño omnes habitatores terræ; personate, & laudes dicite & psallite. Psallite coram Domino in citharis, in *citharis* & voce psalmorum. In tubis & voce cornu, jubilate coram illo rege Domino. Tonet mare & plenitudo ejus; orbis, & omnes habitantes in eo. Flumina complodant manibus; pariter montes exultét Coram Domino, quoniam venit judicare terram: judicabit orbem in justitia, & populos in æquitate.

PSAL. XCIX.

DOminus regnavit, contremiscant populi, quoniam ejus majestas habitat inter Cherubim; concutiatur terra. Dominus in Sion magnus & excelsus est super omnes populos. Confitebuntur nomini tuo magno & timendo, sanctum [*siquidem*] est. Et fortitudo regis judicium dilexit: tu præparásti rectitudinem, judicium & justitiam in Jacob tu fecisti. Laudate coram Dño Deo nostro, & adorate in domo sanctuarii ejus: sanctus [*siquidem*] est. Mosseh & Aharon in Sacerdotibus ejus, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini; & Samuel propter illos oravit Dominum, sicut patres seculi qui oraverunt in nomine ejus: precabantur coram Dño, & ipse respondebat eis. In columna nubium gloriæ loquebatur cum illis: observaverunt testimonia ejus, & pactum quod dedit eis. Domine Deus noster tu respondisti eis: Deus pepercisti populo tuo propter eos, & ultus es opera ipsorum. Laudes dicite coram Domino Deo nostro, & adorate in monte domus sanctuarii ejus, quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. XCVIII.

Davidis. De libertate populi ex Ægypto, quum vicerunt atq; triumphaverunt. Spiritualiter autem prophetia de adventu Christi, & vocatione gentium ad fidem. Verſ. 23.

CAnite Domino canticum novum, quia prodigium fecit: salvavit eum dextera ipsius & brachium ejus sanctum. Manifestavit Dominus salutem suam, & coram gentibus revelavit justitiam suam. Recordatus est bonitatis suæ & fidei suæ erga domesticos Israelis: & viderunt omnes termini terræ salutem Dei nostri. Laudate Dominum universa terra: exhilaramini, & canite, atque laudem dicite. Psallite Domino lyrâ & voce cantûs, Sonitúque cornuum laudem dicite coram rege Domino. Moveatur mare cum plenitudine sua, orbis & cunĉti habitatores ejus: Flumina pulsent volam simul, & montes canant Coram Domino, qui venturus est ad judicandam terram; judicabit orbem cum æquitate, & populos cum rectitudine.

PSAL. XCIX.

Davidis. De cæde Madianitarum, quos captivos duxit Moses ac populus Israel. Et prophetia de gloria regni Christi. Verſ. 24.

DOminus regnavit, contremiscant populi sedet super Cherubim, tremefiat terra. Dominus magn* est in Sion, & sublimis super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno atque tremendo, quia sanctum est. Fortitudo regis diligit judicium: tu præparâsti rectitudinem, & judicium, & æquitatem in Jacob tu fecisti. Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum ejus. Sanctus est Moses & Ahron inter pontifices ipsius, & Samuel inter invocantes nomen ejus: qui vocaverunt Dominum, & respondit eis: Et in columna nubis allocutus est eos: observaverunt testimonium ejus, & fœdus quod dedit illis. Domine Deus noster, tu ex audîsti eos: Deus, ultor fuisti pro eis: repende illis juxta opera eorum. Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate montem ejus sanctum: quoniam sanctus Dominus Deus noster.

Versio VULG. LAT.

Psalmus ipsi David. XCVII.

1 CAntate Dño canticũ novum: quia
mirabilia fecit. Salvavit sibi dex-
2 tera ejus, & brachiũ sanctũ ejꝰ. Notũ
fecit Dominus salutare suũ: in conspe-
3 ctu gentiũ revelavit justitiã suã. Recor-
datꝰ est miseri cordiæ suæ, & veritatis
suæ domui Israel. Viderunt omnes ter-
4 mini terræ salutare Dei nostri. Jubila-
5 te Deo omnis terra: cãtate, & exultate,
et psallite. Psallite Domino in cithara,
6 in cithara & voce psalmi: In tubis du-
7 ctilibus & voce tubæ cornea. Jubilate
in conspectu regis Domini: Moveatur
8 mare, & plenitudo ejus; orbis terra-
rum, & qui habitant in eo. Flumina
9 plaudent manu, simul montes exulta-
bunt A conspectu Domini: quoniam
venit judicare terram. Judicabit or-
bem terrarum in justitia, & populos
1 in æquitate.

Psalmus ipsi David. XCVIII.

1 DOminus regnavit, irascantur po-
puli: qui sedet super Cherubim,
2 moveatur terra. Dominus in Sion
3 magnus: et excelsus super omnes populos.
3 Confiteantur nomini tuo magno: quo-
4 niam terribile, et sanctum est: Et honor
regis judicium diligit. Tu parásti dire-
ctiones: judicium & justitiam in Jacob
5 tu fecisti. Exaltate Dominũ Deum no-
strum, & adorate scabellũ pedum ejꝰ:
6 quoniam sanctum est. Moyses & Aa-
ron in sacerdotibus ejus: & Samuel
inter eos, qui invocant nomen ej:
7 Invocabant Dominum, & ipse
exaudiebat eos: In columna nubis lo-
quebatur ad eos. Custodiebant testi-
8 monia ejus, & præceptũ quod dedit
illis. Domine Deus noster, tu exaudie-
bas eos: Deus, tu propitius fuisti eis,
9 & ulciscens in omnes adinventiones
eorum. Exaltate Dominum Deum no-
strum, & adorate in monte sancto ejꝰ:
quoniam sanctus Dominꝰ Deus noster.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϛξ'.

1 †ᾨ Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, † ὅτι θαυμα-
σὰ ἐποίησεν ὁ κύριος· † ἔσωσεν αὐτῷ ἡ
2 δεξιὰ αὐτοῦ, † καὶ ὁ βραχίων ὁ ἅγιος αὐτοῦ. † Ἐγνώ-
3 ρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, † ἐναντίον τῶν ἐθνῶν
ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. † Ἐμνήσθη τοῦ ἐ-
λέους αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, † καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ
4 Ἰσραήλ. † εἶδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτή-
ριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. † Ἀλαλάξατε (a) τῷ Θεῷ πᾶσα ἡ
5 γῆ, † ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. † Ψάλατε τῷ
6 κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, † ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ, † Ἐν
σάλπιγξιν ἐλαταῖς, † καὶ (b) φωνῇ σάλπιγγος κερα-
7 τίνης. † ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως (β) κυρίου.
8 † Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, † ἡ
οἰκουμένη καὶ (γ) οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. † Ποταμοὶ χρο-
9 τήσουσι χεῖρα ἐπὶ τὸ αὐτό, † τότε ὄρη ἀγαλλιάσονται (δ)
† Ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. † κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
δικαιοσύνῃ, † καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.

MS.A. (α) τῷ κυρίῳ πᾶσα (ᾳ) φωνῆς (β) κυρίου.
(γ) πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. (δ) Ἀπὸ
προσώπου κυρίου ὅτι ἔρχεται; ὅτι ἥκει

Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϛιδ'.

1 †Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί· † ὁ
καθήμενος ἐπὶ τῶν (α) χερουβὶμ, σαλευθήτω
2 ἡ γῆ. † Κύριος ἐν Σιὼν μέγας, † καὶ ὑψηλὸς ἐπὶ
3 πάντας τοὺς λαούς. † Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ
ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ, † ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιον ἐστιν·
4 † Καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. † Σὺ ἡτοί-
μασας εὐθύτητας, † κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν Ἰα-
5 κὼβ σὺ ἐποίησας. † Ὑψοῦτε κύριον ὁ Θεὸν ἡμῶν,
† καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, † ὅτι
6 (β) ἅγιός ἐστι. † Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσι-
νοῦ αὐτοῦ, † καὶ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ
7 ὄνομα αὐτοῦ· † ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς (γ)
ἐπήκουεν. † Ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς.
8 † (δ) ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, † καὶ τὰ προσ-
τάγματα (ε) ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. † Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν,
9 σὺ ἐπήκουες αὐτῶν· † (ζ) ὁ Θεὸς ἐσύλησας
ἐγένου αὐτοῖς, † καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτη-
δεύματα αὐτῶν. † Ὑψοῦτε κύριον ὁ Θεὸν ἡμῶν,
† καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, † ὅτι ἅ-
γιος κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

MS.A. (α) χερουβὶν, (β) ἅγιόν ἐστιν. (γ) ἐπή-
κουεν αὐτῶν, (δ) ὅτι ἐφύλασσον (ε) αὐτῶν ἃ ἔδωκεν (ζ) ὁ Θεὸς σὺ ἐυείλατο

Verſio ÆTHIOPICA.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Pſalmus Ipſi David. XCVII.

1 Cantate Domino canticum no-
vum: quia mirabilia fecit Domi-
2 nus. 2 (a)[a] Salvavit ſibi dextera
ejus, & brachiũ ſanctũm ejus. 3 No-
tum fecit Dominus ſalutare ſuum:
ante conſpectum gentium revelavit
3 [b] juſtitiam ſuam. 4 Memor fuit
miſericordiæ ſuæ (b) Jacob, & veri-
tatis ſuæ domui Iſrael. 5 [c] Vide-
runt omnes fines terræ ſalutare Dei
4 noſtri. 6 Jubilate Deo [d] omnis ter-
ra: cantate, & exultate, & pſallite.
5 7 Pſallite Domino in cithara, in ci-
thara, & voce pſalmi: In tubis
6 ductilibus, & voce tubæ cornea.
7 Jubilate in conſpectu regis (e) Do-
mino: (d) Commoveatur mare, &
8 plenitudo ejus: [e] orbis terrarum,
& qui habitant in eo. 9 [f] Flumi-
na plaudent manu in idipſum: mon-
9 tes (e) exultabunt: Quoniam [g]
venit judicare terram. 10 Judicabit
orbem terrarum in juſtitia, & popu-
los in æquitate.

Pſalmus ipſi David. XCVIII.

1 Dominus regnavit, iraſcantur po-
puli: qui ſedet ſuper Cherubim;
commoveatur terra. 2 Dominus in
2 Sion magnus, & exceſſus eſt ſuper
omnes populos. 3 [a] Confiteantur no-
3 mini tuo (a) magno: quoniam ter-
ribile, & ſanctum eſt: Et (b) honor
4 regis judicium diligit. 4 Tu [b] pa-
raſti (c) directiones: judicium &
juſtitiam in Jacob tu feciſti. 5 Ex-
5 altate Dominum [c] Deum noſtrum:
& adorate [d] ſcabellum pedum e-
jus, 6 quoniam (d) ſanctus eſt.
Moyſes, & (e) Aaron in ſacerdoti-
6 bus ejus: & Samuel inter eos, qui
invocant nomen ejus: 7 Invoca-
bant Dominum: & ipſe (f) ex-
7 audiebat: In columna nubis loque-
batur ad eos. 8 (g) Cuſtodiebant te-
ſtimonia ejus, & (b) præcepta, quæ
8 dedit illis. 9 Domine Deus noſter, tu
exaudiebas eos: Deus, tu propitius
9 fuiſti eis, et (i) ulciſcens in omnes ad-
inventiones eorum. 10 [e] Exaltate
Dominum Deum noſtrum, & ado-
rate in monte ejus ſancto: quoniam
ſanctus Dominus Deus noſter.

ዝጊ ሰብሕሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ስቡሕተ ፡ 1
ሐይል ፡ ፡ አስመ ፡ ገንገር ፡ ግብረ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ፡ ። ። ፡ ወአድኀኖተ ፡ የሚኑ ፡ ፡ ወመዝሐሰ 2
ቴሢ ፡ ቅዱስ ፡ ፡ ። ። ፡ ለርሲዖ ፡ እግዚአብሔ 3
ር ፡ አድኀኖተ ፡ ፡ ወበቅድመ ፡ አስዕብ ፡ ገሠ
ተ ፡ ኪደና ፡ ፡ ። ። ፡ ወተዘከረ ፡ ሠይሎ ፡ ለያዕቆ 4
ብ ፡ ወጽድቀሂ ፡ ለቤተ ፡ አስሪኤል ፡ ፡ ። ። ፡ ርእ 5
ይ ፡ ኵልክሙ ፡ አጽናፈ ፡ ምድር ፡ አድኀኖተ
ፈጣሪነ ፡ ፡ ። ። ፡ ሕብሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኵ 6
ሉክሙ ፡ ምድር ፡ ፡ ሰብኩ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወዘመ
ሮ ፡ ፡ ። ። ፡ ዘመሬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በመሰገ 7
ቍ ፡ ፡ በመሰገቅ ፡ ወበቃለ ፡ መዝሙር ፡ ፡ በቀርነ ፡
ዝብቡ ፡ ወበቃለ ፡ ቀርነ ፡ ፡ ። ። ፡ የብቡ ፡ በቅድ 8
መ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነጉሠ ፡ ፡ ወትትከወስ ፡ ባ
ሕር ፡ ፡ በምልእ ፡ ፡ ወዓለመ ፡ ፡ ወኅሥሙ ፡ እለ ፡
ይነብሩ ፡ ወስቴታ ፡ ፡ ። ። ፡ ወአፍሳፃኒ ፡ ይጠቍ 9
ሑ ፡ እይ ፡ ሥሑ ፡ ፡ ። ። ፡ እይ ፡ ባርሂ ፡ ይትሐሠዩ ፡ እስ
መ ፡ በሠዖ ፡ ይኄትና ፡ ለመድር ፡ ፡ ። ። ፡ ወይኄዝ 10
ና ፡ ለዓለም ፡ በጽድቅ ፡ ፡ ወለእለ ፡ ዘሐብ ፡ በር
ትዕ ፡ ፡ ። ።

መዝሙር ፡ ዘዳዊት ፡ ፡

ንጉሥ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነገሠ ፡ ይኅንፁ ፡ ለሕዝ 1
ብ ፡ ዘይነብር ፡ ደቡ ፡ ኪሩቤል ፡ ለድሎቅሳቅ ፡
ለመድር ፡ ፡ ። ። ፡ እግዚአብሔር ፡ ዐቢይ ፡ በጽ 2
ዮት ፡ ፡ ወልዑል ፡ ውእቱ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝ ፡ ለሕዝ
ብ ፡ ፡ ። ። ፡ ኵሉ ፡ ይገኒ ፡ ለስምከ ፡ ዐቢይ ፡ ለ 3
ስም ፡ ግሩም ፡ ወቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ፡ ። ። ፡ ክቡር ፡ ነጉ ፡ ፡
ሠ ፡ ፍትሐ ፡ ያፈቅር ፡ ፡ ። ። ፡ ሖንተ ፡ ጸጽናዕከ ፡ 4
ለጽድቅ ፡ ፡ ፍትሐ ፡ ወጽድቅ ፡ ለያዕቆብ ፡ ገበ
ተ ፡ ገበርከ ፡ ፡ ። ። ፡ ተለዐለ ፡ እግዚአብሔር ፡ 5
ፈጣሪነ ፡ ፡ ወይሰግዱ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡ መስቦሁ ፡
እግዚሁ ፡ ፡ ። ። ፡ አስመ ፡ ቅዱሳኒ ፡ ውእቱ ፡ ። 6
ሖ ፡ ወሊሮኑ ፡ በክህነቶሙ ፡ ፡ ወሖሙ ፡ ሌሊሃ ፡ ዎስ
ቦ ፡ ስሰለ ፡ ይጸውዑ ፡ ስሞ ፡ ፡ ። ። ፡ ይጸውዕሙ ፡ ሰ 7
እግዚአብሔር ፡ ወውእቱኒ ፡ ይሰመዎሙ ፡ ፡ ወ
ይትናገሮሙ ፡ በአምደ ፡ ደመና ፡ ፡ ። ። ፡ ወዖዖቅ 8
ቡ ፡ ስምዖ ፡ ወትእዛዘሂ ፡ ዘወሀበሙ ፡ ፡ ። ። ፡ ኦ 9
ዝሊሶ ፡ አምላኮነኒ ፡ አንተ ፡ ሰማዕኮሙ ፡ ፡ እግዚ
ሶ ፡ አንተ ፡ ተሠዒልኮሙ ፡ ፡ ወትትቤቀል ፡ በኵ
ሉ ፡ መገበርኮሙ ፡ ፡ ። ። ፡ ተለዐለ ፡ እግዚአብሔ 10
ር ፡ አምላኮነ ፡ ፡ ወይሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ ውስተ ፡ ደብ
ረ ፡ መቅደሱ ፡ ፡ አስመ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ አምላኮነ ፡ ፡ ። ። ፡

INTERP. ÆTHIOP. PS. AL. XCVII. [a] Salvavit dextera [b] teſtamentum ſuum. [c] Videre vos omnes [d] in omni terra: [e] & orbis etiam [f] Et flumina etiam [g] ibi judicabit terram.
PS. AL. XCVIII. [a] Confiteatur unuſquiſque [b] confirmaſti veritatem: [c] creatorem noſtrum: [d] ei ſubter ſcabellum pedum ejus, quoniam ſancti ſunt iſti: [e] Exaltatus eſt Dominus Deus noſter, & adorate ei in

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * المزمور السابع والتسعون * لداود * وهو * كب * استيكن *

سبحوا الرب تسبيحا جديدا * لان الرب قد صنع اعمالا عجيبة * اجيب له يمينه * وقدس ذراعه *
2 * اظهر الرب خلاصه قدام الامم * كشف لهم عدله * ذكر رحمته ليعقوب * وحقه لبيت
3 اسرائيل * رأب اقطار الارض جميعها خلاص الاهنا * فهللوا للرب يا جميع الارض * سبحوا
4 وهللوا وسبحوا * وبيلوا للرب بالعيدان * بالعيدان وصوت المزمور * بابواق حاقفة * وبصوت بوق
5 القرن * هللوا قدام الملك الرب * فليضطرب البحر وجميع ما فيه * والمسكونة وكل سكانها *
6 * الانهار تسقف بايديها جميعا * الجبال تبتهج * قدام وجه الرب * لانه جاء يدين الارض * يدين
7 المسكونة بالعدل * والشعوب بالاستقامة * اللهلويا *

1 * المزمور الثامن والتسعون * لداود * وعدده * كب * استيكن *

2 * ملك الرب فلتعصب الشعوب * الجالس على الكروبين فلتهتز الارض * عظيم هو الرب في
3 صهيون * وعال على جميع الشعوب * فليشكروا لاسمك العظيم * لانه مخوف وقدوس * وكرامة
4 الملك ان يحب العدل * انت اعددت الاستقامة * انت صنعت الحكم والعدل في يعقوب * علوا
5 الرب الهنا * واسجدوا لموطئ قدميه فانه قدوس * لانه جعل موسى وهرون في كهنته *
6 وصموئيل في الذين يدعون اسمه * كانوا يدعون الرب وهو كان يستجيب لهم * في عمود
7 الغمام * وهو كان يكلمهم * لانهم حفظوا شهاداته والاوامر التي اعطاهم * ايها الرب الاهنا انت
8 استجبت لهم * صرت لهم اللهم غفارا * ومنتقما على جميع اعمالهم * علوا الرب الاهنا واسجدوا
9 في جبله المقدس * فان الرب الاهنا قدوس * اللهلويا *

PSAL. XCVII.

Davidis. Ver. 11. 1

LAudate Dominum laudatione novâ: quia Dominus jam fecit opera admiranda. Vivificavit ei dextera ſua, & ſanctitas brachii ſui. Manifeſtavit Dominus 2 ſalutem ſuam coram gentibus, revelavit eis juſtitiam ſuam. Recordatus eſt miſeri- 3 cordiæ ſuæ erga Jacobum, & veritatis ſuæ erga domum Iſraelis. Viderunt extrema terræ totius ſalutem Dei noſtri. Ita- 4 que canite Domino, O univerſa terra: laudate, & canite, & pſallite, Ac modula- 5 mini Domino cum cithara, cum cithara et voce pſalmi: Cum bucciis crepitantibus, 6 & voce tubæ cornæ, jubilate coram rege Domino. Concitetur mare & quicquid 7 in eo continetur, & Habitata omneſque habitatores ejus. Flumina plaudant ma- 8 nibus ſuis ſimul: montes exultent Ante 9 faciem Domini: quia venit judicare terram. Judicabit Habitatam cum juſtitia, et populos cum rectitudine. Alleluja.

PSAL. XCVIII.

Davidis. Et num. ver. 11. 1

REgnavit Dominus, quapropter iraſcantur populi: ſedens ſuper Cherubim, tremeſiat terra. Maximus eſt Dominus in 2 Sion, & excelſus ſuper omnes populos. Gratias agant nomini tuo magno, quoniam 3 terribile & ſanctum eſt: Et honor Regis 4 eſt diligere æquitatem. Tu paraſti rectitudinem, tu feciſti judicium & juſtitiam in Jacob. Exaltate Dominum Deum no- 5 ſtrum, & adorate ſcabellum pedum ejus, quoniam ſanctum eſt. Quia ipſe conſtituit 6 Moyſem & Aaronem inter Sacerdotes ſuos, & Samuelem inter eos qui invocant nomen ejus. Invocabant Dominum, & ipſe exaudiebat eos In columna nubis, & i- 7 pſemet alloquebatur eos: eò quòd ſervaverint teſtimonia ejus & præcepta quæ dederat illis. O Domine Deus noſter, tu 8 exaudiſti eos: fuiſti erga eos, O Deus, propitius, & ultor adverſùs omnia opera eorum. Exaltate Dominum Deum noſtrum, 9 & adorate in monte ejus ſancto: quia Dominus Deus noſter ſanctus eſt. Alleluja.

תהלים : ק קא קב

PSAL. C.

Domino .Servite .terra omnis Domino Jubilate .confessione pro Cantus
1 מזמור לתודה הריעו ליהוה כל־הארץ: עבדו את־יהוה
2 ipse : Deus ipse DOMINUS & Scitote .ovatione in ej° facies ad ingredimini: lætitia in
3 בשמחה באו לפניו ברננה: דעו כי־יהוה הוא אלהים הוא
ejus portas Ingredimini .ejus pascuæ pecus & ,ejus populus : nos non & ,nos fecit
4 עשנו ולא אנחנו: באו שעריו בתודה חצרותיו בתהלה הודו לו ברכו שמו: כי־
Quoniã ej° nomini benedicite, et confitemini : laude cum ejus atria , confessione cum
5 טוב יהוה לעולם חסדו ועד־דר ודר אמונתו:
generatione & generatione in usq; & : ejus misericordia seculum in ,Dominus bonus
.ejus veritas

PSAL. CI. קא

.canam Domine tibi : cantabo judicium & Misericordiam .cantus David Ipsius
1 לדוד מזמור חסד־ומשפט אשירה לך יהוה אזמרה:
perfectione in ambulabo : me ad veniet quando , perfecta via in Intelligam
2 אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי אתהלך בתם־
facere , Beliphal verbum meis oculis coram ponam Non .meæ dom° interiori in, mei cordis
3 לבבי בקרב ביתי: לא־אשית לנגד עיני דבר בליעל עשה
non malum : me à recedet pravum Cor ,me in adhærebit non : odivi declinantium
4 סטים שנאתי לא ידבק בי: לבב עקש יסור ממני רע לא
ejusdem & ,oculis elatum : sucidam hunc suo focio secreto in Obloquentem ,cognoscam
5 אדע: מלושני בסתר רעהו אותו אצמית גבה־עינים ורחב
: mecum sedendum ad terræ fideles ad mei Oculi .potero non ipsum corde
6 לבב אותו לא אוכל: עיני בנאמני־ארץ לשבת עמדי
,meæ dom° interiori in habitabit Non .mihi ministrabit ipse ,perfecta via in ambulans
7 הלך בדרך תמים הוא ישרתני: לא ישב בקרב ביתי
matutinis in .meis oculis coram firmabitur nequaquam : mendacia loquens ,dolum faciens
8 עשה רמיה דבר שקרים לא־יכון לנגד עיני: לבקרים
operarios omnes Domini civitate à excindendum ad : terræ impios omnes succidam
אצמית כל־רשעי־ארץ להכרית מעיר יהוה כל־פעלי
.iniquitatis

PSAL. CII. קב

Domine .suum eloquium effundat Domini facies ad Orantis pro afflicti Oratio
1 תפלה לעני כי־יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו: יהוה
2 tuæ faciei abscondas Ne .veniat te ad meus clamor & meam orationem exaudi
3 שמעה תפלתי ושועתי אליך תבוא: אל־תסתר פניך
.me exaudi, festina, invocavero die in tuã aurẽ me ad inclina mihi angustiæ die in, me à
4 ממני ביום צר לי הטה־אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני:
est Percussum .sunt exusta focus tanquam mea ossa & mei dies fumo in defecerunt Quia
5 כי כלו בעשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו: הוכה
voce A .meum panem edendo ab sum oblitus quia : meum cor aruit & ,herba sicut
6 כעשב ויבש לבי כי שכחתי מאכל לחמי: מקול
.meæ carni meum os adhæsit ,mei gemitus
אנחתי דבקה עצמי לבשרי:

תרגום TARGUM.

ק

1 שבחא על קורבן תודתא ויבו קדם יי כל יתבי
2 ארעא: פלחו קדם יי בחדוה אתו קדמוי
3 בתושבחתא: אודיעו ארום יי הוא אלהים הוא
עבד יתנא ודיליה אנחנא עמיה ועאן רעיתיה:
4 עולו בתרעוי באודותא דרחוי בתושבחתא
אודון קדמוי ברכו שמיה: ארום טב יי לעלם
5 טוביה ועד דר ודר הימנותיה:

קא

1 על יד דוד תושבחתא אין חסדא אתי נמל עמי
אין דינא אתי עבד עמי על בולא אשבח קדמך יי
2 אומר: אשכל נך באורח שלים אימתי תיעול
לותי אתהלך בשלימות לבבי בנו בית אולפני:
3 לא אשוי לבלי מלתא דרשיעא עבדי בישין
ושטין מן פקודיא סניתי לא ידבקון בי: לבא
4 עוקמנא יעדי מני יתידע בישא לא אדע: דמשתעי
לישן חליתי על חבריה יתיה אמגר נוילקי
בצדעתא דאויל בגסות עינין עמיה לא ארוך
5 בעלמא: עיני בקשיטי ארעא למתב במחיצת
צדיקי דאזל באורחא שלים הוא יקום עם
6 שמשי: לא יתב במצע בית מוקדשי עבד
נכילו די ממלל שקרין ליתליה רשו לאתכונא
7 קבל עיני: לעלמא דאתי דאמתחיל לנהור
צפרא אמגר כל רשעי ארעא לשיצאה מן
ירושלם קרתא דיי כל עבדי שקר:

קב

1 צלותא על מסכנא ארום משתחלהי וקדם יי יימר
2 צלותיה: יי קבל צלותי ופגיניותי לקדמך תיעול:
3 לא תסלק שכנתך מני ביום עקתי אצלי לותי
4 אודנך ביומא דאקרי סרהיב עני יתי: ארום
אשתיצאו היך תנינא ומיי אבדי היך תפיא חרדן:
5 לקא היך עסבא לבי ארום אתנשיתי אורית
6 אולפני: מן קל תנחתי אדבק גרמי לבסרי:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Canticum pro ſacrificio confeſſionis. 1

PSAL. C.

1 Jubilate coram Domino omnes habitatores terræ: Servite coram Domino in la-
2 titia, venite coram eo cum hymno. No-
3 tum facite quoniã DOMINUS ipſe eſt Deᵃ:
ipſe fecit nos, & ipſius ſumus; populus
4 ejus & oves paſcuæ ejus. Ingredimini portas ejus in confeſſione, porticus ejus cum
laude: confitemini coram eo, benedicite
nomini ejus. Quoniam bonus eſt Dominus, in æternum benignitas ejus; & uſque
in generationem & generationem fides ejᵃ.

Per manum Davidis Canticum. 1

PSAL. CI.

1 SI miſericordiam tu rependis mecum, ſi
judicium mecum facis, pro omnibus hy-
mnos dicam coram te Domine, & pſallam.
2 Faciam te intelligere viã perfectam, quan-
do venies ad me: ambulabo in perfectione
cordis mei in medio domus doctrinæ meæ.
3 Non *apponam cordi meo* verbum impietatis:
operantes mala, & recedentes à mandatis,
odio habui; nequaquam adhærebunt mihi.
4 Cor pravum recedet à me; concupiſcen-
5 tiam malã non conſcã. Loquentem lin-
gua triplici adverſus proximum ſuũ; hunc
diſperdam, *& percutietur leprã*: gradi-
6 entem in ſuperbia oculorũ, cum eo non ha-
bitabo in æternũ. Oculi mei ſunt ad vera-
ces terræ, ut inhabitem in thalamo juſtorũ:
7 ambulans in via perfecta, hic ſtabit cum
ſervis meis. Non habitabit in medio domᵃ
8 ſanctuarii mei faciens dolum: qui loquitur
mendaciũ, non erit ei facultas comparendi
coram oculis meis. *In mundo venturo, qui
aſſimulatur lucimatutinæ*, perdam omnes
impios terræ, ut diſperdam de Jeruſalem
civitate Domini omnes operarios falſitatis.

Oratio pro miſero cùm deficiet, & co- 1
ram Domino dicet orationem ſuam.

PSAL. CII.

1 DOmine accipe orationem meam: & 2
clamor meᵃ coram te ingrediatur. Ne 3
auferas majeſtatem tuam à me: in die affli-
ctionis meæ inclina ad me aurem tuam; in
die qua invocavero, feſtina exaudi me.
4 Quoniam defecerunt ſicut fumus dies mei; 5
& membra mea ſicut *chytropᵃ, aduſta*. Per-
cuſſum eſt ſicut fœnum cor meum, quoni-
6 am oblitus ſum legem doctrinæ meæ. A

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. C.

Anonymus. De Joſue filio Nun, quum 1
quieviſſet bellum Ammonitarum. In Teſta-
mento autem novo, de converſione gentium ad
fidem. Verſ. 14.

LAudate Dominum univerſa terra, Colite 2
Dominum cum gaudio: ingredimini in
conſpectu ejus cum laudatione. Scitote ipſum 3
eſſe Dominum Deum noſtrum, & ab ipſo nos
conditos eſſe, non autem à nobis: populum
ejus nos eſſe, & oves paſcuæ illius. Ingredi- 4
mini portas ejus cum gratiarum actione, &
atria ejus cum laude. Confitemini illi, & be-
5 nedicite nomini ejus: Quoniam bonus eſt
Dominus, & in æternum bonitas ejus, & in
generationem generationum fides ipſius.

PSAL. CI.

Aſaphi. Hortatio Davidis de iis quæ requi- 1
rũtur in miniſterio domᵃ Domini. Et prophetia
de laude victoris atq; perfecti in Deo. Ver. 17.

BOnitatem & judicium canam, téque lau- 2
dabo Domine, Et incedam per viam tuam
abſq; macula. Quoſque venies ad me? Am-
bulavi cum ſinceritate cordis mei in medio
3 domũs meæ, Et non propoſui ante oculos
meos verbum iniquitatis: eum qui operatur
malum, deteſtatus ſum, & non adhæſit mihi:
4 Cor perverſum tranſiit à me, & malitiam non
agnovi: Eum qui obtrectat ſocio ſuo clàm, 5
perdebam: cum eo, cujus elati ſunt oculi &
amplum cor, non edebam. Oculi mei ad fide- 6
les terræ, ut ſedeant mecum: qui ambulat in
via ſine vitio, ipſe miniſtrabit mihi. Non 7
commorabitur domi meæ qui facit dolum: &
ſermo mendax non erit firmus coram oculis
meis. In matutino ſilere faciam cunctos im- 8
pios terræ, perdámque de civitate Domini
omnes perpetrantes flagitium.

PSAL. CII.

Anonymus. Dolor Judæis. Et prophetia de 1
populo novo, nempè *gentiᵇ, per fidem. Ver.* 26.

DOmine, audi orationem meam, & cla- 2
mor meus ad te ingrediatur. Ne de- 3
flectas vultum tuũ à me in die anguſtiæ meæ:
ſed inclina ad me auré tuã die quã invocabo
te, & illicò reſponde mihi. Nam finierunt in 4
fumũ dies mei, & oſſa mea facta ſunt alba ceu
foci: Elanguit cor meũ ut fœnum, & exaruit, 5
quia oblitus ſum eſũs panis mei: Et præ voce 6
ſuſpiriorum meorum adhæſit caro mea oſſi-
bus meis:

Versio VULG. LAT.

1 Psalmus in Confessione. XCIX.
2 Jubilate Deo omnis terra: servite
3 Dño in lætitia. Introite in conspe-
ctu ejus, in exultatione. Scitote quo-
niam Dñs ipse est Deus: ipse fecit nos,
4 & non ipsi nos: Populus ejus, & oves
pascuæ ejus: Introite portas ejus in
confessione, atria ejus in hymnis: con-
5 fitemini illi. Laudate nomen ejus.
Quoniam suavis est Dominus, in æter-
num misericordia ejus, & usq; in ge-
neratione & generationem veritas ej°.

Psalmus ipsi David. °C.

1 Misericordiam, & judicium canta-
bo tibi, Dñe: Psallam, Et intel-
ligam in via immaculata, quando ve-
nies ad me. Perambulabam in inno-
centia cordis mei, in medio dom° meæ.
3 Non proponebam ante oculos meos
rem injustam: facientes prævaricatio-
nes odivi. Non adhæsit mihi Cor pra-
vum: declinantē à me malignum non
5 cognoscebam. Detrahentem secretò
proximo suo, hunc persequebar. Su-
perbo oculo, & insatiabili corde, cum
6 hoc non edebam. Oculi mei ad fide-
les terræ ut sedeant mecum: ambulans
in via immaculata, hic mihi minista-
7 bat. Non habitabit in medio domûs
meæ, qui facit superbiam: qui loquitur
8 iniqua, non direxit in conspectu oc-
lorum meorum. In matutino interfici-
ebam omnes peccatores terræ: ut dis-
perderem de civitate Domini omnes
operantes iniquitatem.

1 Oratio pauperis, Cùm anxius fuerit,
& in conspectu Domini effuderit
preçem suam. CI.

2 Domine, exaudi orationem meam:
3 & clamor meus ad te veniat. Non
avertas faciem tuam à me: in quacun-
que die tribulor, inclina ad me aurem
tuam. In quacunque die invocavero
4 te, velociter exaudi me: Quia defece-
runt sicut fumus dies mei: & ossa mea
5 sicut cremium aruerunt. Percussus
sum ut fœnum, & aruit cor meum:
quia oblitus sum comedere panem
6 meum. A voce gemitûs mei adhæsit
os meum carni meæ.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν. ϟϛ'.

1 †Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, † δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. † εἰσέλθετε
3 ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. † Γνῶτε ὅτι κύριος
αὐτός ἐστιν ὁ (a) θεός † αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ
4 ἡμεῖς, † (β) λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ.
† Εἰσέλθατε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογή-
σει, † (γ) τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖ-
5 σθε αὐτῷ, † αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. † Ὅτι χρηστὸς
κύριος, (δ) εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, † καὶ ἕως
γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

MS. A. (α) θεὸς ἡμῶν. (β) ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ
(γ) εἰς τὰς αὐλὰς (δ) ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα

(α) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ϟ'.

1 †Ἔλεος καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε· † ψαλῶ
2 καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ. πότε ἥξεις
πρός με; † διεπορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου,
3 ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου. † Οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλ-
μῶν μου πρᾶγμα παράνομον, † ποιοῦντας παραβά-
σεις ἐμίσησα· † οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία σκαμ-
5 βή, † ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ, οὐκ ἐγίνω-
σκον. † τὸν καταλαλοῦντα λάθρᾳ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
τοῦτον ἐξεδίωκον. † ὑπερήφανῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ
6 καρδίᾳ, † τούτῳ οὐ συνήσιον. † Οἱ ὀφθαλμοί μου
ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, † τοῦ συγκαθίσαι αὐτοὺς μετ'
7 ἐμοῦ· † πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐ-
λειτούργει. † Οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποι-
ῶν ὑπερηφανίαν· † λαλῶν ἄδικα οὐ (β) κατηυθύνετο
8 ἐναντίον τῶν ὀφθαλμῶν μου. † Εἰς τὰς πρωΐας ἀπ-
έκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, † (γ) ἐξ-
ολοθρεύσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζο-
μένους τὴν (δ) ἀδικίαν.

MS. A. (α) Τῷ Δαυίδ. (β) κατεύθυνεν ἐναντίον
(γ) ἐξολεθρεύσαι (δ) ἀνομίαν.

1 Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ (α)
ἐναντίον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ϟα'.

2 †Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, † καὶ ἡ κραυ-
3 γή μου πρὸς σὲ (β) ἐλθέτω. † Μὴ ἀποστρέ-
ψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ· † ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ
θλίβωμαι, κλίνον πρὸς με τὸ ὦς σου· † ἐν ᾗ ἂν ἡμέ-
4 ρᾳ (γ) ὀπικαλέσωμαί σε, ταχὺ εἰσάκουσόν μου. † Ὅ-
τι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, † καὶ τὰ
5 ὀστᾶ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. † Ἐπάταξε
ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, † ὅτι ἐπ-
6 λαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου. † Ἀπὸ φωνῆς τῆς
στεναγμοῦ μου, ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου.

MS. A. (α) ἔναντι (β) ἐλθάτω. (γ) ὀπικαλέσομαι

Vetf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopice, Transl. LAT.

Psalmus in Confessionem. XCIX. 1
Jubilate Domino [a] omnis terra: 2
servite Domino in lætitia. 2 In-
troite in conspectu ejus in (a) exulta-
tione. 3 Scitote, quòd Dominus ipse 3
est [b] Deus: ipse fecit (b) nos, & non
nos. 4 (c) [c] Populus ejus, & oves
pascuæ ejus, Introite portas ejus in 4
cōfessione, [d] atria ej° in (d) hymnis.
Confitemini illi: 5 laudate nomen e- 5
[e] jus. Quoniam suavis est Dominus:
in æternum misericordia ejus: & 5
usque in generationem & generatio-
nem veritas ejus.

(a) Psalmus ipsi David. C. 1

1 Misericordiā, et judiciū canta- 1
bo [†] tibi Domine: 2 (b) psal-
lam, Et intelligā [a] in via immacu- 2
lata: quando veniēs (c) ad me? 3 De-
ambulabam in innocentia cordis mei, 3
in medio domūs meæ. 4 Non propo-
nebā ante oculos meos rem injustam: 3
[b] facientes prævaricationes odivi:
5 Non adhæsit mihi Cor pravū: (d) 4
cū declinaret à me malign° nō cog-
noscebā. 6 Detrahentē occultè pro- 5
ximo suo, hunc persequebar. 7 Super-
bo oculo, e: [c] insatiabili corde, huic
non conveſcebar. 8 Oculi mei ad fide- 6
les terræ, ut sedeant mecū: ambulās
in via immaculata, hic mihi mini-
strabat. 9 Non habitavit in medio do- 7
mūs meæ faciens superbiā: loquens
iniqua non direxit in conspectu ocu-
lorum meorum. 10 In matutino in-
terficiebam omnes peccatores terræ; 8
ut disperdērē de civitate Domini [d]
omnes operantes iniquitatem.

MS. Æth. Poc. Davidis, cujus filius
est Christ° Sacerdos: Gloria Patri, &
Filio, & Spiritui Sancto: omni tēpore,
nunc etiam, & semper, & in secula sec-
ulorum, Amen.

Oratio (a) [a] pauperi, cùm anxius 1
fuerit, & corā Domino effuderit
[b] precem suam. CI.

1 Domine, exaudi orationē meā: 2
& (b) clamor meus ad te ve-
niat. 2 Ne avertas faciem tuā à me: 3
in quacunq; die tribulor; inclina ad
me aurē tuā. 4 In quacunque die in-
vocavero te; velociter exaudi me.
4 Quia defecerunt sicut fumus, dies
mei: & ossa mea, sicut (c) cremium,
[c] confrixa sunt. 5 (d) Percussus 5
sum, sicut fœnū, & aruit cor meum:
quia oblitus sum comedere panē meū. 6 A voce gemitūs mei, (e) adhæsit os meum carni meæ. 6

INTERP. ÆTHIOP. [a] in omni terra: [b] Deus noster: [c] Et nos quidem populus [d] & in atriis ejus cum hymnis confitemini illi: [e] quoniam in æternūm PSAL. C. [†] tibi: psallam [a] viam immaculatam: [b] opera iniqua [c] duplici [d] omnia eorum opera iniqua. PSAL. CI. [a] solitarii, [b] omnem precem suam. [c] arescunt.

Versio ÆTHIOPICA.

መዝሙር፡ዘተገንዖ፡፡፡

ፀሀ ዮብኩ፡ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ምድ 1
ር፡፡ ተቀፃዩ ፡ለእግዚአብሔር ፡ በትፍሥሕ
ት፡፡፡ ወበሉ ፡ ቅድሜሁ ፡ በሐሢት፡፡፡ 2
ለእመረ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡እ 3
መሰክነ፡፡ ወውእቱ ፡ ፈጠረነ ፡ ወለኮ ፡ ኀስ
ነ፡፡፡ ወኀስነሰሰ ፡ ሕዝቡ፡ ኦበገሀ፡ መርዒ 4
ቱ፡ባሉ፡ ውስተ ፡ ለናቅጺሁ፡ በተገንዖ፡፡ወ
ውስተ፡ለዕጸደሁ፡ በስብሕት፡ ለመንሁ፡፡፡
ወሰብሑ፡ ለስሙ፡ እስመ፡ ኀሪ፡እግዚአብሔ 5
ር፡፡እስመ ፡ ለዓለም፡ ምስጋቱ፡፡ወለትውል
ደ፡ትውልድ፡ጽድቁ፡፡፡

መዝሙር፡ዘደዊት፡፡

 የ ምሕረት ፡ ወፍትሐ ፡ ለሰሊ ፡ ሰከ፡፡፡ 1
እዜሙር ፡ ወእሌቡ፡ ፍኖተ፡ ኀጹሐ፡ ፡ማእዜ፡ 2
ትመጽእ፡ኅቡየ፡፡፡ ወአሐውር፡በየዋህተ፡ 3
ልብየ፡ማእከለ፡ቤትየ፡፡፡ ወኢእገስጽ፡ቅ 4
ድመ፡ አዕይኑተየ ፡ ግብረ፡ እኩየ፡፡ጸለእኩ፡
ገበርተ፡ ዐመፃ፡፡፡ ወኢተሰወደ፡ ልበ፡ ጠዋ 5
ይ፡፡ሰበ፡ተገሕሠ፡እኩይ፡እምኔየ፡ ሊያእመ
ርኩ፡፡፡ ዘያሥሪ፡ ቢጹ፡ በጽምሚት፡ኪ 6
ያሁ፡ ሰደድኩ፡፡፡ ዕቡየ፡ ዐይኑ፡ ወረሠሠ 7
ዐ፡ልብ፡ኢይትሀወል፡መሰለየ፡፡፡ ኢዕይኑ 8
ትየሁ፡ኀቡ፡ወሶናኑ፡ምድር፡፡ ከመ፡ ለኀብ
ር፡ ምስለየ፡፡ዘያሰውር ፡ በፍኖት ፡ ኀጹሐ፡
ውእቱ፡ ይትባለከኒ፡፡፡ ወኢይነብር፡ማእ 9
ከለ፡ ቤትየ፡ ዘይገብር፡ ትዕቢት፡፡ወኢያደት
ዐ፡ ቅድሜየ ፡ ዘይነብብ፡ ዐመፃ፡፡፡ በጽባ 10
ሕ፡ኢቀትሎሙ፡ ለኵሉ፡ ኀጥኣኒ፡ ምድር፡፡
ከመ፡ ኢሠረዎሙ ፡ እመህገረ፡ እግዚአብሔ
ር፡ኵሉሙ፡ገበርተ፡ዐመፃ፡፡፡

ዝደዊት፡ዘወልደ፡ክርስቶስ፡ካህነ፡፡ሰብሕተ፡
ለአብ፡ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኵሉ፡ጊ
ዜ፡፡ ይእዜኒ ፡ ወዘሖሪ፡ ፡ ወለዓለመ፡ ዓለ
ሙ፡፡፡

ጸሎተ፡ባስቃዖ፡ሰበ፡ ይቴክዝ፡ወይክዐ፡ቅድ
መ፡እግዚአብሔር፡ኵሉ፡ስእለቶ፡፡

 የል ስመሊ፡እግዚ፡አብ፡ለኵትየ፡፡ወይብጻኸ፡ 1
ቅድሜከ፡ገዓርየ፡፡፡ ወኢትሚጥ፡ ገጽከ፡ 2
እሜኑየ፡፡ዘዕለተ ፡ መኑይበየ ፡ለጽምእ፡ እዝ
ነከ፡ ሓቡየ፡፡፡ ለመ፡ዕለተ፡ እጸውዖከ፡ ፍ 3
ጡነ፡ስመዐ፡፡፡ እስመ፡ኀልቀ፡ከመ፡ጢስ፡ 4
መዋዕልየ፡፡ወነቅጺ፡ ከመ፡ ሠዕር፡ ለዕጽምት
የ፡፡፡ ተቀሠፍኩ፡ወዮብ፡ ከመ፡ሣዕር፡ል 5
ብየ፡፡እስመ፡ተረስዐኑ፡በሊ0፡እክል፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * المزمور التاسع والتسعون * لداود * وهو * يـ * استيكن *

2 هللوا للرب يا جميع الارض * تعبدوا للرب بفرح * ادخلوا امامه بابتهاج * اعلموا ان الرب هو
3 الله * هو خلقنا ولم نكن * وانا نحن شعبه وغنم رعيته * ادخلوا ابوابه بالشكر وديارة بالتسبيح *
4 اعترفوا له وباركوا اسمه * فان الرب صالح هو * وان رحمته الكائنة الى الابد * وحقه من جيل
5 الى جيل * الهليلويا *

1 * المزمور المائة * لداود * وهو * يو * استيكن *

2 يا رب اني بالرحمة والعدل اسبحك * اريل 2 والتمس طريقا لا ريب فيها * الى متى تاتي الي * مسيئة
3 في وسط بيتي بلا شر في قلبي * لم اجعل امام عيني شيا يخالف الناموس * ابغضت عاملي
4 المخاصي * لم يلصق بي قلب معوج * عند ميل الشرير على لم اعلم * والذي يستعيب
5 صاحبه هذا كنت اطرده * لم اواكل المتعالي العين السرن القلب * عيناي على مومني الارض
6 لتجالسوني * السالك طريقا بلا عيب هذا كان يخدمني * المستكبر لم يكن في وسط بيتي *
7 المتكلم بالظلم لم يستقم امام عيني * في اوقات الغدوات كنت اقتل جميع خطاة الارض *
8 لكي ابيد من مدينة الرب جميع عاملي الاثم * الهليلويا * المزمور المائة وواحد *

1 * صلاة للمسكين اذا حزن وافرغ دعاءه الى الرب * وهو * نه * استيكن *

2 * يا رب استجب صلاتي * وليصعد امامك ابتهالي * لا تصرف وجهك عني في اليوم الذي
3 اصيح فيه * اصغ الي بسمعك في اليوم الذي اصرخ اليك فيه * اسرع واجبني * فان ايامي
4 اضمحلت مثل الدخان * وعظامي في مثل مقلي قد انقلعت * دبلت مثل العشب * ويبس
5 قلبي لاني نسيت اكل خبزي * من صوت تنهدي عظمي التصق بلحمي *

PSAL. XCIX.

Davidis. Vers. 10. 1

Jubilate Domino O universa terra: Subjicite vos Domino hilariter: introite ante eum exultanter. 2 Scitote Dominum 3 esse Deum, ipsum creāsse nos dum nil essemus: nos autem populus ejus esse et oves pascuæ ejus. Introite portas ejus cum 4 gratiarum actione, & atria ejus cum laudatione: confitemini ei, & benedicite nomini ejus. Nam Dominus bonus est: & 5 verò misericordia ejus permanens est in æternum, & veritas ejus à generatione in generationem. Alleluja.

PSAL. C.

Davidis. Vers. 16. 1

O Domine, equidem cum misericordia & æquitate laudabo te, psallam, Et 2 quæram viam in qua nullum sit crimen. Quando venies ad me? ambulavi in medio domûs meæ sine malitia in corde meo: 3 Non posui ante oculos meos quicquā contradicens legi: odivi facientes prævaricationes. Non adhæsit mihi cor perversum. 4 Quum deflēteret quis improbus in me, 5 non cognoscebam. Et eum qui detractat de proximo suo, hunc ipsum persequebar. Non comedi cum elato supercilio & avido corde. Oculi mei super fideles terræ, ut 6 confideant mecum. Ambulans in via irreprehensibili, hic mihi ministrabat. Superbus non fuit in domo mea. Loquens per- 7 versè, non direxit se corā oculis meis. Temporibus matutinis interficiebam omnes peccatores terræ, ut perderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem. Alleluja.

PSAL. CI.

Oratio pauperis quum tristis est, 1 & effundit precem suam ad Dominum. Vers. 55.

O Domine, exaudi orationem meam, et 2 ascendat coram te supplicatio mea. Ne avertas faciem tuam à me in die quâ 3 angustiabor. Inclina ad me auditum tuum in die quâ clamabo ad te. Propera & exaudi me, Quoniam dies mei evanuerunt 4 veluti fumus: & ossa mea quasi in sartagine frixa sunt. Elanguit instar herbæ, & 5 aruit cor meum: quia oblitus sum comestionem panis mei. Ob vocem gemitûs mei 6 os meum adhæsit carni meæ.

תהלים : קג

7 דָּמִיתִי לְקַאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֲרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה
8 כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג׃ כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי
9 מְהוֹלְלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃ כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי
10 וְשִׁקּוּי בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ מִפְּנֵי זַעֲמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נִשָּׂאתָנִי
11 וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃ יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה
12 יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ אַתָּה תָקוּם צִיּוֹן
13 תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֹנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃ כִּי־רָצוּ
14 עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנָנוּ׃ וְיִרְאוּ גוֹיִם
15 אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃ כִּי־בָנָה
16 יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃ פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעֲרָעֲר וְלֹא
17 בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא
18 יְהַלֵּל־יָהּ׃ כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־
19 אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ אֲנָקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃ לְסַפֵּר
20 בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וְתִהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו
21 וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃ עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃
22 אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים
23 שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה
24 יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ
25 תַּחֲלִיפֵם וְיֶחֱלָפוּ׃ וְאַתָּה־הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתֹּמוּ׃ בְּנֵי־
26 עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

PSAL. CIII. קג

1 לְדָוִד׃ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם
קָדְשׁוֹ׃

תרגום TARGUM.

7 אִדְּמִית לְקִקְתָא דְמַדְבְּרָא הֲוֵית הֵיךְ קִפּוּפָא דִי
8 בְאַרְעָא נְגוּבְתָא׃ שְׁקֵדִית כָּל לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי הֵיךְ
9 צִפַּר דְּפַרְח וְנָיֵד בִּלְחוֹדוֹהִי עַל אֲגָרָא׃ כָּל יוֹמָא
10 יְחַסְּרוּן לִי בַּעֲלֵי דְבָבֵי מְהַלְעֲבֵי בְּמִימְרִי קִיְמוּ
11 מַגַּן׃ אֲרוּם אֲפַרְא הֲוִיתָ מְזוּנָא סְעָרִית וְשִׁקְיוֹתִי
12 בְּבְכוּתָא מְזַגִּית׃ מִן קֳדָם רוּגְזָךְ וְקָצְפָךְ אֲרוּם
13 נְטַלְתַּנִי וְטַלְקְתַנִי׃ יוֹמַי הֲוָן טוּלָא דִיצְלֵי וַאֲנָא
14 הֲוֵי עִסְבָּא אִיבָשׁ׃ וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרְךָ לְעָלַם בְּשֻׁמְיָא
15 חָתֵם וְדָכְרָנְךָ לְדָר וְדָר׃ אַתְּ תְּקוּם צִיּוֹן
16 אֲרוּם עִדָּן לְמֶחוּס עֲלָהּ אֲרוּם אֲתָא וּמְנָא׃
17 אֲרוּם רְעוּ עַבְדָךְ יַת אַבְנָהָא וְיַת עַפְרָהָא יְחִיסוּן׃
18 וְיִדְחֲלוּן עַמְמַיָא יַת שְׁמָא דְיְיָ וְכָל מַלְכֵיא דְאַרְעָא
19 יַת יְקָרָךְ׃ אֲרוּם אִתְבְּנֵי בְּמֵימְרָא דְיְיָ קִרְתָּא
20 דְצִיּוֹן אִתְגְּלֵי בִּיקָרֵיהּ׃ אִתְפְּנֵי לְוַת צְלוֹתֵיהּ
21 דְמִשְׁתַּדְּרִין וְלָא בְסַר יַת צְלוֹתְהוֹן׃ תִּתְכְּתֵב
22 צְלוֹתָא דָא לְדָר בַּתְרֵי וְעַמָּא דְעָתִיד לְאִתְבְּרָאָה
23 יְשַׁבַּח יָהּ׃ אֲרוּם אוֹדִיק מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא דְקוּדְשֵׁיהּ
24 יְיָ מִן שְׁמַיָא לְאַרְעָא אִסְתְּכַל׃ לְמִשְׁמַע אֲנִיקוּתָא
25 דַאֲסִירַיָא לְמִשְׁרֵי בְּנֵיא דְמִסְרִין לְמִיתוּתָא׃
26 לְמִשְׁתְּעֵי בְּצִיּוֹן שְׁמָא דְיְיָ וְתוּשְׁבְּחֵיהּ בִּירוּשְׁלֵם׃
27 בְּאִתְכַּנְּשׁוּת עַמִּין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח
28 קֳדָם יְיָ׃ אִסְתְּנַף מִן טוּרְפָא דְאוֹרְח גְּלוּתָא חִילִי
29 אִתְקְצַרוּן יוֹמַי׃ אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְקַנְנִי
מִן עָלְמָא בְּפַלְגוּת יוֹמַי אִיתֵי יָתִי לְעָלְמָא דְאִתַּי
מְטוּל דִּי בְדָרֵי דָרַיָא שְׁנָתָךְ׃ מִן שְׁרוּיָא דְאַתְּבְרֵי
כָּל בְּרִיוָתָא אַרְעָא יְסַדְתָּא וְעוֹבְדֵי יְדָךְ שְׁמַיָא׃
הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם וְכוּלְהוֹן הֵיךְ לְבוּשָׁא
יִתְבַּלְיָן הֵיךְ אֲצָטְלֵי רַחֲלֵיפִנּוּן וְיִתְחַלְפוּן׃
וְאַתְּ הוּא דִי בְרֵיתְנוּן וְשַׁנָתָךְ לָא מִשְׁתַּלְמָן׃
בְּנֵי עַבְדָךְ יִשְׁרוּן בְּאַרְעָא וְזַרְעֵיתְהוֹן קֳדָמָךְ
יִתְקָנוּן׃

קג

1 עַל יַד דָּוִד אִתְאַמַּר בְּגִבוּאָה בְּרִיכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא
דְיְיָ וְכָל בְּנֵי נַיָי יַת שְׁמָא דְקוּדְשֵׁיהּ׃

Similis fact' sum pellicano deserti : factus sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta. 7
Vigilavi tota nocte, & fui sicut passer qui volatu movetur, solitarius in tecto. Tota 8
die exprobrant mihi inimici mei, irrisores 9
mei in verbo meo juraverunt in vanum.
Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, 10
& potus meos fletu temperavi. Propter 11
indignationem tuã & iram tuam, quoniam elevásti me & projecísti me. Dies mei sicut 12
umbra quæ declinavit, & ego sicut fœnum 13
arescãm. Tua autem Domine habitatio in
æternũ in cœlis permanet, & memoria tua 14
in generationem & generationem. Tu ex-
urgens misereberis Sion, quoniam tempus
est ut misereatis ejus, quoniam venit tem- 15
pus. Quoniam placuerunt servis tuis lapi-
des ejus, & pulveris ejus miserebuntur.
Et timebunt populi nomen Dñi, & omnes 16
reges terræ gloriam tuam. Quoniam *ædifi-* 17
cata est verbo Domini urbs Sion, manifestatus est in gloria sua. Respexit ad ora- 18
tionem desolatorum, & non sprevit pre-
cationem eorum. Scribetur *oratio ista* pro 19
generatione novissima, & populus qui in
futurum creandus est, laudabit Deum. Quo- 20
niam prospexit de cœlis excelsis sanctitatis
suæ, Dominus de cœlis in terram aspexit:
Ut audiret gemitum compeditorum, & sol- 21
veret filios qui morti traditi sunt. Ut an- 22
nuncietur in Sion nomen Domini, & laus
ejus in Jerusalem. Dum congregabuntur 23
populi in unum, & regna, ut serviant co-
ram Domino. Afflicta est ob laborem iti- 24
neris *exilii* virtus mea : abbreviati sunt
dies mei. Dicam coram Deo meo : Ne 25
tollas me de mundo in dimidio dierum
meorum : adduc me ad mundum ventu-
rum, quoniam in generationes generatio- 26
num sunt anni tui. A principio cùm crea-
rentur omnes creaturæ, terram fundásti, &
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peri- 27
bunt, & tu permanebis; & omnes sicut ve-
stimentum veterascent : tanquam stolã mu- 28
tabis eos, & mutabuntur. Et tu idem qui
creásti eos, & anni tui non deficiunt. Fi- 29
lii servorum tuorum inhabitabunt terram,
& semen eorum coram te dirigetur.
Per manum David, dict' *per prophetiam.* 1

SSAL. CIII.

BEnedic anima mea nomini Domini, &
omnes filii viscerum meorum nomini san-
ctitatis ejus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 * ܐܕܡܝܬ ܠܩܩܬܐ ܕܡܕܒܪܐ ܗܘܝܬ ܗܘܝܬ ܟܦܘܦܐ ܕܝ ܒܐܪܥܐ ܢܓܘܒܬܐ׃
8 ܫܩܕܝܬ ܘܗܘܝܬ ܟܝܢܘܪܐ ܕܥܠ ܓܓܐ׃ * ܟܠ ܝܘܡܐ ܡܚܣܪܝܢ ܠܝ ܒܥܠܒܒܝ ܩܝܡܘ׃
9 ܡܚܠܠܝ ܒܝ ܐܫܒܥܘ׃ * ܡܛܠ ܕܐܦܪ ܐܟܠܬ ܠܚܡ ܡܫܬܝ׃ * ܘܫܩܝܬ ܒܒܟܝ ܡܣܟܬ׃
10 ܡܢ ܩܨܦܟ ܘܩܨܦܟ ܕܢܫܝܬܢܝ׃ * ܘܫܕܬܢܝ׃ * ܝܘܡܝ ܗܘܘ ܛܘܠܐ ܕܨܠܝ ܘܐܢܐ
11 ܝܒܝܫ ܥܣܒܐ׃ * ܐܢܬ ܝܗܘܐ ܠܥܠܡ ܬܬܒ׃ * ܘܕܟܪܢܟ ܠܕܪ ܘܕܪ׃ * ܐܢܬ ܬܩܘܡ ܨܝܘܢ׃
12 ܪܚܡ ܨܝܘܢ ܕܥܕܢ ܠܡܚܢܗ ܕܡܛܐ ܥܕܢ׃ * ܐܪܡܐ ܢܚܘ ܠܥܒܕܝܟ ܐܒܢܗ׃
13 ܘܥܦܪܗ ܢܚܢܢ׃ * ܘܢܕܚܠܘܢ ܥܡܡܐ ܠܫܡܐ ܕܡܪܝܐ׃ * ܡܛܠ ܕܐܬܐ ܘܡܢܐ׃
14 ܡܛܠ ܕܪܥܘ ܥܒܕܝܟ ܐܝܬ ܐܒܢܗ׃ * ܘܥܦܪܗ ܢܚܢܢ׃ * ܘܢܬܚܘܢ ܥܡܡܐ ܠܡܪܝܐ׃
15 ܘܡܠܟܐ ܟܠܗܘܢ ܠܟܒܘܕܟ׃ * ܡܛܠ ܕܒܢܐ ܡܪܝ ܨܝܘܢ׃ * ܬܬܚܙܐ ܒܝܩܪܗ׃
16 ܦܢܐ ܠܨܠܘܬܐ ܕܡܬܪܥܥܝܢ׃ * ܘܠܐ ܒܙܐ ܠܨܠܘܬܗܘܢ׃ * ܬܬܟܬܒ ܗܕܐ ܠܕܪ ܐܚܪܝܢ׃
17 ܘܥܡܐ ܕܢܬܒܪܐ׃ * ܡܛܠ ܕܩܦܝܠ ܡܪܝ ܨܝܘܢ׃ * ܬܬܚܙܐ ܒܝܩܪܗ׃
18 ܡܛܠ ܕܫܩܦ ܡܢ ܡܪܘܡܐ ܩܕܫܘ׃ * ܡܪܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐܪܥܐ ܚܙܐ׃
19 ܠܡܫܡܥ ܢܚܝܪܘܬ ܐܣܝܪܐ׃ * ܠܡܦܬܚ ܒܢܝ ܬܡܘܬܐ׃ * ܠܡܣܦܪ ܒܨܝܘܢ ܫܡܗ ܕܡܪܝ׃
20 ܘܬܫܒܚܬܗ ܒܝܪܘܫܠܡ׃ * ܒܡܬܟܢܫܘܬ ܥܡܡܐ ܟܚܕ׃ * ܘܡܠܟܘܬܐ ܠܡܦܠܚ ܩܕܡ ܡܪܝ׃
21 ܥܢܐ ܒܐܘܪܚܐ ܟܚܝ ܩܨܪ ܝܘܡܝ׃ * ܐܡܪ ܩܕܡ ܐܠܗܝ ܠܐ ܬܣܠܩܢܢܝ׃ * ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܦܠܓܘܬ ܝܘܡܝ׃
22 ܐܝܬܝ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܐ׃ * ܡܢ ܫܪܝܐ ܕܐܬܒܪܝ ܟܠ ܒܪܝܬܐ ܐܪܥܐ ܝܣܕܬ׃ * ܘܥܒܕܝ ܝܕܟ ܫܡܝܐ׃
23 ܗܢܘܢ ܢܒܕܘܢ ܘܐܢܬ ܬܩܘܡ׃ * ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܢܬܒܠܝܢ׃ * ܐܝܟ ܐܨܛܠܝ ܪܚܠܝܦܢܘܢ ܘܢܬܚܠܦܘܢ׃
24 ܘܐܢܬ ܗܘ ܕܒܪܝܬܢܘܢ׃ * ܘܫܢܬܟ ܠܐ ܡܫܬܠܡܢ׃ * ܒܢܝ ܥܒܕܝܟ ܢܫܪܘܢ ܒܐܪܥܐ׃
25 ܘܙܪܥܗܘܢ ܩܕܡܟ ܢܬܩܢ׃ * ܗܢܘܢ ܢܒܕܘ ܘܐܢܬ ܬܩܘܡ׃ * ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ ܢܬܒܠܝܢ׃
26 ܐܝܟ ܐܨܛܠܝ ܪܚܠܝܦܢܘܢ ܘܢܬܚܠܦܘܢ׃ * ܘܐܢܬ ܗܘ ܕܒܪܝܬܢܘܢ׃ * ܘܫܢܬܟ ܠܐ ܡܫܬܠܡܢ׃
27 ܒܢܝ ܥܒܕܝܟ ܢܫܪܘܢ ܒܐܪܥܐ׃ * ܘܙܪܥܗܘܢ ܩܕܡܟ ܢܬܩܢ׃
28 * ܕܪܝܕ ܒܪܝ׃
1 * ܒܪܟܝ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝ ܡܪܝ ܘܟܠ ܩܪܒܝ ܠܫܡ ܩܕܫܘ׃

7 Et similis factus sum pellicano qui est in soli-
tudine, factúsque sum velut noctua in ruina :
Secessi, & fui solus instar passeris volitantis 8
super tecto : Totã die conviciati sunt in me 9
hostes mei, & commendatores mei per me
jurârunt. Nam cinerem ut panem comedi, & 10
potum meum fletu miscui : Præ furore tua & 11
indignatione tuã, quia sublimâsti me, tum de-
jecisti me. Diésque mei velut umbra declina- 12
ti sunt, & ego arui sicut fœnum. Tu autem 13
Domine, in æternum permanens es, & memo-
ria tua in æva. Tu exurge & miserere Sionis, 14
quia advenit tempus miserendi illius; Nam
oblectati sunt servi tui lapidibus ejus, & pul-
verem ejus dilexerunt. Timebunt gentes no- 15
men tuum Domine, & omnes reges terræ ma-
jestatem tuam. Ædificat enim Dominus Sion, 16
& apparet cum gloria. Convertitúrque ad 17
precem pauperum, & non despicit orationes
eorum. Scribetur hoc generationi alteri, & 18
populus qui creabitur, laudabit Dominum.
Quia prospexit de excelso sanctitatis suæ: Do- 19
minus de cœlo in terram aspexit, Ad audi- 20
endum gemitum vincti, & ad solvendos filios
à morte: Ut enarrent in Sion nomen Domini, 21
& laudes ejus in Jerusalem, Quando congre- 22
gabuntur gentes simul, ac regna ad colendum
Dominum. Humiliaverunt vires meas in ter- 23
ra: & paucitatem dierum meorum, Dic mihi. 24
Ne me tollas in medio dierũ meorũ quando- 25
quidem in generationem generationum sunt
anni tui. Ab antiquo terram firmâsti, & opus 26
manuum tuarum sunt cœli; Ipsi præteribunt, 27
& tu permanens es : omnésque sicut vestis
consumentur, & ut pallium mutabuntur; Tu 28
verò es ut es, & anni tui nequaquam finien-
tur. Et filii servorum tuorum cõmorabuntur 29
in terra, & semen eorum coram te perstabit.

PSAL. CIII.

Davidis. De frigiditate quæ dominata est 1
in eumtempore senectutis. Item documen-
tum : & gratiarum actio à viris Dei ob-
lata. Vers. 47.

BEnedic anima mea Domino, & omnia
ossa mea nomini ejus sancto.

Versio VULG. LAT.

7 Similis factus sum pellicano solitudi-
nis: fact⁹ sum sicut nycticorax in do-
8 cilio. Vigilavi, & factus sum sicut pas-
9 ser solitarius in tecto. Totâ die expro-
brabât mihi inimici mei: & qui lauda-
10 bant me adversùm me jurabant. Quia
cinerem tanquâ panem manducabam,
11 & potum meu cum fletu miscebam, A
12 facie iræ & indignationis tuæ: quia
elevans allisisti me. Dies mei sicut um-
13 bra declinaverunt: & ego sicut fœnũ
14 arui. Tu autem, Domine, in æternum
permanes: et memoriale tuum in gene-
15 rationem & generationẽ. Tu exurgens
misereberis Sion: quia tempus mise-
16 rendi ejus, quia venit tempus. Quoniã
placuerunt servis tuis lapides ejus: &
17 terræ ejus miserebuntur. Et timebunt
gentes nomẽ tuũ, Domine, & omnes
18 reges terræ gloriam tuam. Quia ædifi-
cavit Dominus Sion: & videbitur in
19 gloria sua. Respexit in orationem hu-
milium: & non sprevit precem eorum.
20 Scribantur hæc in generatione altera:
21 & populus, qui creabitur, laudabit
Dominum: Quia prospexit de excelso
22 sancto suo: Dominus de cœlo in ter-
ram aspexit: Ut audiret gemitus com-
23 peditorum: Ut solveret filios interem-
24 ptorum: Ut annuntient in Sion no-
25 men Dñi: & laudem ejus in Jerusalẽ.
26 In conveniendo populos in unũ, et re-
27 ges ut serviant Domino. Respondit ei
28 in via virtutis suæ: Paucitatem die-
29 rum meorum nuntia mihi. Ne revoces
30 me in dimidio dierum meorum: in ge-
31 nerationem & generationem anni tui.
32 Initio tu, Domine, terram fundásti: &
33 opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi
34 peribunt, tu autem permanes: & o-
35 mnes sicut vestimentũ vetera scent. Et
36 sicut opertorium mutabis eos, & mu-
37 tabuntur: Tu autem idem ipse es, &
38 anni tui non deficient. Filii servorum
39 tuorum habitabunt: et semen eorum
40 in seculum dirigetur.

Ipsi David. CII.

1 Benedic anima mea Domino: et o-
mnia, quæ intra me sunt, nomini
sancto ejus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

7 † Ὡμοιώθην σπερακῖνι ἐρημικῷ, † ἐγενήθην ὡσεὶ
8 νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. † Ἠγρύπνησα, καὶ (δ) ἐγενήθην ὡσεὶ
9 στρουθίον (ε) μονάζον ἐπὶ δώματι. † Ὅλην ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, † καὶ
10 οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον. † Ὅτι σποδὸν
11 ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, † καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ
12 ἐκίρνων, † Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τῆς δυ-
13 μοῦ σου, † ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με. † Αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, † (ζ) κἀγὼ ὡσεὶ χόρτος
14 ἐξηράνθην. † Σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, † καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. † Σὺ ἀνα-
15 στὰς οἰκτιρήσεις τὴν Σιών, † ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτὴν, ὅτι ἥκει καιρός. † Ὅτι εὐδόκησαν οἱ
16 δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, † καὶ τὴν χῶν αὐτῆς οἰκτιρήσουσι. † Καὶ φοβηθήσονται τὸ ὄνομα σου
17 κύριε, † καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς (η) τὴν δόξαν σου.
18 † Ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὴν Σιών, † καὶ ὀφθήσεται
19 ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. † Ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, † καὶ οὐ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐ-
20 τῶν. † Γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, † καὶ λαὸς
21 ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον. † Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ
22 ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, † κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
23 ἐπέβλεψε, † τοῦ ἀκοῦσαι (θ) τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδη-
24 μένων, † τοῦ λύσαι τοὺς υἱοὺς τῶν πεθανατωμένων, † τοῦ
25 ἀναγγεῖλαι ἐν Σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, † καὶ τὴν αἴνεσιν
26 αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. † Ἐν τῷ (ι) συναχθῆναι λαοὺς
27 ὁμοῦ, † καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.
28 † Ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, † Τὴν ὀλι-
29 γότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγγειλόν μοι. † Μὴ ἀνα-
30 γάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, † ἐν γενεᾷ γενεῶν
31 τὸ ἔτος σου. † Κατ' ἀρχὰς (κ) τὴν γῆν σὺ κύριε ἐθε-
32 μελίωσας, † καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
33 † Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· † καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, † καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλ-
34 λίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγήσονται. † Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ,
35 † καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. † (λ) Οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, † καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

MS.A. (δ) ἐγενόμην ὡς (ε) μονάζων (ζ) καὶ ἐγὼ (η) τῆς γῆς τὴν (θ) τὸ στεναγμὸν (ι) συναχθῆναι (κ) τὴν κύριε τὴν γῆν (λ) Υἱοὶ

Τῷ Δαυίδ. ρβ'.

1 † Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, † καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

Versio ÆTHIOPICA.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

7 Similis fact⁹ sum Pelicano (f) qui
8 habitat in solitudine: fact⁹ sum sicut
Nyctícorax in (g) [d] parietinis: 8 Vi-
9 gilavi, & factus sum, sicut passer (h)
solitariꝰ in tecto. 9 Totâ die expro-
brabant me inimici mei: et (i) qui [e]
10 laudabant me, adversùs me jurabãt.
Quia cinerem tanquã panẽ man-
11 ducabã, & potum meũ cũ fletu [f]
miscebam. 11 A facie iræ tuæ, &
12 indignationis tuæ, quia elevans alli-
sisti me. 12 Dies mei, sicut umbra de-
13 clinaverunt: & ego, sicut fœnũ arui.
13 Tu autẽ, Domine, in æternũ per-
14 manes: & memoriale tuum in gene-
rationẽ, & generationẽ. 14 Tu [g]
15 exurgens misereberis (k) Sion, quia
tempus [h] miserendi ejus, quia venit
16 tempus. 15 Quoniã beneplacitũ (l)
habuerunt servis tui in lapides ejus:
17 & [i] pulveris ejus miserebuntur.
16 Et timebunt gentes nomen tuum,
18 Domine, & omnes reges gloriã tuã.
17 Quoniã ædificabit Dominus Si-
19 on: et videbitur in gloria sua. 18 Re-
spexit in orationem [k] humiliũ: &
20 non sprevit preces eorũ. 19 (m) Scri-
21 batur hæc in generationẽ alterã: &
populus, qui creatur, laudabit Domi-
22 nũ. 20 Quoniã prospexit de [l] ex-
23 celso sancto suo: Dominus de cœlo in
terram aspexit: 21 ut audiret gemi-
24 tũ compeditorũ: et [m] solvat filios
25 mortificatorũ. 22 ut annuntient in
26 Sion nomẽ Domini: & laudẽ ejus in
27 Hierusalem. 23 In conveniendo po-
28 pulos in unum; & (n) reges, ut ser-
29 viant Domino. 24 Respondit ei in
30 via (o) fortitudinis suæ: exiguitatem
31 dierũ meorum annuntia mihi. 25 Ne
32 [n] revoces me in dimidio dierũ me-
33 orum: in (p) generatione generationũ
34 anni tui. 26 In principio terrã tu, Do-
35 mine, fundásti: & opera manuũ tu-
36 arum sunt cœli. 27 Ipsi peribunt: tu
37 autẽ permanes. Et omnes, sicut ves-
38 timentum, veterascent: 28 & sicut o-
39 pertoriũ, (q) [o] volves eos, et muta-
40 buntur. Tu autem idẽ ipse es: & anni
41 tui non deficient. 29 Filii servorum
42 tuorum habitabunt [p]: & semen eo-
43 rum in seculũ [q] dirigetur.

(a) Ipsi David. CII. 1 Benedic anima meã Dominum: & [a] omnia interiora meã nomen sanctũ ejus.

ሰመሳሰለ፡ዝኀርየ፡ጠባሕ፡ወሢፀ፡ ደቡ፡ አዕጽ ፡ ወመትየ፡፡፡ ወጎንኑ፡ከመ፡ አድገ፡ መረብ፡ 7
ዘገደመ፡፡ወጎንኑ፡ከመ፡ ጕጓ፡ ወኀተ፡ቤተ፡ ሰሊት፡፡፡ ተጋስኑ፡ወጎንኑ፡ ከመ፡ ዖቈ፡ 8
ባስታዊ፡ወኀተ፡ናስስ፡፡፡ ወኵሎ፡ ኢሚ ፡ 9
ረ፡ደጎስሉሃ፡ጸሳለተየ፡፡ወስለሰ፡ ደሰደሃ፡ ይ
ሰከተዩ፡ሳዕሌየ፡፡፡ አስመ፡ሐመደ፡ ከመ፡ 10
ኅክል፡ ቀማስከኑ፡፡ወስተየ፡ መስስ፡ ለኀብዕ
ዩ፡ሰተይኑ፡፡፡ ኢመገጸ፡ መቅሠፍተ፡መዐ 11
ትከ፡፡አስመ ፡ ለኀዘአከ፡ ፀነጸሰከ፡፡፡ ወመዋዕለየ፡ ከመ፡ ጸናሰት፡ ኅለፈ፡ ወአነ 12
ሣ፡ከመ፡ሣዕር፡የበስከ፡፡፡ ወአንተሰ፡አግዚ 13
ለ፡ለዓለም፡ ትነብር፡፡ወዝክርከኒ፡ ለትውል
ደ፡ትውልድ፡፡፡ ተንሣአ፡አግዚአ፡ወተሣ 14
ሀሀ፡ለጽዮን፡፡አስመ፡ ጊዜሃ፡ ውእቱ ፡ ከመ፡
ትሣሀሀ፡ወበጽሐ፡ እድሜሃ፡፡፡ አስመ፡ሠ 15
መረ፡ ለግብርቲከ፡ እበሂሃ፡፡ወአክበረመ፡ ለ
መሬታ፡፡፡ ወይፈርሁ፡አስዘሠብ፡ከመ፡ሕ 16
ዝብ፡ ፡ ወኵሎሙ ፡ ነገሥት ፡ ለስብሐቲ
ከ፡፡፡ አስመ፡ ያሰንጻ፡ አግዚአብሔር፡ለ 17
ጽዮን፡፡ወያስተርኢ፡ በስብሐቲሁ፡፡፡ ወሰ 18
ጸረ፡ ሳዕለ፡ ጸሎተ፡ ነደይ፡፡ወሐታዕሮን፡ከ
ለአተመ፡፡፡ ወተጽኀፈት፡ዛቲ፡ ለካልእ፡ 19
ትውልድ፡፡ወሕዝብ ፡ ዝይተፈጠር ፡ ይሴብ
ሖ፡ለእግዚአብሔር፡፡፡ አስመ፡ሳዕለ፡ ሕ 20
ሙሰሊይ፡ መቅደሱ፡አግዚአብሔር፡ ሳዕጸ፡
እመሰማይ፡ደብ፡መድር፡፡፡ ከመ፡ ይሰማ 21
ዕ፡ ገዐሮ ፡ ለሙቁሰኑ፡፡ወከመ ፡ ያሕይዎ
ሙ፡ለደቂቀ፡ ቀቱሳኑ፡፡፡ ከመ፡ ይኀግሩ፡ሰ 22
ጽዮን፡ከመ፡ አግዚአብሔር፡ወስብሐቲሁ፡
በኢየሩሳሌም፡፡፡ ሰበ፡ ተጋብሉ ፡ ለአከዛ 23
ብ፡ሳኩር፡ወነገሥትኑ፡ከመ፡ይትፋነዩ፡ ለአ
ግዚአብሔር፡፡፡ ወተሰጎዐመ ፡ በፍናተ፡ 24
ሓይሉ፡፡ነግረኒ ፡ ወአስደኑ፡ ለመዋዕልየ፡፡፡
ወሊትስደኒ፡በመንፈቀ፡ ዕመትየ፡፡ለትውልደ፡ 25
ትውልድ፡ዓመቲከ፡፡፡ ለጎተ፡ አግዚአ፡ ለ 26
ቅደመከ፡ሠርታ ፡ ሊምድር፡፡ወግብሩ፡ እደዊ
ከ፡ አማኑቴ፡ ሰማያት፡፡፡ እማኔቱሰ፡ ይት 27
ሐጥሉ ፡ ወለንተሳ፡ ትሠሉ፡፡ወከሳሁ፡ ከመ፡ልብ
ብሰ፡ ይበሊ፡፡፡ ወከመ፡ ዋጣለት፡ ትቄል 28
ጦሙ ፡ ወይትዊለጡ፡፡ወለእተሰ ፡ ለእተ ፡ ክ
መ፡፡ወዐመቲከ፡ ዘሊይኃልቅ፡፡፡ ወደቂ 29
ቀ፡ ለግብርቲከ፡ ይነብርዋ፡፡ወዘርአኑሂ ፡ ለ
ዓለመ፡ይጸንዕ፡፡፡ ፡

ዘደዊት፡፡

 የፀ ትባርኮ፡ነፍሰየ፡ለእግዚአብሔር፡፡ወኵ 1
ሉ፡እዕጽሎትየ፡ለስሙ፡ቅዱስ፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * أشبهت العيهب البري * صرت مثل البوم في منزل خرب * سهرت وصرت مثل عصفور باق
8 على السطح وحده * عيرني أعدائي النهار أجمع * والذين مدحوني كانوا يحالفوا علي * أكلت
9 الرماد مثل الخبز * وسراني مزج لي بدموع * من وجه سخطك وغضبك * لأنك رفعتني ثم
10 طرحتني * وكالعشب ذبلت أيامي * وأنا يبست مثل الحشيش * وأنت يا رب تدوم إلى الأبد * وذكرك
11 إلى جيل الأجيال * أنت تقوم وترأف على صهيون * لأنه زمان أن يترأف عليها * لأن الزمان
12 قد حضر * إن عبيدك سروا بحجارتها * وعلى ترابها يحنون * الأمم تخاف من اسمك يا رب *
13 وجميع الملكات من مجدك * لأن الرب يبني صهيون * ويظهر في مجده * لأنه نظر إلى صلاة
14 المساكين * ولم يرذل طلبتهم * فليكتب هذا إلى جيل آخر * والشعب الذي يخلق يبارك
15 الرب * لأنه نظر من علو قدسه * الرب نظر من السماء على الأرض * لسماع تنهد الأسارى *
16 لكي يفك بني المقتولين * لكي يخبروا باسم الرب في صهيون * وبسكنه في يروسليم * عند
17 اجتماع الشعوب جميعا * والملوك ليعبدوا الرب * ويدعوا إلى جبروته * اللهم أعلمني مصير
18 أيامي * ولا تدرجني في نصف عمري * فإن سنيك إلى جيل الأجيال * أنت يا رب أسست الأرض
19 منذ البدء * والسموات أعمال يديك * هي تهلك وأنت تدوم * والجميع يبلى مثل الثوب *
20 ومثل الردي تطويها وتغير * وأنت هو أنت وسنوك لا تفنى * بنو عبيدك يسكنون الأرض
21 يهدوا وزرعهم إلى الأبد يستقيم * اللهلويا *

1 * المزمور المائة واثنان * لداود * وهو * مو * استيكن *

1 يا نفسي باركي الرب * ويا جميع أحواسي باركي اسمه القدوس *

Similis factus sum pellicano sylvestri: fa- 7
ctus sum velut noctua in domicilio diru-
to. Vigilavi & factus sum sicut passer 8
manens super tecto solus. Convitiati sunt 9
in me hostes mei die totâ: & qui lauda-
verant me, conjuraverant in me. Man- 10
ducavi cinerem tanquam panem, & potus
meus temperatus est mihi lachrymis, A 11
facie iræ tuæ & indignationis tuæ, quo-
niam elevásti me, deinde projecisti me. Et 12
velut umbra præcerierunt dies mei, & ego
arui velut herba. Et tu, O Domine per- 13
severas in æternum & memoria tua in
generationem generationum. Tu surges 14
& propitiaberis Sionis, quia tempus est pro-
pitiandi illius: tam tempus jam adest. Quo- 15
niam servis tuis placuerunt lapides ejus,
& pulveris ejus miserentur. Gentes ti- 16
mebunt nomen tuum O Domine, & omnia
regna gloriam tuam. Quia Dominus æ- 17
dificabit Sionem, & apparebit in majesta-
te sua. Nam respexit in orationem pau- 18
perum, & non di spexit deprecationem
eorum. Scribatur hoc generationi alti, et 19
populus qui creabitur, benedicet Domino.
Quia prospexit è celsi udine Sanctuarii 20
sui, Dominus prospexit è cœlo in terram:
Ad audiendum suspirium vinctorum, ut 21
solveret filios interfectorum: Quatenus 22
enarrent nomen Domini in Sione, & lau-
dem ejus in Jrosolyma, Conveniẽtibus 23
populus simul, ac regibus ad serviendum
Domino, Et obediendum potentiæ ejus. 24
Deus, notam fac mihi brevitatem dierum
meorum: Et ne me tollas in medio ætatis 25
tu meæ quandoquidem anni tui sunt in
generationem generationum. Tu, O Do- 26
mine, fundásti terram ab initio: & cœli
sunt opera manuum tuarum. Ipsi peribunt, 27
& tu perdurabis: & omnes atteruntur ut
vestis, & ut pallium complicabis eos, &
mutabuntur; Tu verò es tu, & anni tui 28
non deficient. Filii servorum tuorum in- 29
habitabunt terram pacatè, & semen eo-
rum in æternum erigetur. Alleluja.

PSAL. CII.

Davidis. Verſ. 46. 1

O *Anima mea benedic Domino, & O*
cuncti sensus mei nomini ejus
sanctò.

תהלים : קד

2 ברכי נפשי את־יהוה ואל־תשכחי כל־גמוליו: 3 הסלח לכל־
4 עונכי הרפא לכל־תחלואיכי: הגואל משחת חייכי המעטרכי
5 חסד ורחמים: המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר
6 נעוריכי: עשה צדקות יהוה ומשפטים לכל־עשוקים: 7 יודיע
8 דרכיו למשה לבני ישראל עליליותיו: רחום וחנון יהוה ארך
9 אפים ורב־חסד: לא לנצח יריב ולא לעולם יטור:
10 לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונתינו גמל:
11 עלינו: כי כגבה־שמים על־הארץ גבר חסדו על־
12 יראיו: כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את־
13 פשעינו: כרחם אב על־בנים רחם יהוה על־
14 יראיו: כי־הוא ידע יצרנו זכור כי־עפר אנחנו:
15 אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ: 16 כי רוח עברה
17 בו ואיננו ולא־יכירנו עוד מקומו: וחסד יהוה
18 מעולם ועד־עולם על־יראיו וצדקתו לבני בנים: לשמרי
19 בריתו ולזכרי פקודיו לעשותם: יהוה בשמים הכין
20 כסאו ומלכותו בכל משלה: ברכו יהוה מלאכיו
21 גבורי כח עשי דברו לשמע בקול דברו: ברכו יהוה
22 כל־צבאיו משרתיו עשי רצונו: ברכו יהוה כל־
מעשיו בכל־מקומות ממשלתו ברכי נפשי את־יהוה:

PSAL. CIV. קד

1 ברכי נפשי את־יהוה יהוה אלהי גדלת מאד הוד
2 והדר לבשת: עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה:

תרגום TARGUM.

2 בריכי נפשי ית שמא דיי ולא תחנשי ית
3 כל חסולוי: דשבק לכל עוייכי דמסי לכל
4 מרעיכי: דפרק מגהנם חייכי דאכלל יתיכי
5 חסדא ורחמי: דמסבע בטובא יומי סבותיכי
ולעלמא דאתי תחדת היך נשרא טליותיכי:
6 עבד צדקתא יי ודינין לכל טלומין: 7 גלי
8 ארחתיה למשה לבני ישראל עובדוי:
רחמנא וחננא יי מרחיק רגז ומסני למעבד
9 טבין ושקוט: לא לעלמין ינצי ולא לעלם
10 ינטור דבבו: לא כחובנא עבד לנא ולא
11 כעויתנא שלם לנא: ארום היך גביהין שמיא
מעלוי ארעא הכדין גבר טוביה על דחלוי:
12 היך דרחיק מדנחא מן מערבא הכדין ארחיק
מנגא ית סורחננא: היך די רחם אבא על
13 בניא הכדין רחם יי על דחלוי: ארום
14 הוא ידע יצרנא בישא דמחשי יתנא דכיר
קדמוי ארום מן עפרא אנחנא: בר נש היך
15 עסבא יומיה היך נגא דחקלא הכדין יגיץ:
16 ארום ועפא נחבת ביה וליתוי ולא אשתמודעיה
17 תוב אתריה: וחסדא דיי מן עלמא ועד
18 עלמא דאתי על דחלוי וצדקתיה לבני בנין:
לנטרי קיומיה ולדכרי פקודוי למעבדהון: יי
19 בשמי מרומא אתקין כורסיה ומלכותיה בכולא
20 שלטא: בריכו שמא דיי מלאכוי דמתגברין
בחילא עבדי מלוליה למשמע קל מלוליה:
21 ברכו שמא דיי כל חילוי משמשנוי דעבדי
רעוותיה: 22 בריכו שמא דיי כל עובדוי בכל אתר
שולטניה בריכי נפשא ית שמא דיי:

PSAL. CIV. קד

1 בריכי נפשי ית שמא דיי אלהי אתגדלתא
לחדא שבחא ושבהורא אלבישתא: דמתעטף
2 נהורא היך סדינא דמתח שמיא היך יריעתא:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Benedic anima mea nomini Domini, & non 2
obliviscaris omnium retributionum ejus,
Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui 3
sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit 4
à gehenna vitam tuam: qui coronavit te
misericordia & miserationibus. Qui satiat 5
bonis dies senectutis tuæ, & in mundo ven-
turo renovabis sicut aquila juventutem tu-
am. Faciet justitiam Dominus, & judicia 6
omnibus injuriam patientibus. Revelavit 7
vias suas Mosseh; filiis Israel opera sua.
Misericors & clemens Dñs, alienus ab ira, 8
& multiplicans facere misericordias, &
veritatem. Non in perpetuum concertabit, 9
neque in æternum retinebit odium. Non 10
secundùm peccata nostra fecit nobis, neq;
secundùm iniquitates nostras retribuit no-
bis. Quoniam quanto celsiores sunt cœli 11
terra, tanto prævaluit benignitas ejus super
timentes eum. Quantum longè est Oriens 12
ab Occidente, tantum longè fecit à nobis
iniquitates nostras. Sicut miseretur pater 13
filiorum, sic miseretur *Domin*ⁿ timentiũ se.
Quoniam *ipse novit concupiscentiã nostrã* 14
pravam, quæ in *peccatum* abripit nos: me-
moratur coram eo quòd ex pulvere sumus.
Filii hominis sicut herba sunt dies; sicut 15
flos agri sic efflorebit. Quoniam ventus 16
impetuosus spiravit in eum: & non subsi-
stit; neque notus est amplius locus ejus.
Misericordia autem Dñi à sæculo, & usque 17
ad sæculum venturum super timentes eum,
& justitia ejus in filios filiorum, Servantibⁿ 18
pactum ejus, & his qui recordantur man-
datorum ejⁿ ut faciant ea. *Domin*ⁿ in cœlis 19
excelsis paravit sedem suam: & regnum
ejus in omnia potestatem habet. Benedicite 20
nomini Dñi angeli ejus, qui valetis viribus,
exequentes eloquium ejus, ut audiatur vox
sermonis ejus. Benedicite nomini Domini 21
omnes exercitus ejus, ministri ejⁿ facientes
voluntatem ipsiⁿ. Benedicite nomini Dñi 22
omnia opera ejⁿ, in omni loco principatus
ejus est: benedic anima mea nomini Dñi.

PSAL. CIV.

BEnedic anima mea nomini Dñi: Deus 1
meus magnificatus es valdè; laudem & pul-
chritudinem induisti. Qui amicitur lumine 2
sicut linteo, qui extẽdit cœlos sicut cortinã.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Benedic anima mea Dño, & ne obliviscaris 2
omnium retributionum ejus; Siquidem remit- 3
tit tibi omne crimen tuũ, et sanat cunctos lan- 4
guores tuos: Liberavit à corruptione, fulcit te
bonitate ac misericordiâ: Sàtiat bonis corpus 5
tuũ, & renovat sicut aquilæ juventutem tuam.
Reddit justitiam Dñs & judiciũ omnibus op- 6
pressis. Ostendit vias suas Mosi, & filiis Israel 7
opera sua. Misericors est ac benignus Dñs, 8
longanimis, & copiosæ bonitatis. Non enim 9
retinet odium in æternum, neque in perpe- 10
tuũ servat irã suam; Quoniam haud quidem
juxta peccata nostra tractavit nos, neque se-
cundum scelus nostrũ retribuit nobis. Nam 11
prout altiores sunt cœli terrã, sic magna est
bonitas ejus erga timentes eum: Et quàm 12
longè distat ortus ab occasu, tam longè fecit à
nobis iniquitatẽ nostram: Utque miseretur pa- 13
ter filiorũ, miseretur Dñs timentiũ eum. Ipse 14
enim novit massam nostrã, & recordatus est
pulverem nos esse. Hominis ætas fœno simi- 15
lis: & sicut herba campi, sic germinat: Quæ, 16
cùm perflaverit in eam ventus, haud existit,
nec cognoscitur locus ejus. Benignitas Dñi 17
ab æterno est, & usq; in sempiternũ super ti-
mentes ipsum; & justitia ejus erga filios filio-
rum eorum: Erga illos qui servant pactũ ejus, 18
& memores sunt mandatorũ ipsius & pera-
gunt illa. Domini solium est in cœlo firmum, 19
& regnum ipsius in omnia dominans. Bene- 20
dicite Dño angeli ejus, qui polletis virtute,
atque exequimini mandata ejus, Benedicite 21
Domino cuncti exercitus ejus & ministri
ipsius, qui perficitis voluntatem ejus. Benedi- 22
cite Dño omnia opera ejus; quoniam in totam
terrã dominiũ ejus. Benedic anima mea Dño.

Laus, & initium gradũs.

PSAL. CIV.

Davidis. Quum iret ad adorandum coram 1
arca Domini unà cum sacerdotibus. Quod
autem ad nos, docet nos confessionem & oratio-
nem. Et innuit nobis constitutionem principii
creaturarũ. Déque angelis insinuat. Vers. 78.

BEnedic anima mea Domino: nam Domi- 1
nus Deus meus magnificatus est vehemen-
ter; splendorem atque decus induit, Textque 2
se luce tanquam vestimento: extendit cœlum
quasi tentorium:

Versio VULG. LAT.

2 Benedic anima mea Domino: & noli
3 oblivisci omnes retributiones ej⁹. Qui
propitiatur omnibus iniquitatibus tu-
is: qui sanat omnes infirmitates tuas.
4 Qui redimit de interitu vitam tuam:
5 qui coronat te in misericordia & mi-
serationibus. Qui replet in bonis de-
siderium tuum: renovabitur ut aquilæ
6 juventus tua. Faciēs misericordias Do-
7 minus, & judicium omnibus injuriam
patientibus. Notas fecit vias suas Moy-
8 si, filiis Israel voluntates suas. Misera-
9 tor, & misericors Dominus: longani-
mis, & multùm misericors. Nō in per-
10 petuum irascetur: neque in æternum
comminabitur. Non secundùm pecca-
11 ta nostra fecit nobis: neque secundùm
iniquitates nostras retribuit nobis.
12 Quoniam secundùm altitudinem cœli
à terra, corroboravit misericordiam
13 suam super timentes se. Quantum di-
stat Ortus ab Occidente: longè fecit
14 à nobis iniquitates nostras. Quomodò
miseretur pater filiorum, misertus est
15 Dominus timentibus se: Quoniā ipse
cognovit figmentū nostrū. Recordat⁹
16 est quoniam pulvis sumus: Homo, sicut
fœnum dies ejus, tanquàm flos agri sic
17 efflorebit. Quoniam spiritus pertran-
18 ibit in illo, & non subsistet: & nō cog-
noscet ampliùs locum suum: Miseri-
cordia autē Domini ab æterno, & usq;
19 in æternum super timentes eum.
Et justitia illius in filios filiorum, His
20 qui servant testamentum ejus: Et me-
mores sunt mādatorū ipsi⁹, ad facien-
21 dum ea. Dñs in cœlo paravit sedē su-
am: & regnum ipsius omnibus domi-
22 nabitur. Benedicite Dño omnes an-
geli ejus: potentes virtute, facientes
verbū illius, ad audiendam vocē ser-
23 monū ejus. Benedicite Dño omnes
virtutes ej⁹: ministri ej⁹, qui facitis vo-
24 luntatē ej⁹. Benedicite Dño omnia o-
pera ejus: in omni loco dominationis
ejus. Benedic anima mea Domino.

Ipsi David. CIII.

1 BEnedic anima mea Domino. Dñe
Deus meus, magnificatus es vehemen-
ter. Confessionē, & decorē induisti:
2 Amictus lumine sicut vestimento: Ex-
tendens cœlum sicut pellem:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

2 † Εὐλόγει ἡ ψυχή μου † κύριον, † καὶ μὴ ἐπιλαν-
3 νε πάσας τὰς (α) ἀνάσεις αὐτῆς · † Τὸν ἱλεούμε-
νον πάσαις ταῖς ἀνομίαις ζε, † ἰώμενον πάσας
4 τὰς νόσους ζε, † Τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς † ζω-
ήν ζε, † † στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς,
5 † Τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν ζε · †
6 ἀνακαινισθήσῃ ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης ζε. † Ποιῶν ἐ-
λεημοσύνας ὁ κύριος, † καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικου-
7 μένοις. † Ἐγνώρισε τὰς ὁδὰς αὐτοῦ τῷ Μωυσῆ, †
8 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ · † Οἰκτίρμων
9 καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, † μακρόθυμος καὶ πολυέλεος (β).
† Οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσῃ, † οὐδὲ εἰς † αἰῶνα
10 μνησικακήσει. † Οὐ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν,
† οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. †
11 † Ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, † ἐ-
κραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
12 μένους αὐτόν. † Καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυ-
σμῶν, † ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. †
13 Καθὼς οἰκτίρει πατὴρ υἱοὺς, † (γ) ᾠκτίρησε κύριε
14 ος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. † Ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν, †
(δ) μνήσθητι ὅτι χοῦς ἐσμεν. † Ἄν-
15 θρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, † ὡσεὶ ἄν-
16 θος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει. † Ὅτι πνεῦμα δι-
ῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐπαρξεῖ, † καὶ οὐκ ἐπιγνώσε-
17 ται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. † Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ
τοῦ αἰῶνος † καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους
18 αὐτόν · † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοὺς υἱῶν, † Τοῖς
φυλάσσουσι † διαθήκην αὐτοῦ, † καὶ μεμνημένοις †
19 ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. † Κύριος ἐν τῷ
οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, † καὶ ἡ βασιλεία
20 αὐτοῦ πάντων δεσπόζει. † Εὐλογεῖτε τὸν κύριον
πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ, † δυνατοὶ ἰσχύι ποιοῦντες
† λόγον αὐτοῦ, † τοῦ ἀκοῦσαι † φωνῆς † λόγων αὐ-
21 τοῦ. † Εὐλογεῖτε † κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐ-
τοῦ, † λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες (ε) τὰ θελήματα
22 αὐτοῦ. † Εὐλογεῖτε † κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ,
† ἐν παντὶ τόπῳ † (ζ) δυναστείας αὐτοῦ · † εὐλόγει
ἡ ψυχή μου † κύριον.

MS. A. (α) ἀνταποδόσεις (β) καὶ ἀληθινός. (γ) οἰκτείρησεν (δ) ἐμνήσθη (ε) τὸ θέλημα (ζ) δεσποτίας

(᾽) Τῷ Δαυίδ. ϛγ᾽.

1 † ΕΥλόγει ἡ ψυχή μου † κύριον. † κύριε ὁ θεός
μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα. † ἐξομολόγησιν καὶ (α)
2 ἐυπρέπειαν ἐνεδύσω, † Ἀναβαλόμενος φῶς ὡς ἱ-
μάτιον, † ὁκτείνων † ὡς δέρριν.

MS.A. (᾽) Τῷ (α) μεγαλοπρέπειαν

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Benedic anima mea Dominum: et no-
1 li oblivisci omnes (b) laudationes ejus.
3 Qui [b] propitius fit omnibus ini-
quitatibus tuis: qui sanat [c] omnes
infirmitates tuas. 4 Qui redimit de
4 corruptione vitam tuam: qui coro-
nat te in misericordia et (c) misera-
tionibus: 5 Qui satiat [d] in bonis
5 desiderium tuum. Renovabitur, sicut
aquilæ juvenius tua. 6 Faciens mi-
6 sericordias Dominus, et judicium
omnibus injuriam patientibus. 7 No-
7 tas fecit vias suas Moysi, filiis Is-
rael voluntates suas. 8 Miserator,
8 et misericors Dominus: longanimis,
et multæ misericordiæ [e]. 9 Non
9 in finem irascetur: neq; in æternum
(d) indignabitur. 10 Non secundùm
10 peccata nostra fecit nobis; neque se-
cundùm iniquitates nostras retribuit
nobis. 11 Quoniam secundùm alti-
11 tudinem cœli à terra, corroboravit
Dominus misericordiā suam super
12 timentes eum. 12 Quantum distat
ab Ortus ab Occidente; longè fecit à no-
13 bis iniquitates nostras. 13 Quomo-
dò miseretur pater filiorū; misertus
14 est Dominus timentibus eum: Quo-
niam ipse cognovit figmentum no-
15 strum. 14 (e) Memento, [f] quòd pul-
vis sumus: Homo, sicut fœnum, dies
16 ejus: sicut flos agri, ita efflorebit. 15
Quoniam (f) spiritus pertransibit in
17 eo, & [g] non subsistet: & non cog-
noscet ampliùs locum suum. 16 Mi-
18 sericordia autem Domini à sæculo,
& in sæculum super timentes eum:
17 & justitia ejus super filios filiorum,
18 Custodientib⁹ testamentum ej⁹,
18 & memoriā retinentibus man-
data ejus, ut faciant ea. 19 Domi-
19 nus in cœlo paravit sedem suam: et
[h] regnum ejus omnium (g) domi-
20 natur. 20 Benedicite Dominum [i]
omnes angeli ejus, [k] potentes for-
titudine, facientes verbum ejus, [l]
21 ad audiendam vocem sermonum e-
jus. 21 Benedicite Dominum omnes
virtutes ejus, ministri ejus, qui fa-
22 citis [m] voluntates ejus. 22 Bene-
dicite Dominum omnia opera ejus,
in omni loco dominationis ejus. Be-
nedic anima mea Dominum.

Ipsi David. CIII.

1 BENEDIC anima mea Domi-
num: Domine Deus meus, (a)
magnificatus es vehementer. 2 Confessionem, & (b [a]) decorem induisti, Amictus lumine,
2 sicut vestimento, 3 [b] extendens cœlum, sicut pellem.

INTERP. ÆTHIOP. [b] condonat tibi omnes iniquitates tuas: [c] te de omnibus infirmitatibus tuis. [d] benedictionibus ejus desiderium tuum. [e] & justus. Non [f] Domine, quòd [g] proinde non subsistet: neque [h] omnibus dominabitur in regno suo. [i] vos omnes [k] potentes & fortes, qui facitis [l] & qui auditis [m] voluntatem PSAL. CIII. [a] magnificentiam gloriæ [b] concinnasti cœlum,

Versio ÆTHIOPICA.

ትባርኮ፡ነፍስዮ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወሊተር 2
ሳዕ፡ኵሎ፡ስብሐቲሁ፡፡፡ ዘይሰሪሐ፡ለከ፡ኵ 3
ሎ፡ኃጢአተከ፡፡ ዘይፈውስከ፡ኵሎኵሉ፡ደ 4
ዌከ፡፡፡ ዘያድኅኖ፡እሙስጋ፡ለከ፡ይወትከ፡፡ 5
ዘይኬልለከ፡በሠዋሕ፡ወበሣሕከ፡፡፡ ዘይኄድ
ሳ፡ከመ፡ንስር፡ለወርዘትከ፡፡፡ ገበሬ፡ሠዊ 6
ል፡እግዚአብሔር፡፡ ወይፈትሕ፡ለኵሉ፡ገፈ 7
ለኑ፡፡፡ አርአየ፡ፋናዊሁ፡ለሙሴ፡፡ ወለደ 8
ቂቀ፡እስራኤል፡ፍሥፈተ፡፡፡ ኅሊፅ፡ወመስ
ተሠሢል፡እግዚአብሔር ፡ርሑቀ፡መዐት፡ ወ 9
ብዙኃ፡ምሕረት፡ወጸድቅ፡፡፡ ኢይትከፍ፡ ወ
ዕትረ፡ወኢይትመዐዕ፡ዘልፅ፡፡፡ ወአኮ፡በከ 10
መ፡ኃጢአትነ፡ዘገብረ፡ሰነ፡፡ ወኢኀደየነ፡በከ
መ፡ለበሳነ፡፡፡ ወበከመ፡ልዑል፡ሰማይ፡እሙ 11
ድር፡፡ አጽንዐ፡ምሕረተ፡እግዚአብሔር፡ሳ
ዕለ፡እለ፡ይፈርሁ፡፡፡ ወበከመ፡ይርሕቅ፡ 12
ሠርቅ፡እሙዐረብ፡፡ አርሕቅ፡እሙነኒ፡ኃጢ
አተነ፡፡፡ ወበከመ፡ይሣህር፡አብ፡ውሉደ፡፡ 13
ከሣሁ፡ ይሣሕርሙ ፡እግዚአብሔር፡ ለእ
ለ፡ይፈርሁሙ፡፡ እከመ፡ውእቱ፡ያአሙር ፡ፍ 14
ጥረተነ፡፡፡ ተዘከረ፡እግዚአ፡ከመ፡ሥራት፡ 15
ኀሰነ፡፡ ወሰብእሰ፡ከመ፡ሣዕር፡መዋዕሊሁ፡፡
ወከመ፡ጽጌ፡ገደመ፡ከሣሁ፡ይፈሪ፡፡፡ እ 16
ከመ፡ መንፈስ፡ ይወጽእ፡ እመነሁ፡ ወኢይሠ
ሉ፡እኅንዘ፡፡ ወኢያአምሮ፡ መካኖ፡ 17
ወከመ፡ጽጌ፡ገደመ፡ከሣሁ፡ይፈሪ፡፡፡ እ 18
ከመ፡ መንፈስ፡ ይወጽእ፡ እመነሁ፡ ወኢይሠ
ሉ፡እኅንዘ፡፡ ወኢያአምሮ፡ መካኖ፡ 19
መኃበር፡በሰማያት፡፡ ወኵሉ፡ይኴኑ፡በመን 20
ግሥቱ፡፡፡ በርኅመ፡ለእግዚአብሔር፡ኵሉ 21
ኅሙ ፡መላእክቲሁ፡፡ ጽኑዓኒ፡ ወኃያላኒ፡ እ
ለ፡ትገብሩ፡ቃሉ፡፡ ወእለ፡ ትሰምዑ፡ ቃለ፡
ነገሩ፡፡፡ ይባርኮ፡ለእግዚአብሔር፡ኵ 22
ሉ፡ኃይሉ፡፡ ለእለ፡ ይገብሩ፡ፈቃዶ፡፡፡
ይባርኮ ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኵሉ ፡ ተግባ
ሪ፡፡ ወስተ፡ኵሉ፡በሰዋርት፡መለኮቱ፡፡ት
ባርኮ፡ነፍስዮ፡ለእግዚአብሔር፡፡፡

ዘደዊት፡፡

ቦሪ ትባርኮ፡ነፍስዮ፡ለእግዚአብሔር፡፡እግ 1
ዚአ፡አምላኪየ፡ኃዋዕ፡ዐቢይ፡ፈደፈደ፡፡፡
ለሚኒ፡ ወዕበየ፡ስብሐተ፡ ለበስከ፡፡ ወለበስ 2
ከ፡ ብርሃኑ፡ ከሞ፡ ልብስ፡፡፡ ወጎበብከ፡ 3
ለሰማይ፡ከመ፡ሠዋቅ፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * يا نفسي باركي الرب * ولا تنسي جميع مجازاته * الغافر لك جميع آثامك * الشافي جميع اسقامك
3
4 * المنقذ من الفساد حياتك * الذي يتوجك بالمراحم والرافه * المشبع من الخيرات شهواتك *
5
6 يتجدد شبابك مثل النسر * الرب هو الذي يصنع المراحم * والعدل لكل المظلومين * اظهر
7
8 لموسي طرقه * ولبني اسرايل ارادته * الرب هو رووف رحيم * كثير الاناة والرحمة * لا يغضب
9
10 الي الغاية * ولا يسخط الي الابد * لم يصنع الينا كخطايانا * ولا كآثامنا نحن جازانا * بل كعلو
11
12 السماء من الارض * قوي الرب رحمته على خايفيه * وبعد المشارق من المغارب * ابعد عنا آثامنا
13
14 * وكما يترأف الاب على بنيه * كذلك يترأف على خايفيه * لانه عارف خلقتنا * اذكر يا رب انا تراب
15
16 * وان ايام الانسان مثل عشب الحقل * وكزهر الحقل هكذا يحف * فاذا هبت فيه الريح لا يوجد *
17
18 ولا يعرف موضعه ايضا * فاما رحمة الرب فمنذ الازل والي الابد على خايفيه * وعدله على بني
19
20 البنين * الحافظين عهده * الذاكرين وصاياه * العاملين بها * الرب اثبت كرسيه في السماء
21 وملكه يسود الكل * باركوا الرب يا جميع ملايكته المعتدين يقوتهم الصانعين كلمته * عند
22 سماع صوت كلامه * باركوا الرب يا جميع قواته وخدمه الصانعين مشيته * باركوا الرب يا
جميع اعماله في كل موضع قوته * يا نفسي باركي الرب * اللهم يا

المزمور المايه وتسعه * لداود * وعدده * عج * استيخن *

2 يا نفسي باركي الرب * ايها الرب الاله لقد عظمت جدا * لبست الشكر وعظيم البهاء * اسملت
بالنور كالرداء * الذي مد السماء مثل الخيمة *

O anima mea benedic Domino, & ne obli-
2 *viscaris omnes retributiones ejus: Condo-*
3 *nantis tibi omnes iniquitates tuas, sanantis*
4 *omnes morbos tuos: Redimentis de cor-*
ruptione vitam tuam: qui te coronat misera-
5 *tionibus & clementiâ: Satiat bonis de-*
sideria tua: Renovabitur juvenitus tua ut
6 *aquilæ. Dominus est qui facit misericor-*
7 *dias & justitiam omnibus oppressis. Of-*
tendit Mosi vias suas, & filiis Israel vo-
8 *luntatem suam. Dominus est clemens, mi-*
sericors, abundans patientiâ & misericor-
9 *diâ. Non irascetur usque ad extremum,*
10 *neque excandescet in perpetuū. Non fecit*
nobis secundùm peccata nostra, neque se-
11 *cundùm delicta nostra retribuit nobis; Sed*
prout altum est cœlum à terra, corroborav-
12 *it Dominus misericordiam suam erga ti-*
mentes se. Et prout distant Orientales pla-
13 *gæ ab Occidentalibus, elongavit à nobis ini-*
quitates nostras. Et quemadmodum pro-
14 *pitiatur pater filiis suis, ita propitius est*
erga timentes se: Quoniā ipse cognoscens
15 *est figmentum nostrum. Memento, O Do-*
16 *mine, nos pulverem esse, Et quòd dies ho-*
17 *minis similes sunt herbæ campi: & ut flos*
agri, sic arescat: Quumq; flaverit in eum
18 *ventus, non inveniatur, neque agnoscatur*
19 *locus ejus amplius. At verò misericordia*
Domini est ab æterno & usq; in æternum
20 *erga timentes eum, & justitia illius erga*
21 *filios filiorum Custodientiū pactū ipsius,*
22 *memoriū mādatorū ipsius, operantiū illa.*
Dominus firmavit sedem suā in cœlo, & ita
regnum ejus dominatur in omnia. Benedi-
cite Dominū, O omnes Angeli ejus, poten-
tes in fortitudine sua, facientes verbum il-
lius audiendum vocem sermonis ejus. Benedicite Dominū O omnes virtutes
ejus, et ministri ejus facientes voluntatem
ipsius. Benedicite Dominū O omnia opera
ejus in omni loco potentiæ illius. O anima
mea, benedic Dominum. Alleluia.

PSAL. CIII.

Davidis. Et numerus ver. 78.

1 O *anima mea, benedic Domino. O Domi-*
ne Deus, nimis magnificatus es vehementer.
2 *Indutus es confessione et summo decore: amic-*
tus es lumine quasi pallio: qui extendis
cœlum sicut tentorium:

תהלים : קד

3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על־כנפי
Fundavit .sig-antem ignem suos ministros : spiritus suos angelos Faciens .venti
4 רוח׃ עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט׃ יסד־
vestimento sicut Abysso .perpetuò & ,seculum nutet ne : ejus bases super terram
5 ארץ על־מכוניה בל־תמוט עולם ועד׃ תהום כלבוש
tua increpatione Ab .aquæ stabunt montes super : eam operuisti .ire à : fugient
6 כסיתו על־הרים יעמדו־מים׃ מן־גערתך ינוסון מן־קול
quem locum ad : valles descendent montes Ascendent .præcipites ferentur tui tonitrui
7 רעמך יחפזון׃ יעלו הרים ירדו בקעות אל־מקום זה׳
operiendâ ad revertantur ne : transeant ne posuisti Terminum .eis fundasti
8 יסדת להם׃ גבול־שמת בל־יעברון בל־ישובון לכסות
omni Propinabunt .sibimi montes inter convallibus in fontes Mittens .terram
9 הארץ׃ המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון׃ ישקו כל־
cœli volatile eos Super .suam sitim onagri frangent : agri bestiæ
10 חיתו שדי ישברו פראים צמאם׃ עליהם עוף־השמים
:suis cœnaculis de montes Assquam .vocem dabunt frondes inter ex : habitabit
11 ישכון מבין עפאים יתנו־קול׃ משקה הרים מעליותיו
,jumentis herbam facies Germinare .terra satiabitur tuorũ operum fructu de
12 מפרי מעשיך תשבע הארץ׃ מצמיח׳ חציר לבהמה
.terra de panem educendum ad : hominum obsequium ad herbam &
13 ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן־הארץ׃
hominis cor panem & oleo ab facies faciendũ nitere ad hominis cor exhilarabit vinum Et
14 ויין׳ ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש
.plantavit quas Lebanon cedri : DOMINI ligna Saturabuntur .sustentabit
15 יסעד׃ ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע׃
excelsi Montes .ejus domus abietes ciconia : nidificent aves ibi Ut
16 אשר־שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה׃
:tempora stata in Iunam Fecit .cuniculis refugium petræ : ibicibus
17 הרים הגבהים ליעלים סלעים מחסה לשפנים׃ עשה ירח למועדים
.rupes ipsa in : nox fuit & ,tentbrefistatem Pones .suũ occasum cognovit sol
18 שמש ידע מבואו׃ תשת־חשך ויהי לילה בו־תרמש
quærendũ ad & : prædam ad .rugientes Leunculi .sylvestris bestia omnis
19 כל־חיתו־יער׃ הכפירים שאגים לטרף ולבקש
suis habitaculis in & : se congregabunt ,sol Orietur .suam escam Deo à
20 מאל אכלם׃ תזרח השמש יאספון ואל־מעונתם
.vesperam ad usque suã culturam ad & : suũ opus ad homo Egredietur .accubabunt
21 ירבצון׃ יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי־ערב׃
:fecisti sapientia in ipsa omnia ,DOMINE tua opera sunt multiplicata Quam
22 מה־רבו מעשיך׳ יהוה כלם בחכמה עשית׃
;manibus latum & magnum mare Hoc .tua possessione terra est impleta
23 מלאה הארץ קנינך׃ זה׳ הים גדול ורחב ידים
naves Ibi .manis cum pusillæ bestiæ .numerus non & ,reptile ibi
24 שם־רמש ואין מספר חיות קטנות עם־גדלות׃ שם אניות
.in ludendum ad formâsti iste Leviathan ; ambulabunt
25 יהלכון׃ לויתן זה־צרת לשחק־בו׃

תרגום TARGUM.

3 דטלל במיא היך בנינא דכשורי אכסדרוי
דשוי ענגין ארתיכיה על ענגין קלילין היך
4 כנפי נשרא׃ דעבד אונדוי סרהובין היך רוחא
שמשוי חקיפין היך אשא מצלהבא׃ די מיסד
5 ארעא עלוי בסיסה דלא תוזע לעלמי עלמין׃
תהומא כד בלבושא חפיתה ומבזעין על טוריא
6 זקימין מיא׃ מן מזופיתך יערקון למגד מן קל
7 אכליותך יתבהלון למשפך׃ יסלקון מן תהומא
לטוריא ונחתין בבקעתא לאתר דנן דיסרתא
8 להון׃ תחום שויתא לגלי יתאדי לא
9 יעברון די לא יתובון למחפי ארעא׃ די משלח
10 מעיני בנהרותא בגיני טוריא מהלכין׃ משקין
11 כל חיות ברא יתברון ערודיא צחותהון׃
12 עליוהון צפרי שמיא ישרון מבגיני ואניא יתנון
קל זמר׃ דמשקי טוריא מן בית גנוי עלאי די
13 ליה׃ מן עובדיך תשבע ארעא׃ דמרבי עסבא
14 לבעירי וירקי לפולחנא דבר נשא למפק
לחמא מן ארעא׃ וחמרא דמחדי לבא דבר
15 נשא לאנהרא אפיא מן משחא ולחמא לבא
דבר נשא יסעד׃ שבעין אילנוי די ברא׳ ייי ארזי
16 לבנן די נציב׃ די תמן צפריא עבדין שרכפי
17 וחדא בראתי בית מרוריה׃ טוריא רמיא לעלי
18 ליעלי סלעא מחסה לשפניא׃ עבד סיהרא לממני
19 ביפי רוחצן למפניא׃ ידע סיהרא למעל
20 ביה׃ זמניא שמשא ידע עידן מטוי׃ חשוי
חשוך והוי ליליא ביה רחשן כל חיות חורשא׃
21 בני ארעיון אכלין למשבח מזונא ולמבעי מן
22 אלהא מיכלהון׃ תרנח שמשא מתכנשין
23 ולבית מרוריהון רבעין׃ יפוק בר נשא לעובדיה
24 ולפולחניה עד ערובי רמשא׃ מה סגיעין הנון
עובדך׳ ייי כולהון בחכמתא עבדתא מליא
25 ארעא קנינך׃ דנן ימא רבא ופתי תחומין תמן
רימשא ולית מנין חיותא זעירתא עם רבי׳ בתרא׃
26 תמן אלפיא אולין לויתן דין בריתא למגחך
ביה לצדיקיא בסעודת בית מרוריה׃

PSALMI. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

3 Qui operit aquis veluti contignatione trabium *atria* sua : qui ponit *nubes* vehiculum
suum : [*qui obambulat*] super nubes veloces instar alarum aquilæ. Qui facit nuncios
4 suos veloces sicut spiritus , ministros suos
5 fortes sicut ignis flammicans. Qui fundat
terram super basim suam, ne commoveatur
6 in secula seculorum. Abyssum veluti ve-
stimento operuisti, & erumpunt super
7 montes, stantque aquæ . Ab increpatio-
ne tua fugient ut sese contrahant : à voce
8 tonitrui tui conturbabuntur ut diffundan-
tur. Ascendunt de abyssis ad montes , & descendunt in valles ad locum istum quem
9 fundâsti eis. Terminum posuisti fluctibus
maris, quem non transgredientur,ne rever-
10 tantur ut operiant terram. Qui emittit fon-
tes in fluviis, qui inter montes commeant.
11 Potum suppeditant omnibus animalibus
12 agri : infringent onagri sitim suam. Ju-
xta eos volucres cœli habitabunt ; de me-
13 dio ramusculorum edent vocem cantus. Qui
irrigat montes de domo thesaurorum supe-
riorum suiipsius : de *operibus tuis satiabitur*
14 *terra*. Multiplicans fœnum jumentis, & herbas servituti hominum, ad producendũ
15 alimentum de terra. Et vinum quod lætifi-
cat cor hominum , ad illuminandas facies
oleo: & panis cor filiorum hominum susten-
16 tabit. Saturantur arbores quas creavit Do-
17 minus ; cedri Libani quas plantavit. Illic
enim aves faciunt nidos: ciconiæ abietes do-
18 mus habitationis ipsius sunt. Montes excelsi
19 ibicibus : petræ refugium cuniculis. Fecit
20 Lunam ut numerentur in ea tempora : Sol
novit tempus occasus sui. Posuisti tenebras
21 & fuit nox : in ipsa moventur omnes bestiæ
22 sylvæ. Catuli leonum rugiunt ut inveniant
nutrimentum, et ut requirant à Deo cibum
23 suum. Oriente Sole congregabuntur,& in
domo latibulorum suorum accubabunt.
24 Egredietur homo ad opus suum, & ad cul-
25 turam suam usque ad *mixturas vesperti-*
nas.Quàm multa sunt opera tua Domine !
26 illa omnia in sapientia fecisti : plena est
terra possessione tua. Hoc mare magnum
& spatiosum terminis : illic sunt reptilia
innumera, animalia parva cum magnis. Ibi
naves pertranseunt , [*ibi*] Leviathan iste
quem creâsti ut ludat in eo,*projustis in con-*
vivium domus habitaculi sui.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * حجب حقول مخبرتيه : مشعر لا حتنا مخبرحكاه. مكدمغفوتيه نبؤا نصرا : * Constituit in aquis mansiones suas, & collo-
4 * حجب محللا حكاه وزمت. مكدمغفوتيه نبؤا نصرا : * لاجم زخرا لا محكاحتنه. زلا cavit super nubes currum suum, graditurque
5 super alas venti. Fecit Angelos suos spiritũ, & ministros suos ignem ardentem. Firmavit
6 * مكدمغفوتيه حجب حكحكم حكحكم : * لاحمحا زخرا لا محكاحتنه. مللا terrã super firmamentis suis, ne moveatur in
7 feculum feculorum. Abyssum quasi pallio oc-
8 * مكم حلاو حزمتيه. مكم مللا زحكحمتيه محكاوحمتيه : * مكحمه حقوزا مسكه حقحكا. cultâsti, & super montes exurrexerunt aquæ:
9 Ab increpatione tua fugiunt, & voce toni-
10 * لاحمحا مكحمه حكاه : * لاسمحا مكحمه حكاه. زلا نحكحتيه مكحمحسه للزخرا : * غبزا truum tuorum deterrentur : Scandunt mon-
11 tes, & decurrunt in planities in locum quem
12 مكحمحا حسكلا. مكسكه لحوزا مكحمه حكاه : * مكحمحسه حكاه زحزا. مكحمحسه : * praparâsti eis : Terminum præscripsisti illis, ne
13 transgrediantur & operiant terram. Im-
14 misisti fontes in valles, interq; montes inc-
15 dunt, Potant omne animal deserti, & satu-
16 rantur onagri fitientes, Volatile cœli eis assi-
17 det : de medio montium edunt murmur. Ri-
18 gat montes ex habitaculis suis, & de fructib⁹
operum tuorum satiabitur terra. Producit
14 fœnum jumentis,& olus ad usum hominis,ad
15 eliciendum panẽ è terra. Vinum lætificat cor
hominis, & exhilarat facié suã oleo, & pa-
16 nis fulcit cor hominis. Saturabuntur arbores
17 Dñi, & cedri Libani quas plantavit : Ibi ni-
18 dificârunt aves, & ciconiæ nidus est in abie-
tibus. Montes sublimes ibicibus, & rupes
defensio leponibus.

* *Sectio* *

19 * حجب سهدا حزحتا. مكحمحا بيا زحنا مكحمحسه : * حجب سهدا مسه مكحا لكنا.
20 Fecit Lunam in tempora, & Sol novit tem-
19 pus occasũs sui. Constituit tenebras, & fa-
20 cta est nox:atque in ipsa abeunt omnes bestiæ
21 * مكه حصر مكحتي سهدا زحنا : * زسهدا نسمحم حكحكحنا. مكحمحنا مكم لكسا saltũs. Leones rugiunt ad prædandum, & ad
22 petendam à Deo escam suã: Ad ortum Solis,
23 recipiunt sese, & in cubilibus suis cubant.
24 * مكحمحسه : * مكحمحسه حمحا مكحمحسه. مكحمحسه نسمحم : * نسمحم Exit homo ad opus suum, & ad negotium
suum, usque ad vesperam. Quàm multa
25 * حزحتا حكحزه. مكحمحسه حزحتا حزحتا : * مكا شمحاسه حكحزه مكزحتا. sunt opera tua Domine ? & quidem omnia
26 cum sapientia fecisti,& impleta est terra opi-
bus tuis. Istud mare vastũ & amplitudo ma-
* مكحمحا مكحمحسه حجبا نسمحا : مكحكا زحنا مسنا. * مكا نحنا زحنا مزمسكا زحبسا : nuum in quo continentur reptilia absque nu-
مكه زحبا وسمحا زلا مكحتي. سمحا زمحكا حمر زحمحكا : * مكه مكه مكحكحم مسمحا. mero, animalia magna cum parvis, Et per
quod ambulant naves ; & Leviathan iste,
quem creâsti ad ridendum illud :
مكحمحا مكا زحزحا حكحكحسه حكحكحسه :

Versio VULGATA.

3 Qui tegis aquis superiora ejus. Qui
4 ponis nubem ascensum tuum: qui am-
5 bulas super pennas ventorum. Qui fa-
6 cis angelos tuos, spiritus; & ministros
7 tuos, ignem urentem. Qui fundásti ter-
8 ram super stabilitatem suam: non in-
9 clinabitur in sæculum sæculi. Abyssus,
10 sicut vestimentum, amictus ejus: super
11 montes stabunt aquæ. Ab increpatio-
12 ne tua fugient: à voce tonitrui tui for-
13 midabunt. Ascendunt montes, & de-
14 scendunt campi, in locum quem fun-
15 dásti eis. Terminum posuisti, quem nō
16 transgredientur: neque convertentur
17 operire terram. Qui emittis fontes in
18 convallibus: inter medium montium
19 pertransibunt aquæ. Potabunt omnes
20 bestiæ agri: exspectabunt onagri in si-
21 ti sua. Super ea volucres cœli habita-
22 bunt: de medio petrarum dabunt vo-
23 ces. Rigans montes de superioribus su-
24 is: de fructu operum tuorum satiabi-
25 tur terra: Producens fœnum jumenti-
26 is, & herbam servituti hominum: Ut
27 educas panem de terra: Et vinum læ-
28 tificet cor hominis: Ut exhilaret faciē
29 in oleo: & panis cor hominis confir-
30 met. Saturabuntur ligna campi, & ce-
31 dri Libani, quas plantavit: Illic pas-
32 seres nidificabunt. Herodii dom' dux
33 est eorū: Montes excelsi cervis: petra
34 refugiū herinaciis. Fecit Lunā in tem-
35 pora: Sol cognovit occasū suū. Posu-
36 isti tenebras, & facta est nox: in ipsa
37 pertransibunt omnes bestiæ sylvæ. Ca-
38 tuli leonū rugientes, ut rapiant, & quæ-
39 rant à Deo escam sibi. Ortus est Sol,
40 & congregati sunt: & in cubilibus su-
41 is collocabuntur. Exibit homo ad op-
42 suum: & ad operationem suam usque
43 ad vesperum. Quàm magnificata sunt
44 opera tua, Domine! omnia in sapientia
45 fecisti: impleta est terra possessione
46 tuâ. Hoc mare magnum, & spatiosum
47 manibus: illic reptilia, quorum non est
48 numerus. Animalia pusilla cū magnis:
49 Illic naves pertransibunt. Draco iste,
50 quem formásti ad illudendum ei:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

3 Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτῶν, † ὁ τιθεὶς
4 νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτῶν · † ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύ-
5 γων ἀνέμων · † Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτῶν πνεύ-
6 ματα, † καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῶν (a) πῦρ φλέγον · † Ὁ
7 θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, † εἰς (β)
8 κλίσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Ἄβυσσος ὡς
9 ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτῆς, † ἐπὶ τῶν ὀρέων
10 στήσονται ὕδατα. † Ἀπὸ ἐπιπλήξεώς σου φεύξονται,
11 † ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσι. † Ἀναβαί-
12 νουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία · † εἰς τόπον ὃν
13 ἐθεμελίωσας αὐτοῖς. † Ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσον-
14 ται, † οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν. † Ὁ ἐξα-
15 ποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, † ἀναμέσον τῶν
16 ὀρέων διελεύσονται ὕδατα. † Ποτιοῦσι πάντα τὰ θη-
17 ρία τοῦ ἀγροῦ, † προσδέξονται ὀναγροὶ εἰς δίψαν αὐτῶν.
18 † Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει,
19 † ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. † Ποτίζων ὄρη
20 ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτῶν, † ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορ-
21 τασθήσεται ἡ γῆ. † Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς
22 κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων · †
23 τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς, † Καὶ οἶνον εὐφραίνει
24 καρδίαν ἀνθρώπου · † τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐ-
25 λαίῳ, † καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει. † (γ)
26 Χορτασθήσεται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, † αἱ κέδροι τοῦ Λι-
27 βάνου ἃς (δ) ἐφύτευσεν. † Ἐκεῖ στρουθία ἐνοσ-
28 σεύσουσι, † τοῦ (ε) ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. † Ὀ-
29 ρη τὰ ὑψηλὰ τῇ ἐλάφοις, † πέτρα καταφυγὴ τοῖς
30 (ε) χοιρογρυλλίοις. † Ἐποίησε ζῆλοι εἰς καιρούς,
31 † ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. † Ἔθου σκότος, καὶ ἐ-
32 γένετο νύξ, † ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ
33 δρυμοῦ. † Σκύμνοι ὠρυόμενοι (ζ) ἁρπάσαι, καὶ ζητῆ-
34 σαι παρὰ τοῦ θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς. † Ἀνατείλαντος ἡλί-
35 ου καὶ (η) συναχθήσονται, † καὶ ἐν ταῖς μάνδραις αὐτῶν
36 κοιταθήσονται. † Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ
37 ἔργον αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.
38 † Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, † πάντα ἐν
39 σοφίᾳ ἐποίησας. † ἐπλήσθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου.
40 † Αὕτη ἡ θάλασσα μεγάλη καὶ εὐρύχωρος · † ἐκεῖ
41 ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, † ζῶα μικρὰ μετὰ μεγά-
42 λων. † Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύσονται, † δράκων οὗτος ὃν
43 ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ.

MS. A. (α) * πυρὸς * φλέγα · (β) κεκινησέται (γ) Χορτασθήσονται (δ) ἐφύτευσας. (ε) * ἐρωδιοῦ (ε) λαγωοῖς. (ζ) * ἁρπάσαι (ζ) Συνήχθησ, καὶ ἐις τὰς μάνδρας

Versio ÆTHIOPICA.

Verf. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

ዘይጠፍር፡በማይ፡ጽርሑ፡፡፡ ወረስዮ፡ደመ
ናፃ፡መስዐደ፡፡ ዘዖሐወር፡ በክነፈ፡ነፋሕት፡፡፡
ዘይሌስዮሙ፡ለመላእክቲሁ፡ መንፈስ፡ ወለ
ኦለ፡ ይትለአክመ ፡ነደ፡እሳት፡፡፡ ሰረረ፡ለ
መድር፡ ወለጽንዓ፡፡ ከመ፡ ሊታትፀልፅ፡ለ
ዓለመ፡ዓለመ፡፡፡ ወቀለደ፡ ከመ፡ልብስ፡
ለጽፋ፡፡ ውስተ ፡ አድባር ፡ ይቀውሙ፡ ማያ
ት፡፡፡ ወእመተግዛጽስ፡ ይጥዩ፡፡ ወእመ
ደመፀ፡ነጥዮደጊድስ፡ ይደነግፁ፡፡፡ የዐር
ጥ፡አድባር፡ ወይወርዲ፡ገደመ፡፡ ውስተ፡ ብ
ሕር ፡ሳበ፡ሰረረጦ፡፡፡ ወሠሬዕጥሙ፡ ወ
ሰኖሙ፡እመሳበ፡ሊይቅልፅ፡፡ ከመ፡ሊይትመ
የጡ፡ ወሊይድኑኑ፡ሰመድር፡፡፡ ዘይፈ
ኑ፡ለኑቅዕተ፡ ውስተ፡ ቀሳት፡፡ ወማእከለ፡
አድባር፡የኃልፅ፡ማያት፡፡፡ ወያሰተዩ፡ለአኳ
ሉ፡አርዊ ፡ ገደመ፡፡ወይትወኃሊ፡ ሐለስትዮ
ታት፡ለጽመመ፡፡፡ ወያጸሉ፡ሃያ፡አዕዋ
ፊ ፡ ሰማይ፡፡ ወይነቅወ ፡ በማእከለ ፡ ጸባዓ
ት፡፡፡ ዘይዐቅዮሙ፡ለአድባር፡ አመውሳ
ጢያቲሆሙ፡፡ እመፍሬ፡ተገብርከ፡ትጸገብ
መድር፡፡፡ ዘያበቍል፡ሣዕሪ፡ለእንስሳ፡ ወ
ሳመልማለ፡ ለቅኔ ፡ እጋለ፡ እመሕያው፡ ከ
መ፡ያውፅእ፡እነለ፡እመድር፡፡ ወይኑ፡ያስታ
ፈሠአ፡ልበ፡ሰብእ፡፡፡ ወቅብእ፡ ለአብር
ሆ፡ገጽ፡፡ ወእክል፡ያጸነዕ፡ሓይለ፡ሰብእ፡፡፡
ወይጸገቡ፡ዕፀወ ፡ገደመ፡፡ ለር ዘ፡ሊበግስ፡
ዘተከልእ፡፡ ወበሃያ፡ይትቀለዶ፡ አዕዋፍ፡፡፡
ወይትገመሮ፡ ቤተ፡ሣርያ፡ያኖስ፡፡ አድባር፡
ነዋሳት፡ለኅያለት፡፡ ወአሳጎት፡ ሥኮያዮ፡
ለገሊሕ፡፡፡ ወገበርከ ፡ ወርኃ ፡ በአምዃ
ሁ፡፡፡ ዕወሐይ፡አእመረ፡ሥዕረቢሁ፡፡፡ ጎመጽ
ኦ ፡ ጸልመተ ፡ ወይከውኑ ፡ ሌሊተ፡፡
ወይወጽሉ፡በቱ፡ ኩሉ፡ አርዊ፡ ገደመ፡፡፡
ወአኀሥለ፡እናብስት፡ይዋሕሉ፡ ወይመስጡ፡፡
ወይስእሉ ፡ ሣበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሰሳዮ
ሙ፡፡፡ ወእመሠመ፡ ሠረቀ፡ፀሐይ፡ የአት
ወ፡፡ ወይወዕሉ ፡ ወስተ ፡ ግበቢሆሙ፡፡፡
ወይወፃር፡ ሰብእ፡ ወሰተ፡ ተግብሮ፡፡ ወይሠ
ዕሉ፡ ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡፡፡ ኅቀ፡
ዐቢ፡ ግብርከ፡እግዚአ፡፡ ወኵሎ ፡ በኅበ
ብ፡ገበርከ፡መልእ፡መድረ፡ ዘፈጠርከ፡፡፡
ዛቲ፡ ባሕር፡ዐቢይ ፡ ወረሂብ፡፡ ህየ ፡ ዘ፡ይት
ሠወስ፡ዘእልቦ፡ኆልቆ፡፡፡ እንስሳ ፡ ዐቢይ
ተ፡ወስት፡ደቅቅ፡፡ ወህየ፡የሐውሪ ፡ ኦሕካ
ሮ ፡፡፡ ከይሲ ፡ ዘፈጠርከ ፡ ይሠለቅ ፡ ላዕ
ሌሆሙ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [c] nubem scabellum suum. [d] eos qui ministrant ei flammam ignis. [e] et stabilem reddit eam : [f] Et illic volucres [g] Et oleum ad illustrandum faciem ejus : [h] robur hominis [i] plantásti. [k] aves parient: [l] Et quando Sol oritur convenunt : [m] pergit inservire donec vesperascit. [n] eis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ٱلَّذِي سَقَفَ عَلَيْهِ بِٱلْمِيَاهِ * ٱلَّذِي جَعَلَ مَسَالِكَهُ عَلَى ٱلسَّحَابِ ٱلَّذِي مَشَى عَلَى أَجْنِحَةِ
4 ٱلرِّيَاحِ * ٱلَّذِي خَلَقَ مَلَائِكَتَهُ أَرْوَاحًا * وَخُدَّامَهُ لَهِيبَ نَارٍ * ٱلَّذِي أَسَّسَ ٱلْأَرْضَ عَلَى ثَبَاتِهَا * وَلَا
5
6 تَنْكَرِكُ إِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱسْتَلَبْتَ بِٱلْعُمْقِ مِثْلَ ٱلثَّوْبِ * وَعَلَى ٱلْجِبَالِ تَقِفُ ٱلْمِيَاهُ * مِنْ ٱنْتِهَارِكَ يَهْرُبُونَ *
7
8 وَمِنْ صَوْتِ رَعْدِكَ يَجْزَعُونَ * ٱلْجِبَالُ ٱرْتَفَعَتْ * وَٱلْبِقَاعُ ٱنْخَفَضَتْ إِلَى ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي أَسَّسْتَهُ لَهُمْ
9
10 * جَعَلْتَ لَهَا حَدًّا لَا تَتَجَاوَزُهُ * وَلَنْ تَعُودَ هِيَ فَتُغَطِّيَ ٱلْأَرْضَ * ٱلَّذِي أَرْسَلَ يَنَابِيعَ فِي ٱلْأَوْدِيَةِ *
11 فِي وَسَطِ ٱلْجِبَالِ تَجْرِي ٱلْمِيَاهُ * تَسْرِبُ جَمِيعَ وُحُوشِ ٱلْأَرْضِ * وَيَقِلُّ حَمِيرُ ٱلْوَحْشِ عِنْدَ عَطَشِهَا
12
13 * وَتَحُلُّ عَلَيْهَا طُيُورُ ٱلسَّمَاءِ * وَتُعْطِي أَصْوَاتَهَا مِنْ وَسَطِ ٱلصُّخُورِ * ٱلَّذِي تَسْقِي ٱلْجِبَالَ مِنْ عَلَالِيهِ *
14 وَمِنْ ثَمَرِ أَعْمَالِكَ تَشْبَعُ ٱلْأَرْضُ * ٱلَّذِي يُنْبِتُ ٱلْعُشْبَ لِلدَّوَابِّ * وَأَنْوَاعَ ٱلْخُضَرِ لِٱسْتِعْبَادِ ٱلْبَشَرِ *
15 لِكَيْ يُخْرِجَ مِنَ ٱلْأَرْضِ خُبْزًا * وَخَمْرًا يُفْرِحُ قَلْبَ ٱلْإِنْسَانِ * وَلِكَيْ يَتَهَلَّلَ وَجْهُهُ بِٱلدُّهْنِ * أَكْبَرُ
16
17 يَسْنُدُ قَلْبَ ٱلْإِنْسَانِ * يَشْبَعُ شَجَرُ ٱلْحُقُلِ وَأَرْزُ لُبْنَانَ * ٱلَّتِي غَرَسَهَا * هُنَاكَ حَيْثُ تُعَرِّشُ ٱلْعَصَافِيرُ *
18
19 ٱلْبَلَسُومُ مَأْوَى قَدَامَهُ * ٱلْجِبَالُ ٱلْعَالِيَةُ لِلْأَيَائِلِ * ٱلصُّخُورُ مَلْجَأٌ لِلْأَرَانِبِ * خَلَقَ ٱلْقَمَرَ لِلْأَزْمِنَةِ *
20
21 وَٱلشَّمْسُ تَعْرِفُ أَوَانَ غُرُوبِهَا * وَضَعْ ظُلْمَةً فَصَارَ لَيْلٌ * يَعْبُرُ فِيهِ جَمِيعُ وُحُوشِ ٱلْغِيَاضِ * تَرْبِيرٌ
22 ٱلْأُسُودُ لِطَلَبِ فَرِيسَتِهَا * وَتَطْلُبُ مِنَ ٱللَّهِ طَعَامَهَا * عِنْدَ طُلُوعِ ٱلشَّمْسِ يَنْدَسِرُونَ * وَإِلَى مَسَاكِنِهِمْ
23
24 يَرْجِعُونَ * وَيَرْجِعُ ٱلْإِنْسَانُ إِلَى عَمَلِهِ * وَإِلَى صَنَاعَتِهِ إِلَى ٱللَّيْلِ * مَا أَعْظَمَ أَعْمَالَكَ يَا رَبُّ * خَلَقْتَ كُلَّ
25 سِي بِحِكْمَتِكَ * امْتَلَأَتِ ٱلْأَرْضُ مِنْ خَلِيقَتِكَ * هَذَا ٱلْبَحْرُ ٱلْعَظِيمُ ٱلسَّعَةِ * فِيهِ دَبَّابَاتٌ لَا تُحْصَى *
26 صِغَارٌ وَكِبَارٌ ٱلْحَيَوَانِ * حَيْثُ تَعْبُرُ فِيهِ ٱلسُّفُنُ * هُنَاكَ هَذَا ٱلتِّنِّينُ ٱلَّذِي خَلَقْتَهُ لِيَتَعَابَثَ بِهِ *

Qui tectum posuit superioribus ejus aquis: qui fecit ambulacra sua super nubes: qui ambulavit super alas ventorum: Qui creavit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis: Qui fundavit terram super stabilitatem ejus, nec movebitur in æternum: Amictus es abyssо quasi veste: et super montes stabunt aquæ. Ab increpatione tua fugient, & à voce tonitrui tui formidabunt. Montes extulerunt sese, & valles sese demiserunt ad locum quem fundásti eis. Posuisti eis terminum quem non præteribunt, nec amplius ipsæ operient terram. Qui emisit fontes in valles, interque montes decurrunt aquæ. Bibunt omnes bestiæ terræ, & accedunt asini sylvestres in siti sua. Et commorantur super eas volucres cœli, edunt que voces suas è mediis rupibus. Qui rigat montes è superioribus habitaculis suis, & de fructu operum tuorum satias terram. Qui producit herbam jumentis, & genera olerum virentium in servitutem hominis. Quatenus elicias è terra panem Et vinum lætificans cor hominis: atque ut exhilaretur facies ejus oleo: panis corroboret cor hominis. Satiantur arbores campi & cedros Libani quas plantavit. Illic est ubi pullos gignunt aves, domus ciconiæ gradiens est ante ipsum. Montes excelsi cervis, petræ refugium leporibus. Creavit lunam pro temporibus, & sol novit tempus occasûs sui. Posuit tenebras, factæque sunt nox, in qua pertranseunt omnes bestiæ sylvarum. Rugiunt leones ad quærendam prædam suam, & petunt à Deo escam suam. Oriente sole disperguntur, & ad habitacula sua se recipiunt. Et revertitur homo ad opera suam, & ad artem suam usque ad noctem. Quam magna sunt opera tua O Domine: creásti singulas res sapientiâ tuâ: impleta est terra creaturis tuis. In hoc mari summè amplo extant reptilia haud numeranda, minima & maxima animantium: ubi transeunt in illud naves, ibi est ille draco quem creásti ut esset admirationi.

תהלים : קה

27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ :
28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבָּעוּן טוּב :
29 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֲלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן :
30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה : יְהִי כְבוֹד יְהוָה
31 לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו : הַמַּבִּיט לָאָרֶץ
32 וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ : אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי
33 אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי : יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח
34 בַּיהוָה : יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם
35 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ :

PSAL. CV.

קָה

1 הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו :
2 שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו :
3 הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה :
4 דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד : זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר־
5 עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו : זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ
6 בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו : הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו :
7 זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר : אֲשֶׁר
8 כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק : וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב
9 לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם : לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן
10 חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם : בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגֵרִים בָּהּ :
11 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר : לֹא־
12 הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים : אַל־תִּגְּעוּ
13 בִּמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ : וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ
14 כָּל־מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר :

תרגום TARGUM.

27 כּוּלְּהוֹן עָלָךְ סְבִירִין לְמִתַּן מְזוֹנְהוֹן בְּזִמְנֵיהּ :
28 תִּתֵּן לְהוֹן וְכָנְשִׁין תִּפְתַּח אִידָךְ וְשָׂבְעִין טָבָא :
29 תְּסַלֵּק שְׁכִנְתָּךְ מִתְבַּהֲלִין תְּכַנּוּשׁ רוּחֲהוֹן
30 וּמִתְגַּנְדְּרִין וּלְעַרְתָּהוֹן תָּיְבִין : תְּשַׁלַּח רוּחָךְ
31 קוּדְשָׁךְ וּמִתְבָּרְיָן וּתְחַדֵּת אַפֵּי אַרְעָא : יְהֵי
32 אֵיקָר יְיָ לְעָלַם יְחֵדֵי יְיָ בְּעוֹבָדוֹי : דְּמִסְתַּכֵּל
33 לְאַרְעָא וּמִתְרַגְּפָא מְקָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמִסְקָן
34 תְּנָנָא : אֲשַׁבַּח קָדָם יְיָ בְּחַיַּי אֵוֹסִיף לְאֱלָהַי
35 בְּעוֹד אִיתַי : יִתְבַּסֵּם קֳדָמוֹי שִׂוּחִי אֲנָא אֶחְדֵּי
36 בְּמֵימְרָא דַיְיָ : יִשְׁתֵּצוּן חַטָּאיָא מִן אַרְעָא
37 וְרִשְׁעַיָּא תּוּב לֵיתֵיהוֹן בְּרִיכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא
38 דַיְיָ הַלְלוּיָהּ :

קה

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ קְרוֹן בִּשְׁמֵיהּ הוֹדְעוּן בְּעַמְמַיָּא
2 עוֹבָדוֹי : שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹי זַמְּרוּ קֳדָמוֹי מַלִּילוּ בְּכָל
3 פְּרִישְׁוָתֵיהּ : שַׁבְּחוּ בְּשׁוּם קוּדְשֵׁיהּ יְחֵדֵי לִבְּהוֹן
4 דְּבָעֵי אוּלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ : תְּבָעוּ אוּלְפָנֵיהּ
5 דְּיָיָ וְאוֹרַיְתֵיהּ אַקְבִּילוּ אַפּוּי תְּדִירָא : אִדְּכָרוּ
6 פְּרִישְׁוָתֵיהּ דִּי עֲבַד תְּמַהְוֹי וְדִינֵי פּוּמֵיהּ : זַרְעָא
7 דְּאַבְרָהָם עַבְדֵּיהּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירוֹי : הוּא יְיָ
8 אֱלָהָנָא בְּכָל אַרְעָא מְתִיחִין דִּינוּי : דְּכִיר לְעָלַם
9 קְיָמֵיהּ פִּתְגָם פַּקֵּד לְאַלְפֵי דָרִין : דִּי גְזַר עִם
10 אַבְרָהָם וְקִיְּמֵיהּ לְיִצְחָק : וְקַיְּמֵיהּ לְיַעֲקֹב
11 לְגַוְיָרָא לְיִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם : לְמֵימַר לָךְ אֶתֵּן
12 יַת אַרְעָא דְכְנָעַן עֲרַב אַחְסַנְתְּכוֹן : כַּד הֲוַיְתוּן
13 עִם דְּמִנְיָן כְּזֵעִירִין וְיַתְבִּין בָּהּ : וְהַלִּיכוּ
14 מִן עַמָּא לְעַמָּא מִמַּלְכוּתָא לְעַמָּא אָחֳרָן :
15 לָא שְׁבַק אֱנָשׁ לְטָלְמוּהוֹן וְאוֹכַח בְּגִינְהוֹן
16 מַלְכִין : לָא תִקְרְבוּן בְּמְשִׁיחַי וּבְנְבִיאַי לָא
17 תְבַאִישׁוּן : וְאִקְרֵי כַּפְנָא עַל אַרְעָא כָּל סְעִיד
18 לַחְמָא תְּבַר :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

27 Omnia illa in te ſperant, ut des eſcam eis in
28 tempore ſuo. Dabis illis, & colligent; ape-
29 ries manum tuam, & ſaturabuntur boni-
30 tate. Auferes majeſtem tuam, conturba-
31 buntur: congregabis ſpiritum eorum, &
32 deficient, ac in pulverem ſuum revertent-
33 tur. Mittes ſpiritum ſanctum tuum, & cre-
34 abuntur, & renovabis faciem terræ. Sit
35 gloria Domini in ſeculum, lætetur Domi-
36 nus in operibus ſuis. Qui reſpicit terram,
37 & tremit: tangit montes, & fumum in al-
38 tum emittunt. Laudabo coram Domino in
39 vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum.
40 Jucunda ſit coram eo meditatio mea: ego
41 lætabor in verbo Domini. Deficiant pec-
42 catores à terra, & improbi ultrà non ſint:
43 benedic anima mea nomini Domini, *Hal-*
44 *lelujah.*

PSAL. CV.

1 LAudes dicite coram Domino, invocate
2 nomen ejus, notas facite in populis opera-
3 tiones ejus. Laudes dicite coram eo, pſal-
4 lite coram eo, narrate omnia miranda ejus
5 facinora. Laudate in nomine ſancto ejus,
6 lætetur cor illorum qui quærunt doctrinam
7 à conſpectu Domini. Quærite doctrinam
8 Domini & Legem ejus: accipite faciem
9 ejus ſemper. Recordamini miraculorum
10 ejus quæ edidit; portentorum ejus, & ju-
11 diciorum oris ejus. Semen Abraham ſervi
12 ejus, filii Jacob electi ejus. Ipſe eſt Do-
13 minus Deus noſter, in omni terra proten-
14 ſa ſunt judicia ejus. Recordatus eſt in
15 æternum pacti ſui, verbi quod præcepit in
16 mille generationes. Quod pepigit cum
17 Abraham, & jusjurandum ſuum ad Iſaac:
18 Et ſtatuit illud Jacob pro decreto, Iſraeli
19 pro fœdere æterno. Dicendo: Tibi dabo
20 terram Chanaan ſortem hæreditatis veſtræ.
21 Cùm eſtis populus numero modicus, &
22 incolæ in ea. Et tranſierunt de populo in
23 populum, de regno ad populum alterum.
24 Non permiſit hominem injuriam inferre il-
25 lis, & corripuit propter eos reges. Nolite
26 tangere chriſtos meos, & prophetis meis
27 ne malefeceritis. Et vocavit famem ſuper
28 terram, omnem ſuſtentamentum panis con-
29 trivit.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 ܟܠܗܘܢ ܠܟ ܡܣܬܡܝܢ. ܕܢܬܠܘܢ ܡܙܘܢܗܘܢ ܒܙܡܢܗ : * ܢܬܠ ܠܗܘܢ
28 ܢܦܬܚ ܐܝܕܟ ܢܣܒܥܘܢ ܛܒܐ :
29 ܢܣܬܪ ܦܪܨܘܦܟ ܢܬܒܗܠܘܢ :* ܢܟܢܫ ܪܘܚܗܘܢ ܢܬܒܠܘܢ. ܢܬܦܢܘ
30 ܠܥܦܪܗܘܢ ܢܬܦܢܘ : * ܢܫܕܪ ܪܘܚܟ ܢܬܒܪܝܘܢ. ܘܢܚܕܬ
31 ܦܐܝ ܕܐܪܥܐ : * ܢܗܘܐ ܝܩܪܐ ܕܡܪܝܐ ܢܚܕܐ ܒܥܒܕܘܗܝ :
32 ܕܡܣܟܠ ܠܐܪܥܐ ܘܡܪܬܥܕ ܡܩܪܒ ܒܛܘܪܐ ܘܡܥܫܢ
33 ܬܢܢܐ : ܐܫܒܚ ܩܕܡ ܡܪܝ ܒܚܝܝ ܐܘܣܦ ܠܐܠܗܝ
34 ܒܥܘܕ ܐܝܬܝ : ܢܬܥܪܒ ܩܕܡܘܗܝ ܫܝܚܝ ܐܢܐ ܐܬܚܕܐ
35 ܒܡܝܡܪܐ ܕܡܪܝ : ܢܫܬܙܘܢ ܚܛܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ
36 ܘܪܫܥܝܐ ܬܘܒ ܠܝܬܝܗܘܢ ܒܪܝܟܝ ܢܦܫܝ ܝܬ ܫܡܐ
37 ܕܡܪܝ ܗܠܠܘܝܗ :

PSAL. CV.

ܩܗ

1 ܗܘܕܘ ܠܡܪܝܐ ܩܪܘ ܒܫܡܗ ܗܘܕܥܘ ܒܥܡܡܐ ܥܒܕܘܗܝ :
2 ܫܒܚܘ ܠܗ ܙܡܪܘ ܠܗ ܫܝܚܘ ܒܟܠ ܦܠܝܠܘܬܗ :
3 ܬܫܒܚܘ ܒܫܡ ܩܕܫܗ ܢܬܒܗܠ ܠܒܐ ܕܒܥܝ ܡܪܝܐ :
4 ܒܥܘ ܡܪܝܐ ܘܥܘܙܗ ܒܥܘ ܦܢܝܗ ܬܡܝܕ : ܐܬܪܘ ܦܠܝܠܘܬܗ
5 ܕܥܒܕ ܬܡܗܐ ܘܕܝܢܝ ܦܘܡܗ : ܙܪܥ ܐܒܪܗܡ ܥܒܕܗ
6 ܒܪܝ ܝܥܩܘܒ ܒܪܝܪܘܗܝ : ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܒܟܠ ܐܪܥܐ ܕܝܢܘܗܝ :
7 ܐܬܪܟܪ ܠܥܠܡ ܩܝܡܗ ܦܬܓܡ ܠܐܠܦ ܕܪܝܢ : ܕܓܙܪ ܥܡ
8 ܐܒܪܗܡ ܘܩܝܡܗ ܠܝܨܚܩ : ܘܩܝܡܗ ܠܝܥܩܘܒ
9 ܠܓܘܝܪܐ ܠܝܫܪܐܝܠ ܩܝܡ ܥܠܡ : ܠܡܐܡܪ ܠܟ ܐܬܠ
10 ܐܪܥܐ ܕܟܢܥܢ ܥܪܒ ܐܚܣܢܬܟܘܢ : ܟܕ ܗܘܝܬܘܢ
11 ܥܡ ܡܢܝܢ ܙܥܘܪܝܢ ܘܝܬܒܝܢ ܒܗ : ܘܗܠܟܘ
12 ܡܢ ܥܡܐ ܠܥܡܐ ܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܠܥܡܐ ܐܚܪܢ :
13 ܠܐ ܫܒܩ ܐܢܫܐ ܠܡܛܠܡܘܗܘܢ ܘܡܟܚ ܥܠܘܗܝ ܡܠܟܝܢ :*
14 ܠܐ ܬܩܪܒܘܢ ܒܡܫܝܚܝ ܘܒܢܒܝܐܝ ܠܐ ܬܒܝܫܘܢ :*
15 ܘܩܪܐ ܟܦܢܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܟܠ ܣܥܝܕ ܠܚܡܐ ܬܒܪ :
16

Omnia te expectant, ut ſuppedites eis cibum
27 ſuo tempore. Das illis, & veſcuntur: ape-
28 ris manum tuam, & ſaturantur; Avertis fa-
29 ciem tuam, & turbantur: tollis ſpiritum eo-
30 rum, & moriuntur, inque pulverem ſuum re-
31 vertuntur; Mittis ſpiritum tuum, & crean-
32 tur, atque renovas faciem terræ. Sit gloria
33 Domini in ſeculum: gaudeat Dominus ope-
34 ribus ſuis: Qui reſpicit humum, ac tremeſit:
35 & increpat montes, ac fumant. Laudabo
36 Dominum in vita mea, & canam Deo meo
37 quamdiu ſuperſtes ero. Grata ſit ei laudatio
38 mea, & ego lætabor in Domino. Et conſu-
39 mentur peccatores de terra, & ſcelerati haud
40 moram facient in ea. Benedic anima mea
41 Domino. PSAL. CV.

1 *Anonymus. Diſſerit in eo de hiſtoria, Ne me-*
tuas Jacob deſcendere in Ægyptum. Simul
etiam nos ſpiritualiter docet non eſſe pertime-
ſcendum quum exit quis ad decertandum con-
tra dæmones; quia Deus eſt auxilium noſtrũ,
& pugnat pro nobis. Verſus 91.

2 COnfitemini Dño, & invocate nomẽ ejus,
3 et declarate inter populos opera ej°: Glo-
4 rificate eum, & canite illi, & enarrate cun-
5 cta mirabilia ejus: Laudate nomen ſanctitatis
6 ejus: lætetur cor eorum qui quærunt Dñm.
7 Quærite Dñm & corroboramini, & expetite
8 faciem ejus omni tempore. Memoriâ repetite
9 prodigia ejus quæ patravit, miracula ejus &
10 judicium oris ejus. O ſemen Abrahæ ſervi
11 ejus, & filii Jacob electi ejus, Ipſe eſt Domi-
12 nus Deus noſter, cujus judicia in univerſa ter-
13 ra. Meminit in perpetuum fœderis ſui, verbi
14 de quo monuit in mille æva. Sanxit enim
15 pactum ſuum cum Abraham, & juramenta
16 ſua cum Iſaac. Et teſtimonium ſuum cum Ja-
17 cob, fœdus Iſraeli in ſempiternũ; Dixitque,
18 Tibi dabo terram Canaan funes hæreditatis
19 veſtræ. Cùm igitur exigui eſtetis numero,
20 pauci eſſetis, & advenæ eſtetis in ea: Pro-
21 ceſſerunt de gente ad gentem, & de regno ad
22 populum alium; Et non permiſit homini op-
23 primere eos. Corripuit reges propter illos,
24 *dicens,* Ne accedatis ad unctos meos, &
25 prophetas meos ne lædatis. Et advocavit fa-
26 mem ſuper terram, & omnem culmum ſege-
27 tis eorum contrivit.

Versio VULG. LAT.

27 Omnia à te expectant ut det illis escã
28 in tempore. Dante te illis, colligent:
29 aperiente te manũ tuã, omnia imple-
buntur bonitate. Avertente autem te
faciem, turbabuntur: auferes spiritum
30 eorũ, & deficient, & in pulverem suũ
revertentur. Emittes spiritũ tuũ, &
creabuntur: & renovabis faciẽ terræ.
31 Sit gloria Dñi in sæculũ: lætabitur Do-
32 minus in operibus suis: Qui respicit
terrã, & facit eã tremere: qui tangit
33 montes, & fumigant. Cantabo Domi-
no in vita mea: psallam Deo meo
34 quamdiu sum. Jucundũ sit ei eloquiũ
meũ: ego verò delectabor in Domi-
35 no. Deficiant peccatores à terra, &
iniqui ita ut non sint: Benedic anima
mea Domino.

Alleluja. (1 Par. 16. 8.)

CIV.

1 Confitemini Domino, & invocate
nomen ejus: annuntiate inter gentes
2 opera ejus. Cantate ei, & psallite ei:
narrate omnia mirabilia ejus. Lauda-
mini in nomine sancto ejus: lætetur
4 cor quærentiũ Dominũ. Quærite Do-
minũ, & confirmamini: quærite facié
5 ejus semp. Mementote mirabiliũ ej°,
quæ fecit: prodigia ejus, & judicia
6 oris ejus, Semen Abraham, servi ejus:
7 filii Jacob electi ejus. Ipse Dominus
Deus noster: in universa terra judicia
8 ejus. Memor fuit in sæculum testamen-
ti sui; verbi, quod mandavit in mille
9 generationes: Quod disposuit ad A-
braham: & juramenti sui ad Isaac:
10 Et statuit illud Jacob in præceptum:
& Israel in testamentum æternum:
11 Dicens; Tibi dabo terrã Chanaan,
12 funiculum hæreditatis vestræ. Cùm
essent numero brevi, paucissimi & in-
13 colæ ejus: Et pertransierunt de gen-
te in gentem, et de regno ad populum
14 alterum: Non reliquit hominem no-
cere eis: et corripuit pro eis reges.
15 Nolite tangere christos meos: et in
16 prophetis meis nolite malignari. Et
vocavit famem super teram: et omne
firmamentum panis contrivit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

27 † Πάντα πρὸς σὲ περιμένουσι, † δοῦναι τὴν τροφὴν
28 (η) αὐτοῖς ἐν καιρῷ. † Δόντος σου αὐτοῖς, συλ-
29 λέξουσιν · † ἀνοίξαντος δὲ σου τὴν χεῖρα, τὰ
(σύμπαντα πλησθήσονται) (θ) χρηστότητος. † Ἀπο-
στρέψαντος δὲ σου τὸ πρόσωπον, †ταραχθήσονται·
† ἀνταιρεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι, † καὶ
30 εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. † Ἐξαποστελεῖς
τὸ πνεῦμά σου καὶ κτισθήσονται, † καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς.
31 † Ἔστω ἡ δόξα κυρίου εἰς (ι)
τὸν αἰῶνα, † εὐφρανθήσει κύριος ἐπὶ τοῖς ἔρ-
32 γοις αὐτοῦ. † Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν
αὐτὴν τρέμειν, †ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνί-
33 ζουσι. † Ἄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, †ψαλῶ τῷ
34 θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. † Ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διήγη-
σίς μου, † ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ. †
35 Ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς, † καὶ ἄνομοι,
ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς. † εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν
κύριον.

MS. A. (η) αἰῶν εἰς καιρόν. (θ) πότητος.
(ι) τοῦ αἰῶνος,

Ἀλληλούϊα. ρδ'.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ · † ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα
2 αὐτοῦ. † Ἄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ · † διηγήσα-
σθε πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. † Ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ
ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ · † εὐφρανθήτω καρδία ζη-
4 τούντων τὸν κύριον. † Ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κατα-
σθήσε · † ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός.
5 † Μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. † τὰ
τέρατα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. †
6 Σπέρμα Ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, † υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκ-
7 λεκτοὶ αὐτοῦ. † Αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, † ἐν
8 πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. † Ἐμνήσθη εἰς τὸν
αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, † λόγου ὃ ἐνετείλατο εἰς χι-
9 λίας γενεάς, † Οὗ διέθετο τῷ Ἀβραάμ, καὶ (α) τῷ
10 ὅρκου αὐτοῦ τῷ Ἰσαάκ. † Καὶ ἔστησεν αὐτὸν
τῷ Ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, † καὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰς
διαθήκην αἰώνιον, † Λέγων, Σοὶ δώσω τὴν γῆν
12 Χαναὰν, † σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν. † Ἐν
τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, † ὀλιγοστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ, † Καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς
14 ἔθνος, † καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον, † Οὐκ
ἀφῆκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς, † καὶ ἤλεγξεν
15 ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς · † Μὴ (β) ἅψησθε τῶν χρι-
σῶν μου, † καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε.
16 † Καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, † πᾶν σύστημα
ἄρτου συνέτριψεν.

MS. A. (α) τῷ ὅρκῳ (β) ἅπτεσθαι

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Trans. LAT.

Omnia (u) ad te expectant, ut des illis escam in [†] tempore. 29 Dante te illis, colligent: aperiente autem te manum, (x) universa [†] implebuntur bonitate: 30 Avertente autem te faciem, turbabuntur. Auferes spiritum eorum, & deficient: & in pulverem suum revertentur. 31 Emittes spiritum tuum, & creabuntur: & renovabis faciem terræ. 32 Sit gloria Domini in sæculum: lætabitur Dominus in operibus suis. 33 Qui respicit super terram, & facit eam tremere: qui tangit montes, & fumigant. 34 Cantabo Domino in vita mea: psallam Deo meo, quamdiu sum. 35 (y) Jocundum sit ei eloquium meum: ego verò lætabor in Domino. 36 Deficiant peccatores à terra, & iniqui, ita ut non sint [:]: Benedic anima mea Dominum.

(a) Alleluja. CIV.

1 Confitemini Domino, & (b) invocate nomen ejus: annuntiate inter gentes opera ejus. 2 Cantate ei, & psallite ei: narrate omnia mirabilia ejus. (c) Laudamini in nomine sancto ejus. 3 lætetur cor quærentium Dominum. 4 Quærite Dominum, & (d) confortamini: quærite faciem ejus semper. 5 Mementote mirabilium ejus, quæ fecit: prodigia ejus, & judicia oris ejus. 6 Semen Abraham servi ejus, filii Jacob electi ejus. 6 Ipse Dominus Deus noster: in omni terra judicia ejus. 7 Memor fuit in sæculũ testamenti sui: verbi, quod mandavit in mille generationes. 8 Quod disposuit ad Abraham, & juramenti sui ad Isaac. 9 Et statuit illud Jacob in præceptum, & Israel in testamentum æternum: 10 Dicens; Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ. 11 [a] Cùm essent numero breves, paucissimi, & incolæ in ea. 12 Et transierũt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. 13 Non permisit hominem nocere eis: & corripuit pro eis reges. 14 Nolite tangere christos meos: & in prophetis meis nolite malignari. 15 Et vocavit famem super terram: et omne firmamentum panis contrivit.

INTERP. ÆTHIOP. [†] tempore suo. [ζ] adimplebis bonitate tuã: [τ] amplius:

PSAL. CIV. [a] Cùm pauci admodum essent, & advenæ in ea.

Versio ÆTHIOPICA.

27 ወኵሉ፡ይሴፍሮ፡ኀቤከ፡: ለትተ፡ትሁቦሙ፡ሲ
28 ሳዮሙ፡በጊዜሁ፡::ሖ ወእምከመ: ፀሀብኮ 29
ሙ፡ያስተጋብሉ፡: ወፈቲሐከ: እይከ፡ታጸገ
ብ፡ለኵሉ፡እመሕደትከ፡::ሖ ወእመሰ:ጴጥ 30
ከ፡ገጽከ፡ይደነግፁ፡::ታዕፀእ፡ መንፈሶሙ፡ ወ
 የኃልቁ፡: ወደገብሉ፡ወስተ፡መሬቶሙ፡::ሖ
ወትፈኑ፡መንፈስከ፡ወይትፈጠሩ:: ወትሐድ 31
ስ፡ገጸ፡ለምድር፡::ሖ ለይኩን፡ስብሐቲሁ፡ 32
ለእግዚእብሔር፡በትግብሩ፡::ሖ ዘይነጽር፡ለምድ 33
ር፡ወይደንስ፡ገሙ፡ትርዓድ:: ዘይገሥሙ፡ለአ
ደብር፡ ወይጠይሱ፡::ሖ እሴብሖ፡ለእግዚእ 34
ብሔር፡በሕይወትየ፡::ወእዜሙር፡ለአምላ
የ፡በአምጣነ፡ሀሎኩ፡::ሖ ወለሠምር፡ ቃል 35
የ፡: ወእኔሰ ፡ እትፈሣሕ ፡ በእግዚእብሔ
ር፡::ሖ ወየኃልቁ፡ኀጥኣኑ፡እምድር፡::ወእሙ 36
ፂያኒ፡ ኢይሑሉ፡ እኁበ፡: ትባርኮ፡ ነፍስየ፡
ለእግዚእብሔር፡::

ሃሌሉያ፡::

ፀ0 ግነዩ፡ለእግዚእብሔር፡ወጸውዑ፡ስሞ፡:: 1
ወትገርሙ፡ለአሕዛብ፡ምግባር፡::ሖ ሰብ 2
ሕሙ፡ወዘሥረፉ፡ሎቱ፡::ወትዘንሩ፡ መኑክ 3
ር፡: ወትኅሥሩ፡በስሙ፡ቅዱስ፡::ሖ ለይትፈ 4
ሣሕ፡ልብ፡ዘየዓሣሥ፡ለእግዚእብሔር፡:: ኀሥሡ
ፀ፡ለእግዚእብሔር፡ ወትጸንዑ:: ወኀሥሡ፡ገ 5
ጽ፡ በስሁ፡ጊዜ፡::ሖ ወተዘከሩ፡ መንክር፡ 6
ዘገብረ፡:: ተአምሪሁ፡ ወስነሥ፡ኢሊሁ፡::ሖ
ዘርአ፡ አብርሃም፡ አግብርቲሁ:: ወደቂቀ፡ 7
ያዕቆብ፡ኅሩራ፡ሊሁ፡::ሖ ውእቱ፡ እግዚእብ 8
ሔር፡ኢምላኪነ፡: ወስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ኵ
ነኔሁ፡::ሖ ወተዘከረ፡ለዐርዓቶ፡ዘለዓለም:: 9
ቃሎ ፡ ዘአዘዘ፡ለዐወሬቱ ፡ መአት ፡ ትወል
ድ፡::ሖ ዘሠሠየ፡ለአብርሃም:: ወመሐለ፡ 10
ለይስሐቅ፡: ወአቀመ፡ስመዐ፡ ለያዕቆብ፡: ወ
ለእስራኤል፡ኪዳኖ፡ዘለዓለም፡::ሖ ወይቤ 11
ሎ፡ለእ፡እሁበከ፡ምድረ፡ከነዓን፡:: ትኩንከ
ሙ፡ሀብለ፡ርስትክሙ፡::ሖ እንዘ፡ውኁደኑ፡ 12
ኀቡተ፡ እሙንቱ፡: ወፈሊሰ.ያኑ፡ሠስተ፡::ሖ
ወኀለፉ፡ እመሕዝብ፡ ወስተ፡ሕዝብ፡::ወአ 13
መነገለዎት፡ወስተ፡ካልእ፡ሕዝብ፡::ሖ ወለ 14
ኀደገ፡ደክሰመ፡ሰብእ፡:: ወገሠጸ፡ነገለ
ተ፡በእንቲአሆሙ፡::ሖ ወሊትግስኡ፡መሲሐ 15
ንየ፡:: ወሊታሥክሙ ፡ ደበ ፡ ነቢያትየ፡::ሖ
ወለመጽአ፡ ረኃበ ፡ ለብሐኮ፡:: ወለኀፍአ፡ 16
ኵሎ፡ኅይለ፡እክል፡::

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 وَالْكُلُّ يَنْتَظِرُكَ لِتُعْطِيَ طَعَامَهُمْ فِي حِينِهِ * فَإِذَا أَعْطَيْتَهُمْ إِيَّاهُ يَجْمَعُونَ * فَإِذَا بَسَطْتَ يَدَيْكَ *
28
29 امْتَلَأَ الْكُلُّ مِنْ نِعْمَتِكَ * وَإِذَا صَرَفْتَ وَجْهَكَ يَقْلَقُونَ * وَتَنْزِعُ أَرْوَاحَهُمْ فَيَمُوتُونَ * وَإِلَى تُرَابِهِمْ
30
31 يَرْجِعُونَ * تُرْسِلُ رُوحَكَ فَيُخْلَقُونَ * وَتُجَدِّدُ وَجْهَ الْأَرْضِ دَفْعَةً أُخْرَى * فَلْيَكُنْ مَجْدُ الرَّبِّ إِلَى الْأَبَدِ *
32 يَفْرَحُ الرَّبُّ بِجَمِيعِ أَعْمَالِهِ * الَّذِي يَنْظُرُ إِلَى الْأَرْضِ فَيَجْعَلُهَا تَرْتَعِدُ * الَّذِي يَلْمِسُ الْجِبَالَ
33
34 فَتُدَخِّنُ * أُسَبِّحُ الرَّبَّ فِي حَيَاتِي * أُرَتِّلُ إِلَهِي مَا دُمْتُ * وَيَلَذُّ لَهُ شِعْرِي * وَأَنَا أَبْتَهِجُ بِالرَّبِّ * وَيَفْنَى
35
الْخَطَاةُ مِنَ الْأَرْضِ * وَالْعُتَاةُ لَمْ يَكُونُوا * بَارِكِي الرَّبَّ * اَلْلُّلُويَا *

1 * مَزْمُورٌ لِدَاوُدَ * * فَخٌ * اسْتَيْقِنْ * * وَهُوَ * مَرْسُومٌ بِاللُّلُويَا *

2 اُشْكُرُوا الرَّبَّ وَادْعُوا اسْمَهُ * نَادُوا فِي الْأُمَمِ بِأَعْمَالِهِ * سَبِّحُوهُ وَرَتِّلُوهُ * حَدِّثُوا بِجَمِيعِ عَجَائِبِهِ * اِفْتَخِرُوا
3
4 بِاسْمِهِ الْقُدُّوسِ * وَلْيَفْرَحْ قَلْبُ طَالِبِي الرَّبِّ * اُطْلُبُوا الرَّبَّ وَاعْتَزُّوا بِهِ * اُطْلُبُوا وَجْهَهُ فِي كُلِّ حِينٍ *
5
6 اُذْكُرُوا الْعَجَائِبَ الَّتِي صَنَعَ * آيَاتِهِ وَأَحْكَامَ فِيهِ * ذُرِّيَّةَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدِهِ * بَنُو يَعْقُوبَ مُخْتَارُوهُ *
7
8 * هُوَ الرَّبُّ الْإِلَهُنَا * وَأَحْكَامُهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَرْضِ * ذَكَرَ عَهْدَهُ إِلَى الْأَبَدِ * الْقَوْلَ الَّذِي أَمَرَ بِهِ إِلَى
9
10 أَلْفِ أَجْيَالٍ * وَمِنَّةَ الَّذِي عَهِدَ لِإِبْرَاهِيمَ عَبْدِهِ * وَقَسَمَهُ لِإِسْحَاقَ * وَوَصِيَّتَهُ لِيَعْقُوبَ * مِيثَاقًا
11
12 لِإِسْرَائِيلَ عَهْدًا مُؤَبَّدًا * قَائِلًا إِنِّي أُعْطِيكَ أَرْضَ كَنْعَانَ بِحَبْلِ الْقِيَاسِ مِيرَاثَكَ * لَمَّا كَانُوا قَلِيلًا
13
14 فِي عَدَدِهِمْ * قَلِيلِينَ غُرَبَاءَ فِيهَا * فَعَبَرُوا مِنْ أُمَّةٍ إِلَى أُمَّةٍ وَمِنْ مَمْلَكَةٍ إِلَى شَعْبٍ آخَرَ * لَمْ يَدَعْ
15 إِنْسَانًا يَظْلِمُهُمْ * وَيَئِّخُ مُلُوكًا لِأَجْلِهِمْ * قَائِلًا لَا تَلْمِسُوا مَسِيحَايَ * وَلَا تُصْنَعُوا شَرًّا بِأَنْبِيَائِي
16
* وَدَعَا عَلَى الْأَرْضِ * وَحَطَّمَ قُوَّةَ الْخُبْزِ *

Et omnia expectant te, ut des illis escã tempore suo. Quumq; dederis eis illam, contrahant sese; & quum protenderis manus tuas, implentur omnia gratiã tuã. At quã averti faciem tuã, conturbantur: & eripis spiritus eorum atque moriuntur, & in pulverem suum revertuntur. Mittis spiritum tuum, & creantur: & renovas faciẽ terræ vice alterã. Sit igitur gloria Domini in perpetuum: fruetur Dominus cunctis operibus suis. Qui intuetur terram, & facit eam tremebundam: qui tangit montes, & fumigant. Laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo quandiu durabo. Et jucunda erit ei laudatio mea: & ego delectabor in Domino. Et deficient peccatores de terra atq; prævaricatores legis ac si non extitissent. O anima, benedic Domino. Alleluja.

PSAL. CIV.

Notatus titulo Alleluja. vers. 88. 1

Gratias agite Domino, & invocate nomen ejus, prædicate in gentibus opera ejus. Laudate eum & psallite ei, narrate omnia miracula ejus. Gloriamini in nomine ejus sancto, et lætetur cor quærentium Dominum. Petite Dominum, & profitemini illum: petite faciem ejus in omni tempore. Mementote mirabilium quæ fecit, prodigiorũ ejus, & judiciorum oris ejus. Progenies Abraham, servi ejus: filii Jacob, electi ejus. Et quidem ipse est Dominus Deus noster, & judicia ejus super universam terrã. Recordatus est testamenti sui in æternũ, sermonis quem mandavit in mille generationes, Et beneficii sui quod pactus est cum Abraham, servo suo, & juramenti sui ad Isaac, Et præcepti sui ad Jacobum, in fœdus Israeli, testamentum æternum. Dicens, Equidem dabo tibi terram Canaan funiculo mensoriæ in hæreditatem tuam. Quum essent pauci numero, pauci inquam & advenæ in ipsa, Tamen transierunt de gente ad gentem, & de regno ad populũ alium. Non permisit cuiquã opprimere eos, & corripuit reges pro eis, Dicens; Ne tangatis unctos meos, et ne committatis malum in prophetas meos. Et vocavit cæritatem super terram, & confregit robur panis.*

תהלים : קה

compedes in Afflixerunt .Joseph est venditus *servum in* : virum *eorum facies ad* Misit
17 שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: עִנּוּ בַכֶּבֶל
18 :ejus verbū *venire* tempus ad Usque .ejus animā est ingressum ferrum : ejus pedem
19 רַגְלָיו בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ: עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ
,populorum dominator : eum solvit & ,rex Misit .eum *examinavit* Domini eloquiū
20 אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ: שָׁלַח מֶלֶךְ וַיְתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים
.sua possessione omni in dominatore & : suæ domus dominū eā Posuit .eum solvit &
21 וַיְפַתְּחֵהוּ: שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ:
est ingressus Et .efficeret sapientes ejⁿ senes & : *suæ anima in* ejⁿ principes *alligandū Ad*
22 לֶאֱסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֶּם: וַיָּבֹא
23 *fecit fructificare* Et .Cham terra in est peregrinatus Jahacob & : Ægyptum Israel
24 יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם: וַיִּפְרְ
eorū cor Convertit .suis hostibus præ eum roboravit & : valde suū populum
25 אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו: הָפַךְ לִבָּם
Moseh Misit .ipsius servos in *agendum calliditate ad* ; ipsius populum *odiendum ad*
26 לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: שָׁלַח מֹשֶׁה
:suorum signorum verba eis in Posuerunt .*eo in* elegit quem Aharon :suū servum
27 עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו
exacerbaverūt non &:fecit obtenebrare &,*tenebrositatē* Misit .Cham terra in prodigia &
28 וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ
,eorū *piscem* *intersecit* & ;sanguinē in eorū aquas Convertit .ejⁿ verbum
29 אֶת־דְּבָרוֹ: הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם:
venit & ,Dixit .eorum regum cubicula in : ranas eorum terra *Produxit*
30 שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא
31 ,eorū pluvias Dedit .eorum termino omni in pediculi : insectorum mixtura
32 עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם: נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם
: eorū *ficubineam* & ,eorū *vineam* percussit Et .eorū terra in flammarū ignem : grandinem
33 בָּרָד אֵשׁ לְהָבוֹת בְּאַרְצָם: וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם
,numerus non &,bruchus & :locusta venit & ,Dixit .eorū termini *lignum* contrivit &
34 וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר:
percussit Et .eorū terræ fructum comedit &:eorum terra in herbam omnem comedit Et
35 וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: וַיַּךְ
36 eos eduxit Et .eorū *roboris* omnis primitivum : eorū terra in primogenitū omnem
37 כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם: וַיּוֹצִיאֵם
:*eos egrediendo in* Ægyptus est Lætata .*corruens* ejⁿ tribuⁿ in non &:auro & argento cum
38 בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל: שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם
ignem & : operimentum in nubem Expandit .eos super eorum pavor *ceciderat* quia
39 כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ
.eos saturavit cœli pane & : *coturnicem* adduxit & ,Petiit .noctem illuminandū ad
40 לְהָאִיר לָיְלָה: שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם:
Quoniam .fluminis *sticulosis* in abierunt : aquæ fluxerunt & ; petram Aperuit
41 פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוּת נָהָר: כִּי
suū populum eduxit Et .suū servi Abraham : *suæ sanctitatis* verbi est recordatus
43 זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: וַיּוֹצֵא עַמּוֹ
: gentium terras eis dedit Et .suos electos *ovatione* in : gaudio in
44 בְּשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו: וַיִּתֶּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם
ejus leges & ,ejus statuta custodirent Ut .possiderent *nationum laborem &*
45 וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו
,*jah-Halleluia* : conservarent
נְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ:

תרגום TARGUM.

17 שַׁדַּר קְדָמֵיהוֹן גֻּבְרָא חַכִּים לְעַבְדָּא אִזְדַּבַּן יוֹסֵף:
18 עַנִּיאוּ בְּשׁוֹשִׁלְתָּא רַגְלוֹי שִׁיר דְּפַרְזֶל עָלַת
19 בְּנַפְשֵׁיהּ: עַד עִדָּן דַּאֲתָא פִּתְגָמֵיהּ מֵימְרָא דְיְיָ
20 סְגַן יַתְּיהּ: שַׁדַּר מַלְכָּא וְשַׁרְיֵהּ שׁוּלְטָן בְּעַמְמַיָּא
21 וּפְתַח לֵיהּ: שַׁוְיֵהּ רִבּוֹן עַל בֵּיתֵיהּ וְשַׁלִּיט בְּכָל
22 קְנְיָנֵיהּ: לְמֵיסַר רַבְרְבָנוֹי הִיךְ בְּנַפְשֵׁיהּ וּמִן סָבוֹי
23 אִתְחַכַּם: וַאֲתָא יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם וְיַעֲקֹב דָּר
24 בְּאַרְעָא דְחָם: וְאַפֵּישׁ יַת עַמֵּיהּ לַחְדָּא
25 וְאַתְקֵפֵיהּ מִן מְעִיקוֹי: אִתְהַפִּיךְ לִבְּהוֹן לְמִסְנֵי
26 עַמֵּיהּ לְחַשְׁבָּא בִישָׁן עַל עַבְדּוֹי: שְׁלַח
27 מֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ אַהֲרֹן דְּאִתְרְעֵי בֵּיהּ: שַׁוּוּ בְהוֹן
28 פִּתְגָמֵי אָתְוָתוֹהִי וְתִמְהוֹי בְּאַרְעָא דְחָם: שַׁדַּר
29 חֲשׁוֹכָא וְאֶחְשְׁכָנוּן וְלָא סָרִיבוּ עַל פִּתְגָמֵיהּ:
30 הֲפַךְ לְאַדְמָא מֵימֵיהוֹן וְקַטֵּל כָּל נוּנֵיהוֹן:
31 רְחִישׁ אַרְעַתְהוֹן עוּרְדְּעַיָּא בְּקִטּוּנֵי מַלְכֵיהוֹן:
32 אֲמַר וְאֵיתֵי עָרְבּוּבִין קָלְמָתָא בְּכָל תְּחוּמֵיהוֹן:
33 יְהַב מִטְרְהוֹן בְּרַדָּא אֶשָּׁא מַצְלְהֲבָא בְּאַרְעָהוֹן:
34 וּמְחָא נִפְּנֵיהוֹן וְתֵינֵיהוֹן וְתַבַּר אִילְנֵי תְחוּמֵהוֹן:
35 אֲמַר וְאֵיתֵי נוּבָאֵי וּרְשׁוּנָא לֵית מְנָן: וְנִמַּר
כָּל עִסְבָּא בְּאַרְעָהוֹן וַאֲכַל פֵּרֵי אַרְעָהוֹן:
36 וּמְחָא כָּל בּוּכְרָא בְּמִצְרַיִם שָׁרוּי לְכָל
37 תּוֹקְפֵיהוֹן: וְאַפְּקִנּוּן בְּסִימָא וּבְרֵהָבָא וְלָא
38 אִתְרְעוּ עַם מִצְרָאֵי לְמַחְקְלָא: חֲדוּן מִצְרָאֵי
39 בְּמִפְּקָהוֹן אֲרוּם נְפַל דְּחָלְהוֹן עֲלֵיהוֹן: פְּרַסְיָה
40 לְעָנָנֵי הֵיךְ וַיְלִתָא וְאֶשְׁתָּא לְאַנְהָרָא
41 בְּלֵילְיָא: שְׁאִילוּ בְסָרָא וְאֵיתֵי פִּסְיוֹנָן
42 וְלַחְמָא דִשְׁמַיָּא יַשְׂבִּיעִנּוּן: פְּתַח טִינָרָא
43 וּדְאִיבוּ מַיָּא הֲלִיכוּ בְּצַחְיָתָא הֵיךְ נַהֲרָא:
44 אֲרוּם דְּכַר יַת מֵמְלַל קֹדְשֵׁיהּ דִּי עִם
45 אַבְרָהָם עַבְדֵּיהּ: וְאַפֵּיק עַמֵּיהּ בְּחֶדְוָה
בְּחוּשְׁבַּחְתָּא יַת בְּחִירוֹי: וְיָהַב לְהוֹן אַרְעָת
עַמְמִין וְלֵעוּת אוּמַיָּא יֵרְתוּן: מִן בְּגַלָּל דִּיטְרוּן
קְיָמוֹי וְאוֹרַיְתֵיהּ יִנְטְרוּן הַלְלוּיָהּ:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Misit ante eos virum sapientem, in servum 17
venditus est Joseph. Afflixerunt compede 18
pedes ejus, *catena ferrea* intravit *in ani-*
mam ejus. Quousque tempus veniret 19
monis ejus, Verbum Domini repurgavit
eum. Misit rex & solvit eum; princeps po- 20
pulorum, & dimisit eum. Constituit eum 21
dominum super domum suam, *et* principem
in omni acquisitione sua. Ut devinciret pro- 22
ceres ejus tanquam ad animam suam: &
senioribus ejus sapientia præcelluit. Et 23
venit Israel in Ægyptum, & Jacob habi-
tavit in terra Cham. Et crescere fecit po- 24
pulum suum valdè, & fortiorem eum fe-
cit molestatoribus ejus. Conversum est 25
cor eorum ut odio haberent populum ejus,
ut excogitarent mala contra servos ejus.
Misit Mosseh servum suum, [&] Aharon, 26
quoniam complacuit sibi in eo. Posue- 27
runt in eis verba signorum ejus, & pro-
digia ejus in terra Cham. Misit tenebras 28
& obtenebravit eos: & non restiterunt ver-
bo ejus. Convertit aquas eorum in san- 29
guinem, & occidit *omnes* pisces eorum.
Ebulliit terra eorum ranas in cubilibus re- 30
gum eorum. Dixit, ut venirent insecto- 31
rum commixtiones, pediculi in omnibus
finibus eorum. *Dedit* pluvias eorum gran- 32
dinem, ignem urentem in terra eorum.
Et percussit vineas eorum, & ficus eorum, 33
& confregit arbores finium eorum. Dixit, 34
& adduxit locustam & bruchum innume-
ros. Et consumpsit omnem herbam in ter- 35
ra eorum, et comedit fructus terræ eorum.
Et *percussit* omne primogenitum in 36
Ægypto, primitias omnis fortitudinis eo-
rum. Et eduxit eos cum argento & auro; 37
& non adjudicati sunt cum Ægyptiis ad of-
fendiculum. Lætati sunt Ægyptii cùm 38
egederentur, quoniam ceciderat timor eo-
rum super ipsos. Expandit tentorium 39
suum in nubibus tanquam velamen, &
ignem ut lucerer in nocte. Petierunt car- 40
nes, & adduxit coturnices, ac pane cœle- 41
sti saturabit eos. Aperuit petram & flu- 42
xerunt aquæ, ambulaverunt in aridis [*locis*]
fluminis instar. Quoniam memor fuit elo- 43
quii sancti sui quod [*habuit*] cum Abraham
servo suo. Et eduxit populum suum in læ- 44
titia, in laude electos suos. Et dedit eis
terras populorum, & laborem gentium pos- 45
sederunt hæreditatis jure. Ut observent
præcepta ejus, & Legem ejus custodiant: *Hallelujah.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Misit ante illos virum, & in servitutem ven- 17
ditus fuit Joseph: Strinxerunt compedibus 18
pedes ejus, & per ferrum transiit anima ipsi-
us, Quoadusq; eventu comprobaretur verbū 19
illius. Sermo Dñi exploravit eum. Misit Rex 20
& solvit eū, & constituit illū principē super
populū suū, dñm super domū suam, & præ- 21
fectū super omnē possessionē suam: Ut casti- 22
garet principes prout vellet, & seniores sapi-
entes redderet. * *Sectio* *
Et ingressus est Israel Ægyptum, & Jacob ha- 23
bitavit in tabernaculo Ham. Auxit vehemē- 24
ter populū suū, & potentiorē fecit eum ini-
micis suis. Versūmq; est cor eorū ad prose- 25
quendū ōdio populū ejus, & ad machinandū
in servos ipsiⁿ. Misit Mosen servū suū, & Ah- 26
ron quem elegerat: Edidit per eos prodigi- 27
gia sua, & portenta sua in terra Ham. Misit 28
tenebras et obscuravit: & exacerbaverūt ver-
bum ejⁿ. Vertit aquas eorū in sanguinē, & 29
mortificavit pisces eorum. Reptare fecit in 30
terrā illorū ranas, & in arcana regum eorū.
Dixit, & venerunt insecta atque pediculⁿ per 31
omnem finem ipsorum. Fecit pluviam eorum 32
grandinem, & ignis accensus est in terra eo- 33
rum. Percussit vites eorum, & ficus eorum:
& confregit arbores finium ipsorum. Dixit, 34
& venit locusta, atq; bruchⁿ absq; numero in
universam terrā eorū, Vorārunt omnem her- 35
bam ac fructus agrorū eorum, Occidit pri- 36
mogenitos quosq; Ægypti, primum quemque
fœtū eorum. Eduxit illos cum argento & au- 37
ro, & non erat in familiis eorū, infirmus. Læ- 38
tata est Ægyptus de egressu eorum, quia cecī-
derat formido ipsorum in illos. Expandit su- 39
per eos nubē, & obumbravit illos; ignemq; 40
ad illuminandū noctu. Petierunt, & adduxit
eis cibum, & pane cœli satiavit illos. Aperu- 41
it petram, & fluxerunt aquæ, & decurrerunt 42
aquæ per regionem sitibundam; Quia recor-
datus est verbi sanctitatis suæ, Abraham esse
servum suum. Eduxit populū suum cum gau- 43
dio, & cum gloria adolescentes suos. Dedit- 44
que illis terras populorum, & laborem gen-
tium possederunt: Ut caverent præcepta ejus, 45
& legem ipsius observarent.

Versio VULGAR. LAT.

17 Misit ante eos virũ: in servũ venun-
18 datus est Joseph. Humiliaverunt in
compedibus pedes ejus, ferrum per-
19 transiit animam ejus, Donec veniret
verbũ ej°. Eloquium Domini inflam-
20 mavit eũ: Misit rex, & solvit eũ, prin-
ceps populorũ, & dimisit eũ. Cõstituit
21 eum dominũ domũs suæ: & princi-
pem omnis possessionis suæ. Ut eru-
22 diret principes ejus sicut semetipsum:
23 & senes ejus prudentiã doceret. Et
intravit Israel in Ægyptum: & Jacob
24 accola fuit in terra Cham. Et auxit
25 populũ suũ vehementer: & firmavit
26 eum super inimicos ejus. Convertit
cor eorũ ut odirent populum ejus: &
27 dolum facerent in servos ejus. Misit
Moysen servum suum; Aaron, quem
28 elegit ipsũ. Posuit in eis verba signo-
rum suorum, & prodigiorum in terra
29 Cham. Misit tenebras, & obscuravit:
& non exacerbavit sermones suos.
30 Convertit aquas eorũ in sanguinem:
31 & occidit pisces eorum. Edidit terra
eorũ ranas in penetralib° regũ ipso-
32 rum. Dixit, & venit cœnomyia: & ci-
nifes in omnib° finib° eorũ. Posuit
33 pluvias eorũ grandinẽ, ignẽ cõburen-
tẽ in terra ipsorũ. Et percussit vineas
34 eorũ, & ficulneas eorũ: & contrivit
35 lignum finium eorum. Dixit, & venit
locusta, & bruch°, cuj° non erat nu-
36 merus: Et comẽdit omne fœnum in
terra eorum: & comẽdit omnem fru-
37 ctum terræ eorum. Et percussit omne
primogenitũ in terra eorũ: primitias
38 omnis laboris eorum. Et eduxit eos
cum argento & auro: & non erat in
39 tribubus eorum infirmus. Lætata est
Ægyptus in profectione eorum: quia
40 incubuit timor eorũ sup eos. Expandit
nubẽ in protectionẽ eorum, & ignẽ ut
41 luceret eis p noctẽ. Petierunt, & venit
coturnix: & pane cœli saturavit eos.
42 Dirupit petrã, & fluxerunt aquæ: ab-
43 ierunt in sicco flumina. Quoniã me-
mor fuit verbi sancti sui, q̃ habuit ad
Abraham puerũ suũ. Et eduxit popu-
44 lum suũ in exultatione, & electos suos
in lætitia. Et dedit illis regiones
45 gentium: & labores populorum pos-
sederunt: Ut custodiant justificatio-
nes ejus, & legem ejus requirant.

Versi. GRÆCA LXX. Interp.

17 † (ο)Ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, † εἰς
18 δοῦλον ἐπράθη Ἰωσήφ. † Ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις
τοὺς πόδας αὐτοῦ, † σίδηρος διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ·
19 † Μέχρι τοῦ ἐλθεῖν τὸ λόγον αὐτοῦ. † τὸ λόγιον (ζ) τοῦ
20 κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν. † Ἀπέστειλεν βασιλεὺς καὶ ἔλ-
21 υσεν αὐτὸν, † ἄρχων λαῶν καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. † Κατ-
έστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, † καὶ ἄρχοντα πά-
22 σης τῆς κτήσεως αὐτοῦ, † τοῦ παιδεύσαι τοὺς ἄρχον-
τας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, † καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ
23 σοφίσαι. † Καὶ εἰσῆλθεν Ἰσραὴλ εἰς Αἴγυπτον, † καὶ
24 Ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ Χάμ. † Καὶ ηὔξησε τὸν
λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, † καὶ ἐκραταίωσεν αὐτὸν ὑπὲρ
25 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † (η)Καὶ μετέστρεψε τὴν καρδίαν
(θ)αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, † τοῦ δολοῦσθαι
26 ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ. † Ἐξαπέστειλεν Μωυσῆν τὸν
δοῦλον αὐτοῦ, † Ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο (ϑ)αὐτόν. †
27 Ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, † καὶ
28 τῶν τεράτων (ι)ἐν γῇ Χάμ. † Ἐξαπέστειλε Σκότος καὶ
ἐπόησεν, † (κ) καὶ παρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ.
29 † Μετέστρεψε τὸ ὕδωρ αὐτῶν εἰς αἷμα, † καὶ ἀπέ-
30 κτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν. † Ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν
βατράχους, † ἐν τοῖς ταμείοις τῶν βασιλέων αὐ-
31 τῶν. † Εἶπε καὶ ἦλθε κυνόμυια, † καὶ (λ) σκνῖπες ἐν
32 πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. † Ἔθετο τὰς βροχὰς αὐ-
τῶν χάλαζαν, † πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
33 † Καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέλους αὐτῶν, † καὶ τὰς συκᾶς
αὐτῶν, † καὶ συνέτριψε πᾶν ξύλον ὁρίου αὐτῶν. †
34 Εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρίς, καὶ βρῦχο ἐκ οὗ ἦν ἀριθμός,
35 † Καὶ κατέφαγε (μ)πάντα τὸν χόρτον ἐν τῇ γῇ αὐ-
τῶν, † καὶ κατέφαγε (ν) τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. †
36 Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον (ξ) ἐκ τῆς γῆς
37 αὐτῶν, † ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. † Καὶ ἐξή-
γαγεν αὐτὸς ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, † καὶ ἐκ ἦν ἐν τῇ
38 φυλαῖς αὐτῶν (ο)ὁ ἀδυνῶν. † Εὐφράνθη Αἴγυπτος ἐν
τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, † ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν
39 ἐπ' αὐτούς. † Διεπέτασε νεφέλαν εἰς σκέπασμα αὐ-
τοῖς, † καὶ πῦρ τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. † Ἤτη-
40 σαν, καὶ ἦλθεν ὀρτυρομήτρα, † καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέ-
πλησεν αὐτούς. † Διέρρηξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν
41 ὕδατα, † ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις ποταμοί. †
42 Ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, † τοῦ φρέ-
43 Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. † Καὶ ἐξήγαγε τὸν λα-
ὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, † καὶ τοὺς (π) ἐκλεκτὸς αὐτοῦ
44 ἐν εὐφροσύνῃ. † Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν,
45 † καὶ πόνους λαῶν (ρ)ἐκληρονόμησε. † Ὅπως ἂν φυ-
λάξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, † καὶ τὸν νόμον αὐ-
τοῦ (σ) ἐκζητήσωσιν.

MS.A. Ἐξαπέστειλεν (ζ)κυρίς (η) Μετέστρεψεν
(ι)αὐτοῦ (ϑ)ἑαυτῷ. (ι) αὐτοῦ ἐν γῇ (κ)ὅτι παρεπίκραναν (λ) Σκνῖφες (μ) πάντα χόρτον (ν) πάντα
(ξ)ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, (ο)ἀδυνῶν. (π)ἐκλεκτὸς ἐν(ρ)καθελληρονόμησε. (σ)ἐκζητήσουσιν.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

16 *Misit ante eos hominem:* [b] *in*
17 *servũ venundatus est Joseph.* 17
Humiliaverunt in compedib° pedes
18 *ejus:* [c] *ferrum pertransivit* (e) *a-*
19 *nima ejus: Donec veniret verbum*
ejus. 18 *Eloquium Domini* [d] *in-*
20 *flammavit eũ: Misit rex, & solvit*
eũ: [e] *princeps* (f) *populorũ, & di-*
21 *misit eum.* 19 *Constituit eũ dominũ*
domũs suæ, & [f] *principem omnis*
22 *possessionis suæ.* 20 *Ut erudiret prin-*
cipes ejus, sicut semetipsum, & [g]
23 *senjores ejus sapientiam doceret.* 21
Et intravit Israel in [h] *Ægyptũ:*
24 *& Jacob accola fuit in terra Cham.*
25 *Et auxit populum suum vehe-*
menter: & firmavit eum super in-
26 *imicos ejus.* 23 *Et convertit cor eo-*
rum, ut odirent populum ejus, &
27 *dolum facerent in servũ ejus.* 24
Misit Moysen servum suum, Aaro,
28 *quem elegit ipsum.* 25 *Posuit* [i] *in e-*
is verba signorum suorum, & pro-
29 *digiorum in terra Cham.* 26 *Misit*
tenebras, & obscuravit: & (g) *ex-*
30 *acerbavertunt* [k] *sermones ejus.* 27
Convertit aquas eorum in sangui-
31 *nem:* (h) *& occidit pisces eorum:*
28 *Edidit* (i) *terra eorum ranas, in*
32 [l] *penetralibus regum ipsorum.* 29
Dixit, & venit cynomya, & cini-
33 *ph·s in* [m] *omnibus finibus eorum.*
30 *Posuit pluvias eorum grandi-*
34 *nẽ, ignẽ comburentem in terra ipso-*
35 *rũ.* 31 *Et percussit vites eorum, & ficus eorum: & contrivit omne lig-*
36 *num finiũ eorũ.* 32 *Dixit, & venit*
37 *locusta: & bruchus, cujus non erat*
38 *numerus.* 33 *Et comẽdit omne fœ-*
39 *num in terra eorum; &* (k) *comẽ-*
40 *dit* [n] *fructum terræ eorum.* 34
Et percussit omne primogenitum (l)
41 *de terra eorum, primitias omnis la-*
42 *boris eorum.* 35 *Et eduxit eos in ar-*
43 *gento, & auro: & non erat in tri-*
44 *bubus eorum infirmus.* 36 *Lætata est*
45 *Ægyptus in profectione eorum, quia*
incubuit timor eorum super eos. 37
Expandit nubem in protectionem e-
orum: & ignẽ, ut lucceret eis per no-
ctem. 38 (m) *Petierunt, et venit co-*
turnix: et pane cœli saturavit eos.
39 *Dirupit petram, et fluxerunt a-*
quæ: (n) iverunt [o] *in siccis flu-*
mina. 40 *Quoniam memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham servum su-*
um. 41 *Et eduxit populum suum in exultatione, et electos suos in lætitia.* 42 *Et dedit*
eis regiones gentium, et labores [p] *populorum possederunt.* 43 *Ut custodiant* [q] *justi-*
ficationes ejus, et legem ejus exquirant.

INTERP. ÆTHIOP. [b] & emptus est Joseph & factus tanquã servus, [c] & evolavit anima ejus à terro: [d] probavit eum [e] & posuit eum principẽ populorum. [f] & potestatem dedit ei in omnẽ possessionẽ suam. [g] ut seniores eorum prudentes redderet, sicut ipsũ. [h] terram Ægypti: & Jacob et iam inhabitabat [i] in eis vocẽ signorũ, & [k] verbã ejus. [l] palatiis [m] omni terra eorũ. [n] omnẽ fructũ [o] in flumina solitudines. [p] aliorum possederũt [q] legẽ ejus, & testamentum ejus

Versio ÆTHIOPICA

16 ወፈኀወ ፡ ብኣሴ ፡ ቅድሜሆሙ ፡፡ ወተሰደበ ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ወከኑ ፡ ከመ ፡ ገብረ ፡፡ ፡ ወሐሙ ፡ እገሪሁ ፡ 17
በመቀቅስት ፡፡ ወእሙሰበት ፡ ነፍሱ ፡ እሙሳዲ
ት ፡ ዘእኀበለ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃሉ ፡፡ ፡ ቃለ ፡ እ 18
ግዚእብሔር ፡ ለመጠሮ ፡ ወፈነወ ፡ ፃጥሐ ፡ ወ
ፈትሖ ፡ ወሢሞ ፡ መልእክተ ፡ ለእከዛብ ፡፡ ፡ ወረ 19
ሰዮ ፡ እግዚእ ፡ ለቤቱ ፡፡ ወእስገኖ ፡ ለከሳሁ ፡ ፃ
ሪቱ ፡፡ ፡ ከመ ፡ ይገሥጽሙ ፡ ለመሳፍንቲሁ ፡ 20
ከሣሁ ፡፡ ወከመ ፡ ያጥብቡ ፡ ለሊቃውንቲሁ
ሙ ፡ ከሣሁ ፡፡ ፡ ወበእ ፡ እስራኤል ፡ ብሔረ ፡ ገ 21
ብጽ ፡፡ ወያዕቅብ ፡ ተደረ ፡ መድረ ፡ ኀሙ ፡፡ ፡
ወእብዝኁሙ ፡ ለሕዝቡ ፡ ፈድፈደ ፡፡ ወአጽኖ 22
ሶሙ ፡ እሙፀሮሙ ፡፡ ፡ ወሜጠ ፡ ልቦሙ ፡ ከ 23
ሙ ፡ ይጽልሉ ፡ ሕዝቡ ፡፡ ወከመ ፡ ያሕብልይመ
ሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡፡ ፡ ወፈነወ ፡ ሙሴሃ ፡ ገ 24
ብር ፡፡ ወአርጎሃ ፡ ኀሬዮ ፡፡ ፡ ወሠመ ፡ ቃለ ፡ ት 25
እመርት ፡ ኅዕቡሆሙ ፡፡ ወመኑክርሂ ፡ በመድ
ረ ፡ ካሙ ፡፡ ፡ ወፈነወ ፡ ጽልመት ፡ ወአጽለሞ 26
ሙ ፡ ወአመረደመ ፡ ለቃሉ ፡፡ ፡ ፡ ወፀበዮ ፡ ሙዮ 27
ሙ ፡ ደመ ፡ ወቀተለ ፡ ለሠቲሆሙ ፡፡ ፡ ወለ 28
ወፀልት ፡ መድሮሙ ፡ ቍሪኑዓሊት ፡፡ ወወስተ ፡
ዐቢያት ፡ ነገሥቶሙ ፡፡ ፡ ይቤ ፡ ወመጽአ ፡ 29
እከት ፡፡ ወትኑንያ ፡ ወስተ ፡ ኵሉ ፡ መድሮ
ሙ ፡፡ ፡ ወደበየ ፡ ዝናመሙ ፡ በደደ ፡፡ ወነደደ ፡ 30
እሳት ፡ ወስተ ፡ መድሮሙ ፡፡ ፡ ወቀተለ ፡ ወይኖ 31
ሙ ፡ ወበለስሙ ፡፡ ወቀትቀበ ፡ ኵሉ ፡ ዕፀወ ፡ ብ
ሕሮሙ ፡፡ ፡ ወይቤ ፡ ወመጽአ ፡ አንበጣ ፡፡ ወይ 32
ገብዖ ፡ ዘአልበ ፡ ኍልቆሙ ፡፡ ፡ ወበልዐ ፡ ኵሉ ፡ ፈ 33
ጊ ፡ መድሮሙ ፡፡ ፡ ወቀደመ ፡ ኵሉ ፡ ተዝቦሮ 34
ሙ ፡ ወቀተለ ፡ ኵሉ ፡ በኵረ ፡ ብሔሮሙ ፡፡ ፡
ወእወፀሖሙ ፡ በወርቅ ፡ ወብሩር ፡፡ ወአልበ ፡ ደ 35
ዌ ፡ ውስተ ፡ ሕዝቡሙ ፡፡ ፡ ፡ ወተፈሥሐ ፡ ግብጽ ፡ 36
በፅአትሙ ፡፡ ፡ እስመ ፡ ፈርሃ ፡ ወመጽአ ፡ ላዕሌ 37
ሆሙ ፡ ወሰፈሮሙ ፡፡ ወእሳትሂ ፡ ከመ ፡ ይብ
ርሃ ፡ ሌሙ ፡ በበሌት ፡፡ ፡ ፡ ወሰአሉ ፡ ወመጽአ ፡ 38
ቍርቍሪት ፡፡ ፡ ወአዝገቦሙ ፡ ሰማ
ይ ፡፡ ፡ ወእንቀዐ ፡ ሕጉሉ ፡ ወእወጐሐ ፡ ሚ 39
ዖ ፡፡ ወሐራ ፡ ውስተ ፡ ለፍሃገ ፡ በደወ ፡፡ ፡ ፡ እስ 40
መ ፡ ተዘከረ ፡ ቃሉ ፡ ቅዱስ ፡ ዘኀነ ፡ ለብርሃሙ ፡
ገብረ ፡፡ ፡ ፡ ወእወፀአሙ ፡ ለሕዝቡ ፡ በትፍ 41
ሠሕት ፡ ወለሥላጐ ፡ ደኑሁ ፡ በሐሤት ፡፡ ፡ ፡ ወወ 42
ሀበሙ ፡ በሐውርተ ፡ ለአሕዛብ ፡፡ ወወረሱ ፡ ጻ
ሚ ፡ ባዕድ ፡፡ ፡ ፡ ከመ ፡ ይዕቅቡ ፡ ሕጎ ፡፡ ወይሑ 43
ለሡ ፡ ሠርዓቶ ፡፡ 45

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 *Misit ante eos virũ, et vendit° est Joseph* 17
18 *ut servũ: Et humiliaverunt pedes ejus in com-*
19 *pedibus ferreis. Pertransiit anima ejus*
20 *Quoad venisset verbũ ejus, & verbũ Do-*
21 *mini injecisset in eũ ignem. Misit rex & 20*
22 *dimisit illũ, et constituit eũ principem po-*
23 *pulorũ. Et posuit eũ dominũ super domũ 21*
24 *suã, & præfectũ super omnes facultates*
25 *suas. Ut erudiret principes ejus instar sui 22*
26 *ipsius, et doceret senes ejus. Deinde ingres- 23*
27 *sus est Israel in Ægyptũ, & migravit Ja-*
28 *cob in terrã Hã. Multiplicavit autem po- 24*
29 *pulũ ejus vehementer, & corroboravit eũ*
30 *præ inimicis ipsũ. Et convertit eũ cor eorũ 25*
31 *ad odium populi ejus, ut dolos ageret in*
32 *servos illius. Quare misit Mosem servum 26*
33 *suũ, & Aaronem quem elegerat. Et posuit 27*
34 *in utroque verba signorũ suorum, & mi-*
35 *racula sua in terrã Hã. Misit obscurãte, 28*
36 *& factæ sunt tenebræ: & ad iram con-*
37 *taverunt sermones ejus. Et cõversit aquas 29*
38 *eorũ in sanguinem, et occidit pisces eorũ.*
39 *Et scatuit terra ranis, in cubilibus regum 30*
40 *eorum. Dixit, & venerunt muscæ canũ et 31*
41 *pediculi in omnes terminos eorum. Fecit 32*
42 *pluvias eorum grandinem, et accensus est*
43 *ignis in terra eorum. Percussit arbores vi- 33*
44 *neæ illorũ, et arbores ficuũ eorũ, et con-*
45 *fregit omnes arbores finium eorũ. Dixit, et 34*
venerunt locustæ et bruchus innumerabi-
lis. Et comedit omnem herbam terræ eorũ, 35
voravitque omnem fructum terræ eorum.
Et percussit omne primogenitum in terra 36
eorũ, & primitias laboris eorũ cujuscun-
que. Et eduxit eos cum argento et auro, & 37
non erat egrotus in tribubus eorum: Et 38
gavisa est Ægyptus de exitu illorũ: quia
timor eorũ venit super eos. Extendit nu- 39
bem, & obumbravit eos et ignem in nocte,
ut luceret eis. Petierunt cibũ, & venerunt 40
eis coturnices, et pane cœli saturavit illos.
Fidit petrã, et effluxerunt aquæ et excur- 41
rerunt per stibunda in fluvios. Quoniam 42
recordatus est sermonis sui sancti, quem
asseruit Abrahæ servo suo. Et eduxit popu- 43
lũ suum cum lætitia, & electos suos cum
gaudio. Et dedit illis provincias gentium, 44
et hereditarũ possederunt labores populo-
rum. Ut custodiant statuta ejus, & requirant legem ipsius. Alleluja. 45

תהלים : קו

PSAL. CVI. קו

.ej' misericordia seculum in quoniã :bonus quoniã,Domino Confitemini .Jah Laudate
1 הַלְלוּ יָהּ׃ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
Beati .: eius laudem omnem evulgabit : DOMINI fortitudines eloquetur Quis
2 מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃ אַשְׁרֵי
3 Domine mei Memento .tempore omni in justitiam *faciens* : judicium *custodientes*
4 שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְּכָל־עֵת׃ זָכְרֵנִי יְהוָה
benigne in videndum Ad .tua salute in me visita : tui populi voluntate in
5 בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃ לִרְאוֹת׃ בְּטוּבַת
.tua hæreditate cum *gloriandum ad* : tuæ gentis lætitia in *lætandum ad* ,tuorũ electorũ
6 בְּחִירֶיךָ לְשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
Ægypto in nostri Patres .fecimus impia,fecimus prava,nostris patrib' cum Peccavimus
7 חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃ אֲבוֹתֵינוּ׃ במצרים
multitudinis fuerunt memores non , tua mirabilia intellexerunt non
8 לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב
eos servavit Et .*careti* mari in ,mare juxta rebellaverunt sed : tuarũ misericordiarũ
8 חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃ וַיּוֹשִׁיעֵם
mare *in* increpavit Et .suã fortitudinẽ *notificandum ad* : suum nomen propter
9 לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃ וַיִּגְעַר בְּיַם־
eos servavit Et .deserto *sicut* ,abyssos per eos fecit ambulare & : est siccatum & ,Suph
10 סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃ וַיּוֹשִׁיעֵם
aquæ operuerunt Et .inimici manu de eos redemit & : habentis odio manu de
11 מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃ וַיְכַסּוּ־מַיִם
cantaverunt :ej' verbis in crediderunt Et .remansit non eis ex unus : eorum hostes
12 צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ וַיַּאֲמִינוּ בִּדְבָרָיו שָׁרוּ
ej' consilium expectaverunt non :ej' operum sunt obliti ,Festinaverunt .ejus laudem
13 תְּהִלָּתוֹ׃ מִהֲרוּ שִׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
eis dedit Et .solitudine in Deum tetaverũt & : deserto in cõcupiscẽtiã cõcupierũt Et
14 וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃ וַיִּתֵּן לָהֶם
.*ej' iramciamore* in Moseh in sunt zelati Et .eorũ anima in *maciem* misit & :eorũ petitionẽ
15 שְׁאֵלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃ וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַّחֲנֶה
eximam jugo operuit &:Dathan deglutivit & ,terra Aperuit .Domini sanctũ Aharon in
16 לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה׃ תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל עֲדַת
vitulum Fecerunt .impios combussit flamma :eorũ *cœlum* in ignis exarsit Et .Abirani
17 אֲבִירָם׃ וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃ יַעֲשׂוּ־עֵגֶל
bovis *exemplar* in :suã gloriã mutaverũt Et .conflatili se incurvaverunt & :Choreb in
18 בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְמַסֵּכָה׃ וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר
.Ægypto in magna *facientis* : sui servatoris Dei sunt Obliti .herbam comedentis
19 אֹכֵל עֵשֶׂב׃ שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
.*eos delendos ad* ,dixit Et .Suph mari super terribilia : Cham terra in Mirabilia
20 נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃ וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם
.*ej' excandefactam averterũdam ad :ejus facies ad ruptura* in stetisset ej' electus' Moseh nisi
21 לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ
.ejus verbo crediderunt non : *desiderii terra in reprobaverunt* Et .*corrumpendo à*
22 מֵהַשְׁחִית׃ וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃

תרגום TARGUM.

קו

1 הַלְלוּיָה׃ אודו קֳדָם יְיָ אֲרוּם טַב אֲרוּם לְעָלַם
2 טוּבֵיהּ׃ מַן יֵיכוּל לְמַלָּלָא גְּבוּרָתָא דַיְיָ יַרְשִׁי
3 לְאַשְׁמָעָא לְכוּלְּהוֹן תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃ טוּבֵיהוֹן
4 דְּנָטְרֵי דִינָא עָבְדֵי צִדְקְתָּא בְּכָל עִדָּן׃ דְּכַר יְתִי
5 בְּרַעֲוָא טָבָא עִם עַמָּךְ אֲדַכַּר לִי בְּפוּרְקָנָךְ׃
לְמֶחֱמֵי בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לְמֶחְדֵּי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ׃
6 לְאִשְׁתַּבָּחָא עִם אַחְסַנְתָּךְ׃ חַבְנָא עִם
7 אֲבָהָתָנָא אַעֲוֵינָא אַרְשַׁעְנָא׃ אֲבָהָתָנָא
8 בְּמִצְרַיִם לָא אִשְׁכִּילוּ פִּרְשָׁנָתָךְ לָא דַכְרוּ
יָת סוּגְיָא טוּבָךְ וְסָרִיבוּ עַל מִימְרָךְ עַל יַמָּא
9 בְּיַמָּא דְסוּף׃ וּפְרַקְנוּן בְּגִלָּל שְׁמֵיהּ לְאוֹדָעָא
יָת גְּבוּרְתֵּיהּ׃ וְגָעַר בְּיַמָּא דְסוּף וְאִתְנְגִיב
10 וְהַלְכִנּוּן בְּתַהוֹמָיָא הֲוָךְ כְּבָמְדְבְּרָא׃ וּפְרַקְנוּן
11 מִיַּד סָנְאָה וּפְרַק יַתְהוֹן מִן יַד בַּעֲלֵי דְבָבָא׃
וְחַפּוּן מַיָא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן לָא אִשְׁתְּאַר׃
12 וְהֵימִינוּ בְשׁוּם מֵימְרֵיהּ שַׁבְּחוּ תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃
סָרְחִיבוּ אִתְנְשִׂיאוּ עוֹבְדוּי לָא אִסְתַּבְּרוּ
13 לְמִלְכְרְתֵּיהּ׃ וְשִׁילוּ שְׁאֵלְתָא בְּמִדְבְּרָא וְנַסְיוּ
14 אֵלָהָא בְּאַתַר צְדָא׃ וְיָהַב לְהוֹן שְׁלִיתְהוֹן
15 וְשַׁדַּר פַּתְרוּנְתָא בְנַפְשָׁהוֹן׃ וְטַנּוּ לְמֹשֶׁה
16 בְּמַשְׁרְיָתָא לְאַהֲרֹן קְדִישָׁא דַיְיָ׃ אִתְפְּתְחַת
17 אַרְעָא וּבְלַעַת דָּתָן וְחָפַת עַל סִיעַת אֲבִירָם׃
18 וּדְלֵקַת אֶשְׁתָּא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשֵׁלְהֵב
19 רְשָׁיָיא׃ עֲבַדוּ עֶגְלָא בְּחוֹרֵב וּסְגִידוּ לְמַסְכָּא׃
20 וּפְרַגּוּן יַת אֵיקַר רְבוֹנְהוֹן בְּדִמּוּת תּוֹר דַּאֲכֵיל
21 עִסְבָּא וּמְוַדְּרָם׃ אִתְנְשִׂיאוּ אֱלָהָא פָּרְקָנְהוֹן
22 דַּעֲבַד רַבְרְבָן בְּמִצְרָיִם׃ פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְחָם
23 דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃ וַאֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ׃
בְּצָלוּ קָדְמוֹי לְאַתְבָּא חֲמָתֵיהּ׃ מִלְּחַבָּלָא׃
24 וְאִתְרְחִיקַת נַפְשָׁהוֹן בְּאַרְעָא רַגִּיגָא לָא הֵימִינוּ
בְּפִתְגָמֵיהּ׃

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

PSAL. CVI.

Anonymus. Excitat eos ad præcepta Domini servanda. Docetq; nos ut quò magis deliquerunt Judæi, nos extimescamus : ne confibulemur in Ecclesia, neve contendamus cũ fratribus nostris ullo unquam pacto : & præsertim quum astamus tempore Mysteriorum & orationis. Quum peccamus, ut pœnitentiam agamus. Versus 104.

1 ܗܠܠܘܝܐ ܘܕܘܘ ܠܡܪܝܐ ܕܛܒ ܕܠܥܠܡ ܛܒܘܬܗ ܡܢ ܢܡܠܠ ܓܒܘܪܬܐ ܕܡܪܝܐ ܢܫܡܥ ܟܠ ܬܫܒܚܬܗ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܢܛܪܝܢ ܕܝܢܐ ܥܒܕܝ ܨܕܩܬܐ ܒܟܠ ܙܒܢܐ ܕܪܥܘܬܐ ܕܥܡܟ ܒܦܪܩܢܟ ܐܕܟܪ ܠܝ ܡܢ ܕܡܚܕܝ ܒܚܕܘܬ ܥܡܟ ܠܡܚܙܝ ܒܛܒܘܬ ܒܚܝܪܝܟ ܕܢܬܚܕܐ ܥܡ ܐܚܣܢܬܟ ܚܒܢܐ ܥܡ ܐܒܗܬܢܐ ܐܥܘܝܢܐ ܐܪܫܥܢܐ ܐܒܗܬܢܐ ܒܡܨܪܝܡ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܦܪܫܢܬܟ ܠܐ ܕܟܪܘ ܝܬ ܣܓܝܐ ܛܒܟ ܘܣܪܒܘ ܥܠ ܡܝܡܪܟ ܥܠ ܝܡܐ ܕܣܘܦ ܘܦܪܩܢܘܢ ܒܓܠܠ ܫܡܗ ܕܡܗܘܕܥ ܠܗ

Versio VULG. LAT.

Alleluja. (Judith 13.21.) CV.

1 Confitemini Dño, quoniã bonus:
2 quoniam in seculum misericordia ejº,
Quis loquetur potentias Domini, au-
3 ditas faciet omnes laudes ejus? Beati,
qui custodiunt judicium, & faciunt ju-
4 stitiã in omni tempore. Memento no-
stri, Dñe, in beneplacito populi tui: vi-
5 sita nos in salutari tuo: Ad videndũ in
bonitate electorũ tuorũ, ad lætandũ in
lætitia gentis tuæ: ut lauderis cum hæ-
6 reditate tua. Peccavimus cũ patribus
nostris: injustè egim°, iniquitatẽ feci-
mus. Patres nostri in Ægypto non in-
tellexerunt mirabilia tua: non fuerunt
memores multitudinis misericordiæ
tuæ. Et irritaverunt ascendentes in
8 mare, Mare rubrũ. Et salvavit eos pro-
pter nomen suum: ut notã faceret po-
tentiã suam: Et increpuit Mare rubrũ,
9 & exiccatum est: & deduxit eos in a-
byssis sicut in deserto. Et salvavit eos
10 de manu odientium: & redemit eos
de manu inimici. Et operuit aqua tri-
11 bulantes eos: un° ex eis non remansit.
12 Et crediderunt verbis ejus: & lauda-
13 verunt laudẽ ejus. Citò fecerunt, obli-
14 ti sunt operum ejus: & nõ sustinuerunt
15 consilium ejº. Et concupierunt concu-
piscentiã in deserto: & tentaverunt
16 Deum in inaquoso. Et dedit eis petiti-
onẽ ipsorum: & misit saturitatẽ in a-
17 nimas eorũ. Et irritaverunt Moysen in
castris, Aaron Sanctũ Domini. Aperta
18 est terra, & deglutivit Dathan: & ope-
ruit super congregationem Abiron. Et
19 exarsit ignis in synagoga eorum: flam-
20 ma combussit peccatores. Et fecerunt
21 vitulũ in Horeb: & adoraverunt scul-
22 ptile. Et mutaverunt gloriã suã in si-
23 militudinẽ vituli comedentis fœnum.
Obliti sunt Deum, qui salvavit eos, qui
24 fecit magnalia in Ægypto, Mirabilia
in terra Cham: terribilia in Mari ru-
25 bro. Et dixit ut disperderet eos: si non
Moyses electº ejº stetisset in confracti-
one in conspectu ejus: Ut averteret i-
ram ejus ne disperderet eos: Et pro ni-
hilo habuerunt terram desiderabilem:
Non crediderunt verbo ejus,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Ἀλληλούϊα. ρε'.

1 Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι χρηστός, † ὅτι
2 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεός αὐτοῦ. † Τίς λαλήσει τὰς
δυναστείας τοῦ κυρίου, † ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς
3 αἰνέσεις αὐτοῦ; † Μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν,
4 καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ. † Μνή-
σθητι ἡμῶν, κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, † ἐπί-
σκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ σωτηρίᾳ σου, † τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ
χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, † τοῦ εὐφρανθῆναι
5 ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τῶν ἐθνῶν σου, † τοῦ ἐπι-
συναγαγεῖν μετὰ τῆς κληρονομίας σου. † Ἡμάρτομεν
μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, † ἠνομήσαμεν, † ἠδικήσαμεν.
7 † Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυ-
μάσιά σου, † (α) καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῶν πλήθους τῶν ἐλέ-
ους σου. † καὶ παρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυ-
8 θρᾷ θαλάσσῃ. † Καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀ-
νόματος αὐτοῦ, † τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ. †
9 Καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐξεράνθη·
καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσοις ὡς ἐν ἐρήμῳ. † Καὶ
10 ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς (β) μισούντων, † καὶ ἐλυτρώ-
σατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ. † Ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς
11 θλίβοντας αὐτοὺς, † εἷς οὐ κατελείφθη.
12 † Καὶ ἐπίστευσαν (γ) τοῖς λόγοις αὐτοῦ, † καὶ ᾖσαν τὴν
13 αἴνεσιν αὐτοῦ. † Ἐπάχυναν, ἐπελάθοντο τῶν ἔργων
αὐτοῦ, † οὐκ ἀνέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ. † Καὶ ἐπε-
θύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, † καὶ ἐπείρασαν τὸν
θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. † Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα
αὐτῶν, † (δ) καὶ ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς (ε) τὰς ψυχὰς
15 αὐτῶν. † Καὶ παρώργισε (ζ) Μωυσῆν ἐν τῇ παρεμ-
16 βολῇ, † (ζ) καὶ Ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου. † Ἠνοίγη ἡ
γῆ καὶ ἔπιε Δαθὰν, † καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συνα-
17 γωγὴν Ἀβειρών. † Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συνα-
γωγῇ αὐτῶν, † (η) καὶ φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτω-
18 λούς. † Καὶ ἐποίησαν μόσχον ἐν Χωρὴβ, † καὶ προσεκύ-
νησαν τῷ γλυπτῷ. † Καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν (θ)
19 αὐτῶν † ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον. †
20 Ἐπελάθοντο (ι) τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος αὐτοὺς, † τοῦ
21 ποιήσαντος (κ) μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ, † θαυμαστὰ
22 ἐν γῇ Χάμ, † (λ) καὶ φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. †
23 Καὶ εἶπε τοῦ (μ) ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς, † εἰ μὴ Μωυ-
σῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ † ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
αὐτοῦ, † τοῦ ἀποστρέψαι (ν) ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς αὐτοῦ, † τοῦ
24 μὴ (ξ) ἐξολοθρεῦσαι. † Καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυ-
μητὴν, † (ο) καὶ οὐκ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ.

MS.A. (α) οὐκ ἐμνήσθη (β) μισούντων, (γ) ἐν τοῖς
(δ) ἐξαπέστειλεν (ε) τὰς ψυχὰς (ζ) τὸν Μωσῆν (η) τὸν
Ἀαρὼν (θ) φλὸξ κατέφλεξεν (ι) αὐτὸ (κ) θεῦ (λ) με-
γάλα (μ) ἐξολεθρεῦσαι (ν) τὸ θυμὸν αὐτοῦ, (ξ) ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς. (ο) οὐκ ἐπίστευσαν

Versio ÆTHIOPICA.

ሃሌሉያ፡፡

1 ፡ ፡ ፡

תהלים: קז

25 וַיַּרְגְּנוּ בְּאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃ וַיִּשָּׂא
26 יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃ וּלְהַפִּיל זַרְעָם
27 בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ
28 זִבְחֵי מֵתִים׃ וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה׃
29 וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַّגֵּפָה׃ וַתֵּחָשֶׁב לוֹ
30 צְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃ וַיַּקְצִיפוּ עַל־
31 מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃ כִּי־הִמְרוּ אֶת־
32 רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִשְׂפָתָיו׃ לֹא הִשְׁמִידוּ אֶת הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר
33 יְהוָה לָהֶם׃ וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃ וַיַּעַבְדוּ
34 אֶת עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃ וַיִּזְבְּחוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת־
35 בְּנֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃ וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם
36 וּבְנֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
37 וַיִּטְמְאוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם׃ וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃ וַיִּחַר־אַף
38 יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃ וַיִּתְּנֵם בְּיַד
39 גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃ וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם
40 וַיִּכָּנְעוּ תַחַת יָדָם׃ פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ
41 בַּעֲצָתָם וַיָּמֹכּוּ׃ וַיַּרְא בְּצֹרָתָם׃ בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם׃
42 וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם׃ כְּרֹב חֲסָדָיו׃ וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־
43 שׁוֹבֵיהֶם׃ הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
44 לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ
45 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם
אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃ קז ספר חמישי
PSAL. CVII.
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

elevavit Et .Domini voce in audierunt non : suis tentoriis in murmuraverunt Et
eorũ semen faciendã cadere ad Et .deserto in eos faciendã cadere ad : eis suã manũ
comederũt & :pehor-Bahal ipsi sunt adjuncti Et .terras in eos spargendũ ad &:gentib' in
plaga eis in crepit & : suis studiis in irritaverunt Et .mortuorum sacrificia
ei est reputatum Et .plaga est restricta & : dijudicavit & , Pinechas stetit Et
super irritaverunt Et .seculum in usque generationẽ & generationẽ in : justitiam ad
exacerbaverunt Quia .eos propter Moseh ipsi fuit malum & : Meribah aquas
dixit quos , populos disperdierunt Non .suis labiis in effuxit & : ej' spiritum
servierunt Et .eorũ opera didicerunt & :gentib' cum se miscuerunt Et .eis Dominus
& ,suos filios sacrificaverunt Et .laqueum in eis fuerunt & : eorum doloribus
,suorũ filiorũ sanguinem, innocuum sanguinem effuderunt Et .dæmoniis suas filias
,sanguinib' in terra est infecta & :Chenahan doloribus sacrificaverũt quos ,suarũ filiarũ &
nefas est iratus Et .suis adinventionibus in sunt fornicati & :suis operib' in polluerũt Et
manu in eos dedit Et .suam hæreditatem est abominatus & :suũ populum in Domini
,eorũ inimici eos oppresserũt Et .eos habentes odio eos in sunt dominati & :gentium
exacerbaverunt ipsi & ,eos eruit multis Vicibus .eorum manu sub sunt humiliati &
: eis angustia in, vidit Et .suã iniquitatẽ propter sunt humiliati & : suo cõsilio in
eũ pœnituit & : sui pacti eos erga est recordatus Et .eorũ clamorem ipsum audiendo in
omnium facies ad, misericordias in eos dedit Et .suarũ miserationũ multitudinẽ secũdũ
, gentibus de nos cõgrega & , noster Deus Domine nos Serva .eos captivantium
Benedictus .tua laude in glorificandum ad : tuæ sanctitatis nomini confitendum ad
populus omnis dixit & : seculũ in usque & , seculo à Israel Deus Dominus
,jah-Halleluu , Amen
PSAL. CVII.
.ejus misericordia seculum in quoniam : bonus quoniam DOMINO Confitemini

TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

25 וְאִתְרְעֵמוּ בְּמִשְׁכְּנֵהוֹן לָא קַבִּילוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ וּנְסִיב
26 יָתֵיהּ יְרֵיהּ בִּשְׁבוּעָה מִשּׁוּלְהוֹן לְמִרְמֵי יָתְהוֹן
27 קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא׃ וּלְגַלָּאוֹת זַרְעֵהוֹן בְּעַמְּיָא
28 וּלְבַדָּרוּתְהוֹן בְּאַרְעָתָא׃ וְאִדְּבִיקוּ בְּטַעֲוַת פְּעוֹר
29 וַאֲכַלוּ נִכְסֵי מֵיתַיָּא׃ וְאַרְגִּיזוּ קְדָמוֹי בְּעוֹבְדֵיהוֹן
30 וְתַקְפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא׃ וְקָם פִּנְחָס וְצַלִּי
31 וְאִתְחַכְּלַת מוֹתָנָא׃ וְאִתְחַשְׁבַת לֵיהּ לְזוֹכוּ לְדָר
32 וְדָר עַד עָלְמָא׃ וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵי מַצּוּתָא וּבְאִישׁ
33 לְמֹשֶׁה בְּגִלְלֵהוֹן׃ אֲרוּם סְרָבוּ עַל רוּחַ קוּדְשֵׁיהּ
34 וּפְרִישׁ בְּסִפְוָתֵיהּ׃ לָא שֵׁיצִיאוּ יָת עַמְּיָא דִּי אֲמַר
35 יְיָ לְהוֹן׃ וְאִתְעָרְבִיבוּ בְעַמְּיָא וְאִלִּיפוּ יָת
36 עוֹבְדֵיהוֹן׃ וּפְלַחוּ יָת טָעֲוָתְהוֹן וְהֲווֹ לְהוֹן
37 לְתַקְלָא׃ וְדַבְּחוּ יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתֵיהוֹן
38 לְמַזִּיקְיָא׃ וְשָׁדוּ אֲרַם וְכֵידְמֵי בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן
39 דִּי דַבְּחוּ לְטַעֲוָת דְּכְנַעֲנָאי וְאִסְתְּנַף אַרְעָא
40 בְּחוֹבֵין דְּקְטוֹל׃ וּטְמִיאוּ בְעוֹבְדֵיהוֹן וּטְעוּ
41 בְּמַעַלְלֵהוֹן׃ וּתְקִיף רוּגְזָא דַיְיָ בְּעַמֵּיהּ וְרַחֵיק יָת
42 אַחֲסַנְתֵּיהּ׃ וּמְסַרְנוּן בְּיַד עַמְּיָא וְשַׁלִּיטוּ בְהוֹן
43 סְנָאֵיהוֹן׃ וְדַחֲקוּנוּן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאִתְכְּנִיעוּ
44 תְּחוֹת יְדֵיהוֹן׃ וְזִמְנִין סַגִּיעִין יְפֵצֵי אִנּוּן וְהִנּוּן
45 יְסָרְבוּן לֵיהּ בְּמֵלְכְּתְהוֹן וְאִתְמַכִּיאוּ בְּחוֹבֵיהוֹן׃
46 וַחֲמָא בְּדַר עִיק לְהוֹן כַּד שְׁמַע יָת צְלוֹתְהוֹן׃
47 וּדְכִיר לְהוֹן קְיָמֵיהּ וְחָב מִן רוּגְזֵיהּ כְּסַגִּיעוּ
48 חַסְדּוֹי׃ וְיַהַב יַתְהוֹן לְרַחְמִין בְּאַנְפֵי כָּל דִּשְׁבֵי
49 יָתְהוֹן׃ פְּרוֹק יָתְנָא יְיָ אֱלָהָנָא וְכַנּוֹשׁ יָתָן מִבֵּינֵי
50 עַמְּמַיָּא לְאוֹדָאָה בְּשׁוּם קוּדְשָׁךָ לְאִשְׁתַּבְּחָא
51 בְּתוּשְׁבַחְתָּךְ׃ בְּרִיךְ שְׁמַהּ דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
52 מִן עָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְאָתֵי וְיֵימַר כָּל
עַמָּא אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃

קז

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טַב אֲרוּם לְעָלַם
טוּבֵיהּ׃

Et murmuraverunt in tabernaculis suis;non 25
admiserunt verbum Domini. Et levavit 26
manum suam cum juramento propter illos,
ut projiceret eos interfectos in deserto. Et 27
ut migrare faceret semen eorum in popu-
los, & dispergeret eos in terram. Et adjun- 28
xerunt se idolo Peor, & comederunt sacri-
ficia mortuorum. Et provocaverunt eum in
operibus suis, & invaluit in eos pestis. Et 30
surrexit Pinchas & oravit, & restincta est
mors. Et reputatum est ei ad meritum, in 31
generationem & generationem usque in
sempiternum. Et provocaverunt eum super 32
aquas contradictionis , & malum evenit
Mosseh propter eos. Quoniam restiterunt 33
spiritui sancto ejus, & explicavit labiis suis.
Non destruxerunt populos , quos dixerat 34
Dominus illis: Sed commixti sunt populis, 35
& didicerunt opera eorum. Et servierunt 36
idolis eorum, & fuerunt illis in offendicu-
lum. Et sacrificaverunt filios suos & filias 37
suas dæmoniis. Et effuderunt sanguinem 38
innocentem, sanguinem filiorum suorum et
filiarum suarum,quos sacrificaverunt idolis
Chananæorum,et maculata est terra pecca-
tis homicidii. Et polluti sunt in operibus 39
suis, & fornicati sunt in adinventionibus
suis. Proindè exarsit furor Dñi in popu- 40
lum suum, & *abominatus* est hæreditatem
suam. Et tradidit eos in manum populo- 41
rum, & dominati sunt eis ipsorum osores.
Et oppresserunt eos ipsorum inimici, et hu- 42
miliati sunt sub manibus eorum. Sæpissimè 43
liberavit eos, sed ipsi provocabant eum in
consiliis suis , et *attenuati* sunt in peccatis
suis. Et vidit cùm angustia inesset eis, 44
dum *audiret orationem* eorum. Et memor 45
fuit erga illos fœderis sui : & conversus
est ab ira sua juxta multitudinem misercor-
diarum suarum. Et dedit eos in miserati- 46
ones in conspectu omnium qui captivos
abduxerant eos. Redime nos Domine De- 47
us noster, et congrega nos de medio popu-
lorum,ut confiteamur nomini sanctotuo, et
laudemus laude tua. Benedictum nomen 48
Domini Dei Israel à mundo hoc usque ad
mundum venturum : et dicet omnis popu-
lus: Amen, *Halleluiah.*

PSAL. CVII.

LAudate Dominum quoniam bonus est, 1
quoniam in æternum misericordia ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܘܡܪܓܢܘ ܒܡܫܟܢܗܘܢ ܠܐ ܩܒܠܘ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ׃ * ܘܢܣܒ ܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ
26 ܕܢܦܠ ܒܡܕܒܪܐ׃ * ܘܢܦܘܩ ܠܙܪܥܗܘܢ ܕܢܦܠ ܒܐܪܥܬܐ׃ * ܘܢܬܚܒܪܘ
27 ܠܥܡܡܐ׃ * ܘܢܦܘܩ ܠܦܓܪܗܘܢ ܕܢܦܠ ܒܐܪܥܬܐ׃ * ܘܐܟܠܘ ܩܪܒܢܝ
28 ܡܝܬܐ׃ * ܘܐܪܓܙܘ ܩܕܡܘܗܝ ܒܥܒܕܝܗܘܢ׃ * ܘܬܩܦ ܒܗܘܢ ܡܘܬܢܐ׃
29 ܘܩܡ ܦܢܚܣ ܘܨܠܐ ܘܬܩܦ ܡܘܬܢܐ׃ * ܘܚܫܒ ܠܗ ܠܙܟܘ ܠܕܪ
30 ܘܕܪ ܥܕ ܥܠܡܐ׃ * ܘܐܪܓܙܘ ܥܠ ܡܝ ܡܨܘܬܐ ܘܒܐܝܫ
31 ܠܡܫܐ ܒܓܠܠܗܘܢ׃ * ܐܪܡܘ ܣܪܒܘ ܥܠ ܪܘܚ ܩܘܕܫܝܗ
32 ܘܦܪܝܫ ܒܣܦܘܬܝܗ׃ * ܠܐ ܫܝܨܝܘ ܝܬ ܥܡܡܐ ܕܐܡܪ
33 ܝܗܘܐ ܠܗܘܢ׃ * ܘܐܬܥܪܒܒܘ ܒܥܡܡܐ ܘܐܠܦܘ ܝܬ
34 ܥܒܕܝܗܘܢ׃ * ܘܦܠܚܘ ܝܬ ܛܥܘܬܗܘܢ ܘܗܘܘ ܠܗܘܢ
35 ܠܬܩܠܐ׃ * ܘܕܒܚܘ ܝܬ ܒܢܝܗܘܢ ܘܝܬ ܒܢܬܝܗܘܢ
36 ܠܡܙܝܩܝܐ׃ * ܘܫܕܘ ܐܪܡ ܘܟܝܕܡܝ ܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܝܗܘܢ
37 ܕܝ ܕܒܚܘ ܠܛܥܘܬ ܟܢܥܢܝܐ׃ * ܘܣܬܢܦ ܐܪܥܐ ܒܚܘܒܝܢ
38 ܕܩܛܘܠ׃ * ܘܛܡܝܘ ܒܥܒܕܝܗܘܢ ܘܛܥܘ ܒܥܠܠܗܘܢ׃
39 * ܘܬܩܝܦ ܪܘܓܙܐ ܕܡܪܝ ܒܥܡܗ ܘܪܚܩ ܝܬ
40 ܐܚܣܢܬܗ׃ * ܘܡܣܪܢܘܢ ܒܝܕ ܥܡܡܐ ܘܫܠܝܛܘ ܒܗܘܢ
41 ܣܢܝܗܘܢ׃ * ܘܕܚܩܘܢܘܢ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝܗܘܢ ܘܐܬܟܢܝܥܘ
42 ܬܚܘܬ ܝܕܝܗܘܢ׃ * ܙܡܢܝܢ ܣܓܝܥܝܢ ܝܦܨܝ ܐܢܘܢ ܘܗܢܘܢ
43 ܡܪܒܘܢ ܠܗ ܒܡܠܟܘܬܗܘܢ ܘܐܬܡܟܝܘ ܒܚܘܒܝܗܘܢ׃
44 * ܘܚܡܐ ܒܥܝܩ ܠܗܘܢ ܟܕ ܫܡܥ ܝܬ ܨܠܘܬܗܘܢ׃
45 * ܘܕܟܝܪ ܠܗܘܢ ܩܝܡܝܗ ܘܚܘܒ ܡܢ ܪܘܓܙܝܗ ܟܣܓܝܥܘ
46 ܚܣܕܘܗܝ׃ * ܘܝܗܒ ܝܬܗܘܢ ܠܪܚܡܝܢ ܒܥܢܦܝ ܟܠ ܕܫܒܝ
47 ܝܬܗܘܢ׃ * ܦܪܘܩ ܝܬܢܐ ܝܝ ܐܠܗܢܐ ܘܟܢܘܫ ܝܬܢ ܡܒܝܢܝ
48 ܥܡܡܝܐ ܠܡܘܕܝܐ ܒܫܘܡ ܩܘܕܫܟ ܠܐܫܬܒܚܐ
49 ܒܬܘܫܒܚܬܟ׃ * ܒܪܝܟ ܫܡܗ ܕܝܝ ܐܠܗܗ ܕܝܫܪܝܠ
50 ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܕܝܢ ܘܥܕ ܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܘܢܐܡܪ ܟܠ
ܥܡܐ ܐܡܝܢ ܗܠܠܘܝܐ׃

ܩܙ

1 ܫܒܚܘ ܩܕܡ ܝܝ ܐܪܘܡ ܛܒ ܐܪܘܡ ܠܥܠܡ
ܛܝܒܝܗ׃

PSAL. CVII.

Anonymus.Dicitur de Joele & Abia filiis Samuel qui recitabant mandata Domini.Collegit Deus Judæos de captivitate, & extraxit illos ex Babel. Collegit quoq; filius unigenit' Dei Jesus Christus gentes e quatuor angulis per prædicationem ad baptismum. Vers. 85.

CONfitemini Dño, quoniam bonus est, & in æternum bonitas ejus:

Versio VULG. LAT.

25 Et murmuraverunt in tabernaculis su-
26 is: non exaudierunt vocē Domini. Et
27 elevavit manum suam super eos: ut
prosterneret eos in deserto: Et ut deji-
28 ceret semen eorum in nationibus: &
dispergeret eos in regionibus. Et ini-
29 tiati sunt Beelphegor: & comederunt
sacrificia mortuorū. Et irritaverūt eū
30 in adinventionibus suis: & multipli-
31 cata est in eis ruina. Et stetit Phinees,
& placavit: & cessavit quassatio. Et
32 reputatū est ei in justitiam, in genera-
tionē & generationem usque in sem-
33 piternum. Et irritaverunt eum ad a-
quas Contradictionis: & vexatus est
34 Moyses propter eos: Quia exacerba-
35 verunt spiritum ejus. Et distinxit in la-
36 biis suis: Non disperdiderunt gentes,
quas dixit Dominus illis. Et commisti
37 sunt inter gentes, & didicerunt opera
38 eorum: Et servierunt sculptilibus eo-
rum: & factū est illis in scandalum. Et
immolaverunt filios suos, & filias suas
39 dæmoniis, Et effuderunt sanguinē in-
nocentem: sanguinem filiorum suorū
& filiarum suarū, quas sacrificaverūt
40 sculptilibꝰ Chanaan. Et infecta est ter-
41 ra in sanguinibꝰ, Et contaminata est in
operibus eorū: & fornicati sunt in ad-
42 inventionibus suis. Et iratus est furore
Dñs in populum suum: & abominat'
43 est hæreditatem suā. Et tradidit eos in
manus gentiū: & dominati sunt eorū
44 qui oderunt eos. Et tribulaverunt eos
45 inimici eorum, & humiliati sunt sub
46 manibus eorum: Sæpè liberavit e-
os. Ipsi autē exacerbaverunt eū in
47 consilio suo: & humiliati sunt in iniquita-
48 tibus suis. Et vidit cùm tribularentur:
& audivit orationē eorum. Et memor
fuit testamenti sui: & pœnituit eum fe-
cundū multitudinē misericordiæ suæ.
49 Et dedit eos in misericordias in cōspe-
ctu omniū qui ceperāt eos. Salvos nos
fac, Dñe Deus noster: & congrega nos
50 de nationibꝰ: Ut confiteamur nomini
sancto tuo: & gloriemur in laude tua.
51 Benedictꝰ Dñs Deꝰ Israel à seculo et
usq; in seculum: & dicet omnis po-
pulus; Fiat, fiat.

Alleluja. (*Judith* 13. 21.) CVI.

1 CONfitemini Dño quoniam bonus:
quoniā in seculum misericordia ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

25 † Καὶ ἐγόγγυζ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν, τὼκ εἰσ-
26 ήκουσ τῆς φωνῆς κυείου. † Καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα
27 αὐτῶ ἐπ' αὐτοὺ, † τῦ καταβαλεῖν αὐτοὺ ἐν τῇ ἐρή-
28 μῳ, † καὶ τὸ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς
29 ἔθνεσι, † καὶ διασκορπίσαι αὐτὸς ἐν ταῖς χώραις. †
30 Καὶ ἐτελέσθησαν τῷ Βεῇφεγώρ, † καὶ ἔφαγον θυ-
31 σίας νεκρῶν. † Καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτη-
32 δεύμασιν αὐτῶν, † καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πλῆ-
33 γη. † Καὶ ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο, † καὶ ἐκόπα-
34 σεν ἡ θραῦσις. † Καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
35 νην, † εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τῦ αἰῶνος. † Καὶ
36 παρώργισ αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, † καὶ ἐκα-
37 κώθη Μωυσῆς δι' αὐτές. † Ὅτι παρεπίκραναν
38 τὸ πνεῦμα αὐτῦ, † καὶ διέκρινεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐ-
39 τῦ. † Οὐκ (α) ἐξωλόθρευσ τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος
40 ὸς αὐτοῖς. † Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, † καὶ
41 ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. † Καὶ ἐδούλευσ τοῖς γλυ-
42 πτοῖς αὐτῶν, † καὶ ἐγένηθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον.
43 † Καὶ ἔθυσ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν † καὶ τὰς θυγατέρας αὐ-
44 τῶν τοῖς δαιμονίοις, † Καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῶον,
45 αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, † ἃς ἔθυσ τοῖς
46 γλυπτοῖς Χανάαν. † Καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς
47 (β) αἵμασι, Καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, † καὶ
48 ἐπόρνευσ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. † Καὶ ὠρ-
49 γίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸ λαὸ αὐτῦ, † καὶ ἐβδελύ-
50 ξαξο τὴ κληρονομίαν αὐτῦ. † Καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς
51 εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, † καὶ ἐκυρίευσ αὐτῶν οἱ μισῦν-
52 τες αὐτές. † Καὶ ἔθλιψαν αὐτὸς οἱ ἐχθροὶ αὐτῦ,
53 † καὶ ἐταπεινώθησ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. † Πλε-
54 ονάκις ἐῤῥύσατο αὐτὸς, † αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν
55 τὸν αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν. † καὶ ἐταπεινώθησ ἐν
56 τῇ ἀνομίαις αὐτῶν. † Καὶ ἔιδε κύριος ἐν τῷ θλί-
57 βεσθαι αὐτὸς, † ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακῦσαι τῇ δεήσεως
58 αὐτῶν. † Καὶ ἐμνήσθη τῇ διαθήκης αὐτῦ, † καὶ μετε-
59 μέλθη κατὰ τὸ πλῆθος τῦ ἐλέους αὐτῦ. † Καὶ ἔδω-
60 κεν αὐτὸς εἰς οἰκτιρμὸς † ἐναντίον πάντων τῶν (σ)
61 αἰχμαλωτεύσαντάς αὐτές. † Σῶσον ἡμᾶς κύριε
62 ὁ θεὸς ἡμῶν, † καὶ ἀπόσυναγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν,
63 † τῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σε τῷ ἁγίῳ,
64 † τῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σε. † Εὐλογητὸς
65 κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, † ἀπὸ τῦ αἰῶνος καὶ ἕως
66 τῦ αἰῶνος. † καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, Γένοιτο, γένοιτο.

MS.A. (α) ἐξωλόθρευσ (β) αἵμασι. ** αὐτῶν. Καὶ ὠργίσθη θυμῷ (σ) αἰχμαλωτισάντων

Ἀλληλούια. ϛ'.

1 † ΕΞομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι χρηστός, † ὅτι εἰς
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτῦ.

Verf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transf. LAT.

Et murmuraverunt in tabernaculis
25 *suis: non exaudierunt vocē Domi-*
26 *ni. 26 Et elevavit manum suam su-*
27 *per eos, ut prosterneret eos in deser-*
to: 27 Et ut dejiceret semen eorum
28 *in gentibus, & [f] dispergeret eos in*
29 *regionibus. 28 Et [g] initiati sunt*
Beelphegor, et comedebant sacrificia
30 *mortuorum. 29 Et irritaverunt eum*
31 *in adinventionibus suis: & multi-*
32 *plicata est in eis ruina. 30 Et [h] ste-*
33 *tit Phinees, & placavit: & cessavit*
34 *(n) quassatio. 41 Et reputatum est ei*
35 *in justitiam, in generationem &*
36 *generationem usque in seculum. 32*
37 *Et irritaverunt eum super aquam*
38 *Contradictionis: et vexatus est Mo-*
39 *yses propter eos. Quia exacerbave-*
40 *runt spiritum ejus: 33 & (o) [i] di-*
41 *stinxit in labiis suis. Non disperdi-*
42 *derunt gentes, quas dixit Dominus*
43 *illis: 34 Et commisti sunt in genti-*
44 *bus: & didicerunt opera eorum. Et*
45 *servierunt sculptilibus eorum: &*
46 *[k] factum est illis in scandalum. 35*
47 *Et immolaverunt filios suos, & fili-*
48 *as suas dæmoniis: 36 Et effuderunt*
49 *sanguinem innocentē, sanguinē fili-*
50 *orū suorū & filiarū, quos sacrifica-*
51 *verunt sculptilibus Chanaan. 37 Et*
52 *(p) interfecta est terra in sanguini-*
53 *bus: Et contaminata est [l] in ope-*
54 *ribus eorum: & fornicati sunt [m]*
55 *in (q) adinventionibus suis. 38 Et*
56 *iratus est (r) furore Dominus in po-*
57 *pulum suum: & abominatus est hæ-*
58 *reditatem suam. 39 Et tradidit eos*
59 *in manus inimicorum: & dominati*
60 *sunt eorum, qui oderunt eos. 40 Et*
61 *tribulaverunt eos inimici eorum: &*
62 *humiliati sunt sub manibus eorum.*
63 *[n] Sæpe liberavit eos: 41 ipsi au-*
64 *tem exacerbaverunt eum in consilio*
65 *suo: & humiliati sunt in iniquita-*
66 *tibus suis. 42 Et [o] vidit Dominus,*
67 *cùm tribularentur, (s) cùm exaudi-*
68 *ret orationem eorum. 43 Et memor*
69 *fuit testamenti sui: & pœnituit eum*
70 *secundùm multitudinem misericor-*
71 *diæ suæ. 44 Et dedit [p] eos in mi-*
72 *sericordias in conspectu omnium*
73 *qui [q] ceperant eos. 45 Salvos nos*
74 *fac, Domine Deus noster, & conge-*
75 *ga nos de gentibus: 46 Ut confite-*
76 *amur nomini sancto tuo, ut glori-*
77 *emur in laude tua. 47 Benedictus Do-*
78 *minus Deus Israel à seculo, & usq; in seculum: & [r] dicet omnis populus; Fiat, Fiat.* 48

Alleluja. CVI.

CONFITEMINI Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia ejus. 1

Versio ÆTHIOPICA.

ወአንጉርጉሩ፡በወንስተ፡ተዐደሎሙ፡፡ ወሊ
ሰመዐ፡ቃሰ፡እግዚአብሔር፡፡ ወአንሣ
ለ፡እደሁ፡ ሳዕለሎሙ፡፡ከመ ፡ይንጽሖሙ፡
በገዳመ፡፡ ወከመ፡ይንጸስ፡ዘርሖሙ፡ወ
ስተ፡አሕዛብ፡፡ ወከመ፡ይዝርመሙ፡ወስተ፡
በሐውርት፡፡ ወተፈጽሙ፡በብዓል፡ፌጎር፡፡
ወበልዐ፡መሠዋዕተ፡ሙዋተ፡፡ ወቀሥጠ
ሙ፡በመሠገሪሙ፡፡ ወበዝኃ፡ብድብድ፡ሳ
ዕለሙ፡፡ ወተንሥአ፡ፊንሐስ፡ወለደ
ሣኖሙ፡፡ ወተደገ፡ብድብደ፡ ወተኖሰ
ቀ፡ጽድቅ፡፡ ለትውልደ፡ትውልድ፡ወእስከ፡
ለዓለም፡፡ ወአመዕዕመ፡በኅበ፡ማየ፡ ቅ
ሥት፡፡ ወሐሙ፡ሙሴ፡በእንቲአሆሙ፡፡ እስ
ሙ፡እመረርዋ፡ ለነፍሱ፡፡ ወአዘዘ፡በከና
ፈሪሆሙ፡፡ ወሊ፡ይዘረወ፡ ፡አሕዛብ ፡ዘይቤ
ሎሙ፡እግዚአብሔር፡፡ ወተደመሩ፡ሙ
ስለ ፡አሕዛብ፡፡ ወተመሀሩ ፡ መገብሮሙ፡፡
ወተቀንዩ፡ለግልፎሙ፡፡ ወከኖሙ፡ጊዖ፡፡ ወ
ዘዘሐት፡ደቂቆሙ፡ ወአዋልደሆሙ፡ለአጋንን
ት፡፡ ወከዐወ፡ ደሙ፡ንጹሕ፡፡ ደሙ፡ደቂ
ቆሙ ፡ ወአዋልደሆሙ፡፡ ወሠዮ ፡ለግልፎ፡
ከናአን፡፡ ወተቀትለት፡ምድር፡በደሙ፡፡ ወዘ
ወጐሥሳት፡ምድር፡በምግባሪሆሙ፡፡ ወዘ
ሙ፡በጣዖቶሙ፡፡ ወተመዐ፡እግዚአብ
ሔር፡መዐተ፡ሰዕለ፡ሕዝቡ፡፡ ወአስቆደርሙ፡
ለርስቱ፡፡ ወአግብሶ ፡ ወንተ ፡ አደ፡
ፀርሙ፡፡ ወቀነደሎሙ፡ጸላእቶሙ፡፡ ወ
እስመ፡ሥዖሙ፡ፀርሙ፡፡ ወኀስጦሙ፡
እደዊሆሙ፡፡ ወዘአፀፈ፡ደድኅኖሙ፡፡ ወ
ኀሠሣቶ፡፡ ለመረረ ፡ሙ ፡በመክሮሙ፡፡ ወሐ
ሙ፡በኀጢአትሙ፡፡ ወርእዮሙ፡ ከ
ሙ፡ተመንደቡ፡፡ ወሰመዐሙ፡ጸሎቶሙ፡፡
ወተዘከረ፡ከደኖ፡፡ ወነስአ ፡በከመ ፡ብዝኃ፡
ምሕረቱ፡፡ ወወሀቦሙ ፡ ሣህሎ፡፡ በ
ቅድመ ፡ኵሎሙ ፡አለ ፡ ፂወሙ፡ሙ፡፡
ለድኅነኒ፡ እግዚአ፡አምላኪ፡፡ ወእስተጋ
ብአነ ፡ እምአሕዛብ፡፡ ከመ ፡ ትካኑ፡ ለ
በስሙ ፡ ቅዱስ፡፡ ወከመ ፡ ትትመካሕ፡
በትብብቲከ፡፡ ይትባረክ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ለዓለም፡ እስከ፡ለዓለ፡፡ እሙቅድመ፡
ኵሉ፡ዐዲሙ፡ መክረቱ፡፡ ለይበሉ፡ ኵሉ፡
ሕዝብ፡ለይኩን፡ለይኩን፡፡

ሃሌሉያ፡፡

ፀ ግነዩ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ ፡ኄር፡፡
እስመ፡ለዓለም፡ መክረቱ፡፡

Alleluja. CVI.

CONFITEMINI Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia ejus. 1

INTERP. ÆTHIOP. [f] ut dispareet eos [g] completi sunt in Beel-phegor, [h] excitavit se Phinees, & liberavit eos: [i] præcepit in [k] facta est illis iniquitas. [l] terra in [m] in idolis suis. [n] Indefinenter liberavit [o] vidit eos, cùm [p] eis misericordiam ejus in [q] captivos ceperant [r] dicat

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 وتذمروا في مساكنهم *ولم يسمعوا صوت الرب
26 *فرفع يده عليهم لكي يطرحهم في البرية
27 *ويطرح ذريتهم في الامم *ويبددهم في البلدان
28 *لانهم ارتبوا لاوثان فاعور واكلوا ذبائح الاموات
29 *واغضبوه باعمالهم فكثرت فيهم السقطة
30 *ووقف فنحاس فخلصهم *وسكنت النكسة
31 *وحسب
32 له ذلك برا *منذ جيل والى جيل والى الابد
33 *واغضبوه على ماء المقاومة *وتعذب موسى من
34 اجلهم *لانهم اغضبوا روحه *افرز بشفتيه
35 *ولم يهلكوا الامم الذين قال لهم الرب
36 *وتعلموا اعمالهم *وعبدوا اصنامهم *فصارت لهم عثرة
37 *وانهم ذبحوا بنيهم وبناتهم
38 للشياطين *وسفكوا دما زكيا *دم بنيهم وبناتهم المذبوحين لمنحوتات كنعان *فدنست الارض
39 بالقتل والدماء *وتنجست الارض باعمالهم *وزنوا باعمالهم *فغضب الرب بشعبه على شعبه
40
41 *واسلمهم في ايدي الامم *وتسلط عليهم مبغضوهم *واضطهدهم اعداؤهم
42
43 *مرارا كثيرة خلصهم *وهم اغاظوه بافكارهم *وذلوا تحت ايديهم *فراى الرب
44
45 *لما استجاب طلبتهم *وذكر عهده ورحم بحسب كثرة رحمته *وتحنن عليهم الرافة
46
47 *خلصنا ايها الرب الهنا *واجمعنا من الامم *لكي نشكر اسمك القدوس
48 *مبارك الرب اله اسرائيل *منذ الازل والى الابد *ولكي نفتخر بتسبيحك *وجميع الشعوب
يقول يكون يكون *اللهليويا *

Et murmuraverunt in habitaculis suis, & 25
non audierunt vocem Domini. Quapropter 26
elevavit manū suā super eos, ut prosterne-
ret eos in deserto, Et projiceret sobolem eo- 27
rum inter gentes, et dispergeret eos per re-
giones: Eò quòd sacrificarint idolis Phe- 28
gor, et māducārint sacrificia mortuorū. Et 29
irritaverunt eū operibū suis, et multiplica-
ta est in eis ruina. Steritt autem Phinees, & 30
salvavit eos, & sedata fuit facētio. Et an- 31
numeratū ei fuit hoc in justitiam ab ævo
in ævum & usque ad æternitatem. Rursus 32
irritaverunt eū ad aquā cōtradictionis, et
cruciatus est Moyses propter eos: Quia 33
concitaverunt spiritū ejus. Definerat la-
biis suis, Et non percremunt gentes quas 34
dixerat eis Dominus. Et immiscuerunt se 35
gentibus, et didicerunt opera earū, Et ser- 36
vierunt manufactis, et factū est illis scan-
dalum. Et verò jugulaverunt filios suos et 37
filias suas dæmoniis. Et effuderūt sānguinē 38
i nocentem, sanguinē filiorū suorū ac fili-
arū suarū jugulatorū, sculptilibꝰ Canaan.
Putrefacta est terra cæde et sānguinē, Et 39
contaminata est terra actionibus eorū, &
fornicati sunt operibus suis. Idcircò iratus 40
est Dominus furore suo in populum suū, et
polluit hæreditatem suā, Et tradidit eos in 41
manū gentium, et dominati sunt in eos osō-
res eorū: Et persequuti sunt illos inimici 42
eorū, et subacti fuerunt sub manibus illo-
rū. Vicibus multis liberavit eos, et ipsi ad 43
iracundiā provocaverunt eū cogitationibꝰ
suis, & humiliati sunt in iniquitatibꝰ suis.
Vidit autem Dominus in angustia eorum, 44
quando exaudivit petitionem ipsorum. Et 45
recordatus est pacti sui, et pœnituit eū pro
mensura multitudinis misericordiæ suæ. Et 46
concessit eis clementiā apud eos qui captī-
vos duxerant illos. Salva nos O Domine 47
Deus noster, & colligе nos ex gentibus: ut
gratias agamus nomini tuo sancto, & ut
gloriemur in laude tua. Benedictꝰ Domi- 48
Deus Israelis ab æterno & in perpetuum.
Et omnes populi dicant, Sit, sit. Alleluja.

PSAL. CVI.

Titulus, Alleluja. Vers. 8. 1

GRatias agite Domino, quoniā bonꝰ est,
& quia misericordia ejus ve'severans
est in æternum. Mm 2

תהלים : קז

terris de Et .hostis manu de eos redemit quos :DOMINI redempti Dicant
2 וְאַסְפָם מֵאֲרָצוֹת : מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם : תָּעוּ
3 Erraverunt .mari à & ,aquilone ab :occidente ab & ,oriente ab ,eos congregavit
4 בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ : רְעֵבִים
,Famelici .invenerunt non habitationis civitatem :viæ solitudine in deserto in
5 וְגַם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף : וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה
DOMINUM ad clamaverunt Et .defecit ipsis in eorum anima :sitibundi etiam
6 בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם : וַיַּדְרִיכֵם
cos fecit ambulare Et .eos eruit suis coarctationibus de :eis angustia in
7 בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב : יוֹדוּ לַיהוָה
Domino Confiteantur .habitationis civitatem ad eundum ad :rectam viam per
8 חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם : כִּי־הִשְׂבִּיעַ
,bonebrietatem Habitantes .bono implevit famelicam animam & :cupidam animam
9 נֶפֶשׁ שוֹקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוּב : יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ
eloquia mutaverunt Quia .ferro & ,afflictione vinctos :mortis umbram &
10 וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל : כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי
: eorum cor labore in humiliavit Et .despexerunt altiſimi consilium & :Dei
11 אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ : וַיִּכְנַע בָּעָמָל לִבָּם
angustia in DOMINUM ad clamaverunt Et .auxiliator non & ,impegerunt
12 כָּשָׁלוּ וְאֵין עֹזֵר : וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר
: mortis umbra & ,tenebrositate de eos Eduxit .eos servavit eorũ coarctationibus de :eis
13 לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם : יוֹצִיאֵם מֹחֶשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת
: ejus misericordiam DOMINO Confiteantur .disrupit eorum vincula &
14 וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק : יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ
,ferri vincles & ,æreas portas contrivit Quia .hominum filiis ejus mirabilia &
15 וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם : כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל
eorũ iniquitates propter & : eorum prævaricationis viam propter Stulti .concidit
16 גָּדַע : אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם
pervenerunt & : eorum anima est abominata escam Omnem .fuerunt afflicti
17 יִתְעַנּוּ : כָּל־אֹכֶל תִּתְעָב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ
: eis angustia in DOMINUM ad clamaverunt Et .mortis portas ad usque
18 עַד־שַׁעֲרֵי־מָוֶת : וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם
: eos sanavit & ,suum verbum Misit .eos servavit suis coarctationibus à
19 מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם : יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם
:ejus misericordiam DOMINO Confiteantur .eorum corruptionibus de eruit &
20 וִימַלֵּט מִשִּׁחִיתוֹתָם : יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ
, laudis sacrificia sacrificent Et .hominum filiis ejus mirabilia &
21 וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם : וִיזַבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה
: navibus in mare ad Descendentes .præconio in ejus opera narrent &
22 וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה : יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת
: DOMINI opera viderunt Ipsi .multis aquis in opus facientes
23 עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים : הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה
: turbinis fecit stare & ,dixit Et .profundo in ejus mirabilia &
24 וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה : וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה
.ejus fluctus elevavit &
25 וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו :

תרגום TARGUM.

2 יְיָמְרוּן פְּרִיקֵיא דַיְיָ דִּי פְּרָקִנּוּן מִן יַד מְעִיקָא :
3 וּמֵאַרְעָתָא כַּנְשָׁנוּן מִמַּדְנְחָא וּמִמַּעֲרְבָא מִצַּפּוּנָא
4 וּמִן יַמָּא דְרוֹמָא : עַל עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל אִתְנַבִּי
וַאֲמַר עַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל טָעוּ בְּמַדְבְּרָא בְּצָדֵי
5 אָרְחָא קַרְתָּא דְמִיתְבָא לָא אַשְׁכָּחוּ : כַּפְנִים
6 לְחוֹד צָחֲיָין נַפְשַׁתְהוֹן תְּשַׁתְּלֵיָא : וְצַלּוּ קֳדָם
יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן מִמְּעָקְתְהוֹן פְּצָא יַתְהוֹן :
7 וְדַבְּרִנּוּן בְּאוֹרַח תְּרִיצְתָּא לְמֵיזַל לִירוּשְׁלֶם
8 קַרְתָּא דְמִיתְבָא : יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ טְבוּל
חֲסָדֵיהּ וּמִשְׁתַּעֵן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לְבְנֵי נָשָׁא : אֲרוּם
9 אַשְׂבַּע נַפְשׁ סְרִיקָא וְנַפְשָׁא כְּפִינָא מְלֵי טוּבָא :
10 עַל צִדְקִיָּהוּ וְרַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל אִתְנַבִּי אֲמַר
צִדְקִיָּהוּ וְרַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל דְּגָלוּ בְּבָבֶל וִיתִיבוּ
בְּחֲשׁוֹכָא וּטוּלָא דְמוֹתָא וַהֲווֹ אֲסִירִין בְּסִגּוּף שֵׁרִי
11 פַרְזְלָא : אֲרוּם סְרִיבוּ עַל מֵימְרֵיהּ דְאֱלָהָא
12 וּמִלַּכְתָּ עִלָּאָה רְחִיקוּ : וְתָבַר בְּלִעוּתָהּ לִבְהוֹן
13 אִתְקִילוּ וְלֵית דְּסָעִיד : וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ בְּדִעַיְקָ
לְהוֹן מִמְּעִיקָתְהוֹן פְּרִקְנוּן : אִפְּקִנּוּן מְחֵשׁוֹכָא
14 וּטוּלָא דְמוֹתָא וְשַׁלְשֶׁלְוָתְהוֹן יְתָרֵע : יְהוֹדוּן
15 קֳדָם יְיָ מְטוּל חֲסָדֵיהּ וּמִשְׁתַּעֵן פְּרִישְׁוָתֵיהּ
לְבְנֵי נָשָׁא : אֲרוּם תַּבַּר דְּשֵׁי נְחָשָׁא וְעַבְּרֵי
16 פַרְזְלָא קַצֵּץ : שַׁטְיָן מֵאוֹרַח מַרְדֵּיהוֹן וּמֵעַוְיָתְהוֹן
17 מִסְתַּגְּפִין : כָּל מֵיכְלָא תְּרַחִיק נַפְשָׁתְהוֹן וּמְטַיְן
עַד מַעֲלֵנֵי מוֹתָא : וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ כַּד עָיֵק לְהוֹן
18 מִמְּעִיקָתְהוֹן יְפַרְקִנּוּן : יְשַׁדַּר פִּתְגָמֵי אִסְיָתֵיהּ
19 וְיִסֵּי יַתְהוֹן וְיִשֵׁיזֵב מִלַּחֲבָלוּתְהוֹן : יְהוֹדוּן קֳדָם
יְיָ מְטוּל חֲסָדֵיהּ וּמִשְׁתַּעֵן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לְבְנֵי
20 נָשָׁא : וְיִכְסוּן נִכְסֵי תוֹדְתָא וְיִשְׁתַּעְיָן עוֹבָדֵי
21 בְּרִיצְתָא : מַלְחֵיָא נְחוֹתֵי יַמָּא בְּאֻלְפָיָא עֲבָדֵי
22 פּוּלְחָנָא בְּמַיִן סַגִּיעִין : הִנּוּן חָמוּן עוֹבָדֵיָא דְיָ
23 וּפְרִישְׁוָתֵיהּ בְּמְצוּלְתָא : וַאֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ
וַאֲקִים וַעֲפָא וְשַׁלְעוּלָא וְאַרְתְּמוּ גַּלָּוֹהִי :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Dicant redempti Domini, quos redemit de manu molestantis. Et de terris congregavit eos ab Oriente et ab Occidente, ab Aquilone, & de mari Australi. *De populo domus Israel vaticinatus est et dixit, Populus domus Israel* erraverunt in deserto in desolata via, civitatem habitabilem non invenerunt; Esurientes, simul sitientes: anima eorum defecit. Et oraverunt Dominum dum afflictione premerentur: de angustia ipsorum liberavit eos. Et duxit eos per viam rectam, ut ambularent ad Jerusalem civitatem habitabilem. Confitebuntur coram Domino propter misericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus opera filiis hominum. Quoniam satiavit animam vacuam, & animâ famelicâ implevit bono. *De Sedechia & principib° Israel vaticinat° est & dixit; Sedechias & principes Israel, qui exulârunt in Babel & habitârunt* in tenebris & umbra mortis, & *fuerunt vincti* in afflictione vinculorum ferri. Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & consilium Altissimi execrati sunt. Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit qui adjuvaret. Et oraverunt Dominum cum afficerentur angustia, de afflictionibus ipsorum redemit eos. Eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & catenas eorum dirupit. Confitebuntur coram Domino propter misericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus facta filiis hominum. Quoniam confregit portas chalybeas, & pessulos ferreos contrivit. Stulti propter viam flagitiorum suorum, & propter iniquitates suas affligunturi. Omnem cibum abominabitur anima eorum, & appropinquant ad introitus mortis. At si oraverint coram Domino cùm adest eis angustia, de afflictionibus ipsorum redimet eos. Mittet *verba* sanationis suæ, & sanabit eos, liberabítque ab eorum corruptione. Confitebuntur coram Domino propter misericordiam ejus, & narrabunt mirabilia ejus facta filiis hominum. Et sacrificabunt sacrificia confessionis, & narrabunt opera ejus in lætitia. *Nautæ* descendentes in mare navib°, facientes opus in aquis multis: Ipsi viderunt opera Domini, & miracula ejus in profundo. Et dixit in verbo suo, & suscitavit tempestatem & turbinem, & exaltati sunt fluctus ejus.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ܘܟܢܫܝܗܘܢ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܥܝܩܐ : ܘܡܢ ܐܪܥܬܐ ܟܢܫܢܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ ܡܢ ܨܦܘܢܐ ܘܡܢ ܝܡܐ ܕܬܝܡܢܐ * ܬܥܘ
3 ܒܡܕܒܪܐ ܒܫܝܡܘܢ ܕܠܐ ܡܬܝܬܒܐ ܩܪܬܐ ܕܡܬܝܬܒܐ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܟܦܢܐ ܨܡܝܐ ܢܦܫܗܘܢ ܐܬܥܛܦ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ
4 ܝܝܢ ܕܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : * ܘܐܡܪ ܥܡܐ ܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܥܠ ܥܡܐ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܛܥܘ ܒܡܕܒܪܐ
5 ܒܐܪܚܐ ܩܪܬܐ ܕܡܬܝܬܒ ܠܡܐܙܠ ܠܝܪܘܫܠܡ ܩܪܬܐ ܕܡܬܝܬܒ : * ܡܘܕܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܛܒܘܬ ܚܣܕܗ ܘܢܣܦܪ ܢܣܝܐ ܕܥܒܕܘ ܒܦܪܝܫܘܬܗ
6 ܕܒܢܝ ܢܫܐ : ܡܛܠ ܕܣܦܩ ܢܦܫ ܪܝܩܐ ܘܢܦܫ ܪܥܒܐ ܛܒܐ ܡܠܐ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܒܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ * ܘܐܦܩ ܝܬܗܘܢ
7 ܒܐܘܪܚ ܬܪܝܨܬܐ ܠܡܐܙܠ ܠܝܪܘܫܠܡ ܩܪܬܐ ܕܡܬܝܬܒ : ܡܘܕܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܛܒܘܬ ܚܣܕܗ ܘܢܣܦܪ ܢܣܝܐ ܕܥܒܕܘ ܒܦܪܝܫܘܬܗ
8 ܕܒܢܝ ܢܫܐ : ܡܛܠ ܕܣܦܩ ܢܦܫ ܪܝܩܐ ܘܢܦܫ ܪܥܒܐ ܛܒܐ ܡܠܐ : ܡܛܠ ܕܝܬܒܝ ܚܫܘܟܐ ܘܨܠܡܘܬܐ ܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܡܪܘ
9 ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܚܝܩܘ : ܘܬܒܪ ܒܠܥܘܬܗ ܠܒܗܘܢ : ܐܬܬܒܠ ܘܠܝܬ ܕܡܣܥܪ ܘܨܠܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ
10 ܦܨܘ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܡܪܘ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܚܝܩܘ
11 ܘܡܠܟܬ ܥܠܝܬܐ ܠܝܬ ܕܡܣܥܪ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ
12 ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܣܪܒܘ ܠܡܐܡܪ ܕܐܠܗܐ ܘܠܥܘܬܐ ܕܥܠܝܘܢ ܪܚܝܩܘ : ܡܛܠ ܕܟܢܝܫܘ
13 ܒܥܡܠܐ ܠܒܗܘܢ : ܟܫܠܘ ܘܠܝܬ ܕܡܣܥܪ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ
14 ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܫܒܪ ܬܪܥܬܐ ܕܢܚܫܐ ܘܥܒܪܝ ܦܪܙܠܐ : * ܡܛܠ ܕܟܦܝܢ
15 ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܥܒܝܪܘܗܝ ܘܥܘܠܬܗܘܢ ܡܬܥܢܝܘ : ܟܠ ܡܐܟܠ ܬܥܒ ܢܦܫܗܘܢ ܘܡܛܘ ܥܕ ܬܪܥܝ ܡܘܬܐ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ
16 ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܫܕܪ ܡܠܬܗ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ ܘܫܙܒ ܡܢ ܚܒܠܘܬܗܘܢ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ
17 ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ
18 : ܡܛܠ ܕܝܬܒܝ ܚܫܘܟܐ ܘܨܠܡܘܬܐ ܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܡܪܘ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܚܝܩܘ : ܡܛܠ ܕܟܢܝܫܘ
19 ܒܥܡܠܐ ܠܒܗܘܢ : ܟܫܠܘ ܘܠܝܬ ܕܡܣܥܪ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ
20 ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ : ܡܛܠ ܕܫܕܪ ܡܠܬܗ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ ܘܫܙܒ ܡܢ ܚܒܠܘܬܗܘܢ : ܘܨܠܘ ܩܕܡ
21 ܝܝܢ ܟܕ ܥܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܥܩܬܗܘܢ ܦܨܐ ܝܬܗܘܢ : ܘܦܩ ܝܬܗܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ ܘܛܘܠܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܣܝܪܐ ܕܥܢܝ ܘܦܪܙܠܐ.

Dicant liberti Domini, quos liberavit de manu tyranni, Quosq; ex universis regionibus congregavit, ex Oriente & Occidente, ex Aquilone & ex mari: Erraverunt in deserto 4 Asimon, & viam civitatis cultæ non invenerunt: Esurierunt, atq; sitierunt: & quorum anima perculsa fuerat: Rogaverunt Domi- 6 num in angoribus suis, & ex mœroribus eorum eduxit eos: Et quos deduxit per viam 7 veritatis, quatenus irent ad oppida habitata. Confiteantur Domino justi ejus, quoniam mi- 8 serationes ejus erga filios hominum: Quia 9 satiavit animas exagitatas, & animam famelicam explevit. Eorum qui sedebant in tene- 10 bris umbrisq; mortis, & constricti erant inopiâ & ferris. Quia enim exasperârũt verbũ 11 Dei, & consilium Altissimi despexerunt: Id- 12 eò contrivit labore cor eorum: ægrotaverunt, & non fuit qui adjuvaret eos. Orârunt 13 ad Dominum in tribulationibus suis, & ex ærumnis eorum liberavit illos, Eduxitque e- 14 os è tenebris atque ex umbris mortis, & lora eorum disrupit. Confiteantur Domino 15 justi ejus, quia misericordiæ ejus erga filios hominum: Quia confregit portas æris, & ve- 16 ctes ferri concidit: Adjuvit eos de via scelerum eorum. At pro crimine suo dejecti sunt: 17 Omnémque cibum respuit anima ipsorum, 18 atque devenerunt usque ad portas mortis. Deprecati sunt Dominum in angustiis suis, & 19 ex afflictionibus eorum eduxit illos. Misit 20 verbum suum & sanavit eos, & eripuit eos è corruptione. Confiteantur Domino justi e- 21 jus, quoniam miserationes ejus in filios hominum:

** Sectio **

Immolate illi victimas laudis, glorificate ope- 22 ra ejus in portentis ipsius. Qui descendunt 23 in mare navibus, quique gerunt negotium in aquis vastissimis, Ipsi viderunt opera Do- 24 mini, & ejus miracula in profunditatibus maris: Qui suscitavit ventum procellosum, 25 & intumuerunt fluctus maris.

Versio VULG. LAT.

2 Dicant qui redempti sunt à Domino,
quos redemit de manu inimici: & de
3 regionibus congregavit eos, A Solis
Ortu, & Occasu: ab Aquilone, & mari.
4 Erraverunt in solitudine in inaquoso:
viam civitatis habitaculi non inve-
5 nerunt. Esurientes, & sitientes: anima
6 eorum in ipsis defecit. Et clamaverunt
ad Dominũ cùm tribularentur: & de
7 necessitatibus eorum eripuit eos. Et
deduxit eos in viam rectam: ut irent
8 in civitatem habitationis. Confiteantur
Dño misericordiæ ejus: & mira-
9 bilia ejus filiis hominũ. Quia satiavit
animam inanẽ: & animã esurientem
10 satiavit bonis. Sedentes in tenebris, &
umbrâ mortis: vinctos in mendicitate,
11 & ferro. Quia exacerbaverunt eloquia
Dei: & consilium Altissimi irritave-
12 runt. Et humiliatũ est in laboribus cor
eorum: infirmati sunt, nec fuit qui
13 adjuvaret. Et clamaverunt ad Domi-
num cùm tribularentur: & de neces-
14 sitatibus eorũ liberavit eos. Et eduxit
eos de tenebris, & umbrâ mortis:
15 & vincula eorum disrupit. Confiteantur
Dño misericordiæ ejus: & mira-
16 bilia ejus filiis hominũ. Quia contri-
vit portas æreas: & vectes ferreos
17 confregit. Suscepit eos de via iniquita-
tis eorum: propter injustitias enim
18 suas humiliati sunt. Omnem escam
abominata est anima eorum: & ap-
propinquaverunt usq; ad portas mor-
19 tis. Et clamaverunt ad Dominum cùm
tribularentur: & de necessitatibus
20 eorum liberavit eos. Misit verbum
suum, & sanavit eos: & eripuit eos
21 de interitionibus eorum. Confiteantur
Domino misericordiæ ejus: &
22 mirabilia ejus filiis hominum: Et
sacrificent sacrificium laudis: & an-
nuntient opera ejus in exultatione.
23 Qui descendunt mare in navibus,
facientes operationem in aquis mul-
24 tis. Ipsi viderunt opera Domini, &
25 mirabilia ejus in profundo. Dixit, &
stetit spiritus procellæ: & exaltati
sunt fluctus ejus.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

2 †Εἰπάτωσ͵ οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, † οὓς ἐ-
3 λυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ, † (α) καὶ ἐκ τῶν χω-
ρῶν συνήγαγεν αὐτούς· † Ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυ-
4 σμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης. † Ἐπλανήθησ͵ ἐν
τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ· † ὁδὸν πόλεως κατοικητη-
5 ρίου οὐχ εὗρον. † Πεινῶντες καὶ διψῶντες, † ἡ ψυχὴ
6 αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν. † Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτὸς, † καὶ ἐκ τῶν ἀναγ-
7 κῶν αὐτῶν (β) ἐρρύσατο αὐτούς. † Καὶ ὡδήγη-
σεν αὐτὸς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, † τοῦ πορεύεσθαι εἰς
8 πόλιν κατοικητήριον. † Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ
κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ, † καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς
9 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. † Ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κε-
νὴν, † (γ) καὶ πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. † Καθη-
μένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, † πεπεδημένους
10 ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ· † Ὅτι παρεπίκραναν τὰ λό-
11 για τοῦ θεοῦ, † καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυ-
12 νον· † Καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόπῳ ἡ καρδία αὐτῶν,
13 † (δ) ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. † Καὶ ἐκέκρα-
ξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτὸς, † καὶ ἐκ
14 τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐσώσεν αὐτούς. † Καὶ ἐξήγαγεν
αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, † καὶ τὰ δεσμὰ
15 αὐτῶν διέρρηξεν. † Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ
κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ, † καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱο-
16 ῖς τῶν ἀνθρώπων. † Ὅτι συνέτριψε πύλας χαλ-
17 κᾶς, † καὶ μοχλὸς σιδηροῦς συνέθλασεν. † Ἀντ-
ειλάβετο αὐτῶν ὁδὸς ἀνομίας αὐτῶν, † διὰ γὰρ
18 τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησ͵. † Πᾶν βρῶμα
ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, † καὶ ἤγγισ͵ ἕως τῶν
19 πυλῶν τοῦ θανάτου. † Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύρι-
ον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτὸς, † καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
20 αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. † Ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐ-
τοῦ, καὶ ἴασατο αὐτὸς, † καὶ ἐρρύσατο αὐτὸς ἐκ τῶν
21 διαφθορῶν αὐτῶν. † Ἐξομολογησάσθωσ͵ τῷ κυ-
ρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ, † καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱο-
22 ῖς τῶν ἀνθρώπων. † Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσί-
αν αἰνέσεως, † καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ
23 ἐν ἀγαλλιάσει. † Οἱ καταβαίνοντες εἰς (ς) θάλασσαν
ἐν πλοίοις, † (ε) ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς.
24 † Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, † καὶ τὰ θαυμάσια
25 αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ. † Εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγί-
δος, † καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτοῦ.

MS.A. (α) ἐκ τῶ χωρῶν (β) ἐρύσατο (γ) καὶ ψυ-
χὴν πινῶσ͵ (δ) καὶ ἠσθένησαν (ς) τὴν θάλασσαν (ε) οἱ
ποιοῦντες

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

2 Dicant, qui redempti sunt à Do-
mino, quos redemit de manu inimi-
ci: & de regionibus congregavit e-
os: 3 Ab Oriente, & Occasu, & A-
quilone, & mari. 4 [a] Erraverunt
in solitudine in inaquoso: viam ci-
vitatis habitaculi non invenerunt.
5 Esurientes, & sitientes: anima
eorum in ipsis defecit. 6 Et clama-
verunt ad Dominum, cùm tribula-
rentur: & de necessitatibus eorum
eripuit eos. 7 Et deduxit eos in viam
rectam, ut irent in [b] civitatem
habitationis. 8 Confiteantur Domino
misericordiæ ejus, & (b) mirabilia
ejus filiis hominum. 9 Quoniam sa-
tiavit animam inanem: [c] & (c)
esurientem implevit bonis. 10 Se-
dentes in tenebris, & umbrâ mor-
tis, compeditos in mendicitate, &
ferro. 11 Quia exacerbaverunt elo-
quia Dei: & consilium Altissimi ir-
ritaverunt. 12 Et humiliatum est
in laboribus cor eorũ: infirmati sunt,
nec fuit, qui [d] adjuvaret. 13 Et
clamaverunt ad Dominũ, cũ tribu-
laverentur: & de necessitatibus corũ
salvos fecit eos. 14 Et eduxit eos
de tenebris, & umbrâ mortis: &
vincula eorum disrupit. 15 Confitean-
tur Domino misericordiæ ejus, &
mirabilia ejus filiis hominum. 16
Quia contrivit portas æreas: &
vectes ferreos confregit. 17 Suscepit
eos de via iniquitatis eorum: pro-
pter injustitias enim suas humiliati
sunt. 18 Omnem escam abominata
est anima eorum: & appropinqua-
verunt usq; ad portas mortis. 19 Et
clamaverunt ad Dominum, cùm tri-
bularentur: & de necessitatibus co-
rum salvos fecit eos. 20 Misit ver-
bum suum, & [e] sanavit eos: &
eripuit eos de (d) [f] corruptelis
eorum. 21 Confiteantur Domino mi-
sericordiæ ejus, & mirabilia ejus fi-
lis hominum. 22 Et sacrificent ei
(e) sacrificium laudis: & annuntiẽ
opera ej* in exultatione. 23 Qui
descendunt in mare in navibus, fa-
cientes operationem in aquis mul-
is. 24 Ipsi viderunt opera Domini, &
mirabilia ejus in profundo. 25 Di-
xit, et [g] stetit spiritus procellæ: et
exaltati sunt fluctus ejus.

Versio ÆTHIOPICA.

ለይበሉ ፡ እለ ፡ ኣድኀኖሙ ፡ እግዚእብሔ ፡ 2
ር፡፡ እለ ፡ ኣድኀኖሙ ፡ እመእደ ፡ ፀሮ
ሙ፡፡ ወእስተጋብኦሙ፡እመበሐውርት፡፡፡
3 እሙጽባሕ ፡ ወእመዐራብ ፡ ወመስዕ ፡ ወ
ባሕር፡፡፡ ወስሕዮ ፡ ውስተ ፡ በድዋ፡ 4
ዘለልዖ ፡ ማዐ፡፡ ወኢረከቡ ፡ ፍኖተ ፡ ሀገ
ረ ፡ ብሑርሙ፡፡፡ ጾሙኡ ፡ ወርሑቡ ፡ 5
ወኀልቀት ፡ ነፍሶሙ ፡ በሳዕለሆሙ፡፡፡
ወእዋየው ፡ ኅበ ፡ እግዚእብሔር ፡ ሶበ ፡ 6
ተመንደቡ፡፡ ወእድኀኖሙ ፡ እመንደቡሆ
ሙ፡፡፡ ወመርሖሙ፡ ፍኖተ ፡ ርቱዓ፡፡ ከ7
ሙ፡ይሖሩ፡ፍኖተ፡ሀገሮሙ፡፡፡ ነግሩ፡ለእ 8
ዝእብሔር፡ሣሕረቶ፡ ቈመንክርሂ ፡ ለእ
ጋለ፡እመሕዮው፡፡፡ እስመ፡ለጽገበ፡ነፍ 9
ሰ፡ርሳብተ፡፡ ወመልአ፡ ነፍሰ፡ዕሩቃ፡ በረከ
ተ፡፡፡ ለእለ ፡ ይነብረ ፡ ውስተ፡ጽለመት፡ 10
ወጽላሎተ፡ሞት፡፡ ወመቁስኑ፡በኀዲት ፡ ወ
በኅጺኑ፡፡፡ እስመ፡አመረሩ፡ቃለ፡እግዚ 11
ኣብሔር፡፡ ወእመዕዮ፡ምክረ፡ልዑል፡፡፡
ወሠረሐ ፡ በእኃሣሥ ፡ ልቦሙ፡፡ ወደዐቡ፡ 12
ወኀኀሊ፡ ዘይቀብሮሙ፡፡፡ ወለእዋየ፡ 13
ኅበ፡ እግዚእብሔር፡ሶበ ፡ ተመንደቡ፡፡ ወለ
ድኀኖሙ፡እመእደቡሆሙ፡፡፡ ወእዋፀለ ፡ 14
ሙ፡እመጽልመት፡ወጽላሎተ፡ሞት፡፡ ወሰ
በረ፡መዋቅሕቲሆሙ፡፡፡ ነግሩ፡ለእግዚእ 15
ብሔር ፡ ምሕረቶ፡፡ ወመንክርሂ፡ ለእጋለ፡
እመሕዮው፡፡፡ እስመ፡ ሰበረ፡ ሩኃተ፡ብ 16
ሮት፡፡ ወቀኀቀጠ፡ መናስገት፡ ዘብኢኒ፡፡፡
ወተወክፈሙ፡ እመፍኖተ፡ገጋዮሙ፡፡እስመ ፡ 17
ሐሙ፡በኀጢአቶሙ፡፡፡ ወኵሉ፡ መብል 18
ዐ፡እስቀረረት ፡ ነፍሶሙ፡፡ ወቀርቡ ፡ ኅበ፡
እናቅጸረ፡ሞት፡፡፡ ወእዋየው፡ኅበ፡እግዚእ 19
ብሔር፡ሶበ፡ተመንደቡ፡፡ ወእድኀኖሙ፡እመ
ንደቡሆሙ፡፡፡ ወፈነወ፡ቃሉ፡ ወአሕየዎ ፡ 20
ሙ፡፡ወእድኀኖሙ፡እሞተሙ፡፡፡ ነግሩ፡ 21
ለእግዚእብሔር፡ምሕረቶ፡፡ ቈመንክርሂ፡
ለእጋለ፡እመሕዮው፡፡፡ ወይዜኦሁ፡ሱታ፡ 22
መፈዋዕተ፡ ስብሕተ፡፡ ወይነግሩ ፡ ግብር፡
በትፍሣሕት፡፡፡ እለ ፡ ይወርዱ ፡ ወኃ 23
ተ ፡ ባሕር ፡ በአሕማር፡፡ ወይትገበሩ ፡
ተግብሮሙ ፡ ውስተ ፡ ማይ ፡ ብዙኃ፡፡፡ 24
እሙንቱሰ ፡ ያእመሩ ፡ ግብረ ፡ እግዚእብ
ሔር፡፡ ወመንክርሂ ፡ በውስተ ፡ ልጐ 25
ተ፡፡፡ ይቤ ፡ ወመጽአ ፡ መንፈሰ ፡ ዐወ
ሎ፡፡ ወተሰዐለ ፡ ማዕበልሁ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CVI.* [a] Et auxiati sunt in [b] viam civitatis eorum. [c] & animam vacuam implevit benedictione. [d] sepeliret eos. Et [e] vivificavit eos: [f] interitionibus eorum. [g] advenit spiritus

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 فَلْيَقُلِ ٱلْمُخَلَّصُونَ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي أَنْقَذَهُمْ مِنْ أَيْدِي أَعْدَائِهِمْ * وَمِنَ ٱلْبُلْدَانِ
3 جَمَعَهُمْ * مِنَ ٱلْمَشَارِقِ وَمِنَ ٱلْمَغَارِبِ وَٱلشَّمَالِ وَٱلْبَحْرِ * ضَلُّوا فِي ٱلْقَفْرِ فِي مَكَانٍ عَدِيمِ ٱلْمَاءِ * لَمْ
4 يَجِدُوا طَرِيقًا إِلَى مَدِينَةٍ تَسْكُنُ * جِيَاعًا عِطَاشًا فَنِيَتْ نُفُوسُهُمْ فِيهِمْ * فَصَرَخُوا إِلَى ٱلرَّبِّ عِنْدَ
5 ضِيقِهِمْ * مِنْ شَدَائِدِهِمْ * خَلَّصَهُمْ * وَهَدَاهُمْ إِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمَةٍ * لِيَدْخُلُوا إِلَى مَدِينَةٍ
6 مَسْكُونَةٍ * فَلْيَشْكُرِ ٱلرَّبَّ عَلَى مَرَاحِمِهِ وَعَجَائِبِهِ لِبَنِي ٱلْبَشَرِ * لِأَنَّهُ أَشْبَعَ نُفُوسًا خَاوِيَةً
7 وَمَلَأَ مِنَ ٱلْخَيْرَاتِ قُلُوبًا جَائِعَةً * جَالِسِينَ فِي ٱلظُّلْمَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ مُقَيَّدِينَ بِٱلْمَسْكَنَةِ وَٱلْحَدِيدِ
8 لِأَنَّهُمْ عَصَوْا أَقْوَالَ ٱللَّهِ * وَٱعْتَصَوْا مَشُورَةَ ٱلْعَلِيِّ * فَذَلَّتْ بِٱلْكَدِّ قُلُوبُهُمْ * وَعَرَضُوا فَلَمْ
9 يَكُنْ لَهُمْ مَنْ يُعِينُ * صَرَخُوا إِلَى ٱلرَّبِّ عِنْدَ ضِيقِهِمْ * خَلَّصَهُمْ مِنْ شَدَائِدِهِمْ * وَأَخْرَجَهُمْ
10 مِنَ ٱلظُّلْمَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ * وَقَطَعَ رُبَاطَاتِهِمْ * فَلْيَشْكُرِ ٱلرَّبَّ مَرَاحِمَهُ وَعَجَائِبَهُ عِنْدَ بَنِي ٱلْبَشَرِ
11 لِأَنَّهُ كَسَرَ أَبْوَابَ ٱلنُّحَاسِ * وَرَضَّ أَعْلَاقَ ٱلْحَدِيدِ * وَأَحَادَهُمْ عَنْ طَرِيقِ آثَامِهِمْ *
12 لِأَنَّهُمْ ذَلُّوا مِنْ أَجْلِ آثَامِهِمْ * مَقَتَتْ نُفُوسُهُمْ كُلَّ طَعَامٍ * وَٱقْتَرَبُوا إِلَى أَبْوَابِ ٱلْمَوْتِ * وَصَرَخُوا
13 إِلَى ٱلرَّبِّ عِنْدَ ضِيقِهِمْ * خَلَّصَهُمْ مِنْ شَدَائِدِهِمْ * أَرْسَلَ كَلِمَتَهُ فَشَفَاهُمْ * وَخَلَّصَهُمْ مِنْ
14 مَسَاوِيهِمْ * فَلْيَشْكُرِ ٱلرَّبَّ مَرَاحِمَهُ وَعَجَائِبَهُ لِبَنِي ٱلْبَشَرِ * وَلْيَذْبَحُوا لَهُ ذَبِيحَةَ ٱلتَّسْبِيحِ *
15 وَلْيَعْرِفُوا بِأَعْمَالِهِ بِٱلتَّهْلِيلِ * ٱلنَّازِلُونَ فِي ٱلْبَحْرِ فِي ٱلسُّفُنِ * ٱلصَّانِعُونَ أَعْمَالَهُمْ فِي مِيَاهٍ
16 كَثِيرَةٍ * لِأَنَّهُمْ رَأَوْا أَعْمَالَ ٱلرَّبِّ * وَعَجَائِبَهُ فِي ٱلْعُمْقِ * قَالَ فَثَارَ رِيحٌ عَاصِفٌ * وَٱرْتَفَعَتْ
أَمْوَاجُهَا *

*Et dicant redempti à Domino, quos liberavit de manibus hostium ipsorum. Quos-
que è regionibus congregavit, ex Orientalibus atque Occidentalibus plagis, Septentrione, ac mari. Erraverunt in solitudine, in loco experte aquis, non invenerunt
iter ad civitatem habitabilem, Famelici ac sitibundi adeo ut defecissent animæ eorum in ipsis. Clamaverunt ad Dominum
in angustia sua, & liberavit eos de tribulationibus eorum. Et direxit eos ad viam
rectam, ut introirent in civitatem habitatam. Gratiæ igitur agantur Domino de
miserationibus ejus, & miraculis ejus erga filios hominum. Quia ipse satiavit animas vacuas, & implevit bonis corda esurientia Sedentium in tenebris & umbra mortis, & vinctorum in paupertate ac ferro. Quia irritaverunt eloquia Dei,
& ad iram provocaverunt consilium Altissimi, Humiliata sunt labore corda eorum, & infirmati sunt, nec fuit eis qui adjuvaret. Clamaverunt ad Dominum in
angustia sua, et liberavit eos de tribulationibus eorum, Et eduxit eos de tenebris
& umbrâ mortis, & disrupit vincula eorum. Gratias agant Domino miserationes
ejus & miracula ejus apud filios hominum. Nam ipse fregit portas æneas, &
contudit vectes ferreos. Et avertit eos à via iniquitatũ eorum, quia humiliati fuerant ob iniquitates suas. Oderunt animæ
eorũ omnem escam, & accesserunt ad portas mortis. Et vociferati sunt ad Dominum in angustia sua, & liberavit eos de
tribulationibus eorum. Misit verbum suum, & sanavit illos, & salvavit eos de
tabe eorum. Itaque gratias agant Domino misericordiæ ejus, & miracula ejus
erga filios hominum. Et sacrificent ei sacrificium laudis, & fateantur opera ejus
cum psalmodia Descendentes in mare navibus, agentes negotia sua in aquis
multis. Nam ipsi viderunt opera Domini,
& miracula ejus in abysso. Dixit, & excitatus est ventus turbinis, & extulerunt se fluctus eorum,*

תהלים : קח

26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃
27 יָחִילוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
28 וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
29 יָקֵם סְעָרָה לְדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
30 וַיִּשְׂמְחוּ כִי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃
31 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
32 וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃
33 יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
34 אֶרֶץ פְּרִי לְמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃
35 יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מָיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃
36 וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃
37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה׃
38 וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃
39 וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
40 שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ׃
41 וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִיהָ׃
43 מִי חָכָם וְיִשְׁמֹר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

PSAL. CVIII.

שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
1 נָכוֹן לְבָבִי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמֵּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃
2 עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃
3 אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃
4 כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃
5 רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃
6 לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃
7 אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעֱלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֶמְדֹּד׃

תרגום TARGUM.

26 סְלִקוּן צִית שְׁמַיָּא נְחָתִין עֻמְקֵי תְהוֹמָיָא
27 נַפְשָׁתְהוֹן בְּבִישָׁא רְתַמְּגוּ׃ יְרַהֲרוּן
נוּעוּן הֵיךְ רַוְיָא דְחַמַר וְכָל חוֹכְמָתְהוֹן
28 מִסְתַּלְעָמָא׃ וְצַלּוּ קֳדָם יְיָ בַּר עִיק לְהוֹן
29 וּמִבַּעִיקָתְהוֹן יַפִּיק יַתְהוֹן׃ יְקִים עַלְוְלָא
30 לְשַׁתְּיקוּתָא וְיִשְׁתְּקוּן גַּלֵּיהוֹן׃ וְחַדּוּן אֲרוּם
31 שְׁתִיקוּן וְדַבְּרִנּוּן לְמַחוֹז רַעְיָתְהוֹן׃ יְהוֹדוּן קֳדָם
יְיָ מְטוּל חִסְדֵּיהּ וּמִשְׁתְּעֵן פְּרִישׁוּתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃
32 וּמְרוֹמְמִין יַתְהּ בְּכְנִישַׁת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל
וּבְסַנְהֶדְרִין דְחַכִּימַיָּא יְשַׁבְּחוּן יַתְהּ׃ שַׁוִּי
33 נַהֲרָוָתָא הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְּקָנוּת מַיָּא הֵיךְ
צְחוּתָא׃ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְעָבְדָא פֵּרֵי צָדָא
34 הֵיךְ סְדוֹם דְאִתְהַפְּכַת מִן בִּישׁוּת יָתְבִין בָּהּ׃
35 בַּד תְּבוּ לְאוֹרְיָתָא שַׁוִּי מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲרִיתָא
דְמַיָּא וְאַרְעָא צִיָּהּ לְמַפְּקָנוּת מַיָּא׃ וְאַשְׁרֵי תַמָּן
36 כְּפָנִים וְאַתְקִינוּ קַרְתָּא מְיַתְבָא׃ וּזְרַעוּ חַקְלִין
37 וְנַצִּיבוּ כַרְמַיָּא וְעַבְדּוּ פֵּרֵי אִבָּא׃ וּבְרִכְנוּן וְיִסְגּוּן
לַחְדָּא וּבְעִירְהוֹן לָא יְזַעֵר׃ וְכַד חָבוּ אִזְעֲרוּן
38 וְאִתְמַסְכְּנוּ מִן אֲנִיק בִּישְׁתָּא וְדוּנָא׃ שַׁדֵּי
39 בְּסַרְנוּתָא עַל רַבְרְבָנַיָּא וְאַטְעֵיאוּנוּן בְּלֵמָא
דְלָא אוֹרְחָא׃ וְכַד תְּבוּ לְאוֹרְיָתָא שַׁגֵּב חַשִּׁיכָא
40 מִסְכֵּינוּתָא וְשַׁוִּי הֵיךְ עָאנֵי גְנִיסְיָא׃ חָמוּן
41 תְּרִיצַיָּא וְיִחְדּוּן וְכָל מָרֵי שְׁקָרָא שַׁוִּר פּוּמָא
וְאִתְחַסַּם׃ מַן חַכִּימָא וְיִנְטוֹר אִלֵּין וְיִתְבּוֹנְנוּן
42 חִסְדָּיָא דְיְיָ׃

קח

1 שִׁירָא וְשֻׁבְחָא עַל יְדָא דְדָוִד׃ תְּקִין לִבִּי
2 אֱלָהִים אֲשַׁבַּח וַאֲזַמַּר לְחוֹד אִיקָרִי׃ שַׁבַּח נַבְלָא
3 וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח בְּקִרְיָצְתָּא׃ אוֹדֵי קֳדָמָךְ
4 בְּעַמְּיָא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאוּמְיָא׃ אֲרוּם רַב מֵעִלַּוֵי
5 שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי מְטֵי קוּשְׁטָךְ׃ אִתְרוֹמַם
6 עֲלַוֵי שְׁמַיָּא אֱלָהִים וְעַל כֹּל יַתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃
מִן בְּגַלָּל דִּישְׁתֵּזְבּוּן רְחִימָךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ וַעֲנֵי
7 יָתִי׃ אֱלָהָא מַמַּלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ אֶבְדַּע
8 אֶפְלַג בּוּתָא עִם יַתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יַתְבֵי מִישַׁר
סְכוּת אֶמְשַׁח חַוְמָא׃

PARAPH. CHALD. Verſ Lat.

Aſcendunt ad ſummitatem cœlorum, deſcendúntque ad profunda abyſſorum, anima eorum in malo liquefiet. Trement et *agitabuntur* ſicut ebrius *vino*, & omnis ſapientia eorum abſorbebitur. At ſi orauerint coram Domino cùm adeſt eis anguſtia, tum de afflictiónibus ipſorum educet eos. Stare faciet tempeſtatem in tranquillitatem, & ſilebunt fluctus ejus. Tum lætati ſunt quia ſilent, & duxit eos ad portum voluntatis ipſorum. Confitebuntur coram Domino propter benignitatem ejus, & narrabunt mirabilia ejus opera filiis hominum. Et exaltant eum in congregatione populi domus Iſrael, & in conſeſſu ſapientium laudant eum. Poſuit flumina velut deſertum, et egreſſus aquarum ſicut ſiticates. Terram Iſrael facientem fructus devaſtauit ſicut Sodomam, quæ ſubverſa eſt propter malitiam habitantium in ea. *Quando converſi ſunt ad Legem* poſuit deſertum ſicut ſtagnum aquarum, & terram *aridam* in exitus aquarum. Et habitare fecit ibi eſurientes, & conſtituerunt ciuitatem habitabilem. Et ſeminauerunt agros, & plantauerunt vineas, & fecerunt fructus germinis. Et benedixit eis, & multiplicati ſunt valdè, & jumenta eorum non diminuit. Sed cum peccauerunt, imminuti ſunt et attenuati ab oppreſſione mali et doloris. Miſit contemptum ſuper principes, & errare fecit eos per inane ubi non erat via. *At quando converſi ſunt ad Legem* ſublevauit pauperem de miſeria, et poſuit ſicut oves familias. Videbunt recti & lætentur, & cuiuſvis auctoris mendacii os inſolens fuit, & obturatum eſt. Quis ſapiens & cuſtodiet hæc, ac intelligent miſericordias Domini?

Canticum & hymnus per manum David.

PSAL. CVIII.

PAratum cor meum Deus, canam et pſallam; etiam gloria mea. Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. Confitebor coram te in populis Domine, & laudabo te in gentibus. Quoniam magna eſt ſuper cœlos benignitas tua, et uſque ad nubes *pertigit* veritas tua. Exaltare ſuper cœlos Deus, et ſuper omnes habitatores terræ gloria tua. Ut liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, et reſponde mihi. Deus locutus eſt de loco domus majeſtatis ſuæ: Lætabor, dividam prædam cum habitatoribus Sichem, et cum habitatoribus planitiei Succoth menſurabo terminum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 Attolluntur ad cœlum, & deprimuntur in a-
27 byſſum, unde anima eorũ intra ipſos pertur-
28 batur: Contremuerunt atq; titubârunt ſicut
29 ebrii, & omnis illorũ ſapientia evanuit. Cla-
30 maverunt ad Dñm in tribulationibus ſuis, &
29 è mœroribus eorũ eduxit eos. Sedavit tem-
30 peſtatem, & tranquillum factum eſt, & quie-
31 verunt fluctus maris: Lætatique ſunt cùm
32 ſiluiſſent; duxit illos ad portum quem opta-
33 verunt. Confiteantur Dño juſti ejus, quia mi-
34 ſericordiæ ejus erga filios hominũ. Laudate
35 eum in cœtu populorũ, & ſup ſedile ſenio-
36 rũ attollite illũ: Qui redegit flumina quaſi in
37 deſertum, fontes aquarũ in locũ ſitibundũ:
38 Tellurẽ proferentẽ fructus ſuos in ſalſuginẽ,
39 propter facinora prava incolarum ejus; Qui
40 vertit deſertũ in ſtagna aquarũ, & terrã ſiti-
41 bundã in ſcatebras aquarum: Commorari fe-
42 cit ibi famelicos & ædificârunt oppida, atque
habitârunt in illis: Seminârunt agros, &
plantârunt vineas, comederuntq; de fructib⁹
proventũ earũ. Benedixit eis & multiplica-
ti ſunt valdè, & pecora eorũ haud imminuta
ſunt. At diminuti ſunt etiã, atque humiliati
43 multis malis & calamitatib⁹. Injecit miſeriã
in præſtantiores, & vagarj fecit eos errore
non habente viam; Magnificavit autẽ paupe-
res, fecitq; ſicut oves familias eorũ. Ut vide-
ant juſti ac lætentur, omneſq; ſcelerati obtu-
rent fauces ſuas. Qui ſapiens eſt, obſervabit
hæc, deprehendetque miſericordiam Dñi.

Laus, & initium gradũs.

PSAL. CVIII.

1 *Davidis. Quum eſſet paratus cum gloria ad*
miniſterium & pſalmodiam domũs Domi-
ni. Et de vocatione Gentium. Verſus 29.

2 PAratum eſt cor meum Deus, paratũ eſt cor
3 meũ: laudabo & canã cũ gloria mea. Ex-
4 pergiſcere lyra mea, expergiſcere cithara &
5 lyra: etiã ego expergiſcẽ ſum manẽ: Confite-
6 bor tibi inter populos Deus, & nomini tuo
7 pſallam inter gentes; Quoniam maxima eſt
8 bonitas tua uſq; ad cœlũ, & uſque ad cœlos
cœli fides tua. Attollere ſup cœlũ Deus, &
ſuper univerſam terrã gloria tua. Quando-
eridem ſalvandi ſunt dilecti tui, ſalva me dexterã tuã, et exaudi me. Deus locutus eſt in ſanctitate ſua, Glorificabo ego dividamq; Sechim, & profundum Sochuth metibor.

Versio VULG. LAT.

16 Ascendunt usque ad cœlos, & de-
scendunt usq; ad abyssos: anima eorũ
17 in malis tabescebat. Turbati sunt, &
moti sunt sicut ebrius: & omnis sapi-
18 entia eorum devorata est. Et clamave-
runt ad Dñm cùm tribularentur, & de
19 necessitatibus eorum eduxit eos. Et
20 statuit procellam ejus in auram: &
siluerunt fluctus ejus. Et lætati sunt
21 quia siluerunt: & deduxit eos in
portum voluntatis eorum. Confitean-
22 tur Dño misericordiæ ejus: & mira-
bilia ejus filiis hominum. Et exaltent
23 eum in ecclesia plebis: & in cathedra
seniorum laudent eum. Posuit flumina
24 in desertum, & exitus aquarum in si-
tim; Terram fructiferam in salsugi-
25 nem, à malitia inhabitantium in ea.
Posuit desertum in stagna aquarum:
26 & terram sine aqua in exitus aquarum.
Et collocavit illic esurientes: et confsti-
27 tuerunt civitatem habitationis. Et
seminaverunt agros, & plantaverunt
28 vineas: & fecerunt fructũ nativitatis.
Et benedixit eis, & multiplicati sunt
29 nimis: & jumenta eorũ non minora-
30 vit. Et pauci facti sunt: & vexati sunt
à tribulatione malorum, & dolore. 41
Effusa est contemptio sup principes:
& errare fecit eos in invio, & non in
42 via. Et adjuvit pauperem de inopia:
& posuit sicut oves familias. Videbunt
43 recti, & lætabuntur: & omnis iniqui-
tas oppilabit os suum. Quis sapiens
& custodiet hæc: & intelliget mise-
ricordias Dñi?

1 Canticum Psalmi ipsi David.
(Sup. 56. 8.) CVII.

2 PAratum cor meum, Deus, paratum
cor meum: cantabo, & psallam in
3 gloria mea. Exurge gloria mea, exurge
psalterium, & cithara: exurgam dilucu-
4 lo. Confitebor tibi in populis, Dñe: &
5 psallã tibi in nationibus. Quia magna
est sup cœlos misericordia tua: & usq;
6 ad nubes veritas tua. Exaltare super
cœlos, Deus, & super omnem terram
7 gloria tua: Ut liberentur dilecti tui.
Salvum fac dexerã tuã, & exaudi me:
8 Deus locutus est in Sancto suo; Exul-
tabo, & dividam Sichimam, et con-
vallem tabernaculorum dimetiar.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

26 † Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, † καὶ καταβαίνουσιν
ἕως τῶν ἀβύσσων. † ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐτήκετο,
27 † ἐπεσείσθησαν, † καὶ ἐκινήθησαν ὡς ὁ μεθύων, † καὶ πᾶ-
σα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. † Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
29 κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, † καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
30 αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτοὺς. † Καὶ ἐστάθη τὴν κατα-
γίδι, καὶ ἔσιγησαν τὰ κύματα αὐ-
31 τῶν. † Καὶ (ζ) εὐφράνθησαν, ὅτι ἡσύχασαν, † καὶ ὡδήγη-
σεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θελήματος (ᾗ) αὐτῶν. † Ἐξο-
34 μολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτῶ, † καὶ τὰ
32 θαυμάσια αὐτῶ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. † Ὑψωσά-
τωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, † καὶ (η) ἐν καθέδρᾳ
33 πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. † Ἔθετο ποταμοὺς
34 εἰς ἔρημον, † καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν. † Γῆν
35 καρποφόρον εἰς ἅλμυν, † ἀπὸ κακίας τῶν κατοικού-
36 των ἐν αὐτῇ. † Ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων,
36 † καὶ γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. † Καὶ κατ-
ῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, † καὶ συνεστήσαντο πόλεις
37 κατοικησίας. † Καὶ ἔσπειραν ἀγροὺς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμ-
38 πελῶνας, † καὶ ἐποίησαν καρπὸν (θ) γενήματος. † Καὶ
εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα, † καὶ
39 τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε. Καὶ ὀλιγώθησαν καὶ
40 ἐκακώθησαν † ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. † Ἐξ-
εχύθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἄρχοντας αὐτῶν, † καὶ ἐπλά-
νησεν αὐτὸς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐκ ὁδῷ. † Καὶ ἐβοήθησε
42 ἀπ. Ὁρῶν εὐθεῖς καὶ εὐφραινθήσονται, † καὶ πᾶσα
43 ἀνομία ἐμφράξει (ι) τὸ στόμα αὐτῆς. † Τίς σοφὸς καὶ
φυλάξει ταῦτα, † καὶ (κ) συνήσει τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

MS. A. (ζ) εὐφράνθησαν, (ᾗ) αὐτῶ. (η) ἐν καθ-
έδραις (θ) γενήματος. (ι) στόμα (κ) συνήσουσιν

1 † Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρ-
2 δία μου, † ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. † Ἐξ-
3 εγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, † διεγερθήσομαι
4 ὄρθρου. † Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, †
5 ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. † Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρα-
6 νῶν τὸ ἔλεός σου, † καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά
7 σου. Ὑψώθητι ὅπὸ τοὺς οὐρανὸς ὁ θεὸς, † καὶ ἐπὶ πᾶ-
8 σαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. † Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀ-
γαπητοί σου, † σῶσον τῇ δεξιᾷ, καὶ ἐπάκουσόν
μου. † Ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, † ὑψω-
θήσομαι καὶ διαμερῶ Σίκιμα, † καὶ τὴν κοιλάδα τῶν
σκηνῶν διαμετρήσω.

MS. A. (α) Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. (β) Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς, ἑτοίμη ἡ καρδία μου. (γ) ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. (δ) ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα. (ε) διεγερθήσομαι ὄρθρου. (ζ) ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε. (η) ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. (θ) Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου. (ι) καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. (κ) Ὑψώθητι ὑπὸ τοὺς οὐρανὸς ὁ θεὸς. (λ) καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. (μ) Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου. (ν) σῶσον τῇ δεξιᾷ σου, καὶ ἐπάκουσόν μου. (ξ) ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. (ο) ὑψωθήσομαι καὶ διαμερῶ Σίκιμα. (π) καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.

7(c) [b] Exaltabor, et dividã Sicima, et vallem tabernaculorum dimetiar.

Versi. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

26 *Ascendunt usq; ad cœlos: & descendunt usq; ad abyssos. Anima eorum in malis tabescebat: 27 Turbati sunt, moti sunt, sicut ebrius: & omnis sapientia eorum absorpta est. 28 Et clamaverunt ad Dominum, cùm tribularentur: & de necessitatibus eorum eduxit eos. 29 Et (f) [h] imperavit procellæ: & stetit in auram: & siluerunt fluctus ejus. 30 Et lætati sunt, quia siluerunt: & deduxit eos in portum voluntatis (g) eorum. 31 Confitentur Domino misericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum. 32 Exaltent eum in ecclesia populi, & in cathedra seniorum laudent eum. 33 Posuit flumina in desertum; & exitus aquarum in sitim. 34 [i] Terram fructiferam in salsuginem, à malitia inhabitantium in ea. 35 Posuit desertum in stagna aquarum, & terram sine aqua [k] in exitus aquarum. 36 Et collocavit illic esurientes: & [l] constituerunt (b) civitates habitationis. 37 Et seminaverunt agros, & plantaverunt vineas: & fecerunt [m] fructum (i) geniminis. 38 Et benedixit eos, & multiplicati sunt nimis: & jumenta eorum non (k) minoravit. 39 Et (l) [n] pauci facti sunt: & vexati sunt à tribulatione malorum, & dolore. 40 Effusus est (m) contempius super principes eorum, & errare (n) fecit eos in invio, & non in via. 41 Et adjuvit pauperẽ à (o) mendicitate, & [o] posuit sicut oves, familias. 42 Videbunt recti, & lætabuntur: et omnis iniquitas oppilabit os suum. 43 Quis sapiens, et custodiet hæc, et intelliget misericordias Domini?*

Canticum psalmi ipsi David. *CVII.* 1 PAratum cor meũ, De*, paratum 2 cor meũ: cantabo, [a] et psallã in gloria (a) mea. 2 Exurge psalteriũ, 3 et cithara: exurgam diluculo. 3 Confitebor tibi in populis, Domine: psallam tibi in gentibus. 4 Quia magna est super cœlos misericordia tua, et usq; ad nubes veritas tua. 5 Exaltare super cœlos, Deus: et super omnẽ terram gloria tua. 6 Ut liberentur dilecti tui, 7 salvum fac dexterã, (b) et exaudi me: De* loquutus est in Sancto suo; 8

INTERP. ÆTHIOP. [h] abegit procellam ejus, & siluit mare: & siluerunt [i] Et posuit salsuginem terram frugiferam, [k] in abyssos aquarum. [l] ædificârunt [m] messem frumenti. [n] infirmi, & pauci facti sunt à [o] posuit ei

Versio ÆTHIOPICA.

 የዐርጉ፡እስከ፡ሰማይ፡፡ ወይወርዱ፡እስከ፡ 26
ቀላይ፡፡ ወተመስወት፡ ፍጥሮሙ ፡ በክፉ
ሥ፡፡=> ወደንገፀ፡ወተሀውኩ፡ከመ፡ስኮር፡፡ 27
ወተሰኀዎ፡ ኵሉ ፡ ጥበቦሙ፡፡=> ወእዋየ 28
ው ፡ ኅበ ፡ እግዚእብሔር ፡ በዕ፡ተመንደቡ፡፡
ወእድኅኖሙ፡እመንደቢሆሙ፡፡=> ወለጥ 29
ፍለ፡ለዕወሃ፡ወእርመመ፡ባሕር፡፡ ወእርመ
ሥ፡ሣዕበል፡፡=> ወተፈሥሑ፡እስከ፡ለዕረ 30
ፈ፡፡ ወመርሖሙ ፡ ወስተ፡መርሰ፡ኅበ፡ ፈቀ
ዱ፡፡=> ኀግሬ፡ለእግዚእብሔር፡ሥስረቶ፡፡ 31
ወመኑስርሂ ፡ ለእጋለ፡እመ፡ኦያዋ፡፡=> ወዖ 32
ዐቢ፡ይዐ፡በማኅሳበ፡ ሕሰዝብ፡፡ ወይሴብሕ
ዎ፡በመንበረ፡ሊቃውንት፡፡=> ወረሰዮሙ፡ 33
ለአፍላግ፡በድወ፡፡ ወረሰዮ፡መጽማሊ፡ውሃ
ዘ፡ማይ፡፡=> ወረሰዮ፡ሄወ፡ለመድር፡እኔተ፡ 34
ትፈሪ፡፡ በእስዮሙ፡ ለእለ፡ ይነብርዋ፡፡=>
ወረሰዮ፡ለበድወ፡ውሃዘ፡ማይ፡፡ ወመድር፡ 35
በድወ፡ቀለዮት፡ማያት፡፡=> ወእኝበረ፡ሃ 36
ዮ፡ርኁባነ፡፡ ወሐነጹ፡ ለሀገረ፡ ኅበ፡ ይነብ
ሩ፡፡=> ወተከሉ ፡ ወይነ፡ ወዘር ሉ፡ገረው 37
ሃ፡፡ ወገብሩ፡ ማእረረ፡እክል፡፡=> ወበረከ 38
ሙ፡ ወበዝኁ፡ ፈድፈደ፡፡ ወኢያዋኀደ፡ሎ
ሙ፡እንስሳሆሙ፡፡=> ወደዐዘ፡ ወመጠሐ፡፡ 39
በስ፡ሣሙ፡ እኩይ፡ ወበጻዕር፡፡=> ወተዝነ 40
ወ፡ኅሳር ፡ደበ፡ መሳእክት፡፡ ወእሰሐቶሙ፡
ወስተ፡በድወ፡ዘኢንሶ፡ፋኖት፡፡=> ወረድ 41
ለ፡ለጎደደ፡ በተፅናሽ፡፡ ወረሰዮ፡ ከመ፡ ኣበ
ግዐ ፡ ብሑር፡፡=> ወይርለዖ፡ ሪትዐ፡ ወይ 42
ትፈሥሑ፡፡ ወትትፈጸሙ፡ ኣፈሃ፡ ኵሉ፡ዐ
መፃ፡፡=> ሙኑ፡ጠቢብ፡ዘዐዐቦ፡ለዝ፡፡ ወ 43
ያእመረ፡ከመ፡መሐሪ፡እግዚእብሔር፡፡

መዝሙር፡ማኅሌት፡ዘደዊት፡፡

ፀጊ ጥቡዕ፡ልብየ፡እግዚእ፡ ጥቡዕ፡ ልብየ፡፡ 1
እሴብሕ ፡ ወእዜምር፡፡ ወይትነሣሊ ፡ ክብ
ርየ፡፡=> ወእትነሣሊ፡በመዝሙር፡ወበመሰ 2
ንቆ፡፡ ወእትነሣሊ፡በጽባሕ፡፡=> እገሊ፡ለ 3
ከ፡በወስተ፡ሕዝብ፡እግዚእ፡፡ ወእዜምር፡
ለከ፡በወስተ፡ ሕዝብ፡፡=> እስመ ፡ ለበዐ 4
ት፡እስከ፡ሰማያት፡መሕረትከ፡፡ ወእስከ፡
ደመናት፡ጽድቅከ፡፡=> ተሰዐለ፡ እግዚእ ፡ 5
ብሑር፡ መልዕዕተ፡ሰማያት፡፡ ወበኵሉ፡ መ
ድር፡ክብሁቲሁ፡፡ ከመ፡ ይድኅኑ ፡ ፍቁረ፡ሂ
ገ፡፡=> ለድኅኑ ፡ በየማንከ ፡ ወሰመዐኒ፡፡ 6
እግዚእብሔር፡ ነበበ፡ በመቅደሱ፡፡=> እት 7
ሐሠይ፡ ወእትከፈል፡ ሰቂማ፡፡ ወእሳፈር፡ለዕ
ጸደተ፡ቀሥት

*Ascendentes ad cœlos, et descendentes in 26
ima. Liquefactæ sunt animæ eorum ob mi-
serias: Turbati sunt & titubâvunt sicut e- 27
briui: periit ab eis sapientia eorũ. Clamave- 28
runt ad Dominũ in mœrore suo, et eduxit
eos de tribulationibũ eorũ. Et amovit tur- 29
binẽ, ac sedatæ sunt, et cessaverũt fluctus
eorũ. Et lætati sunt de quiete eorum. Di- 30
rexitq; eos ad portũ quẽ voluerũt. Igitur 31
gratias agant Domino miserationes ejus, et
miracula ipsi* in filiis hominũ. Et exa- 32
tent eũ in congregatione populorũ, & benedi-
cant ei in confessu senũ. Quoniã ipse fecit 33
flumina, solitudines: et scatebras aquarũ,
sitibunda. Et terram frugiferam redegit in 34
salsuginẽ, ob turpitudinẽ operũ incolarum
ejus. Et redegit desertũ in Lacũ aquæ, & 35
terrã carentẽ aquâ in fontes aquarum. Et 36
habitare fecit ibi esurientes, et erexerunt
urbes ad habitandum. Et seminaverunt a- 37
gros, & plantaverunt vineas, & comede-
runt de fructũ proventuũ illorũ. Et be- 38
nedixit eis ac multiplicati sunt valdè, &
nõ sunt immiuuta armẽta eorũ. Imminuti 39
sunt et perierunt præ suffocatione malorũ
& mœroris. Effusa est contemptio super 40
principes eorũ, errare fecit eos per solitu-
dinẽ sine via. Sublevavit pauperẽ de pau- 41
pertate, fecitque familias instar ovium.
Videbunt recti, & lætabuntur, & obtura-
buntur ora omnium iniquorum. Qui est 42
sapiens, observet hoc, & intelliget mi- 43
sericordiam Domini. Alleluja.*

PSAL. CVII.

Canticum David. Vers. 28. 1 PAratum cor meus Deus, paratum cor 2
meũ: laudabo et psallã in glorificati-
one mea. Surge O glorificatio mea, surge O 3
psalterium et cithara. Surgã diluculo, Et 4
gratias agã tibi O Domine, inter populos,
et psallã tibi inter gentes. Quia magna est 5
misericordia tua super cœlos, & veritas
tua usq; ad nubes. Eleva te De*, super cœ- 6
los, et gloria tua super terrã universam.
Ad hoc ut salventur amici tui, salva me 7
dexterã tuã, & exaudi me. Deus loqui- 8
tur per sanctos suos: Equidem eleva-
bor, & dividam Sechim, & metibor vall-
lem tabernaculorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * طَالِعَةٌ إِلَى السَّمَوَاتِ * وَنَازِلَةٌ إِلَى الأَعْمَاقِ * ذَابَتْ نفوسهم مِنَ السُّرُورِ * اضْطَرَبُوا وَمَادُوا مِثْلَ
27 السَّكْرَانِ * ضَلَّتْ عنهم حِكْمَتُهم * صَرَخُوا إِلَى الرَّبِّ عِنْدَ كَرْبِهِم * فَأَخْرَجَهم مِنْ شَدَائِدِهِم * وَأَزَالَ
28 الْعَاصِفَ فَسَكَنَتْ وَكَفَّتْ أَمْوَاجُهَا * فَفَرِحُوا بِسُكُونِهَا * وَهَدَاهُم إِلَى الْمَيْنَا الَّذِي سَاوَا * فَلْيَشْكُرِ
29 الرَّبَّ مَرَاحِمَهُ وَعَجَائِبَهُ فِي بَنِي الْبَشَرِ * وَلْيَرْفَعُوهُ فِي مَجْمَعِ الشَّعْبِ * وَلْيُبَارِكُوهُ فِي مَجَالِسِ الشُّيُوخِ *
30 لأَنَّهُ جَعَلَ الأَنْهَارَ قِفَارًا * وَمَخَارِجَ الْمِيَاهِ عَطَشًا * وَأَرْضًا ذَاتَ ثِمَارٍ جَعَلَهَا سَبَخًا * مِنْ سُوءِ أَعْمَالِ
31 سَاكِنِيهَا * وَجَعَلَ الْقَفْرَ بَحِيرَ مَاءٍ * وَأَرْضًا عَدِيمَةَ الْمَاءِ لِيَنَابِيعِ الْمِيَاهِ * وَأَسْكَنَ هُنَاكَ الْجِيَاعَ *
32 فَأَقَامُوا مُدُنًا لِلسُّكْنَى * وَزَرَعُوا حُقُولاً * وَغَرَسُوا كُرُومًا * وَأَكَلُوا مِنْ ثِمَارِ غَلَّتِهَا * وَبَارَكَهُم فَكَثُرُوا
33 جِدًّا * وَلَمْ يَقِلَّ مَاشِيَتُهُم * قَلُّوا وَبَادُوا مِنْ ضَغْطَةِ السُّرُورِ وَالْحُزْنِ * انْصَبَّ الْهَوَانُ عَلَى رُؤَسَائِهِم *
34 أَضَلَّهُم فِي التِّيهِ فِي غَيْرِ طَرِيقٍ * أَعَانَ الْمِسْكِينَ مِنَ الْمَسْكَنَةِ * وَجَعَلَ الْقَبَائِلَ مِثْلَ الأَغْنَامِ * تَرَى
35 الْمُسْتَقِيمُونَ وَيَفْرَحُونَ * وَيَسُدُّ أَفْوَاهَ جَمِيعِ الأَثَمَةِ * مَنْ هُوَ حَكِيمٌ لِيَحْفَظَ هَذَا * وَيَفْهَمَ رَحْمَةَ الرَّبِّ *

1 * هُوَ كَحَ * اسْتَيْكَنَ * تَسْبِحَةُ لِدَاوُدَ * الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَسَبْعَةٌ * اللَّيْلُويَا *

1 * مُسْتَعِدٌّ قَلْبِي اللَّهُمَّ * مُسْتَعِدٌّ قَلْبِي * أَسْبِحُ وَأَرَتِّلُ فِي تَمْجِيدِي * قُمْ يَا تَمْجِيدِي * قُمْ أَيُّهَا
2 الْمِزْمَارُ وَالْعِيدَانُ * أَقُومُ سَحَرًا * وَأَشْكُرُكَ يَا رَبُّ فِي الشُّعُوبِ * وَأُرَتِّلُ لَكَ فِي الأُمَمِ * لأَنَّ عَظَمَةَ
3 هِيَ رَحْمَتُكَ عَلَى السَّمَوَاتِ * وَحَقُّكَ إِلَى السَّحَابِ * اعْلُ اللَّهُمَّ عَلَى السَّمَوَاتِ * وَمَجْدُكَ عَلَى الأَرْضِ
4 جَمِيعِهَا * لِكَيْمَا تَخْلُصَ أَحْبَابُكَ * خَلِّصِي بِيَمِينِكَ وَاسْتَجِبْ لِي * اللَّهُ يَتَكَلَّمُ فِي قُدْسِهِ * إِنِّي
أُرَيِّعُ وَأَقْسِمُ سَاحِيمَ * وَأَقِيسُ وَادِيَ الْمَظَالِ *

*Ascendentes ad cœlos, et descendentes in 26
ima. Liquefactæ sunt animæ eorum ob mi-
serias: Turbati sunt & titubâvunt sicut e- 27
briui: periit ab eis sapientia eorũ. Clamave- 28
runt ad Dominũ in mœrore suo, et eduxit
eos de tribulationibũ eorũ. Et amovit tur- 29
binẽ, ac sedatæ sunt, et cessaverũt fluctus
eorũ. Et lætati sunt de quiete eorum. Di- 30
rexitq; eos ad portũ quẽ voluerũt. Igitur 31
gratias agant Domino miserationes ejus, et
miracula ipsi* in filiis hominũ. Et exa- 32
tent eũ in congregatione populorũ, & benedi-
cant ei in confessu senũ. Quoniã ipse fecit 33
flumina, solitudines: et scatebras aquarũ,
sitibunda. Et terram frugiferam redegit in 34
salsuginẽ, ob turpitudinẽ operũ incolarum
ejus. Et redegit desertũ in Lacũ aquæ, & 35
terrã carentẽ aquâ in fontes aquarum. Et 36
habitare fecit ibi esurientes, et erexerunt
urbes ad habitandum. Et seminaverunt a- 37
gros, & plantaverunt vineas, & comede-
runt de fructũ proventuũ illorũ. Et be- 38
nedixit eis ac multiplicati sunt valdè, &
nõ sunt immiuuta armẽta eorũ. Imminuti 39
sunt et perierunt præ suffocatione malorũ
& mœroris. Effusa est contemptio super 40
principes eorũ, errare fecit eos per solitu-
dinẽ sine via. Sublevavit pauperẽ de pau- 41
pertate, fecitque familias instar ovium.
Videbunt recti, & lætabuntur, & obtura- 42
buntur ora omnium iniquorum. Qui est
sapiens, observet hoc, & intelliget mi- 43
sericordiam Domini. Alleluja.*

PSAL. CVII.

Canticum David. Vers. 28. 1 PAratum cor meus Deus, paratum cor 2
meũ: laudabo et psallã in glorificati-
one mea. Surge O glorificatio mea, surge O 3
psalterium et cithara. Surgã diluculo, Et 4
gratias agã tibi O Domine, inter populos,
et psallã tibi inter gentes. Quia magna est 5
misericordia tua super cœlos, & veritas
tua usq; ad nubes. Eleva te De*, super cœ- 6
los, et gloria tua super terrã universam.
Ad hoc ut salventur amici tui, salva me 7
dexterã tuã, & exaudi me. Deus loqui- 8
tur per sanctos suos: Equidem eleva-
bor, & dividam Sechim, & metibor vall-
lem tabernaculorum.

תהלים : קט

.meus legifer Jehudah:mei capitis fortitudo Ephraim & ,Menasseh *miki* ,Ghilbad *Mihi*
9 לִי גִלְעָד׳ לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
Peleseth super :meã calceamentũ projiciam Edom super ,meæ lotionis olla Moab
10 מוֹאָב׳ סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעְלִי עָלַי פְּלֶשֶׁת׃
? Edom ad usque me educet quis ? *muninonis* civitatẽ me deducet Quis .taratantarizabo
11 אֶתְרוֹעָע׃ מִי יַבְלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 Da ? nostris exercitib⁹ cã Deus egredieris non &:nos elongasti Deus Nonne
13 הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃ הָבָה׳
: *virtute* faciemus Deo in .hominis salus *mendacium* & :angustia ab auxilio nobis
14 לָנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל׃
.nostros hostes conculcabit ipse &

PSAL. CIX. קט

, impii os Quia .taceas ne meæ laudis Deus .cantus David ipsi Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל תֶּחֱרַשׁ׃ כִּי פִי רָשָׁע
verbis Et .*falsitatis* lingua mecum sunt locuti : aperuerunt me super dolosi os &
3 וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ וּדְבָרֵי׃
mea dilectione Pro .gratis me impugnaverunt & : me circundederunt *odii*
4 שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃ תַּחַת אַהֲבָתִי׃
, bono pro malum me adversum posuerunt Et .*ratio* ego & ,mihi sunt adversati
5 יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃ וַיָּשִׁיתוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה׃
ad stet Satan & : impium eum super Constitue .mea dilectione pro odium &
6 וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃ הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־׃
Sint .peccatum in sit ejus oratio & : impius exeat *ipsum judicari In* .ejus dexterã
7 יְמִינוֹ׃ בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃ יִהְיוּ׃
8 : pupilli ej⁹ filii Sint .alter accipiat ejus præfecturam : pauci ejus dies
9 יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃ יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים׃
quærant & : postulent & ,ejus filii se moveant movendo Et .vidua ej⁹ uxor &
10 וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃ וְנוֹעַ יְנוֹעוּ בָנָיו וְשִׁאֵלוּ וְדָרְשׁוּ׃
ej⁹ labore alieni diripiant & :ei quæ omnia fœnerator Illaquect.suis *desolationib⁹* de
11 מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃ יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבְזוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
Sit .ejus pupillis *miserescens* sit ne & : misericordiã *protralens* ei sit Ne
12 אַל־יְהִי־לוֹ מְמֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לְיָתוֹמָיו׃ יִהְי׃
.eorũ nomen deleatur altera generatione in : *succidendum ad* ejus *novissimum*
13 אַחֲרִיתוֹ לְהִכָּרֵת׃ בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃
.deleatur ne ej⁹ matris peccatã & ,*Dominum ad* eorum patrum iniquitas Memoretur
14 יִזְכֹּר׃ עֲוֹן אֲבוֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל תִּמָּח׃
quod eo Pro .eorũ memoriam terra ẽ succidat & : semper Domino coram Sint
15 יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וַיַּכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ יַעַן אֲשֶׁר׃
: *egenum* & ,*afflictum* virum est persecutus & ,misericordiam facere est recordatus non
16 לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי וְאֶבְיוֹן׃ וְאֲבִיוֹן׃
non & :*eum invasit* & ,maledictionem dilexit Et .interficiendum ad corde contritũ &
17 וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת׃ וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא׃
,suã *amictum* sicut maledictionẽ induit Et .eo ab se elõgavit & ,benedictionẽ *in* voluit
18 חָפֵץ בְּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃ וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה׃ כְּמַדּוּ׃
ei Sit .ejus ossa in oleum sicut & : ejus *interim in* aqua sicut intravit &
19 וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃ תִּהְי׃לוֹ׃
.illa *Accinget* semper cingulum *in* & : se *operiet* vestimentum sicut
כַּבֶּגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגֹּרָה׃

תרגום TARGUM.

9 דִילִי גִלְעָד דִילִי מְנַשֶּׁה גִּבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם׃
10 עוּשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמְדַבְּרֵי יְהוּדָה סַפְּרִי׃ דּוּשְׁשִׁית׃
מוֹאָבְאֵי הֵיךְ דּוּדֵי שׁוּנִי עַל מַלְכוּת אֱדוֹם׃
אֶטְלוֹק סַנְדְּלִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אֶתְיַבֵּב׃
11 יְכָרוּן מַן אוֹבִיל יָתִי עַד כַּרְכָּא תַּקִּיפָא מַן׃
12 דַּבְּרָנִי עַד אֱדוֹם׃ הֲלָא עַל דְּחַבְנָא קֳדָם יְיָ׃
13 שְׁבַקְתָּנָא וְלָא נְפַקְתָּ שַׁכְנְתֵּיהּ בְּחֵילוֹתָנָא׃
הָב לָן סַעְדָא מִן מְעִיקָא דְּמַגַּן פּוּרְקָנָא׃
14 דְּבַר נָשָׁא׃ בֵּאלָהָא נַעְבֵּיד חֵילָא וְהוּא יְדוּשֵׁשׁ׃
מְעִיקָנָא׃

קט

1 לְשַׁבְּחָא עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבְּחָא אֱלָהִים שְׁבָחָתִי׃
2 לָא תִשְׁתּוֹק׃ אֲרוּם פּוּמָא דְרַשִׁיעָא וּפוּמָא׃
3 דְנִכְלָא עָלַי פְּתָחִין מְלִילוּ עִמִּי לִישָׁן דְּשִׁקְרָ׃
4 וּמִמַּלֵּי סְנוּתָא חַוְרוּ יָתִי וְאַגִּיחוּ עִמִּי מַגָּן׃
5 חֲלָף דִּי רְחֵמְיָת סְטָנוּ לִי וַאֲנָא אֲצַלֵּי׃
6 וְשַׁוּוּן עָלַי בִּישְׁתָּא חֲלָף טָבָא וְסִנְאָתָא חֲלָף׃
7 דְרַחְמְיָת׃ אַסְעַר עָלוֹי רַשִׁיעָא וְסָטָנָא יְקוּם עַל׃
8 יְמִינֵיהּ׃ בְּאִדְיָנֵיהּ יִפּוֹק חַיָּב וּצְלוֹתֵיהּ תְּהֵי׃
9 לְחוֹבְתָּא׃ יְהוֹן יוֹמוֹי קְלִילִין מַגְיָן שְׁנוֹי יְיָרֵת׃
10 אוֹחֲרָן׃ יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמֵי וְאִתְתֵּיהּ אַרְמַלְתָּא׃
11 וְאִטַּלְטָלָא יַטַּלְטְלוּן בְּנוֹי וְשַׁאֲלוּן וְחַבְעוּן׃
12 מְדֵרְהֵית צְדֵתְהוֹן׃ יְנַבֵּב מְוֹפָא לְכָל דִּילֵיהּ וַיְבוּזוּן׃
13 נוֹכְרָאִין לְיִעוּתֵיהּ׃ לָא יְהֵי לֵיהּ נָגִיד חַסְדָא וְלָא׃
14 יְהֵי לֵיהּ חַיִּס עַל יַתְמוֹי׃ יְהֵי סוֹפֵיהּ לְאִשְׁתֵּיצָע׃
בְּדָר אוֹחֲרָן יְתִמְחֵי שְׁמְהוֹן׃ יִדְכֵּיר עַוְיָת אֲבָהָתוֹי׃
15 קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּיהּ לָא תִתְמְחֵי׃ יְהֵוְיָן קְבֵיל׃
16 מֵימְרָא דְיָי תְּדִירָא וּישֵׁצֵי מֵאַרְעָא דְכָרְנְהוֹן׃
מְטוּל דְּלָא אִדְכַּר לְמֶעְבַּד טִיבוּ וְרַדִיף גֻּבַר עֲנִיָא׃
17 וְחֵשִׁיכָא וּמַכִּיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃ וְרַחִים לְוִטְיָא׃
18 וְאִתַּיתֵ לֵיהּ וְלָא אִתְרְעֵי בְּבִרְכְתָּא וְאִתְרְחֵקַת׃
מִנֵּיהּ׃ וּלְבַשׁ לְוָטָא הֵיךְ לְבוּשָׁא וְעָלַת הֵיךְ מַיָא׃
19 בְּגוֹשְׁמֵיהּ וְהֵיךְ מִשְׁחָא בְּאַבְרוֹי׃ תְּהֵוֵי לֵיהּ הֵיךְ׃
לְבוּשָׁא יְתַעֲטַף וּלְקֻמוֹר תְּדִירָא יְוַרְגְּנֵהּ׃

PARAPH. CHALD. Versi. Lat.

Meus est Gilhad, meus est Menasseh: *robusti* domus Ephraim fortitudo capitis mei, 9
& de domo Jehuda scriba meus. Confregi 10
Moabitas tanquam ollas lotionis meæ; super *regnum* Edom projiciam calciamentum meum: super regnum Palestinorum jubilabo. *Et nunc* quis deducet me ad *arcem* 11
munitam? quis ducet me usque ad Edom? Nonne *quia peccavimus coram Domino de-* 12
seristi nos, & nequaquam egressa est majestas ejus cum exercitibus nostris? Da no- 13
bis auxilium ob infestatorem, quoniam vana est redemptio hominis. In Deo edemus 14
virtutem, & ipse calcabit oppressores nostros.

Ad laudandum per manum Davidis 1
hymnus.

PSAL. CIX.

DEus laus mea, ne taceas. Quoniam os 2
impium & os dolosum super me aperuerunt: locuti sunt adversum me lingua men- 3
daci. Et verbis odii circundederunt me, 4
et pugnaverunt adversum me sine causa. 5
Pro eo quòd dilexi, adversantur mihi; ego 6
verò precabor. Et ponunt adversum me 7
malum pro bono, & odium pro eo quòd 8
dilexi. Constitue super eum impium, & Sa- 9
tanas stet ad dexteram ejus. Cùm judicium 10
subibit, exeat condemnatus, & oratio ejus 11
sit ad condemnationem. Sint dies ejus ve- 12
loces; numerum annorum ejus hæreditate 13
acquirat alius. Sint filii ejus pupilli, & 14
uxor ejus vidua. Vagando vagentur filii 15
ejus; & petant & inquirant *postquam* fuerit 16
desolatio eorum. Colligat fœnerator 17
omnia quæ ipsius sunt, & diripiant alieni 18
laborem ejus. Non sit illi qui conciliet mi- 19
sericordiam, & non sit qui misereatur pu- 20
pillis ejus. Sit finis ejus ad interitum, in ge- 21
neratione altera deleatur nomen *eorum*. 22
Commemoretur iniquitas patrum ejus in 23
conspectu Domini, et peccatum matris ejus 24
non deleatur. Sint in conspectu Verbi Do- 25
mini semper, & deleat de terra memori- 26
am eorum. Quoniam non meminit facere 27
benignitatem, & persequitur hominem 28
pauperem & mendicum, & compunctum 29
corde ad internecionem. Et dilexit maledi- 30
ctionem, & obvenit ei; & noluit benigni- 31
tatem, & elongata est ab eo. Et induit ma- 32
ledictionem sicut vestimentum, & intravit 33
quasi aqua in corpus ejus, et sicut oleum in 34
membra ejus. Sit ei sicut vestimentum quo 35
operiatur, & pro cingulo semp accingat illã.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Meus est Ghelaad, & meus est Manasse, A- 9
phrem magnificator capitis mei, Judha Rex
meus, Moab cacabus ablutionis meæ, super 10
Adum solvam calceos meos, & super Palæ-
stinam clamabo, Quis perducat me ad urbẽ 11
magnam? quis ducat me usque in Adum? 12
Nam ecce tu Deus oblitus es nostri, & non
egrederis in robur nostrum. Fer nobis opem 13
in hostes nostros, siquidem vana est salus ho- 14
minis. Deus suppeditet nobis vires, & ipse
conculcet inimicos nostros.

PSAL. CIX.

*Davidis. Quum Regem creaverunt Absa- 1
lom, eo inscio: & hac de causa interfectus
fuit. Nobis autem exponit passiones Chri-
sti Dei. Versus.* 64.

DEus gloriæ meæ, ne taceas; Quia os impii 2
& os dolosi aperuerunt sese contra me: 3
allocuti sunt me linguâ mendaci Et voce o- 4
dii, & impugnaverunt me gratis; Et pro amo- 5
re meo adversati sunt mihi: ego tamen orabã 6
pro eis; Rependerunt mihi malũ pro bono, 7
& odiũ pro dilectione. Præcipe adversùs eos 8
iniquo, & diabol⁹ stet à dextera eorũ: Et cùm 9
judicabũtur, exeãt condemnati, et oratio eorũ 10
fiat peccatum. Sint illorũ dies pauci, quódq; 11
assertum est eis, alii accipiant: Sint liberi 12
eorũ pupilli, & uxores illorũ viduæ: Præsit 13
Dñs debiti omnib⁹ quæ possidẽt: & scruten- 14
tur alieni vires illorum: Non sit erga illos 15
misericors, neque sit qui misereatur pupil- 16
lis eorũ: Sit finis eorum in interitum, & ad 17
generationem sequentem deleatur nomen eo- 18
rum; Memoriæ mandetur iniquitas patrum 19
illorum, & peccata matrum ipsorum minimè
deleantur: Sed sint Domino omni tempore, 20
abrogetque de terra memoriam illorum; 21
Quia non fuerunt memores operandi bonũ: 22
& insectati sunt pauperem atque inopem & 23
dolentem corde, ad mortem. Dilexerunt 24
maledictiones, & non sunt oblectati bene- 25
dictionibus; Imò induerunt maledictiones 26
ut arma, & ingressæ sunt in eos ut aqua, ut- 27
que oleum in ossa eorum. Fiat illis sicut ve- 28
stis quã operiuntur, & sicut cingulum renum 29
omni tempore.

Verſio VULG. LAT.

9 Meus eſt Galaad, & meꝰ eſt Manaſſes:
& Ephraim ſuſceptio capitis mei. Ju-
10 da rex meus: Moab lebes ſpei meæ:
In Idumæam extendã calceamentum
meum: mihi alienigenæ amici facti
11 ſunt. Quis deducet me in civitatẽ mu-
nitã? quis deducet me uſque in Idũ-
12 mæam? Nonne tu, Deus, qui repuliſti
nos, & non exibis, Deus, in virtutibus
13 noſtris? Da nobis auxilium de tribula-
tione: quia vana ſalus hominis. In Deo
faciemus virtutem: & ipſe ad nihilum
deducet inimicos noſtros.

In finem, Pſalmus David. CVIII.

1 DEus, laudẽ meã ne tacueris: quia
2 os peccatoris, & os doloſi ſuper
me apertũ eſt. Locuti ſunt adverſũ me
linguã doloſã, & ſermonibus odii cir-
cumdederunt me: & expũgnaverũt
4 me gratis. Pro eo ut me diligerent, de-
trahebant mihi: ego autem orabam.
5 Et poſuerunt adverſũm me mala pro
bonis: & odium pro dilectione mea.
6 Conſtitue ſup eũ peccatorẽ: & diabo-
7 lus ſtet à dextris ejꝰ. Cùm judicatur, ex-
eat condemnatus: & oratio ejus fiat
8 in peccatũ. Fiant dies ejꝰ pauci: & e-
piſcopatũ ejꝰ accipiat alter. Fiant filii
10 ejus orphani: & uxor ejus vidua. Nu-
tantes transferantur filii ejꝰ, & mendi-
cent: & ejiciantur de habitationibus
11 ſuis. Scrutetur fœnerãtor omnem ſub-
ſtantiã ejꝰ: & diripiãt alieni labores
12 ejꝰ. Non ſit illi adjutor: nec ſit qui mi-
13 ſereatur pupillis ejus. Fiant nati ejus
in interitũ: in generatione una deleа-
14 tur nomen ejꝰ. In memoriã redeat ini-
quitas patrũ ejꝰ in conſpectu Dñi: &
15 peccatũ matris ejꝰ non deleatur. Fiant
contra Dñm ſemper, & diſperat de
16 terra memoria eorũ: Pro eo quòd non
eſt recordatus facere miſericordiam.
17 Et perſecutus eſt hominẽ inopem, &
mendicũ, & compunctũ corde morti-
18 ficare. Et dilexit maledictionẽ, & veni-
et ei: & noluit benedictionẽ, & elon-
gabitur ab eo. Et induit maledictionẽ
ſicut veſtimentũ, & intravit ſicut aqua
in interiora ejꝰ, & ſicut oleũ in oſſibꝰ
19 ejꝰ. Fiat ei ſicut veſtimentũ, quo operi-
tur; & ſicut zona, quã ſemper præ-
cingitur.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

9 †Ἐμὸς ἐστὶν Γαλαὰδ καὶ ἐμὸς ἐστὶν Μανασσῆς, †καὶ Ἐ-
φραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου· †Ἰούδας βασι-
10 λεύς μου, †Μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου· †ἐπὶ τὴν
Ἰδουμαίαν ὑποτενῶ τὸ ὑποδημά μου, †ἐμοὶ ἀνθρω-
11 πολοι ὑποτάγητε. †Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν ὀχυ-
12 ρὰν; †ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς Ἰδουμαίας; †Οὐ-
χὶ (ὦ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; †καὶ οὐκ ἐξελεύ-
13 σῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; †Δὸς ἡμῖν
βοήθειαν ἐκ θλίψεως, †καὶ ματαία σωτηρία ἀν-
14 θρώπου. †Ἐν τῷ θεῷ (β) ποιήσομεν δύναμιν, †καὶ
αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς (γ) ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 †Ο Εἰς τὸ τέλος, ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ἐν-
θεὸς τῆς αἰνέσεώς μου μὴ παρασιωπήσῃς, †ὅτι
2 στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοί-
χθη. †Ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ, †καὶ λό-
3 γοις μίσους ἐκύκλωσάν με, †καὶ ἐπολέμησάν με δω-
4 ρεάν. †Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, ἐνδιεβάλλόν με, †ἐγὼ
δὲ προσευχόμην. †Καὶ ἔθεσαν κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ
5 ἀγαθῶν, †καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου. †Κατά-
στησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν, †καὶ διάβολος στήτω
6 ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. †Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν, ἐξέλθοι
κατεδικασμένος, †καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γένοιτο
8 εἰς ἁμαρτίαν. †Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι,
9 †καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. †Γενηθήτω-
σαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοὶ, †καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. †
10 Σαλευόμενοι μετανασταθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτη-
σάτωσαν, †ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. †
11 (α) Ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει
αὐτῷ, †καὶ διαρπασάτωσαν ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐ-
12 τοῦ. †Μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήπτωρ, †μηδὲ γενη-
13 θήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ. †Γενηθήτω-
σαν τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς (δ) ἐξολοθρεύσιν, †ἐν γενεᾷ μιᾷ
14 (γ) ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. †Ἀναμνησθείη ἡ
ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐναντίον κυρίου, †καὶ ἡ ἁμαρ-
15 τία τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. †Γενηθήτωσαν
ἐναντίον κυρίου διαπαντὸς, †καὶ (ε) ἐξολοθρεύσειη
16 ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον (ϛ) αὐτῶν· †Ἀνθ' ὧν οὐκ ἐ-
μνήσθη (ζ) ποιῆσαι ἔλεος, †καὶ κατεδίωξεν ἄνθρω-
πον πένητα καὶ πτωχὸν, †καὶ κατανενυγμένον τῇ
17 καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι. † Καὶ ἠγάπησε κατάραν, καὶ
ἥξει αὐτῷ, †καὶ οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθή-
σεται ἀπ' αὐτοῦ. †καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, †
καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, †καὶ ὡσεὶ
18 ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ. †Γενηθήτω αὐτῷ ὡς ἱ-
μάτιον ὃ περιβάλλει, †καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν διαπαντὸς
περιζώννυται.

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſl. LAT.

9 *Meus eſt Galaad, et meus eſt Manaſ-*
ſes: et Ephraim ſuſceptio capitis mei:
Judas rex meus. Moab [c] lebes
10 *ſpei(d) meæ: 10 ſuper Idumæam pro-*
ficiam calceamentũ meum: mihi alie-
nigenæ(e) ſubditi ſunt. 11 Quis
ducet me in civitatem(f) [d] circu-
ſtantiæ? aut quis deducet me uſque in
11 *Idumæam? 12 (g) Nonne tu, Deus,*
qui repuliſti nos, et nõ(h) exibis, D.,
in virtutibus noſtris? 13 Da nobis au-
xilium de tribulatione: & vana ſa-
14 *lus hominis. 14 In Deo faciemus vir-*
tutem: & ipſe [e] ad nihilum dedu-
cet inimicos noſtros.

In finem, Pſalmus ipſi David. CVIII.

1 *Deus, (a) [a] laudẽ meam ne ta-*
cueris: quia os peccatoris, et os
2 *doloſi ſuper me apertum eſt. 2 Loquti*
ſunt adverſũm me linguã [b] dolo-
ſã: & [c] ſermonibus odii circunde-
derunt me: et expugnaverũt me gra-
3 *tis. 3 Pro eo, ut diligerent me, detra-*
hebant mihi: ego autem orabam. 4 Et
[d] poſuerunt adverſũm me mala pro
bonis: & odium pro dilectione mea.
5 Conſtitue ſuper eum peccatorem: &
diabol' ſtet à dextris ejus: 6 Cùm ju-
dicatur, exeat condemnatus: & ora-
tio ejus fiat in peccatum. 7 Fiant dies
8 *ejus pauci: & epiſcopatum ejus ac-*
cipiat alter. Fiant filii ejus orphani,
9 *& uxor ejus vidua. 9 [e] Nutan-*
tes transferantur filii ejus, & men-
dicent: ejiciantur de (b) [f] parieti-
bus ſuis. 10 (c) [g] Scrutetur fœnera-
tor omnem ſubſtantiam ejus: & [h]
diripiant alieni labores ejus. 11 Non
ſit illi adjutor: nec ſit qui miſereatur
pupillis ejus. 12 Fiant nati ejus in in-
teritum: in generatione una deleatur
nomen ejus: 13 In memoriam redeat
iniquitas patrum ejus in conſpectu
Domini: & peccatum matris ejus non
deleatur. 14 Fiant contra Dominum
ſemper: & diſperet de terra memo-
riale eorum: Pro eo, quod non eſt re-
cordatus facere [i] miſericordiam:
15 *Et perſequutus eſt hominem ino-*
pem, & mendicum, & [k] compun-
ctum corde mortificare. 16 Et dile-
xit maledictionem, & veniet ei: &
noluit benedictionem, & elongabi-
tur ab eo. 17 Et induit maledictionem, ſicut veſtimentum: & intravit, ſicut aqua, in in-
19 *teriora ejus, & ſicut oleum in oſſibus ejus. 18 Fiat ei, ſicut veſtimentum, quo operitur: &*
ſicut zona, quã ſemper præcingitur.

MS. A. (β) ποιήσωμεν (γ) θλίξουσι ἡμᾶς. MS. A. ἐν'. (α) Καὶ ἐξεφωνήσατο (β) ἐξολεθρεύσειν, (γ) ἐξαλειφθήτω (δ) ἐξολεθρεύθείη (ε) αὐτῶν· (ζ) ἢ ποιήσει

INTERP. ÆTHIOP. [c] facerdos ſpei meæ: [d] munitam? aut [e] ſpernet eos qui affligunt me. PSAL. XCVIII. [a] orationem meam ne [b] iniquã: & [c] odio circundederunt [d] reddiderunt mihi: [e] Et conturbati filii ejus transferantur, & [f] habitationibus ſuis. [g] Diripiat dominus manũs omnem [h] fraudent eum alieni omni negotiatione ejus. [i] eſt eleemoſynas: [k] cujus paratum erat cor

Verſio ÆTHIOPICA.

ዚለየ፡ውእቱ፡ገላዳ፡ ወዚለየ፡ ምናሴ፡ ፡ ወ 9
ሎቀፈ፡ ስዋቀ፡ ርእስየ፡፡ ፡ ወይሁዳ፡ንጉ 9
ሣየ፡ ፡ወሞአብ፡ካህኑ፡ተስፈየ፡፡ ፡ ደቡ፡ለ 10
ደመያስ፡ እሰፍት ፡ መኀደርየ፡፡ ሊተ፡ ደገኑ
ዩ፡ሊኦፍሊ፡፡ ፡ ሎኑ፡ደወስደኒ፡ሀገሬ፡ ጥቅ 11
ሙ፡፡ ወመኑ ፡ ይመርሰኒ ፡ እስከ ፡ ሊደመያ
ስ፡፡ ፡ አኮኑ፡ አእኑተ፡ዘገደቀሰ፡ እግዚኦ፡፡ 12
ወሊትወፅእ፡ ኢመሰክነ፡ ሥስለ፡ኀይልነ፡፡ ፡
ሀበነ ፡ ረድኤተ ፡ ለመንደብ፡፡ ፡ወስኒቶ፡ ተአ 13
ሙኖ፡ በሰብእ፡፡ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ገብብ 14
ር ፡ ኀይለ፡፡ ወውእቱ፡ ያኅስርሙ፡ ለእለ፡ ይ
ሠቅዩነ፡፡ ፡

ፍጻሜ፡መዝሙር፡ዘዳዊት፡፡

ፀኀ እግዚኦ፡ ሊትጸመመኒ፡ ስእለተየ፡፡ እስ 1
ሙ፡ለፈ፡ዓጣዒ ፡ ወአፈ፡ ኀጥእ፡ ኢብቀወ፡ሳዕ 2
ለየ፡፡ ፡ ወነበቡ፡ሳዕለየ፡በልሳነ፡ሐሰ ፡ ወ 3
እገቱኒ፡በጽልእ፡፡ ወጸብሖኒ፡በከንቱ፡፡ ፡ ወ 3
ዘእመአፍቀሩኒ፡ ኢስተዋደዩኒ፡፡ ፡ወእኔሰ፡ እጸ
ሊ፡፡ ፡ ፈደዩኒ፡እከ፡ተሠዮት፡ሠገደት፡፡ ወ 4
ጸልሑኒ፡ሠዮት፡ዘለፍቀርከ፡ወው፡፡ ፡ ሢመ ፡ 5
ሳዕለዝ፡ ፡ኀጥእ፡፡ ወሰይጣን፡ ይቁም ፡ በየማ
ኑ፡፡ ፡ ወሰበሢ፡ ይትዋቀሠ፡ ደጎሊ፡ ተመዋ 6
ለ፡፡ወጸቦተሢ፡ትኅሥኖ፡ገጋዖ፡፡ ፡ ወይኩኖ፡ 7
መዋዕሊሁ፡ሎሊጠ፡ ፡ወሢመተሢ፡ ይኅሠእ፡ብዕ
ድ፡፡ ፡ ወይኩኑ፡ ደቂቁ፡እጋለ፡መውታ፡፡ ወ 8
ብእሰ፡ትኑ፡ ፡ መበለተ፡፡ ፡ ወይትሀወ 9
ኑ፡ደቂቁ፡ ወይፍልሱ፡ ወየኅተፍእሙ፡፡ ወይበ
ድ ፡ ወሙ፡እለ፡ሊደ፡ሥራዮ፡፡ ፡ ወይበር 10
ብር፡ባዕለ፡እደ፡ኵሎ፡ኀዋዮ፡፡ ወየሐብልዎ
ኀኪሮ፡ ኵሎ፡ ተግበር፡፡ ፡ ወኢይርከብ፡ዘ 11
ይረድኦ፡፡ ወኢይእዝ፡ ደቂቁ፡ወበእሓተ፡ተ 12
ውልድ፡ ትደምስስ፡ ስሙ፡፡ ፡ ወትዘከር፡ኀ 13
ጢአተ፡አቡሁ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡
ወኢይደምስስ፡ገጋይ፡ለእሙ፡፡ ፡ ወየሀሉ፡ 14
ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ከዊኖ፡ጊዜ፡ ወይኅ
ፈጽ፡እመድር፡ዝክሮ፡፡ እስመ፡ ኢተዘከረ፡ይ
ግበር፡ መጽዋተ፡፡ ፡ ወሰደደ፡ብእሴ፡ ነደየ፡ 15
ወምስኪነ፡፡ ወጎቡዕ፡ ልቡ፡ ለቀቲል፡፡ ፡ ወ 16
ፈብደ፡መርገም፡ወትመጽእ፡፡ ወለበዖ፡ለበረ
ከት፡ ወትርስቅ፡ እመኔሁ፡፡ ፡ ወሰብሰ፡ለ 17
መርገመ፡ከመ፡ልብስ፡፡ ወበለ፡ከመ፡ ማይ፡ወ
ስተ፡ለማዕቱ፡፡ ወከመ፡ቅብእ፡ወስተ፡ ለዕጽ
ፍ፡፡ ወከመ፡ቅናት፡ዘይቀትት፡ዘልፈ፡፡ ፡ ፡ 18
ወከመ፡ቅናት፡ዘይቀትት፡ዘልፈ፡፡ ፡ ፡ 19

Mihi eſt Galaad, & mihi Manaſſes, E- 9
phraim eſt magnificentia capitis mei, Juda
eſt rex meus, Moab vaſa ſpei meæ, ſuper 10
Edom extendã calceamentũ meũ: ſand
nationes alienæ mihi ſe ſubjecerunt. Quis 11
perducat me ad urbem munitã? aut quis
dirigat me ad Idumæam? Nonne tu es 12
Deus qui exterminaſti nos, & non egredie-
ris nobiſcũ O Deus, inter virtutes noſtras?
Fer nobis opem in tribulatione, quia vana 13
eſt ſalus hominis. In Deo noſtro faciemus 14
virtutem, & ipſe contemnet inimicos no-
ſtros. Alleluja. PSAL. CVIII.

Verſ. 61.

1 *DEus, nè negligas laudationẽ meam:*
2 *Nam jam apertum eſt contra me os*
peccatoris & os doloſi: colloquti ſunt
mecũ linguã fraudulentã. Et circundede- 3
runt me ſermonibus odii, & oppugnave-
runt me gratis. Pro eo quòd me diligerent, 4
detraxerunt mihi dũ ego oravem: Et de- 5
ereverunt contra me malũ pro bono, & o-
diũ pro dilectione mea. Præfice illi pecca- 6
torem, ſtetque diabol' à dextera ipſius.
Quum judicabitur exeat reus, & oratio 7
illius evadat peccatũ. Et fiant dies ejus 8
pauci, et occupet principatũ ejus alius. Fi- 9
ant filii ejꝰ orphani, & fiat uxor ejus vi-
dua. Et dimoveantur filii ejꝰ fugentes in 10
petenda eleemoſyna, expellantur ex habi-
tationibꝰ ſuis. Diſcutiat creditor quicquid 11
ad illũ pertinet, diripiant alieni cunctum
laborem ipſius. Et non ſit illi adjutor, nec 12
clemens ſit ullus erga pupillos ejus. Et ex- 13
tirpentur filii ejus, & deleatur nomen ejꝰ
in generatione una. Memoretur iniquitas 14
patrũ ejus ante Dominum, neque deleatur
peccatũ matris ejus: Sed ſit coram Domino 15
in omni tempore, & pereat memoria illo-
rum de terra. Eò quòd non ſit recordatus 16
facere miſericordiã, perſequutꝰ ſi homi-
nem pauperẽ imbecillem, & quendã hu-
milem corde ad interficiendũ illũ. Dilexit 17
maledictionẽ, et ipſa adveniet ei: et nolu-
it benedictionẽ, et ipſa recedet ab illo. In- 18
duꝰ eſt maledictione ut veſtimento, et in-
travit in inteſtina ejꝰ velut aqua, et in oſſa
ipſius ſicut oleũ. Eritque ei ceu veſtis 19
quã induerit illam, & quaſi amictũ in-
micietur eã quocunque tempore.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 لي جلعاد ولي منسا * افرايم هو عز راسي * يهودا هو ملكي * موآب انيه رجاي * على ادوم
10 امد حذائي * ان القبايل الغريبه لي خضعت * من يبلغني الى مدينه حصينه * او من
11 يهديني الى الادوميه * اليس انت هو الله الذي اقصيتنا * ولم تخرج معنا يا الله في وايانا * اعطنا
12 معونه من الضيق * فباطل هو خلاص الانسان * بالهنا نصنع القوه * وهو يدوس اعداءنا * الليلويا
13 المزمور المايه وعانيه * * وهو * سا * استيخن

1 اللهم لا تغفل عن تسبيحي * فانه قد انفتح علي فم الخاطي وفم الغاش * ناجوني بلسان
2 غاش * واكتنفوني باقوال بغض * وحاربوني مجانا * بدل ان يحبوني سعوا بي * وانا كنت اصلي *
3 وقرروا علي الشر عوض الخير * والبغض عوض محبتي * اقم عليه خاطيا * وليقف ابليس
4 عن يمينه * اذا حوكم يخرج محكوما * صلاته تخرج خطيه * وتصير ايامه قليله وليأخذ
5 رياسته واحد اخر * تصير بنوه ايتاما * وتصير امراته ارمله * وليتحرك بنوه مستغلين في
6 طلب الصدقه * ينفون من مساكنهم * يفتش الغريم كل شي له * يخطف الغرباء جميع كدده
7 ولا يكون له ناصر * ولا مترأف يكون على ايتامه * ولتستأصل بنوه * وليمح اسمه في جيل واحد *
8 يذكر اثم ابايه قدام الرب * ولا تمحا خطيه امه * ويكون امام الرب في كل زمان * ويبيد
9 ذكرهم من الارض * حيث انه لم يتذكر ان يصنع رحمه * طرد انسانا فقيرا ضعيفا * وواحدا خاشع
10 القلب لمقتله * احب اللعنه فهي تاتيه * ولم يشأ البركه فهي تبعد عنه * لبس اللعنه كالثوب
11 وحلت في احشايه كالماء * وفي عظامه كالزيت * ويكون له كالثوب اذا لبسه * وكالمنطقه يمنطقها كل زمان *

Mihi est Galaad, & mihi Manasses, Ephraim est magnificentia capitis mei, Juda est rex meus, Moab vasa spei meæ, super Edom extendã calceamentũ meũ: sand nationes alienæ mihi se subjecerunt. Quis perducat me ad urbem munitã? aut quis dirigat me ad Idumæam? Nonne tu es Deus qui exterminaſti nos, & non egrediris nobiſcũ O Deus, inter virtutes noſtras? Fer nobis opem in tribulatione, quia vana eſt ſalus hominis. In Deo noſtro faciemus virtutem, & ipſe contemnet inimicos noſtros. Alleluja. PSAL. CVIII.

Verſ. 61.

1 DEus, nè negligas laudationẽ meam: Nam jam apertum eſt contra me os peccatoris & os doloſi: colloquti ſunt mecũ linguã fraudulentã. Et circundederunt me ſermonibus odii, & oppugnaverunt me gratis. Pro eo quòd me diligerent, detraxerunt mihi dũ ego oravem: Et dereverunt contra me malũ pro bono, & odiũ pro dilectione mea. Præfice illi peccatorem, ſtetque diabol' à dextera ipſius. Quum judicabitur exeat reus, & oratio illius evadat peccatũ. Et fiant dies ejus pauci, et occupet principatũ ejus alius. Fiant filii ejꝰ orphani, & fiat uxor ejus vidua. Et dimoveantur filii ejꝰ fugentes in petenda eleemoſyna, expellantur ex habitationibꝰ ſuis. Diſcutiat creditor quicquid ad illũ pertinet, diripiant alieni cunctum laborem ipſius. Et non ſit illi adjutor, nec clemens ſit ullus erga pupillos ejus. Et extirpentur filii ejus, & deleatur nomen ejꝰ in generatione una. Memoretur iniquitas patrũ ejus ante Dominum, neque deleatur peccatũ matris ejus: Sed ſit coram Domino in omni tempore, & pereat memoria illorum de terra. Eò quòd non ſit recordatus facere miſericordiã, perſequutꝰ ſi hominem pauperẽ imbecillem, & quendã humilem corde ad interficiendũ illũ. Dilexit maledictionẽ, et ipſa adveniet ei: et noluit benedictionẽ, et ipſa recedet ab illo. Induꝰ eſt maledictione ut veſtimento, et intravit in inteſtina ejꝰ velut aqua, et in oſſa ipſius ſicut oleũ. Eritque ei ceu veſtis quã induerit illam, & quaſi amictũ inmicietur eã quocunque tempore.

תהלים : קי קיא

contra malum loquentium &: Domino *cum* à meorũ adversariorum opus Hoc
20 וְאֶת׳ שִׂטְנֵי מֵאֵת יְהוָה׳ וְהַדֹּבְרִים רָע עַל־ :tuum nomen propter mecum fac ,Domine Domine tu Et ,meam animam
21 נַפְשִׁי : וְאַתָּה׳ יְהוָה׳ אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ meũ cor & : ego egenus & *afflictus* Quia ,me erue ,tua misericordia bona quia
22 כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי : כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי *excussus sum* : *ambulavi* *ipsam declinare circa* umbra Sicut ,*meo interiori* in est *vulneratum*
23 חָלַל בְּקִרְבִּי : כְּצֵל כְּנָטוּתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נֹעַרְתִּי ,pinguedine à macruit mea caro & : jejunio à *Labarunt mei Poplites* ,locusta sicut
24 כָּאַרְבֶּה : בְּרְכַי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן : re Adjuva ,suum caput moverunt me *viderunt* : eis opprobrium fui ego Et
25 וַאֲנִי הָיִיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יָנִיעוּן רֹאשׁם : עֶזְרֵנִי quia sciant Et ,tuã misericordiam secundũm me serva : meus Deus Domine
27 יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחַסְדֶּךָ : וְיֵדְעוּ כִּי ,benedices tu & ,ipsi Maledicent ,hoc fecisti Domine tu : hoc tua manus
28 יָדְךָ זֹאת אַתָּה יְהוָה עֲשִׂיתָהּ : יְקַלְּלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְּבָרֵךְ se Induent ,Iztabitur tuus servus & ,afficientur pudore & ,insurrexerunt
29 קָמוּ׳ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמָח : יִלְבְּשׁוּ Confitebor ,tuo pudore *pallium* tanquam operientur & : pudorem mei adversarii
30 שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעְטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם : אוֹדֶה־ Quoniam ,eum laudabo multorum medio in & : meo ore in valde Domino
31 יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ : כִּי־ ,ejus animæ judicibus à *salvandum ad* : egeni dexteram ad stabit
יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ :

PSAL. CX. קי

Dixit : meã dexteram ad sede ,meo domino Dominus Dixite ,cantus Davidis
1 לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה׳ לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד :mittet tuæ fortitudinis Virgam ,tuis pedibus scabellum tuos inimicos ponam
2 אֲשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ : מַטֵּה עֻזְּךָ tuus Populus ,tuorũ inimicorum *interiori* in dominare : Sijon ex Dominus
3 יִשְׁלַח יְהוָה׳ מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ : עַמְּךָ tibi : aurora ab *vulva* à ,sanctitatis *decoribus* in tuæ fortitudinis die in *decoribusque*
נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחַר לְךָ sacerdos tu ,pœnitebit non & ,Dominus Juravit ,tuæ nativitatis ros
4 טַל יַלְדֻתֶךָ : נִשְׁבַּע יְהוָה׳ וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן : tuam dexteram ad Dominus ,Sedech-Malchi *meum verbum super* : seculum in
5 לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק : אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ *corporibus* implevit ,gentibus in Judicavit ,reges sui *nisi* die in transfixit
6 מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים : יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת propterea : bibet via in torrente De ,multam terram super caput transfixit
7 מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ רַבָּה : מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן .caput exaltabit
יָרִים רֹאשׁ :

PSAL. CXI. קיא

.*eum* & ,rectorum secreto in : corde toto *in* Domino Confitebor .Jah-Hallelu
1 הַלְלוּ יָהּ׳ אוֹדֶה יְהוָה׳ בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה :

תרגום TARGUM.

20 דְּא עוֹבְדָא דְשַׂנְאֵי מָן יְיָ וּדְמַלְּלִין בִּישְׁתָּא עַל
21 נַפְשִׁי : וְאַתְּ אֱלָהִים יְיָ עֲבַד עִמִּי מָן בְּגַלַּל שְׁמָךְ
22 הֵיךְ טוּבָךְ וְחִסְדָּךְ פְּצֵי יָתִי : אֲרוּם עֲנָיָא וְחַיְּשָׁא
23 אֲנָא וְלִבִּי שְׁפִי בְּגַוָּי : הֵיךְ טוּלָא בְּצַלְיוּתֵיהּ
24 אִתְנַמְרִית אִסְתַּלְּקִית הֵיךְ גוּבָאי : רְכוּבֵי אִתְקַלּוּ
25 מִצּוֹמָא וּבְסָרִי פְּתַרְן מֵלְּהֵוֵי פַּטִּים : וַאֲנָא הֲוֵיתִי
26 קְלָנָא לְהוֹן חֲמוּן יָתִי יַטְלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן : סְעוֹר
27 לִי יְיָ אֱלָהִי פְּרוֹק יָתִי הֵיךְ חַסְדָּךְ : וְיִדְעוּן אֲרוּם
28 מְחַיְּתָךְ דָּא אַנְתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ : יְלַטְּשׁוּן הִנּוּן וְאַתְּ
29 תְּבָרֵךְ יְקוּמוּן וְיִבְהַתּוּן וְעַבְדָּךְ יְחֵדֵי : יִלְבְּשׁוּן
30 סְטָנֵי כִּסּוּפָא וַיִּעַטְּפוּן הֵיךְ מְעִילָא בַּהַתְּהוֹן : אוֹדֵי
יְיָ לְחֵדָא בְּפוּמִי וּבְמֶצַע חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּיהּ :
31 אֲרוּם יְקוּם מִן יְמִינָא דְּחַיְּשִׁיבָא לְמִפְרַק מִדַּיְּנֵי
נַפְשֵׁיהּ : קי

1 עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבְּחָא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לְשֵׁזְבָה
יָתִי רִבּוֹן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל דְּרָם אֲמַר לִי חוּב וְאוֹרַךְ
לְשָׁאוּל דְּמִן שִׁבְטָא דְבִנְיָמִן עַד דִּימוּת אֲרוּם לֵית
מַלְכוּתָא מִקְרָבָא אַחֲרָרְתָּהּ וּבְתַר כֵּן אֲשֵׁוִי בְּעֵלִי
דְּבָבָךְ בְּבִישׁ לְרַגְלָךְ : [וְהָא] אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ
2 לְמִתַּן לִי רַבְּנוּתָא חֲלַף דִּיתֵבִית לְאוֹבֵדָן אוֹרַיְתָא
דִּימִינִי אוֹרַךְ עַד דַּאֲשֵׁוִי בְּעֵל דְּבָבָךְ בְּבִישׁ
לְרַגְלָךְ : חוּטְרָא דְעוּשְׁנָךְ יְשַׁדַּר יְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי
3 רְדֵי בְּמֶצַע בְּעֵלֵי דְבָבָךְ : עַמָּךְ דְּבֵית יִשְׂרָאֵל
דְּמִתְנַדְּבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַנְחוּתָא קְרָבָא
תְּסַתְּיֵא עִמְּהוֹן בְּשִׁבְחוֹרֵי קוּדְשָׁא רַחֲמֵי דְאֶלָהָא
יִסְתְּרְחִבּוּן לָךְ הֵיךְ נְחָתַת טַלָּא יְתִבּוּן לְרוּחְצָן
תּוּלָדְתָּךְ : קַיָּם יְיָ וְלָא יְתוּב דְּאַנְתְּ מְתַמְּנֵי לְרַבָּא
4 לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין זְכוּתָא דְהֲוֵיתָא מֶלֶךְ וְכַי
שְׁבַנְתָּא דְיָיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא בְּיוֹם רוּגְזֵיהּ מַלְכָיָא :
5 אִתְמְנָא לְדַיָּן עַל עַמְמַיָּא מְלֵי אַרְעָא גוּשְׁמֵי
רַשְׁעִין קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכָיָא עַל אַרְעָא
6 סַגִּיעִין לְחָדָא : מִפּוּם נְבִיָּא בְּאוֹרְחָא אוֹלְפָן יְקַבֵּל
7 מְטוּל הֵיכְנָא יְזַקּוּף רֵישָׁא : קיא
הַלְלוּיָהּ אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבָּא בְּרִוּחוֹן
1 דְּתִרְיָצָיָא וְכְנִשְׁתָּא :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Hoc eſt opus adverſantium mihi, à Dño, & 20
eorum qui locuti ſunt malum adverſus ani-
mam meam. Tu verò Deus Dñe age mecum
propter nomen tuum: juxta benignitatem & 21
miſericordiam tuam libera me. Quoniã ege- 22
nus & pauper ego, & cor meum contritũ eſt
intra me. Sicut umbra cùm declinat, conſum- 23
ptus ſum; vagatus ſum ſicut locuſta. Genua 24
mea collapſa ſunt præ jejunio, & caro mea
macilenta eſt abſque pinguedine. Et ego fui 25
opprobriũ eis; viderunt me, et moverunt ca-
pita ſua. Adjuva me Dñe Deus meus, ſalva 26
me ſecundùm miſericordiam tuã. Et ſciant 27
quia perculſio tua hæc eſt; tu Dñe feciſti eã.
Maledicent illi, & tu benedices; inſurgent & 28
confundentur; ſervus autẽ tuus lætabitur. In- 29
duantur oſores mei pudore, & cooperiantur
ſicut chlamyde confuſione ſua. Confitebor 30
Dño multũ in ore meo, & in medio ſapientũ
laudabo eũ. Quoniã ſtabit ad dexterã paupe- 31
ris, ut redimat à judicibus animam *ejus*.

Per manum Davidis canticum. 1

PSAL. CX.

DIxit Dñs in verbo ſuo, ſe *conſtituturum me dominum totius Iſraelis: ſed dixit mihi denuò, Opperire verò Saulem, qui eſt de tribu Benjamin, donec moriatur, quia non convenit regno cum ſocio; & poſteà* ponam inimicos tuos ſuppedaneum pedum tuorum. *Targum aliud*: Dixit Dñs in verbo ſuo, ſe daturum mihi dominationẽ, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ ejus: Expecta donec ponam *inimicum tuum* ſuppedaneum pedum tuorũ. Virgam fortitudinis tuæ mit- 2
tet *Dominus* de Sion, & dominaberis in me-
dio inimicorum tuorũ. Populus tuus domus 3
Iſrael qui lubenter incumbunt Legi, in die
quo præliũ commiſeris, adjuvaberis cum eis;
in ſplendorib' ſanctitatis miſericordiæ Dei
ad te properabunt tanquam deſcenſio roris,
ſedebunt confidenter proſapiæ tuæ. Juravit 4
Dominus *nec pœnitebit eum, te* præfectum iri
magnum [*Sacerdotem*] in mundo futuro,
pro merito quòd *fueris* rex immaculatus.
Majeſtas Dñi ad dexteram tuam perculſit in 5
die iræ ſuæ reges. Conſtitutus eſt judex ſuper 6
populos: implevit terram cadaveribus impi-
orum qui interfecti fuerunt: perculſit capita
regum ſuper terra multorum admodum. Ab 7
ore prophetæ in via doctrinam accipiet:
propterea exaltabit caput.

Hallelujah. PSAL. CXI. 1

LAudabo coram Domino in toto corde,
in ſecreto rectorum & congregatione.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Iſte eſt eventus eorum qui adverſantur Do- 20
mino, & eorum qui loquuntur malum adver-
ſùs animã meã. Veràm tu Domine, age me-
cum propter nomen tuũ: quia optima eſt be- 21
nignitas tua, libera me. Nam pauper ſum & 22
inops, & cor meum exagitatũ eſt intra me:
Et velut umbra declinaverunt greſſus mei, & 23
excuſſus ſum ut locuſta: Genuaque mea infir- 24
mata ſunt præ jejunio, & caro mea macuit
præ oleo: Et ego factus ſum illis in opprobri- 25
um, inſpexerunt me, dimoveruntq; capita ſua.
Præſto ſis mihi Domine, & ſerva me ſecun- 26
dùm bonitatem tuam: Ut cognoſcant manũ 27
tuam eſſe hanc, téque id feciſſe. Maledicantur 28
ipſi, tu autem benedicaris, & ſervus tuus ex- 29
hilaretur. Induant confuſionem ii qui ad-
verſabantur mihi, eâque amiciantur ut pal- 30
lio. Confitebor Domino ore meo, & inter
multos laudabo eum: Quia ſtetit à dexterа 31
inopis ad eripiendam animam ejus è judicio.

PSAL. CX.

Davidis. De ſolio Domini, deque virtute 1
ejus glorioſa. Et Prophetia de Chriſto, atque victoria contra hoſtem. Verſ. 15.

DIxit Dominus Domino meo, Sede à dex-
tera mea, donec ponam inimicos tuos
ſcabellum tuis pedibus. Sceptrum fortitudi- 2
nis mittet tibi Dñs è Sion, & dominabitur
in hoſtes tuos Populus tuus laudabilis in die 3
roboris. Cum nitoribus ſanctitatis ex utero
ab antiquo te filium genui. Jurávit Domin', 4
& non mentietur, quòd tu es Pontifex in æ-
ternum ſicut Melchizedec. Dominus eſt ſu- 5
per dextera tua: fregit in die iræ ſuæ reges.
Judicabit populos, & implebit cadavera, 6
præcidetq; caput multorũ in terra. Et de tor- 7
rẽte in via biber, idcircò attolletur caput ej'.

PSAL. CXI.

Anonymus. De virtutibus glorioſis ope- 1
rum Dei. Nos autem hortatur ut reddamus gratias Chriſto: & ex perſona Apoſtolorum refertur. Verſ. 21.

COnfitebor Domino ex toto corde meo,
in conſilio rectorum, in cœtu.

Versio VULGAT.

20 Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi
21 apud Dominum: & qui loquuntur ma-
la adversùs animam meam. Et tu, Do-
mine, Domine, fac mecum propter
nomen tuum: quia suavis est misері-
22 cordia tua. Libera me, Quia egenus
23 & pauper ego sum: & cor meum con-
turbatum est intra me. Sicut umbra
24 cùm declinat, ablatus sum: & excus-
sus sum sicut locustæ. Genua mea in-
25 firmata sunt à jejunio: & caro mea
immutata est propter oleum. Et ego
26 factus sum opprobriũ illis: viderunt
me, & moverunt capita sua. Adjuva
me, Domine Deus meus: salvum me
27 fac secundùm misericordiam tuam.
28 Et sciant quia manus tua hæc: & tu,
Domine, fecisti eam. Maledicent illi,
& tu benedices: qui insurgunt in me,
confundantur: servus autem tuus læ-
29 tabitur. Induantur qui detrahunt mi-
hi, pudore: & operiantur sicut de-
30 ploide confusione suâ. Confitebor
Domino nimis in ore meo: & in me-
31 dio multorum laudabo eum. Quia
astitit à dextris pauperis, ut salvâ fa-
ceret à persequentibus animam meam.

Psalmus David. CIX.

1 DIxit Dominus Domino meo, Sede
à dextris meis: Donec ponam ini-
2 micos tuos, scabellũ pedũ tuorũ. Vir-
gam virtutis tuæ emittet Dominus ex
Sion: dominare in medio inimicorum
3 tuorum. Tecum principium in die vir-
tutis tuæ in splendoribus sanctorum:
4 ex utero ante Luciferum genui te. Ju-
ravit Dominus, & non pœnitebit
eum; Tu es sacerdos in æternum se-
5 cundùm ordinem Melchisedech. Do-
minus à dextris tuis, confregit in die
6 iræ suæ reges. Judicabit in nationibus,
implebit ruinas: conquassabit capita
7 in terra multorum. De torrente in
via bibet: propterea exaltabit caput.

Alleluja. CX.

1 COnfitebor tibi, Domine, in toto
corde meo; in consilio justorum,
& congregatione.

Verſ. GRÆCA LXX. Interp.

20 † Τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλόντων με (η) τῷ κυ-
ρίῳ, † καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου.
21 † Καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ (θ) ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός σου, † ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. † Ῥῦσαί
22 με ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγὼ, † καὶ ἡ καρδία μου
23 τετάρακται ἐντός μου. † Ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλίνειν
24 αὐτὴν (ι) ἀπῃωρήθην, † ἐξετινάχθην ὡσεὶ ἀκρί-
25 δες. † Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, † καὶ ἡ σάρξ
26 μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον. † (κ) Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνει-
δος αὐτοῖς· † ἴδοσάν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐ-
27 τῶν. † Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, † καὶ σῶσόν
28 με κατὰ τὸ ἔλεός σου. † Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου
29 αὕτη, † καὶ σὺ κύριε ἐποίησας αὐτήν. † Καταρασάντω-
30 σαν αὐτοὶ, καὶ σὺ εὐλογήσεις· † οἱ (λ) ἐπαναστάντες μοι
31 αἰσχυνθήτωσαν, † ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσε-
ται. † Ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβαλλόντες με, ἐντροπὴν, † καὶ
περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα, αἰσχύνην αὐτῶν. † Ἐξο-
μολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ στόματί
μου, † καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν· † Ὅτι παρέ-
στη ἐκ δεξιῶν πένητος, † τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδι-
ωκόντων τὴν ψυχήν μου.

MS. A. (η) παρὰ κυρίῳ, (θ) ἕνεκεν ἔνεκεν (ι) ἀπαναμείνθη, (κ) Καὶ ἐγὼ (λ) ἐπαναστάντες μοι

Quia astitit à dextris pauperis, ut salvam faceret (g) à persequentibus animam meam.

1 (α) Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ. ρθ'.
† Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δε-
ξιῶν μου, † ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
2 τῶν ποδῶν σου. † Ῥάβδον δυνάμεως (β) ἐξαποστε-
λεῖ σοι κύριος ἐκ Σιὼν, † κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν
3 ἐχθρῶν σου. † Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς
δυνάμεώς σου, † ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου·
4 † ἐκ γαστρὸς πρὸ Ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. † Ὤμο-
σε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, † Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν
5 αἰῶνα, † κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. † Κύριος ἐκ δε-
ξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βα-
6 σιλεῖς. † Κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πλήσει πτώματα, συν-
θλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. † Ἐκ χει-
μάῤῥου ἐν ὁδῷ (γ) πίεται, † διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφα-
λήν.

MS. A. (α) Τῷ Δαυὶδ ψαλμός. (β) ἐξαποστελεῖ κύριος ἐκ Σιὼν, καὶ κατακυρίευε (γ) πίεται ὕδωρ, διὰ τοῦτο

Ἀλληλούϊα. εἰ'.
1 † Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
μου, † ἐν βουλῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ.

Verſ. GR. ÆG. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſl. LAT.

19 Hoc opus eorum, qui (d) detra-
20 hunt mihi apud Dominum, & qui
loquuntur mala adversùs animam
21 meam. 20 Et tu, Domine, [l] Domi-
ne, fac mecum propter nomen tu-
22 um. 21 Libera me, quia egenus & 22
23 pauper sum ego: & cor meum con-
turbatũ est intra me. 22 [m] Sicut 23
umbra, cũ declinat, ablatus sum: ex-
24 cussus sum sicut locustæ. 23 Genua 24
mea infirmata sunt à jejunio: (e) & 25
caro mea immutata est propter [n]
26 oleum. 24 Et ego factus sum oppro- 26
27 brium illis: viderunt me, moverũt 27
capita sua. 25 Adjuva me, Domine 28
Deus meus: & salvum me fac se-
cundùm misericordiã tuam. 26 Et 29
sciant, quia manus tua hæc: & tu,
Domine, fecisti eam. 27 Maledicent 30
illi, & tu benedices: qui insurgunt
adversùs me, confundantur: ser-
31 vus autem tuus lætabitur. 28 In-
duantur, qui detrahunt mihi, pudo-
re: & operiantur, sicut diploide,
30 [o] cõfusione suã. 29 Confitebor Do-
mino (f) nimis in ore meo: & in
31 medio multorum laudabo eum. 30
Quia astitit à dextris pauperis, ut salvam faceret à perſequentibus animam meam. 31

1 Pſalmus ipſi David. CIX. 1
Dixit Dominus Domino meo; 2
Sede à dextris meis: donec ponam
inimicos tuos scabellũ pedũ tuorũ.
3 Virgam virtutis tuæ (c) emittet 3
ex Sion Dominus: dominare
in medio inimicorum tuorum. 4 Te- 4
cum principium in die [b] virtutis
tuæ, in (c) splendoribus sanctorũ
tuorum: (d) ex utero ante Lucife-
rum genui te. 5 Juravit Dominus, & 5
non pœnitebit eũ, Tu es sacerdos [f]
in æternum secundùm ordinẽ Mel-
chisedech. 6 Dominus à dextris 6
tuis: confregit in die iræ suæ reges.
7 Judicabit in gentibus, [c] im- 7
plebit ruinas: conquassabit capita
(e) [d] super terram multorum. 8 De
torrente in via bibit: propterea ex-
altabit caput.

Alleluja. CX.
1 COnfitebor tibi, Domine, in toto 1
corde (a) meo; in consilio justorum,
& congregatione.

INTERP. ÆTHIOP. [1] Domine mi, exhibe misericordiam tuam in me, propter [m] Deficio ipse sicut umbra quæ transit: [n] defectum olei. [o] peccatis suis. [b] virtutis, in splendoribus sanctorum: ex [†] ejus in [c] multiplicabuntur cadavera: [d] multa super terram. De

Verſio ÆTHIOPICA.

ዝግብር፡ለእለ፡ያስተዋደፈሂ፡ኀበ፡እግዚእ 19
ብሑር፡፡ ወለእለ፡ይነቡ፡እስᎮ፡ ሳዕለ፡ነፋ 20
ስየ፡፡ ወአትተሰ፡እግዚእ፡ እግዚእየ፡ብዘ 21
ሮ፡ዛሠለስ፡ ሳዕለየ ፡ በእነተ ፡ ስምከ፡፡አስ
ሞ፡ሠገይ፡ ሥስረትከ፡፡፡ አድኅነኒ፡አስ 22
ሞ፡ ነይይ ፡ ወጽስኪኒ፡ ለነ፡፡ልብየ፡ ደነገፀ
ኒ፡ በውስጥየ፡፡፡ ወኀለቀ፡ከሞ፡ ጽላሎት፡ 23
ዘነሰፈ፡፡ ወተነገፍኩ፡ከሞ፡ እንበጣ፡፡፡ ወ 24
ደክመኒ፡ ብረክየ፡ በጽሙ፡፡ወስከከ፡ ዘሠጋየ፡
በኀጢአ ፡ ቅብዕ፡፡፡ ወለእሶ ፡ ተፀለልኩ፡ 25
በኀፍሮሙ፡፡ሶበ ፡ ይሌእዩኒ፡ የሐውሱ፡ ርእሶ
ሙ፡፡፡ ርድኣኒ፡ እግዚእ፡ አምላኪየ፡፡ወ 26
ለድኅኒኒ፡ በእነተ፡ ምሕረትከ፡፡፡ ወያእ 27
ሙረ፡ ከሞ፡ እይከ፡ ይእቲ፡ ዘቲ፡፡ወእነተ፡
እግዚእ ፡ ገበርከ፡፡፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይረግ 28
ሙኒ፡ወእነተ፡ባርከ፡፡ይትነሥፈሩ፡ እሶ፡ ይትነ
ሠሉ፡ሳዕለየ፡፡ወገብርከሰ፡ይትፈሣሕ፡፡፡ 29
ለይልበሱ፡ ኀፍረተ፡ እሶ፡ ዖስተዋደፍኒ፡፡ወይ 30
ትአጸፍዋ፡ከሞ፡ ለጽፍ፡ ለኀጢአቶሙ፡፡፡ 31
እገኒ፡ በእረየ፡ ለእግዚእናሁኒ፡ ፈድፈደ፡፡
ወእሴብሖ፡ዘመእከለ፡ብዙኃ፡፡፡ እስᎮ፡
ቆመ፡ በየማነ፡ ነይይ፡፡ከሞ፡ ያድኅኖ፡ ለነፍ
ስየ፡እመእለ፡ርድዋ፡፡፡

መዝሙር፡ዘዳዊት፡፡

 የዘ ይቤሎ፡እግዚእ፡ለእግዚእየ፡ ነበር፡ በየ 1
ማነየ፡፡፡ እስከ፡ አገብለሙ፡ለጸላእትከ፡ 2
ታስት፡ ሙቦየ፡ አገሪከ፡፡፡ በትረ፡ ኃይ 3
ል፡ይፈኑ፡ እግዚእብሔር፡ እመጽዮን፡፡ወኃ
ኑ፡በማእከለ ጸላእትከ፡፡፡ መስከኒ፡ቀ 4
ደሜ፡ በዕለተ፡ ኃይል፡፡በብርሃናተ፡ ሰዋ
ሳት፡፡ወለደኩከ፡ እመከርለሠ፡ እመቀድመ፡
ኮከበ ፡ ጽባሕ፡፡፡ መሐለ ፡ እግዚእብሔ 5
ር፡ ወኢይትመከ፡፡፡ አንተ ፡ ካህኑ፡ ለዓለ
ም፡በከመ፡ሢሣት፡ለመልከ፡ጼዴቅ፡፡፡ እ 6
ግዚእብሔር ፡ በየማንከ፡፡ይቀብቅብኦ፡ ለ
ነገሥት፡በዕለተ፡መዐቱ፡፡፡ ወይኅኑናሁ፡ 7
ለአሕዛብ ፡ ወያበገሣሳ፡ አብዳኒትን፡፡ወይሰብ
ር፡ አርእስተ፡ ብዙኃኑ፡ በደቡ፡ መድር፡፡፡
እመወኃዝ፡ሰትዩ፡ ማየ፡ በፍኖት፡፡ወበእነተ 8
ዝ፡ይትሌዐል፡ርእስ፡፡፡

ሃሌሉያ፡፡

የ1 እገኒ፡ለከ፡ እግዚእ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡፡ በ 1
መክረ፡ሪተኣኒ፡ወበማኅበረ፡

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 *هذا هو عمل الذين يسعون بي عند الرب * والمتكلمين بالسر على نفسي * وانت يا ربي والاهي
21 فاصنع معي رحمة من اجل اسمك * فان رحمتك يا رب هي سابغة * خلصني 22 فاني انا فقير
23 صعيف * وقد جرع قلبي في باطني * اكتيب مثل الظل اذا مال * انتفضت مثل الجراد * وضعفنا
24 ركبتاي من الصوم * وتغير جسدي من عدم الدهن * صرت انا لهم معيرة * راووني حركوا
25 رؤوسهم * اعني يا ربي والاهي * وخلصني بقدرتك ورحمتك * وليعلموا ان هذه هي يدك
26 27 وانت يا رب صنعتها * هم يلعنون وانت تبارك * ويخجل القائمون علي * وعبدك يفرح * وليلبس
28 29 الذين يتلبوني العار * وليستلموا باخزي مثل الجبة * اشكرك يا رب جدا بفمي * اسبحك
30 في وسط كثيرين * لانه وقف عن يمين الفقير * لكي يخلص نفسي من الطاردين لي * اللبلويا
31

1 * المزمور التسع والماية * وهو * يد * استيخن *

2 قال الرب لربي * اجلس عن يميني * حتى اضع اعداءك تحت موطئ قدميك * يرسل لك الرب
3 من صهيون قضيب القوة * وتسلط وسط اعدائك * الرياسة كائنة معك في يوم قوتك * في
4 نور القديسين من البطن قبل كوكب الصبح ولدتك * حلف الرب ولن يندم * انك انت
5 هو الكاهن الى الابد كسنة ملكيصادق * الرب عن يمينك حطم ملوكا في يوم غضبه *
6 7 يحكم في الامم * ويملأهم جثثا * ويرض راس كثيرين على الارض * يشرب الماء في الطريق من
8 الوادي * لاجل هذا يرفع راسا * اللبلويا *

1 * المزمور العشر والماية * اللبلويا * كا * استيخن *

1 * اشكرك يا رب من كل قلبي في مشورة المستقيمين وجماعتهم *

Hoc fiet his qui detrahunt mihi, apud Do-
20 minum: & loquentibus malum de anima
21 mea. Et tu O Domine mi & Deus
meus, uterè mecũ misericordiã propter
nomen tuum, quandoquidem misericordia
tua O Domine, copiosissima est. Libera me,
22 Quia ego pauper sum debilis, & fam tre-
pidavit cor meũ in meis intestinis. Deficus
23 sum velut umbra quam declinavérit, ex-
cussus sum ut locustæ. Et infirmata sunt
24 genua mea præ jejunio, & immutatum est
corpus meũ ob defectum unguenti. Factus
25 sum ego illis opprobrio: viderunt me &
moverunt capita sua. Adjuva me O Do-
26 mine mi, & Deus meus, & salva me po-
tentiã tuã & misericordiã tuã. Et sciant 27
hanc esse manum tuam, teque O Domine
id egisse. Ipsi maledicunt, at tu bene-
28 dices: & confundantur insurgentes in
me, & servus tuus lætabitur. Et indum-
29 tur qui me vituperant, ignominiã: & 30
amiciantur pudore ut thorace. Gratias
agam tibi O Domine maximas ore meo,
31 laudabo te in medio multorũ. Quoniam
stetit à dextera pauperis ut salvaret ani-
mã meã à perſequentibus me. Alleluja.

PSAL. CIX.
Verſ. 14. 1
DIxit Dominus Domino meo, Sede ad
dexteram meam, donec ponam ini-
micos tuos sub scabello pedum tuorum.
Mittet tibi Dominus de Sion baculum
2 fortitudinis, & dominaberis in medio ini-
micorum tuorum. Principatus extat tecũ
3 in die roboris tui: in lumine sanctorum
ex utero ante stellam matutinam genui te.
Juravit Dominus, & haudquaquam 4
pœnitebit eum; Tu es sacerdos in æternũ
juxta formam ordinis Melchisedec. Do-
5 minus à dextera tua confregit reges in
die iræ suæ: Judicabit inter gentes, & 6
implebit eas cadaveribus: Et confundet
7 caput multorũ super terram. Bibet aquam
8 in via de torrente: propterea exaltabit
caput. Alleluja.

PSAL. CX.
Alleluja. Verſ. 21. 1
GRatias agam tibi, O Domine mi, ex
toto corde meo, in consilio rectorum,
conimque congregatione.

תהלים : קיב קיג

1 הוד־והדר : פעלו וצדקתו עמדת לעד : 4 זכר עשה לנפלאותיו חנון
2 גדלים מעשי יהוה דרושים לכל־חפציהם :
3 ורחום יהוה : טרף נתן ליראיו יזכר לעולם
5 ברית : כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם
6 נחלת גוים : מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים
7 כל־פקודיו : סמוכים לעד לעולם עשוים באמת
8 וישר : פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו
9 קדוש ונורא שמו : ראשית חכמה יראת יהוה שכל
10 טוב לכל־עשיהם תהלתו עמדת לעד :

קיב

1 הללויה אשרי־איש ירא את־יהוה במצותיו חפץ מאד :
2 גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך : הון־ועשר
3 בביתו וצדקתו עמדת לעד : זרח בחשך אור
4 לישרים חנון ורחום וצדיק : טוב־איש חונן ומלוה
5 יכלכל דבריו במשפט : כי־לעולם לא־ימוט לזכר
6 עולם יהיה צדיק : משמועה רעה לא ירא נכון לבו
7 בטח ביהוה : סמוך לבו לא ירא עד אשר־יראה
8 בצריו : פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד
9 קרנו תרום בכבוד : רשע יראה וכעס שניו
10 יתמך ונמס תאות רשעים תאבד :

קיג

1 הללויה הללו עבדי יהוה הללו את־שם יהוה : יהי
2 שם יהוה מברך מעתה ועד־עולם : ממזרח־שמש
3 עד־מבואו מהלל שם יהוה :

תרגום TARGUM.

1 רברבין עובדיא דיי מתבעין לכל דצבין להון :
2 שבחא ושבחורא עובדיה וזכותיה קימא
3 לעלמין : דכרן טב עבד לפרשותיה חננא
4 ורחמנא יי : מזונא יהב לדחלוי ידכר לעלם
5 קימיה : חיל עובדוי חוי לעמיה למתן להון
6 אחסנת עממיא : עובדי ידוי קושטא ודינא
7 מהימנין כל פקודוי : סמוכין לעלמי עלמא
8 מתעבדין בקושטא ותיריצא : פורקנא שלח
9 לעמיה פקד לעלם קימיה קדישא ודחילא
10 שמיה : שרוי חוכמתא דחלתא דיי סכלא
טבא לכל עובדיהון תושבחתיה קימא
לעלמין :

קיב

1 הללויה טוביה דגברא דחיל ית יי בפקודוי
2 צבי לחדא : גבר באורייתא יהוון בני בדר
3 חיריצא יתברך : מולא ועתרא בביתיה
4 וזכותיה קימא לעלמין : דנח בחשוכא
5 נהור לתריציא חננא ורחמנא וצדיקא :
6 גברא טבא חיס על עניי ומוזיף יסובר
7 מלוי בהלכתא : ארום לעלם לא יזוע
8 לדכרן עלם יהי ודי : משמועתא בישא
9 לא ידחל תקין לביה רחץ במימרא דיי :
10 סמוך לביה לא ידחל עד דיחמי פורקנא
בעקתא : בדר ממוניה יהב לחשיכי וכותיה
קימא לעלמא תוקפיה תרום באיקרא : רשיעא
יחמי ויכעוס עלוי שנוי יעפי ואתמסא רגוג
רשיעי תיביד :

קיג

1 הללויה שבחו עבדיא דיי שבחו ית שמא
2 דיי : יהוי שמא דיי מברך מהשתא ועד
3 עלמא : מדרנח שמשא עד מטמעיה משבח
שמא דיי :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

1 Magna opera Domini exquisita omnibus
qui volunt illa. Laus & decus opus ejus,
2 & meritum ejus perstat in secula. Memo-
3 riam bonam fecit mirabilibus suis operi-
4 bus; clemens & misericors Dominus. Ci-
5 bum dedit timentibus se, memor erit i-
6 æternum pacti sui. Virtutem operum suo-
rum annunciavit populo suo, ut det illis
7 hæreditatem populorum. Opera manuum
ejus veritas & judicium, fidelia omnia
8 mandata ejus: Confirmata in secula se-
9 culi, facta in veritate & æquitate. Redem-
ptionem misit populo suo: præcepit in
10 æternum pactum suum, sanctum & timen-
dum nomen ipsius. Principium sapientiæ
est *timor* Domini: intellectus bonus omni-
bus facientibus ea: laus ejus manet in
æternum.

Hallelujah. 1

PSAL. CXII.

2 BEatus vir qui timet *Dominum*, mandata
ejus expetit vehementer. Fortes in Lege
3 erunt filii ejus, in generatione rectorum
benedicetur. Felicitas & divitiæ in do-
4 mo ejus, & justitia ejus manet in æternum.
Ortum est in tenebris lumen rectis, cle-
5 mens & misericors & justus. Beatus vir
qui miseretur *pauperum* & commodat; susti-
6 nebit verba sua quasi sententiam. Quo-
niam in æternum non commovebitur, ad
7 memoriam perpetuum erit justus. Ab au-
ditu malo non timebit: paravit cor suum
8 confidens in verbo Domini. Firmatum est
cor ejus, non timebit donec videat redem-
9 ptionem in angustia. Dispersit pecuniam
suam, dedit pauperibus; justitia ejus ma-
net in æternum: fortitudo ejus exaltabitur
10 in gloria. Impius videbit & irascetur super
eum, dentibus suis frendebit & contabescet:
desiderium impiorum peribit.

Hallelujah. 1

PSAL. CXIII.

2 LAudate servi Domini, laudate nomen
Domini. Sit nomen Domini benedictum,
3 ex hoc momento & usque in seculum. Ab
ortu Solis usque ad occasum ejus, laudabile
est nomen Domini.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA

1 ܗܠܠܘܝܐ ܛܘܒܝܗ ܕܓܒܪܐ ܕܕܚܠ ܝܬ ܡܪܝܐ ܒܦܩܘܕܘܗܝ : ܨܒܝ ܠܚܕܐ :
2 ܓܒܪ ܒܐܘܪܝܬܐ ܢܗܘܘܢ ܒܢܝ ܕܪܐ : ܗܝܠܐ ܘܥܬܪܐ ܒܒܝܬܗ :
3 ܘܙܟܘܬܗ ܩܝܡܐ ܠܥܠܡܝܢ : ܕܢܚ ܒܚܫܘܟܐ ܢܗܘܪ ܠܬܪܝܨܐ :
4 ܚܢܢܐ ܘܪܚܡܢܐ ܙܕܝܩܐ : ܡܙܘܢܐ ܝܗܒ ܠܕܚܠܘܝ ܢܕܟܪ ܠܥܠܡ :
5 ܩܝܡܝܗ : ܚܝܠ ܥܒܕܘܗܝ ܚܘܝ ܠܥܡܗ ܠܡܬܠ ܠܗܘܢ ܝܪܝܬܐ :
6 ܐܚܣܢܬ ܥܡܡܝܐ : ܥܒܕܝ ܝܕܘܗܝ ܩܘܫܛܐ ܘܕܝܢܐ ܗܝܢܝ
7 ܡܗܝܡܢܝܢ ܟܠ ܦܩܘܕܘܗܝ : ܣܡܘܟܝܢ ܠܥܠܡܝ ܥܠܡܐ
8 ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܩܘܫܛܐ ܘܬܝܪܝܨܐ : ܦܘܪܩܢܐ ܫܠܚ
9 ܠܥܡܗ ܦܩܕ ܠܥܠܡ ܩܝܡܗ ܩܕܝܫܐ ܘܕܚܝܠܐ
10 ܫܡܗ : ܫܪܘܝ ܚܘܟܡܬܐ ܕܕܚܠܬܐ ܕܝܝ ܣܟܠܐ
ܛܒܐ ܠܟܠ ܥܒܕܝܗܘܢ ܬܘܫܒܚܬܗ ܩܝܡܐ
ܠܥܠܡܝܢ :

PSAL. CXII.

1 ܗܠܠܘܝܐ ܐܫܪܝ ܓܒܪܐ ܕܡܚܐ ܝܬ ܡܪܝܐ ܒܦܩܘܕܘܗܝ :
2 ܨܒܝ ܠܚܕܐ : ܓܒܪ ܒܐܘܪܝܬܐ ܢܗܘܘܢ ܒܢܝ ܕܪܐ :
3 ܚܝܪܝܨܐ ܢܬܒܪܟ : ܡܘܠܐ ܘܥܬܪܐ ܒܒܝܬܗ :
4 ܘܙܟܘܬܗ ܩܝܡܐ ܠܥܠܡܝܢ : ܕܢܚ ܒܚܫܘܟܐ ܢܗܘܪ ܠܬܪܝܨܐ :
5 ܢܗܘܪ ܠܬܪܝܨܐ ܚܢܢܐ ܘܪܚܡܢܐ ܙܕܝܩܐ : ܓܒܪܐ ܛܒܐ
6 ܚܝܣ ܥܠ ܡܣܟܢܐ ܘܡܠܘܐ ܣܘܒܪ : ܡܠܝ ܒܗܠܟܬܐ :
7 ܐܪܡܐ ܠܥܠܡ ܠܐ ܙܘܥ : ܠܕܟܪܢ ܥܠܡ ܗܘܝ ܕܝ :
8 ܡܫܡܘܥܬܐ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܕܚܠ : ܡܬܩܢ ܠܒܗ ܒܡܝܡܪܐ ܕܝܝ :
9 ܣܡܝܟ ܠܒܗ ܠܐ ܕܚܠ ܥܕ ܕܢܚܙܐ ܦܘܪܩܢܐ :
10 ܒܥܩܬܐ : ܒܕܪ ܡܡܘܢܗ ܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ ܙܘܟܘܬܗ
ܩܝܡܐ ܠܥܠܡܐ ܬܘܩܦܗ ܬܪܘܡ ܒܐܝܩܪܐ : ܪܫܝܥܐ
ܢܚܙܐ ܘܢܟܥܘܣ ܥܠܘܗܝ ܫܢܘܗܝ ܢܥܦܐ ܘܢܬܡܣܐ
ܪܓܘܢ ܪܫܝܥܝ ܬܐܒܕ :

קיג

1 ܗܠܠܘܝܐ ܫܒܚܘ ܥܒܕܝܐ ܕܝܝ ܫܒܚܘ ܝܬ ܫܡܐ
2 ܕܝܝ : ܢܗܘܐ ܫܡܐ ܕܝܝ ܡܒܪܟ ܡܗܫܬܐ ܘܥܕ
3 ܥܠܡܐ : ܡܕܪܢܚ ܫܡܫܐ ܥܕ ܡܛܡܥܝܗ ܡܫܒܚ
ܫܡܐ ܕܝܝ :

Maxima sunt facta Dñi, & quæsita ab omni-
2 bus qui delectantur illis. Gloriosa sunt ac ma-
3 gna opera ejus, & justitia ipsius perstans est in
æternum. Memoriã dedit miraculorũ suorũ:
4 misericors est ac benignus Dominus. Escã dedit
5 timentibus eum, & memor est perpetuò fœ-
deris sui. Potentiæ quam suis operibus osten-
6 dit populo suo, ut concederet eis hæreditatẽ
gentium. Opus manuũ ejus veritas ac judici-
7 um, Sũtq; permanentia in seculũ seculorũ:
8 firma sunt omnia præcepta ejus, & facta cum
justitia & veritate. Salutem misit Dominus
9 populo suo, & memor est in perpetuum fœ-
deris sui: Sanctũ est ac formidabile nomen e-
10 jus. Initiũ sapiẽtiæ timor Dñi, & intellectus bo-
nus facienti illud, & laus ejus manet in æternũ.

PSAL. CXII.

1 *Anonymus. Quum David in eo hortabatur*
Salomonem filium suum dicens, Serva man-
data Domini, eumq; cole. Præterea vocatio
Gentium, & justitia Christi. Vers. 12.

2 BEatus vir qui timet Dominũ, & cautus est
in mandatis ejus. Erit potens semen illius
3 in terra, & benedicetur in generatione justo-
rum. Facultates & divitiæ abundabunt in do-
4 mo ejus, & æquitas ipsius perstabit in æter-
num. Effulsit lumen in caligine rectis, ac mi-
5 seretur justorũ. Probus est vir qui miseretur
& dat mutuò, sustinétq; verba sua in judicio:
6 In seculum non movebitur, Memoria in sem-
piternũ erit justo, Et famam malam non ti-
7 mebit; Nam constans est cor ejus, fretũ Deo:
8 Firmũmq; cor illius & non formidat, donec
9 spectet in hostibus suis. Dispersit ac dedit e-
genis, & justitia ejus perstans est in seculũ
10 seculorum, cornũq; ipsi attolletur cum glo-
ria. Iniquus verò cernet ac indignabitur, atq;
suis dentibus frendebit, destruétúrque: &
desiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

1 *Anonymus. Dicitur solicitatio circa mini-*
sterium Domini tempore matutino, à sacerdo-
tibus peragendum. Nos autem hortatur, nos
populum novum ex aqua & spiritu regenera-
tum, ut præmaturi simus ad ministerium a-
spersis cordibus nostris ac lotis spiritu sancto,
mentéq; purâ. Vers. 10.

2 LAudate servi Dñi, laudate nomen Dñi. Sit
nomẽ Dñi benedictũ à seculo & usq, in
3 seculũ, Ab ortu solis usque ad occasum ejus.
Magnum est nomẽ Domini.

Versio VULG. LAT.

2 Magna opera Domini : exquisita in
3 omnes voluntates ejus. Confessio & magnificentia opus ejus : & justitia
4 ejus manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum, mise-
5 ricors & miserator Dominus : Escam dedit timentibus se. Memor erit in se-
6 culum testamenti sui : Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo:
7 Ut det illis hæreditatem gentium : opera manuum ejus, veritas & judici-
8 um. Fidelia omnia mandata ejus: confirmata in seculum seculi, facta in ve-
9 ritate & æquitate. Redemptionem misit populo suo: mandavit in æternũ testamentum suum. Sanctum, & terri-
10 bile nomen ejus : Initium sapientiæ timor Dñi. Intellectus bonus omnibus facientibus eum : laudatio ejus manet in seculum seculi.

Alleluja, Reversionis Aggæi, & Zachariæ. CXI.

1 Beatus vir, qui timet Dominum : in
2 mandatis ejus volet nimis. Potens in terra erit semen ejus : generatio
3 rectorum benedicetur. Gloria, & divitiæ in domo ejus : & justitia ejus
4 manet in seculum seculi. Exortum est in tenebris lumen rectis : misericors,
5 & miserator, & justus. Jucundus homo qui misseretur & commodat, dis-
6 ponet sermones suos in judicio: Quia in æternum non commovebitur. In
7 memoria æterna erit justus : ab auditione mala non timebit. Paratum cor
8 ejus sperare in Domino, Confirmatum est cor ejus:non commovebitur donec
9 despiciat inimicos suos. Dispersit, dedit pauperibus : justitia ejus manet
10 in seculum seculi, cornu ejus exaltabitur in gloria. Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet : desiderium peccatorum peribit.

Alleluja. CXII.

1 Laudate pueri Dominum : laudate
2 nomen Domini. Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc, & usque
3 in seculum. A solis Ortu usque ad Occasum laudabile nomen Domini.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

2 Μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, † ἐξεζητημένα εἰς πᾶσα
3 τὰ θελήματα αὐτοῦ. † Ἐξομολόγησις καὶ μεγα-
4 λοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ
5 μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Μνείαν ἐποιήσατο
6 τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, † ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ
7 κύριος. † Τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν·
8 † μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ. † Ἰσχὺν
9 ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ, † τοῦ δοῦναι
αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν. † Ἔργα χειρῶν αὐτοῦ,
10 † ἀλήθεια καὶ κρίσις. † Πιστὰ πάντα αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
† ἐστηριγμένα εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, † πεποι-
11 ημένα ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. † Λύτρωσιν ἀπέ-
στειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ· † ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα
12 διαθήκην αὐτοῦ. † Ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. † Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, † ζύνεσις καὶ
13 ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν· † ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Ἀλληλούϊα. ριά.

1 † Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, † ἐν
2 ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. † Δυνα-
τὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, † γενεὰ εὐθέων
3 εὐλογηθήσεται. † Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐ-
τοῦ, † καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
4 αἰῶνος. † Ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέ-
σιν· † ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος. † Χρη-
5 στὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, † οἰκονομήσει τοὺς
6 λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει, † Ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σα-
λευθήσεται. † Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος.
† ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. † Ἑτοίμη ἡ
7 καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον. † Ἐστήριται ἡ
καρδία αὐτοῦ, (β) οὐ φοβηθῇ, † ἕως οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ
8 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. † Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πέ-
νησιν, † ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
9 αἰῶνος. † Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ. † Α-
μαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, † τοὺς ὀδόντας
αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. † Ἐπιθυμία (γ) ἁ-
μαρτωλῶν ἀπολεῖται.

MS.A. (α) κύριος ὁ θεός. Χρηστὸς (β) ὁ μὴ φοβη-θῇ, (γ) ἁμαρτωλῶν

Ἀλληλούϊα. ριβ.

1 † Αἰνεῖτε παῖδες (α) κύριον, † αἰνεῖτε τὸ ὄνο-
2 μα κυρίου. † Εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημέ-
3 νον † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. † Ἀπὸ ἀνατο-
λῶν ἡλίου (β) μέχρι δυσμῶν, † αἰνετὸν τὸ ὄνο-
μα κυρίου.

MS.A. (α) τὸν κύριον, (β) καὶ μέχρι

Versio Æthiopica.

2 ዐቢይ፡ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወትት ፡ ሐሠሠ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፈቃዶ፡፡ አሜኑ፡ ወዕ ፡ በዮ፡ስብሐት፡መግባሪ፡፡ ወጽድቁኒ፡ይነብር፡ ለዓለመ፡፡፡ተዝክረ፡ገብረ፡ለስብሐቲሁ፡፡ ፡ መሐሪ፡ወመስተሣህል፡እግዚአብሔር፡፡ ወወ ሀበመ፡ሲሳዮሙ፡ለእለ፡ይፈርሁዎ፡፡፡ ወተ ፡ ዘከረ፡ኪዳኖ፡ዘለዓለመ፡፡ወእርአዮሙ፡ለስ ዝቡ፡ኀይለ፡መግባሪ፡፡ ከመ፡የሀቦሙ፡ሪ ስተ፡ለአሕዛብ፡፡ገብረ፡እደዊሁ፡ጽድቅ፡ወር ትዕ፡፡፡ ወእሙን፡ኵሉ፡ትእዛዘ፡ወጽኑዕ፡ ለዓለመ፡ ዓለመ፡፡ ወግቡር፡በጽድቅ ፡ ወበር ትዕ፡፡፡ መድኀኒተ፡ፈኀወ፡እግዚአብሔር፡ ለሕዝቡ፡፡ ወአዘዘ ፡ ለሥርዓቶ ፡ ዘለዓለ መ፡፡፡ ቅዱስ፡ወግሩመ፡ስመ፡ዚአሁ፡፡ቀደ ሚሁ፡ለጥበብ፡ፈሪሃ፡እግዚአብሔር፡፡፡ ወ ፡ መልር፡ ሠናይት፡ ሎሙሁ፡ዘይገብሩ፡፡ ወስ ብሐቲሁ፡ይነብር ፡ለዓለመ፡፡፡

ሰብሐት፡ ለእብ፡ ወወልድ፡ወመንፈሰ፡ ቀዳሰ፡ ኵሉ፡ጊዜ፡ይእዜኒ፡ወዘልፈኒ፡ወለዓለመ፡ ዓለመ ፡ አሜን፡፡

ሃሌሉያ፡፡

PIA ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘይፈርሆ፡ለእግዚአብ ሔር፡፡ ወዘይፈቅድ፡ትእዛዘ፡ፈደፈደ፡፡፡ ወይከውን፡ ጽኑዓ፡ ዘርሉ፡ ወትት፡መድር፡፡ ትውልደ፡ጻድቃት፡ይትባረኵ፡፡፡ ክብር፡ ወ ብዕል፡ወትት፡ቤቱ፡፡ ወ ጽድቁኒ፡ይነብር ፡ለ ዓለመ፡ዓለመ፡፡፡ ሠጊቀ፡ብርሃት፡ለሶጎትዓ፡ በወትት፡ጽልሞት፡፡ መሐሪ፡ወመስተሣህል፡ እግዚአብሔር፡ወጻድቅ፡ሊመነክ፡፡፡ ብ ፡ እሲ፡መሐሪ፡ወመስተሣህል፡ወሌር፡፡ ወይሌ ቅመ፡ቃሎ፡በወትት፡ፍትሕ፡፡ ወለ፯ይትሀወ ክ፡ለዓለመ፡፡፡ ዝክረ፡ጻድቅ፡ለዓለመ፡ይ ሄሉ፡፡ ወለ፯ይፈርሃ፡ እመነገር፡እኩይ፡፡፡ ጥቡዕ፡ ልቡ፡ ለተወከሎ፡ በእግዚአብሔር፡፡ ጽኑዕ፡ልቡ፡ወለ፯ይትሀወክ፡ ለዓለመ፡፡ እስ ከ፡ይሌሊ፡በጸላእቶ፡፡፡ ዘረወ፡ወወሀበ፡ለ ፡ ጎደይ፡፡ወጽድቅኒ፡ይነብር ፡ለዓለመ፡ዓለመ፡፡ ወይትዓገሥ፡ቀርኑ፡በክብር ፡፡፡ ይሌሊ፡ኀ ጥኦ፡ወይትመዐዕ፡፡ ወዖሰቂ፡ከነሂሁ፡ወይትመ ሰመ፡፡ወተኀልቅ፡ፍትወቶሙ፡ ለኀጥኦኒ፡፡፡

ሃሌሉያ፡፡

PIB ሰብሕዉ፡እግብር፡ቲሁ፡ለእግዚአብሔ ር፡፡ ወስብሑ፡ ለስመ፡እግዚአብሔር ፡፡፡ ወይኑኃ፡ኩሉ፡ከመ፡እግዚአብሔር፡፡ ለ ፡ መደአዘ፡ወእስከ፡ለዓለመ፡፡፡ እመ፯ሥ ቀ ፡ ፀሐይ ፡ ወእስከ፡ ዐረብ ፡ ይትአሠት፡ ስሙ፡ ለእግዚአብሔር፡፡

INTERP. ÆTHIOP[a]gloriæ,opus[b]seculum. Memoriam[c]gloriæ ejus,[d]Dominus populo[e]Et consilium bonum PSAL. CXI. [a] & qui mandata ejus volet [b] Et erit firmum in terra[c]Dominus,& justus est rex noster. Homo misericors,miserator & bonus : [d] commovebitur in æternum,donec PSAL. CXII. [a]servi ejus Dominum :

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Transl. LAT.

2 Magna opera Domini,(b)exquisita in omnes voluntates ejus. 3 (c)Confessio,& magnificentia[a]opus ejus: & justitia ejus manet in [b] seculum seculi. 4 Memoriam fecit[c]mirabilium suorum,misericors, et miserator Dominus : (d)Escam dedit timentibus se. 5 Memor erit in seculum testamenti sui:Fortitudinem operum suorum annuntiavit populo suo. 6 ut: det illis hæreditatem gentium:opera manuum ejus(e)veritas, & judicium. 7 Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in seculũ seculi, facta in veritate, et æquitate. 9 Redemptionem misit [d] populo suo:mandavit in æternum testamentum suum. 9 Sanctum & terribile nomen ejus:Initium sapientiæ timor Domini. 10 c[e]Intellect[a] autem bon.[a] omnib[b] (f)facientib[b] eum:laudatio eius manet in seculum seculi.

MS..Æthiop.Po. Gloria Patri,& Filio,& Spiritui Sancto: omni tempore,nunc,& semper, & in secula seculorum,Amen.

Alleluja. CXI.

1 BEATUS vir qui timet Dominum:[a] in mandatis ejus volet nimis. 2 [b]Potens in terra erit semen ejus : generatio rectorum benedicetur. 3 Gloria, & divitiæ in domo ejus : & (a) justitia ejus manet in seculum seculi. 4 Exortum est in tenebris lumen(b)rectis:misericors,& miserator,[c],& justus. 5 (c) Suavis vir, qui miseretur, & commodat : disponet sermones suos in judicio: Quoniam in æternum non commovebitur. 6 In memoria æterna erit justus : ab (d)auditione mala non timebit. 7 (e)Paratum cor ejus sperare in Domino: Confirmatũ est cor ejus:(f)non[d]timebit, (g) donec videat super inimicos suos. 8 Dispersit,dedit pauperibus : justitia ejus manet in seculum seculi:cornu ejus exaltabitur in gloria. 9 Peccator videbit, & irascetur : dentibus suis fremet,& tabescet: desiderium peccatoris peribit.

Alleluja. CXII.

1 LAUDATE (a)[a] pueri Dominum:laudate nomen Domini. 2 Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc & usque in seculum. 3 A Solis Ortu usque ad Occasum, laudabile nomen Domini.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * عظيمة هي أعمال الرب جميع إرادته مطلوبة * الشكر وعظيم البهاء هو عمله * وعدله دايم
3 إلي أبد الأبد * ذكر جميع عجايبه * الرب رحيم روف * أعطي أنبياءه طعاما * يذكر
4 عهده إلي الأبد * أعلم شعبه قوة أعماله * ليكي يعطيهم ميراث الأمم * أعمال يديه حق
5 وحكم * وجميع وصاياه صادقة * ثابتة إلي الأبد * مصنوعة بالحق والإستقامة * أرسل
6 خلاصا لشعبه * أمر بعهده إلي الأبد * قدوس اسمه مخوف * رأس الحكمة هي مخافة الرب
7 والفهم صالح لكل من عمل به * وبركته دايمة إلي الأبد * اللبلويا *

1. * المزمور المائة وحادي عشر * * اللبلويا * وهو * كب * استيكن *

2 طوبي للرجل الخايف من الرب * الممسك بوصاياه جدا * ذريته يكون قوة علي الأرض * جيل المستقيمين
3 يبارك * يكون المجد والغنم في بيته وبر دايم إلي الأبد * نور أشرق في الظلمة للمستقيمين * الرب
4 الله رحيم روف * صالح هو الرجل الذي يترأف * ويقرض * ويدبر أقواله بالحكم * فإنه
5 لا يزول إلي الأبد * ذكر الصديق يكون أبديا * ومن سماع سرير لا يخشي * مستعد قلبه للتوكل
6 علي الرب * ثابت قلبه فلا يرجف حتي ينظر علي أعدائه * بدد وأعطي المساكين * وبر
7 دايم إلي أبد الأبد * قرنه يعلوا بالمجد * يري الخاطي فيغاظ * ويصر بأسنانه ويذوب * سهوة
1 الخاطي تبيد * اللبلويا * * المزمور المائة والثاني عشر * * اللبلويا * وهو يو * استيكن *
2 سبحوا الرب أيها العبيان * سبحوا اسم الرب * وليكن اسم الرب مباركا * منذ الآن وإلي
3 الأبد * من مشارق الشمس إلي المغارب اسم الرب مبارك *

Magna sunt opera Domini, omnis voluntas ejus expetibilis. Gratiarum actio & magnitudo decoris est opus ejus, & æquitas ejus perseverans usque in seculum seculi. Recordatus est omnium miraculorũ suorũ : Dominus misericors est & clemens : Dedit cultoribus suis cibũ : recordabitur fœderis sui in æternũ : Notũ fecit populo suo virtutem operũ suorũ, ut det illis hæreditatem gentiũ. Opera manuum ejus veritas & judiciũ, & cuncta mandata ejus veridica, Firma in perpetuum, facta cum veritate & æquitate. Misit salutem populo suo, præcepit pactum suum in æternum. Sanctum nomen ejus ac terribile. Initium sapientiæ est timor Domini : & intelligentia bona est cuilibet agenti per eam : & benedictio illius perpetua est in æternum. Alleluja.

PSAL. CXI.

Alleluja. Verſ.22.

1 BEatitudo viro timenti Dominũ, amplectenti præcepta ejus vehementer. Semen ejus inveniet fortitudinem super
2 terrã : generatio rectorũ benedicetur. Erit
3 gloria & magnificentia in domo ejus, & justitia ejus perseverans in æternum. Lu-
4 men exortũ est inter tenebras rectis: Dominus Deus misericors est ac benignus.
5 Bonus est vir qui miseretur & commodat, & moderatur sermones suos in judi-
6 dicio : Quia non deficiet in æternum.
7 Memoria justi erit perpetua, Et auditionem malam non timebit. Paratũ est cor
8 ejus ad fidendum Domino, Firmum cor
9 ejus, nec trepidabit donec videat super inimicos suos. Dispersit ac dedit pauperib[b],
10 & justitia ejus permanens est in seculum seculi : cornũ ejus attolletur cum gloriã. Videbit peccator, & irascetur, stridebit dentibus suis, ac liquescet : desiderium peccatoris peribit. Alleluja.

PSAL. CXII.

Alleluja. Verſ.16.

1 LAudate Dominum O pueri, laudate
2 nomen Domini. Sit nomen Domini benedictũm ex nunc & usque in secu-
3 lum. Ab ortibus solis usque ad occasũ sit nomen Domini benedictũm.

תהלים : קיד כמו

4 רם על־כל־גוים יהוה על השמים כבודו : מי
5 כיהוה אלהינו המגביהי לשבת : המשפילי לראות
6 בשמים ובארץ : מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון :
7 להושיבי עם־נדיבים עם נדיבי עמו : מושיבי
8 9 עקרת הבית אם־הבנים שמחה הללויה :

PSAL. CXIV. קיד

1 בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז : היתה יהודה
2 לקדשו ישראל ממשלותיו : הים ראה וינס הירדן יסב
3 לאחור : ההרים רקדו כאלים גבעות כבני־צאן : מה־לך
4 הים כי תנוס הירדן תסב לאחור : ההרים תרקדו כאלים
5 גבעות כבני־צאן : מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה
6 יעקב : ההפכי הצור אגם־מים חלמיש למעינו־מים :

PSAL. CXV. קטו

1 לא לנו יהוה לא לנו כי־לשמך תן־כבוד על־
2 חסדך על־אמתך : למה יאמרו הגוים איה־נא
3 אלהיהם : ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה : עצביהם
4 כסף וזהב מעשה ידי אדם : פה להם ולא ידברו עינים
5 להם ולא יראו : אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון :
6 ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא־יהגו
7 בגרונם : כמוהם יהיו עשיהם כל אשר־בטח בהם : ישראל
8 9 בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא : בית אהרן בטחו
10 ביהוה עזרם ומגנם הוא : יראי יהוה הטחו
11 ביהוה עזרם ומגנם הוא : יהוה זכרנו
12 יברך את־בית ישראל יברך את־בית אהרן :

תרגום. TARGUM.

4 רמא על כל עמיא יי עלוי שמיא איקריה :
5 מן כותיה דיי אלהנא דגביה מותביה למתב :
6 דמסיך עיניה למחמי בשמיא ובארעא : מקים
7 מעפרא מסכינא מסגלגלתא ירים חשיכא :
8 לאותבא עם רברביא עם רברבי עמיה : מיתב
9 כנשתא דישראל דמתילא לעקרא דיתבא
מורקא לאנשי ביתה מליא אוכלוסין היך אמא
די על בניא חדיא הללויה : קיד

1 במפק ישראל ממצרים בית יעקב מעמי
2 ברבראי : הות כנשתא דבית יהודה אחידא
3 לקודשיה ישראל לשליטוי : ימא אסתכל
4 ואפך יורדנא חזר לאחור : טוריא טפוו היך
5 דכרין גלמתא היך בנין דעאן : מה לך ימא
6 ארום תאפך יורדנא תחזור לאחורא : טוריא
7 טפוו היך דכרין גלמתא היך בנין דעאן : מן
8 קדם קיריס אתחלחלי ארעא מן קדם אלהא
דיעקב : דהפך טינרא לארתא דמיא שמיר
למעין דמיין : קטו

1 לא למטולתנא יי לא למטול זכותנא ארום לשמך
2 הב איקרא מטול טובך ומטול קושטך : למא
3 יימרון עממיא אן השתא אלהון : ואלהנא
4 מרוריה בשמיא כל די יצבי עבד : טעותהון
5 דכסף ודהבא עובד ידוי בר נש : פומא להון
6 ולא ממללין עינין להון ולא חמין : אידנין להון
7 ולא שמעין נחירי להון ולא מריחין : ידיהון ולא
8 ממשמשין רגלהון ולא מהלכין לא מרגנין
בענקהון : דכמתהון יהון עובדיהון כל די
9 מתרחץ עליהון : ישראל רחיץ במימרא דיי
10 סעדהון ותריסהון הוא : דבית אהרן רחיצו
11 במימרא דיי סעדהון ותריסהון הוא : דחליא
דיי רחיצו במימרא דיי סעדהון ותריסהון הוא :
12 מימרא דיי דכר יתנא לטב יברך יברך ית בית
ישראל יברך ית בית אהרן :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Excelsus est super omnes populos Dominus, 4
super cœlos gloria ejus. Quis sicut Domi- 5
nus Deus noster, qui exaltavit habitationem
suam ut fedeat? Qui demittit oculos suos 6
ut videat in cœlis & in terra. Erigens 7
de pulvere miserum, de stercore exaltans
egenum: Ut sedere eum faciat cum prin- 8
cipibus, cum principibus populi sui. Qui 9
collocat *ecclesiam Israelis, quæ similis est
sterili sedenti mœstæ pro domesticis suis, fre-
quentem turbis*, tanquam matrem ob filios
lætantem. *Hallelujah.*

PSAL. CXIV.

Dum exiret Israel ex Ægypto, domus 1
Jaacob ex populo Barbaro: Fuit ecclesia 2
domus Jehudæ unita sanctitati ejus: Israel
potestatibus ejus. Mare vidit & erupit, 3
Jordanis conversus est retrorsum. Montes 4
subsilierunt sicut arietes, colles sicut filii
ovium. Quid tibi erat mare cur erumperes? 5
Jordanis, ut convertereris retrorsum? Montes 6
subsilirent sicut arietes, colles sicut filii ovium
? A facie Domini contremisce terra; ab 7
aspectu Dei Jaacob. Qui convertit petram 8
in rivum; rupem in *fontem* aquarum.

PSAL. CXV.

NOn propter nos Domine, non propter 1
meritum nostrum: verùm nomini tuo da
gloriam, propter benignitatem tuam & pro-
pter veritatem tuam. Quare dicturi sunt po- 2
puli: Ubi *nunc* [*est*] Deus eorum? Dei au- 3
tem nostri habitatio in cœlis est; quicquid
voluit, fecit. Idola *eorum* argentea & aurea; 4
opus manuum hominis. Os ineft eis, & non 5
loquuntur; oculi insunt eis, & non vident.
Aures insunt eis, & non audiunt, nares in- 6
sunt eis, & non odorant. Manus habent, & 7
non palpant; pedes habent, & non ambulant;
& non clamant gutture suo. Similes illis sint 8
qui faciunt ea, omnis qui confidit in eis.
Israel *confidit* in Verbo Domini: adjutorium 9
eorum & scutum eorum est ipsum. Domus 10
Aharon confidite in Verbo Domini: adjuto-
rium eorum & scutum eorum ipsum est. Qui 11
timent Dominum confidite in Verbo Do-
mini; auxilium eorum & scutum eorum ipse
est. Verbum Domini recordatum est nostri 12
in bonum, *benedicet*: benedicet domui Is-
rael, benedicet domui Aharon.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et excelsus super omnes populos Dominus, 4
& super cœlũ majestas ejus? Quis ut Do- 5
minus Deus noster, qui sedet in alto, Et in- 6
spicit profundũ, cœlum, ac terram? Erigit è 7
sterquilinio pauperem, Ut eum sedere faciat 8
cum proceribus populi? Habitare facit steri- 9
lem in domo, & matrem filiorũ gaudentem?

PSAL. CXIV.

*Anonymus. Ex scriptura veteri. De Mose
qui laudem dixerat secus mare. Nobis autẽ,
vocatio Evangelii per quã populũ novus facti
sumus, antehac barbarus, nunc spiritualis Deo
qui incarnatus est, Jesu Christo qui redemit
nos sanguine suo à maledicto scripturæ, & 1
emundavit nos peccato per Spiritum suum.
Versus 32.*

CUm exiret Israel ex Ægypto, & familia
Jacobi de populo barbaro: Factus est 2
Ihuda sanctitas ejus, & Israel gloria ipsius.
Mare vidit eum ac refugit, & Jordanis re- 3
troversus est. Montes prosilierunt tanquam 4
cervi, & colles ut agni ovium. Quid est tibi 5
mare quòd refugisti, & tibi Jordanis, quòd 6
es retroversus? Montes, quòd prosiliistis tan- 7
quam cervi, & colles ut agni oviũ? A con-
spectu Domini tremuit terra, à conspectu Dei
Jacobi: Qui vertit rupem in stagna aquarũ, 8
& saxum durum in scatebras aquarum.

NOn nobis Dñe, non nobis, sed nomini 1
tuo defer honorem ob bonitatem tuam,
& ob veritatem tuam: Ut ne dicant gentes, 2
Ubi est Deus eorum? Deus noster in cœlo 3
est, & quicquid vult operatur. Idola gentiũ 4
argentum sunt atque aurũ, structura manuum
hominis. Ora habent, & non loquuntur: o- 5
culos habent, & non vident; Aures habent, 6
& non audiunt: nares habent, et non odo-
rantur: Et manibus suis non palpant: neque 7
suis pedibus gradiuntur: neq; loquuntur gut-
turib° suis. Sicut ipsa evadant opifices eorũ, 8
& omnes qui fidunt illis. Domestici Israelis 9
fidunt Dño, & ipse adjutor est eorum atque
suffultor ipsorũ. Domestici Aharonis fidunt 10
Dño, ipseq; est adjutor eorũ et suffultor eo-
rum. Metuentes Dominum freti sunt Domi- 11
no, et ipse est adjutor eorum et suffultor ipso-
rum. Dominus recordatus est nostrũ, et be- 12
nedixit nobis. Benedicat domesticis Israelis:
benedicat familiæ Aharonis:

Versio VULG. LAT.

4 Excelsus sup omnes gentes Dominus,
5 & super cœlos gloria ejus. Quis sicut
Dñs Deus noster, qui in altis habitat,
6 Et humilia respicit in cœlo & in ter-
ra? Suscitans à terra inopem, & de
7 stercore erigens pauperem: Ut colloc-
et eum cũ principibus, cum princi-
9 pibus populi sui. Qui habitare facit
sterilem in domo, matrem filiorum læ-
tantem.

Alleluja. CXIII.

1 IN exitu Israel de Ægypto, domũs
2 Jacob de populo barbaro: Facta est
Judæa sanctificatio ejus, Israel pote-
3 stas ejus. Mare vidit, & fugit: Jorda-
4 nis conversus est retrorsum. Montes
exultaverunt ut arietes: & colles sicut
5 agni ovium. Quid est tibi mare quòd
fugisti: & tu Jordanis, quia conver-
6 sus es retrorsũ? Montes exultastis sic-
ut arietes, & colles sicut agni oviũ.
7 A facie Dñi mota est terra, à facie Dei
8 Jacob. Qui convertit petram in stagna
aquarũ, & rupem in fontes aquarum.
1 NON NOBIS, DOMINE, NON
NOBIS; sed nomini tuo da gloriam.
2 Sup misericordia tua, & veritate tua:
nequando dicant gentes, Ubi est Deus
3 eorum? Deus autem noster in cœlo:
4 omnia quæcunque voluit, fecit. Si-
mulachra gentium argentum & au-
5 rum, opera manuũ hominum. Os ha-
bent, & non loquentur: oculos ha-
6 bent, & non videbunt. Aures habent,
& non audient: nares habent, & non
7 odorabunt. Manus habent, & non
palpabunt: pedes habent, & non am-
bulabunt: non clamabunt in gutture
8 suo. Similes illis fiant qui faciunt ea:
9 & omnes qui confidunt in eis. Domus
Israel speravit in Dño: adjutor eorũ
10 & protector eorum est. Domus Aaron
speravit in Domino: adjutor eorum &
11 protector eorum est. Qui timent Do-
minum, speraverunt in Domino: ad-
12 jutor eorum & protector eorum est.
Dominus memor fuit nostrî: & be-
nedixit nobis. Benedixit domui Israel,
benedixit domui Aaron.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, † ἐπὶ τοὺς
5 οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ. † Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν;
6 † ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, Καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷν
7 † ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ; † Ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς
8 πτωχὸν, † καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα, † τοῦ κα-
θίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, † μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.
9 † Ὁ κατοικίζων στείραν ἐν οἴκῳ, † μητέρα ἐπὶ τέ-
κνοις εὐφραινομένην.

Ἀλληλούια. ριγ'.

1 † ΕΝ ἐξόδῳ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, † οἴκου Ἰα-
2 κὼβ ἐκ λαοῦ βαρβάρου, † Ἐγένετο Ἰουδαία ἁ-
3 γίασμα αὐτοῦ, † Ἰσραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. † Ἡ θάλασ-
σα εἶδε καὶ ἔφυγεν, † ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπί-
4 σω. † Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοὶ, † καὶ οἱ βουνοὶ
5 ὡς ἀρνία προβάτων. † Τί σοι ὅτι θάλασσα ὅτι ἔ-
φυγες; † (α) καὶ σὺ Ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπί-
6 σω; † Τὰ ὄρη ὅτι (β) ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί; † καὶ
7 οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων; † Ἀπὸ προσώπου κυ-
ρίου ἐσείσθη ἡ γῆ, † ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Ἰακώβ,
8 † τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, † καὶ
τὴν ἀκροτόμου εἰς πηγὰς ὑδάτων. † Μὴ ἡμῖν κύ-
9 ριε, μὴ ἡμῖν, † ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν,
† Ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. † μὴ ποτ' εἰ-
10 πωσι τὰ ἔθνη, Ποῦ δὴ ὁ θεὸς αὐτῶν; † Ὁ δὲ θεὸς
ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, † πάντα ὅσα ἠθέ-
11 λησεν, ἐποίησε. † Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον
καὶ χρυσίον, † ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. † Στόματα ἔ-
12 χουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, † ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄ-
ψονται, † Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἀκούσονται, † ῥῖνας ἔ-
13 χουσι καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται, † Χεῖρας ἔχουσι καὶ οὐ
ψηλαφήσουσι, † πόδας ἔχουσι καὶ οὐ περιπατήσουσιν,
14 † οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν. † Ὅμοιοι (γ)
αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, † καὶ πάντες οἱ
πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. † Οἶκος Ἰσραὴλ ἤλπισεν
15 ἐπὶ κύριον, † βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
16 † Οἶκος Ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, † βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. † Οἱ φοβούμε-
17 νοι (δ) τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, † βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. † Κύριος μνη-
σθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, † εὐλόγησε τὸν οἶκον
Ἰσραὴλ, † εὐλόγησε τὸν οἶκον Ἀαρών.

MS.A. (α) καὶ σοὶ (β) ἐσκιρτήσατε (γ) αὐτῶν (δ) κύριον

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

4 Excelsus super omnes gentes Do-
minus, super cœlos gloria ejus.
5 Quis sicut Dominus Deus noster;
qui in altis habitat, Et humilia respi-
6 cit [b] in cœlo, & in terra? 6 Qui
7 suscitat à terra inopem, & de ster-
core erigit pauperem. 7 ut collocet
8 eum cum [c] principibus, cum princi-
pibus populi sui. 8 Qui habitare fa-
9 cit sterilem in domo, matrem (b) su-
per filiis lætantem.

Alleluia. CXIII.

1 IN exitu Israel de (a) Ægypto, de
2 domũ Jacob de populo barbaro:
Facta est Judæa sanctificatio ejus:
3 [a] Israel potestas ejus. 3 Mare vidit,
4 & fugit: Jordanis conversus est re-
trorsum. 4 Montes (b) geſtierunt ut
5 arietes, & colles velut agni o-
vium. 5 Quid est tibi mare, quòd fu-
6 gisti? & tu Jordanis, quia conver-
7 sus es retrorsum? 6 Montes (c) quid è
geſtiſtis, velut arietes? et colles vel-
8 ut agni ovium? 7 A facie Domini (d)
commota est terra, à facie Dei Jacob.
9 Qui (e) convertit petram in [b]
10 stagna aquarũ, & (f) rupe in [c] fon-
tes aquarũ. 9 Non nobis, Do-
11 mine, non nobis: sed nomini tuo [d]
da gloriam. 10 (g) Super misericor-
dia tua, & veritate tua: nequando
12 dicant gentes, ubi est Deus eorum?
11 Deus autẽ noster in cœlo [e], et 3
(h) in terra: omnia, quæ voluit, fecit
[f]. 12 (i) Simulachra gentium argẽ-
4 tum, & aurum, opera manuum homi-
5 num. 13 Os habent, & non loquen-
tur: oculos habent, & non videbunt.
14 Aures habent, & non audient: na-
6 ves habent, & non odorabũt. 15 Ma-
7 nus habent, & non contrectabunt: pe-
des habent, & non ambulabunt: non
8 [g] clamabũt in gutture suo. 16 Si-
miles illis fiant [h], qui faciunt ea,
et omnes qui confidunt in eis. 17 Do-
9 mus Israel speravit in Domino: adju-
tor [i] & protector eorum est. 18 Do-
10 mus Aaron speravit in Domino: ad-
jutor & protector eorũ est. 19 Qui
11 timent Dominũ, speraverunt in
Domino: adjutor [l] & protector eo-
rũ est. 20 Dominus (k) recordatus
12 nostri benedixit nos: 21 benedixit
domũ Israel, benedixit domũ Aarõ.

INTERP. ÆTHIOP. [b] cẽm in cœlo, tum & in [c] principibus suis, PSAL. CXIII. [a] & Israel etiam [b]

Versio ÆTHIOPICA.

4 ልዑል፡እግዚአብሔር፡ከመሰማያት፡ኵሉ፡እስ
5 ዛብ፡ወውስተ፡ሰማያት፡ዘብሕቲቲሁ፡፡ መኑ፡
6 ከመ፡እግዚአብሔር፡ለመብዝኃ፡፡ዘይነብር፡
ውስተ፡አርያም፡ወይሬኢ፡ዘዘፍጥሎ፡ በሰማ
7 ያት፡ወበመድርኒ፡፡ ዘያነሥእ፡ሰኒያደ፡እ
8 መድር፡፡ወያሴዕሶ፡ዕለ፡ምስለ፡ መኳንንቲ፡
9 ከመ፡ያንብር፡ መስለ፡መሳፍንቲሁ፡ ወመስ
ለ፡መሳፍንተ፡ሕዝቡ፡፡ ዘያነብራ፡ለመኳኒ፡
ውስተ፡ቤቱ፡፡ወያስተፈሥሐ፡ ለእመ፡ ወሊ
ዳ፡ለዳያ፡፡ ፲፪ር፡፡

1 ዘፀሪ ለመ፡ይወጽሉ፡እስራኤል፡እመ፡ግብጽ፡፡
2 ወቤተ፡ያዕቆብ፡እመሕዝበ፡ፀር ፡፡ ወከነ፡
3 ደሁይ፡መቅደሰ፡ወእስራኤልሰ፡መኮናኒ ፡፡
ባሕርሰ፡ናምዖተ ፡ ወጥዖተ፡ ወዮርዳኖስሰ፡
4 ገብአ፡ድኅሬሁ፡፡ ወአድባር፡አኀፈርዐጹ፡
ከመ፡ሐሪጊት፡ ወአውግሪ፡ከመ፡መሐስአ፡
5 ለባግዕ፡፡ መኑተ፡ኮኑ፡ባሕር ፡ዘፕዞ ደ
6 ኪ፡፡ ወአኀተ፡ዮርዳኖስ፡ዘገበአኑ፡ድኅሬ
ኪ፡፡ ወአድባር፡ዘአኀፈርዓጹ፡ከመ፡
7 ሐሪጊት፡፡ ከአዋግሪ፡ከመ፡መሐሰአ፡ለባግ
ዕ፡፡ አመቅድመ፡ገጽ፡ለእግዚአብሔር፡
8 አድለቅለቀት፡መድር፡አመቅድመ፡ገጽ፡ለአ
መለከ፡ያዕቆብ፡፡ ዘይደኒያ፡ለአስጥኑት፡ለ
9 ንቅዕተ፡ማያተ፡፡ ወለአእዛኑ፡ ለዘቀተ፡ ማያ
ተ፡፡ አኮ፡ለነ፡እግዚአ፡አኮ፡ለነ፡ ለስመ፡
10 ዚአከ፡ነሀብ፡ስብሐተ፡፡ በመሕረትከ፡ ወ
በጽድቅከ፡ ከመ፡ሊይበሉነ፡ለአሕዛብ፡ አይ
11 ቴ፡ወአላቴ፡አምላከመ፡፡ አመባዝኃሰ፡
ወስተ፡ሰ ማይ፡ሳዕለ፡ በሰማይ፡ወበመድር
12 ፡፡ ኵሉ ፡ዘፈቀደ ፡ገብረ ፡እግዚአብሔ
ር፡፡ አማልክቲሆሙ፡ለአሕዛብ፡ዘወርቅ፡
ወብሩር፡፡ ግብረ ፡እደ ፡ እጓለ ፡ እመሕየ
ው፡፡ አፈ፡ከሙ፡ወሊይነሱ፡፡ ዐይነ፡ከሙ፡
13 ወሊይይእዩ፡፡ እዝኑ፡ከሙ፡ወሊይሰመዑ፡፡
14 አእፊ፡ከሙ፡ ወሊያጸትሑ፡፡ እደ፡ከሙ፡ወ
15 ሊይገሡ፡፡ እግሪ፡ከሙ፡ ወሊያሰውሩ፡፡ወሊ
ይነሡ፡፡ በጉሪዓቶሙ፡፡ ወሊልበሙ፡ መነፋስ፡
ወስተ፡ሊቃሆሙ፡፡ ከማሆሙ፡ለይከኑ፡
16 ኵሎሙ፡ለሰ፡ገብረዎሙ፡፡ ወኵሎሙ፡እ
ለ፡ይትዋከሉ፡ በሙ፡፡ ቤተ፡እስራኤልሰ፡ተ
17 ወከሉ፡በእግዚአብሔር፡ ፈደሊሆሙ፡ወአ
ት፡ ወመአምኖሙ፡፡ ቤተ፡አሮን፡ተወከሉ፡
18 በእግዚአብሔር፡፡ ፈደሊሆሙ፡ወአት፡ወመ
አምኖሙ፡፡ እለ፡ተፈርሀዉ፡ ለእግዚአብ
19 ሔር፡ ተወከሉ፡ በእግዚአብሔር ፡፡ ፈደሊሆ
ሙ፡ወአት፡ወመአመኖሙ፡፡ እግዚአብ
20 ሔር ፡ተዘከረነ፡ ወበረከነ፡፡ ባርከ፡ቤተ፡
21 እስራኤል፡፡ወበርከ፡ ቤተ፡አሮን፡፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * اَلرَّبُّ عَالٍ عَلَي جَمِيعِ الأُمَمِ * وَعَلَي السَّمَوَاتِ مَجْدُهُ * مَنْ مِثْلُ الرَّبِّ إِلَهِنَا * السَّاكِنِ فِي
5 الْعَالِيَاتِ * وَالنَّاظِرِ عَلَي الْمُتَّضِعَاتِ * فِي السَّمَاءِ وَعَلَي الأَرْضِ * الَّذِي يُقِيمُ عَلَي الأَرْضِ مِسْكِينًا *
6 وَالرَّافِعِ مِنَ الْمَزْبَلَةِ فَقِيرًا * لِكَيْ يُجْلِسَهُ مَعَ الرُّؤَسَاءِ * مَعَ رُؤَسَاءِ شَعْبِهِ * الَّذِي يُجْعِلُ الْعَاقِرَ
7 سَاكِنَةً فِي بَيْتٍ * أُمَّ أَوْلاَدٍ فَرِحَةً * اَللّلُويَا *

اَلْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالثَّانِيَةُ عَشَرَ * * اَللّلُويَا * وَهُوَ * نَدٍّ * اسْتَيْخَنَ *

1 فِي خُرُوجِ إِسْرَائِيلَ مِنْ مِصْرَ * وَبَيْتِ يَعْقُوبَ مِنْ شَعْبٍ أَبْرَبَرِيٍّ * صَارَتِ الْيَهُودِيَّةُ لَهُ مَكَانَ
2 قُدْسٍ * وَإِسْرَائِيلُ هُوَ سُلْطَانُهُ * اَلْبَحْرُ رَأَي فَهَرَبَ * اَلأُرْدُنُ رَجَعَ إِلَي خَلْفٍ * أَبْهَجَتِ الْجِبَالُ
3 مِثْلَ الْكِبَاشِ * وَالآكَامُ مِثْلَ حِمْلاَنِ الضَّأْنِ * فَمَا لَكَ أَيُّهَا الْبَحْرُ هَرَبْتَ * وَأَنْتَ أَيُّهَا الأُرْدُنُ حَتَّي رَجَعْتَ
4 إِلَي خَلْفٍ * وَيَا جِبَالُ حَتَّي رَقَصْتُمْ كَالْكِبَاشِ * وَيَا آكَامُ مِثْلَ حِمْلاَنِ الضَّأْنِ * اَلأَرْضُ تَزَلْزَلَتْ مِنْ
5 قُدَّامِ وَجْهِ الرَّبِّ * وَمِنْ وَجْهِ إِلَهِ يَعْقُوبَ * اَلَّذِي حَوَّلَ الصَّخْرَ بِحَيْرَاتِ مَاءٍ * وَالْحَجَرَ الأَصَمَّ
6 لِيَنَابِيعِ الْمَاءِ * * لَيْسَ لَنَا يَا رَبُّ لَيْسَ لَنَا لَكِنْ مَجِّدِ اسْمَكَ * لأَجْلِ رَحْمَتِكَ
7 وَبِرِّكَ * لِئَلاَّ تَقُولَ الأُمَمُ أَيْنَ إِلَهُهُمْ * وَإِلَهُنَا فِي السَّمَاءِ وَالأَرْضِ * وَكُلَّ شَيْءٍ أَرَادَ عَمِلَهُ * أَوْثَانُ الأُمَمِ
8 ذَهَبٌ وَفِضَّةٌ * وَهِيَ عَمَلُ أَيْدِي النَّاسِ * لَهَا أَفْوَاهٌ وَلاَ تَتَكَلَّمُ * لَهَا أَعْيُنٌ وَلاَ تَرَي * لَهَا آذَانٌ
9 وَلاَ تَسْمَعُ * لَهَا أُنُوفٌ وَلاَ تَشُمُّ * لَهَا أَيْدٍ وَلاَ تَلْمُسُ * لَهَا أَرْجُلٌ وَلاَ تَمْشِي * وَلاَ تَقْدِرُ أَنْ تَدْعُوَ بِصَوْتٍ
10 مِنْ حَنْجَرَتِهَا * يَشْبَهُهَا جَمِيعُ صَانِعِيهَا * وَكُلُّ مَنْ يَتَوَكَّلُ عَلَيْهَا * بَيْتُ إِسْرَائِيلَ تَوَكَّلُوا عَلَي الرَّبِّ * وَهُوَ
11 مُعِينُهُمْ وَنَاصِرُهُمْ * بَيْتُ هَرُونَ تَوَكَّلُوا عَلَي الرَّبِّ * هُوَ مُعِينُهُمْ وَنَاصِرُهُمْ * اَلْخَائِفُونَ مِنَ الرَّبِّ تَوَكَّلُوا عَلَي
12 الرَّبِّ * هُوَ مُعِينُهُمْ وَنَاصِرُهُمْ * اَلرَّبُّ ذَكَرَنَا وَبَارَكَنَا بَارَكَ بَيْتَ إِسْرَائِيلَ * بَارَكَ بَيْتَ هَرُونَ *

Dominus altissimus est super omnes gen- 4
tes, & super cœlos gloria ejus. Quis si- 5
milis est Domino Deo nostro, habitanti in
altissimis, Et prospicienti ima, in cœlo 6
& super terram? Qui erigit super ter- 7
ram, inopem, & elevat è stercquilimio
pauperem; ut sedere faciat eum cum 8
principibus, cum principibus populi sui.
Qui facit sterilem, degentem in domo: 9
matrem filiorum, lætantem. Alleluja.

PSAL. CXIII.

Alleluja. Vers. 54. 1

IN exitu Israel ex Ægypto, & domũs
Jacob de populo barbaro, Facta 2 *est Ju-*
dæa ipsi locus sanctitatis, & Israel est
princeps ejus. Mare vidit, refugitque, 3
Jordanis reversus est retrorsum. Exul- 4
taverunt montes ut arietes, & colles ut
agni ovium. Quid est tibi O mare quòd 5
fugerũ? & tibi, O Jordanis, ut reversus
es retrorsum. Et O montes, ut saliertis 6
sicut arietes? & O colles sicut agni
ovium? Terra tremuit à conspectu vul- 7
tûs Domini, & à facie Dei Jacob: 8 *Qui*
convertit petram in stagna aquæ, & fa-
cium durum in fontes aquæ.

NOn nobis O Domine, non nobis: sed 1
glorifica nomen tuum propter mi-
sericordiam tuam & justitiam tuam.
ut ne dicant gentes, ubi est Deus eorum? 2
Et verò Deus noster in cœlo est & in ter- 3
ra, & quamcunque rem voluit, fecit.
Simulacra gentium argentum & aurum, 4
& sunt opus manuum hominum. Habent 5
ora, & non loquuntur: habent oculos, &
non vident: Habent aures, & non au- 6
diunt: habent nares, & non odorantur:
Habent manus, & non palpant: habent 7
pedes, & non ambulant: nec possunt
edere vocem è gutture suo. Similes sint 8
eis omnes opifices eorum & quisquis con-
fidit in eis. Domus Israel confisi sunt in 9
Domino, & ipse adjutor eorum & aux-
iliator eorum est. Domus Aaron confisi 10
sunt in Domino, ipse adjutor est eorum
& auxiliator illorum. Timentes Domi- 11
num confisi sunt in Domino, ipse adjutor
est eorum & auxiliator eorum. Dominus 12
recordatus est nostrî, & benedixit nobis:
benedixit domui Israel, benedixit domui
Aaron,

תהלים : קין קיז

Dominus Adjiciat .magnis cum pusillis : Dominum timentibus Benedicet
13 יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְהוָה
14 faciens : Domino vos Benedicti .vestros filios super & ,vos super ; vos super
15 עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה
.hominum filiis dedit terram & : Domino .coeli .Cœli .terram & cœlos
16 שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם:
17 nos Et .silentium descendentes omnes nec : Jah laudabunt mortui Non
18 לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יֹרְדֵי דּוּמָה: וַאֲנַחְנוּ׳
.Jah-Hallelu .seculum in usque & ,nunc ex Jah benedicemus
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

PSAL. CXVI. קין

inclinavit Quia .meas deprecationes ,meā vocem Dominus exaudiet quoniā ,Dilexi
1 אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה
2 mortis fures me Circundederunt .invocabo meis diebus in & : mihi suam aurem
3 אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת
Dom ni nomine in Et .inveniam molestiam & angustiā: me invenerūt inferni angustiæ &
4 וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְהוָה
: justus & ,Dominus Gratiosus ,meā animam erue Domine quæso : invocabo
5 אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק
.servabit me & ,sum attenuat' :Dñs simplices Custodiens ,miserans noster Dē' &
6 וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:
7 eripuisti Quia .te fugit retribuit Dominus quia :tuā requiē ad mea anima Revertere
8 שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ
Ambulabo .impulsu ab meū pedem : lachryma à meō oculum ; morte à meā animā
9 נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ
sum affl'ctus ego : loquar quia ,Credidi .viventium terris in ,Domini facies ad
10 לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי
reddam Quid .mendax homo omnis : meis festinatione in dixi Ego .valde
11 מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב: מָה־אָשִׁיב
12 nomine in & : levabo salutum Calicem ? me super ejus retributiones omnes : Domino
13 לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם
.ejus populo omni nunc coram : reddam Domino mea Vota .invocabo Dominī
14 יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ:
ego quia ,Domine Obsecro .ejus misericordiam mors ,Domini oculis in Pretiosa
15 יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי
16 sacrificabo Tibi .mea vincula solvisti : tua ancillæ filius tuus servus ego ,tu' servus
17 עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח
,reddam Domino mea Vota .invocabo Dominī nomine in & : laudis sacrificium
18 זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם
tui medio in ,Domini domus atriis In .ejus populo omni nunc coram
19 נֶגְדָּה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי
.Jah-Hallelu .Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ:

PSAL. CXVII. קין

Quoniam .populi omnes eum laudate : gentes omnes Dominum Laudate
1 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים: כִּי
J.h-Hallelu .seculum in Domini veritas &,ejus misericordia nos super est roborata
2 גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

תרגום TARGUM.

13 יְבָרֵךְ דְּחַיְלָא דֵּי וְעִירָיָא עִם רַבְרְבַיָּא: יוֹסֵף
14 מֵימְרָא דֵּי עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכוֹן וַעֲלֵי בְנֵיכוֹן:
15 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ עֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא: שְׁמֵי
16 שְׁמַיָּא לְשֻׁכְיַנְתָּא יְקָרָא דֵּי וְאַרְעָא יְהַב לְבְנֵי נָשָׁא:
17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין שְׁמָא דֵּי וְלָא כָל נָחֲתֵי בֵּית
18 קְבוּרְתָּא אַרְמְתָא: וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ יָהּ מִן הַשְׁתָּא
וְעַד עָלְמָא הַלְלוּיָהּ:

קין

1 רְחִימִית אֲרוּם יִשְׁמַע יְיָ יָת קָלִי בְּעוּתִי: אֲרוּם
2 אַצְלֵי אוּדְנֵיהּ לִי וּבְיוֹמֵי אֶנָא קָרֵי: אֲקִיפוּ יָתִי
3 מַרְעֵי מוֹתָא וְעִיקְתֵי דְּשֵׁיוֹל אַשְׁכְּחוּנִי עִיקְתָא
4 וְדִבוּנָא אֶשְׁכַּח: וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵב
5 נַפְשִׁי: חַנָּנָא יְיָ וְזַכָּאה וְאֱלָהָנָא מְרַחֵם:
6 נָטַר שַׁרְנוּנַיָּא יְיָ אִתְמַסְכְּנַיָּת וְלִי חָמֵי לְמִפְרוֹק: תּוּבִי
7 נַפְשִׁי לְבֵית מְנַחְכִּי אֲרוּם מִיְּמַרְאֵיהּ גְּמַל טוּבָא
8 עֲלֵיכִי: אֲרוּם פְּצִיתָא נַפְשִׁי מִקְּטוֹל יָת עֵינִי מִן
9 דְּמְעָתָא יָת רַגְלִי מִן לְאַדְּחָיָא: אֶתְהַלֵּךְ קֳדָם יְיָ
10 בְּאַרְעָת חַיָּיא: הֵימְנֵית אֲרוּם אֲמַלֵּל בְּכְנִישָׁת
11 צַדִּיקֵי אֲנָא שַׁבְּחֵית לְחַדָּא: אֲנָא אֲמֵרִית בְּמֵעְרְקִי
12 כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין: מַה אֲתִיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלָן
טָבָן דִּילֵיהּ גְּמִלִין הֲנוּן עָלַי: כָּסָא דְּפוּרְקָנַיָּא
13 אֶסּוֹבַר לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי:
14 נְדָרַי קֳדָם יְיָ אֶשְׁלֵם אֲתַנֵּי כְּרָם נְסוֹי לְכָל עַמֵּיהּ:
15 יְקִיר קֳדָם יְיָ מִיתוּתָא דְּמִשְׁתַּלְּחָא לְחַסִּידוּי:
16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָּךְ
17 שְׁרֵיתָא לְשׁוּעֵלְשָׁלְוָתִי: לְךָ אֶדְבַּח דְּבַח נִכְסָתָא
18 וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי: נְדָרַי קֳדָם יְיָ אֶשְׁלֵם אֲתַנֵּי
19 כְּרָם נְסוֹי לְכָל עַמֵּיהּ: בְּדִרְתָא דִּי בְבֵית מַקְדְּשׁ
אֶלָהְנָא בְּמִצְעָיְכִי יְרוּשְׁלֵם הַלְלוּיָהּ:

קין

1 שַׁבְּחוּ יָת יְיָ כָּל עַמְמַיָּא שַׁבְּחוּ לֵיהּ כָּל אוּמַיָּא:
2 אֲרוּם אַנְפַּר עָלָנָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵיהּ דַיְיָ לְעָלְמָא
הַלְלוּיָהּ:

PARAPH. CHALD. Versus Lat.

13 Benedicet timentibus Dominum, parvis cum
14 magnis. Apponat Dominus super vos, super
15 vos & super filios vestros. Benedicti vos à
16 præsentia Domini, qui fecit cœlum & terrā.
17 Cœli cœlorum majestati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum. Non
18 mortui laudant *nomen Domini*, neque omnes qui descendunt in domum sepulturæ terrestris. Sed nos benedicemus Deo, ex hoc tempore & usque in æternum. *Hallelujah.*

PSAL. CXVI.

1 DIlexi, quoniam audiet Dominus vocem
2 meam [&] deprecationes meas. Quoniam
inclinavit aurem suam mihi, & in diebus
3 meis ego invocabo. Circundederunt me
ægritudines mortis, & molestiæ inferni in-
venerunt me, afflictionem & dolorem inve-
4 niam. In nomine autem Domini invocabo:
5 obsecro Domine libera animam meam. Cle-
mens Dominus & justus, & Deus noster mi-
sericors. Custodit simplices Dominus: hu-
miliatus sum, sed respexit me ad redempti-
6 onem. Convertere anima mea in requiem
7 tuam, quoniam verbum Domini reddit bo-
8 num tibi. Quoniam eripuisti animam meam
ab occisione, oculum meum à lachrymis, pe-
9 dem meum à lapsu. Incedam coram Domino
10 in terra vivorum. Credidi, propterea lo-
quar, *in congregatione justorum* ego laudavi
11 majorem in modum. Ego dixi inter fugien-
dum, Omnes filii hominum mendaces. Quid
12 reddam coram Domino? omnes retributio-
nes ejus bonæ repensæ sunt super me. Cali-
13 cem *redemptionis* portabo *in seculo venturo*,
& in nomine Domini invocabo. Vota mea
14 coram Domino reddam: narrabo tunc signa
15 ejus omni populo ejus. Honorifica coram
Domino mors est quæ infertur sanctis ejus.
16 Obsecro Domine, quia ego servus tuus, ego
servus tuus filius ancillæ tuæ; solvisti *catenas*
17 *meas. Tibi* sacrificabo sacrificium oblatio-
18 nis, & in nomine Domini invocabo. Vota
19 mea coram Domino reddam: narrabo tunc
miracula ejus omni populo ipsius. In atriis
domus sanctuarii *Dei nostri*, in medio tui Je-
rusalem. *Hallelujah.*

PSAL. CXVII.

1 LAudate Dominum omnes populi, laudate
2 eum omnes nationes. Quoniam roboravit
super nos beneficentiam suam, & veritas
Domini in æternum. *Hallelujah.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 Benedicat Dominus metuentibus eum, par-
14 vis cum magnis. Addat vobis Domin', vobis
15 ac liberis vestris. Benedicti vos estis Domi-
16 no, ei qui condidit cœlū ac terrā. Cœlū cœ-
17 li Domini est, terram autem dedit hominib'.
18 Non mortui laudabunt Dominum, neque
omnes descendētes in tenebras. Nos autē be-
1 nedicem' Domino ex nunc et usq; in seculū.

PSAL. CXV.

Anonymus. Progressus populi novi redeuntis ad cultū Christianū velut puer ad intellectū. Diciturque, quoad literā, quum venit Saul atq; moratus est ad januam speluncæ in qua delitescebat David & viri ejus. Vers. 18.

2 EXoptavi ut audiret Dominus vocem sup-
plicationis meæ, Inclinaretq; aurē suam
3 ad me die quā vocavero eum. Nam circun-
dederunt me dolores mortis, & angores
4 inferni assecuti sunt me: angustiā & ærumnā
5 inveni, Et nomen Domini invocavi, *dicens*;
6 Ah Domine libera animā meā. Misericors es
7 tu Domine atq; justus, & Deus es tu clemen-
8 tissim'. Tuetur adolescentulos Dominus: hu-
9 miliavit me, ac liberavit me. Revertere ani-
10 ma mea ad quietē tuā, quia Dominus satisfe-
11 cit tibi; Nam eripuisti animā meam è mor-
12 te, & pedes meos è lapsibus: Ut gratus sim
13 corā te, Deus, in terra vivorū. Credidi, & lo-
14 cut' sum, méque vehementer humiliavi. Ego
15 dixi cum tremore meo, Omnis homo mendax
16 est: Ecquid ergò referam Domino, cujus
17 omnia beneficia sunt erga me? Calicē salutis
18 accipiā, & nomē Domini invocabo. Meāq;
19 vota Domino persolvā corā universo popu-
1 lo. Pretiosa est enim in oculis Domini mors
2 justorum ejus. O Domine, ego servus tuus,
3 servus tuus sum, & filius ancillæ tuæ: solvi-
4 sti à me vincula mea. Tibi sacrificabo vi-
5 ctimas laudis, et nomen Domini invocabo,
6 Votaq; mea Domino exolvam coram univer-
7 so populo, Et in atrio domūs Domini, & in-
8 tra te Jerusalem.

PSAL. CXVI.

Anonymus. Dicitur de cœtu Ananiæ quum exirent è camino. Item prædicit vocationem Gentiū per annuntiationē Evangelii. Vers. 4.

1 LAudate Dām omnes gentes, laudate eum
2 omnes populi; Nam invaluit erga nos
benignitas ejus. Verè Domin' est in æternū.

Versio VULG. LAT.

13 Benedixit omnibus, qui timent Dñm,
14 pusillis cum majoribus. Adjiciat Dñs
15 sup vos; sup vos, & sup filios vestros.
16 Benedicti vos à Domino, qui fecit cœ-
17 lum, & terrã. Cœlum cœli Domino:
terram autẽ dedit filiis hominum. Non
18 mortui laudabunt te, Domine: neq; o-
mnes, qu. descendunt in infernũ. Sed
nos qui vivi nº, benedicimº Domino,
ex hoc nunc & usque in seculum.

Alleluja. CXIV.

1 DIlexi, quoniam exaudiet Dñs vocẽ
2 orationis meæ. Quia inclinavit
aurem suam mihi: & in diebº meis in-
3 vocabo. Circumdederunt me dolores
mortis: & pericula inferni invenerũt
4 me. Tribulationem & dolorẽ inveni:
Et nomen Dñi invocavi. O Domine,
5 libera animã meam: Misericors Domi-
nus, & justº, & Deus noster miseretur.
6 Custodiens parvulos Dominus: humi-
7 miliatus sum, & liberavit me. Conver-
tere, anima mea, in requiem tuam: quia
8 Dominº benefecit tibi. Quia eripuit a-
nimã meam de morte, oculos meos à
9 lachrymis, pedes meos à lapsu. Placebo
Domino in regione vivorum.

Alleluja. CXV.

10 CRedidi, propter quod locutº sum: ego
11 autem humiliatº sum nimis. Ego
12 dixi in excessu meo, Omnis homo mẽ-
dax. Quid retribuam Domino, pro o-
13 mnibus, quæ retribuit mihi? Calicem
14 salutaris accipiam: & nomen Domini
15 invocabo. Vota mea Domino reddam
coram omni populo ejus: Pretiosa in
16 conspectu Dñi mors Sanctorum ejus.
O Domine, quia ego servº tuus: ego
17 servus tuus, & filius ancillæ tuæ. Diri-
puisti vincula mea: Tibi sacrificabo
18 hostiam laudis, & nomẽ Domini invo-
19 cabo. Vota mea Domino reddam in
conspectu omnis populi ejus; In atriis
domûs Domini, in medio tui Jerusalẽ.

Alleluja. CXVI.

1 LAudate Dominum omnes gentes:
2 laudate eum omnes populi: Quoniã
confirmata est super nos misericordia
ejus: & veritas Dñi manet in æternũ.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

13 † Εὐλόγησε τὰς φοβουμένους τὸν κύριον, † τοὺς μικροὺς
14 μετὰ τῶν μεγάλων. † Προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, † ἐφ'
15 ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. † Εὐλογημένοι ὑμεῖς
16 τῷ κυρίῳ, † τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ
17 τὴν γῆν. † Ὁ οὐρανὸς οὐρανῷ κυρίῳ, † τὴν δὲ γῆν ἔδωκε
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. † Οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί
σε κύριε, † οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδην.
18 † Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες (α)εὐλογήσομεν τὸν κύριον,
† ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Ἀλληλούϊα. ριδ'.

1 † Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς
2 δεήσεώς μου. † Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί,
† καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι. † Περιέσχον με
ὠδῖνες θανάτου, † κίνδυνοι ᾅδου εὗροσάν με. † Θλῖ-
4 ψιν καὶ πόνον εὗρον, † καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικα-
5 λεσάμην, † Ὦ κύριε ῥύσαι τὴν ψυχήν μου. † Ἐλεή-
μων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, † καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ.
6 † Φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, † ἐταπεινώθην καὶ
7 ἔσωσέ με. † Ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν
8 σου, † ὅτι κύριος εὐηργέτησέ(α) σε. † Ὅτι (β)ἐξεῖ-
λετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, † τοὺς ὀφθαλμούς μου
ἀπὸ δακρύων, † καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος.
9 † Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Ἀλληλούϊα. ριε'.

10 † Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, † ἐγὼ δὲ ἐταπεινω-
11 θην σφόδρα. † (α) Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει
μου, Πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης. † Τί ἀνταποδώσω τῷ
12 κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπεδωκέ μοι; † Ποτήριον
σωτηρίου λήψομαι, † καὶ τὸ ὄνομα κυρίου (β) ἐπι-
13 κληθήσομαι. † Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐν-
14 αντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. † Τίμιος ἐναντίον κυ-
ρίου † ὁ θάνατος τῶν ὁσίων (γ) αὐτοῦ. † Ὦ κύριε ἐγὼ
15 δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης
σου, † διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου. † Σοὶ θύσω θυ-
16 σίαν αἰνέσεως, † καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσο-
17 μαι. † Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, † ἐναν-
18 τίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, † Ἐν αὐλαῖς οἴκου κυ-
ρίου, † ἐν μέσῳ σου Ἰερουσαλήμ.

Ἀλληλούϊα. ριε'.

1 † Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, † (α)ἐπαι-
2 νέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. † Ὅτι ἐκραταιώθη
(β) τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, † καὶ ἡ ἀλήθεια
τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Ψαλμ. ριγ'. MS.A. (ε) ἐφ' ἡμᾶς, (ζ)* τῷ οὐρανῷ. (η)εὐλογήσωμεν Ψαλμ. ριδ'. MS.A. (α)με. (β)ἐξεέλετο Ψαλμ. ριε'. MS.A. (α) Ἐγὼ εἶπα (β) ὀνομασθήσομαι. Τίμιος (γ) αὐτοῦ. Ψαλμ. ριε'. MS.A. (α)ἐπεγεασάτωσ' (β) ἐφ' ἡμᾶς τὸ ἔλεος αὐτοῦ,

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

22 Benedixit eos, qui timent Domi-
num: pusillos cum magnis. 23 Adji-
ciat Domin° super vos: super vos, et
super filios vestros. 24 Benedicti vos
(1) Domino, qui fecit cœlũ, et terrã.
25 Cœlum cœlis Domino: terrã autẽ
dedit filiis hominum. 26 [m] Non
mortui laudabunt te, Domine: neq; o-
mnes qui descendunt in [n] infernũ.
27 Sed nos, qui vivimus, benedi-
cemus Dominum, ex hoc nunc &
usque in seculum.

Alleluja. CXIV.

1 DIlexi; quoniam exaudiet Do-
minus vocẽ deprecationis me.
2 Quia inclinavit aurẽ suã mihi: et
in diebº meis [a] invocabo. 3 Circum-
dederunt me dolores mortis: pericula
inferni invenerunt me. 4 [b] Tribula-
tionem & dolorem inveni: Et nomen
Domini invocavi. 5 O (a) Domine, e-
rue animam meam: Misericors Domi-
nus, & justus: & Deus noster [c] mi-
seretur. 6 Custodiens parvulos Do-
minus: (b) humiliatus sum, & salvũ
me fecit. 7 Convertere, anima mea, in
requiem tuam: quia Dominus benefe-
cit tibi. 8 Quoniam exemit animam
meã de morte, oculos meos à lachry-
mis, & pedes meos à lapsu. 9 [d] Pla-
cebo in (c) conspectu Domini, in re-
gione vivorum.

Alleluja. CXV.

10 Credidi, (a) propter quod locutus
sum: ego autem (b) humiliatus
sum nimis. 12 Ego (c) autem dixi [a]
in ecstasi mea, Omnis homo mendax.
13 Quid retribuam Domino, pro omni-
bus quæ retribuit mihi? 14 Calicem [b]
salutaris accipiam: & nomen Domini
invocabo. 15 (d) Vota mea Domino
reddã coram omni populo ejus: Pre-
tiosa in conspectu Domini mors San-
ctorum ejus. 16 O Domine, ego servº
tuus: ego servus tuus, & filius ancil-
læ tuæ. 17 Diripuisti vincula mea: Tibi
sacrificabo sacrificium [e] laudis: &
in nomine Domini invocabo. 18 Vota
mea Domino reddam in conspectu o-
mnis [d] populi ejus: In atriis domûs
Domini, in medio tui Hierusalem.

Alleluja. CXVI.

1 Laudate Dominum omnes [a] omnes gen-
tes: laudate eum omnes populi.
2 Quoniam confirmata est super nos
misericordia ejus: & veritas Domini
manet in æternum.

Versio ÆTHIOPICA.

13 በርኆው፡ለእሉሰው፡ለእለ፡ይፈርሁ፡ለእግ 22
14 ዚአብሔር፡፡ለኀሊሶሙ፡ ወለዐበቢዮሙ፡፡=> 23
15 ይዋስክ፡እግዚአብሔር፡ላዕሌክሙ፡፡ላዕሌክ 24
ሙ፡ወለዕለ፡ ዋሕድክሙ፡፡=> ቡሩካን፡ አ
16 ንትሙ፡ለእግዚአብሔር፡፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወ 25
17 ምድር፡፡=> ሰማየ፡ ሰማያት፡ ለእግዚአብ
ሔር፡፡ወምድርሰ፡ ወሀበ፡ ለእጓለ፡ እመሕያ
ው፡፡=> ዘለኦ፡ ሞትታ፡ ይሴብሑከ፡ እ 26
ግዚአ፡ወሊኦሙ፡ እለ፡ይወርዱ፡ ወጽት
ሲለል፡፡=> ነሕነ፡ሕያዋኒ፡ነበርኮ፡ለእግዚአ 27
ብሔር፡፡እመ፲ደ፲ዘ፡ወእስከ፡ለዓለም፡፡=>

ሃለሉያ፡፡

PIO ለቀቀርኩ፡እስመ ፡ሰመዐኒ፡ እግዚአብ 1
ሔር፡ቃለ፡ስእለተየ፡፡=> ወለጽምኡ፡ እዝ 2
ኖ፡ ኅቡዐ፡ ወጸዋዕከ፡ በመዋዕለየ፡፡=> ለ 3
ኅዘኒ ፡ ፀዕረ፡ሞት፡ ወረከበኒ፡ ሕማመ ፡ሲለ
ል፡፡=> ሕማመ፡ ፀመኑበኒ፡ ረከበኒ፡፡ወጸዋ 4
ዕኩ፡ ስመ፡ እግዚአብሔር፡፡=> እግዚአ፡ብ 5
ፁሕ፡ ለነፍስየ፡፡ሙስሐ፡ እግዚአብሔር፡ወጸ
ድቅ፡፡ወሊመሰክነኒሂ፡ ሙስተሣህልኪ፡፡=> PO 6
ቅብ፡ ሕፃናት፡ እግዚአብሔር፡፡ተመኒደብኩ
ሂ፡ወለድኅነኒ፡፡=> ግብሊ፡ ነፍስየ፡ ወስተ፡ 7
ዕረፊትኪ፡፡ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ረደለ
ኪ፡፡=> እስመ፡ለድኅኖ፡ ለነፍስየ፡ አጥት፡፡ 8
ወለአዕይንትየ፡ እምእንበ፡ወለእገሪየ፡
እመደሐብ፡፡=> ከመ፡ እስመር፡ ለአግዚአ 9
ብሔር፡በብሔደ፡ሕያዋኒ፡፡=>

ሃለሉያ፡፡

P11 ለመኑስ ፡ በዘ፡ ነበብኩ፡፡ወለእስ፡ ብዙ 1
ኃ፡ስመሙ፡፡=> ወለእስ፡ እቤ፡ ከመ፡ኀሰዋ 2
P፡ትሥሉ፡ሰብእ፡ሐሰዋ፡ ወጐአቴ፡፡=> ጽኑተ 3
ኑ፡ለዐስቦ፡ለእግዚአብሔር፡ በእነተ፡ትሥሉ፡
ዘገብረ፡ሊተ፡፡=> ጽዋዐ፡ ሕይወት፡ እተጫ 4
ጠ፡፡ወሰመ፡ እግዚአብሔር ፡ እጸውእ፡፡=>
ክቡር፡ ሞቱ፡ ለጻድቅ፡ በቅድመ፡ እግዚአብ 5
ሔር ፡፡=> እግዚአ፡ለእ፡ ገብርከ፡፡ገብርኪ፡ 6
ወልደ፡ ለመትከ፡፡=> ወሰበርከ፡ መዋቅከት 7
P ፡፡ ለከ ፡ እሠውዐ ፡ መሠዋዕተ ፡ ስብሰ
ት፡፡=> ወእሠብ፡ብፀሊትዖ፡ለእግዚአብሔ 8
ር፡፡በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ፡፡በዐጸደ ፡ ቤ
ተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወበማእከለኪ ፡ ለዖሩ
ሳሌም፡፡=>

ሃለሉያ፡፡

P12 ሰብእሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኵሉክ 1
ሙ፡ ለእዝብ፡፡ ወይሴብሕሙ፡ ኵሉሙ፡ ሕ
ዝብ፡፡=> እስመ፡ጸኑዓት፡ መሕረቱ፡ ሳዕሌ 2
ነ፡፡ ወጽደቁሰ፡ ለእግዚአብሔር፡ ይሄሉ፡ ለ
ዓለመ፡፡=>

INTERP. ÆTHIOP. [m] Eò quòd non mortui [n] infernum. Nos PSAL. CXIV. [a] invocabo eum. Apprehendit me dolor [b] Tribulatio & dolor invenit me: [c] miserator. [d] Ut placeam in PSAL. CXV. [a] de mea indole [b] vitæ circumferam: & nomen Domini invocabo. Pretiosa in [c] laudis: Vota [d] populi: In atriis PSAL. CXVI. [a] vos omnes gentes: &

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 بارك اتقياء الرب الصغار والكبار * يزيد الرب فينا وفي اولادنا * نحن مباركون من الرب الذي
14
15
16 خلق السماء والارض * سماء السماء للرب * والارض اعطاها لبني البشر * ليس الموتى يباركونك يا
17
18 رب * ولا كل الهابطين الى الجحيم * لكن نحن الاحياء الذين نباركك يا رب منذ الان والى الابد *
1 * المرسوم المائية واربعة عشر * * المزمور المائية وخمسة عشر * * اللهلويا * * اللهلويا * وهو * يو * استيكن *
2 احببت ان يسمع الرب صوت تضرعي * لانه اصغى الي يسمعه في ايامي دعوته * لان عمرات
3
4 الموت احاطت بي * وشدائد الجحيم اصابتني * وجدت ضيقا وحزنا * فدعوت اسم الرب * يا رب
5 خلص نفسي * الرب هو رؤوف وهو بار والاهنا يرحم * الذي يحفظ الاطفال هو الرب * اتضعت
6
7 فخلصني * ارجعي يا نفسي الى موضع راحتك * لان الرب قد احسن الي * وخلص نفسي من
8
9 الموت * وعيني من الدموع * ورجلي من الزلل * ارضي الله امامه في كورة الاحياء * اللهلويا *
10 * المزمور المائية وخمسة عشر * * اللهلويا * وهو * يب * استيكن * * امنت لاجل
11 هذا تكلمت * وانا تواضعت جدا * ان قلت في تحيري ان كل الناس كذابون * ماذا اعطي
12
13 الرب مكافاة * لاجل كل ما اعطاني * آخذ كاس الخلاص * وادعوا اسم الرب * اوفي الرب نذوري
14
15 قدام جميع شعبه * كريم امام الرب موت قديسيه * يا رب انا عبدك * انا عبدك وابن امتك *
16
17 قطعت وثاقي * اذبح لك ذبيحة التسبيح * وادعوا اسم الرب * اوفي الرب نذوري * قدام جميع
18
شعبه * في ديار بيت الرب * في وسط يروسليم * اللهلويا * * المزمور المائية وستة عشر *
1 * اللهلويا * وهو * د * استيكانات * سبحوا الرب يا جميع الامم * وليباركه جميع
2 الشعوب * فان رحمته سابغة علينا * وحق الرب يدوم الى الابد والى ابد الابد * اللهلويا *

Benedixit timentibus Dominum, minoribus
ac majoribus. Accrescat Dominus nos et fi-
lios nostros. Nos benedicti sumus à Do-
mino qui creavit cœlum et terram. Cœlum
cœli Domino, terram autem dedit filiis ho-
minum. Non mortui benedicent te, O Do-
mine, neque omnes descendentes in infer-
num. Sed nos vivi, sumus qui benedicimus
tibi, O Domine, ex nunc & usque in secu-
lum. Alleluja.

PSAL. CXIV.

Titulus, Alleluja. Vers. 16.

1 Oravi ut audiret Dominus vocem de-
precationis meæ: Quoniam intendit ad
2 me auditum suum, et in diebus meis invoca-
vi eum. Quoniam asperitates mortis cir-
3 cumdederunt me, & tribulationes inferni
contigerunt mihi: invenerunt angustiam & mæ-
4 rorem. Quapropter invocavi nomen Do-
mini: O Domine, libera animam meam. Do-
5 minus est clemens et est justus, et Deus noster
miseretur. Qui custodit parvulos, est Do-
6 minus: humiliatus sum, & liberavit me.
Revertere, O anima mea, ad locum requiei
7 tuæ: quia Dominus jam benefecit mihi,
8 Et saluavit animam meam à morte, & o-
culos meos à lachrymis, & pedes meos à
9 lapsu. Placebo Domino coram ipso, in re-
gione vivorum. Alleluja.

PSAL. CXV.

Alleluja. Vers. 12.

10 Credidi, propterea locutus sum, & ego
11 humiliatus sum valdè. Quandoqui-
dem dixi in stupore meo, omnes homines
12 esse mendaces. Quid dabo Domino in re-
tributionem pro omni re quam dedit mihi?
13 Accipiam calicẽ salutis, et invocabo nomen
14 Domini. Persolvam Domino vota mea co-
ram toto ipsius populo. Pretiosa est ante
15 Dominum mors sanctorum ejus. O Domine,
16 ego servus tuus sum, ego servus tuus, et fi-
17 lius ancillæ tuæ: fecidisti ligamina mea. Sa-
18 crificabo tibi sacrificium laudis, et invocabo
nomen Domini. Solvam Domino vota mea
coram universo ejus populo, in atriis domûs
Domini, in medio Jerosolymæ. Alleluja.

PSAL. CXVI.

Alleluja. Vers. 4.

1 Laudate Dominum, O omnes gentes, &
2 benedicant eum omnes populi: Quoni-
am misericordia ejus ampla est super nos, et
veritas Domini perseverat in æternum, &
in seculum seculi. Alleluja.

תהלים : קיח

PSAL. CXVIII. קיח

Dicat ejus misericordia seculum in quoniam : bonus quoniam Domino Confitemini
1 הודו ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו : יאמר־
2 : Aharon *domui* nunc Dicant .ejus misericordia seculum in quoniam :Israel nunc
3 נא ישראל כי לעולם חסדו : יאמרו־נא בית־אהרן
quoniam:Dominum *timentes* nunc Dicant .ejus misericordia seculum in quoniam
4 כי לעולם חסדו : יאמרו־נא יראי יהוה כי
latitudine in me exaudivit :*Jah* invocavi angustia De .ejus misericordia seculum in
5 לעולם חסדו : מן־המצר קראתי יה ענני במרחב
mihi Dominus .homo mihi faciat quid : timebo non ,*mihi* Dominus :*Jah*
6 יה : יהוה לי לא אירא מה־יעשה לי אדם : יהוה לי
7 *fidere* Melius .me habentibus odio *in* videbo ego & :meos auxiliatores inter
8 בעזרי ואני אראה בשנאי : טוב לחסות
sperare quàm : Domino in *confidere* Melius .homine in sperare quàm : Domino in
9 ביהוה מבטח באדם : טוב לחסות ביהוה מבטח
quoniam , Domini nomine in:me circumdederunt gentes Omnes *muralicis* in
10 בנדיבים : כל־גוים סבבוני בשם יהוה כי
quoniam , Domini nomine in:me circumdederunt etiam,me Circumdederãt .eas succidã
11 אמילם : סבוני גם־סבבוני בשם יהוה כי
: spinarum ignis sicut sunt extinctæ , apes sicut me Circumdederunt .eas succidam
12 אמילם : סבוני כדברים דעכו כאש קוצים
: *cadenhom ad* me impulisti Impellendo .eas succidam quoniam ,Domini nomine in
13 בשם יהוה כי אמילם : דחה דחיתני לנפל
.salutem in mihi fuit & : *Jah cantio* & , mea Fortitudo .me adjuvit Dominus &
14 ויהוה עזרני : עזי וזמרת יה ויהי־לי לישועה :
.fortitudinem *facienes* Domini dextera : justorum *tenxeris* in salutis & , *precanti* Vox
15 קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל :
sed , moriar Non .fortitudinem *facienes* Domini dextera:excelsa Domini Dextera
16 ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל : לא־אמות כי־
17 non morti & : *Jah* me corripuit Corripiendo .*Jah* opera narrabo & : vivam
18 אחיה ואספר מעשי יה : יסר יסרני יה ולמות לא
Hæc .*Jah* confitebor , eas *in* ingrediar :justitiæ portas mihi Aperite .me tradidit
19 נתנני : פתחו־לי שערי־צדק אבא־בם אודה יה : זה
20 :me exaudisti quoniam,tibi Confitebor.eam per intrabunt justi : Domini porta
21 השער ליהוה צדיקים יבאו בו : אודך כי עניתני
caput in fuit ; ædificantes reprobaverunt *Lapidem* .salutem in mihi fuisti &
22 ותהי־לי לישועה : אבן מאסו הבונים היתה לראש
Hæc .nostris oculis in mirabile *ipsum* : istud fuit Domino A .anguli
23 פנה : מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו : זה־
24 Domine Obsecro .ea in lætemur & , exultemus : Dominus fecit dies
25 היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו : אנא יהוה׳ י
eruiens Benedictus .nunc fac prosperare , Domine obsecro : nunc salvifica
26 הושיעה־נא אנא יהוה הצליחה־נא : ברוך הבא
.Domini domo de vobis benediximus : Domini nomine in
בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה :

PSALMI. תרגום TARGUM.

קיח

1 שבחו קדם יי ארום טב ארום לעלם
2 טוביה : יימרון כדון ישראל ארום לעלם
3 טוביה : יימרון כדון בית אהרן ארום לעלם
4 טוביה : יימרון כדון דחליא דיי ארום לעלם
5 טוביה : מן עקתא קריתי יה קבל צלותי
6 בפתיא יה : מימרא דיי בסעדי לא אדחל
7 מה יעבד לי בר נש : מימרא דיי למסעדא יתי
8 ואנא אחמי פורענותא בסנאי : טב למתרחצא
9 במימרא דיי מן למרחץ בבר נש : טב
למתרחצא במימרא דיי מן למרחץ ברברביא:
10 כל עממיא חזרו יתי בשום מימרא דיי רחצית
11 ארום אחשנון : אקיפון לי אף חזרו יתי בשום
מימרא דיי רחצית ארום אחשנון : אקיפון
12 לי היך זבורייתא דלקין היך אשתא בכובין
בשום מימרא דיי רחצית ארום אחשנון :
13 מרחיב דחיתי יתי למנפל ומימרא דיי סיעני :
14 תוקפי ותושבחתי דחיל על כל עלמא יי
אמר במימריה והוה לי לפריק : קל תושבחתא
15 ופורקנא במשכנהון דצדיקי ימינא דיי עבדת
16 חיליא : ימינא דיי מרממא ימינא דיי עבדת
חיליא : לא אמות ארום אחי ואשתיצי עובדי
17 אליהא:מכסנא אכסנני יה ולמותא לא מסר
18 יתי : פתחו לי מעלני קרתא דצדקא איעול
בהון אשבח יה : דין מעלנא רבית מקדשא
20 דיי צדיקיא יעלון בה : אהודי קדמך ארום
21 קבלתא צלותי והויתי לי לפריק : טליא
22 שביקו ארדיכליא הוה ביני בנוי דישי ובאה
לאתמנאה למליך ושולטן : מן קדם יי היות
23 דא אמרו ארדיכליא היא פרישא קדמנא
24 אמרו בנוי דישי : דין יומא עבד יי אמרו
ארדיכליא נרוץ ונחדי ביה אמרו בנוי דישי :
25 בבעו מנך יי כרון אמרו ארדיכליא בבעו מנך יי
אצלח כדון אמרו ישי ואנתתיה : ברוך דאתי
26 בשום מימרא דיי אמרו ארדיכלי ובריכון יתכון
מן בית מקדשא דיי אמר דוד :

PSAL. CXVIII.

LAudate Dominum, quoniam bonus, quo- 1
niam in æternum benignitas ejus. Dicant 2
nunc Israel, quoniam in æternum benigni-
tas ejus. Dicant nunc domus Aharon, quo- 3
niam in æternum benignitas ejus. Dicant 4
nunc qui timent Dominum, quoniam in
æternum benignitas ejus. De angustia in- 5
vocavi Deum, exaudivit orationem meam
in latitudine Deus. Verbum Domini in ad- 6
jutorium meum : non timebo quid mihi fa-
ciat homo. Verbum Domini ad adjuvan- 7
dum me, & ego videbo ultionem in osores
meos. Melius est confidere in Verbo Do- 8
mini, quam confidere in homine. Melius 9
est confidere in Verbo Domini, quam con-
fidere in principibus. Omnes populi cir- 10
cundederint me : in nomine Verbi Domini
confusus sum, propterea abscindam eos. Cir- 11
cundederint me, etiam circuierint me: in no-
mine Verbi Domini confusus sum, ideò ab-
scindam eos. Circundederint me sicut apes, 12
arserint sicut ignis in spinis : in nomine
eos. Impulsione *impulsisti* me ut caderem : 13
sed Verbum Domini adjuvit me. Fortitudo 14
mea & laus mea, qui timendus est super
omnem mundum Dominus; dixit in verbo
suo, & fuit mihi redemptor. Vox laudis 15
& redemptionis in tabernaculis justorum :
dextera Domini edidit virtutem. Dextera 16
Domini exaltata; dextera Domini edidit vir-
tutem. Non moriar, sed vivam, & narrabo 17
opera Domini. Corripendo corripuit me 18
Dominus, & morti non tradidit me. Aperite 19
mihi portas *urbis* justitiæ, ingrediar illas, &
laudabo Deum. Hæc est porta domus sanctu- 20
arii Domini, justi intrabunt in eam. Confi- 21
tebor coram te, quoniam accepisti oratio-
nem meam, & factus es mihi redemptor.
Puerum despexerunt ædificatores, qui *fuit* 22
inter filios Issai & meruit constitui rex &
dominator. A conspectu Domini hoc extitit, 23
dixerunt ædificatores : hoc mirabile est in
conspectu nostro, *dixerunt filii Issai*. Hanc 24
diem fecit Dominus, *dixerunt ædificatores* :
exultemus & lætemur in ea, *dixerunt filii*
Issai. *Obsecramus* te Dñe [*confer salutem*] 25
nunc, *dixerunt ædificatores* : *obsecramus* te
Domine prosperare nunc, *dixerunt Issai &*
uxor ejus. Benedictus qui venit in nomine 26
Verbi Domini, *dixerunt ædificatores* : *bene-*
dicant vobis de domo sanctuarii Domini,
dixit David.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. CXVII.

Anonymus. Dicitur ad Iteram de Asapho memoratore, & de Sacerdotibus ministrantibus Domino. Item vaticinatur de agonistis triumphatoribus, & de Christo. Vers. 64.

COnfitemini Domino quoniam bonus est, 1
& in æternum miserationes ejus. Dicat 2
Israel, In æternum miserationes ejus. Dicant 3
qui sunt de domo Aharonis, In æternum mi- 4
serationes ejus. Dicant metuentes Dominum, 5
In æternum miserationes ejus. Ab angustia 6
vocavi Dominum, & respondit mihi Domi-
nus cum relaxatione, Dominus adjutor meus 7
est, non timebo. Quid faciat in me homo? 8
Dominus auxiliator meus est, & ego spectabo 9
in hostibus meis. Bonum est fidere Domino, 10
melius quàm fidere homini. Bonum est fidere 11
Dño, melius quàm fidere principi. Omnes 12
gentes obsederunt me, & per nomen Domini
exterminavi eas: Cinxerunt me atque circun- 13
dederunt, & per nomen Dñi abſumpſi eas : 14
Obsederunt me sicut apes, & extinctæ sunt 15
velut ignis palearum, & per nomen Dñi con- 16
feci eas. Impulsus fui ut everterer & corru- 17
erem, at Dominus adjuvat me. Robur meum, 18
& gloria mea Dñs est, & ipse factus est mihi
Salvator : Vox gloriæ & salutis in taberna- 19
culo justorum. Dextera Domini gessit forti- 20
tudinem, Dextera Dñi extulit me, dextera Dñi 21
præstitit fortitudinem, Ut non morerer, sed 22
viverem & narrarem opera Domini. Casti- 23
gando quidé castigavit me Dominus, at morti
non tradidit me. Aperuit mihi portas justi- 24
tiæ, ut ingrederer per eas, & confiterer Domi- 25
no; Hæc est porta Domini, per quam justi in-
grediũtur, Gratias tibi agã quòd me exaudie- 26
ris, & fueris mihi Salvator. Lapis quem aspor- 27
nati sunt ædificatores, ipse factus est in caput
ædificii. A Domino factum est id, estque pro- 28
digiũ in oculis nostris Hæc est dies quam fecit 29
Dominus, venite, exultemus & lætemur in ea.
O Domine ferva me, ô Domine libera me. 30
Benedictus sit qui veniet in nomine Domini: 31
benediximus vobis de domo Domini.

Versio VULG. LAT.

Alleluja. CXVII.

1 Confitemini Domino, quoniã bo-
2 nus: quoniam in seculum miseri-
3 cordia ej⁹. Dicat nunc Israel, quoniam
4 bon⁹: quoniam in seculum misericor-
5 dia ejus. Dicat nunc dom⁹ Aaron: quo-
6 niam in seculum misericordia ej⁹. Di-
7 cant nunc qui timent Dominum: quo-
8 niam in seculum misericordia ejus. De
9 tribulatione invocavi Dominum: &
10 exaudivit me in latitudine Dominus.
11 Dñs mihi adjutor: non timebo quid
12 faciat mihi homo. Dominus mihi adju-
13 tor: & ego despiciam inimicos meos.
14 Bonum est confidere in Domino, quã
15 confidere in homine: Bonũ est sperare
16 in Domino, quàm sperare in princi-
17 pibus. Omnes gentes circuierunt me:
18 & in nomine Domini quia ultus sum
19 in eos. Circumdantes circumdederunt
20 me: et in nomine Domini quia ule⁹ sũ
21 in eos. Circumdederunt me sicut apes,
22 & exarserunt sicut ignis in spinis: &
23 in nomine Domini quia ultus sum in
24 eos. Impulsus eversus sum ut caderem:
25 & Dominus suscepit me. Fortitudo
26 mea, & laus mea Dominus: & fact⁹ est
27 mihi in salutẽ. Vox exultationis & sa-
28 lutis, in tabernaculis justorum. Dextera
29 Domini fecit virtutem: dextera Do-
30 mini exaltavit me, dextera Domini
31 fecit virtutem. Non moriar, sed vivam:
32 & narrabo opera Domini. Castigans
33 castigavit me Dominus: & morti non
34 tradidit me. Aperite mihi portas justi-
35 tiæ, ingressus in eas confitebor Do-
36 mino: Hæc porta Domini, justi intra-
37 bunt in eam. Confitebor tibi, quoniam
38 exaudisti me: & factus es mihi in salu-
39 tem. Lapidem, quem reprobaverunt æ-
40 dificantes, hic fact⁹ est in caput anguli.
41 A Domino factum est istud: & est mi-
42 rabile in oculis nostris. Hæc est dies,
43 quam fecit Dominus: exultemus, & læ-
44 temur in ea. O Domine, salvũ me fac,
45 ô Domine, benè prosperare: Benedi-
46 ctus qui venit in nomine Domini.
47 Benediximus vobis de domo Domini:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Ἀλληλούϊα. ριζ'.

1 † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, † ὅτι
2 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Εἰπάτω δὴ
3 οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι ἀγαθός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
4 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἀαρών, ὅτι
5 ἀγαθός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Εἰ-
6 πάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι (α) κύριον, ὅ-
7 τι ἀγαθός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Ἐκ
8 θλίψεως ἐπεκαλεσάμην κύριον, † καὶ ἐπήκουσέ μου
9 εἰς πλατυσμόν. † Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβη-
10 θήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. † Κύριος ἐμοὶ
11 βοηθός, (β) κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. † Ἀ-
12 γαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄν-
13 θρωπον. † Ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἢ ἐλπί-
14 ζειν (γ) ἐπ' ἄρχοντας. † Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλω-
15 σάν με, † καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
16 † Κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με, † καὶ τῷ ὀνόματι
17 κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. † Ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ
18 μέλισσαι κηρίον, † καὶ ἐξεκαύθησαν (δ) ὡς πῦρ ἐν ἀ-
19 κάνθαις, † καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
20 † Ὠσθεὶς ἀνεῤῥάπην τοῦ πεσεῖν, † καὶ ὁ κύριος ἀν-
21 τελάβετό μου. † Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος,
22 † καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. † Φωνὴ ἀγαλλιάσεως
23 καὶ σωτηρίας † ἐν σκηναῖς δικαίων. † Δεξιὰ κυρίου
24 ἐποίησε δύναμιν, † δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· † δεξιὰ
25 κυρίου ἐποίησε δύναμιν. † Οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ
26 ζήσομαι, † καὶ (ε) διηγήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. † Παι-
27 δεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, † καὶ τῷ θανάτῳ οὐ
28 παρέδωκέ με. † Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης,
29 † εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ.
30 † Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν
31 αὐτῇ. † Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου,
32 † καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. † Λίθον ὃν ἀπεδοκί-
33 μασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, † οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
34 γωνίας. † Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, † καὶ ἔστι θαυμα-
35 στὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. † Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίη-
36 σεν ὁ κύριος, † ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν
37 αὐτῇ. † Ὦ κύριε σῶσον δή, † ὦ κύριε εὐόδωσον
38 δή. † Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ-
39 ρίου. † ἐυλογηκαμὲν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

MS.A. (α) κύριον, ὅτι εἰς αἰῶνα (β) καὶ ἐγὼ (γ) ἐπ' ἄρχοντας. (δ) ὡσεὶ πῦρ (ε) ἐκδιηγήσομαι

Verſ. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſ. LAT.

Alleluja. CXVII.

1 Confitemini Domino, quoniam 1
2 bonus: quoniã in ſeculum mi- 2
3 ſericordia ejus. 2 Dicat nunc domus 3
4 Iſrael, (a) quoniam bonus: quoniam 4
5 in ſeculum miſericordia ejus. 3 Dicat 5
6 nunc domus Aaron, quoniam bonus: 6
7 quoniam in ſeculum miſericordia e- 7
8 jus. 4 Dicant nunc [a] omnes, qui ti- 8
9 ment Dominum, quoniam bonus: quo- 9
10 niam in ſeculum miſericordia ejus. 10
11 5 De tribulatione invocavi Do- 11
12 minum: & exaudivit me [c] in lati- 12
13 tudinem. 6 [d] Dominus mihi adju- 13
14 tor: & non timebo, quid faciet mihi 14
15 homo. 7 Domin⁹ mihi adjutor, & ego 15
16 deſpiciam inimicos meos. 8 Bonum eſt 16
17 confidere in Domino, quàm confidere 17
18 in homine. 9 Bonum eſt ſperare in Do- 18
19 mino, quàm ſperare in principibus. 19
20 10 Omnes gentes circumdederunt 20
21 me: & (b) nomine Domini [e] ultus 21
22 ſum eos. 11 (c) Circumdantes circum- 22
23 dederunt me; & nomine Domini [f] 23
24 ultus ſum eos. 12 Circumdederunt me, 24
25 ſicut apes (d) favum: & (e) exarſe- 25
26 runt, ſicut ignis in ſpinis: & nomine 26
27 Domini [g] ultus ſum eos. 13 (f) Im- 27
28 pulſus, everſus ſum, ut caderem: et 28
29 Dominus ſuſcepit me. 14 Fortitudo 29
30 mea, & [h] laudatio mea Dominus: 30
31 & factus eſt [i] mihi in ſalutem. 31
32 15 Vox exultationis, & ſalutis in [k] 32
33 tabernaculis juſtorum. 16 Dextera 33
34 Domini fecit virtutem: dextera Do- 34
35 mini exaltavit me: dextera Domini 35
36 fecit virtutem. 17 Non moriar, [l] 36
37 ſed vivam: & enarrabo opera Do- 37
38 mini. 18 (g) Caſtigans caſtigavit me 38
39 Dominus: [m] & morti non tradi- 39
40 dit me. 19 Aperite mihi portas juſti- 40
41 tiæ, ingreſſus in eas confitebor Domi- 41
42 no. (h) Hæc porta Domini, juſti in- 42
43 trabunt in eã. 20 Confitebor tibi [n], 43
44 quoniam exaudiſti me: & factus 44
45 es mihi in ſalutem. 21 Lapidem, 45
46 quem reprobaverunt ædificantes, hic 46
47 factus eſt in (i) caput anguli. 22 A 47
48 Domino (k) facta eſt hæc: & eſt mi- 48
49 rabilis in oculis noſtris. 23 Hæc eſt 49
50 dies, quam fecit Domin⁹: exultemus, 50
51 & lætemur in ea. 24 O Domine, ſal- 51
52 va (l) nunc: O Domine, benè (m) 52
53 proſperare nunc: Benedictus, qui 53
54 venit in nomine Domini: 25 bene- 54
55 diximus vos de domo Domini. 55

Verſio ÆTHIOPICA.

ሃሌሉያ፡፡

1 ፡ የገቢ ፡ ገሃዩ፡ ለእግዚአብሔር፡ እስመ ፡ ኀሪ፡፡ 1
2 እስመ ፡ ለዓለም ፡ ምሕረቱ ፡፡ ፡ ፡

תהלים : קיט

27 אל יהוה ויאר לנו אסרו־חג בעבתים עד־קרנות
28 המזבח׃ אלי אתה ואודך אלהי ארוממך׃ הודו
29 ליהוה כי־טוב כי לעולם חסדו׃

PSAL. CXIX. קיט

1 אשרי תמימי־דרך ההלכים בתורת יהוה׃ אשרי נצרי עדותיו
2 בכל־לב ידרשוהו׃ אף לא־פעלו עולה בדרכיו הלכו׃
3 אתה צויתה פקודיך לשמר מאד׃ אחלי יכנו דרכי
4 לשמר חקיך׃ אז לא־אבוש בהביטי אל־כל־
5 מצותיך׃ אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך׃
6 את־חקיך אשמר אל־תעזבני עד־מאד׃ במה יזכה־נער
7 את־ארחו לשמר כדברך׃ בכל־לבי דרשתיך
8 אל־תשגני מצותיך׃ בלבי צפנתי אמרתך למען לא
9 אחטא לך׃ ברוך אתה יהוה למדני חקיך׃ בשפתי ספרתי
10 כל משפטי־פיך׃ בדרך עדותיך ששתי כעל כל־
11 הון׃ בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך׃ בחקיך
12 עמל על־עבדך דברך׃ גמל עלי־עבדך אחיה
13 ואשמרה דברך׃ גל־עיני ואביטה נפלאות מתורתך׃
14 גר אנכי בארץ אל־תסתר ממני מצותיך׃ גרסה
15 נפשי לתאבה אל־משפטיך בכל־עת׃ גערת זדים
16 ארורים השגים ממצותיך׃ גל מעלי חרפה וביון
17 כי עדותיך נצרתי׃ גם ישבו שרים בי נדברו
18 עבדך ישיח בחקיך׃ גם־עדותיך שעשעי אנשי
19 עצתי׃ דבקה לעפר נפשי חיני כדברך׃

תרגום TARGUM.

27 אלהא יי אנהר לנא אסרו שבטיא בית יהודה
28 בכפיתו טליא לנכסת חגא בשלשלין עד די
29 תקרבוניה ותשדון אדמיה בקרנת מדבחא׃
אמר שמואל נביא׃ אלהי אתי ואודי קדמך׃
אלהי אשבחנך אמר דוד׃ מתיב שמואל ואמר
שבחו כנשתא דישראל אודו קדם יי ארום טב
ארום לעלם טוביה׃

קיט

1 טוביהון דשלימי אורחיה דמהלכין באוריתא
2 דיי׃ טוביהון דנטרי סהדותיה בכל לבא׃
3 יתבעון אולפניה׃ ברם לא עבדו שקרא
4 באורחתיה תקנית הליכו׃ אנת פקדתא פקודך
5 למטר לחדא׃ טב לי דתקנן אורחתי למטר
6 נוריתך׃ הדין לא אבהרית באסתכלותי לכל
7 פקודך׃ אודי קדמך בחריצות לבא במלפי דיני
8 וכנוריתך׃ ירת נוריתך אטר לא תשבוק יתי עד
9 לחדא׃ במא ידכי טליא ית אורחתיה למטר
10 היך דבריך׃ בכל לבי תבעית אולפנך לא
11 תשלגני מפקודיך׃ בלבי אטשית מימרך מן
12 בגלל דלא אחוב קדמך׃ ברוך את יי אלף יתי
13 נוריתך׃ בספותי אשתעיתי כל דיני פומך׃
14 באורח סהדותך חדיתי כעלוי כל מולא׃
15 בפקודיך אמלל ואסתכל אורחתך׃ בנוריתך
16 אתחדרנך לא אתנשי דבורך׃ שלם טב על
17 עבדך אחי ואטר דבוריך׃ גלי עיני ואסתכל
18 פרישן מאוריתך׃ דיר אנא בארעא לא
19 תסליק מני פקודיך׃ רגנת נפשי לרגנתא
20 לפקודיך בכל עדן׃ נזפתא זדנין לישין
21 דאשתליו מפקודיך׃ אעדי מעלוי קלנא
22 ובוזתא ארום סהדותך נטרית׃ ארום יתבין
23 רברבין מני ממללין עבדך עסק באחויות
24 נוריתך׃ לחוד סהדותך פרניקי מרי עצתי׃
25 אדבקת לעפרא נפשי אסי יתי כדבריך׃

1 Beati perfecti in via, qui ambulant
2 in Lege Domini. Beati qui observant
3 testimonia ejus, in toto corde quærunt do-
4 ctrinam ejus. Etenim non operati sunt ini-
5 quitatem, in viis ejus rectis ambulaverunt.
6 Tu præcepisti mandata tua custodiri multum.
7 Bonum fuit mihi quòd *præparatæ fuerint viæ*
8 *meæ* ad custodienda decreta tua. Tunc non
9 confundar, cùm prospexero ad omnia man-
10 data tua. Confitebor coram te in directione
11 cordis, cùm didicero judicia justitiæ tuæ.
12 Decreta tua custodiam, ne derelinquas me
13 prorsus. BETH. In quo purificabit puer
14 viam suam, ut observet juxta verba tua? In
15 toto corde meo quæsivi doctrinam tuam:
16 ne aberrare me facias à mandatis tuis. In
17 corde meo abscondi verbum tuum, ut non
18 peccarem coram te. Benedictus tu Domine,
19 doce me decreta tua. Labiis meis narravi
20 omnia judicia oris tui. In via testimonio-
21 rum tuorum gavisus sum, sicut in omni opu-
22 lentia. De præceptis tuis loquar, & specula-
23 bor viastuas. In decretis tuis delectabor, non
24 obliviscar verbi tui. GIMEL. Retribue
25 bonum servo tuo; vivam & custodiam ver-
26 bum tuum. Revela oculos meos, & consi-
27 derabo miranda de Lege tua. Peregrinus
28 ego sum in terra: ne auferas à me mandata
29 tua. Desideravit anima mea desiderium *præ-*
30 *ceptorum* tuorũ in omni tempore. Increpâsti
31 superbos: maledicti qui aberrant à præ-
32 ceptis tuis. Aufer à me opprobrium & con-
33 temptum, quoniam testimonia tua custodivi.
34 Quinetiam sedentes principes de me loquun-
35 tur: servus verò tuus intentus est in annun-
36 ciationibus decretorum tuorum. Etiam te-
37 stimonia tua delectatio mea, auctores con-
38 silii mei. DALETH. Adhæsit pulveri ani-
39 ma mea: *sana* me secundùm verbum tuum.

PSAL. CXIX. ALEPH.

Deus Dñs illuxit nobis, *dixerunt trib' domus*
Jehudæ: ligate puerum ad sacrificium solen-
nitatis catenis, donec *sacrificaveritis* eum,
& effuderitis sanguinem *ejus* in cornua al-
taris, *dixit Semuel propheta.* Deus meus es
tu, & confitebor coram te: Deus meus,
laudabo te, *dixit David. Respondit Semuel,*
& dixit: *Laudate, Ecclesia Israel*, confi-
temini coram Domino, quoniam bonus,
quoniam in æternum benignitas ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Domine Deus noster lucem nobis infer, & li-
ga solennitates nostras catenis usq; ad cornua
altaris. Deus me' tu es, gratias agam tibi: Deus
meus tu es, glorificabo te. Confitemini Dño,
quoniam bonus est, & in æternum benignitas
ejus.

Laus, & initium gradûs.

PSAL. CXVIII.

Anonymus. Initium meditationis altitudi-
nis quæ in Deo est. Vers. 345.

* *Olaph.* *

Beati illi qui sine macula sunt in via, &
gradiuntur in lege Domini. O beatos eos
qui observant testimonium ejus, & ex toto
corde suo quærunt eum: Non commiserunt
scelus, & incesserunt per vias ejus. Tu man-
dâsti ut custodirent tua præcepta summope-
rè; utinam ergò rectæ sint viæ meæ, ut custo-
diâ mandata tua, Et non confundar ubi serva-
vero cuncta decreta tua. Confitebor tibi cum
rectitudine cordis mei, quum didicero judicia
justitiæ tuæ. Præcepiones tuas custodivi: ne
deseras me in æternum. * *Beth* * Quo
pacto mundabit adolescens viam suam, ut cu-
stodiat mandata tua? Toto corde meo per-
quisivi te: ne me sinas aberrare à præceptis
tuis. In corde meo reposui verba tua, ne pec-
cem in te. Benedictus sis tu Domine, doce me
decreta tua. Labiis meis repetii cuncta judi-
cia justitiæ tuæ. Viam testimonii tui dilexi
plusquàm omnes divitias. Mandata tua sum
contemplat', & cognovi vias tuas. Legem tu-
am meditatus sum, ut ne obliviscar verborum
tuorum. **Gomal** Exaudi servum tuum,
ut vivam, & custodiâ verba tua. Detege mihi
oculos meos, ut videam mira quæ sunt in lege
tua. Hospes sum tecum, ne me celes tua præ-
cepta. Expetivit anima mea, & exoptavit ju-
dicia tua omni tempore. Increpâsti gentes &
maledicti sunt ii qui aberrant à mandatis tuis.
Repelle à me ignominiam, quia testimonia
tuũ custodivi. Sedebant nefarii & cogitabant
de me: ego verò de præceptis tuis cogita-
bam; Testimonium tuum meditatus sum, &
mentem bonã. **Dolath** Adhæsit anima
mea pulveri, vivifica me secundùm verbum
tuum.

Versio VULG. LAT.

17 Deus Domin⁹, & illuxit nobis. Constituite diem solennem in condensis,
18 usq; ad cornu altaris. Deus me⁹ es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi quoniã
19 exaudísti me: & factus es mihi in salutẽ. Confitemini Dño, quoniã bon⁹: quoniam in sęculũ misericordia ejus.

Alleluja. CXVIII.

ALEPH.

1 B Eati immaculati in via: qui ambulãt
2 in lege Domini. Beati, qui scrutãtur
3 testimonia ejus: in toto corde exqui-
4 runt eũ. Non enim qui operantur iniquitatẽ, in viis ejus ambulaverũt. Tu
5 mandásti mandata tua custodiri nimis.
6 Utinã dirigãtur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas. Tunc non con-
7 fundar, cùm perspexero in omnib⁹ mãdatis tuis. Confitebor tibi in directio-
8 ne cordis, in eo quòd didici judicia justitiæ tuæ. Justificationes tuas custodiã:
9 non me derelinquas usquequaque.

BETH. In quo corrigit adolescen-
10 tior viã suã? in custodiendo sermones
11 tuos. In toto corde meo exquisivi te:
12 ne repellas me à mandatis tuis. In cor-
13 de meo abscõdi eloquia tua: ut nõ pec-
14 cẽ tibi. Benedict⁹ es, Dñe: doce me justificationes tuas. In labiis meis, pro-
15 nuntiavi omnia judicia oris tui. In via
16 testimoniorũ tuorũ delectatus sũ, sicut in omnib⁹ divitiis. In mãdatis tuis exercebor: & considerabo vias tuas. In
17 justificationib⁹ tuis meditabor: non obliviscar sermones tuos.

GIMEL. Retribue servo tuo, vivi-
18 fica me: & custodiã sermones tuos. Revela oculos meos: & considerabo mira-
19 bilia de lege tua. Incola ego sum in terra: non abscondas à me mandata tua.
20 Concupivit anima mea desiderare ju-
21 stificationes tuas, in omni tempore. Increpásti superbos: maledicti qui decli-
22 nant à mãdatis tuis. Aufer à me opprobriũ, & contemptũ: quia testi onia
23 tua exquisivi. Etenim sederunt principes, & adversũ me loquebantur: serv⁹ autẽ tu⁹ exercebatur in justificationib⁹
24 tuis. Nam & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum justificationes tuæ. DALETH.

25 Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me secundùm verbum tuum.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

17 †Θεὸς κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν· †συστήσασθε ἑορτὴν
ἐν τοῖς πυκάζουσιν, † ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιασ-
18 τηρίου. †Θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· †θεός
μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε. †ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι
19 ἐπήκουσάς μου, † καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. † Ἐξομο-
λογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
ἔλεός αὐτοῦ. Ἀλληλούϊα. ριη'.

1 † Μακάριοι(α) ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, † οἱ πορευόμενοι
2 ἐν νόμῳ κυρίου. †Μακάριοι οἱ (β) ἐξερευνῶν-
τες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, †ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσου-
3 σιν αὐτόν. † Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐν τοῖς
4 ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. †Σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς
5 σου, (γ) τοῦ φυλάσσεσθαι σφόδρα. † Ὀφεῖλον κατευθυν-
θεῖεν αἱ ὁδοί μου, † τοῦ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώματά σου.
6 † Τότε οὐ μὴ (δ) αἰσχυνθῶ, † ἐν τῷ με ἐπιβλέ-
7 πειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. † Ἐξομολογή-
σομαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, † ἐν τῷ μεμα-
8 θηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. † Τὰ
δικαιώματά σου φυλάξω, † μὴ με ἐγκαταλίπῃς ἕ-
9 ως σφόδρα. † Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν
ὁδὸν αὐτοῦ; † ἐν τῷ (ζ) φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.
10 † Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, , † μὴ ἀπο-
11 στῇ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. † Ἐν τῇ καρδίᾳ μου κα-
12 κρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως οὐ μὴ ἁμάρτω σοι. † Εὐ-
λογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
13 † Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξιγήγησα πάντα τὰ κρίματα
14 τῶν στομάτων σου. † Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου
15 ἐτέρφθην, † ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. † Ἐν τῷ ἐντολαῖς
16 σου ἀδολεσχήσω, † καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. † Ἐν
17 τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, † οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν
λόγων σου. † Ἀνταπόδοσον τῷ δούλῳ σου, † ζή-
18 σομαι καὶ φυλάξω τοὺς λόγους σου. † Ἀποκάλυψον τοὺς
ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω † τὰ θαυμάσια ἐκ
19 τοῦ νόμου σου. † Πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, † μὴ
20 ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου. † Ἐπεπό-
θησεν ἡ ψυχή μου τὸ ἐπιθυμῆσαι † τὰ κρίματά
21 σου ἐν παντὶ καιρῷ. † Ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις,
† ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
22 † Πρίεναι ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, † ὅτι τὰ
23 μαρτύριά σου ἐξεζήτησα. † Καὶ γὰρ ἐκάθησαν ἄρχον-
τες, καὶ κατ' ἐμοῦ κατῳδάων, † ὁ δὲ δοῦλός σου ἐδε-
24 λέγετο ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. † Καὶ γὰρ τὰ μαρτύ-
ρια σου μελέτη μου ἐστί, † καὶ (θ) αἱ συμβουλίαι μου
25 τὰ δικαιώματά σου. † Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει
ἡ ψυχή μου, † ζῴσόν με (ι) κατὰ τὸν λόγον σου.

MS.A. (α) οἱ ἄμωμοι (β) ἐξεραυνᾶντες (γ) φυ-
λάσσεσθαι (δ) ἐπαισχυνθῶ, (ε) σοι κύριε ἐν (ζ)
φυλάσσεσθαι (η) θαυμάσιά σου ἐκ (θ) ἡ συμβου-
λία (ι) κατὰ τὸ λόγιόν σου.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

De⁹ Domin⁹, & illuxit nobis: 26 (n) constituite[o] diẽ solennẽ in condensis, usq; ad cornua altaris. 27 De⁹ me⁹ es tu, & confitebor tibi: De⁹ me⁹ es tu, & exaltabo te. 28 (o) Confitebor tibi [p] quoniã exaudísti me: & factus es mihi (q) in salutẽ. 29 Confitemini Domino, quoniã bon: quoniã in sęculum misericordia ejus.

Alleluja. CXVIII.

B Eati (a) immaculati in via, [a] qui ambulant in lege Domini.
2 Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto [b] corde exquirunt eum.
3 [c] Non enim qui operantur iniquitatem, in viis ejus [d] ambulaverunt.
4 Tu mandásti mandata tua custodiri nimis. 5 [e] Utinã dirigantur viæ
6 meæ, ad custodiendas justificationes tuas. 6 Tunc non confundar, dum (b)
7 inspicio in omnia mãdata tua. 7 Confitebor tibi in directione cordis, in
8 eo quod didici judicia justitiæ tuæ. 8 Justificationes tuas custodiã: me derelinquas te usque (c) valdẽ. 9 In
9 quo (d) corriget adolescentior vias
10 suas? in custodiendo sermones tuos.
10 In toto eo de meo exquisivi te: ne
11 me repellas à mandatis tuis. 11 In
12 corde meo abscondi eloquia tua; ut non peccem tibi. 12 Benedict⁹ es, Do-
13 mine: doce me justificationes tuas.
3 In labiis meis pronuntiavi omnia
14 judicia oris tui. 14 In via testimonio-
15 rũ tuorũ delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. 15 In mandatis tuis
16 (e) exercebor, & considerabo vias tuas. 16 In justificationib⁹ tuis me-
17 ditabor: nõ obliviscar sermones tuos.
17 Retribue servo tuo: (f) [g] vivam, & custodiam sermones tuos.
18 Revela oculos meos: & considerabo
19 (g) [h] mirabilia de lege tua.
19 (h) Incola ego sum in terra: ne abscondas à me mandata tua. 20 (i)
20 Concupivit anima mea [i] desiderare
21 judicia tua, in omni tempore. 21 Increpásti superbos: maledicti qui declinãt à mandatis tuis. 22 Aufer à
22 me opprobriũ, et contemptũ: quia testimonia tua exquisivi. 23 Etenim
23 sederunt principes, & adversũs me obloquebantur: serv⁹ autẽ tuus exercebatur in justificationibus tuis.
24 Nam & testimonia tua [k] meditatio mea est: & (k) consilia mea justificationes tuæ.
25 Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me secundùm verbum tuum.

INTERP. ÆTHIOP. [o] diem festum cum lætitia pro iis, qui res Dei solicitè curant. [p] Domine, quoniam [q] Salvator meus. PSAL. CXVIII. [a] viis fuis, [b] corde suo [c] Qui autem [d] non [e] Expeut quidem ut dirigeret vias meas [f] Domine cum recto corde, [g] ut vivam, [h] mirabilia tua [i] & exoptavit judicia [k] institutio mea

Versio ÆTHIOPICA.

27 እግዚእብሔር እግዚእ አስተናስለዖ፡ለነ፡፡ ፡፡ ፡ ፡

ההלים : קיט

tuorum præceptorum Viam .tua statuta me doce:me exaudisti &,parvuli meas Vias

26 דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ : דֶּרֶךְ־ פִּקּוּדֶיךָ
27 .viam præcepta anima Stillavit .tuis mirabilibus in meditabor & ;me fac intelligere

הַבִּינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ : דָּלְפָה נַפְשִׁי מִיּוגֹן
28 .mihi Ingre tuam legem & ;me à amove mendacii Viam .tuã verbum juxta me confirma

קַיְּמֵנִי כְּדִבְרֶךָ : דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וּתְוֹרָתְךָ חָנֵּנִי :
29 Domine:tuis testimoniis in Adhæsi .profusus tua judicia : elegi veritatis Viam

30 דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי : דָּבַקְתִּי בְעֵדֹתֶיךָ יְהוָה
31 .me ;cor dilataveris cum : curram tuorum mandatorũ Viam .me afficias pudore ne

אַל־ תְּבִישֵׁנִי : דֶּרֶךְ־ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי :
32 .me fac Intelligere .merced: eam custodiam &,tuorũ statutorum viam Domine me Doce

33 הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב : הֲבִינֵנִי
34 .furitam per me fac Calcare .corde toto in illam custodiam &,tuam legem custodiã &

וְאֶצְּרָה תּוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל־ לֵב : הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב
35 .non &,tua testimonia ad meum cor Inclina .volui ipsam in quia:tuorum mandatorũ

36 מִצְוֹתֶיךָ כִּי־ בוֹ חָפָצְתִּי : הַט־ לִבִּי אֶל־ עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל
37 .me vivifica tuis viis in .m ndacii videatõ d,meos oculos fac Transire .concupiscentiam ad

אֶל־ בָּצַע : הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בְּדַרְכֶךָ חַיֵּנִי :
38 .me ;opprobriũ fac Transire .tuã timorẽ ad quod : tuum eloquium tuo servo Confirma

39 הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ : הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי
40 .tua justitia in:tua mãdata ad concupivi Ecce .bona tua judicia quia :timui quod

אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים: הִנֵּה תָאַבְתִּי לְפִקּוּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ
41 .tuã eloquiã secundùm tua salus:Domine tua misericordia mihi veniãt Et.me vivifica

חַיֵּנִי : וְיָבֹאוּנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ :
42 .aufer .me Et .tuo verbo in .sperui quòd ,verbum mihi exprobrantã respondebo Et

43 וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי־ בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ : וְאַל־ תַּצֵּל
44 .custodiam Et .expectavi tua judicia ad quia :valde usque veritatis verbũ meo ore de

מִפִּי דְבַר־ אֱמֶת עַד־ מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶיךָ יִחָלְתִּי : וְאֶשְׁמְרָה
45 .tua mandata quia:latitudine in ambulabo Et .perpetuum & seculã in semper tuam legem

תּוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : וְאֶתְהַלְּכָה בְּרֶחְבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ
46 .afficiar pudore non & ,regibus coram tuis testimoniis in loquar Et .quæsivi

דָּרָשְׁתִּי : וַאֲדַבְּרָה בְעֵדְוֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ
47 .tua præcepta ad meas palmas levabo Et .dilexi quæ ,tuis mandatis in deliciabor Et

48 וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי : וְאֶשָּׂא־ כַפַּי אֶל־ מִצְוֹתֶיךָ
49 in .nam servum ergo verbi Meniento .tuis statutis in meditabor & ,dilexi quæ

אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְּחֻקֶּיךָ : זְכֹר־ דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל
50 .tuum A tum quia :mea afflictione in mea consolatio Hæc .me fecisti exspectare quo

אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי : זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ
51 .declinavi non .tua lege à :valde usque me deriserunt Superbi .me vivificavit

חִיָּתְנִי : זֵדִים הֵלִיצוּנִי עַד־ מְאֹד מֵתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי :
52 me tenuit Terror .tum consolatus &,Domine seculo à tuorũ judiciorũ sum Recordat

זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאִתְנָחֵם : זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי
53 domo in .tua statuta mihi fuerunt Cantus .tuam legem deserentibus ,impiis ab

54 מְרִשְׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ : זְמִרוֹת הָיוּ־ לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית
55 .custodivi & : Domine tui nominis nocte in sum Recordatus .mearũ peregrinationũ

מְגוּרִי : זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה
56 .custodivi tua præcepta quòd :mihi fuit Hæc .tuam legem

תּוֹרָתֶךָ : זֹאת הָיְתָה־ לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי :

תרגום TARGUM.

26 אוֹרְחַי מַנְיְתִּי וְקַבֵּלְתָּא צְלוֹתִי אַלֵּיף יְתִי נוֹרְתָךְ :
27 אַוְרַח פִּקּוּדָיךְ תְּבִינֵנִי וַאֲמַלֵּל בְּפַרְישׁוּתָךְ :
28 אַמְרַת נַפְשִׁי מְדַבּוּנָא קַיֵּם יְתִי כְּדִבְרָךְ :
29 אוֹרַח דְּשִׁקְרָא אַעְדֵּי מִנִּי וְאוֹרַיְתָךְ חַיֵּס לִי :
30 אוֹרַח הֵימְנוּתָא בְּחֵרִית דִּינָךְ שַׁוִּית : אִדְבַּקִּית
31 בְּסַהֲדְוָתָךְ יְיָ לָא תְּבַהֲתָנִנִי : אוֹרַח פִּקּוּדָיךְ
32 אֲרַהוּט אֲרוּם חֲפֵתִי לִבִּי : אַלֵּיף יְתִי יְיָ אוֹרַח
33 נוֹרְתָךְ וְאַנְטְרִנָּהּ עַד גְּמִירָא : תְּבִינֵנִי וְאַנְטוּר
34 אוֹרַיְתָךְ יְיָ וְאַנְטְרִנָּהּ בְּכָל לְבָא : תַּדְרְכִנִּי
35 בְּשְׁבִיל פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם בִּיהּ צְבִיתִי : אַצְלֵי
36 לִבִּי לְסַהֲדְוָתָךְ וְלָא לְוַת מְמוֹנָא : אֲעֵבֵר
37 עֵינַי מִלְּמֶחֱמֵי שִׁקְרָא בְּדִבְרָךְ אַסֵּי יָתִי :
38 אֲקִים לְעַבְדָּךְ מֵימְרָךְ דִּי לְרַחֲלָתָךְ : אֲעֵבֵר
39 חִסּוּדִי דִּי דְחֵלִית אֲרוּם דִּינָךְ טָבִין : הָא
40 רְגֵינִית לְפִקּוּדָיךְ בְּצִדְקָתָךְ אַסֵּי יָתִי : וַיְיתוּן
41 עֲלַי חִסְדָּךְ יְיָ פּוּרְקָנָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ : וַאֲתֵיב
42 מְחַסְּדֵי פִּתְגָם אֲרוּם סַבְרִית בְּדִבְרָךְ : וְלָא
43 תְּסַלֵּק מִפּוּמִי פִּתְגָם דְּקִשׁוֹט עַד לְחֵדָא אֲרוּם
44 לְדִינָךְ אוֹרַיְתָךְ תְּדִירָא : וְאֶטוּר אוֹרַיְתָךְ
45 לְעָלְמֵי עָלְמִין : וְאֶהֱךְ בִּפְתְיוּת אוֹרַיְתָא
46 אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ תְּבַעְיָת : וַאֲמַלֵּל בְּסַהֲדְוָתָךְ
47 קֳבֵל מַלְכַיָּא וְלָא אֶבְהֵית : וְאֶתְחַדְּנָן בְּפִקּוּדָיךְ
48 דִּי רְחֵימִית : וְאֶזְקוּף יְדַי לְפִקּוּדָיךְ דְּרְחֵימִית
49 וַאֲמַלֵּל בְּגֻוַרְתָּךְ : אֲדֹכַר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ דִּי
50 אוֹרְכְתָנִי : דָּא הִיא תַנְחוּמְתִי בְסִגּוּפִי אֲרוּם
51 מֵימְרָךְ קַיֵּם יָתִי : זְדוֹנִין מְמַקְּנִין לִי עַד
52 לְחֵדָא מֵאוֹרַיְתָךְ לָא אֲצַלֵּיתִי : אֲדַכַּרִית
53 דִּינָךְ מִן עָלְמָא יְיָ וְאִתְנְחֵמִית : רְתִיתָא
54 אֲחֵירַתְנִי מִן מַרְשִׁיעֵי דְשַׁבְקִין אוֹרַיְתָךְ : תּוּשְׁבָחָן
55 הֲווֹ לִי גֻוַרְתָּךְ בְּבֵית מְרוֹרִי : אֲדַכַּרִית בְּלֵילְיָא
56 שְׁמָךְ יְיָ וְנִטַּרִית אוֹרַיְתָךְ : דָּא הֲוָת לִי לְזוּכְוָתָא
אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ נְטַרִית :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Vias meas *recensui*, & accepisti orationem meam: doce me statuta tua. Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus factis tuis. In angore fuit anima mea præ dolore: vivifica me secundùm verbum tuum. Viam mendacii aufer à mo, & Lex tua misereatur mei. Viam fidei elegi, judicia tua posui. Adhæsi testimoniis tuis, Domine: ne me confundas. Viam mandatorum tuorum percurram, cùm dilataveris cor meum. HE. Doce me Domine viam decretorum tuorum, & servabo eam usque ad complementum. Da mihi intellectum, & servabo Legem tuam *Domine*, & custodiam illam in toto corde. Deduc me in semitam præceptorum tuorum, quoniam in illa complacui mihi. Inclina cor meum in testimonia tua, & non in pecuniam. Averte oculos meos à videnda falsitate, secundùm verbum tuum sana me. Confirma servo tuo verbum tuum quod sit ad timorem tuum. Amove opprobrium meum quod timui, quoniam judicia tua bona sunt. Ecce desideravi præcepta tua, justitiâ tuâ *sana* me. VAU. Et veniant super me misericordiæ tuæ Domine, redemptio tua secundùm verbum tuum. Et respondebo exprobranti mihi verbum, quoniam sperani in verbo tuo. Et ne auferas de ore meo verbum veritatis penitus, quoniam judicia tua expectavi. Et servabo Legem tuam semper in secula seculorum. Et ambulabo in latitudine *legis*, quoniam præcepta tua quæsivi. Et loquar de testimoniis tuis coram regibus, & non confundar. Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi. Et levabo manus meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis. ZAIN. Memento verbi erga servum tuum, quod expectare me fecisti. Hæc fuit consolatio mea in afflictione mea, quoniam Verbum tuum vivificavit me. Superbis illudentibus mihi nimis, de Lege tua non declinavi. Recordatus sum judiciorum tuorum à seculo Domine, & consolationem accepi. Tremor invasit me ab impiis qui derelinquunt Legem tuam. Hymni fuerunt mihi decreta tua in domo habitaculi mei. Recordatus sum nocte nominis tui Domine, & servavi Legem tuam. Hæc fuit mihi ad meritum, quoniam mandata tua servavi.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ܐܪܚܝ ܡܢܝܬܝ ܘܩܒܠܬܐ ܨܠܘܬܝ ܐܠܝܦ ܝܬܝ ܢܘܪܬܟ : * ܐܘܪܚ ܦܩܘܕܝܟ ܬܒܝܢܢܝ ܘܐܡܠܠ ܒܦܪܫܘܬܟ :
27
28 ܐܡܪܬ ܢܦܫܝ ܡܕܒܘܢܐ ܩܝܡ ܝܬܝ ܟܕܒܪܟ : * ܐܘܪܚ ܕܫܩܪܐ ܐܥܕܝ ܡܢܝ ܘܐܘܪܝܬܟ ܚܝܣ ܠܝ :
29
30 ܐܘܪܚ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܚܪܝܬ ܕܝܢܟ ܫܘܝܬ : * ܐܬܕܒܩܬ
31 ܒܣܗܕܘܬܟ ܝܐ ܠܐ ܬܒܗܬܢܢܝ : * ܐܘܪܚ ܦܩܘܕܝܟ
32 ܐܪܗܘܛ ܐܪܘܡ ܚܦܝܬܝ ܠܒܝ : * ܐܠܝܦ ܝܬܝ ܝܐ ܐܘܪܚ
33 ܢܘܪܬܟ ܘܐܢܛܪܢܗ ܥܕ ܓܡܝܪܐ : * ܬܒܝܢܢܝ ܘܐܢܛܘܪ
34 ܐܘܪܝܬܟ ܝܐ ܘܐܢܛܪܢܗ ܒܟܠ ܠܒܐ : * ܬܕܪܟܢܝ
35 ܒܫܒܝܠ ܦܩܘܕܝܟ ܐܪܘܡ ܒܝܗ ܨܒܝܬܝ : * ܐܨܠܝ
36 ܠܒܝ ܠܣܗܕܘܬܟ ܘܠܐ ܠܘܬ ܡܡܘܢܐ : * ܐܥܒܪ
37 ܥܝܢܝ ܡܠܡܚܡܝ ܫܩܪܐ ܒܕܒܪܟ ܐܣܝ ܝܬܝ : * ܐܩܝܡ
38 ܠܥܒܕܟ ܡܝܡܪܟ ܕܝ ܕܚܠܬܟ : * ܐܥܒܪ
39 ܚܣܘܕܝ ܕܝ ܕܚܠܝܬ ܐܪܘܡ ܕܝܢܟ ܛܒܝܢ : * ܗܐ
40 ܪܓܝܢܝܬ ܠܦܩܘܕܝܟ ܒܨܪܩܬܟ ܐܣܝ ܝܬܝ : * ܘܝܬܝܘܢ
41 ܥܠܝ ܚܣܕܟ ܝܐ ܦܘܪܩܢܟ ܗܝܟ ܡܝܡܪܟ : * ܘܐܬܝܒ
42 ܡܚܣܕܝ ܦܬܓܡ ܐܪܘܡ ܣܒܪܬ ܒܕܒܪܟ : * ܘܠܐ
43 ܬܣܠܩ ܡܦܘܡܝ ܦܬܓܡ ܕܩܫܘܛ ܥܕ ܠܚܕܐ ܐܪܘܡ
44 ܠܕܝܢܟ ܐܘܪܝܬܟ ܬܕܝܪܐ : * ܘܐܛܘܪ ܐܘܪܝܬܟ
45 ܠܥܠܡܝ ܥܠܡܝܢ : * ܘܐܗܟ ܒܦܬܝܘܬ ܐܘܪܝܬܐ
46 ܐܪܘܡ ܦܩܘܕܝܟ ܬܒܥܝܬ : * ܘܐܡܠܠ ܒܣܗܕܘܬܟ
47 ܩܒܠ ܡܠܟܝܐ ܘܠܐ ܐܒܗܝܬ : * ܘܐܬܚܕܢܢ ܒܦܩܘܕܝܟ
48 ܕܝ ܪܚܝܡܝܬ : * ܘܐܙܩܘܦ ܝܕܝ ܠܦܩܘܕܝܟ ܕܪܚܝܡܝܬ
49 ܘܐܡܠܠ ܒܓܘܪܬܟ : * ܐܕܟܪ ܦܬܓܡܐ ܠܥܒܕܟ ܕܝ
50 ܐܘܪܟܬܢܝ : * ܗܕܐ ܗܝܐ ܬܢܚܘܡܬܝ ܒܣܓܘܦܝ ܐܪܘܡ
51 ܡܝܡܪܟ ܩܝܡ ܝܬܝ : * ܙܕܘܢܝܢ ܡܡܩܢܝܢ ܠܝ ܥܕ
52 ܠܚܕܐ ܡܢ ܐܘܪܝܬܟ ܠܐ ܨܠܝܬܝ : * ܐܕܟܪܝܬ
53 ܕܝܢܟ ܡܢ ܥܠܡܐ ܝܐ ܘܐܬܢܚܡܝܬ : * ܪܬܝܬܐ
54 ܐܚܝܪܬܢܝ ܡܢ ܡܪܫܝܥܝ ܕܫܒܩܝܢ ܐܘܪܝܬܟ : * ܬܘܫܒܚܢ
55 ܗܘܘ ܠܝ ܓܘܪܬܟ ܒܒܝܬ ܡܪܘܪܝ : * ܐܕܟܪܝܬ ܒܠܝܠܝܐ
56 ܫܡܟ ܝܐ ܘܢܛܪܬ ܐܘܪܝܬܟ : * ܗܐ ܗܘܬ ܠܝ ܠܙܘܟܘܬܐ
ܐܪܘܡ ܦܩܘܕܝܟ ܢܛܪܬ :

Vias meas expoſui tibi, & exauditi me: doce me legem tuam. Viam mandatorum tuorum oſtende mihi, & contemplabor miracula tua. Turbata eſt anima mea in contemplatione, vivifica me ſecundùm verbum tuum. Viam iniquorum averte à me, & legem tuam edoce me. Viam fidei tuæ ſelegi, & judicia tuis ſum delectatus. Adhæſi teſtimonio tuo Domine, ne confundas me. Per viam præceptorũ tuorũ inceſſi, quoniam exhilarâſti me. * *He* * Doce me Dñe viã mandatorũ tuorum, & ſervabo illa. Erudi me, ut cuſtodiã legem tuam, cãmq; obſervẽ ex toto corde meo. Ducito me per ſemitã decretorum tuorum, quia mihi jucunda eſt. Converte cor meũ ad teſtimoniũ tuũ, & non ad fabulas. Averte oculos meos ne cernant falſitatẽ, & in viis tuis vivifica me. Confirma verbũ tuũ ſervo tuo te colenti. Auſer à me probrum, quoniam judicia tua pulchra ſunt. Placuerunt mihi præcepta tua, & in æquitate tua vivifica me. * *Van* * Adveniant mihi miſerationes tuæ Dñe, & ſalus tua quam dixiſti. Dabóq; reſponſum exprobrantibꝰ mihi: fiſus enim ſum verbis tuis. Non recedat ab ore meo ſermo veritatis: nam judicia tua expectavi. Cuſtodiã legẽ tuã in ſeculũ ſeculorũ, Et ambulabo in latitudine: quia mandatis tuis ſum oblectatus. Loquar cum juſtitia corã regibꝰ & non erubeſcam. Et meditabor præcepta tua quæ dilexi. Atq; levabo manus meas ad mandata tua quæ amavi: & conſiderabo eadẽ præcepta tua, & gloriabor in fide tua. * *Zain* * Memor ſis verbi tui ad ſervum tuum, quod ei pollicitus es, Et quo conſolatus ſum in humilitate mea; nam ſermo tuꝰ vivificavit me. Sceleſti oppreſſerunt me, attamen à lege tua non deflexi. Memoriã repetii judicia tua Dñe quæ à ſeculo ſunt, ac ſolatiũ percepi, fuerũntq; mihi eruditioni. Mœror occupavit me propter peccatores qui deſtituerunt legem tuã. Cantus fuerunt mihi tua præcepta in peregrinatione mea. Recordatus ſum noctu nominis tui Domine, & ſervavi legem tuam: Súmq; conſolatus quòd cuſtodierim mandata tua.

Versio VULG. LAT.

26 Vias meas enuntiavi, & exaudisti me:
27 doce me justificationes tuas. Viam ju-
stificationum tuarũ instrue me: & ex-
28 cercebor in mirabilibus tuis. Dormita-
vit anima mea præ tædio: confirma me
29 in verbis tuis. Viam iniquitatis amo-
ve à me: & de lege tua miserere mei.
30 Viam veritatis elegi: judicia tua non
31 sũ oblit⁹. Adhæsi testimoniis tuis, Dñe:
32 noli me confundere. Viã mandatorum
33 tuorũ cucurri, cùm dilatásti cor meũ.
HE. Legem pone mihi, Dñe, viam
34 justificationũ tuarum: & exquirã eã
semper. Da mihi intellectum, & scruta-
35 bor legem tuam: & custodiã illam in
36 toto corde meo. Deduc me in semitam
37 mandatorum tuorum: quia ipsam vo-
38 lui. Inclina cor meũ in testimonia tua,
& non in avaritiã. Averte oculos meos
39 ne videant vanitatẽ: in via tua vivifica
40 me. Statue servo tuo eloquiũ tuũ in ti-
41 more tuo. Amputa opprobriũ meũ, q̃
suspicat⁹ sũ: quia judicia tua jucunda.
42 Ecce concupivi mandata tua: in æqui-
tate tua vivifica me. VAU. Et
veniat sup me misericordia tua, Dñe:
43 salutare tuum secundùm eloquiũ tuũ.
44 Et respondebo exprobrantibus mihi
verbũ: quia sperави in sermonib⁹ tuis.
45 Et ne auferas de ore meo verbũ veri-
46 tatis usquequaque: quia in judiciis tuis
47 superſperavi. Et custodiam legẽ tuam
semp, in seculũ & in seculũ seculi. Et
48 ambulabã in latitudine: quia mandata
49 tua exquisivi. Et loquebar de testimo-
50 niis tuis in conspectu regũ: et non con-
51 fundebar. Et meditabar in mandatis
52 tuis, quæ dilexi. Et levavi manus meas
53 ad mandata tua, quæ dilexi: & exerce-
54 bar in justificationib⁹ tuis. ZAIN.
55 Memor esto verbi tui servo tuo, in quo
56 mihi spem dedisti. Hæc me consolata
est in humilitate mea: quia eloquiũ tuũ
vivificavit me. Superbi iniquè agebant
usquequaq; à lege autẽ tua nõ declina-
vi. Memor fui judiciorũ tuorũ à seculo,
Dñe: & consolat⁹ sum. Defectio tenuit
me, pro peccatoribus derelinquentib⁹
legẽ tuã. Cantabiles mihi erãt justifi-
cationes tuæ, in loco peregrinationis
meæ. Memor fui nocte nominis tui,
Dñe: & custodivi legẽ tuam. Hæc facta est
mihi: quia justificationes tuas exquisivi.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

26 † Τὰς ὁδός (κ) μου ἐξήγγελα καὶ ἐπήκουσάς μου, † δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. † Ὁδὸν δικαιωμάτων σου συνέτισόν με, † καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. † Ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, † βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου. † Ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με. † Ὁδὸν ἀληθείας ἡρετισάμην, † (λ) καὶ τὰ κρίματά σου οὐκ ἐπηγαπόμην. † Ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου κύριε, μή με καταισχύνῃς. † Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου. † Νομοθέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου, † καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. † Συνέτισόν με, καὶ (μ) ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, † καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. † Ὁδήγησόν με (ν) ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν σου, † ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. † Κλίνον τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύριά σου, † καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. † Ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με. † Στῆσον τῷ δούλῳ σου τὸ λόγόν σου εἰς τὸν φόβον σου. † Περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα, † ὅτι τὰ κρίματά σου χρηστά. † Ἰδοὺ ἐπεθύμουν τὰς ἐντολάς σου, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με. † Καὶ ἐλθοι ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου, κύριε † τὸ σωτήριόν σου (ξ) κατὰ τὸν λόγον σου. † Καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσί (ο) μοι λόγον, ὅτι ἤλπικα (π) ὅτι τοῖς λόγοις σου. † Καὶ μὴ ἀφέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας ἕως σφόδρα, † ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου (ρ) ἐπήλπισα. † Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου διαπαντὸς, εἰς τὸν αἰῶνα † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. † Καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ, † ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. † Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ἠσχυνόμην. † Καὶ ἐμελέτων ἐν τοῖς ἐντολαῖς σου, ἃς ἠγάπησα σφόδρα. † Καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντολάς σου ἃς (σ) ἠγάπησα, † καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. † Μνήσθητι (τ) τοῦ λόγου σου τῷ δούλῳ σου (υ) ὧν ἐπήλπισάς με. † Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ πτωχείᾳ μου, † ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με. † Ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, † ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξεκλίνα. † Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνος κύριε, καὶ παρεκλήθην. † Ἀθυμία κατέχει με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. † Ψαλτὰ ἦσάν μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου. † Ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, † καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. † Αὕτη ἐγενήθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.

MS.A. (κ) σου (λ) τὰ κρίματά (μ) ἐξξαωνίσω (ν) ἐν τρίβῳ (ξ) κατὰ λόγιόν σου. (ο) με (π) ἐπὶ τοῦ λόγοις σου. (ρ) ἐφύλπισα. (σ) ἠγάπησα σφόδρα, καὶ (τ) τὸν λόγον (υ) ᾧ ἐφύλπισάς με.

Versio Græc. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

26 [1] *Vias meas enuntiavi, & exaudisti me: doce me justificationes*
27 *tuas. 27 Viam justificationum tuarũ*
28 *(l) fac me intelligere: et exercebor in*
29 *mirabilib⁹ tuis. 28 (m) Dormitavit*
30 *anima mea præ tædio: confirma me in*
31 *verbis tuis. 29 Viã iniquitatis amo-*
32 *ve à me, & lege tuã miserere mei.*
33 *30 Viam [m] veritatis elegi: & ju-*
34 *dicia tua non sum oblitus. 31 Adhe-*
35 *si testimoniis tuis, Domine: noli me*
36 *confundere. 32 Viã mandatorũ tu-*
37 *orũ cucurri, cùm dilatásti cor meũ.*
38 *33 (n) [n] Lege pone mihi, Dñe, viã*
39 *justificationũ tuarum: et exquirã eã*
40 *semper. 34 Da mihi intellectum, & scru-*
41 *tabor legem tuam: & custodiam*
42 *illã in toto corde meo. 35 Deduce me*
43 *in semita mandatorum tuorum, (o)*
44 *quia ipsam volui. 36 Inclina cor*
45 *meũ in testimonia tua, & non in a-*
46 *varitiam. 37 Averte oculos meos ne*
47 *videãt vanitatẽ: in via tua vivifica*
48 *me. 38 Statue servo tuo [n] eloquiũ*
49 *tuum, (p) in timorẽ tuum. 39 Ampu-*
50 *ta opprobriũ meũ, quòd (q) suspica-*
51 *tus sum, quia judicia tua jocunda.*
52 *40 Ecce concupivi mandata tua: in æ-*
53 *qui justitia vivifica me. 41 Et ve-*
54 *niat super me misericordia tua, Dñe,*
55 *[p] salutare tuum [r] secundùm ver-*
56 *bum tuum. 42 Et respondebo expro-*
brantib⁹ mihi verbũ, quia sperави in
sermonibus tuis. 43 Et ne auferas de
ore meo verbum veritatis usque val-
dè: quia in judiciis tuis super spera-
vi. 44 Et custodiã legem tuam sem-
per, in seculum, & in seculũ seculi.
45 Et ambulabã in latitudine; quia
mandata tua exquisivi. 46 Et loque-
bar in testimoniis tuis in conspectu
regũ, & non confundebar. 47 Et me-
ditabar in mandatis tuis, quæ dilexi
(s) nimis. 48 Et levavi manus meas
ad mandata (t) tua, quæ dilexi: &
(u) [q] exercebar in justificationibus
tuis. 49 Memento (x) [r] ver-
borum tuorũ servo tuo, in quib⁹ mi-
hi spem dedisti. 50 Hæc me consola-
ta est in humilitate mea; quia eloqui-
um tuũ vivificavit me. 51 Superbi
iniquè agebant usque valdè: à lege
autem tua non declinavi. 52 Memor
fui judiciorũ tuorum à seculo, Do-
mine: & (y) consolatus sum. 53 (z) [s] Tedio tenuit me à peccatoribus deveſnquentibus
legẽ tuam. 54 Cantabiles mihi erant justificationes tuæ, in loco (a) incolatũ mei. 55 Me-
mor fui in nocte nominis tui, Domine: & custod. vi legem tuam. 56 (aa) Hæc facta
est mihi: quia justificationes tuas exquisivi.

INTERP. ÆTHIOP. [l] Vias tuas [m] veritatis tuæ [n] Instrue me Domine, [o] quæ dixisti in verbo tuo. [p] Domine salutare [q] exercebor in præceptis tuis. [r] verbi tui, in quo sperare fecisti servum tuum. [s] Mœstitia tenuit

Versio ÆTHIOPICA.

26 ነገርኩ ፡ ፋኖዊ ፡ ዕሰመዐኪ፡፡ ውመሢእኒ፡ 26
27 ኵነኔከ፡፡ ፋኖተ፡ ጽድቅከ፡ አሰብዐኒ፡፡ 27
28 ወአዘዋዕ፡ በመንገርከ፡፡ ደቀስኑ፡ነፍስየ፡ 28
29 እመሐዘ፡፡ አጽንዕኒ ፡ በነቢብከ፡፡ ፋኖ 29
30 ተ፡ዐዋ፡ ለርስከቅ፡እመነፍ፡ ዐበሕግከ፡ተዋ
31 ሀለኒ፡፡ ፋኖተ፡ ጽድቅኪ፡ አብደርኩ፡፡ ዐ 30
32 ኵነኔከሰ፡ሊሬሳዕኩ፡፡ ተለዋኑ፡ ስመዐ 31
33 ከ፡ እግዚእ፡ሊታስተተፃርሊ፡፡ ፋኖተ፡ት 32
34 እዛዝከ ፡ ርጽኑ፡፡ሶበ ፡ እርሳብኮ ፡ ለልብ
35 የ፡፡ ፡ ፲ ፡ ፱ ፡ መሠረኒ፡እግዚእ፡ፋኖተ፡ 33
36 ጽድቅከ፡ዐወሊሠሠ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ፡፡ ፡
37 አሰብዐኒ ፡ ዐወሊሠሠ፡ ሕገከ፡ ዐዕቀቦ፡በ 34
38 ኵሉ፡ልብየ፡፡ ፡ መርሐኒ፡ ፋኖተ፡ትሖዝዝ 35
39 ከ፡ አስመ፡ኪ፡ደፃ፡ፈቀድኩ፡፡ ፡ ጣጥ፡ልብ 36
40 የ፡ዋስከተ፡ ስመዐከ፡ ዐልከ፡ ዋስከተ፡ ትዕል
41 ት፡፡ ፡ ጣጦ፡ለአዕይኖየ፡ከመ፡ሊይርአ 37
42 ዖ፡ከንቶ፡፡ዐአስኒዐኒ፡ በፍኖትከ፡፡ ለቅ 38
43 ሙ፡ለገብርከ፡ዘነበብከ፡ዋስተ፡ነቢብከ፡፡ ፡
44 ለአትት፡አመነየ፡ፀአለተ፡ ዘተሐዝዘከ፡፡ አ 39
45 ስመ፡ ሠገደ፡ ኵነኔከ፡፡ ፡ ናሁ፡ ፈተዋከ፡ 40
46 ትአዛዘከ ፡፡ ፀአሐይዐኒ ፡ በጽድቅከ፡፡ ፡
47 ፯ ፋዋ፡ ወይመጻእ፡ ሳዕለየ፡ ምሕረትከ፡ 41
48 እግዚእ፡እግዚእ፡ አድኅኖትከ ፡ በከመ፡ ነ
49 ቢብከ፡፡ ፡ ለወሠሠ፡ ቀለ፡ ለአለ፡ደፃ 42
50 አለ፡፡ አስመ፡ተወከልኩ፡ በቃልከ፡ ለ 43
51 ትአትት፡ቀለ፡ጽድቅ፡አመአፈ፡ለገሠሠ፡፡ ፡
52 አስመ፡ ተወከልኩ ፡ በኵነኔከ፡፡ ፡ ወአዐቅ 44
53 ብ፡ሕገከ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡፡ለዓለመ፡ ወለዓለ
54 መ፡ዓለም፡፡ ፡ ወአሐውር፡ከሠሐ፡፡ አስመ፡ 45
55 ትአዛዘከ፡ ፃሠለጥ፡፡ ፡ ወአነብር፡ስመዐ 46
56 ከ፡ በቅደመ፡ ነገሥት ፡ ወሊይትፃሬር፡፡ ፡ ፡
ወአነብብ፡ትአዛዘከ፡ ዘአፈቀርኩ፡ቀዐ፡፡ ፡ 47
ወአነሠአ፡ እደዊየ፡ ኅበ፡ ትአዛዘከ፡ዘአፈቀ 48
ርኩ፡፡ወአዋዕዕ፡በትአዛዝከ፡፡ ፡ ጊ ዘ.ይ፡ 49
ተዘከር ፡ ቃለከ ፡ ዘአሰፈውኮ ፡ ለገብሮር
ከ፡፡ ፡ ወይእቲ፡ አስተፈሠአተተኒ፡በስሚዕ 50
የ፡፡አስመ፡ ቃልከ፡ አሕየወኒ፡፡ ፡ ዕቡያኒ፡ 51
ዐመፁ ፡ ፈድፈደ፡፡ወአመሰገነሰ ፡ ሊተገሳ
ሠሠ፡፡ ፡ ወተዘከርኩ ፡ ፋትሐከ፡ ዘአመ 52
ለመ፡፡ወተፈሣሕኩ፡እግዚእ፡፡ ፡ ሐዘኑ፡ለ 53
ኃዘኔ፡አመኃዋለኑ፡፡አሰሰ፡ትደጥ፡ሕገከ፡፡ ፡
መዝሙር፡ከነሂ፡ኵነኔከ፡፡በብሔር፡ ተከዘለ 54
ስከ፡፡ ፡ ተዘከርኩ፡በሌሊት፡ስመከ፡እግዚ 55
እ፡፡ወዐቀብኩ፡ ሕገከ፡፡ ፡ ወይእቲ፡ ኮነተ 56
ኒ፡፡አስመ፡ኵነኔከ፡ፃሠለጥ፡፡ ፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 أخبرت بحقوقك فاستجب لي وعلمني حقوقك * أفهمني سبيل فرايضك فأتلوا في عجايبك *
27
28 تعست نفسي من الحزن فبيني في أقوالك * أبعد عني طريق الظلم وارحمني بسرعتك *
29
30 اخترت لي طريق العدل ولم أنس أحكامك * لزمت شهاداتك يا رب ولا تخزني * سعيت في طريق
31
32 وصاياك لما وسعت قلبي * الفصل الخامس * وهو ر * يا رب ضع لي ناموسا في سبيل فرايضك *
33
34 فاطلبه في كل حين * فهمني فأفحص ناموسك واحفظها بجميع قلبي * اهدني الى طريق وصاياك *
35
36 فان هذا هو الذي أردته * أمل قلبي الى شهاداتك لا الى الظلم * اصرف عيني لئلا تنظرا
37
38 الباطل واحيني في سبيلك * ثبت كلامك مع عبدك الداخل في مخافتك * وانزع عني الخزي *
39
40 الذي شككت فيه فان أحكامك شهية * هذا قد اشتهيت وصاياك فاحيني بعدلك *
41
42 * الفصل السادس * وهو ر * * فليتعسني رحمتك يا رب وخلاصك كمثل كلمتك * فأجيب قول *
43 الذين يعيرونني * لاني توكلت على أقوالك * ولا تنزع من فمي كلام فرايضك الى الغاية جدا فاني
44
45 عليك توكلت * واحفظ ناموسك كل حين الى الابد والى ابد الابد * قد سلكت في سعة لاني
46
47 طلبت وصاياك * وانطق بشهاداتك امام الملوك ولا أخزى * درست وصاياك هذه التي
48
49 أحببتها جدا * ورفعت أذرعتي الى وصاياك هؤلاء اللواتي أحببتهن جدا وتلوت فرايضك *
50
* الفصل السابع * وهو ر * * اذكر كلامك لعبدك الذي عليه اتكلتني * هذا الذي عزاني
51
52 في ذلتي لان قولك يا رب هو احيانا * المتعظمون خالفوا الناموس جدا الى الغاية وانا لم أمل
53 عن ناموسك * ذكرت أحكامك يا رب منذ الازل فتعزيت * لزمني الكآبة من الخطاة الذين
54
55 يرفضون شرعك * فرايضك هي مزاميري في موضع غربتي * في الليل ذكرت اسمك يا رب
56 وحفظت ناموسك * هذا صار لي لاني طلبت فرايضك *

*Annunciavi statuta tua; igitur exaudi me. et 26
doce me constitutiones tuas. Intelligere fac 27
me semitam præceptorũ tuorum, et medita-
bor miracula tua. Dormitavit anima mea 28
præ mœrore, confirma me sermonibus tuis.
Amove à me viam perversitatis, et miserere 29
mei secundùm legẽ tuam. Sel. gi mihi viam 30
æquitatis, & non sum oblitus judicia tua.
Adhæsi testimoniis tuis, O Domine, ne quæ- 31
so, me confundas. Cucurri in via mandato- 32
rum tuorum, ubi dilatásti cor meum. Sect. v.
Ver. 7. O Domine, pone mihi legem in via 33
decretorum tuorum, et quæram illã in omni
tempore. Da mihi intellectum, et scrutabor 34
legem tuam, et custodiam illã ex toto corde
meo. Dirige me ad viam mandatorum tuo- 35
rum, quia hoc est quod volui. Inclina cor 36
meum ad testimonia tua, non ad per versita-
tem. Averte oculos meos ne videant vani- 37
tatem, et vivifica me in semitis tuis. Confirma 38
sermonem tuum cum servo tuo ingrediente
in timorẽ tuum. Et aufer à me opprobrium 39
quod sum suspicatus, quia judicia tua sunt
optabilia. Ecce jam expetivi mandata tua, 40
me igitur vivifica ex justitia tua. Sect. vi.
Ver. 7. Cooperiat me misericordia tua, O 41
Domine, et salus tua, secundùm verbum tu-
um: Et respondebo sermoni eorum qui me 42
vituperant, quia fretus sum sermonibus tuis,
Et ne auferas de ore meo sermonẽ decretorũ 43
tuorum usque ad finẽ penitùs, quia tibi sum
fisus. Et custodiam legem tuam omni tem- 44
pore, in æternum et in seculum seculi. Jam 45
ambulavi in latitudine, quia quæsivi man-
data tua. Et proferam testimonia tua coã 46
regibus, et non erubescam. Recitavi præcepta 47
tua, hæc quæ dilexi valdè. Et extuli brachia 48
mea ad mandata tua ista quæ dilexi vehe-
menter, & contemplatus sum decreta tua.
Sect. vii. Ver. 7. Memento sermonis tui ad 49
servum tuum, cui me fidere jussisti. Hoc 50
est quod me consolatum est in depressione
mea: nam sermo tuus, O Domine, ipse me
vivificavit. Superbi adversati sunt legẽ ni- 51
mis præter terminum, & ego non declinavi
à lege tua. Recordatus sum judicia tua, O 52
Domine, ab æterno, & consolatus sum. In- 53
hæsit mihi mœror à peccatoribus qui aver-
santur legem tuam. Decreta tua sunt can- 54
tica mea in loco peregrinationis meæ. In 55
nocte recordatus sum nominis tui, O Domi-
ne, & custodivi legem tuam. Hæc contigit 56
mihi, quia petivi decreta tua.*

תהלים : קיט

תרגום TARGUM.

57 חוּלְקִי יְיָ אֲמַרֵית לְמֶטַר דְּבָרֶיךָ : צְלֵיתִי קֳדָמָךְ
58 בְּכָל לִבָּא חוּס עָלַי הֵוֵי מֵימְרָךְ : חֲשֵׁיבִית
59 לְאוֹרְחָתָא אוֹרְחֵי וַאֲתֵיב רַגְלַי לְסַהֲדְוָתָךְ :
60 זְרִיזִית וְלָא אִתְעַכְּבִית לְמֶטַר פִּקּוּדָיךְ : סִיעַת
61 רְשִׁיעַיָא אִתְכַּנְּשׁוּ עָלַי אוֹרַיְתָךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי :
62 בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אֶקּוּם לְשַׁבְּחָא קֳדָמָךְ מְטוּל
63 דִּינֵי צִדְקָךְ : חַבְרָא אֲנָא לְכָל דְּדַחֲלִין מִנָּךְ
64 וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדָיךְ : טִיבָךְ יְיָ מְלֵיָא אַרְעָא גְּזֵרָתָךְ
65 אַלַּף יָתִי : טָבָא עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ יְיָ הֵוִיתָ
66 דְּבָרָךְ : שַׁפִּיר טַעַם וּמַנְדְּעָא אַלַּף יָתִי אָרוּם
67 בְּפִקּוּדָיךְ הֵימְנִית : עַד לָא אִסְתְּנִיק אֲנָא
68 שָׁלֵי וְכִדּוּן מֵימְרָךְ נְטִירִית : טַב אַתְּ וּמֵטִיב
69 אַלַּף יָתִי גְּזֵרָתָךְ : חַבְּרוּ עַלַי שִׁקְרָא וְדִדוֹנִין
70 אֲנָא בְּכָל לִבָּא אֶטּוֹר פִּקּוּדָיךְ : אִטְפַּשׁ הֵוֵי
71 תְּרֵב יַצְרָא דְלִבְּהוֹן אֲנָא אוֹרַיְתָךְ פְּרִנוּקִי :
72 טַב לִי אָרוּם אִתְעַנְּיֵית מִן בְּגַלַל דְּאִילֵּף
73 גְּזֵרָתָךְ : טַב לִי אוֹרַיְתָא פּוּמָךְ מִן אַלְפָא כְּסַפִּין
74 וְדַהֲב וְסִימָא : אִידָךְ עֲבַדּוּ יָתִי וְאַחְקִינוּנִי יָתִי
75 הַדְּבִינֵנִי וְאֵילַף פִּקּוּדָיךְ : דְּחָיְלִין חֲסִינוּ יָתִי
76 וְיִחְדּוּן אָרוּם לְפִתְגָמָךְ אוֹרַיְיתָא : יְדַעְתִּי יְיָ
77 אָרוּם זַכָּאִין דִּינָךְ וּבְקוּשְׁטָא סַגְּפַתְּנִי : יְהֵי
78 כְּדוּן חַסְדָּךְ לְנַחֲמוּתִי הֵוֵי מֵימְרָךְ לְעַבְדָּךְ :
79 יִתּוּן עַלַי רַחֲמָךְ וְאֶחֱי אָרוּם אוֹרַיְתָךְ פְּרִנוּקִי :
80 יִבְהַתּוּן וְדִדוֹנִין אָרוּם עַל שִׁקְרָא עַוַיְתוּ יָתִי
81 אֲנָא אֶסְלַל בְּפִקּוּדָיךְ : יְתִיבוּן לְוַאלְפָנִי
82 דַחֲלָךְ וְיֵדְעוּן סַהֲדְוָתָךְ : יְהֵי לִבִּי דְלָא מוּם
83 בְּגֵוֵרָתָךְ מִן בְּגַלַל דְּלָא אֶבְהַת : רְנִינַת
84 לְפִירְקָנָךְ נַפְשִׁי לְפִתְגָמָךְ אוֹרַיְיתָא : סְפִי עֵינַי
85 לְמֵימְרָךְ לְמֵימַר אֵימָתַי תְּנַחֵם יָתִי : אָרוּם
86 הֲוֵיתִי הֵוֵי וְרִנּוּקָא דְתָלֵי בְקִטְרָא גְּזֵרָתָךְ לָא
87 אִתְנְשֵׁיתִי : כְּמָה יוֹמֵי עַבְדָּךְ אֵימָתַי תַּעְבֵּיד
88 בְּרִנּוּדַפֵּי דִינָא : כְּרוּ לִי וְדִדוֹנִין שׁוּחִין דְּלָא
89 כְּפַרְתָּנוּן בְּאוֹרַיְתָךְ : כָּל פִּקּוּדָיךְ קוּשְׁטָא
90 עַל שִׁקְרָא רְדַפּוּ יָתִי סַעֲדֵנִי :

Paraph. Chald. Verſ. Lat.

HETH. Pars mea Domine: dixi ut
57 custodiam verbum tuum. Oravi coram te
58 in toto corde: miserere mei secundùm ver-
59 bum tuum. Cogitavi bonas facere vias me-
60 as, ut convertam pedes meos ad teſtimonia
61 tua. Feſtinavi, & non diſtuli obſervare man-
62 data tua. Cohors impiorum congregata eſt
63 contra me, Legem tuam non ſum oblitus. In
64 medio noctis ſurgam ut laudes dicam coram
65 te, propter judicia juſtitiæ tuæ. Socius ego
66 ſum omnium timentium te, & cuſtodientium
67 mandata tua. Benignitate tua Dñe plena eſt
68 terra, decreta tua doce me. TETH.
69 Bonitatem feciſti cum ſervo tuo Domine,
70 ſecundùm verbum tuum. Congruam ratio-
71 nem, & ſcientiam doce me, quia præce-
72 ptis tuis credidi. Priúſquam affligerer, fui
73 ego in errore: nunc autem verbum tuum
74 obſervavi. Bonus es & beneficus, doce me
75 ſtatuta tua. Concinnârunt contra me men-
76 dacium ſuperbi: ego [*autem*] in toto corde
77 ſervabo mandata tua. *Incraſſatus* eſt quaſi
78 adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex
79 tua oblectationi fuit. Bonum mihi eſt quòd
80 humiliatus fuerim, ut diſcam ſtatuta tua. Me-
81 lior eſt mihi lex oris tui, quam millia talenta
82 auri & argenti. JOD. Manus tuæ fece-
83 runt me & concinnaverunt me: da mihi
84 intellectum, & diſcam mandata tua. Qui
85 timent te, videbunt me & lætabuntur: quia
86 Verbum tuum expectavi. Novi Domine quo-
87 niam juſta ſunt judicia tua, & in veritate
88 afflixiſti me. *Sit* quæſo *pietas tua* ad con-
89 ſolationem meam, juxta verbum tuum [*fa-*
90 *ctum*] ſervo tuo. Obveniant mihi miſeri-
91 cordiæ tuæ, & vivam, quoniam Lex tua de-
92 lectationes meæ ſunt. Confundantur ſuper-
93 bi, quoniam iniquè ſubverterunt me: ego
94 loquar de mandatis tuis. Revertantur ad
95 doctrinam meam timentes te, & qui ſciunt
96 teſtimonia tua. Fiat cor meum immacula-
97 tum in præceptis tuis, ut non confundar.
98 CAPH. Deſideravit redemptionem tuam
99 anima mea, verbúmq; tuum expectavi. Defe-
100 cerunt oculi mei in verbum tuum, dicentes:
101 Quando conſolaberis me? Quoniam factus
102 ſum ſicut uter *qui pendet* ad fumum: ſtatuta
103 tua non ſum oblitus. Quot ſunt dies ſervi
104 tui? quando facies in perſecutores meos ju-
105 dicium? Foderunt mihi ſuperbi foveas, quas
106 non præcepiſti in Lege tua. Omnia mandata
tua veritas: falsò perſecuti ſunt me, adju-
va me.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

57 * ܚܝܬ * ܡܪܝ ܐܡܪ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܨܠܝ ܩܕܡܟ ܒܟܠ ܠܒܐ ܚܘܣ ܥܠܝ ܡܪܝ ܠܡܠܬܟ :
58 ܚܫܒܬ ܐܘܪܚܬ ܛܒܬܐ ܕܐܬܦܢܐ ܪܓܠܝ ܠܡܣܗܕܘܬܟ : * ܡܗܪܬ ܘܠܐ ܐܫܬܗܐ ܠܡܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܠܡܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܣܥܪ ܪܫܝܥܐ ܐܬܟܢܫܘ ܥܠܝ ܢܛܪܬܟ ܠܐ ܐܬܢܫܝܬܝ :
59 ܒܦܠܓܘܬ ܠܝܠܝܐ ܩܡ ܐܫܒܚ ܩܕܡ ܕܝܢܝ ܛܒܐ ܕܝܢ ܨܕܩܟ ܚܒܪܐ ܐܢܐ ܠܟܠ ܕܕܚܠܝܢ ܡܢܟ ܘܠܢܛܪܝ ܦܩܘܕܝܟ ܛܝܒܟ ܡܠܝܐ ܐܪܥܐ ܓܙܪܬܟ :
60 ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ : * ܛܒ ܐܬ ܠܝ ܡܢ ܟܣܦ ܘܕܗܒ ܘܣܝܡܐ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ ܐܝܕܟ ܥܒܕܘ ܝܬܝ ܘܐܚܩܢܘܢܝ ܝܬܝ :
61 ܗܕܒܝܢܝ ܘܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ ܕܚܝܠܝܢ ܚܣܝܢܘ ܝܬܝ : * ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܬܩܢ ܐܢܐ ܫܠܝ ܘܟܕܘܢ ܡܠܬܟ ܢܛܪܬ ܐܪܥܝ ܪܚܡܝ ܠܝ ܘܐܚܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ :
62 ܢܬܒܗܬܘ ܘܕܕܘܢ ܐܪܡ ܥܠ ܫܩܪܐ ܥܒܪܝ ܝܬܝ ܘܐܢܐ ܢܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܐܬܬܝ ܠܝ ܠܡܠܦܢܝ ܢܬܦܢܘ ܕܝܢ ܕܚܠܝ ܡܢ ܒܓܠ ܕܐܠܦ ܓܙܪܬܟ :
63 ܛܒ ܠܝ ܐܘܪܝܬܐ ܦܘܡܟ ܡܢ ܐܠܦ ܟܣܦܝܢ ܘܕܗܒ ܣܝܡܐ ܗܒ ܠܝ ܡܕܥ ܕܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ : * ܢܛܪ ܠܝ ܐܘܪܝܬܐ ܕܦܘܡܟ ܡܢ ܐܠܦ ܟܣܦ ܘܕܗܒ ܣܝܡܐ ܗܒ ܠܝ ܡܕܥ ܕܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ :
64 ܐܝܕܟ ܥܒܕܘ ܝܬܝ ܘܐܚܩܢܘܢܝ ܗܕܒܝܢܝ ܘܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ ܕܚܝܠܝܢ ܚܣܝܢܘ ܝܬܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
65 ܕܚܠܝܢ ܚܣܝܢܘ ܝܬܝ ܠܡܠܬ ܪܓܙ ܕܠܒܗܘܢ ܐܢܐ ܐܘܪܝܬܟ ܦܪܢܘܩܝ : * ܛܒ ܠܝ ܐܘܪܝܬܐ ܕܦܘܡܟ ܡܢ ܐܠܦ ܟܣܦ ܘܕܗܒ ܣܝܡܐ ܗܒ ܠܝ ܡܕܥ ܕܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ :
66 ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
67 ܛܪܡ ܐܬܥܢܝ ܗܘܝܬ ܫܠܝ ܘܗܫܐ ܡܠܬܟ ܢܛܪܬ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
68 ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
69 ܚܒܪܘ ܥܠܝ ܫܩܪܐ ܕܝܠܝ ܘܕܕܘܢ ܐܢܐ ܢܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܐܬܬܝ ܠܝ ܠܡܠܦܢܝ ܢܬܦܢܘ ܕܝܢ ܕܚܠܝ ܡܢ ܒܓܠ ܕܐܠܦ ܓܙܪܬܟ :
70 ܐܬܛܦܫ ܛܒ ܠܒܗܘܢ ܐܢܐ ܐܘܪܝܬܟ ܦܪܢܘܩܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
71 ܛܒ ܠܝ ܐܘܪܝܬܐ ܕܦܘܡܟ ܡܢ ܐܠܦ ܟܣܦ ܘܕܗܒ ܣܝܡܐ ܗܒ ܠܝ ܡܕܥ ܕܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
72 ܐܝܕܟ ܥܒܕܘ ܝܬܝ ܘܐܚܩܢܘܢܝ ܗܕܒܝܢܝ ܘܐܠܦ ܦܩܘܕܝܟ ܕܚܝܠܝܢ ܚܣܝܢܘ ܝܬܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
73 ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
74 ܕܚܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬ ܪܓܙ ܕܠܒܗܘܢ ܐܢܐ ܐܘܪܝܬܟ ܦܪܢܘܩܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
75 ܢܬܒܗܬܘ ܘܕܕܘܢ ܐܪܡ ܥܠ ܫܩܪܐ ܥܒܪܝ ܝܬܝ ܘܐܢܐ ܢܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܐܬܬܝ ܠܝ ܠܡܠܦܢܝ ܢܬܦܢܘ ܕܝܢ ܕܚܠܝ ܡܢ ܒܓܠ ܕܐܠܦ ܓܙܪܬܟ :
76 ܢܗܘܢ ܗܫܐ ܪܚܡܟ ܠܡܢܚܡܘܬܝ ܗܘܝ ܡܠܬܟ ܠܥܒܕܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
77 ܢܬܘܢ ܥܠܝ ܪܚܡܟ ܘܐܚܐ ܐܪܡ ܐܘܪܝܬܟ ܦܪܢܘܩܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
78 ܢܒܗܬܘܢ ܘܕܕܘܢ ܐܪܡ ܥܠ ܫܩܪܐ ܥܒܪܝ ܝܬܝ ܘܐܢܐ ܢܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܐܬܬܝ ܠܝ ܠܡܠܦܢܝ ܢܬܦܢܘ ܕܝܢ ܕܚܠܝ ܡܢ ܒܓܠ ܕܐܠܦ ܓܙܪܬܟ :
79 ܐܬܝܒܘ ܠܘܬܝ ܕܝܕܥܢܝ ܡܣܗܕܘܬܟ ܘܢܗܘܢ ܠܒܝ ܕܠܐ ܡܘܡ ܒܓܙܪܬܟ ܡܢ ܒܓܠ ܕܠܐ ܐܒܗܬ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
80 ܪܢܝܢܬ ܠܦܘܪܩܢܟ ܢܦܫܝ ܠܦܬܓܡܟ ܐܘܪܝܬܐ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
81 ܣܦܝ ܥܝܢܝ ܠܡܝܡܪܟ ܠܡܝܡܪ ܐܝܡܬܝ ܬܢܚܡ ܝܬܝ ܐܪܡ ܗܘܝܬ ܗܘܝ ܪܢܘܩܐ ܕܬܠܝ ܒܩܛܪܐ ܓܙܪܬܟ ܠܐ ܐܬܢܫܝܬ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
82 ܟܡܐ ܝܘܡܝ ܥܒܕܟ ܐܝܡܬܝ ܬܥܒܕ ܒܪܕܦܝ ܕܝܢܐ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
83 ܚܦܪܘ ܠܝ ܪܕܘܢ ܫܘܚܝܢ ܕܠܐ ܟܦܪܬܢܘܢ ܒܐܘܪܝܬܟ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :
84 ܟܠ ܦܩܘܕܝܟ ܩܘܫܛܐ ܥܠ ܫܩܪܐ ܪܕܦܘ ܝܬܝ ܣܥܕܢܝ : * ܛܒ ܐܢܬ ܘܡܛܝܒ ܠܦܬܓܡܟ ܠܝ ܢܛܪ ܠܡܠܬܟ ܐܠܦ ܝܬܝ ܓܙܪܬܟ :

* *Heth* * Mediâ nocte meditatus ſum obſer-
57 vantiâ præceptorum tuorum. Expectavi vul-
58 tũ tuum ex toto corde meo: vivifica me juxta
59 verbũ tuum. Perpendi vias meas, & reduxi
60 pedes meos ad ſemitas tuas. Paravi me, nec
61 moram interpoſui, ad cuſtodienda mandata
62 tua. Funes iniquorum impediverunt me: at à
63 lege tua non deflexi. Mediâ nocte ſurrexi ad
64 agendas tibi gratias ob judicia tua, ô juſtiſ-
65 ſime. Amicus ſum omnium timentium te, &
66 eorum qui cuſtodiunt præcepta tua. Miſerati-
67 onibus tuis Dñe plena eſt terra, doce me tua
68 mandata. * *Teth* * Beneficium confer in
69 ſervum tuum Dñe, ut dixiſti. Saporem & be-
70 nignitatẽ atq; ſcientiam doce me: quia credi-
71 di mandatis tuis. Antequam humiliatus fuiſ-
72 ſem, credideram, & ſermonem tuum cuſtodi-
73 eram. Bonus es tu Dñe atque beneficus, doce
74 me tua præcepta. Crevit iniquitas jactatorũ:
75 at ego toto corde meo ſervavi mandata tua.
76 Condenſatum eſt cor eorũ inſtar lactis, ego
77 tamen cuſtodivi legem tuam. Bonum eſt mihi
78 quòd humiliatus ſim, ut diſcerẽ mandata tua.
79 Placuit mihi lex oris tui pluſquàm millia auri
80 & argenti. * *Jud* * Manus tuæ me fecerunt,
81 méq; condiderunt, doce me legem tuam: Ut
82 videant metuentes te, ac ſciant verbum tuum
83 ſperáſſe me. Novi æqua eſſe judicia tua Dñe:
84 & fides tua humiliavit me. Sint miſericordiæ
85 tuæ ad conſolationẽ meã, uti dixiſti ſervo tuo.
86 Adveniant mihi miſerationes tuæ, ac vivam:
87 quoniam legem tuam ſum edoctus. Pudeſiant
88 ſceleſti, qui ſcelere me humiliaverunt: nam
89 ego meditatus ſum tua præcepta. Convertan-
90 tur ad me timentes te, & hi qui norũt teſti-
91 moniũ tuum. Contemplabitur cor meũ præ-
92 cepta tua, & non confundar. * *Coph* * Deſi-
93 deravit anima mea ſalutem tuam, & verbum
94 tuum ſperavi. Expectaverunt oculi mei elo-
95 quium tuum, quando demùm ſis me conſola-
96 turus; Nam factus ſum ſicut uter in glacie:
97 tua tamen mandata non ſum oblitus. Quot
98 ſunt dies ſervi tui? & quando vendicabis mihi
99 judicium à perſequutoribus meis? Foderunt
100 mihi foveam ſcelerati præter legem tuam.
Omnia tua præcepta ſunt fidelia, & iniqui perſequuti ſunt me.

Versio VULG. LAT.

57 HETH. Portio mea Dñe, dixi, custo-
58 dire legem tuam. Deprecat' sum faciem
tuã in toto corde meo: miserere mei fe-
59 cundũ eloquiũ tuũ. Cogitavi vias meas:
60 & converti pedes meos in testimonia
tua. Paratus sum, & non sum turbatus:
61 ut custodiã mandata tua. Funes peccato-
62 rũ circumplexi sunt me: & legẽ tuã non
63 sum oblitus. Mediã nocte surgebam ad
confitendũ tibi, super judicia justificati-
64 onis tuæ. Particeps ego sum omniũ ti-
mentiũ te, & custodientiũ mandata tua.
65 Misericordiã tuã, Domine, plena est ter-
ra: justificationes tuas doce me.
66 TETH. Bonitatẽ fecisti cum servo tuo,
67 Dñe, secundũm verbũ tuũ. Bonitatẽ, &
disciplinã, & scientiã doce me: quia mã-
68 datis tuis credidi. Priusquã humiliarer
ego deliqui: propterea eloquiũ tuũ cu-
69 stodivi. Bonus es tu: & in bonitate tua
70 doce me justificationes tuas. Multiplica-
ta est super me iniquitas superborũ: ego
autẽ in toto corde meo scrutabor man-
71 data tua. Coagulatũ est sicut lac cor eo-
72 rũ: ego verò legẽ tuã meditatus sum. Bo-
nũ mihi quia humiliãsti me: ut discã ju-
73 stificationes tuas. Bonum mihi lex oris
tui, super millia auri & argenti. JOD.
74 Manũ tuæ fecerunt me, & plasmaverũt
me: da mihi intellectum, & discam ma-
75 data tua. Qui timent te videbunt me, &
lætabuntur: quia in verba tua superspe-
76 ravi. Cognovi, Dñe, quia æquitas judicia
tua: & in veritate tua humiliãsti me. Fiat
77 misericordia tua ut consoletur me, fe-
cundũm eloquiũ tuũ servo tuo. Veniant
78 mihi miserationes tuæ, & vivã: quia lex
79 tua meditatio mea est. Confundantur su-
perbi, quia injustè iniquitatẽ fecerũt in
80 me: ego autem exercebor in mandatis
81 tuis. Convertãtur mihi timẽtes te, et qui
82 noverũt testimonia tua. Fiat cor meum
83 immaculatũ in justificationibus tuis, ut
84 non confundar. CAPH. Defecit in
85 salutare tuũ anima mea: & in verbũ tuũ
86 superspe ravi. Defecerunt oculi mei in
eloquiũ tuũ, dicentes; Quando conso-
laberis me? Quia factus sum sicut uter in
pruina: justificationes tuas non sum ob-
lit'. Quot sunt dies servi tui: quando fa-
cies de persequentibus me judiciũ? Nar-
raverunt mihi iniqui fabulationes: sed
non ut lex tua. Omnia mandata tua veri-
tas: iniquè persecuti sũt me, adjuva me.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

57 Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα (ο) τοῦ φυλάξασθαι τοὺς νόμους
58 σου. † Ἐδεήθην τῷ προσώπῳ σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου,
59 † ἐλέησόν με (χ) κατὰ τὸ λόγιόν σου. † Διῳκισάμην
(ψ) τὰς ὁδός σου, † ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ
60 μαρτύριά σου. † Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, † τοῦ
61 φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. † Σχοινία ἁμαρτωλῶν
περιεπάκησάν μοι, † καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπιλελαθόμην.
62 † Μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην, τοῦ (ω) ἐξομολογεῖσθαί σοι
63 ἐπὶ κρίματα δικαιοσύνης σου. † Μέτοχος
ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, † καὶ τῶν φυλασσόν-
64 των τὰς ἐντολάς σου. † (α) Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
65 ἡ γῆ, † τὰ δικαιώματά σου διδάξόν με. † Χρη-
στότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου † κύριε (β) κατὰ
66 λόγον σου. † Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν δίδαξο-
67 ὄν με, † ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. † Πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπημέλησα, † διὰ τοῦτο τὸ
68 λόγιόν σου ἐφύλαξα. † Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε καὶ ἐν τῇ
69 χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. † Ἐ-
πληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, † ἐγὼ δὲ ἐν ὅ-
70 λῃ καρδίᾳ μου (γ) ἐξεζητήσω τὰς ἐντολάς σου. † Ἐτα-
γώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, † ἐγὼ δὲ τὸν νόμον
71 σου ἐμελέτησα. † Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, † ὅ-
72 πως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. † (δ) Ἀγαθός μοι
ὁ νόμος τοῦ στόματός σου, † ὑπὲρ χιλιάδας χρυσοῦ καὶ
73 ἀργυρίου. † Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με,
74 † συνέτισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου. † Οἱ
φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται, † ὅτι εἰς
75 τοὺς λόγους σου (ε) ἐπήλπισα. † Ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, † καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς
76 με. † Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαί με,
77 † κατὰ τὸ λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου. † (ζ) Ἐλθέτωσάν μοι
οἱ οἰκτιρμοί σου, (η) καὶ ζήσομαι, † ὅτι ὁ νόμος σου με-
78 λέτη μου ἐστίν. † Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, † ὅτι ἀδί-
κως ἠνόμησέ εἰς ἐμὲ, † ἐγὼ δὲ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς ἐντο-
79 λαῖς σου. † Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε, † καὶ
80 οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου. † Γενηθήτω ἡ καρ-
δία μου ἄμωμος † ἐν τοῖς δικαιώμασί σου, ὅπως ἂν
μὴ αἰσχυνθῶ. † Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ
81 ψυχή μου, † (θ) εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. † Ἐξέλι-
πον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ (ι) λόγιόν σου, λέγοντες,
82 † Πότε παρακαλήσεις με; † Ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν
83 πάχνῃ. † Τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπιλελάθομαι. † Πό-
σαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου; † Πότε ποιήσεις μοι
84 ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν; † Διηγήσαντό μοι
85 παρανομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου νό-
86 μος. † Πάσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια· † ἀδίκως κατε-
δίωξάν με, βοήθησόν μοι.

MS.A. (φ) φυλάξασθαι (χ) κατὰ λόγιόν σου. (ψ)
κατὰ τὰς ὁδός σου, (ω) ἐξομολογήσασθαί σοι (α)
Τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης (β) κατὰ τὸ λόγιόν σου. (γ) ἐξεφανίσω (δ) Ἀγαθόν μοι (ε) ἐφώλπισα. (ζ) Ἐλθέ-
τωσάν μοι (η) καὶ ζήσω μαι, (θ) εἰς † λόγον σου ἐφώλπισα. (ι) λόγιόν σου, † Ὅτι ἐγενήθην ὡσεὶ ἀσκὸς

Verset. GRÆ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

57 Portio mea es, Dñe: dixi [f] custo-
dire legẽ tuam. 58 Deprecatus sum fa-
ciem tuam [c] in toto corde meo: mise-
rere mei secundũm eloquium tuum.
59 Cogitavi vias (b) tuas: & converti
pedes meos in testimonia tua. 60 Paratus
sum, et non [u] sum turba ?, ad (e) custo-
diendũ mandata tua. 61 Funes pecca-
torum (d) circumplexi sunt me: & le-
gem tuam non sum oblitus. 62 Mediã
noctẽ surgebã ad confitendum tibi, su-
per judicia justitiæ tuæ. 63 (e) Particeps
ego sum omnium timentium te, & cu-
stodientiũ mandata tua. 64 Misericor-
diã tuã, Domine, plena est terra: justifici-
ationes tuas doce me. 65 [f] Bonitatem
fecisti cum servo tuo, Domine, secun-
dũm verbũ tuum. 66 Bonitatem, et di-
ciplinam, & scientiam doce me: quia
mandatis tuis credidi. 67 Priusquam
humiliarer, ego [x] deliqui: propterea e-
loquiũ tuum custodivi. 68 Bonus es tu,
Domine: et in bonitate tua doce me ju-
stificationes tuas. 69 Multiplicata est
super me iniquitas superborũ: ego autẽ
in toto corde meo scrutabor mandata
tua. 70 (g) Coagulatum est sicut lac, cor
eorum: ego verò legem tuam med. ta su
sum. 71 (h) [y] Bonũ mihi, quia humi-
liãsti me: ut discã justificationes tuas.
72 Bona mihi lex oris tui, super millia 72
auri, & argenti. 73 Manus tuæ fece-
runt me, & (i) plasmaverunt me: da
mihi intellectum, & discam mandata
tua. 74 Qui timent te videbunt me, & 74
lætabuntur: quia in verba tua super-
speravi. 75 Cognovi, Domine, quia justi- 75
tia judicia tua: & (k) [x] veritate hu-
miliasti me. 76 Fiat (l) nunc misericor- 76
dia tua, ut consoletur me: [a] secun-
dũm eloquium tuum servo tuo. 77 Ve- 77
niant mihi miserationes tuæ, & vi-
vam: quia lex tua [aa] meditatio mea
est. 78 Confundantur superbi, quoniam 78
[b] injustè iniquitatẽ fecerunt in me:
ego autem exercebor in mandatis tuis.
79 (m) Convertantur ad me, qui timent 79
te, & qui cognoscunt [c] testimonia
tua. 80 Fiat cor meum immaculatum in 80
justificationib' tuis, ut non confundar.
81 Defecit in salutare tuũ anima mea: 81
in verba tua superspe ravi. 82 Defece- 82
runt oculi mei: in [d] eloquium tuum,
dicentes; Quando consolaberis me?
Quia factus sum, sicut uter in prui- 83
na: justificationes tuas non sum obli-
84 Quot sunt dies servi tui? quando 84
facies mihi de persequentibus me judi-
cium? 85 Narraverunt mihi iniqui (n) 85
fabulationes, sed non ut lex tua, Domine. 86 Omnia mandata tua veritas: (o) injustè perse- 86
quuti sũt me, adjuva me.

INTERP. ÆTHIOP. [†] custodient [c] Domine in toto [u] hæsitavi, ad [x] pœnitentiam egi:
[y] expedit mihi, [z] in æquitate [aa] et secundũm eloquium tuum fiat [aa] eruditio mea. [b]
iniquè consultãrunt adversũs [c] nomen tuum. [d] salutare tuum, dicentes;

Versio ÆTHIOPICA

57 ፲ ሄት: ክፍልየ: እግዚእብሔር፡፡ወእቤ፡ይ 57
58 ዕቀቡ፡ሕጎከ፡፡ ፡ ፡

תהלים : קיט

87 כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִּקּוּדֶיךָ :
88 כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ : לְעוֹלָם
89 יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם : לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ
90 אָרֶץ וַתַּעֲמֹד : לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ : לוּלֵי
91 תֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי : לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח
92 פִּקֻּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי : לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ
93 דָרָשְׁתִּי : לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדְוֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן :
94 לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד : מָה־
95 אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי : מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי
96 מִצְוָתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי : מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי
97 כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי : מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי :
98 מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי רַגְלַי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ : מִמִּשְׁפָּטֶיךָ
99 לֹא סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרַתָּנִי : מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ
100 מִדְּבַשׁ לְפִי : מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח
101 שָׁקֶר : גֵּר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי : נִשְׁבַּעְתִּי
102 וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ : נֶעְנֵיתִי עַד־מְאֹד
103 יְהוָה חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ : נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא
104 יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי : נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ
105 לֹא שָׁכָחְתִּי : נָתְנוּ רְשָׁעִים פָּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא
106 תָעִיתִי : נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שָׂשׂוֹן לִבִּי
107 הִטֵּיתִי לְבָבִי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב :
108 סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אֶהָבְתִּי : סִתְרִי וּמָגִנִּי
109 אָתָּה לְדָבְרְךָ יִחָלְתִּי : סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה
110 מִצְוֹת אֱלֹהָי :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

87 כְּזָעֵר שֶׁצִּיאוּ יָתִי בְּאַרְעָא וַאֲנָא לָא שַׁבְקִית
88 פִּקּוּדָיךְ : חַיֵּה חִסְדָּךְ קַיֵּם יָתִי וְאֶטַּוּר סַהֲדוּת
89 פּוּמָךְ : לְעָלְמָא יְיָ פִּתְגָמָךְ קַיָּם בִּשְׁמַיָּא :
90 לְדָר וְדָר הֵימָנוּתָךְ אַתְקַנְתָּא אַרְעָא וְקַיְמָא
91 לְדִינָיךְ קָמוּ יוֹמָנָא אֲרוּם כּוּלְהוֹן עַבְדָּךְ :
92 אִלּוּלֵי אוֹרַיְתָךְ פַּרְנוּקִי הֵידִין אוֹבְדִית
93 בְּסִגּוּפִי : לְעָלַם לָא אֶתְנְשֵׁי פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם
94 בְּהוֹן קַיֵּמְתָּנִי : דִּי לָךְ אֲנָא פְּרוֹק יָתִי אֲרוּם
95 פִּקּוּדָיךְ תְּבַעִית : לְוָתִי אֶמְתִּינוּ רַשִּׁיעַיָּא
96 לְהוּבְדָא יָתִי סַהֲדוּתָךְ אִתְבַּיַּן : לְכָל מַה־
97 דְאִשְׁתַּדַּל וְאִשְׁתַּכַּל חֲמֵיתִי סִיפָא פַּתְיָא
98 תַּפְקָרְתָךְ לְחֵדָא : מָה רְחִימִית אוֹרַיְתָךְ
99 כָּל יוֹמָא הִיא שִׂוּתִי : יַתִּיר מִבַּעֲלֵי דְבָבַי
100 מְחַכְּמָה יָתִי פִּקּוּדָיךְ אֲרוּם לְעָלַם הִיא דִילִי :
101 מִכָּל מְאַלְּפַי אִסְכַּלִית אֲרוּם סַהֲדוּתָךְ
102 שׁוּעָא לִי : מִן חַכִּימַיָּא אִתְבַּיַּן אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ
103 נַטְרִית : מִכָּל אוֹרַח בִּישָׁא מַנְעִית רַגְלַי מִן
104 בְּגִלַּל אֶטּוּר דִּבְרָךְ : מִן דִּינָיךְ לָא עֲרִית
105 אֲרוּם אַתְּ אַלַּפְתָּנִי : מַה חֲלִין לְמוֹרִינִי מִימְרָךְ
106 בַּסִּימָן יַתִּיר מִן דּוּבְשָׁא לְפוּמִי : מִפִּקּוּדָיךְ
107 אִתְבַּיַּן מְטוּל הֵיכְנָא סְנֵיתִי כָּל בַּר נָשׁ
108 דְּמְשַׁקַּר : הֲוָה שְׁרָגָא דִי מְנַהֲרָא לְרַגְלִי
109 דִּבְרָךְ וּנְהוֹרָא לְכַרְשִׁי : אֲזַמִּיתִי וְקַיְמִית
110 לְמִטַּר פִּקּוּדֵי זַכְוָתָךְ : אִסְתְּנַפִּית עַד לַחֲדָא
111 יְיָ אֲמֵי יָתִי הֲוָה דִּבְרָךְ : נַכְסָתָא דְפוּמִי אַרְעֵי
112 כְּרוּן יְיָ וְדִינָךְ אַלֵּף יָתִי : נַפְשִׁי מְסַתְּכְנָא
113 עַל גַּב יְדִי תְּדִירָא וְאוֹרַיְתָךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי :
114 סַדְּרוּ רַשִּׁיעַיָּא פָּחָא לִי וּמִפִּקּוּדָיךְ לָא תְעֵיתִי :
115 אַחְסְנִית סַהֲדוּתָךְ לְעָלַם אֲרוּם חֲדָוַת לִבִּי
הִנּוּן : אַצְלֵיתִי לִבִּי לְמֶעְבַּד גְּזֵרָתָךְ לְעָלַם
עַד סוֹפָא : דְּחָשְׁבִין מַחְשְׁבָן סְרִיקָן סְנֵיתִי
וְאוֹרַיְתָךְ רְחִיטִית : טוּפְרֵי וְתַרְיְסִי אַתְּ
לְפִתְגָמָךְ אוֹרְכִית : זוּרוּ מִנִּי מְבַאְשִׁין וְאֶטּוּר
פִּקּוּדֵי אֱלָהִי :

87 Parum abfuit quin conſumpſerint me in terra, ego verò non obmiſi præcepta tua.
88 Secundùm misericordiam tuam vivifica me, & cuſtodiam teſtimonia oris tui.
89 LAMED. In æternum Domine verbum tuum
90 firmum eſt in cœlo. In generatione & generationem veritas tua: præparáſti terram &
91 *firma* [*eſt.*] Judiciis tuis permanent hodie, quoniam cuncta ſerviunt tibi.
92 Niſi Lex tua deliciæ meæ [*fuiſſent,*] tunc periiſſem in afflictione mea. In æternum
93 non obliviſcar præceptorum tuorum, quoniam in ipſis vivificâſti me. Tuus ego ſum,
94 ſalva me, quoniam mandata tua quæſivi.
95 Me expectaverunt impii ut perderent me, teſtimonia tua intelligam. Omnium in qui-
96 bus fui ſollicitus atque proſpexi, vidi finem: latum eſt mandatum tuum valdé. MEM.
97 Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipſa eſt
98 locutio mea. Abundantiùs quam inimicos meos docet me mandata tua, quoniam in
99 æternum ipſa apud me eſt. Pluſquàm omnes doctores mei intellexi, quoniam meditatio
100 mea teſtimonia tua ſunt. Pluſquàm ſapientes intelligam, quoniam præcepta tua ſer-
101 vavi. Ab omni via mala prohibui pedes meos, ut cuſtodiam verbum tuum. A judi-
102 ciis tuis non declinavi, quoniam tu docu-
103 iſti me. Quàm dulcia palato meo verba tua! dulciora ſunt quàm mel ori meo. A
104 præceptis tuis erudiar, propterea odi omnem virum mendacem. NUN. Sicut lucerna
105 illucens pedi meo verbum tuum, & lumen
106 ſemitæ meæ. Juravi & conſtitui cuſtodire
107 *præcepta* juſtitiæ tuæ. Afflictus ſum vehe-
108 menter Domine, ſana me ſecundùm verbum tuum. Oblationes oris mei velis obſecro
109 Domine, & judicia tua doce me. Anima mea periclitatur in ſuperficie manus meæ
110 ſemper, at Legem tuam non ſum oblitus. Tetenderunt impii laqueum mihi, & à præ-
111 ceptis tuis non aberravi. Hæreditatis jure poſſedi teſtimonia tua in æternum, quoniam gaudium cordis mei ſunt. Inclinavi cor
112 meum ut faciat mandata tua in æternum uſque ad finem. SAMECH. Cogitantes
113 cogitationes vanas odio habui, & Legem tuam dilexi. Abſconſio mea & ſcutum me-
114 um tu es: in verbum tuum ſperavi. Rece-
115 dite à me ſcelerati, & cuſtodiam mandata Dei mei.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

87 ܟܡܥܛ ܟܠܘܢܝ ܒܐܪܥܐ ܘܐܢܐ ܠܐ ܫܒܩܬ ܦܩܘܕܝܟ ܀ ܐܝܟ ܕܚܣܕܟ ܬܚܝܢܝ ܘܐܛܪ
88 ܣܗܕܘܬܐ ܕܦܘܡܟ ܀ ܠܥܠܡ ܡܪܝ ܡܠܬܟ ܩܝܡܐ ܒܫܡܝܐ ܀ ܠܕܪ ܘܕܪ ܗܝܡܢܘܬܟ
89 ܬܩܢܬ ܐܪܥܐ ܘܩܝܡܐ ܀ ܠܕܝܢܝܟ ܩܡܘ ܝܘܡܢܐ ܀ ܐܠܘܠܝ ܐܘܪܝܬܟ ܦܪܢܘܩܝ ܗܝܕܝܢ ܐܒܕܝܬ
90 ܒܣܓܘܦܝ ܀ ܠܥܠܡ ܠܐ ܐܬܢܣܝ ܦܩܘܕܝܟ ܀ ܒܗܘܢ ܩܝܡܬܢܝ ܀ ܠܟ ܐܢܐ ܦܪܘܩ ܝܬܝ
91 ܠܘܬ ܐܡܬܝܢܘ ܪܫܝܥܝܐ ܠܡܗܘܒܕܢܝ ܀ ܥܕܘܬܟ ܐܬܒܘܢܢ ܀ ܡܢ ܟܠ ܕܐܫܬܕܠ ܘܐܫܬܟܠ
92 ܚܙܝܬ ܣܘܦܐ ܦܬܝܐ ܀ ܡܐܪ ܪܚܝܡܬ ܐܘܪܝܬܟ ܟܠ ܝܘܡܐ ܗܝ ܫܝܚܬܝ ܀ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܡܚܟܡܬܢܝ
93 ܐܪܝ ܗܝ ܠܥܠܡ ܠܐ ܐܬܢܫܝ ܦܩܘܕܝܟ ܀ ܒܗܘܢ ܩܝܡܬܢܝ ܀ ܠܟ ܐܢܐ ܦܪܘܩ ܝܬܝ ܀ ܡܛܠ ܕܠܘܬ
94 ܡܝܬܝܢ ܪܫܝܥܝܐ ܕܡܐܒܕܢܝ ܀ ܥܕܘܬܟ ܐܬܒܘܢܢ ܀ ܡܢ ܟܠ ܐܪܚ ܒܝܫܐ ܡܢܥܬ ܪܓܠܝ ܡܢ
95 ܡܛܪ ܕܨܒܝܢ ܡܠܬܟ ܀ ܡܢ ܕܝܢܝܟ ܠܐ ܐܬܪܝ ܀ ܡܐ ܡܬܩܠܘ ܠܡܚܟܡܢܝ ܀ ܡܢ ܡܠܦܝ ܐܬܬܪ
96 ܡܢ ܟܠ ܡܠܦܝ ܐܣܟܠܬ ܀ ܥܕܘܬܟ ܗܢ ܫܝܚܬܝ ܀ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܐܬܒܘܢ ܀ ܡܛܠ ܕܦܩܘܕܝܟ
97 ܢܛܪܬ ܀ ܡ ܀ ܡܐܪ ܪܚܝܡܬ ܐܘܪܝܬܟ ܟܠ ܝܘܡܐ ܗܝ ܫܝܚܬܝ ܀ ܡܢ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܡܚܟܡܬܢܝ
98 ܡܛܠ ܕܠܥܠܡ ܗܝ ܠܝ ܀ ܡܢ ܟܠ ܡܠܦܝ ܐܣܟܠܬ ܀ ܥܕܘܬܟ ܗܢ ܫܝܚܬܝ ܀ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܐܬܒܘܢ
99 ܡܛܠ ܕܦܩܘܕܝܟ ܢܛܪܬ ܀ ܡܢ ܟܠ ܐܪܚ ܒܝܫܐ ܡܢܥܬ ܪܓܠܝ ܡܢ ܡܛܪ ܕܨܒܝܢ ܡܠܬܟ ܀ ܡܢ
100 ܕܝܢܝܟ ܠܐ ܐܬܪܝ ܀ ܡܐ ܡܬܩܠܘ ܠܡܚܟܡܢܝ ܀ ܡܢ ܡܠܦܝ ܐܬܬܪ ܀ ܡܛܠ ܕܠܘܬ ܡܝܬܝܢ
101 ܪܫܝܥܝܐ ܕܡܐܒܕܢܝ ܀ ܥܕܘܬܟ ܐܬܒܘܢܢ ܀ ܡܢ ܟܠ ܐܪܚ ܒܝܫܐ ܡܢܥܬ ܪܓܠܝ ܡܢ ܡܛܪ
102 ܕܨܒܝܢ ܡܠܬܟ ܀ ܡܢ ܕܝܢܝܟ ܠܐ ܐܬܪܝ ܀ ܡܐ ܡܬܩܠܘ ܠܡܚܟܡܢܝ ܀ ܡܢ ܡܠܦܝ ܐܬܬܪ ܀ ܡ
103 ܡܢ ܟܠ ܐܪܚ ܒܝܫܐ ܡܢܥܬ ܪܓܠܝ ܡܢ ܡܛܪ ܕܨܒܝܢ ܡܠܬܟ ܀ ܡ ܀ ܡ ܀ ܡ

PSAL. CXVIII.

Versio VULG. LAT.

87 Paulominùs consummaverunt me in
88 terra: ego autē non dereliqui mandata
89 tua. Secundū misericordiā tuā vivifica
me: & custodiam testimonia oris tui.
89 LAMED. In æternū, Dñe, verbum
90 tuū permanet in cœlo. In generatione
91 et generatione veritas tua: fundāsti ter-
rā, & permanet. Ordinatione tuā per-
92 severat dies: quoniam omnia serviunt
tibi. Nisi quòd lex tua meditatio mea
93 est: tunc fortè periissem in humilitate
mea. In æternū non obliviscar justifi-
94 cationes tuas: quia in ipsis vivificāsti
me. Tuus sum ego, salvū me fac: quo-
95 niā justificationes tuas exquisivi. Me
expectaverunt peccatores ut perderēt
96 me: testimonia tua intellexi. Omnis
consummationis vidi finē: latum man-
97 datū tuū nimis. MEM. Quomo-
98 dò dilexi legē tuā, Dñe? totā die medi-
tatio mea est. Sup inimicos meos pru-
99 dentē me fecisti mandato tuo: quia in
æternū mihi est. Super omnes docentes
me intellexi: quia testimonia tua me-
100 ditatio mea est. Super senes intellexi:
101 quia mandata tua quæsivi. Ab omni via
mala prohibui pedes meos: ut custo-
102 diam verba tua. A judiciis tuis non de-
103 clinavi: quia tu legē posuisti mihi. Quā
dulcia faucibus meis eloquia tua, super
104 mel ori meo! A mandatis tuis intellexi,
propterea odivi omnē viā iniquitatis.
105 NUN. Lucerna pedib' meis verbū
106 tuū, & lumen semitis meis. Juravi, &
107 statui custodire judicia justitiæ tuæ. Hu-
miliat' sū usquequaque, Dñe: vivifica
me secundùm verbū tuū. Voluntaria
109 oris mei beneplacita fac, Domine: et ju-
dicia tua doce me. Anima mea in ma-
nibus meis semper: & legem tuā non
110 sum oblitus. Posuerunt peccatores la-
queum mihi: & de mandatis tuis non
111 erravi. Hæreditate acquisivi testimo-
nia tua in æternum: quia exultatio cor-
112 dis mei sunt. Inclinavi cor meum ad
faciendas justificationes tuas in æter-
num, propter retributionem.
113 SAMECH. Iniquos odio habui: &
114 legem tuam dilexi. Adjutor, & suscep-
115 tor meus es tu: & in verbum tuum
supersperavi. Declinate à me maligni:
& scrutabor mandata Dei mei.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

87 † Παρὰ βραχὺ συωτέλεσάν με ἐν τῇ γῇ, † ἐγὼ δὲ
88 οὐκ ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολάς σου. † Κατὰ τὸ ἔλεός
σου ζῆσόν με, † καὶ φυλάξω τὰ μαρτύρια τῶν χειλέων
89 σου. † Εἰς τὸν αἰῶνα, κύριε ὁ λόγος σου διαμένει
90 ἐν τῷ οὐρανῷ, † εἰς γενεὰν καὶ γενεάν ἡ ἀλήθειά
91 σου. † Ἐστερέωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. † Τῇ διά-
ταξεί σου διαμένει (κ) ἡμέρα, † ὅτι τὰ (λ) σύμ-
92 παντα δοῦλά σοί. † Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη
μου ἦν, † τότε ἂν ἀπολόμην ἐν τῇ ταπεινώσεί μου.
93 † Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, † ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. † Σός εἰμι ἐγώ, σῶ-
95 σόν με, † ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. † Ἐ-
μὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ τοῦ ἀπολέσαί με, † τὰ
96 μαρτύριά σου συνῆκα. † Πάσης συντελείας εἶδον
97 πέρας, † πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. † Ὡς ἠγά-
πησα τὸν νόμον σου κύριε, † ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου
98 ἐστί. † Ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν
99 σου, † ὅτι εἰς τὸν (μ) αἰῶνά μοί ἐστιν. † Ὑπὲρ πάντας
τοὺς διδασκούσί με συνῆκα, † ὅτι τὰ μαρτύριά σου
100 μελέτη μου ἐστίν. † Ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, † ὅτι
101 τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. † Ἐκ πάσης ὁδοῦ πο-
νηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, † ὅπως ἂν φυλάξω
102 τοὺς λόγους σου. † Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξεκλινα,
103 † ὅτι σύ μοι νομοθέτησας με. † Ὡς (ν) γλυκέα τοῖς
λάρυγξί μου τὰ λόγιά σου, † ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί
104 μου. † Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα, † διὰ τοῦτο ἐμί-
105 σησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας (ξ). † Λύχνος τοῖς
ποσί μου ὁ νόμος σου, † καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου. † Ὤ-
μοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξαι τὰ κρίματα τῆς δικαιο-
107 σύνης σου. † Ἐταπεινώθην ἕως τοῦ σφόδρα † κύριε,
108 ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. † Τὰ ἑκούσια τοῦ στόμα-
τός μου εὐδόκησον δὴ κύριε, † καὶ τὰ κρίματά σου δί-
109 δαξόν με. † Ἡ ψυχή μου ἐν τῇ χειρί σου διαπαντός,
110 † καὶ τὸν νόμον σου οὐκ ἐπιλελάθομαι. † Ἔθεντο ἁμαρ-
τωλοὶ παγίδα μοι, † καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλα-
111 νήθην. † Ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰ-
ῶνα, † ὅτι ἀγαλλίαμα τῇ καρδίᾳ μου ἐστίν. † Ἔκ-
112 κλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου
113 εἰς τὸν αἰῶνα (ο) διὰ παντός. † Παρα-
114 νόμους ἐμίσησα, † τὸν νόμον σου ἠγάπησα. † Βοηθός
μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, † εἰς τοὺς λόγους σου
115 (π) ἐπέπεσα. † Ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι,
† καὶ (ρ) ἐξεφρανήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου.

MS.A.(κ) ἡ ἡμέρα, (λ) σύνπαντα (μ) αἰῶνα μοι ὅτιν. (ν) γλυκεῖα (ξ) † ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. Λύχνος (ο) διὰ παντός. (π) ἐφίλησα (ρ) ἐξεφανήσω.

Versio GR Æ. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

87 Paulominus eo usque consumpserunt me
in terra: ego autē non dereliqui man-
88 data tua. Secundùm misericordiā
tuam vivifica me: & custodiam testi-
89 monia oris tui. 89 In æternū, Dñe,
verbū tuum permanet in cœlo: 90 In
generationem & generationem veri-
tas tua. Fundāsti terram, & perma-
91 net: 91 Ordinatione tuā perseverat
dies: quoniam (p) omnia serviunt tibi.
92 Nisi quòd lex tua [e] meditatio
mea est, tunc (b) utique periissē in
humilitate mea. 93 In æternum non ob-
liviscar justificationes tuas: quia in
94 ipsis vivificāsti me. 94 Tuus sum ego:
salvū me fac: quoniam à justificationes
95 tuas exquisivi. 95 (r) Me: sustinue-
rūt peccatores, ut perdēt me: [f] te-
96 stimonia tua intellexi. 96 [g] Omnis
consummationis vidi finem: & la-
97 tū mandatū tuū valdē. 97 (t) Quo-
modò dilexi legē tuā, Dominè? tota
die (b) meditatio mea est. 98 Super ini-
98 micos meos (u) sapere me fecisti man-
datum tuum: quoniā in æternū, (x)
99 mecū est. 99 Super omnes docentes me
intellexi: quia testimonia tua meditatio
100 mea est. 100 Super [i] senes intellexi:
101 quia mandata tua exquisivi.
101 Ab omni via mala (y) prohibui
pedes meos, ut custodiam verba tua.
102 102 A judiciis tuis nō declinavi, quia
tu legem [k] posuisti mihi. 103 Quam
dulcia faucib' meis eloquia tua, super
104 mel [l] ori meo! 104 A mandatis tuis
intellexi: propterea odio habui omnē
105 viā iniquitatis. 105 Lucerna pedi-
b' meis (z) lex tua, & lumen semita
106 meis. 106 Juravi, et statui custodire
judicia justitiæ tuæ. 107 Humiliatus
sum usq; valdè, Domine: vivifica me
108 secundùm verbū tuum. 108 [m] Vo-
luntaria oris mei beneplacita fac, Do-
mine: & judicia tua doce me. 109 A-
nima mea in manibus (a) tuis semper:
et legis tuæ non sum oblitus. 110 Po-
suerunt peccatores laqueū mihi: et à
mandatis tuis non erravi. 111 Hære-
ditate acquisivi testimonia tua in æ-
ternū: quia exultatio cordis mei sū.
112 Inclinavi cor meū ad faciendas
justificationes tuas in æternum, [n]
propter retributionem. 113 Ini-
quos odio habui, et legē tuam dilexi.
114 Adjutor meus, et susceptor meus
es tu: in verba tua supersperavi.
115 Declinate à me maligni, et scru-
tabor mandata Dei mei.

Versio ÆTHIOPICA.

ሕቅ፡ክሙ፡ዘእመይመሰሉ፡ ውስተ፡ ምድ ፡ ገ፡ ዐለ፡ ኢፈለጥ፡ ትእዛዝከ፡ ፡ ፡

תהלים : קיט

me *Sustenta*.mea *fie* à me *sufficias* pudore ne &:vivam & ,tuũ *dictum* secundùm me *Fulcito*

116 סְמָכֵנִי כְאִמְרָתֶךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי : סְעָדֵנִי
117 errantes omnes Conculcásti .semper tuis statutis in *solatiabor* & : fervabor &

118 וְאִשָּׁעֶה וְאֶשְׁעֶה בְּחֻקֶּיךָ תָמִיד : סִלִּיתָ כָּל־שׁוֹגִים
impios omnes fecísti cessare Scorias .eorum dolus *falsitas* quia :tuis statutis à

119 מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם : סִיגִים הִשְׁבַּתָּ כָל־רְשָׁעֵי־
tuis judiciis à & : mea caro *tua pavore à Horruit* .tua testimonia dilexi ideo : terra

120 אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ : סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְּשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ
Fac jube .me opprimentibus me *premitur* ne : justitiam &,judicium Feci .timui

121 יָרֵאתִי : עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי : עָרֹב
122 : tuam salutem ad defecerunt mei Oculi .superbi *me opprimant* ne : bonum in *tuo servo*

123 עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעֲשְׁקֻנִי זֵדִים : עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ
, tuam misericordiam secundùm tuo servo cum Fac .tuæ justitiæ eloquium ad &

124 וְלִאְמֹרַת צִדְקֶךָ : עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ חַסְדֶּךָ
.tua testimonia sciam &:me intelligere fac,ego tuus Servus .me doce tua statuta &

125 וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי : עַבְדְּךָ־אָנִי הַבִּינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדְוֹתֶיךָ :
tua præcepta dilexi Ideo .tuam legem dissipaverunt :Domino faciendi Tempus

126 עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ : עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ
semitam omnem : *direxi* omnia , præcepta omnia Propterea .*obrizo præ & ,auro præ*

127 מִזָּהָב וּמִפָּז : עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כָל־יְשָׁרְתִּי כָּל־אֹרַח
.mea anima ea custodivit ideo : tua testimonia Mirabilia .habui odio *falsitatis*

128 שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי : פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי :
: respiravi & *spatiosi* meum Os simplices *eruditi* ,*illuminabit* tuorum verborũ Apertio

129 פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִם : פִּי פָעַרְתִּי וְאֶשְׁאָפָה
jus secundùm : mei miserere & me ad Aspice .desiderávi tua præcepta ad quia

130 כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאֵבְתִּי : פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט
non & : tuo eloquio in firma meos Gressus .tuum nomen diligentes erga

131 לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ : פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־
: hominis opprellione ab me Redime .iniquitas omnis *me in imperium exercebit*

132 תִּשְׁלֶט־בִּי כָּל־אָוֶן : פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם
me doce & , tuo servo *in* lucère fac *iust Facies* .tua præcepta custodiam &

133 וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ : פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־
non quod propterea : meis oculis descenderunt aquarum *Pelagi* .tua statuta

134 חֻקֶּיךָ : פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא
.*tua judicia* rectum & : Domine *iu* Justus .tuam legem custodierunt

135 שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ : צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ :
: meus zelus me Succidit .valde veritatem & : tua testimonia justitiam Præcepisti

136 צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד : צִמַּתְתְּנִי קִנְאָתִי
, valde *tuum dictum Purificatum* .mei hostes tuorum verborum sunt obliti quia

137 כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי : צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד
non tuorum præceptorum : despectus & , *ego* Parvulus .*illud* dilexit tuus servus &

138 וְעַבְדְּךָ אֲהֲבָהּ : צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקּוּדֶיךָ לֹא
Afflictio .veritas tua lex & : seculum in justitia tua justitia .sum oblitus

139 שָׁכָחְתִּי : צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת : צַר־
tuorũ testimoniorũ Justitia .mea delectationes tua præcepta :me invenerunt angustia &

140 וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי : צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ
.vivam & , me fac intelligere :seculum in

לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

116 סְמוֹךְ יָתִי בְּמֵימְרָךְ וְאֶחֱי וְלָא תְּבַהֵרֵת יָתִי מִן
117 כֵּלְיוּתִי : סְעוֹר יָתִי וְאִתְפְּרַק וְאֶנְעַגַּע בְּאוֹרַיְתָךְ
118 תְּדִירָא : כְּבַשְׁתָּא כָּל דְּשָׁלִין מִגּוֹרָתָךְ אֲרוּם
119 שֶׁקְרָא נְכָלְהוֹן : פְּסוֹלֵיָא פְּסַקְתָּא בְּטֵלְתָּא
כָּל רַשִׁיעֵי אַרְעָא מְטוּל הֵיכְנָא רְחִימֵית
120 סַהֲדוּתָךְ : מְצַלְהַב מִדַּחֲלָךְ בִּסְרִי וּמִדִּינָךְ
121 דְּחֵלִית : עֲבֵדִית דִּינָא וְצִדְקָתָא לָא תְּשַׁבְּקִנֵּנִי
122 לְטָלוּמִי : בַּיֵּם עַבְדָּךְ לְטָבָא לָא יִטְלְמוּן
123 יָתִי וִידוֹנִין : עֵינַי סַפְרוּ לְפוּרְקָנָךְ וּלְמֵימַר
124 צִדְקָךְ : עֲבַד עִם עַבְדָּךְ הֵיךְ חִסְדָּךְ וּגְזַרְתָּךְ
125 אַלֵּיף יָתִי : עַבְדָּךְ אֲנָא חָבֵין יָתִי וְאֵידַע
126 סַהֲדוּתָךְ : עִדַּן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דֵּיי אַפֵּיסוּ
127 תַּלְמִידֵיָא אוֹרַיְתָךְ : מְטוּל הֵיכְנָא רְחִימֵית
128 פִּקּוּדָיךְ מִדַּהֲבָא וּמִן אוּבְרֵיוָא : מְטוּל הֵיכְנָא
כָּל פִּקּוּדֵיָא כּוּלְּהוֹן הִרְחַקְתִּנּוּן כָּל אוֹרַח
129 שֶׁקְרָא סְנֵיתִי : פְּרִישִׁן סַהֲדוּתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא
130 נְטָרְתִּנּוּן נַפְשִׁי : גְּלִיף דִּבְרָיךְ יַנְהִר חַשִׁיכְיָא
131 יַתְבִּין שָׁרְנִינִי : פּוּמִי פְּתִחַת וְאַלְפִית אֲרוּם
132 לְפִקּוּדָיךְ צְבִיתִי : אִתְחֲפִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי
133 כְּהַלְכְתָא לְרַחֲמֵי שְׁמָךְ : אַסְתְּרֵי אַתְקֵין
134 בְּמֵימְרָךְ וְלָא תַשְׁלִיט בִּי כָל שָׁקֶר : פְּרוֹק
135 יָתִי מִטְּלוּמָא דְּבַר נָשָׁא וְאֶטוּר פִּקּוּדָיךְ : זְיוּ
136 טִיבֵי אַפָּךְ אַנְהַר בְּעַבְדָּךְ וְאַלְפֵנִי יָת גְּזַרְתָּךְ : טִיבֵי
מַיָּא יַחֲתוּן עֵינַי עַל מְטוּל דְּלָא נְטָרוּ
137
138 אוֹרַיְתָא : זַכֵּי אַתְּ יְיָ וְתַרְעִין דִּינָךְ : פְּקַדְתָּא
139 צִדְקָתָא דְסַהֲדוּתָךְ וְהֵימָנוּתָא לְחֵדָא : מְגָרַת
יָתִי טְנָנֵתִי אֲרוּם אִתְנַשִׁיאוּ דִּבְרָיךְ מְעִיקוּ :
140
141 סְנֵינָא מֵימְרָךְ לְחֵדָא וְעַבְדָּךְ רְחִימָהּ : וּזְעֵר
142 אָנָא וּבְסִיר פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנַשִּׁיתִי : צִדְקָתָךְ
143 צִדְקָא לְעָלְמָא וְאוֹרַיְתָךְ קְשׁוֹט : עָקָא וּמְעִיקָא
144 עַרְעוּ יָתִי פִּקּוּדָיךְ פִּרְנוּקִי : צִדְקָתָא דְסַהֲדוּתָךְ
לְעָלְם חַיֵּנִנִי וְאֶתְקַיֵּם :

Sustenta me in verbo tuo, & vivam : & ne 116
confundas me ab expectatione mea. Adjuva 117
me, & salvus ero : & meditabor in statu- 118
tis tuis semper. Conculcásti omnes aber- 119
rantes à præceptis tuis, quoniam mendax est
deceptio eorum. Idola confregísti, abole- 119
visti omnes impios terræ; propterea di- 120
lexi testimonia tua. Inflammatur præ timo- 120
re tui caro mea, & à judiciis tuis timui. 121
HAIN. Feci judicium & justitiam : ne de- 121
feras me calumniatoribus meis. *Latisfiea* 122
servum tuum in bonum; ne calumnia me
opprimant superbi. Oculi mei speraverunt 123
in redemptione tua, & in verbo justitiæ 124
tuæ. Age cum servo tuo secundùm miseri- 124
cordiam tuam, & præcepta tua doce me. 125
Servus tuus ego sum, da mihi intellectum, 125
& sciam testimonia tua. Tempus est facien- 126
di voluntatem Domini : *profanàrunt* disci- 126
puli Legem tuam. Propterea dilexi man- 127
data tua super aurum & obrizum. Propter- 128
eà omnia mandata tua, ea [*inquam*] omnia
direxi, omnem viam iniquam odio habui.
PHE. Mirabilia testimonia tua, pro- 129
ptereà custodivit ea anima mea. Impressio 130
verbi tui illuminabit obscuros, dabit in- 130
tellectum simplicibus. Os meum aperui 131
& didici, quoniam mandata tua volui.
Respice me, & miserere mei, pro con- 132
suetudine [*tua*] erga diligentes nomen 133
tuum. Gressus meos dirige in verbum 133
tuum, & ne des potestatem in me ulli
iniquitati. Redime me à calumnia hominum, 134
& custodiam mandata tua. Splendorem 135
faciei tuæ lucere fac in servo tuo, & 136
doce me decreta tua. Fluenta aquarum
emittant oculi mei, quoniam non custo-
dierunt Legem [*tuam*.] SADE. Justus es 137
tu Domine, & recta judicia tua. Præce- 138
pisti justitiam testimoniorum tuorum, &
veritatem valdè. Dissipavit me zelus meus, 139
quoniam obliti sunt verbi tui molestatores
mei. Purum est verbum tuum valdè, & 140
servus tuus dilexit illud. Parvulus ego sum 141
& contemptus; mandata tua non sum ob- 142
litus. Justitia tua justitia in æternum, & 143
Lex tua veritas est. Oppressio & angustia 143
evenerunt mihi : mandata tua deliciæ meæ
sunt. Justitia *testimoniorum tuorum* in æter- 144
num : intellectum da mihi, & vivam.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

116 ܣܡܟܢܝ ܟܡܐܡܪܬܟ ܘܐܚܐ ܘܠܐ ܬܒܗܬܢܝ ܡܢ ܣܒܪܝ ܀
117
118 ܐܫܬܥܐ ܘܐܫܬܥܐ ܒܚܘܩܝܟ ܬܡܝܕ ܀ ܣܠܝܬ ܟܠ ܫܘܓܝܐ
119 ܡܚܘܩܝܟ ܀ ܟܝ ܫܩܪ ܬܪܡܝܬܗܘܢ ܀ ܣܝܓܝܢ ܗܫܒܬ ܟܠ ܪܫܥܝ
120 ܐܪܥܐ ܠܟܝܢ ܐܚܒܬܝ ܥܕܘܬܝܟ ܀ ܣܡܪ ܡܦܚܕܟ ܒܫܪܝ ܘܡܡܫܦܛܝܟ
121 ܝܪܝܬܝ ܀ ܥܒܝܬܝ ܕܝܢܐ ܘܨܕܩܐ ܠܐ ܬܫܒܩܢܢܝ ܠܥܫܩܝ
122 ܥܒܕܟ ܠܛܘܒ ܐܠ ܢܥܫܩܘܢܝ ܙܕܝܢ ܀ ܥܝܢܝ ܟܠܘ ܠܝܫܘܥܬܟ
123 ܘܠܡܐܡܪܬ ܨܕܩܟ ܀ ܥܒܕ ܥܡ ܥܒܕܟ ܚܣܕܟ ܘܠܡܕܢܝ ܝܬ
124 ܚܘܩܝܟ ܀ ܥܒܕ ܐܢܐ ܗܒܝܢܝ ܘܐܬܝܕܥ ܥܕܘܬܝܟ ܀ ܥܒܕ ܥܡ ܥܒܕܟ ܚܣܕܟ
125 ܘܠܡܕܢܝ ܝܬ ܚܘܩܝܟ ܀ ܥܒܕܟ ܐܢܐ ܗܒܝܢܝ ܘܐܬܝܕܥ ܥܕܘܬܝܟ ܀
126 ܥܕܢ ܠܡܥܒܕ ܠܡܪܝܐ ܦܪܝܘ ܬܘܪܬܟ ܀ ܥܠ ܟܝܢ ܐܚܒܬܝ ܦܩܘܕܝܟ
127 ܡܢ ܕܗܒ ܘܡܢ ܦܙ ܀ ܥܠ ܟܝܢ ܟܠ ܦܩܘܕܝ ܟܠ ܝܫܪܬܝ ܟܠ ܐܪܚ
128 ܫܩܪ ܣܢܝܬܝ ܀ ܦܠܐܘܬ ܥܕܘܬܝܟ ܥܠ ܟܝܢ ܢܨܪܬܡ ܢܦܫܝ ܀
129 ܦܬܚ ܕܒܪܝܟ ܢܗܝܪ ܡܒܝܢ ܦܬܝܡ ܀ ܦܝ ܦܥܪܬܝ ܘܐܫܬܐܦܐ
130 ܠܡܨܘܬܟ ܝܗܒܬܝ ܀ ܦܢܐ ܥܠܝ ܘܚܢܢܝ ܟܡܫܦܛ ܠܐܘܗܒܝ
131 ܫܡܟ ܀ ܦܥܡܝ ܗܟܢ ܒܐܡܪܬܟ ܘܐܠ ܬܫܠܛ ܒܝ ܟܠ ܥܘܠܐ ܀
132 ܦܕܢܝ ܡܥܘܫܩ ܐܕܡ ܘܐܨܛܪ ܦܩܘܕܝܟ ܀ ܦܢܝܟ ܗܐܪ ܒܥܒܕܟ
133 ܘܠܡܕܢܝ ܝܬ ܚܘܩܝܟ ܀ ܦܠܓܝ ܡܝܐ ܢܚܬܘ ܥܝܢܝ ܥܠ ܠܐ
134 ܨܪܘ ܬܘܪܬܟ ܀ ܨܕܝܩ ܐܢܬ ܡܪܝ ܘܝܫܪ ܕܝܢܝܟ ܀ ܨܒܝܬ ܨܕܩܐ ܥܕܘܬܝܟ
135 ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܠܚܕܐ ܀ ܨܡܬܬܢܝ ܩܢܝܬܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܛܪܘ
136 ܐܘܪܝܬܐ ܀ ܙܟܝ ܐܢܬ ܝܐ ܘܬܪܥܝܢ ܕܝܢܟ ܀ ܦܩܕܬܐ
137 ܨܕܩܬܐ ܕܣܗܕܘܬܟ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܠܚܕܐ ܀ ܡܓܪܬ
138 ܝܬ ܛܢܢܬܝ ܐܪܡ ܐܬܢܫܝܘ ܕܒܪܝܟ ܡܥܩܘ ܀
139 ܣܢܝܢܐ ܡܝܡܪܟ ܠܚܕܐ ܘܥܒܕܟ ܪܚܡܗ ܀ ܘܙܥܪ
140 ܐܢܐ ܘܒܣܝܪ ܦܩܘܕܝܟ ܠܐ ܐܬܢܫܝܬܝ ܀ ܨܕܩܬܟ
141 ܨܕܩܐ ܠܥܠܡܐ ܘܐܘܪܝܬܟ ܩܫܛ ܀ ܥܩܐ ܘܡܥܝܩܐ
142 ܥܪܥܘ ܝܬ ܦܩܘܕܝܟ ܦܪܢܘܩܝ ܀ ܨܕܩܬܐ ܕܣܗܕܘܬܟ
143 ܠܥܠܡ ܚܝܢܢܝ ܘܐܬܩܝܡ ܀

Corrobora me verbo tuo, ac vivam, & ne me 116
frustres spe meâ. Suffulci me, ac salvabor, & 117
erudiar mandatis tuis. Omni tempore Sum 118
aspernat quoscũq; aberrantes à te, quia crimẽ
est cura eorũ. Fulci me, & servabor, atq; me. 119
ditabor semper tua præcepta. Horruit caro 120
mea præ formidine tua, & judicia tua exti-
mui. * *Ee* * O faciens judicium & æqui- 121
tatem, ne me deseras in manu oppressorum
meorum. Oblecta servum tuum bonis, ut ne 122
criminentur me superbi. Oculi mei expecta- 123
verunt salutem tuam, & sermonem justitiæ
tuæ. Age cum servo tuo pro tua misericordia, 124
& doce me legem tuam. Servus tuus sum, 125
erudi me ut sciam testimonium tuum. Tem- 126
pus est colendi Dominum, ac ecce abrogâ-
runt legem tuam; Ideò amavi præcepta tua 127
plusquam aurum, & plusquam lapides opti-
mos : Omnia mandata tua dilexi, omnémque 128
viam scelestorum odi. * *Phe* * Prægran- 129
dia sunt testimonia tua, idcircò servavit ea
anima mea. Aperi verbum tuum, & illumi- 130
na atque erudi pueros. Os meum aperui 131
traxique spiritum, & expectavi salutem tu-
am. Convertere ad me, & miserere mei : 132
quia dilexi nomen tuum. Confirma gressus 133
meos in semitis tuis, ne dominetur mihi ne-
farius. Libera me à tyrannide hominis, ut cu- 134
stodiam mandata tua. Nitère fac vultum tu- 135
um super servum tuum, & doce me legem
tuam. Rivi aquarum prodierunt ex oculis 136
meis, eò quòd non custodierint legem tuam.
* *Sode* * Justus es, Domine, & maximè 137
recta sunt judicia tua; Præcepisti testimo- 138
nium tuum cum æquitate & fide. Cruciavit 139
me zelus omni tempore, quia obliti sunt ver-
bum tuum hostes tui. Selectissimum est ver- 140
bum tuum, & servus tuus amavit illud. Par- 141
vus sum atq; despectus; attamen præcepta tua
non sum oblitus. Justitia tua permanet in 142
æternum, & lex tua cum veritate. Angustia 143
& mœror assecuti sunt me, tuáque præcepta
sum contemplatus. Æquum est testimonium 144
tuum in æternum, erudi me ac vivam.

Versio VULG. LAT.

Suscipe me secundùm eloquium tuum, & vivã: & non confundas me ab expectatione mea. Adjuva me, & salv᾽ ero: & meditabor in justificationib᾽ tuis semper. Sprevisti omnes discedentes à judiciis tuis: quia injusta cogitatio eorũ. Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: ideò dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: à judiciis enim tuis timui. AIN. Feci judiciũ & justitiã: non tradas me calumniantib᾽ me. Suscipe servũ tuũ in bonũ: non calumnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuũ: & in eloquium justitiæ tuæ. Fac cum servo tuo secũdm misericordiã tuã: & justificationes tuas doce me. Serv᾽ tu᾽ sum ego: da mihi intellectũ, ut sciã testimonia tua. Tempus faciendi, Dñe: dissipaverunt legẽ tuam. Ideò dilexi mandata tua, super aurũ & topazion. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnẽ viã iniquã odio habui.

PHE. Mirabilia testimonia tua: ideò scrutata est ea anima mea. Declaratio sermonũ tuorũ illuminat: & intellectũ dat parvulis. Os meũ aperui, & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabã. Aspice in me, & miserere meĩ, secundùm judiciũ diligentiũ nomẽ tuũ. Gressus meos dirige secundũ eloquiũ tuum: & non dominetur mẽi omnis injustitia. Redime me à calumniis hominũ: ut custodiã mandata tua. Faciẽ tuã illumina super servũ tuũ: & doce me justificationes tuas. Exitus aquarũ deduxerũt oculi meĩ: quia non custodierũt legẽ tuã. SADE. Just᾽ es, Dñe: & rectũ judiciũ tuũ. Mandãsti justitiã testimonia tua: & veritatẽ tuã nimis. Tabescere me fecit zel᾽ meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter: & servus tu᾽ dilexit illud. Adolescentul᾽ sum ego, & contempt᾽: justificationes tuas non sum oblitus. Justitia tua, justitia in æternũ: & lex tua veritas. Tribulatio & angustia invenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Æquitas testimonia tua in æternũ: intellectum da mihi, & vivam.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

116 † Ἀντίλαβέ με κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ ζήσόν με, † καὶ
117 μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. † Βοήθη-
118 σόν μοι, καὶ σωθήσομαι, † καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαι-
119 ώμασί σου διαπαντός. † Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς
120 ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, † ὅτι ἄδικον
121 τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. † Παραβαίνοντας ἐλογισάμην
122 πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, † διὰ τοῦτο ἠγάπησα
123 τὰ μαρτύριά σου. † Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς
124 σάρκας μου, † ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
125 † Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, † μὴ παραδῷς με
126 τοῖς ἀδικοῦσί με. † (ι) Ἐνδέξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀ-
127 γαθόν, † μὴ συκοφαντησάτωσάν με οἱ ὑπερήφανοι. † Οἱ
128 ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου, † καὶ εἰς
129 τὸ λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου. † Ποίησον μετὰ τοῦ δού-
130 λου σου κατὰ τὸ ἔλεός σου, † καὶ τὰ δικαιώματά σου
131 διδάξόν με. † Δοῦλος σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με,
132 † καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύριά σου. † Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι
133 τῷ κυρίῳ, † διεσκέδασάν σου τὸν νόμον σου. † Διὰ τοῦτο ἠ-
134 γάπησα τὰς ἐντολάς σου (ϊ) ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον.
135 † Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθώ-
136 μην, † πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμισησα. † Θαυμαστὰ τὰ
137 μαρτύριά σου, † διὰ τοῦτο (τ) ἐξεζήτησεν αὐτὰ ἡ ψυχή
138 μου. † Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτίσει καὶ συνετιεῖ
139 νηπίους. † Τὸ στόμα μου (υ) ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα
140 πνεῦμα, † ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐπεπόθουν. † Ἐπί-
141 βλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, † κατὰ τὸ κρίμα τῶν
142 (φ) ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου. † Τὰ διαβήματά μου
143 κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, † καὶ μὴ κατακυ-
144 ριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. † Λύτρωσαί με ἀπὸ
145 συκοφαντίας ἀνθρώπων, † καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς
146 σου. † Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν
147 σου, † καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματα σου. † Δι-
148 εξόδους ὑδάτων (χ) κατέβησαν οἱ ὀφθαλμοί μου,
149 † ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὰ νόμιμα σου. † Δίκαιος
150 εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου. † Ἐνετείλω δι-
151 καιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, † καὶ ἀλήθειαν σφόδρα.
152 † Ἐξέτηξέ με (ψ) ὁ ζῆλός σου, † ὅτι ἐπελάθοντο οἱ
153 λόγοι σου οἱ ἐχθροί μου. † Πεπυρωμένον τὸ
154 λόγιόν σου σφόδρα, † καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐ-
155 τό. † Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος, † τὰ
156 δικαιώματά σου οὐκ ἐπιλελάθομαι. † Ἡ δικαιοσύνη
157 σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, † καὶ ὁ νόμος σου
158 ἀλήθεια. † Θλῖψις καὶ ἀνάγκαι εὗρόσαν με, † (α)
159 ἐντολαί σου μελέτη μου. † Δικαιοσύνη τὰ μαρτύρια
160 σου εἰς τὸν αἰῶνα, † συνέτισόν με καὶ (β) ζήσομαι.

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

116 Suscipe me secundùm (aaa) eloquium tuũ, & (b) vivifica me: & ne confundas me ab expectatione mea. 117 Adjuva me, et salvus ero: et meditabor in justificationibus tuis semper. 118 (c)[o] Ad nihilum deduxisti omnes discedentes à justificationibus tuis: quia injusta cogitatio eorũ. 119 (d)[p] Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: id. ò dilexi testimonia tua. 120 Confige(e) clavis à timore tuo carnes meas: à judiciis enim tuis timui. 121 Feci (f) judicium, & justitiã: ne tradas me(g)is[q] qui mihi injuriã faciũt. 122 (h)[r] Excipe servum tuum in bonum: non calumnientur me superbi. 123 Oculi mei defecerunt in salutare tuum, et in eloquium justitiæ tuæ. 124 Fac cum servo tuo secundùm misericordiã tuã: & justificationes tuas doce me. 125 Servus tu᾽ sum ego: da mihi intellectum; & sciã testimonia tua. 126 Tempus faciendi (i) Domino: (k) dissipaverunt legem tuã. 127 Ideò dilexi mandata tua super aurum, & topazion. 128 Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnẽ viã iniquam odio habui. 129 Mirabilia testimonia tua: (l) illuminabit, & intelligere faciet parvulos. 130 Os meum aperui, et attraxi spiritũ: quia mandata tua desiderabã. 132 Respice in me, et miserere meĩ: secundũ judicium diligentiũ nomen tuum. 133 [s] Gressus meos dirige secundũ eloquium tuũ: & non dominetur mẽ omnis iniquitas. 134 Redime me à calumnia hominum: & custodiam mandata tua. 135 Faciẽ tuã illumina super servũ tuũ: et doce me justificationes tuas. 136 Exitus aquarũ (m) descenderunt oculi meĩ, quia non(n) custodivi legẽ tuã.

137 Justus es, Domine, et rectũ judicia tua. 138 [t] Mandãsti justitiã testimonia tua, & veritatem valdè. 139 [v] Tabefecit me (o) zelus tuus, quia obliti sunt verba tua inimici meĩ. 140 (p) Ignitum eloquium tuũ valdè: & servus tuus dilexit illud. 141 Junior ego sum, & contemptũ: justificationes tuas non sum oblitus. 142 Justitia tua, justitia in æternũ, & [x] lex tua veritas. 143 Tribulatio, & necessitates invenerunt me: mandata tua (y) meditatio meĩ est. 144 Justitia testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, (q) & vivam.

MS.A. (ᵃ) Ἐκδέξαι (σ) κύριε καὶ τὸ λόγιόν σου, (ᵇ) ὁ ζῶν ὁ τῶν οἴκου σου, (ω) τῶν ἐνταλῶν σε (α) αἱ ἐντολαί σου (β) ζήσόν με.

Versio ÆTHIOPICA.

116 ተዐስፈኒ፡ በስም፡ ነቢብከ፡ ወእሕየዋ፡፡ ወ
117 ሊታስትኃፍረኒ፡ እምተስፈዮ፡፡ ረድኦ
ኒ፡ወእድኅነኒ፡፡ ወእሬብብ፡ በጽሥነከ፡ በኵ
118 ሉ፡ጊዜ፡፡ አኀሰርከሙ፡ለኵሉሙ፡ አ
ለ፡ይደሉከቶ፡ እምትእዛዝከ፡፡ እስመ፡ ዐመ
119 ፃ፡ፍትዋቶሙ፡፡ ዐለዊደኑ፡እውነቱ፡ኵሉ
ሙ፡ኃጥኣኑ፡ምድር፡፡ በእንተዝ፡አፍቀር
120 ኩ፡ስመዐከ፡፡ እወድድ፡ ውስተ፡ዚገ
ፐ፡ ፈሪሆተከ፡፡ እስመ፡ ፈሪኀኩ፡ እምኵነኔ
ከ፡፡ 121 ፈጸመ፡ ፍትሕ፡ ወጽ
ድቅ፡፡ ኢትኅውጥወኒ፡ ለእለ፡ ይዛዕዱኒ፡፡
122 ፀንሐ፡ ለገብርከ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡፡ ወኢይት
ዐገሉኒ፡ዕቡዳኑ፡፡ 123 ደክሚ፡ አዕይንትየ፡
ለአድኖተከ፡፡ ወለቃለ፡ጽድቅከ፡፡ 124 ግ
በር፡ለገብርከ፡በስመ፡ ምሕረትከ፡ ወምህ
ረኒ፡ትሥነኒ፡፡ 125 ገብርከ፡ አነ፡ አለብወኒ፡፡
ወአእምሮ፡ስመዐከ፡፡ 126 ጊዜ፡ለገቢር፡ሰ
ሕዊ፡አብሐሪ፡፡ ወአለው፡ሕገከ፡፡ 127 በእ
ንተዝ፡ አፍቀርኩ፡ ትእዛዘከ፡፡ እምወርቅ፡
ወእመልዓዊ፡፡ 128 በእንተዝ፡አርተዕኩ፡
ኀበ፡ኵሉ፡ ተእዛዝከ፡፡ ኵሉ፡ ፍኖተ፡ዐመ
ፃ፡አለእኩ፡፡ 129 ገሊ ፈ፡ መኃብር፡ስመ
ዕከ፡፡ በእንተዝ፡ኅሠሠኑ፡ ነፍስየ፡፡ 130 ነ
ፈ፡ቃልከ፡ያበርህ፡ወያስተብብ፡ ሕፃናተ፡፡
ኀፈ፡ከሰከ፡ወከፈ፡ ሕፃናተ፡፡ 131 ኀፈ
ሁ፡ ከሰከ፡ ወከፈ፡ ሕፃናተ፡፡ 132 ነጽር
ወተዋህለኒ፡፡ በስመ፡ ፍትሖሙ፡ ለእለ፡ ያፈ
ቅሩ፡ስመከ፡፡ 133 ለርትዕ፡ ፍኖተየ፡ ወሐሬ
ተየ፡በስመ፡ ነቢብከ፡ወኢይመዐኒ፡ኵሉ፡
ኀጢአት፡፡ 134 ለድኅነኒ፡ እምትእግስት፡
እንበለ ፡ እስመ፡ ዚገ፡ ሳዕሊ፡ ገብርከ፡፡ 135
ወመይረኒ፡ኵነኔከ፡፡ ገጽከ፡ ዘብ
ጽሐ፡ ሊቀ፡ሰ፡ ዘ፡ ሐ፡ ሣ፡ ዐ፡ ፡ ፡

תהלים : קיט

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

145 קריתי בכל לבא ענני יתי יי נטרתך אנטור :
146 קריתך פרוק יתי ואנטור סהדותך : אקדמית
147 בשפרפרא וצליתי לפתנמך אורכית :
148 אקדימו עיני בטרתא דצפר ורמש למללא
149 במימרך : קלי שמע היך חסדך יי היך
150 דינך קים יתי : קריבו רדפי זנו מאוריתך :
151 אתרחקו : קריב את יי וכל פקודיך קשוט :
152 מן לקדמין חכימית מן סהדותך ארום
153 לעלם יסדתינון : חמי סגופי ופצי יתי ארום
154 אורייתך לא אתנשיתי : נצי מצותי ופרוק
155 יתי למימרך אסי יתי : רחיק מן רשיעי
156 פורקנא ארום נטרתך לא תבעו : רחמך
157 סגיען יי היך דינך אסי יתי : סגיעין רדפי
158 ומעיקי מסהדותך לא אצליתי : חמיתי בזוזי
159 ואתיגית עמהון די מימרך לא נטרו : חמי
160 ארום פקודיך רחימית יי היך חסדך אסי
161 יתי : שרוי פתגמך קשוט ולעלם כל דיני
162 צדקתך : דברין רדפו יתי מגן ומפתגמך
163 דלח לבי : חדי אנא על מימרך היך גבר
164 דמשכח עדי סגי : שקרא סניתי ורחקית
165 אורייתך רחימית : שבע זמנין ביומא
166 שבחית יתך מטול דיני צדקך : שלם סגי
167 לרחמי אורייתך בעלמא הדין ולית להון
168 תקלא לעלמא דאתי : סברית לפורקנך
169 יי ופקודיך עבדית : נטרת נפשי סהדותך
170 ורחמנין לחדא : נטרית פקודיך וסהדותך
171 ארום כל אורחתי לקבלך : תתקרב צלותי
172 קדמך היך במימרך פצי יתי : תביעין ספותי
תושבחתא ארום חלפני נטרתך : תתיב
לישני מימרך ארום כל דינך צדקתא :

COPH. Clamavi in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua custodiam. Invocavi te, redime me, & custodiam testimonia tua. Prævenì in aurora, & oravi, & verbum tuum expectavi. Anticipaverunt oculi mei vigilias matutinas & vespertinas, ut loquerer de verbo tuo. Vocem meam audi secundùm misericordiam tuam Domine: secundùm judicia tua vivifica me. Appropinquaverunt qui sequuntur scelus: à Lege tua longè facti sunt. Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. A principio cognitionem consecutus sum de testimoniis tuis, quòd in æternum fundaveris ea. RES. Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non sum oblitus. Age causam meam, & redime me: in verbo tuo *sana* me. Longè ab impiis abest salus, quoniam mandata tua non exquisierunt. Misericordiæ tuæ multæ sunt Domine: secundùm judicia tua *sana* me. Multi persecutores mei & molestatores mei sunt, à testimoniis tuis non declinavi. Vidi direptores & certavi cum eis, quòd verbum tuum non observâssent. Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, secundùm misericordiam tuam *sana* me. Principium verbi tui veritas, & in æternum omnia judicia justitiæ tuæ. SIN. Principes persecuti sunt me sine causa, verbum autem tuum timuit cor meum. Lætor ego in verbo tuo, sicut vir qui invenit spolia multa. Falsitatem odio habui & abominatus sum, Legem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi, propter judicia justitiæ tuæ. Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non est illis scandalum in mundo venturo. Expectavi redemptionem tuam, Domine, & mandata tua executus sum. Custodivit anima mea testimonia tua, & diligam ea vehementer. Servavi mandata tua & testimonia tua, quoniam omnes viæ meæ in conspectu tuo sunt. THAU. Appropinquet oratio mea coram te, Domine, secundùm verbum tuum da mihi intellectum. Veniat oratio mea in conspectum tuum, secundùm verbum tuum libera me. Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia judicia tua justitia sunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

145 *Qoph* Invocavi te ex toto corde meo: Domine exaudi me, ut custodiã mandata tua.
146 Vocavi te, salva me: ut observem testimoniũ
147 tuum. Surrexi summo manè & clamavi, atque
148 expectavi tuum verbum. Præcesserunt oculi
149 mei vigiliam, ut meditarer eloquium tuum.
Audi vocem meã Domine juxta miserationes
150 tuas, & judiciis tuis vivifica me. Accesserunt
151 persequutores mei pessimi, & à lege tua recesserunt. Vicinus es tu *quoq;* Domine, & omnia
152 tua mandata in veritate. Præverunt oculi
mei vigiliam, ut contemplarer eloquium tuũ.
Jampridẽ agnovi testimoniũ tuum, quoniam
153 ab æterno statuisti illud. * *Risc* * Vide
humilitatem meam, & eripe me, quia legem
154 tuam non sum oblitus. Judica judicium meũ
155 & vindica me, tuóq; verbo me vivifica. Remota est salus à scelestis, quia non petierunt
156 mandata tua. Copiosæ sunt miserationes tuæ
Domine, quare judiciis tuis vivifica me. Mul-
157 tiplicati sunt persequutores mei atque hostes
158 mei, *tamen* à testimonio tuo non deflexi. Consideraví iniquos, & percepi sermonem tuum
159 haud servari ab eis. Vide quòd amaverim tua
præcepta Dñe: ideò ex bonitate tua vivifica
160 me. Initium eloquii tui veritas & in æternum
161 sunt cuncta judicia æquitatis tuæ. * *Scin* *
162 Magnates insecuti sunt me gratìs, verbum autem tuum eximuit cor meum. Lætatus sum de
163 sermone tuo sicut is qui reperit spolia opima.
164 Iniquitatem odi atq; abominatus sum, legem
verò tuã dilexi. Septies in die laudavi te ob
165 judicia tua, ô Justissime. Multa est tranquillitas eorum qui amant legem tuã, & non est eis
166 infirmitas. Speravi salutem tuã Dñe, & man-
167 data tua sum executus. Servavit anima mea
168 testimonium tuũ, & dilexit illud vehementer.
Custodivi tua præcepta & testimonia tua,
169 omnéq; viæ meæ sunt coram te. *Tau* In-
170 grediatur laus mea in conspectum tuum Dñe,
& verbo tuo vivifica me. Intret supplicatio
171 mea in conspectum tuum, & sermone tuo sal-
172 va me. Depromet lingua mea eloquium tuum,
quia universa mandata tua sunt cum justitia.
Loquentur labia mea laudes tuas, cùm docu-
171 eris me tua præcepta.

Versio VULG. LAT.

145 COPH. Clamavi in toto corde
meo, exaudi me, Dñe: justificationes
146 tuas requiram. Clamavi ad te, salvum
147 me fac: ut custodiã mandata tua. Præ-
veni in maturitate, & clamavi: quia
148 in verba tua superspervi. Prævene-
runt oculi mei ad te diluculo: ut medi-
149 tarer eloquia tua. Vocem meam audi
secundùm misericordiam tuam, Dñe:
150 & secundùm judiciũ tuũ vivifica me.
Appropinquaverunt persequentes me
151 iniquitatis: a lege autem tua longè facti
152 sunt. Propè es tu, Domine: & omnes
153 viæ tuæ veritas. Initio cognovi de te-
154 stimoniis tuis: quia in æternum funda-
155 sti ea. RES. Vide humilitatem
156 meam, & eripe me: quia legem tuã non
157 sum oblitus. Judica judicium meũ, &
158 redime me: propter eloquiũ tuũ vivifi-
159 ca me. Longè à peccatorib' salus: quia
160 justificationes tuas non exquisierunt.
161 Misericordiæ tuæ multæ, Dñe: secundũ
162 judiciũ tuũ vivifica me. Multi qui per-
163 sequuntur me, & tribulant me: à testi-
164 moniis tuis non declinavi. Vidi præva-
165 ricantes, & tabefcebam: quia eloquia
166 tua non custodierunt. Vide quoniam
167 mãdata tua dilexi, Domine: in miseri-
168 cordia tua vivifica me. Principiũ ver-
169 borum tuorum, veritas: in æternum
170 omnia judicia justitiæ tuæ. SIN.
171 Principes persecuti sunt me gratis: &
172 à verbis tuis formidavit cor meum. Læ-
163 tabor ego super eloquia tua: sicut qui
164 invenit spolia multa. Iniquitatem odio
165 habui, & abominat' sum: legem autẽ
166 tuã dilexi. Septies in die laudem dixi
167 tibi, sup judicia justitiæ tuæ. Pax multa
168 diligentibus legẽ tuã: & non est illis
169 scandalũ. Expectabã salutare tuũ, Dñe:
170 & mandata tua dilexi. Custodivit ani-
171 ma mea testimonia tua: & dilexit ea
172 vehementer. Servavi mandata tua, et
testimonia tua: quia omnes viæ meæ in
conspectu tuo. TAU. Appropin-
quet deprecatio mea in conspectu tuo,
Domine: juxta eloquium tuũ da mihi
intellectũ. Intret postulatio mea in cõ-
spectu tuo: secundũ eloquiũ tuũ eripe
me. Eructabunt labia mea hymnũ, cũ
docueris me justificationes tuas. Pro-
nuntiabit lingua mea eloquium tuum:
quia omnia mandata tua æquitas.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

145 † Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐπάκουσόν μου κύ-
146 ριε, † τὰ δικαιώματά σου ἐκζητήσω. † Ἐκέκραξά σε
(γ) σοι, σῶσόν με, ἵ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου.
147 † Προέφθασα ἐν ὠρᾳ καὶ ἐκέκραξα, ἐπὶ σοὶ λό-
148 γους σου (δ) ἐπήλπισα. † Προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου
149 τρωῒ ὄρθρου, † τοῦ μελετᾶν τὰ λόγιά σου. † Τῆς φω-
νῆς μου ἄκουσον κύριε κατὰ τὸ ἔλεός σου, † κατὰ τὸ κρί-
150 μα σου ζῆσόν με. † Ἐγγίσαν οἱ διώκοντές με
151 ἀνομίᾳ, † ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν. † Ἐγγὺς
152 εἶ (ε) κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια. † Κατ'
ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
153 ἐθεμελίωσας αὐτά. † Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ
154 ἐῤῥῦσέ με, † ὅτι τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπιλελάθομαι. † Κρῖνον
τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρωσαί με, † διὰ τὸ λόγιόν σου ζῆσόν
155 με. † Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρτωλῶν σωτηρία, † ὅτι τὰ δι-
156 καιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν. † Οἱ οἰκτιρμοί σου πο-
157 λλοί κύριε, κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. † Πολλοὶ
οἱ διώκοντές με καὶ (ζ) θλίβοντές με· † ἐκ τῶν μαρ-
158 τυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα. † Εἶδον ἀσυνθετοῦντας καὶ ἐξε-
159 τηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυλάξαντο. † Ἴδε
ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα † κύριε, ἐν τῷ ἐλέει
160 σου ζῆσόν με. † Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια, † καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
161 † Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεὰν, † καὶ ἀπὸ τῶν
162 λόγων σου ἐφοβήθη ἡ καρδία μου. † Ἀγαλλιῶ-
μαι ἐγὼ ἐπὶ τοῖς λόγοις σου, ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα
163 πολλά. † Ἀδικίαν ἐμισήσας καὶ ἐβδελυξάμην, † τὸν δὲ
νόμον σου ἠγάπησα. † Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά (η)
164 σε † ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. † Εἰρήνη
πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι (θ) τὸν νόμον σου, † καὶ οὐκ ἔστιν
165 αὐτοῖς σκάνδαλον. † (ι) Προσεδόκων τὸ σωτήριόν
166 σου κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα. † Ἐφύλα-
ξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου, † καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ
167 σφόδρα. † Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύρι-
ά σου, † ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου (κ) ἐνάντίόν σου κύ-
168 ριε. † (λ) Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου (μ) ἐνώπιόν
σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου δὸς μοι. † Ἐξελθάτω τὸ αἴτημά μου ἐνώπιόν σου † κύριε, κατὰ (ν) τὸ λό-
169 γιόν σου ῥῦσαί με. † Ἐξερεύξασθω τὰ χείλη μου
ὕμνον, † ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώματά σου.
170 † (ξ) Φθεγξάσθω ἡ γλῶσσά μου (ο) τὰ λόγιά σου,
† ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη.

MS.A. (γ) σε, (δ) ἐφήλπισα. (ε) σὺ κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου (ζ) ἐκθλίβοντές με· (η) σοι (θ) τὸ ὄνομα σου, (ι) Προσεδόκουν (κ) ἐνώπιόν σου (λ) Ἐγγισάτω (μ) ἐναντίον σου (ν) τὸ κρίμα σου ζῆσόν με. Ἐξερευξάσθω (ξ) Φθέγξεται (ο) τὸ λόγιόν σου,

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

145 *Clamavi in toto corde meo,*
exaudi me, Domine: justificationes tu-
as exquirã. 146 *Clamavi(τ) tibi,* [κ]
salvũ me fac: & custodiã testimonia
tua. 147 [†] *Prævenit(ϲ) in immaturi-*
tate, & clamavi: in verba tua super-
spervi. 148 *Prævenerunt oculi mei*
ad matutinũ, ut meditarer eloquia
tua. 149 *Vocẽ meam audi, Domine,*
secundũ misericordiã tuã: secundũ
judiciũ tuũ (ι) vivifica me. 150 *Ap-*
propinquaverunt persequentes me(κ)
iniquitate: à lege autẽ tua longè fac-
ti sunt. 151 *Propè [ααα] es, Dñe: et*
omnes viæ tuæ [b] veritas. 152 *Ini-*
tio cognovi de testimoniis tuis: quia
in æternum fundãsti ea. 153 *Vi-*
de humilitatẽ meã, & eripe me; quia
legem tuam non sum oblit'. 154 *Ju-*
dica judiciũ meũ, et redime me: (κ)
propter verbũ tuũ vivifica me. 155
Longè à peccatoribus [c] salus; quia
justificationes tuas non exquisierunt.
156 *Misericordiæ tuæ [d] multæ, Do-*
mine: secundũ (ϛ) judiciũ tuũ vivi-
fica me. 157 *Multi, qui persequuntur*
me, et tribulant me: à testimoniis tuis
non declinavi. 158 *Vidi (ϛ) [e] in-*
sensatos, et tabefcebam, quia eloquia
tua non custodierunt. 159 *Vide quo-*
niam mandata tua dilexi, Domine: in
misericordia tua vivifica me. 160
Principium verborũ tuorũ veritas:
& in æternũ omnia judicia justitiæ
tuæ. 161 *Principes persequuti*
sunt me gratis: & à verbis tuis for-
midavit cor meum. 162 *Exultabo e-*
go super eloquia tua, sicut qui inve-
nit spolia multa. 163 *Injustitiã odio*
habui, & abominatus sum: legẽ autẽ
tuam dilexi. 164 (ω) *Septies in die*
(ααα) laudavi te, super judiciũ ju-
stitiæ tuæ. 165 *Pax multa diligenti-*
bus [i] legẽ tuã: & non est eis scan-
dalum. 166 *Expectabã salutare tuũ,*
Domine: et mandata [g] tua dilexi.
167 *Custodivit anima mea [h] te-*
stimonia tua, & dilexit ea valdè.
168 *Custodivi mandata tua, et testi-*
monia tua: quia omnes viæ meæ in
conspectu tuo, Domine. 169 *Ap-*
propinquet oratio mea in conspectu
tuo, Domine: secundũ eloquiũ tuũ
da mihi intellectũ. 170 *Intret postu-*
latio mea in conspectu tuo, Domine:
secundũm eloquium tuum eripe me.
171 *(b) Eructẽt labia mea [i] hymnũ; cũm docueris me*
justificationes tuas. 172 *Pronuntiet lingua mea eloquia tua: quia omnia mãdata tua justitia.*

INTERP. ÆTHIOP. [ε] exaudi me, & salvũ [†] Præveni mediũ intempestæ noctis, & clamavi, quoniã verbum tuum [ααα] es tu [b] rectæ. [c] vitæ, [d] valdè quam multæ sunt. [e] stultos & conturbatus sum, [f] nomen tuum: & [g] tua custodivi. [h] mandata tuã, [i] gloriam tuam; quoniam docebis

Versio ÆTHIOPICA.

145 ፲፱ ቆፍ: ጸሪሳኵ፡በኵሉ፡ ልብየ: ስመዐ-
ኒ፡እግዚእ፡ ፡ዕቀፀ፡ዘኵ፡ኵነኔ፡፡ ፡ ጸ 146
ሪሳኵ፡ ተቤከ፡ስመዐኒ: ወእድኃኒኒ፡ ፡ወዕቀ-
ብ፡ስመዐከ፡፡ ፡ በጽሕኵ፡ ማእከለ፡ ለድ 147
ባር ፡ ወከለሕኵ፡፡ ፡ለስም ፡ ቃለከ: ተሰፈዋ
ኩ፡፡ ፡ በጽሐ፡ለዕይትየ፡ ለባ.ይከ፡፡ ፡ከመ: 148
ለትብብ፡ቃለከ፡፡ ፡ ስሚዕ: እግዚእ፡ ቃል 149
 የ፡በከመ: ሠሢልከ፡፡ ፡ወሕይወኒ፡ በከመ:ፋ
ትሕከ፡፡ ፡ ቀርቡ፡እለ: ርዱፈ፡በዐመፃ፡፡ 150
ወእመሕገከ፡ርሕቁ፡፡ ፡ ቀሬብ፡እንተ፡ 151
እግዚእ: ወርቁዕ ፡ ኵሉ: ፋኖዊከ፡፡ ፡ እ 152
መቅከት፡ጎለመርኩ፡እመሕገከ፡ከመ:
ለዐለመ:ሥረረከኒ፡፡ ፡ ፲ ጊከ ርሊ፡ 153
ስማመየ: ወእድኃኒኒ፡እስመ: ሊረሰዕኩ:
ሕገከ፡፡ ፡ ፋቃከ: ፋትከየ:ወባልሑሪ፡፡ 154
ወበእንተ: ቃልከ: ለሕይወኒ፡፡ ፡ ርሱዋ: 155
ሕይወት፡እመኃጥአኒ፡፡እስመ: ሊረከሡኑ:
ኵነኔከ፡፡ ፡ ብዙኅ: ሣሕልከ: እግዚእ፡ 156
ፈድፈደ ፡ ወሕከ፡ይወፂ ፡ በከመ ፡ ፋትሕ
ከ፡፡ ፡ ብዙኃኒ: እለ: ርዱፈ: ወእመኒደቡ 157
ፃ፡፡ወሊተ፡ገሐስከ ፡ እመስዐኑ፡፡ ፡ ር 158
ሊኑ፡አብደነ ፡ ወተከዝዝ፡፡ እስመ ፡ ሊዕቀ
ቡ፡ቃለከ፡፡ ፡ ርሊ፡ከመ: ኢፈቀርኩ፡ ትኅ 159
ዛዘከ፡፡ እግዚእ፡ለሕይወኒ: በሣህልከ፡፡ ፡
ቀደሙ፡ቃልከ:ጽድቅ: ወኵተ፡፡ ወለዓሌም: 160
ኵሉ፡ኵነኔከ:ጽድቅ፡፡ ፡ ፲ወ ሳኑ:ም 161
ሳእክት፡ሰደዱኒ: ብዝኃተ፡፡ወእመቃልከ: ደ
ንገፀ፡ልብየ፡፡ ፡ ወበቃልከ:ተፈሣሕኩ፡፡ 162
ከመ፡ ፈከበ: ሥሢርከ፡ ብዙኃ፡፡ ፡ ዐመ 163
ፃ: ጸሰእኩ ፡ ወእከቆፈርኩ፡፡ወሕገከ፡ አ
ፈቀርኩ፡፡ ፡ ሰብዕ ፡ ለዕለትየ ፡ ወእሰብ 164
ሐከ፡፡ በእንተ ፡ ኵነኔ ፡ ጽድቅከ፡፡ ፡ ሰላ 165
ም፡ብዙሓ፡ለእለ: ያፈቅሩ:ከመ፡፡ወለል
ቦሙ፡ ዕቅፍተ፡፡ ፡ ተሰፈዋኩ ፡ ፡ እድሓኖ 166
ተከ:እግዚእ፡፡ወለቅብኑ: ትእዛዘከ፡፡ ፡
ዐቀበት ፡ ነፍስየ ፡ ትእዛዘከ፡፡ወለፈቀረቶ፡ 167
ፈድፈደ፡፡ ፡ ዐቀብኩ: ትእዛዘከ ፡ ወሰሥ 168
ዐከሂ፡፡ ፡ እስመ: ኵሉ: ፋኖዊየ፡ቅድሜከ:
እግዚእ፡፡ ፡ ፲ወ ታሁ: ለተቅረብ፡ 169
እለትየ፡ተቤከ: እግዚእ፡፡ወበከመ: ቃልከ:
ለሰብወኒ፡፡ ፡ ትብጸኽ:ለስተተቀፈ.ፀትየ: 170
ቅድሜከ: እግዚእ፡፡ ፡ ወበከመ ፡ ቃልከ:ለ
ድኅነኒ፡፡ ፡ ጉስለ ፡ ከንፈርየ ፡ ትሕሰቲ 171
ከ፡፡ እስመ:ጦከረከ፡ኵነኔከ፡፡ ፡ ነበበ: 172
ፅሳንየ: ቃለከ፡፡ ፡ እስመ: ጽድቅ ፡ ኵሉ:ት
እዛዝከ፡፡ ፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

145 * اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ عَشَرَ وَهُوَ ح * صَرَخْتُ مِنْ جَمِيعِ قَلْبِي فَاسْتَجِبْ لِي يَا رَبُّ لِأَتَّبِعَ وَصَايَاكَ *
146 صَرَخْتُ إِلَيْكَ خَلِّصْنِي فَأَحْفَظَ شَهَادَاتِكَ * بَكَّرْتُ فِي غَيْرِ الْوَقْتِ وَصَرَخْتُ وَعَلَى أَقْوَالِكَ
147
148 * تَوَكَّلْتُ * بَكَّرَتْ عَيْنَايَ وَقْتَ الْأَسْحَارِ لِتَدْرُسَ كَلَامَكَ * اِسْمَعْ صَوْتِي يَا رَبُّ كَرَحْمَتِكَ وَأَحْيِنِي
149
150 كَأَحْكَامِكَ * اَقْتَرَبَ الطَّارِدُونَ لِي إِنَّمَا وَبَعُدُوا مِنْ نَامُوسِكَ * قَرِيبٌ أَنْتَ يَا رَبُّ وَجَمِيعُ وَصَايَاكَ
151
152 حَقٌّ * مُنْذُ الْبَدْءِ عَلِمْتُ شَهَادَاتِكَ أَنَّكَ أَسَّسْتَهَا إِلَى الْأَبَدِ * * اَلْفَصْلُ الْعِشْرُونَ وَهُوَ ح *
153
154 اُنْظُرْ إِلَى تَوَاضُعِي وَخَلِّصْنِي فَإِنِّي لَمْ أَنْسَ سُنَّتَكَ * اِقْضِ قَضَايَ وَافْتَدِنِي مِنْ أَجْلِ كَلَامِكَ *
155
156 أَحْيِنِي * اَلْخَلَاصُ بَعِيدٌ مِنَ الْخَطَاةِ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَطْلُبُوا عَدْلَكَ * كَثِيرَةٌ رَأْفَتُكَ يَا رَبُّ فَأَحْيِنِي
157
158 كَأَحْكَامِكَ * كَثِيرٌ الَّذِينَ يَطْرُدُونِي وَيُجْفُونِي وَلَمْ أَعْدِلْ عَنْ شَهَادَاتِكَ * رَأَيْتُ الَّذِينَ لَا
159 يَفْهَمُونَ خَرِبَتْ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَحْفَظُوا قَوْلَكَ * اُنْظُرْ يَا رَبُّ إِنِّي أُحِبُّ وَصَايَاكَ فَبِرَحْمَتِكَ يَا رَبُّ أَحْيِنِي *
160 * اِبْتِدَاءُ كَلَامِكَ حَقٌّ هُوَ وَجَمِيعُ أَحْكَامِ عَدْلِكَ إِلَى الْأَبَدِ * * اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ وَهُوَ ح *
161
162 * طَارَدُونِي الرُّؤَسَاءُ مَجَّانًا وَإِنَّ قَلْبِي خَافَ مِنْ أَقْوَالِكَ * أَبْتَهِجُ أَنَا بِأَقْوَالِكَ مِثْلَ الَّذِي وَجَدَ
163
164 غَنَائِمَ كَثِيرَةً * أَبْغَضْتُ الظُّلْمَ وَأَرْذَلْتُهُ وَنَامُوسَكَ أَحْبَبْتُ * سَبْعَ دَفَعَاتٍ فِي النَّهَارِ بَارَكْتُكَ
165
166 عَلَى أَحْكَامِ عَدْلِكَ * لِتَكُنْ سَلَامَةٌ عَظِيمَةٌ لِلَّذِينَ يُحِبُّونَ اسْمَكَ وَلَا يَكُونُ لَهُمْ شَكٌّ * رُجُوبٌ
167
168 خَلِّصْنِي يَا رَبُّ وَوَصَايَاكَ حَفِظْتُهَا * حَفِظَتْ نَفْسِي شَهَادَاتِكَ وَأَحْبَبْتُهَا جِدًّا * حَفِظْتُ وَصَايَاكَ
169 وَشَهَادَاتِكَ وَجَمِيعُ طُرُقِي أَمَامَكَ يَا رَبُّ * * اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ * وَهُوَ ح * * فَلْيَقْرُبْ
170 مِنْكَ دُعَائِي يَا رَبُّ أَفْهِمْنِي نَطْقَ قَوْلِكَ * يَدْخُلُ قُدَّامَكَ تَضَرُّعِي كَكَلِمَتِكَ أَحْيِنِي * سَفَتَايَ
171
172 تَفِيضُ بِرَكَةً إِذَا عَرَّفْتَنِي فَرَائِضَكَ * لِسَانِي يُحَدِّثُ بِأَقْوَالِكَ لِأَنَّ جَمِيعَ وَصَايَاكَ عَادِلَةٌ *

Sectio xix. Ver. 3. *Clamavi ex toto corde* 145
meo, exaudi me, O Domine, ut quæram præ- 146
cepta tua. Clamavi ad te, salva me & cu- 147
stodiam testimonia tua. Mane surrexi præ- 147
ter tempus & clamavi, & in sermonibus 148
tuis sum confisus. Præpropèràvunt oculi 148
mei tempore matutino ad meditationem ser-
monum tuorum. Audi vocem meam, O Do- 149
mine, juxta misericordiam tuam, & vivi- 150
fica me secundùm judicia tua. Accesserunt 150
persequentes me iniquè, & recesserunt à 151
lege tua. Propinqua es, O Domine, & o- 151
mnia mandata tua veritas. Ab initio cog- 152
novi testimonia tua, quòd fundaveris ea in 152
æternum. Sectio xx. Vers. 8. *Vide humili-* 153
tatem meam, & salva me: quoniam ego 154
non sum oblitus jura tua. Judica causam 154
meam & redime me, pro sermone tuo vi- 155
vifica me. Salus distans est à peccatoribus, 155
quia non quæsierunt æquitatem tuam. Co- 156
piosa est clementia tua admodùm, O Domi-
ne, vivifica me, secundùm judicia tua. 157
Multiplicati sunt qui persequuntur me & 157
afligunt me, & non deviavi à testimoniis 158
tuis. Vidi eos qui non intelligunt, & con- 158
tristatus sum: quia non custodierunt ser-
monem tuum. Vide, O Domine, quòd a- 159
maverim præcepta tua: quarè ex misferi-
cordia tua, O Domine, vivifica me. Prin- 160
cipium sermonis tui verax est, & omnia
judicia justitiæ tua in æternum. Sect. xxi.
Vers. 8. *Perfecuti me sunt principes gra-* 161
tis, & quidem cor meum formidavit ser-
mones tuos. Exultabo ego in sermonibus 162
tuis, velut is qui invenit spolia multa. Odio 163
habui perversitatem, & abominatus sum e-
am, & legem tuam dilexi. Septem vicibus 164
in die benedixi tibi pro judiciis justitiæ
tuæ. Proculdubiò erit pax summa iis qui 165
diligunt nomen tuum, et non erit ipsis scan-
dalum. Speravi salutem tuam, O Domine, 166
& mandata tua servavi. Servavit anima 167
mea testimonia tua, et dilexi ea vehementer.
Servavi mandata tua & testimonia tua, et 163
omnes viæ mæ coram te sunt, O Domine.
Sectio xxii. Vers. 8. *Accedat ad te depre-* 169
catio mea, O Domine: intelligentem redde
me juxta sermonem tuum. Intret coram te 170
supplicatio mea, secundùm verbum tuum
vivifica me. Labia mea redundabunt bene- 171
dictione, quum nota mihi feceris tua statu-
ta. Lingua mea proferet sermones tuos, 172
quoniam cuncta mandata tua sunt justa.

173 תְּהֵא יְדָךְ לְסַיְעוּתִי אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ רְעִיתִי : רְגִית
174 לְפוּרְקָנְךָ יְיָ וְאוֹרַיְתְּךָ פְּרִנוּקִי : רְחִיץ נַפְשִׁי
175 וְתִשְׁבַּחְנָךְ וְדִינָךְ יְסַיְעוּנִי : תְּעִיתִי דַּיְתִי אָמַן
176 דְּמִתְבַּר בְּעֵי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָיךְ לָא אִתְנַשִּׁיתִי:

קכ

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל סַפּוּקִין דְּתַרְהוּמָא קֳדָם יְיָ
2 כַּד עָיַק לִי צְלִיתִי וְקַבֵּל צְלוֹתִי : יְיָ פְּצֵי נַפְשִׁי
3 מִסַּפְּוָתָא דְשַׁקְרָא מִן לִישָׁנָא נְכִילְתָא : מָא יְהַיֵב
4 לָךְ מַלְשִׁינָא וּמָא יוֹסִיף לָךְ אֲכִיל קוּרְצֵי לִישָׁנָא
5 נְכִילְתָא : גְּרִין דְּגַבְרָא שְׁנוּנִין הֵיךְ בְּרִקִין
6 מַלְעֵיל עִם גּוּמְרֵי רְתְמִין דְּדַלְקִין בְּגֵהִנָּם מִלְּרַע:
7 יַי לִי אֲרוּם אִתּוֹתְבֵית עִם אוֹסְאֵי שְׁרִית עִם
8 מְשַׂנְאֵיהוֹן דַּעֲרַבְאֵי : יַתִּיר מִדַּהוּן שָׁרַת נַפְשִׁי
עִם אֲרוּם סָנֵי שְׁלָם : אֲנָא שְׁלָם אֲרוּם אֲצַלֵּי
הִנּוּן לְקַרְבָא :

קכא

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל סַפּוּקִין דְּתַרְהוּמָא אֲזוֹקוּף
2 עֵינַי לְטוּרַיָּא מִן דְּאַן יַתֵּי מִעֳרַי : מֵעֳרַי מִן קֳדָם
3 יְיָ דְּעָבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא : לָא יִתֵּן לְאִתְמוֹטְטָא
4 רַגְלָךְ לָא נָיֵם נְטָרָךְ : הָא לָא נָיֵם וְלָא יִרְמוּךְ
5 נָטַר יִשְׂרָאֵל : יְיָ נְטָרָךְ יְיָ יְטַלֵּל עֲלָךְ עַל טַר
6 יְמִינָךְ : יְיָמָם כַּד שַׁלִּיט שִׁמְשָׁא לָא יִמְחוּנָךְ
צַפְרִירֵי וְלֵילֵי כַּד שַׁלִּיט סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא :
7 מִיְּמָרָא דְיָי יִנְטְרָנָךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטוֹר יַת נַפְשָׁךְ :
8 יְיָ יִנְטוֹר מִפָּקְדָּךְ לְפַרְנַסְיָא וּמֵעֲלָךְ לְמֶעֱסַק
בְּאוֹרַיְתָא מִן הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא :

קכב

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל סַפּוּקִין דְּתַרְהוּמָא חֲדִיתִי
2 בְּאַמְרִין לִי בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי נֵיזֵל : קָיְמִין
3 הַוָּאוּ רַגְלָנָא בְּתָרְעָיָךְ יְרוּשְׁלֵם : יְרוּשְׁלֵם
דְּמִתְבַּנְיָא בְּרַקִּיעָא הֵיךְ קַרְתָּא דְּאִתְחַבְּרָא לַהּ
4 כְּחָדָא בְּאַרְעָא : דְּתַמָּן סְלִיקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטֵי
דְיָי מַסְהֵיד לְיִשְׂרָאֵל דִּי שִׁבְחַתְיֵה שְׁרָיָא בֵּינֵיהוֹן
5 בְּמֵימְרֵיהוֹן לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דְיָי : אֲרוּם תַּמָּן
מְתַיְתְבִין כּוּרְסְוָן בֵּירוּשְׁלֵם כּוּרְסְוָן בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא לְמַלְכָיָא דְבֵית דָּוִד :

Desideravi : legi tua præcepta quoniam : mihi auxiliandum ad tua manus Sit
173 תְּהִי יָדְךָ לְעֶזְרָנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ חִפָּצְתִּי : רִנָּנִית
174 לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי : תְּחִי־נַפְשִׁי וְתְהַלְלֶךָּ
175 וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעֲזְרוּנִי : תָּעִיתִי כַּשֶּׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי
176 מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי :

PSAL. CXX. קכ

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי :
2 יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלְּשׁוֹן רְמִיָּה : מַה־יִּתֶּן
3 לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לְךָ לְשׁוֹן רְמִיָּה : חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם
4 גַּחֲלֵי רְתָמִים : אוֹיָה־לִּי כִּי־גָרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־
5 אָהֳלֵי קֵדָר : רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם :
6 אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה :

PSAL. CXXI. קכא

1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבוֹא
2 עֶזְרִי : עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :
3 אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ : הִנֵּה לֹא־
4 יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שֹׁמֵר יִשְׂרָאֵל : יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה
5 צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ : יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ
6 בַּלָּיְלָה : יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ : יְהוָה
7 יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם :

PSAL. CXXII. קכב

1 שִׁיר הַמַّעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה
2 נֵלֵךְ : עֲמֹדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם : יְרוּשָׁלִַם
3 הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו : שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים
4 שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה : כִּי
5 שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד :

Sit manus tua in auxilium meum, quoniam 173
mandata tua elegi. Desideravi redemptio- 174
nem tuam Dñe, & Lex tua delectationes meæ 175
sunt. Vivat anima mea, & laudabit te; & 176
judicia tua adjuvabunt me. Erravi sicut
agnus qui periit: quære servum tuum, quo-
niam mandata tua non sum oblitus.

Canticum quod dictum est super gradibus 1
abyssi. PSAL. CXX.

CORam Domino cùm inesset angustia
mihi, oravi; & accepit orationem me- 2
am. Domine libera animam meam à *labiis* 3
mendacii, à lingua dolosa. Quid dabit tibi
detrectator, aut quid adjiciet tibi *dela-* 4
tor lingua dolosa? Sagittæ robusti acutæ
sunt *sicut fulgura desuper*, cum carbonibus
genistarum *accensis in gehenna inferne.* Hei 5
mihi quoniam peregrinatus sum cum Asiatis,
habitavi in tabernaculis Arabum. Plus- 6
quàm illi habitavit anima mea cum Edom
odio pacem prosequente. Ego pacem pro- 7
inde orabo, ipsi verò bellum [*cupiunt.*]

Canticum quod dictum est super gradibus 1
abyssi. PSAL. CXXI.

LEvabo oculos meos ad montes, unde
veniet auxilium meum. Auxilium meum 2
à conspectu Domini, qui fecit cœlum & ter-
ram. Non dabit ut commoveantur pedes 3
tui, nec dormitabit qui custodit te. Ecce 4
non dormitabit neque dormiet custos Israel.
Dominus custodiet te, Dominus obumbra- 5
bit tibi ad latus dexteræ tuæ. Interdiu quan- 6
do dominatur Sol, non feriet te spectris ma-
tutinis, neque noctu quando dominatur Lu-
na, nocturnis. Verbum Domini custodiet te 7
ab omni malo, custodiet animam tuam. Do-
minus custodiet exitum tuum *ad negotiatio-*
nem, & introitum tuum *ad judicium legis,*
deinceps & usque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus 1
abyssi. PSAL. CXXII.

LÆtatus sum in his qui dicunt mihi, In
domum sanctuarii Dñi ibimus. Stantes 2
erant pedes nostri in portis tuis Jerusalem.
Jerusalem quæ ædificatur in firmamento tan- 3
quam civitas, quæ conjuncta est sibi: ipsi pa-
riter in terra Quoniam illuc ascenderunt 4
tribus, tribus Domini testificantis Israeli *ma-*
jestatem suam commoraturam inter eos, cùm
iverint ad confitendum nomini Domini.
Quia ibi præparantur sedes in Jerusalem, 5
sedes in domo sanctuarii regibus domus
David.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

173 Auxilietur mihi manus tua, quia sum delecta-
174 tus constitutionibus tuis. Expectavit ani-
175 ma mea salutem tuam, & legem tuam consi-
176 deravi. Vivat anima mea teque laudet, & ju-
dicium tuum ipsum ferat mihi opem. Erravi
sicut ovis perdita, quære servum tuum, quia
tua præcepta non sum oblitus.

PSAL CXIX.

Anonymus. Canticum primum ascensionis. 1
Orat populus detentus in Babel ut liberetur.
Ac proinde nos oramus ut liberemur à da-
monibus. Vers. 15.

DOminum in angustia mea vocavi, & 2
respondit mihi Dominus, atque libera-
vit animam meam à labiis iniquorum, & à
linguis dolosis. Quid dent tibi, & quid tibi 3
addant linguæ dolosæ, Sagittæ viri acutæ ut 4
carbones quercûs? Hei mihi quòd peregrina- 5
tio mea protracta est, et habitavi in taberna-
culo Cedar: Diu commorata est anima mea 6
cum his qui oderunt pacem. Nam ego pacem 7
loquebar eis: ipsi verò decertabant mecum.

PSAL. CXX.

Anonymus. Ex Psalmis ascensionis è Ba- 1
bel. Et promissiones bonorum. Vers. 10.

LEvabo oculos meos ad montem unde ve- 2
niet auxiliator meus. Auxilium meum est
à conspectu Domini, qui condidit cœlum ac 3
terram. Et non dabit pedē tuum vacillationi; 3
neque dormiscet custos tuus. Non enim dor- 4
miscit neque dormit custos Israelis. Domin' 5
est custos tuus, Dominus obumbrabit te ma- 6
nu suâ dexterâ: Interdiu sol non nocebit tibi, 7
neque luna noctu. Dominus custodiet te ab 8
omnibus malis: custodiet animam tuam Do-
minus: custodiet egressum tuum & ingressum
tuum, ex nunc usque in seculum.

PSAL. CXXI.

Davidis. Ex Psalmis ascensionis. Quum 1
præcepit Cyr' ut ascenderet captivitas. Spiri-
tualiter verò promissio bonorum. Vers. 19.

LÆtabar cùm dicerent mihi, Ad domūDñi 2
pergim'. Sistebant enim sē pedes mei in 3
portis tuis Hierusalē. Hierusalē munita sicut
urbs vallata muro. Illuc ascenderunt familiæ, 4
familiæ *inquā* Dñi, obtestatio Israeli, ad con-
fitendū nomini Domini. Illic enim locave- 5
runt sedes ad judiciūm, sedes domūs David.

Versio VULG. LAT.

173 Fiat manus tua ut salvet me: quoniam
174 mandata tua elegi. Concupivi saluta-
re tuum, Domine: & lex tua meditatio
175 mea est. Vivet anima mea, & laudabit
176 te: & judicia tua adjuvabunt me. Er-
ravi, sicut ovis quæ periit: quære servũ
tuũ, qtia mandata tua non sum oblitꝰ.

1 Canticum graduum. CXIX.
A D Dominum cùm tribularer cla-
2 mavi: & exaudivit me. Domine, libe-
ra animã meã à labiis iniquis, & à lin-
3 gua dolosa. Quid detur tibi, aut quid
apponatur tibi ad linguam dolosam?
4 Sagittæ potentis acutæ, cum carboni-
5 bus desolatoriis. Heu mihi, quia in-
colatus meus prolongatus est: habita-
6 vi cum habitantibus Cedar: Multùm
7 incola fuit anima mea. Cum his qui o-
derunt pacem, eram pacificus: cùm lo-
quebar illis, impugnabant me gratis.

Canticum graduum. CXX.
1 L EVAVI oculos meos in montes, un-
de veniet auxilium mihi. Auxiliũ me-
um à Domino, qui fecit cœlum & ter-
2 ram. Non det in commotionẽ pedem
tuum: neque dormitet qui custodit te.
4 Ecce non dormitabit neque dormi-
5 et, qui custodit Israel. Dominus cus-
todit te, Dominus protectio tua, sup
6 manum dexteram tuam. Per diem Sol
7 non uret te, neq; Luna per noctẽ. Do-
minus custodit te ab omni malo: custo-
8 diat animam tuã Dominus. Dominũs
custodiat introitum tuum, & exitũ tu-
um; ex hoc nunc, & usque in sæculum.

1 Canticum graduum. CXXI.
L Ætatus sum in his, quæ dicta sunt
2 mihi; In domum Domini ibimꝰ. Stan-
tes erant pedes nostri, in atriis tuis, Je-
3 rusalem. Jerusalem, quæ ædificatur ut
civitas: cujus participatio ejus in id-
4 ipsum. Illuc enim ascenderunt tribus,
tribus Domini, testimonium Israel ad
5 confitendum nomini Domini. Quia
illic sederunt sedes in judicio, sedes su-
per domum David.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

173 † Γενηθήτω ἡ χείρ σου τοῦ σῶσαί με, † ὅτι τὰς ἐντο-
174 λάς σου ἐξελεξάμην. † Ἐπεπόθουν τὸ σωτήριόν σου
175 κύριε, † καὶ ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστί. † Ζήσεται ἡ ψυχή
176 μου, † καὶ αἰνέσει σε, † καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. † Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός, † ζή-
τησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελα-
θόμην.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ειδ'.
† Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ
2 εἰσήκουσέ μου. † Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέ-
3 ων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. † Τί δοθείη σοι,
4 καὶ τί προσοφεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; † Τὰ
βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα † σὺν τοῖς ἀνθρακιαῖς
5 τοῖς ἐρημικοῖς. † (α) Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, † κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνωμάτων Κηδάρ.
6 † Πολλὰ παῤῳκήσεν ἡ ψυχή μου. † Μετὰ τῶν μισούντων
(β) τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός· † ὅταν ἐλάλουν αὐ-
τοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.

MS. A. (α) Οἴμοι (β) εἰρήνην

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκ'.
1 † Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, (α) ὅθεν ἥξει
2 ἡ βοήθειά μου. † Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου † τοῦ
3 ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. † Μὴ δώῃς εἰς σάλον
τὸν πόδα σου, † μηδὲ (β) νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε. †
4 Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ κοιμηθήσεται ὁ φυλάσσων τὸν Ἰσραήλ.
5 † Κύριος φυλάξει σε, κύριος σκέπη σου ἐπὶ χεῖρα
(γ) δεξιάν σου. † Ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε,
6 † οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα. † Κύριος (δ) φυλάξει σε
ἀπὸ παντὸς κακοῦ, † φυλάξει τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος.
8 † Κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν
σου, † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

MS. A. (α) σῦσται (β) νυστάξει (γ) δεξιᾶς σου. (γ) φυλάξει σε

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκα'.
1 † Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, † Εἰς οἶκον
2 κυρίου πορευσόμεθα. † Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν † ἐν
3 τοῖς αὐλαῖς σου Ἰερουσαλήμ. † Ἰερουσαλὴμ οἰκοδο-
μουμένη ὡς πόλις, † ἧς (α) ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό.
4 † Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί, † (β) φυλαὶ κυρίου μαρ-
τύριον τῷ Ἰσραήλ, † τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνό-
5 ματι κυρίου. † Ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν,
† θρόνοι (γ) ἐπὶ οἶκον Δαυίδ.

MS. A. (α) οἱ μέτοχοι αὐτῆς (β) αἱ φυλαὶ (γ) ἐπ' οἶκον

Verf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiop. Transl. LAT.

173 Fiat manus tua ut salvet me: 173
quia mandata[k]tua (c)elegi. 174
(d) Concupivi salutare tuum, Do-
mine: & lex tu.[l]meditatio mea
est. 175 Vivet anima mea, & lau- 175
dabit te: & judicia tua adjuva-
bunt me. 176 [m]Erravi sicut ovis 176
perdita: quære servum tuum, quia
mandata tua non sum oblitus.

(a) Canticum graduum. CXIX. 1
A D Dominum, cùm tribularer,
clamavi, & exaudivit me. 2
Domine, erue animam meam à
(b) labiis injustis, & à lingua dolo- 3
sa. (c) Quid detur tibi, et quid ap-
ponatur tibi ad linguam dolosam? 4
Sagittæ potentis acutæ [a] cum
carbonibus (d) desolatoriis. 5 Heu 5
me, quia incolatus meus (e) prolon-
gatus est: inhabitavi [b] cum (f)
tabernaculis Cedar: Multum [c] in- 6
cola fuit anima mea. 6 Cum his
qui oderunt pacem, eram pacificus: 7
cum (g) loquebar illis, impugna-
bant me gratis.

Canticum graduum. CXX. 1
L EVAVI (a) oculos meos ad
montes, unde veniet auxili- 2
um meum. 2 Auxilium meum à Do-
mino, qui fecit cœlum, & terram.
3 [†] Non des (b) in commotionem 3
pedem tuum: neq; dormitet qui cu-
stodit te. 4 Ecce non dormitabit, 4
neque obdormiet, qui custodit Is-
rael. 5 Dominus custodit te: Domi- 5
nus [a] protectio tua, (c) super man-
um dexteram tuam. 6 Per diem 6
Sol non uret te, neque Luna per no-
ctem. 7 Dominus (d) custodiat te ab
omni malo: [b] custodiet animam
tuam Dominus. 8 Dominus custo- 8
diet (e) introitum tuum, & exitum
tuũ, ex hoc nunc, & usq; in sæculũ.

MS. Æth. Poc. Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto, omni tempore, nunc, & semper, & in æternũ, Amen.

Canticum graduum. CXXI. 1
L ÆTATUS sum [a] in (a)
his qui dixerunt mihi, In do- 2
mum Domini ibimus. 2 Stantes e-
rant pedes nostri, in atriis tuis, Je-
rusalem. 3 Hierusalem, (b) [b] quæ 3
ædificatur ut civitas: cujus parti-
cipatio [c] ejus in idipsum. 4 Illuc e- 4
nim ascenderunt [d] tribus, (e) tribus
Domini, testimonium Israel, ad confitendum [c] nomini Domini. 5 Quoniam ibi sederunt 5 sedes in judicium: [f] sedes super domum David. 5

Versio ÆTHIOPICA.

ይኩኑኒ፡የማኑከ፡ከመ፡ያድኅኑኒ፡፡ አስመ፡ተ 173
እዛዘከ፡አፈቀርኩ፡፡ ፡፡ አፈቀርኩ፡አድኅኖ 174
ተከ፡እግዚኦ፡፡ ወሕገከሰ፡ተመሐርየ፡ወአ
ቴ፡፡ ፡፡ ትሕየዉኒ፡ፃፍከ፡ወአሴብሐከ፡፡ ወ 175
ደርድእኒ፡ኵኑኒ፡ዚአከ፡፡ ፡፡ ተረሳእኩ፡ከ 176
መ፡በግዕ፡ዘተገድፈ፡፡ ሖረሠዩ ፡ ለባብርከ፡
አስመ፡ ተአዘዘከ ፡ ዚአሳአኩ፡፡ ፡፡

ማኅሌት፡ ዘበመዕርጋሁ፡፡

 የዘሠ ኅቤከ፡ እግዚኦ ፡ ጸራኅኩ፡ ሰበ፡ ተመኝ 1
ደብኩ፡ ወሰማዕከኒ፡፡ ፡፡ እግዚኦ፡ለድኅኖ፡ 2
ለነፍከ፡ እመከንፃፈ፡ዐመፃ፡፡ ወእመልሳነ፡
ጽልሑት፡፡ ፡፡ ምንተ፡ ይሁቡከ፡ወምንተ፡ 3
ይዋስኑከ፡ በእንተ ፡ ከንፃፈ፡ ጥሕሉት፡፡ ፡፡ 4
ፈከከ፡ሰላዖ ፡ ዘርህቀ ፡ ማኅደርየ፡፡ 5
ዋኅደርኩ ፡ ውስተ ፡ ለዕዲተ፡ ኦስ፡ቂደር፡፡ ፡ 6
በዘኀኑ፡ተለገሰት፡ነፍስየ፡፡ ፡፡ ምስለ፡ኦስ፡ 7
ይጸልሉ ፡ ሰላመ፡፡ ኦኒ ፡ ሰላማዊ ፡ ኦነ፡
ዋሰበ፡ኦስተነገርሙ፡ይፀብሉኒ፡ በከንቱ፡፡ ፡፡

ማኅሌት፡ዘበመዕርጋሁ፡፡

ዖፕ ኦንሠእኑ ፡ ለዕይንተየ ፡ መንገስ፡ኦደ 1
ባር፡፡ ኦአዳኢቴ፡ይመጽእ፡ረድኤተየ፡፡ ፡ 2
ረድኤተየስ፡ኦመሳብ፡ እግዚአብሔር፡፡ ዘገ 3
ብረ፡ ሰማየ ፡ ወመድር፡፡ ፡ ወኢይሁቦ፡ 3
ሁስተ ፡ ለእገርየ፡፡ ወኢይደቅት ፡ ዘዖአቅ 4
በጽ፡፡ ፡ ናሁ ፡ ኢይደቅት ፡ ወኢይነውም፡ 4
ዘዖዐቅብ ፡ ለእስራኤል፡፡ ፡ እግዚአብሔር 5
ር፡ይዕቀብከ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይክድንከ፡
በዖማነ፡ኦይሁ፡፡ ፡ መዐልተ፡ፀሐይ፡ ኢይ 6
ውኒከ፡ ወኢወርሃ፡ በሰዓት፡፡ ፡ እግዚ 7
አብሔር፡ ይዕቀብከ ፡ እምኩሉ፡ኦኩይ፡፡ ወ
ይትዓስከዐ፡ነፍስከከ፡ እግዚአብሔር፡፡ ፡
እግዚአብሔር፡ይዕቀብከ፡ወንዋደትከ ፡ ወበዕ 8
ትወትከ፡፡ ፡ አመ ይእዜ፡ ወእስከከ፡ሰ፡ለዓመ፡፡ ፡
ሰብሰተ፡ ለአብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ቅዱስ፡
ኩሉ፡ ጊዜ፡ ይእዜ፡ ወዘልፅፈ፡ ወለዓለ
መ፡እሜን፡፡ ማኅሌት፡ዘበመዕርጋሁ፡፡

ዖጌ ተፈሠሐኩ፡አስመ፡ ይቤሉኒ፡ ቤተ፡ እ 1
ግዚአብሔር፡ነአክሠር፡፡ ፡ ወቆሣ፡እገሪኑ፡ 2
ውስተ፡ለዕጻዲከ፡ ለዖዲከ፡ሰ፡ ፡ ፡ ለዖ 3
ሩሳሌሰ፡ሕንጽት፡ከመ፡ ሀገር፡፡ ፡ እለ፡ ከ
ማሃ፡ሳቡረ፡መስከሃ፡፡ ፡ ፡ አስመ፡ሀየ፡ ዐር 4
ጉ፡ለእስዛብ፡ ሕዝበ፡እግዚአብሔር ፡ ከመ
ዐ፡አስራሌል፡፡ ከመ፡ ይግነዩ፡ለስመከ፡ እግዚ
ኦ፡ ፡ ፡ አስመ፡ሀየ፡ለኑበሪ፡መፍብርቲሆሙ ፡ 5
ለሠገኑ፡ መፍብርት ፡ ቤተ፡ደዊት፡፡ ፡ ፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

173 لِيَكُنْ يَدُكَ لِخَلاصِي فَإِنِّي اخْتَرْتُ وَصَايَاكَ * 174 اشْتَهَيْتُ خَلاصَكَ يَا رَبُّ وَشَرِيعَكَ هُوَ تَلَهِّيِي * 175 يَعِيشُ نَفْسِي وَيُبَارِكُكَ وَأَحْكَامُكَ تُعِينُنِي * 176 ضَلَلْتُ كَالْخَرُوفِ الضَّالِّ اطْلُبْ عَبْدَكَ وَاسْتَجِبْ لِي لِأَنِّي لَمْ
أَنْسَ وَصَايَاكَ * اللَّيلُويَا *

Sit manus tua in salvationem mihi, quia 173
expetivi præcepta tua. Concupivi salutem 174
tuam O Domine, & lex tua est meditatio
mea. Vivat anima mea, teque benedicat, 175
& judicia tua adjuvent me. Erravi sicut 176
agnus devius: quære servum tuũ, et exau-
di me, quia non sum oblitus mandata tua.
Alleluja.

PSAL. CXIX.

Iste cum sequentibus psalmis us- 1
que ad extremum centesimum
tertium, titulum gerunt, Pro
cantico graduum. Vers. 8.

A D Dominum clamavi in necessitate
mea, & exaudivit me. O Domine, 2
libera animam meam à labiis iniquis, & à
lingua dolosa. Quid est quod dabitur tibi, 3
aut quid est quod addent tibi linguæ fal-
laces? Sagittæ potentis, acutæ sunt veluti 4
carbones combuentes. Væ mihi, quoniam 5
peregrinatio mea protracta est mihi, com-
moratus sum in habitaculis Cedar: Mul- 6
tùm peregrinata est anima mea, & fui
pacificus cum osoribus pacis. Quinque al- 7
loquerer eos pacificè, impugnabant me
gratis. Alleluja.

PSAL. CXX.

Vers. 10. 1
L EVAVI oculos meos ad montes, scili-
cet unde mihi venit auxilium meum.
Auxilium meum est à conspectu Domini 2
qui creavit cœlum et terram. Non per- 3
mittet labi pedes tuos, neq; dormitabit cu-
stos tuus. Custos Israelis non dormitabit 4
neque dormiet. Dominus custodiet te, Do- 5
minus obumbrabit te manu suã dexterã.
Non comburet te sol interdiu, neque luna 6
noctu. Dominꝰ custodiet te ab omni malo:
Dominus custodiet animã tuam, Dominus 7
custodiet introitum tuum et exitum tuum 8
ex nunc et usque in æternum. Alleluja.

PSAL. CXXI.

Vers. 15. 1
G AVISUS sum in dicentibus mihi, Sanè
ad domũ Domini ibimus. Pedes nostri 2
stetere unt in atriis Jerosolymæ, Jerosolymæ 3
inquam constructæ velut urbs cujus socie-
tas concors est. Nam illuc ascenderunt 4
tribꝰ, tribꝰ inquam Domini testes Israeli,
gratias acturi nomini Domini. Quoniam 5
illic sederunt super sedibus judicii, sedi-
bus super domum David.

INTERP. ÆTHIOP. [k] tua dilexi. Dilexi salutare [l] eruditio mea [m] Oblivioni traditus sum sicut PSAL. CXIX. [a] sicut carbones deserti. [b] in atriis Cedar: [c] sustinuit anima, PSAL. CXX. [f] Non dabit in commotionem pedem meum: [a] proteget te in manu dextera sua. [b] commendatam sibi habebit animam tuam Dominus. PSAL. CXXI. [a] quoniam dixerunt [b] quidem ædificatur [c] simul est apud illam. [d] populi, populus [e] nomini tuo Domine. [f] sedes domûs

תהלים : קכג קכד קכה

pax Sit .te diligentes .erunt quietis : Jerusalaim pacem Postulate
6 שְׁאֲלוּ שָׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ : יְהִי־שָׁלוֹם
7 loquar : meos *faciet* & ,meos fratres Propter .tuis *palatiis in tranquillitas ;mo antemurali* in
בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה
8 .tibi bonum quæram : nostri Dei DOMINI domum Propter .te in pacem nunc
נָּא שָׁלוֹם בָּךְ : לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ :

PSAL. CXXIII. קכג

Ecce .cœlis in *sedent* : meos oculos levavi te Ad .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם : הִנֵּה
2 manū ad ancillæ oculi sicut ,suorū dominorum manum ad servorum oculi sicut
כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד
.nostri miseretur donec : nostrum Deum Dominum ad nostri oculi ita ; *suæ here*
גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ :
3 Multū .despectione sum° satiati multū quia :nostri miserere,Domine nostri Miserere
חָנֵּנוּ יהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רֹב שָׂבַעְנוּ בוּז : רַבַּת
4 .superborum despectione : *peccatorum* subsannatione nostra anima sibi est satiata
שְׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלְעֲגַ הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לְגֵאוֹנִים :

PSAL. CXXIV. קכד

nunc dicat : *nobis* fuit qui Dominus Nisi .David ipsi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא
2 Tunc .homines nos *super* *surgendo in* : *nobis* fuit qui Dominus Nisi .Israel
יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם : אָז
3 ,nos *inundassent* aquæ Tunc .nos in eorum *nasum irascendo in* ,nos deglutissent vivos
חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ : אָז הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ
4 *aquæ* : nostrā animā super transisset Tunc .nostrā animā super transisset torrens
נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ : אָז עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַזֵּדִים
.eorum dentibus prædam nos dedit non qui , Dominus Benedictus .*tumidæ*
5 הַזִּידוֹנִים : בָּרוּךְ יהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם :
.nos & ,est contritus laqueus : *irretientium* laqueo de evasit avis sicut nostra Anima
6 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ
.terram & cœlum *facientis* : Domini nomine in nostrum Adjutorium .evasimus
7 נִמְלָטְנוּ : עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :

PSAL. CXXV. קכה

,commovebitur non ,Sijon mons sicut : Domino in *Confidentes* .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט
DOMINUS & , *ipsum circum* montes Jerusalaim .manebit seculum in
2 לְעוֹלָם יֵשֵׁב : יְרוּשָׁלִַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה
virga requiescet non Quia .seculum in usque & , *mnc ex* , *suum populum circum*
3 סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט
iniquitatem *in* justi mittant *non ut* ,justorum sortem super impietatis
הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה
.suis cordibus in rectis & : bonis Domine Benefac .suas manus
4 יָדֵיהֶם : הֵיטִיבָה יהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם
operantibus cum Dominus eos faciet ambulare ,*suis tortuositatibus* *pervertentes* Et
5 וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי
.Israel super pax : iniquitatem
הָאוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

6 שְׁאִילוּ בְּשְׁלָמָא דִירוּשְׁלֵם יִתְבּוּן בְּשַׁלְוָתָא
7 רְחִימָיךְ : יְהִי שְׁלָם בְּחֵילֵיךְ שַׁלְוָתָא בְּבַרְנִיתָיךְ :
8 מִן בְּגַלָּל אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֵּל כְּרִין שְׁלָם בָּךְ :
9 מִטּוּל בֵּית מַקְדַּשׁ דְּיָי אֱלָהָנָא אֶתְבַּע
לְאוֹטְבָא לָךְ : קכג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּיִתְהוֹמָא מֵקְדָּמָךְ
קַקֵּפְיָת יָת עֵינַי דְּיָתֵיב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא :
2 הָא כְּמָא דְמוֹדְיָקוּ עֵינֵי עַבְדֵּין מִידֵיהּ דְּרִבּוֹנֵיהוֹן
וְהֵיכְמָא דְמוֹדְיָקוּ עֵינֵי אַמְתָא מִידֵיהּ
דְּרִבּוֹנְתְּהָא הֵכְדֵּין מְדִיקוּ עֵינָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא
3 עַד דִּי יְרַחֵם עָלָנָא : חוּס עָלָנָא יְיָ חוּס עָלָנָא
אֲרוּם סַגִּי שְׂבַעְנָא בְּסִירוּתָא : סוּגְעַת שְׂבַעַת
4 לָהּ נַפְשָׁנָא תַּלְעוּבָא דְשַׁלְוָיִן מְבַסְרְנִיָּא
וְגַיְוָתְנִיָּא : קכד

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּיִתְהוֹמָא עַל יַד
דָּוִד אִלּוּלֵי יְיָ דַּהֲוָה בְּסַעֲדָנָא יֵימְרוּן כְּדוּן
2 יִשְׂרָאֵל : אִלּוּלֵי מֵימְרָא דְיָי דַּהֲוָה בְּסַעֲדָנָא כַּד
קָם עָלָנָא בַּר נָשׁ : הָא בְכֵן כַּד חַיִּין בְּלַעוּ יָתָנָא
3 כַּד תְּקִיף רוּגְזֵהוֹן בָּנָא : הָא בְכֵן מַיָּא שַׁטְפוּ
יָתָנָא מַרְעִיתָא עַבְרָא עַל נַפְשָׁנָא : הָא בְכֵן
4 עַבְרָא עַל נַפְשָׁנָא מַלְבָּא דְמַהִיל לְמוֹי וְדוּדְיָא
דְיָתֵנָא : בְּרִיךְ שְׁמָא דְיָי דְּלָא מְסַרְנָא הִיךְ חִבְיָרָא
5 לְשִׁנֵּיהוֹן : נַפְשָׁנָא הִיךְ כְּצִפְּרָא אִשְׁתֵּיזְבַת מִפַּחֵי
תַקְלִיָּא פִּתָּא אִתְבַּר וַאֲנָן אִשְׁתֵּיזְבְנָא : סַעֲדָנָא
6 בְּשׁוּם מֵימְרָא דְיָי דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא :
קכה

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּיִתְהוֹמָא צַדִּיקַיָּא
דְּסַתְרְחָצִין בְּמֵימְרָא דְיָי הִיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן לָא
2 יְזִדְעְזַע לְעָלַם יִתְיַתֵּב : יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חָזוּר
חָזוּר דִּי לַהּ וּמֵימְרָא דְיָי חָזוּר חָזוּר לְעַמֵּיהּ מִן
3 הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא : אֲרוּם לָא יְנוּחַ שֵׁבֶט רִשְׁעָא
עַל פְּצָתָא דְצַדִּיקַיָּא מִן בְּגַלָּל דְּלָא יוֹשִׁיטוּן
4 צַדִּיקַיָּא בְּשִׁקְרָא אֲיָדֵיהוֹן : אוֹטֵיב יְיָ לְטָבַיָּן
וְלִתְרִיצַיָּן בְּלִבְבָהוֹן: וְדַסְטָיָן בְּתַר עִוְקְמָנוּתְהוֹן
5 יוֹלִיכִנּוּן בְּנָרְגֵּם חוּלְקָהוֹן עִם עֲבָדֵי שֶׁקֶר שְׁלָמָא
עַל יִשְׂרָאֵל :

Rogate pro pace Jerusalem; sedeant in tran- 6
quillitate amatores tui. Sit pax in exercitu 7
tuo, tranquillitas in prætoriis tuis. Propter 8
fratres meos et socios meos loquar nunc pa-
cem in te. Propter domum sanctuarii Dñi 9
Dei nostri, quæram ut bene sit tibi.

Canticum quod dictum est super gradi- 1
bus *abyssi*.

PSAL. CXXIII.

Coram te elevavi oculos meos, qui ha- 1
bitas super sedem gloriæ in cœlis. Ecce sic- 2
ut respiciunt oculi servorum de manibus
dominorum suorum, et ecce sicut respici-
unt oculi ancillarum de manibus domina-
rum suarum; sic respiciunt oculi nostri ad
Dñm Deum nostrum, usque quo misereatur
nostri. Miserere nostri Dñe, miserere no- 3
stri, quoniam multum saturati sumus despe-
ctione. Multum saturata est anima nostra 4
opprobrio opulentorum, *despectorum &*
superborum.

Canticum quod dictum est super gradi- 1
bus *abyssi* per manum David.

PSAL. CXXIV.

Nisi fuisset *Dominus qui* fuit in auxiliū 1
nostrum, dicat nunc Israel: Nisi fuisset 2
Verbum Dñi qui fuit in adjutoriū nostrum,
cùm insurgeret adversus nos homo, Tunc 3
vivos deglutissent nos, cùm invalesceret
furor eorum adversum nos. Tunc aquæ ob- 4
ruissent nos, infirmitas transisset super
animam nostram. Ecce tunc transisset super 5
nos rex, *qui comparatur* aquis elatis maris.
Benedictum nomen Domini, qui non dedit 6
nos *sicut prædam* dentibus eorū. Anima no- 7
stra est sicut avis[*quæ*]ela psa est de laqueo
offendiculorum: laqueus contritus est, &
nos liberati sum°. Adjutoriū nostrum in no- 8
nomine Verbi Dñi, qui fecit cœlū et terrā.

Canticum quod dictum est sup gradibus 1
abyssi.

PSAL. CXXV.

Justi qui confidunt in verbo Domini, 1
sunt sicut mons Sion, [*qui*] non commo-
vebitur, in æternum habitandus. Jeru- 2
salem montes in circuitu ejus, & majestas
Dñi in circuitu populi sui, ex hoc tempore
& usq; in æternum. Quoniam non quiescet 3
virga impietatis super sortem justorum, ne
extendant justi in iniquitatē manus suas. Be- 4
nignè fac Dñe bonis & rectis in corde suo.
Declinantes autem in obliquitates suas, de- 5
ducet in gehennā, pars eorum erit cum ope-
rantibus iniquitatē. Pax[*vero*]super Israel.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ܫܐܠܘ ܫܠܡܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܢܬܝܒܘܢ ܫܠܝܘܬܐ ܕܪܚܡܝܟ : ܢܗܘܐ ܫܠܡ ܒܚܝܠܟ ܫܠܘܬܐ ܒܐܪܡܢܘܬܝܟ : * ܠܡܥܢ ܐܚܝ ܘܪܥܝ ܐܡܪ ܗܐ ܫܠܡ ܒܟ :
7 ܠܡܥܢ ܒܝܬ ܡܩܕܫ ܐܠܗܢܐ ܒܥܐ ܛܒܐ ܠܟ : * ܡܛܠ ܕܐܬܪ ܩܕܫ ܐܠܗܝ ܒܥܐ ܠܡܫܐܠ ܛܒ ܠܟ :
8 ܫܝܪܐ ܕܐܬܐܡܪ ܥܠ ܡܣܘܩܝܢ ܕܬܗܘܡܐ ܩܕܡܟ ܩܦܝܬ ܝܬ ܥܝܢܝ ܕܝܬܝܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܝܩܪܐ ܒܫܡܝܐ : ܗܐ ܟܡܐ ܕܡܘܕܝܩܘ ܥܝܢܝ ܥܒܕܝܢ ܡܝܕܝܗ ܕܪܒܘܢܝܗܘܢ ܗܟܝܢ ܥܝܢܝ ܐܡܬܐ ܡܝܕܝܗ ܕܪܒܘܬܗܐ ܗܟܝܢ ܥܝܢܝܢ ܡܕܝܩܝܢ ܥܠ ܡܪܝܢ ܩܕܡ ܝܝ ܐܠܗܢ ܥܕ ܕܢܪܚܡ ܠܢ : ܪܚܡ ܠܢ ܝܝ ܪܚܡ ܠܢ ܡܛܠ ܕܣܓܝ ܣܒܥܢ ܒܣܝܪܘܬܐ : ܣܓܝܥܬ ܣܒܥܬ ܢܦܫܢ ܬܠܥܬ ܠܥܝܢ ܥܬܪܢܝܢ ܕܥܬܪ ܢܦܫܢ ܬܠܥܬ ܠܥܝܢ ܥܬܪܢܝܢ ܕܥܬܪ ܢܦܫܢ ܬܠܥ ܠܥܝܢ ܥܬܪ ܢܦܫ ܢ ܬ ܠ ܥ ܥ ܢ ܥ ܬ ܪ ܢ ܦ ܫ ܢ ܬ ܠ ܥ ܠ

Versio VULG. LAT.

6 Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem:
7 & abundantia diligentib⁹ te. Fiat pax
in virtute tua: & abundantia in turri-
8 bus tuis. Propter fratres meos, & pro-
ximos meos, loquebar pacem de te :
9 Propter domum Domini Dei nostri,
quæsivi bona tibi.

Canticum graduum. CXXII.

1 AD te levavi oculos meos, qui habi-
2 tas in cœlis. Ecce sicut oculi servorũ,
in manibus dominorum suorũ. Sicut
oculi ancillæ in manibus dominæ suæ:
ita oculi nostri ad Dominũ Deum no-
3 strũ, donec misereatur nostri. Mise-
rere nostri, Domine, miserere nostri: quia multũ repleti sumus despectione:
4 Quia multũ repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, & despectio superbis.

Canticum graduum. CXXIII.

1 NISI quia Domin⁹ erat in nobis, di-
cat nunc Israel: Nisi quia Dominus e-
rat in nobis, Cũ exurgerent homines
3 in nos, Fortè vivos deglutissent nos :
4 Cũ irasceretur furor eorũ in nos, For-
sitan aqua absorbuisset nos. Torren-
tem pertransivit anima nostra: forsitan
pertransisset anima nostra aquam in-
6 tolerabilem. Benedictus Dominus, qui
non dedit nos in captionem dentibus
7 eorum. Anima nostra sicut passer e-
repta est de laqueo venantium : Laqueus
contritus est, & nos liberati sumus.
8 Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram.

Canticum graduum. CXXIV.

1 QUi confidunt in Dño, sicut mons
Sion: non commovebitur in æternum,
2 qui habitat In Jerusalem. Montes in
circuitu ejus : & Dominus in circuitu
populi sui, ex hoc nunc & usque in se-
3 culum. Quia non relinquet Dominus
virgam peccatorum super sortem ju-
storum : ut non extendant justi ad in-
4 iquitatem manus suas. Benefac, Do-
5 mine, bonis, & rectis corde. Declinantes autem in obligationes, adducet
Dominus cum operantibus iniquita-
tem: pax super Israel.

Versi. GRÆCA. LXX. Interp.

6 †Ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν Ἱερουσαλὴμ,
7 †καὶ εὐθυμία τοῖς ἀγαπῶσί σε. †Γενέσθω(ᵗ) δὴ εἰρή-
νη ἐν τῇ δυνάμει σου, †καὶ εὐθυμία ἐν τῇ πυργοδό-
8 μεσί σου. † (δ)Ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον
μου, †ἐλάλουν(ᵗ) δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. †(ε)Ἕνεκα τοῦ
9 οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐζητήσαμεν ἀγαθά (ζ) σοι.
MS.A. (ᵗ)ᾖ (δ)Ἕνεκεν (ᵗ)ᾖ (ε)Ἕνεκεν(ζ)ἐζη-
τήσαμεν ἀγαθά.

Canticum graduum. CXXII.

1 †Πρὸς σὲ ἐπῆρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, † ὁ κατοι-
κῶν τοῖς οὐρανοῖς. † Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων
εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, †ὡς ὀφθαλμοὶ παι-
δίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, † οὕτως οἱ ὀ-
φθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, † ἕως
3 οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. † Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέη-
σον ἡμᾶς, †ὅτι δὴ πολὺ ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν· † τὸ ὄνειδος
τοῖς εὐθυμοῦσι †καὶ ἡ ὑβρὶς τοῖς ὑπερηφάνοις.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκγ.

1 † Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, † εἰπάτω δὴ
2 Ἰσραήλ, Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, † ἐν τῷ
3 ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς, † Ἄρα ζῶντας ἂν
κατέπιον ἡμᾶς· † ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐ-
4 τῶν ἐφ' ἡμᾶς, † Ἄρα (α)τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντι-
σεν ἡμᾶς. † Χειμάρρου διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν· † ἄρ-
5 α διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον.
6 † Εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς † εἰς θη-
7 ραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. † Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρου-
θίον(β) ἐρρύσθη †ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων.
8 † ἡ παγὶς (ωλεσθείσα, καὶ ἡμεῖς (γ)ἐρρύσθημεν. † Ἡ
βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, †τοῦ ποιήσαντο(δ)
τῆς οὐρανοῦ καὶ τὴν γῆν. MS. A. (α)τὸ
ὕδωρ κατεπόντισεν (β) ἐρύσθη(γ) ἐρύσθημεν.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκδ.

1 † Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος Σιὼν, † οὐ
σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα † ὁ καθήμενος Ἰερου-
σαλήμ. † Ὄρη κύκλῳ αὐτοῦ, (ᵗ)† καὶ ὁ κύριος κύκλῳ
3 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, †ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. † Ὅτι
(α) οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν
† ἐπὶ τὸ κλῆρον τῶν δικαίων, †ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνω-
σιν οἱ δίκαιοι(β)ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. † Ἀ-
γάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς † καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ
5 καρδίᾳ. †Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγιάς,
†ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομί-
ἀν. † εἰρήνη ἐπὶ τὴν Ἰσραήλ. MS.A.(ᵗ)καὶ
κύριος (α) οὐκ ἀφήσει τὴν ῥάβδον (β)ἐν ἀνομίᾳ.

Versi. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

6(d)[g] Interrogate que ad pacem
sunt Hierusalem: & (e)abundantia
diligentib⁹ te. 7 Fiat pax in(f) vir-
tute tua, & (g) abundantia in[h]
turrib⁹ tuis. 8 Propter fratres meos,
& proximos meos, (b) [i] loquebar
pacem de te. 9 Propter domum do-
mini Dei[k] nostri quæsivi bona tibi.

Canticum graduum. CXXII.

1 A Die [a] levavi oculos meos, i
qui habitas in cœlo. 2 Ecce
sicut oculi servorum ad manus do-
minorum suorum, 3 sicut oculi an-
cillæ ad manus domine suæ; ita o-
culi nostri ad Dominum Deum no-
stru, donec misereatur nostri. 4 Mise-
rere nostri, Domine, miserere nosti :
quoniam multum repleti sumus de-
spectione. 5 In (a) plurimum repleta
est anima nostra : opprobrium [b]
abundantib⁹, & despectio superbis.

Canticum graduum. CXXIII.

1 NISI (a) quia Dominus erat
in nobis, dicat nunc Israel, N.si
quia Dominus erat in nobis, 2 Cùm
insurgerent homines super nos : [a]
Forsitã vivos deglutissent nos: 3 [b]
Cùm irasceretur furor eorum super
nos; (b) Forsitan aqua absorbuisset
nos. 4 Torrentẽ pertransivit anima
nostra: (c) fortasse pertransivit ani-
ma nostra aquam (d) intolerabilem.
5 Benedictus Dominus [c], qui non
dedit nos in venationem dentibus e-
orum. 6 Anima nostra sicut passer,
erepta est de laqueo venantium. 7
Laqueus contritus est: & nos [d] e-
runt sumus. 8 Auxilium nostrum in
nomine Domini: qui fecit cœlum, &
terram.

Canticum graduum. CXXIV.

1 Qui confidunt in Domino;
sicut mons Sion, non (a) com-
movebitur in æternum, qui habitat
In Hierusalem. 2 Montes in cir-
cuitu ejus, & Dominus [a] in circu-
itu populi sui : ex hoc nunc &
usque in seculum. 3 Quia non re-
linquet Dominus virgam peccato-
rum super sortem justorum : (:) ut
non[b] extendant justi ad iniquita-
tes manus suas. 4 Benefac, Domine,
bonis, & rectis corde: 5 Declinan-
tes autem[c] in(c) strangulationes,
abducet Dominus cum operantibus
iniquitatem: pax super Israel.

Versio ÆTHIOPICA.

ተዜነው: ደሓናሃ: ለሊያሪሳሌም:: ወፈለሠ 6
ሰሊም: ለእለ: ያፈቅሩ: ክመስ::=: ይኩ 7
ት:ሰላመ: በኀይልከ:: ወትፍለሠክት : ወከ
ተ:ማሳፈደ:ክቢደ:ከ::=: በእነተ:እሳዊያ: 8
ወቢጽየ:: ይትናገሮ : ሰላመ : በእነቲላ
ኪ::=: ወበእንተ :ቤተ : እግዚእብሔር: 9
እመሰከደ:ኀሠሥኩ:ዘሠናይተ:ከ::=:

ማሳሌት:ዘበመዳርገሁ::

 የጠፀ ኀሊከ:እንቀዕደነ:እዕይትኒ:ዘትነብ 1
ር:: ውስተ : ሰማይ::=: ናሁ : ከመ: 2
ለዕይነት:ለግብርት : ውስተ:እደ : ለገእዝ
ቲሆሙ::=: ወከመ: ዐይነ:ዕሞት:ወስተ:እ 3
ደ :እግዝእታ:: ከማሁ : ለዕይትኒ : ኀበ:
እግዚእብሔር: ለመሳክነ:: እስከ : ለመ:
ይሠሀለነ::=: ተሠሀለነ : እግዚእ : ተሠሀለ 4
ነ:: እስመ: ፈድፈደ: ጸገብነ: ፀእለተ::=:
ወፈድፈደ: ጸግበት: ነፍስነ:: ፀእለተ:ብዙ 5
ሳነ:ወኅሳረ:ዕቡዖት::=:

ማሳሌት:ዘበመዳርገሁ::

የጠፀ ሰበ:ለኮ:እግዚእብሔር:ዘኮለነ::ይ 1
ብል: እስራኤል: ሰበ:ለኮ : እግዚእብሔር:
ዘመስለነ::=: እንተ:ኀዚዘ: ተንሥአ:ሰብእ: 2
ሳዕሌነ:: ለእዝዝብ: ሕያዋኒነ:እመውሓጡ
ነ::=: በከመ: ለትሠሥ: ቍጥዓ : መዐተ 3
ሳዕሌነ:: እስዘብ: በሚይ: እሙለስመ
ሙ::=: ኦመወኅዝ:ለመሰበት:ነፍስከ:: 4
ለመሰበት: ነፍስነ: እሳዊ: ሀነክ::=: ይ
ትባረክ : እግዚእብሔር: ለመሳክነ: ዘሊያ 5
ግብእነ:ወጽተ:መሠገርተ: ማዕገቶሙ::=:
ነፍስነሰ: ለመሰበት:ከመ: ዖፍ: እመሠገር 6
ት:ነአዊት::=: መሠገርተ:ተተቀጥቀጠት: 7
ወእኁነሰ:ድኅነ::=: ረድኤትነ:በስመ:እግ 8
ዚእብሔር::ዘገብረ: ሰማየ:ወምድር::=:

ማሳሌት:ዘበመዳርገሁ::

የጠዐ እለ:ተወስሉ:በእግዚእብሔር:ከመ: 1
ደብረ: ጽዮን: ሊይኀወስ : ለዓለመ: ዘየሳ
ድር : ወስተ : ለየሩሳሌም::=: ደድ
ባር: የለወደ: ወእግዚእብሔር : ይጐግብ: 2
ሕዝቡ::እመይእዜ: ወእስከ:ለዓለመ::=:
እስመ: ሊየኀድግ : እግዚእብሔር : በትረ: 3
ኃጥእት: ደቡ: ውክፈለተ: ጻድቃኒ:: ከመ:
ሊያንሠሥ :እደዊሆሙ : ጻድቃኒ : በዐመ
ፃ::=: ለሠሄ:እግዚእ : ለኅሬት: ወሰርቱዐ 4
ነ:ልብ::=: ወእለሰ: ይትመየጡ : ውስተ: 5
ፁግ::ይወስደሙ: እግዚእብሔር: ምስለ: ገ
በርተ:ዐመፃ::ሰላመ:ሳዕለ : እስራኤል::=:

INTERP. ÆTHIOP. [g]Enarrate salutare Hierusalem: & letitiam eorum qui diligunt nomen tuum. [h]turritis palatiis tuis. [i]loquentur pacem[k]mei quæsivi decorem tuum. *PSAL.CXXII.* [a] levavimus oculos nostros, [b]divitibus, & *PSAL.CXXIII.* [a]existimaverim vivos[b]Secundum despectum & furorem eorum quem portabant in nobis, existimaverim ut in aqua absorbuisset nos. Ex torrente evasit anima nostra aquas tumultuantes. [c]Deus noster, qui [d] etiam liberavit. *PSAL.CXXIV.* [a]providebit populo suo : [b]attollant justi[c] in nequitiam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 *سَلُوا السَّلَامَ لِيُرُوسَلِيمَ وَحِصْنًا لِلَّذِينَ يُحِبُّونَكِ *فَلْيَكُنِ السَّلَامُ فِي جُيُوشِكِ *وَالْخِصْبُ وَالْيَسَارُ فِي
7 أَبْرَاجِ قُصُورِكِ * مِنْ أَجْلِ إِخْوَتِي وَالْقَرِيبِينَ إِلَيْكِ *تَكَلَّمْتُ مِنْ أَجْلِكِ بِالسَّلَامَةِ *وَمِنْ أَجْلِ بَيْتِ
8 الرَّبِّ إِلَهِنَا طَلَبْتُ لَكِ الْخَيْرَاتِ * اَللّٰلُويَا *

* الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

* وَهُوَ ح * اِسْتِيخَانَاتُ *

1 رَفَعْتُ عَيْنَيَّ إِلَيْكَ يَا رَبُّ السَّاكِنِ فِي السَّمَاءِ * فَهَاهُمَا
2 كَعَيْنَيِ الْعَبِيدِ إِلَى أَيْدِي مَوَالِيهِمْ * وَكَعَيْنَيِ الْأَمَةِ إِلَى يَدِ سَيِّدَتِهَا كَذَلِكَ عَيْنَانَا إِلَى الرَّبِّ إِلَهِنَا
3 حَتَّى يَتَرَأَّفَ عَلَيْنَا * اِرْحَمْنَا يَا رَبُّ ارْحَمْنَا وَأَعِزْ لَنَا * فَقَدْ رَأَيْنَا مِنَ الْهَوَانِ كَثِيرًا * وَامْتَلَأَتْ
4 نُفُوسُنَا أَكْثَرَ * الْعَارُ أَعْطِهِ لِلْمُتَكَبِّرِينَ وَالْهَوَانُ لِلْمُتَعَظِّمِينَ * اَللّٰلُويَا *

* الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالْأَرْبَعَةُ وَالْعِشْرُونَ *

* وَهُوَ يح * اِسْتِيخَانَ *

1 لَوْلَا أَنَّ الرَّبَّ كَانَ فِينَا
2 يَقُولُ إِسْرَائِيلُ * لَوْلَا أَنَّ الرَّبَّ كَانَ فِينَا * عِنْدَ قِيَامِ النَّاسِ عَلَيْنَا إِذَنْ لَابْتَلَعُونَا وَنَحْنُ أَحْيَاءٌ * وَعِنْدَ
3 غَضَبِ سَخَطِهِمْ عَلَيْنَا * إِذَنْ لَغَرِقَنَا الْمَاءُ * عَبَرَ نَفْسَنَا وَادِيًا * اَلَّذِي عَبَرَ نَفْسَنَا الْمَاءُ الَّذِي
4 لَا نِهَايَةَ لَهُ * مُبَارَكٌ الرَّبُّ الَّذِي لَمْ يُسَلِّمْنَا صَيْدًا لِأَسْنَانِهِمْ * نَجَتْ نَفْسُنَا مِثْلَ عُصْفُورٍ مِنْ
5 فَخِّ الصَّيَّادِ. اَلْفَخُّ انْكَسَرَ وَنَحْنُ نَجَوْنَا * مَعُونَتُنَا بِاسْمِ الرَّبِّ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ. اَللّٰلُويَا *

* الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَأَرْبَعَةُ وَعِشْرُونَ *

* وَهُوَ ح * اِسْتِيخَانَاتُ *

1 اَلْمُتَوَكِّلُونَ عَلَى الرَّبِّ
2 مِثْلُ جَبَلِ صِهْيَوْنَ لَا يَزُولُ يُرُوسَلِيمَ إِلَى الْأَبَدِ * اَلْجِبَالُ تُحِيطُ بِهَا * وَالرَّبُّ يُحِيطُ بِشَعْبِهِ مِنَ الْآنَ
3 وَإِلَى الْأَبَدِ * لِأَنَّ الرَّبَّ لَا يَدَعُ عَصَا الْخَطَأَةِ عَلَى مِيرَاثِ الصِّدِّيقِينَ لِكَيْلَا يَمُدَّ الصِّدِّيقُونَ أَيْدِيَهُمْ
4 إِلَى السَّيِّئَاتِ * أَحْسِنْ يَا رَبُّ إِلَى الصَّالِحِينَ * وَإِلَى الْمُسْتَقِيمِينَ بِقُلُوبِهِمْ * وَأَمَّا الَّذِينَ يَمِيلُونَ إِلَى سُبُلِ
5 الدَّعْوِيِّ الرَّبُّ يَلْقِيهِمْ مَعَ عَامِلِي الْإِثْمِ * وَالسَّلَامُ عَلَى إِسْرَائِيلَ * اَللّٰلُويَا *

Rogate pacem Ierusalymie, et abundantiam 6
iis qui te diligunt. Sit pax in exercitibus 7
tuis, et abundantia atq; divitiæ in turribⁿ
palatiorum tuorũ. Propter fratres meos et 8
proximos tibi locutus sum pro te pacem. Et 9
propter domum Domini Dei nostri, precatus sum tibi prospere. Alleluja.

PSAL. CXXII.

Versus 8.

1 LEVAVI oculos meos ad te Domine,
2 qui habitas in cœlo : Et ecce ipsi sunt
velut oculi servorũ ad manus dominorũ
suorũ; & prout est oculus ancillæ ad ma-
num dominæ suæ, sic oculi nostri ad Domi-
num Deum nostrum, quatenus propitietur
nobis. Misere nostri O Domine, misere
3 nosti : & parce nobis : quia jam vidimus è
contemptu multum. Et impletæ sunt ani-
4 mæ nostræ abundantiis. Opprobriũ da o-
pulentis, et despectionem superbis. Alleluja.

PSAL. CXXIII.

Versus 13.

1 NISI Dominus fuisset inter nos : dicat
2 Israel. N.si Dominus fuisset inter nos
insurgentib⁹ hominib⁹ adversũm nos, Cer-
3 tè absorbuissent nos adhuc viventes ; &
4 æstuante furore eorum in nos, Certè obru-
issent nos aqua. Transfert ærumnæ animæ no-
5 stræ torrentem, Forsitan trajecerunt anim-
mæ nostræ aquam cui nullus est terminus.
6 Benedictus Dominus qui non tradidit nos
7 in venationem dentibus eorum. Evase-
runt animæ nostræ sicut avis laqueum ve-
natoris. Laqueus fractⁿ est & nos evasimⁿ.
8 Adjutorium nostrum in nomine Domini,
qui creavit cœlum & terram.

PSAL. CXXIV.

Versus 8.

1 CONfidentes in Domino erunt sicut
mons Sion, qui inconstanter erit in
Jerusalem in sempiternum. Montes cir-
2 cundant eam, & Dominus circundat po-
pulum suum ex nunc & in perpetuum.
3 Quoniam Dominus non sinet baculum pec-
catorum super hæreditatem justorum, ut
ne extendant justi manus suas ad scelera.
4 Benefac O Domine, benefacientibus, & eis
5 qui recti sunt in cordibus suis. At verò qui
declinant ad semitas obliquitatis, Domi-
nus proficiet eos cum operantibus iniquita-
tem ; & pax super Israel. Alleluja.

תהלים: קכו קכז קכח

PSAL. CXXVI. קכו

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: 1
אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם 2
הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְהוָה 3
לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׁבִיתֵנוּ 4
כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה 5 6
נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָّרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו: 6

PSAL. CXXVII. קכז

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה לֹא־יִבְנֶה בַיִת 1
שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמֹר־עִיר
שָׁוְא שָׁקַד שֹׁמֵר: שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת 2
אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: הִנֵּה נַחֲלַת 3
יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר 4
הַנְּעוּרִים: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא 5
יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

PSAL. CXXVIII. קכח

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ 1
בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: 2
אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כְּשִׁתְלֵי 3
זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְהוָה: 4
יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִַם כֹּל 5
יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל: 6

תרגום TARGUM.

קכו

שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתְהוֹמָא כַּד יְתִיב 1
יְיָ יָת גָּלוּת צִיּוֹן הֲוֵינָא הֵיךְ מְרַעְיָא דְּאִתַּסְיָן:
הֵדֵין יִתְמְלֵי פּוּמָנָא חוּכָא וּלְשָׁנָנָא חוּשְׁבְּחָא 2
הֵידֵין יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אִסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבָא עִם
אִלֵּין: אִסְגִּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבָא עִמָּנָא הֲוֵינָא חֶדְיָן: 3
אָתֵיב יְיָ יָת גָּלוּתָן הֵיךְ דְּמֵיתְבָא אַרְעָא כַּד 4
נְבִעִין מַפְּקָנֵי מַיָא בְּבְצוּרְתָא: דְּזָרְעִין בְּדִמְעָתָא 5
בְּשַׁבְחָתָא יִתְחַצְּדוּן: מַהְלְכָא יֵהֲלוּךְ בְּבִכּוּתָא 6
מְסוֹבַר נִנְדָּא דְּבַר זַרְעָא מֵיתָא יֵיתֵי בְּחוּשְׁבְּחָא
כַּד יְסוֹבַר אֲסָרְתּוֹי:

קכז

שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתְהוֹמָא עַל יַד 1
שְׁלֹמֹה אִין מִימְרָא דַיְיָ לָא יִבְנֵי קַרְתָּא מִנָּלְעָן
אַרְדְּכְלוּי בֵּיהּ אִין מִימְרָא דַיְיָ לָא נְטַיר קַרְתָּא
דִּירוּשְׁלֵם מִנָּן אִתְעֵר נָטַיר: עַל מִנָּן חַשְׁרָחוּן 2
לְכוֹן דְּתִקְדְּמוּן בְּצַפְּרָא לְמֶעְבַּד לְכוֹן חֲטוֹף דִּי
מְאַחֲרִין וְתִתְחַבְּנוּן לְמֶעְבַּד זְנוּ דְּאָכְלִין מְוָנֵי
דְּמִסְכְּנִין דְּלֵעוּ בְּהוֹן עַל יְאוּת וְכֵין יִתֵּן יְיָ
לְרַחְמֵיהּ דְּמִכָּא: הָא אַחְסָנַת יְיָ בְּנִין כְּשַׁרְיָן 3
אַגַּר עוֹבְדִין טָבִין וַלְדֵי מֵעָא: כְּגִירִין בְּאִידָא 4
דְּגִבָּרָא כֵּן בְּנִין דְּעוּלִימָא: טַב לֵיהּ לְגִבְרָא דִּימְלֵי 5
בֵּית מַדְרְשֵׁיהּ מִנְּהוֹן לָא יִבְּהָתוּן אֲרוּם יְנַצּוּן
עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן בְּתָרַע בֵּית דִּינָא:

קכח

שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתְהוֹמָא טוּבֵיהוֹן 1
דְּכָל דְּחָלֵיהּ דַיְיָ דְּאָזְלִין בְּאוֹרְחָתֵיהּ: לְעוּת 2
אֵידֵךְ אֲרוּם תֵּיכוֹל טוּבָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְטַב לָךְ
לְעָלְמָא דְּאָתֵי: אִתְּתָךְ הֵיךְ גּוּפְנָא דְּעָבְדַת פְּרִין 3
עַל שְׂדֵה רְבִיתָךְ בְּנָךְ הֵיךְ שְׁתִילֵיהּ דְּזֵיתָא חִוּוֹר
חִוּוֹר לְפַתּוֹרָךְ: הָא אֲרוּם הֵיכְנָא מִתְבָּרֵךְ גַּבְרָא 4
דָּחֵל מִן קֳדָם יְיָ: יְבָרְכִנָּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן וְתֶחֱמֵי בְּטִיבָא 5
דִּירוּשְׁלֵם כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ: וְתֶחֱמֵי בְנִין לִבְנָיךְ 6
שְׁלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus *abyſſi.* 1

PSAL. CXXVI.

Quando convertet Domin⁹ captivitatem Sion, erimus ſimiles *infirmis* qui *convaluerunt.* Tunc replebitur riſu os noſtrum, & lingua noſtra *hymnodia.* Tunc dicent in populis: Multiplicavit Dominus benignè facere cum illis: Multiplicavit Dñs facere benignè nobiſcũ, facti ſumus lætantes. Converte Domine captivitatem noſtrã, ſicut convertitur terra quando erumpunt exitus aquarum tempore ſiccitatis. Qui ſeminant cum lachrymis, cum *laudatione* metent. Ambulans ambulabit in fletu portans *tractũ frumenti* ſementis; veniens veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos ſuos. 1 2 3 4 5 6

Canticum quod dictũ eſt ſuper gradibus *abyſſi* per manum Salomonis. 1

PSAL. CXXVII.

Si verbum Domini non ædificaverit *urbẽ*, fruſtrà laborant in ea architecti ejus: ſi Verbum Domini non cuſtodierit civitatem Jeruſalem, fruſtrà vigilat cuſtos. In vanum laborabitis vobis qui prævenietis manè ad perpetrandam *vobis* rapinam, qui moram facietis atque ſedebitis ad patrandũ ſcelus, comedentes cibos miſerorum, in quibus laborârunt, convenienter verò & rectè dabit Domin⁹ dilecto ſuo ſomnũ. Ecce hæreditas Dñi filii recti, præmiũ operum bonorum nati ventris. Sicut ſagittæ in manu potentis, ſic *filii juvenis.* Beatus vir qui impleverit ſcholam ſuam ex ipſis: non confũdentur quando contenderint cum adverſariis ſuis in porta dom⁹ judicii. 1 2 3 4 5

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus *abyſſi.* 1

PSAL. CXXVIII.

Beati omnes qui timent Dominũ, qui ambulant in viis ejus. Laborem manuũ tuarũ cùm comederis, beatus tu in mundo iſto; & bonũ erit tibi in mundo venturo. Uxor tua erit ſicut vitis quæ facit fruct⁹ in latere domus tuæ: filii tui ſicut plantationes olivarum in circuitu menſæ tuæ. Ecce enim ſic benedicitur viro, qui timet à conſpectu Domini. Benedicat tibi *Dominus* ex Sion, & videas bonum Jeruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. Et videas filios filiorum tuorum; pacem ſuper Iſrael. 1 2 3 4 5 6

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

PSAL. CXXV.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Aggæo & Zacharia, qui aſcenderũt è Babel una cum captivitate. Spiritualiter verò expectatio bonorum futurorum. Verſ. 15.

Cùm reducet Dñs captivitatem Sion, erimus ut ii qui lætantur: Tunc implebitur os noſtrũ riſu, & lingua noſtra cantu: Tunc dicent inter gentes, Multiplicavit Dñs facere erga illos. Multiplicavit quidẽ Dñs facere nobis, & facti ſumus in lætitia. Reduxit enim Dominus captivitatem noſtram ut ſcatebras quæ ſunt in Auſtro. Qui ſeminant in lachryma, cum jubilo metent. Vadens vadit atque plorat qui portat ſemen. Veniens venit cum exultatione qui portat manipulum. 1 2 3 4 5 6

PSAL. CXXVI.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Dictus à Davide de Salomone. Dicitur quoque de Aggæo & Zacharia qui urgebant ſtructuram Templi. Verſus 14.

Niſi Dominus ædificet domum, fruſtrà laborant ædificantes eam. Et niſi Dñs cuſtodiat civitatẽ, fruſtrà vigilant cuſtodes ejus. Vani ſunt ii qui maturi ſunt ad ſurgendum & ſeri ad ſedendum, comedentes panem cum doloribus: ſic concedet charis ſuis ſomnum. Hæreditas enim Dñi filii ſunt, merces fructum uteri. Qualis eſt ſagitta in manu robuſti, tales ſunt filii juventutis; Beatus vir qui impleverit pharetram ſuam ipſis, certè non confundentur cùm alloquentur inimicũ in porta. 1 2 3 4 5

PSAL. CXXVII.

Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Zerobabel principe Judha, & ſolicitationis ædificii. Innuit etiam in eo vocationem Gentium. Verſ. 14.

Beatus quicunque timet Dñm, & incedit per ſemitas ejus. Laborem manuum tuarũ cùm manducaveris homo, beatus eris, & fœlicitas *erit* animæ tuæ. Uxor tua *erit* ſicut vitis laudabilis in marginibus domûs tuæ: filii tui ut planta olivæ ambientes menſam tuam. Hac ratione benedicetur vir qui timet Dominum. Benedicat tibi Dñs è Sion, & ſpectes fauſta Jeroſolymæ omnib⁹ diebus vitæ tuæ: Videaſque filios liberis tuis, & pacem Iſraeli. 1 2 3 4 5 6

Versio VULG. LAT.

Canticum graduum. CXXV.

1 In convertendo Dominus captivitatem Sion: facti sumus sicut con-
2 solati: Tunc repletum est gaudio os nostrum: & lingua nostra exultatione.
Tunc dicent inter gentes; Magnifica-
3 vit Dominus facere cum eis. Magnificavit Dominus facere nobiscum:
4 facti sumus lætantes. Converte, Domine, captivitatem nostram, sicut tor-
5 rens in Austro. Qui seminant in la-
6 chrymis, in exultatione metent. Euntes ibant & flebant, mittentes semina
sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

Canticum graduum Salomonis. CXXVI.

1 Nisi Dominus ædificaverit domũ, in vanum laboraverunt qui ædificant
eam. Nisi Dominus custodierit civita-
2 tem, frustrà vigilat qui custodit eam. Vanum est vobis ante lucem surgere:
surgite postquàm sederitis, qui man-
3 ducatis panem doloris. Cùm dederit dilectis suis somnum: Ecce hæreditas
Domini, filii, merces; fructus ventris.
4 Sicut sagittæ in manu potentis: ita fi-
5 lii excussorum. Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis: non
confundetur cùm loquetur inimicis
suis in porta.

Canticum graduum. CXXVII.

1 Beati omnes, qui timent Dominũ,
2 qui ambulant in viis ejus. Labores
manuum tuarum quia manducabis:
3 beatus es, & benè tibi erit. Uxor tua sicut vitis abundans, in lateribus
domũs tuæ. Filii tui sicut novellæ oli-
4 varum, in circuitu mensæ tuæ. Ecce sic benedicetur homo, qui timet Do-
5 minum. Benedicat tibi Dominus ex Sion: & videas bona Jerusalem omni-
6 bus diebus vitæ tuæ. Et videas filios filiorum tuorum, pacem super Israel.

Versi. GRÆC. LXX. Interp.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκε'.

1 †Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν
Σιὼν, † ἐγενήθημεν (α) ὡσεὶ παρακεκλημένοι. †
2 Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, † καὶ ἡ γλῶσ-
σα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως. † Τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνε-
σιν, † Ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν.
3 † Ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, † ἐ-
4 γενήθημεν εὐφραινόμενοι. † Ἐπίστρεψον κύριε τὴν
αἰχμαλωσίαν ἡμῶν † ὡς (β) χειμάῤῥους ἐν τῷ Νότῳ.
5 † Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερεῦ-
σι. † Πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον † (γ) βάλ-
λοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν. † ἐρχόμενοι δὲ ἤξουσιν
ἐν ἀγαλλιάσει, † αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.

MS. A. (α) ὡς (β) ὁ χειμάῤῥους (γ) αἴροντες

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκς'.

1 † Ἐὰν μὴ (α) κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, † εἰς μά-
την ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. † ἐὰν μὴ κύριο-
2 ς φυλάξῃ πόλιν, † εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυ-
λάσσων. † Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι (γ) τὸ ὀρθίζειν·
† ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, † (δ) οἱ ἐσθίοντες ἄρτον
3 ὀδύνης, † ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον. †
Ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου, † υἱοί, † τὸ μισθὸς τοῦ καρποῦ
4 τῆς γαστρός. † Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, † οὕτως
5 οἱ υἱοὶ τῶν ἐκπεπαγμένων. † Μακάριος (ε) ὃς
πλήσει τὸ ἐπιθυμημά αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν· † οὐ (ζ) κα-
ταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν (η)
ἐν πύλαις.

MS. A. (α) ὁ κύριος οἰκοδομήσει (β) οἱ οἰκοδο-
μοῦντες αὐτόν· † ἐὰν μὴ ὁ κύριος (γ) τοῦ ὀρθίζειν·
(δ) οἱ ἔσθοντες (ε) ἄνθρωπος ὃς (ζ) καταισχυν-
θῶσιν, (η) ἐν πύλῃ.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκζ'.

1 † Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, † οἱ
πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. † (α) Τοὺς πόνους
τῶν καρπῶν σου φάγεσαι· † μακάριος εἶ καὶ καλῶς
2 σοι ἔσται. † Ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα † (β)
ἐν τοῖς πλευροῖς τῆς οἰκίας σου· † οἱ υἱοί σου ὡς νεό-
4 φυτα ἐλαιῶν † κύκλῳ τῆς τραπέζης σου. † Ἰδοὺ οὕτως
εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύρι-
5 ον. † (γ) Εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ Σιὼν, † καὶ ἴδοις τὰ
ἀγαθὰ Ἰερουσαλὴμ † πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
6 σου. † Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου· † εἰρήνη ἐπὶ τὸν
Ἰσραήλ.

MS. A. (α) Τοὺς καρποὺς τῶν πόνων σου (β) ἐν
τοῖς κλίσεσιν (γ) Εὐλογήσει

Versi. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Canticum graduum. CXXV. 1

1 Cum (a) converteret Dũs captivitatẽ Siõ, facti sumꝰ sicut cõsolati.
2 Tunc repletum est gaudio os nostrũ, & lingua nostra (b) exultatione. 3 Tunc dicent inter gentes; Magnificavit Dominus facere cum eis. 3 Magnificavit Dominus facere nobiscũ: 4 facti sumꝰ lætantes.
5 Converte, Domine, captivitatem nostrã, sicut (c) [a] torrentes in Austro. 6 Qui seminant in lachrymis; in exultatione metent. 7 [b] Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua. 8 Venientes autem venient in exultatione, portantes manipulos suos.

Canticum graduum. CXXVI. 1

1 Nisi Dominus ædificaverit domum; in vanum laboraverunt (a) ædificantes. 2 Nisi Dominus custodierit civitatem; frustrà [a] vigilat, qui custodit. 3 (b) [b] In vanum est vobis ante lucem surgere: (c) surgite postquàm sederitis, qui manducatis (d) panem doloris. 4 Cùm dederit dilectis suis somnum; Ecce [c] hæreditas Domini, 3 filii, (e) merces fructũs ventris. 5 Sicut sagittæ in manu potentis; ita (f) filii excussorum. 6 (g) Beatus [d], qui (h) implebit desiderium suum ex eis: non (i) [e] confundentur, cùm loquentur inimicis suis in porta.

Canticum graduum. CXXVII. 1

1 Beati omnes, qui timent Dominum, qui ambulant in viis ejus. 2 Labores (a) palmarum tuarum manducabis: beatus es, & benè tibi erit. 3 Uxor tua, sicut (b) vitis [b] abundans, in (c) lateribus domũs tuæ. 4 Filii tui, sicut (d) novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ. 5 Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum. 6 Benedicat te Dominus ex Sion, (e) & videas bona Hierusalem omnibus diebus vitæ tuæ: 7 Et videas filios filiorum tuorum: (f) pax super Israel.

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. CXXV. [†] eis. Facti [a] torrens [b] Et cùm ibant flentes egressi sunt, & portantes semina. PSAL. CXXVI. [a] vigilant, qui in eo sunt. [b] Vana est manicatio vestra: [c] donum Dominii; [d] vir, qui [e] confundetur, cùm loquetur PSAL. CXXVII. [a] Fructum laboris tui manducabis: [b] placens, in cœnaculis domũs tuæ.

Versio ÆTHIOPICA.

ጣዓሌት፡ዘበመዐርጊሁ፡፡

 የዋዜ ፡ እመ፡ ጦሐ ፡እግዚአብሔር፡ቈዋ፡ጽዮ ፡ 1
ን፡፡ኮነ፡ቀሠሐነ፡፡፡ አዐሣ፡መልእ፡ቀፈ 2
ሐ፡ሕፈነ፡፡ ወተሐፈሠ፡ልሳነ፡፡፡ አዐ 3
ሣ፡ደቤሉ፡አስዘብ፡፡ አዕበዐ፡ገቢ፡ሎሙ፡
እግዚአብሔር፡፡፡ ወከነ፡ቀሠሐነ፡፡፡ 4
ጣዋ ፡ እግዚ፡ ቈዋ፡፡ ገመ፡ ወኀጊ፡ወከ 5
ተ፡አዘብ፡፡፡ አለ፡ደዘርሉ፡በአትብዕ፡ወበአከ 6
ዘት፡ያዐርፈ፡፡፡ ወበበሰ፡ የሐ ወጊ፡ ወፈ 7
ሬ፡አንዘ፡ ደበኪ፡ ወጸሬ ፡ ዘርአሙ፡፡፡ 8
ወበሰ፡የአትወ፡መጽሉ፡እንዘ፡ይትፈሠሑ፡
ወጸሬ፡ከለስስቲሆሙ፡፡፡

ጣዓሌት፡ዘበመዐርጊሁ፡፡

የዋጊ ፡ እመ፡እግዚአብሔር፡ ሊኀነጽ፡ ቤተ፡ 1
ኪነት፡ደጽመወ፡ ኃለ፡ የሐነጽ፡፡፡ እመ፡ 2
እግዚአብሔር፡ ሊዐቀበ፡ ሀገረ፡፡ ኪነቶ ፡ ይ
ተገሀ፡አለ፡ደሄልወ፡፡፡ ወከነቶ፡ ገደሰት 3
ክሙ፡ ተኀሠሉ ፡ እመ፡ድኅረ፡ ነበርክመ፡፡
እለ፡ትሴሰዩ፡እክለ፡ሕማመ፡፡፡ ሶበ፡ደሁ ፡ 4
በሙ ፡ ኀዋመ ፡ ለቀቅሪሄሁ፡፡ ናሁ ፡ ጸጋ፡
ለእግዚአብሔር፡ወሉድ፡፡ ዕሤተ፡ፍሬሃ፡ለ 5
ከርሠ፡፡፡ ከመ፡ አስዘ፡ወጋዝ፡ወጋት፡እደ፡ተፃ
ል፡፡ከሚሁ፡ደቂቆሙ፡ ለኀጉፋኑ፡፡፡ ብፁ 6
ዕ፡ብእሲ፡ዘደፈጽሙ፡ ፋትወተሙ፡ እመኔሆ
ሙ፡ወሊ፡ይትፃፈፎ፡ሰበ፡ይተኀገሥሙ፡ለጽላእ
ቱ፡ በለኀቅጽ፡፡፡

ጣዓሌት፡ ዘበጓርጊሁ፡፡

የዋጊ ብፁዓን፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ይፈርሁ፡ 1
ለእግዚአብሔር፡፡ እለ ፡ የሐውጊ ፡ በፍናዊ
ሁ፡፡፡ ፋጊ፡ ጸግስ፡ ተኬሰይ፡፡ብፁዕ፡ለኀ 2
ተ፡ወሠናይ፡ለከ፡፡፡ ብእሲተ፡ከ፡ወ 3
ደኑ፡ ለሠሙር፡ ወስተ፡ ጽርሐ ፡ ቤትከ፡፡፡
ወወሉድከ፡ ከመ፡ ተክለ፡ ዘይት፡ ሐዲስ፡ ዐ 4
ወደ፡ዓዕደ፡ከ፡፡፡ ናሁ፡ከመ፡ወንዛ፡ይትባረክ፡ 5
ብእሲ ፡ ዘደፈርሆ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡፡
ይበርክ፡እግዚአብሔር ፡ እመጽዮ፡፡ ወት 6
ሬኢ፡ ሠናይታ ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ በከሙ፡
መዋዕለ ፡ ሕይወትከ፡፡፡ ወትሬኢ ፡ ፡ ወሉ 7
ደ ፡ ወሉድከ፡፡ ሰላመ ፡ ኅዕለ ፡ ኦስራኤ
ል፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

PSAL. CXXV.

Verf. 10.

1 * المزمور المائة وخمسة وعشرون * وهو * يح * استيخانات *

2 لمّا رد الرب سبي صهيون صرنا كالمتعزيين * حينئذ امتلي فمنا فرحا ولسانا تهللا * حينئذ
3 يقال في الامم قد اكبر الرب الصنيع الي هولاء * اكبر الرب الصنيع الينا فصرنا فرحين * يا
4 رب رد الينا سبينا كاودية النيمن * الذين يزرعون بالدموع ويحصدون بالفرح * كانوا ينطلقون
5 ماسيين باكمين حاملين بذورهم * ويأتون معتلين بالتهليل حاملين عكاميرهم * اللهلويا *

Quando revocabit Dominus captivitatem Sion, fiemus velut in somnio: Tunc implebitur os nostrum gaudio, & lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes, Jam multiplicavit Dominus beneficium erga istos. Multiplicavit Dominus beneficium erga nos, & facti sumus lætantes. O Domine, reduces nostri captivitatem nostram sicuti torrentes Austri. Qui seminant cũ lachrymis, etiam metent cum gaudio. Ibant gradientes gemebundi, portantes semina sua; at venient redeuntes cum exultatione, gestantes fasces suas. Alleluja.

PSAL. CXXVI.

Verf. 13.

1 * المزمور المائة وسبعة وعشرون * وهو * يح * استيخان *

2 ان لم يبن الرب البيت تعب البناؤون باطلا * وان لم يحفظ الرب المدينة سهر الحافظون باطلا *
3 باطلا يكون بكوركم * اجلسوا من بعد جلوسكم يا اكلي الخبز بالهموم * اذا اعطي محبيه نوما *
4 فها هوذا البنون هم ميراث الرب * اجر عن البطن * مثل السهام في يد الجبار * هذا هو
5 مثل البنين في شبيبتهم * مغبوط هو الرجل الذي يكمل سهمه * حينئذ لا يخزون
اذا كلموا اعداءهم في الابواب * اللهلويا *

Si non ædificet Dominus domum, frustrà laborant ædificantes. Et nisi custodiat Dominus urbem, frustrà vigilant custodes: Vana est surrectio vestra matutina. Expergiscimini postquam sederitis O qui comeditis panem cum solicitudinibus. Quum dederit dilectis suis somnum: Ecce filii eorum hæreditas Domini. Merces fructûs ventris est velut sagittæ in manu gigantis. Hoc est similitudo filiorum in juventute ipsorum. Fœlix est homo qui explet votum suum in eis: tunc non confundentur, quum alloquentur inimicos suos in portis. Alleluja.

PSAL. CXXVII.

Verf. 10.

1 * المزمور المائة وسبعة وعشرون * وهو * يح * استيخانات *

2 طوبا لكل الخائفين من الرب السالكين في سبله * تاكل من عمل اتعابك * تصير مغبوطا
3 ويكون لك الخير * امراتك تصير مثل كرمة مخصبة في جوانب بيتك * بنوك مثل غروس
4 الزيتون حول مائدتك * ها هوذا يبارك الرجل الخائف من الرب * هكذا يباركك الرب من صهيون *
5 وتري خيرات يروشليم جميع ايام حياتك * وتري بني بنيك * والسلام على اسرائيل * اللهلويا *

Beati omnes timentes Dominum, ambulantes in semitis ejus. Manducabis ex fructu laborum tuorum, fies prosper, & erit tibi bonum. Uxor tua fiet instar vitis abundans in lateribus domũ tuæ, filii tui sicut plantæ olivarum circa mensam tuam. Nonne ecce benedicetur homo timens Dominum? Sic benedicet tibi Dominus de Sion, & videbis bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ, Et videbis filios filiorum tuorum, & pacem super Israel. Alleluja.

תהלים : קכט קל קלא קלב

קכט

PSAL. CXXIX.

nunc dicat : *meis pueritiis* à me affecerunt angustiis Multùm .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר־נָא
.mihi prævaluerunt non *etiam meis pueritiis* à me affecerũt angustiis Multùm .Israel
2 יִשְׂרָאֵל: רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי:
.suum sulcum protraxerunt longum in : arantes araverunt meum dorsum Supra
3 עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם:
:retrorsum *recedent* &,afficientur Pudore .impiorum funes concidit : justus Dominus
4 יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר
.exaruit, *eruptus* antequam quæ : tectorum herba sicut Erunt .Sion *odientes* omnes
5 כָּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שֶׁלֶף יָבֵשׁ
dixerunt non Et .manipulos *colligent suũ sinum* & ; *metens* suã *volam* implevit non Qua
6 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: וְלֹא אָמְרוּ
.Domini nomine in vobis benediximus : vos *ad* Domini Benedictio :transeuntes
7 הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה:

PSAL. CXXX. קל

mea : *audi* audi Domine .Domine te *invocavi* profundis De .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַّעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה: אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי
iniquitates Si .mearum deprecationum vocem ad intentæ tuæ aures sint
2 תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם־עֲוֹנוֹת
.tireberis ideo : *venis* *secum Quis* ? *Rabit* quis Domine , *Job* observaveris
3 תִּשְׁמֹר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא:
suũ projectum .ejus verbo in & : mea anima expectavit , Dominum Expectavi
4 קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי:
Expectãt *matutinis in custodibus instutuo in custodibus præ* Dominum ad mea Anima
5 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל
eo cum multa & : misericordia Domino cum quia , Dominum ad Israel
6 יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ
.ejus iniquitatibus omnibus ex , Israel redimet ipse Et .redemptio
7 פְּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

PSAL. CXXXI. קלא

sunt elati neque ,meã cor est exaltatũ non Domine .David ipsi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ
, *posui* *non Si* *me præ* mirabilibus in & ,magnis in ambulavi neque : mei oculi
2 עֵינָי וְלֹא־הָלַכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: אִם־לֹא שִׁוִּיתִי
.ablactatus sicut : suam matrem super ablactatum sicut , meam animam feci silere &
וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עָלֵי אִמּוֹ כְּגָמֻל
.seculum in usque & *,nunc ex* : *Dominum ad* Israel *Expectãs* .mea anima me *super*
3 עָלַי נַפְשִׁי: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

PSAL. CXXXII. קלב

.*ejus afflictionis* universæ : David Domine Memento .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־עֳנִיּוֹתוֹ:
.Jahacob potenti vovit : Domino juravit Qui
2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב:

רתגום TARGUM.

קכט

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתַהוֹמָא סַגִּיעִין
דְּאַעֲקוּ לִי מִן טַלְיוֹתַי יֵימַר כְּדוּן יִשְׂרָאֵל:
2 סַגִּיעִין דַּאֲעִיקוּ לִי מִן טַלְיוֹתַי בְּרַם לָא יְכִילוּ
3 לְאַבָּאשָׁא לִי: עַל גּוּשְׁמִי רְדוּ אוֹרִיכוּ
4 לְמוֹרְדָנְיָתְהוֹן: יְיָ זְכָאָה קְצָץ שׁוּלְשְׁלֵי רְשִׁיעָיָא:
5 בְּבַהֲתוּן וְיוּרוּ לְאָחוֹרָא כָּל סָנְאֵי דְצִיּוֹן: יְהֵוּן
6 כְּחֲצִיר אִגְרֵיא דְּמִן קֳדָם דְּיִצֵּי אֲתֵי רוּחַ קְדוֹמָא
7 יַתֵּב בְּיַבֵּשׁ וְאַתְיַבֵּשׁ: דְּלָא מְלֵי אִידֵיהּ חַצַּד
8 וְכַתְפֵיהּ מְעַמֵּר: וְלָא אֲמַרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן
בִּרְכְתָא דַיְיָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבוּן לְהוֹן בְּרֵכְנָא
יְתִכּוֹן בִּשְׁמָא דַיְיָ:

קל

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתַהוֹמָא מִן
2 עוֹמְקֵיָא קְרֵיתָךְ יְיָ: יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תְּהֵוְיָן
3 אוּדְנֵיךְ צַיְתִין לְקָל צְלוֹתִי: אִין עֲוֹנִין תְּטוֹר יְהָ
4 יְיָ מַן יְקוּם: אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בְּגָלָל
5 דְּתִדְחֲלֵי: אֲמַתְּיֵית יְיָ מְחַיֵּת נַפְשִׁי וּלְאֵימְרֵיהּ
6 אוֹרֵיכְתָּ: נַפְשִׁי אוֹרֵיכָא לְיָי מִן נָטְרֵי מַטְּרַת
7 לְצַפְּרָא דְנַטְרִין לְקָרְבָּן קָרְבָּן צַפְּרָא: מוֹרִיךְ
יִשְׂרָאֵל לְיָי אֲרוּם גַּבֵּי יְיָ חִסְדָּא וְסַגִּי עִמֵּיהּ
8 פּוּרְקָן: וְהוּא יִפְרוֹק יָת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹיָתֵיהּ:

קלא

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתַהוֹמָא יְיָ לָא
גְבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמַמוּ עֵינַי וְלָא הַלֵּכִית
2 בְּרַבְרְבָן וּבְפִרְישָׁן מִנִּי: אִין לָא שַׁוִּיתִ אֵידָא
לְפוּם וְשַׁתְּקִית נַפְשִׁי עַד דְּצַיְת פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
הֵיךְ חֵסִילָא עַל דְּדַיֵּי אִמֵּיהּ אִתְגַּבְּרִית בְּאוֹרַיְתָא
3 הֵיךְ חֵסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי: יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לְיָי מִן
הַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא:

קלב

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתַהוֹמָא אַדְכַּר יְיָ
2 לְדָוִד יָת כָּל סְגוּפֵיהּ: דִּי קַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר
לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב:

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Canticũ ꝗ dictũ est sup gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXIX.

Multi fuerunt qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Israel: Multi qui molestias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. Super corpus meum araverunt arantes; prolongaverunt arationem suam. Dominus justus concidit catenas impiorum. Confundantur & revertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. Fiant sicut fœnum tectorum, quod antequàm floruisset, irruit ventus vehemens, perflavit in illud, & siccatum est. De quo non implevit manum suam messor, & axillam suam spicilegium faciens. Et non dixerunt transeuntes indè, Benedictio Domini super vos: et non responderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini. 1 2 3 4 5 6 7 8

Canticum quod dictũ est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXX.

De profundis invocavi te Domine: Dñe exaudi orationem meam: sint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. Si iniquitates observaveris Deus, Domine quis subsistet? Quoniam apud te est indulgentia, ut videaris. Expectavi Dominum, expectavit anima mea, & in gloria ejus speravi. Anima mea expectavit Dominum, plusquàm observantes custodias matutinas, quas observant ut offerant oblationem matutinam. Sperat Israel in Domino, quoniam apud Dñm misericordia, & copiosa cum illo redemptio. Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus. 2 3 4 5 6 7 8

Canticum quod dictum est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXXI.

Domine non est exaltatũ cor meũ & non sunt elati oculi mei; & non ambulavi in magnificentiis, rebúsq; mirandis præ me. Si non posui manum ad os, & tacere feci animã meã donec audiret verba Legis, sicut ablactat' sup mammas matris suæ, roboratus sum in Lege, sicut ablactatus sup me anima mea. Sperabit Israel in Domino, ex hoc tempore et usque in æternum. 2 3

Canticũ quod dictum est super gradibus *abyssi*. 1

PSAL. CXXXII.

Memento Domine Davidis [ꝗ] omnis afflictionis ejus. Qui juravit coram Domino; vota nuncupavit fortissimo Jaacob. 1 2

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*

PSAL. CXXVIII.

Ex Psalmis ascensionis. Anonymus. De angustia populi. Quod autẽ ad nos, innuit nobis victoriam atq; triumphum cultorum. Vers. 13. 1

Creverunt oppressores mei à pueritia mea: dicat Israel, Creverunt oppressores mei à pueritia mea, at non potuerunt *resistere* viribus meis. Supra dorsum meũ flagellaverũt flagella, & protraxerunt humiliationem suã. Dñs justus est, ac divellit ramos iniquorum. Agantur retro cunẽti osores Sion, Fiantque similes fœno tecti, quod quum invaserit ventẽ, languet atque arescit, Nec implet eo volã suã messor, neq; complexũ suũ collector. Et non dixerũt hi qui præterunt, Benedictio Dñi super vos, benedixim' vobis in nomine Dñi. 2 3 4 5 6 7 8

PSAL. CXXX.

Ex Psalmis ascensionis. Dicitur de Nehemia Sacerdote. Et innuit in eo precationẽ Martyrum. Vers. 16. 1

Ex profundo te vocavi Dñe, Et audisti vocẽ meã. Sint aures tuæ intentæ ad vocem precationis meæ. Si peccata observes Dñe, quis valeat subsistere? Nam à te remissio est. Speravi in Dño, & expectavit anima mea verbũ ejus: Expectavi Dñm à custodia matutina usq; ad custodiã matutinã. Expectet Israel Dñm, quoniã ab eo sunt misericordiæ, & plurimum apud eum salutis, Ipseq; salvabit Israelem ab omni ejus inquitate. 2 3 4 5 6 7 8

PSAL. CXXX.

Davidis. Ex Psalmis ascensionis: Dicitur-que de Jesu filio Jozedec Sacerdote summo. Et de humiliate. Vers. 5. 1

Domine, non superbivit cor meum, neque extulerunt se oculi mei, neq; incessi in rebus me eminentiorib'; Sed humiliavi animã meã, ut *puer* ablactatus apud matrẽ suã, & quasi *puer* ablactat' erat apud me anima mea. Expectet Israel Dominum ex nunc & usque in sempiternum. 2 3

Laus, & initium gradũs.

PSAL. CXXXI.

Ex Psalmis ascensionis. Anonymus. Quum vellent extruere domum Domino Sabaoth. Et oratio Davidis. Et revelatio Christi. Vers. 37. 1

Memento Domine Davidis & omnis humilitatis ejus, Qui juravit Domino votque Deo Jacobi, 2

Versio VULG. LAT.

1 Canticum graduum. CXXVIII.
1 SÆpè expugnaverunt me à juventute mea, dicat nunc Israel. Sæpè expugnaverunt me à juventute mea: etenim non potuerunt mihi. Supra dorsum meũ fabricaverunt peccatores:
4 prolongaverunt iniquitatem suã. Dominus justus concidit cervices peccatorũ: Confundantur & convertantur
6 retrorsũ omnes, qui oderunt Sion. Fiant sicut fœnũ tectorũ: quod priusquàm evellatur, exaruit: De quo non
7 implevit manũ suã qui metit, & sinũ suũ qui manipulos colligit. Et non dixerunt qui præteribant, Benedictio Domini super vos: benedximus vobis in nomine Domini.

1 Canticum graduum. CXXIX.
1 DE profundis clamavi ad te, Dñe: Dñe, exaudi vocem meam: Fiant aures tuæ intendentes, in vocem de-
2 precationis meæ. Si iniquitates observaveris, Dñe: Dñe, quis sustinebit?
4 Quia apud te propitiatio est: & propter legẽ tuã sustinui te, Dñe. Sustinuit anima mea in verbo ejus: Spe-
5 ravit anima mea in Dño. A custodia matutina usq; ad noctẽ, speret Israel in
7 Dño. Quia apud Dñm misericordia: & copiosa apud eũ redemptio. Et ipse redimet Israel, ex omnibus iniquitatibus ejus.

1 Canticum graduum David. CXXX.
DOmine, non est exaltatũ cor meũ: neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulavi in magnis, neq; in mirabilibus
2 sup me. Si non humiliter sentiebam: sed exaltavi animã meã: Sicut ablactatus est super matre sua, ita retribu-
3 tio in anima mea. Speret Israel in Domino, ex hoc nunc & usque in seculum.

1 Canticum graduum. CXXXI.
1 MEmento, Domine, David, et omnis mansuetudinis ejus: Sicut juravit Domino, votum vovit Deo Jacob:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκη'.

1 Πολλάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, † εἰπάτω δὴ Ἰσραήλ· Πολλάκις ἐπολέμησάν με
2 ἐκ νεότητός μου, † καὶ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. † Ἐπὶ (β) τὸν νῶτόν μου ἐτέκτηναν οἱ ἁμαρτωλοί, † ἐ-
3 μάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. † Κύριος δίκαι-
5 ος ζυνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν· † Αἰσχυνθήτω-
σαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω πάντες οἱ μι-
6 σοῦντες Σιών. † Γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος (γ) δω-
7 μάτων, † ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη· † Οὗ οὐκ
ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτῆς ὁ θερίζων, † καὶ τὸν κόλπον
8 αὐτῆς ὁ τὰ δεσίγματα συλλέγων. † Καὶ οὐκ εἶπαν οἱ
παραπορευόμενοι, Εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, † εὐλογήκαμεν
ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.

MS. A. (α) ἐδυ-
νήθησαν δὲ (β)* τῷ νώτου ἐτέκτηνον (γ) δωμάτων,

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκθ'.

1 † Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά (α) σε κύριε, † κύριε εἰσά-
κουσον τῆς (β) φωνῆς μου· † γενηθήτω τὰ ὦτά σου πρόσ-
3 ἔχοντα † εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. † Ἐὰν ἀνομίας
4 (γ) παρατηρήσῃς κύριε, † κύριε τίς ὑποστήσῃ; † Ὅτι
παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. † ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός
σου † ὑπεμείνά σε κύριε, † ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς
τὸν λόγον σου, † ἤλπισεν ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύρι-
6 ον. † Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας (δ) μέχρι νυκτὸς, † ἐλπι-
7 σάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον· † Ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ
8 τὸ (ε) ἔλεος, † καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις. † Καὶ
αὐτὸς λυτρώσεται τὸν Ἰσραὴλ † ἐκ πασῶν τῶν ἀνο-
μιῶν αὐτοῦ.

MS. A. (α) σε κύριε, (β) προσδοχῆς μου· (γ) πα-
ρατηρήσῃς (δ) μέχρι νυκτὸς, † ἀπὸ φυλακῆς πρω-
ΐας ἐλπισάτω (ε) ἔλεος ὅτι, καὶ πολλὰ

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (α). ρλ'.

1 † Κύριε οὐχ ὑψώθη (β) ἡ καρδία μου, † οὐδὲ ἐμετε-
ωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου· † οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγά-
λοις, † οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. † Εἰ μὴ (γ) ἐπτω-
2 πεινοφρόνουν, † ἀνὰ ὑψωσε (δ) τὴν ψυχήν μου· † ὡς τὸ
ἀπεγγεγαμακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, † ὡς (ε)
ἀνταποδόσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. † Ἐλπιάτω Ἰσ-
ραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον † ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

MS. A. (α) τῷ Δαυίδ. (β) μὴ ἡ καρδία, (γ) ἐπτω-
πεινοφόρων (δ) τὴν καρδίαν (ε) ἀνταποδόσεις

Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλα'.

1 † Μνήσθητι κύριε τοῦ Δαυὶδ, † καὶ πάσης τῆς
2 (') πραότητος αὐτοῦ· † Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, εὐξάμε-
νος τῷ θεῷ Ἰακώβ·

MS. A. (') πραΰτητος

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

1 Canticum graduum. CXXVIII.
1 SÆpe (a) impugnaverunt me à juventute mea, [†] dicat nũc Israel:
2 Sæpe impugnaverunt me à juventute mea: [a] etenim (b) nõ potuerunt
3 mihi. 3 Supra dorsum meum (c) [b]
fabricaverunt peccatores: (d) pro-
longaverunt iniquitatem suam. 4
Dominus justus (e) concidit cervices
peccatorum: Confundantur, & (f) a-
5 vertantur retrorsum omnes, qui ode-
6 runt Sion. 6 Fiant sicut fœnum tecto-
rum: quod priusquã (g) evellatur,
exaruit. 6 De quo non (h) implevit
7 manum suam, qui metit, & sinum
suũ, qui manipulos colligit. 7 Et nõ
8 dixerunt, qui præteribant; Benedi-
ctio Domini super vos, (i) benedi-
ximus vos in nomine Domini.

1 Canticum graduũ. CXXIX.
DE profundis clamavi (a) tibi,
Domine: Domine, exaudi vocem meã.
2 Fiant aures tuæ intendentes
in vocem deprecationis meæ. 3 Si
3 iniquitates observaveris, Domine;
Domine, quis sustinebit? 4 Quoniã
4 apud te propitiatio est: propter
(b) nomen tuum sustinui te, Domi-
ne. 5 Sustinuit anima mea in (c) [a]
verbum tuum. Speravit anima mea
5 in Dominum. 6 [b] A custodia ma-
tutina usque ad noctem, [c] speret
7 Israel in Dominũ. 7 Quoniam a-
pud Dominũ misericordia, & mul-
8 ta apud illum redemptio. Et ipse
redimet Israel ex omnibus iniqui-
tatibus ejus.

1 Canticum graduum. CXXX.
1 DOmine, non est exaltatum cor
meum: neque [a] in (a) altum e-
levati sunt oculi mei. 2 Neque am-
bulavi in (b) magna, (c) neque in
2 mirabilibus super me. 3 Si (d)
non [c] humiliter sentiebam,
sed exaltavi animam meam. 4 Sicut
ablactatus super matrem suam; sic
(e) retribues in animam meam. 5
3 Speret Israel in Domino ex hoc
nunc, & usq; in seculum.

MS. Æth. Poc. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, omni tempore, nunc, & semper, & in secula seculorum Amen.

1 Canticum graduũ. CXXXI.
1 MEmento, Domine, David, & omnis mansuetudinis ejus. 2 (b) [a] Sicut juravit Domino: votum vovit Deo Jacob. 2

Versio ÆTHIOPICA.

ማኅሌት፡ዘዘመዳሪ፤ቢሁ፡
 የኀጢ ዘልፈ፡ይፀብሉኒ፡ እመኒእስከ፡፡ ይብ 1
ል፡እስራኤል፡ .2 ዘልፈ፡ይፀብሉኒ፡ እመኒእ
ስከ፡፡ ወበእከዩ፡ ለእስሁኑኒ፡፡=፡ ደበ፡ዘበኒ 3
የ፡ዘበጡ ፡ኀዋለኒ፡፡ ወለእከተርሰቅቀ፡ ለኀ
ጢሉቶሙ፡፡=፡ እግዚአብሔር ፡ ጸድቅ፡ ሰ 4
በር፡ሐደፈሙ፡ለኀኃኒኒ፡ ደትኀፈረ፡ወይ
ኀብሉ፡ድኅረሢሙ፡፡ ኵሉሙ፡ለለ፡ይጸልእ
ዋ፡ለጽዮን፡፡=፡ ወይኩኑ፡ከመ ፡ ሣዕረ፡ለኀ 5
ለስስት፡፡ ዘይዖብስ ፡ዘእኀበለ ፡ ይመሐው
ዎ፡፡=፡ ወሊ.ይመልእ፡እይሁ፡ለዘ፡የዐጽደ፡፡ 6
ወሊ.ስፅፀ ፡ ለዘ ፡ ያስተጋብእ ፡ ከለሰስት
ሁ፡፡=፡ ወሊ.ይበሉ፡እለ፡የኃልፈ፡በረከተ፡እ 7
ግዚአብሔር፡ መስለኒ፡፡ ባርከነኃክሙ፡በስመ፡
እግዚአብሔር ፡፡=፡

ማኅሌት፡ዘበመዳሪ፤ቢሁ፡፡
የኀፀ እመዕመቅ ፡ጸዋዕኑት ፡ እግዚ.ሶ፡፡ 1
እግዚ.ሶ፡ ስመዲ፡ ቃልየ፡፡=፡ ወይኩን ፡ እ 2
ዝኑት፡ ዘያጸመዕ፡ቃሰ፡ስእለትየ፡፡=፡ እመ 3
ሰ፡ኀጢአተኑ፡ ትትዐቀብ፡፡ እግዚ.ሶ፡እግዚ
ሶ፡ መኑ፡ ይቀውም፡፡=፡ እስመ፡ እመሳቤ 4
ገ፡ውእቱ፡ሠህል፡፡ በእንተ፡ስመከ፡ተሰፈ
ኑከ፡እግዚ.ሶ፡፡=፡ ተዐገሠት፡ነፍስየ፡በስ 5
ግዚ፡፡ ተወከለት ፡ ነፍስየ ፡ በእግዚ.ሶብሔ
ር፡፡=፡ እመሰዓተ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሌሊተ፡፡ 6
እመሰዓተ፡ጽባሕ፡ተወከለ፡ እስራኤል ፡ በእ
ግዚአብሔር ፡፡=፡ እስመ፡ እመሳበ፡ እግዚ 7
አብሔር፡ሠህል፡፡ ወብዙኅ ፡ ያድኅኖ፡ በኅ
ቤሁ፡፡ ወውእቱ ፡ ያድኅኖ ፡ ለእስራኤል፡
እመኵሉ፡ኃጢአቱ፡፡=፡

ማኅሌት፡ዘበመዳሪ፤ቢሁ፡፡
የሠለ እግዚ.ሶ፡ ሊደትዐበየ፡ ልብየ፡፡ ወሊ 1
.ይዘዋዐ፡ አዕይንትየ፡፡=፡ ወሊ.ሖርኩ ፡ ሠ 2
ስለ፡ዐበይቱ፡፡ ወሊ.ሶስለ ፡ እለ.ይከብሩ፡
እመኔየ፡፡=፡ ዘእንበለ፡ ዘእትሐትኑ፡ርእ 3
ስየ፡፡ወከለስኑ፡ በቅልየ፡ ፡ ከመ፡ ዘእላቂ
ግመ፡ ኀበ፡እሙ፡፡=፡ ነመ ፡ ትእስየ ፡ ለነፍ ፡ 4
ስየ፡፡=፡ ተወከለ ፡ እስራኤል ፡ በእግዚአብ 5
ሔር ፡፡እመ.ይእዜ፡ ወእስከ፡ለዓለመ፡፡=፡
ሰብሕት፡ ለእብ፡ወወልድ፡ ወመንፈሰ፡ ቅዱሰ፡
ኵሉ፡ጊዜ፡ይእዜኒ፡ወዘልፈሰ፡ወለዓለመ፡
ዓለመ ፡ አሜን፡፡

ማኅሌት፡ዘበመዳሪ፤ቢሁ፡፡
የሠለ ተዘከሮ፡እግዚ.ሶ ፡ ለደዊት ፡ ወለኵሉ 1
ሁ፡የዋሀቱ፡፡=፡ ዘከመ፡ውስለ ፡ ለእግዚ.ሶ 2
ብሔር፡ ወበፅእ፡ለአለመነ፡ የዕቀብ፡፡=፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. cxxviii.* [†] dicat Israel: [a] veruntamen non [b] flagellaverunt peccatores: *PSAL. cxxix.* [a] lege tuã. [b] Ab hora matutina usq; ad noctem, [c] speret *PSAL. cxxx.* [a] intendi oculos meos. [b] eminentioribus supra [c] meipsum humiliavi, & clamavi voce meã. Sicut qui dimisit ubera matris suæ; Sic *PSAL. cxxxi.* [a] Qui sic omnis (a) mansuetudinis ejus. 2 (b) [a] Sicut juravit Domino: votum vovit Deo Jacob. 2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

PSAL. CXXVIII.
Et numerus versuum 13.

1 * المزمور المائة والثامن والعشرون * وعدده * يج * استيخن *

2 مرارًا كثيرة حاربوني منذ صباي يقول اسرائيل * مرارًا كثيرة حاربوني منذ صباي ولم لم
3 يقدروا عليّ * وعلى ظهري جلدني الخطاة * واطالوا اثمهم * الربّ عادل هو يقطع اعناق
4 الخاطئين * فليخزوا وليرتدّوا على عقبه كلّ مبغضي صهيون * وليكونوا مثل حشيش الاسطحة
5 الذي يجف قبل قلعه * الذي لم يملأ الحاصد منه يده * ولم يملأ جامع الاثمار منه حضنه *
6 * ولم يقل العابرون ان بركة الربّ عليكم * باركناكم باسم الربّ * اللّلويا *

PSAL. CXXIX.
Versus 10.

1 * المزمور المائة والتاسع والعشرون * وهو * يط * استيخن *

2 من الاعماق صرخت اليك * يا ربّ يا ربّ اسمع صوتي * ولتكن اذناك مصغيتين الى صوت طلبتي يا
3 ربّ * ان واخذت بالخطايا فمن يستطيع ان يثبت قدامك * لانّ المغفرة هي من عندك * لاجل
4 اسمك * يا ربّ رجوتك * لرمت نفسي ناموسك * نفسي توكلت على الربّ * من حين الصباح الى
5 المساء * فليتوكل اسرائيل على الربّ من حين الصباح الى المساء * لانّ الرحمة من عند الربّ وعظيم
6 هو فداؤه * وهو يفدي اسرائيل من جميع اجرائمه * اللّلويا *

PSAL. CXXX.
Versus 8.

1 * المزمور المائة والثلثون * وهو * ح * استيخانات *

2 يا ربّ لم يستعل قلبي * ولم تستعل عيناي * ولم امش في عظائم
3 ولا في عجائب اكبر مني * وان كنت لم اتواضع * بل رفعت صوتي مثل المفطوم من امّه
4 مثل الجارة على نفسي * فليتوكل اسرائيل على الربّ * من الآن والى الابد * اللّلويا *

PSAL. CXXXI.
Versus 32.

1 * المزمور المائة واحد وثلاثون * وهو * لب * استيخن *

2 اذكر يا ربّ داود وجميع دعته * كما اقسم للربّ ونذر لاله يعقوب *

PSAL. CXXVIII.
Et numerus versuum 13.

1 VEribus multis bellarunt mecum à pueritia mea: dicat Israel, Veribus multis bellarunt mecum à pueritia mea, attamen non prævaluerunt in me. Et super tergum meum flagellarunt me peccatores, & prolongarunt iniquitatem suam. Dominus
4 justus est: ipse truncabit colla peccatorum. Igitur pudefiant & retrocedantur super
5 calcaneos suos cuncti odores Sionis. Sicut
6 que velut herba tectorum, quæ arefeit antequã evellatur, quã non implevit messor manuum suam, nec implevit collector manipulorum ipsã sinum suum: Neq; dixerunt præteruentes, Benedictio Domini
8 super vos, benedximus vobis in nomine Domini. Alleluja.

PSAL. CXXIX.
Versus 10.

1 DE profundis clamavi ad te. O Domine, O Domine audi vocem meam: sintque aures tuæ intentæ voci precis meæ
2 O Domine. Si succensæ peccatis, quis po-
3 terit consistere coram te? Nam indulgentia abs te est: propter nomen tuum. O
4 Domine, te speravi. Sequuta est anima
5 mea legem tuam: Anima mea confisa est in
6 Domino, à tempore matutino usque ad vesperas. Confidat Israel in Domino à
7 tempore matutino usque ad vesperas: quoniam misericordia à conspectu Domini, et
8 maxima est salus ejus. Et ipse redimet Israel ex omnibus mærorib. ejus. Alleluja.

PSAL. CXXX.
Versus 8.

1 O Domine, non magnificavit se cor meum, neq; extulerunt se oculi mei,
2 neque ambulavi in magnificentiis, neque in mirabilioribus me; Et nisi me humiliavi, imo extulì vocem meã ut ablactatus à
3 matre sua, par sit retributio in animam meam. Confidat Israel in Domino ex nunc & usque in seculum. Alleluja.

PSAL. CXXXI.
Versus 32.

1 MEmento Domine David & omnis mansuetudinis ejus, Sicuti juravit
2 Domino, et vovit Deo Jacob:

תהלים: קלג קלד

.meum strateum lectum super ascendero si : mea domus *tentorium* in introiero Si
3 אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
inveniam Donec .dormitationem meis palpebris : meis oculis somnum dedero Si
4 אִם־אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ עַד־אֶמְצָא
5 :Ephrathah in eam audivimus Ecce .Jahacob forti habitacula : Domino locum
6 מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ הִנֵּה שְׁמַעְנוּהָ בְּאֶפְרָתָה׃
nos incurvabimus :ej° tabernacula in Iatroibimus .Sylvæ campis in eam invenimus
7 נִמְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־יָעַר׃ נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה׃
.tuæ fortitudinis arca & ,tu : tuâ requiem ad Domine Surge .ej° pedum scabello
8 לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃
David Propter .exultent tui sancti & : justitiam induant tui Sacerdotes
9 כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד
10 ,veritatem David ipsi Dominus Juravit .tui *unti faciei* avertas ne ,tui servum
עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע־יְהוָה׳ לְדָוִד אֱמֶת
11 custodierint Si .*tibi filio in* ponam ,tui ventris fructu de ,ea ab avertetur non
לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃ אִם־יִשְׁמְרוּ
12 .*ejusdem* in usque corâ filii etiam ,*eos* docebo quæ meâ testimoniâ & meû pactû tui filii
בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד
.tibi habitaculi *in* desideravit :Sijon *in* Dominus elegit Quoniam .*tibi filio in* sedebit
13 יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ׃ כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ׃
ejus Esca .eâ desideravi quoniam ,habitabo hic .*perpetuum* in usque mea requies Hæc
14 זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃ צֵידָהּ
15 induam ejus sacerdotes Et .pane saturabo ejus *egens* : benedicam benedicendo
בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃ וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ
16 .David cornu faciam *germinare* Ibi .exultabunt exultando ejus *pii* & : salutem
17 יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃ שָׁם׳ אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד
.eum super & : pudorem induam ejus Inimicos . .meo *unctio* lucernam *disposui*
18 עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃ אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו
.ejus corona florebit
יָצִיץ נִזְרוֹ׃

PSAL. CXXXIII. קלג

ecce fratres habitare, jocundû quàm & bonum quàm Ecce .David ipsû graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם־
:Aharon barbam ,barbam super descendens ,caput super optimum oleum Sicut .pariter
2 יָחַד׃ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־אַהֲרֹן
.*ejus* vestimentorû qui Chermon ros Sicut .*super descendens quod* motes super
3 שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו׃ כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־הָרְרֵי
.benedictionem Dominus præcepit ibi quoniam : Sijon .*vitam* usque .*sæculum* in
צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם׃

PSAL. CXXXIV. קלד

servi : Domini servi omnes Domino Benedicite *Ecce* .graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה־הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי יְהוָה׳ הָעֹמְדִים
benedicite & : sanctitatem vestras manus Levate .noctibus in Domini domo in
2 בְּבֵית־יְהוָה בַּלֵּילוֹת׃ שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ
.*terram* & *cœlum* *fecit* : Sijon ex Dominus tibi Benedicat .Domino
3 אֶת־יְהוָה׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

תרגום TARGUM.

3 אין אֵעוּל עַל אִתְּתִי אין אֵסִיק עַל דַּרְגָּשׁ
4 מַצָּעָי׃ אין אֶתֵּן דּוּמְכָא לְעֵינַי לְתִימְרֵי
5 נְיוּמְתָּא׃ עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְמִבְנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא
6 דֵּיי מִשְׁכְּנֵיא לְתַקֵּיפֵיא דְיַעֲקֹב׃ הָא שְׁמַעְנָא
יְתֵהּ בְּאֶפְרָת אַשְׁכַּחְנוּהָא בְּחַקְלֵי חוּרְשֵׁי לְבָנוֹן
7 אֲתַר דְּצַלְּיוּ אַבְהָת עָלְמָא׃ נֵעוּל לְמִשְׁכְּנוֹי
8 נְסָגוּד לְכֻרְשָׁא דְרַגְלוֹי׃ קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית
9 מִישְׁרוֹי נָיְחָךְ אַתְּ וַאֲרוֹן דִּי בֵיהּ אוֹרַיְתָךְ׃ כַּהֲנָיךְ
יִלְבְּשׁוּן לְבוּשֵׁי דִּכְוֹ וְלִוָּאֵי חַסִידָיךְ יְשַׁבְּחוּן
10 עַל קוּרְבָּנֵיא׃ מִטּוּל זְכוּתֵיהּ דְּדָוִד עַבְדָּךְ בְּמַעֲל
אַרְוָנָא בְּמִצַּע תְּרֵעֵיהּ לָא תְּתִיב אֲפֵי שְׁלֵמָה
11 מְשִׁיחָךְ׃ קַיֵּם יְיָ לְדָוִד בְּקוּשְׁטָא לָא יְתוּב מִנַּהּ
מִן זַרְעָא דְמִעָךְ אֲשַׁוִּי מְלֵךְ עַל כּוּרְסֵי דִי לְיָךְ׃
12 אִין נְטָרִין בְּנָךְ קְיָמִי וְסַהֲדוּתִי דְּנָן דְּאַלְפִנּוּן אַף
בְּנֵיהוֹן לְעָלְמִין יְתִבּוּן עַל כּוּרְסֵי דִי לְיָךְ׃ אֲרוּם
13 אִתְרְעֵי יְיָ בְּצִיּוֹן רְגַע יַתְּהּ לְמוֹתַב דִּי לֵיהּ׃ דָּא
14 נִיחָ שְׁבָנְתִּי עַד עָלְמָא כָּא אֵתֵיב אֲרוּם רְגַעְתָּהּ׃
15 וּזְרָעָהּ מְבָרְכָא אֲבָרֵךְ וְחַיְּיכָיָא יְסַבְּעוּן לַחְמָא׃
כַּהֲנָיָהּ אַלְבֵּישׁ לְבוּשֵׁי פּוּרְקָן וְחַסִידָיָהּ
16 מְשַׁבְּחָא יְשַׁבְּחוּן׃ תַּמָּן אַצְמַח מַלְבָּן יְקִיר לְבֵית
17 דָּוִד סְדַרְתִּי שְׁרָגָא לְמִשִׁיחִי׃ בַּעֲלֵי דְבָבוֹי
אַלְבֵּישׁ לְבוּשֵׁי דְּבַהֲתָא וְעָלוֹי יְנִיץ כְּלִילוּתֵיהּ׃

קלג

18 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתְהוֹמָא הָא כְּמָא
1 טָב וּכְמָא בְּסִים לְמִתַּב צִיּוֹן וּירוּשְׁלֵם כְּחֵרְין
2 אַחִין בְּרַם כַּחֲדָא׃ כְּמִשַּׁח טָב דְּמִתְּרַק עַל
רֵישָׂא נְחַת עַל דְּקָנָא דְקָנֵיהּ דְאַהֲרֹן דְּנָחֵית
3 עַל אִמְרָא דְלְבוּשוֹי׃ הֵיךְ כְּטַלָּא דְחֶרְמוֹן
דְּנָחֵת עַל טוּרֵי דְצִיּוֹן אֲרוּם תַּמָּן פְּקִיד יְיָ יַת
בְּרִכְתָּא חַיֵּי עַד עָלְמָא׃

קלד

שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין דְּתְהוֹמָא הָא
1 בְּרִיכוּ יַתְּיֵי כָּל עַבְדֵיָא דְיָ דְקָיְמִין עַל בֵּית
מַטְּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָ וּמִשְׁבְּחִין בְּלֵילְיָן׃
2 טוּלוּ יְדֵיכוֹן קוּדְשָׁא כַּהֲנָיָא עַל דּוּכְנֵי קוּדְשָׁא
3 וּבָרְכוּ יַתְּיֵי׃ יְבָרֵכְנָךְ יְיָ מִצִּיּוֹן דְּעָבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܐܢ ܠܐ ܥܠܝܢ ܠܒܝܬܝ ܠܡܫܟܒܐ ܕܥܪܣܝ : ܐܢ ܠܐ ܣܠܩܢ ܠܥܪܣ ܡܫܟܒܝ׃ *
4 ܠܥܝܢܝ ܠܥܦܥܦܝ ܬܢܘܡܐ׃
5 ܥܕ ܕܐܫܟܚ ܐܬܪܐ ܠܡܒܢܝ ܒܝܬ ܡܩܕܫܐ׃ * ܐܢ ܠܐ ܢܬܠ ܢܘܡܐ ܠܥܝܢܝ׃ ܐܢ ܠܐ ܢܬܪ ܢܘܡ ܠܥܦܥܦܝ׃
6 ܗܐ ܫܡܥܢܘܗܝ ܒܐܦܪܬܐ ܐܫܟܚܢܘܗܝ ܒܚܩܠܝ ܚܘܪܫܐ ܕܠܒܢܘܢ׃ ܢܥܠ ܠܡܫܟܢܘܗܝ ܢܣܓܕ ܠܡܪܓܠܘܗܝ׃
7 ܩܘܡ ܝܐ ܫܪܐ ܒܐܬܪ ܢܝܚܟ ܐܢܬ ܘܐܪܘܢ ܕܒܗ ܢܡܘܣܟ ܐܘܪܝܬܟ׃
8 ܟܗܢܝܟ ܢܠܒܫܘܢ ܙܕܩ ܘܚܣܝܕܝܟ ܢܫܒܚܘܢ׃ ܡܛܠ ܙܟܘܬܗ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕܟ ܒܡܥܠ
9 ܐܪܘܢܐ ܒܡܨܥ ܬܪܥܝܗ ܠܐ ܬܗܦܟ ܐܦܝ ܫܠܡܐ׃ ܡܫܝܚܟ׃ ܩܝܡ ܝܐ ܠܕܘܝܕ ܒܩܫܛܐ ܠܐ ܢܬܘܒ ܡܢܗ׃
10 ܡܢ ܦܪܝ ܒܛܢܟ ܐܣܝܡ ܠܟ׃ ܐܢ ܢܛܪܘܢ ܒܢܝܟ ܩܝܡܝ ܘܣܗܕܘܬܝ ܗܕܐ ܕܢܠܦܢܘܢ ܒܢܝܗܘܢ׃
11 ܥܕ ܥܠܡܐ ܢܬܒܘܢ ܥܠ ܟܘܪܣܝ ܕܠܟ׃ ܐܪܝ ܕܒܨܝܢ ܪܥܐ ܠܡܬܒ ܠܗ׃ ܗܕܐ ܢܝܚ ܫܪܝܬܝ ܥܕ ܥܠܡܐ
12 ܗܟܐ ܐܬܝܒ׃ ܘܙܪܥܗ ܡܒܪܟ ܐܒܪܟ ܘܡܣܟܢܝ ܠܚܡܐ׃ ܟܗܢܝܗ ܐܠܒܫ ܦܘܪܩܢ ܘܚܣܝܕܝܗ
13 ܡܫܒܚܢ ܫܒܚ׃ ܬܡܢ ܐܨܡܚ ܩܪܢ ܠܕܘܝܕ ܣܕܪܬܝ ܢܘܗܪܐ ܠܡܫܝܚܝ׃ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ
14 ܐܠܒܫ ܠܒܘܫܝ ܕܒܗܬܐ ܘܥܠܘܗܝ ܢܨܝܨ ܟܠܝܠܘܬܗ׃ * ܗܢܐ ܢܝܚ ܫܪܝܬܝ ܥܠܡ ܥܠ ܗܟܐ ܐܬܝܒ׃ ܐܪܝ ܨܒܝܬܗ׃
15 ܡܒܪܟ ܐܒܪܟ ܐܪܡܠܘܗܝ׃ ܟܗܢܝܗ ܐܦܨܐ ܦܘܪܩܢ׃ ܚܣܝܕܝܗ ܢܬܪܢܢ׃ * ܬܡܢ ܐܨܡܚ ܩܪܢ ܠܕܘܝܕ׃
16 ܡܫܝܚܝ׃ ܥܠ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܐܠܒܫ ܒܗܬܐ׃ * ܘܥܠܘܗܝ ܢܨܝܨ ܟܠܝܠܘܬܗ׃ ܡܫܝܚ ܩܪܢ ܠܒܝܬ
17 ܕܘܝܕ׃ * ܠܡܢ ܐܬܝܢ ܢܘܗܪ ܠܡܫܝܚܝ׃ ܥܠ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܐܠܒܫ ܒܗܬܐ׃ ܘܥܠ ܪܒܢ ܢܬܪ
18 ܢܨܝܨ ܟܠܝܠܘܬܗ׃ * ܠܥܠ ܢܬܪ ܢܨܝܨ ܟܠܝܠܘܬܗ׃ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܐܠܒܫ ܒܗܬܐ׃ ܘܥܠ ܪܒܢ ܢܬܪ

Versio VULG. LAT.

3 Si introiero in tabernaculum domûs
meæ, si ascendero in lectũ strati mei:
4 Si dedero somnũ oculis meis, & pal-
pebris meis dormitationẽ, Et requié
5 temporibꝰ meis: donec inveniã locum
6 Dño, tabernaculum Deo Jacob. Ecce
audivimus eã in Ephrata: invenimꝰ eã
7 in campis sylvæ. Introibimus in taber-
naculum ejus: adorabimus in loco,
8 ubi steterunt pedes ejus. Surge, Domi-
ne, in requiem tuã, tu & arca sanctifi-
9 cationis tuæ. Sacerdotes tui induantur
10 justitiã: & Sancti tui exultent. Propter
David servum tuũ, non avertas faciem
11 Christi tui. Juravit Domin' David ve-
ritatem, & non frustrabitur eam; De
12 fructu ventris tui ponam super sedem
tuam. Si custodierint filii tui testamen-
tum meũ, & testimonia mea hæc, quæ
13 docebo eos: Et filii eorum usq; in se-
culum, sedebunt super sedẽ tuã. Quo-
14 niam elegit Domin' Sion: elegit eam
in habitationẽ sibi. Hæc requies mea
15 in seculum seculi: hîc habitabo quo-
niam elegi eam. Viduam ejus benedi-
16 cens benedicam: pauperes ejus satura-
17 bo panibus. Sacerdotes ejus induã sa-
18 lutari: & Sancti ejus exultatione exul-
tabunt. Illuc producã cornu David, pa-
ravi lucernã Christo meo. Inimicos e-
jus induam confusione: super ipsum
autẽ efflorebit sanctificatio mea.

1 Canticũ graduũ David. CXXXII.
Ecce quàm bonũ, & quã jucundũ,
2 habitare fratres in unũ: Sicut unguen-
tum in capite, quòd descendit in bar-
bã, barbã Aaron: Quod descendit in
3 oram vestimenti ejꝰ: Sicut ros Hermõ,
qui descendit in montẽ Sion. Quoni-
am illîc mandavit Domin' benedictio-
nem, & vitã usq; in seculum.

1 Canticum graduum. CXXXIII.
Ecce nunc benedicite Dominum,
omnes servi Domini: Qui statis in do-
2 mo Domini, in atriis domũs Dei no-
3 stri, In noctibus extollite manus ve-
stras in Sancta, & benedicite Dominũ.
3 Benedicat te Dominus ex Sion, qui fe-
cit cœlum & terram.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

3 †(α)Εἰ εἰσῆλθον εἰς σκήνωμα οἴκου μου, †εἰ ἀνεβη-
4 σομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· †Εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
5 ὀφθαλμοῖς μου, †καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν,
6 † Καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· † ἕως ἂν εὕ-
7 ρω τόπον τῷ κυρίῳ, † Σκήνωμα τῷ θεῷ Ιακώβ.
8 † Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν (α)ἐν Ἐφραθὰ, †εὕραμεν αὐ-
9 τὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. †(β)Εἰσελεύσόμεθα
10 εἰς τὰ Σκηνώματα αὐτοῦ· † προσκυνήσομεν (β) εἰς
11 τὸ τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. † Ἀνάστηθι κύριε εἰς
12 τὴν ἀνάπαυσίν σου, †σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός
13 σου. †Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται †δικαιοσύνην, †καὶ οἱ ὅσι-
14 οί σου (γ)ἀγαλλιάσονται. †(γ)Ἕνεκεν Δαυὶδ τοῦ δούλου
15 σου, † μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. †
16 Ὤμοσε κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν, † καὶ οὐ μὴ ἀπο-
17 στρέψῃ (δ)αὐτὴν, † Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου, θή-
18 σομαι ἐπὶ (ε)τοῦ θρόνου σου. † Ἐὰν φυλάξωσιν (ζ)
19 οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, †καὶ τὰ μαρτύριά μου
20 ταῦτα ἃ διδάξω αὐτοὺς, †καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν (η)ἕως τοῦ
21 αἰῶνος καθήσονται †ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. †(θ)Οτι ἐξελέ-
22 ξατο κύριος (θ) τὴν Σιὼν, † ἠρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοι-
23 κίαν ἑαυτῷ. †Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶ-
24 νος, † ὧδε κατοικήσω ὅτι ἠρετισάμην αὐτήν. †(ι)
25 Τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, † τοὺς πένη-
26 τας αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. †Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐν-
27 δύσω σωτηρίαν, †καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλ-
28 λιάσει. † Ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ Δαυὶδ, † (κ)
29 ἡτοίμασα λύχνον τῷ χριστῷ μου. † Τοὺς ἐχθροὺς
30 αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην, †ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ
31 ἁγίασμά μου.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (α). ρλβ'.
2 Ἰδὲ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, †ἢ ὡς τὸ καλὸν
3 οἰκεῖν ἀδελφοὺς ὁμοῦ; † Ὡς μύρον (β)ἐπὶ κε-
4 φαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα, †τὸν πώγωνα
5 τὸν Ἀαρὼν, † τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὄραν τοῦ ἐνδύ-
6 ματος αὐτοῦ. † Ὡς δρὸσος τοῦ Ἑρμὼν ἡ καταβαίνου-
7 σα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών· † ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν
8 εὐλογίαν, †ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλγ'.
2 † Ἰδὲ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυ-
3 ρίου, † οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, † ἐν αὐλαῖς οἴκου
4 θεοῦ ἡμῶν. †Ἐν τῇ νυχῖα ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν
5 εἰς τὰ ἅγια, †καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον. †Εὐλογήσαι σε
6 κύριος ἐκ Σιὼν, † ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

3 [b] Si introiero in tabernaculum
domũs meæ: [c] si ascendero super
lectum strati mei. 4 [d] Si dedero
somnum oculis meis, [e] & palpebris
meis dormitationem, 5 [f] Et (c) re-
quiẽ temporibus meis: donec inve-
niam locum Domino: tabernaculum
Deo Jacob. 6 Ecce audivimus eam
in Ephratha: invenimus eam in (d)
campis sylvæ. 7 (e) Introibimus in [g] pa-
latia ejus: adoremus in loco, ubi
steterunt pedes [h] ejus. 8 Surge, Do-
mine, in requiem tuam, tu, & arca
(f) sanctificationis tuæ. 9 Sacerdo-
tes tui [g] induentur justitiam: &
Sancti tui [i] exultabunt. 10 Propter
David servum tuum, non (h) aver-
tas faciẽ Christi tui. 11 Juravit Do-
minus David [k] veritatem, & non
(i) frustrabitur eam; De fructu ven-
tris tui ponã super (k) sedẽ tuã. 12
Si custodierint filii tui, [l] testamen-
tum meum, & testimonia mea hæc,
quæ docebo eos; 13 Et filii eorum
usq; in seculum sedebunt super se-
dem tuã. 14 Quoniã elegit Domi-
nus Sion, (l) [m] præelegit eam in
habitationem sibi. 15 Hæc requies
mea in [n] seculum seculi: hîc habi-
tabo, quoniã præelegi eã. 16 (m) [o]
Venationẽ ejus benedicens benedi-
cam; pauperes ejus saturabo panib'.
17 Sacerdotes ejus induam [p] salu-
te: & Sancti ejus (n) exultatione
exultabunt. 18 Ibi (o) [q] suscitabo
cornu David: paravi lucernam Chri-
sto [r] meo. 19 Inimicos ejus induã
confusione: super ipsum autem ef-
florebit (p) sanctificatio mea.

Canticum graduum. CXXXII.
1 Ecce (a) [a] quam quid bonum,
vel quid jucundũ, vel habita-
re fratres in unum? 2 Sicut (b) un-
guentum in capite, quod descendit
in barbam, barbam Aaron: 3 quod
descendit in oram vestimenti ejus.
Sicut ros [b] Hermon, qui descendit
super (c) montes Sion. 4 [c] Quoni-
am ibi mandavit Dominus benedi-
ctionem, [d] vitam usq; in seculum.

Canticum graduum. CXXXIII.
1 Ecce nunc benedicite Dominum
omnes servi Domini: qui sta-
tis in domo Domini, in (a) atriis do-
mũs Dei nostri. 3 In (b) noctibus ex-
tollite manus vestras (c) in [a] San-
cta, & benedicite Dominum. 4 Be-
nedicat te Dominus ex Sion, qui
fecit cœlum, & terram.

Versio ÆTHIOPICA.

3 ከመ : ሊይበውእ : ውስተ : ጽባሎተ : ቤተ
 የ፡፡ ወከመ : ሊያዐርግ : ውስተ : ዓራተ፡
ምስካብየ፡፡=> ወከመ : ሊይሁቦ : ኀዋ
4 ሙ : ለእዕይኑየ፡ ወሊድቃሰ : ለቀራ
ንብተየ፡፡=> ወሊእረፍተ : ለመሳተስ
5 የ፡፡ እስከ : እረክብ : መካኖ : ለእግዚእ
ብሔር፡፡ ወማኅደር : ለአምላከ
6 ክብ፡፡=> ናሁ፡ ሰማዕናሁ : በሌፍራታ፡፡ ወረ
ክብናሁ፡ውስተ፡ለመ፡ገደ፡ሙ፡፡=> ነበውእ፡
7 እንከሰ፡ውስተ፡ዐቢደቲሁ፡፡ ወኀስገድ፡ውስ
ተ፡መካኑ፡ኅበ፡ ቆመ፡ እግረ፡ እግዚእነ፡፡=>
8 ተንሣእ፡ እግዚእ፡ ውስተ፡ዝረፍትከ፡፡ አኀ
ተ፡ወቃቦተ፡ ሥቅያስከ፡፡=> ክህነቲከ፡ይለ
9 ብሱ፡ ጽድቀ፡፡ ወጻድቃኒከ፡ተፍሕከበ፡ይት
10 ፈሥሑ፡፡=> በእንተ : ደዊት : ገብርከ፡፡
11 ወሊትሚጥ፡ገጽከ፡ለመሲሕከ፡፡=> ሙሰሰ፡
12 እግዚእብሔር፡ለደዊት፡ በጽድቅ፡ ወኢይነስ
ሕ፡፡ እስመ፡እምፍሬ : ከርሥከ፡ እነብር፡
ደቡ፡መንበር ከ፡፡=> ወሰለመ፡ዕቀኑ፡ደቂቅ
13 ከ : ሕግየ፡፡ ወሰመዮሁ፡ ዘትተ : ዘእመኒሮ
14 ሙ፡፡=> ወደቂቀ፡ሙ፡ እስከ፡ ለዓለመ፡ደነ
15 ብሬ፡ ሂደቡ፡መንበርከ፡፡=> እስመ፡ ኅረያ፡እ
ግዚእብሔ ር : ለጽዮን፡፡ ወእብደ : ከመ፡
16 ትኩኖ፡ማኅደሮ፡፡=> ዛቲ፡ይእቲ፡ሥዕራፍ
17 ክነ፡፡=> ለእቤሪቲሃ፡ ባርኮ : እባርኮኑ፡፡=>
18 ወለነደያኒሃ፡ እጸገቦሙ፡እክለ፡፡=> ወለካህ
ናቲሃ፡ እለብሰሙ፡ሕይወት፡፡ ወጻድቃኒሃ፡
ትፍሕሕተ፡ይትፈረሑ፡፡=> ወበህየ፡ አበቍ
19 ል፡ቀርኑ፡ ለደዊት፡፡ ወአስተዳሉ፡ ማኅቶተ፡
20 ለመሲሕከ፡፡=> ወለለብሰሙ፡ኃፍረተ፡ለጸ
ሳእቱ፡፡ ወቦቱ፡ይፈሪ፡ቅድሳተየ፡፡=>

ማኅሌት፡ዘበመዐረ ገሁ፡፡

1 የሀበ ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡ለደሙ፡፡ ሖበ፡ይሄ
2 ልሠ፡ለተሠ፡ተሐሪ፡፡=> ከመ፡ዕፀጋት፡ዘይ
3 ሠሳዘ፡ እመርአሱ ፡ እስከ፡ጽዝሙ፡፡ ጽሳ
ሙ፡ለአርኑ፡ 3 ዘይወርድ፡ደቡ፡ኅባኔ፡ ሙል
ቡሱ፡፡ ከመ፡ጠሉ፡እር ሞንሌሙ ፡ዘይወርድ፡
ደቡ፡እድባረ፡ጽዮን፡፡=> እስመ፡ለዘዘ፡ ሕግ ፡
ዚእብሔር፡በረከተ፡፡ ወሕይወት፡እሙይእ
ዜ፡ወእስከ፡ለዓለመ፡፡=>

ማኅሌት፡ዘበመዐረ ገሁ፡፡

1 የሠባ ናሁ፡ይበርኁሙ፡ለእግዚእብሔር፡፡ ኵሉ
2 ሎሙ፡እግብሮተ፡እግዚእብሔር፡፡=> እለ፡
ይቀውሙ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚእብሔር፡፡ውስ
ተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡እመላክ፡፡=> በሰሊተ፡እኁለ
3 ሉ፡እደዊክሙ፡በቤተ፡ መቅደስ፡ ፡ወባርኁሙ፡
4 ለእግዚእብሔር፡፡=> ይባርከ፡እግዚእብሔ
ር፡እመጽዮት፡፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወምድር፡፡=>

Versi. ÆTHIOP. [b] Quòd non ingrediar in[c] & quòd non[d] neque dedero[e] neque[f] neque requiem[g] palatia ejus: [h] Domini nostri. [i] exultatione exultabunt [k] in veritate, & non poenitebit; Quoniam de[l] legem meam, [m] & voluit ut ejus esset habitaculum. (n) seculum: hic[e] Viduam ejus benedicens[p] vitã: [q] florere faciam[r] tuo. PSAL. CXXXII. [a] bonum est, & ecce jucundum, cum fratres sunt simul: [b] Æmonèm, [c] Quoniam mandavit [d] & vitam, ex nunc & usque, PSAL. CXXXIII. [a] domo Sanctuarii, &

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 إِنِّي لَا أَدْخُلُ إِلَى مَسْكَنِ بَيْتِي وَلَا أَصْعَدُ عَلَى سَرِيرِ فِرَاشِي * وَلَا أُعْطِي عَيْنِي نَوْمًا * وَلَا أُجْفَانِي
4 نُعَاسًا * وَلَا لِصُدْغَيَّ رَاحَةً * إِلَى أَنْ أَجِدَ مَوْضِعًا لِلرَّبِّ وَمَسْكَنًا لِإِلَهِ يَعْقُوبَ * هَا نَحْنُ قَدْ سَمِعْنَاهَا فِي
5 أَفْرَاتَا * وَوَجَدْنَاهَا فِي مَوَاضِعِ الْغِيَاضِ خَالِيَةً * نَدْخُلُ إِلَى مَسْكَنِهِ وَنَسْجُدُ فِي مَوْضِعٍ قَامَتْ فِيهِ رِجْلَاهُ * قُمْ يَا رَبُّ إِلَى رَاحَتِكَ أَنْتَ وَتَابُوتُ مَقْدِسِكَ * كَهَنَتُكَ يَلْبَسُونَ عَدْلًا * وَقِدِّيسُونَ يَبْتَهِجُونَ * لِأَجْلِ
6 دَاوُدَ عَبْدِكَ لَا تَرُدَّ وَجْهَ مَسِيحِكَ * حَلَفَ الرَّبُّ لِدَاوُدَ حَقًّا وَلَنْ يَغْدِرَ بِهِ * إِنَّ مِنْ ثَمَرِ بَطْنِكَ
7 أَجْعَلُ عَلَى كُرْسِيِّكَ * إِنْ حَفِظَ بَنُوكَ عَهْدِي * وَشَهَادَاتِي الَّتِي أَنَا أُعَلِّمُهَا لَهُمْ * فَبَنُوهُمْ إِلَى الْأَبَدِ
8 يَجْلِسُونَ عَلَى كُرْسِيِّكَ * لِأَنَّ الرَّبَّ اخْتَارَ صِهْيَوْنَ وَاخْتَارَهَا لِمَسْكَنِهِ * هَذَا هُوَ مَوْضِعُ رَاحَتِي إِلَى
9 الْأَبَدِ * هَاهُنَا أَسْكُنُ لِأَنِّي أَرَدْتُهَا * أُبَارِكُ فِي صَيْدِهَا بَرَكَةً * وَأُشْبِعُ مَسَاكِينَهَا خُبْزًا * وَأُلْبِسُ
10 كَهَنَتَهَا خَلَاصًا * وَأَبْرَارُهَا يَبْتَهِجُونَ ابْتِهَاجًا * هُنَاكَ أُقِيمُ لِدَاوُدَ قَرْنًا * أَعْدَدْتُ لِمَسِيحِي نُورًا * وَأُلْبِسُ
11 أَعْدَاءَهُ خِزْيًا وَيُزْهِرُ عَلَيْهِ قُدْسِي * اللَّيْلُوِيَا *

* الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالثَّانِي وَالثَّلَاثُونَ *

1 * وَهُوَ ر٘ * استيخانات * هَا مَا هُوَ أَحْسَنُ أَوْ أَجْمَلُ * إِلَّا الْإِخْوَةُ السَّاكِنُونَ بِاتِّفَاقٍ *
2 كَالطِّيبِ الْكَائِنِ عَلَى الرَّأْسِ النَّازِلِ عَلَى اللِّحْيَةِ لِحْيَةِ هَرُونَ النَّازِلَةِ إِلَى جَيْبِ قَمِيصِهِ * مِثْلُ نَدَا
3 حَرْمُونَ * النَّازِلِ عَلَى جَبَلِ صِهْيَوْنَ * لِأَنَّ هُنَاكَ أَمَرَ الرَّبُّ بِالْبَرَكَةِ وَالْحَيَاةِ إِلَى الْأَبَدِ * اللَّيْلُوِيَا *

1 * الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالثَّلَاثَةُ وَالثَّلَاثُونَ * وَهُوَ ر٘ * استيخانات * هَا بَارِكُوا الرَّبَّ يَا جَمِيعَ عَبِيدِ
2 الرَّبِّ * الْقَائِمِينَ فِي بَيْتِ الرَّبِّ فِي دِيَارِ بَيْتِ إِلَهِنَا * ارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ فِي اللَّيَالِي إِلَى الْقُدْسِ وَبَارِكُوا
3 الرَّبَّ * الرَّبُّ يُبَارِكُكَ مِنْ صِهْيَوْنَ * خَالِقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ * اللَّيْلُوِيَا *

Quòd non ingrediar in habitaculũ domũs
3 meæ, & non ascendã super lectũ strati mei,
Nec dabo oculis meis somnũ, neq; palpebris
4 meis dormitationem, neque temporibus meis
requiem: Donec inveniã locũ Domino, &
5 habitaculum Deo Jacob. Ecce nos jàm au-
divimus eã in Ephrath, & invenimus eam
6 in locis sylvarũ vacuã. Introibimus in habi-
7 taculum ejus, & adorabimus in loco in quo
8 steterunt pedes ejus. Surge O Domine ad re-
9 quiem tuam, tu & arca sanctuarii tui. Sa-
cerdotes tui induantur justitiã, et sancti tui
10 exultabunt. Propter David famulum tuum
11 ne avertas faciem Christi tui. Juravit Do-
minus David veritatem, & non fraudabit
12 eam: dicens, De fructu ventris tui ponam
super sedem tuam. Si custodierint filii tui
13 pactum meum, & testimonia mea quæ ego
docebo eos, filii eorum in æternum sedebunt
14 super sedem tuam. Itaque Dominus elegit
Sion, & elegit eam sibi habitaculum. Hic est
15 locus requiei meæ in seculum: hic habita-
bo, quoniam volui eam. Benedicam venã-
16 tionem ejus benedicto ono, & saturabo pau-
peres ejus pane. Induam sacerdotes ejus sa-
17 lute, & justi ejus exultabunt exultatione.
Ibi erigam Davidi cornu, paravi Christo
18 meo lucem. Et induam inimicos ejus con-
fusione, & florebit super eum sanctitas
mea. Alleluja.

PSAL. CXXXII.

Versus 7.

1 Ecce, quid est bonum aut dulce? nonne
2 fratres habitantes cum concordia? Sicut
fragrantia quæ est super caput, descendẽs,
3 super barbã, barbã Aaron demissam ad
aperturam fibuculæ ejus: Sicut ros Her-
mon decidens super montem Sion, quoniam
ibi præcepit Dominus benedictionem, & vi-
tam in æternum. Alleluja.

PSAL. CXXXIII.

Versus 5.

1 Ecce, benedicite Dominum O omnes ser-
2 vi Domini stantes in domo Domini, in
atriis domũs Dei nostri. Elevate manus ve-
stras in noctibus ad sanctuarium, & bene-
3 dicite Dominum. Dominus benedicat tibi
ex Sion, Creator cœlorum & terræ.
Alleluja.

תהלים : קלה קלו

PSAL. CXXXV. קלה

1 הַלְלוּ יָהּ׃ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה׃ שֶׁעֹמְדִים
2 בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב
3 יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃ כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ
4 יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה
5 וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים׃ כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה
6 בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהוֹמוֹת׃ מַעֲלֶה נְשִׂאִים
7 מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עֹשֶׂה מוֹצִא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃
8 שֶׁהִכָּה בְכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃ שָׁלַח
9 אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃
10 שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ
11 הָאֱמֹרִי וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃ וְנָתַן
12 אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃ יְהוָה שִׁמְךָ
13 לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר־דֹּר׃ כִּי־יָדִין
14 יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנָחֵם׃ עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף
15 וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא
16 יִרְאוּ׃ אׇזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃
17 בָּרְכוּ יְהוָה מִמְּעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃ בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלִם הַלְלוּיָהּ׃

PSAL. CXXXVI. קלו

1 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

תרגום TARGUM.

קלה

1 הַלְלוּיָה שַׁבְּחוּ יַת שְׁמָא דְיְיָ שַׁבְּחוּ עַבְדֵיאֲדוֹנָי׃
2 דְּקָיְמִין בְּבֵית מִקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּדֹרַת בֵּית אֱלָהָנָא׃
3 הַלְלוּיָה אֲרוּם טָב יְיָ זַמְּרוּ לִשְׁמֵיהּ אֲרוּם בְּסִים׃
4 אֲרוּם דְּבֵית יַעֲקֹב בְּחַר לֵיהּ יְיָ יִשְׂרָאֵל
5 לְחַבּוּבֵיהּ׃ אֲרוּם אֲנָא יְדַעְתָּ אֲרוּם רַב יְיָ
6 וּרְבוֹנָנָא עַל כָּל אֱלָהִים׃ כָּל דִּי יְחָדֵי יְיָ עֲבַד
7 בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא בְּיַמְמָא וְכָל תְּהוֹמָיָא׃
8 דְּמַסֵּיק עֲנָנִין מִסְּפֵי אַרְעָא בְּרָקִין לְמַטְרָא
9 מְטַרְיָא עֲבַד דְּמַפֵּיק וַעֲפָא מִן תְּזוֹסְרָיָא
10 דִּילֵיהּ׃ דִּי קְטַל בּוּכְרֵיָא דְמִצְרָאֵי מֵאֲנָשָׁא
11 עַד בְּעִירָא׃ שַׁדַּר אָתִין וְתִמְהִין בְּמִצְיָיוּתָא
12 מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עַבְדּוֹי׃ דִּי מְחָא
13 עַמְמִין סַגִּיעִין וְקָטַל מַלְכִין תַּקִּיפִין׃ לְסִיחוֹן
14 מַלְכָא אֱמוֹרָאָה וּלְעוֹג מַלְכָא דְמַתְנָן
15 וּלְכָל מַלְכוּת כְּנָעַן׃ וְיָהַב אַרְעֵהוֹן אַחְסָנָא
16 אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיהּ׃ יְיָ שְׁמָךְ לְעָלַם
17 יְיָ דְּכַרְנָךְ לְדָר וָדָר׃ אֲרוּם יְדִין יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ
18 דִּינָא לְעַמֵּיהּ וְעַל עַבְדּוֹי יְתוּב בְּרַחֲמוֹי׃
19 טַעֲוָן דְּעַמְמַיָּא סִימָא וְדַהֲבָא עוֹבַד אִידֵי
20 בַּר נָשׁ׃ פּוּם לְהוֹן וְלָא מְמַלְלִין עֵינִין
21 לְהוֹן וְלָא חָמְיָן׃ אוּדְנִין לְהוֹן וְלָא צַיְתִין
22 נְחִירִין וְלָא אִית רוּחָא דְחַיֵּי בְּפוּמְהוֹן׃ דִּי
23 כְּסַתְּהוֹן יְהוֹן עוֹבְדֵיהוֹן כֹּל דְּמִתְרְחִץ עֲלֵיהוֹן׃
24 בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ יַת יְיָ׃ בְּבֵית אַהֲרֹן
25 בָּרְכוּ יַת יְיָ׃ בְּבֵית לֵוָאֵי בָּרְכוּ יַת יְיָ׃
26 דַּחֲלֵיָא דְיְיָ בָּרְכוּ יַת יְיָ׃ בְּרִיךְ יְיָ מִצִּיּוֹן
27 דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ בִּירוּשְׁלֵם הַלְלוּיָהּ׃

קלו

1 שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם
2 טוּבֵיהּ׃

Hallelujah.

PSAL. CXXXV.

1 Laudate nomen Domini, laudate servi
2 Domini : Qui statis in domo sanctuarii Do-
3 mini, in atriis domus Dei nostri. Laudate
4 *Dominum*, quoniam *bonus* Dominus :
psallite nomini ejus, quoniam suave. Quo-
5 niam domum Jaacob elegit sibi Dominus,
Israelem in dilectum suum. Quoniam ego
6 scio quòd magnus est Dñs, & dominator
noster supra omnes deos. Omnia quæ vo-
7 luit Dominus fecit in cœlis & in terra,
in maribus & omnibus abyssis. Elevans
8 nubes ab extremis terræ, fulgura ad descen-
sum *pluvie* edidit : qui producit ven-
9 tum impetuosum de thesauris suis. Qui
interfecit primogenita Ægypti ab homine
10 usque ad pecus. Misit signa et portenta in
medio tui Ægypte, in Pharaonem & in
11 omnes servos ejus. Qui percussit populos
plurimos, & interfecit reges fortes. Sichon
12 regem Amorrhæum, & Og regem Basan,
& universum regnum Chananæum. Et de-
13 dit terram eorum hæreditatem, hæredita-
tem [*inquam*] Israel populo suo. Domi-
14 ne nomen tuum in æternum est, Domine
memoria tui in generatione & generatio-
15 nem. Quoniam judicabit Dominus *ver-*
bo suo judicium populi sui, & super ser-
16 vos suos justos convertetur in miserationi-
17 bus suis. Idola gentium argentea & au-
18 rea, opera manuum hominis. Os habent
& non loquuntur ; oculos habent & non
19 vident. Aures habent & non audiunt ;
20 nares, nec est spiritus vivens in ore ipso-
21 rum. Similes illis fiant qui faciunt ea ;
omnes qui confidunt in eis. Domus Isra-
22 el benedicite Domino, domus Aharon be-
23 nedicite Domino. Domus Levi benedici-
24 te Domino : timentes Dominum benedi-
25 cite Domino. Benedictus Dominus ex Si-
26 on, qui posuit majestatem suam in Jeruſa-
27 lem : *Hallelujah.*

PSAL. CXXXVI.

1 Laudes dicite coram Domino, quoni-
2 am bonus est, quoniam in æternum beni-
gnitas ejus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

PSAL. CXXXIV.

Anonymus. Spirituali sensu dicitur de anima sonaniante hymnos cum cognitione, vigilante in unione cum Trinitate. Et innuit in eo conversionem populi Christiani ad fidem. Versus 45.

1 Laudate nomen Dñi, laudes præcinite ser-
2 vi Dñi. Qui statis in domo Dñi & in a-
3 trio domûs Dei nostri, Glorificate Dñm,
4 quia bonus est : & psallite nomini ejus, quo-
5 niam suave est. Jacobum enim elegit sibi
6 Dñs, & Israelê in cœtû suû. Quoniam ego
7 novi quòd maximus est Dñs. Dñs *inquam*
8 noster, omnium deorum. Et quicquid vult
9 Dñs facit in cœlo & in terra, in maribus &
10 in omnibus abyssis : Elevat nubes è finibus
11 terræ, & fulgura in pluviam statuit : educit
12 ventos ex horreis. Qui percussit primoge-
13 nita Ægypti ab hominibus usq; ad jumenta:
14 Misit signa sua & prodigia sua in centrum
15 Ægypti, adversùs Pharaonem, & adversùs
16 omnes subditos ejus. Qui percussit gentes
17 plurimas, & occidit reges potentes : Sihon
18 regem Amorræorû, & Og regem Baisan, &
19 omnia regna Canaan : Deditque terrâ eorû
20 hæreditatem Israeli populo suo. Dñe nomê
21 tuum sempiternum est, Dñe memoria tua in
22 generationem generationum. Judicat enim
23 Dñs populû suum, & de servis suis solatium
24 percipit. Simulacra gentium argentum *sunt*
25 atque aurum, opus manuum hominis. Ora
26 habent, & non loquuntur : oculos habent &
27 non vident : Aures habent, & non audiunt :
28 neque est flatus in ore ipsorum. Similes sint
29 eis opifices eorû, & quicunque fidunt illis.
30 Domestici Israelis benedicite Dñno : domesti-
31 ci Aharonis benedicite Dñno : Domestici Levi
32 benedicite Dñno : Timentes Dñm benedicite
33 Dñno. Benedictus sit Dñs è Sion, qui habitat
34 in Hierusalem.

PSAL. CXXXV.

Anonymus. Dicitur de Mose & Israele laudantibus Dominum de his qui liberati fuerunt : deque liberatione animarum è gehenna ex Pharaone diabolo per Christum Salvatorem nostrum redemptorem earum. Vers. 56.

1 Onfitemini Domino quoniam bonus est,
& in æternum miserationes ejus.

Versio VULG. LAT.

1 Alleluja. CXXXIV.

LAudate nomen Domini, laudate
2 servi Domiuũ. Qui ſtatis in domo Do-
3 mini, in atriis domûs Dei noſtri. Lau-
date Domiũ, quia bonus Dominus:
4 pſallite nomini ejus, quoniam ſuave.
5 Quoniam Jacob elegit ſibi Dominus,
Iſrael in poſſeſſionem ſibi. Quia ego
6 cognovi quòd magnus eſt Dominus, &
7 Deus noſter præ omnibus diis. Omnia
quæcunque voluit, Dominus fecit in
cœlo, in terra, in mari, & in omnibus
8 abyſſis. Educens nubes ab extremo
terræ: fulgura in pluviam fecit. Qui
9 producit ventos de theſauris ſuis: Qui
percuſſit primogenita Ægypti ab ho-
10 mine uſque ad pecus. Et miſit ſigna et
prodigia in medio tui, Ægypte: in Pha-
11 raonem, & in omnes ſervos ejus. Qui
percuſſit gentes multas: & occidit re-
12 ges fortes. Sehon regem Amorrhæo-
rum, & Og regem Baſan, & omnia re-
13 gna Chanaan. Et dedit terram eorum
hæreditatem, hæreditatem Iſrael popu-
14 lo ſuo. Domine, nomen tuum in æter-
num: Domine, memoriale tuum in ge-
15 nerationem & generationem. Quia
judicabit Dominus populum ſuum: &
16 in ſervis ſuis deprecabitur. Simula-
chra gentium argentum & aurum, o-
17 pera manuum hominum. Os habent,
& non loquentur: oculos habent &
18 non videbunt. Aures habent, & non
audient: neque enim eſt ſpiritus in o-
19 re ipſorum. Similes illis fiant qui faci-
unt ea: & omnes, qui confidunt in e-
20 is. Domus Iſrael benedicite Domi-
no: domus Aaron benedicite Domi-
21 no. Domus Levi benedicite Domino:
qui timetis Dominum, benedicite Do-
mino. Benedictus Dominus ex Sion,
qui habitat in Jeruſalem.

1 Alleluja. CXXXV.

COnfitemini Domino, quoniam
bonus: quoniam in æternum miſeri-
cordia ejus.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp.

1 Ἀλληλούϊα. ϛλε'.
2 † Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, †αἰνεῖτε δοῦλοι κύριο-
3 ν. † Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, †ἐν αὐλαῖς οἴκου
4 θεοῦ ἡμῶν. † Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος·
5 † ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι (a) καλόν. † Ὅτι τὸν
Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, † Ἰσραὴλ εἰς
6 περιουσιασμὸν (β) ἑαυτῷ. † Ὅτι ἐγὼ (γ) ἔγνωκα,
7 ὅτι μέγας (δ) ὁ κύριος, † καὶ ὁ κύριος ἡμῶν παρὰ
πάντας τοὺς θεούς. † Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος,
8 ἐποίησεν † ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, †ἐν τοῖς
9 θαλάσσαις καὶ (ε) ὲν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις. † Ἀνάγων νε-
φέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, † ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐ-
ποίησεν· † ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. †
10 Ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου † ἀπὸ ἀν-
θρώπου ἕως κτηνῶν. † Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέ-
11 ρατα †ἐν μέσῳ σου Αἰγύπτε, †ἐν Φαραὼ καὶ ἐν πᾶ-
σι τοῖς δούλοις αὐτοῦ. † Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ,
12 † καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιοὺς. † Τὸν Σηὼν βα-
σιλέα τῶν Ἀμορραίων, † καὶ τὸν Ὤγ βασιλέα τῆς Βα-
13 σάν, † καὶ πάσας τὰς βασιλείας Χαναάν. † Καὶ ἔδω-
κε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, † κληρονομίαν Ἰσ-
14 ραὴλ (ε) λαῷ αὐτοῦ. † Κύριε τὸ ὄνομα σου εἰς τὸν
αἰῶνα, † (ζ) καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γε-
15 νεάν. † Ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, † καὶ ἐπὶ
τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται. † Τὰ εἴδωλα τῶν
16 ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώ-
17 πων. † Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν· † ὀφθαλμοὺς
18 ἔχουσι καὶ οὐκ ὀψονται· † Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ (η) ἐνω-
τισθήσονται· † οὐδὲ γὰρ ὅτι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι
19 αὐτῶν. † Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο (θ) οἱ ποιοῦντες αὐ-
20 τὰ, † καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. † Οἶκο
Ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον· † οἶκος Ἀα-
21 ρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον· Οἶκος Λευὶ εὐλο-
γήσατε τὸν κύριον· † οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον
εὐλογήσατε τὸν κύριον. † Εὐλογητὸς κύριος (ι)
ἐν Σιὼν, † ὁ κατοικῶν Ἰεροσαλήμ.

MS. A. (α) ἡδύ. (β) ἀγαθόν. (γ) ἔγνων, (δ) κύριος, (ε) ὲν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις. (ζ) κύριε τὸ μνημόσυνόν σου (η) ἀκούσουσι· † τρέψεται ἔχουσι καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται· † χεῖρας ἔχουσι καὶ οὐ ψηλαφήσουσι· † πόδας ἔχουσι καὶ οὐ περιπατήσουσιν. † Οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λαρύγγι αὐτῶν· οὐδὲ γὰρ ὅτι πνεῦμα (θ) πάντες οἱ ποιοῦντες (ι) ὲν Σιὼν,

Ἀλληλούϊα. ϛλε'.
† Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι (α) ἀγαθός, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS. A. (α) χρηστός,

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopica, Tranſ. LAT.

(a) Alleluja. CXXXIV.

1 LAudate nomen Domini: laudate [a] ſervi Dominum. 2
Qui ſtatis in domo Domini, in a-
triis domûs Dei noſtri. 3 Laudate
Dominum, quia (a) bonus Dominus:
pſallite nomini ejus, (b) quoniam [b]
decens. 4 Quoniam Jacob elegit
ſibi Dominus, [c] Iſrael in (c) poſſe-
ſionem ſibi. 5 Quoniam ego cogno-
vi, quòd magnus eſt Dominus, &
Deus noſter ſuper omnes deos. 6
Omnia, quæcunq; voluit Dominus, 6
fecit, in cœlo, & in terra: in mari-
bus, & in omnibus abyſſis. 7 (d)
Educens nubes ab extremo terræ: 7
fulgura in [d] pluviam fecit. 8 Qui
(e) educit ventos de theſauris (f)
ſuis. Qui percuſſit primogenita Æ-
gypti: ab homine uſque ad pecus.
9 Emiſit ſigna & prodigia ſua in 9
medio tui, Ægypte: in Pharaonem,
& [e] in omnes ſervos ejus. 10 Qui
percuſſit gentes multas, & occidit
reges fortes. 11 Seon regem Amor-
rhæorum, & Og regem Biſan, &
omnia regna Chanaan. 12 Et dedit
terram eorum hæreditatem: hære-
ditatem (g) Iſrael populo ſuo. 13
Domine, nomen tuum in ſeculum:
et (h) memoriale tuum in gene-
rationem & generationem. 14 Quo-
niam judicabit Dominus populum
ſuum: & in ſervis ſuis (i) deprecа-
bitur. 15 Idola gentium argentum,
& aurum: opera manuum hominũ.
16 Os habent, & non loquentur: o-
culos habent, & non videbunt. 17
Aures habent, & non (k) audient:
[f] neque enim eſt ſpiritus in ore i-
pſorũ. 18 Similes illis fiant [g], qui
faciunt ea: & (l) omnes qui confi-
dunt in eis. 19 Domus Iſrael bene-
dicite Dominum; domus Aaron be-
nedicite Dominum. 20 Domus Le-
vi benedicite Dominum: qui timetis
Dominum, benedicite Dominum. 21
Benedictus Dominus in (m) Sion,
qui habitat in Hierusalem.

(a) Alleluja. CXXXV. 1

COnfitemini Domino, quoni-
am bonus: quoniam in ſeculum
miſericordia ejus.

Verſio ÆTHIOPICA.

ሃሌሉያ፡፡

1 የሠባ ሰብሑ ፡ ለስመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ሰ
ብሕሉ ፡ እግብርቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ፡፡ 1
እለ ፡ ይቆውሙ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔ 2
ር ፡፡ ውስተ ፡ አጽሮ ፡ ቤተ ፡ አምላክነ ፡፡ ፡፡ ሰብ 3
ሕሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ኀሪ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡፡ ወዘመሩ ፡ ለስሙ ፡ እስመ ፡ ሠናይ ፡፡ ፡፡
እስመ ፡ ለያዕቆብ ፡ ሐረጎ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ 4
ወለእስራኤልሰ ፡ ሎቱ ፡ ለርስቱ ፡፡ ፡፡ እስመ ፡ 5
አነ ፡ አእምርኩ ፡ ከመ ፡ ዐቢይ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡፡ ወእምባዕዳ ፡ ኵሎ ፡ ለእግዚአ ፡ 6
ብሔር ፡፡ ዘፈቀደ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔ ፡ 6
ር ፡፡ በሰማይ ፡ ወበመድርኒ ፡፡ በባሕርኒ ፡ ወበ
ኵሉ ፡ ቀለያት ፡፡ ፡፡ የዐርግ ፡ ደመናተ ፡ አምአ 7
ጽናፈ ፡ መድር ፡፡ ወገብረ ፡ መብረቀ ፡ ለዝዒ ፡
ዝናመ ፡፡ ፡፡ ዘያዉፅእ ፡ ለነፈሳት ፡ እመዛገ 8
ብቲሁ ፡፡ ዘቀተለ ፡ ኵሎ ፡ በኵርሙ ፡ ለግ
ብጽ ፡፡ እመሰብእ ፡ ወእስከ ፡ እንስሳ ፡፡ ፡፡ ፈነ 9
ወ ፡ ተአምራ ፡ ወመንክራ ፡ ማእከለ ፡ ገብጽ ፡፡
ሳዕለ ፡ ፈርዖ ፡ ወሳዕለ ፡ ኀግብርቲሁ ፡፡ ፡፡ ዘ 10
ቀተለ ፡ አሕዛበ ፡ ብዙኃ ፡፡ ወቀተለ ፡ ነገሥተ ፡
ጽኑዓኒ ፡፡ ፡፡ ለሴዎን ፡ ንጉሠ ፡ አሞጽዎን ፡፡ 11
ወለአግ ፡ ንጉሠ ፡ ባሳን ፡፡ ወለስዮሙ ፡ ነገ
ሥት ፡ ከነዓን ፡፡ ፡፡ ወወሀበ ፡ መድርሶ ፡ ርስ 12
ት ፡፡ ወርስት ፡ አስራኤል ፡ ገብረ ፡፡ ፡፡ ስሙ 13
ከ ፡ እግዚኦ ፡ ለዓለም ፡፡ ወዝክርሁ ፡ ለትው
ልደ ፡ ትውልድ ፡፡ ፡፡ እስመ ፡ ይኌኒ ፡ እግዚ 14
ለብሔር ፡ ሕዝቡ ፡፡ ወይተናበብ ፡ በእንተ ፡ አ
ግብርቲሁ ፡፡ ፡፡ ለሚልክቲሆሙ ፡ ለአስዕብ ፡ 15
ዘወርቅ ፡ ወብሩር ፡፡ ግብረ ፡ እደ ፡ ኀጉለ ፡ ከመ
ሕዖው ፡፡ ፡፡ አፈ ፡ ቦሙ ፡ ወሊይነኩ ፡፡ አዕይ 16
ንተ ፡ ቦሙ ፡ ወሊይርእዩ ፡፡ ፡፡ ኀዝኑ ፡ ቦሙ ፡ 17
ወሊይሰመዑ ፡፡ ኦንፈ ፡ ቦሙ ፡ ወሊያፀንሑ ፡፡
እደ ፡ ቦሙ ፡ ወሊይገሡ ፡፡ ኀግረ ፡ ቦሙ ፡ ወሊይ
ሐውሩ ፡፡ ወሊይነኩ ፡ በጕሪዲሆሙ ፡፡ ወለል
ቦሙ ፡ ወኀስከ ፡ ውስተ ፡ እፈሆሙ ፡፡ ፡፡ ከማ 18
ሆሙ ፡ ዘይኑኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ገብረዎሙ ፡፡
ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይትአመኑ ፡ ቦሙ ፡፡ ፡፡ ቤ 19
ተ ፡ እስራኤል ፡ ባርኩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡
ቤተ ፡ አሮን ፡ ባርኩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ፡፡ 20
ቤተ ፡ ሌዋ ፡ ባርኩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ እለ ፡
ትፈርሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ባርኩ ፡ ለእግ 21
ዚአብሔር ፡፡ ፡፡ ቡሩዕ ፡ እግዚአብሔር ፡ በጽ
ዮን ፡፡ ዘዮንዳር ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ ፡፡

ሃሌሉያ፡፡

1 የሠዉዒ ፡ ግዕዝ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ሖ
ር ፡፡ እስመ ፡ ለዓለም ፡ ምሕረቱ ፡፡ ፡፡ 1

INTERP. ÆTHIOP. [a] vos ſervi ejus [b] bonũ eſt. [c] & Iſrael etiam [d] tempus pluviæ [e] ſervos ejus. [f] nares habent, & non odorabunt: manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt: & non loquuntur in gutture eorum: neque eſt [g] omnes, qui

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 هوذا * استيكن * وبركوه * مرسوم بالليلويا * المرمور المايه واربعه وبركوه *

2 سبحوا الرب يا عبيد الرب * القايمين في بيت الرب في ديار بيت الهنا * سبحوا الرب فان الرب
3 صالح * ويلوا اسمه فانه حلو * ان الرب اختار له يعقوب * واسرايل ميراثا له * اني انا علمت ان
4 الرب عظيم هو * والهنا اعظم من جميع الالهة * وكلما شاء الرب صنعه في السماء وعلي الارض
5 وفي البحار وجميع الاعماق * الذي يصعد السحاب من اقطار الارض * خلق برقا للامطار الذي
6 اخرج الرياح من خزاينه * الذي اهلك ابكار مصر من الانسان الي البهيمة * وارسل الايات
7 والعجايب في وسطك يا مصر * في فرعون وجميع جنوده * الذي اهلك امما كثيرة * وقتل
8 ملوكا اعزا * سيحون ملك الاموراييين * وعوج ملك بشان * وجميع مملكات كنعان * اعطي
9 ارضهم ميراثا * ميراثا لاسرايل عبده * اسمك يا رب دايما الي الابد * وذكرك من جيل الي جيل *
10 ان الرب يترافق علي شعبه * وينعوه عبيده * ان الهة الامم فضة وذهب وهي عمل ايدي
11 البشر * لها افواه ولا تتكلم * لها عيون ولا ترى * لها اذان ولا تسمع * لها انف ولا تشم * لها
12 ايدي ولا تلمس * لها ارجل ولا تمشي * ولا تقدر ان تدعوا بصوت من حناجرها * وايها لا
13 روح في افواهها * ويشبهها الذين يصنعونها * وكل المتوكلين عليها * يا بيت اسرايل بارك الرب * يا بيت
14 هرون باركوا الرب * يا بيت لاوي باركوا الرب * يا اتقياء الرب باركوا الرب * مبارك الرب من صهيون
15 الساكن في يروسليم * الليلويا * وهو * كخ * استيكن * الليلويا *

16 المرمور المايه وجه وبركوه *

17 اشكروا الرب فانه صالح هو * وان رحمته لدايمه الي الابد *

PSAL. CXXXIV.

Titulus, Alleluja. Verſ. 45. 1

LAudate Dominum O ſervi Domini,
Stantes in domo Domini, in atrio do-
mûs Dei noſtri. Laudate Dominum quo-
niam Dominus bonus eſt: pſallite nomini
ejus quia dulce eſt. Quoniam Dominus 4
elegit ſibi Jacobum, & Iſraelem hæreditatem
ſibi. Quoniam ego novi quòd Domi-
nus magnus eſt, & Deus noſter maximus
omnium deorum. Et quicquid voluit Do-
minus, fecit in cœlo, & ſuper terram, &
in maribus, & in omnibus profundis. Qui 7
elevat nubes de extremitatibus terræ: con-
didit fulgur in pluvias: qui eduxit ven-
tos de theſauris ſuis. Qui percidit primo-
genita Ægypti ab homine uſque ad jumen-
tum, Et miſit ſigna et miracula in medium 9
tui, O Ægypte, in Pharaonem & omnes
exercitus ejus. Qui percidit gentes mul-
tas, & occidit reges fortes: Sihon regem 11
Amorræorum, & Og regem Baſan, & o-
mnia regna Canaan: Dedit terram eorum
hæreditatem, hæreditatem Iſraeli ſervo
ſuo. Nomen tuum O Domine, perpetuum 13
eſt in æternum, & memoria tua à genera-
tione in generationem. Miſerebitur Domi-
nus populo ſuo, & invocabunt eum ſervi
ipſius. Nam dii gentium argentum ſunt 15
ac aurum, et ſunt opus manuũ hominum.
Habent ora, & non loquuntur: habent o- 16
culos, & non vident: Habent aures, & 17
non audiunt: habent naves, & non odo-
rantur: habent manus, & non palpant:
habent pedes & non ambulant: nec poſ-
ſunt edere vocem è gutturibus ſuis: &
quidem non eſt ſpiritus in oribus eorum.
Similes ſint eis qui faciunt eos, & omnes 18
confidentes in illis. O domus Iſraelis, bene- 19
dic Dominum: O domus Aaronis, benedicite 20
Dominum: O domus Levi, benedicite Do-
minum: O cultores Domini, benedicite Do-
minum. Benedictus Dominus de Sion, ha-
bitans in Jeruſalem. Alleluja.

PSAL. CXXXV.

Verſ. 18. Alleluja. 1

GRatias agite Domino, quoniam bonus
eſt: & quia miſericordia ejus perman-
ſura eſt in æternum.

תהלים : קלו

Confitemini .ejus misericordia seculum in quoniam : deorum Deo Confitemini
1 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו : הודו
3 mirabilia *Facienti* .ejus misericordia seculum in quoniam ,dominorum Domino
4 לעשה נפלאות : לבדו כי לעולם חסדו :
cœlos *Facienti* .ejus misericordia seculum in quoniam : *soli* magna
5 גדלות לבדו כי לעולם חסדו : לעשה השמים
super terram *Expandenti* .ejus misericordia seculum in quoniam : intelligentia in
6 בתבונה כי לעולם חסדו : לרוקע הארץ על־
: magna luminaria *Facienti* .ejus misericordia seculum in quoniam : aquas
7 המים כי לעולם חסדו : לעשה אורים גדלים
: die in dominium ad Solem .ejus misericordia seculum in quoniam
8 כי לעולם חסדו : את השמש לממשלת ביום
dominia ad stellas & Lunam .ejus misericordia seculum in quoniam
9 כי לעולם חסדו : את הירח וכוכבים לממשלות
Ægyptum *Percutienti* .ejus misericordia seculum in quoniam : nocte in
10 בלילה כי לעולם חסדו : למכה מצרים
eduxit Et .ejus misericordia seculum in quoniam : eorum primogenitis *in*
11 בבכוריהם כי לעולם חסדו : ויוצא
manu In .ejus misericordia seculum in quoniam : eorum medio de Israel
12 ישראל מתוכם כי לעולם חסדו : ביד
.ejus misericordia seculum in quoniam : extento brachio in & , forti
חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו :
.ejus misericordia seculum in quoniam : divisiones in Suph mare *Scindenti*
13 לגזר ים־סוף לגזרים כי לעולם חסדו :
.ejus misericordia seculum in quoniam : ejus medio *in* Israel fecit transire Et
14 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו :
.ej misericordia seculum in quoniam :Suph mare in ej *virtutem* & ,Pathoh excussit Et
15 ונער פרעה וחילו בים־סוף כי לעולם חסדו :
.ejus misericordia seculum in quoniam : *deferto in* suum populum *Deducenti*
16 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו :
occidit Et .ejus misericordia seculum in quoniâ : magnos reges *Percutienti*
17 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו : ויהרג
regem Sichon .ejus misericordia seculum in quoniam : fortes reges
18 מלכים אדירים כי לעולם חסדו : לסיחון מלך
quoniâ ,Basan regem Hogh Et .ejus misericordia seculum in quoniam : Emoræum
19 האמרי כי לעולם חסדו : ולעוג מלך הבשן כי
quoniam : hæreditatem in eorum terram dedit Et .ejus misericordia seculum in
20 לעולם חסדו : ונתן ארצם לנחלה כי
seculum in quoniâ : suo servo Israel Hæreditatem .ejus misericordia seculum in
21 לעולם חסדו : נחלה לישראל עבדו כי לעולם
seculum in quoniâ : nostri fuit memor nostra humilitate in Qui .ejus misericordia
22 חסדו : שבשפלנו זכר לנו כי לעולם
.ej misericordia seculâ in quoniâ :nostris hostib ab nos redemit Et .ej misericordia
23 חסדו : ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו :
Confitemini .ejus misericordia seculâ in quoniam : carni omni panem *Dans*
24 נתן לחם לכל־בשר כי לעולם חסדו : הודו
.ejus misericordia seculum in quoniam : cœli Deo
25 לאל השמים כי לעולם חסדו :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

2 שבחו לאלהי אלהיא ארום לעלם טוביה : Laudes dicite Deo deorum, quoniam in æternum benignitas ejus.
3 שבחו למרי מריא ארום לעלם טוביה : Laudes dicite Domino dominorum, quoniam in æternum benignitas ejus.
4 לעבד פרישן רברבן בלחודיה ארום Factori mirabilium magnorum soli, quoniam in æternum benignitas ejus.
5 לעלם טוביה : לעבד שמיא בסוכלתנו Factori cœlorum in intelligentia, quoniam in æternum benignitas ejus.
6 ארום לעלם טוביה : לרדיד ארעא Ei qui extendit terram super aquas, quoniam in æternum benignitas ejus.
7 עלוי דמיא ארום לעלם טוביה : לעבד Ipsi qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum benignitas ejus.
8 נהורין רברבין ארום לעלם טוביה : ית Solem ut præesset diei, quoniam in æternum benignitas ejus.
9 שמשא למשלט ביומא ארום לעלם Lunam & stellas ut præesent nocti, quoniam in æternum benignitas ejus.
10 טוביה : ית סיהרא וכוכביא למשלט Qui percussit *Ægyptios* plagis *occisionis* [*primogenitorum*,] quoniam in æternum benignitas ejus.
11 בליליא ארום לעלם טוביה : למחי Et eduxit Israelem ereptum de medio eorum, quoniam in æternum benignitas ejus.
12 מצראי במבכתשין קטל ארום לעלם טוביה : In manu forti & brachio excelso, quoniam in æternum benignitas ejus.
13 ואפיק ישראל פריקין מביניהון ארום Qui divisit mare rubrum in divisiones, quoniam in æternum benignitas ejus.
14 לעלם טוביה : באידא תקיפא ובדרע Et transire fecit Israel per medium ejus, quoniam in æternum benignitas ejus.
15 מרממא ארום לעלם טוביה : לצלח Et submersit Pharaonem & exercitum ejus in mari rubro, quoniam in æternum benignitas ejus.
16 יתא דסוף לצלוחין ארום לעלם טוביה : Qui deduxit populum suum per desertum, quoniam in æternum benignitas ejus.
17 ואעבר ישראל במציעיה ארום לעלם Qui percussit reges magnos, quoniam in æternum benignitas ejus.
18 טוביה : ושנק פרעה וחילוחיה בימא Et occidit reges superbos, quoniam in æternum benignitas ejus.
19 דסוף ארום לעלם טוביה : למהלך עמיה Sichon regem Amorræorum, quoniam in æternum benignitas ejus.
20 במדברא ארום לעלם טוביה : למחי Et Og regem Basan, quoniam in æternum benignitas ejus.
21 מלכין רברבין ארום לעלם טוביה : Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum benignitas ejus.
22 וקטל מלכין גיוחנין ארום לעלם טוביה : Hæreditatem Israel servo suo, quoniam in æternum benignitas ejus.
23 לסיחון מלכא אמוראה ארום לעלם In humilitate nostra memor fuit erga nos pacti sui, quoniam in æternum benignitas ejus.
24 טוביה : ולעוג מלכא דמתנן ארום לעלם Et redemit nos ab iis qui angebant nos, quoniam in æternum benignitas ejus.
25 טוביה : ויהב ארעהון לאחסנא ארום Qui dat escam *suam* omni carni, quoniam in æternum benignitas ejus.
26 לעלם טוביה : אחסנתא לישראל עבדיה Laudes dicite Deo cœli, quoniam in æternum benignitas ejus.
דכר לנא קימיה ארום לעלם טוביה :
ופריקנא מן מעיקנא ארום לעלם טוביה :
היהב מזוניה לכל בסרא ארום לעלם
טוביה : שבחו לאלהא שמיא ארום
לעלם טוביה :

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ܗܘܕܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܠܗܐ ܕܛܒܘܬܗ ܠܥܠܡ ܥܠܡܐ. Confitemini Deo deorum, quoniam in æternum miserationes ejus.
3 Confitemini Domino dominorum, quoniam in æternum miserationes ejus.
4 * ܕܥܒܕ ܦܪܝܫܝܢ ܪܒܪܒܢ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Ei qui fecit prodigia magna solus, quoniam in æternum miserationes ejus.
5 Ei qui condidit cœlum suâ sapientiâ, quoniam in æternum miserationes ejus.
6 * ܕܪܩܥ ܐܪܥܐ ܥܠ ܡܝܐ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui firmavit terram super aquas, quoniam in æternum miserationes ejus.
7 * ܕܥܒܕ ܢܗܪܝܢ ܪܒܪܒܝܢ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum miserationes ejus.
8 Solem in dominium diei, quoniam in æternum miserationes ejus.
9 Lunam & stellas in dominium noctis, quoniam in æternum miserationes ejus.
10 * ܕܡܚܐ ܩܛܠܐ ܥܡ ܒܟܘܪܝܗܘܢ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui percussit primogenita Ægypti, quoniam in æternum miserationes ejus.
11 Et eduxit Israelem de medio eorum, quoniam in æternum miserationes ejus.
12 Manu validâ & brachio excelso, quoniam in æternum miserationes ejus.
13 * ܕܦܠܓ ܝܡܐ ܕܣܘܦ ܠܦܠܓܝܢ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui divisit mare Suph, quoniam in æternum miserationes ejus.
14 Et traduxit Israelem per illud, quoniam in æternum miserationes ejus.
15 * ܕܢܦܘܩ ܥܡܗ ܠܝܫܪܝܠ ܒܓܘܗ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui exagitavit Pharaonem & exercitum ejus in mari Suph, quoniam in æternum miserationes ejus.
16 Qui duxit populum suum per desertum, quoniam in æternum miserationes ejus.
17 * ܕܡܚܐ ܡܠܟܐ ܪܒܪܒܐ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui percussit reges magnos, quoniam in æternum miserationes ejus.
18 Et occidit reges potentes, quoniam in æternum miserationes ejus.
19 Sihon regem Amorræorum, quoniam in æternum miserationes ejus.
20 Et Og regem Baisan, quoniam in æternum miserationes ejus.
21 Deditque terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum miserationes ejus.
22 Hæreditatem Israeli servo suo, quoniam in æternum miserationes ejus.
23 * ܕܐܦܩܢ ܡܢ ܥܝܩܢ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui memor fuit nostrî in humilitate nostra, quoniam in æternum miserationes ejus.
24 Et liberavit nos ab inimicis nostris, quoniam in æternum miserationes ejus.
25 * ܕܝܗܒ ܡܙܘܢܗ ܠܟܠ ܒܣܪ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Qui dat escam omni carni, quoniam in æternum miserationes ejus.
26 * ܗܘܕܘ ܠܐܠܗ ܫܡܝܐ ܕܥܠܡ ܥܠܡܐ ܕܛܒܘܬܗ. Confitemini Deo qui est in cœlo, quoniam in æternum miserationes ejus.

Versio VULG. LAT.

2 Confitemini Deo deorũ : quoniam in
3 æternũ misericordia ejus. Confitemini
4 Dño dominorum : quoniã in æternum
5 misericordia ejus. Qui facit mirabilia
6 magna solus : quoniã in æternũ mi-
7 sericordia ejus. Qui fecit cœlos in in-
8 tellectu : quoniã in æternũ misericor-
9 dia ejus. Qui firmavit terrã super a-
10 quas: quoniam in æternũ misericor-
11 dia ejus. Qui fecit luminaria magna:
12 quoniam in æternum misericordia ej°.
13 Solem in potestatẽ diei : quoniã in æ-
14 ternũ misericordia ej°. Lunam & stel-
15 las in potestatem noctis : quoniã in
16 æternum misericordia ejus. Qui per-
17 cussit Ægyptũ cũ primogenitis eorũ :
18 quoniã in æternum misericordia ejus.
19 Qui eduxit Israel de medio eorum :
20 quoniã in æternum misericordia ejus.
21 In manu potenti, & brachio excelso:
22 quoniã in æternum misericordia ejus.
23 Qui divisit Mare rubrum in divisio-
24 nes : quoniã in æternum misericordia
25 ejus. Et eduxit Israel per medium ej°:
26 quoniã in æternum misericordia ejus.
27 Et excussit Pharaonem, & virtutẽ ej°
28 in Mari rubro : quoniam in æternum
29 misericordia ejus. Qui traduxit po-
30 pulum suum per desertum : quoniam
31 in æternum misericordia ejus. Qui
32 percussit reges magnos : quoniam in
33 æternum misericordia ejus. Et occi-
34 dit reges fortes : quoniam in æter-
35 num misericordia ejus. Sehon regem
36 Amorrhæorum : quoniam in æternum
37 misericordia ejus. Et Og regem Ba-
38 san : quoniam in æternum misericor-
39 dia ejus. Et dedit terram eorum hære-
40 ditatem : quoniam in æternum mise-
41 ricordia ejus. Hæreditatẽ Israel servo
42 suo : quoniã in æternum misericordia
43 ejus. Quia in humilitate nostra memor
44 fuit nostri : quoniã in æternũ mise-
45 ricordia ej°. Et redemit nos ab inimi-
46 cis nostris: quoniã in æternũ misericor-
47 dia ejus. Qui dat escam omni carni :
48 quoniam in æternum misericordia ej°.
49 Confitemini Deo cœli : quoniam in
50 æternum misericordia ejus. Confite-
51 mini Domino dominorum : quoniam
52 in æternum misericordia ejus.

Vers. GRÆCA LXX. Interp.

2 †Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰ-
3 ῶνα τὸ ἔλεός αὐτοῦ. † Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ τῶ-
4 νκυρίων, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Τῷ
5 ποιοῦντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
6 νὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς
7 ἐν ζυνέσει, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †
8 Τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, †ὅτι εἰς
9 τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα
10 μεγάλα μόνῳ, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
11 † Τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, † ὅτι εἰς τὸ
12 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Τὴν σελήνην καὶ (β) τοὺς
13 ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτὸς, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
14 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Τῷ παταξαντι Αἴγυπτον σὺν
15 τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
16 λεος αὐτοῦ. †Καὶ ἐξήγαγον τὸν Ἰσραὴλ ἐκ μέ-
17 σου αὐτῶν, †ὅτι εἰς τὸ αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Ἐν
18 χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, † ὅτι εἰς τὸ
19 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ καταδιαιροῦντι ἐρυθρὰν
20 θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, †ὅτι εἰς τὸ αἰῶνα τὸ ἔλεος
21 αὐτοῦ. †Καὶ διαγαγόντι τὸν Ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐ-
22 τῶν, †ὅτι εἰς τὸ αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †(γ) Καὶ ἐκ-
23 πιναξαντι Φαραὼ καὶ δύναμιν αὐτοῦ εἰς θάλασσαν
24 ἐρυθρὰν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Τῷ
25 διαγαγόντι λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, † ὅτι εἰς τὸ
26 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Τῷ παταξαντι βασιλεῖς
27 μεγάλους, †ὅτι εἰς τὸ αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. † Καὶ
28 ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιοὺς, †ὅτι εἰς τὸν αἰ-
29 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τὸν Σηὼν βασιλέα τῶν Ἀμορ-
30 ραίων, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ τὸν
31 Ὤγ βασιλέα τῆς Βασὰν, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
32 ἔλεος αὐτοῦ. † Καὶ δοὺς τὴν γῆν αὐτῶν κληρονο-
33 μίαν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Κληρο-
34 νομίαν Ἰσραὴλ δούλῳ αὐτοῦ, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
35 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐ-
36 μνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλε-
37 ος αὐτοῦ. †Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡ-
38 μῶν, †ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. †Ὁ διδοὺς
39 βρῶσιν πάσῃ σαρκὶ, † ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος
40 αὐτοῦ. † Ἐξομολογεῖσθε (δ) τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, †ὅτι
41 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS. A. (β) τὰ ἄστρα (γ) Τῷ ἐκτινάξαντι (δ) τῷ κυρίῳ

Vers. LXX. Interp. & Æthiopica, Transf. LAT.

2 Confitemini Deo deorum : quoni-
3 um in seculum misericordia ejus.
Confitemini Domino dominorum : 3
quoniam in seculum misericordia
ejus. 4 Qui facit [a] mirabilia
magna solus : quoniam in seculum
misericordia ejus. 5 Qui fecit cœ-
los in intellectu : quoniam in se-
culum misericordia ejus. 6 Qui(b)
firmavit terram super aquas : quo-
niam in seculum misericordia ejus.
7 Qui fecit (c) luminaria magna so-
lus : quoniam in seculum misericor-
dia ejus. 8 Solem [b] in (d) pote-
statem diei : quoniam in seculum
misericordia ejus. 9 Lunam & stel-
las [c] in potestatem noctis : quo-
niam in seculum misericordia ejus.
10 Qui percussit Ægyptum cum pri-
mogenitis eorum : quoniam in se-
culum misericordia ejus. 11 Et qui
eduxit Israel de medio eorum: quo-
niam in seculum misericordia ejus.
12 In manu potenti & in brachio
excelso: quoniam in seculum miseri-
cordia ejus. 13 Qui divisit Mare
rubrum in (e) divisiones : quoniam
in seculum misericordia ejus. 14
Et traduxit Israel per medium e-
jus : quoniam in seculum misericor-
dia ejus. 15 Et percussit Pharao-
nem, & virtutem ejus in Mare ru-
brum : quoniam in seculum miseri-
cordia ejus. 16 Qui traduxit popu-
lum suum in deserto : quoniam in
seculum misericordia ejus. [d]
17 Qui percussit reges magnos :
quoniam in seculum misericordia
ejus. 18 Et occidit reges fortes :
quoniam in seculum misericordia e-
jus. 19 Seon regem Amorrhæorum :
quoniam in seculum misericordia
ejus. 20 Et Og regem Basan : 20
quoniam in seculum misericordia e-
jus. 21 Et dedit terram eorum hæ-
reditatem: quoniam in seculum
misericordia ejus. 22 Hæreditatem Is-
rael servo suo : quoniam in seculũ
misericordia ejus. 23 Quia in hu-
militate nostra memor fuit nostri :
Dominus : quoniam in seculum mi-
sericordia ejus. 24 Et redemit nos
[e] ab inimicis nostris : quoniam in
seculum misericordia ejus. 25 Qui
dat (f) escam omni carni : quoniam in seculum misericordia ejus. 26 Con-
fitemini Deo cœli : quoniam in seculum misericordia ejus.

Versio ÆTHIOPICA.

ግነዩ፡ለአምላክ፡ ለአማልክት፡: እስመ : ለ 2
ዓለም : መሕረቱ፡፡=> ግነዩ፡ ለእግዚእ፡ 3
አጋእዝት፡: እስመ : ለዓለም : መሕረ
ቱ፡፡=> ዘገብረ : ዐቢያ : ፀመንክረ : በ 4
ሕቲቱ፡: እስመ፡ ለዓለም : መሕረቱ፡፡=>
ዘገብረ : ሰማያተ :በጥበቡ፡: እስመ : ለዓ 5
ለም : መሕረቱ፡፡=> ዘአጽንአ : ለምድ 6
ር : ደበ : ማይ፡: እስመ : ለዓለም : መ
ሕረቱ፡፡=> ዘገብረ : ብርሃናተ : ዐቢይ 7
ተ : በሕቲቲቱ፡: እስመ : ለዓለም : መሕረ
ቱ፡፡=> ለፀሐይ፡ለአርኃኖም፡ መዐልተ፡እስ 8
መ፡ለዓለም፡መሕረቱ፡፡=> ለወርኅ፡ወለከዋ 9
ክብት፡ለአርኃኖም፡ ለሊተ፡: እስመ፡ ለዓለ
ም፡መሕረቱ፡፡=> ዘቀተሎ፡ለግብጽ፡ከ 10
ስለ፡ በኩሮሙ፡ : እስመ፡ ለዓለም፡ መሕረ
ቱ፡፡=> ወፈለወ፡ከሙ፡ ለእስራኤል፡ እግዚ 11
ኦሙ፡፡: እስመ፡ ለዓለም : መሕረቱ፡፡=>
በእደ፡ፀንዕት፡ወበመዝረዕተ፡ ልዕልት፡ እስ 12
መ፡ለዓለም፡መሕረቱ፡፡=> ወፃፈቃ፡ለባሕ 13
ር፡ሊናትረ፡ፀከፈሳ፡: እስመ፡ለዓለም፡መ
ሕረቱ፡፡=> ወአመ፡ለአስራኤል፡ እስ 14
ገተ : ማእከሎ፡: እስመ : ለዓለም : መሕረ
ቱ፡፡=> ዘነፀሎ፡ለፈርዖን፡ ፀኃይሉ፡ ውስተ፡ 15
ባሕር፡ሊናትረ፡: እስመ፡ለዓለም፡መሕረ
ቱ፡፡=> ዘወአመ፡ለሕዝቡ፡ውስተ፡ 16
ገደል፡:እስመ፡ለዓለም፡መሕረቱ፡፡ ዘአመ
ፀአ፡ ማየ፡ እመስጥኑሙ፡: እስመ፡ለዓለም፡
መሕረቱ፡፡=> ዘቀተለ፡ነገሥተ፡ዐቢይ፡ተ 17
እስመ : ለዓለም፡መሕረቱ፡፡=> ወቀተለ፡ 18
ነገሠተ : ፀኑዐነ፡: እስመ : ለዓለም፡ መሕ
ረቱ፡፡=> ለሴሖን : ነጉሠ : ለኦሪኤን፡: 19
እስመ : ለዓለም : መሕረቱ፡፡=> ወለዐግ፡ 20
ንጉሠ : ባሳን፡: እስመ፡ ለዓለም : መሕረ
ቱ፡፡=> ወወሀበ፡መድኃኖሙ፡ለርስት፡: እስ 21
መ፡ለዓለም፡መሕረቱ፡፡=> ርስተ፡እስራኤ 22
ል፡ገብረ፡: እስመ፡ለዓለም፡ መሕረቱ፡፡=>
እስመ፡ ተዘከረነ፡ እግዚአብሔር፡ በስክሙ 23
ነ፡፡: እስመ፡ለዓለም፡ መሕረቱ፡፡=> ወአ 24
ድኀኀነ፡ እመእደ፡ ፀርነ፡: እስመ፡ለዓለም፡
መሕረቱ፡፡=> ዘይሁብ፡ ሲሳዮ፡ለኵሉ፡ሥ 25
ጋፃ፡:እስመ፡ለዓለም፡ መሕረቱ፡፡=> ግነ 26
ዩ፡ ለአምላክ፡ ሰማይ፡: እስመ፡ለ ዓለም፡
መሕረቱ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. *PSAL. CXXXV.* [a] magnalia & mirabilia [b] ad dominandum diei : [c] ad dominandum nocti : [d] Qui eduxit aquam ex rupe : quoniam in seculum misericordia ejus. Qui percussit [e] à manu inimicorum nostrorum :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * أُشْكُرُوا إِلَهَ الآلِهَةِ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٍ إِلَى الأَبَدِ
3 * أُشْكُرُوا رَبَّ الأَرْبَابِ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ كَايِنَةٌ إِلَى
4 الأَبَدِ * الَّذِي صَنَعَ الأَعَاجِيبَ العَظِيمَةَ وَحْدَهُ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِدَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ
5 * الَّذِي خَلَقَ
6 السَّمَوَاتِ بِحِكْمَتِهِ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * الَّذِي بَسَطَ الأَرْضَ عَلَى المِيَاهِ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِكَايِنَةٌ
7 إِلَى الأَبَدِ * الَّذِي خَلَقَ الأَنْوَارَ العَظِيمَةَ وَحْدَهُ * لأَنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * الشَّمْسَ لِسُلْطَانِ
8
9 النَّهَارِ * لأَنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * القَمَرَ وَالنُّجُومَ لِسُلْطَانِ اللَّيْلِ * لأَنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ *
10 * الَّذِي ضَرَبَ مِصْرَ مَعَ أَبْكَارِهَا * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ نَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَأَخْرَجَ إِسْرَائِيلَ مِنْ وَسَطِهِمْ * وَإِنَّ
11
12 رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * بِيَدٍ عَزِيزَةٍ وَذِرَاعٍ رَفِيعَةٍ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * الَّذِي فَرَقَ البَحْرَ
13
14 الأَحْمَرَ أَقْسَامًا * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَأَجَازَ إِسْرَائِيلَ فِي وَسَطِهِمْ * لأَنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ *
15
16 * وَعَرَقَ فِرْعَوْنَ وَجَمِيعَ جُنُودِهِ فِي البَحْرِ الأَحْمَرِ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * الَّذِي هَدَى شَعْبَهُ فِي
البَرِّيَّةِ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِكَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَأَنْبَعَ المَاءَ مِنْ صَخْرٍ صَمَّاءَ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِكَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ *
17 * الَّذِي ضَرَبَ مُلُوكًا عَظِيمَةً * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَقَتَلَ مُلُوكًا عَجِيبَةً * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ
18
19 إِلَى الأَبَدِ * سِيحُونَ مَلِكَ الأَمُورِيِّينَ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِكَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَعُوجَ مَلِكَ بَاشَانَ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ
20
21 لِدَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * وَأَعْطَى أَرْضَهُمْ مِيرَاثًا * لأَنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * مِيرَاثًا لإِسْرَائِيلَ عَبْدِهِ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ
22
23 لِكَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * إِنَّ الرَّبَّ ذَكَرَنَا فِي تَوَاضُعِنَا * لأَنَّ رَحْمَتَهُ إِلَى الأَبَدِ * وَخَلَّصَنَا مِنْ يَدِ أَعْدَائِنَا * لأَنَّ
24
25 رَحْمَتَهُ إِلَى الأَبَدِ * الَّذِي يُعْطِي طَعَامًا لِكُلِّ ذِي جَسَدٍ * وَإِنَّ رَحْمَتَهُ لِنَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * أُشْكُرُوا إِلَهَ
26
27 السَّمَاءِ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ كَايِنَةٌ إِلَى الأَبَدِ * أُشْكُرُوا رَبَّ الأَرْبَابِ * فَإِنَّ رَحْمَتَهُ دَايِمَةٌ إِلَى الأَبَدِ * اَلْلُلُوْيَا *

Gratias agite Deo deorum, quoniã misericordia ejus firmissima est in æternũ. Gratias agite Domino dominorũ, quia misericordia ejus duratura est in æternũ. Qui edidit miracula magna solus: et quidẽ misericordia ejus perpetua est in æternũ. Qui creavit cælos sapientiã suã: et quidẽ misericordia ejus cõstans est in æternũ. Qui stabilivit terrã super aquas: et quidẽ misericordia ejus perstat in æternum. Qui creavit lumina magna solus: quia misericordia ejus perpetua est in æternũ. Solem in dominũ dici: quia misericordia ej° perseverans est in æternũ. Lunã et stellas in dominũ noctu: quia misericordia ej° perstans est in æternũ. Qui percussit Ægyptũ cũ primogenitis ejus: quia misericordia ejus firma est in æternũ. Et eduxit Israel è medio eorũ: et quidẽ misericordia ejus perpetua est in æternũ. Manu robustã & brachio excelso: quoniã misericordia ejus perpetua est in æternũ. Qui fidit mare rubrum in sectiones: et quidem misericordia ejus constantissima est in æternum. Et traduxit Israelẽ per mediũ eorum: quia misericordia ejus perpetua est in æternũ. Et submersit Pharaonem omnesque exercitus ejus in mare rubrum: et quidẽ misericordia ejus firmissima est in æternum. Qui rexit populũ suũ in deserto: quia misericordia ejus perstans est in æternum. Et profluere fecit aquam è petra solidissima: & quidem misericordia ejus perstans est in æternum. Qui percussit reges magnos: & quidem misericordia eius perseverans est in æternum. Et occidit reges admirandos: & quidem misericordia ejus firma est in æternum. Sehon regem Amorræorũ: & quidem misericordia ejus permanens est in æternum. Et Og regẽ Basã: & quidẽ misericordia ejus perpetua est in æternum. Et dedit terrã eorum hæreditatẽ: quia misericordia ej° perpetua est in æternum. Hæreditatẽ Israeli servo suo: & quidẽ misericordia ej° perstans est in æternum. Quia Domin° recordatus est nostri: in humilitate nostra: quia misericordia ejus est in æternum. Et salvavit nos de manu inimicorum nostrorum: quia misericordia eius est in æternum. Qui dat escã omni corporeo: & quidem misericordia eius firma est in æternum. Gratias agite Deo cœli, quia misericordia eius existet in æternum. Gratias agite Domino dominorum, quia misericordia ejus perpetua est in æternum. Alleluia.

תהלים: קלז קלח קלט

PSAL. CXXXVII. קלז

Sijon nos recordando m : flevimus etiam , sedimus ibi Babel flumina Super
1 עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן :
nos petierunt ibi Quia .nostras citharas suspendimus : ejus medio in salices Super
2 עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנּוֹרוֹתֵינוּ : כִּי שָׁם שְׁאֲלוּנוּ
3 cantico de nobis cantate : letitiam nostros ululatur & , cantici verba , nos captivumes
שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלַלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר
à alienigena humum super Domini canticum cantabimus Quomodo .Sijon
4 צִיּוֹן : אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר :
mea lingua Adhæreat .mea dextera obliviscatur : Jerusalaim tui fuero oblitus Si
5 אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי : תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי
6 super Jerusalaim fecero ascendere non si : tui meminero non si ,meo palato
לְחִכִּי אִם לֹא אַזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלִַם עַל־
, Jerusalaim diei Edom filiorũ Domine Recordare .meæ lætitiæ capite
7 רֹאשׁ שִׂמְחָתִי : זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלִַם
Babel Filia .ea in fundamentum ad usque discooperite , Discooperite : dicentium
8 הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ : בַּת־בָּבֶל
.nobis retribuisti quam ,tuam retributionem tibi retribuit qui beatitudines , vastata
9 הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ :
.petram ad tuos parvulos allidet & ,apprehendet qui Beatitudines
אַשְׁרֵי : שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלְלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע :

PSAL. CXXXVIII. קלח

.tibi canam Divis coram : meo corde toto in tibi Confitebor .David ipsi
1 לְדָוִד : אוֹדְךָ בְּכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָ :
super tuo nomini confitebor & , tuæ sanctitatis templum ad me Incurvabo
2 אִשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ עַל־
,tuã nomen omnia super magnificãsti quoniam : tua veritate super & ,tua misericordia
חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ
mea anima in me roborabis : me exaudisti & , invocavi die In .tuum eloquium
3 אֲמָרֶתֶךָ : בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְּנַפְשִׁי
eloquia audierunt quia : terræ reges omnes Domine tibi Confiteantur .fortitudine
4 עֹז : יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַלְכֵי־אָרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־
Quoniam .Domini gloria magna quoniã : Domini viis in cantent Et .tui oris
5 פִיךָ : וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי־גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה : כִּי־
Si .cognoscet longinquo à altum & : videbit humilem & ,Dominus excelsus
6 רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק יַיְדִע : אִם־
mittes meorũ inimicorum nasum super : me vivificabis angustiæ interiori in ambulavero
7 אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח
.Domine ,me pro perficies DOMINUS .tua dextera me servabit & : tuã manum
8 יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ : יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה
.dimittas ne tuarum manuum fatis : sæculum in tua misericordia
חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף :

PSAL. CXXXIX. קלט

cognovisti Tu .cognovisti & ,me investigãsti Domine .cantus David ipsi victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חְקַרְתַּנִי וַתֵּדָע :
2 אַתָּה יָדַעְתָּ longè à meam cogitationem intellexisti : meum resurgere & ,meum sedere
שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק :

רתגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

PSAL. CXXXVII. קלז

1 עַל נַהֲרְוָתָא דְּבָבֶל תַּמָּן יָתְבְנָא לְחוֹד בְּכֵינָא
2 כַּד הֲוֵינָא דְּכָרִין יָת צִיּוֹן : עַל עָרְבִין
3 בְּמַצְיַעְתָּהּ הֲתֵלִינָן כִּנָּרְנָא : אֲרוּם תַּמָּן
שְׁאִילוּ יָתָנָא בְּבַלָּאֵי דִּשְׁבוּ יָתָנָא לְמִסְמַר
מִלִּין דְּשִׁירָיָא וּבְוִזְנָא עַל עֲסַק חֲרָוָא אֲמָרִין
4 שַׁבְחוּ לָנָא מִן שִׁירָתָא דַּהֲוַיְתוּן אֲמָרִין
בְּצִיּוֹן : מִן יַד לֵיוָאֵי אֲמָרִין הֵיכָדִין נְשַׁבַּח
5 יָת תּוּשְׁבְּחָא דַיְיָ עַל אַרְעָא חִילוֹנַיְתָא :
6 מְחֵיבָא קָל רוּחָא דְקוּדְשָׁא וְאָמְרָה דְאִין
מַנְשֵׁינָא לִיךְ יְרוּשָׁלֶם אַנְשֵׁיהּ לִימִינִי : תְּדְבַּק
לִישָׁנִי לְמוֹרִינִי אִין לָא אֶדְכַּר יָתִיכִי אִין לָא
7 אֶסִיק דְּכָרָן יְרוּשָׁלֶם עַל שְׁרוּי חֶדְוַת בֵּית
שַׁמְשֵׁי : אֲמַר מִיכָאֵל רַבָּה דְּיִרוּשָׁלֶם אֶדְכַּר
8 יְיָ לְעַמָּא דְאֲדוֹמָא דְאָחֲרִיבוּ יְרוּשָׁלֶם דְּאָמְרִין
צְרוּ צְרוּ עַד דְּשַׁאֲסָא בָהּ : אֲמַר גַּבְרִיאֵל
9 רַבָּה דְצִיּוֹן לְאוּמָא בְּבַלָּיְתָא בְּוַוּיְתָא טַבְרַיְהּ
דְּיִשְׁלֵם לָךְ יָת גּוּמְלָיִךְ בְּיִשְׁ דִּי גְמַלְתִּ לָנָא :
טָב לֵיהּ דְּאָחֵד וּמְרַטֵּשׁ יָת טַלְיָךְ עַל כֵּיפָא : 9

PSAL. CXXXVIII. קלח

1 עַל יַד דָּוִד אוֹדֵי קָדְמָךְ יְיָ בְּכָל לִבִּי קֳבֵל
2 דַּיָּנַיָּא אֶוֹדֵנָךְ : אֶסְגוּד קֳדָם הֵיכְלָא
דְקוּדְשָׁא וְאוֹדֵי יָת שְׁמָךְ מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל
קוּשְׁטָךְ אֲרוּם אַסְגֵּיתָא עַל כָּל שְׁמָךְ מֵימְרֵי
תּוּשְׁבְּחָתָךְ : בְּיוֹמָא דִי קְרֵית עָנֵי יָתִי אַסְגֵּיתָנִי
3 בְּנַפְשִׁי עִשְׁנָא : יוֹדוּן קָדְמָךְ יְיָ כָּל מַלְכֵי
אַרְעָא אֲרוּם שְׁמַע מֵימְרֵי תּוּשְׁבְּחָתָךְ : וַיְשַׁבְּחוּן
4 עַל פַּרְשֵׁי יְיָ אֲרוּם רַב אֲיקָרָא דְיָי : אֲרוּם רָמָא
יְיָ וּמְכַיֵּךְ יַחְמֵי לְטָב וְגַיְוָתָנָא מִן שְׁמַיָּא רְחִיקִין
5 יַמְאִיךְ : אִין אֶהֱלַךְ בְּמִצַּע עָקְתָא תְּחַיֵּנִנִי עַל
נְחִירָא בְּעֲלֵי דְבָבֵי תּוּשֵׁיט אִידָךְ לְחַבָּלוּתְהוֹן
6 וְתִפְרְקִנְנִי יְמִינָךְ : יְיָ יַשְׁלֵים בִּישָׁא עֲלֵיהוֹן
אַמְשׁוּלְתִּי יְיָ טוּבָךְ לְעָלַם עוֹבְדֵי אִידָךְ לָא
תִּשְׁבּוֹק :

PSAL. CXXXIX. קלט

1 לְשַׁבְּרָא עַל יַד דָּוִד תּוּשְׁבְּחָתָא יְיָ פְּשַׁפְּשְׁתַּנִי
וִידַעְתָּ : אַרְתָּ קָדְמָךְ גְּלֵי אוֹתְבָתִּי לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא וְאוֹקִימוּתִי לְמֵיזַל בְּקַרְבָא אִתְבַּיְנְתָּ לְחַבְרוּתִי מִן עָם רְחִיק : 2

Paraph. Chald. Psal. CXXXVII.

1 Super flumina Babylonis, ibi sedimus &
2 flevim⁹ cum recordaremur Sion. Sup sali-
3 ces in medio ejus suspendim⁹ citharas no-
stras. Ibi autem rogaverunt nos Babylonii,
qui captivos adduxerunt nos, ut diceremus
verba canticorum: et raptores nostri lætitiæ
4 causa dicebant: Psallite nobis cantica quæ
dicebatis in Sion. *Evestigiò Levitæ dixe-*
5 *runt*, Quomodo cantabim⁹ hymnos Dñi in
terra aliena? *Respondit vox spiritⁿ sanctiet*
6 *dixit, Quòd* si oblitus fuero tui Jerusalem,
oblivioni tradam dexterã meam. Adhæreat
lingua mea palato meo, nisi recordatus fu-
ero tui, nisi ascendere fecero memoriam Je-
rusalem in initio lætitiæ *domus* ministrorũ
7 meorũ. *Dixit Michael princeps Jerusalem,*
Memor esto Domine populi Edom, *qui* de-
struxerunt Jerusalem, dicentes: *Destruite,*
8 *destruite* usq; ad fundamentũ in ea. *Dixit*
Gabriel princeps Sion genti Babylonicæ de-
9 *vastatrici*, Beat⁹ qui reddiderit tibi *retribu-*
tionẽ tuã malã quã retribuisti nobis. Beat⁹
qui capiet et allidet parvulos tuos sup petrã.
1 Per manum Davidis.

PSAL. CXXXVIII.

1 Confitebor coram te Dñe in toto corde
meo: in conspectu judicum cantabo tibi.
2 Adorabo corã templo sancto[*tuo*,] & confi-
tebor nomini tuo propter benignitatẽ tuam
& propter veritatem tuam, quoniam magni-
cãsti super omne nomen tuum *verba* laudis
3 tuæ. In die qua invocavi, *responde* mihi:
multiplicãsti in anima mea fortitudinem.
4 Confiteantur coram te Dñe omnes reges
terræ, quoniam audierunt *verba* laudis tuæ.
5 Et cantent in viis Dñi, quoniam magna est
gloria Domini. Quoniam excelsus Dominus
6 & humilem respiciet *in bonum*, et superbum
de cœlis longinquis deprimet. Si ambula-
7 vero in media angustia, vivificabis me; &
super *nasum* inimicorum meorum pones
manũ tuam ut destruas illos: et redimet me
8 dextera tua. *Dominus* reddet malum illis
propter me: Domine benignitas tua in æter-
num; opera manuum tuarum ne derelinquas.
1 Ad laudandũ p manum Davidis canticũ.

PSAL. CXXXIX.

1 Domine perscrutatus es me & cognovi-
2 sti. Coram te nota est sessio mea *ad studen-*
dum legi, et surrectio mea *ad eundum in bel-*
lum: intellexisti societatem meam in eccle-
sia tua de populo longinquo

PSAL. CXXXVI.

Davidis. Verba Sanctorum qui captivi
1 *ducti sunt in Babel. Vers. 16.*
2 Ad flumina Babylonis ibi sedim⁹ & flevi-
mus cũ recordaremur Siõ, Ad salices quæ
3 sunt intra ipsã appendim⁹ citharas nostras.
Quoniã illic petierunt à nobis qui captivos
duxerunt nos verba laudationũ: & qui abdu-
4 xerũt nos, dixerũt nobis; Canite nobis de cã-
5 ticis Siõ. Quomodò canem⁹ vobis laudes Dñi
in terra aliena? Si obliviscar tui Hierusalem,
6 obliviscatur meĩ dextera mea: Hæreat lingua
mea cœlo oris mei, si nõ meminero tui: si nõ
attollã Hierusalẽ in principio gaudi orũ me-
7 orũ. Memor esto Dñe filiorũ Adũ in die Hie-
rusalem: dicentiũ; Detegite, detegite usq; ad
8 ipsius fundamenta. Filia Babylonis depræda-
9 trix, beatus qui reddet tibi retributionem
quam nobis retulisti: Beatus qui apprehen-
det tuos infantes & allidet ad petram.

PSAL. CXXXVII.

1 *Compositus à David. Gratiarum actio*
cum prophetia. Vers. 21.
2 Confitebor Dño ex toto corde meo, &
corã regib⁹ psallã tibi: Adorabo in Tẽ-
plo sanctitatis tuæ, & gratias agã nomini
tuo de tua bonitate deque veritate tua: quia
magnificãsti sup omne nomen, eloquiũ tuũ.
3 Die quã vocavi te respondisti mihi, et auxisti
robur animæ meæ. Confiteantur tibi Dñe o-
4 mnes reges terræ, quoniã audierunt sermonẽ
oris tui: Et glorificent vias Dñi, quoniã ma-
5 gna est majestas Dñi, Et excell⁹ est Dñs, qui in
6 profundũ respicit, & eũ qui superbit emin⁹
cognoscit. Si ambulavero p angustiã, vivifi-
7 cabis me: in ira inimicorũ meorũ extendes
manũ tuã, & salvabis me. Dexteram tuam
Domine quiescere fac super me, *quandoqui-*
8 *dem* Dñe misericordia tua sempiterna est:
& opus manuum tuarum ne destituas.

PSAL. CXXXVIII.

Davidis. Quum clamabat & exprobrabat
1 *ei quòd rebellãsset, quidam qui vocabatur Sa-*
mei filius Gari dicens, Effundens sangui-
nem. Spirituali verò sensu Theologia, & ora-
tio cum petitione. Vers. 46.
1 Domine scrutatus es me, & agnovisti me:
2 Tu nõsti meũ sedendi atque surgendi lo-
cũ: Intellexisti cogitationes meas ab alto:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 ܥܠ ܢܗܪܘܬܐ ܕܒܒܠ ܬܡܢ ܝܬܒܢܐ ܠܚܘܕ ܒܟܝܢܢܐ
2 ܟܕ ܗܘܝܢܐ ܕܟܪܝܢ ܝܬ ܨܝܘܢ : ܥܠ ܥܪܒܝܢ
3 ܒܡܨܥܬܗ ܬܠܝܢܢ ܟܢܪܢܐ : ܐܪܘܡ ܬܡܢ
ܫܐܠܘ ܝܬܢܐ ܒܒܠܝܐ ܕܫܒܘ ܝܬܢܐ ܠܡܣܡܪ
ܡܠܝܢ ܕܫܝܪܝܐ ܘܒܘܙܢܐ ܥܠ ܥܣܩ ܚܪܘܐ ܐܡܪܝܢ
4 ܫܒܚܘ ܠܢܐ ܡܢ ܫܝܪܬܐ ܕܗܘܝܬܘܢ ܐܡܪܝܢ
ܒܨܝܘܢ : ܡܢ ܝܕ ܠܝܘܝܐ ܐܡܪܝܢ ܗܝܟܕܝܢ ܢܫܒܚ
5 ܝܬ ܬܫܒܚܬܐ ܕܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܚܝܠܘܢܝܬܐ :
6 ܡܚܝܒܐ ܩܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪܗ ܕܐܢ
ܢܫܟܚ ܐܢܐ ܠܟ ܝܪܘܫܠܡ ܐܢܫܝܗ ܠܝܡܝܢܝ : ܬܕܒܩ
ܠܫܢܝ ܠܡܘܪܝܢܝ ܐܢ ܠܐ ܐܕܟܪ ܝܬܝܟܝ ܐܢ ܠܐ
7 ܐܣܩ ܕܟܪܢ ܝܪܘܫܠܡ ܥܠ ܫܪܘܝ ܚܕܘܬ ܒܝܬ
ܫܡܫܝ : ܐܡܪ ܡܝܟܐܝܠ ܪܒܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܐܕܟܪ
8 ܠܥܡܐ ܕܐܕܘܡܐ ܕܐܚܪܒܘ ܝܪܘܫܠܡ ܕܐܡܪܝܢ
ܨܪܘ ܨܪܘ ܥܕ ܕܫܐܣܐ ܒܗ : ܐܡܪ ܓܒܪܝܐܝܠ
9 ܪܒܐ ܕܨܝܘܢ ܠܐܘܡܐ ܒܒܠܝܬܐ ܒܘܘܝܬܐ ܛܒܪܝܗ
ܕܢܫܠܡ ܠܟ ܝܬ ܓܘܡܠܝܟ ܒܝܫ ܕܝ ܓܡܠܬ ܠܢܐ :
ܛܒ ܠܝܗ ܕܐܚܕ ܘܡܪܛܫ ܝܬ ܛܠܝܟ ܥܠ ܟܝܦܐ : 9

ܠܕܘܕ

1 ܥܠ ܝܕ ܕܘܕ ܐܘܕܝ ܩܕܡܟ ܝܐ ܒܟܠ ܠܒܝ ܩܒܠ
2 ܕܝܢܝܐ ܐܙܡܪܟ : ܐܣܓܘܕ ܩܕܡ ܗܝܟܠܐ
ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܘܕܝ ܝܬ ܫܡܟ ܡܛܘܠ ܛܘܒܟ ܘܡܛܘܠ
ܩܘܫܛܟ ܐܪܘܡ ܐܣܓܝܬܐ ܥܠ ܟܠ ܫܡܟ ܡܝܡܪܝ
ܬܫܒܚܬܟ : ܒܝܘܡܐ ܕܩܪܝܬ ܥܢܝ ܝܬܝ ܐܣܓܝܬܢܝ
3 ܒܢܦܫܝ ܥܫܢܐ : ܝܘܕܘܢ ܩܕܡܟ ܝܐ ܟܠ ܡܠܟܝ
ܐܪܥܐ ܐܪܡ ܫܡܥ ܡܝܡܪܝ ܬܫܒܚܬܟ : ܘܝܫܒܚܘܢ
4 ܥܠ ܦܪܫܝ ܝܐ ܐܪܡ ܪܒ ܐܝܩܪܐ ܕܝܐ : ܐܪܡ ܪܡܐ
ܝܐ ܘܡܟܝܟ ܝܚܡܝ ܠܛܒ ܘܓܝܘܬܢܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܪܚܝܩܝܢ
5 ܝܡܐܝܟ : ܐܢ ܐܗܠܟ ܒܡܨܥ ܥܩܬܐ ܬܚܝܝܢܢܝ ܥܠ
ܢܚܝܪܐ ܒܥܠܝ ܕܒܒܝ ܬܘܫܝܛ ܐܝܕܟ ܠܚܒܠܘܬܗܘܢ
6 ܘܬܦܪܩܢܢܝ ܝܡܝܢܟ : ܝܐ ܝܫܠܡ ܒܝܫܐ ܥܠܝܗܘܢ
ܐܡܫܘܠܬܝ ܝܐ ܛܘܒܟ ܠܥܠܡ ܥܒܕܝ ܐܝܕܟ ܠܐ
ܬܫܒܘܩ : ܠܫܒܪܐ ܥܠ ܝܕ ܕܘܕ ܬܘܫܒܚܬܐ ܝܐ ܦܫܦܫܬܢܝ
ܘܝܕܥܬ : ܐܪܬ ܩܕܡܟ ܓܠܝ ܐܘܬܒܬܝ ܠܡܥܣܩ ܒܐܘܪܝܬܐ ܘܐܩܝܡܬܝ ܠܡܝܙܠ ܒܩܪܒܐ ܐܬܒܝܢܬ ܠܚܒܪܘܬܝ ܡܢ ܥܡ ܪܚܝܩ : 2

ܡܙܡܘܪ ܠܕܘܕ ܡܠܬܐ ܕܩܝܡܐ ܕܐܬܝܐ ܠܡܫܝܚܐ ܕܐܬܐ ܠܒܒܠ

1 ܥܠ ܢܗܪܘܬ ܒܒܠ ܬܡܢ ܝܬܒܢ ܘܒܟܝܢ ܒܕܟܪܢ ܝܬ ܨܝܘܢ
2 ܥܠ ܥܪܒܝܢ ܒܬܘܟܗ ܬܠܝܢ ܟܢܪܝܢ ܕܬܡܢ ܫܐܠܘ ܝܬܢ ܒܒܠܝܐ
ܕܫܒܘ ܝܬܢ ܠܡܡܠܠ ܡܠܝ ܕܫܝܪܝܐ ܘܕܒܙܘ ܝܬ ܢ ܥܠ ܥܣܩ
3 ܚܪܘ ܐܡܪܝܢ ܫܒܚܘ ܠܢ ܡܢ ܫܝܪܬ ܨܝܘܢ : ܐܝܟ ܢܫܒܚ
ܝܬ ܬܫܒܚܬ ܕܝ ܥܠ ܐܪܥ ܚܝܠܘܢܝܬ : ܐܢ ܠܐ ܐܬܪܟ ܝܪܘܫܠܡ
4 ܢܫܬܟܚ ܝܡܝܢܝ : ܢܬܠܨܩ ܠܫܢܝ ܠܡܘܪܝ ܐܢ ܠܐ ܐܕܟܪ ܝܬܟ
ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܒܪܝܬ ܐܢ ܠܐ
5 ܢܫܬܠ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ
ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ
6 ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ
ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ
7 ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ
8 ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ
9 ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ
ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ
1 ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ
ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ
2 ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ
ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ ܚܕܘ ܕܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܩ ܝܪܘܫܠܡ ܠܪܝܫ

Versio VULG. LAT.

Psalmus David, Jeremiæ, CXXXVI.

1 Super flumina Babylonis, illic sedimus
& flevimus: cùm recordaremur Sion:
2 In salicibus in medio ejus, suspendimus
organa nostra. Quia illic interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, verba cantionum: Et qui abduxerunt nos;
4 Hymnũ cantate nobis de canticis Sion.
5 Quomodò cantabimus canticũ Dñi in
6 terra aliena? Si oblitus fuero tuĩ, Jeru-
7 salem, oblivioni detur dextera mea. Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non
meminero tuĩ: Si non proposuero Jeru-
8 salem, in principio lætitiæ meæ. Memor
esto, Dñe, filiorũ Edom, in die Jerusalem:
Qui dicunt; Exinanite, exinanite usq; ad
9 fundamentũ in ea. Filia Babylonis misera: beat*, qui retribuet tibi retributionẽ
10 tuã, quã retribuisti nobis. Beatus, qui tenebit, & allidet parvulos tuos ad petrã.

Ipsi David. CXXXVII.

1 Confitebor tibi, Dñe, in toto corde
meo: quoniã audisti verba oris mei.
In conspectu Angelorum psallam tibi:
2 Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo, Super misericordia tua, & veritate tua: quoniam magnificãsti sup omne, nomen sanctũ tuũ.
3 In quacumque die invocavero te, ex-
4 audi me: multiplicabis in anima mea virtutem. Confiteantur tibi, Domine, omnes reges terræ: quia audierunt
5 omnia verba oris tui: Et cantent in viis Domini: quoniam magna est gloria Domini. Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit: & alta à longè cog-
7 noscit, Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me: & sup irã inimicorũ meorũ extendisti manũ tuã, & sal-
8 vũ me fecit dextera tua. Dñs retribuet pro me: Dñe, misericordia tua in seculum: opera manuũ tuarũ ne despicias.

1 In finem. Psalm* David. CXXXVIII.

1 Domine, probásti me, et cognovisti
2 me: Tu cognovisti sessionem meã, &
3 resurrectionem meam. Intellexisti cogitationes meas de longé:

Versi. GRÆCA. LXX. Interp.

(α) Τῷ Δαυὶδ, Ἰερεμίου. ρλς'.

1 † Ἐπὶ ✠ ποταμοὺς Βαβυλῶνος † ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν † ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τὴν Σιών.
2 † Ἐπὶ ✠ ἰτέας ἐν μέσῳ αὐτῆς (β) ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. † Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ (γ) αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, † καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς, ὕμνον · † Ἄσατε ἡμῖν ἐκ ✠ ᾠδῶν
4 Σιών. † Πῶς ᾄσωμεν ✠ ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλο-
5 τρίας; † Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου Ἰερουσαλὴμ, ὀπι-
6 σθοῦν ἡ δεξιά μου. † Κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ
λάρυγγί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ · † ἐὰν μὴ προ-
7 αναπέξωμαι ✠ Ἰερουσαλὴμ (δ) ἀρχῇ ✠ εὐ-
φροσύνης μου. † Μνήσθητι κύριε ✠ τῶν Ἐδὼμ, ✠ ἡ-
8 μέρᾳ Ἰερουσαλὴμ · † ✠ λεγόντων, † Ἐκκενώτε, ἐκ-
κενώτε, (ε) ἕως ✠ θεμελίων αὐτῆς. † Θυγάτηρ Βα-
βυλῶνος ✠ ἡ ταλαίπωρος, † μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπεδώκας ἡ-
9 μῖν, † Μακάριος ✠ ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου ✠ πρὸς τὴν πέτραν.

(α) Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρλζ'.

1 † Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου,
† καὶ ἐναντίον ἀγγέλων (β) ψαλῶ σοι, † ὅτι ἤκουσας πάν-
2 τα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. † Προσκυνήσω ✠ πρὸς
ναὸν ἅγιόν σου, † καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί
σου, † ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου καὶ τῆς ἀληθείας σου · † ὅτι ἐμε-
3 γάλυνας (γ) ὑπὲρ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου. † Ἐν ᾗ
ἂν ἡμέρᾳ (δ) ὀπισκαλέσωμαί σε, † ταχὺ ἐπάκουσόν μου
4 † πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου (δ) δυνάμει σου. † Ἐξο-
μολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς
5 γῆς, † ὅτι ἤκουσ' πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
6 † Καὶ ᾀσάτωσ' ἐν ✠ ὁδοῖς κυρίου, † ὅτι μεγάλη ἡ δό-
7 ξα κυρίου. † Ὅτι ὑψηλὸς κύριος ✠, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφο-
ρᾷ, † καὶ τὰ ὑψηλὰ ✠ ὑπερκρόδεν γινώσκει. † Ἐὰν
πορεύῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, (ε) ζήσεις με. † Ἐπὶ ✠ ὀρ-
γὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, † καὶ ἔσωσέ με
8 ἡ δεξιά σου. † (ζ) Κύριε ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ.
† κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, † τὰ ἔργα ✠ χει-
ρῶν σου μὴ ✠ ἐξίδῃς.

1 † Εἰς τὸ τέλος, (α) ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ρλη'.
2 † Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. † Σὺ ἔγνως
3 ✠ καθέδραν μου, καὶ ✠ ἔγερσίν μου. † Σὺ συνῆκας τοὺς
διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόθεν.

MS.A. ρλς'. (α) Τῷ Δαυίδ. (β) ἐκεῖ ἐκρεμάσαμεν (γ) * ἐκχυμηστεύοντες (δ) ἐν ἀρχῇ (ε) ἕως ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ. MS.A. ρλζ'. (α) Τῷ Δαυὶδ, Ζαχαρίου. (β) ψαλῶ σοι. Προσκυνήσω ✠ πρὸς (γ) ὅτι πάντας τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. (δ) ἐπιλαθέσομαι (δ) ἐν δυνάμει. Ἐξομολογησάσθωσαν (ε) * ζήσης με. (ζ) Κύριος ✠ * ἀνταποδώσει MS.A. ρλη'. (α) τῷ Δαυὶδ, ψαλμὸς Ζαχαρίου ἐν τῇ διαπορεῖ.

Versi. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Transl. LAT.

[a] Ipsi David, (a) Hieremiæ. CXXXVI.

1 Super flumina Babylonis illic se-
dimus, & flevimus: cùm recordaremur Sion. 2 In salicibus in medio ejus
suspendimus (c) organa nostra. 3 Quia illic interrogaverunt nos, qui
captivos duxerunt nos, verba cantiorum: 4 & [b] qui (d) abduxerunt
nos, hymnũ; Cantate nobis de canticis
Sion. 5 Quomodò cantabimus canticũ
Domini in terra aliena? 6 Si oblitus
fuero tuĩ, Hierusalem; (e) obliviscatur dextera mea. 7 Adhæreat lingua
mea faucibus meis; si non meminero
tuĩ: 8 Si non [c] præposuero Hierusalem, sicut in (f) principio lætitiæ
meæ. 9 Memento, Domine, filiorũ (g)
Edom in die Hierusalem. 10 Qui
dicũt, [d] Exinanite, exinanite usq;
ad (h) fundamenta ejus. 11 Filia
Babylonia (i) misera: beat*, qui retribuet tibi retributionẽ tuã, quam (k)
retribuisti nobis. 12 Beat* qui tenebit, 9
& allidet parvulos tuos ad petrã.

[a] Psalmus ipsi David, (a) Aggæi, & Zachariæ. CXXXVII.

1 Confitebor tibi, Domine, in toto
corde meo; 2 [b] et (b) coram angelis
psallã tibi: (c) quoniã audisti omnia
verba oris mei. Adorabo ad templũ 2
sanctũ tuum: & confitebor nomini
tuo, 3 Super misericordia tua, & veritate tua: quoniã magnificãsti super (d) omne nomẽ sanctũ tuũ. 4 In
(e) quacunq; die invocavero te; citò 3
exaudi me: (f) [c] multiplicabis me
in anima mea virtute tuã. 5 Confiteantur tibi, Domine, omnes reges
terræ; quoniã audierunt omnia verba
oris tui. 6 Et cantent [d] in (g) viis 5
Domini: quoniam magna est gloria
Domini. 7 Quoniã excelsus Domi-
n*, & humilia respicit: & (h) ex- 6
celsa à longè cognoscit. 8 Si (i) ambulavero in medio tribulationis; vi- 7
vificabis me. Super irã [e] inimicorum meorũ extendisti man* tuas, &
salvũ me fecit dextera tua. 9 Domi-
ne, (k) retribues pro me: Domine, misericordia tua in seculum: [f] opera
manuum tuarum ne despicias.

In finem, Psalmus ipsi (a) David. CXXXVIII.

1 Domine, probásti me, et cognovisti me: Tu cognovisti sessionẽ meã, & resurrectionẽ meã. 2 Tu intellexisti [a] co- 2 3
gitationes meas de longé:

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. CXXXVI. [a] Ipsi David. [b] qui adduxerunt nos allocuti sunt nos, dicentes: Cant. te [c] vovero Hierusalem fore in [d] Dñi! [e] Effusa est & exinanita PSAL. CXXXVII. [a] Ipsi David. [b] quoniam audisti omnia verba oris mei: coram Angelis tuis psallam tibi. [c] valdè corroborásti animam meam virtute tuã. [d] In canticis Dñii: [e] populorũ extendisti manus meas, [f] Dñe opera PSAL. CXXXVII. [a] omnes cogitationes cordis mei de

Versio ÆTHIOPICA.

ዘዳዊት፡፡

1 የሠገ ወስተ፡ አፍሰገ፡ ባቢሎን፡ ፡ሀየ፡ ፡ነበርነ፡ ፡
ወበከይነ፡፡ ፡ሰበ፡ተዘከርናሃ፡ለጽዮን፡፡ ፡፡ ወ 2
ስተ፡ኰሶዮቲሃ፡ ፡ሰቀልነ፡ ፡ኪንዚሪቲነ፡፡ ፡፡ ፡ እስ 3
ሙ፡ በሀየ፡ ፡ተስእሎነ፡ ፡እለ፡ ፈወሥነ፡ ፡ነገረ፡ ግሥ
ሌት፡፡ ፡፡ ወእለሂ፡ ፡ይዉስዱነ፡ ፡ይቤሉነ፡ ፡ሓልዩ 4
ለነ፡ እግዛእስ፡ ለጽዮን፡ ፡ሰንዮ፡ ፡ነ፡ ፡ሓሊለ፡ ፡ግ 5
ሥሌት፡ እግዚእስ፡ በኰድ፡ ፡ነስ፡ ፡ ፡

תהלים: קמ

3 Quia .assuefisti meis viis omnibus & : ventilâsti meum accubitum &,meam Semitam
4 antè & ,Retro .ipsum totum nôsti tu Domine ecce : mea lingua in sermo non
5 me ,præ scientia Mirabilis .tuam volam me super posuisti & : me formâsti
6 ? fugiam tui facibus à quo & : tuo spiritu à ibo Quò .ei potero non ,est excelsa
7 Assumpsero .tu ecce ,infernum fecero stratũ & : tu ibi ,cœlos ascendero Si
8 : me ducet tua manus ibi Etiam .Maris novissimo in habitavero : auroræ pennas
9 nox & : me occultabit ,tenebra Veruntamen : dixero Et .tua dextera me tenebit &
10 : lucebit dies sicut nox & ,te à obscurabit non tenebrosus Etiam .me circa lux
11 utero in me texisti : meos renes possedisti tu Quia .lux sicut ,tenebrosus sicus
12 mirabilibus sum mirificatus terribilibus quòd super tibi Confitebor .mea matris
13 ,te à me à corpus fuit occultum Non .valde cognoscens mea anima & : tuis operibus
14 meum Informe .terræ imis in sum compactus variè : occulto in fui factus quando
15 non & : sunt formata dies scribentur ipsa omnia tuo libro super & ,tui oculi viderunt
16 invaluerũt quàm : Deus tuæ cogitationes fuerũt preciosæ quàm mihi Et .eis in unum
17 ego adhuc & ,evigilavi : multiplicabuntur arena præ ,eas Dinumerabo ? earum capita
18 Qui .me à recedite : sanguinum viros & : impium Deus occideris Si .tecum
19 te habetes odio Nonne .tui hostes vanum in assumpserunt : nejus in te dicent
20 edii Perfectione ? afficiar tædio te in insurgentes in & : habebo odio Domine
21 : me cum cor scito & ,Deus me Investiga .mihi fuerunt inimici in : illos odi
22 : me in deleris via si vide Et .meas cogitationes scito & ,me proba
23 .feculi viam in me duc & .

PSAL. CXL. קמ

viro à : malo homine ab Domine me Eripe .David ipsi cantus Victori
1 חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע .me custodies iniquitatum
2 מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְּצְרֵנִי :

תרגום TARGUM.

3 כְּדוּן בַּהֲלִיכוֹתִי בְּאוֹרְחָא וּבְרַבְעוּתִי לְמֶעְסַק
4 בְּאוֹרַיְתָא אִתְעַבַּרְתָּ חִילוֹנִי וְכָל אָרְחָתַי
5 אִסְתַּנְּתָא : וְגַם לִית מִמְּלַל בְּלִשָׁנִי הָא
6 יָדַעְתָּ מְחַשְׁבְּתָלְבִּי כּוּלָּא : מֵאֲחוֹרַי וּמֵאֲפַי
7 אֲעַקְתָּא יָתִי וְגַרְיְתָ עֲלַי מְחָתָא דִידָךְ : מִכַּסְיָא
8 לְמֵידַע מַנִּי אִתְקַפַּת לָא אֶכּוּל לְהוֹן : אִן אֵיזֵל
9 מִן קֳדָם וַעֲפָךְ וְאָן מִן קֳדָמָךְ אֶפּוּךְ : אִין אֶסַּק
10 לִשְׁמַיָּא תַּמָּן אַנְתְּ וְאִטּוּךְ לִשְׁוֹל הָא תַּמָּן
11 מֵימְרָךְ : אֲוִקוּף צִיצִין דְּקָרִיץ אֲשָׁרֵי בְּסוּפֵי יַמָּא : אַף
12 לְחוֹד תַּמָּן אֵידָךְ תַּדְבַּר יָתִי וְתַחֲדַנֵּנִי יְמִינָךְ : וַאֲמַרִית בְּרַם חוּשְׁךְ מִתְחַבְּרַבְּרַ עָלַי וְלֵילְיָא
13 קֳבֵל אֲמִטּוּתִי : לְחוֹד חֲשׁוֹכָא לָא יְחַשֵּׁךְ
14 מִן מִימְרָךְ וְלֵילְיָא הֵיךְ יוֹמָא נְהִיר הֵיךְ
15 חֲשׁוֹכָא הֵיךְ נְהוֹרָא שָׁוְיָן : אֲרוּם אַנְתְּ קְנֵיתָ כִלְיָתַי
16 כְּלִיתַי אֲשַׁתֵּית לִי בְּכֶרְסָא דְאִמִּי : אוֹדִינָךְ
17 מְטוּל דְּרַחִילָן פְּרִישִׁית פְּרִישָׁן עוֹבָדֵיךְ וְנַפְשִׁי
18 חַכְּמָא לְחָדָא : לָא אִתְכַּסְיָא גַרְמִי מִנָּךְ דִּי
19 אִתְעֲבִידִית בְּטוּמְרָא אִצְטַיְרִית בְּכֶרְסָא
20 דְאִמָּא : גּוּשְׁמִי חֲמָן עֵינָךְ וְעַל סֵפֶר דְּכֻרְסָנָךְ
21 כּוּלְּהוֹן יוֹמֵי מִכַּתְּבִין בְּיוֹמָא דְאִתְבְּרִי עַלְמָא
22 מִן שְׁרוּיָא אִתְבְּרִיאוּ כּוּלְּהוֹן בְּרִיוָתָא וְלִית
23 כַּחַד חַד בֵּינֵיהוֹן : וְלִי כְּמָה יְקִירִין רְחֵמֵיךְ
24 צַדִּיקַיָּא אֱלָהָא כְּמָה אִתְחַיְּלוּ רַבְּנֵיהוֹן :
אֶמְנַנּוּן בְּעַלְמָא הֲרֵין יַתִּיר מִן חָלָא יִסְגְּעוּן
אִתְעֲרִית בְּעַלְמָא דְאִתִּי וְעַד כְּדוּן אֲנָא נְבַדְּ :
אִין תִּקְטוֹל אֱלָהָא לְרַשִּׁיעָא וּגְבָרִין דְּחַיְּבִין
דִּין דְּקָטוֹל יְוֹרוּן מִנִּי : דְּיַיְמוּן בְּשִׁמְךָ עַל
נְבָלָא מִשְׁתַּבְּעִין עַל מַגַּן בְּעָלֵי דְבָבָךְ :
הֲלָא מִסְנָאֲךָ יְיָ אֲנָא סָנֵי וְכַד קָיְמִין לְקָבְלָךְ
אֲנָא מְגָרֵג : עַד שֵׁיצִיאוּת סְנָיָתָא סְנָיָתִינּוּן
לְבַעְלֵי דְבָבִין הֲווֹן לִי : חַקְרֵנִי אֱלָהָא וִידַע
רַעְיוֹנַי בְּחוּן יָתִי וִידַע דְּרִהוּרַי : וְחַמֵּי אִין
אוֹרַח דְּשָׁעֵן בִּי וְדַבֵּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיצִי עַלְמָא :

קמ

1 לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד : פְּצֵי יָתִי יְיָ
2 מְגַבַּר נַשׁ בִּישׁ מְגַבַּר חֲטוֹפִין תְּנַטּוּר יָתִי :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

3 Nunc autem ambulante me in via, aut re-
cumbente *ad ſtudium legis*, factus es ex-
traneus ; & omnes vias meas frequentâ-
4 ſti. *Et cum* non eſt eloquium in lingua
mea : *ecce Domine* cognoviſti *cogitati-*
5 *ones cordis mei omnes*. A tergo &
ante moleſtâſti me, et concitâſti ſuper me
6 percuſſionem manuum tuarum. *Occulta* eſt
ſcientia *à* me, ardua facta eſt, non potero
7 ad eam. Quò ibo à præſentia tempeſta-
tis tuæ ? & quò à conſpectu tuo me ver-
8 tam? Si aſcendero in cœlum, illic tu es: et ſi
ſtratum fecero in inferno, *ecce* ibi [*aderit*]
9 Verbum tuum. Si ſuſtulero alas auroræ,
10 & habitavero in noviſſimo *maris*: Etiam
illuc manus tua deducet me, & appre-
11 hendet me dextera tua. Et dixi : Certè
tenebræ obſcurant me, nox *quoque tene-*
12 *broſa eſt circa* me. Verùm tenebræ non
occultabunt [*aliquid*] à Verbo tuo, &
nox ſicut dies illuminabit : & tenebræ
13 & lux apud te æquales. Quoniam tu poſ-
ſediſti renes meos, fundâſti me in utero
14 matris meæ. Confitebor te quia terribilia
[*feciſti*,] mirificè *factus ſum*, mirabilia
15 [*ſunt*] opera tua ; & anima mea evaſit
ſapiens valdè. Non eſt abſconſa ſubſtan-
16 tia mea à te qua factus ſum in abſcondito,
formatus ſum in utero matris meæ. Cor-
pus meum viderunt oculi tui, & in libro
17 memoriæ tuæ omnes dies *mei* ſcripti ſunt,
in die qua creatus eſt mundus, à principio
creatæ ſunt omnes creaturæ, nec *ſicut al-*
18 *tera* eſt *ulla* in eis. Et *mihi* quàm hono-
rabiles ſunt qui amant te *juſti* Deus, quàm
fortificantur principes eorum ! Dinume-
19 rabo eos in mundo iſto ; uberantiùs quàm
arena multiplicabuntur : reſurrexi in mun-
20 do venturo, licet adhuc apud te ſim. Si oc-
cideris Deus impium, viri autem addicti
judicio mortis diſcedant à me. Qui jurant
21 in nomine tuo doloſè, jurant in vanum au-
ctores inimicitiæ tuæ. Nonne odientes te
22 Domine odio habeo ? & in iis qui inſur-
gunt contra te, naufea afficior ? Con-
23 ſummato odio infeſtus fui illis : auctores
inimicitiæ facti ſunt mihi. Scrutare me
24 Deus, & ſcito cogitationes meas ; proba
me, & ſcito cogitatus meos. Et vide ſi via
erroris in me eſt : & deduce me in via recto-
rum mundi.

Ad laudandũ canticũ ꝑ manũ Davidis. 1

PSAL. CXL.

2 LIbera me Deus ab homine malo, à viro
iniquitatum cuſtodi me.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 Viam meam & ſemitas meas tu cognoſcis :
4 omnes vias meas exploratas habes. Si eſt
tergiverſatio in lingua mea, tu Dñe nôſti :
5 univerſa Quæ ab antiquo ſunt uſque ad po-
ſtremum. Condidiſti me, & poſuiſti ſuper me
6 manum tuam : Ex me facta eſt ſcientia & ad-
miratio. Sumpſi animos, at non polleo viri-
7 bus. Quò ibo à ſpiritu tuo, & ubi me abſ-
8 condam à conſpectu tuo ? Si aſcendero in
coelum, ibi es : & ſi deſcendero in infernũ,
9 etiam ibi ades : Sique efferam alas meas ſi-
10 cut aquilæ, habitemque in extremitate maris,
Etiam illic manus tua apprehendet me, re-
11 getq; me dextera tua. Dixi, Tenebræ lucebunt
12 mihi, & nox lucebit coram facie mea. Et te-
nebræ non obſcurabuntur tibi, & nox ut dies
13 lucebit, tenebroſumq; ut lucidum. Quoniam
tu condidiſti renes meos, meq; ſuſcepiſti de
14 ventre matris meæ. * *Diapſal.* * Confitebor
tibi ob miraculũ quod patrâſti ; grandia ſunt
15 enim opera tua, & anima mea optimè novit.
Neque te lateat oſſa mea, quæ formâſti in oc-
16 culto : deſcendi in imas terræ partes. Retri-
butionem meam viderunt oculi mei : Super
17 libros tuos cuncta ſcribentur. Ecce dies brè-
viati ſunt, & *tamen* non eſt in eis quiſquam.
18 Apud me autẽ maximo ſunt in pretio amici
tui Deus, & valdè magnificantur ; & eorum
19 principes Enumerabo, ac pluſquam arenâ
excreſcent. Evigilavi, & rurſùs tecum ſum.
20 O ſi occidas Deus peccatores, & viri ſangui-
21 nis deflectant à me: Quoniam de te obloqu-
22 ti ſunt, & ſumpſerunt in vanitatem civitatẽ
tuam. Oſores tuos Dñe odio habui, & in eos
23 qui tibi reſiſtunt, excandui : Et odio integro
24 ſum eos proſecutus, & fuerunt mihi inimici.
Explora me Deus, & noſce cor meũ: & expe-
rire me, ac noſce greſſus meos : Et vide quòd
ſi ſit in me via falſitatis, ducito me per viam
tuam ſempiternam.

PSAL. CXXXIX.

Dictus à Davide, quum jaculatus eſt in 1
eum Saul haſtam ad eum occidendum, at feri-
it parietem. Spiritualiter autem verba ejus
qui Deo inhæret decertatque cum oſoribus
ſuis. Verſ. 26.

2 LIbera me Domine ab homine pravo, & à
viiris neſariis me ſerva :

Versio VULGATA.

semitam meam, & funiculum meum investigásti. Et omnes vias meas prævidisti: quia non est sermo in lingua mea. Ecce, Dñe, tu cognovisti omnia, novissima & antiqua: tu formásti me, & posuisti super me manum tuam. Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, & non potero ad eam. Quò ibo à Spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cœlum, tu illic es: si descendero in infernũ, ades. Si sumpsero pennas meas diluculò, & habitavero in extremis maris: Etenim illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua. Et dixi, Forsitan tenebræ conculcabunt me: & nox illuminatio mea in deliciis meis. Quia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de utero matris meæ. Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis. Non est occultatum os meum à te, quod fecisti in occulto: & substantia mea in inferioribus terræ. Imperfectum meũ viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur, & nemo in eis. Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum. Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc sum tecum. Si occideris, Deus, peccatores: viri sanguinũ declinate à me: Quia dicitis in cogitatione: Accipient in vanitate civitates tuas. Nónne qui oderunt te, Dñe, oderam: & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos: & inimici facti sunt mihi. Proba me, Deus, & scito cor meũ: interroga me, & cognosce semitas meas. Et vide, si via iniquitatis in me est: & deduc me in via æterna.

1 In finem, Psalmus David. CXXXIX.

2 Eripe me, Domine, ab homine malo: à viro iniquo eripe me.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

4 †ἢ τρίβον μου καὶ ἢ σχοῖνόν μου (a) ἐξιχνίασας· † Καὶ
πάσας τὰς ὁδούς μου προῄδεις, † ὅτι οὐκ ἔστι λόγος
5 ἐν γλώσσῃ μου. † Ἰδοὺ οὐκέι Κύριε ἔγνως πάν-
τα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. † Σὺ ἔπλασάς με καὶ
6 ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ † χεῖρά σου. † Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶ-
σίς σου ἐξ ἐμοῦ, † ἐκραταιώθη, καὶ μὴ δύνωμαι πρὸς
7 αὐτήν. † Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, † καὶ ἀ-
πὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; † Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν
8 οὐρανὸν, (f) σὺ ἐκεῖ εἶ, † ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, πάρ-
9 ει. † Ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγάς μου (d) κατ' ὄρ-
θρον, † καὶ κατασκήνωσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, †
10 Καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, † καὶ καθέξει με
11 ἡ δεξιά σου. † Καὶ εἶπα, Ἄρα σκότος καταπατήσει
με, † καὶ νὺξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. † Ὅτι (e) σκό-
τος οὐ (c) κοπιάσει † ἀπὸ (f) σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φω-
τισθήσεται· † ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς
13 αὐτῆς. † Ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου κύριε, †
ἀντιλάβου με ἐκ γαστρὸς μητρός μου. † Ἐξομολογή-
σομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης· † θαυμαστὰ
τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα. † Οὐκ
ἐκρύβη τὸ ὀστεῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ,
† καὶ ἡ ὑποστασίς μου ἐν τοῖς (n) κατωτάτω τῆς
γῆς. † Ἀκατέργαστόν μου τὸ ὄμμα οἱ ὀφθαλμοί σου, † καὶ
ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γεγράψονται· † ἡμέρας
πλασθήσονται καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς. † Ἐμοὶ δὲ λίαν τι-
μήσουσι οἱ φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθη ἡ ἀ-
19 ρχὴ αὐτῶν. † Ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμο-
ν πληθυνθήσονται· † ἐξηγηρόθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.
† Ἐὰν κατακτείνῃς ἀνδρωπαιδες ὁ θεός· † ἄνδρες αἱ-
μάτων ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ, † Ὅτι ἐρεῖς εἰς διανοη-
21 θοῦν· † λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
22 Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, † καὶ (g) θλι-
βόμην τοὺς ἐχθρούς σου ἐξεπικόμην; † Τέλειον μῖσος
23 ἐμίσουν αὐτοὺς, † εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. † Δοκίμασόν
με (i) ὁ θεὸς, καὶ γνῶσι τὴν καρδίαν μου· † ἔτασόν
24 με, καὶ γνῶσι τὰς τρίβους μου. † Καὶ ἴδε (k) εἰ ὁδὸς ἀνο-
μίας ἐν ἐμοὶ, † καὶ ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

MS. A. (a) Σὺ ἐξιχνίασας· (f) Σὺ εἶ ἐκεῖ, (d) κατ' ὄρθρον, (e) τὸ Σκότος (c) Σου, * ὡς τὸ σκότος (n) κατωτάτοις τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέργαστόν σου εἶδοσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, (g) θλῖβοι τοῖς ἐχθροῖς (i) κύριε, καὶ (k) ἢ εἶδες ὁδὸν ἀνομίας

1 In finem, ipsi David Psalmus. CXXXIX.

2 Ex me, Domine, ab homine malo: à viro injusto erue me.

Versio ÆTHIOPICA.

ፍኍትየ፡ወአሰርየ፡አነተ፡ቀጻዕነ፡፡፡ ወኵሉ ፡ፍኍሢየ፡አነተ፡ለቅደምነ፡አስመር፡፡ ስመ፡አልቦ፡ቃለ፡ዐመፃ፡ወንተ፡ልሳነ፡፡፡ ፡ ሁ፡ለነተ፡ እግዚእ፡ ኦእመርከ፡ ኵሎ፡ ዘቀደሚ፡ወዘይተሪ፡፡ ለነተ፡ፈጠርከ፡ወይደክ፡አ ደከ፡ሰዕሰዖ፡፡፡ ተክዘረ፡ለእመርኆከ፡በሳ ዕሰዖ፡ ፀንዐተኒ፡ ወሊይክል፡ ምስሐሃ፡፡፡ ለ ይቴኑ፡ለጠውር፡እመንፈስከ፡፡ ወአይቴኑ፡ እኅተ፡ይ፡እመቅድመ፡ገጽከ፡፡፡ ወእመኒ፡ ሰ ገተ፡ወንተ፡ሰማይ፡ሀየኒ፡ለነተ፡፡ ወእመኒ፡ ወደድኩ፡ወንተ፡ቀሳይ፡ሀየኒ፡ሀሎከ፡፡፡ ወ እመኒ፡ነሠረአኩ፡ክንፈ፡ ከመ፡ ነስር፡፡ ወሰረር ኩ፡አስከ፡ጣሕለቅተ፡ባሕር፡፡፡ ሀየኒ፡ አደ ከ፡ተመርሖኒ፡፡ ወቃነብረ፡ የማንከ፡፡፡ ወእቤ፡ጽልመትኑ፡ እኁን፡ ኪደኒ፡፡ ወሌሊት ኒ፡ብረሃ፡ወንተ፡ተቀዘሐለት፡፡፡ አስመ፡ ጽልመትኒ፡ ሊደጸልም፡ በኀቤከ፡፡ ወሌሊት ኒ፡ብረሃ፡ከመ፡ መዐልት፡፡ በሊመጠ፡ጽል ሞታ፡ ከማሁ፡ ብረሃኒ፡፡፡ አስመ፡ለእተ፡ ፈጠርከ፡ኵልያትየ፡ እግዚእ፡፡ ወተወከፍ ኸኒ፡ከመ፡ለአመር፡፡፡ አገኒ፡ለከ፡እግዚ እ፡አስመ፡ግረመ፡ተሰበአከ፡፡ መኑከር፡ግብ ርከ፡ወነፍስየ፡ትጤይቆ፡ ጥቅ፡፡፡ ወሊይ ትሰገሊ፡አኰኑ፡ አዕፅምትየ፡ ዘገበርከ፡በ ሥውአ፡፡፡ ወሊእካልየ፡ በመትከተ፡መድ ር፡፡፡ ወዘሢ፡ገበርኩ፡ርአይ፡አዕይኒከ፡፡ ወኵሉ፡ ይጽሐፉ፡ ወንተ፡ መጽሐፍከ፡፡ መ ዐልተ፡ይትፈጠሬ፡ ወሊይሢኑ፡ አከአ፡ አመ ኔሆም፡፡፡ ወበኀቤየ፡ፈደደ፡ክቡራኒ፡ ወ አዕፅዋቲከ፡እግዚአ፡፡ ወፈደፈደ፡ጸንዑ፡አ መቀደመኑም፡፡፡ ወእሴልቆም፡እመሬዓ፡ ደበገዝተ፡፡ ተነሣእኑሂ፡ ወዲደ፡ሀሎኩ፡ከመ ሊከ፡፡፡ አመሰ፡ቀተልኆም፡ለኃጥኣኒ፡እግዚ ኦ፡፡ ኦደዋ፡ደም፡ተግብሑ፡ አመኑየ፡፡፡ አስመ፡ ይዘነጋሪ፡በስሊናሆም፡፡ ወይነሥዉ ኑ፡ለአሠጥሪከ፡ በከንቱ፡፡፡ ለኵኑ፡ ጸሰአ ትከ ፡ጸሰአከ፡ እግዚእ፡፡ ወተመነሑዋኑ፡ በአንተ፡ፀርከ፡፡፡ ፈጽሙ፡ ጸልአ፡ ጸሰአከ ፡ወውስ፡፡ ወኵኑ፡ ፀርየ፡፡፡ ፈቶነኒ፡ እግዚእ ፡ ወአመነር ፡ ልብየ፡፡ አመነረኒ፡ ወርሊ፡ፈናዊየ፡፡፡ ወርሊ፡ስመ፡ተረከብ፡ ዐመፃ ፡ በባዕሰየ፡፡ ወመርሐኒ፡ ፈኃት ፡ዘ ለዐለመ፡፡፡

ፍጻሜ ፡ መዝሙር፡ ዘደዊት፡፡

 የሠዘ አድኅነኒ፡እግዚአ፡አመብአሲ፡ አኵ ይ፡፡ ወአመሰብአ፡ዐሣዊ፡ብልሐኒ፡፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [b] & vestigia mea tu prælisti. [c] quæ præcesserunt & quæ sequentur. [d] abyssum, illic ades. [e] Et si sumpsero pennas ficut aquilæ, & avolavero usque in extremum maris: [f] habitare faciet me [g] nox etiam illuminatio in gaudio meo. [h] quam diu tenebræ ejus, est etiam pariter lux ejus. [i] formásti renes meos, & scientiã quasi fovisti me. [k] Domine, quoniam [l] nutritio mea [m] Et hoc quidem quod operatus sum videruntˢ non erit ex eis unus. [o] corroborati sunt à principatu eorum. [p] Quoniam concertabunt in cogitatione eorum: & accipient in vanitate civitates tuas [q] offendebar. [r] Scrutare me Deus & proba cor meum: proba me, & [r] deprehenderis in me iniquitatem: &

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * حُصِبْتَ سَبِيلِي وَدَابِيرِي * وَبِجَمِيعِ رَوِيَّتِكَ الَّتِي جَمِيعِ طُرُقِي * وَإِنَّهُ لَيْسَ فِي لِسَانِي مِنْ كَلَامٍ طُلْمٍ
4 ها أَنْتَ يَا رَبُّ قَدْ عَرَفْتَ جَمِيعَ الْأَوَاخِرِ وَالْأَوَائِلِ * أَنْتَ جَبَلْتَنِي وَوَضَعْتَ يَدَكَ عَلَيَّ * فَكَانَ عِلْمُكَ
5 مُتَعَجِّبًا مِنِّي * تَسَدَّدْتَ فَلَمْ أَسْتَطِعْ لَهَا * أَيْنَ أَذْهَبُ مِنْ رُوحِكَ * وَأَيْنَ أَهْرُبُ مِنْ وَجْهِكَ * إِنْ
6 صَعِدْتُ إِلَى السَّمَاءِ فَأَنْتَ هُنَاكَ * وَإِنْ هَبَطْتُ إِلَى الْجَحِيمِ فَهُنَاكَ أَنْتَ أَيْضًا * وَإِنِ ارْتَفَعْتُ
7 بِجَنَاحَيْنِ كَالنَّسْرِ * وَسَقَطْتُ فِي أَقَاصِي الْبَحْرِ * فَإِنَّ يَدَكَ تَهْدِينِي * وَيَمِينُكَ تَضْبِطُنِي * فَقُلْتُ
8 أَمَرِي الظُّلْمَةُ تَعْسَانِي * فَاللَّيْلُ هُوَ نُورٌ فِي فَرَحِي * لِأَنَّ الظُّلْمَةَ لَا تُظْلِمُ عَنْكَ * وَاللَّيْلُ يَنِيرُ مِثْلَ
9 النَّهَارِ وَالظَّلَامُ كَالنُّورِ * أَنْتَ يَا رَبُّ جَبَلْتَ كُلْيَتَيَّ * وَبِبَطْنِي مَدَدْتَ حَرَجَتِي مِنْ بَطْنِ أُمِّي * أَعْتَرِفُ
10 لَكَ لِأَنَّ عَجَائِبَكَ صَنَعْتَ بِعِلْمٍ عَجَائِبُ هِيَ أَعْمَالُكَ وَيَعْسِي عَلَمٌ جِدًّا * وَلَمْ يَخْفَ عَنْكَ
11 عَظْمِي الَّذِي خَلَقْتَهُ خَفِيًّا * وَسَخَصِي فِي مَوَاضِعِ سُفْلِ الْأَرْضِ * بَدْءُ أَعْمَالِي أَبْصَرَتْ عَيْنَاكَ
12 وَالْجَمِيعُ مَكْتُوبٌ فِي مُصْحَفِكَ * أَنْتَ خَالِقُ الْأَيَّامِ وَلَيْسَ فِيهَا إِنْسَانٌ * وَأَنَا أَكْرَمِي أَحْبَابُكَ جِدًّا يَا
13 اللهُ * وَجِدًّا عَزَّ رِيَاسَتُهُمْ * أُحْصِيهِمْ فَيَكْثُرُونَ أَكْثَرَ مِنَ الرَّمْلِ * فَمَتَى وَأَنَا مَعَكَ أَيْضًا * إِذَا أَهْلَكْتَ
14 الْخَطَاةَ يَا اللهُ * يَا رِجَالَ الدِّمَاءِ جَنِّبُوا عَنِّي * فَإِنَّكُمْ تَحَادُّونَ فِي الْأَفْكَارِ يَأْخُذُونَ مَدِينَتَكَ بِالْبَاطِلِ *
15 * يَا رَبُّ أَلَيْسَ أَبْغَضَ مُبْغِضِيكَ * وَسَخِطْتُ عَلَى مُحَارِبِيكَ * أَبْغَضْتُهُمْ بُغْضًا كَامِلًا صَارُوا لِي
16 أَعْدَاءً * اللَّهُمَّ جَرِّبْنِي وَاعْلَمْ قَلْبِي وَامْتَحِنِّي وَاعْلَمْ طُرُقِي * وَانْظُرْ فَإِنْ رَأَيْتَ فِيَّ إِثْمًا فَاهْدِنِي إِلَى سَبِيلِ
1 الْأَبَدِ * اللَّيْلُوِيَا * الْمَزْمُورُ الْمِائَةُ وَالتَّاسِعُ وَالثَّلَاثُونَ * لِدَاوُدَ * وَهُوَ * لَنْ * اسْتَيْخَنَ
2 * يَا رَبُّ نَجِّنِي مِنْ إِنْسَانٍ شِرِّيرٍ * وَمِنْ رَجُلٍ ظَالِمٍ أَنْقِذْنِي *

Scrutatus es semitas meas & moves meos: & prævenit vestra omnes vias meas, Et quòd non sit in lingua mea ullus sermo perversus. Ecce tu O Domine, cognovisti omnia postrema & prima: Tu me coagulásti, & posuisti manum tuam super me: Et reddita est scientia tua admirandа apud me. Invalnit, nec potui ad eam. Quò ibo à spiritu tuo? & quò fugiam à facie tua? Si ascendero ad cœlũ, tu quidem illic es: & si descendero in inferos, ibi quoque ades. Sique me evexero duabus alis ut aquila, & decidero in extimas partes maris: Sanè manus tua dirigeret me, & dextera tua me continebit. Et dixi, Forsitan tenebræ velabunt me: at nox tibi lumen in gaudio meo. Nam tenebræ nil obnubilant à te: & nox elucet veluti dies, & tenebræ veluti lumen. Tu O Domine, compegisti renes meos, & excepisti me à quo egressus sum ex utero matris meæ. Confiteor tibi, quia miracula tua fecisti cum scientia: mira sunt opera tua, & anima mea cognovit multùm. Non est abstrusũ tibi os meũ quod creásti occultum, & persona mea in locis profunditatis terræ. Cœpit actionũ mearum videntes oculi tui, & omnia scripta sunt in libro tuo. Tu creator es dierum, dum non existeret in eis quisquã. Me autem venerat: sunt amici tui vehementer O Deus: & valdè roboratus est principatus eorum. Numerabo eos, & multiplicabuntur plùs quam arena. Survexi, & ego tecũ adhuc fũ. Quã perdideris peccatores, O Deus: O viri sanguinũm defleti te à me, Quia temerè vos geritis in cogitationibus: rapiunt urbes tuas injustè. O Domine, nònne odis odiosos tuos, & excandui in adversarios tuos? Odi eos odio integro, & facti sunt mihi inimici. Deus experire me, & cognosce eor meũ: et scrutare me, et cognosce semitas meas; Et consideràra, quòd si videris in me iniquitatem, ducito me ad semitas æternitatis. Alleluja.

PSAL. CXXXIX.

Davidis. Vers. 37. 1

O Domine, libera me ab homine malo, & à viro scelerato vel me:

תהלים : קמא

Acuerunt .bella *congregibus* die omni ,corde in mala cogitaverunt Qui
3 אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחֲמוֹת : שָׁנְנוּ
4 .Selah ,eorum labiis *sub* ,aspidis venenum ; serpens sicut suam linguam
לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה :
qui : me *custodiet iniquitatum* viro à ,impii manibus à Domine me Custodi
5 שְׁמְרֵנִי יְהוָה ׀ מִיְּדֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְּרֵנִי אֲשֶׁר
funibus & ,mihi laqueum superbi Absconderunt ,meos pedes impellere cogitaverũt
חָשְׁבוּ לְדַחוֹת פְּעָמָי : טָמְנוּ־גֵאִים ׀ פַּח לִי וַחֲבָלִים
6 Dixi .Selah ,mihi posuerunt laqueos *orbitæ manum ad* rete extenderunt
פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־מָעְגָּל מֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה : אָמַרְתִּי
7 ,mearum deprecationum vocem Domine ausculta : tu meus Deus : Domino
לַיהוָה אֵלִי אַתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל
,*armatura* die in meum caput *operuisti* : mea salutis fortitudo ,Domine Domine
8 יְהוָה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק :
,*prouen* ne ejus *malum* cogitationem ; *impii* desideria Domine tradas Ne
9 אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק
,eos operict eorum labiorum *labor* : me circumdantium Caput .Selah ,se *exaltabunt*
10 יָרוּמוּ סֶלָה : רֹאשׁ מְסִבָּיו עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסֻּמוֹ :
ne ,*profundis* foveis in ,eos faciet cadere ignem in ,prunæ eos super Declinabunt
11 יִמֹּטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־
ipsi venabitur : malus rapinæ vir ,terra in firmabitur non linguæ Vir .resurgant
12 יָקוּמוּ : אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ
,mendicorum judicium : *afflicti* judicii Dominus faciet quòd Novi ,*impulsiones ad*
13 לְמַדֶּחָפֹת : יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיֹנִים
,*tui facibus cum* recti habitabunt ,tuo nomini confitebuntur justi Veruntamen
14 אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ :

PSAL. CXLI. קמא

meam vocem ausculta : me ad festina ; te *meorum* Domine .David ipsi Cantus
1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִּי הַאֲזִינָה קוֹלִי
elevatio : *tui faciet ad* fussimentum mea oratio Firmetur .te ad *me clamando in*
2 בְּקָרְאִי־לְךָ : תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת
custodi : meo ori custodiam Domine Pone .*vesperæ manus* mearum *volarium*
3 כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב : שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נֹצְרָה
molendum ad malum verbum ad meum cor inclines Ne .meorũ labiorum *janus super*
4 עַל־דַּל שְׂפָתָי : אַל־תַּט־לִבִּי ׀ לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל
comedam non & : iniquitatem operantibus viris cum impietate in *studia*
עֲלִלוֹת בְּרֹשַׁע אֶת־אֲנָשִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
oleum ,me increpet & ,misericordia justus me *malleo* Percutiat .eorum *deliciis in*
5 בְּמַנְעַמֵּיהֶם : יַהֲלֻמֵנִי צַדִּיק ׀ חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן
.eorum malis *in* ,mea oratio & ,adhuc quoniam ,meum caput frangat ne *capitis*
רֹאשׁ אַל־יְנִי רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם :
quoniam ,mea verba audient & : eorum judices *penæ manus* in sunt Demissi
6 נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי
ote in nostra ossa sunt dispersa : terra in findens & ,scindens Sicut .*fuerunt jucundi*
7 נָעֵמוּ : כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עַצְמֹתֵינוּ לְפִי
,speravi te in ,mei oculi Domine DOMINE te ad Quia .sepulchri
8 שְׁאוֹל : כִּי אֵלֶיךָ ׀ יְהוָה אֲדֹנָי עֵינָי בְּךָ חָסִיתִי
: mihi tetenderunt ,laquei *manibus* à me Custodi .meam animam effundas ne
9 אַל־תֶּעֱרֹ נַפְשִׁי : שְׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַח יָקְשׁוּ לִי
.iniquitatem operantium tendiculis &
וּמִקֹּשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן :

תרגום TARGUM.

3 דִּי חֲשִׁילוּ בִישִׁן בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מְגָרְגִין קְרָבְיָא :
4 מְחַנְּין בְּלִישָׁנְהוֹן הֲוָה חִוְיָא אַרְסָא דְעַפּוּבִיתָא
תְּחוֹת סְפָוְתְהוֹן לְעָלְמִין : נְטוֹר יָתִי יְיָ מִן יַד
5 דְּרָשִׁיעַיָא מִן גֻּבַר חָטוּפִין הַנְטוֹר יָתִי דִּי חֲשִׁילוּ
לְמִנְקוּף אַסְתָּוָרֵי : כְּמָנוּ גֵיוָתָנִין פַּחָא לִי וְאִצְטַלְיָא
6 פְּרִסִין מְצַדְתָּא לְסִטַר אוֹרְחָא תַּקְלִין שָׁוִין לִי
7 תְּדִירָא : אֲמַרִית לַיְיָ אֱלָהִי אַנְתָּ אֲצִיתָ יְיָ לְקָל
8 בָּעוּתִי : אֱלָהִים יְיָ עוֹשְׁנָא דְפוּרְקָנִי טַלֵּלְתָּא עַל
רִישִׁי בְּיוֹם קְרָבָא : לָא תִתֵּן יְיָ רְגוּגֵי דְוַאנֵי רְשִׁיעָא
9 מַחְשַׁבְתְּהוֹן לָא תַסְפֵּק יִסְתַּלְקוּן לְעָלְמִין :
אַחְוָתוּפָל רֵישׁ סַנְהֶדְרֵי תַּלְמִידֵי לְעוּת מַלְשִׁינוּתָא
10 דְסִפְוָתְהוֹן יְחַפְּנוּן : יִמְטוּן עֲלֵיוֹהוֹן גּוּמְרִין מִן
שְׁמָיָא בְּנוּרָא דְגַהְנֵם יַפְּלֵנּוּן בְּגוּצִין דְמַחְמְרִין
11 דְּלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא : גֻּבַר דְמִשְׁתְּעֵי לִישָׁן
תְּלִיתִי לָא אֶתְקַיַּם בְּאַרְעָא דְחַיֵּי גֻּבַר
חָטוּפָא בִישׁ יְצוּדְנֵיהּ מַלְאַךְ דְמוֹתָא יְנַקְּפִנֵּיהּ
12 בְּגַהְנֵם : דְּבַכְנָן גְּלֵי קָדְמֵי אֲרוּם יַעְבֵּד יְיָ דִּינוּתָן
דְעַנְיֵי דִּינָא דְחִשֵּׁיכֵי : בְּרַם צַדִּיקַיָּא יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ
יֵתְבוּן חִרְיֵי לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ :

קמא

1 תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ קְרֵיתָךְ חִישׁ לִי אֲצִית קָלִי
2 בְּמִקְרֵי לָךְ : תְּתְכַּוֵּן צְלוֹתִי הֲוָךְ קְטוֹרַת בּוּסְמִין
קֳדָמָךְ וְקַפּוּת יָדֵי בְּצַלּוֹ הֲוָךְ דּוּרוֹן בְּסִים
3 דְּמִתְקְרֵב בְּרַמְשׁ : שַׁוֵּי יְיָ מַטְּרָא לְפוּמִי נְטַר עַל
4 וְקוּף סְפָוָתִי : לָא תְצַלֵּל לִבִּי לְפִתְגָּם בִּישׁ לְמֶחְשַׁב
מַחְשְׁבָן בְּרִשְׁעָא עִם גַּבְרֵי עָבְדֵי שְׁקַר וְלָא
5 אֶסְעוּד בְּזִמַּר בֵּית מִשְׁתְּיוֹן : יְטַפְּחַנְנִי צַדִּיקָא
מְטוּל חִסְדָּא וְיַכְסְנֵנִי מְשַׁח רְבוּת קוּדְשָׁא לָא
יְבַטֵּל מִן רֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוּן צְלוֹתִי מִסְתַּדְּרָא
6 בְּבִישְׁתֵּיהוֹן : אִשְׁתְּמִיטוּ מִבֵּית מְדָרְשָׁא עַל יְדֵי
תְּקוּף דִּינֵיהוֹן יְתִבְיָן וְשָׁמְעִין מֵימְרֵי אֲרוּם
7 בְּסִימוּ : דִּי כְמַת גֻּבַר דְּפַלַּח וּמְבַזַּע בְּמַרְדְּיָא
בְּאַרְעָא הֵכְדֵּין אִתְבַּדְּרוּ אַרְכָּנָא עַל פּוּם
8 קֻבּוּרְתָּא : מְטוּל הֵיכְנָא לְוָתָךְ אֱלָהִים יְיָ עַיְנַי
9 מְוַדְּקִין בְּמֵימְרָא סַבְרִית לָא תְרַוְקִן נַפְשִׁי : נְטוֹר
יָתִי מִן אִידֵי פַּחָא דְאַתְקִילוּ לִי וְתִקְלָן עָבְדֵי שְׁקַר :

PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

Qui cogitaverunt mala in corde, tota die 3
commiscentes bella. Exacuunt linguam suam 4
sicut serpens : venenum aspidis sub labiis
eorum in æternũ. Custodi me Dñe de manu 5
impii: de *viro* iniquitatum custodias me, qui
cogitaverunt supplantare gressus meos. Ab- 6
sconderunt superbi laqueum *mihi*, & fu-
nibus extenderunt rete juxta semitam; scan-
dala ponunt mihi continenter. Dixi Dño : 7
Deus meus es tu: exaudi Domine vocem de-
precationis meæ. Deus Dñe fortitudo redem. 8
ptionis meæ, obumbrâsti caput meum in die
belli. Non des Dñe desideria *Doeg* impii : 9
cogitationi ejus ne satisfacias: auferantur in
æternum. Achitophel caput ordinatorũ disci. 10
pulorum *pravitatis*, insimulatio labiorum
eorũ cooperiat eos. Cadant super illos car- 11
bones de cœlo ; in ignem gehennæ præcipi-
tet eos in foveas *lutosas*, de quibus non re-
surgant ad vitam æternã. Vir delator lingua 12
triplici nequaquã possit dirigi in terra vitæ:
virum pravum *malum* venetur angelus mor-
tis, & detrudat eum in gehennam. Propterea 13
constat mihi quòd faciet Dominus judicium
pauperum & judicium egenorum. Profectò 14
justi confitebuntur nomini tuo, revertentur
recti ut orent coram te.

Canticum Davidi. 1

PSAL. CXLI.

DOmine invocavi te, festina ad me, 1
intende voci meæ dum clamo ad te. Dirigatur 2
oratio mea sicut fussimentum aromaticũ
coram te ; elevatio manuum mearum sicut
munus suave quod offertur in vespere. Pone 3
Domine custodiam ori meo, custodi elevationem
labiorum meorũ. Non declines cor 4
meum in verbum malum, ad cogitandas co-
gitationes in impietate, cum viris operanti-
bus iniquitatem, nec sustentabor cantilena
domus convivii eorũ. Verberabit me justus 5
propter misericordiam, & corripiet me;
oleum unctionis sanctuarii non auferet de
capite meo, quoniam adhuc oratio mea or-
dinatur in malitiam eorum. Distracti sunt 6
de domo scholæ manibus *fortitudinis* judicũ
suorum: revertuntur & audiunt verba mea,
quoniã jucunda fuerunt. Sicut vir qui findit 7
& scindit *sarculis* terram; sic dispersa sunt
membra nostra in ore sepulchri. *Quamobrem* 8
ad te Deus Domine oculi mei aspiciunt :
in Verbum [*tuum*] speravi, ne effun-
das animam meam. Custodi me de ma- 9
nibus laqui quem posuerunt mihi, & de
scandalis operantium iniquitatem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui meditati sunt malitiam in corde suo, to- 3
tâque die conciliârunt rixam : Qui acuerunt 4
linguam suam ut serpentis, & furor aspidis
est sub labiis eorum. Serva me Domine de 5
manu scelestorum, & à viris rapacib⁹ me cu-
stodi: qui cogitaverunt impellere gressus me-
os, Et abdiderunt mihi superbi laqueos, & 6
funes retium suorũ tetenderunt super semi-
tas meas, reteq; jecerũt super me.* *Diapsal.* *
Dixi Dño, Deus meus es tu, ausculta voci de- 7
precationis meæ Dñe Salvator meus fortissi-
me, umbraculũ capitis mei die belli. Ne con- 8
cedas Dñe desideriũ suũ iniquo, & consiliũ
ejus ne ascendat Aut caput meum. Operiat 10
eos iniquitas labiorũ eorũ: Decidant sup eos 11
carbones : corruant in ignem, nec valeant
surgere. Homo linguax non sit firmus in ter- 12
ra, & virũ scelestũ sua malignitas venetur ad
interitũ. Novi quòd facit Dñs judicium pau- 13
perum, & causam egenorum. Verùm justi 14
confitebuntur nomini tuo, & sedebunt recti
coram facie tua.

PSAL. CXL.

Davidis, quum meditaretur ministeriũ ve- 1
spertinum. Et oratio perfecti in Deo. Vers. 21.

DOmine te vocavi, tu me exaudi ; au- 1
sculta verba mea, ac suscipe. Oratio mea 2
sic ut incensum coram te : oblatio manuum
mearũ ut oblatio vespertina. Constitue Do- 3
mine custodẽ ori meo, & custodẽ labiis me-
is : Ut non deflectat cor meũ ad verbũ pra- 4
vum, committamq; facinora iniquitatis. Cum
viris impiis haud sumã salẽ cum eis. Doce- 5
bit me justus, meque corripiet : oleum im-
piorum caput meum non unget ; quoniam
oratio mea est adversùs malitiam ipsorum, Et 6
repressi sunt manu lapidẽâ judices eorum: Et
audierunt verba mea quia sunt jucunda. Ut 7
vomer findens terram, dispersa sunt ossa eo-
rum ad os sepulchri. At ego Domine ad te 8
levavi oculos meos, tibique fretus sum : ne
rejicias animã meam. Custodi me de manu 9
superborum, qui absconderunt mihi laqueos:

Versio VULG. LAT.

3 Qui cogitaverũt iniquitates in corde:
4 totã die constituebant prælia. Acuerunt linguas suas sicut serpentis: venenum aspidum sub labiis eorum. Custodi me, Domine, de manu peccatoris:
5 & ab hominib⁹ iniquis eripe me. Qui cogitaverunt supplantare gressⁿ meos:
6 Absconderunt superbi laqueum mihi: Et funes extenderunt in laqueũ: juxta
7 iter scandalũ posuerũt mihi. Dixi Dño, Deus me⁹ es tu: exaudi, Dñe, vocem de-
8 precationis meæ. Dñe, Dñe, virt⁹ salutis meæ: obumbrâsti sup caput meũ in die
9 belli: Ne tradas me, Dñe, à desiderio meo peccatori: cogitaverunt contra me, ne derelinquas me, ne fortè exaltẽ-
10 tur. Caput circuit⁹ eorũ: labor labio-
11 rum ipsorũ operiet eos. Cadent sup eos carbones, in ignẽ dejicies eos: in
12 miseriis non subsistent. Vir linguosus non dirigetur in terra: virũ injustum
13 mala capient in interitu. Cognovi quia faciet Dñs judicium inopis, &
14 vindictam pauperum. Veruntamen justi confitebuntur nomini tuo: & habitabunt recti cum vultu tuo.

Psalmus David. CXL.

1 DOmine, clamavi ad te, exaudi me: intende voci meæ, cùm clamavero
2 ad te. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuũ mearum sacrificium vespertinum.
3 Pone, Dñe, custodiã ori meo: & ostium circumstantiæ labiis meis. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Cum hominib⁹ operantib⁹ iniquitatẽ, & non communicabo cum electis eo-
5 rum. Corripiet me just⁹ in misericordia, & increpabit me: oleũ autem peccatoris non impinguet caput meũ. Quoniã adhuc & oratio mea in bene-
6 placitis eorum: Absorpti sunt juncti petræ judices eorum. Audient verba
7 mea quoniã potuerunt: Sicut crassitudo terræ erupta est sup terrã. Dissipata sunt ossa nostra fec⁹ infernum:
8 Quia ad te, Domine, Domine, oculi mei: in te speravi, non auferas ani-
9 mam meã: Custodi me à laqueo, quẽ statuerunt mihi: & à scandalis operantium iniquitatem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

3 †Οἵτινες ἐλογίσαντο (β) ἀδικίας ἐν καρδίᾳ, † ὅλην
4 ἡ ἡμέραν ἐξεδέοντο πολέμους. † Ἠκόνησαν γλῶσσαν
5 αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, † ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη
αὐτῶν. ΔΙΑ Ψ ΑΛΜΑ. † Φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς
ἁμαρτωλῶ, † ἀπὸ (γ) ἀνθρώπων ἀδίκων ῥύσῃ με. †
οἵτινες ἐλογίσαντο (Δ) τὸ ὑποσκελίσαι τὰ διαβή-
6 ματά μου, † Ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. † καὶ
σχοινία διέτειναν παγίδας τοῖς ποσί μου, † ἐχόμενα
τρίβου σκάνδαλον ἔθεντό (ε) μοι. ΔΙΑ Ψ ΑΛΜΑ. †
7 Εἶπα τῷ κυρίῳ, Θεός μου εἶ σύ, † ἐνώτισαι κύριε τὴν
8 φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. † Κύριε κύριε, δύναμις τῆς σω-
τηρίας μου, † ἐπεσκίασας σὺν τῇ κεφαλῇ μου ἐν ἡμέρᾳ
9 πολέμου. † Μὴ παρέδῳς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας
μου ἁμαρτωλῷ, † διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκατα-
λίπῃς με, μή ποτε ὑψωθῶσιν. ΔΙΑ Ψ ΑΛΜΑ. †
10 Ἡ κεφαλὴ τῶν κυκλούντων αὐτῶν, † κόπος τῶν χει-
11 λέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς. † Πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄν-
θρακες (η) πυρὸς σὺν τῇ γῇς, καὶ καταδῇσεις αὐτοὺς †
ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν. † Ἀνὴρ γλωσσώ-
δης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. † ἄνδρα ἄδικον
12 κακὰ θηρεύσει εἰς (θ) καταφθορά. † Ἔγνων ὅτι ποι-
ήσει κύριος τὴν κρίσιν τῷ πτωχῷ, καὶ τὴν δίκην τῷ πενή-
14 των. † Πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί
σου, † (ι) κατοικήσουσι εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.
Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ. ρμ'.
1 † Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σε, εἰσάκουσόν μου † προσέχες
τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με
πρὸς σέ. † Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυ-
μίαμα ἐνώπιόν σου. † Ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑ-
3 σπερινή. † Θοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου, † καὶ θύ-
ραν περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου. † Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν
καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, † τοῦ παραιτεῖσθαι
παραιτήσεις ἐν ἁμαρτίαις. † σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομέ-
νοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐ μὴ (α) συμπαραλάβω μετὰ τῶν ἐκλε-
κτῶν αὐτῶν. † Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγ-
ξει με, † ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλῶν μὴ λιπανάτω τὴν κε-
φαλήν μου, † ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν τῇ εὐδοκίᾳ
αὐτῶν. † Κατεποθήσαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ
αὐτῶν † ἀκούσουσι τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἠδύνθησαν. † Ὡσεὶ
πάχος γῆς διῃρέθη ἐπὶ τῆς γῆς, † διεσκορπίσθη τὰ
8 ὀστᾶ (β) ἡμῶν παρὰ τὸν ᾅδην. † Ὅτι πρὸς σὲ κύριε
κύριε, οἱ ὀφθαλμοί μου, † ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέ-
9 λῃς τὴν ψυχήν μου. † Φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς
συνεστήσαντό μοι, † καὶ ἀπὸ (γ) σκανδάλων τῶν ἐργα-
ζομένων τὴν ἀνομίαν.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

3 Qui cogitaverunt injustitias in
[a]corde: totã die [b]constituebant
prelia. 3 Acuerunt (a) linguã suã,
4 sicut serpentis: venenum aspidis sub
labiis eorũ. DIAPSALMA. 4 Custo-
5 di me, Domine, de manu [c]peccato-
ris: ab hominibus injustis eriue me. 5
Qui cogitaverunt supplantare gres-
6 sus meos: Absconderunt superbi la-
queũ mihi. 6 Et funes [d]extenderũt
laqueos pedibⁿ meis: juxta [e]semi-
tã scandalũ posuerunt mihi. DIA-
PSALMA. 7 Dixi Domino, Deus 7
me⁹ es tu: auribus percipe, Domine,
vocẽ deprecationis meæ. 8 Domine,
8
(b) virt⁹ salutis meæ: ob-
umbrãsti super caput meum in die
9 belli. 9 Ne (c) tradas [f]me, Domine,
9
à desiderio meo peccatori: cogitaver-
unt adver⁹ me: ne (d) derelinquas
me; nequandò exaltentur. DIA-
PSALMA. 10 (e) Caput circuit⁹ eo-
10
rũ: labor labiorũ ipsorũ operiet eos.
11 Cadẽt super eos carbones [g]ignis
11
in (f) terra: & (g) dejicies eos in (h)
miseriis, nõ subsistẽt. 12 Vir linguo-
sⁿ nõ (i) dirigetur super terrã: virũ
injustũ mala (k) venabuntur in inte-
ritum. 13 Cognovi, quia faciet Do-
minus judicium inopⁿ: & (l) causã
pauperum. 14 Veruntamen justi con-
fitebuntur nomini tuo: (m) inhabita-
bunt recti (n) [h]cum vultu tuo.

Psalmus David [a]. CXL.

1 Domine, clamavi ad te, exaudi
me: intende voci (a) deprecationis
meæ, cũ clamavero ad te. 2 (b) Diri-
2
gatur oratio mea, sicut incensum in
conspectu tuo: elevatio manuũ me-
arum (c) sacrificium vespertinum. 3
Pone, Domine, custodiã ori meo, &
3
ostium [b] circumstantiæ circa (d) la-
bia meæ. 4 Ne (e) declines cor meum
4
in verba malitiæ, ad excusandas
excusationes in peccatis, cũ homi-
nib⁹ operantib⁹ iniquitatẽ: & nõ (f)
communicabo cum electis eorum. 6
(g) [c] Corripiet me justus in mise-
5
ricordia, & arguet me: oleum autẽ
peccatoris nõ impinguet caput me-
um. 7 Quoniã (h) adhuc & oratio
6
mea [d] in beneplacitis eorum: Ab-
sorpti sunt (i) juxta petrã potentes
eorũ. Audiẽt verba mea, quoniã (k)
7
[f] dulcuerunt: Sicut (l) crassitudo
8
terræ [e] dirupta est super terrã; ꝑdissipata sunt ossa (m) nostra fecus infernum. Quoniã ad te,
Domine, Domine, oculi mei: in te speravi, ne (n) auferas
animam meam. 10 Custodi me à la-
queo, quem [g] statuerunt mihi, & à scandalis operantium iniquitatem.

Versio ÆTHIOPICA.

 እለ:ዕመፃ:መክራ: በልቦ::ገቦሁ:እማሪ: 2
ደረወደሂ : ደቅትሁ::::= ወሊብልሁ: ፅ 3
ሳኖሙ:ከመ:እርዊ:ዕድር::ሳመዘ:እርዊ:
ዕድር:ታስዋተ: ከንፈረሆሙ::::= ዕቀቢኒ: 4
እግዚእ: እመስደ: ኀጥእኑ::ወእመብእስ:
ዐመዒ: ለድሕነኒ::::= እለ: መከራ: የዐቅ 5
ጹ:መከደዩየ::ውኅብሉ: ሊተ: መሠገርተ:
ዕቡዖን::::= ወሠተሬ : አሳብሰ: መሠገረ: 6
ለእገርየ::ወእኑበሬ:ዕቅፍተ: ወስተ: ፍኖት
የ::::= ወእቤሎ:ለእግዚእብሔር: ኢመሰ 7
ኪየ : ኦኀተ :: ወእጽመዐኒ ፡ ቃለ ፡ ስእለት
የ::::= እግዚእ:እግዚእ:ኀይለ:መድኀኒት 8
የ::ሰወርከኒ:በዕለተ: ቀትል: መልዕልተ:ርእ
ስየ::::= ሊትመጥወኒ ፡ እመፍትወትየ:ለኅ 9
ጥእኑ::ተመዝራ ፡ ዕለቢያ : ወሊትክድሮኒ:
ከመ : ሊይዜሃራ::::= ወርእሰ : ማዕጉቶ 10
ሙ::ወጸዓ: ከነፍሪሆሙ: ይድፍኖሙ::::=
ወይደቅ: ሳዕለሆሙ: ለፍሖሙ: እሳት::ወት 11
ኀጽሖሙ:ወስተ:ዕድር::ከመኀይቤ: ከመ:
ሊይከሀሉ: ቀዊሙ::::= ብእስሰ: ነበቢ: ሊያ 12
ረትዕ:በደቢ:ዕድር::ወለብእስሰ: ዐመዒ: ይ
ኃዕ: እስት ፡ ለለማስኑ::::= ለእመርጉ: 13
ከመ:ይገብር:እግዚእብሔር: ኵኑኔ:ለነደያ
ን:ወፍትሐ : ለምስኪኒ::::= ወበስተ: ጸ 14
ድቃኒ:ይገንዩ:ለስመከ::ወይነብሩ:ሪትዐኑ:
ቅድመ:ገጽከ::::=

መዝሙር:ዘደዊት:ማኅሌት::

 የሠ እግዚእ: ጸራኅኑ: ኅቤከ: ስመዐኒ::ወ 1
ጸጽመኒ: ቃል: ስእለትየ: ዘጸራኅኑ : ኅቤ
ከ::::= ተወስፈኒ: ጸሎትየ: ከመ: ዕጣኑ:ብ 2
ቅድሜከ::ኢትረሊኒ: ከመ: ዕጣኑ:ብ
ሮክ::::= ሢመ:እግዚእ:ዕቅቤ : ለአፈየ:: 3
ወማዕጸ:ዘዓቅመ:ለከንፍሮየ::::= ሊትማ
ጦ:ለልብየ: ወስተ: ነገር: እኩይ::ለአምኃ 4
ኑየ: ምክንያት: ለኃጢአት::::= ምሰለ: ሰ 5
ብእ:ገበርተ:ዕመፃ::ወሊይትኅበር : ምስለ:
ሥሩያኒሆሙ::::= ገሠጸኒ:በጽድቅ:ወተዘ 6
ለፈኒ:በመክሐረት::ወቅብለ: ኀጥእኑ: ሊይ
ትቀበል: ርእስየ::::= እስመ: ዓዲ: ጸሎትየ 7
ኒ: ከመ: ይዘሀሉ::ተሰጥመ: በጥቅ: ኵሎ
ሕ: ጽኑዓኒሆሙ::::= ሰመዑኒ: ቃልየ: እስ 8
መ:ተፃህሎኒ::ከመ:ግዝፈ: ምድር : ተሠጥ
ቀ: ደበ: ምድር ፡ ::::= ወተዘርዘ: አዕጽመ 9
ቲሆሙ:በኀበ:ሲኦል::እስመ: ኅቤከ: እግዚ
እ:አዕይነትየ::ብከ:ተወከልኩ:ሊታውፀእ:
ለነፍስየ::::= ዕቀቢኒ: እመ:ሠገርተ: እኑት: 10
ኅብሉ : ሊተ:: ወእማዕቀፍሙ : ለገበርተ:
ዐመፃ::::=

MS. A. (β) ἀδικίαν (γ) ἀνθρώπου ἀδίκου ῥύσαι με· (δ) ὑποσκελίσαι (ε) μοι. Εἶπα (ζ) ὑψωθῶσιν. Ἡ κεφαλὴ (η) τῶν πυρὶ καταδῇσεις αὐτοὺς (θ) διαφθορόν. (ι) καὶ κατοικήσουσιν

MS. A. ρμ'. (α) συμπαραλάβω (β) αὐτῶν (γ) σκανδάλων

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. cxxxix. [a]corde tuo: [b]persequuntur me, méq; interficiunt. [c]peccatorum: [d]occultârunt in laqueos [e]semitã meã [f]me à desiderio [g]ignis: & in terrã dejicies eos in miseria; ut subsistere nequeant: [h]corã facie tua. PSAL. Cxl. [a]Canticum. [b] quod firmum sit labiis meis. [c] Corripiet me in justitia, & in misericordia argues me: oleum autem peccatorum. [d] ut misereatur eorum: [e]dirupti sunt super [†]valida sunt: [f] Domine, oculi [g] abiconderunt mihi,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * الَّذِين يفكّروا بالظّلم في قلوبهم * اعدّوا الحرب النّهار كلّه * سنّوا لسانهم مثل ذي الحيه * سم
4 الافاعي تحت شفاههم * احفظني يا ربّ من يد الخاطي * ومن رجل ظالم خلّصني * الّذين اسوروا
5 عليّ ازلاف خطواتي * المتكبّرون اخفوا لي فخاخا * ورباطات مدّوها فخا لرجلي * وضعوا لي عدن
6 يعرب طرق * فقلت للرّب انت هو الاهي * انصت يا ربّ الى صوت طلبتي * يا ربّ يا ربّ يا قوه
7 خلاصي * ظلّلت على راسي في يوم الحرب * يا ربّ لا تسلّمني الى الخاطي من قبل شهوتي *
8 اشتوروا عليّ فلا تخذلني لئلّا يستعلوا * راس مشاوريهم وتعب شفاههم يغطّيهم * يسقط عليهم
9 جمر نار * على الارض تطرحهم ولا يستطيعون القيام من السقاء * رجل دو لسانين لا يستقيم
10 على الارض * رجل ظالم تصيده الشرور المهلكه * علمت انّ الرّب يصنع حكما للمساكين *
11 وانتقاما للبايسين * لكنّ الصدّيقين يشكرون اسمك والمستقيمون يسكنون مع وجهك * اللّيلويا *

* المزمور المايه والاربعون * * لداود * وهو * كج * استيكن *

1 صرخت اليك يا ربّ فاستجب لي * انصت الى صوت طلبتي اذا صرخت اليك * وليستقم تضرعي
2 امامك مثل البخور * ورفع يدي يكون كقربان المساء * يا ربّ ضع على فمي حافظا * وعلى سفتي
3 ناطقا حصينا * لئلّا يميل قلبي الى كلام ردي * فيجد سببا من الاسباب الى الخطايا مع اناس
4 عاملي الاثم * ولا اتفق مع مختاريهم * البار يؤدبني برحمه ويوبخني * وزيت الخطاة لن ادهن به
5 راسي * ولا صلاتي في مسرّتهم * ابتلعوا احكامهم عند الصخر * اسمعوا قولي فانّه نافع *
6 كتكديد الحرث الّذي نسف الارض * وخلف الجحيم بددت عظامهم * انّ عيوننا اليك يا ربّ * يا ربّ عليك
7 توكّلت * لا تعر نفسي * احفظني من الفخ الّذي وضعوه لي ومن شباك فاعلي الاثم *

Qui cogitant scelus in cordibus suis, præ-
3 *paravérunt prælium totã die: Acuerunt lin-*
4 *guã suã veluti serpentis, venenũ aspidum*
sub labiis eorũ. Custodi me O Domine, de
5 *manu peccatoru, & à viro flagitioso li-*
bera me: qui consultaverunt de labefa-
ctandis gressib⁹ meu. Superbi abdiderunt
6 *mihi laqueos, & vincula tetenderunt in*
laqueum pedibus meis: posuerunt mihi
7 *offendiculũ juxta vias meas. Et dixi Do-*
mino, Tu es Deus meus, attende O Do-
mine vocem petitionis meæ. O Domine, 8
Domine, O virtus salutis meæ, obumbrâsti
9 *caput meũ in die belli: O Domine, ne tra-*
das me peccatori ob desideriũ meũ. Con-
silium inierunt adversũm me, ne me des-
tituas auxilio, ut ne superbiant. Caput cor- 10
ruptionis eorũ, & labor labiorũ eorum o-
perietur eos. Decidant super eos carbones 11
ignis, super terrã dejice illos, & nequeant
emergere ex erumnis. Vir ancipitis linguæ 12
non consistet super terrã: virum scele-
stum venabuntur mala perniciosa. Novi 13
Dominum facturum esse judicium pauperibus
& vindictã egenis; Verùm justi 14
gratias agent nomini tuo, & rectè habi-
tabunt cum vultu tuo. Alleluja.

PSAL. CXL.

1 Davidis. Versus 23.

CLamavi ad te, O Domine exaudi
me: intende voci precis meæ, quum
clamavero ad te: Et erigatur supplicatio
2 mea ante te sicut incensum, & elevatio
manuum mearum erit velut sacrificiũ ve-
spertinum. O Domine pone super os meum 3
custodem, & super labia mea portam muni-
tã: ne flectatur cor meũ ad sermonẽ 4
pravum, reperiatq; occasionẽ aliquã pec-
candi cum hominibus operantibus iniqui-
tatẽ: neq; conveniã cũ selectioribus inter
eos. Innoxius erudiet me clementer corri- 5
pietq; & oleo peccatorũ haudquaquã un-
gam caput meum: neq; oratio mea in bene-
placitum eorũ. Deglutierunt judicia eur 6
apud petrã. Audite sermonẽ meũ, quoniã
utilis est. Velut fertum arationis quod 7
findit terrã; & retro infernũ dispersa
sunt ossa eorum. Certè oculi nostri ad te 8
sunt O Domine: O Domine, tibi sum fi-
tus; ne quæso extermines animã meam.
Custodi me à laqueo, quem posuerunt 9
mihi, & à retibus operantium iniquitate.

הדלים : קמב קמג

in ejus *dirae* ego simul : impii ejus retiacula in Cadent
יִפְּלוּ בְּמִכְמֹרָיו רְשָׁעִים יָחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר : 10

PSAL. CXLII. קמב

Dominum ad mea Voce oratio spelunca in *ipsum existendo in* David ipsi *Maschil*
1 מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפִלָּה : קוֹלִי אֶל־יְהוָה
2 אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן : אַשְׁפֵּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי
3 צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד : בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה
4 יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח־זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי : הַבִּיט
5 יָמִין וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אֹבֵד מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי :
6 זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים :
7 הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי
8 כִּי אֵמְצוּ מִמֶּנִּי הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת
9 אֶת־שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל עָלָי :

PSAL. CXLIII. קמג

meis deprecationes ad ausculta *meā* orationem audi Domine *David* ipsi Cantus
1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה אֶל־תַּחֲנוּנַי
2 בֶּאֱמֻנָתְךָ עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ : וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט אֶת־
3 עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל־חָי : כִּי־רָדַף
4 אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים
5 כְּמֵתֵי עוֹלָם : וַיִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם
6 לִבִּי : זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הָגִיתִי בְכָל־
7 פָּעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲשׂוֹחֵחַ : פָּרַשְׂתִּי יָדַי אֵלֶיךָ
8 נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה : מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה כָּלְתָה
9 רוּחִי אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יֹרְדֵי
10 בוֹר : הַשְׁמִיעֵנִי בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־בְךָ בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי
9 דֶּרֶךְ־זוּ אֵלֶךְ כִּי־אֵלֶיךָ נִשָּׂאתִי נַפְשִׁי : הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי
10 יְהוָה אֵלֶיךָ כִּסְתִּי : לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי־אַתָּה

meus spiritus me super se involvendo In annunciabo *ejus facies ad* meā angustiā
Respice *mihi* laqueum abscondērāt ambulabā qua via in *meā* semitam cognovisti
meā animā quærens non : me à *refugium* periit *cognoscens* me non & *vide* & dexteram
viventium terra in mea portio : mea spes Tu dixi Domine te ad Clamavi
*me persequentib*ᵒ à me erue valdè sum attenuatᵃ quia *meū præconium* ad Intende
laudandū ad meā animam clausura de Educ *me præ fuerunt* robustiores quoniā
me super retribuerls cūm : justi coronabunt *me in* : tuum nomen

תרגום TARGUM.

יִפְּלוּן בְּמַצּוּדָתוֹי רְשִׁיעֵי כַּחֲדָא אֲנָא עַד זְמַן 10
דִּי אֶעֱבַר :

קמב

שְׁבָלָא טָבָא עַל יְדֵי דָוִד בְּמֶהֱוֵוהִי בְּאַסְפַּלִידָא
1 צְלוֹתָא : קָלִי קֳדָם יְיָ אֶקְבַּל קָלִי קֳדָם יְיָ
2 אֲצַלֵּי : אֶשְׁוֹד קֳדָמוֹי שׁוּרְתִּי עַקְתִּי קֳדָמוֹי
3 אַחֲוֵי : בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת עָלַי רוּחִי וְאַתְּ יְדַעְתְּ
4 שְׁבִילִי בְּכֵרְשָׁא דֵּן דַּאֲהַלֵּךְ כְּמַנּוּ פַּחָא לִי :
5 אִסְתְּכֵלִית עַל יְמִינָא וְחֲמֵית וְלֵית לִי
מְשַׁתְּמוֹדַע הוֹבַד שֵׁיזִבוּ מִנִּי וְלֵית תָּבֵע לְנַפְשִׁי :
6 קְבֵלִית לְוָתְךָ יְיָ אֲמַרִית אַנְתְּ מְשֵׁזְבִי חוּלְקִי
7 בְּאַרְעָא חַיָּיא : אֲצִית לְצָלוֹתִי אֲרוּם אִתְמַסְכְּנִית
לְחָדָא פְּצִי יָתִי מֵרַדְפַי אֲרוּם אִתְחַיְלוּ מִנִּי :
הַנְפֵּק מִן מַסְגִּירָא נַפְשִׁי לְאוֹדָאָה יַת שְׁמָךְ 8
אִמְטוּלְתִּי יַעֲבְדוּן לְךָ כְּלִיל דְּשִׁבְחָא צַדִּיקַיָּא אֲרוּם
תְּשַׁלֵּם גּוּמְלָא טָבָא עָלַי :

קמג

שְׁבָחָא לְדָוִד יְיָ שְׁמַע צְלוֹתִי אֲצִית לְתַחֲנוּנַי
1 בְּקוּשְׁטָךְ עֲנֵי יָתִי בְּצִדְקָתֶךָ : וְלָא תְעוֹל לְבֵית
2 דִּינָא עִם עַבְדָּךְ אֲרוּם לָא יְזַכֵּי קֳדָמָךְ כָּל דְּחִי :
3 אֲרוּם רְדִיף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי דַּכְּדָךְ לְאַרְעָא
4 חַיָּתִי אוֹתְבַנִי בַּחֲשׁוֹכָיָא הֵיךְ שְׁכִיבֵי עָלְמָא
הֲדִין : בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת עָלַי רוּחִי בְּגַוּשְׁמִי יִשְׁתָּעֵם
5 לִבִּי : אַדְּכַרִית יוֹמִין מִלְּקַדְמִין רְגֵנִית בְּכוּלְּהוֹן
6 עוֹבְדָךְ בְּעוֹבְדֵי אִידָךְ אֲמַלֵּל : פְּרֵיסִית אִידַי לְוָתָא
קְדָמָךְ נַפְשִׁי הֵיךְ אַרְעָא דְצָיְיָא לְמַיָּא מוֹדְיָקָא
7 לָךְ לְעָלְמִין : סְרַהֵב עֲנֵי יָתִי יְיָ רְגִיעָנָךְ לָךְ רוּחִי
לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָךְ מִנִּי וְאִתְמַתְּלִית עִם נָחֲתֵי
8 גוּב בֵּית קְבוּרָתָא : אַשְׁמִיעֵנִי יָתִי בְּצַפַּר טוּבָךְ
אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ סְבָרִית אוֹדַע יָתִי אוֹרַח דְּנָן
9 דְּאַהֲלֵךְ אֲרוּם לְוָתָךְ וְקַפִּית נַפְשִׁי בְּצִלָּא :
10 פְּצִי יָתִי מִבַּעֲלֵי דְבָבֵי יְיָ מִימְרָךְ מְגַיְּתִי לְפָרִיק :
אֶלָּף יָתִי לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֲרוּם אַנְתְּ אֱלָהִי
רוּחַ קוּדְשָׁךְ טָבָא תְּדַבַּר יָתִי בְּאַרְעָא תְּרִיעָא :

PARAPH. CHALD. Versi. Lat.

Incidant in retiacula *ejus* impii : simul ego 10
donec transeam [*permanebo.*]

Intellectus bonus per *manus* David, dum 1
esset in spelunca, oratio.

PSAL. CXLII.

VOce mea coram Domino clamabo, voce 2
mea in conspectu Domini deprecabor. Ef- 3
fundam coram eo eloquium meum, tribula-
tionem meam coram illo annunciabo. Cùm 4
defecisset in me spiritus meus, & tu cogno-
visses semitam meam, in via qua ambulabã,
absconderunt laqueum mihi. Respexi ad 5
dexteram & vidi, et non erat qui cognosceret
me: periit refugiũ à me, & non est qui quæ-
rat animam meã. Clamavi ad te Dñe: dixi, 6
Tu es liberator meus, portio mea in terra vi-
ventiũ. Ausculta orationẽ meã, quoniã paup 7
factus sum multũ: libera me à persecutoribᵒ
meis, quoniam fortiores me facti sunt. Educ 8
de custodia animam meam, ut confiteantur
nomini tuo: in mei gratiam facient tibi co-
ronam laudis justi; quoniam reddes retri-
butionem bonam mihi.

Hymnus Davidi. 1

PSAL. CXLIII.

DOmine exaudi orationẽ meam, auscul-
ta deprecationes meas; in veritate tua respon-
de mihi, in tua justitia. Et non intres in præto- 2
riũ cum servo tuo; quoniã non justificabitur
coram te omnis vivens. Quoniam perfecutus 3
est inimicus meus animã meã, conculcavit ad
terram vitam meã; collocavit me in tenebris
sicut jacentes seculi illius. *Cùm* anxius fuit 4
super me spiritus meus; in corpore meo per-
cussum est stupore cor meũ. Recordatus sum 5
dierũ antiquorũ, meditatus sum in omnibus
operibus tuis; opera manuũ tuarum loquar.
Expandi manus meas in oratione coram te: 6
anima mea sicut terra quæ indiget aqua, re-
spicit ad te in æternũ. Festina, respondẽ mihi 7
Dñe, desideravit te spiritus meus: non amo-
veas majestatẽ tuam à me, ne similis fiam his,
qui descendunt in *foveam domus* sepulchri.
Fac me audire manè benignitatẽ tuã; quoniã 8
in verbũ tuũ speravi: notam mihi fac viam
hanc in qua ambulẽ; quoniã ad te animã meã
levavi in oratione. Libera me ab inimicis 9
meis Dñe: Verbum tuum constitui Redem-
ptorem [*meum.*] Doce me facere voluntatem 10
tuam, quoniam tu Deus meus es: spiritus
sanctus tuus bonus deducet me in *terram*
rectam.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Cadant scelesti simul in retia sua, quoadusque pertransеam ego. 10

PSAL. CXLI.

Davidis de fame quæ duravit tribus annis ob scelus Saulis. Spiritualiter autem verba Agonistarum. Petitio & oratio promovens nos ad Deum. Versi. 25. 1

VOce meã Dñm invocavi, voce meã Dñm 2
sum deprecatus: Atque profudi coram 3
eo supplicationẽ meã, & tribulationem meã
corã eo declaravi. Cùm perturbatur spiri- 4
tus meus, tu scis tramites meos: in via gres-
suũ meorũ absconderunt mihi laqueos. Re- 5
spexi ad dexterã ac vidi, & non erat qui me
agnosceret: periit à me effugium, & non est
vindex animæ meæ. Et clamavi ad te Dñe ac 6
dixi, Tu es spes mea & portio mea in terra
vivorum. Ausculta precẽ meã, quia humili- 7
atus sum valdé: Libera me à persecutoribus
meis, quia prævaluerunt mihi: Educ animã 8
meã è carcere, ut gratias agã nomini tuo, me-
que considerent justi tui cùm mihi repẽderis.

PSAL. CXLII.

Davidis. De Idumæis qui venerant adversus eum. Et oratio ejus qui gratias refert omni horâ pro molestiis. Versi. 32. 1

AUdi Domine orationẽ meã, & auscul-
ta deprecationẽ meam: per sermonẽ tuũ
exaudi me, perq; justitiã tuã. Ne inducas ser- 2
vum tuum in judicium, non enim justificatur
corã te quisquã vivens. Quoniam perfecut 3
est inimicᵒ animã meam, prostravitque vitam
meam humi. Sedere me fecit in tenebris
quasi mortuũ in perpetuum. Perturbatus est 4
in me spiritᵒ meᵒ, atq; trepidavit cor meum
intra me. Recordatus sum tui Dñe jampridẽ, 5
& consideravi cuncta opera tua: sumq; medi-
tatus opus manuũ tuarum, Atq; expandi ma- 6
nᵒ meas ad te. Anima mea sitiens est tui quasi
terra: Exaudi me celeriter Dñe, quia consum- 7
ptus est spiritus meᵒ. Ne avertas faciẽ tuam à
me, ut ne comparer cum descendẽtibus in fo-
veam. Audire me fac in matutino bonitatẽ 8
tuam, quoniam in te sum confisus. Ostende
mihi Domine viam tuam, ut incedam per eã:
Nam ad te Domine levavi animã meam. Eri- 9
pe me ab hostibᵒ meis, Et doce me facere vo- 10
luntatẽ tuam, quia tu es Deᵒ meus. Spiritᵒ tuᵒ
suavis ducat me per viam tuam vitæ.

Versio VULG. LAT.

10 Cadent in retiaculo ejus peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

1 Intellectus David, Cùm esset in spelunca, oratio. (1 Reg. 24.) CXLI.

V Oce meâ ad Dñm clamavi: voce
3 meâ ad Dñm deprecatus sum: Ef-
fundo in conspectu ejus orationem
meã, & tribulationẽ meã ante ipsum
4 pronuntio. In deficiendo ex me spiri-
tũ meũ, & tu cognovisti semitas meas.
In via hac, quã ambulabã, absconde-
5 runt laqueũ mihi. Considerabã ad dex-
terã, & videbã: & non erat qui cogno-
6 sceret me. Periit fuga à me, & non est
qui requirat animã meã. Clamavi ad
te, Domine: dixi; Tu es spes mea, por-
7 tio mea in terra viventiũ. Intende ad
deprecationẽ meam: quia humiliatus
8 sum nimis. Libera me à persequenti-
bus me: quia confortati sũt sup me. E-
duc de custodia animã meã ad confi-
tendũ nomini tuo: me exspectant ju-
sti, donec retribuas mihi.

Psalmus David,

1 Quando persequebatur eum Absalom filius ejus. (1 Reg. 17.) CXLII.

D Omine, exaudi orationẽ meã: au-
ribus percipe obsecrationem meã
in veritate tua: exaudi me in tua
2 justitia. Et non intres in judiciũ cum
servo tuo: quia non justificabitur in
3 conspectu tuo omnis vivens. Quia
persecutus est inimicus animã meã:
humiliavit in terra vitã meã. Collo-
cavit me in obscuris sicut mortuos se-
4 culi: Et anxiatus est super me spiritus
5 meus, in me turbatũ est cor meũ. Me-
mor fui dierum antiquorũ, meditatus
sum in omnibus operib⁹ tuis: in factis
6 manuũ tuarum meditabar. Expandi
man⁹ mea ad te: anima mea sicut terra
7 sine aqua tibi: Velociter exaudi me,
Domine: defecit spiritus meus. Non
averras faciem tuã à me: & similis ero
8 descendentib⁹ in lacũ. Auditã fac mi-
hi manè misericordiã tuã: quia in te
9 sperani. Notam fac mihi viã, in qua
ambulẽ: quia ad te levavi animã meã.
10 Eripe me de inimicis meis, Domine, ad
te confugi: Doce me facere volunta-
tem tuã, quia Deus meus es tu. Spirit⁹
tuus bonus deducet me in terrã rectã:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

10 †Πεσοῦν ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῷ ἁμαρτωλοί, †κἀγὼ
μόνος εἰμὶ ἕως ἂν παρέλθω.

1 Συνέσεως τῷ Δαυίδ, ἐν τῷ ᾠδῇ αὐτὸν ἐν
τῷ σπηλαίῳ, προσευχή. ψαλμ.

2 † Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, (α) φωνῇ μου
πρὸς κύριον ἐδεήθην. † Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ
3 τὴν ἀδηνίαν μου, † τὴν θλῖψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ
4 ἀπαγγελῶ. † Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά
μου, † καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου. † ἐν ὁδῷ ταύ-
5 τῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. † Κατενόουν
εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, † ὅτι οὐκ ἦν ὁ γνω-
6 ρίζων με. † (β) ἀπόλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, † καὶ οὐκ
ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου. † (γ) Πρὸς σὲ κύριε
6 ἐκέκραξα, † καὶ εἶπα, Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, † μερίς μου
7 ἐν γῇ ζώντων. † Πρόσχες (δ) πρὸς τὴν δέησίν μου,
ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα· † ῥύσαί με ἐκ τῶν καταδι-
8 ωκόντων με, † ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ. † Ἐξ-
άγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, † τοῦ ἐξομολογή-
σασθαι τῷ ὀνόματί σου κύριε. † ἐμὲ ὑπομενοῦσιν δίκαι-
οι, ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, Ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς
(α) καταδιώκει. ρμβ'.

† Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, † ἐνώτισαι
τῆς δεήσεώς μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, † (β) ἐπάκου-
2 σόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου. † Καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς
κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, † ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώ-
3 πιόν σου πᾶς ζῶν. † Ὅτι καταδιώξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν
ψυχήν μου, † ἐταπείνωσεν (γ) εἰς τὴν γῆν τὴν ζωήν
μου. † ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος,
4 † καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ ὁ πνεῦμά μου· † ἐν ἐ-
μοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου. † Ἐμνήσθην ἡμερῶν
ἀρχαίων· † καὶ ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου,
6 † ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. † Διεπέτασα
τὰς χεῖράς μου, † ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄ-
7 υδρος σοί. (δ) σοι. ΔΙΑΨΑΛΜΑ. † Ταχὺ εἰσάκου-
σόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου· † μὴ ἀπο-
στρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, † καὶ ὁμοιωθήσο-
8 μαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. † Ἀκουσόν ποι-
νόν μοι τοῦ πρωΐ τὸ ἔλεός σου, † ὅτι ἐπὶ σοὶ ἠλ-
πισα· † γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν, ἐν ᾗ πορεύσο-
9 μαι, † ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου. † Ἐξελοῦ με
ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου κύριε, † ὅτι πρὸς σὲ κατέφευγον.
10 † Δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν (ε) τὸ θέλημά σου, ὅτι θεός
μου εἶ σύ, † τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγή-
σει με ἐν τῇ εὐθείᾳ.

Ψαλμ. ρμ'. MS. A. (δ) ἕως οὗ παρέλθω. Ψαλμ. ρμα'.
MS. A. (α) † ἡ φωνή μου πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ προσέ-
χεν μοι. † Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ (β) ἀπόλετο (γ) † Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε, εἶπα, (δ) εἰς † δέησίν
μου, Ψαλμ. ρμβ'. (α) καταδιώξεν. (β) εἰσάκουσόν (γ) εἰς γῆν (δ) σοι. Ταχὺ (ε) τὸ θέλημά σου, *
τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον

Verf. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Franc. LAT.

11 Cadent in retiaculo (a) ejus peccatores: (b) singulariter sum ego, donec transeam.

MS. Æthiop. Po. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: omni tempore, nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Intellectus ipsi David, cùm esset in 1
[a] spelunca, (a) oratio. CXLI.

V Oce meâ ad Dominũ clama- 2
vi: voce meâ ad Dominũ de-
precatus sum. Effundam ante eum 3
precẽ meã: tribulationem meam in
conspectu ejus annuntiabo. 3 In de- 4
ficiendo ex me spiritum meum, &
[b] tu (b) cognovisti semitas meas. 4
In via hac, quã ambulabã, abscon-
derunt laqueũ mihi. 5 [c] Considera- 5
bam ad dexterã, & videbam: (c)
quia non erat, qui cognosceret me. 6
Periit fuga à me: & non est qui re- 6
quirat animam meam. 7 Ad te, (d) 6
Domine, clamavi: & dixi, Tu es spes
mea, [d] portio mea in terra viven- 7
tium. 8 (e) Intende ad deprecationẽ
meã: quia humiliatus sum nimis. 9
Erue me à persequentibus me: quo- 8
niam corroborati sunt super me: 10
Educ de (f) custodia animã meam, 8
ut confiteatur nomini tuo, Domine.
Me (g) sustinebunt justi, quoadusque 9
retribuas mihi.

Psalmus ipsi (a) David, Quando eum 1
filius persequebatur. CXLII.

D OMINE, exaudi orationem
meã: auribus percipe precẽ me- 1
am in (b) veritate tua, exaudi me in
tua justitia. 2 Et nõ intres in judiciũ 2
cum servo tuo: quia non justificabi-
tur in conspectu tuo omnis vivens. 3
Quoniã persequutus est inimicus 3
animã meã, humiliavit in (c) terrã
vitã meam. 4 Collocavit me in te- 4
nebrosis, sicut mortuos seculi: Et (d) 4
[a] anxiatus est super me spiritus
meus: In me turbatum est cor meum. 5
Memoratus sum dierũ antiquorũ; 5
& meditatus sum in omnib⁹ operib⁹
tuis: in (e) factis manuũ tuarũ medi- 6
tabar. 6 [b] Expandi manus meas
ad te: anima mea, sicut terra [c] sine
aqua tibi. DIAPSALMA. 7 Cito ex- 7
audi me, Domine: [d] defecit spirit
meus. 8 Ne (f) avertas faciem tuã à
me, & [e] similis ero descendentibus
in lacũ. 9 Auditã fac mihi: (g) ma- 8
nè misericordiã tuã, quia in te spe-
ravi. 10 Notã fac mihi, Domine, vi- 9
am, in qua ambulẽ: quoniã ad te le-
vavi animã meã. 11 Exime me de
inimicis meis, Domine: quia ad te
fugi. Doce me [f] ut faciã volunta- 10
tem tuã: quia Deus meus es tu: 12 Spiritus tuus [g] bonus deducet me in (h) rectam:

Versio ÆTHIOPICA.

ለይደቂ: ወስተ:መሠገር ቶሙ:ኀጥአኑ:: ኢ 11
ስክ: ለኀልፍ:እኑ:ባስቲትዮ::=
ሰብሐ ት:ለእብ : ወወልድ: ወመንፈስ:ቀዲሳ:
ኵሉ:ጊዜ፤ይእዜኒ:ወዘልፍፈ:ወለዓለመ:
ዓለም:ለዐዜ::=

አእመሮ:ዘደዊት:ለመ:ሀሎ:ወስተ:በዓት:: 1
የሠፊ ቃልዮ:ኅበ:እግዚእየብሔር:ጸራኅኩ:: 1
ቃልዮ:ኅበ:እግዚእየብሔር:ሰአልኩ::=:= ወ 2
አክሁ:ቅድሜሁ:ስእለትዮ:: ወእነግር:ቅድ 3
ሜሁ:ሕማሞዮ::=: ሶበ:ተኀልቅ:ነፍስየ: 3
በሳዕሌዮ:: አንተ:እግዚእ: ተአመር: ፍኖት
ዮ::=: በዛቲ:ፍኖት: እንተ:ሖርኩ:ወኀበ 4
ሉ:ሊተ:መሠገርተ::=: ወተመዋኅኩ:ሥነ 5
ገቡ:የማነየ:ወሊሮሊኩ:: ወኀበእስ:ዘየአ
መረኒ::=: ወኀበዚ:ኢመስጥ: እልብየ::ወ 6
ለልቡ:ዘይትዘሠሠ:በእንተ:ነፍስየ::=: ኅ 7
ቤከ:እግዚእ: ጸራኅኩ:ወእቤለከ: እንተ:ተ
ስፈየ:: ወእነተ:ሞኅፈስትየ:በመድረ:ሕያ 8
ዋኑ::=: ነጽር:ስእለትየ:እስመ:ሐመሞኩ:
ፈድፈደ::=: ለድኅነኒ: እመእስ: ርዳኒ: 9
እስመ:ይሠይሉኒ::=: ወለሞቱለ:እኁዋኪከ: 10
ለነፍስየ:: ከመ:እገነይ:ለስመከ:እግዚእ::
ኪያዮ:ይፀንሑ: ጻድቃኑ:እስከ: ሶበ:ተለክዩ
ኒ::=: መዝሙር : ዘደዊት : ዘለመ:
ይከዉ:ወልዱ::

የሠፀ እግዚእ:ስመዐኒ:ጸሎትዮ::ወእጽመ 1
ለኒ:ስእለትዮ:በጽድቅከ:: ወስመዐኒ:በርተ
ዕከ::=: ወኢትባእ:ውስተ:ቅሠት:ምስ 2
ለ:ገብርከ:: እስመ:ኢይጽደቅ:ኵሉ:ሕያ 3
ው:በቅድሜከ::=: እስመ:ርዶ:ጸሰሊ:ለ
ነፍስየ:: ወአሳሰራ: ውስተ:መድር:ለእይወ
ትዮ::=: ወእነበረኒ:ውስተ:ጽልመት:ከመ: 4
መውት:ትካት:: ወቀብጸተኒ:ነፍስየ:በሳዕ
ሌዮ:: ወደነገፀኒ : ልብየ: በውስጠቤ::=:
ወተዘከርኩ:መዋዕለ:ትካት:: ወእነበብኩ: 5
በኵሉ: ግብርከ:: ወእነብብ : ግብረ:እደዊ
ከ::=: ወእንዛእኩ:እደዊየ: ኅቤከ::ነፍ 6
ስየኒ:ከመ:መድረ:በድው: ጸመእተከ::=:
ፍጡነኒ: ስመዐኒ : እግዚእ : ሳሰፈት : ነፍስ 7
የ::=: ወኢትሚጥ: ገጽከ:እመኔየ:: ወኢ 8
ይሙትኒ:ከመ:እለ: ይወርዱ : ውስተ : ጐዐከ
ት::=: ዘይሰማዕ:ኅበር: ሊተ:መስረትከ: 9
በጽባሕ:: እስመ: ኪያከ:ተወከልኩ: እግዚ
ኦ::=: መርሖኒ:እግዚእ:ፍኖተ:እነተ:ባ 10
ቲ:ለሐወርር:: እስመ:ኅቤከ:እኀቅዕደኩ:
ነፍስየ::=: ለድኅነኒ:እግዚእ:እመፀርየ:: 11
እስመ : ኅቤከ:ተሜሳፀኑ:: መህረኒ:እግዚ
ኦ:ለገበረ: ፈቃድከ: እስመ: እመሳኒየ: አ 12
ንተ::=: ወመንፈስከ: ቅዱስ: ይመርሐኒ:
በመድረ:ጽድቅ::

Cadant peccatores in retia sua, donec pertranseã solus, & liberet ab eis. Alleluja. 10

PSAL. CXLI.

Davidis, quum esset in spelunca orans. Vers. 13.

1 Revelavi voce meâ Domino, & de-
2 precatus sum Dominum voce meâ. Et
3 fundo coram ipso precem meã, & evacuo
ante illum mærorem meum. Quum defi-
4 ceret spiritus meus à me, tu cognovisti se-
mitas meas: in via mea hac in qua ambu-
5 lo, abscondeunt mihi laqueos. Verti me ad
dexteram meã, & consideravi num adesset
6 qui me cognosceret. Aberravit à me fuga,
& non est qui quærat animã meã. Qua-
propter clamavi ad te O Domine, & di-
7 xi; Tu es spes mea & sors mea in terra
vivorum. Auscultа deprecationem meam, 7
quia humiliatus sum valdè. Libera me à
persequentibus me, quia invalluerunt plus
8 me. Educ animã meã e carcere, ut gratias
agam nomini tuo O Domine: me enim ex-
pectant innocentes donec retribuas mihi.
Alleluja.

PSAL. CXLII. 1

Davidis, quum Absalom filius ejus persequeretur eum. Ver. 28.

O Domine, audi orationem meam per
veritatem tuã: auscultа petitionem
meam ex justitia tua: exaudi me. Et ne 2
committas judicium cum servo tuo, quia
ullus vivens non justificabitur ante te.
Et quidem inimicus persecutus est animã 3
meã, & depressit lumi vitã meã: sedere
me fecit in tenebris ut mortuos æter-
nos. Contristatus est spiritus meus in me, 4
turbatum est cor meum in intestinis meis.
Recordatus sum dierum præteritorum, ex- 5
ercui me in omnibus operibus tuis, &
meditatus sum creaturã manuum tua-
rum. Extendi manus meas ergo te: facta 6
est anima mea ad te tanquam terra carens
aquã. Exaudi me O Domine, cito: jam 7
enim consumptus est spiritus meus. Ne a-
vertas faciem tuam à me, ne fiamque sicuti
descendentes in foveam. Audiæ fac me 8
misericordiam tuam in mattutino: quo-
niam in te confisus sum. Doce me O Do-
mine, viam per quam ambulem: quia le-
vavi animam meam ad te. Salva me ab 9
inimicis meis, quoniam confugi ad te.
Doce me facere voluntatem tuam, quia 10
tu es Deus meus. Et ducat me spiritus
sanctitatis tua ad semitas rectitudinis.

INTERP. ÆTHIOP. PSAL. CXLI. [a] spelunca. [b] tu Domine. [c] Conversus sum ad dexteram, & non videbam: [d] & tu es portio PSAL. CXLII. [a] contracta est in me anima mea: & in [b] Et levavi manus [c] deserta sitit ad te. [d] transit anima mea. [e] ne fiam sicut illi qui descendunt [f] Domine ut [g] sanctus

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * سقط الخطاة في شباكهم الي ان اجوز وحدي والجوزهم * اللهلويا *

1 * المزمور المايه والحادي والاربعون * * لداود * لما كان في المغارة مصليا * وهو يح استيكن *

2 * اعلنت بصوتي الي الرب وطلبت من الرب بصوتي * وافيض امامه طلبتي * وافرع قدامه

3 حزني * حين فنيت روحي مني انت علمت سبلي * في طريقي هذه التي اسلك فيها * اخفوا لي

4 فخاخا * التفت من يميني ونظرت انه ان يكون من يعرفني * ضل عني الهرب وليس طالب

5 لنفسي * فصرخت اليك يا رب * وقلت انت هو رجائي وحظي في ارض الاحياء * انصت الي

6 طلبتي فاني قد ذللت جدا * نجني من الطاردين لي فانهم اعتزوا اكثر مني * اخرج نفسي

7 من الحبس لكي اشكر اسمك يا رب * فاياي ينتظر الابرار حتي تجازيني * اللهلويا *

1 * المزمور المايه والثاني والاربعون * * لداود * لما كان ابسلوم ولده يطارده * وهو كح استيكن *

2 يا رب اسمع صلاتي بحقك * انصت لسؤالي بعدلك * استجب لي * ولا تحاكم عبدك * فان كل

3 حي لا يتزكي امامك * وان العدو اضطهد نفسي * واذل في الارض حياتي * اجلسني في

4 الظلمات كاموات دهرية * حزن روحي علي * قلق قلبي في باطني * تذكرت الايام السالفة

5 درست في جميع اعمالك * وفرات خلق يديك * بسطت يدي نحوك * صارت نفسي اليك مثل

6 ارض عديمة الماء * استجب لي يا رب عاجلا فقد فنيت روحي * لا تصرف وجهك عني * فاصير

7 كالهابطين في الجب * اسمعني رحمتك في الغدوات فاني عليك توكلت * علمني يا رب الطريق

8 التي اسلكها فاني رفعت نفسي اليك * نجني من اعدائي فاني بك جاءت اليك * علمني ان

9 اصنع مسيئتك فانك انت هو الاهي * وليهدني روح قدسك الي سبل الاستقامة *

10

Cadent peccatores in retia sua, donec pertranseã solus, & liberet ab eis. Alleluja.

PSAL. CXLI.

Davidis, quum esset in spelunca orans. Vers. 13.

Revelavi voce meâ Domino, & de-
precatus sum Dominum voce meã. Et
fundo coram ipso precem meã, & evacuo
ante illum mærorem meum. Quum defi-
ceret spiritus meus à me, tu cognovisti se-
mitas meas: in via mea hac in qua ambu-
lo, abscondeunt mihi laqueos. Verti me ad
dexteram meã, & consideravi num adesset
qui me cognosceret. Aberravit à me fuga,
& non est qui quærat animã meã. Qua-
propter clamavi ad te O Domine, & di-
xi; Tu es spes mea & sors mea in terra
vivorum. Auscultа deprecationem meam,
quia humiliatus sum valdè. Libera me à
persequentibus me, quia invalluerunt plus
me. Educ animã meã e carcere, ut gratias
agam nomini tuo O Domine: me enim ex-
pectant innocentes donec retribuas mihi.
Alleluja.

PSAL. CXLII.

Davidis, quum Absalom filius ejus persequeretur eum. Ver. 28.

O Domine, audi orationem meam per
veritatem tuã: auscultа petitionem
meam ex justitia tua: exaudi me. Et ne
committas judicium cum servo tuo, quia
ullus vivens non justificabitur ante te.
Et quidem inimicus persecutus est animã
meã, & depressit lumi vitã meã: sedere
me fecit in tenebris ut mortuos æter-
nos. Contristatus est spiritus meus in me,
turbatum est cor meum in intestinis meis.
Recordatus sum dierum præteritorum, ex-
ercui me in omnibus operibus tuis, &
meditatus sum creaturã manuum tua-
rum. Extendi manus meas ergo te: facta
est anima mea ad te tanquam terra carens
aquã. Exaudi me O Domine, cito: jam
enim consumptus est spiritus meus. Ne a-
vertas faciem tuam à me, fiamque sicuti
descendentes in foveam. Audiæ fac me
misericordiam tuam in mattutino: quo-
niam in te confisus sum. Doce me O Do-
mine, viam per quam ambulem: quia le-
vavi animam meam ad te. Salva me ab
inimicis meis, quoniam confugi ad te.
Doce me facere voluntatem tuam, quia
tu es Deus meus. Et ducat me spiritus
sanctitatis tua ad semitas rectitudinis.

תהלים : קמד קמה

anguſtia de educes *tua juſtitia in* : me vivificabis Domine tuum nomen Propter
11 למען שמך יהוה תחיני בצדקתך תוציא מצרה
omnes perdes & ,meos inimicos *excindes tua miſericordia in* Et .meam animam
12 נפשי : ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל־
.tuus ſervus ego quia : meæ animæ hoſtes
צררי נפשי כי אני עבדך :

PSAL. CXLIV. קמד

,*conflictum* ad meas manus *docens mea rupes* Dominus Benedictus .David Ipſi
1 לדוד : ברוך יהוה צורי המלמד ידי לקרב
me liberator &,mea elevatio,mea arx &,mea Miſericordia .bellum ad meos digitos
2 אצבעותי למלחמה : חסדי ומצודתי משגבי ומפלטי
Domine .me ſub meã populum *ſternens* : ſperavi ipſo in & ,meum ſcutum ,mihi
3 לי מגני ובו חסיתי הרודד עמי תחתי : יהוה מה
vanitati Homo ? eum reputaſti & ,hominis filius : eũ cognoviſti & ,homo quid
אדם והתדעהו בן־אנוש והתחשבהו : אדם להבל
,tuos cœlos inclina Domine .tranſiens umbra ſicut ejus dies : eſt ſimilis
4 דמה ימיו כצל עובר : יהוה הט־שמיך
:eos diſperge *fulgo* & ,fulgur Fulgura .fumigabunt & ,montes *in* tange : *deſcendes* &
ותרד גע בהרים ויעשנו : ברק ברק והפיצם
,me redime ,excelſo de tuas manus Mitte .illos *diſturbabis* & ,tuas ſagittas mitte
7 שלח חציך וההמם : שלח ידיך ממרום פצני
eorum os Quorum .*alienigenæ* filiorum manu è : multis aquis ex me erue &
8 והצילני ממים רבים מיד בני נכר : אשר פיהם
canticum Deus .*falſitatis* dextera ,eorum dextera & : mendacium eſt locutus
דבר־שוא וימינם ימין שקר : אלהים שיר
ſalutem *Deus* .tibi canam decachordo ,*nebel* in ; tibi cantabo novum
10 חדש אשירה לך בנבל עשור אזמרה לך : הנותן תשועה
me erue & ,me Redime .malo gladio de ſuã ſervum David *redimens* ,regibus
11 למלכים הפוצה את־דויד עבדו : מחרב רעה : פצני והצילני
,eorũ dextera & : mendaciũ eſt locutum *eorum* os quorum ,*alienigenæ* filiorũ manu de
מיד בני־נכר אשר פיהם דבר־שוא וימינם
:ſuis adoleſcẽtiis in *grandeſcentes* plantationes ſicut noſtri filii Ut .*falſitatis* dextera
12 ימין שקר : אשר בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם
plena noſtra Penaria .*templi ſimilitudine* inciſi anguli ſuit noſtræ filiæ
13 בנותינו כזויות חבנית היכל : מזינו מלאים
millia decẽ parientes,mille parientes noſtra pecudes,ſpeciem ad ſpecie de *educentia*
מפיקים מזן אל־זן צאננו מאלפות מרבבות
: *egredientes nec* ; *irruptio* non onuſti noſtri Boves .noſtris plateis in
בחוצותינו : אלופינו מסבלים אין פרץ ואין יוצאת
beatitates : *ei* ſic cui *populi Beatitates* .noſtris plateis in clamor nec
14 ואין צוחה ברחבותינו : אשרי העם שככה לו אשרי
.ejus Deus DOMINUS cujus ,*populi*
15 העם שיהוה אלהיו :

PSAL. CXLV. קמה

tuo nomini benedicam & : rex meus Deus te Exaltabo .David ipſi Laus
1 תהלה לדוד ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמך
.perpetuum in & ,ſeculum in
לעולם ועד :

תרגום TARGUM.

מן בגלל שמך ייי תחיימני בצדקך תפק מן עקתא 11
נפשי : ובחסדך תמגר בעלי דבבי ותהובד 12
כל מעיקי נפשי ארום אנא עבדך :

קמד

על יד דוד ברוך ייי הוקפי דמאלף אידי לסדרי 1
קרב אצבעתי לאנתא קרבא : עבד טיבו וכרך 2
חקיפי חקפי ומשוב יתי חריסי ובמימריה
סברית די מרדד עמין תחותי : ייי מה הוא 3
בר נש דחכימתיה בני אנשא ותשבתיה : בר 4
נש לדמא אדמא יומוי היך טולא דעבר : ייי 5
ארכין שמיא ותתגלי קרב בטוריא ומסקין
תנגא : אברק ברקא ובדרגון שדר גרדין
חשנשנון : אושיט ידך מן שמי מרומא פצי 7
יתי ושיזיב יתי מאוכלוסין דמתילין למיין
סגיעין מן ידהון דבני נוכראין : די פומהון 8
ממלל מומתא דמגן ואוריתהון אורית שקרא :
אלהים שבח חדת אשבח קדמך בנבלא 9
עסרתי נימין אומר קדמך : דיהב פורקן למלכיא 10
דפצי ית דוד עבדיה מחרבא בישא דנליח :
פצי יתי ושיזיב יתי מידיהון דבני נוכראין די 11
פומהון ממל מומתא דמגן ואוריתהון אורית
שקרא : דבנינא כנציבין דרקלין באולפן
אוריתא רבין מן טליותהון בנתנא ווהנין
וכשרין לכהניא דמשתשין במצע היכלא :
חוסברנא מלין מספקין מן שתא לשתא 13
עאנגא מילדן אלפיא מפשן רבוותא באשקקנא :
תורינא מרי מטול לית תקוף ולא מפקא 14
בישא ולית צוחת בכיתא בפלטיותנא :
טובו דעמא דהכדין ליה טובו דעמא דיי 15
אלהיה :

קמה

תושבחתא לדוד ארוממנך אלהי מלכא 1
ואברך שמך לעלמי עלמין :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Propter nomen tuum Deus erige me; in 11
juſtitia tua *educ* de afflictione animam meã.
Et in miſericordia tua diſperdes inimicos 12
meos, & perdes omnes qui in anguſtias
adigunt animam meam; quoniam ego ſervus
tuus ſum.

Per manum Davidis. 1

PSAL. CXLIV.

BEnedictus Dominus fortitudo mea, qui
docet manus meas ad ordines belli, digitos
meos ad movendum prælium. Auctor be- 2
nignitatis meæ, & arx *valida mea, fortitudo*
mea & liberator meus, ſcutum meum, &
in Verbo ejus ſperavi, qui ſubjicit popu-
los ſub me. Domine quid eſt homo ut 3
agnoſcas eum; filius hominis ut reputes
eum? Homo vanitati ſimilis eſt, dies ejus 4
ſicut umbra quæ præteriit. Domine inclina 5
cœlos, & manifeſta te; tange montes, &
emittent fumum. Fulgura *fulgurationem*, & 6
diſſipa eos; emitte ſagittas [*tuas, &*] con-
turbabis eos. Extende manum tuam de cœ- 7
lis excelſis, eripe & libera me de exercitibus
ſimilibus aquis multis, de manu filiorum
alienorum. Quorum os locutum eſt jura- 8
mentum vanum, & lex eorum lex iniquita-
tis. Deus hymno novo laudabo coram te, in 9
pſalterio decem chordarum pſallam coram
te. Qui das ſalutem regibus, qui liberâſti 10
David ſervum tuum à gladio pravo *Goliath*.
Libera me, & eripe me de manu filiorum 11
alienorum, quorum os locutum eſt juramen-
tum vanitatis, & lex eorum lex mendacii.
Quòd filii noſtri ſint ſicut plantationes 12
dactylorum in doctrina Legis, nutriti à ju-
ventute ſua: filiæ noſtræ ſplendidæ, & ac-
ceptæ ſacerdotibus qui miniſtrant in medio
templi. Cellaria noſtra plena, ſuperexu- 13
berantia quotannis; oves noſtræ parientes
millia, multiplicantes in myriadas in ſtabu-
lis noſtris. Tauri noſtri *patientes onerſi*: 14
non eſt fortitudo, non eſt prolatio mala,
non eſt clamor luctuoſus in plateis noſtris.
Beatus populus cui ſunt hujuſmodi: beatus 15
populus, cujus DOMINUS eſt Deus
ejus.

Hymnus Davidi. 1

PSAL. CXLV.

EXaltabo te Deus meus Rex, & benedi-
cam nomen tuum in ſecula ſeculorum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Propter nomen tuum Dñe conſolare me. 11
Propter æquitatẽ tuã educ animã meã ex an-
guſtia: Perque tuã benignitatẽ filere fac oſo- 12
res meos; & perde hoſtes animæ meæ, ſiqui-
dem ego ſum ſervus tuus.

PSAL. CXLIII.

Davidis. Quum interfecit Aſaph fratrem 1
Goliad. Et gratiarum actio ejus qui victo-
riam eſt conſequutus. Verſ. 38.

BEnedictus ſit Dñs qui inſtruxit manus me-
as ad prælium, & digitos meos ad bellum:
Refugium meũ, & liberator meus, ſuffultor 2
meus, cui ſum ſubjugatus populus
mihi. Dñe quid eſt homo, ut ejus notitiam 3
habueris: & homo, ut eũ æſtimaveris? Homo 4
vapori ſimilis eſt, & dies ejus labuntur ſicut
umbra. Inclina cœlũ Dñe, ac deſcende: atque 5
increpa montes, & fumabunt. Coruſcare fac 6
fulgura tua, & exagita illos: emitte ſagittas
tuas, & diſſipa eos. Extende manũ tuã ex al- 7
to, & extrahe me ex aquis vaſtis, & ex manu
ſcelestorũ, Quorum os loquitur vanitatẽ, & 8
quorũ dextera dextera eſt iniquitatis. Deus 9
laudationẽ novã canã tibi, & lyrã decẽ chor-
darũ pſallã tibi, Quòd contuleris ſalutẽ Re- 10
gi, & eripueris Davidem ſervũ tuũ è gladio
malo. Libera me de manu ſcelestorũ, quorũ 11
os loquitur vanitatẽ, & quorũ dextera dex-
tera eſt iniquitatis: Quorum filii ut planta 12
aluntur à pueritia ſua, & filiæ eorum velut
ſponſæ ornatæ inſtar templorũ: Cellæ eorũ 13
plenæ, ſeque profundentes una in aliã: oves
eorũ fœtant ac nutricantur in plateis ipſorũ:
Boves prægrandes, & non eſt inter eas ſteri- 14
lis: non eſt ruptura, neque ululatus in plateis
eorũ. Nunquid beatus populus cui talia con-
tingunt? Beatus populus cujus Dominus eſt
Deus ejus.

Laus, & initium gradũs.

PSAL. CXLIV.

Davidis. Laudatio cum Theologia. Verſ. 42. 1

EXtollam te Domine mi Rex, & benedi-
cam nomini tuo in ſeculum ſeculorum.

Versio VULG. LAT.

11 Propter nomen tuũ, Dñe, vivificabis me, in æquitate tua. Educes de tribu-
12 latione animã meã: Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes, qui tribulant animã meã: quoniam ego servus tuus sum.

Psalmus David, Adversũs Goliath. CXLIII.

1 Benedictus Dñs Deus meus, qui docet manũ meas ad præliũ, & digi-
2 tos meos ad bellũ. Misericordia mea, & refugiũ meũ: susceptor meus, & liberator meus: Protector meus, & in ipso speravi: qui subdit populum meũ
3 sub me. Dñe, quid est homo, quia innotuisti ei? aut filius hominis, quia
4 reputas eum? Homo vanitati similis factus est: dies ejus sicut umbra præ-
5 tereunt. Dñe, inclina cœlos tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt. Fulgura coruscationem, & dissipabis eos: emitte sagittas tuas, & con-
6 turbabis eos. Emitte manũ tuã de alto, eripe me, & libera me de aquis mul-
8 tis; de manu filiorũ alienorũ. Quorũ os locutũ est vanitatẽ: & dextera eorũ,
9 dextera iniquitatis. Deus, canticũ novum cantabo tibi: in psalterio, deca-
10 chordo psallã tibi. Qui das saluté regibus: qui redemisti David servũ tuũ de
11 gladio maligno: Eripe me. Et erue me de manu filiorũ alienorũ, quorũ os locutũ est vanitatẽ: et dextera eorũ, dex-
12 tera iniquitatis: Quorũ filii, sicut novellæ plantationes in juventute sua. Filiæ eorũ compositæ: circumornatæ ut
13 similitudo templi. Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Oves eorum fœtosæ, abundantes in egres-
14 sibus suis: Boves eorum crassæ. Non est ruina maceriæ, neque transitus,
15 neque clamor in plateis eorum. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: Beatus populus, cujus Dñs Deus ejus.

1 Laudatio ipsi David. CXLIV.

Exaltabo te, Deus meus rex: & benedicam nomini tuo in sæculum, & in sæculum sæculi.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

11 †Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με, ἐν τῇ δι-
καιοσύνῃ σου † ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
12 † Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου (*) ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς
μου, † καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν
μου, † (ζ)ὅτι δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ.
MS.A. (*)ἐξολεθρεύσεις (ζ)ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

1 Τῷ Δαυὶδ περὶ τῆς Γολιάδ. ρμγ'.

†Εὐλογητὸς κύριός ὁ θεός μου, † ὁ διδάσκων
τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον· † Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου,
2 † ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης μου, † ὑπερασπιστής μου,
καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα, † ὁ ὑποτάσσων τὸν λαόν (α)
3 μου ὑπ' ἐμέ. † Κύριε (*) τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι γινώ-
σκεις αὐτῷ; † ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτόν;
4 † Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, † αἱ ἡμέραι αὐτοῦ
ὡσὲὶ σκιὰ παρέρχονται. † Κύριε κλῖνον οὐρανούς σου καὶ
6 κατάβηθι, † ἅψαι τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. † Ἀ-
στραπὴν (β)ἀστραπὴν καὶ διασκορπίσεις αὐτούς, † ἐξαπό-
7 στειλον τὰ βέλη σου καὶ συνταράξεις αὐτούς. † Ἐξα-
πόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, † ἐξελοῦ με καὶ ῥύσαι
με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, † ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων·
8 † Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, † καὶ ἡ δεξιὰ
9 αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. † Ὁ θεὸς ᾄσομαι καινὸν ᾠ-
δὴν σοί, † ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι.
10 † Τῷ διδόντι (*) τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, † τῷ
λυτρωσαμένῳ Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονη-
ρᾶς. † Ῥύσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν
ἀλλοτρίων, † ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότη-
12 τα, † καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. † Ὧν οἱ
υἱοὶ (γ) ὡς νεόφυτα ἐδυναμώθησαν ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν·
† αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκοσμημέναι, πλεκο-
13 σμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ. † Τὰ ταμεῖα αὐτῶν
πλήρη, (δ) ἐξερεύγοντα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο· † τὰ
πρόβατα αὐτῶν πολύκοκα, πληθυνόμενα ἐν τῇ ἐξό-
14 δοις αὐτῶν· † Οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς, † οὐκ ἔστι καθ-
αίρημα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, † οὐδὲ κραυγὴ
15 ἐν τῇ ἐπαύλεσιν αὐτῶν. † Ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ
ταῦτά ἐστι· † μακάριος ὁ λαὸς ᾧ κύριος ὁ θεὸς
αὐτοῦ.
MS.A. (α)αὐτῶν (*)τίς (β)ἀστραπὴν καὶ (γ)σωτηρί-
αν (γ)αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἐδυναμώθησαν (δ)* ἐξεδιδόμενα

1 (*) Αἴνεσις τῷ Δαυίδ. ρμδ'.

†Ὑψώσω σε (α)ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, † καὶ
εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα † καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
MS.A. (*) Αἴνεσις τῷ Δαυίδ, ὁ θεός ὁ βασιλεύς μου,

Verf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me: in tua (i) justitia 13 educes de tribulatione animam meam. Et in [h]tua misericordia disperdes inimicos meos. 14 Et perdes omnes, qui tribulant animam meam: quoniam servus tuus sum ego.

Ipsi David (a) [a]Ad Goliam. CXLIII.

1 Benedictus Domin' Deus meus; qui docet manus meas ad prælium; digitos meos ad bellum: 2 Misericordia mea, & refugium meum, susceptor meus, & liberator meus: 3 Protector meus, & in ipso speravi, subjiciens populũ meũ sub me. 4 Domine, quid est homo, quia (b) innotuisti eĩ? aut filius hominis, quia reputas eum? 5 Homo (c) vanitati similis factus est: dies ejus, sicut umbra præteriunt. 6 Domine, (d) inclina cœlos tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt. 7 Coruscationem, & [b] coruscationem, & dissipabis eos: emitte sagittas tuas, & conturbabis eos. 8 Emitte manum tuã ex alto: eximeme, & erue me de aquis multis, de manu filiorũ alienorum. 9 Quorum os locutum est vanitatem, & dextera eorũ dextera iniquitatis. 10 Deus, canticum novũ cantabo tibi: in psalterio decachordo psallã tibi. 11 Qui dat salutem regibus, qui redimit David servũ suum de gladio maligno. 12 Erue me, et eximе me de manu filiorum alienorum: quorũ os locutum est vanitatem: et dextera eorũ dextera iniquitatis. 13 Quorum filii sicut novellæ plantationes, (e) constabilitæ in juventute sua. 14 Filiæ eorum (f) compositæ: circumornatæ ut similitudo templi. 15 Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in hoc. 16 Oves eorũ fœtosæ, multiplicantes in egressibus (g) suis: Boves eorum crassæ. 17 Non est ruina [c]sepis, neque transitus, neque clamor (h) in villis eorum. 18 Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

(a) Laudatio [a] ipsi David. CXLIV. 1

Exaltabo (b) te, [b] Deus meus, (c) rex meus: & benedicam nomen tuum (d) in sæculum, & in sæculum sæculi.

Versio MTHIOPICA.

ወበእንተ፡ስምከ፡እግዚእ፡ ትሕይወኒ፡በጽድ 11
ቅከ፡፡ ወእሞፅእ ፡ እመንደቤሃ ፡ ሰንፈከ 13
 የ፡፡ ወበሥዕረትከ፡ሠርፅ ፡ መውስ፡ ለፀሮየ፡፡ 12
ወታክፍእው ፡ ለዝኮሎ ፡ ለዝኮሎ ፡ እሰ ፡ የሐመፃ፡ 14
ለነፍስየ፡፡ እስመ፡ አነ፡ ገብርከ፡፡ ፡ ፡

ዘዳዊት ፡ ዘአመ ፡ ይተበአስ ፡ መስለ፡
ዘጎልያድ፡፡

የዋሪ ፡ ይትባረክ ፡ እግዝእዘብሔር ፡ አመሳስ 1
የ፡፡ ዘመሐሮኑ፡ፀብአ፡ለአእዳዊየ፡፡ ወቀተሉ፡
ለአጻብአየ፡፡ ፡ ፡ መሐርየ ፡ ወጸወንየ፡፡ ፡ ፡ 2
ስካይየ ፡ ወመድኃኒየ፡፡ ፡ ፡ ዎአመነየ ፡ ወ 3
ኪያሁ ፡ ተወስልኩ፡፡ ዘያገርር ፡ ሊተ ፡ አ
ሕዝበ ፡ በምትሕትየ፡፡ ፡ ፡ እግዚእ ፡ መኑት ፡ 4
ኑ፡ሰብእ፡ከመ፡ታስተርእ፡ሎቱ፡፡ ወእጓለ፡እ
መ፡ሕያው፡ ዘትሐስቦ፡፡ ፡ ፡ ሰብእሰ ፡ ከንተ፡ 5
ይመስል፡፡ ወመዋዕሊሁኒ ፡ ከመ፡ጽሳሎተ፡ዖ
ሳልፍ፡፡ ፡ ፡ እግዚእ፡ ለፀንኑ ፡ ሰማያትከ፡ወ 6
ረድ፡፡ ግስሖው፡ለአድባር፡ ወይጠይሱ፡፡ ፡ ፡
ለብርቅ፡መባርቅቲከ፡ወዝረመ፡፡ ፡ ፡

תהלים : קמו

.perpetuum &,seculum in tuum nomen laudabo & : tibi benedicam die omni In
2 בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד :
.investigatio non ejus magnitudinis & : valde *Laudabit* & Dominus Magnus
3 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר :
.annunciabunt tuas fortitudines & : tua opera *celebrabit* generationi Generatio
4 דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ :
fortitudinē Et .meditabor tuorū mirabiliū *verba* & : tuæ *magnificentiæ* gloriæ Decorem
5 הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה : וֶעֱזוּז
multitudinis Memoriam .*eam* narrabo tuam magnitudinē & : dicent tuorū terribiliū
6 נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה : זֵכֶר רַב־
:Dominus miserator &,*Stratofons* .*stratonio canent* tuū justitiā &,*eructabunt* tuæ bonitatis
7 טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ : חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה
ejus *miseri.ies* & : universis Dominus Bonus .misericordia magnus &,*patribus* longus
8 אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד : טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו
tui *ju* & : tua opera omnia Domine tibi Confiteantur .ejus opera omnia *super*
9 עַל כָּל־מַעֲשָׂיו : יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
.loquentur tuam fortitudinem & : dicent tui regni Gloriam .tibi benedicant
10 יְבָרְכוּכָה : כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ :
.eius regni decoris gloriam & : ejus fortitudines *hominis* filios *faciendum* scire *Ad*
11 לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ :
,generatione omni in tua dominatio & : seculorum omnium regnum ,tuum Regnum
12 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּֽמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר
.incurvatos .*erigit* & : cadentes omnes Dominus *Fulcienti* .generatione &
13 וָדֹר : סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־הַכְּפוּפִים :
.suo tempore in eor : *escam* eis *dans* tu & : *sperabunt* te *ad* omnium Oculi
14 עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ :
omnibus in Dominus Justus .*voluntate* vivens omne *faunarū* & ,tuā manum *Aperiens*
15 פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן : צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־
omnibus Dominus Propinquus .suis operibus omnibus in misericors & : suis viis
16 דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו : קָרוֹב יְהוָה לְכָל־
se timentibū Voluntatem .veritate in eā invocavetint qui omnibus ea invocantibus
17 קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת : רְצוֹן־יְרֵאָיו
Dominus *Custodiens* .eos faciet servare & , audiet eorum clamorem & : faciet
18 יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמָע וְיוֹשִׁיעֵם : שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־
Domini Laudem .faciet disperdere impios omnes & : ipsum diligentes omnes
19 כָּל־אֹהֲבָיו וְאֶת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד : תְּהִלַּת יְהוָה
,seculum in ejus *sanctitatis* nomini caro omnis benedicet & ,meum os loquetur
יְדַבֵּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם
.perpetuum &
וָעֶד :

PSAL. CXLVI. קמו

canam .*meis viris* in Domiā Laudabo .Dominum mea anima Lauda .ah-Hallelu
1 הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה : אַהֲלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה
.falus .*ei* non cui,hominis filio *in suumiscis in* fidatis Ne .*me* adhuc *in* meo Deo
3 לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי : אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה :
.*ei* *exibit* omnes peribunt illa die in :tuā terrā in,revertetur,*ej* spiritus *Egredietur*
4 תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו :

תרגום TARGUM.

2 בְּכָל יוֹמָא אֲבָרְכִנָּךְ וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ לְעָלְמִין
3 עָלְמִין: רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וְלִרְבוּתֵיהּ
4 לֵית סוֹף: דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח עוֹבָדָךְ
5 וְגֻבְרֵיכָךְ יְתַנּוּן: שְׁבָחוּר אֵיקָר זִיוָךְ וּמִלֵּי
6 פְּרִישׁוּתָךְ אֲמַלֵּל: וְעוּשְׁנָא דְּחִלְתָּךְ יֵימְרוּן
7 וְרַבְּנוּתָךְ יְשַׁתְּעוּן: דְּכָרָן סַגִּיעֵי טוּבָךְ יַבִּיעוּן
8 וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן: חַנָּנָא וְרַחְמָנָא יְיָ מְרַחִיק
9 רְנוּ וּמְסַנֵּי לְמֶעְבַּד טָבָן: טַב יְיָ לְכוֹלָא
10 וְרַחֲמוֹי עַל כּוּלְּהוֹן עוֹבָדוֹי: יְהוֹדוּנָךְ יְיָ כּוּלְּהוֹן
11 עוֹבָדָךְ וַחֲסִידָיךְ יְבָרְכוּנָךְ: אֵיקָר מַלְכוּתָךְ
12 יֵימְרוּן וְגֻבְרֵיכָךְ יְמַלְּלוּן: לְהוֹדְעָא לִבְנֵי
נָשָׁא גֻבְרֵיכָוֹי וְאֵיקָר שֵׁיבְחוּר מַלְכוּתֵיהּ:
13 מַלְכוּתָךְ מַלְכוּתָא דְכָל עָלְמַיָּא וְשׁוּלְטָנוּתָךְ
14 בְּכָל דָּר וְדָר: סָעֵד יְיָ לְכָל נְפִילִין וְזָקֵף
לְכוֹלְּהוֹן כְּפִיפִין: עֵינֵיהוֹן דְּכוֹלָא לְוָתָךְ
15 סְבִירִין וְאַתְּ יְהַב לְהוֹן יַת מֵיכָלְהוֹן בְּזִמְנֵיהּ:
16 פּוֹתֵחַ יַת אֵידָךְ וּמַסְבַּע לְכוֹלְּהוֹן חַיֵּי רְעוּתְהוֹן
17 זַכַּי יְיָ בְּכָל אוֹרְחָתֵיהּ וְחָסִידָא בְּכָל עוֹבָדוֹי:
18 קְרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרִין לֵיהּ לְכוֹלְּהוֹן דְּקָרִין
19 יָתֵיהּ בְּקִשְׁוֹט: רְעוּת דְּחָלוֹי יַעְבַּד וְיַת בְּעוּתְהוֹן
20 יִשְׁמַע וְיִפְרְקִנּוּן: נָטַר יְיָ יַת כָּל רְחִימוֹי
21 וְיַת כָּל רְשָׁעֵי יְשֵׁיצִי: שְׁבָחָא דְיְיָ יְמַלֵּל
פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִסְרָא שוּם קוּדְשֵׁיהּ
לְעָלְמֵי עָלְמִין:

קמו

1 הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דְיְיָ: אֶשַׁבַּח
2 יְיָ בְּחַיָּי אֶזַמַּר לֵאלָהַי בְּדַאיְתִי: לָא תְּתַרְחֲצוּן
3 בְּרַבְרְבַיָּא בְּבַר נָשׁ דְּלֵית לֵיהּ פּוּרְקָנָא:
4 תִּפּוֹק רוּחֵיהּ יְתוּב לְעַפְרֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא
הוֹבְדוּ וְמִיּוֹנוֹי:

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

2 Omni die benedicam tibi, & laudabo no-
3 men tuum in ſecula ſeculorum. Magnus
Dominus & laudabilis multum, & magni-
4 ficentiæ ejus non eſt finis. Generatio ge-
5 nerationi laudabit opera tua, & potentiam
tuam narrabunt. Decorem gloriæ ſplen-
6 doris tui, & verba mirabilium operum
tuorum eloquar. Et fortitudinem terribi-
7 lium tuorum dicent, & magnificentiam
tuam narrabunt. Memoriam multæ boni-
8 tatis tuæ perſonabunt, & juſtitiam tuam
laudabunt. Clemens & miſericors Domi-
9 nus, longanimis, & multiplices edens be-
neficentias. Bonus Dominus omnibus, &
10 miſericordiæ ejus ſuper omnia opera ejus.
11 Confiteantur tibi Deus omnia opera tua,
& miſericordes tui benedicant tibi. Glo-
12 riam regni tui dicent, & fortitudinem tuam
loquentur. Ut notam faciant filiis homi-
13 num fortitudinem tuam, & gloriam deco-
ris regni tui. Regnum tuum regnum om-
14 nium ſeculorum, et poteſtas tua in omni
generatione et generatione. Suſtentat Do-
15 minus omnes corruentes, et dirigit omnes
curvatos. Oculi omnium in te ſperant, et
16 tu das illis cibum illorum in tempore ſuo.
Aperis manum tuam, et ſatias *omnia*
17 *animalia* deſiderio ipſorum. Juſtus Do-
18 minus in omnibus viis ſuis, & miſericors
in omnibus operibus ſuis. Proximus eſt
19 Dominus omnibus qui invocant eum;
omnibus qui invocant eum in veritate.
20 Voluntatem timentium ſe faciet, & preces
eorum exaudiet, & ſalvabit illos. Servat
21 Dominus omnes diligentes ſe, & omnes
impios diſperdet. Laudem Dei loquetur
os meum, & benedicent cuncti filii car-
nis nomen ſanctitatis ejus in ſecula ſecu-
lorum.

Hallelujah. 1

PSAL. CXLVI.

1 LAuda anima mea *nomen Domini.* Lau-
2 dabo *Dominum* in vita mea, pſallam Deo
3 meo quamdiu fuero. Nolite confidere in
principibus, in filio hominis in quo non
4 eſt ſalus. Egredietur flatus ejus, rever-
tetur in pulverem ſuum, in die illo peri-
bunt machinationes ejus.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ܫܒܚ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ ܕܝܠܝ ܐܫܒܚ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀
3 ܐܗܠܠ ܡܪܝܐ ܒܚܝܝܢܝ ܐܙܡܪ ܠܐܠܗܝ ܒܥܕܝ ܀ ܠܐ ܬܒܛܘܢ ܒܪܒܪܒܝ ܀
4 ܒܒܪ ܐܢܫܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܦܘܪܩܢܐ ܀ ܢܦܩ ܪܘܚܗ ܢܬܒ ܠܥܦܪܗ ܀ ܒܗܝ ܝܘܡܐ ܗܘ ܐܒܕܘ ܡܚܫܒܬܗ ܀
5 ܕܝܠܗ ܢܫܬܒܚ ܥܡ ܟܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܫܡ ܩܕܫܗ ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀
6 ܫܒܚ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ ܕܝܠܝ ܐܫܒܚ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀
7 ܡܪܝ ܡܠܟܘܬܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܟܠ ܥܠܡܝܐ ܘܫܘܠܛܢܘܬܗ ܒܟܠ ܕܪ ܘܕܪ ܀
8 ܡܣܝܥ ܡܠܝܢ ܟܠ ܕܢܦܠܝܢ ܘܩܐܡ ܟܠ ܕܟܦܝܦܝܢ ܀
9 ܥܝܢܝ ܟܠ ܠܟ ܡܣܒܪܝܢ ܘܐܢܬ ܡܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܙܘܢܗ ܀
10 ܦܬܚ ܐܝܕܟ ܘܡܣܦܩ ܠܟܠ ܚܝܐ ܪܥܘܬܗ ܀
11 ܙܕܝܩ ܡܪܝܐ ܒܟܠ ܐܘܪܚܬܗ ܘܚܣܝܕ ܒܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܀
12 ܩܪܝܒ ܡܪܝܐ ܠܟܠ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܠܟܠܗܘܢ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܒܫܪܪܐ ܀
13 ܪܥܘܬ ܕܚܠܘܗܝ ܢܥܒܕ ܘܝܬ ܒܥܘܬܗܘܢ ܢܫܡܥ ܘܢܦܪܩܢܘܢ ܀
14 ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܠܟܠ ܕܪܚܡܘܗܝ ܘܝܬ ܟܠ ܪܫܥܝ ܢܫܝܨܝ ܀
15 ܫܒܚܐ ܕܡܪܝܐ ܢܡܠܠ ܦܘܡܝ ܘܢܒܪܟܘܢ ܟܠ ܒܢܝ ܒܣܪܐ ܫܘܡ ܩܘܕܫܗ ܀
16 ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀ ܫܒܚ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ ܕܝܠܝ ܐܫܒܚ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀
17 ܡܪܝ ܡܠܟܘܬܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܟܠ ܥܠܡܝܐ ܘܫܘܠܛܢܘܬܗ ܒܟܠ ܕܪ ܘܕܪ ܀
18 ܡܣܝܥ ܡܠܝܢ ܟܠ ܕܢܦܠܝܢ ܘܩܐܡ ܟܠ ܕܟܦܝܦܝܢ ܀
19 ܥܝܢܝ ܟܠ ܠܟ ܡܣܒܪܝܢ ܘܐܢܬ ܡܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܙܘܢܗ ܀
20 ܦܬܚ ܐܝܕܟ ܘܡܣܦܩ ܠܟܠ ܚܝܐ ܪܥܘܬܗ ܀
21 ܙܕܝܩ ܡܪܝܐ ܒܟܠ ܐܘܪܚܬܗ ܘܚܣܝܕ ܒܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܀ ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܠܟܠ ܕܪܚܡܘܗܝ ܘܝܬ ܟܠ ܪܫܥܝ ܢܫܝܨܝ ܀
ܫܒܚܐ ܕܡܪܝܐ ܢܡܠܠ ܦܘܡܝ ܘܢܒܪܟܘܢ ܟܠ ܒܢܝ ܒܣܪܐ ܫܘܡ ܩܘܕܫܗ ܀
ܠܥܠܡ ܘܥܠܡܝܐ ܀

Per ſingulos dies benedicã tibi, et laudabo no-
7 men tuũ in æternũ. Maximus eſt Dñs noſter
3 & laudand⁹ vehementer, neque ullus eſt ter-
min⁹ magnitudini ejus. Ævum ævo narrabunt
4 opera tua, & potentiam tuam declarabunt:
5 Vimque terroris tui dicent, atque præſtantia
6 facinora tua memorabunt: Terroremque for-
7 titudinis tuæ referẽt: tuamq; majeſtatẽ recen-
8 ſebo: Et memoriã beneficiorũ tuorum pluri-
9 morum exquirent juſti tui, atque reperient.
Miſericors eſt Domin⁹, atque benignus: lon-
10 gus anim⁹ ejus, & plurima bonitas ipſius. Bo-
11 nus eſt Dominus, & miſerationes ejus in o-
10 mnia opera ipſius. Gratias tibi agant Domine
11 ſervi tui, & juſti tui te glorificent: Faſtũ re-
12 gni tui dicant, et magnificentiã tuam loquan-
13 tur: Et exponant hominibus fortitudinẽ tu-
am majeſtatemque regni tui. Regnum tuum
14 regnum eſt omnium ſeculorum, & dominium
tuum in omnem generationem generationũ.
15 Verax eſt Dominus in verbis ſuis, & juſtus in
14 cunctis operibus ſuis. Fulcit Dominus omnes
15 labentes, & erigit omnes incurvatos. Oculi
16 cujuſlibet hominis ad te ſunt erecti, tu præbes
illis cibum tempeſtivẽ: Aperis tu manum tu-
17 am, & exples deſiderium omnis viventis.
18 Juſtus eſt Dominus in cunctis viis ſuis, & cle-
17 mens in omnibus operibus ſuis: Proximus eſt
18 Dominus iis qui vocant eum in veritate, Fa-
19 citque voluntatem timentium eum: audit
20 precem eorum, ſervatque illos. Cuſtodit Do-
minus omnes metuentes eum, omnes autem
21 ſceleſtos perdit. Laudes Domini loquar ore
meo: & benedicent omnes filii carnis nomini
ſanctitatis ejus in ſeculum ſeculorum.

PSAL. CXLV.

1 *Dictus ab Aggæo & Zacharia Prophetis, qui aſcenderunt cum captivitate ex Babel, de miniſterio Sacerdotum matutino. Et precatio atque laudatio cum Theologia.* Verſ. 23.

2 LAuda anima mea Dominum: Laudabo
3 Dominũ in vita mea, & pſallam Deo meo
quandiu ſuperſtes ero. Ne fidatis principi,
4 & homini, cujus in manu nulla eſt ſalus, Qui
ejus exeunte ſpiritu, redigitur in terram ſu-
am, ipſãque die pereunt omnia conſilia ipſi⁹.

PSAL. CXLV.

Versio VULG. LAT.

1 Per singulos dies benedicam tibi: & laudabo nomen tuum in seculum, & in
2 seculũ seculi. Magnus Dñs & laudabi-
3 lis nimis: & magnitudinis ej' non est fi-
4 nis. Generatio & generatio laudabit
5 opera tua: & potentiã tuã pronuntia-
6 bunt. Magnificentiam gloriæ sanctita-
7 tis tuæ loquentur. & mirabilia tua nar-
8 rabunt. Et virtutẽ terribiliũ tuorũ di-
9 cent: & magnitudinẽ tuam narrabunt.
10 Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ
11 eructabunt: & justitiã tuã exultabunt.
12 Miserator & misericors Dñs: patiens,
13 & multùm misericors. Suavis Dñs uni-
14 versis: & miserationes ej' super omnia
15 opera ej'. Confiteãtur tibi, Dñe, omnia
16 opera tua: et Sancti tui benedicant tibi.
17 Gloriã regni tui dicẽt: & potentiã tuã
18 loquẽtur. Ut notã faciant filiis hominũ
19 potentiã tuã; & gloriam magnificentiæ
20 regni tui. Regnũ tuũ regnum omniũ se-
21 culorũ: & dominatio tua in omni ge-
22 neratione & generationẽ. Fidelis Dñs
23 in omnibus verbis suis: & sanctus in
24 omnibus operibus suis. Allevat Dñs
25 omnes, qui corruunt: & erigit omnes
26 elisos. Oculi omniũ in te sperant Dñe;
27 & tu das escam illorũ in tempore op-
28 portuno. Aperis tu manũ tuã: et imples
29 omne animal benedictione. Justũ Dñs
30 in omnib' viis suis: et sanct' in omnib'
31 operibus suis. Propè est Dñs omnibus
32 invocantib' eum: omnib' invocantib'
33 eum in veritate. Voluntatẽ timentiũ
34 se faciet, & deprecationẽ eorũ exau-
35 diet: & salvos faciet eos. Custodit Do-
36 minus omnes diligentes se: & omnes
37 peccatores disperdet. Laudationẽ Dñi
38 loquetur os meũ: & benedicat omnis
39 caro nomini sancto ej' in seculũ, & in
40 seculum seculi.

1 Alleluja, Aggæi, & Zachariæ.

CXLV.

2 LAuda, anima mea, Dñm, laudabo
3 Dominum in vita mea: psallã Deo
4 meo quamdiu fuero. Nolite confidere
5 in principibus: In filiis hominum, in
6 quibus non est salus. Exibit spiritus
7 ejus, & revertetur in terram suam: in
8 illa die peribunt omnes cogitationes
9 eorum.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

1 † Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, † καὶ αἰνέσω τὸ
2 ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα † καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
3 † (β) Μέγας ὁ κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, † καὶ τῆς με-
4 γαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας. † Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαι-
5 νέσει τὰ ἔργα σου, † καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγε-
6 λοῦσι. † Καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς (γ) δόξης τῆς ἁγι-
7 ασύνης σου λαλήσουσι, † καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγή-
8 σονται. † Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, † καὶ τὴν
9 μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. (δ). † Μνήμην τοῦ
10 πλήθους τῆς χρηστότητός σου (ε) ἐξερεύξονται, καὶ τῇ δι-
11 καιοσύνῃ σου (ζ) ἀγαλλιάσονται. † Οἰκτίρμων καὶ ἐλεή-
12 μων ὁ κύριος, † μακροθυμὸς καὶ πολυέλεος. † Χρη-
13 στὸς κύριος τοῖς (η) ὑπομένουσι, † καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐ-
14 τοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. † Ἐξομολογησάσθωσάν
15 σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου, † καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλο-
16 γησάσθωσάν σε. † Δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσι, † καὶ
17 τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι. † Τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς
18 τῶν ἀνθρώπων (θ) τὴν δυναστείαν σου, † καὶ τὴν δόξαν τῆς
19 μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου. † Ἡ βασιλεία σου
20 βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, † καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν
21 πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. † πιστὸς κύριος ἐν τοῖς λόγοις
22 αὐτοῦ, † καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. † Ὑπο-
23 στηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, † καὶ ἀνορ-
24 θοῖ πάντας τοὺς κατῃρραγμένους. † Οἱ ὀφθαλμοὶ πάν-
25 των εἰς σὲ ἐλπίζουσι, † καὶ σὺ δίδως τὴν βρῶσιν αὐ-
26 τῶν ἐν καιρῷ. † (ι) Ἀνοίγεις σὺ τὰς χεῖράς σου,
27 καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. † Δίκαιος κύριος
28 ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, † καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς
29 ἔργοις αὐτοῦ. † Ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλου-
30 μένοις αὐτόν, † πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν
31 ἐν ἀληθείᾳ, † θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν
32 ποιήσει, καὶ τὴν δέησιν αὐτῶν ἐπακούσεται, καὶ
33 σώσει αὐτούς. † Φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγα-
34 πῶντας αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς (κ) ἐξ-
35 ολοθρεύσει. † Αἴνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου,
† καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐ-
τοῦ, † εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 Ἀλλουϊάϊα. Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ομεʹ.

Versio GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

1 † Aἶνε ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. † αἰνέσω κύριον ἐν
2 τῇ ζωῇ μου, † ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.
3 † μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας καὶ ἐφ' υἱοὺς ἀνθρώπων,
4 οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. † Ἐξεῖ δόσεται τὸ πνεῦμα αὐ-
τῶν, καὶ ὑποστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, † ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
μέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν.

Ψαλμ. ρμαʹ. MS.A. (β) Μέγας κύριος (γ) δόξης τῆς ἁγιοσύνης (δ) † καὶ τῆς δυναστείας σου λαλήσουσιν. Μνήμην (ε) ἐρεύξονται, (ζ) ὑψωθήσονται. (η) ὑπομένουσιν αὐτὸν, καὶ (θ) τὴν δύναμίν (ι) Ἀνοίξεις (κ) ἐξολοθρεύσει.

Versio ÆTHIOPICA.

1 ኩሉ፡ አመሊጊ፡ እበርከከ፡፡ ወእሴብሕ፡ ስምከ፡ ለዓለመ፡ ወለዓለመ፡ ዓለመ፡፡ ። ዐቢ፡ ወ
2 ይ፡ እግዚእብሔር፡ ወብዙሕ፡ አምጥቱ፡፡ ወ
3 ኢልቡ፡ ጽንፈ፡ ዕበዮ፡ ዚአሁ፡፡ ። ትውልደ፡ ት
4 ውልድ፡ ይኑዕዱ፡ ምግብሪከ፡፡ ወይዘንሣ፡ ኃ
5 ይለከ፡፡ ። ወይነግሩ፡ ዕበዮ፡ ክብረ፡ ክብሪተ፡
6 ቅድሳቲከ፡፡ ወያደልዩ፡ መንክረከ፡፡ ። ወይብ
7 ሉ፡ ግሩመ፡ ኃይልከ፡፡ ወይነግሩ፡ ኃይለ፡ ግር
8 ማከ፡፡ ወያደልዩ፡ ጽንዓከ፡፡ ። ወይጉለ
9 ዑ፡ ተዝክረ፡ ብዝኃ፡ ሥሕረትከ፡፡ ወይትሐ
10 ሤዩ፡ በጽድቅከ፡፡ ። ሖሪ፡ ወመስተሣሢ
11 ል፡ እግዚእብሔር፡ ርሑቀ፡ ምዐት፡ ወብዙ
12 ኃሥ፡ ሥሕረት፡ ወጸድቅ፡፡ ። ኅሩ፡ እግዚእብ
13 ሔር፡ ለኵሉ፡ ይትዔገስ፡ ወሣህሉ፡ ላዕለ፡
14 ኩሉ፡ ተግብሩ፡፡ ። ይገዝዩ፡ ለከ፡ እግዚእ፡
15 ኩሉ፡ ተግብሪከ፡ ይበርኩከ፡ ጻድቃኒከ፡፡ ። ስ
16 ብሕተ፡ ይብሉ፡ ለመንግሥትከ፡ ወይነግሩ፡
17 ኃይለከ፡፡ ። ከመ፡ ይንግሩመ፡ ለእኊሊሁ፡ አ
18 መክያው፡ ኃይለከ፡፡ ወዕበየ፡ ክብረ፡ ስብሐ
19 ተ፡ መንግሥትከ፡፡ ። መንግሥትከሰ፡ መንግ
20 ሥት፡ ዘለኵሉ፡ ዓለመ፡ ። ወመኳንኒ፲ኒ፡ ለት
21 ውልደ፡ ትውልድ፡፡ ። መጽሠኒ፡ እግዚእብ
22 ሔር፡ በኵሉ፡ ቃሉ፡ ወጻድቅ፡ በኵሉ፡ ግብ
23 ሩ፡፡ ። ደሠወቅሙ፡ እግዚእብሔር፡ ለእ
24 ሊ፡ ተኀትኑ፡፡ ። ወይነፈሥሥ፡ እግዚእብሔር፡
25 ለእለ፡ ወድቁ፡፡ ። ዐይነ፡ ኵሉ፡ ኀፍስ፡ ይሴ
26 ፍ፡ ኀዎኑ፡ ኢኔተ፡ ትሁቦ፡ ሲሳዮ፡ በጊ
27 ዚሁ፡፡ ። ትሰፍት፡ የመኑ፡ ወታጸባብ፡ለ
28 ኩሉ፡ እኝስሳ፡ ዘበሠርዐትከ፡፡ ። ጸድቅ፡
29 እግዚእብሔር፡በኵሉ፡ ፍናዊሁ፡ ወኅሩ፡ በ
30 ኵሉ፡ ግብሩ፡፡ ። ቅሩብ፡ እግዚእብሔ
31 ር፡ ለኵሉሙ ፡ እለ፡ ይጼውዕዎ፡ ወለኵሉሙ
32 ፡ እለ፡ ይጼውዕዎ፡ በጽድቅ፡፡ ። ወይገብ
33 ር፡ ፈቃደ፡ ፡ ለእለ ፡ ይፈርህዎ፡ ወይሰመዖ
34 ሙ፡ ጸሎቶሙ ፡ ወያድኅኖሙ፡፡ ። የዐቅቦ
35 ሙ፡ እግዚእብሔር፡ ለኵሉሙ፡ እለ፡ ይፈርህ
ዎ፡ ወይዘርዕሙ፡ ለኵሉሙ፡ ኃጥኣ ፡፡ ። ኅ
ስብተ፡ እግዚእብሔር፡ ይነግር፡ አፈ፡፡ ። ወ
ኵሉ፡ ዘሥጋ፡ ይባርኅ፡ ለስሙ፡ ቅዱስ፡ ለዓ
ለመ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለመ፡፡ ። ።

ሃሌሉያ.ዖ.ዘሐጌ፡ ወዘካሪያስ፡፡

 የሠዚ ተአኵቶ፡ ነፍስየ ፡ ለእግዚእብሔር፡፡ ። ኀ
ሌብሖ ፡ ለእግዚእብሔር፡ በሕይወትየ፡፡ ። ወ
ዘዘመሩ፡ ለአመሳኪያ ፡ በአመጣኒ ፡ ሀለው
ኵ፡፡ ። ወሊተትአመኑ፡ በመለአከተ፡ ወሊ
በጽጌሉ፡አመ፡ሕይወው፡ ኀለ፡ ሊደክሶ፡ አጽሳ
ኖ፡፡ ። ተወፅአ፡ ነፍሶሙ፡ ወይገብሉ፡ ወኀ
ተ፡ መሬተ፡ ። ወኀለተ፡ አሚሪ፡ ይጠፍአ፡ ኵ
ሎ፡ ፍክሮሙ፡፡ ። ።

INTERP. ÆTHIOP. [c] multa est eius gloria: [d] terrorem virtutis tuæ dicent; & virtutem terroris tui prædicabunt; & potentiam tuam annuntiabunt. [e] tardus ad iram, & abundans misericordiã & veritate. [f] sustinentibus eum. [g] & justus in [h] eos qui diłabuntur: & erigit Deus eos qui corruunt. [i] Oculus omnis viventis in te sperat: [k] illius in tempore suo. [l] Extendis dexteram tuam: & [m] secundum decretum tuum. [n] & bonus [o] timentes ipsum: PSAL.CXLV. [a] qui salvare nequeunt. [b] spiritus eorum, & revertentur

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 كُلَّ يَوْمٍ أُبَارِكُكَ وَأُبَارِكُ اسْمَكَ إِلَى الْأَبَدِ وَإِلَى أَبَدِ الْآبَادِ * إِنَّ الرَّبَّ عَظِيمٌ هُوَ وَمُبَارَكٌ جِدًّا *
2 وَلَا نِهَايَةَ لِعَظَمَتِهِ * جِيلٌ فَجِيلٌ يُبَارِكُ أَعْمَالَكَ وَيُخْبِرُ بِقُوَّتِكَ * وَيَتَكَلَّمُ بِعَظَمَةِ بَهَاءِ مَجْدِ قُدْسِكَ *
3 وَيَذْكُرُ عَجَائِبَكَ * وَيَنْطِقُ بِقُوَّةِ مَخَاوِفِكَ * وَيَتَحَدَّثُ بِعَظَمَتِكَ وَيَقُولُ بِجَبَرُوتِكَ * وَيَسْتَعِيدُ فِي
4 ذِكْرِ كَثْرَةِ صَلَاحِكَ وَيَبْتَهِجُ عَدْلُكَ * الرَّبُّ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ هُوَ طَوِيلُ الْأَنَاةِ وَكَثِيرُ الرَّحْمَةِ * صَالِحٌ
5 هُوَ الرَّبُّ لِلْكُلِّ وَرَأْفَتُهُ عَلَى جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * فَلْيَشْكُرْكَ يَا رَبُّ جَمِيعُ أَعْمَالِكَ * وَقِدِّيسُوكَ يُبَارِكُونَكَ *
6 وَيَنْطِقُونَ بِمَجْدِ مَمْلَكَتِكَ وَيَقُولُونَ جَبَرُوتَكَ * وَيُظْهِرُونَ جَبَرُوتَكَ لِبَنِي الْبَشَرِ وَمَجْدَ عَظَمَةِ
7 بَهَاءِ مَمْلَكَتِكَ * مَمْلَكَتُكَ هِيَ مَمْلَكَةُ إِلَى جَمِيعِ الدُّهُورِ وَسِيَادَتُكَ فِي كُلِّ جِيلٍ فَجِيلٍ * الرَّبُّ
8 صَادِقٌ فِي كُلِّ أَقْوَالِهِ * وَقُدُّوسٌ فِي جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * الرَّبُّ يَسُدُّ السَّاقِطِينَ * وَيُقِيمُ الْمُنْكَسِرِينَ *
9 إِنَّ أَعْيُنَ الْكُلِّ لَمُرْتَجِيَةٌ إِلَيْكَ * وَأَنْتَ تُعْطِيهِمْ طَعَامَهُمْ فِي حِينِهِ * تَبْسُطُ يَدَكَ فَتُمَدُّ كُلَّ
10 حَيٍّ مَسَرَّةً * الرَّبُّ عَدْلٌ هُوَ فِي جَمِيعِ سُبُلِهِ * وَقُدُّوسٌ فِي جَمِيعِ أَعْمَالِهِ * الرَّبُّ قَرِيبٌ مِنْ كُلِّ
11 الصَّارِخِينَ إِلَيْهِ * وَكُلِّ الطَّالِبِينَ مِنْهُ بِحَقٍّ * وَصَانِعُ إِرَادَةِ أَتْقِيَائِهِ يَسْتَجِيبُ طَلَبَهُمْ
12 وَيُخَلِّصُهُمْ * الرَّبُّ يَحْفَظُ الَّذِينَ يُحِبُّونَهُ * وَيُبِيدُ جَمِيعَ الْخَطَاةِ * يُسَبِّحُ الرَّبُّ يَنْطِقُ فَمِي *
13 فَلْيُبَارِكِ اسْمَهُ الْقُدُّوسَ كُلُّ ذِي جَسَدٍ إِلَى الْأَبَدِ * وَإِلَى أَبَدِ الْآبَادِ * اللَّيْلُويَا *

* الْمَرْمُورُ الْمِائَةُ وَالْخَامِسُ وَالْأَرْبَعُونَ * لِأَحَاجَ وَكَرِيَّا * وَهُوَ * ك * اسْتَيْخَن *

1 يَا نَفْسِي بَارِكِي الرَّبَّ * أُبَارِكُ الرَّبَّ فِي حَيَاتِي * وَأُرَتِّلُ لِإِلَهِي مَا دُمْتُ حَيًّا * لَا تَتَّكِلُوا عَلَى الرُّؤَسَاءِ
2 وَلَا عَلَى بَنِي الْبَشَرِ * الَّذِينَ لَيْسَ عِنْدَهُمْ خَلَاصٌ * فَإِنَّ أَرْوَاحَهُمْ تَفَارِقُهُمْ وَيَعُودُونَ إِلَى تُرَابِهِمْ *
3 فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ تَفْسُدُ جَمِيعُ أَفْكَارِهِمْ *

Singulis diebus benedicam te, & benedicam nomini tuo in æternum, et in seculum seculi. Nam Dominus magnus est & benedictus admodum, et nullus est terminus magnitudini ejus. Generatio et generatio benedicet opera tua, & enarrabit fortitudinem tuam: Et loquetur magnitudinem misericordiæ sanctitatis tuæ, & commemorabit miracula tua: Et deprometur vim terroris tui, et effabitur majestatem tuam, & referet potentiam tuam: Et prorumpet in memoriam copiæ bonitatis tuæ, & recitabit justitiam tuam. Dominus clemens ac misericors est, longanimis, & copiosus misericordiâ. Optimus est Dominus in omnes, & clementia ejus super omnia opera ejus. Itaque gratias agant tibi omnia opera tua, & sancti tui benedicent tibi: Et proferent gloriam regni tui, & dicent potentiam tuam: Et patefacient potentiam tuam filiis hominum, et gloriam summi splendoris regni tui. Regnum tuum est regnum ad omnia secula, & dominatio tua in omnem generationem & generationem. Dominus verax est in cunctis sermonibus suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Dominus corroborat labentes, & erigit fractos. Et verò oculi omnium te sperant, & tu concedis eis cibum illorum tempestivè. Extendis manum tuam, et repletur omne vivum exultatione. Dominus justissimus est in omnibus semitis suis, & sanctus in cunctis operibus suis. Dominus proximus est omnibus clamantibus ad eum, & omnibus verò precantibus eum. Et exequentium voluntatem ejus, timentium illum, exaudiet petitionem, & salvabit eos. Dominus tuetur eos qui diligunt ipsum, & perdet omnes peccatores. Laudationem Domini promet os meum, & benedicat nomini ejus sancto omne præditum corpore, in æternum & in seculum seculi. Alleluja.

PSAL. CXLV.

Aggæi et Zachariæ. Ver. 10.

1 Anima mea benedic Domino: Bene-
2 dicam Dominum in vita mea, et psal-
3 lam, Deo meo quamdiu vixero. Ne con-
fidatis in principibus, neque in filiis homi-
4 num, apud quos non est salus. Quoniam
spiritus eorum separabuntur ab eis, & re-
vertentur in pulverem suum. In illo die
corrumpentur omnes cogitationes eorum.

תהלים : קמז

Faciens .suo Deo Domino super ejus spes: ejus auxilio in Jahacob Deus cuj' Beatitudines

5 אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו : עֹשֶׂה
6 .seculum in veritatem custodiens :eis in quæ omnia & ,mare ,terram & ,cœlos
שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם :
7 Solens Dominus : famelicis panem dans , afflictis violentia judicium Faciens
עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר
8 diligens Dominus : curvatos erigens Dominus , cæcos aperiens Dominus .vinctos
אֲסוּרִים : יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב
9 viam & : erigit viduam & , pupillum ,advenas custodiens Dominus .justos
צַדִּיקִים : יְהוָה שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ
10 Sijon tuus Deus ,seculum in .subvertet impiorum Dominus Regnabit
רְשָׁעִים יְעַוֵּת : יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן
.Jah-Hallelu .generatione &generatione in
לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ :

PSAL. XCLVII. קמז

.laus decens ;justum quoniam:nostro Deo canere bonum quoniam ,Jah Laudate

1 הַלְלוּ יָהּ : כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה
contritus Sanans .congregabit Israel expulsos: Dominus Jerusalaim Ædificans
2 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלִַם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס : הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי
3 eis omnibus : stellarum numerum Numerans .eorum dolores alligans & : corde
לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם : מוֹנֶה מִסְפַּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם
4 non ejus intelligentiæ fortitudine multus &,noster Dominus Magnus.vocabit nomina
שֵׁמוֹת יִקְרָא : גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לְתְבוּנָתוֹ אֵין
5 .terram d usque impios humilians : Dominus mansuetos Erigens .numerus
מִסְפָּר : מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עָדֵי־אָרֶץ
6 Operiens .cithara in nostro Deo canite : confessione in Domino Respondete
7 עֲנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר : הַמְכַסֶּה
8 .herbam montes faciens germinare : pluviam terræ parans ,nubibus in cœlos
שָׁמַיִם בָּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר :
9 fortitudine in Non .clamaverint quum , corvi filiis : fœnum pecori Dans
10 נוֹתֵן לַבְּהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ : לֹא בִגְבוּרַת
; cum timentes Dominum Volens .volet viri concendicibus in non volet equi
הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה : רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת
11 tuum Deum lauda : Dominum Jerusalaim Lauda .ejus misericordia in expectantes
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ : שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלִַם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ
12 tuis filiis benedixit : tuarum portarum vectes roboravit Quoniam .Sijon
13 צִיּוֹן : כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ
.te faciet saturare tritici rum adipe : pacem tuum terminum Ponens .tuo interiori in
14 בְּקִרְבֵּךְ : הַשָּׂם־גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ :

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Vers. Lat.

5 טוביה דאלהא יעקב בסעדיה סבריה
6 על יי אלהיה : דעבד שמיא וארעא ית
יבא וית כל די בהון די נטר קשוט לעלם :
7 די עבד דינא לטלומין יהב מזון לכפנין
8 יי דשרי אסירייא : יי פקח לסמין יי זקף
כפיפין יי רחם צדיקיא : יי נטר ית גיורא
9 יתם וארמלא יסובר ואורחא דרשיעי
10 יטלטל : ימלוך יי לעלם אלהיך ציון לדר
ודר הללויה :

Beatus ille cui Deus Jaacob est auxilio; 5 spes ejus in Domino Deo ejus. Qui fecit 6 cœlos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. Qui facit judicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus solvit vinctos. Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curvos, Dominus diligit justos. Dominus servat *advenam*; pupillum & viduam suscipiet; & *viam* impiorum disperdet. Regnabit Dominus in 10 æternum, Deus tuus Sion in generationem & generationem. *Hallelujah.*

PSAL. CXLVII.

קמו

1 הַלְלוּיָהּ אָרוּם טַב לְזַמְּרָא קֳדָם אֱלָהָנָא
אָרוּם כְּסִים וְיָאֵי תִּשְׁבַּחְתָּא : בְּנֵי יְרוּשְׁלֵם
2 יְיָ גָּלוּת יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס : דְּמַסֵּי לְתַבִּירֵי לִבָּא
3 וּמַסֵּיק אַרְכָא לְצַעֲרֵיהוֹן : מְנֵי סְכוּם
4 לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן בִּשְׁמָא קָרֵי : רַב מְרָנָא
5 וְסַגִּי חֵילָא לְסוֹכְלְתָנוּתֵיהּ לֵית סְכוּם :
מְסוּבַר עַנְוָתָנַיָּא יְיָ מַכִּיךְ רַשִּׁיעַיָּא עָדֵי
6 אַרְעָא : שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹדְתָא זַמְּרוּ קֳדָם
7 אֱלָהָנָא בְכִנָּרָא : דְּחַפֵּי שְׁמַיָּא בְּעֲנָנֵי דְמִתְקַן
8 לְאַרְעָא מְטָרָא דְּמַרְבֵּי טוּרַיָּא עִסְבֵּי : יְהִיב
9 לְבְעִירָא מְזוֹנָהּ לִבְנֵי עוּרְבָא דְּקָרָן : לָא
בְגַבְרִין רַהֲטָנִין יְצַבֵּי : רָעֵי יְיָ יָת דְּחָלוֹי
10 יָת דְּמוֹרִיכִין לְטוּבַיָּה : שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם יָת
יְיָ שַׁבְּחִי אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן : אָרוּם תַּקֵּף נַגְרֵי תַרְעָיִךְ
11 בְּרִיךְ בְּנָיִכִי בְּמִצְעָיִךְ : דְּשַׁוֵּי תְּחוּמֵךְ שְׁלָם
שְׂמַן חִנְטָיָא יַסְבְּעִנָּךְ :

Beatus ille cui Deus Jaacob est auxilio; 5 spes ejus in Domino Deo ejus. Qui fecit 6 cœlos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. Qui facit judicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus solvit vinctos. Dominus illuminat cæ- 8 cos, Dominus erigit curvos, Dominus diligit justos. Dominus servat *advenam*; pu- 9 pillum & viduam suscipiet; & *viam* impiorum disperdet. Regnabit Dominus in 10 æternum, Deus tuus Sion in generationem & generationem. *Hallelujah.*

PSAL. CXLVII.

LAudate Deum, quoniam bonum est 2 psallere coram Deo nostro, quoniam delectabilis [&] pulchra laus est. Ædi- 2 ficans Jerusalem Dominus, captivitatem Israel congregabit. Qui sanat contritos cor- 3 de, & adducit sanitatem morbis eorum. Imponit numerũ stellis, & omnes nomina- 4 tim vocat. Magn' dominator noster, & mul- 5 tus virtute: & prudentiæ ejus non est numerus. Suscipiens mansuetos Deus, humilians 6 impios usque ad terram. Laudes dicite co- 7 ram Domino in confessione: psallite coram Deo nostro in cithara. Qui operit cœlum 8 nubibus, qui præparat terræ pluviam; qui crescere facit in montibus herbam. Dat ju- 9 mentis cibum suum; pullis corvi qui clamant. Non in fortitudine equitantium equos 10 beneplacet ei; neque in tibiis *virorum* currentium voluntas ejus. Benevolentia 11 complectitur Dominus timentes se, & eos qui expectant benignitatem ipsius. Lau- 12 da Jerusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. Quoniam roboravit seras portarum 13 tuarum: benedixit filiis tuis in medio tui. Qui posuit terminos tuos pacem, *adipe* 14 frumentorum saturavit te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܡܛܘܒܐ ܕܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ ܒܥܘܪܗ ܕܫܪܪ ܥܠ ܡܪܝܗ ܐܠܗܗ : ܥܒܕ ܫܡܝܐ
ܘܐܪܥܐ ܝܡܐ ܘܟܠ ܕܒܗܘܢ ܕܢܛܪ ܩܫܘܛ ܠܥܠܡ : ܕܥܒܕ ܕܝܢܐ
ܠܡܬܚܝܢ ܝܗܒ ܡܙܘܢ ܠܟܦܢܐ : ܡܪܝܐ ܡܫܪܐ ܠܐܣܝܪܐ : ܡܪܝܐ
ܦܩܚ ܠܥܘܪܝܢ ܡܪܝܐ ܙܩܦ ܠܟܦܝܦܐ : ܡܪܝܐ ܪܚܡ ܠܨܕܝܩܐ
ܡܪܝܐ ܢܛܪ ܠܓܝܪܐ ܝܬܡ ܘܐܪܡܠܬܐ ܢܩܒܠ ܘܐܘܪܚܐ ܕܪܫܝܥܐ
ܢܛܠܛܠ : ܢܡܠܟ ܡܪܝܐ ܠܥܠܡ ܐܠܗܟ ܨܝܘܢ ܠܕܪ ܘܕܪ
ܗܠܠܘܝܗ :

PSAL. CXLVI.

Aggei & Zacharia. De Zorobabel & Jesu Sacerdote atque Ezrâ qui solicitabant ædificium Jerusalem. Nobis autem laudatio cum Theologia. Vers. 24.

1 ܗܠܠܘܝܐ ܐܪܝ ܛܒ ܠܡܙܡܪ ܠܐܠܗܢ ܐܪܝ ܢܥܝܡ ܬܫܒܚܬܐ
ܒܢܝ ܝܪܘܫܠܡ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܓܠܘܬܐ ܕܝܫܪܝܠ ܢܟܢܫ : ܡܐܣܐ
2 ܠܟܝܐ ܠܒܐ ܘܡܣܝ ܠܟܝ ܡܪܝ ܡܫܪܐ : ܡܢܐ ܠܡܢܝ ܟܘܟܒܐ
3 ܠܟܠܗܘܢ ܡܫܡܗ ܩܪܐ : ܪܒ ܡܪܢܐ ܘܣܓܝ ܚܝܠܐ ܠܡܠܬܗ
4 ܠܝܬ ܡܢܝܢܐ ܠܡܠܬܗ : ܡܣܝܡ ܡܟܝܟ ܥܢܘܬܢܐ ܡܪܝ ܡܫܪܐ
5 ܡܣܝܡ ܪܫܝܥܐ ܥܕ ܠܐܪܥܐ : ܫܒܚܘ ܠܡܪܝ ܒܬܘܕܬܐ ܙܡܪܘ
6 ܠܐܠܗܢ ܒܟܢܪܐ : ܕܡܚܦܐ ܫܡܝܐ ܒܥܢܢܐ ܕܡܬܩܢ
7 ܠܐܪܥܐ ܡܛܪܐ ܕܡܪܒܝ ܛܘܪܐ ܥܣܒ : ܡܝܗܒ
8 ܠܒܥܝܪܐ ܡܙܘܢܗ ܠܒܢܝ ܥܘܪܒܐ ܕܩܪܢ : ܠܐ
ܒܓܒܪܝܢ ܪܗܛܢܝܢ ܨܒܝ : ܪܥܝ ܡܪܝ ܝܬ ܕܚܠܘܗܝ
9 ܝܬ ܕܡܘܪܝܟܝܢ ܠܛܘܒܝܗ : ܫܒܚܝ ܝܪܘܫܠܡ ܝܬ
10 ܡܪܝ ܫܒܚܝ ܐܠܗܟ ܨܝܘܢ : ܐܪܝ ܬܩܦ ܢܓܪܝ ܬܪܥܝܟ
11 ܒܪܟ ܒܢܝܟ ܒܡܨܥܝܟ : ܕܫܘܐ ܬܚܘܡܟ ܫܠܡ
ܫܡܢ ܚܢܛܝܐ ܢܣܒܥܢܟ :

Beatus qui Deum Jacobi habet in auxilium 5 suum, & cujus spes est in Domino Deo Con- 6 ditore cœli ac terræ & marium, atque omniũ quæ sunt in eis. Custodit veritatem in secu- 7 lum, Facit judicium oppressis, dat panem esu- 8 rientibus Dominus: solvit vinctos Dominus; aperit cœcos Dominus: erigit inclinatos Do- 9 minus: diligit justos Dominus, servátque pauperes: alit pupillos ac viduas: viam autem nefariorum submergit. Regnavit Dominus 10 in æternum, Deus tuus ô Sion in generationem generationum.

PSAL. CXLVI.

BOnum est psallere Deo nostro, atque ju- 2 cundum: eúmque decet laudatio. Ædificat Jerusalem Dominus, & dispersos Israelis congregat: Sanat fractos corde, & medetur 3 doloribus eorum: Numeravit numerum stel- 4 lis, & omnibus imposuit nomina. Maximus 5 est Dominus noster, & potentissimum robur ejus, neque ullus est terminus intelligentiæ ejus. Evehit Dominus pauperes, & deprimit 6 iniquos usque ad terram. Laudate Dominum 7 laude, psallite Domino cum lyra: Qui operit 8 cœlum nubibus infértque pluviam super terram; producit fœnum super montes, Præ- 9 bétque pecori cibum, & pullis corvi vocantibus. Non est gratum Domino robur equi, 10 neque crura gigantis probat; Sed oblecta- 11 tur Dominus timentibus eum, & iis qui præstolantur ipsius bonitatem.

PSAL. CXLVII.

Aggei & Zacharia. Quum urgerent complementum templi Jerosolymitani. Et laus cum Theologia. Vers. 18.

LAudate Jerusalem Dominũ, lauda Deum 11 tuum Sion; Quoniam roboravit vectes 13 portarum tuarum, & benedixit filiis tuis intra te; Constituit fines tuos in tranquillitate, 14 & adipe frumenti saturavit te;

Versio VULG. LAT.

5 Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus,
6 spes ejus in Deo Deo ipsius: Qui fecit
cœlum & terram, mare, & omnia
quæ in eis sunt. Qui custodit verita-
tem in sæculum, facit judicium injuri-
am patientibus: dat escam esurien-
tibus. Dominus solvit compeditos:
8 Dominus illuminat cœcos. Dominus
erigit elisos, Dominus diligit justos.
9 Dominus custodit advenas, pupillum
& viduam suscipiet: & vias pecca-
10 torum disperdet. Regnabit Dominus
in sæcula: Deus tuus, Sion, in generati-
onem & generationem.

Alleluja. CXLVI.

1 LAudate Dominum, quoniam bo-
nus est psalmus: Deo nostro sit ju-
2 cunda, decoráque laudatio. Ædificans
Jerusalem Dominus: dispersiones
3 Israelis congregabit. Qui sanat contri-
tos corde: & alligat contritiones
4 eorum. Qui numerat multitudinem
stellarum: & omnibus eis nomina vo-
5 cat. Magnus Dominus noster, &
magna virtus ejus: & sapientiæ ejus
6 non est numerus. Suscipiens mansue-
tos Dominus: humilians autem pecca-
7 tores usque ad terram. Præcinite Do-
mino in confessione: psallite Deo
8 nostro in cithara. Qui operit cœlum
nubibus: & parat terræ pluviam.
9 Qui producit in montibus fœnum, &
herbam servituti hominum. Qui dat
jumentis escam ipsorum, & pullis cor-
10 vorum invocantibus eum. Non in for-
titudine equi voluntatem habebit: nec
11 in tibijs viri beneplacitum erit ei. Be-
neplacitum est Domino super timen-
tes eum: & in eis, qui sperant super
misericordia ejus.

Alleluja. CXLVII.

12 LAuda, Jerusalem, Dominum: lauda
13 Deum tuum, Sion. Quoniam con-
fortavit seras portarum tuarum: bene-
14 dixit filiis tuis in te. Qui posuit fi-
nes tuos pacem: & adipe frumenti
satiat te.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

5 † Μακάριος οὗ ὁ θεὸς Ἰακὼβ (α) βοηθὸς αὐτῷ,
6 ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. † Τὸν
ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, † τὴν θά-
7 λασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· † Τὸν φυλάσσοντα
ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα· † ποιοῦντα κρίσιν τοῖς ἀ-
δικουμένοις, † διδόντα βρῶσιν τοῖς πεινῶσι. † κύ-
8 ριος λύει πεπεδημένους, † (β) Κύριος ἀνοίγει τυφλοὺς,
† κύριος ἀνορθοῖ κατῃρραγμένους, † κύριος ἀγα-
9 πᾷ δικαίους, † Κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους·
† ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, † καὶ ὁδὸν ἁμαρτω-
10 λῶν (γ) ἀφανιεῖ. † Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν
αἰῶνα, † ὁ θεός σου Σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

MS.A. (α) βοηθὸς, ἡ ἐλπὶς (β) Κύριος ἀνοιγοῦν κατῃρραγμένους, κύριος σοφοὺς τυφλὸς, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους, (γ) ἀφανίσει.

1 Ἀλληλούια. Ἀγγαῖου καὶ Ζαχαρίου. ρμς'.

† ΑΙνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸν ψάλμος,
2 † τῷ θεῷ ἡμῶν εὐδυνοῖ αἶνος. † Οἰ-
κοδομῶν Ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος, † καὶ τὰς δια-
3 σπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ συνάξει· † Ὁ ἰώμενος τοὺς
συντετριμμένους τὴν καρδίαν, † καὶ δεσμεύων τὰ
4 συντρίμματα αὐτῶν· † Ὁ ἀριθμῶν πλῆθος ἀ-
στρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. † Μέ-
5 γας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ,
† καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός. † Ἀ-
νιλαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, † ταπεινῶν δὲ ἀ-
6 μαρτωλοὺς ἕως τῆς γῆς. † Ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ
ἐν ἐξομολογήσει, † ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κι-
7 θάρᾳ· † Τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέ-
λαις, † τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν· † τῷ
ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι (α) χόρτον, καὶ
8 χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· † Καὶ διδόντι
τοῖς κτήνεσι βρῶσιν αὐτῶν, † καὶ τοῖς νεοσσοῖς
9 τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. † Οὐκ
ἐν τῇ δυνατείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει, † οὐδὲ ἐν τοῖς
10 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. † Εὐδοκεῖ κύριος
ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, † καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐλ-
πίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

MS.A. (α) χόρτον, Καὶ διδόντι

Ἀλληλούια. Ἀγγαῖου καὶ Ζαχαρίου. ρμζ'.

11 † ΕΠαίνει Ἰερουσαλὴμ τὸν κύριον, † αἴνει τὸν θεόν
12 σου Σιών. † Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν
13 πυλῶν σου, † εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί· † Ὁ
14 θεὶς τὰ ὅρια σου εἰρήνην· † καὶ σίτῳ πυροῦ ἐμ-
πιπλῶν σε·

Verf. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

Beatus [c], cujus Deus Jacob adju-
5 tor ejus. Spes ejus in Domino Deo ip-
6 sius: Qui fecit cœlum, & terram,
mare, et omnia quæ in eis sunt. 5 Qui
7 custodit veritatem in sæculum; facit
judicium injuriam patientibus, dat
8 escam esurientibus. 6 Dominus solvit
compeditos: Dominus (b) [d] sapien-
tes facit cæcos: 7 Dominus erigit elis-
os: Dominus diligit justos: 8 Domi-
9 nus custodit (1) proselytos, pupillum
& viduam suscipiet: & viam pec-
10 catorum extermnabit. 9 Regnabit
Dominus in sæculũ: Deus tuus, Sion,
in generationem & generationem.

1 Alleluja, Aggæi, & Zachariæ.

CXLVI.

1 LAudate Dominũ, quoniam (a)
bonum est psalmus: Deo nostro ju-
2 cunda (b) sit laudatio. 2 (c) Ædifi-
cans Hierusalem Dominus: & (d)
3 dispersiones Israelis congregabit.
Qui sanat (e) contritos corde: &
4 alligat (f) contritiones eorum. 4 Qui
numerat (g) [a] multitudines stella-
rum, & (h) omnibus eis nomina vo-
5 cat. 5 Magnus Dominus noster, &
magna virtus ejus, & (i) intelligen-
tiæ ejus non est numerus. 6 (k) Sus-
cipiens mansuetos Dominus, humili-
7 ans autem peccatores usque ad ter-
ram. 7 (l) Incipite Domino in con-
8 fessione, psallite Deo nostro in (m)
cithara. 8 Qui cooperit cœlum in nu-
bibus, qui parat terræ pluviam. 9 Qui
exoriri facit in montibus fœnum,
9 & (n) herbam servituti hominum.
10 Et dat pecoribus escam ipsorum,
10 & pullis corvorum invocantibus
11 eum. 10 Non in (o) potentatu equi (p)
voluntatem habebit: neque in filiis
(q) viri (r) benè sentit. 12 Benè sen-
12 tit Dominus in timentibus eum, &
(s) in omnibus qui sperant super
misericordia ejus.

Alleluja, (a) Aggæi, & Zachariæ.

CXLVII.

11 COlauda, Hierusalem, Domi-
12 num: (b) lauda Deum tuum, Sion.
13 2 Quoniam confirmavit vectes por-
tarum tuarum; [a] benedixit filios
14 tuos in te. 3 [b] Qui posuit fines
tuos pacem, & adipe frumenti sa-
tiat te.

Versio ÆTHIOPICA.

ብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘእምላህ ፡ ያዕቆብ ፡ ረዳኢ 4 ሁ ፡፡ ወትሠጽፍቱኒ ፡ ሰዕለ ፡ እግዚእብሔር ፡ 21
ለእግዚአ ፡፡ ፡ዘገብረ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡፡ ወባ 21
ሕረ ፡ ወኵሉ ፡ ዘሠርጽቱ ፡፡ ፡ ዘየዐቅባ ፡ 5
ለጽድቅ ፡ ለዓለም ፡፡ ወይፈትሕ ፡ ሎሙ ፡ ለ
ግፈኛ ፡፡ ዘይሁቦሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ ለርኁባ
ን ፡፡ ፡ እግዚእብሔር ፡ ይፈትሖሙ ፡ ለሰዋቁ 6
ሑን ፡፡ እግዚእብሔር ፡ ያነሣሥሮ ፡ ለእለ ፡ ወ
ድቁ ፡፡ ፡ እግዚእብሔር ፡ ያጠብቦሙ ፡ ለዕየ 7
ውረኒ ፡ እግዚእብሔር ፡ ያፈቅሮሙ ፡ ለጻድ
ቃን ፡፡ ፡ እግዚእብሔር ፡ የዐቅቦሙ ፡ ለፈለጥ 8
ያ ፡፡ ወይትወኃሮሙ ፡ ለእቡራት ፡ ወለአንጋሊ
ኣ ፡ ወይትዋሰኦ ፡ ፍናተ ፡ ኃጥኣኒ ፡፡ ፡ ይ 9
ነግሥ ፡ እግዚእብሔር ፡ ለዓለም ፡ ለዓለ
ም ፡ ጽዮን ፡ ለትውልደ ፡ ተውልድ ፡፡ ፡

ሃሌሉያ ፡፡

የሐሊ ፡ ሰብሕው ፡ ለእግዚእብሔር ፡ እስመ ፡ 1
ሠናይ ፡ መዝሙር ፡፡ ወለአምላክነ ፡ ሰቡዕ ፡ ሰ
ብሖ ፡፡ ፡ የሐንጻ ፡ እግዚእብሔር ፡ ለኢየ 2
ሩሳሌም ፡፡ ወይትተጋብእ ፡ ዝርወቶሙ ፡ ለእ
ስራኤል ፡፡ ፡ ዘይፈውሶሙ ፡ ለዋሑሰብኃ ፡ ል 3
ብ ፡፡ ወይጸምዶ ፡ ቍስሊሆሙ ፡፡ ፡ ዘይኅሲ 4
ቆሙ ፡ ለከዋክብት ፡ በምልአሙ ፡፡ ወይጼውዖ
ሙ ፡ ለኵሉሙ ፡ በበ ፡ እስሙቲሆሙ ፡፡ ፡ ዐ 5
ቢይ ፡ እግዚእብሔር ፡ ወዐቢይ ፡ ኀይሉ ፡፡ ወለ
ልቡ ፡ ኖሎቅ ፡ ኅቡቢሁ ፡፡ ፡ ያነሣሥሮ ፡ ለ 6
ዋሑሰብኃ ፡ ለያዋህኒ ፡፡ ወያሕስሮሙ ፡ ለኃ
ጥኣኒ ፡ እስከ ፡ ምድር ፡፡ ፡ ሰብሕዉ ፡ ለእ 7
ግዚእብሔር ፡ በለጣኒ ፡፡ ወዘምሩ ፡ ለእምላ
ክነ ፡ በመሰንቆ ፡፡ ፡ ዘይገልብቦ ፡ ለሰማይ ፡ በ 8
ደመና ፡፡ ወያስተዳሉ ፡ ክረምተ ፡ ለምድር ፡፡ ፡
ወያበቍሎ ፡ ሣዕር ፡ ወኆስተ ፡ ለደቂሎ ፡፡ ወሰመ 9
ልማሊ ፡ ለቅኔ ፡ ኆጽሊ ፡ እግዚአ ፡ ወ ፡፡ ፡ ዘይ 10
ሁበሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ ለእንስሳ ፡፡ ወለአንኦሳ ፡ ቋ
ዓት ፡ እለ ፡ ይጸውዕዎ ፡፡ ፡ ሊይፈቅድ ፡ ሃ 11
ይለ ፡ ፈረስ ፡፡ ወሊይሠመር ፡ በለቀኣዖጸ ፡ ብ
እለ ፡፡ ፡ ይሠመር ፡ እግዚእብሔር ፡ በእለ ፡ 12
ይፈርሁሙ ፡፡ ወኵሉሙ ፡ እለ ፡ ይተዋከሉ ፡ በ
ምሕረቱ ፡፡ ፡

ሃሌሉያ ፡፡

የሐሊ ፡ ትሴብሖ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ለእግዚእብ 1
ሔር ፡፡ ሰብብሎ ፡ ለእምላክነ ፡ ጽዮን ፡፡ ፡
እስመ ፡ ለጽኑዕ ፡ መናስባተ ፡ ኖሳትኪ ፡፡ ወበረ 2
ኮሙ ፡ ለወልድኪ ፡ በውስጥትኪ ፡፡ ፡ ወረስ 3
ዖ ፡ ሰላመ ፡ ለበሐውርትኪ ፡፡ ወለጽግበኪ ፡ ቍ
ቅሐ ፡ ስርናዖ ፡፡ ፡

INTERP. ÆTHIOP. [c] vir, cujus [d] erigit eos qui corruunt: Dominus sapientes facit cœcos: Dominus diligit PSAL. CXLVI. [a] stellas in plenitudine earum, iisque omnibus & singulis nomina PSAL. CXLVII. [a] & benedixit [b] Et posuit regiones tuas pacem,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 طوبى لمن اله يعقوب معينه ويوكله على الرب الاهه * خالق السماء والارض والبحر وجميع ما
6 فيه * حافظ العدل الى الابد * صانع الحكم للمظلومين * معطي الخبز طعاما * الرب يفك
7 الاسرى * الرب يقيم الساقطين * الرب يعلم العميان * الرب يحب الصديقين * الرب يحفظ
8 الغرباء * ويعضد اليتيم والارملة * وطريق سبل الخطاة * الرب يملك الى الابد * والهك يا
9 صهيون من جيل الى جيل * اللهويا *
10

1 * المزمور المايه والسادس والاربعون * * اللهويا * لاجاي وزخاريا * وهو كذا * استيخن *

2 سبحوا الرب بالقول الصالح * والهنا يرصمه التسبيح * بانى يروسليم هو الرب * الرب يجمع منفرقي
3 اسرائيل * الذي يشفي المنكسرين قلوبهم وجابر كسرهم * المحصي كثرة الكواكب
4 وسماها جميعها * عظيم هو الرب وعظيم قوته ولا عدد لعقله * الرب يعدل الودعين ويذل
5 الخطاة الى الارض * ابتدوا للرب بالشكر * رتلوا لالهنا بالقيثار * الذي يجلل السماء بالغمام *
6 الذي يعد مطرا على الارض * الذي ينبت على الجبال عشبا * وحصن لاستعباد البشر *
7 ويعطي البهايم طعاما * وفراخ الغربان الذي يصرخ اليه * الرب لا يسأه قوة الفرس * ولا يسر
8 بعظاظة الجبار * وانما يسر الرب بخايفيه والذين يرجون رحمته * اللهويا *

1 * المزمور المايه والسابع والاربعون * * على ما تقدم * وهو يح * استيخن *

2 * سبحي الرب يا يروسليم * سبحي الهك يا صهيون * فانه قوي عمد ابوابك * وبارك لبنيك
3 فيك * الذي يجعل تخومك في سلامة * ومن شحم القمح اشبعك *

Beatitudo illi, cujus Deus Jacobi adjutor
5 est, & cujus fiducia in Domino Deo suo:
6 Creato cœli, & terræ, & maris, & o-
mnium quæ in eo sunt: servante æquitatem
7 in æternum: Facienti judicium op-
pressis, & largiente famelicis escam. Do-
8 minus solvit vinctos: Dominus erigit ca-
dentes: Dominus docet cæcos: Dominus
9 diligit justos: Dominus custodit adve-
nas, & opitulatur pupillo ac viduæ, per-
10 dit autem semitam peccatorum: Dominus
regnabit in æternũ, & Deus tuus O Sion,
à generatione in generationem. Alleluja.

PSAL. CXLVI.

1 Alleluja, Aggæi & Zachariæ.
Verf. 24.

2 LAudate Dominum sermone bono, et-
enim Deo nostro placet laudatio. Fa-
3 bricator Ierosolymæ est Dominus: Do-
minus congregat dispersos Israelis. Qui
4 sanat eos quorum fracta sunt corda, &
5 consolidat fracturam eorum. Numerans
6 multitudinem stellarum, & nominans eas
omnes. Maximus est Dominus, et maxi-
7 ma virtus ejus, & nullus est numerus in-
telligentiæ ipsius. Dominus suscepit man-
8 suetos, & deprimit peccatores usque ad
terram. Aggredimini Domino gratiarum
9 actionem: psallite Deo nostro cithara:
Qui amicit cœlum nubibus, qui parat
10 pluviam super terram, qui germinare fa-
cit super montes herbam, & viriditatem
11 in servitutem hominum, Et dat jumentis
escam, ac pullis corvorum qui clamant ad
eum. Dominus non vult fortitudinem e-
10 qui, neque delectatur sævitie gigantis.
Imò delectatur Dominus timentibus eum,
11 & iis qui sperant misericordiam ipsius.
Alleluja.

PSAL. CXLVII.

De eo quod præcessit. Ver. 18.

12 LAuda Dominum, O Jerusalem, lauda
13 Deum tuum, O Sion. Quoniam ipse
fortificavit columnas portarum tuarum,
14 & benedixit filius tua in te. Qui red-
dit confinia tua pacifica, & adipe fru-
menti te satiavit.

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

15 דמשדר מימריה לארעא עד סרהובא ירהוט
16 מלוליה : דיהב תלגא חיר היך עמר גליד היך
17 קטם יבדר : מטלק קרחיה פליג היך רסוקין
18 דמן קדם קוריה מן אפשר ליה למקם :
19 ישדר קדום חמתיה וימסנון ינתב רוחיה
20 ולחין מיא : דתני דבריא דאוריתא ליעקב
קימוי ודינוי לישראל : לא עבד היכנא לכל
עמא ודינין לא הודענון הללויה :

קמח

1 הללויה שבחו ית׳י בריתא קדישיא מן שמיא
2 שבחו יתיה כל חילוי אנגלי מרומא : שבחו
3 יתיה כל מלאכיא די משמשין קדמוי שבחו
יתיה כל חילותיה : שבחו יתיה שמשא וסיהרא
4 שבחו יתיה כל כוכבי נהורא : שבחו יתיה
שמי שמיא ומיא דתלין במימרא מעלוי שמיא :
5 ישבחון ית שמא די ארום הוא פקד
6 וארתריאו : והקימנון לעלמי עלמין גזרתא
יהבולא יעבר : שבחו ית׳י מן ארעא תנינא
7 8 וכל תהומיא : אשא וברדא תלגא וקטרא רוח
9 עלעולא עבדא פתגמיה : טוריא וכל גלמתא
אילן דעבד פרין וכל ארזין : חיתא וכל
10 בעירא ריחשא וצפר גדפא דפרח : מלכיא
11 דארעא וכל אומיא רברבניא וכל דיני ארעא :
12 עולימיא ולחור בתולן סביא עם טליא :
13 ישבחון ית שמא די ארום תקיף שמיה
14 בלחודוי תושבחתיה על ארעא ושמיא : וזקף
איקר לעמיה שבחא לכל חסידוי לבני ישראל
עמא דקריבין ליה שבחו ית יי :

קמט

1 שבחו קדם יי שבח חדת תושבחתיה בקהלא
2 דחסידי : יחדון דבית ישראל בעובדיהון בני
3 ציון ירוצון במלכיהון : ישבחון שמיה בחנגין
בתופין וכנרין יזמרון ליה :

Qui mittit verbum ſuum in terram : feſti- 15
nanter curret ſermo ejus. Qui dat nivem al- 16
bam ſicut lanam ; pruinam ſicut cinerem
ſpargit. Projicit glaciem ſuam diviſam tan- 17
quam buccellas : & ante faciem frigoris
ejus quis poterit ſubſiſtere ? Mittet rigorem 18
caliditatis ſuæ & liquefaciet eos : faciet ſe-
dere ſpiritum ſuum, [&] fluent aquæ. Qui 19
annunciat verba legis Jacob, pacta ſua &
judicia ſua Iſrael. Non fecit ſimiliter omni 20
populo, & judicia non docuit eos. *Halle-*
lujah.

Hallelujah. 1

PSAL. CXLVIII.

LAudate Dominum creaturæ ſanctæ de
cœlis, laudate eum *omnes exercitus angelo-*
rum excelſi. Laudate eum omnes angeli ejus 2
qui miniſtratis coram eo, laudate eum
omnes exercitus ejus. Laudate eum Sol & 3
Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ.
Laudate eum cœli cœlorum & aquæ, quæ 4
pendent à verbo[*ejus*]è ſupernis cœlorum.
Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe 5
mandavit & creata ſunt. Et firmavit ea in 6
ſecula ſeculorum : decretum edidit, & non
præteribit. Laudate Dominum de terra, ceti 7
& omnes abyſſi. Ignis, & grando, nix & 8
vapor, ſpiritúſque tempeſtatis exequens
verbum ejus. Montes & omnes colles, arbor 9
fructifera & univerſæ cedri. Feræ & omnes 10
beſtiæ, reptile & avis *alæ* volatilis. Reges 11
terræ & omnes populi, principes & omnes
judices terræ. Adoleſcentes ſimul cum vir- 12
ginibus, ſenes cum junioribus. Laudabunt 13
nomen Domini, quoniam forte nomen ejus
ſolius : laus ejus ſuper terram & cœlos. Et 14
extulit gloriam populo ſuo : laus omnibus
piis ejus, filiis Iſrael populo qui appropin-
quant ei. laudate *Dominum.*

PSAL. CXLIX.

LAudate coram Domino hymno novo : 1
laus ejus in Eccleſia piorum. *Lætentur* [*ho-* 2
mines] *domus* Iſrael in factore ſuo : filii
Sion exultent in rege ſuo. Laudent nomen 3
ejus in choris, in tympanis, & citharis
pſallant ei.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Mittit verbum ſuum ſuper terram, & veloci- 15
ter currit ſermo ejus: Dat nivem ſicut lanam, 16
& caliginem ut cinerem ſpargit: Projicit gla- 17
ciem velut micas : & frigori ejus quis poteſt
reſiſtere? Mittit verbum ſuum, & liquefacit 18
ea: & excitat ventos qui fluere faciunt aquas:
Manifeſtat verbum ſuum in Jacobo, & jus 19
ſuum atque præcepta ſua in Iſraele. Non fe- 20
cit ſic omnibus populis, & judicia ſua non
declaravit eis.

PSAL. CXLVIII.

Aggai & Zechariæ. Sermo de Deo, ut 1
quemadmodum ſuperi ſic laudent inferi Do-
minum glorioſum Dominum Sabaoth Alſa-
dai. Verſ. 31.

LAudate Dominum de cœlo, laudate eum
in excelſis. Laudate eum omnes Angeli 2
ejus, laudate eum omnes exercitus ejus : Lau- 3
date eum ſol & luna, laudate eum omnes ſtel-
læ & lumen : Laudate eum cœli cœlorum, 4
& aquæ quæ ſuper cœlum ſunt, Laudent no- 5
men Domini : quoniam ipſe dixit ac fuerunt,
ipſéque juſſit & creata ſunt. Stabilivit ea in 6
ſeculum ſeculorum: legem tulit quæ non præ-
teribit. Laudate Dominum de terra dracones, 7
& omnes abyſſi: Ignis & grando, & nix, atq; 8
gelu, venti, ac turbines opus verbi ejus :
Montes, & omnes colles, arbores frugiferæ, 9
& omnes cedri: Animal, & univerſa pecora, 10
reptilia, & volucre, atque volatile : Reges 11
terræ, cunctæque gentes, magnates, atque
omnes judices terræ : Adoleſcentes, & virgi- 12
nes, ſenes ac juvenes. Laudent nomen Do- 13
mini : quia magnum eſt nomen ejus ſolius,
& gloria ejus in terra & in cœlo. Attollit cor- 14
nu populi ſui, & laudem omnibus juſtis ſuis,
& filiis Iſrael populo ſibi conjuncto.

PSAL. CXLIX.

De templo novo. Et pſalmus iſte anony- 1
mus eſt. Laudatio cum Theologia. Verſ. 18.

CAnite Domino laudem novam : laus ejus 1
in cœtu juſtorum. Gaudeat Iſrael in fa- 2
ctore ſuo, & filii Sion exhilarentur in ſuo
rege : Laudéntque nomen ejus tympanis ac 3
ſiſtris, & lyris pſallant ei :

Versio VULG. LAT.

15 Qui emittit eloquium suum terræ: ve-
16 lociter currit sermo ejus. Qui dat ni-
vem sicut lanam: nebulam sicut cine-
17 rem spargit. Mittit crystallum suam
18 ejus quis sustinebit? Emittet verbum
suum, & liquefaciet ea: flabit spiritus
19 ejus, & fluent aquæ. Qui annuntiat
verbum suum Jacob: justitias & ju-
20 dicia sua Israel. Non fecit taliter omni
nationi: & judicia sua non manifesta-
vit eis. Alleluja.

1 Alleluja. CXLVIII.

1 LAudate Dominum de cœlis: lau-
date eum in excelsis. Laudate eum
omnes angeli ejus: laudate eum omnes
3 virtutes ejus. Laudate eum Sol & Lu-
4 na: laudate eum omnes stellæ, & lu-
men. Laudate eum cœli cœlorum: &
5 aquæ omnes, quæ super cœlos sunt,
Laudent nomen Domini. Quia ipse
dixit, & facta sunt: ipse mandavit, &
6 creata sunt. Statuit ea in æternum, &
in sæculum sæculi: præceptum posuit,
7 & non præteribit. Laudate Domi-
num de terra, dracones, & omnes a-
8 byssi. Ignis, grando, nix, glacies, spi-
ritus procellarum: quæ faciunt ver-
9 bum ejus: Montes, & omnes colles:
10 ligna fructifera, & omnes cedri. Be-
stiæ, & universa pecora: serpentes, &
11 volucres pennatæ: Reges terræ, &
omnes populi: principes, & omnes
12 judices terræ. Juvenes, & virgines:
senes cum junioribus laudent nomen
13 Domini: Quia exaltatum est nomen
14 ejus solius. Confessio ejus super cœ-
lum & terram: & exaltavit cornu po-
puli sui. Hymnus omnibus Sanctis e-
jus: filiis Israel, populo appropin-
quanti sibi. Alleluja.

1 Alleluja. CLXIX.

2 CAntate Domino canticum novum:
laus ejus in ecclesia Sanctorum.
3 Lætetur Israel in eo, qui fecit eum: & fi-
lii Sion exultent in rege suo. Laudent
nomen ejus in choro: in tympano &
psalterio psallant ei:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

15 † Ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγον αὐτῦ τῇ γῇ, † ἕως τά-
16 χους ἐδραμεῖ ὁ λόγος αὐτῦ. † Τῷ διδόντι χιό-
να ὡσεὶ ἔριον, † ὁμίχλιν ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντι·
17 † Βάλλοντι κρύσταλλον αὐτῦ ὡσεὶ ψωμύς. † κὶ
18 πρόσωπον ψύχους αὐτῦ τίς ὑποστήσει; † Ἀποσ-
λεῖ τὸν λόγον αὐτῦ, κὶ τήξει αὐτά, † πνεύσει τὸ
19 πνεῦμα αὐτῦ, κὶ ῥυήσεται ὕδατα. † Ἀπαγγέλλων
τὸν λόγον αὐτῦ τῷ Ἰακώβ, † δικαιώματα κὶ κρί-
20 ματα αὐτῦ τῷ Ἰσραήλ. † Οὐκ ἐποίησεν ὅτως
παντὶ ἔθνει, † κὶ τὰ κρίματα αὐτῦ οὐκ ἐδήλωσεν
αὐτοῖς.

Ἀλληλούϊα. Ἀγγαῖε κὶ Ζαχαρίου. ρμη'.

1 † Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, † αἰνεῖτ' αὐ-
τὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις. † Αἰνεῖτε αὐτὸν πάν-
2 τες οἱ ἄγγελοι αὐτῦ, † αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ
3 δυνάμεις αὐτῦ. † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος κὶ σελήνη,
4 † αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα κὶ τὸ φῶς. † Αἰ-
νεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, † κὶ τὸ ὕδωρ τὸ
5 ὑπέρανω τῶν οὐρανῶν. † Αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου·
† ὅτι αὐτὸς εἶπε κὶ ἐγήνοντο, † αὐτὸς ἐνετείλα-
6 το κὶ ἐκτίσθησαν. † Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, κὶ
εἰς τὸν αἰῶνα τῦ αἰῶνος, † πρόσταγμα ἔθετο, κὶ οὐ
7 παρελεύσεται. † Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, † δρά-
κοντες κὶ πᾶσαι ἄβυσσοι. † Πῦρ, χάλαζα, χιών,
8 πνεῦμα καταιγίδος, † τὰ ποιοῦντα
λόγον αὐτῦ. † Τὰ ὄρη κὶ πάντες (α) βουνοὶ, † ξύ-
9 λα καρποφόρα κὶ πᾶσαι κέδροι· † Τὰ θηρία κὶ
πάντα τὰ κτήνη, † ἑρπετὰ κὶ πετεινὰ πτερωτά.
10 † Βασιλεῖς τῆς γῆς κὶ πάντες λαοὶ, † ἄρχοντες κὶ
πάντες κριταὶ τῆς γῆς. † Νεανίσκοι κὶ παρθένοι,
† πρεσβύται μὲ νεωτέρων † αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνο-
μα κυρίου, † Ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτῦ μόνου. † Ἡ
11 ἐξομολόγησις αὐτῦ ὑπὲ τῆς γῆς κὶ οὐρανῦ, † καὶ ὑψώσε
κέρας λαῦ αὐτῦ. † Ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτῦ,
† τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

MS.A. (α) οἱ βενοὶ,

Ἀλληλούϊα. ρμθ'.

1 † Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν· † ἡ αἴνεσις
αὐτῦ ἐν ἐκκλησίᾳ ὁσίων. † Εὐφρανθήτω
2 Ἰσραὴλ ὑπὲ τῦ ποιήσαντα αὐτόν, † κὶ υἱοὶ Σιὼν
3 ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. † Αἰνεσά-
τωσαν τὸ ὄνομα αὐτῦ ἐν χορῷ, † ἐν τυμπάνῳ κὶ
ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.

Versi. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

15 Qui emittit eloquium suum terræ:
16 (c) usque in velocitate currit ver-
bum ejus. 5 Qui dat nivem sicut lanam: (d)
nebulam, sicut cinerem spargit. 6 Qui
17 mittit crystallum suam, sicut (e) buc-
cellas: ante faciem frigoris ejus quis
(f) sustinebit? 7 Emittet (g) verbum
18 suum & liquefaciet ea: spirabit spi-
ritus ejus, & fluent aquæ. 8 Qui
19 annuntiat verbum suum Jacob: (h)
justificationes, et judicia sua Israel.
9 Non fecit (i) sic [c] omni nationi: 20
& judicia sua non manifestavit eis.

Alleluja. Aggei & Zachariæ. 1

CXLVIII.

1 LAudate Dominum de cœlis: lau-
date eum in excelsis. 2 Laudate
2 eum omnes angeli ejus: laudate eum
(a) omnes virtutes ejus. 3 Laudate
3 eum Sol & Luna: laudate eum (b)
omnes stellæ, & lumen. 4 Laudate e-
4 um cœli cœlorum, & (c) aquæ, quæ
super cœlos. Laudent nomen Domini, 5
5 Quoniam ipse dixit, et facta sun:
ipse mandavit, & creata sunt.
6 (d) Statuit ea in sæculum, & in 6
sæculum sæculi: præceptum posuit, et
non [†] præteribit. 7 Laudate Dm 7
de terra, dracones, & omnes abyssi.
8 Ignis, [a] grando, nix, glacies, spi-
ritus (e) tempestatis, facientia verbu 8
9 ejus: 9 Mons et omnes colles: ligna
fructifera, & omnes cedri: 10 Bestiæ, 10
& omnia pecora: reptilia, & [b] vo-
latilia pennata: 11 Reges terræ, & 11
(f) omnes populi: principes, & omnes
judices terræ. 12 (g) Juvenes, et vir-
gines: senes cum junioribus laudent
nomen Domini: (h) Quia exaltatum
est nomen ejus solus. 13 (i) [c] Con-
fessio ejus super cœlum, & terram: 14
& (k) exaltabit cornu populi sui.
14 (l) Hymnus omnibus Sanctis ejus:
filiis Israel, populo appropinquanti
(m) sibi.

Alleluja. CXLIX. 1

CAntate Domino canticum no-
vum: laus ejus in ecclesia San-
ctorum. 2 Lætetur Israel in eo qui
fecit eum: & (a) filii Sion exultent
in rege suo. 3 Laudent nomen ejus [a] 3
in choro: in tympano & psalterio
psallant ei.

INTERP. ÆTHIOP. [c] aliis na-
tionibus: PSAL. CXLVIII. [ ] præ-
teribunt [a] grando, pruina, & cinis, spiritus [b] volucres quæ volant: [c] Confitebuntur ei in cœlo, & in terra: PSAL. CXLXIX. [a] in lætitia in tympano

Versio ÆTHIOPICA.

15 ዘይፈኑ፡ቃሉ፡ ለምድር ፡፡ ወፍጡነ፡ ይደሪ ፡ 4
ጽ፡ ነቢሁ፡፡ ፡፡ ዘይሁብ፡ በረደ፡ ከመ፡ ፀምሪ 5
ር፡፡ ወይዘርዉ፡ ለጊጫ ፡ ከመ ፡ ሐመድ፡፡ ፡፡ 16
ወያወርድ፡ በረደ፡ከመ፡ ፍተታት፡፡ ወመኑ፡ ይት 6
ቀወሞ፡ ለቀሥረ፡፡ ፡፡ ይፈኑ፡ ቃሉ፡ ወይመስሞ፡፡ 7
ይነፍሕ ፡ መንፈሰ ፡ ወይሠሃዉ፡ማየተ፡፡ ፡፡ 17
ዘነገር ፡ ቃሉ ፡ ለያዕቆብ፡፡ ፍትሐ ፡ ወኵነኔ 8
ሁ፡ ለእስራኤል፡ ፡፡ ወሊነገብረ፡ ከማሁ፡ ለ 9
ባዕድ፡ ለስዛብ፡፡ ወሊነገሮሙ፡ ፍትሐ፡፡ ፡፡ 18

ሃሌሉያ፡ ዘሐጌ፡ ወዘዘካርያስ፡፡

1 የሠዉ ሰብሕሙ፡ለእግዚአብሔር፡ እምሰማ
ያት፡፡ ይሴብሕዉ፡በአርያም ፡፡ ፡ ይሴብሕ 2
ዉ፡ ኵሎሙ ፡ መላእክቲሁ፡፡ ይሴብሕሙ፡ኵ 3
ሎ፡ ኀያሊሁ፡፡ ፡ ይሴብሕሙ፡ ፀሐይ፡ ወወር
ሃ፡፡ ይሴብሕሙ፡ ኵሉ፡ ሠዓዐብት ፡ ወብርሃ 4
ን፡፡ ፡ ይሴብሕሙ ፡ ሰማያተ፡ሰማያት፡፡ ወ
ሚደሂ፡ዘመልዕልተ፡ሰማያት፡፡ ይሴብሑ፡ ለስ 5
ሙ፡እግዚአብሔር፡፡ ፡ እስመ፡ሠአሎ፡ይኩ፡
ወኮኑ፡ወሠአሎ፡አዘዘ፡ወተፈጥሩ፡፡ ፡ ወለ 6
ቀሞሙ፡ለርኢሙ፡ ወለዓለመ፡ ዓለመ፡፡ ፡ ተለዘ
ዘ፡ወሀበሙ፡ ወሊኀለፈ፡፡ ፡ ሰብሕሙ፡ለአ 7
ግዚአብሔር፡ እምድር ፡፡ ዘክቡደስ፡፡ ፡ ወኵ
ሉ ፡ ቀለያት፡፡ ፡ እሳት፡ ወበረድ፡ ለስሕት 8
ዖ ፡ ወሰመይ፡ መንፈሰ፡ ዓውሎ፡፡ ዘይገብሩ ፡
ነቢሁ፡፡ ፡ ፡ አድባርኒ ፡ ወኵሉ፡ ለወግሮ ፡ ፡ 9
ዕፀወ፡ኀዲሪ ፡ ወኵሉ ፡ አርዝ፡፡ ፡ ለሪ 10
ዊትኒ፡ ወኵሉ ፡ እንስሳ፡፡ ዘይትሐወስኒ፡ ለዕ
ፍፃ ፡ ዘይሠርር፡፡ ፡ ነገሥተ ፡ ምድርኒ፡ 11
ወኵሉ፡ ለሕዝብ፡ መላእክትኒ፡ ወኵሉ፡መ
ኳንናተ ፡ ምድር፡፡ ፡ ወሪዘትኒ፡ ወደግ 12
ል፡፡ ሊቃናትኒ ፡ ወመሐዘት፡፡ ይሴብሑ፡ ለስ
ሙ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ፡ እስመ፡ተለዐለ፡ ስሙ፡
ለስሕቲቲ፡፡ ፡ ፡ ደገፍዐ፡ሰሙ፡ በሰማይ፡ ወበ 13
ምድር ፡፡ ወያዕዕል፡ቀርኑ፡ሕዝቡ፡፡ ፡ ወ 14
ስብሕተ፡ ኵሉ፡ጻድቅኑ፡፡ ለደቂቅ ፡ ለስራሌ
ል፡ሕዝብ፡ዘቅሬብ፡ሎቱ፡፡ ፡ ፡

ሃሌሉያ፡፡

 የሠዉ ሰብሕሙ፡ለእግዚአብሔር፡ ስብሕተ፡ 1
ሐዴስ፡፡ ስብሕቲሁ፡በመሳበር፡ጻድቅኑ፡፡ ፡ ፡
ይትፈሣሕ ፡ እስራኤል ፡ በፈጣሪሁ፡፡ ወደቂ 2
ቀ፡ጽዮን፡ ይትሐሠዩ፡በንጉሥሙ፡፡ ፡ ወደ 3
ሴብሑ፡ ለስሙ ፡ በትፍሠሕት፡፡በገበር፡ወ
በመዝሙር፡ ይዜምሩ፡ሎቱ፡፡ ፡ ፡

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * المرسل كلمته الي الارض جاريه بسرعه * المعطي الثلج كالصوف * الساكب الطباب
16 كالدخان * والملقي الجليد كلباب البر * من يطيق القيام امام برده * يرسل كلمته فيذيبه *
17 18 هب ريحه فتسيل المياه * الذي قال كلمته ليعقوب * وحقوقه واحكامه في آل اسرايل * لم
19 20 يصنع هكذا مع كل الشعوب * ولم يظهر لهم احكامه * اللبلويا *

Qui mittit verbum suum in terram, verbum ejus cuvens est cum celeritate. Qui 15 16
dat nivem sicut lanam, effundit nebulam sicut fumum. Quique proiciit glaciem ut 17
similam tritici: quis possit consistere ante grandinem ejus? Mittit verbum suum, 18
& liquefacit eam: flat ventus ejus, & fluunt aquæ. Qui dixit verbum suum 19
Jacobo, & statuta atque judicia sua in progenie Israelis. Non egit ita cum omnibus populis, neque manifestavit eis judicia sua. Alleluja.

1 * المرمور المايه والتاسع والاربعون * على ما نعلم * وهو * كط * استيكن *

PSAL. CXLVIII.
De eo quod præcessit. Ver. 29. 1

2 سبحوا الرب من السموات * سبحوه من الاعالي * سبحوه يا جميع ملايكته * سبحوه يا جميع قواته *
3 4 سبحاه ايها الشمس والقمر * سبحيه يا جميع الكواكب والنور * سبحيه يا سموات السموات *
5 وايها المياه الاخر التي فوق السموات * فلتسبح الجميع اسم الرب لانه قال فكانت وهو امر
6 خلقت * اقامها الي الابد والدهر والي ابد الابد * وضع امرا فلم يتجاوز * سبحوا الرب من
7 في الارض * ايها التنانين وجميع الاعماق * والنار والبرد والثلج والجليد * والريح العاصف
8 9 الصانعات بكلمته * والجبال العاليه وجميع الاكام * والشجر المثمر وجميع الارز * والوحوش
10 11 وجميع الدواب والهوام * والطيور المجنحه * وملوك الارض وجميع الشعوب * الرؤساء وجميع
12 13 حكام الارض * الشبابات والعذارى * والشيوخ والشبان * فلتسبح الجميع اسم الرب لانه قد
14 علا اسمه وحده * وحمده على الارض وعلى السماء * ويرفع قرن شعبه * ويحمد جميع ابرار بنو
اسرايل الشعب القريب اليه * اللبلويا *

Laudate Dominum de cœlis, laudate eum de excelsis. Laudate eum, O 1 2
omnes angeli ejus: laudate eum, O omnes virtutes ejus. Laudate eum, O sol et lu- 3
na: laudate eum, O omnes stellæ & lumen. Laudate eum, O cœli cœlorum, & 4
O aquæ aliæ quæ super cœlos: Laudent 5
omnia nomen Domini: quoniam ipse dixit, & fuerunt: ipseque mandavit, & 6
creata sunt. Statuit ea in æternum et se-
culum, & in æternitatem perpetuam: po-
suit præceptum quod non est prætergres-
sus. Laudate Dominum qui est in ter- 7
ra, O dracones & omnes abyssi: Et ignis, 8
& grando, & nix, & glacies, & ven-
tus procellosus, executores verbi ejus.
Etiam montes sublimes, & omnes colles, 9
& arbores frugiferæ, omnesque cedri. Et 10
bestiæ, atque omnia reptilia, & infecta,
& volucres alatæ. Et reges terræ, & o- 11
mnes populi, principes, & omnes judices
terræ. Juvenculæ & virgines, & senes 12
ac juvenes. Laudent cuncta nomen Domi- 13
ni, quia exaltatum est nomen ejus solius:
& gloria ejus super terram, & super cœ-
lum. Et exaltabit cornu populi sui: & 14
gloria omnium justorum ejus, sunt filii
Israelis populi propinqui illi. Alleluja.

1 * المرمور المايه والتاسع والاربعون * اللبلويا * وهو * ح * استيكن *

PSAL. CXLIX.

Alleluja. Vers. 8. 1

2 سبحوا الرب تسبيحا جديدا * لان تسبحته في كنايس القديسين * فليفرح اسرايل بخالقه *
3 وليبتهج بنو صهيون بملكهم * وليسبحوا اسمه القدوس في الصفوف * وليرنموا بالدف والمزمار *

Laudate Dominum laudatione nova, 1 2
nam laus ejus in ecclesia sanctorum.
Lætetur Israel in creatore suo, et exultent 2
filii Sion in rege suo. Et laudent nomen 3
ejus sanctum in ordinibus, & psallant ei
cum tympano & psalterio.

תהלים : קנ

salute in humiles glorificabit : suo populo in Dominus complacebit Quia
4 כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה :
suis cubilibus super praecinent : gloria in misericordes Exultabunt
5 יַעֲלֹזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם :
faciendum Ad eorum manu in acierum gladius & : eorum gutture in Dei Exaltationes
6 רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם :
eorum reges alligandum Ad populis in increpationes : gentibus in vindictam
7 לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים :
judicium eis in faciendum Ad ferri compedibus in eorum inclytos & : compedibus in
8 לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בָרְזֶל :
Jah-Hallelu suis piis omnibus hic decor : scriptum
9 לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּ־יָהּ :

PSAL. CL. קנ

ej' fortitudinis expansione in eâ laudate : ej' sanctitate in Deum Laudate .Jah-Hallelu
1 הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ :
multitudinem secundùm eum laudate : ejus fortitudinibus in eum Laudate
2 הַלְלוּהוּ בְּגֻבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב
, nebel in eum laudate : buccinæ clangore in eum Laudate .ejus magnitudinis
3 גָדְלוֹ : הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל
.organo & ,chordis in eum laudate : choro & ,tympano in eum Laudate .cithara &
4 וְכִנּוֹר : הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב :
Omnis .ovatioris cymbalis in eum laudate : sudium cymbalis in eum Laudate
5 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה : כֹּל
.Jah-Hallelu ,Jah laudabit halitus
6 הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ :

תרגום TARGUM.

אֲרוּם רְעוּתָא דְיָי בְּעַמֵּיהּ יְשַׁבַּח עַנְוָתָנַיָא 4
בְּפוּרְקָנָא : יְבוּעוּן חַסִידֵי בִיקָרָא יְרַנְנוּן 5
עַל דְמַכֵּיהוֹן : תּוּשְׁבְּחָן דְאֵלָהָא בְּעוּנְקֵיהוֹן 6
וְהֵיךְ סַיְפָא דְיוֹסְטָרָא בְאִידֵיהוֹן : לְמֶעְבַּד 7
נְקָמָתָא בְעַמְמַיָא מְכַסְנוּתָא בְאוּמַיָא : לְמֵיסַר 8
מַלְכֵיהוֹן בְּשִׁירִין וְשַׁקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלֵי דְפַרְזְלָא :
לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִין דְכְתִיב בְאוֹרַיְתָא שְׁבַחוּרָא 9
הוּא לְכָל חַסִידוּי הַלְלוּיָהּ :

קנ

הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מַקְדְשֵׁיהּ שַׁבְּחוּ 1
יְתֵיהּ בְּרְקִיעָא דְעוּשְׁנֵיהּ : שַׁבְּחוּ יְתֵיהּ 2
בְּגֻבוּרָתֵיהּ שַׁבְּחוּ יְתֵיהּ הֵיךְ סוּגְעֵי רְבוּתֵיהּ :
שַׁבְּחוּ יְתֵיהּ בְּתֻקְשׁוּתָא דְשׁוּפְרָא שַׁבְּחוּ 3
יְתֵיהּ בְּנֵבְלִין וְכִנָּרִין : שַׁבְּחוּ יְתֵיהּ בְּתוּפִין 4
וּבְרִקְדָנִין שַׁבְּחוּ יְתֵיהּ בְּחֵלִילִין וְאַבּוּבִין : שַׁבְּחוּ 5
יְתֵיהּ בְּצִלְצְלֵין דְשָׁמְעִין בְּלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבְּחוּ
יְתֵיהּ בְּצִלְצְלֵין דְמִשְׁמְעִין בְּיַבָּבָא : כֹּל נִשְׁמְתָא 6
תְּשַׁבַּח יָהּ הַלְלוּיָהּ :

PARAPH. CHALD. Verſ. Lat.

Quoniam voluntas Domini in populo ejus : 4
laudabunt humiles in redemptione. Exulta- 5
bunt miſericordes in gloria, jubilabunt in
cubiliibus ſuis. Laudes Dei in gutture eo- 6
rum; & tanquam gladii ancipites in mani- 7
bus eorum. Ad faciendam vindictam in
nationes; correptionem in populos. Ad 8
alligandos reges eorum catenis, & nobi-
les eorum compedibus ferreis. Ad peragen- 9
dum in eos judicium quod ſcriptum eſt in
Lege : gloria ipſe eſt omnibus piis ejus.
Hallelujah.

Hallelujah. 1

PSAL. CL.

LAudate Deum in domo ſanctuarii ejus,
laudate eum in firmamento fortitudinis
ipſius. Laudate eum in potentia ipſius, lau- 2
date eum ſecundùm multitudinem magnifi-
centiæ ejus. Laudate eum clangore buccinæ: 3
laudate eum pſalteriis & citharis. Laudate 4
eum tympanis & choris : laudate eum *tibiis*
& organis. Laudate eum cymbalis tantum- 5
modò ipſum reſonantibus : laudate eum
cymbalis *reſonantibus cum jubilatione*. Mens 6
omnis laudet Dominum. *Hallelujah.*

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܡܛܠܠ ܕܝܗ ܒܥܡܗ ܕܫܘܒܚܐ ܗܘ ܡܫܘܒܚ ܗܘ ܡܬܪܥܐ ܒܦܪܩܢܗ : * ܒܫܒܚܘ ܙܕܝܩܐ ܒܝܩܪ ܚܕܘ ܥܠ ܡܫܟܒܗܘܢ 4. 5
ܡܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܒܩܠܗܘܢ : * ܡܪܡܡܘ ܠܐܠܗܐ ܒܝܕܗܘܢ ܕܫܠܝܛܐ ܒܗܘܢ ܠܡܥܒܕ ܢܩܡܬܐ ܒܥܡܡܐ ܡܟܣܢܘܬܐ ܒܐܘܡܐ : * ܠܡܣܪ ܡܠܟܝܗܘܢ ܒܣܪܝܢ ܘܫܩܝܪܝܗܘܢ ܒܟܒܠܝ ܦܪܙܠܐ : ܠܡܥܒܕ ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܕܟܬܝܒ ܒܐܘܪܝܬܐ ܫܒܚܘܪܐ ܗܘ ܠܟܠ ܚܣܝܕܘܗܝ ܗܠܠܘܝܗ : 6. 7. 8. 9

PSAL. CL.

* ܗܠܠܘܝܗ ܫܒܚܘ ܐܠܗܐ ܒܒܝܬ ܡܩܕܫܝܗ ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܪܩܝܥܐ ܕܥܘܫܢܝܗ : ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܓܒܘܪܬܗ ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܐܝܟ ܣܓܝܐ ܪܒܘܬܗ : ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܬܩܝܥܘܬܐ ܕܫܘܦܪܐ ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܢܒܠ ܘܟܢܪܐ : ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܬܦܐ ܘܒܪܩܕܢ ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܚܠܝܠ ܘܐܒܘܒ : ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܨܠܨܠ ܕܫܡܥ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܫܒܚܘ ܝܬܗ ܒܨܠܨܠ ܕܡܫܡܥ ܒܝܒܒܐ : ܟܠ ܢܫܡܬܐ ܬܫܒܚ ܝܗ ܗܠܠܘܝܗ : 1. 2. 3. 4. 5. 6

Quoniam oblectatur Dominus populo ſuo, 4
præſtátque pauperibus ſalutem. Confoten- 5
tur juſti cum decore, & laudent eum ſuper
lectos ſuos, Extollántque Deum ſuis guttu- 6
ribus. Gladius duarum acierum in manibus
eorum, Ad ulciſcendam retributionem à gen- 7
tibus & correptionem à populis: Ad vincien- 8
dos reges eorum compedibus, & nobiliores
eorum catenis ferri : Ad faciendum eis judi- 9
cium quod ſcriptum eſt, & gloriam omnibus
juſtis ejus.

PSAL. CL.

Anonymus. Hortatio ad laudem generalem eorum quæ per Spiritum ſcripta ſunt atque ſignata. Verſ. 11. 1

LAudate Dominum in ſanctitate ejus : lau-
date eum in firmamento roboris ejus.
Laudate eum in fortitudine ipſius : laudate 2
eum in abundantia magnitudinis ejus. Lauda- 3
te eum voce cornu: laudate eum citharis ac
lyris. Laudate eum tympanis & ſiſtris : lau- 4
date eum chordis jucundis. Laudate eum 5
cymbalis ſonoris : laudate eum voce & cla-
more. Omnis aura laudet Dominum. 6

Completi ſunt Pſalmi Centum quinquaginta, Libri verò quinque, Gradus quindecim. Laudes ſexaginta, Verſus autem quatuor millia octingenti triginta duo. Sunt nonnulli qui addiderunt duodecim alios; nos haud egemus illis. Et Deo laus in perpetuum.

PSAL. CLI.

Pſalmus iſte peculiaris Davidi, extra numerum eſt; nec in omnibus exemplaribus invenitur. Quando ſolus certavit cum Goliad, tunc dixit eum. Verſ. 14.

PArvus eram inter fratres meos, & puer in 1
domo patris mei, paſcebam oves patris
mei. Manus meæ aptârunt organum, & digiti 2
mei compegerunt lyram; Et quis annuntiet 3
Domino meo? Ipſe Dñs, & ipſe Deus meus,
Ipſemet miſit Angelum ſuum, & eripuit me 4
de ovibus patris mei, unxítq; me oleo unctio-
nis ſuæ. Fratres mei pulchri & grandes: & 5
tamen non eſt oblectat° eis Dominus. Egreſ- 6
ſus ſum in occurſum Philiſthæi, maledixítq; 7
mihi per ſimulacra ſua. Ego autem, evagina-
to ipſius enſe, amputavi caput ejus, & abſtuli
probrum è filiis Iſrael.

Versio VULG. LAT.

4 Quia beneplacitum est Domino in populo suo: & exaltabit mansuetos in salutem.
5 Exultabunt Sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.
6 Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladii ancipites in
7 manibus eorum: Ad faciendã vindictam in nationibus, increpationes in populis.
8 Ad alligandos reges eorũ in compedibus: & nobiles eorum in
9 manicis ferreis. Ut faciant in eis judiciũ conscriptum: gloria hæc est omnibus Sanctis ejus. Alleluja.

1 Alleluja. CL.

2 LAudate Dominũ in Sanctis ejus: laudate eum in firmamento virtutis ejus.
3 Laudate eũ in virtutib⁹ ej⁹: laudate eum secundùm multitudinẽ magnitudinis ejus. Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio, & ci-
4 thara. Laudate eum in tympano, & choro: laudate eum in
5 chordis, & organo. Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymba-
6 balis jubilationis: Omnis spiritus laudet Dominum. Alleluja.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

4 †Ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν λαῷ αὐτοῦ, † καὶ ὑψώσει
5 πραεῖς ἐν σωτηρίᾳ. † Καυχήσονται ὅσοι ἐν δόξῃ,
6 † καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν. † Αἱ ὑψώσεις
7 τοῦ θεοῦ (α) ἐν λάρυγξι αὐτῶν, † καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι
8 ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. † Τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν
9 τοῖς ἔθνεσιν, † ἐλεγμοὺς ἐν τοῖς λαοῖς. † Τοῦ δῆσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις, † καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς. † Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα γεγραμμένον. † δόξα αὕτη τοῖς πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ. MS.A. (α) ἐν τῷ

1 Ἀλληλούια. ρν'.

2 † Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, † αἰνεῖτε
3 αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ τοῖς δυνατοῖς αὐτοῦ, † αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. † Αἰνεῖτε
4 αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ
5 χορῷ, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ (α) ὀργάνῳ. † Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, † αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
6 κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. † Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον. MS.A. (α) ὀργάνοις.

Οὔτος ὁ ψαλμὸς ἰδιόγραφος (α) εἰς Δαυὶδ, καὶ ἔξωθεν τοῦ ἀριθμοῦ, ὅτε ἐμονομάχησε (β) τῷ Γολιάθ.

†Μικρὸς ἤμην ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου, † καὶ νεώτερος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, † ἐποίμαινον τὰ πρόβατα τοῦ πατρός μου. † Αἱ χεῖρές μου ἐποίησαν ὄργανον, † (γ) καὶ οἱ δάκτυλοί μου ἥρμοσαν ψαλτήριον. † Καὶ τίς ἀναγγελεῖ τῷ κυρίῳ μου; † αὐτὸς κύριος, αὐτὸς (δ) εἰσακούει. † Αὐτὸς ἐξαπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, † καὶ ἔλαβέ με ἐκ τῶν προβάτων τοῦ πατρός μου, † καὶ ἔχρισέ με ἐν τῷ (ε) ἐλαίῳ τοῦ χρίσματος αὐτοῦ. † (ζ) Οἱ ἀδελφοί μου καλοὶ καὶ μεγάλοι, † καὶ οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς (η) κύριος. † Ἐξῆλθον εἰς ζυνάντησιν τῷ ἀλλοφύλῳ, † καὶ ἐπηκατάρασε με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ. † Ἐγὼ δὲ ἀποσπάσας τὴν (θ) παρ' αὐτοῦ μάχαιραν, † ἀπεκεφάλισα αὐτόν, † καὶ ἦρα ὄνειδος ἐξ υἱῶν Ἰσραήλ.

Βίβλος ψαλμῶν ρν'.

MS.A. (α) τοῦ Δαυὶδ, (β) ᾠδὴ τῷ Γολιάθ. (γ) οἱ δάκτυλοί μου (δ) εἰσακούσεται μου. (ε) ἐλαίῳ. (ζ) Οἱ δὲ ἀδελφοί (η) ὁ κύριος. (θ) παρ' ἐκείνου

Ψαλμοὶ ρν'. καὶ ἰδιόχειρος α'.

Verf. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

4 Quia (b) beneplacitum est Domino in populo suo: & (c) exaltabit mansuetos in salute. 5 (d) [b] Exultabunt Sancti in gloria: & lætabuntur in cubilibus suis. 6 (e) Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladii (f) acipites in manibus eorum: 7 Ad faciendam vindictam in nationibus, [c] increpationes in populis: 8 Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorũ in manicis ferreis: 9 [d] Ad faciendum in eis judicium (g) conscriptum: gloria hæc est omnibus Sanctis ejus.

Alleluja. CL.

1 LAudate Dominum in (a) Sanctis ejus: laudate eum in firmamento (b) virtutis ejus. 2 Laudate eum [a] in (c) potentatibus ejus: laudate eum secundùm multitudinẽ magnitudinis ejus. 3 Laudate eum in (d) sono tubæ: laudate eum in (e) psalterio, & cithara. 4 Laudate eum in tympano, & [b] choro: laudate eũ in [f] chordis, & [c] organo. 5 Laudate eum in cymbalis benè sonantib⁹: laudate eũ in cymbalis (g) [d] jubilationis: Omnis (h) spiritus laudet Dominum.

INTERP. ÆTH. Absolut' est David.

Hic Psalmus [a] Idiographus (α) in David: & extra (β) numerum; quando monomachiam inijit cum Goliad.

1 PArvus eram in fratribus meis, & junior in domo patris mei, pascebam oves patris mei. 2 Manus meæ fecerunt organum: & digiti mei [b] concinnaverunt psalterium. 3 Et quis annuntiabit Domino meo? Ipse Dominus, ipse [c] exaudit. 4 Ipse emisit angelum suum, & tulit me de ovibus patris mei: & unxit me in [d] oleo unctionis suæ. 5 Fratres [e] mei pulchri, & magni: & non benè sensit in eis Domin⁹. 6 Exivi in occursũ alienigenæ, & [f] maledixit me in idolis suis: 7 Ego verò evaginans gladium, quã [f] ab illo, capite truncavi eũ, & abstu' opprobrium ex filijs Israel.

INTERP. ÆTHIOP. [b] Gloriabuntur Sancti [c] & ad increpandum populos: [d] Ut exequatur judicium de illis conscriptum: PSAL. CL. [a] in omnimoda potentia ejus: [b] in lætitia: [c] organis. [d] & in jubilatione. PSAL. CLI. [a] ipsiusmet Davidis, quem scripsit, sed extra numerum, cùm solus fuit in certamine cum Goliad, & dixit 5 [b] confixerunt psalterium. [c] exaudiet me. [d] oleo sancto. [e] mei quidem pulchri, & grandiores me, [f] maledixerunt [f] apud illos,

Versio ÆTHIOPICA.

4 እስመ: ሠምረ ፡ እግዚእብሔር ፡ በስንዜኑ ፡፡ዐያሊዕ ፡ ሥሉሙ ፡ ለዖዋሁን ፡ በአድኅኖቱ ፡፡፡= ይትዔዓብሁ ፡ጻ 5 ድቃን ፡ በክብረ ፡፡ ወይትሐሠዩ ፡ በደበ ፡ ምስካቤሆሙ ፡፡፡=> ወያሰዕዕል ፡ ለእግዚእብሔር ፡ በጥሪዓ 6 ቶሙ ፡፡ ሰይፈ ፡ ዘክልኤ ፡ አፈሁ ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡፡፡=> ከመ ፡ ይገበር፡በቀለ: ውስተ: አሕዛብ፡፡ወ 7 ከመ፡ይዘለፎሙ፡ለአሕዝብ፡፡፡=> ከመ፡ ይዕስሮሙ: 8 ለነገሥቶሙ ፡ በምቀቅሕት፡፡ ወለክቡራኒሆሙ ፡ በእ ደ፡ሰኒስለ፡ ኅጺኑ፡፡፡=> ከመ ፡ ይገበር፡ ኵነኔ ፡ ዘጽ 9 ሑፍ ፡ ሳዕለሆሙ ፡፡ ክብር፡ ይእቲ ፡ ዛቲ ፡ ለኵሉ፡ ጻድቃኑ፡፡፡=>

ሃሌሉያ፡፡

 የሃ ሰብሕሙ ፡ ለእግዚእብሔር ፡ በቅዱሳኑ ፡፡ ሰብ 1 ሕሙ ፡ በጽንዓ ፡ ኃይሉ፡፡፡=> ሰብሕሙ ፡ በብዚሉ 2 ቱ ፡፡ ሰብሕሙ ፡ በከመ ፡ ብዝኅ ፡ ዕበዩ፡፡፡= ሰብ 3 ሕሙ ፡ በቃለ ፡ ቀርኑ ፡፡ ሰብሕሙ ፡ በመዝሙር ፡ ወ በመሠንቀ፡፡፡=> ሰብሕሙ ፡ በከበሮ ፡ ፀበትፈ፡ሠሕ 4 ት ፡፡ ሰብሕሙ ፡ በለውታሮ ፡ ወበእንዚራ፡፡፡= ሰብ 5 ሕሙ ፡ በጽናጽል ፡ ዘሠናይ ፡ ቃሉ፡፡ ሰብሕሙ ፡ በጽና ጽል ፡ ወበይበቤ ፡፡ ኵሉ ፡ ነፍስ ፡ ይሴብሖ ፡ ለእ ግዚእብሔር፡፡፡=>

ተፈጸመ፡ደዊት፡፡

መዝሙር፡ዘርዕሱ፡ዘደዊት፡ዘጸሐፈ፡ወውፁእ፡ ወአት፡አሥሩልቀኑ፡ዘለመ፡ይትበሐተ፡ወ ይትበለስ፡መስለ፡ኅልዮ፡ወይቤ፡፡

0 ኅሊሰ ፡ ዕኒ ፡ እመ ፡ ኢመ ፡ ሠዊዋ ፡፡ ወሬዘ፡ በቤተ፡ አቡ 1 የ፡፡ ወአኒሬሊ ፡ ለበገዐ ፡ አቡየ፡፡፡= ኢፈዋየ ፡ ይገ 2 ብሮ ፡ መሠንቀ፡ወአጸገብዕየ ፡ ያስተዋድደ ፡ መዝሙ ሬ፡፡፡= ሙኑ ፡ ይነግር ፡ ለእግዚእየ ፡፡ ውእቱ ፡ እ 3 ግዚእብሔር ፡ ወውእቱ ፡ ይስመዐኒ፡፡፡= ውእቱ፡ 4 ፈነወ ፡ መልአኮ፡፡ወነሥአኒ ፡ እመለበገዐ ፡ አቡየ፡፡ ወቀብአኒ ፡ ቅብአ ፡ ቅዱስ፡፡፡= ለኅዋየሰ ፡ ሠናየ 5 ኑ ፡ ወልዲቆኑ ፡፡ ወሊሠመረ ፡ በሙ ፡ እግዚእብሔ ር፡፡፡= ወወፀዕኑ ፡ ለትእናዛቱ ፡ ለስንዜብ ፡ ነስ 6 ር፡፡ወረገሙኒ ፡ በአማልክቲሆሙ፡፡፡= ወእንስ ፡ ነ 7 ሣእኩ ፡ ዘእመሰዕሌሆሙ ፡ ሰይፈ ፡፡ ወመተሮኩ ፡ ር እሶ ፡፡ ወለሰብልኩ ፡ ጽእለተ ፡ ሕዶደቂቀ ፡ እስራ ኤል፡፡፡=>

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 ٤ لأنّ الرب سرّ بشعبه * ويعلي الودعاء بالخلاص *
5 يفرح القديسون بالمجد * ويهللون على
6 مضاجعهم * تعظيم الله موضوع في حناجرهم * وسيوف ذواتي حدين موضوعه في ايديهم
7 ٧ لكي ينتقموا من الامم * ويبكتوا الشعوب * ولكي يوثقوا ملوكهم بالقيود * واشرافهم بيد اعلال
8 ٨ الحديد * لكي يصنعوا فيهم حكما مكتوبا * هذا المجد هذا كان في جميع قديسيه * اللهلويا
9
1 المزمور الخمسون والمائة * سبحوا الله في جميع قديسيه * سبحوه في فلك
2 قوته * سبحوه على جبروته * سبحوه كثير عظمته * سبحوه بصوت البوق * سبحوه بالمزمار
3
4 والقيثار * سبحوه بالدف والصبح * سبحوه بالاوتار والارغن * سبحوه بمعازف حسن صوتها
5
6 سبحوه بمعازف الهليل * كل نسمة فلتسبح الرب *

Quoniam Dominus oblectatus est populo 4 suo, & extollit mansuetos per salutem. Gloriabuntur sancti de gloria, & laudem 5 celebrabunt super cubilibus suis. Magni- 6 ficatio Dei sita est in gutturibus eorum: et gladii duarum aciemum positi in manibus eorum: ut vindictam sumant à gentibus, 7 & objurgent populos. Et ut vinciant re- 8 ges eorum compedibus, & præcipuos eorum manu vinculorum ferreorum: ut faciant in eis judicium scriptum. Hæc est 9 gloria, hæc erat in omnibus sanctis ejus. Alleluja.

PSAL. CL.

1 LAudate Deum in omnibus sanctis ejus: laudate eum in sphæra fortitudinis ejus: Laudate eum ob potentiam ejus: laudate eum secundùm multitudinem magnitudinis ejus: Laudate eum sonitu buccinæ: Laudate eum psalterio & 2 cithará: Laudate eum tympano & sistro: 3 laudate eum chordis & organo: Laudate eum sidibus dulcisonis, laudate eum in- 4 strumentis psalmodiæ. Omnis halitus lau- 5 det Dominum. 6

Finis quinq; librorum, quorum primus terminatur *Psalmo* quadragesimo; Secundus terminatur septuagesimo, Tertius terminatur octuagesimo, Quartus terminatur centesimo quinto, Quintus ultimo.

PSAL. CLI.

Hic psalmus ascribitur peculiariter Davidi, estque præter numerum. Quum superavit Goliath tantùm. Vers. 16.

كمليت خمسة اسفار * فالاول ءاخر الاربعون * والثاني ءاخر السبعون * والثالث ءاخر
المائون * والرابع ءاخر الخامس والمائة * والخامس الي الكمال *

المزمور الحادي والخمسون والمائة * هذا المزمور كتب خاصة لداود * وهو
خارج عن العدد حين بارز جليات فقط * وهو * يو * استيكن *

1 صغيرا كنت في اخوتي * وشابا في بيت ابي * كنت ارعي غنم ابي * يداي صنعتا ارغنا *
2
3 واصابعي الفتا مزمارا * فمن ذا الذي اعلم سيدي هو الرب * والمستجيب لكل صارخ
4 اليه * هو ارسل ملكه * ورعيني من اغنام ابي * ومسكني بدهن مسكته * اخوتي حسان وهم
5
6 عظماء ولم يسر بهم الرب * خرجت الي لقاء الغريب القبيلة * فلعنني باوثانه * فرميته بنبلته
7
8 الحجار في جبهته بقوة الرب فصرعته * وانا سللت سيفه الذي بيده وقطعت راسه * ورفعت
العار عن بني اسرائيل * فمن المراميز بحمد الله وعونه وحسن توفيقه *

Quoniam Dominus oblectatus est populo suo, & extollit mansuetos per salutem. Gloriabuntur sancti de gloria, & laudem celebrabunt super cubilibus suis. Magnificatio Dei sita est in gutturibus eorum: et gladii duarum aciemum positi in manibus eorum: ut vindictam sumant à gentibus, & objurgent populos. Et ut vinciant reges eorum compedibus, & præcipuos eorum manu vinculorum ferreorum: ut faciant in eis judicium scriptum. Hæc est gloria, hæc erat in omnibus sanctis ejus. Alleluja.

PSAL. CL.

Laudate Deum in omnibus sanctis ejus: laudate eum in sphæra fortitudinis ejus: Laudate eum ob potentiam ejus: laudate eum secundùm multitudinem magnitudinis ejus: Laudate eum sonitu buccinæ: Laudate eum psalterio & cithará: Laudate eum tympano & sistro: laudate eum chordis & organo: Laudate eum sidibus dulcisonis, laudate eum instrumentis psalmodiæ. Omnis halitus laudet Dominum.

PSAL. CLI.

Hic psalmus ascribitur peculiariter Davidi, estque præter numerum. Quum superavit Goliath tantùm. Vers. 16.

Minima eram inter fratres meos, & 1 adolescens in domo patris mei, pascebam oves patris mei. Manus meæ fe- 2 cerunt organum, & digiti mei composuerunt psalterium. Quis iste est qui docuit? 3 herus meus ipse Dominus, et exauditor cujusvis clamantis ad eum. Ipsemet misit 4 angelum suum, & extraxit me ex ovibus patris mei, et unxit me unguento unctionis suæ. Fratres mei pulchri sunt et magni, 5 & tamen non est oblectatus eis Dominus. Egressus sum in occursum extraneæ natione, et maledixit mihi per simulachra sua. 6 Et jaculatus sum in eum tres lapides, in 7 frontẽ ipsius, in virtute Domini, et prostravi eum. Et ego evaginavi gladium ejus 8 quæ suâ manu tenebat, et amputavi caput ejus, et abstulì opprobrium à filijs Israel.

Absoluti sunt Psalmi gloriosissimo Deo juvante rectèque disponente.

כפר משלי : א

CAP. I. א

1 sapientiam scendum Ad .Israel regis ,David filii,Selomoh Parabolæ
2 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל : לָדַעַת חָכְמָה
suscipiendum Ad .intelligentiæ et quia intelligendum ad eruditionem &
3 וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה : לָקַחַת
.rectitudines & ,judicium & ,justitiam : intellectus eruditionem
מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים :
.equitatem & ,scientiam puero ,calliditatem simplicibus dandum Ad
4 לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה :
scientia et consilia intelligens & : doctrinam addet & ,sapiens Audiet
5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסִיף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת
verba : parabolam intelligendum Ad .possidebit
6 יִקְנֶה : לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי
: scientiæ principium Domini Timor .eorum ænigmata & ,sapientum
7 חֲכָמִים וְחִידֹתָם : יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת
eruditionem mi fili Audi .despexerunt stulti eruditionem & ,sapientiam
8 חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ : שְׁמַע בְּנִי מוּסַר
gratiæ capitis Quia .tuæ matris legem dimittas ne & ,tui patris
9 אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ : כִּי לִוְיַת חֵן
te .sequentur si ,mi Fili .tuis gutturibus torques & : tuo capiti ipse
10 הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ : בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ
.nobiscum .Age ,dixerint Si .velis ne ,peccatores
11 חַטָּאִים אַל־תֵּלֶךְ : אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ
.gratis .insidiemur .centem ad nos abscondamus : sanguini insidiemur
נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם :
descendentes sicut integros & ; viventes sepulchrum sicut eos Deglutiamus
12 נְבַלְעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וְתְמִימִים כְּיֹרְדֵי
implebimus : repetiemus pretiosam substantiam Omnem .infernum
בוֹר : כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נִמְלָא
: nostrum medio in .cadere fu- .sit tuam Sortem .sit o nostras domos
13 בָתֵּינוּ שָׁלָל : גּוֹרָלְךָ הַפִּיל בְּתוֹכֵנוּ
ambules ne , mi Fili .nobis omnibus erit unum marsupium
14 כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ : בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ
Nam .eorum semita à tuum pedem prohibe : eis cum via in
בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלֶךָ מִנְּתִיבוֹתָם : כִּי
.sanguinem .festinabant & ,current malum ad eorum pedes
15 רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרוּצוּ וַיְמַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ־דָּם
.eorum omnis oculis in rete .expansum .gratis Quoniam
כִּי־חִנָּם מְזֹרֶה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל
.eorum .animam .abscondent: insidiabuntur eorum sanguini ipsi Et .pennæ
16 כָּנָף : וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם :
animam ; .sueri concupiscentiam concupiscentis omnis sen.itæ Sic
17 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בֶּצַע אֶת־נֶפֶשׁ
plateis in : prædicabit .plates in Sapientiæ .capiet illius .patrorum
18 בְּעָלָיו יִקָּח : חֲכָמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת
.ossis in .clamabit .tumultuantium capite In .suam vocem dabit
19 תִּתֵּן קוֹלָהּ : בְּרֹאשׁ הֲמוֹיוֹת תִּקְרָא בִּפְתְחֵי
simplices Usquequo .dicet sua eloquia urbe in ,portarum
20 שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר : עַד־מָתַי פְּתָיִים
deliberabunt .derisiones derisores & ? simplicitatem diligetis
תֶּאֱהָבוּ פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ
.Convertimini ? scientiam habebunt odio stulti & ? sibi
21 לָהֶם וְכְסִילִים יִשְׂנְאוּ־דָעַת : תָּשׁוּבוּ
: meum spiritum vobis .eructabo En : meam increpationem ad
לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
.vos mea verba faciam scire
אוֹדִיעָה דְּבָרַי אֶתְכֶם :

Versio VULG. LAT.

LIBER PROVERBIORUM, QUEM HEBRÆI MISLE appellant.

CAP. I.

1 PArabolæ Salomonis, filii
2 David, regis Israel. Ad scien-
dam sapientiam, & disciplinam: Ad intelligenda verba
prudentiæ, & suscipiendâ eruditionem doctrinæ, justitiam,
4 & judicium, & æquitatem: Ut detur parvulis astutia, adole-
scenti scientia, & intellectus.
5 Audiens sapiens, sapientior e-
rit: & intelligens, gubernacu-
6 la possidebit. Animadverte
parabolam, & interpretationem; verba sapientum, & æni-
7 gmata eorum. Timor Domini
principium sapientiæ. Sapien-
tiam, atque doctrinam stulti
8 despiciunt. Audi, fili mi, disci-
plinam patris tui, & ne dimit-
9 tas legem matris tuæ: Ut ad-
datur gratia capiti tuo, & tor-
10 ques collo tuo. Fili mi, si te
lactaverint peccatores, ne ac-
11 quiescas eis. Si dixerint; Veni
nobiscum, insidiemur sangui-
ni, abscondamus tendiculas
12 contra insontem frustrâ: De-
glutiamus eum sicut infernus
viventem, & integrum quasi
13 descendentem in lacum. O-
mnem pretiosam substantiam
reperiemus, implebimus do-
mos nostras spoliis. Sortem
15 mitte nobiscum, marsupium u-
num sit omnium nostrûm. Fili
mi, ne ambules eum eis, pro-
hibe pedem tuum à semitis eo-
16 rum. Pedes enim illorum ad
malum currunt, & festinant ut
17 effundant sanguinem. Frustrà
autem jacitur rete ante oculos
18 pennatorum. Ipsi quoque con-
tra sanguinem suum insidian-
tur, & moliuntur fraudes con-
19 tra animas suas. Sic semitæ o-
mnis avari, animas possiden-
20 tium rapiunt. Sapientia foris
prædicat, in plateis dat vocem
21 suam: In capite turbarum
clamitat, in foribus portarum
urbis profert verba sua, di-
22 cens; Usquequò parvuli dili-
gitis infantiam, & stulti ea,
quæ sibi sunt noxia, cupient,
& imprudentes odibunt sci-
23 entiam? Convertimini ad
correptionem meam: en pro-
feram vobis spiritum meum, et
ostendam vobis verba mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cùm Translatione LATINA.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΑΛΩΜΩΝΤΟΣ.

ΚΕΦ. α'.

1 †Παροιμίαι (a) Σολομῶνος υἱοῦ Δαυὶδ,
2 † ὃς ἐκπόλεσον ἐν Ἰσραήλ, † Γνῶναι σο-
3 φίαν καὶ παιδείαν, †Νοῆσαί τε λόγους φρονή-
σεως, † δέξασθαί τε σοφὰς λόγων, † νο-
ῆσαί τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, † καὶ κρίμα καὶ
4 εὐθύνειν· † Ἵνα δῷ ἀκάκοις πανουργίαν,
† παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησιν † καὶ ἔννοιαν. † (a)
5 Τῶν δὲ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται,
6 † ὁ δὲ νοήμων κυβερνησις κτήσει· † Νοῆσαι
τε παραβολὴ καὶ σκοτεινὸν λόγον, † ῥήσεις
7 τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα. † Ἀρχὴ σοφίας φό-
βος κυρίου, † σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς
ποιοῦσιν αὐτήν. † Εὐσέβεια δὲ εἰς θεὸν (β) ἀρ-
8 χὴ αἰσθήσεως, † σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσε-
βεῖς ἐξουθενήσουσιν. † Ἄκουε υἱέ (γ) παιδείας
πατρός σου, † καὶ μὴ ἀπώσῃ νομὸς μητρός
9 σου. † Στέφανον γὰρ χαρίσει (δ) δέξῃ σοῦ
κορυφῇ, † καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχη-
10 λῷ. † Υἱέ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἁσω-
11 βεῖς, † μηδὲ βουληθῇς. Ἐὰν παρακαλέσω-
σί σε, λέγοντες, † Ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν, κοινώ-
νησον αἵματος, † κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄν-
12 δρας δίκαιον ἀδίκως, † Καταπίωμεν δὲ
αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶντα, † καὶ ὅλον αὐ-
13 τῶν ὡς πολυτελῆ κατακαλύψωμεν, † πλήσωμεν
δὲ οἴκους ἡμέτερους σκύλων· † Τὸν δὲ σὸν κλῆ-
ρον βάλε ἐν ἡμῖν, † κοινὸν δὲ (α) βαλάντιον
κτησώμεθα πάντες, † καὶ μετοίσπουδον ἔστω
15 σήτου ἡμῖν· † Μὴ πορεύθῃς ἐν (ζ) ὁδῷ
μετ' αὐτῶν, † ἔκκλινον δὲ (η) τὸ πόδα σου
16 ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. † (θ) Οὐ γὰρ ἀδίκως
ἐκπόνεσι δίκτυα πεζοπτοῖς. † Αὐτοὶ γὰρ οἱ
φόνα μετέχουσι, θησαυίζουσι ἑαυτοῖς κα-
κά. † Οὕτω καὶ τρόποι ἀνδρῶν παρανόμων
19 κακοί. † Αὗται αἱ ὁδοί εἰσι πάντων τῶν συν-
τρόφων τὰ ἄνομα· † τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὰς ἐ-
20 αυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. † Σοφία ἐν ἐξόδοις
ὑμνεῖ, † ἐν δὲ πλατείαις παῤῥησίαν
21 ἄγει. † Ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσει, † ἐπὶ
22 δὲ πύλαις δυναστῶν παῤῥήσεται, † ὅπου
δὲ πόλεως παῤῥῆσαι λέγει, † Ὅσον
ἂν χρόνον ἄκακοι (ι) ἔχωσι τὴν δικαιοσύ-
νης, ἐκ ἀγνοιῶν; † οἱ δὲ ἄφρονες τὴν ὕ-
βρεως ὀνῆσι ὀπωσμῆαι, ἀσεβεῖς μισήσουσι
23 ἐπιστήμην αἰσθήσεν, † Καὶ κατεδυνοι ἐγένοντο
ἐλέγχοις. † Ἰδὲ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς
πνοῆς ῥῆσιν, † διδάξω δὲ ὑμᾶς τὰ ἐμὰ
λόγον.

(gg) *facti, oderunt sensum,* (hh) *Et subjecti facti sunt opprobriis. Ecce* (ii) *pro-*
23 *feram vobis mei spiritûs dictionem: docebo autem vos meum sermonem.*

MS.A. Παροιμίαι.] (a) Σολομῶνος (α) Τῶν τε (β) ἀρετὴ (γ)
νόμες (δ) ἕξῃ (ε) κλῖσιν (ζ) βαλάντιον (ζ) ὁδὸς (η) τὸν σὸν πόδα (θ) † οἱ γὰρ
πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, † καὶ ταχινοὶ τοῦ ἐκχεῖ αἷμα. Οὐ γὰρ
ἀδίκως (ι) ἔχουται

PROVERBIA SALOMONIS.

CAP. I.

1 PRoverbia (a) Salomonis filii
2 David, qui regnavit in Israel: Ad
sciendam sapientiam, & disciplinam, Et (b) intelligendum verba
3 prudentiæ, & (c) suscipiendum
verbum sapientiæ sermonum; & intelligendam justitiam veram, & ju-
4 dicium dirigendum: ut det (d)
simplicibus astutiam, & puero no-
5 vo & sensum, & (e) cogitati-
onem. Hæc enim audiens sapi-
6 ens sapientior erit: intelligens au-
tem, rationem gubernandi possidebit. Animadvertéque (f) parabolam, & tenebrosum sermonem,
7 dictáque sapientum, & ænigmata. Principium sapientiæ timor (g)
Domini: intellectus autem bonus
omnibus facientibus eum. Pietas
8 autem in Deû principium sensûs:
sapientiam autem & disciplinam
(h) impii sternent. Audi, fili, (i)
9 disciplinam patris tui: & ne abi-
cias leges matris tuæ. (k) Coronâ
10 enim gratiarum recipies vertici
tuo, & (l) torquem aureum circa
11 tuum collum. Fili, ne te seducant
viri impii, neque ut eis. Si advo-
12 caverint te, dicentes; Veni nobis-
cum, (m) particeps esto sanguinis,
abscondamus autem in terram vi-
13 rum (n) justum injustè, Deglutia-
mus autem eum, sicut infernus vi-
14 ventem, & tollamus ejus memo-
riam de terra, (o) Possessionem e-
15 jus (p) pretiosa occupemus, imple-
amus autem domos nostras (q)
16 spoliis, (r) Tuam autem sortem
17 mitte in nobis, (s) communem
18 autem crumenam possideamus o-
19 mnes, & marsupium unum sit (t)
20 nobis; (u) Ne ambules in via cum
21 eis, (x) declina autem pedem tuum
22 à semitis (y) eorum. Non (z) e-
23 nim iniquè tenduntur retia avibus.
Ipsi enim qui homicidii participes
24 sunt, thesaurizant sibi ipsis mala.
25 (a) Eversio autem virorum iniqua-
26 rum mala. Hæ viæ sunt (aa)
27 omnium consumantium iniqua.
28 (bb) Impietate enim suam ipsorum
animam auferunt. Sapientia in ex-
29 itibus (cc) canitur, in plateis au-
30 tem cum libertate agit; Et super
31 summos muros (dd) clamitat, et
(ee) in portis dynastarum assidet,
32 & in portis civitatis confidenter
33 ait; Quanto tempore simplices
(ff) inhærent justitiæ; non eva-
34 bescent? insipientes autem dum
contumeliæ cupidi, sunt impii
35 vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

תרגום TARGUM.

א

1 מתלוי דשלמה בר דוד מלכא דישראל : למדע חכמתא ומרדותא לארגבין אמרי
2 בינתא : למקבלא מרדותא דשוכלא וצדקתא ודינא ותריצותא : למתן לשברי
3 ערמותא ולטלאי ידיעתא ותרעיתא : ישמע חכימא ויוסיף מדעא וסוכלתנא
4 מדברנותא יקנה : למתבינא מתלאתא ופלאתא ומלי רחכימי ואוחרתהון : ריש
5 חכמתא דחלתא דיי וחכמתא ומרדותא סכלי שיטין : שמע ברי מרדותא דאבוך
6 ולא תטשי מנימוסא דאמך : מטול דיאותא וחסדא אנון לרישך ומנינה לצורך :
7 ברי אין נשדלון לך חטאי לא תתפיס : אין ימרון אתא עמנא נכמון לדמא נטשי
8 לוכי מגן : נבלענון כשיול לחיי ולדלא מום היך נחתי גובא : כל עותרא יקרא
9 נשתכח ונמלא בתנא בוחא : כיסף ארמה בינתנא כיסא חד יהוי לכלן : ברי
10 לא תיזל באורחא עמהון מנע רגלך מן שביליהון : מטול דרגליהון לבישתא
11 רהטן ומסתרהבין למשפך דמא : מטול דמגן פריסא מצודתא על פרחתא דגפא :
12 והנון לדמהון כמנין ומטשין לנפשתהון : הכדין אנון ארחתא דכל דעבדין עולא
13 נפשתא דמריהון נסבין : חכמתא בשוקא משתבחתא ומשקקי רבא קלה : ברישא
14 בירתא מכרזא ובמעלנא דתרעי בכרכי מלהא אמרה : עד אימת שברי רחמין
15 שברותא ומסקני ממקניתא רגיגו להון וסכלי סגין ידעתא : תתפנון למכסניתי
16 אבא לכון רוחי ואודענון מלי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT. I

1 PArabolæ Salomonis filii David regis Israel. Ad sciendam sapientiam
2 & disciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ. Ad suscipiendam
3 disciplinam intellectus, & justitiam, & judicium, & æquitatem. Ad dan-
4 dum insipientibus astutiam, & adolescentibus scientiam & consilium.
5 Audiet sapiens, & addet scientiam, & intelligens gubernaculum posside-
6 bit. Ut intelligat parabolam, & interpretationem, & verba sapientum,
7 & ænigmata eorum. Initium sapientiæ timor Domini: sapientiam autem
8 & disciplinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne
9 erres à lege matris tuæ. Quoniam decor *& gratia* sunt capiti tuo; & tor-
10 ques collo tuo. Fili mi si te seduxerint peccatores, ne acquiescas. Si
11 dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini abscondamur contra inno-
12 centem frustra. Absorbeamus eos quasi infernus viventes, & immaculatos
13 sicut descendentes in lacum. Omnes divitias & gloriam inveniemus, &
14 implebimus domos nostras spoliis. Sortem tuam mitte inter nos, marsu-
15 pium unum erit omnibus nobis. Fili mi ne ambules in via cum eis, pro-
16 hibe pedem tuam à semitis eorum. Quoniam pedes eorum ad malum
17 currunt, & festinant ad effundendum sanguinem. Quoniam frustrà ex-
18 panditur rete ante volucrem pennatam. Ipsi autem contra sanguinem
19 suum insidiantur, *& abscondunt* contra animas suas. Sic sunt viæ omnium
20 operantium iniquitatem: animas dominorum suorum capiunt. Sapientia
21 vicatim cantat, ac de plateis dat vocem suam. In capite arcium præconi-
22 zat, & in introitu portarum per urbes verba sua dicit. Usquequo insipi-
23 entes diligitis insipientiam, & derisores derisionem appetunt sibi, & stulti
odiunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam: en proferam
vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

LIBER
PROVERBIORUM
Salomonis filii David Regis Israel.

CAPUT I.

1 Proverbia Salomonis filii David Regis
2 Israel. Ad noscendũ sapientiã & eruditionẽ,
3 & ad percipienda verba intelligentiæ: Et
4 ad acquirendã eruditionẽ, & timorẽ, & justi-
5 tiã, & judiciũ, atq; rectitudinẽ: Ad imbuen-
6 dum pueros sagacitate, & adolescentes scien-
7 tiã, & consilio. Audiet sapiens, & augebit sa-
8 pientiã suam: & cordatus moderationẽ asse-
9 quetur. Quatenus sciat proverbia, & parabo-
10 las, & verba sapientũ, & ænigmata eorum.
11 Initium sapientiæ, timor Dñi: scientiã autem
12 & eruditionẽ aspernantur iniqui. Audi fili
13 mi, legem patris tui, & ne obliviscaris legem
14 matris tuæ. Decus enim sunt capiti tuo, &
15 torquis collo tuo. Fili mi, si te pellexerint
16 peccatores, ne acquiescas: Et si dixerint tibi,
17 Veni nobiscum, insidiemur sanguini, & latite-
18 mus innocenti, cum dolo. Et deglutiam eum,
19 velut infernus, viventẽ, & eos qui sine noxa
20 sunt, quasi descendentes in foveam: Omnes
21 divitias & gloriam ejus reperiemus, & im-
22 plebimus domos nostras spoliis. Sortẽ tuam
23 projice inter nos, & crumenã eadem sit nobis
24 omnibus. Fili mi, ne incedas cum iis per viã,
25 sed cohibe pedẽ tuũ à semitis eorũ. Quoniã
26 pedes eorũ ad malũ decurrunt, & festinant ad
27 effundendũ sanguinẽ innoxiũ, Et fraudulen-
28 ter expandunt retia super volucre, Et insidi-
29 antur sanguini, & abscondunt seipsos. Hujus-
30 modi sunt viæ omnium operantiũ iniquitatẽ,
31 & auferentiũ animas à dominis earũ. Sapien-
32 tia in plateis gloriabitur, & in compitis attol-
33 lit vocẽ suã, Et in vertice ædiũ prædicat, & in
34 aditu portarũ urbiũ verba sua promit, dicens,
35 Quousque pueri, diligetis pueritiã? & irriso-
36 res desiderabitis irrisionẽ? et stulti odio ha-
37 bebitis scientiam? Si convertamini ad incre-
38 pationẽ meam, profundã vobis spiritum meũ,
39 et notum faciam vobis sermonem meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

IN NOMINE DEI sempiterni, immortalis, æterni, ac perpetui.

CAPUT I.

1 Proverbia, nempe documenta Salomo-
2 nis sapientis, qui regnavit super filios Is-
3 rael. Nosce sapientiam ac disciplinam,
4 percipe eloquia prudentiæ. Suscipe ratio-
5 nes sermonum, intelligẽ justitiam vera-
6 cem, et æquitatem prudentiæ. Et dem iis
7 in quibus non est malitia, calliditatem, &
8 puero adolescentiã, scilicet et acumen. Nam
9 sapiens, quando hæc audierit, erit locupletior
10 in sapientia: & divitias possidebit ve-
11 gimen. Intelligit enim parabolam, et ser-
12 mones peregrinos, & verba sapientum, et
13 mutus eorum. Initium sapientiæ, timor
14 Domini, et intellectus bonus omnibus faci-
15 entibus eum. Sana religio in Deũ, est ini-
16 tium prudentiæ: insidiles autem despici-
17 unt sapientiam, et disciplinam. O fili mi,
18 audi leges patris tui, et ne rejicias decre-
19 ta matris tuæ. Consequetur enim caput
20 tuum coronam gratiarum, et circundabit
21 collum tuũ torquis aureus. Fili mi, ne te
22 decipiant viri iniqui, neq; seducant men-
23 tem tuam. Si blandiantur tibi, dicentes;
24 Veni nobiscum, particeps esto sanguinis,
25 abscondamus in terra insuper viri justum,
26 Et deglutiamus eum quasi infernus vivũ,
27 et eradicemus memoriam ejus de terra, Et
28 accipiamus possessionẽ ejus magnificam, et
29 impleamus domos nostras spoliis. Pone
30 igitur sortem tuã nobiscum, et possidebimus
31 omnes commune marsupium, sintque nobis
32 iidem loculi: Fili mi, nullo modo incedas
33 cum iis in via: revoche pedem tuum à se-
34 mitis ipsorum. Nam retia non tenduntur
35 pennatis frustra. Et enim qui participant
36 homicidium, multiplicant animabus suis
37 mala: Et prostratio vivorum transgredi-
38 entium legem, est pessima. Hujusmodi via
39 propria est omnibus qui perficiunt opera re-
40 pellentia legem; nam trahunt animas suas
41 ad infidelitatem. Sapientia in domibus
42 laudat, & in plateis affert emolumentum
43 palãm. Et de angulis parietum clamitat,
44 & ad fores potentium insidiatur, et prope
45 portas urbis dicit; Abominanda res est
46 quãd mansueti, dum ducat illa tempus
47 justitiæ suæ, non sublimantur ad honores:
48 at verò stulti inveniuntur cupidi super-
49 biæ; & cũm facti fuerint iniqui, despi-
50 ciunt prudentiam, & sub ambitionibus
51 acquirunt correptiones. Ecce do vobis
52 verba spiritũs mei, & doceo vos sermo-
53 nes meos.

משלי : ב

24 יַעַן קָרָאתִי וְתִמְאָנוּ נָטִיתִי יָדִי וְאֵין
25 מַקְשִׁיב׃ וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי
26 לֹא אָבִיתֶם׃ גַּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג
27 בְּבֹא פַחְדְּכֶם׃ בְּבֹא כְשׁוֹאָה פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה תֵאָתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה
28 וְצוּקָה׃ אָז יִקְרָאנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנַנִי
29 וְלֹא יִמְצָאוּנִי׃ תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת
30 יְהוָה לֹא בָחָרוּ׃ לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ
31 כָּל־תּוֹכַחְתִּי׃ וֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם
32 וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם
33 תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם׃ וְשֹׁמֵעַ
לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשָׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

CAP. II. ב

1 בְּנִי אִם־תִּקַּח אֲמָרַי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֶּה לִבֶּךָ׃
3 לַתְּבוּנָה׃ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא לַתְּבוּנָה׃
4 תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃ אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף
5 וְכַמְּטֻמָּנִים תְּחַפְּשֶׂנָּה׃ אָז תָּבִין
6 יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃ כִּי־יְהוָה
7 יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃ וּצְפֹן
8 לְיְשָׁרִים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לַהֹלְכֵי תֹם׃ לְנֹצֵר
9 אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָיו יִשְׁמֹר׃ אָז
10 תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגַּל־טוֹב׃
11 כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ יִנְעָם׃
12 מְזִמָּה תִשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תְנַצְּרֶכָּה׃ לְהַצִּילְךָ
13 מֵדֶרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ הָעֹזְבִים אָרְחוֹת
14 יָשָׁר לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי־חֹשֶׁךְ׃ הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת
15 רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃ אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם
16 עִקְּשִׁים וְנִלְוָיִם בְּמַעְגְּלוֹתָם׃ לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה
זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃

Versio VULG. LAT.

24 Quia vocavi, & renuistis: extendi manū meam, & non fuit
25 qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego
26 quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cùm vobis id, quod timebatis, advenerit.
27 Cùm irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit
28 sup vos tribulatio, & angustia:
29 Tunc invocabunt me, & non exaudiam: manè consurgent, & non invenient me: Eò quòd
30 exosam habuerint disciplinā, & timoré Domini non susceperint. Nec acquieverint con-
31 silio meo, & detraxerint universæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ suæ,
32 suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos, & prosperitas stultorum
33 perdet illos. Qui autem me audierit, absque terrore requiescet, & abundantiā perfruetur, timore malorum sublato.

CAP. II.

1 FIli mi, si susceperis sermones meos, & mandata mea abs-
2 conderis penes te, Ut audiat sapientiam auris tua: inclina
3 cor tuum ad cognoscendā prudentiam. Si enim sapientiam
4 invocaveris, & inclinaveris cor tuum prudentiæ: Si quæ-
5 sieris eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam:
6 Tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inve-
7 nies: Quia Dominus dat sapientiam: & ex ore ejus prouden-
8 tia, & scientia. Custodiet rectorum salutem, & proteget
9 gradientes simpliciter, Servans semitas justitiæ, & vias
10 Sanctorum custodiens. Tunc intelliges justitiam, & judicii,
11 & æquitatem, & omnem semitam bonam. Si intraverit sa-
12 pientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit: Consilii
13 custodiet te, & prudentia servabit te, Ut eruaris à via mala,
14 & ab homine, qui perversa loquitur: Qui relinquunt iter
15 rectum, et ambulant per vias tenebrosas: Qui lætantur cùm
16 malefecerint, & exultant in rebus pessimis: Quorū vitæ perversæ sunt, & infames gressus eorum. Ut eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ mollit sermones suos,

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

24 † Ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ (κ) ὑπακούετε, † καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ οὐ προσείχετε·
25 † Ἀλλὰ ἀκύρως ἐποιεῖτε ἐμοὶ βουλὰς, † τοῖς
26 ὀφ ἐμοῖς ἐλέγχοις (λ) ἠπειθήσατε· † Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι, † καταχαρήσομαι (μ) πνίγοντος ὑμῖν
27 ὅτι ὑμῖν ὀλεθρος· † Καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, † ἢ ὡς καταφορὰ ὁμοίως καλαμίδι παρῇ, † (ν) ὡς ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία, † ἢ ὅταν
28 ἔρχηται ὑμῖν ὀλεθρος· † Ἔσται καὶ ὅταν ὀπισθήσωσί με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν, † ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν.
29 † Ἐμίσησαν δὲ (ξ) Σοφίαν, † ὃ λόγον
30 (ο) τοῦ κυρίου οὐ προείλαντο, † Οὐδὲ ἤθελον ἐμοὶ προσέχειν βουλαῖς, † ἐμυκτήριζον
31 καὶ ἐμὲ ἐλέγχουσι. † Τοιγαροῦν ἔδονται τὰ ἑαυτῶν ὁδοῦ τοῦ καρποῦ, † καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀσεβείας πληθυνθήσονται. † Ἀνὸ ὧν δὲ ἠθέλησαν νηπίους, φονευθήσονται, † καὶ ἐξεπαιδεύθησαν
33 ἀσεβεῖς ὅλοι. † Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει (ν) ἐπ' ἐλπίδι, † καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

MS.A. (κ) ὑπακούετε, (λ) ὃ προσείχετο· Τοιγαροῦν (μ) πνίγκα ἂν ἔρχηται (ν) ἢ ὅταν (ξ) παιδείαν, (ο) κυρίου (ν) ἐν

Quoniam vocabam, & non obedis: & extendebam (kk) verba, & non attendistis: Sed (l.) irrita fa-
ciebatis mea consilia, & meis increpationibus (mm) rebelles fuistis. Itaque & ego vestrā (nn) perditi-
one ridebo: (oo) gaudebo autem, cùm venerit vobis interitus, Et cùm advenerit vobis subitò tumul-
tus; eversio autem similis (pp) procelle affuerit, & cùm venerit vobis tribulatio, & (qq) oppressio,
vel cùm venerit vobis interitus.
(rr) Erit enim, cùm invocabitis me, ego autem non exaudiam vos: quærent me mali, & non invenient. (ss) Oderunt enim sapientiam:
(tt) verbum autem Domini non assumpserunt. (uu) Neq; voluerunt meis attendere consiliis: (xx) subsannabant autem meas redarguitiones. Ergò comedent viæ suæ fructus, & suæ ipsorum (yy) impietate saturabuntur. Pro (zz) eo enim, quòd injuriam inferebant parvulis, occidentur, & (aaa) examinatio impios perdet. Qui autem me audit; habitabit in spe, et quiescet sine timore ab omni malo.

CAP. II.

FIli, si suscipiens eloquium mei mandata absconderis penes te; (a) Obediet sapientiæ auris tua, (b) & adjicies cor tuum ad intellectum: adjicies autem ipsum ad monitionem filio tuo. Si enim (c) sapientiam invoces, & intellectus des vocem (d) tuam, Et, si exquiras eam tanquam argentum, & tanquam (e) thesauros investiges eam; Tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei reperies: Quia Dominus dat sapientiam, & à (f) facie ejus cognitio, & intellectus. Et thesaurizat (g) rectè agentibus salutem: proteget egressum eorum, Ad custodiendas (h) vias justificationum; & viam reverentium se custodiet. Tunc intelliges justitiam, & judicium: & diriges omnes (i) semitas bonas. Si enim venerit sapientia in tuam (k) mentem, & sensus esse animæ tuæ (l) pulcher videbitur; Consilium bonum custodiet te, & (m) cogitatio sanctè servabit te: ut eruaris à via mala, & à viro loquente nihil fidele. O qui derelinquistis vias rectas abeundo in vias tenebrarum, Qui lætamini in malis, & gaudetis in eversione malum: Quorum semitæ (n) pravæ, & (o) flexiones eorum ad longè te facient à (p) A via recta, & alienum à justa sententia. Fili, ne te comprehendat malum consilium.

MS.A. (α) † ἡ ἀδωσιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ φωνῇ. Καὶ (β) ἐξαυνήσεις (γ) ὁδὸν (δ) * αὔξονας (ε) Ἵνα ῥύσῃ ἀπὸ ὁδῶν

תרגום TARGUM.

24 עַל דְּקָרֵית וְלָא הֵימַנְתּוּן אַרֵימִית אִידִי וְלָא אֲצִיתוּן׃ וְשַׁצֵּיתוּן כָּל תַּרְעִיתִי וּמַכְסְנוּתִי
25 לָא אֲבִיתוּן׃ אַף אֲנָא בְּתַבְרָכוֹן אֶגְחַךְ וְאַרְחַךְ כַּד יֵיתֵי דְּלוּחְיָא עֲלֵיכוֹן׃ כַּד יֵיתֵי
26 בְּשֵׁלְיָא דְּלוּחְיָכוֹן וּתְבָרְכוֹן כְּבַעֲלוּלָא יֵתֵא כַּד תֵּתֵא עֲלֵיכוֹן עָקְתָא וְשַׁוּקְתָא׃ הֵדֵין
27 נְקָרוּנִי וְלָא אֶעֱנֶה נְקָרְנֵנִי וְלָא תִשְׁכְּחֻנְנִי׃ עַל דְּסָנוּ יְדִיעָתָא וּדְחַלְתֵּה דַּאֲלָהָא לָא
28 אִתְרְעוּ׃ לָא צְבוּ בְּרַעְיָתִי וְאִשְׁלְאוּ כָּל מַכְסְנוּתִי׃ וַאֲכָלוּ מִן פֵּרֵי דְאָרְחָתְכוֹן
29 וּמִמַּלְכֵיהוֹן יִסְבָּעוּן׃ מְטוּל דְּנַהְפְּכָנוּתָא דְשַׁבְרֵי תִקְטוּל אִנּוּן וְטוּעֵי דִסְכָלֵי חוּבְדְּנוּן׃
33 מַן דְּשָׁמַע לִי נִשְׁרֵי בְּסַבְרָא וְנִשְׁרָא מִן דְּלוּחָא דְּבִישְׁתָּא׃

ב

1 בְּרִי אִין תְּקַבֵּל מִלַּי וּפוּקְדָנִי חִשֵׁי גַּבָּךְ׃ וְתַצְלֵי אָרְנָךְ לְחָכְמְתָא וְתַפְּנֵה לִבָּא לְבִינָא׃
2 וְאִם לְבִינוּתָא תְּקָרֵא וְלְבִינָה תִּתֵּן קָלָךְ׃ וְתִבְעֵי הֵיךְ סִימָא וְהֵיךְ סִימְתָא תְּבַצֵּיהּ׃
3 הֵדֵין תְּתַבֵּן דְּחַלְתֵּה דַּאֲלָהָא וּיְדִעְתֵּה מִן קֳדָם אֱלָהָא תַּשְׁכַּח׃ מְטוּל דַּאֲלָהָא
4 יְהַב חָכְמְתָא מִן פּוּמֵיהּ יְדִיעָתָא וּבִינָא׃ יִטְשֵׁי לְתַרְיְצֵי שְׁבָרוּר וּמִסְתַּיֵּא לְאִלֵּין דִּמְהַלְכִין
5 בְּלָא מוּם׃ לְמִנְטַר אָרְחָתָא דִּדִינָא וְאָרְחָתָא דְצַדִּיקִין נְגַטַר׃ הֵדֵין תְּתַבֵּן צִדְקָתָא
6 וְדִינָא וְתְרִיצוּתָא וְכָל שְׁבִלֵּי שַׁפִּירוּ׃ אֲרֵי תֵעוֹל חָכְמְתָא לְלִבָּךְ וּיְדִעְתָּא לְנַפְשָׁךְ׃
7 יִבְסַם׃ תְּרִעְיָתָא תִּנְטַר עָלָךְ בִּיוּנְתָא תִּנְצְרָךְ׃ דִּי תְּתַפֵּצִי מִן אָרְחָא בִּישָׁא וּמִן
8 גַּבְרָא דְּמַמְלֵל מִפַּרְכְיָתָא׃ דִּשְׁבְקִין אָרְחָתָא תְּרִיצָתָא וְאָזְלִין בְּאָרְחָתָא דְחֶשׁוֹכָא׃
9 דְּחָדְיָן לְמַעְבַּד בִּישׁ וּרְיְצִין בְּהוֹפְכָא דְבִישְׁתָּא׃ דְּאָרְחָתְהוֹן מְעַקְּמָן וּמִפְּתָלִין שְׁבִילֵיהוֹן׃
10 דְּתִתְפֵּצִי מִן אִתְּתָא חִילוּנְיָתָא מְנוּכְרְיָתָא דְּמַלְהָא חֲלָן׃

Versio PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia vocavi & non credidistis, levavi manus meas, & non auscultâstis. 24
Et commutâstis omne consilium meum, & correptionem meam noluistis. 25
Ego quoq; in interitu vestro ridebo, & irridebo cùm venerit pavor super 26
vos. Cùm venerit tanquam repentina vastitas pavor vester, et interitus ve- 27
ster quasi tempestas venerit; cùm venerit super vos tribulatio & angustia: 28
Tunc invocabunt me, & non respondebo; clamabunt, & non invenient me. 29
Eò quòd oderint scientiam: & timorem Dei non eligerunt. Noluerunt 30
consilium meum, & detraxerunt universæ correptioni meæ. Et comedant 31
de fructibus viarum suarum, & consiliis suis satientur. Quoniam aversio 32
insipientium interficiet eos, & error stultorum perdet eos. Qui audit me, 33
habitabit in spe, & *quiescet* à timore mali.

CAP. II.

FIli mi si susceperis verba mea, & mandata mea absconderis apud te: 1
Et inclinaveris aurem tuam ad sapientiam, et ꝏverteris cor tuum ad in- 2
telligentiam: Atque matrem intelligentiam vocaveris, et ad prudentiam 3
dederis vocem tuam. Et quæsieris sicut argentum, et sicut thesauros *inve-* 4
stigaveris illam. Tunc intelliges timorem Dei, et scientiam à facie Dei in- 5
venies. Quoniam Deus dat sapientiam: ex ore ejus scientia et intelligen- 6
tia. Abscondet rectis incolumitatem, et auxiliabitur eis qui ambulant 7
absque macula. Ad custodiendas vias judicii, et vias justorum custodiet. 8
Tunc intelliges justitiam et judicium, et æquitatem omnium semitarum 9
bonarum. Si ingressa fuerit sapientia in cor tuum, et scientia animæ tuæ 10
dulcis fuerit; Consilium custodiet te, intelligentia servabit te. Ut eruaris 11
à via mala, et à viro qui loquitur perversa: Qui relinquunt vias rectas, et 12
ambulant in viis tenebrarum. Qui lætantur ad faciendum malum, et exul- 13
tant in perversione malitiæ. Quorum viæ pravæ sunt, et perversæ semi- 14
tæ eorum. Ut eruaris à muliere aliena, ab extranea, cujus verba lenia sunt. 15
16

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Eò quòd vocavi, & non credidiſtis, & extuli voce meam, & non audiviſtis, Et neglexiſtis omnes cogitationes meas, & objurgationem meã renuiſtis, Etiã ego ridebo exitiũ veſtrũ, & lætabor cùm venerit ſuper vos perturbatio & interitus repentinus, Et contritio veſtra, turbinis inſtar advenerit. Cúmq; ingruerit in eos anguſtia & tribulatio, Tunc vocabunt me, & non reſpondebo eis: & diluculò venient ad me, et non invenient me. Quia odio habuerunt ſcientiã, et timoré Dñi non elegerunt, Nec admiſerunt conſilia mea, et ſpreverunt omnem reprehenſionẽ meã, Et comederunt de fructibus viarũ ſuarũ et cogitationibus ſuis ſaturati ſunt: Propterea averſio puerilis interficiet eos, et error carentium ratione perdet illos. Qui autem obedierit mihi, habitabit ſecurus, et requieſcet à multitudine malorum.

CAP. II.

Fili mi, ſi ſuſceperis verba mea, et præcepta mea abſconderis in corde tuo, Et inclinaveris auré tuã ſapientiæ, et converteris cor tuũ ad intelligentiã Vocaveriſque intellectũ, et ad intellectũ extuleris vocẽ tuã, Et quæſieris eum tanquam argentũ, et indagaveris eum tanquam theſaurũ: Tunc percipies timorem Dñi, et invenies ſcientiã Dei. Siquidem Dñs dat ſapientiã, et ex ore ejus *prodit* ſcientia et intellectus, Ipſéq; ſervat ſpem iis qui recti ſunt, et protegit eos qui ambulant ſine labe, Et cuſtodit vias judicii, et vias ſanctorũ ſuorũ tuebitur. Tunc intelliges juſtitiam, et judiciũ, et rectitudinẽ omniũ ſemitarũ bonanarũ. Cùm indideris ſapientiã in cor tuũ, et ſcientia animã tuã oblectaverit, Mens bona cuſtodiet te, et intelligentia juſtorũ ſalvabit te: Et liberaberis à viis pravis, et ab hominibus loquentibus perverſa, Qui deſerunt viam rectã, et ambulant in via tenebrarum, Et gaudent ad perpetranda ſcelera, et delectantur converſatione malignã; Quorũ viæ perverſæ ſunt, et obliquæ ſemitæ. Liberabit te ſapientia à muliere extranea, quæ ſubvertit verba ſua,

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cùm vos vocavem, non obediſtis mihi: & multiplicavi verba, & non admoviſtis animum: Et feciſtis conſilia mea manca, et non obediviſtis correptionibus meis. Propterea ego ridebo in interitu veſtro, & gaudebo de vobis cùm advenerit vobis interitus, Et cum offuſcaverit vos tempeſtas repentè, & proſtratio veſtra adfuerit quaſi turbo: & cum venerit ad vos miſeria et anguſtia et calamitas, aut quando offuſcaverit vos interitus. Et cùm implorave ritis opem meam, non exaudiam vos. Scelerati quærent me, & non invenient me. Quia odiunt ſapientiam, et non elegerunt timorem Domini, Et noluerunt auſculare conſilia mea, & irridebant correptiones meas: Ideò manducabunt fructus viæ ſuæ, & ſaturabuntur iniquitate ſuã. Nam pro eo quòd opprimebant parvulos, occidentur: et deſquiſitio prædet impios. Qui autem audit me, habitabit in ſpe, & requieſcet ab omni malo ſine timore.

CAP. II.

Fili mi, ſi ſuſceperis verba monitii mei, & ea ſervaveris apud te: Et audierit ſapientiam auris tua, et tradideris cor tuum ad intelligentiam, & tradideris eam filio tuo, ut eã cruditur: Et ſi invocaveris ſapientiam, & dederis prudentiæ vocem tuam, & quæſieris prudentiam clamore ingenti: Et ſi eam cuſtodieris ut expeti ur argentum, & inveſtigaveris eam ut perquiritur theſaurus: Tunc intelliges timorem Domini, & reperies cognitionem Dei; Quia Dominus dat ſapientiam, & ex ejus ore eſt doctrina & intellectus: Ipſéque reconditeis qui cuſtodiunt vias ſuas, ſalutem: Et adjuvat ſemitas eorum, ut cuſtodiant vias veritatum ejus: & ſervat vias timentium ſe. Tunc intelliges juſtitiam & æquitatem, & inſiſtes omnibus operibus mandatorum bonis. Quia ſi ſapientia venerit ad cor tuum, erit prudentia in anima tua gloria pulcherrima. Téque tuã tuo conſilium firmum, & conſervabit te cogitatio juſta in noviſſimis tuis, ut libeat te à via mala, & à viro loquente quod nullam in ſe continet veritatem. O vos qui deſeritis vias rectas, ut ambuletis in viis tenebroſis: O vos qui gaudetis malignitate, & lætamini in converſatione mala: Quorum ſemitæ ſunt perverſæ, & viæ declinantes, ut faciam te à tramite veritatis recto exterorum, & à deliberatione juſta extraneum.

משלי : ג

.est oblita sui Dei pacti & juventum adolescentiam ducem Relinquens
17 הַעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה :
manet ad & ; eius domus mortem ad est incurvata Quia
18 כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֹרְחֹתֶיהָ אֶל־רְפָאִים :
nec ; revertentur non eam ingredientes Omnes .ejus orbitæ
19 כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא
vias ambulabit Ea propter .contorta semitas apprehendent
20 יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים : לְמַעַן הֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ
inhabitabunt recti Quia .custodiet justorum semitas & ; bonorum
21 טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר : כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־
terra de impii Et .ea in remanebunt integerrimi & ; terram
22 אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ : וְרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ
.ea ex eradentur prævaricatores & ; succidentur
יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסָּחוּ מִמֶּנָּה :

CAP. III.

.tuum cor custodiat mea præcepta & ; obliviscaris ne meæ legis ,mi Fili
1 בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ :
.tibi adident pacem & ; vitarum annos & , dierum longitudinē Quia
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ :
.tui gutturi super eas liga , te deserant ne veritas & Misericordia
3 חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קְשָׁרֵם עַל־גְּרוֹנֶךָ כְּתָבֵם
intellectum & gratiam invenies Et .tui cordis tabula super eas scribe
4 עַל־לוּחַ לִבֶּךָ : וּמָצָא־חֵן וְשֵׂכֶל
Domino in Fide .hominis & , Dei oculis in ; bonum
5 טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם : בְּטַח אֶל־יְהוָה
omnibus In .innitaris ne .tuam intelligentiam ad & ; tuo corde toto in
6 בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן :
fis Ne .tuas semitas diriget ipse & ; eam scito tuis viis
7 בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ : אַל־תְּהִי
Sanitas .malo à recede & , Dominum time : tuis oculis in sapiens
8 חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע : רְפוּאָת
Dominum Honora .tuis ossibus irrigatio & ; tuo umbilico erit
9 תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ : כַּבֵּד אֶת־יְהוָה
implebuntur Et .tui proventus omnis principio à & ; tua substantia e
10 מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ : וְיִמָּלְאוּ
.se rumpent tua torcularia novo vino & ; saturitate tua horrea
11 אֲסָמֶיךָ שֹׂבַע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרָצוּ :
.jacitis ne & ; reprehendas ne mi fili Domini Correctionem
12 מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ
pater veluti & .angues Dominus diligit quem Quippe .ejus increpatione in
בְּתֹכַחְתּוֹ : כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב
.hominis & ; sapientiam invenit .hominis Beatitudines .eodem filium
13 אֶת־בֵּן יִרְצֶה : אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם
negotiatione præ ejus negotiatio .bona Quia .intelligentiam educes
14 יָפִיק תְּבוּנָה : כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסֹּחַר
: margaritis præ ipsa Preciosa .ejus proventus auro præ & ; argenti
15 כֶּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ : יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים
dierum Longitudo .ea in æquabuntur non tuæ voluptates omnes &
16 וְכָל־חֲפָצַיִךְ לֹא יִשְׁוּוּ־בָהּ : אֹרֶךְ יָמִים
viæ ejus Viæ .gloria & , opulentia illi sinistra in ; illi dextera in
17 בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד : דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי
ipsi tuarum Lignum .vitæ ejus semitæ omnes & ; amœnitatis
18 נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם : עֵץ־חַיִּים הִיא
Dominus .beatus , eam sustentantes & : eam in apprehendentibus
19 לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר : יְהוָה
.intelligentia in cœlos stabilivit ; terram fundavit sapientia in
בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה :
.rorem stillabunt abores & ; sunt ruptæ abyssi ejus scientia in
20 בְּדַעְתּוֹ תְהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל :

Versio VULG. LAT.

17 Et relinquit ducem pubertatis
18 suæ, Et pacti Dei sui oblita est.
Inclinata est enim ad mortem
19 domus ejus, & ad inferos semi-
tæ ipsius. Omnes, qui ingredi-
untur ad eam, non revertentur,
nec apprehendent semitas vi-
20 tæ. Ut ambules in via bona: et
21 calles justorum custodias. Qui
enim recti sunt, habitabunt in
terra, & simplices permanebit
22 in ea. Impii verò de terra per-
dentur: & qui iniquè agunt,
auferentur ex ea.

CAP. III.

1 FIli mi, ne obliviscaris legis
meæ, & præcepta mea cor tuũ
2 custodiat. Longitudinem enim
dierum, & annos vitæ, & pacẽ
3 apponent tibi. Misericordia
& veritas te non deserant, cir-
cumda eas gutturi tuo, & de-
4 scribe in tabulis cordis tui: Et
invenies gratiam, & disciplí-
nam bonam, coram Deo et ho-
5 minibus. Habe fiduciã in Dño
ex toto corde tuo, & ne innita-
6 ris prudentiæ tuæ. In omnibus
viis tuis cogita illum, & ipse
7 diriget gressus tuos. Ne sis sa-
piens apud temetipsum: time
8 Deum, & recede à malo: Sani-
tas quippe erit umbilico tuo,
9 & irrigatio ossiũ tuorum. Ho-
nora Dominum de tua substan-
tia, & de primitiis omniũ fru-
10 gum tuarum da ei: Et imple-
buntur horrea tua saturitate; et
11 vino torcularia tua redunda-
bunt. Disciplinã Domini, fili
12 mi, ne abjicias: ne deficias cùm
ab eo corriperis: Quem enim
diligit Dominus, corripit: &
quasi pater in filio complacet
13 sibi. Beatus homo, qui inve-
nit sapientiam, & qui affluit
14 prudentiã: Melior est acquisi-
tio ejus negotiatione argenti,
15 & auri primi & purissimi fru-
ctus ejus: Pretiosior est cunctis
opibus: & omnia, quæ deside-
16 rantur, huic non valent com-
parari. Longitudo dierum in
dextera ejus, et in sinistra illius
17 divitiæ, & gloria. Viæ ejus viæ
pulchræ, et omnes semitæ illius
18 pacificæ. Lignum vitæ est his,
qui apprehenderint eam: &
19 qui tenuerit eam, beatus. Do-
minus sapientiã fundavit ter-
ram, stabilivit cœlos pruden-
20 tiã. Sapientiã illius eruperunt
abyssi, et nubes rore concre-
scunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 † Ἡ ἀπολιτεῦσα διδασκαλίας νεότητος, (q) Quæ dereliquit (r) doctrinam 17
18 † Καὶ διαθήκλυ θεῖαν ὑπελησμόνη. † Ἐκλί- juventutis, Et (f) testamenti divi- 18
νο γὰρ παρὰ τὸν θανάτον ἡ οἶκος αὐτῆς, † καὶ ni oblita est. (t) Posuit enim juxta
παρὰ τοὺς ᾅδας τὰς ἀγωγὰς τῶν (ζ) ἄξο- mortem domum suam, & penes in-
19 νας αὐτῆς. † Πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐ- fernum cum terrigenis (u) orbitas
τῇ οὐκ ἀνασρέψουσι, † οὐδὲ μὴ καταλάβωσι suas. Omnes euntes in ea non (x) 19
20 τὰς τρίβους τῶν ζωῆς. † Εἰ γὰρ ἐπορεύθησο- reverentur, neque apprehendent se-
21 τὸ ὁδὸν ἀγαθῶν, † ἔυρισκον ἂν τὰς τρίβους δι- mitas rectas: non enim apprehen- 20
22 καιοσύνης (θ) λείας. † Ὅτι οὐδεὶς κατασκη- diuntur ab anima vitæ. Nam si am-
νώσουσι γῆν. † καὶ ὅσοι ὑπολειφθήσονται ἐν bularent semitas bonas; invenissent
αὐτῇ, † (ι) Ὁδὸ ἀσεβῶν ὃν γῆς ὀλοῦνται, utique (y) semitas justitiæ leves. 21
† οἱ δ παράνομοι ὀξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς. (ζ) Quoniam recti (α) inhabita- 22
buntur terram, & sancti remanebunt
in ea. Viæ impiorum è terra pe-
rdentur: & iniqui expellentur
ab ea.

MS.A. (ζ) *αὔξονας (η) καλαλαμβάνουσι (θ) λείας. † ἀρκοῦ ἔσονται
οἰκήτορες γῆς, † ἄκακοι δ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. Ὅπ(ι) Ὁδοὶ δ ἀσεβῶν

ΚΕΦ. γ'.

CAP. III.

1 † Υἱὲ, ἐμῶν νομίμων μὴ ὀπλαυδάνε, FIli, mearum legum ne obliviscaris: 1
† τὰ δ ῥήματά μυ τηρείτω σὴ καρδία. verba autem mea ferveri tuum
2 † Μῆκος γὰρ βίυ, καὶ ἔτι ζωῆς, καὶ εἰρήνων cor. Longitudinem enim ætatis, et 2
3 προσθήσουσί σοι. † Ἐλεημοσύνα καὶ πί- annos vitæ, & pacem apponent ti-
στεις μὴ ἐκλιπέτωσάν σε· † ἀφαψαι δ bi. (a) Eleemosynæ & fides ne de-
4 αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, Καὶ ἐυρήσεις χάρι- serant te: (b) alliga autem eas 3
ειν· (α) † καὶ πρόσοῦ κλῆσι ἐνάντιον κυρίου super collum (c) tuum, Et inve- 4
καὶ ἀνθρώπων. † Ἰδὲ πεποιθὼς (β) ἐν ὅλῃ nies gratiam: & (d) provide bona
τῇ καρδίᾳ σὸ θεῷ, † ἀλὶ δ σῇ Σοφίᾳ μὴ (e) coram Domino, & hominibus.
6 ἐπάρυ. † (γ) Πάσαις ὁδοῖς Σου γνώρις ἀ- (f) Esto fidens in toto corde super 5
ὐτοὺ, † ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδός Συ. Deum: in tua autem sapientia (g)
7 † Μὴ ἶσι φρόνιμος παρὰ Σεαυτῷ, † φοῦ ne exalteris. (h) Omnibus viis tuis 6
8 δ θεὸν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακῶ. cognosce illam; (i) ut rectas faci- 7
† Τότε ἴασις ἔσται τῇ σώματί Συ, † καὶ ὀδυ- at vias tuas. Ne sis (k) prudens
9 μέλεια τοῖς ὀστέοις Συ. † Τίμα τὸν κύριον apud temetipsum: time autem De- 8
ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, † καὶ ἀπάρχυ αὐ- um, & declina ab omni malo.
10 τῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης· † Ἵνα Tunc sanitas erit corpori tuo, & 9
πιμπλῆται τὰ ταμιεῖά Συ πλησμονῆς (δ) (l) circuito ossibus tuis. Honora
Σίτῳ, † οἶνῳ δ αἱ λιωοὶ σου ἐκβλύζωσιν. Dominum de justis tuis laboribus: 10
11 † Τὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίυ, † μηδὲ & primitias da ei de (m) tuis
12 ἐκλύυ ὑπ' αὐτῷ ἐλεγχόμενος. † Ὃν γὰρ ἀ- fructibus justitiæ: ut implentur
γαπᾷ κύριος, (ε) ἐλέγχει· † μαστροῖ δ (n) cellaria tua (o) saturitate fru- 11
πάντα ὃν ὃν παραδέχεται. † Μακάριος ἄν- mento: & vino torcularia tua (p)
13 θρωπος ὃς ἔυρε σοφίαν, † καὶ ἄνθρωπος ὃς redundent. Fili, nolis (q) negligere disciplinam Domini: neque (r)
14 ἐδὲ φρόνησιν. (ζ) † Κρείσσων γὰρ αὐ- fatigeris, dum ab eo arguetis.
τῶν ἐμπορεύσις, † ἢ χρυσίυ καὶ ἀργυ- Quem enim diligit Dominus, (s) 12
15 ρίυ θησαυρός. † Τιμιώτερα δὲ ἐστι λίθων arguit: flagellat autem omnem fi-
πολυτελῶν, † οὐκ (η) ἀντιπαραβάλεται αὐτῇ ὀδὲν lium, quem suscipit. Beatus (t) ho- 13
πονηρόν· † Ἐυγνωστὸ ἐστι πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν mo qui invenit sapientiam, & (u)
αὐτῇ, † πᾶν δ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι. mortalis qui vidit prudentiã. Me- 14
16 † Μῆκος γὰρ βίυ καὶ ἔτι ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ lius est enim illã mercari, quã auri
αὐτῆς, † ἐν δ τῇ ἀρισερᾷ αὐτῆς πλοῦτος & argenti thesauros. Pretiosior est 15
καὶ δόξα· † ἐκ σῦ τρόπου αὐτῆς ἐκπορεύε- enim lapidibus pretiosis: non resistet
ται δικαιοσύνη, † ὁμοῦ δ καὶ ἔλεος ἐπὶ illi ullum malum: benè nota est
γλώσσης φορεῖ. † Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαὶ, omnibus (x) appropinquantibus ei: 16
† καὶ (θ) πᾶσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. omne autem pretiosum non est illi
18 † Ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀνέχομένοις dignum. *Longitudo enim ætatis, 17
αὐτῆς, † καὶ τοῖς ἐπορευομένοις ἐπ' αὐ- & anni vitæ in dextera ejus: in
19 τὴν ὡς ἐπὶ κύριον, ἀσφαλῆς. † Ὁ θεὸς sinistra autem ejus divitiæ, & glo- 18
τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, † ἡτοίμασε δ ria. Ex ore ejus procedit justitia: 19
20 οὐρανὸς (ι) φρονήσει. † Ἐν αἰδήσει ἄζυσοι legẽ autem: & misericordiã (y) in
ἐῤῥάγησ, † νέφη δ ἐῤῥύσ δρόσες. lingua portat. Viæ ejus viæ bonæ: 20
(α) Quæ relinquit (β) ἐν ὅλῃ καρδίᾳ (γ) Ἐν πάσαις (δ) σίτυ, (ε) παιδεύει· (ζ) Κρεῖττον (η) ἀντι-
τάσσεται (θ) πάντες οἱ τρίβοι (ι) ὃν φρονήσει.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abjecit. 17
Quoniam in fovea mortis est domus ejus, & ad gigantes itinera semita- 18
rum ipsius. Omnes qui ingrediuntur, non revertentur in pace, neque 19
capient semitas vitæ. Ut ambules in viis bonorum, & semitas justorum 20
custodias. Quoniam justi stabunt in terra, & immaculati remanebunt in 21
ea. Impii autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea. 22

תרגום TARGUM.

17 דְּשָׁבְקוּר מַרְבִּיתָא דְטַלְיוּתָהּ וְקִימָא דְאַלְהָא טָעֵת : דְּבְעֻמְקָא דְמוֹתָא בֵּיתָהּ
18 וּלְגַבְרַיָּא הַלְכָתָא דְשִׁבְיְלָהּ : כָּל דְּעָיְלִן לָא חָזְרִין בְּשְׁלָם וְלָא צָרְרִין אָרְחָתָא דְחַיֵּי :
19 בְּרִיל הֵלֵךְ בְּאָרְחָתָא דְטָבֵי וּשְׁבִילֵי דְצַדִּיקֵי תִּנְטוֹר : מְטוּל דְּתַרְיְצֵי עָמְרִין בְּאַרְעָא
20 וְאִלֵּין דְּלָא מוּם מִשְׁתּוֹתְרִין בָּהּ : וְרִשְׁעַיָּא מִן אַרְעָא נְסוּפִין וּבְזוּזֵי נִתְעַקְּרִין מִנָּהּ :
21
22

נ

1 בְּרִי נִימוֹסִי לָא תְנַשֵּׁי וּפוּקְדָנִי יִנְטַר לִבָּךְ : מְטוּל דְּנוּגְדָא דְיוֹמָתָא וּשְׁנַיָּא דְחַיֵּי וּשְׁלָמָא
2 נוֹסְפִין לָךְ : טִיבוּתָא וְקוּשְׁטָא לָא נִשְׁבְּקוּנָךְ קְטוֹרִנִין בְּצַוְּרָךְ וּכְתוֹב אִנּוּן עַל לוּחַ דְּלִבָּךְ :
3 וְתִשְׁכַּח חִסְדָּא וְשִׂכְלָא וְטִיבוּתָא קֳדָם אֱלָהָא וְקֳדָם בְּנֵי אֲנָשָׁא : סְבַר בְּאֱלָהָא מִן כָּלֵי
4 לִבָּךְ וְעַל בִּינוּתָא דְלִבָּךְ לָא תִסְתְּמִךְ : בְּכָל אָרְחָתָךְ דְּעָהּ וְהוּא יְתָרֵץ שְׁבִילָךְ : לָא תְהֵי
5 חַכִּים בְּאַפָּךְ דְּחֵל מִן אֱלָהָא וְסָטֵא מִן בִּישְׁתָּא : אִסְיוּתָא תְהֵי לְכוּנְשָׁךְ וְרוּתָנָא לְגַרְמָךְ :
6 יַקַּר לְאֱלָהָךְ מִן מְמוֹנָךְ וּמֵרֵישׁ כָּלְהוֹן עֲלָלָתָךְ : וּמִתְמַלְיָן אוֹצָרָךְ שְׂבִעָנָא וּמַעֲצָרָתָךְ
7 חֲמָרָא נִשְׁפָּעָן : בְּרִי מַרְדּוּתָא דְאֱלָהָא לָא תִסְלֵא וְלָא תְמָרִיק בְּמַכְסְנוּתֵיהּ : מְטוּל
8 דְּלִמַן דְּרָחֵים לֵיהּ אֱלָהָא רְדֵיהּ וְהוּא אַבָּא דְרַדֵּי לְבְרֵיהּ : טוּבוּתָא לְבַר נָשָׁא דְאַשְׁכַּח
9 חָכְמָתָא וּבַר נָשָׁא דְמַכֵּיעַ בִּינוּתָא : מְטוּל דְּטָבָא תְּעַרְעוּתָהּ מִן תְּעַרְעוּתָהּ דִּסְיָאוּ וּמִן דְּהַבָּא
10 סְגִינָא עֲלָלָתָהּ : יַקִּירָא הִיא מִן כֵּיפֵי טָבְתָא וְכֹל מִדַּעַם לָא פָּחִים לֵיהּ : נוּגְדָא דְיוֹמָתָא
11 בְּיַמְנָהּ וּבִשְׂמֹאלָהּ עוּתְרָא וְיִקְרָא : אָרְחָתָהּ אָרְחָתָא דְבִיסְמָא וְכָלְהוֹן הֵלִיכָתָהּ
12 שְׁלָמָא : אִילָנָא דְחַיֵּי הִיא לְאִלֵּין דְּמִתְחַזְּקִין בָּהּ וְאִלֵּין דְּמִתְעַסְּקִין בָּהּ טוּבֵיהוֹן :
13 בְּחָכְמָתָא שְׁתַאסְיָה אַרְעָא וְאִתְקַיֵּן שְׁמַיָּא בְּבִינוּתָא : בְּדַעְתֵּיהּ תְּהוֹמֵי אִתְבְּקִעוּ וְשְׁמַיָּא
14 צָעֲוֵי מִטַּלְיָא :

CAP. III.

1 FIli mi ne obliviscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. 1
Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adjicient tibi. 2
Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas 3
in tabula cordis tui. Et invenies gratiam & intellectum, & benignitatem 4
coram Deo, & coram filiis hominum. Spera in Deo ex toto corde tuo, & 5
prudentiæ cordis tui ne innitaris. In omnibus viis tuis cognosce eum, & 6
ipse diriget semitas tuas. Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, 7
& recede à malo. Medicina erit umbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. 8
Honora Deum tuum de mamnona tuo, & de primitiis omnium fructuum 9
tuorum. Et impleburtur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino re- 10
dundabunt. Disciplinam Dei fili mi ne execteris, & ne tædio afficiaris in 11
correptione ejus. Quoniam quem diligit Deus, corripit; & sicut pater qui 12
corripit filium suum. Beatus filius hominis qui invenit sapientiam, & fi- 13
lius viri qui profert intelligentiam. Quoniam melior est negotiatio ejus 14
negotiatione argenti, & auro conflato fructus ejus. Preciosior est lapidi- 15
bus preciosis, & nihil est quod ei comparetur. Longitudo dierum in dex- 16
tera ejus, & in sinistra ejus divitiæ, & gloria. Viæ ejus viæ suavitatis, & 17
omnia itinera ejus pacifica. Arbor vitæ est his qui apprehendunt eam: 18
& hi qui occupantur in ea, beati. Deus in sapientia posuit fundamenta 19
terræ, et præparavit cœlos in prudentia. In scientia ejus abyssi rupti sunt, 20
et nubes destillaverunt rorem.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܕܫܒܩܬ ܡܪܝܐ ܕܥܠܡܗ ܘܕܝܬܩܗ ܕܐܠܗܗ ܫܪܝܬ ܐܪܚܬ ܚܝܐ ܘܫܠܡܘܬ ܢܘܣܦ ܠܟ ܠܒ ܘܫܠܡ ܢܬܠ ܠܟ ܒܫܠܡ ܘܚܝܐ ܠܢܦܫܟ ܘܠܥܢܩܟ ܫܘܪ ܗܠܝܢ ܒܟܬܒ ܠܒܟ ܘܫ

מִשְׁלֵי : ד

21 בְּנִי אַל־יַלְּזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה :
22 וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ : אָז תֵּלֵךְ
23 לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף : אִם־תִּשְׁכַּב לֹא
24 תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ : אַל־תִּירָא מִפַּחַד
25 פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תֹבֹא : כִּי־יְהוָה
26 יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד : אַל־תִּמְנַע
27 טוֹב מִבְּעָלָיו בְּהוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת : אַל־
28 תֹּאמַר לְרֵעֶךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ : אַל־
29 תִּחְרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ : אַל־
30 תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמָלְךָ רָעָה : אַל־
31 תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו : כִּי
32 תוֹעֲבַת יְהוָה נְלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סודו : מְאֵרַת
33 יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ : אִם־לְלֵצִים
34 הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן : כָּבוֹד חֲכָמִים
35 יִנְחָלוּ וְכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן :

CAP. IV. ד

1 שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה :
2 כִּי־לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ :
3 כִּי בֶן הָיִיתִי לְאָבִי רָךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי :
4 וַיֹּרֵנִי וְאָמַר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה :
5 קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט
6 מֵאִמְרֵי־פִי : אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֶהָבֶהָ
7 וְתִצְּרֶךָ : רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־
8 קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה : סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָ
9 חְבַבְּדֶךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה : תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת
10 חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגֶּנָּךְ : שְׁמַע בְּנִי וְקַח אִמְרָי
11 וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים : בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵתִיךָ
12 הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר : בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר
13 צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל : הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־
14 הֵנַח תִּנְצְרֶהוּ כִּי־הוּא חַיֶּיךָ : אֹרַח רְשָׁעִים אַל־
15 תָּבֹא וְאַל־תֵּאַשֵּׁר בֶּדֶרֶךְ רָעִים :

Versio VUL. LAT.

21 Fili mi, ne effluant hæc ab oculis tuis : Custodi legem atque
22 consilium: Et erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis.
23 Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impin-
24 get: Si dormieris, non timebis: quiescES, & suavis erit somnus
25 tuus. Ne paveas repentino terrore, & irruentes tibi potentias
26 impiorum. Dñs enim erit in latere tuo, & custodiet pedē tuū
27 ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum, qui potest : si
28 vales, & ipse benefac. Ne dicas amico tuo; Vade, & reverte-
re: cras dabo tibi: cùm statim possis dare. Ne moliaris amico
29 tuo malū, cùm ille in te habeat
30 fiduciam. Ne contendas adver-
sùs hominem frustrà, cùm ipse
31 tibi nihil mali fecerit. Ne æ-
muleris hominē injustum, nec
32 imiteris vias ejus: Quia abo-
minatio Dñi est omnis illusor,
33 & cum simplicibus fermocinatio
34 cjus. Egestas à Dño in do-
35 mo impii: habitacula autem ju-
storum benedicentur. Ipse de-
ludet illusores, et mansuetis do-
bit gratiam. Gloriam sapien-
tes possidebunt : stultorum ex-
altatio, ignominia.

CAP. IV.

1 Audite filii disciplinam pa-
tris, & attendite ut sciatis pru-
2 dentiam. Donum bonum tri-
buam vobis, legem meam ne
3 derelinquatis. Nam & ego fi-
lius fui patris mei, tenellus, &
4 unigenitus corā matre mea: Et
docebat me, atque dicebat; Suſ-
cipiat verba mea cor tuum, cu-
stodi præcepta mea, & vives.
5 Posside sapientiā, posside pru-
dentiam : ne obliviscaris, neq;
6 declines à verbis oris mei. Ne
dimittas eam, & custodiet te :
diligē eam, & conservabit te.
7 Principium sapientiæ, posside
sapientiam, & in omni possessi-
one tua, acquire prudentiam :
8 Accipe illam, & exaltabit te :
glorificaberis ab ea, cùm eam
9 fueris amplexatus. Dabit ca-
piti tuo augmenta gratiarū, &
10 coronā inclytā proteget te.
11 Audi fili mi, & suſcipe verba
mea, ut multiplicentur tibi an-
12 ni vitæ. Viam sapientiæ mon-
strabo tibi, ducā te per semitas
13 æquitatis: Quas cùm ingressū
fueris, non arctabuntur gressus
14 tui, & currens non habebis of-
fendiculum. Tene disciplinā,
ne dimittas eam : custodi illā,
quia ipsa est vita tua. Ne de-
lectēris in semitis impiorū, nec
tibi placeat malorum via.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cùm Translatione LATINA.

21 † Τιὲ μὴ (a) ῥυῇς, † πέρπονον ὑ ἐμὲ
22 βελὴν ᾗ ἔννοιαν· † Ἔσα ζῶσι ἡ ψυχὴ Cu, ᾗ
χάρις ἢ φῶ Cῷ φαρυγῖῳ. † Ἕξει ὑ ἴασις
23 ἢ σαρξί Cu, † ᾗ ὀδημέλεια ποῖς (i) σοῖς
ὀσέοις· † Ἵνα πορεῦῃ πεπεισῶς ἐν εἰρήνῃ
πάσας τὰς ὁδὸς Cu, † ὁ ᾗ πὸς Cu ὐ μὴ
24 φροσκόψῃ. † (κ) Ἐὰν ᾗ κάθῃ, ἀφοϹῷ ἔσ-
σῃ, † ἐὰν ᾗ καθεύδῃς, ἡδέως ἐσονάσῃς.
25 † Καὶ (λ) ὐ φοϹηθῇσῃ πόνοσῳ ἐπῃγῶϹῇ,
26 † οὐδὲ ὁρμὰς ἀσεῶν ἐφοχομένας. † Ὁ ᾗ
κύριΘ ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν Cu, † ᾗ ἐρύ-
σει σὸν πόδα ἵνα μὴ Cεῖθῇς. † Μὴ ἀπό-
27 σχῃ ἓν ποιεῖν ἐνδεῆ, † ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χεὶρ
28 Cu (μ) βοηθεῖν. † Μὴ εἴπῃς, Ἐπαγῶσὸν
ἐπάνηκε, (ν) αὔριον δώσω, δωμεῖΘ Cu ὀν-
τῶΘ ἓν ποιεῖν· † ὐ ᾗ οἶδας τί τέξει ἡ ὅσ-
29 ῶσα. † Μὴ (ᾗ) τεκτήνῃ ἐπὶ Cὸν φίλον κακὰ,
30 † παροικοῦντα ᾗ πεποιθότα ἐπὶ Coί. † Μὴ
φιλεχθρήσῃς φῶς ἄνθρωπον μάτων, † μή-
31 π (ξ) Cε ἐρεσῶν ᾗ κακὸν. † Μὴ κλίσῃ κα-
κῶν ἀνδρῶν ὀνείδη, † μηδὲ (ο) ζηλώσῃς
32 τὰς ὁδὸς αὐτῷ. † ἈκάθαρτΘ ᾗ ἄναγλ
χυρίᾳ πᾶς παράνομΘ, † ἐν ᾗ δικαίοις ἡ
33 Cυεῤῥάζει. † Κατάρα θεῦ ἐν οἴκοις ἀσε-
βῶν, † ἐπαύλεις ᾗ δικαίων εὐλογῶν). † Κύ-
ριΘ ὑφηφάνοις ἀντιτάσσεται, † πᾶσι ᾗ οῖς
35 ᾗ δίδωσι χάριν. † Δόξαν σοφοὶ κληρονο-
μήσουσιν, † οἱ ᾗ ἀσεῶς ὕψωῇ ἀπιμᾶν-
τιαν. Gloriam sapientes hæreditabunt : (kk) impii autem exaltabunt ignominiam. 35

MS.A. (a) παρεῤῥυῇς, (ι) ὀσέοις Cu· (κ) Ἐὰν κάθῃ (λ) ἢ μὴ φοϹηθῇσῃ (μ) ἓν ποιεῖν. Μὴ (ν) ᾗ αὔριον (ᾗ) πέκτενε (ξ) ἐὰς Cε (ο) ζηλώσῃ

ΚΕΦ. δ'.

1 † ἈκόσαϹε παῖδες παιδείαν πατρὸς,
2 † ᾗ φροσέχετε γνῶναι ἔννοιαν. † Δῶρον ᾗ
ἀγαθὸν δωρῆμαι ὑμῖν, † ἢ ἐμὸν νόμον μὴ
3 ἐγκαταλίπητε. † Τιὸς ᾗ ἐγὼ μὲν κά-
γὼ πατρὶ ὑπήκοΘ, † ᾗ ἀγαπώμενΘ ἐν
4 φρεσὶν μητρὸς. † Οἳ ἔλεγον ᾗ ἐδίδα-
σκόν με, † Ἐρεισάτω ὁ ἡμέτερΘ λόγΘ
εἰς σὸν καρδίαν· † φύλασε ἐντολὰς, μὴ
5 ὀπιλάθῃ. † Μηδὲ παείδῃς ῥῆσιν ἐμὲ σό-
μαΘ, (α) † Μηδὲ ἐγκαταλίπῃς αὐτὴν,
6 ᾗ ἀνδέξεταί σου· † ἐράσθητι αὐτῆς, ᾗ τη-
ρήσῇ σε. † Περιχαράκωσον αὐτὴν ᾗ ὑψώ-
7 σέ σε. † Τίμησον αὐτὴν, ἵνα σε φελά-
Cῃ. † Ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρί-
των, † στεφάνῳ ᾗ τρυφῆς ὑφασεῖσῃ σου.
10 † Ἄκουε ὢὲ ᾗ δέξαι ἐμὰς λόγους, † ᾗ πλη-
θυνθήσεταί (β) ἔτι ζωῆς σε, † ἵνα σοι
11 γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου. † Ὁδὸς ᾗ σοφίας
διδάσκω σε, † ἐμεῖσάζω δὲ σε τρόχαῖς
12 ὀρθαῖς. † Ἐὰν ᾗ πορεῦῃ, ὐ Cυγκλεισθή-
σεταί Cε τὰ διαβήματα, † ἐὰν ᾗ τρέχῃς,
13 ὐ κοπάσεις. † Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας,
μὴ ἀῤῥῆς, † (γ) ἀλλὰ φύλαξον αὐτὴν Cε-
14 αυτῷ ὅτι ζωὴν Cu. † Ὁδὸς ἀσεῶν μὴ
ἐπέλθῃς, † μηδὲ ζηλώσῃς ὁδὸς φαύλων.

MS.A. (a) Κλῆσα Cοφίαν, κλῆσαι σύνεσιν, μὴ ὀπιλάθῃ, † μηδὲ ἐκκλείσῃς ἀπὸ ῥημάτων-σόμαλός μυ. Μὴ ἐγκαταλείπῃς (β) Coι ἔτι (γ) φύλαξον

Fili, ne diffluas : servā autem me-
um consilium, & sententiam : ut
vivat anima tua, & gratia sit cir-
collum tuum: erit autem sani-
tas carnibus tuis, & curatio tuis
ossibus : ut ambules fidens, in pace 23
omnes vias tuas, & pes tuus non
impingat. Si enim sederis, sine ti-
more eris : si verò dormierū, su-
aviter dormies : Et non (cc) timebis 25
pavorem superveniēntem, neque
impetus impiorum ingruentes. De- 26
minus enim erit super vias tuas,
(dd) & firmabit tuum pedem; ut
non (ee) commovearis. Ne abstine- 27
as benefacere egeno; quandocunq;
habuerit manus tua auxiliari. Ne 28
* dixeris; Revertens redi, cras da-
bo, cùm potens tu sis benefacere :
Non enim scis quid pariat sequens
dies. Ne fabricēris in tuum ami 29
cum mala, incolam, & fidentem
super te. Noli (ff) inimicitias ex- 30
ercere adversùs hominem sine cau-
sa : ne quod tibi operetur malum.
Ne acquiras malorum virorum op- 31
probria; (gg) neque æmularis vias
eorum. Immundus enim coram 32
Domino omnis iniquus : in (hh) ju-
stis autem non fit concilium.
Maledictio Dei in domibus impio-
rum : rugurio autem justorum be-
nedicuntur. (ii) Dominus superbis 34
resistit: humilibus autem dat gra-
tiam. Gloriam sapientes hæreditabunt : et stulti suscipient ignominiam. 35

CAP. IV.

Audite pueri disciplinā patris,
et attendite, ut sciatis (a) cogitatio-
nem. Donum enim bonum donabo 2
vobis: meam (b) legem ne derelin-
quatis. Plus enim fui & ego pa- 3
tris obedients, & (c) dilectus in fa-
cie matris. Qui docebant, & (d) 4
docebant me; (e) Firmetur noster
sermo in tuo corde: custodi (f) præ-
cepta, (g) non obliviscaris. Neque 5
despexeris eloquium oris mei. Ne 6
derelqueris eam, & (h) adherebit
tibi: ama illam, & (i) servabit te.
Cocunda illam, & exaltabit te. 8
Honora eam : ut te amplexetur;
ut det tibi capiti coronam gratia-
rum: Coronā autem (k) deliciarum 9
protegat te. Audi fili, & suſ- 10
cipe mea verba: & multiplicabuntur
anni vitæ tuæ, ut tibi sint
multæ viæ vitæ. Vias enim sapi- 11
entiæ (l) doceo te : & ingredi te
facio (m) orbitis rectis. Si enim 12
ambulaveris, non (n) concludentur
tui gressus : si autem cucurreris,
non (o) labosabis. Tene meam di- 13
sciplinam: ne demittas : sed custo-
di eam tibi ad vitam tuam. Vias 14
impiorum ne intres : neque (p) re-
laxaveris vias iniquorum.

תַּרְגּוּם TARGUM.

21 בְּרִי לָא נַיְל בְּעֵינָךְ נְטַר מַדְעָא וְתַרְעִיתָא : וַיְהוֹן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוְּרָךְ : הֵדֵין
22 תֵּיזֵל בְּסַבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרַגְלָךְ לָא תִתְקַל : אִם תִּשְׁכּוּב וְתִרְמוּךְ לָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב
23 וְתִבְסַם שְׁנָתָךְ : לָא תִדְחַל מִן דְּחַלְיָא וּמִן שְׁלָיָא וּמִן חֵיסָא דְרַשְׁעֵי כַּד יְתֵי : מְטוּל
24 דַּאֲלָהָא יְהֵי בְּסַעֲדָךְ וְיַנְטַר רַגְלָךְ וְלָא תִתְצֵיר : לָא תִתְכְּלֵי לְמֶעְבַּד כַּד אִית חֵילָא
25 בִּידָךְ לְמֶעְבַּד : לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזֵל וְתוּב וּלְמָחָר אֶתֵּן וְאִית נַפְּךָ : לָא תְחַשֵּׁב עַל
26 חַבְרָךְ בִּישְׁתָּא וְהוּא יָתֵב עִמָּךְ בְּשַׁלְוָה : לָא תְנַצֵּי עִם בַּר נָשָׁא מַגְּן אִם לָא עֲבַד לָךְ
27 בִּישָׁא : לָא תְחַדֵּי בְּנֵבְרָא חִטּוּפָא וְלָא תְצַבֵּי בְּכֹלְהוֹן אָרְחָתֵיהּ : מְטוּל דִּמְרַחֵק עוֹתָא
28 מִן קֳדָם יְיָ עִם חֵרְיָא שׁוּעֵיהּ : לְוַטְתָא דַּאֲלָהָא בְּבֵיתְהוֹן דְּרַשְׁעֵי וּמַעֲמַרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי
29 יְבָרֵךְ : וְלִמְקַנֵּי נִסְחוּף וְלַעֲנָוֵי יִתֵּן חִסְדָּא : יְקָרָא חַכִּימֵי נְחַסְּנוּן וְסִכְלֵי נְקַבְּלוּן צְעָרָא :
35

ד

1 שְׁמַעוּ בְנֵיָא מַרְדּוּתָא דְאָב וְאַצִּיתוּ לְמִדַּע בִּינוּתָא : מְטוּל דְּיוֹלְפְנָא טָבָא יְהִבִית לְכוֹן
2 וְנִימוֹסִי לָא תִשְׁבְּקוּן : מְטוּל דְּבְרָא הֲוִית לְאַבָּא מְפַנַּק וְיָחִידָא קֳדָם אִמִּי : וְאַלְפָנִי וְאָמַר
3 לִי יְיָ יְקַבֵּל מִלֵּי לִבָּךְ נְטַר פִּקּוּדַיי וְתֶחֱיֵי : קְנֵה חָכְמְתָא קְנֵה בִינוּתָא לָא תְנַשֵּׁי וְלָא תְסַטֵּי מִן
4 מֵאֲמָרֵי פּוּמִי : וְלָא תִשְׁבְּקִינַהּ וְתִנְטְרִנָּךְ רַחֲמָהּ דְּתִשְׁנְבִנָּךְ : רִישׁ חָכְמְתָא קְנֵי חָכְמְתָא וּבְכֹל
5 קִנְיָנָךְ קְנֵה בִינוּתָא : חַבְּבִיהּ דִּי תְרוֹמְמִנָּךְ וְחַבְּקִיהּ דְּתִיקְרְנָךְ : וְתִשְׁוֵי בְּרִישָׁךְ יְאוּתָא
6 דְּרַחֲמָא כְּלִילָא דְשַׁבְּחוּרָה עָלָךְ : שְׁמַע בְּרִי וְקַבֵּל מֵנִי וְנִסְגּוּן שְׁנַיָּא דְחַיָּךְ : אָרְחָתָא
7 דְּחָכְמְתָא אַלְפִנָּךְ וְהַלְכִנָּךְ בְּשְׁבִילֵי תְרִיצֵי : כַּד תֵּיזֵל לָא תְתְעִיק אָרְחָךְ וְאִין תְּרְהַט לָא
8 תִתְקַל : תְּתְחַזֵּק בְּמַרְדּוּתָא וְלָא תִרְפֵּא נַטְרֵיהּ מְטוּל דְּהִיא חַיָּךְ : בְּאָרְחָא דְרַשְׁעֵי
9 לָא תֵיזֵל וְלָא תְחַדֵּי בְּאָרְחָא דְבִישִׁין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Fili mi ne *vilescat in* oculis tuis : custodi scientiam & consilium. Et erunt 21
vita animæ tuæ, & gratia collo tuo. Tunc ambulabis in spe in viis tuis, 22
& pes tuus non offendet. Si cubueris & dormieris, non timebis : & si cu- 23
bueris, dulcis erit somnus tuus. Non timebis à pavore & repentino casu, 24
& à calamitate impiorum cùm venerit. Quoniam Deus erit in adjutorium, 25
tuum, & custodiet pedem tuum ne capiaris. Ne desinas facere bonum, 26
dum valet manus tua ad faciendum. Ne dicas socio tuo : Vade, & re- 27
vertere; & cras dabo, si habes apud te. Ne cogites contra proximum 28
tuum malum, cùm ipse habitet tecum in pace. Ne contendas cum homine 29
frustra, cum non fecerit tibi malum. Ne æmuleris virum raptorem, nec 30
velis omnes vias ejus. Quoniam abominabilis est iniquitas coram Domi- 31
no, & cum rectis est colloquium ejus. Maledictio Dei in domibus impio- 32
rum, et domicilium justorum benedicetur. Et illusores propellet, et hu- 33
milibus dabit gratiam. Gloriam sapientes hæreditabunt, et stulti suſci- 34
pient tribulationem. 35

CAP. IV.

Audite filii disciplinam patris, et attendite ut sciatis prudentiam. Quo-
niam doctrinam bonam dedi vobis, et legem meam ne derelinquatis. 2
Quoniam filius fui patri meo, delicatus et unicus coram matre mea. 3
Et docebant me, et dixit mihi Dominus : Apprehendat cor tuum verba 4
mea : custodi præcepta mea, et vives. Posside sapientiam, posside pru- 5
dentiam, ne oblivisceris, nec declines à sermonibus oris mei. Neque di- 6
mittas eam, et custodiet te; dilige eam ut protegat te. Initio sapientiæ 7
posside sapientiam, et in omnibus possessionibus tuis posside intelligen- 8
tiam. Dilige eam ut exaltet te; et amplexare eam ut glorificet te. Et po- 9
net in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona splendoris erit super te. 10
Audi fili mi, et suſcipe à me; et multiplicabuntur anni vitæ tuæ. Vias sa- 11
pentiæ docebo te, et deducam te in semitis rectis. Cùm ambulaveris, non 12
arctabitur via tua; et si cucurreris, non offendes. Apprehende disciplı- 13
nam, nec dimittas: custodi eam, quoniam ipsa est vita tua. In via impio- 14
rum ne ambules, nec æmuleris viam malorum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܒܪܝ ܠܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܥܝܢܝܟ ܢܛܪ ܠܗܘܢ ܒܓܘ ܠܒܐ ܕܝܠܝ ܘܬܬܢ ܠܒ ܠܟ ܘܢܬܪ ܠܟ ܠܒ ܠܒ ܠܟ ܘܢܬ ܠ
22 ܠܒ ܠ ܠ ܠ

Versio VULGAT.

15 Fuge ab ea, nec transeas per il-
16 lam: declina, & defere eã. Non
enim dormiunt nisi malefece-
17 rint: & rapitur somnus ab eis
nisi supplantaverint. Comedunt
18 panem impietatis, & vinum
iniquitatis bibunt. Justorum
19 autem semita, quasi lux
splendens, procedit & crescit
usque ad perfectam diem. Via
20 impiorum tenebrosa: nesciunt
ubi corruant. Fili mi, auscul-
21 ta sermones meos, & ad eloquia
mea inclina aurem tuam. Ne
22 recedant ab oculis tuis, custodi
ea in medio cordis tui: Vita
23 enim sunt invenientibus ea, &
universæ carni sanitas. Omni
24 custodiâ serva cor tuum, quia
ex ipso vita procedit. Remo-
25 ve à te os pravum, & detra-
hentia labia sint procul à te.
26 Oculi tui rectà videant, & palpe-
bræ tuæ præcedant gressus
27 tuos. Dirige semitam pedibus
tuis, & omnes viæ tuæ stabili-
entur. Ne declines ad dexte-
ram, neque ad sinistram: averte
pedem tuum à malo. Vias e-
nim, quæ à dextris sunt, novit
Dominus: perversæ verò sunt
quæ à sinistris sunt. Ipse autem
rectos faciet cursus tuos, itine-
ra autem tua in pace producet.

CAP. V.

1 Fili mi, attende ad sapientiã
meam, & prudentiæ meæ ingli-
2 na aurem tuam, Ut custodias
cogitationes, & disciplinam la-
bia tua conservent. Ne atten-
3 das failaciæ mulieris. Favus e-
nim distillans labia meretricis,
& nitidius oleo guttur ejus:
4 Novissima autem illius amara
quasi absynthiũ, & acuta quasi
5 gladius biceps. Pedes ejus de-
scendunt in mortem, & ad in-
6 feros gressus illius penetrant.
Per semitam vitæ non ambu-
lant, vagi sunt gressus ejus, &
7 investigabiles. Nunc ergò, fili
mi, audi me, & ne recedas à
8 verbis oris mei. Longè fac ab
ea viam tuam, & ne appropin-
9 ques foribꝰ domûs ejus. Ne des
alienis honorẽ tuum, & annos
10 tuos crudeli. Ne fortè imple-
antur extranei viribus tuis, &
11 labores tui sint in domo alie-
na, Et gemas in novissimis,
quando consumpseris carnes
12 tuas & corpus tuum, & dicas;
Cur detestatus sum disciplinam, & increpationibus non
acquievit cor meum,

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 † Ἐν ᾧ ἂν τόπῳ ἐρᾶται πεδιόσιον, μὴ ἐπ-
ἐλθῃς ἐκεῖ, † ἐκκλινον ἢ ἀπ' αὐτῆς καὶ παρ-
16 ἄλαξον. † Οὐ γὰρ μὴ κοιμήσωσιν, ἐὰν μὴ
κακοποιήσωσι, † ἀφῄρηται ὁ ὕπνος (δ) αὐ-
17 τῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται. † Οἶδε γὰρ ζῶντες
σῖτα ἀσεβείας, † οἶνον δὲ ἀδικημάτων πεδύ-
18 σκονται. † Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως
φαῦλ λάμπουσι, † προπορεύονται καὶ φωτ-
19 ζουσιν, ἕως (ε) κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα. † Αἱ
δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκολιαὶ, † οὐκ οἴδασι
20 πῶς προσκόψουσιν. † Υἱὲ ἐμοῦ ῥήσει
προσεχε, † τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παρά-
21 βαλε ὦν ἦς. † Ὅπως μὴ ἐκλίπωσι σε
αἱ πηγαί σε, † φύλαξαι αὐτὰς (ζ) ἐν
22 καρδίᾳ. † Ζωὴ γὰρ ἐστι τοῖς εὑρίσκουσιν
23 αὐτὰς, † καὶ πάσῃ (η) σαρκὶ ἴασις. † Πάσῃ
φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, † ἐκ γὰρ
24 τούτων ἔξοδος ζωῆς. † Πορίζῃς σεαυτῷ
σκολιὸν στόμα, † καὶ ἄδικα χείλη (θ) μα-
25 κρὰν ἀπὸ σῆς ἀπώσαι. † Οἱ ὀφθαλμοί σε
ὀρθὰ βλεπέτωσ, † τὰ δὲ βλέφαρά σε γνω-
26 ότω δίκαια. † Ὁρθὰς ὁρᾶς πάτοις σοῖς
ποσὶ, † καὶ τὰς ὁδὰς σε κατεύθυνε. † Μὴ
ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ ἀ-
ριστερὰ, † ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ
ὁδῆς κακῆς· † ὁδὸς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν
οἶδεν ὁ Θεὸς, † διεστραμμένα δὲ εἰσιν αἱ
ἐξ ἀριστερῶν. † αὐτὸς δὲ ὁδὰς ποιήσει τὰς
ὁδάς σε, † τὰς δὲ πορείας σε ἐν εἰρήνῃ
προάξει.

MS. A. (δ) ἀπ' αὐτῶν, ἢ κοιμῶνται. (ε) καλοῦθῶσι (ζ) ἐν σῇ καρδίᾳ. (η) σαρκὶ αὐτῆς ἴασις. (θ) ἀπὸ σῆς μακρὰν ἄπωσον.

CAP. V.

1 Fili, meæ sapientiæ attende: &
(a) meis sermonibus appone aurem
2 tuam; ut custodias (b) cogitati-
onem bonam. * Sensus autem me-
orum labiorum mandat tibi. Noli
3 intendere fallaci mulieri. Mel e-
nim destillat à labiis mulieris (c)
fornicatæ: (d) quæ ad tempꝰ impin-
4 gunt fauces tuas: Postea verb (e)
amariorem felle inveniẽs, & acu-
5 tam magis gladio bicipiti. Im-
prudentiæ enim pedes deducunt
6 utentes eã (f) cum morte ad in-
fernum: & vestigia ejus non fir-
7 mantur. Viæ enim vitæ non in-
greditur: lubricæ autem (g) or-
8 bitæ ejus, & non benè vestigiabi-
les. Nunc igitur, fili, audi me: &
9 (h) ne irritos facias sermones me-
os. Longè fac ab ea viam tuam:
10 ne appropinques ad januas domo-
rum ejus: ut non (i) prodat aliis
11 vitam tuam, & (k) ætatem tuam
immitibus: ut non impleantur a-
12 lieni fortitudine tuã, & labores
tui in domos (l) alienorum veniant:
13 Et (m) pœnitebis te in (n) novis-
14 simis, quando contritæ fuerint car-
nes corporis tui: et dices; Quomodò
15 odio habui disciplinam, et increpationes (o) devitavit cor meum?

Paraph. Chald. Versio Latina.

15 Recede, nec transeas cum eis: declina, & transi ab eis. Quoniam non
16 dormiunt; donec malefaciant, nec solvitur somnus eorum, donec ponant
17 scandalum. Quoniam cibus eorum, cibus est impiorum, & vinum rapto-
18 rum bibunt. Via autem justorum quasi lux splendens, vadãtque lux ejus
19 usque ad perfectum diem. Via autem impiorum tenebrosa: nesciũntque
20 in quo offendunt. Fili mi auscúlta sermones meos, & ad verba mea incli-
21 na aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis; custodi ea in medio cordis
22 tui. Quoniam vita sunt illi qui invenit ea: omni carni ejus sanitas. Ab
23 omni monitione custodi cor tuum, quoniam ab ipso exitus vitæ. Transfer
24 à te os pravum; detractionem labiorum longè fac à te. Oculi tui
25 recta videant, & palpebræ tuæ dirigantur contra te. Transfer pedem tu-
26 um à semitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur. Ne declines ad dexte-
27 ram, neque ad sinistram: transfer pedem tuum à malo.

CAP. V.

1 Fili mi sapientiæ meæ attende, ad intelligentiam meam inclina aurem
2 tuam. Ut admonitus sis in consilio, & scientiam labia tua conservent.
3 Quoniam favum distillant labia extraneæ, & lenius oleo est guttur ejus.
4 Novissimum autem illius amarum, sicut absinthium, acutius gladio anci-
5 piti. Pedes ejus descendunt ad mortem: ad infernum gressus ejus per-
6 veniunt. In via vitæ non ambulat: instabiles sunt semitæ ejus, & nescit.
7 Et nunc filii audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. Longè fac ab
8 ea viam tuam, & ne appropinques portæ domus ejus. Ut non des aliis
9 virtutem tuam, & annos tuos alienis. Ne satientur extranei viribus tuis,
10 & laborem tuum introdueas in domum alienam. Et gemas in novissimo
11 tuo, donec consumpta fuerit caro tua & corpus tuum. Et dices: Quo-
12 modo odi disciplinam, & eruditionem execratum est cor meum!

Targum.

15 אַרְשׁ וְלָא תֶעְבַּר עִמְּהוֹן סְטֵי וַעֲבַר מִנְּהוֹן : לָא דְמִכִין עַד מְדַּאֲשִׁין וּפְרִיעָא
16 שְׁנָתְהוֹן עַד מָה דְעָבְדִין חַקְלָא : דְּמִיכְלְהוֹן מֵיכְלָהָא דְרַשִׁיעֵי וְחַמְרָא דְחַטּוֹפֵיָא
17 שְׁתִין : וְאָרְחָא דְצַדִּיקֵי כְּנְהוֹרָא דְמִתְהַר וְאָזֵל נְהָרֵיהּ עַד מָה דְתַקֵּין יוֹמָא : וְאָרְחָא
18 דְרַשִׁיעֵי חֲכִיכָא וְלָא יְדָעִין בְּמָנָא מִתְחַקְלִין : בְּרִי לְמַלֵּי אֲצִית וּלְמֵאמְרֵי צְלִי
19 אוּדְנָךְ : לָא נִזְדֵּל בְּעֵינָךְ נְטָרִנּוּן בְּגַוֵּיהּ דִלְבָךְ : מְטוּל דְחַיֵּי אִנּוּן לְמַן דְמַשְׁכַּח דְהוֹן
20 לְכוּלָּא בְּשַׁרֵיהּ מַאֲסֵי : מִכָּל דְהוּרֵיהּ נְטַר לִבָּךְ מְטוּל דְמִנֵּיהּ הוּא מַפְּקָנָא דְחַיֵּי :
21 אַעְבַּר מִנָּךְ עִקּוֹמָא דְפוּמָא וַעֲאַרְחָא דְשִׁפְוָתָא אַרְחַק מִנָּךְ : עֵינָךְ בְּתִרְיצוּתָא נְאוֹרָן
22 וְתִסְתַּרְיוּ נְתַרְצוּן לְקוּבְלָךְ : אַעְבַּר רַגְלָךְ מְשַׁבְּילֵי בִּישֵׁי וְכָלְהוֹן אָרְחָתָךְ מְתַקְּנָן : לָא
23 תִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אַעְבַּר רַגְלָךְ מִן בִּישְׁתָּא :

ה

1 בְּרִי לְחָכְמָתִי צִית לְבִינוּתִי צְלִי אָדְנָךְ : דְּתוּרְהַר בְּתַרְעֵיתָא וְרַעְיָתָא שִׁפְוָתָךְ נְגִנְטָרָן
2 מְטוּל דְכַבְרִיתָא מְנַטְפָן שִׁפְוָתָא דְנוּכְרִיתָא וּשְׁעֵיעַ מִן מִשְׁחָא חִכָּהּ : וְאַחֲרִיתָהּ
3 מְרִירָא הֵיךְ גִּידָא חֲרִיפָא מִן סַיְפָא דְתַרְיָן פּוּטִין : רַגְלָהּ נָחְתִין לְמוֹתָא שְׁיוּל
4 הַלְכָתְהָא מְסַמְּכָן : בְּאָרְחָא דְחַיֵּי לָא דְרִכָא מִטַּלְטְלִין שְׁבִילֵהּ וְלָא יְדָעָה : :
5 וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמָעוּן לִי וְלָא תִסְטוּן מִן מֵימְרֵי דְפוּמִי : אַרְחַק מִנָּהּ אָרְחָךְ וְלָא
6 תְקָרֵב לְתַרְעָא דְבֵיתָהּ : דְּלָא תִתֵּן לְאָחֳרִינֵי חֵילָךְ וּשְׁנָיָךְ לְגוּרְיָנִין : דְּלָא נִשְׂבְּעוּן
7 נוּכְרָאֵי חֵילָךְ וְלַעְוָתָךְ תֵּעֹל לְבֵיתָא דְאָחֳרִינִי : וְתִנְהוּם בְּסוֹפָךְ עַד מָה דְיִגְמַר
8 בְּשַׁרָךְ וּגְוִשְׁמָךְ : וְתֵימַר הֵיכְנָא סְנֵית מַרְדּוּתָא וּמַכְסְנוּתָא אִשְׁתֵּי לִבִּי :

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܐܠܐ ܬܥܒܪ ܠܐ ܬܥܒܪ ܬܡܢܗ. ܠܐ ܗܘܝܘ ܡܬܚܙܝܢ ܒܗ ܡܢ ܐܘܪܚܬܐ. ܒܪܝܟ ܒܪܝܟ ܢܬܚܙܐ
16 ܒܥܝܢܝܟ. ܡܫܪܝܐ ܗܘܝܘ ܥܒܕܝܢ ܒܪܝܟ ܒܪܝܟ ܢܬܢܬܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܬܘܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܥܒܕܝ
17 ܒܝܫܬܐ ܕܢܦܠ ܒܝܫܬܐ ܒܗ. ܡܫܬܐ ܕܚܡܪܐ ܢܫܬܘܢ. * ܗܘ ܕܡܫܬܐ ܚܡܪܐ ܢܫܬܐ ܒܝܫ
18 ܕܢܦܠ ܒܝܫ ܒܗ. ܐܘܪܚܬ ܫܒܝܠ ܙܕܝܩܐ ܡܢܗܪ. * ܐܘܪܚܬ ܫܒܝܠ ܚܛܝܐ ܡܬܚܫܟ
19 ܠܐ ܡܕܥ ܒܡܐ ܡܥܬܪܪ. * ܐܘܪܚܬ ܫܒܝܠ ܚܛܝܐ ܡܬܚܫܟ ܠܐ ܡܕܥ ܒܡܐ ܡܥܬܪܪ.
20 ܒܪܝ. ܠܘܬ ܡܠܝ. ܩܫܘܒ ܠܡܠܬܝ ܐܙܢܟ. * ܠܐ ܢܫܬܘܩ ܡܢܝ ܥܝܢܝܟ. ܢܛܪ ܠܗܢ ܒܓܘ
21 ܠܒܟ. ܡܛܠ ܕܚܝܐ ܗܢܘܢ ܠܡܢ ܕܡܫܟܚܘܗܝ. ܘܒܣܪܐ ܕܟܠܗ ܡܪܦܐ. * ܡܛܠ ܕܡܢ ܠܒܐ
22 ܢܛܪ ܟܠ ܡܛܪܬܟ. ܘܒܟܠ ܡܫܟܒܟ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܡܛܠ ܕܢܦܠ ܒܝܫ ܒܝܫ ܢܬܚܙܐ.
23 ܘܒܟܠ ܡܫܟܒܟ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐܪܚ ܚܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܢܬܚܙܐ. ܘܢܬܝܠ ܒܟܠ ܡܫܟܒ
24 ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐܪܚ ܚܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܢܬܚܙܐ. ܘܢܬܝܠ ܒܟܠ ܡܫ
25 ܟܒ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐܪܚ ܚܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܢܬܚܙܐ. ܘܢܬܝܠ ܒܟ
26 ܠ ܡܫܟܒ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐܪܚ ܚܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܢܬܚܙܐ. ܘܢܬ
27 ܝܠ ܡܫܟܒ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐܪܚ ܚܝܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܢܬܚܙܐ. ܘܢ
1 ܬܝܠ ܡܫܟܒ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܐ * ܡ * ܒ. ܠܘܬ ܡܠܝ. ܩܫܘܒ ܠ
2 ܡܠܬܝ ܐܙܢܟ. * ܒܝܪܝܬ ܕܚܟܡܬܐ ܢܛܪ ܠܒܟ. ܘܒܟܠ ܡܫܟܒܟ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܡܛܠ ܕܢ
3 ܦܠ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. ܘܢܛܪ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܢܛܪ ܠܒܟ. ܡ
4 ܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܢܛܪ ܠܒܟ. ܡ
5 ܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. ܡܢ ܫܘܠܬ ܒܝܫ ܢܛܪ ܠܒܟ. * ܢܛܪ ܠܒ
6 ܟ. ܡ ܫ ܢ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܠ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
7 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
8 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
9 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
10 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
11 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.
12 ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. * ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ. ܡ ܫ ܢ ܛ ܪ ܠ ܒ ܟ.

Et per locum ubi morantur, ne tranſeas: ſed 15
diverte, & prætergredere illú. Non enim dor- 16
miunt, quoad committant ſcelus: & recedit
ſomnus eorum, quouſque exequantur volun-
tatem ſuam. Quoniam cibus eorum, cibus eſt 17
iniquitatis: & vinú fraudis bibunt. Via verò 18
juſtorú, quaſi lumen coruſcat, & progreditur
lux ejus donec invaleſcat dies. Iter autē im- 19
piorum tenebroſú eſt, & ignorant in quid im-
pingant. Fili mi, auſculta verba mea, & ſer- 20
moni meo inclina aurem tuam. Ne vileſcant 21
in oculis tuis, ſed cuſtodi ea in penetralibus
cordis tui. Quoniam vita ſunt ei qui repererit 22
illa, & carnem ſuam totam curat. Cum omni 23
cautela cuſtodi cor tuú, quia ab ipſo eſt origo
vitæ. Remove à te os profundum, & cogita- 24
tionem fraudulentā aliena à labiis tuis. Ocu- 25
li tui æquitatem reſpiciant, & palpebræ tuæ
dirigant *viam tuam* ante te. Averte pedem 26
tuum à ſemitis pravis, & omnes viæ tuæ con-
firmabuntur. Ne declines dextrorſum aut ſi- 27
niſtrorſum, ſed amove pedem tuum à malo.

CAP. V.

FIli mi, auſculta ſapientiam meam, & ſer- 1
moni meo præbe aurem tuam: Ut cautè ſer- 2
ves conſilium, & ſcientiam labia tua cuſtodi-
ant. Quia mel ſtillant labia extraneæ, & le- 3
niora ſunt oleo verba ejus, At finis eorum 4
abſinthio amariora. Acutior eſt enim gladio 5
duarum acierum, Et pedes ejus deducunt ad
mortem. Infernus paſſus ejus fulcit, Et non 6
graditur in terra vitæ; vagæ ſunt enim ſemitæ
ejus, & ignotæ. Itaque filii audite me, & ne 7
declinetis ab eloquio oris mei. Longè fac ab 8
ea viam tuam, & ne accedas ad oſtium domûs
ejus: Ut non des aliis robur tuum, & annos 9
tuos iis qui non ſunt miſericordes: Et ſaturen- 10
tur exteri viribꝰ tuis, & laborē tuú inferas in
domū alienam: Et in ſenectute tua pœniteat 11
animā tuā, cùm conſumpta fuerit caro corpo-
ris tui; Et dicas, Ad quid, eheu, odio habui eru- 12
ditionē, & increpationem ſprevit cor meum?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * في اي موضع نزلوا معسكرين لا تذهب اليه * ولا تحصر فيه * اجح عنهم واستبدل صفحهم *
16 فانهم ما ينامون ان لم يعملوا الشر * قد انتزع نومهم فما ينامون * لان الذين ياكلون طعام
17 الثقاف يسكرون الخمر المتعدي الشريعة * فاما طرق القسطين بهذه الصورة تلالا بالنور
18 ويستضيئون الى ان يتقوم النهار * واما سبل المنافقين مظلمة فما يعلمون كيف يتعثرون *
19 * يا بني اصغ الى قولي * ولتستلم اذنك كلماتي * حتى لا تنقص ينابيعك * احفظها في قلبك *
20 فان حياة للذين يصادفونها * وشفاء لكل بشر * بكافة الحفظ احفظ قلبك * فان منه مخارج
21 الحياة * انزع منك الفم الملتوي * وابعد منك الشفتين الطالمتين بعيدا * وعيناك فلتبصر
22 امورا مستوية * واجفانك فلتومي اشاراتها مقسطة * واجعل لرجليك طريقا مقومة * وقوم
23 طرايقك * لا تحتد الى الميامن ولا الميامن واردد رجلك من الطريق الردي * فان الله قد
24 عرف الطرق التي من الميامن * لان المناهج التي من الميامن معوجة هي * فاجعل انت طرايقك
25 مستقيمة * ومسالكك طرق لها في السلامة *

* الفصل الخامس *

1 * يا بني اصغ الى حكمتي * واجعل في سامعتيك اقوالي * لتحفظك ذكرا صالحا * فاوصي لك حس
2 سني * لا تصغ الى امراة طالحة * فان العسل يقطر من شفتي الامراة الزانية * يدسم حنكك
3 مدة يسيرة * ثم تجده احيرا اشد مرارة من العلقم * وحروفها اكثر من سيف ذي فمين *
4 * لان ارجل الغاوية تحدر الذين يستعملونها * وتحطهم بعد الموت الى الجحيم * واثارك ما تثبت *
5 * مناهجها خطر * وليس معروفة سريعا * والان يا بني اسمع مني * ولا تنقص اقوالي *
6 * اجعل طريقك منها بعيدة * لا تدن الى ابواب منزلها * لئلا تدفع حياتك الى غيرك *
7 وعمرك الى من لا يرحمك * لئلا تشبع الغرباء من قوتك * وتدخل اتعابك الى منازل اجنبية *
8 * وتندم في اواخرك * حين تنسحق كمان جسمك * فتقول كيف مقت الادب * وجح قلبي
9 عن التوبيخات *

Quæcunque locum inhabitaverint tur- 15
mat im collecti, ne adeas, & in eo ne adſis.
Declina ab eis, & profanum reputa cla-
morem eorum. Non enim dormiunt niſi 16
commiſerint malum. Jam ſublatus eſt
ſomnus eorum, nec dormiunt: Quia qui 17
comedunt cibum impietatis, inebriantur
vino tranſgrediente legem. At verò via 18
juſtorum hāc formā ſplendeſcent: lucet,&
fulgebunt donec erigatur dies. At ſemitæ 19
impiorum tenebroſæ ſunt, & neſciunt quo-
modo impingant. Fili mi, auſculta ſer- 20
monem meum, & perciplnt auris tua ver-
ba mea, Ut ne deficiant fontes tui. Cu- 21
ſtodi eam in corde tuo: Quia eſt vita 22
omnibus invenientibus eam, & ſanitas
univerſæ carni ſuæ. Omni cautelā ſerva 23
cor tuum, quia ex ipſo ſunt origines vitæ.
Depone à te os perverſum, & remove à te 24
labia iniqua procul. Et oculi tui videant 25
res æquas, & palpebræ tuæ annuant ſi-
gna ſua juſta. Et ſtatue pedibus tuis vias 26
rectas, & dirige vias tuas. Ne declines 27
ad dexteras, nec ad ſiniſtras: & retrahe
pedem tuum à ſemita mala. Deus enim
novit vias quæ à dextris ſunt: quoniam
viæ quæ ſunt à ſiniſtris, ſunt diſtortæ. Tu
igitur ſtatue vias tuas rectas, & greſſus
tuos dirige ad illas in pace.

CAP. V.

FIli mi, attende ad ſapientiam meam, 1
& colloca in auribus tuis ſermones
meos, ut ſervare te faciant monitum bo- 2
num; nam te moneho prudentiam labio-
rum meorum. Ne præbeas aures mulieri 3
improbæ, Quia mel ſtillat de labiis mu-
lieris fornicariæ: demulcet palatum tuum
brevi tempore, Demum invenies illud a- 4
marum pluſquam abſinthium, & acu-
tum magiſquam gladium ancipitem.
Pedes enim imprudentiæ præcipitant il- 5
los qui eā utuntur, & deprimunt ipſos
poſt mortem ad infernum: & veſtigia
tua non ſubſiſtent. Viæ ejus ſunt pericu- 6
loſæ, & non illico percepibiles. Itaque 7
fili mi, acquieſce mihi, & ne violes ſer-
mones meos. Fac viam tuam procul ab 8
eamo accedas ad januas domûs ejus, Ne 9
fortè tradas vitam tuam alteri, & ætā- 10
tem tuam illi qui non miſeretur tui: Ne
fortè ſaturentur extranei viribus tuis,
& ingrediantur labores tui habitacula
aliena: Et te pœniteat in noviſſimis tui, 11
dum conterentur carnes corporis tui, Di- 12
caſque; Quomodo deſpexi diſciplinam,
& declinavit cor meum à correpi-
onibus?

X x

משלי : ו

13 ולא שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני :
14 כמעט הייתי בכל־רע בתוך קהל ועדה :
15 שתה־מים מבורך ונוזלים מתוך בארך :
16 יפצו מעינתיך חוצה פלגי מים ברחובות :
17 יהיו־לך לבדך ואין לזרים אתך :
18 יהי מקורך ברוך ושמח מאשת נעוריך :
19 אילת אהבים ויעלת חן דדיה בכל־עת רויך באהבתה תשגה תמיד :
20 ולמה תשגה בני בזרה וחבק נכריה :
21 כי נכח עיני יהוה דרכי־איש וכל־מעגלתי יתקן :
22 עונותיו ילכדנו את־הרשע בחבלי חטאתו יתמך :
23 הוא ימות באין מוסר וברב אולתו ישגה :

CAP. VI.

1 בני אם־ערבת לרעך תקעת לזר כפיך :
2 נוקשת באמרי־פיך נלכדת באמרי־פיך :
3 עשה־זאת אבי־נא בני והנצל כי באת בכף־רעך לך התרפס ורהב רעיך :
4 אל־תתן שנת לעיניך ותנומה לעפעפיך :
5 הנצל כצבי מיד וכצפור מיד יקוש :
6 לך אל־נמלה עצל ראה דרכיה וחכם :
7 אשר אין לה קצין שטר ומשל :
8 תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה :
9 עד־מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך :
10 מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידים לשכב :
11 ובא כמהלך רישך וכאיש מגן :

Versio VULG. LAT.

13 Nec audivi vocem docentium me, & magistris non inclinavi aurem meã? Penè fui in omni
14 malo, in medio ecclesiæ & synagogæ. Bibe aquam de cisterna tua, et fluenta putei tui:
16 Deriventur fontes tui foràs, & in plateis aquas tuas divide.
17 Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Sit vena
18 tua benedicta, & lætare cum uxore adolescentiæ tuæ:
19 Cerva charissima, & gratissimus hinnulus: ubera ejus inebrient te in omni tempore, in amore ejus delectare jugiter.
20 Quarè seducêris, fili mi, ab aliena, & fovêris in sinu alterius?
21 Respicit Dominus vias hominis, & omnes gressus ejus considerat.
22 Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorũ constringitur.
23 Ipse morietur, quia non habuit disciplinam, & in multitudine stultitiæ suæ decipietur.

CAP. VI.

1 Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud ex-
2 traneum manum tuam, Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus.
3 Fac ergò quod dico, fili mi, & temetipsum libera: quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita ami-
4 cum tuum: Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormi-
5 tent palpebræ tuæ. Eruere quasi damula de manu, & quasi
6 avis de manu aucupis. Vade ad formicam, ô piger, & considera vias ejus, & disce sa-
7 pientiam: Quæ cùm non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, Parat in
8 æstate cibum sibi, & congregat
9 in messe quod comedat. Usquequò, piger, dormies? quando consurges è somno tuo?
10 Paululùm dormies, paululùm dormitabis, paululùm consera manus, ut dormias: Et
11 veniet tibi quasi viator, egestas, & pauperies quasi vir armatus. Si verò impiger fueris, veniet ut fons messis tua, & egestas longè fugiet à te.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 † Οὐκ ἤκουσα φωνὴν παιδευόντός με καὶ διδασκόντος με, † οὐδὲ πειθάρχουν τοῖς ἐμοῖς.
14 † Παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ (θ) κακῷ, † ἐν
15 μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς. † Πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, † καὶ ἀπὸ σῶν φρε-
16 άτων πηγῆς. † (ι) Μὴ διαχεέσθω σοι ὕδατα ἔξω, † εἰς τὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.
17 † Ἔχε σοι μόνῳ ἀπάρχουσα, † καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μεταλαβέτω σοι. † Ἡ πηγή σε σὴ ὕδατος ἔστω σοι
18 ἐὐλογία, † καὶ συνάφεσθι μετὰ γυναικὸς τῆς νεότητός σου. † Ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος χαρίτων ὁμιλείτω σοι, † ἡ σὴ ἐὐ-
19 δία ἡγείσθω σε καὶ σωθέτω σοι ἐν παντὶ καιρῷ. † Ἐν γὰρ (κ) τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπαιγε-
20 ράθου, πολλοὺς ἔσῃ. † Μὴ πολὺς ἴσθι φωὸς ἀλλοτρίαν, † μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις
21 (λ) ἑτέρᾳ μὴ ἰδίᾳ. † Ἐνάπτει γὰρ εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων ὁδοὶ ἀνδρός, † καὶ πάσας
22 τὰς ὀχείας αὐτῆς σκοπεύει. † Παρανομίαι ἄνδρα ἀχεύουσι, † σειρᾶς δὲ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγει. † Οὗτος τελευτᾷ
23 μετὰ ἀπαιδευσίας, † ἐν τῇ πολλοστῇ τῆς ἀφροσύνης βιότητος (ν) ἐξεφέρεται, † καὶ ἀπωλετο (ξ) δι' ἀφροσύνην.

MS. A. (θ) κακῷ μου, ἐμμέσῳ (ι) Ὑπερεχεέσθω σοι τὰ ὕδατα (κ) ταυτῇ τῇ φιλίᾳ (λ) ταῖς μὴ ἰδίαις. (μ) σὰς ὀχείας αὐτοῦ χρωσεύει. (ν) ἐξεφίφη, (ξ) διὰ

ΚΕΦ. ϛ'.

1 † Υἱὲ ἐὰν (α) ἐγγύσῃς σὸν φίλον, † παρα-
2 δώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. † Παγὶς γὰρ ἴσῃ σὲ τοῖς (β) ἀνδρεῖ τὰ ἴδια χείλη, † καὶ αἰλίσκε-
3 ται χείλεσιν ἰδίου σόματος. † Ποίει οὖν ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζε · † μὴ κεῖς γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον. † Ἴθι μὴ ἐκλυόμενος, † ἐξέζεσε γὰρ τὸν φίλον σε ὃν ὀν-
4 εγγυήσω. Μὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὀμμασι, † μη-
5 δὲ ἐπνυσάξῃς σοῖς βλεφάροις, † Ἵνα σώζῃ ὥσπερ ἀθρκὰς ἐκ βρόχων, † καὶ ὥσπερ ὄρνεον
6 ἐκ παγίδος. † Ἴθι φωὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρὲ, † καὶ ζήλωσον ἔθνη τὰς ὁδὲς αὐτοῦ,
7 † καὶ ἴδου ἐκείνου Σοφώτερος. † (γ) Ἐκείνῳ γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος, † μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων, † μηδὲ
8 ὑπὸ δεσπότου ὤν, † Ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν, † πολλὴν τε ἐν τῇ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παρέδεσιν. † Ἢ πορεύσῃ τι φωὸς τὴν μέλισσαν, † καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ,
9 † τὴν τε ἐρχασίαν ὡς Σεμνὴν ποιεῖται. † Ἧς τοῦ πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται φωὸς (δ) ὑγίειαν φερεσφέρονται. † Ποθεινὴ δὲ ἐστι πᾶσι καὶ ἐπίδοξος, † καὶ περ οὖσα
10 τῇ ῥώμῃ ἀδυνὴς, † τὴν Σοφίαν τιμήσαν σε φερήσθη. † Ἕως τίνος ἐκνηφὲ κατάκεισαι ; † πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ ; †
11 Ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυσάζεις, † ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζῃ χεροὶ σῆσι. † Εἶτ' ἐμπεσεγίνεταί σοι ὥσπερ κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, † καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. † ἐὰν δὲ ἔσκης ἧς, (ε) ἥξει ὥσπερ πηγὴ ὁ ἀμητός σου · † ἡ δ' ἔνδεια, ὥσπερ κακὸς (ζ) δρομεὺς ἀπαυτομολήσει.

CAP. VI.

1 Fili, si spoponderis (α) amicum
2 tuum; (β) trades manum tuam inimico. (c) Laqueus enim fortis
3 viro propria labia: & (d) capiuntur labiis proprii oris. Fac, fili, 3
quæ ego tibi mando, & salvare:
venisti enim in manus malorum
propter tuum amicum. (e) Esto non
vemissus, (f) stimula autem (g)
4 & amicum tuum, quem spo-
disti. Ne dederis (h) somnũ ocu-
5 lis tuis, (i) neq; indormites pal-
pebris tuis; ut solveris tanquãm
6 damula è laqueis, & tanquãm a-
vis è (k) reti. (l) Vade ad for-
micam, ô piger, & emulare
7 videns vias ejus: & esto illã sa-
gellus, neque habeat (m) qui co-
8 gat, neque sub domino sit: Parat
æstate alimentum, & (n) multã
9 in messe facit acervationem.
Aut vade ad apem, & disce quo-
modò operaria est: operationem
10 quoque quàm venerabilem (o) fa-
cit: cujus labores reges, & idio-
11 tæ, ad sanitatem afferunt. Appe-
tibilis autem est omnibus, & clara,
etiam cùm sit vobis infirma, sa-
pientiam honorans evectæ est. (p)
9 usquequò, piger, (q) jacès? quan-
do autem è somno (r) excitabe-
10 ris? Paulùm quidem dormis, pau-
lùm autem sedes, pavùm autem
dormitas, paulùm autè (s) ample-
11 ctevis manibus pectora: Deindè (t)
superventit tibi, tanquã malus vi-
ator, pauperiæ, & egestas (u) tan-
quã bon ewsor. (x) Si autem im-
piger fueris, veniet tanquãm fons
messis tua: egestas autem tanquãm
malus cwsor, aufugiet.

MS. A. (α) ἐγγύῃ (β) τὰ ἴδια χείλη ἀεδεῖ, (γ) Ἐκείνου (δ) ὑγίειαν φέρονται. (ε) ἥξει σοι ὥσπερ (ζ) ἀνὴρ ἀυλομολήσει.

תרגום TARGUM.

13 ולא שמעית קלא דמרוותי ולמלפני לא צלית אדני :
14 בגו כנשתא ועדתא : אשתה מיא מן גובא דידיא מן בירך :
15 ובפתיי טיפי דמיא : יהוון לך לחודך ונוכראי לא נשתתפון עמך :
16 ותהוי מבוזעה בריך :
17 ותהי מן אתת טליותך : אילתא דרחמותא ודיצתא דחסדא הונא אלף בכל זמן
18 ובדרחמותא תגרם תדירא : ולמה תשדגנ ברי בנוכריתא אוף לא תחבק עוברה
19 דאחריתא : מטול דקדם עינוי דאלהא אנון ארחתיה דבנא וכולהון שבילוי גברין
20 קדמוי : חובוי דרשיעא קמטין ליה ובחבלי דחטוי נתפכד : הוא ימות בלא מרדותא
21 ובסונאי רשעותיה נטעי :

CAP. VI.

1 בני אין ערבת לחברך אשלימתא לנוכראה ידך : אתצירתא במאמרא דפומך :
2 אתאחדתא במאמרא דפומך : עביד היכנא בני ואתפצא מטול דנפלת ביד דהברך :
3 אול גרם הביל חברך : לא תתן שנתא לעינוך וניסתא לגבינך : דתתפצי היך טביא מן
4 נשכא והיך צפרא מן פוחא : אתרמא לשומשמנא עטלא חמי ארחתהון וא[ת]חכם :
5 דלית לה חצדא היך אף לא סרכא ושליטא : מתקנא בקיטא לחמה ונכשא בחצדא
6 מיכלה : עד מה לאימת אנת דמיך אנת עטלא ולא מרת קימת מן שנתך : קליל
7 שנתא קליל נומתא קליל תחבק ידך למדמכא : ותיתי ותדרוך מסכנותך וחוסרנך
8 היך גברא כשרא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

13 Et non audivi vocem doctorum meorum, & magistris meis non in-
14 clinavi aurem meam. Penitus *fui mihimet in omnibus malis*, in me-
15 dio ecclesiæ & congregationis. Bibe aquam de cisterna tua, & flu-
16 enta de puteo tuo. Redundabunt fontes tui foris, & in plateis rivi aqua-
17 rum. Erunt tibi soli, & extranei non participabunt tecum. Erit fons
18 tuus benedictus: & lætare cum uxore adolescentiæ tuæ. Cerva amoris
19 & exultatio gratiæ: rationem disce in omni tempore, & in dilectionem
20 ejus incumbe semper. Et quare seduceris fili mi in aliena? neque etiam
21 amplexaberis sinum extraneæ. Quoniam in conspectu Dei sunt viæ vi-
22 ri, & omnes semitæ ejus manifestæ sunt coram eo. Peccata sua com-
23 prehendunt impium, & in funibus peccatorum suorum constringitur.
Ipse morietur absque disciplina, & in multitudine stultitiæ suæ errabit.

CAP. VI.

1 Fili mi si spoponderis pro amico tuo, promisisti solvere extraneo manu
2 tua; Illaqueatus es verbis oris tui: captus es sermonibus oris tui. Fac
3 hoc fili mi, & liberare: quia incidisti in manum proximi tui; vade susci-
4 ra velociter amicum tuum. Ne des somnum oculis tuis, neque dormitati-
5 onem palpebris tuis. Ut evadas quasi damula de pedica, & sicut avis de
6 laqueo. Similis esto formicæ, piger; vide vias ejus, & sapiens esto. Quæ
7 non habet messem, sicut nec ducem, neque dominatorem; Præparat in
8 æstate cibum suum, & coacervat in messe escam sibi. Usquequo piger tu
9 dormis, & quando consurges de somno tuo? Parum somni [*erit tibi*,]
10 & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormien-
11 dum. Et veniet & incedet egestas tua, & indigentia tua, sicut vir rectus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܘܠܐ ܫܡܥܬ ܩܠܗ ܕܡܠܦܢܐ ܘܠܡܪܝܢܝ ܠܐ ܩܒܠܬ ܠܗ ܐܘܕܢܝ ܗܘܝܬ ܗܘܝܬ ܒܟܠ ܚܕ ܒܟܢܫܬܐ ܘܒܟܢܘܫܬܐ ܐܫܬܝܬ ܡܝܐ ܡܢ ܒܪܟܐ ܕܒܝܬ ܡܝ ܫܬܝܬܟ ܘܡܢ ܒܐܪ ܡܝ ܢܒܥܟ ܬܫܬܐ ܘܬܬܪ ܠܟ ܡܢ ܒܐ ܕܢܫ ܠܟ ܘܠܐ ܢܫܬܦܠ ܥܡ ܒܢ ܐܚܪܢ

משלי : ז

12 אָדָם בְּלִיעַל אִישׁ אָוֶן הֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃
13 קוֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלוֹ מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
14 תַּהְפֻּכוֹת בִּלְבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מְדָנִים יְשַׁלֵּחַ׃
15 עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
16 שֵׁשׁ־הִנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת נַפְשׁוֹ׃
17 עֵינַיִם רָמוֹת לָשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם נָקִי׃
18 לֵב חֹרֵשׁ מַחֲשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה׃
19 יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃
20 נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
21 קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגַּרְתֶּךָ׃
22 בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתְךָ בְּשָׁכְבְּךָ תִשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
23 כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃
24 לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה רָע מֵחֶלְקַת לְשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
25 אַל־תֶּחְמַד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃
26 כִּי בַעֲד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד׃
27 הֲיַחֲתֶה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא יִשָּׂרֵפוּ׃
28 אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶיָנָה׃
29 כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃
30 לֹא־יָבוּז לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי רָעֵב׃
31 וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתַיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן׃
32 נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃
33 נֶגַע וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃
34 כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גֶּבֶר וְלֹא יַחְמֹל בְּיוֹם נָקָם׃
35 לֹא־יִשָּׂא פְנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא תֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־שֹׁחַד׃

CAP. VII.

1 בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃

Versio VULG. LAT.

12 Homo apostata, vir inutilis,
13 graditur ore perverso, Annuit
oculis, terit pede, digito loqui-
14 tur, Pravo corde machinatur
malũ, & omni tempore jurgia
15 seminat. Huic extemplò veniet
perditio sua, & subitò conte-
16 retur, nec habebit ultrà medi-
cinam. Sex sunt, quæ odit
Dominus, & septimum dete-
17 statur anima ejus: Oculos sub-
limer, linguam mendacem, ma-
18 nus effundentes innoxium san-
guinem, Cor machinans cogi-
tationes pessimas, pedes ve-
19 loces ad currendum in malum,
Proferentem mendacia testem
fallacem, & eum qui seminat
20 inter fratres discordias. Con-
serva, fili mi, præcepta patris
tui, & ne dimittas legem ma-
21 tris tuæ. Liga ea in corde tuo
jugiter, et circumda gutturi tuo.
22 Cùm ambulaveris, gradiantur
tecum: cùm dormieris, custo-
diant te, & evigilans loquere
23 cum eis. Quia mandatum lu-
cerna est, & lex lux, & via vitæ
24 increpatio disciplinæ: Ut cu-
stodiant te à muliere mala, & à
25 blanda lingua extraneæ. Non
concupiscat pulchritudinem e-
jus cor tuum, nec capiaris nu-
26 tibus illius: Pretium enim scor-
ti vix est unius panis: mulier
autem viri pretiosam animam
27 capit. Numquid potest homo
abscondere ignem in sinu suo,
ut vestimenta illius non arde-
28 ant? Aut ambulare super pru-
nas, ut non comburantur plan-
29 tæ ejus? Sic qui ingreditur ad
mulierem proximi sui, non erit
mundus cùm tetigerit eam.
30 Non grandis est culpa, cùm
quis furatus fuerit: furatur e-
nim ut esurientem impleat ani-
31 mam: Deprehensus quoque
reddet septuplum, & omnem
substantiam domûs suæ tradet.
32 Qui autem adulter est, propter
cordis inopiam perdet animã
33 suam: Turpitudinem & igno-
miniam congregat sibi, & op-
probrium illius non delebitur:
34 Quia zelus & furor viri eius
35 parcet in die vindictæ, Nec
acquiescet cujusquam preci-
bus, nec suscipiet pro redemp-
tione dona plurima.

CAP. VII.

1 Fili mi, custodi sermones
meos, & præcepta mea recon-
de tibi. Fili,

Versio GRÆCA. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 †Ἀνὴρ ἄφρων καὶ ἀδικόνομος πορεύσει ὁδὸς
13 ἐκ ἀγαθοῦ. † Ὁ δὲ αὐτὸς ὑποδείκνυσι ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί, † διδάσκει δὲ ὑποδείγματι
14 σι δικτύλων. † Διεστραμμένη (η) καρδία τεκταίνει κακά, † ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος
15 πορεύσεται χωίσει πόλεις. † (δ) Διὰ τοῦτο ὀξαπίνης ἔρχεται ἀπώλεια αὐτῷ, † διακο-
16 πὴ καὶ χωνευθὴ ἀνίατος. † Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ (ι) ὁ θεός, † (ωδίζει) δὲ (ι) δι'
17 ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. † Ὀφθαλμὸς ὑψηγοῦ, γλῶσσα ἄδικος, † χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα
18 (κ) δίκαιον, † Καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμὸς κακὸς, καὶ πόδες δραπετεύοντες κακο-
19 ποιεῖν. † Ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς ἄδικος, † καὶ ὑπέμπαιει κείσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.
20 † (λ) Τὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, † καὶ μὴ
21 ἀπώσῃ θεσμὸς μητρός σου. † Ἄφαψαι δὲ αὐτοὺ διὰ παντὸς, † καὶ ἐγκολ-
22 ασαι σῇ ψυχῇ διαπαντὸς, † καὶ ἐγκολ-
ασαι περὶ σῷ τραχήλῳ. † Ἡνίκα ἂν πορευθῆς, ἐπάρξει αὐτοὺ καὶ σῷ σε ἔχει, † ὅς δ'
23 ἂν κοιθεύδῃς, φυλασσέτω σε, † ἵνα ἐγειρομένῳ σοι (μ) συλλαλῇ σοι. † Ὅτι λύχνος ὑποδεικνύει νόμου καὶ φῶς, † (ν) ὁδὸς ζωῆς, καὶ ἔλεγχος
24 καὶ παιδεία, † Τὲ διαφυλάσσῃ σε ἀπὸ γυναικὸς κακάνδρου, † καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης
25 ἀφρόβιας. † Μὴ σε νικήσῃ κάλλος ὑπνωμίας, μηδὲ ἀχθεθῇς ζοῖς ὀφθαλμοῖς, † μηδὲ
(ο) ζωιαρπασθῇς ἀπὸ τῆς αὐτῆς βλεφάρων. †
26 Τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρτου, † γυνὴ δὲ
27 ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀχεύει. † Ἀποθήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δ' ἱμάτια οὐ κατακαύσει; † Ἢ
28 ἐπιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρήκων πυρὸς, † καὶ οὐ μὴ κατακαυθῇ; † Οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον, †
29 οὐκ (ξ) ἀθωωθήσεται, ὁδὲ πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς. † Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν (ο) ἁλῷ τις κλέπτων, † κλέπτει γὰρ ἵνα (π) ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν
31 πεινῶν. † Ἐὰν δ' ἁλῷ, ἀποδίδοσι ἑπταπλάσια, † καὶ πάντα τὰ κατάρχοντα αὐτῷ δώσει δίδοσι
32 ἑαυτόν. † Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν †
33 ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ αὐτῷ πεποιεῖ, † Ὀ-
δύνας τε καὶ ἀτιμίας καταφέρει, † τὸ δὲ ὄνειδος
34 αὐτῷ οὐ ἐξαλειφθήσεται. † Μετὰ γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς, † τὲ φείσε-
35 ται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. † Οὐκ ἀντιδέξεται δεδενὸς λύτρου τὴν ἔρριξεν, † (ρ) οὐδὲ μὴ δι'ἀγω-
γὴν πολλῶν δώρων.

MS. A. (η) † καρδία (θ) Διὰ † τοῦτο (ι) ὁ κύριος, (ᾳ) διὰ (κ) δίκαιον, (λ) φυλασσε τὲ (μ) συλλαλήσῃ (ν) καὶ ὁδὸς ζωῆς, ἔλεγχος (ᾳ) ζωιαρπάσῃς
(ξ) ἀθωωθήσεται, (ο) τὲς ἁλῷ (π) ἐμπλήσῃ ψυχὴν πεινῶσ. (ρ) οὐδὲ μὴ διὰ πολλῶν δώρων.

Vir insipiens & iniqua ambu-
12 lat (y) vias non bonas. Ipse au-
13 tem innuit (z) oculo, (a) significat autem pede, (aa) docet autem
14 nutibus digitorum. (bb) Perver-
sum cor fabricatur malazin omni
tempore. qui talis est, (cc) turbationes affert civitati. Propter hoc
15 (dd) extemplò venit perditio ipsius, intercisio, & contritio insanabilis. Quoniam gaudet omni-
16 bus, quæ odit (ee) Deus: (ff) conteritur autem propter immunditiam animæ. Oculus (gg) contu-
17 melio, lingua injusta, manus effundentes sanguinẽ (hh) justi, Et
18 cor fabricans cogitationes malas, & pedes (ii) festinantes ad male faciendum. (kk) Accendit
19 falsa testis injustus: & immittit (ll) judicia inter fratres. Fili, custodi leges patris tui, et ne expel-
20 las jura matris tuæ. Liga (mm)
21 autem ea super (nn) animam tuam semper, & (oo) quasi torque circunda circa tuum collum.
22 Quandocunque ambulaveris, (pp) adducito eã, & tecum sit:
& quandocunq; dormieris, custodiat te, ut (qq) expergefacto
23 colloquatur tibi. Quoniam lucerna mandatum (rr) legis, & lumẽ
via vitæ, & (ss) correptio, et disciplina, Ad conservandum te à
24 muliere (tt) inuipta, (uu) & à calumnia linguæ alienæ. (xx) Non
25 te vincat formæ concupiscentia:
neq; (yy) capiaris tuis oculis, neq;
26 abripiaris ab ejus palpebris. Pretium enim meretricis, quantum
& unius panis: mulier autem
virorum pretiosas animas capit.
27 (zz) Alligabit quis ignem in si-
nu, vestes autẽ non comburet?
28 Aut ambulabit quis super pru-
nas ignis, & pedes non comburet?
29 Sic qui intrat ad mulierem
(a a) nuptam, non erit innoxius,
30 neq; omnis tangens eam. Non
(aaa) mirum, si deprehendatur
furans: furatur enim, ut impleat animam (b) esuriens: Si autẽ
31 deprehensus fuerit, reddet septu-
plum, & omnem substantiam suam
32 dans liberabit seipsum. Adulte-
rans (c) autem propter inopiam
cordis perditionem animæ suæ
33 acquirit, (ccc) Ac dolores, & ig-
nominiam sustinet: & oppro-
34 brium ejus non delebitur in seculum. Plenus enim zeli furor viri
35 ejus non parcet in die (e) judicii. Non (f) commutabit ullã redemptione inimicitiam, neq; dissolvetur (g) multis donis.

CAP. VII.

1 Fili, custodi meos sermones:
& mea mandata reconde apud
tecum. (a) Fili, honora Domi-
num, & velebis: præter eum
autem ne timeas alterum.

תרגום TARGUM.

12 בַּר נָשׁ טָלוּמָא גַּבְרָא עִוְלָא מְהַלֵּךְ בְּעִקְּמוּת פּוּמֵיהּ׃ 13 רָמֵי בְּעֵינוֹי וְחָכֵם בְּרַגְלוֹי וְרָמֵי
14 בְּאֶצְבְּעָתֵיהּ׃ 15 וּמִתְרַגֵּשׁ בְּלִבֵּיהּ וְחָשֵׁל בִּישְׁתָּא בְּכָל זְמַן תְּרֵי רָמֵי׃ מִטּוּל דְּכֵנָא
16 מִן שְׁלָא נִיתֵי תְּבָרֵיהּ וּמִן שְׁלָא נִתְּבֵר וְלָא תְּהֵוֵי לֵיהּ אַסְוָתָא׃ 17 שִׁית אִנּוּן דְּסַנֵּי
18 אֱלָהָא וּשְׁבַע אַסְלִית נַפְשֵׁיהּ׃ עֵינֵי רְמָתָא וְלִישָׁנָא דְשַׁקְרָא וִידֵי דְשַׁפְכָן דְּמָא זַכָּי׃
19 לִבָּא דְחָשֵׁל מַחְשְׁבָתָא רַעְיָא וְרַגְלֵי דְמַסְתְּרְהֵבָן לְמַרְהַט לְבִישְׁתָּא׃ 20 סַהְדָּא דְשַׁקְרָא
דְמַלֵּל בְּדִבּוּתָא וּמַן דְּרָמֵי תְּרֵי בֵּין אַחֵי׃ 21 טוֹר בְּרִי פִּקּוּדָנָא דַאֲבוּךְ וְלָא תְּטַשֵּׁי
22 מְנִימוּסָא דְאִמָּךְ׃ קְטוֹרִנּוּן בְּלִבָּךְ תְּדִירָא וְכָרוּךְ אִנּוּן בְּצַוְּרָךְ׃ בְּמֵילַךְ תְּתְרַבֵּר עִמָּךְ
23 בְּמַרְמְכָךְ תִּתְנַטַּר עֲלָךְ וְתִתְעֵר הִיא תְּהֵוֵי רָצֵיךְ׃ מִטּוּל שְׁרָגָא הוּא פּוּקְדָנָא וְנִימוּסָא
24 נְהִירָא וְאוֹרְחָא דְחַיֵּי מַכְסְנוּתָא וּמַרְדּוּתָא׃ דְּתִנְטְרֵךְ מִן אִתְּתָא בִּישְׁתָּא וּמִן שֵׁעוּתָא
25 דְלִישָׁנָא דְנוּכְרָיְתָא׃ לָא תְּרוּם שִׁבְיָרֵיהּ בְּלִבָּךְ וְלָא תִּשְׁרְנִנְךָ בְּנִבְיָרָתָהּ׃ 26 מִטּוּל
27 דְּרֵמְיָא מַלְתָּא דְזוּנְיָתָא הִיךְ גַּרְצָתָא וְאִתַּת גַּבְרָא נַפְשָׁא יְקִירְתָּא צָיְדָא׃ דְּלָמָא
28 סִים בַּר נָשָׁא נוּרָא בְּעוּבְיֵהּ וּלְבוּשֵׁיהּ לָא יְקִידוּ׃ אֵי דְּלָמָא מְהַלֵּךְ גַּבְרָא עַלְוֵי נוּרְמֵי
29 וְרִגְלוֹי לָא מִתְכַּוְיָן׃ הֲכַנְמָה דְּעָבֵיד עַל אִתַּת חַבְרֵיהּ לְמִנּוּר עֲשָׁה לָא נוּכְּתָא כָּל
30 מַן דְּקָרִיב בָּהּ׃ לָא לְמִתְּדַטְּרוּ לְגַנְבָא דְּגָנֵב דְּתִשְׁבַּע נַפְשֵׁיהּ מִטּוּל דְּכָפֵן׃ וּמַן
31 דְּמִשְׁתְּכַח פְּרֵיעֵי בִּשְׁבְעָה וְכוּלֵיהּ מוֹלֵא דְּבִיתֵיהּ יְהַב׃ מַדְגַּר בְּאִתְּתָא חַסַר
32 דְּרַעְיָנָא וּמַן דְּבָעֵי דִי יְחַבֵּל נַפְשֵׁיהּ הוּא עָבֵד לֵיהּ׃ מַכְשִׁיו וּצְעָרֵי יַאֲרֵע וְחִסּוּדֵיהּ לָא
33 מִטְּעֵי׃ מִטּוּל דְּטִנְנָא חֲמָתָא דְגַבְרָא וְלָא חָיֵס בְּיוֹמָא דְּפוּרְעָנָא׃ 34 וְלָא נְסַב בְּאַפֵּיהּ
35 דְּכָל דִּיהַב לֵיהּ מוֹהֲבָא וְלָא מִתְּכַּפֵּס כַּד תְּסַגֵּא שׁוּחֲדָא׃

1 בְּרִי נְטַר מֵימְרַי וּפִקּוּדֵי תְּטַשֵּׁי גַּבָּךְ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Homo calumniator, vir iniquus graditur perverso ore. Annuit oculis 12
suis, & terit pedibus suis, & indicat digitis suis. Et perversus est in corde 13
suo, & cogitat malum, in omni tempore jurgia spargit. Propterea subitò 14
veniet interitus ejus, & subitò conteretur, & non erit ei medicina. Sex 15
sunt quæ odit Deus, & septimum detestatur anima ejus. Oculos sublimes 16
& linguam mendacem, & manus effundentes sanguinem innocentem. 17
Cor quod cogitat cogitationes pessimas, & pedes festinantes ad curren- 18
dum in malum. Testem falsum qui loquitur mendacium, & qui mittit jur- 19
res à lege matris tuæ. Liga ea in corde tuo semper, & alliga ea 21
collo tuo. Cùm ambulaveris, deducet te; & cùm dormieris, cu- 22
stodiet te; & si evigilaveris, ipsa erit meditatio tua. Quia manda- 23
tum est lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & disciplina. Ut 24
custodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ. Non concupi- 25
sces pulchritudinem ejus in corde tuo, ne seducat te palpebris suis. Quo- 26
niam similis est oratio meretricis tortæ panis: & uxor viri preciosam ani- 27
mam venatur. Nunquid potest homo ponere ignem in sinu suo, & vesti-
mentum ejus non succendatur? Aut potest ambulare aliquis super pru- 28
nas, & pedes ejus non comburantur? Sic est qui ingreditur ad uxorem 29
proximi sui, ut rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetige-
rit eam. Non est quòd miremur furem qui furatur ut satiet animam su- 30
am cùm esurit. Et qui inventus fuerit reddet septuplum, & omnem sub- 31
stantiam domus suæ dabit. Qui adulteratur cum uxore, indiget intellectu; 32
& qui quærit perdere animam suam, ipse facit illud. Plaga & ignominia 33
accidet ei, & opprobrium ejus non recedat. Quoniam zelus est ira viri, 34
nec parcet in die vindictæ. Neque accipiet faciem ejus qui dat ei do- 35
num, neque contentus erit quamvis multiplices munera.

CAP. VII.

1 Fili mi custodi verba mea, & præcepta mea absconde apud te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܗܘܝܢ ܕܡܗܠܟ ܒܫܘܩܐ ܕܠܐ ܫܪܝܪ ܠܗ ܡܠܐ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܘܗܝ ܘܡܫܬܠܐ ܒܐܨܒܥܘܗܝ
13 ܘܡܫܬܠܐ ܒܫܦܬܘܗܝ ܘܡܫܬܠܐ ܒܪܓܠܘܗܝ ܘܡܠܦ ܠܒܘܗ ܕܫܘܐ ܘܡܫܬܠ ܒܫܢܝ ܘܡܫܬܠ ܒܐܨܒܥ ܕܝܡܝܢ
14 ܘܡܫܬܠ ܒܟܠ ܥܒܝܕ ܕܫܘܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܘܡܫܬܠ ܒܟܠ ܡܕܝܢ ܘܡܫܬܠ ܒܟܠ ܡܕܝܢ ܘܡܫܬܠ ܒܟܠ ܡܕܝܢ
15 ܕܡܬܬܒܪ ܠܗ ܡܢ ܫܥܬܗ ܕܠܐ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
16 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
17 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
18 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
19 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
20 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
21 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
22 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
23 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
24 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
25 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
26 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ
27 ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ ܡܫܬܠ ܠܗ

Vir scelestus ambulat in detrectatione: Nictat 12
oculis suis, et pulsat pede suo, & innuit digitis 13
suis, Agitátque in corde suo, & machinatur 14
mala in omni tempore, & jurgia excitat inter
duos. Propterea ex improviso veniet exitiũ 15
ejus, & repentè conteretur, & non erit ei sa-
nitas. Sex sunt quæ odit Dñs, et septimũ abo- 16
minata est anima ejus: Oculũ sublimem, & lin- 17
guam mendacẽ, et manus effundentes sanguinẽ 18
innocentẽ, Et cor moliens consilia fraudis, 19
& pedem celerẽ ad currendũ in malũ, Et te-
stẽ mendacẽ, qui loquitur falsitatẽ, & serentẽ
dissidia inter fratres. Custodi fili mi præceptũ 20
patris tui, & ne obliviscaris legẽ matris tuæ.
Infige ea cordi tuo semp, & circunda illa col- 21
lo tuo. Et cùm ambulas, fac adhæreant tibi, 22
tecúmque sint. Serva illa, ut te servent: cúmq, 23
evigilaveris, ipsa sint tibi meditatio. Lucerna
est enim mandatũ, & lex lux: via verò vitæ, 24
objurgatio & disciplina: Ut custodiat te à
muliere improba, & à criminatione linguæ
mulieris extraneæ: Et non concupiscas pul- 25
chritudinem ejus in corde tuo, neque capteris
oculis ejus, nec te prædetur palpebris suis. Nã 26
comparatio mulieris fornicariæ, est instar pla-
centæ panis: & uxor viri animã pretiosã ve- 27
natur. Num ponit quis ignẽ in sinu suo, & ve- 28
stes suas non comburit? An verò incedit quis
super prunas ignis, & pedes ejus non ustulan- 29
tur? Ita qui ingreditur ad uxorẽ socii sui, &
tangit eã, non justificabitur. Non mirandũ est 30
aliquẽ deprehẽdi furantẽ, furatur enim ut sa- 31
tiet animã suã esurientẽ. Et si deprehendatur
furans, rependet septuplũ, et omnẽ supellecti-
lẽ domũs suæ dabit. Qui autẽ adulteratur cum 32
muliere, expers judicii est, & depravat animã
suã: Et ipsemet efficit ut tangat eũ ignominia 33
& assequatur illũ, & opprobriũ ejus oblivioni
minimẽ tradatur. Nam quia furor mariti ple- 34
nus est zelotypiã, non parcet in die retributio-
nis, Nec rationem habebit oblationis, neque 35
placabitur quantunvis magno munere.

CAP. VII.

FIli mi, custodi verba mea, & præcepta
mea reconde in corde tuo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 الانسان العبي المتعدي السريعة يسلك طريقا ليست صالحة فهذا يغمز بعينه ويدل برجله
13 ويعلم باشارات اصابعه يقلب الملتوي يسبي الاشواء فمن هذه تكتيه في كل وقت يهيص
14 في المدينة هيوجا مقلقة ولهذا السبب سيوافي هلاكه باسراع يقطع جرمة وقسما لا شفاء له
15 لانه يبغض بجميع الاشياء التي يمقها الله من اجل نجاسة النفس تنسكب عين المتعظم
16 ولسان الظالم والايدي السافكة دما عدلا والقلب المبني افكار ردية والارجل المسارعة الى
17 افعال الشر الشاهد الظالم يحترف بكذبه ويسير الى وسط الاخوة نحاكات يا بني احفظ
18 سرايع ابيك ولا تبعد فرايض امك علقها على نفسك كل حين وعلقها على عنقك اين
19 ما مشيت اصطحبها ولتكن معك ومتى ما رقدت فتحفظك لكيما اذا هببت تخاطبك
20 لان وصية السريعة سراج وطريق حياة وتوبيخ وتاديب لتحفظك من امراة ذات رجل ومن
21 وشاية اللسان الغريب لا تعلقنك سهوة الجمال ولا تصيدنك بعينيك ولا تخطفك جفونها
22 فان قيمة الزانية مقدارها خبز واحد المراة تصطاد نفوس الرجال الكريمة ايربط احد في
23 حضن نارا وما تحرق ثيابه ام يمشي احد على جمر النار وما تحترق رجلاه هكذا من يدخل
24 الى امراة ذات رجل ما يتبرا ولا كل من يلمسها وليس مستعجبا ان صدق من سرق لانه
25 انما يسرق ليشبع نفسا جايعة فان قبض عليه يدي سبعة اضعاف ما سرق ويعطي جميع
26 ما يملكه ليحيي نفسه فاما الفاسق فمن اجل نزاق قطنه يستضيع لنفسه هلاكا ويتكبد
27 اوجاعا وهوانا وعار لن يمحى الى الابد لان غضب رجلها موعب عين فما يرثي له في
28 يوم القصاء ولا يفادي العداوة بنوع من انواع الفداء ولا تحلها الهدايا الجزيلة

* الفصل السابع *

1 يا بني احفظ اقوالي ووصاياي احباها عندك يا بني اكرم الرب فتساعد ويقويك
ولا تخاف امر عين اكثر منه

Homo stolidus transgrediens legẽ, ambu- 12
lat viam non rectam: Idemq; innuit oculo 13
suo, & indicat pede suo, & significat si-
gnis digitorum suorum: In corde suo per- 14
verso machinatur mala, & ob hanc suam
consuetudinem, singulis momentis excitat
in urbe seditiones tumultuosas. Et hac de 15
causa adveniet perditio ejus cum festinatio-
ne, abscindetur excisione & fractura in- 16
sanabili. Quia delectatur omnibus rebus
quas abominatur Deus. Ob immunditiam
animæ Contrectat oculus superbi, & 17
lingua tyranni, & manus effundentes san-
guinem justum, Et cor machinans cogi- 18
tationes malas, & pedes veloces ad ope-
randum malum. Testis iniquus incenditur 19
suo mendacio, & indicit in medium
fratrum lites. Fili mi, custodi leges patris
tui, & ne rejicias præcepta matris tuæ.
Appende ea super animam tuam jugiter, 21
& iis circunda collum tuum. Ubicumq; 22
ambulaveris, comitare illa, & sint tecum:
cúmque cubueris te custodiant, ut cùm 23
surrexeris conversentur tecum. Quoni-
am mandatum legis lucerna est, & via
vitæ, & correptio ac disciplina. Ut custo- 24
diant te à muliere habente virum, & à
calumnia linguæ alienæ. Non te vincat 25
concupiscentia pulchritudinis, & ne capi-
aris oculis tuis, nec te rapiant palpebræ
ejus: Quia pretii meretricis valor est pa- 26
nis unus: mulier venatur animas vira-
rum pretiosas. Numquid alligat quis sinui 27
suo ignem, & non comburuntur vest. menta ejus? Aut ambulat quis super carbo- 28
nes ignis, & non urunturpedes ejus? Sic 29
qui ingreditur ad mulierem habentem vi-
rum, non justificabitur, neq; ullus qui eam
tangit. Nec mirum est si capiatur qui 30
furatur: siquidem ipse furatur ut satiet
animam suam. At verò adulter, ob exigui- 32
tatem judicii sui, astruit animæ suæ
interitum. Et suffert dolores & despecti- 33
onem, & opprobrium ejus non delebitur in
æternum. Nam furor mariti ejus refertus 34
est zelo, ideoque non parcet ei in die ju-
dicii, Nec commutabit inimicitiam ullo 35
genere ex generibus commutationum, neq;
dissolvent eam munera plurima.

CAP. VII.

FIli mi, serva sermones meos, & præ- 1
cepta mea absconde apud te. Fili mi,
honora Dominum, & confortaberis, &
corroborabit te: & ne timeas alium præ-
ter eum, magis ipso.

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

משלי: ח

2 שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן
.nigredinem tanquam meam legem & ; vive & , mea præcepta Custodi
.tui cordis tabula *super* ea scribe ; tuis digitis *super* ea Liga .tuorũ oculorũ

3 עְנֹדֵם: קְשָׁרֵם עַל אֶצְבְּעוֹתֶיךָ כְּתָבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ:
.*vocabit* intelligentiam *notam &* ; tu mea Soror , sapientiæ Dic

4 אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדַע לַבִּינָה תִקְרָא
.suos sermones , extranea ab ; aliena muliere à te *custodiendum Ad*

5 לְשָׁמְרָךְ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמִרִיר
.prospexi *meam cancellum per* ; meæ domus *fenestra in Quia* .*lenificavit*

6 הֶחֱלִיקָה: כִּי בְחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנָבִי נִשְׁקָפְתִּי
.corde *carentem* juvenem *filiis in* considerari : *simplicibus in* vidi Et

7 וָאֶרֶא בַּפְּתָאיִם אֶבִינָה בַּבָּנִים נַעַר חֲסַר לֵב:
.gradiebatur ejus domus *via &* ; *ej*ᵃ angulum apud *platea in* Transeuntem

8 עֹבֵר בַּשּׁוּק אֶצֶל פִּנָּתוֹ וְדֶרֶךְ בֵּיתוֹ יֶצְעָד
.caligine & , noctis nigredine in ; diei vespera in , crepusculo In

9 בַּנְּשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה:
.corde *fervens &* , *meretricis* ornatu ; ejus occursum in mulier ecce Et

10 וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וְנֹצֶרֶת לֵב
.ejus pedes *habitabunt* non sua domo in ; *declinant &* , *ipsa* Tumultuosa

11 הֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ:
.*insidiabitur* angulum omnem juxta & ; plateis in *vice* , *vico in* Vice

12 פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה תֶאֱרֹב
.ei dixit & , *jam facies* roboravit ten est osculata & , *ei* in apprehendit Et

13 וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לוֹ הֵעִזָּה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ:
.Idcirco .*mea vota* reddidi hodie : *me super* pacificorum Victimæ

14 זְבָחִי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי
.te inveni & , *jam facies* *mare quærendum ad* : tui occursum in sum egressa

15 עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָ:
.Ægyptio fune *missis* ; meum lectum *adornavi Tapetibus*

16 מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עֲרָשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם
.Veni , .cinnamomo & , aloë , myrrha , meum cubile *Persudi*

17 נָפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן: לְכָה
.amoribus *in* collætemur ; manè usque amoribus inebriemur

18 נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה בְּאַהֲבִים:
.Ligamen .*longinquo* à via in abiit ; sua domo in vir non Quia

19 כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק: צְרוֹר
.suam domum veniet *temporis statuti* diem ad ; sua manu in tulit argenti

20 הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבוֹא בֵיתוֹ:
.suorum labiorũ lenitate *in sua captationis* multitudine in eũ fecit Declinare

21 הִטַּתוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֶלֶק שְׂפָתֶיהָ יַדִּיחֻנוּ
.*ve ei lanienam* ad bos veluti , statim eam post *Vadens* .eum compulit

22 הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פֶּתֹאם כְּשׁוֹר אֶל־טֶבַח יָבוֹא
.sapitia scindat Donec .stulti castigationem ad compes sicut &

23 וְכַעֲכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל: עַד יְפַלַּח חֵץ
.suã animã ; quòd *novit non* & : laqueum ad *avem festinare ut* , ejus jecur

24 כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא יָדַע כִּי־בְנַפְשׁוֹ
.mei oris eloquiis attendite & ; mihi parete , filii nunc Et .*ipse*

25 הוּא: וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי פִי:
.ejus semitis in erres ne : tuum cor ejus vias ad declinet Ne

26 אַל־יִשֶׁט אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל תֵּעָתֶה בְּנִתִיבוֹתֶיהָ:
.ejus occisi omnes fortes & , fecit cadere *vulnerator* multos Nam

27 כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וְעֲצֻמִים כָּל־הֲרוּגֶיהָ:
.mortis *perdentia* ad descendentes : ejus domus *sepulchri* Viæ

CAP. VIII. ח

? suam vocem *dabit* intelligentia & ; *clamabit* sapientia Nonne

1 הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ:

2 Serva mandata mea; & vives: & legem meam quasi pupillam oculi tui: Liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientiæ, Soror mea es: & prudentiam voca amicam tuam, Ut custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, quæ verba sua dulcia facit. De fenestra enim domûs meæ per cancellos prospexi, Et video parvulos, considero vecordem juvenem, Qui transit per plateam juxta angulum, & prope viam domûs illius, graditur In obscuro, adveſperascente die, in noctis tenebris, & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad capiendas animas: garrula & vaga, Quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, Nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos insidians. Apprehensumque deosculatur juvenem, & procaci vultu blanditur, dicens; Victimas pro salute vovi, hodiè reddidi vota mea. Idcircò egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, stravi tapetibus pictis ex Ægypto. Aspersi cubile meum myrrhâ, & aloe, & cinnamomo. Veni, inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies: Non est enim vir in domo sua, abiit viâ longissimâ. Sacculum pecuniæ secum tulit: in die plenæ lunæ reversurus est in domum suam. Irretivit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciviens, & ignorans quòd ad vincula stultus trahatur, Donec transfigat sagitta jecur ejus: velut si avis festinet ad laqueum, & nescit quòd de periculo animæ illius agitur. Nunc ergò, fili mi, audi me, & attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in viis illius mens tua: neque decipiaris semitis ejus. Multos enim vulneratos dejecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus ejus, penetrantes in interiora mortis.

CAP. VIII.

1 NUnquid non sapientia clamitat, & prudentia dat vocem suam?

2 † φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς καὶ βιώσῃς,
† πῶῦ ᾖ ἐμὲς λόγοις ὥσπερ κόρες ὀμ-
3 μάτων. † (a) Περίδου ᾖ αὐτοῦ Ϛοῖς
δακτύλοις, † ἐπίγραψον ᾖ ἐπὶ τὸ πλάτ Θ
τῆς καρδίας Ϛου. † Εἰπὸν τὴν σοφίαν
Ϛὼ ἀδελφὴν ᾖ, † τὴν ᾖ φρόνησιν γνώ-
5 ειμον ἀπεποίησαι Ϛεαυτῷ· Ἵνα Ϛε τηρῇ-
σῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας ᾖ πορνῆς, †
ἐὰν Ϛε λόγοις τοῖς σφὸς χάειν ἐμβάλῃ.
6 † Ἀπὸ ᾖ ὑειέ Θ ἐκ τῆ οἴκου αὐτῆς εἰς
† τὰς πλατείας παρεκύψασα, Ὃν ἂν ἴδῃ ἀ-
φρόνων τέκνων νεαλίαν ἐνδεῆ φρενῶν, †
8 Παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν δόδοις
9 οἴκων αὐτῆς, † ᾖ λεῆῶν τῷ Ἐν Σκότει ἐ-
πτοιεῦῳ, † ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτορινὴ ᾖ
10 (β) γνοφώδης, † Ἡ ᾖ γυνὴ Συναντᾷ αὐτῷ,
ἐΔΘ ἔχουσα πορνικὸν, † ἢ ποιεῖ νέων ὀξ-
ΙΠΡΕΔΣΙΙ καρδίας. † ἀνεπαρεμένη δὲ ὄτι
11 ᾖ ἄστΘ, † Ἐν οἴκῳ ᾖ ἐκ ἡσυχάζοισιν
12 οἱ πόδες αὐτῆς. † Χρόνον γὰρ τινὰ ὀξω
ῥέμΣεται, † χρόνον ᾖ ἐν πλατείαις παρε-
πόμενη γωνίαν ἐνεδρεύει. † Εἶτα ὀπλαμ-
βάνει ᾖ ἐφίλησεν αὐτὸν, † ἀναιδεῖ ᾖ προσ-
14 ώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ, † Θυσία εἰρηνικὴ
μοι ὄτι, † Σήμερον ἀποδέδομα τὰς ευ-
χάς μου. † Ἕνεκα τέτου ἐξῆλθον εἰς συν-
άντησίν (γ) Σοι, † ποθοῦσα τὸ Σὸν πρόσ-
16 ωπον, ἤυρηκά Σε. † Κεκρίκας τέτακα
τὴν κλίνὴν μου, † ἀμφιτάποις ᾖ ἔστρωκα
17 τοῖς ἀπ' ΑἰγύπΤου. † Διέῤῥαγκα τὴν
κοίτὴν μου (δ) κερκίνῳ, † τὸν ᾖ ὀλκὸν
18 μου κινναμώμῳ. † Ἐλθὲ, ᾖ ἐπολαύσω-
μὲν φιλίας ἕως ὄρθρου, † δεῦρο καὶ ἐγ-
κυλισθώμὲν ἔρωτι. † Οὐ γὰρ πάρεστν ὁ
19 ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ, † πεπόρευται ᾖ ὁ-
20 δὸν μακράν, † Ἔνεσμον ἀργυρίου λα-
βὼν ἐν χειρὶ αὐτῆ, † δ' ἡμέρᾶν πολλῶν
21 ἐπιστῆξει εἰς τὸν οἶκον αὐτῆ. † Ἀπεπλά-
νησε ᾖ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις ᾖ
22 τοῖς ἀπὸ χειλέων ὀξάκελεν αὐτόν. †
Ὃ ᾖ ἐπηκολέθησεν αὐτῇ (ε) κεφφωθείς·
† ὥσπερ ᾖ βοῦς ὄτι ζφαγὴν ἄγεται, †
23 ᾖ ὥσπερ κύων ὄτι δεσμὸς, † Ἢ ὡς ἔκαφ-
φε τεξόμενα πεπληγὼς εἰς τὸ ἥπαρ·
ΣΤΕΥΔΕΙ ᾖ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, † ὐκ
24 οἶδὲ ὅτι περὶ ψυχῆς τέχεται. † Νῦν ὅν
ὐᾖ ἀκεύε μου, † ᾖ πρόσχε (ζ) ῥήμασι τό-
25 ματός μου. † Μὴ ὀκκλινάτω εἰς τὰς ὁ-
26 δὺς αὐτῆς ἡ καρδία(η)σου, † Πολλὲς γὰρ
πρόωπα κατεΣΤΕΣΑΝΕΝ, † ᾖ ἀναρίΔμητοί
27 εἰσιν ὓς πρόΣΔΕΝ. † Ὁδὸ ᾖ ὅδω
ΘΘ αὐτῆς, † κατάρτυσι (θ) εἰς τὰ τα-
μεῖα τῆ θανάτου.

MS. A. (a) Πρίσδου * αὐτοῖς Ϛοῖς δακτύλοις, (β) γνόφΘ, (γ) * μυ, (δ) κέρκῳ, (ε) κεφφωθὶς · (ζ) ῥῆσιν (η) συ, † ᾖ μὴ πλανηθῇς ἐν ὁδοῖς αὐτ. Πολλὲς (θ) εἰς ταμεῖα

ΚΕΦ. η'.

1 † ΣΤ' ἡ σοφίαν κηρύξῃς, ἵνα φρόνη-
σίς Σοι ὑπακόσῃ.

CAP. VIII.

1 TU (a) sapientiam prædicabis, ut prudentia tibi obediat.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Custodi præcepta mea, & vive; & leges meas sicut pupillam oculi tui. 2
Liga ea super digitos tuos; scribe ea super tabula cordis tui. Dic sapi- 3
entiæ: Soror mea es: & cognatam voca prudentiam. Ut custodiat te 4
à muliere extranea, & ab aliena, cujus blandi sunt sermones. Quoni- 5
am per fenestras parvas domus meæ prospexi, & per cancellos habitacu- 6
li. Et vidi insipientes, & consideravi juvenes, & admiratus sum defici- 7
entem intellectu, Transeuntem per plateam contra angulum, & via do- 8
mus ejus ambulantem; Vesperi, in occasu diei, in tenebris noctis, & in 9
caligine. Et ecce mulier in occursum ejus in ornatu meretricis; quæ au- 10
fert cor juvenum. Prævaricatrixque est & vaga: in domo sua non mo- 11
rantur pedes ejus. Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem an- 12
gulum opportunum insidiatur. Et apprehendit eum & osculatur illum, 13
& impudenti facie dicit ei: Sacrificia oblationum [*habeo*] super me: ho- 14
die reddidi vota mea. Propterea egressa sum in occursum tuum, quip- 15
pe me vertens ad quærendam societatem; & dixeram me te adductu- 16
ram. In stratis posui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto. 16
Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. Veni jucundemur 17
amoribus usque manè, & mutuò adhæreamus desideriis. Non est enim 18
vir in domo sua; abiit in via longinqua. Sacculum argenti tulit in 19
manu sua, & in die congregationis veniet ad domum suam. Seduxit ita- 20
que eum in multitudine verborum suorum, & in blanditie labiorum 21
suorum decepit eum. Et ipse vadit post eam confestim sicut bos qui vadit 22
ad macellum, & sicut canis ad vinculum. Et sicut cervus in cujus jecur 23
volat sagitta, & festinat sicut *passer* ad laqueum, & nescit quòd tendat
ad mortem animæ suæ. Et nunc filii audite me, & auscultate verba 24
oris mei. Ne deflectat cor tuum ad vias ejus, nec decipiaris in semitis 25
illius. Quoniam multos interfectos dejecit, & fortes sunt omnes inter- 26
fecti ejus. Viæ inferni est domus ejus, descendentes ad cubicula sepulturæ. 27

CAP. VIII.

1 PRopterea sapientia clamat, & prudentia elevat vocem suam.

תרגום TARGUM.

2 נְטַר פִּקּוּדַי וְחֵיֵה וְנִימוֹסַי הֵוֵי כְּבֵתָא דְעֵינָא: קְטֹר אִנּוּן עַל אֶצְבְּעָתָךְ כְּתֹב אִנּוּן עַל
3 לוּחַ דְּלִבָּךְ: אֱמַר לְחָכְמְתָא אֲחָתִי אַנְתְּ וּמוֹדַעְתָּא קְרֵי לְבִינוּתָא: דְּנִנְטְרָךְ מִן אִתְּתָא
4 חִילוּנִיתָא וּמִן נֻכְרָיְתָא דְשַׁעְיָן מִלְּהָא: מְטוּל דְּמִן כְּוָאִי וְעַרְתָא דְבֵיתִי אִדְקֵרֵת וּמִן
5 חֲרָכַיָּן דְּדִירָא: וְחֲזִית בְּשַׁבְרֵי וְאִסְתְּכֵּלִית בְּטַלְאֵי וְתִהֵית בְּחִסַּר רַעְיוֹנָא: עָבַר
6 בְּשׁוּקָא לְקֵבֶל פִּנְתָא וּבְאָרְחָא דְבֵיתָא מְהַלֵּךְ: בְּרַמְשָׁא בְּמַעְרַב יוֹמָא בְּחַשּׁוֹכָא
7 דְלֵילְיָא וּבְחֵשְׁכָּא דְרוּנְיָתָא: וְהָא אִתְּתָא לְאוּרְעֵיהּ כְּאִסְכְּמָא דְזוּנְיָתָא דְמַדְּבְּרָא לְבָא דְעַלְמֵי:
8 מְרַהֲרָתָא הִיא וּפְרִיקָתָא בְּבֵיתָהּ לָא שְׁכָנָן רַגְלָהָא: בְּעִדְנָא בְּשׁוּקֵי בְּעִדְנָא בְּשִׁקְקֵי
9 וְלְקֵבֶל כָּל פִּנְתָא דְיָאֵיא כְּסָמְנָא: וְאִתְקַפַּת בֵּיהּ וּנְשִׁקְתֵּיהּ וְאִתְחַיַּפַת אַפֵּיהּ וַאֲמַרַת לֵיהּ:
10 דְּבִחֵי דְקֻרְבָּנֵי עָלַי יוֹמָנָא שְׁלַמִּית נִדְרַי: מְטוּל הָכָנָא נְפַקֵת לְאוּרְעָךְ דְמַסְכָּא הַיְתִת
11 לְרַגְשָׁא וַאֲמַרִית אַדְבְּרִנָּךְ: בְּחַשְׁיָתָא שַׁוִּיתִ עַרְסִי וּבְקַרְמָא קְרַמְתָא מְצָרָאֵי:
12 רַפְדִית עַל עַרְסִי מוּרָא וְכוּרְקְמָא וְקוּנְמָא: תָּא נִתְבַּסַם בְּרַחֲמָתָא עַד צַפְרָא וְנֶעֱסַק
13 חַד לְחַד בְּרַגְאָנָתָא: דְּגַבְרָא לֵית הוּא בְּבֵיתָא אֲזִיל בְּאוֹרַח רְחִיקָא: צְרָרָא דְכַסְפָּא
14 נְסַב בִּידֵיהּ וּלְיוֹמָא דְעִדְנָא אָתֵי לְבֵיתֵיהּ: וְאַטְעֵי יָתֵיהּ בְּסוּגְיָא דְמִלָּהוּ וּבְשַׁעְוָתָהּ
15 דְסַפְּוָתָהּ תְּפַתֵּיהּ: וְהוּא אָזֵל בַּתְרָהּ שְׁלִיאִית הֵוֵי תּוֹרָא דְאָזֵיל לְוַת טַבְחָא וְהֵוֵי
16 כְּלֶבָא לְאַסּוּרָא: וְהֵוֵי אֵילָא דְמַפְרַיחַ גִּירָא בְּכַבְדֵיהּ וּמִסְתַּרְהַב הֵוֵי צִפְּרָא לְוַת פּוּחָא
17 וְלָא יָדַע דְלְמוֹתָא דְנַפְשֵׁיהּ אֲזִיל: וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְאַצִּיתוּ לְמֵימְרֵי דְפוּמִי:
18 לָא יִסְטֵי לִבָּךְ לְאָרְחָתָהּ וְלָא תִטְעֵי בְּשַׁבְלֵיהָ: מְטוּל דְסַנְיֵאי קְטִילֵיא אַפֵּלַת
19 וְעַשְׁיָנִין כּוּלְּהוֹן קְטִילֵיהָ: אָרְחָתָא דְשִׁיאוֹל בֵּיתָהּ נַחֲתִין לְקִיטוֹנֵי דְקַבְרָא:

CAP. VIII. ח

1 מְטוּל הֵיכְנָא חָכְמְתָא תִקְרָא וּבִינוּתָהּ תִּרְמֵי קָלָהּ:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܢܛܪ ܦܬܓܡܝ ܘܚܝܐ. ܘܢܛܪ ܐܘܪܝܬܝ ܐܝܟ ܒܒܐ ܢܛܪܘܢ. ܐܣܪ ܠܗܘܢ ܥܠ ܓܪܘܢܟ ܘܟܬܘܒ ܠܗܘܢ ܥܠ ܠܘܚ ܠܒܟ. * ܘܐܡܪ ܠܚܟܡܬܐ ܐܚܬܝ ܐܢܬ ܘܠܡܕܥܬܐ ܩܪܝ ܠܡܕܥ ܢܫܐ. ܕܬܢܛܪ ܠܟ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܢܟܪܝܬܐ ܡܢ ܐܪܡܬܐ ܕܡܠܝܠ ܫܦܝܪ ܠܡܠܝܗ. ܕܠܐ ܢܚܘܐ ܒܒܝܬ ܒܝܬܗ ܘܢܚܘܐ ܒܫܘܩܐ ܘܢܬܩܝܡ ܒܫܘܩܐ ܘܢܬܩܝܡ ܒܫܘܩܐ ܘܢܬܩܝܡ

משלי : ח

.conjituis fenitatum domum : viam supra excelsorum capite In
2 בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים עַל־דֶּרֶךְ בֵּית נְתִיבֹת נִצָּבָה
.pre.cacabit ostiorum ingressum : civitatis ei ad ; portarum manum Ad
3 לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים תְּרַנֵּה
.hominis filios ad mea vox & ; clamabo viri vos Ad
4 אֲלֵיכֶם אֲנָשִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם
,Audite .corde intelligite stulti & ; astutiam simplices Intelligite
5 הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב : שִׁמְעוּ
.rectitudines meorũ labiorum apertio & : loquar eximia quoniam
6 כִּי־נְגִידִים אֶדַּבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים :
abominatio & ; meum palatum loquetur veritatem Quia
7 כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֵבַת
non : mei oris eloquia omnia justitia In .impietas meorũ labiorũ
8 שְׂפָתַי רֶשַׁע : בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין
; intelligenti recta ipsa Universa .obliquum & ; pravum eis in
9 בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ : כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין
,meam eruditionem Accipite .scientiam inventibus recta &
10 וְיְשָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת : קְחוּ־מוּסָרִי
sapientia bona Quia .electio auro pre scientiam & ; argentũ non &
11 וְאַל־כֶּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר : כִּי־טוֹבָה חָכְמָה
Ego .es in æquabuntur non columnas omnes & ; margaritis pre
12 מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ־בָהּ : אֲנִי
.concilium cogitationum scientiam & ; astutia habitavi sapientia
13 חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת מְזִמּוֹת אֶמְצָא
viam & .scientiam &, superbiam : malum habere odio DOMINI Timor
יִרְאַת יְהוָה שֹׂנֹאת רָע גֵּאָה וָגֵאוֹן וְדֶרֶךְ
ego .offensa & ; consilium Mihi .odivi perversitatum os & , malam
14 רָע וּפִי תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי : לִי־עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי
.confiet & ; regnabunt reges me In .fortitudo mihi ; intelligentia
15 בִינָה לִי גְבוּרָה : בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים
; principatum habebunt principes me In .justitiam decernent
16 יְחֹקְקוּ צֶדֶק : בִּי שָׂרִים יִשְׂרוּ
; diligam me diligentes Ego .terræ judices omnes magnifici &
17 וְנְדִיבִים כָּל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ : אֲנִי אֹהֲבַי אֶהֱב
; mecum gloria & ,Opulentia .me invenient ,me diluculò quærentes &
18 עֹשֶׁר־וְכָבוֹד אִתִּי : יְמֹצְאֻנִנִי וּמִשְׁחֲרֵי
, auro pre meus fructus Rorat .justitia & , durabilis substantia
19 הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה : טוֹב פִּרְיִי מֵחָרוּץ
.pura In ; electo argento pre meus proventus & ; obrizo pre &
20 וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף נִבְחָר : בְּאֹרַח
.judicii semitarum medio in ; faciam ambulare justitiæ
21 צְדָקָה אַהֲלֵךְ בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט :
.replebo eorum thesauros & : ut me diligentes facientium hæreditare Ad
22 לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא :
.fuit opera ante : sua viæ principium , me acquisivit DOMINUS
23 יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו
.mihi ab .cæpit à , habui principatum seculo A .fuit ex
24 מֵאָז : מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי־
fontes non In ; sum formata voragines non In .terræ
25 אָרֶץ : בְּאֵין תְּהֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת
.fuit ad ; eliam depti montes Antequàm .aquis aggravata loca
26 נִכְבַּדֵּי־מָיִם : בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ לִפְנֵי
; plateas & terram fecerat non Adhuc .sum formata collium
27 עֹד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת
.orbis pulverum caput &
רֹאשׁ עֲפָרוֹת תֵּבֵל :

Versio VULG. LAT.

2 In summis excelsisque verticibus supra viam, in mediis
3 semitis stans, Juxta portas civitatis in ipsis forib⁹ loquitur,
dicens; O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios homi-
5 num. Intelligite parvuli astutiam, & insipientes animad-
6 vertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: &
aperientur labia mea, ut recta
7 prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia
8 mea detestabuntur impiũ. Justi sunt omnes sermones mei, non
9 est in eis pravum quid, neque perversum. Recti sunt intelli-
10 gentibus, & æqui invenientibus scientiam. Accipite disci-
plinam meam, et non pecuniam: doctrinam magis, quàm
11 aurum eligite. Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis: et omne desiderabile ei
12 non potest comparari. Ego sapientia habito in consilio, et
13 eruditis interfuæ cogitationibus. Timor Domini odit malum: arrogantiam, et superbiam, et viam pravam, et os bi-
14 lingue detestor. Meum est consilium, et æquitas, mea est pru-
15 dentia, mea est fortitudo. Per me reges regnant, et legum
conditores justa decernunt:
16 Per me principes imperant, et potentes decernunt justitiam.
17 Ego diligentes me diligo: et qui manè vigilant ad me, in-
18 venient me. Mecum sunt divitiæ, & gloria, opes superbæ, et
19 justitia. Melior est enim fructus meus auro, & lapide preti-
oso, & genimina mea argen-
20 to electo. In viis justitiæ ambulo, in medio semitarum judi-
21 cii, ut ditem diligentes me, et thesauros eorum repleam.
22 Domin⁹ possedit me in initio viarum suarum, antequàm
quidquam faceret à princi-
23 pio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequàm terra
24 fieret. Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram:
necdum fontes aquarum eru-
25 perant: Necdum montes gravi mole constiterant: ante
26 colles ego parturiebar: Adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terræ.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

2 † Ἐπὶ γὰρ ἀκρότατα ὑψηλῶν ἄκρων ἐστὶν, † ἀνὰ
3 μέσον τῆς τρίβου ἕστηκε. † Παρὰ γὰρ
πύλαις δωμάτων παρεδρεύει, † ἐν τῇ εἰσ-
4 όδῳ πόλεως. † Τρεῖς ὦ ἄνδρες οἱ ὑμεῖς κα-
λῶ, † καὶ φωνῶ ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς
5 ἀνθρώπων. † Νοήσατε ἄκαιοι πανουργίαν, † οἱ δὲ ἀφρόνες νοήσατε καρδίαν.
6 † Εἰσακούσατέ μου, ζῆλα γὰρ ἐρῶ, †
7 καὶ (α)ἀνοίξω ἀπὸ χειλέων ὀρθά. † Ὅτι ἀ-
λήθειαν μελετήσει ὁ φάρυγξ μου, † ἐβδε-
λυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ.
8 † Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ (β) ῥήμα-
τα τοῦ στόματός μου, † οὐδὲν (γ) ἑαυτοῖς
9 Σκολιὸν οὐδὲ (δ) στρεβλωτόδες. † Πάντα
ἐνάντια τοῖς Συνιοῦσι, † καὶ ὀρθὰ τοῖς
10 εὑρίσκουσι γνῶσιν. † Λάβετε παιδείαν καὶ
μὴ ἀργύριον, † καὶ γνῶσιν ἀντὶ χρυσίου
11 δεδοκιμασμένου. (ε) † Κρείσσων γὰρ Σοφία
λίθων πολυτελῶν, † πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἀ-
12 ξιον αὐτῆς ἔστιν. † Ἐγὼ ἡ Σοφία κατο-
κιῶσα βουλὴν † καὶ γνῶσιν, καὶ ἔννοιαν ἐγὼ
13 ἐπεκαλεσάμην. † Φόβος κυρίου μισεῖ ἀ-
δικίαν, † ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδὸς
πονηρὸν · † μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμέ-
14 νας ὁδοὺς κακῶν. † Ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφά-
15 λεια, † ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. † Δι'
ἐμὲ βασιλεῖς βασιλεύουσι, † καὶ οἱ δυνάστα-
16 ι γράφουσι δικαιοσύνην. † Δι' ἐμὲ μεγιστᾶ-
νες μεγαλύνονται, † καὶ τύραννοι δι' ἐμὲ
17 κρατοῦσι γῆς. † Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀ-
γαπῶ, † οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες (ζ) εὑρήσουσι.
18 Παῦτο καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει, † καὶ
19 κτῆσις πολλὴ καὶ δικαιοσύνη. † Βέλτιον
ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον
τίμιον (η), † τὰ δὲ ἐμὰ γενήματα κρείσσω
20 ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. † Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης
περιπατῶ, † καὶ ἀναμέσον τρίβων (θ) δι-
21 καιώματος ἀναστρέφομαι · † Ἵνα μὲν τοῖς
ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὑπάρξειν, καὶ τοὺς θησαυροὺς
αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. † Ἐὰν ἀναγγείλω
ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γενόμενα, μνημο-
νεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀεὶ δηλῶσαι. † Κύριος
ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ,
23 † Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, † (ι) ἐν
24 ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι, † Καὶ
πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, † πρὸ τοῦ
25 προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. † Πρὸ
τοῦ ὄρη ἑδραιωθῆναι, † πρὸ δὲ πάντων
26 βουνῶν, γεννᾷ με. † Κύριος ἐποίησε
χώρας καὶ οἰκήσεις, † καὶ ἄκρα οἰκούμενα
τῆς (κ) ὑπ' οὐρανῶν.

Nam super excelsas summitates est, & inter medium semitarum stetit. Apud portas enim po- 3
tentum assidet, (b) & in introitibus canitur: Vos ô homines ad- 4
voco, & proferо meam vocem filiis hominum. Intelligite simpli- 5
ces astutiam: & qui non habetis disciplinam, (c) apponite cor. Ex- 6
audite me: (d) proclara enim dicam, & proferam è labiis recta: 7
Quoniam veritatem meditabitur guttur meum: abominata autem
coram me labia mendacia. Cùm 8
justitia omnia verba oris mei: ni- 9
hil (e) ipsis pravum, neque (f) tortuosum. Omnia (g) præsentia intelligentibus, & recta inve- 10
nientibus scientiam. Accipite disciplinam, & non argentum, & 11
scientiam super aurum probatum. Melior enim sapientia lapidibus 12
(h) pretiosis: omne autem pretiosum non est illâ dignum. Ego 13
sapientia inhabitavi (i) consilium, & scientiam, & (k) cogitationem ego invocavi. Timor 14
Domini odit (l) injustitiam, & contumeliam, & superbiam, & 15
vias malorum: (m) odi autem ego perversas vias malorum. Meum 16
est consilium, (n) & securitas, mea prudentia, & mea (o) fortitudo. Per me reges regnant, 17
& dynastæ (p) scribunt justitiam. Per me (q) magnates magnificantur: (r) & tyranni per me tenent 18
terram. Ego me amantes diligo: 19
& quærentes me (s) invenient. Divitiæ, & gloria (t) mihi (u), 20
& (n) possessio multorum, & justitia. (x) Melius me pro fructu 21
percipere super aurum, & lapidem pretiosum: & mea genimina melior argento electo. In viis (y) 22
justitiæ ambulo, et inter semitas 23
justificationis versor: ut (z) distribuam amantibus me substantiam, et thesauros eorum impleam bonis. Si (ω) annuntiavero vo- 24
bis, quæ in diem fiunt: memor ero, quæ à seculo, numerare. (aa) 25
Dominus condidit me initium viarum suarum in opera sua: Ante 26
seculum fundavit me, in principio, antequàm terram faceret, Et 27
antequàm abyssos constituerет, 28
priusquàm procederent fontes aquarum. Antequàm montes collocarentur, et ante omnes colles (bb) 29
generat me. Dominus (cc) fe- 30
cit regiones, et inhabitabiles, et summitates habitatas ejus quæ sub cœlo.

MS. A. (α) ἀνοίγω (β) κείμενα (γ) ἐν αὐτοῖς (δ) στρεβλῶδες. (ε)† ἀντιπαιρεῖται ἔθνεσιν χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Κρείσσων (ζ) εὑρήσουσιν χάριν. Παῦτο (η) πολὺν, τὰ δὲ ἐμὰ γενήματα κείσσον ἀργυρίου (θ) δικαιοσύνης (ι) πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι, (κ) ὑπ' οὐρανόν.

תרגום TARGUM.

2 בְּרֵישׁ רְמָתָא עַל אַרְחָא אִיתָהּ וּבֵינַת שְׁבִילֵי קְיָמָא : וְעַל תַּרְעֵי גְבוּרָתָא דְּקַרְיָא
3 וּבְמַעֲלָנָא דְתַרְעֵי מִשְׁתַּבְּחָא וְאָמַרְתּ : לְכוֹן גַּבְרֵי קָרֵינָא וְקָלִי עַל בְּנֵי נָשָׁא : אִתְּיַנִּי
4 שַׁבְרֵי עֲרִימוּתָא וְשַׁטְיֵי נִסְתַּכְּלוּן בְּלִבְּהוֹן : שְׁמַע מְטוּל דִּשְׁרִירוּתָא מִמַּלְּלָא אֲנָא
5 וּמַמְלַל פּוּטֵי תְּרֵיצוּתָא : מְטוּל דִּקְשׁוֹטָא דְּנָא פּוּטֵי וְרֵיחוּקָא דִּשְׁפָתַי רְשָׁיָא
6 וּבְצִדְקוּתָא אִנּוּן כָּל מֵימְרֵי פּוּטֵי לֵית בְּהוֹן פְּתוּלָא וְעִקּוּמָא : וְכוּלֵן גְּלַן לְאִנָּשׁ
7 דְּמִתְבַּיְּן וְתְרִיצִין לְאִלֵּין דְּצַבְּאִין בִּידִישְׁתָא : קַבְּלוּ מַרְדוּתָא וְלָא כַסְפָא יְבוּ לְכוֹן
8 יְדִישְׁתָא מִן דַּהֲבָא סְגִינָא : מְטוּל דְּטָבָא חָכְמְתָא מִן כִּיפֵי טַבְתָּא וְכָל מִדְעָם
9 לָא פְּחֵי לַהּ : אֲנָא חָכְמְתָא דְּרֵית עֲרִימוּתָא וְתַרְעִיתָא מְשַׁכְּחָא אֲנָא
10 דְּחָלְתָא דֵּי סְנָיָא בִּישְׁתָא נְאוּתָא וְרוּמוּתָא וְאָרְחָא בִּישְׁתָא וּפוּטְהָ דְּפִיכָא סְנָיָא אֲנָא
11 דִּי לִי הִיא תַרְעִיתָא וּמִלְכְנָא וּבִינְוָא וְגַבְרוּתָא : מְטוּל אֲנָא מַלְכִין מַלְכִין יְשַׁלְּטֵי
12 אֲנָא מְשַׁכְּחָא בְּצִדְקוּתָא : מְטוּל אֲנָא רַבְרְבֵי מְתַרְבְּרְבִין וְסַרְכֵי בְּלַהוֹן דַּיְנֵי תְּרֵיצוּתָא :
13 אֲנָא רְחָמֵי מִן קֳדָם יְיָ אִלֵּין דְּמִקַּדְּמִין לִי יַשְׁכְּחֻנִנִי : עִתְרָא וִיקָרָא דִילִי מִמִּינָא וּמִלָּא
14 וְצִדְקָתָא : טָבִין פְּרָיֵי מִן דַּהֲבָא סְגִינָא וּמִן דַּהֲבָא אוּבְרוּיִן וְעֻלְּתִי מִן כְּסָיָא נְבִיאָ :
15 בְּאָרְחָתָא דְצִדְקָתָא מְהַלְּכָא אֲנָא בְּגוֹ שְׁבִילֵי דִּדְיָנָא : דְּאוֹרִית לְרַחֲמֵי שְׁנָיָא כְּנִיאָתָא
16 וּסְיִמְתָהוֹן אֲמַלֵּא : אֱלָהָא בְּרָאנִי בְּרִישׁ בְּרִיָּתֵיהּ וּמִן קֳדָם עוֹבְדּוֹי מִן רֵישׁ : וּמִן
17 קֳדָם עָלְמָא אִתְחַקְּנַת מִן רֵישׁוֹהִי מִן קֳדָם דְּהֲוֵי אַרְעָא : עַד לָא נְהוּן
18 תְּהוֹמֵי אִתְיְלִידוּ וְעַד דְּלָא נָהוּן מַעְיָנֵי עִשּׁוּנֵי דְמַיָּא : קֳדָם עַד לָא נִטְבְּעוּ
19 טוּרֵי וּקְדָם רְמָתָא אִתְחַנַּנְתּ : עַד לָא עֲבַד אַרְעָא וְנַחֲלֵי וְרֵישׁ עַפְרָא דְתֵבֵל :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In capite collium prope viam consistit, & in medio semitarum stat. Et 2
in foribus in introitu civitatis, & in ingressu portarum canit & dicit. 3
Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite in- 4
sipientes astutiam, & stulti intelligant in cordibus suis. Audite quo- 5
niam *certa* loquor, & eloquium oris mei rectum. Quoniam verita- 6
tem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. In 7
justitia enim sunt omnes sermones oris mei, neque est in eis pravum, 8
nec perversum. Omnes verò sunt manifesti viro intelligenti, & re- 9
cti his qui expetunt scientiam. Suscipite disciplinam meam, & non 10
argentum; & colligite vobis scientiam magis quàm aurum confla-
tum. Quoniam melior est sapientia lapidibus pretiosis, & nihil est 11
quod ei comparetur. Ego sapientia *habitavi* astutiam: & scientiam 12
& consilium invenio. Timor Domini odit malum, superbiam, 13
et elationem, et viam malam, & os perversum odio habui. Me- 14
um est consilium, & cogitatio, & intelligentia & fortitudo. Per 15
me reges regnant, & potentes ungo justitia. Per me princi- 16
pes imperant, & duces, omnes judices in rectitudine. Ego 17
diligentes me diligo, & qui manè consurgunt ad me, invenient me. 18
Divitiæ & gloria mea sunt, opes & substantiæ, & justitia. Melio- 19
res sunt fructus mei auro conflato, & auro obrizo; & proventus me-
us magis quàm argentum electum. In via justitiæ ambulo, in medio 20
semitarum judicii. Ut hæreditare faciam diligentes me annos multos, 21
& cellaria eorum impleam. Dominus creavit me in principio creaturæ 22
suæ, & ante opera sua ab initio. Ante seculum præparata sum, ab 23
initio antequàm esset terra. Et antequàm essent abyssi genita sum, & 24
antequàm essent fontes, moles aquarum. Antequàm montes defixi es- 25
sent, & ante colles condita sum. Antequàm faceret terram & flu- 26
mina, & verticem pulveris orbis.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * Super verticem collium enim adſtat ſapien-
3 tia, & inter vias & juxta ſemitas manet,
4 Et ad janua ore ſuo clamitat, & in aditibus
5 portarum urbium ſe oſtentat, ac dicit, Vos
6 viri appello ego, & vox mea ad filios homi-
7 num: Ut intelligant parvuli aſtutiam, &
8 expertes judicio cognoſcant in corde ſuo.
9 Audite me, quia verum loquiar, & apertio
10 oris mei æquitas. Veritatem enim con-
11 templatur os meum, & abominandæ ſunt co-
12 ram me labia mendacia. Juſtitia ſunt omnia
13 verba oris mei, et non eſt in eis obliquitas, aut
14 pverſitas. Et omnia aperta ſunt ei qui perci-
15 pit ea, et recta ſunt ei qui ea ſcire cupit. Acci-
16 pite diſciplinam, & non argentum: & eligite
17 vobis ſcientiâ præ auro puro: Quoniam præ-
18 ſtantior eſt ſapientia auro puro, & lapillis o-
19 ptimis, & nihil eſt illi comparandum. Ego ſa-
20 pientia creavi aſtutiam, & ſcientiâ atque con-
21 ſilium ego poſſideo. Timor Dñi odit mala, &
22 faſtum, & ſuperbiam, & viam malam, & os pe-
23 rverſum ego deteſtor. Meum eſt conſilium, &
24 doctrina, mea eſt prudentia, & mea fortitudo.
25 Propter me reges regnant, & principes edi-
26 cunt juſtitiâ. Per me præſides præſunt, & ma-
27 gnates, omnéſque judices æquitatis. Ego de-
28 ligo diligentes me: & qui quærût me, inveni-
29 ent me. Divitiæ & honor, meus eſt, & opes
30 antiquæ, atque juſtitia. Et fructus mei meli-
31 ores ſunt auro puro, & proventus mei argen-
32 to electo. Per iter juſtitiæ incedo, & in me-
33 dio ſemitarum judicii: Ut hæredes faciâ di-
34 ligentes me, ſpei: & eorum theſauros implcâ.
35 Dominus creavit me initio creaturæ ſuæ, ante
36 omnia opera ſua, Et ante ſecula condidit me,
37 & ab initio, & antequam faceret terrâ. An-
38 tequam eſſent abyſſi, genita ſum, & antequam
39 eſſent aquæ in fontibus. Et antequam firma-
40 ti eſſent montes, & ante colles concepta ſum,
41 Antequàm faceret terram & torrentes, &
42 primum pulverem orbis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فانها في السواهق العالية هي * وقد وقفت في وسط الطرقات * لانها تكمن عند ابواب
3 المقتدرين وفي المداخل تمدح * اليكم ايها الناس اتضرع * والي بني الناس ارفع صوتي * يا ذوي
4 الدعة تفهموا تدربا * ويا من لا ادبا لهم صغوا قلبكم فيه * اسمعوني فاني اقول الفاظا سريعة *
5 وابدي من شفواتي اقوالا مستوية * لان حلقي يهذ صدقا والشفوات الكذوبة مرفوضة امامي *
6 * وكل اقوال فمي بعدل * وليس فيها صعب ولا معوج * كلها مستوية عند الذين يفهمونها *
7 ومفهومة عند الذين قد وجدوها علما * خذوا ادبا ولا تتخذوا فضة * تسلموا معرفة افضل من
8 الذهب الابريز * اذ كسوسات الذهب النقي تدرس * والحكمة افضل من الجواهر الجزيلة
9 فيها * وكل كريم نفيس ما يساواها * انا الحكمة ساكن في الراي والمشورة * وانا دعوت المعرفة
10 وذكر المعاد * خشية الرب تمقت الظلم والتعظم والكبرياء وطريق الاشرار * انا قد ابغضت طرق
11 الطالحين الملتوية * لي المشورة والنصرة لي الفطنة * لي القوة * بي تملك الملوك * ويكتب
12 المقتدرون العدل * بي يعظم شان العظماء * وبي يمسك امراء الارض * انا احب الذين يحبونني *
13 والذين يطلبونني يجدونني * عندي الغنا والمجد * واقتناء الفوائد الكثيرة والعدل * فاقتطفوني
14 وجدوني افضل من الذهب والجوهر الكريم * فان غلتي افضل من الذهب المنتخب * انا في
15 طريق العدل اسلك * وفي وسط مناهج العدل اتصرف * لكيما اودع الذين يحبونني فيه دايمة *
16 وامتلاء كنوزهم من الخيرات * ان بدات اخبركم بالصايرات كل يوم * اتذكر الامور التي
17 اعدها منذ الدهر * الرب خلقني بدو طريقه في اعماله قبل الدهر * اسسني في البدي * قبل
18 ان تصنع الارض * وقبل ان تخلف اللجج * قبل ان تنبع عيون المياه * وقبل ان يوطد
19 الجبال * وقبل التلول كلها صنعني * الرب صنع كورا غير مسكونة * وسواهق مسكونة
20 للبرية التي تحت السماء *

Quia in palatiis ſublimibus quandoque
2 *ſtat, & ipſa eſt in medio viarum; Quia*
3 *inſidiatur ad januas potentium, & in*
4 *aditibus canit, dicens; Vos O homines*
5 *oro, & ad filios hominum extollo vo-*
6 *cem meam. O ſimplices, intelligite eru-*
7 *ditionem: & O qui non habetis diſcipli-*
8 *nam, apponite corda veſtra ad eam.*
9 *Adite me, quia pronuntio eloquia no-*
10 *bilia, & proferо è labiis meis ſemines*
11 *rectos. Quoniam guttur meum medita-*
12 *tur veritatem, & labia mendacia ſunt*
13 *abominandæ coram me: Et omnia ver-*
14 *ba oris mei in juſtitia, & non eſt in eis*
15 *ardum neque perverſum: Omnia ipſa*
16 *plana ſunt apud eos qui intelligunt ea, &*
17 *recta apud eos qui jam invenerunt ea per*
18 *doctrinam. Comparate diſciplinam, &*
19 *ne comparetis argentum: recipite do-*
20 *ctrinam potiùs quàm aurum obrizum.*
21 *Nam ſenſibilia auri puri tenuntur, ſapi-*
22 *entia verò præſtantior eſt gemmis plurimi*
23 *pretii, & omne pretioſum excellens non*
24 *æquatur illi. Ego ſapientia habito in co-*
25 *gitatione & conſilio, & ego advoco ſci-*
26 *entiam & memoriam finis. Timor Do-*
27 *mini odio habet iniquitatem, & glori-*
28 *am, & ſuperbiam, & viam iniquorum:*
29 *ego jam odi vias improborum perverſas.*
30 *Meum eſt conſilium & imaginatio:*
31 *mea eſt prudentia, mea potentia. Per me*
32 *regnant reges, & ſcribunt potentes juſti-*
33 *tiam. Per me magnificatur fama magna-*
34 *tum, & à me pendent principes terræ.*
35 *Ego diligo eos qui me diligunt: & qui*
36 *me quærunt, me invenient. Apud me*
37 *ſunt opes, & gloria, & acquiſitio uti-*
38 *litatum multarum, et juſtitia. Quare*
39 *colligite me, et accipite me potiùs quàm*
40 *aurum et gemmas pretioſas: quoniam*
41 *fruges meæ ſunt præſtantiores auro electo.*
42 *Ego per viam juſtitiæ incedo, et in me-*
43 *dio viarum juſtitiæ converſor, ut credam*
44 *iis qui me amant, poſſeſſionem æternam,*
45 *et impleam theſauros eorum bonis. Si*
46 *incipiam exponere vobis quæ ſunt ſingu-*
47 *lis diebus, memorare res quas præpa-*
48 *ravit à ſeculis, Dominus creavit me in ini-*
49 *tium viarum ſuarum in operibus ſuis ante*
50 *ſeculum. Fundavit me in principio, &*
51 *antequàm terra fieret, Et antequam cre-*
52 *averint abyſſi, antequam erumperent*
53 *fontes aquarum, Et antequam firmarent*
54 *montes, et ante colles omnes fecit me.*
55 *Dominus fecit regiones inhabitatas, et*
56 *ædes habitatas pro creatura quæ eſt ſub*
57 *cœlo.*

Versio VULG. LAT.

27 Quando præparabat cœlos, aderam: quando certâ lege, & 28 gyro vallabat abyssos: Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum: 29 Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quando appendebat 30 fundamenta terræ. Cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tem- 31 pore; Ludens in orbe terrarum: & deliciæ meæ, esse cum 32 filiis hominum. Nunc ergo filii audite me: Beati, qui 33 custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam. 34 Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidiè, & observat ad postes 35 ostii mei. Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino: Qui autem in me peccaverit, lædet animam suam. Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 † Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρῆμν ἀυτῷ, † καὶ ὅτι ἀφώριζε τὸ ἀυτῷ σφῆνον ἐπ' ἀνέμων, † (λ) Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, † καὶ ὡς ἀσφαλὲς ἐτίθει πη- 28 γὰς τῆς ὑπ' οὐρανὸν, (μ) † Καὶ ὡς ἰσχυ- 29 ὲν ἐποίει τὰ (ν) θεμέλια τῆς γῆς, † Ἡ- 30 μὴν ὡς ἂν ἀυτῷ ἁρμόζουσα· † ἐγὼ ἤμην ἡ συνοικοῦσα· † καθ' ἡμέραν ἐν εὐφραινόμην ἐν παντὶ καιρῷ, † Ὅτε (ξ) εὐφραινόμενος ἐν οἰκουμένῳ συντε- 31 λέσας, † καὶ (ξ) εὐφραίνεν τὸν υἱὸς ἀν- 32 θρώπων. † Νῦν ὖν ὦ τέκνα μου, (π) † μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεται μου, † καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδὸς φυλάξει, 34 † Ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν, † τηρῶν τὰς πυλὰς ἐμῆς εἰσόδου. † Αἱ γὰρ 35 ἐμὲ ὁδοὶ μου, ἐξοδοὶ ζωῆς, † καὶ ἑτοιμάζε- 36 ται σωτηρία παρὰ κυρίου. † Οἱ δὲ (ρ) ἁμαρτάνοντες εἰς ἐμὲ, ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἀυτῶν ψυχὰς, † καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

Cùm pararet cælum, aderam illi, & cùm secerneret suam (dd) sedem super ventos, Et cùm validas faceret desuper (ee) nubes, & (ff) cùm confirmatos ponebat fontes ejus quæ sub cælo, (gg) Et quando fortia faciebat fundamenta terræ, Eram pines illum (hh) 30 disponens: ego eram, qui adgaudebat. Quotidiè autem (ii) jocundabar in facie ejus in omni tempore, Cùm lætaretur orbe perfecto, & lætaretur in filiis hominum. Nunc igitur filii, (kk) audi me, Beatus vir, qui exaudiet me, & homo, qui meas vias custodiet, Vigilans ad metas fores quotidiè, (ll) servans limina meorum introituum. (mm) Egressiones enim meæ, egressiones vitæ, (nn) & paratur voluntas à Domino. Qui autem peccant in me, 36 (oo) impiè agunt in suas ipsorum animas: & qui oderunt me, diligunt mortem.

CAP. IX. ט

1 Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem. 2 Immolavit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit 3 mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem, 4 & ad mœnia civitatis; Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta 5 est; Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod 6 miscui vobis. Relinquite infantiam, & vivite, & ambulate per viam prudentiæ. Qui 7 erudit deriserem, ipse injuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam gene- 8 rat. Noli arguere deriserem, ne oderit te. Argue sapien- 9 tem, & diliget te. Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce justum, & 10 festinabit accipere. Principium sapientiæ, timor Domini: & scientia Sanctorum, 11 prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. Si sapien- 12 fueris, tibimetipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum.

CAP. IX.

1 Sapientia ædificavit sibi domum, & statuit in ea septem columnas. Et 2 immolavit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinavit men- 3 sam suam. Misitq; puellas suas ut vocarent in altitudine collium validorum 4 munitorum. Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu 5 dicit: Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui. 6 Dimittite à vobis indigentiam intellectus vestri, & vivite, & ambulate in via prudentiæ. Qui erudit deriserem, accipit sibi ignominiam; & cor- 7 reptio impii, macula est ipsi. Ne corripias deriserem, ne oderit te; 8 argue sapientem, ut diligat te. Doce sapientem, & sapientior erit ampli- 9 us; ostende justo, & addet scientiam. Initium sapientiæ timor Dei, & 10 scientia sanctorum intelligentia. Quoniam per *eam* multi erunt dies tui, 11 & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens es, tibimet sapiens es; & si deri- 12 sor fueris, solus portabis.

CAP. IX.

*Sapientia ædificavit sibi domum, & (a) subdidit columnas septem: (b) Mactavit hostias suas: miscuit in cratera vinum suum; & (c) paravit suam mensam: Misit (d) servos suos, convocans (e) cum excelsa prædicatione ad crateram, dicens; Qui est (f) insipiens, declinet ad me: Et egentibus sensu dixit; Venite, edite de meis panibus, & bibite vinum, quod miscui vobis. (g) Derelinquite stultitiam, ut in seculum regnetis: & quærite prudentiam, & (b) corrigite in scientia intelligentiam. Qui erudit malos, accipiet sibi ignominiam: & arguens impium, maculabit(i) seipsum. * Non arguas malos, ne odio habeant te: corripe sapientem, & diliget te. Da sapienti occasionem, & sapientior erit: notifica justo, & addet ad recipiendum. Initium sapientiæ timor Domini, & consilium Sanctorum intelligentia. Cognoscere enim legem, mentis est bonæ: Hoc enim modo multum vives tempus, & adjicientur tibi anni vitæ tuæ. Fili, si sapiens fueris tibi, sapiens eris & proximis: si (k) autem malus evaseris, solus (l) utiquè hauries mala. Qui sidens et in falsis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequetur aves volantes: deseruit enim vias vineæ suæ; semitis verò agelli sui erravit: ingreditur autem per avia loca, atque avida, & terram destinatam in sitim: contrahit autem manibus infructuosa.*

MS. A. (λ) Ἡνίκα ἡτοίμαζε ἐποίει (μ) † Ἐν τοῖ πθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν ἀυτῷ, † καὶ ὕδατα ἐ θεελούσιν σόματος ἀυτῷ, Καὶ ἰσχυρὰ (ν) * θεμήματα (ξ) ὑποβράνεβο (ο) ἐνυφρόα: ἐτο (π) † καὶ μακάριοι οἱ ὁδὸς μου φυλάσσοντες † ἀκόυσατε Σοφίαν, καὶ Σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε, Μακάριος ἀνὴρ (ρ) εἰς ἐμὲ ἀμαρτάνοντες, Κεφ. θ'. MS. A. (a) Ἴνα βιόσητε, καὶ κατορθώσατε (b) μισῶσιν (β) Σε, ἰᾶσφῶν καὶ μισήσει Σε. Δίδου (γ) γνώριζε καὶ (δ) τὸ καὶ (ε) ζήσῃ (ζ) ζοῦς. (θ) τῷ πλησίον (ι) ποιμανεῖ

תרגום TARGUM.

27 כד אתקין שמיא תמן הויית ועד חג חוגתא על אפי תהומא : וכד אגרים ענני מלעיל
28 וכד אעשין מעיני תהומא : וכד שם ליטא תחומיה ומיא לא עברין ליה שם שתאסיא
29 ראריעא : והויית בצדוי מהימנתא וכדשאיתי הויית כל יומא ויומא וחדיא אנא קדמוי
30 בכל זמן : חדיא הויית בתבל ארעיה ושבוחי בבני נשא : והשתא בניא שמעון לי
31 טובוי למן דנטר אורחתי : שמעו מרדותא ואתחכמו ולא תרשון : טובוי לבר נשא
32 דישמע לי ונשקור על אסקופתי בכל יומא ויומא למנטר ספי דתרעי : מטול מן
33 דמשכח לי משכח חיי ותהוי ליה רעותא מן קדם אלהא : ומן דחטי עלי מחבל נפשיה
34 וכולהון שנאי רחמי למותא :

ט

1 חכמתא בנת ביתא ועתדת ביה שבעא עמודין : ונכסת נכסתה ומזגת חמרה וסדרת
2 פתורהה : ושדרת טליתהא דתקרין על גיב רמתא עשיתהא דרנצין : מן דשבר
3 נאתא לותי חסיר רעיונא אמרת ליה : אתו אכולו לחמי ואשתו חמרא דמזגית :
4 שבוקו מזכון חסירות רעיונכון וחיו והליכו באורחא דבינא : דיורי ממיקנא ונסיב
5 ליה צערא ומסכנותא לרשיעא מומא הוא ליה : לא תכוס למסקנא דלא נסנך
6 אכים לחכימא ויתחכם חוב אודע לצדיקא ויוסף מנדעא :
7 שרוי דחכמתא דחלתיה דאלהא וידיעתא דקדישי ביונא : מטול דבה נסגין
8 יומתך ויוספון ליך שניא דחיי : אין חכימת לנפשך חכימת ואם תהוי מסיק
9 בלחודיך תשען :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando præparabat cœlos, ibi eram; & quando vallabat gyro super fa- 27
ciem abyssi. Quando condensabat nubes desuper, & quando roborabat 28
fontes abyssi. Quando ponebat mari terminum suum, ut aquæ non per- 29
transirent eum, ponebat fundamenta terræ. Et eram in latere ejus nutri- 30
ta, & *quasi laudes fui* per singulos dies, & lætabar ego coram eo in
omni tempore. Lætata fum in orbe terræ ejus, & laudes meæ in filiis ho- 31
minum. Et nunc filii audite me, & beatus qui custodit vias meas. Au- 32
dite disciplinam, & estote sapientes, & non *deseratis* eam. Beatus fili- 33
us hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, ut custodi- 34
at postes portarum mearum. Quoniam qui invenit me, inveniet vitam, 35
& habebit beneplacitum à facie Dei. Qui autem peccat in me, disperdit 36
animam suam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

CAP. IX.

Sapientia ædificat domum suam, & statuit in ea septem columnas. Et 1
immolavit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinavit men- 2
sam suam. Misitq; puellas suas ut vocarent in altitudine collium validorum 3
munitorum. Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu 4
dicit: Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui. 5
Dimittite à vobis indigentiam intellectus vestri, & vivite, & ambulate 6
in via prudentiæ. Qui erudit deriserem, accipit sibi ignominiam; & cor- 7
reptio impii, macula est ipsi. Ne corripias deriserem, ne oderit te; 8
argue sapientem, ut diligat te. Doce sapientem, & sapientior erit ampli- 9
us; ostende justo, & addet scientiam. Initium sapientiæ timor Dei, & 10
scientia sanctorum intelligentia. Quoniam per *eam* multi erunt dies tui, 11
& addentur tibi anni vitæ. Si sapiens es, tibimet sapiens es; & si deri- 12
sor fueris, solus portabis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * Cùm firmabat cœlos, cum eo eram: & 27
quando constituit circulum super facié vora-
28 ginũ. Cùm firmaret nubes supernè, cùmque 28
firmaret fontes abyssorũ. Quando posuit legẽ 29
29 mari, & aquis ne excederent os ejus: & cùm
statuit fundamenta terræ, cum eo componebã. 30
30 In me delectabatur quotidie, & jugiter corã 30
eo lætabar. Delectabar in orbe terræ ejus, & 31
31 gloriabar in filiis hominũ. Nunc filii audite 32
me, Beatus qui custodit vias meas. Audite 33
32 disciplinam, & este sapientes & non aberra-
33 bitis. Beatus homo qui me audierit, & excu- 34
34 baverit ad fores meas quotidie, & observave-
rit limina januarũ mearũ, Nam egressus mei, 35
35 egressus sunt vitæ: & eliciet favorem à Dño.
Qui autẽ peccant in me, animã suam lædunt: 36
36 & omnes osores mei, amici sunt mortis.

CAP. IX.

1 SApientia ædificavit domũ, erexitque in ea
septem columnas. Et mactavit victimã suam, 2
miscuitque vinum suum, & instruxit mensas
suas, Ac misit servos suos, ut clamarent super 3
colles ac dicerent, Qui est parvulus veniat ad 4
me, & cujus mancũ est judicium, & alloquar
5 eum. Venite, comedite de pane meo, & bibi- 5
te de vino meo q̃ miscui: Et deponite à vo- 6
bis defectum judicii vestri, & vivite: et viam
recta cogitate. Disciplina maligno conciliat 7
infamiam, et arguit impium macula sua. Ne 8
corripias improbum, ne te oderit: sed corri-
pe sapientem, ut diligat te. Da occasionem 9
sapienti, ut ampliùs sapiat: et doce justum, ut
augeat doctrinam suam. Initium sapientiæ, 10
timor Domini: et scientia justi, intellectus.
Quoniam per eam multiplicabuntur dies tui, 11
et adjicientur tibi dies vitæ. Fili mi si sapiens 12
es, animæ tuæ sapiens es et amicis tuis: sin au-
tem fueris malº, tu solus hauries ipsa mala tua.
Qui procedit mendaciter, pascit ventos et ab-
igit volucres cœli; deseruit enim viam vi-
neæ suæ, et oblitus est semitæ ministerii sui,
ut currat per desertum inaquosum: et ab ea
via quæ trita est vagatur per *locum* sitibun-
dum: et is quidem colliget nihil.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * Dum stabiliret cœlos, ipse sum cum eo- 27
28 ram, & dum separaret thronum suum su-
per ventos. Dum faceret nubes quæ sunt 28
29 in excelso, firmas; & dum faceret fontes
qui sub cœlo sunt, stabiles: Faceretq; fun- 29
30 damenta terræ stabilia ac firma, Eram a- 30
31 pud ipsum componens. Ego eram is in quo
lætabatur per singulos dies, gaudebam in
32 facie ipsius singulis momentis: Quando 31
gravissus est post absolutam formationem
orbis terrarum, & delectatus est in filiis
33 hominum. Nunc fili mi, audi me: beatus 32
34 est enim vir qui audit me, & homo qui 33
custodit vias meas, Vigilans quo- 34
35 tidie ad fores meas, & custodiens monsi-
36 vias liminum meorum. Quoniã fores meæ 35
sunt fores vitæ, & à Domino conseqꝫ-
tur possessionem ejus. Qui autem peccant 36
contra me, certè iniquitatem committunt,
& delinquunt in animam suam: & qui
me oderunt, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 SApientia ædificavit sibi domũ, et sul- 1
2 civit eam septem columnis. Et mactavit 2
victimas suas, & miscuit in calice vinum
suũ, et disposuit mensã suã, Et misit ser- 3
4 vos suos, vocans alto clamore ad calicem
suum, dicens; Qui est sine prudentia, de- 4
5 clinet ad me. Dixitque iis quibus deest 5
consilium; Venite, edite de panibus meis,
6 & bibite vinum quod miscui vobis. Deve- 6
loquite imprudentiam, ut vegetis in æ-
ternum: & petite prudentiam, ut vivatis
7 et profiatis in doctrina vestra intelligen- 7
tes. Qui erudit malos, acquirit sibi op-
8 probrium: & qui corripit iniquum, parat
sibi ignominiam. Ne reprehendas malos, 8
9 ne te odio prosequantur: corripe sapien- 9
tem: & amabit te. Ne redarguias eum cui
non est sapientia, quia te odio habebit. Da
10 sapienti occasionem, & erit sapientior: 10
11 doce justum sapientiam, & augebitur ac-
ceptio ejus. Initium sapientiæ, timor Do- 11
mini: & mens justorum prudentia: & me-
12 moria bona est, ut scias legem. Quoniam 12
hac modo vives longum tempus, & auge-
buntur tibi anni vitæ. Fili mi, si fueris
sapiens, tibimet sapiens eris & sodalibus
tuis: & si feras malum, experieris cala-
mitates solus. Qui autem fidit mendaci,
ipse observat ventos: & qui talis est, cur-
rit post volucres volantes. Is enim devel-
quit viam vineæ suæ, et oberravit in semi-
tis avii, & ambulavit per desertum inaqꝫ-
sum, & terram desertam cum turba
sitientium: colliget manibus suis quod
caret fructibus.

Versio VULG. LAT.

27 Quando præparabat cœlos, aderam: quando certâ lege, & 28 gyro vallabat abyssos: Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum: 29 Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quando appendebat 30 fundamenta terræ. Cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, 31 ludens coram eo omni tempore; Ludens in orbe terrarum: & deliciæ meæ, esse cum filiis hominum. Nunc ergo 32 filii audite me: Beati, qui custodiunt vias meas. Audite 33 disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam. 34 Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidiè, & observat ad postes 35 ostii mei. Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet sa- 36 lutem à Domino: Qui autem in me pecaverit, lædet animam suam. Omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.

CAP. IX.

1 SApientia ædificavit sibi domum, excidit columnas se- 2 ptem. Immolavit victimas suas, miscuit vinum, & propo- 3 suit mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arcè, 4 & ad mœnia civitatis; Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta 5 est; Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod 6 miscui vobis. Relinquite infantiam, & vivite, & ambu- 7 late per vias prudentiæ. Qui erudit deriserem, ipse injuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam gene- 8 rat. Noli arguere deriserem, ne oderit te. Argue sapien- 9 tem, & diliget te. Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce justum, & 10 festinabit accipere. Principium sapientiæ, timor Domini: & scientia Sanctorum, prudentia. Per me enim multi- 11 plicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris: si autem illusor, solus porta- 12 bis malum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 † Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρ- ἦμην αὐτῷ, † καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸ ἑαυτῷ θρόνον ἐπ' ἀνέμων, † (λ) Καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει 28 τὰ ἄνω νέφη, † καὶ ὡς ἀσφαλῆς ἐτίθει πη- γὰς τῆς ὑπ' οὐρανὸν, (μ) † Καὶ ὡς ἰσχυ- 29 ρὰ ἐποίει τὰ (ν) θεμέλια τῆς γῆς, † Ἡ- μην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα· † ἐγὼ ἤμην ἡ προσέχαιρεν· † καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραινό- μην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, † 30 Ὅτι (ξ) ἐνευφραινόμην ἐν οἰκουμένῳ συντε- λέσας, † καὶ (ο) ἐνευφραινόμην ἐν υἱοῖς ἀν- θρώπων. † Νῦν οὖν ὦ τέκνα μου, (π) † μακάριοι ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, † καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδὸς φυλάξει, 31 Ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν, 34 † τηρῶν σταθμὸς ἐμοῦ εἰσόδων. † Αἱ γὰρ 35 ἐξοδοὶ μου, ἐξοδοι ζωῆς, † καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου. † Οἱ δὲ (ρ) ἁμαρ- 36 τάνοντες εἰς ἐμὲ, ἀστοχοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, † καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

Cùm pararet cœlum, aderam illi, 27 *& cùm secerneret suam (dd) sedem super ventos, Et cùm validas faceret desuper (ee) nubes,* 28 *& (ff) cùm confirmatos poneba t fontes ejus quæ sub cœlo, (gg) Et* 29 *quando fortia faciebat fundamenta terræ, Eram penes illum (hh)* 30 *disponens: ego eram, cui adgaudebat. Quotidiè autem (ii) jocundabar in faciè ejus in omni tempore, Cùm lætaretur orbe per-* 31 *fecto, & lætaretur in filiis hominum. Nunc igitur filii, (kk) audi me,* 32 *Beatus vir, qui exaudiet me, & homo, qui meas vias custodiet, Vigilans ad mtas fores* 34 *quotidiè, (ll) servans limina meorum introituum. (mm) Egres-* 35 *siones cùm meæ, egressiones vitæ, (nn) & paratur voluntas à Domino. Qui autem peccant in me,* 36 *(oo) impiè agunt in suas ipsorum animas: & qui oderunt me, diligunt mortem.*

CAP. IX.

S*Apientia ædificavit sibi domum, & (a) subdidit columnas* 1 *septem: (b) Mactavit hostias suas:* 2 *miscuit in cratera vinum suum; & (c) paravit suam mensam:* 3 *Misit (d) servos suos, vocans (e) cum excelsa prædicatione ad crateram, dicens;* 4 *Qui est (f) insipiens, declinet ad me: Et egentibus sensu dixit;* 5 *Venite, edite de meis panibus, & bibite vinum, quod miscui vobis. (g)* 6 *Derelinquite stultitiam, ut in sæculum regnetis: & quærite prudentiam, & (h) corrigite in scientia intelligentiam. Qui erudit* 7 *malos, accipiet sibi ignominiam: & arguens impium, maculabit (i) seipsum. * Non arguas malos,* 8 *ne odio habeant te: corripe sapientem, & diliget te. Da sapien-* 9 *ti occasionem, & sapientior erit: notifica justo, & addet ad recipiendum. Initium sapientiæ timor* 10 *Domini, & consilium Sanctorum intelligentia. Cognoscere enim le-* 11 *gem, mentis est bonæ: Hoc enim modo multum vives tempus, & adjicientur tibi anni vitæ tuæ. Fili,* 12 *si sapiens fueris tibi, sapiens eris & proximis: si (k) autem malus evaseris, solus (l) utique hauries mala. Qui fidens est infalsis, hic pascit ventos: idem autem ipse sequetur aves volantes: deserunt enim vias vineæ suæ; semitis verò agelli sui erraverit: ingreditur autem per avia loca, atque avida, & terram destinatam in sitim: contrahit autem manibus infructuosa.*

MS. A. (λ) Ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποίει (μ) † Ἐν τῷ πιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτῷ, † καὶ ὕδατα ὑ θελοῦσον) σόματος αὐτῷ, Καὶ ἰσχυρὰ (ν) * θελήματα (ξ) ἠυφράνθη (ο) ἐνηυφράνετο (π) † καὶ μακάριοι οἱ ὁδός μου φυλάσσοντες, † ἀκούσατε Σοφίαν, καὶ Σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφαγῆτε, Μακάριος ἀνὴρ (ρ) εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες, Κεφ. θ'. MS. A. (a) ἵνα βιώσητε, καὶ κατορθώσατε (') μισῶν (β) Ce, † ἀσωφὸν καὶ μισῶν Ce. Δίδου (γ) γνώριζε ὁ (δ) τὸ ὁ (ε) ζῆσῃ (') ζωῆς. (') τῷ πλησίον (') ποιμανεῖ

הרגום TARGUM.

27 כַּד אַתְקִין שְׁמַיָּא תַּמָּן הֲוֵית וְעַד חֻג חוּגְתָא עַל אַפֵּי תְהוֹמָא : וְכַד אַגְרִים עֲנָנֵי מִלְּעֵיל 28
29 וְכַד אֲעַשֵּׁן מַעְיְנֵי תְהוֹמָא : וְכַד שָׂם לְיַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּמִיָּא לָא יַעְבְּרוּן לֵיהּ שָׂם שְׁתָאסִיָּא 30
דְּאַרְעָא : וַהֲוֵית צְבִרוּי מְהֵימַנְתָּא וְכַרְשָׁבוּחִין הֲוֵית כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְחַדְיָא אֲנָא קֳדָמוֹי 31
בְּכָל זְמַן : חָדְיָא הֲוֵית בְּתֵבֵל אַרְעֵיהּ וְשַׁבּוּחִי בְּבְנֵי נָשָׁא : וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמָעוּן לִי 32
וְטוּבוּ לְמַן דְּנַטַּר אוֹרְחָתַי : שְׁמָעוּ מַרְדּוּתָא וְאִתְחַכְּמוּ וְלָא תְרַשְׁנוּן : טוּבוּ לְבַר נָשָׁא 33
דְּשָׁמֵעַ לִי וְנִשְׁקוּפָתַי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא לְמִנְטַר סִפֵּי דְתַרְעָי : מְטוּל מַן 34
דְּמַשְׁכַּח לִי מַשְׁכַּח חַיֵּי וְתֶהֱוֵי לֵיהּ רְעוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהּ : וּמַן דְּחָטֵי עָלַי מְחַבֵּל נַפְשֵׁיהּ 35
וְכוּלְּהוֹן שָׂנְאַי רְחֵמֵי לְמוֹתָא : 36

ט

חָכְמָתָא בְּנַת בֵּיתָא וְשַׁתְּרַת בֵּיהּ שַׁבְעָא עַמּוּדִין : וּנְכַסַת נִכְסָתָהּ וּמְזַגַת חֲמָרָהּ וְסַדְּרַת 1
פַּתּוֹרָתָהּ : וְשַׁדְּרַת טַלְיָתָהּ דְּתִקְרֵין עַל גֵּיב רְמָתָא עֲשָׁרְתָא רְנַצִּין : מַן דְּשַׁבְרַ 2
נַאתָא לְוָתִי וְחִסְרֵי רַעְיָנָא אֲמַרַת לֵיהּ : אִתּוּ אֲכוּלוּ לְחֵמִי וְאִשְׁתּוּ חֲמָרָא דְמַזְגַת : 3
שְׁבוּקוּ מִנְכוֹן חִסְרוּת רַעְיוֹנְכוֹן וְחַיּוּ וְהַלִּיכוּ בְּאָרְחָא דְבִינָא : דָּרְדֵי מִמְּקַנָא וְנָסִיב 4
לֵיהּ צַעֲרָא וּמַכְסְנוּתָא לְרַשִׁיעָא מוּמָא הוּא לֵיהּ : לָא תְכוּס לְמִמְקַנָא דְּלָא נְסַנֵּיהּ 5
אֲסִיר לְחַכִּימָא דְּנַרְחֵקְ : אַלֵּף לְחַכִּימָא וְיִתְחַכַּם חוּב אוֹדַע לְצַדִּיקָא וְיוֹסֵף מַנְדְּעָא : 6
שְׁרוּי דְּחַכְמְתָא דְּחַלְתּוּתָא דַּאֱלָהָא וּדְיַדִּיעוּתָא דְקִדִּישֵׁי בִּינְוָא : מְטוּל דְּבָרָה נִסְנֵין 7
יוֹמָתָךְ וְיוֹסְפוּן לָךְ שְׁנָא דְחַיֵּי : אִן חַכִּימְתְּ לְנַפְשָׁךְ חַכִּימְתְּ וְאִם תְּהֵוִי מְמִיךְ 8
בְּלְחוֹדָיךְ תִּטְעָן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando præparabat cœlos, ibi eram; & quando vallabat gyro super fa- 27
ciem abyssi. Quando condensabat nubes desuper, & quando roborabat 28
fontes abyssi. Quando ponebat mari terminum suum, ut aquæ non per- 29
transirent eum, ponebat fundamenta terræ. Et eram in latere ejus nutri- 30
ta, & *quasi laudes fui* per singulos dies, & lætabar ego coram eo in
omni tempore. Lætata fum in orbe terræ ejus, & laudes meæ in filiis ho- 31
minum. Et nunc filii audite me, & beatus qui custodit vias meas. Au- 32
dite disciplinam, & estote sapientes, & non *deseratis* eam. Beatus fili- 33
us hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea quotidie, ut custodi- 34
at postes portarum mearum. Quoniam qui invenit me, inveniet vitam, 35
& habebit beneplacitum à facie Dei. Qui autem peccat in me, disperdit 36
animam suam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum suam, & statuit in ea septem columnas. Et 1
immolavit victimam suam, & miscuit vinum suum, & ordinavit men- 2
sam suam. Misitq; puellas suas ut vocarent in altitudine collium validorum 3
munitorum. Quis est insipiens veniat ad me, & indigenti intellectu 4
dicit: Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui. 5
Dimittite à vobis indigentiam intellectus vestri, & vivite, & ambulate 6
in via prudentiæ. Qui erudit deriserem, accipit sibi ignominiam; & cor- 7
reptio impii, macula est ipsi. Ne corripias deriserem, ne oderit te; 8
argue sapientem, ut diligat te. Doce sapientem, & sapientior erit ampli- 9
us; ostende justo, & addet scientiam. Initium sapientiæ timor Dei, & 10
scientia sanctorum intelligentia. Quoniam per *eam* multi erunt dies tui, 11
& addentur tibi anni vitæ. Si sapiens es, tibimet sapiens es; & si deri- 12
sor fueris, solus portabis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܟܕ ܡܫܪܐ ܫܡܝܐ ܠܐ ܐܝܬܝ ܐܢܐ ܟܕ ܡܫܪܐ ܥܠ ܦܬܝܐ ܕܬܗܘܡܐ. * ܟܕ ܡܫܪ ܠܥܪܢܐ ܡܢܗ ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ ܬܬܝܒ ܠܗ ܠܬܚܬ

משלי : י

.quicquam necit non & ,simplicitatis tumultuans stultitiæ Mulier
13 אִשָּׁה כְּסִילוּת הוֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל־יָדְעָה־מָּה׃
.civitatis excelsum solium super ; suæ domus ostium ad sedit Et
14 וַיֹּשֶׁבֶת לְפֶתַח בֵּיתָהּ עַל־כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃
.suas semitas dirigentes : viam transeuntes ad clamandum Ad
15 לִקְרֹא לְעֹבְרֵי דֶרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אָרְחוֹתָם׃
dixit & ,corde cæcus & : huc declinet , simplex Quisquis
16 מִי־פֶתִי יָסֹר הֵנָּה וַחֲסַר־לֵב וַאֲמַרְה
.alfe-dictum panis & ; dulcescent subtilis furto Aquæ : ei
17 לוֹ׃ מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים
: ibi manus quod cognovit non Et .erit jucundum
18 יִנְעָם׃ וְלֹא יָדַע כִּי־רְפָאִים שָׁם
.ejus invitati sepulchri profundis in
בְּעֲמֻקֵּי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ׃

CAP. X. ١

filius & ; patrem lætificabit sapiens Filius .Selomoh Parabolæ
1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח־אָב וּבֵן
thesauri proderunt Non .suæ matris mæstitia stultus
2 כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃ לֹא־יוֹעִילוּ אֹצְרוֹת
faciet esurire Non .morte à eruet justitia & : impietatis
3 רֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ לֹא־יַרְעִב
.expellet impium pravitatem & ; justi animam DOMINUS
יְהוָה נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יְהַדֹּף׃
.ditabit solicitorum manus & ; dolo vola faciens Pauperem
4 רָאשׁ עֹשֵׂה כַף־רְמִיָּה וְיַד חֲרוּצִים תַּעֲשִׁיר׃
; messe in filiorum : intelligens filius , æstate in Congregans
5 אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל נִרְדָּם בַּקָּצִיר׃
os & : justi caput in Benedictiones .confundens filius
6 בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי בֵּן מְבִישׁ׃
: benedictionem in justi Memoria .injuriam operiet impiorum
7 זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה רְשָׁעִים יִרְקָב־חֵמֶס׃
suscipiet corde Sapiens .putrescet impiorum nomen &
8 חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֹת וְאֱוִיל שִׂפָתַיִם יִלְבָּט׃
, integritate in Ambulans .præcipitabitur labiis stultus & ; præcepta
9 הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
Avaricia .invacescet suas vias depravans & : confidenter ibit
10 קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עֶצֶבֶת וְאֱוִיל שִׂפָתַיִם יִלְבָּט׃
.vipinam operiet impiorum os & ; justi os vitarum Vena
11 מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
prævaricationes omnes super & ; contentiones suscitabit Odium
12 שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים
invenietur intelligentis labiis In .charitas operiet
13 תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃ בִּשְׂפָתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא
Sapientes .corde carentis corpori virga & : sapientia
14 חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגַו חֲסַר־לֵב׃
.propinqua contritio stulti os & ; scientiam abscondent
15 יְצֻפְנוּ־דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
exanimorum contritio : ejus fortitudinis urbs divitis Affluentia
16 הֹון עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים
impii proventus : vitæ ad justi Opus .eorum egestas
רִישׁוֹ׃ פְּעֻלַּת צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע
.peccatum ad
לְחַטָּאת׃

Versio VULGATA LAT.

13 Mulier stulta & clamosa, plenáq; illecebris, & nihil omni-
14 no sciens, Sedet in foribus
domûs suæ super sellam in
15 excelso urbis loco, Ut vocar-
et transeuntes per viam, &
16 pergentes itinere suo; Qui est
parvulus, declinet ad me. Et
17 vecordi locuta est; Aquæ fur-
tivæ dulciores sunt, & panis
18 absconditus suavior. Et igno-
ravit quòd ibi sint gigantes, &
in profundis inferni convivæ
ejus.

Parabolæ SALOMONIS.

CAP. X.

1 FIlius sapiens lætificat patrẽ:
filius verò stultus mœstitia est
2 matris suæ. Nil proderunt
thesauri impietatis : justitia
3 verò liberabit à morte. Non
affliget Dominus fame ani-
mam justi, & insidias impio-
4 rum subvertet. Egestatem
operata est manus remissa :
manus autem fortium divitias
parat. Qui nititur mendaciis,
hic pascit ventos : idem au-
5 tem ipse sequitur aves volan-
tes. Qui congregat in messe,
filius sapiens est : qui autem
stertit æstate, filius confusio-
6 nis. Benedictio Domini su-
per caput justi : os autem im-
7 piorum operit iniquitas. Me-
moria justi cum laudibus : &
nomen impiorum putrescet.
8 Sapiens corde præcepta suſ-
cipit : stultus cæditur labiis.
9 Qui ambulat simpliciter, am-
bulat confidenter : qui autem
depravat vias suas, manifestus
10 erit. Qui annuit oculo, dabit
dolorem: & stultus labiis ver-
11 berabitur. Vena vitæ, os justi:
& os impiorum operit iniqui-
12 tatem. Odium suſcitat rixas:
& universa delicta operit cha-
13 ritas. In labiis sapientis in-
venitur sapientia : & vir-
14 ga in dorso ejus qui indiget
corde. Sapientes abſcondunt
15 scientiam : os autem stulti
confusioni proximum est. Sub-
stantia divitis, urbs fortitu-
16 dinis ejus : pavor pauperum,
egestas eorum. Opus justi ad
vitam : fructus autem impii
ad peccatum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 † Γυνὴ ἄφρων καὶ θορυβοῦσα ἐνδεὴς φωμῆ
γίνεται, † ἣ οὐκ ἐπίσταται οὐχνῶν. †
14 Ἐκάθισεν δὲ πύρας τῆς ἑαυτῆς οἴκου,
† ἐπὶ δίφρου (ζ) ἐμφανοῦς ἐν πλατείαις,
15 † Προσκαλουμένη τοὺ (η) παριόντας † καὶ
κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. †
16 † Ὅς ἂν ὑμῖν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω
πρὸς μέ· † (θ) καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρο-
17 νήσασα παρεκελεύσατο, λέγουσα, † Ἄρ-
των κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, † καὶ ἄρτος
κλοπῆς γλυκερός. † Ὃ δὲ οὐκ οἶδεν ὅ-
τι γιγαντῶν εἰσ' αὐτῇ ὄλλυται, † καὶ
ἐπὶ (ι) πέταυρον ᾅδου Σωαντᾷ. † Ἀνὰ
ἀποπνίσησον, μὴ (κ) χρονίσῃς ἐν τῷ τό-
πῳ, † μηδὲ (κ) ἐπιστήσῃς τὸ ζὸν ὄμμα
πρὸς αὐτὴν, † ὅτως καὶ διαδήσῃ ὕδωρ
ἀνόστειον. (λ) † ἀπὸ δὲ ὕδατος ἀνορύξου ἀπό-
ρου, † καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀναστρίψας μὴ πίῃς,
† ἵνα πολὺν (μ) ζήσῃς χρόνον, † προστε-
θῇ δέ σοι ἔτη ζωῆς.

MS. A. (ζ) ἐνφανῶς (η) παριόντας ὁδοὺς, καὶ (θ) ἐνδεέσι ἢ φρονήσασα (ι) πέλ-
δρον (κ) ἐπιχρονίσῃς (κ) ἐπιστῇς (λ) † καὶ ἀποθήσῃ ποτὰμὸν ἀνόστειον. ἀπὸ (μ) ζήσῃ

ΚΕΦ. ι'.

1 † Ὑιὸς Σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, † υἱ-
2 ὸς ἢ ἄφρων λύπη τῇ μητρί. † Οὐκ ὠφε-
λήσουσι θησαυροὶ ἀνόμως, † δικαιοσύνη ἢ
3 ῥύσεται ἐκ θανάτου. † Οὐ λιμοκτονήσει
κύριος ψυχὴν δικαίου, † ζωὴν ἢ ἀσε-
4 βῶν ἀναστρέψει. † Πενία ἄνδρα ποιεῖ-
νοῦ, † χεῖρες ἢ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. †
5 ὑὸς πεπαιδεύμένος Σοφὸς ἔσται, † παῖ ἢ
ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. † Διεσώθη ἀπὸ
καύματος ὑὸς νοήμων, † ἀνεμόφθο-
ρος ἢ γίνεται ἐν ἀμητῷ ὑὸς αἰσχύνο-
6 μος. † Εὐλογία κυρίου (α) ἐπὶ κεφα-
λὴν δικαίου, † στόμα ἢ ἀσεβῶν κατάψυξι
7 πόνου ἄωρον. † Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκω-
μίων, † ὄνομα ἢ ἀσεβῶς ζέσνυται.
8 † Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολὰς, † ὁ ἢ
ἄστεγος χείλεσι σκολιάζων ὑποσκελισθή-
σεται. † Ὅς πορεύεται ἁπλῶς, πορεύε-
ται πεποιθώς· † ὁ ἢ διαστρέφων τὰς ὁ-
9 δὸς ἁπλῶ, γνωσθήσεται. † Ὁ ἐννεύων ὀ-
φθαλμοῖς μετὰ δόλου, ζωάγει ἀνδρά-
σι λύπας· † ὁ ἢ ἐλέγχων μετὰ παῤῥη-
10 σίας, εἰρωνοποιεῖ. † Πηγὴ ζωῆς ἐν χει-
ρὶ δικαίου, † στόμα δὲ ἀσεβῶς κατάψυξι
11 ἀπώλειας. † Μῖσος ἐγείρει νεῖκος, † τ
πάντας ἢ τοὺ μὴ φιλονεικοῦντας καλύ-
πτει φιλία. † Ὅς ἐκ χειλέων περιφέρει
12 σοφίαν, † ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδι-
ον. † Σοφοὶ κρύψουσιν ἄδικον, † στόμα
13 ἢ περιφεπῆς ἐγγίζει ζωτικῶ. † Κτῆ-
σις πλουσίου πόλις ὀχυρὰ, † ζωτικὴ
14 ἢ ἀσεβῶν πενία. † Ἔργα δικαίων ζω-
ὴν ποιεῖ, † καρπὸ ἢ ἀσεβῶν ἁμαρτίας.

MS. A. (α) ἐπὶ κεφαλῆς

(m) Mulier insipiens, & audax, 13
indiga buccellæ sit, quæ non no-
vit pudorem : Sedet in foribus
suæ domûs, super sellam palàm
in plateis, Advocans præterean-
tes, & eos qui rectà pergunt in 15
viis suis; Qui est vestrùm inſ- 16
pientissimus, diverterat ad me:
& indigentibus sapientiâ præci-
pio, dicens; Panes occultos li-
benter attingite, & aquam furti 17
(n) dulcem. Ipse autem non no- 18
vit, quia (o) terrigenæ apud e-
am pereunt, & in (p) profundum
inferni occurrit. Sed vestri ne
morèris in loco, neque injicias ocu-
lum tuum ad eam : ita enim trans-
ibis aquam (q) alienam. Ab a-
qua autem aliena abstinè te: &
de fonte alieno ne biberis : ut lon-
gum vivas tempus, adjicientur
etiam tibi anni vitæ.

CAP. X.

FIlius (a) sapiens lætificat pa- 1
trem : filius verò stultus mœsti-
tia matri. Non proderunt thesau- 2
ri iniqui : justitia autem libera-
bit à morte. Non (b) occidet 3
Dominus fame animam justum :
viam autem impiorum eveniet.
Paupertas vivum humiliat : ma- 4
nus autem fortium dituat. (c) Fi-
lius eruditus sapiens erit : impru-
dente autem ministro utetur: (d)
Incolumis evasit ab æstu filius in- 5
telligens; corruptus autem à ven-
to fit in messe filius (e) iniquus.
Benedictio Domini super caput ju- 6
sti : os autem impiorum operiet
(f) luctum intempestivum. Memo- 7
ria justorum (g) cum encomiis :
nomen autem impii (h) extingui-
tur. Sapiens corde suſcipiet man- 8
data : qui autem non est rectus
labiis, (i) perversè agens supplan-
tabitur. Qui ambulat (k) sim- 9
pliciter, ambulat fidens : qui au-
tem (l) disforquet vias suas, cog- 10
nosceturs. Qui innuit oculo cum
dolo, congregat viris mæstores :
qui autem arguit cum libertate,
pacificat. Fons vitæ in (m) ma- 11
nu justi : os autem impii operiet
perditio. Odium suſcitat (n) con- 12
tentionem : omnes autem (o) non
contentiosos operit amicitia. (p)
Qui è labiis profert sapientiam, 13
(q) virgâ percutit virum excor-
dem. (r) Sapientes occultabunt 14
sensum : os autem temerarii ap-
propinquat contritioni. Possessio 15
divitum civitas (s) munita: (t)
contritio autem impiorum paupe-
tas. Opera justorum vitam faci- 16
unt : (u) fructus autem impiorum
(x) peccata.

תרגום TARGUM.

13 אִתְּתָא סַכְלְתָא וּפְרִיצְתָּא שַׁבְרִתָּה וְלָא יְדִעָה טָבְתָא׃ : וְיִתְבְּרִי עַל תְּרַע בֵּיתָא עַר־
14 כּוּרְסְיָא רְמָא דְּתַרְעֵי אַרְחָא דְּתַרְוֵי אוֹרְחָתְהוֹן׃ : מְטוּל מַן דְּשַׁבִּי
15 וְקָרְיָא לְעָבְרֵי אָרְחָא דְּמִתְיַשְּׁרִין אוֹרְחָתְהוֹן׃ : מַיָא גְנוּבָיא חַלִּין וְלַחְמָא דְטִשְׁרָא בַּסִּיקָא׃
16 נַאמַר לְוַתָּה וְחַסִּיר הָנָה וַאמַרַת לֵיהּ : מַיָא גְנוּבָיא חַלִּין וְלַחְמָא דְטִשְׁרָא בַּסִּיקָא׃
17
18 וְלָא יְדַע דְּגוּבְרֵי אַפְלַת חַמָּן וּבְעֻמְקֵי רְשִׁיוֹל כָּל דְּמִזְמְנִין לָהּ׃

١

מַתְלוֹי דִּשְׁלֹמֹה בַּר חַכִּימָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְחַשֵּׁן לְאִמֵּיהּ׃ : לָא מְוַתְּרִין
2 אוֹצְרֵי דְרִשְׁיָעָא וְצִדְקָתָא מְפַצְיָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא׃ : לָא מַכְפֵּי אֲלָהָא נַפְשֵׁיהּ דְצַדִּיקָא
3 וְקִנְיָנָא דְרִשְׁעֵי נַסְחוּף׃ : מִסְכְּנוּתָא מְמַכְּכָא לְגַבְרָא רַמָּיָא וּידָא דְכַשְׁרָא מַעֲתָרָא
4 לְהוֹן׃ : דְּפָלֵיחַ בְּקִיטָא בְּרָא סוֹכְלְתָנָא הוּא וּדְרַמִּיךְ בְּחַצְדָא בְּרָא הוּא מְבַהְתָנָא
5 בְּרִכְתָא תְּהֵוְיָן עַל רֵישֵׁי דְצַדִּיקָא וּבְפוּמְהוֹן דְרִשְׁעֵי נְכַסֵּי חָטוּפָא׃ : דּוּכְרָנָא דְצַדִּיקֵי
6 בְּרִכְתָא וּשְׁמָא דְרִשְׁעֵי נָדֵעַ׃ : דְחַכִּים לְבִיהּ יְקַבֵּל פּוּקְדָנָא וְסַכְלָא בְּשִׂפְוָתֵיהּ
7 מִתְּאַחַד : דְּמַהְלַךְ בְּתִמִּימוּתָא נְיוֹל בְּסַעֲדָא וּדְמִעַקְּמָן אוֹרְחָתֵיהּ נִתְיְדַע׃ : דְּרָמֵי
8 בְּעֵינוֹהִי יְהַב כְּאֵבָא וְסַלְיָף בְּשִׂפְוָתֵיהּ מִתְּאַחַד׃ : מַבּוּעָא דְחַיֵּי פּוּטָא דְצַדִּיקֵי וּפוּמְהוֹן
9 דְרִשְׁעֵי נְכַסָּא חָטוּפָא׃ : סְנִיאָתָא תְּגַרֵּי חִגְרֵי עַל כְּלֵהוֹן סוּרְחָנֵי מְכַסָּא רַחֲמוֹתָא׃
10 בְּשִׂפְוָתֵיהּ דְסוֹכְלְתָנָא תִּשְׁתְּכַח חַכְמָתָא וְשִׁבְטָא לְפַגְרָא דְחַסַר רַעְיָנָא׃ : חַכִּימֵי נְטַשְׁוּן
11 יְדִיעָתָא וּפוּמֵיהּ דְרַשְׁטָיָא שְׁצִיָא קְרִיב׃ : קִנְיָנָא דְעַתִּירָא כַּרְכָּא דְעוּשְׁנֵיהּ
12 וְשִׁצְיָא דְמִסְכְּנֵיהּ צְרִיכוּתְהוֹן׃ : עוֹבְדֵי דְצַדִּיקָא לְחַיֵּי עֲלֵל־לֵיהּ דְרִשְׁעָא
לְחַטּוּתָא׃

Versio Paraph. CHALD. Latina.

Mulier stulta & vaga, insipiens, & nescit bonum. Et habitat in porta 13
domus suæ, super sellam elevatam & firmam. Et vocat transeuntes per 14
viam, quorum viæ rectæ sunt. Ut insipiens veniat ad eam, & indi- 15
genti intellectu dicit: Aquæ furtivæ dulces sunt, & panis absconditus 16
suavis. Et nescit quoniam gigantes dejicit ibi, & in profundis inferni 17
omnes qui invitati sunt ab ea. 18

CAP. X.

Parabolæ Salomonis. Filius sapiens lætificat patrem suum, & filius 1
stultus mæstitia est matri suæ. Non profunt thesauri *impii*, & ju- 2
stitia liberat à morte mala. Non facit esurire Dominus animam justi, & 3
substantiam impiorum expeller. Paupertas attenuat virum dolosum, 4
& manus recti divitias parat sibi, Qui operatur in æstate, filius pru- 5
dens est; & qui dormit in messe, filius est confusionis. Benedictiones 6
erunt super capita justorum, & in ore impiorum operitur rapina. Me- 7
moria justorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur. Sa- 8
piens corde suſcipiet præcepta, & stultus labiis suis capietur. Qui am- 9
bulat in perfectione, ambulat in spe, & qui pervertit vias suas, notus
erit. Qui annuit oculis suis, dabit tristitiam, & perversus labiis suis 10
comprehendetur. Fons vitæ, os justorum, & os impiorum *injuriam* te- 11
git. Odium incitat rixas, at universa delicta operit charitas. In labi- 12
is prudentis inventur sapientia, & virga corpori ejus qui indiget in- 13
tellectu. Sapientes abſcondunt scientiam, & ori stultorum consumptio 14
proxima. Substantia divitis civitas est *roboris* ejus, & *consumptio* pau- 15
perum necessitas eorum. Opera justi ad vitam, fructus [*autem*] impii 16
ad peccatum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 ܐܝܬܬܐ ܣܟܠܬܢܐ ܡܫܬܡܥ ܠܗ ܘܠܐ ܝܕܥ ܡܕܡ ܕܢܬܝܐ ܠܗ ܘܠ

משלי : יא

17 אֹרַח לַחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעֹזֵב תּוֹכַחַת
18 מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצִיא דִבָּה
19 הָוֹא כְסִיל׃ בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע
20 וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן
21 צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כְּמְעָט׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ
22 רַבִּים וַאֲוִילִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃ בִּרְכַּת
23 יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ׃
24 מְנֹרַת רָשָׁע הִיא תִכְבֶּה וְתַאֲוַת
25 צַדִּיקִים יִתֵּן׃ כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק
26 יְסוֹד עוֹלָם׃ כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכָעָשָׁן
27 לָעֵינַיִם כֵּן הָעָצֵל לִשֹּׁלְחָיו׃ יִרְאַת יְהוָה תוֹסִיף
28 יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצַרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים
29 שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃ מָעוֹז לְתֹם דֶּרֶךְ
30 יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם
31 בַּל־יִמּוֹט וְרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃ פִּי צַדִּיק
32 יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃ שִׂפְתֵי צַדִּיק

CAP. XI. יא

1 מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה
2 רְצוֹנוֹ׃ בָּא זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת
3 צְנוּעִים חָכְמָה׃ תֻּם יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף
4 בֹּגְדִים יְשֹׁדֵם׃ לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם
5 עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ צִדְקַת תָּמִים
6 תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃ צִדְקַת
7 יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
8 בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת
9 אוֹנִים אָבָדָה׃ צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא
10 רָשָׁע תַּחְתָּיו׃ בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת
11 צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃

Versio VULG. LAT.

17 Via vitæ, custodienti disciplinam: qui autem increpationes
18 relinquit, errat. Abscondunt odiũ labia mendacia: qui profert contumeliã, insipiens est.
19 In multiloquio non deerit peccatum: qui autem moderatur
20 labia sua, prudentissimus est. Argentum electum, lingua justi: cor autem impiorum pro
21 nihilo. Labia justi erudiunt plurimos: qui autem indocti
22 sunt, in cordis egestate morientur. Benedictio Domini divites facit, nec sociabitur eis
23 afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus: sapientia autem est viro prudentia.
24 Quod timet impius, veniet super eum: desiderium suum justis dabitur. Quasi tempestas
25 transiens non erit impius: justus autem quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum
26 dentibus, & fumus oculis, sic piger his qui miserunt eum.
27 Timor Domini apponet dies: & anni impiorum breviabun-
28 tur. Expectatio justorum lætitia: spes autem impiorum
29 peribit. Fortitudo simplicis via Domini: & pavor his, qui
30 operantur malum. Justus in æternum non commovebitur: impii autem non habitabunt
31 super terram. Os justi parturiet sapientiam: lingua pra-
32 vorum peribit. Labia justi considerant placita: & os impiorum perversa.

CAP. XI.

1 STatera dolosa, abominatio est apud Dominum: & pon-
2 dus æquum, voluntas ejus. Ubi fuerit superbia, ibi erit & contumelia: ubi autem est humili-
3 tas, ibi & sapientia. Simplicitas justorum diriget eos: & supplantatio perversorum vas-
4 tabit illos. Non proderunt divitiæ in die ultionis: justitia
5 autem liberabit à morte. Justitia simplicis diriget viam ejus: & in impietate sua corruet im-
6 pius. Justitia rectorum liberabit eos: & in insidiis suis capi-
7 entur iniqui. Mortuo homine impio, nulla erit ultrà spes: & expectatio solicitorũ peribit.
8 Justus de angustia liberat: est
9 & tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum suum: justi autem liberabun-
10 tur scientiã.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 †(β) Ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παι-
18 δεία, † παιδεία δ' ἀνεξέλεγκτος πλα-
νᾶται. † Καλύπτουσιν ἔχθραν χείλη δί-
19 καια, † οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδορίας ἀ-
φρονέστατοί εἰσιν. † Ἐκ πολυλογίας οὐκ
20 (γ) ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χεί-
λέων, νοήμων ἔσῃ. † Ἄργυρος (δ) πε-
21 συρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
ἀσεβῶν ἐκλείψει. † Χείλη δικαίων διδά-
22 σκει ὑψηλά, † οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἀν-
ομίᾳ τελευτῶσιν. † Εὐλογία κυρίου δίδω-
(ε) κεφαλὴν δικαίου, αὐτὴ πλουτίζει, †
23 καὶ μὴ προσεπεῖν αὐτῇ λύπην ἐν καρδίᾳ.
† Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά, † ἡ
24 δὲ Σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν. † Ἐν ἀ-
πωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, (ζ) † ὑπερ-
25 μίᾳ δὲ δικαίου δεκτή. (η) † Παραπορευ-
ομένης καταιγίδος ἀφανίζεται (*) ἀσεβής,
† δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν
26 αἰῶνα. † Ὥσπερ ὄμφαξ ὀδόσι (θ) βλα-
βερὸν, καὶ καπνὸς ὀμμασιν, † οὕτως πεπονθο-
27 μία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ. † Φόβος
κυρίου προσθήσει ἡμέρας, † ἔτη δὲ ἀ-
28 σεβῶν ὀλιγωθήσεται. † Ἐγχρονίζει δικ-
αίοις εὐφροσύνη, † ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν (ι)
29 ἀπολεῖται. † Ὀχύρωμα ὁσίου φόβος κυ-
ρίου, † (ωπερεὶ) δὲ τοῖς ἐργαζομένοις
30 κακά. † Δίκαιος (κ) εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ
ὀνδύσει, † ἀσεβεῖς δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν.
31 † Στόμα δικαίου προφέρει σοφίαν, †
32 γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. † Χείλη
ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας, †
στόμα δὲ ἀσεβῶν διεστραμμένα.

MS. A. (β) Ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει (γ) ἐκφεύξεται ἁμαρτία,(δ)*πε-
πυρωμένος (ε) κεφαλῆς δικαίου, καὶ ὁ μὴ προσεπεῖν (ζ) † δουλεύσει δὲ
ἄφρων φρονίμῳ, ὑπερνομία (η) †καρδία δὲ ἀσεβῶς ὀλεκίᾳ. Παραπορευ-
ομένης (*) ὁ ἀσεβὴς, (θ) βλαβερὸς, (ι) ὄλυται. (κ) † εἰς αἰῶνα

ΚΕΦ. ια'.

1 †Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυ-
ρίου, † σάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ.
2 Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία·
† σὺν δὲ ταπεινῶν μελετᾷ Σοφίαν. (α)
† Ἀποθανὼν δίκαιος ἔλπιν μετάμελον, † περιχαιρῶν δὲ γίνεται καὶ θαυμα-
τὸς ἀσεβῶν ἀπώλεια. † Δικαιοσύνη (*)
ἀμώμους ὁρθοτομεῖ ὁδοὺς, † ἀσέβεια δὲ πε-
πτῶσι ἀδικίᾳ. † Δικαιοσύνη ἀνδρῶν
ὀρθῶν (*) ῥύεται αὐτοὺς, † τῇ δὲ (β) ἀπω-
λείᾳ αὐτῶν ἁλίσκονται θυμοί. † Τέ-
λεωτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλυ-
ται ἐλπὶς, † τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν
ὄλυται. † Δίκαιος ὁκ θλίψεις (γ) ἐκ-
δύνει, † ἀντὶ δὲ αὐτοῦ παραδίδοται ὁ ἀσεβής.
9 † Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις,
† ἀδικοῦσι δὲ δικαίων ἔνοδοι.

MS. A. (α) † Τελεότης ἐυθείων ὁδηγήσει αὐτοὺς, † καὶ ὑποσκελισμὸς 3
ἀθετούντων πεινομένοι αὐτές. † Οὐκ ὠφεληθεὶ ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ 4
θυμοῦ, † καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Ἀποθανὼν (*) ἁμῶμε
(*) ῥύσε (β) ἀβουλείᾳ ἁλίσκονται παρόνομοι. (γ) λύτ,

CAP. XI.

1 STateræ (a) dolosæ, abominatio coram Domino: pondus autem
(b) justum acceptum ei. Quocun-
2 que intraverit contumelia; illuc & ignominia: (c) os autem hu-
milium meditatur sapientiam. Mo-
riens justus reliquit pœnitentiam: facilis autem fit, & incundus im-
piorum interitus. Justitia (d) 5
immaculatas dirigit vias: impie-
tas autem (e) incidit in injustitiam. Justitia virorum (f) re-
6 ctorum liberat eos: suâ autem
(g) perditione capiuntur iniqui. Mortuo viro justo non perit spes: 7
(h) gloriatio autem impiorum
Perit. justus è (i) capitis exitu: 8
Pro eo autem traditur impius. In 9
(k) ore impiorum laqueus civi-
bus: (l) sensus autem justorum prospere procedens.

תרגום TARGUM.

17 אוֹרַח דְּחַיֵּי נָטֵרִי מַרְדּוּתָא וּדְשָׁבֵק מַכְסַנוּתָא תָּעֵי : מַכְמִין בְּעֵל דְּבָבָא סַפְּוּתָא
18 דְּשַׁקְרָא וּמַפֵּיק שֻׁבְחָא הוּא סַכְלָא : בְּסוּגָאוּת דְּמִלִּין לָא פְּסַק חוֹבָא וּדְחָשֵׁךְ שְׂפָתֵיהּ
19 שׁוֹכְלְתָנָא : סָאמָא גְּבִיעָא לְשַׁנְיָא דְּצַדִּיקָא וְלִבָּא דְרַשְׁעֵי מַחְתָּא : שִׁפְוָתָא דְצַדִּיקִי
20 רָעֲיָן סַגִּיאֵי וְשַׁטֵּי בְּחִסְרוּת רַעְיָנָא נְמוּתוּן : בִּרְכְתָא דֵאלָהָא הִיא מְעַתְּרָא וְלָא
21 נוֹסִיף כֵּיבָא עִמָּהּ : כַּד גָּחֵךְ סַכְלָא עֲבַד עֲבִירְתָּא וְחָכְמָתָא לְגַבְרָא דְמִתְבַּיֵּן :
22 דְרַשְׁעָא הִיא אֲתָיָא לֵיהּ וּרְגָנְתָא דְצַדִּיקָא תִּתְיְהֵב לְהוֹן : הֵיךְ דְיָעֵבַר עֲלַיְהוֹן הֵיכְנָא
23 נַעֲבַר רַשְׁעָא וְצַדִּיקָא שְׁתַאֲסִיָא בְעָלְמָא : הֵיךְ חוּמְצָא לְשִׁנֵי וְכַתְנָא לְעֵינֵי הֵיכְנָא
24 שְׁלִיחָא עַטְלָא לְמִשְׁלְחוֹי : דְּחִלְתֵּיהּ דֵאלָהָא תּוֹסִף יוֹמָתָא וּשְׁנֵי דְרַשְׁעֵי נִוְעַרְן :
25 סַבְרִהוּן דְצַדִּיקֵי חֲדוּתָא וְסַבְרָא דְרַשְׁעֵי נַאבַד : מַעֲשָׂנָא לְחַמֵּי אוֹרְחֵיהּ דֵאלָהָא וְשַׁיְיָא
26 גְּדֵוֵי לְאִלֵּין דְעָבְדִין עַוְתָא : צַדִּיק לְעָלַם לָא נוּעַ וְרַשְׁעֵי לָא יְתַיְּדְרוּן בְּאַרְעָא :
27 פּוּמֵיהּ דְצַדִּיקָא מְגֵי חָכְמָתָא וּלְשָׁנָא דְהַפֵּיכוּ נְתִפְסַק : שִׁפְוָתֵיהּ דְצַדִּיקָא יְדַעְוָן צְבִיוֹנָא
28 וּפוּמְהוֹן דְרַשְׁעֵי מְרַגְּזִין : יא

29 מִסְחָא דְנִכְלָא מְרַחֲקָתֵיהּ דֵאלָהָא וְכִסְתְקָלָא תְּרֵיצָא צְבִיוֹנֵיהּ : הֵיךְ דְעָלָא וְדוּנְתָא
30 עֲלֵל צֵעָרָא וְלִאלֵּין דְצַדִּיקִין חָכְמָתָא : תְּמִימוּתָא דְתָרִיצֵי חַדְבַּר אִנּוּן וְנִטְלְטָלוּן בְּזוּוֵי
31 וְנִדְכְּנוּן : לָא מְהַנֵּי שְׁקָרָא בְּיוֹמָא דְרוּגְזָא וְצִדְקָתָא מְפַלְּטָא מִן מוֹתָא בִּישָׁא : צִדְקָתָא
32 דְתָרִיצֵי תְּפֵצֵי אִנּוּן וּבְזוּוֵי בִּשְׁלוּמְהוֹן מִתְאַחֲרִין : צִדְקָתְהוֹן דְתִמְּמֵי תְּחָרֵץ אוֹרְחָתֵיהּ
33 וּבְרִשְׁעֵיהּ דְנָפַל רַשְׁעָא : כַּד מִית גַּבְרָא רַשְׁעָא יוֹבִיד סַבְרֵיהּ וְסַבְּרוּהוֹן דְאִלֵּין דְעָבְדִין
34 עַוְתָא מְיַבְּדִין : צַדִּיקָא מִן עַקְתָּא אִשְׁתֵּיזִיב עַל בִּישׁ תְּחוֹתוֹהִי : נְכָלָא בְּפוּמֵיהּ מְחַבֵּיל
35 חַבְרֵיהּ וְצַדִּיקֵי בִּידִיעָתְהוֹן מִשְׁתֵּיזְבִין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Via vitæ custodit disciplinam, & qui relinquit increpationem, errat. In-
18 fidiatur inimicus labiis mendacii, & qui profert detractionem stultus est.
19 In multitudine verborum non cessat peccatum; & qui prohibet labia
20 sua, prudens est. Argentum *electum* lingua justi, & cor impiorum con-
21 tritio est. Labia justorum placant plurimos, & stulti in indigentia intel-
22 lectus morientur. Benedictio Dei divites facit, & non addetur dolor cum
23 ea. Quando ridet stultus, operatur *facinus*; & sapientia est viro pru-
24 denti. Quod timet impius, eveniet ei; & desiderium justorum dabitur
25 eis. Sicut transit turbo, sic transibit impius; justus autem est fundamen-
26 tum in seculo. Sicut acetum dentibus, & sicut fumus oculis, sic est nun-
27 tius piger his qui miserunt eum. Timor Dei addet dies, & anni impio-
28 rum breviabuntur. Spes justorum lætitia, & spes impiorum peribit.
29 Fortitudo simplicibus via Dei, & consumptio est his qui faciunt iniquita-
30 tem. Justus in æternum non commovebitur, & impii non *congrega-*
31 *buntur* in terra. Os justorum *profert* sapientiam, & lingua perversa de-
32 ficiet. Labia justi cognoscent beneplacitum, & os impiorum pervertit.

CAP. XI.

1 STatera dolosa abominatio est Dei,' & *sicut pondus rectum* voluntas
2 ejus. Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia.
3 Simplicitas rectorum diriget eos, & pervertent direptores, tunc conteret
4 eos. Non prodest mendacium in die iræ, & justitia liberat à morte mala.
6 Justitia rectorum eruet eos, et direptores in retributione sua capientur.
5 Justitia simplicis rectam facit viam ejus, & in impietate sua corruet im-
7 pius. Quando moritur vir impius perit spes ejus, et spes illorum qui
8 faciunt iniquitatem peribit. Justus de angustia liberatur, et ingreditur
9 impius pro eo. Ore dolosus nocet amico suo, et justi in scientia sua li-
berantur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܐܘܪܚܐ ܕܡܛܪܬܐ ܢܛܪ ܢܦܫܗ ܕܡܬܚܐ ܡܟܚܫ ܢܦܫ ܡܪܝܗ ܗܘ ܕܡܩܒܠ ܬܟܝܬܐ ܡܬܩܢ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܩܒܠ ܬܟܝܬܐ ܡܬܩܢ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
18 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
19 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
20 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
21 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
22 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
23 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
24 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
25 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
26 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
27 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
28 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
29 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
30 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ
31
32 ܕܡܫܪܐ ܣܢܐ ܒܫܦܬܐ ܕܫܩܪ ܘܕܡܦܩ ܫܘܡܥܬܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܬܡܥ ܬܟܝܬܐ ܕܡܫܬܩܠ ܠܗ ܫܘܒܚܐ

Via vitæ custodit disciplinam: & qui odit objurgationem, stultus est. Abscondunt insidiosè inimicitiam labia impiorum: & qui profert maledictionem, insipiens est. In affluentia verborum non liberatur iniquus: qui autem coërcet labia sua, prudens est. Argentum electum, lingua justi: cor autem scelerorum fel est. Labia justi valdè benigna sunt: stulti autem in insipientia sua morientur. Benedictio Domini ditat, & dolor non erit cum ea. Stultus cùm rider, operatur malum: & sapientia viro, intellectus ejus. Impius ad interitū trahitur: & spes datur justis. Quemadmodū repentè præterit tempestas, sic peribit impius & non reperietur: justi autem fundamenta locabuntur in æternum. Sicut uvæ acerbæ dentibus nocent, & fumus oculis, ita nocet impietas operantibus eam. Timor Domini adjiciet dies, anni verò iniquorum minuentur. Spes justorum, cum lætitia: & spes impiorum peribit. Corroborat via Domini integros, & conterit operantes iniquitatem. Justus in æternum non movebitur: & facinorosi non habitabunt in terra. Os justi loquitur sapientiam: & lingua perversa excindetur. Labia justorum agnoscunt beneficium: os verò scelestorum, perversitates.

CAP. XI.

1 ܡܐܙܢܐ ܕܡܪܡܝܐ ܬܥܒܐ ܗܘ ܕܡܫܪܐ ܡܫܩܠ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܡܫܪܐ ܡܫܩܠ ܫܘܒܚܐ
2 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
3 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
4 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
5 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
6 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
7 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
8 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ
9 ܡܬܐ ܙܕܝܢܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܕܡܬܬܝܗ ܚܟܡܬܐ

Bilances dolosas abominatur Dominus: & ponderibus justis oblectatur. Ubi intrat obscœnitas, intrat ignominia: humilibus autem sapientia. Spes justorum astruetur: & superbia nefariorum destruetur. Non proderunt divitiæ in die iræ: justitia verò liberabit à morte. Æquitas integri diriget viam ejus: & in impietate sua corruet impius. Justitia rectorum salvabit illos: at iniqui iniquitate suâ capientur. Cùm mortur vir impius, perit spes ejus; & spes malignorum peribit. Justus ab angustia liberabitur, & subintrabit impius pro eo. Impius ore suo corrumpit socium suum: at justi per scientiam confirmabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 طُرُقُ ٱلْحَيَاةِ يَحْفَظُهَا ٱلْأَدَبُ * وَٱلْأَدَبُ ٱلَّذِي لَا يُوبَخُ يُضِلُّ * ٱلسَّفَاهُ ٱلظَّالِمَةُ تُعْشِي صَاحِبَهَا
18 عَدَاوَةٌ * ٱلَّذِينَ يُبْرِزُونَ ٱلْغِرْيَاتِ أُولَٰئِكَ أَغْبِيَاءُ كَثِيرًا * مَنْ كَثُرَ ٱلْكَلَامُ لَمْ يَعْقِلْ مِنَ ٱلْخَطِيَّةِ *
19 وَمَنْ يَسْقِفُ عَلَى سَفَتَيْهِ يَكُونُ لَبِيبًا * فِضَّةٌ مُخْتَارَةٌ لِسَانُ ٱلصِّدِّيقِ * وَقَلْبُ ٱلْمُنَافِقِ يَذْبُلُ * شِفَاهُ
20 ٱلصِّدِّيقِ تَعْرِفُ ٱلْعَلَانِيَاتِ * وَٱلْأَغْبِيَاءُ يَمُوتُونَ فِي ٱلْغَفْلَةِ * بَرَكَةُ ٱلرَّبِّ عَلَى رَأْسِ ٱلصِّدِّيقِ هٰذَا يُغْنِيهِ *
21 وَمَا يُضَافُ إِلَيْهِ حُزْنٌ فِي ٱلْقَلْبِ * ٱلْغَنِيُّ بِلِسَانِهِ يَعْمَلُ ٱلْأَسْوَاءَ * وَٱلْحِكْمَةُ تُنْجِي ٱلْإِنْسَانَ فَطْنَةً *
22 ٱلْمُنَافِقُ يُرْدَدُ فِي ٱلْهَلَاكِ * سَهْوُ ٱلصِّدِّيقِ مَقْبُولٌ * فِي عُبُورِ ٱلزَّوْبَعَةِ يَبِيدُ ٱلْمُنَافِقُ * وَٱلصِّدِّيقُ إِذَا
23 بَغَايَةٍ يَسْلَمُ إِلَى ٱلْأَبَدِ * كَمَا أَنَّ ٱلْخَلِّ ضَارٌّ لِلْأَطْرَاسِ وَٱلدُّخَانَ لِلْعَيْنَيْنِ * كَذٰلِكَ تَجَاوُزُ ٱلشَّرِيعَةِ
24 ضَارٌّ لِمَنْ يَسْتَصْحِبُهُ * خَشْيَةُ ٱلرَّبِّ تَزِيدُ أَيَّامًا * وَسِنُو ٱلْمُنَافِقِينَ تَنْقُصُ * ٱلسُّرُورُ يُدَاوِمُ
25 ٱلصِّدِّيقِينَ * وَرَجَاءُ ٱلْمُنَافِقِينَ يَهْلِكُ * حِصْنُ ٱلْأَبْرَارِ مَخَافَةُ ٱلرَّبِّ * وَٱلْهَسِيمُ لِعَامِلِي ٱلْأَسْوَاءِ *
26 ٱلصِّدِّيقُ مَا يَتَزَاحَى مَدَى ٱلدَّهْرِ * وَٱلْمُنَافِقُونَ لَنْ يَسْكُنُوا ٱلْأَرْضَ * فَمُ ٱلصِّدِّيقِ يَفِيضُ حِكْمَةً *
27 وَلِسَانُ ٱلظَّالِمِ يُقْتَلَعُ * شِفَاهُ ٱلنَّاسِ ٱلصِّدِّيقِينَ تَفِيضُ نِعَمًا * وَفَمُ ٱلْمُنَافِقِينَ يَنْعَوِجُ مَالُوفًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

1 ٱلْمَوَازِينُ ٱلْغَاشَّةُ مَرْذُولَةٌ قُدَّامَ ٱلرَّبِّ * وَٱلْعِيَارُ ٱلصِّدِّيقِ مَقْبُولٌ عِنْدَهُ * حَيْثُ مَا يَدْخُلُ ٱلتَّعَظُّمُ فَهُنَاكَ
2 ٱلْهَوَانُ * وَفَمُ ٱلْمُتَوَاضِعِينَ يَهَبُ حِكْمَةً * كَالْمُتَعَوِّمِينَ فِي ٱلْخَيْرِ يَسُدُّهُمْ * وَيَعْرِفُ ٱلْخَائِنِينَ يَسَاسِرُهُمْ *
3 ٱلنِّعَمُ وَٱلْأَمْوَالُ مَا تَنْفَعُ فِي يَوْمِ ٱلْغَضَبِ * وَٱلْعَدْلُ يُنْجِي مِنَ ٱلْمَوْتِ * ٱلصِّدِّيقُ إِذَا مَاتَ خَلَّفَ تَنَدُّمًا
4 عَلَيْهِ * وَهَلَاكُ ٱلْمُنَافِقِينَ يَصِيرُ بِهِ مَسَارَعَةً وَسَمَانَةً * ٱلْعَدْلُ يُمَهِّدُ وَيُقَوِّمُ طُرُقًا لَا عَيْبَ فِيهَا * وَٱلنِّفَاقُ
5 يَهْدِمُ فِيهِ ٱلظُّلْمُ * عَدْلُ ٱلنَّاسِ ٱلْمُتَعَوِّمِينَ يَنْجِيهِمْ * وَٱلْعَادِلُونَ عَنِ ٱلشَّرِيعَةِ يُوجَدُونَ بِعَدْلِهِمْ
6 ٱلْمُسَاوِينَ * إِذَا تَوَفَّى ٱلرَّجُلُ ٱلصِّدِّيقُ لَنْ يَهْلِكَ رَجَاؤُهُ * وَخَيْرُ ٱلْمُنَافِقِينَ يَضْمَحِلُّ * ٱلصِّدِّيقُ يُفْلِتُ مِنَ
7 ٱلْمَعْصِ * وَيَسْلَمُ ٱلْمُنَافِقُ عِوَضَهُ * فِي فَمِ ٱلْمُنَافِقِينَ فَخٌّ لِأَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ * وَحُسْنُ ٱلصِّدِّيقِينَ رَجَاءٌ لَهُمْ وَيُسْرٌ *

Vias vitæ custodit disciplina: & disciplina quæ non corripit, in errorem inducit. Labia iniqua operantur illa habentem inimicitiā: qui promunt mendacia, ipsi sunt insipientes valdè. Qui multiplicat verba, non evadit peccatum; & qui parcit labiis suis, est prudens. Argentum probatum, lingua justa: & cor impii marcescet. Labia justorum docent sublimia: insipientes autem morientur in egestate. Benedictio Domini super caput justi hujusmetipsius, nec comitabitur eum mœror in corde. Insipiens linguâ suâ operatur mala: & sapientia generat homini intelligentiam. Iniquus versatur in interitu: desiderium justi est acceptum. In transitu turbinis peribit impius: justus autem cùm declinaverit, servabitur in æternum. Sicut uva acerba est infensa dentibus, & fumus oculis; sic transgressio legis nocet ei qui amat illam. Timor mortis auget dies: & anni impiorum diminuentur. Lætitia perseverat cum justis: & spes iniquorum peribit. Arx justi, timor Domini; & fractio, operantibus iniquitates. Justus non relaxabitur in æternum, impii verò non habitabunt terram. Os justi stillat sapientiam, & lingua impii eradicabitur. Labia hominum justorum stillant delitias, & os iniquorum pervertetur insaniens.

CAP. XI.

Stateræ dolosæ sunt abominandæ coram Domino, & mensura justa est acceptа apud eum. Quocunque ingreditur superbia, ibi est despectus, os verò humilium meditabitur sapientiam. Perfectio rectorum in bono, diriget eos: & perversitas transgressorum mancipabit eos. Delectationes & opes non proderunt in die furoris: justitia autem liberabit à morte. Justus cùm moritur, relinquit post se lamentationem super seipsum; in interitu verò iniquorum erit festinatio & lætitia. Justitia servit ac dirigit viias immaculatas; & in impietatem præcipitabitur iniquus. Justitia hominum rectorum liberabit eos; & transgredientes legem capientur propter carentiam consilii. Cùm obierit vir justus, nullo modo peribit spes ejus; & gloria iniquorum dissipabitur. Justus effugiet laqueum, & tradetur iniquus pro eo. In ore iniquorum laqueus est incolis urbis; at benefacta justorum spes est ipsis ac facilitas.

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

משלי : יא

10 בְּטוּב צַדִּיקִים תָּעֵלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים
11 רָנָּה׃ בִּבְרַכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי
12 רְשָׁעִים תֶּהָרֵס׃ בּוֹז לְרֵעֵהוּ חֹסַר לֵב
13 וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃ הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה
14 סוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֵּה דָבָר׃ בְּאֵין
15 תַּחְבֻּלוֹת יִפֹּל עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
רָע יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשׂוֹנֵא
16 תְּקָעִים בָּטוּחַ׃ אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים
17 יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃ גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד
18 וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃ רָשָׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת
19 שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֹׂכַר אֱמֶת׃ כֵּן־צְדָקָה
20 לְחַיִּים וּמַרְדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה
21 עִקְּשֵׁי־לֵב וְרִצּוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃ יָד לְיָד
22 לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃ נֶזֶם
23 זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
24 תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב חִכַּת רְשָׁעִים
25 עֶבְרָה׃ יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחֹשֵׂךְ
26 מִישֹׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃ נֶפֶשׁ בְּרָכָה
27 תְּדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃ מַנִּע
28 בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוּם וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃
29 רָעָה יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וּדֹרֵשׁ רָעָה
30 תְּבוֹאֶנּוּ׃ בּוֹטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפֹּל
31 וְכָעֲלֶה צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ
יִנְחַל־רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לְחַכַּם־לֵב׃
פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם׃
הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ יִשָּׁלֵם אַף כִּי־רָשָׁע
וְחוֹטֵא׃

10 In bonis justorum exultabit
civitas : & in perditione im-
11 piorum erit laudatio. Bene-
dictione justorum exaltabitur
12 civitas : & ore impiorum sub-
vertetur. Qui despicit ami-
cum suum, indigens corde est:
13 vir autem prudens tacebit.
Qui ambulat fraudulenter, re-
velat arcana: qui autem fidelis
14 est animi, celat amici commis-
sum. Ubi non est gubernator,
populus corruet : salus autem,
15 ubi multa consilia. Affligetur
malo, qui fidem facit pro ex-
traneo: qui autem cavet laque-
16 os, securus erit. Mulier gratiosa
inveniet gloriã : & robusti ha-
17 bebunt divitias. Benefacit a-
nimæ suæ vir misericors : qui
autem crudelis est, etiam pro-
18 pinquos abjicit. Impius facit
opus instabile : seminanti au-
tem justitiam merces fidelis.
19 Clementia præparat vitam: &
20 sectatio malorum mortem. Ab-
ominabile Domino cor pra-
vum : & voluntas ejus in iis,
21 qui simpliciter ambulant. Ma-
nus in manu non erit innocens
malus : semen autem justorum
22 salvabitur. Circulus aureus
in naribus suis, mulier pulchra
23 & fatua. Desiderium justo-
rum omne bonum est : præsto-
24 latio impiorum furor. Alii
dividunt propria, & ditiores
fiunt : alii rapiunt non sua, &
25 semper in egestate sunt. Ani-
ma, quæ benedicit, impingua-
bitur : & qui inebriat, ipse
26 quoque inebriabitur. Qui abs-
condit frumenta, maledice-
tur in populis : benedictio au-
27 tem super caput vendentium.
Benè consurgit diluculò qui
quærit bona : qui autem inve-
28 stigator malorum est, oppri-
metur ab eis. Qui confidit in
divitiis suis, corruet : justi au-
29 tem quasi virens folium ger-
minabunt. Qui conturbat do-
mum suam, possidebit ventos:
30 & qui stultus est, serviet sapi-
enti. Fructus justi lignum vi-
31 tæ : & qui suscipit animas, sa-
piens est. Si justus in terra re-
cipit, quantò magis impius &
peccator.

† Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων χατόρθωσι πόλις, (δ) † σόμασι ϑ ἀσεῶν χατεχά-
12 φη. † Μυχτηρίζει πολίτης ὁν δεῖς φρε-
νῶν, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει.
13 † Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποχαλύπτει βουλὰς
ὁν Ϛωιεδρίῳ, † πιςὸς δὲ ποιῶ χρύπτει
πράγματα. † Οἷς μὴ ὑπάρχει κυϐερνησις,
πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, † σωτηρία ϑ ὑπάρχει
ἐν πολλῇ βουλῇ. † Πονηρὸς χαχοποιεῖ
ὅταν ϛυμμίξῃ δικαίῳ, † μισεῖ ϑ ἧρον
ἀσφαλίας. † Γωῖ ἐυχάρις ος ἐγείρει
ἀνδρὶ δόξαν, † ἀρῶν δὲ ἀτιμίας γυ-
νὴ μισῶσι δίκαια. † πλούτου ὀκνηροὶ
ἐνδεεῖς γίνονται, † οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρεύ-
δυσι πλούτῳ. † Τῇ ψυχῇ ἀυτῆς ἀγαθὸν
ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, † ἐξολλύει ϑ ἀυτῆς
χῶμα ὁ ἀνελεήμων. † Ἀσεῶς ποιεῖ
ἔργα ἄδικα, † σπέρμα ϑ δικαίων μισθὸς
ἀληϑείας. † Ὑιὸς δίκαιος ὠφελεῖται εἰς
ζωὴν, † διωγμὸς δὲ ἀσεῶς εἰς θάνα-
τον. † Βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμένα
ὁδοὶ, † ϛερεοδικτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄ-
μωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. † Χεὶρ χεῖ-
ρας ἐμζαλὼν ἀδίκως ὁκ ἀπημώρηϑ-
ἔται, † ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λή-
ψεται μισθὸν (ε) πιϛόν. † Ὥσπερ ἐνώ-
τιον ἐν ῥινὶ ὑὸς, † ἔτως γυναικὶ χαλόφρων
καλλος. † Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγα-
ϑὴ, † ἐλπὶς ϑ ἀσεῶν ἀπολεῖται. †
Εἰσὶν, οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα
ποιοῦσιν · † εἰσὶ δὲ ϑ οἱ ϛωιάζοντες ἐ-
λαττονοῦνται. † Ψυχὴ (ζ) εὐλογουμένη
πᾶσα ἁπλῆ, † ἀνὴρ ϑ θυμώδης ὀκ εὐ-
χήμων. † Ὁ ϛωιέχων σῖτον ὑπολείποι-
το ἀυτὸν τοῖς ἔθνεσιν, † εὐλογία ϑ ἐπὶ
κεφαλὴν τῶ μεταδιδόντος. † Τεκτανόε-
μῳ ἀγαϑὰ ζητεῖ χάριν ἀγαϑῶν, ἐκ-
ζητοῦντα ϑ κακὰ καταλήψεται αὐτόν.
28 † Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ τῶν πεσεῖται,
† ὁ ϑ ἀνθαμζαλόμενος δικαίων οὐ-
ϑ ἀνατελεῖ. † Ὁ μὴ συμφερόμενος τῶ
ἑαυτῶ οἴκῳ, κληρονομήσει ἄνεμον, † δου-
λόυσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ. † Ἐκ καρ-
πῶ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς,
† ἀφαιρεῖνται δὲ ἄωρι ψυχαὶ παρα-
νόμων. † Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις
σῴζεται, ὁ ἀσεῶς καὶ ἁμαρτωλὸς πῶ
φανεῖται;

In bonis justorum (m) benè se
gessit civitas : ore autem impio-
rum (n) diruta est. (o) Subsan-
nat cives indigens corde : vir
autem prudens silentium ducit.
Vir (p) bilinguis revelat (q) con-
silia in consessu : fidelis autem (r)
spiritu (s) abscondit res. (t) Qui-
bus non est gubernatio, cadunt
tanquàm folia : salus autem est
in (u) multo consilio. Malus ma-
lefacit, (x) cum commissus fue-
rit justo : (y) odit autem sonum
*securitatis. Mulier * gratiosa*
suscitat vivo gloriam : thronus
autem ignominiæ, mulier odio ha-
bens justa. Divitiarum pigri fi-
unt indigi : (z) fortes autem ni-
tuntur divitiis. Animæ suæ (ω)
bonum facit vir misericors: (aa)
perdit autem suã ipsius corp. im-
misericors. Impius facit opera
instabilia : semen autem justorum
merces veritatis. Filius justus gi-
gnitur ad vitam : (bb) persequi-
tio autem impii ad mortem. Ab-
ominatio Domino (cc) perver-
sæ viæ : (dd) accepit autem ei
omnes immaculati in viis suis.
Manu manus (ee) injiciens inju-
stè, non impuni ea (ff) erit : qui
(gg) autem seminat justitiam, ac-
cipiet mercedem fidelem. Sicut
(hh) inauris in naribus porcæ ;
sic mulieri malè prudenti pulchri-
tudo. Desiderium justorum o-
mne, bonum : spes autem impio-
rum (ii) peribit. Sunt, qui pro-
pria (kk) seminantes, plura fa-
ciunt. Sunt autem, & qui (ll)
congregantes minuuntur. Anima
benedicta, (mm) omnis simplex :
(nn) vir autem animosus inhone-
stus est. Qui (oo) continet fru-
mentum, relinquat illud (pp) na-
tionibus: benedictio autem in e-
jus capite, (qq) qui communicat.
(rr) Fabricans bona, quærit
gratiam bonam : exquirentem au-
tem mala comprehendent eum. Fi-
dens in divitiis, hic cadet : qui
autem inhæret justis, hic (ss) ger-
minabit. Qui (tt) non conver-
satur domi suæ, hæreditabit ven-
tum : serviet autem imprudens
prudenti. (uu) De fructu ju-
stitiæ nascitur arbor vitæ : au-
ferunturque autem intempestivæ anim
iniquorum. Si justus quidem
vix salvatur : impius, & pecca-
tor ubi parebunt ?

MS. A. (δ) † ϑ ἐν ὑπολείᾳ ἀσεῶν ἀγαλλίαμα. † Ἐν εὐλογείᾳ εὐ-
ϑείων ὑψωϑήσεται πόλις, σόμασιν δὲ ἀσεῶν (ε) πιϛῶν (ζ) ἠυλο-
γημένη

תרגום TARGUM.

בְּטָבָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי תְּרִיז קְרִיתְהוֹן וּבְיוֹבְדָנָא דְּרַשִׁיעֵי חֲדִיתָא : בְּבִרְכָתְהוֹן דִּצְדִּיקֵי
תְּתְרוֹרֵם מְדִינָתָא וּבְפוּמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי תְּתְעַקַּר : דְּשֵׁי לְחַבְרֵיהּ חֲסִיר רַעְיָנָא הוּא וְגַבְרָא
דְּמִתְבִּין שְׁתִיק : אֲכֵל קְרָצָא גְּלֵי רָזָא וְדַהֲמִין בְּרוּחֵיהּ מְכַסֵּי מִלְּתָא : בְּאַתְרָא
דְּלֵית מְדַבְּרָא נַפֵּל עַמָּא וּפוּרְקָנָא דְּיַתֵּי בְּסוּגְעָא דְּמִלְּכְתָנוּתָא : בִּישָׁא מְבַאֵשׁ בְּצַדִּיקָא
מְטוּל דְּהוּא עָרֵב חִלּוּנֵי וְסָנֵי לְאִלֵּין דְּסָיְמִין סַכְרָהוֹן בְּאִלְּהָא : אִתְּתָא חֲסִידְתָּא מְלָנָא
אֵיקָרָא וְעַשְׁנֵי רְהָטִין כַּחַד עוּתְרָא : פְּרִיעַ טָבְתָּא לְנַפְשֵׁיהּ גַּבְרָא חֲסִידָא וְדַמּוֹבֵר
נוּשְׁמֵיהּ נַכְוָרְיָא : רַשִׁיעָא עָבֵד עוֹבְדָא דְּשַׁקְרָא וּדְזָרִיעַ לְצַדִּקְתָּא קוּשְׁטִיהּ הוּא
אַגְרֵיהּ : הֵיכְנָא מַן דְּעָבֵד צַדִּקְתָּא לְחַיֵּי נְטִיר וּדְרַדְף בִּישְׁתָּא נְטִיר לְמוֹתָא : מְרַחַק
אֱלָהָא לְעַקְמֵי לִבָּא וְצַבֵּי בְּאִלֵּין דְּתִמִּימִין : דְּמִשְׁיַט אִידָא עַל חַבְרֵיהּ לָא מְזַכֵּי מַן
בִּישְׁתָּא וּזְרִיעָא דְּצַדִּיקֵי מְתַפְּרַק : קְדָשֵׁיהּ דְּדַהֲבָא בְּנַחִירֵי דְּחִוּרְתָּא הֵיכְנָא אִתְּתָא
דְּשַׁפִּירָא וְסָרֵי טַעְמָא : רְגַתָּא דְּצַדִּיקֵי בְּטָבְתָּא וְסִבּוּרָא דְּרַשִׁיעֵי בְּרוּגְזָא : אִית
דְּפָרֵר וּמוֹסִיף חוּב וְחָשִׁיךְ מַן דְּרִיצוּתָא חוֹסְרָנָא לֵיהּ : נַפְשָׁא דְּבִרְכָתָא תְּרַוֵּן וּמַן
דְּמַאֲלַף אַף הוּא יְלִיף : מַן דְּכָלָא עָבוּרָא בְּאוּלָצָנָא נְשַׁבְּקוּנֵיהּ לְבַעֵי דְּבָבוּי
וּבְרִכְתָּא תְּהֵוֵי לְאִנָּא דְּמוֹבַן : דְּמַקְרִים טָבְתָּא בְּעֵי צִבְיָנָא וְחָבֵי בִּישְׁתָּא אִתְּיָא
עָלוֹי : דְּמִסְבַּר בְּעוּתְרֵיהּ הוּא נָפֵל וְאִיךְ טַרְפָא צַדִּיקֵי מַפְּרְחִין : עָבֵר בֵּיתֵיהּ
יְרִית פְּחָתָא וְסַכְלָא יְהֵוֵי עָבְדָא לְחַכִּים לִבָּא : פֵּרוּ דְּצַדִּיקָא אִילָנָא דְּחַיֵּי
וּמְקַבְּלוּתָא דְנַפְשֵׁי חַכִּימְתָּא : הֵן צַדִּיקָא בְּאַרְעָא מִתְחַסַּן דְּרַשִׁיעֵי וְחַטָּאֵי סִיפִּין מַן
אַרְעָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In bonis justorum lætabitur civitas eorum, & in perditione impiorum læ-
10 titia erit. Benedictione rectorum exaltabitur provincia, & ore impio-
11 rum subvertetur. Qui despicit amicum suum, indigens intellectu est, & 12
vir prudens tacebit. Qui accusator est revelat secretum, & qui fidelis
13 est in spiritu suo celat sermonem. In loco ubi non est gubernator, cor-
14 ruit populus : salus autem continget in multitudine consilii. Malus ma-
15 lè agit contra justum, eo quod fidejussor sterit pro extraneo, & odit eos
16 qui collocant spem suam in Deo. Mulier gratiosa dividit gloriam, & ro-
17 busti currunt post divitias. Retribuit bonum *animæ suæ* vir benignus :
18 & qui perdit corpus suum, crudelis est. Impius facit opera iniquitatis :
19 & qui seminat in justitia, veritas ejus erit merces ipsius. Sicut qui fa-
20 cit justitiam servatur ad vitam, sic qui sequitur malum, servatur ad mor-
21 tem. Abominatur Deus pravos corde, & vult illos qui simplices sunt.
22 Qui extendit manum suam contra socium suum, non erit innoxius à ma-
23 lo, & semen justorum salvum erit. Sicut circulus aureus in naribus por-
24 ci, sic est mulier pulchra & fœtido sensu. Desiderium justorum ad bo-
25 num est, & expectatio impiorum ad iram. Est qui dispergit, & rursus
26 additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. Anima be-
27 nedicta impinguabitur ; & qui docet, etiam ipse discet. Qui prohibet
28 frumentum, in fame relinquet illud inimicis suis, & benedictio erit ei qui
29 vendit. Qui consurget diluculo ad bonum, quærit beneplacitum : & 30
qui quærit malum, veniet super eum. Qui sperat in divitiis suis, ipse
31 corruet : & sicut folium justi germinabunt. Qui conturbat domum
suam, possidebit ventum, & stultus erit servus sapientis corde. Fru-
31 ctus justi arbor vitæ, & *susceptio* animarum est sapientia. Ecce justus
in terra roboratur : impii autem et peccatores de terra consumentur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܢܬܬܩܢ ܩܪܝܬܐ ܘܒܐܒܕܢܗ ܕܪܫܝܥܐ ܢܬܒܙܥ ܩܪܝܬܐ ܘܒܦܘܡ ܚܟܝܡܐ ܢܬܪܡܐ ܩܪܝܬܐ ܘܒܦܘܡ ܪܫܝܥܐ ܢܬܗܦܟ ܩܪܝܬܐ ܘܒܦܘܡ ܚܟܝܡܐ ܢܬܪܡ

משלי : יב

CAP. XII. יב

1 אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב דָּעַת וְשׂוֹנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃ טוֹב יָפִיק רָצוֹן מֵיהוָה וְאִישׁ מְזִמּוֹת
2 יַרְשִׁיעַ׃ לֹא־יִכּוֹן אָדָם בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל־יִמּוֹט׃ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וְכִרְקָב
3 בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃ מַחֲשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃ דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֹרֶב
4 דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הַפֵּךְ רְשָׁעִים וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃ לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל
5 אִישׁ וְנַעֲוַת־לֵב יִהְיֶה לְבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה וּמְשָׁרֵת לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וְחֹסֵר לָחֶם׃ יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ
6 בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃ עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים חֲסַר־לֵב׃
7 חֶמֶד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃ בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה
8 צַדִּיק׃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע־טוּב וּגְמוּל יְדֵי־אָדָם יְשוּב לוֹ׃ דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו
9 וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם יוֹדֵעַ כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קְלוֹן עָרוּם׃ יַפִּיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד
10 צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃ שִׂפַת־אֱמֶת תִּכּוֹן
11 עַד וְעַד־אֲרֻגִּיעָה לָשׁוֹן שָׁקֶר׃ מְרֵמָה בְּלֵב־חֹרְשֵׁי רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ לֹא־
12 יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וְרָשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָתוֹ
13 רְצוֹנוֹ׃ אָדָם עָרוּם כֶּסֶה דָעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת׃ יַד־חָרוּצִים תִּמְשֹׁל וְרִמִּיָה
14 תִּהְיֶה לָמַס׃

1 increpationem odit & scientiam diligens, correctionem Diligens
2 virum & Dominus bonum stabilis erit Non peraget
3 putredo velut & sui marcescit corona virtutis Mulier commovebitur non
4 iudicium iustorum Cogitationes afficiens pudore ejus ossibus in
5 iniquitatem impiorum Verba Dolus impiorum calliditas consilia
6 insidiantur impios Verbum eruet rectorum os & sanguini
7 Laudabitur ipsum erudiens et Ad stabit iustorum domus &
8 iustitiam Vanus contemptum in erit corde perversus & vir
9 iustus Cognitus pane caruit & se glorificante prae indigens servus &
10 Curat cruditis misericordias & sui iumenti animam
11 corde carens vacuus sequens & pane saturabitur suam humum
12 habebit iustorum radix & malorum rete impius Desiderabit
13 a iustitia de egredietur & malum laqueus labiorum praevaricatione In
14 retributionem & bono saturabitur viri oris fructu De iustus
15 ejus oculis in recta stulti Via ei reddet hominis manuum
16 eius ira cognoscetur die in Stulti sapiens consilio audiens &
17 annunciabit veritatem Effabit callidus ignominiam operiens &
18 confidimus ut fideles Est dolum fabricatum testis & iustitiam
19 erit firmum in aeternum Labium sanitas sapientum lingua & : gladii
20 Dolus fabricatum linguam facium quaerere perpetuo & : perpetuum in
21 Non laetitia pacis consiliariis & malum fabricantium corde in
22 malo sunt repleti impii & iniquitas omnis iusto accidet
23 veritatem facientes & iustitiam Labia Domini Abominatio
24 stultorum cor & scientiam operiens callidus Homo ejus voluntas
25 dolosa & dominabitur solicitorum Manus stultitiam praedicabit
26 tributum in erit

24 lat scientiam : & cor insipientium provocat stultitiam. Manus fortium dominabitur : quæ autem remissa est, tributis serviet.

Versio VULGAT.

CAP. XII.

1 Qui diligit disciplinam, diligit scientiam : qui autem
odit increpationes, insipiens
2 est. Qui bonus est, hauriet gra-
tiam à Domino : qui autem
confidit in cogitationibus
3 suis, impiè agit. Non robora-
bitur homo ex impietate : &
radix justorum non commo-
4 vebitur. Mulier diligens, co-
rona est viro suo : & putredo
in ossibus ejus, quæ confusione
5 res dignas gerit. Cogitationes
justorum judicia : & consilia
6 impiorum fraudulenta. Verba
impiorum insidiantur sangui-
ni : os justorum liberabit eos.
7 Verte impios, & non erunt :
domus autem justorum per-
8 manebit. Doctrinâ suâ nosce-
tur vir : qui autem vanus &
excors est, patebit contem-
9 ptui. Melior est pauper & suf-
ficiens sibi, quàm gloriosus &
10 indigens pane. Novit justus
jumentorum suorum animas :
viscera autem impiorum cru-
11 delia. Qui operatur terram
suam, satiabitur panibus : qui
autem sectatur otium, stultis-
simus est. Qui suavis est in vi-
ni demorationibus, in suis
munitionibus relinquit con-
tumeliam. Desiderium impii
munimentum est pessimorũ :
12 radix autem justorũ proficiet.
13 Propter peccata labiorum ruí-
na proximat malo : effugiet au-
14 tem justus de angustia. De fruc-
tu oris sui unusquisque re-
plebitur bonis, & juxta opera
15 manuũ suarum retribuetur ei.
16 Via stulti recta in oculis ejus :
qui autem sapiens est, audit
17 consilia. Fatuus statim indicat
iram suam : qui autem dissimu-
18 lat injuriam, callidus est. Qui
q̃ novit loquitur, index justi-
tiæ est : qui autem mentitur,
19 testis est fraudulentus. Est qui
promittit, & quasi gladio pun-
gitur conscientiæ : lingua autẽ
20 sapientiũ sanitas est. Labium
veritatis firmũ erit in perpe-
tuũ : qui autẽ testis est repen-
21 tinus, concinnat linguã men-
22 dacii. Dolus in corde cogitan-
tiũ mala : qui autẽ pacis in-
23 cunt consilia, sequitur eos
24 gaudiũ. Non contristabit justũ
quidquid ei acciderit : impii
25 autem replebuntur malo. Ab-
26 ominatio est Dño labia men-
dacia : qui autẽ fideliter agunt,
27 placent ei. Homo versutus ce-
28 lat scientiam : & cor insipientium provocat stultitiam. Manus fortium dominabitur : quæ autem remissa est, tributis serviet.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιβ'. CAP. XII.

1 † Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν, ἀγαπᾷ ἐπιστήμην· † ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους, ἄφρων. † Κρείσσων
2 ὁ εὐρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, † ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατακρινεῖ. † Οὐ κα-
3 ταρτισθήσεται ἄνθρωπος ἐξ ἀνομίας, † αἱ δὲ ῥίζαι δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. † Γυνὴ
4 ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, † ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρες ἀ-
5 πόλλυσι γυναῖκα κακοπονοῦσαν. † Λογισμοὶ δικαίων κρίματα, † κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς
6 δόλους. † Λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι, † στόμα δὲ
7 ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. † Οὗ ἐὰν στραφῇ ὁ ἀσεβὴς, ἀφανίζεται, † οἶκοι δὲ δικαίων
8 παραμένουσι. † Στόμα σωθεὶς ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρὸς, † νωθροκάρδιος δὲ
9 μυκτηρίζεται. † Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, † ἢ τιμῶν ἑαυτὸν ἐνδεὴς,
10 καὶ προσδεόμενος (α) ἄρτου. † Δίκαιος οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, † τὰ δὲ
11 σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. † Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ἐμπλησθήσεται
ἄρτων, † οἱ δὲ διώκοντες μάταια, ἐνδεεῖς
φρενῶν. † Ὃς ἂν ᾖδε ἐν οἴνῳ διατριβαῖς, † ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείπει
12 ψ ἀτιμίαν. † Ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαὶ, † αἱ δὲ ῥίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι.
13 † Δι' (β) ἀμαρτίας χείλεων ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἀμαρτωλὸς, † ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐ-
τῶν δίκαιος. † Ὁ βλέπων λόγοις ἐπιτυχήσεται, † ὁ δὲ Συναγῶν ἐν πύλαις ἐκβαλεῖ
14 ψυχάς. † Ἀπὸ καρπῶν στόματος ψυχὴ ἀνδρὸς πλησθήσεται ἀγαθῶν, † ἀνταποδο-
15 μα δὲ χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. † Ὁδὸς ἀφρόνων ὀρθὴ ἐνάντιον αὐτῶν, † εἰσα-
16 κέες δὲ συμβουλίας σοφός. † Ἄφρων αὐτὸν μᾶλλον ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, † κρύπτει δὲ
17 ὁ ἑαυτοῦ (γ) ἀτιμίαν ἀνὴρ πανοῦργος. † Ἐπιψευδόμενος πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος,
18 † ὁ δὲ μάρτυς ἀδίκων δόλιος. † Εἰσὶν οἱ λέγοντες πλῶσιν, (δ) μάχαιραι· † γλῶσσα
19 σοφῶν ἰῶνται. † Χείλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, † μάρτυς δὲ ταχὺς
20 γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. † Δόλος ἐν καρδίᾳ πεκλασμένῳ κακά, † οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην συμβουλεύσουσι. † Οὐκ ἀφέσει τῷ δικαίῳ ὀδὲν ἄδικον, † οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν. † Βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, † ὃ δὲ πιστὸν πίστεις δεκτὸς παρ' αὐτῷ. † Ἀνὴρ Συνετὸς κρύψει ἀδόξεως, † καρδία δὲ ἀφρόνων Συναντήσει ἀφαῖς.
24 † Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει (ε) ἐυχρεῶς, † δόλιοι δὲ ἔσονται (ζ) ἐν φορομῷ.

(ll) electorum dominabitur facilè : dolosi autem erunt in (mm) direptionem.

MS.A. (α) ἄρτων. Οἰκτείρει δίκαιος (β) ἁμαρτίας (γ) ἀτιμίαν πανοῦργος. (δ) μάχαιραν· (ε) ἐχθρῶν, (ζ) εἰς φορομόν.

תרגום TARGUM.

יב

1 מַן דְּרָחֵם מַרְדּוּתָא רָחֵם יְדִיעָתָא וְסָנֵי מַכְסָנוּתָא בּוּרָא הוּא : טַב מִן דְּקָבֵל רְעוּתֵיהּ
2 דְּאֱלָהָא וְגַבְרָא רַשִׁיעָא רְעִיעָא תְּרֵעוּתֵיהּ : לָא נַתְקַן בַּר נָשָׁא בְּרַשְׁיָעָא וְעִקָּרְהוֹן
3 דְּצַדִּיקֵי לָא נָזוּעַ : אִתְּתָא כְּשַׁרְתָּא כְּלִילָא לְבַעְלָהּ וְאִנְתְּתָא בִּישְׁתָּא הֵיךְ מְלֻטְיָתָא
4 בְּקִיסָא הֵינָא מַיְבְרָא וְרָמוּי דְּנַבְרָה : מַחְשְׁבָתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי דִּינָא מַדְבְּרָנוּתָא
5 דְּרַשִׁיעֵי רַטְיוּתָא : מִלֵּי דְּרַשִׁיעֵי כְּמַנִּין לְדַמָּא וּפוּמְהוֹן דְּחָרְיֵי מַפְּצֵי לְהוֹן :
6 נַתְהַפְּכוּן רַשִׁיעֵי וְלָא נִשְׁתַּכְחוּן וּבֵיתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יְקוּם : גַּבְרָא מִשְׁתַּבַּח בְּפִישָׁא
7 דְּסוּכְלְתָנוּתֵיהּ וְחַסִּיר רַעְיָנָא יְהֵוֵי לְשִׁטוּתָא : טַב הוּא וְלֵילֵי וְעַבְדֵי אִית לֵיהּ מִן הוּא
8 דְּמִתְיַקַּר וְחַסִּיר לַחְמָא : יָדִיעַ צַדִּיקָא נַפְשָׁא דְבְעִירֵיהּ וְרַחֲמֵיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נְכִירוּתָא :
9 דְּפָלַח בְּאַרְעֵיהּ יִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדַף בַּתַּר סְרִיקוּתָא חֲסַר רַעְיָנָא הוּא : רְאַנְ רַשִׁיעָא
10 מְצוּדְתָא בִּישְׁתָא וְעִקָּרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי נַתְקַיִּם : בְּחוֹבָא דְשִׂפְוָתָא מַתְקַל בִּישָׁא וּפְלִיט צַדִּיקָא
11 מִן עָקְתָא : נַבְרָא מִן פְּרִי פּוּמֵיהּ יִשְׂבַּע טַבְרָתָא וְכָל בַּר נָשׁ דְּהֵיךְ עוֹבַד אִידוֹי מִתְפְּרֵיעַ :
12 אַרְחֵיהּ דְּסַכְלָא תְּרֵיצָא בְּאַפּוֹי וּדְשָׁמֵעַ לְעֵיצָתָא חַכִּימָא הוּא : שִׁטְיָא כַּד יוֹמֵיהּ
13 מוֹדַע רוּגְזֵיהּ וַעֲרִים מְכַסֵּי צַעֲרֵיהּ : מִן דְּמִסְהַיֵּר הֵימָנוּתָא נַתְנֵי צַדִּיקוּתָא וְסָהֵד
14 דְּשִׁקְרָא רַמָּאָה הוּא : אִית דְּאָמְרֵיהּ סַפְּסִירָא רָנְשָׁא וְלִישָׁנָא דְחַכִּימֵי מַאסְיָה : שִׁפְתָא
15 דְּקִשְׁטָא תִּתְקַן לְעָלַם וְסָהֵדָא מִסְתְּרֵיהּ בְּלִישָׁנָא דְשִׁקְרָא : רַטְיוּתָא בְּלִבְּהוֹן דְּחָשְׁלִין
16 בִּישְׁתָא וּלְאִלֵּין דְּעָבְדִין שְׁלָמָא חַדְוּתָא הֲוֵי : לָא שַׁפִּיר לְצַדִּיקָא כָּל מַדְעֵי דְּעָאתָא
17 וְדִשְׁעֵי מְלֵין בִּישְׁתָא : מָרְחַקְתֵּיהּ דְּאֱלָהָא סַפְּוֹתֵיהּ דְּשִׁקְרָא וּבְאִלֵּין דְּעָבְדִין הֵימָנוּתָא
18 מִתְרְעֵי : בַּר נָשׁ עָרִימָא מְכַסֶּה יְדִיעָתָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי סָנֵי יְדִיעָתָא : אִיתָא דְתַקִּיפֵי
19 חִשְׁלָט וְרַמָּאֵי יְהוֹן לְמִסְּבָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XII.

1 Qui diligit disciplinam, diligit scientiam : & qui odit increpationem,
2 insipiens est. Bonus est qui suscipit voluntatem à Deo, & viri impi
3 infringitur consilium. Non dirigetur filius hominis in impietate, radix
4 autem justorum non commovebitur. Mulier honesta corona est viri sui,
5 & mulier mala sicut putredo in ligno, sic disperdit ossa viri sui. Cogi-
6 tationes justorum, judicium ; & solertia impiorum fraus est. Verba im-
7 piorum insidiantur sanguini, & os rectorum liberat eos. Subvertuntur
8 impii, & non inveniuntur ; domus autem justorum permanebit. Vir lau-
9 datur juxta intellectum ejus, & indigens intelligentia erit in contem-
10 ptum. Melior est abjectus qui habet servos, quàm ille qui gloriosus est &
11 indiget pane. Novit justus animam jumenti sui ; & miserationes impi-
12 orum, crudelitas. Qui operatur terram suam satiabitur pane : & qui
13 sectatur vacua, indigens intellectu est. Desiderat impius rete mali, radix
14 autem justorum permanebit. Propter peccatum labiorum corruit ma-
15 lus, & liberatur justus de angustia. Vir de fructibus oris sui satiabitur
16 bono, & omni homini retribuetur juxta opus manuum suarum. Via stul-
17 ti recta est in conspectu ejus : & qui audit consilium, sapiens est. Stul-
18 tus importunè iram suam ostendit : callidus autem celat ignominiam su-
19 am. Qui attestatur veritatem, narrat justitiam, & testis falsus dolosus est.
20 Est cujus sermo [est quasi] gladius tumultuosus, & lingua sapientum sa-
21 nat. Labium veritatis dirigetur in seculum, & festinus lingua testis fal-
22 sitatis est. Dolus est in corde eorum qui cogitant malum, & gaudium erit
23 iis qui consilium pacis ineunt. Non decet justumaliquid iniquitatis, impii
24 autem replentur malo. Abominatio Dei est labium mendacii : & qui
25 fideliter agunt placent ei. Filius hominis astutus operit scientiam, &
26 cor stultorum repetit scientiam. Manus fortium dominabitur, & dolosi
27 erunt in tributum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XII.

Qui diligit increpationem, diligit scientiã : & qui odit increpationẽ, stult' est. Bene cedet viro custodienti voluntatẽ Dñi : at vir iniquus condemnabitur. Non firmabitur homo ex impietate sua : & radix justi non movebitur. Mulier virtute prædita, corona est mariti sui : & qualis est caries ac vermis in ligno, sic perdit virum mulier nefaria. Cogitationes justorũ judiciũ : & conversatio impiorũ, fraus. Verba scelestorũ insidiantur sanguini : & os justorũ liberat eos. Subvertentur impii, & non invenientur : domus autem justorũ perdurabit. Os prudens laudabunt homines : & qui expers est judicio, despicietur. Melior est vir pauper ministrans sibiipsi, melior *inquam* eo qui gloriatur, & indiget pane. Justus agnoscit animã jumenti sui : at impiorũ clausa sunt viscera. Qui colit terrã, saturabitur pane : & qui currit post vanitatẽ, demens est. Exoptat impius patrare facinus : & radix justorũ germinabit. In iniquitate labiorũ suorũ capitur maligno : effugit autẽ just' ex angustia. Vir prob' fructib' oris sui saturabitur : & cuiq; homini juxta opus manuũ suarũ rependetur. Via desipientis, bona est in oculis suis : & qui obtemperat consilio, sapiens est. Stultus cãdẽ die declarat irã suã : at prudens tegit opprobriũ suũ. Fidelitatẽ manifestam loquitur justus : & testis iniquitatis, fraudulent' est. Sunt qui dicunt, Gladius transfodit, lingua verò sapientũ sanat. Labia veracia recta sunt : & testis temerarii lingua est iniqua. Dolus in corde maligni struit malitiam : & iis qui consulunt paci, erit gaudiũ. Non convenit viro justo quidquam fraudis : impii autẽ pleni sũt nequitiis. Labia mendacia abominatur Dñs : delectatur autem iis qui agunt fideliter. Homo cautus, fedes est scientiæ : et cor stultorum advocat nequitiam. Manus fortium dominabitur : et fraudulenti erunt sub tributo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

PSAL. XII.

Qui amat disciplinam, amat prudentiam : & qui odit correptiones, ipse est stultus. Qui inuenit apud Dominum gratiam, ipse est virtute præditus : & vir transgrediens legem avertet se ab eo. Homo non corrigitur beneficio non habentis legem : & radices justorum nullo modo eradicabuntur. Mulier prudens, corona est viro suo : sicut vermis in ligno, sic perdit virum mulier quæ malũ committit. Cogitationes justorum, judicia : & impii disponent fraudes. Verba iniquorum, fraudulenta : & os rectorum liberabit eos. Quotiens abierit impius & sese verterit, peribit & perdetur : domicilia verò justorum manebunt firma. Os doctorũ laudabunt homines : & tumidus corde devidebitur. Homo qui in statu misero in servitute sibi ipsi, præstantior est eo qui facit animæ honorem, cùm ipse egeat pane. Justus misereatur animarũ jumentorum suorũ : & lateva viscerum impiorũ nullã habent misericordiã. Qui operatur terrã suã, impleibitur panibus : & qui currunt post dæmones falsitatum, mentes eorũ deficientes sunt. Qui obtectatur in taberna vinariis, invenies in sinibus sua opprobrium. Desideria iniquorum sunt mala : & radices piorum fideliũ, in custodia. Peccator ob peccata labiorũ suorũ cadet in laqueos : & justus effugiet eos. Qui inspicit inflectionem rectam, misericordiam consequitur : & qui obvius est in portis, contristat animas. De fructu oris impletur homina anima bonis, & dabitur ei retributio laborũ suorũ. Viæ stultorum æquæ sunt apud ipsos : & sapiens audit consilia. Stultus eodem die declarat iram suam : & callidus abscondit contemptũ suũ. Justus enumerat & exarrat fidelitatẽ : & testis iniquitatis, fraudulentus est. Sunt quidã qui dicunt se fuciaturos gladio : at linguæ sapientum se opponunt. Labia veracia efficax reddunt testimonium : & testis temerarius habet linguam iniquam. Fraus in corde producit improba : & qui eligunt pacem, gaudebunt. Non vult justus iniquitatem, nec ullam speciem ejus : & iniqui integrè capientur à malis. Labium mendax, abominatio est apud Dominum : qui autem facit veritatem, est acceptus apud eum. Homo doctus, fedes prudentiæ : cordi autem insipientium occurrent maledictiones. Minus electorum capiet cum facilitate : & fraudulenti erunt in mancipationem.

משלי : יג

bonum verbum & : illud incurvabit viri corde in Solicitudo
25 דאגה בלב־איש ישחנה וד֫בר טוב
impiorum via & : justus suo socio præ Abundans illud lætificabit
26 ישמחנה׃ יתר מרעהו צדיק ודרך רשעים
afluentia & : suam venationem fraudulentus aduret Non eos faciet errare
27 תתעם׃ לא־יחרך רמיה צידו והון־
sanitas via & ; vita justitiæ semita In sedulo preciosa hominis
28 אדם יקר חרוץ׃ בארח־צדקה חיים ודרך נתיבה
mors non
אל־מות׃

CAP. XIII. יג

audiit non delusor & : patris eruditionem sapiens Filius
1 בן חכם מוסר אב ולץ לא־שמע
animæ & : bonum comedit viri oris fructu De : increpationem
2 גערה׃ מפרי פי־איש יאכל טוב ונפש
: suam animam servans ,suum os Custodiens ,injuriam prævaricatorum
3 בגדים חמס׃ נצר פיו שומר נפשו
ipsum animæ non & ; Contcupiscens ei contritio sua labia aperienti
4 פשק שפתיו מחתה־לו׃ מתאוה ואין נפשו
fastidiosus Verbum impinguabitur solicitorum anima & : pigri
5 עצל ונפש חרצים תדשן׃ דבר־שקר
afficiet pudore & ; fatere faciet impius & : justus habebit odio
6 ישנא צדיק ורשע יביאיש ויחפיר׃
pervertet impietas & : via perfectum custodiet Justitia
7 צדקה תצר תם־דרך ורשעה תסלף
ubertas & ; se dejuperans : omne non & ; se ditans Est : peccatum
8 חטאת׃ יש מתעשר ואין כל מתרושש והון
non pauper & : ejus ejulentia viri animæ Redemptio : multa
9 רב׃ כפר־נפש־איש עשרו ורוש לא
lucerna & : lenificabit justorum Lux : increpationem audivit
10 שמע גערה׃ אור־צדיקים ישמח ונר
cum & : litem dabit superbia in Verè : extinguetur impiorum
11 רשעים ידעך׃ רק־בזדון יתן מצה ואת־
congregans & : minuetur vanitate ex Affluentia : sapientia consultis
12 נועצים חכמה׃ הון מהבל ימעט וקבץ
infinitas frotrahit Spes : multiplicabit manum ad usque
13 עד־יד ירבה׃ תוחלת ממשכה מחלה
Contenens : ven'ens desiderium vitarum lignum & : cordis
14 לב ועץ חיים תאוה באה׃ בז
: contemnebit ipse ; præceptum timens & : ei corrumpetur rem
לדבר יחבל לו ויראת מצוה הוא ישלם׃
laqueis à recedendum ad ; vitarum vena sapienti Lex
15 תורת חכם מקור חיים לסור ממקשי
prævaricatorum via & ; gratiam dabit bonus Intellectus : mortis
16 מות׃ שכל טוב יתן־חן ודרך בגדים
fundet stultus & ; scientia in faciet callidus Omnis : dura
17 איתן׃ כל־ערום יעשה בדעת וכסיל יפרש
sanitatem legatus & : malum in cadet impius Nuncius : stultitiam
אולת׃ מלאך רשע יפל ברע וציר אמונים
sanitas
מרפא׃

Versio VULG. LAT.

25 Mœror in corde viri humiliabit illum, & sermone bono
26 lætificabitur. Qui negligit damnum propter amicum, justus est: iter autem impiorum decipiet eos. Non in-
27 veniet fraudulentus lucrum: & substantia hominis erit auri pretium. In semita justi-
28 tiæ, vita: iter autem devium ducit ad mortem.

CAP. XIII.

1 Filius sapiens, doctrina patris: qui autem illusor est,
2 non audit cùm arguitur. De fructu oris sui homo satiabitur bonis: anima autem præ-
3 varicatorum iniqua. Qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem in-
4 consideratus est ad loquendum, sentiet mala. Vult & non vult piger: anima autem
5 operantium impinguabitur. Verbum mendax justus detestabitur: impius autem con-
6 fundit, & confundetur. Justitia custodit innocentis viam: impietas autem peccatorem
7 supplantat. Est quasi dives, cùm nihil habeat: & est quasi pauper, cùm in multis divitiis
8 sit. Redemptio animæ viri, divitiæ suæ: qui autem pauper
10 est, increpationem non sustinet. Lux justorum lætificat: lu-
9 cerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper jurgia sunt: qui autem a-
11 gunt omnia cum consilio, reguntur sapientiâ. Substantia festinata minuetur: quæ au-
12 tem paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Spes quæ differtur, affligit animam: li-
13 gnum vitæ desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei, ipse se in futurum obligat:
14 qui autem timet præceptum, in pace versabitur. Animæ dolosæ errant in peccatis: justi autem misericordes sunt, &
15 miserantur. Lex sapientis fons vitæ, ut declinet à ruina mor-
16 tis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contemptorum vorago. Astutus omnia agit
17 cum consilio: qui autem fatuus est, aperit stultitiam. Nuntius impii cadet in malum: legatus autem fidelis, sanitas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

25 † Φοβερὸς λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς
δικαίου, † ἀγγελία δ' ἀγαθὴ (α) εὐφραίνει αὐτόν.
26 † Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτῷ φίλος ἔσται,
† (η) ἀμαρτάνοντας καταδιώξεται κακά,
27 † ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς.
† Οὐκ ὀπτήσει δόλιος θήρας, † εἰς-
28 μα δὲ τίμιον ἀνθρ κ̄ σωφρός. † Ἐν ὁδοῖς δι-
καιοσύνης ζωή, † ὁδὸς δὲ μηνοπάκων εἰς
θάνατον.

MS. A. (α) εὐφραινεῖ (η) αἱ δὲ γοῦμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικῶς.
ἁμαρτάνοντας καταδιώξεται

ΚΕΦ. ιγ'.

1 † Υἱὸς παιδεύσας ὑπήκοος πατρὶ, † ὗδε δὲ
2 ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ. † (α) Ἀπὸ καρ-
πῶν δικαιοσύνης φάγοι ἀγαθός, † ψυχαὶ
3 δὲ φθονούμων ὀλοῦν ἄωρι. † Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα πρεῖ τὰ ἑαυτοῦ ψυχῶν,
† ὁ δὲ θεωρητὴς χείλεσιν πτοήσει ἑαυτόν.
4 † Ἐν ἐπιθυμίαις δεῖ πᾶς ἀεργὸς, † χείρες
5 δὲ ἀνδρείων ἐν ὑπομονῇ. † Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, † ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνει,
7 καὶ οὐκ ἔξει παῤῥησίαν. (β) † Εἰσὶν οἱ πλουτί-
ζοντες ἑαυτὸς μηδὲν ἔχοντες, † καὶ εἰσὶν οἱ
8 ταπεινοῦντες ἑαυτὸς ἐν πολλῷ πλούτῳ. † Λύ-
τρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πᾶν τὸ, † πω-
9 χὸς δὲ οὐκ ὑφίσταται ἀπειλάς. † Φῶς δι-
καίοις διαπαντὸς, † φῶς δὲ ἀσεβῶν σβέν-
νυται. † Ψυχαὶ δόλιαι πλανῶνται ἐν ἁ-
μαρτίαις, † δίκαιοι δὲ οἰκτίρουσι καὶ ἐλεοῦσι.
10 † Κακὸς μὲν ὕβρεως φάσεις κακὰ, † οἱ δὲ
11 ἐπιστῶν ὑπηγάμενοι σοφοί. † Ὑπαρξις
ὑπαποδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων
γίνεται, † ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' ἐυσε-
βείας πληθυνθήσεται. † Δίκαιος οἰκτίρει
12 καὶ κιχρᾷ. † Κρείσσων ἐναγχόμενος
(γ) βοηθῶν καρδίᾳ, † τῶ ἐπαγγελλομένῳ
καὶ εἰς ἐλπίδα ἄρωνος· † Δένδρον δὲ ζωῆς,
13 ἐπιθυμία (δ) ἀγαθή. † Ὃς καταφρονεῖ
φάγμαλος, κταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτῶ·
† ὁ δὲ φοβούμενος ἐνταλαὶ, ἐῶν ὑγιαίνει.
† Ὑῷ δόλῳ ὁδὲν ἔσται ἀγαθὸν, † οἰκίᾳ δὲ
Σοφῷ ἔυοδοι ἔσονται φάξεις, † καὶ κατο-
θυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτῶ. † Νόμος σο-
φῶ πηγὴ ζωῆς, † ὁ δὲ ἄνυ ἀπὸ παγίδος
14 θανεῖται. † Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάρ-
εν, † τὸ δὲ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶ ἀγα-
θῆς, † ὁδοὶ δὲ καταφρονόντων ἐν ἀπω-
16 λείᾳ. † Πᾶς πανοῦργος φάσει μὲν γνώ-
σεως, † ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπίτασεν ἑαυτῶ κα-
17 κίαν. † Βασιλεὺς δραστὸς ἐμπεσοῦται εἰς
κακὰ, † ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.

MS. A. (α) Ἀπὸ καρπῶ (β) † δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκως ὁδῷ, 6
† τὸς δὲ ἀσεβεῖς φαύλως ποιεῖ ἁμαρτία. Εἰσὶν οἱ πλουτίζοιτιν (γ) βοη-
θεῖν (δ) *κακή.

CAP. XIII.

1 Filius (a) astutus, obediens patri: filius autem inobediens in
2 perditione. De fructibus justitiæ comedet bonus: animæ autem iniquorum (b) peribunt immaturæ.
3 Qui custodit suum os, servat suam animam: & qui temerarius
4 est labiis, (c) terrebit seipsum. In desideriis est (d) omnis otiosus: manus autem fortium in (e) se-
5 dulitate. Verbum injustum odit justus: impius autem confundit-
7 ur, & (f) non habebit libertatem loquendi. Sunt qui ditant se, nihil
8 habentes: & sunt (g) qui humiliant se in multis divitiis. (h) Redemptio animæ viri propriæ divitiæ:
9 inops autem (i) non sustinet comminationem. Lux justis perpetuò: lux autem impiorum extinguitur.
10 Animæ dolosæ errant in peccatis: justi autem misereantur, & mise-
11 rentur. (k) Malus cum contumelia agit mala: qui autem (l) suipsorum cognitores, sapientes. Substan-
12 tia (m) festinata cum iniquitate, minor fit: congregans autem sibi
13 cum pietate multiplicabitur. (n) Justus miseretur, & commodat. Melior, qui incipit auxiliari cor-
14 de, eo qui promittit, & in spem adducit: arbor enim vitæ desiderium bonum. Contemnens rem,
15 (o) contemnetur ex ea: timens autem mandatum, hic (p) sanus
16 est. Filio doloso nullum erit bonum: famulo autem sapienti prosperè procedent actiones, & dirige-
17 tur via ejus. Lex sapientis fons vitæ: (q) dementes autem sub laqueo morietur. Intellectus bonus
15 dat gratiam: noscere autem legem, mentis est bonæ: viæ autem contemnentium, in perditione. Omnis
16 astutus agit cum scientia: insipiens autem expandit (r) suam nequitiam: (s) Rex audax incidit in
17 mala: nuntius autem (t) sapiens liberabit eum.

הרגום TARGUM.

25 מלתא דחילתא בלביה דגברא מדהלא ומליא טביא מחדין ליה׃ טב מן חבריה׃
26 צדיקא וארחהון דרשיעי מתעי להון׃ לא נסתכל צידא לגברא נכילא ומוליה׃
27 דבר אנש דהבא יקירא׃ בארחא דצדיקא חיי ואורח דעותנא
28 למותא׃

יג

1 בר חכימא מקבל מרדותא דאבא וברא ממקנא לא מקבל בעותא׃ גברא
2 מן פרי פומיה נסבע טבתא ונפשהון דבווזי תתחטף׃ דנטר פומיה מוהדר בנפשיה
3 ופתיח שפותיה סינו שציא את ליה׃ מתרגרגא נפשיה דעטלא מדעם ולא
4 מיתי ליה ונפשהון דתקיפי תהדן׃ מלתא דשקרא סני צדיקא ורשיעא נבהרא
5 ונחפר׃ צדקתא חנטור לאלין דתמימין באורחתהון ורשיעא מטלטל בחטוהי׃
7 אית דמעתר נפשיה ולית כל מדעם ומסמכן נפשיה ומליה סגיאה׃ אית
9 ליה פורקנא דנפשיה דגברא עותריה ומסכנא לא מקבל בעותא׃ נוהרא דצדיקי
10 נרון ושרגא דרשיעי נדעך׃ לחוד בזדנותא אתיא מצותא ואלין דמתחלכין חכימי
11 אנון׃ מלא מן עולא דמריה יזער ודמכנש ויהב למסכנא יסני ממוניה׃ מן
13 דמשתדי למעתריה טב מן דתלי בסברא ואילנא דחיי רגתא מיתא׃ דבוי על מלתא
14 נתחבל מנה ודרחל מפוקדנא משתלם טבתא׃ נימוסא דחכימא מבועי דחיי
15 למסטי מן פתא דמותא׃ שכלא טבא יהיב חסדא וארחא תקיפא דבווזי תיבד׃
16 כל עתימא עבידתיה מדעתא וסכלא פרס ליה לשטיותא׃ שליחא בישא יפל בבישתא
17 ואונדא מהימנא אסיא הוא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant 25
illum. Melior est justus socio suo, & via impiorum decipit eos. Non ob- 26
viam fiet venatio viro doloso, & substantia hominis erit aurum precio- 27
sum. In via justi vita est, & iter *perversi* in mortem. 28

CAP. XIII.

Filius sapiens suscipit doctrinam patris: sed filius derisor non suscipit 1
objurgationem. Unusquisque de fructibus oris sui satiabitur bono; 2
anima autem prædonum *rapietur*. Qui custodit os suum, cavet animæ 3
suæ: et qui aperit labia sua, *multa consumptio* imminet ei. Desiderat 4
anima pigri aliquid, et non obvenit ei: et anima fortium impinguabi-
tur. Verbum mendacii detestatur justus, impius autem confundetur et 5
erubescet. Justitia custodiet eos qui simplices sunt in via sua; impius au- 6
tem instabilis erit propter peccata sua. Est qui divitem facit semet- 7
ipsum, et nihil habet; et est qui pauperem facit animam suam, et habet
substantiam multam. Redemptio animæ cujusque sunt divitiæ suæ, pau- 8
per autem non recipit increpationem. Lux justorum exultabit, et lucerna 9
impiorum extinguetur. Attamen in superbia venit contentio: et hi 10
qui consilium ineunt, sapientes sunt. Opulentia iniquitate possessoris 11
acquisita minuetur: et qui congregat et dat pauperi, multiplicabit pe- 12
cuniam suam. Melior est qui projicit farculum suum illo qui pendit
in spe: et arbor vitæ adducit desiderium. Qui contemnit verbum, de- 13
trimentum patietur ab eo; et qui timet præceptum, pensabitur bono. 14
Lex sapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. Intelle- 15
ctus bonus dat gratiam, et via fortis direptorum peribit. Omnis callidi 16
opus est ex scientia, et stultus sibi expandit stultitiam suam. Nuncius 17
impius cadet in malum, et legatus fidelis medicina est.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܡܠܬܐ ܕܫܝܢܐ ܠܒܐ ܕܓܒܪܐ ܡܬܒܪܐ. ܡܠܬܐ ܛܒܬܐ ܡܚܕܐ ܪܘܚܐ. * ܐܪܚܐ ܡܫܬܒܩ
26 ܡܠܬܐ ܡܢܝܐ ܡܬܪܥܐ. ܗܘܝܢ ܕܡܬܪܥܐ ܠܚܒܪܗ ܫܪܪ. * ܠܐ ܢܡܛܐ ܡܨܝܕܐ ܕܫܘܐ ܕܝܢ
27 ܡܫܕܐ. ܡܫܝܚܐ ܡܢܝܐ ܡܬܪܥܐ ܠܚܒܪܗ. * ܡܫܘܐ ܕܡܬܪܥܐ ܠܚܒܪܗ ܡܬܬܪ. ܡܫܕܐ ܕܫܘܐ.
28 * ܡܫܝܠܐ. * ܝ * * ܡܫܘܐ ܡܫܝܚܐ ܠܚܝܘܬܐ. ܡܫܘܐ ܕܡܛܪ ܠܐ ܡܫܟܚ.

1 ܡܠܐ ܕܪܚܡ. * ܡܫܘܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܢܣܒܥ. ܡܢܛܪܐ ܢܦܫܗ ܢܛܪ. * ܡܢ ܕܦܬܚ ܣܦܘܬܗ
2 ܡܫܬܒܪ. ܡܢ ܕܢܛܪ ܦܘܡܗ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
3 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
4 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
5 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
6 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
7 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
8 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
9 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
10 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
11 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
12 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
13 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
14 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
15 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
16 ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ
17 ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ. * ܡܢ ܕܡܬܚܟܡ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܡܫܬܒܩ
ܦܘܡܗ ܡܫܬܒܪ.

Verbum terribile, cor viri conturbat : & 25
verbum placidũ exhilarat illud. Justus con- 26
sulit consiliũ bonũ amico suo : & via impio-
rum seducet eos. Non occurret venatio vir o 27
doloso : & possessio pretiosa, homo electus.
In via justitiæ, vita : & via iracundorum, ad 28
mortem.

CAP. XIII.

Filius sapiens obtemperat patri suo : & fi- 1
lius nequã qui non recipit objurgationem,
peribit. Vir prob⁹ fructib⁹ oris sui satiabitur: 2
& animæ impiorũ peribunt. Qui custodit os 3
suum, tuetur animã suã : & qui aperit labia
sua, parat contritionem animæ suæ. Semper 4
in concupiscentiis versatur homo qui opus
non operatur : at anima fortiũ impinguabi-
tur. Justus odit verbũ falsitatis : & iniquus 5
erũbescet & pudefiet. Justitia custodiet eum
qui integer est in via sua : & peccatorẽ per- 6
det peccatũ suũ. Sunt qui divites se simulãt, 7
cùm nihil habeant : & est qui pauperem se
fingit, cùm possideat multũ. Salus animæ vi- 8
ri, opulentia sua : & pauper non recipit in-
crepationem. Lux justorũ hilarescet : & lu- 9
cerna impiorũ extinguetur. Homo nequam, 10
cum opprobrio committit scel⁹ : & ii qui con-
silio utuntur, sapientes sunt. Opes ex iniqui- 11
tate partæ, imminuentur : quæ verò congestæ
sunt cum justitia, augescent. Melior est ho- 12
mo qui incipit auxiliari, melior, *inquam*, eo
qui suspendit spem : et arborẽ vitæ affert spes.
Qui negligit verbum, evertetur ab eo : & qui 13
timet præceptũ, salvabitur. Viro doloso nul-
la erit prosperitas : & viri sapientis, cuj⁹ re-
ctæ sunt actiones, via quoq; ad *fœlicem* exitũ
perducetur. Lex sapientiæ, fons est vitæ is 14
qui devitant laqueos mortis. Intellect⁹ bon⁹ 15
conciliat gratiã : et via impiorum, in interi-
tum. Quidquid operatur sagax, scitè *agit* : at 16
stultus loquitur vana. Legatus perfidus inci- 17
det in malum : et legatus fidelis, medicus est.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * الكلام المجرع يقلق قلب الانسان المقسط * والبشارة الصالحة تسر * المقسط يكون عارفا
26 صديقه * وعرايم المنافقين ليست ودية * الخطيون تطردهم سرورهم * وطريق المنافقين تضلهم *
27 * العاش لن ينال صيدا * والرجل الطاهر فديته كريمة * في طرق العدل حياة * وطرق
28 الحقودين الى الموت مورد * الفصل الثالث عشر * الابن المدرب مطيع
1 لابيه * والابن العاصي يحصل في الهلاك * من ثمرات العدل ياكل الصالح * ونفوس العادلين
2 عن السريعة تهلك في غير اوقاتها * من يحفظ فمه يصون نفسه * والجسور بشفتيه يدهش نفسه *
3 في الشهوات يكون كل من لا يعمل * واياد ذوي الشهامة بالاهتمام * الكلام الظلم يبغضه
4 المقسط * والمنافق يستحي وما يكون له داله * العدل يحفظ ذوي الدعة في طريقهم * والخطية
5 تجعل المنافقين طالحين * يكون قوم يعدون انفسهم * ولا سيا لهم * ويكون قوم يذلون انفسهم
6 في ثروة جزيلة * فداء نفس الانسان غناوه * والمسكين ما يقاوم وعيدا * النور للمقسطين كل
7 حين * وضو المنافقين ينطفي * الانفس العاشة تضل في الخطايا * والمقسطون يتراءفون
8 ويرحمون * الطالح بنعمته يعمل الاسواء * والذين يعرفون انفسهم حكماء * النعمة المحروص
9 عليها بظلم تصير متناقصة * ومن يجمع لنفسه بتدبير جميل يتكاثر ماله * المقسط يتراءف
10 ويقرض * من يبذاء بمعروف يعين به القلب * لا فضل من الواعد به والسايق الى الامل *
11 لان سجن الحياة السهوة الصالحة * من يهون بامر يهون به ذاك الامر * ومن يرهب الوصية هذا
12 يعافي * الابن العاش لن يكون له سي صالح * والعبد الحكيم ستكون له طرايف اعماله مدبس
13 سريعة الحكيم عين حياة * ومن لا عقلا له يعثله الفخ * العقة الصالح يمح
14 ويقوم طرقه * والذهن الصالح ان تعرف السريعة * طرق المهاوين في الهلاك * كل مدرب يعمل بمعرفة *
15 منه * والعي قد بسط رديلته وطيرها * الملك الجسور يسقط في الاسواء * الرسول الامين تكيه *
16
17

*Sermo formidabilis contuibat cor homi- 25
nis justi : & nuntius faustum lætificat.
Justus est cognoscens amicum suum : 26
& intentiones iniquorum non sunt pacifi-
cæ. Peccatores exp:lentur à malis suis,
& iter impiorum decipiet eos. Fraudu- 27
lentus non obtinebit venationem : viri au-
tem puri possessio pretiosa est. In itineribus 28
justitiæ, vita : & itinera iracundorum ad
mortem ducunt.*

CAP. XIII.

*Filius morigeratus est obedi ens patri 1
suo : & filius rebellis incidet in interitũ.
De fructibus justitiæ edet probus : ani- 2
mæ autem præteruntium legem, peri-
bunt extra tempora sua. Qui custodit os 3
suum, servat animam suam : temerarius
autem labia suis conturbat animam suam.
In libidinibus est omnis qui non operatur: 4
& manus prudentiam habentis, in feli-
citudine. Verba iniqua odit justus : ini- 5
quus autem confundetur, nec habebit fi-
duciam. Justitia custodit mansuetos in 6
via eorum : peccatum verò facit iniquos
improbos. Sunt quidam qui ditant seipsos, 7
et nihil habẽt : et sunt quidã qui deprimũt
seipsos in multis divitiis. Redemptio ani- 8
mæ viri, divitiæ suæ : et pauper non resistit
minis. Lux est justis omni tẽpore : & lumẽ 9
iniquorum extinguetur. Animæ dolosæ
peribunt in peccatis : justi autem misere-
buntur & misereseent. Improbus in sua 10
superbia operatur mala : qui autem sei-
ipsos cognoscunt, sunt sapientes. Opes 11
quæ avidè quæruntur cum iniquitate,
deficient : qui autem congregat animæ
suæ cum consilio bono, multiplicabitur
ejus substantia. Justus misereatur, & 12
commodat : qui facit beneficium, juvat eo
cor. Nulla gratia promittenti illud, &
ducenti ad spem : quia arbor vitæ, desi-
derium bonum. Qui negligit præceptum, 13
ipse negligetur ab illo præcepto : & qui
timet mandatum, liberabitur. Filius
fraudulentus non habebit ullam rem bo-
nam : & servo sapientis erunt viæ ope-
rum ipsius faciles, & dirigentur viæ e-
jus. Lex sapientis, fons vitæ, & qui 14
est sine intellectu, occidet eum laqueis.
Doctrina vecta dat gratiam, & memoria 15
bona est ut sciatur lex : viæ negligentium
in interitum. Omnis astutus facit cum 16
scientia : & insipiens jam extendit vitium
suum, & avolare fecit illud. Nun- 17
tius præceps cadet in mala : legatus fide-
lis, salus.*

משלי : יד

increpationem custodiens & : eruditionem deserenti ignominia & ,Paupertas
18 רֵישׁ וְקִלּוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יְכַבֵּד׃
abeo inatio & : animæ dulcescet existens Desiderium .gloricabitur
19 תַּאֲוַת נְהִירָה תַּעֲרֹב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֵבַת
: erit sapiens ,sapientibus cum Ambulans .malo à recedere stultorum
20 כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃ הֹלֵךְ אֶת־חֲכָמִים יֶחְכָּם
: malum sequetur Peccatores .conteretur ,stultos pascens &
21 וְרֵעֵה כְסִילִים יִרּוֹעַ׃ חַטָּאִים תִּרְדֹּף רָעָה
filios faciet hæreditare Bonus .bonum reddet justis &
22 וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלֵּם־טוֹב׃ טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי
cibus Multus .peccantis facultas justo recondita & : filiorum
23 בָנִים וְצָפוּן לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃ רַב־אֹכֶל
Prohibens .judicio sine concisus est & : pauperum fulcatione
24 נִיר רֵאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ חוֹשֵׂךְ
es à baculo quæ fecit eum diligens & : suum filium odens ,suam virgam
venter & : suæ animæ saturitatem ad comedens Justus .correctionem
25 שְׁבָטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ׃
מוֹסָר׃ צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן
.egebit impiorum
רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

CAP. XIV. יד

suis manibus in stultitia & : suam domum ædificavit mulierum Sapientes
1 חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ
: Dominum timens ,sua rectitudine in Ambulans .eam destruet
2 תֹּהֵרֵס׃ הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה
baculus stulti ore In .eum spernens ,suis viis perversus &
3 וְנִלְוֶה דְרָכָיו בּוּזֶהוּ׃ בְּפִי־אֱוִיל חֹטֶר
, labus non In .eos custodient sapientum labia & : superbiæ
4 גַּאֲוָה וּשְׂפָתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמְרֵם׃ בְּאֵין אֲלָפִים
.bovis potentia in proventum multitudo & : maximum præsepe
אֲבוּס בָּר וְרֻב־תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃
testis mendacia effabit & : mentietur non veritatum Testis
5 עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד
intelligenti scientia & : non & ,sapientiam irrisor Quærivit .falsitatis
6 שָׁקֶר׃ בִּקֵּשׁ לֵץ חָכְמָה וְאַיִן וְדַעַת לְנָבוֹן
nescies & : stulto viro cum eminus Vade .levis
7 נָקֹל׃ לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל־יָדַעְתָּ
: suam viam intelligere callidi Sapientia .scientiæ Labia
8 שִׂפְתֵי־דָעַת׃ חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ
: dabitum pallabit quisque Stultorum .dolus stultorum stultitia &
9 וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃ אֱוִלִים יַלִּיץ אָשָׁם
amaritudinem cognoscens Cor .benevolentia rectos inter &
10 וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃ לֵב יוֹדֵעַ מָרַת
Domus .alienus miscebitur non ipsius lætitia in & : suæ animæ
11 נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא־יִתְעָרֵב זָר׃ בֵּית
via Est .forebit rectorum tentorium & : delebitur impiorum
12 רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים יַפְרִיחַ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ
Etiam .mortis viæ ejus novissimum & : viri facies ad recta
13 יָשָׁר לְפָנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת׃ גַּם
.tristitia lætitiæ ejus novissimum & : cor dolebit ridendo in
בִּשְׂחֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
vir eo desuper & : corde aversus saturabitur suis viis De
14 מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו אִישׁ
intelliget callidus & : verbo omni credet simplex .bonus
15 טוֹב׃ פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל־דָּבָר וְעָרוּם יָבִין
stultus & : malo à recedens & , timens Sapiens .suum gressum ad
16 לְאַשְׁרוֹ׃ חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וְכְסִיל
, stulto & , nascens
מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃

Versio VULG. LAT.

18 Egestas, & ignominia ei, qui deserit disciplinam : qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur. Desiderium si compleatur, delectat animam : detestantur stulti eos, qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus gradiitur, sapiens erit : amicus stultorum similis efficietur. Peccatores persequitur malum : & justis retribuentur bona. Bonus relinquit hæredes filios, & nepotes : & custoditur justo substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus patrum : & aliis congregantur absque judicio. Qui parcit virgæ, odit filiũ suum : qui autem diligit illum, instanter erudit. Justus comedit, & replet animam suam : venter autem impiorum insaturabilis.

CAP. XIV.

1 SApiens mulier ædificat domum suam : insipiens extructam quoque manibus destruet. Ambulans recto itinere, & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami gradiitur viã. In ore stulti virga superbiæ : labia autem sapientium custodiunt eos. ubi non sunt boes, præsepe vacuum est : ubi autem plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo bovis. Testis fidelis non mentitur : profert autem mendaciũ dolosus testis. Quærit derisor sapientiam, & non invenit : doctrina prudentiũ facilis. Vade contra virum stultum, & nescit labia prudentiæ. Sapientia callidi est intelligere viam suam : & imprudentia stultorum errans. Stultus illudet peccatum, & inter justos morabitur gratia. Cor quod novit amaritudinẽ animæ suæ, in gaudio ejus non miscebitur extraneus. Domus impiorũ delebitur : tabernacula verò justorum germinabunt. Est via, quæ videtur homini justa : novissima autem ejus deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat. Viis suis replebitur stultus, & super eũ erit vir bonus. Innocens credit omni verbo : astutus considerat gressus suos. Filio doloso nihil erit boni : servo autem sapienti prosperi erunt actus, & dirigetur via ejus. Sapiens timet, et declinat à malo : stult' transilit et confidit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 † Πενίαν ᾗ ἀπιμᾶν ἀφικνεῖται παιδεία, 18
† ὁ δ φυλάσων ἐλέγχεις δξαδήσεται. †
19 Ἐπιθυμία ἐυσεβῶν ἡδύνουσι ψυχὴν, 19
† ἔργα δ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. †
20 (δ) Συμπορεύόμενος Σοφοῖς Σοφὸς (ε) 20
ἔσῃ, † ὁ δ συμπορεύόμενος ἄφρσσι γνωδήσε-
21 σεται. † Ἁμαρτάνοντας καταδιώξεται 21
κακὰ, † τὸς δ δίκαιος καταλήψεται ἀ-
22 γαδά. † (ζ) Ἀγαδὸς ἀνὴρ κληρονομήσει ὑ-
ὸς υἱῶν, † θησαυιζεται δ δικαίοις πλῦ-
23 τος ἀσεβῶν. † Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν
πλέστῳ ἔτη πολλὰ, † ἄδικοι δ ἀπολῦν-
24 ται τρόπος. † Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας, 24
μισεῖ τὸν ὑὸν αὐτῦ, † ὁ δ ἀγαπῶν
25 δῆμελῶς παιδεύει. † Δίκαιος ἔδων 25
ἐμπιπλᾷ ᾗ ψυχὴν αὐτῦ, † ψυχὰ δ
ἀσεβῶν ἐνδεής.

MS. A. (δ) Ὁ συμπορεύόμενος (ε) ἔστι, ὁ δ Χωρεμεύόμενος (ζ) Ὁ ἀγαδός

ΚΕΦ. ιδ'.

1 † Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησ οἶκοις, ἡ 1
δ ἄφρων (α) κατέσκαψε τοῖς χερσὶν
2 αὐτῆς. † Ὁ πορευόμενος ἐρεῦς φοβεῖται 2
τὸν κύριον, † ὁ δ (κολιάζων τοῖς ὁδοῖς
3 αὐτῦ ἀτιμασθήσε). † Ἐκ στόματος ἀ-
φρόνων βακτηρία ὕβρεως, † χείλη δ Σο-
4 φῶν (β) φυλάσει αὐτές. † Οὗ μὴ εἰσι 4
βόες, φάτνη κενεαγεῖ · † ἐν δ πολλὰ
5 γεννήματα, φανερὸ βοὸς ἰσχύς. † Μάρτυς 5
πιστὸς ὐ ψευδεται, † ἐκκαίει δὲ ψευδῆ
6 μάρτυς ἀδικία. † Ζητήσεις Σοφίαν παρὰ 6
κακοῖς ᾗ ὐχ ἐυρήσεις, † ἀδάησις δ
7 παρὰ φρονίμοις ἐυχερής. † Πάντα ἐν-
αντία ἀνδρὶ ἄφρονι, † ὅπλα δ αἰδήσεως
8 χείλη Σοφά. † Σοφία παιέρων ἐπιγνώ- 8
σεῖ τὰς ὁδὲς αὐτῦ, † ἄνοια δ ἀφερ-
9 ναν ἐν πλάνῃ. † Οἰκίαι (') ἐξενόμων ὀρφ-
λήσουσι κατασεισμὸν, † οἰκίαι δ δικαί-
10 ων δικται. † Καρδία ἀνδρὸς αἰδηπκὴ, 10
λυπηρὰ ψυχὴ αὐτῦ, † ὅταν δ ἐυφρεῖνῃ
11 ὐκ ἐπιμίγνυ (γ) ὕδρς. † Οἰκίαι ἀ- 11
σεβῶν ἀφανισθήσον, † σκίνοι δ κατορ-
12 θόντων ῥιζωθῆσον. † Ἔστι ὁδὸς ἣ δοκεῖ 12
(δ) παρὰ ἀνθρώποις ὀρθὴ ἔῃ, † τὰ δὲ
13 τελαπαῖα (ε) αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθ- 13
μένα ᾅδυ. † Ἐν ἐυφροσύναις ὐ ᾠσοπί-
14 γνυται λύπη, † τελαυταία δ (ζ) χαρὰ 14
εἰς πένθος ἔρχε). † Τῶν ἐαυτῦ ὁδῶν πλη-
15 σθήσε) θρεσυκάρδιος, † ἀπὸ δ ἀγ διαν- 15
νοημάτων αὐτῦ ἀνὴρ ἀγαδός. † Ἄκακος
πιστεύει παντὶ λόγῳ, † πανῦργος δ ἔρ-
16 χε) εἰς μετάνοιαν. † Σοφὸς φοβηθὲς 16
ἐξέκλινεν ἀπὸ κακῦ, † ὁ δ ἄφρων ἑαυτῷ
πεποιθὼς μίγνυ) ἀνόμῳ.

(α) Paupertatem, & ignominiam aufert disciplina : qui autem custodit increpationes, glorificabitur. Desideria (β) piorum delectant animam : (γ) opera autem impiorum longè à scientia. (δ) Ambulans cum sapientibus, sapiens eris : & qui (ε) ambulat cum insipientibus, (αα) agnoscetur. Eos qui peccant, persequetur mala : justos autem comprehendent bona. Bonus vir (bb) hereditare faciet filios filiorum : (cc) thesaurizantur autem justis, divitiæ impiorum. Justi facient in divitiis annos multos : injusti autem peribunt brevi. Qui parcit *baculo, odit filium suum : qui autem diligit, (dd) diligenter erudit. Justus comedens (ee) implet animam suam : (ff) animæ autem impiorum egenæ.

CAP. XIV.

1 SApientes mulieres ædificavũt domos : imprudens autem demolitur est suis manibus. Qui ambulat (a) rectè, timet Dominum : qui autem tortuosè incedit viis suis, afficietur ignominiã. Ex ore imprudentium (b) baculo contumeliæ : labia autem sapientum *custodiunt ipsos. ubi (c) non sunt boves, præsepia munda : ubi autem multa genimina, manifesta bovis virtus. Testis fidelis non mentitur : (d) accendit autem falsa testis injustus. (e) Quæres sapientiam apud malos, & non invenies : (f) sensus autem apud prudentes (g) facilis. Omnia contraria viro imprudenti : (h) oratio autem sensũ, labia sapientia. Sapientia astutorum cognoscet viaẽ ipsorum; dementia autem imprudentum in (i) errore. (k) Domus iniquorum debebunt mundationem: domus autem justorum acceptabiles. (or viri sensitivum, (l) tristis anima ejus : (m) quando autem lætabitur, non miscetur contumeliæ. Domus impiorum delebuntur : tabernacula autem rectè agentium stabunt. Est via, quæ videtur apud homines recta esse : (n) novissima autem ejus vadunt in (o) fundum inferni. In (p) lætitia non admiscetur tristitia : (q) novissimè autem gaudium in luctum vadit. Suis (r) itineribus satiabitur temerarius : & de cogitationibus suis vir bonus. (s) Simplex credit omni verbo : astutus autem vadit in pœnitentiam. (t) Sapiens timens declinavit à malo: imprudens autem sibi fidens miscetur iniquo.

MS. A. (α) κατέσρεψεν (β) φυλάξει (') ἀφέσταν (γ) ὕδεον. (δ) ὀρθὴ ἔῃ ᾗ ἀνθρώποις, (ε) αὐτῦ (ζ) χαρᾶς

תרגום TARGUM.

18 מִסְכְּנָא וּמָן לֵיהּ צַעֲרָא מָרֵשׁ מַרְדּוּתָא וּדְמִדְּהַר בְּמִכְסְנוּתָא מִתְיַקַּר : רַעְוָתָא דְיָאוּת
19 חֲבִיבָא נַפְשָׁא וּמַרְחַקְתָּא דְסַכְלֵי פִּרְיָקָא מִן יְדִיעְתָּא : דְּמַהֲלַךְ עִם חַכִּימֵי נְתְחַכַּם
20 וּרְמַחֵבַר לְסַכְלֵי נִבְאַשׁ לֵיהּ : לְחַטָּאֵי תִּרְדֹּף בִּישְׁתָּא וְצַדִּיקֵי יְשַׁלְּמוּן טַבְתָּא : נַבְרָא
21 טָבָא מְרִיתָ לְבְנֵי בְנוֹהִי וּמִתְנַטַּר לְצַדִּיקָא עוֹתְרֵיהּ דְחַטָּאָה : רַבָּא אֲכִיל אַרְעָא לְמִסְכְּנָא
22 וְאִית נַבְרָא מִתְנַגַּר בְּלָא דִינָא : דְחָשֵׁךְ שִׁבְטֵיהּ סְנִי בְרֵיהּ וּרְרַחֵם לֵיהּ מְקַדֵּם לֵיהּ
23 מְרַדּוּתָא : צַדִּיקָא אֲכֵל וְשָׂבְעָא נַפְשֵׁיהּ וּבְרִיסָא דְרַשִׁיעֵי חֲסֵר׃

יד

חַכִּימָתָא דְנַשְׁיָא בְּנָיָא בֵיתָא וְשַׁטְיָתָא בִּידָהָא עָקְרָא לֵהּ : דְּמַהֲלַךְ בְּתְרִיצוּתָא דְחֵל
1 מִן קֳדָם אֱלָהָא וְדַעְשִׁיק בְּאוֹרְחָתֵיהּ שָׁאֵט לֵיהּ : בְּפוּמֵיהּ דְשַׁטְיָא רְעוּתָא וְקָתֵיהּ רְצָעְרָא
2 וְשִׁפְוָתְהוֹן דְחַכִּימֵי נְנַטְרָן אִנּוּן : אֲתַר דְּלֵית תּוֹרָא תְּהֵא דַכְיָן אוּרְוָתָא וְסַגְיָא דְעַלְלָתָא
3 בְּחֵילֵיהּ דְתוֹרָא : סָהֲדָא מְהֵימְנָא לָא מְכַזֵּב וּדְמַמְלֵל כְּדִבְוָתָא סָהֲדָא רַגְלָא הוּא : בְּעֵי
4 מְסִיקָנָא חָכְמָתָא וְלֵית וִידִיעָתָא לְמָן דְמִתְבַּיִן וְלֵילָא : אֹזֶל בְּאַרְחָא אִתְחַזֵּיתָא מִן
5 קֳדָם סַכְלָא דְלֵית בִּשְׁפְוָתֵיהּ יְדִיעָתָא : חָכְמָתָא דְעַרִימָא בְּיוּנָא דְאַרְחֵהּ בִּשְׁטִיוּתָא
6 דְסַכְלֵי רַטְיוּתָא : כְּסִילֵי מְתַלְּיָן בְּחַטָּאָה וּבֵינָת תְּרִיצֵי רְעוּתָא : לְבָא וִידִיעַ מְרִירוּתָא
7 דְנַפְשֵׁיהּ וּבְחֶדְוָתֵיהּ לָא מִתְעָרֵב נוֹכְרָאי : בְּיָתָא דְרַשִׁיעֵי שְׁתֵיהּ וּמִשְׁכְּנָא דְתְרִיצֵי
8 מַפְרִיחַ : אִית אוֹרְחָא דְסַבְרִין בְּנֵי נָשָׁא דְתַרְוֵיצָא הִיא וְסוֹפָהּ אוֹרְחָא דְמוֹתָא : אַף
9 בְּגוּחֲכָא נְכָאֵב לְבָא וְסוֹפָהּ דְחֶדְוָתָא חְמוּצָא : מִן אוֹרְחָתֵיהּ נִסְבַּע מִן דְּמַרְחִיק לְבֵיהּ
10 וְגַבְרָא טָבָא נִסְבַּע מִן דְּחַלְתֵּיהּ : שְׁבָרָא מְהֵימָן לְכָל מִלֵּי וְעָרִימָא מִתְבַּיִן לְטָבְוָתֵיהּ :
16 חַכִּימָא דְחֵל וּמִסְתֵּא מִן בִּישְׁתָּא וְסַכְלָא מִתְחַלֵּט בְּסַכְלוּתָא וּמִסְתַּיֵּר בָּהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Pauper & qui ignominiosus est deserit disciplinam : & qui cautus est in redargutione, honoratur. Desiderium honestum suave est animæ, & abominatio stultorum recedit à scientia. Qui ambulat cum sapientibus, sapiens erit ; & qui habet societatem cum stultis, malum erit ei. Peccatores persequetur malum : justis verò retribuentur bona. Vir bonus hæreditare facit filios filiorum suorum, & servantur justo divitiæ peccatoris. Multus cibus evenit pauperi, & est qui præter jus mortem oppetit. Qui prohibet virgam suam, odit filium suum ; & qui diligit illum, manè quæret ei eruditionem. Justus comedit & satiatur anima ejus, & venter impiorum indigebit.

PSAL. XIV.

Quæ sapiens est in mulieribus, ædificat domum suam ; & stulta manibus destruit eam. Qui ambulat in rectitudine, timet Deum ; & qui calumniator est in via sua, contemnit eum. In ore stulti virga *tribulationis* : & labia sapientum custodiunt eos. Ubi non sunt boves, præsepia munda sunt, & multitudò frugum in fortitudine bovis. Testis fidelis non mentitur ; & qui loquitur mendacium, testis detractor est. Quærit derisor sapientiam, & non adest ; & scientia prudenti vilescit. Vade per viam aliam à facie stulti, quia in labiis ejus non est scientia. Sapientia callidi intelligentia est viæ suæ : *in* stultitia stultorum *fraus* [*est.*] Stulti ponunt comparationes in peccato, & inter rectos est beneplacitum. Cor novit amaritudinem animæ suæ, & in gaudio ejus non miscebitur extraneus. Domus impiorum destruetur, & tabernaculum rectorum germinabit. Est via quam putant filii hominis esse rectam ; & finis ejus est via mortis. Etiam in risu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. Viis suis satiabitur qui est evanidus corde suo, & vir bonus satiabitur timore suo. Insipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum suum. Sapiens timet & declinat à malo : & stultus fervet in stultitia, & confidit in ea.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܡܣܟܢܘܬܐ ܘܚܙܝܐ ܡܬܬܩܢ ܡܪܝܐ ܘܡܢܢܐ ܡܬܩܢܢ ܢܟܣܐ * ܩܢܝܐ ܡܪܝܐ
19 ܐܝܟܡܐ ܢܟܣ. ܘܡܬܪܥܐ ܒܚܝܠܐ ܩܢܝܐ ܡܢ ܒܝܬܗ. * ܡܢܢܟ ܟܡ ܢܣܟܠ. ܢܣ
20 ܢܣܟ. ܘܡܢܢܟ ܟܡ ܡܬܠܐ ܢܬܪܥ ܟܡ.* ܟܣܝܐ ܡܬܪܥ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ. ܘܡܬܪܥ
21 ܟܡ ܡܬܠ ܢܬܪܥ ܟܡ.* ܚܛܝܐ ܡܪܕܦ ܠܚܛܝܐ. ܘܡܬܪܥ ܟܡ ܡܬܠ ܢܬܪܥ
22 ܟܡ ܟܡ.* ܚܛܝܐ ܡܬܝܗܒ ܠܒܢܝ ܒܢܝ. ܘܡܬܝܗܒ ܚܝܠ ܒܢ ܒܢ. ܘܡܬܝܗܒ ܢܟܣ
23 ܢܟܣ ܠܐ ܒܢ ܒܢ ܟܡ.* ܒܟܝܐ ܡܬܝܗ ܟܡ ܡܬܝ. ܘܡܬܝ ܟܡ ܡܬܝ ܢܟܣ.
24 ܠܐ ܢܬܝ ܠܐ ܡܟܝ. ܘܡܬ ܟܡ. ܘܡܬ ܟܡ ܡܬ ܢܟ. * ܢܟ ܡܬ.
25
1 ܢܟ ܡܬ. ܘܡܬ ܟܡ ܡܬ. * ܡ * ܡ * ܡ * ܢ ܡ ܡ ܡ

Versio VULG. LAT.

17 Impatiens operabitur ſtultitiam : & vir verſutus odioſus
18 eſt. Poſſidebunt parvuli ſtultitiam, & expectabunt aſtuti
19 ſcientiam. Jacebunt mali ante bonos : & impii ante por-
20 tas juſtorum. Etiam proximo ſuo pauper odioſus erit : ami-
21 ci verò divitum multi. Qui deſpicit proximum ſuum, pec-
22 cat: qui autem miſeretur pauperis, beatus erit. Qui credit
23 in Domino, miſericordiam diligit. Errant qui operantur
malum : miſericordia & ve-
24 ritas præparant bona. In o-
25 mni opere erit abundantia :
ubi autem verba ſunt pluri-
ma, ibi frequenter egeſtas.
26 Corona ſapientium, divitiæ
corum : fatuitas ſtultorum,
27 imprudentia. Liberat animas
teſtis fidelis : & profert men-
28 dacia verſipellis. In timore
Domini fiducia fortitudinis,
29 & filiis ejus erit ſpes. Timor
Domini fons vitæ, ut declı-
30 nent à ruina mortis. In multi-
tudine populi dignitas regis:
& in paucitate plebis ignomi-
31 nia principis, Qui patiens eſt,
multâ gubernatur prudentiâ:
qui autem impatiens eſt, ex-
32 altat ſtultitiam ſuam. Vita
carnium, ſanitas cordis : pu-
33 tredo oſſium, invidia. Qui
calumniatur egentem, expro-
brat factori ejus : honorat
34 autem eum, qui miſeretur
pauperis. In malitia ſua ex-
35 pelletur impius: ſperat au-
tem juſtus in morte ſua. In
corde prudentis requieſcit ſa-
pientia, & indoctos quoſque
34 erudict. Juſtitia elevat gen-
tem : miſeros autem facit
35 populos peccatum. Accept' eſt
regi miniſter intelligens : ira-
cundiâ ejus inutilis ſuſtinebit.

CAP. XV.

1 RESponſio mollis frangit
iram : ſermo durus ſuſcitat fu-
2 rorem. Lingua ſapientium or-
nat ſcientiam : os fatuorum e-
3 bullit ſtultitiam. In omni loco
oculi Domini contemplantur
4 bonos & malos. Lingua pla-
cabilis, lignum vitæ: quæ autem
5 immoderata eſt, conteret ſpiri-
tum. Stultus irridet diſciplinâ
patris ſui : qui autem cuſtodit
increpationes, aſtutior fiet. In
abundanti juſtitia virtus ma-
xima eſt : cogitationes autem
impiorum eradicabuntur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

(v) Impatiens agit cum temeritate : vir autem (x) prudens multa ſuffert. (y) Divident impudentes (z) malum : aſtuti autem (ω) tenebunt ſenſum. Labentur mali coram bonis : & impii colent portas juſtorum. Amici odio habebunt amicos mendicos : amici autem divitum multi. Qui inhonorat pauperes, peccat : qui autem miſeretur mendicorum, beatiſſimus. (aa) Errantes fabricantur mala : miſericordiam autem & veritatem fabricantur boni. Non ſciunt miſericordiam & fidem fabricatores malorum : eleemoſynæ autem & fides apud fabricatores bonos. In omni ſolicito ineſt abundantia : dulcia autem & cavos dolore in egeſtate erit. Corona ſapientium (bb) aſtutus : (cc) converſatio autem impudentum mala. (dd) Liberabit de malis animam teſtis fidelis : accendit autem falſa doloſus. In timore Domini ſpes fortitudinis : filiis autem ſuis relinquet (ee) ſtimamentum. (ff) Præceptum Domini fons vitæ : facit autem declinare de (gg) laqueo mortis. (hh) In multa gente gloria regis in (ii) defectu autem populi contritio principis. Longanimis vir, multus in prudentia : (kk) puſillanimis autem, (ll) valde impudens. Manſuetus vir, cordis medicina : tinea autem oſſium (mm) cor ſenſi ivum. (nn) Qui calumniatur pauperem, irritat eum, qui fecit illum : (oo) qui autem honorat illum, miſeretur inopis. In malitia ſua (pp) repellitur impius : qui (qq) autem fidit ſuæ ſanctitati, juſtus. In corde (rr) bono viri ſapientia : in corde autem imprudentium (ſſ) non dignoſcitur. Juſtitia exaltat gentem : (tt) minuunt autem tribus peccata, (uu)

Acceptus regi miniſter intelligens : (xx) ſuâ autem agilitate auferet iguominium.

MS. A. (η) μισήσωσιν (ϑ) μακάριοι ἔχω. (ι) ἐλεᾷ

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 † Ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀδουλίας, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει. † Μειοῦνται ἄφρονες κακίαν, † οἱ δὲ πανοῦργοι κρατήσουσι ἐπιστήμης. † Ὀλιγήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, † καὶ ἀσεβεῖς θύραις δικαίων. † Φίλοι (η) μισήσουσι φίλους πτωχοὺς, † φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί. † Ὁ ἀπιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, † ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς (ϑ) μακαριώτατος. † Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακὰ, † ἔλεον δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. † οὐκ οἶδασι τὰ ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, † ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις φίλοις τέκτονιν ἀγαθοῖς. † Ἐν πᾶσι μεριμνῶντι ἔνεστι περισσὸν, † ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται. † Στέφανος σοφῶν πανοῦργος, † ἡ δὲ διαπειθὴ ἀφρόνων κακή. † Ῥύσεται ἐκ κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστὸς, † ἐκκαίει δὲ ψευδὴς δόλιος. † Ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, † τοῖς δὲ τέκνοις αὐτῶ καταλείψει ἔρεισμα. † Πρόσταγμα κυρίου πηγὴ ζωῆς, † ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου. † Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, † ἐν δὲ ἐκλείψει λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. † Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει, † ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων. † Πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἰατρὸς, † Ζῆλος δὲ ὀστέων καρδία ἀδηπνική. † Ὁ Συκοφαντῶν πένητα ὀνειδίζει τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, † ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν (ι) ἐλεεῖ πτωχόν. † Ἐν κακίᾳ αὐτῶ ἀπωθήσεται ἀσεβὴς, † ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. † Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία, † ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκεται. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, † ἐλαττοῦται δὲ φυλαὶς ἁμαρτίαι. † Δεκτὸς βασιλεῖ διηρέτης νοήμων, † τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐφροσύνῃ ἀφαιρεῖ) ἀπιμίαν.

(v) Impatiens agit cum temeritate : vir autem (x) prudens multa ſuffert. (y) Divident impudentes (z) malum : aſtuti autem (ω) tenebunt ſenſum. Labentur mali coram bonis : & impii colent portas juſtorum. Amici odio habebunt amicos mendicos : amici autem divitum multi. Qui inhonorat pauperes, peccat : qui autem miſeretur mendicorum, beatiſſimus. (aa) Errantes fabricantur mala : miſericordiam autem & veritatem fabricantur boni. Non ſciunt miſericordiam & fidem fabricatores malorum : eleemoſynæ autem & fides apud fabricatores bonos. In omni ſolicito ineſt abundantia : dulcia autem & cavos dolore in egeſtate erit. Corona ſapientium (bb) aſtutus : (cc) converſatio autem impudentum mala. (dd) Liberabit de malis animam teſtis fidelis : accendit autem falſa doloſus. In timore Domini ſpes fortitudinis : filiis autem ſuis relinquet (ee) ſtimamentum. (ff) Præceptum Domini fons vitæ : facit autem declinare de (gg) laqueo mortis. (hh) In multa gente gloria regis in (ii) defectu autem populi contritio principis. Longanimis vir, multus in prudentia : (kk) puſillanimis autem, (ll) valde impudens. Manſuetus vir, cordis medicina : tinea autem oſſium (mm) cor ſenſi ivum. (nn) Qui calumniatur pauperem, irritat eum, qui fecit illum : (oo) qui autem honorat illum, miſeretur inopis. In malitia ſua (pp) repellitur impius : qui (qq) autem fidit ſuæ ſanctitati, juſtus. In corde (rr) bono viri ſapientia : in corde autem imprudentium (ſſ) non dignoſcitur. Juſtitia exaltat gentem : (tt) minuunt autem tribus peccata, (uu)

Acceptus regi miniſter intelligens : (xx) ſuâ autem agilitate auferet iguominium.

MS. A. (η) μισήσωσιν (ϑ) μακάριοι ἔχω. (ι) ἐλεᾷ

CAP. XV.

1 Ira (a) perdit & prudentes : responſio autem (b) ſubmiſſa averti furorem : ſermo autem (c)
2 triſtis ſuſcitat iras. Lingua ſapientum bona novit, & os ſtultorum
3 (d) pronuntiat mala. In omni loco oculi Domini (e) conſiderantur & (e)
4 bonos, & malos. (f) Sanitas linguæ arbor vitæ, qui (g) conſervat eam, impleb tur ſpiri u.
5 Imprudens (h) ſubſannat diſcipl nam patris, qui autem cuſtodit (i) mandata, aſtutior. In abundanti juſtitia fortitudo multa, (k) impii autē radicatis de terra peribunt.

CAP. XV.

1 SErmo mollis avertit iram, & ſermo durus ſuſcitat furorem. Lingua
2 ſapientum ornat ſcientiam, & os ſtultorum eructat ſtultitiam. In omni
3 loco oculi Domini vident bonos & malos. Medicina linguæ eſt lignum
4 vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus ejus ſatiabitur. Stultus repro-
5 bat diſciplinam patris ſui : & qui ſibi cavet ejus increpatione, calli-
dus eſt.

TARGUM.

17 מַן דְּכַרְיָא רוּחֵיה מִתְחַשֵּׁיב שְׁטָיָא וְסַנְיָא לְגַבְרָא דַאֲרִיכָא תַּרְעִיתֵיה : יִרְתּוּן שִׁבְרֵי
18 שַׁטְיוּתָא וּכְלִילְהוֹן דְּעַרְמָאֵי יְדִיעָתָא : נְפָלוּ בִּישֵׁי קֳדָם טָבֵי וְרָשִׁיעֵי נוּחוּן
19 בְּתָרְעָיָא דְצַדִּיקֵי : אַף לְחַבְרֵיהּ סָנֵי מִסְכְּנָא וְרַחְמֵי דְעַתִּירָא סַגִּיעִין : חַטָּיָא שָׁאוּ
20 לְחַבְרֵיהּ וּמַן דְּיַהִיב לְמִסְכְּנָא טוּבוּתֵיהּ : הָלֵא תְעָיָן דְחָשְׁלִים בִּישֵׁהּ וְחַסְדָּא וְקוּשְׁטָא
21 חֶשְׁלָיִן טָבֵי : בְּכָל מַן דְּאִצְטָפָא לְךָ יְהֵוֵי לָךְ יוֹתְרָנָא וְסַפְּוּתָא לְחוּטְרָנָא
22 כְּלִילָא דְחַכִּימֵי עוּתְרֵהוֹן וְשַׁבְהוּרֵהוֹן דְּסַכְלֵי שְׁטָיוּתְהוֹן : מַפְצָא נַפְשָׁא סַהֲדָא
23 דְקוּשְׁטָא וּדְמַלֵּל כַּדְּבוּתָא רַמָּיָא הוּא : דְּחָלְתֵיהּ דֵאלָהָא סַבְרָא דְעֻשְׁנָא וּלְבָנוּי
24 נַהֲוֵי תוּכְלָן : דְּחָלְתָא דֵאלָהָא מַבּוּעָא דְחַיֵּי לְדַמְסְטֵי מִן פַּחָא דְמוֹתָא : בְּסוּגְיָא
25 דְעַמָּא הַדְרֵיהּ דְמַלְכָא וְהֵיךְ דְּבָצִיר עַמָּא מְחַתְּבַר פַּרְנְסֵיהּ : מַן דְּנַגִּיד רוּחֵיהּ
26 סַגִּיעָא בְּיוּנְיָה וּמַן דְּכַרְיָה רוּחֵיהּ מְסַנֵּי שַׁטְיוּתָא : דְּמַפְלֵיג חֲמָתָא דְלִבְיָה אַסִּיר
27 הוּא דְבַסְרְיָה וְהֵיךְ מְלַטְיָתָא בְקִיסָא הָכֵין קְנָאתָא בְגַרְמֵי : דְּעָשֵׁק לְמִסְכְּנָא חַסִּיר
28 עָבִיד לְבַרְיָה וּדְמַרְחֵם עֲלֵיבָא יְקַרְיָה : בְּבִישׁוּתֵיהּ מִסְתַּחֵף רְשִׁיעָא וּרְתֵכֵל דְּמָאֵי
29 בְּלֵבָא דְמִתְבַּיֵּן תְּשִׁרֵי חַכְמְתָא וּבְגַוֵּיהוֹן דְּסַכְלֵי שְׁטָיוּתָא תִתְיְדַע :
30 צַדִּיקָא הוּא דְּמִתְבַּיֵּן אוּמָא וְחִסּוּדָא דְעַמֵּי חֲטָהֵי : רְעוּתֵיהּ דְמַלְכָא בְּעַבְדָא סִיכְלָתָנָא
31 וּבְסוּרְחָנֵיהּ יִבְּהַתּוּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, reputatur ſtultus, & odio proſequitur 17
differentem conſilium ſuum. Hæreditabunt inſipientes ſtultitiam, & 18
corona aſtutorum eſt ſcientia. Corruunt impii coram bonis, & impii 19
obſtupeſcunt in portis juſtorum. Et ſocio ſuo odioſus eſt pauper, & ami- 20
ci divitis multi ſunt. Contemnit ſocium ſuum peccator : & qui dat 21
pauperi, beatus eſt. *Nonne* errant qui cogitant malum : miſericordia 22
autem & veritas erit his qui cogitant bona. In omni quod ſollicitum te 23
facit, erit tibi commodum, & labia ſuperflua in egeſtate erunt. Corona 24
ſapientum divitiæ eorum, & decus ſtultorum ſtultitia illorum. Liberat 25
animas teſtis veritatis, & qui loquitur mendacium, doloſus eſt. Timor 26
Dei eſt fiducia fortitudinis, & filiis ejus erit protectio. Timor Dei eſt 27
fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. In multitudine populi de- 28
cor regis : & quando minuitur populus, conteritur gubernator ejus.
Qui longanimis eſt, multæ prudentiæ eſt ; & qui præceps eſt in ſpiritu 29
ſuo, multiplicat ſtultitiam. Qui dividit iram cordis ſui, medicina eſt 30
carni ejus : & ſicut putredo in ligno eſt, ſic & invidia in oſſibus. Qui 31
opprimit pauperem, opprobium facit *creatori ſuo* ; & qui miſeretur pa-
tientis injuriam, ipſum honorat. In malitia ſua repellitur impius, & qui 32
ſperat quòd ſit moriturus, juſtus eſt. In corde intelligentis moratur ſa- 33
pientia, & in medio ſtultorum cognoſcitur ſtultitia. Juſtitia exaltat gen- 34
tem, & opprobrium populi peccatum eſt. Voluntas regis in ſervo intel- 35
ligenti eſt, & in offenſa ejus confundetur.

CAP. XV.

1 SErmo mollis avertit iram, & ſermo durus ſuſcitat furorem. Lingua
2 ſapientum ornat ſcientiam, & os ſtultorum eructat ſtultitiam. In omni
3 loco oculi Domini vident bonos & malos. Medicina linguæ eſt lignum
4 vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus ejus ſatiabitur. Stultus repro-
5 bat diſciplinam patris ſui : & qui ſibi cavet ejus increpatione, calli-
dus eſt.

TARGUM.

מלתא רככתא מהפכא חמתא ומלתא דעויא מסקא רוגזא : לשינא דחכימי מטיבא
ידיעתא ופומהון דסכלי נביע שטיותא : בכל אתר עינוי דיי חמין בבישי ובטבי
אסיותא ולישנא אילנא דחיי הוא ודאכל מן פרוהי נשבע : שטיא מסלי מרדותא
דאבוי ודמזהר במכסנותא עדימא הוא :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA

17 * ܡܫܬܠܐ. ܟܠ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܕܒܪ. ܘܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ
18 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܢܥܩܘ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ
19 ܗܘ * ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ
20
21 ܒܪܝܫܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܘܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ
22 * ܒܥܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ
ܒܪܝܫܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ
ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ
23 ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܢ
ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ
24 ܒܪܝܫܗ ܡܢ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܡܬܒܗܠ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ
25 * ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ
26 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.
27 ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.
28 ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.
29 ܡܬܒܗܠ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ
30 ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.
31 ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.
32 ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ
33 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ
34 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ
35 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.

* ܡܬܒܗܠ * ܢ *

1 * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ
2 ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ
3 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ
4 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ
5 ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. * ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ. ܡܬܒܗܠ ܡܬܚܟܡ ܒܪܝܫܗ.

17 Præceps, quæcunque operatur, inconsultò agit: & vir sapiens, cunctabundus est. Hæ-
18 reditariò acquirunt stulti insipientiam: & cauti dividunt scientiam. Procident mali co-
19 ram bonis: & scelesti venient ad portam
20 justi. Etiam sociis suis exosus est pauper: &
21 amici divitis, multi sunt. Qui contemnit so-
22 cium suum, peccat: & qui miseretur paupe-
ris, beatus. Iniqui errant committentes fla-
23 gitia: misericordes verò atque justi operan-
tur quælibet bona. Perpetrantes mala, mise-
ricordiam & fidem non intelligent: clemen-
tia autem et fides est cum operantibus bona.
In omnibus rebus ad quas contendis, una est
24 utilis: qui humilis est *conditionis* in habitacu-
lo suo, tranquillus ac jucundus erit. Omnem
dolorem sanat Dominus: & sermo labiorum
25 *hominum* nefariorũ jacturam afferet eis. Co-
26 rona sapientum, divitiæ eorum: & mores stul-
torum, dementia illorum. Liberat animas te-
27 stis veritatis: & loquitur dolum testis men-
dax. Timor Domini, spes magna: et filiis suis
28 erit, protector. Timor Domini fons est vitæ
29 iis qui devitant laqueos mortis. In populo
30 copioso magnificus est rex: & in exitio po-
31 puli frangitur rex. Qui longanimis est, admo-
dum sapiens est: at qui impatiens est, valdè
stultus est. Qui temperat iram suam, medicus
32 est cordis sui: & caries ossium zelus est. Qui
33 tractat pauperem asperè ac durè, irritat facto-
rem ejus; et qui veneratur Dominum, mise-
34 rentur egenorum. In malitia sua destruitur in-
35 quus: et qui confidit se non habere peccata,
justus est. In corde justorum habitabit sapi-
entia: et in corde stultorum non agnoscetur.
Justitia exaltabit gentem: et extenuant popu-
los peccata. Oblectatio regis, in servo pru-
dente: et in sapientia animæ suæ corruit im-
pius. Qui confidit se non habere peccata, ju-
stus est: ira autem etiam sapientes perdit.

CAP. XV.

1 VErbum mite, avertit furorem: at sermo
2 asper, concitat iram. Lingua sapientum ornat
scientiam: et os stultorum eructat maledicti-
3 onem. In omni loco oculi Domini intuentur
4 bonos et malos. Sanitas linguæ, arbor est vi-
5 tæ: et qui comedit de fructibus ejus, satura-
bitur ex ea. Stultus irridet castigationem pa-
tris sui: et qui callidus est, custodit corre-
ctionem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * الحادّ العصب يعمل بلا مشاورة * والرجل الدقيق العقل يحمل نوايب كثيرة * الاغبياء
18 يتقاسمون الرذيلة * والمكرون يمسكون الحكمة * الاشرار يزلقون لدى الصالحين * والمنافقون
19 يحدمون لدى ابواب المقسطين * الاصدقاء يمقتون الاصدقاء المساكين * واصدقاء
20 الاغنياء كثيرون * من يهين القرآء يخطي * ومن يرحم المساكين مطوب * الظالمون
21 المسطلمون يتسون المساوي * والصالحون يصطنعون رحمة وحقا * المبدعون الاشواء لن يعرفوا
22 الرحمة والامانة * والصدقة والامانة عند الصانعين الصالحات * في جميع ما تهتم به يوجد
23 سي واحد صالح * والمتلدد ومن لا يتوجع سيكون في العافة * اكليل الحكماء المكر وكمال
24 الاغبياء رديء * الشاهد الصادق ينجي النفس من الاشواء * والغاش يحرقها في الكذب * في
25 تقوى الرب القوة * وبحدها يخلف لاولاده قاعدة * امن الرب عين الحياة تجعل فاعلها ان يحيج
26 من فخ الموت * شرف الملك بالامة الكثيرة * وهشم المقتدر يفني الشعب * الانسان المتمهل
27 يكون جزيل الحظ في دفة العقل * والسائم جاهل قوي * الانسان الوديع العصب طبيب
28 القلوب * وسوس العظام القلب الحساس * من يبغ على فقير يغبط من خلقه * ومن يكرمه
29 يرحم المسكين * المنافق يبغد بردايته * والوانق يبين عدل * في القلب الصالح حكمة
30 الانسان * ولن تعرف في قلب الجاهل * العدل يعطي الامة * والخطايا تنقص القبايل * الحادم
31 اللبيب مقبول عند الملك * وبحسن تصرفه يتنزع الهوان * * الفصل الخامس عشر *

1 * العنيط يهلك العقلاء * والجاوبه المنحفظه تبرد الغضب * الكلمة الجارية تنهض سمايل
2 الغيظ * وفم الاغبياء يجبر بالاشواء * عينا الرب في كل مكان تترقب الطالحين والصالحين * شفا اللسان شجرة الحياة *
3 ومن يصونه ويحفظه يمتلي روحا * الولد الغبي يتهرأ بتاديب ابيه * ومن يحفظ وصاياه فذاك متوافر الدرية *
4
5

17 *Promptus ad iram, operatur absque con-*
silio: vir autem acutus ingenio sustinet
vicissitudines multas. Imprudentes divi-
18 *dunt inter se vitium: & callidi tenent*
sensum. Mali lapsabunt propè bonos:
19 *& iniqui servient prope januas justo-*
rum. Amici odio habent amicos paupe-
20 *res: amici verò divitum sunt multi.*
21 *Qui vilipendit pauperes, peccat: & qui*
22 *miseretur pauperum est beatus. Scelera-*
ti perversè architectantur mala: rectè
verò facium misericordiam & veritas-
tem. Architecti malorum nullo modo cog-
noscunt misericordiam & fidelitatem:
23 *& eleemosyna atque fidelitas, apud fa-*
cientes bona. In omnibus in quibus curæ
impenditur, inveniitur res una bona:
24 *& voluptuosus, & qui non vexatur, erit*
in egestate. Corona sapientum, astutia:
25 *& fraus imprudentum, pessima. Testis*
verax liberat animam à malis: & dolo-
26 *sus comburit eam mendacio. In timore*
Domini, fortitudo: & qui sibi eam vin-
27 *dicat, relinquet filiis suis basim. Im-*
perium Domini, fons vitæ, faciens exe-
quentem illud declinare à laqueo mortis.
28 *Gloria regis in gente multa: & laceratio*
29 *potentis disperat populum. Vir longa-*
nimis erit multæ fortunæ per acumen
ingenii: & convicitor est valdè stultus.
30 *Homo mitis in ira, medicus est cordium:*
31 *& tinea ossium, cor odio plenum. Qui*
opprimit pauperem, irritat creatorem ejus:
& qui honorat eum, miseretur pauperis.
32 *Iniquus expellentur in suo vitio: & con-*
33 *stans in sua rectitudine, justus est. In*
34 *corde probo, sapientia hominis: & nullo*
pacto cognoscetur in corde stulti. Ju-
35 *stitia protegit gentem: & peccata dimi-*
nuunt nationes. Minister cordatus gra-
tus est apud regem: & optimè se geren-
di ratione demit contemptum.

CAP. XV.

1 IRa perdit prudentes: & responsio hu-
2 milis avertit furorem. Verbum divinum
3 concitat malignitates iræ: & os insipien-
4 tium parvat mala. Oculi Domini in o-
5 mni loco explorant improbos & probos.
Sanitas linguæ, arbor vitæ: & qui ser-
vat eam & custodit eam, implebitur
tranquillitate. Filius imprudens deri-
det disciplinam patris sui: & qui custo-
dit præcepta ejus, is præstat peritiã.

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

משלי : כו

conturbatur impii proventu in & : multis fortitudo justi Domo
6 בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נְעֻכָּרֶת : כְּסִילִים
stultorum cor & : scientiam spargent sapientum Labia
7 שִׂפְתֵי חֲכָמִים יִזְרוּ דָעַת וְלֵב
: DOMINI abominatio impiorum Sacrificium sic non
8 לֹא־כֵן : זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבַת יְהוָה
DOMINI Abominatio ejus voluntas rectorum oratio &
9 יְהוָה תּוֹעֵבַת רְשָׁעִים וְתִפְלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ :
mala Correptio diliget , justitiam sequentem & : impii via
10 מוּסָר רָע לְעֹזֵב אָרַח שׂוֹנֵא תּוֹכַחַת יָמוּת :
, Infernus morietur , increpationem odiens : semitam relinquenti
11 שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־
filiorum corda quis etiam : DOMINO coram perditio &
12 אָדָם : לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים
sapientes ad : se increpantem illusor amabit Non ? hominum
13 לֹא יֵלֵךְ : לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעִצְּבַת־לֵב
cordis dolore in & : facies bonificabit lætum Cor ibit non
14 רוּחַ נְכֵאָה : לֵב נָבוֹן יְבַקֵּשׁ־דָּעַת וּפִי
os & : scientiam quæret intelligens Cor contrifatur spiritus
: mali afflicti dies Omnes stultitia pascetur stultorum
15 כְּסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת : כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים
timore in parum Bonum juge convivium corde bonus &
16 וְטוֹב לֵב מִשְׁתֵּה תָמִיד : טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת
Bonum eo in tumultus & , multo thesauro præ ; DOMINI
17 יְהוָה מֵאוֹצַר רַב וּמְהוּמָה בוֹ : טוֹב
odium & , feginato bove præ ; ibi dilectio & , oleris viaticum
אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־
longum & : contentionem excitabit excandescentiæ Vir eo in
18 בוֹ : אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ
sæpes vellit pigri Via , item faciet quiescere naribus
19 אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב : דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת
sapiens Filius , strata rectorum semita & : sine
20 חָדֵק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה : בֵּן חָכָם
suam matrem despiciens homo stultus & : patrem lætificabit
יְשַׂמַּח אָב וְכְסִיל אָדָם בּוּזֶה אִמּוֹ :
intelligentia vir & : corde carnis lætitia Stultitia
21 אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה
, fecreto non in cogitationes infringere , ambulando seipsum dirigit
22 יְיַשֵּׁר לָכֶת : הֵפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד
viro Lætitia , stabit consiliariorum multitudine in &
23 וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם : שִׂמְחָה לְאִישׁ
quam suo tempore in verbum & : sui oris responsione in
בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־
pro : intelligentem supra vitarum Via bonum
24 טּוֹב : אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן
demolietur superborum Domum , inferiori inferno ab declinare
25 סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה : בֵּית גֵּאִים יְסַתֵּץ יְהוָה
Abominatio viduæ terminum statuet & : DOMINUS
26 תּוֹעֲבַת אַלְמָנָה : יְהוָה גְּבוּל אַלְמָנָה
, jucundarietis eloquia munda & : mali cogitationes DOMINI
יְהוָה מַחְשְׁבֹת רָע וּטְהֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם :
, dona habens odio & : concupiscentiam appetens suam domum Turbans
27 עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת
os & : respondendum ad meditabitur justi Cor vivet
יִחְיֶה : לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי
, mala eructabit impiorum
רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת :

6 Domûs justi plurima fortitudo : & in fructibus impii con-
7 turbatio. Labia sapientium disseminabunt scientiam : cor
8 stultorum dissimile erit. Victimæ impiorum abominabiles
Domino : vota justorum placabilia. Abominatio est Do-
9 mino via impii : qui sequitur justitiam, diligitur ab eo. Do-
10 ctrina mala deserenti viam vitæ : qui increpationes odit,
morietur. Infernus, & perditio coram Domino : quantò
11 magis corda filiorum hominum ? Non amat pestilens
eum, qui se corripit : nec ad sapientes graditur. Cor
12 gaudens exhilarat faciem : in mœrore animi dejicitur spiritus.
13 Cor sapientis quærit doctrinam : & os stultorum pascitur
14 imperitiâ. Omnes dies pauperis, mali : secura mens quasi
15 juge convivium. Melius est parum cum timore Domini,
quàm thesauri magni & insatiabiles. Melius est vocari ad
16 olera cum charitate, quàm ad vitulum saginatum cum odio.
17 Vir iracundus provocat rixas : qui patiens est, mitigat suscitatas.
18 Iter pigrorum quasi sepes spinarum : via justorum
19 absque offendiculo. Filius sapiens lætificat patrem : & stul-
20 tus homo despicit matrem suam. Stultitia gaudium stul-
21 to : & vir prudens dirigit gressus suos. Dissipantur cogi-
22 tationes ubi non est consilium : ubi verò sunt plures
23 consiliarii, confirmantur. Lætatur homo in sententia oris
24 sui : & sermo opportunus est optimus. Semita vitæ super
eruditum, ut declinet de in-
25 ferno novissimo. Domum superborum demolietur Domi-
26 nus : & firmos faciet termi-
nos viduæ. Abominatio Do-
27 mini cogitationes malæ : & pu-
rus sermo pulcherrimus firmabitur ab eo. Conturbat
domum suam qui sectatur avaritiam : qui autem odit munera, vivet. Per misericordiam & fidem purgantur peccata : per timorem autem
28 Domini declinat omnis à malo. Mens justi meditatur obedientiam : os impiorum redundat malis.

6 † Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, † καρποὶ
7 δὲ ἀσεβῶν ὀλοῦνται. † Χείλη σοφῶν διά-
8 δεξαι αἰσθήσει, † καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ
ἀσφαλεῖς. † Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα
κυρίῳ, † εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ
9 παρ' αὐτῷ. † Βδέλυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσε-
βοῦς, † διώκοντας δὲ δικαιοσύνην ἀγα-
10 πᾷ. † Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται τοῖς
ἐξ πλανείοντων, † οἱ δὲ μισοῦντες ἐλέγχους
τελευτῶσιν ἀλογεῦς. † Ἅδης καὶ ἀπώλεια
11 φανερὰ παρὰ τῷ κυρίῳ· † πῶς οὐχὶ καὶ
αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ; † Οὐκ ἀγα-
πήσει ἀπαιδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν,
13 † μὴ δὲ σοφῶν οὐκ ὁμιλήσει. † Καρδίας
εὐφραινομένης φρόνιμον θάλλει, † ἐν δὲ
14 λύπαις (β) ὄσσης σκυθρωπάζει. † Καρ-
δία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, † στόμα δὲ ἀ-
15 παιδεύτων γνώσεται κακά. † Πάντα τὰ
χρόνον οἱ ὀρθῶμοι τῶν κακῶν προσδέ-
χονται κακά, † οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι
16 διὰ παντός. † (γ) Κρεῖσσον μικρὰ μετὰ
μὴ φόβου κυρίου, † ἢ θησαυροὶ μεγάλοι
17 μὴ ἀφοσίας. † Κρείσσων (δ) ξενισμὸς μὴ
λαχάνων φρὸς φιλίαν ἢ χάριν, † ἢ πα-
ράθεσις μόσχων (ε) μὴ ἔχθρας. † Ἀνὴρ θυμό-
δης ἐξεκαίει μάχας· † μακρόθυμος
δὲ ἢ ἐπὶ μέλλοντι καταφαύνει. † μακρόθυμος
μὲν ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις, † ὁ δὲ ἀ-
στοῖς ἐγείρει μᾶλλον. † Ὁδοὶ ἀεργῶν
ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, † αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων
20 τετριμμέναι. † Υἱὸς Σοφὸς εὐφραίνει πα-
τέρα, † υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα
21 αὐτοῦ. † Ἀνοήτοις τέλεοι ὀνδεῖς φρενῶν,
† ἀνὴρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων σορεύε-
22 ται. † Τεταπίνονται λογισμὸς οἱ μὴ πι-
μῶντες Συνέδρια, † ἐν δὲ καρδίαις βου-
23 λευομένων μένει βυλή. † Οὐ μὴ ἐπαικέ-
σει ὁ κακὸς αὐτῇ, † ἐὰν δὲ μὴ ὅπῃ καί-
24 ριόν τι δὲ καλὸν τῷ κοινῷ. † Ὁδοὶ ζωῆς
διανοήματα Συνετῶ, † ἵνα ἐκκλίνοις
25 ἐκ τοῦ ἅδου σωθῇ. † Οἶκος ὑβριστῶν κατα-
σπᾷ κύριος, † ἐσκέιοι δὲ ὅριον χήρας.
26 † Βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἔδικος,
27 † ἀγνῶν δὲ ῥήσεις Σεμνά. † Ἐξέλλιοιν
ἑαυτὸν ὁ δωσελλήβης, † ὁ δὲ μισῶν δῶρον
λήψεις σώζεται. † ἐλεημοσύναις καὶ πί-
στεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, † τῷ δὲ
φόβῳ κυρίε ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.
18 † Καρδίας δικαίων μελετῶσι πίστις, † στό-
μα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. † Δε-
κταὶ παρὰ κυρίῳ ὁδοὶ ἀνθρώπων δικαίων,
† διὰ δὲ αὐλῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι
γίνονται.

Domibus justorum fortitudo multa : fructus autem impiorum peribunt. Labia sapientum (δ) alligata sunt sensu : corda autem imprudentum non (m) secura. Sacrificia impiorum abominatio Domino : vota autem (n) rectè ambulantium (o) accepta apud eum. Abominatio Domino viæ impii : sequentes autem justitiam diligit. Disciplina (p) innocentis cognoscitur à prætereuntibus : qui autem oderunt correptiones, (q) moriuntur turpiter. Infernus, & perditio (r) manifesta apud Dominum : quomodò non & corda hominum ? Non diligit (s) indisciplinatus castigantes se : cum sapientibus autem non conversabitur. (t) Cordis lati facies floret : in tristitiis autem pœnitentia mœsta est. Cor rectum quærit sensum : os autem indisciplinatorum (u) cognoscet mala. (x) Omni tempore oculi malorum suscipiunt mala : boni autem quiescunt semper. Melius parva pars cum timore Domini, quàm thesauri magni sine timore. Melior hospitalitas cum (y) oleribus ad amicitiam & gratiam, quàm (z) appositio vitulorum cum inimicitia. Vir animosus (ω) parat rixas : longanimis autem & eam, quæ futura erat, mitigat. Longanimis vir extinguet judicia : impius autem suscitat magis. Viæ (aa) otiosorum stratæ spinis : (bb) fortium verò tritæ. Filius sapiens lætificat patrem : filius autem imprudens (cc) subsannat matrem suam. (dd) Dementis semita, indigentes corde : vir autem prudens rectè tendens vadit. (ee) Differunt cogitationes, qui non honorant confessiones : (ff) in cordibus autem consultantium manet consilium. Non obediet malus illi : neque dicet opportunum quid, & bonum communi. Viæ vitæ, excogitationes intelligentis ; ut declinans ex inferno salvetur. Domos contumeliosorum diruit Dominus : firmavit autem terminum viduæ. Abominatio Domino, cogitatio injusta : (gg) puroorum autem eloquia honesta. (hh) Disperdit seipsum (ii) accepto munerum : qui autem odit munerum acceptiones, salvatur. (kk) Eleemosynis, & fide purgantur peccata : timore autem Domini declinat omnis à malo. Corda justorum meditantur fides : os autem impiorum respondet mala. Acceptæ apud Dominum viæ hominum justorum : per ipsos autem & inimici fiunt amici.

MS. A. (β) ὅσα (γ) Κρίσσων (δ) ξενισμὸς λαχάνων (ε) μετ' ἔχθρας.

תרגום Targum.

Paraph. Chald. Versio Latina.

בְּבֵיתָא דְצַדִּיקָא סַגִּי חִילָא וַעֲלָלוֹהִי דְּרִשְׁעֵי תִּתְעַבַּר : שְׁפָוָתוּהִי דְּחַכִּימֵי מוֹדְעִין
מַדְּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן : דִּבְחֵהוֹן דְּרִשְׁעֵי מְרַחֲקִתְּיָה דַּאֲלָהָא וּבְצַלּוֹתְהוֹן
דְּתָרִיצֵי מִתְרְעֵי : מְרַחֵק אֱלָהָא אוֹרְחֵיה דְּרִשְׁעָא וּדְרָדֵף צִדְקָתָא נְתַרְחֵם :
מְרַדְּוֹתָא רְבִישָׁא מַטְעֵיָא אוֹרְחֵיה וּמַן דְּסָנֵי מִכְסְנוּתָא יְמוּת : שׁוּל וְאוּבְדָנָא קֳדָם
אֱלָהָא אַף לְבֵי בַר נָשָׁא : לָא רָחֵם מְמִקְנָא לְמַן דְּמַכְסֵן לֵיהּ וּלְוַת חַכִּימֵי לָא אֵזֵל :
לְבָא חֲדֵיָא מְשַׁפֵּיר אַפֵּי וּבְכִיבָא דְלִבָּא רוּחָא מְמַכְתָּא : לִבָּא דְמִתְחַיֵּן בְּעֵי
יְדִישְׁתָא וּפוּמְהוֹן דְּסַכְלֵי שְׁטוּתָא : כָּל יוֹמֵי דְמִסְכְּנָא בִישִׁין וּמַן דְּטָב לִבֵּיהּ מְשַׁקְיָא
תְּדִירָא : טָב קְלִיל בְּרַחֲלָתֵיהּ דַּאֲלָהָא מִן סִימְתָא רַבְּרְבְתָא וְעָאקְתָא בֵהּ :
טָבָא שְׁרוּתָא דִירָקָא וְרַחֲמוּתָא תַּמָּן מִן תּוֹרֵי מְפַטְּמֵי בְּסִנְיָאוּתָא : גַּבְרָא חֲמָתְנָא
מְגָרֵי תִּגְרָא וְגַבְרָא רוּחָא מְדַעֵּךְ חִדְוָתָא : אוֹרְחֵיהוֹן דְּעַטְלֵי קְרָצוּבֵי וְכִיבֵי וְאוֹרְחָא
דְתָרִיצֵי שַׁפְיָא : בְּרָא חַכִּימָא יַחְדֵי לַאֲבוּי וּבְרָא סַכְלָא מְשִׁיב אִמֵּיהּ : שִׁטּוּתָא
חֲדוּתָא הִיא לְחַסִּיר לִבָּא וְגַבְרָא דְמִתְבַּיֵּן תְּרִצוּת מְהַלֵּךְ : בְּטוּלָא דְמִתְחַשְׁבְּתָא הֵיךְ
דְּלִית רָוָא וּבְסוּגְעָא דְאִלֵּין דְּמִתְמַלְכִּין עֲצָתָא תְּקוּם : חֲדוּתָא לְגַבְרָא בְּמִלְּתָא
דְּפוּמֵיהּ וּמִלְּתָא בְּעִדְּנָא סַגִּי טָבָא : אָרְחָא דְחַיֵּי מַעֲלָיָא לְסוֹכְלְתָנָא דְנַחֲתָא
מִן שְׁיוֹל תַּחְתָּיתָא : בֵּיתָא דְגַיְוָתָנָא נְסַחַר אֱלָהָא וְיַשְׁתֵּר תְּחוּמָא דְאַרְמַלְתָּא :
מְרַחֲקִתְּיָה דַּאֲלָהָא מַחְשְׁבְתָא דְבִישְׁתָא וְדִכְיָן מִלֵּי בַסִּימְתָא : מוֹבִיד בֵּיתֵיהּ מְכַנֵּשׁ
מָמוֹן דְּשִׁקּוּר וּדְסָנֵי מוֹחֲבִיתָא דְמַנָּן יְחֵי : לִבָּא דְצַדִּיקָא רָנֵן בְּהֵימְנוּתָא וּפוּמְהוֹן
דְּרִשְׁעֵי מַבִּיעַ בִּישְׁתָא :

In domo justi virtus maxima est, & fructus impiorum conturbabitur. 6
Labia sapientum notam faciunt scientiam, & cor stultorum non est ita. 7
Sacrificia stultorum abominatio est Dei, & in oratione rectorum placabitur. 8
Abominatur Deus viam impii; & qui sequitur justitiam, diligetur. 9
Difciplina mali hominis errare facit viam suam; & qui odit increpatio- 10
nem, morietur. Infernus & perditio coram Deo, quanto magis corda fi- 11
liorum hominis ! Non diligit derisor eum qui se corripit, & ad sapientes 12
non graditur. Cor gaudens exhilarat faciem, & in dolore cordis spiritus 13
dejicitur. Cor intelligentis quærit scientiam, & os stultorum stultitiam. 14
Omnes dies pauperis, mali sunt; & cujus hilaris est animus, convivium 15
est continuum. Melius est parum in timore Dei, quàm thesauri *magni*, in 16
quibus est turbatio. Melius est prandium oleris ubi est charitas, quàm 17
boves pingues cum odio. Vir iracundiæ provocat rixas : & qui longani- 18
mis est, extinguit litem. *Viæ* pigrorum tribuli & spinæ; & via rectorum 19
trita est. Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo contemnit ma- 20
trem suam. Stultitia gaudium est carenti corde, et vir prudens recte 21
graditur. Dissipantur cogitationes ubi non est secretum; & in multitu- 22
dine consiliariorum, consilium confirmatur. Gaudium est viro in verbo 23
oris sui, & verbum in tempore suo valde bonum est. Semita vitæ est sur- 24
sum intelligenti, ut declinet ab inferno inferiori. Domum superborum 25
demolietur Deus, et statuet terminum viduæ. Abominatio est Dei cogi- 26
catio maligna, et puri sermones suaves sunt. Perdit domum suam, qui 27
congregat mammonam iniquitatis : et qui odit munus gratis, vivet. Cor 28
justi meditatur in fide, et os impiorum eructat malum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܒܒܝܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܣܓܝܐܢ ܢܟܣܐ ܘܒܥܘܬܐ ܕܪܫܝܥܐ ܡܬܒܙܥܝܢ ܗܘܘ ܫܘܦܪܐ ܕܫܦܬܐ ܫܩܪܐ ܘܠܒܐ ܕܣܟܠܐ ܠܐ ܫܪܝܪܐ ܗܘܐ ܕܩܪܒܢܐ ܕܪܫܝܥܐ ܡܪܚܩ ܡܪܝܐ ܘܨܠܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܨܒܝܢ ܗܘܝܐ ܕܪܚܡ ܡܪܝܐ ܕܪܫܝܥܐ ܘܕܪܕܦ ܠܬܪܥܐ ܕܙܕܝܩܐ ܡܫܟܚ ܗܘ ܕܫܪܝܪܐ ܕܡܪܝܐ ܕܪܫܝܥܐ ܘܕܡܠܦ ܠܬܪܥ

משלי : יז

.audiet justorum orationem & : impiis ab Dominus Longinquus
29 רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
.ei impinguabit bona audito : cor lætificabit oculorum Lux
30 מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃ אֹזֶן
.commerabitur sapientum interiori in ; vitarum increpationem audiens
31 שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
possidens increpationem audiens & : suam animam fermens eruditionem Negligens
32 פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה
modestis gloriam ante & : sapientiæ eruditio Domini Timor .cor
33 לֵב׃ יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

CAP. XVI. יז

Omnes .linguæ responsio Domino à & : cordis dispositiones Hominis
1 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃ כָּל־
2 .Dominus spiritus pondérans & : suis oculis in mundæ viri viæ
דְּרָכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
.tuæ cogitationes firmabuntur & : tua opera Dominum ad Volve
3 גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכּוֹנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
diem ad impium etiam & : se propter Dominus est operatus Omnia
4 כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם
manui : corde elatus omnis Domini Abominatio .malam
5 רָעָה׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד
.iniquitas expiabitur veritate & ,misericordia In .erit innocens non manum ad
6 לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃ בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן
viæ Dominum timendo In .malo à recedere Domini timore in &
7 וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃ בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־
parum Bonum .eo cum pacificabit ejus inimicos Etiam ; viri
8 אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ׃ טוֹב מְעַט
Cor .judicio absque proventuum multitudine præ ; justitia in
9 בְּצֶדֶק מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃ לֵב
.ejus gressum parabit Dominus & : suam viam cogitabit hominis
אָדָם יַחְשֹׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צְעָדוֹ׃
.ejus os prævaricabitur non judicio in : regis labiis super Divinatio
10 קֶסֶם עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעָל־פִּיו׃
omnes ejus opus : Domino judicii bilances & ,Statera
11 פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־
quia : impietatem facere regum Abominatio .marsupii lapides
12 אַבְנֵי־כִיס׃ תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רָשָׁע כִּי
labia regum Benevolentia .solium firmabitur justitia in
13 בְּצֶדֶק יְכוֹן כִּסֵּא׃ רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־
regis regis Ira .diliget recta loquentem & : justitiæ
14 צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃ חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־
regis facientem face In .illam expiabit sapiens vir & : mortis
15 מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃ בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ
Acquirere .pluviæ serotinæ nubes ut ejus benevolentia & : vitæ
16 חַיִּים רְצוֹנוֹ כְּעַב מַלְקוֹשׁ׃ קְנֵה־
intelligentiam acquirere & : puro auro præ bonum quàm sapientiam
חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וְקָנוֹת בִּינָה
.ejus nem : malo à declinare rectorum via Sorata .argento præ electum
17 נִבְחָר מִכָּסֶף׃ מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר
.suam viam servans ; suam animam
נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃
חצי
.spiritus elatio ruinam ante & : superbia contritionem Ante
18 לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כְשָׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃
cum spolium dividere præ ; mansuetis cum spiritu humiliari Bonum
19 טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָוִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־
confidens & : bonum inveniet ,verbum super Intelligens .superbis
20 גֵּאִים׃ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ
.ejus beatitudinem , Domino in
בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃

Versio VULG. LAT.

29 Longè est Dominus ab impiis: & orationes justorũ exaudiet.
30 Lux oculorum lætificat animã: fama bona impinguat ossa.
31 Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientiũ commorabitur.
32 Qui abjicit disciplinam, despicit animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis.
33 Timor Domini, disciplina sapientiæ: & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 HOminis est animam præ-
2 parare: & Domini gubernare
linguam. Omnes viæ hominis
patent oculis ejus: spirituum
3 ponderator est Dominus. Re-
vela Domino opera tua, & di-
4 rigentur cogitationes tuæ. Uni-
verſa propter ſemetipſum o-
peratus eſt Dominus; impium
5 quoque ad diem malum. Abo-
minatio Domini eſt omnis ar-
rogans: etiam ſi manus ad ma-
num fuerit, non eſt innocens.
Initium viæ bonæ, facere juſti-
6 tiam: accepta eſt autem apud
Deum magis, quàm immolare
7 hoſtias. Miſericordiâ & veri-
tate redimitur iniquitas: & in
timore Domini declinatur à
8 malo. Cùm placuerint Domi-
no viæ hominis, inimicos quo-
que ejus convertet ad pacem.
9 Melius eſt parum cum juſtitia,
quàm multi fructus cum iniqui-
tate. Cor hominis diſponit
viam ſuam: ſed Domini eſt di-
10 rigere greſſus ejus. Divinatio
in labiis regis, in judicio non
11 errabit os ejus. Pondus & ſta-
tera judicia Domini ſunt: & o-
pera ejus omnes lapides ſaccu-
12 li. Abominabiles regi qui a-
gunt impiè: quoniam juſtitiâ
13 firmatur ſolium. Voluntas re-
gum labia juſta: qui recta lo-
quitur, diligetur. Indignatio
14 regis, nuntii mortis: & vir ſa-
piens placabit eam. In hilari-
tate vultûs regis, vita: & cle-
15 mentia ejus quaſi imber ſero-
16 tinus. Poſſide ſapientiam,
quia auro melior eſt: & ac-
quire prudentiam, quia preti-
17 oſior eſt argento. Semita ju-
ſtorum declinat mala: cuſtos
animæ ſuæ ſervat viam ſuam.
18 Contritionem præcedit ſuper-
bia: & ante ruinam exaltatur
19 ſpiritus. Melius eſt humiliari
cum mitibus, quàm dividere
20 ſpolia cum ſuperbis. Erudi-
tus in verbo reperiet bona:
& qui ſperat in Domino, bea-
tus eſt.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

29 † Μακρὰν ἀπέχει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
† ἐυχὰς ὑ δικαίων ἐπακέει. † χρέοσιν ὀ-
λίγη λύπας μὴ δικαιοσύνης, † ἢ πολλὰ
γενήματα μὴ ἀδικίας.

ΚΕΦ. ιϛ'.

† Καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, † ἵνα
ὑπὸ τῶ Θεῶ διορθωθῆ τὰ διαβήματα
αὐτῦ. † Θεωρῶν ὀρθάμιος κλαὶ ἐυφραίνει
καρδίαν, † φίμωσι ὑ ἀχαθὶ πάινει ὀστᾶ.
† Ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν, μισεῖ ἑαυτὸν,
† ὁ ὑ πειθῶν ἐλέγχυς, ἀκαπᾶ ψυχὴν αὐτῦ.
† Φόβος κυρίυ παιδεία ὑ Σοφία, † ὑ ἀρ-
χὴ (a)δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῦ. † Πάντα
τὰ ἔργα τῶ ταπεινῦ φανερὰ παρὰ τῶ
Θεῶ, † οἱ ὑ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρα κακὴν ὀλέντ-
ται. † Ἀκάθαρτος παρὰ (b) Θεῶ πᾶς
ὑψηλοκάρδιος, † χεῖρας ἐμβάλων
ἀδίκως ἐκ (c) ἀθωωθήσεται. † ἀρχὴ ὁδῦς
ἀγαθῦς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, † δεκτὰ ὑ
παρὰ Θεῶ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. † ὁ ζη-
λῶν † κύριον ἐυρήσει γνῶσιν μὴ δικαιοσύ-
νης, † οἱ ὑ ὀρθῶς ζηλῶντες ἀυξὸν, ἐυρή-
σουσιν εἰρήνην. † Πάντα τὰ ἔργα (γ) τῶ
κυρίυ μὴ δικαιοσύνης, † φυλάσσει ὁ
ἀσεβῆς εἰς ἡμέραν κακήν. † Μαντεῖον ἐπὶ
χείλεσι βασιλέως, † ἐν ὑ κρίσει ὀ μὴ
πλανηθῆ τὸ στόμα αὐτῦ. † Ῥοπὴ ζυγῦ δι-
καιοσύνη (d) παρὰ κυρίῳ, † τὰ ὑ ἔργα αὐ-
τῦ γάθμα δίκαια. † Βδέλυγμα βασιλεῖ
ὁ ποιῶν κακὰ, † μὴ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοι-
μάζεται θρόνος ἀρχῆς. † Δεκτὰ βασιλεῖ
χείλη δίκαια, † λόγους ὑ ὀρθοὺς ἀγαπᾶ.
† Θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτυ, † ἀνὴρ
ὑ Σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. † Ἐν φαιδ
ζωῆς ὐὸς βασιλέως, † οἱ ὑ προσδεκτοὶ
αὐτῦ ὥσπερ νέφος ὄψιμον. † Κτῆσαι σο-
φίαν αἱρετώτερα (e) χρυσίυ, † κτῆσαι ὑ
φρονήσεως αἱρετώτερα ὑπὲρ ἀργύριον.
† Τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσι ἀπὸ κακῶν,
† μῆκος ὑ βίυ ὁδοὶ δικαιοσύνης. † ὁ δεχό-
μενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται, † ὁ ὑ
φυλάσσων ἐλέγχυς σοφιθήσεται. † ὃς φυ-
λάσσει τὰς ἑαυτῦ ὁδὰς, πρὸ † ἑαυτῦ ψυ-
χὴν. † ἀγαπᾶν ὑ ζωὴν αὐτῦ, φείσε ὑ σό-
μαλος αὐτῦ. † Πρὸ ζυντριβῆς ἠγεῖ ὕβρις, † πρὸ ὑ πτώματος κακοφροσύνη.
† Κρείσσων (ζ) πραΰθυμος μὴ ταπεινό-
σεως, † ἢ ὁς διαιρεῖ σκῦλα (η) μὴ ὕβρεως.
† Συνιδὰς ἐν πράγμασιν ἐυρετὴς
ἀγαθῶν, † πεποιθὰς ὑ (θ) ἐπὶ Θεῶ
μακαρισὸς.

Longè abeſt Deus ab impiis: preces autem juſtorum exaudiet. Melior parva acceptio cum juſtitia, quàm multa genimina cum (l) injuſtitia.

CAP. XVI.

COr viri cogitet juſta, (a) ut
à Deo dirigantur greſſus ejus.
(b) Spectans oculis pulchra læti-
30 ficat cor: fama autem bona (c)
31 impinguat oſſa. Qui expellit di-
ſciplinam, odit ſeipſum: qui au-
tem ſervat correptiones, diligit a-
nimam ſuam. Timor Domini diſci-
33 plina, & ſapientia: (d) & prin-
cipium gloriæ reſpondebit ei. (e)
Omnia opera humilis manifeſta
apud Deum: impii autem in die ma-
la peribunt. Immundus apud Deum
5 omnis ſublimis corde: manu autem
manus (f) inferens injuſtè, non
erit innocens. (g) Initium viæ bo-
ne facere juſta: accepta autem
ſunt apud Deum magis, quàm im-
molare hoſtias. Qui quærit Do-
minum, inveniet ſcientiam cum
juſtitia: & qui reſtè quærunt eum,
invenient pacem. Omnia opera Do-
mini cum juſtitia, ſervatur autem
10 impius in diem malam. Divinatio
in labiis regis: in judicio autem
11 non (h) errabit os ejus. (i) Mo-
menum ſtateræ juſtitia apud Do-
minum: opera autem ejus (k) pon-
12 dera juſta. Abominabiles regi is,
qui facit mala: nam (l) cum ju-
ſtitia paratur ſolium principatûs.
13 (m) Accepta regi labia juſta: ſer-
mones autem rectos diligit. Furor
14 regis, nuntius mortis: vir autem
15 ſapiens placabit eum. In lumine
(n) vitæ filius regis: (o) qui au-
16 tem valdè accepti ſunt ei, tanquàm
nubilum ſerotinum. Nidi
sapientiæ magis eligendi auro: & nidi prudentiæ ſunt magis eligendi
17 ſuper argentum. Semitæ viæ de-
clinant à malis: longitudo autem
viæ, viæ juſtitiæ. Qui ſuſcipit
disciplinam, in bonis erit: qui
autem cuſtodit correptiones, ſa-
piens fiet. (p) Qui cuſtodit vias
ſuas, ſervat ſuam animam: & qui diligit vitam (q) ſuam, par-
18 cet oriſui. (r) Ante contritionem
præcedit contumelia: & ante ru-
inam mala cogitatio. Melior man-
19 ſuetus cum humiliatione, quàm
qui dividit ſpolia cum (ſ) contu-
20 melioſis. Intelligens in negotiis,
inventor bonorum: & qui fidit
in Deo, beatiſſimus.

MS.A. (a) δόξας αὐτῦ ἀποκριθήσεται αὐτῷ. † θεραπευθεται * πεπει-
νὸς δόξα. Πάντα τὰ ἔργα (ι) τῶ Θεῶ (β) ἀδωωθήσεται. (γ) κυρίυ (δ) παρὰ
κυρίυ, (ε) χρυσίῳ, (ζ) πρόθυμος (η) μετὰ ὕβρεως. (θ) ἐπὶ κυρίῳ

תרגום TARGUM.

29 רְחִיק הוּא אֱלָהָא מֵרַשִׁיעֵי וְצְלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יִשְׁמָע׃ נְהוֹרָא דְעֵינֵי מַחֲדֵי לִבָּא שׁוּמְעָתָא
30 טָבָא מְרַהֲנָא נַרְמָא׃ אוּדְנָא דְשָׁמְעָא מְכַסְנוּתָא דְחַיֵּי בְּגֵוַת דְּחַכִּימֵי חָבוּרוּ׃ מְרִיש
31 מְרַדּוּתָא מְסָלֵי נַפְשֵׁיהּ וְדִשְׁמַע מַכְסְנוּתָא דְחַיֵּי קָנֵי חוֹבְמָתָא׃ דְּחִלְתָּא דְיָי מְרַדְּוָתָא
33 דְחוֹכְמָתָא וּמִן דְּמִתְקַר יְהֵוֵי עָנְוָן׃

יז

1 מִן בַּר נָשׁ תְּרֵעֵיתָא דְלִבָּא וּמִן יְיָ מַמְלְלָא דְלִישָׁנָא׃ כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ דְגַבְרָא דַכְּיִן אִנּוּן
2
3 בְּעֵינוֹי וְאֱלָהָא מְתַקֵּן אָרְחָתֵיהּ׃ גְּלֵי לֶאֱלָהָא עוֹבְדָךְ וּמִתְקָנָן מַחְשְׁבָתֵךְ׃ כֻּלְּהוֹן עוֹבְדִין
4 דֶאֱלָהָא לְאִלֵּין דְּמִשְׁתַּמְעָן לֵיהּ וְרִשְׁיָעָא לְיוֹמָא בִישָׁא׃ מְרַחֲקָתֵיהּ דֶאֱלָהָא כֹּל דְּרִים
5
6 בְּלִבֵּיהּ מִן בִּישְׁתָּא לָא נְדֵכֵי׃ בְּטִיבוּתָא וְקוּשְׁטָא מְתְכַּפַּר סוּרְחָנָא וּדְחִלְתָּא דֶאֱלָהָא
7 מְסַטֵּי מִן בִּישְׁתָּא׃ כַּד אַרְעֵי אֱלָהָא בְּאָרְחָתֵיהּ דְגַבְרָא וְאַף לְבַעֲלֵי דְבָבוֹי נְשַׁלֵּים לֵיהּ׃
8
9 טַב קְלִיל בְּצִדְקָתָא מִן סַגִּיעָא דְעַלְוָתָא וְלָא בְרִינָא׃ לְבָּא דְגַבְרָא נְשָׁא מְחַשֵּׁב אָרְחָתֵיהּ
10 וֶאֱלָהָא מְתַקֵּן הַלְכָתֵיהּ׃ קְסָמָא עַל שִׂפְוָתֵיהּ דְמַלְכָּא וּבְרִינָא לָא נְדַגֵּל פּוּמֵיהּ׃ רְגֵיגָא
11
12 וּמְסָחָא דְתְרִיצוּתָא מִן קֳדָם אֱלָהָא וְעוֹבְדּוֹי כּוּלְּהוֹן מִתְקָלֵי דְקוּשְׁטָא׃ מְרַחֲקָתֵיהּ
13 דְמַלְכִין דְעָבְדִין רִשְׁעָא מְטוּל דִּבְצִדְקוּתָא תְּקִין כּוּרְסְיָא׃ רְעוּתֵיהּ דְמַלְכָּא שִׂפְוָתָא
14 דְצִדְקָתָא וּמִלָּתָא דְתְרִיצֵי רְחֵים׃ חֲמָתֵיהּ דְמַלְכָּא מַלְאֲכֵי דְמוֹתָא אִנּוּן וּגְבַרָא חַכִּימָא
15 יְכַפְּרִנַּהּ׃ בְּנְהוֹרָא דְפַרְצוּפֵיהּ דְמַלְכָּא חַיֵּי וְצִבְיוֹנֵיהּ הֵיךְ עֲנָנָא בְּבִרְיוּתָא׃ דְקִנֵי
16
17 חָכְמָתָא טָבָא לֵיהּ מִן דְּהַבָא סְגִיאָא וּדְקִנֵי בִּינוּתָא טָב מִן סַגִּיאָא נְבִיאָ׃ שְׁבִילָא דְתְרִיצֵי
18 מְסָטֵי מִן בִּישְׁתָּא וּדְמִנְטַר נַפְשֵׁיהּ נָטַר אָרְחָתֵיהּ׃ קְדָם תַּבְרָא גֵיוּתְנוּתָא וּקְדָם תְּקִלָּא רְמָת
19
20 רוּחָא׃ טַב הוּא שַׁפַּל רוּחַ וְעָנְוָנָא מִן הוּא דְמַפְלֵי עֲדִיתָא עִם גֵּיוּתְנֵי׃ דְּמִסְתַּכֵּל בְּמִלָּתָא
יַשְׁכִּיחַ טָבְרָתָא וּדְמִסְבַּר בֵּאלָהָא טוּבוּהִי׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

29 Longè eſt Deus ab impiis, & orationem juſtorum exaudiet. Lux oculo-
30 rum lætificat cor: fama bona impinguat oſſa. Auris quæ audit increpatio-
31 nem vitæ, in medio ſapientum commorabitur. Qui deſerit diſciplinam,
32 averſatur animam ſuam: & qui audit increpationem vitæ, poſſidet ſa-
33 pientiam. Timor Domini diſciplina ſapientiæ: & qui glorioſus eſt, fit
humilis.

CAP. XVI.

1 AB homine eſt conſilium cordis, & à Domino ſermo linguæ. Omnes
2 viæ viri mundæ ſunt in oculis ejus, & Deus dirigit vias ejus. Revela
3 Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. Omnia opera Dei ſunt
4 pro his qui obediunt ei, & impius ſervatur in diem malum. Abominatio
5 Dei eſt omnis elatus corde: à malo non mundabitur. In benignitate &
6 veritate expiatur iniquitas: & timor Dei [eſt] avertere à malo. Quan-
7 do vult Deus viam viri, inimicos quoque ejus pacificos reddit ei. Melius
8 eſt parum in juſtitia, quàm multi fructus abſque judicio. Cor filii hominis
9 cogitat viam ſuam, & Deus dirigit greſſum ejus. Divinatio in labiis re-
10 gis, & in judicio non mentitur os ejus. Pondus & ſtatera recta à facie
11 Dei eſt, & opera ejus omnia pondera veritatis. Abominatio ſunt regibus
12 ii qui operantur iniquitatem, quoniam in juſtitia dirigitur ſolium. Vo-
13 luntas regis labia juſtitiæ, & verbum rectorum diligit. Indignatio regis
14 angeli mortis ſunt, & vir ſapiens reſtinguet eam. In luce vultus regis eſt
15 vita, & voluntas ejus quaſi nubes in ſerenitate. Qui poſſidet ſapientiam,
16 melior eſt ei auro conflato; & qui poſſidet prudentiam melior eſt argento
17 lecto. Semita rectorum eſt declinare à malo; & qui cavet animæ ſuæ,
18 ſervat viam ſuam. Ante interitum venit ſuperbia, & ante ruinam eleva-
19 tur ſpiritus. Melior eſt humilis ſpiritu & manſuetus, quàm ille qui divi-
20 dit ſpolia cum ſuperbis. Qui contemplatur in verbo, inveniet bona; & qui ſperat in Deo, beatus eſt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܪܚܝܩ ܡܢ ܪܫܝܥܐ ܡܠܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܫܡܥ ܘܫܪܝܪ ܠܒܐ ܡܫܪܐ ܥܝܢܐ ܢܗܝܪܐ ܠܒܐ ܛܒܐ ܡܫܡܢ ܓܪܡܐ ܘܥܨܡܐ ܡܫܡܢ ܫܘܬܐ ܘܫܡܥ ܐܘܕܢ ܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܠܚܟܝܡܐ ܕܚܝܐ ܘܫܪܝܪ ܗܘܐ ܠܫܘܒܚܐ ܕܡܪܝܐ ܘܠܩܕܡ ܟܒܘܕܐ ܡܟܝܟܐ ܗܘܐ ܠܡܟܝܟ

משלי : יז

21 לַחְכַם־לֵב יִקְרָא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יוֹסִיף׃
22 לְקַח׃ מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוֹסַר אִוִּלִים
23 אִוֶּלֶת׃ לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו
24 יוֹסִיף לֶקַח׃ צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מַתְוֹק
25 לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ
26 וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת׃ נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה
27 לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃ אִישׁ בְּלִיעַל כֹּרֶה רָעָה
28 וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרֶבֶת׃ אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח
29 מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף׃ אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה
30 רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃ עֹצֵה
עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה
31 רָעָה׃ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּהְיֶה
32 טוֹב אֹרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֶד
33 עִיר׃ בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיהוָה כָּל־
מִשְׁפָּטוֹ׃

Versio VULG. LAT.

21 Qui ſapiens eſt corde, appel-
labitur prudens: & qui dul-
cis eloquio, majora percipiet.
22 Fons vitæ eruditio poſſiden-
tis: doctrina ſtultorum, fa-
23 tuitas. Cor ſapientis erudit
det os ejus: & labiis ejus ad-
24 det gratiam. Favus mellis,
compoſita verba: dulcedo a-
25 nimæ, ſanitas oſſium. Eſt via
quæ videtur homini recta: &
noviſſima ejus ducunt ad mor-
26 tem. Anima laborantis la-
borat ſibi, quia compulit eum
27 os ſuum. Vir impius fodit
malum, & in labiis ejus i-
28 gnis ardeſcit. Homo per-
verſus ſuſcitat lites: & ver-
29 boſus ſeparat principes. Vir
iniquus lactat amicum ſuum:
& ducit eum per viam non
30 bonam. Qui attonitis ocu-
lis cogitat prava, mordens
labia ſua perficit malum.
31 Corona dignitatis ſenectus,
quæ in viis juſtitiæ reperi-
32 etur. Melior eſt patiens vi-
ro forti: & qui dominatur
animo ſuo, expugnatore ur-
33 bium. Sortes mittuntur in
ſinum, ſed à Domino tem-
perantur.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cùm Translatione LATINA.

21 † Τὸς Σοφὸς ᾗ Συνετὸς φαύλως κληθήσον-
† οἱ ᾗ γλυκεῖς ἐν λόγῳ (ι) πλέονα ἀκύο-
22 σον). † Πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκλη-
23 μένοις, † παιδεία ᾗ ἀφρόνων κακία. † Καρ-
δία Σοφῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τῦ ἰδίυ σόματος,
† ἐπὶ ᾗ χείλεσι φορέσ ᾗ πιγωμοσύνλω.
24 † Κηρία μέλιτ ⊖ λόγοι καλοί, † γλύκασμα
25 ᾗ (κ) ἀυτῦ ἴασις ψυχῆς. † Εἰσὶν ὁδὸ δο-
κῦσαι ἐξ ὀρθαὶ ἀνθρὶ, † τὰ μέντοι τ ῦ θα-
τεῖα ἀυτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾅδυ.
26 † Ἀνὴρ ἐν πόνοις ποιεῖ ἑαυτῷ. † ᾗ ἐπι-
27 εἰάζεται (λ) ᾗ ἀπώλειαν ἑαυτῦ. † Ο
μέντοι σκολιὸς ἐπὶ τῦ ἑαυτῦ σόματι φορεῖ
τὼ ἀπώλειαν. † ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑ-
αυτῷ κακά, † ἐπὶ ᾗ τῶν ἑαυτῦ χειλέων
28 (μ) ἐνσωρεύει πῦρ. † Ἀνὴρ σκολιὸς διε-
πέμπεται κακά, † ᾗ λαμπῆνα ὁδὸν
(ν) πυρσεύσει κακοῖς, † ᾗ διαχωρεῖ ἐκ
29 φίλυς. † Ἀνὴρ παράνομ ⊖ ἀποπειρᾶται
φίλων, † ᾗ ἀπάγει αὐτὸς ὁδὸς ἐν ἀγα-
30 θαῖς. † (ξ) Στηρίζων ᾗ ὀφθαλμὸς αὐτῦ
διαλογίζεται διεγραμμένα, † ὀρίζει ᾗ
τοῖς χείλεσιν αὐτῦ πάντα τὰ κακά. † ὥσ-
31 κάμινος δῆ (ο) κακίας. † Στέφαν ⊖ καυ-
χήσεως γήρως, † ἐν ᾗ ὁδοῖς δικαιοσύνης
32 εὑρίσκεται. † Κρείσων ἀνὴρ μακρόθυμ ⊖
ἰσχυῦ, (π) † ὁ ᾗ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων
33 (ρ) καταλαμβανομένυ πόλιν. † Εἰς κόλ-
πυς ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις, † πα-
ρὰ ᾗ κυρίυ πάντα τὰ δίκαια.

MS.A. (ι) πλῖον ἀκύουται. (κ) αὐτῶν (λ) ἑαυτῦ τὴν ἀπώλειαν. (μ) ὀρύσσει πῦρ. (ν) πυρσεῖ (ξ) Στηρίζων ὀφθαλμὸς αὐτῦ λογίζεται (ο) κακῶν. (π) † ᾗ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίν μεγάλυ, ὁ ᾗ κρατῶν (ρ) τῦ καταλαμβανομένυ πόλιν.

CAP. XVII.

1 Melior eſt buccella ſicca
cum gaudio, quàm domus ple-
na victimis cum jurgio. Ser-
2 vus ſapiens dominabitur filiis
ſtultis, & inter fratres hære-
3 ditatem dividet. Sicut igne
probatur argentum, & aurum
camino: ita corda probat
4 Dominus. Malus obedit lin-
guæ iniquæ, & fallax obtem-
perat labiis mendacibus. Qui
deſpicit pauperem, exprobrat
factori ejus: & qui ruinâ læ-
5 tatur alterius, non erit impu-
nitus. Corona ſenum filii fi-
liorum: & gloria filiorum
6 patres eorum. Non decent
ſtultum verba compoſita; nec
principem labium mentiens.
8 Gemma gratiſſima, expectatio
præſtolantis: quocunque ſe
vertit, prudenter intelligit.

CAP. XVII.

1 Melior buccella (a) cum ve-
luptate in pace, quàm (b) domus
multorum bonorum, & injuſtarum
victimarum cum jurgio. Servus
2 intelligens reget (c) dominos ſtul-
tos: in fratribus autem (d) divi-
3 det partes. Sicut probatur in cami-
no argentum, & aurum; ita (e)
4 electa corda apud Dominum. Ma-
lus obedit linguæ iniquorum: (f)
5 juſtus autem non intendit labiis
mendacibus. Qui irridet inopem,
(g) irritat eum qui fecit illum:
qui autem lætatur perente, non
erit innocens: ille autem, cujus
viſcera commoventur, miſericor-
6 diam conſequetur. Corona ſenum
filii filiorum; (h) gloriatio autem
filiorum patres eorum. (i) Ejus,
qui fidelis eſt, totus mundus divi-
tiarum: illius autem, qui infidelis
8 eſt, neque obolus. Non (k) con-
gruent impudenti labia fidelia,
(l) neq; justo (m) labia mendacia.
(n) Merces gratiarum, diſciplina
8 iis, qui utuntur: quocunque ſe
verterit, proſperabitur.

MS.A. (α) δῖκ ⊖ πλήρης πολλῶν (β) παρὰ θεῷ. (γ) τῦ πτῶ ὅλ ⊖ ὁ κόσμ ⊖ ᾗ χρημάτων, τῦ ᾗ ἀπίστ ὁδὲ ὁλόκλ. Ο *καταγγέλλων (δ) ἀ-
θωθήσεται, (ε) παλαγχιζόμῳ ⊖ (ζ) Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστὰ, ὐδὲ δικαίῳ χείλη ψεῦδῆ. Μισθὸς (η) ἡ παιδεία

תרגום TARGUM.

21 חַכִּים לִבָּא יִתְקְרֵי סוּכְלְתָנָא וּרְחִלִין שְׁפָוָתוּהִי מוֹסִיף אוּלְפָנָא׃ מְבוּעָ דְחַיֵּי סוּכְלָא
22 דְמָרֵיהּ וּמְרַדּוּתָא דְשַׁטְיָוֵי שְׁטוּתָא׃ לִבָּא דְחַכִּימָא מִסְתַּכֵּל פּוּמֵיהּ וּבְשִׂפְוָתוֹהִי
23 מוֹסִיף אוּלְפָנָא׃ כַּבְרִיתָא דְרוּבְשָׁא מַאֲמָרָא דְבוּסְמָא חַיֵּיוֹתָא דְנַפְשָׁא וְאַסּוּתָא
24 לְגַרְמֵי׃ אוֹרַח אָרְחָא דְמִתְחַזְיָא בְעֵינֵי בְנֵי נָשָׁא דְתַרְוֵיצָא הִיא וְסוֹפָא אָרְחָתָא דְמוֹתָא
25 אִנּוּן׃ נַפְשׁ דְלֵעֵיתָא לְעוּתָא תְּסוֹבַר דְּמָן פּוּמֵיהּ אֲתֵי לֵהּ כֵּיפָא׃ גַּבְרָא טָלוּמָא
26 חַפַּר בִּישְׁתָּא וּבְשִׂפְוָתֵהּ נוּרָא יְהַבָּה וְלִיקִי׃ גַּבְרָא מְהַפְּכָנָא יְרֵי תִּגְרֵי וּחְרוּתָנָא
27 מְעָרִיק רְחֵמֵיהּ׃ גַּבְרָא חֲטוֹפָא מְשָׁרְגֵי חַבְרֵיהּ מוֹבִיל לֵיהּ בְּאָרְחָא דְלָא שַׁפִּירָא׃
28 רְמֵי בְּעֵינוֹי וְחָשֵׁב הֲפַכְתָּא גְיוּם בִּשְׂפְוָתוֹהִי וְגָמַר בִּישְׁתָּא׃ כְּלִילָא דְשִׁבְהִירָא
29 סִיבוּתָא בְּאָרְחָא דְצִדְקְתָא מִשְׁתַּכְּחָא׃ טַב גְּיָר אַפֵּי רוּחָא מִן גִּבְרָא וְרַמְכַּבִּישׁ
33 נַפְשֵׁיהּ טַב מִן הוּא דְאָחַד מְדִינְתָּא׃ בְּעִיבָּא דְעַצְתָּא נְפָלַת פְּצָתָא וּמִן אֱלָהָא
נַפֵּק דִּינֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sapiens corde vocatur intelligens; & qui dulcis eſt labiis ſuis, addit 21
diſciplinam. Fons vitæ intellectus *poſſidentis*, & diſciplina ſtultorum ſtul- 22
titia. Cor ſapientis erudit os ipſius, & in labiis ſuis adjicit doctrinam. 23
Favus mellis verbum ſuave, dulcedo animæ & medicina oſſium. Eſt via 24
quæ videtur in oculis filiorum hominum recta: & finis ejus ſunt viæ mor- 25
tis. Anima laborantis laborem ſuſtinebit; quia ex ore ſuo veniet ei hu- 26
miliatio. Vir calumniator fodit malum, & in labiis ejus ignis dat ſcin- 27
tillas. Vir perverſus concitat lites, & *litigioſus* divellit à ſe amicum ſuum. 28
Vir raptor lactat amicum ſuum, & ducit eum per viam non bonam. Qui 29
annuit oculis ſuis & cogitat perverſa, *mina* labiis ſuis perficit malum. 30
Corona pulchritudinis eſt ſenectus, in via juſtitiæ inventur. Melior eſt 31
lentus ira animi quàm fortis: & qui dominatur ſibiipſi, magis quàm 32
ille qui capit provinciam. In ſinum conſilii cadit ſors, & à Deo egredi- 33
tur judicium ejus.

CAP. XVII.

1 Melior eſt panis ſiccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis
jurgii. Servus prudens dominabitur filio impudenti, & inter fratres di- 2
videt hæreditatem. Conflatorium purum eſt ad argentum, & caminus ad 3
aurum, & Deus ſcrutatur corda. Vir malus auſcultat labia iniqua: falſi- 4
tas & *mendacium* in lingua perverſa. Qui deridet pauperem, provocat iram 5
creatoris ſui; & qui lætatur in interitu ſocii ſui, non erit innocens. Co- 6
rona ſenum filii filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. Non de- 7
cet inſipientem labium exceſſivum, neque principem labium mendacii.
Lapis muneris gratia eſt in oculis ejus qui tollit eum: ad omnem locum 8
quò ſe vertit, prudenter agit.

יז

1 טָבָא הִיא לַחְמָא שְׁרִבְתָּא וְשַׁלְוָתֵהּ בָּהּ מִן בֵּיתָא דְמָלֵי דִבְחִי דִדְיָנָא׃ עַבְדָּא
2 סוּכְלְתָנָא יִשְׁתַּלֵּט בִּבְרָא מְבַהְתָּנָא וּבֵינַת אֲחֵי נַפְלָן יְרוּתְתָא׃ צָרְפָא נְקִי לְסַאמָא
3 וְכוּרְתָא לְדַהֲבָא וְאִלָּהָא בָּדִיק לְבַיָּא׃ גַּבְרָא בִישָׁא צַיַּת לְסַפְוָתוֹהִי דְעָאתָא שְׁקָרָא
4 וְרַגְלָוָתוֹהִי עַל לִישָׁנָא דְעָאתָא׃ דְמַצְדֵי בְּמִסְכֵּנָא מְרֵגוּ לְבָרְיֵהּ וּרְחֵדֵי לְחַבְרָא
5 דְחַבְרֵיהּ לָא מְזַכֵּי׃ כְּלִילָא דְסָבֵי בְּנֵי בְנָיָא וְשִׁבְהוּרְהוֹן דְבַנְיָא אֲבָהָתְהוֹן׃ לָא יָאֵי
6 לְטַפְשָׁא שִׂפְתָא יַתִּרְתָּא אַף לָא לְשַׁלִּיטָא שִׂפְתָא דְשִׁקְרָא׃ כֵּיפָא דְשׁוּחְדָא חִסִּידָא
8 הִיא בְּאַפֵּי מַאן דְּשַׁקֵּל לֵהּ לְכָל אֲתַר דְּמִתְפְּנֵי שְׂכוּלָא׃

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܚܟܝܡܐ ܕܠܒܐ ܡܬܝܕܥ ܘܦܘܡܗ ܡܬܬܠܝܢ ܚܟܡܬܐ. * ܚܝܘܬ ܡܠܬܐ ܗܝ ܠܡܠܝܠ ܚܟܡܬܐ ܘܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܚܟܡܬܐ. 22
23 ܡܠܬܐ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܟܡܬܐ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. * ܚܟܝܡܐ ܡܬܝܕܥ ܡܠ
24 ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. * ܚܘܝܐ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ
25 ܕܡܬܚܝ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܕܡܬܚܝ ܚܛܝܐ ܘܡܫܬܠܝ ܡܢ ܚܝܐ ܕܡܬܚܝ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܡܪܕܘܬܐ 26
ܚܛܝܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܪܕܘܬܐ ܕܡܬܚܝ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 27
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 28
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 29
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 30
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 31
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 32
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ 33
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ
ܡܪܕܘܬܐ ܕܡܠܝܠ ܡܪܕܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܕܘܬܐ ܡܬܬܠ ܠܗ ܠܡܠܝܠ ܚܛܝܐ. * ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܚܟܝܡܐ ܡܬܬܠ ܠܗ

Sapiens corde novit intelligentiam: & is cujus dulcia sunt labia, auget doctrinam. Vena est vitæ intellectus iis qui nôrunt illû, & disciplina stultorû, insipientia. Cor sapiens noscit sermonem oris sui: & labiis suis addit doctrinam. Favus mellis, dictû sapientis: & dulcis est animæ ejus, & sanitas ossib' ipsius. Est via quæ videtur oculis hominû esse recta: attamen semitæ ejus, semitæ sunt mortis. Anima dolens, sibi dolet: & ex ore sui ipsius procedit interitus ejus. Vir sceleratus astruit malum: & ex ore ejus ardescit ignis. Vir iniquus excitat litem: & vanus persequitur amicos suos. Vir perversus adulatur socio suo, & ducit eum per viam haud bonam: Innuit etiam oculis suis, & meditatur perversitates: & cogitat labiis: suis, & malum perficit. Diadema gloriæ, senectus: & in via justitiæ celebratur. Præstantior est longanimis gigante: & qui domat animum suum, eo qui dominatur urbi. In sinum dolosi cadet sors ejus: & à Domino egredietur judicium ejus.

CAP. XVII.

ܡܠܝܠ ܕܦܬܘܪ ܥܡ ܫܠܝܘܬܐ ܡܛܝܒ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܝ ܕܒܚܝܠ ܘܡܪܝܒ. * ܥܒܕ ܣܟܠܢܐ ܫܠܛ ܒܒܢܝ ܡܚܬܢ ܘܒܚܠܩ ܐܚܘܬ ܡܢ ܚܠܦ ܒܪ. * ܡܫܪܦܬܐ ܠܟܣܦܐ ܘܠܡܪܩܐ ܠܕܗܒ ܘܡܒܚܢ ܠܒܐ ܡܪܝܐ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ. * ܥܒܝܠ ܕܫܩܪ ܡܨܥ ܠܫܢܐ ܕܫܩܪ ܘܠܒ ܡܪܝ ܡܫܪܐ ܠܡܠܝ.

CAP. XVII.

MElior est panis siccus cum quiete, melior *inquam* domo plenâ victimis contentiosis. Servus prudens dominabitur filio pudefacienti, & inter fratres dividet hæreditatem. Conflatorium probat argentum, & fornax aurum: Dominus autem cor explorat. Vir malignus auscultat labia dolosorum: justus autem non obedit linguæ flagitiosorum. Qui deridet pauperem, irritat creatorem ejus: & qui lætatur pernicie, non erit impunis. Corona senum, filii filiorum sunt: & gloria filiorû, parentes eorum. Non decet stultum, labium fidele: neque justum, labium mendax. Lapillus gratiæ pulcher est in oculis habentis eum: & quoquò se vertit *lapillus ille*, prudentia est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * الحكماء والفقهاء يسمونهم صالحين * ومن يكون حلوا في كلامه يسمعون منه * اكثر التعقل 22
23 في المعاد عين حياة لمن يقتنيه * وادب الاغبياء رديء * قلب الحكيم يفهم الالفاظ البارة
24 من فمه * وفي شفتيه يحمل جمهور المعرفة * الاقوال الجيدة شهد العسل * وحلاوتها شفاء النفس *
25 * تكون طرقا يظنها الانسان جيدة مستوية * واواخرها باصرة الى اعماق الجحيم * الانسان 26
27 بالاتعاب يتعب ذاته ويفسر هلاكه * من يكون ملتويا يحمل هلاكه في فمه * الانسان 28
الجاهل يحتقر لنفسه المساوي * وفي شفتيه يكثر النار * الانسان الملتوي يتعب السرور * 29
ومشعل العس يحرق الاسرار ويعرف بين الاصدقاء * الرجل المجاور السريعة يجرب اصدقاءه * 30
ويسوقهم الى طرق ليست صالحة * من يصلب عينيه يفتكر افكارا معوجة * ويحك بشفتيه 31
جميع الاشرار ويميزها * فذاك هو اذن الشر * السيكوجه اكليل الفكر * وانما يوجد في طرق 32
العدل * الرجل المتمهل افضل من الرجل القوي * والانسان الذي له فطنة افضل من
فاتحة عظيمة * ومن يمسك عيطة افضل ممن ياخذ مدينة ويملكها * الظالمون جميع الاشياء 33
توافي الى حصونهم * ومن الله كل الامور المقسطة *

* الفصل السابع عشر *

* خير بلدة في سلامة وامن لافضل من منزل موعب جبرات كثيرة وخايا طالمة بخصومة * 1
2 * العبد اللبيب يمسك السادة الاغبياء ويقسم الاخوة بقسم الانصبة * كما يجرب الفضة والذهب 3
في الكور * هكذا يجرب القلوب المختارة عند الرب * الطالح يطيع السن العادلين عن 4
الشريعة * والمقسط لن يصغي الى السفوات الكاذبة * جميع عالم الاموال للمومن * وليس لمن
لا ايمان له ولا قلس * من يضحك على المسكين يغبط من خلقه * ومن يشمت بالهالك لن 5
يتبرا ولا يتبرا * والمسكين يرحم * اكليل الشيوخ اولاد الاولاد * وفخر الاولاد اباوهم * السفوات 6 7
الصادقة ما تليق الجاهل * ولا السفوات الكاذبة توافق الصديق * ثواب النعم للذين 8
يستعملونه * لان صاحبه ايما التفت يتيسر امره *

Sapientes & eruditos appellabunt optimos: & qui fuerit dulcis in sermone suo, obtemperabunt illi. Frequentissima considerativo finis, fons est vitæ possidenti illam: & disciplina insipientium pessima est. Cor sapientis intelligit eloquia procedentia ex ore suo; & in labiis suis portat præstantissimum scientiæ. Sermones probi, favus mellis: & dulcedo eorum, sanitas animæ. Sunt viæ quas homo existimat bonas & rectas, at extrema illarum respiciunt profunda inferni. Homo laboribus fatigat se ipsum, & vi evocat perditionem suam. Qui fuerit perversus, portabit interitum suum in ore suo. Homo stultus fodit animæ suæ mala, & in labiis suis thesaurizat ignem. Homo perversus suscitat mala: & fax fraudis comburit malos, et separat inter amicos. Homo transgressor legis suffocatur amicos suos, & ducit eos ad vias non bonas. Qui inducat oculos suos, cogitat cogitationes perversas, & acuit labiis suis omnes nequitias, & discernit illas: is est fornax malitiæ. Senectus est corona gloriæ, & quidem reperitur in viis justitiæ. Vir longanimis, præstantior est vivo forti: & homo cui est prudentia, præstantior est prosperitate maxima. Et qui colubram suam, præstantior est eo qui capit urbem, & possidet illam. Ad imaginum sinus omnes res veniunt: & à Deo, omnes res justæ.

CAP. XVII.

PAnis vetustus cum pace & securitate, certè melior est domo confertâ panibus multis & victimis iniquis cum rixa. Servus prudens cohibebit dominos stultos, & inter fratres dividet sortes. Quemadmodum probatur argentum et aurum in fornace, sic probantur corda electa apud Dominum. Scelestus obtemperat linguis declinantium à lege: justus autem non intendit ad labia mendacia. Totus mundus divitiarum, fideli: ei verò cui non est fides, nec obolus quidem. Qui irridet pauperem, irritat creatorem ejus: & qui lætatur de perditione, non justificabitur, neque innoxius erit: & misericors misericordiam consequitur. Corona senum, filii filiorum: & gloria filiorum, parentes eorum. Labii veridici non convenit stulto, neque labia mendacia competunt justo. Præmium beneficorum, iis qui utuntur ipso: quoniam qui præditus est illo, quocunque se verterit, planum invenit negotium suum.

משלי : יח

9 מְבַקֵּשׁ פֶּשַׁע מְאַהֲבַת אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר
10 מַפְרִיד אַלּוּף : חֹזֶק נַעֲרָה בְּמִגְדַּל מֵהֲכוֹת
11 בְּסִיל מָאֹד : אַךְ מְרִי יְבַקֵּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ
12 אַכְזָרִי יִשָּׁלַח־בּוֹ : פִּגּוּשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ
13 וְאֹל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ : מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת
14 טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ : פֹּתֵר מַיִם
15 רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטוֹשׁ
16 מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת
17 יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם : לְמַה־זֶּה מְחִיר
18 בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב־אָיִן :
19 בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה
20 יִוָּלֵד : אָדָם חֹסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כַּף עֹרֵב
21 עָרְבָה לִפְנֵי רֵעֵהוּ : אֹהֵב מַצֵּה־פָשַׁע
22 אֹהֵב מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֵּשׁ־שֶׁבֶר :
23 עִקְּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ
24 יִפּוֹל בְּרָעָה : יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגוֹת לוֹ וְלֹא
25 יִשְׂמַח־אֲבִי נָבָל : לֵב שָׂמֵחַ יֵיטַב גְּהָה
26 וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֵּשׁ־גָּרֶם : שֹׁחַד מִחֹק רָשָׁע
27 לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט : אַת־פְּנֵי
28 אֹהֵב חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ : כְּעַס
29 לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמֹר לְיוֹלַדְתּוֹ : גַּם עָנוּשׁ
30 לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר :
31 חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ אִישׁ
32 תְּבוּנָה : גַּם אֱוִיל מֶחֱרִישׁ חָכָם יֶחְשָׁב
33 אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן :

CAP. XVIII. יח

1 לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע
2 לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת
לִבּוֹ :

Versio VULG. LAT.

9 Qui celat delictum, quærit amicitias: qui altero sermone repetit, separat fœderatos.
10 Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud stultum. Semper
11 jurgia quærit malus: angelus autem crudelis mittetur
12 contra eum. Expedit magis urſæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo confidenti in ſtul-
13 titia ſua. Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de
14 domo ejus. Qui dimittit aquam, caput eſt jurgiorum: & antequàm patiatur contumeli-
15 am, judicium deſerit. Qui juſtificat impium, et qui conde-
16 mnat juſtum, abominabilis eſt uterq; apud Deum. Quid pro-
17 deſt ſtulto habere divitias, cùm ſapientiam emere non poſſit? Qui altam facit domum ſuam,
18 quærit ruinam: & qui evitat diſcere, incidet in mala. Omni
19 tempore diligit qui amicus eſt: & frater in anguſtiis compro-
20 batur. Stult⁹ homo plaudet manibus, cùm ſpoponderit pro amico ſuo. Qui meditatur diſ-
21 cordias, diligit rixas: & qui exaltat oſtium, quærit ruinam.
22 Qui perverſi cordis eſt, non inveniet bonum: & qui vertit
23 linguam, incidet in malú. Natus eſt ſtultus in ignominiam ſuam: ſed nec pater in fatuo læ-
24 tabitur. Animus gaudens ætatem floridam facit: ſpiritus triſtis exiccat oſſa. Munera de ſi-
25 nu impius accipit, ut pervertat ſemitas judicii. In facie prudentis lucet ſapientia: oculi
26 ſtultorum in finibus terræ. Ira patris, filius ſtultus: & dolor
27 matris quæ genuit eum. Non eſt bonum, damnum inferre juſto: nec percutere principé,
28 qui recta judicat. Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt: & pretioſi ſpiritûs vir eruditus. Stultus quoq; ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & ſi compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 OCcaſiones quærit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobrabilis. Non recipit ſtultus verba prudentiæ: niſi ea dixeris quæ verſantur in corde ejus.

Versio GRÆC. LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

9 †Ὁ κρύπτων ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν, † ὁ δὲ μισεῖ κρύπτων δίχαιπα φίλους καὶ οἰ-
10 κείους. † Σωφρόνισις ἀπειλὴ καρδίαν φρονί-
μου, † ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται.
11 † Ἀγριλογίας ἐγείρει πᾶς κακός, † ὁ δὲ κύ-
ριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει ἐπ᾽ αὐτόν.
12 † Ἐμπεσεῖται μᾶλλον ἀνδρὶ νοήμονι,
13 † οἱ δὲ ἄφρονες διαλογίζεται κακά. † Ὃς
ἀποδίδοσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, † οὐ κινη-
14 θήσεται κακὰ (ϑ) ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. † Ἐξ-
οσίαν δίδοσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης,
15 † προηγεῖται δὲ τῆς ὑνδείας ἔρις μά-
χη. † Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδι-
κον δὲ τὸν δίκαιον, † ἀκάθαρτος μὲν βδε-
16 λυκτὸς παρὰ ϑεῷ. † Ἰσχὶ κατῆξε χρή-
ματα ἄφρονι; † κτήσασϑαι (ι) δὲ Σοφίαν
ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται. † Ὃς ὑψηλὸν
ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν·
† ὁ δὲ σκολιάζων τὸν μαϑεῖν, ἐμπεσεῖται
17 εἰς κακά. † Εἰς πάντα καιρὸν φίλος
ὑπαρχέτω σοι, † ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις
χρήσιμοι ἔστωϑ, † τούτου χάριν γὰρ γεννῶν-
18 ται. † Ἀνὴρ ἄφρων ὑπισχνεῖται καὶ ὑπισχά-
ρει ἑαυτῷ, † ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύᾳ
19 (κ) τὸν ἑαυτοῦ φίλον. † Φιλαμφότέρων
20 (λ) χαίρει μάχαις, † Ὁ δὲ σκαιοκάρδι-
ος οὐ συναγωγὰ ἀγαϑοῖς. † Ἀνὴρ ὑψιπε-
τάζων γλώσσαν ἐμπεσεῖται εἰς κακά,
21 † Καρδία δὲ ἄφρονος ὀδύνη τῷ κακῷ-
μένῳ αὐτῷ. † Ἐκ εὐφράνσεται πατὴρ
ἐφ᾽ ᾧ ἀπαιδεύτῳ, † ὑὸς δὲ φρόνιμος (ᾱ)
22 εὐφρανεῖ μητέρα αὐτοῦ. † Καρδία εὐφραι-
νομένη ἐνεκλῆν ποιεῖ, † ἀνδρὸς δὲ λυπου-
23 μένου ξηρανεῖ τὰ ὀστᾶ. † Λαμβάνονος δῶ-
ρα (μ) ἄδικος ἐν κόλποις ἐ κατεϑοδεῖται
ὁδὸ, † ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ἐδὲ δικαιοσύ-
24 νης. † Πρόσωπον Σωεῖον ἀνδρὸς Σοφῶ,
† οἱ δὲ ὀφϑαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ᾽ ἄκρα
25 γῆς. † Ὀργὴ πατρὶ υὸς ἄφρων, † καὶ ὀ-
δύνη τῇ τικούσῃ (ᾱ) αὐτόν. † Ζημιῶν ἀνδρὸς
δίκαιον ἐ καϑὸν, † ἐδὲ ὅσιον ὑπεκτείνειν
27 δυνάσαις δικαίοις. † Ὃς φείδεται ῥῆμα
προϊδὲς ζκληρὸν, ὀπηνώμων, † μακρό-
28 θυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος. † Ἀνοήτῳ (ν)
ἐπιστήσεται Σοφίαν Σοφία λογιεϑήσε-
ται, † ἐνεὸν δὲ τις ἑαυτὸν ποιήσας, δό-
ξει φρόνιμος εἶν.

MS.A. (ϑ) * εἰς τὸς οἴκους αὐτοῦ. (ι) ὁ Σοφίας (κ) † ἑαυτοῦ φίλον. (λ) * κείρῃ (ᾱ) εὐφρανεῖ(μ) ἐν κόλπῳ ἀδίκως(ᾱ) αὐτοῦ (ν) ἐπιστήσασϑε Σοφία λογιεϑήσεται,

9 Quæ celat injuſtè facta, quærit amicitiam: (a) qui autem odit celare, dividit amicos, & domeſticos. (b) Conterunt minæ cor
10 prudentis: imprudens autem flagellatus non ſentit. (c) Contradictiones ſuſcitat omnia malus: Dominus autem angelum (r) immiſe-
11 ricordem emittet ei. (ſ) Incidet ſolicitudo vivo intelligenti: imprudentes autem excogitabunt
12 mala. Qui reddit mala pro bonis, non movebuntur mala è domo ejus. (t) Poteſtatem dat ſermonibus
13 principium juſtitiæ: præcedit autem egeſtatem contentio, & jurgium. Qui juſtum judicat eum,
14 qui injuſtus, injuſtum autem eum, qui juſtus; (u) immanibus, & abominabilis apud Deum. Tet quid
15 ſunt divitiæ imprudenti? acquirere enim ſapientiam excors non poterit. Qui excelſum facit ſuam domum, quærit contritionem:
16 qui autem tortuoſè accedit ad diſcendum, (x) incidet in mala. In omne (y) tempus amicus ſit
17 tibi: fratres autem in neceſſitatibus utiles ſint: hujus enim rei gratiâ naſcuntur. Vir imprudens
18 (z) plaudit, & congaudet ſibi, cùm etiam ſpondens ſpoponderit
19 (ω) ſuos ipſius amicos. Amans peccata gaudet (aa) rixis: Et
20 (bb) durus corde non occurrit bonis. Vir facilè mutabilis linguâ, incidet in mala: Cor autem im-
21 prudentis, dolor paſſidenti illud. Non lætatur pater ſuper (cc) filio indiſciplinato: filius autem
22 prudens lætificat matrem ſuam. Cor lætum facit (dd) bene habere:
23 (ee) viri autem triſtis ſiccantur oſſa. Accipientis munera (ff)
24 injuſtè in ſinibus non proſperantur viæ: impius autem declinat à via
25 juſtitiæ. (gg) Vultus intelligens viri ſapientis: oculi autem im-
26 prudentis ad extrema terræ. Ira patri filius imprudens: (hh) & dolor ei, quæ peperit ipſum. Da-
27 mnum inferre viro juſto, non bonũ: neque fas inſidiari (ii) principibus juſtis. Qui parcit verbum
28 promere durum, (kk) bene ſentiens: longanimis autem vir prudens. Dementi interroganti (ll)
ſapientiam ſapientiæ reputabitur: (mm) mutum autem quis ſe faciens, videbitur prudens eſſe.

CAP. XVIII.

1 ΚΕΦ. ιη.

† Προφάσις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος
χωρίζεϑαι ἀπὸ φίλων, † ἐν παντὶ δὲ και-
ρῷ ἐπονείδιστος ἔσται. † Οὐ χρείαν ἔχει
Σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον δὲ (ᾱ) ἄγεται
ἀφροσύνη. MS.A. (ᾱ) ἀγάγε.

1 OCcaſiones (a) quærit vir, qui vult recedere ab amicis: in omni
2 tempore erit exprobrabilis. Non (b) opus habet ſapientiâ is, qui indiget corde: magis enim
ducitur inſipientiâ.

תרגום TARGUM.

9 דְּמַכְסֵי חוֹבָה בְּעֵי רַחְמוֹתָא וּדְשָׁנֵי מִלְּתָא מְפָרֵק רַחֲמָא : עָלָא בַעֲתָא בְּמִן דְּמִתְחַבֵּין
10 טַב מִן דְּלִמְחֵי לְסַכְלָא מְאָה חוּטְרִין : בְּרַם גַּבְרָא מְרִירָא בְּעֵי בִּישְׁתָּא וּמַלְאָכָא
11 נוֹכְרָיָא יִשְׁתַּדַּר עֲלוֹהִי : פְּגִיעַ דּוּב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חַכִּימָא לָא מְחַוֵּעַ וְסַכְלָא
12 בְּשַׁטְיוּתֵיהּ נָפַל : דְּפָרֵעַ בִּישְׁתָּא חָלַף טַבְתָּא לָא תְּפַסּוֹק בִּישְׁתָּא מִן בֵּיתֵיהּ :
13 אֲשֶׁר דְּמָא הֵיךְ מַיָּא מְנֵי תְּגֵרֵי וְקִדְּם קְרָיָא אַטְעֵי דִינָא : דְּמַזְכֵּיהּ לְרַשִּׁיעָא וּמְחַיֵּב
14 לְצַדִּיקָא מְרַחְקַתְּיהּ דְּאַלְהָא אַף תְּרֵוֵיהוֹן : לְמַה דֵּין אוֹלָא לֵיהּ תְּגָרֵוֵתָא לְסַכְלָא
15 חֵלֵת לֵיהּ לְבָא וְחָכְמָתָא : בְּכָל עִדָּן גַּבְרָא רַחִים הוּא וְאָחָא לְעַקְתָּא מִתְלִיד :
16 בַּר נָשׁ חֲסִיר רַעְיָנָא מְשַׁלֵּם יְדֵיהּ וְעָרֵב עֲרֻבוּתָא עַל חַבְרֵיהּ : דְּרַחֵם חוּבָא רַחֵם
17 מְצַוְּתָא וּמוֹרִים תְּרֵעֵיהּ בְּעֵי חַבְרָא : מַן דַּעֲקִים לִבֵּיהּ לָא מְשַׁבִּיחַ טַבְתָּא וּדְמִתְחַפֵּךְ
18 בִּלְשָׁנֵיהּ נָפַל בְּבִישְׁתָּא : דְּמוֹלִיד סַכְלָא חֲטוּצָא דִילֵיהּ וְלָא חֲדֵי אֲבוּי דְטַפְשָׁא :
19 לָא חָדֵיא מְשַׁפֵּיר גּוּפֵיהּ וּרְוִיחָא דְכִיכְתָּא מְיַבְּשָׁא גַרְמָא : שׁוּחֲדָא מִן עוּבָּא יְסַב
20 רְשִׁיעָא לְמַעֲלֵי אָרְחָא דְדִינָא : אֲפוּי דְסוֹכְלְתָנָא חָדֵין בְּחָכְמָתָא וְעֵינוֹי דְסַכְלָא
21 בְּעוּמְקָא דְאַרְעָא : בְּרָא סַכְלָא מְכַבֵּיד אֲבוּי וּמְמָרֵיר לְאִמֵּיהּ : לְמִתַּן לְצַדִּיקָא
22 לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִמְחֵי צַדִּיקֵיא דְאָמְרִין תְּרֵיצוּתָא : דְּחָשֵׁךְ מִלּוֹי יְדִיעַ יְדִיעָתָא
23 וּדְמָכִיכָא רוּחֵיהּ גַּבְרָא דְמִתְחַבֵּין : וְאַף שַׁטְיָא רְשִׁתֵּיהּ חַכִּימָא הוּא מִתְחַשֵּׁב וּדְכָלֵי
שְׂפָתָיוֹהִי מִתְחַבֵּין :

יח

1 רַגְתָּא בְּעֵי פְּרִיהָא וּבְכָל מִלְּכָנָא מִצְטַדֵּי : לָא צְבִי סַכְלָא בְּסוֹכְלְתָנָא אֶלָּא
2 בְּשַׁטְיוּתֵיהּ לְבֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit ſermonem, ſe-
10 parat amicum. Penetrat increpatio intelligentem magis quàm per-
11 cutere ſtultum centies virgis. Verùm vir amarus quærit malum, & an-
12 gelus crudelis mittetur contra eum. Occurrit urſus & terror viro ſa-
13 pienti, non commovetur: & ſtultus in ſtultitia ſua cadit. Qui reddet
14 malum pro bono, non recedet malum de domo ejus. Qui effundit ſan-
guinem ſicut aquam, concitat jurgia: & antequàm exardeſcat *dimitte*
15 *litem*. Qui juſtificat impium, & qui condemnat juſtum, uterque eſt
16 abominandus Deo. Ad quid prodeſt negotiatio ſtulto, qui non habet
17 cor neque ſcientiam? In omni tempore ſocius diligit, & frater ad
18 tempus anguſtiæ natus eſt. Filius hominis indigens intellectu pangit
19 manum ſuam, & ſpondit fidejuſſionem pro amico ſuo. Qui diligit pec-
catum, diligit rixam: & qui exaltat portam ſuam, quærit interitum.
20 Qui pravus eſt corde ſuo, non inveniet bonum: & qui perverſus eſt in
21 lingua ſua, corruet in malum. Qui generat ſtultum, mœſtitia erit ei, & 21
22 non lætabitur pater inſipientis. Cor gaudens pulchrum facit corpus, 22
23 & ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. Munus de ſinu capiet impius, ut declinet 23
24 à via judicii. Vultus prudentis hilaris eſt in ſapientia, & oculi ſtulto- 24
rum in profundis terræ. Filius ſtultus exaſperat patrem ſuum, & ex-
25 acerbat matrem ſuam. Multare juſtum non eſt bonum, neque percutere 26
26 juſtos qui dicunt recta. Qui prohibet ſermones ſuos, ſcit ſcientiam: & 27
27 qui humilis eſt ſpiritu ſuo, vir intelligens eſt. Stultus quoque ſi tacue- 28
28 rit, ſapiens reputabitur: & qui compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 DEſiderium quærit ſeparatus, & omne conſilium deridet. Non vult
2 ſtultus intelligentiam, ſed in ſtultitia immoratur ejus animus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܕܡܬܟܣܐ ܚܛܝܐ ܡܬܒܥܐ ܪܚܡܐ. ܘܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪܝܐ ܚܕܝܐ. ܟܠܡ ܕܡܬܟܣܐ ܡܬܟܣܐ ܚܛܝ. 9 Qui tegit delictum, quærit amicitiam: & qui renuit corripere, ab amico & hospite separatur.
10 * ܚܟܝܡܐ ܢܦܫܗ ܠܟܝܢܗ ܕܡܬܟܣܐ. ܘܣܟܠܐ ܡܬܚܝܠ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ. 10 Minæ contéruht cor sapientis: & pro increpatione vapulabit stultus, nec sentiet.
11 ܡܪܝܐ ܕܡܕܝܢܐ ܡܒܥܐ ܠܡܠܬܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܪܚܡ ܠܒܗ ܕܡܢ ܡܠܬ ܡܠܟܐ. 11 Vir litigiosus quærit malum: quapro-
12 ܡܫܬܠܚ ܒܗ ܡܠܐܟ ܡܪܝܪܐ. ܘܡܚܫܒܬܐ ܘܕܚܠܬܐ ܡܬܪܥܝܢ ܠܗ. * ܢܦܠ ܒܝܬ ter mittetur in eum angelus in quo non est
13 ܡܪܝܐ ܚܟܝܡܐ ܡܢ ܡܪܝ ܡܠܬܐ. ܘܡܬܚܫܒ ܡܫܬܠܚ ܒܗ. * ܒܥܐ ܒܝܬ ܡܪܝ ܡܠܬܐ. ܠܐ misericordia. Cadet cogitatio & terror in
14 ܡܬܝܕܥ ܡܢ ܡܠܬ ܡܠܟܐ. * ܘܡܢ ܕܡܬܟܣ ܡܠܬ ܡܠܟ ܠܐ ܡܬܪܚܩ. * ܒܥܐ virum sapientem, & in stultum ob insipientiam suam. Qui rependit malum pro bono,
15 ܠܡܬܟܣ ܡܠܬ ܡܠܟ ܠܐ ܡܬܪܚܩ. ܘܡܢ ܕܡܙܝ ܠܡܠܬ ܡܠܟ ܠܐ ܡܬܪܚܩ. * ܒܥܐ non recedet malum de domo ipsius. Et qui
16 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܚܕܝܐ ܡܬܪܚܩ. * ܘܡܢ ܕܡܙܝ ܠܡܠܬ ܡܠܟ ܠܐ ܡܬܪܚܩ. effundit sanguinem, litem concitat apud præ-
17 ܡܪܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. fectum. Qui justificat impium, & damnat ju-
18 ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. stum, abominabilis est apud Dominum. Ad
19 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. quid prodest possessio stulto qui non habet
20 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. cor ad possidendam sapientiam? Amicus quo-
17 ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. cunque tempore amicus est, & frater ad an-
18 ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. gustiam nascitur. Homo stultus dat manum
19 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. suam, spondens pro socio suo sponsionem.
20 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. Qui diligit iniquitatem, diligit fraudem &
21 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. jurgium: & qui exaltat ostium suum, quærit
22 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. fractionē animæ suæ. Is cujus cor obtrectans
23 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. est, non invenjet bonū: & qui pervertit lin-
24 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. guā suā, cadet in malum. Qui generat stultū,
25 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. ad ignominiā animæ suæ *generat illum*: neq;
26 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. lætabitur in eo pater ipsius. Cor hilare exor-
27 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. nat corpus: spiritus autem dolens exsiccat
28 ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. ossa. Qui munus accipit, iniquus est: depravat
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. enim viam judicii. Vultus prudentis intuetur
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. sapientiam: oculi verò insipientis profunda
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. terræ. Lacessit iram patris sui filius stultus, &
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. irritat genitricē suam. Inferre damnum justo
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. non decet, nec etiā percutere justos qui recta
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. loquuntur. Qui cohibet sermones suos, novit
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. scientiam: & qui longanimis est, vir sapiens
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. est. Stultus silens, quasi sapiens censebitur: et is
ܡܬܪܚܩ. ܡܫܬܢܝ ܡܠܬ ܡܠܟ ܡܬܪܚܩ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. cujus labia sunt taciturna, prudens reputabitur:

CAP. XVIII.

1 * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. 1 In silentio autem suo meditatur concipi-
2 ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. * ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܪ ܡܠܬ ܡܠܟ. scentiam, & deridet documentum bonum.
2 Stultus non oblectatur sapientiā, quoniam meditatur cor ejus insipientiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * من يكتم الطلامات يبتغي صداقة * ومن يعف كمالها يفرق بين الاصدقاء والمنازل * قلب
10 الذي يعلم العقل يتكفه الوعيد * والجاهل اذا جلد لن يحس * كل سرير يهيص المقاومة
11 والجاوبة * والرب يرسل اليه ملاكا غير رحوم * الهم يسقط على الرجل اللبيب * والاعبياء يتفكرون
12 في الاسواء * من يكافي عوض الصالحات طالحات ما تنصرف الاسواء من منزله * ابتداء العدل
13 14
15 يهيج الاقوال سلطانا * والمقاومة والخصومة تبعد من قبل الفقر والفاقة * بخس ومردول عند الله
16 من يحكم الظلم عدلا والعدل ظلما * لم صارت للغبي اموالا * لان من لا قلب له لن
17 يستطيع يغني حكمة * من يجعل منزله شاهقا يلتمس تهسما * ومن يستصعب ان يتعلم يسقط
في الاسواء * في كل زمان فليكن لك صديقا * وليكن لك في الشدايد اخوة نافعون * لاجل
18 هذا الحال ولدوا * الرجل الغبي يصدم دابته * ويسمع مثل الكفيل الذي يضمن صديقه *
19 المحب الخطية يحب الخصايم * والقاسي القلب ما يلقى الخيرات * الانسان الذي لسانه سريع
20
21 التغيير والتنقل يسقط في الاسواء * القلب الغبي يولم من افتداه * الاب ما يسر بابن لا ادبا له *
22 والابن العاقل يفرح امه * القلب المسرور يسبي التودد والتعطف * والرجل الحزين يجف اعظامه *
23
24 من ياخذ الهدايا في حجر ظلم * لن تتيسر طرقه * والمنافق يحيد من طرق العدل * وجه الرجل
25 الحكيم دوهم * وعينا الجاهل الى قواصي الارض ناصرن * الابن الغبي عيظ لابيه * ووجعا للتي
26 ولدته * ليس حسنا ان يحسر انسان ظلما شيا * وامرا بارا ان يعتال على صديقين دوي
27 اقتدار * من يسعف ويسمع ان يبرر كلمة صعبة فذاك عالما * الرجل المتمهل حازم العقل *
28 ومن لا فهما له اذا سال عن حكمة يحسب له ذلك حكمة * من يجعل دابة اصم يستسعر عاقلا *
1 * الفصل الثامن عشر * الرجل المويد ان يفارق اصدقاءه يلتمس جحجا * وفي كل
2 وقت يكون معيرا * ومن اراوه معسرا لا حاجة به الى الحكمة * لان العباوه تسوقه اكثر *

Qui celat delicta, cupit amicitiam: & 9
qui odit abscondenem eorum, separat inter amicos & domos. Cor fabilis ingenii 10
conterent minæ: & stultus, etiamsi vapulet, non percipit. Omnis iniquus suscitat 11
jurgium & litem, & Dominus mittet ad eum angelum non misericordem. Cura ca- 12
dit super virum cordatum: & stulti cogitant nequitias. Qui retribuit pro bonis 13
mala, non recedet mala de domo ipsius. Initium justitiæ tribuit sermonibus au- 14
thoritatem: & lis atque jurgium exardescunt propter paupertatem & egestatem. Abominabilis est ac despectus apud 15
Deum, qui in judicio declarat iniquum justum, & justum iniquum. Quare factæ sunt insipienti divitiæ? quandoquidem qui excors est, non potest possidere 16
sapientiam. Qui facit domum suam sublimem, quærit fractionem: & qui difficultatem facit discendi, incidet in mala. In omni tempore sit tibi amicus: & sint 17
tibi in angustiis fratres utiles, quoniam ad hanc conditionem nati sunt. Homo 18
stultus collidit scitsum, & de eo gestietur ut de fidejussore qui spondet pro amico suo. Amans peccatum, diligit vi- 19
xas: & durus corde, non inveniet bona. Homo, cujus lingua velox est ad mutatio- 20
nem & variationem, incidet in mala. Cor imprudens cruciat eum qui possidet 21
illud. Pater non gaudebit filio immorigerato: & filius prudens lætificat matrem suam. Cor hilare nutrit amicitiam, & 22
societatem: & hominis tristis exsiccantur ossa. Qui suscipit munera in sinu suo, 23
iniquitatem commisit, haudquaquam explanabuntur viæ ejus: & impius declinat à via iniquitatis. Vultus viri sapi- 24
entis super hos est: & oculi insipientis ad fines terræ aspiciunt. Filius insipiens, 25
ira patri suo: & dolor ei quæ genuit illum. Non est bonum factum aliquam inferre 26
homini iniquè ulla in re: neque res est justa circumeunve justos potentes. Qui 27
parcit, & cohibet se quin proferat verbum asperum, is est doctus. Vir longanimis, firmus est judicio. Et qui non habet intel- 28
lectum, cùm interrogaverit de sapientia, reputabitur hoc illi sapientia. Qui facit seipsum inutum, censebitur prudens.

CAP. XVIII.

Vir cupiens separare se ab amicis suis 1
quærit occasiones: & in omni tempore erit vituperabilis. Et qui habet opi- 2
niones difficiles, non eget sapientiâ: quia stultitia ducit illum magis.

Versio VUL. LAT.

3 Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit: sed sequitur eum ignominia et
4 opprobrium. Aqua profunda verba ex ore viri: & torrens redundans fons sapientiæ. Accipere personam impii non est bonum, ut declines à veritate
6 judicii. Labia stulti miscent se rixis: & os ejus jurgia provocat. Os stulti contritio ejus:
7 & labia ipsius, ruina animæ ejus. Verba bilinguis, quasi simplicia: & ipsa perveniunt usq; ad interiora ventris. Pigrum
8 dejicit timor: animæ autem effœminatorũ esurient. Qui mollis & dissolut° est in opere suo,
9 frater est sua opera dissipantis.
10 Turris fortissima, nomen Domini: ad ipsum currit justus, et
11 exaltabitur. Substantia divitis urbs roboris ejus, & quasi murus validus circumdans eum.
12 Antequàm conteratur, exaltatur cor hominis: & antequàm
13 glorificetur, humiliatur. Qui priùs respondet quàm audiat, stultum se esse demonstrat, &
14 confusione dignum. Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam: spiritũ verò ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Cor prudens possidebit
15 scientiam: & auris sapientium
16 quærit doctrinam. Donum hominis dilatat viam ejus, & ante principes spatiũ ei facit.
17 Justus, prior est accusator suũ: venit amicus ejus, & investi-
18 gabit eum. Contradictiones comprimit sors, & inter po-
19 tentes quoque dijudicat. Frater, qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma: & judicia quasi
20 vectes urbium. De fructu oris viri replebitur venter ejus: & genimina labiorum ipsius satu-
21 rabunt eum. Mors, & vita in manu linguæ: qui diligũt eam,
22 comedent fructus ejus. Qui invenit mulierem bonam, invenit bonum: & hauriet jucunditatem à Domino. Qui expellit mulierem bonam, expel-
23 lit bonũ: qui autem tenet adulteram, stultus est & impius.
24 Cum obsecrationibus loquetur pauper: & dives effabitur rigidè. Vir amabilis ad societatem, magis amicus erit, quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior est pauper, qui ambulat in simplicitate sua, quàm dives torquens labia sua, & in-
2 sipiẽs. Ubi non est scientia animæ, non est bonũ: & qui festinat
3 pedibus, offendet. Stultitia hominis supplantat gressũ ejus: & contra
4 Deũ fervet animo suo. Divitiæ addunt amicos plurimos: à paupere autẽ & hi, quos habuit, separantur.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 †Ὅταν ἔλθῃ ἀσέβης εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ, † ἐπήρεται δὲ αἰσχύνη ἀτιμία καὶ
4 ὄνειδος. †Ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, † ποταμὸς δὲ ἀναπηδῶν καὶ πηγὴ
5 ζωῆς. †Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς ἐν κρίσει, †ἐὰν δὲ ὅσιον ἐκκλίνῃς τὸ δίκαιον ἐν κρί-
6 σει. † Χεῖλη ἄφρονος ἄγχουσιν (α) αὐτὸν εἰς κακά, † τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ ἀπρόσδεκτον
7 ἐπικλεῖται. †Στόμα ἄφρονος συνοχὴ αὐτῷ, †τὰ δὲ χείλη αὐτοῦ παγὶς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.
8 †Ὀκνηρὸς καλαζόμενος φόβῳ, † ψυχαὶ δὲ
9 ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. †Ὁ μὴ ἐμμένων (β) αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, † ἀδελφὸς
10 δὲ τῶν λυμαινομένων ἑαυτόν. † Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου. † αὐτῷ δὲ προσ-
11 δραμόντες δίκαιοι ὑψώθησαν. †Ὑπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά, †ἡ δὲ δόξα αὐ-
12 τοῦ μικρὰ (γ) ὑποπιάζει. † Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ δόξης τα-
13 πεινοῦται. †Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, † ἀφροσύνη (δ) αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.
14 †Θυμὸν ἀνδρὸς φερεῖν δύναται ἐὰν γένηται, †
15 δὲ νοῦς ὀρθὸς ἐν ἀνδρὶ τίς ἰσχύσει; † Καρ-
16 δία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, † ὅτα δὲ σο-
17 φῶν ζητεῖ ἔννοιαν. † Δόμα ἀνθρώπου (ε) ἐμπλατύνει αὐτόν, †καὶ παρὰ δυνάσαις καθι-
18 ζάνει αὐτόν. † Δίκαιος ἑαυτῷ κατήγορος ἐν προσλογίᾳ, †ὁς δ' ἂν ὑπεναντίος παύσῃ ἐγκα-
19 λῶν. † Ἀντιλογίας παύει ἐρισμὸς, † ἐν δὲ (ζ) δυνασείαις ὁρίζει. † Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, † ὡς πόλις
20 ὀχυρὰ καὶ ὑψηλή, † ἰσχύει δὲ ὥσπερ πεφειμένον ἐμένον βασίλειον. † (η) Ἀπὸ καρπῶν σώμα-
21 τος ἀνὴρ πιμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, † ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. †Θάνα-
22 τος (θ) καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, † οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοῦ καρποῦ αὐτῆς.
23 †Ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθὴν, εὗρε χάριτας, †λαβὲν δὲ (ι) παρὰ θεοῦ ἱλαρότητα. † ὁς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθὴν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, † ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ
24 ἀσεβής. † Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδὸς αὐτοῦ, † τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Cùm (c) venerit impius in profundum malorum, contemnit: supervenit autem ei inhonoratio, & opprobrium. Aqua profunda, sermo in (d) corde viri: flumen autem (e) scaturit, & (f) fons (g) vitæ. (h) Mirari personam impii, non bonum: neque sanctum declinare justum in judicio. Labia stulti ducunt eum (i) in mala, & os ejus audax mortem invocat. Os imprudentis, (k) contritio ei: labia autem ejus (l) laqueus animæ ejus. Pigros dejicit timor: animæ autem effœminatorum esurient. (m) Qui non medetur sibi in operibus suis, frater est perdentis seipsum. Ex (n) magnificentia fortitudinis, nomen Domini: (o) ei autem accurrentes justi exaltantur. Substantia divitis viri, urbs (p) munita: gloria autem ejus magnopere obumbrat. (q) Ante contritionem exaltatur cor viri: & (r) ante gloriam humiliatur. Qui respondet verbum, priusquàm audiat; imprudentia ei est, & opprobrium. (s) Furorem viri mitigat servus prudens: (t) pusillanimem autem virum quis sustinebit? Cor prudentis (u) possidet sensum: aures autem sapientum quærunt (x) cogitationem. Donum hominis dilatat eum: & apud principes sedere facit eum. Justus suũ est accusator (y) in principio sermonis: cùm verò adjecerit adversarius, arguitur. Contradictiones sedat (z) taciturnus; & in potentatibus (ω) definit. (aa) Frater à fratre adjutus, tanquam urbs munita, & excelsa: (bb) invalescit autem, tanquam fundatum regnum. De fructibus oris vir implet ventrem suum: (cc) & de fructibus labiorum suorum implebitur. Mors & vita in manu linguæ: qui autem (dd) continent eam, comedent fructus ejus. Qui invenit mulierem (ee) bonam, invenit gratias: & accepit à Deo (ff) hilaritatem. Qui ejicit mulierem bonam, ejicit bona: qui autem tenet adulteram, stultus & impius. Imprudentia viri (gg) vastat vias ejus: (hh) Deum autem accusat corde suo.

MS.A. (α) αὐτὰ (β) ἑαυτὸν (γ) ἐπισκάσει. (δ) αὐτῷ, αὐτῷ δόξιν (ε) ἐνπλατύνει (ζ) δυνάσαις (η) Ἀπὸ καρπῶ (θ) ζωῆς (ι) παρὰ κυρίου

ΚΕΦ. ιθ'.

4 †Πλῆθος πενεσθῆσι φίλως πολλὲς, † ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντος φίλου λέπεται.

CAP. XIX.

4 DIvitiæ addunt amicos multos: inops autem & ab amico, qui erat, (a) deseritur.

תרגום TARGUM.

3 כַּד אֲתֵי רְשִׁיעָא בְּשִׁטְיוּתָא יְתֵי וּבְצַעֲרָא וּבְחִסּוּדָא : מִיָּא עַמִּיקֵי פּוּמֵיהּ דְּנָבְרָא נַחֲלָא
4 דְנָבִיעַ מַבּוּעַ דְּחָכְמָתָא : לְמִסַּב אַפֵּי לְרִשִׁיעָא לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִצְלֵי דִינָא לְצַדִּיקָא :
5 סִפְוָתוֹהִי דְּסִכְלָא מַיְתָן לֵיהּ לְדִינָא וּפוּמֵיהּ מְסַטֵּי לֵיהּ לְחַרְתָּא : פּוּמֵיהּ דְּסִכְלָא שְׁצִיאָ
6 הוּא לֵיהּ וּשְׂפָוָתוֹהִי פְּתָא אִנּוּן לְנַפְשֵׁיהּ : מְלוּי דְשִׁנּוּשָׁא מַרְכְּנָן לֵיהּ וּמְחָתָן לֵיהּ לְעוֹמֶק
7 דִּשְׁיוֹל : וְאַף דְּמִתְרַפֵּא בְּעַבְדְּוֹתֵיהּ חַבְרָא הוּא לְנָבְרָא מְחַבְּלָנָא : מַגְדְּלָא דְטוּשְׁנָא
8 שְׁמֵיהּ דַּאֲלָהָא וּבֵיהּ נָרְהֵט צַדִּיקָא וְנִתְרָם בֵּיהּ : מִלּוֹהִי דְעַתִּירָא קַרְיְתָא דְעִשְׁנֵיהּ
9 וּכְשׁוּרָה רוּם מִשְׁרֵיהּ : קֳדָם תַּבְרָא יִתְרוֹם בֵּיהּ דְּנָבְרָא וּקְדָם יְקָרָא עֲנָוָתָנוּתָא :
10 מְחַוֵּיר פִּתְגָמָא עַד לָא שְׁמֵע שַׁטְיוּתָא לֵיהּ וּבַרְהָתֵיהּ : רוּחֵיהּ דְּנָבְרָא תְּסוֹבַר פְּרַהְגֵיהּ
11 וּרוּחָא מְכַכְּתָא מַן נְטַעְנֵיהּ : לִבָּא דְמִתְחַבֵּין נְקֵנָא יְדִישְׁתָא וְאָרְנָא דְחַכִּימֵי חַבְרֵי מְנַדְּעָא :
12 מוֹהֲבְתֵיהּ דְּבַר נָשָׁא מַרְוִיחָא לֵיהּ וּקְדָם רַבְרְבֵי מְקִימָא לֵיהּ : וַדַּי הָוָה קַדְמָאָה בְּרִיוֹתֵיהּ
13 מְחַוֵּיר פִּתְגָמָא עַד לָא שְׁמֵע שַׁטְיוּתָא לֵיהּ : תְּגֵרֵי מְבַטְּלָא פְּצָתָא וּבִינַת תַּקִּיפֵי פְּרִשָׁא : אַחָא דְמִתְעֲזֵי
14 מִן אָחוּי הֵיךְ קַרְיְתָא עֲשָׁנְתָא וְאַחֲדָא הֵיךְ סוֹכְרָא דְחוֹסְנָא : מִן פְּרִי פּוּמֵיהּ דְּנָבְרָא תְּסַבַּע
15 בְּרֵיהּ וּמִן עֲלֻלְתָּא דִשְׂפָוָתוֹהִי נְסַבַּע : מוֹתָא וְחַיֵּי בִּידָא דִלְשָׁנָא וּדְרַחֵם לֵיהּ נַיְכוּל מִן
16 פְּרוּי : דְּמִשְׁכַּח אִתְּתָא טַבְאָתָא מַשְׁכַּח וּמְקַבֵּל רְעוּתֵיהּ מִן אֲלָהָא : תְּחֵנוּנֵי נְמֵלֵל מִסְכֵּנָא
24 וַעֲתִירָא נְמֵלֵל עֲשִׁינְתָא : אִית חַבְרֵי דְּמִתְחַבְּרִין וְאִית רְחֵמָא דְּבַר מִן אָח :

יט

1 טַב מִסְכֵּינָא דְּמַהְלֵךְ בְּתִמִּימוּתָא מִן הוּא דְּמְעַקְּמָן אָרְחָתֵיהּ וְהוּא סְכָל : מַן דְּלָא
2 יְדִיעַ נַפְשֵׁיהּ לָא שַׁפִּיר לֵיהּ וּדְקַלְיָל בְּרַגְלוֹי לְבִישְׁתָא חָטֵיא הוּא : שְׁטִיוּתָא דְבַר
3 נָשָׁא מְטַלְטְלָא אָרְחָתֵיהּ וְעַל אֱלָהָא מִתְרָעֵם לִבֵּיהּ : מוֹלֵא מוֹסִיף חַבְרֵי סַגִּיעֵי וּמִסְכֵּנָא
4 פְּרִישׁ חַבְרֵיהּ מִנֵּיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando venit impius in stultitia, venit & in ignominia & opprobrio. 3
Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons sapientiæ. Accipere fa- 4
ciem impii non est bonum, neque declinare à judicio contra justum. Labia 5
stulti adducunt eum in judicium, & os ejus *pervertit* eum ad rixam. Os 6
stulti *perniciei* est ei, & labia ejus laquei sunt animæ ejus. Verba susurro- 7
nis *prosternent* illum, & deducent illum in profundum inferni. Is quoq; 8
qui remissus est in opere suo, socius est viri dissipantis. Turris fortitudinis 9
nomen Dei; in ea autem curret justus, & exaltabitur in ipsa. Substantia 10
divitis urbs fortitudinis ejus, & quasi murus elevatum est habitaculum 11
ejus. Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam est humili- 12
tas. Qui respondet verbum anteaquàm audiat, stultitia est ei & confusio. 13
Spiritus viri sustentat infirmitatem ipsius: & spiritum demissum quis 14
poterit sustinere? Cor intelligentis possidebit scientiam, & auris sapien- 15
tum quæret notitiam. Donum filii hominis dilatat eum, & ante princi- 16
pes sustentat illum. Justus est primus in judicio suo, & venit socius ejus 17
& vincit eum. Contentiones abrogat sors, & inter fortes dirimit. Fra- 18
ter qui deficit à fratre suo, quasi civitas fortis, & clausa quasi repagulo 19
forti. De fructu oris viri satiabitur venter ejus, & de genimine labiorum 20
suorum satiabitur. Mors et vita in manu linguæ: et qui diligit eam, com- 21
edet de fructibus ejus. Qui invenit mulierem, invenit bonum, et suscipit 22
voluntatem suam à Deo. Deprecationes loquetur pauper, et dives loque- 23
tur rigida. Sunt socii qui associantur, et amicus adhærens magis quàm 24
frater.

CAP. XIX.

1 MElior est pauper qui ambulat in simplicitate, quàm ille qui pervertit
2 vias suas, et ipse est stultus. Qui nescit animam suam, non est et bonum:
3 et qui velox est pedibus suis in malum, peccator est. Stultitia filii homi-
4 nis instabilem facit viam ipsius, et contra Deum murmurat cor ejus. Di-
vitiæ adducunt amicos plurimos: à paupere autem socius ejus separatur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܗܳܠܳܐ ܕܐܬܐ ܠܚܛܝܐ ܡܢܝܢܘܬܐ ܘܚܛܝܢܘܬܐ ܘܡܢܝܢܘܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܢܦܠ. * ܠܒܐ ܕܡܪܝܐ ܢܬܒܠܒܠ ܘܢܦܠ ܒܬܪܥܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܦܠ ܘܢܬܒܠܒܠ ܒܬܪܥ ܡܝ ܚܝܐ ܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡ ܕܡܪܝ ܢܦܠ ܘܢܬܒܠܒܠ ܒܬܪܥ ܡܝ ܚܝܐ ܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡ ܕܡܪ ܢܦܠ ܘܢܬܒܠܒܠ ܒܬܪ ܡܝ ܚܝ ܢܦ ܡ ܦ ܢ ܬ ܒ ܠ ܒ ܬ ܪ ܡ ܝ ܚ ܢ

משלי: יט

evadet non ,mendacia *ejjabit* & : impunis erit non *falsiloquus* Testis
5 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט: *viro* amicus quivis & liberalis *facies* precabuntur Multi
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי נָדִיב וְכָל־הֹרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן: se elongaverunt ejus *fodales quia etiam*, eum oderunt pauperis fratre Omnes
7 כָּל־אַחֵי רָשׁ שְׂנֵאוּהוּ אַף כִּי מְרֵעֵהוּ רָחֲקוּ: *diligens* ,cor Possidens *ipsa non dicta sequens* : eo ab
8 מִמֶּנּוּ מְרַדְּפֵי אֲמָרִים לֹא הֵמָּה: קֹנֵה־לֵב אֹהֵב: bonum inveniendum ad ,intelligentiam *custodiens* : suam animam
נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לִמְצֹא־טוֹב: peribit ,mendacia *ejjabit* & : erit impunis non *falsiloquus* Testis
9 עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד: dominari servum *quia etiam* : delectatio stulto decora est Non
10 לֹא־נָאוֶה לְכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לַעֲבָדִי מֹשֵׁל: ejus gloria & *justum autem peccantem* hominis Intellectus *à principio in*
11 בִּשְׂכֵל אָדָם הַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ: regis *furoris* catuli veluti Rugitus ,prævaricationem *super transire*
12 עֲבֹר עַל־פָּשַׁע: נֶהָם כְּכְפִיר וְזַעַף מֶלֶךְ filius fu ; patri *Commotiones* ,ejus benevolentia herbam super ros sicut &
13 וּכְטַל עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ: הַוַּת לְאָבִיו בֵּן: *cepa* & ,Domes ,mulieris contentiones continuans stillatio & : stultus
14 כְּסִיל וּדְלֶף טֹרֵד מְדְיָנֵי אִשָּׁה: בַּיִת וְהוֹן Pigredo ,intelligens mulier Domino à & : patrum hæreditas
15 נַחֲלַת אֲבוֹת וּמֵיהוָה אִשָּׁה מֻשְׂכֶּלֶת: עֲצֵלָה *Cujus vir* ,faveleet *fraudulenta* anima & : soporem faciet cadere
16 תַּפִּיל תְּרֵדֵמָה וְנֶפֶשׁ רַמִּיָּה תִּרְעָב: שֹׁמֵר ,morietur ,suas vias *conservans* : suam animam *cujusdam* , mandatum
מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יָמוּת: ei reddet ejus retributionem & : *tenuis misericors* ,Domino *Mutuans*
17 מַלְוֵה יְהוָה חֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ: ne *ejus tormentum* ad & : spes est *quia* : tuum filium Castiga
18 יַסֵּר בְּנֶךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־ quia : *malum sivem* ira Magnus : tuum animam eleves
19 תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ: גְּדֹל־חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ כִּי suscipe & ,consilium Audi ,addes adhuc & ,eruetis si
20 אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף: שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל cogitationes Multæ ,tuo noviniano in sis sapiens ut ; correctionem
21 מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ: רַבּוֹת Desiderium *ejus* ipsum Domini consilium & : viri corde in
22 בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם: תַּאֲוַת Timor *mendicii vas pro* pauper *bonis* & : ejus misericordia hominis
23 אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כֹּזֵב: יִרְאַת malo visitabitur non ,commorabitur fatur & : *vita* ad Domini
יְהוָה לְחַיִּים וְשֹׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפְקֹד רָע: suum os ad etiam : *cella* in suam manum Piger Abscondit
24 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלַּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ: efficietur astutus simplex & ,percutieris Deriforem ,eam reducet non
25 לֹא יְשִׁיבֶנָּה: לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם *Explans* ,scientiam intelliget ,intelligentem increpaverit &
26 וְהוֹכַח לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת: מְשַׁדֵּד־ ,faciens erubescere & , afficiens pudore filius ; matrem fugabit ,*patrem*
אָב וְבֵרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר: eloquiis ab *eruditum ad* : eruditionem audire mi fili Cessa
27 חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגּוֹת מֵאִמְרֵי־ impiorum os & ; judicium deridebit *Belijaal* Testis ,scientiæ
28 דָעַת: עֵד בְּלִיעַל יַלִּיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים percutientes & : judicia deliroribus sunt Parata ,iniquitatem *deglutiet*
29 יְבַלַּע־אָוֶן: נְכוֹנוּ לְלֵצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת ,stultorum corpori
לְגֵו כְּסִילִים:

Versio VULG. LAT.

5 Testis falsus non erit impunitus: & qui mendacia loquitur,
6 non effugiet. Multi colunt personam potentis, & amici sunt
7 dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum: insuper & amici procul recesserunt ab eo. Qui tantùm ver-
8 ba sectatur, nihil habebit: Qui autem possessor est mentis, diligit animam suam, & custos
9 prudentiæ inveniet bona. Falsus testis non erit impunitus: et qui loquitur mendacia, peri-
10 bit. Non decet stultum deliciæ, nec servum dominari prin-
11 cipibus. Doctrina viri per patientiam noscitur: & gloria ejus est iniqua prætergre-
12 di. Sicut fremitus leonis, ita & regis ira: & sicut ros super herbam, ita & hilaritas ejus.
13 Dolor patris, filius stultus: & tecta jugiter perstillantia, liti-
14 giosa mulier. Domus, & divitiæ dantur à parentibus: à Domino autem propriè uxor
15 prudens. Pigredo immittit soporem, & anima dissoluta esu-
16 riet. Qui custodit mandatũ, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam, mor-
17 tificabitur. Fœneratur Domino qui miseretur pauperis: & vicissitudinem suam reddet
18 ei. Erudi filiũ tuum, ne despe-
19 res: ad interfectionem autem ejus ne ponas animam tuam. Qui impatiens est, sustinebit
20 damnum: & cùm rapuerit, aliud apponet. Audi consilium,
21 & suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. Multæ cogitationes in corde viri:
22 voluntas autẽ Domini permanebit. Homo indigens misericors est: et melior est pauper,
23 quàm vir mendax. Timor Domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur, absque vi-
24 sitatione pessima. Abscondit piger manum suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam.
25 Pestilente flagellato stultus sapientior erit: si autem corripueris sapientem, intelliget di-
26 sciplinam. Qui afflit patrẽ, & fugat matrem, ignominiosus
27 est & infœlix. Non cesses, fili, audire doctrinam, nec ignores
28 sermones scientiæ. Testis iniquus deridet judicium: & os impiorum devorat iniquita-
29 tem. Parata sunt deriforibus judicia: & mallei percutientes stultorum corporibus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 † Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, † ὁ
6 δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξει. † Πολλοὶ
θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέων, † (α) πᾶς
7 δὲ ὁ κακὸς γίνεται (β) ὄνειδος ἀνδρί. † Πᾶς
ὃς ἀδιαφόρῳ πλησίον μισεῖ, καὶ φιλίας μακρὰν
ἔσται. † ἔγγιστα ἀκαθῆ τοῖς εἰδόσιν αὐτὸν ἐρ-
γεῖ, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτόν.
† ὁ πολλὰ κακοποιῶν τῷ ἐσκεμμένῳ κακίαν,
8 † ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγους, οὐ σωθήσε(ι). † Ὁ
κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, † ὃς δὲ
9 φυλάσσει φρόνησιν, εὑρήσει ἀγαθά. † Μάρ-
τυς ψευδὴς οὐκ ἀπιμώρητος ἔσται, † ὃς δ'
ἐκκαύσει κακίαν, ἀπολεῖ(ται) ὑπ' αὐτοῦ.
10 † Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, † καὶ ἐὰν
εἰκότως ἀξίῳ δοῦλος ἄρχειν ἀρχόντων. † Μα-
11 κροθυμίαν ἀνὴρ μακροθυμεῖ, † τὸ δὲ κάλλος
αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. † Βασιλέως
12 ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, † ὥσπερ δὲ
δρόσος ἐπὶ χόρτῳ, οὕτως τὸ ἵλεῳ αὐτοῦ.
13 † Λύπη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, (γ) † ἐκ γυ-
14 ναικὸς ἐρωτικὴ ἀπὸ μιαιφόνου ἑταίρας. † Οἶκο
καὶ ὑπαρξεῖς (δ) μετέχουσι πατέρες παι-
15 σί, † παρὰ δὲ κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀν-
δρί. † Δειλία κατέχει ἀνεξόρνυνον, † ψυ-
16 χὴ δὲ ἀργὴ πενήσει. † Ὃς φυλάσσει ἐντο-
λὴν, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· † ὁ δὲ κατα-
17 φρονῶν τῆς ἑαυτοῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται. † Δα-
νείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, † καὶ τὸ τό-
18 κομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. † Παίδευε
υἱόν σου, ἕως μὰ ἔσται ἐλπίς, † εἰς δὲ
19 θάνατον μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου. † Κακό-
φρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσε(ται), † ἐὰν δὲ
λειμεύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σεσώσῃ.
20 † Ἄκουε υἱὲ παιδείαν παιδὸς σου, † ἵνα σο-
21 φὸς γένῃ ἐπ' ἐσχάτων σου. † Πολλοὶ λο-
γισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, † ἡ δὲ βουλὴ τοῦ
κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. † Καρπὸς ἀνδρὶ
22 ἐλεημοσύνη, † κρείσσων δὲ πτωχὸς δίκαιος
ἢ πλούσιος (ε) ψευδής. † Φόβος κυρίου
23 εἰς ζωὴν ἀνδρὶ, † ὁ δὲ φόβος αὐλισθή-
σε(ται) ἐν τόποις, οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις.
24 † Ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χεῖ-
ρας ἀδίκως, † οὐδὲ πρὸς στόμα ἐγκαλεῖ οὐ μὴ (ζ) προσ-
25 ενέγκῃ αὐτάς. † Λοιμῷ μαστιγωμένῳ ἄ-
φρων πανουργότερος (η) γίνε(ται), † ἐὰν δὲ
ἐλέγξῃς ἄνδρα φρόνιμον, νοήσει ἀξίωσιν.
26 † Ὁ ἀπιμέλων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μη-
τέρα αὐτοῦ, κελαιχυνθήσε(ται) καὶ ἐπονείδιστος
ἔσται. † Τίδος ἀπολειπόμενος φυλάξαι παι-
δείαν παιδὸς, μεμετήσει ῥήσεις κακάς.
28 † Ὁ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρονα, (θ) κατα-
δυρεῖ δικαίωμα, † στόμα δὲ ἀσεβῶν κελαπί-
29 σει κρίσεις. † Ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μά-
στιγες, † καὶ πληγαὶ ὁμοίως ἄφρονι.

Testis falsus (b) non impunitus erit: & qui accusat iniquè, (c) non effugiet. Multi colunt facies regum: (d) omnis autem malus fit opprobrium viro. Omnis qui fratrem inopem odit; etiam ab amicitia longè erit. Cogitatio bona facientibus eam appropinquabit: & vir prudens inveniet eam. Multa malefaciens, perficit malitiam: qui autem (e) contendit verbis, non salvabitur. Qui possidet (f) prudentiam, diligit seipsum: qui autem custodit prudentiam, inveniet bona. Testis falsus non impunitus erit: qui autem accendit malum, peribit ab eo. Non (g) conveniunt imprudenti deliciæ, (h) & si famulus incipiat cum contumelia dominari. (i) Misericors vir longanimis est; (k) gloriatio autem ejus superveniet iniquis. Regis comminatio similis (l) fremitui leonis: tanquam autem ros super herbam, sic (m) hilaritas ejus. (n) Confusio patri filius imprudens; (o) non pura vota de mercede meretricis. Domum & substantiam dividunt patres pueris: à Domino autem aptatur mulier (p) viro. (q) Pavor detinet efficaminatum: anima autem otiosè esuriet. Qui custodit mandatum, servat suam animam: qui autem negligit suas vias, peribit. Fœneratur Deo qui miseretur pauperis: (r) secundùm datum autem ejus retribuet ei. Erudi filium tuum: sic enim erit bona spes: (s) ad contumeliam autem ne elevetis animo tuo. (t) Malè cogitans vir multa damna patietur: (u) si autem corruperit; & animam suam addet. (x) Audi, fili, disciplinam patris tui; ut sapiens sis in novissimis tuis. Multæ cogitationes in corde viri: consilium autem Domini in sæculum manet. Fructus vir misericordia: melior autem pauper justus, quàm mendax dives. Timor Domini ad vitam vivo: (y) carens autem timore, morabitur in locis, ubi non considerabitur scientia. Qui abscondit in (z) sinum suum manus injustè; neque ori quidem (ω) admovebit eas. Pestilente flagellato (aa) stultus astutior fit: si autem corripueris virum prudentem, cogitabit (bb) sensum. Qui inhonorat patrem, & (cc) expellit matrem suam; confundetur, & exprobrabilis erit. (dd) Filius omittens custodire disciplinam patris, meditabitur eloquia mala. Qui (ee) spondet puerum imprudentem; (ff) contumeliæ afficiet justificationem: os autem impiorum (gg) devorabit judicia. Parantur (hh) intemperantibus flagella (ii) & suplicia similiter imprudentibus.

MS.A. (α) πᾶς ὁ κακὸς (β) ἄδικος ἀνδεί. (γ) καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ, ὀχ ἀγναὶ (δ) μερίζουσι (ε) ψεύσης. (ζ) προσαγάγῃ αὐτάς. (η) ἔσται, (θ) καθυρίζει

תרגום TARGUM.

5 סַהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נְזַדְכֵּי וּדְמַיְעֵי כַּדְבוּתָא לָא נִתְמְלֵט: סַגִּיעֵי דְמִשְׁמְשִׁין קֳדָם רַבָּא
6 וּדְלִבְּישִׁין יְהֵוֹן מוֹדְבְּתָא: בְּלֶהוֹן רְחֵמוֹי דְמִסְכֵּנָא סְנִין לֵיהּ וְאַף חַבְרוֹי רְחִקִין מִנֵּיהּ
7 אֵיכָא דְטָרְדָן בְּמִלּוֹי לָא שָׁרִיר: קָנֵי לִבָּא טָבָא רְחֵם נַפְשֵׁיהּ נְטַר בִּינּוּא מַשְׁכַּח טָבָתָא
8 סַהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נְזַדְכֵּא וּדְמַיְעֵי כַּדְבוּתָא נְאֵבַד: לָא יָאֵי לְסַכְלָא פְּנִיקָא אַף לָא
9 לְעַבְדָּא דְנִשְׁתַּלְּטָן בְּרַבְרְבָנִין: שְׁכֵלִיהּ דְּבַר נָשָׁא נְגִידוּת אוֹרְחֵיהּ וּשְׁבָחוּרֵיהּ חוּבָא:
10 נָהֵם הֵיךְ אַרְיָא וַעֲבֵיד דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ טַלָּא עַל עִסְבָּא רְעוּתֵיהּ: בַּר סַכְלָא קֳשָׁה
11 הוּא לְאַבוּי הֵיךְ קְרִסֵי דְּלֵקָא דְרַלְיָא דְאִתְּתָא: בֵּיתָא וּמַנְלָא יְרוּתְתָא הוּא
12 דְאַבָהָן וּמִן אֱלָהָא מִתְמַסְרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא: עִטְוָתוּהָא יְהֵבָא שִׁנְתָא וּנְפָשָׁא רְמִיָּתָא
13 חַכְפָּן: דְּנָשִׁד פּוּקְדָנָא נְטַר נַפְשֵׁיהּ וּדְמַשְׁיִי אוֹרְחָתֵיהּ יְמוּת: מַן דְּבָעֵי דְנִיחַ לֵאלָהָא
14 מְרַחֵם עַל מִסְכֵּנָא וּפוּרְעָנוּתָא טָבָתָא מְשַׁלֵּם לֵיהּ: רְחִי בְּרַךְ מְטוּל דְּאִית סַכְוָיָא
15 וּלְמִרְחֲתֵיהּ לָא תְּרִים נַפְשָׁךְ: גַּבְרָא חֲמָתָנָא מְקַבֵּל חֻבָּא וְכַמָּה דְמִתְעַלֵּי עַל טוּעֲנֵיהּ
16 מוֹסִיף: שְׁמַע עִיצְתָא וְקַבֵּל דְּרַבְּוָתָא מְטוּל דְּתִתְחַכַּם בְּסוֹפָךְ: סַגִּיעִין מְחַשְׁבְּתָא
17 בְּלִבָּא דְגַבְרָא וְעִצְתָא דְאֱלָהָא הִיא תְקוּם: רְגִיתֵיהּ דְּבַר נָשָׁא חַסְדֵיהּ וְטַב מִסְכֵּנָא
18 מִן גַּבְרָא כַּדְבָא: דְּחַלְתֵּיהּ דְאֱלָהָא לְחַיֵּי וּמַן דְּשָׁבֵיעַ מַנְיָה נְבוּת וְלָא נִפְקוּד בִּישְׁתָּא:
19 שְׁטֵלָא דְמִשְׁתֵּי יְדֵיהּ בְּשִׁתְיָתֵיהּ אַף לָא לְפוּמֵיהּ מְקָרֵב לֵיהּ: לְמִמְקָנָא תְּמִחֵי
20 וְשַׁבְרָא מְתַיְרָם וַאֲבִיס לְסוֹלְחָן דְנִתְחַיֵּין יְדִיעְתָא: דְּבִין לְאַבוּי וּמַעֲרִיק לְאִמֵּיהּ בְּרָא
21 הוּא מְבַהֲתָנָא וּמַחְפְּרָנָא: פְּרֹשׁ בְּרִי וּשְׁמַע מְרַדּוּתָא וְלָא תְּשִׁנָּא מִן מַאֲמְרֵי דְפוּמִי:
22 סַהֲדָא דְגַלְיָא מְמִיק בְּדִינֵיהּ וּפוּמְהוֹן דְרַשְׁעֵי מַפֵּיק עִאתָא: מְתַקְּנִין לְמִמְקְנֵי
23 דִינֵי וּמְחָתָא לְנִשְׁמֵיהוֹן דְסַכְלֵי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, non libera-
5 bitur. Multi sunt qui ministrant coram principe, & malis dat munera.
6 Omnes amici pauperis oderunt eum, insuper socii ejus recedunt ab eo: 7
ubi *est* qui *infectatur* verbis suis, nihil erit eis *firmum*. Qui possidet cor 8
bonum, diligit animam suam: qui custodit prudentiam; inveniet bonum.
Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, peribit. 9
Non decet stultum deliciæ, neque servum dominari cum principibus. 10
Intellectus hominis est differre furorem suum, & pulchritudo ejus [*prae-* 11
tergredi] iniquitatem. Fremit sicut leo ira regis, & sicut ros super 12
herbam voluntas ejus. Filius stultus gravis est patri suo sicut acida: & 13
sicut stillicidium quod distillat, litigia mulieris. Domus & substantia & 14
hæreditas [*sunt*] à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. Pigredo 15
mittit somnum, & anima dolosa esuriet. Qui custodit mandatum, custo- 16
dit animam suam: & qui spernit viam suam, morietur. Qui quærit com- 17
modare Deo, miseretur pauperis, & *retributionem bonam reddit* ei. Erudi 18
filium tuum, quoniam est spes: & ad mortem ejus ne attollas animam tuam.
Vir iracundus suscipit pœnam, & quando exaltatur, super onus suum 19
addit. Audi consilium & suscipe disciplinam, ut sapiens sis in fine tuo. 20
Multæ cogitationes in corde *viri*: consilium autem Dei ipsum permanebit. 21
Desiderium filii hominis misericordia ejus, & melior est pauper quàm 22
vir mendax. Timor Dei est ad vitam; & qui satiatur ab eo, pernoctabit, 23
nec visitabitur à malo. Piger abscondit manum suam sub ascella sua, 24
neque ad os suum applicat eam. Percute deriforem, & insipens astutior 25
fiet. & corripe prudentem, ut intelligat scientiam. Qui deridet patrem 26
suum & fugat matrem suam, filius est ignominiosus & confusione dignus. 27
Cresce fili mi & audi disciplinam, & non erres à verbis oris *mei*. Testis 28
iniquus deridet judicium, & os impiorum profert iniquitatem. Parantur 29
deriforibus judicia; & verbera corporibus *stultorum*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܗܘܐ ܕܣܗܕܐ ܠܐ ܢܬܢܩܐ. ܘܡܕܡܟܐ ܕܟܕܒܐ ܠܐ ܢܫܬܙܒ. * ܫܪܝܐ ܕܡܬܡܢܝܢ ܡܢ
6 ܟܠ. ܡܪܝܡܢ ܢܫܐ ܡܫܬܡܥܢܐ. * ܣܓܝܐ ܕܢܫܐ ܡܬܡܢܝܢ ܫܘܢܝ ܟܠܗ. ܘܐܦ
7 ܢܫܐ ܕܚܒܪܗ ܣܢܐ ܡܬܪܚܩܢ ܡܢܗ. * ܟܠ ܕܡܬܡܢܝ ܡܠܬܐ ܠܐ ܢܫܬܙܒ. ܘܕܡܪ
8 ܡܠܬܐ ܕܫܩܪ ܢܬܪ. * ܡܢ ܕܢܛܪ ܢܦܫܗ ܣܓܝ ܛܒܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ. ܘܦܛܪ ܡܣܟܢܐ ܢܦܫ
9 ܢܫܐ. * ܕܢܦܚ ܣܗܕܐ ܡܫܟܚ ܠܚܝܐ. ܗܘܐ ܕܣܗܕܐ ܠܐ ܢܬܢܩܐ. ܘܡܕܡܟܐ
10 ܕܟܕܒܐ ܢܐܒܕ. * ܠܐ ܢܝܐ ܚܕܬܐ ܡܬܢܛܪ. ܘܐܦ ܠܥܒܕ ܚܝܠ ܢܫܠܛ ܥܠ
11 ܪܒܢ. * ܡܬܪܝ ܢܫܐ ܡܬܪܚܩ ܡܢ ܡܠܬܗ. * ܡܠܟܐ ܕܡܬܪܥܝ ܥܠ ܥܒܕ ܚܝܠ.
12 ܡܢ ܕܡܬܪܥܝ ܥܠ ܪܒܢ ܡܬܬܒܥ ܢܦܫܗ. * ܡܠܟܐ ܕܡܬܪܥܝ ܥܠ ܥܒܕ ܚܝܠ.
13 ܡܢ ܕܡܬܪܥܝ ܥܠ ܪܒܢ ܡܬܬܒܥ ܢܦܫܗ. * ܚܛܝܐ ܗܘ ܠܐܒܘܗܝ ܒܪܬ ܣܟܠܐ.
14 ܘܢܫܐ ܕܡܬܪܥܝ ܥܠ ܒܥܠܗ. * ܒܝܬ ܐܒܐ ܡܝܪܬܐ ܗܘ ܢܫܐ. ܘܡܫܬܐ ܡܝܪܬ
15 ܐܢܬܬܐ ܡܬܬܝܗܒ ܡܢ ܡܪܝܐ. * ܥܪܘܬܐ ܢܡܟܐ ܡܫܟܚ. ܘܢܦܫ ܕܠܐ ܡܬܪܥܝ
16 ܢܬܡܬ. * ܕܢܛܪ ܦܩܕܐ ܢܛܪ ܢܦܫܗ. ܕܡܬܪܚܩ ܡܢ ܐܪܚܬܗ. ܡܢ ܕܡܪܚܡ
17 ܡܣܟܝܢܐ ܡܫܠܦ ܠܡܪܝܐ. ܘܡܫܠܡ ܠܗ ܥܠ ܡܬܬܗ. * ܡܣܟܪ ܒܪ ܐܢܫܐ ܠܡܪܝܐ.
18 ܘܡܢ ܕܡܚܝ ܒܪܗ ܡܫܟܚ. * ܢܝܚ ܒܪ ܡܠܟܐ ܕܢܫܐ ܡܫܟܚ. ܠܐ ܢܬܚܝ ܢܦܫ.
19 * ܡܪܝ ܣܓܝܐ ܢܫܐ ܡܫܠܡ ܠܗ. ܕܐܦ ܕܢܦܨܐ ܢܦܨ. ܠܐ ܢܫܬܙܒ ܡܫܟܚ.
20 ܡܫܠܡ ܡܪܝܐ ܠܡܣܟܝܢ. ܘܡܢ ܕܢܫܡܥ ܡܠܬ ܡܪܝ. ܢܬܬܒ ܛܒܬ ܠܗ.
21 ܡܪܝ ܢܫܐ ܣܓܝܐ ܡܪܝ ܡܚܫܒܬ. ܐܦ ܡܫܬܐ ܕܡܪܝ ܢܩܘܡ. ܗܝ ܕܡܪܝ ܢܬܩܝܡ.
22 ܡܪܝ ܚܣܕܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ. ܘܡܣܟܝܢ ܛܒ ܡܢ ܓܒܪ ܟܕܒܐ. ܡܫܬܐ ܕܡܪ
23 * ܢܬܬ ܒܪ ܡܪܝ ܚܝܐ. ܘܡܢ ܕܡܫܬܐ ܢܬܚ. ܠܐ ܢܬܬܩܝ ܒܝܫ. * ܡܣܟܢܐ ܢܬܚܝ
24 * ܢܬܬ ܒܪ ܡܪܝ ܚܝܐ. ܘܡܢ ܕܡܫܬܐ ܢܬܚ. ܠܐ ܢܬܬܩܝ ܒܝܫ. * ܡܣܟܢܐ ܢܬܚܝ
25 ܒܪ ܡܪܝ ܚܝܐ. ܘܡܢ ܕܡܫܬܐ ܢܬܚ. ܠܐ ܢܬܬܩܝ ܒܝܫ. * ܚܒܐ ܡܪ ܢܬܚ ܢܦܫ.
26 ܡܢ ܐܒܘܗܝ ܡܫܕܐ ܒܪܬ ܐܡܗ. * ܒܪ ܠܐ ܡܫܬܐ ܡܪ ܡܢ ܐܒܘܗ. ܗܢܐ ܗܘ ܡܚܝ
27 ܡܣܟܢܐ. * ܚܒܐ ܡܪ. ܡܚܝ ܡܪ ܡܢ ܐܒܘܗ. ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܡܢ ܡܪ ܢܬܚ. * ܗܘܐ ܕܡܪ
28 ܡܣܟܢܐ. * ܚܒܐ ܡܪ. ܡܚܝ ܡܪ ܡܢ ܐܒܘܗ. ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܡܢ ܡܪ ܢܬܚ. * ܗܘܐ ܕܡܪ
29 ܡܚܝ.

Testis mendax non erit impunis: & qui loqui- 5
tur mendaciũ, non evadet. Multi sunt qui mi- 6
nistrant apud principem, et flagitiosis largitur
munera. Omnes fratres pauperis oderũt illũ: 7
quin etiam amici ejus recedunt ab ipso. Qui 8
detrectat verbis suis, non est verax: & qui pos- 9
sidet sapientiã, diligit animã suã. Qui servat
fidẽ inveniet bonũ: et testis falsus non impunè
feret: et qui loquitur falsum, peribit. Non con- 10
venit stulto voluptas, neque servo dominari
magnatib'. Prudentia viri, longanimitas ejus 11
est: et gloria ej' amovet iniquitatẽ. Fremit ceu 12
leo ira regis: et ut ros super herbã, benevolen-
tia ej'. Ignominia est patri filij' stult': et ut plu- 13
via in domũ stillans, angor mulieris. Dom' & 14
opes hæreditas sunt paterna: à Dño autẽ ma-
ritatur uxor viro. Dormitatio parit somnũ: & 15
anim' elatus fame laborabit. Qui servat præ- 16
ceptũ, cavet animæ suæ, qui autẽ negligit vias
suas, occidetur. Qui Dño adhæret, miseretur 17
pauperũ, & secundùm opera sua præmiũ ac-
cipiet. Erudi filiũ tuũ, quoniã adhuc spes est: 18
et ignominiæ ej' ne prosternas animã tuã. Ho- 19
mo iracundus damna percipiet: & quò magis
delinquit, farcinã suã auget. Audi consiliũ, & 20
complectere castigationẽ, ut sapias in viis tu-
is. Plurimæ sunt cogitationes in corde viri: at 21
consiliũ Dñi firmũ erit. Desideriũ hominis, 22
beneficiũ suũ. Melior est pauper homine di-
viti fallaci. Timor Dñi, ad vitã: & quicunq; 23
satiabitur illo, pernoctabit, & non visitabit
malũ. Piger qui abscondit man' suas in sinu 24
suo, neq; ad os quidẽ suũ admovebit eas. Dum 25
flagellatur facinorosus, sapiens cautus evadit;
& sapientẽ si corripias, intelligit scientiã. Qui 26
despicit patrem suũ, & afflig it matrem suã, fi-
lius est ignominiã ac dedecus afferens. Cun- 27
ctare fili mi, & audi disciplinã, & ne obliviscaris
sermonẽ scientiæ. Testis iniquus robur 28
addit liti: & ore suo scelestus immergetur.
Parati sunt dolores his qui fovent litem, & 29
plaga populo stulto.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ٱلشَّاهِدُ ٱلْكَذُوبُ لَنْ يَكُونَ غَيْرَ مُعَاقَبٍ * وَمَنْ يَسْتَعْدِي وَهُوَ ظَالِمٌ فَمَا يَنْفَلِتُ * كَثِيرُونَ
6
7 يَخْدِمُونَ وُجُوهَ ٱلْمُلُوكِ * وَكُلُّ رَدِيءٍ يَصِيرُ لِلْإِنْسَانِ عَارًا * كُلُّ مَنْ يَمُتُّ أَخًا مِسْكِينًا فَذَاكَ بَعِيدٌ
مِنَ ٱلصَّدَاقَةِ * ٱلذِّكْرِي ٱلصَّالِحَةُ تُصَادِفُ ٱلَّذِينَ يَعْرِفُونَهَا * وَٱلرَّجُلُ ٱلْحَازِمُ ٱلْعَقْلِ يُصَادِفُهَا *
8 * مَنْ يَعْمَلُ طَلِبَاتٍ كَثِيرَةً يَتِمُّ عَمَلُ ٱلرَّدِيلَةِ * وَمَنْ يُمَاحِكُ ٱلْأَقْوَالَ لَنْ يَسْلَمَ * ٱلْمُغْنِي فِطْنَةً
9 يُحِبُّ ذَاتَهُ * وَمَنْ يَحْفَظُهَا يَنْعَمُ بِٱلْخَيْرَاتِ * ٱلشَّاهِدُ ٱلْكَذُوبُ لَنْ يَكُونَ غَيْرَ مُعَاقَبٍ وَمَنْ
10 يُصْدِرُ سُرًا سَيَهْلِكُ * ٱلنَّعِمُ لَنْ يُوَافِقَ ٱلْجَاهِلَ * وَإِنْ كَانَ عَبْدًا فَسَيَبْدُو يَتَجَبَّرُ بِتَعَاظُمٍ * ٱلْإِنْسَانُ
11 ٱلرَّحِيمُ يُمْهِلُ * وَحُسْنُ سِيَاوِتِي لَدَيَّ ٱلْعَادِلِينَ عَنِ ٱلشَّرِيعَةِ * وَعَبْدُ ٱلْمَلِكِ يُضَاهِي زَيْرَانَ
12 ٱلْأَسَدِ * وَكَٱلنَّدَى عَلَى ٱلْعُشْبِ كَذَلِكَ طَلَاقَتُهُ * ٱلْإِبْنُ ٱلْجَاهِلُ حِزْيٌ لِأَبِيهِ * وَنُذُورٌ مِنْ أُجْرَةِ زَانِيَةٍ
13 لَيْسَتْ طَاهِرَةً * ٱلْآبَاءُ يَقْسِمُونَ لِأَبْنَائِهِمْ مَنَازِلَهُمْ وَيَعْمَلُهُمْ * وَمِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ تُعْرَفُ ٱلْإِمْرَأَةُ بِٱلرَّجُلِ *
14 * إِجْبَانُهُ تُمْسِكُ ٱلْبَطَّالَ ٱلْمُسْتَرْخِي * وَنَفْسُ مَنْ لَا يَعْمَلُ شَيْئًا تَجُوعُ * مَنْ يَحْفَظُ وَصِيَّةً يَصُونُ
15
نَفْسَهُ * وَمَنْ يَهْمَلُ طُرُقَهُ يَهْلِكُ * مَنْ يَرْحَمُ مِسْكِينًا يُقْرِضُ ٱللَّهَ * وَسَيُكَافِئُهُ عَلَى قَدْرِ عَطِيَّتِهِ *
17
18 * أَدِّبِ ٱبْنَكَ فَإِنَّ رَجَاءَهُ هَكَذَا يَكُونُ حَسَنًا * وَلَا تَرْفَعْ نَفْسَكَ بِٱلتَّعَظُّمِ * ٱلرَّجُلُ ٱلرَّدِيءُ ٱلْمَصِيرِ
19
20 سَيَكْسِرُ أَشْيَاءَ كَثِيرَةً * فَإِنْ سِبْتَ فَإِنَّهُ يَصْبُو إِلَيْهَا وَنَفْسَهُ * ٱسْمَعْ يَا بُنَيَّ أَدَبَ أَبِيكَ * لِتَصِيرَ فِي
21 أَوَاخِرِكَ حَكِيمًا * أَفْكَارٌ كَثِيرَةٌ فِي قَلْبِ ٱلْإِنْسَانِ * وَرَأْيُ ٱلرَّبِّ يَبْقَى إِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱلصَّدَقَةُ مِنَ
22
23 ٱلْإِنْسَانِ مِسْكِينٌ مَعْسُوطٌ أَفْضَلُ مِنْ مُوسِرٍ كَذُوبٍ * خَشْيَةُ ٱلرَّبِّ فِي ٱلْإِنْسَانِ حَيَاةٌ * وَمَنْ لَا تَقْوَى
24 فِيهِ سَيَسْكُنُ فِي مَوَاضِعَ لَا يُسَارُ فِيهَا مَعْرِفَةٌ * مَنْ يُخْبِئُ يَدَيْهِ فِي حِضْنِهِ ظُلْمٌ * فَمَا يُقَدِّمُهَا
25 وَلَا إِلَى فَمِهِ * ٱلْعَيِّ إِذَا أَدَبْتَهُ ٱلْجُوعُ وَجَلَدْتَهُ يَكُونُ أَوْفَرَ دِرْيَةً * إِنْ وَبَّخْتَ رَجُلًا عَاقِلًا سَيَفْهَمُ
26
27 حَسًّا * مَنْ يُهِينُ أَبَاهُ وَيَدْفَعُ أُمَّهُ يَسْتَحِي وَيَكُونُ بِذَلِكَ مَلْعُونًا * ٱلْإِبْنُ ٱلْمُتَكَلِّفُ عَنْ حِفْظِ
28
29 أَدَبِ ٱبْنِهِ يَدْرُسُ أَغَاطًا رَدِيَّةً * مَنْ يَتَكَفَّلُ بِعَبْدٍ جَاهِلٍ يَتَضَمَّنُ ٱلْوَاجِبَ * فَمُ ٱلْمُنَافِقِينَ
يَبْتَلِعُ ٱلْإِنْصَافَ * وَٱلسِّيَاطُ مُعَدَّةٌ لِلْقُسَّاقِ * وَكَذَلِكَ ٱلْعُقُوبَاتُ مَرْسُومَةٌ لِلْجُهَّالِ *

Testis mendax non erit impunitus: & qui 5
aggressor est & impius, non evadet.
Multi serviunt vultibus regum: & o- 6
mnis nequitia fiet homini ignominia.
Quicunque odit fratrem pauperem, is est 7
remotus à charitate. Fama bona occurrit
iis qui illam nouerunt: & vir prudens iudi-
cio repetet illam. Qui perpetrat scelera 8
multa, omittet opus abominationis: &
qui præcipitat sermones, non salvabitur.
Possidens prudentiam, diligit semetipsum:
& qui eam servat cautè, inveniet bona.
Testis mendosus non erit impunitus: & 9
qui accedit malum, perdetur ab eo. De- 10
litiæ non conveniunt stulto: & si fu-
rit servus, incipiet se erigere cum arro-
gantia. Homo clemens, longanimis est: 11
& gloria ejus deveniet usque ad declinantes à lege. Minæ regis similes
sunt rugitui leonis: & velut ros su- 12
per herbam, sic facetitas illius. Filius
stultus pudori est patri suo: & vota 13
ex mercede fornicariæ, non sunt pu-
ra. Patres dividunt filiis suis domum 14
suam & opes suas: à Domino
fungitur mulier cum viro. Timiditas 15
detinet otiosum & ignavum: & ani-
ma ejus qui non operatur quidquam,
esuriet. Qui servat mandatum, cu- 16
stodit animam suam: & qui negligit
vias suas, interibit. Qui misericor- 17
pauperis, commodat Deo: & retri-
buet ei juxta datum ejus. Erudi fi- 18
lium tuum, quoniam spes illius hoc
pacto erit bona: & ne extollatur a- 19
nima tua cum superbia. Homo malè
circumspectus amittet res multas: si
voluerit, apponet illa etiam animam
suam. Audi O fili mi, disciplinam 20
patris tui, ut evadas in novissimis tuis
sapiens. Cogitationes multæ in corde 21
hominis: & consilium Domini manet
in æternum. Eleemosyna, fructus ho- 22
minis. Pauper justus præstantior est di-
vite mendaci. Timor Domini in ho- 23
mine, vita: & is quo non est relig-
io, habitabit in locis ad quæ non ac-
cedit scientia. Qui condit manus suas 24
in sinu suo, perversus est, & non ap-
proximabit illas ne quidem ad os suum.
Si tu, cùm fame correptus ac fla- 25
gellatus fuerit, evadet sagacior. Si cor-
ripias virum prudentem, acquiret sen-
sum. Qui despicit patrem suum, & 26
abjicit matrem suam, confundetur, &
erit propter hoc infectus. Filius pos- 27
ponens custodiam disciplinæ patris sui,
studet eloquiis pravis. Qui spondet 28
pro servo stulto, obligat se debito.
Os iniquorum deglutit justitiam: & 29
lora sunt paratæ flagitiosis: & sic ver-
tiera sunt indubitata insipientibus.

משלי : כ

CAP. XX. כ

1 לֵץ הַיַּיִן הֲמֹרֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם :
2 נַהַם כְּכְפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ :
3 כָּבוֹד לְאִישׁ שֶׁבֶת מָרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע : מֵחֹרֶף
4 מֵחֲרִישׁ עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ שְׁאֹל בַּקָּצִיר וְאָין : מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה
5 בְּלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה : רַב־אָדָם יִקְרָא
6 אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא : מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ
7 צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו : מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה
8 בְּעֵינָיו כָּל־רָע : מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי
9 מִטֶּהָרָתִי : אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וָאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם
10 שְׁנֵיהֶם : גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֵּר־נַעַר אִם־זַךְ וְאִם־
11 יָשָׁר פָּעֻלָּתוֹ : אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עֲשָׂאָם גַּם
12 שְׁנֵיהֶם : אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ
13 שְׂבַע־לָחֶם : רַע רַע יֹאמַר הַקֹּנֶה וְאָזַל לוֹ אָז
14 יִתְהַלָּל : יֵשׁ זָהָב וְרֹב־פְּנִינִים וּכְלִי יָקָר שְׂפָתֵי
15 דָעַת : לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד
16 נָכְרִיּוֹת : עָרַב לְאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר
17 יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ : מַחֲשֻׁבוֹת בְּעֵצָה תִּכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת
18 עֲשֵׂה מִלְחָמָה : גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה
19 שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרֶב : מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ
20 יִדְעֲכֶנּוּ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ : נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת
21 בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ : אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה
22 רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשַׁע לָךְ : תּוֹעֵבַת יְהוָה
23 אֶבֶן וָאֶבֶן וּמֹאזְנַיִם מִרְמָה לֹא־טוֹב : מֵיהוָה מְצַעֲדֵי גֶבֶר
24 וְאָדָם מָה־יָּבִין דַּרְכּוֹ : מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע
25 קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר : מְזָרֶה רְשָׁעִים לְבַקֵּר
26 עָלֵיהֶם : חָכָם יוֹשֵׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן : נֵר יְהוָה נִשְׁמַת
27 אָדָם חִפֵּשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן : חֶסֶד וֶאֱמֶת
28 יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ : תִּפְאֶרֶת
29 בַּחוּרִים כֹּחָם וְהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה :

Versio VULG. LAT.

CAP. XX.

1 Luxuriosa res, vinum, & tu-
multuosa ebrietas : quicunque
2 his delectatur, non erit sapi-
ens. Sicut rugitus leonis, ita
& terror regis : qui provocat
eum, peccat in animam suam.
3 Honor est homini, qui separat
à contentionibus : omnes au-
4 tem stulti miscentur contume-
liis. Propter frigus piger ara-
re noluit : mendicabit ergò
5 æstate, & non dabitur illi. Sic-
ut aqua profunda, sic consilium
in corde viri : sed homo sapiẽs
6 exhauriet illud. Multi homines
misericordes vocantur : virum
7 autem fidelem quis inveniet ?
Justus, qui ambulat in simpli-
citate sua, beatos post se filios
8 derelinquet. Rex, qui sedet in
solio judicii, dissipat omne ma-
9 lum intuitu suo. Quis poteſt
dicere; Mundum est cor meum,
10 purus sum à peccato? Pondus
& pondus, mensura & men-
sura : utrumque abominabile
11 est apud Deum. Ex studiis suis
intelligitur puer, si munda &
12 recta sint opera ejus. Aurẽ au-
dientem, & oculum videntem,
13 Dominus fecit utrumque. No-
li diligere somnum, ne te ege-
stas opprimat : aperi oculos
14 tuos, & saturare panibus. Ma-
lum est, malum est, dicit omnis
15 emptor : & cùm recesserit,
tunc gloriabitur. Est aurum,
& multitudo gemmarum : &
16 vas pretiosum labia scientiæ.
Tolle vestimentum ejus, qui fi-
dejussor extitit alieni, & pro
17 extraneis aufert pignus ab eo.
Suavis est homini panis men-
dacii : & posteà implebitur os
18 ejus calculo. Cogitationes con-
siliis roborantur : & guberna-
19 culis tractanda sunt bella. Ei,
qui revelat mysteria, & ambu-
20 lat fraudulenter, & dilatat la-
bia sua, ne commiscearis. Qui
maledicit patri suo, & matri,
21 extinguetur lucerna ejus in me-
diis tenebris. Hæreditas, ad
quam festinatur in principio,
22 in novissimo benedictione ca-
rebit. Ne dicas; Reddam ma-
23 lum : exspecta Dñm, & libera-
bit te. Abominatio est apud
24 Dominum pondus & pondus:
statera dolosa non est bona.
25 A Domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum intelligere
potest viam suam? Ruina est homini devorare Sanctos, & post vota retractare. Dissipat impios
26 rex sapiens, & incurvat super eos fornicem. Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investi-
27 gat omnia secreta ventris. Misericordia & veritas custodiunt regem, & roboratur clementiâ
28 thronus ejus. Exultatio juvenum, fortitudo eorum : & dignitas senum, canities.
29

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cùm Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κ'. CAP. XX.

1 † Ἀκόλαστον οἶνος, καὶ ὑβριστικὸν μέθυ,
(a) † πᾶς ὁ ἄφρων τούτοις συμπλέκεται.
2 † Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέως θυμῷ λέοντος, ὁ ὁ παροξύνων (c) αὐτὸν ἁμαρτάνει εἰς τὴν
3 ἑαυτοῦ ψυχήν. † Δόξα ἀνδρὶ ἀποστῆσαι λοιδορίας, † πᾶς ὁ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.
4 † Ὀκνηρὸς ἀρόσαι ὀκνηρὸς ἐκ αἰσχύνεται, ἀσαύτως καὶ ὁ δανείζομενος οὐκ ἐν ἀ-
5 μητῷ. † Ὕδωρ βαθὺ βελὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, † ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξεμπλήσει αὐτό.
6 † Μέγα ἄνθρωπος, καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων,
7 † ἄνδρα δὲ πιστὸν ἕξον εὑρεῖν. † Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίως
8 τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. † (β) Ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, † ἐκ
ἐναντιοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.
9 † Τίς καυχήσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; † ἢ τίς παῤῥησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁ-
20 μαρτιῶν; † Κακολοιοῦντος πατέρα ἢ μη-
τέρα, σβεσθήσεται λαμπὰς, † αἱ δὲ κόραι τὴν
ὀφθαλμῶν ἀπὸ ὄψεως σκότος. † Μὴ εἴπῃς
ἐπιπαραδεζομένῃ σε φρόνησις, † ἐν τοῖς πε-
22 λευταίοις ἐκ εὐλογηθήσεται. † Μὴ εἴπῃς,
Τίσομαι τὴν ἐχθρόν, † (γ) ἀλλ' ὑπόμενον τὴν κύ-
10 ειον ἵνα σοι βοηθήσῃ. † Στάθμιον μέγα
καὶ μικρὸν, καὶ μέτρα διπλᾶ, ἀκάθαρτα ἐνώ-
πιον κυρίου καὶ ἁμαρτία, † καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.
11 † Ἐν τοῖς ὀπτηθεύμασιν αὐτοῦ συμποδιζόσται † νεανίσκος μὴ ὁσία, καὶ εὐθεῖα
12 ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. † Οὖς ἀκούει, καὶ ὀφθαλμὸς
ὁρᾷ, † κυρίου ἔργα καὶ ἁμάρτορα. † Μὴ ἀ-
γάπα καταλήμιον, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς, † (γ)
διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐμπλήσθη-
23 τι ἄρτων. † Βδέλυγμα κυρίῳ σταθμὸν καὶ
μέτρον, † καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐ-
24 τοῦ. † Παρὰ κυρίου εὐθύνεται (δ) τὰ διαβήματα ἀνδρί, † συντὸς δὲ πῶς ἂν νοήσει τὰς ὁδὸς αὐτοῦ; † Παγὶς ἀνδρὶ τὸ
χρὴ τὰ ἴδια ἁγιάσαι, † μετὰ δὲ τὸ εὔξα-
26 σθαι μετανοεῖν γίνεται. † Δικιμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς Σοφὸς, † καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς
θρόνον. † Φῶς κυρίου πνεῦ ἀνθρώπων, † (ε)
ὃς ἐρευνᾷ ταμεῖα κοιλίας. † Ἐλεημοσύνη
καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, † καὶ κατεκυ-
κλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ.
29 † Κόσμος νεανίαις Σοφία, † δόξα δὲ πρεσβυτέρων πολιαί.

sapientia : (bb) gloria autem senioruṁ (cc) canities.

MS.A. (α) † πᾶς ὁ ζυμμειγνόμενος οὐκ ἔσται Σοφὸς, πᾶς ὁ ἄφρων (ᾳ) ἑαυτὸν (β) Ὅταν καθίσῃ βασιλεὺς δίκαιος ἐπὶ (ᾳ) ἀλλὰ (γ) διάνοιξον τὸν (δ) διαβήματα (ε) ἢ λύχνος ὁς

תרגום Targum.

כ

1 ממקנא הוא חמרא ורויתא שברא וכל דשני ביה לא נתחכם : נהם היך אריא אימתא
2 דמלכא ומן דמחמית ליה חטי על נפשיה : יקרא הוא לגברא דיתיב דלא דינא וכל דשני
3 מצטרי : מתחסד עטלא לא שתיק ושאל בחצדא ולית : מיא עמיקי עצתא בלבא
4 דגברא ונבראן דמתבין נרלנה : סוגעא דבני נשא מתקרין גברי מרחמני ונבראן מהימנא
5 מני משכחיה : דמתהלך בתמימותיה צדיקא הוא וטוביהון לבנוהי בתרוהי : מלכא דיתב
6 על כורסיא דדינא מפזר מן קדמוהי כל הון בישתא : מן דיימר זכי הוא לבי ואדכיית
7 מחובתי : מתקלא ומתקלא כילא וכילא מרחקין אנון קדם אלהא אף תרויהון : אוף
8 בעובדוהי מתידע טליא אין דכי יאין תריצן עובדוהי : אדנא דשמעא ועינא דחזיא אלהא
9 אבריי תרויהון : לא תרחים שנתא דלמא תתמסכן פתח עינך ושבע לחמא : חברא
10 לחבריה נאמר דקנית והיין נשתבח ונימר : דאית דהבא וסונעא דכיפי טבתא ומני
11 דיקרא ושפותא דידעיתא : נסב לבושיה מטול דעריב לחילוני ועל אפי נוכריתא
12 משכניה : עריב לגברא בלחמא דגלא ובתר היין נתקלא פומיה חצצא : מחשבתא
13 בעצתא תתקן ובמדברנותא מתעבד קרבא : דגלי רזא אכל קורבא ולמן דמשרנן
14 בשפותיה לא תתחלט : דליט לאבוי ולאמיה נדעך שרגיה איך אתונא דחשוכא : ירותיתא
15 דמסרהבא בקדמיתא ובסופא לא תתברך : לא תימר אשלם בישתא סבא לאלהך
16 ויפרקנך : מרחקין אנון קדם אלהא מתקלא ומשקלא דרשיעיתא לא שפיר
17 קדמוי : מן קדם יי הלכתיה דגברא ובר נשא לא מתכין ארחתיה : פתא הוא לגברא
18 דנדר לקודשא ובתר הכי חרייא ליה נפשיה : מבדר לרשעי מלכא חכימא ומהפך
19 עליהון גלגלא : שרגא דאלהא נשמתא דבני נשא ובציא כלהון נויא דכרסא : חסדא
20 וקושטא ינטרו למלכא ומתקן כורסיה בחסדא : שבהורא דעולי מיא חזקפהון ושבחא דסבי סיבתא :

Paraph. Chald. Versio Latina.

CAP. XX.

Deriſoria res est vinum, & inebriat ficera : & omnis qui erraverit
1 in ea, non erit sapiens. Rugit sicut leo terror regis : & qui provocat eum,
2 peccat in animam suam. Gloria est viro qui superſedet à contentione;
3 & omnis qui ſtultus est, deridet. *Probrum* ſustinet piger, & non tacet :
4 & petet in meſſe, & non habebit. Aquæ profundæ conſilium in corde
5 viri, & vir intelligens exhauriet illud. Multi filii hominis vocantur viri &
6 miſericordes: virum autem fidelem quis inveniet? Qui ambulat in ſim-
7 plicitate ſua, juſtus eſt, & beati erunt filii ejus poſt eum. Rex qui ſedet
8 in ſolio judicii, diſſipat à facie ſua omnes impios. Quis dicet: Mundum
9 eſt cor meum, & purus ſum à peccato meo? Pondus & pondus, menſura
10 & menſura, abominabile eſt utrúnque coram Deo. Etiam in operibus
11 ſuis cognoſcitur puer, an munda & recta ſint opera ejus. Auris quæ audit,
12 & oculus qui videt, Deus creavit utrúnque. Ne diligas ſomnum, ne fortè
13 pauper fias: aperi oculos tuos, & ſaturare pane. Socius ad ſocium dicit
14 quòd emit, & tune gloriatur, & dicit. Eſt aurum & multitudo gemma-
15 rum bonarum, & vaſa preciosa & labia ſcientiæ. Tolle veſtimentum
16 ejus qui fidejuſſor ſtetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. Sua-
17 vis eſt homini panis mendax, & poſteà replebitur os ejus calculo. Cogi-
18 tationes conſilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum. Qui revelat ſe-
19 cretum, delator eſt: & ei qui allicit labiis ſuis ne commiſcearis. Qui
20 maledicit patri ſuo & matri ſuæ, extinguetur lucerna ejus ſicut caligo tene-
21 brarum. Hæreditas ad quam feſtinatur in principio, in fine non bene-
22 dicetur. Ne dicas, Reddam malum: ſpera in Deo, & ſalvabit te. Abo-
23 minabile eſt coram Deo pondus & pondus: & menſura doloſa non placet
24 coram eo. A facie Domini greſſus viri, & filius hominis non intelligit
25 vias ſuas. Laqueus eſt homini qui devovit ſanctuario, & poſteà *gaudet ſi-*
26 *bi* anima ipſius. Diſpergit impios rex ſapiens, & volvit ſuper eos rotam.
27 Lucerna Dei ſpiraculum filiorum hominis: & ſcrutatur omnia interiora
28 ventris. Miſericordia & veritas cuſtodient regem, et præparatur in cle-
29 mentia ſolium ejus. Decus juvenum fortitudo eorum, et
laus ſenum canicies.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

Potens eſt vinum, et ebrietas infamis: et quicunque luxuriatur in ea, non eſt ſapiens. Fremit ceu leo ira regis: & quiſquis ad iram provocat eum, peccat in animâ ſuam. Gloria viri eſt cùm amovet contentionem: & quicunq; ſtultus eſt, irridet. Probris afficitur piger, attamen non ſilet: & mendicabit tempore meſſis, nec erunt aquæ. Profundum eſt verbum in corde regis: at vir ſapiens exhauriet illud. Plerique homines vocantur viri miſericordes: virum autem fidelem quis inveniat? Juſti ambulantis in integritate, fœlices erunt filii poſt ipſum. Rege ſedente ſuper ſolio judicii, diſſipantur à conſpectu ejus univerſa mala. Quis dicat, Innocens eſt cor meum, & mundat' ſum à peccatis? Pond' & pondus, & menſura ac menſura, abominanda ſunt utraq; apud Dñm. Etiam puer ex ſuis actionib' deprehenditur an purus ſit, & num recta ſunt opera ejus. Aurem quæ audit, & oculum qui videt, Dominus fecit utrumque. Ne diligas ſomnũ, ne ad paupertatẽ redigaris: ſed aperi oculos tuos, ut ſatieris pane. Amicus dicat ſocio ſuo, Poſſedi: ac tunc glorietur. Dicat etiam, Adeſt aurũ, & copia lapidum optimorũ, & vaſa pretioſa, & labia ſcientiæ. Abſtulerunt palliũ ab eo qui ſpondet pro alieno, et propter alienũ acceperunt pignus ejus. Fidejuſſor extitit homini pro pane fallaci: et demũ implebitur os ejus calculis. Conſilium cogitatione ſtabilitur, et ex provocatione fit prælium. Qui revelat ſecretum, inimicus eſt: et cum eo cujus præpropera ſunt labia, ne commiſcearis. Qui maledixerit patri ſuo et matri ſuæ, huj' lucerna extinguetur velut pupilla tenebroſa. Hæreditas præcipitata in principio, in fine haud benedicetur. Ne dicas, Rependã malũ: ſed expecta Dñm ut liberet te. Abominabilia ſunt apud Dñm pondera diverſa, et bilances fraudulentæ non ſunt bonæ. A conſpectu Dñi firmantur greſſus viri: ecquis enim eſt homo qui diſponat viam ſuam? Laqueus eſt homini vovere ſanctuario, et poſtquam voverit retractare ſeſe. Diſſipat impios rex prudens, et vertit ſuper eos rotam. Lucerna Domini halitus eſt hominibus, et ſcrutatur cuncta penetralia ventris. Beneficentia et veritas cuſtodiunt regem: at beneficentiâ munitur ſolium ejus. Decus juvenum, robur eorum: et nitor ſeniorum, canities.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XX.

Qui cunque indulget vino immoderato, & ebrietati inhonestæ, is non est sapiens. Minæ regis non discrepant à furore leonis: & qui irritat eum, sanè peccat in animam suam. Præstantia viri est ut retrahat se à contumeliis: & omnis stultus irrititur similibus hisce rebus. Ignavus, cùm vituperatur, non erubescit: & hujusce modi est qui mutuatur frumentum in messe. Cogitatio in corde hominis, aqua profunda: & homo acuti ingenii exhauriet illam. Homo misericors, vir magnus & honestus: & homo fidelis inveniet occupationem. Qui se gerit cum justitia inculpatè, relinquet filios suos felices. Rex justus, cùm sederit super throno suo, non opponetur oculis ejus omne malum. Quis glorietur se habere cor mundum? aut quis publicet se esse purum à peccatis?

Verſ. 10. 11. 12. & 13. habentur poſt verſ. 22. Reliqui deſiderantur.

Qui iniquè se gerit cum patre suo aut matre suâ, extinguetur lucerna ejus: & pupillæ oculorum ejus videbunt tenebras. Sors avidè expetita in principiis, non laudabitur negotium ejus in extremis. Ne dicas, Cruciabo inimicum: sed expecta Dominum, auxiliabitur tibi. Pondus parvum & magnum, & mensuræ duplices, abominabiles sunt coram Domino omnes: Et qui talia exercuerit in arte sua, impedietur in illâ. Adolescentis via cum justo, recta est. Aures audit, & oculus videt ad intelligendum: & actiones utriusque, opera Dei. Ne ames decipere quemquam, ne evadceris super oculos tuos, ut impleare bonis. Abominatio est apud Dominum mensura duplex: & ante stateram fallacem non est laus. A Domino dirigunturgressus hominis: mortalis verò quomodo intelliget vias suas? Gloria vivi est ut sanctificet aliquid ex his quæ habet, citò: quoniam posteaquam voverit, incipiet pœnitere. Rex sapiens, dissipator est iniquorum, & causat iis exilium. Lumen Domini halitus est hominum, aut lucerna investigans cellas ventris. Eleemosyna & veritas, custodia regis: & firmant solium ejus in æquitate. Sapientia, ornatus juvenum: & canities, magnificentia senum.

משלי : כא

30 חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן :

CAP. XXI. כא

1 פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל כָּל־אֲשֶׁר
2 יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ : כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו
3 וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה : עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר
4 לַיהוָה מִזָּבַח : רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר
5 רְשָׁעִים חַטָּאת : מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־
6 לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ לְמַחְסוֹר : פֹּעֵל אֲצָרוֹת בִּלְשׁוֹן
7 שֶׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת : שֹׁד רְשָׁעִים
8 יְגוֹרָם כִּי מָאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט : הַפִּכְפַּךְ דֶּרֶךְ
9 אִישׁ וְזָר וְזַךְ וְיָשָׁר פָּעֻלּוֹ : טוֹב לָשֶׁבֶת
10 עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֵר :
11 נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא־יֵחֹן בְּעֵינָיו : בְּעָנְשׁ־לֵץ יֵחָכַם־
12 פֶּתִי : וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח דָּעַת : מַשְׂכִּיל צַדִּיק
13 לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לְרָע : אֹטֵם אָזְנוֹ
14 מִזַّעֲקַת דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה :
15 מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בְּחֵק חֵמָה
16 עַזָּה : שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה
17 לְפֹעֲלֵי אָוֶן : אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל
18 בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ : אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב
19 שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשָׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר : כֹּפֵר לַצַּדִּיק
20 רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד : טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ
21 מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וְכָעַס : אוֹצָר נֶחְמָד
22 וָשָׁמֶן בְּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ :
23 רֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה
24 וְכָבוֹד : עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד
25 עֹז מִבְטַחָהּ : שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר
26 מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ :

Versio VULG. LAT.

30 Livor vulneris absterget mala : & plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini : quocunque voluerit inclinabit
2 illud. Omnis via viri recta sibi videtur : appendit autem cor
3 da Dominus. Facere misericordiam & judicium, magis placet Domino, quàm victimæ.
4 Exaltatio oculorum est dilatatio cordis : lucerna impiorum
5 peccatum. Cogitationes robusti semper in abundantia : omnis autem piger semper in
6 egestate est. Qui congregat thesauros linguâ mendacii, vanus & excors est, & impinge-
7 tur ad laqueos mortis. Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere judicium.
8 Perversa via viri, aliena est : qui autem mundus est, rectum opus ejus. Melius est sedere in angulo domatis, quàm
9 cum muliere litigiosa, & in domo communi. Anima impii desiderat malum, non misere-
10 bitur proximo suo. Mulctato pestilente sapientior erit parvulus: & si sectetur sapientem,
11 sumet scientiam. Excogitat justus de domo impii, ut detrahat impios à malo. Qui obtu-
12 rat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Munus abs-
13 conditum extinguit iras, & donum in sinu indignationem maximam. Gaudium justo est
14 facere judicium, & pavor operantibus iniquitatem. Vir, qui erraverit à via doctrinæ, in
15 cœtu gigantum commorabitur. Qui diligit epulas, in egestate erit : qui amat vinum, &
16 pinguia, non ditabitur. Pro justo datur impius : & pro rectis iniquus. Melius est habi-
17 tare in terra deserta, quàm cum muliere rixosa & iracundâ. Thesaurus desiderabilis,
18 & oleum in habitaculo justi : et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur justitiam
19 & misericordiam, inveniet vitam, justitiam, & gloriam. Civitatem fortium ascendit sapiens, & destruxit robur fiduciæ
20 ejus. Qui custodit os suum, & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

30 † Ὑπώπια καὶ Συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμεῖα κοιλίας.

ΚΕΦ. κα'.

1 † Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεῦ, † (α) ὃ ἐὰν θέλων
2 νεύσαι ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτοῦ. † Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, † καὶ δοῦναι δὲ καρ-
3 δίας κύριος. † Ποιεῖν δίκαια καὶ κρίμα, † ἀλησθέν-
4 ἀρεστὰ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θυσίαν ἄμωμα. † Μεγαλόφρων (β) ἐν ὕψει ὀφθαλμῶν,
5 † πλατυσμὸς δὲ ἀσεῶν (γ) ἁμαρτία. † Ὁ ἐν-
6 εργῶν θησαυρισμὸς γλώσσῃ ψευδεῖ, † μάτ-
7 ταια διώκει (δ) ὑπὸ παγίδας θανάτου. † Ἁρπαγὴ ἀσεῶν ἀπολεῖ αὐτοὺς, διότι
8 † ἠθέλησαν οὐ ποιεῖν τὰ δίκαια. † Πηδὸς τὸν σκολιὸς σκολιὰς ὁδοὺς (ε) ἀποστέλλει ὁ θεός, † ἁγνὰ δὲ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 † (ζ) Κρεῖσσον οἰκεῖν ὑπὸ γωνίᾳ στέγης, † ἢ ἐν κακοκομείοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ
10 κοινῷ. † Ψυχὴ ἀσεῶν οὐ ἐλεηθήσεται
11 παρ' ὀλίγου τὸν ἀνθρώπον. † Ζημιωμένου ἀκολάστου πανουργότερον γίνεται ὁ ἄκα-
12 κος, † Συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεῶν, † καὶ
13 φαυλίζει ἀσεῖς ἐν κακοῖς. † Ὃς φράσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ (η) ἐπακοῦσαι ἀδικοῦς,
14 † καὶ αὐτὸς ὑπακούσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσ-
15 ακούων. † Δόσις λαθραία ἀναστέπει ὀργὰς, † δῶρον δὲ φθόρμῳ θυμὸν ἐγείει ἰσχυ-
16 ρόν. † Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα, † ὅσιος δὲ ἀκάθαρσις παρὰ κακόεργοις.
17 † Ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσε-
18 ται. † Ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνας,
19 † φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. † Πε-
20 νιᾶ θαρμα δικαίου ἄνομος. † Κρείσσων οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, † ἢ μετὰ γυναικὸς μα-
21 χίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου. † Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ὑπὸ σώ-
22 ματος σοφοῦ, † ἄφρονες δὲ ἄνθρες κατα-
23 πίονται αὐτόν. † Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δόξαν.
24 † Πόλις ὀχυρὰς ἐπόδη σοφὸς, † καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθη-
25 σαν οἱ ἀσεῖς. † Ὃς φυλάσσει τὸ σῶ-
26 μα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

(dd) Livores, & contritiones (ee) occurrunt malis : plagæ autem in secretis ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut impetus aquæ ; ita cor regis in manu Dei : quocunque (a) voluerit inuere, illuc inclinavit illud. Omnis vir videtur
2 sibi justus : (b) dirigit autem corda Dominus. Facere justa, & ve-
3 racem esse, placita apud Deum magis, quàm hostiarum sanguis.
4 Magna sapiens, in contumelia audax corde : fax autem impiorum,
5 (c) peccatum. Qui (d) operatur thesauros linguâ mendaci, vana
6 sectatur (e) in laqueos mortis.
7 (f) Perditio impiis hospitio suscipietur : non enim volunt agere
8 justa. Ad perversos perversas vias mittit Deus: munda enim &
9 recta opera ejus. Melius habitare super angulum * sub divo, (g) quàm in calce litis cum iniquitate, & in domo communi. (h)
10 Anima impii non consequetur misericordiam ab ullo hominum.
11 Mulctato intemperante (i) astutior fit simplex : intelligens autem
12 justus (k) corda impiorum :
13 & (l) vilipendit impios in malis. Qui obturat aures suas, ne audiat
14 imbecillum ; & ipse (m) invocabit, & non erit, qui exaudiat.
15 Munus occultum (n) avertit iras : munieribus autem qui parcit, fu-
16 rorem sustitat fortem. Lætitia justorum facere judicium : (o) sanctus autem immundus est apud
17 malos. Vir errans à via justitiæ,
18 in synagoga (p) gigantum requiescet. Vir (q) egenus amat lætitiam, diligens vinum, & oleum,
19 (r) ad divitias : (s) Circumpuvigatio autem justi (t) iniquus. Me-
20 lius habitare in deserto, quàm cum muliere rixosa, & linguosa,
21 & (u) iracunda. Thesaurus desiderabilis requiescet super os sapientis : imprudentes autem viri (x)
22 devorabunt illum. (y) Via justitiæ, & misericordiæ (z) invenies
23 vitam, & gloriam. (ω) Civitates munitas ingressus est sapiens : & dirui munitionem, in qua confidebant impii. Qui custodit os
24 suum, & linguam, conservat de tribulatione animam suam.

MS.A. (α) ὃ δ' ἂν θέλῃ νεύσῃ ἔκλινεν αὐτήν. (β) ἐφ' ὕψεσι (γ) ἁμαρτίαι. (δ) καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδας (ε) ἀποστέλλει (ζ) *Κρίσσων (η) ὑπακοῦσαι

תרגום TARGUM.

30 שׁוּחֲנֵי וּפוּרְעָנָא פְּגָעוּ בְּבִישָׁא וּמַחֲיָתָא בְּגוּוָה דְּכֵרְסָא :

כא

1 הֵיךְ טִיפֵי דְּמַיָּא לְבֵיהּ דְּמַלְכָּא בְּאִידוֹי דְּאֱלָהָא וְלַאֲתַר דְּצַבִּי נְרִכֵן לֵיהּ : כֻּלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ
2 דְּגַבְרָא תְּרִיצָן אֲנוּן בְּאַפּוֹי דְּאֱלָהָא מְתַקֵּן לִבֵּיהּ : מַן דְּעָבֵד צִדְקָתָא וְדִינָא מְתְרְעֵי
3 בֵּיהּ אֱלָהָא מִן דִּבְחָא : רְמוּת עֵינֵי וּבְעֵי לִבָּא וּשְׁרָגָא דְּרִשְׁעֵי לְחַטָּאָה : מַחְשְׁבָתָא
4 דְּגַבְרִין לְיוֹתְרָנָא וְרִגְלָא דְּמִסְרְהָבָא לְחוּסְרָנָא : מַעֲבַדְנוּתָא דְּסִימְתָא בְּלִישָׁנָא דְּשִׁקְרָא
5 וְיִתְחַבְּלוּן וְיַנְפְּרוּן אִלֵּין דְּבָעְיָן לְמוֹתָא : רְכִינָא דְּרִשְׁעֵי יַעֲלֻנוּן וְלָא צָבְיָן דְּיַעְבְּדוּן דִּינָא
6 דְּהַפֵּךְ אָרְחֵיהּ דְּגַבְרָא הוּא נוּכְרָאָה וּדְרָכֵי תְּרִיצָן עוֹבְרוֹהִי : טַב לְמִיתַב עַל קְרָנָא דְּאֻרְיָא
7 מִן אִתְּתָא תְּגַרְנִיתָא וּבֵיתָא טָרְקָא : נַפְשֵׁיהּ דְּרִשְׁעָא רְוָגָא בִּישְׁתֵּיהּ וְלָא מִתְרְחֵם בְּעֵינוֹי
8 חַבְרֵיהּ : בְּחַבְּיָה דְּמִסְתְּקָנָא נְחֵכֵם שְׁבָרָא וּבְסוּכְלָא חָנוּתֵיהּ דְּחַכִּימָא בְּסוּכְלָא יִסַּב יְדִיעָתָא :
9 מִסְתַּכֵּל צְדִיקָא בְּבֵיתֵיהּ דְּרִשְׁעָא וּמְטַלְטֵל רְשִׁיעָא בְּבִישְׁתֵּיהּ : דְּמִסְגַּר אֲרֻנֵיהּ דְּלָא נְשַׁמַּע
10 לְעוֹתְרָנֵיהּ דְּמִסְכְּנָא אַף נִקְרָא לֵאלָהָא וְלָא נְתַיְנֵי : מוֹדֵיבָא בְּטִישָׁא מְדַעֲבָא רְוָגוּ וְשׁוּחֲרָא
11 בְּעוּבָא חֲמִתָּא עֲשָׁנְתָא : חַרְוּתָא דְּצַדִּיקָא לְמֶעְבַּד דִּינָא וְשֵׁיצָא לְאִלֵּין דְּעָבְרִין עַוְתָא : בַּר
12 נָשָׁא דְּתָרֵי מִן אוֹרְחָא דְּסִכּוּלָא עִם בְּנֵי אַרְעָא נְתִתְּנָן : נַבְרָא דִּי חָסַר לֵיהּ וְרַחֵם חָרְוָתָא
13 וְרַחֵם חַמְרָא וּבְסִמָא לָא נְעָתַר : שַׁלְחוּפֵיהּ דְּצַדִּיקָא רְשִׁיעָא וְשַׁלְחוּפֵי דְּתְרִיצֵי בְּווּוֹי :
14 טָב לְמִתַּב בְּאַרַע מַדְבְּרָא מִן אִתְּתָא תְּגַרְנִיתָא וּמַרְגְּנִיתָא : סִימְתָא רְגַנְתָא וּמִשְׁחָא
15 בְּרִירְיָה דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דְּבָעֵי נְשָׁא נַבְלָעֵנוּן : דְּרִדְף צִדְקָתָא וְחִסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקָתָא
16 וְיִקְרָא : לְמַרְנְיָתָא דְּנַבְרֵי סָלִיק חַכִּימָא וְאִתַּת עוּשְׁנָא דְּסַבְרָא : דָּנֵר פּוּמֵיהּ וּלְשׁוֹנֵיהּ
17 נָטַר מִן עָקְתָא נַפְשֵׁיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

30 Pavores & plagæ occurrunt malo, & *ictus* in interioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut rivuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult
2 inclinat illud. Omnes viæ viri rectæ sunt in conspectu ejus ; dirigit autem
3 *cor ejus* Deus. Qui facit justitiam & judicium, complacet sibi in illo Deus ;
4 magis quàm in sacrificio. Exaltatio oculorum, & tumor cordis, & lu-
5 cerna impiorum peccatum. Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes festinus ad egestatem [*tendit.*] Opera cellariorum in lingua menda-
6 cii, & dissipabuntur ; & evellentur illi qui quærunt mortem. *Ruina*
7 impiorum tollet eos, quoniam non *voluerunt facere* judicium. Qui
8 pervertit viam alicujus, extraneus est : & qui mundus est, recta sunt
9 opera ejus. Melius est sedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigiosa,
10 & in domo communi. Anima impii desiderat malû, & non misericordiam
11 consequetur in oculis ejus socius ejus. Per mulctam deriforis sapientior
12 fiet insipiens, & in intellectu sapientis assumet scientiam. Contemplatur
13 justus domum impii, & transfert impios in malum. Qui obturat aurem
14 suam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exau-
15 dietur. Munus in abscondito extinguit iram, & munus in sinu indignatio-
16 nem fortem. Lætitia est justo facere judicium, & *perditio* iis qui faciunt
17 iniquitatem. Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ
18 commorabitur. Vir qui egenus est & diligit lætitiam, diligitque vinum
19 & unguentum, non ditabitur. In commutatione justi [*tradetur*] impius,
20 & pro rectis direptores. Melius est habitare in terra deserti, quàm cum
21 muliere litigiosa & rixosa. Argentum desiderabile, & oleum in habita-
22 culo sapientis ; & stultus filiorum hominis dissipabit illud. Qui sequi-
23 tur justitiam & misericordiam, inveniet vitam, et justitiam, et gloriam.
Civitatem fortium ascendit sapiens, et detrahit robur fiduciæ ejus. Qui
custodit os suum et linguam suam, custodit ab angustia animam suam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܡܫܘܫܐ ܕܚܘܪܢܐ ܘܡܟܝܐ ܕܡܬܩܒܠ. ܘܡܫܬܐܠ ܚܕܘܬܐ ܕܒܛܢܐ.

30 Contritio atque supplicium occurrerunt flagitiosis: & plaga ad intima ventris eorum.

* ܦܨܠܐ * ܚܕ *

CAP. XXI.

1 * ܐܝܟ ܐܪܘܐ ܕܡܝܐ ܟܠܒܐ. ܒܐܝܕ ܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܠܗ. ܠܐܢ ܕܨܒܐ ܠܗ. * ܡܢ ܕܨܒܐ
2 ܠܡܫܕܐ ܠܗ. ܠܝܬ ܕܢܫܐ ܕܫܪܝܪ ܒܥܝܢܘܗܝ. ܡܢ ܕܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܪܝܐ ܕܡܬܩܢ ܠܒܐ.
3 ܕܥܒܕ ܕܕܝܢܐ ܘܫܪܪܐ. ܩܪܒ ܠܡܪܝܐ ܡܢ ܕܩܪܒ ܩܘܫܬܐ. * ܠܝܬ ܕܡܪܡ ܥܝܢܝܗܝ.
4 ܘܪܡܐ ܠܒܐ. ܫܪܓܐ ܕܪܫܝܥܐ ܗܘܝܢ ܚܛܝܬܐ. * ܡܚܫܒܬܐ ܕܫܪܝܪܐ ܠܚܡ ܣܓܝܐ.
5 ܘܡܬܪܝܢ ܠܡܣܪ ܠܚܡ ܣܓܝܐ. * ܡܚܫܒܬܐ ܕܡܬܪܝܢ ܠܡܣܪ ܠܚܡ ܣܓܝܐ.
6 ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
7 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
8 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
9 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
10 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
11 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
12 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
13 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
14 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
15 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
16 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
17 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
18 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
19 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
20 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
21 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
22 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.
23 ܠܐ ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. * ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ. ܡܬܩܢ ܠܒܐ.

1 UT rivus aquarum, cor regis in manibus
2 Dei: & quocunque vult inclinat illud. O-
3 mnes viæ viri rectæ sunt in oculis suis: Do-
4 minus autem cor disponit. Qui facit justi-
5 tiam & judicium, gratior est Domino quàm
victima. Altitudo oculorum, & latitudo
6 cordis, & lucerna impiorum, peccatum.
7 Cogitationes electi, fideles: & maligni,
8 perniciosæ. Comparatio thesauri, linguâ
9 mendaci: & ad exitium deturbabuntur
10 quicunque mortem quærunt. Contritio
11 impiorum veniet in ipsos, eò quòd nolue-
12 rint facere judicium. Qui pervertit viam
13 suam, vir est alienus: qui verò purus est,
14 recta sunt opera ejus. Præstat sedere in cor-
15 nu tecti, quàm habitare cum muliere rixosa.
16 Animus impii non videtur in oculis socio-
17 rum ejus. Et ex detrimento maligni sapi-
18 ens redditur *qui* simplex *est*. Prudens in con-
19 silio suo, amplectitur scientiam: Et justus
20 intelligit cor impiorum, & impellit impios
21 ad malum. Qui obturat aures suas quomi-
22 nus audiat pauperem, ipse quoque clamabit
23 ad Deum, & non exaudietur. Munus clan-
24 destinum removet iram: & qui parcus est
25 in dando, suscitat indignationem. Gaudium
26 justi generat judiciũ, & conterit facinorosos.
27 Homo qui aberrat à via prudentiæ, cum filiis
28 terræ gemet. Homo egenus qui indulget
29 lætitiæ, vino, & lautitiis, non ditescet.
30 Permutatio justi, impius: & pro recto, men-
31 dax. Melius est versari in terra deserta,
32 quàm habitare cum muliere rixosa & irritan-
33 te. Thesaurus expetibilis & unguentum
34 dispersum, sapientia: & prudentia hominum
35 deglutiet eum. Qui quærit justitiam, & ho-
36 nitatem, inveniet vitam, & justitiam, & glo-
37 riam. Ad urbem gigantum ascendit sapi-
38 ens, & subjugavit arcem fiduciæ ejus. Qui
39 custodit os & linguam suam, servat animam
40 suam à calamitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ٱلْمَعَابَاتُ وَٱلْهَسِمَاتُ تَلْتَقِي ٱلْأَشْرَارَ * وَٱلْجِرَاحَاتُ فِي حَرَائِنِ جَوْفِهِمْ *

30 *Opprobria & fractura occurrent perversis, & perturbationes in cellis ventris eorum.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *

CAP. XXI.

1 * يُمِيلُ ٱلْقُضَاةُ ٱلْمَاءَ هٰكَذَا قَلْبُ ٱلْمَلِكِ فِي يَدِ ٱللّٰهِ * أَيْنَمَا شَاءَ أَنْ يُمِيلَ أَمَالَهُ إِلَى هُنَاكَ * كُلُّ إِنْسَانٍ
2 يَظْهَرُ عِنْدَ ذَاتِهِ مُسْتَقِيمًا * وَٱلرَّبُّ يَزِنُ ٱلْقُلُوبَ * سَيَّانٌ عِنْدَ ٱللّٰهِ مَرْضِيَانِ * أَنْ يَعْمَلَ ٱلْإِنْسَانُ أَعْمَالًا
3 مُسْتَقِيمَةً * وَأَنْ يَصْدُقَ * وَهُمَا أَفْضَلُ مِنْ دَمِ ٱلذَّبَائِحِ * ٱلْمُتَعَظِّمُ ٱلرَّأْيِ بِٱلتَّعَظُّمِ قَلْبِهِ مُتَهَتِّكٌ مِصْبَاحُ
4 ٱلْمُنَافِقِينَ ٱلْخَطِيَّةُ * مَنْ يَعْمَلُ تِجَارَةً بِلِسَانٍ كَاذِبٍ تِجَارَةً بَاطِلَةً * يَجِيءُ إِلَى فَخِّ ٱلْمَوْتِ * ٱلْهَلَاكُ
5 يَصْدِفُ ٱلْمُنَافِقِينَ * لِأَنَّهُمْ مَا يُوَيِّرُونَ أَنْ يَعْمَلُوا أَعْمَالًا وَأُمُورًا عَدْلَةً * ٱللّٰهُ يُرْسِلُ طُرُقًا صَعْبَةً إِلَى
6 ٱلصَّعْبِينَ ٱلْمُلْتَوِيِّينَ * لِأَنَّ أَعْمَالَهُ طَاهِرَةٌ مُسْتَقِيمَةٌ * ٱلسُّكْنَى فِي زَاوِيَةٍ تَحْتَ ٱلْهَوَاءِ أَفْضَلُ مِنَ
7 ٱلسُّكْنَى فِي مَجَالِسَ مُبَيَّتَةٍ بِظُلْمٍ وَفِي مَنْزِلٍ جَدِيدٍ * نَفْسُ ٱلْمُنَافِقِ مَا يَرْحَمُهَا أَحَدٌ مِنَ ٱلنَّاسِ *
8 * إِذَا حُسِرَ ٱلْفَاسِقُ ٱلْجُدُفُ * يَصِيرُ ذُو ٱلدَّعَةِ أَوْفَرَ دَرَبَةً * ٱلْحَكِيمُ إِذَا نَعَّمَهُ يَقْبَلُ عِلْمًا * ٱلْمُقْسِطُ
9 يَفْهَمُ وَيَعْرِفُ قُلُوبَ ٱلْمُنَافِقِينَ * وَيُطَلِّحُ ٱلْمُنَافِقِينَ بِمَسَاوِيهِمْ * كُلُّ مَنْ يَسُدُّ أُذُنَيْهِ لِئَلَّا يَسْمَعَ
10 ٱلسُّعَمَاءَ * فَذَاكَ يَسْتَعِيبُ وَلَا يَكُونُ مَنْ يَسْمَعُهُ * ٱلْهَدِيَّةُ ٱلْخَفِيَّةُ تُحَلِّلُ ٱلْغَيْظَ * وَمَنْ يَسْعَى
11 عَلَى ٱلْهَدَايَا يُبْرِمُ غَيْظًا قَوِيًّا * سُرُورُ ٱلْمُقْسِطِينَ يَصْنَعُ إِنْصَافًا * وَٱلْبَارُّ عِنْدَ ٱلْعَامِلِينَ ٱلْأَشْرَارِ
12 يَحْبَسُ * ٱلرَّجُلُ ٱلضَّالُّ عَنْ طَرِيقِ ٱلْعَدْلِ يَسْتَرِيحُ فِي مَجْمَعِ ٱلْجَبَابِرَةِ * ٱلْإِنْسَانُ ٱلْمُعْسِرُ ٱلْمُحْتَاجُ يُحِبُّ
13 ٱلسُّرُورَ * وَيُوَيِّرُ ٱلزَّيْتَ وَٱلْخَمْرَ لِيَسْتَغْنِيَ * ٱلْأَبْلَهُ قُدَّامَهُ ٱلْمُقْسِطُ * ٱلسُّكْنَى فِي ٱلْقَفْرِ أَفْضَلُ مِنَ
14 ٱلسُّكْنَى مَعَ ٱمْرَأَةٍ خَاصِمَةٍ مُلْسِنَةٍ عَصَوِيَّةٍ * كَنْزٌ مُشْتَهًى يَسْتَرِيحُ فِي فَمِ ٱلْحَكِيمِ * وَٱلنَّاسُ
15 ٱلْأَغْبِيَاءُ يَبْتَلِعُونَهُ * طَرِيقُ ٱلْعَدْلِ وَٱلصَّدَاقَةِ يُصَادِفُ ٱلْحَيَاةَ وَٱلشَّرَفَ * ٱلْحَكِيمُ ٱرْتَكَبَ مُدُنًا
16 حَصِينَةً * وَهَدَمَ ٱلْحِصْنَ ٱلَّذِي تَوَكَّلَ عَلَيْهِ ٱلْمُنَافِقُونَ * مَنْ يَحْفَظُ فَمَهُ وَلِسَانَهُ * يَصُونُ مِنَ
ٱلْغَمِّ نَفْسَهُ *

Sicut elevatio aquæ, ita cor regis in
1 manu Dei, quocunque voluerit inmittere,
2 inclinat illud cõ. Omnis homo videtur
2 sibi est justus: & Dominus conformat
3 corda. Duo sunt apud Deum grata: ut
3 faciat homo opera justa, & ut verax sit:
4 & utraque sunt præstantiora sanguine
4 victimarum. Superbus cogitatione, in su-
4 perbia cor ejus præceps est: lucerna im-
4 piorum, peccatum.

Deest. vers. 5.

6 *Qui facit thesauros linguâ mendaci, mer-*
6 *ces ejus erit vanitas, & vinet ad la-*
7 *queos mortis. Interitus inhærebit impiis,*
7 *quia non eligunt facere opera & negotia*
8 *recta. Deus mittit vias asperas duris*
9 *& perversis: quia opera ejus pura sunt &*
9 *ac recta. Habitare in angulo sub dio, me-*
10 *lius est quàm habitare in domibus deal-*
10 *batis, cum scelere, & in domicilio novo.*
10 *Animæ impii non misereatur ullus homi-*
11 *num. Cùm damnum sustinet impius*
11 *blasphemus, manusctus sit cautior. Sa-*
12 *piens, cùm docebitur, accipiet doctrinam.*
12 *Justus intelligit, & agnoscet corda im-*
13 *piorum: & perversè agunt impii in iniqui-*
13 *tatibus suis. Quicunque obturat*
14 *aures suas ne audiat infirmos, hic*
14 *clamabit, & non erit qui audi-*
14 *at illum. Munus secretum avertit vi-*
15 *res furoris: & qui parcit muneribus,*
15 *suscitat iram potentem. Gaudium justo-*
16 *rum operatur æquitatem: & innocens,*
16 *apud operantes mala immundus est. Vir*
17 *aberrans à via justitiæ, quiescet in cœ-*
17 *tu gigantum. Homo pauper egenus, amat*
18 *hilaritatem, & eligit oleum & vinum,*
18 *ut ditescat. Scelestus fordes est justi. Ha-*
19 *bitare in deserto melius est quàm habitare*
19 *cum muliere litigiosa, linguosa, iracundâ.*
20 *Thesaurus optabilis quiescit in ore*
20 *sapientis: homines autem stulti deglutiu-*
21 *nt illum. Via æquitatis & charitatis*
21 *comitatur vitam & magnificentiam.* 22
22 *piens conscendit urbes munitas, & de-*
22 *struit arcem in qua confisi sunt impii.*
23 *Qui custodit os suum & linguam suam,*
23 *servat ab angore animam suam.*

משׁל : כב

.superbiæ ira in *faciens* : ejus nomen derisor , *arrogans* , Superbus
24 וַד יְהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן :
.facere ejus manus renuerunt quia : eum interficiet pigri Desiderium
25 תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מָאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת :
non & , tribuet justus & : concupiscentiam *concupivit* die Tota
26 כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוֶּה תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא
quis *etiam* ; abominatio impiorum Sacrificium .prohibebit
27 יַחְשֹׂךְ : זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף־כִּי
: peribit *mendaciorum* Testis .illud attulerit *mala cogitatione in*
28 בְּזִמָּה : עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ יְבִיאֻנוּ
impius vir Roboravit .loquetur *finem in audiens* vir &
29 וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר : הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע
,sapientia Non .suam viam *parabit* ipse rectus & : *sais faciebus in*
30 בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דַּרְכּוֹ : אֵין חָכְמָה
Equus .DOMINUM contra consilium nec ; intelligentia neque
31 וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה : סוּס
.salus DOMINI & ; belli diem ad paratus
מֻכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה :

CAP. XXII. כב

auro præ & , *argento præ* : *multa* *opulentis præ* nomen Eligibilius
1 נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב
faciens : sibi obviaverunt pauper & Dives .bona gratia
2 חֵן טוֹב : עָשִׁיר וְרוּשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה
:se abscondit & ,malum vidit Callidus .DOMINUS ipsos omnes
3 כֻלָּם יְהוָה : עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר
Propter .*multitudinem* & , sunt transgressi simplices &
4 פְּתָיִים עָבְרוּ וְנֶעְנָשׁוּ : עֵקֶב
.*vitæ* & , gloria & , *opulentis* : DOMINI timor *mansuetudinem*
5 עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים :
,suam animam *custodiens* : perversi via in laqui , Spinæ
6 צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ
: suæ viæ *os* *super* puerum *Initia* .eis ab se elongabit
יַרְחִק מֵהֶם : חַנֹּךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ
Divcs .ca ab recedet non , senuerit cùm etiam
7 גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה : עָשִׁיר
Seminans .*commodantí viro* *mutuans servum* & : dominabitur *pauperes in*
8 בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לְוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה : זוֹרֵעַ
.*consumet* ejus iræ virga & : *calamitatem* metet iniquitatem
עָוְלָה יִקְצוֹר אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה :
.*tenui* suo pane de dedit quia ; benedicetur ipse , *oculus* *Bonus*
9 טוֹב עָיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל :
, judicium cessabit & : contentio egredietur & , deriforem Ejice
10 גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין
, ejus labiorum *gratiæ* , cordis munditiam *Diligens* .ignominia &
11 וְקָלוֹן : אֹהֵב טְהַר־לֵב חֵן שִׂפְתָיו
: scientiam custodierunt DOMINI Oculi , rex ejus amicus
12 רֵעֵהוּ מֶלֶךְ : עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת
Leo : piger Dixit .prævaricatoris verba pervertet &
13 וַיְסַלֶּף דִּבְרֵי בֹגֵד : אָמַר עָצֵל אֲרִי
profunda Fovea .occidar plateæ medio in : *vico in*
14 בַּחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֶרָּצֵחַ : שׁוּחָה עֲמֻקָּה
Stultitia .illuc cadet DOMINUS *infensus cui* : alienarum os
15 פִּי זָרוֹת וְעוּם יְהוָה יִפֹּל־שָׁם : אִוֶּלֶת
eam faciet elongare correctionis virga : pueri corde in colligata
קְשׁוּרָה בְלֶב־נַעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה
.eo ab
מִמֶּנּוּ :

Versio VULG. LAT.

24 Superbus & arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur
25 superbiam. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quidquam manus ejus operari: Totâ die concupiscit & desiderat: qui autem justus est, tribuet, & non cessabit.
26 Hostiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex scelere.
27 Testis mendax peribit: vir obediens loquetur victoriam.
28 Vir impius procaciter obfirmat vultum suum: qui autem rectus est, corrigit viam suam. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Equus paratur ad diem belli: Dominus autem salutem tribuit.

CAP. XXII.

1 MElius est nomen bonum, quàm divitiæ multæ: sup ar-
2 gentũ & aurũ gratia bona. Dives & pauper obviaverunt sibi: utriusq; operator est Dñs.
3 Callidus vidit malum, & abscondit se: innocens pertran-
4 sijt, & afflictus est damno. Finis modestiæ timor Dñi, divi-
5 tiæ et gloria et vita. Arma et gladii in viverſi: custos autem animæ suæ longè recedit ab eis. Proverbiũ est; Adolescens juxta viam suam, etiam cùm senuerit, non re-
7 cedet ab ea. Dives pauperibus imperat: et qui accipit mutuum, servus est fœnerantis. Qui seminat iniquitatem, metet mala, et virga iræ
8 suæ consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur: de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquiret qui dat munera: animam autem aufert
10 accipientium. Ejice deriforẽ, & exibit cum eo jurgium, cessabũntque causæ & contumeliæ. Qui diligit cordis mundi-
11 tiam, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Oculi Dñi custodiunt scientiam: & supplantant verba iniqui. Dicit pi-
13 ger; Leo est foris, in medio platearum occidendus sum.
14 Fovea profunda os alienæ: cui iratus est Dominus, incidet in eam. Stultitia colligata est in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

24 † Θρασὺς καὶ ἀυθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς κα-
λεῖται, † ὃς † μανιακῶς παρόνομος.
25 † Ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν (a)ἀποκτείνουσιν, † ἐ-
γὰρ θελήσουσιν αἱ χεῖρες αὐτῶ ποι-
26 εῖν τι. Ἀσεὶς ὁλοημέρ ὅλως τὴν ἡ-
μέραν ὁλοθυμίας κακὰς, † ὁ δὲ δίκαιος
27 ἐλεᾷ καὶ οἰκτίρει ἀφειδῶς. † Θυσίαι ἀ-
σεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, † καὶ γὰρ ὅταν
28 νόμως προσφέρουσιν αὐτάς. † Μάρτυς ψευ-
δὴς ἀπολεῖται, † ἀνὴρ δὲ ὑπήκοος φυ-
29 λασσόμενος λαλήσει. † Ἀσεὶς ἀνὴρ ἀν-
αιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, † ὁ δὲ (b)εὐθὺς
30 αὐτὸς διωθεῖ τὰς ὁδὸς αὐτῶ. † Οὐκ ἔ-
στι Σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρεία, † οὐκ ἔστι βου-
31 λὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. † Ἵππος ἑτοιμά-
ζεται εἰς ἡμέραν πολέμου, † παρὰ δὲ
κυρίου ἡ βοήθεια.

MS. A. (a) ἀποκτεῖνεν (b) εὐθὺς

ΚΕΦ. κβ'.

1 † Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος
πολύς, † ὑπὲρ δ' ἀργύριον καὶ χρυσίον χά-
2 ρις ἀγαθή. † Πλούσιοι καὶ πτωχὸς συνέβη-
σαν ἀλλήλοις, † ἀμφοτέροις δὲ ὁ κύ-
3 ριος ἐποίησε. † Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν
πεφυλάγμενος κατεσκεύασ αὐτὸς παιδεύεται,
† οἱ δ' ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθη-
4 σαν. † Γενεὰ Σοφίας φόβος κυρίου, † καὶ πρᾶ-
5 τος, καὶ δόξα, καὶ ζωή. † Τρίβολοι καὶ παγίδες
ὁν ὁδοῖς σκολιαῖς, † ὁ δὲ φυλάσων
6 τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. † Πλού-
σιοι πτωχῶν ἄρξουσι, † καὶ οἰκέται ἰδίοις
8 δεσπόταις δουλεύσουσιν. † Ὁ σπείρων φαῦλα
θερίσει κακὰ, † πληγὴν δ' ἔργων αὐτῶ
συντελέσει. † Ἀνδρὶ εὐλαβῆ καὶ δίστλω ὀν-
λογεῖ ὁ θεὸς, † ματαιότητα δ' ἔργων
9 αὐτῶ σωτελέσει. † Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐ-
τὸς διαταφήσεται, † ἐκ γὰρ ἑαυτῶ ἄρ-
τον (c)ἔδωκεν τῷ πτωχῷ. † τίκλω καὶ τιμὴν
πεποιεῖται ὁ δόξα (a) δὲς, † τὴν μέντοι
10 ψυχὴν ἀφαιρεῖται ἐκ κατημένων. † Ἔκ-
βαλε ὃν συνεδρίου λοιμὸν, καὶ συνεξε-
λεύσεται αὐτῶ νεῖκος, † ὅταν γὰρ καθί-
11 σῃ ὀν συνεδρίῳ πάντας ἀπαλλάξει. † Ἀ-
γαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας, † δεκτοὶ
12 δὲ αὐτῶ πάντες ἄμωμοι. † χείλεσι ποιμαί-
νει βασιλεύς. † Οἱ δ' ὀφθαλμοὶ κυρίου (b)
διατηροῦσιν ἐπίστασιν, † φαυλίζει δὲ λό-
13 γους παραβόμου. † Πεφοβεῖται δὲ ὁ λέ-
ων ὀκνηρός, † λέων ὀν ἐν ὁδοῖς, ὀν δὲ ἐν πλαθεῖ-
14 σι φονευθεῖ. † Βόθρος βαθὺς στόμα πα-
ρανόμου, † ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίου ἐμ-
πεσεῖται εἰς αὐτόν. † ἐὰν ὁδοὶ κακαὶ ἐν-
ώπιον ἀνδρὸς, † καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τὸ ὑποστρέ-
φαι ἀπ' αὐτῶ, † ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁ-
15 δῶ Σκολιᾶς καὶ κακῆς. † Ἄνοια δεδεμένη
(γ) καρδίᾳ νέου, † ῥάβδος δὲ ὁ παιδεία
μακρὰν ἀπ' αὐτῶ.

(aa) *Audax, & arrogans, & ostentator, pestilens vocatur: (bb) qui autem injuriarum memor est, iniquus.* (cc) *Desideria pigrum interficiunt: non enim elegunt manus ejus facere quicquam. Impius concupiscit totâ die concupiscentias malas: justus autem (dd) miseretur, & misceatur non parcè. Hostiæ impiorum abominatio Domino: (ee) etenim iniquè offerunt eas. Testis falsus peribit: vir autem obediens (ff) custodius loquetur. (gg) Impius vir impudenter subsistit facie: rectus autem ipse (hh) intelliget vias suas. Non est sapientia, non est fortitudo, non est consilium (ii) apud impium. Equus paratur ad diem belli: à Domino autem auxilium.*

CAP. XXII.

1 ELigibilius (a) *nomen bonum, quàm divitiæ multæ: super argentum verò, & aurum*
2 *gratia bona. Dives, & pauper obviaverunt sibi: utrosque autem Dominus fecit. Callidus (b) videns ma-*
3 *lignum punitum, valdè ipse ovitatur: imprudentes autem prætereuntes damno affecti sunt. (c)*
4 *Progenies sapientiæ timor Domini, & divitiæ, & gloria, & vita.*
5 *Tribuli & laqueì in viis perversis: qui autem custodit animam*
7 *suam, (d) abstinebit ab eis. Divites pauperibus imperabunt: (e) et*
8 *famuli proprìis dominis fœnerabunt. Qui (f) seminat mala,*
9 *metet mala: plagam autem operum suorum consummabit. Virum hilarem, & datorem (g) benedicit Deus: vanitatem verò operum ejus consummabit. Qui*
10 *misercetur pauperis, ipse enutrietur: de suis enim panibus dedit pauperi. (h) Victoriam, & honorem acquirit, qui dat munera: & animam quidem auferet possidentium. Ejice è consessu (i) pestilentem, & exibit simul cum eo (k)*
11 *jurgium: nam cùm sederit in consessu, omnes inhonorat. Diligit Dominus (l) sancta corda:*
12 *accepti autem sunt ei omnes (m) immaculati. (n) Labiis pascit rex: Oculi autem Dominì conservant*
13 *(n) sensum: vilipendit autem verba iniqua. Excusationem af-*
14 *ferì, et dicit piger; Leo in viis, & in plateis (p) ficarii. Fo-*
15 *vea profunda os iniqui: qui autem odio habetur à Dño, incidet in (q) illam. Sunt viæ malæ coram viro: & non diligit reverìs ab eis: avertere autem se oportet à via perversa, & mala. Dementia (r) pendet è corde juvenis: virga autem, & disciplina longè ab eo.*

MS. A. (a) δίδωκεν (b) διδὸς, (β) διατηροῦσιν (γ) καρδίᾳ νέου,

תרגום TARGUM.

24 מְמַקְנָא מְרִיחָא וּיְדָנָא שְׁמֵיהּ עֲבַד חֲרָנָא בְּוִרְנוּתֵיהּ : רְגָזָא דְשֵׁלְיָא מְמִיתָא לֵיהּ :
25 דְּלָא צְבָן אֵידֵין דְּעַבְדִין עֲבַרְתָּא : כָּל יוֹמָא רָאֵג רְגָזָא וְצַדִּיקָא יְהַב וְלָא מַחְשָׁךְ :
26 דִּבְחָא דְרַשְׁעֵי מְרַחַק הוּא מְטוּל דְּבַעֲבַרְתָּא מֵיתֵי לֵיהּ : סְהָדָא דְכַדְּבוּתָא יְאַבַּד
27 וְגַבְרָא שְׁמוּעָא שְׁרִירָאִית מְמַלֵּל : מַחְצִיף אַפּוֹי גַּבְרָא רַשִּׁיעָא וּתְרֵיצָא הוּא מְתַקַּן
28 אוֹרְחֵיהּ : לֵית חָכְמְתָא וְלֵית בִּינְוָא וְלֵית עֲצָתָא הֵיךְ דְּאַלְהָא : סוּסְיָא מְתַקַּן לְיוֹמָא
31 דְקְרָבָא וְלַאלְהָא הוּא פּוּרְקָנָא :

כב

1 שְׁמָא טָבָא אִתְבְּחַר מִן עוּתְרָא סַגִּיעָא וּמִכַּסְפָּא וּמִן דְּהַבָּא שַׁפִּיר חִסְדָּא : עִתִּירָא
2 וּמִסְכֵּנָא פְּגָעָן חַד בְּחַד וְתַרְוֵיהוֹן אֱלָהָא בְּרָא אִנּוּן : עָרִימָא חֲזִי בִּישְׁתָּא וּמִטְּשֵׁי וְשַׁבְרֵי
3 עָבְרִין וְחַסְרִין אִנּוּן : עָקְבָא דְעַוְתָנוּתָא דְּהַלְתָּא דְיָי עוּתְרָא וִיקָרָא וְחַיֵּי : נְשִׁבָא
4 בְּאָרְחָא עַקְמְתָא וּמִן דְּנָטַר נַפְשֵׁיהּ יְרְחַק מִנַּהוֹן : אַרְדְּכָה לְטַלְיָא לְקָבֵל אוֹרְחֵיהּ
6 דְּלָא כַד נְסִיב נְסִטֵי מִנֵּיהּ : שַׁתִּירָא בְּמִסְכְּנֵי נִשְׁתַּלַּט וְעַבְדָא מוּפְנָא :
7 דְּוַרְיָא עָיְלָא נְחֵצַד עָאתָא וְשִׁבְטָא דְחַרְיָנוּתֵיהּ נְגִמוּר : מַן דְּטָבָא הוּא עֲנִיגוּתֵיהּ הוּא
9 נְחָבְרַךְ מְטוּל דְּיִתְיְהִב מִן לַחְמֵיהּ לְמִסְכֵּנָא וּאֲפִיק לְתַגְרָנָא וּיְבַשֵּׁל
10 דִּינָא וְנַעֲבְרָא : רְחֵם אֱלָהָא רְכִי לְבָא וּבְחִסְדָּא דְשַׁפְּוָתֵיהּ יִתְחַבַּר לְמַלְכָּא : עָנְוָתָא
13 דְאֱלָהָא נְטָרָן יְדִיעָתָא וּמְטַלְטַל מִלַּיהוֹן דְּבוּוֹי : עַטְלָא אֲמַר בַּחֵכִי נְגוּתֵיהּ אַרְיָא
14 אִית לְבָרָא וּבִינְתָא שׁוּקֵי מְתַקְּטְלָנָא : גּוּבְאָא עֲמִקְתָא פּוּמֵיהּ דְּנוּכְרָיָתָא וּמַן דְּמְרַגְּזָן
15 קְדָם אֱלָהָא נָפֵל תַּמָּן : שְׁטִיוּתָא קְטִירָא בְּלִבֵּיהּ דְּטַלְיָא שִׁבְטָא דְמַרְדּוּתָא נְרַחֲקִינֵיהּ
מִנֵּיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Derisor, tumidus, superbus, est nomen ejus, faciens iram superbia sua. 24
Desiderium pigri interficit eum, eò quòd nolunt manus ejus facere opus. 25
Tota die desiderio desiderat, & justus tribuit, & non parcit. Sacrificium 26
impiorum abominabile est, quia *in* scelere offerunt illud. Testis menda- 27
cii peribit, & vir bene audiens rectè loquetur. Impudens facie vir im- 28
pius est, & rectus ipse præparat viam suam. Non est sapientia neque in- 29
telligentia neque consilium sicut Dei. Equus paratur in diem belli, sed à 30
Deo est salus. 31

CAP. XXII.

ELectum est nomen bonum magis quàm divitiæ multæ: & argento 1
& auro melior est gratia. Dives & pauper obviaverunt sibi mutuò, & 2
ambos creavit Deus. Callidus vidit malum & abscondit se, & insipi- 3
entes transierunt & *damnum passi sunt*. Merces mansuetudinis est timor 4
Domini, divitiæ & gloria & vita. Pedica [*et laquei*] in via perversa: & qui 5
custodit animam suam, elongabit se ab eis. *Deduc* adolescentem juxta 6
viam suam, ut cùm senuerit non declinet ab ea. Dives dominatur in pau- 7
peres, & qui accipit mutuum, servus est fœnerantis viri. Qui seminat 8
injustitiam metet iniquitatem, & virga iræ ipsius consummabitur. Qui 9
bonum oculum habet, ipse benedicetur; quoniam dedit de pane suo
pauperi. Ejice deriforem, & expelle contentiosum, et cessabit jurgium 10
et ignominia. Diligit Deus mundum corde, et in gratia labiorum suo- 11
rum socius erit regis. Oculi Dei custodiunt scientiam, et protudit ver- 12
ba prædonum. Dicit piger in socordia sua: Leo est foris, et in medio vi- 13
arum occidar. Fovea profunda os extranearum, et qui provocat Deum, 14
eò incidet. Stultitia ligata est in corde pueri: virga disciplinæ elongabit 15
eam ab eo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܡܫܬܡܥ ܒܥܝܢ ܫܡܗ . ܡܫܠܡ ܠܡܬܠܐ ܕܝܠܗ . * ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܨܬܢܐ ܕܥܒܕ ܠܗ . ܡܢܗ
25 ܕܠܐ ܨܒܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܐ . * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܬܡܥ ܕܝܢ ܕܠܐ ܫܪܝܐ . ܕܠܐ ܫܪܐ ܠܗ
26 ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܐ . ܕܠܐ ܨܒܐ ܠܡܬܠܐ ܠܗ . ܡܢܗ ܕܝܢ ܡܫܬܡܥ ܕܠܐ ܫܪܝܐ . ܕܠܐ ܫܪܐ ܠܗ
27 * ܡܢܝܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܠܡܕܡ ܗܘ . ܡܢܗ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢܗ ܗܘ . * ܗܢܘܢ ܕܡܬܩܠ ܒܪܝܫ .
28 ܡܫܬܡܥ ܒܫܩܪ ܡܣܗܕܘܬܐ . * ܫܪܝܩ ܡܢ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . ܡܢܝܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢܗ . ܡܫܬܡܥ
29 ܡܢ ܕܫܩܪ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . * ܫܪܝܩ ܡܢ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . ܡܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢ ܗܘ . ܡܫܬܡܥ
30 ܡܢ ܕܫܩܪ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . * ܫܪܝܩ ܡܢ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . ܡܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢ ܗܘ . ܡܫܬܡܥ
31 ܡܢ ܕܫܩܪ ܡܣܗܕ ܕܫܩܪ . * ܡܫܬܡܥ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢ ܗܘ . ܡܢ ܕܠܐ ܡܬܩܠ ܡܢ ܗܘ . * ܡܫܬܡܥ

Audax cujus magnum est nomen, committit 24
scelus in ira sua. Desiderium pigri interficit 25
eum, quia non vult ut exerceant manus suæ
ullum opus: Et totâ die flagrat cupiditate. 26
Justus largitur, nec parcit: Sacrificium verò 27
impiorum immundum est, quoniam cum iniquitate afferunt illud. Testis mendax peribit: & vir auscultans rectè loquetur. Impudens est vultus viri flagitiosi: qui autem rectus est, disponit vias proprias. Non est sapientia, neque intelligentia, neque consilium simile Domini. Equus præratur ad diem belli: Domini autem est salus.

28 29 30 31

CAP. XXII.

1 * ܫܡܐ ܛܒ ܡܢ ܥܘܬܪܐ ܣܓܝܐ . ܡܢ ܟܣܦܐ ܘܡܢ ܕܗܒܐ . ܥܬܝܪ ܘܡܣܟܢ ܐܚܕܘܢ .
2 ܡܣܟܢ ܘܥܬܝܪ ܐܬܥܪܘ ܒܗ ܡܪܝ ܟܠܗܘܢ . ܥܒܕ ܢܟܝܠ ܚܙܐ ܒܝܫܐ . * ܡܣܬܪ ܢܦܫܗ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
3 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܚܙܐ ܒܝܫ ܡܬܚܒܝܢ .
4 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
5 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
6 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
7 * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
8 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
9 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
10 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
11 ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ . * ܡܣܟܢ ܢܦܫ ܡܢ ܒܝܫ ܚܙܐ .
12 ... ...

מִשְׁלֵי : כג

16 עֹשֵׁק דַּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר: הַט
17 אָזְנְךָ וְשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי:
18 כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו
19 עַל־שְׂפָתֶיךָ: לְהִיוֹת בַּיְהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ
20 הַיּוֹם אַף־אָתָּה: הֲלֹא כְתַבְתִּי לְךָ שְׁלִשִׁים בְּמֹעֲצוֹת
21 וָדָעַת: לְהוֹדִיעֲךָ קְשֹׁט אִמְרֵי אֱמֶת
22 לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ: אַל־תִּגְזֹל־דַּל
23 כִּי דַל־הוּא וְאַל תְּדַכֵּא עָנִי בַּשָּׁעַר: כִּי־יְהוָה
24 יָרִיב רִיבָם וְקֹבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ: אַל
25 תִּתְרַעֶא־תֶבַל אַף־אֵת אִישׁ חֵמוֹת לֹא תֵבוֹא:
26 פֶּן־תֵּאָלֵף אָרְחֹתָיו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ: אַל
27 תְּהִי בְתֹקְעֵי כָף בַּעֲרֵבִים מַשְּׁאוֹת: אִם־אֵין
28 לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ:
29 אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ:
30 חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בְּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב
31 בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים:

CAP. XXIII. כג

1 כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מֹשֵׁל בִּין חָבִין
2 בִּינָתֶךָ: וְשַׂמְתָּ שֹׁחֵט בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל
3 נֶפֶשׁ אָתָּה: אַל־תִּתְאַו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם
4 כְּזָבִים: אַל־תִּיגַע לְהַעְשִׁיר מִבִּינָתֶךָ חְדַל:
5 הֲתָעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה
6 יַעֲשֶׂה־לּוֹ כְנָפָיִם כַּנֶּשֶׁר וְעָף הַשָּׁמָיִם: אַל
7 תֶּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאַו לְמַטְעַמֹּתָיו:
8 כִּי כְּמוֹ שַׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֵּן הוּא אֱכֹל וְשְׁתֵה יֹאמַר
9 לָךְ וְלִבּוֹ בַל־עִמָּךְ: פִּהֲךָ־אֲכֻלַת תְּקִיאֶנָּה
10 וְשִׁחַתָּ דִּבְרֵיךָ הַנְּעִימִים: בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר
11 כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלָּיו: אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבוֹא:
12 כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ:

Versio VULG. LAT.

16 Qui calumniatur pauperem, ut
augeat divitias suas, dabit ipse
17 ditiori, & egebit. Inclina au-
rem tuam, & audi verba sapi-
entium: appone autem cor ad
18 doctrinam meã. Quæ pulchra
erit tibi, cùm servaveris eam
in ventre tuo, & redundabit in
19 labiis tuis. Ut sit in Domino
fiducia tua, undè & ostendi e-
20 am tibi hodié. Ecce descripsi
eam tibi tripliciter, in cogi-
21 tationibus & scientiâ: Ut o-
stenderem tibi firmitatem, &
eloquia veritatis, respondere
ex his illis qui miserunt te.
22 Non facias violentiam paupe-
ri, quia pauper est: neque con-
23 teras egenũ in porta: Quia ju-
dicabit Dñs causã ej°, & con-
24 figet eos, qui confixerũt animã
ejus. Noli esse amicus homini
iracundo, neque ambules cum
25 viro furioso: Ne fortè discas
semitas ejus, & sumas scanda-
26 lum animæ tuæ. Noli esse cum
his, qui defigunt manus suas,
27 & qui vades se offerunt pro
debitis: Si enim non habes
28 undè restituas, quid causæ est
ut tollat operimentum de cu-
bili tuo? Ne transgrediaris
29 terminos antiquos, quos posue-
rũt patres tui. Vidisti virũ ve-
locẽ in opere suo? corã regib°
stabit, nec erit ante ignobiles.

CAP. XXIII.

1 Quando sederis ut come-
das cum principe, diligenter
attende quæ apposita sunt ante
2 te faciem tuam: Et statue col-
trum in gutture tuo, si tamen
3 habes in potestate animam tu-
am, Ne desideres de cibis ejus,
4 in quo est panis mendacii. No-
li laborare ut diteris: sed pru-
5 dentiæ tuæ pone modum. Ne
erigas oculos tuos ad opes,
quas non potes habere: quia
facient sibi pennas quasi a-
quilæ, & volabunt in cœlum.
6 Ne comedas cum homine in-
vido, & ne desideres cibos e-
7 jus: Quoniam in similitudi-
nem arioli & conjectoris, æ-
stimat quod ignorat. Come-
8 de & bibe, dicet tibi: et mens
ejus non est tecum. Cibos,
quos comederas, evomes: et
9 perdes pulchros sermones tu-
os. In auribus insipientium ne
loquaris: quia despicient do-
10 ctrinam eloquii tui. Ne attin-
gas parvulorum terminos: et
agrum pupillorum ne introe-
11 as: Propinquus enim illorum
fortis est: et ipse judicabit con-
tra te causam illorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 †Ὁ συκοφαντῶν πένητα, †πολλὰ ποιεῖ τὰ
ἑαυτοῦ (δ), †δίδοσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι.
17 †Λόγοις σοφῶν (α) παροξύνελλε ζῶν σε, καὶ ἄ-
κουε ἐμῶν λόγων, †τὴν δὲ ζωὴ καρδίαν σῶ-
σον, ἵνα γνῷς, Ὅτι καλοί εἰσιν. †καὶ ἐὰν
ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, †συ-
φερῶσί σε ἅμα δὲ καὶ σοῖς χείλεσι. †Ἵνα σε
γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωείσῃ σοι
τὴν (ε) ὁδόν σου. †Καὶ σὺ ἡ ἀπόχρα μοι αὐ-
τὰ σεαυτῷ τρισσῶς, †εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν
δὲ τὸ πάντῳ σ' καρδίας σου. † Διδάσκω
ἐν σε ἀληθῆ λόγον, καὶ γνῶσιν (') ἀμαθῆν
ὑπακόειν, †τοῦ (ζ) ἀποκρίνεσθαί σε λόγοις
ἀληθείας τοῖς πεμψαμένοις (η) σοι. †
Μὴ ἀποδιάζου πένητα, πτωχὸς γὰρ ἐστι, †
καὶ μὴ ἀπριάσῃς αὐτοῦ ἐν πύλαις. † Ὁ γὰρ
κύριος κρινεῖ (θ) αὐτὸ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ
σὴν ἄψυχον ψυχήν. † Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀν-
δρὶ δυμώδει, † φίλῳ δ' ὀργίλῳ μὴ συναυ-
λίζου. † Μή ποτε μάθῃς σὴ ὁδῶν αὐτῶ,
καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ. † Μὴ δί-
δου σεαυτὸν εἰς ἐγγύλιν ἀκροώμενος φόβο-
νον. †Ἐὰν γὰρ μὴ (ι) ἔχῃ πόθεν ἀποτί-
σῃ, † λήψονται τὸ σῶμα τὸ ὑπὸ τὰς
πλευρὰς σου. † Μὴ μέτρει θεμὰ αἰώνια,
ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. † Θεωρηκὼν ἄνδρα
καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶ † βασι-
λεῦσι δεῖ παρεστάναι, †καὶ μὴ παρεστάναι ἀν-
δράσι νωθροῖς.

MS. A. (δ) κακὰ, δίδοσιν (') παροξύνε (ε) ὁδὸν αὐτῶ. (') ἀγνῶν (ζ) ἀποκρί-
νασθαί σε λόγοις (η) σε. (θ) ἐκῶς τὴν δίκλω, (ι) ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς,

ΚΕΦ. κγ'.

1 †Ἐὰν καθίσῃς δειπνεῖν δὲ τραπέζης
δυνάστου, †νοῆσαι νόει τὰ παρατιθέμενά
2 σοι. † Καὶ θέσθαι τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς
ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι. † εἰ δὲ
ἀπληστότερος εἶ, † Μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδε-
σμάτων αὐτῶ, † ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς
4 ψεύδους. † Μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλου-
σίῳ, † τῇ σῇ ζῇ φρονήσει ἀπόρου. † Ἐὰν ἐ-
πιστήσῃς τὸν σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν, ἐξαι-
μῶ φανεῖται · † κατασκεύασεν γὰρ αὐτῶ
πτέρυγες ὅμοιον ἀετοῦ, † καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ
οἶκον τοῦ πεφεικότος αὐτῶ. † Μὴ συν-
δείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, † μηδὲ ἐπιθύμει
7 τῶν βρωμάτων αὐτῶ, † Ὅν τρόπον γὰρ εἰ τις
κατεπίοι τρίχα, † ἕτως ἐσθίει καὶ πίνει. †
μηδὲ πρὸς σὲ εἰσπαίζῃς αὐτὸν, καὶ φάγῃς
8 τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτῶ, † Ἐξεμέσει γὰρ
αὐτὸν, καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς
9 καλούς. † Εἰς ὦτα ἄφρονος μὴδὲν λέγε,
† μύσπαῖ μυκτηείσῃ τοῦ συνετοῦ λόγοις σε.
10 † Μὴ μετοῦῃς θεμὰ αἰώνια, (α) † εἰς τὴ
11 κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς · † Ὁ γὰρ λυ-
τρούμενος αὐτοὺς κύριος, κρατυὸς ἐστι, καὶ
κινεῖ τὴ κρίσιν αὐτῶ μετ' σοῦ.

MS. A. (α) ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου, εἰς τὴ κτῆμα

CAP. XXIII.

1 Si sederis cœnare ad mensam
potentis; (a) sapienter intelligе,
quæ apponuntur tibi. Et (b)
2 mitte manum tuam, sciens, quòd
oportet te talia præparare. Si au-
3 tem insatiabilis es; Noli concupi-
scere escas ejus: hæc (c) enim
4 obtinent vitam falsam. Ne (d)
extendas te, cùm sis pauper, ad
5 divitem: tuũ autem consideratio-
ne abstine. Si intenderis oculum
tuum erga eum; nusquã apparebit:
paratæ enim sunt ei alæ, tanquãm
aquilæ, (e) & revertit in
domum præsidis sui. Ne co-
6 mes cum viro invido, neque
concupiscas (g) escas ejus: Quem-
7 admodũm enim (h) si quis de-
glutiat pilum; sic comedit, &
bibit. Neque ad te introducas eu-
8 m, & comedas buccellam tu-
am cum eo: Evomet enim illam,
9 & (i) contaminabit sermones tu-
os bonos. In aures imprudentis
10 noli quicquam dicere: ne fortè ir-
rideat (k) sapientes sermones tu-
11 os. Ne (l) transponas terminos
æternos: & in possessionem or-
phanorum ne ingrediaris. (m)
Qui enim redimit eos Dominus,
11 validus est, & judicabit judicium
eorum tecum.

תַּרְגּוּם TARGUM.

16 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֵּנָא מִסְגֵּי לֵיהּ בִּישְׁתָּא וְדִיהַב לַעֲתִירָא חוֹסְרָנָא הוּא לֵיהּ : בְּרִי צְלִי
17 אָרְנָךְ וְשְׁמַע מִלֵּי דְחַכִּימִין וְלִבָּךְ שִׂים לִידִיעָתִי : מִטּוּר דְּבַסִּימִין נְטַר אִנּוּן בְּכַרְסָךְ
18 נְיַתְקְנוּן אִיתָךְ חֲדָא עַל שְׂפָוָתָךְ : דְּנֵהוֹי בֵּאלָהָא סַבְרָךְ וְאוֹדַעְתָּךְ יוֹמָא הָדֵא
19 אַף אַנְתְּ : וְהָא כְתִבִית אִנּוּן לָךְ עַל תְּלָתָא וּמִנּוּן בְּעֻצָתָא וּידִיעָתָא : לְאוֹדָעָךְ
20 קוּשְׁטָא וּמִלֵּי דְתָרִיצוּתָא דְתַהֲדֵיךְ מְלָתָא דְקוּשְׁטָא לְמִשְׁדָּרֵיךְ : לָא תְּנוּל לְמִסְכֵּנָא
21 מְטוּל דְּמִסְכֵּנָא הוּא וְלָא תְּמַכֵּיךְ עֲנִיָא בִּתְרָעָא : מְטוּל דְּאִלָּהָא דְּאִנּוּן וּמִתְפְּרַע
22 פּוּרְעָנוּתְהוֹן דְּנַפְשְׁהוֹן : לָא תִתְחַבַּר עִם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעִם גְּבַרָא חֲמָתָנָא לָא תְעוּל :
23 דִּלְמָא תֵּילַף אָרְחָתֵי־ וְתִשְׁבֵּח פְּחָא לְנַפְשָׁךְ : לָא תְהֵוֵי מְשַׁלֵּם אִידָךְ בְּעֵרְבוּתָא עַל
24 חֲבָרָךְ : אִם לֵית לָךְ דְּפָרַע נְסִבִין תְּשַׁוִּיתָךְ מִתַּחְתָּיךְ : לָא תְשַׁנֵּי תְּחוּמָא דְמִן עָלְמָא
25 דְּעַבְדּוּ אֲבָהָתָךְ : אִין חֲזִיתָא גְּבַרָא דְמַהִיר בְּעֵבְדְּתֵיהּ קֳדָם מַלְכִּין נְקוּם וְלָא נְקוּם
26 קֳדָם חֲשׁוֹכִי :

כג

1 אִין יְתִבְתָּא לְמִיכַל עִם שַׁלִּיטֵי אִתְּבִין בְּמוּ רְשִׁים קֳדָמָךְ : וְתִשִּׂים סַכִּינָא בְלוּעָךְ אִין מָרֵא
2 דְנַפְשָׁךְ אַתְּ : לָא תִתְרְגַּשׁ לְבִשּׁוּלוּ וְהַנּוּן מִיכוֹלְתָּא דְכַדְבּוּתָא : לָא תִקְרַב לְעִתָּרָא אֶלָּא
3 בְּבִיוּנְתָךְ פְּרַק מְנָיָה : אִין חָדֵי עֵינָךְ בֵּיהּ לָא מִתְחַיֵּי לָךְ מִטּוּל דְּמַעְבַּר עֲבַר לֵיהּ נַפְתָּא הִיךְ
4 נְשַׁרָא דְטַיֵּס בִּשְׁמַיָּא : לָא תִיכוֹל עִם גְּבַרָא דְבִישָׁא עֵינֵיהּ וְלָא תְתְרְגַּשׁ לְבִשּׁוּלוּ :
5 מִטּוּל דְּאִיךְ תַּרְעָא דְמָא הָכֵן הוּא רָם בְּנַפְשֵׁיהּ אֲכֵל וְאִשְׁתֵּי אֲמַר לָךְ וְלִבֵּיהּ נְכִיר
6 עִמָּךְ : וְלַחְמָא דַאֲכַלְתָּא מִתְיַבְּתָא לֵיהּ וּמְחַבְּלַתְּ מִלַּךְ דְּבִסִּימִין : בְּאֻדְנֵי דְסַכְלָא לָא תְמַלֵּל
7 מִטּוּל דְּשִׁיוּ לְסַכּוּלָא דְמִלַּךְ : לָא תַשְׁנֵי תְחוּמָא דְמִן עָלְמָא וּבְחֵלְקָא דְיַתְמֵי לָא
8 תֵעוּל : מִטּוּל דִּי פְרוּקְהוֹן תַּקִּיף וְהוּא נְדוֹן יָת דִּינְהוֹן עִמָּךְ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui calumniatur pauperem, multiplicat sibi malum: & qui dat diviti, 16
egestas erit ei. Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba sapientum, & 17
cor tuum pone ad scientiam meam. Quoniam dulcia sunt, custodi ea in 18
ventre tuo, & dirigantur simul in labiis tuis. Ut sit in Deo fiducia tua, & 19
ostendam tibi hodie, etiam tibi. Et ecce ea scripsi tibi in tribus vicibus, in 20
consiliis & scientia. Ut ostendam tibi veritatem, & verba recta, ut referas 21
verba veritatis illis qui mittunt te. Ne depræderis pauperem quia pauper 22
est, neque conteras egenum in porta. Quoniam Deus judicat causam eo- 23
rum, & ulcifcitur injuriam animæ eorum [illatam] Non commiscearis 24
cum viro bilioso, & cum viro iracundo ne ingrediaris. Ne fortè difcas 25
semitas ejus, & invenias laqueum animæ tuæ. Ne pepigeris manum tuam 26
in fidejussione pro socio tuo. Si non habueris unde restituas, tolletur stra- 27
tum tuum de sub te. Ne mutes terminum qui à seculo est, quem fecerunt 28
patres tui. Si vidisti virum qui velox est in opere suo, coram regibus sta- 29
bit, non stabit coram pauperibus.

CAP. XXIII.

1 Si assederis ut comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur
coram te. Et pones cultrum in gutture tuo, si animæ tuæ dominus fueris. 2
Ne desideres obsonia ejus, quæ sunt cibaria mendacii. Ne accedas ad di- 3
vitem, sed in intelligentia tua recede ab eo. Si alligaveris oculos tuos in 4
eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet sibi alas sicut aquila
quæ volat in cœlum. Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, ne- 5
que desideres pulmenta ejus. Quoniam sicut porta erigitur, sic elevatur 6
in anima sua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor ejus dolosum est apud 7
te. Panem autem quem comedisti, evomes; & perdes sermones tuos sua- 8
ves. In auribus stulti ne loquaris; quoniam spernet intelligentiam verbo- 9
rum tuorum. Ne mutes terminum qui à seculo est: & in agro pupillorum 10
ne ingrediaris. Quoniam redemptor eorum fortis est, & ipse judicabit 11
causam eorum contra te.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܒܐܝܢܐ ܕܡܣܟܢܐ ܠܡܣܟܢ ܘܡܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢ ܡܬܝܗܒ ܠܡܪܝܐ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܗ.* ܐܪܡܐ
17 ܕܡܠܬܐ ܡܫܬܩܠ ܠܒܪ ܡܢ ܕܡܫܬܩܠ ܠܒܪ ܡܢ ܕܡܫܬܩܠ ܠܒܪ ܡܢ ܕ

משלי : כד

.scientiæ eloquia ad tuas aures & ; tuum cor eruditionem ad fac Ingredi
12 הַבִּיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶיךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
,virga in eum percusseris *eum* : correctionem puero à prohibeas Ne
13 אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט
ejus animam & ; eum percuties virga in Tu .morietur non
14 לֹא יָמוּת׃ אַתָּה בַשֵّבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ
lætabitur ; tuum cor fuerit sapiens si ,mi Fili .erues inferno ab
15 מִשְّאוֹל תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ שְׂמַח
loquendo in ; mei renes exultabunt Et .ego etiam ,meum cor
16 לִבִּי גַּם־אָנִי׃ וְתַעֲלֹזְנָה כִלְיוֹתַי בְּדַבֵּר
: peccatores *in* tuum cor æmuletur Ne .*rectitudines* tua labia
17 שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃ אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים
si Quia .die tota DOMINI timore in *quinimò*
18 כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי אִם
,mi fili tu Audi .succidetur non tua spes & ; *novissimum* est
19 יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ שְׁמַע־אַתָּה בְּנִי
Ne .tuum cor *via in progredi* fac & : *esto* sapiens &
20 וְחַכֶּם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃ אַל־
.*sibi* carnis comessatoribus *in* : vini potatoribus *in* sis
21 תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לְמוֹ׃
.dormitatio induere faciet *se.fiunt* & ; *efficietur pauper* edax & ,bibax Quia
22 כִּי־סֹבֵא וָזוֹלֵל יוֹרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נִימֹה׃
,senuerit cùm ,contemnas ne & : te genuit ipse ,tuo patri *Audi*
23 שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יָלָדֶךָ וְאֵל־תָּבוּז
,sapientiam ; vendas ne & ,eme Veritatem .tuam matrem
24 כִּי־זָקְנָה אִמֶּךָ׃ אֲמֶת קְנֵה וְאַל־תִּמְכֹּר חָכְמָה
pater exultabit Exultando .intelligentiam & , eruditionem &
25 וּמוּסָר וּבִינָה׃ גּוֹל יָגִיל אֲבִי
Lætabitur .eo in lætabitur & , sapientem generans : justi
26 צַדִּיק יוֹלֵד חָכָם וְיִשְׂמַח־בּוֹ׃ יִשְׂמַח
mi fili Præbe .tua genitrix exultabit & : tua mater & ,tuus pater
27 אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃ הָבָה בְנִי
profunda fovea Quia .custodiant meas vias tui oculi & : mihi tuū cor
28 לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּרְצֶנָה׃ כִּי־שִׁיחָה עֲמֻקָה
prædæ tanquam ipsa Etiam .aliena angustus puteus & ; meretrix
29 וּזְנוּנִים בְּאֵר צָרָה נָכְרִיָּה׃ אַף־הִיא
,væ Cui .addet hominibus in prævaricatores & : insidiatur
30 כְּחָתֵף תֹּאֹרֵב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם תּוֹסִיף׃ לְמִי אוֹי
g ati vulnera cui ,*murmur* cui , rixæ cui ,*egotis* cui
31 לְמִי אֲבוֹי לְמִי מְרִיבוֹת׃ לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְצָעִים חִנָּם
oculorum : vino *super* Morantibus ? oculorum rubor cui
32 לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם׃ לַמְאַחֲרִים עַל־הַיָּיִן לַבָּאִים
,*vaburerit cùm* vinum intuearis Ne .*miscuram* quærendum ad
33 לַחְקוֹר מִמְסָךְ׃ אַל־תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאָדָם
.*ad.cendimbus in* ibit , suum *oculum* calice in dederit cùm
34 כִּי־יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים׃
tui Oculi .*pungit* regulus velut & ,*mordebit* serpens sicut suo Novissimo
35 אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשֹּׁךְ וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ
eris Et .perversa *loquetur* tuum cor & ; extraneas videbunt
36 יִרְאוּ זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃ וְהָיִיתָ
.*in* capite in *jacens* sicut & ; maris corde in *jacens* veluti
37 כְּשֹׁכֵב בְּלֵב־יָם וּכְשֹׁכֵב בְּרֹאשׁ חֶבֶל׃
quando ,e gravi non ,me concusserunt : ægrotavi non ,me Verberaverunt
38 הֻכּוּנִי בַל־חָלִיתִי הִלְּמוּנִי בַל־יָדַעְתִּי מָתַי
.adhuc illud quæram ,addam ? evigilabo
39 אֶקִיץ אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃

CAP. XXIV. כד

.eis cum *existendum ad* desideres ne & : *malitiæ* homines *in* æmuleris Ne
1 אַל־תְּקַנֵּא בַּאֲנָשֵׁי רָעָה וְאַל־תַּחְפֹּץ לִהְיוֹת אִתָּם׃

Versio VULG. LAT.

12 Ingrediatur ad doctrinam cor
tuum, & aures tuæ ad verba
13 scientiæ. Noli subtrahere à
puero disciplinam: si enim per-
cusseris eum virgâ, non mori-
14 etur. Tu virgâ percuties eum:
& animam ejus de inferno li-
15 berabis. Fili mi, si sapiens fue-
rit animus tuus, gaudebit te-
16 cum cor meum: Et exulta-
bunt renes mei, cùm locuta
17 fuerint rectum labia tua. Non
æmuletur cor tuum peccato-
res: sed in timore Domini esto
18 totâ die: Quia habebis spem
in novissimo, & præstolatio
19 tua non auferetur. Audi, fili
mi, & esto sapiens: & dirige
20 in via animum tuum. Noli es-
se in conviviis potatorum, nec
in comessationibus eorum: qui
21 carnes ad vescendum confe-
runt: Quia vacantes potibus,
& dantes symbola consumen-
tur, & vestietur pannis dormi-
22 tatio. Audi patrem tuum, qui
genuit te: & ne contemnas
23 cùm senuerit mater tua. Ve-
ritatem eme, & noli vendere
24 sapientiam, & doctrinam, & intelligentiam. Exultat gau-
dio pater justi: qui sapientem
genuit, lætabitur in eo. Gau-
25 deat pater tuus, & mater tua,
26 & exultet quæ genuit te. Præ-
be, fili mi, cor tuum mihi: &
oculi tui vias meas custodiant.
27 Fovea enim profunda est me-
retrix: & puteus angustus, alie-
28 na. Insidiatur in via quasi la-
tro, & quos incautos viderit,
29 interficiet. Cui væ? cujus pa-
tri væ? cui rixæ? cui foveæ? cui
sine causa vulnera? cui suffu-
30 sio oculorum? Nonne his, qui
commorantur in vino, & stu-
31 dent calicibus epotandis? Ne
intuearis vinum quando flave-
scit, cùm splenduerit in vitro
32 color ejus: ingreditur blandè,
Sed in novissimo mordebit ut
33 coluber, & sicut regulus vene-
na diffundet. Oculi tui vide-
34 bunt extraneas, & cor tuum lo-
quetur perversa. Et eris sicut
dormiens in medio mari, &
35 quasi sopitus gubernator, amis-
so clavo: Et dices; Verbera-
verunt me, sed non dolui: tra-
xerunt me, & ego non sensi:
quando evigilabo, & rursus
vina reperiam?

CAP. XXIV.

NE æmulemis viros malos,
1 nec desideres esse cum eis:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 † Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, † καὶ
τὰ ὦτά σου ἑτοίμασον λόγοις αἰδήσεως.
13 † Μὴ ἀπόχῃ νήπιον (β) παιδεύειν, † ὅτι
ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
14 † Σὺ γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, † καὶ
15 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. † Τέκνον ἐὰν
Σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, † εὐφρα-
16 νεῖ ἡ ἐμὴ καρδίαν, † Καὶ (*) ἀγαλλιάσει-
ται λόγοις τὰ σὰ χείλη † περὶ τὰ ἐμὰ
17 χείλη, ἐὰν ὀρθὰ ᾖσι. † Μὴ ζηλώτω ἡ καρ-
δία σου ἁμαρτωλοὺς, † ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυ-
18 ρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. † Ἐὰν γὰρ
τηρήσῃς αὐτὰ, ἔσῃ σοι (γ) ἔκγονα, † ἡ
19 σὴ ἐλπὶς σου οὐκ ἀποστήσεται. † Ἄκουε υἱὲ,
καὶ σοφὸς γίνου, † καὶ κατεύθυνε ἐνοίας
20 εἰς καρδίας. † Μὴ ἴσθι οἰνοφόρος, † μη-
δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀφεσ-
21 μοῖς. † Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος
πτωχεύσει, † καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ
22 ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης. † Ἄκουε υἱὲ πατρὸς
τοῦ γεννήσαντός σε, † καὶ μὴ καταφρό-
24 νει ὅτι γεγηρακέ σου ἡ μήτηρ. † Καλῶς
ἐκπέφυκε πατὴρ δίκαιος, † ἐπὶ τῷ υἱῷ σο-
25 φῷ εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. † Εὐφρα-
νέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, † καὶ
26 χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. † Δός μοι υἱὲ σὴν
καρδίαν, † οἱ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς
27 τηρείτωσαν. † Πίσυρος γὰρ τεθημένος ἐστὶν
ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον.
28 † (*) Οὗτος γὰρ ζωτόμως ἐπλέκεται, † καὶ
πᾶς ἀδάνατος ἀναλωθήσεται. † Τίνι
οὐαὶ; τίνι θόρυβος; τίνι κρίσεις; (δ)
29 τίνι τὴν ἀηδίαν καὶ λέξεις; † τίνι ζωστέμα-
τα διακενῆ; † τίνος (ε) πελιδνοὶ οἱ
30 ὀφθαλμοί; † Οὐ μὴ ἐξηρανθέντων ὑπ' οἴνου;
† ἐν μὴ ἐξεταζομένοις ὑπὸ τοῦ οἴνου γίνον-
31 ται; † μὴ βλέπετε (ζ) ἐν οἴνῳ, ὅταν ὁ-
μιλεῖτε ἀνθρώποις δικαίοις; † καὶ ὁμιλεῖ-
τε ἐν πανδόκοις. † ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας
32 καὶ (η) τὰ σθένεια δῷς τοῦ ὀφθαλμοῦ
Σου, † ὕστερον πεφωτίσεις γυμνότερος
33 ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως
πεπληγὼς δακτείνῃ, † καὶ ὥσπερ ὑπὸ κερά-
34 του διαχεῖ ἰωτὸ ὁ ἰός. † Οἱ ὀφθαλμοί
σου ὄψονται ἀλλοτρίαν, † τὸ σῶμα σε
35 τότε λαλήσει σκολιά. † Καὶ κατακείσῃ
ὡσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, † καὶ ὡσπερ κυ-
βερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι. † Ἐρεῖς δὲ,
Τύπτουσίν με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, † καὶ ἐνέπαιξάν
μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν· † πότε ὀρθρίσω ἔτι,
ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μᾶλλον ὧν σκωθήσομαι;

MS. A. (β) παιδεύων, (*) ἐνδιαβλῇ (γ) ἔγγονα, (*) Οὕτως (δ) τίνι ἀηδία (ε) πέλειοι ὀφθαλμοί; (ζ) οἴνῳ, (η) εἰς τὰ ποτήρια.

ΚΕΦ. κδ'.

1 † Υἱὲ, μὴ ζηλώσῃς κακὸς ἄνδρας, † μηδὲ
ἐπιθυμήσῃς εἶναι μετ' αὐτῶν.

CAP. XXIV.

FIli, ne æmuleris malos viros:
1 nec desideres esse cum eis.

תרגום TARGUM.

12 אָעוּל לִבָּךְ לְמֵרְדּוּתָא וְאָרְנָךְ לְמֵימְרֵי דִידְיַעְתָּא׃ לָא תְמַנַּע מִן טַלְיָא מַרְדּוּתָא בְּטוּל דְּאִין
13 תְּחַיֵּיתִי לֵיהּ בְּשֵׁבְטָא לָא מָאֵת׃ אַנְתְּ בְּשֵׁבְטָא תְּחַיֵּי לֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ מִפַּלְטַת מִן שְׁיוֹל׃
14 בְּרִי אִם חַכִּים לִבָּךְ אַף אֲנָא חֲדֵי אֲנָא בְלִבִּי׃ וְנָרְוָון כְּלְיָותַי כַּד יְמַלְלוּן סִפְוָתוּתָא תְּרֵי צִיתָא׃
15 לָא נְטַן לִבָּךְ בְּחַטָּאֵי אֶלָּא בְּרַחְלָתָא דַאלָהָא כָּל יוֹמָא׃ מְטוּל דְּתְהֵוֵי לָךְ אַחֲרֵיתָא טָבְתָא
16 וְסִכּוּיָךְ לָא נְגַנְמַר׃ שְׁמַע אַתְּ בְּרִי וְאִתְחַכַּם וְתָרֵץ לִבָּךְ לְאָרְחָא׃ לָא תְהֵוֵי בְאִלֵּין
17 דְּאִסְטוּן בְּבִשְׁרָא וּבְאִלֵּין דְּרָוְוין חַמְרָא׃ מְטוּל דְּרוּי וְאִסְיוּט מִתְמַסְכָּן וּבוּעֲתָא נְלַבֵּשׁ
18 נִיוּטָא׃ קַבֵּל מִן אֲבוּךְ דִּין יְלָדָךְ וְלָא תְשׁוּט מְטוּל דְּסִיבַת אִמָּךְ׃ קוּשְׁטָא קְנִי וְלָא
19 תְוַבֵּן חָכְמְתָא וּמַרְדּוּתָא וּבִינְוָא׃ מְרוּץ גְּדִיץ אֲבוּי דְצַדִּיקָא וּמַן דְּמוֹלִיד חַכִּימָא נֶחֱדֵי
20 בֵיהּ׃ יֶחֱדֵי אֲבוּךְ וְאִמָּךְ וְתֶחְדֵי חוֹלִדְתָּךְ׃ הַב לִי בְּרִי לִבָּךְ וְעֵינָךְ תִּנְטְרֵן אָרְחָתִי׃ מְטוּל
21 דְּגוּמְצָא עֲמִיקָא זְנִיתָא וּבִירָא דְעָקָא נוּכְרָיְתָא׃ וְהִיךְ מִטְרַף עֵינָהָא כְּמָנָא וְצָאד אֲבָנָא
22 שַׁבְרֵי׃ לְמַנּוּי לְמַן דִּיוָא וּלְמַן תְּרֵי וּלְמַן שׁוּחָא וּלְמַן פּוּדְעָתָא מִנָּן וּלְמַן סוּמְקָנוּת
23 עֵינוֹי׃ לְהַלִּין דְּמִוַּחְרִין עַל חַמְרָא וְאִלֵּין וּמְעַקְּבָא בֵית מִוְנָא׃ לָא תְחֵמֵי חַמְרָא
24 דְסוּמֵק וְיָהֵב בְּכָסָא עֵינוֹהִי וּמְהַלֵּךְ תְּרֵי צִיתָא׃ וְאַחֲרֵיתָא הִיא חַיְוָא נְכַת וּכְחוּרְמָנָא
25 דְפָרֵיחַ׃ וּיְחַוְרוּן עֵינָךְ בְּנַכְרֵיתָא וְלִבָּךְ יְמַלֵּל תַּהְפֻּכְתָּא׃ וְתֶהְוֵי הִיךְ דְּשָׁכֵב בְּלֵבָא דְיַם
26 וּכְדִי דְשָׁכֵב בְּרֵישׁ חֶבֶל׃ וְתֵימַר מְחוּגָנִי וְלָא אֲכַרְחִית וּבוּעֲנָנִי וְלָא יְדִעִית׃
27 לְאֵימָת אִתְעַר וְאוֹסִיף וְאֶבְעֵינֵיהּ עוֹד׃

כד

לָא תְחַוֵּן בְּמֵרֵי בִישְׁתָּא וְלָא תְחַרְנֵן לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba scientiæ. Ne 12
prohibeas à puero disciplinam; quoniam si percusseris eum virga, non 13
morietur. Tu percussisti eum virga, & animam ejus ab inferno liberâsti. 14
Fili mi, si sapiens est cor tuum, lætabor ego in corde meo. Et exulta- 15
bunt renes mei, cùm labia *mea* loquuta fuerint recta. Ne æmuletur cor 16
tuum peccatores, sed in timore Dei tota die. Ut sint novissima tua bona, 17
& spes tua non consumetur. Audi tu fili mi, & esto sapiens, & dirige 18
cor tuum in via. Ne sis inter eos qui comessantur carnem, nec inter il- 19
los qui inebriantur vino. Quoniam qui ebrius est & vorax, inopia affi- 20
cietur, & pannis ruptis vestietur dormitatio. Acquiesce patri tuo qui 21
genuit te: & ne contemnas cùm senuerit mater tua. Posside verita- 22
tem, & ne vendas sapientiam, & disciplinam & intelligentiam. Ex- 23
ultando exultabit pater justi, & qui genuit sapientem, lætabitur in eo. 24
Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. Pone fili 25
mi cor tuum ad me, & oculi tui custodiant vias meas. Quoniam fovea 26
profunda est meretrix, & puteus angustus extranea. Et sicut [*fera*] ra- 27
piens oculis insidiatur, & venatur filios insipientes. Cui væ? cui *dolor?* 28
& cui rixæ? & cui *loquacitas?* & cui vulnera sine causa? & cui *rubedo* ocu- 29
lorum? His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & investigant 30
domum mixtionis. Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm posuerit in 31
calice colorem suum, & ingreditur rectè. Novissimum autem ejus sicut 32
coluber mordet, & sicut aspis quæ volat. Et videbunt oculi tui extranea, 33
& cor tuum loquetur perversa. Et eris sicut dormiens in corde maris, 34
& sicut nauta qui dormit in navi. Et dices: Percusserunt me, & non do- 35
lui; & diripuerunt me, & nescivi: quando evigilabo, et rursus addam
quærere illud?

CAP. XXIV.

NE æmuleris viros malos, neque desideres esse cum eis. 1

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܐܬܠ ܟܠܒܟ ܠܬܐܕܒܐ. ܘܐܒܬ ܐܕܢܝܟ ܠܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ. * ܠܐ ܬܡܢܥ ܡܢ ܬܐܕܝܒ ܛܠܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܐܢ ܡܚܝܢܗ
13 ܡܬܡܬ ܐܢܬ ܠܗ ܠܐ ܡܝܬ. * ܐܢܬ ܡܚܝ ܢܦܫܗ ܡܢ ܫܐܘܠ ܘܡܢ ܡܘܬܐ. ܘܡܢ ܥܠ ܕܢܦܫ ܡܢ
14 ܐܢܬ. * ܐܢ ܢܗܘܐ ܚܟܝܡ ܠܒܒܟ. ܐܦ ܠܒܒܝ ܢܬܒܣܡ. * ܘܢܗܘܢ ܟܠܝܘܬܝ ܡܬܚܕܝܢ. ܡܛܠ
15 ܕܢܦܫܝ. ܢܬܚܕܐ ܟܠܝܘܬܝ. * ܠܐ ܢܬܚܕܘܢ ܟܠܝܘܬܝ ܠܒܝܫ ܢܦܫ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕܘܢ
16 ܟܠ ܚܛܝܐ. * ܠܐ ܢܗܘܢ ܚܛܝܐ ܒܠܒܟ ܕܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܡܬܚܕ ܒܗ ܒܕܚܠܬ ܡܪܝܐ. * ܐܬܝ ܐܒܝ ܚܟ
17 ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܠܟ ܡܢ ܡܪܝ ܡܪܝ ܐܒ ܠܟ. ܘܐܦ ܐܡܟ ܡܢ ܡܪܝ ܡܪܝ ܐܡ ܠܟ. ܘܢܬܚܕܘܢ
18 ܒܟ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕܘܢ ܒܟ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܐܢ ܢܗܘܢ ܒܢ ܚܟ
19 ܡܛܠ ܕܢܗܘܐ ܠܟ ܐܝܬ ܐܝܬ. ܘܢܗܘܢ ܒܢ ܚܟ. ܘܢܗܘ ܠܒܒ ܒܪ ܚܟ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ
20 ܒܚܡܪ. ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ
21 ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ
22 ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ
23 ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ
24 ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ.
25 ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ
26 ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ
27 ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ.
28 ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ
29 ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ
30 ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ.
ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ
31 ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ
32 ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ
33 ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ
34 ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ
35 ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ.
ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ
ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. * ܠܐ ܬܗܘ ܡܬܚܕ
ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܛܠ ܕܢܬܚܕ ܒܚܡܪ ܘܒܫܬܝܐ. ܡܬܚܕ ܒܪ ܒܪ ܘܒܪ ܒܪ ܒܪ. ܘܢܬܚܕ

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

מִשְׁלֵי : כד

.loquentur eorum labia *tuborem* & ; eorum cor meditabitur rapinam Quia
2 כִּי־שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם : וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם תְּדַבֵּרְנָה
.*scientia* in Et ,stabilietur intelligentia *in* &:domus ædificabitur sapientia In
3 בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן : וּבְדַעַת
4 sapiens Vir .*jucunda* & ,*preciosa copia omni* ,replebuntur *generalia*
5 חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים : גֶּבֶר־חָכָם
.*in fortitudine* in Quia .*potentiam veborum scientiæ* vir &: fortitudine in
6 בָּעֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאַמֶּץ־כֹּחַ : כִּי בְתַחְבֻּלוֹת
.*Excelsæ* .*consiliarii* multitudine in salus & : bellum tibi facies
7 תַּעֲשֶׂה־לְּךָ מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ : רָאמוֹת
.Cogitantem .suum os aperiet non porta in : sapientiæ stulto
8 מַחְשֵׁב לְאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח־פִּיהוּ :
mala Cogitatio .vocabunt *malarum cogitationum patronum* eum : malefacere
9 זִמַּת לְהָרֵעַ לוֹ בַּעֲלֵי־מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ : וְזִמַּת
die in fuisti Remissus .derisor homini abominatio & : peccatum *stultitiæ*
10 אִוֶּלֶת חַטֹּאת וְתוֹעֲבַת לָאָדָם לַץ : הִתְרַפִּית בְּיוֹם
malamet & :mortem ad *captos* Erue .tua fortitudo angusta : angustiæ
11 צָרָה כֹּחֶכָה : הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמְטֻבָחִים
.hunc novimus non En ,dixeris *Cum* ? prohibebis *si* ,occisionem ad
12 לַהֲרֹג אִם־תֹּאמַר הֵן לֹא יָדַעְנוּ זֶה : הֲלֹא
ipse ,tuam anim im *custodiens* & ? intelliget ipse ,corda *ponderans* nonne
13 הֹתֵן לִבּוֹת הוּא יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא
mi fili Comede ? suam opus secundùm homini reddétque : cognoscet
14 יָדַע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ : אֱכֹל־בְּנִי
scientia Sic .tuo palato *super* dulce favum & : bonum quia ,mel
דְבַשׁ כִּי טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ : כֵּן יָדַעַת
tua expectatio & : *novissimum* *et* & *juvenisti* *si* ; tuæ animæ sapientiæ
15 חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ
nec : justi habitaculo impie insidieris Ne .excidetur non
16 לֹא תִכָּרֵת : אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לְנוֹה צַדִּיק אַל
impii & ; surget & ,justus cadet septies Quia .ejus accubitum *vastes*
תְּשֹׁדֵד רִבְצוֹ : כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וְרְשָׁעִים
,*et impingendo in* & : lateris ne ,*jam inimicum calcedo* In .malum in corruent
17 יִכָּשְׁלוּ בְּרָעָה : בְּנֹפֵל אֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבְכָשְׁלוֹ
malum & ,Dominus videat fortè Ne .tuum cor exultet ne
אַל־יָגֵל לִבֶּךָ : פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע
.*malignis in for ejus* Ne .*suam manum co desuper* avertat & : ejus oculis in
18 בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ : אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים
.*malignis maximum* erit non Quia .impios *in* æmuleris ne
19 אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים : כִּי לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע
.*rem* & ;*mi fili* Dominum Time .extinguetur impiorum lucerna
20 נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ : יְרָא אֶת־יְהוָה בְּנִי וּמְלֶךְ
.*cum* consurget .repente Quoniam .te misceas ne iterantibus cum
21 עִם־שֹׁנִים אַל תִּתְעָרֵב : כִּי פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם
.sapientibus hæc Etiam ? *sciens* quis *cum* amborum contritionem &
22 וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ : גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים
,impio Dicenti .bonum non ,judicio in *facies* Cognoscere
23 הַכֵּר־פָּנִים בַּמִּשְׁפָּט בֹּל־טוֹב : אֹמְרֵי לָרָשָׁע
.nations eum detestabuntur : populi *e* maledicent ,*tu* Justus
24 צַדִּיק אָתָּה יְקֻבֻּהוּ עַמִּים יְזֻעֲמוּהוּ לְאֻמִּים
.*bona* benedictio *Ingredietur* eos super & : *erit jucundus* increpantibus Et
25 וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בְרַכַת־טוֹב :
.Præpara .*recta* verba *respondetur* : oculabitur Labia
26 שִׂפְתַיִם יִשַּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים : הָכֵן
.ædificabis & postea : *tibi* agro in illud præpara & ;*tuum opus* *vice in*
27 בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעֲרַכְתָּהּ לְּךָ אַחַר וּבָנִיתָ
.*illo* *domum* & ; *tuum fecisti in gentis* testis sis Ne .tuam domum
28 בֵיתֶךָ : אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וּפִתִּיתָ
.*dictum* sic mihi fecit Quemadmodum ,dicas Ne .tuis labiis in
29 בִשְׂפָתֶיךָ : אֵל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה
.*suum* opus secundùm viro reddam : ei
לוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ :

תַּרְגּוּם TARGUM.

2 מְטוּל דְּכוֹנָא דְנָן לִבְהוֹן וְעָלָא שִׁפְוָתְהוֹן מְמַלְלָן : בְּחָכְמָתָא מִתְבְּנֵי בֵיתָא וּבְבִינוּתָא
3 מִתְקַיָּן : וּבִידִיעָתָא קְטִינוּן מִתְמַלְיָן כָּל מְוֹלָא יַקִּירָא וּבְסִימָא : טַב גֻּבְרָא חַכִּימָא מִן עַשְׁיָנָא
4 וְגַבְרָא דִידִיעָתָא מִן הוּא דְוִרְיָן בְּחֵילוּתָא : מְטוּל בְּמַדְבְּרָנוּתָא תֵּעֲבֵד לָךְ קְרָבָא וּפוּרְקָנָא
5 בְּסוּגְעָא דְמַלְכְּנָא : מִתְרָעֵם שְׁטָיָא בְּחָכְמָתָא וּבְתָרֵעֵי לָא פָּתַח פּוּמֵיהּ : מַן דְּחָשֵׁב
6 לְמַבָּאשָׁא נִקְרוּן לֵיהּ מָרֵי תַּרְעִיתָא בִּישְׁתָּא : תַּרְעִיתָא דְשִׁטְיָא חֲטָאָה וּמַרְחֵקָתָא דְבַר
7 נָשָׁא חַיָּיבָא בְּיוֹמָא דְעָקְתָא מִתְעַיֵּק חֵילֵהּ : פְּצָא לְאִלֵּין
8 דְּמִתְנַסְּבִין לְמוֹתָא וּמִתְדַּבְּרִין לְקִטְלָא חֲסוֹד : וְאִין תֵּימַר דְּלָא יְדַעְנָא דְּאִלֵּא תַּרְעִיתָא
9 דְּלִבָּא אֱלָהָא בְּצִי וּדְנַטַר נַפְשָׁךְ הוּא יְדַע וּפְרַע לְבַר נָשָׁא הֵיךְ עוֹבְדוֹי : בְּרִי אֱכוֹל דּוּבְשָׁא
10 מְטוּל דְּטַב וְכִבְרוּתָא דְחִילָא עַל חִכָּךְ : הֵיכְנָא אִתְחַכַּם בְּנַפְשָׁךְ דְּאִין מַשְׁכַּחַת קְדָמֵיתָא
11 אִיתָא אַחֲרִיתָא דְטַבָא מִנְּהוֹן וְסִכְיוּתָא לָא נְגַמַר : לָא תְכַמֵּן רִשְׁעָא לְדִירוּתָא דְצַדִּיקָא וּלָא
12 תְּרַכִּין בֵּית מִשְׁרְיוּתָא : מְטוּל דְּשִׁוְעָא וְקָאֵי וְרִשְׁעָא מִתְחַקְּלִין בְּבִישׁוּתָא :
13 בְּמַפְלוּתֵיהּ דְּבִעָל דְּבָבָא לָא תְחַדֵּי וּכְד יִתְקַל בְּבִישׁוּתָא יְרוּן לִבָּךְ : דִּלְמָא יְבָאֵשׁ בְּאַפּוֹי
14 דְּאֱלָהָא כַּד יְחֵוֵה וִיהַפֵּךְ רוּגְזֵיהּ מִנָּיהּ : לָא תִתְחַסַּם בְּבִישָׁא וְלָא תִטַּן בְּרִשְׁעָא :
15 מְטוּל דְּלָא הַוְיָא אַחֲרִיתָא טָבָא לְבִישָׁא וּשְׁרָגְהוֹן דְּרִשְׁעֵי נִדְעָךְ : דְּחַל מִן אֱלָהָא בְּרִי
16 וּמִן מַלְכָּא וְעִם שְׁטָיָא לָא תִתְחַלַּט : מְטוּל דְּבִשְׁלָיָא אִתֵּי תְּבָרְהוֹן וְסוּפָא דְשִׁנְיָהוֹן מַן
17 יְדִיעַ : אַף הָלֵין לְחַכִּימֵי אֲמַרְנָא לְמִסַּב אַפֵּי בְּדִינָא לָא שַׁפִּיר : דִּימַר לְרִשְׁעָא צַדִּיק אֲנָת
18 וּלְיִשְׁוָנִיָּה עַמְמֵי וּבְרוּנִיָּה אוֹסָתָא : וּלְמִכְסְנֵי יְבָסֵם וַעֲלֵיהוֹן תִּיתֵי בְּרִכְתָא טָבְתָא :
19 שִׂפְוָתְהוֹן נְנַשְּׁקוּן דְּאִלֵּין דְּמִתְפַּכְּרִין מִלֵּי תְרִיצְתָא : אִתְקַן לְבָרֵא עֲבוֹדָתָךְ וְעִתְּדִיהּ לָךְ
20 בְּחַקְלָא וּבְתָרֵי כֵּן בְּנֵי בֵיתָךְ : לָא תְהֵוֵי סָהֲדָא דְגָלָא בְחַבְרָךְ וְתִשְׁדֵּנֵי בְשִׂפְוָתָךְ : לָא תֵימַר כֵּן אֶעֱבֵד לֵיהּ כְּדִי עֲבַד לִי הֵיךְ הֵיךְ אֲתַיְבִנֵּיהּ לֵיהּ עוֹבְדוֹי :

2 †Ψιθυρίζει ὁ μελετῶν ἡ καρδία αὐτῆς, † ἐξ πόνου
3 τὰ χείλη αὐτῆς λαλεῖ. †Μεῖζα σοφία οἰκοδομεῖ οἶκον, † ἐξ ᾧ ζωώσεως (α)ἐμπίμπλαται ταμιεῖα †
4 Μεῖζα αἰσθήσεως (α)ἐμπίμπλαται ταμιεῖα † ἐν παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ. †Κρείσσων σο-
5 φὸς ἰσχυροῦ, † καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργεῖ τὸ μεγάλου. †Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλε-
6 μος, †βοήθεια † ἐν καρδίᾳ βουλευτικῆς. † Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν· †
7 Σοφοὶ ἐν ἐκκλησίαις ἐν σώματι κυείει, † ἀπὸ λογίζου ἐν συνεδρίοις. †ἀπαιδευτοις
9 σωματῆ θάνατος, †Ἀποθήσεις καὶ ἄφρων ἐν ἀμάθειαις. †(β)ἀκαθαρσία ἀνδρὶ λοιμῷ,
10 Ἐμβολωθήσῃ † ἐν ἡμέρᾳ κακῇ, καὶ ἐν ἡμέ-
11 ρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλίπῃ. † Ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, † καὶ (γ)ἐκκεῖν κτεινομέ-
12 νους, μὴ φείσῃ. † Ἐὰν δὲ εἴπῃς, Οὐκ οἶδα τοῦτο † γίνωσκε, ὅτι (δ)κύριος καρδίας πάντων
γινώσκει καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔρ-
13 γα αὐτοῦ. †Φάγε μέλι ὑδὲ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, †
14 ἵνα γλυκανθῇ σοι ὁ φάρυξ. †Οὕτως αἰσθή-
σει (ε) Σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· † ἐὰν γὰρ εὕρῃς, ἔσται κεφαλὴ καὶ τελευτή σοι, καὶ ἐλπὶς σε οὐκ
15 ἐγκαταλείψει. †Μὴ ἐνεδρεύσῃς ἀσεβεῖ νομῇ δικαίου, † μηδὲ ἀπατηθῇς χορτασίᾳ κοιλί-
16 ᾳ. †Ἑπτάκις γὰρ πεσεῖ (ζ)δίκαιος καὶ ἀνα-
στήσεται, † οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀδενίσουσιν ἐν κακοῖς.
17 †Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σοι, μὴ ὀπτάνῃς αὐ-
τῷ, † ἐν ᾧ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτὸς μὴ ἐπτάσ-
18 ῃς. †Ὅτι ὀψεῖ κύριος καὶ ἐκ ἀφέσει αὐτῷ, †
19 καὶ ἐπορθώσῃ τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. † Μὴ
χαίρε ἐπὶ κακοποιοῖς, † μηδὲ ζήλου ἁμάρ-
20 τωλός. †Οὐ γὰρ μὴ γένῃ ἔκφυσα(η)πονηρῶν,
21 † λαμπὰς γὰρ ἀσεβῶν σβεσθήσεται. †Φοβοῦ τὸν
θεὸν υἱὲ καὶ βασιλέα, † καὶ μηθ' εἷς ἐφ αὐτῷ
22 ἀπαθήσεται. †Ἐξαίφνης γὰρ τίσιν τοῦ ἀσε-
βεῖς, † τὰς δ' τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσε-
27 Cap. 29. †Λόγον φυλασσόμενος υἱὸς ἀπω-
λείας ἐκτὸς ἔσῃ, † δεχόμενος ἐξ ἑξήκοντα
(ζ) βασιλεῖ λεγέσθω, † καὶ ὁδὸν φεύδου
ἀπὸ γλώσσης ἀπὸ ἐ μὴ ὀξέλθῃ. † μάχαι-
ρα γλώσσα βασιλέως καὶ ὁ Σαρκίνη, † ὃς δ'
ἂν πωρωθῇ, ζωπυρεῖται. † ἐὰν γὰρ ὀξυ-
θῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, † ζῶν νεύσει (η)ἀνθρώπους
ἀνδρίζοντες, καὶ ὅσα ἀνθρώπων καταπράττει, †
καὶ συλαῖς ὕσωρ φλέξ, † ὅστε ἄβροτα ἐξ ἀ-
νοσιοῖς ἀεθῆ. †(θ)ὃς ἐμὸς λόγος υἱὲ φοβοῦσθαι, †
καὶ δεξάμενος αὐτοῦ μετανοήσῃ. Cap. 30.
2 †Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πεποιθοῦσι θεῷ, καὶ
παύομαι. †Ἀρεγνέστατος γὰρ εἰμὶ (ι)ἀπάντων ἀνθρώπων, † καὶ φρόνησις (ι) ἀνθρώ-
3 πων οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. † Θεὸς δεδίδαχέ με
4 σοφίαν, καὶ γνῶσιν (κ)ἁγίων ἔγνωκα. †Τίς
ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη; † τίς συν-
ήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ ;

sapientiam, & scientiam Sanctorum cognovi. Quis ascendit in cœlum, (ὀ) & descendit ? (c) quis congregavit ventos in sinu ?

MS. A. (α) ἐμπίμπλαται (β) ἀκαθαρσία ἀνδρὶ (γ) ἐκκρίσω (δ) ὁ κύριος (ε) Σοφίας (ϛ) ὁ δίκαιος (ζ) πονηρῶν, (ζ) μηδ' (ζ) βασιλέως (η) ἀνθρώπου (θ) τοῦ ὁ ἐμὸς (ι) πάντων (ι) ἀνθρώπω (κ) ἀνθρώπων

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniâ *ruinâ* meditatur cor eorũ, & iniquitatẽ labia eorũ loquuntur. In 2
sapientia ædificatur domꝰ, & in prudentia præparatur. Et in scientia reple- 3
bũtur cellaria oñi substãtia preciosa & suavi. Melior est vir sapiens robu- 4
sto, & vir scientiæ magis quã ille qui accinctus est fortitudine sua. Quoniã 5
in gubernaculis facies tibi bellũ, falꝰ autẽ erit in multitudine consilii. Mur- 6
murat stultꝰ adversus sapientiã, et in portis non aperit os suũ. Qui cogitat 7
malefacere, vocabunt eum habentem astutiam pessimam. Astutia stulti pec- 8
catum est, & abominatio viri sapientis derisor. Si remissus fueris, in die 9
tribulationis arctabitur fortitudo tua. Redime eos qui capiuntur ad mor- 10
tem, & illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe. Et si dixeris : Non 11
novimus *hoc; nonne* cogitationes cordis scrutatur Deus, et qui custodit ani- 12
mam tuam, ipse scit, & reddet filio hominis juxta opera sua ? Comede 13
fili mi mel, quoniam bonum est; & favum quoniam dulcis est gutturi tuo.
Sic sapiens esto in anima tua: quod si invenisti, primis venient novissima 14
meliora, et spes tua non consumetur. Ne insidieris impie habitaculo justi, 15
neque projicias domum habitationis ejus. Quoniam septies cadet justus et 16
resurget, et impii corruent in malum. Cùm ceciderit inimicus tuus, ne læ- 17
teris ; & cùm corruerit in malum, [*ne*] exultet cor tuum. Ne fortè displi- 18
ceat in conspectu Dei cùm viderit, et avertat ab eo iram suam. Ne imiteris 19
pessimos neq; æmuleris impios. Quoniam non erunt novissima bona pessi- 20
mis, et lucerna impiorũ extinguetur. Time Deum fili mi, et regẽ; et postea ædi- 21
tis ne commiscearis. Quoniã repentè veniet interitus eorum: et calamitatẽ 22
amborum quis scit? Hæc quoq; sapientibus dico: Accipere personam in ju- 23
dicio, non est bonũ. *Qui dicit* impio, Justus es tu; maledicent eum populi, & 24
detestabuntur eum nationes. Corripientibus autẽ suave erit, et sup eos ve- 25
niet benedictio bona. Osculabuntur labia eorũ qui respondent verba re- 26
cta. Præpara foris opus tuum, & statue illud tibi in agro, et postea ædi- 27
fica domũ tuã. Ne fis testis *mendax* adversus sociũ tuũ, neq; decipias labiis 28
tuis. Nec dicas: Sicut fecit mihi, sic faciã ei, et reddam ei juxta opera ejus. 29

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܡܛܠܬܐ ܕܠܒܐ ܡܬܚܫܒ ܠܗ ܫܩܪܐ. ܡܢܗ ܡܬܟܠܡ ܫܦܘܬܝܗ. * ܡܬܒܢܐ ܒܚܟܡܬܐ ܡܬܬܩܢ ܒܬܒܘܢܬܐ
3 ܒܝܬܐ. ܡܬܡܠܐ ܒܡܕܥܐ ܡܬܬܩܢ ܒܝܬ ܓܢܙܐ. * ܡܬܡܠܐ ܒܡܕܥܐ ܡܬܡܠܐ ܟܠ ܡܢܝܢ ܕܒܝܬ ܓܢܙܐ.
4 ܡܬܡܠܐ ܒܟܠ ܡܢܝ ܝܩܪ ܘܫܦܝܪ. * ܚܟܝܡ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܚܝܠ ܘܓܒܪܐ ܕܡܕܥ ܡܬܬܩܢ ܚܝܠܗ.
5 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠܗ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܚܡܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
6 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
7 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
8 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
9 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
10 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
11 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
12 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
13 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
14 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
15 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
16 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
17 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
18 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
19 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
20 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
21 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
22 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
23 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
24 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
25 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
26 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
27 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
28 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. * ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.
29 ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ. ܡܬܬܩܢ ܚܝܠ ܡܠܟܘܬܐ.

2 Nam scelus meditatur cor eorum, & iniqui-
3 tatem loquuntur labia eorum. Sapientiâ
4 construitur domus, & prudentiâ perfectè
5 disponitur: Et scientiâ implentur cellaria
6 omnigenis opibus, honore, ac suavitate. Sa-
7 piens præstantior est forti, & vir scientificus
8 pollente viribus. Commotione instituitur
9 bellum: salus autem, multitudine consilii.
10 Sapientia dejicit stultũ, & in porta non ape-
11 riet os suum. Qui meditatur malè agere, 8
12 vir sceleratus appellatur. Cogitatio stulti 9
13 peccatum est: & abominatio hominis, ma-
14 lum. Sceleratos autem calamitas reget in 10
15 die tribulationis. Libera eos qui rapiuntur 11
16 ad mortem: & redimere eos qui detinentur
17 ad necem ne parcas. Quòd si dicas, Non 12
18 novi, scias quòd cogitationem cordis Deus
19 scrutatur, & observator animæ tuæ ipse no-
20 vit, reddétque homini juxta opera sua. Come- 13
21 de fili mi mel, quia bonum est, & favus dul-
22 cis in palato tuo. Talem quoque experiêris 14
23 sapientiam animæ tuæ, eritque tibi finis, & 15
24 spes tua non excindetur. Ne insidiosè struas
25 iniquitatem in domo justi, & ne diripias ha-
26 bitationem ejus. Nam septem vicibus cadit 16
27 justus, & resurgit: impii verò in malo destru-
28 entur. Cùm cecidérit inimicus tuus, ne læ- 17
29 teris: cúmque destruetur, ne exultet cor tuum:
30 Ne fortè videat Dominus & displiceat in o- 18
31 culis ejus, avertátque iram suam ab illo. Ne 19
32 invideas malis, nec æmuleris nefarios. Malis 20
33 enim non erit finis, & lucerna nefariorum ex-
34 tinguetur. Time fili mi Dominum, ut re- 21
35 gnes: & cum stultis ne commiscearis. Nam 22
36 subitò veniet contritio eorum, & terminum
37 annorum eorum quis novit? Hæc sapienti- 23
38 bus dico. Rationem habere personarum in
39 judicio, non est bonum: Neque dicere sce- 24
40 lesto, Justus es: huic *enim* maledicent popu-
41 li, & contumelis affi.ient gentes. Qui au- 25
42 tem corripiunt, delectabuntur, & super ipsos
43 veniet benedictio bona: Et labia deoscula- 26
44 buntur eorum qui arguunt. Para in platea 27
45 opera tua, & dispone in agro tuo, & postea
46 ædificabis domum tuam. Ne sis testis falsus 28
47 contra proximum tuum, & ne comminuas
48 eum labris tuis. Nec dicas, Faciam illi quem- 29
49 admodum fecit mihi, & rependam ei secun-
50 dùm opera sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فَانَّ قُلُوبَهُم يَتَدَاوَلُونَ أُمُورَ كَاذِبَةً * وَشِفَاهُهُم تَتَكَلَّمُ دَوَاعِيَ الأَتْعَابِ * اَلمَنْزِلُ بِالحِكْمَةِ يُبْنَى *
3 وَبِالفِقْهِ يَقُومُ * وَبِالحِكَمِ تُمْتَلِي خَزَائِنُهُ مِنْ كُلِّ ثَرْوَةٍ كَرِيمَةٍ وَنَفِيسَةٍ * اَلحَكِيمُ أَفْضَلُ مِنَ
4 القَوِيِّ، وَالرَّجُلُ العَالِمُ قُوَّتُهُ أَفْضَلُ مِنْ قُوَّةٍ عَظِيمَةٍ * بِتَدْبِيرٍ يَصِيرُ القِتَالُ، وَالمَعْرِفَةُ تَصِيرُ
5 بِغَلَبِ ذِي مَشُورَةٍ * اَلحِكْمَةُ وَذِكْرُ المَعَادِ صَالِحَةٌ فِي أَبْوَابِ الحُكَمَاءِ * اَلحُكَمَاءُ مَا يَرْبَعُونَ عَنْ
6 شَرِيعَةِ الرَّبِّ * بَلْ يَفْكِرُونَ فِيهَا فِي الجُمُوعِ وَالمَجَالِسِ * اَلمَوْتُ يَلْقَى مَنْ لَا أَدَبَ لَهُ * وَالعَيِّ
7 يَمُوتُ فِي خَطَايَاهُ * اَلجَاسَةُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَتَدَنَّسَ بِالفَسَادِ فِي اليَوْمِ السَّيِّئِ * وَفِي يَوْمِ الاِعْتِمَامِ إِلَى أَنْ
8 يَغِيَ * اَنْقِذِ المَسُوقِينَ إِلَى المَوْتِ * وَلَا تَسْتَحِ أَنْ تَبْتَاعَ مَقْتُولِينَ * فَانْ قُلْتَ مَا عَرَفْتُ هَذَا
9 فَاعْلَمْ أَنَّ الرَّبَّ يَعْرِفُ قُلُوبَ الكُلِّ * وَالخَالِقُ النَّسَمَةَ لِكَافَّةِ البَرَايَا ذَلِكَ قَدْ عَرَفَ الكَافَّةَ * وَهُوَ
10 الَّذِي يَقْضِي لِكُلِّ أَحَدٍ نَظِيرَ أَعْمَالِهِ * يَا بُنَيَّ كُلْ عَسَلاً * فَانَّ الشَّهْدَ صَالِحٌ * وَيَحْلَى حَلْقُكَ *
11 هَكَذَا تَحُسُّ بِالحِكْمَةِ فِي نَفْسِكَ * لِأَنَّكَ انْ وَجَدْتَهَا سَتَكُونُ وَفَائِكَ حَمِيدَةً * وَمَا يَبْرَحُكَ الرَّجَاءُ *
12 لَا تَعَادَنَّ مُنَافِقاً إِلَى مَرْعَى المُقْسِطِينَ * وَلَا يَطْعَنْكَ سَبْعُ الجَوْفِ * فَانَّ المُقْسِطَ يَسْقُطُ سَبْعَ
13 مَرَّاتٍ وَيَنْهَضُ * وَالمُنَافِقُونَ يَصْعَقُونَ فِي السُّرُورِ * انْ يَسْقُطْ عَدُوُّكَ فَلَا تَشْمَتْ بِهِ * وَلَا تَرْفَعْ دِهْنَكَ
14 وَيَعْرِفُهُ * فَانَّ الرَّبَّ يَرَى ذَلِكَ فَمَا يُرْضِيهِ * وَيَرُدُّ عَنْهُ غَضَبَهُ * لَا تَسْرَ بِالعَامِلِينَ الأَسْوَاءَ * وَلَا
15 تُسَاعِدْهُمْ الخَطَاءَ * فَلَا تَصِيرُ وَلَدَاً لِلأَشْرَارِ * وَمِصْبَاحُ المُنَافِقِينَ يَنْطَفِي * يَا بُنَيَّ اتَّقِ اللهَ وَارْهَبِ
16 المَلِكَ * وَلَا تُخَالِفَنَّ أَحَدَاً مِنْهُمَا * لِأَنَّ المُنَافِقِينَ يَعْذَبُونَ بَغْتَةً * وَمَنْ يَعْرِفُ صُرُوفَ تَعَادِيهِمَا *
17 ابْنُ الهَلَاكِ اِذَا حَفِظَ كَلَامَاً يَكُونُ خَارِجَاً عَنْهُ * وَاِنَّمَا قَبِلَهُ قَبُولاً قَطُّ * فَلَا يَقُولَنَّ لِلمَلِكِ
18 سَيَّاً مَنْ لِسَانِهِ كَاذِبَاً * فَانَّ مَا يَخْرُجُ مِنْ لِسَانِهِ لَغْطَاً كَاذِبَاً *

2 Quoniam cor eorum meditatur negotia
3 mendacia, & labia ipsorum loquuntur
4 æruinas laborum. Domicilium sapientiâ
5 ædificatur, & prudentiâ dirigitur. Et
6 sensu implentur cellaria ejus cunctis opi-
7 bus pretiosis ac nobilibus. Sapiens præ-
8 stantior est forti: & vir possidens do-
9 ctrinam nobilior est fœlicitate maximâ.
10 Cum ductu fit pugna, & scientia fit in
11 corde habente consilium. Sapientia & me-
12 moria finis, bona sunt in portis sapien-
13 tum. Sapientes non aberrant à lege Do-
14 mini: sed cogitant de illa in congregatio-
15 nibus & conessibus. Mors deficiet eos qui
16 disciplinam non habent: & stultus mori-
17 etur in peccatis suis. Immundicia viri est
18 maculare se corruptione in die mala & in
19 die tristitiæ, donec pereat. Redime ductos
20 ad mortem, & ne parcas emere occisos.
21 Quòd si dicas, Non novi hoc, scito quòd
22 Dominus novit corda omnium: & qui
23 creavit spiritum cunctis creaturis, ipse
24 jam novit omnia, & ipse est qui de-
25 cernit unicuique secundùm opera sua.
26 O fili mi, comede mel, quia favus bo-
27 nus est, & dulcorabitur guttur tuum:
28 Et sic sentiet sapientiam in anima tua.
29 Nam si invenerit illam, erit obitus tuus
30 gloriosus, & non destituet te spes. Ne
31 ducas impium ad pascuam justorum, &
32 ne seducat te saturitas ventris. Nam
33 justus cadet septem vicibus, & eriget
34 se: & impii infirmabuntur in malis.
35 Si ceciderit inimicus tuus, ne læteris
36 de illo, & ne extollas mentem tuam
37 & illaqueis eum. Nam Dominus vi-
38 debit hoc, & non placebit ei, & a-
39 vertet ab illo furorem suum. Ne gaudeas
40 in operantibus mala, & ne imiteris pec-
41 catores. Non enim erit proles impro-
42 bis, & lucerna impiorum extinguetur.
43 O fili mi, time Deum, & metue re-
44 gem, & ne contravenias ulli eorum.
45 Quoniam fcelesti eructabuntur subitò,
46 & quis novit species cruciatuum eo-
47 rum? Filius perditionis, si custodi-
48 rit sermonem, erit exemptus ex ea: at
49 verò suscipit eum susceptione tantùm.
50 Ne dicat regi quidquam in cujus lingua
51 mendax est; non enim promit è lin-
52 gua sua sermonem falsum.

משלי: כה

30 .corde eorum hominis vineam super & : transivi pigri hominis agrum Super
עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃ 30
: eandui ejus facies operuerant , urticæ ipsum totum ascendit ecce Et
31 וְהִנֵּה עֻלָּה כֻלּוֹ קִמְשֹׁנִים כָּסָּוּ פְנֵי חָרוּלִים 31
posui , ego vidi Et .erat destructa ejus lapidum maceria &
32 וָגָדֵר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה׃ וְאֶחְזֶה אֲנִי אָשִׁית 32
parum , fomiterum Parum .eruditionem accepi , vidi : meum cor
33 לִבִּי רָאִיתִי לְקַחְתִּי מוּסָר׃ מְעַט שְׁנוֹת מְעַט 33
veniet Et .jacendum ad manuum complicationis parum : dormitatiemum
34 וְבָא־ תְנוּמוֹת מְעַט׳ יְדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָא־ 34
viator : tua paupertas : tui defectus & , vigei vir tanquam
מִתְהַלֵּךְ רִישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

CAP. XXV. כה

Chizchijah viri transtulerunt quas : Selomoh parabolæ hæ Etiam
1 גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה׃ 1
gloria & : verbum celare Dei Gloria .Jehudah regis
2 מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וְכְבֹד 2
terræ & , altitudine in Cœlorum .verbum investigare regum
3 מְלָכִים חֵקֶר דָּבָר׃ שָׁמַיִם לְרוֹם וָאָרֶץ 3
Remove .investigatio non regum , cordis & : profunditate in
4 הָנוּ לְעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר׃ הָנוּ רָשָׁע 4
impium Remove .vas conflatili egredietur & : argento de scorias
5 סִיגִים מִכֶּסֶף וְיֵצֵא לִצֹרֵף כְּלִי׃ הָנוּ רָשָׁע 5
te decorum ejendus Ne .ejus solliū justitia in firmabitur & : regis facies ad
לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בְּצֶדֶק כִּסְאוֹ׃ אַל־תִּתְהַדַּר 6
melius Quia .steteris ne magnorum loco in & : regis facies ad
לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־תַּעֲמֹד׃ כִּי טוֹב 7
viderunt quem : magnifici facies ad te demittere præ .huic ascende , tibi dicere
אֲמֹר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ 8
aliquid forte ne , citò litigandum ad egrediaris Ne .tui oculi
עֵינֶיךָ׃ אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־ 9
.tuam facium te afficiendo pudore in : ejus nouissimo in facias
תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתֶךָ בְּהַכְלִים אֶחָדְ רֵעֶךָ׃ 10
.reveles ne alterius secretum & : tuo amico cum litiga tuum Litigium
רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגַל׃ 11
.revertatur non tua infamia & : audiens te afficiat probris forte Ne
פֶּן־יַחֲסִרְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃ 12
.suis vitis super dictum verbum : argenti transferentibus thecis in auri Poma
תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־אָפְנָיו׃ 13
audiente aure super sapiens argenti : obrizi ornamentū & , auri Inauris
נֶזֶם זָהָב וְחָלְיֵי־כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל־אֹזֶן שֹׁמֵעַת׃ 14
illum mittentibus fidelis legatus , messis die in nivis frigus Sicut
כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לִשֹׁלְחָיו׃ 15
:non pluvia & , ventus & , Vapores .faciet reverti sui domini animam &
וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וּגְשָׁם אַיִן 16
persuadebitur narium lenitudine In .falsitatis dono in se jactans vir
אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר׃ בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה־ 17
.invenisti Mel .ci confringet mollis lingua & : gubernator
קָצִין וּלְשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־עָצֶם׃ דְּבַשׁ מָצָאתָ 18
fac Rarum .illud evomas & , te satietis forte ne : tuam sufficientiam comede
אֹכֵל דַּיֶּךָ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וְהַקִּאתָהוּ׃ הָקֵר 19
.te habeat odio & , te satietur forte ne : tui foci domo à tuum pedem
רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וְשָׂנֵאֲךָ׃ 20
suum fecum in respondens vir : acuta sagitta & , gladius & , Differgens
מַפִּיץ וָחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עָנֶה בְרֵעֵהוּ׃ 21
.falsitatis testimonium
עֵד שָׁקֶר׃

Versio VULG. LAT.

30 Per agrũ hominis pigri transivi, & per vineam viri stulti:
31 Et ecce totum repleverant urticæ, & operuerant superficiem ejus spinæ, & maceria lapidũ destructa erat. Quod cũ vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinã.
33 Parùm, inquam, dormies, modicũ dormitabis, pauxillùm manus conferes, ut quiescas:
34 Et veniet tibi quasi cursor egestas, & mendicitas quasi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoq; parabolæ Salomonis, quas transtulerant viri
2 Ezechiæ regis Juda. Gloria Dei est celare verbũ, & gloria regum investigare sermonem.
3 Cœlũ sursũ, & terra deorsũ, & cor regũ inscrutabile. Auferrubiginẽ de argento, & e-
4 gredietur vas purissimũ. Aufer impietatem de vultu regis, & firmabitur justitiã thron' ej'.
6 Ne gloriosi' appareas corã rege, & in loco magnorũ ne ste-
7 teris. Meli' est enim ut dicatur tibi, Ascende huc; quàm ut
8 humilieris corã principe. Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio citò: ne posteà emendare non possis, cùm dehonestaveris amicũ tuũ. Causam
9 tuã tracta cũ amico tuo, & secretũ extraneo ne reveles: Ne
10 fortè insultet tibi cùm audierit, & exprobrare non cesset. Gratia & amicitia liberant: quas tibi serva, ne exprobra-
11 bilis fias. Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbũ
12 in tempore suo. Inauris aurea, & margaritũ fulgens, qui arguit sapientẽ, & aurem obe-
13 dientẽ. Sicut frigus nivis in die messis, ita legat' fidelis ei, qui misit eũ, animã ipsius re-
14 quiescere facit. Nubes, & ventus, & pluviæ non sequentes, vir gloriosus, & promissa non
15 complens. Patientiã lenietur princeps, & lingua mollis con-
16 fringet duritiã. Mel invenisti, comede q̃ sufficit tibi, ne fortè
17 fatiat' evomas illud. Subtrahe pedem tuũ de domo proximi tui, ne quando fatiatus ode-
18 rit te. Jaculum, & gladius, & sagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

† Τίς ζωίεφελε ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; † τίς
ἐκρέπασε πάντων τὰ ἄκρων τῆς γῆς; † τί
ὄνομα αὐτῷ; (λ) ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις
5 αὐτῷ; † Πάντες τὰ λόγοι Θεῦ πεπυρωμένοι,
(μ) † ὑπερασπίζει ἢ αὐτὸς τοὺς ἐλπιζομένους
6 αὐτόν. † Μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτῶ, ἵνα
7 μὴ ἐλέγξῃ σε καὶ ψευδὴς γένῃ. † Δύο αἰ-
τήματα ἐδεήθην σοῦ, † μὴ ἀφέλῃς με χάριν πρὸ
8 τοῦ ἀποθανεῖν με. † Μάταιον λόγον καὶ ψευ-
δῆ μακρὰν μὲ ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν
9 μὴ μοι δῷς, † σύνταξον δέ μοι (ν) τὰ
δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. † Ἵνα μὴ πλη-
σθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω, Τίς με ὁρᾷ;
10 † ἢ πενηθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ. † Μὴ δραμεῖς οἰκέτῃ εἰς χεῖρας δε-
σπότου, † μή ποτε καταρᾶσθαί σε καὶ ἀ-
11 φανισθῇς. † Ἐκγονον κακὸν πατέρα κατα-
ξάπαι, † τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. † Ἐκ-
γονον κακὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, † (ο) δ'
12 ἔξοδον αὐτῶ οὐκ ἀσθενεῖ. † Ἐκγονον κακὸν
ὑψηλὸς ὀφθαλμὸς ἔχει, † τοῖς ἐβλεφάρεσι
13 αὐτῶ ἐπαίρει. † Ἐκγονον κακὸν μαχαίρας
πνῦ ὀδόντας ἔχει, † καὶ τὰς μύλας, (ξ) τα-
μίδας, ὥστε ἀναλίσκειν καὶ καθεδίζειν τοὺς πα-
14 νηνὲς ἀπὸ τῆς γῆς, † καὶ τοὺς πένητας ἀπῶν
ἐξ ἀνθρώπων. Cap. 24. † Ταῦτα ἢ
23 λέγω ὑμῖν τοῖς Σοφοῖς ὑπηρνόσκειν. † (ο)
24 αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει ἐ καλόν. † Ὁ
ἐπαινῶν τὸν ἀσεῖῆ, Δίκαιος ἔσται, † ὀπικα-
πάρατο λαοῖς ἔθνη καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.
25 † Οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίοις φανοῦν, † ἐπ'
26 αὐτοὺ ἢ ἥξει (π) εὐλογία. † Χείλη ἢ φιλή-
σουσιν ἀποκεκυμμένα λόγοις (ρ) ἀγαθοῖς. † Ἑ-
τοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σε, † καὶ
παρασκεύαζε εἰς τὸν ἀγρὸν, † καὶ πορεύου καθ-
ὁπισθέν μου, † καὶ ἀνοικοδομήσεις ἢ οἶκόν
28 σε. † Μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ὅτι ζῶν πο-
29 λίτῃ, † μηδὲ πλαύνε ζοῖς χείλεσι. † Μὴ
εἴπῃς, Ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσο-
μαι αὐτῷ, † τίσομαι ὃ ἀντὸ ἄ με ἠδίκη-
30 σεν. † Ὥσπερ γεώργιον ἀνθῇ ἄρρων, † καὶ ὥσ-
περ ἀμπελῶν ἀνθρωπῶν ὀνθεὶς φρενῶν.
31 † Ἐὰν ἀφῆς αὐτὸν, χερσωθήσει † καὶ χορ-
τομανήσει ὅλον Θεῦ, καὶ γίνεῖ ἐκλελειμμένον Θεῦ,
† οἱ ἢ φραγμοὶ ἢ λίθων αὐτῶ κατασκά-
32 πτοῦ. † Ἔτερον ἐγὼ μεμενόησε, † ἐπέδλε-
ψα τὰ ἐκλέξασθαι παιδείαν. † Ὀλίγον νυ-
στάζω, ὀλίγον ἢ καθυπνῶ, † ὀλίγον ἢ ὀν-
34 αγκαλίζομαι χεροῖ σῆδη. † Ἐὰν ἢ ταῦτα
ποιῆς, ἥξει σε πορευόμενον ἢ πενία σε, † καὶ
(σ) ἢ ἔνδεια σου ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.
15 Cap. 30. † Τῇ βέλλῃ (τ) ῥεῖς δυναστέρες
ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμενα, † καὶ αἰ(υ) ῥεῖς
αὖ ἐκ(φ) ενεκπίπτασ' ἀνίλω, † καὶ ἢ τετέ-
16 τη ὑκ ὑρκέδη εἰπεῖν, Ἰκανὸν. † Ἅδης ἢ ἔ-
ρως γυναικὸς, † (χ) καὶ γῆ ἐκ ἐμπιπλαμέ-
νη ὕδατος, † καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ ὃ μὴ εἴπωσιν,
17 Ἀρκεῖ. † Ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πα-
τρὸς, † καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρὸς, †
καταφάγοισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ ἢ φαράγγων, † καὶ
diant eum corvi de (m) convallibus, & comedant eum pulli aquilarum.

Quis (d) convertit aquam in vestimento? (e) quis tenuit omnia extrema terræ? quod nomen ei? aut quod nomen (f) filii ejus? (g) Omnia enim verba Dei ignita: (h) protegit autem ipse eos, qui (i) reverentur ipsum. Ne addas verbis ejus, ut non arguat te, & fias mendax. Duo peto à te; nè (k) auferas à me gratiam, antequàm ego moriar. (l) Vanum verbum, & mendax longè fac à me: divitias autem, & paupertatem nè dederis mihi: (m) constitue autem mihi, quæ sunt necessaria, & sufficientia: Ne saturatus (n) mendax fiam, & dicam, Quis me videt? aut (o) egens furer, & perjurem nomen Dei. Ne (p) tradas famulum in manus domini, nè quando maledicat te, (q) & deleavit. Filius malus patrem maledicit, & matrem non benedicit. (r) Filius malus justum se judicat: exitum verò suũ non lavit. Filius malus sublimes oculos habet, palpebris autem suis extollitur. Filius malus gladios dentes habet, & cultros molas, ut consumat, & (s) comedat (t) humiles de terra, & pauperes eorum ex hominibus.

Cap. 24. Hæc (u) autem dico vobis sapientibus (x) cognoscere. Erubescere personam in judicio non est bonum: Qui dicit impium, justus est; maledictus populis erit, & odibilis in gentibus: Qui autem arguunt, meliores parebunt: in ipsos autem veniet benedictio. (y) Labia autem osculabuntur, quæ respondent verba bona. Præpara (z) in egressu opera tua, & præparare in agro, & vade post me, & ædificabis domum tuam. (ω) Non sis falsus testis in tuum ex-
28 vem, neque (aaa) dilateris tuis la-
29 biis. Nè dixeris, Quemadmodum usus est me, utar eo: ulciscar autem eum de injuriis, quibus me affecit. (b) Tanquàm ager, viv
30 imprudens: & tanquàm vinea, homo egens sensu. Si dimiseris e-
31 nim, deserius fiet, & sylvescet totus, & fit derelictus: sepes autem lapidum ejus desfodientur. Novissimè ego egi pœnitentiam: vespera (c) ut eligerem disciplinam. Paululùm (d) dormito, paululùm
33 autem somnum capio: paululùm verò amplexor manibus (e) pectora. Si autem hoc feceris; veniet
34 procedens paupertas tua, & egestas tua tanquàm bonus cursor.

Cap. 30. (f) Sanguisugæ (g)
15 tres filiæ erant dilectione dilectæ, & (h) tres ipsæ non saturaverunt
16 eam: & quartæ non (i) sufficiebat dicere, Satis est: Infernus, & (k)
17 amor mulieris, & terra quæ non satiatur aquâ, & aqua & ignis (l) non dicent, Satis est. Oculum, qui irridet patrem, & qui despicit senectutem matris, effo-
18 diant eum corvi de convallibus, & comedant eum pulli aquilarum.

MS. A. (λ) ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶ; ἵνα γνῷς. Πάντες λόγοι (μ) ὑπερασπίσει (ν) πάντα τὰ δέοντα καὶ αὐτάρκη. (ο) δ' δὲ (ξ) γομίσας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺ ταπεινὺς ἀπὸ τῆς γῆς, (ο) αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐ καλὸν ἐν κρίσει. (π) εὐλογία ἀγαθῆ. (ρ) Σοφοῦς. (σ) ἢ ἔνδεια ὥσπερ (τ) τῇ (υ) τῇ (φ) ἐνεμπιπλαμένῃ (χ) καὶ τέρτα-
ρῳ, καὶ γῆ (ψ) ἐκκολάψαι.

תרגום TARGUM.

30 עַל חַקְלֵי דְגַבְרָא עַצְלָא עֲבַרִית וְעַל כַּרְמֵיהּ דְּבַר נָשָׁא חֲסַר רַעְיָנָא: וְהָא סַלִּיק כֻּלֵּיהּ יַעֲרִי 31
וְכַסִּיו אַפּוּי חוּרְלֵי וְסִיָגָא דְכֵיפּוֹי אַתְעַקַּר: וְחַזִּית אֲנָא וְשַׁמִּית לְבִי וְחַמִּית וְקַבֵּלִית מַרְדּוּתָא 32
קְלִיל תְּנוּם קְלִיל חֲמוּם קְלִיל תִּשְׁיֵי יְדִיךְ עַל חַדְיָךְ וְתִרְמוּז: וְתֵיתֵי וְתִרְדְּרָכָךְ מִסְכְּנוּתָא 33
וְצַרִיכוּתָא דִיךְ גַּבְרָא טַבְלָרָא: 34

כה

אַף אִלֵּין מַתְלֵי דִשְׁלֹמֹה עֲמִיקֵי דְכַתְבוּ דְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה: יְקָרָא דֵאֱלָהָא 1
מִן דְמַטְשֵׁי מִלְּתָא וִיקָרָא דְמַלְכֵי מִן דְבָצֵי מִלְּתָא: שְׁמַיָּא רְמִין וְאַרְעָא עֲמִיקָא וְלִבָּא 2 3
דְמַלְכֵי לָא מִתְבְּצֵי: גְּבוּ סוֹלְאָנָא מִן סִימָא דְנַפִּיק מָן צָרְפָא: נְתִטְרֵי רַשִׁיעָא מִן קֳדָם 4
מַלְכָּא וְיִתְקַן בְּצִדְקְתָא כּוּרְסְיֵהּ: לָא תִשְׁתַּבְּחַר קֳדָם מַלְכָּא וּבְרוֹכְתָא דְרַבְרְבֵי לָא 5
תְקוּם: מְטוּל דְּטַב דְּיִמַּר לָךְ סַק הָכָא מִן דְּמַשְׁפִּילָךְ קֳדָם שַׁלִּיטָא מִן דְּחָזֵין עֵינָךְ: 6 7
לָא תִפּוּק בְּדִינָא מִסְרְהַבְּאִירוּת דְּלָא תְדוּן בְּאַחֲרַיְתָהּ כַּד יַחְמִיז יְתָךְ חַבְרָךְ: דִּינָךְ דוּן 8 9
עִם חַבְרָךְ בְּאַחֲרַיְתָהּ וְרָזָא אוֹחֲרָנָא לָא תְגַלֵּי: דִּלְמָא נְחַסְדָּךְ מָן דְּשַׁמַּע וְטִיבְתָּךְ לָא הֲפִיךְ: 10
חַוּרֵי דְדַהֲבָא בְּגַוֵּי דְסָמָא מִלְּתָא דְמִלֵּל פְּסִיאִין: קְדִישׁ דְדַהֲבָא וּמָנֵי דְזַהְרְוָרָא 11
מְכַסְנוּתָא דְחַכִּימָא עַל אוּדְנָא דְשָׁמְעָא: אֵיךְ קְרִירוּתָא דְתַלְגָא בְּיוֹמָא דְחַצְדָּא הֵיכְנָא 12 13
אוּנְדָא מְהֵימְנָא לְמִשְׁדְּרוּי וּנְפַשְׁיהּ דְמָרֵיהּ מְהַפְּדָּ: לְיוֹמָא דְעַנְנֵי וְרוּחָא דְמִטְרָא לָא אִיתַי 14
מְדַמֵּי גַּבְרָא דְמִשְׁתַּבְּחַר בְּמַתְּנַת דְּשִׁקְרָא: בְּגַנּוּתָא דְרוּחָא מִשְׁתַּדְּרְנֵי רְשִׁאנָא וּמִלְּתָא 15
רְכִיכְתָּא חַבְרָא רְגַמָּא: דְּבְשָׁא מַשְׂבַּחְתָּ אֱכוֹל סוּפְקָנָךְ דִּלְמָא תִשְׂבַּע וּתְתִבְּעִנֵּיהּ: כְּלֵה 16 17
רַגְלָךְ מִן בֵּיתֵיהּ דְרֵחֲמָךְ דִּלְמָא נִסְבְּעָךְ וּמִסְנְיָךְ: אֵיךְ פְּרִיעָא וְסִיפָּא וְגִירָא שְׁנִינָא גַּבְרָא 18
דְמַסְהַר עַל חַבְרֵיהּ סַהֲדוּתָא דְשִׁקְרָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Per agrum viri pigri transivi, & per vineam filii hominis indigentis intel- 30
ligentia. Et ecce pullulavit tota sylva, & operuerunt superficiem ejus spi- 31
næ, & maceria lapidum ejus destructa erat. Et vidi ego & posui cor me- 32
um, & vidi & susceepi disciplinam. Parum dormitabis, & parum dormi- 33
es, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum ut dormias. Et veniet et 34
procedet paupertas tua, & indigentia quasi vir scutatus.

CAP. XXV.

HÆ quoque sunt parabolæ Salomonis profundæ, quas scripserunt amici 1
Ezechiæ regis Juda. Gloria Dei est celare verbum, at gloria regum qui in- 2
vestigat sermonem. Cœli sunt excelsi & terra profunda, & cor regum 3
investigabile. Colligite scoriam de argento, ut egrediatur vas à confla- 4
torio. Ejiciatur impius à facie regis, & præparabitur in justitia solium ejus. 5
Ne splendidus sis in conspectu regis, et in sede principum ne stes. Quoniam 6
melius est ut dicat tibi, Ascende huc; quàm ut dejiciat te coram dominato- 7
re, quem viderunt oculi tui. Ne egrediaris ad jurgium citò, ut non con- 8
tendas posteà quando exasperaverit te amicus tuus. Causam tuam judica 9
cum socio tuo in novissimo, et secretum alterius ne reveles. Ut non expro- 10
bret tibi qui audierit, et famam tuam non pervertat. Mala aurea cum cæ- 11
laturis argenteis, qui loquitur verbum opportunè. Inauris aurea, et vasa 12
smaragdina, correptio sapientis in aurem audientem. Sicut frigus nivis in 13
die messis, sic est legatus fidelis his qui miserunt eum, et animam domini 14
sui reficit. Diei nubium et venti in quo non est pluvia, similis est vir qui 15
gloriatur in dono falsitatis. In patientia spiritus lactatur princeps, et ver- 16
bum molle confringit os. Mel invenisti, comede quod tibi sufficit, ne fati- 17
atus evomas illud. Prohibe pedem tuum à domo socii tui, ne satietur et 18
oderit te. Sicut malleus et gladius et sagitta acuta, sic est vir qui testifi-
catur contra proximum suum testimonium falsum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ܘܠܐ ܣܓܝܐ ܕܚܛܝܐ ܕܚܛܝܐ ܗܘܐ ܕܒܪܥܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܥܪܬܐ ܗܘ ܕܚܛܝܐ ܗܘ

משלי : כו

19 שֵׁן רָעָה וְרֶגֶל מוּעֶדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם
20 צָרָה : מַעֲדֶה־בֶגֶד יָדַיִם בְּיוֹם קָרֵר חֹמֶץ עַל־נָתֶר
21 וְשִׁר בַּשִּׁרִים עַל לֵב־רָע : אִם־רָעֵב שֹׂנַאֲךָ
22 הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם : כִּי גֶחָלִים
23 אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם לָךְ : רוּחַ
צָפוֹן הַחוֹלֵל גֶּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סֵתֶר :
24 טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גַּג מֵאֵשֶׁת מְדְיָנִים וּבֵית חָבֵר :
25 מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק :
26 מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מֹט לִפְנֵי רָשָׁע :
27 אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבוֹדָם כָּבוֹד :
28 עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר יֵאָין מַעֲצָר לְרוּחוֹ :

CAP. XXVI. כו

1 כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוָה לְכְסִיל
2 כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְّרוֹר לָעוּף כֵּן קִלְלַת
3 חִנָּם לֹא תָבֹא : שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו
4 כְּסִילִים : אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ
5 פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַּם־אָתָּה : עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ
6 פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו : מְקַצֵּה רַגְלַיִם חָמָס
7 שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־כְּסִיל : דַּלְיוּ שֹׁקִים מִפִּסֵּחַ
8 וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים : כִּצְרוֹר אֶבֶן בַּמַּרְגֵּמָה
9 כֵּן נוֹתֵן לְכְסִיל כָּבוֹד : חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר
10 וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים : רַב מְחוֹלֵל כֹּל וְשֹׂכֵר
11 כְּכֶלֶב שָׁב כְּסִיל שׁוֹנֵה בְאִוַּלְתּוֹ :

Versio VUL. LAT.

19 Dens putridus, & pes lapsus, qui
20 sperat super infideli in die an-
gustiæ, Et amittit pallium in
die frigoris. Acetum in nitro,
qui cantat carmina cordi pes-
simo. Sicut tinea vestimento,
& vermis ligno : ita tristitia
21 viri nocet cordi. Si esurierit
inimicus tuus, ciba illū : si si-
tierit, da ei aquā bibere: Pru-
nas enim congregabis sup caput ejus, & Dñs reddet tibi.
23 Vent' Aquilo dissipat pluvias,
& facies tristis linguā detra-
24 hentē. Melius est sedere in an-
gulo domatis, quàm cū mulie-
re litigiosa, & in domo com-
muni. Aqua frigida animæ sitienti, & nuntius bonus de ter-
26 ra longinqua. Fons turbatus
pede, & vena corrupta, justus
27 cadens corā impio. Sicut qui
mel multū comedit, non est ei
bonū: sic qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria.
28 Sicut urbs patens & absq; mu-
rorum ambitu, ita vir qui non
potest in loquendo cohibere
spiritum suum.

CAP. XXVI.

1 Quomodò nix in æstate, &
pluviæ in messe : sic indecens
est stulto gloria. Sicut avis ad
alia transvolans, & passer quò
libet vadens : sic maledictum
frustrà prolatum in quempiā
3 supervenier. Flagellum equo,
& cam' asino, & virga in dor-
4 so imprudentium. Ne respon-
deas stulto juxta stultitiā suā,
ne efficiaris ei similis. Respon-
de stulto juxta stultitiā suam,
ne sibi sapiens esse videatur.
6 Claudus pedibus, & iniqui-
tatē bibens, qui mittit verba p
7 nuntiū stultū. Quomodò pul-
chras frustrà habet claudus ti-
bias : sic indecens est in ore
8 stultorum parabola. Sicut qui
mittit lapidē in acervū Mer-
curii: ita qui tribuit insipienti
9 honorē. Quomodò si spina na-
scatur in manu temulenti : sic
parabola in ore stultorū. Judi-
ciū determinat causas : & qui
10 imponit stulto silentiū, iras mi-
tigat. Sicut canis, qui revertitur
11 ad vomitum suum, sic imprudens, qui iterat stultitiā suam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 †Τρία δὲ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, † καὶ τὰ
19 τέσσαρα οὐκ ἐπιγινώσκω· † Ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, † καὶ ὁδὸς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, † καὶ
τρίβος νηὸς ποντοπορούσης, † καὶ ὁδὸς ἀνδρὸς
20 ἐν νεότητι. † Τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοι-
χαλίδος, † ἣ ὅτ' ἂν πράξῃ, ἀπονίψαμέ-
21 νη, ὀδὲν φησι πεποιηκέναι ἄτοπον. † Διὰ
τοῦτο (εἰς) ἡ γῆ, † τὸ τῇ τέταρτον ἡ δύ-
22 ναται φέρειν· † Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, †
καὶ ἄφρων πλουσιοῦται, † Καὶ οἰκέτης ἐὰν
23 ἐκδάλῃ τὴν ἐξουσίαν κυρίου, † καὶ μισητὴ γυνὴ
ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. † (ω) Τέσσαρες
24 ἐλάχιστα δοὶ τῆς γῆς, † ταῦτα δὲ ὅτι Σο-
φώτερα εἰσὶ Σοφῶν. † Οἱ μύρμηκες οἷς μὴ
25 ἰσχύς, † καὶ ἑτοιμάζουσι θέρους τὴν τροφήν.
26 †Καὶ οἱ χρεοχρύλλοι ἔθνος ἐκ ἰσχυροῦ, † καὶ
ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τὴν ἑαυτῶν οἴκησιν.
27 † Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς, † (α) καὶ στρα-
τεύει ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος ἐυτάκτως. †
Καὶ κελαδοῦσα χερσὶν ἐφεπιδόμενος, καὶ ἐυ-
28 ἀλωτοῦ ὤν, † κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι (β)
29 βασιλέων. † Τρία δὲ ἐστιν ἃ εὐδοῦς (γ) πο-
ρεύεται, † καὶ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει·
30 † Σκύμνος λέοντος ἰσχυότερος κτηνῶν,
τὸς ἐκ ὑπερέρχεται δεδιὼς κατὰ πάντα κτῆ-
31 νος· † Καὶ ἀλέκτωρ (ε) ἐμπεριπατῶν πο-
λέων ἐν ψυχοῖς, † καὶ τράγος ἡγούμενος ἀμ-
πολίτης, † καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνεσι.
32 † Ἐὰν παῦσαι (ζ) ὁν ἐν ὑφροσύνῃ, καὶ
ἐκτείνῃς σὴν χεῖρά σου μὴ μάχῃς, ἀπιμασῶν-
33 τι. † Ἀμελγε γάλα, καὶ ἔσται βούτυρον· † ἐὰν
δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας ἐξελεύσεται αἷμα·
† ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ὀξεῖδιον κρί-
1 σεις καὶ μάχας. Cap. 31. † Οἱ ἐμοὶ
λόγοι εἴρηται τοῦ θεοῦ, † βασιλεῦσι χρημα-
2 τισμοῦ, ὃν ἐπαιδεύσεν ἡ μήτηρ αὐτῷ. † Τί
τέκνον περίσσεις; τί; ῥίσσεις θεοῦ· † σεφτο-
νοῦντες σοὶ λέγω υἱέ. † τί τέκνον ἐμῆς κοιλί-
3 ας; † τί τέκνον ἐμῆς εὐχῆς; † Μὴ δῷς (η)
γυναικὶ σὸν πλοῦτον, † καὶ τὴν σὸν νῶν καὶ βίο-
ον εἰς ὑποδοκλίαν. † μετὰ βελῶν πάντα ποιεῖ, † μετὰ βελῶν οἰνοποδῆ. † οἱ δωιάσεις δυ-
5 μόδεις εἰσὶν, (θ) οἶνος τῇ μὴ πινότῳ, † ἵνα
μὴ πόντες ὀπηλάσωσι τὴν Σοφίας, † καὶ ὀρ-
φανοὶ (ι) κρίνει ἢ μὴ δύνωνται τὸ ἀδικεῖν. †
6 Δίδοτε μέθυν τοῖς ἐν λύπαις, † καὶ οἶνον
7 πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις, † Ἵνα ὀπηλάσωσι
τὴν πενίας, † καὶ τὴν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.
8 † Ἄνοιξον σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, † καὶ κρίνε
9 πάντας ὑγιῶς. † Ἄνοιξον σὸν στόμα καὶ κρίνε
δικαίως, † δίαδικεῖν τὴν πένητα καὶ ἀδενῆ.

18 Tria sunt (u) impossibilia mihi in-
tellegere, & quartum non agnosco:
Vestigia aquilæ (o) volantis, & 19
(p) viæ serpentis in petra, et semi-
tas navis navigantis, & (q) vias
viri in juventute. Talis est via mu-
lieris adulteræ; (r) quandocunque 20
egerit, lota nihil inquit fecisse ab-
surdum. Per tria contenitur terra, 21
(s) quarum aut è ferre non potest:
Si famul' regnet, & imprudens sa- 22
turatus fuerit cibis, Et famula si 23
ejecerit suam ipsius dominam, &
(t) odibilis mulier si fortita fuerit
virum bonum. Quatuor aut è mi- 24
nima super terram: hæc autem sunt
(u) sapientiora sapientibus: Formicæ, 25
quibus non est fortitudo, & parant
æstate cibum : Et (x) chœrogyllis
gens non fortis, qui (y) fecerunt in 26
petris domos suas: Sine rege est lo-
custa, & pergit in acie ab una jus- 27
sione (z) ordinatè : Et calaboles
manibus (a) imitens, & caput facis, 28
habitat in (aaa) munitionibus
regum. Tria autem sunt quæ pro- 29
sperè vadunt, & quartū (b) quod
benè incedit: Catulus leonis fortior 30
bestiis, qui non avertitur, neque
horret (c) bestiā: Et gallus (d) con- 31
scendens fœminas alacer: & hirc'
ducens gregem: & vex qui concio-
natur in gente. Si profuderis (e) se 32
in lætitia, et (f) extenderis manum
tuam cum vixa; inhonorabieris.
Mulge lac, et erit butyrū: si (g) ma- 33
tè expresseris naves, ex bis sanguis:
si autem extraxeris sermones, ex-
ibunt lites, & vixæ. Cap. 31. 1
(h) Verba mea dicta sunt à Deo,
(i) regis admonitio, quem erudivit
mater sua. Quid, fili, servabis? 2
quid? dictiones Dei: primogenite,
tibi dico, fili: quid, fili mei ventris? 3
quid, fili meorum orationum? Ne
dederis mulieribus (k) tuas divitias, & 4
mentem tuam & (l) vitam
(m) in seram consilii mutationem.
Cum consilio omnia fac: cum consi-
lio vinum pota. Potentes iracundi
sunt: (n) Vinum enim è non bibant; 5
ne bibentes obliviscantur sapientiæ,
& (o) recta judicare non possint
imbecillos. Date inebriamentū iis 6
(p) qui in mæroribus, & vinum
bibere iis qui in doloribus; ut 7
obliviscantur paupertatis, (q) &
laborum non recordentur ultrà.
Aperi os tuum (r) verbo Dei, & 8
(s) judica omnes integrè. Aperi 9
os tuum & judica justè: disjudica
autem (t) pauperem (u) & im-
becillum.

CAP. XXV.

1 Ἃ ἀν αἱ (α) παιδεῖαι Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψατο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασι-
2 λέως τ' Ἰουδαίας. † Δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, † δόξα δ' βασιλεὺς τιμᾷ (β) ἐρεύνημα. † Οὐρανὸς
4 ὑψηλὸς, γῆ δ' βαθεῖα, † καρδία δ' βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. † (γ) Τύπος ἀδόκιμον ἀργύριον, † ἀ-
5 φανιεῖ δ' πίστιν καθαρὸν ἄπαν. † Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, † καὶ κατορθώσει ἐν δικαιο-
σύνῃ δ' θρόνος ἀπῶ. † Μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, † μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστασο.
7 † Κρεῖσσον (δ) γὰρ σοι τὸ ῥηθῆναι, Ἀνάβαινε πρὸς με, † ἢ ταπεινωθῆναι σε ἐν προσώπῳ
8 δυνάστου. † Ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε. † μὴ πρόσπαιε εἰς μάχην ταχέως, † ἵνα μὴ με-
ταμελῆσῃς ἐν ἐσχάτοις. † πλίνα (ι) ἂν σε διῴδῃ (ε) ὁ ζῶς φίλου,

MS. A. (ω) Τέσσαρα δὲ ἐστιν ἐλάχιστα (α) καὶ ἐκπρεπῆ (β) βασιλέως. (γ) πορεύονται, καὶ τὸ τέταρτον (δ) καταπῆσαι (ε) ἐνδεικνῆσθαι (ζ) εἰς εὐφροσύνην, (η) γυναικὶ ζῶ (θ) οἶνος
ναρ μὴ (ι) κρίνειν Κεφ. κε'. MS. A. (α) σοφημίαι Σολομῶντος (β) πρόσταγμα. (γ) Κρύπτει (δ) δὲ τὸ ῥηθῆναι σοι, (ι) δ' ἂν (ε) ὁ φίλος,

CAP. XXV.

1 Hæc (a) sunt disciplinæ Salomonis indiscretæ, quas descripserunt amici
2 Ezechiæ regis Judeæ. Gloria Dei celat verbum : gloria autem regis
3 (b) honorat res. Cœlum excelsum, terra autem (c) profunda: cor au-
4 tem regis (d) quod redargui non potest. (e) Percute argentum impro-
5 batum, & mundabitur mundum totum. (f) Interfice impios à facie regis;
6 & (g) rectè procedet in justitia thronus ejus. Ne gloriosè te ostentes
7 coram rege : neque in locis principum (h) stetveris. Melius enim tibi
8 dici, Ascende ad me, quàm humiliare te in facie potentis. (i) Quæ vi-
9 derunt oculi tui, dic: ne procurras ad juxgium citò; ut non te pœniteat
10 in novissimis. Cùm te exprobraverit amicus tuus;

הרגום TARGUM.

19 אֵיךְ שִׁנָּא בִישְׁתָּא וְרִגְלָא מוּעֲרָא הֵיכְנָא סַבְרִיהּ דִּבְוּזָא בְּיוֹמָא דְעַקְתָא : דְּשָׁקֵל מַרְטוּטָא
20 מִן חַבְרֵיהּ בְּיוֹם דְּקָרְתָא הֵיךְ הוּ דְּרָמֵי חֵילָא עַל נִתְרָא וּמְצַרְף לְלִבָּא כִּבְיָא הֵיךְ סְסָא
21 לְמָנָא וְאֵיךְ מַלְטִיתָא בְּקֵיטָא הֵיכְנָא בְּרִיוּתָא מַחֲרָה לְבֵיהּ דְּנִבְרָא : אִין כְּפַן סָנְאָךְ
22 אוֹכְלֵיהּ לַחְמָא וְאִין צָחֵי אַשְׁקֵי מָיָא : מְטוּל דְּנוּמְרֵי דְנוּרָא חָתֵי אַנְתְּ עַל רֵישֵׁיהּ וְאַלָּהָא
23 נְשַׁלֵּם לְךָ : רוּחָא נַרְבִּיתָא בְּטִנָּא מִטְרָא הֵיכְנָא אַפֵּי בְנִסְתָּא וְלִישָׁנָא מִטַּשְׁיָא : טַב
24 לְמִתַּב עַל קַרְנָא דְאַגְרָא מִן דְּלְמַעְבַּד עִם אִתְּתָא תְּגַרְנִיתָא וּבֵיתָא טַרְקָא : מַיָא קְרִירֵי עַל
25 נַפְשָׁא מְשַׁלְהֲרָתָא הֵיכְנָא שְׁמוּעָתָא טַבְתָּא מִן אַרְעָא רְחִיקְתָא : הֵיךְ דְּסַרַר אֲגִישׁ מַעְיָנָא
26 וּמְבוּעָא מְחַבַּל צַדִּיקָא רְנַפֵּל קֳדָם רְשִׁיעָא : לְמִיכַל דּוּבְשָׁא סַגִּי לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִבְעֵיָא
27 מְלֵי מִיקַּרְתָּא : הֵיךְ קַרְתָּא דְתַרְעָא וְלָא אִית לָהּ שׁוּרָא הֵיכְנָא גַּבְרָא דְּלָא מַעְצַר רוּחֵיהּ :

כו

1 אֵיךְ תַּלְגָא בְּקֵיטָא וְהֵיךְ מִטְרָא בְּחַצְרָא הֵיכְנָא לָא יָאֵי לְסִכְלָא יְקָרָא : הֵיךְ צִפְּרָא דְטָאס
2 וְהֵיךְ פְּרַחְתָּא דְפָרְחָא הֵיכְנָא לְוַטְתָּא דְמַגְלָא תֵּעוּל : שׁוֹטָא לְסוּסָא וּמַגְלָא לְחַמְרָא
3 וְשִׁבְטָא לְגוּשְׁמְהוֹן דְּסִכְלֵי : לָא תְחַל פִּתְגָּמָא לְסִכְלָא הֵיךְ שִׁטְיָתָא דְלָא תְּרַמֵּי לֵיהּ אַף
4 אַנְתְּ : אֶלָּא מְלֵל עִם שִׁטְיָא בְּחַכְּמוּתָךְ דְּלָא נִסְבַּר בְּנַפְשֵׁיהּ דְּחַכִּימָא הוּא : מַן דְּרָהֲטָא
5 בְּרִגְלוֹי שָׁתֵי חִטּוּפָא מַן דְּמִשַּׁדַּר מִלֵּי בִּיד סִכְלָא : אֵין חָתֵל הִלְכָתָא לְחַיְּרָא חִקְבַּל
6 מִלְּתָא מִן פּוּמֵיהּ דְּסִכְלָא : הֵיךְ נִקְצָא דְטָפֵא בְּקִלְעָא הֵיכְנָא מַן דְּעָבֵד יְקָרָא לְסִכְלָא :
7 כּוּבָא סָלֵק בִּידָא דְרַוְיָא וְשִׁטְיָתָא בְּפוּמֵיהּ דְּסִכְלָא : סַגִּי חִיּוּשׁ בְּשִׁרְיָה דְּסִכְלָא וְרַוְיָא עָבַר
8 יַמָּא : הֵיךְ כְּלָבָא דְהָפֵךְ עַל תִּיוּבֵיהּ הֵיכְנָא סִכְלָא דְחָנֵי בְּסִכְלוּתֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sicut dens malus & pes lapsus, sic erit spes deprædatoris in die angustiæ. 19
Qui tollit pallium à socio suo in die frigoris, est sicut ille qui projicit ace- 20
tum super nitrum: & probat cor dolor, sicut tinea vestem; & sicut putredo
in ligno, sic stoliditas irritat cor hominis. Si esurierit inimicus tuus, ci- 21
ba illum pane : & si sitit ; da ei bibendam aquam. Quoniam prunas 22
ignis tu congeris super caput ejus, & Deus retribuet tibi. Ventus Aqui- 23
lo concipit pluviam, fic facies irati & lingua abscondita. Melius est sedere 24
in angulo tecti, quàm stare cum muliere litigiosa, & in domo communi.
Sicut aquæ frigidæ animæ lassæ, sic est nuncium bonum de terra longinqua. 25
Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam ; sic est justus cadens co- 26
ram impio. Comedere multum mellis non est bonum, neque scrutari 27
verba gloriosa. Sicut civitas quæ est diruta & non habet murum, sic est 28
vir qui non potest cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

Sicut nix in æstate, & sicut pluvia in messe, sic indecens est stulto gloria. 1
Sicut passer qui volat, & sicut volucris quæ volat, sic maledictio non fru- 2
strà veniet. Flagellum equo, & stimulus asino, & virga corporibus stul- 3
torum. Ne respondeas verbum stulto juxta stultitiam [*suam,*] ne sis ei 4
similis etiam tu. Sed loquere cum stulto in sapientia tua, ne existimet se-
ipsum sapientem. Qui currit pedibus suis bibens iniquitatem, sic est qui 6
mittit verba per manum stulti. Si dederis ambulationem claudo, suscipies 7
verbum ab ore stulti. Sicut fragmentum laminæ in funda, sic est qui tribu- 8
it stulto honorem. Spina ascendit in manu ebrii, & stultitia in ore stul- 9
ti. Multum dolet caro stulti, & ebrius transit mare. Sicut canis qui re- 10
vertitur ad vomitum suum, sic est stultus qui iterat stultitiam suam. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * Ut dens putridus & pes luxatus, ita est fi-
20 * ducia mendacis in die angustiæ. Qui au-
fert pallium à proximo suo in die frigoris,
similis est ei qui perfundit acetum super
chordam *arcûs*, & angit cor dolens. Ut ti-
nea vestem, & ut caries ligna: ita mœror
21 lædit cor viri. Si famelicus sit inimicus tuus,
22 ciba eum: & si sitibundus, pota eum. Cùm-
que talia præstiteris illi, carbones ignis con-
23 geres super caput illius, & Dominus repen-
24 det tibi. Quemadmodum ventus Aquilo-
25 naris generat pluviam, ita vultus malus &
26 lingua occulta. Satius est degere super cor-
27 nu tecti, quàm degere cum muliere rixosa,
28 & in domo contentionum. Quales sunt a-
quæ frigidæ animæ sitienti, tale est nuntium
bonum veniens è terra longinqua. Ut si
quis obturet fontem, scatebram aquarum
corrumpit: ejusmodi est justus cùm cadit
coram impio. Comedere mel nimium, non
est bonum: nec etiam disquirere verba fa-
stuosa. Sicut urbs aperta carens mœnibus,
ita est vir minimè longanimis.

CAP. XXVI.

1 Ut nix in æstate, & imber in messe, sic
2 stultum non decet honor. Quemadmodum
avis & animal pennatum per aëra volant,
3 sic errat maledictio vana. Flagellum equo,
4 & stimulus asino: ita quoque stimulus ho-
5 mini stulto. Ne des responsum stulto se-
cundùm stultitiam ejus, ne tu quoque similis
ei fias: Imò loquere cum stulto secundùm
6 sapientiam tuam, ne arbitretur in se ipso sa-
pientem se esse. De sub pede suo bibit ini-
7 quitatem is qui mittit verbum per stultum.
Si reddere queas gressum claudo, impetra-
8 bis verbum ab ore stulti. Ut lapis in funda,
9 sic qui laudat stultum. Spinæ germinârunt
in manu ebrioſi, & insipientia in ore stulti.
10 Multum patitur caro stulti, & ebrioſus traje-
11 cit mare. Ut canis rediens ad vomitum
suum, ita est stultus delirans in stultitia sua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * لا تقل نظير ما عمل معي أعمل معه * أعاقبه على ما ظلمني * الرجل الجاهل كالفلاحة * والإنسان
30 الناقص الرأي كالكرم * إن تركته صار بورا * ويسعب فيه الحسس كله * ويصير مطرحا *
31 ويهدم جداراته من حجارتها * أنا تلددت * أخيرا أعرضت عن أحيار الأدب * ليت أتناعس
32 قليلا * وأتناوم قليلا * وأعانق بيدي صدري قليلا * إن عملت أنت هذا فسيوافي فقرك مبادرا *
33 وإعسارك كالساعي السابق ورزوه * العلقة كان لها ثلثة بنات محبوبات يحبهن كثيرا *
34 وهولاء الثلثة ما أشبعتها * والرابعة لم تكفها أن تقول حسبي كفاني * وهن الجحيم * وعسف
15 المرأة * والأرض القسعة التي لم تشبع مطرا * والماء والنار لم يقولوا يكفي * العين الضاحكة
16 على أبيها والمهينة سيكوحه أمها * تقورها الغربان من تحاريها * وتأكلها فراخ النسور * ثلثة
17 أشياء هي لم يمكنني أفهمها * والرابع لست أعرفه * أثر النسر الطائر * وطرق الحية على الصخر
18 الأمس * ومسالك المركب السائر في البحر * وطرائق الإنسان في حداثته * هذه الصور طريق
19 الامرأة الفاسقة التي إذا فعلت فعلها تتغسل وتقول إني ما عملت سيا قبيحا * بثلثة أمور تهتز
20 الأرض * والرابع ما يمكنها احتماله * العبد إن سمح أن يملك * والجاهل إذا تملأ من الأطعمة
21 وأصناف النعم * والعبدة إذا أخرجت مولاتها * والامرأة المقتة إن حصلت لرجل صالح * أربعة
22 أشياء فهي حقيرة في الأرض * وهي أوفر حكمة من الحكماء * النمل الذواتي لا قوة لهن
23 ويستعدون منذ الصيف طعامهن * والقنافذ أمة ليست قوية * وقد جعلوا منازلهم في الصخور *
24 والجراد هولاء لا ملكا لهم * ويعسكرن أمن واحدة بحسن ترتيب * والعنكبوت يتسند بيديه *
25 وهو غير مصيد * ويسكن في قصور الملوك * ثلثة أشياء هي عسي مسيا حسنا * والرابع
26 يعبر عبورا ملكيا *

Ne dicas, Sicuti egit mecum, agam cum
illo; ulciscabo eum pro eo quòd malè me
29 habuit. Vir insipiens est velut arvum, &
30 homo carens judicio tanquam vinea. Si
31 illam destituas, fiet deserta, & invadet
illam herba totam: fietque abjecta, &
corruent muri ejus ab lapidibus suis. Ego
32 percussi pectus meum, tandem declinavi ab
electione disciplinæ: Occupavi me in dor-
33 miendo parùm, & dormitando aliquantùm,
& amplectendo manibus meis pe-
ctus meum, parumper. Si feceris tu idem,
34 adveniet paupertas tua citò, & inopia
tua velutì cursor cujus præproperans est
adventus.

Ex cap. 30. vers. 15.

15 Sanguisuga habebat tres filias dilectas
quas amabat multùm, & has tres non sati-
avit, & quartæ non satis fecit ita ut dice-
16 ret, Satis est, sufficit mihi. Sunt autem in-
fernus, & amor mulieris, & terra sterilis
quæ non satiatur pluviâ, & aqua atque i-
17 gnis non dicunt, Sufficit. Oculũ irridentem
patrẽ suũ, ex contemnentem senectutẽ ma-
tris suæ, eruent corvi ab originibus suis, &
comedent eũ pulli aquilarũ. Tria sunt quæ
18 non potui intelligere, & quartũ non novi:
19 Vestigia aquilæ volantis, & vias serpentis
super petram lævem, & cursus navis sul-
20 cantis mare, & vias hominis in juventute
sua. Hujus similitudinis est mulier adul-
21 tera, quæ postquã egit opus suum, lavat se
& ait, Non feci quidquam turpe. Tribus
22 in rebus quassatur terra, quartam verò
nequit sustinere. In servo, si permittatur
23 ut dominetur: & stulto, cùm repletus
24 fuerit cibo, & generibus deliciarum: &
serva cùm ejecerit dominam suam:
Et in mulievе odiosa, si contigerit vi-
25 ro bono. Quatuor res sunt viles in
26 terra, & ipsæ sunt sapientiores sapien-
27 tibus. Formicæ, quæ non habent vi-
28 res, & parant ab æstate escam suam.
Histrices, gens est minimè fortis, &
29 tamen ponunt domicilia sua in petris:
Et locustæ, hæ non habent regem, ta-
men in exercitu suo, ves earum, & mo-
dus illarum est cum pulchra dispositio-
ne. Et aranea nititur manibus suis,
est que non ladens, & habitat in pala-
tiis regum. Tria sunt quæ gradiuntur
incessu pulchro, & quartum transit transi-
tu elegantì:

משלי : כז

eo de quam stulto spes : suis oculis in sapientem virum Vidisti
11 רְאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לְכְסִיל מִמֶּנּוּ :
Ipsa .plateis inter Leo : via in Paradis : piger Dixit
13 אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת : הַדֶּלֶת
14 piger Abscondit .suo lectulo super piger & : suo cardine super volutur
תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ : טָמַן עָצֵל
Sapientior .suum os ad eā reducere laberavit : sinu in suā manum
15 יָדוֹ בַּצְּלָחַת נִלְאָה לְהָשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו : חָכָם
.sexitum consilium .referentes septem quam : suis oculis in piger
16 עָצֵל בְּעֵינָיו מִשְׁבְּעָה מְשִׁיבֵי טָעַם :
.sibi non Iuem super rāscando se ingrens, transiens : canis aures in Apprehendens
17 מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי כֶלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל רִיבוֹ לֹא לוֹ :
fraudavit vir Sic .mortem &, sagittas, scintillas faciens insanien Sicut
18 כַּמְתַלְהֲלִה הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת : כֵּן אִישׁ רִמָּה
Ego vivum consumpione In ? ego ridens Nonne : dicet & : suā socium
19 אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מְשַׂחֵק אָנִי : בְּאֶפֶס עֵצִים
Carbo .contentio silebit susurrone non in & : ignis extinguetur
20 תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן : פֶּחָם
.litem succendendū ad contentionum vir & : ignem ad ligna & ,prunas ad
21 לְגַחֲלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מְדָנִים לְחַרְחַר־רִיב :
.ventris penetralia descenderunt ipsa & : lenientia veluti susurronis Verba
22 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמַתְלֻמִּים וְהֵם יֵרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן :
, ardentia labia : testam super obductum fecerunt Argentum
23 כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַר־חָרֶשׂ שִׂפְתַיִם דֹּלְקִים
suo interiori in & , habens odio agnoscetur suis labiis In
24 וָלֵב־רָע : בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֶר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ
: eum in credideris ne , suam vocem grassiabit Cum .dolum ponet
25 יָשִׁית מִרְמָה : כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמִן־בּוֹ
odium se Operiet .illius corde in abominationes septem quoniam
26 כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בִּלְבּוֹ : תִּכָּסֶה שִׂנְאָה
, foveam Fodiens .concione in ejus malitia erit manifesta : defectatione in
27 בְּמִרְמָה תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בַּקָּהָל : כֹּרֶה שַׁחַת
Lingua .revertetur eum ad , lapidem volens & : cadet eam in
28 בֶּה יִפּוֹל וְגוֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב : לָשׁוֹן
expulionem faciet blandum os & : suos contites habebit odio fallsitatis
שֶׁקֶר יִשְׂנָא בָהּ וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְּחָפָה :

CAP. XXVII. כז

.dies sit paritur quid scies nen quia : crastino die in te laudes Ne
1 אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא תֵדַע מַה־יֶּלֶד יוֹם :
.tua labia non & , extraneus : tuum os non & , alienus te Laudet
2 יְהַלֶלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ :
.ipsis embolum pro , gravis stulti ira & : arenæ pondus & lapidis Gravitas
3 כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כְּבֹד מִשְׁנֵיהֶם :
: sive dic facies ad stabit quis & : nasi inundatio & excandescentiæ Crudelitas
4 אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה :
Fidelia .absconditus amor quam : manifesta increpatio Bona
6 טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת : נֶאֱמָנִים
Anima .habentis odio oscula crebra & : diligentis vulnera
7 פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא : נֶפֶשׁ
.dulce amarum omne famelice animæ & : favum calcabit saturata
שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר מָתוֹק :
.suo loco à , vagans vir sic : suo nido à vagans avis Sicut
8 כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ :
.sui amici dulcedo & : cor lætificabit suffimentum & , Unguentum
9 שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמְתֹק רֵעֵהוּ
.animæ consilio à
מֵעֲצַת נֶפֶשׁ :

Versio VUL. LAT.

12 Vidisti hominé sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger; Leo est in via, & leæna in itinerib us: Sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manum sub ascella sua, & laborat si ad os suum eam converterit. 16 Sapientior sibi piger videtur septé viris loquentib⁹ sententias. Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui transit impatiens, & commiscetur rixæ alterius. Sicut noxius est qui mittit sagittas, & lanceas in 19 morté: Ita vir qui fraudulenter nocet amico suo: & cùm fuerit deprehensus, dicit; Ludens feci. Cùm defecerint ligna, extinguetur ignis: & susurrone subtracto, jurgia conquiescent. Sicut carbones ad prunas, & ligna ad igné, sic homo iracundus suscitat rixas. Verba susurronis quasi simplicia, & ipsa perveniunt ad intima ventris, 23 Quomodò si argento sordido ornare velis vas fictile, sic labia tumentia cum pessimo corde 24 sociata. Labiis suis intelligitur inimicus, cùm in corde tractaverit dolos. Quando submiserit vocem suā, ne credideris ei: quoniam septé nequitiæ 26 sunt in corde illius. Qui operit odiū fraudulenter, revelabitur malitia ejus in concilio. Qui fodit foveā, incidet in eam: & qui volvit lapidem, revertetur ad eū. Lingua fallax non amat 28 veritatē: et os lubricū operatur ruinas.

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in crastinum, ignorans quid superventura 2 pariat dies. Laudet te alienus, & non os tuum; extraneus, & 3 non labia tua. Grave est saxum, & onerosa arena: sed 4 ira stulti utroque gravior. Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor: & impetum concitati ferre quis poterit? 5 Melior est manifesta correptio, quàm amor absconditus. Melior sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odi 7 entis. Anima saturata calcabit favum: & anima esurienis etiā 8 amarum pro dulci sumet. Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suū. Unguento & variis odoribⁿ delectatur cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 †Ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω · μὴ καταφρόνει, (k) Recede in posteriora: nè contemnas: Nè te quidem exprobret amicus, (l) rixa autem tua, & inimicitia non aberit, sed erit tibi 10 μὴ Σε ὀνειδίσῃ φίλος ὁ φίλῳ, † οὐ γὰρ μάχη Σοι ἴσον δυνάτῳ. † χάρις καὶ φιλία ἐλαύσεροῖ, † ἂς πάρησον ἑαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδισ Θ γένῃ, † ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς Σου σὺν 11 σωαλλάκτοις. † Μῶλον (l) χρυσὸν ὃν ὀρ- μίσκῳ Σαρδίου, ὅτως ἐπεῖν λόγον. † Εἰς ἐνώτιον (m) χρυσὸν καὶ Σάρδιον πολυτελὲς δέδεται, † λόγ Θ Σοφὸς εἰς ἐνώκοον οὖς. 13 † Ὥσπερ ὀξὸς χόνδ Θ ἐν ἀμητῷ κατὰ κεφμα ὠφελεῖ, † οὕτως ἄγγελ Θ πιστὸς τοῦ ἀποσέλαντος αὐτόν · † ψυχὰς γὰρ πᾶν ἀυπῷ χρωμένων ὠφελεῖ. † Ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ, (θ) ἐπφανές ατα, † ὅτως (ι) 15 ὁ καυχώμ Θ ὅτι δόσει ψεύδεῖ. † Ἐν μακροθυμίᾳ ἐυσοῖα βασιλεῦσι, † γλῶσα γὰ 16 μαλακὴ σωτρίβει ὀστᾶ. † Μέλι εὗρὰν φάγε τὸ ἱκανὸν, † μή ποτε πλησθεὶς ὀξεμέσης. 17 † Σπάνιον εἴσαγε ζὸν πόδα πρὸς (ᵒ) σεαυτῷ φίλου, † μή ποτε πλησθεὶς Σε (ᵒ) μισήσῃ Σε. † Ῥόμφαλον καὶ μάχαιρα καὶ τὸξεύμα (κ) 18 ἀκιδωτὸν, † ὅτως καὶ (λ) ἀνὴρ ὁ κατα ψευδ- μαρτυρῶν (μ) τῷ φίλῳ αὐτῷ ὑπ ὀτρυέων ψεῦδ Θ. (ᵒ) † Ὀδὸς κακῶν καὶ πᾶς ἀξανόμε ὀλεῖ ἐν 20 ὑμέρᾳ κακῷ. † Ὥσπερ ὀξὺ Θ ἕλκει ἀσύμ- φορον, † ὅτως περιφανεῶν πάθ Θ (ν) ἐν Σώ- ματι καρδίαν λυπεῖ. † Ὥσπερ (ξ) Σής ἐν ἱματίῳ καὶ Σκώλυξ ξύλῳ, † ὅτως λύπη ἀν- δρὸς βλάπτει καρδίαν. † Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐ- χθρός Σε, (ο) ψώμιζε αὐτόν, † ἐὰν διψᾷ, 22 πότιζε αὐτόν. † Τοῦτο γὰρ ποιῶν (π) ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ, † ὁ δὲ κύριε (ρ) ἀνταποδώσει Σοι ἀγαθά. † Ἄνεμ Θ Βορέας ὀξεγείρει νέφη, † παρυ- σωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσαν ἐρεθίζει. † Κρεῖσ- σον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώμα Θ, † ἢ μετὰ γυ- 25 ναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. † Ὥσπερ ὕδωρ ψυχὴν ψυχῇ διψώσῃ παρσλωὲς, † ὅτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. † Ὥσπ ἐὶ τις πηγὴν φεάσοι καὶ ὕδωτ Θ ἐξ- 26 ὁδον λυμαίνοιτο, † ὅτως ἄκοσμον δίκαιον πεσὼν ἐνώπιον ἀσεῶς. † Ἐδίδ ν μέλι πολὺ ὁ καλὸν, † τιμᾶν γὰ χρὴ λόγοις ἐνδό- 27 ξοις. † Ὥσπερ πόλις τὸ τεῖχη καταβεβλη- μένη καὶ ἀτείχιστ Θ, † ὅτως ἀνὴρ ὃς ὁ μὴ βουλῆς τι πρόσωῃ.

CAP. XXVI.

Quemodò vos in messi, & quomodò pluvia in æstate, sic (a) non est insipiento honor. Sicut aves 2 avolant, & passeres; sic (b) maledictum vanum non superveniet 3 ulli. Sicut (c) flagellum equo, & stimulus asino; sic virga genti (d) 4 iniquæ. Noli respondere imprudenti ad imprudentiam ejus, nè 5 similis ei fias: Sed responde stulto (e) ad stultitiam ejus: ut non videatur sapiens apud se. Ex (f) 6 viis suis opprobrium facit, qui missi verbum per nuntium imprudentem. (g) Auser gressum cru- 7 rum, (h) & iniquitatem ex ore imprudentum. Qui alligat lapidem in funda, 8 similis est ei, qui dat imprudenti gloriam. Spinæ 9 nascuntur in manu temulenti, ferulitus autem in manu imprudentum.

CAP. XXVII.

Ne glorieris in diem crastinum, quia nescis quid paritura sit hodierna 1 dies. Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. 2 Gravis est lapis, & ponderosa arena, & ira stulti gravior ambobus. Cru- 3 delitas est ira, & inundatio furor: & quis stabit coram zelo? Melior 4 est correptio manifesta quàm amor absconditus. Pulchra sunt vulnera di- 5 ligentis, & mala oscula odientis. Anima saturata calcat favum, & animæ 6 esurienti quicquid amarum est, dulce est. Sicut passer qui mutatur de ni- 7 do suo, sic est vir qui mutat locum suum. Sicut oleum & aromata lætificant 8 cor, sic vir suavis est amico suo in consilio animæ suæ. 9

Ms. A. (ᵒ) ἀνῷ (ζ) χρόσεον (η) χρυσοῦν Σάρδιον (θ) ἐπφανές ατοι, (ι) οἱ καυχώμενοι (ᵒ) ἢ σεαυτῷ (ᵒ) μισήσῃ (κ) * ἀκηλίδωτον, (λ) ὁ ἀνὴρ (μ) χᾳ τῷ φίλῳ ἑαυτῷ (ᵒ) Ὀδὸς (ν) Σώματι (ξ) Σὴς ἱματίῳ (ο) τρέφε αὐτὸν, (π) πυρὸς ἀνθρακας σωρεύσεις (ρ) ἀνταποδώσει Κεφ. κς'. MS. A. (α) πέταν (ᵒ) χᾳ ἢ (β) πρὸς ἢ (γ) Ἐκ ἢ ἑαυτῷ ὁδῶν (δ) τῷ ἐθύσου,

תרגום

TARGUM.

אין חַזְיָא גַבְרָא חַכִּים בְּעֵינֵי נַפְשֵׁיהּ סַכְלָא טַב מִנֵּיהּ : אֲמַר עַצְלָא שַׁחְלָא בְּאָרְחָא 12
אַרְיָא בֵּינַת שְׁוָקֵי : חַיִּךְ תַּרְעָא דְמַכְרַהּ עַל צִירָהּ הֵיכְנָא עַצְלָא עַל עַרְסֵיהּ : עַצְלָא מַכְשֵׁי 13 14
אִידֵיהּ בְּשַׁחְתָא לְעֵי דְנָהֲפִכְיָה לְפוּמֵיהּ : עַצְלָא חַכִּים בְּעֵינוֹהִי טַב מִן שׁוּבְעָא דְיַהֲבֵי טְעֵמָא: 15
דְלָכֵד בְּאָרְנוֹי דְכַלְבָא נָצֵי וּמִתְנַצֵּי עַל דִּינֵיהּ דְלָא דִילֵיהּ : אֵיךְ הוּא דְמִתְחַתַּם דְפָשֵׁט גֵּירֵי 16 17
שְׁנִינֵי דְמוֹתָא : הֵיכְנָא גַבְרָא דְמַרְגֵּי בְחַבְרֵיהּ וְאָמַר מִנְחָךְ נְחֵכִית : הֵיכְנָא דְלֵית קִיסֵי 18
דְעָבָא נוּרָא וְהֵיכְנָא דְלֵית שְׁנוּשָׁא יִשְׁתֵּיק תִּגְרָא : טַרְטְקָל לְנוּמְרֵי וְקִיסֵי לְנוּרָא וְגַבְרָא 19
תִּגְרְנָא מְחַרֵּב לְהוֹתָא : מִלּוֹי דְשִׁנּוּשָׁא מַרְכְּנָן לֵיהּ וְהִנּוּן נָחֵתָן לְגַוֵּהּ דְכַרְסָא : הֵיךְ דְסַפְּוָא 20
מְסַלְּיָא דְקָרִים עַל חַסְפָּא הֵיכְנָא שִׁפּוּתָא דְדַלְקָן וְלַבָּא בִּישָׁא : מִן שִׁפּוּתֵיהּ מְתַיְדַע סְנַאהּ 21
וּבְגַוֵּיהּ סָאִם רַמְיוֹתָא : וְאִין מְחַנֵּן בְּקָלֵיהּ לָא תְהֵימִין בֵּיהּ מְטוּל דְשַׁבְעָ בִישָׁתָא אִית 22
בְּלִבֵּיהּ : דְמִכַּסֵּה סְנַיְאָתָא בְּמִרְמָתָא תִּתְגְּלֵי בִישָׁתֵיהּ בְּכַנְשָׁתָא : דְחַפַּר גּוּמְצָא בֵּיהּ נְפוֹל 23 24
וְדִמְעַרְגֵּל כֵּיפָא עֲלוֹי הֵיכְנָא : לִישָׁנָא דְשִׁקְרָא סָנֵי אַרְחָתָא דְקוּשְׁטָא וּפוּמֵיהּ דְבָלֵין עָבֵד 25 26
תַּרְכּוּנְתָּא : כז

לָא תִשְׁתַּבַּח בְּיוֹמָא דְלִמְחָר דְלָא יְדַעְתְּ מָנָא יְלִיד יוֹמָא : נְשַׁבְּחָךְ זִילוּנֵי וְלָא פּוּמָךְ 1
וּיְקָרָא וְלָא שִׁפְוָתָךְ : יְקָרָא כֵּיפָא וּנְטוּל חֵלָא וְרוּגְזָא דְשַׁטְיָא יַקִּיר מִן תַּרְוֵיהוֹן : 2 3
נְכָרוּתָא הִיא חֵימָתָא וְחֵיפָא הִיא רוּגְזָא וּמָנוּ קָאֵם קֳדָם קְנָאָתָא : טְבָתָא מְכַסְנוּתָא 4
דְמְגַלְיָא מִן רַחֲמוּתָא דְמְשַׁיְּא : שַׁפִּירָן אִנּוּן פּוּרְעָנוּתֵיהּ דְרַחֲמָא וּבִישָׁן נִשְׁקָתָא דְסַנְאָה : 5 6
נַפְשָׁא דְשַׂבְעָא דְיִשְׁא כַּבְרִיתָא וּנַפְשָׁא רְכַפְנָא כָּל מְרִירוּ חֲלֵי לָהּ : הֵיךְ צִפְּרָא 7
דְמִשְׁנָא מִן קִנָּא הֵיכְנָא הוּא גַבְרָא דְמִשְׁנֵי דְוֹכְתֵיהּ : מִשְׁחָא וּבוּסְמָא דְמַחְדְּיָן לְבָא הֵיכְנָא 8
גַבְרָא דְמְבַסְּמִים לְחַבְרֵיהּ בְּתַרְעִיתָא דְנַפְשֵׁיהּ : 9

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Si vidisti virum qui sapiens est apud semetipsum, melior est illo stultus. 12 Dicit piger: Leæna est in via, leo est in plateis. Sicut ostium vertitur in 13 cardine suo, sic piger in lectulo suo. Piger abscondit manum suam sub 14 ascella, & laborat ut ad os suum convertat eam. Piger sapiens est 15 in oculis suis magis quàm septem reddentes rationem. Sicut ille qui ap- 16 prehendit aures canis, sic est ille qui contendit, & rixatur in causa quæ non 17 est sua. Sicut ille qui dejiciens se, emittit sagittas acutas mortis; Sic est 18 vir qui fraudulenter agit in socium suum, & dicit: Ludens ludebam. Ubi 19 non sunt ligna, extinguitur ignis: & ubi non est susurro, conquiescit 20 jurgium. Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir ligitiosus in- 21 cendit rixam. Verba susurronis prosternunt eū, & ipsa descendunt ad inte- 22 riora ventris. Sicut argentum fæculentum quo opertum est vas fictile; sic 23 labia incensa, & cor pessimum. Labiis suis cognoscitur inimicus, & in- 24 terioribus suis reponit fraudulentiàm. Si deprecatus fuerit voce sua, non 25 credes ei; quoniam septem mala sunt in corde ejus. Qui operit odium in 26 contritione, revelabitur malitia ejus in concilio. Qui fodit foveam, inci- 27 det in eam: & qui volvit lapidem, vertetur in eum. Lingua fallax odit 28 vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

CAP. XXVII.

Ne glorieris in diem crastinum, quia nescis quid paritura sit hodierna 1 dies. Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia tua. 2 Gravis est lapis, & ponderosa arena, & ira stulti gravior ambobus. Cru- 3 delitas est ira, & inundatio furor: & quis stabit coram zelo? Melior 4 est correptio manifesta quàm amor absconditus. Pulchra sunt vulnera di- 5 ligentis, & mala oscula odientis. Anima saturata calcat favum, & animæ 6 esurienti quicquid amarum est, dulce est. Sicut passer qui mutatur de ni- 7 do suo, sic est vir qui mutat locum suum. Sicut oleum & aromata lætificant 8 cor, sic vir suavis est amico suo in consilio animæ suæ. 9

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܐܝܟ ܚܙܐ ܠܒܪܢܫܐ ܚܟܝܡܐ ܒܥܝܢܘܗܝ . ܣܟܠܐ ܡܬܝܠܐ ܡܢܗ ܠܗ . * ܐܝܟ
13 ܠܒܐ ܒܫܘܩܐ . ܐܪܚܐ ܕܐܪܝܐ . ܐܪܚܐ ܕܬܪܥܐ ܡܫܬܩܠ . * ܐܝܟ ܠܦܬܚܐ ܕܬܪܥ ܗܟܝܠ
14 ܐܦܬܚܐ . ܗܟܢܐ ܡܬܗܦܟ ܒܥܘܠ ܒܝܬ ܡܫܟܒܗ . * ܡܛܡܪ ܐܝܕܘܗܝ ܒܚܒܐ
15 ܠܡܬܝܒܘܬ ܡܠܬܐ . * ܡܛܡܪ ܐܝܕܘܗܝ ܒܚܒܐ ܠܡܬܝܒ ܠܦܘܡܗ . ܠܐ ܢܫܬܟܚ
16 ܠܗ ܠܡܬܝܒ ܠܦܘܡܗ . * ܡܛܡܪ ܐܝܕܘܗܝ ܒܚܒܐ ܠܡܬܝܒ ܠܦܘܡܗ . ܠܐ ܢܫܬܟܚ
17 ܠܗ ܠܡܬܝܒ ܠܦܘܡܗ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ ܒܚܟܡܬܐ . * ܐܝܟ ܡܢ ܕܡܚܙܩ
18 ܒܩܪܢܐ ܕܬܪܥ . ܐܝܟ ܡܢ ܕܡܫܠܚ ܡܪܝܢ ܒܚܨܐ . * ܐܝܟ ܕܡܬܚܙܩ ܠܚܒܪܗ
19 ܐܝܟ ܕܡܪܡܐ ܡܬܩܠ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ ܒܚܟܡܬܐ . ܡܢ ܕܡܫܬܠ
20 ܒܚܒܪܗ ܡܬܩܠ . * ܡܕܡ ܕܠܝܬ ܢܘܪܐ ܡܬܟܒܐ . ܒܕܠܝܬ ܦܪܝܣ ܡܬܟܒܐ
21 ܡܕܝܢܐ . ܕܠܝܬ ܡܪܝܪ ܡܬܟܒܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ ܒܚܟܡܬܐ
22 * ܡܪܝܪܘܬ ܡܠܬܐ ܡܬܟܒܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝ ܡܪܝ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ
23 ܒܚܟܡܬܐ . ܡܫܬܟܚ ܕܡܬܬܢ ܒܚܟܡ . * ܐܝܟ ܡܪܝܪ ܕܡܬܬܢ ܒܡܪܝ ܠܒ ܡܬܪܥ
24 ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ : ܡܬܬܢ ܛܥܡ . ܡܢ ܡܬܬܢ ܡܬܬܢ ܡܬܬܢ ܡܬܬܢ . * ܐܝ
25 ܡܬܬܢ ܡܬܬܢ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ ܒܚܟܡܬܐ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ
26 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܫܬܠܡܢܐ ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܒܚܟܡ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ
27 ܡܬܬܢ . ܠܐ ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܢ ܕܡܚܦܪ ܒܪ ܢܦܠ ܒܗ . ܡܢ ܕܡܪܡ
28 ܡܬܬܢ ܠܐ ܡܬܬܢ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ .

* ܡܬܬܢ ܛܥܡ * ܡ * * ܠܐ ܠܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ ܛܥܡ
1 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ
2 * ܒܚܟܡ ܢܬܚܙܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܐܝܟ ܡܢ ܕܡܫܬܠ ܠܡܬܬܢ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
3 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
4 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
5 * ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
6 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
7 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
8 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
9 ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . * ܡܬܬܢ ܛܥܡ
ܡܫܬܠܡܢܐ . ܠܐ ܡܬܬܢ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ . ܡܬܬܢ ܛܥܡ ܡܫܬܠܡܢܐ .

12 Si videris hominem sapientem in oculis suis,
13 stultus multò præstantior est illo. Dicit pi-
14 ger quando mittitur, Leo est in via, & leo
inter plateas. Sicut ostium vertitur super
15 cardine suo, sic piger volutatur in lecto suo.
Piger qui abscondit manus suas in sinu suo,
16 laborabit in perducendis illis ad os suum.
17 Piger sapiens sibi videtur plusquam septem
18 reddentes saporem. Qui sagax est in lite
19 non propria, similis est ei qui tenet aures ca-
20 nis. Quemadmodum arrogantes jactant
21 verba quasi tela mortis acuta, Sic est vir
22 decipiens proximum suum : cúmque depre-
23 henditur, inquit, Jocans jocabar. Cùm de-
24 sunt ligna, extinguitur ignis : & ubi non ad-
25 est seditiosus, filet contentio. Crates car-
26 bonibus, & ligna igni : Vir autem susurro,
27 concitat jurgium. Verba susurronis per-
28 turbant, & descendunt in penetralia cordis.
Ut argentum vile obductum testæ, sic labia
ardentia, & cor malum. Ex labiis suis di-
gnoscitur osor, & in præcordiis suis tendit
insidias. Etiamsi demittat vocem suam, ne
credas ei : quoniam septem nequitiæ sunt in
visceribus ejus. Qui regit odium in corde
suo, revelabitur malitia ejus in cœtu. Qui
fodit foveam, incidet in eam : & qui pro-
volvit saxum, recidet in illum. Lingua men-
dax odit veritatem, & os detrectans generat
tumultum.

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in diem crastinum : ignoras
enim quid pariat. Laudet te alienus, &
2 non os tuum : alius, & non labia tua. One-
3 rosum est saxum, & gravis arena : at ira stul-
4 ti gravior utroque. Impudentia est ira, &
impetus, furor : at quis consistat coram æmu-
5 latione? Melior est correptio aperta, quàm
6 dilectio occulta. Meliores sunt plagæ ami-
7 ci, quàm oscula inimici. Anima satura con-
culcat favum : animæ autem esurienti, etiam
8 amara, dulcia sunt. Sicut avis quæ transfert
nidum suum, sic vir qui movetur de loco
9 suo. Ut unguentum & aromata cor exhila-
rant : ejusmodi est qui recreat proximum
suum consilio proprio.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܫܒܠ ܐܠܐܣܕ ܗܘ ܐܩܘܐ ܩܘܐ ܡܢ ܐܠܒܗܐܡ * ܡܐ ܢܠܬܫܢ ܘܠܐ ܢܪܓܥ ܡܢ ܫܝ ܩܘܐ * ܘܐܠܕܝܟ ܐܕا ܢܡܫܐ ܒܝ
31 ܐܠܐܬ ܡܢ ܐܠܕܓܐج ܒܛܒܐ ܢܫܢ * ܘܐܠܢܝܣ ܐܠܡܢܩܕم ܐܠܩܛܝܥ * ܘܐܠܡܠܟ ܢܚܛܒ ܢ ܓܡوع ܐܠܐمم * ܐܢ
32 ܬܕܠܠ ܢܫܬك ܠܠܫܪور ܘܬܕوب ܢدك ܒخصوصة ܫܝهان ܒك ونهمي * ܐحلب ܠبنا ܢمكون ܫ ريدا *
33 ܫ ان عصرت ܐلمكرين ينعصر ܫ ماء دما * ان استخدبت ܐقوالا ستنسي ܫ حكومات وخصومات *

ܐقوالي معقولة ܫ ان ܐلله * ܐلفصل ܐلحادي ܘܐلثلثون *

1 * ܢصائح قول ܐلملك ܐلذي ادبه امه * يا ولدي ماذا حفظت * وماذا هي اقوالي يا بني * اقول
2 لك كلاما قبل كونه * وماذا هو يا ولد جوفي * ما هو يا ولد نذوري * لا تعط ثروتك لامراءة *
3 ولا تمح عقلك وعمرك لعديم المسورين * اعمل كل اعمالك بمساورين * بمساورين اشرب ܐلخمر * ܐلكبراء
4 ܐلمقدرون هم عصو بورقه * فلا يشربن خمرا * لكي لا اذا شربوا ينسون ܐلحكمة * وما يمكنهم
5 يحكمون للضعفاء احكاما مسوية * امنحوا سكرا للذين في ܐلهموم * واعطوا شرب ܐلخمر للذين في
6 ܐلاوجاع وܐلضيقات * ليتناسوا ܐلفقر ولن يذكروا ܐلاتعاب ايضا * افتح فمك لكلام ܐلله واحكم
7 للكافة حكومة معافاة * افتح فمك واحكم مقسطا * واحكم للفقير وܐلضعيف *

* بحرب بعون ܐلله تعالي وحسن توفيقه امثال سليمان ومواعظه ܐلملك على بني
اسرائيل * وتلوها ادابه ܐلمستعجم تلخيصها *

* بسم ܐلله ܐلقديم ܐلازلي * ܐلفصل ܐلخامس وܐلعشرون *

1 * ادب سليمان ابن داود ܐلمستعجم تلخيصها ܐلتي استكتبها اصدقاء حزقيا ملك يهودا *
2 * بحد ܐلله يكتم ܐلقول * ويحد ܐلملك يكرم ܐلامر * ܐلسماء عاليه وܐلارض عميقه * وقلب ܐلملك
3 عيز مروص * اضرب ܐلفضة ܐلمغسوسة فيصفي نقاء كاملا * اقبل ܐلمنافقين من وجه ܐلملك *
4 فيقوم كرسيه بالحق وܐلعدل *

Catulus leonis est fortissimus animantium: 30
non convertitur, neque timet animal ul-
lum. Et gallus, cùm deambulat inter fœ- 31
minas gallinas suas hilaritate animi. Et
hircus præcedens gregem. Et rex collo-
quens inter cœtus populorum. Si tradi- 32
deris te ipsum vitiis, & extenderis ma-
num tuam ad rixam, contemnéris, & hu-
miliaberis. Emunge lac, & fiet ex eo but- 33
rum: quòd si compresseris nares, eliciatur
ex eis sanguis, si attraxeris verba, exci-
tabis judicia & contentiones. Sermones
mei sunt dicti à Deo.

CAP. XXXI.

1 *RElatio sermonis Regis quem erudivit*
mater sua. O fili mi, quid didicisti? que- 2
nam sunt eloquia mea, O fili mi? dicam
tibi sermonem antequàm si Ecquinam est,
O partus uteri mei? quinam est, O nate 3
votorum meorum? Ne des opes tuas mu-
lieri: & ne tradas ingenium tuum &
ætatem tuam ob defectum consilii. Fac
omnia opera tua cum consilio: cum consi-
lio bibe vinum. Magnates & potentes 4
sunt arbor cum foliis suis: Ne igitur bibant
vinum, Ne cùm biberint obliviscantur 5
sapientiæ, nec possint judicare imbecillibus
judicia recta. Date quod inebriat iis qui 6
sunt in mœroribus, & tribuite potum vini
iis qui sunt in doloribus & angustiis: ut 7
obliviscantur inopiæ, & non recordentur
laborum amplius. Aperi os tuum verbis
Dei, & judica omnibus judicium sanum. 8
Aperi os tuum, & judica justè: & ju-
dica pauperi, & imbecilli.

Cæteros versiculos reperies ad calcem cap. 29.

Expleta sunt, Excelsi Dei ope ejusque optimâ providentiâ, Proverbia & monita Salomonis, qui regnavit super filios Israel. Sequuntur Eruditiones ipsius difficiles explanatu.

IN NOMINE DEI ÆTERNI, SEMPITERNI.

CAP. XXV.

1 *Disciplina Salomonis filii David, cujus ex-*
positio est valdè difficilis, quam scri-
pserunt amici Ezeciæ regis Juda.

2 *GLoria Dei celat sermonem, & gloria*
regis præstat rebus honorem. Cœlum est 3
sublime, & terra profunda, & cor regis
minimè domitum. Percute argentum for- 4
didum, & purificabitur purificatione per-
fectâ. Occide iniquos de facie regis, & 5
erigetur sedes ejus in veritate & justitia.

משלי : כח

tui fratris domum & dereliquas ne tui patris amicum & tuũ Amicum
10 רֵעֶךָ וְרֵעֲךָ אֲבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבְיוֹם אֵידְךָ
frater quàm propinquus vicinus *borne* : *tui exitii* die in ingrediaris ne
אַל־תֵּבוֹא בְּיוֹם אֶחָיךָ טוֹב שֵׁכֵן קָרוֹב מֵאָח
respondebo & : meum cor lætifica & mi fili sapiens Sis .longinquus
11 רָחוֹק : חֲכָם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאֶשִּׁיבָה־
: se abscondit ,malum vidit Callidus ,verbum me afficienti probris
12 חֹרְפִּי : עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר חֹרְפִּי דָּבָר
fidejullit quia, ej' vestimentũ Tolle .sunt *condemnati* ,transierunt simplices
13 פְּתָאִים עָבְרוּ וְנֶעְנָשׁוּ : קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב
suo *fecio Benedicens* .ejus pignus cape extranea pro & : extraneo
14 זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְּלֻהוּ : מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ
.ei reputabitur maledictio ,*manicam.lo* mane *in* grandi voce *in*
בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קִלָּלָה תֶחְשַׁב לוֹ :
.*ej aquas* *contentionum* mulier & : *imbris* die in assidua Stillatio
15 דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מְרוֹנִים נִשְׁתָּוָה :
.clam abit *ejus dexterie oleum* & : ventum abscondit ,eam *Abscondentes*
16 צָפֻנָּיהָ צָפוּן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא :
.sicum *Servans* .sui amici *facies* acuet vir & : acuetur ferro *in* Ferrum
17 בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחֵד וְאִישׁ יַחֵד פְּנֵי רֵעֵהוּ : נֹצֵר תְּאֵנָה
.glorificabitur suum dominum *custodiens* & : ejus fructum comedet
יֹאכַל פְּרִיהָ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד :
Sepulchrum .homini hominis cor sic : *faciebus* facies *aquis* Sicut
18 כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם : שְׁאוֹל
.saturabuntur non hominum oculi & : saturabuntur non perditio &
וַאֲבַדּוֹן לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה :
.eum laudantis *eri* *vir* & : *auro* caminus & *argento* Conflatorium
19 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מְהֻלָּלוֹ :
contusorum triticorum medio in , mortario in stultum contuderis Si
20 אִם־תְּכַתֵּשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמְּכָתֹשֶׁת בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת
agnoscas Agnoscendo .ejus stultitia eo *defuger* recedet non , pistillo *in*
23 בַּעֲלֵי לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ : יָדֹעַ תֵּדַע
.seculum in non Quia .greges ad tuum cor pone : tui pecoris *facies*
24 פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבֶּךָ לַעֲדָרִים : כִּי לֹא לְעוֹלָם
est Recedat ? generationem & ,generatione in corona *an &* : *fortitudo*
25 חֹסֶן וְאֵכֶר לְדוֹר וָדוֹר : גָּלָה
Ovis .montium herbæ *sunt collectæ* & : germen *apparuit* & , herba
26 חָצִיר וְנִרְאָה דֶשֶׁא וְנֶאֱסְפוּ עִשְׂבוֹת הָרִים : כְּבָשִׂים
caprarum *Iallis sufficientia* Et .hirci agri preciũ & : *tuas vestes ad*
27 לְלֻבּוּשֶׁךָ וּמְחִיר שָׂדֶה שָׂעִירִים : וְדֵי חֲלֶב עִזִּים
.tuis puellis *eitus* & : tuæ domus *panem* in ,*tuum panem* in
לְלַחְמֶךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיֵּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ :

CAP. XXVIII. כח

.*fuci* leuncul' veluti justi & : *impius* ,persequens non &,Fugerunt
1 נָסוּ וְאֵין־רֹדֵף רָשָׁע וְצַדִּיקִים כַּכְּפִיר יִבְטָח :
Scienie intelligente loquitur in & : ejus principes multi terræ *prævaricatione In*
2 בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם מֵבִין יָדֵעַ
non & *stabit* pluvia : pauperes *ejus primens* & ,pauper Vir .*prolongabit sic*
3 כֵּן יַאֲרִיךְ : גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מְטַר סֹחֵף וְאֵין
: impium laudabunt legem Derelinquentes .panis
4 לֶחֶם : עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע
non mali Viri .*eis in miscebunt litem* legem custodientes &
וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ בָם : אַנְשֵׁי־רָעָה לֹא
.omnia intelligent DOMINUM quærentes & : judicium intelligent
5 יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל :
, viis perversus quàm : *sua integritate in ambulans* pauper *Borne*
6 טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעַקֵּשׁ דְּרָכַיִם
.dives ipse & : *tuus* domus *panem* in ,*tuum panem* in
וְהוּא עָשִׁיר :

6 Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quàm dives in pravis itineribus.

Versio VUL.LAT.

tui fratris domum & dereliquas ne tui patris amicum & 10 Amicũ tuũ, & amicũ patris tui
ne dimiseris : & domũ fratris
tui ne ingrediaris in die afflicionis tuæ. Melior est vicinus
11 juxtà, quàm frater procul. Stude
sapientiæ, fili mi, & lætifica
cor meũ, ut possis exprobranti
respondere sermonem. Astu' 12
videns malum, absconditus est:
parvuli transeuntes sustinue-
runt dispendia. Tolle vestimen-
tum ejus, qui spopondit pro ex-
13
traneo : & pro alienis, aufer
14 ei pign'. Qui benedicit proxi-
mo suo voce grandi, de nocte
consurgens maledicenti similis
erit. Tecta perstillantia in die
frigoris, & litigiosa mulier
comparantur. Qui retinet eã,
quasi qui ventũ teneat, & oleũ
dexteræ suæ vocabit. Ferrum
ferro exacuitur, & homo exa-
cuit faciem amici sui. Qui ser-
vat ficũ, comedet fructus ejus :
& qui custos est dñi sui, glori-
ficabitur. Quomodò in aquis
respiendent vultus prospicien-
tium, sic corda hominũ mani-
festa sunt prudentib'. Infernus
& perditio nunquam implen-
tur : similiter & oculi hominũ
21 insatiabiles. Quomodò pro-
batur in conflatorio argentũ,
& in fornace aurũ : sic proba-
tur homo ore laudantis. Cor
iniqui inquirit mala, cor autem
21 rectum inquirit scientiam. Si
contuderis stultũ in pila quasi
ptisanas feriente desuper pilo,
non auferetur ab eo stultitia e-
23 jus. Diligenter agnosce vultũ
pecoris tui, tuósq; greges con-
24 sidera : Non enim habebis ju-
giter potestatẽ : sed corona tri-
buetur in generationem & ge-
nerationem. Aperta sunt prata,
& appariuerũt herbæ virentes,
26 & collecta sunt fœna de
montibus. Agni ad vestimentũ
27 tuum : & hœdi, ad agri pretiũ.
Sufficiat tibi lac caprarũ in ci-
bos tuos, & in necessaria dom'
tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 Fugit impius, nemine perse-
quente : just' autẽ quasi leo con-
2 fidens, absq; terrore erit. Pro-
pter peccata terræ multi prin-
cipes ej' : & propter hominis
sapientiam, & horum scientiã
quæ dicuntur, vita ducis lon-
3 gior erit. Vir pauper calumni-
ans pauperes, similis est imbri
4 vehementi, in quo paratur fa-
mes. Qui derelinquunt legẽ,
laudant impium : qui custodi-
5 unt, succenduntur contra eum.
Viri mali non cogitant judi-
cium : qui autem inquirunt Do-
minum, animadvertunt omnia.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 † Πολλὰ χειμάζει ⟨ζ⟩ πᾶσα Ϛάσις ἀφεύγων,
11 † Ϛωρήσεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῆς. † Ὥσπερ κύων ὅταν ἐσέλθῃ ⟨ε⟩ δὶς ἢ τρὶς εἰς τὸν ἔμετον ἐν μισηδὸς γένῃ, † οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας δὶς ἢ τρὶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν. † Ἐν αἰσχύνῃ δίδξε κ) χάρις. † Εἶδον ἄνδρα ⟨ζ⟩ δόξαντα σοφὸν ἐν αὐτῷ ⟨ϛ⟩ ὄν, † ἐπιπόδιον μᾶλλον ἢ ⟨ε⟩ ἐλπίδα ἀφρόνων αὐτῷ. † Λέγει ὁ πονηρὸς ἀπερελλόμενος εἰς ὁδὸν, Λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὃν τῇ ἡ πλατείαις φοιτᾶτα. † Ὥσπερ θύρα στρέφεται δὶς ⟨θ⟩ τοῦ στρόφιγγος, † οὕτως πονηρὸς δὶς ἢ τῆς κλίνης αὐτοῦ. † Κρύψας πονηρὸς ἢ χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ⟨ι⟩ οὐ μυήσεται ἐστενεγκεῖν ⟨κ⟩ δὶς τὸ στόμα. † Σοφώτερος ⟨λ⟩ ἑαυτῷ πονηρὸς φαίνεται, † τῶν ἐν πλησμονῇ ἀποκρίζοντος ⟨ϛ⟩ ἀγγελίαν. † Ὥσπερ ὁ κεφὴν κέρκον κινῶν, † οὕτως ὁ παρεσῶν ἀλλοτρία κρίσεως. † Ὥσπερ οἱ ἰώμενοι παρεβάλλοιν λόγοις εἰς ἀνθρώπους, † ὁ ⟨γ⟩ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ παρὰ τῶν ὑποκειμένων. † Οὕτως πάντες οἱ ὀπεδεύοντες τοῦ ἑαυτῶν φίλους, † ὅταν (μ) δὲ ὀφθῶσι, λέγουσιν, Ὅτι πεῖζον ἔπεσεν ἔα. † Ἐν πολλοῖς ξύλοις δάλλει πῦρ, † ὅπου ὁ ὀκ ἔστ (ν) δίδυμος, ὑπνοῖζον μάχη. † Ἐχάεα ἀνδραξι κ) ξύλα πυεὶ, † ἀνὴρ ὁ λοίδορ ἐις παρεχλὶν μάχης. † Λόγοι κερκώπων μαλακοὶ, † ὅτοι ὁ πύπτουσιν εἰς τὰ μέτα Ϛαλάγχων. † Ἀρχόμενον δὲ δόμενον μὴ δόλω, † ἄστερ ὄρακον ὀγκητέον. † Χείλη λεῖα καρδίαν κεκλόπτει λυπηρῶν. † Χείλεσι πάντα ὀπηνοῦν ⟨ξ⟩ ἐπκλαῦμῳ ἐχθρὸς, † ἐν τῇ καρδίᾳ τικτοῦνε ⟨ο⟩ δόλους. † Ἐὰν ζε δέῃ ⟨δ⟩ ὁ ἐχθρὸς μεγάλη τῇ φωνῇ, ⟨ο⟩ μὴ πιστεύῃς, † ἑπτὰ γὰρ εἰσι πονηρίαι (π) ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. † Ὁ κρύπων ἐχθρὸν ζωΐσεται δόλον, † ἐκκαλύπτει ⟨τ⟩ τὰς ἑαυτῶ ἁμαρτίας εὔγνως ⟨ρ⟩ ὲν σωτεδίοις. † Ὁ δρύσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐμπεσεῖ ⟨ϛ⟩ εἰς αὐτόν. † ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. † Γλῶσσα ψεύδης μισεῖ ἀληθεσαν, † ὁμὰ ⟨ψ⟩ δέσγον ποιεῖ ἀκατασίας.

MS.A. (ε) δὶς τὸν ἔμετον αὐτῷ (ζ) δοξάζοντα παρ' ἑαυτῷ (η) ἄφρων μᾶλλον αὐτῷ. (θ) τῷ φοφιγγι, (ι) οὐ δύναται (κ) εἰς τὸ στόμα. (λ) ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, (μ) δ' ἐρωφεῦσιν, (ν) δξύδυμον, (ξ) ὁ ἀπκλεόμενον (ο) μὴ πιστεῦς αὐτῷ, (π) ὀν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. (ρ) ἐν ζωεδίῳ.

ΚΕΦ. κζ'.

1 Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, † ἢ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἡ ἡμέρα. † Ἐγκωμαζέτω ζε (α) ὁ πόλας κ) μὴ τὸ ζὸν στόμα, ἀλλότριος κ) μὴ τὰ ζὰ χείλη. † Βαρὺ λίθος κ) δυσβάσκτον ἄμμος, † ὀργὴ δὲ ἄφρων βαρυτέρα ἀμφοτέρων. † Ἀνελεήμων θυμὸς κ) ὀξεῖα ὀργὴ, † ἀλλ' οὐδὲν ὑφίστατο ζῆλος. † Κρείσσις ἔλεγχοι (β) ἀποκαλυμμένοι κρυπτομένης φιλίας. † (γ) Ἀξιοπιστότερα δεῖ τραύματα φίλου, ἢ ἐκόσια φιλήματα ἐχθρῶν.

MS.A. (α) τὸ πέλας (β) ἀπκαλυπτόμενοι (γ) Ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου,

Multis procellis jactatur omnis ca-
ro imprudentum : (i) conteritur
enim ecstasis eorum. Sicut canis 11
cùm vomerit ad suum vomitum,
& odibilis efficitur ; sic (k) im-
prudens suã malitiã reverteus ad
peccatum suum. (l) Est confusio
adducens peccatum : & est confusio
gloria, & gratia. Vidi virum, qui 12
videtur apud se sapiens esse; spem
quidem habet magis insipiens ev.
Dicit piger missus ad viam; Leo in 13
viis, & in plateis sicarii. Sicut
janua vertitur (m) super cardinem, 14
ita piger super lectum suum.
Abscondens piger manum in (n) 15
sinu suo, (o) non poterit mittere ad
os. Sapienior sibi piger videtur 16
(p) eo qui in sententiæ refert mu-
tium. Sicut qui tenet (q) cau-
dam canis ; sic qui præsidet alieno 17
judicio. Sicut qui (r) cum autem, 18
proferunt verba in homines; qui
autem occurrit verbo, primus sup-
plantabitur : Sic omnes qui (s) insi-
diantur suis amicis : cùm autem (t) 19
visi fuerint, dicunt; Quia ludens
feci. In (u) multis lignis germinat 20
ignis : ubi autem non est (x) dis-
sentiens, quiescit rixa. Craticula 21
carbonibus, & ligna igni : vir au-
tem (y) maledicus (z) ad tumul-
tum rixæ. Sermones (a) assenta- 22
torum molles : hi verò (aa) percu-
tiunt in penetralia (bb) viscerum.
Argentum datum cum dolo, tan- 23
quàm testa reputandum. Labia (cc)
levigata cor occultant (dd) vise.
(ee) Labiis omnia annunt deplorans 24
inimicus : in corde autem fabricat-
tur (ff) dolos. Si te vogaverit in-
micus magnâ voce, nè credideris : 25
septem enim sunt nequitiæ in
anima ejus. (gg) Qui occultat ini-
micitiam, 26
componit dolum;
revelat autem sua peccata benè
notus in confessibus. Qui fodit (hh) 27
foveam proximo, incidet in eam :
qui autem volvit lapidem, 28
super
seipsum volvit. Lingua mendax o-
dit veritatem : os autem (ii) non
tectum facit (kk) ruinas.

CAP. XXVII.

1 Ne glorieris in iis, quæ in cra-
stinum : non enim cognosci, quid
pariet (a) superveniens. Laudet te
2 vicinus, & non os tuum; (b) alie-
nus, & non tua labia. Gravis est
3 lapis, & vix portabilis arenæ : sed
iva stulti gravior utroque. (c) Cu-
4 delis est indignatio, & acuta ira :
sed (d) nihil sustinet zelus. Melio-
5 res correptiones manifestæ (e) abs-
conditæ amicitiã. Fidelio va sunt
6 vulnera amici, quàm (f) spontanea
oscula inimici.

תרגום TARGUM.

10 חבריך וחבריה דאבוך לא תשבוק ובביתא דאחוך לא תעול ביומא דחבריך טב שכנא
11 קריב מאח רחיק : אתחכם ברי וחדי לבי ואחזור מלתא לאלין דמחסדין לי : ערימא חזא
12 בישתא ומטשי ושבדי עברין עלדה וחסרין : מתנסיב מרטוטיה דמן דעריב לנוכראה
13 ועל אפי נוכריא משכניה : דמברך לחבריה בקלא רמא בצפרא בקדומא לוטתא
14 : איך דלפא דנטף ביומא דסגריא הינכא אתתא תרעיתא דנציא :
15 רוחא נרביתא קשיא ובשמא דימינא מתקריא : פרזלא בפרזלא לטיש ונבראא לטש
16 אפיה דחבריה : דנטר תינתא אבל פריחא ודוהיר במריה נתיקר : היך מיא והיך פרצופי
17 דלא דמין חד לחד הינכא לבניהון דבני נשא לא דמין חד לחד : שיול ואבדנא לא סבען
18 ועיניה דנברא לא סבען : צרפא לכספא וכורא לדהבא ונברא מן פומא דמשבחני :
19 אין מחיתי ליה לשטיא במהתשי בגו שיתא ובאורדך לא תעביר מניה שטיותיה :
20 מה דרשי אנתת דע אפי ענך ושים לבך על קטין : מטול דלא לעלם הוא אחסנא אף שלם
21 דרא לדרא : שוח עמיא ואתחמי דתאה ואתכנש עשבא דטורי : אמרי ללבושך ונדיא
26 לחרגרותך : וסופקנא דחלבא דעזי למיכול תך ולמיכולתא דביתך וחיי לטליתך :
27

כח

1 ערקין רשעי בדלית דרדף להון וצדיקי היך אריא דמסתכי למיכלתיה מסברין
2 : בחוביהא דארעא סגיעין ברבנהא ובני נשא דמתכינין בידישתא נגדין :
3 גברא מסכינא דעשק למסכני איך מטרא חביטא דלית בה יתרן : דשבקין נימוסא
4 ומשתבחין ברשעא ואלין דנטרין אורייתא מתגרין בהון דיתובון : בני נשא בישי לא
5 מתבנין דינא ודבעי מן קדם יי מתבנין כלהון טבתא : טב מסכינא דמהלך
6 בתמימותיה מן הוא דמעקמן ארחתיה והוא עתיר :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Socium tuũ, & sociũ patris tui ne dimittas : & domũ fratris tui ne in-
grediaris in die interitus tui. Melior est vicinus propè, quàm frater pro-
cul. Sapiens esto fili mi, & lætifica cor meum, & respondebo verbum
his qui exprobrant mihi. Astutus vidit malum, & abscondit se, & insi-
pientes transeunt juxta illud, & penuriam sustinent. Tollatur palliũ ejus
qui fidejussor stetit pro extraneo, & pro extraneis aufer pignus ejus. Qui
benedicit socio suo voce alta manè consurgens, maledictio reputabitur
illi. Sicut stillicidiũ quod stillat in die pluviæ, sic litigiosa mulier quæ ri-
xatur. Sicut ventus Aquilonaris gravis est, & unguentum dexteræ ejus
vocatur. Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem sociũ sui. Qui cu-
stodit ficulneam, comedet fructum ejus : & qui observat dominum suum,
glorificabitur. Sicut aquæ & sicut vultus qui non sunt similes ad invicem,
sic cor filiorũ hominũ non est inter se simile. Infernus & perditio non
satiantur, & oculi hominis non saturantur. Conflatoriũ est argento et
fornax auro, et vir ex ore laudantiũ eum. Etiamsi percusseris stultũ plagis
inter cœtus idque *in area tua*, non transibit ab eo stultitia ejus. Earũ quas
pascis cognosce vultũ oviũ tuarum, et pone cor tuum ad greges. Quoni-
am non in æternum possessio, neq; pax erit à generatione in generationem.
Humiliatũ est fœnũ, et apparuit herba, et congregata est herba montiũ.
Agni sunt ad vestimentũ tuũ, et hœdi ad negotiationem tuam. Et suffici-
entia lactis caprarũ in cibũ tuũ, et in cibũ domus tuæ, victũmq; puellis tuis.

CAP. XXVIII.

Fugiunt impii nemine persequente eos : justi autem sicut leo qui inten-
dit cibo suo, sperant in sapientiam. In peccato terræ, multi sunt principes
ejus, et filii hominũ qui intelligunt scientiam, durabunt. Vir pauper qui 2
calumniatur pauperes, est sicut pluvia vehemens, in qua non est utilitas. 3
Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate : et hi qui custodiunt legem, 4
contendent cum eis ut revertantur. Filii hominum impii non intelligunt 5
judicium ; et qui requirunt coram Domino, intelligunt omnia bona. Me-
lior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quàm ille qui perversus est
in via sua, et ipse est dives. 6

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ܘܠܐ ܬܥܒܪ ܒܝܬ ܐܚܝܟ ܒܝܘܡ ܒܝܫܬܟ ܕܠܡܐ ܢܬܚܫܕ ܒܟ ܘܢܬܒܙܐ ܠܟ ܘܢܬܪܚܩ ܡܢܟ ܠܡܐ ܢܬܚܫܕ ܒܟ ܘܢܬܒܙܐ ܠܟ ܘܢܬܪܚܩ ܡܢܟ

11 ܛܒ ܡܫܬܐ ܡܢ ܡܫܬܐ ܕܫܘܠܡ ܐܝܟ ܕܫܘܠܡ ܐܝܟ ܕܫܘܠܡ ܐܝܟ

משלי : כח

illi.ict ,udore ,comedones ,pascens & : intelligens filius ,legem Custodiens
7 נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים יַכְלִים
: augmento & ,usura in suam copiam ,adulti.plicans .suum patrem
8 אָבִיו : מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבְתַרְבִּית
suam curem Removem .eum congregabit ,tenuium misericordiam ad
9 לְחוֹנֵן דַּלִּים יְקַבְּצֶנּוּ : מֵסִיר אָזְנוֹ
faciens Errare .abominatio ejus oratio etiam : legem audiendo ab
10 מִשְׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה : מַשְׁגֶּה
integri & : cadet ipse ejus foveam in ,malam viam in rectos
יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בְּשַׁחַתּוֹ הוּא־יִפּוֹל וּתְמִימִים
: dives vir suis oculis in Sapiens .bonum accipient hæreditate
11 יִנְחֲלוּ־טוֹב : חָכָם בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר
multa justos exultando in .eum scrutabitur intelligens tenuis &
12 וְדָל מֵבִין יַחְקְרֶנּוּ : בְּעֹלַץ צַדִּיקִים רַבָּה
Tegens ,homo investigabitur ,impios sugendo in & : gloria
תִּפְאֶרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יִחָפֵשׂ אָדָם : מְכַסֶּה
relinquens & ,confitens & : prosperabitur non suas prævaricationes
פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ וּמוֹדֶה וְעֹזֵב
indurat & : semper parentis hom in Bestiis dures ,consequetur misericordiam
יְרֻחָם : אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה
demean : avidus ursus & ,rugiens Leo .malum in cadet suum cor
14 לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה : אַרְיֵה נֹהֵם וְדֹב שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל
malum & ,intelligentiis caecus Dux .tenui populo super impius
15 רָשָׁע עַל עַם־דָּל : נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב
Homo .dies prolongabit cupiditatum odiens : oppressionibus
16 מַעֲשֻׁקוֹת שֹׂנֵא בֶּצַע יַאֲרִיךְ יָמִים : אָדָם
apprehendam ne ,fugiet cupiditatem ad usque : animæ sanguine in oppressor
17 עֹשֵׁק בְּדַם־נֶפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־יִתְמְכוּ־
cadet viis perversus & : et it salvus ,integer Ambulans .eum in
18 בוֹ : הוֹלֵךְ תָּמִים יוֹשִׁיעַ וְנֶעְקָשׁ דְּרָכָיו יִפּוֹל
sepiem & : pane saturabitur suam hominum Cedens .una in
19 בְּאַחַת : עֹבֵד אֲדָמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף
: benedictionem multum terratum Vir .egestate saturabitur terrenos
20 רֵיקִים יִשְׂבַּע־רִישׁ : אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת
non fa ies Cognosceret .impunis erit non ditandum ad festinans &
21 וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה : הַכֵּר־פָּנִים לֹא
Fyliam .vir prævaricabitur panis buccellam super & : bonum
22 טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשָׁע־גֶבֶר : נִבְהָל
.ei veniet defectus quod fiet non & : oculi mali vir copiam ad
לְהוֹן אִישׁ רַע עַיִן וְלֹא יָדַע כִּי־חֶסֶר יָבֹאנוּ
.lingua benigne pra inveniet gratiam : me post hominem Arguens
23 מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מַחֲלִיק לְשׁוֹן
: prævaricatio non ,dicens & ,suam matrem & ,suam patrem Rapiens
24 גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמַר אֵין־פֶּשַׁע
miscebit animo Latus .corum genitis vlri ipse fecius
25 חֵבֶר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית : רְחַב־נֶפֶשׁ יַגְרֶה
suo cor in Fidens .impingabitur ,DOMINO super fidens & : litem
26 מָדוֹן וּבֹטֵחַ עַל־יהוה יְדֻשָּׁן : בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ
Dinti .evadet ipse fapientis in ambulans & : fultus ipse
27 הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא יִמָּלֵט : נוֹתֵן
multitudo ,suos oculos abscondenti & : defectus non ,pauperi
לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־
eos ferundo in & : homo se abscondet ,impios sugendo In ,maledictionum
28 מְאֵרוֹת : בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם
.justi multiplicabuntur
יִרְבּוּ צַדִּיקִים :

מון ἐγκομιάζοισιν ἀσέβειαν, † οἱ δ᾽ ἀγαπῶντες τὸν νόμον, πολεμίζουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.
5 † Ἄνδρες κακοὶ οὐ συνίουσι κρίμα, † οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον συνίουσιν ἐν πᾶσι.
6 † Κρείσσων πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. † Φυλάσσει νόμον υἱὸς
7 συνετός, † ὁ δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει (α) πατέρα.

Κεφ. κ᾽. MS. A. (᾽) γλυκεῖα (δ) ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ (ε) καὶ φίλον (ζ) κρίσιν (η) ἐυρραίνηται σε ἡ καρδία, (θ) ἐλεοῦντες (ι) λοιμένετε. (κ) καρδίαι (λ) ἐνπίπλανται, (μ) χρυσίον (ν) εὐθὺς ἐκζητεῖ γνῶσιν. (ξ) ἡ ἄρρωσα (᾽) Συνεδρίῳ (᾽) ἐμπόσησις (ο) ἃ ἡ αἰῶνα (π) εἰς ψυχὰς καὶ ζῶντας. (᾽) χλωρῶν, (ϛ) ποιεῖν καὶ Συνάγαγε χρόνον Κεφ. κη᾽. MS. A. (α) πατέρα αὐτῶν.

Versio VULG. LAT.

7 Qui custodit legē, filiʼ sapiens
est : qui autē comessatores pa-
8 scit, confundit patrē suū. Qui
coacervat divitias usuris &
fœnore, liberali in pauperes
9 congregat eas. Qui declinat
aures suas ne audiat legē, ora-
10 tio ejus erit execrabilis. Qui
decipit justos in via mala, in
interitu suo corruet : & sim-
plices possidebunt bona ejus.
11 Sapiens sibi videtur vir dives:
pauū autē prudens scrutabitur
12 eum. In exultatione justorum
multa gloria est : regnantibus
13 impiis ruinæ hominum. Qui
abscondit scelera sua, non di-
rigetur : qui autē confeſſʼ fue-
rit, & reliquerit ea, misericor-
14 diam consequetur. Beatʼ ho-
mo, qui semp est pavidʼ : qui
verò mentis est duræ, corruet
15 in malū. Leo rugiens, & ursus
esuriens, princeps impius sup
16 populū pauperē. Dux indigens
prudentiâ, multos opprimet
per calumniam : qui autē odit
17 avaritiā, longi fient dies ejus.
Hominem, qui calumniatur a-
nimæ sanguiné, si usq; ad lacū
18 fugerit, nemo sustinet. Qui am-
bulāt simpliciter, salvus erit :
qui perversis graditur viis,
19 concidet semel. Qui operatur
terrā suā, fatiabitur panibus :
qui autē sectatur otium, re-
20 plebitur egestate. Vir fidelis
multū laudabitur : qui autem
festinat ditari, non erit inno-
21 cens. Qui cognoscit in judicio
faciē, non benefacit : iſte et pro
buccella panis deserit verita-
22 tem. Vir, qui festinat ditari, &
aliis invidet, ignorat q̄ egestas
23 superveniet ei. Qui corripit
hominē, gratiā posteā inveniet
apud eū, magis quā ille, qui p
linguæ blandimenta decipit.
24 Qui subtrahit aliquid à patre
suo, & à matre : & dicit hoc
non esse peccatum, particeps
25 homicidæ est. Qui se jactat, &
dilatat, jurgia concitat : qui
verò sperat in Dño, sanabitur.
26 Qui confidit in corde suo,
stulṭ est : qui autē graditur sa-
27 pienter, ipse salvabitur. Qui
dat pauperi, non indigebit :
qui despicit deprecantē, susti-
28 nebit penuriū. Cū surrexerint
impii, abscondentur homines :
cùm illi perierint, multiplica-
buntur justi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 † Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ ὅσα κυρίοις ἐμπαίζει,
† ψυχὴ δ᾽ ἐνδεὴς καὶ τὰ πικρὰ (᾽) γλυκὺ φαί-
8 νεται. † Ὥσπερ (δ) ὅταν ὄρνεον καταπετασθῇ
ἀπὸ τῆς ἰδίας νοσσιᾶς, † οὕτως ἄνθρωπος δυ-
λοῦ ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῆς ἰδίου τόπου.
9 † Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται
καρδία, † καὶ ἀρρήνηνται ὑπὸ συμπο-
10 μάτων ψυχή. † φίλον οὖν (ε) ἢ φίλον πα-
τρῷον μὴ ἐγκαταλίπῃς, † εἰς δὲ οἶκον σοῦ
ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀπυχῶν. † (ζ) κρείσ-
σων φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.
11 † Σοφὸς γίνου υἱὲ, ἵνα (η) σου εὐφρανθῇ καὶ ἡ
καρδία, † καὶ ἀποστρέψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους
12 λόγους. † Πανοῦργος κακῶν ἐφορμόνων
ἀπεκρύβη, † ἄφρονες (θ) ἐπῆλθον εἰς ζημί-
13 αν τέτοκεν. † Ἀφῆς τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ,
παρῆλθε δὲ † ὑβρισής, ὅστις τὰ ἀλλότρια (ι)
14 κυμαίνεται. † Ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον πυκνὸ-
μεγάλῃ τῇ φωνῇ, † καταφαμένου ἡδὺν διαφέ-
15 ρειν δόξῃ. † Σπουδάσεις ἐκδάλλειν ἄνθρωπον
ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τῆς οἴκου αὐτοῦ, † ὡσαύ-
τως καὶ γυνὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου. † Βο-
ρέας ἀκληδὸς ἄνεμος, † ὀνόμαζε δὲ ὄπισθον
ἥλιος καλεῖται. † Σίδηρον σίδηρον ὀξύνει,
18 † ἀνὴρ δὲ † πιστοῦνε φόσωπον ἑταίρου. † Ὃς
φυλάσσει Συκῆν φάγεται τὰς καρπὸς αὐτῆς,
† ὃς δὲ φυλάσσει † ἑαυτὸν κύριον, πιμηθήσεται.
19 † Ὥσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα πρὸς ἀλλήλους,
† οὕτως οὐδὲ αἱ (κ) διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων.
20 † Ἅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ (λ) ἐμπίμπλανται, †
ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ † ἀνθρώπων ἄπλη-
στοι. † Βασάνευμα κυρίῳ χειρὶ ὀφθαλμῶν,
21 † καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκραλεῖς γλώσσῃ. † Δοκί-
μιον ἀργυρίῳ καὶ (μ) χρυσῷ πύρωσις, † ἀνὴρ
δὲ δοκιμάζεται διὰ τεμαλοῦς ἐγκωμιαζόντων
αὐτόν. † καρδία ἀνόμου ἐκζητεῖ κακά,
22 † καρδία δὲ (ν) * εὐθὺς ζητεῖ γνῶσιν. † Ἐὰν
μαστιγοῖς (ξ) ἄφρονα ἐν μέσῳ (᾽) Συνεδρίου ἀ-
πιμάζων, † οὐ μὴ φείσῃς τὴν ἀφεσύνλυν αὐτοῦ.
23 † Γνωσὸς δὲ πηγὴν ψυχὰς ποιμανῖς σου, † καὶ (᾽)
ἐπιστήσῃς καρδίαν σου σοῦς ἀγέλαις. † Ὅπ (ο)
ὃν εἰς τὴν αἰῶνα ἀνδρὶ κρείττων καὶ ἰσχύς, † ὃ-
δὲ φωδιδόσιν (π) ἐκ γλυσεῶς εἰς γλυσεῶν. †
Ἐπιμηδὲ τὴν τοῦ πεδίου (᾽) χλωρῶν, καὶ κρῆς
26 (ϛ) πόων, † καὶ Σύναγε χόρτον ὀρεινῶν. † Ἵνα ἔ-
χῃς πρόβατα εἰς ἱμαπισμόν. † Τίμα πεδίον,
ἵνα ὦσί σοι ἄρνες. † Τὶ πας ἐμὰ ἔχῃς ῥή-
σεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωλιῦ σου, καὶ εἰς τὴν
ζωὴν σῶν θεραπόντων.

ΚΕΦ. κη᾽.

1 Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, † δί-
καιος δὲ ὥσπερ λέων πέποιθε. † Δι᾽ ἁμαρ-
τίας ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται, † ἀνὴρ
3 δὲ πανοῦργος καταστρέφει αὐτάς. † Ἀν-
δρεῖος ἐν ἀσεβείαις ζυκοφαντεῖ πλου-
σίους. † ὅσπερ ὑετὸς λάσθρος καὶ ἀνωφε-
4 λής, † Οὕτως οἱ ἐγκαταλείποντες τὸν νό-
μον, ὑδὸς πολλοὶ ἐπαινοῦσι τὴν ἀσέβειαν, † οἱ δὲ φυλάσσοντες τὸν νόμον πολεμοῦσι κατὰ τῶν ἀσεβῶν.
5 † Ἄνδρες κακοὶ οὐ συνίουσι κρίσιν, † οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον συνίουσιν ἐν πᾶσι.
6 † Κρείσσων πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. † Φυλάσσει νόμον υἱὸς
7 συνετός, † ὁ δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει (α) πατέρα.

Κεφ. κ᾽. MS. A. (᾽) γλυκεῖα (δ) ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ (ε) καὶ φίλον (ζ) κρίσιν (η) ἐυρραίνηται σε ἡ καρδία, (θ) ἐλεοῦντες (ι) λοιμένετε. (κ) καρδίαι (λ) ἐνπίπλανται, (μ) χρυσίον (ν) εὐθὺς ἐκζητεῖ γνῶσιν. (ξ) ἡ ἄρρωσα (᾽) Συνεδρίῳ (᾽) ἐμπόσησις (ο) ἃ ἡ αἰῶνα (π) εἰς ψυχὰς καὶ ζῶντας. (᾽) χλωρῶν, (ϛ) ποιεῖν καὶ Συνάγαγε χόρτον Κεφ. κη᾽. MS. A. (α) πατέρα αὐτῶν.

תרגום TARGUM.

7 דְּנָטַר אוֹרַיְתָא בְּרָא הוּא דְּמִתְחַבֵּין וּדְמִתְחַבַּר לְזוֹלְלֵי מַחְמֵן אֲבוּי : דְּמַסְגֵּיעַ מְגִלֵּיהּ
9 בְּנוּכְתָּתָא וּבְרִבִּיתָא לְמַן דְּמִרְחֵם עַל מִסְכֵּנֵי מְכַנְּשֵׁיהּ : דְּמַסְכֵּיר אֲדָנֵיהּ דְּלָא נִשְׁמַע
10 אוֹרַיְתָא אַף צְלוֹתֵיהּ מְרַחֲקָא הִיא : דְּמַשְׁנֵי תְּרֵיצֵי בְּאָרְחָא בִּישְׁתָּא בְּגוּמְצָא הוּא נָפֵל
11 וְשַׁלִּימֵי וְתַמִּימֵי נְרִתּוּן טָבְתָּא : גַּבְרָא עַתִּירָא חַכִּים הוּא בְּעֵינוֹי וּמִסְכֵּנָא סִיכְלְתָּנָא
12 בְּסֵר לֵיהּ : כַּד יְהֵרוּן צַדִּיקֵיָא סַגִּיעָא שַׁבְּחוּרָא וּבְקוּמָא דְּרַשִּׁיעֵי מִבְּאֵי בַּר נָשָׁא : דְּמִכְסֶה
13 חוֹבוֹי לָא נַצְלָח וְדַמּוֹדֵי חַטֵּוי וְשָׁבֵק נְרַחֵם עֲלוֹי אֱלָהָא : טוּבוּהִי דְּבַר נָשָׁא דְּמִדְלִיחַ
14 לְבֵיהּ תְּדִירָא וּמַן דְּמַקְשֵׁי לְבֵיהּ נָפֵל בְּבִישְׁתָּא : אַרְיָא נְהֵם וְדוּבָא מַצְרִיחַ עַל
15 רַשִּׁיעָא דְּמִשְׁתַּלִּיט עַל עַמָּא מִסְכֵּנָא : שַׁלִּיטָא חֲסִיר הֵוְיָנָא סַגִּיעָן עוֹשְׁקִין וְאֲנָא דַּשְׁנֵי
16 טוּלְמֵיָא נַגְדוּן יוֹמוֹי : בַּר נָשָׁא דְּחָשֵׁשׁ בְּרַמָּא דְּנַפְשָׁא עַד גּוּבָא נַעֲרוּק לָא נְצוּדוּנֵיהּ :
17 דְּמַהְלַךְ בְּתִמִּימוּתָא נִתְפְּרַק וּדְמִעַקְּמָן אָרְחָתֵיהּ נָפוֹל בְּחַדָּא : דְּפָלַח בְּאַרְעֵיהּ
18 נִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדַף סְרִיקוּתָא נִסְבַּע מִסְכֵּנוּתָא : גַּבְרָא מְהֵימְנָא סַגִּיעָן בְּרַכָּתֵיהּ
19 וּדְרָהִט בְּעוֹלָה דְּנַעֲתַר לָא מוֹדְכֵי : מִסַּב בְּאַפֵּי לָא טָב וְעַל פִּתְּתָא דְּלַחְמָא נְחוּב
20 גַּבְרָא : דְּמִסְתַּרְהַב לְמִלְּא גַּבְרָא דְּבִישׁ עֵינֵיהּ וְלָא יָדַע דְּחוֹסְרָנָא אֲתֵי עֲלוֹי : דְּמַכֵּס
21 לְבַר נָשָׁא קְדָמוֹי חֲסָרָא נִשְׁכַּח טָב מִן הוּא דְּמַכְּלֵין בְּלִישָׁן : דְּנָזִל לַאֲבוּי וּלְאִמֵּיהּ
24 וְאָמַר לֵית חוֹבָא חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא : גַּבְרָא רָהֵב מְגָרֵי תְּגָרֵי וּדְמִסְבַּר בְּאִלָּהָא
26 נַדְהוּן : דְּתְכֵל עַל לְבֵיהּ סַכְלָא הוּא וּדְמִהְלַךְ בְּחַכִּימוּתָא נִתְחַמֵּי מִן בִּישׁ : דְּיַהֵב
27 לְמִסְכֵּנָא לָא נְחֵסַר לֵיהּ וּדְמַחְמֵי עֵינֵיהּ מִן מִסְכֵּנָא סַגִּיעִין לְיַטְּיהוּן : בְּקוּמָא דְּרַשִּׁיעֵי
2 מִתְטַשֵּׁי בַּר נָשָׁא וּבְאֲבֵדֵיהוֹן נִסְגּוּן צַדִּיקֵי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Qui custodit legem, filius intelligens est : & qui socius est comessatorum, 7
exasperat patrem suum. Qui multiplicat substantiam suam in usura & 8
fœnore, ei qui miseretur pauperum congregat eam. Qui obturat aurem 9
suam ne audiat legem, oratio ejus erit abominabilis. Qui errare facit 10
rectos in via mala, in foveam cadet : perfecti autem & immaculati hære- 11
ditabunt bona. Vir dives sapiens sibi videtur, & pauper prudens con- 12
temnit eum. Quando lætantur justi, multa est pulchritudo : & cùm con- 13
surgunt impii, investigatur filius hominis. Qui abscondit scelera sua, non 14
dirigetur : & qui confessus fuerit peccata sua, & reliquerit, miserebitur
ejus Deus. Beatus filius hominis, cujus cor est semper pavidum : & qui 15
indurat cor suum, corruet in malum. Leo rugit & ursus clamat propter 16
impium qui dominatur super populum pauperem. Dominatoris indigen- 17
tis prudentia multæ sunt oppressiones : & qui odit calumnias, prolonga-
buntur dies ejus. Filius hominis qui solicitus est de sanguine animæ, si 18
usque ad lacum fugerit, non comprehendent eum. Qui ambulat in simpli-
citate, salvus erit : & cujus perversæ sunt viæ, corruet semel. Qui opera- 19
tur suam terram, fatiabitur pane : & qui sectatur otium, fatiabitur paupertate.
Viri fidelis multæ sunt benedictiones ; & qui cucurrerit in iniqui- 20
tate ut ditetur, non erit innocens. Accipere faciem non est bonum, & pro 21
buccella panis peccabit vir. Qui festinat ad [acquirendam] substantiam, 22
vir est oculi nequam, & nescit quòd egestas veniat super eum. Qui cor- 23
ripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inveniet magis quàm ille
qui bifidus est lingua. Qui deprædatur patrem suum & matrem suam, & 24
dicit quòd non est peccatum, socius est viri dissipantis. Vir arrogans con- 25
citat jurgia : & qui sperat in Deo, impingabitur. Qui confidit in corde 26
suo, stultus est ; & qui ambulat in sapientia, protegetur à malo. Qui dat 27
pauperi, non indigebit : & qui prohibet oculum suum à paupere, multæ
erunt maledictiones ejus. Cùm consurgunt impii, abscondit homo : 28
& cùm pereunt, multiplicantur justi.

CAP. XXVIII.

Fugit impius nemine persequente : justus autē tanquā leo, confidit. 1
Propter peccata impiorum (a) judicia suscitantur : vir autem astu- 2
tus extinguet ea. (b) Fortis in im- 3
pietatibus calumniatur pauperes :
tanquā pluvia (c) vehemens, & in-
volutus. Sic (d) qui derelinquentes legem, laudant impietatem : qui autē 4
diligunt legem, circundant sibi murum. Viri mali non intelligent judi- 5
cium : quærentes autem Dominum intelligent in (e) omni. Melior est 6
pauper (f) vadens in veritate, divite mendaci. Custodit legem filius in- 7
telligens : (g) qui autem pascit luxuriam, in honorat patrem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܢܛܪܝܢ ܢܡܘܡܐ ܒܪܐ ܡܫܬܘܕܥ. ܘܪܥܝܐ ܡܫܒܚ ܐܒܘܗܝ. * ܡܢܕܥ
8 ܒܝܬܗ ܒܥܠ ܡܪܝܐ ܘܒܥܠ ܡܬܝܐ. ܡܬܟܢܫ ܠܡܣܟܢܐ ܠܡܬܝܗ. * ܡܢܕܥ
9 ܕܡܫܡܥ ܢܡܘܡܐ ܠܢܡܘܣܐ ܗܘ ܨܠܘܬܗ. * ܡܢ ܕܡܫܕܪ ܐܕܢܘܗܝ ܡܢ ܢܡܘܣܐ
10 ܗܘ ܢܦܠ ܒܫܒܝܠ ܒܝܫܐ. ܘܛܒܐ ܢܚܠܘܢ ܢܚܠܘܢ. * ܡܢ ܕܡܫܕܪ ܠܫܪܝܐ
11 ܒܫܒܝܠ ܛܒܐ ܢܦܠ. ܘܥܬܝܪ ܢܚܠܘܢ ܢܚܠܘܢ. * ܥܬܝܪ ܡܣܟܢ ܘܡܚܟܡ
12 ܗܘ ܡܫܟܚ ܠܗ. ܘܡܣܟܢ ܡܫܟܚ ܠܗ. * ܡܣܟܢ ܕܢܦܠ ܒܝܕ ܥܬܝܪ ܠܐ ܡܫܟܚ.
13 ܘܡܣܟܢ ܕܡܟܣܐ ܚܛܗܘܗܝ. * ܡܢ ܕܡܘܕܐ ܘܡܫܒܩ ܗܘ ܡܪܚܡ. ܠܐ ܢܫܪܐ
14 ܡܢ ܕܡܬܪܚܩ ܡܢ ܟܠ ܥܒܕܐ. * ܗܘ ܕܡܫܬܪ ܠܒܗ ܢܦܠ ܒܒܝܫܐ. * ܡܠܟ
15 ܪܫܥ ܡܫܠܛ ܥܠ ܥܡܐ ܡܣܟܢܐ. * ܪܫܝܢ ܡܫܠܛ ܗܘ ܡܫܚܬ ܥܡܐ.
16 ܠܐ ܡܣܟܢ ܡܣܟܢ. * ܕܡܣܢܐ ܫܢܐ ܢܬܪܒܐ. ܡܫܟܚ ܠܡܡܘܢ. ܪܫܥ ܡܫܠܛ ܢܬܒܠ.
17 ܕܡܢ ܕܡܬܚܝ ܡܣܟܢ. * ܢܪܕܦ ܒܫܒܝܠ ܢܦܠ. ܢܬܪ ܠܗ ܠܐ ܢܬܪ.
18 ܡܢ ܕܡܗܠܟ ܒܬܡܝܡܘܬܗ. * ܡܢ ܕܡܬܟܦܠ ܒܫܒܝܠ ܢܦܠ ܒܚܕܐ. ܢܬܒ
19 * ܕܦܠܚ ܐܪܥܗ ܢܣܒܥ ܠܚܡ. ܘܡܢ ܕܡܪܕܦ ܒܫܒܝܠ ܢܣܒܥ ܡܣܟܢܘܬܐ.
20 * ܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ ܣܓܝܐ ܒܒܪܟܬܐ. ܘܡܢ ܕܡܬܚܦܙ ܠܡܬܥܬܪ ܠܐ ܢܙܟܐ.
21 ܢܣܒ ܦܪܨܘܦܐ ܠܐ ܛܒ. ܡܢ ܦܬܘܬ ܡܢ ܦܬܘܬ ܦܪܘܣ ܓܒܪܐ. * ܡܣܟܢ
22 ܕܡܬܚܙܐ ܥܝܢ ܠܡܣܟܢ. ܡܢ ܕܡܣܟܢ ܒܥܝܢ ܡܣܟܢ ܠܐ ܝܕܥ.
23 ܡܢ ܕܡܟܝܚ ܠܚܒܪܗ ܢܣܒ ܛܒܘܬܐ. ܡܢ ܕܡܫܒܚ ܠܠܫܢܗ ܢܣܒ ܣܦܐ.
24 ܡܢ ܕܡܪܕܦ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. * ܘܐܡܪ ܠܝܬ ܠܝ ܚܛܝܐ. ܡܢ ܕܡܫܬܘܕܥ
25 ܗܘ ܚܒܪ ܠܡܚܒܠ. * ܡܢ ܕܡܬܟܠ ܥܠ ܡܪܝܐ ܢܬܪ. ܡܢ ܕܡܬܟܠ ܠܐ
26 ܡܬܪ. * ܡܢ ܕܡܬܟܠ ܒܠܒܗ ܗܘ ܣܟܠ. ܡܢ ܕܡܗܠܟ ܒܚܟܡܬܐ ܢܫܬܙܒ.
27 * ܡܢ ܕܡܫܠܡ ܠܡܣܟܢ ܠܐ ܢܚܣܪ. ܡܢ ܕܡܣܬܪ ܥܝܢܘܗܝ ܡܢ ܡܣܟܢܘܬܐ ܢܣܒ ܠܥܢ.
28 * ܡܣܟܢ ܕܡܬܪܫܥ ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܫܝܥܐ. ܡܣܟܢ ܕܡܬܪܫܥ ܢܬܪܒܘ.

7 Qui legem servat, filius est prudens: qui verò colit vanitatem, pudore afficit patrem suum. 8 Qui fœnore & usurâ suas auget opes, relinquet eas illi qui miseretur pauperum. 9 Qui occludit aures suas quominùs audiat legem, ejus quoque precatio abominanda est. 10 Qui seducit rectum in viam malam, in foveam incidet: integri verò hæreditate consequentur bona. 11 Vir dives sapiens est in oculis suis: pauper autem prudens contemnit eum. 12 In fortitudine justorum augetur gloria: at cùm exurgunt iniqui, minuitur. 13 Homo qui celat facinus suum, non prosperabitur: ejus autem qui fatetur peccata sua, & ab iis digreditur, miserebitur Deus. 14 Beatus homo qui timet omni tempore: qui autem obdurat cor suum, corruet in malum. 15 Leo rugiit & ursus edidit vocem, quòd dominatus sit impius populo pauperi. 16 Principis mente carentis multæ erunt jacturæ: ejus autem qui fraudem odit, prorogabuntur dies. 17 Homo conscius sanguinis animæ, ad electos usque confugiet, & non auxiliabuntur ei. 18 Qui ambulat sine vitio, salvabitur: cuj' autem pravæ sunt viæ, incidet in foveam. 19 Qui colit humum, satiabitur pane: qui autem currit post vanitatem, 20 satiabitur paupertate. Viri fidelis plurimæ sunt benedictiones: malignus autem, in scelere suo non erit impunis. 21 Homo qui personam respicit, nequam est: nam propter frustum panis prodet hominem. 22 Properat ditescere vir cujus malus est oculus, & ignorat jacturam sibi imminere. 23 Qui corripit hominem, nanciscetur gratiam potiùs quàm is, qui divisus est in lingua sua. 24 Qui rapit aliquid à patre suo matréque suâ, & ait, Non est mihi peccatum, consors est hominis iniqui. 25 Vir avidus excitat contentionem: at qui fretus est Domino, pinguescet. 26 Qui fidit cordi suo stultus est: qui autem ambulat in integritate, salvabitur. 27 Qui largitur pauperi, non indigebit: qui verò deflectit oculos suos à paupere, multiplicabitur ejus maledictio. 28 Cùm steterint impii, delitescet homo: cum verò perierint, multiplicabuntur justi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * كَمَا أَنَّ ٱلْمَآءَ ٱلْبَارِدَ لَذِيذٌ لِلنَّفْسِ ٱلظَّامِيَةِ * كَذٰلِكَ ٱلْبَيَانُ ٱلصَّالِحُ مِنْ أَرْضٍ بَعِيدَةٍ *
26 كَمَا أَنَّ
27 مُسْتَبِحًا أَنْ يَسُدَّ أَحَدٌ عَيْنًا أَوْ يَسُدَّ مَنْعَبَ مَآءٍ * كَذٰلِكَ مُسْتَقْطِعًا أَنْ يَسْقُطَ ٱلْمُقْسِطُ أَمَامَ
27 ٱلْمُنَافِقِ * أَكْلُ ٱلْعَسَلِ كَثِيرًا لَيْسَ مَحْمُودًا * وَٱلْمُحَاجَةُ مَاسَّةٌ أَنْ تُكْرَمَ ٱلْأَقْوَالُ ٱلشَّرِيفَةُ * مِثْلُ
28 مَدِينَةٍ أَسْوَارُهَا مَهْدُومَةٌ وَهِيَ بِلَا سُورٍ * كَذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانُ ٱلَّذِي يَعْمَلُ شَيْئًا بِلَا مُشَاوَرَةٍ *

25 Sicut aqua frigida jucunda est animæ sitibundæ, sic est nuntium bonum de terra longinqua. 26 Quemadmodum turpe est ut intercludat quis fontem, aut corrumpat fluentium aquæ: sic est intolerabile ut cadat justus coram impio. 27 Comessio mellis nimia, non est laudabilis: & necessitas requirit ut honorentur sermones præclari. 28 Sicut urbs cujus mœnia sunt diruta, & est sine muro: sic est homo, qui aliquid agit absque consilio.

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْعِشْرُونَ *

1 * مِثْلُ ٱلنَّدَى فِي ٱلْحَصَادِ وَكَٱلْمَطَرِ فِي ٱلصَّيْفِ * كَذٰلِكَ لَيْسَتْ لِلْجَاهِلِ كَرَامَةٌ * مِثْلُ طُيُورٍ
2 وَعَصَافِيرَ تَتَطَايَرُ * كَذٰلِكَ ٱللَّعْنَةُ ٱلْبَاطِلَةُ تُوَافِي إِلَى أَحَدٍ * مِثْلُ ٱلْمِقْرَعَةِ لِلْفَرَسِ وَٱلْمِكْبَحِ لِلْحِمَارِ *
4 كَذٰلِكَ ٱلْعَصَا لِأُمَّةٍ مُتَجَاوِزَةِ ٱلسُّنَّةِ * لَا تُجَاوِبْ عَيِّيًا نَظِيرَ عَيَاوَتِهِ * لِئَلَّا تَصِيرَ شَبِيهًا بِهِ * بَلْ
5 جَاوِبِ ٱلْعَيِّيَ نَحْوَ عَيَاوَتِهِ * لِئَلَّا يَظْهَرَ عِنْدَ نَفْسِهِ حَكِيمًا * مَنْ يُرْسِلُ كَلَامًا مَعَ رَسُولٍ جَاهِلٍ يَنْسِي
7 نَعِيرًا مِنْ طَرَائِقِهِ * أَنْتَزِعِ ٱلسُّلُوكَ ٱلسَّاقِطَ وَٱلْجَارُورَ ٱلسَّرِيعَ مِنْ فَمِ ٱلْأَغْبِيَاءِ * مَنْ يَرْبِطُ
9 حَجَرًا فِي مِقْلَاعٍ يُضَاهِي مَنْ يُعْطِ ٱلْعَيِّيَ سَرَفًا * ٱلْأَشْوَاكُ تُوخَزُ فِي يَدِ ٱلسَّكْرَانِ وَدَوَاعِي
10 ٱلْعُبُودِيَّةِ فِي يَدِ ٱلْأَغْبِيَاءِ * كُلُّ بَشَرٍ ٱلْأَغْبِيَاءُ يَسِيءُ عَلَيْهَا بِأَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ * لِأَنَّ مَحْصُولَهُمْ هُمْ
11 لَهُمْ * مِثْلُ ٱلْكَلْبِ ٱلَّذِي يَعُودُ إِلَى قَيْئِهِ فَيَصِيرُ مَمْقُوتًا * كَذٰلِكَ ٱلْعَيِّيُ يُرَدِّدُ بَلَادَتَهُ يَعُودُ إِلَى خَطِيَّتِهِ *
12 يَكُونُ رَجُلٌ يَجْلِبُ خَطِيَّةً * وَيَكُونُ رَجُلٌ يَسْتَوْرِدُ سَرَفًا وَرِبْحًا * رَأَيْتَ رَجُلًا مُسْتَبْصِرًا عِنْدَ
13 ذَاتِهِ أَنَّهُ حَكِيمٌ * بَلْ كَانَ قَدِ ٱتَّخَذَ أَمَلًا سَهْلًا لِنَفْسِهِ * ٱلْعَاجِزُ إِذَا أُرْسِلَ إِلَى طَرِيقٍ يَقُولُ * فِي
14 ٱلطَّرِيقِ ٱلسَّبُعُ وَفِي ٱلشَّوَارِعِ ٱلْقَتْلَةُ * مِثْلُ ٱلْبَابِ يَنْعَطِفُ إِلَى مَعْطَفِهِ وَيَرْجِعُ كَذٰلِكَ ٱلْكَسْلَانُ
15 يَنْقَلِبُ فِي سَرِيرِهِ * ٱلْعَاجِزُ إِذَا خَبَّأَ يَدَهُ فِي عَيْنِهِ مَا يُمْكِنُهُ يُقَدِّمُهَا إِلَى فَمِهِ * ٱلْعَاجِزُ يَسْتَوْضِحُ
16 عِنْدَ ذَاتِهِ مُتَوَافِرَ ٱلْحِكْمَةِ * أَكْثَرُ مِنَ ٱلْآخِذِ فِي سَبْعَةِ بَيَانٍ * كَمِثْلِ مَنْ يُمْسِكُ ذَنَبَ كَلْبٍ *
17 كَذٰلِكَ مَنْ يَتَقَدَّمُ فِي حُكُومَةٍ لَيْسَتْ لَهُ *

CAP. XXVI.

1 VElut ros in messe, & velut pluvia in æstate: sic non est stulto honor. 2 Sicut volatilia & aves volantes, sic maledictio vana superveniet alicui. 3 Sicut ferula equo, & stimulus asino: sic virga gentis transgredienti legem. 4 Ne respondeas insipienti secundùm insipientiam ejus, ne fias similis illi. 5 Imò responde insipienti secundùm insipientiam ejus, ne videatur sibi sapiens. 6 Qui mittit sermonem per nuntium stultum, acquirit opprobrium è moribus ejus. 7 Aufer incessum miseroviti, & elabetur lex de ore stultorum. 8 Qui alligat lapidem fundæ, similis est ei qui tribuit insipienti honorem. 9 Spinæ nascuntur in manu ebrioso: & miseriæ servitutis in manu stultorum. 10 Omnia pulchritudo impiorum odio habebitur multis in rebus, quia aspectus illorum est ipsis fractio. 11 Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum, & redditur abominandus: sic imprudens in suo vitio revertitur ad peccatum suũ. 12 est verecundia quæ affert peccatum: & est verecundia quæ affert gloriam & gratiam. Vidisti virum existimantẽ apud semetipsũ se esse sapientem, is potiùs præsumit spem arrogantem de se. 13 Piger, cùm mittitur in viam, dicit, Est in via leo, & in plateis interneciõ. 14 Sicut ostium vertitur ad cardinem suum & revertitur, sic piger volvitur in lecto suo. 15 Piger, cùm absconderit manum suam in sinu suo, non poterit approximare eam ori suo. 16 Piger sibi videtur sapientior magis quàm is qui accipit in satietate sua bonum nuntium, 17 Sicut qui tenet caudam canis, sic est qui se offert in lite non sua.

משלי : כט

CAP. XXIX. כט

1 אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
2 בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבִמְשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח׃
3 אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֵה זֹנוֹת יְאַבֵּד־הוֹן׃
4 מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יַהֲרְסֶנָּה׃
5 גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ לְפַעֲמָיו׃
6 בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרֹן וְשָׂמֵחַ׃
7 יָדַע צַדִּיק דִּין דַּלִּים רָשָׁע לֹא־יָבִין דָּעַת׃
8 אַנְשֵׁי לָצוֹן יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבוּ אָף׃
9 אִישׁ חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃
10 אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ תָם וְיֹשְׁרִים יְבַקְּשׁוּ נַפְשׁוֹ׃
11 כָּל־כַּעַסוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יִשְׁבַּחֶנָּה׃
12 מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שֶׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃
13 רָשׁ וְאִישׁ תֹּכְכִים נִפְגָּשׁוּ מְאִיר׳ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃
14 מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃
15 שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מְבִישׁ אִמּוֹ׃
16 בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָשַׁע וַיְרֵאוּ צַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם׃
17 יַסֵּר בִּנְךָ וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃
18 בְּאֵין חָזוֹן יִפְרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃
19 בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֵר עֶבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃
20 חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לְכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
21 מַפִּנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה־מָּנוֹן׃
22 אִישׁ־אַף יְעוֹרֵר מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע׃
23 גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וְשֵׁפַל־רוּחַ יִתְמָךְ כָּבוֹד׃
24 חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמָע וְלֹא יַגִּיד׃
25 חֲרְדַת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃
26 רַבִּים מְבַקְּשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃
27 תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עִוֶּל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יְשַׁר־דָּרֶךְ׃

Versio VUL.LAT.

CAP. XXIX.

1 Viro, qui corripientē durâ cervice contemnit, repentinus
ei superveniet interitus: & eū
2 sanitas non sequetur. In multi-
plicatione justorum lætabitur
vulg^a : cùm impii sumpserint
principatū, gemet popul^a. Vir
qui amat sapientiam, lætificat
patrē suū: qui autē nutrit scor-
3 ta, perdet substantiā. Rex justus
erigit terrā, vir avar^a destruet
4 eā. Homo, qui blandis fictisq;
sermonib^a loquitur amico suo,
5 rete expandit gressib^a ej^a. Pec-
cantē virū iniquū involvet la-
que^a: & just^a laudabit atq; gau-
6 debit. Novit just^a causā pau-
perū : impi^a ignorat scientiā.
7 Homines pestilentes dissipant
civitatē : sapientes verò aver-
8 tunt furorē. Vir sapiens, si cū
stulto contenderit, sive irasca-
9 tur, sive rideat, nō inveniet re-
10 quiem. Viri sanguinū oderunt
simplicem: justi autē quærunt
11 animā ej^a. Totū spiritū suum
profert stult^a: sapiens differt, et
12 reservat in posterū. Princeps
qui libenter audit verba men-
13 dacii, omnes ministros habet
impios. Paup et creditor obvi-
14 averūt sibi: utriusq; illumina-
tor est Dñs. Rex qui judicat in
15 veritate pauperes, thron^a ej^a
in æternum firmabitur. Virga
16 atq; correptio tribuit sapien-
tiā : puer autē, qui dimittitur
voluntati suæ, confundit matrē
17 suā. In multiplicatione impio-
rū multiplicabuntur scelera: et
18 justi ruinas eorū videbunt. E-
rudi filiū tuū, & refrigerabit
te, & dabit delicias animæ tuæ.
19 Cùm prophetia defecerit, dis-
sipabitur popul^a: qui verò cu-
stodit legē, beat^a est. Serv^a ver-
20 bis non potest erudiri: quia q̃
dicis intelligit, & respondere
21 contemnit. Vidisti hominē ve-
locē ad loquendū? stultitia ma-
gis speranda est, quā illi^a cor-
22 reptio. Qui delicatē à pueritia
nutrit servū suū, posteà sentiet
23 eū contumacē. Vir iracundus
24 provocat rixas : & qui ad in-
dignandū facilis est, erit ad
25 peccandū proclivior. Superbū
sequitur humilitas : & humilē
26 spiritu suscipiet gloria. Qui cū
fure participat, odit animam
27 suā: adjurantē audit, & non in-
dicat. Qui timet hominē, citò
corruet: qui sperat in Dño, sub-
levabitur. Multi requirūt faciē
principis: & judiciū à Dño e-
greditur singulorū. Abominā-
tur justi virū impiū: & abomi-
nantur impii eos, qui in rectâ
sunt via. Verbum custodiens
filius, extra perditionem erit.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

1 † Ὁ πολλοὺς ἐν † πόνοις ἐν πολυοχλίᾳ, † πρὸς ἐλεήσει πλουτεῖ. Qui multiplicat divitias suas cū
2 ἀγαθοῖς ἐν † τῷ εὐφραίνεσθαι δικαίους, † τὸν δὲ ἀναστενάζειν ἁμαρτωλοὺς. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
3 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
4 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
5 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
6 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
7 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
8 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
9 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
10 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
11 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
12 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
13 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
14 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
15 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
16 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
17 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
18 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
19 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
20 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
21 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
22 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
23 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
24 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
25 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
26 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν
27 ἀνοίᾳ ἀυτοῦ. † Ὁ ἀποκλίνων τὸ ἴδιον νόμον, † ἐν ἀνδρὶ † φοβερῷ ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIX.

Homo qui non accipit correctionem, est- 1
que duræ cervicis, brevi conteretur, nec erit
illi medela. In multitudine justorum crescit 2
populus: & sub dominio impiorum ingemi- 3
scit populus. Vir qui amat sapientiam, exhi-
larabit patrem suum: qui autem pascitur in
scortatione, perdet facultates suas. Rex judi- 4
cio terrâ erigit: at impius in egestatem redi-
git illam. Homo qui anceps est erga proxi- 5
mum suum, rete expandit gressibus ejus. Ho- 6
mo facinorosus, crimine suo capietur: justus
autem canet & gaudebit. Justus enim novit 7
judicium pauperum: impius autem non per-
cipit scientiam. Homines irrisores incendunt 8
urbes: at sapientes repellunt iram. Vir sapi- 9
ens contendit cum viro stulto, & irascitur, ac
ridet, nec *tamen* succensetur. Viri effusores san- 10
guinis oderunt pium: justi verò diligunt eum.
Totam iram suam profert stultus: sapiens au- 11
tem mente suâ pervolvit. Princeps qui audi- 12
tum præbet verbo mendaci, hujus ministri o-
mnes iniqui sunt. Pauper & dolens occurre- 13
runt invicé, & Dñs illustrat oculos utriusque.
Rex qui judicat in veritate, hujus thronus in 14
judicio firmabitur. Virga & objurgatio dant 15
sapientiam: puer autem ineruditus pudefacit
matrem suam. In multitudine impiorum cre- 16
scit impietas: & justi lætabuntur in ruina ip-
sorum. Erudi filium tuum, & is requiem & 17
delicias afferet animæ tuæ. In multitudine im- 18
piorum disrumpitur populus: & qui custodit
legem, beatus. Verbis non corrigitur servus: 19
novit enim se non vapulaturũ. Si videas ho- 20
minem præcipitem in verbis suis, scito illo
meliorem esse stultum. Qui deliciis indulget 21
à pueritia sua, servus erit, & in novissimo
suo suspirabit. Homo iracundus provocat 22
litem: & homo indignabundus multiplicat
iniquitatem. Superbia hominis deprimet 23
eum, & humiliras illius honorem augebit ei.
Qui cum fure partitur, odit animam suam: 24
& decernent in eum juramenta, nec fatebi-
tur. Iniquitas viri componit ei offendicu- 25
lum: at qui Domino fidit, magnificabitur.
Multi sunt qui ambiunt vultum principis: à 26
Domino autem egreditur judiciũ viri. Abo- 27
minandus est apud justum vir iniquus: & via
recta abominabilis est apud iniquos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* مِثْلُ الَّذِينَ أَلِفُوا أَنْ يَطْرَحُوا الأَقْوَالَ لَدَى النَّاسِ * وَمَنْ يُلْقِي الكَلاَمَ أَوَّلاً يَتَعَرَّقُلُ بِهِ * 18
* هَكَذَا جَمِيعُ الَّذِينَ يَكْمُنُونَ لأَصْدِقَائِهِم * مَتَى مَا سُوهِدُوا يَقُولُونَ إِنَّمَا عَمِلْتُ هَذَا مَازِحًا * 19
* بِالحَطَبِ الكَثِيرِ يَحْسُنُ وَقِيدُ النَّارِ وَحَيْثُ لاَ يُوجَدُ ذُو عَصَبٍ تَسْكُنُ الخُصُومَةُ * الاِسْكَارُ 20 21
لِلْخَمْرِ * وَالحَطَبُ فِي النَّارِ * وَالرَّجُلُ القَارِفُ لِتَحْرِيكِ الخُصُومَةِ * أَقْوَالُ المَلاَّقِينَ وَالحَادِعِينَ لَيِّنَةٌ * 22
وَهَذِهِ تَضْرِبُ بَوَاطِنَ الحَشَاءِ * فَمَنْ يَعْطِي يَعْسِ يَجِبُ أَنْ يُحْسَبَ كَالحَرْفِ * السُّفُوَاتُ المُسْتَعْمَلَةُ 23
تَسِرُّ قَلْبًا حَزِينًا * العَدُوُّ المُتَبَاكِي بِسَعْيِهِ يُوصِي إِلَى كُلِّ سَيٍّ * وَفِي قَلْبِهِ يَجْرِعُ صُنُوفَ الغِشِّ * 24 25
* إِنْ تَصْرَخَ إِلَيْكَ العَدُوُّ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ وَلاَ تُذْعِنْ لَهُ * فَإِنَّ فِي نَفْسِهِ سَبْعَةَ سُرُورٍ * مَنْ يَحْفِرُ 26
عَدَاوَةً يَبْتَدِعُ عِسًا * وَالنَّفْسُ العَلِيمُ يَسْتُرُ خَطَايَاهُ فِي الجَمَاعَةِ * مَنْ يَحْفِرُ لِقَرِيبِهِ حُفْرَةً يَسْقُطُ 27
فِيهَا * وَمَنْ يُدَحْرِجُ حَجَرًا عَلَى نَفْسِهِ يُدَحْرِجُهَا * اللِّسَانُ الكَذُوبُ يَمْقُتُ الصِّدْقَ * وَفَمًا لاَ 28
عِطَاءَ عَلَيْهِ يَصْنَعُ جَوَالِبَ الهَيْجِ وَالشَّعْبِ *

Quemadmodum qui sese præcipitant in 18
profundendo sermones coram hominibus,
& qui effundit sermonem prior, implica-
tur in eo: Ita sunt omnes qui insidi- 19
antur amicis suis: dum deprehenduntur,
dicunt; Certè id feci jocans. In multis 20
lignis optimè ardet ignis: & ubi non adest
iracundus, sedatur altercatio. Scurrilitas 21
est vini, & ligna in igne, & vir litigio-
sus ad excitationem contentionis. Ser- 22
mones adulantium & decipientium, mol-
les: & hi percutiunt interna viscerum.
Argentum quod datur cum fraude, de- 23
bet existimari quasi testa. Labia recta
lætificant cor tristè. Inimicus lachrymo- 24
bundus, labiis suis annuit ad omnia: et
in corde suo excogitat genera fraudum.
Si supplicaverit tibi inimicus altâ voce, 25
ne obedias illi: quia in anima ejus
sunt septem nequitiæ. Qui celat odi- 26
um, architectatur dolum: & qui ex-
cellens est in doctrina, operit peccata
sua in concilio. Qui fodit proximo 27
suo foveam, cadet in illam: & qui
volvit lapidem, super animam suam il-
lum volvit. Lingua mendax odit ve- 28
ritatem: & os quod non habet oper-
culum super se, producit clamores tu-
multûs & seditionis.

CAP. XXVII.

Ne glorieris de eo quod futurum est 1
in crastino, quia nescis quid pariat dies
ventura. Laudet te proximus tuus, non 2
os tuum: & celebret te alius, & non
labia tua. Saxo gravi, & arenâ pon- 3
tis difficili, utrique simul gravior est ira.
Stultus furibundus non miseretur, & ira 4
est acuta: at prope zelum nemo consiste-
re potest. Correctiones manifestæ & a- 5
pertæ, sunt præstantiores amicitiâ occul-
tâ. Vulnera amici sunt tutiora osculis 6
inimici voluntarii. Anima quæ est in 7
satuitate, deridet dominos suos: &
animæ quæ est in angustia, res amaræ
dulces videbuntur. Sicut volucre cùm 8
volaverit de nido suo, sic homo ad-
hibebitur in servitutem & subjectionem,
cùm discesserit è locis suis. Cor gaudet 9
aromatibus, & vinis, & odoramentis:
& animam discernunt casus.

* مَا تَفْتَخِرْ بِمَا فِي الغَدِ * فَإِنَّكَ مَا تَعْلَمُ مَاذَا يُنْتِجُ اليَوْمُ الوَارِدُ * فَلْيَمْدَحْكَ قَرِيبُكَ لاَ فَمُكَ * 1 2
وَلْيَعْرِضْكَ غَيْرُكَ وَلاَ شَفَتَاكَ * الحَجَرُ الثَّقِيلُ وَالرَّمْلُ الصَّعْبُ حَمْلُهُ أَثْقَلُ عَيْطٍ مِنْهُمَا جَمِيعًا * 3
* الجَاهِلُ الغَضِبُ لاَ يَرْحَمُ * وَالغَيْظُ حَادٌّ * لَكِنِ الغَيْرَةُ لَنْ يَثْبُتَ لَدَيْهَا أَحَدٌ * تَوْبِيخَاتٌ 4 5
مَكْشُوفَةٌ ظَاهِرَةٌ أَفْضَلُ مِنْ صَدَاقَةٍ مَكْتُومَةٍ * جِرَاحَاتُ الصَّدِيقِ أَوْفَى مِنْ قُبُلاَتِ العَدُوِّ 6
الاِخْتِيَارِيَّةِ * النَّفْسُ الَّتِي فِي السَّبَعِ تَدُوسُ أَرْبَابَهَا * وَالنَّفْسُ الَّتِي فِي الضِّيقِ تَسْتَبِينُ لَهَا الأَشْيَاءُ 7
المُرَّةُ حُلْوَةً * مِثْلُ الطَّائِرِ إِذَا طَارَ مِنْ عُشِّهِ * هَكَذَا الإِنْسَانُ يَسْتَخْدِمُ وَيُسْتَعْبَدُ إِذَا تَغَرَّبَ مِنْ 8
مَوَاضِعِهِ * القَلْبُ يَطْرَبُ بِالطِّيُوبِ وَالخُمُورِ وَالبَخُورَاتِ * وَالنَّفْسُ تُمَيِّزُهَا السَّقَطَاتُ * 9

Versio VUL.LAT.

CAP. XXX.

1 Verba Congregantis filii Vomentis. Visio, quã locut' est vir, cũ quo est De⁹, & qui Deo
2 secũ morante confortatus, ait;
Stultissim⁹ sũ virorũ, & sapien-
3 tia hominũ nõ est mecũ. Non
didici sapientiã, & non novi
4 scientiã Sanctorũ. Quis ascen-
dit in cœlũ atq; descẽdit? quis
continuit spiritũ in manibus
suis? quis colligavit aquas
quasi in vestimento? quis fu-
scitavit omnes terminos terræ?
quod nomen est ej⁹, & ⁹
nomen filii ej⁹, si nõsti?
5 Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est
6 sperantibus in se: Ne addas
quidquã verbis illi⁹, & argua-
ris, inveniarisq; mendax. Duo
rogavi te, ne deneges mihi an-
tequã moriar. Vanitatẽ, et ver-
ba mẽdacia lõgè fac à me. Mẽ-
dicitatẽ, & divitias ne dederis
mihi: tribue tantũ victui meo
7 necessaria: Ne fortè satiat⁹ il-
liciar ad negãdũ, et dicã; Quis
est Dñs? aut egestate compul⁹
furer, & perjurem nomen Dei
8 mei. Ne accuses servũ ad do-
minũ suũ, ne fortè maledicat
9 tibi, & corruas. Generatio,
quæ patri suo maledicit, et quæ
matri suæ non benedicit. Ge-
neratio, quæ sibi munda vide-
tur, & tamẽ nõ est lota à sor-
10 dib⁹ suis. Generatio, cuj⁹ excel-
si sũt oculi, et palpebræ ej⁹ in
11 alta surrectæ. Generatio, quæ
pro dentib⁹ gladios habet, &
commandit molarib⁹ suis, ut
comedat inopes de terra, &
12 pauperes ex hominib⁹. Sangui-
sugæ duæ sunt filiæ, dicentes;
Affer, affer. Tria sunt insatu-
rabilia: & quartũ, ⁹ nunquã
13 dicit; Sufficit. Infern⁹, & os
vulvæ, & terra, quæ non sati-
atur aquã: ignis verò nun-
14 quã dicit, Sufficit. Oculum,
qui subsannat patrem, & qui
despicit partũ matris suæ, ef-
fodiant eũ corvi de torrenti-
bus, & comedant eũ filii aqui-
15 læ. Tria sunt difficilia mihi,
16 & quartũ penitùs ignoro. Viã
aquilæ in cœlo, viam colubri
sup petrã, viã navis in medio
17 mari, & viã viri in adolescen-
tia. Talis est via mulieris adul-
teræ, quæ comedit, & tergens
os suũ dicit; Non fum operata
18 malũ. Per tria movetur terra,
& quartũ nõ potest sustinere:
19 Per servũ cã regnaverit: ⁹ stul-
tũ cũ saturat⁹ fuerit cibo: Per
odiosã mulierẽ cũ in matrimo-
nio fuerit assumpta: & ⁹ ancil-
20 lã cũ fuerit hæres dominæ
21 suæ. Quatuor sũt minima terræ,
et ipsa sũt sapientiora sapien-
22 tibus:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 †Ἐπίσκ. δίκαιος κρίνῃ πενιχροῖς, τὸ δὲ
ἀσεβὲς ὁ (γ) νοῦν γνῶσιν, † ἐξ πόρχῶ ὀχ ὑ-
8 πάρχει νῦς ἐπιγνώμων. † Ἀνδρες (ᾶ) ἄνομοι
ἐξέκαυσε πόλις, † σοφοὶ ᾖ ἀπέστρεψαν ὀρ-
9 γήν. † Ἀνὴρ ζοφὸς κεινὸς ἔδυν; † ἐάνὴρ δὲ
φαῦλος ὀργιζόμενος κατεγελᾶ, ἐξ ἐ κα-
10 ταπίπτει. † Ἄνδρες αἱμάτων μέτρησι (δ) μι-
σοῦσιν ὅσιον, † οἱ δ ἐυδεῖς ἐκζητήσουσι ψυ-
χὴν ἀυτῶ. † Ὅλον ᾖ δυμὸν ἀυτῶ ἐκφέρει ἀ-
12 φρων, † σοφὸς δ τιμεῦσ᾽ χᾷ μέρος. † Βασι-
λέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, † πάντες
13 οἱ ὑπ᾽ αὐτὸν παράνομοι. † Δαείσεις δ (ε)
χρεωφειλέτα δημίοις συνῳδόντων, ὅπισθο-
14 πὴν (ζ) ἀμφοτέρων ποιεῖ ὁ κύριος. † Βα-
σιλεὺς ὁν ἀληθείᾳ κρίνον ᾖ πῶχὸς, † ὁ
θρόνος ἀυτῶ εἰς μῆκιστον κατασταθήσε.
15 † Πληγαὶ δ ἔλεγχοι δίδοασι σοφίαν, † πᾶς
16 δ παράνομος ἀόρατον ρανεῖς ἀυτῶ. Πο-
λλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνον ἀδικίαι,
τοὶ δ δίκαιοι ἐκείνων πτῶσιν καθαροὶ
17 γίνον. † Παιδεία ὑὸν ζε, ᾖ ἀναπαύσει
18 σε, † ᾖ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ ζε. † Οὐ μὴ
(ᾶ) ὑπάρξῃ ἐξηγητὴς ἔζων ἀθανάτων, † ὁ
19 δ φυλάσσων τὰ νόμον μακαρίος. † Λόγοις οὐ
παιδεύθησ᾽ οἰκέτης ζηλωτὴς, † ἐὰν γὸ δ
(η) νοήσῃ, ἀλλ᾽ ὀχ ὑπακούσε. † Ἐὰν ἴδῃς
20 ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, † γίνωσκε ὅτι ἐλ-
πὶς μᾶλλον ὁ ἄφρων αὐτῶ. † Ὃς κα-
τασπλήσῃ ὀν παιδὸς, οἰκέτης ἔσται, † ἐξ ἀρ-
21 τον δ ἀδωνιθήσε᾽ ἐφ᾽ ἑαυτῶ. † Ἀνὴρ θυ-
μώδης (θ) ἐγείρει νεῖκος, † ἐάνὴρ δ ὀργίλος
23 ἐξάφυξεν (ι) ἁμαρτίαν. † Ὑψοῦς ἄνδρα τα-
πεινοῦ, † τοὺ δ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ
24 κύριος. † Ὃς μερίζε᾽ κλέπτῃ, μισεῖ ᾖ ἑαυ-
τῶ ψυχὴν † ἐὰν δ ὅρκο φωνῇ θ᾽ ἀκύ-
σαντες μὴ ἀναγγείλωσι, φοβηθέντες ᾖ αἰ-
σχυνθέντες ἀνθρώπως (κ) ὑπεκκλίσι, † δ
25 ᾖ πεποιθὼς (λ) ὅτι κυείῳ ἐυφραν θήσε᾽. †
ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι ζόφλμα, † (μ) ὃς δ
26 πέποιθεν ὅτι τῷ δικαίῳ σωθήσε᾽. † Πολ-
λοὶ δ δεσπόσι πρόσωπα ἡμῶν, † καρᾷ
27 δ κυείς γίνε᾽ τὸ δίκαιον ἀνδρὶ. † Βδέλυγ-
μα δίκαι᾽ ἄνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, † βδέλυγ-
μα δ ἀνόμῳ καθθύνσα ὁδός. Cap. 31.
10 † Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς ἀυρήσει; † πημολίσα
πολὺ μᾶλλον ἢ λίθων πολυτίμῳ ὀν τοιεῖῃ. † Θαρσεῖ
(ν) ἐπ᾽ ἀυτῇ ἡ καρδία τῶ ἀνδρὸς ἀυτῆς, †
ἡ τοιαύτη κακῶν σκύλων ὀκ ὀπορήσει. †
12 Ἐνεργεῖ δ τῷ ἀνδρὶ (ξ) οἷς ἀγαθὰ πάντα
13 ᾖ βίον. † Μηρυομένη ἔεια δ λινὸν, ἐπόιησεν
14 (ο) ἔυχρηστον ᾖ χερσὶν αὐτῆ. † (π) Ἐγένεθο
ὡσὲὶ ναῦς ἐμπορευομένη μακρὸν ἄπον, † σωμά-
15 τα (ρ) δ ἄυλη ᾖ βίον. Καὶ ἀνέτεα᾽ ὀν νυ-
κτὶ, † δ᾽ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ, † δ᾽ ἔργα
16 δ ἀεραπέσιαις. † Θεωρήσασα χωρίον ἐ-
πρίασ᾽ο, † ἀπὸ δ καρπῶν χειρῶν αὐτῆ καθεφύ-
17 τευσε κλῆμα. † Ἀνεζωσμένη ἰσχυῶς τὸ ὀσφύν
ἀυτῆς † ἤρεισε τοὺ βραχίονας αὐτῆ εἰς ἔργον.

Novit justus judicare pauperibus: 7
impius autem (b) non cognitat scien-
tiam: & inopi non incît mens cog-
noscens. Viri (i) iniqui (k) exuss-
runt civitatẽ: sapientes autem 8
averterunt iræ. Vir sapiens judica-
bit gentes: vir autem nequam suc- 9
censens deridetur, & non terret.
Viri sanguinũ participes odio ha- 10
bent sanctum: rectũ autem (l) ex-
quirent animam ejus. Totam iram
suam profert insipiens: sapiens au- 11
tem (m) dispensat per partem. Re-
ge exaudiente verbum injustum, 12
omnes, (n) qui sub eo, iniqui. Fa-
cinerator & debitore (o) invicẽm 13
concurrentibus, (p) visitationem u-
triusq; facit Dominus. Regis in ve- 14
ritate judicantis pauperes, sedes
ejus in (q) testimonium constitu-
tur. Plagæ & correptiones dant 15
sapientiam: (r) puer autem errans
confundit (s) parentes suos. Cùm 16
multi sint impii, multa fiunt pec-
cata: justi autem illis cadentibus
timidi fiunt. Erudi filium tuum: et 17
requiem dabit tibi, & dabit (t) or-
natum animæ tuæ. (u) Non erit
enarrator genti iniquæ: custodiens
autem legem beatissimus. Verbis nõ 19
erudietur famulus dum sum (x)
intellexerit; sed non obedet. Si vi- 20
deas virum velocem in verbis, cog-
nosce, quia spem habet magis insi-
piens eo. Qui deliciatur à puero, 21
famulus erit: novissimè autem (x)
dolebit super se. Vir indignabun- 22
dus (y) suscitat contentionem; &
vir iracundus effodit peccatũ. (z)
Contumelia virum humiliat: (aa) 23
humiliter autem sentientes firmat
gloriã Domin⁹. qui participat (aa) 24
furi, odit suam animam: si autem
juramentum propositum audientes
non annuntiaverunt, Timentes, & 25
reveriti homines (bb) supplantati
sunt: qui autem confidit in Do-
mino, lætabitur. Impietas viro dat
prolapsionem: qui autem confidit in
Domino, salvabitur. Multi colunt 26
facies Ducum: à Domino autem fit
justum viro. Abominatio⁹ justi⁹ vir 27
viro injusto: abominatio autẽ iniquo rectè pergens via. (cc) Cap. 31.
Mulierẽ fortẽ quis inveniet? pre- 10
tiosior multũ lapidibus pretiosis,
quæ talis est. Confidit super eam 11
cor viri ejus: quæ talis est, pulchris
(dd) spoliis non egebit. Operatur e- 12
num viro (ee) ad bona omni vitã:
(ff) Filums lanas & linũ, fecit (gg) 13
quod utile est manibus suis. Facta 14
est tanquã navis mercatuvum ex-
ercens de longè: congregat (hh) su-
tem hæc vitam. Et surrexit de (ii) 15
noctibus, & dedit (kk) escas do-
mui, & opera ancillis. Considerans 16
agrum emit: & de fructibus
manuum suarum plantavit possessi-
onem. Præcinctã fortiter (ll) umbũ 17
suum, (mm) firmavit brachia sua
ad opus.

MS.A. (γ) Ζωπόσει (δ) λοιμοὶ (δ) ζητήσουσιν ὅσιον, (ε) χρεοφειλέτα ἀλλή-
λων (ζ) ποιεῖ ἀμφοτέρων ὁ κύριος. (ᾶ) ὑπάρξει (η) νοήσῃ, ὀχ ὑπακούσε.
(θ) ὀργὴ νεῖκος, (ι) ἁμαρτίας. (κ) ὑποκλιθήσουν, (λ) ὅτι κύριος (μ) ὁ
πεποιθὼς (ν) ἐπ᾽ ἀυτὴν (ξ) ἀγαθὸν ᾖ ἐ κακὸν πάντα τὸν βίον. (ο) ἔυ-
χρηστα (π) Ἐγένεθο ὡσὲὶ ναῦς ἐνπορευομένη (ρ) ἀ ἄυλῆς τὴν πλοῦτον.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXX.

1 Verba Agur filii Jachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel,
2 Ithiel, & Uchal. Quoniam insipientissimus ego sum hominum, & non est
3 mihi intelligentia filiorum hominum. Et non didici sapientiam, nec scivi
4 scientiã sanctorum. Quis ascendit in cœlum & descendit? & quis tenuit
5 ventum in pugillis suis? & quis ligavit aquas in pallio? & quis statuit
6 terminos terræ? quod est nomen ejus, aut quod est nomen filii ejus, si nõ-
7 sti? Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in
8 eo. Ne addas ad verba ejus, ut non arguat te, & inveniaris mendax. Duo pe-
9 tivi à te, ne prohibeas à me antequãm moriar. Detractionem & verbum
10 mendacii longè fac à me, mendicitatem & divitias ne des mihi, enutri me
11 pane sufficienti mihi. Ne cùm satiatus fuero, negem & dicam: Quis est
12 Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. Ne accuses
13 servũ apud dñm suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peragaris. Est gene-
14 ratio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. Generatio quæ
15 munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. Generatio cujus ex-
16 celsi sunt oculi, & palpebræ elevatæ. Generatio cuj⁹ dentes sunt [sicut] gla-
17 dii, & molares [ut] cultri, ad comedendũ pauperes de terra, & afflictos ex fi-
18 liis hominum. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, [dicentes] Da, da: tres sunt quæ non
19 satiantur, et quatuor quæ nunquã dicunt, Sufficit. Infern⁹ et constricta vulva,
20 & terra non satiatur aqua: & ignis nunquã dicit, Sufficit. Oculus qui sub-
21 sannat patrẽ, & despicit senectutẽ matris, diffident eum corvi torrentis, &
22 excæcabunt eum filii aquilæ. Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non
23 scio. Viam aquilæ in cœlo, viam colubri super petra, & viam navis in cor-
24 de maris, et viam viri in virgine. Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit
et tergit os suum, et dicit: Non fum operata aliquid iniqui. Per tria com-
movetur terra, et quartum non potest sustinere. Propter servum cùm reg-
naverit, et propter insipientem qui saturatur pane. Propter odiosam quæ
fuit viro, et ancillam quæ fuerit hæres dominæ suæ. Quatuor sunt minima
in terra, et sunt sapientia & erudita.

תרגום

TARGUM.

ל

1 מלוי דאגור בר יקה דקבל נביותא ואמר גברא לאיתיאל לאיתיאל ואוכל : מטול
2 דבורא דבני נשא אנא ולא אית בי ביונא דבני נשא : ולא יליפית חכמתא ולא ידעית
3 ולא אשכחית מנך לא חכלי מני עד לא אמות : דנלתא ומלתא כדבוותא ארחק מני מסכנותא
4 ושותרא לא תתן לי זוני לחמא מסתי : דלא אשבע ואכפר ואימר מנו אלהא ודלא
5 אתמסכן ואגנוב ואחלל שמיה דאלהא : לא תלשן עבדא למריה דלא נצערנך
6 ותתחיב : דרא דאבוהי נצער ולאמיה לא נברך : דרא דרמו עיניו ונביוהי מנשלין
7 אשתוג : דרא דרמו עיניו ונביוהי מנשלין : דרא דסגסרי אנון שנוהי וחריפי אנון נביוהי
8 למיכל מסכני מארעא ולעליבי מן בני נשא : לעלוקא תרתין בנן הב הב תלת אנון
9 דלא שבען וארבע דלא אמרן מסתא : שיול ואחרת רחמי וארעא לא שבעא מיא ונורא
10 לא אמרה מסתא : עינא דמצריא לאב ושיטא קשישותא דאמא נחבוניה עורבי
11 דנחלא ויסמון יתיה בני נשרא : תלת אנון דנגין מני וארבע דלא ידעית אנון : ארחא
12 דנשרא בשמיא ואורחיה דחויא על שועא ואורחא דאלפא בלביה דימא ואורחא דגברא
13 בעלמתא : היכנא ארחא דאתתא נירתא אכלה ומכפרה פומה ואמרה לא עבדית
14 מדעם דעבתא : תחות תלת רגוא ארעא ותחות ארבע לא יכלא למסברא : תחות
15 עבדא כד נמלוך ומשא דישבע לחמא : תחות שנואתא דהויא לגברא ואמתא די
16 ירתה לרבונתה : ארבעא אנון זעירין בארעא והנון חכימין ומחכמין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXX.

1 Verba Agur filii Jachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel,
2 Ithiel, & Uchal. Quoniam insipientissimus ego sum hominum, & non est
3 mihi intelligentia filiorum hominum. Et non didici sapientiam, nec scivi
4 scientiã sanctorum. Quis ascendit in cœlum & descendit? & quis tenuit
5 ventum in pugillis suis? & quis ligavit aquas in pallio? & quis statuit
6 terminos terræ? quod est nomen ejus, aut quod est nomen filii ejus, si nõ-
7 sti? Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in
8 eo. Ne addas ad verba ejus, ut non arguat te, & inveniaris mendax. Duo pe-
9 tivi à te, ne prohibeas à me antequãm moriar. Detractionem & verbum
10 mendacii longè fac à me, mendicitatem & divitias ne des mihi, enutri me
11 pane sufficienti mihi. Ne cùm satiatus fuero, negem & dicam: Quis est
12 Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. Ne accuses
13 servũ apud dñm suum, ne fortè maledicat tibi, & reus peragaris. Est gene-
14 ratio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. Generatio quæ
15 munda est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. Generatio cujus ex-
16 celsi sunt oculi, & palpebræ elevatæ. Generatio cuj⁹ dentes sunt [sicut] gla-
17 dii, & molares [ut] cultri, ad comedendũ pauperes de terra, & afflictos ex fi-
18 liis hominum. Sanguisugæ duæ sunt filiæ, [dicentes] Da, da: tres sunt quæ non
19 satiantur, et quatuor quæ nunquã dicunt, Sufficit. Infern⁹ et constricta vulva,
20 & terra non satiatur aqua: & ignis nunquã dicit, Sufficit. Oculus qui sub-
21 sannat patrẽ, & despicit senectutẽ matris, diffident eum corvi torrentis, &
22 excæcabunt eum filii aquilæ. Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non
23 scio. Viam aquilæ in cœlo, viam colubri super petra, & viam navis in cor-
24 de maris, et viam viri in virgine. Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit
et tergit os suum, et dicit: Non fum operata aliquid iniqui. Per tria com-
movetur terra, et quartum non potest sustinere. Propter servum cùm reg-
naverit, et propter insipientem qui saturatur pane. Propter odiosam quæ
fuit viro, et ancillam quæ fuerit hæres dominæ suæ. Quatuor sunt minima
in terra, et sunt sapientia & erudita.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXX.

SErmones Agur filii Jaci qui consequut' est prophetiã, & vires acquisivit, dixitq; ad Atiel; Quandoquidẽ mancũ est judiciũ meũ, nec est in me prudentia humana, Nec novi sapientiã, neq; didici scientiã sanctorũ: Dicito mihi, Quis ascendit in cœlũ, & descendit? quis continuit spiritũ volis suis? quis colligavit aquas in linteo? & quis constituit omnes terminos terræ? Quodnã est nomẽ ejʼ, & ꝗ nomen filii ejʼ, si nõsti? Universa dicta Dei electa fũt, ipseq; fulcit eos qui confidũt in illo. Nil addas verbis ejʼ, ne te corripiat, & arguaris mendacio. Duo abs te postulavi, ne deneges mihi antequã moriar. Amove à me vanitatẽ et sermonẽ mendacẽ, et paupertatẽ ac divitias ne dederis mihi, *sed* concede mihi habitationẽ pro sufficiẽtia mea: Ne fortè satiatʼ negẽ, ac dicã; Quis est Dñs? aut ne in paupertatẽ redactʼ furer, & juré ꝑ nomẽ Dei mei. Ne tradas servũ heris ejʼ, ne tibi maledicat, & fis obnoxiʼ. Generationi quæ parentes suos contumeliis afficit, & matri suæ non benedicit. Generationi quæ munda est in oculis suis, & tamen à sordibʼ suis non lavit se. Generationi quæ cùm elatos habet oculos, palpebras suas attollit. Generationi cujus dentes gladii sunt, et cultri canini ejʼ, ut devorent pauperes terræ & inopes ex hominibʼ. Sanguisuga tres habebat filias dilectas: tres *inquam*, sunt quæ non satiantur, & quarta nequaquã dicit, Satis est: Infernus, et cujʼ constricta sunt viscera, & terra non saturatur aquis, & ignis nunquã dicit, Sufficit. Oculum qui ridet patrem suum, & spernit senectutem matris suæ, eruent corvi vallis, & devorabunt pulli aquilæ. Tria sunt quæ me latent, & quartũ ignoro: Viã aquilæ in cœlo, & viã serpentis supra petrã, & viã navis in corde maris, & viam viri in adolescentia sua. Ejusmodi est via mulieris adulteræ: comedit, & extergit os suum, ac dicit, Nihil feci. Sub tribus contremiscit terra, et sub quatuor nequit sustinere: Sub servo cùm regnãrit, sub stulto qui satiatur pane: Sub odiosa *muliere* quæ nubit viro, et sub ancilla quæ ejicit dominam suam. Quatuor sunt minima super terram, eaque sapientiora sapientibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* صَدِيقَكَ أَوْ صَدِيقَ أَبِيكَ لَا تُهْمِلْهُ * وَلَا تَدْخُلَنَّ إِلَى مَنْزِلِ أَخِيكَ جُزَافًا * صَدِيقٌ قَرِيبٌ
مُصَاقِبٌ بَيْتَكَ أَفْضَلُ مِنْ أَخٍ يَسْكُنُ بَعِيدًا * يَا بُنَيَّ صِرْ حَكِيمًا لِيَفْرَحَ قَلْبُكَ * وَارْدُدْ عَنْكَ
أَقْوَالَ الْمَعَيَّرِ * الْمُدَرَّبُ يَخْتَفِي فِي مُوَافَاةِ الْمَسَاوِي * وَالْأَغْبِيَاءُ إِذَا وَافَوْهُمْ يَتَكَبَّدُونَ خَسَارَةً *
مَنْ يَفْسِدُ مَا لَيْسَ لَهُ بِرَغْمِ رَوْبِهِ * فَقَدْ عَبَرَ الْمُتَعَظَّمُ * مَنْ يُبَارِكُ صَدِيقَهُ بِالْغَدَاةِ بِصَوْتٍ
عَظِيمٍ * اعْتَقِدْهُ أَنَّهُ لَا فَرْقَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَنْ يَلْعَنُهُ * نَقْطُ الْوَكْفِ تُخْرِجُ الرَّجُلَ فِي الْيَوْمِ
السَّوْمِيِّ مِنْ مَنْزِلِهِ * وَكَذَلِكَ الْامْرَأَةُ الْقَارِفَةُ السَّامَّةُ تُخْرِجُ الرَّجُلَ مِنْ بَيْتِهِ * السَّمَالُ رِيحٌ
صَعْبَةٌ * وَالْإِنْسَانُ يَلْعَبُ عَيْنَيْهِ * الْحَدِيدُ يُحَدُّ الْحَدِيدَ * وَالْإِنْسَانُ يُحِدُّ وَجْهَ رَفِيقِهِ * مَنْ نَصَبَ تِينَهُ
يَأْكُلُ أَثْمَارَهَا * وَمَنْ حَفِظَ صَاحِبَهُ أُكْرِمَ * كَمَا أَنَّ الْوُجُوهَ مُتَشَابِهَةُ الْوُجُوهِ * كَذَلِكَ أَذْهَانُ
النَّاسِ مُتَشَابِهَةٌ * الْجَحِيمُ وَالْهَلَاكُ مُتَشَبِّعَانِ * هَذِهِ الصُّوَرُ أَعْيُنُ النَّاسِ مُتَشَبِّعَةٌ وَلَا تَمْتَلِي *
وَدَالَّةٌ عِنْدَ الرَّبِّ تَصْلُبُ الْعَيْنَ * وَالَّذِينَ لَا أَدَبَ لَهُمْ مُتَمَسِّكُونَ لِسَانَهُمْ * الْأَحْمَاءُ اخْتِبَارُ
الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ وَامْتِحَانُهُمَا * وَالْإِنْسَانُ يُمْتَحَنُ بِفَمِ الَّذِينَ يَمْدَحُونَهُ * قَلْبُ الْمُتَعَدِّي السَّرِيعَةِ
يَلْتَمِسُ الشَّرَّ * وَالْقَلْبُ الْمُتَقَوِّمُ يَطْلُبُ عِلْمًا * إِنْ جَلَدْتَ الْغَبِيَّ فِي وَسَطِ الْجَمَاعَةِ وَاهِنَهُ * فَمَا
يَنْزِعُ بِذَلِكَ عَبَاوَتَهُ * اعْرِفْ نُفُوسَ رَعِيَّتِكَ مَعْرِفَةً بَلِيغَةً * وَيَبِّنْ قَلْبَكَ عَلَى قُطْعَانِكَ * فَإِنَّ
الْعِزَّ وَالْاقْتِدَارَ لَيْسَا لِلْإِنْسَانِ مَدَى الدَّهْرِ * وَلَا تُدْفَعُ مِنْ جِيلٍ إِلَى جِيلٍ * اهْتَمَّ بِأَرْوَاحِ الْحَصِيدِ
الَّتِي فِي الْبَقْعَةِ * فَكَثِيرٌ حَسِيسًا * وَاجْمَعْ حَسِيسًا جَبَلِيًّا لِيَكُونَ لَكَ عَتَادٌ لِلْبُوسِ * أَكْرِمِ الرِّيَاضَ
لِيَكُونَ لَكَ خِرَافٌ * يَا بُنَيَّ لَكَ مِنْ أَمْوَالِ قُوَّةِ حَيَاتِكَ وَكِيَاةٍ مَنْ يَخْدُمُكَ *

* الْفَضْلُ النَّامِي وَالْعِسْرُونَ * الْمُنَافِقُ يَهْرُبُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُدَّهُ أَحَدٌ * وَالْمُقْسِطُ مَذَلٌ
كَالْأَسَدِ * مِنْ أَجْلِ خَطَايَا الْمُنَافِقِينَ صَارَتِ الْحُكُومَاتُ * وَالرَّجُلُ الْمُدَرَّبُ يَحْمِلُهَا *

Amicum tuum aut amicum patris tui ne contemnas: & ne ingrediaris habitaculum fratris tui, gratis. Amicus proximus propinquus domui tuæ, est melior fratre habitante procul. Fili mi, esto sapiens, ut gaudeat cor tuum: & averte à te verba infamiæ. Cautus abscondit se in adventu malorum: & insipientes, cùm advenerint eis, sustinebunt jacturã. Qui deterit quod non est suum, auferetur vestis ejus: jam enim excessit superbum. Qui benedicit amico suo in mutino, voce ingenti, crede nullam esse differentiam inter illum & inter eum qui maledicit ipsi. Gutæ perstillationis educunt virum è domo sua in die pluvio: sic mulier litigiosa calumniatrix educit virum de domo ejus. Septentrio est ventus asper, & nomine appellatur Dexter. Ferrum acuit ferrum, & homo acuit faciem socii sui. Qui plantat ficum, edet fructus ejus: & qui custodit amicum suum, honorabitur. Sicut vultus non sunt similes vultibus, sic mentes hominum non assimilantur. Infernus & perditio non satiantur: hoc modo oculi hominum non satiantur nec implentur. Abominatio est apud Dominum divitiis oculi (i. impudentia) *& qui non habent disciplinam, non cohibent linguam suam. Excandefactio est experimentum argenti & auri, & probatio utriusque: & homo comprobatur ore eorum qui laudant eũ. Cor prævaricantis legem, quærit malũ: & cor rectum investigat scientiam. Si flagellaveris insipientem in medio concilii & dissperseris eum, non auferes ob hoc stultitiam ejus. Cognosce animos gregis tui cognitione perfectã, & confirma cor tuum super greges tuos. Quia gloria & potestas non erunt homini in seculum, neque concedentur à progenie ad progeniem. Cura omnigenis herbas quæ sunt in campo, & redundabit fœno: Et collige herbam montanam, ut sint tibi pecudes ad indumentum. In pretio hædus præa, ut sint tibi agni. Fili mi, habes à me sermones patentes pro vita tua & vita eorum qui tibi ministrant.*

CAP. XXVIII.

IMpius fugit absque eo quod vexet eum quisquam: & justus mixus est quasi leo. Ob peccata impiorum eximæ sunt litigiosæ vir cautus sedat illas.

Versio VULG. LAT.

25 Formicæ, populʼ infirmʼ, qui præ-
26 parat in messe cibũ sibi: Lepuscu-
lus, plebs invalida, qui collocat in
27 petra cubile suũ: Regẽ locusta non
28 habet, & egreditur universa p tur-
29 mas suas: Stellio manibꝰ nititur,
& moratur in ædibus regis. Tria
30 sunt, quæ benè gradiuntur, & quar-
tum, ꝓ incedit fœliciter: Leo fortis-
31 simꝰ bestiarũ, ad nulli ꝰ pavebit
occursũ: Gallꝰ succinctꝰ lumbos:
32 & aries: nec est rex, qui resistat ei.
Est qui stulꝰ apparuit postquã ele-
33 vatus est in sublime: si enim intel-
lexisset, ori suo imposuisset manũ.
Qui autẽ fortiter premit ubera ad
eliciendũ lac, exprimit butyrũ: &
qui vehemẽter emungit, elicit san-
guinẽ: & qui provocat iras, produ-
cit discordias. CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. Visio, quã
eruditi eũ mater sua. Quid di-
2 lecte mi, quid dilecte uteri mei, quid
3 dilecte votorũ meorũ? Ne dederis
mulieribꝰ substantiã tuã, & divitias
4 tuas ad delendos reges. Noli regi-
bus, O Lamuel, noli regibus dare
5 vinũ: quia nullum secretũ est ubi
regnat ebrietas. Et ne fortè bibã-
6 t, & obliviscantur judiciorum,
& mutent causam filiorũ pauperis.
7 Date sicerã mœrentibꝰ, & vinum
his qui amaro sunt animo: Bibant,
8 & obliviscantur egestatis suæ, &
doloris sui non recordentur am-
9 pliùs. Aperi os tuũ muto, & causis
omnium filiorũ qui pertransẽunt:
10 Aperi os tuũ, decernẽ ꝓ justũ est,
& judica inopem & pauperem.
11 Mulierẽ fortẽ quis inveniet? pro-
cul, & de ultimis finibꝰ pretiũ, ejꝰ.
12 Confidit in ea cor viri sui, & spoliis
non indigebit. Reddet ei bonum, &
13 non malũ, omnibꝰ diebus vitæ suæ.
Quæsivit lanã & linũ, & operata
14 est consilio manuũ suarũ. Facta est
quasi navis institoris, de longè por-
15 tans panẽ suũ. Et de nocte surrexit,
dediteq; prædã domesticis suis, &
16 cibaria ancillis suis. Consideravit
agrũ, & emit eũ: de fructu manuũ
17 suarum plantavit vineam. Accinxit
fortitudine lumbos suos, & robo-
ravit brachium suum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

18 †(σ) Καὶ ἐγένετο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐρ-
γάζεσθαι, † καὶ ἐκ ἀποσβέννυ(τ)ὸ λύ-
19 χνον αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα. † Τὰς πύ-
χας αὐτῆς ἐκτείνει δὲ τὰ συμφέοντα,
20 † (υ) τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει
εἰς ἀσκαλῶν. † Χεῖρας δὲ αὐτ᾽ διδοῖξε
πένυν, † κατῆνδυ δὲ ὀξέτερνε πᾶσχῶ-
21 † Οὐ (ᾳ) φοβεῖ(ζ)ει τὴν ὃν οἶκω ὁ ἀνὴρ
αὐτῆ, † ὅτιν πω χρονίζῃ, † πάντες γὰρ
οἱ παρ᾽ αὐτῆς (φ) ἐνδεδυμένοι εἰσί. †
22 Διανὰς χαλίνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ
αὐτῆς, † ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἐσυ-
23 τῇ ἐνδύματα. † Περιβλεπτὸς δὲ γίνε-
(χ) ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν πύλαις, † ἡνί-
κα ἂν καθίσῃ ἐν ζωτεῖείῳ μὲ τῶν
24 (ψ) γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. † Σιν-
δόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο † (α) σκε-
ζώματα τοῖς Χαναναίοις. (α) † σῶμα
αὐτῆς διδοῖξε θεοσεχόντως καὶ ἐννό-
μως, † καὶ τὰξιν ἐτείαατο τῇ γλώσσῃ
25 (ᾳ) αὐτῆ. † Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύ-
σατο, † καὶ εὐφρανθῆ ἐν ἡμέραις ἐσχά-
26 τοις. † Στεγναὶ διατεθεῖ οἴκων αὐ-
τῆς, † εἶτα δὲ ὀκνηρὰ ἐκ ἔφαγε. † (β)
27 Τὸ σῶμα δὲ ἀνοίγει (ορῶς καὶ νομο-
28 θέσμως. † Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς
ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπῄνε-
σαν, † καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτὴν. †
29 Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦ-
τον, † πολλαὶ ἐποίησαν (γ) δύναμιν,
30 † (ὺ δὲ ὑπέρκεισαι, (δ) ὑπερῆφες πα-
σας. † Ψευδεῖς ἀρέσκεια, καὶ μάταιον
κάλλος γυναικὸς, γυνὴ δὲ (ωεβεῖ) ευ-
λογεῖ, φόβον καὶ κυείᾳ αὐτὴ αἰνείτω.
31 † Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειλέων
αὐτῆς, † καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς.

MSA. (σ) Ἐγένετο δὲ (τ) ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τὰς χεῖρας αὐτῆς (υ) πρὸ δὲ πῆχας (ᾳ) φροντίζει (φ) ἐνδεδυκότων. (χ) ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, (ψ) περιβωτέρων τῆς γῆς. (ω) ποιεῖ ὅματα δὲ (α) Ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ ὑπερφανεῖ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. σῶμα αὐτῆς (ᾳ) αὐτῆς. Στεγναὶ (β) Στόμα ἢ αὐτῆς ἀνοίγει (γ) δωμάδα, (δ) καὶ ὑπερῆφες πάσας.

MS. A. Παροιμίαι Σολομῶντος.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * المسحيج بالمعاقات يبغي المساكين * مثل المطر الشديد هطله والذي لا ينفع * هكذا
الذين يهملون الشريعة ويمدحون المنافق * والذين يحبون الشريعة يصطنعون لانفسهم سورا *
5 6 * الناس الاشرار ما يعقهون الانصاف * والطالبون الرب يعقهوية في كل شي * المسكين السالك
في الصدق افضل من موسر كذوب * الابن الفقيه يحفظ الشريعة * من يراعي الاشراف يهين
7 8 اباه * من يكثر بروية يكثر الربا والاستكثار * انما يجمعه لمن يرحم المساكين * من
9 يميل اذنه ليلا يسمع الشرايع فذلك مردول صلاته *

Audax in impietatibus, opprimit pauperes. Veluti pluvia cujus vehemens est casus, & quæ nihil prodest: sic sunt qui negligunt legem, & laudant impietatem. Et qui amant legem, conficiunt animabus suis mœnia. Homines mali non intelligunt æquitatem: & quærentes Dominum intelligunt eam omnibus in rebus. Pauper incedens in veritate, potior est divite mendace. Filius sapiens servat legem: qui assentatur prodigis, despicit patrem suum. Qui multiplicat opes suas multitudine usuræ & multiplicationis, certè colligit illas ei qui miseretur pauperum. Qui avertit autem suam ne audiat leges, hujus despicitur oratio.

Versio PARAPH. CHALD.

Formicæ quarum populus non est fortis, & præparant in æstate cibum suũ. 25
Et cuniculi quorum populus non est fortis, & faciunt sibi domos in petris. 26
Et locustæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in unum. Et ara- 27
nea manibus tegumenta facit, & stat in domo regum. Tria sunt quorum 28
gressus pulchri sunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. Leo fortissimus 29
in animalibus, & non fugatur à quoquãm. Et gallus succinctus inter gal- 30
linas, & hircus sylvestris qui vadit in domũ peregrini, & rex qui stat & lo- 31
quitur in domo populi sui. Ne te extollas, ne sis insipiens, neque extendas 32
manũ tuam ad os tuum. Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de ex- 33
pressione furoris exit sanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis: Prophetia & eruditio, qua erudivit eum mater
2 sua, & dixit ei: Væ fili mi, & væ fili uteri mei, & væ fili votorũ meorũ.
3 Ne dederis mulieribꝰ fortitudinem tuam, & vias tuas filiabus regum. Ob-
4 serva te à regibus Lamuel, à regibꝰ qui bibunt vinum, & à potentibus qui
5 bibunt siceram. Ne fortè bibas & pervertas rationẽ tuã, & mutes judicia
6 omniũ filiorũ pauperum. Date siceram lugentibꝰ, & vinum his qui amaro
7 sunt animo. Ut bibant & obliviscantur egestatis suæ, & detritarũ vestium
8 non recordentur amplius. Aperi os tuũ his qui non pervertunt judiciũ, & 8
judica omnes filios perversorũ. Aperi os tuũ, & judica justitiam, & jus red- 9
de pauperibꝰ, & injuriã patientibꝰ. ALEPH. Mulierẽ bonã quis inveniet? 10
pretiosior est lapidibus optimis æstimatio ejus. BETH. Confidit in ea cor 11
viri sui, & non spoliatur neque indiget. GIMEL. Reddet ei bonum & non 12
malum omnibꝰ diebus vitæ suæ. DALETH. Quæsivit lanam et linam, et 13
operata est juxta voluntẽ manuum suarũ. HE. Et facta est sicut navis mer- 14
catoris, cujꝰ è longinquo affertur cibꝰ. VAU. Et surrexit in nocte, et dedit es- 15
camdomui suæ, et pensum ancillis suis. ZAIN. Et cogitavit in consilio, et ac- 16
cepit agrum, et de fructibꝰ manuum suarum plantavit vineã. HETH. Et suc- 17
cingit fortitudine lumbos suos, et accingit brachia sua.

תרגום TARGUM.

1 2 שומשמני לא עשין עמהון ומחקנין בקיטא מיכלהון : וחנסי דעמהון לא תקיף ועבדין
3 להון ביתא בקתרי : וקמצי דמלכא לית להון ומתכנשין כולהון כחדא : ואקמתא
4 דמסכנה בידין עמרא בביתא דמלכי : הלתא אנון דשכין הליכתהון וארבעא דשפיר
5 מהלכין : ארויא גבר בבעירא ולא הפיך מן כל מדעם : ואכבא דמודרו בינת חרגולי
6 ותישא ראול בית גיורא ומלכא רקאם ומסלל בית עממיה : לא תתרומם ולא תהוי סכל
7 ולא תושיט אידך לפומך : דמן דמוצא חלבא נפקא חמאתא ומן כבושא דרגזא נפוק
8 דמא ומן חרגזא דאפי נפוק דינא :

לא

1 מלוהי דלמואל מלכא נבויתא ומרורותא דרדתיה אמיה ואמרת ליה : ויי בני ויי בר
2 בני ויי בר נדרי : לא תתן לנשי חילך וארחתך לבנת מלכין : אורדר מן מלכי למואל
3 מן מלכי דשתין חמרא ומן שלטוני דשתין שכרא : לא תשתי ותטעי הנוך ותשנה
4 דינהון דכלהון בני עניי : הבון שכרא לאבלי וחמרא למריري נפשא : ונשתון ונטעון
5 מסכינותהון ושחקיהון לא נזכרון תוב : פתח פומך להלין דלא מסטו דין ודין לכלהון
6 בני עולי : פתח פומך ודון צדקתא ודון לעניי ולעליבי : אתתא כשרתא מני ושבח
7 יקירא היא מן כיפי טבתא טימהא : דתכל עלה לביה דבעלה ולא מחבוא ולא חסרא :
8 פרעתיה טבתא ולא בישתא כל יומי חייה : תבעת עמרא וכתנא ועבדת היך צבינא
9 דאידה : והות היך אלפת דתגרא דמן רחיק מיתיא מכלותא : וקמת בליליא ויהבת
10 מזונה לביתה ופולחנא לטליתהא : ואתחשבת בתרעיתא ונסבת חקלא ומן פרי
11 ידיהא נצבת כרמא : ואסרת בעוזנא חרצתא ותרעתא דרעתא :

PROVERBIA.

Versio VULG. LAT.

25 Formicæ, populʼ infirmʼ, qui præ-
26 parat in messe cibũ sibi: Lepuscu-
lus, plebs invalida, qui collocat in
27 petra cubile suũ: Regẽ locusta non
28 habet, & egreditur universa p tur-
29 mas suas: Stellio manibꝰ nititur,
& moratur in ædibus regis. Tria
30 sunt, quæ benè gradiuntur, & quar-
tum, ꝓ incedit fœliciter: Leo fortis-
31 simꝰ bestiarũ, ad nulli ꝰ pavebit
occursũ: Gallꝰ succinctꝰ lumbos:
32 & aries: nec est rex, qui resistat ei.
Est qui stulꝰ apparuit postquã ele-
33 vatus est in sublime: si enim intel-
lexisset, ori suo imposuisset manũ.
Qui autẽ fortiter premit ubera ad
eliciendũ lac, exprimit butyrũ: &
qui vehemẽter emungit, elicit san-
guinẽ: & qui provocat iras, produ-
cit discordias. CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis. Visio, quã
eruditi eũ mater sua. Quid di-
2 lecte mi, quid dilecte uteri mei, quid
3 dilecte votorũ meorũ? Ne dederis
mulieribꝰ substantiã tuã, & divitias
4 tuas ad delendos reges. Noli regi-
bus, O Lamuel, noli regibus dare
5 vinũ: quia nullum secretũ est ubi
regnat ebrietas. Et ne fortè bibã-
6 t, & obliviscantur judiciorum,
& mutent causam filiorũ pauperis.
7 Date sicerã mœrentibꝰ, & vinum
his qui amaro sunt animo: Bibant,
8 & obliviscantur egestatis suæ, &
doloris sui non recordentur am-
9 pliùs. Aperi os tuũ muto, & causis
omnium filiorũ qui pertransẽunt:
10 Aperi os tuũ, decernẽ ꝓ justũ est,
& judica inopem & pauperem.
11 Mulierẽ fortẽ quis inveniet? pro-
cul, & de ultimis finibꝰ pretiũ, ejꝰ.
12 Confidit in ea cor viri sui, & spoliis
non indigebit. Reddet ei bonum, &
13 non malũ, omnibꝰ diebus vitæ suæ.
Quæsivit lanã & linũ, & operata
14 est consilio manuũ suarũ. Facta est
quasi navis institoris, de longè por-
15 tans panẽ suũ. Et de nocte surrexit,
dediteq; prædã domesticis suis, &
16 cibaria ancillis suis. Consideravit
agrũ, & emit eũ: de fructu manuũ
17 suarum plantavit vineam. Accinxit
fortitudine lumbos suos, & robo-
ravit brachium suum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ܡܙܘܢܐ ܕܠܝܬܘܬܗܘܢ ܠܚܡܐ ܡܢ ܩܝܛܐ ܗܘܝܢ ܠܚܡܐ ܕܝܠܗܘܢ ܗܘܝܢ ܠܚܡܐ ܕܝܠܗ

משלי : לא

18 טַעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ :
19 יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָּלֶךְ :
20 כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן :
21 לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָّלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים :
22 מַרְבַּדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ :
23 נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ :
24 סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי :
25 עֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתְּשַׂחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן :
26 פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ :
27 צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עֶצְלוּת לֹא תֹאכֵל :
28 קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ
וַיְהַלְלָהּ : רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית
29 עַל־כֻּלָּנָה : שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי
30 אִשָּׁה יִרְאַת־יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל :
31 תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ :

Versio VUL. LAT.

18 Gustavit & vidit quia bona est negotiatio ejus: non extinguetur in nocte lucerna ejus. Manum suam misit ad fortia, & digiti ejus apprehenderunt fusum. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad
19 pauperem. Non timebit domui suæ à frigoribus nivis: omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus.
20 Stragulatam vestem fecit sibi: byssus & purpura indumentum ejus.
21 Nobilis in portis vir ejus, quando sederit cum senatoribus terræ.
22 Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo. Fortitudo & decor indumentum ejus, & ridebit in
23 die novissimo. Os suum aperuit sapientiæ, & lex clementiæ
24 in lingua ejus. Consideravit semitas domûs suæ, & panem
25 otiosa non comedit. Surrexerũt filii ejus, & beatissimam prædicaverunt: vir ejus, & laudavit
26 eam. Multæ filiæ congregaverunt divitias: tu supergressa
27 es universas. Fallax gratia, & vana est pulchritudo: mulier timens Dominum, ipsa lauda-
28 bitur. Date ei de fructu manuum suarum: & laudent eam in portis opera ejus.

תרגום TARGUM. PAR. CHALD. Versio Latina.

18 וּטְעַמַת מְטוּל דְּטַבְתָּא תַּרְוִיחָהּ וְלָא דָעֵךְ
19 בְּלֵילְיָא שְׁרָגָהּ : יָדָהָא פְּשָׁטָא בְכוּנְשָׁרָא
20 וִידָהָא לְבָכִין מְעוֹלָא : יָדָהּ פְּשָׁטָא לַעֲנְיָא
21 וְדִרְעָיָה מוֹשִׁיטָא לַעֲלִיבֵי : לָא יִדְחֲלוּן בְּנֵי
בֵיתָהּ מִן הֵלְוָא מְטוּל דְּכֻלְּהוֹן בְּנֵי בֵיתָהּ
לְבִישִׁין הֲווּ וְהוּרְיָהָא : תַּשְׁוִיחָא עֲבַדַת לַהּ
22 בּוּצָא וְאַרְגְּוָנָא לְבוּשָׁהּ : יְדִיעָ הֲוָה בֵּינָת
23 מְדִינְתָא בַּעְלָהּ כַּד יְתִיב הוּא עִם סָבֵי
אַרְעָא : פְּתָגָא עֲבַדַת וּזְבַנַת וּזוּנְרָא יְהַבַת
24 לְכְנַעֲנָאָה : עוּשְׁנָא וְהַדְרָה לְבוּשָׁהּ וְנִחֵכָא
25 בְּיוֹמָא אַחֲרָיָתָא : פּוּמָהּ פַּתְחַת בְּחָכְמְתָא
26 וְנִימוּסָא דְחֶסֶדָא עַל לִישָׁנָהּ : וְגָלְיָן
אָרְחָתָא דְבֵיתָהּ וְלַחְמָא חֲבִיבָנוּת לָא
27 אָכְלָה : קָמוּ בְנָהָא וַיְהַבּוּן לָהּ טוּבָא בַּעְלָהּ
28 וְשַׁבְּחוּהָ : סַגְיָין בְּנָתָא רְקָנֵי אִתְרָא וְאַתְּ
עֲבַדְתְּ עַל כֻּלְּהֵין : מְטוּל דִּשְׁקָרָא הוּא חִנָּא
29 וְסִרְיָן הוּא שׁוּפְרָא אִתְּתָא דְּדַחֲלַת יְיָ
30 הִיא תִשְׁתַּבַּח : הַבוּ לָהּ מִן פֵּרֵי
יְדָהָא וְנִשְׁבְּחוּנָהּ עוֹבָדָהָא בְּתַרְעֵי :

TETH. Et gustavit quoniam
8 bona est negotiatio sua, & non extinguetur in nocte lu-
cerna ejus. JOD. Manum su-
19 am extendit ad vertibulum,
& manus ejus tenuerunt fu-
20 sum. CAPH. Manum suam extendit ad inopeni, & bra-
21 chia sua misit injuriam pati-
entib^s. LAMED. Non time-
bunt filii domus ejus à nive,
quoniã omnes domestici ej^s
vestiti sunt coccineis. MEM.
22 Strata fecit sibi: byssus &
purpura indumentum ejus.
23 NUN. Notus est in provin-
ciis marit^s ejus, quando se-
derit cum senioribus terræ.
24 SAMECH. Sindonem fecit,
& vendidit, & cingulum tra-
25 didit mercatori. AIN. For-
titudo & decor indumentum
ejus, & ridebit in die novissi-
26 mo. PHE. Os suum aperuit
in sapientia, & lex gratiæ in
27 lingua ejus. SADIC. Mani-
festæ sunt viæ domus ejus, &
panem pigredinis non com-
28 edit. COPH. Surrexerunt fi-
lii ejus, & beatitudinem illi
29 dederunt: vir ejus & laudavit eam. RES. Multæ filiæ possederunt divi-
30 tias, sed tu superâsti universas. SIN. Quoniam fallax est gratia, & vana
31 pulchritudo: Mulier timens Deum, ipsa laudatur. THAU. Date ei de
fructibus manuum suarum, & laudent eam opera suæ in portis.

FINIS PROVERBIORUM.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

CAP. XXIX.

1 * اَلْاِنْسَانُ ٱلْمُوبِخُ اَفْضَلُ مِنَ ٱلْاِنْسَانِ ٱلْغَلِيظِ ٱلْعُنُقِ * لِاَنَّهُ اِذَا تَلْهَبُ بَغْتَةً فَلَيْسَ لَهُ شِفَا *
2 * اَلْمُبْسُوطُونَ اِذَا مُدِحُوا ٱلشُّعُوبُ يَسُرُّونَ * وَٱلْمُنَافِقُونَ اِذَا تَرَاءَسُوا ضَاقَتْ بِٱلنَّاسِ اُمُورُهُمْ *
3 * اَلْاِنْسَانُ اِذَا اَحَبَّ ٱلْحِكْمَةَ يُسَرُّ اَبَاهُ * وَمَنْ يُرَاعِي ٱلزَّوَانِي يُضَيِّعُ ثَرْوَتَهُ * اَلْمَلِكُ ٱلْعَدْلُ
4
5 يُقِيمُ شَانَ ٱلْبَلْدَةِ * وَٱلرَّجُلُ ٱلْمُتَعَدِّي ٱلسُّنَّةِ يَنْقُضُهَا وَيُخْرِبُهَا * مَنْ يُصْلِحُ شَبَكَةً لِدَنِيِّ
6 وَجْهِ صَدِيقِهِ * يَحْصُلُ فِيهَا رِجْلَاهُ * فِي اَقْتِرَانِ ٱلْاِنْسَانِ ٱلْخَطِيَّةِ فَخًّا عَظِيمًا * وَٱلْمُبْسُوطُ يَكُونُ
7 فِي ٱلْفَرَحِ وَٱلسُّرُورِ * اَلْمَبْسُوطُ يَعْرِفُ اَنْ يَحْكُمَ فِي اَحْقَرِ ٱلْاَشْيَاءِ * وَٱلْمُنَافِقُ مَا يَفْقَهُ عِلْمًا *
8 وَٱلْمِسْكِينُ لَنْ يُوجَدَ عِنْدَهُ عَقْلٌ عَالِمٌ * اَلنَّاسُ ٱلْمُفْسِدُونَ اَحْرَقُوا مَدِينَتَهُمْ * وَٱلْحُكَمَاءُ
9 اِسْتَعَادُوا ٱلْغَيْظَ * اَلْاِنْسَانُ ٱلْحَكِيمُ يَحْكُمُ لِلْاُمَمِ * وَٱلرَّجُلُ ٱلطَّالِحُ اِذَا اَغْتَاظَ يُضْحَكُ
10 عَلَيْهِ * فَمَا يَجْزَعُ وَلَا يَنْوِي * اَلنَّاسُ ٱلْمُشَارِكُونَ ٱلدِّمَاءَ يُبْغِضُونَ ٱلْمُبْسُوطَ * وَٱلْمُتَوَرِّعُونَ يَطْلُبُونَ
11 نَفْسَهُ * اَلْجَاهِلُ يُخْرِجُ جَمِيعَ غَضَبِهِ * وَٱلْحَكِيمُ يَحْبِسُهُ فِي كُلِّ جِهَةٍ * اَلْمَلِكُ اِذَا اَطَاعَ كَلَامًا
12
13 كَاذِبًا * جَمِيعُ ٱلَّذِينَ تَحْتَ يَدِهِ عَادِلُونَ عَنِ ٱلسَّرِيعَةِ * اَلْمُقْرِضُ وَٱلْغَرِيمُ اِذَا اَجْتَمَعَ اَحَدُهُمَا
14 مَعَ ٱلْاٰخَرِ * فَٱلرَّبُّ يَفْقَدُ اَحْوَالَهُمَا كِلَيْهِمَا * اَلْمَلِكُ اِذَا حَكَمَ لِلْمَسَاكِينِ بِٱلْحَقِّ * فَقَدِ
15 ٱنْتَصَبَ كُرْسِيُّهُ لِلشَّهَادَةِ * اَلْجَرَاحَاتُ وَٱلتَّوْبِيخَاتُ يُمَكِّنَانِ حِكْمَةً * وَٱلصَّبِيُّ ٱلضَّالُّ يُخْزِي
16 وَالِدَيْهِ * اِذَا كَانَ ٱلْمُنَافِقُونَ كَثِيرِينَ صَارَتْ خَطَايَا كَثِيرَةً * وَٱلْمَبْسُوطُونَ اِذَا سَقَطَ اُولٰئِكَ
17 صَارُوا مَكْفُوفِينَ * اَدِّبْ اِبْنَكَ فَيُكَيِّفُكَ * وَيُصْلِحُ نَفْسَكَ وَيُنَعِّمُكَ * فِي اُمَّةٍ مُتَكَاوِنَةِ ٱلسُّنَّةِ لَنْ
18
19 يُوجَدَ مُفَسِّرٌ * وَمَنْ يَحْفَظُ ٱلشَّرِيعَةَ مَغْبُوطٌ * اَلْعَبْدُ ٱلْفَظُّ مَا يُؤَدَّبُ بِٱلْاَقْوَالِ * لِاَنَّهُ اِنْ تَفَهَّمَ
20 لٰكِنَّهُ مَا يُطِيعُ * اِذَا رَاَيْتَ اِنْسَانًا فِي اَقْوَالِهِ عَجُولًا * فَٱعْلَمْ اَنَّ ٱلْجَاهِلَ لَهُ رَجَاءٌ اَكْثَرُ
21 مِنْهُ * مَنْ يَتَدَلَّلُ وَيُنَطِّرُ مِنْ صِبَايَهُ * سَيَكُونُ عَبْدًا وَيَتَأَلَّمُ عَلَى نَفْسِهِ اَخِيرًا *
22 * اَلرَّجُلُ ٱلْعَصُوبُ يُنْهِضُ طَغْرًا * وَٱلْاِنْسَانُ ٱلسَّكُوتُ يَفْتَحُ مَنَاسِيَ ٱلْخَطَايَا * اَلْمُتَعَظِّمُ يُذَلَّلُ
23
24 ٱلْاِنْسَانَ * وَٱلْمُتَوَاضِعُ ٱلرُّوحِ يَقُولُ لَهُمُ ٱلرَّبُّ مَا يَرَوْنَهُ بِهِ * مَنْ يُقَاسِمُ ٱلسَّارِقَ يَمْقُتُ
نَفْسَهُ * وَاِذَا حُصِرَتِ ٱلْيَمِينُ اِذَا سَمِعُوا بِهَا مَا يُعَرِّفُونَ *

Homo corrigibilis excellentior est ho-
1 mine duræ cervicis: quia cùm repentè
succensus fuerit, nullam habebit sanita-
tem. Justi cùm laudantur, populi gau-
2 dent: impii verò cùm principatum ob-
tinuerint, fastidio sunt hominibus res
eorum. Homo, cùm amaverit sapien-
3 tiam, lætificat patrem suum: & qui
indulget scortis, perdet opes suas. Rex
4 justus erigit famam patriæ: & vir præ-
varicator legis, destruit eam & devas-
tat illam. Qui parat rete coram fa-
5 cie amici sui, eo capientur pedes ejus.
In adhæsione hominis peccatri, laqueus
6 ingens: justus autem erit in gaudio &
exultatione. Justus novit judicare in re-
7 bus vilissimis: impius autem non intel-
ligit doctrinam: & apud pauperem non
inveniturintellectus sciens. Homines
8 corruptores combusserunt civitatem suam:
& sapientes detestantur furorem. Ho-
9 mo sapiens judicabit populis: & vir
improbus, cùm iratus fuerit, irridebitur:
10 attamen nec vereatur, nec sibi ca-
vet. Homines participes sanguinum, odio
habent justum: vesti autem quæsunt
11 animam ejus. Stultus profert totam
iram suam: at sapiens abscondit eam
12 in omni occasione. Rex cùm consensit
sermoni iniquo, omnes ii qui sunt sub
manu ejus, transgressores sunt legis.
13 Fœnerator & debitor dum alter cum
altero conveniunt, Dominus visitat
conditiones amborum. Rex cùm judi-
14 caverit pauperibus in veritate, erigetur
sedes ejus in testimonium. Vulnera &
15 correptiones tribuunt sapientiam: & fi-
lius perditus confundit genitores suos.
16 Cùm impii sunt multi, fiunt peccata
multa: justi verò, cùm ceciderint illi,
17 fiant pavidi. Erudi filium tuum, & a-
mabit te, & dabit animæ tuæ ornamen-
tum. In gente transgrediente legem,
18 nullo modo invenietur Interpres:
& qui custodit legem, beatus. Servus dy-
19 scolus non eruditur sermonibus: quia
quanquam intelligat, tamen non obe-
20 dit. Cùm videris hominem in sermo-
nibus suis præcipitem, scito stulti ma-
21 jorem esse spem quàm illius. Qui mol-
litur, & delicate nutritur à pueritia
22 sua, erit servus; & dolebit super a-
nimam suam postremò. Homo iracun-
23 dus permeare facit irruptionem: &
homo indignabundus aperit fomites pec-
24 catorum. Superbia humiliat hominem:
& humilibus corde Dominus res dicit
quibus corroborat. Qui partitur cum
fure, odit animam suam: & cùm ad-
jurandum, audientes illud non
fatentur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 ܡܛܥܡܬ ܕܫܘܩܐ ܛܒܐ ܗܘܬ ܠܗ ܠܝܠܐ ܠܐ ܡܟܒܐ ܢܘܗܪܗ ܕܫܪܓܐ ܐܝܕܗ ܡܫܕܪ ܠܦܠܟܐ ܐܦ ܬܪܥܝܗ ܦܬܚ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܥܢܝܐ ܫܕܪ ܠܗ ܡܫܬܐ ܘܫܘܚܠܦܐ ܠܐ ܡܬܚܫ ܠܫܪܓܐ ܕܒܝܬܗ ܠܒܘܫ ܬܪܬܝܢ ܥܒܕ ܠܗ ܦܪܣܐ ܘܐܪܓܘܢܐ ܠܒܘܫ ܡܬܩܢ ܠܗ ܒܥܠܗ ܒܫܥܪܐ ܡܬܝܕܥ ܠܗ ܘܥܡ ܩܫܝܫܐ ܡܬܒ ܡܫܪܐ ܠܟܢܥܢܝܐ ܘܡܫܠܡ ܠܟܢܥܢܝܐ ܠܡܪܝ ܠܟܢܥܢ ܘܠܡܪܝ ܠܟܢܥܢ ܠܡܪ ܠܗ ܠܐ ܡܬܚܫ ܠܫܪܓܐ ܕܒܝܬܗ ܠܒܘܫ ܬܪܬܝܢ ܥܒܕ ܠܗ ܦܪܣܐ ܘܐܪܓܘܢܐ ܠܒܘܫ ܡܬܩܢ ܠܗ ܒܥܠܗ ܒܫܥܪܐ ܡܬܝܕܥ ܠܗ ܘܥܡ ܩܫܝܫܐ ܡܬ ܡܫܪܐ ܠܟܢܥܢܝܐ ܘܡܫܠܡ ܠܟܢܥܢܝܐ ܠܡܪ ܠܟܢܥ ܠܡܪ ܠܗ ܠܐ ܡܬ ܡܫ ܠܟ ܠ ܠ ܠ

ספר קהלת : א

CAP. I. א

1 דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ הֲבֵל הֲבָלִים׃
2 אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃ מַה־יִּתְרוֹן
3 לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ דּוֹר
4 הֹלֵךְ וְדוֹר בָּאֶהָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת׃ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ
5 וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃
6 הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ
7 הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ׃ כָּל־הַנְּחָלִים
8 הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים
9 הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת׃ כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא
10 יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא
11 אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃ מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה
12 הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ דָּבָר
13 שֶׁיֹּאמַר רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה
14 מִלְּפָנֵנוּ׃ אֵין זִכָּרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ
15 לֹא־יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה׃ אֲנִי קֹהֶלֶת
16 הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִָם׃ וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי
17 לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בְּחָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
18 תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא׃ עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם
19 לַעֲנוֹת בּוֹ׃ רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת
20 הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

Versio VUL.LAT.

ECCLESIASTES,
Qui ab Hebræis
COHELETH appellatur.
CAP. I.

1 VErba Ecclesiastæ, filii Da-
2 vid, regis Ierusalé. Vanitas va-
nitatum, dixit Ecclesiastes: va-
3 nitas vanitatũ, & omnia vani-
tas. Quid habet amplius homo
4 de universo labore suo, quo la-
borat sub Sole? Generatio præ-
terit, & generatio advenit: terra
5 autẽ in æternum stat. Oritur
Sol, & occidit, & ad locũ suum
6 revertitur: ibique renascens,
Gyrat per Meridiẽ, & flectitur
ad Aquilonẽ: lustrans universa
7 in circuitu pergit spiritus, &
in circulos suos revertitur. O-
mnia flumina intrant in mare,
& mare non redundat: ad lo-
cũ, unde exeunt flumina, rever-
8 tuntur ut iterùm fluant. Cun-
ctæ res difficiles: non potest ea
homo explicare sermone. Non
faturatur oculus visu, nec auris
9 auditu impletur. Quid est quod
fuit? ipsum q̃ futurum est: quid
est q̃ factũ est? ipsum q̃ facien-
10 dum est. Nihil sub Sole novũ,
nec valet quisquã dicere; Ecce
hoc recens est: jam enim præ-
11 cessit in seculis, quæ fuerũt an-
te nos. Non est priorũ memo-
ria: sed nec eorũ quidem, quæ
12 posteà futura sunt, erit recor-
datio apud eos, qui futuri sunt
13 in novissimo. Ego Ecclesiastes
fui rex Israel in Jerusalem. Et
proposui in animo meo quære-
re & investigare sapienter de
omnibus, quæ fiunt sub Sole.
14 Hanc occupationẽ pessimã de-
dit Deus filiis hominũ, ut occu-
parẽtur in ea. Vidi cunctæ, quæ
fiunt sub Sole: et ecce universa
vanitas, & afflictio spiritũs.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ἐκκλησιαστὴς.
ΚΕΦ. α'.

1 † Ῥήματα Ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ βασι-
2 λέως Ἰσραὴλ ἐν Ἰερουσαλήμ. † Ματαιότης
ματαιοτήτων εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, † ματαιό-
3 της ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. † Τίς
περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ † ἐν παντὶ μόχθῳ αὐ-
τοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον; † Γενεὰ πορεύε-
4 ται καὶ γενεὰ ἔρχεται, † καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε.
5 † Καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύεται ὁ ἥλιος καὶ
εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει. † (α) ἀνεῖδε ἀνατέλ-
6 λων ἐκεῖ Πορευόμενος πρὸς Νότον, † καὶ κυ-
κλοῖ (β) πρὸς Βορρᾶν· † κυκλοῖ κυκλῶν πορ-
ευόμενος τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέ-
7 φει τὸ πνεῦμα. † Πάντες οἱ χείμαρροι πορ-
ευόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, † καὶ ἡ θάλασσα οὐκ
(γ) ἔστιν ἐμπιπλαμένη· † (δ) εἰς τὸν τόπον οὗ
οἱ χείμαρροι πορεύονται, † ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέ-
8 φουσι τοῦ πορευθῆναι. † Πάντες οἱ λόγοι ἐγκο-
ποι, † οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ λαλῆσαι· † (ε) καὶ οὐ πλη-
σθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν, † καὶ οὐ πλησθήσε-
9 ται ἀπὸ ἀκροάσεως. † Τί τὸ γεγονός; αὐτὸ
τὸ γενησόμενον· † καὶ τί τὸ πεποιημένον; αὐτὸ
10 τὸ ποιηθησόμενον. † Καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφα-
τον ὑπὸ τὸν ἥλιον. † ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, † Ἴδε
τοῦτο καινόν ἐστιν; † ἤδη (ζ) γέγονεν ἐν τοῖς αἰ-
ῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν.
11 † Οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις, † καὶ γε
τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις (η) οὐκ ἔσται αὐτοῖς
μνήμη † μετὰ (θ) γενησομένων εἰς τὸ ἐσχάτω.
12 † Ἐγὼ Ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς
13 ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν Ἰερουσαλήμ. † Καὶ ἔδωκα τὴν
καρδίαν μου † ἐκζητῆσαι καὶ † κατασκέψα-
σθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων † (ι) γινομέ-
νων ὑπὸ † τὸν οὐρανόν, † ὅτι περισπασμὸν πονη-
ρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς (κ) † τῶν ἀνθρώπων
14 † περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. † Εἶδον τὰ ποιήματα τὰ
ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον· † καὶ
ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

ECCLESIASTES.
CAP. I.

1 VErba Ecclesiastæ, filii David,
regis (a) Israel in Hierusalem. (b)
2 Vanitas vanitatum, dixit Eccle-
siastes, vanitas vanitatũ, omnia
3 vanitas. (c) Quid superest homini
in omni (d) labore suo, quo laborat
4 sub Sole? Generatio vadit, et gene-
ratio venit, & terra (e) in seculum
5 stat. Et oritur Sol, & occidit Sol,
et ad locum suum (f) ducit: oriens
6 ipse ibi, (g) Vadit ad Austrum, &
gyrat ad Aquilonem: (h) gyrat gy-
rans vadit spiritus, & in circulos
7 suos revertitur spiritus. Omnes
torrentes vadunt in mare, & ma-
re (i) non est impletum. Ad locum,
8 (k) quo torrentes eunt, illuc ipsi
revertuntur ad eundum. Omnes
sermones (l) graves, (m) non pote-
rit vir loqui. Et non satiabitur oculus
videndo: & non implebitur au-
9 ris ex auditu. Quid est quod fuit?
ipsum quod (n) futurũ est. Et quid
est quod factũ est? ipsum (o) quod
10 faciendum est. Et non est omne (p)
recens sub Sole. (q) Quis loquetur ac dicet, Vide, hoc novum est?
11 jam fuit in seculis, quæ fuerunt
ante nos. Non est memoria primis:
& quidem novissimis, cùm facta
fuerint, non erit (r) eorũ memoria
(s) cum eis qui futuri sunt in no-
12 vissimo. Ego Ecclesiastes fui rex
13 super Israel in Hierusalem: Et (t)
dedi cor meum ad inquirendum, et
(u) considerandum in sapientia de
omnibus quæ fiunt sub cælo. (x)
Quoniam distentionem malam
14 dedit Deus filiis hominum; ut di-
stendantur in ea. Vidi universa o-
pera, quæ facta sunt sub Sole: & ecce omnia (y) vanitas, & (z) præsumptio spiritũs.

MS.A. Ἐκκλησιαστής. (α) ἀνέβλεψεν ἀνὸς (β) πρὸς Βορρᾶ, (γ) ἔστι ἐμπιπλαμένη (δ) εἰς τόπον οὗ (ε) καὶ οὐκ ἐμπλησθήσε (ζ) γέγονεν τοῖς (η) οὐκ ἔστιν (θ) γενησομένων, (ι) γενομένων (κ) τῶν ἀνθρώπου

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

1 VErba prophetiæ, quæ vaticinatus est Ecclesiastes (ipse est Selomoh)
2 filii David regis qui fuit in Jerusalem. Cum videret Selomoh rex Israel per
spiritum propheticum, regnum Roboam filii sui divisum iri cum Jeroboam
filio Nebat, Jerusalem etiam domum q̃ sanctuarii destructũ iri, & populum
filiorum Israel exulaturum, dixit in verbo suo: Vanitas vanitatum seculum
hoc: vanitas vanitatum omne quod laboravi ego, & David pater meus;
3 omnino vanitas. Quid reliquum est homini postquàm mortuus fuerit, de
omni labore suo, quem ipse laboravit sub sole in hoc seculo? nisi ut det ope-
ram legi ad accipiendum præmium perfectum in seculo venturo coram do-
mino mundi. Dixit Selomoh rex per spiritum propheticum, felix generatio
4 justorum, quæ abiit de mundo, propter peccata generationis malæ impiorum,
qui venturi sunt post eos; & terra in secula seculorum stat, ad sustinen-
dum vindictam venturam super mundum causa delictorum filiorum homi-
5 nis. Oritur sol in die ex latere Orientis, & ingreditur sol in latus Occi-
dentis in nocte, & ad locum suum paulatim proripit se, & ambulat per via
6 am abyssi, & oriturus est cras ex loco unde ipse ortus est heri. Perambulat
omne latus Meridiei in die, & redit ad latus Aquilonis in nocte via abyssi:
gyrat, circuit, & ambulat ad ventum plagæ Australis in revolutione Nisan
& Tammuz, & per circuitus suos revertitur ad ventum plagæ Borealis in
revolutione Tisri & Tebeth: egreditur carceres Orientis manè, & ingredi-
7 tur cancellos Occidentis vesperi. Omnia flumina & scaturigines aquarum
vadunt & fluunt in mare Oceanum, quod circuit mundum instar anuli, &
Oceanus non impletur: & ad eundem locum quò flumina vadunt & fluunt,
8 ipsa redeunt, ut vadant per meatus abyssi. In omnib̃ verbis quæ parata sunt
ut fiant in seculo, defatigati sunt prophetæ antiqui, & non potuerunt inve-
nire fines eorum: verùm utique non est facultas viro ut loquatur quod ven-
turum est post se, & non potest oculus videre omne quod futurum est ut ac-
cidat in mundo, & non potest auris impleri audiendo verba omnium inco-
9 larum terræ. Id quod fuit ab antiquo, ipsum futurum est posthac: & id quod
factum est ab antiquo, ipsum futurum est ut fiat usque ad finem omnium ge-
10 nerationum seculi: & non est ulla res nova in seculo hoc sub sole. Est res
de qua dicat homo, Vide, hæc res nova est, ecce antè fuit in seculo in die-
11 bus generationum, quæ fuerunt ante nos. Non est memoria generationibus
prioribus, & etiam posteris qui futuri sunt, non erit illis memoria cum ge-
12 nerationibus quæ erunt in diebus regis Christi. Cùm Selomoh rex sederet
super solium regni sui, extulit se cor ejus valde ob divitias suas, & trans-
gressus est verbum Domini, collegitque equos & currus & equites quam-
plurimos; accumulavit etiam argentum et aurum abundanter & contraxit
affinitatem cum populis alienis: evestigiò invalsit ira Domini in eum, ac
13 deturbavit eum de solio regni sui: tunc dixit Selomoh, Ego Ecclesiastes,
Selomonis nomine dictus antehac, fui rex super Israel in Jerusalem. Et tra-
didi cor meum ad investigandam doctrinam à Deo, tempore quo ap-
parui mihi in Gibeon, ut exploraret me, & petere potuissem quicquid vel-
lem ab eo: at ego nihil aliud postulavi ab eo nisi sapientiam, ad discernen-
dum inter bonum & malum, & intellectum de omni quod factum est sub
sole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorum hominis obnoxia
sint negotio malo, quod dedit Domiñ filiis hominis, ut affligerentur in eo.
14 Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt sub sole in mundo hoc: & ecce omne vanitas & confractio spiritũs.

תרגום TARGUM.

א

1 פִּתְגָמֵי נְבוּאָה דְּאִתְנַבֵּא קֹהֶלֶת הוּא שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד מַלְכָּא דַּהֲוָה בִּירוּשָׁלֵם׃ כַּד חֲזָא
2 שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ נְבוּאָה יַת מַלְכוּת רַחְבְּעָם בְּרֵיהּ דַּעֲתִיד לְאִתְפַּלְגָא עִם
יָרָבְעָם בַּר נְבָט וְיַת יְרוּשָׁלֵם וּבֵית מִקְדְּשָׁא דְּאִנּוּן עֲתִידִין לְמֶחֱרַב וְיַת עַמָּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
דְּאִנּוּן עֲתִידִין לְמִגְלֵי אֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ הֲבֵל הֲבָלִיא עָלְמָא הָדֵין הֲבַל הֲבָלִיא כֹּל מָה
3 דְּטַרְחִית אֲנָא וְדָוִד אַבָּא כּוּלֵּהּ הֲבַל׃ מָה מוֹתַר אִית לְאֱנָשׁ בְּתַר דִּי מוּת מִן כֹּל טוּרְחֵיהּ
דְּהוּא טָרַח תְּחוֹת שְׁמֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין אֱלָהִין לְמֶסַּק בְּאוֹרַיְתָא לְקַבָּלָא אַגַּר שְׁלִים
4 לְעָלְמָא דְּאָתֵי מִן עָלְמָא׃ אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה דְּרִיב טָבָא דְּצַדִּיקַיָּא
דַּאֲזַל מִן עָלְמָא בְּגִין חוֹבֵי דָּרָא בִּישָׁא דְּרַשִׁיעַיָּא דַּעֲתִידִין לְמֵיתֵי בְּתַרֵיהוֹן וְאַרְעָא לְעָלְמֵי
5 עָלְמִין קָיְמָא לְסוֹבְרָא פּוּרְעָנוּתָא דְּאָתֵי עַל עָלְמָא בְּגִין חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי אֱנָשׁ׃ וְיָדַע
שִׁמְשָׁא בִּימָמָא מִן סְטַר מַדְנְחָא וְאָזֵיל שִׁמְשָׁא לְסְטַר מַעַרְבָּא בְּלֵילְיָא וּלְאַתְרֵיהּ שָׁחִיף
6 וְאָזֵל אוֹרַח דְּהוּא מָא וְדָיַן לְמָחַר מִן אַתַּר דְּהוּא נָח מִתַּמָּן מֵאִתְמָלִי׃ אָזֵל כֹּל סְטַר דְּרוּמָא
בִּימָמָא וּמְחַוֵּר לְסְטַר צְפוּנָא בְּלֵילְיָא אוֹרַח דְּהוּא מָא מְחַוֵּר מַחְוַר וְאָזֵל לְרוּחַ עֲבַר דְּרוּמָא
בְּתִקּוּפַת נִיסָן וְתַהֲוֹ וְעָל סְחַרְנוּהִי תָּיֵב לְרוּחַ עֲבַר צְפוּנָא בְּתִקּוּפַת תִּשְׁרֵי וְטֵבֵת נְפַק
7 מְחַבְּרֵי מַדְנְחָא בְּצַפְּרָא וְאָזֵל לְחַבְּרֵי מַעַרְבָּא בְּרַמְשָׁא׃ כֹּל נַחֲלַיָּא וּמַבּוּעֵי מַיָּא אוֹלִין
וְנָגְדִין לְמֵי אוֹקְיָנוּס דְּמַסְחַר לְעָלְמָא כְּגוּשְׁפַּנְקָא וְאוֹקְיָנוּס לֵיתוֹהִי מִתְמְלֵי וְלַאֲתַר
8 דְּנַחֲלַיָּא אָזְלִין וְנָגְדִין תַּמָּן אִנּוּן תָּיְבִין לְמֵיזַל מְצִנּוֹרֵי תְהוֹמָא׃ כֹּל פִּתְגָמַיָּא דְּעַתִּידִין לְמֶהֱוֵי
בְּעָלְמָא אִשְׁתַּלְהִיאוּ בְּהוֹן נְבִיָּיא קַדְמָאִין וְלָא יְכִילוּ לְמִשְׁכַּח סוֹפֵיהוֹן בְּרֵם הָכִי לֵית לֵיהּ
רְשׁוּ לְגַבְרָא לְמִלָּלָא בֵּיהּ דְּעַתִּיד לְמֵיתֵי בְּתַרוֹהִי וְלָא יְכִילָא עֵינָא לְמֶחֱוֵי כֹּל מָה דְּעַתִּיד
לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא וְלָא יְכִילָא אוּדְנָא לְאִתְמְלָאָה מִלְּמִשְׁמַע כָּל פִּתְגָמֵי כָּל דַּיְרֵי אַרְעָא׃
9 מָה דַּהֲוָה מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא עַתִּיד לְמֶהֱוֵי בְּתַר כֵּן וּמָה דְּאִתְעֲבַד מִן קַדְמַת דְּנָא הוּא
עַתִּיד לְאִתְעֲבָדָא עַד סוֹף כָּל דָּרָיָא עָלְמָא וְלֵית כְּלוּם חַדַּת בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת
10 שִׁמְשָׁא׃ אִית פִּתְגָם דְּיֵימַר אֱנָשׁ חֲזֵי דֵּין הוּא הָא כְּבַר הֲוָה לְעָלְמִין בְּיוֹמֵי דָּרָיָא
11 דִּי הֲווּ לְקַדְמָנָא׃ לֵית דְּכַרְנָא לְדָרָיָא קַדְמָאִין וְאַף לְבַתְרָאִין דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי לָא יְהֵי לְהוֹן
דְּכַרְנָא עִם דָּרָיָא דֵּיהוֹן בְּיוֹמֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא׃ כַּד הֲוָה שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מְשִׁיחָא
12 מַלְכוּתֵיהּ אִתְגַּבַּהּ לִבֵּיהּ לְחֵדָא עַל עִתְרֵיהּ וְעָבַר עַל מֵימְרָא דֵּי יְיָ וְכַנֵּשׁ סוּסִין וּרְתִכִּין
וּפַרְשִׁין סַגִּיאִין וְצַבַּר כַּסְפָּא וּדְהַבָּא לַחְדָּא וְאִתְחַתַּן בְּעַמְמִין נוּכְרָאִין מִן יְיָ תַּקִּיף רוּגְזָא
דֵּיְיָ עֲלוֹהִי וּטְרַד יָתֵיהּ מִן כּוּרְסִי מַלְכוּתֵיהּ׃ בְּכֵן אֲמַר שְׁלֹמֹה אֲנָא קֹהֶלֶת דַּהֲוֵי שְׁמֵיהּ
13 שְׁלֹמֹה מִתְקְרֵי מִן קַדְמַת דְּנָא הֲוֵיתִי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלֵם׃ וּמְסַרֵית יַת לִבִּי
לְמִתְבַּע אוּלְפָּן מִן קָדָם יְיָ בְּזִמְנָא דְּאִתְגְּלֵי לִי בְּגִבְעוֹן לְאִלְּוָתוּתִי וּלְמִשְׁאַל יָתִי מָה אֲנָא צָבֵי
14 מִנֵּיהּ וַאֲנָא לָא חֲבֵעִית מִנֵּיהּ אֶלָּהֵן חוֹכְמָא לְמִידַע בֵּין טַב לְבִישׁ וְסוֹכְלָתָנוּת עַל כָּל מָה
דְּאִתְעֲבַד תְּחוֹת שְׁמֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וְחַזֵּית כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא חַיָּבָא נָגֵן בִּישׁ דְּיִיהַב
יְיָ לְבְנֵי אֱנָשָׁא לְאִסְתַּנְּפָא בֵּיהּ׃ חַזֵּיתִי יַת כָּל עוֹבְדֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא דִּי אִתְעֲבִידוּ תְּחוֹת שְׁמֵיהּ
בְּעָלְמָא הָדֵין וְהָא כּוּלָּא הֲבַלָא וּתְבִירוּת רוּחָא׃

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܬܒܐ ܕܩܗܠܬ ܒܪܗ ܕܫܠܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܫܪܝܠ *

* ܩܦܠܐ * ܐ *

LIBER
COHELETH,
Nempè Salomonis filii Davidis
Regis Israel.

CAPUT I.

1 * ܡܠܝܗܝ ܕܩܗܠܬ ܒܪ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܕܝܫܪܝܠ. * ܒܝܪܘܫܠܡ ܩܪܝܬܐ.
2 ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ ܐܡܪ ܩܗܠܬ. ܗܒܠ ܗܒܠܝܢ. ܗܠܝܢ ܟܠܗ ܗܒܠ.
3 ܡܢܘ ܝܬܪܐ ܠܒܪܢܫܐ ܒܟܠ ܥܡܠܗ ܕܥܡܠ ܬܚܬ ܫܡܫܐ.
4 ܕܪܐ ܐܬܐ ܘܕܪܐ ܐܙܠ. * ܘܐܪܥܐ ܠܥܠܡ ܩܝܡܬ.
5 ܘܢܦܩ ܫܡܫܐ. ܘܡܥܪܒ ܫܡܫܐ. * ܘܠܬܪܥ ܡܨܥܐ ܗܘܐ ܡܨܥ ܡܬܬܪ.
6 ܐܙܠ ܠܕܪܘܡ. ܘܡܣܒܒ ܠܬܪ ܨܦܘܢ. ܡܣܒܒ ܡܣܒܒ ܗܘܐ ܪܘܚܐ. ܘܥܠ ܣܒܒܘܗܝ ܗܦܟ ܪܘܚܐ.
7 ܟܠ ܢܚܠܐ ܡܠܟܝܢ ܠܝܡܐ. * ܘܠܐ ܡܠܝܐ ܝܡܐ. ܠܬܪ ܢܚܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܠܡܐܙܠ. ܕܬܡܢ ܢܦܩܝܢ.
8 ܟܠ ܡܠܬܐ ܡܬܥܝܦܝܢ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܥܝܢܐ ܠܡܚܙܐ. ܘܠܐ ܡܬܡܠܝ ܐܕܢܐ ܡܫܡܥ.
9 ܡܢܘ ܕܗܘܐ ܗܘ ܕܢܗܘܐ. ܘܡܢܘ ܕܥܒܝܕ ܗܘ ܕܢܥܒܕ. * ܠܝܬ ܗܪܝܢ ܕܡܬܚܕܬ ܗܝ.
10 ܐܦܠܐ ܗܝ ܕܗܘܬ ܡܢ ܩܕܡ ܥܠܡܐ. * ܠܝܬ ܕܟܪܢ ܠܡܬܬܝ ܠܗ ܕܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܐ.
11 ܠܐ ܗܘܐ ܕܟܪܢ ܠܩܕܡܝܐ. ܘܠܐ ܕܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܕܐܬܝܢ ܒܬܪ ܕܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܕܡܬܬܝ ܠܗ ܕܟܪܢ. * ܐܢܐ ܩܗܠܬ ܗܘܝܬ ܡܠܟ ܥܠ ܝܫܪܝܠ ܒܝܪܘܫܠܡ.
12 ܘܝܗܒܬ ܠܒܝ ܕܐܬܒܥ ܘܠܡܒܥܐ ܒܚܟܡܬܐ. ܥܠ ܟܠ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܝܐ: ܗܢܘܢ ܥܢܝܢܐ ܒܝܫܐ ܝܗܒ ܠܒܢܝ ܢܫܐ.
13 ܕܢܬܥܢܘܢ ܒܗ. * ܚܙܝܬ ܠܟܠ ܥܒܝܕܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. ܘܗܫܐ ܟܠܗ ܒܛܠܢܐ ܘܪܥܝܢ ܪܘܚܐ.
14 ܠܝܬ ܡܬܩܢܐ ܕܥܩܝܡ ܘܚܣܪܐ ܠܡܢܐ ܠܡܢܢܐ. * ܗܐ ܟܠ ܡܠܬܐ ܒܛܠܢܐ ܘܪܥܝܢ ܪܘܚܐ.
ܠܝܬ ܡܬܩܢܐ. ܘܚܣܪܐ ܠܡܢܐ ܠܡܢܢܐ. ܘܠܐ ܡܫܬܠܡ ܪܘܚܐ.

1 Sermones Coheleth filii David Regis Jeru-
2 salem. Vanitas vanitatum, ait Coheleth:
3 vanitas vanitatum: omnia vanitas. Quod
emolumentum est homini ex omni labore
4 quo laborat sub sole? Ætas præterit, &
ætas succedit: terra autem in æternũ perstat.
5 Oritur sol, & occidit sol: & ad locum ubi ori-
tur, idem revertitur, ut inde rursus oriatur:
6 Pergit ad Austrum, & flectitur ad Aquilo-
nem. In orbem circumagitur permeãtq; ven-
7 tus, & ad circulos suos remeat ventus. Omnes
torrentes exonerant sese in mare, attamen
mare non impletur. Ad locum *enim* quò de-
8 fluunt torrentes, eodem ipsi revertuntur, ut
iterum fluant. Omnes sermones fatigantur,
homo non saturabitur loquendo, neque satu-
9 ratur oculus videndo, nec impletur auris au-
diendo. Quod fuit, ipsum est: & quod factũ
10 est, ipsum fit: nec est quicquam novum sub
sole. Quicquid loquentes dixerimus, Vide,
11 hoc novum est, forte fuit à seculis quæ nos
præcesserunt. Non est antiquorum memoria,
neque posterorum qui extant, ulla erit me-
12 moria apud eos qui postmodum futuri sunt.
Ego Coheleth fui rex super Israel in Jeruſa-
13 lem. Et tradidi cor meum ad exquirendam &
contemplandam sapientiam de omni re quæ
14 facta est sub sole. Curam ærumnosam dedit
Dominus hominibus, ut occuparentur in
ea. Perspexi omne opus quod factum est sub
sole: & ecce omnia vanitas & perturbatio
spiritûs.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلْخَالِقِ ٱلرَّازِقِ *

* كِتَابُ ٱلْجَامِعَةِ * أَقْوَالُ ٱلْجَامِعِ ٱبْنِ دَاوُودَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

IN NOMINE DEI
Creatoris, Largitoris.

LIBER
COLLECTANEORUM,
Hoc est,
SENTENTIÆ Collectoris,
filii David.

CAP. I.

2 * بَاطِلَةُ ٱلْأَبَاطِيلِ قَالَ ٱلْجَامِعُ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُودَ * بَاطِلَةُ ٱلْأَبَاطِيلِ * كَافَّةُ ٱلْأَشْيَاءِ بَاطِلَةٌ *
3 * مَا ٱلْفَضْلُ لِلْإِنْسَانِ فِي جَمِيعِ تَعَبِهِ ٱلَّذِي يَتْعَبُ فِيهِ تَحْتَ ٱلشَّمْسِ * جِيلٌ يَمْضِي
4 وَجِيلٌ يَجِيءُ * وَٱلْأَرْضُ إِلَى ٱلْأَبَدِ هِيَ * وَيُشْرِقُ ٱلشَّمْسُ وَيَغِيبُ ٱلشَّمْسُ وَيَنْجَذِبُ إِلَى
5 مَوْضِعِهَا * إِذَا أَشْرَقَتْ هُنَاكَ * تَذْهَبُ إِلَى ٱلْقِبْلَةِ وَتَدُورُ إِلَى ٱلشَّمَالِ * تَدُورُ جَائِلَةً فَمَضَى
6 ٱلرِّيَاحُ * وَإِلَى دَوَرَانِهَا تَعُودُ ٱلرِّيَاحُ * ٱلْأَوْدِيَةُ كُلُّهَا تَذْهَبُ إِلَى ٱلْبَحْرِ وَٱلْبَحْرُ مَا يَحْصُلُ مُمْتَلِئًا *
7 إِلَى ٱلْمَكَانِ ٱلَّذِي تَمْضِي إِلَيْهِ ٱلْأَوْدِيَةُ إِلَيْهِ تَعُودُ نَفْسُهَا * فَتَذْهَبُ ٱلْأَقْوَالُ كُلُّهَا مُنْقَطِعَةً *
8 مَا يَسْتَطِيعُ ٱلْإِنْسَانُ أَلَّا يَتَكَلَّمَ * وَٱلْعَيْنُ مَا تَشْبَعُ مِنَ ٱلنَّظَرِ * وَٱلْأُذُنُ مَا تَمْتَلِي مِنَ
9 ٱلسَّمَاعِ * مَا ٱلْأَمْرُ ٱلْكَائِنُ ٱلْمَكُونُ نَفْسُهُ * وَمَا هُوَ ٱلشَّيْءُ ٱلصَّائِرُ ٱلْمَصْنُوعُ نَفْسُهُ * وَكُلُّ لَيْسَ
10 تَحْتَ ٱلشَّمْسِ * لَمْ يَقْدِرْ أَحَدٌ أَنْ يَتَكَلَّمَ أَوْ يَقُولَ أَبْصِرْ هَذَا ٱلشَّيْءَ فَإِنَّهُ جَدِيدٌ
11 هُوَ * وَقَدْ صَارَ فِيمَا سَلَفَ فِي ٱلدُّهُورِ ٱلصَّائِرَةِ قَبْلَنَا * وَلَنْ يُوجَدَ ذِكْرًا لِلدُّهُورِ ٱلْأَوَّلِ
12 وَلَا لِلصَّائِرَةِ أَخِيرًا * يَعْنِي لِلْمَكُونَةِ مَا يَكُونُ لَهَا ذِكْرًا بَعْدَ ٱلْكَوْنِ أَخِيرًا *
13 * أَنَا ٱلْجَامِعُ صِرْتُ مَلِكًا عَلَى إِسْرَائِيلَ بِأُورُشَلِيمَ * وَبَذَلْتُ قَلْبِي أَنْ يَتَبَعَّى وَيَتَأَمَّلَ
14 بِحِكْمَةٍ عَلَى جَمِيعِ ٱلْكَائِنَاتِ تَحْتَ ٱلسَّمَاءِ * فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعْطَا أَبْنَاءَ ٱلنَّاسِ تَعَلُّبًا لِيَتَشَاغَلُوا
بِهِ * وَعَرَفْتُ فِي جَمِيعِ ٱلصَّنَائِعِ ٱلْمَصْنُوعَةِ تَحْتَ ٱلشَّمْسِ * فَإِذَا هِيَ كُلُّهَا بَاطِلَةٌ وَٱخْتِيَارُ
ٱلرُّوحِ *

2 *Vanitas vanissima, inquit Collector*
Solomon filius David, vanitas vaniſſi-
ma: res omnes vanæ sunt. 3 *Quid re-*
sidui habet homo ex toto labore suo,
quo sub sole contendit? 4 *Ætas præterit,*
ætásque succedit: & terra æternum per-
stat. 5 *Ortúque sol, & occidit sol, sese-*
que recipit in locum suum: & cùm
illic ortus est, 6 *Pergit ad Meridiem,*
tum flectitur ad Septentrionem. In gy-
rum ereantes abeunt venti, & ad re-
volutionem suam redeunt venti. 7 *Tor-*
rentes omnes in mare se recipiunt, ma-
re tamen non inuenitur plenum: ad
locum in quem se recipiunt torrentes,
ad eundem ipsimet recurrunt. 8 *Et verò*
sermones omnes deficientes perent, non
potest homo quin loquatur, & oculus
non satiatur videndo, neque auris im-
pletur audiendo. Quænam est res p.æ-
9 *sens? eadem quæ extitit. Et quænam*
est res quæ fit? eadem quæ facta
fuit, nihil est sub sole novum. 10 *Ne-*
mo potest pronuntiare aut dicere, Vide
h c, quia novum est: nam fortasse
fuit olim seculis quæ nos præcesserunt.
11 *Neque enim reperitur memoria secula-*
rum præcedentium, neque posthac suc-
cedentium. Hoc est, hujus creaturæ
non erit memoria post judicium in fine.
12 *Ego Collector fui rex super Israel Je-*
13 *rosolymis. Et prodidi cor meum ut*
expeteret & contemplaretur sapienter
quæcunque fiunt sub cælo: (Deus
enim dedit filiis hominum negotium
14 *perplexum quo se occupent.) Et cog-*
novi omnia opera quæ fiunt sub sole,
& ecce omnia sunt inania, & ap-
petitus spontaneus animi.

.nun et i peperit non defectus & :dirigi peperit non Perversum
15 מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לְתִקֵּן וְחִסָּרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת׃
,feci magnificare ecce Ego : dicendo ,meo corde cum ego sum Locutus
16 דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
,super meas facies ad fuit qui omnem super sapientiam addidi &
וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־
dedi Et ,scientiæ & ,sapientiæ multum vidit meum cor & : Jerusalaim
17 יְרוּשָׁלִַם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וְדָעַת׃ וְאֶתְּנָה
: stultitiam & ,insanias ,scientiam & ,sapientiam sciendum ad meum cor
לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוֹת
multitudine in Quia ,spiritus contradiło ipsum hoc etiam quod agnovi
יָדַעְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃ כִּי בְּרֹב
,dolorem addit scientiam addet & : ira multa sapientiæ
חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב׃
CAP. II. ב
vide & ,Iztitia in te tentabo nunc Vade: meo corde in ego Dixi
1 אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה־נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה וּרְאֵה־
: insane ,dixi Risui ,vanitas hoc etiam ecce & : bonum in
2 בְטוּב וְהִנֵּה גַם־הִוא הָבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלֵל
vinũ in trahentia ad meo corde in Investigavi i faciens hoc quid ,Iztitiæ &
וְלִשִׂמְחָה מַה־זֶּה עֹשֶׂה׃ תַּרְתִּי בַלִּבִּי לִמְשֹׁךְ בַּיַּיִן
,stultitiã in apprehendendã ad &,sapientia in ducens meum cor & : meã carnem
אֶת־בְּשָׂרִי וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת
sub faciant quod ,Adam filiorum bonum hoc ubi viderem donec
3 עַד אֲשֶׁר־אֶרְאֶה אֵי־זֶה טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַחַת
mihi ædificavi : mea opera Magnificavi. eorũ vitæ dierum numero ,cœlis
4 הַשָּׁמַיִם מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשַׂי בְּנִיתִי לִי
: paradisos & ,hortos mihi Feci ,vineas mihi plantavi ,domos
5 בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים
,aquarum piscinas mihi Feci ,fructus omnis lignum eis in plantavi &
וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל־פְּרִי׃ עָשִׂיתִי לִי בְּרֵכוֹת מָיִם
6 לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים
,servos Acquisivi ,ligna germinantem ,sylvam illis ab irrigandum ad
multa ,pecris & ,bovis acquisitio etiam : mihi fuit domus filii & ,ancillas &
וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בַיִת הָיָה לִי גַּם מִקְנֶה בָקָר וְצֹאן הַרְבֵּה
Coacervavi . Jerusalaim in meas facies ad fuerunt qui omnib* præ mihi fuit
8 הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלִַם׃ כָּנַסְתִּי
mihi feci : provinciarum & ,regum peculium &,aurum & argentũ etiã mihi
לִי גַם־כֶּסֶף וּזְהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי
,captivos & ,capitum ,hominis filiorum delicias & ,cantatrices & ,cantores
שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃
.Jerusalai in meas facies ad fuit qui omni præ fum auct* &,fum magnificat* &
9 וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלִַם
non mei oculi postulaverũt que omnia Et ,mihi fetit mea sapientia insup
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִּי׃ וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא
10 ne: cor nam : Iztitia omni ab meum cor prohibui nec : eis ab subtraxi
אֲצַלֵּתִי מֵהֶם לֹא מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה כִּי־לִבִּי
meo labore omni de mea pars fuit hoc &,meo labore omni de est lætatum
שָׂמֵחַ מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי׃

תרגום TARGUM.

15 גְּבַר דִּי סְרִיכָן אוֹרְחָתֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּמִית בְּהוֹן וְלָא הָדַר בְּתִיּוּבְתָּא לִית לֵיהּ רְשׁוּ
לְאִתְקָנָא בְּתַר מוֹתֵיהּ וּגְבַר חֲסַר מִן אוֹרְיָתָא וּפִקּוּדָיָא בְּחַיּוֹהִי בְּתַר מוֹתֵיהּ לִית לֵיהּ רְשׁוּ
16 לְאִתְמְנָאָה עִם צַדִּיקַיָּא בְּגַנְּתָא דְעֵדֶן׃ מַלֵּלִית אֲנָא בְּהַרְהוּר לִבִּי לְמֵימַר אֲנָא הָא אִסְגֵּיתִי
וְאוֹסַפִּית חוֹכְמָתָא עַל כָּל חַכִּימֵיא דִּי הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם וְלִבִּי חֲזָא סַגִּיאוּת חוֹכְמָתָא
17 וּמַנְדְּעָא וְיוּבְדָּא דִּי לִבְּי לְמִדַּע חוֹכְמָתָא וְחוּלְחֵלְתָּא דְּמַלְכוּתָא וּמַנְדְּעָא וְסוֹכְלְתָּנוּתָא חֲזֵית
18 לְמִדַּע דְּאַף דֵּין הוּא תְּבִירוּת רוּחָא לְגַבְרָא דְּמִשְׁתַּדַּל לְמִשְׁבַּח יְהוֹן׃ אֲרוּם גְּבַר דְּמַסְגֵּי
חָכְמָתָא כַּד יְחוּב וְלָא יְהַב בְּתִיּוּבְתָּא מַסְגֵּי רְגַז קֳדָם יְיָ וּדְמוֹסִיף מַנְדְּעָא וּימוֹת
ב
1 בְּטֵלִיוּתֵיהּ מוֹסִיף כְּאֵב לְבָא לְקָרִיבוּי׃
1 אֲמַרִית אֲנָא בְּלִבִּי אֵזֶל כְּעַן הָכָא וְאִבְחֵין בְּחֶדְוָא וְאֶחֱזֵי בְּטוּב עָלְמָא הָדֵין וְכִדוֹ מִטָּא עֲלַי
2 צְעָרָא וְסִגּוּפָא אֲמַרִית בְּמֵימְרִיהּ הָא אַף דֵּין הוּא הֶבְלָא׃ לְחוּכָא אֲמַרִית בְּעִדָּן צְעָרָא
3 אֲלִלִית בְּלִבִּי לְנַדָּא בְּיַיִן לִיצָנוּתָא הוּא וּלְחֶדְוָא מָה הָנְאָה אִית לְגַבְרָא דִּי עֲבַד דָּנָה׃
מִשְׁתַּיְיָא דַחֲמָרָא יַת בִּסְרִי וְלִבִּי דָבַר בְּחוֹכְמָתָא וְלַאֲחֳזָא בְּשׁוּטוּת עוֹלְמֵיא עַד דִּי בְחַיֵּית
וְחַיֵּית אֵידֵין מַנְהוֹן טַב לִבְנֵי אֲנָשָׁא דִּי יַעְבְּדוּן בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמַיָּא
4 מְנַיָּן יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן׃ אַסְגֵּיתִי עוֹבְדַיָּן טַבְיָן דִּירוּשְׁלֵם בְּנֵיתִי לִי בָתִּין בֵּית מוֹקְדְּשָׁא לְכַפָּרָא
עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵית מַקְדְּשָׁא מַלְכָא וּאֲרַרְוָן וְאוּלָם וּבֵית דִּינָא אֶבְנִין פְּסִילִן דְּחַטָּן יְתִבִּין
חַכִּימֵיא וּדְיָנִין יַת דִּינָא עֲבֵדִית כּוּרְסְיָא דְשֵׁן דְּפִילָא לְמוֹתַב מַלְכוּתָא אֲנַצִּיבִית לִי בְּיַבְנֶה
כָּל קֳבֵל בַּרְמִין דְּעַנְבָא לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא אֲנָא וְרַבְּנֵי סַנְהֶדְרִין וְאַף לְנַסְכָא חַמְרָא חֲדָתָא וְעַתִּיקָא
5 עַל מַדְבְּחָא׃ עֲבֵדִית לִי גִּנְּתָא שְׁקִין וּפַרְדֵּסִין וּדְרֵעֵית חַטָּן כָּל מִינֵי עִסְבִּין מִנַּהוֹן לְצָרוּף
מִיכְלָא וּמִנַּהוֹן לְצָרוּף מִשְׁתַּיָּא וּמִנַּהוֹן לְצָרוּף אִסּוּרָא כָּל מִינֵי עִסְבֵּי בוֹסְמִין נְצִיבִית בְּהוֹן
אִילָנֵי סָרַק וְכָל אִילָנֵי בוֹסְמִין דְּאִתְיְיאוּ לֵיתֵי טָלְנֵי וּמִיקֵי מִן הַנְּרָקָא וְכָל אִילָן דְּעָבֵד פֵּרִין
6 וְחִוְיוּתָא מִן שׁוּר קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם עַל כִּיף מֵיָא דִּשְׁלוֹחַ׃ בְּחַיֵּית בֵּית מַשְׁקְיָא דְּמֵיָא
אִידְיָן חֲזִי לְאַשְׁקָאָה אִילָנְיָא וְעִסְבִּין וְעֲבֵדִית לִי פַּרְקְטִין דְּמַיָּא מִנַּהוֹן אַפֵּילוּ חוּרְשָׁא דִי
7 מַסְגֵּן עַל מְוֹנָא דְּבֵיתִי הֲווֹ לִי לְפַרְנָסָאתִי וַיְת אֲנָשֵׁי בֵיתִי חָרֵי עֲסָר יַרְחֵי שַׁתָּא וְחַד
לְפַרְנָסוּתִי בְּיַרְחָא דְעַבּוּרָא אַף קְנָיָן חוּרִין וְעָנְיָן הֲוָה לִי יַתִּיר מִכָּל דְּרָיָא דִי הֲווֹ קֳדָמַי
8 בִּירוּשְׁלֵם׃ כְּנֵשִׁית לִי אַף אוֹצְרִין כְּסַף וּדְהַב דְּאַפִּילוּ מַחְקְלִין וּמוֹאַרְנִין דְּקִשְׁוֹט עֲבֵדִית
מִן דְּהַב טַב וּשְׁסַבְּרֵי מַלְכִין וּפַלְכִין אֲתִיהִיבוּ לִי לְכַרְנָא עֲבֵדִית בְּבֵית מוֹקְדְּשָׁא וְזִנֵּי זְמָרָא
לְזַמָּרָא בְּהוֹן לֵיוָאֵי עַל קוּרְבָּנַיָּא וְקִתְרוֹסִין וְאַבּוּבִין לְזַמָּרָא בְּהוֹן זַמָּרֵיָא וְזַמָּרִיתָא בְּבֵית
מִשְׁתַּיָּא דַחֲמָרָא וְתַפְּנוּקֵי בְּנֵי אֲנָשָׁא וְדִימְסִיָא וּבֵי בְנִין מַרְוִבִין דְּשַׁדְּרִין מִיָּא פְּשׁוּרֵי וּמַרְוִבִין
9 דְּשַׁדְּרִין מַיָּא חֲמִימֵי׃ וְאִסְגֵּיתִי טוּבָא וּאוֹסְפִית עִתְּרָא מִן כָּל דְּרָיָא דִי הֲווֹ קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֵם
10 בְּרַם חָכְמָתִי קְמַת לִי וְהִיא סְיַעְתִּיתִי׃ וְכֹל מָה דְּבָעוּ מִנִּי רַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין לְרַכָּאָה וּלְסָאבָא
לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא לָא כְלִיתִי מִנַּהוֹן פְּשַׁר מִלְּיָא וְלָא מְנַעְתִּי יַת לִבִּי מִן כָּל חֶדְוָת אוֹרָיְתָא
אָרוּם הֲוָה לִי פְּגַם דִּי לִבִּי בְּרַח בְּחוֹכְמָתָא דִי אִתְיְהִיבַת לִי מִן קֳדָם יְיָ מִן כָּל אֲנָשָׁא וְחֶדְוָת
בְּהַ יַתִּיר מִבָּל טַרְחוּתִי

VERS. VULG. LAT.

15 Perversi difficilè corriguntur, & stultorũ infinitus est nume-
16 rus. Locutus sum in corde meo, dicens; Ecce magnũ effectũ sum, & præcessi omnes sapientiã, qui fuerũt ante me in Jerusalẽ: & mens mea contemplata est
17 multa sapienter, & didici. Dedíque cor meũ ut sciré prudentiam atque doctrinã, errorésq; & stultitiã: & agnovi q̃ in his quoque esset labor, & afflictio
18 spirit°: Eò q̃ in multa sapientia, multa sit indignatio: & qui addit scientiã, addit & laborẽ.

CAP. II.

1 DIxi ego in corde meo; Vadam, & affluã deliciis, & fruar bonis. Et vidi quòd hoc quoq;
2 esset vanitas. Risũ reputavi erroré: & gaudio dixi; Quid fru-
3 strà deciperis? Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meã, ut animũ meũ transferrẽ ad sapientiã, devitarémq; stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum: quo facto opus est sub Sole numero
4 dierum vitæ suæ. Magnificavi opera mea, ædificavi mihi domos, & plantavi vineas, Feci hortos, & pomaria, & consevi
5 ea cunẽti generis arboribꝰ, Et extruxi mihi piscinas aquarũ, ut irrigarẽ sylvã lignorũ germinantiũ, Possedi servos & ancillas, multrámq; familiã habui, armenta quoque, & magnos ovium greges, ultra omnes qui
6 fuerunt ante me in Jerusalem: Coacervavi mihi argentum, & aurũ, & substantias regum, ac
7 provinciarũ: feci mihi cantores, & cantatrices, & delicias filiorũ hominũ, scyphos & urceos in ministerio ad vina fun-
8 denda: Et supergressꝰ sum opibus omnes, qui ante me fuerũt in Jerusalem: sapientia quoque
9 perseveravit mecũ. Et omnia, quæ desideraverunt oculi mei, non negavi eis: nec prohibui
10 cor meum, quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his, quæ præparaverant: & hanc ratus sum partem meam, si uterer labore meo.

Versio GRÆC. LXX. Interp. Cum Transl. LAT.

15 †Διεστραμμένον ἐ δυνῆσ()ὀθὴν κοσμηθῆναι, Perversum non poterit adornari: &
† ὑστέρημα ἐ δυνήσεται (κ) ἀριθμηθῆναι. (ω) imminutio non poterit numerari.
16 † Ἐλάλησα ἐγὼ (λ)ἐν καρδίᾳ μου, τῷ λέγειν, Loquutus sum ego (aa)in corde meo, dicens: Ecce ego magnificatus sum, et
† (μ) Ἰδὲ ἐγὼ ἐμεγαλύνθην, † καὶ προσέθηκα (bb) adjeci sapientiã super omnes, qui
Σοφίαν ὑπὲ πάντ † οἱ ἐγενοντο ἔμπροσθέν fuerunt ante me in Hierusalem: (cc)
17 μου ἐν Ἱερουσαλήμ. † (ν) Καὶ ἔδωκα καρδίαν μου Et dedi cor meum, ut noscerem sapi-
τοῦ γνῶναι Σοφίαν καὶ γνῶσιν. † καὶ καρδία μου entiam, et scientiam. Et cor meum vi-
ἔιδεν πολλὰ, σοφίαν καὶ γνῶσιν, † καὶ ἐπιστήμας καὶ dit multa, sapientiam, & scientiam,
18 ὅτι προσέφερεν πάμμα[]Θ· † (ο) Ὅτι ἐν πολλῇ θε (dd) parabolas, & scientiam. Cogno-
Σοφίας πολλὴ Θ γνῶσις, † καὶ ὁ (ο) προστιθεὶς vi quoq, quia (ee) et hoc est præsumptio
γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα. spiritũ. Quia in multitudine sapien- 18
tiæ multitudo (ff) cognitionis: & qui
apponit scientiam, apponit (gg) dolorẽ.

MS.A. (ι) τοῦ κοσμηθῆναι, (κ) τοῦ ἀριθμηθῆναι. (λ) ὃν τῇ καρδίᾳ(μ) Ἐγὼ ἰδὲ (ν) Καὶ καρδία μου ἔιδεν πολλὰ, Σοφίαν καὶ γνῶσιν. καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι Σοφίαν καὶ γνῶσιν, πικρασθολας(ξ) ἔγνων ὅτι καὶ γ(ο)* προσθεὶς γνῶσι,

ΚΕΦ. β'.

1 † Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, Δεῦρο δὴ πειράσω Cs ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἰδὲ ἐν ἀγαθῷ· † καὶ ἰδὲ
2 καὶ γε τοῦτο ματαιότης. † Τῷ γέλωτι ἔπα Περιφορὰν, † καὶ τῇ εὐφροσύνῃ, Τί τοῦτο ποιεῖς;
3 † Καὶ κατεσκεψάμην ἐν ἢ καρδίᾳ μου † ἔλκυσαι ὡς οἶνον ἢ σάρκα μου, † καὶ καρδία μου ὡδήγησε
ἐν Σοφίᾳ, † καὶ τοῦ κρατῆσαι (α) ἐπ' εὐφροσύ-
νην, † ἕως ἓ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς
(β) τῶ ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον,
4 † ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν. † Ἐμεγάλυνα
ποίημά μου, † ὠκοδόμησά μοι οἴκους, † ἐφύτευσά
5 μοι ἀμπελῶνας, † Ἐποίησά μοι κήπους καὶ παρα-
δείσους, † καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν
6 καρπῶ. † Ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων
† τῶ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶ δρυμὸν βλαστῶντα ξύ-
7 λα. † Ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, † καὶ οἰ-
κογενεὶς ἐγένοντό μοι, † καὶ γε κτῆσις βικολίω
καὶ ποιμένι πολλὴ ἐγένετό μοι † ὑπὲρ πάντας
τοὺ γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν Ἰρουσαλήμ.
8 † Συνήγαγόν μοι καὶ γε ἀργύριον καὶ γε χρυ-
σίον, † καὶ περιουσιασμὸς βασιλέων καὶ τῶ χωρῶν
† ἐποίησά μοι ᾀδόντας καὶ ᾀδούσας, † καὶ ἐνδυ-
φήματα ὑῶν (γ) ἀνθρώπων, † (δ) οἰνοχόον καὶ
9 οἰνοχόας. † Καὶ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα
† παρὰ πάντας τοὺ (ε) γενομένους ἀπὸ ἔμπρο-
σθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ, † καὶ γε Σοφία μου ἐστά-
10 σι μοι. † Καὶ πᾶν ὃ ἤτησε οἱ ὀφθαλμοί μου, (ζ)
οὐκ ἀφεῖλον ἐπ' αὐτ· † οὐκ ἀπεκώλυσα τῶ καρ-
δίαν μου ἀπὸ πάσης (η) εὐφροσύνης μου, † ὅτι
καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου· † καὶ τοῦτο ἐγένετο μοῖς μου ἀπὸ παντὸς
μόχθῳ μου. MS.A. (α) ἐπ' εὐφροσύνη, (β) τοῦ ἀνθρώπου, (γ) τοῦ ἀνθρώπου, (δ) οἰνο-
χόους καὶ (ε) γενομένους ἔνπροσθέν μου (ζ) ὐχ ὑφεῖλον (η) εὐφροσύνης, ὅτι καρδία

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Vir cujus viæ *perversæ* sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec revertitur ad pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam: & vir deficiens à Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas ut numeretur cũ justis in paradiso. Locutꝰ sum ego in cogitatione cordis mei, dicendo: Ego *ecce* auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante me in Jerusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientiæ & scientiæ. Et dedi cor meum ut cognoscerẽ sapientiam & agitationẽ regni, & scientiam & intelligentiam probavi ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spiritꝰ viro qui solicitus est ad inveniendum ea. Namq; vir qui multiplicat sapientiam, quando peccat, & non convertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationẽ à Dño: & qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit doloré cordis propinquis suis.

CAP. II.

1 DIxi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lætitiam, & videbo bona
2 seculi hujꝰ: & cumprimum advenit sup me angustia & afflictio, dixi in dicto *ejus*, Ecce etiã hoc vanitas. De risu dixi in tempore angustiæ meæ, Derisio est
3 ipsꝰ: & gaudio; Quid emolumenti est viro qui fecerit illud? Exploravi in corde meo ad protrahendum in domo *convivii* vini carnem meam, & cor meum duxit [*me*] in sapientia, ut apprehenderẽ stultitiã juvenum, quoad tentarẽ & viderem quale ex illis bonum esset filiis hominis ut faciant quandiu ipsi manẽt in hoc seculo, sub *cœlo*, numero dierum vitæ suæ. Multiplicavi opera bona in Jerusalem,
4 ædificavi mihi domos; *domũ sanctuarii ad expiandum peccata Israel, & domum refrigerii regis, & conclave, & porticum, & domum judicii de lapidibus dolatis, ubi sedent sapientes & exercent judicaturam*; *feci folium ex ebore pro sessione regia*: plantavi mihi *in fabne è regione* vineas *uvarum ut biberemus vinum, ego*
5 *& magistri Zzanhedrin, atq; ad libandum vinum novum & vetus super altare*. Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminavi ibi omnia genera herbarum; *partim ad usum cibi, & partim ad usum potus, & partim ad usum medicine: omnis generis herbas aromaticas plantavi in illis, arbores steriles & omnes*
6 *arbores aromatum, quas attulerunt mihi lemures ac spiritus noxii ex India, & omnem arborem fructiferam: fuitq; terminus ejus à muro urbis, qui est in Jerusalem, ad ripam aquarum Siloahh. Exploravi conceptaculum aquarum, quali opus est ad irrigandas arbores & herbas*: & feci mihi piscinas aquarum ad irri-
7 gandum ex eis etiã sylvã quæ alit ligna. Emi servos & ancillas *de filiis Cham, & reliquis alienigenis*; & dispensatores qui præpositi essent victui domꝰ meæ, fuerunt mihi ad alendum me & homines domus meæ *duodecim mensibus anni, præterea unus, qui id muneris haberet in mense embolismico*: etiã possessio bo-
8 um & ovium fuit mihi, plusquãm omnibꝰ habitatoribus qui fuerunt ante me in Jerusalẽ. Congregavi mihi etiã thesauros argenti & auri, *ut vel ipsa pondera & lances justitiæ facerem ex auro bono*; & thesauri regum & regionum dati sunt mihi in tributo: feci in domo sanctuarii instrumẽta musices, *ut psallerent iis Le-*
9 *vitæ inter sacrificandum, & citharas & tibias* ut canerent in illis cantores & cantatrices *in domo convivii vini*, & delicias filiorum hominis; *thermas etiam & balnea* [*habentia*] siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui effunderent aquas calidas. Et multiplicavi bonum, & auxi divitias præ omnibus habitatoribꝰ qui fuerunt ante me in Jerusalẽ: verùm sapientia mea manebat mihi, & ipsa auxiliabatur mihi. Et in omnibus quæ quæsierunt ex me magistri
10 *Zzanhedrin, ad pronunciandum de mundo vel immundo, ad justificandum vel ad condemnandum*, non inhibui ab eis solutionem sermonum, & non prohibui cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exultans in sapientia quæ data erat mihi à Dño, præ *omni homine*, & lætatus fum in ea ex omni labore meo: & hæc ipsa fuit pars mea bona, quæ statuta fuit mihi ad accipiendũ sup eã præmium perfectum in seculo venturo ex omni labore meo.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܡܬܬܩܢܐ ܠܐ ܡܬܬܩܢ ܘܚܣܪܐ ܠܐ ܡܬܡܢܐ ܚܕ ܢܬܡܠܠ ܥܡ ܠܒܝ ܡܪܝܐ ܕܗܐ ܗܘܝܬ ܪܒ ܘܣܓܝ ܡܢ ܟܠ ܕܩܕܡܘ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܚܙܝ ܠܒܝ ܣܓܝܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܝܕܥܬܐ ܘܡܬܠܐ ܘܡܠܬܐ ܘܡܬܚܙܐ ܕܗܢܘܢ ܕܚܟܡܬܐ ܗܝ ܕܡܪܝ ܘܡܬܚܙܐ ܕܗܢܘܢ ܕܡܬܪܓܙ ܗܘ ܕ

קהלת: ב

laborem ad &, meæ manus fecerant quæ mea opera omnia *in ego* respexi Et
11 וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבָעָמָל
non &, spirit° *pastio* &, vanitas universa ecce & : faciendum ad laboravi quo
שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין
, insanias &, sapientiam *videndum ad ego* respexi Et .sole sub *reliquum*
יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: 12 וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת
quod , regem post est venturus qui, homo quid Nam .stultitiā & 12
וְסִכְלוּת כִּי מָה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת אֲשֶׁר־
sapientiæ præstantia est quod *ego* vidi Et *? ipsum* fecerunt .jam
כְּבָר עֲשׂוּהוּ: 13 וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־
ejus oculi Sapientis .*tenebrositate præ lucis excellentia* sicut : *stultitiam*
הַסִּכְלוּת כְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ: 14 הֶחָכָם עֵינָיו
, ego etiam cognovi Et .*ambulans tenebrositate in* stultus & , ejus capite in
בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַּם־אֲנִי
: meo corde in *ego* Dixique .ipsis omnibus eveniet unus eventus quod
שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם: 15 וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי
ego *sapi* quid ut &, mihi eveniet *ego* etiam *stulti eventum secundum*
כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרֵנִי וּלְמָה חָכַמְתִּי אֲנִי
.vanitas hoc etiam quod , meo corde in sum locutus Et *excellentium* tunc
אָז יֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם־זֶה הֶבֶל:
jam quid ego in : seculum in stulto cum sapientis memoria non Quia
16 כִּי אֵין זִכְרוֹן לַחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר
cum sapiens morietur quomodo &, *ejus oblivium omne venientium dierum*
הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם־
opus *me super* malum quia , *vita* odi Et ? stulto
הַכְּסִיל: וְשָׂנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה
.spiritus *pastio* & , vanitas omnia quia : sole sub fit quod
שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ:
: sole sub *labor ans ego* quo, meum laborem omnem ego odi Et
17 וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
sap ens utrū scienti quis Et .me post erit qui, homini illum dimittam quia
18 שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי: וּמִי יוֹדֵעַ הֲחָכָם
, laboravi quo meo labore omni *in habebit auctoritatē* &, stult° vel sit futurus
יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלֹט בְּכָל־עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי
ego sum versus Et .vanitas hoc etiam : sole sub esset sapiens quo &
וְשׁוֹחַכְמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל: 20 וְסַבּוֹתִי אֲנִי
sub laboravi quo , laborem omnem super meum cor *faciendū* desperare *ad*
לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הָעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת
, scientia *in* & , sapientia in *ejus* labor cujus homo est Nam .sole
הַשָּׁמֶשׁ: 21 כִּי־יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת
: suam partē ci dabit, ea in laboravit non qui , homini & : rectitudine in &
וּבְשִׁרְיוֹן וְלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ
homini *existens* quid Quia .magnum malum &, vanitas hoc etiam
גַּם־זֶה הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה: 22 כִּי מַה־הוֹוֶה לָאָדָם
sub *laborans ipse* quo , sui cordis *contritione* & , suo labore universo *in*
בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרִעְיוֹן לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת
etiam , *ejus meum* ira & , dolores ejus dies omnes Quia ? sole
23 הַשָּׁמֶשׁ: כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים וְכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם־
ipsum vanitas hoc etiam : ejus cor *jacuit* non nocte in
בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב לִבּוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא:

Versio VULG. LAT.

11 Cúmque me convertissem ad universa opera, quæ fecerant manus meæ, & ad labores, in quibus fruſtrà ſudaveram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionē animi, & nihil permanere ſub Sole. Tranſivi ad contemplandam ſapientiam, errorēſque & ſtultitiā : (quid eſt, inquam, homo, ut ſequi poſſit regem Factorem ſuum?) Et vidi quòd tantùm præcederet ſapientia ſtultitiam, quantùm differt lux à tenebris. Sapientis oculi in capite ejus : ſtultus in tenebris ambulat : & didici q̃ unus utriuſque eſſet interitus. Et dixi in corde meo; Si unus & ſtulti & meus occaſus erit, quid mihi prodeſt quòd majorem ſapientiæ dedi operam? Locutúſque cùm mente mea, animadverti quòd hoc quoque eſſet vanitas. Non enim erit memoria ſapientis ſimiliter ut ſtulti in perpetuum, & futura tempora oblivione cuncta pariter operient : moriturque doctus ſimiliter ut indoct°. Et idcircò tæduit me vitæ meæ, videntem mala univerſa eſſe ſub Sole, & cuncta vanitatem & afflictionem ſpiritûs. Rurſus deteſtat° ſum omnem induſtriam meam, quâ ſub Sole ſtudioſiſſimè laboravi, habiturus hæredē poſt me, Quem ignoro, utrùm ſapiens an ſtultus futurus ſit, et dominabitur in laborib° meis, quibus deſudavi & ſolicit° fui: & eſt quidquam tam vanum? Unde ceſſavi, renuntiavítq; cor meũ ultrà laborare ſub Sole. Nam cùm alius laboret in ſapientia, & doctrina, & ſolicitudine, homini otioſo quæſita dimittit : & hoc ergò, vanitas, & magnũ malum. Quid enim proderit homini de univerſo labore ſuo, & afflictione ſpiritûs, quâ ſub Sole cruciatus eſt? Cuncti dies ejus doloribus & ærumnis pleni ſunt, nec per noctem mente requieſcit : & hoc nónne vanitas eſt?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 † Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ὃν πόσι (θ) ποιήματά μου † οἷς ἐποίησ᾽ αὐ χεῖρές μου, † καὶ (ι) ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν, † καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος, † καὶ
12 οὐκ ἔστι φρόνησις ὑπὸ τὸν ἥλιον. † Καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν Σοφίαν † καὶ (κ) παρεφορεῖν καὶ ἀφροσύνην, † ὅτι τίς (λ) ἄνθρωπος ὃς
13 ἐπιλείσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως; † τὰ ὅσα (μ) ἐποίησεν αὐτόν. † Καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ὅτι φρόνησις † τῆς σοφίας ὑπὲρ † ἀφροσύνην,
14 † ὡς φρόνησις τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ Σκότος. † Τοῦ Σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, † καὶ ὁ ἄφρων ἐν Σκότει πορεύεται. † καὶ
15 ἔγνων καὶ γε ἐγὼ ὅτι συνάντημα ἓν † Συμβήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. † Καὶ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, † Ὡς Συνάντημα τοῦ ἄφρονος † καὶ γε ἐμοὶ Συναντήσεται μοι, † καὶ ἵνατί
16 ἐσοφισάμην † (ν) ἐγὼ; περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ (ξ) μου, † Ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης, † διότι ὁ ἄφρων ὃν πεπαιδεύμεθ᾽ λαοῦ. † Ὅτι οὐκ ἔστι ἡ μνήμη τοῦ Σοφοῦ μετὰ τοῦ
17 ἄφρονος (ο) εἰς τὸν αἰῶνα, † καθότι ἤδη (σ) αἱ ἡμέραι ἐρχόμενοι τὰ πάντα ἐπιλήσθη. † καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ Σοφὸς μετὰ τοῦ ἄφρονος;
18 † Καὶ ἐμίσησα σὺν † ζωήν. † Ὅτι πονηρὸν ἐπ᾽ ἐμὰ τὸ ποίημα † τὸ πεποιημένον ὑπὸ † ἥλιον, † ὅτι (ρ) πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις
19 πνεύματος. † Καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου † ὃν ἐγὼ (σ) κοπιῶ ὑπὸ † ἥλιον, † ὅτι ἀφήσω αὐτὸ τῷ ἀνθρώπῳ (τ) τῷ γενομένῳ
20 μετ᾽ ἐμέ. † Καὶ τίς (υ) οἶδ᾽ εἰ Σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; † καὶ γε οὗτο ματαιότης. † Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀπολέξασθαι (φ) † καρδίαν μου † ἐν πάσῃ μόχθῳ μου ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ † ἥλιον. † Ὅτι ὅδε ἄνθρωπος, ὅτι μόχθος αὐ-
21 τοῦ † ἐν Σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρίᾳ † (χ) καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ † δώσει (ψ) αὐτῷ μέρισμα αὐτῷ. † καὶ γε τοῦτο ματαιότης
22 καὶ πονηρία μεγάλη, † Ὅτι γίνεται (ω) ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν πάντοι μόχθῳ αὐτοῦ † καὶ ἐν προαιρέσει καρδίας αὐτοῦ † ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ
23 † ἥλιον. † Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ † ἀλγημάτων καὶ θυμῷ περισπασμὸς αὐτοῦ, † καὶ γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ. † καὶ γε οὗτο ματαιότης ὅδίν.

MS.A. (θ) τοῖς ποιήμασίν μου (ι) ἐν μόχθῳ μὲ ᾧ (κ) περιφορεῖν (λ) ἄνθρωπος ἐπηθύσεῖς (μ) ἐποίησ᾽ (ν) ἐγὼ τότε φρονῶν (ξ) μου, ὁλότι ἄφρων ἐκ φρονῶν μ᾽ λαῷ. (ο) Ὅτι καὶ γε οὗτο ματαιότης. Ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη (ο) εἰς αἰῶνα, (σ) ἡ ἡμέραις ἐπερχόμενοις (ρ) τὰ πάντα (σ) μοχθῶ (τ) τῷ γενομένῳ

ναῷ (υ) οἶδεν ἢ (φ) τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ πάντι τῷ μόχθῳ ᾧ (χ) ἄνθρωπος ἐκ ἐμόχθησεν (ψ) αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ

תרגום Targum.

11 וְאִסְתַּכְּלִית אֲנָא בְּכָל עוֹבְדֵי דִי עֲבַדוּ יְדִי וּבְטוּרְחָתִי דִי טְרַחִית לְמֶעְבַּד וְהָא כּוּלְּא הֲבָלָא
וּתְבִירוּת רוּחָא וְלֵית מוֹתַר בְּהוֹן תְּחוֹת שְׁמָשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין אֶלָּהֵן אִית לִי אֲגַר שְׁלִים
עַל עוֹבְדֵי טָבָא לְעַלְמָא רָאִתִי : וְאִסְתַּכְּלִית לְמֶחֱזֵי חוֹכְמְתָא וְחִלְחוּלְתָא דְמַלְכוּתָא
12 וְסוּכְלָתָנוּתָא אֲרוּם מָה הָנָאָה אִית לְגֻבַר לְצַלָּאָה בָתַר גְּזִירַת מַלְכָּא וּבָתַר פּוּרְעָנוּתָא הָא
כְּבַר אִתְגְּזִרַת עֲלוֹהִי וְאִתְעֲבִידַת לֵיהּ : וְחֲזִית אֲנָא בְּרוּחַ נְבוּאָה דְּאִית מוֹתַר לְחוֹכְמְתָא
13 מִן שְׁטוּרְתָא יַתִּיר כְּמוֹתַר נְהוֹר יוֹמָא מִן חֲשׁוֹךְ לֵילְיָא : חַכִּימָא מִסְתַּכֵּל בְּרִישֵׁא מָה דְעָתִיד
לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף וּמְצַלֵּי וּמְבַטֵּל גְּזִירָתָא בִּישְׁתָא מִן עַלְמָא וּשְׁטָיָא בְּחֶשְׁוֹכָא אֶזֵל וִידַעִית אַף
אֲנָא דְּאִי לָא מְצַלֵּי חַכִּימָא וּמְבַטֵּל גְּזִירָתָא בִּישְׁתָא מִן עַלְמָא כַּד יְתֵי פּוּרְעָנוּתָא בְּעַלְמָא
אִירְעוּן חַד יְאָרֵעוּן כּוּלְּהוֹן : וְאֲמַרִית אֲנָא בְּלִבְּבִי כְּאַרְעוּן שָׁאוּל בַּר קִישׁ אֲנָא מַלְכָּא
14 דְסָט בִּסְטוּתֵיהּ וְלָא נָטַר תַּפְקִדְתָּא דְאִתְפְּקַדְתָּא עַל עַמָּלֵק וְאִתְנַטְלַת מִנֵּיהּ מַלְכוּתָא אַף
אֲנָא יְעַרְעַנִּי וְלָמָה דֵין יַתִּירִית מִנֵּיהּ וּמַלֵּלִית אֲנָא בְּלִבִּי דְּאַף דֵּין הֲבָלוּ
וּלֵית אֱלָהֵן גְּזִירַת מֵימְרָא דְיְיָ : אֲרוּם לֵית דְּכַרְנָא לְחַכִּימָא עִם שְׁטָיָא לְעַלְמָא דְאָתֵי
15 וּבָתַר מִיתַת גְּבַרָא מָה דַהֲוָה כְּבַר בְּיוֹמוֹהִי כַּד יִתְיוּן יוֹמָיָא דְעָתִידִין לְמֶהֱוֵי בַּתְרוֹהִי
כּוּלְּא אִשְׁתְּכַח וְאִיכְדִּין יְיֵמְרוּן בְּנֵי אֲנָשָׁא דְהִיא סוֹפָא דְצַדִּיקְיָא כְּסוֹפָא דְרַחִיבָא : וְסַנִּיתִי
אֲנָא יַת כָּל חַיֵּין בִּישִׁין עַרוּם כּוּלְּא הָדֵין בְּגִין דְּאִשְׁתְּבַקְנִיָּה לְרַחְבְעָם בְּרִי דְאַתִּי בָתְרַי וְיֵיתֵי
16 שְׁמֵשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין בְּגִין דְּאִשְׁתְּבַקְנִיָּה לְרַחְבְעָם בְּרִי דְאַתִּי בָתְרַי וְיֵיתֵי
יָרְבְעָם עַבְדֵיהּ וְיִסַּב מִן יְדִי עֲשַׂרְתֵּי שִׁבְטַיָּא וַיְחַסֵּן לְמַלְכוּתָא : וּמִן יְדַע הַחֲכִים יְהָא
אוֹ טִפֵּשׁ מַלְכָּא דְעָתִיד לְמֶהֱוֵי בָתְרַי וְיִשְׁלֵט בְּכָל טְרַחְתִּי דִי טְרַחִית בְּעַלְמָא הָדֵין וּבְכָל
מָה דְאִתְקְנֵית בְּחוֹכְמָתִי תְּחוֹת שְׁמֵשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין וּתְהֵית בְּלִבִּי וְתָבִית לְמֵימַר אַף יַת
דֵּין הֲבָלוּ : וְחֲזִירִית אֲנָא לְיָאשָׁא יַת לִבִּי עַל כָּל טוּרְחָא דִי טְרַחִית לְמִקְנֵי וְרַחְבְּמִית לְתַקָּנָא
18 תְּחוֹת שְׁמֵשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין : אֲרוּם אִית גְּבַר דִּי טוּרְחֵיהּ בְּחוֹכְמָתָא וּבְסוּכְלָתָנוּתָא וּבְצִדְקוּ
וּיְמוֹת בְּלָא יַלְד וְלָגְבַר דְּלָא טְרַח בֵּיהּ יְתַנְנֵיהּ לְמֶהֱוֵי חוּלְקֵיהּ אַף דֵּין הֲבָלוּ וּבִישְׁתָּא
19 רַבְּתָא : אֲרוּם מָה הָנָאָה אִית לֵיהּ לְגֻבַר טוּרְחֵיהּ וּבִתְבִירוּת לִבֵּיהּ דִּי הוּא טָרַח תְּחוֹת
שְׁמֵשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין : אֲרוּם כָּל יוֹמוֹהִי כְּאִבִּין וְתַקְּפֵי רוּגְזֵיהּ גְּנֵיזִין אַף בְּלֵילְיָא לָא
20 דְמִיךְ מִן הַרְהוּרֵי לִבֵּיהּ אַף דֵּין הֲבָלוּ הוּא :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Et contemplatus ſum ego in omnibus operibus meis quæ fecerant manus 11
meæ, & in labore quem laboraveram ad faciendum : & ecce omnia vani-
tas & confractio ſpiritus, & nihil eſt reliqui in eis ſub Sole in ſeculo hoc,
ſed manet me præmium integrum pro operibus meis bonis in ſeculo venturo.
Et animadverti ego ad videndum ſapientiam & commotionem regni, & 12
intelligentiam : nam quæ utilitas eſt viro ut oret poſt decretum regis &
poſt ultionem, cùm ecce jam ſtatutum ſit ſuper eum & factum ſit ei? Et 13
vidi ego in ſpiritu prophetiæ, quòd *longe* plus dignitatis ſit ſapientiæ,
quàm ſtultitiæ; ſicut excellentior eſt lux diei tenebris noctis. Sapiens con- 14
templatur in principio id quod futurũ eſt in fine, *& orat & avertit decreta*
mala à mundo; & ſtult° in tenebris ambulat: & cognovi etiam ego quòd *ſi*
non oret ſapiens, ut avertat decreta mala à mundo, cùm venerit pœna in
mundum accidens unum accidet omnibus illis. Et dixi ego in corde meo, 15
Juxta accidens *Saul filii Kis, mihi (rex ille declinavit perverſè, nec ſer-*
vavit mandatum quod acceperat de Amalek, quapropter regno privatus
eſt) etiam mihi accidet, & ad quidnam ſapiens fui ego ſic magis quàm
ille? & locutus ſum in corde meo, quod etiam hoc vanitas, *& nihil eſt*
niſi decretum verbi Domini. Nam non eſt memoria ſapientis cum ſtulto in 16
ſeculo venturo, & poſt mortem viri id quod fuit jam in diebus ejus, cùm
venerint dies qui futuri ſunt poſt eum, omne invenietur : & quomodo di-
cent filii hominis quòd futurus ſit finis juſti ſicut finis peccatoris? Et odi 17
omnem vitam malam, quia malum contra me eſt, opus malum *quod ſit*
contra filios hominis *ſub ſole* in ſeculo hoc, quia omnia vanitas & con-
fractio ſpiritus. Et odi ego omnem laborem meum quem laboravi ſub Sole 18
in ſeculo hoc, propterea quod relinquam eum Rehabgham filio meo qui
veniet poſt me, *venietque ſervus ejus Jerabgham & auferet è manibus*
ejus decem tribus, & obtinebit dimidium regni. Et quis novit an ſapiens 19
erit an ſtultus rex qui futurus eſt poſt me, et dominabitur in omni labore
meo quem laboravi *in ſeculo hoc*, & omni eo quod acquiſivi in ſapientia
mea ſub Sole in ſeculo hoc : & obſtupui in corde meo, & rurſus dixi :
Etiam hoc vanitas. Et reverſus ſum ego ut facerem deſperare cor meum 20
ſuper omnem laborem quem laboravi ad acquirendum; & quod ſapiens
fuerim ad præparandum ſub *cælo* in ſeculo hoc. Quia eſt vir cujus labor 21
fit in ſapientia, & in intelligentia & in juſtitia, & morietur abſque liberis;
& viro qui non laboravit in illo, dabit illud ut ſit pars ejus. Etiam hoc
vanitas & malum magnum. Etenim quæ utilitas eſt in viro [*in omni*] labore 22
ſuo & in confractione cordis ſui, quo ille laborat ſub Sole in ſeculo hoc?
Etenim omnes dies ejus molesti, & *fortem reddit indignationem ejus* nego- 23
tium ejus : etiam noctu non dormit præ ſolicitudinibus cordis ſui : etiam
hoc vanitas eſt.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ܘܐܦܢܝܬ ܐܢܐ ܒܟܠ ܥܒܝܕܬܝ ܕܥܒܕܬܐ ܐܝܕܝ ܘܠܒܝܬ ܥܡܠܬܐ ܕܥܒܕܬ ܒܫܡܫܐ ܘܗܢܘ ܟܠܗ ܒܛܠܢܐ ܘܪܥܝܘܢ ܕܪܘܚܐ ܠܝܬ ܬܪܝܨܘܬܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܘܗܫܝܬ ܐܢܐ ܠܡܚܙܐ ܚܟܡܬܐ ܘܛܥܘܬܐ ܘܣܟܠܘܬܐ ܡܢ ܡܐܢܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܡܠܟܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܢܘܢ ܒܫܘܬܐ ܕܥܒܪ ܐܢܐ ܚܙܝܬ ܕܢܦܠ ܡܢ ܚܟܡܬܐ ܠܛܥܘܬܐ ܐܝܟ ܕܢܦܠ ܡܢ ܢܗܝܪܘܬܐ ܠܚܫܘܟܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܐ ܒܠܒܝ ܕܐܦ ܠܝ ܠܛܥܘܬܐ ܗܕܐ ܐܦ ܠܝ ܗܝ ܛܥܘܬܐ ܘܠܡܢܐ ܐܢܐ ܚܟܝܡ ܗܫܐ ܠܡܢܐ ܐܦ ܠܝ ܗܢܐ ܛܠ ܕܠܥܠܡ ܠܐ ܐܝܬ ܕܪܘܟܪܢܐ ܠܚܟܝܡ ܐܦ ܠܛܥܐ ܕܡܝܬ ܠܥܠܡ ܠܐ ܐܝܬ ܕܪܘܟܪܢܐ ܠܛܥܐ ܗܟܝܠ ܐܢܐ ܚܟܝܡ ܗܘܝܬ ܠܡܢܐ ܐܦ ܠܝ ܗܢܐ ܛܠ ܕ

קהלת: ג

24 אין־טוב באדם שיאכל ושתה והראה את־נפשו
Dei manu de quod *ego* vidi hoc etiam : suo labore *in* bonum
טוב בעמלו גם־זה ראיתי אני כי מיד האלהים
illud *Hinc pro extra fenitet* quis & ,comedet quis Quia
25 היא: כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני: כי
26 :feritiam &,scientiam &,sapientiam dedit ,*ejus facies ad* bonus qui homini
לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה
dandum *ad congregendum ad &,colligendum ad negotium* dedit peccatori &
ולחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס לתת
,spiritus *pyjio* & , vanitas hoc etiam : *Dei facies ad* bono
לטוב לפני האלהים גם־זה הבל ורעות רוח:

CAP. III.

1 לכל זמן ועת לכל־חפץ תחת השמים:
,coelis sub *voluntati* omni tempus &,determinata tempus Omnibus
2 עת ללדת ועת למות עת לטעת ועת לעקור
,*nascendi* tempus : *moriendi* tempus &,*plantandi* tempus :*moriendi* tempus &,*nascendi* Tempus
3 נטוע: עת להרוג ועת לרפא עת לפרוץ
,*plantandi* tempus,ridendi tempus & ,flendi Tempus ,ædificandi tempus &
4 ועת לבנות: עת לבכות ועת לשחוק עת ספוד
,*ædificandi* tempus & ,lapides projiciendi Tempus ,saltandi tempus &
ועת רקוד: עת להשליך אבנים ועת כנוס
,amplectendo ab se elongandi tempus &,amplexandi tempus : lapides
אבנים עת לחבוק ועת לרחק מחבק:
,projiciendi tempus &,custodiendi tempus :perdendi tempus &,quærendi Tempus
6 עת לבקש ועת לאבד עת לשמור ועת להשליך:
,*adipiscendi* tempus & ,facendi tempus :fuendi tempus &,scindendi Tempus
7 עת לקרוע ועת לתפור עת לחשות ועת לדבר:
,*ea* is tempus & ,belli tempus :habendi odio tempus &,diligēdi Tempus
8 עת לאהב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום:
,*pacem* vidi *Liberans* ipse quo in *facienti profuturus quæ*
9 מה־יתרון העשה באשר הוא עמל: ראיתי את־הענין
,*ea* in se *ipse gentis ad* hominum filiis Deus dedit *quod*
10 אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו: את הכל
cordis in dedit *sentum* Etiam ,suo tempore in pulchrum fecit
11 עשה יפה בעתו גם את־העלם נתן בלבם
fecit *quod* opus homo inveniret non *quēd propter*
מבלי אשר לא־ימצא האדם את־המעשה אשר עשה
finem ad usque & *capite* à Deus *non quod* Novi
האלהים מראש ועד־סוף: ידעתי כי אין־טוב בהם
12 *sibi vitæ* in bonum facere & , lætari *quin* *in* *cornis* etiam Et
13 כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו: וגם כל האדם
,*ejus* Dei donū,suo labore omni *in* bona videat &,bibat &,cōedat quod
שיאכל ושתה וראה טוב בכל עמלו מתת אלהים היא:

Versio VUL. LAT.

24 Nonne meli' est comedere & bibere, & ostendere animæ suæ bona de laborib' suis? & hoc de manu Dei est. Quis ita devorabit, & deliciis affluet
26 ut ego? Homini bono in conspectu suo dedit De' sapientiam, & scientiā, & lætitiam: peccatori autem dedit afflictionem, & curā superfluā, ut addat, & congreget, & tradat ei qui placuit Deo: sed & hoc vanitas est, & cassa solicitudo mentis.

CAP. III.

1 OMnia tempus habent, & suis spatiis transeunt universa
2 sub cœlo. Tempus nascendi, & tempus moriendi. Tempus plantandi, & temp' evellendi
3 & plantatum est. Tempus occidendi, & tempus sanandi. Tempus destruendi, & temp'
4 ædificandi. Tempus flendi, & temp' ridēdi. Temp' plangendi, & temp' saltandi. Tempus spargendi lapides, & tempus colligendi. Temp' amplexandi, & temp' longe fieri ab am-
6 plexib'. Temp' acquirendi, & temp' perdendi. Temp' custodiendi, & tempus abjiciendi.
7 Tempus scindendi, & tempus consuendi. Tempus tacendi, &
8 tempus loquendi. Temp' dilectionis, et temp' odii. Temp' belli, & temp' pacis. Quid habet amplius homo de labore
10 suo? Vidi afflictionē, quā dedit De' filiis hominū, ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona
11 in tempore suo, & mundū tradidit disputationi eorū, ut non inveniat homo op', & operat' est De' ab initio usq; ad finē.
12 Et cognovi & non esset meli' nisi lætari, & facere benè in
13 vita sua. Omnis enim homo, qui comedit & bibit, & videt bonum de labore suo, hoc donum Dei est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

24 †Οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, (α)ὃ φάγῃ καὶ ὃ πίῃ, † καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. † καὶ γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ
25 χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν· † Ὅτι τίς φάγῃ καὶ τίς πί-
26 ῃ παρὲξ αὐτοῦ; † Ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγα-
θῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔδωκεν σοφίαν καὶ γνῶ-
σιν καὶ εὐφροσύνην, † καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκεν
περισπασμὸν τοῦ περιδεῖναι καὶ συναγαγεῖν,
† τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. †
ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύ-
ματος.

ΚΕΦ. γ'.

1 †Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος, † καὶ καιρὸς τῷ παντὶ
πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Καιρὸς τοῦ
τεκεῖν † καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, † καιρὸς τοῦ
φυτεῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκλέξαι τὸ πεφυτευμέ-
νον, † καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσα-
σθαι, † καιρὸς τοῦ καθεῖναι καὶ καιρὸς (α)τοῦ οἰκο-
δομῆσαι, † καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελᾶ-
σαι, † καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσα-
σθαι, † Καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ
συναγαγεῖν λίθους, † καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ
καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι (β)ἀπὸ περιλήψεως,
6 † Καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, †
† καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν, †
7 Καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, † καιρὸς
8 τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. † Καιρὸς τοῦ φι-
λῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, † καιρὸς πολέμου
καὶ καιρὸς εἰρήνης. † Τίς περισσεία τοῦ ποιοῦν-
10 τος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ; † Εἶδον (γ)σὺν πάν-
τα τὰ περισπασμὸν, ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς † τοῖς υἱ-
οῖς (δ)τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. †
11 (ε)Τὰ σύμπαντα ἃ ἐποίησεν καλὰ ἐν καιρῷ αὐ-
τοῦ. † καὶ γε (ζ) ζώμπαντα τὰ αἰῶνα ἔδωκεν ἐν
καρδίᾳ αὐτῶν, † ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ
ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς † ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέ-
χρι τέλους. † Ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐ-
τοῖς, † εἰ μὴ τοῦ εὐφραν θῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγα-
13 θὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. † Καὶ γε (θ) πᾶς ὁ ἄνθρωπος ὃς φαγῇ καὶ πίῃ, † καὶ ἴδῃ ἀ-
γαθὸν ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, † (ι)δόμα θεοῦ ἔστιν.

MS. A. (α) ὃς φάγῃ καὶ πίῃ Κεφ. γ'. MS. A. (α) τοῦ οἰκοδομῆσαι, (β) ἀπὸ περιλήμματος, (γ) Σὺν ἡ πειρασμὸν, (δ) τῶν ἀνθρώπου (ε) Σύμπαντα ἃ (ζ) Σὺν ἡ αἰῶνα (η) αὐτοῦ, (θ) πᾶς ἄνθρωπος (ι) τοῦτο δόμα

Non est bonū hominī,(vv) quod cōdet, & quod bibet, & quod ostendet animæ suæ bonū (xx) in labore suo. Et quidem hoc vidi ego, quia de manu Dei est. Quis enim comedet, & quis (yy) bibet sine illo? (zz) Quoniā hominī bono coram se dedit sapientiā, & scientiā, et lætitiā: et peccanti dedit (ww) solicitudinē, ut (aaa) augeat & congreget ad dendū bono ante faciem Dei. Quoniam & hoc vanitas, & præsumptio spiritūs.

CAP. III.

1 OMnib' (a) tēp' est, & tempus
2 (b) omni rei sub cælo. Tempus parendi, & temp' moriendi: tempus plantandi, & tempus (c) evellendi, quod
3 plantatum est: Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus destruendi, et tempus ædificandi. Tempus flendi, &
4 tempus ridendi: tempus plangendi, & tempus saltandi: Tempus (d) mittendi lapides, & tempus colligendi lapides: tempus amplexandi, & tempus
5 longè fieri ab (e) amplexu: Temp' acquirendi, & tempus perdendi: temp' custodiendi, & tempus projiciendi:
6 Temp' scindendi, et tempus consuendi: tempus tacendi, & tempus loquendi: Tempus (f) amandi, & tempus o-
7 diendi: tempus belli, & tempus pacis. Quæ abundantia est facientis, in
8 quibus ipse laborat? Vidi omnem distentionē, quā dedit Deus filiis hominū, ut distendantur in ea. Universa,
9 quæ fecit (g) bona in tempore suo. Et quidē (h) omne sæculū dedit in corde eorū, ut (i) non inveniat homo opus,
10 quod fecit Deus ab initio, (k) usque in finē. Cognovi, quia non est bonum in eis nisi lætari, & facere bonū
11 in vita sua. Et quidē omnis homo qui comedet, & bibet, & videbit bonū
12 in omni labore suo, donum Dei est.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Non est quod pulchrū appareat in homine, nisi ut comedat & bibat, & videre faciat animā suā bona ante filios hominis, exequendo mandata [*Domini*] & ambulando in viis quæ rectæ sunt corā eo, ut beneficiat ei ex labore
25 suo: etiam hoc vidi ego, quòd vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Dñi fit, *quod hoc decretum est futurum de eo.* Etenim quis est ille qui det
26 operā verbis Legis, & quis ille vir cui sit solicitudo de die judicii magni qui venturus est, præter me? Etenim homini cuj' opera recta sunt ante Do-
minū, dedit sapientiā & scientiā in seculo hoc, & lætitiā cū justis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad cōgregandū mammonā,
& ad acervandā possessionē multā, ut auferatur ab eo, & detur viro pulchriori [*ipso*] ante Dñm: etiā hoc vanitas *est peccatori* & cōfractio spiritus.

CAP. III.

1 OMni viro veniet temp', & opportunitas omni negotio sub cœlo. Tem-
2 pus electū ad generandū filios *& filias*, & temp' electū ad occidendū filios nequā & irritantes, *interficiendo eos lapidibus ex sententia judicum*: temp'
3 electū ad plantandū arborē, & temp' electū ad evellendū arborē plantatā. Temp' idoneū ad occidendū *in bello*, & tēpus idoneū ad curandū cubantē
4 ægrotū: tēpus idoneū ad diruendū ædificiū, & tēpus idoneū ad ædificandū diruta. Tēpus ad lugendū sup jacentē, et tēpus idoneū ad lætandū in lusu:
5 tēpus idoneū ad lamentandū sup occisum, & tēpus idoneū ad *saltandum* in lætitia. Tempus idoneū ad disjiciendū cumulū lapidū, & tēpus idoneū
6 ad cōgregandū lapides ad ædificiū: tēpus idoneū ad amplexandū uxorē, & tēpus idoneū ad elongandū ab amplexu, *in septē diebus luctus*. Tempus
7 idoneū ad quærendas divitias, & tēpus idoneū ad perdendas opēs: temp' idoneū ad custodiendā rem, et temp' idoneū ad effundendam rem in mare
8 in tēpore tēpestatis magnæ. Temp' idoneū ad lacerandū vestimentum *pro mortuo*, & tēpus idoneum ad consuendā scitūrā: tempus idoneum ad tacendum *ab orando*, & tēpus idoneum ad eloquenda verba cōtroversiæ. Tēpus
9 idoneum ut unus amet socium suum, & tēpus idoneum ut odio habeat virum peccatorē: tēpus idoneum ad inundandum bellum, & tēpus idoneum ad
10 faciendā pacem. Quid reliqui est viro servienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandū mammonā, nisi adjuvetur *providētiā* desup?
11 Vidi negotium castigationum, & vindictam quàm dedit Dñs filiis hominis qui sunt improbi ut affligantur in eo. *Dixit Selomoh rex per spiritum prophetiæ*, Universum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: *oportuisset enim ut illud dissidium, quod evenit in diebus Jeroboam filii Nebat, eveniret in diebus Seba filii Bichri, sed dilatum est ut accideret in diebus Jeroboam filii Nebat; nam si fuisset in diebus Seba filii Bichri, hand ædificata fuisset domus sanctuarii, propter vitulos aureos quos fecit Jeroboam impius, & collocavit eos unum in Bethel & alterum in Dan. statutis custodibus super via ut cessarent ascendentes ad festa; propterea retardatum est donec ædificaretur domus sanctuarii, ne impedirent Israel quo minus edificarent eam. Nomen etiam, quod erat inscriptum & explicatum in lapide fundamenti, celavit ab eis; manifestū siquidē erat in cōspectu illis ingeniū præsum quod in corde illorū, si traditum fuisset in manum hominum, nisi rū eo fuisse, & ej' ope inventurū quod futurum est in fine dierum in secula seculorum: diē denig, mortis occultavit ab illis,* ne innotescat viro à principio quid *venturum* sit in fine. *Dixit Selomoh rex per spiritum prophetiæ.* Cognovi quòd
12 non est bonum in illis, in filiis [*inquam*] hominis, nisi ut delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitæ suæ. Et etiam omnis homo
13 ut comedat & bibat & videat bonū in diebus suis, & hæreditate tradat filiis suis in tēpore mortis suæ omnē laborē suum: donum quod datum est ei, à facie Domini est.

תרגום TARGUM.

24 לית דשפיר באנשא אלהין די ייכול וישתי ויחוי נפשיה טב קדם בני אנשא למעבד ית
25 פקודיא למהך באורחן דתקנן קדמוהי בגין דיוטיב ליה מן טורחיה האף דין חזית אנא דנכר
26 מצלח בעלמא הדין מן ידא דיי הוא דאתגזר למהוי עלוהי: ארום מן הוא די עסק בפתגמי
אוריתא ומן הוא גברא דאית ליה חשבנא מן יום דינא רבא דעתיד למיתי בר בני: ארום
לאנש דתקנן עובדוהי קדם יי יהב חוכמתא ומנדעא בעלמא הדין וחדוא עם צדיקיא
לעלמא דאתי ולגברא חיבא יהב ענין ביש למכנש ממון ולמצבר קנין סגי למיתב מתיב
מניה למיהוי למהוי לגבר דשפיר קדם יי אף דין הבלו הוא למיבא ותבירות רוחא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Non est quod pulchrū appareat in homine, nisi ut comedat & bibat, & videre faciat animā suā bona ante filios hominis, exequendo mandata [*Domini*] & ambulando in viis quæ rectæ sunt corā eo, ut beneficiat ei ex labore
25 suo: etiam hoc vidi ego, quòd vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Dñi fit, *quod hoc decretum est futurum de eo.* Etenim quis est ille qui det
26 operā verbis Legis, & quis ille vir cui sit solicitudo de die judicii magni qui venturus est, præter me? Etenim homini cuj' opera recta sunt ante Do-
minū, dedit sapientiā & scientiā in seculo hoc, & lætitiā cū justis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad cōgregandū mammonā,
& ad acervandā possessionē multā, ut auferatur ab eo, & detur viro pulchriori [*ipso*] ante Dñm: etiā hoc vanitas *est peccatori* & cōfractio spiritus.

CAP. III.

1 OMni viro veniet temp', & opportunitas omni negotio sub cœlo. Tem-
2 pus electū ad generandū filios *& filias*, & temp' electū ad occidendū filios nequā & irritantes, *interficiendo eos lapidibus ex sententia judicum*: temp'
3 electū ad plantandū arborē, & temp' electū ad evellendū arborē plantatā. Temp' idoneū ad occidendū *in bello*, & tēpus idoneū ad curandū cubantē
4 ægrotū: tēpus idoneū ad diruendū ædificiū, & tēpus idoneū ad ædificandū diruta. Tēpus ad lugendū sup jacentē, et tēpus idoneū ad lætandū in lusu:
5 tēpus idoneū ad lamentandū sup occisum, & tēpus idoneū ad *saltandum* in lætitia. Tempus idoneū ad disjiciendū cumulū lapidū, & tēpus idoneū
6 ad cōgregandū lapides ad ædificiū: tēpus idoneū ad amplexandū uxorē, & tēpus idoneū ad elongandū ab amplexu, *in septē diebus luctus*. Tempus
7 idoneū ad quærendas divitias, & tēpus idoneū ad perdendas opēs: temp' idoneū ad custodiendā rem, et temp' idoneū ad effundendam rem in mare
8 in tēpore tēpestatis magnæ. Temp' idoneū ad lacerandū vestimentum *pro mortuo*, & tēpus idoneum ad consuendā scitūrā: tempus idoneum ad tacendum *ab orando*, & tēpus idoneum ad eloquenda verba cōtroversiæ. Tēpus
9 idoneum ut unus amet socium suum, & tēpus idoneum ut odio habeat virum peccatorē: tēpus idoneum ad inundandum bellum, & tēpus idoneum ad
10 faciendā pacem. Quid reliqui est viro servienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandū mammonā, nisi adjuvetur *providētiā* desup?
11 Vidi negotium castigationum, & vindictam quàm dedit Dñs filiis hominis qui sunt improbi ut affligantur in eo. *Dixit Selomoh rex per spiritum prophetiæ*, Universum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: *oportuisset enim ut illud dissidium, quod evenit in diebus Jeroboam filii Nebat, eveniret in diebus Seba filii Bichri, sed dilatum est ut accideret in diebus Jeroboam filii Nebat; nam si fuisset in diebus Seba filii Bichri, hand ædificata fuisset domus sanctuarii, propter vitulos aureos quos fecit Jeroboam impius, & collocavit eos unum in Bethel & alterum in Dan. statutis custodibus super via ut cessarent ascendentes ad festa; propterea retardatum est donec ædificaretur domus sanctuarii, ne impedirent Israel quo minus edificarent eam. Nomen etiam, quod erat inscriptum & explicatum in lapide fundamenti, celavit ab eis; manifestū siquidē erat in cōspectu illis ingeniū præsum quod in corde illorū, si traditum fuisset in manum hominum, nisi rū eo fuisse, & ej' ope inventurū quod futurum est in fine dierum in secula seculorum: diē denig, mortis occultavit ab illis,* ne innotescat viro à principio quid *venturum* sit in fine. *Dixit Selomoh rex per spiritum prophetiæ.* Cognovi quòd
12 non est bonum in illis, in filiis [*inquam*] hominis, nisi ut delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitæ suæ. Et etiam omnis homo
13 ut comedat & bibat & videat bonū in diebus suis, & hæreditate tradat filiis suis in tēpore mortis suæ omnē laborē suum: donum quod datum est ei, à facie Domini est.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܟܠܗ ܕܠܐ ܟܝܢܐ ܗܘ ܠܒܪܢܫܐ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܘܢܚܘܐ ܠܢܦܫܗ ܛܒܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܝܠܗ ܗܢܐ ܚܙܝܬܝ ܕܡܢ ܝܕܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘܐ ·
25 ܡܢܘ ܕܡܢ ܐܟܠ ܘܡܢܘ ܕܢܫܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܢܐ · * ܠܐܝܢܐ ܕܡܢ ܛܒܐ ܝܗܒ ܠܒܪܢܫܐ ܕܩܐܡ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ·
26 ܠܚܟܡܬܐ ܘܠܡܕܥܬܐ ܘܠܚܕܘܬܐ ܝܗܒ ܠܚܛܝܐ ܕܥܒܝܕ ܢܟܢܫܐ ܘܢܟܢܫ ܠܡܬܝܗܒ ܠܛܒܐ ·
ܩܕܡ ܐܠܗܐ · * ܗܢܐ ܕܒܛܠܢܐ ܗܘ ܘܪܥܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ·

Non est quod proficiat homini, nisi edere ac bibere, & ostendere animæ suæ bonum de labore suo: & hoc etiam deprehendi esse de manu Domini. Quis enim comedat, & quis bibat præter ipsum? Nam homini qui probus est in conspectu suo, largitur *Deus* sapientiam, & scientiam, ac lætitiam: peccatoribus autem dat curam augendi & coacervandi, dandique ei qui bonus est coram Domino: atque hoc etiam vanitas est, & animi perturbatio. 24 25 26

CAP. III.

* ܦܨܠܐ ܬܠܝܬܝܐ *

1 * ܟܠܗ ܙܒܢܐ ܐܝܬ ܘܟܠ ܨܒܝܢܐ ܕܫܡܝܐ ܬܚܘܬ ܫܡܝܐ ·
2 ܙܒܢ ܕܝܠܕܘܬܐ ܘܙܒܢ ܕܡܘܬܐ · * ܙܒܢ ܕܢܨܒܬܐ ܘܙܒܢ ܕܢܬܬܩܠܬܐ ·
3 ܙܒܢ ܕܩܛܠܬܐ ܘܙܒܢ ܕܐܣܝܬܐ · * ܙܒܢ ܕܬܪܥܬܐ ܘܙܒܢ ܕܒܢܝܬܐ ·
4 ܙܒܢ ܕܒܟܝܬܐ ܘܙܒܢ ܕܫܚܩܬܐ · * ܙܒܢ ܕܢܦܠ ܘܙܒܢ ܕܩܡ ·
5 ܙܒܢ ܕܡܪܩ ܐܒܢܐ ܘܙܒܢ ܕܟܢܫ ܐܒܢܐ · * ܙܒܢ ܕܪܚܩ ܢܫܩܐ ·
ܙܒܢ ܕܢܫܩ ܢܫܩܐ ·
6 * ܙܒܢ ܕܒܥܝ ܘܙܒܢ ܕܐܒܕ · * ܙܒܢ ܕܢܛܪ ܘܙܒܢ ܕܫܕܪ ·
7 ܙܒܢ ܕܩܪܥ ܘܙܒܢ ܕܚܝܛ · * ܙܒܢ ܕܫܬܩ ܘܙܒܢ ܕܡܡܠܠ ·
8 ܙܒܢ ܕܪܚܡ ܘܙܒܢ ܕܣܢܐ · * ܙܒܢ ܕܩܪܒܐ ܘܙܒܢ ܕܫܠܡܐ ·
9 ܡܢܘ ܝܬܪܐ ܠܥܒܕܐ ܕܗܘ ܥܡܠ ܒܗ ·
10 * ܚܙܝܬ ܠܥܢܝܢܐ ܕܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝ ܢܫܐ ܕܢܬܥܢܝܘܢ ܒܗ : * ܟܠ
11 ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܫܦܝܪ ܒܥܕܢܗ · ܐܦ ܥܠܡܐ ܫܪܐ ܒܠܒܗܘܢ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܐܢܫܐ ܠܡܕܥ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ·
12 ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܥܕܡܐ ܕܠܥܠ ·
13 * ܕܠܐ ܛܒ ܠܒܪܢܫܐ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܘܢܚܘܐ ܠܢܦܫܗ ·
ܕܢܚܙܐ ܛܒܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ·

Omnibus rebus est tempus, & cuncta negotia tempus habent sub sole. Tempus nascendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus evellendi plantatum: Tempus occidendi, & tempus servandi vitam: tempus destruendi, & tempus ædificandi: Tempus flendi, & tempus ridendi: tempus plangendi, & tempus saltandi. Tempus projiciendi lapides, & tempus colligendi lapides: tempus amplexandi, & tempus recedendi ab amplexu. Tempus amittendi, & tempus quærendi: tempus ligandi, & tempus solvendi: Tempus lacerandi, & tempus consuendi: tempus tacendi, & tempus loquendi. Tempus amandi, & tempus odiendi: tempus belli, & tempus pacis. Et quæ utilitas in opere in quo ipse desudat? Vidi occupationem quam Dominus dedit hominibus, ut occuparentur in ea: Quicquid agit, bonum esse in tempore suo: & mundum indidisse cordi eorum, ut non inveniat homo opus quod egit Dominus ab initio usque ad finem. Et percepi non esse ipsis melius, quàm lætari & benefacere in vita sua. Imò etiam quicunque comedit ac bibit, fruiturque bono ex omni labore suo, donum est Domini. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وَلَن يُوجَدَ لِلْإِنْسَانِ شَيْءٌ صَالِحًا سِوَى مَا يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَمَا يَرَاهُ لِنَفْسِهِ صَالِحًا فِي تَعَبِهِ *
25 وَمَعَ هَذَا عَرَفْتُ أَنَّا هَذَا أَنَّهُ مِنْ يَدِ اللَّهِ هُوَ * لِأَنَّ مَنْ يَأْكُلُ وَمَنْ يَشْرَبُ حَلَوا مِنْهُ *
26 * لِأَنَّهُ مَعَ ٱلْإِنْسَانِ ٱلصَّالِحِ * وَأَوْرَدَ لَدَيْهِ وَجْهِ حِكْمَةً وَسُرُورًا * وَأَعْطَا لِمَنْ يُخْطِي
تَعَبًا لِيَزْدَادَ وَيَجْمَعَ لِيُعْطِيَ ذَلِكَ لِلصَّالِحِ أَمَامَ وَجْهِ اللَّهِ * وَهَذَا لَعَمْرِي بَاطِلٌ وَٱخْتِيَارُ
ٱلرُّوحِ *

Nec invenitur homini quicquam boni, præter id quod comedit ac bibit, & bonum quod sibi experitur in labore suo: insuper deprehendi ego id esse de manu Dei. Quis enim esturus est, & quis libituru præter ipsum? Nam ipse dat homini probo, & affert in conspectum ejus sapientiam & gaudium: ei verò qui peccat, negotium dat molestum, ut acquirat congeratque, quatenus tradat illud ei qui probus est in conspectu Dei: quod sanè vanum est, & animi placitum. 24 25 26

CAP. III.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

1 * لِكُلِّ ٱلزَّمَانِ * وَلِكُلِّ أَمْرٍ تَحْتَ ٱلسَّمَاءِ أَوَانٌ * لِلْوُلُودِ وَقْتٌ وَلِلْوَفَاةِ وَقْتٌ * وَلِلْغَرْسِ
2 وَقْتٌ وَلِلْإِعْتِرَاسِ وَقْتٌ * لِلْقَتْلِ أَوَانٌ وَلِلْمُدَاوَاةِ أَوَانٌ * لِلنَّقْضِ وَقْتٌ وَلِلْإِنْشَاءِ وَقْتٌ *
3 * لِلْبُكَاءِ أَوَانٌ وَلِلضَّحِكِ أَوَانٌ * لِلْإِنْتِحَابِ وَقْتٌ وَلِلرَّقْصِ وَقْتٌ * لِرَمْيِ ٱلْحِجَارَةِ وَقْتٌ
4 وَجَمْعِ ٱلْحِجَارَةِ وَقْتٌ * لِلْاِعْتِنَاقِ وَقْتٌ وَلِلْاِفْتِرَاقِ وَقْتٌ * لِلطَّلَبِ وَقْتٌ وَلِلْإِضَاعَةِ وَقْتٌ *
5 لِلْحِفْظِ وَقْتٌ وَلِلْإِطْرَاحِ وَقْتٌ * لِلتَّمْزِيقِ أَوَانٌ وَلِلْخِيَاطَةِ أَوَانٌ * لِلصَّمْتِ وَقْتٌ وَلِلْكَلَامِ وَقْتٌ *
6 * لِلْوُدِّ أَوَانٌ وَلِلْمَقْتِ أَوَانٌ * وَقْتٌ لِلْحَرْبِ وَوَقْتٌ لِلصُّلْحِ وَٱلسَّلَامِ * مَا فَضْلُ مَنْ يَعْمَلُ
7 فِي ٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي يَتْعَبُ فِيهَا * وَعَرَفْتُ كُلَّ ٱلْأَشْيَاءِ وَٱلتَّعَبَ ٱلَّذِي مَنَحَهُ ٱللَّهُ لِأَبْنَاءِ
8 ٱلنَّاسِ لِيَشْتَغِلُوا بِهِ * فَكُلُّ ٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي صَنَعَهَا عَرَفْتُ أَنَّهَا حَسَنَةٌ فِي وَقْتِهَا *
وَمَعَ هَذَا أَعْطَى مَعْرِفَةَ ذَلِكَ مَعَ ٱلدَّهْرِ فِي قَلْبِهِمْ * لِئَلَّا يَجِدَ ٱلْإِنْسَانُ ٱلَّتِي صَنَعَهَا ٱللَّهُ مُنْذُ
9 ٱلْبَدْءِ وَإِلَى ٱلْآخِرِ * وَعَرَفْتُ أَنْ لَيْسَ فِيهَا صَالِحًا * سِوَى أَنْ يَفْرَحَ وَأَنْ يَعْمَلَ فِي حَيَاتِهِ
10 عَمَلًا صَالِحًا * مَعَ أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ كُلَّمَا يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ * وَيَرَى صَالِحًا فِي جَمِيعِ تَعَبِهِ هَذَا
عَطِيَّةُ ٱللَّهِ هُوَ *

Omnibus est tempus, & res quælibet quæ sub cœlo est, tempus habet. Est nativitati tempus, tempus & morti: evulsio plantarum tempestatem habet, & plantatio tempestatem: Et occisioni tempus, & medelæ tempus: demolitioni tempus, & extructioni tempus: Fletui tempus, & risui tempus: luctus tempus, & tripudio tempus: Projectioni lapidum tempus, & collectioni lapidum tempus: amplexationi tempus, & separationi tempus: Acquisitioni tempus, & jacturæ tempus: conservationi tempus, & expulsioni tempus: Lacerationi tempus, & suturæ tempus: silentio tempus, & sermoni tempus: Amori tempus, & odio tempus: tempus est bello, tempus & paci atque concordiæ. Quid habet residui is qui operatur, ex rebus in quibus fatigatur? Assecutus sum etiam cognitionem omnium rerum, & molesti negotii quod dedit Deus filiis hominum, ut distineantur in eo. Omnes enim res quas condidit, novi pulchras esse suo tempore. Et præterea indidit notitiam hujus rei unà cum seculo in cor illorum, ne reperiat homo quæ fecit Deus ab initio usque ad finem. Et didici quòd non sit in rebus illis bonum, nisi ut lætetur, & ut exerceat in vita sua opus bonum. Præterquam quòd quicquid comedit homo ac bibit, & commodum experitur in cuncto labore suo, hoc donum Dei est. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

קהלת : ד

seculum in erit ipsum , Deus faciet quod omne quòd Novi
14 וַיָּרְאתִי כִּי כֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם
,fecit Deus & : diminuendâ non eo ab ⁄ ,addendâ non illud super
עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרוֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה
fore quod & *ipsum* jam fuit Quod ,*ei* *facibus* à timeant ut
שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו: מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת
15 sub vidi adhuc Et :*consequutum* requiret Deus & : fuit jam
כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף: וְעוֹד רָאִיתִי תַחַת
ibi ,justitiæ *locum* & ,impietas ibi ,judicii *locum* ,sole
הַשֶּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שֶׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה
impium & Justum ,meo corde in *eo* Dixi ,impietas
הָרָשָׁע: אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע
16 opus omne super & *volunta*ti omni tẽpus quia : Deus judicabit
יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה
Mala filiorum verbum Super ,meo corde in *eo* Dixi ,*ibi*
שָׁם: אָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם
17 *filii ipsi animal ipsi quòd videndum ad* & : *Deus eos purgandos ad*
לְבָרָם הָאֱלֹהִים וּלְרָאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם:
: eis unus *eventus* & ,*animalis* eventus & ,*Adam* filiorũ eventus Quia
כִּי מִקְרֶה בְּנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם
Mortis prosternit & *omnibus* unus spirit & *illum mori* sic ,ipsum sicut
כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם
: unum locum ad *eadem Omne* ,vanitas omnia quia ,*nuda animali* *præ*
מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל: הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד
20 *facta* Quis ,pulverem *ad reverteris omne* & ,pulvere *ex fuit omne*
הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר: מִי יוֹדֵעַ
21 jumenti spiritus & : sursum *ipse ascendens* hominum filiorum *spiritus*
רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה
hominis non quòd vidi Et ? terram subtus *ipse descendens*
הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ: וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב
22 : ejus pars illud quia ; suis operibus in homo lætatur quòd quàm
מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ
? eum post erit quod illud *in* videndum ad eum adducet quis quia
כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו:

CAP. IV. ד

fiunt qui oppressos omnes vidi & , *ego* sum cõversus Et
וְשַׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה אֶת כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים
,consolator eis non &,oppressorum *lachryma* ecce & : sole sub
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם
opprimentis Et ,consolator eis non &,*potentia* eos opprimentiũ manu de &
וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם: וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי
2 viri *ipse* qui , *vivos supra*,sunt mortui jam qui mortuos
אֶת־הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן־הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים
qui ,fuit non adhuc usque qui *ipsis ambobus præ bonus* Et ,usque huc
עֲדָנָה: וְטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עֵדֶן לֹא הָיָה אֲשֶׁר
3 ,sole sub fit quod ,malum opus vidit non
לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

Versio VULG. LAT.

14 Didici quòd omnia opera, quæ fecit Deus, perseverent in perpetuũ: non possunt eis quidquã addere, nec auferre, quæ
15 fecit Deus ut timeatur. Quod factum est, ipsum permanet: quæ futura sunt, jam fuerunt:
16 & Deus instaurat quæ abiit. Vidi sub Sole in loco judicii impietatem, & in loco justitiæ
17 iniquitatem. Et dixi in corde meo; Justũ & impiũ judicabit Deus, & tempus omnis rei
18 tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, & ostenderet si-
19 miles esse bestiis. Idcircò unũ interit est hominis & jumentorum, & æqua utriusque conditio: sicut moritur homo,
sic & illa moriuntur: similiter spirant omnia, & nihil habet homo jumento am-
20 plius: cuncta subjacent vanitati, Et omnia pergunt ad unum locum: de terra facta
21 sunt, & in terram pariter reverturtur. Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat
sursum, & si spiritus jumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nihil esse melius quàm lætari hominem in opere suo, & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?

CAP. IV.

1 VErti me ad alia, & vidi calumnias, quæ sub Sole geruntur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorẽ: nec posse resistere eorum vio-
2 lentiæ, cunctorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos, quam viventes: Et
3 foeliciorem utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub Sole fiunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 † Ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, *Cognovi, quia omnia quæ fecit Deus, ipsa* (i) *erunt in æternum. Super*
† αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, † (κ) ἐπ' αὐτῷ οὐκ illo non potest adjici, & ab
ἔστι προσθεῖναι, † καὶ (λ) ἀπ' αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἀφε- illo non potest auferri. Et Deus fec-
λεῖν. † καὶ ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἵνα φοβῆται- it, ut timeant à facie ejus. Quod
15 σιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. † Τὸ (μ) γενόμενον, fuit, jam est: & quæ futura sunt,
ἤδη ἐστί, † καὶ ὅσα τὰ γίνεσθαι, ἤδη γέγονε, jam fuerunt. Et Deus quærel(m)
16 † καὶ ὁ Θεὸς ζητήσει τὸ διωκόμενον. † Καὶ ἔτι eum, qui persequutionem patitur.
εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον † τόπον τῆς κρίσεως, ὀκεῖ Et adhuc vidi sub Sole locum ju-
ὁ ἀσεβής. † καὶ τόπον (ν) τῆς δικαίου, ὀκεῖ ὁ dicii, illic impius: & locum justi,
17 δυσσεβής. † (ξ) Καὶ ἔπαν ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, † (n) illic pius. Et dixi ego in cor-
Σὺν τὸ δίκαιον καὶ Σὺν τὸ ἀσεβῆ κεινεῖ ὁ Θε- de meo; (o) Justum & impium ju-
ός, † ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι, † καὶ dicabit Deus: quia tempus est (p)
18 (ο) διὰ πᾶσι τῷ ποιήματι † ὀκεῖ. Εἶπα ἐγὼ omni rei, & super omne factũ ibi.
ἐν καρδίᾳ μου, † περὶ λαλιᾶς υἱῶν τῶν ἀν- Dixi ego in corde meo de loquela
θρώπων, Ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ Θεός, † καὶ (ζ) 18 filiorum hominis: (q) Quia separabit illos Deus, & ut ostendat,
19 τὸ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτῆνη εἰσί. † Καὶ γὰρ αὐ- quia ipsi jumenta sunt. (r) Et qui-
τοῖς Συμβάντημα υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, † καὶ Συ- dem eis eventus filiorum hominis,
μβάντημα τῶν κτηνῶν, Συμβάντημα ἓν αὐτοῖς. & eventus pecoris, eventus unus
† ὡς ὁ θάνατος τούτου, (σ) οὕτως καὶ ὁ θάνα- eis. Sicut mors hujus; ita & mors
τος τούτου· † καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶσιν· † καὶ illius: & (ς) spiritus unus omni-
τί ἐπερείσασθαι ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ τὰ κτῆνη; bus: & quid abundavit homo à
† οὐδέν· ὅτι (ρ) πάντα ματαιότης. pecore? nihil: quia omnia vani-
20 † Τὰ πάντα (σ) εἰς τὸν αὐτὸν ἔνα, † τὰ πάν- tas. Omnia ad locum (t) unum:
τα ἐγένετο ἀπὸ τῆς γῆς, † καὶ τὰ πάντα ὑπο- 20 omnia facta sunt de (u) pulvere,
21 στρέψει εἰς τὴν γῆν. † Καὶ τίς (τ) οἶδεν πνεῦ- & omnia revertentur in pulve-
μα υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, † εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ rem. Et quis novit spiritus filio-
(υ) ἄνω; † καὶ τὸ πνεῦμα τῶν κτηνῶν, εἰ κα- 21 num hominis, si ascendat ipse sur-
22 τεβαίνει αὐτὸ κάτω (φ) εἰς γῆν; † Καὶ sum? & spiritus pecoris, si de-
εἶδον ὅτι οὐκ ἔστι ἀγαθὸν † εἰ μὴ ὁ εὐφρα- scendat ipse deorsum in terram?
θήσεται (?) ὁ ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ, Et vidi, quia non est bonum, nisi
† ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ· † τὸν τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ 22 quòd lætetur homo in operibus fu-
ἰδεῖν ἐν (χ) ᾧ ἐὰν γένηται μετ' αὐτόν; is: quia hæc est pars ejus. Quis
(x) enim adducet eum, ut videat
in illud, quod futurum est post
ipsum?

MS. A. (κ) ἐπ' αὐτῷ (λ) ἀπ' αὐτῷ (μ) γενόμενον, (ν) τῇ δικαίου, (ξ) Ἐκεῖ εἶπον ἐγὼ (ο) διὰ πᾶσι ποιήματι (?) τῶν (π) τῶν ὁ θάνατος (ρ) τὰ πάντα (σ) πορεύεται εἰς τόπον ἕνα, (τ) οἶδεν τὸ πνεῦμα (υ) εἰς ἄνω; (φ) πνεῦμα (χ) ᾧ ἂν γένηται

ΚΕΦ. Δ'.

1 † Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ, (κ) εἶδον † συμπάσας τὰς Συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὴν ἥλιον· † καὶ ἰδὲ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, † καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν, † καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων (α) αὐτοῖς ἰσχύς, † καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς (β) παρακαλῶν. † Καὶ ἐπήνεσα ἐγὼ (γ) σύμπαντας τοὺς τεθνηκότας † τοὺς ἤδη τεθνηκότας ὑπὲρ τὰς ζῶντας, † ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως τοῦ νῦν. † Καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τὰς δύο τούτους † ὅστις ὔπω ἐγένετο, † ὃς οὐκ εἶδε (δ) τὸν κακὸν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὴν ἥλιον.

MS. A. (α) αὐτοῖς (β) ὁ παρακαλῶν. (γ) σὺν τὰς τεθνηκότας (δ) σὺν τὸ ποίημα

CAP. IV.

1 ET converti me ego, & vidi universas (a) calumnias quæ (b) factæ sunt sub Sole. Et ecce (c) lachrymæ eorũ, qui calumnias sustinent: & non est qui (d) consoletur eos: & de manu calumniantium eos, fortitudo; & non est eis
2 consolator. Et (e) laudavi ego (f) omnes mortuos, qui jam mortui sunt, super viventes, quicunque
3 ipsi vivunt usq; nunc. Et bonus super hos duos, qui nondum (g) factus est, qui non vidit (h) omne opus malum, quod factum est sub Sole.

תרגום TARGUM.

14 יְדִעַת בְּרוּחַ נְבוּאָה אֲרוּם כָּל דִּי יַעְבֵּד יְיָ בְּעָלְמָא בֵּין טַב לְבִישׁ מִדְּאִתְגְּזַר מִפּוּם יְהֹוָה הוּא
יְהֵא לְעָלַם עֲלוֹהִי לֵית רְשׁוּ לְגַבֵּר לְאוֹסְפָא וּמִנֵּיהּ לֵית רְשׁוּ לְגַבֵּר לְבַעֲרָא וּבְעָדָן דִּי יֵיתֵי
15 פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא הוּא דַעֲבַר בְּגִין דִּי יִדְּחֲלוּן בְּנֵי אֲנָשָׁא מִן קֳדָמוֹהִי : מַה דַּהֲוָה מִן
קַדְמַת דְּנָא הָא כְּבַר הוּא דְּאִתֵּי מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא הָא כְּבַר הֲוָה וּלְיוֹם רַבָּא
דַּעֲתִיד יְיָ לְמִתְבַּעֵי חֲשׁוֹכָא וּמִסְכֵּינָא מִן יְדוֹהִי דְּרַשְׁיָא דְּרָדְפָ לֵיהּ : 16 וְעוֹד חֲזֵית תְּחוֹת
שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא דְּדִינֵי אַתַר בֵּית דִּינָא דְּדִינֵי שְׁקָרָא תַּמָּן חַיָּבוּן לְזַכָּאָה לְמִפַּךְ חַיָּבָא
בְּדִינֵיהּ וַאֲתַר דְּמִשְׁתְּכַח תַּמָּן גַּבְרָא חַיָּבָא לְמִשְׁלַט בֵּיהּ בְּגִין חוֹבֵי
דְּרָא בִּישָׁא : אֲמַרִית אֲנָא בְּלִבִּי יַתְכָּאָה וַיַת חַיָּבָא יְדִין יְיָ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא אֲרוּם עִדָּן 17
מִתְעַבֵּד לְכָל עִסְקָא וְעַל כָּל עוֹבְדָא דְּהָדֵין אִתְּרוּנוּן תַּמָּן : אֲמַרִית אֲנָא
בְּלִבִּי עַל עִסְקַ בְּנֵי אֲנָשָׁא דְּיִתְּיוּן עֲלֵיהוֹן מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין בִּישִׁין בְּגִין לְנַסָּאוּתָהוֹן וּבְגִין
לְמִבְחֲנֵיהוֹן עֲבַד יְיָ לְמֶחֱוֵי אֵין חַיָּבִין בְּתִיּוּבְתָּא יִשְׁתְּבַּח לְהוֹן וְיִתְחַזּוּן וְרַשְׁיָא דִּי אִנּוּן
כְּבְעִירָא לָא חַיָּבִין בְּגִין כֵּן אִנּוּן מִתְיַכְּחִין בְּהוֹן לְאַבָּאשָׁא לְהוֹן : אֲרוּם אַרְעוּן אֲנָשָׁא
חַיָּבָא וְאַרְעוּן בְּעִירָא מְסַאֲבָא אַרְעוּן חַד לְכוֹלְהוֹן וְהֵיכְמָה דְּתָמוּת בְּעִירָא מְסַאֲבָא כֵּן
יְמוּת דֵּין דְּלָא תָאֵב בְּתִיּוּבְתָּא קֳדָם מוֹתֵיהּ וְנִשְׁמַת רוּחַ תְּרֵוֵיהוֹן כַּחֲדָא אִתְּרָן לְכָל גַּוָּן
וּשְׁאָרוּת גַּבְרָא חַיָּבָא מִן בְּעִירָא מְסַאֲבָא מִדְּעַם בֵּין תְּרֵוֵיהוֹן אֲלָהֵן בֵּית קְבוּרְתָּא אֲרוּם
כּוּלָּא הֲבַלוּ : כּוּלָּא אָזְלִין לַאֲתַר חַד כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא אִתְבְּרִיאוּ מִן עָפְרָא וְכַד מִתְהָוֵין
כּוּלְהוֹן עָתִידִין לְמִתּוּב לְעַפְרָא : מַן הוּא חַכִּימָא דְּיָדַע אִין רוּחַ נְשְׁמַתָּא בְּנֵי אֲנָשָׁא
חֲסֻלְקָא הִיא לְעֵילָא לְרָקִיעָא וְרוּחַ נְשְׁמַתָּא דִּבְעִירָא הִיא לְרַעֲוָא לְאַרְעָא : 21 וְחֲזִית
אֲרוּם לֵית טַב בְּעָלְמָא הָדֵין מִדְּיָחִדֵי אֱנָשׁ בְּעוֹבְדוֹי טָבִין וַיְכוֹל וַיְשַׁתֵּי וַיְשַׁוֵּי לְבֵיהּ
אֲרוּם הוּא חוּלְקֵיהּ טַב בְּעָלְמָא הָדֵין דְּמִקָּנֵי בֵּיהּ עָלְמָא דְּאָתֵי דְּלָא יֵימַר אֱנָשׁ בְּלִבֵּיהּ
לְמָה דֵּין אֲנָא מְבַרְבֵּן מִמּוֹנָא לְמֶעְבַּד צְדָקָתָא טַב לִי דְּאֶשְׁבְּקִנֵּיהּ לְבָרִי בַּתְרֵי אוֹ אִתְּוֵן
מִנֵּיהּ בְּעִדָּן סִיבָתִי אֲרוּם מַן הוּא דְּיַעֲלִנֵּיהּ לְמֶחֱוֵי מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בַּתְרוֹי :

ד

1 וְתָבִית אֲנָא וְחֲזִית יַת כָּל אֲנִיסִין דְּאִתְעֲבִידוּ צַדִּיקֵיָא בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמֵיָא מִן יַד
דּוּחֲקֵיהוֹן וְלֵית דִּי מַלֵּיל לְהוֹן תַּנְחוּמִין וְלֵית לְמִפְרַקְהוֹן מִן יַד דְּאָנְסֵיהוֹן בְּתֹקֶף יְדָא
וּבְחֵילָא וְלֵית דִּי יְנַחֵם לְהוֹן : וְשַׁבְחִית אֲנָא יַת שֵׁכִיבָא דְּהָא כְּבַר מִיתוּ וְלָא הֲווּ
2 פּוּרְעָנוּתָא דְּאִתֵּי בְּעָלְמָא בַּתַר מוֹתֵיהוֹן יַתִּיר מִן חַיָּיא דִּי אִנּוּן קָיְמִין בְּעָלְמָא הָדֵין בְּעָקָא
3 עוֹד כְּעַן : וְשַׁפִּיר מִן תְּרֵוֵיהוֹן יַת דְּעוֹד כְּעַן לָא הֲוָה וְלָא אִתְבְּרִי דִּי לָא חֲזָא יַת עוֹבְדָא
בִּישָׁא דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שְׁמֵיָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cognovi in spiritu prophetiæ quod omne quod faciet Dominus in seculo
14 inter bonum & malum, *postquam decretum est ex ore ejus*, id erit in se-
culum: super ipsum non est facultas cuiquam addere, & ex eo non est fa-
cultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet ultio in seculo, Do-
minus ipse est qui fecit, ut timeant filii hominis à conspectu ejus. Id quod
15 fuit ab initio, *ecce* jam est quod venit; & id quod futurum est ut fiat in fine
dierum, *ecce* jam fuit, & in die[*judicii*] magni futurum est ut Dominus re-
quirat obscurum & pauperem de manibus improbi qui persecutus fuerit
eum. Et adhuc vidi sub Sole, in seculo hoc locum domus judicii; in
16 quo judices mendacii condemnant innocentem, ut exeat reus in judicio
suo, & locum in quo invenitur vir innocens; ibidem invenitur vir pec-
17 cator, ut imperet ei propter peccata generationis malæ. Dixi ego in cor-
de meo, Innocentem & peccatorem judicabit Dominus in die judicii ma-
gni, quoniam tempus præfinitum est omni causæ: & propter omne opus
18 quod fecerint in seculo hoc judicabuntur ibi. Dixi ego in corde meo su-
per causam filiorum hominis quòd venient super eos percussiones & morbi
mali ad tentandum eos & ad probandum eos: [*hæc*] fecit Dominus ut
videat; si revertentur ad pœnitentiam, dimitteetur illis & sanabuntur. Sed
improbi qui ut jumentum non convertuntur, propterea illi arguuntur *illis*
nocendo eis. Quoniam eventus hominis *peccatoris* & eventus jumenti *im-*
19 *mundi*, eventus unus omnibus illis: & ecce quemadmodum moritur ju-
mentum *immundum*, sic moritur is qui non convertitur ad pœnitentiam
ante mortem suam, & spiraculum spiritus utriúsque simul judicabitur in
omni negotio: & residuum viri *peccatoris* præ jumento *immundo* non est
quicquid inter utrúmque, nisi domus sepulchri, quia omnia vanitas.
Omnia eunt ad locum unum: omnes habitatores seculi creati sunt ex pul-
20 vere: et quando mortui fuerint omnes illi futuri sunt ut convertantur in
pulverem. Quis sapiens qui novit an spiritus animæ filiorum hominis as-
21 cendat ipse supra firmamentum, & spiritus animæ jumenti descendat ipse
subtus terram? Et vidi quòd non est melius in seculo hoc, quàm ut gaude-
22 at homo in operibus suis bonis, & comedat & bibat & bene habeat cor
ejus: namque hæc est pars ejus bona in seculo hoc ad acquirendum in ea
seculum venturum: *ne dicat quisquam in corde suo, Cur ego prodigo fa-
cultates meas præstando eleemosynam? satius esset mihi ut recondam eas fi-
lio meo post me, vel ut alar eis in tempore senectutis meæ*; nam quis est ille
qui introducet eum ad videndum id quod futurum est ut fiat post eum?

CAP. IV.

1 ET redii ego & vidi omnes calumnias quæ factæ sunt justis qui oppri-
muntur in seculo hoc sub *cœlo* à manu oppressorum ipsorum, & non est
qui loquatur illis consolationes, & non est qui vindicet eos de manu mo-
lestantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non est qui consoletur
2 eos. Et laudavi ego jacentes qui ecce jam mortui fuerunt, qui non vide-
runt ultionem quæ venit in seculum post mortem suam magis quàm vivos
3 qui vixerunt *in mundo hoc* in molestia usque nunc. Et præstantior utrúsque
is est qui hactenus nondum fuit, nec creatus est, quòd non viderit opera mala quæ facta sunt in mundo hoc sub Sole.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܝܕܥܬ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܠܥܠܡ ܠܥܠܡܐ ܠܐ ܡܬܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢܗ ܠܡܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢܗ ܠܡܫܩܠ ܡܢܗ ܘܐܠܗܐ ܥܒܕ ܕܢܬܝܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܗܢܘܢ ܕܗܘܘ ܠܗ

קהלת : ד

Versio VUL. LAT.

ipsi quid ,operis *restituat*.ne omnem &,laborē omnem
4 וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא
Stultus .spiritus *pastio* &,vanitas hoc etiam :*suo socio à viri* invidia
קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח : הכסיל
,*equ*.e volæ plenitudo *Bona* .suam carnem *comedens* &,suas man° *complicans*
6 חבק את ידיו ואכל את בשרו : טוב מלא כף נחת
,*eg*.fam conversus Et .spiritus *pastione* &,labore *pugillorum* plenitudo quàm
7 ממלא חפנים עמל ורעות רוח : ושבתי אני
,filius etiam,secundus non &,unus Est .sole sub vanitatem vidi &
8 וראה הבל תחת השמש : יש אחד ואין שני גם בן
fatiabitur non ej° *oculus* etiam ,ej° laboris *omnis* finis non &,ei non frater &
ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו גם עיניו לא תשבע
hoc etiam ,*à bono à meâ animâ faciens* deficere &,*laborans* ego cui &,*opulentia*
עשר ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה גם זה
est quia :unus quàm duo Meliores .*ipsum malis negocii* &,vanitas
9 הבל וענין רע הוא : טובים השנים מן האחד אשר יש
faciet stare unus ceciderit si Quia .*eorū labore in* bona merces eis
להם שכר טוב בעמלם : כי אם יפלו האחד יקים את
,*ei* fublevabit ad secundᵃ *non* &,ceciderit cùm uni *illi* væ &:*suū* *sociā*
10 חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו :
si Et ,calor erit quomodo uni &,*eis* erit calor &,duo *jacuerint* si Etiā
11 גם אם ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם : ואם
non triplicatum filum & *sed* contra *stabunt* duo ,unus et prævaluerit
יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא
,*stulto* &,*sene rege præ*:*sapiēs* & *pauper gnatus* Melior.rumpetur *festinātis in*
12 במהרה ינתק : טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל
est egreius vinctorum domo è Quia .adhuc *moneri nevit non* qui
אשר לא ידע להזהר עוד : כי מבית הסורים יצא
,*ut* *is* Vidi .pauper est natus suo regno in etiā quia *gregnandā* ad
13 למלך כי גם במלכותו נולד רש : ראיתי את כל
qui ,secundo *gnato* cum ,sole sub ambulantes viventes
החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר
,*ens faciens ad* *fuit* *qui omni*,populo omni finis Non .eo pro *stabit*
14 יעמד תחתיו : אין קץ לכל העם לכל אשר היה לפניהם
,*ut* *is* & ,vanitas hoc etiam quia :*eo in* lætabitur non posteri *etiam*
גם האחרונים לא ישמחו בו כי גם זה הבל ורעיון
,Dei domum ad *ibis* quando ,tuū pedē Custodi .Spirit°
15 רוח : שמר רגלך כאשר תלך אל בית האלהים וקרב
fiscrifici ipsi non quia :facrificiā *stultos* *dare præ* audiendā ad
לשמע מתת הכסילים זבח כי אינם יודעים לעשות רע

Rursū contemplat° sum omnes
4 labores hominū, & industrias
animadverti patere invidiæ
proximi : & in hoc ergò vani-
tas, & cura superflua est. Stult°
5 complicat man° suas, & come-
dit carnes suas, dicens; Melior
est pugillus cum requie, quàm
plena utraque man° cum labo-
6 re, & afflictione animi. Consi-
derans reperi & aliā vanitatē
7 sub Sole: Un° est, & secundum
non habet, non filium, non fra-
trē, & tamen laborare non ces-
sat, nec fatiantur oculi ej° divi-
tiis : nec recogitat, dicens; Cui
laboro, & fraudo animā meam
bonis? in hoc quoq; vanitas est,
8 & afflictio pessima. Meli° est
ergò duos esse simul, quā unū:
habent enim emolumentū so-
9 cietatis suæ: Si un° ceciderit, ab
altero fulcietur. Væ soli : quia
10 cùm ceciderit, non habet sub-
levantem se. Et si dormierint
11 duo, fovebuntur mutuò : unus
12 quomodò calefiet? Et si quispiā
prævaluerit contra unum, duo
13 resistunt ei: funiculᵒ triplex dif-
ficilè rumpitur, Melior est puer
pauper & sapiens, rege sene &
stulto, qui nescit prævidere in
14 posterū. Quòd de carcere cate-
nisque interdū quis egrediatur
ad regnū: & ali° nat° in regno,
15 inopia consumatur. Vidi cun-
ctos viventes, qui ambulāt sub
Sole cum adolescente secūdo,
16 qui consurget pro eo. Infinitus
numerus est populi omniū, qui
fuerūt ante eū: et qui posteà fu-
turi sunt, non lætabuntur in eo:
sed & hoc vanitas & afflictio
17 spiritᵒ. Custodi pedē tuum in-
grediens domū Dei, & appro-
pinqua ut audias. Multò enim melior est obedientia, quàm stultorum victimæ, qui nesciunt quid faciunt mali.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 †Καὶ ἔιδον ἐγὼ Cὑμπαντα ℣ μόχθον, †ἢ σύμ-
παν ℣ ἀνδρίαν τῦ ποιήματ Θ, †ὅτι αὐτὸ ζῆλ Θ
ἀνδρὸς ἀπὸ τῦ ἑταίρου αὐτῦ. †καὶ γε τῦτο μα-
5 ταότης ἢ ματαίοτης πνεύματ Θ. † (α) Ὁ ἄ-
φρων σκέπτεται τὰς χεῖρας αὐτῦ, †ἢ ἔφαγεν
6 τὰς σάρκας αὐτῦ. †Ἀγαθὸν πλήρωμα ἡσυχὸς
ἀναπαύσεως † ὑπὲρ πληρώματα δύο ἀσχόλ-
7 μόχθυ †ἢ προαιρέσεως πνεύματ Θ. †Καὶ ἐπι-
ἐστρέψαν ἐγὼ, ἢ ἴδον ματαότητα ὑπὸ ℣ ἥλι-
8 ον. †Ἔστιν εἷς, ἢ οὐκ ἔστι δεύτερ Θ· †καὶ γε υἱὸς
καὶ γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῦ· †ἢ οὐκ ἔστι πέρα-
σμὸς τῶ παντὶ μόχθῳ αὐτῦ· †καὶ γε ὀφθαλμὸς
αὐτῦ οὐκ (ζ) ἐμπίμπλα Θ πλέτυ. † ἢ τίνι ἐγὼ
μοχθῶ, †ἢ στέρκω τ ψυχήν μυ ἀπὸ ἀγαθω-
σύνης; †καὶ γε τῦτο ματαότης ἢ (η) περιστυ-
9 σμὸς πονηρός ἐστι. †Ἀγαθὸν δύο ὑπὲρ τ ἕνα,
†οἷς ἔστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ
10 αὐτῦ· †Ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς (θ) ἐγερεῖ τ μετὰ-
τῦ αὐτῦ· †καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ, ὅταν πέσῃ †ἢ
11 μὴ ℣ δεύτερος (θ) ἐστὶ τοῦ ἀυτῦ. †Καὶ γε ἐὰν κοι-
μηθῶσιν (ι) δύο, ἢ θέρμη αὐτοῖς, †ἢ ὁ εἷς πῶς
12 θερμανθῇ; †Καὶ ἐὰν δυνηστευθῇ ὁ εἷς, †οἱ
δύο σταθ Θ κρίνανται αὐτῦ, †ἢ τὸ σπαρτίον τὸ
13 ἔντελεσον ὑ πολύκλωστος ἀπορήσαι Θ. †Ἀγαθὸς
παῖς πένης ℣ σοφὸς †ὑπὲρ βασιλέα γεροντό-
τερον ἢ ἄφρονα, †ὃς οὐκ ἔγνω τῦ φυλάσσειν ἔτι
14 π. †Ὅτι ἐξ οἴκυ ℣ (κ) δεσμῶν ἐξελεύσεται τῦ
βασιλεύσαι, †ὅτι καί γε ὁ βασιλεὺς αὐτῦ ἐγε-
15 νήθη πένης. Εἶδον Cὑμπαντας τὰς ζῶντας
†τὰς περιπατῦντας ὑπὸ τ ἥλιον ℣ μετὰ
16 σου τῦ δευτέρυ, †ὃς (λ) ἐγήσετ ℣ αὐτῦ. †Οὐκ
ἔστ πεπερασμὸς τῦ παντὶ λαῷ, †οἷς πᾶσιν (μ) οἱ
ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῦ· †καὶ γε οἱ ἔσχατοι οὐκ
ἐυφραν θήσονται (ν) ἐπ' αὐτῦ. † ὅτι καί γε τῦτο
17 ματαότης ἢ προαίρεσις πνεύματ Θ. †Φύλα-
ξον τ πόδα σου (ξ) ἐν ᾧ ἂν πορευῇς εἰς οἶ-
κον τῦ θεῦ. †ἢ ἐγγυς τῦ ἀκέσαι, †ὑπὲρ δόμα τ ἀφρόνων θυσία ζυ, †ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες ℣ ποιῆσαι κακόν. MS.A. (α) Ἄφρων περιέλαβεν (ζ) ἐνπίπλα (η) πτερασμὸς (ᾖ) ἐγνόησεν (θ) τῦ εἶσαι (ι) οἱ δύο, (κ) δεσμῶν ἐξελεύσεται βασιλεύσαι (λ) ἀνασήσει (μ) ὅσοι ἐγένοντο (ν) ἐν αὐτῦ. (ξ) ἐν ᾧ ἂν πορεῦῃ εἰς τ οἶκον

Et vidi ego universum laborē, & si-
4 mul(i) omnē virtutē operis: quia(k)
ipsū æmulatio viri à sodali ejus. Et
quidē hoc vanitas, et præsumpio spi-
5 ritū. Stult°(l) complicat man° suas, & comedit carnes suas. Bona ple-
6 nitudo pugilli(m) requietis super (n)
plenitudines duorum pugillorū labo-
7 rū, & præsumptionis spiritūs. Et(o) conversᵒ sum ego, & vidi vanitatē
8 sub Sole. Est unᵒ (p) non est secun-
dᵃ: & quidē filius, & frater non est
ei: nec est(q) finis omni labori ejus. Et
quidē oculᵒ ejus non satiatur divi-
tiis. Et cui ego laboro, & fraudo ani-
mā meā(r) bonitatē? Sed & hoc va-
nitas, & (s) distentio pessima est. (t)
9 Boni duo super unum, quibus est eis
10 merces bona in labore suo : Quia si
ceciderint, unᵒ eriget (u) participem
suum. Et væ ipsi uni, cùm ceciderit,
& (x) non fuerit secundᵒ, qui erigat
11 eum. Et quidē si dormient duo; etiam
calor erit illis: & unᵒ quomodò ca-
12 lefiet? Et si(y) invaluerit unus, duo
stabunt adversᵒ eū: & funiculᵒ (z)
13 triplex non citò rumpetur. Bonus est
puer pauper & sapiens, super regē se-
nio & stultū, (a) qui nescit provi-
14 dere in posterū. (aa) Quoniā de do-
mo vinctorum egredietur, ut regnet;
15 quia etiā in regno suo factᵒ est pau-
per. Vidi universos viventes, qui am-
16 bulant sub Sole, (bb) cum adolescente
secundo, qui ᵒ stabit pro illo. Non est
finis omni (cc) populo, universis qui
17 fuerunt ante illos. Et quidē novissi-
mi non lætabuntur in eo. Sed & hoc
vanitas, & præsumpio spiritᵒ. Custodi
pedē tuū, cùm vadis in domum Dei,
& (dd) propinquus ad audiendum.
Super donum insipientium, sacrificiū
tuum : quia nesciunt, quòd faciunt
(ee) malum.

תרגום Targum.

4 וחויית אנא ית כל טורחא וית כל אוטבות עובדא די עבדין בני אנשא ארום היא קנאתא
דקני גבר לחבריה למעבד כותיה דמקני ליה למעבד טבא כותיה מימרא דשמיא יתיר
ליה ודמקני ליה לבישׁ למעבד כבישתיה מימרא דשמיא יבאיש ליה ואף דין הבלו להיבא
5 ותבירות רוחא : שטיא אול ומנפף ית ידוי בקיטא ולא צבי למטרח ובסתיא יכול ית כר
מה דאית ליה ואכילו כסו מעל משך בסריה : טב לגבר מלי חפני מכלא בהנית נפש ובלא
גוילא ותשופין מן תרין חפנין מלין מיכלא בגוילא ותשופין ועתיד לשלמא בדינא בטורחא
6 ובתבירות רוחא : ותבית אנא ותחית הבלו דאתחזי למהוי בעלמא הדין תחות שמשא : ית
גבר יחידא ולית תנין בר מנה אף ברא ואף אחא לית ליה למירת ית נכסוי ולית סוף לכל
טורחיה ואף עינוהי לא תכול למספע עתריה ולא יימר בלבוה למא דנן אנא טרח ומחסר
ית נפשי מטיבותא אקום כען ואעבד מנדה מגדי בעלמא הדין עם בני אנשא
7 ולעלמא דאתי עם צדיקיא אף דין הבלו ענין בישׁ הוא : טבין הדין צדיקיא בדרא יתיר מן
חדא ואנון די רבדין במולא ומשתבעין מליהון די אית ר הון אנר טב לעלמא דאתי
בטורחהון די טרחו לסובראה ית דריהון : ארום אלהין אין יפול חד מנהון על עסא וישׁכוב
מרע חדא יקום ית חבריה בצלותיה דאלו חד דהוא זכי בלחוותיה בדריה די יפול עד
עסיה וישׁכוב מרע לית ליה בדריה חבר תנין לצלאה עלוהי אלהן בזכותיה יקום
8 מסריעה : אף אין דמכן תרין גבר ואתתיה ושתין להון בסתיא ולחד איכרין ישׁתן : ואין
יקום גבר רשׁיעא ותקיפא בדרא ועובדוהי מקלקלין ומסתקפן לאיתאה פורענותא
בעלמא קימין תרין צדיקיא לקבליה ומבטלין פורענותא בזכותהון וכמה דאין הלין
9 חדא ואנון די רבדין במולא ומשתבעין מליהון די אית ר הון אנר טב לעלמא דאתי
בטורחהון די טרחו לסובראה ית דריהון : ארום אלהן אין יפול חד מנהון על עסא וישׁכוב
מרע חדא יקום ית חבריה בצלותיה דאלו חד דהוא זכי בלחוותיה בדריה די יפול עד
עסיה וישׁכוב מרע לית ליה בדריה חבר תנין לצלאה עלוהי אלהן בזכותיה יקום
10 מסריעה : אף אין דמכן תרין גבר ואתתיה ושתין להון בסתיא ולחד איכרין ישׁתן : ואין
יקום גבר רשׁיעא ותקיפא בדרא ועובדוהי מקלקלין ומסתקפן לאיתאה פורענותא
בעלמא קימין תרין צדיקיא לקבליה ומבטלין פורענותא בזכותהון וכמה דאין הלין
11 בטוב הוא אברהם די הוא רביא מסכין והות רוחה נבואה מן קדם יי ואשתמודע ליה מרה
במהרוהי בר חלת שנין לא צבי למפלח לטעותא רמוהי לנו אתון נירא יקדהון ואתרחיש
12 ליה נסא מן רבוני עלמא ושׁובדיה מתחן ואפילו מן בתר הכי לא הוית מנדעא בנמרוד
לאודהרא שוד בדיל דלא למפלח לטעותא דהוא פלח מן לקדמין : ארום מן גניסת פלה
13 טעותא נפק אברהם ומלך על ארעא דכנענאי ארום אף ביומי מלכותיה דאברהם אתעביד
נמרוד מסכינא בעלמא : אמר שלמה מלכא ברוח נבואה מן קדם יי הוית ית כל חייא דאלין
בטפשיהון לסרבא על רחבעם ברי תחות שמיא ומפלגין ליה ית מלכותא לאתיבא
לירבעם בר נבט ברם שבטא דבנימן ויהודה הוה לבהון שלים עם רביא הוא רחבעם ברי
14 דהוה תנין למלכותי דיקום וימלוך באתר אחסניתיה בירושלם : לית סוף לכל עמא בית
ישׁראל לכל צדיקיא דהוה מדבר קדמיהון ברם הנון עמוהי בחוכמתא למקל נירא
מעלויהון ובטפשׁותיה אול ואתעתד עם עולמא והנון עמוהי בטפשׁותא ליקרא נו
מלכותא על עמא בית ישׁראל ושׁבק מלכת סביא ואול במלכת בתרי ברם הנון בתרי
יהודה בתר כן לא חדו בירה ואנון גרמו עלוהי לאסתפקא למהוי מתפלגין מניה עשׁרתי
שבטיא ומלוך עלויהון ירבעם חיבא אמרית אף דין הבלו לרחבעם ברי ותבירות רוח
17 לריליה : אנת ברי נשא טר רגלך בעדן דתזיל לבית מוקדשׁא דיי לצלאה דלא תהוי הטן מרה
חובין קדם עד לא תתוב ותהי מקריב אורבנך לקבלא אולפן אוריתא מן כהניא דחמיא ירא
תהא כטפשיא דמקרבין קורבנא על חובין מן עובדהון ולא תבין מן עובדהון בישׁיא דאתיהון
ביהיהון וליתהון מקבל ברעוא ארום ליתיהון ורעין למעבד בהון בין טב לבישׁ :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et vidi ego omnē laborē & omnē directionē operis quē fecerūt filii homi-
4 nis, quòd sit æmulatio qua æmulatur vir sociū suū ad faciendū sicut ille; *qui*
amulatur eū, ut faciat bonū sicut ille, verbū cœleste benefaciet ei; qui verò
amulatur malum, ad faciendū juxta malū ipsius, verbū cœleste malis affi-
ciet illum: & etiā hoc vanitas est *peccatori* & confractio spiritᵒ. Stult° vadit
5 & cōplicat man° suas in æstate & non vult laborare, & in hyeme comedet
quicquid est ipsi, & etiā operimentū *de pelle* carnis suæ. Melius est viro im-
6 plementū volæ [*unius*] cibi in quiete animæ & sine direptione et rapinis,
quàm duæ volæ plenæ cibo in direptione & rapinis: *nam persolutur° est in*
judicio cum molestia & confractione spiritus. Et redii ego & vidi vanitatē
7 quæ decreta est ut sit in seculo *hoc* sub Sole. Est vir unicᵒ, & nō est secundᵒ &
8 præter eū, neq; etiā filiū neq; fratrē habet ad hæreditandū facultates ejus,
& nō est finis omnibᵒ laboribᵒ ejᵒ; etiā oculᵒ ejus nō potest satiari divitiis:
nec dicit in corde suo, Ad quidnā go laboro & defraudo animā meā bo-
nis? *surgam nunc & faciā ex iis eleemosynam, ut gaudeā in hoc seculo cum*
filiis hominis, & in seculo futuro cum justis: etiā hoc vanitas & negotium
9 malū est. Meliores sunt duo justi in generatione, quàm unᵒ, *qui quidē agūt*
feliciter & audiuntur verba eorū; quia est illis merces bona in seculo ven-
turo in laboribᵒ suis, quos laboraverunt ad sustentandū generationē suā.
10 Nā si ceciderit unᵒ ex eis super lectū & cubaverit ægrotans, alter surgere
faciet sociū suū oratione sua: *quòd* si unᵒ innocēs solᵒ fuerit in generatione
sua, *qui* decidet sup lectū & cubabit ægrotans, nō erit illi in generatione
sua sociᵒ secundᵒ ad orandū sup eū: sed in puritate sua surget ex ægritudine
11 sua. Etiam si dormierint duo, vir et uxor ejᵒ, et calor eis erit in hyeme: sed
12 unᵒ quomodo calefiet? Et si furrexerit vir improbᵒ & robustᵒ in generatio-
ne, & opera ejᵒ corrupta, & occasionē afferentia ad provocandā ultionē in
seculo; stantes duo justi adversus eū, cessare faciēt ultionem merito suo: &
quanto cōgruentius tres justi qui fuerint in generatione, & pax inter eos,
sicut catena quæ contorta est ternis funibus, non festinanter convelletur.
13 Major *erat Abraham* qui *puer erat* pauper, et *inerat* in eo spiritᵒ *prophetiæ*
ab ante Dūm, *& innotuit illi Domin° ejᵒ cū tertiū annū nondū excesserat,*
neq; voluit cultū præstare idolis, quàm *Nimrod impiᵒ qui* rex *erat* senex et
stultᵒ; *cùm enim nollet Abraham cultū præstare idolis, projecerunt eum in*
fornacē ignis ardētis, sed editū est ei miraculū à Domino mūdi, & eripuit eū
indè: et ultra hæc *quidē* nō *erat* cognitio *in Nimrod* ut *admoneretur* am-
plius *quo min° coleret idola, quæ coluisset antea*. Etenim de *stirpe idololatra-*
14 *rū* exivit *Abrahā* et regnavit sup terrā *Chananæorū*: etenim in diebᵒ regni
ipsiᵒ Abrahā, factᵒ est *Nimrod* pauper in seculo. *Dixit Selomoh rex in spi-*
15 *ritu prophetiæ à cūspectu Domini*: Vidi omnes vivētes qui ambulāt *in stul-*
titia sua ad rebellandū in Roboā filiū meū sub cœlo, & dividunt ei regnū
ad dandum Jeroboā filio Nebat: *veruntamē tribᵒ Benjamin & Jehudah*
corde integro fuerūt cum puero *Roboā filio meo, qui fuit secundᵒ regno meo,*
qui surrexerit et regnārit in loco hæreditatis suæ *in Jerusalem*. Nō est finis
16 omnis populi *domᵒ Israel, omnium justorū quibᵒ ductor* fuit ante illos: *illi*
quidem cōsuluerunt ei sapienter, ut alleviaret illis jugum, at in stultitia sua
abiens cōsuluit juvenes, qui cōsilium dederunt ei stolidum, ut aggravaret
jugum regni super populum domus Israel, & relictō cōsilio seniorum secutᵒ
est cōsilium posteriorum: sed & ipsi posteriores attoniti fuerunt, nec postea
gavisi sunt in eo, cum ipsi auctores fuissent ei, ut occasionē daret ut decē tribᵒ
desciscerent ab eo, & regnaret super eas Jeroboā peccator. Dixi etiā hoc va-
nitas *est Roboā filio meo*, & cōfractio spiritus *suis*. Tu fili hominis custodi
17 pedes tuos in cēpore quo ieris in domum sanctuarii *Domini* ad orandum,
ne venias eò plenᵒ peccatis quoad cōvertaris: & esto ad movens aurē tuam
ad excipiendā doctrinā Legis à Sacerdotibᵒ et sapientibᵒ, et ne fueris ut
stulti qui offerunt munus pro peccatis suis, & nō cōvertuntur ab operibᵒ
suis malis quæ apprehendunt manibᵒ suis, et *ipse non accipit* in beneplacito,
quia ipsi nesciunt facere in eis inter bonum et malum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܚܙܝܬ ܐܢܐ ܟܠ ܥܡܠܐ ܘܟܠ ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܕܓܒܪܐ ܡܢ ܚܒܪܗ ܗܢܐ ܗܘܐ ܕܒܛܠܐ ܘܪܥܝܢ ܪܘܚܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܒܛܠܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܒܛܠܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܒܛܠ

קהלת: ה

CAP. V. ה

1 אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר לְפְנֵי
הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ עַל כֵּן
2 יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים: כִּי בָא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן
וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים: כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים
3 אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֶת־אֲשֶׁר
תִּדֹּר שַׁלֵּם: טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא
4 תְשַׁלֵּם: אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים
5 עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: כִּי בְרֹב
חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא:
6 אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֹזֵל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַּמְّדִינָה
אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
7 וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם: וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לַשָּׂדֶה
8 נֶעֱבָד: אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב הָמוֹן
לֹא תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל: בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ
9 אֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִיַּת עֵינָיו:
10 מְתוּקַת עֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכֵל
וְהַשְּׂבַעַ לְעֹשֵׁר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישֹׁן: יֵשׁ רָעָה חוֹלָה
11 רָאִיתִי תַחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ:
12 וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיָן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין
13 בְּיָדוֹ מְאוּמָה: כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ
14 עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא וּמֵאֹמָרוֹ לֹא יִשָּׂא
בְעֲמָלוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּיָדוֹ:

Verſio VUL. LAT.

CAP. V.

1 Ne temerè quid loquaris, neque cor tuum ſit velox ad proferendum ſermoné coram Deo. Deus enim in cœlo, & tu ſuper terram: idcircò ſint
2 pauci ſermones tui. Multas curas ſequuntur ſomnia, & in multis ſermonibus invenietur
3 ſtultitia. Si quid vovisti Deo, ne moréris reddere: diſplicet enim ei infidelis & ſtulta prómiſſio: ſed quodcunque voveris, redde:
4 Multóque melius eſt non vovere, quàm poſt votum promiſſa non reddere.
5 Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo, Non eſt providentia: ne fortè iratus Deo contra ſermones tuos, diſ-
6 ſipet cuncta opera manuũ tuarum. Ubi multa ſunt ſomnia, plurimæ ſunt vanitates, & ſermones innumeri: tu verò Deũ
7 time. Si videris calumnias egenorum, & violenta judicia, & ſubverti juſtitiam in provincia, non mireris ſuper hoc negotio: quia excelſo excelſior eſt alius,
8 & ſuper hos quoque eminentiores ſunt alii. Et inſupèr univerſæ terræ rex imperat ſervienti. Avarus non implebitur
9 pecuniâ: & qui amat divitias, fructum non capiet ex eis: & hoc ergò vanitas. Ubi multæ
10 ſunt opes, multi & qui comedunt eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, niſi quòd cernit divitias
11 oculis ſuis? Dulcis eſt ſomnus operanti, ſive parùm, ſive multùm comedat: ſaturitas autem divitis non ſinit eum dormire.
12 Eſt & alia infirmitas peſſima, quam vidi ſub Sole: divitiæ conſervatæ in malum domini
13 ſui. Pereunt enim in afflictione peſſima: generavit filium, qui in ſumma egeſtate erit.
14 Sicut egreſſus eſt nudus de utero matris ſuæ, ſic revertetur, & nihil auferet ſecum de labore ſuo.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ε'. CAP. V.

1 †Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου, † καὶ καρδία σου μὴ (α)ταχυνέτω † τοῦ ἐξενεγκαι λόγον πρὸς πρόσωπον τοῦ Θεοῦ· † ὅτι ὁ Θεὸς ὲν τῷ (β)οὐρανῷ ἄνω, καὶ σὺ ὲπὶ † γῆς· † (γ)διὰ τοῦτο ἔστω σοῦ
2 οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. † Ὅτι ὅταν (δ)ὑπνόω ὲν πολλῇ περιεργασίᾳ, † καὶ φωνὴ ἄφρονος ὲν πολλοῖς
3 λόγοις. † Καθὼς (ε)εὔξῃ εὐχὴν τῷ Θεῷ, † μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν· † ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ὲν ἄφρονι. † σὺ δὲ ὅσα (ζ)ὲὰν εὔξῃ, ἀπόδος·
4 † Ἀγαθὸν τὸ μὴ εὐξασθαῖ σε, † ἢ τὸ εὐξασθαί σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι. † Μὴ δῷς τὸ σόμα σου τοῦ (η)ἁμαρτῆσαι τὴν σάρκα σου, † καὶ μὴ
5 εἴπῃς πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, † Ὅτι ἄγνοιά ἐστιν· † ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ Θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, † καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου. † Ὅτι ὲν πολλοῖς ἐνυπνίοις καὶ ματαιότητιν καὶ λόγων πολ-
7 λῶν, † ὅτι (ζ)σὺ τὸν Θεὸν φοβοῦ. † Ἐὰν συκοφαντίαν πένητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ὲν χώρᾳ, † μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι· † Ὅτι ὑψηλὸς ὑπάνω ὑψηλοῦ (η)
8 φυλάξει, † καὶ ὑψηλοὶ (θ)ὑπὲρ αὐτοῖς. Καὶ περίσσεια γῆς † ἐπὶ πυρὶ ὄντι, βασιλεὺς τοῦ ἀχεῖρ
9 ἐργασμένου. † Ἀγαπῶν ἀργύριον ὐ πλησθήσετ(ι) ἀργυρίου· † καὶ τίς ἠγάπησεν ὲν πλήθει (ι)ἀνθ' γένημα; † καὶ γε τοῦτο ματαιότης. † Ὲν πλήθει
10 ἀγαθωσύνης ἐπληθύνθη (κ)οὗ ὄντες αὐτόν· † καὶ τί ἀνδρεία τῷ πλε' αὐτ; † Ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. † Γλυκὺς ὑπνος τοῦ δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγῃ, † καὶ τῷ ἐμπλησθῆναι οὐ πανσῆσαι, † οὐκ ἔστ ἀφῆναι αὐτ τὸν
12 πόσον. † Ἔστν ἀῤῥωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † πλοῦτον φυλασσόμενον τοῦ αὐτοῦ εἰς
13 κακίαν (λ)αὐτῷ, † καὶ ἀπολεῖ ὁ πλοῦτος οὗτος· ὲν πονηρῷ (μ) πονηρῷ, † καὶ ἐγέννησεν
14 υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ὲν χειρὶ αὐτοῦ ὐδέν. † Καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς, † οὕτω
πορεύσεται πορεύσεται ὡς ἦκε, † καὶ (ν) ὐδὲν ὐ λήψεται ὲν μόχθῳ αὐτοῦ, † ἵνα πορεύσῃ ὲν χειρὶ αὐτοῦ.

MS. A. (α)ταχυνάτω (β)ὐρανῷ, καὶ σὺ (γ)ὲπὶ τῆς (?)ἂν ἔυξῃ (δ) ἂν (ε)ὐξαιῶτεῖν (ζ) Σὺν τὸν Θεὸν (η)φυλάσσει, (θ)ὑπὲρ αὐτ. (ι)αὐτῷ γένημα; (κ)οὗ ὄντος (λ)αὐτῷ, (μ)αὐτῷ, καὶ (ν)ὐδὲν λήμψεται

CAP. V.

1 Noli (a)festinare in ore tuo: & cor tuũ non festinet ad proferendum verbũ in conſpectu Dei: quia Deus in cælo ſurſum, & tu ſuper (a)terrã.
2 (c)Propter hoc ſint verba tua pauca: Quia (d)advenit ſomniũ, in multitudine ſolicitudinis: & vox ſtulti in
3 multiplicatione ſermonum. * Prout voveris votum Deo, ne moréris reddere illud: quia (e)non eſt voluntas in inſipientibus. Tu igitur quæcunq;
4 voveris, redde. (f)Bonũ eſt nõ vovere, quàm vovere te, & non reddere.
5 Non des os tuũ, (g)ut peccare facias carnẽ tuam: & ne dixeris in conſpectu(h)Dei, Quia(i)ignorantia eſt; ne irascatur Deus ſuper vocem
6 tuam, & (k) diſperdat opera manuũ tuarum. Quia in multitudine ſomniorum,(l)& vanitatum, & verborũ
7 plurimorũ: (m)quærẽ tu Deũ time. Si calumniã pauperis,(n)& direptionẽ judicii, & juſtitiæ videris in regione, nè mireris ſuper negotio: quia
8 excelſus ſuper excelſum(o)ad cuſtodiendum,& (p)excelſi ſuper eos.(q) Et præſtantia terræ in omni eſt, rex
9 agri culti. Qui diligit argentũ, non implebitur argento:(r)& qui dilexit in multitudine eorum fructũ? ſed
10 et hoc vanitas. In multitudini(ſ)bonitatũ multiplicati ſunt, qui comedũt
11 eam. Et (t)quid fortitudo ei,qui ab ea? (u)quia principiũ videre oculis ſuis. Dulcis ſomnus ſervi, ſive paululũm, & ſive multùm comederit: &
12 (x)ei, qui ſaturatus eſt diltſcendo, non eſt dimittens eũ dormire. Eſt(y) languor,quẽ vidi ſub Sole,(z)divitias cuſtoditas ei.qui ab eis,in malũ
13 ei: Et(aa)peribunt divitiæ illæ in diſtentione peſſima. Et genuit filiũ, & nõ eſt in manu ejusquicquã. Sicut ex-
14 ivit de utero matris ſuæ nud' revertetur,ut eat,ſicut venit:& nihil accipiet in labore ſuo, ut (bb)eat in manu ſua.

Paraph. Chald. Verſio Latina.

CAP. V.

1 Non accelerabis ſuper dictum tuum ut confundas eloquia oris tui, & cor tuum non feſtinabit proferre loquelã in tempore quo tu oras ante Dominũ: namq; Dñs imperat ſup omnẽ mundum, & ſedet ſup ſolium gloriæ
2 in cœlis altiſſimis,& tu ſedes ſup terrã: propterea erunt verba oris tui modica. Ecce enim quẽadmodum venit ſomnium ſup cogitationes cordis, ſic
3 *multitudo vocis* ſtulti in multitudine verborum otioſorum. In tẽpore quo voveris votum ante Dominum,ne tardes exolvere illud: quoniã propterea
4 nõ eſt beneplacitum *Domini* in ſtultis quòd differant vota ſua, *& non exolvunt*: & tu quod voveris exolvito. Melius eſt tibi ut non voveas, quàm ut
5 voveas & non exolvas. Ne cõjicias dictum oris tui ut cauſam adferas judicii gehennæ ſup carnẽ tuã,& in die judicii magni non poteris dicere ante
6 angelum crudelẽ qui poteſtatẽ exercebit in te quod ignorantia fuerat: ad quidnã roborabitur indignatio Domini ſup *vocem eloquii tui* & dictum fuerit incongruè,& corrumpet opera manus tuæ? Etenim in multitudine
7 ſomniorum Prophetarum mendacii, & vanitatibus auctorum incantationum,& loquelis multis improborum non credes: verùm ſapientib' *juſtis* miniſtrabis,& ex eis quæres doctrinam,& à cõſpectu Domini timebis. Si
8 violentiam *pauperum*, & *direptiones*[*judicii*] & juſtitiæ videris in civitate, ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini ſit ſup omnia hæc:
9 quia[*Deus potens*] ſup cœlos altiſſimos obſervat opera filiorum hominis tam bona quàm mala: & à facie ejus mittuntur viri magnifici & robuſti,
10 ut poteſtatẽ exerceant in improbos, & ut ſint præpoſiti magiſtratus ſuper eos. Et excellentia laudis culturæ terræ ſuper omnia eſt, quod in tempore quo rebellant filii regni, & rex datur in villas *eorum* à facie eorum, ſi non
11 eſt ipſi frumentum ad comedendum, ipſe idem rex viro culturã in agro faciẽti ſerviens ſervus efficitur. Vir negotiator qui amabit *acquirere argentum*,& *mercator* non ſaturabitur cumulando argentum: & qui amaveritcongregare divitias copioſiores,non eſt ei laus in ſeculo venturo, niſi
12 fecerit ex eis eleemoſynam: propterea quod non eſt ei merces proventus ad comedendum: etiam hoc vanitas. Quando multiplicatur bonum in
13 ſeculo,multiplicantur etiã filii hominum qui comedant illud: & quæ utilitas eſt domino ejus qui cõgregabit illud; niſi fecerit ex eo bonum; ut vi-
14 deat in ſeculo venturo retributionẽ mercedis in oculis ſuis? Suavis ſomnus viri qui colit Dominum mundi *corde integro*, & eſt ei quies in domo ſepulchri ejus, ſive paucos annos vixerit ſive multos poſtquàm ſervivit dño mundi in ſeculo hoc,ad ſeculum venturum mercedem operum manuũ ſuarum hæreditabit: & ſapientia Legis Dñi erit viro diviti in ſapientia: ecce quẽadmodum ſtuduit in ea in ſeculo hoc, & ſollicitus fuit in doctrina, ſic requieſcet ſup eum in domo ſepulchri ejus,& non deſeret eum ſolum,quẽadmodũ non ſinit uxor virum ſuũ ut dormiat ſolus. Eſt malus morb'[*quẽ*] vidi in ſeculo hoc ſub Sole,& nõ eſt in eo ſanitas: vir qui cõgregat divitias,& nõ facit ex eis *bonum*: in finẽ dierum ille ſibi divitias cuſtodit ut cõtriſtent eum in ſeculum venturum. Et illæ divitiæ quas relinquet filio ſuo
15 poſt mortẽ ſuã peribunt,eo quòd comparaverit eas negotio malo: & non permanebunt in manu filii ſui quẽ genuit: nec reſiduum erit illi in manu
16 ejus quicquam. Quẽadmodum exiit de utero matris ſuæ nudus abſq; *operimento*& abſque omni bono, ſic revertetur ad eundum in domum ſepulturæ ſuæ indigens merito, quẽadmodum venit in ſeculũ hoc, nequicquam mercedis bonæ excipiet in labore ſuo, ut tollat ſecum in ſeculum ad quod
17 ipſe vadit,*ut ſit in meritum in manu ejus*.

Targum.

ה

1 לָא תְבַהֵל עַל מֵימְרָךְ לְשַׁבָּשָׁא יַת מִלֵּי פּוּמָךְ וְלִבָּךְ לָא יְזוּחִי לְאַפָּקָא כְּמִלָּל בְּעִדָּן דְּאִית מִצְלֵי
מִן קֳדָם יְיָ אֲרוּם יְיָ שַׁלִּיט עַל כָּל עָלְמָא וְיָתֵיב עַל כּוּרְסִיֵּה יְקָרֵיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וְאַנְתְּ יְתֵב עַל
2 אַרְעָא בְּגִין כֵּן יְהוֹן מִלֵּי פּוּמָךְ קַלִּילִין: אֲרוּם הֵיכְמָה דְּאָתֵי חֶלְמָא עַל הַרְהוֹרֵי לִבָּא וּסְגִיאוּת
3 קָל שַׁטְיָא בְּסְגִיאוּת פִּתְגָמִין בְּשִׁלִּין: בְּעִדָּן דְּתִדַּר נִדְרָא קֳדָם יְיָ לָא תְעַכַּב לְשַׁלָּמוּתֵיהּ אֲרוּם
בְּגִין כֵּן לֵית רְעוּתָא דְּיְיָ בְּטַבְשָׁיָא מַן בְּגִלַּל דְּמִעַכְּבִין נִדְרֵיהוֹן וְלָא מְשַׁלְּמִין וְאִנְתְּ דִּי תִנְדַּר
4 שַׁלֵּם: טַב לָךְ דִּי לָא תִנְדַּר מִן דִּי תִנְדַּר וְלָא תְשַׁלֵּם: לָא תִנְבַּל יַת מֵימְרָא דְּפוּמָךְ לְמֵרַם דִּין
גְּהִנָּם עֲלֵי בִּסְרָךְ וּבְיוֹם דִּינָא רַבָּא לָא תְכוּל לְמֵימַר קֳדָם מַלְאָכָא אֲבָרְיָא דְּדָרֵי אֲרוּם
שְׁלוּטָא הִיא לְמָה דִּין יְתֻקַּף רוּגְזָא דְּיְיָ עַל קֳדָם מֵימְרָךְ דְּאַתְּמַר בְּגִנּוּתָא וְיִתְחַבֵּל יַת עוֹבְדֵי
5 יְדָךְ: אֲרוּם בְּסְגִיאוּת חֶלְמִין דְּנָבְיֵאי שִׁקְרָא וְהֲבָלִין דְּבַעֲלֵי חַרְשִׁין וּמִלִּין סַגִּיאִין דְּרַשׁ שָׁיָא
לָא תְהֵימִין אֲרוּם חַכִּימָיָא צַדִּיקָיָא תְהֵי מִשְׁתַּבַּח וּמִן קֳדָם אוֹלְפָן וּמִן קֳדָם יְיָ תְּהֵי דָחִיל:
6 אִין אֲנִיסוּת מִסְכֵּנִין וּגְוָלְתָא וְצִדְקָתָא תְּחֵמֵי בְּקִרְוָתָא לָא תִתְמַהּ בְּלִבָּךְ לְמֵימַר מַה אִכְדֵּין רְעוּתָא
דְּיְיָ עַל כָּל אִלֵּין אֲרוּם עַל שְׁמֵי מְרוֹמָא נְטִיר עוֹבְדֵי בְנֵי אֲנָשָׁא בֵּין טַב לְבִישׁ הָא וּמִן קֳדָמוֹי
7 מִשְׁתַּלְחִין גּוּבְרִין גְּוָנִין וְתַקִּיפִין לְמַרְדֵּי בְרַשִׁיעָא וּלְמַהֲוֵיהוֹן מְתַמְנָן רַבְּנִין עֲלֵיהוֹן: וּמוֹתַר
שְׁבַח פּוּלְחָנוּת אַרְעָא עַל כּוּלָּא הִיא דְּבַעִדָּן דְּמָרְדִין בְּנֵי מַלְכוּתָא וּמַלְכָא מִתְיַהֵב בְּפַגְרֵיהוֹן
מִן קֳדָמֵיהוֹן אֵין לֵית לֵיהּ עֲבוּר לְמִיכַל הַהוּא מַלְכָּא לְגַבְרָא פְּלַח בְּחַקְלָא מִתְעַבֵּד עֲבַד
8 מִשְׁתַּעְבֵּד: גֻּבְרָא תָּגַר דִּי רָחִים לְמִקְנֵי כַסְפָּא וּמְרֵי פַרְנַסְתָּא לָא יִשְׂבַּע לְמִצְבּוֹר כַּסְפָּא וּמַן דִּי
רָחִים לְמִקְנוּשׁ מָמוֹן יַתִּיר לֵית לֵיהּ שְׂבַח בְּעָלְמָא דְּאָתֵי אֵין לָא יַעֲבֵד מִנֵּיהּ צְדָקָתָא בְּרֵיל
9 דְּלֵית לֵיהּ אֲגַר עֲלָל לְמִיכַל אַף דֵּין הֶבְלוּ: בְּזִמְנָן דְּסַגִּי טָבְיָתָא בְּעָלְמָא סַגִּיאִין אִיף בְּנֵי אֲנָשָׁא
דַּיְיכְלוּנַהּ וּמַה הַנָּאָה אִית לְמָרֵהּ דַּיְצַבְּרִנַּהּ אֵין לָא יַעֲבֵיד מִנֵּיהּ טָבוּתָא בְּגִין דִּי יְחֵי
10 בְּעָלְמָא דְּאָתֵי יְהֵבִית אַגְרָהּ עַל בֵּית קִבְרֵיהּ אֵין עוֹרִירוּת שְׁנִין יְחֵי אִין סַגִּיאוּת שְׁנִין בָּתַר דִּפְלַח לְמָרֵי
עָלְמָא בְּעָלְמָא הָדֵין לְעָלְמָא דְּאָתֵי אֲגַר עוֹבְדֵי יְדוֹי יַחְסִין וְחוּכְמַת אוֹרַיְתָא דִּיוֹי לְגַבְרָא דְּעָתִיד
בְּחוּכְמָתָא הֵיכְמָה דְּמִעְסַק בַּהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וְאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹלְפָנָא כְּדֵין תְּנוּחַ עֲלוֹהִי עַל בֵּית
קִבְרֵיהּ וְלָא תַשְׁבְּקִנֵּיהּ בְּלַחוֹדוֹהִי הֵיכְמָה דְּלָא שְׁבָקַת אִתְּתָא לְגוּבְרָהּ בְּלַחוֹדוֹהִי לְדַשְׁכָּא:
11 אִית בִּישׁוּתָא מְרַעְיָתָא חֲמֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְלֵית לֵיהּ אַסְיָא גַּבְרָא דִּיכְנוּשׁ עִתְרָא
וְלָא יַעֲבֵד מִנֵּיהּ טַב וְלִסוֹף וְיִמְּאֵי הַהוּא עִתְרָא נְטִיר לֵיהּ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי:
12 וְהַהוּא עִתְרָא דִּי יִשְׁבַּק לְבַרֵיהּ בָּתַר מוֹתֵיהּ יְהוֹבַד עַל דְּקָנָא לֵיהּ בְּגִין בִּישׁ וְלָא יְתְקַיֵּם בִּידֵיהּ
13 בְּרֵיהּ דִּי יוֹלִיד וְלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ בִּרְוִי מִדַּעַם: הֵיכְמָה דִּי נְפַק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ עֲרִטֵּלִי בְּלָא כְסוּי
14 וּבְלָא מִדְּעַם טַב כְּדֵין יְתוּב לְמֵיזַל לְבֵית קִבְרֵיהּ חֲסִיר מִן זְכוּתָא הֵיכְמָא דִּי אֲתָא בְּעָלְמָא
הָדֵין וּמִדְּעַם אֲגַר טַב לָא יְקַבֵּל בְּשׁוּרְחֵיהּ לְסוּבְרָא עִמֵּיהּ לְעָלְמָא דְּהוּא אָזֵל לְמֶהֱוֵי
לְזוּכוּ בִּידֵיהּ:

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܗ *

CAP. V.

1 * ܠܐ ܡܗܪܙܝܢ ܦܘܡܟܘܢ ܘܠܒܟܘܢ ܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܚܦܦܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ ܗܘܐ ܘܐܢܬ ܥܠ ܐܪܥܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܗܘܢ ܡܠܝܠܝܢ ܩܠܝܠܝܢ ܘܐܝܟ ܕܡܠܝܠ ܫܛܝܘܬܐ ܡܢ ܡܠܝܠܝܢ ܣܓܝܐܢ ܩܠܝܠ ܗܘܐ ܩܠܗ ܕܡܢ ܡܠܝܠ ܫܛܝܘܬܐ ܡܢ ܡܠܝܠ ܣܓܝܐ ܢܫ ܕܢܢ ܕܢܬܪ ܠܐ ܡܬܚܝܒ ܠܐ ܬܬܪ ܠܗ

קהלת : ו

prospera res quid Et ibit die ,venit *quo fato omni, deteriosum malum hoc* etiã Et
16 וְגַם־זֹה רָעָה עִנְיָן כֹּל עֹשֵׂת שֶׁבָּא כֵן יֵלֵךְ וּמַה־יִּתְרוֹן
comedet umbra in jun diebus cunctis Etiam ventã in Laboravit quòd ,ei
לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ : גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל
q. vidi quod Ecce ,furore & *sua* infirmitate & ,multa ira &
17 וְכָעַס הַרְבֵּה וְחֹלִי וְקָצֶף : הִנֵּה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֲנִי
omni *in* bonum videre & ,bibere & ,comedere ,pulchrum quod ,bonum
טוֹב אֲשֶׁר־יָפֶה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל־
fortitudinem dierum numero ,sole sub *laborabit* quo ,suo labore
עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּיו
,omnis Etiam ,ejus pars *quia* : Deus ei dedit quos
אֲשֶׁר־נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־הוּא חֶלְקוֹ : גַּם כָּל־הָאָדָם
,ei dedit facultatẽ & *ejus & sepulcrum* ei dedit cui
אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכִבֵּר וְאִנְּנוֹ
suo labore *in laborandum ad* & ,suam partem *vellendum ad* & ,*eo ex edendum ad*
לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלִשְׂאֵת אֶת־חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ
diem recordabitur multum non Quia ,*ipsa* Dei donum hoc
זֶה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא : כִּי לֹא הַרְבֶּה יִזְכֹּר אֶת־יְמֵי
,eius cordis *lætitia in respondens* Deus quia : suæ vitæ
חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ :

CAP. VI.

Deinde super ipsum multũ & ,sole sub vidi quod malum Est
1 יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם :
,*ejus & sepulcrum* Deus ei dedit cui Vir
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ
ei potestãem *dabit* non & : *desiderabit* quæ omnibus ex ejus animæ *deficiens*
חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ
vanitas hoc *ipsum* comedet extraneus vir sed ,*eo* ex comedendi Deus
הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נֵכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל
multos annos & ,centum vir genuerit Si ,*ipsum* mala infirmitas &
וְחֳלִי רָע הוּא : אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת
3 saturata fuerit non ej° anima & ,ej° annorũ dies fuerit *quod multũ* & ,vixerit
יִחְיֶה וְרֹב שְׁנֹתָיו יָמָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע
illo *pro bonum* dixi ei fuerit non sepultura etiam & ,bono de
מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ
in abortivo & : ibit *in tenebrosum in* & ,venit vanum in Quia ,*abortivum*
הַנֶּפֶל : כִּי־בְהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ הָלַךְ וּבַחֹשֶׁךְ
requies ,cognoverit non & ,viderit non solem Etiam ,operietur ejus nomen
שְׁמוֹ יְכֻסֶּה : גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא רָאָה וְלֹא יָדַע נַחַת
bonum & ,vicibus duab° annos mille vixerit si Et ,illi quãm huic
4 לְזֶה מִזֶּה : וְאִלּוּ חִיֹּה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמָיִם וְטוֹבָה
labor Omnis *ejus* omnis unum locum ad nonne : viderit non
לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ : כָּל־עֲמַל
ejus quid Quia ,implebitur non anima etiam & : ejus os ob hominis
5 הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא : כִּי מַה־יּוֹתֵר
ejus coram pergere scienti *ipsi* Quid ? stulto quãm sapienti
לַחֲכָם מִן־הַכְּסִיל מַה־לָּעָנִי יוֹדֵעַ לְהַלֵּךְ נֶגֶד הַחַיִּים :

Versio VUL. LAT.

15 Miserabilis prorsus infirmitas: quo modo venit, sic revertetur. Quid ergò prodest ei ꝙ labo-
16 ravit in ventũ? Cunctis dieb° vitæ suæ comedit in tenebris & in curis multis, & in ærumna atq; tristitia. Hoc itaq; visum est mihi bonũ, ut comedat quis, & bibat, & fruatur lætitiã ex labore suo, quo laboravit ipse sub Sole, numero dierũ vitæ suæ, quos dedit ei Deus: & hæc est pars illi°. Et omni homini, cui dedit De° divitias, atque substãtiam, potestãtemq; ei tribuit ut comedat ex eis, & fruatur parte suã, & lætetur de labore suo: hoc est donũ Dei.
19 Non enim satis recordabitur dierũ vitæ suæ, eò quòd Deus occupet deliciis cor ejus.

CAP. VI.

1 ESt & aliud malũ, quod vidi sub Sole, & quidẽ frequens a-
2 pud homines: Vir, cui dedit De° divitias, & substãtiã, & honorẽ, & nihil deest animæ suæ, ex omnib° quæ desiderat: nec tribuit ei potestãte De° ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud: hoc vanitas, & miseria magna est. Si
3 genuerit quispiã centũ liberos, & vixerit multos annos, & plures dies ætatis habuerit, & anima illius non utatur bonis substãtiæ suæ, sepulturãque careat: de hoc ego pronuntio, quòd melior illo sit abortivus.
4 Frustrã enim venit, & pergit ad tenebras, & oblivione delebitur nomen ejus. Non vidit Solẽ, neque cognovit distãtiã
5 boni & mali: Etiam si duobus millibus annis vixerit, & non fuerit perfruitus bonis: nónne ad unũ locũ properant omnia?
7 Omnis labor hominis in ore ej°: sed anima ej° non implebi-
8 tur. Quid habet amplius sapiens à stulto? & quid pauper, nisi ut pergat illuc, ubi est vita?

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 † Καὶ γε τοῦτο πονηρὰ ἀῤῥῥωστία· † ὅπερ ᾗ
παρεγένετο, οὕτως ᾗ ἀπελεύσεται. † ᾗ τίς
16 ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ ἢ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον; † Καὶ
γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν Σκότει, ᾗ ἐν
πένθει, † ᾗ θυμῷ πολλῷ. ᾗ ἀῤῥωστίᾳ, ᾗ χόλῳ.
17 † Ἰδοὺ εἶδον ἐγὼ (ξ) ἀγαθὸν, ὃ ὅτι καλὸν, † ἢ
φαγεῖν ᾗ τὸ πεῖν † ᾗ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύ-
νην † ἐν πασὶ μόχθῳ αὐτοῦ, ᾧ ἐὰν (ο) μο-
χθῇ ὑπὸ τὸν ἥλιον † ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς
αὐτοῦ † ὧν ἔδωκεν αὐῷ ὁ Θεὸς, ὅτι αὐτὸ με-
18 ρὶς αὐτοῦ. † Καὶ γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς † πλοῦτον ᾗ ὑπάρχοντα, ᾗ ἐξουσί-
ασεν (π) αὐῷ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ᾗ λαβεῖν τὸ
μέρος αὐτοῦ, † ᾗ τῦ ὐφραν θῆναι ἐν μόχθῳ
19 αὐτοῦ, † τοῦτο δῶρα Θεῦ ἐστιν. Ὅτι ὐ (ρ) πολλὰ
μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, † ὅτι ὁ
Θεὸς πειεπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας
αὐτοῦ. ΚΕΦ. ϛ'.

1 † Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ᾗ
2 πολλὴ ἐστι (ᾱ) ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον. † Ἀνὴρ
ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ Θεὸς πλοῦτον ᾗ ὑπάρχοντα
ᾗ δόξαν, † ᾗ οὐ ἔχει ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ (α)
ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσῃ, † ᾗ οὐκ ἐξουσιά-
σει αὐτῷ ὁ Θεὸς (β) τῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ,
ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται (γ) αὐτόν. † Τοῦτο
3 ματαιότης ᾗ ἀῤῥωστία πονηρὰ ἐστι. † Ἐὰν
γενήσῃ ἀνὴρ ἑκατὸν, ᾗ ἔτη πολλὰ ζήσε-
ται, † ᾗ πολλῶν ὧ, τι ἔσται αἱ ἡμέραι ἐ-
τῶν αὐτοῦ, † (δ) ᾗ ψυχὴ αὐτοῦ ᾗ πλησθήσεται
ἀπὸ τῆς ἀγαθοσύνης, † καὶ γε ταφὴ οὐκ ἐγέ-
4 νετο αὐτῷ, † εἶπα, Ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ
ἔκβρωμα. † Ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, ᾗ ἐν
Σκότει πορεύεται, † ᾗ ἐν Σκότει ὄνομα αὐτῦ
5 καλυφθήσεται. † Καὶ γε ἥλιον οὐκ εἶδεν, ᾗ
οὐκ ἔγνω † ἀναπαύσῃς, τόπῳ τῶτῳ πῦτον.
6 † Καὶ (ᾱ) ἔζησεν χιλίων ἐτῶν καθδίς, † ᾗ ἀ-
γαθωσύνην οὐκ εἶδεν, † μὴ οὐκ εἰς τόπον ἕνα
7 (ε) πορεύεται τὰ πάντα; † Πᾶς μόχθῳ (ζ)
ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ, † (η) καὶ γε ἡ ψυχὴ
8 ἡ πληρωθήσεται. † (ᾱ) Ὅτι σοφίαν τῷ Σοφῷ
ὑπὲρ τὴ ἄφρονα, † διότι ὁ πένης εἶδε πορεύ-
θῆναι κατέναντι τῦ ζῶντος.

Κεφ. ϛ'. MS.A. (ξ) ἀγαθὸν ἐστιν κλῆρον τῦ φαγῆν (ο) μοχθήσῃ (π) αὐτὸν τῦ φαγεῖν (ρ) πολλαὶ Κεφ. ϛ'. MS.A. (ᾱ) ἐπὶ τὸν (α) ἀπὸ παντὸς ὃ ἐπθυμεῖ, (β) φαγεῖν (γ) αὐτὰ καί γε τῦτο (δ) ᾗ ἡ ψυχὴ αὐτῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ ἀγαθωσύνης, (ᾱ) εἰ ἔζησεν (ε) τὰ πάντα πορεύεται; (ζ) τῦ ἀνθρώπε (η) καί γε ψυχῇ (ᾱ) Ὅτι τίς σοφία

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

Sed & hoc languor pessimus. Sic-
15 *ut enim advenit, ita & abibit. Et*
quid abundantia ejus, quã la-
16 *borat in ventum? Et quidem (dd)*
omnes dies ejus in tenebris, & in
luctu, & iracundia multa, & lan-
17 *guore, et infantia. (ee) Ecce ego vi-*
di bonũ, quod est pulchrũ, comede-
re, & bibere, et cernere bonitatẽ in
omni labore suo, quacunq; laborã-
verit sub Sole, (ff) numero dierum
vitæ suæ, quos dedit ei Deus: hoc
18 *quippe est pars ejus. (gg) Et quidem*
omnis homo, cui dedit ei Dei° di-
vitias, et substãtiã, concessit q; ei ut
vesceretur ex eis, (hh) & tolleret
partẽ suam, & lætaretur in labore
19 *suo; hoc Dei donum est. Non enim*
multũm recordabitur dierum vitæ
suæ, quia Deus (ii) occupat eum in
lætitia cordis ejus.

CAP. VI.

1 *Est malum quod vidi sub Sole: &*
2 *& multum est (a) sub homine: Vir,*
cui dabit ei Deus divitias, & sub-
stantiam, & gloriam: & (b) non est
deficiens animã suã ex omnib° quæ
desiderabit: et non (c) dabit ei Deus
potestãte, ut mãducaret ex eo; quia
vir alienus comedet illud. Hoc va-
3 *nitas est, et languor pessimus. Si ge-*
nuerit vir (d) centum, et annis mul-
tis vixerit, & (e) multitudo quæ-
cunque fuerint dies annorũ ejus, et
anima ejus non (f) repleatur ex (g)
bonitate, nec sepul. h ã fuerit illi;
dixi, B mii super eum abortivũ. In
4 *vanitate quippe venit, & in tene-*
bris vadit, et in tenebris nomen ejus
5 *abscondetur. Et quidẽ Solem non*
vidit, (h) nec cognovit vequietes
huic super hunc, Et (i) dixit millẽ
6 *annorum vediius, et bonitatem non*
vidit; nónne ad locũ tenũ vadunt
7 *omnia? Omnis labor hominis in ore*
8 *ipsius: & quidẽ anima non imple-*
bitur. (k) Quoniam abundantia
sapienti super insipientem, (l) eò
quòd pauper novit ire ad faciem
vitæ.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et etiam hic malus morbus cui nec sanitas est: quia omnino quemadmo-
15 dum venit in seculũ hoc *indigens merito*, sic ibit ad seculũ *illud*: & quid
reliqui est ei quòd laboraverit ut *caliget spiritus ejus?* Etiam omnes dies
16 suos in tenebris habitat ut panẽ suum sol° degustet: & in furore multo
videt, & in ægrotationib° & indignatione fuit vita ej°. Et ecce quod vi-
17 di ego bonũ esse filiis hominum & pulchrum illis ut faciant in seculo hoc:
ut comedant & bibant ex labore suo, ita ut non extendant manum in vio-
lentiam & rapinam, sed custodiant verba Legis, & ut misereantur pauperũ,
propterea videant bonum in omni labore suo quo laboraverint in seculo
hoc sub Sole numero dierũ vitæ hominis quẽ dederit ei *Domin° in provi-*
dentia sua: etenim hæc pars ej° est, *nec aliud ab hoc*. Etiã omnis homo cui
18 dederit Domin° divitias & facultates, & præposuerit eum Dñs, ut comedat
ex eis in seculo hoc, & ut faciat ex eis eleemosynã, & ut accipiat mercedẽ
perfectam in seculũ venturũ; & ut lætetur in labore suo cum justis: ecce
19 hoc donũ quod datũ est illi *in sortem suam*, à Dño est. Etenim non dies
multi vitæ hominis sunt ut recordetur dierũ vitæ suæ quotnam ex eis futuri
sint boni, & quotnam ex eis futuri sint mali, propterea quòd non est tradi-
tũ filio hominis: quia à Dño decretũ est super eum quod dieb° affligetur,
& quot diebus vivet in gaudio cordis sui.

CAP. VI.

1 Est malum quod vidi sub Sole in seculo hoc, & magnum illud est super
2 filios hominis. Vir cui dedit Dñs *in sortem suam* divitias & gloriam &
facultatum, & nihil deficit animæ ej° ex omnib° quæ voluit: sed non dedit
potestatem ei Dominus ob peccatũ suum ut gustaret ex eis: sed morietur
absque liberis, & non misertus est proximi sui ut hæredem eum sibi con-
stitueret: etenim uxor ej° tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas &
comedet ipsas: omnis hujus rei causa peccata sua illi fuerunt, quòd non
fecerit ex illis quicquam boni, & conversæ sunt divitiæ ej° ut essent ei in
vanitatem & in ægritudinem malam. Si genuerit vir centũ filios, & annos
3 multos vixerit, & in imperio & magistratu totidem fuerint dies *annorum*
ej°, & anima ej° non satiata fuerit bono quod erat ei, eò quòd abstinuit à
divitiis suis, & non acquisivit ex illis nomen bonũ, etiãmq; domũ sepulturæ
non fuerit præparata illi, dixi *ego in verbo meo* quòd melior est eo aborti-
v° qui non vidit seculũ hoc. Etenim in vanitate venit in seculũ hoc, & in
4 obscuritate nomen ej° obvolvetur; *eò quòd non sit ei meritũ, neque nomen*
bonum acquisierit, ut esset in memoria. Etiam lucem Legis non vidit, &
5 non cognovit inter bonũ & malum, & ad dijudicandũ inter seculũ hoc
& seculũ alterũ. Et tametsi fuerint dies vitæ viri duo millia annorũ, &
6 in Lege non studuerit, & judiciũ & justitiam non fecerit, in juramento
dicti Dñi quod [*fuerit*] in die mortis ej°, anima ej° descendet ad gehen-
nam ad locũ unũ quò omnes peccatores eunt. Omnẽ laborem vir propter
7 cibũ oris sui ipse laborat, & in dicto oris Dñi *morientur*. & etiam anima
hominis non satiabitur cibo & potu. Etenim quid ampli° est *sapienti* in se-
8 culo hoc quàm *stulto, propter generationem malã, quod non acceptus sit apud*
eos? & quid est ipsi *viro* pauperi, nisi ut studeat in *Lege* Dñi, ut cognoscat
quomodo *eundo* futurũ sit ut eat omninò coram justis in paradisũ Gheden?

תרגום TARGUM.

15 וְאַף דָּא בִּישְׁתָּא מַרְעִיתָא דְּלֵית לַהּ אִסּוּ דְּכָל קָבֵל אֵתָא לְעָלְמָא הָדֵין חֲסִיר מִן זְכוּתָא כֵּדֵין
16 וַיְזַל לְעָלְמָא הַהוּא וּמָה מוֹתַר הֲוָה לֵיהּ דִּי טָרַח לְקַבְּלַת רוּחֵיהּ : אַף כָּל יוֹמוֹהִי בְּחֲשׁוֹכָא
17 שָׁרֵא בְדִיל דְּלֶחְמוֹהִי בְּלַחְדוּהִי טַעֲם וּבְנִסִּים סַגִּי חֲזִי וּבְמַרְעִין וּרְגָז הֲוָו חַיּוֹהִי : וְהָא דִּי
חֲזֵית אֲנָא טָבָא הוּא לְבְנֵי אֲנָשָׁא וְדִשְׁפַּר לְהוֹן לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא הָדֵין דְּיֵכְלוּן וְיִשְׁתּוּן מִן
שׁוּרְחוֹתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאוֹשְׁטָא יְדָא בַּאֲנִיסָא וְחַטּוּף וּלְמִטַּר פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּלְמֶחֱן עֲנִיֵּי
נְכָסָא מִן בְּגַלְל דְּיִחְוּן טָבָתָא בְּכָל טוּרְחוֹתְהוֹן דִּי טָרְחוּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מְנַיָּן
יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן דְּעָבַר דִּי יְהַב לֵיהּ יְיָ בְּמַוְלְיָה אָרוּם הוּא חוּלְקֵיהּ וְלֵית אָחוֹרָן בַּר מִנֵּיהּ : אֵיךְ
18 כָּל אֱנָשׁ דִּיהַב לֵיהּ יְיָ עוֹתַר וְנִכְסִין וְאַשְׁלְטֵיהּ יְיָ לְמֵיכַל מִנֵּיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְמֶעְבַּד מִנֵּיהּ
צִדְקָתָא וּלְקַבְּלָא אַגְרָא שְׁלִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְמִבְרַח בְּטוּרְחֵיהּ עִם צַדִּיקַיָּא הָא דָּא מַתְּנָא
דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ בְּמַוְלְיָה מִן קֳדָם יְיָ הוּא : אָרוּם לָא יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשׁ דִּי יְדַכַּר יַת יוֹמֵי
חַיֵּיהוֹן כְּמָה מִנֵּיהוֹן עָתִידִין לְמֶהֱוֵי טָבִין וְכַמָּה מִנֵּיהוֹן עָתִידִין לְמֶהֱוֵי בִישִׁין מִטּוּל דְּלָא אִתְכְּסַר
לִבְנֵי אֱנָשָׁא אָרוּם מִן קֳדָם יְיָ אִתְעַר עֲלוֹהִי כְּמָה יוֹמִין אִסְתְּנִיעַ וְכַמָּה יוֹמִין יְהֵי בְּחֶדְוַת
לִבֵּיהּ :

1 אִית בִּישְׁתָּא דַּחֲזִית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וּרְבִיתָא הִיא עַל בְּנֵי אֱנָשָׁא : גֻּבְרָא דִּיהַב
2 לֵיהּ יְיָ בְּמַוְלְיָה עוֹתַר וּיְקַר וְנִכְסִין וְלֵית מְחַסַּר לְנַפְשֵׁיהּ מִכָּל דִּי יְתַרְעֵי וְלָא אַשְׁלְטֵיהּ
יְיָ עַל חוֹבְתֵיהּ לְמִטְעַם מִנֵּיהּ אֱלָהֵן יְמוּת בְּלָא חֵס וְלָא חֵס קְרִיבֵיהּ לְאַסְגָּנוּתֵיהּ לֵיהּ אָרוּם
אִנְתְּתֵיהּ תְּהֵא מְתַנְסְבָא לְגֻבְרָא חִילוֹנִי וְיִחְסְנִנֵיהּ וְיֵיכְלִנַּהּ כָּל דֵּין גָּרְמוּ לֵיהּ חוֹבוֹהִי דְּלָא
3 עֲבַד מִנֵּיהּ מִדְּעַם טַב וְאִתְהַפַּךְ עָתְרֵיהּ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְהֶבְלוּ וּלְמַרְעָא בִישָׁא : אִין יוֹלִיד גֻּבְרָא
מְאָה בְנִין וּשְׁנִין סַגִּיאִין יְהֵי וּבִשְׁלְטָנוּתֵיהּ וְרַבְּנוּתֵיהּ הוּא דִּי יְהוֹן יוֹמֵי שְׁנוֹהִי וּנְפַשֵׁיהּ לָא
שְׂבַעַת מִן טָבְתָא דַּהֲוַת לֵיהּ עַל דִּי רְחִים עַל עָתְרֵיהּ וְלָא קְנָא מִנֵּיהּ שְׁבָא טָבָא אַף בֵּית
קְבוּרְתֵּיהּ לָא הֲוַת מְזַמְּנָא לֵיהּ אֲמַרִית אֲנָא בְּמֵימְרִי דְּטָב מִנֵּיהּ שְׁלִילָא דְּלָא חֲזָא עָלְמָא
4 הָדֵין : אָרוּם בַּהֲבַל אֲתָא בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְחֲשׁוֹכָא שְׁמֵיהּ מִתְחַבֵּי מִן בְּגַלְל דְּלֵית לֵיהּ
זְכוּתָא וְשׁוּם טַב לָא קְנָא לְמֶהֱוֵי מִדְּכַר : וְאַף נְהוֹר אוֹרַיְתָא לָא חֲמָא וְלָא יְדַע בֵּין טַב לְבִישׁ
5 לְמִבְחַן בֵּין עָלְמָא הָדֵין לְעָלְמָא דְּאָתֵי : וְאִלּוּלֵי הֲווּ יוֹמֵי חַיּוֹהִי דְגֻבְרָא תְּרֵין אַלְפִין שְׁנִין
וּבְאוֹרַיְתָא לָא עֲסִיק וּדִינָא וּצְדָקְתָא לָא עֲבַד בְּשִׁבְוּעַת מֵימְרָא דְּיְיָ דְּבִיוֹם מוֹתֵיהּ נַחְתָּא
6 נַפְשֵׁיהּ לְנִהְנָם לַאֲתַר חַד דְּכָל חַיָּבָא אָזְלִין תַּמָּן : כָּל טוּרַח דְּגֻבְרָא בְּדִיל מְזוֹן פּוּמֵיהּ הוּא
7 טָרַח וְעַל מֵימַר פּוּמֵיהּ דְּיָיִן וְאַף נַפְשֵׁיהּ דְּאֱנָשׁ לָא תִשְׂבַּע מִכֹּלָא וּמִשְׁתֵּיהּ : אָרוּם
8 מָה מוֹתְרָא אִית לְחַכִּימָא בְּעָלְמָא הָדֵין יְתֵר מִן שְׁטָיָא בְּגִין דְּרָא בִישָׁא דְּלָא מִתְקַבֵּל
עֲלוֹהִי וּמָה אִית לֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא עַנְיָא לְמֶעְבַּד אֱלָהֵן לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דְּיְיָ בְּגִין דִּי
יְנַדַּע הֵיכְדֵּן לְמֵהַךְ עָתִיד לְמֵהַךְ לְכָל קְבֵל צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܐܦ ܗܘܝܬ ܚܕܘܬܐ ܒܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܐ ܗܟܢܐ ܐܙܠ. ܡܢܘ ܡܬܬܝܪ. 16 ܚܠܐ ܐܝܟܡܐ ܕܥܡܠ. * ܐܦ ܟܠ ܝܘܡܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܐܟܠ. ܒܟܢܘܬܐ ܣܓܝܐܐ. 17 ܘܒܚܘܠܐ ܘܒܟܦܢܘܬܐ. * ܗܢܐ ܚܙܝܬ ܐܢܐ ܕܛܒܐ ܗܘܐ ܕܢܣܝܡ ܒܥܡܠܗ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. ܟܠ ܝܘܡ ܕܚܝܘܗܝ ܕܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܕܥܠܡܐ. ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܚܠܩܗ ܕܒܪܢܫܐ ܗܘ ܕܢܣܝܡ ܒܥܡܠܗ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. 18 * ܐܦ ܟܠ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܢܟܣܐ ܘܢܟܣܬܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܢܐܟܘܠ ܡܢܗܘܢ ܘܢܣܒ ܚܠܩܗ ܘܢܦܪܚ ܒܥܡܠܗ ܗܢܘ ܡܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. 19 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܓܝܐ ܢܬܕܟܪ ܒܝܘܡܝ ܚܝܘܗܝ ܕܡܬܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ ܒܚܕܘܬܐ ܕܠܒܗ.

Atque hic etiam morbus pessimus est: nam uti venerat, sic abiit: & quod operæpretium est in omnibus quæ vento laboravit? Quin etiam cunctis diebus suis in tenebris comedit, & in ira magna, & in furore, ac molestiâ, & ægritudine. Hæc est res quam vidi ego Coheleth, Bonum est atque decorum edere ac bibere, & bono fiui in omni suo labore quo *quis* sub sole desudat, numero dierum vitæ suæ, quos concedit illi Dominus: quoniam hæc est portio ipsius. Etiam, cuicunque dederit Dominus divitias atque facultates, & copiam fecerit ei comedendi ex ipsis, & percipendi partem suam, & fruendi labore suo: hoc quoque donum Dei est. Non enim admodum recordabitur dierum vitæ suæ: quia Deus occupat illum in lætitia cordis ejus.

CAP. VI.

* ܦܨܠܐ * ܘ *

1 * ܐܝܬ ܚܙܝܬ ܒܫܡܫܐ ܠܫܢܐ ܫܦܝܐ. ܘܣܓܝܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܓܒܪܐ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ 2 ܥܘܬܪܐ ܘܢܟܣܬܐ ܘܝܩܪܐ. ܘܠܐ ܚܣܪ ܡܕܡ ܡܢ ܟܠ ܕܨܒܐ ܢܦܫܗ. ܘܠܐ ܡܫܠܛ ܠܗ ܐܠܗܐ ܕܢܐܟܘܠ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܓܒܪܐ ܢܟܪܝܐ ܢܐܟܘܠ ܡܢܗ. ܗܕܐ ܗܒܠܐ ܗܘܐ. ܘܒܝܫܐ ܡܪܝܐ. 3 * ܐܢ ܢܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܡܐܐ ܒܢܝܢ. ܘܢܚܐ ܫܢܝܢ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܦܫܗ ܠܐ ܢܣܒܥ ܡܛܒܐ. ܘܠܐ ܢܩܒܪ ܠܗ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܛܒ ܠܗ ܠܢܦܠ ܡܢ ܓܒܪܐ ܫܩܝܠ. 4 * ܕܒܗܒܠܐ ܐܬܐ ܘܒܚܫܘܟܐ ܐܙܠ. ܘܫܡܗ ܠܐ ܡܬܟܣܐ ܒܚܫܘܟܐ. ܗܢܐ ܢܝܚ ܡܢ ܚܕ ܡܢ ܐܠܝܢ. 5 ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܗ ܠܐ ܡܕܥ ܠܗ ܠܐ ܡܕܥ ܠܗ ܠܐ ܡ

קהלת : ז

spiritus *pedis* & vanitas hoc etiam animā ire *pre* oculorū visio *Bona*
9 טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלֹךְ נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
: homo *ipse* quod *notum* & *sci*, nomen est vocatū jam fuerit Quicquid
10 מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר הוּא אָדָם
verbum est *Bona* *se* *pre* *fortis* qui *eo* cum judicare *potuit non* &
11 וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתְּקִיפ מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים
? homini *præstantius* quid : vanitatem *multiplicantium multum*
הַרְבֵּה מַרְבִּים הֶבֶל מַה־יֹּתֵר לָאָדָם׃

CAP. VII. †

vi rum dierum numero *vitæ* in homini bonum quid *sciens* quis Quia
1 כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּי
quid, homini indicabit quis quia ? umbrā tanquā *cor perfecti* &, suæ vanitatis
הֲבֵלוֹ וַיַּעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר־מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־
dies & : *bona* *elea* quām nomen Melius ? sole sub eum post erit
2 יִהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ ס טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם
ire quām, luctus domum ad ire *Bonum* *ejus nasci* dies quām, mortis
3 הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת
dibi vivens & : hominis omnis finis *ipsum* quod *eo in* : convivii domū ad
אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן
erit jucundā *facierum tristitia in* quia , risu *pre* ira *Bona* suū cor ad
4 אֶל־לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרַע פָּנִים יִיטַב
lætitiæ domo in stultorum cor & : luctus domo in sapientū Cor .cor
לֵב׃ לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃
5 stultorum cantica *audiens vir* quām : sapientis increpationē audire Melius
טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שִׁמְעַת שִׁיר כְּסִילִים׃
hoc etiam : stulti risus sic , olla sub spinarum *vox* sicut Quia
6 כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחוֹק הַכְּסִיל גַּם־זֶה׃
.donum cor perdet &: sapientē faciet insanire oppressio Quia. vanitas
7 הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וַיְאַבֵּד אֶת־לֵב מַתָּנָה׃
clat quām, spiritu *longo* melior tej principiū quām, *verbi novissimum Melius*
8 טוֹב אֲרֶךְ רוּחַ מִגֹּבַהּ רוּחַ׃ אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים
stultorum finu in ira quia : irascēdā ad tuo spiritu in festines Ne .spiritu
9 יָנוּחַ׃ אַל־תֹּאמַר מַה הָּיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים
Bona .hoc sup interrogāsti sapiētia ex non quia : stultis *pre*
10 מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שְׁאֵלְתָּ עַל־זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם־
fuerunt priores dies quōd , fuit quid , dicas Ne .requiesset
11 נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל
umbra in , sapientiæ umbra in Quia .solem videntib⁹ magis & : hæreditate
הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃ רְאֵה אֶת־
Vide *ejus possessō* vivificabit *sapientiæ scientiæ præjudicia* & : argenti
12 מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
ipse deprāvatū quem dirigere *poterit* quis quia : Dei opus

Versio VUL. LAT.

9 Melius est videre quod cupias, quàm desiderare quod nescias: sed & hoc vanitas est, & præ-
10 sumptio spiritûs. Qui futurus est, jam vocatum est nomen ejus: & scitur quòd homo sit, & non possit contra fortiorem
11 se in judicio contendere. Verba sunt plurima, multámq; in disputando habentia vanitatē.

CAP. VII.

1 Quid necesse est homini majora sū quærere, cū ignoret quid conducat sibi in vita sua, numero dierū peregrinationis suæ, & tempore ꝓ velut umbra præteriit? Aut quis ei poterit indicare quid post eum futu-
2 rum sub Sole sit? Meli⁹ est nomen bonū, quā unguenta pretiosa, et dies mortis die nativi-
3 tatis. Meli⁹ est ire ad domū luctûs, quā ad domū cōviviî: in illa enim finis cunctorū admonetur hominū, & vivens cogitat
4 quid futurū sit. Melior est ira risu: quia p tristitiā vultûs, corrigitur anim⁹ delinquentis. Cor
5 sapientiū ubi tristitia est, et cor
6 stultorū ubi lætitia. Meli⁹ est à sapiente corripi, quā stultorū
7 adulatione decipi. Quia sicut sonit⁹ spinarū ardentium sub olla, sic risus stulti: sed & hoc
8 vanitas. Calumnia conturbat sapienté, & perdet robur cor-
9 dis illi⁹. Melior est finis orationis, quā principiū. Melior est
10 patiens arrogante. Ne sis velox
11 ad irascendū: quia ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas; Quid putas causæ est, quod priora tempora meliora fuêre quàm nunc sunt? stulta enim est hu-
12 juscemodi interrogatio. Utilior est sapientia cum divitiis, & magis prodest videntib⁹ Solē.
13 Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia: hoc autē
14 plus habet eruditio & sapientia, quòd vitam tribuunt possessori suo. Considera opera Dei, quòd nemo possit corrigere quem ille despexerit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 † Ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορεύματος
ψυχῆς. καὶ γὰρ τοῦτο ματαότης καὶ φροντίσεις
10 πνεύματος. † (ᵃ) Εἰ τι ἐγένετο, ἤδη (b) κέκλη(c) ὄ-
νομα αὐτῷ, † καὶ γνωσθήσεται ὅ ἐστιν ἄνθρωπος, † καὶ
11 οὐ δυνήσε(d) κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου ὑπὲρ αὐ-
τόν. † Ὅτι ἐὰν λόγοι πολλοὶ πληθύνωσι μα-
ταότητα.

ΚΕΦ. ζ'.

1 † Τί φέρει τῷ ἀνθρώπῳ; ὅτι τίς οἶδεν (a)
ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ (b) ζωῇ, † ἀ-
ριθμὸν (γ) ζωῆς ἡμῶν ματαότητος αὐτῆς; καὶ
ἐποίησεν (d) αὐτὰ ἐν σκιᾷ. † Ὅτι τίς ἀπαγγελεῖ
τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλι-
ον; (e) † Ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν,
2 † καὶ ἡμέρα τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν (ζ) γε-
νέσεως. † Ἀγαθὸν πορεύθηναι εἰς οἶκον
πένθους † ἢ ὅτι πορεύθηναι εἰς οἶκον πότου·
3 † καθότι τοῦτο (η) τέλος παντὸς ἀνθρώπου, † καὶ
4 ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν (θ) εἰς καρδίαν αὐτοῦ. † Ἀ-
γαθὸν θυμὸς ὑπὲρ γέλασα, † ὅτι ἐν κακῇ
5 προσώπου ἀγαθυνθήσε(ι) καρδία. † Καρδία σο-
φῶν ἐν οἴκῳ πένθους, † καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν
6 οἴκῳ εὐφροσύνης. † Ἀγαθὸν τὸ ἀκοῦσαι ἐπιτί-
μησιν σοφῶν † ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούσα ᾆσμα ἀφρό-
7 νων. † (ι) Ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὴν λέβητα,
† οὕτως (κ) γέλως τῶν ἀφρόνων. † καὶ γὰρ τοῦτο ματα-
8 ιότης. † Ὅτι ἡ συκοφαντία φορεῖ σοφὸν,
9 † καὶ (λ) ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐηφείας αὐτοῦ. † Ἀ-
γαθὸν ἐκβάσεις λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ, † ἀγα-
10 θὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι. † Μὴ
σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμῶσαι, † ὅτι θυ-
11 μὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται. † Μὴ εἴ-
πῃς, Τί ἐγένετο, ὅτι αἱ ἡμέραι (μ) αἱ πρότεραι
ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας; † ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπε-
12 θύμησας περὶ τούτου. † Ἀγαθὴ σοφία μετὰ (ν) κλη-
ρονομίας, † καὶ περισσεία τοῖς θεωροῦσιν τὸν ἥλιον.
13 † Ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ (ᵃ) ἀργυρίου, † καὶ περισσεία γνώσεως ἡ σοφία
14 † ζωοποιοῦσα τὸν κύριον αὐτῆς. † Ἰδὲ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, † ὅτι τίς δυνήσε(ξ)
κοσμῆσαι τὸν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν;

Κεφ. ε'. MS. A. (ᵃ) Ἡ τι (γ) κέκλικεν (ι) τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ Κεφ. ζ'. MS. A.
(α) τί ἀγαθὸν (β) ζωῇ αὐτοῦ, (γ) ἡμερῶν ζωῆς (δ) αὐτὰς (ε) † καὶ ὡσὼς ἔστι τίς ἀπα-
γγεῖ αὐτῷ; Ἀγαθὸν (ζ) ῥῆσεως αὐτοῦ. (η) τὸ τέλος (θ) ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. (ι)
Ὅτι ὡς φωνὴ ἀκανθῶν (κ) ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων. (λ) ἀπολλύει (μ) αὐτὸ πρότερον
(ν) κληροδοτίας, (ξ) τοῦ κοσμῆσαι

תרגום TARGUM.

9 טַב לְנַבְרָא לְמֶחֱזֵי עַל עַלְמָא דְאִתַּי לֵיהּ וּלְמַעְבַּד צִדְקָתָא וּלְמֵחְמֵי אֲנַר טַב עַל עוֹבְדוֹי לְיוֹם
דִּינָא רַבָּא מִן דִּי יֵזֵל לְעַלְמָא דְּהוּא בִּסְגוּף נַפְשָׁא בְּרַם דִּין לְנַבְרָא חַיְיבָא הֲבַל וּחְבִירוּת
10 רוּחָא׃ מָה דַּהֲוָה בְּעַלְמָא הָא כְּבַר אִתְקְרֵי שְׁמֵהּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְבְנֵי אֲנָשָׁא מִן יוֹמָא דַּהֲוָה
אָדָם קַדְמָאָה וְכוֹלָא גְּוִירַת מֵימְרָא דֵּיוָ הִיא וְלֵית רְשׁוּ לְנַבְרָא לְמֶקַם בְּדִינָא עִם מָרֵי עַלְמָא
11 דְּתַקִּיף מִנֵּיהּ׃ אֲרוּם אִין פִּתְגָמִין סַגִּיאִין דְּמַסְגִּין הֲבַל בְּעַלְמָא מָה מוֹתַר אִית לִגְבַר
דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן׃

1 אֲרוּם מַן הוּא דִּי יִנְדַע מָה יוֹתִיר לַאֲנָשָׁא בְּעַלְמָא הָדֵין אֶלָּהֵן לְמֶעְסַק בְּאוֹרְיָתָא דִּי אִנּוּן חַיֵּי
עַלְמָא וְכָל מִנְיָן יוֹמֵי חַיֵּי הֲבַל דִּי יְחֵי בְּעִדָּן מוֹתְיֵה אִנּוּן חֲשִׁבִין בְּעֵינוֹי כְּטֻלָּלָא דְּמַן הוּא דִּי
2 יִתְחַוֵּי בְּתְרוֹהִי קֳדָם מָרֵי עַלְמָא׃ טָב דְּרִנְוָן דְּדָנָן מָרֵי עַלְמָא עַל צַדִּיקַיָּא בְּעַלְמָא הָדֵין מִן
חוּלָקָא דִּי הוּא מְחַיֵּב עִם רְשִׁיעַיָּא אֲרוּם בְּאַבְאֻשׁוּת אַפֵּי שְׁכִנְתֵּהּ אָתֵי בְּצוּרְתָּא וּפְרַעֲנוּתָא
בְּעַלְמָא בְּגִין לְאוֹטָבָא לֵב צַדִּיקַיָּא׃ וְיַצְלוּן קֳדָם מָרֵי עַלְמָא דְּהוּא מְרַחֵם עֲלֵיהוֹן׃ לִבְהוֹן
דְּחַכִּימַיָּא אִנּוּן עַל חוּרְבָּן בֵּית מִקְדְּשָׁא וְעָצֵב עַל גְּלוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְלֵב שְׁטָן בְּחֶדְוַת בֵּית
לֵיצָנוּתְהוֹן אִכְלִין וְשָׁתִין וּמִתְפַּנְּקִין וְלָא יְתִיבוּן עַל לִבְהוֹן סְנוּף אֲחֵיהוֹן׃ טַב לְמִתַּב בְּמַרְשׁ
בֵּית אוּלְפָנָא וּלְמִשְׁמַע נְוִוף גְּבַר חַכִּימָא בְּאוֹרְיָתָא מִגְּבַר דְּאִיל לְמִשְׁמַע קַל טְבָלָא דְּשִׁטְיָן׃
3 אֲרוּם כְּקַל קְבָלַת כּוּבְיָן דְּמִתּוֹקְדִין תְּחוֹת דּוּדָא כֵּדְנָן קַל חוֹכְמַת שְׁטָיָא אוּף דֵּין הֲבַל׃ אֲרוּם
אֲנִיסָא יְהַחֵל בְּחַכִּימָא בְּגִין דְּלָא אֵזֵל בְּאוֹרְחָתֵיהּ וּמְהוֹבֵר בְּמִלּוֹי בִּישָׁיָא׃ וְת הוֹכְחַת לֵב
חַכִּימָא דְּאוֹרְיָתָא יְהִבַת לֵהּ בְּמַתְּנָא מִן שְׁמַיָּא׃ טוֹב סוֹף עִסְקָא מִן שְׁרִיוָה דְּבְשִׁרְיוָה לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
4 לְגַבְרָא מָה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהּ אֶלָּהֵן סוֹף מִלְּתָא טָב אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָא דְּטָב הוּא וְטָב מִן
קֳדָם יְיָ גְּבַר דִּי שַׁלִּיט בְּרוּחֵיהּ וּמְכַבֵּשׁ יְצִרֵיהּ מְגְּבַר דְּאִיל בְּנִסּוּת רוּחֵיהּ׃ וּבְעִדָּן דְּחִיתִי עֲלֵהּ
אוֹכְחָתָא מִן שְׁמַיָּא לָא תְּבַהֵל בְּנַפְשֵׁהּ לְמִרְתַּח וּלְמֵימַר פְּתְגָמִי סַרְבָּנוּתָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא כְּרוּם
5 אֵין אֲנָשׁ סָבַל יִשְׁתְּבַח לֵהּ וְאִין אִתְּ מְסָרֵב וּמְרַתַּח דָּא אֲרוּם רְתָחָא בְּעַטְתָּ שְׁטָן יְנִיחַ עַד כְּדֵין
דִּיהוֹבֵר יַתְהוֹן׃ וּבְעִדָּן עֶשְׁקָךְ לָא תֵימַר מָה דַּהֲוָה קַדְמַת דְּנָא טָב בְּעַלְמָא דֵּיוֹמִין קַדְמָאִין
הֲווּ טָבִין וַאֲנָשֵׁי דָּרָא הַהוּא הֲווּ שַׁפִּירֵי עוֹבְדָא יַתִּיר מִן אִלֵּן בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מִטִּי לְהוֹן וְאִתְּ
6 לָא עַל חוֹכְמָתָא שְׁאַלְתָּא עַל דְּנָא׃ טְבַרְתָּא חוֹכְמָתָא דְּאוֹרַיְתָא עִם אֲחֻסְנַת מְמִינָא וַיַתִּיר לְגַבְרָא
לְמֶהֱוֵי מְדַבַּר בְּעִנְיָנְתָנוּתָא עִם גּוּבְרִין דְּדָרֵי אַרְעָא דְּחָנוּן טָב וּבִישׁ לְתוּרְגְּמָנוּתָא׃
7 אֲרוּם הֵיכְמָה דְּמִסְתַּחֵר גַּבְרָא בְּטֻלָּל חוֹכְמָתָא הֵיכְדֵין מִסְתַּחֵר בִּטְלָל כְּסָפָא בְּעִדָּן דִּי עֲבַד
מַנֵּיהּ צִדְקָתָא וְאוֹרַיְתָא חוֹכְמָתָא דְּאוֹרַיְתָא תְּחֵי יַת מָרְהָא מִבֵּית קְבוּרְתָּא לְעָלְמָא
8 דְּאִתַּי׃ הֲוֵי מִסְתַּכֵּל יַת עוֹבְדָא דֵּיוָ וּגְבוּרְתֵּיהּ דִּי עֲבַד יַת סְמִיָּא יַת גְּבִינָא וְיַחֲוִינָא לְמֶהֱוֵי דִּין
פְּרִישָׁן בְּעָלְמָא אֲרוּם מַן הוּא דִּי יְכִיל לְתַקָּנָא יַת חַד מִנְּהוֹן אֶלָּהֵן מָרֵי עַלְמָא דִּי עִוְּתֵיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 Melius est viro ut lætetur super *seculo venturo* ipsi, & ut faciat justitiam, & ut videat mercedem *bonam* operum suorum in die judicii magni, quàm
10 ut eat ad seculum illud in afflictione animæ: verùm hoc vanitas est viro peccatori, & confractio spiritus. Id quod fuit in mundo, ecce jam vocatum fuit nomen ejus & cognitum filiis hominis à die quo fuit Adam antiquus, *est*; *totum decretum verbi Domini*; & non est facultas viro consistendi in judicio cum Domino mundi, qui fortior est illo. Etenim *si* res multæ sunt quæ multiplicant vanitatem in mundo: quæ adjectio est viro qui
11 studuerit in eis?

CAP. VII.

1 Quis enim est qui noverit quid proderit homini in seculo hoc, nisi ut studeat in Lege, quòd ipsa vita seculi; & omnis numerus dierū vitæ vanitatis ejus quos vixerit, in tempore mortis suæ illi reputentur *in oculis ej*⁹ ut umbra: nam quis indicabit homini quid futurum est ut fiat *coram eo* in se-
2 culo hoc sub Sole? Melius est nomen bonum quod comparabunt justi in seculo hoc, quàm unguentum unctionis quod fuerit inunctum super capita regum & Sacerdotum: & dies quo jacebit vir & emittetur in domum sepulchri cum nomine bono atque justitia, quàm dies quo *natus* est im-
3 prob⁹ in mundo. Melius est ire *ad virum lugentem* ad *consolandum eum*, quàm ire in domum convivii vini subsannatorum: quod in domo luctûs sit finis omnis hominis ut eat; siquidem super omnes illos decreta est sententia mortis: propterea qui iverit ad domum luctus, vir justus sedebit & ponet in corde suo loquelas mortis: & si est in *manu ipsius* quicquam mali, deponet illud, & convertetur in pœnitentiam *coram Domino mundi*.
4 Melior est indignatio qua indignabitur Domin⁹ mundi adversus justos in seculo hoc, quàm risus quo ille deridet *improbum*: dum enim contristatur vult⁹ majestatis, venit penuria & vindicta in seculum ad beandum cor justorum qui orabunt ante Dñm mundi, & ipse miserebitur ipsorum.
5 Cor sapientum *mœret propter vastationem domus sanctuarii*, & dolet *propter exilium domus Israel*; & cor stultorum est in lætitia domus derisionis: comedunt & bibunt & deliciantur, & non revolvunt super cor suū afflictionem fratrum suorum. Melius est *sedere in schola domus doctrinæ*, & audi-
6 re increpationem viri sapientis in Lege, quàm si quis eat ad audiendam vocem *tympani* stultorum. Etenim sicut vox clamoris spinarum quæ combu-
7 runtur sub olla, sic vox risus stultorū: etiam hoc vanitas. Etenim violentia
8 decipiet sapientem *quò non ambulet in via sua*, & perdet per eloquia mala sapientiam cordis *sapientis*, quæ data fuerit ei dono cœlit⁹. Melior est fi-
9 nis negotii quā initiū ej⁹; quod in principio ej⁹ non notū est viro quid futurum est ut fiat in fine ej⁹, *sed finis rei bon⁹ innotescit viro quòd bonus est*: & melior est ante Dñm vir qui imperat spiritui suo & subigit concupiscentiā suā, quā vir qui ambulat in tumore spirit⁹ *sui*. Et in tempore quo veniet
10 super te correctio de cœlis, ne festines in anima tua ut incalescas, & dicas verba contumaciæ contra cœlū: etenim si tu sustinens fueris, remittetur tibi, et si tu exacerbaveris & incalueris, scito quòd furor in sinu stultorū quiescet, quoad perire faciat eos. Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, *Quod fu-*
11 *it antehac bonū in mundo*, quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illi⁹ fuerunt pulchriores opere quā hi: ideò bonū contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc. Bona est sapientia Legis cum
12 hæreditate *divitiarū*: sed longè meli⁹ est ut vir *versetur* in mansuetudine cum viris habitatorib⁹ terræ qui viderunt bonū & malū sub Sole in seculo hoc. Etenim quemadmodū custoditur vir in umbra sapientiæ, sic custoditur
13 in umbra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentū cognitionis sapientiæ vivificabit dñm suū *è sepulchro ad seculum futurū*.
14 Contemplare op⁹ Domini et fortitudinē ejus, qui fecit cæcum *gibbosū* & claudum, ut sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit dirigere unum ex illis, nisi Dominus mundi qui curvavit eum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܛܒܐ ܚܙܘܬܐ ܡܢ ܗܠܟܘܬܐ ܕܢܦܫܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ ܘܪܥܝܢܐ ܕܪܘܚܐ. * ܛܒܐ
10 ܕܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܢܫ ܗܘܐ. ܘܠܐ ܡܬܬܚܙܐ ܕܢܬܕܝܢ ܥܡ ܕܡܬܩܦ ܡܢܗ.
11 ܕܐܝܬ ܠܗ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܗܢܘܢ ܕܡܠܝܢ ܗܒܠܐ ܕܡܣܓܝܢ ܡܠܝܢ.

* ܦܨܠܐ * ܙ *

1 * ܡܢܘ ܛܒܘܬܐ ܠܒܪܢܫܐ. ܡܢܘ ܕܝܕܥ ܕܛܒ ܠܗ ܒܚܝܐ ܕܫܘܬܗ ܕܚܝܐ ܕܒܗܒܠ
2 ܡܢܝܢܐ ܕܝܘܡܘܗܝ. ܕܠܡܢܘ ܢܚܘܐ ܠܗ ܕܡܢ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. * ܛܒ ܫܡܐ ܛܒܐ ܡܢ
3 ܡܘܢ ܛܒ ܕܝܘܡܐ ܕܡܘܬܗ. * ܛܒ ܕܐܙܠ ܠܒܝܬ ܒܟܝܐ ܡܢ ܕܐܙܠ ܠܒܝܬ ܡܫܬܝܐ.
ܡܛܠ ܕܗܢܘ ܣܘܦܗ ܕܟܠ ܐܢܫܐ. ܘܚܝܐ ܗܘ ܕܡܣܬܡ ܠܒܗ. ܛܒ ܟܥܘܣܐ ܡܢ
4 ܛܒ ܕܥܒܝܕ ܚܕܘܬܐ. * ܛܒ ܠܒܐ ܕܡܬܬܝܪ ܡܢ ܚܕܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܥܝܢ ܦܢܝܐ ܠܒܐ ܢܗܘܐ.
5 ܛܒ ܕܢܫܡܥ ܡܢ ܓܥܪܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܡܛܠ ܕܠܒܐ ܕܚܟܝܡܐ ܒܒܝܬ ܒܟܝܐ. ܛܒ
6 ܕܢܫܡܥ ܓܥܪܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. * ܛܒ ܕܢܫܡܥ ܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ
7 ܩܠܐ ܕܩܨܝܢ ܬܚܬ ܩܪܘܐ. * ܗܕܐ ܐܦ ܗܢܐ ܗܒܠܐ. ܡܛܠ ܕܚܟܡܬܐ ܡܫܚܬ ܠܒܐ.
8 ܕܚܟܝܡ ܐܒܕ ܡܬܢܐ. * ܛܒ ܣܘܦ ܡܠܬܐ ܡܢ ܪܫܝܬܗ. ܛܒ ܡܪܝܐ ܕܪܘܚ ܡܢ
9 ܡܪܝܐ ܕܪܘܚ. * ܠܐ ܬܗܘܐ ܒܪܘܚܟ ܡܪܗܒ ܠܡܪܓܙ. ܡܛܠ ܕܪܓܙܐ ܒܚܝܢ
10 ܣܟܠܐ ܡܬܢܝܚ. * ܠܐ ܬܐܡܪ ܡܢܘ ܗܘ ܕܗܘܐ ܛܒܝܢ ܡܢ ܝܘܡܝܢ ܩܕܡܝܐ.
11 ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܢ ܚܟܡܬܐ ܫܐܠܬ ܥܠ ܗܢܐ. * ܛܒ ܚܟܡܬܐ ܥܡ ܐܪܥܐ ܕܢܚܐ
12 ܥܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܛܒ ܚܟܡܬܐ ܡܛܠ ܕܒܛܠܬܗ ܡܚܝܐ ܠܒܥܠܗ. * ܛܒ ܚܟܡܬܐ
13 ܡܛܠ ܕܒܛܠ ܒܗ ܡܢ ܫܢܝ ܕܥܒܕ ܡܕܝܢܬܐ. * ܛܒ ܕܢܚܙܐ ܠܒܪܝܬ ܐܠܗܐ.
14 ܡܢ ܕܢܫܪܐ ܕܡܬܥܩܡ ܠܗ. * ܒܝܘܡ ܛܒܘܬܐ ܛܒ ܠܡܚܙܐ. ܛܒ ܠܐܠܗܐ ܕܥܒܕ
ܠܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܠܝܢ ܠܗ.

Melior est aspectus oculorum, quàm incessus voluntarius : at hoc etiam vanitas est, 9
& animi turbatio. Quod extitit, jam olim 10
vocatum est nomen ejus, & cognitum est
quòd sit homo, nec possit judicio contendere cum potentiore se. Multa sunt enim ver- 11
ba quæ augent vanitatem.

CAP. VII.

Quod emolumentum est homini ? quis 1
enim scit quid utile sit homini in vita sua
numero dierum vanissimæ ætatis suæ ? hi
enim velut ùmbra prætereunt. Quis indi-
cabit homini quid futurum sit post eum
sub sole ? Melior est fama bona quàm un- 2
guentum optimum, & dies mortis melior
est die nativitatis. Melius est adire locum 3
luctûs, quàm adire locum convivii : is enim
est finis omnium hominum : & qui vivit,
bona præstabit cordi suo. Melior est indi- 4
gnatio risu : quia severitate vultûs serenum
redditur cor. Cor sapientum inter luctum 5
versatur : cor autem stultorum inter gau-
dia. Melius est audire correptionem sapi- 6
entum, quàm ut quis audiat cantionem
stultorum : Qualis enim est sonitus spina- 7
rum sub olla, talis est risus stultorum : At
hoc etiam vanitas est : Quia calumnia per- 8
dit sapientes, & munere cor pessundatur.
Melior est finis sermonis, quàm exordium 9
ejus. Et melior est longanimitas arrogantiâ.
Ne præcipiti sis animo ad succensendum : 10
quoniam ira in stultorum sinu requiescet.
Ne dicas, Qui factum est ut pristini dies 11
meliores essent quàm isti ? non enim sapi-
enter hæc percontaris. Melior est sapientia 12
instrumentis bellicis, ac multò magis solem
videntibus. Nam umbra sapientiæ similis 13
est umbræ pecuniæ : at abundantia cogni-
tionis sapientiæ vitam tribuet domino suo.
Considera opus Dei : quis enim possit sta- 14
bilire eum qui perturbatus est ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * اَلْعَيْنُ ذَاتُ النَّظَرِ صَالِحَةٌ أَفْضَلُ مِنَ النَّفْسِ الْمَاضِيَةِ * وَمَعَ ذَلِكَ فَهٰذَا بَاطِلٌ وَاخْتِيَارُ الرُّوحِ *
10 * إِنْ كَانَ شَيْئًا فَقَدْ سُمِّيَ اسْمُهُ وَعُرِفَ أَنَّهُ إِنْسَانٌ * وَلَنْ يُمْكِنَهُ أَنْ يَحْتَكِمَ مَعَ قَوِيٍّ أَفْضَلِ
11 مِنْهُ * لِأَنَّ يَكُونَ أَقْوَالٌ كَثِيرَةٌ تُكَثِّرُ الْأَبَاطِيلَ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ *

1 * مَا الْفَضْلُ لِلْإِنْسَانِ * لِأَنَّ مَنْ قَدْ عَرَفَ مَا هُوَ الْأَصْلَحُ لِلْإِنْسَانِ فِي حَيَاتِهِ * عَدَدَ أَيَّامِ حَيَاتِهِ
2 بِطَالَتِهِ فَأَجَازَهَا بِالظِّلِّ * لِأَنَّ مَنْ يُخْبِرُ الْإِنْسَانَ مَاذَا يَكُونُ خَلْفَهُ تَحْتَ الشَّمْسِ * اِسْمُ الصَّالِحِ
3 أَفْضَلُ مِنْ زَيْتٍ صَالِحٍ * وَيَوْمُ الْمَوْتِ هُوَ لِلْإِنْسَانِ أَخْيَرُ مِنْ يَوْمِ مَوْلِدِهِ * لَصَالِحٌ الْمَضِيُّ إِلَى
بَيْتِ النَّوْحِ أَفْضَلُ مِنَ الذُّهُوبِ إِلَى مَجْلِسِ الشُّرْبِ * بِمَا أَنَّ هٰذَا غَايَةُ كُلِّ إِنْسَانٍ * وَالْحَيُّ
4 يُعْطِي قَلْبَهُ صَلَاحًا * اَلْغَضَبُ صَالِحٌ أَفْضَلُ مِنَ الضَّحِكِ * لِأَنَّ بِسُرِّ الْوَجْهِ يَطِيبُ الْقَلْبُ *
5 * قَلْبُ الْحُكَمَاءِ فِي بَيْتِ النَّوْحِ * وَقَلْبُ الْجُهَّالِ فِي مَنْزِلِ السُّرُورِ * اِسْتِمَاعُ انْتِهَارِ الْحَكِيمِ
6 أَفْضَلُ مِنْ إِنْسَانٍ يَسْمَعُ غِنَاءَ الْجُهَّالِ * لِأَنَّ كَصَوْتِ الشَّوْكِ تَحْتَ الطَّنْجِيرِ كَذٰلِكَ ضَحِكُ
7 الْأَغْبِيَاءِ * وَلَعَمْرِي هٰذَا بَاطِلٌ * لِأَنَّ الْبَغْيَ يُدَمِّرُ رَأْيَ الْحَكِيمِ * وَيُحِلُّ قَلْبَ ذَوِيهِ * اِنْتِهَاءُ
8 الْكَلَامِ صَالِحٌ أَفْضَلُ مِنِ ابْتِدَائِهِ * اَلْمُتَمَهِّلُ صَالِحٌ أَفْضَلُ مِنَ الْمُسْتَعْلِي بِرُوحِ الْهَوَانِ *
9 * لَا تُسَارِعْ أَنْ تَغْضَبَ بِرُوحِكَ * فَإِنَّ الْغَضَبَ فِي حِضْنِ الْأَغْبِيَاءِ يَسْتَرِيحُ * لَا تَقُلْ مَاذَا صَارَ
10 وَمَاذَا أَصَابَنِي * لِأَنَّ الْأَيَّامَ السَّالِفَةَ كَانَتْ صَالِحَةً أَفْضَلَ مِنْ هٰذِهِ الْأَيَّامِ * فَإِنَّهُمْ مَا سَأَلُوا عَنْ
11 هٰذِهِ بِحِكْمَةٍ * اَلْحِكْمَةُ صَالِحَةٌ مَعَ بَذْلِ حِصَّتِهَا * وَفَضْلُهَا نَافِعٌ لِلَّذِينَ يُبْصِرُونَ الشَّمْسَ * لِأَنَّ
12 اَلْحِكْمَةَ فِي ظِلِّهَا كَظِلِّ الْفِضَّةِ * فَضْلُ مَعْرِفَةِ الْحِكْمَةِ يُحْيِي مَنِ اقْتَبَسَ مِنْهَا * أَبْصِرْ صَنَائِعَ
13 اللّٰهِ * لِأَنَّ مَنْ يُمْكِنُهُ يَرَى مَنْ يُعَكِّسُهُ اللّٰهُ *

Oculus circumspectus bonus est, præstantior animâ celeris: nihilominus hoc vanum 9
est, & placitum spiritûs. Si quid ex- 10
tat, jam est impositum nomen ejus, & innotuit quòd homo sit, nec valeat judicio contendere cum potente præstantiore se. Num permulti sunt sermones qui mul- 11
tiplicant vanitates.

CAP. VII.

Quid prodest homini ? quis enim no- 1
vit quid magis conducat homini in vita sua ? numerum dierum ætatis suæ, imò verò vanitatis suæ, transegit in umbra : nam quis referet homini quid futu- 2
rum sit post ipsum sub sole ? Nomen bo-
num excellentius est unguento optimo ; & dies mortis melior est homini quàm dies 3
nativitatis ejus. Bonum quidem est ire ad domum luctûs, melius quàm ire ad confessium potationis ; quoniam hoc, finis est omne hominis ; & qui vivus est, bono imbuit cor suum. Melior est indignatio quàm risus, quia per tristitiam vultûs 4
cor hilarescit. Cor sapientum est in do- 5
mo luctûs, & cor stultorum in domo gaudii. Audire obiurgationem sapientis, 6
præstantius est homine qui audit concentum stultorum. Nam ut crepitus spina- 7
rum sub olla, ita est risus stultorum : & hoc quidem vanum est. Oppressio nam; 8
pervertit mentem sapientis, & dissolvit cor fortitudinis ejus. Finis sermonis 9
melior est principio ejus. Longanimis
præstantior est eo qui è spiritu despectionis superbit. Ne festines irasci in animo tuo, 10
quoniam ira in stultorum sinu requie-
scit. Ne dicas, Quid factum est, & 11
quid accidit mihi ? nam dies præteriti meliores erant diebus præsentibus : 12
quia insipienter hoc scisciterentur. Bona est sapientia cum beneficio suæ sortis, ejusque præstantia prodest his qui vident solem. 13
Nam esse in sapientiæ umbra, idem est ac esse in umbra pecuniæ : præstantia cognitionis sapientiæ tribuit illi vitam, qui utilitatem ex ea percipit. Inspice 14
opera Dei ; nam quis possit concinnare quem Deus pervertit ?

15 בְּיָמַי טוֹבַת הַיְּרֵא בְטוּבוֹ וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַם אֶת זֶה לְעֻמַּת
16 זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרֵיו
17 מְאוּמָה : אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד
18 בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ : אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה
19 וְאַל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם : אַל תַּרְשִׁע הַרְבֵּה וְאַל
20 תְּהִי סִכֶּל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ : טוֹב אֲשֶׁר תֹּאחֵז
21 בְּזֹאת וְגַם מִזֶּה אַל־תַּנַּח אֶת יָדֶךָ כִּי־יָרֵא אֱלֹהִים
22 יֵצֵא אֶת כֻּלָּם : הַחָכְמָה תָּעֹז לַחֲכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים
23 אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר : כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
24 טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא : גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדֻבָּרוּ אַל תִּתֵּן
25 לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ : כִּי גַּם
26 פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם אַתָּה קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים : כָּל
27 זֶה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי :
28 רָחוֹק מַה שֶׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאנוּ : סַבּוֹתִי אֲנִי
29 וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּלְבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן
30 וְלָדַעַת רֶשַׁע כְּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת : וּמוֹצֵא אֲנִי מַר
31 מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וְחֵרְמִים לִבָּהּ
32 אֲסוּרִים יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא
33 יִלָּכֶד בָּהּ : רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת
34 לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן : אֲשֶׁר עוֹד בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי
35 אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי :
36 רַק זֶה לְבַדּוֹ רָאִיתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־
37 הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים :

Versio VUL.LAT.

15 In die bona fruere bonis, et
malã diẽ præcave: sicut enim
hanc, sic & illã fecit De', ut nõ
inveniat homo contra eũ justas
16 querimonias. Hæc quoq; vidi
in dieb' vanitatis meæ: Justus
perit in justitia sua, & impius
multo vivit tempore in malitia
17 sua. Noli esse just' multùm: ne-
que plus sapias quã necesse est,
18 ne obstupescas. Ne impiè agas
multùm: & noli esse stult', ne
moriaris in tempore non tuo.
19 Bonũ est te sustentare justũ, sed
& ab illo ne subtrahas manũ
tuã: quia qui timet Deũ, nihil
20 negligit. Sapientia conforta-
vit sapientẽ sup decẽ principes
21 civitatis. Non est enim homo
just' in terra, qui faciat bonũ,
22 & non peccet. Sed & cunctis
sermonib', qui dicuntur, ne ac-
cõmodes cor tuũ: ne fortè au-
23 dias servũ tuũ maledicentẽ ti-
bi. Scit enim conscientia tua,
24 quia & tu crebrò maledixisti
aliis. Cũcta tentavi in sapienti-
a. Dixi, Sapiẽs efficiar: et ipsa
25 longi' recessit à me. Multò ma-
gis quã erat: et alta profundi-
26 tas, quis inveniet eã? Lustravi
universa animo meo, ut scirẽ,
et cõsiderarẽ, & quærerẽ sapi-
entiã, et rationẽ: et ut cognos-
27 cerẽ impietatẽ stulti, et errorẽ
imprudentiũ: Et inveni amа-
rioré morte mulierem, quæ la-
que' venatorũ est, et fagena cor
ej', vincula sunt man' illi': qui
placet Deo, effugiet illam: qui
autẽ peccator est, capietur ab
28 illa. Ecce hoc inveni, dixit Ec-
clesiastes, unũ & alterũ, ut in-
29 venirem rationem, Quã adhuc
quærit anima mea, et nõ inve-
ni. Virũ de mille unũ reperi,
mulierẽ ex omnib' nõ inveni.
30 Solũmodò hoc inveni, q̃ fece-
rit De' hominẽ rectũ, et ipse se
infinitis miscuerit quæstionib'.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 † Ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ τὴν
ἡμέρᾳ κακίας, † ἴδε, καὶ γε (ο) Θεὸς τοῦτο
16 Συμφώνως τοῦτο † ἐποίησεν ὁ θεὸς πρὸ λαλι-
ᾶς, † ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ (π) τι-
17 νός. † Σύμπασα εἶδον ἐν ἡμέρᾳς ματαιότητός
μου · † ἔστι δίκαιος (ς) ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ
αὐτοῦ, † καὶ ἔστι ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.
18 † Μὴ γίνου δίκαιος πολύ, † (ρ) μηδὲ σοφίζου
περισσά, μή ποτε ἐκπλαγῆς. † Μὴ ἀσεβήσῃς
19 πολύ, καὶ μὴ γίνου ἀνόητος, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν
καιρῷ σου. † Ἀσφαλὲς τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τού-
τῳ, † καὶ γε ἀπὸ τούτου μὴ μάνης τὴν χεῖρά σου,
20 † ὅτι (σ) φοβούμενος τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ
πάντα. † Ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ † ὑπὲρ
δέκα δυνατοὺς ὄντας τοῦ ὄντος ἐν τῇ πόλει. †
21 Ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, † ὃς
ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐκ ἁμαρτήσει. † Καί γε
22 εἰς πάντας λόγους ὃς (τ) λαλήσουσιν ἀσεβεῖς,
† μὴ δῷς καρδίαν σου, † ὅπως μὴ ἀκούσῃς τὸ
23 δοῦλόν σου καταρώμενόν σε. † Ὅτι πολλὰς πο-
νηρεύσεταί σε, † καὶ κατόδους πολλὰς κατώσει
καρδίᾳ σου, † ὅτι ὡς καὶ γε σὺ κατηρᾶσω ἑτέ-
24 ρους. † Πάντα ταῦτα ἐπειρασα (υ) ἐν σοφίᾳ.
† ἔπα, Σοφιοῦσόμαι · † καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη
25 ἀπ' ἐμοῦ Μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, † καὶ βαθὺ βά-
θος (θ), τίς εὑρήσει αὐτό; † Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ κα-
26 ρδία μου τοῦ γνῶναι † καὶ τοῦ κατασκέψασθαι καὶ
τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ἔλεγχον, † καὶ τοῦ γνῶναι
ἀσεβεῖς ἀφροσύνην † καὶ ὀχλείαν καὶ (φ) ἀσεφο-
27 φίαν. † Καὶ εὑέσκω ἐγὼ (χ) ἀνοῦν, καὶ ἐφὸ πι-
κρότερον ὑπὲρ θάνατον † Οὗν τὴν γυναῖκα ἥ-
τις ἐστὶ (ψ) θήρευμα, † καὶ ἀγκίστρα καρδία
αὐτῆς, † δεσμὸς εἰς χεῖρες αὐτῆς. † ἀγαθὸς
πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐ-
τῆς, † καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. †
28 † Ἰδὲ τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής · †
μία τῇ μιᾷ τοῦ εὑρεῖν λογισμόν, † Ὃν (ω) ἐπι-
ζήτησεν ἡ ψυχή μου, καὶ οὐκ εὗρον · † καὶ ἄνθρω-
πον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον, † καὶ γυναῖκα ἐν
πᾶσι τούτοις οὐκ εὗρον. † Πλὴν ἰδὲ τοῦτο εὗ-
ρον, ὃ ἐποίησεν (α) ὁ θεὸς † Οὗν † ἄνθρωπον
(β) εὐθῆ καὶ αὐτοὶ ἐζήτησε λογισμὸς πολλούς.

MS. A. (ο) τοῦτο Σύμφωνον τοῦτο (σ) μηδέν. (ᾳ) Ἀπολλύμενος (ρ) μὴ (σ) ὁ φο-
βούμενος (τ) λαλήσουσιν, μὴ δῷς (υ) ἐν τῇ Σοφίᾳ. (φ) πεσφοφεῖν. (χ) αὐτὴν πικρότερον
ὑπὲρ θάνατον (ψ) θηρεύματα, (ω) ἐζήτησεν (α) ὁ κύριος. (β) *ἀμρεῖν.

Versio Hebraica TARGUM.

15 בְּיוֹם דְּיוֹטִיב לְךָ יְיָ תְּהֵי אַף אַנְתְּ בְּטִיבוּתָא וְתִשְׁבֵּי לְכָל עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יִתֵּי עָלָךְ יוֹמָא בִּישָׁא
16 חֲוֵי וְאִסְתַּכַּל לְאַף יַת דִּין כָּל קְבֵל דִּין עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹכְחָא אֲנָשֵׁי עָלְמָא מִן בְּגַלַּל דְּלָא יִשְׁכַּח
17 אֱנָשׁ בַּתְרוֹהִי מִדְּעֵם בִּישׁ לְעָלְמָא הַהוּא : יַת כּוּלָּא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֲבַלוּתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ מִתְעָרְעִין
18 טַב וּבִישׁ לְמֵחֱוֵי בְּעָלְמָא עַל עֵסֶק מִוְלֵיָא דְאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן בְּנֵי אֲנָשָׁא דְאִית גְּבַר זְכֵי אֲבַד
בְּצִדְקָתֵיהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּזְכוּתֵיהּ מְנַטְּרָא לֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב דְּמִתְאָרֵךְ יוֹמוֹהִי
בְּחוֹבוֹהִי וְחוֹבֵיהּ עוֹבְרוֹהִי בְּשִׁישָׁבֵן עוֹבְרוֹהִי בִּישָׁא נְטָרִין לֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי אִתְפְּרַע מִנֵּיהּ בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא
19 לָא תְּהֵי זַכֵּי יַתִּיר בְּעָדָן דְּאִתְחַיָּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּגִין דִּינָךְ בְּדִיל לְחַיָּסָא עֲלוֹהִי דְּלָא לְמִקְטְלֵיהּ
וְלָא תְּתְחַכַּם יַתִּיר חוֹכְמַת רַשְׁעֵיָא דְקָיְמִין בְּדַרְכָּךְ וְלָא תְּאַלֵּף אוֹרְחָתְהוֹן לְמָה דִּין הַצְּ
20 יַת אוֹרְחָתָךְ : לָא תְּהֵךְ בְּתַר הַרְהוֹר לְבָבָךְ לְאַתְחַיָּבָא סַגִּי וְלָא תְּתְרַחֵק מִן אוֹרְחָתָךְ
אוֹרְיְתָא דְיְיָ לְמֶהֱוֵי שָׁטֵיָא לְמָה גְּרַם מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ וְיִתְקַצְּרוּן שְׁנֵי חַיָּךְ לְמִמְת עַד דְּלָא
21 מְטָא וְמִנְּךָ לְמִמְת : טַב דְּתִתְאַחַד בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵין לְנִמּוֹל טוּבָא לְנַפְשָׁךְ בְּאוֹרַח הַגְּיָרָא וְאַף
מִדֵּין סַפֵּר אוֹרְיְתָא לָא תִּשְׁבּוֹק חוֹלְקָךְ אָרוּם גְּבַר דְּחִיל מִן קֳדָם יְיָ נְפַק יַת דִּי חוּבַת כּוּלְּהוֹן :
22 וְחוֹכְמַת יוֹסֵף בַּר יַעֲקֹב אִסְתְּיָעַת עָלוֹהִי לְחַיָּסוּתֵיהּ כָּל קֳבֵל עֲשָׂרְתֵּי אַחוֹהִי צַדִּיקַיָּא
דְשַׁלְּטִין יַת בְּרַחֲלְתָא דְיָיָ וְלָא שַׁלְּטוּ בְּהוֹן יְצִרָא בִּישָׁא בְּעָדָן דַּהֲווֹ יְהַיְּבִין בְּקִרְתָּא דְמִצְרַיִם וְלָא
23 קְטָלוּ יַת יוֹסֵף אַחוֹהִי דַּהֲווֹ מְצַעֲרִין לְהוֹן בְּזִמְנָא הַהוּא בְּקֹל מְלוֹי אָרוּם לֵית גְּבַר זְכֵי בְּאַרְעָא
דִּי יַעְבַּד טַב כָּל יוֹמוֹהִי וְלָא יְחוֹב קְדָם יְיָ אֲבָל גְּבַרָא דִּי יְחוֹב קְדָם יְיָ חָמֵי לֵיהּ לְמִרְדַּר
בְּרִיוּבְתָּא עַד דְּלָא יְמוּת : אוּף כָּל מִלָּא דִּימַלְלוּן לְךָ רְשִׁיעָא לָא תְּמַסֵּר לְבָבָךְ לְקַבְּלוּתְהוֹן
24 דְּלָא יֵיתוּן יוֹמִין דִּי תִשְׁמַע יַת עַבְדָּךְ דִּילוּט לְךָ וְלֵית לְךָ חִילָא לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן יְדוֹי : אָרוּם
חֲזֵי לְךָ לְמִצְדַּק יַת דִּינָא דִּי יְלוּט לְךָ גְּבַר דְּלֵית דְּכוּתָךְ דְּאַף וְמָנִין סַגִּיאִין יָדַע לְבָבָךְ
25 דְּאוּף אַנְתְּ הֲוֵיתָא לְטַי נוּבְרִין אוֹחְרָנִין : כָּל דְּאֲמַרַת בְּחוֹכְמְתָא אֲמַרַת בְּמֵימְרִי
אֲחַכֵּים אַף כָּל חוֹכְמַת אוֹרַיְתָא וְהִיא רְחִיקָת מִנִּי : הַאִכְבַּר אַתְרַחֵק מִנִּי מַה דַּהֲוָה מִן יוֹמֵי עָלְמָא וְרִי יוֹם מוֹתָא וְרִי יוֹם דִּייָתֵי מְלָבָא מְשִׁיחָא מִן הוּא דְּרִשְׁכַּחְנִיהּ
26 בְּחוֹכְמְתָא : חֲזִרִית אֲנָא לְחַשְׁבָּא בְּלִבִּי וּלְמֶדַע וּלְאַלָּלָא וּלְמִחְבֵּעַ חוֹכְמְתָא וְחִישְׁבָּן אֲנָי
עוֹבְדוֹי דְצַדִּיקַיָּא וּלְמֵידַע פּוּרְעָנוּתָא חוֹבָא דְשִׁטְיָא וּסוֹכְלְתָּנוּתָא חוֹלְחוֹלוּתָא דְמִלְּכוּתָא :
27 וְאַשְׁכַּחִית אֲנָא פִּתְגָּם דְּמִרִּיר עַל אֱנָשׁ יַתִּיר מִן מוֹתָא יַת אִתְּתָא דְהִיא עֲבִדַת עָקָן
סַגִּיאִין לְ בַעֲלָהּ וּמְצָרְתָן וְתַקְלָן בְּלִבָּא כַּפְיָתָן יְדֵהָא בְּדִיל דְּלָא לְמִכְלַח בְּהוֹן תַּקִּין קְדָם יְיָ
גְּבַר דִּי יַפְטִיר יְחִיד בְּגַוָּהּ פְּטוּרִין וּמִשְׁתַּוִּיב מִנָּהּ וְחַיָּבָא קְדָם יְיָ גְּבַר דִּיסְבְּרִי וְאִתְלְכַד
בְּגוֹוַתְהוּן : חֲזִי דֵּין עוֹבְדָא דְאַשְׁכַּחִית אָמְרַת קֹהֶלֶת דְּמִתְקְרֵי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כַּוְנִית
28 מִלָּיָא חֲדָא עִם חֲבֵרְתָּהּ לְמִשְׁבַּח חֶשְׁבּוֹן בְּנֵי אֲנָשָׁא מַה דְּהָא בְּסוּפְהוֹן : אִית פִּתְגָּם אוּחְרָן
דְּעוֹד חֲבֵרַת נַפְשִׁי וְלָא אַשְׁכַּחִית גְּבַר שְׁלִים וּבְּדָא חַבּוּלָא מִן יוֹמֵי אָדָם עַד דִּי אִתְיְלִיד
אֲבְרָהָם צַדִּיקָא דִּי אִשְׁתְּבַח מְהֵימָן וְזָכֵי בֵּין אַלְף מַלְכִין דְּאִתְכַּנְשׁוּ לְמֶעְבַּד מְגִילָא בְּבָבֶל
29 וְאִתְּתָא דְּבְכָל אִלֵּין נְשֵׁיהוֹן דְּמַלְכֵיא כְּשָׁרָה לָא אַשְׁכַּחִית : לְחוֹד הָוֵי דֵּין אַשְׁכַּחִית דִּי עֲבַד
יְיָ אָדָם קַדְמָאָה תַּקִּין קְדָמוֹי זָכֵי וְחַיָּיא וְחַוָּה אִנְתֵּהּ אִטְעָיוּ לְמִיכַל מִן פֵּירָא דְאִילָנָא דְאִכְלִין
פֵּירוֹי חַיֵּימִין לְמִידַע בֵּין טַב לְבִישׁ וּרְמוּ לְאִסְתַּקְפָּא עֲלוֹהִי מִן מוֹתָא וּלְכָל דָּרֵי אַרְעָא
וְאִנּוּן חַבְרוּ לְמִשְׁבַּח חֶשְׁבּוֹנִין סַגִּיאִין בְּגִין לְאַיְתָאָה מַחְתָּא עַל דָּרֵי אַרְעָא :

incolas terræ : et ipsi quæsierunt ut invenirent computationes multas, *ad inducendam plagam super habitatores terræ.*

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

15 In die quo benefecerit tibi Dñs, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti
mundo, ut non veniat super te dies malus: vide & contemplare; etiam
hoc è regione hujus fecit Dñs ut corripiat homines mundi: ideo ut non
16 inveniat homo post se quicquam mãli in seculo hoc. Omnia vidi in diebus
vanitatis meæ, quòd à conspectu Dñi decernuntur bonũ & malum ut fiat
in mundo, *ratione sydernm quibus producti sunt homines:* quoniam inno-
cens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum ejus custoditur illi
in seculum venturum: & est vir peccator prolongans dies in peccatis suis,
& computatio operũ ejus malorũ custoditur ei ad seculũ venturum, ut pu-
17 niatur in die judicii magni. Ne fis justus nimium in tempore quo reus est
peccator mortis *in domo judicii tua*; ut clementer agas erga eum, non occi-
dens eum; nec sapiens fias sic amplius *sapientiã* improborum *qui stant*
18 *in via*, & ne discas vias eorum: ad quidnam pervertes viam tuam? Ne
eas post *cogitationẽ* cordis tui ad peccandum multũ, & ne elonges viã tuã à
doctrina Legis *Domini*, ut sis stultus: ad quidnam tu causam affers mortis
animæ tuæ, *ut abbrevientur anni vitæ tuæ, ad moriendũ* cùm nondum per-
venerit tempus tuum moriendi? Bonum est te adjungi negotiis mundi
19 hujus, ut retribuas beneficentiã animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab
hoc libro Legis ne dimittas partẽ tuã: etenim qui timet Dominum, *evadit*
20 *omne delictũ* illorum. Et sapientia *Joseph filii Jacob auxiliata est ei, red-*
dendo illum sapientẽ præ omnibus decem fratribus ejus justis; qui rexerunt
in timore Domini, neq; imperavit illis concupiscentia mala, tempore quo fue-
runt dati in urbe Ægypti, nec occiderant Joseph fratrem suũ, qui mœrore
affecit ipsos tempore isto voce verborũ suorũ. Quoniã non est vir innocens
21 in terra qui faciat bonum omnibus diebus *suũ*, & non peccet ante Dñm:
viro verò qui peccaverit ante Dominum, convenit ut revertatur pœnitentiã
22 *antequam moriatur. Etiam* ad omnia verba quæ loquentur tibi impii ne
tradas cor tuum ut accipias ea, ne veniant dies ut audias servum tuum
23 maledicentẽ tibi, *& non sit tibi facultas evadendi è manibus ipsius.* Etenim
animadverte tibi ut justifices judicium in tempore quo maledixerit tibi vir
qui non fuerit sicut tu; quia etiã perfæpe *novit cor tuum* quòd tu quoq; ma-
24 ledixeris viris aliis. Omne hoc quod dixi, probavi in sapientia: dixi in dicto
meo, Sapiã *etiã* omnẽ sapientiã Legis, & ipsa elongata est à me. Ecce jam
25 pridẽ elongatũ est à filiis hominis, ut sciant omne quod fuit à dieb' seculi,
& secretũ diei mortis, & secretũ diei quo veniet rex Christus: quis est ille
26 qui inveniet illud in sapientia? Reversus sum ego ad cogitandum in corde
meo, & ad cognoscendũ, & investigandũ, & ad inquirendum sapientiã &
æstimationẽ mercedis operum justorum, & ad cognoscendã ultionẽ peccati
27 stultorum, & intelligentiã immutationis regni. Inveni autem ego rem quæ
amara est super hominẽ magis quàm amaritudo diei mortis, uxorẽ quæ fa-
cit molestias multas viro suo: et retia et offendicula sunt in corde ejus, liga-
tæq; manus ejus, [*sic*] ut non *operetur eis:* acceptus corã Dño [*erit*] vir qui
dimiserit eam libello repudii fœque liberaverit ab ea: peccator verò est in
28 conspectu Dñi vir qui acceperit eã, et capietur in fornicatione ejus. Aspice
hoc opus quod inveni, dixit Ecclesiastes, *qui vocatur Selomoh rex Israel,*
contuli sydera unũ cum altero, ut invenirẽ computationẽ filiorũ hominũ, et
quid erit in extremis eorũ. Est res alia quam adhuc quæsivit anima mea, et
29 non inveni virum perfectum et innocentẽ absq; corruptione à dieb' Adam;
donec nasceretur Abraham justus, qui inventus est fidelis & integer inter
mille reges, qui convenerũt ad moliendã turrim Babel: et mulierẽ in omni-
bus his *uxoribus regum sicut Sarah* non inveni. Tantummodo vide, hoc 30
inveni, quod fecit Dñs hominẽ primũ, rectum ante se et innocentẽ; *at ser-*
pens & Eva ipsum seduxerunt, ad comedendum de fructibus arboris, cujus
qui comederint fructus, facultatẽ obtinent discernendi inter bonum & ma-
lum; & causam præbuerunt, ut irrueret in eum dies mortis, & in omnes

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܒܝܘܡܐ ܕܛܒܘܬܐ ܗܘܐ ܚܕܝ ܘܒܝܘܡܐ ܕܒܝܫܬܐ ܚܘܫ ܠܟ ܕܐܠܗܐ ܥܒܕ ܠܗܢܐ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܐܢܫ ܡܕܡ ܕܬܬܒܥ ܐܚܪܬܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗ ܕܚܙܝܬ ܒܗܘܠܬܝ ܐܝܬ ܙܕܝܩ ܕܐܒܕ ܒܙܕܩܘܬܗ ܘܐܝܬ ܪܫܝܥ ܕܡܬܪܚ ܒܪܫܝܥܘܬܗ ܠܐ ܬܗܘܐ ܙܕܝܩ ܝܬܝܪ ܘܠܐ ܬܚܟܡ ܝܬܝܪ ܠܡܢܐ ܬܬܒܗܬ ܠܐ ܬܪܫܥ ܝܬܝܪ ܠܡܢܐ ܬܡܘت ܠܐ ܬܬܪ ܝܕܟ ܡܢ ܗܢܐ ܘܠܐ ܢܫܒܩ ܝܕܟ ܡܢ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܕܚܠ ܒܐܠܗܝܡ ܢܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܠܚܟܡܬܐ ܕܥܬܪܬ ܩܪܝܬܐ ܚܟܝܡ ܠܐ ܐܝܬ ܒܪܢܫܐ ܙܕܝܩ ܒܐܪܥܐ ܕܥܒܕ ܛܒܬܐ ܘܠܐ ܚܛܐ ܠܐ ܢܩܒܠ ܠܟܠܡܬܐ ܕܡܠܠܝܢ ܠܟ ܕܠܐ ܬܫܡܥ ܠܥܒܕܟ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܠܡܪܝܡ ܠܟ ܕܐܦ ܐܢܬ ܠܡܠܠ ܠܡܪܝܢ

קהלת : ח

? verbi interpretationem *scions* quis & , sapiens ut Quis
1 מִי כַּחֲכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֶּשֶׁר דָּבָר
CAP. VIII. ח
.mutabitur ej° *faciem* fortitudo &:ej° *facies* faciet lucere hominis Sapientia
חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא :
Ne .Dei iuramenti verbum *super* & *,observa* regis os Ego
2 אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים : אַל־
3 quod omne quia :*malo verbo* in stes ne ,*abibis ejus faciebº* à festin° fis
תִּבְהָל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל־אֲשֶׁר
quid : ei dicet quis & *: imperium* regis verbum *quo In* .faciet voluerit
4 יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה : בַּאֲשֶׁר־דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה־
judicia & ,temp° & *:malu verba* cognoscet non ,præceptū *Custodiens* ? *faciet*
תַּעֲשֶׂה : שֹׁמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט
quia :judicia & ,tempus est *voluntati* omni Quia .*sapientis* cor cognoscet
5 יֵדַע לֵב חָכָם : כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־
.est futurum quod *ipse* non Quia .eum super multum hominis malum
7 רַעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו : כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה
,spiritū in *imperam* homo *Non* ? ei indicabit quis ,erit quando nam
8 כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ : אֵין אָדָם שַׁלִּיט בְּרוּחַ
dimittio nec ,*mortis* die in potestas nec ,*spiritū* *prohibendum ad*
לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין שֶׁלְּטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלֶחֶת
hoc Omne .*ejus parcens* impietas eruet neque :prælio in
בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בַּעֲלָיו : אֶת־כָּל־זֶה
sub fit quod *factum* omne ad meū cor *dare* & ,vidi
9 רָאִיתִי וְנֹתֵן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת
tunc Et .*sibi malū* in homine in homo est dominatus quo tempore : sole
10 הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרָע לוֹ : וּבְכֵן
,*ambulabunt* sancto loco & venerunt &, ,sepultos impios vidi
רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יֵהָלְכוּ
Quia .vanitas hoc etiam *fecerant fit* qua civitate in tradētur oblivioni &
וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָּעִיר אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ גַּם־זֶה הֶבֶל : אֲשֶׁר
cor est plenum ideo :citò *mali fatti sententia* fit non
11 אֵין נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה עַל־כֵּן מָלֵא לֵב
malum *faciens* peccans Quoniā imalū faciendū ad eis in hominis filiorū
בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע : אֲשֶׁר חֹטֵא עֹשֶׂה רָע
timentib° bonū erit quòd *ego scens* etiam quia :ei *prolongans* &,centies
12 מֵאָת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־יוֹדֵעַ אֲנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לִירֵאֵי
,impio erit non bonum Et .*ejus faciebus à timebunt* qui ,Deum
13 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלְּפָנָיו : וְטוֹב לְא־יִהְיֶה לָרָשָׁע
.Dei *faciebus à timens ipse* non qui umbra tanquā dies ,plongabit nō &
וְלֹא יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלְּפָנֵי אֱלֹהִים :
quòd justi sunt quia :terram super fit quæ vanitas Est
14 יֵשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר
pertingens quòd impii sunt & : impiorum opus *secundùm eos ad pertingens*
מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ
.vanitas hoc etiam quòd dixi : justorum opus *secundùm eos ad*
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הֶבֶל :

Versio VUL. LAT.

Quis talis ut sapiens est? & quis cognovit solutionē verbi?

CAP. VIII.

1 SApientia hominis lucet in vultu ej°, & potentissim° facié
2 illi° commutabit. Ego os regis observo, et præcepta juramen-
3 ti Dei. Ne festines recedere à facie ej°, neq; permaneas in opere malo: quia omne, q̃ voluerit, faciet: Et sermo illi° po-
4 testate plen° est: nec dicere ei quisquā potest, Quarè ita fa-
5 cis? Qui custodit præceptū, nō experietur quidquā mali. Tempus & responsionē cor sapien-
6 tis intelligit. Omni negotio temp° est, & opportunitas, & multa hominis afflictio: Quia
7 ignorat præterita, et futura nullo scire potest nuntio. Non est in hominis potestate prohibere spiritū, nec habet potestatē in die mortis, nec finitur quiescere ingruente bello, neq; salva-
8 bit impietas impium. Omnia hæc consideravi, & dedi cor meū in cunctis operib°, quæ fiunt sub Sole. Interdū dominatur homo homini in malū suū.
9 Vidi impios sepultos: qui etiā cùm adhuc viverent, in loco sancto erant, & laudabantur in civitate quasi justorū operū:
11 sed & hoc vanitas est. Etēnim quia non profertur citò contra malos sententia, absq; timore ullo filii hominum perpetrant
12 mala. Attamē peccator ex eo q̃ centies facit malū, & p̃ patientiā sustentatur, ego cognovi q̃ erit bonū timētib° Deū, qui verētur facié ej°. Non sit bonū
13 impio, nec prolongentur dies ejus, sed quasi umbra transeant
14 qui non timent faciē Dñi. Est & alia vanitas, quæ fit super terram: sunt justi, quibus mala proveniunt, quasi opera egerint impiorū: & sunt impii, qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant: sed & hoc vanissimum judico.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

†Τίς οἶδε Σοφὸς, καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος; *Quū novit (yy) sapientes, & quū novit solutionem verbi?*

ΚΕΦ. η'. CAP. VIII.

1 †Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ (α) πρόσωπον αὐτοῦ, †καὶ ἀναλλὴς προσώπου αὐτοῦ μισηθήσεται.
2 †Στόμα βασιλέως φύλαξον, †καὶ περὶ λόγου
3 (β) ὅρκου θεοῦ Μὴ σπουδάσῃς, †ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ †μὴ στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, †ὅτι πᾶν
4 (γ) ὃ ἐὰν θελήσῃ ποιήσει, † Καθὼς βασιλεὺς
(δ) ἐξουσιάζων, †καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ, Τί (ε) ποιεῖς;
5 †Ὁ φυλάσσων ἐντολὴν, οὐ γνώσῃ †ῥῆμα πονηρὸν, †καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σο-
6 φοῦ. †Ὅτι πᾶσι πράγματι †ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις,
7 †ὅτι γνῶσις †ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν. †Ὅτι οὐκ
8 ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, †ὅτι καθὼς ἂν γένηται, τίς ἀναγγεῖλαι (ζ) αὐτῷ; †Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, † τοῦ κωλύσαι τὸν πνεῦμα, † καὶ οὐκ ἔστιν (η) ἐξουσία ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, † καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, †καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια † παρ' αὐτόν.
9 †Καὶ (θ) ζύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα † καρδίαν μου (ι) εἰς πᾶν τὸ ποίημα ὃ πεποίηται ὑπὸ † τὸν ἥλιον, †τὰ ὅσα (κ) ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρω-
10 πος † ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν. †Καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου †καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπηνέθησαν ἐν τῇ πόλει, ὅτι οὕτως ἐποίησαν. †καὶ γε τοῦτο ματαιό-
11 της. †Ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις †ἀπὸ † (λ) ποιούντων τὸ πονηρὸν ταχύ, †διὰ τοῦτο ἐπλησθεν καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐ-
12 τοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν. † Ὅς ἡμάρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν † ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρόθεν † αὐτῷ· † (μ) ὅτι καὶ γινώσκω ἐγὼ, † (ν) ὅτι ἔσται ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις † θεόν, † ὅτι
13 φοβοῦνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. †Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ, † καὶ ὡ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, †ὃς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ
14 θεοῦ. † Εστι ματαιότης ἡ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, † ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, (ξ) ὅτι φθάνει ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποίημα † ἀσεβῶν, †καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς, ὅτι (ο) φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα † δικαίων. †Εἶπα, "Οτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης.

Quū novit (yy) sapientes, & quū novit solutionem verbi?

CAP. VIII.

1 SApientia hominis illuminabit vultum ejus: & (α) imprudens vultu
2 suo odietur. Os (β) regū custodi: & (c) de verbo juramenti Dei Ne festines,
3 à facie ej° ambulabis, nè stes in verbo malo: quoniam omne quod voluerit, faciet, " Sicut rex potestatem habens: & quis dicet ei, Quid facis?
5 Qui custodit mandatū, (d) non cognoscet verbum malū: & tempus (e)
6 judicii cognoscit cor sapientis: (f) Quia omni negotio est tempus, & judi-
7 ciū: (g) quia scientia hominis multa super eū: (h) Quia nō est qui cognoscat, quid futurum sit: sicut enim
8 erit, quis annuntiabit ei? Non est homo potestatem habens in spiritū, ut prohibeat spiritū: et nō est potestas in die mortis: & non est (i) emissio in die belli: & non salvabit impietas (k) eū,
9 qui ab ea. Et omne hoc vidi: et dedi cor meū in omne opus, quod factum est sub Sole. (l) quæ pro potestate fecit homo in homine, ut afflīgeret eū.
10 Et tunc vidi impios in sepulchris introductos, & de (m) Sanctō: & iverunt, & laudati sunt in civitate, quia sic fecerant. Etiam hoc vanitas (n)
11 Quia nō est facta contradictio à facientibus malū citò; (o) ideò repletū est cor filiorū hominū in eis, ut faciant malum. Qui peccavit, fecit malū ex tunc, & ex longitudine eorū.
12 Quavē, & cognosco ego, quia est bonū timentib° Deū, ut timeant à facie ej°. Et bonum non erit impio, & non
13 prolongabit dies in (p) umbra, qui nō est timens à facie Dei. (q) Est vanitas, quæ facta est super terram, quia
14 sunt justi, (r) quia venit super eos, quasi factum impiorum: & sunt impii, quia venit ad eos quasi factum justorum: dixi, Quia hoc etiam (s) vanitas est.

MS. A. (α) πρόσωπον, καὶ ἀναιδὴς (β) ὄψει Μὴ σπουδάσῃς, (γ) ὃ ἂν θελήσει (δ) ἐξουσιάζων κακεῖ, καὶ τίς (ε) ποιήσεις; (ζ) αὐτοῖς; (η) ἐξουσιάζων ἡμέρας θανάτου, (θ) ζύμπαν (ι) εἰς πᾶν ποίημα (κ) ἐξουσιάζει (λ) ποιούντων πονηρὸν (μ) ὅτι καὶ γε (ν) ὅτι ἔσται (ξ) ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς (ο) φθάνει

תרגום Targum.

ח

1 מַן הוּא חַכִּימָא דְיַנְהִיר לְמִקַם קֳבֵל חוֹכְמְתָא דְיֵי וּלְמַדַע פְּשַׁר מִלְיָא בְנִבְיָאִיא חוֹכְמְתָא
דְגָבַר חַכִּים תְּנַהֵר וּיוּ אַפּוֹהִי בֵּינֵי צַדִּיקַיָא וְחַצִּיף אַפֵּין מִתְחַלְפָן כָּל אוֹרְחָתֵיהּ מִטַּב לְבִישׁ :
2 הֱוֵי זָהִיר יַת פּוּמָךְ עַל גְּזֵירַת מַלְכָא לְמִטַּר מָה דִי פְקִדְנָךְ וְעַל עֶסְקָא מוּמְתָא דְיֵי אוֹדְהַר
3 וְלָא תְּיַמֵּי בְּשׁוּם מֵימְרֵיהּ עַל מְגַן : וּבְעִדָּן רוּגְזָא דְיֵי לָא תְּנוּחַ לְצַלָּאוּ קֳדָמוֹהִי אִתְבְּהַל
קֳדָמוֹהִי אֶזֵל וְצַלִּי וְתִבְעֵי רַחֲמִין מִנֵּיהּ בְּגִין דְּלָא תְּקוּם בְּפִתְגָם בִּישׁ אֲרוּם רְבוּן כָּל עָלְמָא
דְיֵי כָּל דִּי יְצַבֵּי יְעַבֵּד : בְּתַר דְּאִתְגְּזֵירַת מֵימְרָא דְמַלְכָא דְשַׁלִּיט עַל כָּל עָלְמָא מִתְעַבְּרָא
4 בְּבַהְלוּ וּמַן הוּא גְּבָרָא דְמַחֵי בְּיַדֵיהּ וַיְמַר לֵיהּ מָה עָבַדְתָּא : גְּבַר דִּי נְטַר פִּקּוּדְיָא דְיֵי
5 לָא יְנַדַּע מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא דְאִתֵּי וְעִדָּן וְדִין וְקִשּׁוֹט אִשְׁתְּמוֹדַע בְּלֵב חַכִּימַיָא :
6 אֲרוּם לְכָל עִסְקָא אִית עִדָּן טַב וּבִישׁ וְעַל דִּין קִשּׁוֹט אִתְּדַן כָּל עָלְמָא וּכַד אִתְגְּזַר מִן קֳדָם
7 יְיָ לְמַהֲוֵי פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבַת אֲנָשִׁין עֲבִדֵי בִישָׁא דְסַנְיָאן עֲלֵיהוֹן : אֲרוּם לֵיתוֹי
חַכִּים מָה דְעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹפֵיהּ עֲלוֹהִי אֲרוּם בְּעִדָּן דִּי יְהֵי רַעְוָא מִן קֳדָם יְיָ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ
8 מַן הוּא דִי יְחַוֵּי לֵיהּ : לֵית אֲנָשׁ דְּיִשְׁלוּט בְּרוּחַ נִשְׁמְתָא לְמִמְנַעַת נִשְׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגִין דְּלָא
יִסְתַּם מִן גּוּפָא דְאֲנָשָׁא וְלֵית שִׁלְטוֹנָא בְּיוֹם מוֹתָא לְשֵׁיזָבָא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וְלֵית מָנֵי זְיָנָא
9 מְסַיְּעָן בְּקַרְבָא וְלָא יְשֵׁיזֵב חוֹבַת מָרוֹהִי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא : יַת כֹּל דִּין חֲזֵית דִּי הֲוָה בְּעָלְמָא
הָדֵין וּיְהַבֵּית יַת לִבִּי לְמִדַע יַת כָּל עוֹבָדָא דְאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעִדָּן דִּי
10 יְשַׁלּוּט אֲנָשׁ בְּאֲנָשׁ לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ : וּבְקוּשְׁטָא חֲזִית חַיָּיבַיָא דְאִתְקְבְרוּ וְאִשְׁתְּיָצוּ מֵעָלְמָא
מֵאֲתַר קַדִּישׁ דְּזַדִּיקַיָא שָׁרְיָן חַסְנָן דְּאַזְלוּ לְאַתְוָקְרָא בְּגַוְהֹם וְאִתְנַשְׁיָן מִבֵּין יְחִבֵי קַרְתָּא
11 וְהֵיכְמָה דַעֲבַדוּ אִתְעֲבַד לְהוֹן אַף דֵּין הֶבְלָא : וּמִן בְּגִלָּל דְּלֵית מִתְעַבַּד פִּתְגָם בִּישׁ
פּוּרְעָנוּת רְשִׁיעָא בְּפַרְיַע עַל עוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָא בְּגִין כֵּן אִתְמְלֵי לִבָּא דְבְנֵי אֲנָשָׁא בְּהוֹן
12 לְמֶעְבַּד בִּישׁ בְּעָלְמָא הָדֵין : וּבְזִמְנָן דְּחַיָּיבָא יַעְבֵּד בִּישׁ מְאָה שְׁנִין וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְיְהִיבַת
לֵיהּ אֲרָכָא בְּגִין דִּיחוּב אֲרוּם אִתְגְּלֵי לֵיהּ בְּרוּחַ קוּדְשָׁא וּיְדַעְתָּ אֲנָא דִיהֵי טַב לְעָלְמָא דְאִתֵּי
13 לְדַחֲלֵיהּ דְיֵי דְּדַחֲלִין מִן קֳדָמוֹהִי וְעָבְדִין רְעוּתֵיהּ : וּטְב לָא יְהֵי לְרַשִׁיעָא וְלָא יְהֵי לֵיהּ
אֲרָכָא לְעָלְמָא דְאִתֵּי וּבְעָלְמָא הָדֵין יִתְקַטְּעוּן יוֹמֵי חַיָּיהוֹן יַעֲרְקוּן וַיִתְכַּפּוּן כְּטֵלַל בְּגִין
14 דִּילְיוֹהִי דְחִיל מִן קֳדָם יְיָ : אִית הֶבְלָא דְאִתְעֲבַד לְמֶהֱוֵי מִתְעַבַּד עַל אַפֵּי אַרְעָא דְאִית
צַדִּיקַיָא דְמָטֵי לְהוֹן בִּישׁ כְּאִלּוּ אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבְדֵי חַיָּיבַיָא וְאִית חַיָּיבִין דְּמָטֵי לְהוֹן כְּאִלּוּ
אִנּוּן עָבְדִין כְּעוֹבְדֵי צַדִּיקַיָא וְחַיָּין בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְבִישָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין לָא
עַל חוֹבֵיהוֹן אֱלָהִין לְמִבְנֵי מְנָהוֹן חוֹבָא קְלִילָא לְמֶהֱוֵי אַגְרֵהוֹן שְׁלִים לְעָלְמָא דְאִתֵּי וְטַב
דְמָטֵי לְחַיָּיבַיָא בְּעָלְמָא הָדֵין לָא עַל זְכוּתְהוֹן אֶלָּא לְמִפְרַע לְהוֹן אַגְרָא עַל זְכוּתֵיהּ קְלִילָא
דְעָבְדוּ לְמֶהֱוֵיהוֹן אֲכִלִין אַגְרָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלְהוֹבֵיהוֹן חוֹלְקְהוֹן לְעָלְמָא דְאִתֵּי אֲמַרִית
בְּמֵימְרִי דְאָף דֵּין הֶבְלָא :

Paraph. Chald. Versio Latina.

CAP. VIII.

1 QUis est sapiens qui possit consistere adver° sapientiā Dñi, & scire so-
lutionē eloqui eorū in *prophetis?* Sapientia viri sapientis illustrat splendorē
2 faciei ej° inter justos: & impudens facie, immutantur *omnes* viæ ej° de bono
3 in malum. Custodi os tuū super sententiā regis, ut observes quod jusserit
2 tibi, & super negotiū juramenti Dñi caut° esto, & ne jures in nomine dicti
3 *ejus* in vanum. Et in tempore indignationis Domini ne cesses orare
ante eum: territus à facie ejus, vade & ora, & quære misericordias
ab eo, ut non insistas in re mala: etenim Dominus *omnium seculorum*
DOMINUS quod voluerit faciet. Postquàm decretum est
4 dictum regis qui imperat super *totum* mundum, fit in celeritate: &
5 quis est vir qui percutiet manum ejus, & dicet ei, Quid fecisti? Vir qui
custodit præcepta Dñi, non cognoscet quicquam mali in seculo venturo,
6 & temp° orationis & *judicii* & veritatis cognoscitur in corde *sapientum*.
Etenim omni negotio est tempus bonū & malū, & juxta judiciū veritatis
7 judicatur universus mund°, & quando decernitur ante Dñm ut fiat ultio in
mundo ob peccatū hominū facientiū malum, quòd *multa sunt* in *eis*. Ete-
8 nim non est qui sciat quidnā fit futurū ut fiat in extremo ej° super ipsum:
in tempore enim quo erit voluntas à conspectu Dñi ut male fit ei, quis est
qui nuntiabit ei? Non est vir qui imperet spiritui animæ, ut prohibeat
animā vitalem ne *deficiat* à corpore hominis, & non est imperator in die
mortis, ut eripiat quisquam sociū suū, neq; vafa armorū auxiliantur in præ-
lio, neque eripiet impietas dominū suū in die judicii magni. Omne hoc
9 vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meū ad cognoscendū omne op° quod
fit in mundo hoc sub Sole in tempore quo imperat homo homini ad male-
10 faciendum ei. Et in veritate vidi peccatores qui sepulti sunt & exterminā-
ti de mundo de loco sancto ubi justi habitant, & abierunt ut comburantur
in gehennā, & oblivioni traditi sunt inter habitatores urbis: & ecce sicut
11 fecerunt, factū est eis: etiā hoc vanitas. Et ideo quòd non fit verbū ultionis
improborū velocissimè super opera eorū mala, propterea plenū est cor fi-
12 liorū hominis ad faciendū malū in mundo hoc. Et in tempore quo pecca-
tor fecerit malū centum annis, & à Dño datur ei spatiū ut convertatur, et-
enim revelatū est *ei* in spiritu sancto, & scio ego quòd erit bonum in secu-
13 lo futuro timentib° Dñm qui timent eū, & faciunt voluntatē ej°. Bene non
erit improbo, neque erit ei longitudo in seculo venturo, & in seculo hoc
præscindentur dies vitæ ej°; fugient & succidentur velut umbra, quia non
14 ipse timet Dñm. Est vanitas quæ constituta est ut fiat super faciem terræ:
Sunt justi quibus accidit malū, ac si illi facerent opera peccatorū; et sunt
peccatores quib° contingit [*bonum*,] ac si illi facerent opera justorū: et vidi
in spiritu sancto quia malum quod accidit justis in seculo hoc, non est
propter peccata eorū, sed ad removendum ex eis culpam levem, ut sit mer-
ces eorum integra in seculo venturo: et bonum quod contingit peccatori-
bus *in seculo hoc*, non est *propter meritum* eorum, sed ad retribuendum eis
mercedem meriti levis quod fecerunt, ut comedant mercedem suam in se-
culo hoc, et ut perdant partem suam in seculo venturo: dixi in dicto meo
quòd etiam hoc esset vanitas.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܗܠܬܐ * ܝܕ *

CAP. VIII.

1 * ܡܢܘ ܕܡܬܚܟܡ ܘܡܢ ܝܕܥ ܦܫܪܢܐ ܚܟܡܬܐ ܢܗܪ ܐܦܝܗ ܘܬܩܝܦ ܣܢܐ ܦܪܝܨܘܬܗ ܢܬܦܠ.
2 ܦܘܡܐ ܕܡܠܟܐ ܢܛܪ ܘܡܬܚܠ ܠܡܠܬ ܡܘܬ ܐܠܗܐ ܠܐ ܬܬܒܗܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܘܠܐ ܬܩܡ ܒܥܝܢ ܡܠܬܐ ܕܫܝܐ ܠܗ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ ܕܨܒܐ ܠܡܥܒܕ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܫܠܛܢ ܘܡܢ ܐܡܪ ܠܗ ܡܢܘ ܐܢܬ ܡܥܒܕ ܠܗ ܠܡܢ ܕܢܛܪ ܦܩܕܢܐ ܕܦܩܝܕ ܠܐ ܢܕܥ ܦܫܥ ܕܡܠܬܐ ܕܫܪܝܐ

קהלת : ט

15 וְשִׂמַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב לָאָדָם תַּחַת
sub homini bonum non quòd , lætitiam ego laudavi Et
cum comitabitur hoc & : lætari & , bibere & , comedere quin , sole
הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְשַׂמֵּחַ הוּא יִלְוֶנּוּ
sub Deus ei dedit quos, suarum vitarum diebus, suo labore in
בַּעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת
, sapientiam suendum ad meum cor dedi Quemadmodum , sole
16 הַשָּׁמֶשׁ: כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה
die in etiam quod: terram super fit quod negotium videndam ad &
וְלִרְאוֹת אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם־בַּיּוֹם
omne vidi Et , videm ipse non suis oculis in somnum nocte in &
17 וּבַלַּיְלָה שְׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה: וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־
opus invenire homo potuit non quòd Dei opus
מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה
, homo laborabit quod propter : sole sub fit quod
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת־הַשָּׁמֶשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעְמֹל הָאָדָם
non , scire sapiens dixerit si etiam &: inveniet non & quærendum ad
לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר הֶחָכָם לָדַעַת לֹא
.invenire poterit

CAP. IX. ט

יוּכַל לִמְצֹא:
.hoc omne declarandum ad & , eo corde in dedi hoc omne Quia
1 כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי וְלִבּוֹר אֶת־כָּל־זֶה
etiam : Dei manu in eorum fecerit & , sapientes & , justi Quia
אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים גַּם־
Omnia eorum fecerit & omnia , homo sciens non odium etiam , amorem
2 אַהֲבָה גַּם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לְפָנֵיהֶם: הַכֹּל
, mundo & , bono , impio & justo unus eventus omnibus sicut
כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר
, speceat sic , bon' sicut , fa ipse sic non qui ei & , sacrificanti & , immundo &
וְלַטָּמֵא וְלוֹבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ כַּטּוֹב כַּחֹטֵא
quod omnis in malum Hoc , homen juramentum qui sicut , jurans
3 הַנִּשְׁבָּע כָּאֲשֶׁר שִׁבּוּעָה יָרֵא: זֶה רָע בְּכָל־אֲשֶׁר
cor etiam & : omnibus unus eventus quòd , sole sub fit
נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב
, eorum vitii in , eorum corde in insanie & , malo est plenum hominis filiorum
בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בְּלִבָּבָם בְּחַיֵּיהֶם
, viventes omnes ad elegant quisquis Quia , mortuos ad hoc post &
4 וְאַחֲרֵיהֶן אֶל־הַמֵּתִים: כִּי־מִי אֲשֶׁר יִבָּחֵר אֶל כָּל־הַחַיִּים
Nam , mortuo leone , pro leone ipse vivus canis quia : spes est
5 יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי לַכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת: כִּי
, sciens , ipse vivi mortui & : sunt morituri quòd , sciens viventes
הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים
, et a memoria est tradita oblivioni quia : merces eis ultrà non & , quicquam
מְאוּמָה וְאֵין עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם:
: periit jam eorum invidia etiam , eorum odium etiam , eorum amor Etiã
6 גַּם אַהֲבָתָם גַּם שִׂנְאָתָם גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה
, sole sub fit quod omni in secula in ultrà eis non pars &
וְחֵלֶק אֵין לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

Versio VULGAT.

15 Laudavi igitur lætitiam, quòd non esset homo bonum sub Sole, nisi quòd comederet, & biberet, atque gauderet: & hoc solum secũ auferret de labore suo, in diebus vitæ suæ, quos
16 dedit ei Deus sub Sole. Et apposui cor meum ut scirem sapientiã, & intelligerem distentionẽ quæ versatur in terra: est homo, qui diebus & noctibus
17 somnum non capit oculis. Et intellexi, quòd omnium operum Dei nullã possit homo invenire rationẽ, eorum quæ fiunt sub Sole: & quantò plᵗ laboraverit ad quærendum, tantò minùs inveniat: etiam si dixerit sapiens se nôsse, non poterit reperire.

CAP. IX.

1 OMnia hæc tractavi in corde meo, ut curiosè intelligerẽ: Sunt justi atque sapientes, & opera eorum in manu Dei: Et tamen nescit homo, utrùm a
2 more an odio dignus sit: Sed omnia in futurũ servantur incerta, eò quòd universa æquè eveniãt justo & impio, bono & malo, mundo & immundo, immolanti victimas, & sacrificia contemnenti: sicut bonus, sic et peccator: ut perjurus, ita & ille
3 qui verum dejerat. Hoc est pessimũ inter omnia, quæ sub Sole fiunt, quia eadem cunctis eveniunt, unde et corda filiorũ hominum implentur malitiã, & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducentur.
4 Nemo est qui semper vivat, & qui hujus rei habeat fiduciam: melior est canis vivus leone
5 mortuo. Viventes enim sciunt se esse morituros, mortui verò nihil noverũt ampliùs, nec habent ultrà mercedẽ: quia oblivioni tradita est memoria eo-
6 rum. Amor quoque, & odiũ, et invidiæ simul perierũt, nec habent partẽ in hoc seculo, & in opere quod sub Sole geritur.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 †Καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ (Ὺν ἢ εὐφροσύνην, ὅτι
οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὴν ἥλιον,
† ὅτι εἰ μὴ (π) φαγεῖν καὶ πεῖν καὶ τοῦ
εὐφραν θῆναι· † καὶ αὐτὸ συμπαρέσται αὐτῷ
ἐν μόχθῳ αὐτοῦ † ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, (ρ)
16 ὅσας ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον. † Ἐν
οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι τὴν Σοφίαν,
† καὶ τὴν ἰδέαν (σ) τὴν περισπασμὸν τὴν πε-
ποιημένον ἐπὶ τὴς γῆς, † ὅτι καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ὀν
νυκτὶ † ὕπνον (τ) ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστ
17 βλέπων. † Καὶ εἶδον σύμπασαν τὰ ποιή-
ματα τοῦ Θεοῦ, † ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπο-
τοῦ εὑρεῖν † (υ) τὸν ποίημα τὸ πεποιημένον
ὑπὸ τὴν ἥλιον· † (υ) ὅσα ἂν μοχθήσῃ ἄνθρω-
πος τοῦ ζητῆσαι, καὶ οὐχ εὑρήσει. † καί γε
ὅσα ἂν εἴπῃ (φ) Σοφὸς τοῦ γνῶναι, † οὐ δυ-
νήσεται τὴν εὑρεῖν. † ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα
(χ) εἰς καρδίαν μου, † καὶ καρδία μου (ψ) σύμ-
παν εἶδε τοῦ.

ΚΕΦ. Θ'.

1 †(α) Ὅσα οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἐρ-
γασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ Θεοῦ, †καί γε ἀγάπη
καί γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος·
2 † τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν, † Μαται-
ότης ἐν τοῖς πᾶσιν. †(ζ) συνάντημα ἓν τῷ δι-
καίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ,
† (β) καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, † καὶ
τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι· † ὡς ὁ
ἀγαθὸς ὡς ὁ ἁμαρτάνων, † ὡς ὁ ὀμνύων
καθὼς ὁ † ὀρκον φοβούμενος. † Τοῦτο (γ)
πονηρὸν ἐν πᾶσι τοῖς πεποιημένοις ὑπὸ τὴν ἥλιον,
†ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσιν. †καί γε καρ-
δία υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπεπλήσθη πονηρῶ· † καὶ
παιδεύεται ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν,
4 † καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρός. †Ὅτι
τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας;
† ἔστιν ἐλπὶς, ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐλὸς ἀγα-
5 θὸς † ὑπὲρ τὴ λέοντα τὸν νεκρόν. †Ὅτι οἱ
ζῶντες γινώσονται ὅτι ἀποθανοῦνται, † καὶ
οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐδέν· καὶ οὐκ ἔ-
στιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς, †ὅτι (δ) ἐπιλήσθη ἡ
6 μνήμη αὐτῶν. † Καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί
γε μῖσος αὐτῶν, †καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη
ἀπώλετο· † (ε) καί γε μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
ἔτι (ζ) εἰς τὸν αἰῶνα † ἐν παντὶ τῷ πεποι-
ημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

MS.A. (π) τοῦ φαγεῖν (ρ) ἃς ἔδωκεν (σ) τὸν περισπασμὸν (τ) ἐν ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν βλέπων. (υ) ὅσα ἐὰν ποιήσῃ (φ) ὁ Σοφὸς (χ) εἰς τὴν καρδίαν
Κεφ. Θ'. MS.A. (α) Ὅτι οἱ δίκαιοι (β) τῷ καθαρῷ (γ) τὸ πονηρὸν (δ) *ἐπιλήσθη (ε) καὶ μῖσος (ζ) εἰς αἰῶνα

Et laudavi ego lætitiam: quia non 15
est bonum hominì sub Sole, nisi
comedere, & bibere, & lætari.
(t) Et ipsum simul aderit ei in
labore ejus diebus vitæ ejus,
quos dedit ei Deus sub Sole. In 16
(u) quibus dedi cor meum, ut
cognoscerem sapientiam, & vide-
rem (x) distentionem, quæ facta
est super terram: quia & in die
& in nocte somnum oculis suis
non est videns. (y) Et vidi 17
omnia opera Dei, quia non poterit
homo invenire opus quod
factum est sub Sole: quæcunque
laborabit homo quærere, & non
inveniet. Etiam quæcunq; dixe-
rit sapiens cognoscere; non po-
terit invenire. Quæ & omne hoc de-
di in corde meo: & (z) cor meum
omne vidit hoc.

CAP. IX.

Quomodò justi, & sapientes 1
et operationes eorum in manu Dei,
(a) & quidem charitatem, & qui-
dem odium non est cognoscens ho-
mo: omnia quæ faciem eorum. (b)
Vanitas in omnibus. Eventus unus 2
justo, & impio, bono, & malo, &
mundo, & immundo, & sacrifi-
canti, & non sacrificanti. Sic 3
bonus, ut peccator: sic ju-
rans, sicut juramentum timens.
Hoc est pessimum in (c) omni, quod
factum est sub Sole; quia eventus
unus omnibus. Et quidem cor filio-
rum hominis repletum est malo:
& (d) circumlatio in corde eo-
rum in vita eorum; & (e) post hæc
ad mortuos: Quia quis est qui cõ- 4
municet in omnes viventes? Est
spes, quoniam (f) canis vivens ipse
bonus super leonem mortuum.
Quia viventes scient, quòd mori- 5
entur: & mortui non sunt cognos-
centes quicquam: & non est eis
amplius merces: in oblivionem
enim venit memoria eorum. Etiam 6
dilectio eorum, etiam odium eo-
rum, etiam zelus eorum jam periit:
etiam pars non est eis ultrà in sec-
culum in omni, quod factum est
Sole.

תרגום TARGUM.

15 וְשַׁבַּחִית אֲנָא יַת חֶדְוָתָא אוֹרַיְתָא אֲרוּם לֵית טַב לְאֱנָשׁ בְּעָלְמָא הָדֵין דְּתְחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם
אֱלָהִין לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמֶחְדֵי בְּטִירְחֵיהּ וּבְחוֹלְקֵיהּ דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִן שְׁמֵיָא וְלָא יוֹשִׁיט
יְדֵיהּ בְּחֵשׁוּפִין וְאַנִיסָא וְהוּא יְלַוֵּנֵיהּ לְשֻׁלְמָא הַהוּא יוֹקְבָל אֲנָר שְׁלִים עַל טוּרְחֵיהּ
16 דִּי טָרַח בְּשִׁלְמוּתָא כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִּיהַב לֵיהּ יְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא: כְּמָא דִי
יְהַבִית יַת לִבְּבִי לְמִנְדַּע חוֹכְמַת אוֹרַיְתָא וּלְמֶחֱזֵי יַת גְּוָן דְּאִתְעְבִיד עַל אַרְעָא אֲרוּם אַף
חֲכִימָא דִּיצְבֵי לְמֶעְבַּד בְּאוֹרַיְתָא וּלְאִשְׁכָּחָא חוֹכְמְתָא טוּרְחָא הֲוָה לֵיהּ אֲרוּם אַף בְּיוֹמָא
17 לָא יְנוּחַ וּבְלֵילְיָא שֵׁינְתָא בְּעֵינוֹהִי לָא חָזֵי: וְחַזֵּיתִי אֲנָא יַת כָּל עוֹבַד גְּבוּרְתָא דְּיְיָ אֲרוּם
דְּחִילָא הוּא וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יַת עוֹבַד גְּבוּרְתָא דְּיְיָ דְּאִתְעְבִיד בְּעָלְמָא
הָדֵין דְּתְחוֹת שִׁמְשָׁא כַּד יִטְרַח אֱנָשׁ לְמִתְבַּע מָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יַשְׁכַּח וְאַף אִם יֵימַר
גְּבַר חַכִּים בְּמֵימְרֵיהּ לְמִנְדַּע מָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִשְׁכַּח:

ט

1 אֲרוּם יַת כָּל דֵּין וְיַת חֶבְרַת עַל לִבִּי וּלְמִבְלוֹשׁ יַת כָּל דֵּין דִּי צַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְתַלְמִידֵיהוֹן
דְּמִשְׁתַּעְבְּדִין לְהוֹן עַל עֶסֶק אוֹרַיְתָא מִסְתִּירִין בִּידָא דְּיְיָ וּמִנַּיהּ אִתְעֲבִיד עַל כָּל עָלְמָא
כָּל מָה דִּיהֵי בְּיוֹמֵיהוֹן וְאַף רַחֲמָנוּתָא דִּי רַחֲמָנוּן אַף סְנָיְאָתָא דִּכְנָנוּן גְּבַר לֵית גְּבִיא
2 בְּעָלְמָא דִּי יִנְדַּע מָה דִּיהֵי בְּאֱנָשָׁא כּוּלָּא בְּמִלָּא אִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי קָדְמֵיהוֹן: כּוּלָּא בְּמִלָּא
חֲלִיָּא מִן שְׁמַיָּא אִתְגְּזַר מָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי לְכוּלָּא אַרְעוֹן חַד לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא לְדַכְּיָא
אוֹרְחָתֵיהּ וּלְמַקְנֵי חַיֵּי עַל לְמָא דְּאִתְחַיָּבָא בְּלִבְבֵהוֹן כָּל יוֹמֵי חַיֵּהוֹן וּבְתַר סוֹפוֹהִי דְּאֱנָשָׁא
3 נְטִיר לֵיהּ לְאַרְעוֹבָהָא עִם מִיתַיָּא בְּרִין חַיָּיָא: אֲרוּם מַן גְּבַרָא דִּי אִתְחַבַּר לְכָל פִּתְגָמֵי
אוֹרַיְתָא וּלְמַקְנֵי חַיֵּי עַל לְמָא דְּאִתֵּי אִתְּלֵיהּ סְבַר אֲרוּם כְּלָבָא חַיָּא הוּא טַב מִן אַרְיָא דִּי
הוּא מֵת: אֲרוּם צַדִּיקַיָּא יָדְעִין דְּאִין יְחוּבוּן עִתִּידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן חַשִּׁיבִין בְּמֵיתַיָּא לְעָלְמָא
דְּאִתֵּי בְּגִין כֵּן נְטִרִין אוֹרְחָתְהוֹן וְלָא חַיָּבִין בְּתִיּוּבְתָא וְחַיָּבִיא לֵיתֵיהוֹן
יְדָעִין מִדְּעַם טַב עַל דְּלָא אוֹטִיבוּ עוֹבְדֵיהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן וְלֵיתֵיהוֹן יְדָעִין מִדְּעַם טַב לְעָלְמָא
דְּאִתֵּי וְלֵית לְהוֹן אַגַּר טַב בְּתַר מוֹתְהוֹן אֲרוּם אִתְנְשֵׁי דְּכַרְנָנוּתְהוֹן מִבְּנֵי צַדִּיקַיָּא: בְּתַר
6 מוֹתְהוֹן דְּרַשְׁיָיָא לֵית בְּהוֹן צְרוּף אַף רַחֲמָתְהוֹן אַף שְׂנַאֲתְהוֹן אַף קִנְאָתְהוֹן הָא כְּבַר
הוֹבְדוּן מִן עָלְמָא וְחוּלְק טְבָלֵית לְהוֹן עוֹד עִם צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאִתֵּי לֵית לְהוֹן הַנְיָה
מִן כָּל מָה דְּאִתְעְבַד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et laudavi ego gaudium Legis, quia non est bonum homini in seculo hoc 15
sub Sole, nisi tantùm comedere & bibere & gaudere *in* labore suo, &
pro parte sua quæ data est ei ex cœlo, atq; non extendere manum suam in
rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad seculum *illud*,
& accipiet mercedem perfectam pro labore suo quo laboravit in integri-
tate omnibus diebus vitæ suæ quos dedit illi Dñs in seculo hoc sub Sole.
Quemadmodum dedi cor meum ad sciendum sapientiam Legis, & ad vi- 16
dendum negotium quod fit super terram, etenim sapiens *etiam* qui vult
studere in Lege, & invenire sapientiam, labor est illi: nam etiam inter-
diu non quiescit, & noctu somnum oculis suis non videt. Et vidi ego 17
omne opus fortitudinis Dñi, quoniam terribilis est: & non est facultas ho-
mini inveniendi opus fortitudinis Dñi quod factum est in mundo hoc sub
Sole; quando laboraverit homo ut inquirat id quod futurum est ut fiat, non
inveniet: & etiamsi dixerit vir sapiens in dicto suo, ut sciat id quod fu-
turum est ut fiat in fine dierum, non *licebit* illi invenire.

CAP. IX.

ETenim omnia hæc posui in corde meo, & ut scrutarer omnia hæc. 1
Quod justi & sapientes, & discipuli eorum qui subditi sunt eis *discendæ*
legis gratia, traditi sunt in manum Dñi: & ab eo decretum est *de toto mundo*
omne quod erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, &
etiam odiũ quo eos persecut' fuerit: non est *propheta in mundo* qui sciat id
quod erit homini: omne in providentia decretum est ut fit ante eos. Omne 2
ex *sideribus* pendet, ex cœlo decretum est quod futurum est ut fiat omnib' :
eventus unus innocenti & peccatori, ei cujus viæ rectæ sunt, & purificanti
animam suam, & polluenti *animam suam*; & offerenti oblationem san-
ctitatum, & ei qui non offert oblationem sanctitatum: [*sicut bonus,*] sic
peccator; *sicut vir qui jurat in falsum*, *sic* vir qui juramentum timet.
Hoc *fatum* malum est in toto mundo, quod *factum* est sub Sole, quòd 3
eventus est omnibus unus, omnibus [*inquam*] habitatorib' terræ, & etiam
cor filiorũ hominũ repletum est malo propter hoc, & insania in corde eorũ
erit omnibus diebus vitæ eorum, & post *finem* hominis servatur ei ut cor-
ripiatur cum mortuis juxta judicium *peccatorum*. Etenim quis est vir qui 4
associabitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam seculi venturi
est illi spes: etenim canis vivus melior est, quàm leo qui mortuus est. Quo-
niam justi norunt quod si peccaverint, futuri sunt ut reputentur ut mortui 5
in seculo venturo: propterea custodiunt vias suas, & non peccant: quod
si peccant, convertuntur in pœnitentia: & peccatores nesciunt quicquam
boni, eò quòd non correxerunt opera sua in melius in vita sua, & nesciunt
quicquam boni de seculo venturo, & non est eis merces bona post mor-
tem eorum: etenim oblivioni data est memoria eorum inter justos. *Post* 6
mortem impiorum nulla est in eis utilitas; etiam amor eorum, etiam odi-
um eorum, invidia quoque, ecce pridem *perierunt* ex mundo, & pars bo-
na non est eis *amplius* cum justis in seculo venturo, nec est eis utilitas ex
omni quod fit in hoc mundo sub Sole.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܡܫܒܚܬ ܐܢܐ ܦܪܝܘܬܐ ܕܠܝܬ ܠܒܢܝܢܫܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܐܠܐ ܕܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܘܢܬܪܚܘ
ܒܥܡܠܗ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܕܝܘܡܝ ܚܝܘܬܗ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܕܝܘܡܝ ܚܝܘܬܗ
16 ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ * ܘܗܟܢܐ ܐܢܐ ܢܬܠܒ ܠܒܝ ܕܢܬܚܟܡ ܚܟܡܬܐ ܘܢܚܙܐ ܥܢܝܢܐ
17 ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܒܠܠܝܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܒܥܝܢܝ ܗܢܘܢ ܕܥܒܝܕ ܐܠܗܐ ܬܚܬ ܫܡܫܐ * ܘܐܢܐ
ܚܙܝܬ ܟܠ ܥܒܝܕ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܒܥܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܒܥܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ
ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܒܥܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܒܥܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܒܥܐ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ

15 * Quapropter laudavi lætitiam, quòd nil sit homini melius sub sole, quàm edere. & bibere, ac lætari: hoc enim comitatur ipsum ex labore suo diebus ætatis suæ, quos concessit illi Deus sub sole. Propterea cor meum 16 appuli ad sciendam sapientiam, & inspiciendam occupationem quâ se exercet *homo* super terram: (nam diù noctúque somnum in suis oculis haud experitur.) Et animad- 17 verti omnia opera Dei, quòd invalidus sit homo ad opus quod actum est sub sole; quò plus defudat homo in perquirendo, eò minus assequitur: & quicquid sapiens scire proponat, assequi minimè poterit.

* ܦܨܠܐ ܬ *

CAP. IX.

1 * ܡܛܠܗ ܕܟܠܗ ܡܠܬܐ ܗܢܐ ܡܠܬ ܠܒܝ ܘܚܦܝܬ ܠܗ ܕܙܕܝܩܐ ܘܚܟܝܡܐ
ܘܥܒܝܕܝܗܘܢ ܒܝܕ ܐܠܗܐ ܐܦ ܪܘܚܡܐ ܘܣܢܝܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܒܪܢܫܐ ܟܠ ܕܩܡܘܗܝ
2 ܕܠܟܠ ܚܕ ܡܬܪܥܝ ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܠܛܒܐ ܘܠܒܝܫܐ ܠܕܟܝܐ ܘܠܠܐ ܕܟܝܐ
ܠܕܒܚ ܘܠܠܐ ܕܒܚ ܠܛܒܐ ܗܟܢܐ ܠܚܛܝܐ ܠܡܚܠܦ ܠܡܢܕܪ ܠܡܕܚܠ ܠܡܨܠܐ
3 ܗܢܐ ܒܟܠ ܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ * ܘܐܦ ܡܠܐ ܒܢܝ ܢܫܐ ܒܝܫܐ ܘܫܘܛܝܬܐ
ܒܠܒܗܘܢ ܕܚܝܐ ܘܒܬܪ ܗܝܢ ܠܘܬ ܡܝܬܐ ܠܐ ܡܬܝܕܥ ܡܕܡ ܠܗܘܢ ܠܡܢ
4 ܕܡܬܚܒܪ ܠܟܠ ܚܝܐ ܐܝܬ ܣܒܪܐ ܕܠܟܠܒܐ ܚܝ ܡܛܠ ܕܠܐܪܝܐ ܡܝܬ * ܠܐ
ܡܕܥ ܠܚܝܐ ܕܢܡܘܬܘܢ ܘܠܡܝܬܐ ܠܐ ܡܕܥ ܕܠܗܘܢ ܐܓܪܐ ܠܡܕܟܪ ܠܗܘܢ
5 ܕܚܒܝܒܘܬܗܘܢ ܘܣܢܝܘܬܗܘܢ ܘܩܢܝܢܘܬܗܘܢ ܐܦ ܗܫܐ ܐܒܕܘ ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ
ܡܕܡ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡܝ ܥܠܡܝܐ ܠܐ ܢܫܬܘܕܥ ܠܗܘܢ
6 ܕܟܪܢܐ ܕܚܝܐ ܛܒ ܡܢ ܐܪܝܐ ܕܡܝܬ * ܘܚܒܝܒܘܬܗܘܢ ܘܣܢܝܘܬܗܘܢ ܘܩܢܝܢܘܬܗܘܢ
ܐܦ ܗܫܐ ܐܒܕܘ ܘܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܥܒܝܕ ܬܚܬ ܫܡܫܐ ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܐ

1 HÆc enim omnia cordi meo indidi, totúmque hoc deprehendit cor meum: Quòd justi ac sapientes, & opera eorum sunt in manu Dei: & amorem pariter ac odium ignorat homo: quicquid ob oculos habet, vanitas est. Omnibus uni sicut alteri par casus 2 *contingit*, justis & impiis, bonis ac malis, puris impurisque, sacrificanti & non sacrificanti; ut probo, sic peccatori; ut juratori, sic ei qui à juramentis abhorret. Hoc pessimum 3 est inter omnia quæ usu veniunt sub sole, quia casus idem omnibus. Quin etiam cor hominum impletum est malitiâ, & error improbus *insidet* in corde vitâque ipsorum, & eorum finis ad mortuos. Quicunque particeps 4 est cujuscunque vitæ, spem habet: canis enim vivus, melior est leone mortuo. Nam 5 vivi sciunt se morituros: at mortui nihil sciunt: nec habent ampliùs mercedem, quia oblivione deleta est memoria ipsorum: Tum 6 amor, tum odium, tum invidia ipsorum jampridem periit, nec partem habent ampliùs in æternum in iis omnibus quæ fiunt sub sole.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ومدحت أنا السرور * لأن ليس للانسان تحت الشمس حظا صالحا سوي ما ياءكله ويسربه
16 ويسر به * وهذا يمضي معه في تعبه أيام حياته التي منحه الله إياها تحت الشمس * وبذلت
قلبي في الامور لأعرف الحكمة وأعاين التعلب المصنوع في الأرض * لأن صاحبه في النهار
17 والليل ما يري في عينيه نوم * وعرفت كافة صنايع الله * وأن ما يمكن أحدا أن يجد
الصناعة مع المصنوع تحت الشمس * ومهما يتعب الانسان في ابتغايها ما يجدها * ومع ذاك
كافة ما يقول الحكيم ليعرف لن يمكن أن يوجد *

* الفصل التاسع *

CAP. IX.

1 * لأن هذا كله منحته لقلبي وعرف قلبي هذا كله * أن المقسطين والحكماء بل وأعمالهم
في يد الله * والانسان لعمري لن يعرف المحبة ولا البغض * كل شي امام وجوههم باطلا *
2 في جميع أمورهم لقيا واحدة للمقسط والمنافق * للصالح والطالح * وللطاهر وللنجس *
وللمن يضحي وللمن لا يضحي * مثل الصالح منا والخطي * كمن يحلف نظيره من
يخشي القسم * هذا أمر خبيث في كل مصنوع تحت الشمس * أن لقيا واحدة للكل * ومع
3 ذلك فقلت أن بني الانسان امتلوا من الرأي الخبيث * وفي قلبهم اعوجاج في حياتهم *
وما وراهم يتوحي الموتي * لأن من يشارك الأحياء في كل شي فذلك رجاء مأمول * لأن الكلب
4 الحي ذاك صالح أفضل من شبع ميت * لأن الأحياء يعرفون أنهم سيموتون * والموتي ليسوا
5 موجودين فما يعرفون شيا * وليس لهم ثواب أيضا * لأن قد نسي ذكرهم * ومع ذلك
6 محبتهم وبغضهم وغيرتهم قد هلكت * وليس لهم في جميع المصنوع تحت الشمس نصيب
أيضا إلي الأبد *

15 * Et laudavi ego Lætitiam, quòd non sit homini sub sole sors fœlix præter id quod comedit ac bibit, & quo fruitur: atque hoc cum eo vadit pro labore ejus, diebus vitæ suæ, quos concessit illi Deus sub sole. Deinde animum meum ad res adjeci, ut scirem 16 sapientiam, & inspicerem operosum negotium quod exercetur in terra: illud enim exercenti, neque die neque nocte aspicitur somnus in oculis ejus. Et 17 cognovi universa Dei opera, & quòd nemini possibile sit opus invenire in rebus conditis sub sole. Quantumvis laboret homo in his perquirendis, non reperiet illa. Quin etiam quicquid scire proponit sapiens, reperiri nunquam poterit.

CAP. IX.

1 ID enim totum concessit cordi meo, idque totum cognovit cor meum; justos ac sapientes, imò etiam opera eorum in manu Dei esse; & hominem quidem nec amorem nec odium scire. Omnia in conspectu eorum vana sunt. In omnibus 2 eorum negotiis casus idem accidit justo & impio, probo & improbo, mundo & immundo; tam ei qui sacrificat, quàm qui non sacrificat; ut bono inter nos, ita & peccatori; sicut ei qui jurat, sic qui timet juraré. Hæc res est pessima inter omnia 3 sub sole condita, quod casus idem sit omnibus. Præterea dixi filios hominum plenas esse malo animo, & in corde ipsorum obliquitatem inesse quandiu vivunt, & quod ab eorum tergo est, ad mortuos tendere. Nam communicare aliquem 4 cum vivis in rebus omnibus, res est optatæ spei: quandoquidem canis ipse vivus melior est leone mortuo. Nam vivi 5 nôrunt se morituros: mortui verò non extant, nihilque sciunt; nec habent ulteriùs præmium, quia oblivioni jam tradita est memoria eorum. Quia et- 6 iam amor ac odium, & æmulatio ipsorum jam periit, nec sortem habent ampliùs in æternum in ullâ re quæ fit sub sole.

קהלת: ט

bono & corde tu bibe & , tuum panem gaudio in comede , Vade
7 לֵךְ אֲכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֶב־טוֹב
omni In dilexeris Deus placuit jam quia : tuum vinum
8 יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ: בְּכָל־
tuum caput super oleum & : candida tua vestimenta sint tempore
9 עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ
omnibus dilexisti quam , uxore cum vita Vide deficiat non
אַל־יֶחְסָר: רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ כָּל־
sole sub tibi dedit quos tuæ vanitatis vitæ tuæ diebus
יְמֵי חַיֵּי הֲבָלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַחַת הַשָּׁמֶשׁ
tuo labore in & in in tua pars hæc quia tuæ vanitatis dies omnibus
כָּל יְמֵי הֲבָלֶךָ כִּי הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ
invenerit quod Omne sole sub laborare tu quo
10 אֲשֶׁר־אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא
opus non quia : fac tua virtute in faciendum ad tua manus
יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה
illuc eadem tu quo sepulchro in sapientia & scientia & operatio &
וְחֶשְׁבּוֹן וָדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה:
nec , cursus levium non quod , sole sub videre & sum Coversus
11 שַׁבְתִּי וְרֹאֶה תַחַת הַשֶّמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא
non etiam & panis sapientium non etiam & , bellum fortium
לַגִּבֹּרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לָחֶם וְגַם לֹא
occursus & tempus sed gratia scientium non etiam & , opulentia prudentium
לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־עֵת וָפֶגַע
: suum tempus homo fiet non etiam Quia ipsis omnibus accidet
12 יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם: כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ
laqueo in capte aves sicut & malo reti in capiuntur qui pisces sicut
כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפָּח
ceciderit quod secundum malo tempore in hominum filii irruent ipsi sicut
כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל
: sole sub sapientiam vidi hanc Etiam repente eos super
13 עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם: גַּם־זֹאת רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשֶّמֶשׁ
venit & : janum ea in vinum & , parva Civitas sine ad ipsi magna &
וְגָדוֹלָה הִיא אֵלַי: עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וּבָא
eam super extruxit & , eam circumdedit & , magnus rex eam adversus
14 אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ
, sapiens pauper vir ea in est inventus Et , magnas munitiones
מְצוֹרִים גְּדוֹלִים: וּמְצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם
est recordatus non homo & : sua sapientia in urbem ipse eruit &
וּמִלַּט־הוּא אֶת־הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא
sapientiam hanc , ego dixi Et illius pauperis viri
16 זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא: וְאָמַרְתִּי אֲנִי טוֹבָה חָכְמָה
, multos in dominantis clamor quam : audiuntur quiete in sapientum Verba
17 מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בּוּזֶה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים: דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזְּעָקַת מוֹשֵׁל בְּכְסִילִים:
audita ipsa non ejus verba & , contempta pauperis sapientia & , fortitudine præ

7 Vade ergò & comede in lætitia pané tuũ, & bibe cum gaudio vinũ tuũ: quia Deo placent
8 opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida, et oleũ
9 de capite tuo non deficiat. Perfuere vitã cum uxore, quam diligis, cunctis diebꝰ vitæ instabilitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole omni tempore vanitatis tuæ: hæc est enim pars in vita, & in labore tuo, quo laboras
10 sub Sole. Quodcumque facere potest manꝰ tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erũt apud inferos, quò tu properas.
11 Verti me ad aliud, & vidi sub Sole, nec velociũ esse cursum, nec fortiũ bellum, nec sapientiũ pané, nec doctorũ divitias, nec artificũ gratiã, sed tempus,
12 casũque in omnibus. Nescit homo tiné suũ: sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cùm eis extemplò super-
13 venerit. Hanc quoq; sub Sole vidi sapientiã, & probavi ma-
14 ximã: Civitas parva, & pauci in ea viri: venit contra eã rex magnꝰ, & vallavit eam, extruxitque munitiones per gyrum,
15 & perfecta est obsidio. Inventúsque est in ea vir pauper & sapiens, & liberavit urbem per sapientiam suam, & nullus deineps recordatus est hominis
16 illius pauperis. Et dicebam ego, meliorem esse sapientiam fortitudine: quomodò ergò sapientia pauperis contempta est, & verba ejus non sunt au-
17 dita? Verba sapientiũ audiuntur in silentio, plusquàm clamor principis inter stultos.

7 † Δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ ἄρτον Cu, † καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν Cu, † (η) ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ Θεὸς τὰ ποιήματά Cu. † Ἐν παντὶ
8 καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά Cu λευκά, καὶ ἔλαιον (θ)
9 οὐκ κατοφθήτω Cu ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου. † Καὶ ἴδε ζῶν μετὰ γυναικὸς οὗς ἠγάπησας † πάσας τὰς ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δοθείσας σοι ὑπὸ τὸν
10 ἥλιον, † ὅτι αὕτη μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, † καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου (ι) ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον. † Πᾶν ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χεὶρ σου τοῦ ποιῆσαι, ὡς ἡ δύναμίς σου ποίησον, † ὅτι οὐκ ἔστι
11 ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία † ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ. † Ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος,
† καὶ οὐ τοῖς δυναταῖς ὁ πόλεμος, † καὶ γε οὐ (κ) τοῖς σοφοῖς ἄρτος, † καὶ γε οὐ τοῖς συνετοῖς (λ) πλοῦτος, † καὶ γε οὐ τοῖς γνώσταις χάρις, † ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσει (μ) σύμπα-
12 σιν αὐτοῖς. † Ὅτι καὶ γε καὶ οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος καιρὸν αὐτοῦ, † ὡς οἱ ἰχθύες οἱ συνεχόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, † καὶ ὡς ὄρνεα τὰ συνεχόμενα ἐν παγίδι· † ὡς αὐτὰ παγιδεύουσαι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς καιρὸν πονηρόν,
13 † ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτὸς ἄφνω. † Καὶ γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, † καὶ μεγάλη ἐστὶ
14 πρὸς μέ· † Πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, † καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας καὶ κυκλώσῃ αὐτὴν, † καὶ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτὴν
15 χάρακας μεγάλας· † Καὶ εὑρῇ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα (ν) σοφόν, † καὶ διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, † καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη
16 τοῦ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου. † Καὶ εἶπα ἐγώ, Ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν † καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, † (ξ) καὶ οἱ λόγοι
17 αὐτοῦ οὐκ (ο) εἰσακούσθησαν. † Λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούσθησαν † ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

Vin', comede in Lætitia panem
7 tuum, & bibe in (g) corde bono vinum tuum; quoniam jam (h) complacuerunt Deo opera tua.
In omni tempore sint vestimenta
8 tua* candida: & oleum super caput tuum (i) non defit. Et (k)
9 vide vitam cum muliere, quam dilexisti (l) omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole: quia hoc est pars tua in vita tua, & in labore tuo, quo tu laboras sub Sol.
10 Omnia, quæ (m) invenerit manus tua facere; prout vires tuæ, fac: quia non est opus, & cogitatio, & scientia, & sapientia in inferno, quò tu vadis illuc. Converti me, & vidi
11 sub Sole; quoniam non est (n) velocibus cursus, nec potentibus (o) prælium, nec quidem (p) sapienti panis, nec quidem intelligentibus divitiæ, nec quidem scientibus gratia: quoniam tempus & eventus (q) occurrit omnibus illis. Quia etiam nescit
12 homo (r) tempus suum, quasi pisces, qui tenentur in retiaculo (s) malo; & sicut volucres, quæ capiuntur in laqueo. Sicut ea, illaqueantur filii (t) hominis in tempore malo: cùm
13 ceciderit super ipsos subito. Etiam hoc vidi, sapientiam sub Sole, & magna est (u) ad me:
14 Civitas parva, & viri pauci in ea; & venit super eam rex magnus, & circumdedit eam, & ædificavit adversus eam
15 (x) aggeres magnos: Et invenit in ea virum pauperem sapientem: & salvavit hic civitatem in sapientia sua: & homo non recordatus est viri
16 pauperis illius. Et dixi ego, pro nihilo habita, & verba ejus non exaudita. Verba sapientum,
17 (τ) in quiete audiuntur super clamorem eorum, qui potestatem habent in stultitiis.

Bona sapientia super potentiam: & sapientia pauperis (y) pro nihilo habita, & verba ejus non exaudita. Verba sapientum, (τ) in quiete audiuntur super clamorem eorum, qui potestatem habent in stultitiis.

MS.A. (η) ὅτι εὐδόκησεν (θ) ὀλὴ καρδήν (ι) ᾧ μοχθεῖς (κ) τοῖς Σοφοῖς ὁ ἄρτος, (λ) ὁ πλοῦτος, (μ) τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. Καὶ γε οὐκ ἔγνω (ν) καὶ σοφὸν, καὶ διασώσει (ξ) καὶ λόγοι (ο) οὐδὲν ἀκούσθησαν.

TARGUM.

7 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִתִּיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכָל צַדִּיקָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ
אֱזֹל טְעוּם בְּחֶדְוָא לַחְמָךְ דְּאִתְזְמַן לָךְ עַל לַחְמָךְ דִּי יְדִבְתָּא לְעָנְיָא וּלְחִשִּׁיכָא דְהֲוֵי כְּפַן
וְשְׁתֵי בְלֵב טָב חֲמָרָא דְאִצְטַנַּע לָךְ בְּגַו עֲרַן חֶלֵף חַמְרָךְ דְּמִזְגְּתָא לְעָנְיָא וְחִשִּׁיכָא דְהֲוֵי צָחֵי
אֲרוּם הָא כְּבַר אִתְרְעִיתָ קֳדָם יְיָ עוֹבְדָךְ טָבָא: בְּכָל עִדָּן יְהֵוְיָן כְּסוּתָךְ חִוָּרִין מִן כָּל טוּאבוּת
8 חוֹבָתָא וּשְׁמָא טָבָא דְּמִתְיַל לְמִשַּׁח רְבוּתָא קְנֵי בְּנַיִן דִּי יִמְטוּן בְּרִכָן עַל רֵישָׁךְ וְטוּבְיוּתָךְ
9 אַל יֶחְסַר: חֲזִי חַיִּין טָבִין עִם אִתְּתָא דְרַחֲמָתָא כָּל יוֹמֵי חַיֵּי הֲבָלוּתָךְ דִּי יְהַב יְיָ לָךְ בְּמֵילָא
בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם הִיא חוּלְקָךְ בְּחַיִּין וּבְטוּרְחוּתָךְ דִּי אַנְתְּ טָרְחָתָא
10 בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא: כֹּל דִּי מִסְפְּקָא יְדָךְ לְמֶעְבַּד טִיבוּ וְצִדְקָתָא עִם מִסְכִּינָא בְּכָל
חֵילָךְ עֲבַד אֲרוּם בְּתַר מוֹתָא לֵית לְגַבְרָא עוֹבְדָא וְחוּשְׁבָּנָא וּמַנְדְּעָא וְחִכְמְתָא בְּגֵרְמָא
11 קְבוּרְתָּא דְּאַתְּ אָזֵל תַּמָּן וְלָא יְסַיְעוּן לָךְ אִלֵּהֵן עוֹבְדֵין טָבִין וְצִדְקָתָא בְּלַחוֹדֵיהוֹן: אֲמַר
שְׁלֹמֹה מַלְכָּא כַּד הֲוַיְתִּי יָתֵב עַל כּוּרְסִי מַלְכוּתִי הֲוֵית אִסְתַּכְּלִית וְחָזֵית בְּעָלְמָא הָדֵין
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם לָא נוּרְגִין דְּאִנּוּן קַלִּילִין כְּנִשְׁרִין מִסְתַּיְּעִין לְמֵרְהַט לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן
מוֹתָא בְּקִרְבָּא וְלָא גִּבָּרֵי דְּאִנּוּן מִסְתַּיְּעִין בְּאִנְתְּרוּתְהוֹן קְרָבָא בְּגִבְרוּתְהוֹן וְאַף לָא חַכִּימֵיָא
מִסְתַּיְּעִין בְּחוֹכְמַתְהוֹן לְמִסְבַּע לַחְמָא בְּעִדָּן כַּפְנָא וְאַף לָא טִיכְלְתָנִין מִסְתַּיְּעִין
בְּסוֹכְלְתָנוּתְהוֹן לְמִכְנוֹשׁ עֹתְרָא וְאַף לָא יְדִעֵי בִינָה מִסְתַּיְּעִין בְּמִנְדְּעוּתְהוֹן לְמִסְכַּח
רַחֲמִין בְּעִינֵי מַלְכָּא אֲרוּם עִדָּן וְזַרְעוּתָא בְּמִלּוֹהֵן יַזְרַע יָת כּוּלְּהוֹן: אֲרוּם אַף לָא
11 אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָא יָת וְמַנְיָא בֵּין טָבְלִיׁשׁ מִן מָה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא וּלְמֵיתֵי עֲלוֹי
כְּנוּנֵי יַמָּא דְּמִתְאַחֲדִין בְּחִכָּא וְכְצִפָּרֵי שְׁמַיָּא דְּמִתְאַחֲדִין בְּקוּלָא בֵּיתְהוֹן מִתְקַלִּין בְּנֵי
אֱנָשָׁא לְזִמַּן בִּישְׁתָּא דְּאִתְרְשְׁתַּדְּרַת לְמֶהֱוֵי נַפְלָא עַל לֵיהוֹן רַגְעָא חֲדָא מִשְּׁמַיָּא: אַף דֵּין חַיֵּיהִי
12 דְּהִיא חוֹכְמְתָא בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וּרְבִיתָא הִיא לֵיהִי: גּוּף בַּר נָשָׁא דְּמִתְיַל
לְקַרְתָּא וְעַרְתָּא וְגִבְרִין גַּבְרֵי חֵילָא וְעִיר בְּנוּהָ הֵיכְמָה דְקַלִּילִין וְזִכְיוּתֵיהּ בְּנוּ לְבָא דְאֲנָשָׁא
וַיְעוּל לֵית גּוּפָא יְצָרָא בִּישָׁא דְּמִתְיַל לְמֶלֶךְ רַב תַּקִּיף לְאִתְכַּנָּשָׁא וְאִסְתַּחַר יָת לְבָא לְמַטָּעֵי
יַתְהוֹן וּבְנָא עֲלוֹהִי אָתָר לְמִתַּב עַל דִּי יְצַבֵּי לְאַסְטָיוּתֵיהּ מִן אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם יְיָ לְאַחֲרָא
13 יַתְהוֹן בְּמַצּוֹדִין דְּבִרְבִין דְּנַהְנָם לְאַדְלְקוּתֵיהּ שַׁבְעָן מְנִין עַל חוֹבוֹהִי: וְאִשְׁתְּכַח בְּנוּ גּוּף
יְצָרָא טָבָא מַכִּיךְ וְחַכִּים וְאִתְנַבַּר עֲלוֹהִי וְכָבֵשׁ יַתְהוֹן בְּחוֹכְמָתֵיהּ וְשֵׁיזֵיב יָת גּוּפָא מִן דִּינָא
דְגֵהִנָּם בְּתוּקְפֵּיהּ וּבְחוֹכְמָתֵיהּ הֵיכְמָא דְנִבְרָא עֲבַד לְקִרְבָא מְשֵׁיזֵב יַתְבֵי קַרְתָּא בְּחוֹכְמָת
לְבִיהּ וַאֲנָשׁ לָא דְכַר בְּתַר כֵּן לְיִצְרָא טָבָא דְשֵׁיזֵבְיהּ אִלֵּהֵן יֵימַר בְּלִבֵּיהּ וְזָכְתָה אֲנָא
14 הֵיכְמָה דְיָתְבֵי קַרְתָּא הָהִיא לָא דְכִירוּ יָת עֲנִיָּא הָהוּא דְשֵׁיזֵב יַתְהוֹן: וַאֲמַרִית אֲנָא
בְּמֵימְרִי טָבָא חָכְמַת גְּבוּרַת רְשִׁיעָא דְחוֹכְמַת צַדִּיקָא וְזִכְיוּתֵיהּ מְשֵׁיזְבָא
לֵיהּ וְלַאֲנָשֵׁי דָרֵיהּ וְתִקּוּף רְשִׁיעָא דְקָאֵם בְּתוּקְפֵּיהּ דְלִבֵּיהּ בְּדִיל דְּלָא לְמֶהְדַּר בְּתִיּוּבְתָּא
מְחַבֵּלָא לֵיהּ בְּלַחוֹדוֹהִי וְחוֹכְמַת צַדִּיקָא וַעֲנִיָּא מְזַדְּלְזְלָא בְּעֵינֵי רְשִׁיעֵי דָרֵיהּ וּבְעָרֵי דִּיוֹכַח
17 יַתְהוֹן עַל עוֹבְדֵיהוֹן בִּישֵׁיהּ וּפִתְגָמֵי אוֹכַחְתֵּיהּ לְיַתְנוּן מִקַּבְלַת רְשִׁיעָא דְהוּא שָׁלִיט עַל שְׁנֵין דְּפוּנְיָן וְלֵית מְקַבֵּל:
בְּחִשֵּׁי מִתְקַבְּלִין קֳדָם מָרֵי עָלְמָא יְתִיר מִקַּבְלַת רְשִׁיעָא דְהוּא שָׁלִיט עַל שְׁנֵין דְּפוּנְיָן וְלֵית מְקַבֵּל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Dixit Selomoh in spiritu prophetiæ à conspectu Domini: Futurũ est ut Dominus mundi dicat singulis justis in facie uniuscujusque: Vade gusta in lætitia panem tuum, qui repositus est tibi propter panem tuum quem dedisti pauperi & humili qui erat esuriens, & bibe in corde jucundo vinum *quod reconditum est tibi in paradiso*, pro vino tuo quod miscuisti pauperi & humili qui *fuit sitiens*: ecce enim jam beneplacita fuere ante Dominum opera tua bona. In omni tempore sint vestes tuæ lotæ ab omni contami-
8 natione peccati: & nomen bonum quod assimilatur unguento unctionis, tibi acquire, ut contingant benedictiones super caput tuum, & bonitas tua non deficiat. Fruere vita bona cum uxore quàm amâsti omnibus diebus
9 vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus *ex providentiâ in hoc mundo sub Sole*, quia hæc est pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc sub Sole. Omne quod suppeditaverit manꝰ tua ad faciendũ *bo-*
10 *num* & eleemosynam pauperi, *omnibus viribus tuis* facito: etenim post mortem non est viro opus, aut cogitatio vel scientia, aut sapientia in domo sepulchri quò tu vadis, & non adjuvabunt te, nisi opera bona & justitia tantummodo. *Dixit Selomoh rex, Cum sederem super solium regni mei, tunc*
11 contemplatus sum & vidi in seculo hoc sub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint sicut aquilæ adjuti sunt currendo ut eripiantur à morte in prælio, neq; robusti adjuvantur dum ineunt prælium robore suo, nec sapientes adjuvantur sapientia sua ut satientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adjuvantur intelligentia sua ad congregandas divitias, neq; etiam scientes prudentiâ juvantur scientiis suis ad inveniendã gratiã in oculis regis: quoniã tempꝰ & eventꝰ *pro sorte eorum* accidet omniꝰ his. Etenim non
12 notũ est viro tempus suum tam bonũ quàm malum ex eo quod futurum est in seculo & venturũ super eũ: sicut pisces maris qui capiuntur *hamo*, & sicut aves cœlorũ quæ comprehenduntur laqueo, sic illaqueantur filii hominis in tempore mali, quod ruiturũ est super eos puncto uno cœlitus. Etiam
13 hoc vidi quod est sapientia in seculo hoc sub Sole, & magna quidem est ipsa mihi. Corpus filii hominis quod simile est civitati parvæ, & viri pollentes
14 exigua virtute in medio ipsiꝰ, ecce cùm leves fuerint justitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiscentia mala, quæ assimilatur regi magno & robusto, ad opprimendum, & obsidet cor ut errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad sedendũ ubicunque voluerit, ut declinare faciat illud à viis quæ rectæ sũt ante Dũm, ad cõprehendendũ illud in retibꝰ maximis gehennæ ut comburat eũ *septies* propter peccata sua. Inventꝰ est autẽ
15 in medio corporis affectꝰ bonꝰ humilis & sapiens, & prævaluit sup illud & subjecit illud sapientia sua, & eripuit *corpꝰ* à judicio gehennæ robore suo & sapientia sua, sicut vir faciens præliũ liberat habitatores urbis sapientia cordis sui, & homo non recordatur posteà affectus boni qui liberavit eum, sed dicit in corde suo, Innocens ego sum, ficut etiã habitatores urbis illius
16 non recordati sunt humilis illius qui liberavit eos. Et dixi ego in dicto meo: Melior est sapientia *justorum*, quàm vis fortitudinis *improborum; quòd sapientia justi et meritum ejus liberat eum & homines generationis ejus, cùm robur impii, qui perstat in obfirmatione cordis sui ut non convertatur pœnitentiâ, perdat ipsum solum*: & sapientia justi & pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis ejus, & in tempore quo corripit illos pro-
17 pter opera eorum mala, verba correptionis illius non *suscipiunt*. Verba orationis sapientum in silentio suscipiuntur ante Dominum mundi, magis quã clamor improbi qui imperat stultis clamantibꝰ, & non est qui attendat.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܙܠ ܟܘܠܐ ܚܕܝܐ ܠܚܡܟ. ܘܫܬܐ ܚܡܪܟ ܒܛܒܐ. ܡܛܠ ܕܗܠܝܢ ܨܒܝܢ ܥܒܕܝܟ. * ܒܟܠ ܙܒܢܐ ܢܗܘܢ ܠܒܘܫܝܟ. ܘܫܡܢܐ ܠܪܫܟ ܠܐ ܢܚܣܪ. 8
ܚܝܐ ܥܡ ܐܢܬܬܐ ܕܪܚܡܬ. ܟܠ ܝܘܡܝ ܚܝܝܟ ܕܗܒܝܠܐ. ܕܝܗܒ ܠܟ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. * ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܗܘ ܚܠܩܟ ܒܗܝܠܟ. ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. 9
ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܝܕܟ ܠܡܥܒܕ. ܒܚܝܠܟ ܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܘܚܫܒܢܐ. ܘܠܐ ܡܕܥܐ ܘܠܐ ܚܟܡܬܐ. ܒܫܐܘܠܐ ܕܐܢܬ ܗܠܟ ܠܬܡ. * ܗܦܟ ܚܙܝܬ ܕܠܐ ܠܩܠ ܪܗܝܛ ܘܠܐ ܚܟܝܡ ܠܚܡܐ. 10
ܘܠܐ ܥܬܪܐ ܠܚܟܝܡܐ. ܘܠܐ ܥܘܬܪܐ ܠܡܕܥܢܐ. ܘܠܐ ܚܝܠܐ ܠܓܒܪܐ. ܘܠܐ ܛܥܡܐ ܠܡܫܟܚܐ. ܘܠܐ ܛܒܘܬܐ ܠܡܕܥܢܐ. ܡܛܠ ܕܥܒܕܢ ܙܒܢ ܘܫܥܬܐ. * ܗܢܘ ܕܠܐ ܝܕܥ ܙܒܢܗ. ܐܦ ܐܝܟ ܢܘܢܐ ܕܐܚܙܐ ܒܡܨܝܕܬܐ. ܐܦ ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܕܐܚܙܐ ܒܡܨܝܕܬܐ. ܗܟܢܐ ܢܬܚܒܠܘܢ ܒܢܝܢܐ ܒܙܒܢ ܒܝܫܐ. ܕܢܦܠ ܥܠܝܗܘܢ ܦܬܐܝܐ. 11 12
ܗܢܐ ܚܟܡܬܐ ܚܙܝܬ ܬܚܬ ܫܡܫܐ. ܘܪܒܬܐ ܗܝ ܠܝ. * ܩܪܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ ܘܓܒܪܐ ܣܓܝܐ ܐܬܐ ܥܠܝܗ ܘܒܢܐ ܠܗ ܡܕܝܢܬ ܪܒ. ܘܐܫܟܚ ܠܗ ܓܒܪܐ ܡܣܟܢܐ ܚܟܝܡ. 13 14
ܘܫܙܒ ܠܢܫܐ ܡܣܟܢܐ ܗܢܘ ܚܟܡܬܗ. ܘܠܐ ܐܫܬܡܥ ܡܠܬ ܡܣܟܢܐ ܚܟܝܡ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܛܒ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܪܒܐ. ܘܡܢ ܩܪܝܢ ܡܠܟܐ. ܘܡܢ ܡܠܠ ܚܟܝܡ ܠܡܣܟܢ. ܗܢܐ ܡܠܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܪܒ ܣܟܠܬܢܘܬ ܡܠܟ. ܘܡܢ ܡܠܠ ܚܟܝܡ ܠܡܣܟܢ. 15
ܗܢܐ ܡܠܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܪܒ ܣܟܠܬܢܘܬ ܡܠܟ. ܘܡܢ ܡܠܠ ܚܟܝܡ ܠܡܣܟܢ.

.multum bonum perdet unus peccator &c.tor stult. vasis præ sapientia Bona

18 טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃

CAP. X.

preciosum : pigmentarii unguentum faciet vaporare ,faciet fœtere mortis Muscæ

1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבִּיעוּ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יְקָר
cor &,ej° dexterâ ad sapientis Cor ,parum stultitiæ ,gloria à sapientia à
2 מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לְב חֲכָמִים לִימִינוֹ וְלֵב
ej° cor ,ambulans stultus quod secundùm viâ per etiã Et. ipsius sinistrã ad stulti
3 כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַכְּסִיל הוֹלֵךְ לִבּוֹ
ascederit dominantis spiritus Si ,ipse stultus ,omnib° dicit & ,deficiens
4 חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה
peccata Faciet quiescere sanitas quia ,dimittas ne tuum locum ,te super
עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים
egredietur qui error sicut : sole sub vidi malum Est .magna
5 גְּדוֹלִים׃ יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּשְׁגִגָה שֶׁיֵּצֵא
: malis excellentis in ,stultitia est Data ,dominantis faciebat à
6 מִלִּפְנֵי הַשַׁّלִּיט׃ נִתַּן הַסִּכְלוּת בַּמְּרוֹמִים רַבִּים
: equos super servos Vidi .sedebunt humilitate in divites &
7 וְעֲשִׁירִים בַּשְּׁפָל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים
,foveam Fodiens .terram super servos tanquam ambulantes principes &
8 וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ
facies Proficisci .serpens eum mordebit sepem dissipans & : incidet eam in
9 בּוֹ יִפֹּל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכָּנוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ
Si .eis in periclitabitur ligna scindens : eis in afficietur dolore ,lapides
10 אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃ אִם־
:roborabit vires & ,perferit facies non ipse & ,ferrum fuerit hebetatu
קָהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא פָנִים קִלְקַל וְחַיִּלִים יְגַבֵּר
: serpens mordeat Si .sapientia ,rei ficendi præstantia &
11 וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃ אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא לָחַשׁ
labia & ,gratia sapientis oris Verba .linguam habenti præstantia non &
12 וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת
noviliumm & : stultitia ejus oris verborum Initium .eum deglutiet stulti
13 כְּסִיל תְּבַלְּעֻנוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית
,sciet non : verba multiplicabit stultus Et .mala insania ejus oris
14 פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְּבָרִים לֹא־יֵדַע
? sibi annunciabit quis ,se post erit quod & ,erit quod quid homo
הָאָדָם מַה שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃
,civitate ad pergere ,rosit non qui ,eũ faciet laborare stultorum Labor
15 עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃
,cem dãt mane in tui principes & : puer tuus rex quid ,terra tibi Væ
16 אוֹי לְךָ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃

16 nesciunt in urbẽ pergere. Væ tibi terra, cuj° rex puer est, & cuj° principes manè comedunt.

Versio VUL. LAT.

18 Melior est sapientia, quàm arma bellica : & qui in uno peccaverit, multa bona perdet.

CAP. X.

1 Muscæ morientes perdunt suavitatẽ unguenti. Pretiosior est sapientia & gloria, parvâ et
2 ad temp° stultitiã. Cor sapientis in dextera ejus, & cor stulti
3 in sinistra illius. Sed & in via stultus ambulans, cùm ipse insipiẽs sit, omnes stultos æstimat.
4 Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuũ ne dimiseris : quia curatio faciet cessare peccata maxima.
5 Est malũ q̃ vidi sub Sole, quasi per errorem egrediens à facie
6 principis: Positũ stultum in dignitate sublimi, & divites se-
7 dere deorsum. Vidi servos in equis, & principes ambulantes
8 super terram quasi servos. Qui fodit foveam, incidet in eam: & qui dissipat sepem, mordebit eum coluber. Qui transfert lapides, affligetur in eis : & qui scindit ligna, vulne-
10 bitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum, & hoc non ut priùs, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, & post industriam sequetur sapien-
11 tia. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet
12 qui occultè detrahit. Verba oris sapientis gratia : & labia insipientis præcipitabunt eũ :
13 Initium verborũ ejus stultitia, & novissimum oris illius error
14 pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo, quid ante fuerit: & quid post fuerũ sit, quis ei poterit indicare?
15 Labor stultorũ affliget eos, qui

Vers. GRÆC. LXX. Interp. cum Trans. LAT.

18 † Ἀγαθὴ Σοφία ὑπὲρ ⟨κάθν πολέμου· καὶ ⟨ὁ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθωσύνῃ πολλῶ.

ΚΕΦ. ι'.

1 † Μῦια θνήσκουσι ⟨σαπεῖσι σκευάσιον ἐλαίου ἡδύσματος·† τίμιον ὀλίγον Σοφίας
2 ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλου. † Καρδία σοφῶ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, † καὶ καρδία ἄ-
3 φρονος εἰς ἀεισεῶν αὐτοῦ. † Καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύῃ, † καρδία αὐτῷ ὑ-
4 στερήσει, † καὶ ἀλογιεῖ· πάντα ἀφρόσυνη ἔστιν. Ἐὰν πνεῦμα ⟨ἐξοικοδόμησιν ἀναβῇ ἐπὶ σὲ, † τόπον ⟨σ μὴ ἀφῇς, † ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας. † Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, † ὡς ἀκούσιον (α) ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου ἐξοικοδόμησιν·
6 † Ἐθέθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, † καὶ πλούσιοι ἐν τα-
7 πεινῷ καθίσουν·. † Εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους, † καὶ ἄρχοντας (β) πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς. † Ὁ ὀρύσσων βόθρον, (γ) εἰς αὐτὸ ἐμπεσεῖ·† καὶ καθαιρῶν φραγμὸν, δήξει·) αὐτὸν
9 ὄφις. † Ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς·† ἀχίζων ξύλα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς.
10 † Ἐὰν ὀκπέσῃ τὸ ⟨σίδηρον, † καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε· † καὶ δυνάμεις δυναμώσῃ, † καὶ
11 σοφίσαι (δ) τῷ ἀνδρὶ ὁ Σοφία. † Ἐὰν δάκνῃ ὄφις ἐν ὁ ψιθυρισμῷ, † οὐκ ἔστι σοφία τῷ ἐπαίδευτι.
12 † Λόγοι στόματος σοφῶ χάρις, † καὶ χείλη ἄφρονος (ε) καταποντίσουσιν αὐτόν. †
13 Ἀρχὴ λόγων στόματος αὐτῶ ἀφροσύνη, καὶ ἐ-
14 σχάτη στόματος αὐτῶ ἀφιερία πονηρά, † Καὶ ὁ ἄφρων πληθύνῃ λόγους. † Οὐκ ἴσμεν (ζ) ἄνθρωπος τί τὸ γινόμενον, † καὶ τὸ ὀπίσω, † τίς
15 τὸ ὀπίσω αὐτῶ τίς (ᾳ) ἀναγγεῖλαι αὐτῶ; † Μόχθος (η) τῶ ἀφρόνων κακώσει αὐτοὺς, † ὃς οὐκ ἴσμεν τὸν πορεύθηναι εἰς πόλιν. † Οὐαί σοι πόλις ἧς ὁ βασιλεὺς σου νεώτερος, † καὶ οἱ ἄρχοντές σου (θ) πρωὶ ἐσθίουσιν.

Bona sapientia super vasa (a) belli: 18
& peccans unus perdet (aa) bonitatem multam.

CAP. X.

Muscæ (a) morientes putrefaciunt compositionem olei suavitatis. Pretiosum paululum sapientiæ super gloriã insipientiæ (b) magnã. Cor sapientis in (c) dextro ejus: & 2
cor stulti in sinistro ejus. Etiam in 3
via, cùm stultus ambulat; cor ejus
(d) deficiet : & (e) quæ cogitabit,
omnia stultitia sunt. Si spiritus (f) 4
potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris : quia sanitas requiescere faciet peccata magna. Est (g) malum, quod 5
vidi sub Sole: (h) quasi non spontaneum exivit à facie potestatem habentis. (i) Datus est stul- 6
tus in sublimitatibus magnis : et divites in humili sedebunt. Vidi servos in equis, et principes ambulantes quasi servos super terram. Qui fodit (k) foveam, in ipsam in- 8
cidet: & qui dissipat sepem, mordebit eum serpens. Qui (l) subtra- 9
hit lapides, dolebit in eis: scindens ligna, periclitabitur in eis, (m) Si 10
excuserit ferrum, et ipse faciẽ tu-
bavit. Et fortitudines confortabũt,
et abundantia viro (n) non sapientia. Si momorderit serpes in (o) non 11
susurro; & (p) non est amplius incantanti. Verba oris sapientiæ gra- 12
tia: & labia insipientis (q) deglutient eũ. Initiũ verborũ oris ejus in- 13
sipientia, & novissimũ oris ej° (r)
circumlatio pessima : Et (s) stultus 14
multiplicat verba. Ignorat homo
quid fit, quod factũ est; & quid,
quod futurũ est, (t) quod post eum,
quis annuntiabit ei? Labor (u) stul- 15
torum affliget eos, qui (x) nescit ire
in civitatem. Væ tibi (y) civitas, 16
cujus rex tuus junior, & principes tui manè comedunt.

MS.A. (α) ὁ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξοικοδόμησιν. (β) ὡς δοῦλος πορευομένους (γ) ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίῃ· καὶ καθαιρῶντα (δ) τῷ ἀνδρὶ σοφία. (ε) καταποντίσουσιν (ζ) ὁ ἄνθρωπος (ᾳ) ἀπαγγεῖλαι (η) τῷ ἄφρονι ⟨κοπώσει αὐτὸν, (θ) ἐν πρωΐᾳ.

תרגום Targum.

18 טָבָא חוֹכְמַת חַכִּימַת בְּעִדָּן עֲקָתָא יַתִּיר מִן מָנֵי קְרָבָא בְּעִדָּן אַנְיוּתוּת קְרָבָא וְנִבְרָא חַיָּבָא
חַד דְּאִתְיְהִיב בְּדָרָא נָיֵם לְאוֹבְדָא טָבְתָא רַבְּתָא מִן עָלְמָא׃

CAP. X.

1 וְיָצְרָא בִּישָׁא דְשִׁכְנָן עַל תְּרֵעֵי לְבָא הֵיכְרְבוּבָא וְגָרֵם מוֹתָא בְּעָלְמָא עַל דְּמִסְרֵי חַכִּימָא
בְּעִדָּן דְּחֵשִׁי וּמִתְחַבֵּל שְׁמָא טָבָא דַהֲוָה דָמֵי מִן קַדְמַת דְּנָא לְמִשַּׁח רְבוּתָא דְמַבְּסַם
בְּבוּסְמָנִין וְכָמָה יָאִי וְיַקִּירָא יַתִּיר מִן חוֹכְמָתָא חַכִּימִין וְיוּתְרָא עַתִּירִין גְּבַר דְּטַפְשׁוּתֵיהּ וְעִיר
2 וְקַלִּיל׃ לִבָּא דְחַכִּימָא לְמִקְנֵי אוֹרַיְתָא דְאִתְיְהִיבַת בְּיַד יְמִינָא דֵיהּ וְלִבָּא דְשִׁטְיָא לְמִקְנֵי
3 נִכְסִין בְּכַף יְדֵהּ׃ וְאַף בְּאוֹרְחָא סְרֵיכָא בְּעִדָּן דְּשִׁטְיָא אוֹל לִבֵּיהּ חָסֵיר מִן חוֹכְמָתָא וַעֲבַר
4 מִלִּין דְּלָא תַקִּנִין לְאִתְעוֹבְדָא וְכוֹלָּא אָמְרִין דְּשִׁטְיָא הוּא׃ אִין רוּחַ דְּיָצְרָא בִּישָׁא מִתַּל בָּךְ
וּמִתְגַּבַּר לְמִסַּק עֲלָךְ אַתְרָךְ טַב דִּי הֲוֵיתָהּ נַהֲגִל מִקַּם בֵּיהּ לָא תִשְׁבֹּק אַרְוָם פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא
אִתְבְּרִיאוּ אִלֵּין בְּעָלְמָא לְמִשְׁבַּק לְמִנְשֵׁי מִן קֳדָם יְיָ חוֹבִין רַבְּרְבִין׃ אִית בִּישָׁתָא דַחֲזֵיתָא
בְּעָלְמָא הֲדֵין תְּחוֹת שַׁמְשָׁא וּמָה נְוָקָא בְּעָלְמָא בִּפְתִגְמָא דְשָׁלְוֹתָא רְנִפְקָא מֵהַחֲצָפָא עַל
5 גַּבְרָא וּמִן קֳדָם שׁוּלְטָן׃ יְהַבְיָית שִׁטְיָא לְמֶהֱוֵי בְּרִיא בְּמִלְּוֵיהּ וּמִשְׁמַשׁ בְּאַצְלְוֹתָא מִן
שְׁמֵי מְרוֹמָא וְחֵילְוֹתוֹהִי גְיוֹתִין וְסַגִּיאִין וְעַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּעְבְּדִין תְּחוֹתוֹהִי בְּגָלוּתָא
6 וּמִן סְגִיאוּת חוֹבֵיהוֹן עַתִּירֵי נִכְסִין מִתְמַסְכְּנִין וּבְמִכְיוֹתָא יְתִבִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא׃ אָמַר
שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרוּחַ נְבוּאָה חֲזִית עַמְמַיָּא דַהֲווּ מִשְׁתַּעְבְּדִין מִן קַדְמַת דְּנָא לְעַמָּא בֵּית
יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין וְרָכְבִין עַל סוּסְיָן כְּאַרְכּוֹנִין וְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְרַבְּרְבָנֵיהוֹן אוֹלִין
7 וְהֵיכְעַבְדִין שֵׁל אַרְעָא׃ עָנַת מַדַּת דִּינָא וְכֵן אֲמַרַת אִנּוּן גָּרְמוּ לְהוֹן כָּל דָּא הֵיכְמָא דְנַבְרָ
8 דְּכָרֵי שׁוּחָא בְּפַרְשַׁת אוֹרְחָא בֵּיהּ אִתְחַיַּב לְמִפַּל וְאוּמָא דִּי עָבַר עַל גּוּיַרְתָּ מִימְרָא דְיָ
וְתִקִּיפוּ גּוּרָא דְעָלְמָא נְפָלוּ בְּיַד מַלְכָא רַשִׁיעָא דְנָכַת לְהוֹן בְּחִיוָא׃ אָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא
9 נְבִיאָ גְּלֵי קֳדָמַי דְּמְנַשֶׁה בַר יְחִזְקִיָּהוּ עָתִיד לְמֶחֱב וּלְמִסְגַּד לְצִלְמָא דְאַבְנִין בְּנִין כֵּן
אִתְמְסַר בְּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר וְיַכְפְּתֵיהּ בְּזִמְיָן עַל דְּבַשֵּׁל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דְכַתִּיבִין בְּלוּחֵי
אַבְנִין מִן עִקָּרֵיהוֹן בְּנִין כֵּן יְצִטְעֵר בְּהוֹן וְרַבְשֵׁקֶה אֲחוּהִי עָתִיד לְמִסְגַּד לְצִלְמַיָּא דְקִיסִין
וּלְמִשְׁבַּק פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דְאִתְיְהִיבָן בְּאָרְנָא קִיסֵי אִלְּנִין בְּנִין כֵּן עָתִיד לְאִתּוּקְדָא בְּנוּרָא
10 עַל יַד מַלְאָכָא דְיָ׃ וְכַד יְחוֹבוּן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַבְּדוּן שְׁמַיָּא תְּקִיפִין בְּבַרְזְלָא
מְלָאכְתָּא מְטָרָא וְהַהוּא דְרָא לָא גְלֵי קֳדָם יְיָ בְּנִין כֵּן אִתְקַלְקַל כָּל עָלְמָא בְּכַפְנָא וּכְדוּ
תְּיִבְיָן וּמִתְכַּנְּשִׁין אוֹכְלוֹסִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל יְצִרְהוֹן וּמְמַנִּן בְּרוֹלְיהוֹן לְמִבְעֵי רַחֲמִין קֳדָם
11 אֱלָהֵי שְׁמַיָּא אִית בְּהוֹן רַעְיָא עַל מוֹתַר אַכְשָׁרוּת חוֹבֹתְהוֹן׃ כַּד מִתְחַבְּרִין חַיְוָן קְלִין לְטַרְקָה
וְלִנְוָקָא בְּעָלְמָא עַל חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּלָא עָסְקוּ בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בְּחִשֵׁי וְאַף לֵית
מוֹתַר לְגַבְרָ אֲבָל קוּרְצִין דְּמִשְׁתַּעֵי לִישָׁן חִלְיָתֵי אָרוּם בְּאִשְׁתָּא דְנַהְגֵּם עָתִיד לְאִתּוּקְדָא׃
12 מִלֵּי פּוּם גְּבַר חַכִּים דְּאִשְׁתְּכַח בְּדָרָא כַּד אִתֵּי פּוּרְעָנוּתָא בְּעָלְמָא מְצַלֵּי וּמַעֲדֵי יַת
פּוּרְעָנוּתָא וּמִשְׁבַּח רַחֲמִין קֳדָם יְיָ וְסִפּוּתֵיהּ דְּנַבְרָא שְׁטָיָא מְלִין גּוּפֵיהּ וּבְנִין כֵּן כּוּלֵּי
13 עָלְמָא מִתְגַּבְּרִין׃ שְׁרוּי מִלֵּי פּוּמֵיהּ שְׁטוּתָא וְסוֹף מִיבַּר פּוּמֵיהּ חוּלְחֻלְתָּא בִּישָׁא׃ וּשְׁטָיָא
14 מִסְגִּי פִּתְגָמִין סְרִיכִין דְּלֵית בְּהוֹן צְרוּךְ עַד דְּלָא יְנַדַּע אֱנָשׁ מָה דַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בֵּיוֹמוֹהִי
15 וּמָה דַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי מִן קֳדָמוֹהִי מַן יְחַוֵּי לֵיהּ׃ טַרְחוּת שְׁטָיָא דְטַרְחָ בְּשִׁטוּתָא אִינּוּן מְשַׁלְּחֵי
16 לֵיהּ עַל דְּלָא אֲלִיף לְמֵיזַל לְקַרְתָּא דְחַכִּימָיָא שְׁרֵי בְנוּהָ לְמִתְפַּעֵי מִנֵּיהּ אוֹלְפָנָא׃ וַיְלֵךְ
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בּוּמַן דִּי יִמְלוּךְ עֲלָךְ יְרַבְעָם חֵיָבָא וּיַבְטֵל מִנָּךְ תְּקוּנוּתָא דְצַפְּרָא
וְרַבְרְבָנָיִךְ עַד דְּלָא יְקָרְבוּן תְּמִידֵי צַפְּרָא דְיָכְלוּן לְחַמָּא׃

Paraph. Chald. Versio Latina.

18 Melior est sapientia [quæ] reddit sapientes in tempore afflictionis, quàm vasa bellica in tempore ineundi prælii : & vir peccator unus qui est in generatione, occasionem affert ut perdatur bonum magnum ex mundo.

CAP. X.

1 Et concupiscentia mala quæ manet juxta portas cordis, est sicut musca, quòd causam adferat mortis in mundo, adeò ut tradat sapientem in tempore quo peccat, & corrumpat nomen bonum quod simile fuerat antea unguento unctionis suavissimo cum aromatibus : & quanto decentior &
2 preciosior est quàm sapientia sapientũ, & quàm divitiæ divitum, vir cujus stultitia exigua & levis est. Cor sapientis incumbit ad acquirendam Legẽ
3 quæ data est manu dextera Dei, & cor stulti ad acquirendas facultates argenti & auri. Etiam in via perplexa tempore quo stultus ambulat, cor ejus
4 caret sapientia, ita ut faciat verba quæ non decent fieri, & omnes dicunt ipsum esse stultum. Si spiritus concupiscentiæ malæ dominatus in te fuerit,
5 & adeò invaluerit ut super te conscendat, locum tuum bonum, in quo consueveras stare, ne dimittas: etenim verba Legis creata sunt pro medicamine in mundo, ut remittantur atq; oblivioni tradantur à Dño peccata maxima.
6 Est malum q̃ vidi in seculo hoc sub Sole, & quantum damni est in mundo per verbum ignorantiæ quod profertur impudens super virum, etiam ab imperante. Posuit Dominus stultum ut sit sanus in felicitate sua, & mini-
7 stret in prosperitate ex cœlo alto, & exercitus ejus sint sublimes & multi, & populꝰ tuus domus Israel servituti subditus sub eo in exilio, & præ multitudine peccatorum suorum divites facultatibus depauperantur, & in humilitate sedent inter gentes. Dixit Selomoh rex in spiritu prophetico, Vidi
8 populos qui subditi fuerant antehac populo domus Israel, prævalentes & equitantes super equos sicut principes, & populum domus Israel & magnates eorum ambulantes sicuti servos super terram. Respondit proprietas judi-
9 cii & sic dixit, ipsi accesserunt sibi omne hoc, sicut vir qui foderit foveam in bivio itineris, in eam dignus est ut cadat: & populus qui transgressi sunt decretum verbi Domini & diffiparunt maceriem mundi, ceciderunt in manum regis improbi qui mordet eos ut serpens. Dixit Selomoh rex propheta, 9
revelatum est mihi quod Menasseh filius Hizkijahu peccaturus sit & adoraturus statuam lapidum, ideò, traditus sit in manum regis Assyriæ, qui ligabit eum frenis, eò quod violaverit verba legis quæ inscripta sunt tabulis lapidum ab origine eorum, propterea angustiabitur in illis; & Rabsakeh
frater ejus adoraturus est statuas lignorum, & relictarus verba legis, quæ indita est in arcam lignorum sethim, ideò futurũ est ut comburatur in igne
per manum angeli Domini. Et cùm peccaverit populus domus Israel, 10
& facti fuerint cœli duri in modum ferri, ne demittant pluviam : & illa generatio non orat ante Dñm, propterea dissipat° est totꝰ mundus fame: & quando convertuntur & congregantur turbæ & prævalent adversus concupiscentias suas, & constituunt gubernatores suos ut postulent misericordiã à Deo cœli, complacet sibi in augmento rectitudinis sapientiæ eorum.
11 Quando excitantur serpentes leves ad mordendũ & nocendum in mundo, propter peccata domus Israel quòd operã non posuerint in verbis legis, in taciturnitate id fit : etiã non est utilitas viro fraudulenter accusanti, ut narret triplici lingua, quoniã in igne gehennæ futurũ est ut cremetur. Sermonibus
12 oris vir sapiẽs qui invenitur in generatione, cũ vẽtura est pœna in mundũ, orat & avertit vindictã & invenit misericordias ante Dñm, & labia viri
13 stulti plena sunt increpatione, & propterea tot° mundꝰ destruitur. Initiũ sermonũ oris ej° stultitia, et finis verbi oris ej° amentia mala. Et stulꝰ multi-
14 plicat verba inania, in quib° nulla est utilitas, donec cognoscat homo quid futurũ sit ut fiat in diebus suis: & quid futurũ sit in fine ejus, quis indicabit illi? Fatigatio stulti qua defatigatur in stultitia, ipsa delassat eũ, adeò ut nõ
15 discat ire in civitatẽ intra quam sapiẽs habitat ad quærendũ ab eo disciplinã. Væ tibi terra Israel in tempore quo regnabit sup te Jarabgham peccator, & cessare faciet ex te oblationẽ matutinã, & magnates tui antequàm
16 offerant juge matutinum sacrificium, panem comedent.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܡܠܝܢ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܙܝܢܐ ܕܩܪܒܐ ܘܚܕ ܚܛܝܐ ܡܒܕܐ ܛܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܛܒܐ ܐܒܕ ܠܗ ܚܝܠ ܣܓܝܐ ܛܒܐ ܕܡܬܒܕܐ

tepore in tui principes & cherosm filius tuus rex quòd, terra tua Beatitudines
17 אַשְׁרֵיךְ אָרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חֹרִים וְשָׂרֶיךָ בָּעֵת
:contigatio se inclinabit pigritiis In potatione in non & fortitudine in comedent
18 יֹאכֵלוּ בִגְבוּרָה וְלֹא בְשֵׁתִי : בְּעַצְלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקֵרֶה
,panem faciens rifum Ad domus distillabit manuum dejectione in &
19 וּבְשַׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף הַבָּיִת : לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם
tua faciunt in Etiam omnibus respondebit argentū & vivos lætificabit vinū &
20 וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל : גַּם בְּמַדְּעֲךָ
:divitiæ vilipendas ne tui cubilis penetralibus in & ,vilipendas ne regem
אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר
annunciabit alis prædam & ,vocem faciet ire cœlorum avis quia
כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד
.verbum

CAP. XI. יא

דִּבְרֶךָ :
dierum multitudine in quia : aquarum facies super tuum panem Mitte
1 שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים
quid faciet non quia : octo etiam & ,septem partem Da illū invenies
2 תִּמְצָאֶנּוּ : תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה
super pluviam ,nubes fuerint repletæ Si ,terram super mali erit
3 יִּהְיֶה רָעָה עַל הָאָרֶץ : אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל
loco ceciderit si Et ,evacuabit terram
הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מָקוֹם
eadem & ,feminabit non ,ventum observans ,erit ibi ,lignum ceciderit quo
שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְיוּ : שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה
,venti via quid faciens tu non Quemadmodum ,metet non nubes in
בְּעָבִים לֹא יִקְצוֹר : כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ
opus faciet non sic ,plene ventre in ossa licut
כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כֵּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה
,tuum semen femina mane In ,omnia faciet qui ,Dei
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל : בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ
erit nihil hoc si faciens tu non quia ,tuā manū facias quiescere ne vespera in &
וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיזֶה יַכְשִׁיר
bonum & ,lux est dulcis Et ,bona ,unum ficut ipsi ambo an & ,illud vel ,hoc an
הַזֶּה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים : וּמְתוֹק הָאוֹר וְטוֹב
vixerit multis annis si ,solem videre oculis
לָעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת הַשָּׁמֶשׁ : כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה
quia ,tenebrosum diem recordetur & ,fuerit lætatus omnibus his in ,homo
הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי
,tui ad descentia in juvenis Lætare ,verum ,evenit quicquid ,erunt multum
הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הֶבֶל : שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶיךָ
,tuæ cordis viis in ambula & ,tuam de lætitia in dieb' in tuā cor tibi ,sit bonum &
וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ וְהָלֵךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ
te adducet Deus omnia propter quod scito & : tuorum oculorū aspectu in &
וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה יְבִיאֲךָ
,tuo corde à iram amove Et ,judicium in
הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט : וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר
,vanitas ,juventa & adolescentia quia : tua carne à malitiam
רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל :

Versio VUL.LAT.

17 Beata terra, cuj' rex nobilis est,
& cuj' principes vescuntur in
tempore suo, ad reficiendū, &
18 non ad luxuriā. In pigritiis hu-
miliabitur contignatio, & in
infirmitate manuū perstillabit
19 domus. In risū faciunt panē, &
vinū ut epulentur viventes: &
20 pecuniæ obediunt omnia. In
cogitatione tua regi ne detra-
has, & in secreto cubiculi tui
ne maledixeris diviti: quia &
aves cœli portabunt vocē tuā,
& qui habet pennas annuntia-
bit sententiam.

CAP. XI.

1 Mitte panē tuū super transi-
euntes aquas: quia post tempo-
2 ra multa invenies illū. Da par-
tem septē, necnon & octo: quia
ignoras quid futurum sit mali
3 sup terrā. Si repletæ fuerint nu-
bes, imbrē sup terrā effundent.
Si ceciderit lignū ad Austrum,
aut ad Aquilonē, in quocunq;
loco ceciderit, ibi erit. Qui ob-
servat ventū, non seminat: &
qui considerat nubes, nunquā
4 metet. Quomodò ignoras quæ
sit via spiritūs, & quā ratione
compingantur ossa in ventre
prægnātis; sic nescis opera Dei,
5 qui fabricator est omniū. Ma-
nè semina semen tuū, & vespe-
rè ne cesset man' tua: quia ne-
scis quid magis oriatur, hoc aut
illud; & si utrumq; simul, meli'
6 erit. Dulce lumen, & delecta-
bile est oculis videre Solē. Si
annis multis vixerit homo, et in
his omnib' lætat' fuerit, memi-
nisse debet tenebrosi temporis,
& dierū multorū: qui cùm ve-
nerint, vanitatis arguentur præ-
terita. Lætare ergò juvenis in
adolescentia tua, & in bono sit
cor tuū in dieb' juventutis tuæ,
& ambula in viis cordis tui, et
in intu. tu oculorū tuorum: &
scito p̄ ro omnib' his adducet
7 te Deus in judiciū. Aufer iram
à corde tuo, & amove malitiā
à carne tua. Adolescentia enim
& voluptas vana sunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 † Μακαρία σὺ γῆ, ἡς ὁ βασιλεὺς σου ὑὸς (ι)
ἐλευθέρων, † καὶ οἱ ἄρχοντές σου φᾶς κα-
τὸν φάγονται ἐν δυνάμει, † καὶ οὐκ αἰσχυνθή-
18 σονται. † Ἐν ὀκνηρίαις πατεῖ ἡ οἰκο-
νομία, † καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν (κ) στάξει ἡ οἰκο-
19 νομία. Εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον, † (λ) καὶ οἶνον
καὶ ἔλαιον ἡ εὐφροσύνη ζῶσι, † καὶ ἡ (μ)
ἀργυρᾶ πειθήνιά ἐπικούσει τὰ πάντα.
20 † Καὶ γε ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ κα-
τάρᾳ, † καὶ ἐν ταμείοις κοιτῶνάν σου μὴ
καταρᾶσθαι πλούσιον· † ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ
ἀποῖσαι τὴν φωνὴν σου, † καὶ ὁ (ν) ἔχων τὰς πτέρυ-
γας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

MS.A. (ι) ἐλευθέρων, (κ) εὐνοῦχοι (λ) καὶ οἶνον· εὐφραίνει ζῶντας, (μ) ἀρ-
γυρᾶ ἐπακούσει· σὺν τὰ πάντα. (ν) ἔχων πτέρυγας

ΚΕΦ. ια.

1 † Ἀπόστελον † ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον † τῶν
ὑδάτων, † ὅτι ἐν πλήθει (α) ἡμερῶν εὑρήσεις
2 αὐτόν. † Δὸς μερίδα τοῖς ἑπτὰ, καὶ γε τοῖς
ὀκτώ, † ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ
3 † γῆν. † (β) Ἐὰν πλησθῶσι τὰ νέφη ὑετῶ,
ἐπὶ † γῆν ἐκχεοῦν· † καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν
τῷ Νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ Βορρᾷ, ὅπου † τὸ
πεσεῖ) τὸ ξύλον, ἐκεῖ ἔσται. † Τηρῶν ἄνεμον
4 οὐ σπερῇ, † καὶ βλέπων ἐν † νεφέλαις οὐ θερί-
5 σει. † Ἐν οἷς οὐκ ἴσῃ γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ
πνεύματος, † ὡς οὕτω ἐν γαστρὶ (γ) κυοφορού-
σης, ὅτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὃ-
6 σα ποιήσει τὰ σύμπαντα. (δ) † Ἐν τῷ πρωὶ
σπεῖρον τὸ σπέρμα σου, † καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ
ἀφέτω ἡ χεὶρ σου, † ὅτι οὐ γινώσεις ποῖον πρω-
γόνησ, ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, † καὶ ἐὰν τὰ δύο ὁμοῖ-
7 ωτο, (ε) ἀγαθά. † Καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀ-
γαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς † τῷ βλέπειν ζῶν τὸ
8 ἥλιον. † Ὅτι ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσῃ ὁ ἄν-
θρωπος, † ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται,
καὶ μνησθήσῃ τὰς ἡμέρας † σκότους, † ὅτι
πολλαὶ ἔσονται. Ἅπαν τὸ ἐρχόμενον ματαιό-
9 της. † Εὐφράνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ
ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις
νεότητός σου, † καὶ πορεύου ἐν ὁδοῖς καρδίας
σου καὶ ἀμωμος † (ζ) καὶ μὴ ἐν ὁράσῃ ὀφθαλμῶν σου.
† καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς
10 ἐν κρίσει. † Καὶ ἀπόστασον θυμὸν ἀπὸ καρ-
δίας σου, † (η) καὶ πάρεγε πονηρίαν ἀπὸ σαρ-
κός σου, † ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότης.

MS.A. (α) † ἡμῶν (β) Ἐὰν πληρωθῶσιν (γ) † κυοφορούσης, (δ) Ἐν
πρωΐᾳ (ε) ἀγαθόν. (ζ) καὶ ἐν ὁράσει (η) καὶ παράγαγε

Beata tu terra, cujus rex tuus, filius
ingenuorum, et principes tui ad tē-
pus comedent (α) in fortitudine, et
(ω) non confundentur. In pigritiis
humiliabitur contignatio: & in fe-
17 18 gnitie manuum stillabit domus. In
19 risu faciunt panē, & (aa) vinū, &
oleum ad Lætificandū viventes; &
argento (bb) humiliatione obedient
omnia. Etiam in conscientia tua re-
20 gi ne maledixeris: & in penetrali-
bus cubiliū tuorū ne (cc) maledixe-
ris diviti: quia volucrū cœli au-
ferret vocem tuam: & (dd) habens
pennas annuntiabit verbum tuum.

CAP. XI.

1 Mitte panem tuū super faciem
aquæ: quia in multitudine dierum
invenies illum. Da partem ipsis se-
2 ptem, & quid è ipsis octo: quia non
scis, quid futurum malum sit super
3 terrā. Si repletæ fuerint nubes plu-
via, super terrā (a) effundunt. Et si
ceciderit (b) lignum ad Austrum,
& si ad Aquilonem, loco, ubi cecidit
4 lignum; (c) ibi erit. Qui ob-
servat ventum, non seminat: et qui
5 aspicit nubes, non metet. In (d)
quibus nō est cognoscēs, quæ sit via
spiritūs, sicut ossa in utero prægnā-
tis; sic non cognoscēs opera Dei, quæ
6 faciet omnia. In (e) matutino semi-
na semen tuum: & (f) ad vesperū
(g) ne remittat manus tua: quoni-
am nescis, quid (h) rectè proce-
det, aut hoc, aut illud: & si duo in
7 idipsum; bona. Et dulce lumen, &
bonum oculis videre Solem: Quia
8 si annis multis vixerit homo, in
(i) omnibus his lætabitur, & (k)
recordabitur dierum tenebrarum,
quia multi erunt. Omne veniens est
9 vanitas. Lætare adolescens in ju-
ventute tua: & (l) bonum faciat
te cor tuum in diebus adolescentiæ
tuæ: & ambula in viis cordis tui
(m) immaculatus, et non in intuitu
oculorum tuorū. Et scito, quia
super omnibus his adducet te Deus in
10 judiciū. Et repelle iræ à corde tuo:
& aufer malitiā à carne tua: quia
adolescentia & stultitia vanitas
est.

PARAPH CHALD. Versio Latina.

Bene erit tibi terra *Israel* quo tempore regnabit super te *Hizkiahu filius*
Achaz, qui est de prosapia domus Davidregis Israel, quòd sit vir valens in
Lege, *& elapsus è manibus reatus præceptorum*, & magnates tui postquàm
obtulerint juge sacrificium, comedent panem *tempore quatuor horarum* ex
labore manuum suarum in fortitudine Legis, & non in debilitate & in cæ-
citate oculorum. In debilitate studii Legis & præceptorum deapauperatur
vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum est mulieri ut
custodiat se ab abominatione contaminationis sanguinis, et non custodit se,
fit tristitia intra domum *ejus*. Ad gaudium faciunt justi panem, ad alendum
pauperes esurientes, & vinum quod miscent sitientibus, erit eis in lætitiam
in sæculo venturo, & argentum redemptionis eorum testabitur pro eis me-
ritum in sæculo ipso *venturo* in conspectu omniū. Etiam in conscientia tua
in absconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubi-
culi tui ne maledicas *sapienti*: etenim *Raziel* angelus *clamat quotidiè è*
cœlis super montē Horeb, & permeat vox ej' universū mundū; & *Eliahu*
sacerdos magn' it volās in aëre cœli velut aquila alata, & nūtiat sermones
qui fiunt in latibulo omnib' habitatorib' terræ. CAP. XI.

POrrige *panē alimenti tui* pauperib' qui ambulant in navib' sup facies
aquarum, quoniam post temp' dierum multorū *illic* invenies mercedē
ejus in sæculo venturo. Dato partem bonam ex semine agro tuo in Tisri, et
ne cessēs seminare etiam in Kasleu: etenim nescies quid erit mali super ter-
ram *an præcocia prævalitura sint an serotina*. Si impletæ fuerint nubes plu-
via, super terram effundent aquas suas *propter meritum justorū; si vero nul-*
lum fuerit meritum in generatione ista, in mare & in desertum descendunt,
ne commodum percipiant ex eis filii hominis: & si decretum fuerit de cœ-
lo ut cadat rex & consiliarii ejus de principatu eorum, ex auctoritate dicti
Domini fiet faturitas aut fames; in Meridiem aut Septentrionem, ubicunq;
decretum fuerit ut firmetur illud consilium, mittitur ut fiat. Vir qui obser-
vaverit incantatores & ariolos, non faciet bonum in sæculo: & qui studet
in astris, non congregat mercedem: etenim incantatores assimilantur vento
qui non apprehenditur manib' filii hominis, & astra assimilantur nubibus
cœli, quæ eunt, & non revertuntur. Quemadmodū non cognoscis quonam
modo ibit spirit' animæ vitæ in corpus infantis abortivi, qui manet in utero
matris suæ prægnantis; & quemadmodum non cognosces an mas aut fœmi-
na fuerit, quoad nascatur: sic tu non cognoscis op' Dñi qui facit in sapien-
tia omnia. In die juventutis tuæ accipies uxorem, & gignes filios: & in
tempore senectutis tuæ ne dimittas uxorem, quæ est pars tua, quo min' ge-
neres filios: etenim non notū est tibi quisnam ex illis electus fit, ut sit bon'
hic an ille, an ambo boni pariter sint futuri. Et dulcis est lux *Legis*, & bona
ad illuminandū oculos caligantes, ut videant gloriā faciei majestatis [*Do-*
mini,] quia futurū est ut illuminentur facies justorum ex splendore majesta-
tis [*ejus*,] & ut sit pulchritudo eorum ut Solis. Etenim si dies multi vitæ ho-
minis fuerint, in omnib' illis decet eū gaudere, & studere in lege Dñi: erit
memor dierū tenebrarū mortis, & non peccabit, quia multi sunt dies quib'
jacebit mortu' in domo sepulturæ, [*decètque eum*] suscipere judiciū à cœlo
in vita sua cū dilectione omni tempore quo venerit sup eū punitio, propter
vanitatē quam fecit. Lætare puer in dieb' pueritiæ tuæ, & sit cor tuū bonū
sup te in dieb' adolescentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cū viis cordis
tui, et esto caut' in visu oculorū tuorū, ut non contempleris malū, & notum
sit tibi quòd propter omnia hæc futurum est ut Dñs introducat te in judi-
cium. Et removebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum super car-
nem tuam; etenim adolescentia & dies nigredinis capillorum vanitas.

TARGUM.

טַב לִיךְ אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּעִדָּן דִּי יִמְלוֹךְ עָלָךְ חִזְקִיָּהוּ בַּר אָחָז דִּי הוּא מִן יְחוּס בֵּית דָּוִד
מַלְכָא דְיִשְׂרָאֵל דִּי הוּא גֻּבַר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְנָפַק יְדֵי חוֹבַת פִּקּוּדַיָּא וְיַרְבְּרְבָנֵי בְּתַר
דְּמִקְרְבִין תְּמִידָא אֶכְלִין לַחְמָא בְּזַמַּן אַרְבַּע שְׁעִין מִן עֲמַל יְדֵיהוֹן בְּגִבְרוּת אוּרַיְתָא וְלָא
בְּחֻלְשׁוּת וְבַסְמוּת עֵינָא : בְּחֻלְשׁוּת עֶסֶק אוּרַיְתָא וּפִקּוּדָיָא מִתְמַסְכֵּן גֻּבַר מִבְּנָיָן
וּבְמִכְיוֹת תַּפְקִדְתָּא דְאִתְּתָא לְמִנְטַר מִן רִיחוּק סִיאוּבוֹת דְּמָא וְלָא נְטִרָא
מִתְעֲבְדָא דִּוְתָא בְּנוֹ בֵּיתָהּ : לְחוּכָא עֲבִדִין צַדִּיקַיָּא לַחְמָא דְּכִסְפָּא עֲנִיִּין כְּפִינָא וְחַמְרָא
דְּמִזְגִּין לְרַצְחָנִין יְהָא לְהוֹן לְחַדְוָא לְעָלְמָא דְאָתֵי וְכַסְפָּא פּוּרְקָנֵיהוֹן יְסַהֵד עֲלֵיהוֹן וְכוּתָא
לְעָלְמָא דְהוּא דְאָתֵי בְּגַוָּךְ בְּחֵבְיוּנֵי לִבָּךְ מַלְכָּא לָא תְלוּט וּבְאַרְעוֹן
בֵּית מִשְׁכְּבָךְ לָא תְלוּט חַכִּימָא אֲרוּם רְוִיאֵל מַלְאָכָא מְכַרְיָא בְּכָל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא עַל טוּרָא
דְחוֹרֵב וּמְהַלֵּךְ קָלֵיהּ בְּכָל עָלְמָא וְאֵלִיהוּ כַּהֲנָא רַבָּא אָזֵל וּפְרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא כְּנִשְׁרָא מָרֵי
יא
נְפַיִן וּמְחַוֵּי מִלִּין דְּמִתְעַבְּדִין בְּטַשְׁוּרְתָּא לְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא :
1 אוֹשִׁיט לְחֵם פַּרְנְסוּתָךְ לְעַנְיֵי דְאוֹלִין. בְּסִפִּינָן עַל אַפֵּי מַיָּא אֲרוּם בְּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין
2 תְּמַן תִּשְׁכַּח אַגְרֵיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי : הַב חוּלַק טַב מִן זַרְעָא לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרֵי וְלָא תִתְמְנַע
מִלְּמִזְרַע אַף בְּכִסְלֵיו אֲרוּם לָא תִנְדַּע מַה יְהֵי בִּישָׁא עֲלַוֵּי אַרְעָא אִם תְּרֵי נְצָחִין אִם אֲפֵלֵי :
3 אִין מִתְמַלְּיָן עֲנָנַיָּא מְטַר עֲלֵי אַרְעָא מַעֲרָן יַת מֵיהוֹן בְּגַוָּן וְכוּתָא דְצַדִּיקַיָּא וְאִין לִית זְכוּ
בְּדָרָא הַהוּא בְּיַמָּא וּבְמַדְבְּרָא נְחָתִין וְלָא יְתַהְנוּן מִנְּהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא וְאִי אִתְגְּזַר מִן שְׁמַיָּא
לְמִנְפַּל מַלְכָּא וַיְעוּטוֹהִי מִן שְׁרֵי רוּחָהוֹן מִן קְדָם מֵימְרָא דִשְׁמַיָּא הֲוֵי סִיבְעָא וְכַפְנָא בְּדָרוֹמָא
4 אוֹ בְצִפּוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקַיְּמָא הַהִיא עִיטָא מִשְׁתַּלְּחָא לְמֶהֱוֵי : גֻּבַר דְּנָטִיר חַרְשִׁין
וְקוֹסְמִין לָא יַעְבֵּד טַב לְעָלַם וּדְמִסְתַּכֵּל בְּמַזְלָיָא לָא מְגַבֵּי אַגַּר אֲרוּם חַרְשִׁין מִתְיַלְּין
לְרוּחָא דְלָא מִתְחַפַּשׁ בִּידוֹי דְּבַר נָשׁ וּמַזְלָיָא מִתְיַלְּין לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא דְאָזְלוּ וְלָא תְיָבִין : הֵיכְמָה
לְדִיתֵי יְדַע אַכְרֵין יְהַלֵּךְ רוּחַ נִשְׁמְתָא דְחַיֵּי בְּגוּף עוּלְמָא שֵׁלִיל דְּשַׁרֵי בְּמֵעֶיהָ דְאִמֵּיהּ
מְעַבְּרָא וְהֵיכְמָה דְלָא תִנְדַּע אוֹ דְכַר אוֹ נוּקְבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִיד הֲכַדֵּין לְיָתֵי וְיַדְעִינָרֵי
6 עוֹבְדָא דְיָי דְּעָבֵד בְּחוֹכְמָתָא יַת כּוֹלָא : בְּיוֹמָא עוֹלְמָךְ תְּסַב אִתְּתָא וְחוֹלִיד בְּנִין וּלְעַדָּן
סִיבוּתָךְ לָא תִשְׁבּוֹק אִתְּתָא חוּלְקָךְ מִלְּמִילַד בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ אֵידֵין מִנְּהוֹן
7 אִתְבְּחַר לְמֶהֱוֵי טַב הֲדֵין אוֹ דֵין אוֹ תְרֵיהוֹן בְּחָדָא טַבִין : וּבְסִם נְהוֹרָא דְאוֹרַיְתָא וְטַב
לְאַנְהָרָא עֵינִין חֲשִׁיכִין לְמֶחֱוֵי יְקַר אַפֵּי שְׁכִינְתָא דְשַׁדְיָר לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן זִיו
8 שְׁכִינְתָא וּלְמֶהֱוֵי שִׁפְרֵיהוֹן כְּשִׁמְשָׁא : אֲרוּם אִם יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשָׁא בְּכוּלְּהוֹן חַיֵּי לֵיהּ
לְמִחְדֵּי וּלְמֶעְבַּד בְּאוֹרַיְתָא דַיָּי יְהֵא דָכִיר יַת יוֹמֵי חֲשׁוֹכָא דְמוֹתָא וְלָא יְחוּב אֲרוּם סַגִּיאִין
אִנּוּן יוֹמַיָּא דִישְׁכּוֹב שְׁכִיבָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא לְקַבָּלָא דִינָא מִן מֵימְרָא בְּחֵינוּנֵי עִנְבָּא כָּל
9 וְזַן דַּיְיתֵי עֲלוֹהִי פּוּרְעָנוּתָא עַל הֲבָלוּתָא דִי עֲבַד : חֲדֵי עוֹלְמָא בְּיוֹמֵי עוֹלִימוּתָךְ וִיהֵי לִבָּךְ
טַב עֲלָךְ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ וְאֵזֵל בְּעִנְיָנוּתָא עִם אָרְחֵי לִבָּךְ וְתֶהֱוֵי דָחִיר בְּחֵינוּנֵי עִינָךְ וְלָא
10 תִסְתַּכֵּל בְּבִישׁ וְאִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ אֲרוּם עַל כָּל אִלֵּין עָתִיד יְיָ לְאָעֳלוּתָךְ בְּדִינָא : וְתַעְדֵּי רְגַז
מִלִּבָּךְ וְלָא תְנָרוּם בִּישׁ עַל בִּסְרָךְ אֲרוּם עַל כָּל אִלֵּין עָתִיד יְיָ לְאָעֳלוּתָךְ בְּדִינָא : וְתַעְדֵּי רְגַז
מִלִּבָּךְ וְלָא תְנָרוּם בִּישׁ עַל בִּסְרָךְ אֲרוּם עַל כָּל אִלֵּין עָתִיד יְיָ לְאָעֳלוּתָךְ בְּדִינָא : וְתַעְדֵּי רְגַז
מִלִּבָּךְ וְלָא תְנָרוּם בִּישׁ עַל בִּסְרָךְ אֲרוּם עַל כָּל אִלֵּין עָתִיד יְיָ לְאָעֳלוּתָךְ בְּדִינָא : וְתַעְדֵּי רְגַז

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * O te beatam civitatem cujus rex ingenuus
eſt, & cujus magnates ſuo tempore come-
dunt, ad ſtrenuitatem, & non ad compotan-
18 dum. Per pigritiam inclinabitur contigna-
tio, & per remiſſionem manuum perſtillabit
19 domus. Ad hilaritatem facta ſunt panis &
vinum atque oleum, ut viventes exhilarent:
pecunia verò penitùs eos deprimit ac ſedu-
20 cit. Ne in mente quidem tua regi maledi-
xeris: & in cubiculo cubilis tui ne maledi-
cas diviti: nam volucre cœli deferet vocem
tuam, & dominus volucris patefaciet ſer-
mones tuos.

CAP. XI.

1 Mitte panem tuum ſuper aquarum ſuper-
ficiem, quià poſt multos dies reperies illum.
2 Da portionem ſeptem, imò octo: quia ne-
ſcis quid mali futurum ſit ſuper terram. Si
3 nubes impleantur pluviâ, ſuper terram ef-
fundent *eam*. Et ſi lignum cadat ad Auſtrum,
aut in plagam Aquilonarem, quocunque ce-
4 ciderit lignum, ibi manebit. Qui ventum
obſervat, non ſeminabit: & qui ſpectat nu-
5 bes, non metet: Quoniam neſcis quæ ſit
via venti. Ut enim prægnantem quæ conci-
pit, ſic ignoras opera Domini omnia quæ fa-
6 cit. Quolibet mane ſemina ſemen tuum, &
veſpere ne remittas manum tuam: neſcis
enim utrum proſperè ſit habiturum, an hoc,
an illud: quòd ſi utrumque ſimul, eo meli-
7 ora. Gratum eſt lumen & jucundum ocu-
8 lis, præſertim verò ſolem videntibus. Nam
ſi multis annis vivat homo, in illis omnibus
lætetur, & recordetur dierum tenebrarum,
quoniam plurimi erunt: quicquid venturum
9 eſt, vanitas eſt. In diebus adoleſcentiæ tuæ
lætare adoleſcens, & fruere bonis, & am-
bula in viis cordis tui, & in aſpectu oculo-
rum tuorum: at ſcito quòd pro his omnibus
induceat te Dominus in judicium.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * معبوطة انت ايها الارض الذي ملكك ابن حر * ورؤساءك ياءكلون في وقت الطعام بقوة وما
18 يخجلون * بانواع الكسل ينحني السقف * وبتطلان الايادي يذلف البيت * يصنعون الخبز
19 ضحكا * والخمر يسر الاحياء * وكل الاشياء تذل وتطيع للفضة * ومع هذا لا تلعنن انت في
20 سريرتك ملكا * وفي خزاين مساكنك لا تلعنن موسرا * فان طاير السماء يسير صوتك *
وذو الاجنحة يخبر قولك *

Fœlix es tu O terra, cujus rex filius eſt 17
ingenuus, & cujus principes tempore
comeſtionis veſcuntur generosè, nec erubeſcunt. Varis pigritiæ generibus fle-
18 ctitur laqueare, & otio manuum per-
ſtillat domus. Panem faciunt riſum, 19
& vinum lætificat viventes: & omnia
ſubjiciuntur & obediunt argento. Præter-
20 ea ne maledicas tu regi in ſecreto tuo,
& in conclavibus adium tuarum ne ma-
ledicas diviti: nam volucre cœli perfe-
ret vocem tuam, & alatum renuntiabit
ſermonem tuum.

CAP. XI.

* الفصل الحادي عشر *

1 Mitte panem tuum ſuper aquæ ſu-
perficiem: quoniam reperies eum inter
multitudinem dierum. Da portionem 2
2 ſeptem, & octo abundè largiter: quia
neſcis quid mali futurum ſit ſuper ter-
ram. Cùm compleantur nubes pluviâ, ef- 3
3 fundetur ſuper terram. Cùmque ceciderit
lignum ab Auſtro, & cùm ceciderit
in plagam Aquilonarem, quocunque ce-
ciderit lignum, ibi manebit. Qui obſer-
4 vat ventos, non ſeret: & qui reſpicit ad
nubes, non metet. Res nimirum ſunt, in 5
5 quibus nemo reperitur qui ſciat quænam
ſit via venti. Ut oſſa in utero gravidæ,
ſic ignorant creaturæ opera Dei cuncta
quæ facit. A matutinis horis ſere ſemen 6
6 tuum, & in veſpertinis ne relinquas ma-
num tuam otioſam: quia neſcis utrùm
naſcetur & adoleſcet, hoc ne, an illud:
quòd ſi utrumque ſimul exoriatur, opti-
ma ſanè fortuna. Porrò lux dulcis eſt 7
& commoda oculis, ut cum ea ſolem vi-
deas. Nam ſi homo multos vivat an-
nos, in omnibus lætetur, & recorde- 8
tur dierum tenebrarum (multi ſiquidem
erunt:) res omnis ventura vana eſt.
Heus adoleſcens, lætus eſto in adole-
ſcentia tua, & exultet cor tuum in 9
diebus juventutis tuæ, & inculpatus ver-
ſare in viis cordis tui, & ne ambu-
les in aſpectu oculorum tuorum: &
ſcito quòd poſt ſermones iſtos adiget te
Deus ad judicium.

קֹהֶלֶת: יב

CAP. XII. יב

1 וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחֻרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־
יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם
2 חֵפֶץ: עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ
וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הָעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם: 3 בַּיּוֹם
שֶׁיִּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הַחָיִל וּבָטְלוּ
הַטְּחֹנוֹת כִּי מִעֲטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת:
וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטְּחֹנָה וְיָקוּם
4 לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשְׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגָּבֹהַּ
יִרָּאוּ וְחִתִּתִּים בַּדָּרֶךְ וְנִאַץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתָּבֵל הַחָגָב
וְתָפֵר הָאֶבְיוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עֹלָמוֹ
5 וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסּוֹפְרִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחַק חֶבֶל הַכֶּסֶף
וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ
וְנָרַץ הַגַّלְגַּל אֶל־הַבּוֹר: 7 וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ
כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ:
8 הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקֹּהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל: 9 וְיוֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לְמַד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאָזֵן
וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה: 10 בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא
דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת: 11 דִּבְרֵי חֲכָמִים
כַּדָּרְבֹנוֹת וְכַמַּשְׂמְרוֹת נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ
מֵרֹעֶה אֶחָד: 12 וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים
הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר: 13 סוֹף דָּבָר
הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי־
זֶה כָּל־הָאָדָם: 14 כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִיא
בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע:

Versio VUL. LAT.

CAP. XII.

1 Memento Creatoris tui in diebꝰ juventutis tuæ, antequàm veniat tempꝰ afflictionis, & appropinquent anni, de quibꝰ dicas; 2 Non mihi placent: Antequà tenebrescat Sol, & lumen, & luna, & stellæ, & revertantur nubes post pluviã: Quando commovebuntur custodes domûs, & nutabunt viri fortissimi, & otiosæ erũt molentes in minuto numero, & tenebrescent videntes p foramina: 4 Et claudent ostia in platea, in humilitate vocis molentis, & consurgent ad vocem volucris, & obsurdescent omnes filiæ carminis. 5 Excelsa quoq; timebũt, & formidabunt in via, florebit amygdalus, impinguabitur locusta, & dissipabitur capparis: quoniam ibit homo in domum æternitatis suæ, & circuibũt in 6 platea plangentes. Antequàm rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vitta aurea, & conteratur hydria super fontẽ, & confringatur rota super cisternam, 7 Et revertatur pulvis in terrã suam unde erat, & spiritꝰ redeat ad Deũ, qui dedit illum. 8 Vanitas vanitatũ, dixit Ecclesiastes, & omnia vanitas. 9 Cúmque esset sapientissimꝰ Ecclesiastes, docuit populũ, & enarravit quæ fecerat: & investigans composuit parabolas multas. 10 Quæsivit verba utilia, & conscripsit sermones rectissimos, ac 11 veritate plenos. Verba sapientiũ sicut stimuli, & quasi clavi in altũ defixi, quæ p magistrorum consiliũ data sunt à pastore uno. His amplius, fili mi, ne requiras. Faciẽdi plures libros nullꝰ est finis: frequẽnsq; meditatio, carnis afflictio est: Finẽ loquendi pariter omnes audiamus. Deũ time, & mandata ejꝰ observa: hoc est enim omnis 14 homo: Et cuncta, quæ fiunt, adducet Deꝰ in judiciũ pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

CAP. XII.

1 Et memento (a) Creatoris tui in diebꝰ juventutis tuæ; (b) usquequò non veniant dies malitiæ, & appropinquent anni, in quibꝰ dices, Non est mihi in illis voluntas. 2 usquequò non obtenebrescat Sol, et lumen, & Luna, & stellæ: & revertentur nubes post pluviã. In die 3 quo commoti fuerint custodes domûs, & (c) perversi fuerint viri fortitudinis: & (d) cessaverũt molentes, quoniã imminutæ sunt: et contenebrescẽt, (e) quæ videt in foramimibꝰ: Et claudẽt ostia in platea, 4 in (f) infirmitate vocis molentis. Et consurget ad vocẽ (g) passeris: & (h) humiliabuntur omnes filiæ carminis. Et in (i) sublime afficient; & (k) terrores in via. Et 5 florebit amygdalũ, & impinguabitur locusta, & (l) dissipabitur capparis: quoniã ivit homo in domũ æternitatis suæ, & circumibunt in platea plangentes. (m) usquequò 6 non evertatur funiculꝰ argenti, & (n) conteratur vitta auri, & conteratur hydria super fontẽ, & (o) convolvatur rota ad cisternã, Et 7 revertatur pulvis in terram, sicut erat, & spiritꝰ redeat ad Deũ, qui dedit illũ? (p) Vanitas vanitatũ, 8 dixit Ecclesiastes, omnia vanitas. Et (q) amplꝰ, quia factus est Ecclesiastes sapiens, (r) quia docuit 9 scientiã hominem; (s) & auris scrutabitur ornatũ parabolarum. Multiplicẽ (t) quæsivit Ecclesiastes, ut 10 inveniret verba, (u) voluntatis, scriptũ rectitudinis, verba veritatis. Sermones sapientũ tanquàm 11 stimuli, & quasi clavi (x) plantati. Qui à (y) conciliis, dati sunt à pastore uno. Et amplius abipsis, fili 12 mi, (z) cave, faciendi libros multos, non est finis, & meditatio plurima, labor est carnis. (ω) Fi- 13 nis verbi, omne audi: Deum time, et mandata ejus custodi; (aa) hoc est enim omnis homo: quia omne (bb) 14 factũ Deꝰ adducet in judiciũ (cc) in omni contempto, sive bonum, & sive malum.

MS. A. (a) ἐως ζ (β) ἡμέρας σ κακίας συ, ᾳ φδάσωσιν (γ) ὁπτηρίωσιν (δ) ὀπίσω υἱοῦ· (ε) ᾗ ἀν (ζ) σύσχαν (η) καὶ γε ἀπὸ ὑψοις (ϑ) ἀνδήσει (ι) ἄνθρωπον (ι) χρεῖον (ι) ζωωλιῶν (κ) ἡ ὑδεία ὅτι ἡ πηγὴν, (ι) ὀπτηρίωσι (ι) ὁ Ἐκκλησιαστὴς (λ) ᾗ ἐστι (μ) γεχραμμένον (ν) πανουραμένοι, (ξ) ζωαγμάτων (ο) φυλάσσ· (π) Σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεὸς

MS. A: Ἐκκλησιαστής.

תרגום TARGUM.

יב

1 וּתְהֵי דְכִיר יַת בָּרְיָךְ לְיַקָּרוּתֵיה בְּיוֹמֵי רְבִיוּתָךְ עַד דְּלָא יֵיתוּן לְוָתָךְ יוֹמֵי בִישׁוּתָא וּיְמַטּוּן
2 עָלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית לִי בְּהוֹן רְעוּתָא: עַד דְּלָא יִשְׁתַּנֵּי וּיוּ יְקָרָא דְאַפּוּ וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא
וְנַהוֹרָא דְעֵינָא עַד דְּלָא יִסְתְּמוּן וְהָדַר לְיִסְתָּךְ עַד דְּלָא יִתְדַּרְרוּן וְכִבְיָ עֵינָךְ דְּמִתְיַלְּן
3 לְכוֹבְיָא עַד לָא יִתְעַמְּמוּן רְיָסֵי עֵינָךְ וְהוּן זְלָנִין דְּמָעֵן בְּעֶנְיָנִין כַּתַּר מִטְרָא: בְּיוֹמָא דִּי
זוּעוּן אַרְכּוּבְתָּךְ וְיִתְנַקְּשׁוּן אֲרָרָעוּן וְיִתְבַּטְּלוּן כַּבֵּי פּוּמָּא עַד לָא יְכָלִין לְמֵלַעַם מִיכְלָא
4 וְיִתְעַמְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְתַּכְּלִין בְּחַרְכֵּי רֵישָׁךְ: וְיִהוֹן רַגְלָךְ כְּבִילִין מִלְּמִפַּק בְּשׁוּקָא וְיִצְרֵי מִנְּךְ
דְּעִירַת מִיכְלָא וְיִהֵי מִתְּעַר מִשְׁנָתָךְ עַל עִסַק קָל עוֹפָא כְּאִלּוּ עַל גַּנְבָיָא דְאִלְּוִין בְּלֵילְיָא
וְיִתְרַפְּסוּן סְפָיָתָךְ מִלְּמֵימַר שִׁירָתָא: אַף מִן עוֹבְדִין דְּדָחֲלוּ מִן קְדָמֵי דְּנָא וְהֵי דְחִיל
5 לְמִרְבַּר יְחָוֹן וְנִבְשׁוּשִׁיתָא קְלִילָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁךְ לְטוּר רָם בְּעִדָּן מְהַלְּכָךְ
בְּאוֹרְחָא וְתֵצִין רֵישׁ שְׂעָרָתָךְ מִן כְּחִישׁוּתָא כְּשַׁגְרָא וְיִתְנַפְּחוּן אַסְתֵּרֵי רַגְלָךְ וְתִתְמַנַּע מִן
מִשְׁכְּנָא אֲרוּם אַחְפָּנֵי אֱנָשָׁא לְמֵהָךְ לְבֵית קְבוּרָתֵיהּ וְיִסְחַרוּן מַלְאֲכַיָּא תְּבֵעֵי דִינָךְ
6 בְּסִפְרָיָא דְמִסְחַרְיָן בְּשׁוּקָא לְמִכְתַּב דִּין חוֹשְׁבָנָךְ: עַד דִּי לָא יִתְאַלֵּל לִישָׁנָךְ מִלְּמַלָּלָא
וְיִתְרְעֵי מִקְרָא דְּרִישְׁתָּא וְתִתְבַּר מְרִירְתָּךְ עַל כַּבְרָךְ וְיִרְהֵט רַם בְּעִדָּן מְהַלְּכָךְ : וּיְתִיב
7 בְּסִרְךָ דְאַתְבַּרַת מִן עַפְרָא עֲלַוֵּי אַרְעָא הֵיכְמָה דַּהֲוָה מִלְּקַדְמִין וְרוּחָ נִשְׁמָתָהּ תְּתוּב לְמִקְם
בְּדִינָא קֳדָם יְיָ דַּיְיָנָהּ לָךְ: כַּד אִסְתַּכַּל שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּהַבְלָא דְעָלְמָא הֲדֵין
8 וּבְהַבְלִין דְּעָבְדִין בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲמַר קֹהֶלֶת בְּמֵימְרֵיהּ כּוּלָּא הַבְלָא: וּיְתִיר מִן כָּל בְּנֵי אֱנָשָׁא
הֲוָה שְׁלֹמֹה דִּי מִתְקְרֵי קֹהֶלֶת חַכִּים וְחוּב הֲוָה מְאַלַּף מִנְדְּעָא יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וַאֲצִית
לְקָל חַכִּימַיָּא וּבְלֵשׁ בְּסִפְרֵי חוּכְמְתָא וּבְרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ תִּקֵּן סִפְרֵי חוּכְמְתָא
9 וּמְתִלִּין דְּסוּכְלְתָנוּ סַגִּיאִין לְחַדָּא: בְּעָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּמִתְקְרֵי קֹהֶלֶת בְּחוּכְמְתֵיהּ לְמִדַּן
דִּינִין עַל הַרְהוֹרֵי לִבָּא דְאֱנָשָׁא וּבְלָא סְהַדִּין בְּכֵן אֲתַאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הָא
כְּבַר אִכְתִּיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל תִּקְנִין פְּתָגָמִין וּמְהֵימְנִין
10 עַל מֵימַר סְהַדְיָא יְקוּם פִּתְגָם: פִּתְגָמֵי חַכִּימִין מְתִלִּין לְוָקְחִין וּלְקַלְשׁוֹנִין דְּאָנְצִין לְאַלְפָא
חוּכְמְתָא לְסַרְיְקֵי מִנְדְּעָא דְּיִקְרָת לְתוֹרְתָא וְרַבָּנֵי סַנְהֶדְרִין מָרֵי הִלְכָתִין
וּמָרֵי רִשְׁיָן דְּאִתְיְהִיבוּ עַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה נְבִיא דְּרָעָא בְּלַחוֹדוֹי יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא
11 בְּמָנָא וּבְרִגְוָנִין: וּיְתִיר מִנְּהוֹן בְּנִי אוֹרַיְתָא לְמֶעְבַּד סִפְרֵי חוּכְמְתָא סַגִּי עַד לֵית סוֹף
לְמֶעְסַק בְּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּלֵיאוּת בְּשָׂרָא : סוֹף פִּתְגָם דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא
בְּצִנְעָא כּוּלָּא שְׁרִיר לְאִתְפְּרְסָמָא וּלְאִשְׁתְּמָעָא לְכָל בְּנֵי אֱנָשָׁא בְּגִין כֵּן יַת מִימְרָא דְּיָיָ הֲוֵי
דָחִיל וְיַת פִּקּוּדוֹי הֲוֵי נָטַר דְּלָא לְמֵחַב בְּסִתְרָא וְאִין תְּחוּב לְמֵחַב אֲרוּם כְּדִנָּן
12 חַיֵּי לְמֵהֲוֵי אוֹרַח כָּל אֱנָשָׁא : אֲרוּם יַת כָּל עוֹבְדָא יְיָ יַעֲל לְיוֹם דִּינָא רַבָּא וַעֲתִיד לְפַרְסָמָא
13 עַל פִּתְגָם דְּאִתְכַּסִּי מִן בְּנֵי אֱנָשָׁא אִין טָב וְאִין בִּישׁ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XII.

1 Et esto memor creatoris tui, ut glorifices eum in diebus adolescentiæ tuæ, antequàm veniant tibi dies mali, & pervenianꝰ super te anni, quibus dicas, Non est mihi in illis complacentia. Antequàm mutetur splendor gloriæ faciei tuæ, qui assimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum 2 antequàm obcæcetur, & decor maxillarum tuarum antequàm obtenebretur, & pupillæ oculorũ tuorum, qui assimilãtur stellis, antequàm extinguantur; palpebræ oculorũ tuorũ stillabunt lachrymas, ut nubes post pluviã. In 3 die quo contremiscent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequàm possint masticare cibũ, & caligabunt oculi tui qui 4 vident per cancellos capitis tui. Et erunt pedes tui ligati, ut non prodeant in plateã, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à somno tuo, causa vocis aviculæ *acsi à furibus qui grassantur noctu*; & remittentur labia tua à dicendo cantico. Etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eo- 5 rum; & tumulus levis, similis erit in facie animæ tuæ monti excelso, tempore quo ieris in via, & germinabit caput spinæ tuæ præ macie sicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum, & prohibeberis à *tabernaculo*, etenim declinat homo ad eundum in domum sepulchri sui, & circundabunt angeli inquisitores judicii tui, ut lamentantes qui circundant per 6 plateam ad scribendum judicium rationis tuæ. Antequàm obmutescat lingua tua à loquendo, & sit confractus vertex *capitis tui*, & rumpatur fel tuum super jecur tuum, & decurrat corpus tuũ in medium sepulchri tui. Et redibit caro tua quæ creata est ex pulvere in terram, quemadmodum 7 erat ab antiquo: & spiritus animæ tuæ redibit, ut stet in judicio ante Dominũ qui dedit illũ tibi. Quando contemplatus est Salomoh rex Israel 8 vanitatem mundi hujus, & vanitates quas faciunt filii hominum, dixit Ecclesiastes in verbo suo, Omnia vanitas. Et plus quàm omnes filii homi- 9 num fuit Salomoh, qui vocatur Ecclesiastes, sapiens: & *rursus* docuit scientiam *populum domus* Israel, & attendit voci sapientum, & scrutatus est libros sapientiæ, *& in spiritu prophetico à Domino composuit libros sapientiæ*, & parabolas intelligentiæ multas valdè. Quæsivit Se- 10 lomoh *rex*, qui vocatur Ecclesiastes, sapientia sua judicare judicia super cogitationes cordis hominis & sine testibus: propterea dictum fuit per spiritum prophetiæ à facie Domini, Ecce jam scripta sunt in libro Legis *per manum Mosis magistri Israel* rectissima verba & fidelia, in dicto testium stabit verbum. Verba sapientum assimilantur stimulis & ligo- 11 nibus, quæ impellunt ad docendum scientiam indigentes scientia, sicut docet *stimulus* bovem, & magistri *Sanhedrin* ductores viarum *& sermonum* qui dati sunt per manum Moseh prophetæ, qui pavit solus populum domus Israel in deserto *manna & cupediis*. Et quod plus est præ illis, 12 fili mi monitus esto, ut facias libros sapientiæ plurimos, adeò ut non sit finis, & ut studeas verbis Legis, conspiciaſque defatigationem carnis. Finis verbi quod factum est in seculo occulte, totum futurum est ut publi- 13 cetur atque divulgetur omnibus filiis hominum: propterea verbum Domini time, & præcepta ejus custodito, ut non pecces in secreto: quod si peccaveris, circunspectus esto ut te convertas: nam hujusmodi decet esse viam omnis hominis. Etenim omne factum Dominus adducet in 14 diem judicii magni, & futurum est ut publicetur adversus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XII.

A Verte indignationem ab animo tuo, & amove malum à carne tua: nam pueritia & ignorantia sunt vanitas. Et memor esto Creatoris tui in diebus adolescentiæ tuæ, antequâ adveniant dies asperi, & accedant anni de quibus dicas, Non delector illis. Antequam tenebrescat sol, & spendor lunæ atque stellarum, & redeant nubes post pluviam. Quo die trement custodes domûs, & præditi robore agitabuntur, et cessabunt molentes eò quòd in parvum numerum sint redactæ; & obscurabuntur spectantes per fenestras. Et fores claudentur in plateis cum exili sonitu molentium, surgétque ad vocem aviculæ, & deprimentur omnes filiæ cantici: Excelsum quoque metuet, & contremiscet in viis suis, & emerget sup eum vigilia, & germinabit amygdalus, & crescet locusta, & dissipabitur capparis, & desinet inopia, eò quòd repetat homo domum laboris sui, & lugentes in plateis circumibunt. Antequam præcidatur funis argenteus, & comminuatur pomum aureum, & frangatur hydria ad fontem, & rota cadat super puteum: Et revertatur pulvis in terram qualis erat, & spiritus redeat ad Dominũ qui dedit illum. Vanitas vanitatum, ait Coheleth, vanitas vanitatum, omnia vanitas. Præterea, quia Coheleth fuit sapientissimus adeo ut doceret populum scientiam, & auscultaverit, indicaverit, atque composuerit proverbia plurima: Summopere quæsivit Coheleth ut inveniret sermones jucundos, & in veritate scripsit sermones veritatis. Verba sapientum sunt velut aculei, & velut clavi infixi. Præpositi liminibus dati sunt ab uno pastore: Quare maximè eos, fili mi, caveto. Multos scribendi libros nullus est finis, & nimius sermo labor est carnis. Summa sermonis universi est, Omnia audi, à conspectu Domini timeto, & præcepta illius servato: hoc enim est quod ab eodem opifice datum est cuilibet homini. Cuncta nàmque opera Dominus adducet in judicium de quacunque re occulta vel aperta, sive bona sive mala.

Libri Coheleth finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XII.

Quin remove iram à corde tuo, et aufer malitiam à carne tua: quoniam adolescentia, et iniquitatis operatio vanitas est. Et recordare Creatoris tui in diebus adolescentiæ tuæ, ne forte veniant dies calamitatis tuæ, & adveniant anni quibus dicas, Non est in eis mihi voluntas. Quandiu sol et lumen, luná que et stellæ nondum sunt tenebris occupati, neque recurrunt nubes post pluviã. In die qua contremiscent ambo domûs custodes, et accedent viri potentes, et cessabunt molitrices: cessabit siquidem molitura earum, & deficient ac tenebrescent speculantes per foramina. Claudent etiã januas in foro, ad imbecillitatem vocis molitricis, & suscitabitur vox avis, & deficientur omnes filiæ carminum. Adhæc prospectabunt ab alto, eumq; terriculamenta in via, & florebit amygdala, et pinguescet locusta, et capparis evanescet: homo namq; se recipiet in domicilium ævi sui, et lugentes peluslrabunt forũ. Tantisper diũ non retexitur funis argenteus, nec teritur em sfer auri, et frangitur hydria secus fontem, & volvitur rota super puteũ. Redeatq; pulvis in terrã quã admodũ fuerat, redeatq; spiritus ad Deũ qui dederat illũ. Inquit Collector, Vanitas vanitatum, res quidem omnes vanæ sunt. Et verò immensũ beneficii est quòd Collector sapiens fuerit, et hominem unà fecit docuerit scientiã, et cõsiderãrit auris ejus decus proverbiorũ. Multavit verũ studio vacavit Collector, ut invenirет dicta pergrata, et scripsit rectũ, sermones veritatis. Dicta sapientum sunt: velut stimuli boum, et velut clavi ignitti: dicta inquã quæ tradiderunt è vestigiis operũ suorum ab uno pastore, et ex vis augmentũ sunt consecuti. O fili mi, hæc observa. Ex plurium librorũ compositione nulla consequi unquã poterit utilitatem et in frequenti eorũ lectitatione labor inest carni. Et ut uno verbo dicã, Audi, sũma rei hæc est: Deũ time, et præcepta ejus observa: cuilibet enim homini hoc prodest. Nã Deus adiget universa opera sua ad judicium, ut judicentur de quacunque re in qua fuerunt negligentes, sive bona, sive mala.

Laus Deo sempiterna & perpetua.

Auxilio Dei excelsi absolutus est liber Ecclesiastæ, qui est Vanitas vanitatum, à Salomone filio Davidis, qui regnavit super filios Israel, conscriptus.

שִׁיר הַשִּׁירִים: א

CAPUT I. א

1 שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃ 2 יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ 3 לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃ 4 מְשָׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חְדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיָּיִן מישרים אֲהֵבוּךָ׃ 5 שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוֹה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃ 6 אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֻּׁפָתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִלְחֲמוּ בִּי שָׂמוּנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃ 7 הַגִּידָה לִּי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֲדָרֵי חֲבֶרֶיךָ׃ 8 אִם־לֹא תֵדְעִי לְךָ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לְךָ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃

תרגום TARGUM. PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

א

1 שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דִּי אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיאָ בַּלְּבָא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ נְבוּאָה קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא׃ יְ עֲסָרְתִּי שִׁירְתָא אִתְאַמָּרוּ בְּעָלְמָא הָדֵין שִׁירָא דֵּין מִשְׁבַּח מִן כּוּלְּהוֹן שִׁירָתָא קַדִּישְׁתָּא אֲדָם בְּזִמְנָן דְּאִשְׁתְּבַק לֵיהּ חוֹבְתֵיהּ וְאַתָּא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְאַנָּן עָלוֹי פְּתַח פּוּמֵיהּ וַאֲמַר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא שִׁירְתָא תְּנִינְתָא אֲמַר מֹשֶׁה עִם בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָן דִּי בְּוָע לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא יַת נַשָׁא דְסוּחַנוּ פְּתַחוּ כּוּלְּהוֹן וְאַמְרוּ כַּחֲדָא שִׁירְתָא דְהַכְּדֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא תְּלִיתָאָה אֲמַרוּ בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָן דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹן בְּאֵרָא דְמַיָּא דְהַכְּדֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח יִשְׂרָאֵל שִׁירְתָא רְבִיעָאָה אֲמַר מֹשֶׁה נְבִיאָ כַּד אֲתָא וּמְנִיהּ לְמִפְטַר מִן עָלְמָא וְאוֹרַח בְּהַיְתָ עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּהַכְּדֵין כְּתִיב אֲצִיתוּ שָׁמַיָּא וַאֲמַלֵּל שִׁירְתָא חֲמִישָׁאָה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן כַּד אֲגַח קְרָבָא בְּגִבְעוֹן וְקָמוּ לֵיהּ שְׁמָשָׁא וְסִיהֲרָא תְּלָתִין וּשְׁתָּ שְׁעִין וּפְסַקוּ מִלְּמֵימַר שִׁירְתָא פְּתַח פּוּמֵיהּ אִיהוּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְּדֵין כְּתִיב בְּכֵן יְשַׁבַּח יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְ שִׁירְתָא שְׁתִיתָאָה אֲמַרוּ בְּרָק וּרְבוֹרָה בְּיוֹמָא דְמָסַר יְ יַת סִסְרָא וַיְת מַשְׁרִיתֵיהּ בִּיד בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל דְּהַכְּדֵין כְּתִיב וְשַׁבַּחַת דְּבוֹרָה וּבְרָק בַּר אֲבִינוֹעַם שִׁירְתָא שְׁבִיעָאָה אֲמָרָה חַנָּה בְּזִמְנָן דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ בַּר מִן קֳדָם יְ דְּהַכְּדֵין כְּתִיב וְצַלְיָאת חַנָּה בְּגִבְוֹאָה וַאֲמַרַת שִׁירְתָא תְּמִינְתָא אֲמַר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל כָּל נִסְיָא דְעָבַד לֵיהּ יְ פְּתַח פּוּמֵיהּ וַאֲמַר שִׁירְתָא דְהַכְּדֵין כְּתִיב וְשַׁבַּח דָּוִד בְּגִבְוֹאָה קֳדָם יְ שִׁירְתָא תִּשְׁעָאָה אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ קוּדְשָׁא קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא יְ וְשִׁירְתָא עֲשִׂירְתָא עָתִידִין לְמֵימַר בְּנֵי גָלוּתָא בְּעִדָּן דְּיִפְקוּן מִגָּלוּתָא דְהַכְּדֵין כְּתִיב וּמִפְרַשׁ עַל יְדוֹי דְּיֶשַׁעְיָה נְבִיאָ דְהַכְּדֵין כְּתִיב שִׁירָא הָדֵין יְהֵא לְכוֹן לְחֶדְוָה בְּלֵיל אִתְקַדְּשׁוּת חַגָּא דְפִסְחָא וְחֶדְוַת לִבָּא כְּעִבְּדָא דְאוּלִין לְאִתְחַוָּאָה קֳדָם יְ חֶלְתִּ וּמְנִין בְּשִׁתָּא בְּמִינֵי זְמַר וְקָל טַבְלָא לְמֶעֱל לְטוּרָא דְיָ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְ תְּקִיפָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 יִשְׁקֵנִי אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיאָ בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ יְ דִּיהַב לָן אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְּמֹשֶׁה סַפְרָא רַבָּא כְּתִיבָא עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָיָא וְשִׁתָּא סִדְרֵי מִשְׁנָה וְתַלְמוּדָא בְּגַרְסָא וְהָוָה מִתְמַלֵּל עִמָּן אֲפַיִן בְּאַפַּיִן כְּגַבְרָא דְנַשֵׁק לְחַבְרֵיהּ מִן סְגִיאוּת חִבְּתָא דְחַבִּיב לֵיהּ יַתִּיר מִשְׁבְּעִין עַמְמַיָּא׃ לְרִיחָ לְקָל נִפְקָא וְגֻבּוּרְתָּךְ דְּעָבַדְתָּ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל 3 וְעוֹ כָּל עַמְמַיָּא דִּי שְׁמַעוּ יַת שְׁמָע גְּבוּרְתָּךְ וְאִתְיְרָךְ טָבַיָּא וּשְׁמָךְ קַדִּישָׁא אִשְׁתְּמַע בְּכָל אַרְעָא דַהֲוָה בְּחִיר מִמְּשַׁח רְבוּתָא דַהֲוָה מִתְרַבֵּי עַל רֵישֵׁי מַלְכִין וְכַהֲנִין וּבְנוּן בֵּן רְחִימוּ צַדִּיקַיָּא לְמַרְחָךְ בָּתַר אוֹרַח טוּבָךְ בְּדִיל דְּיִתְחַסְנוּן עָלְמָא הָדֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי׃ מְשָׁכְנִי כַּד נְפַקוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל מִמְּצְרַיִם הֲוָת מַרְבְּרָא 4 שְׁכִינַת מָרֵי עָלְמָא קֳדָמֵיהוֹן בַּעֲמוּדָא דְעָנְנָא בֵּימָמָא וּבְעַמּוּדָא דְאִשְׁתָּא בְּלֵילְיָא אֲמַרוּ צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא רִבּוֹן כָּל עָלְמָא נְגִדְנָא בְּתָרָךְ וּנְחֵי רְהַטָּן בָּתַר אוֹרַח טוּבָךְ וְקָרִיב יָתָן בְּשִׁפּוּלָא דְטוּרָא דְסִינַי וְהַב לָן יַת אוֹרָיְתָךְ מִן בֵּית גְּנוּזָךְ דְּרָקִיעָא וְנַחֲדֵי וְנִבְדַּח בְּעִסְרִין וְתַרְתִּין אִתְוָן דִּמְכַתְּבָא בְּהוֹן וְנֵהֵי רְכִירִין יָתְהוֹן וְנִרְחַם יַת אֱלָהוּתָךְ וּנְהֵי מְתַרְחֲקִין מִבַּתַּר טַעֲוָת עַמְמַיָּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דְעָבְרִין דְּתַקִּין קֳדָמָךְ יְהוֹן דְּחָלִין מִנָּךְ וְרָחֲמִין יַת פִּקּוּדָךְ׃ שְׁחוֹרָה כַּד עָבְדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא אִתְקַדְּרוּ אַפֵּיהוֹן כְּבְנוֹי 5 דְּכוּשׁ דְּשָׁרְיָן בְּמַשְׁכְּנֵי קֵדָר וְכַד חָבוּ בְּתִיבוּתָא וְאִשְׁתְּבַק לְהוֹן סְנָא זִיו יְקָר אַפֵּיהוֹן כְּמַלְאֲכֵיָא עַל דְּעָבְרוּ יְרִיעָתָא לְמַשְׁכְּנָא וּשְׁרָת בֵּינֵיהוֹן שְׁכִנְתָּא דְיָ וּמִשְׁרֵי רַבְּהוֹן סְלִיק לְרַקִּיעָא וְיַהֲב שְׁלָם בֵּינֵיהוֹן וּבֵין כָּל קְבַל עַמְמַיָּא לָא הֲבוּן יְתִי 6 עַל דִּי אֲנָא קְדָרְיָתָא מְנַכּוֹן עַל דְּעָבְדִית כְּעוּבְרֵיכוֹן וּסְנִיתִית לְשַׁמְשָׁא וְסִהֲרָא דְנַבִּיאֵי שַׁקְרָא אִנּוּן גַּרְמוּ לְאִסְתַּקְפָּא תְּקוּף רוּגְזָא דְיָ עָלַי וְאִלְפּוּנִי לְמִפְלַח טַעֲוָתְהוֹן וּלְהַלְכָא בְּנִימוֹסֵיכוֹן וּלְמָרֵי עָלְמָא דִּי הוּא אֱלָהִי לָא פְּלַחִית וְלָא אֲזִלִית בְּנִימוֹסֵיהּ וְלָא נְטַרִית יַת פִּקּוּדוֹי וְיַת אוֹרַיְתֵיהּ׃ הַגִּידָה כַּד מְטָא וּמְנִיהּ דְּמֹשֶׁה נְבִיאָ לְמִפְטַר מִן עָלְמָא אֲמַר קֳדָם יְ גְּלֵי קֳדָמַי 7 דְּעִמָּא הָדֵין עָתִידִין לְמֵחַב וּלְמַהְלְכָא בְּגָלוּתָא כְּעַן חַוֵּי קֳדָמַי אֵיכְדֵין יְתַפְּרְנְסוּן יִשְׂרָאֵל בְּנֵי עַמְמַיָּא דְקַשְׁיָן גַּוְיָרְתְּהוֹן כְּחוּטְרָא וּכְשָׁרְבֵי שְׁמָשָׁא דְטַיְהֲרָא בְּתַקּוּפַת תַּשּׁוּ וּלְמֵימַר דִּין יְהוֹן מְדַבְּרִין יַתְהוֹן בְּנַיִן עַל מַשְׁכְּנֵיהוֹן הוּא בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּיבְנֵי לְהוֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה רַעְיָא דְיִשְׂרָאֵל׃ אִם אֲמַר 8 מְטַלְטְלִין בְּנֵי עֲדָרֵי בְנוֹי דְּעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דִּי מִשְׁתַּפְּיָן לָךְ טַעֲוָתְהוֹן לְחַבְרַיָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה נְבִיאָ אִבְּעָיָא לְהוֹן לְמִמְחֵי נָלוּתָא כְּנִשְׁתָּא דְמִתְיְלָא לְרִיבָא שַׁפְּרִיהָא וְרַנְּפָשׁ תְּהֵא רָחֵם לֵהּ תְּהֵא מְהַלְכָא בְּאוֹרְחֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא וְתֶהֱא מְסַדְּרָא צְלוֹתָא עַל פּוּם בְּרוּלְהָא וּמַרְבְּרֵי דְרָהָא וְתֶהֱי מְאַלְּפָא לְבְנָהָא דְמִתְיְלִין לְנַדְיֵי עִוִּין לְמִהַךְ לְבֵית כְּנִשְׁתָּא וּלְבֵית מִדְרָשָׁא וּבְהַהִיא זְכוּתָא יְהוֹן מִתְפַּרְנְסִין בְּגָלוּתָא עַד זְמַן דְּאֶשְׁלַח מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְיֶהֱי מְדַבֵּר יַתְהוֹן בְּנַיִן עַל מַשְׁכְּנֵיהוֹן הוּא בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּיבְנֵי לְהוֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה רַעְיָא דְיִשְׂרָאֵל׃

CAPUT. I.

1 CAntica & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpiritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. Decem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius eſt omnibus illis. Primum canticum[*dixit*]Adam in tempore quo dimiſſum fuit illi peccatum ſuum : & venit dies Sabbati, & protexit eum : aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati. Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo diviſit eis dominator ſeculi mare careſtoſum : aperuerunt omnes [*os ſuum,*] & dixerunt ſimul canticum : quoniam ſic ſcriptum eſt; Tunc cecinit Moſes & filii Iſrael. Canticum tertium dixerunt filii Iſrael in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ : ſic enim ſcriptum eſt; Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando pervenit tempus ejus ut diſſolveretur ab hoc ſeculo : & increpavit in eo domum Iſrael : quoniam ſic ſcriptum eſt; Audite cœli, & loquar. Canticum quintum dixit Joſue filius Nun quando iniit prælium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, & ceſſaverunt dicere canticum : aperuit ille os ſuum, & dixit canticum; ſic enim ſcriptum eſt : Tunc cecinit Joſue coram Domino. Canticum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Siſaram & exercitum ejus in manum filiorum Iſrael : quoniam ſic ſcriptum eſt; Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini : ſic enim ſcriptum eſt; Et oravit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octavum dixit David rex Iſrael pro omnibus miraculis quæ fecit ipſi Dominus : aperuit os ſuum & dixit canticum; quoniam ſic ſcriptum eſt : Et cecinit David in prophetia coram Dño. Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico coram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi ſunt filii captivitatis, quando egreſſi fuerint de captivitate ſua : quoniam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ; ſic enim ſcriptum eſt : Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut populi qui ambulant ut appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, ut ingrediantur in montem Domini, & ut ſerviant coram Deo fortiſſimo Iſrael. 2 Dixit Salomon Propheta : Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis lapideis, *& ſex tractatus Miſchnah ac Talmud cum explicatione :* & loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſocium ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quã ſeptuaginta nationes. A voce miraculorum tuorum & potentiæ 3 tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bonorum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in univerſa terra, quod eſt electum magis quàm oleum unctionis quo unguntur capita Regum & Sacerdotum : & ideò dilexerunt juſti ambulare poſt viam bonitatis tuæ, ut poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. Quando 4 egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, majeſtas dominatoris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt juſti illius generationis; Dominator totius ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de theſauro tuo quod eſt in firmamento : & delectabimur & exultabimus *in viginti & duobus characteribus quibus ſcripta eſt,* & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes juſti qui faciunt quod rectum eſt coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua. Quando fe- 5 cerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar : & quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut [*vultus*] angelorum, eò quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum majeſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera, & poſuit pacem inter eos & regem eorum. Dixit cœtus Iſrael co- 6 ram populis : Nolite me deſpicere eò quòd nigrior vobis ſum, & quia feci juxta opera veſtra, & adoravi Solem & Lunam, quia prophetæ falſi fuerunt cauſa ut devolveretur ira furoris Domini ſuper me, & docuerunt me ut ſervirem idolis veſtris, & ambularem in inſtitutis veſtris : Domino autem ſeculi, qui eſt Deus meus, non ſervivi, neque ambulavi in legibus ejus, ne- 7 que cuſtodivi præcepta ejus & Legem ejus. Quando pervenit tempus ut Moſes propheta diſſolveretur ab hoc ſeculo, dixit coram Domino : Manifeſtum eſt coram me quòd populus iſte futurus eſt ut peccet, & ut vadat in captivitatem : nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorum decreta ſunt eis graviora calore & æſtu Solis in meridie in revolutione Tammuz, & quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael, qui applicant tibi idola ſua pro ſociis. Dixit ſanctus & bene- 8 dictus Moſi prophetæ: *Si*[*tu*]*poſtules* ut deleatur illis exilium : Synagoga, quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis juſtorum, & ordinet orationem ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum, ut ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum ſuſtentabuntur in captivitate, donec mittam eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiem ad tabernaculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarii, quam ædificabunt eis David & Salomon paſtores Iſrael.

CAPUT I. A

1 quod , canticorum Canticum . me Oſculetur .Selomoh *ipſi* *boni* quia : fui oris - oſculis *ex* odorem *Al* .vino *præ* tui amores 3 oleum, optimorã tuorã unguentorum ideo : tuum nomen effuſum *præ* Trahe-te dilexerunt adulefcẽtulæ 4 me introduxit : currenus te poſt , exultabimus , *ſua generalia* rex *memorabimus* , te in lætabimur & *vellimdulcis* : *vino præ* *mei amores* , *ego* Nigra .te dilexerunt 5 , *filiæ* Jeruſalaim , *deſiderabilis* & cortinæ ſicut , Chedar *tabernacula* ſicut me reſpiciatis Ne .Selomoh 6 me *vidiſtis* quia , *fuſca* *ego* quòd fuit *fuſcior* incæ matris filii : Sol cuſtodem me poſuerunt , me in mihi quæ , *in* eam vineam , vinearum Nunda .cuſtodivi non 7 ubi , *mea* anima dilexit quem ſolis cubare ubi , pascas eo : quid ut quia : meridie in *pretio* *ſuper* *ſi ego* *rien* veluti operiens Nisi ? tuorã ſodaliũ 8 egredere , *vadan* in pulchra ô , *tibi* , *ſi* , vestigia in tibi tabernacula *ſuper* tuas capellas .paſtorum

CAPUT. I.

1 CAntica & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpiritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. Decem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius eſt omnibus illis. Primum canticum[*dixit*]Adam in tempore quo dimiſſum fuit illi peccatum ſuum : & venit dies Sabbati, & protexit eum : aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati. Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo diviſit eis dominator ſeculi mare careſtoſum : aperuerunt omnes [*os ſuum,*] & dixerunt ſimul canticum : quoniam ſic ſcriptum eſt; Tunc cecinit Moſes & filii Iſrael. Canticum tertium dixerunt filii Iſrael in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ : ſic enim ſcriptum eſt; Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando pervenit tempus ejus ut diſſolveretur ab hoc ſeculo : & increpavit in eo domum Iſrael : quoniam ſic ſcriptum eſt; Audite cœli, & loquar. Canticum quintum dixit Joſue filius Nun quando iniit prælium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, & ceſſaverunt dicere canticum : aperuit ille os ſuum, & dixit canticum; ſic enim ſcriptum eſt : Tunc cecinit Joſue coram Domino. Canticum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Siſaram & exercitum ejus in manum filiorum Iſrael : quoniam ſic ſcriptum eſt; Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini : ſic enim ſcriptum eſt; Et oravit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octavum dixit David rex Iſrael pro omnibus miraculis quæ fecit ipſi Dominus : aperuit os ſuum & dixit canticum; quoniam ſic ſcriptum eſt : Et cecinit David in prophetia coram Dño. Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico coram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi ſunt filii captivitatis, quando egreſſi fuerint de captivitate ſua : quoniam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ; ſic enim ſcriptum eſt : Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut populi qui ambulant ut appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, ut ingrediantur in montem Domini, & ut ſerviant coram Deo fortiſſimo Iſrael. 2 Dixit Salomon Propheta : Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis lapideis, *& ſex tractatus Miſchnah ac Talmud cum explicatione :* & loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſocium ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quã ſeptuaginta nationes. A voce miraculorum tuorum & potentiæ 3 tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bonorum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in univerſa terra, quod eſt electum magis quàm oleum unctionis quo unguntur capita Regum & Sacerdotum : & ideò dilexerunt juſti ambulare poſt viam bonitatis tuæ, ut poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. Quando 4 egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, majeſtas dominatoris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt juſti illius generationis; Dominator totius ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de theſauro tuo quod eſt in firmamento : & delectabimur & exultabimus *in viginti & duobus characteribus quibus ſcripta eſt,* & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes juſti qui faciunt quod rectum eſt coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua. Quando fe- 5 cerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar : & quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut [*vultus*] angelorum, eò quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum majeſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera, & poſuit pacem inter eos & regem eorum. Dixit cœtus Iſrael co- 6 ram populis : Nolite me deſpicere eò quòd nigrior vobis ſum, & quia feci juxta opera veſtra, & adoravi Solem & Lunam, quia prophetæ falſi fuerunt cauſa ut devolveretur ira furoris Domini ſuper me, & docuerunt me ut ſervirem idolis veſtris, & ambularem in inſtitutis veſtris : Domino autem ſeculi, qui eſt Deus meus, non ſervivi, neque ambulavi in legibus ejus, ne- 7 que cuſtodivi præcepta ejus & Legem ejus. Quando pervenit tempus ut Moſes propheta diſſolveretur ab hoc ſeculo, dixit coram Domino : Manifeſtum eſt coram me quòd populus iſte futurus eſt ut peccet, & ut vadat in captivitatem : nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorum decreta ſunt eis graviora calore & æſtu Solis in meridie in revolutione Tammuz, & quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael, qui applicant tibi idola ſua pro ſociis. Dixit ſanctus & bene- 8 dictus Moſi prophetæ: *Si*[*tu*]*poſtules* ut deleatur illis exilium : Synagoga, quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis juſtorum, & ordinet orationem ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum, ut ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum ſuſtentabuntur in captivitate, donec mittam eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiem ad tabernaculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarii, quam ædificabunt eis David & Salomon paſtores Iſrael.

Versio VULG. LAT.

CANTICUM
CANTICORUM
SALOMONIS,
Quod Hebraicè dicitur
SIR HASIRIM.

CAP. I.

1 OSCULETUR me osculo oris sui: quia meliora sunt ubera tua
2 vino, Fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideò
3 adolescentulæ dilexerunt te. Trahe me: post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua: exultabimus & lætabimur in te, memores uberum tuorum super vinũ:
4 recti diligunt te. Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomo-
5 nis. Nolite me considerare quòd fusca sim, quia decoloravit me Sol: filii matris meæ pugnaverunt contra me, posuerunt me custodẽ in vineis:
6 vineam meam non custodivi. Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges so-
7 dalium tuorum. Si ignoras te, ò pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce hœdos tuos juxta tabernacula pastorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. (*) Α Σ Μ Α.

ΚΕΦ. α'.

1 † Ασμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι(α) Σολομῶν. † φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων τοῦ στόματος αὐτοῦ· † ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον, † καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. † μύρον ἐκκεχυμένον ὄνομά (β) σου· † διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, †
3 εἵλκυσάν σε· † ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. † εἰσήγαγέ με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ (γ) ταμεῖον αὐτοῦ· † ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐν σοί, † ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον· † εὐθύτητες ἠγάπησέ σε. † Μέλαινά (δ) εἰμι ἐγὼ καὶ καλὴ θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, † ὡς σκηνώματα Κηδὰρ, ὡς
5 δέρρεις Σολομῶν. † Μὴ βλέψητέ με ὅτι ἐγώ εἰμι μελανομένη, † ὅτι κατέσκεψέν με ὁ ἥλιος· † υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί, † ἔθεντό με φυλάκισιν ἐν ἀμπελῶσιν, † ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ (ε) ἐ-
6 φύλαξα. † Ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, † οὗ (ζ) ποιμαίνεις, πῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ,
7 † μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑταίρων σου. † Ἐὰν μὴ γνῷς σαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξὶν, † ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμένων, † καὶ ποίμανε τὰς ἐρίφους σου † ὅτι σκιώμασι τῶν (ζ) ποιμένων.

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Tranſl. LAT.

CANTICUM.

CAP. I.

1 CAnticum canticorum, quod eſt (a) Salomon. Oſculetur me (b) ab
2 oſculis oris ſui: quoniam (c)[a]bona uberà tua ſuper vinum: Et odor
3 unguentorum tuorum ſuper omnia aromata: oleum* effuſum eſt nomen tuum. Propterea adoleſcentulæ dilexerunt te, (d) Traxerunt te: (e)
4 poſt te in odorem unguentorum tuorum curremus. (f) Introduxit me rex in cubiculum ſuum. (g) Exultemus, & lætemur in te: diligemus ubera tua ſuper vinum; * rectitudo dilexit te. (h) Nigra ſum ego, & (i) formoſa, [†] filiæ Hierusalem, ut tabernacula Cedar, ut (k) pelles Salomonis. Nolite aſpicere me, quia
5 ego (l) denigrata ſum: [b] quia (m) deſpexit me Sol. Filii matris meæ pugnaverunt in (n) me. Poſuerũt me cuſtodẽ in vineis: vineam meã non cuſtodivi. Annuntia mihi: quem dilexit anima mea, ubi paſcis, ubi cubas in meridie: ne forte [c] efficiar ſicut (o) adoperta ſuper greges ſodalium tuorum. [d] Niſi cognoveris te, ô pulchra inter mulieres; egredere, & abi poſt veſtigia gregum, & paſce hœdos tuos in tabernaculis (q) paſtorum.

MS. A. (*) Ἄσματα ᾀσμάτων. (α) τῷ Σολομῶν. (β) Σοῦ· (γ) ταμιεῖον (δ) εἰμι καὶ (ε) ἐφύλαξαν. (*) ποιμανεῖς, (ζ) ποιμένων Σου.

INTERP. ÆTHIOP. [a] jucunda ſunt ubera [†] præ filiabus [b] quoniam non me intuitus eſt Sol. [c] efficiar errabunda ſuper [d] Si teipſam non cognoveris,

Verſio ÆTHIOPICA.

መኃልየ : መኃልይ : ዘሠሎሞን : ዘሐሰሎሞን::

1 ፡ ደስዕመኒ : በስዕመተ፡አፈሁ:: ፍቅ
ሮ : ለፃቡትኪ : እመ ወይኒ::=> ወመ
2 ዐዛ : ዕፍረትኪ : እመ ኵሉ ፡ አፈው::
ዕፍረት : ዘተሠውጠ : ስሙኪ:: ወበእ
ንተዝ : ደናግል : ለፍቀሩኪ::=> ወሰ
3 ሐባስ : ድኅረኪ:: በመዐዛ : ዕፍረትኪ:
ንረውጽ:: ለብእሊ : ንጉሥ : ወስተ፡
ጽርኑ:: ንትፈሣሕ : ወንትሐሠይ : ብ
ኪ:: ናፍቅር : ለጣብትኪ : እመ ወይ
ን:: ርቱዕ : አፍቅሮኪ፡ነ::=> ጸሊመ፡
4 ለነ : ወሠንይት : እመአዋልደ : ሊየሩሳ
ሌም:: ኀመ : መጽላሰት : ቄደር : ወሰ
ደመታተ : ሰሎሞን፡ነ::=> ኢትርእዩኒ፡
5 እስመ : ለነ : ጸሊመ:: እስመ : ሊደር
እየኒ : ፀሓይ:: ደቂቀ : እመየ : ተበአሱ፡
በእንቲአየ:: ለእበራኒ : ዐቃቢተ : ዐጽደ :
ወይኒ:: ዐጽደ : ወይኒ : ዘዚአየ : ኢዐቀ
ሥኩ፡ነ::=> ነግረኒ : ዘአፍቀረት : ነፍስየ፡፡
6 ኢይቲ : ትረዕሊ : ወኢይቲ : ትሰክብ : ኀ
ዊ : ቀትር:: ኀመ : ኢይኩን : እንዘ : ሰ
ንጊገ : ውስተ : መራእየ : ኀብአነ፡ነ::=>
እመ : ኢያእመርኪ : ናስስኪ : ሠናይት :
7 እመእንስት:: ፀሊ : ለንቲ : ውስተ : ሰ
ኮናሁም : ሰመናዊኒ:: ወሪኢኢ : መሐስ
ለ : ለጣፅልኒ:: ውስተ : አዕጻደቲሆም :
ሰናሑት፡ነ::=>

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܫܝܪܐ ܕܫܝܪܝܢ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܕܫܡܗ ܩܪܝܢ ܫܝܪ ܗܫܝܪܝܢ ܗܝ ܕܫܠܡܘܢ ܗܘ ܕܫܡܗ ܩܪܝܢ ܫܝܪ ܗܫܝܪܝܢ

ܢܫܩܢܢܝ ܡܢ ܢܫܩܘܬܐ ܕܦܘܡܗ ܡܛܠ ܕܛܒܝܢ ܢܫܩܝܘ ܡܢ ܚܡܪܐ ܛܒܬܟ ܡܛܠ ܕܫܘܢܝܟ ܛܒܝܢ ܡܫܚܐ ܕܡܪܩܚ ܫܡܗ ܡܛܠܬܗ ܥܠܡܬܐ ܪܚܡܘܟ ܡܫܟܢ ܠܝ ܡܠܟܐ ܠܬܟܝܢܘܗܝ ܢܬܚܕܐ ܘܢܦܪܚ ܒܟ ܢܬܕܟܪ ܪܚܡܘܟ ܡܢ ܚܡܪܐ ܫܪܝܪܘܬܐ ܪܚܡܘܟ ܫܪܝܪܝܢ ܠܝ ܒܢܝ ܐܘܪܫܠܡ ܐܝܟ ܕܟܝܡܐ ܕܩܝܕܪ ܐܝܟ ܕܝܪܝܢ ܕܫܠܡܘܢ ܠܐ ܬܚܙܘܢܝ ܕܐܢܐ ܩܛܝܪܐ ܕܫܚܡ ܐܬܚܘܪ ܠܝ ܒܢܝ ܐܡܝ ܐܬܩܛܠܘ ܒܝ ܫܪܝܘ ܠܝ ܒܟܪܡܐ ܕܠܐ ܢܛܪ ܠܟܪܡܐ ܕܝܠܝ ܠܐ ܢܛܪ ܐܚܘܝ ܐܝܟ ܕܐܚܘ ܠܝ ܐܝܟ ܕܐܚܘ ܠܝ ܐܝܟ ܕܐܚܘ ܠ

שיר השירים: ב

Pathoh curribus in meæ Equæ
לססתי ברכבי פרעה
sunt Decoræ mea amica te assimilavi
דמיתיך רעיתי:
10 נאוו tuâ collum ,murenulis in tuæ maxillæ
לחייך בתורים צוארך
faciemus auri Marcatus torquibus in
בחרוזים: תורי והב נעשה־
argenti punctis cum tibi
לך עם נקדות הכסף:
,suo circuitu in rex Vsquequo
11 עד־שהמלך במסבו
suum odorem dedit mea nardus
נרדי נתן ריחו:
meus dilectus myrrhæ Fasciculus
13 צרור המור דודי
cõmorabitur mea ubera inter ,mihi
לי בין שדי ילין:
,mihi meus dilectus Cypher Botrus
14 אשכל הכפר דודי לי
pulchra tu Ecce Hen-ghedi vineis in
בכרמי עין גדי: הנך יפה
,pulchra tu ecce : mea amica
רעיתי הנך יפה
pulchra tu Ecce ,columbæ tui oculi
16 עיניך יונים: הנך יפה
etiam ,pulcra etiam ,mi dilecte
דודי אף נעים אף
Tigna ,virides noster lectus
17 ערשנו רעננה: קורות
,laqueis nostrarum domorum
בתינו ארזים
,abietes nostra laquearia
רחיטנו ברותים:

CAP. II. ב

Ilium ,Sacer rosa Ego
1 אני חבצלת השרון שושנת
inter Ilum Sicut convallium
העמקים: כשושנה בין
2 inter mea amica sic spinas
החוחים כן רעיתי בין
,silvæ ligna in malus Sicut filias
3 הבנות: כתפוח בעצי היער
: filios inter meus dilectus sic
כן דודי בין הבנים
,fedi & concupivi ejus umbra in
בצלו חמדתי וישבתי
meo palato dulcis ejus fructus &
ופריו מתוק לחכי:
,vini domum ad me Introduxit
4 הביאני אל־בית היין
amor me super ejus vexillum &
ודגלו עלי אהבה:
me ,fovete in me Fulcite
5 סמכוני באשישות רפדוני
amore ,ego quia : malis in
בתפוחים כי־חולת אהבה
ego
אני:

לססתי בד נפקו ישראל ממצרים רדפו פרעה ומשריתיה 9
בתריהון ברתיכין ובפרשין והות ארח סגירא להון מארבע
סטריהון מן ימינא וסמאלא הוו מדבריא דמלין חיון קלן ומן
בתריהון היה פרעה רשיעא ומשריתיה ומן קדמיהון היה יבא
דסוף מה עבר קודשא בריך הוא אתגלי בכח גבורתיה על יבא
וגנב ית יבא וית טינא לא גנב אמרו רשיעיא ועבדלאין
ונוכראין די ביניהון ית מוי דיבא יכיל לגנבא וית טינא לא
יכיל לגנבא בהיא שעתא תקף רוגזיה דיי עליהון ובעא
לשנקותהון כמוי דיבא היכמה דאשתנקו פרעה וחילותוהי
רתיכוהי ופרשוהי וסוסותוהי אלולי משה נביא דפרש ידוי בצלו
קדם יי ואתיב רוגזא דיי מנהון ופתח איהו וצדיקי דרא ית
פומהון ואמרו שירתא ועברו בנו יבא דסוף ביבשתא בנין
וכותא דאברהם יצחק ויעקב רחמיא דיי: נאוו כד נפקו 10
למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא הדין לאתיהיבא להון
פתגמי אוריתא ויהון כוממין בלסתהון ולא יעדון מן אורחא
שבא היכמה ולא עדי סוסיא ורומא בלסתיה וכמה יאי
קרדלהון לסוברא ניר פקודי ויהי עליהון כניר עלין קדל חורא
דהוא חרש בחקלא ומפרנס ויהיה ית מריה: תורי בכן 11
אתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין
חציבין מספיר כורסי יקרי בהיקון כדהב טב מסדרן בשיטין
כתיבין באצבעי גליף בהון עסרתי דבריא זקיקין יתיר מן כסף
ומוזק שבעא ומנין שבעא דסכום ענינין דמתפרשין בהון
ארבעין ותשע אפין ואתננון על ידך לעמא בית ישראל: עד 12
ועור דהוה משה רבהון ברקיעא לקבלא ית תרין לוחי אבנא
ואוריתא ותפקדתא קמי רשיעי דרא ההוא ועברו עגל דדהב
ועיר ברוגזין די ביניהון ואסריאו עובריהון ונפק להון שום ביש
בעלמא דמקרמת דנא הוה נפק ריחיהון גריף בעלמא ובתר
כן סריאו כניר ביחיה ביש לחדא ונחת מכתש סגירו על
בסרהון: צרור בהיא זמנא אמר יי למשה אול חות ארום 13
חבילו עמך פסק מני ואשיצנון בכן חב משה ובעא רחמין מן
קדם יי ויתרצי יי להון עקדת יצחק דכפתיה אבוי בטור מוריה
על מדבחא ותב יי מן רוגזיה ואשרי שכנתיה ביניהון
כמלקדמין: אשכול הא בכן נחת משה ותרין לוחי אבנין 14
בידוי ובנין חובי ישראל אתקרו ידוי ונפלו ואתברו בכן אול
משה ושף ית עגלא ובדר ית עפרה לנחלא ואשקי ית בני
ישראל וקטיל ית כל מן דאתחייב קטול וסליק ומנא חניתא
לרקיעא וצלי ית קדם יי וכפר על בני ישראל בכן אתפקיד למעבד
משכנא וארונא בהיא ומנא אוחי משה ועבד ית משכנא וית
כל מנוי וית ארונא ושוי בארונא ית תרין לוחין אוחרנין ומני
ית בנוי דאהרן כהניא למקרב קורבנא על מדבחא ולנסכא ית
חמרא על קורבנא ומן הוה להון חמרא לנסכא הלא אנון
במדברא לא אתר כשר לבית דרע ואף לא תינין וגופנין
ורמונין אלא הוו אולין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין
דענבין ועצרין מנהון חמרא ומנסכין ותיה על מדבחא רבעות
הינא לאמרא חדא: הנך כד עברו בני ישראל רעותא דמלכהון 15
הוא במימריה משבח יתהון בפמליא במלאכיא קדישיא ואמר
כמה יאין עובדך ברתי חביבתי כנשתא דישראל בזמן די אנת עבדא רעותי ועסיקא בפתגמי
אוריתי ונכמא תקנין עובדיך ועניניך כנולין בני יונתא דמתכשרין לאתקרבא על מדבחא:
הנך אתיבת כנשתא דישראל קדם רבון עלמא וכן אמרת כמה יאי שכינת קודשך בעדן די אתי
שרי ביננא ומקבל ברעוא צלותנא ובעדן די אתי משרי בפירנא חבבתא ובגנא סגין עליי
ארעא ואנחנא פישין וסגין כאילן דנציב על עינא דמיא די עפיה שפיר ואנפיה סני: קורות 17
אמר שלמה נביא כמה יאי בית מוקדשא די דאתבני על ידי מן קיסי נולמש אבל יתיר יהי יאי
בית מוקדשא דעתיד לאתבנאה מיומי מלכא משיחא דכשותוהי יהוין מן ארזין דגנוסא דעדן
ב
אני אמרת כנשתא דישראל בעדן דמשרי מרי עלמא שכנתיה ביני אנא מתילא לנרקום רשיב
מגנתא דעדן ועובדי יאין בורדא דבמישר גנוניתא דעדן: כשושנה ובעדן די אנא סטיא מן
אורחא דתקנא קדמוי ואיהוא מסלק שכינת קודשיה מני אנא מתילא לורדא דמלבלבא ביני
סלוניא דנעיצן עפיה ובוישן הבדין אנא נעיצא ובוישא מגוזרין בישן בגלותא ביני פלכי עממיא:
כתפוח היכמה דיאי ומשבח אתרונא ביני אילני סרק יכולי עלמא מודעין יתיה כן רבון עלמא
הוה משבח ביני מלאכיא בעדן דאתגלי על טורא דסיני בזמן דיהב אוריתא לעמיה בהיא
שעתא בטלל שכנתיה רגיגת למחב ופתגמי דאוריתיה בסימן על מודעיי ושבר פקודוי נטרין לי
לעלמא דאתי: הביאני אמרת כנשתא דישראל אעל יתיי לבית מתיבת מדרשא דישראל
דסיני למלף אוריתא מפום משה ספרא רבא ותקס פקודוי קבלית עליי בחבתא ואמרית כל די
כפיך יי אעביד ואשמע: סמכוני ובעדן די שמעית ית קלייה די מתמלל מנו שלהוביות אשתא
ועית ורתעית בתראי מן רתיתא בכן קריבית לית משה ובכן ואהרן ואמרית להון קבלו אתון קל
פתגמי דיי מנו אשתא ואעילו יתי לבית מדרשא וסעירו יתי בפתגמי אוריתא וית אתבסם
עלמא והבו רדידין על צואר מפשר מליא קדישין דמתיקן על מודעיי בחפוחי גנתא דעדן ואתי עסיקא בהון מאים אתסא בהון ארום מרעת חבתא אנא:

TARGUM. PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 Quando egressi sunt filii Israel de Ægypto, secuti sunt Pharao & exercitus ejus post eos in curribus & in equitibus; & erat via clausa eis à quatuor partibus: à dextris & à sinistris erant deserta plena serpentibus ignitis, & post tergum eorum erat Pharao impius & exercitus ejus, & ante eos erat mare carectosum. Quid fecit ille sanctus & benedictus? revelatus est in virtute potentiæ suæ super mare, *& exiccavit mare, at lutum non exiccavit; dixerunt impii & miscelli & alieni qui inter eos erant, Aquas maris potuit exiccare & lutum non potuit exiccare: ipsa hora excanduit furor Domini in eos, & voluit suffocare eos in aquis maris, sicut* suffocatus est Pharao & exercitus ejus, & currus & equites, & equi ejus; nisi Morses propheta extendisset manus suas in oratione coram Domino, & avertisset iram Domini ab ipsis: & aperuerunt ipse & justi generationis illius os suum, & dixerunt canticum, & transierunt in medio maris carectosi per siccum, propter meritum Abrahæ & Isaac & 10 Jaacob dilectorum Domini. Quando egressi sunt ad desertum, dixit Dominus ad Mosen: Quàm pulcher est populus hic ut dentur eis verba Legis, & sint sicut inauris in maxillis eorũ, ut nõ recedant à via bona, sicut non recedit equus in cujus maxilla est frænum: & quã pulchra sunt dorsa eorum ut sustineant jugum præceptorũ meorum, & sint super eos sicut jugum super cervice bovis qui arat in agro, & sustentat se & dominum suum. Tunc dictum est Mosi: 11 Ascende ad firmamentũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas excisas ex sapphiro throni gloriæ meæ, & splendidas sicut aurum optimum, ordinatas per lineas, scriptas digito meo, in quibus sculpta sunt decem verba quæ expurgata sunt magis quàm argentum quod expurgatum est septies septem vicibus, *pro numero rerum expositarum in illis quadraginta novem modis*: dabo autem 12 ea per manum tuam populo domũs Israel. Dum esset Moses magister eorum in firmamento ut susciperet duas tabulas lapideas, & Legem & præcepta: surrexerunt impii generationis illi, & fecerũt vitulum aureum unà cum promiscuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt opera sua, & egressum est eis nomen pessimum in sæculo, quoniam anteà odor eorum exibat diffusus per orbem, & posteà fœtidi facti sunt ut absinthium cujus odor quàm pessimus est, *& descendit lepra in carnem eorum.* In tempore illo dixit Dominus ad 13 Mosem: Vade & descende, quia corrupit se populus tuus: dimitte me ut consumã eos. Tunc reversus est Moses & quæsivit misericordiam à facie Domini: & recordatus est Dominus inclinationis Isaac, qui ligatus fuerat à patre suo in monte Moriah super altare: & conversus est Dominus ab ira sua, & habitare fecit majestatem suam in medio eorum sicut anteá. Tunc enim descendit Moses, & duas 14 tabulas lapideas portabat in manibus suis, & propter peccata Israel aggravatæ sunt manus ejus, & ceciderunt [*tabulæ*] & confractæ sunt: & tunc abiit Moses & comminuit vitulum, & dispersit pulverem ejus in fluvium, & potum dedit filiis Israel; & occidit omnes qui erant rei mortis: & ascendit secundò ad firmamentum, & oravit coram Domino, & placavit pro filiis Israel. Tunc præceptum est ei ut faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore festinavit Moses & fecit tabernaculum & omnia vasa ejus, & arcam, & posuit in arca duas tabulas alias, & constituit filios Aaron sacerdotes ut offerrent oblationes super altare, & ut libarent vinum super oblationes: & undè erat illis vinum ad libandum? nónne ipsi [*morabantur*] in deserto loco qui non est aptus ad seminandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? sed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros uvarum, & exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo super altare quartam partem hin super singulos arietes. Quando faciebant filii Israel 15 voluntatem regis sui, ipse in verbo suo laudabat eos in consistorio angelorum sanctorum, & dicebat: Quàm pulchra sunt opera tua filia mea dilecta mea congregatio Israel, in tempore quo facis voluntatem meam, & laboras in verbis Legis meæ! & quàm recta sunt opera tua & occupationes tuæ, sicut pullorum columbæ, qui mundi sunt ut offerantur super altari meo. Respondit cœtus Israel 16 corã dominatore seculi, & ita ait: Quàm pulchra est majestas sanctitatis tuæ! quoniã in tempore quo tu habitas inter nos, & suscipis voluntariè orationes nostras; & in tempore quo tu habitas in lectulo nostro dilecto; filii nostri multi sunt sup terrã, & crescim' & multiplicamur sicut arbor quæ plantata est juxta fontẽ aquarũ, cuj' foliũ pulchrũ est, & fruct' ej' mult'. Dixit Salomon propheta: Quã pul- 17 chra est dom' sanctuarii Dñi quæ ædificata est p man' meas ex lignis cedrinis: sed pulchrior est dom' sanctuarii quæ ædificanda est in dieb' regis Messiæ, cuj' trabes erunt ex cedris quæ sunt in paradiso voluptatis, & tigna ej' erunt ex abietib' & arceuthis & pinis.

CAP. II.

1 Dixit cœt' Israel: Tempore quo dominator seculi collocat majestatẽ suã inter me, ego similis sum lilio viridi ex paradiso voluptatis, & opera mea pulchra sunt sicut rosa quæ est in campo horti vo- 2 luptatis. In tempore autẽ quo ego declino à *via* quæ *recta est* corã eo, & ipse aufert majestatẽ sanctitatis suæ à me; ego comparata sum rosæ quæ germinat inter spinas, à quib' perforantur & rumpuntur folia ej': sic ego sum compuncta et scissa propter pessimas impositio- 3 nes in captivitate inter provincias populorũ. Ecce sicut pulchra est et laudabilis mal' citrea inter arbores infructuosas, et tot' mund' cognoscit illã; ita dominator seculi fuit laudabilis inter angelos in tempore quo revelat' fuit in monte Sinai, quando dedit Legẽ populo suo: tunc temporis in umbra majestatis ej' desideravi habitare: et verba Legis ej' dulcia fuerunt gutturi meo, et præmia præceptorum ejus servantur mihi in sæculo venturo. Dixit cœtus Israel: In- 4 troduxit me Dominus in domũ gymnasii doctrinæ Israel, in montem Sinai, ut discerẽ Legẽ ex ore Mosis scribæ magni, et vexillũ præceptorum ejus suscepi sup me in dilectione, et dixi, Omnia quæ præcepit Dñs, faciã et audiã. Et in tempore quo audivi vocẽ ejus qui 5 loquebatur de medio flammæ ignis, commota sum & contremui retrorsũ præ pavore. Tunc accessi ad Mosem & Aaron, & dixi ad eos: Suscipite vos vocẽ sermonũ Dñi de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & sustentate me in verbis Legis in quibus suave sit sæculũ; & imponite velamina super cervicẽ meã, interpretationẽ verborũ sanctorũ quæ dulcia sunt gutturi meo, sicut poma paradisi voluptatis, & laborabo in eis si fortè sanabor ex eis, quia langueo amore.

Versio VULG. LAT.

8 Equitatui meo in curribus Pharao-
9 nis assimilavi te, amica mea. Pul-
chræ sunt genæ tuæ sicut turturis: col-
10 lum tuum sicut monilia. Murenulas
aureas faciemus tibi, vermiculatas
11 argento. Dum esset rex in accubitu
suo, nardus mea dedit odorem suum.
12 Fasciculus myrrhæ dilectus meus mi-
hi, inter ubera mea commorabitur.
13 Botrus cypri dilectus meus mihi, in
14 vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es,
amica mea, ecce tu pulchra es, oculi
15 tui columbarum. Ecce tu pulcher es,
dilecte mi, & decorus. Lectulus no-
16 ster floridus: Tigna domorum no-
strarum cedrina, laquearia nostra cy-
pressina.

CAP. II.

1 EGo flos campi, & lilium convalli-
2 um. Sicut lilium inter spinas, sic ami-
3 ca mea inter filias. Sicut malus inter
ligna sylvarum, sic dilectus meus in-
ter filios. Sub umbra illius, quem
desideraveram, sedi: & fructus ejus
4 dulcis gutturi meo. Introduxit me in
cellam vinariã, ordinavit in me cha-
ritatem. Fulcite me floribus, stipate
me malis: quia amore langueo.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

8 † Τῇ ἵππῳ μου (η) ἐν ἅρμασι Φαραὼ † ὡμοίωσά
9 σε ἡ πλησίον μου. † Τί ὡραιώθησαν Cιαγόνες
Cου (θ) ὡς τοῦγόν Θ, † τράχηλός Cου (ι) ὡς ὁρμί-
10 σκοι; † Ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν Coι
11 μετὰ στιγμάτων τῆς ἀργυείου, † Ἕως ὁ βασιλεὺς ἐν
12 ἀνακλίσει αὐτοῦ. † νάρδ Θ μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐ-
13 τῆς. † Ἀπόδεσμο Θ ἡ σμυρνῆς ἀδελφιδός μου ἐμοὶ,
14 † ἀναμέσον τῶν μαζῶν μου αὐλισθήσε Θ. † Βότρυς τῆς
κύπρου ἀδ Θφιδός μου ἐμοὶ, † ἐν ἀμπελῶσιν Ἐν-
15 γαδδί. † Ἰδὲ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδὲ εἶ καλή. †
16 (κ) ὀφθαλμοί Cου περιστεραί. † Ἰδὲ εἶ καλὸς (λ) ἀδ-
ελφιδός μου, καὶ γε ἀεραῖο Θ τερεῦς κλίνη ἡμῶν Cύ-
μφυτος κυπαρισσινοι.

MS. A. (η) ἐπ' ἅρμασιν (θ) ὡς * σρυγόνες, (ι) ὡς
ὁρμίσκο Θ; (κ) ὀφθαλμοὶ Cου (λ) ὁ ἀδ Θφιδός

ΚΕΦ. β'.

1 † Ἐγὼ ἄνθο Θ τῆς πεδίου, † κρίνον τῶν κοιλάδων.
2 † Ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, † οὕτως ἡ πλησίον
3 μου ἀναμέσον τῶν θυγατέρων. † Ὡς μῆλον ἐν τοῖς
ξύλοις τῆς δρυμοῦ, † οὕτως ἀδελφιδός μου ἀναμέσον
τῶν υἱῶν. † Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα, καὶ ἐκά-
θισα, † καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου. †
4 Εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, † τάξατε ἐπ' ἐμὲ
5 ἀγάπην. † Στηρίσατέ με ἐν μύροις, † (α) στιβάσα-
τέ με ἐν μήλοις, † ὅτι τετρωμένη ἀγάπης
ἐγώ.

MS.A. (α) στιβάσατε ἐν μήλοις,

Vers. GRÆ.LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

(r) Equæ meæ in curribus Pharao-
8 nis assimilavi te, [e] proxima mea.
Quàm speciosæ factæ sunt genæ
9 tuæ, sanquam turturis: cervix tua,
sicut (f) vermiculata.
10 (t) Similitudi-
nes auri [f] faciemus tibi cum (u)
11 distinctionibus argenti, Quoadusq;
rex sit in (x) recubitu suo. Nardus
12 mea dedit (y) odorem suum. (z) [g]
Alligamentum guttæ (ω) fratruelis
13 meus mihi: in medio uberum me-
orum (aa) [h] demorabitur. Botrus
14 (bb) [i] cyperi fratruelis meus mihi
in vineis (cc) [k] Engaddi. Ecce es
15 (dd) speciosa, [l] proxima mea: ecce
es speciosa. Oculi tui (ee) columbæ.
16 Ecce es bonus, [m] fraternus meus,
& quidem es (ff) speciosus: (gg) ad
cubile nostrum (hh) umbrosus. Tra-
bes domorum nostrarum cedri, (ii)
lacunaria nostra cypressi.

CAP. II.

1 EGo flos campi, (a) [a] lilium
2 convallium: Sicut lilium in medio
spinarum; ita (b) proxima mea in
3 medio filiarum. Tanquam (c) malum
in lignis sylvæ; ita (d) [b] fraternus
meus inter medium filiorum. In (e)
umbra ejus concupivi, & sedi: &
4 fructus ejus dulcis (f) in faucibus me-
is. Introducite me in (g) domum vi-
ni: (h) ordinate in me charitatem:
5 Confirmate me in (i) unguentis: (k)
stipate me in malis: quia (l) vulnera-
ta charitatis ego sum.

Versio ÆTHIOPICA.

ለፈረስዮ ፡ ዘስደገባተ ፡ ፈርዖን፡፡ ኦስተ 8
ማሰልጵኒ ፡ ኦኔተ ፡ ሓቤዮ፡፡ ጥቀ፡ 9
ጸይመ ፡ መሳትሕኒ ፡ ከመ ፡ መዕንቅ፡፡
ወክሳድኒ ፡ ከመ ፡ ለርመስቀስ፡፡ ሖመ 10
ሰለ ፡ ወርቅ ፡ ይገበሬ ፡ ሰከ ፡ ክሳኵሶ፡
ዘብሬር፡፡ ኦስከ ፡ ሰበ ፡ ነጥለ ፡ ያሰ 11
ሙነ ፡ ቦቱ፡፡ ናርደስ ፡ ወሀበ ፡ ጠዐዘ
ሁ፡፡ ኦቅሎረ ፡ ጣዮ ፡ ልብኑ ፡ ዘወልድ፡ 12
ኦኑዮ ፡ ቤተ፡፡ ማኦከለ ፡ ለጥባትዮ ፡ ዮ
ዓርፍ፡፡ ኦስካል ፡ ዘጸገዮ ፡ ዘወልድ ፡ 13
ኦኑዮ ፡ ቤተ፡፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይነ ፡
ዘበጋደ፡፡ ነዮ ፡ ሠናይት ፡ ኦኔተ ፡ ሓ 14
ቤዮ ፡ ነዮ ፡ ሠናይት፡፡ ለዕይኒትኪ ፡ ዘ
ናግብ፡፡ ናሁ ፡ ሠናይ ፡ ኦኔተ ፡ ወል 15
ድ ፡ ኦኑዮ፡፡ ኦደመ ፡ በውስተ ፡ ሙስከ
ቤነ ፡ ዘበሕቁ፡፡ ወሞጻሕተ ፡ ቤትነ ፡ 16
ዘለርዝ፡፡ ወመለሠልርቲነ ፡ ዘበሕቁ፡፡

CAP.II. ኦነ፡ጽጉ፡ገደመ፡፡ጽጉ፡ጊደመ፡ 1
ውስተ፡ቀሳት፡፡ ከመ፡ጽጉ ፡ ደነጉሳት ፡ 2
በማኦከለ፡ለስዋክ፡፡ከማሁ ፡ ኦኔተ ፡ ኦኔተ፡
ሓቤዮ ፡ በማኦከለ ፡ ኦዋልድ፡፡ ወከ 3
መ ፡ ኮል ፡ ውስተ ፡ ዕፀወ ፡ ገደመ፡፡ ከ
ማሁ ፡ ዘለፈቅር ፡ በማኦከለ ፡ ሖንሠ፡፡
ታሕተ ፡ ጽሳሎቱ ፡ ፈተውኩ ፡ ወነበር
ኩ፡፡ ወፍሬሁ ፡ ጥዑመ ፡ ለጉሮሮዓ፡፡ 4
ኦብሉኒ ፡ ቤተ ፡ ወይነ፡፡ ገብሩ ፡ ባዕቤ 5
ዮ ፡ ፍቅረ፡፡ ኦጽንሉኒ ፡ በዕፍረት፡፡
ሰደቁኒ ፡ በለክዋል ፡ ኦስመ ፡ ተነደፍኩ፡
በፍቅረ፡፡

INTERP. ÆTHIOP. [e] amica mea. [f] facient tibi [g] Fasciculus ſtyracis qui ad nepotem meum pertinet & ad me: in [h] acquieſcet. [i] florum nepos meus [k] qui in Gaddi [l] amica mea: [m] nepos meus, jucundus in cubili noſtro cyprino. Trabes CANT. II. flos campi, qui eſt in valle: Sicut flos virginum in medio [b] dilectus meus in medio fratrum.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 ܠܦܪܥܬܝ ܕܪܟܒܬܐ ܕܦܪܥܘܢ ܐܡܪܬܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
10 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
11 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
12 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
13 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
14 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
15 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
16 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *
17 ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ ܪܥܝܬܝ ܫܦܝܪܝܢ ܠܚܝܝܟ *

*

1 ܐܢܐ ܕܦܪܚܐ ܕܒܩܥܬܐ ܠܝܠܝܬܐ ܕܫܪܘܢ ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ *
2 ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ *
3 ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ *
4 ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ *
5 ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ ܐܢܐ ܕܫܘܫܢܬܐ ܕܒܝܢ ܩܘܨܐ *

Equæ meæ in curru Pharaonis comparavi te 9
propinqua mea. Venuſtæ ſunt maxillæ tuæ in 10
cincinnis, & collum tuum in murenulis. In- 11
textos torques aureos faciemus tibi, cum la- 12
minis argenteis. Cum rege in accubitu ſuo, 13
nardus odorem ſuum reddidit. Faſciculus eſt
myrrhæ qui me diligit, inter mammas meas 14
pernoctabit. Botrus eſt cypri patruus meus
in vinea In-gadh. Ecce formoſa es propin- 15
qua mea, ecce formoſa es; oculi tui, colum- 16
bini. Ecce pulcher es mi patrue, atque ju- 17
cundus. Lectus noſter ſtratus eſt, Trabes do- 18
mûs noſtræ cedrinæ, cinguli cupreſſini.

CAP. II.

Qualis eſt flos abietum & flos vallis; 1
Quales ſunt flores inter ſpinas, talis eſt pro- 2
pinqua mea inter filias. Quales ſunt 3
mali arbores inter ligna ſylvæ, talis eſt
patruus meus inter filios. Umbrâ ejus ob-
lectata ſum, ſub qua et ſedi: fructus ejus
dulcis eſt palato meo. Introducite me in cel- 4
lam vinariam, diſponite ſuper me amorem,
Ponite me inter blandimenta, circunſepite 5
me pomis, quia languida ſum amore.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 ما أشدّ بهاء وجنتيك كالحمامة * شبهتك يا قريبتي بفرسي في مركبات فرعون *
10 وعنقك كاللآلئ * سنعمل لك عناتيل ذهب بسلاسلك * بينما الملك في
11 مجلسه * نارد رائحته فاحت * رائحة المرّ الذي لابن أخي * عندي يستوطن
12 بين ثديي * ابن أخي عنقود الفرّ في كروم عين جادي * ها أنت يا قريبتي جميلة * ها
13 أنت حسناء * وعيناك حمامتان * ها أنت يا ابن أخي جميل * ومع ذلك على سريرنا تجلّل بهي *
14 جسون منزلنا أرز * ودفوف سقفنا سرو بنين *
15
16
17

* الفصل الثاني *

1 أنا زهر البعقة * وسوسنة الأودية * كالسوسنة بين الأشواك * هكذا قريبتي بين البنات *
2 كتفاحة في شجر العيطة * هكذا ابن أخي بين البنين * اشتهيت أستظلّ بظلّه وجلست *
3 أرصعوني في النعاج * فإني أنا المحبة مجروحة *
4
5

Comparavi te O cognata mea, equæ meæ 9
in aurigis Pharaonis. Quàm vehemens 10
eſt nitor genarum tuarum! velut turtu- 11
ris: & collum tuum velut torques gem- 12
marum. Adhibebuntur tibi figuræ aureæ 13
ſpeciem tuam referentes, cum punctis ar-
genteis, Quoad veniat rex in reditu ſuo. 14
Nardus mea exhalavit odorem unguenti
ſui, Ob faſciculum ſtyracis qui pertinet ad 15
nepotem meum. Apud me commorabitur
inter ubera mea. Nepos meus botrus flo- 16
rum in vineis filiorum Gadh. Ecce tu O 17
cognata mea pulchra es, ecce tu formoſa
es, oculi tui duæ columbæ. Ecce tu O 18
mi nepos, formoſus es: & adhuc ſuper
lectum noſtrum, pulcherrimum eſt operi-
mentum: Trabes domûs noſtræ cedrus, & 19
aſſeres laquearis noſtri cupreſſini.

CAP. II.

EGo ſum flos campi, & lilii vallium. 1
Quale eſt lilium inter ſpinas, talis eſt co- 2
gnata mea inter filias. Quale eſt pomũ in 3
arbore ſylvæ, talis nepos meus inter filios.
Optavi in umbram ejus me recipere, &
quidem ſedi: & fructus ejus dulcis eſt in 4
palato meo. Introducite me in cellam vi-
nariam, ordinate ſuper me amorem, Con- 5
fortate me ungentis, ſtipate me malis, qua-
niam ego dilecta ſaucia ſum.

שיר השירים: ב

meo capite sub ejus Læva
6 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי
me amplexabitur ejus dextera &
וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:
filiæ vos *Adjuravi*
7 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
vel *capreis in* Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ
suscitaveritis si agri *cervis in*
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ
amorem feceritis evigilare si &
וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה
Ecce mei dilecti Vox volverit donec
8 עַד שֶׁתֶּחְפָּץ: קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־
montes super transiliens venit ipse
זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים
colles super *rapiens accurrens*
מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת:
vel capreæ meus dilectus est Similis
9 דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ
stans iste en: cervorum hinnulo
לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד
è prospiciens nostræ parietes post
אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־
cancellis è *fenestris*
הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:
mihi dixit & meus dilectus *Respondit*
10 עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי
mea speciosa mea *socia* tibi Surge
קוּמִי לְךְ רַעְיָתִי יָפָתִי
transiit hyems ecce Quia tibi *abi* &
וְלֵכִי לָךְ: כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר
tibi abiit pertransivit imber
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ:
tempus terra in *sunt visæ* Flores
11 הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת
turturis vox & *perfecit canitio*
הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
Ficus nostra terra in est audita
נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ: הַתְּאֵנָה
vites & suos grossos *protrusit*
חָנְטָה פִגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים
surge odore dederũt minutæ uvæ
סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי
ali & mea formosa mea amica tibi
לְכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־
petræ scissuris in mea Columba tibi
לָךְ: יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע
mihi ostende gradus abscondito in
בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי
me audire fac tuum aspectum
אֶת־מַרְאֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת־
dulcis tua vox quia tuã vocem
קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב
nobis *Prehendite* *de eorum* tu aspectu &
וּמַרְאֵיךְ נָאוָה: אֲחֹזוּ־לָנוּ
parvas vulpes vulpes
שְׁעָלִים שְׁעָלִים קְטַנִּים
nostræ vineæ & vineas corrumpentes
מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ
ego & *mihi* me Dilectus minutæ uvæ
סְמָדַר: דּוֹדִי לִי וַאֲנִי
Donec *illis in pascens ili*
17 לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: עַד
: unbræ fugiant & dies aspiret
שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנֻסוּ הַצְּלָלִים
vel capreæ mi dilecte *te assimila virui*
סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ
Bether mõtes super cervorũ hinnulo
לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר:

תרגום Targum.

6 שמאלו כד הוו עמא בית ישראל אולין במדברא הוו ענני יקרא
מסתרין להון ארבעה מארבע רוחי עלמא בגין דלא ישלוט
בהון עינא בישא וחד מן עליהון בגין דלא ישלוט בהון שרבא
ושמשא ואוף לא ממרא וברדא וחד מלרע להון די הוה מסובר
יתהון היכמה דמסובר חורבינא ית נקא בעטפיה וחד הוה
רהט קדמיהון מהלך חלתא יומין למכבא טוריא ולמדלי
מישריא וקטיל כל חיון קלן ועקרבין די במדברא והוה מאלל
להון אתר כשר למברת בגין דהוו עסיקין באולפן דאוריתא
7 דאתיהיבת להון בידי ימינא דיי: השבעתי בתר בן אתאמר
למשה בנבואה ומן קדם יי למשלח אונדין לאללא ית ארעא
וכרו תבי מלאללא אפיקו שום ביש על ארעא דישראל
ואתעכבו ארבעין שנין במדברא פתח משה בפומיה וכן אמר
אשבעיר יתכון כנשתא דישראל ביי צבאות ובחקפי ארעא
דישראל דלא תהוידון למסק לארעא רכנען עד דיהא רעוא מן
קדם יי ויסופון כל דרי אנשי קרבא לממת מגו משריתא היכמה
דזרו אחוכון בני אפרים די נפקו תלתין שנין משעבדים עד לא
משא קצא ונפלו ביד פלשתאי דיתבין בגת וקטלו יתהון אלהין
אוריכו עד זמן ארבעין שנין ובתר כן יעלון בגיכון ויחסנון יתה:
קול אמר שלמה מלכא בעדן דהוו יתבין עמא בית ישראל
8 במצרים סליקת קבלהון של שמי מרומא הא בכן אתגלי יקרא
דיי למשה על טורא דחורב ושדר יתיה כבצרים למפרק יתהון
ולאנפקא יתהון מגו דחוק מרות מצרים וטפו על קצא בגין
וכותא דאבהתהון דמתילין לטוריא ושור על זמן שעבודא
מאה ותשעין שנין על צדקתא דאמתין דמתילו לגלמתא:
דומה אמרת כנשתא דישראל בזמן דאתגלי יקרא דיי במצרים
9 בליליא דפסחא וקטל כל בוכרא רכב על חיויא קליל ורהט
כטביא וכאיזולא דאילא ואגן על בניא די אגן חמן ואתעתר
בתר אשותנא ואשנה מן כותא ואסתכל מן חרכיא וחוא דמא
דנכסא דפסחא ודמא דגורת מהולתא דתקיק על תרענא וחש
מן שמי מרומא וחמא לעפיה דאכלין ית נכסת חגא שוי נורא
על תמכה ועילשין ופטירין וחם עלן ולא יהב רשותא למלאך
מחבל למחבלא בן: ענה ובעדן צפרא אתיב רחמי ואמר לי
10 קומי לך כנשתא דישראל רחמתתי מלקדמין ושפירת עובדין
אזילי נפקי מן שעבודא מצראי: כי ארום הא זמן שעבודא דרמי
11 לסתויא פסק ושנא דאמרית לאברהם בני פלגיא אתקטעו
ומרות מצראי דמתילא למטרא טרידא חלף ואזל ולא תוסיפון
למחזיהון עוד עד עד עלמא: הנצנים ומשה ואהרן דמתילו
12 לליליבי דתמר אתחוו למעבד נסין בארעא דמצרים ועדן קטופ
בוכריא משא וקל רוחא דקודשא דפורקנא דמרית לאברהם
אבוכון כבר שמשתון מה דאמרית ליה ואף ית עמא די
ישתעבדון בהון דאן אנא יתתר בן יפקון בקנינא סגיא וכען
צביתי למעבד מה דקימית ליה במימרי: התאינה כנשתא
13 דישראל דמתילא לבכורי תאנים כפתחת פומה ואמרת שירתא
על יבא דסוף ואף עילימיא ינקיא שבחו למרי עלמא
בלישנהון מן ית אמר יהון מרי עלמא קומי לך כנשתא
דישראל רחמתי ושפרתי אזילי מכא לארעא דקימית
לאבהתך: יונתי וכדרדף פרעה רשיעא בתר עמא דישראל
14 הות מתילא כנשתא דישראל ליונתא דסגירא בחגוי טנרא
וחויא מעיק להמגיו ונצא מעיק לה מברא הכדין הות כנשתא
דישראל סגירא מארבע מטרוי דעלם דמן קדמיהון עמא ומן
בתריהון רדף סנאה ומן תרין סטריהון מדברן דמלין חיון
קלן דנכתין וקטלין באריסיהון ית בני נשא ומן יד פתחת
פומה בצלו קדם יי ונפקת ברת קלא מן שמי מרומא וכן אמרת אנת כנשתא דישראל דמתילא
ליונתא דכיתא ומטפרא בסנור חגוי טנרא ובחביוני דרגתא אחזיני ית חזויך וית שבחך
דתקנן אשמעני ית קלך ארום קלך ערב בצלותא בבית מוקדש ושיר וחזויך שפיר בעובדין
טבין: אחוו בתר דעברו ית עמא ואתא עליהון עמלק רשיעא די נטר להון
15 דבבו על עסק בכרי יתה וברכיה די שקל יעקב אבונא מן עשו ואתא לאגחא קרבא בישראל
על דבטלו פתגמי אורייתא ותהוה עמלק רשיעא נגד מתחות נגדי ענני יקרא נפשתא משבטשו
ידין ומקטל יתהון על דהוה ביריהון פסליה דמיכה בהיא שעתא אתחיבו בית ישראל
דמתילין לברמא לאתחבלא אליבי צדיקי דרא ההוא דמתילין לבוסם טב: דודי בהיא
16 שעתא הדרו בתיובתא בכן אתעתר משה נביא וצלי קדם יי ויהושע משמשניה אודרו ונפק
מתחות גדפי ענני יקרא דיי ועשיר גיברין צדיקיא דדמין בעובריהון לורדא ואגיחו קרבא
בעמלק ותברו ית עמלק וית עמיה בשפתא דיי וקטלא ותבירא
17 רי מטללין עליהון ואשתארו מפרסמן ואתרוקנו ית תקון זיניהון בשמהן ובעא יי להוברא יתהון מן עלמא אלולי
דאדכר קדמוי קים דקים במימריה לאברהם ליצחק ולי עקב דהוו קלילין בפולחניה כטביא וכאוזולא דאילא ותקרובתא די קרב אברהם ית יצחק ברוה
בטור מוריה ומן קדמת דנא קרב תמן ית קורבניה ופלג יתהון בשוה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quando populi domi Israel ambulabat p desertũ, erãt nubes gloriæ, 6
circundantes eos, *quatuor* p quatuor ventos mundi *ne prævaleret*
in eos oculi mali; *& una supra eos* ut non dominaretur in eos æstus,
neque Sol, neque pluvia, neque grando: *& altera infra eos, quæ*
portabat eos, sicut portat nutritius infantem in sinu suo; alia denique
præcurrebat eos itinere triũ dierũ ad deprimendos montes & elevandas
valles, & interimebat omnes serpentes ignitos & scorpios in deserto, & explorabat eis locum idoneũ ad pernoctandũ, propterea quòd
occupati erant in doctrina legis, quæ data fuerat eis manu dextera
Domini. Post hæc dictum fuit Mosi in prophetia à facie Domini, 7
ut mitteret nuncios ad explorandam terram: & quando reversi sunt
ab explorando, detraxerunt terræ Israel, & demorati sunt quadraginta annis in deserto. Aperuit Moses os suum, & sic ait: Adjuro
te ecclesia Israel in Domino exercituum, & in fortitudinibus terræ
Israel, ne superbè contendatis ascendere ad terram Chanaan, donec
fiat voluntas à facie Dñi: & consumatur tota generatio virorũ bellatorum ut moriantur de medio castrorum: sicut superbierunt fratres vestri filii Ephraim, qui ex Ægypto egressi sunt triginta annis
antequàm pervenisset finis: & ceciderunt in manum Philistinorum
qui habitabant in Geth, & occiderunt eos: sed expectate usque ad
tempus quadraginta annorum, & posteà ingredientur filii vestri &
possidebunt eam. Dixit Salomon rex: In tempore quo habitabat 8
populus domus Israel in Ægypto, ascendit clamor eorũ ad cœlos
excelsos: tunc revelata est gloria Dñi Mosi super montem Horeb, &
misit eum in Ægyptum ut redimeret eos, & ut educeret eos de oppressione subjectionis Ægyptiorũ, & abbreviatum est tempus præfinitum propter merita patrum qui comparati sunt montibus: & diminuit de tempore servitutis centum nonaginta annos, propter justitiam matrũ quæ comparatæ sunt collibus. Dixit cœtus Israel: In 9
tempore quo revelata est gloria Dñi in Ægypto in nocte Phase, &
occidit omnẽ primogenitum; ascendit super fulgur velocissimum,
& cucurrit sicut caprea & sicut hinnulus cervorũ, & protexit domos
in quibus eramus, & stetit post parietes nostros, & prospexit per fenestras, & aspexit per cancellos, & vidit sanguinẽ victimæ Phase
& sanguinem circuncisionis qui impressus erat in portis nostris, &
contemplatus est de cœlis excelsis, & vidit populum suum qui comedebat victimam solennitatis assam igni cum intestinis & lactucis
agrestibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit potestatem angelo dissipatori ut disperderet nos. Et in tempore matutino respon- 10
dit dilectus meus & dixit mihi; Surge tibi synagoga Israel, dilecta
mea ab initio, & pulchra operibus, vade egredere de subjectione
Ægyptiorum. Quoniam ecce tempus subjectionis, quod simile est 11
hyemi, cessavit, & anni quos dixi Abrahæ inter divisiones, abbreviati sunt; & dominiũ Ægyptiorum, quod comparatum est pluviæ
continuæ, transivit & abiit, & non adderis ultrà videre eos usque
in seculum. Moses autem & Aaron qui comparati sunt ramis pal- 12
marum, apparuerunt utederent miracula in terra Ægypti: & tem-
pus putationis primogenitorum advenit, & vox Spiritus sancti &
redemptionis quàm dixi Abrahæ patri vestro: jam enim audistis
quid dixerim ei; Et etiam populũ cui servituri sunt judicabo ego,
& posteà egredientur cum substantia magna: & nunc volo facere
quod juravi ei in verbo meo. Cœtus Israel qui comparatus est præ- 13
cocibus ficubus, aperuit os suũ, & dixit canticũ super mare carectosũ;
& etiam pueri & infantes laudaverunt dominatorem seculi linguis
suis. Illico dixit eis dominator seculi: Surge tibi congregatio Israel
dilecta mea & formosa mea, vade hinc ad terram quam juravi patribus tuis. Quando persecutus est Pharao impius populum Isra- 14
el, erat cœtus Israel similis columbæ quæ clausa est in foraminibus petræ, quam serpens coarctat intrinsecus, & accipiter coarctat
eam extrinsecus: sic erat cœtus Israel clausus à quatuor partibus
mundi, quoniam ante eos erat mare, & post eos persequebatur hostis, & à duobus lateribus eorum erant deserta plena serpentibus
ignitis, qui mordebant & occidebant veneno suo filios hominum:
illico autẽ aperuit os suũ in oratione coram Dño, & descendit *filia*
vocis de cœlis excelsis, & sic ait: Tu congregatio Israel quæ comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clausura foraminũ petræ
& in absconditis graduum, ostende mihi aspectum tuum & opera
tua recta: fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua suavis
est in oratione in domo sanctuarii modici, & aspectus tuus pulcher
in operibus bonis. Postquàm transierunt mare, murmuraverunt 15
propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui observavit eis inimicitiã propter primogenituram & benedictionem quam
tulerat Jaacob pater noster ab Elau; & venit ut pugnaret contra Israel, eò quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-sub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas *quòd esset in manibus eorum simulacrum Michah*. In illo
tempore condemnacus est populus domus Israel, qui comparatus
est vineæ, ut disperderetur, nisi adfuissent justi generationis illius,
qui comparati sunt optimo aromati. In illo tempore conversi 16
sunt pœnitentia: tunc stetit Moses propheta & oravit coram Domino; & Josue minister ejus accinctus est, & egressus est de sub
alis nubium gloriæ Domini, & cum eo viri justi qui similes sunt
rosæ in operibus suis, & inierunt prælium contra Amalech, &
confregerunt *Amalech* & populum ejus in nomine Domini, qui oc-
cidit & contrivit eos in ore gladii. Et post paucos dies fece- 17
runt filii Israel vitulum aureum, & sublatæ sunt nubes gloriæ quæ
obumbrabant eos: & remanserunt discooperti, & exuerunt ornamentum armorum suorum in quibus sculptum erat nomen magnum
expositum in septuaginta nominibus; & voluit Dominus disperdere eos de seculo, nisi subiisset memoria coram eo juramenti
sui quod juravit in verbo suo Abraham, Isaac & Jaacob, qui erant
velocissimi in cultu ejus sicut caprea & hinnulus cervorum, & etiam
oblationis quam obtulit Abraham Isaac filium suum in monte Morian: & antehac obtulerat illic oblationes suas, & diviserat eas
æqualiter.

Versio VULG. LAT.

6 Læva ejus sub capite meo, & dextera
7 illius amplexabitur me. Adjuro vos,
filiæ Jerusalem, per capreas cervósq;
camporũ, ne suscitetis, neq; evigilare
faciatis dilectam, quoadusq; ipsa ve-
8 lit. Vox dilecti mei, ecce iste venit sa-
liens in montibus, transiliens colles:
9 Similis est dilectus meus capreæ, hin-
nulóque cervorũ: en ipse stat post
parietem nostrũ, respiciens per fe-
10 nestras, prospiciens per cancellos. En
dilectus meus loquitur mihi; Surge,
propera, amica mea, columba mea,
11 formosa mea, & veni. Jam enim
hyems transiit, imber abiit, & recef-
12 sit. Flores apparuerunt in terra no-
stra, tempus putationis advenit: vox
turturis audita est in terra nostra:
13 Ficus protulit grossos suos: vineæ
florentes dederunt odorem suum.
Surge, amica mea, speciosa mea, &
14 veni: Columba mea in foraminibus
petræ, in caverna maceriæ, ostende
mihi faciem tuam, sonet vox tua in
auribus meis: vox enim tua dulcis,
15 & facies tua decora. Capite nobis
vulpes parvulas, quæ demoliuntur
16 vineas: nam vinea nostra floruit. Dile-
ctus meus mihi, & ego illi, qui
17 pascitur inter lilia, Donec aspiret
dies, & inclinentur umbræ. Rever-
tere: similis esto, dilecte mi, capre-
æ, hinnulóque cervorum super
montes Bether.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

6 † Εὐώνυμος ὑπὸ τὸν κεφαλήν μου, † καὶ ἡ δε-
7 ξιὰ ἀυτῆ περιλήψεται με. † Ὁρκίσατε ὑμᾶς θυγατέ-
ρες Ἱερουσαλὴμ, † (β) ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύσεσι τῆς
ἀγρῦ· † ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως
8 οὗ θελήσῃ. † Φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, † ἰδοὺ οὗτος ἥκει πη-
9 δῶν ὀπὶ τὰ ὄρη, † διαλεύκων ὀπὶ τοὺς βουνούς. † Ὁ-
μοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι † ἢ νεβρῷ ἐ-
λάφων ὀπὶ τὰ ὄρη Βαιθήλ. † ἰδοὺ οὗτος (γ) ὀπίσω τῆς
τοίχου ἡμῶν, † ἐκβλέπων διὰ τῶν θυρίδων, † ἐπι-
10 κύπτων διὰ τῶν δικτύων. † Ἀποκρίνεται ἀδελφιδός
μου, καὶ λέγει μοι, † Ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καὶ
11 λί μου, θυγατέρα μου. † Ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθε-
12 δεν, † ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ. † Τὰ ἄν-
θη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, † καιρὸς τῆς τομῆς ἐφθασε, † φω-
13 νὴ (δ) τῆς τρυγόνος ἠκέσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. † Ἡ συκῆ
ἐξέβαλεν τὸν ὀλυνθους αὐτῆς, † αἱ ἄμπελοι κατεῖζο-
σιν, ἔδωκαν ὀσμὴν. † Ἀνάστα, ἐλθὲ ἡ πλησίον μου,
14 καλή μου, θυγατέρα μου, † καὶ ἐλθὲ, Σὺ θυγατέρα μου,
ἐν ταῖς τρυπαῖς τῆς πέτρας, † ἐν χώνῃ τοῦ θεγανοῦ τοιχίσμα-
τος. † Δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, † καὶ ἀκούσω σου τὴν φω-
νὴν σου, † ὅτι ἡ φωνὴ σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡ-
15 ραία. Πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας † μικρὰς ἀφανίζου-
σας ἀμπελῶνας · † καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν (ε) κατεύ-
16 θυνται. † Ἀδελφιδός μου ἐμοὶ, κἀγὼ αὐτῷ · † ὁ ποι-
μαίνων τοῖς κρίνοις, † Ἕως οὗ διαπνεύσῃ (ζ) καὶ ἡ ἡμέ-
17 ρα, καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. † Ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι
σὺ ἀδελφιδέ μου † τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων
† ὀπὶ ὄρη κατακαμμάτων.

MS.A. (β) ἐν τῇ δυνάμεσιν καὶ ἐν τῇ ἰσχύσεσιν
(γ) ἕστηκεν ὀπίσω τῶν τοίχου (δ) τῶν τρυγόνος
(ε) κατεῖζουσιν. (ζ) ἡμέρας,

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopica, Transl. LAT.

[†] Læva ejus sub capite meo, et dexte-
6 ra ejus (m) amplectetur me. Adju-
7 ravi vos, filiæ Hierusalem, in vir-
tibus, & in vivibus agri; si suscita-
veritis, & (n) refuscitaveritis [e]
charitatem, (o) quoadusq; velit. Vox
8 (p) [d] fratemi mei, ecce hic veni: sa-
liens [e] super montes, transiliens colles.
9 Similis est [f] fraternus
meus capreæ, vel (q) hinnulo cervo-
rum in montibus Bæthel. Ecce (r) hic
[g] post parietem nostrum, incumbens
per fenestras, prospiciens per retia.
10 (s) Respondet fraternus meus, &
dicit mihi, Surge, veni, [h] proxima
mea, formosa mea, columba mea:
11 Quoniã ecce hyems (t) transfiit. plu-
via abiit, recessit sibi. Flores visi sunt
12 in [i] terra: tempus (u) falcionis ad-
venit: vox turturis audita est in ter-
ra nostra: Ambo fici (x) produxit
13 germina sua: (y) vites florent, dederunt
odorem. (z) Surge, veni, proxima
mea, formosa mea, columba mea,
14 & veni, Tu columba mea in te-
gimento petræ juxta promurale.
Ostende mihi faciem tuam, et au-
ditam (a) fac mihi vocem tuam:
quia vox tua suavis, et facies tua
speciosa. (aa) Capite nobis vulpes
15 pusillas (bb) exterminantes vineas:
& vineæ nostræ florentes. [k] Fra-
16 tres meus mihi, & ego (cc) eisqui
pascit in liliis, (dd) Donec respiret
17 dies, & (ee) [l] amoveantur um-
bræ. (ff) Revertere, similis efficere,
[m] fraterne mi, capræ, vel hinnu-
lo cervorum super montes cavitatũ.

Versio ÆTHIOPICA.

ᎮᎳᎭ ፡ ተሰቅፈረ ፡ ᎬᎭᎷ ፡ ታሕተ ፡ ርእስ
ᎮᎭ ፡ ፡=ᎾᎰᎸᎳᎸ ፡ ᎠᎭᎷ ፡ ᎠᎭᎷ ፡ ᎠᎭᎷ

שיר השירים : ג

CAP. III.

1 על־משכבי בלילות בקשתי
quæsivi noctibus in meo cubili *Super*
את שאהבה נפשי בקשתיו
, nunc Surgam .eum inveni non & , cum quæsivi : mea anima *dilexit* quem
ולא מצאתיו : 2 אקומה נא
, *Itaque in* , *civitate in* circuibo & : inveni non
ואסובבה בעיר בשוקים
dilexit quem quæram , *latis locis in &*
וברחבות אבקשה את שאהבה
.eum inveni non & , eũ quæsivi : mea anima
נפשי בקשתיו ולא מצאתיו :
civitatis custodes me Invenerunt
3 מצאוני השמרים הסבבים
mea anima *dilexit* quem : *civitate in*
בעיר את שאהבה נפשי
transivisti *quid* paulul *Tempus* *t* vidistis
ראיתם : 4 כמעט שעברתי
dilexit quem inveni *quo usque* ,eis ab
מהם עד שמצאתי את שאהבה
non & , eum apprehendi : mea anima
נפשי אחזתיו ולא
eum introducam donec , eum dimittam
ארפנו עד־שהביאתיו
cenclave *ad* & , mea matris domum *ad*
אל־בית אמי ואל־חדר
filiæ vos Adjuravi .mea genitricis
הורתי : 5 השבעתי אתכם בנות
cervis in *vel* , *capreis in* Jerusalem
ירושלם בצבאות או באילות
si & , suscitaveritis si , campi
השדה אם־תעירו ואם־
donec , amorem feceritis e vigilare
תעוררו את האהבה עד
e *excedent* ista Quæ .voluerit
שתחפץ : 6 מי זאת עלה מן־
suffita ; fumi columnæ sicut deserto
המדבר כתימרות עשן מקטרת
pulvere omni ex , thure & , myrrha
מר ולבונה מכל אבקת
,Selomoh ipsi qui *ipse* *lectus* En ?pigmentarii
רוכל : 7 הנה מטתו שלשלמה
: *eum circum* , potentes sexaginta
ששים גבורים סביב לה
apprehensi ipsi Omnes .Israel potentibus ex
מגבורי ישראל : 8 כלם אחזי
viri : *bellum* docti , *gladio*
חרב מלמדי מלחמה איש
pugnare à , suum femur super *ejus* gladius
חרבו על־ירכו מפחד
sibi fecit *sicutsani Thalamum* .noctibus in
בלילות : 9 אפריון עשה לו
.Libanon lignis ex Selomoh rex
המלך שלמה מעצי הלבנון :
ejus stratum , *argenti* fecit ejus Columnas
10 עמודיו עשה כסף רפידתו
ejus medium : *purpuræ* *ejus vehiculum* , *auri*
זהב מרכבו ארגמן תוכו
.Jerusalem *filiabus* à , amore *succensum*
רצוף אהבה מבנות ירושלם :
regem *in* Sijon filiæ videte &, Egredimini
11 צאינה וראינה בנות ציון במלך
eum coronavit *quo* , *diademate in* Selomoh
שלמה בעטרה שעטרה לו
,suæ desponsationis die in ejus mater
אמו ביום חתנתו
.ejus cordis lætitiæ die in & 10
וביום שמחת לבו :

תרגום TARGVM.

3

1 ועל וכד חזו עמא בית ישראל דאסתלקו ענני יקרא מעליהון
ובליליא דקודשא דאתיהב להון בסיני אתנטילת מנהון
ואשתארו חשיכין בליליא ובעו ית בליליא דקודשא דאסתלק
מנהון ולא אשתכחוהי : 2 אקומה אמרין בני ישראל אלין לאלין
נקום ונזיל ונסחר למשכן זמנא דפרסיה משה מברא למשריתא
ונתבע אולפן מן קדם יי ושכינת קודשא דאסתלקת מננא
וחזרו בקרוין ובפלטיא ובפתיון ולא אשכחו : 3 מצאוני אמרת
כנשתא דישראל אשכחו יתי משה ואהרן ולואי נטרי מטרת
מימרא דמשכן זמנא די מסתרן ותיה חזור חזור ושאלית
להון על עסק שכינת יקרא דיי דאסתלקת מני אתיב משה
ספרא רבא דישראל וכן אמר אסק לשמי מרומא ואצלי קדם
יי מאים יכפר על חוביכון וישרי ית שכנתיה ביניכון כמלקדמין :
4 כמעט כזעיר צבחר הוה וחב יי מתקוף רוגזיה ופקיד למשה
נביא למעבד משכן זמנא וארונא ואשרי שכנתיה בגויה ועמא
בית ישראל הוו מקרבין קורבניהון ועסקין בפתגמי אורייתא
באורון בית מדרשא דמשה רבהון ובקטינא דיהושע בר נון
משמשניה : 5 השבעתי כד שמעו שבעא אומיא דבני ישראל
עתידין למחסן ית ארעהון קמו כחדא וקציצו ית אילניא
וסתימו ית מבועי מיא וצדיאו ית קרויהון וערקו אמר קודשא
בריך הוא למשה נביא אנא קימית לאבהתהון דאלין לאעלא
ית בניהון לארעא דחסינא ארעא עבדא חלב ודבש והכדין אנא מעל
ית בניהון לארעא צדיא וריקניא כען אנא מעכב יתהון ארבעין
שנין במדברא ותהי אורייתי מתערבא בגופיהון ומבתר כן אנון
עמסין רשיעין יבנון מה דאצדיאו בכן אמר משה לבני ישראל
אשבעית לכון כנשתא דישראל ביי צבאות ובתקפי ארעא
דישראל דלא תזידון למסק לארעא דכנענאי עד משלם
ארבעין שנין ויהא רעוא מן קדם יי למסר יתבי ארעא
בידיכון ותעברון ית ירדנא ותהי ארעא כבישא קדמיכון :
6 מי כד סליקו ישראל מן מדברא ועברו ית ירדנא עם יהושע
בר נון אמרו עמי ארעא מה היא דא אומא בחירתא דסלקא מן
מדברא מתנטרא מן קטורת בוסמין וסעידא בוכותיה דאברהם
די פלח וצלי קדם יי בטור מוריה ומתמרקא משח רבותא
בצדקתיה דיצחק די אתעקד באתר בית מוקדשא דמתקרי טור
דלבונה ומתעבדין לה נסין בחסידותיה דיעקב דאשתדל
עשיה עד מסק קרצתא ואתגבר מניה ואשתויב הוא ותרי עסר
שבטוי : 7 הנה כד בנא שלמה מלכא דישראל ית בית מקדשא
דיי בירושלם אמר יי במימריה כמה יאי בית מוקדשא הדין
דאתבני לי על ידי דמלכא שלמה בר דוד וכמה יאין כהניא
בעדן דפרסין ידיהון וקמין על דוכניהון ומברכין לעמא בית
ישראל בשתין איתי דמסירין למשרי רבהון ובהניא ברכתא
מסתרא להון בשור רם ותקיף ובה מתגברין ומצלחין כל
גברי ישראל : 8 כלם וכהניא ולואי וכל שבטיא דישראל כולהון
אחדין בפתגמי אורייתא דמתילין לחרבא ושקלן וטירין בהון
כגברין מאלפי קרבא וכל חד וחד מנהון חתימת מילה על
בסרהון היכמה אתחתימת בברייה דאברהם ומתגברין בה
כגבר דחרבא חגירא על ירכיה ובנין כן לא דחלין מן מיזקיא
וטלני דאולין בליליא : 9 אפריון היכל קודשא בנא ליה
שלמה מלכא מן אילני זנגבילא ושאני ושובני דאיתי מן
לבנון וחפא יתיה דהב דכי : עמודיו ובתר די שלם
יתיה שוי בגוויה ית ארונא דסהדותא דהוא עטידא דעלמא
ובגוויה תרין לוחי אבניא די אצנע תמן משה בחורב דיקירין מן דהב
טב ופריש ומלל מן עלויה ית פרוכתא דחכלא וארגונא ובינו כרוביא די עלוי כפורתא
11 צאינה כד הוה שרויא שכנתא דיי דשכן שמיה בירושלם מן כל כרכי ארעא דישראל : אתא
שלמה מלכא למעבר ית חנכת בית מוקדשא כרוזא נפק בחיל וכן אמר פוקו וחזו יתבי
פלגיא דארעא דישראל ועמא דציון בתנא ובכלילא דכלילו עמא בית ישראל ית מלכא
שלמה ביום חנוכת בית מוקדשא ואחדי בחדות חנא דמטללתא דעבד שלמה מלכא בעדנא
ההיא ית חנא דמטללתא ארבעה עסר יומין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. III.

1 ET quando vidit populus domus Israel quòd sublatæ essent nubes gloriæ ab eis, & corona sanctitatis quæ data fuit eis in Sinai, ablata esset ab eis, remanserunt contenebrati sicut nox, & quæsierunt coronam sanctitatis quæ sublata fuerat ab eis, & non invenerunt illam. Dixerunt 2 filii Israel ad invicem: Surgamus & eamus & circundemus tabernaculum fœderis quod extendit Moses extra castra, & quæramus doctrinam à facie Domini, & majestatem sanctam quæ sublata est à nobis: & circuierunt per civitates & plateas & per vicos, & non invenerunt eam. Dixit cœtus Israel: Invenerunt me Moses & Aaron & 3 Levitæ observantes custodiam verbi tabernaculi fœderis qui circuibant illud per gyrum, & interrogavi eos de majestate gloriæ Domini quæ sublata fuerat à me. Respondit Moses scriba princeps Israel, & sic ait: Ascendam ad cœlos excelsos & orabo coram Domino, si fortè placabitur super peccata vestra, & habitare faciet majestatem suam inter vos sicut olim. Quasi paulum & modicum fu- 4 it, & reversus est Dominus ab ira furoris sui, & præcepit Dominus Mosi prophetæ ut faceret tabernaculum fœderis & arcam; & collocavit majestatem suam in medio ejus: & populus domus Israel offerebant oblationes suas, & navabant operam verbis Legis in cœnaculo domus doctrinæ Mosis magistri eorum, et in cubiculo Josue filii Nun ministri ejus. Quando audierunt septem populi quòd 5 filii Israel possessuri essent terram ipsorum, surrexerunt simul et succiderunt arbores, et obturaverunt fontes aquarum, et destruxerunt urbes suas et fugerunt. Dixit ille sanctus et benedictus Mosi prophetæ: Ego juravi patribus istorum me introducturum filios eorum in possessionem terræ fluentis lacte & melle, *& nunc ego induco filios eorum in terram devastatam & vacuam*: nunc ego retinebo eos quadraginta annis in deserto, & erit Lex mea adfueta corporibus eorum: & posteà illi populi impii ædificabunt quod destruxerunt. Tunc dixit Moses filiis Israel: Adjuro vos cœtus Israel per Dominum exercituum, & per fortes terræ Israel, ne superbè contendatis ut ascendatis in terram Chananæorum, donec impleantur quadraginta anni, & sit voluntas coram Domino ut tradat habitatores terræ in manus vestras: & transibitis Jordanem, & erit terra subjecta coram vobis. Quando 6 ascenderunt filii Israel de deserto, & transierunt Jordanem cum Josue filio Nun, dixerunt populi terræ: Quæ est ista gens electa quæ ascendit de deserto, suffumigata ab incensu aromatum, & adjuta propter meritum Abrahæ, qui servivit & oravit coram Domino in monte Moriah, & extersa oleo unctionis propter justitiam Isaac, qui ligatus fuit in loco domûs sanctuarii, qui vocatus est Mons thûris: & fiunt ei mirabilia propter misericordiam Jaacob, cum quo luctatus est usque ad ascensum auroræ, & prævaluit illi, & liberatus est ipse & duodecim tribus ejus. Quando ædificavit Salomon rex Israel domum 7 sanctuarii Domini in Jerusalem, dixit Dominus in verbo suo: Quàm pulchra est domus sanctuarii hæc quæ ædificata est mihi per manus regis Salomonis filii David! & quàm pulchri sunt Sacerdotes in tempore quo extendunt manus suas & stant in suggesto suo, & benedicunt populo domûs Israel *in sexaginta signis quæ tradita sunt Mosi magistro eorum*! & illa benedictio circundat eos sicut murus excelsus & fortis, & in ea prævalent & prosperantur omnes fortes Israel. Sacerdotes autem & Le- 8 vitæ & omnes tribus Israel universi apprehendunt verba Legis, quæ comparantur gladio, & ponderant & agitant ea sicut fortes docti in bello, & super unoquoque eorû signata est circuncisio in carne ipsorum, sicut signata fuit in carne Abrahæ: & prævalent & confortantur in ea sicut fortis qui accinctus est gladio super femur suum; & ideò non timent à spiritibus nocivis & dæmonibus qui ambulant in nocte. Templum sanctuarii ædificavit sibi rex 9 Salomon de lignis cedrinis, & arceuthinis et pinis quæ adduenturtur de Libano, et operuit illud auro purissimo. Et postquàm consummavit illud, posuit in medio ejus 10 arcam testimonii quæ erat columna seculi, et in medio ejus erant duæ tabulæ lapideæ quas reposuit ibi Moses in Horeb, quæ erant preciosiores argento purgato, et pulchriores auro optimo: et extendit et obumbravit super eam velum hyacinthinum et purpureum, et inter Cherubim, quæ erant super propitiatorium, residebat majestas Domini, qui habitare fecit nomen suum in Jeru- salem magis quàm in omnibus urbibus terræ Israel. Quan- 11 do venit Salomon rex ut faceret dedicationem domus sanctuarii, præco egressus est in fortitudine, et sic ait: Egredimini et videte habitatores provinciarum terræ Israel et populus Sion diadema & coronam quæ coronaverunt populus domûs Israel regem Salomonem in die dedicationis domûs sanctuarii: & lætatus est in lætitia solennitatis tabernaculorum: *nam* fecit Salomon rex in tempore illo *solemnitatem tabernaculorum* quatuordecim diebus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

1 Super cubile meũ in noctibus quæsivi quẽm
dilexit anima mea: quæsivi eum, nec inveni.
2 Surgam equidem, circuibo in civitate, in a
vicis, & in plateis, quæram quem dilexit ani-
ma mea: quæsivi eum, nec inveni.

Versio VULG. LAT.

CAP. III.

1 IN lectulo meo per noctes quæsivi
quem diligit anima mea : quæsivi
2 illum, & non inveni. Surgam, & cir-
cuibo civitatem: per vicos & plateas
quæram quem diligit anima mea:
3 quæsivi illum, & non inveni. Invene-
runt me vigiles, qui custodiunt civi-
4 tatem: Num quem diligit anima mea,
vidistis ? Paululùm cùm pertransis-
sem eos, inveni quem diligit anima
mea : tenui eum ; nec dimittam, do-
nec introducã illum in domum ma-
tris meæ, & in cubiculum genitricis
5 meæ. Adjuro vos, filiæ Jerulalem, per
capreas cervósque camporum, ne
suscitetis, neque evigilare faciatis
6 dilectam, donec ipsa velit. Quæ est
ista, quæ ascendit per desertum, sic-
ut virgula fumi ex aromatibus myr-
rhæ, & thuris, & universi pulveris
7 pigmentarii ? En lectulum Salo-
monis sexaginta fortes ambiunt
ex fortissimis Israel : Omnes te-
8 nentes gladios, & ad bella do-
ctissimi : uniuscujusque ensis super
femur suum propter timores noctur-
9 nos. Ferculum fecit sibi rex Salomon
10 de lignis Libani : Columnas ejus fe-
cit argenteas, reclinatorium aureum,
ascensum purpureum : media charita-
te constravit propter filias Jerusa-
11 lem. Egredimini & videte, filiæ Sion, rege Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

ΚΕΦ. ε'.

1 † Επὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν, †ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν
ἡ ψυχή μου· † ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ οὐκ εὗρον αὐτόν· †
2 ἀναστήσομαι (α) δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει, †ἐν τοῖς ἀγορᾶις, καὶ
ἐν τοῖς πλατείαις, † καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
3 μου· ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ οὐκ εὗρον (β) αὐτόν. †Εὗρο-
σάν με οἱ τηροῦντες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει.
4 †Μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ἴδετε; †Ὡς μικρὸν
ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν, † ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν
ἡ ψυχή μου. †Κράτησα αὐτὸν καὶ οὐκ ἀφήσω αὐ-
τὸν, † ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς οἶκον μητρός μου,
5 † καὶ (δ) εἰς ταμεῖον τῆς Συλλαβούσης με. †Ὡρκισα ὑ-
μᾶς θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ †ἐν τῇ δυνάμει, καὶ ἐν τῇ
ἰσχύσει τῶν ἀγρῶν· †ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγά-
πην ἕως ἂν θελήσῃ. †Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ
τῆς ἐρήμου, † ὡς στελέχη καπνῶν πεθυμιαμένη †σμύ-
ναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψικῶν;
7 † Ἰδοὺ τὴν κλίνην τῶν Σαλωμὼν, † ἑξήκοντα δυνατοὶ
κύκλῳ αὐτῆς †ἀπὸ δυνατῶν Ἰσραήλ· † Πάντες κρα-
τοῦντες ῥομφαίας, †πεδιδαγμένοι πόλεμον· † ἀνὴρ
ῥομφαία αὐτῆς ἐπὶ μηροῦ αὐτῆς †ἀπὸ φόβους
ἐν νυξί. † Φορεῖον ἐποιήσατο ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς
10 Σαλωμὼν † ἀπὸ ξύλων τῶν Λιβάνου. †Στύλους αὐ-
τοῦ ἐποίησεν ἀργύρεον, † καὶ ἀνάκλιτον αὐτῷ χρύσεο-
ν· † δόξαις αὐτῷ πορφυρᾶς, † ἐντὸς αὐτῷ λιθόστρωτον, † ἀγάπλιν ἀπὸ θυγατέρων Ἰερουσαλήμ. †
11 (ε) Θυγατέρες Σιὼν ἐξέλθετε, καὶ ἴδετε † ἐν τῷ
βασιλεῖ Σαλωμὼν, †ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν
αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτῆς, †ἐν ἡμέρᾳ γυμφεύσεως αὐτῆς,
† καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτῆς.

MS. A. (α. δὴ), κυκλώσω (β) αὐτὸ, † ἀκάλεσα αὐτὸ, καὶ
οὐκ ἀπήκουσέν μου. Εὕρεσ (γ) ἀρῶσι (δ) εἰς τα-
μιεῖον (ε) Ἐξέλθατε καὶ ἴδετε θυγατέρες Σιὼν ἐν
τῷ βασιλεῖ

Versi. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

CAP. III.

1 IN cubili meo, in [a]noctibus quæsivi, quem dilexit anima mea: quæsivi eum, & non invenit eum: vocavi eum, & non obaudivit me. Ex-
2 urgã nunc: & circuibo in civitate, in (a)foris, & in plateis, & quæram, quem dilexit anima mea : quæsivi eũ, & non inveni(b)[b]eũ.
3 Invenerunt me (c) custodes, qui circumeunt in civitate. [c] Nunquid, quem dilexit anima mea, vidistis ? (d) Quãm modicum fuit,
4 cùm transivi ab ipsis, quoadusque inveni, quem dilexit anima mea. Tenui eum, & non (e)dimisi eum; donec introduxi eum in domum matris meæ, & in (f)cubiculum ejus quæ concepit me. Adjuravi vos,
5 filiæ Hierusalem, (g) in virtutibus & in viribus agri: si suscitaveritis, & exuscitaveritis [d] charitatem, quoadu(g)q; velit. Quæ est ista, quæ
6 ascendit è deserto, tanquã (h)truncus fumi incensus myrrham, & thus ex omnibus (i)pulveribus mercatorii? Ecce lectus Salomonis: sexaginta potentes in circuitu ejus ex po-
7 tentibus Israel, Omnes tenentes [e] gladium, doctissimi bellum: (k)vir, gladius ejus super femur ejus à (l)pavore in noctibus. (m) [f] Lectum
9 fecit sibi rex Salomon ex ligni Libani; Columnas ejus fecit(n)argentum, & acclinatorium ejus aureũ: ascensus ejus purpura: (o)intimum ejus [g] lapidibus constratum, charitatẽ à filiab Hierusalẽ. Filiæ Sion, egredimini, & intuemini in regẽ
10 Salomon in corona, quã coronavit eum mater ejus in die sponsalium ejus, & in die jocunditatis cordis ejus.

INTERP. ÆTHIOP. [a]noctibus meis[b]eum: vocavi eum, & non exaudivit me. [c]Et dixi illis, Nunquid [d]virum charitatis, [e] gladios, [f]Palatium fecit [g] lapide Sapphirino constratum,

Versio ÆTHIOPICA.

CAP. III. በዐሪተየ : ወበለዖልየ :: እኁላዉ
ለዉ : ዘእፈቀረት : ነፍስየ :: ኀሠሥክዐ: ወ
ሊረከብክዐ::ጸዋዕክዐ : ወሊተሰጥዐኒ::=ፃ
እትነሢእ : ወእዐወድ: ሀገረ::ወእስተ፡ ጦሠ
ያጣት : ወመሪሠብት::ወእኁላዉለ: ዘእፈቀ
ረት : ነፍስየ :: ኀሠሥክዐ : ወሊረከብክዐ:
ጸዋዕክዐ : ወሊፈተንዐኒ::=ፃ ደገቡኒ፡ መ
ዐቅብተ: እሰ: የለወዲ : ሀገረ::ወእስቤሱሙ:
ናለእክሙኑ: ዘእፈቀረት: ነፍስየ::=ፃ ኔስቲ
ተ: ኀቢፍየ: እመኑሆሙ::ወእተ: ጊዜ: ደገ
ብክዐ : ዘእፈቀረት : ነፍስየ:: እኀዝክዐ:ወ
ሊዖጎድኅ::እስስ:ሰበ: ለባእክዐ: ወስተ:ቤ
ተ : እመየ :: ወወስተ : ወኀጥዖቲሃ : ለእኁ
ተ : ኀፀኑተ፡::=ፃ እመሰልክእኑ : ለዋልደ: ፡
ሊየሩሳሌም::በኀይሉ:ወበጽኑዕ: ለገደመ::
ለመ: ተኀሠሊ : ወእኁሠሊ : ውስጥ፡::ለፈቅ
ሮ: እስስ: ለመ: ፈቀደ፡::=ፃ ሙኑ:ይእቲ:ዘ
ቲ : እንተ : ተዐርገ : እመገደመ::
ሮ: ከመ : ሠርፀ : ጢስ : ዕጥንተ::ከርቤ:ወ
ስኒ፡:እሙኵሉ: ጸበለ : ለፈዉ::=ፃ ናሁ:
ዓሪተ: ለሰሎሞን፡::ስተ: ኃያለኑ: ወሠይ:እመ
ኃያላኑ: እስሪሌል::=ፃ ኵሉሙ : እኁዛኑ:
እስይፎት : ወመሑሪኑ : ቀትል::ብእሊ: ብእ
ሊ: ሰይደ : ደቡ: መንቅዕቱ::በድኀንፄ : ለሊ
ተ::=ፃ መጽረ : ገብረ: ለርእሱ: ኔጥረ:ሠሰ
ሎሞን፡: እመዕፀወ : ሊበገስ::=ፃ አዕመደ 10
ሁ:ገብረ : ዘብሩር:: ወመስዋጽ: ዘወርቅ::
መንበሩ: ዘሜሳት::ውስጡ: ኔጽፋ: በእብነ:
ሰንፔር:: እፈቅሮ : እመእዋልደ : ሊየሩሳሉ
ሙ::=ፃ ፀእ : ሪእዖ : ለዋልደ : ሊየሩሳሌ 11
ሙ :: ለኔጥሠ : ሰቡዕኑ :: በእክሊል : ዘእ
ስተቀጸለተ : እሙ:: ለመ : ዕለተ : መርዓሁ:
ወለመ : ፍሠሐ : ልቡ::=ፃ

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

1 IN noctibus super cubili meo quæsivi
quem diligit anima mea : quæsivi eum,
sed non inveni : vocavi eum, sed non ac-
quievit mihi. Surgam igitur, & per-
2 lustrabo urbem, vicos, & plateas, & que-
ram quem diligit anima mea. Quæsivi
eum, nec invenit : vocavi eum, nec acquie-
3 vit mihi. Offendentibus autem me custo-
dibus qui perlustrant urbem, dixi, Vi-
distisne quem diligit anima mea? Nec
4 nisi paululũ iis prætermissis, inveni quem
diligit anima mea : eumque apprehensum
nequaquam dimisi, donec introduxissem in
domum matris meæ, in promptuarium ejus
5 quæ me concepit. Adjuro vos ô filiæ Je-
rusalem per potentias agri ejusque virtu-
tes, ne excitetis nêve expergefacietis di-
6 lectam donec ipsa voluerit. Quæ est ista
ascendens è deserto acsi esset suffumigata
7 vamis incensi & myrrhæ ac thuris, omni-
busque pulveribus aromatarii ? Ecce le-
8 ctus Salomonis cui circumstant sexagin-
ta heroes ex heroibus Israelis. Omnes gla-
dium tenentes, bellum edocti; quorum
9 quilibet suum habet ensem super femur
suum, ob terrores qui noctu contingunt.
10 Salomon rex fecit sibi umbraculum ex
lignis Libani. Eectuque columnas ejus
argenteas, fulcrum autem ipsius aurcum
erat, & operimenta ipsius purpurea, pars
autem interior gemmis inserta : atque id
quidem ob amorem erga filias Jerusalem.
11 O filiæ Sion, egredimini, & spectate Sa-
lomonem regem, & coronam quã coro-
navit eum mater ipsius in die desponsa-
tionis ejus, & in die lætitiæ cordis illius.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Invenerunt me custodes qui circumeunt in civitate : Num quem dilexit anima mea, vidistis ? Quum aliquantùlum processissem ab eis
4 donec offendissem eum quem dilexit anima mea, tenui illum, neque dimisi eum, donec introduxissem illum in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis meæ. Obtestor
5 vos filiæ Jerusalem, per capreolos aut per hinnulos campi, si excitetis & si expergefacitis dilectam quoad velit. Quæ est ista quæ
6 ascẽdit à deserto instar fumicũs fumi myrrhâ ac thure conditi, ex omni pulvisculo aromatum ? Ecce lectum Salomonis sexaginta
7 circundant gigantes è gigantibus Israelis. Omnes gladiatores, & bello exercitati, quis-
8 que gladio suo super femur suum accinctus ob timorem noctium. Solium fabricavit sibi rex Salomon de lignis Libani. Co-
9 lumnas ejus fecit ex argento, stratum ejus ex auro, operimentum ipsius ex purpura; intima pars ejus strata amore erga filias
10 Jerusalem. Egredimini, & considerate filiæ Sion regem Salomonem in diademate quo
11 coronavit eum mater ejus in die sponsationũ ejus, in die lætitiæ cordis ejus.

שיר השירים: ד

CAP. IV. ד

1 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ
יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים
שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד:
2 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת
שֶׁעָלוּ מִן הַרְחָצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכְּלָה אֵין בָּהֶם:
3 כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ
וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ: כְּמִגְדַּל דָּוִיד
צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת
אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כָּל
שְׁלָטֵי הַגִּבּוֹרִים: שְׁנֵי שָׁדַיִךְ
כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה
הָרֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים: עַד
שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים
אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל
גִּבְעַת הַלְّבוֹנָה: כֻּלָּךְ יָפָה
רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ: אִתִּי
מִלְّבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן
תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה
מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן
מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי
נְמֵרִים: לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי
כַּלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד
מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עָנָק
מִצַּוְּארֹנָיִךְ: מַה יָּפוּ
דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַּלָּה מַה
טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיָּיִן וְרֵיחַ
שְׁמָנַיִךְ מִכָּל
בְּשָׂמִים: נֹפֶת תִּטֹּפְנָה
שְׂפָתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב
תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ
שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן:
גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה
גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם:

tu ecce , mea amica pulchra tu Ecce
intra *columbæ* tui oculi , pulchra
caprarũ grex ut tu capill° : *tuã com*
, tonsarum grex ut tui Dentes
ipse oes quæ lavacro de ascẽderũt quæ
, *ea* in non *cohs* & , *geminantes*
, tua labia coccineum filum Sicut
fragmen sicut : decorũ tuũ eloquiũ &
intra *unam tempus* , punici mali
David turris Sicut , *unam eorum*
: *armma cessa in* ædificata , tuũ collũ
emma , *ea super* suspensũ clypei mille
tua ubera Duo , potentium *scuta*
; capreæ gemelli hinnuli duo sicut
Donec , *illis in pascentes*
: umbræ fugiant & , dies aspiret
ad & , *myrrhæ* montẽ ad mihi ibo
pulchra tu Tota , thuris collem
Mecũ , te in non macula & , mea amica
Lebanon de mecũ , sponsa Lebanon de
, Amanah *capite* de prospicies : venies
, Chermon & , Senir *capite* de
montibus de , *leonum* habitaculis de
soror mea Ai stulisti , *pardum*
uno *in* mecũ or abstulisti : sponsa
torque una *in* : tuis oculis ex
sunt pulchri Quãm , *tuis cervicibus de*
quãm : sponsa mea sotor tui amores
odor & , *vino præ* tui amores sunt boni
cunctis præ tuorum unguentorum
, *stillabunt* Favum ! aromatibus
Ipse & mel : sponsa tua labia
odor & , tua lingua *sub*
. Lebanõ odor sicut tuorũ vestimẽtorũ
: sponsa mea soror *obseratus* Hortus
, signatus fons , *obseratus* fons

תרגום TARGUM.

ד

1 הנך ובההוא יומא קרב מלכא שלמה אלף עלין על מדבחא
ואתקבל ברעוא קורבניה קדם יי נפקת בת קלא מן שמיא וכן
אמרת כמה יאה אנתי כנשתא דישראל וכמה יאין אנון רברבי
כנשתא וחכימיא יתבי סנהדרין דאנון מנהרין לעלמא לעמא
בית ישראל ודמין לגוזלין בני יונתא ואפילו שאר בני כנשתך
ועמא דארעא אנון צדיקין בבנוי דיעקב די לקטו אבנין ועברו
2 נלשושיתא בטורא דגלעד: שניך כמה יאין כהניא ולוואי
דמקרבין ית קורבנך ואכלין בסר קודשא ומעשרא ואפרשותא
ודכין מכל אונסא וגזלא היכמה דהוו דכין עדרי ענא דיעקב
בעדן דהוו גזיזין וסלקן מן נחלא דיובקא דלא הית בהון אנוסותא
וגזלא וכולהון ברמין דא לדא וילדן תיומין בכל עדן ועקרא
3 ומתחלא לא הית בהון: כחוט ושפתוי דכהנא רבא הוו בעין
בצלותא ביומא דכפורי קדם יי ומלוי הוו מהפכין חובהון
דישראל דרמין לחוט והריתא ומחורן ומתהון כעמר נקי ומלבא
די הוא רישהון מלי בפקוניא כרמונא בר מן אסרכליא וארכונין
דאנון קריבין למלכא די אנון צדיקיא וליית בהון מדעם ביש:
כמגדל ורישא מתבתא די הוא רב די ליך חסין בזכותא ורב
4 בעוברין טבין כדוד מלכא דישראל ועל מימר פוטיה הוה
מתבני עלמא ובאולפן דאורייתא הוה עסק רחיצין עמא
בית ישראל ומנצחין בקרבא כאלו אחדין בידיהון כל מיני
זיין דגברין: שני חרין פריקין דעתידין למפרקך משיח בר
5 דוד ומשיח בר אפרים דמין למשה ואהרן בני יוכבד דאסתלו
לתרין אורזילין תיומי טביא והוו רען לעמא בית ישראל
בזכותהון ארבעין שנין במדברא במנא ובעופין פטימין ומי
6 באר דמריים: עד וכל זמן דהוו בית ישראל אחדין
בידיהון אומנות אבהתהון צדיקיא הוו ערקין מזיקי ומלני
וצפרורי ושהדי מבניהון על דהוה שכינת יקרא דיי שריא
בבית מוקדשא דהוה מתבני בטור מוריה וכל מזיקיא
ומחבליא הוו ערקין מריח קטורת בוסמין: כלך ובזמן דעמך
7 בית ישראל עבדין רעוותיה דמרי עלמא הוא מקלס יתהון
בשמי מרומא וכן אמר כולך שפרתא כנשתא דישראל
8 ומתחתא לית ביך: אתי אמר יי במימריה עמי תהי יתבא
כנשתא דישראל דרמיא לגנפי דהיא צניעא ועמי תעלון
לבית מוקדשא ויהון מקרבין לך דורון ראשי עמא דיתבין
על נהר דאמנה ודיירי דיתבין בריש טור תלגא ואומיא
די בחרמון ויהון מסקין לך מסין יתבי כרכין תקיפין די אנון
גברין כארזין תקרובתא מן קרוי טוריא דחסנין מן נמרין:
9 לבבתני קביע על לוח לבי רחמתיך אחתי כנשתא דישראל
דמתילא לגנפי די היא צניעא קביע על לוח לבי חבת
ווטר די בינך די הוא צדיקא בחר מן רבני סנהדרין ובחד
מן מלכיא דבית יהודה דהוות יהיבא כלילא דמלכותא
10 על צווריה: מה במה שפירן עלי חבתיך אחתי כנשתא
דישראל דמתילא לגנפיה דהיא צניעא כמה טבן עלי
חבתיך יתיר משבעין אומיא ושום טב דצדיקיך נדיף מכל
בוסמין: נפת ובעדן דמצלין כהניא בעזרתא דקודשא
11 ולחן ספוותהון יערת דובשא ולישנך גנפי צניעא בממללותיך
שיורין ותושבחן מתיקין כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח
אולבנין: גן ונשיך דמתנסכן לנוכרין צניען כגנפי צניעא
12 וכנגתא דעדן דלית רשו לגברא למעל לגוה אלהן צדיקיא
דנפשהון משתלחין לגוה על יד מלאכיא ובתולתיך טמירן
וגניזין באנפלין וחתימן בכן כמבועי דמין חיין דנפיק מתחות
אילנא ומתפרש לארבעת רישי נהרין ואלמלי דיהוא
חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפק ומבע ושטף כל
עלמא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. IV.

1 ET in illo die obtulit rex Salomon mille holocausta super
altare, & suscepta est cum beneplacito oblatio ejus coram
Domino: irruit *filia vocis* de cœlis & sic ait: Quàm pulcher es
cœtus Israel, & quàm pulchri sunt principes congregationis
& sapientes habitantes in concilio: quia ipsi semper illu-
minant populum domus Israel, & similes sunt pullis filiis
columbæ, & etiam reliqui filii congregationis tuæ & popu-
lus terræ sunt justi sicut filii Jaacob, qui collegerunt lapides &
fecerunt acervum in monte Galaad. Quàm pulchri sunt 2
Sacerdotes & Levitæ qui offerunt oblationes tuas, & come-
dunt carnes sanctificatas, & decimas & primitias: &
mundi sunt ab omni violentia & rapina, sicut erant mun-
di greges ovium Jaacob, in tempore quo tondebantur, &
ascendebant de torrente Jaboc, in quibus non erat violen-
tia & rapina; & omnes similes erant ad invicem, &
pariebant gemellos in omni tempore: & sterilis & orbata
non erat in eis. Et labia Sacerdotis magni deprecaban- 3
tur in oratione in die propitiationis coram Domino,
& verba ejus avertebant peccata Israel, quæ similia erant
vittæ coccineæ, & dealbabant ea sicut laaam mundam: &
rex qui erat princeps eorum plenus erat præceptis sicut ma-
logranatum, exceptis præpositis & principibus qui acce-
dunt ad regem, qui sunt justi, in quibus non est quic-
quam mali. Et princeps scholæ qui erat magister tuus, 4
fortis in justitia, & magister operum bonorum, sicut David
rex Israel, & per verbum oris ejus ædificatum est seculum:
& in doctrina Legis in qua laborabat confidebant populus
domus Israel, & vincebant in bello, quasi essent tenentes
manibus suis omnia genera armorum fortium. Duo salva- 5
tores tui qui te salvaturi sunt, *Messias filius David &*
Messias filius Ephraim, similes sunt Mosi & Aaron filiis
Jocabed, qui comparati sunt duobus hinnulis gemellis ca-
preæ, & pascebant populum Israel per merita sua quadra-
ginta annis in deserto manna & avibus pinguibus & aqua
putei Miriam. Et omni tempore quo populus domus Israel 6
tenebat manibus suis artem patrum suorum justorum, fugie-
bant nocentes [*spiritus*,] tenebriones & matutini ac meri-
diani [*dæmones*] de medio eorum, eò quòd majestas gloriæ
Domini residebat in domo sanctuarii quæ ædificata est in mon-
te Moriah, & omnes dæmones & spiritus nocentes fugie-
bant ab odore incensi aromatum. Et in tempore quo popu- 7
lus *tuus* domus Israel faciunt voluntatem dominatoris seculi,
laudat eos in cœlis excelsis, & sic dicit: Tota pulchra es
congregatio Israel, & macula non est in te. Dixit Dominus 8
in verbo suo: Mecum habitabis cœtus Israel, qui similis
es sponsæ honestæ, & mecum ingredieris in domum san-
ctuarii, & offerent tibi munus principes populi qui habi-
tant super fluvium Amana, & incolæ qui morantur in ver-
tice Montis nivis, & gentes quæ sunt in Hermon, & offerent
tibi tributa habitatores civitatum fortium, qui sunt robusti si-
cut leones, & munus ab urbibus montium qui sunt fortiores leo-
pardis. Infixus est in tabula cordis mei amor tuus, soror 9
mea, cœtus Israel, quæ comparata es sponsæ quæ est honesta:
infixa est in tabula cordis mei dilectio minimi *inter te* qui
est justus, sicut unus de principibus concilii, & sicut unus ex
regibus domus Juda super cujus collum positum est diadema
regni. Quàm pulchræ sunt super me dilectiones tuæ soror 10
mea, cœtus Israel, quæ comparata es sponsæ pudicæ! quàm
bonæ sunt super me dilectiones tuæ magis quàm septuaginta
tius est omnibus aromatibus. Et in tempore quo orant Sa- 11
cerdotes in atrio sanctuarii, labia eorum stillant favum
mellis: & lingua tua est instar sponsæ honestæ in sermone
tuo; cantica & laudes dulces sicut lac & mel; & odor ve-
stimentorum Sacerdotum sicut odor aromatum Libani.
Et mulieres tuæ quæ nuptæ sunt viris, honestæ sunt sicut 12
sponsæ honestæ; & sicut hortus voluptatis ad quem nullus
vir habet potestatem introeundi; nisi justi, quorum animæ
mittuntur illuc per manus angelorum: & virgines tuæ ab-
sconditæ sunt & reconditæ in penetralibus, & signatæ sunt sicut
fons aquarum viventium qui oritur sub arbore, & divi-
ditur in quatuor capita fluminum: & nisi esset signatus in
nomine magno & sancto, egrederetur & flueret & inun-
daret universum mundum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. IV.

1 ECce pulchra es propinqua mea, ecce pul-
chra es. Oculi tui columbini, præter silen-
tium tuum. Pilus tuus ut grex caprarum, qui
2 ascendit è monte Gelaad. Dentes tui ut grex
tonsarum quæ ascenderunt è lavacro, quæ u-
niversæ sunt gemellos habentes, nullaque
3 est inter eas effœta. Ut filum coccineum la-
bia tua: sermo tuus decorus ut fragmina mali
4 punici. Cervix tua, propter silentiũ tuũ, est si-
cut turris David. Collũ tuũ extructũ cũ balau-
stiis, è quo mille pendent clypei, omnes pharetræ

Versio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 Quàm pulchra es, amica mea, quã
pulchra es! Oculi tui columbarum,
absq; eo q̃ intrinsec' latet. Capilli
tui sicut greges caprarũ, quæ ascende-
2 runt de monte Galaad. Dentes tui sic-
ut greges tonsarũ, quæ ascenderunt
de lavacro, omnes gemellis fœtib',
3 & sterilis non est inter eas. Sicut vitta
coccinea, labia tua: & eloquiũ tuũ,
dulce. Sicut fragmen mali punici, ita
genæ tuæ, absq; eo q̃ intrinsec' latet.
4 Sicut turris David collũ tuũ, quæ æ-
dificata est cũ propugnaculis: mille
clypei pendent ex ea, omnis armatura
5 fortiũ. Duo ubera tua, sicut duo hin-
nuli capreæ gemelli, qui pascuntur in
6 liliis, Donec aspiret dies, et inclinen-
tur umbræ, vadã ad montẽ myrrhæ, et
7 ad collẽ thuris. Tota pulchra es, amica
8 mea, & macula non est in te. Veni de
Libano, sponsa mea, veni de Libano,
veni: coronaberis de capite Amana,
de vertice Sanir & Hermon, de cubi-
lib' leonũ, de montib' pardorum.
9 Vulnerâsti cor meũ, soror mea spon-
sa, vulnerâsti cor meũ in uno oculo-
rum tuorũ, & in uno crine colli tui.
10 Quã pulchræ sunt mammæ tuæ, soror
mea sponsa! pulchriora sunt ubera
tua vino, & odor unguentorũ tuorũ
11 sup omnia aromata. Favus distillans
labia tua, sponsa, mel et lac sub lingua
tua: & odor vestimentorũ tuorũ sic-
12 ut odor thuris. Hortus conclusus
soror mea sponsa, hortus conclusus,
fons signatus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

ΚΕΦ. δ'.

1 †Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή· † ὀφθαλμοὶ Ϛου ὡς περιστεραὶ, † ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου· † τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν, † αἱ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ Γαλαάδ. † Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων, † αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, † αἱ πᾶσαι δίδυμοι σαι, † καὶ ἄτεκνος οὐκ ἔστιν (α) ἐν αὐταῖς. † Ὡς (β) σπαρτίον τὸ κόκκινον χείλη Ϛου, † καὶ ἡ λαλιά Ϛου ὡραία, † ὡς λέπυρον (γ) ῥοᾶς μῆλόν σου † ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. † Ὡς πύργος Δαυὶδ τὸ τεῖχος σου, † τὸ ᾠκοδομημένον εἰς (δ) θέησπιδα. † χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν, † πᾶσα βολίδες τῶν δυνατῶν. 5 † Δύο μαστοὶ σου ὡς δύο νεοσσοὶ δίδυμοι δορκάδος τοῦ νεμομένου ἐν κρίνοις, † (ε) Ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ μέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. † πορεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης † καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου. 7 Ὅλη καλὴ εἶ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. † Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου· † ἐπιβεύσῃ καὶ διελεύσῃ (ζ) ἀπὸ ἀρχῆς Πίστεως, † ἀπὸ κεφαλῆς Σανὶρ καὶ (ζ) Ἑρμὼν, † ἀπὸ μανδρῶν λεόντων, ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων. 9 † Ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου νύμφη, † ἐκαρδίωσας ἡμᾶς (η) ἐν ἑνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου, † ἐν μιᾷ ἐνθέματι (θ) τραχήλου σου. 10 † Τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀπὸ οἴνου, † καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα (ι) ἀρώματα; † Κυρίου κηρία χείλη σου νύμφη· † μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου· † καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου, ὡς ὀσμὴ Λιβάνου. Κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου νύμφη, † κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφραγισμένη.

MS.A. (α) ἐν αὐλοῖς. (β) σπαρτίον κόκκινον (γ) τῆς ῥοᾶς (δ) θέησπιδα. (ε) Ἕως διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα (ζ) ἀπαρχῆς (ζ) Ἀβμὼν, (η) ἐν * ἀπὸ (θ) τραχήλου hortus conclusus, fons signatus. (ι) τὰ ἀρώματα;

Versio GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transf. LAT.

CAP. IV.

1 Ecce es pulchra, [a] proxima mea, ecce es pulchra. Oculi tui [b] columbæ (a) extra taciturnitatem tuam. Capillamentum tuum, sicut greges caprarum, quæ revelatæ sunt de [c] Galaad. Dentes tui, sicut greges tonsarum, quæ ascenderũt de lavacro: 2 quæ omnes (b) geminantes, & infœcunda non est in eis. Sicut (c) funiculus coccineus, labia tua, & eloquium tuum decorum. Sicut cortex mali punici, (d) gena tua extra taciturnitatem tuam. Sicut turris Da- 4 vid, collum tuum, quæ ædificata est in (e) Thalpioth: mille [d] clypei pendent super eam, omnia jacula potentium. Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli capreæ, qui pascuntur in lilia, (f) Donec aspiret dies, et a- 6 movantur umbræ. Ibo mihi ad montem myrrhæ, & ad (g) collem thuris. Tota [e] pulchra es, proxima 7 mea, & macula non est in te. Veni à 8 Libano sponsa, veni à Libano: venies, & transibis à principio (h) Fidei, à capite Sanir, & Ermon, à (i) latibulis leonum, à montibus pardorum: (k) [f] Cor abstulisti nobis, soror 9 mea sponsa, cor abstulisti nobis (l) uno ex oculis tuis, in uno (m) ornamento cervicis tuæ ii. Quã (n) pul- 10 chra facta sũt ubera tua, soror mea sponsa? quãm pulchra facta sunt ubera tua (o) à vino? et odor [g] vestimentorum tuorum super omnia aromata. (p) [h] Favum destillant labia 11 tua, sponsa: mel, & lac sub lingua tua: & odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea sponsa; 12

INTERP. ÆTHIOP. [a] amica mea, [b] columbæ. Capillamentum tuum [c] montibus Galaad. [d] instrumenta bellica pendent [e] pulchra es, nec macula neque ejusmodi quidquam est in te. [f] Emollisti me soror mea sponsa, emollisti me modo ex oculis tuis, uno situ colli tui. [g] unguenti tui super omnia aromata. [h] Favus stillat de labiis tuis, lac & mel sub lingua tua: & odor narium tuarum, sicut

Versio ÆTHIOPICA.

CAP. IV. ፤ P: ሠናይት፡እንተ፡ኀበቦ፡ ፤ P: ሠናይ ፡ ፡ ፡

שיר השירים : ה

punicorum maiorū paradisus tua *Pregnes*
13 שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים
cum cyperi *dulcedinem fructus* cum
עִם פְּרִי מְגָדִים כֹּפְרִים עִם
canna crocus & Nardus nardis
נְרָדִים: נְרְדִּי וְכַרְכֹּם קָנֶה
thuris ligni cinnamo cum cinnamomū &
14 וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה
omnibus cum aloes & myrrha
מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־
hortorum Fons *aromatum capitibus*
רָאשֵׁי בְשָׂמִים: מַעְיַן גַּנִּים
15 fluentium & viventium aquarum puteus
בְּאֵר מַיִם חַיִּים וּנֹזְלִים
veni & Aquilo *Excitare* Lebanon de
16 מִן־לְבָנוֹן: עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי
fluant meum hortum perfla Auster
תֵּימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְלוּ
meus dilectus veniat illius aromata
בְשָׂמָיו יָבֹא דֹדִי
fructum comedat & suum hortum ad
לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי
suarum dulcedinem
מְגָדָיו:

CAP. V. ה

sponsa mea soror meā hortum in Veni
1 בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה
meo aromate cum meā myrham collegi
אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בָּשְׂמִי
meo melle cum meum favum comedi
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי
comedite meo lacte cum me vinū bibi
שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אֹכְלוּ
dilecti vos inebriate & *sodi*
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכָּרוּ דּוֹדִים:
vox *Spiritus* mei cor & *dormien* Ego
2 אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל
mihi Aperi pulsantis mei dilecti
דּוֹדִי דוֹפֵק פְּתַח־לִי
mea columba mea amica mea soror
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי
est plenum meum caput quia mea *perfecta*
תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא
noctis guttis mei cincinni rore
טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה:
quomodo meā tunicam me Expoliavi
3 פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה
meos pedes lavi illam induam
אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי
meus Dilectus illos inquinabo quomodo
אֵיכָכֵה אֲטַנְּפֵם: דּוֹדִי
4 mea visera & *spiramine* e suā manū misit
שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחוֹר וּמֵעַי
ego Surrexi *ad fores tumultuatus eruntur*
הָמוּ עָלָיו: קַמְתִּי אֲנִי
5 meæ manus & meo dilecto aperiendā ad
לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי
myrrham mei digiti & myrrhā stillaverunt
נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר
sive manubria super transeuntem
עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל:
meo dilectus & meo dilecto ego Aperui
6 פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי
est egressa mea anima *transierat circumcerat*
חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
non & cum quæsivi *ipsam loquendo in*
בְדַבְּרוֹ בַּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא
non & cum inveni
מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא
custodes me Invenerunt mihi respondit
עָנָנִי: מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים
7 me per-cusserunt *civitate in circumeuntes*
הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי
mei pallium tulerunt me vulneraverūt
פְּצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי
muorum custodes me *desuper*
מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת:

תרגום TARGUM.

13 שלחיך ושולמיך מלין פקודיא הכרסונין ורחימין לנשיהון
וילדן בנין כן צדיקין כותהון וריחיהון משוד הכי כבוסמנין
14 טבין דגנתא דעדן כפורין עם רשקין: נרד רשק ומוריקא
וקורה בוסמא וקנמון עם כל קיסי לבונתא מירא רכיא
15 ואקסיל אלואין עם כל מני בוסמנין: מעין ומיא
רשילוח מדברין בניחיח עם מותר מיין דנגדין מן לבנון
לאשקאה ית ארעא דישראל בנין דאנון עסיקין בפתגמי
אוריתא דמתילין לבירא דמיין חיין ובוכיתא דנסוך מיא
דנסכין על מדבחא בבית מקדשא דמתבני בירושלם
16 דמתקרי לבנון: עורי ועל סטר צפונא הוה פתורא ועליהי
תרי עסר לחמין דאפין ועל סטר דרומא הוה בוצינא
לאנהרא ועל מדבחא הוו מקרבין כהניא קורבנא וסמקין
עלוי קטורת בוסמין כנשתא דישראל אמרת ויעול אלהיא
רחימי לבית מקדשא וקבל ברעוא קורבנהון דעשיה:

ה

באתי אמר קודשא בריך הוא לעשיה בית ישראל עלית
1 לבית מקדשי דבנית לי אחיתי כנשתא דישראל דמתילא
לגנפי צנעא ואשריתי שכינתי בינך קבלית ית קטורת בוסמך
דעבדת לשמי שלחית אשתא מן שמיא ואכל ית עלון וית
נכסת קודשיא אתקבל ברעוה קדמי נסוך חמר סופק וחמר
חור דנסיכו כהניא על מדבחי כען אתו כהניא רחמי פקודי
אכלו מה דמשתאר מן קורבניא ואתפנקו מן טיבא דאתעתד
לכון: אני בתר כל פתגמיא האלין חבו עמא בית ישראל
2 ומסר יתהון ביד נבוכדנצר מלכא דבבל ואוביל יתהון גלותא
והוו דמין בגלותא כגבר דמכא דלא יכיל לאתערא משנתיה
וקל רוחא דקודשא מודיע להון על יד נביאיא והית עירא
יתהון מרמיך לבהון ערה רבון כל עלמא וכן אמר הדרי
בתיובתא פתחי פומך ובויי ושבחי לי אחתי רחמתי כנשתא
דישראל דמתילא ליונתא בשלימות עובדיך ארום שער רישי
אתמלי מן דמעתיך כגבר דסער רישה מצטבע מטלא
דשמיא וציצית גוזי אתמלי מן טפי עינך כגבר דציצית
גוזוהי מלין מטפי מטרא דנחתין בלילא: פשטתי ענת
3 כנשתא דישראל כל קבל נביאיא הא כבר אעדיתי מני
ניר פקודוי ופלחית לטעות עממיא והכדין יהוין לי אפין
למהדר לותיה אתיב להון מרי עלמא על יד נביאיא ואף
אנא הא כבר סלקית שכנתי מבינך והכדין אהדור ואת
עבדת עובדין בישין ואנא קדישית ית רגלי מסובתך והכדין
אטנפנון בינך בעובדיך בישיא: דודי כד אתגלי מן קדם
4 יי דעמא בית ישראל לא צבן למחדי ולמחב לותיה
אושיט מחת גבורתיה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא
דמנשה למעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחריב מלכא
דאתור ואגלי יתהון בלחלח ובחבור נהרי גוזן וקרוי מדי ודבר
מידהון ענלא מתכא דשוי ירבעם חיבא בלשם דן דמתקריא
פמיאס ביומי פקח בר רמליהו וכד שמעת אנא רחמי אתגלגלו
עליהון: קמתי וכדו תקפת עלי מחת גבורתא די תהית
5 על עובדי וכהניא קריבו קרבנא ואסיקו קטורת בוסמין ולא
אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא אחד דשי תיובתא
באנפי: פתחתי אמרת כנשתא דישראל צביתי למתבע
6 אולפן מן קדם יי ואיהו סלק שכנתיה מביני ונפשי תאבת
לקל מלוי תבעית שכינת יקריה ולא אשכחית צלותי קדמוהי
איהו טלל שמיא בענני ולא קבל צלותי: מצאוני אדביקו
7 לי כשראי דנטרין אורחתא ומעיקין חוור חוור על קרתא
דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביתא ונטלו
תגא דמלכותא מעל צוריה דצדקיהו מלכא דיהודה ואובילו
יתיה ברבלא וסמו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא
ונטרין ית שוריא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

13 Juvenes autem tui pleni sunt præceptis sicut malogranata,
& diligunt uxores suas, & generant filios justos similes eis:
& ideò odor eorum sicut aromata optima horti voluptatis,
14 & sicut cypri cum nardo. Nardus, & crocus, & calamus
aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris,
myrrha munda & ligna aloes cum omnibus speciebus
15 laudabilium aromatum. Et aquæ Siloe quæ ducuntur in
quiete cum reliquis aquis quæ defluunt de Libano ut irri-
gent terram Israel, eò quòd navant operam verbis Legis
quæ comparatur puteo aquarum viventium; & in justi-
tia libationis aquarum quæ libantur super altare in do-
mo sanctuarii quæ ædificata est in Jerusalem, quæ voca-
16 tur Libanus. Et in latere Aquilonari erat mensa, & su-
per eam duodecim panes facierum, & in latere Austra-
li erat candelabrum ad illuminandum, & super altari
offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant super il-
lo incensum aromatum. Dixit populus Israel: Ingre-
diatur Deus dilectus meus in domum sanctuarii, & sus-
cipiat voluntariè oblationes populi sui.

CAP. V.

1 DIxit ille sanctus & benedictus populo suo domui
Israel: Ingressus sum domum sanctuarii mei quam ædi-
ficásti mihi soror mea congregatio Israel, quæ compara-
ta es sponsæ honestæ, & habitare feci majestatem me-
am in medio tui; suscepi incensum aromatum tuorum
quod fecisti nomini meo: misi ignem de cœlis, qui con-
sumpsit holocausta & victimas sanctificatas; suscepta est
voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi
quod libaverunt Sacerdotes super altare meum. Nunc
autem venite Sacerdotes diligentes præcepta mea, com-
edite quod relictum est de oblationibus, & delectami-
ni bonis quæ præparata sunt vobis. Post omnia verba
2 hæc peccaverunt populus domus Israel, & tradidit eos
in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, & adduxit
eos in captivitatem: & erant similes in captivitate viro
dormienti, qui non potest expergisci de somno suo: &
vox Spiritus sancti admonebat eos per manus Prophe-
tarum, & excitabat eos de somno cordis eorum. Respon-
dit dominator totius seculi, & sic ait: Convertere ad
pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me soror
mea dilecta mea synagoga Israel, quæ comparata es co-
lumbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli
capitis mei pleni sunt lachrymis tuis, sicut vir cujus ca-
pilli capitis tinguntur de rore cœli, & cincinnus cæsariei
meæ repletus est guttis oculorum tuorum, sicut vir cujus
cincinnus cæsariei suæ plenus est guttis pluviæ quæ descen-
dunt in nocte. Respondit cœtus Israel coram Prophetis:
3 Ecce jam abstuli à me jugum præceptorum ejus, & servivi
idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies ut
convertar ad eum? Respondit eis dominator seculi per
manum Prophetarum: Ego quoque abstuli majestatem me-
am de medio tui, & quomodo convertar? tu autem fecisti
opera mala: ego sanctificavi pedes meos ab immunditiis
tuis, sed quomodo coinquinabo eos inter te operib⁹ tuis ma-
lis? Quando manifestum fuit coram Domino quòd po-
4 pulus domus Israel nolebat pœnitentiam agere, et conver-
ti ad eum, extendit plagam fortitudinis suæ contra tribum
Ruben et Gad et dimidiam tribum Menasse quæ erat trans
Jordanem, et tradidit eos in manus Sennacherib regis Assy-
riorum, qui transtulit eos in Lachlach et Chabor fluvios
Gozan, et civitates Medorum, et tulit è manu eorum vi-
tulum conflatilem quem posuerat Jeroboam impius in
Lesem-dan, quæ vocata est Pameias, in diebus Phacee
filii Romeliæ: et quando audivi ego, miserationes meæ
revolutæ sunt super eos. Cùm autem prævaluit contra
5 me plaga fortitudinis Domini, obstupui propter opera
mea: et Sacerdotes obtulerunt oblationes, et adoleve-
runt incensum aromatum, et non fuit acceptum cum bene-
placito: quoniam dominator seculi clausit portas pœnitentiæ
in conspectu meo. Dixit cœtus Israel: Volui quære-
6 re doctrinam à facie Domini; ipse autem abstulit majesta-
tem suam de medio mei: et anima mea desideravit vocem
verborum ejus: quæsivi majestatem gloriæ ejus, et non
inveni: oravi coram eo, et ipse obumbravit cœlos nubibus,
et non suscepit orationem meam. Comprehenderunt me
7 Chaldæi qui custodiebant vias, & obsidebant in circuitu
contra civitatem Jerusalem; quosdam meorum occiderunt
gladio, et quosdam meorum duxerunt in captivitatem. Tu-
lerunt torquem regium Sedechiæ regis Juda de collo ejus,
et duxerunt eum in Ribla, et excæcaverunt oculos ejus po-
puli Babylonis qui obsidebant civitatem et custodiebant
muros.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܐܦܪܝܩܝܟ ܦܪܕܝܣܐ ܕܪܡܢܐ ܕܫܠܡܐ ܥܡ ܦܐܪܐ ܕܟܦܪܐ ܥܡ ܢܪܕܐ *
14 ܢܪܕ ܘܟܪܟܘܡ ܥܡ ܩܢܐ ܘܩܢܡܘܢ ܥܡ ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܠܒܘܢܬܐ ܡܪܐ ܘܐܗܠܘܬ ܥܡ ܟܠ ܫܘܢ ܩܘܦܡܐ.
15 * ܡܥܝܢ ܓܢܝܢ ܡܝ ܚܝܐ ܕܢܙܠܝܢ ܡܢ ܠܒܢܘܢ ܢܬܪ ܠܐܪܥܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܐܢܘܢ ܥܣܩܝܢ ܒܐܘܪܝܬܐ.
16 ܥܘܪܝ ܨܦܘܢ ܘܬܘ ܬܝܡܢ ܦܚܝ ܓܢܝ ܢܙܠܘ ܫܘܒܚ ܕܪܘܡܐ ܢܬܐ ܠܓܢܗ ܘܢܐܟܘܠ ܦܐܪܗ ܕܪܝܡ.

Missio tua, paradisus malorum punicorum, 13
cum fructibus pomorum, cyprus cum nardo,
Et croco; fistula, & cinnamomum, cum ligno 14
thurifero, myrrha, & aloë, cum omnibus
præcipuis aromatibus. Fons hortorum, pu- 15
teus aquarum viventium effluentium è Liba-
no. Expergiscere Aquilo, & veni Auster, 16
persta hortum meum, *ut* fluant aromata mea.

Versio VULG. LAT.

13 Emissiones tuæ paradisus malorũ pu-
nicorũ cũ pomorũ fructib⁹. Cypri cũ
14 nardo, Nard⁹ & croc⁹, fistula & cin-
namomũ cũ universis lignis Libani,
myrrha & aloë cum omnib⁹ primis
15 unguentis. Fons hortorum: puteus a-
quarũ viventiũ, quæ fluunt impetu
16 de Libano. Surge Aquilo, & veni
Auster, perfla hortũ meũ, & fluant
aromata illius.

CAP. V.

1 Veniat dilect⁹ me⁹ in hortũ suũ, &
comedat fructũ pomorũ suorũ. Veni
in hortũ meũ, soror mea sponsa, veni
suũ myrrhã meã cũ aromatib⁹ meis:
comedi favũ cũ melle meo, bibi vinũ
meũ cũ lacte meo: comedite amici,
& bibite, & inebriamini chariſſimi.
2 Ego dormio, & cor meũ vigilat: vox
dilecti mei pulsantis; Aperi mihi
soror mea, amica mea, columba mea,
immaculata mea: quia caput meum
plenũ est rore, & cincinni mei guttis
3 noctiũ. Expoliavi me tunicâ meâ,
quomodò induar illâ? lavi pedes
4 meos, quomodò inquinabo illos? Dil-
ect⁹ me⁹ misit manũ suã p foramẽ, &
venter me⁹ intremuit ad tactũ ejus.
5 Surrexi, ut aperirẽ dilecto meo: man⁹
meæ stillaverũt myrrhã, & digiti mei
6 pleni myrrhã probatissimã. Pessulum
ostii mei aperui dilecto meo: at ille
declinaverat, atq; transierat. Anima
mea liquefacta est, ut locut⁹ est: quæ-
sivi, et non juveni illũ: vocavi, et non
7 respondit mihi. Invenerunt me cu-
stodes qui circumeunt civitatẽ: per-
cusserunt me, et vulneraverunt me:
tulerunt palliũ meum mihi custodes
murorum.

Versio GRÆC.LXX. Interp.

13 Ἀποστολάσια (ι) παραδείσου ῥοῶν † μετὰ καρπῶν ἀ-
14 κροδρύων, † κύπροι μετὰ νάρδων· † Νάρδος καὶ κρό-
κος, † κάλαμος καὶ κινναμώμων, † μετὰ πάντων
15 ξύλων τοῦ Λιβάνου, † σμύρνα, ἀλοὴ, μετὰ πάντων
16 πρώτων μύρων, † (κ) Πηγὴ κήπου, καὶ φρέαρ ὕδατος
ζῶντος † καὶ ῥοῖζοι ἀπὸ τοῦ Λιβάνου. † Ἐξεγέρ-
θητι Βορᾶ, καὶ ἔρχου Νότε, † (λ) καὶ διάπνευσον κῆ-
πόν μου, † καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου.

MS.A. (ι) παράδεισος μετὰ καρπῶν (κ) Πηγὴ κήπων,
φρέαρ (λ) διάπνευσον

ΚΕΦ. ε'.

1 † Κατεύπνω ἀδελφός μου εἰς (α) κῆπον αὐτοῦ
† καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. † εἰσῆλθον
εἰς κῆπόν μου ἀδελφή μου νύμφη· † ἐτρύγησα
σμύρναν μου μετὰ ἀρωμάτων μου, † ἔφαγον ἄρτον
μου μετὰ μέλιτός μου, † ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός
μου. † φάγετε (β) πολῖται καὶ πίετε, καὶ μεθύσθητε
2 ἀδελφοί. † Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀ-
γρυπνεῖ. † φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν,
† Ἄνοιξόν μοι (γ) ἡ πλησίον μου, ἀδελφή μου,
† πλειστρειὰ μου, τελεία μου· † ὅτι ἡ κεφαλή μου
3 ἐπλήσθη δρόσου, † καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυ-
κτός. † Ἐξεδυσάμην τὴν χιτῶνά μου, πῶς (') ἐνδύ-
σομαι αὐτόν; † ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μο-
4 λυνῶ αὐτούς; † Ἀδελφιδοῦς μου ἀπέστελεν χεῖρα αὐ-
τοῦ ἀπὸ τῆς θύρας, † καὶ ἡ κοιλία μου ἐδρόησεν ἐπ' αὐ-
5 τόν. † Ἀνέῳξα ἐγὼ ἀνοίξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου,
† (δ) χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν, † δάκτυλοί μου
6 σμύρναν πλήρη ἐπὶ χεῖρας τοῦ κλείθρου. † Ἤνοιξα
ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· † ἀδελφιδοῦς μου παρῆλθε·
† (ε) ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. † ἐζήτησα
αὐτὸν καὶ οὐκ εὗρον αὐτὸν, † ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐκ (ζ) ἀπο-
7 κρίνεται μοι. † Εὗρόσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν
τῇ πόλει, † ἐπάτταξάν με, ἐτραυμάτισάν με· † ἦραν
τὸ ἱμάτιόν μου ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.

MS.A. (α) κῆπόν μου, (β) οἱ πλησίον (γ) ἀδελφοὶ
μου, ἡ πλησίον μου, πλειστρειὰ (') ἐνδύσωμαι (δ) αἱ χεῖρές μου (ε) ἡ ψυχή μου (ζ) ἐπήκουσέν μου.

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ, Transl. LAT.

[i] *Emissiones tuæ paradisus malorum punicorũ cũ fructu (q) nucum. Cyperi cum nardis, Nardus, & crocus, calamus, et cinnamomũ cũ omnib⁹ lignis Libani: myrrha, (r) aloib, cum omnibus primis unguentis. Fons horti, & puteus aquæ viventis, (s) & cum strepitu fluentis è Libano. Exurge [k] Aquilo, et veni Auster, & aspira hortum meum, & (t) fluant aromata (u) mea.*

CAP. V.

1 Descendat [a] fraternus meus in hortum meum: & comedat [b] fructum (a) nucũ ejus. Introivi in hortum meum, soror mea sponsa: vindemiavi myrrham meam cum aromatibus meis: (b) manducavi panem meum cum melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite [c] fratres. Ego dormio, & cor meũ vigilat. Vox fraterni mei pulsat ad ostium; Aperi mihi [d] proxima mea, soror mea, columba mea, perfecta mea. Quia caput meum impletum est rore, & cincinni mei guttis (d) noctis. Exui tunicam meã: quomodò induã illam? Lavi pedes meos; quomodò inquinabo illos? [e] Fraternus meus emisit manum suam de prospectu: & venter meus conturbatus est 4 super (e) ipsum. Exuri exi ego aperire fraterno meo: manus meæ stillaverunt myrrham; digiti mei myrrhã plenam super (f) manus pessuli. Aperui ego [f] fraterno meo: fraternus meus (g) transiit: (h) anima mea egressa est in sermone ejus. Quæsi: 5 eum, & non inveni eum: vocavi eũ, & non obtemperavit me. Invenerunt me custodes, qui [g] circumeunt in civitate; percusserunt me, (i) vulneraverunt me; tulerunt (k) [h] chlamydem meum à me custodes murorum.

INTERP. ÆTHIOP. [i] Emissio tua hortus cum fructu pomorum, [k] Auster & veni Aquilo, CAP. V. [a] nepos meus in hortum ejus: [b] fructum pomorum ejus. [c] sodales mei, & faturamini, & inebriamini nepotes mei. [d] soror mea, amica mea, columba mea perfecta. [e] Nepos meus emisit manum suam per foramen: venter meus conturbatus est. Exurrexi & aperui nepoti meo: [f] nepoti meo: nepos meus transiit: anima mea conturbata est [g] custodiunt civitatem; [h] velum meum de capite meo qui custodiunt arcem.

Versio ÆTHIOPICA.

13 ፍናወ ፡ ዚአከ ፡፡ ገነት ፡ ምስለ ፡ ፍሬ ፡ ዐቅሚ ፡ ወ-
14 ሓ ፡፡ ፡ ቆዕ ፡ ምስለ ፡ ናርደት ፡፡ ናር ደት ፡ ወመጽ ፡ ወ-
ሮ ፡ ፡ ቀጸሞት ፡ ወቀናንሞት ፡፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ዕ
15 ፀ ፡ ሊበንስ ፡፡ ገርቤ ፡ ፀዐልመ ፡ ምስለ ፡ ክሥኡ ፡
መቅደመ ፡ ዕፍረታት ፡፡ ፡ ፡ ነቅዐ ፡ ገነት ፡ ዐዘቅ-
16 ተ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡፡ ዚይወሕዝ ፡ እምሊበኖ
ስ ፡፡ ፡ ፡ ተንሣእ ፡ ሰሜኑ ፡ ወነዐ ፡ ደቡብ ፡፡ ነፈለ ፡ ፡
ገነትየ ፡፡ ወይኅዝ ፡ እፈዋተ ፡ ዚአየ ፡፡ ፡ ፡

CAP. V. ለይደር ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ ወንተ ፡ ገ 1
ነቱ ፡፡ ወይብላዕ ፡ እምፍሬ ፡ ፀቅሚሁ ፡፡
ቦእኅ ፡ ወንተ ፡ ገነትየ ፡ እኁተየ ፡ መርዐት ፡
አረርኩ ፡ ከርቤ ፡ ምስለ ፡ አፈዋትየ ፡፡ በላዕኩ ፡
ሓብስትየ ፡ ምስለ ፡ መዐርየ ፡ ሰተይኩ ፡ ወይኔ
የ ፡ ምስለ ፡ ሐሊብየ ፡፡ በልዑ ፡ ኅልእኑየ ፡ ወ
ጸባኑ ፡፡ ወሰከሬ ፡ ወጉሆ ፡ ፡ ፡

שיר השירים: ו

8 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם
אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־
תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:
9 מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה
בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ: דּוֹדִי
10 צַח וְאָדוֹם דָּגוּל
מֵרְבָבָה: רֹאשׁוֹ כֶּתֶם
11 פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת
כָּעֹרֶב: עֵינָיו כְּיוֹנִים
12 עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת
בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת:
13 לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם
מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתֹתָיו
שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר:
14 יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים
בַּתַּרְשִׁישׁ מְעֶה עֶשֶׁת שֵׁן
מְעֻלָּפֶת סַפִּירִים: שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי
15 שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־
מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר
כָּאֲרָזִים: חִכּוֹ מַמְתַקִּים
16 וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דּוֹדִי
וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם:
17 אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה
בַּנָּשִׁים אָנָה פָנָה דוֹדֵךְ
וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ:

CAP. VI.

1 דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ
לַעֲרוּגֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת
בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שוֹשַׁנִּים:
2 אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי
הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:
3 יָפָה אַתְּ
רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה
כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת:

תרגום TARGUM.

8 הַשְׁבַעְתִּי אֲמַרַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אִשְׁבַּעִית לְכוֹן נְבִיאָא בְּגִוֵּרַת
מֵימְרָא דְיְיָ מָאִים אִתְגַּלְיָת עֲלֵיכוֹן רַחֲמֵיכוֹן חִוְיוּ קָדְמוֹהִי
דְּמַרְעֵיתָא מַן חַבַּת רַחֲמוֹהִי אֲנָא: מַה עָנוּ נְבִיאֵא וְאָמְרוּ
9 לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֵידֵין אֱלָהָא אַנְתְּ בְּעָיָא לְמִפְּלַח כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
שַׁפִּירְתָּא מִכָּל עַמְמַיָּא לְאֵידֵין אַנְתְּ צְבָיָא לְמִרְחַל דְּהַכְדֵּין קַיְמַתְּ
עֲלָנָא: דּוֹדִי בְּכֵן שְׁרִיאַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁתְּעֵי בְּשַׁבְחָא
10 לְמָרֵי עַלְמָא וְכֵן אֲמַרַת לְהַהוּא אֱלָהָא רְעוּתִי לְמִפְּלַח דְּעָטִיף
כִּימְמָא בְּאַצְטְלָא חִוַּר כְּתַלְגָּא וְיָיִן יְקָרָא דְיָיָ דְאַנְפּוֹהִי וְהָרִין
כְּגוּרָא מִסְגִּיאוּת חוֹכְמְתָא וּסְבָרָא דְהוּא מְחַדַּת שְׁמוּעִין חֲדַתִּין
בְּכָל יוֹמָא וְעָתִיד לְפַרְסְמָנוּן לְעִדָּנָא דְיוֹמָא רַבָּא וְתַקִּיפָא עַל
11 רְבוֹא רִבְּוָן מַלְאֲכִין דְּמִשְׁמַשְׁוָן קָדְמוֹי: רֵאשׁוֹ אוֹרַיְתֵיהּ דִי הִיא
דְנִינְרָה מִדְּהַב טָב וּפִירוּשׁוֹ מְלֵיָא דְבַהּוֹן דְּנוּרִין דְּעוֹרִין טַעֲמִין
וּפִקּוּדִין לְמַן דְּנִטְרִין לְהוֹן חִוְרִין כְּתַלְגָּא וּרְלָא נְטִרִין יַתְהוֹן
אוּכְּמִין כַּאֲנֵפֵי עוּרְבָּא: עֵינוֹי עֵינוֹהִי מִסְתַּכְּלִין חָדִירָא עַל
12 יְרוּשְׁלֵם לְאוֹטְבָא לָהּ וּלְבָרְכָא לָהּ מֵרֵישָׁא דְשָׁתָא וְעַד סוֹפָא
דְשָׁתָא כְּיוֹנִין דְּקָיְמִין וּמִסְתַּכְּלִין עַל מַפְּקוּת מַיָא בְּגִין זְכוּתָא
דְיִתְחֵי סַנְהֶדְרִין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא וּמְגַהֲרִין יַת דִּינָא לְמֶהֱוֵי
שְׁעִיעַ כַּחֲלָב וְיִתְחַבְּרוּן בְּבֵית מִדְרְשָׁא וּמִתְיַנְּיָן בְּדִינָא עַד דְּנַמְרִין
13 לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא: לְחָיוֹי תְּרֵין לוּחֵי אַבְנִין דִּיהַב לְעַמֵּיהּ כְּתִיבִין
בְּעֶשֶׂר שִׁטִּין דְּמִן לְשִׁטֵּי נְגַר בּוֹסְמָא מַרְבִּין דְּקִדּוּקִין וְטַעֲמִין
הֵיכְמָה דְנִנּוּנֵיתָא מַרְבֵּי בּוֹסְמִין וּסְפוּתֵי דְחַכְּמוּי דְעָסְקִין
בְּאוֹרַיְתָא וְלְחִין טַעֲמִין בְּכָל סֵטֶר וּמַאֲמַר פִּימְהוֹן כְּמִירָא בְּחִירָא:
יְדוֹי תְּרֵי עֲסַר שִׁבְטֵי דְיַעֲקֹב עֲבִידֵי גְלִילִין עַל צִיץ כְּלִילָא
14 דְּדַהֲבָא דְקִדּוּשָׁא גְלִיפִין עַל תְּרֵי עֲסַר מַרְגְּלִיתָא עִם תְּלָתָא
אַבְהָן דְעָלְמָא אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְאוּבֵן גְלִיף עַל אֶחָמַר
שִׁמְעוֹן גְלִיף עַל עֶקֶק לֵוִי גְלִיף עַל בַּרְקָן יְהוּדָה גְלִיף
עַל כַּחֲלֵי יִשָּׂשכָר גְלִיף עַל אוֹמוּרַד זְבוּלֵן גְלִיף עַל גִּיהַר דָּן
גְלִיף עַל בְּרִלָא נַפְתָּלִי גְלִיף עַל אֶסְפּוֹר גָּד גְלִיף עַל טַבָּאוֹ אָשֵׁר
גְלִיף עַל פְּרוּזוּ יוֹסֵף גְלִיף עַל מְרִיבֹּן בִּנְיָמִן גְלִיף עַל אַבְּנָטוּר
דְּמִן לְתֵרֵי עֲסַר מַזְלֵיָא נְהִירִין בְּעֶשֶׂשִׁית צְחִיחִין בְּעוֹבְדֵיהוֹן כְּשֵׁן
15 דְּפִיל וּבְהִיקִין כְּשַׁבּוּיוֹן: שׁוֹקוֹי וְצַדִּיקֵיא אִנּוּן עַמּוּדֵי עָלְמָא
בְּסִיסִין עַל סַמְכִין דְּדַהֲבָא טָב אִנּוּן פְּתַגְמֵיהוֹן דְאוֹרַיְתָא דְעָסְקִין
בְּהוֹן וּמוּכְחִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ וְאִינּוּן מִתְחַמְּלִי
רַחֲמִין עֲלֵיהוֹן כְּסִבְּא וּמְחַוֵּר חוֹבֵיהוֹן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל כְּחַלָּנָא
וּמִתְעַתַּד לְמֶעְבַּד נְצָחָן וְקָרְבָּא בְּעַמְמַיָּא דְעָבְרִין עַל מֵימְרֵיהּ
16 בְּעוֹלָם גַּבְרָא וַחֲסִין כְּגַלְמִשִׁין: חִכּוֹ מְלֵי מוֹרְיוּנִי מְתִיקִין
כְּרוּבְשָׁא וְכָל דְּקִדּוּדוֹי רְנִינִין עַל חַכְּמוּי מִדְּהַב וְכַסְפָּא דֵין הוּא
חוּשְׁבַּחְתֵּיהּ דְּאֱלָהָא רַחְמֵי וְדֵין הוּא תְּקוּף הוֹסְנֵיהּ דְּמִרֵי חַבִּיבֵי
נְבִיאֵיא וּמִתְנַבְּאִין בִּירוּשָׁלֵם: אִנּוּן אִתְיוֹבוּ נְבִיאֵיא כַּד שְׁמָעוּ וְכֵן
17 אֲמַרוּ חוּשְׁבַּחְתָּא דֵין מִפּוּם כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל אֵידֵין חוֹבָא
אִסְתַּלַּק מִבֵּינָךְ שְׁכִינְתָּא דֵין אֵת דְּשַׁרְיָא עוֹבָרָךְ מִכָּל אוּמַיָּא
וְלָאן אֵתַר אִתְפְּנֵי רַחֲמָךְ בְּאִסְתַּלְּקוּתֵיהּ מִמּוּקְדָּשָׁךְ אֲמַרַת
כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִין וּמְרוּדִין וְאַשְׁתְּדוּר דִּי הִשְׁתַּכְּחוּ בֵּי
אֲמָרִין נְבִיאֵיא כְּעַן הַדְרֵי בְתִיוּבְתָּא וְנִקּוּם אַנְתְּ וְאֲנָן וְנִצְלֵי
קָדְמוֹהִי וּנְבַעֵי רַחֲמִין עִמָּךְ:

ו

1 דּוֹדוֹי וּמְרֵי עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעֲוָא וְנַחַת לְבֵבֶל לְסַנְהֶדְרִין
דְּחַכִּימֵיָא וְיָהַב רְוָחָא לְעַמֵּיהּ וְאַסְקִנּוּן מְגַלְוְתְהוֹן עַל יַד כּוֹרֶשׁ
עֲוִירָא וְגַמְלִיאֵל וּזְרוּבָּבֶל בַּר שַׁאַלְתִּיאֵל וְסַבֵּי יְהוּדָאֵי וּבְנוּ יַת בֵּית
מוּקְדָּשָׁא וּמַנְיוּ כַּהֲנַיָא עַל קוּרְבָּנַיָא וְלֵוָאֵי עַל מַטְרַת מֵימְרָא
דְקוּדְשָׁא וּשְׁלַח אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְקַבֵּל בְּרַעֲוָא יַת קוּרְבָּנָא יַת קוּרְבָּנָא
דְמַפְּרֵנָס יַת בְּרֵיהּ רַחֲמֵיהּ בְּתַפְנוּקִין כֵּן פַּנְקִנּוּן מִגְּלוּתְהוֹן עַל יַד בּוֹרֶשׁ
מִן בָּבֶל: אֲנִי וּבְהַהִיא יוֹמָא אֲנָא פְּלַחְנָא לְמֵרֵי עָלְמָא רַחֲמֵי אֲשֶׁרֵי שְׁכִינַת
2 קוּדְשָׁיָא בֵּינַי וּבֵינֵי יַתְּי בְּתַפְנוּקִין: יָפָה אֲמַר יְיָ בְּמִימְרֵיהּ כַּמָּה יָאוּ אַרְעָא חֲבִיבְתִּי בְּוַמְנָא דְצַבְיָתִיךְ
3 לְמֶעְבַּד רְעוּתִי שַׁפִּיר בֵּית מוּקְדָּשָׁא דְבָנַיִת לִי כְּמִקְדָּשׁ קַדְמֵי דִּי בְנָא לִי שְׁלֹמֹה
מַלְכָּא בִּירוּשָׁלֵם וְאִימְתָּךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא בְּיוֹמָא דְהַלְכוּ אַרְבַּע טְקָסִיךְ בְּמַדְבְּרָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

8 Dixit cœtus Israel: Adjuro vos Prophetæ per decretum
verbi Domini, quòd si revelatus fuerit vobis misericors
vester, annuncietis coram eo, quòd amore miserationis ejus
9 ego langueo. Responderunt Prophetæ & dixerunt domui
Israel: Qualis est Deus quem tu vis colere cœtus Israel
qui pulcher es super omnes populos? qualis est Deus quem
10 tu vis timere; quia sic adjurâsti nos? Tunc cœpit cœtus
Israel narrare laudes dominatoris seculi, et sic ait: Illi Deo
volo servire qui amictus est per diem stola alba sicut nix: et
splendor gloriæ vultus Domini lucet sicut ignis, propter
multitudinem sapientiæ et opinionis, quia rumores novos
ipse innovat quotidie, et futurum est ut manifestet eos po-
pulo suo in die magno, et vexillum ejus erit supra mille mil-
11 lia angelorum qui ministrant coram eo. Lex ejus quæ de-
siderabilior est auro obrizo, et interpretatio verborum quæ
in ea sunt coacervata, et eloquia et præcepta, custodientibus
ea sunt alba sicut nix: his autem qui non custodiunt ea, sunt
12 nigra sicut alæ corvi. Oculi ejus contemplantur semper Je-
rusalem, ut benefaciat ei et benedicat ei à principio anni
usque ad finem ejus; sicut columbæ quæ stant et aspiciunt
ad exitum aquarum; propter meritum eorum qui habitant
in concilio qui laborant in Lege, et illuminant judicium ut
sit lene sicut lac, et habitant in domo doctrinæ et disceptant
in judicio donec consumentur, ut justificent et ut condemnent.
13 Duæ tabulæ lapideæ quas dedit populo suo, scriptæ erant
decem lineis similibus lineis horti aromatum quæ germinant
acutissimos sensus & suaves, sicut hortus germinat aroma-
ta: & labia sapientum qui laborant in Lege, fluunt senten-
tiis ex omni parte; & eloquium oris eorum sicut myrrha
electa. Et duodecim tribus Jacob servi ejus dispositæ erant 14
per circuitum in lamina coronæ aureæ sanctæ, sculptæ in duo-
decim margaritis cum tribus patribus mundi, Abraham,
Isaac & Jaacob. Ruben sculptus erat in lapide Sardio: Sime-
on sculptus erat in lapide Topazio: Levi sculptus erat in
Sapphiro: Juda sculptus erat in Carbunculo: Issacar
sculptus erat in Smaragdo: Zabulon sculptus erat in Jaspide:
Dan sculptus erat in Beryllo: Neptalim sculptus erat in
Agate; Gad sculptus erat in Amethysto: Asser sculptus erat
in Chrysolitho: Joseph sculptus erat in Onychino; Ben-
jamin sculptus erat in Ligurio: qui similes erant duode-
cim signis cælestibus, lucidi sicut lampas, & politi in operi-
bus suis sicut dentes elephantis, & splendentes sicut gem-
mæ. Justi autem ipsi sunt columnæ seculi; & bases super 15
sustentacula auri optimi, sunt verba Legis in quibus labo-
rant, & corripiunt populum domus Israel ut faciat vo-
luntatem ejus: & ipse impletur super eos miserationibus
sicut senis, & dealbat peccata domus Israel sicut nivem:
& paratus est ut faciat victorias & *bellũ* contra populos qui
transgrediuntur verbum ejus, sicut juvenis fortis qui robu-
stus est sicut cedri. Verba gutturis ejus dulcia sunt sicut 16
mel, & omnia præcepta ejus desiderabilia sapientibus ejus
super aurum & argentum. Hæc est laus Dei dilecti mei,
& hæc est fortitudo virtutis Domini dilecti mei, ô Prophe-
tæ & *prophetantes* in Jerusalem. Responderunt Prophetæ 17
cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Israel, & ita di-
xerunt, Propter quod peccatum sublata est de medio tui ma-
jestas Domini, ô tu quæ pulchra es in operibus tuis super
omnes nationes? & ad quem locum declinavit dilectus tuus
quando elevatus est de sanctuario tuo? Dixit cœtus Israel:
Propter peccata & rebelliones & proditionem quæ inventæ
sunt in me. Dixerúntque Prophetæ: Nunc convertere ad
pœnitentiam, & surgamus tu & nos, & oremus coram eo,
& quæramus misericordiam tecum.

CAP. VI.

1 DOminator autem seculi suscepit voluntariè orationem
eorum, & descendit in Babylonem ad concilium sapientum,
& dedit populo suo requiem; & eduxit eos de captivitate
ipsorum per manum Cyri & Esdræ & Nehemiæ & Zorobe-
bel filii Sealthiel, & seniorum Judæorum; & ædificave-
runt domum sanctuarii, et constituerunt sacerdotes super
oblationes, et Levitas super custodiam verbi sanctitatis,
et misit ignem de cœlis, et suscepit voluntariè oblationem,
et incensum aromatum: et sicut vir qui nutrit filium suum
dilectum in deliciis, ita delicatè nutrivit eos; et sicut vir qui
colligit rosas de convallibus, ita congregavit eos de Baby-
lonia. Et in illo die ego servivi domino seculi dilecto meo, 2
et dilectus meus habitare fecit majestatem sanctam in medio
mei, et nutrivit me deliciis. Dixit Dominus in verbo suo: 3
Quàm pulchra es tu dilecta mea in tempore quo vis facere
voluntatem meam! pulchra est domus sanctuarii, quam ædi-
ficâsti mihi similem priori [*domui*] sanctuarii; quam
ædificavit mihi Salomon rex Jerusalem; et terror tuus fuit
super omnes populos in die quo ambulaverunt quatuor ve-
xilla tua per desertum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܐܫܒܥܬ ܟܘܢ ܒܢܬ ܝܪܘܫܠܡ ܐܢ ܬܫܟܚܘܢ ܠܕܘܕܝ ܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܗ ܕܚܠܝܢܐ ܐܢܐ ܕܪܚܡܐ ܗܘ ܐܢܐ *
9 ܡܢܘ ܕܫܦܝܪ ܡܢ ܒܢܝ ܢܫܐ ܡܢܘ ܕܫܦܝܪ ܡܢ ܒܢܝ ܢܫܐ ܕܗܟܢܐ ܐܫܒܥܬܢ ܢܘ * ܡܢܘ ܕܨܒܝܬ ܠܡܫܒܚ
10 ܠܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܐܝܢ ܐܠܗܐ ܕܐܢܬ ܨܒܐ ܠܡܦܠܚ ܒܢܝ ܝܫܪܐܝܠ ܡܢ ܗܢܘ ܐܠܗ ܕܐܢܬ ܨܒܐ ܠܡܬܝܪܐ
11 ܡܢ ܕܠܒܫ ܠܒܘܫ ܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ ܘܝܩܪ ܐܦܝ ܡܪܝܐ ܢܗܝܪ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܚܟܡܬܐ ܘܡܕܥܐ
ܕܗܘ ܡܚܕܬ ܫܡܘܥܝܢ ܚܕܬܝܢ ܠܥܕܢܐ ܕܝܘܡܐ ܪܒܐ ܘܬܩܝܦܐ ܥܠ ܪܒܘܐ ܪܒܘܢ ܡܠܐܟܝܢ ܕܡܫܡܫܘܢ ܩܕܡܘܗܝ
ܢܡܘܣܗ ܕܥܠ ܝܘܡܐ ܪܒܐ ܕܢܦܪܣܢ ܠܥܠ ܝܘܡ ܕܢܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܥܠ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܥܒܪܝܢ ܥܠ ܡܐܡܪܗ
ܕܡܠܟܐ ܕܢܬ ܨܒܐ ܠܡܗܘܐ ܡܫܬܡܫ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܫܡܝܐ ܢܘܡܝܣ ܕܥܠ ܝܘܡ ܕܢܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܡܫܬܡܫ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܫܡܝܐ
ܢܘܡܝܣ ܕܥܠ ܝܘܡ ܕܢܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܡܫܬܡܫ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܫܡܝܐ ܢܘܡܝܣ ܕܥܠ ܝܘܡ ܕܢܬ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܡܫܬܡܫ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܕܫܡܝܐ
12 ܥܝܢܘܗܝ ܥܝܢܘܗܝ ܡܣܬܟܠܝܢ ܚܕܝܪܐ ܠܡܬܒܪܟ ܠܗ ܠܡܬܒܪܟ ܠܗ ܡܢ ܪܝܫ ܫܢܬܐ ܥܕ ܣܘܦܗ ܕܫܢܬܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ
ܕܩܝܡܝܢ ܘܡܣܬܟܠܝܢ ܠܡܦܩ ܡܝܐ ܒܙܟܘܬܐ ܕܝܬܒܝ ܒܡܬܝܬܐ ܕܠܘܝܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܕܝܢܐ ܕܢܬܒܠܘܢ ܘܢܢܗܪܘܢ ܕܝܢܐ
ܕܢܬܒܠܘܢ ܘܢܬܚܒܪܘܢ ܕܢܙܟܘܢ ܘܢܚܝܒܘܢ ܗܢܘ ܬܪܝܢ ܠܘܚܝ ܐܒܢܐ ܕܝܗܒ ܠܥܡܗ ܟܬܝܒܝܢ ܒܥܫܪ ܫܛܝ ܢܓܪ ܒܘܣܡܐ
ܡܪܒܝܢ ܕܩܪܘܩܝܢ ܘܛܥܡܝ ܕܟܠ ܣܛܪ ܘܡܐܡܪ ܦܘܡܗܘܢ ܟܡܝܪܐ ܒܚܝܪܐ: ܐܝܕܘܗܝ ܬܪܝ ܥܣܪ ܫܒܛܝ ܝܥܩܘܒ ܥܒܝܕܝܢ ܟܠܝܠ ܥܠ ܨܝܨ ܟܠܝܠܐ
13 ܕܕܗܒܐ ܕܩܪܘܕܫܐ ܓܠܝܦܝܢ ܥܠ ܬܪܝ ܥܣܪ ܡܪܓܠܝܬܐ ܥܡ ܬܠܬܐ ܐܒܗܝܢ ܕܥܠܡܐ ܐܒܪܗܡ ܝܨܚܩ ܘܝܥܩܘܒ ܪܐܘܒܝܢ ܓܠܝܦ ܥܠ ܐܚܡܪ
ܫܡܥܘܢ ܓܠܝܦ ܥܠ ܥܩܩ ܠܘܝ ܓܠܝܦ ܥܠ ܒܪܩܢ ܝܗܘܕܐ ܓܠܝܦ ܥܠ ܐܘܡܘܪܕ ܙܒܘܠܘܢ ܓܠܝܦ ܥܠ ܓܝܗܪ ܕܢ ܓܠܝܦ ܥܠ ܒܪܠܐ
ܢܦܬܠܝ ܓܠܝܦ ܥܠ ܐܣܦܘܪ ܓܕ ܓܠܝܦ ܥܠ ܛܒܐܘ ܐܫܪ ܓܠܝܦ ܥܠ ܦܪܘܙܘ ܝܘܣܦ ܓܠܝܦ ܥܠ ܡܪܝܒܘ ܒܢܝܡܢ ܓܠܝܦ ܥܠ ܐܒܢܛܘܪ
ܕܡܢ ܠܬܪܝ ܥܣܪ ܡܙܠܐ ܢܗܝܪܝܢ ܒܥܫܫܝܬ ܨܚܝܚܝܢ ܒܥܘܒܕܝܗܘܢ ܟܫܢ
ܦܝܠ ܘܒܗܝܩܝܢ ܟܫܒܘܝܘܢ: ܫܘܩܘܗܝ ܘܨܕܝܩܐ ܐܢܘܢ ܥܡܘܕܝ ܥܠܡܐ
15 ܒܣܝܣܝܢ ܥܠ ܣܡܟܝܢ ܕܕܗܒ ܛܒ ܐܢܘܢ ܦܬܓܡܝܐ ܕܐܘܪܝܬܐ ܕܥܣܩܝܢ
ܒܗܘܢ ܘܡܘܟܚܝܢ ܥܡܐ ܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܠܡܥܒܕ ܪܥܘܬܗ ܘܐܝܢܘܢ ܡܬܚܡܠܝ
ܪܚܡܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܟܣܒܐ ܘܡܚܘܪ ܚܘܒܝܗܘܢ ܕܒܝܬ ܝܫܪܐܝܠ ܟܚܠܢܐ
ܘܡܬܬܥܬܕ ܠܡܥܒܕ ܢܨܚܢ ܘܩܪܒܐ ܒܥܡܡܝܐ ܕܥܒܪܝܢ ܥܠ ܡܝܡܪܗ
16 ܒܥܘܠܡ ܓܒܪܐ ܘܚܣܝܢ ܟܓܠܡܫܝܢ: ܚܟܘ ܡܠܝ ܡܘܪܝܘܢܝ ܡܬܝܩܝܢ
ܟܪܘܒܫܐ ܘܟܠ ܦܩܘܕܘܗܝ ܪܢܝܢܝܢ ܥܠ ܚܟܡܘܗܝ ܡܕܗܒ ܘܟܣܦܐ ܕܝܢ ܗܘ
ܚܘܫܒܚܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܚܡܝ ܘܕܝܢ ܗܘ ܬܩܘܦ ܗܘܣܢܝܗ ܕܡܪܝ ܚܒܝܒܝ
ܢܒܝܐ ܘܡܬܢܒܐܝܢ ܒܝܪܘܫܠܡ: ܐܢܘܢ ܐܬܝܒܘ ܢܒܝܐ ܟܕ ܫܡܥܘ ܘܟܢ
17 ܐܡܪܘ ܚܘܫܒܚܬܐ ܕܝܢ ܡܦܘܡ ܟܢܫܬܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܥܠ ܐܝܕܝܢ ܚܘܒܐ
ܐܣܬܠܩ ܡܒܝܢܟ ܫܟܢܬܐ ܕܝܢ ܐܬ ܕܫܪܝܬ ܥܘܒܪܟ ܡܛܘܪ ܐܡܬܝܐ
ܘܠܐܢ ܐܬܪ ܐܬܦܢܝ ܪܚܡܟ ܒܐܣܬܠܩܘܬܗ ܡܡܘܩܕܫܟ ܐܡܪܬ
ܟܢܫܬܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܥܠ ܚܘܒܝܢ ܘܡܪܘܕܝܢ ܘܐܫܬܕܘܪ ܕܝ ܗܫܬܚܘ ܒܝ
ܐܡܪܝܢ ܢܒܝܐ ܟܥܢ ܗܕܪܝ ܒܬܝܘܒܬܐ ܘܢܩܘܡ ܐܢܬ ܘܢܚܢ ܘܢܨܠܝ
ܩܕܡܘܗܝ ܘܢܒܥܝ ܪܚܡܝܢ ܥܡܟ:

ܘ

1 ܕܘܕܝ ܘܡܪܝ ܥܠܡܐ ܩܒܠ ܨܠܘܬܗܘܢ ܒܪܥܘܝܐ ܘܢܚܬ ܠܒܒܠ ܠܣܢܗܕܪܝܢ
ܕܚܟܝܡܝܐ ܘܝܗܒ ܪܘܚܐ ܠܥܡܗ ܘܐܣܩܢܘܢ ܡܓܠܘܬܗܘܢ ܥܠ ܝܕ ܟܘܪܫ
ܥܘܝܪܐ ܘܓܡܠܝܐܝܠ ܙܪܘܒܒܠ ܒܪ ܫܐܠܬܝܐܝܠ ܘܣܒܝ ܝܗܘܕܝܐ ܘܒܢܘ ܝܬ ܒܝܬ
ܡܘܩܕܫܐ ܘܡܢܝܘ ܟܗܢܝܐ ܥܠ ܩܘܪܒܢܐ ܘܠܘܝܐ ܥܠ ܡܛܪܬ ܡܝܡܪܐ
ܕܩܘܕܫܐ ܘܫܠܚ ܐܫܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܩܒܠ ܒܪܥܘܝܐ ܝܬ ܩܘܪܒܢܐ ܝܬ ܩܘܪܒܢܐ
ܕܡܦܪܢܣ ܝܬ ܒܪܝܗ ܪܚܡܝܗ ܒܬܦܢܘܩܝܢ ܟܝ ܦܢܩܢܘܢ ܡܓܠܘܬܗܘܢ ܥܠ ܝܕ ܟܘܪܫ
ܡܢ ܒܒܠ: ܐܢܐ ܘܒܗܗܝܐ ܝܘܡܐ ܐܢܐ ܦܠܚܢܐ ܠܡܪܝ ܥܠܡܐ ܪܚܡܝ ܐܫܪܝ ܫܟܝܢܬ
2 ܩܘܕܫܝܐ ܒܝܢܝ ܘܒܝܢ ܝܬܝ ܒܬܦܢܘܩܝܢ: ܝܦܐ ܐܡܪ ܝܝ ܒܡܝܡܪܗ ܟܡܐ ܝܐܝ ܐܪܥܐ ܚܒܝܒܬܝ ܒܙܡܢܐ ܕܨܒܝܬܝ
3 ܠܡܥܒܕ ܪܥܘܬܝ ܫܦܝܪ ܒܝܬ ܡܘܩܕܫܐ ܕܒܢܝܬ ܠܝ ܟܡܩܕܫ ܩܕܡܝ ܕܝ ܒܢܐ ܠܝ ܫܠܡܗ
ܡܠܟܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܐܝܡܬܟ ܥܠ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܗܠܟܘ ܐܪܒܥ ܛܟܣܝܟ ܒܡܕܒܪܐ:

Adjuro vos filiæ Jerusalem, si repereritis pa- 8
truũ meũ, narrate ei esse me amore languidã.
Quis est patru⁹ tu⁹ è patruis, pulcherrima in- 9
ter mulieres? quis est patruus tu⁹ è patruis,
quòd ita nos adjurâsti? Patru⁹ me⁹ candidus 10
est ac rubicund⁹, & elect⁹ è myriadib⁹. Caput 11
ej⁹ simile est lapidi aureo, cincinni ej⁹ demiss-
i, nigri ut corvi. Oculi ej⁹ sunt quales colsi- 12
barũ super rivis aquæ, lacte lotarum, & su-
per convenientiã sitarum.

Verſio VULG. LAT.

8 Adjuro vos, filiæ Jeruſalé, ſi inveneritis dilectũ meũ, ut nuntietis ei quia
9 amore langueo. Qualis eſt dilect° tu° ex dilecto, ô pulcherrima mulierũ? qualis eſt dilect° tu° ex dilecto, quia
10 ſic adjurâſti nos? Dilect° me° candidus & rubicund°, elect° ex millibus.
11 Caput ej° aurũ optimũ: Comæ ej° ſicut elatæ palmarũ, nigræ quaſi cor-
12 vus. Oculi ej° ſicut columbæ ſup ri-
vulos aquarũ, quæ lacte ſunt lotæ, &
13 reſident juxta fluenta pleniſſima. Genæ illi° ſicut areolæ aromatũ conſitæ
à pigmentariis. Labia ej° lilia diſtil-
14 lantia myrrhã primã. Man° illi° tornatiles aureæ, plenæ hyacinthis. Ven-
ter ejus eburneus, diſtinctus ſap-
15 phiris. Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ ſunt ſuper baſes
aureas. Species ej° ut Libani, electus
16 ut cedri. Guttur illius ſuaviſſimum,
& totus deſiderabilis: talis eſt dilectus meus, & ipſe eſt amicus meus,
17 filiæ Jeruſalem. Quò abiit dilectus
tuus, ô pulcherrima mulierum? quò
declinavit dilectus tuus? & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 DIlectus meus deſcendit in hortũ
ſuum ad areolam aromatum, ut pa-
2 ſcatur in hortis, & lilia colligat. Ego
dilecto meo, & dilectus meus mihi,
3 qui paſcitur inter lilia. Pulchra es
amica mea, ſuavis, & decora ſicut Je-
ruſalem: terribilis ut caſtrorum acies
ordinata.

Verſio GRÆC. LXX. Interp.

8 Ὁρκίζω ὑμᾶς θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ † ἐν τῇ δυ-
νάμει καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς ἀγρῆς · † ἐὰν εὕρητε τὸν ἀ-
δελφιδόν μου, τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ; † ὅτι τετρωμέ-
9 νη ἀγάπης (ι) ἐγώ εἰμι. † Τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀ-
δελφιδῶν, ὦ καλὴ ἐν γυναιξί; † τί ἀδελφιδός σου ἀ-
10 πὸ ἀδελφιδῶν, ὅτι οὕτως ὡρκισας ἡμᾶς; † Ἀδελφι-
δός μου λαμπὰς καὶ πυῤῥός, † ἐκλελοχισμένος ἀπὸ
11 μυριάδων. † Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον (θ) κεφαλή, † βόστρυ-
12 χοι αὐτοῦ ἐλαί), μέλανες ὡς κόραξ. † Ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων, † (ε) λε-
λουσμέναι ἐν γάλακτι, † καθήμεναι (κ) ἐπὶ πληρώ-
13 ματα. † Σιαγόνες αὐτοῦ ὡς (λ) φιάλαι τῶν ἀρωμάτων
φύουσαι μυροπωλικά · † χείλη αὐτοῦ κρίνα σταλάζοντα
14 Σμύρναν πλήρη. † Χεῖρες αὐτοῦ τορνηταὶ χρυσοῦ πε-
πληρωμέναι Θαρσείς · † κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάν-
15 τινον ἐπὶ λίθῳ σαπφείρου. † Κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρ-
μάρινοι † τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς · † εἶ-
16 δος αὐτοῦ ὡς Λίβανος, ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. † Φάρυγξ
αὐτοῦ γλυκασμοί καὶ ὅλος ἐπιθυμία. † οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου, † θυγατέρες Ἰερου-
17 σαλὴμ. † Πῇ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ὦ καλὴ
ἐν γυναιξί; † πῇ ἀπέκλινεν ὁ ἀδελφιδός σου καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

MS. A. (ι) εἰμὶ ἐγώ. (θ) καυφαῖς, (ι) λαμπόμενοι (κ) ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων. (λ)* φιάλες

ΚΕΦ. ϛ'.

1 † ΑΔελφιδός μου κατέβη εἰς (α) κῆπον αὐτοῦ † εἰς
φιάλας τῶν ἀρωμάτων, † ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλ-
2 λέγειν κρίνα. † Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ (') ἀδελφι-
3 δός μου ἐμοί, † ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κείνοις. † Καλὴ εἶ
ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία, † ὡραῖα ὡς Ἰερουσαλὴμ,
τάκτοῦ ὡς τεταγμένα.

MS. A. (α) κῆπόν μου (') ὁ ἀδελφιδός

Verſ. GRÆC. LXX. Interp. & ÆTHIOP. Tranſ. LAT.

8 *Adjuravi vos, filiæ Hierusalem, in virtute, & viribus agri: ſi inveneritis fraternũ meũ; quid annuntiabitis ei? Quoniã vulnerata charitatis ego ſum.* 9 *Quid[k] fraternus tuus à fraterno, pulchra in mulieribus? Quid[l] fraternus tuus à fraterno; quia ſic adjuraſti nos?* 10 *Frater[n] me°(l) candid°, & rubicund°, elect° ex millibus.* 11 *Caput ej° aurũ(n) Cephas: cincinni ej° [n]elatæ, nigri tanquàm corv°:* 12 *Oculi ejus, ſicut columbæ [o]ſuper(o) plenitudines aquarũ, lotæ in lacte, ſedentes [p]ſuper plenitudines:* 13 *Maxillæ ej°, ſicut(p)[q]phialæ aromatũ germinantes unguentaria: labia ejus lilia ſtillantia myrrhã (q) plenã:* 14 *Manus ejus tornatæ [r]auro & impleræ (r) Tharſis: venter ej°[t]pixis eburnea ſuper lapide ſapphirũ:* 15 *Crura ejus columnæ (ſ) marmoreæ fundatæ ſuper baſes aureas: [t](ſpecies ej°, ut Libani°, electus ſicut cedri: Guttur ejus dulcedines: & totus deſiderũ. Hic[v] fraternus meus, & hic proximus m°, filiæ Hierusalem.* 16 *Quò (t) abiit[x] fraternus tuus, pulchra in mulieribus? quò reſpexit fraternus tuus? & quæremus eum tecum.*

CAP. VI.

1 FRater° me° deſcendit in hortũ ſuũ ad(a) phialas aromatũ, (b) paſce e in hortũ, et colligere lilia. [a] Ego fraterno meo, & frater° meus mihi, (c) qui paſcit in liliis. 2 *Pulchra es, proxima mea, (d) ſicut beneplacitũ, decora ſicut Hierusalem, (e) [b]terror, ut ordinata.* 3

INTERP. ÆTHIOP. [i] nepotẽ meũ; [k] nepos tu° præ nepote, [l] nepos tu° præ nepote; [m] natus ex millib°. [n] pendulũ, nigri [o] juxta piſcinas aquarũ plenarũ, [p] juxta piſcinas aquarum plenarum: [q] areola aromatis producens aromatica: [r] auro Tharſis decoratæ: [ſ] turgidus, ſicut ebur ſuper [t] caput ejus, ut [v] nepos meus, & hic dilectus meus, [x] nepos tuus, ut quæramus eum tecum ?

CANT. VI. [a] Sicut tu es, ſic ego: amica mea ſicut beneplacitum, [b] terrifica, ſicut procurrens acies.

Verſio ÆTHIOPICA.

8 ለመሐልዕክን ፡ ለዋልደ ፡ ለያሩሳሌም ፡፡ በኀ 8
ይሉ ፡ ዉበአንዑ ፡ ለገይመ ፡፡ እመ ፡ ረከብካሁ ፡
ለወልድ ፡ አትየ ፡ ከመ ፡ ተይደ ፡ ዐሡ ፡፡ ከመ ፡ ኑድፍ 9
ት ፡ ዘእነ ፡ በፈቅረ ፡፡ ፡ ፡ መኑት ፡ ወልድ ፡ እኁኪ ፡ ለ
ምውሉይ ፡ ለኀሣ ፡ ዘሢኖ ይት ፡ ለመለአንስት ፡፡ ፡ ፡
ዐ ፡ ወመነት ፡ ፍልድ ፡ ለኀስ ፡ ለመውሉይ ፡ ሌ 10
ኀሣ ፡ ዘከመዝ ፡ ለመሐልክነ ፡፡ ፡ ፡ አኀየ ፡ ጸ 11
ዕደ ፡ ወቀይከ ፡፡ ፡ ወኑሁ ፡ ለመለአለፋ ፡፡ ፡ ፡ ወ 12
ርአሱ ፡ ወርቀ ፡ ቁፈዝ ፡፡ ፡ ድምድማሁ ፡ ኑሁል
ወአሊ ፡ ከመ ፡ ቆፅ ፡፡ ፡ ለዕይትሂ ፡ ከመ ፡ 13
ርግብ ፡ ወንስተ ፡ መአቀሰ ፡ ማይ ፡ ሙሉአ ፡ ሀሳ
ባት ፡ በሐሊብ ፡ አለ ፡ ይነብሩ ፡ ወንስተ ፡ መዕቀለ ፡
ማይት ፡ ሙሉአ ፡፡ ፡ መሳትሐሑ ፡ ከመ ፡ ሬ 14
ሳ ፡ አፈወ ፡ አለ ፡ ይፈርዩ ፡ አፈዋተ ፡ ከናፈሪሁ ፡
ጽጌ ፡ አለ ፡ ደወሕዘ ፡ ከርቤ ፡ ፈጸመ ፡፡ ፡ ፡ ኢደ 15
ዊሁ ፡ ፈሱቃት ፡ አለ ፡ በወርቅ ፡ ስርዓዋተ ፡ ተር
ሴስ ፡፡ ከርሠ ፡ ሰቡደ ፡ ከመ ፡ ቀርነ ፡ ነጌ ፡ ደበ ፡ ሕ
ብነ ፡ ሰንፔር ፡፡ ፡ ፡ ቀኑያዊሁ ፡ አዕማደ ፡ በሌቅ ፡ 16
ሱፈሪት ፡ ደበ ፡ መንበረ ፡ ወርቅ ፡፡ ርአሱ ፡ ከመ ፡
ስኒት ፡ ወሥዕረ ፡ ከመ ፡ ቁድርስ ፡፡ ፡ ጕሮሁ 17
ሁ ፡ መዐርዓር ፡ ወኵሉ ፡ ፍትዋት ፡፡ ወልድ ፡ እኁ
የ ፡ ወንተ ፡ ፈቂርየ ፡፡ ፡ ኢያቲ ፡ ኀበሬ ፡ ወሬ 1
ድ ፡ እኁኪ ፡ ወንሳረ ፡ ሠሣ ፡ መስቤኪ ፡፡ ፡ ፡

CAP. VI. ወልድ ፡ እሑየ ፡ ወረደ ፡ ወንተ ፡ ገነ 1
ት ፡፡ ወንተ ፡ አብያተ ፡ ለልወ ፡፡ ይርዕደ ፡ ዘሠ
ንተ ፡ ገነት ፡ ወያስተጋብል ፡ ጽገያተ ፡፡ ፡ ፡ ከማ 2
ሁ ፡ ለእኔ ፡ እንተ ፡ ኀበየ ፡ ከመ ፡ ሠሥረ ፡ ት ፡፡ ፡
ኢደመ ፡ ከመ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ መደንግፀት ፡ ከመ ፡ 3
መጽለት ፡፡ ፡ ፡

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * يا بنات اورشليم استحلفكن بالقدارات الخفل وقواته * اذا وجدتم ابن اخي فاخبروه اني
9 انا المحبه مجروحه * ايتها الجميله في النساء ما ابن احبك من ابناء الاخ * ايتها الحسناء في
10 النساء ما هو ابن احبك من ابناء الاخ لانك استحلفتينا هكذا * ابن اخي ابيض واسمر * منتخب
11 من بين ربوات * راسه ذهب كافر * طفاين سبطه سود كسواد الغراب * عيناه كالحمامتين
12 على احواض موعبة ماء * مستحمان في اللبن * جالستين على احواض موعبة ماء * خداه كبرك
13 الطيب المزرعة طيوب العطر * شفاه سوسنتان تقطران نديا * مملوتان مرا * يداه
14 مخروطتان * مملوتان ذهب تركيس * جوفه لوح عاج في جوهر الكاربا والمرجان * ساقاه عمودا
15 رخام موسسان على قاعدة ذهب * منظره كلبنان * منتخب كالارز * لهاته حلاوه * وكله شهوه * هذا
16 ابن اخي وهذا قريبي يا بنات اورشليم * ايتها الجميله في النساء اين ذهب ابن احبك * الي
17 اين ابصر ابن احبك فنطلبه معك *

* الفصل السادس *

1 * ابن اخي انحدر الى بستانه الى احواض الطيب
2 ليرعى في البساتين ويجمع السوسن * انا لابن اخي وابن اخي لي * الذي يرعى في السوسن *
3 * قريبتي جميله كمسن المنيه بهيه كاورشليم * مجرعه كالصفوف المربيه *

O filiæ Jeruſalem obteſtor vos per potentias agri eſtque virtutes, quum offenderitis nepotem meum, ſignificate illi quòd ego dilecta ſaucia ſum. O pulcherrima inter mulieres, qual° eſt nepos tuus inter nepotes? O formoſiſſima inter mulieres, qualis eſt nepos tuus inter nepotes, quòd ita nos obteſtaris? Nepos meus candidus eſt ac rufus, electus è myriadibus. Caput ejus aurum purgatiſſimum: cincinni ejus pendili, nigri inſtar nigredinis corvinæ. Oculi ejus, veluti duæ columbæ ſuper piſcinas aquâ plenas, lacte ſeſe lavantes, inſidentes piſcinis aquâ refertis: Ejus genæ quaſi lacus aromatis producentes fragrantias aromaticas. Labia ejus, duo lilia ſtillantia rorem, plena myrrhâ. Manus ejus tornatiles, plenæ auro Tarſis. Venter ejus lamina eburnea cum gemmis ſuccini & coralli. Ejus crura duæ columnæ marmoreæ fundatæ ſuper baſim auream. Species ejus ut Libanus, electus ut cedri. Palatum ejus dulciſſimam eſt, totus denique optabiliſſimus. Is eſt nepos meus, atque is eſt propinquus meus, O filiæ Jeruſalem. O pulcherrima inter mulieres, quò abiit nepos tuus? quò veſpexit nepos tuus, ut tecum perquiramus eum?

CAP. VI.

NEpos meus deſcendit in hortum ſuum ad piſcinas aromatis, ad paſcendum in hortis, & legendum lilia. Ego nepotis mei ſum, & nepos meus mihi, qui paſcitur inter lilia. Propinqua mea formoſa eſt, ſimilis delectationi voluptatis, decora ut Jeruſalem, formidabilis ut acies inſtructa.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * ܐܬܝܢ ܕܐܚܝ ܢܚܬ ܠܓܢܬܗ ܠܐܬܪ ܒܘܣܡܐ ܠܡܪܥܐ ܒܓܢܬܐ ܘܠܡܠܩܛ ܫܘܫܢܐ ܐܢܐ ܠܐܚܝ ܘܐܚܝ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ
14 ܩܪܝܒܬܝ ܐܝܬ ܚܝܐ ܘܫܦܝܪܬ ܐܝܟ ܐܘܪܫܠܡ ܡܪܗܒܬܐ ܐܝܟ ܓܝܫܐ ܕܡܫܬܐ ܠܡܫܬܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
15 ܡܢ ܐܝܟ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
16 ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
17 ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *

Maxillæ ejus ut areolæ aromatum. Labia ejus ut lilia myrrham ac nardum ſtillantia. Manus ejus velut orbis aureus refertus lapillis aureis. Venter ejus opificium eburneum ſuper ſedem ſapphirinam. Crura ejus columnæ marmoreæ firmatæ ſuper baſes aureas. Pectus ejus ut Libani: denique lectiſſimus ut cedri. Palatum ejus ut favi dulciſſimi: & veſtes ejus optabiles. Talis eſt patruus meus, & talis ſocius meus, filiæ Jeruſalem. Quonam abiit patruus tuus, pulcherrima inter mulieres? quò ſe vertit patruus tuus, ut quæramus eum tecum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܦܨܠܐ ܕܫܬܐ *

1 * ܐܢܐ ܕܪܥܝ ܠܓܢܬܗ ܕܒܘܣܡܐ ܠܡܪܥܐ ܒܓܢܬܐ ܘܠܡܠܩܛ ܫܘܫܢܐ ܐܢܐ ܠܐܚܝ ܘܐܚܝ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
2 ܐܢܬ ܫܦܝܪܬ ܐܝܟ ܐܘܪܫܠܡ ܡܪܗܒܬܐ ܐܝܟ ܓܝܫܐ ܕܡܫܬܐ ܠܡܫܬܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *
3 ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ ܕܫܘܫܢܐ ܐܢܬ ܐܚܝ ܕܐܬ ܠܝ ܕܪܥܐ ܒܫܘܫܢܐ *

CAP. VI.

PAtruus meus deſcendit ad hortum ſuum & ad pulvillos aromatum, ut paſcat in hortis, colligátque lilia. Ego patruo meo, & patruus meus mihi, qui paſcit in liliis. Pulchra es propinqua mea, ut voluntas, formoſa ut Jeruſalem, terribilis ut electa.

שיר השירים: ז

4 הסבי עיניך מנגדי שהם
grex sicut tuus pilus : me *efferū reddiderunt*
הרהיבני שערך כעדר
.Ghilghad de *se depilarunt* quæ ,caprarū
העזים שנראו מן הגלעד:
ascēdērūt quæ ,ovīū grex sicut tui Dētes
5 שניך כעדר הרחלים שעלו
.*gemimuntes ipsæ* omnes quæ : lavacro de
מן הרחצה שכלם מתאימות
fragmen Sicut .*eis in* non *erba* &
ושכלה אין בהם: 6 כפלח
.*tuam comēdēt* intra *tuam temp*" punici mali
הרמון רקתך מבעד לצמתך:
octoginta & ,reginæ *ipsæ* Sexaginta
7 ששים המה מלכות ושמנים
.numerus non adolescentularū & *spellices*
פילגשים ועלמות אין מספר:
una,mea *perfecta*,mea columba *ipsa* Una
8 אחת היא יונתי תמתי אחת
:suæ genitrici *ipsa mūda*,suæ matri *ipsa*
היא לאמה ברה היא ליולדתה
eam dixerunt beatā &,filiæ eam viderunt
ראוה בנות ויאשרוה
.eā laudaverunt & ,*pellices* & ,reginæ
מלכות ופילגשים ויהללוה:
velut *respicitur* ista Quæ
9 מי זאת הנשקפה כמו־
pura ,luna ut pulchra ; aurora
שחר יפה כלבנה ברה
? *vexillate* ut terribilis ,sol ut
כחמה איומה כנדגלות:
descendi nucis hortum Ad
10 אל־גנת אגוז ירדתי
; convallis *fructus in* videndum ad
לראות באבי הנחל
,vitis *gemmuēlles* an videndum ad
לראות הפרח הגפן
,novi Non .*punica* mala floruissent
הנצו הרמנים: 11 לא ידעתי
quadrigæ ,me posuit mea anima
נפשי שמתני מרכבות
,Revertere .*mūnifici* mei populi
עמי נדיב: 12 שובי
,revertere ; Sulamith revertere
שובי השולמית שובי
quid : te *in* intuebimur &,revertere
שובי ונחזה־בך מה־
.chorum *Sicut* ? Sulamith in videbitis
תחזו בשולמית
כמחלת
.castrorum
המחנים:

CAP. VII. 1

tui pedes sunt pulchri Quàm
מה־ יפו
1 פעמיך
! *magnifici* filia calceamentis in
בנעלים בת־נדיב
sicut tuorum femorum vertebræ
חמוקי ירכיך
.artificis manuum opus ,monilia
כמו חלאים מעשה ידי אמן:
non ,rotundus crater tuus Umbilicus
2 שררך אגן המזהר אל־
tuus venter : temperamento indigebit
יחסר המזג
septus triticorum acervus
בטנך
tua ubera Duo .liliis *in*
ערמת חטים סוגה
בשושנים: 3 שני שדיך
gemelli hinnuli duo sicut
כשני עפרים
.capreæ
תאמי
צביה:

הרגום TARGUM.

4 הסבי אסתרי רבניך חכימי כנשתא רבתא חוור לקבלי
די אנון אמלכוני בגלותא וקבעי מדרשא לאולפן אורייתי ושאר
ועשוטיך ועמא דארעא אצדיקו יתי במימר פומהון כבנוי דיעקב
5 דלקטו אבניא ועברו גלישושיתא בטורא דגלעד: שניך וכהניא
ולוואי אכלי קורבניך ומעשר קודשא ואפרשותא דכין מכל
אנוסיות וגזילות דהוו היכמה דכין עדרי דענא דיעקב בזמן
דסלקן מן נחל יובקא דלא הות בהון אנסא וגזלה וכולהון
דמין דא לדא וילדן תיומין בכל עדן ומתחבלא ועקרא לא הות
6 בהון: כפלח ומלכות בית חשמונאי כולהון מלין בקודיא
כרמונא בר מן מתתיה כהנא רבא ובנוהי דאנון צדיקין
מכולהון ומקימין בקודיא ופתגמי אורייתא בצהותא: ששים
7 באדין קמו יונאי וכנשו שתין מלכין מבני דעשו מלובשי
שריונין רכבין על סוסין ופרשין ותמנין דוכסין מבני דישמעאל
רכבין על פילא בר מן שאר עממא ולישראל דלית בהון מנין
ומניאו אלכסנדרוס מלכא עליהון לרישא ואתו לאנתא קרבא
8 לירושלם: אחת ובעדנא ההיא הות כנשתא דישראל דמתילא
ליונתא שלמתא פלחא בלב חד למרהא ואחידא לאורייתא
ועקא בפתגמי אורייתא בלב שלים ובריין וכותהא כיומא
דנפקת ממצרים הא בכן נפקו בני חשמונאי ומתתיה וכל עמא
דישראל ואגיחו בהון קרבא ומסר יי יתהון בידהון וכד חלו
יתבי פלגא אשרו יתהון ומלכות ארעא ושלטוניא וקלסו
להון: מי אמרו אומיא כמה ווחנין עובדי עמא הדא בקרצתא
9 שפירין עולימהא כסיהרא ובריין וכותהא כשמשא ואימתהא
על כל יתבי ארעא בזמן דהליכו ארבעת טקסהא במדברא:
10 אל אמר מרי עלמא לבית מקדש תנין דאתבני על ידוהי
דכורש אשריתי שכנתי למחמי עובדין טבין דעבדו ולמחמי
אלולי פשן וסגן חכימיא דמתילין לגפנא ולבלוביהון מלין
11 עובדין טבין הכרסונין: לא וכרו אתגלי קדם יי די אנון
צדיקין ועסקין באורייתא אמר יי במימריה לא אוסיף למכבנון
ואף לא אעבד עמהון גמירא אלהין אמליך בנפשי לאוטבותהון
ולשואה יתהון ניוחנין ברחיכי מלכין בנין וכותהא דצדיקי
דרא ודמין בעובדיהון לאברהם אבוהון: שובי תובי לותי
12 כנשתא דישראל תובי לירושלם תובי לבית אולפן אורייתא
תובי לקבלא נבואה מן נביאיא די מתנבאין בשום ממרא דיי
ומה שיבכון נביאי שקרא למעבד עמא דירושלם בנבואתכון די
אתון ממללין סטיא על ממרא דיי ולאחלא משריית ישראל
ויהודה:

1 מה אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יי כמה שפירין רגליהון
2 דישראל כד סלקן לאתחוארה קדם יי תילת זמנין בשתא
בסנדלין דסמנונא ומקרבין ית נדריהון וית נדבתהון ובניהון
נפקי ירכיהון יאין כיותרין דקבין על כלילא דקודשא דעבד
בצלאל אומנא לאהרן כהנא: שורך ויש תתיבתך די
3 בוכותיה מתפרנסין כל עלמא היכמה דעובדא מתפרנס מן
פרתיה במעינא דאמיה בהיך באורייתא כאונגא דסיהרא
במיתיה לרבאה ולסאבא לזכאה ולחיבא ולא חסרין פתגמי
אורייתא תדירא מפשיה היכמה דלא חסרין מוי דנהרא רבא
די נפק מעדן ושבעין חכימין מסתרין יתיה כאדר סנלגל
ואוצריהון מלין מן מעשר קודשא ונדרא ונדבתא דסיני להון
עורא כהנא ורובבל יישוע ונחמיה ומרדכי בלשן אנשי
כנשתא רבתא דמתילין לורדין בגין די יהי להון חילא למעסק
באורייתא וסמך ליליא: שני תרין פריקיך דעתידין למפרקיך
3 [דמשיח בר דוד ומשיח בר אפרים] דמין למשה ואהרן בני
יוכבד דמתילן לתרין אורזלין תיומי טביא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 Fac accumbere magistros tuos sapientes, congregatio magna, in circuitu in conspectu meo; ipsi enim consulebant me in captivitate, & constituebant gymnasium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ justificaverunt me in verbo oris sui, sicut filii Jaacob, qui collegerunt lapides, & fecerunt
5 acervum in monte Galaad. Sacerdotes autem & Levitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas sanctificatas & primitias, mundi sunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ovium Jaacob in tempore quo ascendebant de torrente Jaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes similes erant ad invicem, & pariebant gemellos fœtus in omni
6 tempore: & orbata & sterilis non erat in eis. Regnum autem domus Hasmenæorum omne plenum est præcepsis sicut malogranatum, præter Mathatiam sacerdotem magnum & filios ejus qui erant justiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. Tunc surrexerunt Græci & congregaverunt sex-
7 aginta reges de filiis Esau, indutos loricis, ascendentes super equos, & equites & octoginta duces de filiis Ismael, ascendentes super elephantos, præter reliquos populos & linguas quorum non erat numerus; & constituerunt Alexandrum regem super eos in principem, & venerunt ut pugarent contra Jerusalem. Et in il-
8 lo tempore erat cœtus Israel similis columbæ perfectæ, & serviebat unanimis domino suo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant justitiæ ejus sicut in die quo egressa est de Ægypto. Tunc egressi sunt filii Hasmonæorum & Mathatias & omnis populus Israel, & pugnaverunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidissent habitatores provinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudaverunt
9 eos. Dixerunt nationes: Quàm splendida sunt opera populi hujus mane! Pulchri sunt juvenes ejus sicut luna, & pura sunt merita ejus sicut sol: & terror ejus erat super omnes habitatores terræ, quando ambulabant *quatuor* vexilla ejus per desertum. Dixit dominator seculi: In domo sanctuarii fe-
10 cunda quæ ædificata est per manum Cyri, habitare feci majestatem meam ut viderem opera bona populi mei; & ut viderem si crescant & multiplicentur sapientes qui comparantur viti, & si germina eorum plena sint operibus bonis sicut mala punica. Cùm autem revelatum fuit coram Do-
11 mino quòd essent justi, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo suo: Non addam ultrà humiliare eos, neque faciam cum eis consumptionem, sed consilium inibo in anima mea ut benefaciam eis, et ut ponam eos excelsos in curribus regum propter merita justorum generationis illius: qui simi-
12 les sunt in operibus suis Abrahæ patri suo. Revertere ad me cœtus Israel: revertere ad Jerusalem; revertere ad domum doctrinæ legis meæ, revertere ad suscipiendam prophetiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini. Quid prodest vobis ô prophetæ falsi, ut decipiatis populum qui est in Jerusalem in prophetia vestra; quæ vos loquimini aversi-
onem contra verbum Domini, ut prophanetis castra Israel, & Judæ.

CAP. VII.

1 DIXIT Salomon in spiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri sunt pedes Israel, quando ascendunt ut appareant coram Domino tribus vicibus in anno, cum calceamentis taxeis, & offerunt vota sua & oblationes voluntarias suas! & filii eorum qui egressi sunt de femore eorum pulchri sunt sicut lapides pretiosi, qui fixi sunt in corona sancta, quam
2 fecit Beseleel artifex Aaron sacerdoti. Et princeps scholæ tuæ per cujus meritum gubernantur omnia secula, sicut fœtus enutritur per umbilicum in utero matris suæ, splendidus est in lege sicut circulus Lunæ; quando venit ad mundandum, & ad contaminandum, & ad justificandum, & ad condemnandum: & non deficiunt verba legis unquam ab
3 ore ejus, sicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiso, & septuaginta sapientes circundant eum sicut aream rotundam, & cellaria eorum plena sunt decimis sanctificatis & votivis & spontaneis, quas constituerunt eis Esdras sacerdos, & Zorobabel, & Josue, & Nehemias, & Mardochæus et Belsan, viri ecclesiæ magnæ, qui comparantur rosis, ut sit eis virtus ut laborent in lege die ac
3 nocte. *Duo* salvatores tui qui te redempturi sunt, *Messias filius David & Messias filius Ephraim*, similes sunt Mosi et Aaron filiis Jocabed qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܐܦܟܝ ܥܝܢܝܟܝ ܡܢܝ ܕܢܓܕܝ. ܗܢܘܢ ܡܬܝܠܝ ܠܝ. ܗܢܘܢ ܡܫܬܝܢ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܐ ܕܥܙܐ. * ܫܥܪܟܘܢ ܕܥܙܐ ܕܥܠ ܛܘܪܐ ܕܓܠܥܕ. ܫܥܪܟܘܢ ܡܢ ܟܠ ܙܢܝ ܕܥܡܐ. ܗܢܘܢ ܡܬܝܠܝ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܐ ܕܥܙܐ. ܫܥܪܟ ܕܥܠ ܪܫܟ ܟܐܝܢ ܕܫܢܝ. ܕܥܠ

Versio VULG. LAT.

4 Averte oculos tuos à me, quia ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum, quæ apparuerunt de
5 Galaad. Dentes tui sicut grex ovium, quæ ascenderunt de lavacro, omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est
6 in eis. Sicut cortex mali punici, sic genæ tuæ absq; occultis tuis. Sexaginta sunt reginæ, & octoginta concubinæ, & adolescentularum non est
8 numerus. Una est columba mea, perfecta mea, una est matris suæ, electa genitrici suæ. Viderunt eam filiæ, & beatissimam prædicaverunt; reginæ et concubinæ, et laudaverunt eam.
9 Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut Sol, terribilis ut castrorum
10 acies ordinata? Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convalliũ, et inspiceré si floruissẽt vinea, et germinãssent mala punica. Nescivi: anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab. Revertere, revertere, Sulamitis: revertere, revertere, ut intueamur te.

CAP. VII.

1 Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum? Quàm pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia principis! Junctura femorum tuorũ, sicut monilia quæ fabricata sunt ma-
2 nu artificis. Umbilicus tu' crater tornatilis, nunquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici, val-
3 latus liliis. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

4 † Ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον (β) μου, † ὅτι αὐτοί με ἀνεπέτασάν με. † τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν
5 αἰγῶν, † αἱ ἀνεφάνησαν ἀπὸ τῆς Γαλαάδ. † Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων, αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τῆς
6 λουτροῦ, † αἱ πᾶσαι δίδυμεύουσαι, † καὶ ἀπεκνῶσα οὐκ ἔστιν (γ) ἐν αὐταῖς. † ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χεί-
7 λη σου, † καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. † Ὡς λέπυρον τῆς
8 ῥοᾶς μῆλόν σου † ἐκτὸς τῶν σιωπησέων σου. † Ἑξήκοντά εἰσι βασίλισσαι † καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, † καὶ
9 νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστι ἀριθμός. † Μία δὲ ἐστὶν ἡ περιστερά μου, τελεία μου, † μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, † ἐκλεκτὴ δὲ τῇ τεκούσῃ (δ) αὐτούς. † εἶδον αὐτὴν θυγατέρες καὶ
10 μακαρίσουν αὐτὴν † βασίλισσαι, (ε) καὶ γε παλλακαί, καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. † Τίς αὕτη ἡ (ζ) ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρου, † καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ
11 ὡς ὁ ἥλιος, † δεινὴ ὡς παρατάξεις; † Εἰς κῆπον καρύας κατέβην † ἰδεῖν (η) ἐν χλόαις τοῦ χειμάῤῥου, † ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος, † (θ)
12 ἴδωσιν εἰ ἀῤῥαί. † Οὐκ ἔγνω τὴν μαστός μου Σοί. † ἐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. † θέσθέ με ἅρματα Ἀμιναδάβ. † Ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε ἡ (ι) Σουναμῖτις· † ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, ἡ ὀψόμεθα ἐν Σοί.

MS.A. (β) ἐμοῦ, (γ) ἐν αὐτοῖς· ὡς σπαρτίον κόκκινον (δ) αὐτῆς. (ε) καὶ παλλακαί, (ζ) ἐγκύπτουσα (η) ἐν χλόαις (θ) εἰ ἤνθησεν (ι) Σουλαμῖτις·

ΚΕΦ. Ζ'.

1 † Τί ὄψεσθε ἐν τῇ (α) Σουναμῖτιδι † ἢ ἐρχομένη ὡς χορὸς τῶν παρεμβολῶν; † (β) ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι (γ) σου † υἱὸς ἀλφὼ νενδός· † ῥυθμοὶ (δ) μηρῶν ὅμοιοι ὁρμίσκοις, † (ε) ἔργον
2 τεχνίτου. † Ὁμφαλὸς σου κρατὴρ τορευτός, † μὴ ὑστερούμενος (ζ) κράμα· † κοιλία σου (η) θημωνία σί-
3 του περφαγμένη ἐν κρίνοις. † Δύο μαστοί σου, ὡς δύο νεοσοὶ δίδυμοι δορκάδος.

MS.A. (α) Σουλαμίτιδι (β) τί ὡραιώθησαν (γ) θυγατερ Ἀμιναδάβ. (δ) μηρῶν σου (ε) ἔργῳ χειρῶν τεχνίτου. (ζ) κράμα· (η) θημωνία

Versio GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopicæ. Transf. LAT.

4 *Averte oculos tuos è (f) regione mei: qui à ipsi avolare fecerunt me. Capillamentum tuum, sicut greges*
5 *caprarum, quæ (g) apparuerunt [c] è Galaad. Dentes tui, sicut greges*
6 *(h) tonsarum, quæ ascenderunt de lavacro, omnes geminantes, & in-*
7 *fœcunda non est in eis. Sicut (i) fu-*
8 *nicullus coccineus, labia tua, & (k) eloquium tuum decorum. Sicut cor-*
9 *tex mali punici, gena tua (l) extra tacitumitatem tuam. Sexaginta sunt*
10 *reginæ, & octuaginta concubinæ, & adolescentulæ, quarum non est*
11 *numerus. Una est columba mea, perfecta mea, una est matri suæ, electa*
12 *est ei, quæ peperit ipsam. Viderunt eam filiæ, & (m) beatificabunt eam reginæ, & concubinæ, & lau-*
10 *dabunt eam. Quæ est ista, [d] quæ (n) progreditur, sicut aurora, pul-*
11 *chra ut Luna, electa ut Sol, (o) pavor, ut ordinatæ? In hortum*
12 *nucis [e] descendi (1) videre in germina torrentis, videre si floruit vitis, [f] efflorueruntne mala punica. Ibi dabo ubera mea tibi. (q) Non*
11 *novit anima mea. (r) Posuit me currus Aminadab: Convertere, convertere, (s) Sunamitis: convertere, convertere, & (t) videbimus in te.*

CAP. VII.

1 *Quid (a) videbitis in [a] Sunamitide, quæ venit, (b) sicut chori castrorum? Speciosi facti sunt gres-*
2 *sus tui in calceamentis tuis, filia (c) Nadab: [b] moduli femorum similes torquibus, (d) opus artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis,*
3 *non deficiens misto: venter tuus (e) acervus frumenti vallatus in liliis: Duo ubera tua, sicut duo hinnuli gemelli capreæ:*

INTERP. ÆTHIOP. [c] de montibus Galaad. [d] quæ prospectat, [e] descendit nepos meus videre [f] & floruerunt cyperi, & si fructificarunt mala *C AP. VII.* [a] Shelama Shewaith ? tu prospectas à longè sicut ordinata congregatio: quàm speciosi sunt gressus [b] structura femorum tuorum similis est

Versio ÆTHIOPICA.

ጢጢ፡ ለዕይኖችሺ፡ እመለእፃዚያ፡፡እስመ፡ እ
ማንት ፡ ለእረሪፈ፡፡ዘዕሪትኪ ፡ ከመ፡ ውርዌ
ተ፡ ለጣቢ፡፡እለ፡ ተከለሠታ፡ እመለድባሪ፡ ገ
ሳለደ፡፡፡ ከነንኪ፡ ከመ፡ ውሪዕይ፡ እለ፡ ተ
ቀርጸ፡፡እለ፡ ወጽሕ፡ እመሳጸብ፡፡ ጽሥዑት፡ እ
ለ፡ ይመንትዋ፡፡ወእልቦ ፡ እመኔሆኑ፡ መካነ፡፡
ከመ፡ ፍሽሖ፡ ቀይሕ ፡ ከናፍርኪ፡፡ወኃብብኪ፡
ኢደመ፡፡፡ ከመ፡ ቅፈፋተ፡ርማኒ፡መሳትሕ ፡
ኪ፡እንበለ፡ አርመሞትኪ፡፡፡ ከሰ፡እማኒቱ፡
ንግሠታት፡፡ ወከማኒያ፡ ዕቁባት፡፡ለዋልድ፡ ኦ
ለ፡ለልቦ፡ኖልቀ፡፡፡ እሰቲ፡ ይእቲ፡ርግብየ፡
ፈጽመት፡፡ወለሐቲ፡ ይእቲ፡ለእማ፡፡ወሳሪት፡
ይእቲ፡ለእንተ፡ወለደታ፡፡ርእያዋ፡ለዋልድ፡ ወ
ለአተብፀዓሃ ፡፡ ንግሠታት ፡ ወእቁባት፡ ወደሳ
ሃ፡፡፡ ሶኑ፡ይእቲ፡ዘቲ፡እንተ፡ትሕውጽ፡ከ
ሞ፡ ኅሕ፡ዘኃሊት፡ ከመ፡ወርሳ፡፡ብርሂት፡ሰ
ሞ፡ፀሐይ፡ድንጋፄ፡ከመ፡ሠርዓት፡፡፡ ውስ
ተ፡ገነት፡ከርነዀ፡ ወጊደ፡ ወልድ፡ እኁየ፡፡ውስ
ተ፡ዘርእ፡ውሰሕ፡፡ደርእያ፡ እመ፡ጸገ፡ ወይ
ኔ፡፡ወእመ ፡ ጸገ ፡ቆዕ፡፡ወለእመ ፡ ፈደ፡ ሮ
ማኒ፡፡፡ በሀዖ፡ እሁበከ፡ ለጥባትየ፡ ለከ፡፡ ገ
ነቈዝ፡ ለያእመረት፡፡ ፈቅደ፡ ፡ ሰደገሳተ ፡ ለ
ጢሃደብ፡፡፡ ተመዖጢ ፡ ተመዖጢ ፡ ሱለማ
ጢት ፡፡ ተመዖጢ ፡ ተመዖጢ ፡ ወንሪለይ ፡ ብ
ጢ፡፡፡

CAP. VII. መነተ፡ተረእዩ፡በእነተ፡ሰለመ፡ሰ
ጣዊት፡፡እነተ ፡ትሕውጽ፡እመሪሐቅ፡ከመ፡
መደበለ፡ማሕበር፡፡ጥቀ፡ኦደመ፡ሐሪታትኪ፡
ዘበከነ፡ወለተ፡ናደብ፡፡ወኃብረተ፡ጠናቅዕትኪ፡
ደመስል፡ ለርማስቀስ፡ግብረ፡ኦደ፡ ኬነዖ፡፡፡
ሳነብርትኪ፡ከመ፡ ጣዕከክ፡ቀሐቅ፡ዘሊ፲ዐሊ
ቅ፡ እመ፡ስከከ፡፡ከርዚኪ ፡ ስወጠ ፡ ከርዓ
ይ፡ወሳዓር፡ በጽጌ፡፡፡ ክልሌ፡ ለጥባትኪ፡
ከመ፡ክልሌ፡እጥሊ፡መትታ፡ዘወይጠል፡፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * أَرْدِدِي عَيْنَيْكِ مِنْ مُقَابَلَتِي فَهُمَا قَدْ طَيَّرَانِي * شَعْرُكِ كَقُطْعَانِ الْمَعْزِي الظَّاهِرِينَ مِنْ
5 جِلْعَادَ * أَسْنَانُكِ كَالْقُطْعَانِ الْجَزُورِ الَّتِي قَدْ صَعِدَتْ مِنَ الْاِسْتِحْمَامِ * الَّتِي كُلُّهَا ذَوَاتُ أَتْوَامٍ
6 وَلَيْسَتْ فِيهَا تَكْلَتِي * شَفَتَاكِ كَالْخَيْطِ الْقِرْمِزِيِّ * وَكَلَامُكِ لَذِيذٌ بِي * وَجَنَتَاكِ كَقِشْرِ
7 الرُّمَّانَةِ سِوَى جَمَالِ سُكُوتِكِ * الْمَلِكَاتُ هِيَ سِتُّونَ * وَالسَّرَارِيَاتُ ثَمَانُونَ * وَالسَّوَارِيُّ هِيَ لَا عَدَدَ
8 لَهُنَّ كَيْنَ * حَمَامَتِي وَكَمِلَتِي وَاحِدَةٌ هِيَ * وَاحِدَةٌ هِيَ لِأُمِّهَا * مُنْتَخَبَةٌ هِيَ لِمَنْ وَلَدَتْهَا
9 الْبَنَاتُ أَبْصَرْنَهَا وَطَوَبْنَهَا * وَرَأَتْهَا الْمَلِكَاتُ وَالسَّرَارِيَاتُ فَسَبَّحْنَهَا * مَنْ هَذِهِ الْمُشْرِفَةُ كَطَلْعِ
10 الصُّبْحِ * جَمِيلَةٌ كَالْقَمَرِ * مُنْتَخَبَةٌ كَالشَّمْسِ * مُجْرِعَةٌ كَالصُّفُوفِ الْمُرَتَّبَةِ * فِي بُسْتَانِ الْجَوْزِ
11 انْحَدَرْتُ لِأَنْظُرَ إِلَى غَلَّةِ الْوَادِي * لِأُبْصِرَ إِنْ كَانَ الْكَرْمُ قَدْ أَزْهَرَ * قَدْ أَزْهَرَ الرُّمَّانُ * هُنَاكَ
12 أَدْفَعُ إِلَيْكِ ثَدْيِي * وَمَا عَرَفْتُ نَفْسِي جَعَلَتْنِي مَرْكَبَةَ عَمِّنَادَابَ * إِرْجِعِي أَيَّتُهَا السُّومَانِيَّةُ
إِرْجِعِي إِرْجِعِي فَنَنْظُرَ إِلَيْكِ *

4 *Deflectite oculos tuos ex adverso mei, quo-*
5 *niam ipsi me jam abalienarunt. Capilli tui sunt similes grege caprarum pro-*
6 *deuntium è Galaad. Dentes tui similes grigibus tonsis qui ascenderunt è lotione,*
7 *quorum oves universæ gemellipare, nec est inter eas orba. Labia tua sunt vel-*
8 *uti filum coccinum, & sermo tuus jucundus ac decorus. Genæ tuæ velut cortex malogranati, præter gratiam silentii tui. Reginæ sunt sexaginta, & concubinæ octoginta, & puellæ plurimæ absque numero. Columba mea & perfectamea*
9 *una est, una est matri suæ, electa est apud eam quæ genuit illam. Filiæ videntes eam, beatum illam: & reginæ atque concubinæ eam conspicatæ, laudárunt eam. Quæ est ista prospectans velut ortus auroræ, pulchra ut luna, electa ut sol, formidabilis ut acies in-*
10 *structæ? Ad hortum nucum descendi ut considerarem fruges vallis, ut videremnum vinea jam floruisset, jam floruissent malogranata: illic præbebo tibi ubera mea. At nescivi: anima*
11 *mea posuit me currum Amminadab. Re-*
12 *vertere O Sumanitis, revertere, revertere, ut te spectemus.*

CAP. VII.

1 *Quid vidistis in Sumanitide venienti ut acies exercituum? Gressus tuus de-*
2 *corus est in calceamentis filiarum Nadab. Structura partium femorum tuorum similis est torquibus gemmeis fabrefacti, operâ manuum artificis. Umbilicus tuus*
2 *calix tornatilis, vino temperato haud in-*
3 *digens. Venter tuus acervus frumenti circumseptus liliis. Geminæ tuæ mammæ ut hinnuli gemelli cervæ.*

CAP. VII.

1 Quid videbitis in Sulamite, nisi choros castrorum? Quàm pulchri sunt gressus tui in calceis, filia principis! Junctura femorum tuorum, sicut monilia quæ fabricata sunt manu artificis.
2 Umbilicus tu' crater tornatilis, nunquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliis.
3 Duo ubera tua similia sunt duobus hinnulis gemellis capreolorum. pascentibus inter lilia.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ܐܪܕܝ ܥܝܢܝܟ ܡܢ ܡܩܒܠܝ ܕܗܢܘܢ ܐܦܪܝܢܢܝ ܠܝ ܫܥܪܟ ܐܝܟ ܥܪܩܐ ܕܥܙܐ ܕܚܙܝܢ ܡܢ ܓܠܥܕ ܫܢܝܟ ܐܝܟ ܥܠܬܐ ܕܡܬܪܚܨܢ ܡܢ ܪܚܨܐ ܟܠܗܝܢ ܬܪܝܢ ܘܠܝܬ ܒܗܝܢ ܥܩܪܐ ܣܦܬܝܟ ܐܝܟ ܚܘܛܐ ܕܫܢܝܪ ܘܡܠܠܟ ܫܦܝܪ ܟܦܠܬ ܪܡܢܐ ܕܪܡܢ ܓܠܝܢܟ ܐܝܟ ܦܠܓܐ ܕܪܡܢ ܒܪܝܪ ܕܠܒܪ ܡܢ ܫܬܩܐ ܕܝܠܟ ܐܝܟ ܓܠܝ ܕܪܡܢ ܕܡܬܪܥܝ ܒܝܢ ܫܘܢܢܐ ܬܪܬܝܢ ܐܢܐ ܠܟ ܪܚܡܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܝܕܥ ܢܦܫܝ ܫܝܡܢܢܝ ܪܟܒܬ ܥܡܝܢܕܒ ܐܬܝ ܠܟ ܡܬܬܝ ܠܟ ܪܚܡܝ ܕܝܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܠܗ ܒܪܟ ܠܗ ܡܠܟܬܐ ܘܣܪܝܬܐ ܘܫܒܚܢ ܠܗ ܡܢ ܗܢܐ ܕܢܦܩ ܐܝܟ ܫܚܪܐ ܣܦܝܪ ܐܝܟ ܝܪܚܐ ܒܪܝܪ ܐܝܟ ܣܗܪܐ ܕܡܬܪܥܝ ܒܝܢ ܫܘܢܢܐ ܬܪܬܝܢ ܐܢܐ

שיר השירים : ח

oculi:tuis turris sicut tuum Collum
4 צוארך כמגדל השן עינך filiæ portam *super*,Chesbon in piscinæ
ברכות בחשבון על שער בת־ , Lebanon turris sicut *nasus:magnatum*
רבים אפך כמגדל הלבנון tuum Caput .Damnesce *facies* speculans
5 צופה פני דמשק : ראשך tui capitis coma &,*Carmel* veluti te sup
עליך ככרמל ודלת ראשך .canalibus in ligatus rex :purpura sicut
כארגמן מלך אסור ברהטים: *fujis jucunda* quàm & ,pulchruisti Quàm
6 מה־יפית ומה־נעמת tua statura Ista ! deliciis in *amor*
7 אהבה בתענוגים : זאת קומתך tua ubera & , palmæ est allimilata
דמתה לתמר ושדיך Ascendam , Dixi .botris
8 לאשכלות : אמרתי אעלה ,ejus ramos *in* apprehendam ,palmam in
בתמר אחזה בסנסניו botri sicut tua ubera nunc erunt &
ויהיו־נא שדיך כאשכלות ,vineis , vitis
הגפן וריח אפך כתפוחים: ,malorum sicut ,*suæ naris* odor &
9 וחכך כיין הטוב הולך vadens optimũ vinũ sicut tuũ palatũ Et
לדודי למישרים דובב Ioqui faciesq;*restitudines ad*,meũ dilectũ ad
שפתי ישנים: אני לדודי , mei dilecti Ego .dormientium Labia
10 ועלי תשוקתו: לכה דודי ,mi dilecte veni.e? desideriũ me *super* & commoremur , agrum in egrediamur
נצא השדה נלינה , vineas ad *surgamus Mane* .villis in
11 בכפרים: נשכימה לכרמים se aperuerit ,vitis *gemmuerit* an videam?
נראה אם פרחה הגפן פתח ibi : punica mala *floruerint* ,parva uva
הסמדר הנצו הרמונים שם Mandragoræ .tibi meos amores dabo
12 אתן את־דדי לך: הדודאים nostris *estiis* *Super* & , odorem dederunt
נתנו־ריח ועל־פתחינו ,vetera etiam , nova , *delicata* omnia
כל־מגדים חדשים גם־ישנים .tibi abscondi ,mi dilecte
13 דודי צפנתי לך :

CAP. VIII. ח

ubera sugentẖ,mihi fratrẖ ut te det Quis
1 מי יתנך כאח לי יונק שדי ,plaies in te inveniam ? meæ matris
אמי אמצאך בחוץ .me contemnant non *etiam*,te osculer
אשקך גם לא־יבזו לי: domum ad te faciam venire ,te Ducam
2 אנהגך אביאך אל־בית te faciam bibere : me docebis ,meæ matris
אמי תלמדני אשקך , *condituræ* vino de
מיין הרקח מעסיס , vino de
רמני : שמאלו תחת sub ejus Læva .mei granat mali
3 me ; plexabitur illi? dextera &,meo capite
ראשי וימינו תחבקני :

תרגום Targum.

4 צוארך ואב בירת דינא דראן דיניך חסין על עמא לכפתא יתהון
ולמנך מן די יתחיב בדינא לנגרא כשלמה מלכא דעבד מגדלא
דשן דפיל וכבש ית עמא בית ישראל ואחדר יתהון למרי עלמא
ספריך מלין חוכמתא כפרקטינין דמיא וידעין לממני חושבני
עבורין ומעברין שנין וקבעין רישי ירחין ורישי שנין בתרע בית
4 סנהדרין רבא ורב בית אבא לבית יהודה דמי לדוד מלכא
דבנא מצדתא רציון די מתקרי מגדלא דלבנן דכל מן דיקום
5 עליהי יכיל לממני כל מגדלין די בדמשק : ראשך מלכא דאתמני
עלך דישא צדיקא כאליהו נביא דקני קנאתא למרי שמיא וקטל
ית נביאי שקרא בטורא דכרמל ואתיב ית עמא בית ישראל
לדחלתא דיי אלהיא ודלת עמא די אולין בדישא מכא על די אנון
מסכנין עתידין למלבש ארגונא היכמה די לבש דניאל בקרתא
דבבל ומרדכי בשושן בנין וכותא דאברהם דאסליך מן קדמת
6 דנא למרי עלמא ובצדקתא דיצחק דכפתיה אבוהי למקרביה
ובחסדותא דיעקב דקלף על המרא ברהטיא : מה אמר מלכא
שלמה כמה יאה אנת בנשתא דישראל בזמן די חסבולי עליך ית
7 ניר מלכותי בעדן די אנא מוכח יתיך ביסורין על חוביך ואנת
מקבלא יתהון ברחים דמין באפיך כתפנין : זאת ובעדן די
פרסין כהניך ויהון בצלו ומברכין לאחיהון בית ישראל דרמין
8 ארבעת ידיהון מתפרשין כל לבי דתמר וקומתהון כדקלא
ופקהליך קימין אפין באפין כל קבל כהניא ואפיהון כבישו לארעא
8 באתכלא דעבין : אמרתי אמר יי במימריה אסק ואנשיה
לדניאל ואחוי אי כהל למקם בנסיונא הדא היכמה דקם אברהם
דדמי לדולבא בעסרא נסין ובחן אף אנא לחנניה מישאל ועזריה
9 אי כהלין למקם בנסיוניהון אפרוק בדיל זכותהון לעמא בית
ישראל דמתילן לאתכלין דענבין ושומהון דדניאל חנניא מישאל
ועזריה אשתמע בכל ארעא וריחיהון יהי נדיף בריחא דתפוחין
דנגתא דעדן : וחכך אמר דניאל וחברוהי קבלא נקבל עלנא
10 נגירת מימרא דיי היכמה די קבל עליה אברהם אבונא דמתיל
לחמר עתיק ונהך באורחין דתקנן קדמוהי היכמה דאזלו אליהו
ואלישע נביאיא די בזכותהון קמו מתיא דדמין לגבר דדמיך
ויתקיים בר בוי כהנא דמנבואת פוטיה אתערו דמכי מיתיא
11 די בבקעת דורא : אני אמרת ירושלם כל ומן די אנא מהלכא
באורחא דמרי עלמא משרי שכנתיה בגוי ועלי מתיה ובעדן די
אנא סטיא מן אורחתיה מסלק שכנתיה מבני ומטלטל יתי בגוי
12 עממיא ואנון שלטין בי בגברי דשליט באנתתיה : לכה כד חבו
עמא בית ישראל אנלי יי יתהון באתרא דשעיר חקלי אדום אמרת
בנשתא דישראל בבעו מנך רבון כל עלמא קבל צלותי די אנא
13 מצלא קדמך בקרוי גלותא ובפלכי עממיא : נשכימה אמרין
בני ישראל אלין נקדים בצפרא ונהך לבית כנשתא ולבית
מדרשא ונבקר בסברא דאורייתא ונחמי אי מטא זמן פורקנא
דעמא בית ישראל דמתילין לנופא לארתפרקא מגלותהון ונשאל
לחכימיא אתנלי קדם יי כותא דצדיקיא דמלין בקיריא כרמנא
אי מטא קצא למסק לירושלם למתן תתן שבח לאלהא דשמיא
ולמקרב עלון ונכסת קודשין : הדודאים יכי יהא ריעא מן קדם
יי למפרק ית עמיה מן גלותא יתאמר למלכא משיחא כבר
שלים קץ גלותא ונכות צדיקיא אתבסם קדמי כריח בלסמון
וחכימי דריא קבעין על תרעי מדרשא עסקין בפתגמי ספריא
ופתגמי אוריתא כען קבל מלכותא די נגניות לך :

ח

1 מי ובההיא זמנא אתגלי מלכא משיחא לכנשתא דישראל ויימרון ליה בני ישראל אתא תהא עבנא
לאח ונפק לירושלם ונהי ינקין עמך מטמי אורייתא היכמה דיניק ינקא בתדיריא דאמיה דכל
זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי כד הויתי דכירא ית שום אלהא רבא ומסירא נפשי על
2 אלהותיה אף עמי ארעא לא הוו מבוין לי : אנהגך ארברנך מלכא משיחא ואעלנך לבית
מוקדשי ותאלף יתי למרחל מן קדם יי ולמהך באורחתיה ותתן נסעות סעודתא [דליויתן]
ונשתי חמר עתיק דאצטנע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא ומרמוני פרי דאתעתדו לצדיקיא
3 בגנתא דעדן : שמאלו אמרת כנשתא דישראל אנא בחרתא מכל עממיא די אנא קטרא
תפלין ביד שמאלי וברישא וקביעא מוותא בסטר ימינא דדשי תולתא לקבל תיקי דלית
רשו למסיקא לחבלא בי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 Judex quoque tuus qui judicat judicium tuum, fortis est super populum, ut alliget eos, & ut trahat eos, qui condemnantur in judicio, ad carcerem, sicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & subjecit populum domus Israel; & convertit eos ad dominatorem seculi:scribæ tui pleni sunt sapientia sicut piscinæ aquarum; & sciunt constituere rationes embolismorum, & annos intercalant, & signant principia annorum & mensium, in porta domus consilii magni: & princeps familiarum domus Juda similis est David regi, qui ædificavit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani; quoniam omnis qui steterit in ea,potest numerare omnes turres quæ sunt in Damasco.
5 Rex qui constitutus est super te in principem, justus est sicut Helias propheta, qui zelo zelatus est pro Domino cœli, & occidit prophetas falsos in monte Carmelo, & convertit populum domus Israel ad timorem Domini Dei: & pauperes populi qui ambulabant apud principem hinc & inde,eò quòd egeni sunt, futurum est ut induantur purpura, sicut induus est Daniel in civitate Babylonis, & Mardochæus in Sussis, propter meritum Abrahæ, quem regem constituit ab initio in dominatorem seculi; & propter justiciam Isaac, quem ligavit pater ejus ut offerret eum [*in holocaustum*;] & propter benignitatem Jaacob, qui decorticavit virgas, [*& posuit eas*] in canalibus. Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Israel
6 in tempore quo tu portas super te jugum regni mei,in tempore quo ego corripio te infirmitatibus propter peccata tua, &
7 tu suscipis eas in charitate, & videntur tibi quasi delitiæ! Et in tempore quo Sacerdotes tui extendunt manus suas in oratione, & benedicunt fratribus suis domui Israel,similes sunt digiti manus eorum extensi ramis palmarum,& statura eorum est sicut palma, & ecclesia tua stat facie ad faciem contra Sacerdotes,& facies eorum inclinatæ sunt in terram sicut botri uvarum. Dixit Dñs in verbo suo: Ascendam & tentabo Daniel-
8 lem, & videbo si potest stare in tentatione hac sicut stetit Abraham,qui similis fuit ramo[*palmarum,quem probavi*] decem tentationibus: & probabo ego quoq; Ananiam, Mizael, & Azariam: & si possunt stare in tentationibus suis,redimam propter merita eorum populum domus Israel, qui comparatus est botris uvarum: & nomen Daniel,Ananiæ,Mizael & Azariæ audietur in universa terra, & odor eorũ erit fragrans sicut
9 odor pomorum paradisi voluptatis. Dixit Daniel & socii ejus: Suscipiendo suscipiemus super nos decretum verbi Dñi, sicut suscepit super se Abraham pater noster, qui comparatus est vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ sunt coram eo, sicut ambulaverunt Helias & Helisæus prophetæ,per quorum merita surrexerunt mortui,qui similes sunt viro dormienti: & sicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia oris sui suscitati sunt dormientes mortui qui erant in campo Dura.
10 Dixit Jerusalem: In omni tempore quo ego ambulabo in via dominatoris seculi, habitare facit majestatem suam in medio mei, & ad me est desiderium ejus: & in tempore quo ego declino à viis ejus, aufert majestatem suam à me, & transfert me inter populos: & ipsi dominantur in me sicut vir qui do-
11 minatur uxori suæ. Quando peccaverunt populus domus Israel, transmigrare eos fecit Dñs in terram Seir regionis Idumeæ: dixit cœtus Israel, Obsecro te dominator totius seculi suscipe orationem meam, qua ego oro coram te in urbibus transmigrationis meæ & provinciis populorum. Dixerunt filii
12 Israel ad invicem: Surgamus manè, & eamus ad domum ecclesiæ & ad domum examinis, & investigemus in libro Legis, & videamus an pervenerit tempus redemptionis populi domus Israel, qui comparatus est viti, ut redimatur de captivitate sua: & interrogemus sapientes an manifesta sit coram Dño justitia justorum, qui pleni sunt præceptis sicut malogranata, & an pervenerit finis ut ascendamus in Jerusalem,ut demus ibi laudem Deo cœli,& offeramus holocausta & victimas
13 sanctificatas. Et cùm fuerit voluntas à facie Dñi ut redimat populum suum de captivitate,dicetur regi Messiæ: Jam completus est finis captivitatis, & meritum justorum suave est coram me sicut odor balsami: & sapientes generationum constituti in portis gymnasii, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc surge suscipe regnum quod reposui tibi.

CAP. VIII.

1 ET in tempore illo revelabitur rex Messias cœtui Israel, & dicent ei filii Israel: Veni, esto frater noster,& ascendamus in Jerusalem, & sugemus tecum sententias Legis, sicut sugit infans ubera matris suæ: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter dei-
2 tatem ejus, etiam populi terrarum non despiciebant me. Ducam te rex Messias & introducam te in domum sanctuarii mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis ejus, & ibi prandebimus prandium *Leviathan*, & bibemus vinum vetus quod conditum est in uvis suis à die quo creatum est seculum, & de malis pu-
3 nicis quæ præparata sunt justis in paradiso voluptatis. Dixit cœtus Israel: Ego electa sum supra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui sinistræ meæ, & capiti; chartulàque infixa est lateri dextero portæ meæ, cujus tertia pars respicit thalamum meum, ut non habe-
ant licentiam dæmones ad nocendum mihi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܙܘܓܗܘܢ ܐܝܟ ܡܓܕܠܐ ܕܫܢ. ܥܝܢܝܟܝ ܐܝܟ ܒܪܟܬܐ ܕܚܫܒܘܢ. ܦܘܡܟ ܐܝܟ ܡܓܕܠܐ ܕܠܒܢܘܢ. ܡܢ ܕܡܬܚܝܒ ܒܕܝܢܐ ܡܫܬܪܟ. 4 Collum tuum simile turri eburneæ. Oculi tui sicut piscinæ Hesbon ad portam filiæ
5 ܡܫܬܪܟ ܐܝܟ ܡܓܕܠܐ ܕܫܢ ܕܡܫܩ : ܪܫܟ ܐܝܟ ܟܪܡܠ ܕܪܗܛܝܢ. * ܕܡܫܬܪܟ ܐܝܟ ܡܠܟܐ ܐܣܘܪ ܒܪܗܛܝܢ. 5 multorum. Nasus tuus similis turri Libani spectanti versùs Damascum. Caput tu-
6 ܡܐ ܫܦܝܬ ܘܡܐ ܢܥܡܬ ܐܚܒܬܐ ܒܬܢܓܘܢܝܢ. * ܡܐ ܫܦܝܬ ܘܡܐ ܢܥܡ ܐܚܒܬ ܒܬܢܓܘܢ. 6 um super te simile est Carmelo. Et intexti crines capitis tui, sicut purpura regis alligata stadiis. Quàm pulchra es,quàm jucunda,ô

Versio VULG. LAT.

4 Collum tuũ sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscinæ in Hesebon, quæ
5 sunt in portâ filiæ multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani, quæ respicit contra Damascum. Caput tuũ
6 ut Carmelus: & comæ capitis tui, sicut purpura regis vincta canalibus.
7 Quàm pulchra es, & quã decora, charissima, in deliciis! Statura tua assimilata est palmæ, & ubera tua botris.
8 Dixi; Ascendã in palmã, & apprehendã fructũ ejꝰ: & erunt ubera tua sicut
9 botri vineæ: et odor oris tui sicut malorũ. Guttur tuũ sicut vinũ optimũ,
10 dignum dilecto meo ad potandũ, labiisq; & dentibꝰ illiꝰ ad ruminandũ.
11 Ego dilecto meo, & ad me conversio
12 ejus. Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Manè
13 surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructꝰ parturiunt, si floruerunt mala punica: ibi dabo tibi ubera mea. Mandragoræ dederunt odorem. In portis nostris omnia poma: nova & vetera, dilecte mi, servavi tibi.

CAP. VIII.

1 Quis mihi det te fratrẽ meũ sugẽtem ubera matris meæ, ut inveniã te foris, & deosculer te, & jam me nemo
2 despiciat? Apprehendam te, & ducã in domũ matris meæ: ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorũ granatorũ me-
3 orum. Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

4 †(ϑ)Ὁ τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος· †(ι) οἱ ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν Ἐσεβὼν, ἐν πύλαις θυγατρὸς πολλῶν. † μυκτὴρ σου, ὡς πύργος τοῦ Λι-
5 βάνου ἐστὶν ὁ ἐν ἀντικρὺ Δαμασκοῦ. † Κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου
6 ὡς πορφύρα· † βασιλεὺς δεδεμένος ἐν αὐλοῖς σου. † τί ὡραιώθης, καὶ τί ἡδύνθης † ἀγάπη, ἐν
7 τερπνοῖς σου † τοῦτο μέγεθός σου (κ) ὡμοιώθης τῷ
8 φοίνικι, † καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς βότρυσιν. † Εἶπα, Ἀναβήσομαι (λ) ἐπὶ τὸν φοίνικα, † κρατήσω τῶν βοτρύων
9 αὐτοῦ· καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου, † καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μήλα, † Καὶ ὁ λάρυγξ
10 σου ὡς οἶνος (μ) ἀγαθὸς, † πορευόμενος πρὸς ἀδελφιδόν μου εἰς εὐθύτητα, † ἐκφωνοῦντος (ν) χείλεσί μου
11 καὶ ὀδόντσιν. † Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, † καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ. † Ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου, ἐξέλθω-
12 μεν εἰς ἀγρὸν, † αὐλισθῶμεν ἐν κώμαις. † Ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας † ἰδωμεν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος,
13 † ἢ ἤνθησεν ὁ κυπρισμὸς, † ἢ ἐξεβλάστησαν ῥόδα· † ἐκεῖ δώσω σοι μαστούς μου Ναί. † Οἱ (ξ) μανδραγόραι ἔδωσαν ὀσμὴν· † καὶ ἐπὶ θύραις (ο) ἡμῶν πάντα ἀκρόδρυα νέα καὶ παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

ΚΕΦ. η'.

1 † Τίς δώη σε ἀδελφιδέ μου σοι ἀζόντα μαστὸν μητρός μου; † εὑρήσω σε ἔξω φιλήσω σε, † καὶ γε
2 οὐκ ἐξουδενώσουσί (α) μοι. † Παιδεύσω σε καὶ ἀξω σε εἰς οἶκον μητρός μου † καὶ εἰς (β) ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με· † ποτῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ καὶ † καρπῶν ῥοῶν μου. † Εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, † (γ) καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με.

MS.A. (ϑ) Τράχηλός (ι) ὀφθαλμοί (κ) ὡμοιωμένος (λ) ἐν τῷ φοίνικι, (μ) ἀγαθὸς, (ν) ἐν χείλεσίν μου (ξ) * μανδραγόρες (ο) * ὑμῖν.
Κεφ. η'. MS.A. (α) με. (β) ταμιεῖον (γ) καὶ δεξιὰ

Verf. GRÆC. LXX. Interp. & Æthiopice Transl. LAT.

Collum tuum, sicut turris eburnea: 4 oculi tui, tanquam (f) stagna in Esebon in portis filiæ (g) multorum. Nasus tua, sicut turris Libani prospiciens facie Damasci. Caput tuum super te, sicut Carmelus, (h) & plexus capitis tui, sicut purpura Regis ligatus in transcanalib". Quàm pulchra, & quàm suavis fuisti es, charitas, 5 6 (i) in deliciis tuis? Hæc (k) magnitudo tua, similis fuisti es palmæ, 7 et ubera tua botris. Dixi, Ascendã in palmã, & eã (l) cacumina ejus: & erunt nunc ubera tua, sicut botri vineæ, & odor nasi tui, sicut pomi: Et guttur tuum, sicut vinũ bonũ, (m) 8 9 dignum tuum, sicut vinũ bonũ, (m) [d] vadens fraterno meo in rectitudinem, (n) sufficiens labiis meis, & dentibus. Ego fraterno meo, et super me conversio ejus. Veni, [e] frater meus, exeamus in agrũ, requiescamus in casellis. Diluculò surgamus in vineas: Videamus, si (o) floruit vitis, [g] floruit propago, (p) floruerint mala punica. Ibi dabo ubera mea tibi: Mandragoræ dederunt odorem. 10 11 12 13 [h] Et in portis nostris omnes nuces novis ad veteres, fraterne mi, (q) servavi tibi.

CAP. VIII.

Quis det te, (a) [a] fraterne mi, 1 lactantẽ ubera matris meæ? (b) Inveniens te foris osculabor te: (c) & quidem non spernent me. Assumam 2 te, introducam te in domum matris meæ, & in cubiculũ ejus, quæ concepit (d) me. Potabo te de vino (e) unguentato, [b] de latice malorum punicorum meorum. [c] Læva ejus 3 sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

INTERP. ÆTHIOP. [e] statura tua, similis facta est palmæ.... Et tenebo cacumina ejus: & odor nasi tui, sicut odor thuris: & guttur tuum, [d] & vadens nepoti meo, & paratum labiis meis & linguæ meæ. Ego nepoti meo, [e] nepos mi, [f] vicinia. [g] & si floruit cyprus, & an fructificârunt mala [h] Et in atriis nostris omnia poma nova juxtà ac vetera, nepos mi, ipse servavi tibi.
CAP. VIII. [a] nepos mi, [b] de potu [c] Dextera illius amplexabitur me, & læva ejus sub capiti meo.

Versio ÆTHIOPICA.

ወክሳደኪ ፡ ከመ ፡ ማኅፈደ ፡ ቀርነ ፡ ነጊ፡፡ አ 4
ዕይኑኪ ፡ ከመ ፡ መዕፀቦት ፡ በአሴቦን ፡ በ
እናቅጽ ፡ ወሰተ ፡ ብዙኃን ፡፡ አንፍጢ ፡ ደምስ
ል ፡ ከመ ፡ ማኅፈደ ፡ ሊባኖስ ፡፡ ዘይኔጽር ፡ ው
ገባለ ፡ ገጽ ፡ ደማስቆስ ፡፡ ፡፡ ርእስኪ ፡ ዘደቤ 5
ኪ ፡ ከመ ፡ ቀርጫልዮስ ፡፡ ወጽፍር ፡ ርእስኪ ፡ ከ
መ ፡ ጣሊት ፡ አሠረ ፡ ነጥሐ ፡ ለረዊጽ ፡፡ ፡፡ ፡
ጥቀ ፡ ሠናይኪ ፡ ወጥቀ ፡ ኢደመኪ ፡፡ አፈቅር ፡ 6
ለጽግዕስ ፡፡ ፡ ዘቀምኪ ፡ ደምስል ፡ በቀል 7
ት ፡፡ ፡ ወእሳዝ ፡ መልዕልተ ፡፡ ወጺና ፡ ለኔ 8
ፍኪ ፡ ከመ ፡ ጺና ፡ ስኒኒ ፡፡ ወከነ ፡ ለጎባትኪ ፡
ከመ ፡ ለስበለ ፡ ወደነ ፡ ወጺና ፡ እንቅዝ ፡ ከ
መ ፡ ጺና ፡ ስኒኒ ፡፡ ፡ ወተሮዲኪ ፡ ከመ ፡ ወ 9
ይኑ ፡ ሠናይ ፡፡ ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ ወልድ ፡
እኁየ ፡ ፡ ወእንዘ ፡ ይይሊ ፡ ለከንፍርየ ፡ ወለ
ልሳኒየ ፡፡ ፡ ፡

שיר השירים : ח

4 השבעתי יאמר מלכא משיחא משביע אנא עליכון עמי בית
ישראל מה דין אתון מתערין בעמי ארעא למפק מן גלותא ומה
דין אתון מרדין בחילותיה דגוג ומגוג אתעכיבו פון זעיר עד
דישיצון עממיא די עלו לאגחא קרבא לירושלם ובתר כן ידכר
לכון מרי עלמא רחמי צדיקיא ויהא רעוא מן קדמוהי למפרקכון :
5 מי אמר שלמה נביא כד יחון מיתיא עתיד לאתבועא טור משיחא
וכל מיתיא דישראל עתידין למפק מתחותוהי ואפילו צדיקיא
דמיתו בגלותא עתידין למיתי אורח כוכיא מלרע לארעא ונפקין
מן תחות טור משיחא ורשעיא דמיתו ואתקברו בארעא דישראל
עתידין למהויהון רמין היכמה דרמי נבר אבנא באלא בכן יומרון
כל דיירי ארעא מה הוה וכותא דעמא הדין דסלקא מן ארעא רבא
רבכן כיומא דסלקת מן מדברא לארעא דישראל ומתפנקין על
רחמי מרהא כיומא דאתחמת תחות טורא דסיני לקבל ית
אורייתא ובהיא שעתא עתידא ציון דהיא אמן דישראל למלד ית
בנהא וירושלם לקבלא ית בני גלותא : שימני אמרין בני ישראל
6 ביומא ההוא לרבוניהון בבעו מנך שוי יתן כגלוף דעזקא על לבך
כגלוף דעזקא על אדרעך דלא נוסיף עוד למהוי גלין ארום תקיפא
כמותא אהבת אלהותך וחסינא כנהנם קנאתא דעמא מקנאן
לן ודבבו דנטרין לן דמיא לנומרין דאשא דנהנם דברא יתיה יי
ביומא תניינא לברית עלמא לאוקירא ביה פלחי פולחנא ונכראה :
7 מים אמר מרי עלמא לעמיה בית ישראל אלולי מתפנשין כל
עממיא דמתילן למוי דיומא ראנון סגיאין לא יכלין למטפי ית
רחמי מנך ואי מתפנפין כל מלכי ארעא דמתילן למוי דנהרא
דנגרא בתקוף לא יכלין למחי יתיך מעלמא ואלולי יהב גבר כל
סמון ביתיה למקני חוכמתא בגלותא אנא מהדר ליה כפיל
לעלמא ראתי וכל בותא דיבוון מן משריתיה דגוג יהי די ליה :
8 אחות בעדנא ההיא יומרון מלאכי שמיא אלו לאלן אומא חדא
אית לן בארעא וקלילן וכותהא ומלכין ושלטונין ליה לה למפק
לאגחא קרבא עם משריתה דגוג מה נעביד לאחתנא ביומא
9 דמלילו אומיא למסק עלהא לקרבא : אם ייתי מיכאל רבהון
דישראל אם היא מתערתא כאושא בעיני עממיא ויהבא כספא
למקני יחוד שמיה דמרי עלמא נהי אנא ואחתן עם ספריהון סחרין
לה כנרבכין דכספא ולית רשו לעממיא למשלט בה היכמה דלית
רשו לוחלא למשלט בכספא ואפילו אי מסכינא היא מן פקודיא
נבעי רחמין עלהא קדם יי ויתכר לה זכות אורייתא דעסקן ביה
ינקיא דכתיבא על לוחא דלבא ומתשתרא לקבל אומיא כארזא :
10 אני מתיבא כנשתא דישראל ואמרת אנא תקיפא בפתגמי
אורייתא כשורא ובני חסינין כמגדלא ובהתיה ומנא תהי כנשתא
דישראל משבחא רחמין בעיני מרהא ויהון שאלין בשלמא כל
דיירי ארעא : כדם אומא חדא סלקת בעדביה דמרי עלמא
11 דשלמא עמיה דהיא מתילא לכרמא אותיב יתה בירושלם ומסר
יתה ביד מלכיא דבית דויד דיהון נטרין יתה היכמה דאריסא נטר
לכרמא בתר דמית שלמה מלכא דישראל אשתארא ביהודה
רחבעם בריה אתא ירבעם בר נבט ופלג עמיה מלכותא ודבר מן
ידוי עסר שבטין על מימר פומיה דאתיה דמן שילה די הוא נבראה
12 דבא: כרמי בר שמע שלמה מלכא דישראל נבואתיה דאתיה דמן
שילה בעא למקטליה ועתרק אתיה מן קדם שלמה ואזל למצרים
ובההיא שעתא אתאמר בנבואה למלכא שלמה למהוי איהו
שליט בעסר שבטין כל יומוהי ובתר מותיה יהי שליט בהון
ירבעם בר נבט ותרין שבטין יהודה ובנימן יהי שליט בהון
13 רחבעם בר שלמה : היושבת אמר שלמה בסוף נבואתיה עתיד מרי עלמא למימר לכנשתא
דישראל בסוף יומיא אתי כנשתא דישראל דמתילא לגנתא קלילא ביני אומיא ויתיבא בבית
מדרשא עם חברי סנהדרין ושאר עמא דעתידין לקל ריש מתיבתא ואלפין מן פומיה פתגמיה
אשמעיני אוריתא קל מלוך בעדן דאת יתבא לנבואה ולהיבא ואהי מסכים לכל מה די אית עברת :
14 ברח בההיא שעתא יומרון סבי כנשתא דישראל ערוק לך רחמי מרי עלמא מארעא הדא מסאבא
ותשרי שכנתך בשמי מרומא ובעדן עקתין די אנתנא מצלין קדמך תהי רמי לטביא די בעדן דרמיך
עינא חדא קמיץ ועינא חדא יהי פתיח או כאורילא דאילא דבעדן דעריק מסתכל בתריה כן אנת
תהא משגח בן ומסתכל בצערן ובסגופן משמי מרומא עד זמן די תתרעי בן ותעל יתן
על טורא דירושלם ותתן יסקון כהניא קדמך קטרת בוסמנין :

תרגום

Targum.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

4 Dicet rex Messias: Adjuro vos populi mi domus Israel, quare contenditis contra populos terrarum ut egrediamini ex captivitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog & Magog? sustinete modicum donec consumantur populi qui ascenderunt ad belligerandum contra Jerusalem, & postea recordabitur vobis dominator seculi miserationum justorum, & erit voluntas à facie ejus ut liberet vos. Dixit Salomon 5 propheta: Quando revivisent mortui, futurum est ut scindatur mons olivarum: & omnes mortui Israel egressuri sunt ex eo; & etiam justi qui mortui sunt in captivitate, venturi sunt per viam *cavernarum* sub terra, & egredientur ex monte olivarum. Futurum est autem ut impii qui mortui sunt & sepulti sunt in terra Israel, dejiciantur sicut lapis quem projecit homo *ex funda*: tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod est meritum populi hujus qui ascendit de terra in mille millibus, sicut in die quo ascendit de deserto in terram Israel, & delitiis affluunt propter miserationes Domini sui, sicut in die qua visus est sub monte Sinai ut susciperet Legem & futurum est in illa hora ut Sion, quæ est mater Israel, pariat filios suos, et Jerusalem suscipiat filios captivitatis. Dicent 6 filii Israel in die illa Domino suo: Obsecro te, pone nos sicut sculpturam anuli super cor tuum & sicut sculpturam anuli super brachium tuum, ut non addamus ultrà esse exules: quoniam fortis est sicut mors dilectio deitatis tuæ, & robustus sicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reservant nobis, similis est prunis ignis gehennæ, quem creavit Deus *die secundo creationis mundi* ut succendantur in eo cultores idololatriæ. Dixit dominator secu- 7 li populo suo domui Israel: Quamvis congregentur omnes populi qui comparati sunt aquis maris, quæ sunt multæ, non poterunt extinguere miserationes meas à te: & si congregati fuerint omnes reges terræ, qui comparati sunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt evellere te à seculo: & si dederit vir omnem pecuniam domus suæ ut possideat sapientiam in captivitate, ego reddam ei duplum in seculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de castris Gog, ipsius erit. In illo tempore dicent angeli cœli ad in- 8 vicem: Gens una est nobis in terra, & merita ejus levia sunt, & reges & dominatores non habet ut egrediantur ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus sorori nostræ in die qua locutæ fuerint nationes, ut ascendant contra eam ad bellum? Dicet Michael princeps Israel: Si 9 ipsa steterit sicut fundamentum inter populos, & dederit argentum ut possideat unitatem nominis dominatoris seculi, erimus ego & vos cum scribis eorum circundantes eam sicut ordines argentei; & non habebunt potestatem populi ut dominentur in eam, sicut non est potestas vermi ut dominetur argento: & quamvis sit egena præceptis, quæremus miserationem propter eam coram Domino, & recordabitur ejus propter meritum Legis in qua laborant pueri, quæ scripta est in tabulis cordis: & stat contra gentes sicut cedrus. Respondebit cœtus Israel & dicet: Ego fortis sum 10 in verbis Legis sicut murus, & filii mei robusti sicut turres: & in illo tempore cœtus Israel inveniet misericordiam in oculis Domini sui, & salutabunt eum omnes habitatores terræ. Gens una ascendit in sortem dominatoris se- 11 culi, apud quem est pax, quæ comparata est vineæ: collocavit eam in Jerusalem, tradiditque eam in manum regum domus David, ut custodirent eam, sicut agricola custodit vineam suam. Postquàm mortuus est Salomon rex Israel, remansit in manu Roboam filii ejus, & venit Jeroboam filius Nabat, & divisit cum eo regnum: & tulit de manu ejus decem tribus, juxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat vir magnus. Quando audivit Salomon rex Israel pro- 12 phetiam Achiæ Sylonitæ, quæsivit occidere eum: & fugit Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum: & in illo tempore dictum est in prophetia Salomoni regi, quod dominaretur decem tribubus omnibus diebus suis, & post mortem suam dominaretur eis Jeroboam filius Nabat: & duabus tribubus, videlicet Juda & Benjamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. Dixit Salomon in fine prophetiæ suæ: 13 Dicturus est dominator seculi cœtui Israel in fine dierum: Tu congregatio Israel quæ comparata es horto minimo inter nationes, & habitas in domo doctrinæ cum sociis concilii & reliquis populis qui auscultant vocem principis scholæ, & discunt ab ore ejus verba ejus: audire me fac Legem, vocem [*scilicet*] sermonum tuorum in tempore quo tu fedes ad justificandum & ad condemnandum, & assentiar omnibus quæ feceris. In illo tempore dicent senes cœtus Israel: 14 Fuge tibi dilecte mi dominator seculi de terra hac immunda, & habitet majestas tua in cœlis excelsis: & in tempore tribulationis quo nos oraverimus coram te, eris similis capreæ, quæ in tempore quo dormit, unus oculus ejus est clausus, & alter oculus est apertus: aut sicut hinnulus cervorum, qui in tempore quò fugit respicit post se: sic tu contemplaberis nos, & respicies tribulationem nostram & afflictionem nostram de cœlis excelsis, usque ad tempus quo beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Jerusalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incensum aromatum.

Finis Canticorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 Adjuro vos filiæ Jerusalem, si excitetis & si expergefaciatis ipsam dilectam donec velit.
5 Quæ est ista quæ ascendit à deserto innixa patruo suo? sub malo *arbore* excitavi te, & ibi enixa est te mater tua, ibi te peperit genitrix tua.
6 Pone me sigillum super cor tuum, & velut sigillum super brachium tuum:

Versio VULG. LAT.

4 Adjuro vos, filiæ Jerusalem, ne suscitetis, neq; evigilare faciatis dilectam,
5 donec ipsa velit. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suũ? Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.
6 Pone me ut signaculum super cor tuũ, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infern' æmulatio: lampades ej',
7 lampades ignis atq; flammarũ. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam: si dederit homo omnem substantiam domũs suæ pro dilectione, quasi nihil
8 despiciet eam. Soror nostra parva, & ubera non habet: quid faciem' sorori nostræ in die quando alloquenda
9 est? Si murus est, ædificemus super eum propugnacula argentea: si ostium est, compingamus illud tabulis cedri-
10 nis. Ego murus: & ubera mea sicut turris, ex quo facta sum corã eo quasi
11 pacem reperiens. Vinea fuit pacifico in ea, quæ habet populos: tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu
12 ejus mille argenteos. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici, & centi his, qui custodiunt fructus ejus.
13 Quæ habitas in hortis, amici auscultant: fac me audire vocem tuam.
14 Fuge, dilecte mi, & assimilare capreæ hinnulóque cervorum super montes aromatum.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

4 †Ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ † (δ) ἐν τῇ ἰ-
σχύσαι τῇ ἀγῇ· † (ε) ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐὰν ἐξεγεί-
5 ρητε τὴν ἀγάπην † ἕως ἂν θελήσῃ. † Τίς αὕτη ἡ
ἀναβαίνουσα ἀφ᾽ ἁδονῆς πεπληρωμένη, † ἐπεστηρι-
ζομένη ἐπὶ
τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς; † ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε·
† ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου, † ἐκεῖ ὠδίνησε σε
6 ἡ τικοῦσά σε. † Θὲς με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν
σου, † ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸ βραχίονά σου· † ὅτι κρα-
ταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη, † (ζ) σκληρὸς ὡς ᾅδης
ζῆλος· † φλόγες αὐτῆς φλόγες πυρὸς, φλόγες
7 αὐτῆς. † Ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγά-
πην, † οὐδὲ ποταμοὶ οὐ (η) συγκλύσουσιν αὐτήν. † ἐὰν
δῷ ἄνθρ(θ)ωπος πάντα τὰ βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, † ἐξ-
8 ουδενώσῃ (ι) ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. † Ἀδελφὴ ἡμῖν
μικρὰ καὶ μαστὸς οὐκ ἔχει. † τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ
9 ἡμῶν, † ἐν ἡμέρᾳ ἡ ἐὰν λαλῆθῇ ἐν αὐτῇ; † Εἰ τεῖ-
χος ἐστιν, οἰκοδομήσωμεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπάλξεις ἀργυ-
ρᾶς· † καὶ εἰ θύρα ἐστὶ, διαχρίσωμεν ἐπ᾽ αὐτὸν σα-
10 νίδι κεδρίνῳ. † Ἐγὼ τεῖχος, καὶ μαστοὶ μου ὡς
πύργοι· † ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς (κ) αὐτῶν ὡς
11 εὑρίσκουσα εἰρήνην. † Ἀμπελὼν ἐγένετο τῷ Σα-
λωμὼν ἐν Βεελαμών· † ἔδωκεν τὴν ἀμπελῶνα αὐτοῦ
τοῖς (λ) τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίας
12 ἀργυρᾶς. † Ἀμπελών μου ἐμοὶ ἐνώπιόν μου, † οἱ χι-
λιοι Σαλωμὼν, † καὶ οἱ διακόσοι τοῖς τηροῦσι τὸ
13 καρπὸν αὐτοῦ. † Ὁ κατοικῶν ἐν κήποις, ἑτα-
ροι προσέχουσι τῇ φωνῇ σου, ἀκούσατόν με. † φύγε
ἀδελφιδέ μου, καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι, † (μ) ἢ τῷ
νεοσσῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη τῶν ἀρωμάτων.

MS.A. (δ) ἐν ταῖς δυνάμεσιν, καὶ ἐν ταῖς
(ε) τί ἐγείρετε καὶ τί ἐξεγείρητε (ζ) σκληρὸν
(η) συγκλύσουσιν (θ) τὸν πάντα βίον (ι) ἐξουδενή-
σουσιν (κ) αὐτοῦ εὑρίσκουσα (λ) τηροῦσιν ** Ἀμ-
πελὼν μου (μ) ἢ νεοσσῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη κοιλωμάτων.

Vers. GRÆ. LXX. Interp. & Æthiopicæ. Trans. LAT.

Adjuravi vos, filiæ Hierusale [†] *in* (*f*) *virib*[a] *agri, si fuscitaveritis, & si exuscitaveritis* [d] *charitatẽ, quando, usque volueri.* [e] *Quæ est ista,* 5 *que* (*g*) *ascedit dealbata,* (*h*) *innixa super fratrem suum?* (*i*) *Sub malo excuscitavi te.* (*k*) *Ibi peperit te mater tua,* [†] *ibi peperit te, quæ genuit te.* (*l*) *Pone me ut* [g] *signaculũ super cor tuũ, ut signaculũ super brachium tuum.* (*m*) *Quia valida, ut mors, charitas; dura, sicut infernus, zelo:* (*n*) *alæ ej', alæ ignis,* [h] *flammæ ejus. Aqua multa non poterit extinguere* [†] *charitatem, & flumina non undabit eam. Si dederit vir* (*o*) *omne* [i] *vitã suam* (*p*) *in charitate, contempnet con emnent eam. Soror nostra* (*q*) *parva, et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostræ in die, quã* (*r*) *loquetur in ea? Si murus est,* 9 [k] *ædificemus super eã propugnacula argentea: si janua est,* (*s*) [l] *sculpamus super eam tabulã cedrinam. Ego* [m] *murus, & ubera mea sicut turres. Ego eram in oculis* (*t*) *eorum tanquam inveniens pacem: Vinea facta est Salomoni in* (*u*) *Belamon: dedit vineam suam iis qui* [n] *servant. Vir feret in* (*x*) *fructu ejus mille argenti. Vinea* (*y*) *mihi mea in conspectu meo: mille Salomoni, &* (*z*) *ducenti servantibus fructum ejus. Qui* (*a*) *sedes in hortis, amici sunt* (*aa*) *intendentes voci tuæ: vocem tuam audire mihi. Fuge,* [o] *frater meus, & similis esto capreolæ, aut hinnulo cervorum super* [p] *montes* (*bb*) *aromatum.*

INTERP. ÆTH. [i] in virtutibus & in [d] hominem quem diligo, [e] Quænam est ista quæ prospicit ut aurora dealbata splendida, innixa super nepotem suum? [f] genitrix tua. [g] ut annulum super [h] & flammæ. [i] charitatem. Si dederit [i] victum suum [k] faciamus ei pinnas ex-

Versio ÆTHIOPICA.

4 ለመሐልዝናችኁ ፡ ለዋልደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ በኃ
ይሉ ፡ ወበጽኑዕ ፡ ሰንደመ ፡፡ ወለመ ፡ ተኀሠሥ
ወለእዝሠሥ ፡ ውኃትኑ ፡ ለፈቅር ፡ እስከ ፡ ለመ ፡
5 ፈቀደ ፡፡ ፡ ውኃ ፡ ይእቲ ፡ ዘቲ ፡ እንተ ፡ ተሐኑ
ወጽ ፡ ከመ ፡ ኅሊኑ ፡፡
ቴ ፡ ጽዐዲት ፡ ወብርሃት ፡፡ እንተ ፡ ትትመረጉ
ዝ ፡ በወልድ ፡ እኁኃ ፡፡ እመሕብ ፡ ጎል ፡ እንዘኢአ
ኩስ ፡፡ ወበሠዋ ፡ ሐመት ፡ ብኪ ፡ ኦመስ ፡ ወሊደት
ከ ፡፡ ፡ ወከመ ፡ ማዕተብ ፡ ወጽት ፡ መዝሪዕተት ፡፡
6 ከ ፡ ፡ ወከመ ፡ ማዕተብ ፡ ወጽት ፡ ውስተ ፡ ክብ
 እከመ ፡ ፈቅር ፡ ከመ ፡ ሞት ፡ ፀኑዕተ ፡፡ ወድርክተ ፡
ከመ ፡ ሲሖል ፡ ቅኑዓት ፡፡ ክነፈሃ ፡ ክነፈ ፡ እሳት ፡ ወ
ላህብ ፡፡ ፡ ወማይ ፡ ብዙኅ ፡ ኢይክል ፡ ለጥፍ ፡
7 ለታ ፡ ለፈቅር ፡፡ ለእመ ፡ ወሀበ ፡ ብእሲ ፡ ብእሲ ፡
ኵሎ ፡ ንብረቶ ፡ ለፈቅር ፡፡ መንኑኖ ፡ ኢይመኑኑ
ዋ ፡፡ ፡ እኁኃ ፡ ነንቲት ፡ ይእቲ ፡ ወለጥባት ፡ 8
ለልበ ፡፡ መንት ፡ ነግበር ፡ ለእኁኃ ፡ በዕለት ፡ ለ
መ ፡ ይትናገሪ ፡ ባቲ ፡፡ ፡ እመ ፡ ለረፍት ፡ ይእ 9
ቲ ፡ ነግበር ፡ ሳቲ ፡ ተድባበ ፡ ዘብሩር ፡፡ እመ ፡ ኖ
ሳት ፡ ይእቲ ፡ ነስነጽ ፡ ሳቲ ፡ ማዕጾ ፡ ዘቈድሮ
ስ ፡፡ ፡ እኁ ፡ ቀጽር ፡ ወእኁ ፡ ባተዮ ፡ ከመ ፡ ማኅፈ 10
ድ ፡፡ እኁ ፡ ወይእቲ ፡ በለዕይትሂ ፡ እንተ ፡ እደከ
ብ ፡ ሰለመ ፡፡ ፡ ፡ ዓጸደ ፡ ወይት ፡ ኮነ ፡ ዘሰሎሞን ፡ በ 11
ብሌባዖት ፡፡ ፡ ወወሀበ ፡ ዓጸደ ፡ ወይት ፡ ለእሰ ፡ ዐወቅ
ቡ ፡ ፈርሁ ፡፡ ብእሲ ፡ ብእሲ ፡ ይሠብ ፡ ፈርሁ ፡፡
በበንዘሁ ፡ እሠርቱ ፡ መእት ፡ ብሩረ ፡፡ ፡ ፡ ዐሠ 12
ናቲ ፡ መእት ፡ ገነ ፡ ዘሰሎሞን ፡ ዘሀቡ ፡ ለፈቱ ፡ መ
እት ፡ ለእሰ ፡ ዐወቅቡ ፡ ፈርሁ ፡፡ ፡ ፡ ዘይነብር ፡ 13
ወስተ ፡ ገነት ፡ ኅበ ፡ ለእኁ ፡ ይሰእይዐ ፡ ቃለከ ፡ ለ
ስመዓፈ ፡ ፡ ፡ ጎየይ ፡ እኁተ ፡ ወልድ ፡ እኁየ ፡ 14
ወተመሰለ ፡ ለዐይጠል ፡ ወከመ ፡ ወይ ፡ ኀ ፡ ጎያል ፡
ወስተ ፡ አድባዘ ፡ ቤቴል ፡፡ ፡ ፡

ተፈጸመ ፡፡

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 أَسْتَحْلِفُكُنَّ يَا بَنَاتِ أُورُشَلِيمَ بِمَقْدَرَاتِ الْحَقْلِ وَقُوَاتِهِ. إِنْ أَنْتُمْ أَمْسَكْتُمْ وَلَا عَصَمْتُمُ الْمَحَبَّةَ إِلَى أَنْ
5 تَشَاءَ هِيَ * مَنْ هَذِهِ الصَّاعِدَةُ مُبْيَضَّةً مُسْتَنِدَةً عَلَى ابْنِ أَخِيهَا. أَنْهَضْتُكِ تَحْتَ التُّفَّاحَةِ * هُنَاكَ
6 أَبْدَتْكِ أُمُّكِ. تَحَبَّلَتْ بِكِ وَالِدَتُكِ * ضَعِينِي عَلَى قَلْبِكِ كَمِخْتَمٍ * وَعَلَى سَاعِدَيْكِ كَخَاتَمٍ
فَإِنَّ الْمَحَبَّةَ مُعْتَزِمَةٌ كَالْمَوْتِ. وَالْغَيْرَةَ قَاسِيَةٌ كَالْجَحِيمِ. بُسُطُ أَجْنِحَتِهَا كَانْبِسَاطِ أَجْنِحَةِ النَّارِ هَذَا
7 مِقْدَارُ لَهِيبِ الْمَحَبَّةِ * فَالْمَاءُ الْكَثِيرُ لَنْ يَسْتَطِيعَ يُطْفِيَ الْمَحَبَّةَ * وَالْأَنْهَارُ مَا تَغْسِلُ آثَارَهَا
8 إِنْ بَذَلَ الْإِنْسَانُ كُلَّ مَنْ فِي الْمَحَبَّةِ. وَإِنَّمَا يَحْتَقِرُونَهُ احْتِقَارًا * أَلَا حَتَّى عِنْدَنَا صَغِيرَةٌ وَلَا ثَدْيَيْنِ
9 لَهَا * مَاذَا نَصْنَعُ يَا ابْنَ أَخِينَا فِي الْيَوْمِ الَّذِي تَتَكَلَّمُ فِيهِ * فَإِنْ كَانَتْ هِيَ سُورٌ فَلْنَبْنِ
10 عَلَيْهَا أَلْوَاحَ فِضَّةٍ. وَإِنْ كَانَتْ بَابًا فَلْنَقْبِضْ عَلَيْهَا دَفَّ أَرْزٍ * أَنَا سُورٌ وَثَدْيَايَ بُرْجَانِ. أَنَا كُنْتُ
11 فِي عَيْنَيْهِ وَاجِدَةً سَلَامَةً * صَارَ لِسُلَيْمَانَ كَرْمٌ فِي بَعْلِ أَمُونَ. فَدَفَعَ كَرْمَهُ إِلَى نَوَاطِرَ يَحْفَظُونَهُ *
12 يَحْمِلُ إِنْسَانٌ بِمَرْبِيَةِ أَلْوَفًا مِنَ الْفِضَّةِ * الْكَرْمُ الَّذِي لِي أَمَامِي * أَلْوَفُ لَكَ يَا سُلَيْمَانُ. وَالْمِائَتَانِ
13 لِلَّذِينَ يَحْفَظُونَ ثَمَرَهُ * أَيَّتُهَا الْجَالِسُ فِي الْبَسَاتِينِ * أَحْرُونَ يُصْغُونَ إِلَيْهِ * أَسْمِعِينِي صَوْتَكِ * نَحِّ يَا
14 ابْنَ أَخِي * وَشَبِّهْ بِالْغَزَالِ أَوْ بِخِشْفِ الْأَيَّلَةِ عَلَى جِبَالِ الطِّيُوبِ *
وَالسَّبْحُ لِلَّهِ دَائِمًا أَبَدًا *

Obtestor vos O filiæ Jerusalem, per potentiam agri ejusque virtutes, ne excitetis neve expergefaciatis dilectam, quoad ipsa voluerit. Quæ est ista ascendens dealbata, 5 *innixa nepoti suo? Excitavi te sub malo arbore: ibi te destruxit mater tua, te parturivit genitrix tua. Imponito me cordi* 6 *tuo ut sigillum, & brachiis tuis ut annulum: amor enim violentus est ut mors, & zelotypia crudelis ut infernus: expansio alarum ejus velut expansio alarum ignis. Talis est vis flammæ amoris: Nam aqua* 7 *plurima haudquaquam poterit extinguere amorem, & flumina haud ablucent vestigia ejus. Si prodegerit quis totam atatem suam in amore, nihilominus maximo in contemptu habebunt illum. Soror adest* 8 *nobis parva, nondum habens mammas, quid faciemus O nepos noster, in die quâ loquetur? Quòd si ipsa murus est, fabri-* 9 *cemus super eam laminas argenteas: sin autem sit janua, metiamur super eam asserem cedrinũ. Ego murus sum, & meæ mammæ* 10 *geminæ turres: facta sum in oculis ejus inveniens pacem. Possidet Salomon vineã* 11 *in Baal-amon, dediqueque vineam suam custodibus asservandam: quorum quilibet percepit ex ejus fructu millia numorum argenteorum. Vinea quæ me attinet, ob* 12 *oculos est mihi: millia tibi O Salomon, ducenta verò hu qui custodiunt fructum ejus. Sedens in hortis, quem alii auscul-* 13 *tant, audire me fac vocem tuam. Secede* 14 *O mi nepos, & similis esto cervo aut hinnulo capreæ super montes aromatum.*

Laus Deo perpetua & infinita.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܠܐ ܡܨܠܝܢ ܠܡܚܘܬܗ ܘܢܗܪܐ ܠܐ ܢܫܩܠܘܢ ܠܗ ܐܢ ܡܢ ܒܥܐ ܕܒܪܝܬܗ ܕܒܝܬܗ ܢܬܠ ܟܠ ܩܢܝܢܗ ܠܡܚܘܬܐ ܠܐ ܢܬܚܫܒ ܠܗ ܡܕܡ ܗܘ ܕܢܬܠ ܠܗ ܟܠ ܡܕܡ ܕܒܝܬ

Notandum hic, Librum Canticorum, quem communiter in octo dividimus Capita, (quæ literis Romanis expressimus, versibus etiam secundùm Græcam versionem appositis;) apud Æthiopes, in quinque tantum tmemata distingui, quæ figuris numeralibus illorum propriis indicantur.

ESAIAS.

ספר ישעיהו

CAPUT I. א

,Jerusalem & Jehudah super vidit quam ,Amos filii Jesahiahu Visio
1 חזון ישעיהו בן־אמוץ אשר חזה על־יהודה וירושלם
regum Jehizchijahu ,Achaz ,Jotham ,Huzzijahu diebus in
בימי עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי
quoniam ,terra percipe auribus & ,cœli Audite ,Jehudah
2 יהודה: שמעו שמים והאזיני ארץ כי
ipsi & ,exaltavi & ,magnificavi Filios :est locutus DOMINUS
יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והם
asinus & ,suã possessorem bos Cognovit ,me contra sunt prævaricati
3 פשעו בי: ידע שור קנהו וחמור
.intellexit non me populus,cognovit non Israel :sui domini præsepe
אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן:
,malignitatem semini ,iniquitate gravi populo ,peccatrici genti Væ
4 הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים
fecerunt irasci,DOMINUM dereliquerunt :corruptoribus filiis
בנים משחיתים עזבו את־יהוה נאצו
quid Super ,retrorsum se alienaverunt ,Israel Sanctum
5 את־קדוש ישראל נזרו אחור: על־מה
,egritudinem ad caput omne ? defectionem addetis ,adhuc percutiemini
תכו עוד תוסיפו סרה כל־ראש לחלי
,languens eo in non ,caput ad usque pedis planta A ,infirmum cor omne &
6 וכל־לבב דוי: מכף־רגל ועד־ראש אין־בו מתם
,circumligata nec ,sunt compressa non :recens plaga & ,livor & ,vulnus
פצע וחבורה ומכה טריה לא־זרו ולא חבשו
succensæ vestræ civitates ,desolata vestra Terra .oleo in mollita nec
7 ולא רככה בשמן: ארצכם שממה עריכם שרפות
desolatio & ,eam deglutient alieni vobis coram vestram humum : igni
אש אדמתכם לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה
umbraculum sicut Sijon filia derelinquetur Et .alienorum eversio sicut
8 כמהפכת זרים: ונותרה בת־ציון כסכה
.ejjisa civitas sicut ,cucumerario in diversorium sicut ;vinea in
בכרם כמלונה במקשה כעיר נצורה:
,Jerum. ut superstitem nobis reliquisset exercituum DOMINUS Nisi
9 לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט
Audite .fuissemus allimilati Hamorah ipsi ,fuissemus Sedom sicut
10 כסדם היינו לעמרה דמינו: שמעו
legem percipite auribus ;Sedom gubernatores DOMINI verbum
דבר־יהוה קציני סדם האזינו תורת
audite ,mihi quid Ut .Hamorah populus nostri Dei
אלהינו עם עמרה: למה־לי רב־
,sacrificiorum sum Satur ?DOMINUS dicet ,vestrarum victimarum
11 זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות
agnorum & ,taurorum & ,sanguinem & :pinguium adipe & ,arietum
אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים
,meis fasciibus cessis venietis Cum .volui non hircorum &
12 לא חפצתי: כי תבאו לראות פני
Ne ? mea atria conculcare ,vestra manu de hoc quæsivit quis
מי־בקש זאת מידכם רמס חצרי: לא
,ipsa abominatio sustimentum :mendacii manus afferre addatis
13 תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה היא
,iniquitatem ,festos non ,convocationem vocare ,sabbatum & ,menses :mihi
לי חדש ושבת קרא מקרא לא־אוכל און
,retentionem &
ועצרה:

Versio VULG. LAT.

PROPHETIA ISAIÆ.

CAP. I.

1 VISIO Isaiæ filii Amos, quã vidit super Judã & Jerusalẽ, in diebꝰ Oziæ, Joathan, Achaz, & 2 Ezechiæ, regum Juda. Audite cœli, & aurib⁹ percipe terra, quoniã Dñs locutꝰ est. Filios enutrivi, et exaltavi : ipsi autem 3 spreverunt me. Cognovit bos possessorem suũ, & asinus præsepe domini suũ : Israel autem me non cognovit, & populus 4 meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequã, filiis sceleratis : dereliquerunt Dñm, blasphemaverunt Sanctũ Israel, abalienati sunt retrorsum. 5 Super quo percutiã vos ultrà, addentes prævaricationem ? omne caput languidũ, et omne 6 cor mœrens. A planta pedis usq; ad verticem, non est in eo sanitas : vuln⁹, et livor, et plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque 7 fota oleo. Terra vestra deserta, civitates vestræ succensæ igni : regionem vestram coram vobis alieni devorant, & desolabitur sicut in 8 vastitate hostili. Et derelinquetur filia Sion ut umbraculũ in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut civitas, 9 quæ vastatur. Nisi Dñs exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissem⁹, et quasi Gomorrha similes essemus. 10 Audite verbum Dñi, principes Sodomorũ; percipite auribus legẽ Dei nostri, populꝰ Gomor- 11 rhæ. Quò mihi multitudinem victimarũ vestrarũ, dicit Dñs ? plen⁹ sum : holocausta arietũ, et adipẽ pinguiũ, et sanguiné vitulorũ, et agnorũ, et hirco- 12 rũ, nolui. Cùm veniretis ante conspectũ meũ, quis quæsivit hæc de manib⁹ vestris, ut ambularetis in atriis meis ? Ne 13 offeratis ultrà sacrificium frustrà : incensũ abominatio est mihi. Neomeniã, et sabbatũ, et festivitates alias non feram, iniqui sunt cœtus vestri :

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

(α)Ἡσαΐας. ESAIAS.

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Ὅρασις ἣν ἶδεν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς, ἣν εἶδε κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἰερουσαλὴμ, ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου, καὶ Ἰωάθαμ, καὶ (α)Ἄχαζ, καὶ Ἐζεκίου, οὗ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰουδαίας. Ἄκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν, Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. Ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον, καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτῶ· Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκαν. Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλὸν, λαὸς πλήρης ἁμαρτιῶν, σπέρμα πονηρὸν, υἱοὶ ἄνομοι, (')ἐξηστελίκατε τὸν κύριον, καὶ παρωξύνατε τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. Τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἀνομίαν; πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην· Ἀπὸ ποδῶν ἕως (β) κεφαλῆς, οὐκ ἔστιν ὃν ἀπῶν ὁλοκληρία, ὅτε τραῦμα, ὅτε μώλωψ, ὅτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα δεδεῆσθαι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε κατεπάδεσμοις. Ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, αἱ πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι· τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν ἀλλόφυλοι κατεσθίουσιν αὐτὴν, καὶ ἠρήμωται κατεστραμμένη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτρίων. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ Σιὼν, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν (')σικυηρέτῳ, ὡς πόλις πολιορκουμένη. Καὶ εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν (γ) ὡμοιώθημεν. Ἀκούσατε λόγον κυρίου, ἄρχοντες Σοδόμων· προσέχετε νόμον θεοῦ, λαὸς Γομόρρας. (δ) Τί μοι πλῆθος θυσιῶν ὑμῶν, λέγει κύριος· πλήρης εἰμὶ ὁλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ στεαρ ἀρνῶν καὶ αἵματα ταύρων καὶ τράγων οὐ βέλομαι, Οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσετε. Ἐὰν (ε)φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον θυμίαμα, βδέλυγμά μοι ἐστί. Τὰς νουμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ Σάββατα, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· νηστείαν, καὶ ἀργίαν,

MS.A. (')Ἡσαΐας προφήτης. (α)Ἄχας, † (')ἐγκαταλείπετε (β) κεφαλῆς, ὅτε τραῦμα, ὅτε μώλωψ (γ) Συκυηρέτῳ (γ)ὁμοιώθημεν. (δ) Τί ἐμοὶ (ε) φέρητέ μοι σεμίδαλιν,

Targum JONATHAN.

א

1 נבואת ישעיה בר אמוץ דאתנבי על אנש יהודה ויתבי ירושלם בימי עזיה יותם אחז
1 יחזקיהו מלכיא דיתבית יהודה: שמעו שמיא דזעו כד יהבית אוריתי לעמי ואצאיתי ארעא
2 דאתרגישת מן קדם פתגמי ארי־ייי מלל עמי בית ישראל קריתי להון בנין חבבתנין
2 ויקרתנון ואנון מרדו במימרי: ידע תורא ובניה והמרא אוריא דמרוהי ישראל לא
3 אליף למדע דחלתי עמי לא אסתכל למחב לאורייתי: וי על דאתקריאו עם קדיש ומחשו
4 בנישא בחיריא ואסגיאו חובין אתכניאו ברועא רחימא ואבאישו אתאסר להון בנין
4 חביביין וחבילו אורחתהון שבקית פולחנא דייי קצו ברחלת קדישא דישראל ובדיל
5 עובדיהון בישיא אסתחרו והוו לאחורא: לא מסתכלין למימר על מה לקינא עוד
5 מוסיפין למחטי ולא אמרין מא דין כל ריש מרעוכל לבדוי: משאר עמא ועד ריש
6 ליית בהון דשלים בדרחלתי כולהון סרבין ומרדין אתעלו בחובין כמחא מרסקא לא
6 שבקין מודוניהון ולא מחסדין לתיובתא אף לא יכון להון לאגנא עליהון: ארעכון
7 צריא קריוכון יקידת נור ארעכון לקבליכון עממיא מחסנין יתה ובחוביהון צריאת
7 מגכון אתחלפת והות לנוכראין: ואשתארת כנשתא כמטללתא בכרמא בתר
8 דקטפוהי כערסל מצחיותא במקשיא בתר דאבעייהי כקרתא דצירין עלה: אלולפין
9 לי חדש ושבת קרא מקרא לא־אוכל און
ועצרה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

1 PRophetia Esaiæ filii Amos, quam prophetavit super viros Juda, & habitatores Jerusalem in diebus Oziæ, Jotham, Achaz, Ezechiæ, regum do- 2 mus Juda. Audite cœli, qui commoti estis, quando dedi legem meam populo meo; & ausculta terra, quæ contremuisti à facie Verbi mei, quoniam Dominus locutus est. Populus meus domus Israel, quos vocavi filios, dilexi eos, & honorificavi eos, & ipsi rebellaverunt in verbum meum. 3 Cognovit bos emptorem suum, & asinus præsepe domini sui; Israel autem non didicit ut sciret timorem mei : populus meus non intellexit ut convetteretur ad *legem meam*. Væ eis qui vocati sunt populus sanctus, & 4 peccaverunt; congregatio electa, & multiplicaverunt delicta: cognominati sunt semen electum, & malè egerunt ; dicti sunt filii dilecti, & corruperunt vias suas ; dereliquerunt cultum Domini ; detestati sunt timorem Sancti Israel, & propter opera eorum prava aversi sunt, & facti sunt retrorsum. Non animadverterunt, dicentes: Propter quid percussi sumus ? adhuc 5 addunt peccare, nec dicunt : Quare omne caput languidum; & omne cor mœrens ? A reliquo populo usque ad principes, non est in eis qui perfe- 6 ctus sit in timore mei : omnes sunt contumaces, & rebelles ; coinquinati sunt in peccatis, sicut plaga ulcerosa ; non dimittunt superbias suas, nec desiderant agere pœnitentiam, neque sunt in eis justitiæ quibus protegantur. Terra vestra deserta, civitates vestræ succensæ igni: terram vestrãm co- 7 ram vobis populi possident eam, et propter peccata *eorum* deserta est, *à vobis* translata est ad alienos. Et relinquetur cœtus Sion, sicut umbraculũ 8 in vinea, postquam vindemiarunt eam; sicut tugurium manens in cucumerario postquam legerunt cucumeres ab eo; sicut civitas quæ obsidetur. Nisi 9 superexcedens bonitas Domini exercituum reliquisset nobis redemptionem in miserationibus suis ; peccata sunt in nobis propter quæ quasi viri Sodomæ perissem⁹, & quasi habitatores Gomorræ consumpti essem⁹. Susci- 10 pite verbum Dñi principes, quorum opera sunt mala, sicut principum Sodomæ; auscultate legem Dei nostri populi, quorum opera similia sunt populo Gomorræ. Non est beneplacitum coram me in multitudine victima- 11 rum vestrarum, dicit Dñs : satiatus sum abundantia holocaustorum arietum, & adipe pinguium, & sanguine taurorum, & agnorum, & hircorum: quia in eis non est beneplacitum coram me. Cùm venitis ut appareatis in 12 conspectu meo, quis quæsivit hoc de manibus vestris, ut veniatis ad conculcanda atria mea? Non addatis ultrà offerre oblationem ex rapina ; sa- 13 crificium abominabile est coram me, & neomeniæ & sabbatha cœtus congregationis vestræ, quoniam non relinquitis peccata vestra, ut exaudiatur oratio vestra in tempore congregationis vestræ.

Observet lector in versione Arab. prophetarum, versiculos plurimos, præsertim in Hieremia, imò alicubi integra ferè capitula, in editione Parisiensi desiderari, quæ ex MS. Arab. antiquissimo & præstantissimo, quod cum Hebr. plerunque concordat, supplevimus: supplementa verò uncis includuntur, præfixis hisce literis, MS. Oxon.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

PROPHETIA ESAIÆ FILII AMOS.

CAP. I.

VIsio Esaiæ filii Amos, quam vidit de Juda & de Jerusalem, in diebus Oziæ, Jotham, Ahaz, & Hezeciæ regum Judæ. Audite cœli, & auscultа terra: nam Dominus loquitur. Filios enutrivi & exaltavi, ipsi autem perfidè mecum egerunt. Agnoscit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: at Israel non agnoscit, & populus meus non animadvertit. Heu gentem peccatricem, gentem iniquitate gravatam, semen facinorosum: filii corrupti, dereliquistis Dominum, & irritâstis Sanctum Israelis, & retrocessistis: Quorsum vapularetis ultrà, & ampliùs erudiremini? Omne caput dolore, & omne cor mœrore *languet*: A planta pedis ad cerebrum usque non est in eo locus sanus: vulnera, cicatrices, & plagæ tumentes non fuerunt consolidata, nec obligata, nec oleo emollita. Terra vestra devastata, civitates vestræ igne exustæ, terram vestram aspicientibus vobis devorant alieni, & est desolata veluti ruina ab extraneis *facta*. Et relicta est filia Sion ut tugurium in vinea, ut pergula in cucumerario, & velut urbs obsessa. Et nisi Dominus exercituum reservâsset nobis superstites istos, sicut Sodoma essemus, & Gomorræ compararemur. Audite sermonem Domini principes Sodomorum, & aures præbete legi Dei nostri populi Gomorræ. Ad quid mihi cedit multitudo sacrificiorum vestrorum? dicit Dominus: satur sum holocaustis arietum; adipe saginatorum, & sanguine taurorum, agnorum, & hœdorum non oblector. Cùm ad videndum faciem meam venitis, quis hæc postulat è manibus vestris, ut conculcetis atria mea? Ne pergatis afferre mihi oblationes vanas, suffitum qui est mihi abominandus: initio mensium & sabbatho cœtum convocatis, at non comedo fraude & coactu *parta*.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE DEI Clementis & Misericordis.

INITIUM *PROPHETIÆ ESAIÆ prophetæ, cujus benedictiones perpetuò & ad æterna sæcula super nos maneant. Amen.*

CAPUT PRIMUM.

Textus primus.

VISIO quam vidit Esaias filius Amos, quam inquam vidit de Judea & Jerusalem sub regno Oziæ, Jothami, Ahazi, & Hezeciæ, qui regnârunt super Judeam. Audi O cœlum, & auscultа O terra, quia Dominus ait; Filios genui & evexi, ipsi verò fefellerunt me. Cognoscit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui; Israel autem non cognovit me. Væ genti peccatrici, populo pleno peccatis, progeniei pessimæ, filiis sceleratis: dereliquistis Dominum, & ad iram provocâstis Sanctum Israelis. Ad quid verberamini ulteriùs? augeretis impietatem. Omne caput dolens quidem est, & omne cor mœrens. A pedibus ad verticem usque non est vulnus, neque ulcus, neque plaga accensa, cui non sit impositum malagma, nec oleum, nec fascia. Terra vestra vastabitur, urbes vestræ igne succendentur, & regionem vestram devorabunt alieni coram vobis: vastata & desolata est ab alienis. Et remansit filia Sion quasi tesludo in vinea, quasi custodia pomorum in cucumerario, & quasi urbs obsessa. Nisi Dominus exercituum reservâsset nobis reliquias, evasissemus quidem ut Sodoma, & similes essemus genti Gomorræ. Audite verbum Domini O principes Sodomorum, & auscultate legem Dei O populi Gomorræ. Quid est multitudo sacrificiorum vestrorum apud me? dicit Dominus: plenus quidem sum holocaustis arietum: adipem agnorum, & sanguinem taurorum atque hircorum nolo. Et quando venitis ut comparetis coram me, quisnam hæc postulavit è manibus vestris? Ne ampliùs conculcetis ædes meas. Etiamsi obtuleritis mihi simiglinem vanam et incensum, detestabile est apud me. Initia mensium vestrorum, sabbatha vestra, & dies vester celeberrimus, sunt mihi insolebilia: Jejunium vestrum,

ישעיה : א

: mea anima habuit odio vestras solennitates & vestras Calendas
14 חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לְטֹרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא׃
vos expendendo in Et .sustinendo laboravi, *defatigationem ad me super fuerunt*
15 וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ׃
quando etiam : vobis à meos oculos occultabo , vestras *volas*
sanguinibus vestræ manus : *audiens* ego non , orationem multiplicabitis
16 רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ הָרֵעַ׃
vestrorũ studiorũ malum removete , cessate mundi , vos Lavate .sunt plenæ
17 לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ חָמוֹץ שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה׃
, pupillo judicate , *injuria affectum* dirigite , judicium quærite , benefacere
.DOMINUS *dicet*, nos increpemus &, nunc *Adepte* .viduæ *litigate*
18 לְכוּ־נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְהוָה אִם־יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם־יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ׃
: albescent nix veluti , *coccina* tanquam vestra peccata fuerint si
acquieveritis Si .erunt lana velut, vermiculus tanquam rubra fuerint si
19 אִם־תֹּאבוּ וְשָׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ׃
, renueritis si Et .comedetis terræ bonum , audieritis &
20 וְאִם־תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם חֶרֶב תֹּאכֵלוּ כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר׃
DOMINI os quia : devorabimini gladio , *fuerais rebelles &*
21 אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מָלְאָתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים׃
tuum Argentum .homicidæ nunc & , ea in est morata justitia , judicio
22 כַּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם׃
tui Principes .*aquis in mixtum tuum potum* : scorias in *fuit*
23 שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַנָּבִים כֻּלּוֹ אֹהֵב שֹׁחַד וְרֹדֵף שְׁלֻמִנִּים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְריב אַלְמָנָה לֹא יָבוֹא אֵלֵיהֶם׃
sequens & , *munus diligens ipse tuus* : furum socii & , *connumeres*
ingredietur non viduæ *lis* & : *judicabunt* non pupillo : retributiones
exercituum DOMINUS Dominus dicit Propterea .eos ad
24 לָכֵן נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוי אֶנָּחֵם מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה מֵאֹיְבָי׃
me vindicabo & , meis hostibus de consolabor Heu : Israel fortis
, te super meam manum convertam Et .meis inimicis de
25 וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלַיִךְ וְאֶצְרוֹף כַּבֹּר סִיגַיִךְ וְאָסִירָה כָּל־בְּדִילָיִךְ׃
, *tua flamma omnia* auferam & ; tuas scorias *purificatorium ut* repurgabo &
tuos consiliarios & , principio in sicut tuos judices restituam Et
26 וְאָשִׁיבָה שֹׁפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיֹעֲצַיִךְ כְּתָחִלָּה אַחֲרֵי־כֵן יִקָּרֵא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה׃
, justitiæ civitas *tibi vocabitur* postea & : initio *in* sicut
ejus consiliis & : redimetur judicio in Sijon .fidelis civitas
27 צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה׃
peccatorum & , prævaricatorum contritio Et .justitia in
28 וְשֶׁבֶר פְּשָׁעִים וְחַטָּאִים יַחְדָּו וְעֹזְבֵי יְהוָה יִכְלוּ׃
Quia .consumentur DOMINUM derelinquentesque ; pariter
29 כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חִמַּדְתֶּם וְתַחְפְּרוּ מֵהַגַּנּוֹת אֲשֶׁר בָּחַרְתֶּם׃
hortis ab *erubescetis* & ; concupiscitis quas *ulmis ab afficietur* pudore
.elegistis quos

Verſio VULG. LAT.

14 Calendas veſtras, & ſolennitates veſtras, odivit anima mea: facta ſunt mihi moleſta,
15 laboravi ſuſtinens. Et cùm extenderitis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis: & cùm multiplicaveritis orationem, non exaudiã: manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.
16 Lavamini, mundi eſtote, auferte malũ cogitationum veſtrarum ab oculis meis: quieſcite agere perverſè, Diſcite
17 benefacere: quærite judiciũ, ſubvenite oppreſſo, judicate pupillo, defendite viduã. Et
18 venite, & arguite me, dicit Dominus: ſi fuerint peccata veſtra ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana
19 alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis.
20 Quòd ſi nolueritis, & me ad iracundiam provocaveritis: gladius devorabit vos, quia os Domini locutum eſt.
21 Quomodò facta eſt meretrix civitas fidelis, plena judicii? juſtitia habitavit in ea, nunc autem homicidæ. Argentum
22 tuum verſum eſt in ſcoriam: vinum tuum miſtum eſt aquâ.
23 Principes tui infideles, ſocii furũ: omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. Pupillo non judicant: & cauſa viduæ non ingreditur ad illos.
24 Propter hoc ait Dominus Deus exercituum fortis Iſrael: Heu, conſolabor ſuper hoſtibũ meis, & vindicabor de inimi-
25 cis meis. Et convertam manum meam ad te, & excoquam ad purum ſcoriam tuam, et auferam omne ſtannum
26 tuum. Et reſtituam judices tuos ut fuerunt priùs, et conſiliarios tuos ſicut antiquitùs: poſt hæc vocaberis civitas juſti,
27 urbs fidelis. Sion in judicio redimetur, et reducent eam in
28 juſtitia: Et conteret ſceleſtos, et peccatores ſimul: et qui dereliquerunt Dominum, conſumentur.
29 Confundentur enim ab idolis, quibus ſacrificaverunt: et erubeſcetis ſuper hortis, quos elegeratis,

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

14 Καὶ τὰς νεομηνίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. ἐγένοντό μοι εἰς πλησμονήν, ἐκλέ- ἀνήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν.
15 Ὅταν (ζ) ἐκτείνητε τὰς χεῖρας, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν πολυ- ὑνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν· αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις.
16 Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου, παύσασθε ἀπὸ τῶν πονη-
17 ῶν ὑμῶν, Μάθετε καλὰ ποιεῖν, ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ὀρφανῷ, καὶ δικαιώσατε χήρας. Καὶ δεῦτε,
18 (η) διελεγχθῶμεν, λέγει κύριος. καὶ ἐὰν ὦσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. ἐὰν δὲ ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς
19 ἔριον λευκανῶ. Καὶ ἐὰν (θ) θέλητε, καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε.
20 Ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα κυ-
21 ίου ἐλάλησε ταῦτα. Πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ Σιὼν πλήρης κρίσεως; ὃν ἡ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν δὲ φονευ-
22 ταί. Τὸ ἀργύριον ὑμῶν, ἀδόκιμον· (ι) οἱ
23 κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. Οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπόδομα, ὀρφανοῖς οὐ κρίνοντες, καὶ κρίσιν (κ) χηρῶν οὐ
24 προσέχοντες. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (λ) κύριος ὁ παντοκράτωρ, Οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες (μ) Ἰσραήλ· ἐν παύσεται γὰρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ἐχθροῖς, καὶ κρίσιν ὃν τρόπον τὴν ἐχθρῶν μου ποιήσω· Καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, καὶ πυρώσω (ν) εἰς καθαρὸν,
25 τοῦ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω, καὶ ἀφῆσω πάντας ἀνόμους ἀπὸ (ξ) σοῦ. Καὶ ἀποστήσω τοὺς κριτάς σου, ὡς τὸ πρότερον, καὶ τοὺς συμβούλους σου, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς· καὶ μετὰ ταῦ-
26 τα κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης, μητρόπο-
27 λις πιστὴ Σιών· μετὰ γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς, καὶ μετὰ ἐλεημοσύνης. Καὶ συντελεσθήσονται οἱ ἄνομοι καὶ
28 οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οἱ ἐγκαταλιπόντες
29 τὸν κύριον συντελεσθήσονται. Διότι (ο) αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἃ αὐτοὶ ἠθέλησε, καὶ (π) ἠισχύνθησαν ἐπὶ τοῖς κήποις, ἃ ἐπεθύμησε.

Et neomenias veſtras, & ſolennitates veſtras odit anima mea. Facta-ſunt mihi in ſatietatem: (m) nequaquàm ultrà dimittam peccata veſtra. Cùm extenderitis manus, avertam oculos meos à vobis: & ſi multiplicetis orationem, non exaudiam vos. Manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Lavamini, mundi eſtote, auferte mala ex animabus veſtris ab oculis meis, quieſcite à malitiis veſtris, Diſcite facere bonũ, quærite judicium, liberate oppreſſum, judicate pupillo, & juſtificate viduã: Et venite, (n) arguamur, dicit Dominus: & ſi fuerint peccata veſtra, quaſi phœnicium; ſicut nivem dealbabo: & ſi fuerint, ut coccinum; ſicut lanam dealbabo. Et ſi volueritis & audieritis me; bona terræ comedetis. Si autem nolueritis, neq; exaudieritis me, gladius devorabit vos. Os enim Domini loquutum eſt hæc. Quomodò facta eſt meretrix civitas fidelis, (o) Sion plena judicii? in qua (p) dormivit juſtitia in ea, nunc autem homicidæ. Argentum veſtrum non probũ: (q) caupones tui miſcet vinum aquâ: Principes tui (r) inobedientes ſunt, participes furum, diligentes munera, ſequentes (ſ) retributionem, pupillis non judicantes, & judicio viduarum non attendentes. Propterea hæc dicit Dominus dominator Sabaoth; (t) Væ fortes Iſrael. Non ceſſabit enim furor meus contra (u) adverſarios: & judicũ de inimicis meis faciam: Et inducam manum meã ſuper te, & (x) excoquam ad purum; inobedientes autem perdam, & auferam omnes prævaricatores à te. Et imponam judices tuos, ſicut priùs, & conſiliarios tuos, ſicut ab initio. Et poſt hæc vocaberis civitas juſtitiæ, metropolis, fidelis Sion. Nam cum judicio ſalvabitur captivitas ipſius, & cum miſericordia. Et conterentur ſceleſti, & peccatores ſimul: & qui dereliquerunt Dominum, conſumentur. Confundentur enim ab idolis ſuis, quæ ipſi volebant: & confuſi ſunt ſuper hortis, quos concupierunt.

MS. A. (ζ) τὰς χεῖρας ἐκτείνητε πρὸς μὲ, (η) καὶ διελεγθῶμεν, (θ) θέλετε, (ι) αἱ πόκοι ὑμῶν πυρίκαυστοι· οἱ κάπηλοι (κ) χῆρες (λ) ὁ παντοκράτωρ κύριος· (μ) Ἰερουσαλὴμ· (ν) Σὺ εἰς καθαρὸν, (ξ) σου, καὶ πάντας ἀφηρήσεις παρανόμους. Καὶ ἀποστήσω (ο) κριταὶ καὶ συνεσται ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις (π) ἐπαισχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς κήποις αὐτῶν,

Targum JONATHAN.

14 יַרְחֵיכוֹן וּמוֹעֲדֵיכוֹן רָחֵק מִימְרִי הֲוָו קָדְמַי לְרִיחוּק אַסְגִּיתִי לְמִשְׁבַּק׃
15 וְכַד תַּרְבֵּיוּן צְלוֹתָא אַפֵּי שָׁכְנָתִי מִנְּכוֹן וְאַף כַּד אַתּוּן מַסְגְּנִין לְצַלָּאה לָא אַרְעֵיוּ
קְרָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתְכוֹן דַּם זַכֵּי מְלֵין׃
16 חַוְרוּ לְאוֹרַיְתָא וְאַדְכּוּ מֵחוֹבֵיכוֹן וְאַעְרוּ
בִּישׁוּת עוֹבָדֵיכוֹן מְקָבֵיל מֵימְרִי אִתְמַנְעוּ מִלְּאַבָּאשָׁא׃
17 אִלִּיפוּ לְאוֹטָבָא תְּבָעוּ דִינָא זַכּוּ
דַּאֲנִיס דּוּנוּ דִּין יַתְמָא עֲבִידוּ קַבִּילוּ קֻבְלַת אַרְמַלְתָּא׃
18 בְּכֵן כַּד תְּחוֹבוּן לְאוֹרַיְתָא תְּבְעוּן
מִן קְדָמַי וְאֲעַבֵּיד בְּעוּתְכוֹן אֲמַר יְיָ אִם יְהוֹן חוֹבֵיכוֹן כְּתִימִין כְּצִבְעוֹנִין כְּתֻלְגָּא יְחִוְרוּן
אִם יִסְתְּמוּן כְּוְרִיתָא כַּעֲמַר נְקִי יְהוֹן׃
19 אִם תִּיבוּן וּתְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי טוּבָא דְאַרְעָא
תֵּיכְלוּן׃
20 וְאִם תְּסָרְבוּן וְלָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי בְּחֶרֶב סַנְאָה תִּתְקַטְּלוּן אֲרֵי מֵימְרָא דְיְיָ
גְּזַר כֵּן׃
21 אֵיכְדֵין הֲוָת עוֹבָדְהָא לְמֶהֱוֵי כְּטַעְיָתָא קִרְתָּא מְהֵימְנְתָּא דַּהֲוָת מְלֵיָא עֲבִידֵי
דִינָא קוּשְׁטָא דְּהוָה מִתְעַבֵּיד בָּהּ וּכְעַן אִנּוּן קְטוֹלֵי נַפְשָׁן׃
22 כַּסְפֵךְ הָוָה לְפִסּוֹלָא וְחַמְרֵיךְ
מְעָרַב בְּמַיָּא׃
23 רַבְרְבֵיךְ מְרָדִין וְשׁוּתָפֵי לְגַנְבִין כּוּלְּהוֹן רְחִימִין לְקַבָּלָא שׁוּחְדָּא
אִמְרִין גְּבַר לְחַבְרֵיהּ עֲבִיד לִי טַב בְּדִינִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ בְּדִינָךְ דִּין יַתְמָא לָא דָיְנִין
קְבִילַת אַרְמַלְתָּא לָא עָלַת לְקָדְמֵיהוֹן׃
24 בְּכֵן אֲמַר רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל
קְרָתָא יְרוּשְׁלֵם אֲנָא עָתִיד לְנַחֲמוּתָהּ בְּרַם וַי רְשִׁיעֵא כַּד אִתְנְלֵי לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין
מְסַנְאֵי עַמִּי וַאֲתִיב נְקָמָא לְבַעֲלֵי דְּבָבֵי׃
25 וַאֲתִיב מְחַת גְּבוּרְתִּי עֲלָךְ וּאֲבַרֵר כְּמָא דְמַנְקָן
בְּבוּרְתָּא כָּל רְשִׁעָא וְאַעְדֵּי כָּל חוֹבָךְ׃
26 וְאֶמְנֵי בִּיךְ קוּשְׁטָא תַּקָּנִין כְּדִבְקַדְמֵיתָא
וּמְלֵכֵי מַלְכָךְ כַּד מִן אִלָּא וּבְחַר כֵּן יִתְקְרֵי לָךְ קִרְתָּא דְקוּשְׁטָא קִרְתָּא מְהֵימְנְתָּא׃ צִיּוֹן כַּד
יִתְעֲבַד בְּהַדִּינָא חַרְבָּרוּן וְעָבְדוּ אוֹרַיְתָא יִתּוּבוּן לֵהּ בְּזוּכוּ׃
28 יִתְחַבְּרוּן מְרוּדִין וְחַיָּבִין
כַּחֲדָא וְדִשְׁבְּקוּ אוֹרַיְתָא דְיְיָ יִשְׁתֵּיצוּן׃
29 אֲרֵי תִתְבַּהֲתוּן מֵאִילָנֵי טָעֲוָתָא דְהַמְדַתּוּן
וְתִתְכְּנְעוּן מִגִּנֵּי טָעֲוָתָא דְאַתּוּן מִסְתַּיְּעִין בְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD.

Neomenias & feſtivitates veſtras deteſtatur Verbum meum, factáque ſunt coram me in abominationem: multiplicavi remittens. Et cùm facerdo-
15 tes extenderint manus ſuas ad orandum pro vobis, auferam majeſtatem meã à vobis; & cùm multiplicaveritis orationẽ, non eſt voluntas coram me ad exaudiendã orationẽ veſtram, eò quòd manus veſtræ plenæ ſunt ſanguine innocentis. Convertimini ad legem meam, & mundamini à pecca-
16 tis veſtris, & auferte malum operationũ veſtrarum à conſpectu Verbi mei: definite malefacere. Diſcite benefacere, quærite judicium, *juſtitiam* vim
17 *patientis* judicate: judicium pupilli *facite*, audite clamorem viduæ. Cùm
18 converſi fueritis ad legem meam, deprecabimini coram me, & faciam deprecationẽ veſtrã, dicit Dñs. Si fuerint peccata veſtra maculata quaſi tinctura, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra ſicut coccinum, ſicut lana
19 munda erunt. Si volueritis & obedieritis verbo meo, bona terræ come-
20 detis. Et ſi renueritis & non obedieritis verbo meo; gladio inimici in-
21 terficiemini, quia *verbum* Dñi *decrevit* ita. Quomodo converſa eſt ci-
22 vitas fidelis, ut eſſent opera ejus ſicut opera meretricis? quæ erat plena operantium judiciũ, & veritas fiebat in ea, nunc autẽ ipſi ſunt homicidæ. Argentum tuũ factum eſt in ſcoriã: vinũ tuũ miſtũ eſt aqua. Principes
23 tui rebelles, & ſocii latronũ; omnes diligunt accipere munera: dicunt unuſquiſq; proximo ſuo: Fac pro me *bonum* in judicio meo, & retribuam tibi in cauſa tua. Judiciũ pupilli non judicant, & clamor viduæ non ingre-
24 ditur in conſpectu eorum. Propterea dicit dominator ſeculi Dñs exercituum fortis Iſrael: Civitatem Hieruſalem ego conſolabor; ſed væ impiis quando revelatus fuero ut faciã ultionẽ judicii de hoſtib populi mei, &
25 retribuã vindictam inimicis meis. Et convertã pcuſſionẽ fortitudinis meæ *in te*, & mundabo, quaſi purificans cum herba borith, *omnem improbitatẽ*, & auferã *omne peccatũ tuum*. Et conſtituam in te judices veraces ſicut in
26 principio, & conſiliarios tuos ſicut antiquit: & poſtea vocaberis civitas
27 veritatis, urbs fidelis. Sion autem, cùm factum fuerit in ea judicium, re-
28 dimetur: & qui operati ſunt legem, revertentur ad eam in juſtitia. Et conterentur rebelles & peccatores ſimul: & qui dereliquerunt legem
29 Domini, conſumentur. Quoniam confundemini à lucis idolorum, quos concupiſtis; & erubeſcetis ab hortis ſimulachrorum, à quibus auxilium quærebatis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܘܥܒܕܬܟܘܢ ܕܝܪܚܐ ܢܦܫܝ ܠܝ ܥܠܬܐ ܗܘܬ ܠܝ ܡܢܗ ܠܡܣܒܠ ܠܐ ܡܨܐܬ ܠܡܫܒܩ ܠܗ ܠܡܫܒܩ ܠܟܘܢ ܥܠ ܪܝܫܟܘܢ ܕܝܕܝܟܘܢ ܡܠܝܢ ܕܕܡܐ ܐܦ ܟܕ ܬܨܠܘܢ ܬܪܥܝܢ ܠܝ ܠܐ ܐܫܡܥ ܕܝܕܝܟܘܢ ܡܠܝܢ ܕܕܡܐ ܐܢܐ ܐܥܠܡ ܥܝܢܝ ܡܢܟܘܢ ܐܦ ܟܕ ܬܣܓܕܘܢ ܠܝ ܠܐ ܐܩܒܠ ܠܟܘܢ ܡܫܬܐ ܕܝܕܝܟܘܢ ܡܠܝܢ ܕܕܡܐ ܐܬܪܚܘ ܘܙܕܘܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܝ ܒܝܫܐ ܠܡܥܒܕ ܒܝܫܘܬܟܘܢ ܠܡܫܒܩ ܠܗ ܠܡܫܒܩ ܠܟܘܢ ܠܡܬܠܦ ܛܒܐ ܠܡܒܥܐ ܕܝܢܐ ܠܝܬܡܐ ܠܡܬܒܥ ܕܝܢ ܐܪܡܠܬܐ ܐܬܘ ܘܢܬܘܒܘ ܘܢܬܪܚܨܘ ܘܢܫܪܘ ܠܒܝܫܘܬܟܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܥܝܢܝ ܠܡܬܠ ܕܢܬܠܦܘ ܒܝܫܐ ܠܡܥܒܕ ܒܝܫܘܬܟܘܢ ܠܡܫܒܩ ܠܗ ܠܡܫܒܩ ܠܟܘܢ

ישעיה : ב

30 כִּי תִהְיוּ כְּאֵלָה נִבֹלֶת עָלֶה וְכַגָּנָה אֲשֶׁר־מַיִם
31 אֵין לָהּ׃ וְהָיָה הַחֹסֶן לְנֹעֶרֶת וּפֹעֳלוֹ לְנִיצוֹץ
וּבָעֲרוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וְאֵין מְכַבֶּה׃

CAP. II. ב

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ עַל־יְהוּדָה
2 וִירוּשָׁלִָם׃ וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה
הַר בֵּית־יְהוָה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא
3 מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם׃ וְהָלְכוּ עַמִּים
רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה אֶל־בֵּית
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה
בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר־יְהוָה
4 מִירוּשָׁלִָם׃ וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים
רַבִּים וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם
לְמַזְמֵרוֹת לֹא־יִשָּׂא גּוֹי אֶל־גּוֹי חָרֶב וְלֹא
5 יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃ בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה
6 בְּאוֹר יְהוָה׃ כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית
יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקֶּדֶם וְעֹנְנִים כַּפְּלִשְׁתִּים וּבְיַלְדֵי
7 נֵכָרִים יַשְׂפִּיקוּ׃ וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶסֶף וְזָהָב
וְאֵין קֵצֶה לְאֹצְרוֹתָיו וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ סוּסִים וְאֵין קֵצֶה
8 לְמַרְכְּבוֹתָיו׃ וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו
יִשְׁתַּחֲווּ לַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו׃ וַיִּשַּׁח אָדָם
9 וַיִּשְׁפַּל־אִישׁ וְאַל־תִּשָּׂא לָהֶם׃ בֹּא בַצּוּר
וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר מִפְּנֵי פַחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר
10 גְּאוֹנוֹ׃ עֵינֵי גַבֹּהוּת אָדָם שָׁפֵל וְשֵׁח
רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃
11 כִּי יוֹם לַיהוָה צְבָאוֹת עַל כָּל־גֵּאֶה וָרָם
וְעַל כָּל־נִשָּׂא וְשָׁפֵל׃ 12 וְעַל כָּל־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן
הָרָמִים וְהַנִּשָּׂאִים וְעַל כָּל־אַלּוֹנֵי הַבָּשָׁן׃

Versio VULG. LAT.

30 Cùm fueritis velut quercus defluentibus foliis, & velut hortus absque aqua. Et erit fortitudo vestra, ut favilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur utrumque simul, & non erit qui extinguat.

CAP. II.

1 Verbum, quod vidit Isaias, filius Amos, super Juda & Jerusalem. Et erit in novissimis
2 diebus præparatus mons domûs Domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes
3 gentes. Et ibunt populi multi, & dicent; Venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus: quia de Sion exibit lex, & verbum Domi-
4 ni de Jerusalem. Et judicabit Gentes, & arguet populos multos: & conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultrà ad prælium.
5 Domus Jacob, venite, & ambulemus in lumine Domi-
6 ni. Projecisti enim populum tuũ, domum Jacob: quia repleti sunt ut olim, & augures habuerunt ut Philisthiim, & pueris
7 alienis adhæserunt. Repleta est terra argento & auro: & non
8 est finis thesaurorum ejus: Et repleta est terra ejus equis: & innumerabiles quadrigæ ejus. Et repleta est terra ejus idolis: opus manuum suarum adoraverunt, quod fecerunt digiti
9 eorum. Et incurvavit se homo, & humiliatus est vir: ne ergò dimittas eis. Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo à facie timoris Domini, & à gloria majestatis ejus. Oculi sublimes hominis
11 humiliati sunt, & incurvabitur altitudo virorum: exaltabitur autem Dominus solus in die illa. Quia dies Domini exercituum super omnem superbũ, & excelsum, & super omnem
12 arrogantem: & humiliabitur. Et super omnes cedros Libani sublimes, & erectas, & super omnes quercus Basan.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cùm Translatione LATINA.

30 Ἔσονται γὰρ ὡς τερέβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα, καὶ ὡς κῆπος ἀβρόχου ὕδωρ μὴ
31 ἔχων. Καὶ ἔσται ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ὡς ἡ κελάμη σπάνου, καὶ αἱ ἐργασίαι ὑμῶν ὡς (ε) σπινθῆρες, καὶ καταφλεχθήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα, καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων.

MS. A. (ε) σπινθῆρες πυρὸς,

ΚΕΦ. β'.

1 Ὁ λόγος ὃ ἐθεώρησε (α) περὶ Ἡσαΐου τοῦ Ἀμὼς περὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ
2 περὶ Ἰερουσαλήμ. Ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὴς τὸ ὄρος (*) κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ (β) ἐπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν, καὶ ἥξουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ, καὶ ἐροῦσι, (γ) Δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος (*) κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακὼβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ· ὅτι γὰρ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ
4 λόγος κυρίου ἐξ Ἰερουσαλήμ. Καὶ κρινεῖ ἀναμέσον πολλῶν ἐθνῶν, καὶ (δ) ἐξελεγξει λαὸν πολύν· καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα· καὶ οὐ λήψεται (ε) ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. Καὶ νῦν ὁ οἶκος (ζ) Ἰακὼβ, δεῦτε πορευθῶμεν τῷ φωτὶ κυρίου· Ἀφῆκε γὰρ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐνεπλήσθη ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἡ χώρα αὐτῶν κληδονισμῶν, ὡς οἱ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγένοντο αὐτοῖς. Ἐνεπλήσθη γὰρ ἡ χώρα αὐτῆς ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ οὐκ οὖν ἀριθμὸς τῶν θησαυρῶν αὐτῶν· Καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ (η) ἵππων, καὶ οὐκ οὖν ἀριθμὸς τῶν ἁρμάτων αὐτῶν. καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ εἰδωλομάτων τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν οἷς ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι
9 αὐτῶν. Καὶ ἔκυψεν ἄνθρωπος, καὶ ἐταπεινώθη ἀνὴρ, καὶ οὐ μὴ ἀνῇσι αὐτός. Καὶ νῦν (*) εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας, καὶ κρύφετε εἰς τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
11 ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν. Οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κυρίου ὑψηλοί· ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός. καὶ ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος
12 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ἡμέρα γὰρ κυρίου Σαβαὼθ ἐπὶ πάντα ὑψηλὰ καὶ μετέωρα, καὶ ταπεινωθήσον)· Καὶ ἐπὶ πᾶς κέδρον Λιβάνου τῶν ὑψηλῶν καὶ μετεώρων, καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου Βασάν,

MS. A. (α) παρὰ κυρίου πρὸς (*) κυίου (β) ἐπ' ἄκρων (γ) Δεῦτε ἀναβῶμεν (*) κυίου (δ) ἐλέγξει (ε) ἔτι ἔθνος (ζ) Ἰακὼβ, (η) αὐτῶ ἵππων, (*) εἰσίλθετε

Erunt enim quasi (γ) terebinthus, quæ abjecit folia, & velut hortus non habens aquam. Et erit fortitudo eorum, ut (α) stipula stuppæ, & operationes eorum, sicut scintillæ: & comburentur scelesti, & peccatores simul: & non erit, qui extinguat.

CAP. II.

1 Verbum, quod factum est ad Esaiam filium Amos (α) de Judæa, & de Hierusalem. Quia erit in
2 novissimis diebus manifestus mons Domini, & domus Dei in vertice montium, & elevabitur super colles: & venient ad eum omnes
3 gentes. Et ibunt gentes multæ, & dicent; Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob: & annuntiabit nobis viam suam: & ambulabimus in ea. Quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Hierusalem. Et
4 judicabit inter gentes, & arguet populum multum. Et contundent gladios suos in aratra, & lanceas suas in falces: & non levabit gens contra gentem gladium, & non
5 discent ultrà bellare. Et nunc domus Jacob, venite, ambulemus lumine Domini.
6 Dimisit enim populum suum domum Israel: quia repleta est, ut ab initio, regio eorum auguriis, ut ea quæ (b) alienigenarum: & filii multi alienigenæ (c)
7 facti sunt eis. Repleta est enim regio eorum argento, & auro: &
8 non fuit numerus thesaurorum eorum. Et impleta est terra equis: & non fuit numerus quadrigarum eorum. Et repleta est terra abominationibus operum manuum eorum:
9 & adoraverunt ea, quæ fecerant digiti ipsorum. Et procubuit homo, & humiliatus est vir: & non dimittam eos. Et nunc ingredimini
10 in petras, & occultamini in terram à facie timoris Domini, & à gloria fortitudinis ejus, quando surgeret quassare terram. Oculi enim
11 Domini sublimes: homo autem humilis. Et humiliabitur altitudo hominum: & exaltabitur Dominus solus in die illa. Dies enim Domi-
12 ni Sabaoth super omnem contumeliosum & superbum, et super omnem excelsum & sublimem: & humiliabuntur. Et super omnẽ cedrũ Libani excelsarũ, et sublimiũ, et super omnẽ arborẽ glandis Basã:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 אֲרֵי תְּהוֹן כְּבוּטְמָא דִּי מְנַתֵּר טְרַפּוֹהִי וּכְגִנְּתָא שְׁקִיָא דְּמַיִן לֵית לְהּ׃ וַיְהֵי תּוֹקְפְּהוֹן
31 דְּרַשְׁעַיָּא כְּנֻעוֹרָת כַּתְּנָא וְעוֹבַד יְדֵהוֹן כְּנִיצוֹץ נוּרָא כְּמָא דְּמִקְרְבִין דֵּין לְסַטָּר דֵּין
וְדָלְקִין תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא כֵּן יְסוֹפִין רַשִׁיעַיָּא בִּישָׁיָא וְלָא יְהֵי עֲלֵיהוֹן חִיס׃

ב

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דְּאִתְנַבֵּי יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ עַל אֲנַשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשָׁלֵם׃ 2 וַיְהֵי בְּסוֹף
יוֹמַיָּא מְתַקַּן יְהֵי טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָי בְּרֵישׁ טוּרַיָּא וּמְנַטַּל מֵרָמָתָא וְיִתְחַנּוּן לְמִפְּלַח
עֲלוֹהִי כָּל מַלְכְוָתָא׃ 3 וַיְהֹכְנוּן עַמְּמִין סַגִּיאִין וַיֵּמְרוּן אָרְחוּ וְנִסַּק לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָי
לְבֵית שְׁכִינַת אֱלָהּ דְּיַעֲקֹב וַיְלַפְּנֻנָא מֵאוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וְנֵהֲךְ בְּאוֹלְפָן אוֹרַיְתֵהּ
אֲרֵי מִצִּיּוֹן תִּפּוֹק אוֹרַיְתָא וְאוֹלְפָן פִּתְגָמָא דְּיָי מִירוּשָׁלֵם׃ 4 וְיִדּוֹן בֵּין מַלְכְוָתָא
וְיוֹכַח לְעַמְּמִין סַגִּיאִין וַיַּפְּפוּן סַיְפֵיהוֹן לְסִכִּין וּמוֹרַיְתֵיהוֹן לְמַגְלִין לָא יְטוּל עַם בְּאַפֵּי
עַם זַיִן וְלָא יִתְאַלְּפוּן עוֹד מִבְּכֵן קְרָבָא׃ 5 יְמוּרוּ דְּבֵית יַעֲקֹב אֵתוּ וְנֵהֲךְ בְּאוּלְפָן אוֹרַיְתָא
דְּיָי׃ 6 אֲרֵי שְׁבַקְתּוּן דַּחֲלָא תַּקִּיפָא דַּהֲוָה פָּרֵק לְכוֹן דְּבֵית יַעֲקֹב אֲרֵי אִתְמְלֵיאַת
אַרְעֲכוֹן טַעֲוָן כְּמַלְקְדְמִין וְעָנְנִין כְּפִלִשְׁתָּאֵי וּבְנֵימוֹסֵי עַמְּמַיָּא אוֹלִין׃ 7 וְאִתְמְלֵיאַת
אַרְעָהוֹן כֶּסֶף וּדְהַב וְלֵית סוֹף לְגַוְזוֹהִי וְאִתְמְלֵיאַת אַרְעָהוֹן סוּסִין וְלֵית סוֹף לְרַתִּיכוֹהִי׃
8 וְאִתְמְלֵיאַת אַרְעָהוֹן טַעֲוָן לְעוֹבְדֵי יְדֵהוֹן סַגְדִין לְדַאֲתְקִינָא אֶצְבְּעָתֵיהוֹן׃ 9 וּמְאַךְ אֱנָשָׁא
וְיִתְחַל תְּקוּף גַּבְרִין וְלָא תִשְׁבּוֹק לְהוֹן׃ 10 וְיֵעָלוּן לְמְעָרַת בְּמְעָרַת בְּטִינָרָא וּלְאִטְטָרָא
בַּעֲפָרָא מִן קֳדָם דְּחִילָא דְּיָי וּמִזִּיו יְקָרֵיהּ׃ 11 עֵינֵי רָמוּת אֱנָשָׁא יִמְאָכוּן וְיִתְחַל תְּקוּף גַּבְרִין
וְתִקְוֵי יְיָ בְּלַחְוֹדוֹהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא׃ 12 אֲרֵי יוֹמָא דַעֲתִיד לְמִיתֵי מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת עַל כָּל
גֵּוְתָנֵיָא וְרָמֵי לְבָא וְעַל כָּל מַלְכֵי עַמְּמַיָּא תְּקִיפֵיָא וְתַקִּיפֵיָא׃ 13 וְעַל כָּל מַלְכֵי עַמְּמַיָּא תְּקִיפֵיָא וְתַקִּיפֵיָא
וְעַל כָּל טוּרֵי מְדִינְתָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia eritis veluti quercus, cujus folia defluunt, & veluti hortus irriguus
30 qui non habet aquam. Et erit fortitudo impiorum sicut stuppa lini, &
31 opus manuum eorum sicut scintilla ignis; quæ cùm applicantur ad invicem, ardent ambo simul: sic consumentur impii, & opera eorum prava, & non erit super eis misericordia.

CAP. II.

1 Verbum prophetiæ, quod prophetavit Esaias filius Amos super viros
2 Juda, & habitatores Jerusalem. Et erit in fine dierum paratus mons domus sanctuarii Domini in capite montium, & elevabitur super colles;
3 & confluent ut serviant super eum, omnia regna. Et ibunt populi multi, & dicent: Venite & ascendamus in montem domus sanctuarii Domini,
4 & in domum majestatis Dei Jacob, & docebit nos vias, quæ rectæ sunt coram eo; & ambulabimus in doctrina legis ejus: quia de Sion exibit lex, & doctrina verbi Domini de Hierusalem. Et judicabit inter regna, & argu-
5 et populos multos, & contundent gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces: non levabit populus contra populum arma, neque discent ampliùs prælium. Dicent viri domus Jacob: Venite & ambulemus in
6 doctrina legis Domini. Quia dereliquistis terribilem & fortissimum, qui
7 erat redemptor vester domus Jacob; quia repleta est terra vestra idolis, sicut ab initio; & augures fuerunt sicut Philistim, & in legibus populorum ambulant. Et repleta est terra eorum argento & auro, & non est finis
8 thesaurorum ejus, & repleta est terra eorum equis, & non est finis quadrigarum ejus. Et repleta est terra eorum idolis, *opera* manuum suarum ado-
9 rant, *quæ* paraverunt digiti eorum. Et humiliabitur homo, & infrimabi-
10 tur fortitudo virorum: ne dimittas eis. *Et* ingredientur ut fugiant *fugâ*
in petra, & ut abscondantur in pulvere à facie timoris Dñi, & à splendo-
11 re gloriæ ejus. Oculi sublimis hominis humiliabuntur, & infirmabitur for-
12 titudo virorum: & erit fortitudo Domini solius in tempore illo. Quia dies venturus est à facie Domini exercituum super omnes superbos & elatos
13 corde: & super omnes fortes, & humiliabuntur. Et super omnes reges populorum fortes & robustos, & super omnes principes provinciarum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܗܠܝܢܐ ܕܝܢ ܟܕܐܢܐ ܕܒܪܘܬܐ ܕܢܦܠܘ ܡܢ ܩܝܡܗ ܘܠܝܬ ܡܝܐ ܒܗ ܠܡܫܩܝܬܐ ܗܘܝܘ ܟܠܗ ܟܝܢ ܡܢ ܩܝܡܗ
31 ܘܢܗܘܐ ܚܝܠܗ ܠܬܘܒܐ ܘܥܒܕܘܗܝ ܠܦܪܝܨܐ ܘܢܬܠܩܚ ܗܢܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܟܚܕܐ ܕܢܫܪܘܢ ܘܢܐܟܠܘܢ ܠܗ ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܢܦܨܐ ܠܗ ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܢܫܪܐ ܠܗ ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܢܩܛܠ ܠܗ ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܢܫܩܠ ܠܗ ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܢܫܩܐ

ישעיה : ג

14 ועל כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות :
15 ועל כל מגדל גבוה ועל כל חומה בצורה :
16 ועל כל אניות תרשיש ועל כל שכיות החמדה :
17 ושח גבהות האדם ושפל רום אנשים
18 ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא : והאלילים
19 כליל יחלף : ובאו במערות צרים
20 ומחלות עפר מפני פחד יהוה ומהדר
גאונו בקומו לרעץ הארץ : ביום
21 ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו
אשר עשו לו להשתחות לחפר פרות ולעטלפים :
22 לבוא בנקרות הצרים ובסעפי הסלעים מפני
פחד יהוה ומהדר גאונו בקומו
22 חדלו לכם מן האדם אשר נשמה
באפו כי במה נחשב הוא :

CAP. III. ג

1 כי הנה האדון יהוה צבאות מסיר מירושלם
ומיהודה משען ומשענה כל משען לחם
ומים : גבור ואיש מלחמה שופט
ונביא וקסם וזקן : שר חמשים
3 ונשא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש :
4 ונתתי נערים שרים עליהם ותעלולים ימשלו בם :
5 ונגש העם איש באיש ואיש ברעהו ירהבו הנער
בזקן והנקלה בנכבד : כי יתקף איש באחיו
6 בית אביו שמלה לך קצין תהיה לנו והמכשלה
7 הזאת תחת ידך : ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה
חבש ובביתי אין לחם ואין שמלה לא תשימני
8 קצין עם : כי כשלה ירושלם ויהודה נפל
עיניו כבודו :

Versio VULG. LAT.

14 Et super omnes montes excelsos, & super omnes colles elevatos: Et super omnem turrim
15 excelsam, & super omnem murum munitum, Et super omnes
16 naves Tharsis, & super omne quod visu pulchrum est. Et
incurvabitur sublimitas hominum, & humiliabitur altitudo
virorum, & elevabitur Dominus solus in die illa: Et idola
18 penitùs conterentur: Et introibunt in speluncas petrarum,
& in voragines terræ, à facie formidinis Domini, & à glo-
ria majestatis ejus, cùm surrexerit percutere terram. In die
illa projiciet homo idola argenti sui, & simulachra auri
sui, quæ fecerat sibi ut adoraret, talpas & vespertiliones.
Et ingredietur scisuras petrarum, & in cavernas saxorum,
à facie formidinis Domini, & à gloria majestatis ejus, cùm
surrexerit perdere terram. Quiescite ergò ab homine, cujus spiritus in naribus ejus est, quia excelsus reputatus est ipse.

CAP. III.

1 Ecce enim dominator Dominus exercituum auferet à Jerusalem & à Juda validum & fortem, omne robur panis, &
2 omne robur aquæ; Fortem, & virum bellatorem, judicem, &
prophetam, & ariolum, & senem; Principem super quin-
quaginta, & honorabilem vultu, & consiliarium. & sapien-
tem de architectis, et prudentem eloquii mystici. Et dabo
pueros principes eorum, et effœminati dominabuntur ei.
5 Et irruet populus, vir ad virum, et unusquisque ad proximum suum: tumultuabitur puer contra senem, et ignobilis contra
6 nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui: Vestimentum tibi est, princeps esto noster, ruina
7 autem hæc sub manu tua. Respondebit in die illa, dicens: Non sum medicus, et in domo mea non est panis, neque vestimentum: nolite constituere me principem populi. Ruit enim Jerusalem, et Judas corcidit: quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum, ut provocarent oculos majestatis ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἐπὶ (3) πᾶν ὑψηλὸν ὄρος, καὶ
15 ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖ-
16 χος ὑψηλὸν, καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον Θαρσὶς κάλ-
17 λους, καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρω-
πος, καὶ πεσεῖ. (1) ὕψεις δὲ ἀνθρώπων,
καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ
18 ἐκείνῃ. Καὶ τὰ χειροποίητα πάντα κα-
19 ταρυήσουσιν, Εἰσελεύσονται εἰς τὰ σπή-
λαια, καὶ εἰς τὰς ῥωγὰς τῶν πετρῶν, καὶ εἰς
τὰς πτώσεις τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου τοῦ
φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
20 ος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν.
(κ) Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκβαλεῖ ἄνθρω-
πος τὰ βδελύγματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ
τὰ χρυσᾶ, (λ) ἃ ἐποίησαν προσκυνεῖν τοῖς
21 ματαίοις, καὶ ταῖς νυκτερίσι, Τοῦ εἰσελ-
θεῖν εἰς τὰς ῥωγὰς τῆς σφεδρᾶς πέτρας,
καὶ εἰς τὰς ῥωγὰς τῶν πετρῶν, ἀπὸ προσ-
ώπου τοῦ φόβου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν
γῆν.

MS. A. (3) πᾶν ὄρος, (1) ὕψος ἀνθρώπων, (κ) Τῇ ἡμέρᾳ (λ) ἃ ἐποίησεν

ΚΕΦ. γ'.

1 Ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος Σαβαὼθ
ἀφελεῖ (α) ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας, ἰσχύοντα καὶ ἰσχυρὸς, ἰσχὺν ἄρ-
2 του καὶ ἰσχὺν ὕδατος, Γίγαντα καὶ ἰσχύοντα,
καὶ ἄνθρωπον πολεμιστὴν, καὶ δικαστὴν,
καὶ προφήτην, καὶ σοχαστὴν, καὶ πρεσβύτε-
3 ρον, Καὶ πεντηκόνταρχον, καὶ θαυμαστὸν
Σύμβουλον, καὶ Σοφὸν ἀρχιτέκτονα, καὶ συν-
4 ετὸν ἀκροατήν. Καὶ ὁπτήσω νεανίσκους
ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐμπαίκτ(ο) κυριεύσου-
5 σιν αὐτῶν. Καὶ συμπεσεῖται ὁ λαὸς, ἄν-
δρωπος πρὸς ἄνδρωπον, καὶ ἄνδρωπος
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· προσκόψει τὸ
παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην, ὁ ἄτιμος
6 πρὸς τὸν ἔντιμον. Ὅτι ἐπιλήψεται ἄν-
δρωπος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ οἰκείου τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, λέγων, Ἱμάτιον ἔχεις, ἄρ-
7 χων ἡμῶν (β) γενοῦ ἡμῶν, καὶ τὸ ῥάκος τὸ ὑ-
πὸ σὲ ἔστω. Καὶ ἀποκριθεὶς (γ) ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐρεῖ, Οὐκ ἔσομαι σου ἄρχων·
8 οὐδὲ ἐμόπον. ἐν ἔσομαι ἄρχων τοῦ λαοῦ
τούτου, Ὅτι ἀνεῖ (δ) Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἡ Ἰ-
ουδαία συμπέπτωκε, καὶ αἱ γλῶσσαι αὐ-
τῶν μετὰ ἀνομίας, τὰ πρὸς κύριον ἀπέ-
νευον τες.

MS. A. (α) ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, (β) ἡμῶν γενοῦ, (γ) ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Οὐκ

CAP. III.

1 Ecce itaque dominator Dominus Sabaoth auferet de Hierusalem, & de Judæa, (a) validum, & validum, robur panis, & robur aquæ,
2 (b) Gigantem & fortem, & hominem bellatorem, & judicem, & prophetam, & (c) conjectorem, et presbyterii,
3 Et quinquagenarium, & admirabilem consiliarium, & (d) sapientem architectum, & (e) prudentem auditorem. Et imponam
4 adolescentes principes eorum: & (f) illusores dominabuntur eis.
5 Et corruet populus, homo ad hominem, & homo ad proximum suum: (g) impinget puer ad senem, & inhonoratus ad honoratum: Quia apprehendet homo
6 fratrem suum, vel domesticum patris sui, dicens; Vestimentum habes: princeps esto nostrum: & (h) cibus meus sub te sit. Et re-
7 spondens in die illa dicet; Non ero tuus (i) princeps: non enim est in domo mea panis, neque vestimentum; non ero princeps populi hujus: Quia dissoluta est Hierusa-
8 lem, et Judæa concidit, & (k) lingua eorum cum iniquitate, (l) in his, quæ ad Dominum, increduli.

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 על כל טוריא רמיא ועל כל רמתא מנטלתא : ועל כל דיתבין במגדל רם ועל כל דשרן
15 שור קריך : ועל כל דיתבין בנסי יבא ועל כל דשרן בבירניתא שפירן : ויתאבד רמות
16 אנשא ויתחל תקוק גברין ותקיף ייי בלחודוהי בעדנא ההיא : וטעותא גמריא יסופון :
17 ועלין במערת טנריא ובמחלי עפרא מן קדם דחלתא דייי ומיין יקריה באתגליותיה
18 סתבר רשעי ארעא : בעדנא ההיא ירחקון בני אנשא ית טעות כספהון ית טעות
19 דהבהון דעבדו להון למסגיד לטעותא ולצלמניא : למעל במערת טנריא ובשקיפי
20 טינא מן קדם דחלתא דייי ומיין יקריה באתגליותיה למתבר רשעי ארעא : אתמנעו
מלמן מלאשתעבדא לאנשא במעבדיהי דחלא דנשמת רוח חיין באפוהי ארי יומא דין
הוא קים ומחר ליתוהי וכלמא חשיב הוא :

ג

1 ארי הא רבון עלמא ייי צבאות מעדי מירושלם ומיהודה סמך וסעיד כל סמך מיכל וכל
2 סעיד משתי : גבר וגבר עביד קרב דין וספר ומשתאל וסב : רב חמשין ונסב אפין
3 ומליך מילך ואמר משתמע וחכים וסוכלתן בעצה : ואמני ינקיא פרנסיהון וחלשיא
4 ישלטון בהון : ויתרעון עמא גבר בגבר וגבר בחבריה ישלטון עולמיא בחבא ורשיט
5 בדיקיר : ארי יחוד גבר באחוהי מזרעית בית אבוהי למימר כסו אית לך רב והוי עלנא
6 ומבניתא הדא תהי תחות ידך : יתיב בעדנא ההיא למימר ליתאנא כשר למהוי ריש
7 ובביתי ליתי מה דאיכול וליתי מה דאתכסי לא תחמנוני רב ברישי כל עמא : ארי אתקילו
8 יתבי ירושלם ואנש יהודה גלו ארי ממלל פומהון ואגר עובדיהון גלן קדם ייי ומרגנין
קדם יקריה :

Juda transmigrati sunt, quia eloquium oris sui, & merces operum suorum manifesta sunt coram Domino; provocant enim majestatem ejus.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et sup omnes montes excelsos, & sup omnes colles elevatos. Et sup omnes 14
qui habitant in turre excelsa, & sup omnes qui morantur in muro munito. 15
Et sup omnes qui habitât in insulis maris, & sup oēs qui morantur in pala- 16
tiis pulcherrimis, Et humiliabitur altitudo hominū, & infirmabitur fortitu- 17
do virorum, & roborabitur Dñs solus in tempore illo. Et idola penitus de- 18
ficient. Et introibunt in speluncas petrarum, & in cavernas pulveris à fa- 19
cie timoris Domini, & à splendore gloriæ ejus, cùm revelatus fuerit ut
conterat impios terræ. In tempore illo procul abjicient homines idola 20
sua argentea, & idola sua aurea, quæ sibi fecerant, ut adorarent idola &
simulachra. Ut ingrediantur speluncas rupium, *petræque* foramina à facie 21
timoris Domini, & à splendore gloriæ ejus, cùm revelatus fuerit ut con-
terat impios terræ. Cessate vobis ne subjiciamini homini, cùm factus fu- 22
erit terribilis, cujus spiraculum spiritus vitæ in naribus ejus est: quia ho-
diè est vivus & cras non est, & quasi nihilum reputatus est ipse.

CAP. III.

1 Ecce enim dominator seculi Dominus exercituum auferet de Hierusa-
lem & de Juda fulcimentum & sustentaculum, omne fulcimentum cibi,
& omnem sustentationem potus. Fortem & virum bellatorem, judicem 2
& scribam, & conjectorem, & senem; Et principem quinquagenarium, 3
& acceptabilem vultus, & consiliarium, & docentem, & audientem, &
sapientem, & prudentem in consilio. Et constituam pueros gubernato- 4
res eorum; & infirmi dominabuntur eis. Et irruet populus vir in vi- 5
rum, & unusquisque in proximum suum; *dominabuntur pueri* contra se-
nem, & ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum, 6
de cognatione domus patris sui, dicens: Vestimentum tibi est, princeps
esto noster, & potestas hæc erit sub manu tua. Respondebit in tempore il- 7
lo dicens: Non sum sufficiens ut sim princeps, & in domo mea non ha-
beo quod comedam, neque quo operiar; ne constituatis me principem *in*
caput totius populi. Quia offenderunt habitatores Hierusalem, & viri 8

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܟܠܗ ܪܡܐ ܕܛܘܪܐ. ܘܟܠܗ ܬܠܐ ܕܬܠܐ ܕܪܡܐ. * ܘܟܠ ܬܠ ܡܓܕܠܐ ܕܡܬܪܡ. ܘܟܠ ܬ
15 ܫܝܐ ܕܚܝܠܐ. * ܘܟܠ ܡܚܙܝ ܕܣܦܝܢ ܬܪܫܝܫ. ܘܟܠ ܡܚܙܝ ܕܫܦܝ
16 * ܘܢܗܘܢ ܕܡܬܪܡ ܕܒܪܢܫ. ܘܢܬܒܥ ܡܪܝܡ ܕܡܬܪ
17 ܡܪܝ ܕܫܡܝܐ. * ܘܒܝܘܡܐ ܗܘ ܢܬܪܡܐ ܕܒܪܢܫ. ܘܢܬܒܥ ܡܪ
18 ܡܪܝ ܕܫܡܝܐ. * ܘܢܥܠܘ ܒܫܘܚܝ ܛܘܪܐ. * ܘܢܬܟܢܫ ܡܪ
19 ܡܪ ܕܫܡܝܐ. ܡܢ ܡܪܝ ܕܢܬܟܢܫ ܕܢܬܪ ܐܪܥܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܡܪ
20 * ܗ ܕܫܡܝܐ. ܘܢܫܕܘ ܐܢܫܐ. ܠܨܠܡܐ ܕܥܒܕܘ ܠܗ ܠܟܣܦ ܘ
21 ܠܕܗܒ. ܠܡܫܓܕ ܠܬܪ ܥܪܒ ܘܠܚܘܪ ܛܘܪ ܣܥܥ. * ܠܡܥܠ ܒܫ
22 ܩܥܬ ܛܘܪ ܣܥܥ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܡܪ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܗܘܐ ܗܘ ܢ
ܬܪ ܡܢ ܢܫܡܐ. ܡܕܡܐ ܗܘ ܕܢܬܚܫܒ.

* ܦܨܠܐ * ܬ *

1 * ܗܐ ܡܪܝܐ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ. ܡܫܬܠ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ ܝܗܘ
2 ܚܝܠ. ܡܫܬܠ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ ܝܗܘ ܚܝܠ. * ܓܒܪܐ ܘܡܚܐ
3 ܩܪܒܐ ܘܢܒܝܐ. * ܘܡܫܡܫ ܩܛܝܢ ܘܡܫܡ ܩܛ
4 ܩܛ ܘܡܫܡ ܩܛ. * ܘܢܬܠ ܥܠܡ ܒܥܠ ܥܠ ܥ
5 ܠ ܥܠ. * ܘܢܬܪ ܥܡ ܒܥ ܥܠ ܥ
6 ܠ ܥ ܘܢ ܥ ܘ
7 ܢ ܥ ܘ
8 ܢ ܥ ܘ

Super montes excelſos, & ſuper colles ſublimes: Super omnes turres altas, & ſuper omnes muros munitos: Super omnes naves Tharſis, & ſuper omnes ſpeculas optatiſſimas. Et humiliabitur celſitudo hominis, & altitudo viri deprimetur, & ſolus Dominus exaltabitur in die illa: Idola verò penitùs tranſibunt. Et ingredientur in ſpecus petræ, & in hiatus terræ, propter terrorem Domini, & propter nitorem fortitudinis ejus, cùm ſurrexerit ad domandum terram. Eâdem illâ die abjicient homines idola aurea & argentea quæ fabricaverant ſibi, ut adorarent vanitates & veſpertiliones. Ingrediendo in cavernas petræ & in rupes lapideas, propter pavorem Domini, & propter decorem fortitudinis ejus, cùm ſurrexerit ad domandum terram. Quieſcite ab homine qui halitum habet in naribus ſuis: quanti enim eſt momenti?

CAP. III.

NAm ecce Dominus dominorum amoturus eſt à Jeruſalem & à Juda fulcorem & fultricem, omnem fulcientem pane, & omnem fulcientem aquâ: Strenuum, & virum bellatorem, judicem, & prophetam, hariolum, & ſenem: Ducem quinquagenarium, honorandi vultûs *virum*, & conſiliarium, fabrum peritum, & ſagacem in conſilio: Et adoleſcentes conſtituam principes eorum, & irriſores imperitabunt eis. Et irruet populus alter in alterum, quiſque in ſocium ſuum: & inſoleſcent juvenes contra ſenes, & ignobiles contra nobiles. Etenim apprehendet unuſquiſpiam fratrem ſuum è domo ſua paterna, & dicet ei; Veſtes habes, eſto princeps noſter; et offendiculum hoc ſub manu tua ſit. Reſpondebit autem eo die, dicétque; Nequaquam ero caput, quia in domo mea nec panis extat, nec operimentum. Ne conſtituatis me principem ſuper populum, quoniam impegit Jeruſalem, et lapſus eſt Juda: nam lingua eorum, et opus manuum eorum exacerbaverunt Dominum et nubem majeſtatis ejus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وعلي كل جبل عال * وعلي كل اكام مرتفعة * وعلي كل برج شاهق * وعلي كل سور مرتفع *
15
16 * وعلي كل سفن البحر * وعلي كل منظر حسن السفن * ويذل كل انسان * ويسفط ارتفاع البشر *
17
18 ويتعالي الرب وحده في ذلك اليوم * ويكون جميع ما عملت ايديهم * ويكونوا في المغاير * وفي
19 شقوق الصخور * وفي انقاب الارض * من وجه خوف الرب ومن مجد قوته * اذا قام ليهشم الارض *
20 * لان في ذلك اليوم يخرج الانسان رداءاته من كسب الفضة الذهب * التي اعتصبوها لهم
21 ليسجدوا لها * ومن الاسباح الليلية * ليولجوها في انقاب الصخر الصلت * وفي شقوق الصخور *
من وجه خوف الرب * ومن مجد قوته * اذا قام ليهشم الارض *

22 كفوا عن الانسان الذي يتنفس الريح بمنخريه لانبماذا اقياس * [MS. Oxon.]

* الفصل الثالث *

* قربان فيه نوبخ النبي للشعب * ونهيه لهم عن التوكل على الانسان *

1 * هاوذا السيد رب الجنود ينزع من اليهودية ومن اورشليم القوي والقوية * وقوة الخبز
2
3 وقوة الماء * والجبار والمقتدر * والانسان المحارب * والقاضي والنبي * والعراف والشيخ * ورئيس
4 خمسين * والمشير العجيب * والمهندس الحكيم السامع الفهم * واقيم رؤساءهم احداثا * ويسودون
5 عليهم المسهرون * ويقع الشعب انسان علي انسان وانسان علي رفيقه * ويعتر الصبي بالشيخ *
6 والسفيه بالمكرم * لان الرجل منهم يتشبث باخيه او بواحد من بيت ابيه * ويقول له * لك ثوب
7 فكن رئيسا علينا * وليكن طعامي من عندك * فيجيب في ذلك اليوم ويقول * لست اكون
8 رئيسا * لان ليس في بيتي خبز ولا ملبوس * لست اكون علي هذا الشعب رئيسا * لان اورشليم
قد خلت * واليهودية سقطت * والسنتهم تخالف فرايض الله بآثامهم *

Super quoſcunq; montes altiſſimos, & ſuper ediſſimos quoſq; colles. Super omnes turres elatiſſimas, & ſuper omnes muros celſiſſimos: Super omnes naves maris, & ſuper omnem aſpectum pulchritudinis navium. Et deprimetur omnis homo, & altitudo mortalis labetur; ſolus autem Dominus exaltabitur eo die. Et abſcondent quæcunq; compoſuerunt manus eorum; Abſcondent inquæ, illum in antris, in hiatibus petrarum, & in foraminibus terræ à facie terroris Domini, & à majeſtate roboris ejus, cùm exurget ad perrumpendam terram. Nam eo die ejicient homines vitia ſua ex acquiſitione argenti atq; auri quæ ſibi congeſſerant ut adorarent ea, & ex phantaſmatibus nocturnis; et indant ea in foramina petræ duriſſimæ, & in hiatus rupium, à facie terroris Domini, & à majeſtate roboris ejus, cùm exurget ad comminuendam terram.

[Deſiſtite vos ab ipſo homine, cujus halitus eſt in naribus ejus: nam in quo eſtimandus eſt?]

CAP. III.

Lectio continens commonitionem Prophetæ ad populum, et cohortationem ne ſpem collocent in homine.

ECce Domin⁵ dominator exercituũ auferet ab Judæa et ab Jeruſalẽ validũ et validam, robur panis & robur aquæ; Gigantẽ, & poſtentẽ, hommemq; bellatorem, judicem, prophetã, divinum, atque ſenem; Ducem quinquaginta, conſiliarium admirandum, architectum ſapientem, capacem rationis. Et conſtituam principes eorum juvenes, et dominabuntur eis irriſores. Irruetq; populus alter in alterum: & homo in ſocium ſuum: et inſoleſcet puer contra ſenem, et ſtolidus contra honeſtum. Nam apprehendet quis eorum fratrem ſuum, aut aliquem de domo patris ſui, dicetque ad eum; Veſtem habes, ſis ergò dux noſter, ſitque cibus meus à te. At è reſpondebit eã die, dicetque; Non ero dux, quia non eſt domi meæ panis neque indumentum. Non ero dux ſuper hunc populum, quia Jeruſalem jam deſolata eſt, et Judæa corruit, et linguæ eorum adverſantur præceptis divinis ob iniquitates eorum.

ישעיה: ג

Sedom sicut suum peccatum &, eos *in respendit* eorum *facierum* Agnitio
9 כִּסְדֹם הִגִּידוּ חַטָּאתָם בְּלִי סָתָר אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָמְלוּ
reddiderunt quoniam ,eorum animæ Væ .*celarunt* non , nunciaverunt
fructum quòd ,bonus cùm ,justo Dicite .malum sibiipsis
10 לָהֶם רָעָה: אִמְרוּ צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פְרִי
retributio nam : malum impio Væ .comedent fuorum *studiorum*
11 מַעֲלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ: אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי־גְמוּל
, parvulus ,*ejus exactores* mei Populi .ei fiet ejus manuum
12 יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ: עַמִּי נֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל
,*eum in* sunt dominatæ mulieres & .*eum facientes*, *te beatificantes* mi Popule
וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בוֹ עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים
,DOMINUS *litigandum* ad *Stans* .*absorbuerunt* tuarũ semitarũ viam & .DOMINUS
13 דֶּרֶךְ אָרְחֹתֶיךָ בָּלָעוּ: נִצָּב לָרִיב יְהוָה
judicium ad DOMINUS .populus judicandum ad *stans* &
וְעֹמֵד לָדִין עַמִּים: יְהוָה בְּמִשְׁפָּט
succendistis vos Et .suis principibus &, sui populi senibus cum veniet
יָבוֹא עִם־זִקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם
contundetis vobis Quid .vestris domibus in *afflicti* rapina : vineam
14 כֶּרֶם גְּזֵלַת הָעָנִי בְּבָתֵּיכֶם: מַה־לָּכֶם תְּדַכְּאוּ
Dominus dicit , *moletis afflitorum* facies & ,meum populum
עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ נְאֻם־אֲדֹנָי
,eo Pro : DOMINUS dixit Et ? exercituum DOMINUS
יְהוָה צְבָאוֹת: וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן
,gutture *extentæ* ambulaverunt & , Sijon filiæ *superbierunt* quòd
15 כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן וַתֵּלַכְנָה נְטוּיַת גָּרוֹן
suis pedibus in & , ibant *plaudendo* & ambulando , *oculis fallentes* &
וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינַיִם הָלוֹךְ וְטָפוֹף תֵּלַכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶם
filiarum verticem Dominus *inficiet scabie* Et .*tinnientibus*
16 תְּעַכֵּסְנָה: וְשִׁפַּח אֲדֹנָי קָדְקֹד בְּנוֹת
die In .deteget earum *pedendum* DOMINUS & , Sijon
17 צִיּוֹן: בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי יְהוָה
,*excipiarum* gloriam Dominus faciet recedere illa
אֶת תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים הַשְּׁבִיסִים וְהַלְּבָנוֹת
, armillas & , *Cellaria* .lunulas & , *reticula* &
18 וְהַשָּׁעֲרוֹת: הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרֹנִים וְהַצְּעִיפוֹת
domui & , *cistas* & , perifcelides & , *Tiaras* .*velamina* &
19 וְהָרְעָלוֹת: הַפְּאֵרִים וְהַצְּעָדוֹת וְהַקִּשֻּׁרִים וּבָתֵּי
.*naris* circulus & Annulos .inaures & *animi*
20 הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים: הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאַף:
.*crumenas* & , *pepla* & , *operimenta* & , *vejtes Mutatoria*
21 הַמַּחֲלָצוֹת וְהַמַּטְפָּחוֹת וְהַחֲרִיטִים:
.*palliola* & , *calypras* & , findones & , Specula
22 הַגְּלִיֹּנִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת וְהַרִּדִידִים:
, excisito cingulo pro & , erit *mucus* aromate pro , erit Et
23 וְהָיָה תַחַת בֹּשֶׂם מַקַּק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה
cingulum fascia pectorali pro & ,calvitium *calamistri opere* pro &
וְתַחַת מַעֲשֵׂה מִקְשָׁה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִיל מַחֲגֹרֶת
, cadent gladio in tui Viri .pulchritudine pro *quia* : facci
24 שָׂק כִּי־תַחַת יָפִי: מְתָיִךְ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
,ejus portæ lugebunt & ,plangent Et .prælio in tua fortitudo &
וּגְבוּרָתֵךְ בַּמִّלְחָמָה: וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְתָחֶיהָ
.fedebit terra in munda &
25 וְנִקָּתָה לָאָרֶץ תֵּשֵׁב:

Versio VULG. LAT.

9 Agnitio vultûs eorum respondit eis: & peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt, nec absconderunt: væ animæ eorum, quoniam reddita sunt
10 eis mala. Dicite justo, Quoniã benè, quoniam fructũ adinventionum suarum comedet.
11 Væ impio in malum: retributio enim manuum ejus fiet ei.
12 Populum meum exactores sui spoliaverunt, et mulieres dominatæ sunt eis. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum
13 tuorum dissipant. Stat ad judicandum Dominus, & stat ad
14 judicandos populos. Dominus ad judicium veniet cum senibus populi sui, & principibus ejus: vos enim depasti estis
15 vineam, & rapina pauperis in domo vestra. Quarè atteritis populum meum, & facies pauperum commolitis, dicit Do-
16 minus Deus exercituum? Et dixit Dominus; Pro eo quòd elevatæ sunt filiæ Sion, & ambulaverunt extento collo, & nutibus oculorum ibant, & plaudebant, ambulabant pedibus suis, & composito gradu
17 incedebant: Decalvabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calceamentorum, & lunulas, Et torques, & monilia, & armillas,
18 & mitras, Et discriminalia, & perifcelidas, & murenulas, et olfactoriola, & inaures, Et
19 annulos, et gemmas in fronte pendentes, Et mutatoria, & palliola, & linteamina, et acus,
20 Et specula, & findones, et
21 vittas, et therifstra. Et erit pro suavi odore fœtor, et pro zona funiculus, et pro crispanti crine calvitiũ, et pro fascia pe-
22 ctorali cilicium. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent,
23 et fortes tui in prælio. Et mœrebunt atque lugebunt portæ ejus, et desolata in terra se-
24 debit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

9 Διότι νῦν ἐπαπειλοῦσι ἡ δόξα αὐτῶν, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη αὐτοῖς· τὴν δ ἁμαρτίαν αὐτῶν ὡς Σοδόμων ἀνήγγειλαν καὶ ἐπεφάνισαν. ὦαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, (γ) ὅτι βεβούλευν βουλὴν πονη-
10 ρὰν, καὶ ἑαυτῶν, (δ) Εἰπόντες, Δήσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι. τοίνυν τὰ ἡνύματα ἃ ἔργων αὐτῶν
11 φάγον). Οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, πονηρὰ κ τὰ
12 ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ (συμβήσει) αὐτῷ. Λαός μου, οἱ πρεσβύτεροι ὑμᾶς καλοῦσι ὑμᾶς, καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν. λαός μου, οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλανῶσιν ὑμᾶς, καὶ (ε) τὸν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν
13 παρέσυσιν. Ἀλλὰ νῦν κατεστήσε εἰς κρίσιν κύριος, καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐ-
14 τοῦ. Αὐτὸς κύριος εἰς κρίσιν ἥξει μετὰ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ, καὶ μετὰ ἀρχόντων αὐτοῦ. ὑμεῖς δὲ τί ἐκπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ ἡ ἁρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν
15 τοῖς οἴκοις ὑμῶν; Τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου, καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν κο-
16 ιμᾶτε; Τάδε λέγει κύριος, Ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες Σιὼν, καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῷ τραχήλῳ, (ζ) καὶ ἐν νεύμασιν ὀφθαλμῶν, καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα
17 Συρεῦσαι, Καὶ παπανάσει ὁ Θεὸς ἀρχέσας θυγατέρας Σιὼν· καὶ κύριος (η) ἀνακα-
18 λύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἡ ἀφελεῖ κύριος τὴν δόξαν τῶν ἐμπασμῶν αὐτῶν, (θ) τὰ ἐμπόλαια, καὶ τοὺ κο-
19 σύμβεις, καὶ τοὺ μηνίσκους, Καὶ τὸ κάδεμα, καὶ τὸν κόσμον τῶν περισσῶν αὐτῶν, καὶ (ι) τὴν Σύνθεσιν τῶ κόσμε (κ) τῆς δόξης, καὶ τοὺ χλιδῶνας, καὶ τὰ ψέλια, καὶ τὸ ἐμ-
πόλκιον, (λ) καὶ τοὺ δακτυλίους, καὶ τὰ περι-
21 δέξια, καὶ τὰ ἐνώπια, Καὶ τὰ περιπόρφυρα, καὶ τὰ μεσοπόρφυρα, καὶ τὰ ὀπισθόλήματα τὰ κρὶ τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ διαφανῆ Λακωνικὰ, καὶ τὰ βύσσινα, καὶ τὰ υακίνθινα, καὶ (μ) κόκκινα, καὶ τὴν βύσσον, (ν) Σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ (συγκεκυφαρμένα), καὶ δέ-
24 σεις κατάκλειστα. Καὶ ἔσται ἀντὶ ὀσμῆς (ξ) ἡδείας, κονιορτός· καὶ ἀντὶ ζώνης, σχοινίον ζώσον· καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου, φαλακρωμα ὄξεις διὰ τὰ ἔρια Σ· καὶ ἀντὶ τοῦ κλῶν τῶ μεσοπορφύρου,
25 περιζώσῃ Σάκκον. Καὶ ὁ ὑός σου ὁ κάλλι-
ος τῶν ἀγαπᾷς, μαχαίρᾳ πεσεῖ). καὶ οἱ ἰ-
26 σχύοντες ὑμῶν, μαχαίρᾳ πεσοῦν). Καὶ πα-
νωθήσονται, καὶ πενθήσουσιν αἱ θύραι τοῦ κόσμου ὑμῶν· καὶ κατοικηφθήσῃ μόνη, καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ.

Quarè nunc humiliata est gloria
9 *eorum: & confusio vultûs eorum restitit eis: & peccatum suum, quasi Sodomorum, annuntiaverunt, & ostenderunt. Væ animæ eorum, quoniam consiliati sunt con-*
silium pessimum contra semetipsos,
10 *Dicentes; Alligemus justum, quoniam (m) inutilis est nobis. Itaque fructus operum suorum come-*
11 *dent. Væ iniquo: mala secundũ opera manuum ejus accident ei.*
12 *Populo meo, exactores vestri spo-liant vos, & (n) exigentes domi-namur vobis. Popule meus, qui beatos vos dicunt, decipiunt vos; & semitam pedum vestrorum tur-bant. Sed nunc stabit in judicio*
13 *Dominus, & statuet ad judicium populum suum. Ipse Dominus ad*
14 *judicium veniet cum senioribus po-puli, & cum principibus ejus. Vos autem quarè incendistis vineam meam? & rapina pauperis in do-mibus vestris? Quarè vos inju-*
15 *riis efficitis populum meum, & fa-ciem pauperum confunditis? Hæc*
16 *dicit Dominus; Pro eo, quòd ex-altatæ sunt filiæ Sion, & ambula-verunt collo excelso, & in nutibus oculorum, & incisu pedum simul*
trahentes tunicas, & pedibus simul
17 *ludentes; Et humiliabit Deus prin-cipales filias Sion: & Dominus denudabit habitum earum. In die*
18 *illa: & auferet Dominus gloriam vestimenti earum, vericulos, & cincinnos, & (o) lunulas, Et (p)*
19 *monile demissum, & ornatum faci-ei eorum, & compositionem orna-tûs gloriæ, & brachialia, & ar-millas, & vericulum, & annulos, et dextralia, & inaures, Et prætexta*
21 *purpuras, et purpuras clavulas, & indumenta, quæ per domum, & pes-pecula Laconica, et byssina, et hyacinthina, et coccinea, & byssum cum auro et hyacintho (q) contexta, et therisfra (r) acco-bitoria. Et erit pro odore suavi*
24 *pulvis: et pro zona funiculo cin-gêris: et pro ornamento capitis aureo calvitium habebis propter opera tua: et pro tunica clavulæ purpuræ circumcingêris sacco.*
25 *Et filius tuus pulcherrimus, quem*
diligis, gladio cadet: et fortes
26 *vestri gladio cadent. Et hœmi-habuntur, atque lugebunt thrœ ornatûs vestri: et relinquêris so-la, et ad terram allidêris.*

MS. A. (γ) ὅτι (δ) Εἴπαντες (ε) τὴν τρίβον (ζ) καὶ νεύμασιν (η) ἀποκαλύψει (θ) καὶ τοὺ κόσμυ αὐτῆς, καὶ τὰ ἐμπλόκια, (ι) τὴν* Σύνθεσιν (κ) ἡ δόξης αὐτῶν, (λ) καὶ τὰ περιδέξια, καὶ τοὺ δακτυλίους, (μ) τὰ κόκκινα, (ψ) σὺν χρυσίῳ (ξ) * ἰδίαις,

תרגום יונתן Targum JONATHAN. PARAPH. CHALD. Versio Latina.

9 אֲשֻׁתְּמוֹדְעוּת אַפֵּיהוֹן בְּדִינָא אִסְתְּיָיר בְּהוֹן וְחַטָּאֵיהוֹן כְּסִדּוֹמָאֵי קְבִלִין וְלָא מְגַעְגְּעִין וַיְ
10 לְנַפְשָׁהוֹן אֲרֵי גְּרִמוּ דְּחַיָּתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא: אֲמְרוּ לְצַדִּיקָא טוּבֵיכוֹן אֲרֵי פֵּרֵי עוֹבָדֵיהוֹן
11 יִשְׁתַּלְּמוּן: וַיְ לְרִשְׁיָעָא דְעוֹבָדֵיהוֹן בִּישִׁין אֲרֵי גְּמָלָא דִידֵיהוֹן יִתְיְהֵב לְהוֹן: עַמִּי דְּסָרְכוּהוֹ
12 בְּזוּזִין כְּמַעֲלֵלֵי לְכַרְמָא חוּבָא שַׁלִּיטוּ בֵּיהּ עַמִּי מְשַׁבְּחָךְ אַטְעָיוּךְ וְאוֹרַח שְׁבִילָךְ
13 קַלְקִילוּ: עָתִיד לְמֵדַן יְיָ וּמִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין מִן עַמְּמַיָא: יְיָ בְּדִינָא יֵעוּל עִם סָבֵי
14 עַמֵּא וְרַבְרְבוֹהִי וְאִתּוּן אַנְסִתּוּן יָת עִמִּי חֲטוּף מִסְכְּנָא בְּבָתֵּיכוֹן: מָה לְכוֹן דְּאַתּוּן מְמַסְכְּנִין
15 יָת עַמִּי וְאַפֵּי חֲשִׁיכֵי מְכַלִּין אַתּוּן וּמְיַתְּנִין בְּדִינֵיהוֹן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת: וַאֲמַר יְיָ
16 חֲלַף דְּאִתְרַבְרַבָא בְּנָת צִיּוֹן וְאָזְלָן מְרִימָן גַּוָּאר וּמְסַרְבְּקָן עֵינָן אָזְלָן וּבְפִתְהֵן מַקְפָּן
17 וּבְרַגְלֵהוֹן מְרַנְּנָן: וַיְשַׁעְבֵּד יְיָ יְקָרַת בְּנָת צִיּוֹן וַיְיָ יְקָרְהֵן יְגַלֵּי: בְּיוֹמָא הַהוּא יַעְדֵּי יְיָ יָת
18 הוֹשְׁבָחַת דְּמַסְנָיָא וּשְׁבִיסֵיָא וְסַבְכֵיָא: עַנְקָיָא וּשְׁרִי רְדִיָא וְחַנִּיסְנְסִיָא: כְּלִילָיָא וְשִׁירֵי
19 רְגַלָיָא וְקִלְמַסְמְסִיָא וְקִרְשֵׁיָא וְחַלִּישְׁתָּא: עִקְתָּא וּטְלִטוּלֵיָא: כְּחוּנָיָא וּשׁוּשִׁפֵיָא
20 וְלָבוּרְנְקָיָא וּמַחְכִּיָא: וּמַחְזִיתָא וְקִרְטָסִיָא וְכִתְרִיָא וְכַבִּינָתָא: וַיְהִי אֲתַר דַּהֲוָאה יְהַבּוּן
21 בּוּסְמִין יְתִמְסִי וַאֲתַר דַּהֲוָאה אִסְרָן פַּסִיקִיָא יְהִי רוּשְׁמִין דְּמַחְוָא וְחַלַף אַקְפּוּת פְּתָא
22 גּוּוּן רִישׁ וְחַלַף דַּהֲוָאה מְהַלְכָן בְּגִיוָה יִסְרָן סַקִּין דָּא פּוּרְעָנוּתָא תִּתְעַבִּיד מִנָּהוֹן אֲרֵי
23 טָעֲוָאר בְּשׁוּפְרֵיהוֹן: שְׁפַר גְּבָרֵיךְ בְּחַרְבָּא יִתְקְטְלוּן וְעָבְדֵי נַצְחָנֵיךְ בְּקִרְבָא: וְיִצְדּוּן
24 וְיִסּוּפוּן תַּרְעֵי קִרְוָהָא וְתִתְרוֹקְנִין אַרְעָא וְתִחְרוּב:

Agnitio enim vultus eorum in judicio testificatur contra eos, & peccata
9 eorum quasi Sodomitæ prædicant, & non desinunt. Væ animæ eorum,
quoniam ipsi fuerunt causa quòd venerit eis malum. Dicite *justo*: Be-
10 ati estis vos; quia fructus operum suorum retribuetur eis. Væ impiis,
11 quorum opera mala sunt, quia retributio manuum suarum reddetur eis.
Populum meum exactores sui expoliaverunt, quasi vindemiantes vine-
12 am, & quasi fœneratores dominati sunt ei. Popule meus, qui te lau-
dant, decipiunt te; & viam semitæ tuæ dissipant. Judicaturus est Do-
13 minus, & revelabit se, ut faciat ultionem judicii in populos. Dominus
14 ad judicium veniet cum senioribus populi sui, & exactoribus ejus: vos
autem diripuistis populum meum, rapina pauperis in domibus ve-
15 stris est. Quid vobis est quòd depauperatis populum meum; & 25
facies pauperum atteritis, ut in causa sua pereant? dicit Dominus
16 Deus exercituum. Et dixit Dominus: Pro eo quod elevatæ sunt filiæ
Sion, & ambulaverunt extento collo, & stibio linitis oculis ibant, &
17 crinibus circumvolutis, & pedibus suis provocantes: Prosternet Domi-
18 nus gloriam filiarum Sion, & Dominus gloriam earum auferet. In illo
19 tempore auferet Dominus ornamentum calceamentorum; & lunulas, &
20 torques, Et monilia, & armillas manuum, & mitras. Et discrimina-
21 lia, & armillas pedum, & murenulas, & inaures, & olfactoria. Et
22 annulos, & gemmas. Tunicas & palliola, & linteamina, & acus. Et
23 specula, & sindones, & coronas, & therisfra. Et in loco ubi erant aro-
24 mata, tabefactio erit; & in loco ubi ligabant zonas, erunt stigmata per-
cussionis, & pro circunvoluto crine erit tonsio capitis, & pro eo quòd
ambulabant in superbia, accingentur saccis. Hæc vindicta sumetur ex eis,
25 quia fornicatæ sunt in pulchritudine sua. Pulcherrimi viri tui gladio oc-
26 cidentur, & victores tui in bello. Et destruentur & peribunt in porta civitatum suarum, & desolabitur terra & deserta erit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Assentatio eorum testatur contra ipsos, & peccata sua more Sodomorum patefaciunt, nec erubescunt. Væ animæ eorum, quia comparârunt sibi retributionem malam. Justum Deum vehementer exacerbârunt, propterea fructus operum suorum comedent. Væ impio perdito, quoniam opus manuum ejus rependetur ei. Principes populi mei racemant illum, & mulieres dominium exercent in eum. Popule mi, benefactores tui seducunt te, & viam femitarum tuarum conturbant. Exurget ad judicandum Dominus; exurget inquam, ad judicandum populum suum. Dominus ad judicium ingredietur tam cum senibus populi sui quàm cum principibus ejus. Vos vineam combussistis, & rapina pauperum in domibus vestris est. Cur lædítis populum meum, & facies pauperum rubore suffunditis? ait Dominus potentissimus. Quandoquidem superbiverunt filiæ Sion, & erecto incedunt collo, oculorum nutibus ambulant, pedibus suis tripudiant, & Dominum provocant ad iram; Humiliabit Dominus præcipuas inter filias Sion, & Dominus sexus earum nudabit. Eâ die amovebit Dominus pompam vestium, ornamentorum, & comarum illarum; Sphe. rulas capillorum, crystallos, & tempora earum; Ornatum vultûs, inaures, & tor. ques earum; Monilia, & armillas earum; Sericum, findones, carbasa, byssum, & purpuras earum; Indumenta, hyacinthos, cocca, totum denique fasciculum ornatûs earum. Eritque loco suavis odoris earum, pulvis; loco vittæ lumborum suorum, cingulis accingent sese; loco gemmarum, incisiones; & loco hyacinthorum suorum, saccis operientur: quoniam corrumpetur pulchritudo earum. Potentes tui gladio corruent, & robustissimi tui bello: Plorabunt & in luctu sedebunt portæ ejus, & victoria ejus in terram decidet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Nam gloria eorum humiliata nunc est, & verecundia vultuum eorum erexit se contra ipsos; quandoquidem peccatum suum divulgant et prædicant ut Sodomitæ. Væ animabus eorum, quia consilium pessimum ceperunt sibimetipsis, Dicentes, Vinciamus justum, quia incommodus est nobis: comedunt ergò nunc proventus operum suorum. Væ scelerato, quoniam adhærescent ei mala pro portione operum manuum ejus. O mi populo, qui præsunt vobis, succidunt vos; & qui debita à vobis exigunt, dominantur in vos. O mi populo, qui vos beant, seducunt vos, & perturbant vias pedum vestrorum. Verùm exurget jamjam Dominus ad litem, sistetque populum suum ad judicium. Ipse Dominus veniet ad litigandum cum senatoribus & principibus populi sui: Heu vos, cur incendistis vineam meam, & spolium pauperis est domi vestræ? Cur vos damnum intulistis populo meo, & vultus pauperum verecundos reddidistis?

Lectio continens objurgationem Prophetæ ad impudicas mulieres filiorum Sion.

Sic dicit Dominus exercituum, Quia filiæ Sion efferunt sese, & ambulant porrectis cervicibus, annuentes oculis, & crepitantes pedibus, vestes suas simul verrant, suisque vestigiis ludunt; Deprimet Deus filias Sion præcipuas. Nam nudabit Dominus sexum earum in illo die; Et auferet Dominus luxum vestitûs earũ, ornamentum, & intexias earum comas; Torques, murenulas, & vittas earum, Ornatum facierum, totamque congeriem ornamenti splendoris earum; Armillas, inaures, situlas, (species est inaurium,) amuletorum pyxides, annulos, inaures, Collaria, pepla, vela, & cingulos earum sumptuosos, Purpuram, hyacinthum, coccum, purpuram auro hyacinthoque contextam, & flagula earum pulcherrima. Et loco suavis odoris earum, erit pulvis; & loco cingulorum earum, cingentur funibus; & loco ornamenti aurei capitum earum, erunt tibi porrigines, propter opera tua; & loco induti tui ferici, præcingêris cilicio. Filius tuus venustus quem diligis, gladio corruet: & robusti vestri gladio corruent, ac deprimentur: Et mœrebunt vasa ornatûs vestri, manebisque sola, teque percutietur tellus.

ישעיה : ד ה

CAP. IV. ד

, illa die in unum virum *in* mulieres septem apprehendent Et
1 וְהֶחֱזִיקוּ שִׁבְעָה נָשִׁים בָּאִישׁ אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא
, induemur nostris vestimentis & ,comedemus nostrum Panem : dicendo
לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל וּשְׂמָלָתֵנוּ נִלְבָּשׁ
, nostrũ opprobrium *collige* , nos super tuũ nomen invocetur tantùm
רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף חֶרְפָּתֵנוּ :
fructus & : gloria & decore in Domini germen erit illa die In
2 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה צֶמַח יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי
reliqui erit Et , Israel *evasioni* decore in & sublimitate in terræ
הָאָרֶץ לְגֵאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל : וְהָיָה הַנִּשְׁאָר
scriptus omnis ,ei dicetur Sanctus ,Jerusalaim in residuus & ,Sijon in
בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלִַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ כָּל־הַכָּתוּב
,Sijon filiarum *sordem* Dominus abluet *Si* ,Jerusalaim in *vitæ* in
לַחַיִּים בִּירוּשָׁלִַם : אִם־רָחַץ אֲדֹנָי אֶת צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן
spiritu in &,judicii spiritu in,ej' *interiori de colluerit* Jerusalaim *sanguines* &
וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלִַם יִדְיַח מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ
,Sijon montis *paratum* locum omnem super Dominus creabit Et ,ardoris
בָּעַר : וּבָרָא יְהוָה עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן
flammæ ignis splendorẽ &,fumũ &,diem per nubem ej' *consecationem* super &
וְעַל־מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ לְהָבָה
erit tabernaculum Et *,operimentum* gloriam omnem super nam : *nocte*
לָיְלָה כִּי עַל־כָּל־כָּבוֹד חֻפָּה : וְסֻכָּה תִּהְיֶה
,pluvia à &,*nimbo à abscissione in* &,*confidentia in* &,æstu ab *interdiu umbram in*
לְצֵל־יוֹמָם מֵחֹרֶב וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר :

CAP. V. ה

fuit Vinea *,ejus vineæ* ,mei dilecti canticum *meo dilecto* nunc Cantabo
1 אֲשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ כֶּרֶם הָיָה
eã plantavit &,eã *elapidavit* &,eã fodit Et ,*olei filio cornu* in meo dilecto
לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן־שָׁמֶן : וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּטָּעֵהוּ
torcular etiam & ,ejus medio in turrim ædificavit & ,*pulchro palmite*
שֹׂרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ וְגַם־יֶקֶב
,*putidas uvas* fecit & ,uvas *facere* expectavit & : ea in excidit
חָצַב בּוֹ וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים :
me inter nunc judicate ,Jehudah vir & ,Jerusalaim habitator nunc Et
2 וְעַתָּה יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם וְאִישׁ יְהוּדָה שִׁפְטוּ־נָא בֵּינִי
non & ,meæ vineæ ultrà *faciendum* Quid ,meam vineam inter &
וּבֵין כַּרְמִי : מַה־לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי וְלֹא
? *uvas putidas* fecit & ,uvas *facendum ad* expectavi Cur ? ea in feci
עָשִׂיתִי בּוֹ מַדּוּעַ קִוֵּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים :
: meæ vineæ *faciens* ego quid vos nunc faciam scire nunc Et
3 וְעַתָּה אוֹדִיעָה־נָּא אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי
erit &,ejus maceriam *frangere* : *conjugrandum* ad erit &,ejus sepem *removere*
הָסֵר מְשׂוּכָתוֹ וְהָיָה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹ וְהָיָה
,*farcitur* non &,putabitur non : *vastitatem* eam ponam Et ,conculcationẽ in
לְמִרְמָס : וַאֲשִׁיתֵהוּ בָתָה לֹא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר
eã super *,faciendo à* mandabo nubibus *super* & : *sentis* & ,vepris ascendet &
4 וְעָלָה שָׁמִיר וָשָׁית וְעַל הָעֲבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו
vir & ,Israel domus exercituum Domini vinea Nam ,pluviam
מָטָר : כִּי כֶרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ
ecce & ,judicii *ad* expectavit Et : ejus *deliciarum* plantatio Jehudah
7 יְהוּדָה נְטַע שַׁעֲשֻׁעָיו וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה
,clamor ecce & ,justitiam : *vulnus*
מִשְׂפָּח לִצְדָקָה וְהִנֵּה צְעָקָה :

Versio VULG. LAT.

CAP. IV.

1 Et apprehendent septẽ mulieres virũ unũ in die illa, dicentes; Panem nostrũ comedemus, & vestimentis nostris operiemur: tantummodò invocetur nomen tuũ super nos, 2 aufer opprobriũ nostrũ. In die illa erit germen Dñi in magnificentia & gloria, & fructꝰ terræ sublimis, & exultatio his qui salvati fuerint de Israel. 3 Et erit: Omnis qui relictus fuerit in Sion, & residuus in Jerusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptꝰ est in vita in 4 Jerusalẽ, Si abluerit Dñs fordes filiarũ Sion, & sanguinem Jerusalẽ laverit de medio ejꝰ, in spiritu judicii, & spiritu ardoris. Et creabit Dñs super omnẽ locũ Montis Sion, et ubi invocatꝰ est, nubẽ p diẽ, & fumum & splendorẽ ignis flammantis in nocte: sup omnem 6 enim gloriam protectio. Et tabernaculũ erit in umbraculũ diei ab æstu, & in securitatẽ, & absconsionẽ à turbine, & à pluvia.

CAP. V.

1 Cantabo dilecto meo cãticũ patruelis mei vineæ suæ. Vinea facta est dilecto meo in 2 cornu filio olei. Et sepivit eã, & lapides elegit ex illa, & plantavit eã electã, & ædificavit turrim in medio ejꝰ, & torcular extruxit in ea: et expectavit ut faceret uvas, & fecit la- 3 bruscas. Nunc ergò, habitatores Jerusalem, & viri Juda, judicate inter me & vineã meã. 4 Quid est q̃ debui ultrà facere vineæ meæ, & non feci ei? an q̃ expectavi ut faceret uvas, 5 & fecit labruscas? Et nunc ostendã vobis quid ego faciam vineæ meæ: auferã sepẽ ejꝰ, & erit in direptionẽ: diruã meriã ejus, & erit in conculca- 6 tionẽ. Et ponã eã desertã: non putabitur, & non fodietur: & ascendent vepres & spinæ: & nubibus mandabo ne pluant super eã imbrem. Vinea enim Dñi exercituũ, domꝰ Israel est: & vir Juda, germen ejꝰ delectabile: & expectavi ut faceret judiciũ, & ecce iniquitas; & justitiã, & ecce clamor.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. δ'. CAP. IV.

1 Καὶ ἐπιλήψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνδρὸς ἑνὸς, λέγουσαι; Τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα, καὶ τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβαλόμεθα, πλὴν τὸ ὄνομα τὸ σὸν κεκλῆσθαι ἐφ' 2 ἡμᾶς, ἄφελε τὸν ὀνειδισμὸν ἡμῶν. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (α) ἐπιλαμψει ὁ Θεὸς ἐν βελῇ μετὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ ὑψῶσα καὶ δοξάσαι τὸ κατάλοιπον τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν ἐν Σιὼν, καὶ τὸ κατα- 3 λειφθὲν ἐν Ἰερουσαλὴμ, ἅγιοι κληθήσονται πάντες οἱ γεγραμμένοι εἰς ζωὴν ἐν Ἰερου- σαλήμ. Ὅτι ἀπολεῖ κύριος τὸ ῥύπος τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων Σιὼν, καὶ τὸ αἷμα ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῶν, ἐν πνεύματι (β) κρίσεως καὶ πνεύματι καύσεως. Καὶ ἥξει, καὶ ἔσται πᾶς τό- 4 πος τοῦ ὄρους Σιὼν, καὶ πάντα τὰ περικύκλῳ αὐτῆς (κάσεσι νεφέλη ἡμέρας, καὶ ὡς καπνὸς (γ) καὶ φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτὸς, (δ) καὶ πάσῃ τῇ δόξῃ (κατασκήνωσιν. Καὶ ἔσται 5 εἰς (κιὰν ἀπὸ καύματος, καὶ ἐν (κέπῃ καὶ (ε) ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ (κληρότητος καὶ ὑετοῦ.

MS.A. (α) λάμψει (β) κρίσεως. Καὶ ἥξει, (γ) καὶ ὡς φωτὸς (δ) πάσῃ τῇ δόξῃ κυείν * παθήσει. (ε) ἐν ἀποκρύφῳ σκληρότητος

ΚΕΦ. ε'. CAP. V.

1 Ἀσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ᾆσμα τοῦ ἀγαπητοῦ (α) μου τῷ ἀμπελῶνί μου. ἀμπελὼν ἐγένετο τῷ ἠγαπημένῳ, ἐν κέρατι, ἐν τό- 2 πῳ πίονι. Καὶ φραγμὸν περιέθηκα, καὶ ἐχαράκωσα, καὶ ἐφύτευσα ἄμπελον (β) (αρὴκ, καὶ ᾠκοδόμησα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ προλιθίου ὤρυξα ἐν αὐτῷ, καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, (γ) καὶ ἐποίησεν ἀκάν- 3 θας. Καὶ νῦν (δ) οἱ ἐνοικοῦντες ἐν Ἰερου- σαλὴμ, καὶ ἄνδρωποι τοῦ Ἰούδα, κρίνατε ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελῶνός μου. Τί 4 ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελῶνί μου, καὶ οὐκ ἐποί- ησα αὐτῷ; διότι ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυ- 5 λὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας. Νῦν δὲ ἀναγγελῶ ὑμῖν (ε) τί ἐγὼ ποιήσω τῷ ἀμπελῶνί μου. ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσται εἰς διαρ- παγήν. καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτοῦ, καὶ 6 ἔσται (ζ) εἰς καταπάτημα. Καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ (η) τμηθῇ, οὐδὲ μὴ σκα- φῇ. καὶ (θ) ἀναβήσονται εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς χέρσον (ι) ἄκανθαι· καὶ τῇ νεφέλαις ἐντελῶ- 7 μαι, τοῦ μὴ βρέξαι εἰς αὐτὸν ὑετόν. Ὁ γὰρ ἀμπελὼν κυείν (αλκωδ, οἶκος τοῦ (ι) Ἰσρα- ὴλ, καὶ ἄνδρωποι τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἠγαπημένον. ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι κρίσιν, ἐπο- ίησε δὲ ἀνομίαν, καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγήν.

MS.A. (α) τῷ ἀμπελῶνί (β) σωρὴχ, (γ) ἐποίησεν δὲ ἀκάνθας. (δ) ἄνδρωποι τοῦ Ἰούδα, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν Ἱρουσαλὴμ, κείναι (ε) τί ποιήσω (ζ) εἰς διαρπαγήν. (η) μὴ (θ) ἀναβήσονται (ι) ἄκανθα. (ι) Ἰσραὴλ ἐστιν,

CAP. IV.

1 Et apprehendent septem mulieres bominem unum, dicentes: Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur: tantummodò invocetur nomen tuum super nos: 2 auferat opprobrium nostrũ. Die autem illã illucescet Deus in 1 consilio cum gloria super terram, ut exaltet, & glorificet residuum Israel. Et erit, quod reliquum fuerit in Sion, & quod remanserit in 3 Hierusalem, sancti vocabuntur omnes scripti ad vitam in Hierusalem. Abluet enim Dominus fordem filiorum, & filiarum Sion: 4 & sanguinem emundabit de medio eorum, in spiritu judicii, & spiritu combustionis. Et veniet, & erit, 5 omnis locus montis Sion, & omnia, quæ in circuitu ejus sunt, obumbrabit nubes per diem, & (a) tanquam fumo, & luce ignis ardente per noctem; & omni gloriã 6 protegetur. Et erit in umbram ab æstu, & in protectionem, & in absconsionem ab asperitate & pluvia.

CAP. V.

1 Cantabo nunc (a) dilecto canticum (b) dilecti mei vineæ (c) meæ. (d) Vinea facta est dilecto, in cornu, in loco pingui. Et sepem cir- 2 cumposui, & vallavi, & plantavi vineam (e) Sorec, & ædificavi turrim in medio ejus, & torcular fodi in ea, & expectavi, ut faceret uvam, & fecit (f) spinas. 3 Et nunc habitatores Hierusalem, & homo Juda, judicate in me, & 4 inter vineam meam. Quid faciam ultrà vineæ meæ, & non feci ei? Quoniam expectavi, ut faceret uvam, fecit autem spinas. Nunc au- 5 tem annuntiabo vobis, quid ego faciam vineæ meæ. Auferam sepem ejus, & erit in direptionem: & diruam murum ejus, & erit in 6 conculcationem. Et dimittam vineam meam, & non putabitur, neque fodietur: & ascendent in eam tanquam in terram incultam spinæ: & nubibus mandabo, ne 7 pluant in eam imbrem. Vinea enim Domini Sabaoth, domus Israel; & homo Juda, novella plantatio dilecta. Expectavi, ut faceret judicium: fecit autem (g) iniquitatem, & non justitiam, sed clamorem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וְיִתְקְפָן שְׁבַע נְשִׁין בְּגֻבְרָא חַד בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר מִדִּילָנָא נֵיכוֹל וּמִדִּילָנָא נִתְכַּסֵּי
לְחוֹד יִתְקְרֵי שְׁמָךְ עָלָנָא כְּנוּשׁ חִסּוּדְנָא : בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵי מִשְׁיְחָא דֵּיי לְחֵדְוָה וּלְיִקַר
2 וְעֻבְרֵי אוֹרַיְתָא לְרִבּוֹ וּלְתוּשְׁבְּחָא לְשׁוּבַת יִשְׂרָאֵל : וַיְהֵי דְּאִשְׁתְּאַר יְתוּב לְצִיּוֹן וּדְעֻבַּר
אוֹרַיְתָא יִתְקְיְמוּן בִּירוּשָׁלֶם קַדִּישׁ יִתְאֲמַר לֵיהּ כָּל דְּכְתִיב לְחַיֵּי עָלְמָא יְהֵי בְנִחְמַת
3 יְרוּשָׁלֶם : אִם יַעְדֵּי יְיָ יַת תְּגַלַּת בְּנַת צִיּוֹן וַיַת אֲשְׁרֵי דַּם זַכֵּי דְּבִירוּשָׁלֶם יְנַקֵּי מִגַּוָּהּ
4 בְּמֵימַר דִּין וּבְמֵימַר גְּמִירָא : וִיבָרֵי יְיָ עַל כָּל מַקְדַּשׁ טוּרָא דְצִיּוֹן וְעַל אֲתַר בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ
עֲנַן יְקָר יְהֵי מְטַל עֲלוֹהִי בְּיוֹמָא וּאֲמִטְתָּא וְזְהוֹר בְּאֶשָׁא שַׁלְהוּבִי בְּלֵילְיָא אֲרֵי יַתִּיר כֹּן
5 יְקָרָא דַאֲמִיר לְאִתְאָה עֲלוֹהִי שְׁכִנְתָּא תְּהֵי מְגַנָּא עֲלוֹהִי בְּגַנּוּן : וְעַל יְרוּשָׁלֶם תְּהֵי
מַטַּלַת עֲנָנֵי לְאַטְלָלָא עֲלָהּ בְּיוֹם מִשְׁרַב וּלְבֵית סְתָר וּלְאַגָּנָא מִן רְמִית וּמִן מִטְרָא :

6 אֲמַר נְבִיָּא אֲשֶׁר בְּחִירוּתָא כְּעַן לְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְיַל לְכַרְמָא וְזַרְעִיה דְּאַבְרָהָם רְחִימֵי הוּשְׁבְּחַת
רְחִמֵי לְכַרְמֵיהּ עַמִּי חֲבִיבֵי יִשְׂרָאֵל יַהֲבִית לְהוֹן אַתְכְּנָא בְּטוּר רָם בְּאַרְעָא שְׁמִינָא :
2 וְקַדְשְׁתְּנוּן וְיַקַּרְתְּנוּן וְקַיְמְתְּנוּן כְּמַצַּב גַּפְן בְּחִירָא וּבְגוֹאֵיהוֹן נְאֻם מְקַדְּשֵׁי בֵּינֵיהוֹן וְאַף מְרַבְּחֵי
יַתְבִּית לְכַפָּרָא עַל חֲטָאֵיהוֹן וְאַמְרִית דְּיַעְבְּרוּן עוֹבְדִין טָבִין קָדָמַי וְאַנּוּן אֲבָאִישׁוּ
3 עוֹבְדֵיהוֹן : נְבִיָּא אֲמַר לְהוֹן הָא בֵּית יִשְׂרָאֵל מְרִדוּ מִן אוֹרַיְתָא וְלָא עָבְדוּ לְמֵתַב כְּעַן
4 יָתְבֵי יְרוּשָׁלֶם וְאַנְשֵׁי יְהוּדָה דִּינוּ כְּעַן דִּינָא קָדָמַי מָן שַׁפִּי : מָה טָבָא אֲמַרִית לְמֵיעְבַּד עוֹד
לְעַמִּי וְלָא עֲבִדִית לְהוֹן מָא דִּין אֲמַרִית דְּיַעְבְּרוּן עוֹבְדִין טָבִין וְאַנּוּן אֲבָאִישׁוּ עוֹבְדֵיהוֹן :
5 וּכְעַן אֲחַוֵּי כְּעַן לְכוֹן יַת דְּאַנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד לְעַמִּי אֲסַלֵּק שְׁכִנְתִּי מִנָּהוֹן וִיהוֹן לְבַזָּא יָתְרַע
בֵּית מַקְדְּשָׁהוֹן וִיהוֹן לְרִיש: וַאֲשַׁוֵּינוּן רְשִׁין לָא אִסְתְּעָרוּן וְלָא אִסְתְּמָכוּן וִיהוֹן מַטַּלְטְלִין
7 שְׁבִיקִין וְעַל נְבִיָּא אֶפְקַד דְּלָא יִתְנַבֵּי עֲלֵיהוֹן נְבוּאָה : אֲרֵי עַמֵּיהּ דֵּיי צְבָאוֹת בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְאַנְשֵׁי יְהוּדָה נִצְבָא דְחֶדְוָתֵיהּ וְאַמְרִית דְּיַעְבְּרוּן דִּינָא וְהָא אִנּוּן אֲנוּסִין אֲמַרִית
דְּיַעְבְּרוּן זְכוּ וְהָא אִנּוּן מַסְגִּנּוּן חוֹבִין :

PAAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. IV.

1 Et apprehendent septem mulieres virum unum in tempore illo, dicentes: Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur, tantummodò invocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. 2 In tempore illo erit Christus Domini in gaudiũ & gloriam; & factores Legis in magnificentiam, & in laudem, his qui liberati fuerint de Israel. 3 Et qui relictus fuerit, revertetur ad Sion, & factor legis sustentabitur in Jerusalem. Sanctus vocabitur omnis qui scriptus fuerit ad vitam æternam: videbit consolationem Jerusalem. 4 Si abstulerit Dominus sordem filiarum Sion, & effundentes sanguinem innocentem, qui sunt in Jerusalem transmigraverit de medio ejus, in verbo judicii & in verbo consumationis. 5 Et creabit Dominus super omne sanctuarium montis Sion, & super locum domus majestatis suæ, nubem gloriæ; quæ erit obumbrans super eum in die, & caliginem splendorémque tanquam ignis flammæ in nocte; quoniam ampliori gloria quàm dixit ut adduceret super eum, majestas ej' erit protegens super eum in protectione. 6 Et super Hierusalem obumbrabit nubibus, ut sit umbra super *eam* in die ab æstu, & in domum refugii etiam ad protegendum à turbine & à pluvia.

CAP. V.

1 Dixit propheta: Cantabo nunc Israeli, qui comparatus est vineæ, semini Abrahæ dilecti mei, canticum dilecti mei, vineæ suæ. Populus meus dilectus meus Israel, dedi eis hæreditatem in monte excelso, in terra pin- 2 gui. Et sanctificavi eos, & honorificavi eos, & sustentavi eos, sicut plantationem vitis electæ; & ædificavi sanctuarium meum in medio eorum. Altare quoque meum dedi ad propitiandum super peccata eorum: & præcepi eis ut facerent opera bona *in conspectu meo*, & ipsi iniquè egerũt 3 in operibus suis. Propheta dic eis: Ecce domus Israel recesserunt à lege, & nolunt converti. Nunc habitatores Hierusalem & viri Juda, judicate nunc 4 judicium inter me & populum meum. Quod bonum dixi ut facerem populo meo quod non fecerim eis? & cùm præciperem eis ut facerent opera bona, quare ipsi fecerunt opera mala? Nunc autem annunciabo vobis 5 quod ego facturus sum populo meo. Tollam majestatem meam ab eis, & erunt in direptionem: conteram domum sanctuarii eorum, & erunt in conculcationem. Et ponam eos derelictos: non erit eis sustentaculum nec 6 fulcimentum; & erũt transmigrantes & derelicti. Prophetis quoque mandabo ne prophetizent super eos prophetiam. Quia populus Dñi exercituum Israel est, & viri Juda plantatio lætitiæ ejus. *Et* dixi ut facerent judicium & ecce facti 7 sunt calumniatores; *dixi* ut facerent justitiam, & ecce ipsi multiplicant peccata.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܕ *

1 * ܘܢܚܙܩܘܢ ܫܒܥܐ ܢܫܐ ܒܚܕ ܝܘܡܐ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܠܚܡܐ ܢܐܟܘܠ ܘܠܒܘܫܐ ܕܝܠܢ ܢܠܒܫ ܒܠܚܘܕ ܫܡܟ ܬܬܩܪܐ ܥܠܝܢ ܚܣܪܘܢ ܕܥܠܒܐ ܢܫܩܠ ·
2 ܗܢܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܢܗܘܐ ܦܪܚܐ ܕܡܪܝܐ ܒܫܘܒܚܐ ܘܒܝܩܪܐ ܕܦܪܝܬܐ ܕܢܫܬܪܘܢ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ·
3 ܘܗܘ ܕܫܪܝ ܒܨܗܝܘܢ ܘܕܩܝܡ ܒܝܪܘܫܠܡ ܢܬܩܪܐ ܩܕܝܫ ܟܠ ܕܟܬܝܒ ܠܚܝܐ ·
4 ܕܢܫܪܐ ܡܪܝܐ ܠܨܗܝܘܢ ܘܢܫܩܘܠ ܕܡܐ ܡܢ ܒܝܬ ܝܪܘܫܠܡ ܒܪܘܚ ܕܕܝܢܐ ܘܒܪܘܚ ܕܢܘܪܐ ·
5 ܘܢܬܟܣܐ ܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠ ܐܬܪܐ ܕܨܗܝܘܢ ܘܥܠ ܟܢܘܫܗ ܥܢܢܐ ܕܝܘܡܐ ܘܢܘܗܪܐ ܕܢܘܪ ܠܗܒܐ ·
6 ܕܐܝܟ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܒܚܐ ܢܗܘܐ ܡܛܠܬܐ ܘܣܟܘܟܐ ܡܢ ܩܛܘܪ ܡܛܪܐ ·

* ܦܨܠܐ * ܗ *

1 * ܐܙܠ ܗܫ ܠܚܒܝܒܝ ܫܝܪܬܗ ܕܚܒܝܒܝ ܠܟܪܡܗ ܟܪܡ ܗܘܐ ܠܚܒܝܒܝ ܒܩܪܢ ܒܪܝܬܐ ·
2 ܘܦܢܐ ܘܣܩܠܗ ܘܒܢܐ ܡܓܕܠܐ ܒܓܘܗ ܘܦܨܐ ܒܗ ܡܥܨܪܬܐ ·
3 ܘܣܒܪ ܠܡܥܒܕ ܥܢܒܐ ܕܟܪܡܐ ܕܝܠܝ ·
4 ܡܢܐ ܕܥܒܕ ܠܟܪܡܝ ܕܠܐ ܐܥܒܕ ܠܗ ·
5 ܗܫܐ ܐܬܝ ܗܘܝ ܠܟܘܢ ܠܟܪܡܝ ·
6 ܘܐܦܪܩ ܠܗ ܠܟܪܡܝ ܕܠܐ ܢܬܚܪܨ ܘܠܐ ܢܬܩܛܠ ·
7 ܘܐܦܩܪ ܠܗ ܠܥܢܢܐ ܕܠܐ ܢܡܛܪ ܥܠܝܗ ·
8 ܟܪܡܐ ܕܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ·
9 ܘܢܛܥܐ ܕܢܘܗ ܗܘ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ ·

CAP. IV.

1 ET apprehendent septem mulieres virum unum in die illo, dicéntque illi; Panem nostrum comedemus, & vestibus nostris operiemur: tantummodo nomen tuum super nos vocetur, & aufer opprobrium nostrum.
2 Eodem eo die erit ortus Domini in gloriam & honorem, & fructus terræ in splendorem & gloriam iis qui superstites fuerint ex Israele.
3 Et fiet, ut qui residuus fuerit in Sion, & qui residuus fuerit in Jerusalem, sanctus vocetur; quicunque scriptus fuerit, in Jerusalem, ad
4 vitam. Et lavabit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem amovebit è medio Jerusalem per spiritum judicii, & per spiritum
5 ardentem. Et super omnem locum munitum creabit Dominus monti Sionis undequaque nubem atque fumum interdiu, & fulgorem flammæ igneæ noctu. Obumbrabit enim gloriam, Eritque tegimen ad umbram diurnam,
6 *quò quis recipere se possit* ab æstu, tegere se, & cavere à nimbo & ab imbre.

CAP. V.

1 CAnam dilecto meo. Canticum dilecti mei ad vineam suam. Vineam habebat dilectus
2 meus in cornu loci uberrimi: Coluit eam, septóque cinxit: sevit in ea palmites, turrim extruxit in ea, & torcular etiam fecit
3 in ea: & expectavit ut ederet uvas, at edidit
4 siliquas. Jam viri Judæ, et habitatores Jerusalem, judicate inter me et vineam meam.
5 Quid amplius oportebat facere vineæ meæ, quod non fecerim; ut exspectante me ut ederet uvas, ediderit siliquas? Nunc ostendam vobis quid sim facturus huic vineæ meæ. Fundiùs evertam turrim ejus, et erit in direptio-
6 nem: septum ejus rumpam, et erit in conculcationem: Et efficiam ut vastetur: non putabitur neque excoletur, et germinabunt in
7 ea spinæ et vepres: et præcipiam nubibus ne pluviam demittant in eam. Nam vinea Dñi potentissimi, domus est Israelitarũ; et viri qui ex Juda, planta sunt nova et dilecta: expectavi judiciũ, et fuit rapina; justitiã, at ecce ululatus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 * وَيَتَعَلَّقُ سَبْعُ نِسْوَةٍ بِإِنْسَانٍ وَاحِدٍ قَائِلَاتٍ * نَأْكُلُ خُبْزًا وَنَكْتَسِي ثِيَابًا * وَلَا تُكَلِّفْ شَيْئًا غَيْرَ أَنْ
2 اسْمَكَ يُدْعَى عَلَيْنَا * وَانْزِعْ عَارَنَا * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ يُشْرِقُ اللهُ بِمَسَرَّةٍ وَمَجْدٍ عَلَى الْأَرْضِ *
3 لِيَرُوحَ وَيَمْجِدَ مَنْ بَقِيَ مِنْ إِسْرَائِيلَ * وَيَكُونُ مَنْ يَبْقَى فِي صِهْيُونَ وَيَبْقَى فِي أُورُشَلِيمَ *
4 يُدْعَوْنَ أَطْهَارًا * كُلُّ الَّذِينَ كُتِبُوا لِلْحَيَاةِ فِي أُورُشَلِيمَ * لِأَنَّ الرَّبَّ يَغْسِلُ دَنَسَ بَنِي وَبَنَاتِ
5 صِهْيُونَ * وَيُطَهِّرُ الدَّمَ مِنْ أُورُشَلِيمَ مِنْ بَيْنِهِمْ * بِرُوحِ الْإِنْصَافِ وَرُوحِ التَّوَقُّدِ * وَيَأْتِي وَيَكُونُ
6 كُلُّ مَوْضِعٍ بِجَبَلِ صِهْيُونَ وَكُلُّ مَا يَحُوطُ بِهَا * يُظَلِّلُهُ الْغَمَامُ نَهَارًا * وَيَسْتُرُ بِكُلِّ مَجْدٍ مِثْلَ دُخَانٍ *
7 وَضَوْءِ نَارٍ مُلْتَهِبٍ لَيْلًا * وَيَكُونُ فِي ظَلَالٍ مِنَ الْحَرِّ * فِي سِتْرٍ وَفِي حِمَايَةٍ مِنَ الزَّوْبَعَةِ وَالْمَطَرِ *

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ *

1 * فَرْيَانُ يَصِفُ فِيهِ الْنَّبِيُّ حُسْنَ صَنِيعِ الرَّبِّ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَإِسَاءَتَهُمْ وَمُخَالَفَتَهُمْ لَهُ *
2 أَمْدَحُ حَبِيبِي * مَدْحَ حَبِيبِي لِكَرْمِهِ * كَانَ لِحَبِيبِي كَرْمٌ فِي رَاوِيَةٍ فِي مَوْضِعٍ خَصِيبٍ * فَأَحَاطَ
بِهِ سِيَاجًا وَحَصَّنَهُ * وَغَرَسَ فِيهِ كَرْمَهُ * وَبَنَى بُرْجًا فِي وَسَطِهِ * وَحَفَرَ فِيهِ مَعْصَرًا * وَرَجَا
3 أَنْ يَصْنَعَ عِنَبًا فَصَنَعَ سُوكًا * وَالْآنَ يَا إِنْسَانَ يَهُودَا وَالسُّكَّانَ فِي أُورُشَلِيمَ * احْكُمُوا بَيْنِي وَبَيْنَ
4 كَرْمِي * مَاذَا أَصْنَعُ أَيْضًا مَعَ كَرْمِي وَلَمْ أَصْنَعْهُ لَهُ * مِنْ أَجْلِ أَنِّي رَجَوْتُ أَنْ يَصْنَعَ عِنَبًا
5 فَصَنَعَ سُوكًا * وَالْآنَ أُعْلِمُكُمْ مَا أَصْنَعُ بِكَرْمِي * أَنْزِعُ جِدَارَهُ وَيَصِيرُ لِلِاخْتِطَافِ * وَأَهْدِمُ جِدَارَهُ
6 وَيَصِيرُ مَوْطِئًا * وَأُهْمِلُ كَرْمِي فَلَا يُحْرَثُ وَلَا يُفْلَحُ * فَيَنْبُتُ فِيهِ الشَّوْكُ مِثْلَ أَرْضٍ بُورٍ * وَآمُرُ
7 السَّحَابَ أَنْ لَا تُمْطِرَ عَلَيْهِ مَطَرًا * لِأَنَّ كَرْمَ رَبِّ الْجُنُودِ هُوَ بَيْتُ إِسْرَائِيلَ * وَإِنْسَانَ يَهُودَا غَرْسٌ
جَدِيدٌ مَحْبُوبٌ * رَجَوْتُ أَنْ يَصْنَعَ حُكْمًا فَصَنَعَ إِثْمًا * وَلَيْسَ عَدْلًا لَكِنْ صُرَاخًا *

CAP. IV.

1 ET prehendent septem mulieres hominem unum, dicentes; Comedimus panem nostrum, & induemur vestibus nostris, nec
2 ulla in re molestiæ erimus: tantummodo nomen tuum vocetur super nos, & aufer opprobrium nostrum. In illo die oritur
3 Deus cum consilio et gloria super terram, ut extollat & glorificet eos qui residui fuerint ex Israele. Et erit, qui residui man-
4 serint in Sione, & manserint in Jerusalem, vocabuntur puri; ii omnes qui ascripti fuerint ad vitam in Jerusalem
5 Abluet enim Dominus sordes filiorum & filiarum Sionis, & sanguinem expurgabit è Jerusalem de medio eorum, spiritu justitiæ & spiritu incendii: Quo veniente
6 continget ut quæcunq; loca in monte Sion existentia, & quæcunque ipsi circumjacentia, nubibus obumbrentur interdiu, omniq; gloriâ quasi fumo tegantur; noctu verò splendore ignis ardentis. Eritque in
7 umbra ab æstu, sub tecto & in latibulo à turbine & imbre.

CAPUT V.

Lectio in qua narrat Prophetà beneficia Domini erga filios Israelis, et maleficia atque inobedientiam istorum erga illum.

1 CArmen concinam dilecto meo: Carmen dilecti mei de vinea sua. Vineam habebat dilectus meus in angulo quodam, in
2 loco fertili: Hanc sepe circumdedi & munivi, vites in hac plantavi, turrim in medio ejus extruxi, torcular in ea effodi; cúmque sperarem uvas producturam, spinas produxit. Jam verò O homines Jude,
3 & qui degitis in Jerusalem, judicate inter me & vineam meam. Quid restabat
4 agendum vineæ meæ quod non præstiterim? sperabam enim uvas redditurum, reddidit autem spinas. Equidem indicè
5 bo vobis quid facturus sim vineæ meæ. Auferam sepem ejus, ut exponatur direptioni; evertam sepium ejus, ut pateat conculcationi: Derelinquam vineam meam,
6 et non coletur neque arabitur; ut spinæ nascantur in ea quasi in terra inculta: et mandabo nubibus ne pluviam demittant
7 in eam. Nam vinea Domini exercituum est domus Israelis, et homines Judæ plantæ nova et jucunda: sperabam illam judicium facturam, fecit autem iniquitatem; nequaquam justitiam, sed clamorem.

ישעיה : ה

8 הוי מגיעי בית בבית שדה בשדה יקריבו עד אפס מקום והושבתם לבדכם בקרב הארץ : באזני יהוה צבאות אם־לא 9 בתים רבים לשמה יהיו גדלים וטובים מאין יושב : כי עשרת צמדי־כרם יעשו בת אחת ורע 10 חמר יעשה איפה : הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם : והיה כנור ונבל 11 תף וחליל ויין משתיהם ואת פעל יהוה לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו : לכן גלה עמי מבלי־דעת וכבודו מתי רעב והמונו 12 צחה צמא : לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה בלי־חק וירד הדרה והמונה ושאונה 13 ועלז בה : וישח אדם וישפל־איש ועיני 14 גבהים תשפלנה : וינבה יהוה צבאות במשפט 15 והאל הקדוש נקדש בצדקה : ורעו כבשים כדברם וחרבות מחים גרים יאכלו : הוי משכי 16 העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה : האמרים ימהר יחישה מעשהו למען נראה 17 ותקרב ותבואה עצת קדוש ישראל ונדעה : הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע שמים חשך 18 לאור ואור לחשך שמים מר למתוק ומתוק 19 למר : הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם 20 נבונים : הוי גבורים לשתות יין ואנשי־חיל 21 למסך שכר : מצדיקי רשע עקב שחד וצדקת 22 צדיקים יסירו ממנו : לכן כאכל קש לשון 23 אש וחשש להבה ירפה שרשם כמק יהיה 24 ופרחם כאבק עלה כי מאסו את תורת יהוה צבאות ואת אמרת קדוש ישראל נאצו :

8 Væ qui conjungitis domum ad domum, et agrum agro copulatis usque ad terminũ loci: numquid habitabitis vos soli in
9 medio terræ? In auribus meis sunt hæc, dicit Dominus exercituum: Nisi domus multæ desertæ fuerint, grandes & pulchræ,
10 absque habitatore. Decem enim jugera vineæ facient laguncula unam, & triginta modii sementis facient modios
11 tres. Væ qui consurgitis manè ad ebrietatẽ sectandam, & potandum usque ad vesperam, ut
12 vino æstuetis. Cithara, & lyra, & tympanum, & tibia, & vinum in conviviis vestris: & op° Domini non respicitis, nec opera manuum ejus considera-
13 tis. Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, & nobiles ejus interierunt fame, & multitudo
14 ejus siti exaruit. Propterea dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino: & descendent fortes ejus, & populus ejus, & sublimes gloriosíque ejus, ad eum.
15 Et incurvabitur homo, & humiliabitur vir, & oculi sublimium deprimentur. Et exaltabitur Dominus exercituum in
16 judicio, & Deus sanctus sanctificabitur in justitia. Et pascentur agni juxta ordinem suũ, & deserta in ubertatem versa ad-
17 venæ comedent. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculũ plaustri
18 peccatum. Qui dicitis; Festinet, & citò veniat opus ejus, ut videamus: & appropiet, et veniat consilium Sancti Israel, et
19 sciemus illud. Væ qui dicitis malum bonum, et bonum malum: ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras: ponentes
20 amarũ in dulce, & dulce in amarum. Væ qui sapientes estis in oculis vestris, et corã vobis-
21 metipsis prudentes. Væ qui potentes estis ad bibendũ vinum, & vires fortes ad miscendam
22 ebrietatẽ. Qui justificatis impium pro muneribus, & justi-
23 tiam justi ausertis ab eo. Propter hoc, sicut devorat stipulã lingua ignis, & calor flammæ exurit; sic radix eorum quasi favilla erit, & germen eorum ut pulvis ascendet. Abjecerunt enim legem Domini exercitũ, et eloquium Sancti Israel blasphemaverunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

8 Οὐαὶ οἱ ζωννύοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἕνα τῷ πλησίον ἀφέλωνται π. μὴ οἰκήσετε μόνοι
9 ἐπὶ τῆς γῆς; Ἠκέσθη γὰρ εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαὼθ ταῦτα· ἐὰν μὴ γένωνται οἰκίαι πολλαὶ, εἰς ἔρημον ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαὶ, καὶ ἐκ ἔσονται οἱ (κ) ἐνοικοῦντες
10 ἐν αὐταῖς. Οὗ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεύγη βοῶν, ποιήσει κριθμὸν ἕν· καὶ ὁ σπείρων ἀρτάβας ἕξ, ποιήσει μέτρα τρία. Οὐαὶ οἱ ἐπειγόμενοι τοῦ πρωΐ, καὶ τὸ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ. ὁ γὰρ οἶνος αὐ-
12 τοὺς Συγκαύσει. Μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι, τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσι, καὶ
13 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ καταγοῦσι. Τοίνυν αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγνώσθη, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον· καὶ πλῆθος ἐγνώσθη νεκρῶν, διὰ λιμὸν καὶ (λ) δι-
14 ψῶ ἔδακτο. Καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ᾅδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διώιξε τὸ στόμα αὐτοῦ, τοῦ μὴ διαλιπεῖν· καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πλήσιοι καὶ οἱ λειμοὶ αὐ-
15 τῆς. Καὶ ταπεινωθήσεται ἄνθρωπος, καὶ ἀπμαθήσεται ἀνὴρ· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται. Καὶ ὑψωθήσεται κύριος Σαβαὼθ ἐν κρίματι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγι-
17 ος δοξασθήσεται ἐν δικαιοσύνῃ. Καὶ βοσκηθήσονται οἱ διεσπασμένοι ὡς πῶεσι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φά-
18 γονται. Οὐαὶ οἱ ὁλκοῦντες τὰς ἁμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ, καὶ ὡς ζυγὸν ἱμάντι δα-
19 μάλεως τὰς ἀνομίας· Οἱ λέγοντες, Τὰ τάχος ἐγγισάτω ἃ ποιήσει, ἵνα ἴδωμεν· καὶ (μ) ἐλθάτω ἡ βουλὴ τοῦ (ν) ἁγίου Ἰσραὴλ, ἵνα
20 γνῶμεν. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος, οἱ τιθέντες
21 τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. Οὐαὶ οἱ σοφοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον (ξ)
22 αὐτῶν ἐπιστήμονες. Οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες οἴνῳ πίνειν καὶ (ο) πίνοντες τὸ οἶνον, καὶ οἱ δυνάσται εἰς
23 (π) κεραννύντες τὸ σίκερα, Οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δώρων, καὶ τὸ δίκαιον τοῦ
24 δικαίου αἴρεντες. Διαῦτο ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἀνθρακὸς πυρὸς, καὶ Συγκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνεμώνης, ἡ ῥίζα αὐτῶν ὡς χοῦς ἔσται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται· ὃ γὰρ ἠθέτησαν τὸν νόμον κυρίου Σαβαὼθ, ἀλλὰ (ρ) τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ παρώξυναν.

8 Væ, qui conjungunt domum ad domum, & agrum ad agrum appropinquant, ut à proximo auferat (b)
9 aliquid. Nunquid habitabitis soli super terram? Audita enim sunt hæc in auribus Domini Sabaoth. Nam si fuerint domus multæ; in desertum erunt: magnæ, & pulchræ, & non erunt qui habitent
10 in eis. Ubi enim operantur decem juga boum, faciet (i) lagunculam unam. & qui jaciunt à tribus sex, faciet modios tres. Væ, qui surgunt mane, & (k) sectantur siquentes, qui expectant vesperam. Vinũ enim comburet eos. Nam cum cithara, & psalterio, & tympano, & tibia, vinum bibunt: opera autem Domini non respiciunt, & opera manuum ejus non considerant.
12 Ergò captivus populus meus factus est: eò quòd ipse non cognoverunt
13 Dominum: & facta est multitudo mortuorum propter famem, & siam aquæ. Et dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum, ut non cesset. Et descendent inclyti, & magni, & divites, & (l) festi-
14 lentes ejus: Et humiliabitur homo, & dehonorabitur vir: & oculi sublimes humiliabuntur. Et exal-
16 tabitur Dominus Sabaoth in judicio, & Deus sanctus sanctificabitur in justitia: Et pascentur dispersi, quasi arieti: & deserta eorum,
17 qui capti sunt, agni comedunt. Væ, qui trahunt peccata quasi funiculo longo, & quasi jugi corrigiã vi-
18 tulæ, iniquitates: Qui dicunt; Citò adpropinquet quæ faciet, ut videamus: & veniat consilium
19 Sancti Israel, ut cognoscamus. Væ, qui dicunt malum bonum, & bonum malum; qui ponunt tenebras lucem, & lucem tenebras;
20 qui ponunt amarum dulce, & dulce amarum. Væ, qui sunt
21 aguti in semetipsis, & coram semetipsis sciences. Væ valentes vestri, qui bibunt vinum, &
22 potentes, qui miscent siceram, Qui
23 justificant impium propter munera, & justum justi tollunt. Propter
24 hoc, sicut uretur stipula à carbone ignis, & comburetur à flamma (m) resoluta; radix eorum quasi lanugo erit, & flos eorum quasi pulva ascendet. Non enim voluerunt legem Domini Sabaoth, sed eloquium Sancti Israel irritaverunt.

MS. A. (κ) ἐνοικοῦντες. Οὗ γὰρ (λ) δέδραν (μ) ἐλθοῦ (ν) ἁγίου, ἵνα γνῶμεν. (ξ) ἑαυτῶν (ο) τὸν οἶνον πίνοντες, (π) κεραννύντες (ρ) τὸ ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

8 וי דמקפין ביתא חקל אונסא בחקלהון מקרבין אמרין עד דנתסן כל אתר
9 ומדמן דיתבין בלחודהון בגוה דארעא : אמר נביא באודני דיתי שמע כד
10 אתגזרת דא מן קדם יי צבאות אם לא בתין סגיאין לצדיו יהון רברבין וטבין מבלי יתיב :
11 ארי בחובא דלא יהבו מעשריא בית עשר אשכרין דכרם יעברון בית חדא ובית כור
12 זרע יעביד תלת סאין : וי דמקדמין בצפרא למשתי חמר עתיק רדפין מאחרין למפטר
13 מרמשין על שויהון חמר אונסין מדליק להון : והוי על ידי כנור ונבל קתרוס
14 אבובא וחמרא משתיהון ובאורייתא דיי לא אסתכלו ועובד גבורתיה לא חזו :
15 בכן גלו עמי מבלי דעתא ויקריהון מיתו בכפנא וסגיהון בצחותא : בכן
16 אפתיאת שאול נפשה ופתחת פומה ולית סוף ונחתו יקריהון וסגיהון ואתרגשו שתהון
17 ורתקיף בהון : וימאך אנשא ויתחלש תקוף גברין ועיני רמיא ימאכן : ותקיף יי צבאות
18 בדינא ואלהא קדישא קדיש בזכותה : ויתפרנסון צדיקיא כמא דאמיר עליהון יסנין
19 ונכסי רשעיא צדיקיא יחסנון : וי דמשרן למחטי צבחר נגדין חובין בחבלי למא
20 אולין וסגן עד דתקפין וכגדילת עגלתא חובין : דאמרין איתי יוחי
21 וינלי פרשתיה בדיל דנחזי ויקרב ויתי מליבה דקדישא דישראל
22 ונדעניה : וי דאמרין לרשעיא דמצלחין בעלמא הדין אחון טבא ולענוותניא
23 אמרין אחון רשעיא הלא במימרי נהורא לצדיקיא יתשוך לרשעיא ובסמין פתגמי
24 אורייתא לעבדיהון ויתי מרדא לרשעיא וידעון דבסופא מרי חטאה
25 לעבדיה : וי דחכימין בעיני נפשהון וקביל אפיהון סוכלתנין : וי דגברין למשתי
26 חמר וגברין מרי נכסין לאתרוואה מן עתיק : מזכן ליה לחיבא חלף דמקבלין
27 מניה ממון דשקר וזכות וגניא ברשע מעדן מגרון : בכן יתאכלון בקשא
28 באשתא וכעמירא בשלהוביתא מסגן תוקפהון כשבו יהי וממון אונסיהון כאבקא
29 דפרח ארי קצו באורייתא דיי צבאות וית מימר קדישא דישראל דחיקו :

Paraph. Chald. Versio Latina.

8 Væ qui conjungunt domum domui, agrum violenter agro suo copulant,
& dicunt: Donec possideamus omnem locum: existimantes quòd habita-
9 bunt soli in medio terræ. Dixit Propheta: In auribus meis audivi, si-
quidem decretum est hoc à facie Domini exercituum, Si non domus mul-
10 tæ in desolationem erunt, grandes & bonæ absque habitatore. Et pro-
pter peccatum non solvendi decimas, locus decem jugerum vineæ faciet
11 laguncula unam, & locus ubi seminatur corus sementis, faciet tria sa-
ta. Væ qui consurgunt manè ad bibendum, vinum vetus sectantes, &
remorantes discessum vesperi in cubilibus suis: vinum *rapinarum* in-
12 cendit eos. Et fiunt cum cithara & psalterio, & lyra, & organo, &
vino convivia eorum: & in lege Domini non contemplantur, & opus po-
tentiæ ejus non respiciunt. Propterea captivus ductus est populus meus,
13 eò quòd non habuit scientiam, & nobiles eorum pereunt fame, & multi-
tudo eorũ in siccitate & in siti. Propterea dilatavit infernus animam suã,
14 & aperuit os suũ sine fine, & descenderunt nobiles eorum, & multitudo
eorũ, et tumultus eorum, & qui fortis est in eis. Et humiliabitur homo, &
15 infimabitur fortitudo fortium, & oculi sublimes humiliabuntur. Et robo-
16 rabitur Dominus exercituum in judicio, & Deus sanctus sanctificabitur in
17 justitia. Et pascentur justi sicut dictum est de eis, & multiplicabun-
18 tur, & subsantias impiorum justi possidebunt. Væ qui incipiunt pusil-
lum peccare, trahentes peccata in funiculis vanitatis; augentur & cre-
19 scunt donec fortiora facta sint, et quasi vinculum plaustri peccata. Qui
dicunt: Quando festinabit et revelabitur miraculum ejus ut videamus,
et appropiet, et veniat consilium sancti Israel, et sciemus illud? Væ
20 qui dicunt impiis qui prosperantur in seculo hoc; Vos estis boni: et
mansuetis dicunt: Vos estis impii. Itaque cùm venerit lux justis, tene-
bræ *erunt* impiis; dulcia erunt verba legis operantibus ea, et veniet
rebellio impiis, et scient quia in fine erit amarum peccatum, facienti-
bus illud. Væ sapientibus in oculis mentis suæ, et coram semetipsis pru-
21 dentes. Væ qui potentes sunt ad bibendum vinum, et viri divitiarum,
22 ad inebriandum se vino veteri. Qui justificant impium, eò quòd reci-
23 piunt ab eo mammonam iniquitatis; et justitiam justorum maligne au-
24 ferunt ab eis. Propterea consumentur sicut stipula in igne, et sicut mani-
pulus in flamma, *multiplicant fortitudinem* eorum, quasi ulcus erit, et pe-
cunia rapinæ eorum, sicut favilla quæ volat: quoniam detestati sunt le-
gem Domini Sabaoth, et Verbum sancti Israel *repulerunt*.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܝܠܝܢ ܕܡܘܣܦܝܢ ܒܝܬܐ ܠܒܝܬܐ ܘܡܩܪܒܝܢ ܚܩܠܐ ܠܚܩܠܐ ܥܕ ܕܠܝܬ ܐܬܪܐ ܠܡܬܝܬܒ ܒܓܘܐ ܐܪܥܐ : ܐܢܘܢ ܒܐܕܢܝ ܫܡܝܥ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܕܒܬܪ ܕܠܐ ܫܪܝܐ ܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܢܬܚܪܒ ܠܐ ܢܬܝܒ ܚܕ ܒܬܐ ܐܠܦ ܟܪ ܕܪܥܐ ܢܬܬ ܥܣܪ ܟܪ ܙܪܥ ܒܪܟ ܐܦܐ ܠܐ ܢܬܝܒ ܚܕ ܟܪ ܕܙܪܥ ܢܬܬ ܥܣܪ ܐܦܐ ܠ

ישעיה : ו

extendit & ,suum populum in DOMINI *nasus* est iratus Ideo
25 עַל־כֵּן חָרָה אַף־יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיֵּט
,montes contremuerunt & ,eum percussit & ,eum super suam manum
יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים
hoc omni in ,platearum *interiori in stercus sicut* eorũ morticinium fuit &
וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסֹּחַה בְּקֶרֶב חוּצוֹת בְּכָל־זֹאת
elevabit Et .extenta ejus manus adhuc & ,ejus *nasus* est aversus non
לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה : וְנָשָׂא־
26 ecce & ,terræ extremo ab ei sibilabit & ,longè à *gentes* in vexillum
נֵס לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק וְשָׁרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה
non : eo in *impingens* non & *lassus* Non .veniet levis citò
מְהֵרָה קַל יָבוֹא : אֵין עָיֵף וְאֵין כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא
27 ,ejus lumborum cingulum erit solutum neque ,dormiet neque dormitabit
יָנוּם וְלֹא יִישַׁן וְלֹא נִפְתַּח אֵזוֹר חֲלָצָיו
ejus sagittæ Quia .ejus calceamentorum corrigia rumpetur nec
28 וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו : אֲשֶׁר חִצָּיו
pers ut ejus equorum ungulæ : extenti ejus arcus omnes & ,acutæ
שְׁנוּנִים וְכָל־קַשְׁתֹּתָיו דְּרוּכוֹת פַּרְסוֹת סוּסָיו כַּצַּר
: Ieonis ut ,*ei* Rugitus .tempestas tanquam ejus rotæ &,sunt reputatæ
29 נֶחְשָׁבוּ וְגַלְגַּלָּיו כַּסּוּפָה : שְׁאָגָה לוֹ כַּלָּבִיא
,*sicut abis* & ,prædam tenebit & ,fremet & ,leonum catuli ut rugiet
וְשָׁאַג כַּכְּפִירִים וְגָהַם וֹיֹאחֵז טָרֶף וּפִלֵּיט
,*fremitum jucis* illa .die in eum super fremet Et .*eruens* non &
וְאֵין מַצִּיל : וְגָהַם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא כְּנַהֲמַת־
30 lux & ,anguſtia , *tenebrosita* ecce & ,terram in aſpiciet & ,*mare*
יָם וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ צַר וָאוֹר
.ſuis deſtuxionibus in eſt obtenebrata
חָשַׁךְ בַּעֲרִפִּיהָ :

CAP. VI.

ſedentem Dominum vidi & ,Huzijahu *regem meri* anno In
1 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב
,*platium repletes* ejus fimbriæ &,elevatũ &,excelſum ſolium ſuper
עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים אֶת־הַהֵיכָל:
: *ui alæ ſex alæ* .illud ſupra *ſtantes* Seraphim
2 שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאַחַד
duabus in &,ſuos pedes velabat duabus in & ,*ſua facies* velabat duabus in
בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם
,ſanctus,ſanctus,Sanctus : dicebat & ,*ilium ad Lic* clamabat Et .volabat
3 יְעוּפָף : וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ
ſe moverunt Et .ejus gloria *terræ totius* ,*pleniudo* :exercituũ Dominus
4 יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : וַיִּנָּעוּ
.fumo eſt repleta domus & ,clamantis *voce à limmum frontiſpicis*
אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן :
,*ego* labiis polluitus vir quia ,tacui quia : mihi Væ : dixi Et
5 וָאֹמַר אוֹי־לִי כִּי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי
regem quia : *habitans ego* labiis polluti populi medio in &
וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שִׂפְתַיִם אָנֹכִי יֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ
de unus me ad volavit Et .mei oculi viderunt exercituum Dominum
יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי : וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן
6 altari *digitus* tulerat forcipibus *in* ,carbo ejᵘ manu in & ,Seraphim
הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:
,tua labia *ſuper* hic tetigit Ecce : dixit & ,meᵘs *ſuper* fecit tangere Et
7 וַיָּגַע עַל־פִּי וַיֹּאמַר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ
vocem audivi Et .expiabitur tuũ peccatũ &, tua iniquitas recedet &
וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר : וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל
,eᵘ Ecce : dixi Et ,nobis ibit quis & ,mittam Quem : dicentis Domini
אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ לָנוּ וָאֹמַר הִנֵּנִי
.me mitte
שְׁלָחֵנִי :

Targum JONATHAN.

25 עַל כֵּן תְּקִיף רוּגְזָא דְיְיָ צְבָאוֹת בְּעַמֵּיהּ וְאַרִים אִדְרָעֵיהּ עֲלֵיהוֹן כַּד מְחָתָן וְזָעוּ
טוּרַיָא וַהֲוָאַת נִבְלֵיהוֹן מְשַׁגְרָן כְּסֹחִיתָא בְגוֹ שׁוּקֵיא בְּכָל דָּא לָא תָּבוּ מֵחוֹבֵיהוֹן דִּיהוּדָאי
26 רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן מְתַקְּפִין מְרַדְּיֵהוֹן וְעוֹד מְחָתֵיהּ עָתִידָא לְאַתְפָּרַע מִנְּהוֹן : וְיִזְקוֹף
אָת לְעַמְמַיָא מֵרְחִיק וְיִכְלֵי לֵיהּ מִסְּיָפֵי אַרְעָא וְהָא בְּפַרְיַע מַלְדָּ בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ כַּעֲנָנִין קַלִּילִין
27 יָתֵי : לֵית דְּמִשְׁלְהֵי וְלֵית דְּמִתְקַל בֵּיהּ לָא יְנוּם וְלָא יִדְמוּךְ וְלָא יִשְׁתְּרֵי וְרִיו חַרְצֵיהּ וְלָא
תְתְפְּסִיק עֲרָקַת מְסָנְיָה : דִּי גִּירוּהִי מְחַרְפִּין וְכָל קֶשְׁתָּתֵיהּ מְתִיחָן פַּרְסַת סוּסְוָתֵיהּ
28 כְּטַנְרָא תְּקִיפִין וְגַלְגְּלוֹהִי קְלִילִין הָא כְּעֻלְעוּלָא : נְהוֹמֵי לֵיהּ כְּאַרְיָא וְיִנְהוֹם כְּבַר אַרְיָוָן
29 וְיִכְלֵי עֲלוֹהִי וְיִחוּד בְּוָא וְיִשֵׁיזֵב וְלֵית דְּמַצֵּיל : וְיִכְלֵי עֲלוֹהִי בְּעִדְנָא הַהִיא כְּאַחֲרָנוּתָא וַיְתֵא
30 דְּאִם יְבָעוּן רְשָׁיָא סְעִיד מִיְּחֵבֵי אַרְעָא עֲקָא וְתִבְרָ אִיתֵי עֲלֵיהוֹן בְּרַם צַדִּיקֵיא דִיהוֹן
בְּשַׁעְתָּא הַהִיא יְתַכְּסוּן מִן קֳדָם בִּישְׁתָּא :

ו

1 בְּשַׁעְתָּא דְאִתְנַגַּע בַּהּ מַלְכָּא עֻזִּיָּה אֲמַר נְבִיָּא חֲזִיתִי יָת יְקָרָא דְיְיָ שְׁרֵי עַל כּוּרְסֵיהּ רַם
2 וּמְרַנְּטָל בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וּמִנּוֹי יְקָרֵיהּ אִתְמְלֵי הֵיכְלָא : שַׁמְשִׁין קְדִישִׁין בְּרוֹמָא קֳדָמוֹהִי
שְׁתָּא נַפִּין לְחַד שְׁתָּא נַפִּין לְחַד שְׁתָּא נַפִּין לְחַד בְּתַרְיִן מְכַסֵּי אִפּוֹהִי דְּלָא חֲזִי וּבְתַרְיִן מְכַסֵּי נִיתֵיהּ דְּלָא
3 מִתְחֲזֵי וּבְתַרְיִן מִן דֵּין וְאָמְרִין קָדוֹשׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית
שְׁכִנְתֵּיהּ קָדִישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּיהּ קָדִישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מְלֵיא
4 כָּל אַרְעָא זִיו יְקָרֵיהּ: וְזָעוּ אֵילָוָת סִפֵּי הֵיכְלָא מִקָּל מְלוּלָא וּבֵית מִקְדְּשָׁא אִתְמְלֵי אֲמַרְיָא.
5 וַאֲמַרֵית אֲנָא לְחַיָּבוּתִי לֵי אֲרֵי חֲבִית אֲרֵי גְבַר חַיָּב לְאוֹכָחָא אֲנָא וּבְגוֹ עַמָּא דְמַגְעַל אֲנָא יָתֵיב
6 אֲרֵי יָת יְקָר שְׁכִינַת מַלְדָּ עָלְמָיָא יְיָ צְבָאוֹת חֲזָאוּ עֵינָי : וְאִשְׁתְּדִי לְוָתִי חַד מִן שְׁמָשַׁיָא
וּבְפוּמֵיהּ מִמְּלַל דְּקַבִּיל מִן קֳדָם דְּשַׁכְנְתֵּיהּ עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא עֵיל מִן
7 מַדְבְּחָא : וְסַדַּר בְּפוּמִי וַאֲמַר הָא שְׁוִיתִי פְּתְגָמִי בְּאוֹרַיְתָא וּעְדוּן חוֹבָךְ וְחִיסָאךְ
8 יְתְכַּפְּרוּן : וְשְׁמַעֵית יָת קָל מֵימְרָא דְיְיָ דַּאֲמַר יָת מַן אֶשְׁלַח לְאַתְגַּבָּאה וּמַן יֵזִיל לְאַלְפָּא
וַאֲמַרֵית הָא אֲנָא שְׁלַחְנִי :

Versio VULG. LAT.

25 Ideò iratus eſt furor Domini in populum ſuum, & extendit manum ſuam ſuper eum, & percuſſit eum : & conturbati ſunt montes, & facta ſunt morticina eorum, quaſi ſtercus in medio platearum. In his omnibus non eſt averſus furor ejus, ſed adhuc manus ejus extenta.
26 Et elevabit ſignum in nationibus procul, & ſibilabit ad eum de finibus terræ : & ecce
27 feſtinus velociter veniet. Non eſt deficiens, neque laborans in eo : non dormitabit, neque dormiet ; neque ſolvetur cingulum renum ejus, nec rumpetur corrigia calceamenti ejᵘ.
28 Sagittæ ejus acutæ, & omnes arcᵘ ejus extenti, ungulæ equorum ejus ut ſilex, & rotæ ejus quaſi impetᵘ tempeſtatis. Rugitus ejus ut leonis, rugiet ut
29 catuli leonum : & frendet, & tenebit prædam : et amplexabitur, & non erit qui eruat.
30 Et ſonabit ſuper eum in die illa ſicut ſonitus maris : aſpiciemus in terram, & ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata eſt in caligine ejus.

CAP. VI.

1 IN anno, quo mortuᵘ eſt rex Ozias, vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum et elevatum : & ea quæ ſub ipſo
2 erant, replebant templũ. Seraphim ſtabant ſuper illud: ſex alæ uni, et ſex alæ alteri : duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, et
3 duabᵘ volabant. Et clamabant alter ad alterum, & dicebant ; Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena
4 eſt omnis terra gloriâ ejus. Et commota ſunt ſuperliminaria cardinũ à voce clamantis, & dom' repleta eſt fumo. Et dixi;
5 Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego ſum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito, & regem Dominum exercituũ vidi oculis meis. Et volavit ad me unᵘ
6 de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat
7 de altari. Et tetigit os meum, et dixit ; Ecce tetigit hoc labia tua, et auferetur iniquitas tua, & peccatũ tuum mundabitur.
8 Et audivi vocem Domini dicentis ; Quem mittam? & quis ibit nobis? Et dixi ; Ecce ego, mitte me.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

25 Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σαβαὼθ (ᵇ)ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπέβαλε τὴν (σ) χεῖρα ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ συνεχύθη τὰ ὄρη, καὶ ἐγένετο τὰ σώματα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ. (τ) καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ (υ) θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Τοιγαροῦν ἀφεῖ βύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς μακρὰν, καὶ βυεῖ (φ) αὐτοῖς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς· καὶ ἰδοὺ τάχυ κύφως ἔρχονται. (χ) Οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ κοπιάσουσιν, οὐδὲ νυστάξουσιν, οὐδὲ κοιμηθήσονται, (ψ) οὐδὲ λύσουσι τὰς ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτῶν, οὐδὲ μὴ ῥαγῶσιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν· ὅν τὰ βέλη (ᶜ)ὀξέα ἐστὶ, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα· οἱ πόδες τῶν ἵππων αὐτῶν ὡς τροχὸς πέτρα ἐλογίσθησαν· οἱ ὄχοι τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καταιγίς. (ω) Ὠρυόμενον ὡς λέοντες, καὶ (α)πρεσκήσαν ὡς σκύμνοι λέοντος· καὶ ἁρπάσονται, καὶ (β) βοήσει ὡς δηείον, καὶ ἐκσώσει, καὶ οὐκ ἔστι ὁ (γ) ῥυόμενος αὐτούς. Καὶ βοήσει ἐπ' αὐτοὺς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς φωνὴ θαλάσσης κυμαινούσης· καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ σκότος σκληρὸν ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν.

MS.A. (ᵇ)εἰς ἡ (σ)χεῖρα αὐτῶ ἐπ'(τ) ἐν πᾶσιν τούτοις (υ)θυμὸς, 'αὐ' ἔτι (φ)αὐτοῖς (χ) Οὐ κοπιάσουσιν, (ψ) οὐδ' ἐ μὴ (ᶜ)ὀξῖα (ω)Ὠρμῶσιν (α) παρεσήκασιν ὡς Σκύμνος (β) βοήσεται (γ) ῥυόμενος. Καὶ βοήσεται ἐπ' αὐτὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ

CAP. VI.

ET factum eſt anno, quo mortuus eſt Oziæ rex, vidi Dominum ſedentem ſuper thronũ excelſum,
2 & elevatum:(a) & plena domus gloriâ ejᵘ. Et(b) Seraphim ſtabãt
3 in (c)circuitu ejus: ſex alæ uni, et ſex alæ uni: et duabᵘ quid ẽ operibant faciẽ,duabᵘ autẽ operibant pedes, & duabus volabant. Et
4 clamabat alter ad alterum, & dicebant, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Sabaoth : plena eſt omnis terra gloriâ ejᵘ. Et elevatũ
5 eſt ſuperliminare à voce, quã clamabant:& domᵘ impleta eſt fumo. Et dixi; O miſer ego, quia compunctus ſum : quia homo cùm ſim,
6 & immunda labia habens, in medio populi immunda labia habentis ego habito : & regem Dominum Sabaoth vidi oculis meis. Et
7 miſſus eſt ad me unus de Seraphim ; et in manu habebat carbonem, quem (d) forcipe ſumpſit de altari, Et tetigit os meũ,et dixit ; Ecce tetigit hoc labia tua :
8 et auferet iniquitates tuas,et peccata tua circumpurgabit. Et audivi vocem Domini dicentis; Quem mittam, et quis ibit ad populum hunc? Et dixi, Ecce ego ſum : mitte me.

MS.A. (α. σεραφεὶν (β) καὶ ταῖς δυσὶ (γ)ὀκέπαγον(δ)ἐπτάνῶν (ε)ἔπα, (ζ) ἄνθρακα πυρὸς, (η)Ἰδὸ ἐγὼ εἰμι ἐγώ·

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Propterea iratus eſt furor Dñi exercituũ in populũ ſuũ; & levavit plagam
25 fortitudinis ſuæ ſuper eos : quando percuſſit eos, & commoti ſunt montes, & fuerunt cadavera eorum projecta quaſi ſtercus in medio plateârum. In omnibus his non ſunt converſi à peccatis ſuis, ut averteretur furor ejus ab eis ; ſed adhuc ſcelera eorum invaleſcunt ; & rurſus plaga
26 ejus futura eſt, ut vindictam ſumat ab eis. Et elevabit ſignum in populis à longè, & clamabit ad eum à finibus terræ: Et ecce citò veniet rex cum ex-
27 ercitu ſuo ſicut nubes leves. Non erit deficiens neque corruens in eo; non dormitabit neque dormiet, neque ſolvetur cingulum lumborum ejus, neque rumpetur corrigia calceamenti ejus. Cujus ſagittæ acutæ, & omnes arcus
28 ejus extenti : ungulæ equorum ejus ſicut petræ fortiſſimæ, & rotæ ejus velocis ſicut tempeſtas. Rugitus ejus ſicut leo, rugiétq; ſicut filius leonis : &
29 clamabit & apprehendet prædam; & auferet, & non erit qui eruat. Et ſo-
30 nabit ſuper eum in tempore illo ſicut tumultus *maris*. Quòd ſi quæſierint impii auxilium ab habitatoribᵘ terræ, *tribulationẽ et contritionẽ inducet* ſup eos. Veruntamen juſti qui erunt in illa hora, protegentur à facie mali.

CAP. VI.

1 IN anno quo percuſſus eſt rex Ochozias,dixit propheta: Vidi gloriã Dñi habitantem ſup ſoliũ excelſum,et elevatũ in cœlis excelſis,et de ſplendore
2 gloriæ ejus replebatur templũ. Miniſtri ſanctiᵗ*ſtabant* in excelſo in conſpe-
3 ctu ejᵘ;ſex alæ unicuique;duabᵘ velabat unuſquiſq; faciẽ ſuã ut nõ videret, & duabᵘ velabat *corpus ſuũ* ut non videretur,et duabᵘ miniſtrabat. Et clamabant alter ad alterũ, & dicebant:Sanctᵘ in cœlis excelſis *altiſſimis*, domo majeſtatis ejᵘ; ſanctus ſup terrã opus potentiæ ejᵘ:ſanctᵘ in ſeculũ, &
4 in ſecula ſeculorũ Dñs exercituum; plena eſt omnis terra ſplendore gloriæ ejus. Et commota ſunt ſuperliminaria cardinũ templi à voce loquentis, &
5 domᵘ ſanctuarii repleta eſt caligine. Et dixi:Væ mihi quia peccavi; quoniam vir peccator ſum ad increpandũ, & in medio populi polluti peccatis ego habito:quia gloriam majeſtatis regis *ſeculorum*, Dñi exercituũ, vide-
6 runt oculi mei. Et volavit ad me unus de miniſtris,& in ore ejᵘ eloquiũ quod ſuſceperat à fãcie majeſtatis ejᵘ qui habitat in throno gloriæ in cœlis celſi-
7 tudinis ſupra altare. Et diſpoſuit[*verba*] in ore meo,et ait:Ecce poſui verba prophetiæ meæ in ore tuo,et auferentur iniquitates tuæ, et peccata tua di-
8 mittentur.Et audivi vocem verbi Dñi dicentis: Quem mittam ad prophetandũ? et quis ibit *ad docendum*? et dixi: Ecce ego, mitte me.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * ܗܘܝܢܐ ܡܬܩܨܦ ܥܠ ܥܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܐܫܬ ܝܕܗ ܥܠܘܗܝ ܘܡܚܐ ܠܗ ܘܪܓܙܘ ܛܘܪܐ ܘܗܘ ܦܓܪܐ ܕܡܝܬܐ ܒܦܬܓܐ ܕܫܘܩܐ ܠܐ ܗܕܐ ܒܟܠ ܗܢܘܢ ܕܩܨܦ ܡܬܝܒ ܐܦ ܗܫܐ ܝܕܗ ܡܪܡܐ ܗܘܝܬ ܘܢܣܒ ܠܥܡܐ ܡܢ ܪܚܩܐ ܘܢܦܩ ܠܗ ܡܢ ܣܦܝܬ ܐܪܥܐ ܘܗܐ ܡܫܬܠܚ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܢܣܒ ܠܗ ܘܠܐ ܥܝܦ ܘܠܐ ܡܬܥܠ ܘܠܐ ܢܦܠ ܠܐ ܢܬܪܥܫ ܘܠܐ ܢܬܪܥ ܠܐ ܢܬܪܦ ܘܠܐ ܢܬܪܚ ܠܐ ܢܬܪܟ ܠܐ ܢܬܪܩ ܠܐ ܢܬܪܨ ܠܐ ܢܬܪܫ ܠܐ ܢܬܪܬ ܠܐ ܢܬܪܡ ܠܐ ܢܬܪܢ ܠܐ ܢܬܪܣ ܠܐ ܢܬܪܥ ܠܐ ܢܬܪܦ ܠܐ ܢܬܪܨ ܠܐ ܢܬܪܩ ܠܐ ܢܬܪܪ

ישעיה: ז

ne & , audiendo Audite : huic populo dices & , Vade : dixit Et
9 וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל־
cor Impingua cognoscatis ne & , videndo videte & ,intelligatis
10 תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדְעוּ׃ הַשְׁמֵן לֵב־
videat fortè ne ,*obtine* ejus oculos & ,aggrava ejus aures & ,hujus populi
הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה
,cववertatur &,intelligat suo corde &,audiat suis aurib^s in &,suis oculis in
בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב
Donec : dixit Et ? Domine Usquequo : dixi Et ,*ei medeatur* &
11 וּרְפָא לוֹ׃ וַאֲמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר
, homine absque domus & ,habitatore *non à* civitates desolentur *si*
אִם־שֹׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם
Dominus elongabit Et ,desolatione desoletur *homo* &
12 וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃ וְרִחַק יְהוָה אֶת־
ea in adhuc Et ,terræ *interiori in derelictam* multiplicabit &,hominem
13 הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ וְעוֹד בָּהּ
,quercus ut &,*ubium fiat consyderabilem ad* erit & *convertetur* & ,*decima*
עֲשִׂירִיָּה וְשָׁבָה וְהָיְתָה לְבַעֵר כְּאֵלָה וְכָאַלּוֹן
,*cum fuerit fructifatis* semen ,*eis in statio ejectione in quibus*
אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ מַצֶּבְתָּהּ׃

CAP. VII. ז

, Jehudah regis Huzijahu filii ,Jotham filii Achaz diebus in fuit Et
1 וַיְהִי בִּימֵי אָחָז בֶּן־יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
rex Remaljahu filius Pechach & ,Aram rex Resin ascendit
עָלָה רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ־
potuit non & : eam contra prælium in , Jerusalem , Israel
יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכֹל
: dicendo , David domi est nunciatum Et ,eam *super* expugnare
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ׃ וַיֻּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר
cor & , ejus cor se commovit & , Ephraim *super* Aram Requievit
נָחָה אֲרָם עַל־אֶפְרָיִם וַיָּנַע לְבָבוֹ וּלְבַב
Dominus dixit Et ,venti *facibus* à sylvæ ligna *moveræ ut* ,ejus populi
2 עַמּוֹ כְּנוּעַ עֲצֵי־יַעַר מִפְּנֵי־רוּחַ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
Scar & ,tu , Achaz occursum in nunc Egredere : Jesahjahu ad
אֶל־יְשַׁעְיָהוּ צֵא־נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר
in superioris piscine aquæductus extremum ad ,tuus filius Jasub
3 יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל־קְצֵה תְּעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֶל־
: quiesce & ,*obstipione* : eum ad dices Et ,fullonis agri via *strata*
4 מְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִשָּׁמֶר וְהִשְׁקֵט
titionum caudis duabus à *timeris* ne tuum cor & ,timeas ne
אַל־תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל־יֵרַךְ מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת הָאוּדִים
,Remaljahu filii & ,Aram & ,Resin *nisi* ira in , istorum fumigantium
הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה בְּחֲרִי אַף רְצִין וַאֲרָם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ׃
filius & ,Ephraim , malum Aram te contra inierit consilium quòd Eò
5 יַעַן כִּי־יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה אֶפְרַיִם וּבֶן׃
, cum *fascinum* & , Jehudah in Ascendamus : dicendo , Remaljahu
6 רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר׃ נַעֲלֶה בִּיהוּדָה וְנַקִּיצֶנָּהּ
, ejus medio in regem faciamus regnare & ; *non id* eam *terrumpamus* &
וְנַבְקִיעֶנָּהּ אֵלֵינוּ וְנַמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת
non & , *consistet* Non : *Dominus* Dominus dixit Sic ,Tabal filium
7 בֶּן־טָבְאַל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא תָקוּם וְלֹא
,Resin Dammesec caput & ,Dammesec Aram caput Etenim ,erit
8 תִהְיֶה׃ כִּי רֹאשׁ אֲרָם דַּמֶּשֶׂק וְרֹאשׁ דַּמֶּשֶׂק רְצִין
,*populus* ? Ephraim frangetur , anni quinque & ,sexaginta adhuc &
וּבְעוֹד שִׁשִּׁים וָחָמֵשׁ שָׁנָה יֵחַת אֶפְרַיִם מֵעָם׃
: Remaljahu filius Someron caput & ,Someron Ephraim caput Et
9 וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם שֹׁמְרוֹן וְרֹאשׁ שֹׁמְרוֹן בֶּן־רְמַלְיָהוּ
,*fidelis* eritis non quia credatis non si
אִם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא תֵאָמֵנוּ׃

Versio VULG. LAT.

9 Et dixit; Vade, & dices populo huic; Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionem, & nolite cognoscere.
10 Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggrava: & oculos ejus claude: ne fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, &
11 convertatur, & sanem eum. Et dixi; Usquequò, Domine? Et dixit; Donec desolentur civitates absque habitatore, & domus sine homine, & terra re-
12 linquetur deserta. Et longè faciet Dominus homines, & multiplicabitur quæ derelicta
13 fuerat in medio terræ. Et adhuc in ea decimatio, & convertetur, & erit in ostensionem sicut terebinthus, & sicut quercus, quæ expandit ramos suos: semen sanctum erit id, quod steterit in ea.

CAP. VII.

1 ET factũ est in diebus Achaz filii Joathan, filii Oziæ regis Juda, ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel, in Jerusalem, ad prælia-
ndum contra eam: & non po-
2 tuerunt debellare eam. Et nuntiaverunt domui David, dicentes; Requievit Syria super Ephraim, & commotum est cor ejus, & cor populi ejus, sicut moventur ligna sylvarũ à fa-
cie venti. Et dixit Dominus
ad Isaiam; Egredere in occursum Achaz tu, & qui derelictũ est Jasub filius tuus, ad extremum aquæductũs piscinæ superioris in via Agri fullonis.
4 Et dices ad eum; Vide ut sileas: noli timere, & cor tuum ne formidet à duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ, &
5 filii Romeliæ: Eò quòd consilium inierit contra te Syria in malum Ephraim, & filius Ro-
6 meliæ, dicentes, Ascendamus ad Judam, et suscitemus eum, et avellamus eum ad nos, et ponamus regem in medio ejus
7 filium Tabeel: Hæc dicit Dominus Deus; Non stabit, et
8 non erit istud: Sed caput Syriæ Damascus, et caput Damasci Rasin: at adhuc sexaginta et quinque anni, et desinet
9 Ephraim esse populus: Et caput Ephraim Samaria, et caput Samariæ filius Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ εἶπε, Πορεύθητι, καὶ εἴπον τῷ λαῷ τούτῳ, Ἀκοῇ (a) ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐ-
10 παχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσ, καὶ τοὺς (') ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσ, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶ ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι
11 αὐτούς. Καὶ εἶπα, Ἕως πότε κύριε; καὶ εἶπεν, Ἕως ἂν ἐρημωθῶσι πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι, καὶ οἶκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώ-
12 πους, καὶ ἡ γῆ καταλειφθήσεται ἔρημος. Καὶ μακρυνεῖ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ (ι) πολυανθήσουσι οἱ ἐγκαταλειμ-
13 φθέντες ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔτι ἐπ' αὐτῆς δεκατωθήσεται καὶ πάλιν ἔσται εἰς φανερωμὸν ὡς τερέβινθος, καὶ ὡς βάλανος ὅταν (κ) ἐκπέσῃ ἐκ τῆς ἁλωνῆς αὐτῆς.

MS. A. (a) ἀκούσῃς, (') ὀφθαλμοὺς αὐτῶν (ι) οἱ καταλιφθέντες πληθυνθήσονται (κ) ἐκπεσῶν

ΚΕΦ. ζ'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳς Ἀχαζ τοῦ Ἰωάθαμ τοῦ υἱοῦ Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα, ἀνέβη (α) Ῥασὶν βασιλεὺς Ἀράμ, καὶ Φακεὲ υἱὸς Ῥομελίου βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ πολεμῆσαι αὐτὴν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν πολιορκῆσαι αὐτήν. Καὶ ἀπηγγέλη εἰς τὸν
2 οἶκον Δαυὶδ, (β) λέγων, Συνεφώνησεν Ἀράμ πρὸς τὴν Ἐφραίμ. καὶ ἐξέσεισε ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, (γ) ὃν τρόπον ἐν δρυμῷ ξύλων ὑπὸ πνεύματος
3 σαλεύεται. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἠσαΐαν, Ἐξελθε εἰς συνάντησιν Ἀχαζ σὺ, καὶ ὁ καταλειφθεὶς Ἰασοὺβ (δ) ὁ υἱός σου πρὸς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ (ε) ἀρχὴ τῆ
4 κναφέως. Καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, Φύλαξαι τὴν ἡσυχάσαι, καὶ μὴ φοβοῦ, μηδὲ ἡ ψυχὴ σου ἀδεινέτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν τῶν καπνιζομένων τέσσαρ' ὅταν καὶ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου γένηται, πάλιν ἰάσομαι. καὶ ὁ
5 υἱὸς τοῦ Ἀράμ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ῥομελίου, Ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν (ζ)· Ἀναβησόμεθα εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς, (η) ἀποστρέψομεν αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς, καὶ βασιλεύσομεν (θ) αὐτῆς τὸν υἱὸν
7 Ταβεήλ. Τάδε λέγει κύριος Σαβαώθ, Οὐ μὴ (ι) μείνῃ ἡ βουλὴ αὕτη, οὐδὲ ἔσται, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ Ἀράμ, Δαμασκὸς, καὶ ἡ κε-
8 φαλὴ Δαμασκοῦ, (κ) Ῥασίμ. ἀλλ' ἔτι ἐξήκοντα καὶ πέντε ἔτων, ἐκλείψει ἡ βασιλεία Ἐφραὶμ ἀπὸ λαοῦ, καὶ ἡ κεφαλὴ Ἐφραὶμ Σομόρων, καὶ ἡ κεφαλὴ Σομόρων, υἱὸς τοῦ Ῥομελίου. καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.

MS. A. (α) Ῥασσὼν (β) λέγοντες, (γ) ὅταν ὦν τρόπον (δ) ὁ ἀδελφός σου, (ε) τῆς ἀρχῆ τοῦ γναφέως. (ζ) περὶ σοῦ, λέγοντες, Ἀναβησόμθα εἰς τὴν Ἰουδομάαν, (η) ἀποστρέψωμεν (θ) αὐτοῖς (ι) ἐμμείνῃ (κ) Ῥασσίν.

Et dixit, Vade, & dic populo huic, Auditu audietis, et non intelligetis: & videntes videbitis, & non perspicietis: (e) Incrassatum est enim cor populi hujus: & auri-
10 bus (f) suis graviter audierunt: & oculos compresserunt: ne fortè videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & con-
versant se, & (g) sanabo illos. Et 11
dixi; usquequò, Domine? Et dixit; Donec desolatæ fuerint civitates, ed quòd non habitentur; & do-
mus, ed quòd non sint homines: & terra derelinquetur deserta. Et post 12
hæc longè faciet Deus homines: & multiplicabuntur derelicti super terram: Et adhuc super ipsa
13 erit decimatio: & rursum erit in deprecationem, sicut terebinthus, & sicut glans, cùm exciderit
e thecis (b) sua.

CAP. VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filii Joathan, filii Oziæ regis Juda, ascendit Rasin rex Aram, & Phacee filius Romeliæ rex Israel, super Hierusalem ad oppugnan-
dam eam: & non potuerunt expugnare eam. Et annunciatum est 2
in domum David, dicendo; Consensit Aram cum Ephraim. Et expavit anima ejus, et anima populi sui: quomodò in
silva lignum à spiritu commoveatur. Et dixit Domino ad Esaiam; 3
Egredere in occursum Achaz, tu, & qui derelictus est Jasub filius tuus, ad piscinam superioris viæ
Agri fullonis. Et dices ei; Observa, 4
ut sileas: & noli timere: neque anima tua infirmetur à duobus ligni titionum fumigantium istorum.
Cùm enim ira furoris mei
extiterit; rursus sanabo. Et filius Aram, & filius Romeliæ,
Quoniam inierunt consilium (a) 5
pessimum, (Ascendamus in Judæ-
6 am, & colloquentes eis, avertemus eos ad nos, & faciemus regem ejus filium Tabeel,) Hæc di-
7 cit Dominus Sabaoth; Non stabit consilium hoc, neque erit: Sed ca-
8 put Aram, Damascus; & caput Damasci, Rasim. Sed adhuc sexaginta & quinque anni, deficiet
9 regnum Ephraim de populo, Et caput Ephraim Somoron, & caput Somoron filius Romeliæ. Et, nisi
credideritis; (b) non intelligetis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 ואמר אזיל ותימר לעמא הדין דשמעין משמע ולא מסתכלין וחזו מחזא ולא ידעין׃
10 טפש לביה דעמא הדין ואודנוהי יקר ועינוהי עמעם דלמא יחזון בעינהון ובאודניהון
11 ישמעון ובלבהון יסתכלו ויתובון ישתבק להון׃ ואמרית עד אימתי יי ואמר עד
12 דיזדון קריא מבלי יתיב ובתיא מבלי אנשא וארעא תחרוב ותצדי׃ וירחק יי ית בני
13 אנשא ותסגי צדיקיא בגוה דארעא׃ וישתארון בה חד מן עסרא צדיקיא ויתיבון ויהון
לצרבא כבוטמא וכבלוטא דבמתר טרפוהי דמין ליבשין ועד כען אנין רטיבין לקימא
מנהון וזרעא כן גלותא דישראל יתכנשון ויתובון לארעהון ארי זרעא דקודשא
נצבתהון׃

1 והוה ביומי אחז בר יותם בר עוזיה מלך שבטא דביתיהודה סליק רצין מלכא דארם
ופקח בר רמליה מלכא דישראל לירושלם לאגחא קרבא עלה ולא יכיל לאגחא עלה׃
2 ואתחוא לבית דוד למימר אתחבר מלכא דארם עם מלכא דישראל למיתי עלוהי ווע
3 ליביה ולבא דעמיה כאשתא דיוריא אילני חוש מן קדם רוחא׃ ואמר יי לישעיה פוק
כען לקדמות אחז את ושאר תלמידך דלא יתטון ודתבו מחטאה לסיפי מוקת ברכתא
4 עלויתא די בכבש חקל משטח קצריא׃ ותימר ליה אשתדר ונוח לא תידחל ולבך לא
יוזע מן קדם תרין מלכיא דאנון כאודיא מתנגיא האלין בתקוף רגז רצין וארם ובר
5 רמליה׃ חלף ארי מלך עלך ארם ביש אפרים ובר רמליה למימר׃ נסק בארעא
6 דיתיהודה ונתברנון ונשונון עמנא ונמליך מלכא בגויה ית מן דכשר לגא׃ כדנן
7 אמר יי אלהים לא תקום ולא תהוי׃ ארי ריש ארם דמשק וריש דמשק רצין ובסוף שתין
8 וחמש שנין יבטלון בית ישראל ממלכו׃ וריש אפרים שמרון וריש שמרון בר רמליה
9 אם לא תהימנון במלי נביא ארי לא תתקיימון׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ait, Vade & dic populo huic, Qui audientes audiunt & non intelligunt, & videntes vident & nesciunt. Infatua cor populi hujus, & aures 10
ejus aggrava, & oculos ejus *obscura*, nefortè videant oculis suis, & auribus suis audiant, & cordibus suis intelligant: convertantur, & dimitte-
tur eis. Et dixi: Usquequo Domine? Et ait: Donec desolentur civitates 11
absque habitatore, & domus absque homine, & terra deserta sit & desole-
tur. Et longè faciet Dominus filios hominis, & multiplicabitur desolatio 12
in medio terræ. Et *relinquentur* in ea unus ex decem *justi*: & converten- 13
tur, & erunt in combustionem, sicut terebinthus & sicut quercus; quæ,
cùm defluunt folia ejus, videntur quasi aridæ, & adhuc retinent humorem,
ut ex eis sustentetur semen: sic transmigrationes Israel congregabuntur &
convertentur in terram *suam*, quia semen sanctum est plantatio eorum.

CAP. VII.

1 ET factum est in diebus Achaz filii Jotham filii Oziæ regis tribus do-
mus Juda; ascendit Rasin rex Syriæ, & Phechah filius Romeliæ rex Israel
in Hierusalem ad prælianduin contra eam, & non potuerunt expugnare
2 eam. Et nunciaverunt domui David dicentes: Conjunctus est rex Syriæ
cum rege Israel, ut veniat contra eum: & commotum est cor ejus & cor
populi sui sicut moventur ligna sylvæ à facie venti. Et dixit Dominus ad 3
Esaiam: Egredere nunc in occursum Achaz tu & reliqui discipuli tui,
qui non peccaverunt, & qui conversi sunt à peccato, ad extrema aquæ-
ductus piscinæ superioris, quæ est in via agri extensionis fullonum. Et 4
dices ei: Cave, et quiesce; ne timeas, et cor tuum ne commoveatur à
facie *duorum* regum istorum, qui sunt quasi titiones fumantes, in ira furo-
ris Rasin, et Syriæ, et filii Romeliæ. Pro eo quòd consilium malum inie- 5
runt super te, Syria et Ephraim, et filius Romeliæ, dicentes: Ascendamus 6
in terram domus Juda, et jungamus et apponamus eos ad nos, et constitua-
mus regem in medio ejus, qui nobis placuerit. Hæc dicit Dñs Deus: Non 7
stabit neq; erit. Quia caput Syriæ Damascus, et caput Damasci Rasin, et in 8
fine sexaginta et quinq; annorum cessabit regnum domus Israel. Et ca- 9
put Ephraim Samaria, et caput Samariæ filius Romeliæ: si non credide-
ritis verbis prophetæ, neque permanebitis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܠ ܩܠ ܗܕܐ ܥܡܐ. ܫܡܥܘ ܫܡܥ ܘܠܐ ܬܕܥܘ. ܚܙܘ ܚܙܝܢ ܘܠܐ ܬܚܘܢ.
10 ܫܡܢ ܠܒ ܗܕܐ ܥܡܐ. ܘܐܢܢ ܥܝܢܘܗܝ. ܘܐܕܢܘܗܝ ܫܕܪ. ܘܠܒܗ ܬܒܪ. ܕܠܡܐ ܢܚܙܐ ܥܝܢܝܗ.
ܘܐܕܢܘܗܝ ܢܫܡܥܘܢ. ܘܠܒܗ ܢܬܒܢܐ. ܘܢܬܐܪܟ ܠܗ.
11 * ܘܐܡܪܬܝ. ܥܕܡܐ ܡܢܐ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܥܕ ܕܬܬܚܪܒܢ ܩܪܝܬܐ. ܕܠܝܬ ܕܝܪܐ.
ܘܒܝܬܐ ܕܠܝܬ ܐܢܫܐ. ܘܐܪܥܐ ܬܬܚܪܒ ܬܬܚܪܒ.
12 ܘܪܚܩ ܐܝܬ ܠܗ. * ܘܢܫܬܪ ܫܪܝܐ ܒܬܪܗ. ܘܢܗܦܟ ܠܗ ܠܡܪܥ.
13 * ܘܕܠܝܬ ܒܗ ܥܣܪܐ. ܘܗܝ ܢܬܒ ܘܢܗܦܟ. ܘܐܝܟ ܩܝܡܐ ܘܐܝܟ ܩܝܡܬܐ.
ܕܠܝܬ ܒܗ ܫܪܝܐ. ܙܪܥܗ ܩܝܡܐ ܕܩܝܡ.

Tum dixit mihi, Vade dictum huic populo, 9
Audiendo audite, & ne intelligatis; videndo
videte & ne cognoscatis. Crassum enim red- 10
ditum est cor populi hujus, aures suas aggra-
vat, & oculos suos oblinit, ne videat oculis
suis, & audiat auribus suis, corde percipiat,
pœnitentiam agat, & dimittatur ei. Dicenti 11
autem mihi, Quousque Domine? dixit, Donec
vastentur civitates ob penuriam incolarum,
& domus ob penuriam hominum, et ter-
ra vastetur ac desoletur; Expellat Dominus 12
homines, maxima sit derelictio in terra,
Et superstites in ea sit unus è decem, & con- 13
vertatur, sitque in incendium, quasi tere-
binthus, & quasi glans quæ effluxit è cali-
culo suo: semen sanctum est planta ejus.

CAP. VII.

Contigit autem diebus Ahazi filii Jothami 1
filii Oziæ regis Judæ, ut ascendentes Rasan rex
Aram & Pecah filius Romeliæ rex Israelis in
Jerusalem ad oppugnandum eam, non potu-
erint expugnare eam. (Quod cùm perlatum 2
fuisset ad familiam Davidis, conspirâsse *scili-*
cet Aramum cum Aphremo, tremuit cor
ejus & cor populi ipsius, ut tremere *solent* ar-
bores sylvæ vento agitatæ.) Quapropter dixit 3
Dominus ad Esaiam, Egredere obviàm Aha-
zo, tu & Sariasub filius tuus, ad latus lacûs su-
perioris qui est in via agri fullonis; Et dic ei, 4
Cautus esto, & sileto; ne timeas; neque for-
midet cor tuum ab his duabus caudis titio-
num combustorum, ab æstu furoris Rasanis,
& filii Romeliæ, Dicentium, Ascendamus 5
contra Judæam, everramus, & rumpamus 6
eam, & regem constituamus in ea filium Te-
baelis. Sic dicit Dominus Deus, Non sub- 7
sistet id, neque fiet. Nam caput Arami Da- 8
mascus, & caput Damasci Rasan: & post
sexaginta quinque annos labetur Aphrem è
populo: Et caput Aphrem *erit* Samaria, & 9
caput Samariæ filius Romeliæ: quòd si non
creditis, neque intelligetis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فقال اذهب فقل لهذا الشعب سماعا تسمعون ولا تفهمون * ونظرا تنظرون ولا تبصرون * لان
10 قلب هذا الشعب غلظ * وبقلت اذانهم عن السماع * وغمضوا عيونهم لئلا ينظروا بعيونهم *
ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلبهم * ويرجعوا فاشفيهم * فقلت الي مني يا رب * فقال الي ان تقفر
11 المدن من ان لا تسكن * والبيوت من ان لا يكون فيها الناس * والارض تترك خرابا * ويبعد
12 ذلك يبعد الله الناس * والذين استبقوا يتكاثرون على الارض * والموجود عليها ادن العشر *
13 ويصير ادن للهب * ومثل البطمة ومثل البلوطة اذ تسقط من غلافها *

Dixit, Vade, dic populo istiu; Audiendo au-9
dem audietis, at non intelligetis; videndo
videbitis, at non percipietis. Cor enim ha- 10
jus populi crassum evasit, & graves factæ
sunt aures eorum quominus audiant, &
oculos suos occluserunt: quominus videant
oculis suis, audiant auribus suis, & corde
suo intelligant; pœnitentiam agant, & sanè eos.
Cùmque dixissem, Quousque Domine? 11
Donec, inquit, deserta sint urbes ita ut non
habitentur, & domus ita ut nullus in eis
maneat homo, & terra relinquatur deser-
ta. Posthæc verò amoverit Deus homines; 12
& qui superstites fuerint, multiplicabun-
tur super terram. Quod autem adhuc in 13
ea reperietur decima pars erit; & fiet ad-
huc in direptionem; et ut terebinthus, et ut
glans cum ex ac[illegible] suo defluxerit,

CAP. VII.

Revelatio quarta.

Contigit verò eo tempore: Hazi fi- 1
lius Joathami filii Oziæ regis Judæ,
ut Rasan rex Aramæus, & Phacah filius
Romeliæ rex Israelis ascenderunt in Jeru-
salem ad expugnandum eam, nec potuerint
obsidere eam. Nunciatum ergo fuit in do-
mo Davidis à quibusdam Aramæis, quod
conspiravit Aramæus cum Aphremo: quo-
rè debilitatus est animus ejus & animus
populi ipsius, ut concutiatur solet lignum in
sylva à vento rapido.

Textus quartus.

Quamobrem dixit Dominus ad Esaiam, 3
Egredere in occursum Ahazi, tu et Jasub
filius tuus qui ibi superstes est, ad lacum
qui est in via agri fullonis; Et dic 4
ad eum, Cura ut sit tranquillus, et ne
metuas, neque mollescat animus tuus pro-
pter geminas ista ligna, geminas caudas
combustas, quoniam licet crebrat furor
indignationis meæ, ejus tamen conversus
iterum sanabo. Et de filio quidem Arami, 5
et filio Romeliæ qui pernicioso in te con-
silium inire dicuntur; Ascendamus in Ju- 6
dæam, incolas ejus alloquamur, reducamus
eos ad nos, et vegè constituamus super eam
filium Tabaelis; Sic dicit Dominus exer- 7
cituum omnipotens, Hæcquaquam subsi-
stet, neque succedet ejusmodi consilium:
Sed caput Arami Damascus, et caput Da- 8
masci Rasan: & post annos sexaginta
quinque regnum Apli eius populo deficiet; 9
Et caput Aphrem Samaria, & caput Sa-
mariæ filius Romeliæ: & nisi credideritis,
non intelligetis.

Lectio Nativitatis, continens an-
nuntiationem prophetæ ad gentem
Davidis, de nativitate Christi.

الفصل السابع

الوحي الرابع

وكان في ايام حوزيا بن
يوثام ابن عوزيا ملك يهوذا. صعد راصان * وفاقح بن رومليا ملك اسرائيل * الي
1 اورشليم ليحاربها. فلم يستطيعا ان يحاصراها * وخبر في بيت داود قايلين * قد توافق ارام
2 مع افرايم. فتعفت نفسه ونفس شعبه كما يتزعزع عود في الغاب من الريح الشديدة *

الاصحاح الرابع

فقال الرب لاشعياء * اخرج لاستقبال احاز انت وياشوب
3 ابنك الذي تبقي لك * الي البركة التي لمصعد طريق حقل القصار * وتقول له احتفظ
4 لتسكن * ولا تخف ولا تضعف نفسك من هذين العودين الذابلين المحترقين * لانه اذ يكن
5 رجز غضبي قايلين * انا اعود اشفي ايضا * وابن ارام وابن رومليا قايلهما توامرا عليك مشورة
6 سيرين قايلين * نصعد الي اليهودية * ونكلم مع اهلها * ونردهم الينا * ونملك عليها ابن
7 طابايل * هكذا يقول رب الجنود صابط الكل * لن يثبت هذا الراي ولا يكون * لكن
8 راس ارام دمشق * وراس دمشق راصان * وبعد خمسة وستين سنة تفني مملكة افرايم من
9 الشعب * وراس افرايم صومرون وراس صومرون ابن رومليا * وان لم تصدقوا لم تفهموا *
* وبان الميلاد * فيه بشارة النبي لآل داود بميلاد المسيح *

Dixit, Vade, dic populo istiu; Audiendo au-9
dem audietis, at non intelligetis; videndo
videbitis, at non percipietis. Cor enim ha- 10
jus populi crassum evasit, & graves factæ
sunt aures eorum quominus audiant, &
oculos suos occluserunt: quominus videant
oculis suis, audiant auribus suis, & corde
suo intelligant; pœnitentiam agant, & sanè eos.
Cùmque dixissem, Quousque Domine? 11
Donec, inquit, deserta sint urbes ita ut non
habitentur, & domus ita ut nullus in eis
maneat homo, & terra relinquatur deser-
ta. Posthæc verò amoverit Deus homines; 12
& qui superstites fuerint, multiplicabun-
tur super terram. Quod autem adhuc in 13
ea reperietur decima pars erit; & fiet ad-
huc in direptionem; et ut terebinthus, et ut
glans cum ex ac[illegible] suo defluxerit,

CAP. VII.

Revelatio quarta.

Contigit verò eo tempore: Hazi fi- 1
lius Joathami filii Oziæ regis Judæ,
ut Rasan rex Aramæus, & Phacah filius
Romeliæ rex Israelis ascenderunt in Jeru-
salem ad expugnandum eam, nec potuerint
obsidere eam. Nunciatum ergo fuit in do-
mo Davidis à quibusdam Aramæis, quod
conspiravit Aramæus cum Aphremo: quo-
rè debilitatus est animus ejus & animus
populi ipsius, ut concutiatur solet lignum in
sylva à vento rapido.

Textus quartus.

Quamobrem dixit Dominus ad Esaiam, 3
Egredere in occursum Ahazi, tu et Jasub
filius tuus qui ibi superstes est, ad lacum
qui est in via agri fullonis; Et dic 4
ad eum, Cura ut sit tranquillus, et ne
metuas, neque mollescat animus tuus pro-
pter geminas ista ligna, geminas caudas
combustas, quoniam licet crebrat furor
indignationis meæ, ejus tamen conversus
iterum sanabo. Et de filio quidem Arami, 5
et filio Romeliæ qui pernicioso in te con-
silium inire dicuntur; Ascendamus in Ju- 6
dæam, incolas ejus alloquamur, reducamus
eos ad nos, et vegè constituamus super eam
filium Tabaelis; Sic dicit Dominus exer- 7
cituum omnipotens, Hæcquaquam subsi-
stet, neque succedet ejusmodi consilium:
Sed caput Arami Damascus, et caput Da- 8
masci Rasan: & post annos sexaginta
quinque regnum Apli eius populo deficiet; 9
Et caput Aphrem Samaria, & caput Sa-
mariæ filius Romeliæ: & nisi credideritis,
non intelligetis.

Lectio Nativitatis, continens an-
nuntiationem prophetæ ad gentem
Davidis, de nativitate Christi.

ישעיה: ז

10 וַיֹּסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃ שְׁאַל־
Pete : dicendo , Achaz ad loqui DOMINUS adjecit Et
11 לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעֲמֵק שְׁאָלָה
, petinorem profunda : tuo Deo DOMINO cum à signum tibi
12 אוֹ הַגְבֵּהַּ לְמַעְלָה׃ וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא אֶשְׁאַל
, petam Non : Achaz dixit Et .excelsum in teipsum eleva vel
13 וְלֹא אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃ וַיֹּאמַר שִׁמְעוּ־נָא
nunc Audite : dixit Et .DOMINUM tentabo non &
14 בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים
, homines fatigere vobis à parum Nunquid : David domus
15 כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃ לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי
Dominus dabit Ideo ? meum Deum etiam labore afficiatis quòd
16 הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת
, pariens & , pregnans virgo Ecce : signum vobis ipse
17 בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃ חֶמְאָה וּדְבַשׁ
mel & Butyrum .el--Himmanu ejus nomen vocabis & , filium
18 יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאוֹס בָּרָע וּבְחוֹר בַּטּוֹב׃ כִּי
Nam .bono in eligere & , malo in reprobare ipsum sciendum ad , comedet
19 בְּטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאוֹס בָּרָע וּבְחוֹר בַּטּוֹב
duorum facibus à fastidiens tu quam , humus derelinquetur
20 תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי
super & , te super DOMINUS Adducet .suorum regum
21 מְלָכֶיהָ׃ יָבִיא יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל־
non qui , dies tui patris domum super & , tuum populum
עַמְּךָ וְעַל־בֵּית אָבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר לֹא־
regem , Jehudah desuper Ephraim recedere die à venerunt
בָאוּ לְמִיּוֹם סוּר־אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה אֶת מֶלֶךְ
DOMINUS sibilabit illa die in , erit Et .Assur
22 אַשּׁוּר׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִשְׁרֹק יְהוָה
, api & , Ægypti fluminum extremo in quæ muscæ
לַזְּבוּב אֲשֶׁר בְּקֵצֵה יְאֹרֵי מִצְרָיִם וְלַדְّבוֹרָה
ipse omnes requiescent & , venient Et .Assur terra in quæ
23 אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃ וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם
omnibus in & , petrarum sepulis in & , vallistum torrentibus in
בְּנַחֲלֵי הַבְּתֻלִּים וּבְנִקְיֹקֵי הַסְּלָעִים וּבְכֹל
illa die In .vilibus arboribus universis in & , albis spinis
24 הַנְּעָצוֹצִים וּבְכֹל הַנְּהָלִים׃ בַּיּוֹם הַהוּא
flumen trans in mercede conducta novacula in Dominus radet
יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעֵבְרִי נָהָר
etiam & , pedum crinem & caput , Assur rege in
בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת־הָרֹאשׁ וְשֵׂעַר הָרַגְלַיִם וְגַם
consumet illa die in , erit Et .consumet barbam
25 אֶת־הַזָּקָן תִּסְפֶּה׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִחְיֶה־
multitudine pra , erit Et .oves duas & , bovis vitulam vir
26 אִישׁ עֶגְלַת בָּקָר וּשְׁתֵּי צֹאן׃ וְהָיָה מֶרֶב
comedet mel & butyrum nam : butyrum comedet , Hic facere
עֲשׂוֹת חָלָב יֹאכַל חֶמְאָה כִּי־חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל
erit illa die in erit Et .terræ interiori in vastatum omnis
27 כָּל־הַנּוֹתָר בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
, argentei mille in vites mille ibi fuerit quo locus omnis
כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כֶּסֶף
ingredietur arcu in & sagittis In .erit senem in & , vepreni in
לַשָּׁמִיר וְלַשָּׁיִת יִהְיֶה׃ בְּחִצִּים וּבְקֶשֶׁת יָבֹא
montes omnes Et .terra omnis erit senis & vepris quia : illuc
28 שָׁמָּה כִּי־שָׁמִיר וָשַׁיִת תִּהְיֶה כָּל־הָאָרֶץ׃ וְכָל הֶהָרִים
vepris timor illue veniet non , sarrientur farculo in qui
אֲשֶׁר בַּמַּעְדֵּר יֵעָדֵרוּן לֹא־תָבוֹא שָׁמָּה יִרְאַת שָׁמִיר
.pecoris conculcationem in & , bovis missionem in erit & , senis &
וְשָׁיִת וְהָיָה לְמִשְׁלַח שׁוֹר וּלְמִרְמַס שֶׂה׃

Versio VULG. LAT.

10 Et adjecit Dominus loqui ad
11 Achaz, dicens; Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in
12 excelsum suprà. Et dixit Achaz; Non petam, & non tentabo
13 Dominum. Et dixit, Audite ergò domus David: Numquid parum vobis est, molestos esse hominibus, quia molesti estis
14 & Deo meo? Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur
15 nomen ejus Emmanuel. Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere
16 bonum. Quia antequàm sciat puer reprobare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quàm tu detestaris à facie duorum regum suorum.
17 Adducet Dominus super te, & super populum tuum, & super domũ patris tui, dies qui non venerunt à diebus separationis Ephraim à Juda cum rege
18 Assyriorum. Et erit in die illa: Sibilabit Dominus muscæ, quæ est in extremo fluminum Ægypti, & api, quæ est in ter-
19 ra Assur, Et venient, & requiescent omnes in torrentibus vallium, & in cavernis petrarum, & in omnibus frutetis,
20 & in universis foraminibus. In die illa radet Dominus in novacula conducta, in his qui trans flumen sunt, in rege Assyriorũ, caput et pilos pedum,
21 & barbam universam. Et erit in die illa: Nutriet homo vaccam boum & duas oves, Et
22 præ ubertate lactis comedet butyrum: butyrum enim & mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio ter-
23 ræ. Et erit in die illa: Omnis locus ubi fuerint mille vites, mille argenteis, in spi-
24 nas & in vepres erunt. Cum sagittis & arcu ingredientur illuc: vepres enim & spinæ
25 erunt in universa terra. Et omnes montes, qui in sarculo sarrientur, non veniet illuc terror spinarum & vepri-
um, & erit in pascua bovis, et in conculcationem pecoris.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαι πρὸς (ι') Ἀχαὰζ,
11 λέγων, Αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ
12 κυρίου σοῦ ζῶντος, ὃ εἰς ὕψος. Καὶ
εἶπεν Ἀχαὰζ, Οὐ μὴ αἰτήσω, (λ) οὐδὲ μὴ
13 πειράσω κύριον. Καὶ εἶπεν, Ἀκούετε δὴ
οἶκος Δαυὶδ· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρ-
έχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς κυρίῳ παρόχεσθε
14 ἀγῶνα; Διαιτᾶτο δόσει κύριος (μ) αὐ-
τὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ
(ν) λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέ-
15 σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Βού-
τυρον καὶ μέλι φάγῃ (ξ) πεινῆ γνῶναι αὐτὸν (ξ)
16 τὸ προβῆναι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.
Διότι πρινὴ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ
κακὸν, ἀπεωθεῖ πονηρία, (ο) ἐκλέξασθαι τὸ
ἀγαθόν. καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ ὃν σὺ
φοβῇ, ἀπὸ προσώπου (π) τῶν δύο βασιλέων.
17 Ἀλλὰ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸν λαόν
σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἡμέρας, αἳ
οὔπω ἦκασιν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφῶλεν Ἐφραὶμ
ἀπὸ Ἰούδα τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων.
18 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συρεῖ
κύριος μύιας, ὃ κυριεύσει (ρ) μέρος πο-
ταμοῦ Αἰγύπτου, καὶ τῇ μελίσσῃ, ἣ ἐστιν
19 ἐν χώρᾳ Ἀσσυρίων. Καὶ ἐλεύσονται πάν-
τες (σ) ἐν ταῖς φάραγξι τῶν χώρας, καὶ
ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν, καὶ εἰς τὰ
20 ἀσύλαια, καὶ (τ) εἰς πᾶν βαλάνειον. Ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυρήσει κύριος (υ) ἐν τῷ
ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ
βασιλέως Ἀσσυρίων, τὴν κεφαλὴν, καὶ
τὰς τρίχας τῶν ποδῶν, καὶ τὸν πώ-
21 γωνα ἀφῇ. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
τρέφει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν, καὶ
22 δύο πρόβατα. Καὶ ἔσται ἀπὸ τοῦ πλείονος
(φ) πιεῖν γάλα, βούτυρον καὶ μέλι φάγε-
23 ται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς ἐπὶ τῇ γῇ. Καὶ
ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πᾶς τόπος ὃ
ἐὰν ὦσι χίλιαι ἄμπελοι χιλίων σίκλων,
εἰς χέρσον ἔσονται, (χ) καὶ εἰς ἄκανθαι.
24 Μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος εἰσελεύσονται
ἐκεῖ· ὅτι χέρσος καὶ ἄκανθα ἔσται πᾶσα
25 ἡ γῆ, Καὶ πᾶν ὄρος (ψ) ἀροῦσιμενον
ἀφοβεωθήσεται. ὃ μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος·
ἔσται δὲ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ ἀκάνθης εἰς βό-
σκημα προβάτου, καὶ (ω) κατατάτημα
βοός.

MS.A. (ι') Ἀχαὰζ, (λ) οὐδ' ὃ μὴ (μ) αὐλοῖς (ν) ἕξει, (ξ) προβῆναι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθὸν, (ο) τῶ ἐκλέξασθαι (π) αὐλῶν. Ἀλλὰ (ρ) μέρους (σ) καὶ ἀναπαύσουσιν ἐν ταῖς (τ) δὴ πᾶσ' ῥαγάδα, καὶ ἐν παντὶ ξύλῳ. Ἐν τῷ (υ) τῷ ξυρῷ τῷ μεγάλῳ, ὃ μεμισθωμένῳ, ὃ ἐστιν πέραν (φ) ποιεῖν (χ) καὶ ἄκανθαν. (ψ) ἀροῦσιμῶν ἀφοβεθήσεται. καὶ ὃ (ω) εἰς κατατάτημα

Et adjecit Dominus loqui ad Achaz, dicens; Pete tibi signum à Domino Deo tuo (c) in profundũ, sive in excelsum. Et dixit Achaz; Non petam, neque tentabo Dominum. Et dixit; Audite nunc, domus David: (d) Nunquid parum vobis est certamen præbere hominibus? & quomodò Domino præbetis certamen? Propterea dabit Dominus ipse vobis signũ. Ecce (e) virgo in utero concipiet, & pariet filium, & (f) vocabis nomen ejus, Emmanuel: Butyrum et mel comedet; antequàm sciat, (g) aut præeligere mala, eligere bonum. Quoniam antequàm cognoscat puer bonum, vel malum; reprobat malitiam, eligendo bonum: Et derelinquetur terra, quam tu times, à facie duorum regum. Sed adducet Dominus super te, & super populum tuum, & super domum patris tui, dies, qui necdum venerunt; ex qua die abstulit Ephraem à Juda, regem Assyriorum. Et erit, in die illa sibilabit Dominus muscis, (h) qui dominabitur parti fluminis Ægypti, & api, quæ est in regione Assyriorum. Et venient omnes in convallibus regionis, & in cavernas petrarum, & in spelunca, & in omnem (i) fissuram. In die illa radet Dominus in novacula (k) conducta trans flumen (l) regis Assyriorum caput, et pilos pedum, & barbam auferet. Et erit, in die illa nutriet homo vaccam boum, & duas oves. Et erit, ex plurima potione lactis, butyrum & mel comedet omnis relictus super terram. Et erit in die illa, omnis locus, ubi fuerint mille vites mille siclorum, in deserium erunt, & in spinam: Cum sagitta & arcu ingredientur illuc: quoniam deserti & spina erit omnis terra: Et omnis mons arando arabitur. Non superveniet illuc timor. Erit enim præ solitudine & spina in pastum ovis, & conculcationem boum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 וואוסיף נְבִיא דַיְיָ לְמִמַּלָּא עִם אָחָז לְמֵימַר׃ שְׁאַל לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ שְׁאַל
11 דִּי יִתְחַיֵּב לָךְ נֵס עַל אַרְעָא אוֹ תִתְחַיֵּי לָךְ אֶת בִּשְׁמַיָּא׃ וַאֲמַר אָחָז לָא אֶשְׁאַל
12 וְלָא אֲנַסֵּי קֳדָם יְיָ׃ וַאֲמַר שְׁמָעוּ כְּעַן בֵּית דָּוִד הֲזֵעֵר לְכוֹן דְּאַתּוּן מְהַלְּן יַת נְבִיֵּיא אֲרִי
13 תְּהַלְּוֹן אַף יַת פִּתְגָמֵי אֱלָהִי׃ בְּכֵן יִתֵּן יְיָ הוּא לְכוֹן אָתָא הָא עוּלְמְתָא מְעַרְיָא וְהוֹלִיד
14 בַּר וְתִקְרֵי שְׁמֵיהּ עִמָּנוּ אֵל׃ שְׁמַן וּדְבַשׁ נֵיכוֹל עַד לָא יָדַע עוּלְמָא לְרַחָקָא בִישָׁא
15 וּלְקָרְבָא טָבָא׃ אֲרֵי עַד לָא יָדַע עוּלְמָא לְרַחָקָא בִישָׁא וּלְקָרְבָא טָבָא תְּחַרְטִישׁ
16 אַרְעָא דִּי אַתְּ מְעִיק מִן קֳדָם תְּרֵין מַלְכְּהָא׃ וַיְיתֵי יְיָ עָלָךְ וְעַל עַמָּךְ וְעַל בֵּית אֲבוּךְ
17 יוֹמִן דְּלָא אֲתוֹ לְמִיּוֹמָא דְאִתְפְּלִיגוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית יְהוּדָה יַת מַלְכָּא דְאַתּוּר׃
18 וַיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִכְלֵי יְיָ לְעֵם קְטָרֵי מִשְׂרְיָת נַפְרָיָא דְּסַנְיָאן כְּדִבְרוּבְיָא וַיְיתֵנוּן מִסְּפֵי
19 אַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְלַעֲזֵיוֹ מִשְׂרְיָתָא רָאנוּן תַּקִּיפִין כְּדַבְרִיתָא וַיְיתֵנוּן מִסְּפֵי אַרְעָא
20 דְּאַתּוּר׃ וַיְיתוּן וְיִשְׁרוּן כּוּלְּהוֹן בְּרַחוּבֵי קִרְוָיָא וּבִשְׁקִיפֵי כֵּיפָיָא וּבְכֹל מְדַבְּרֵי נַעֲצוֹצְיָא
21 וּבְכֹל בְּתֵי חוּשְׁבָּרְתָּא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא יִקְטוֹל יְיָ בְּהוֹן כְּמָא דְּמִתְקְטֵיל בְּחַרְבָּא חֲרִיפָא
22 בְּסִכְבָּיָא וּבְמַגְרָיָא בְּעֵבְרֵי נַהֲרָא בְּמַלְכָּא דְּאַתּוּר יַת מַלְבָּא וַיְיתֵי יַת מַשְׁרְיָתֵיהּ וְאַף יַת
23 שְׁלִטוֹנֵיהּ כַּחֲדָא הַהִיא יְקִיבוּ גֻּבְרָא עֶגְלַת תּוֹרִין וְתַרְיֵן עָן׃
24 וַיְהֵי מִסְּפֵי טוּב מִשַּׁח יְכוֹל וּדְבַשׁ מִן אֲרֵי שְׁמַן וּדְבַשׁ יִתְפַּרְנְסוּן כָּל צַדִּיקָא דְּאִשְׁתְּאַרוּן בְּנוֹ
25 אַרְעָא׃ וַיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵי כָּל אַתַר דִּיהוֹן תַּמָּן אֶלֶף גּוּפְנִין שְׁוִין בְּאֶלֶף מְנִין
26 כֶּסֶף לְהוֹבָאֵי וּבוּר וַיְהֵי׃ בְּגִינְרִין וּבְקִשְׁתָּן יֵהֲכוּן אֲרֵי הוֹבָאֵי וּבוּר תְּהֵי כָּל
27 אַרְעָא׃ וְכָל טוּרַיָּא דִּבְיַת יְהוּדָה דִּי בְמַעְדַּר יִתְפַּלְחוּן לָא תֵעוֹל לְתַמָּן דַּחְלַת הוֹבָאֵי
וּבוּר וַיְהֵי לְבֵית אַרְבְּעָה בַקְרָן דְּתוֹרִין וּלְבֵית מַשְׁרֵי עֲדָרִין דְּעָן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

10 Et addidit propheta Domini loqui cum Achaz, dicens: Pete tibi
11 signum à facie Domini Dei tui: pete ut fiat tibi miraculum super ter-
12 ram, aut videatur tibi signum in cœlis. Et dixit Achaz: Non pe-
13 tam, & non tentabo in conspectu Domini. Et dixit: Audite nunc
domus David; Nunquid parum vobis est quòd molesti estis prophetis,
14 quia molesti estis etiam verbis Dei mei? Propterea dabit Dominus vo-
bis signum: Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabit nomen
15 ejus Emanuel. Butyrum & mel comedet, donec sciat puer reprobare
16 malum, & eligere bonum. Quoniam antequam sciat puer reprobare
malum & eligere bonum, derelinquetur terra, pro qua tu tribulationem
17 paceris à facie duorum regum ejus. Adducet Dominus super te & super
populum tuum, & super domum patris tui, dies, qui non venerunt à
18 die separationis domus Israel à domo Juda cum rege Assyriæ. Et erit in
tempore illo, clamabit Dominus ad populum accinctum exercitibus
fortium qui multi sunt sicut muscæ; & adducet eos de finibus terræ
Ægypti, & exercitus fortes, qui fortes sunt sicut apes: & adducet eos
19 de finibus terræ Assyriæ. Et venient & habitabunt omnes in plateis civi-
tatum, & in scissuris petrarum, & in omnibus desertis ubi sunt carecta, &
20 in omnibus domibus laudis. In tempore illo occidet illos Dominus, sicut
qui occidunt in gladio acuto, in fustibus & in serris trans flumen contra
21 regem Assyriæ: regem & exercitus suos, & etiam potentes simul consu-
met. Et erit in tempore illo: Nutriet vir vitulam boum & duas oves. Et
22 erit, præ multitudine bonitatis pinguedinis comedet butyrum; quia butyro
& melle nutrientur omnes justi qui relicti fuerint in medio terræ. Et erit
23 in tempore illo; Omnis locus in quo fuerint mille vites, quarum precium
24 erat mille drachmæ argenti, in spinas, & vepres erit. Cum sagittis & arcub
ibũt illuc, quia vepres & spinæ erũt in universa terra. Et omnes montes do-
25 mus Juda, qui in sarculo colunturˌnon veniet illuc timor spinarũ et vepri-
um, et erit in locum accubationis boum, et in locum mansionis gregũ oviũ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ܠܐܚܙ ܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܫܐܠ ܠܟ ܐܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܥܡܩܐ ܠܥܠ ܠܡܪܡ ܐܘ ܠܬܚܬ ܠܥܠ ܠܡܪܡ ܐܘ ܠܬܚܬ
11 ܐܡܪ ܐܚܙ ܠܐ ܐܫܐܠ ܘܠܐ ܐܢܣܐ ܠܡܪܝ ܐܠܗܝ ܘܐܡܪ ܫܡܥܘ ܗܫܐ ܒܝܬ ܕܘܝܕ ܗܠܡܢ ܙܥܘܪܐ ܗܘ ܠܟܘܢ ܕܡܬܬܪܥܘܢ
12 ܠܡܪܝܐ ܐܦ ܠܡܬܬܪܥܘܢ ܠܐܠܗܝ ܠܗܕܐ ܢܬܠ ܡܪܝܐ ܐܢܘܢ ܐܬܐ ܗܐ ܥܠܡܬܐ ܢܬܠܕ ܒܪܐ ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ
13 ܚܠܒ ܘܕܒܫ ܢܐܟܘܠ ܕܥܕܥ ܠܡܣܐܒ ܒܝܫ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒ ܢܐܟܘܠ ܡܛܠ ܕܢܕܥ ܠܡܣܐܒ ܒܝܫ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒ
14 ܢܐܟܘܠ ܚܠܒ ܘܕܒܫ ܡܛܠ ܕܢܕܥ ܠܡܣܐܒ ܒܝܫ ܘܠܡܓܒܐ ܛܒ ܗܐ ܥܠܡܬܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܦ ܗܘ ܢܬܠ ܠܟ ܡܪܝ
15 ܐܠܗܟ ܡܢ ܥܡܩܐ ܠܥܠ ܠܡܪܡ ܐܘ ܠܬܚܬ ܠܥܠ ܠܡܪܡ ܐܘ ܠܬܚܬ ܐܬܐ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܥܠ ܟܠ ܝܘܡ ܕܐܦܪܝܡ
16 ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
17 ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܢܬܐ ܗܘ
18 ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
19 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
20 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
21 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
22 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
23 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
24 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ
25 ܢܬܐ ܗܘ ܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܦܪܝܡ ܡܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬ ܐܦ ܠܡܠܟ ܐܬܘܪ ܠܘܬ ܡܠܟ ܐܬܘܪ

Tum subdidit Dominus dicens ad Ahazum; 10
Pete tibi signum à Domino Deo tuo: in 11
imo profundo pete, aut in excelso sublimi.
Dixit autem Ahaz, Non petam, neque ten- 12
tabo Dominum Deum meum. Dixit ille, Au- 13
dite domus Davidis: Parva res est apud vos
fatigare virum, nisi fatigetis etiam Deum
meum? Propterea dabit vobis Dominus 14
Deus signum. Ecce virgo concipiet & pa-
riet filium, & vocabitur nomen ejus Ama-
nuel. Butyrum & mel comedet, ut sciat ab- 15
horrere à malo & eligere bonum. Nam ante- 16
quam sciat puer iste abhorrere à malo & eli-
gere bonum, derelinquetur terra quam tu
detestaris causâ duorum regum ejus. Domi- 17
nus adducet super te, super populum tuum,
& super domum patris tui, tempora qualia
nunquam venerunt ab eo die quo Aphre- 18
mum è Judæa transtulit rex Athur. Fiet eo-
dem tempore ut sibilante Domino ad muscas
quæ sunt ad ripas fluviorum Ægypti, & ad
vespas quæ sunt in terra Athur; Veniant & 19
confideant omnes in valle Jathoth, in hiati-
bus petræ, & in rimis quibusque. Eodem 20
tempore Dominus novaculâ ebriâ trans flu-
vium abradet, regem Athur ab ejus capite
usque ad pilos pedum ejus; etiam barbam
ejus auferet. Erit etiam eodem tempore, ut 21
nutriente aliquo vitulam bovinam & duas
oves, Contingat ut præ copia lactis quod 22
præbebunt, comedat butyrum: mel enim
ac butyrum comesturus est quicunque su-
perstes manserit in terra. Fiet etiam eo- 23
dem tempore, ut omnis locus in quo fu-
erint mille vites, *constans* mille argenteis;
in vepretum ac spinetum verteatur, Ita ut 24
nonnisi cum sagittis & arcubus ingredian-
tur illuc: nam vepribus ac spinis implebi-
tur universa terra. Omnes verò montes 25
quos fulcabat aratrum, fulcabuntur; nec in-
trabit illuc metus veprium aut spinarum,
sed erunt *ibi* pascua boum, & locus tritus
à pecudibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 وعاد الرب يتكلم مع آحاز قايلاً * سل لك آية من الرب الهك في العمق او في
11 العلو * فقال آحاز * لا أسال ولا اجرب الرب * قال اسمعوا يا بيت داود * هل صغير
12 عندكم ان تمكروا الناس جهاداً * فكيف تمكرون الرب جهاداً * لأجل هذا يعطيكم
13 الرب نفسه آية * ها العذري تحبل وتلد ابناً * ويدعون اسمه عمانويل * وياكل
14 الزبد والعسل * من قبل ان يعلم ان يرذل الشر يختار الخير * من أجل انه قبل ان
15 يعلم الصبي حيراً او شراً يرذل الشر ليختار الخير * وستبقى الارض التي انت خايف
16 عليها من وجه هذين الملكين * لكن يجلب الله عليك وعلى شعبك وعلى بيت
17 أبيك ايامًا لم تأت قط * منذ يوم صرف افرايم عن يهوذا ملك الموصليين * ويكون
18 في ذلك اليوم ويجلب الرب بذباب الذي يسود ناحية نهر مصر * وبالنحلة التي في بلد
19 الموصليين * ويأتون جميعًا ويستريحون في اودية الكون * وفي انقب الصخور * وفي
20 المغاير * وفي كل سف * وفي كل سنجن * في ذلك اليوم يحلق الرب بموسه العظيم الحاد *
21 الذي هو عبر نهر ملك الموصليين * الرأس وشعر الرجلين * ويبرع لحيته * ويكون
22 في ذلك اليوم يعلف الانسان عجلة من بقر وسانين * ويكون من ان تصنع لبنًا
23 كثيرًا ياكل زبدًا وعسلاً كل من تبقى على الارض * ويكون في ذلك اليوم
24 كل موضع حيث ان يكون فيه الف كرمة بالف مثقال * يصيرن للبور والسوك *
25 بسهم وقوس يدخلون هناك * لأن بورًا وسوكًا تصير كل الارض * وكل جبل
كحروث يحرث * ولا يأتي هناك خوف * لأن من البور والسوك يصير مرعى الخروف ومرتع
البقر *

*Rursus allocutus est Dominus Ahazum, 10
dicens; Pete tibi signum à Domino 11
Deo tuo, in profundo sive in excelso.
Respondit Ahaz, Non petam, neque 12
tentabo Dominum. Dixit, Audite O 13
domus Davidis: Num parvi momenti
res est apud vos molestiam hominibus
præbere? quamodò ergò molestiam Do- 14
mino præbetis? Propter hoc dat vo-
bis ipsemet Dominus signum. Ecce vir-
go concipiet parvulèque filium, & vo- 15
cabunt nomen ejus Emmanuel. But-
yrum & mel comedet, & antequam
sciat malum detestari, eliget bonum: 16
Priusquam enim sciat puer ist. bonum
aut malum, detestabitur malum, ut
bonum eligat. Et terra pro qua tu
metuis à conspectu horum duorum re- 17
gum, perdeundâ quidem; Ac adducet
Deus contra te, contra populum tuum,
& contra domum tuam patrem, tem-
pora qualia nunquam evenêre ab eo die
quo Aphremum ab Judæa transtulit rex
Assyriorum. Eodem quoque tempore con- 18
tinget, ut adducat Dominus muscas quæ
vigent ad oram fluminis Ægypti, & a-
nes quæ sunt in regione Assyriorum:
Quæ simul venientes confidebunt in val- 19
libus hujus provinciæ, in foraminibus
petrarum, in specuis, in omnibus hia-
tibus, & in cunctis arboribus. Eodem
tempore Dominus novaculâ suâ magnâ 20
& acutâ, hoc est, transfluviali ege As-
syriorum, caput & pilos pedum abrade-
et; ejusque barbam detondebit. Eodem
etiam tempore continget, ut nutriat quis 21
vitulum de bobus & duas oves;
Fiêque ut præ multo lacte quod fa- 22
cient, butyrum & mel comedat qui-
cunque reliquus fuerit super terram.
Præterea continget eodem tempore, ut 23
quivis locus in quo fuerint mille vites
mille siclis coëmptæ, vertatur in soli-
tudinem ac spinas. Adeòque cum sa- 24
gitta & arcu ingrediantur illuc; quan-
doquidem in solitudinem & spinas de-
ficiet universa terra. Omnis autem 25
mons ad arandum idoneus, arabitur;
nec ullus eò metus accedet: quoniam
ex incolto & spinoso erudet pascua
agnorum, & locus in quo boves ubi-
rimè pascentur.*

ישעיה : ח

Versio VULG. LAT.

CAP. VIII. ח

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קַח־לְךָ גִּלָּיוֹן גָּדוֹל וְכָתֹב
עָלָיו בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ לְמַהֵר שָׁלָל חָשׁ בּוֹ :
2 וְאָעִידָה לִּי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן
וְאֶת זְכַרְיָהוּ בֶן־יְבֶרֶכְיָהוּ : וָאֶקְרַב אֶל־הַנְּבִיאָה
3 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קְרָא
שְׁמוֹ מַהֵר שָׁלָל חָשׁ בּוֹ : כִּי בְּטֶרֶם
4 יֵדַע הַנַּעַר קְרֹא אָבִי וְאִמִּי יִשָּׂא אֶת־חֵיל דַּמֶּשֶׂק
וְאֶת שְׁלַל שֹׁמְרוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר : וַיֹּסֶף יְהוָה
5 דַּבֵּר אֵלַי עוֹד לֵאמֹר : יַעַן כִּי מָאַס הָעָם הַזֶּה
6 אֵת מֵי הַשִּׁלֹחַ הַהֹלְכִים לָאַט וּמְשׂוֹשׂ אֶת־רְצִין וּבֶן
7 רְמַלְיָהוּ : וְלָכֵן הִנֵּה אֲדֹנָי מַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
אֶת־מֵי הַנָּהָר הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
8 וְאֶת־כָּל־כְּבוֹדוֹ וְעָלָה עַל־כָּל־אֲפִיקָיו וְהָלַךְ
עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו : וְחָלַף בִּיהוּדָה שִׁטַּף וְעָבַר
9 רֹעוּ עַמִּים וְחֹתּוּ : רַחֲבוּ אַרְצָךְ עַמָּנוּ אֵל
10 הִתְאָרְגוּ וְחֹתּוּ : עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר
11 דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֵלַי בְּחֹזֶק הַיָּד וְיִסְּרֵנִי מִלֶּכֶת
12 בְּדֶרֶךְ הָעָם הַזֶּה לֵאמֹר : לֹא־תֹאמְרוּן קֶשֶׁר
לְכֹל אֲשֶׁר־יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר וְאֶת־מוֹרָאוֹ
13 לֹא־תִירָאוּ וְלֹא תַעֲרִיצוּ : אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ
14 תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם : וְהָיָה
לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי
בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִם :
15 וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ וְנוֹקְשׁוּ
16 וְנִלְכָּדוּ : צוּר הָעֵדוּת חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמּוּדָי :

CAP. VIII.

1 Et dixit Dominus ad me; Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis; Velociter spolia detrahe, citò prædare. Et adhibui mihi testes fideles, Uriam sacerdotem, & Zachariam filium Barachiæ: 3 Et accessi ad prophetissam, & concepit, & peperit filium. Et dixit Domin' ad me; Voca nomen ejus, Accelera spolia detrahere: Festina prædari. Quia antequàm sciat puer vocare patrem suũ & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samariæ, coram rege Assyriorum. Et adjecit Dominus loqui ad me adhuc, dicens; Pro eo quòd abjecit populus iste aquas Siloë, quæ vadunt cum silentio, & assumpsit magis Rasin, & filium Romeliæ: Propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas flumionis fortes & multas, regem Assyriorum, & omnem gloriam ejus: & ascendet super omnes rivos ejus, & fluet super universas ripas ejus, Et ibit per Judam, inundans, & transiens usque ad collum veniet. Et erit extensio alarum ejus, implens latitudinem terræ tuæ, O Emmanuel. Congregamini populi, & vincimini, & audite universæ procul terræ: confortamini, & vincimini, accingite vos & vincimini: Inite consilium, & dissipabitur: loquimini verbum, & non fiet: quia nobiscum Deùs. Hæc enim ait Dominus ad me; Sicut in manu forti erudivit me, ne irem in via populi hujʼ, dicens; Non dicatis, Conjuratio: omnia enim quæ loquitur populus iste, conjuratio est: & timorem ejus ne timeatis, neque paveatis. Dominum exercituum ipsum sanctificate: ipse pavor vester, & ipse terror vester. Et erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis, et in petram scandali, duabus domibus Israel, in laqueum & in ruinam habitantibʼ Jerusalem. Et offendent ex eis plurimi, & cadent, & conterentur, & irretientur, & capientur. Liga testimonium, signa legem in discipulis meis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. η'.

1 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Λάβε σεαυτῷ
τόμον (α) καινὸν μεγάλου, καὶ γράψον εἰς αὐ-
τὸν γραφίδι ἀνθρώπου, τοῦ ὀξέως σκυλεύσαι
2 πρόσσαι Χιλων· Πάρεστι γὰρ καὶ μάρτυρές
μοι πιστοὶ πιστὸς ἀνδρώπυς, τὸν Οὐρίαν καὶ
3 Ζαχαρίαν υἱὸν Βαραχίου. Καὶ (β) προσῆλθον
πρὸς τὴν προφῆτιν, καὶ (γ) ἐν γαστρὶ ἔλαβε,
καὶ ἔτεκεν υἱόν· καὶ εἶπε κύριός μοι, Κάλεσον
τὸ ὄνομα αὐτῦ, Ταχὺς σκύλασον, ὀξέως
4 προνόμασον. Διότι πρὶν γνῶναι τὸ παι-
δίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λήψεται δύνα-
μιν Δαμασκῦ, καὶ τὰ σκῦλα Σαμαρείας ἔ-
5 ναντι βασιλέως Ἀσσυρίων. Καὶ προσέθε-
6 το κύριος λαλῆσαί μοι ἔτι· Διὰ τὸ μὴ βέ-
λεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ τῦ Σιλωὰμ,
τὸ πορευόμενον ἡσυχῆ, ἀλλὰ βέλεσθαι ἔ-
χειν τὸν (δ) Ῥαζὶν καὶ τὸν Ῥομελίου βα-
7 σιλέα ἐφ' ὑμᾶς, Διατῦτο ἰδὲ (ε) κύριος ἀν-
άγει ἐφ' ὑμᾶς τὸ ὕδωρ τῦ ποταμῦ, τὸ
ἰσχυρὸν καὶ τὸ πολὺ, τὸν βασιλέα τῶν
Ἀσσυρίων, καὶ πᾶσαν δόξαν αὐτῦ. καὶ ἀναβή-
σεται ἐπὶ πᾶσι φάραγγα ὑμῶν, καὶ πει-
8 πλήσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑμῶν, Καὶ ἀφι-
λεῖ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἄνθρωπον, ὃς δυνή-
σεται κεφαλὴν ἄραι, (ζ) ἢ δωσεῖ τὸν Συρι-
λέπισαί τι· ἢ ἔσται ἡ περιμολὴ αὐτῦ, (η)
ὥστε πληρῶσαι τὸ πλάτος τῆς χώρας σε
9 μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Γνῶτε ἔθνη καὶ ἡττᾶσθε,
(θ) ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτυ τῆς γῆς· ἰσχυκό-
τες ἡττᾶσθε· ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν
10 ἡττηθήσεσθε. Καὶ ἢν ἂν βυλεύσησθε βυ-
λὴν, ἀπασκεδάσει κύριος· καὶ (ι) λόγον ὃν
ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ γεμείνῃ (ι) ἐν ὑμῖν·
11 ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Οὕτω λέγει κύ-
ριος, Τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπεωθῦσί τὴν πο-
12 ρείᾳ τῆς ὁδῦ τῦ λαῦ τύτυ, λέγοντες, Μὴ
ποτε (κ) εἴπωσι, Σκληρόν· πάν γὰρ ὃ ἐὰν
εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι. τῆς φόβον
αὐτῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε οὐδὲ (λ) μὴ πτοηθῆ-
13 τε. Κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔ-
σται σε φόβος. (μ) Κἂν ἐπ' αὐτῷ πεποι-
θὼς ᾖς, ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα, καὶ οὐ σε
λίθυ προσκόμμαῖ· (ν) Συναντήσεται, οὐδὲ
14 ὡς πέτρας πτῶμαῖ. (ξ) οἱ δὲ οἶκοι Ἰακὼβ
ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσμαῖ ἐγκαθήμε-
15 νοι ἐν Ἰερουσαλήμ. Διατῦτο ἀδυνατήσουσιν
ἐν αὐλοῖς πολλοὶ, καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβή-
σονται, καὶ ἐγγιῶσι, καὶ ἁλώσονται ἀν-
16 θρωποι (ο) ἐν ἀσφαλείᾳ. Τότε φανεροὶ ἔσο-
νται οἱ σφαγιζόμενοι τὸν νόμον (π)
τῦ μὴ μαθεῖν.

MS.A. (α) χάρτε καινὸν μεγάλυ, (β) προσῆλθεν (γ) ἐγγαστρὶ (δ) Ῥασσὼν (ε) ἀνάγει κύριος (ζ) εἰ δυνατὸν συντῆξαι (η) τὸ πλάτος τῆς χώρας σε (θ) ἐπακούσῃτε (ι) λόγον (ι) ὑμῖν· ὅτι μεθ' ἡμῶν κύριος ὁ Θεός. Οὕτως λέγει κύριος ὁ Θεὸς, (κ) εἴπωτε, (λ) οὐδ' ἢ μὴ (μ) Καὶ ἐὰν (ν) Συναντήσεται αὐτῷ, (ξ) ὁ δὲ οἶκος (ο) ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντες. (π) τῦ μαθεῖν.

CAP. VIII. ET dixit Dominus ad me; Sume tibi tomum (a) novi magni: & scribe in eo, hominis stylo, ut velociter deprædationem faciat spoliorum. Adest enim: & testes mihi fac fideles homines, (b) Uriam, & Zachariam filium Barachiæ. Et (c) accessi ad prophetissam; et in utero concepit, & peperit filium. Et dixit Dominus mihi; Voca nomen ejus, Citò spolia, velocitèr deprædare: Quia, antequàm sciat puer vocare patrem, aut matrem, tollet virtutem Damasci, & spolia Samariæ coram rege Assyriorum. Et adjecit Dominus loqui mihi adhuc; Eò quòd populus hic non vult aquam Siloam, quæ vadit cum silentio, sed vult habere Rasin, & filium Romeliæ regem super vos; Propterea ecce Dominus adducit super vos aquam fluminis fortem, & multam, regem Assyriorum, et gloriam ejus. Et ascendet super omnem convallem vestram, & (d) ambulabit super omnem murum vestrum: Et auferet de Judæa hominem, qui possit caput levare, aut fortem aliquid facere. Et erunt castra ejus, ut impleant latitudinem regionis tuæ. Nobiscum Deus. (e) Cognoscite gentes, & vincimini: exaudite usque ad extremum terræ: qui prævaluistis, vincimini. Nam si iterùm prævaluieritis, iterùm vincemini: Et quodcunq; consilium consultaveritis, dissipabit Dominus: & verbum, quodcunque loquuti fueritis, non manebit in vobis, quia * nobiscum Deus. Sic dicit Dominus; Forti manu recedunt ab itinere viæ populi hujus, dicentes; Ne fortè (f) dicant, Durum. Omne enim quicquid dixerit populus iste, * durum est. Timorem autem ejus ne timueritis, neq; conturbemini. (g) Dominum ipsum sanctificate: & ipse erit timor tuus. Et, si in ipso confisus fueris, erit tibi in sanctificationem, & non, ut lapidi offensionis occurretis, neque ut petræ ruinæ. Domus autem Jacob in laqueo, & (h) in convalle sedentes in Hierusalem: Idcò infirmi erunt in ipsis plurimi, & cadent & conterentur: & appropinquabunt, & capientur (i) homines in tuitione. Tunc manifesti erunt, qui (k) signantur, ut non discant legem.

Targum JONATHAN.

ח

1 וַאֲמַר יְיָ לִי סַב לְךָ לוּחָרֵב וּכְתוּב עֲלוֹהִי כְּתַב מְפַרֵשׁ מוּחִי לְמִבַּז בּוּאָ וּלְמִעְדֵי עִדְאָה :
2 וְאַסְהִיד קֳדָמַי סְהִידִין יַת לְוִטָיָא דְּאַמְרִית לְאִיתְאָה בְּנְבוּאַת אוּרִיָה כַּהֲנָא וְיַת
3 אָחוּ אַף כֵּן כָּל נְחֻמְתָא דְּאַמְרִית לְאִיתְאָה בְּנְבוּאַת זְכַרְיָה בַּר יְבַרְכְיָא אֲנָא עָתִיד
לְאִיתְאָה : וְעַלִית לְוַת נְבִיאָתָא וְעָדִיאַת וּיְלַדַת בַּר וַאֲמַר יְיָ לִי קְרֵי שְׁמֵהּ מוּחִי לְמִבַּז בּוּאָ
4 וּלְמִעְדֵי עִדְאָה : אֲרֵי עַד לָא יְדַע עוֹלְמָא מִקְרֵי אַבָּא וְאִמָּא יִשְׁבֵּית כְּסֵי דַּמַּשְׁקָ וְיַת עֲרָאי
5 שֹׁמְרוֹן קֳדָם מַלְכָּא דְאַתּוּר : וּאוֹסִיף מֵימְרָא דְיָי לְמִלָּלָא עִמִּי עוֹד לְמֵימַר : חֲלַף דְּקָדָם
6 עַמָּא הָדֵין בְּמַלְכוּתָא דְבֵית דָּוִד דְּמִדַּבַּר לְהוֹן בְּנַיְחָ כְּמֵי שִׁלוֹחָא דְנָגְדִין בְּנַיְחָ וְאַחֲדֵי עִאוּ
7 בְּרְצִין וּבַר רְמַלְיָה : כְּבֵן הָא יְיָ מַיְתֵי וּמַסֵּק עֲלֵיהוֹן יַת מַשְׁרְיָתָא עֲמֵמְיָא דְסַגִּיאִין כְּמֵי
8 נַהֲרָא תַקִּיפָא וְחַסִינְיָא יַת מַלְכָּא דְאַתּוּר וְיַת כָּל מַשְׁרְיָתֵיהּ יִסַּק עַל כָּל פַּגְיוֹדוֹהִי וְיִהֵךְ
עַל כָּל כֵּיפוֹהִי : וְיַעְדֵי בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה כְּנַחֲל מְגַבֵּר עַד יְרוּשְׁלֶם יִמְטֵי וְיֵהֵי עִם
9 מַשְׁרְיָתֵיהּ מְלֵי פְּתָאֵי אַרְעָךְ עַמָּנוּ אֵל : אִתְחַבְּרוּ עַמְמַיָא וְאִתְבְּרוּ וַאֲצִיתוּ כָל דִּי בִסְעָדֵי
10 אַרְעָא אִקְתְּפוּ וְאִתְבְּרוּ אִקְתְּפוּ וְאִתְבְּרוּ : אִתְמְלִיכוּ מִלָּךְ וְיִעְדֵי מְלִילוּ מִלָּה וְלָא
11 יִתְקַיֵם אֲרֵי בְּמֵימְרָא אֱלָהָא : אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ לִי בְּמִתְקַף נְבוּאָתָא וְאַלְפַנִי מִלְּמֵהַךְ
12 בְּאוֹרַח עַמָּא הָדֵין לְמֵימַר : לָא תֵימְרוּן מְרוּד לְכֹל דְּיֵמַר עַמָּא הָדֵין מְרוּד וְדִרְחֵלְתֵּיהּ לָא
13 תִדְחֲלוּן וְעַל חוּקְפֵּיהּ לָא תֵימְרוּן חֻקְפָּא יַתְהוֹן יְיָ צְבָאוֹת יַתְהִי תֵימְרוּן קַדִּישׁ וְהוּא דְחֵלְכוּן
14 וְהוּא תוּקְפְּכוּן : וְאִם לָא תְקַבְּלוּן יְהֵי מֵיסְרֵיהּ בְּכוּן לְפוּרְעָן וְלְאֶבֶן מְחֵי וּלְכֵיף מִתְקַל
לְתָרֵין בָּתֵּי רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל לְתִבְרָא וּלְתִקְלָא עַל דְּאִתְפְּלִיגוּ עַל דְּבֵית יְהוּדָה דִּיתְבִין
15 בִּירוּשְׁלֶם : וְיִתְקְלוּן בְּהוֹן סַגִּיאִין וְיִפְּלוּן וְיִתְבְּרוּן וְיִתְדְּרוּן וְיִתְאַחֲדוּן : נְבִיאָה טַר סַהֲדוּתָא
16 לָא תְסַהֵיד בְּהוֹן אֲרֵי לָא מְקַבְּלִין חָתוּם וְטַטַר אוֹרַיְתָא לָא עֲבַן דִּילְפִין בְּהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. VIII.

1 ET dixit Dominus ad me: Sume tibi tabulam grandem, & scribe in ea scripturam claram: Festina ad prædandum prædam, & auferendum spolium. Et contestare coram me testibus fidelibus maledictiones quas dixi 2 ut inducerem in *prophetia* Uriæ sacerdotis: Ecce venerunt. Et etiam omnes consolationes, quas dixi *ut adducerem* in prophetia Zachariæ filii Barachiæ, ego adducturus sum. Et ingressus sum ad prophetissam: & con- 3 cepit & peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen ejus; Festina ad prædandum prædam, & auferendum spolium. Quoniam antequam 4 sciat puer vocare patrem & matrem, capientur substantiæ Damasci, & spolia Samariæ, coram rege Assyriæ. Et addidit Verbum Domini loqui 5 mecum rursus dicens. Pro eo quod abjecit populʼ hic regnum domʼ David, 6 qui regebat eos in quiete, sicut aquæ Siloe, quæ defluunt in quiete; & elegerunt Rasin & filium Romeliæ: Propterea ecce Dns *adducet* & ascendere 7 *faciet* super eos castra populorum, quæ magna sunt sicut aquæ fluminis fortes & multæ; regem Assyriæ, & omnem exercitum ejus: & ascendet 8 super omnes rivos ejus, & ibit super universas ripas ejus. Et transibit per terram domus Judæ sicut torrens inundans: usque ad Hierusalem pervenient: & erit populus exercitus ejus implens plenitudinem terræ tuæ 9 Emanuel. Congregamini populi & conterimini; auscultate omnes qui estis in finibus terræ: confortamini & conterimini: confortamini & con- 10 terimini. Inite consilium & dissipabitur, loquimini verbum, & non confirmabitur; quia in adjutorium nostrum est Deus. Quia hæc ait Dominus 11 mihi in fortitudine prophetiæ, & docuit me, ne ambularem in via populi hujus, dicens: Ne dicatis rebellionem, pro omni quod dicit populus hic 12 rebellionem; & timorem ejus ne timeatis, & fortitudinem ejus ne dicatis esse fortitudinem. Dominum exercituum ipsum dicetis sanctum; & 13 ipse est timor vester, & ipse est fortitudo vestra. Et si non obedieritis, 14 erit verbum ejus vobis in ultionem & in lapidem percutientem, & in petram scandali duabus domibus principum Israel, & in interitum & in scandalum his qui divisi sunt de domo Juda, & habitantibus in Hierusalem. Et offendent in eis multi & cadent, & conterentur, & destruentur, & capientur. Propheta serva testimonium, ne testificeris eis quia non obediunt: signa & abscconde legem, quia non volunt discere eam. 15 16

Verſio *S Y R I A C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

* ܦܨܠܐ * ܬ *

1 * ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܣܒ ܟܬܒ ܚܕܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܟܬܘܒ ܒܗ ܒܩܠܡ ܐܢܫܝܐ.
2 ܠܡܣܒ ܫܠܒܐ ܠܡܣܒ ܒܙܐ. * ܘܣܗܕ ܠܝ ܣܗܕܐ ܗܝܡܢܐ. ܐܘܪܝܐ ܟܗܢܐ ܘܙܟܪܝܐ
3 ܒܪ ܒܪܟܝܐ. * ܘܩܪܒܬ ܠܘܬ ܢܒܝܐ. ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ. ܘܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝܐ. ܩܪܐ ܫܡܗ ܩܪܝܒ
4 ܡܒܙܐ. ܡܣܒ ܫܠܒܐ. ܡܪܗܒ ܒܙܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܥܠܡܐ ܩܪܝܐ ܐܒܝ ܐܘ ܐܡܝ.
5 ܢܣܒ ܠܕܡܫܩ ܘܠܫܠܒ ܣܡܪܝܐ. ܡܠܟ ܐܬܘܪ. ܗܢܘܢ ܢܣܒܘܢ ܠܟ ܠܡܪܕܘܬ.
6 ܡܛܠ ܕܡܪܝ ܐܡܪ ܠܝ. ܠܐ ܕܚܠܬ ܡܝܐ ܕܫܝܠܘܚ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܫܠܝܐ. ܘܪܨܝܢ
7 ܘܒܪ ܪܡܠܝܐ ܡܬܪܘܢ. * ܗܐ ܡܪܝ ܢܣܩ ܥܠܘܗܝ ܡܝ ܢܗܪܐ. ܬܩܝܦ ܘܡܠܝ ܟܠ ܦܫܬܘܗܝ.
ܘܢܣܩ ܥܠ ܟܠ ܐܦܝܩܝܗ. ܘܢܥܒܪ ܠܝܗܘܕܐ. ܘܢܦܫܛ. ܘܢܥܒܪ ܥܕ ܦܡܐ ܕܐܪܡܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܠܝ ܪܘܚܗ ܕܥܡܢܘܐܝܠ.
8 ܠܐ ܡܬܪ ܪܚܒܬܐ. * ܘܢܥܒܪ ܒܝܗܘܕ. ܘܢܫܛܦ. ܘܢܡܛܐ ܥܕ ܦܡܐ. ܘܢܗܘܐ ܡܫܟ ܦܪܣܘܗܝ ܕܥܡܢܘܐܝܠ.
9 ܬܒܪܘ ܥܡܡܐ. ܘܬܬܒܪܘܢ. ܐܨܛܒܘ ܟܠ ܪܚܩܝ ܐܪܥܐ. ܐܙܠܘ ܘܬܬܒܪܘ. * ܐܙܠܘ ܘܬܬܒܪܘ. ܐܬܝܠܘ ܥܡܢܘ ܐܠܗܐ.
10 ܡܠܘ ܥܨܬܐ ܘܬܬܦܠ. ܡܠܘ ܡܠܬܐ ܘܬܬܩܝܡ. ܠܐ ܢܩܘܡ. * ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܩܝܡܐ. ܡܛܠ ܕܥܡܢܘܐܝܠ ܗܘ.
11 ܠܐ ܡܬܪ ܕܗܟܝܠ ܐܝܕܗ ܠܝ. ܘܡܠܦܢܢܝ. ܕܠܐ ܢܗܠܟ ܒܐܪܚܐ ܕܥܡܐ ܗܢܐ. * ܡܪܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܪ ܕܚܠ ܠܝ.
12 ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܗ ܩܫܪ. ܟܠ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܡܢ ܩܫܪ ܐܡܪ. ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܕܚܠܗ.
13 ܘܠܐ ܬܬܒܪܘܢ. ܡܪܝ ܫܒܝܐ ܬܩܕܫܘܢ. * ܗܘ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܕܚܠ. ܘܗܘ ܠܟܘܢ ܠܡܬܩܠ.
14 ܘܠܐ ܠܡܬܟܫܠ. ܘܠܐ ܠܡܬܬܩܠ. * ܘܗܘ ܠܗ ܠܩܕܫ. ܘܠܐ ܠܐܒܢ ܬܟܝܠ. ܘܠܐ ܠܡܫܩܠ ܠܬܪܬܝܗܘܢ.
ܘܠܒܝܬ ܝܥܩܘܒ. ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܒܝܬ ܝܫܪܝܠ. ܠܬܪܬܝܗܘܢ ܘܠܬܪܝܨܘܬܐ ܕܝܪܘܫܠܡ.
15 * ܘܢܬܟܫܠܘܢ ܣܓܝܐܝܢ. ܢܬܬܒܪܘܢ ܘܢܬܬܩܛܠܘܢ. ܢܬܬܚܒܠܘܢ ܘܢܬܬܐܚܕܘܢ. * ܣܗܕܘܬܐ
16 ܣܡ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܣܡܟ ܠܬܘܪܝܬܐ ܒܬܠܡܝܕܝ.

CAP. VIII.

1 Et dixit mihi Dominus, Sume tibi volu-
men magnum, & ſcribe in eo humano ſcri-
bendi more; Ad accelerandam captivitatem,
2 & ſolicitandam prædam. Et adhibe mihi te-
ſtes fideles, Uriam ſacerdotem, & Zachariam
3 filium Barachiæ. Deinde acceſſi ad pro-
pheriſſam, quæ concepit ac peperit filium:
& dixit ad me Dominus, Voca nomen ejus,
4 Celer ad captivitatem, & ſolicitus ad præ-
dam: Quia priuſquam nôrit hic puer pro-
ferre Aba & Ema, aſportabit opes Damaſci
5 & ſpolia Samariæ ad regem Athur. Rurſus
6 dixit mihi Dominus; Quandoquidem ſpre-
verunt populus iſte aquas Silohe pacatè flu-
entes, & Raſane & filio Romeliæ gaudent;
7 Propterea efficiet Dominus ut aſcendant con-
tra iſtos aquæ fluvii copioſæ et ingentes, rex
videlicet Athur cum tota pompa ſua, qui
ascendet ſuper omnes rivos eorum, & am-
8 bulabit ſuper omnes muros eorum, Tranſi-
bit per Judæam, & converret; & tranſiens
ad collum uſque pertinget, & expanſio alarũ
ejus implebit latitudinem terræ tuæ O Ama-
9 nuel. Contremiſcite populi, & conterimini;
aurem præbete quotquot remotiſſimi eſtis in
10 terra: ſumite animos, & frangimini: Ar-
chitectamini conſilium, & irritum fiet: lo-
quimini verbum, & non ſubſiſtet propter
11 Amanuelem. Sic dixit mihi Dominus. Quaſi
manuum tenens abducat me ne ambulem in
12 via populi hujus. Et dixit, Ne dicatis, Re-
bellio: & horum terrore ne percellamini,
13 neque expaveſcatis. Dominum potentem
14 ſanctificate; ipſe enim eſt timor veſter,
idémque eſt protector veſter. Et *idem* erit
15 in Sanctuarium, & in lapidem percuſſionis,
& in ſilicem offendiculi ambabus domibus
16 Iſraelis; in laqueos & retia habitatoribus
Jeruſalem: Et multi impingentes corruent
& confringentur, irretientur & capien-
tur. Colligate *vos* teſtimonium, & obſigna-
te legem:

Verſio *A R A B I C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ *

1 * وَقَالَ لِي الرَّبُّ خُذْ لَكَ مِدْرَجًا عَظِيمًا وَاكْتُبْ عَلَيْهِ بِقَلَمٍ إِنْسَانٍ *
2 حَادٍّ لِيَتَصَبَّحْ نَهْبَ الْغَنَائِمِ لِأَنَّهُ عَاجِلٌ * وَاصْطَنِعْ لِي شُهُودًا أَمَانًا ثِقَاتٍ * أُورِيَّا الْكَاهِنَ وَزَكَرِيَّا
3 ابْنَ بَرَخِيَّا * وَتَقَدَّمْتُ إِلَى النَّبِيَّةِ * وَحَبِلَتْ وَوَلَدَتِ ابْنًا * وَقَالَ لِي الرَّبُّ * ادْعُ اسْمَهُ أَعْنَمَ
4 بِسُرْعَةٍ وَالْهَبُوا بِحَثٍّ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَعْلَمَ الصَّبِيُّ يَدْعُوا أَبَا أَوْ أُمًّا * يَأْخُذُ قُوَّةَ
5 دِمَشْقَ وَغَنَائِمَ السَّامِرَةِ أَمَامَ مَلِكِ الْمُوصِلِيِّينَ * وَعَادَ الرَّبُّ يَتَكَلَّمُ مَعِي أَيْضًا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ
6 هٰذَا الشَّعْبَ لَمْ يَرْدَ مَاءَ سِيلُوحَا الْجَارِي بِسُكُونٍ * لٰكِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَكُونَ لَهُمْ رَاصَانُ وَابْنُ
7 رُومِلِيَّا مَلِكًا عَلَيْهِمْ * مِنْ أَجْلِ هٰذَا يُصْعِدُ الرَّبُّ عَلَيْكُمْ مَاءَ النَّهْرِ الْقَوِيِّ الْكَثِيرِ * مَلِكَ
8 الْمُوصِلِيِّينَ وَجَمْعَهُ * فَيَصْعَدُ عَلَى كُلِّ غُدْرَانِكُمْ وَيَحُطُّ بِكُلِّ سُورِكُمْ * وَيَنْدَفِعُ مِنَ الْيَهُودِيَّةِ
الْإِنْسَانُ الَّذِي يَسْتَطِيعُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسًا أَوْ يُمْكِنُهُ أَنْ يَكْمُلَ شَيْئًا * وَيَكُونُ عَسْكَرُ حَيِّ
9 عِلَاءِ عَرْضِ بَلْدَتِكَ * اللهُ مَعَنَا * اعْلَمُوا أَيُّهَا الْأُمَمُ وَانْكَسِرُوا * اسْمَعُوا إِلَى آخِرِ الْأَرْضِ *
10 إِذَا تَقَوَّيْتُمْ عَلَيْنَا * لِأَنَّكُمْ أَيْضًا إِنْ تَقَوَّيْتُمْ تَغْلِبُونَ * وَإِنْ تَوَامَرْتُمْ تَوَامُرَكُمْ بِهَا يُبْطِلُهَا الرَّبُّ *
11 وَإِنْ كَلِمَةٌ تَكَلَّمْتُمْ بِهَا لَا تَثْبُتُ فِيكُمْ * لِأَنَّ اللهَ مَعَنَا * هٰكَذَا يَقُولُ الرَّبُّ بِالْيَدِ الْقَوِيَّةِ لِلْعِصَاةِ
12 فِي مَسْلَكِ طَرِيقِ هٰذَا الشَّعْبِ * يَقُولُونَ لَيْلًا تَقُولُونَ صَعْبًا * لِأَنَّ كُلَّ مَا يَقُولُهُ هٰذَا الشَّعْبُ هُوَ
13 صَعْبٌ * فَمِنْ خَوْفِهِمْ لَا تَخَافُوا وَلَا تَضْطَرِبُوا * قَدِّسُوا الرَّبَّ وَهُوَ يَكُونُ خَوْفَكُمْ * وَإِذَا تَوَكَّلْتُ
14 عَلَيْهِ يَكُونُ لَكَ عَوْنًا * وَلَيْسَ مِثْلَ حَجَرِ الْعَثْرَةِ تَسْتَعْثِرُونَ * وَلَا مِثْلَ صَخْرٍ لِلسَّقْطَةِ * فَأَمَّا بَيْتُ
15 يَعْقُوبَ فَفِخٌّ * وَفِي مَصْيَدَةٍ الْجَالِسُونَ فِي أُورُشَلِيمَ * مِنْ أَجْلِ هٰذَا يَصْعَقُ قَوْمٌ كَثِيرُونَ
16 فِيهِمْ * وَيَسْقُطُونَ وَيُهَشَّمُونَ * وَيُدْرَكُونَ مِنْهُمُ النَّاسُ وَيُقْتَنَصُونَ عَلَيْهِمْ بِوَثَاقٍ * حِينَئِذٍ يَصِيرُونَ
طَاهِرِينَ الَّذِينَ يَحْمُونَ عَلَى النَّامُوسِ لِئَلَّا يَتَعَلَّمُوهُ *

CAP. VIII.

1 Retrorsùm dixit mihi Dominus, Accipe
tibi volumen integrum, paginam novam
magnam, & ſcribe in ea ſtylo hominis:
2 Inhians ad dividienda ſpolia; adeſt enim.
Et adhibe mihi teſtes homines fidos, U-
3 riam ſacerdotem, & Zachariam filium
Barachiæ. Tunc acceſſi ad prophetiſ-
ſam, quæ concepit peperitque filium.
4 dixitque mihi Dominus, Voca nomen
ejus, Spolia citò diripe, & avidè præ-
5 damini: Nam quum nondum noverit hic
puer patrem aut matrem vocare, deferet
opulentiam Damaſci & ſpolia Samariæ
6 ad regem Aſſyriorum. Iterum etiam
allocutus eſt me Dominus, dicens; Quo-
niam populus iſte non vult aquam Siloha
tranquillè decurrentem, ſed volunt ut
7 Raſan & filius Romeliæ ſit rex ſuper
eos; Iccirco immittet Dominus in vos a-
quam fluminis rapidam ingentem, regem
Aſſyriorum & gloriam ejus: qui aſcen-
8 dens ſuper omnes canales veſtros, to-
tumque murum veſtrum cingens: At-
feret à Judæa eum qui poteſt attollere
caput, aut aliquid perficere valet: e-
rítque exercitus ejus talis ut impleat la-
9 titudinem regionis tuæ. Deus nobiſcum
ſt. Scitote hoc O populi, & conſter-
namini: audite uſque ad extrema terræ.
Etiamſi animos ſumatis, vincemini; et-
iamſi, inquam animos ſumpſeritis, ſuperæ-
10 bimini: Et quodcunque conſilium ini-
eeritis, irritum faciet illud Dominus; &
quemcunque ſermonem locuti fueritis,
11 haud conſtans erit in vobis; quia Deus
nobiſcum eſt. Sic dicit Dominus in ma-
nu forti ad eos qui ſunt rebelles peram-
12 bulando in via hujus populi: Dicit, in-
quam; Ne fortè dicatis, Difficile eſt:
quicquid enim dicit populus iſte, Diffi-
cile eſt. Metu eorum ne terreamini, ré-
13 vè turbemini. Dominum ſanctificate,
& is ſit timor veſter: nam ſi fiducia-
14 m in eo collocaveris, præſidio tibi
erit; Neque ut in petram offendiculi
incidetis in eum, neque ut in ſcopu-
lum exitialem. At verò domus Jaco-
15 *b* erit in laqueo, & in tendiculâ cives
Jeroſolymorum. Hac de cauſa remi-
tentur vives multorum inter eos, cor-
ruent, & conterentur; & accedentes
16 ad eos homines, diſpergentur ad-
verſùs eos cum vinculis. Tunc fient
manifeſti qui legem ſigillo obſerant ne
addiſcant eam:

ישעיה : ט

17 וְחֹכַיְתִּי לֵיהוֹה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוִּיתִי לוֹ : הִנֵּה אֲנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר
18 נָתַן־לִי יְהוֹה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִם יְהוֹה צְבָאוֹת הַשֹּׁכֵן בְּהַר צִיּוֹן :
19 וְכִי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם דְּרֹשׁוּ אֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים הַמְצַפְצְפִים וְהַמַּהֲגִים הֲלֹא עַם אֶל־
20 אֱלֹהָיו יִדְרֹשׁ בְּעַד הַחַיִּים אֶל־הַמֵּתִים : לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם־לֹא יֹאמְרוּ כַּדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
21 אֵין־לוֹ שָׁחַר : וְעָבַר בָּהּ נִקְשֶׁה וְרָעֵב וְהָיָה כִּי־יִרְעַב וְהִתְקַצֵּף וְקִלֵּל בְּמַלְכּוֹ וּבֵאלֹהָיו
22 וּפָנָה לְמַעְלָה : וְאֶל־אֶרֶץ יַבִּיט וְהִנֵּה צָרָה וַחֲשֵׁכָה מְעוּף צוּקָה וּאֲפֵלָה מְנֻדָּח :

CAP. IX. ט

1 כִּי לֹא מוּעָף לַאֲשֶׁר מוּצָק לָהּ כְּעֵת הָרִאשׁוֹן הֵקַל אַרְצָה זְבוּלֻן וְאַרְצָת נַפְתָּלִי וְהָאַחֲרוֹן
2 הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן גְּלִיל הַגּוֹיִם : הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי
3 בְאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם : הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לֹא הִגְדַּלְתָּ הִשְׂמַחְתָּ שִׂמְחָה לְפָנֶיךָ
4 כְּשִׂמְחַת בְּקָצִיר כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְקָם שְׁלָל : כִּי אֶת־עֹל סֻבְלוֹ וְאֶת־מַטֵּה כְתֵפוֹ שֵׁבֶט
5 הַנֹּגֵשׂ בּוֹ הִחְתָּתָ כְּיוֹם מִדְיָן : כִּי שַׂלְמַת־רַגְשׁ בְּרַעַשׁ וּשְׂלָמָה מְגוֹלָלָה בְּדָמִים
6 יִהְיוּ לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ : כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם :

Versio VULG. LAT.

17 Et expectabo Dominum, qui abscondit faciem suam à domo Jacob, & præstolabor eum. Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signũ, & in portentum Israel à Domino exercituum, qui habitat in monte Sion.
18 Et cùm dixerint ad vos; Quærite à pythonibus, & à divinis qui strident in incantationibus suis: Numquid non populus à Deo suo requiret, pro vivis à mortuis?
19 Ad legem magis, & ad testimonium. Quòd si non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis
20 matutina lux. Et transibit per eam, corruet, & esurietur: & cùm esurierit, irascetur, & maledicet regi suo, & Deo suo, & suspiciet sursum. Et ad terram intuebitur, & ecce tribulatio et tenebræ, dissolutio & angustia, & caligo persequens, & non poterit avolare de angustia sua.

CAP. IX.

1 PRimo tempore alleviata est terra Zabulon, & terra Nephthali: et novissimo aggravata est via maris trans Jordanem
2 Galilææ Gentium. Populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.
3 Multiplicâsti gentem, non magnificâsti lætitiam. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores captâ prædâ, quando dividût spolia.
4 Jugum enim oneris ejus, et virgam humeri ejus, et sceptrum exactoris ejus superâsti, sicut in
5 die Madian. Quia omnis violenta prædatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem, et cibus
6 ignis. PARVULUS enim NATUS est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum ejus: et vocabitur nomen ejus, Admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Καὶ ἐρῶ, Μενῶ τὸν Θεὸν τὸν ἀποστρέφοντα τὸ
18 πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακὼβ, καὶ πο-
ιοῦσῶ ἔσομαι ἐν αὐτῷ. Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ
παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεὸς. καὶ ἔσται (ρ) σημεῖα καὶ τέρατα (σ) ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου Σαβαὼθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει Σι-
19 ών. Καὶ ἐὰν εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς, Ζητήσατε τοὺς (τ) ἐγγαστριμύθους, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, τοὺς κενολογοῦντας, οἳ (υ) ἐκ τῆς κοιλίας φωνοῦσιν· οὐκ ἔθνος παρὰ Θεοῦ (φ) αὐτῶν ἐκζητήσουσι τὰ ἐκζητοῦσι περὶ τῶν ζώντων
20 τοὺς νεκρούς; Νόμον γὰρ εἰς βοήθειαν ἔδωκαν, ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα οὗτο, περὶ οὐ ἐκ
21 τοῦ δῶρα δοῦναι περὶ αὐτῶν. Καὶ ἥξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσῃ, λυπηθήσετε, καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ πάσχια. καὶ ἀναβλέψον-
22 τες εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω, Καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω ἐμβλέψονται· καὶ ἰδὺ (χ) ἀπορία γενῇ, καὶ θλῖψις, θλίψις καὶ γενοχωρία, καὶ σκότος, ὅτι μὴ βλέπῃν. καὶ οὐκ ἀποφηθήσεται ὁ ἐν γενοχωρίᾳ. (ψ) ὧν ἕως καιροῦ.

MS.A. (ρ) εἰς σημεῖα (σ) ἐν τῷ Ἰσραὴλ (τ) ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦσας, καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους, (υ) ἀπὸ τῆς κοιλίας (φ) αὐτῶν τὶ ἐκζητοῦσιν περὶ (χ) θλῖψις καὶ γενοχωρία, καὶ σκότος, ἀπορία γενῇ, καὶ σκότος, (ψ) ἕως καιροῦ.

ΚΕΦ. Θ'.

1 Τοῦτο πρῶτον πὶ· ταχὺ πολὺ χώρα Ζα-
βουλὼν, καὶ γῆ Νεφθαλὶμ, (α) καὶ οἱ λοιποὶ
οἱ τῆς θαλάσσας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου Γαλι-
2 λαία τῶν ἐθνῶν (β). Ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος
ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες
ἐν χώρᾳ (γ) σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ'
3 ὑμᾶς. Τὸ πλῆθον τοῦ λαοῦ, ὃ κατήγαγες ἐν εὐ-
φροσύνῃ (υ· καὶ εὐφραν θήσονται ἐνώπιόν σου,
ὡς οἱ εὐφραινόμενοι ἐν ἀμήτῳ, καὶ ὃν τρόπον
(δ) οἱ διαιρούμενοι σκῦλα. Διότι (ε) ἀφῆρη-
4 ται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ' αὐτῶν κείμενος, καὶ ἡ ῥάβδος τῶν ὤμων αὐτῶν τῆς βάβδου τῶν ἀπαιτούντων (ζ) διεσκόδασεν, ὡς τῇ ἡ-
5 μέρᾳ τῆς Μαδιάμ. Ὅτι πᾶς σκυλὶ ὀπισυνηγμένου δόλῳ, καὶ ἱμάτιον μὴ καθαρῶν ἀποπίσωσιν· καὶ ἔσονται, εἰ (η) ἐγένοντο
6 ὁ πυρίκαυστοι. Ὅτι παιδίον ἐτέκη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη (θ) ἡμῖν, ὃ ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ (ι) κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Μεγάλης βουλῆς (κ) ἄγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, (λ) καὶ ὑγίειαν αὐτῷ.

17 Et dicet; Expectabo Deum, qui
avertit faciem suam à domo Ja-
cob: & fidens ero super eum. Ec-
18 ce ego, & pueri, quos dedit mihi
Deus. Et erunt signa, & portenta
in domo Israel à Domino Sabaoth,
19 qui habitat in monte Sion. Et, si di-
xerint ad vos; Quærite ventrilo-
quos, & eos qui de terra loquun-
tur, vana loquentes, qui de ventre
clamitant; nonne gens ad Deum
suum exquirent? Quid exquirunt
20 de vivis mortuos? Legem enim in
auxilium dedit, ut dicant: non sic
ut verbum hoc, pro quo non est da-
ve munera pro eo. Et veniet super
21 vos dura fames: & erit, ut esuri-
eritis, contristabimini, et maledice-
tis principam, & paterna. Et suspi-
22 cient in cœlum sursum: Et in ter-
ram deorsum inspicient: & ecce
(χ) egestas angustia, & tenebræ, tri-
bulatio, & angustia, & tenebræ, ita
ut non sit videre: (m) & non defici-
et, qui in angustia fuerit, usque
ad tempus.

CAP. IX.

1 HOc (a) primum bibe, velociter
(b) facs regio Zabulon, terra Neph-
thalim, & reliqui, qui juxta mare,
& trans Jordanem, Galilæa gen-
tium. Populus, qui ambulabat in te-
2 nebris, (c) videte lumen magnum:
qui habitatis in regione, (d) umbræ
mortis, lumen lucebit super vos:
3 Plurima pars populi, (e) quæ dedu-
xisti in lætitia (f) tua: & lætabun-
tur in conspectu tuo, sicut qui lætantur in messe, & sicut hi qui di-
4 vidunt spolia: Quia oblatum est
jugum, quod supra ipsos erat posi-
tum, & virga, quæ super collum
eorum. Virgam enim exigentium
dissipavit, sicut die, quæ super Ma-
5 diam: Quia omnem spolam con-
gregatam dolo, & vestimentum
cum commutatione restituent: & cu-
pient, (g) si fiant igne combusti.
6 Quia parvulus natus est nobis, fi-
lius & datus est nobis, cujus
principatus factus est super humerum
ejus, & vocatur nomen ejus, (b)
Magni consilii angelus. Adducam
enim pacem super principes, & sanitatem ei.

MS.A. (α) ὁδὸν θαλάσσης, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τῆς παραλίου κατοικοῦντες, καὶ πέραν (β) τοῦ μέρους τῆς Ἰουδαίας. Ὁ λαὸς κατοικῶν ἐν σκότει, (γ) καὶ σκιᾷ (δ) εὐφραίνονται οἱ (ε) ἀφαιρεθήσεις (ζ) διασκόδασεν κύριος, (η) ἐγένοντο (θ) ὑμῖν, (ι) κληθήσεται (κ) ἄγγελος, θαυμαστὸς, Σύμβουλος, ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἐγὼ γὰρ ἄξω (λ) εἰρήνην καὶ ὑγίειαν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 אֲמַר נְבִיָא עַל דְּא צַלֵּיתִי קֳדָם יְיָ דַּאֲמַר לְסִלְקָא שְׁכִנְתֵּיהּ מִדְּבֵית יַעֲקֹב וּבְעֵיתִי מִן
18 קֳדָמוֹהִי : הָא עַד דַּאֲנָא קַיָם וְעוּלְמָיָא דְּיַהֲב לִי יְיָ יִתְקַיְמוּן בְּנָא אָתִין וּמוֹפְתִין דַּאֲמִירִין
לְמֵיתֵי עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִם יֵחָוּן וְיִתְהוּבוּן חֲבִשֵׁל גְּזֵרְתָּא דִּי גְזַרְנָא עֲלֵיהוֹן דִּינְלוּן מִלְּאַחֲרֵיהוֹן
19 קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת דִּי שְׁכִנְתֵּיהּ בְּטוּרָא דְצִיּוֹן : וַאֲרֵי יֵימְרוּן לְכוֹן עַמְמַיָא דְּאִתּוּן בֵּינֵיהוֹן חֲבָעוּ
מִן בְּדִין וּמִן זְכוּרוּ דְּמַגְנְצָפִין וְדְמַנְהֲמִין הֲלָא כֵּן אוֹרַח עַמְמַיָא פָּלְחִי טָעֲוָתְהוֹן עֲבַד מִן
20 טָעֲוָתֵיהּ חָבְעִין הֲמִיתְרוּן לְהוֹן לְאוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת לְנָא וּלְסַהֲדוּ
אֲנַחְנָא שְׁמִעִין אֶלָּא תְּנֵלוּן לְבֵנֵי עַמְמַיָא וַיֵימְרוּן לְכוֹן כְּפִתְגָמָא הָדֵין מִבַּעֵן לֵית לֵיהּ מִן
21 דְּשַׁחַר וּבְעֵינָיהּ : וְיַעֲדֵי תְקִלָּא בְּאַרְעָא וִיהֵי עָקָא וְכַפָּן וִיהֵי אֲרֵי יְחֵי כַּפָּן וְסִנּוּף וְיֵלוּט וְיִבְעֵי
שׁוּם פַּתְכַּרְיָה וְטָעֲוָתֵיהּ וְיִתְפְּנֵי לְעֵלָא לְמִבְעֵי פּוּרְקָן בְּחַר דְּיִתְחַזֵּי גְּזֵרְתָּא וְלָא יִכּוֹל :
22 וְסָעִיד מִיתְבֵי אַרְעָא יִבְעֵי אֲרֵי יְחֵי עֲלוֹהִי עָקָא כַּפָּן וְשֻׁלְהֵוִי עָקָא קְבֵל וְבַדּוּר :

ט

1 אֲרֵי לָא יִשְׁתַּלְהֵי כָּל דְּיַתְּיֵהּ לַאֲעָקָא לְהוֹן כְּעִדָּן קַדְמֵי גְּלוּ עַם אַרְעָא וּבוּלֵן וְעַם אַרְעָא
נַפְתָּלִי וְשַׁאֲרָהוֹן מַלְכָּ תְּקִיפָא יְגֵלִי עַל דְּלָא אַדְכַּרוּ גְּבוּרַת יַמָּא וְנָפֵּק יַרְדְּנָא קְרֵב כַּרְכֵּי
2 עַמְמַיָא : עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּהֲוּ מְהַלְכִין בְּמַעֲרָבָא כְּדִבְקִבְלָא נַפְקוּ לְמֶחֱוֵי נְהוֹר סַגִּי
3 יָתְבִין בְּאַרְעָא טוּלְמוּתָא נְהוֹרָא אִוְהַר עֲלֵיהוֹן : אַסְגֵּיתָא עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהוֹן
אַסְגֵּיתָא חֶדְוָא חֲדִיוּ קֳדָמָךְ כְּחֶדְוַת נְצִחִי קְרֵב כְּמָא דַּהֲוּ חָדֵן בְּפַלְגוּתְהוֹן בּוּחָא :
4 אֲרֵי אַעֲדֵיתָא יָת נִיר מְרַעְוָתֵיהּ וְיָת שׁוּלְטָן עָקָתֵיהּ שַׁלְטָן דַּהֲוָה מַפְּלַח בֵּיהּ אַחֲבֵר כְּיוֹם
מִדְיָן : אֲרֵי כָּל מַסְבָּרְהוֹן וּמַתְנָהוֹן בְּרִשָׁע אִתְנַעֲלוּ בְּחוּבִין הָא בְּכַסּוּ דְּמוֹשָׁא בְּדַם דְּלָא
5 דְכֵן רְשִׁמֵי כְּתִמָא מְנָה בֵּן כְּמָא דְלֵית צְרוּף בֵּיהּ צְרוּף אֱלָהוּ קְרָא בְּגִינְרָא כֵּן יְהֵי עֲלֵיהוֹן
עַמְמַיָא דְתַקִּיפִין בְּאֶשְׁתָּא וְיִקְטְלוּנוּן : אֲמַר נְבִיָא לְבֵית דָּוִד אֲרֵי רְבִי אִתְיְלִיד לָנָא בַּר
אִתְיְהִב לָנָא וְקַבֵּיל אוֹרַיְתָא עֲלוֹהִי לְמִטְּרָה וְאִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ מִן קֳדָם מְפַלְיָא עֲצָה אֱלָהָא
6 גְּבָרָא קַיָם לְעַלְמַיָא מְשִׁיחָא דִשְׁלָמָא יְסַגֵּי עֲלָנָא בְּיוֹמוֹהִי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Dixit propheta, Pro hoc oravi coram Dño, qui dixit se subducturum ma-
17 jestatem suam de domo Jacob, & deprecatus sum in conspectu ejus. Ecce
18 dum ego vivo & pueri quos dedit mihi Dñs, confirmabuntur in nobis
signa & portenta, quæ dicta sunt ut venirent super Israel. Quòd si viderint
& conversi fuerint, irrita erit sententia, quæ decreta est super eos ut trans-
migrent; ne appareant coram Dño exercituum, cujus majestas habitat in
monte Sion. Et quando dixerint vobis populi, in quorum medio vos ha-
19 bitatis: Quærite à pythonibus & divinis qui garriunt & gemunt: nonne
hæc via est populorum colentium idola? unusquisque populus ab idolo
suo requirit, vivi à mortuis. Sic dicetis eis: Legem, quæ data est nobis
20 in testimonium, audivimᵃ. Nisi transmigraveritis inter populos, & dixerint
vobis juxta verbum hoc: jam non erit ei qui manè consurgat, & requirat
illud. Et transibit corruens in terra, & erit tribulatio & fames. Et erit
21 quando viderit famem & afflictionem, & maledicet & contemnet nomen
sacerdotis sui & idoli sui: & respiciet suprà ut quærat salutem, postquam
signata est sententia, & non poterit [*obtinere.*] Et auxilium quæret ab
22 habitatoribᵃ terræ, quando venerit super eum tribulatio famis, & *lassitudo*
tribulationis, & tenebræ, & dispersio.

CAP. IX.

1 QUoniam non deficiet *omnis* qui veniat ut tribulet eos. Primo tempore
transmigraverunt *populus terræ* Zabulon & *populus terræ* Nepthali: &
qui remanserint ex eis, rex fortis eos abducet in captivitatem, eò quòd non
sunt recordati potentiæ quæ facta est in mari [*rubro.*] & miraculorum [*quæ*
2 *facta sunt in*] Jordane, & belli civitatum populorum. Populus domus Is-
rael, qui ambulabat in Ægypto sicut in tenebris, egressi sunt ut viderent
lumen magnum: habitantibus in terra umbræ mortis, lux orta est eis.
3 Multiplicâsti populum domus Israel, ipsis multiplicâsti lætitiam, lætati
sunt coram te sicut lætantur victores prælii, sicut lætantur cùm dividunt
4 spolia. Quoniam [*justulisti*] jugum subjectionis ejus, & dominium tribula-
tionis ejus, dominium quo serviebant ei, contritum est sicut in die Ma-
5 dian. Quoniam omnis acceptio & datum eorum est in malitiam. Coinqui-
nati sunt in peccatis, sicut vestimentum quod involutum est in sanguine,
cujus maculas fullones non possunt mundare ab eo; & sic ad nihilum
valet, nisi ut comburatur igni. Sic *dabit* contra eos *populos*, qui fortes
sunt sicut ignis; & occident eos. Dicit propheta domui David, Quoniam
6 parvulus natus est nobis, filius datus est nobis: & suscepit legem super se ut servaret eam: & vocabitur nomen ejus à facie Admirabilis consilii Deus, vir permanens
in æternum, Christus, cujus pax multiplicabitur super nos in diebus ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܢܐ ܕܡܬܚܙܐ ܠܡܠܟܘܬܝ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܥܩܘܒ ܘܡܢ ܒܢܝ ܐܝܠܢ ܕܝܘܡܐ ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܗ ܠܡܫܪܝܬܐ ܕܝܠܝ ܘܠܡܫܪܝܬܐ ܕ

ישעיה: ט

7 לְרַבֶּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־
8 כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ
וְלִסְעָדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת: דָּבָר
9 שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל: וְיָדְעוּ
הָעָם כֻּלּוֹ אֶפְרַיִם וְיוֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה
10 וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר׃ לְבֵנִים נָפָלוּ
וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גُדָעוּ וַאֲרָזִים
11 נַחֲלִיף׃ וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־צָרֵי רְצִין עָלָיו
12 וְאֶת־אֹיְבָיו יְסַכְסֵךְ׃ אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים
מֵאָחוֹר וַיֹּאכְלוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־פֶּה בְּכָל־
זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃
13 וְהָעָם לֹא־שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־
14 יְהוָה צְבָאוֹת לֹא דָרָשׁוּ׃ וַיַּכְרֵת יְהוָה
מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם אָחוֹר׃
15 זָקֵן וְנִשֵּׂא־פָנִים הוּא הָרֹאשׁ וְנָבִיא מוֹרֵה־
16 שָׁקֶר הוּא הַזָּנָב׃ וַיִּהְיוּ מְאַשְּׁרֵי הָעָם־
17 הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו מְבֻלָּעִים׃ עַל־כֵּן
עַל־בַּחוּרָיו לֹא יִשְׂמַח אֲדֹנָי וְאֶת־יְתֹמָיו
וְאֶת־אַלְמְנֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ חָנֵף
וּמְרֵע וְכָל־פֶּה דֹּבֵר נְבָלָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
18 אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ כִּי־בָעֲרָה
כָאֵשׁ רִשְׁעָה שָׁמִיר וְשִׁיר תֹּאכֵל
וַתִּצַּת בְּסִבְכֵי הַיָּעַר וַיִּתְאַבְּכוּ גֵּאוּת עָשָׁן׃
19 בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת נָעְתַּם אָרֶץ וַיְהִי הָעָם כְּמַאֲכֹלֶת
אֵשׁ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ׃ וַיִּגֹּזוּ עַל־יָמִין
20 וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל־שְׂמֹאל וְלֹא שָׂבֵעוּ אִישׁ
בְּשַׂר־זְרֹעוֹ יֹאכֵלוּ׃ מְנַשֶּׁה אֶת־אֶפְרַיִם וְאֶפְרַיִם
21 אֶת־מְנַשֶּׁה יַחְדָּו הֵמָּה עַל־יְהוּדָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

super fines vel pacem ad & principatum multiplicandum Ad
illud parandum ad ejus regnum super & David solium
usque & nunc ex justitia in & judicio in illud fulciendum ad &
Verbum hoc faciet exercituum Domini Zelus seculum in
scient Et Israel in ceecidit & Jahacob in Dominus misit
superbia in Someron habitans & Ephraim ipse omnis populus
ceciderunt Lateres dicendo cordis magnitudine in &
cedros sed succisæ sycomori adificabimus lapide excisi &
eum super Resin hostes Dominus elevabit Et immutabimus
Pelistim & Oriente ab Aram commiscebit ejus inimicos &
omni In ore toto in Israel devorabunt & retro à
extenta ejus manus adhuc sed ejus nasus est aversus non hoc
& ipsum percutientem ad reversus est non populus &
Dominus excidit Et quæsierunt non exercituum Dominum
una die juncum & caudam ramum, caudam & caput Israel ab
docens propheta & caput ipse faciebus acceptus & Senex
populum beatificantes erunt Et cauda ipse mendacium
Ideo ejus beatificati & facientes errare istum
ejus pupillorum & Dominus lætabitur non ejus adolescentulis super
hypocrita ipse omnis quia misserebitur non ejus viduarum &
est aversus non hoc omni In stultitiam loquens os omne & maligna &
est succensa Quia extenta ejus manus adhuc sed ejus nasus
succendetur & vorabit spinam & veprem impietas ignis tanquam
fervidus in fumi altitudine se extulerunt & sylva perplexitatibus in
esca tanquam populus fuit & terra est obscurata exercituum Domini
dexteram ad se separabit Et parcent non suum fratrem ad vir ignis
unusquisque saturabuntur non & sinistram ad comedet & esuriet &
Ephraim & Ephraim Menasseh comedent sui brachii carnem
est aversus non hoc omni in, Jehudah contra ipsi simul Menasseh
extenta ejus manus adhuc sed, ejus nasus
est aversus non hoc omni in, Jehudah contra ipsi simul Menasseh

Versio VULG. LAT.

7 Multiplicabitur ejus imperiũ, & pacis non erit finis: super solium David, & super regnum ejus sedebit: ut confirmet illud, & corroboret in judicio & justitia, amodò & usque in sempiternum: zelus Domini exer-
8 cituum faciet hoc. Verbum misit Dominus in Jacob, & ce-
9 cidit in Israel. Et sciet omnis populus Ephraim, & habitantes Samariam, in superbia & magnitudine cordis dicentes;
10 Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus ædificabimus: sycomoros succiderunt, sed cedros
11 immutabimus. Et elevabit Dominus hostes Rasin super eum, & inimicos ejus in tumulum
12 vertet: Syriam ab Oriente, et Philisthiim ab Occidente: & devorabunt Israel toto ore. In omnibus his non est aversus fu-
13 ror ejus, sed adhuc manus ejus extenta: Et populus non est reversus ad percutientem se, et Dominum exercituum non in-
14 quisierunt. Et disperdet Dominus ab Israel caput & cadam, incurvantem & refrænantem, die unâ. Longævus & honorabilis, ipse est caput: &
15 propheta docens mendacium, ipse est cauda. Et erunt, qui beatificant populum istum, fe-
16 ducentes: & qui beatificantur, præcipitati. Proper hoc super adolescentulis ejus non lætabi-
17 tur Dominus: & pupillorum ejus, & viduarum non misere-
18 bitur: quia omnis hypocrita est & nequam, & universum os locutum est stultitiam. In omnibus his non est aversus fu-
19 ror ejus, sed adhuc manus ejus extenta. Succensa est enim quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit: & succende-
20 tur in densitate saltûs, & convolvetur superbia fumi. In ira Domini exercituum conturbata est terra, & erit populus quasi esca ignis: vir fra-
21 tri suo non parcet. Et declinabit ad dexteram, & esuriet: & comedet ad sinistram, & non faturabitur: unusquisque carnem brachii sui vorabit; Manasses Ephraim, et Ephraim Manassen, simul ipsi contra Judam. In omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

7 Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ
ἔστιν ὅριον· ἐπὶ τὸν θρόνον Δαυὶδ, καὶ τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ, κατορθῶσαι αὐτὴν, καὶ ἀντι-
λαβέσθαι (μ) ἐν κρίματι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ,
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν (ν) αἰῶνα. ὁ ζῆλος
κυρίου Σαβαὼθ ποιήσει ταῦτα. Ὁδάλον
8 ἀπέστειλε κύριος ἐπὶ Ἰακὼβ, καὶ ἦλθεν
9 ἐπὶ Ἰσραήλ. Καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς
τοῦ Ἐφραὶμ, καὶ οἱ (ξ) κατοικοῦντες ἐν Σαμα-
ρείᾳ, ἐν ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγοντες,
10 Πλίνθοι πεπτώκασιν, ἀλλὰ διοῦπε λαξεύσω-
μεν λίθους, καὶ (ο) κεδρομόρους συκαμίνους καὶ
κέδρους, καὶ (*) οἰκοδομήσωμεν ἐαυτοῖς πύργον.
11 Καὶ ῥάξει ὁ Θεὸς τοὺ (π) ἐπαιρομένους ἐπὶ
ὄρος Σιὼν ἐπὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς (ρ)
12 διασκεδάσει. Συρίαν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν,
καὶ τοὺς Ἕλλινας ἀφ᾽ ἡλίου δυσμῶν, τοὺς κα-
τεσθίοντας τὸν Ἰσραὴλ ὅλῳ τῷ στόμα-
(σ) ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς,
13 ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Καὶ ὁ λαὸς οὐκ(ι)
ἐπεστράφη, ἕως ἐπλήγη, καὶ τὸν κύριον οὐκ
14 (τ) ἐζήτησε. Καὶ ἀφῄλε κύριος ἀπὸ Ἰσρα-
ὴλ, κεφαλὴν καὶ οὐρὰν, μέγαν καὶ μικρὸν,
15 ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Πρεσβύτερος, καὶ τοὺς τὰ
πρόσωπα θαυμάζοντας, αὗτος ἡ ἀρχὴ· καὶ
ψευδοπροφήτης διδάσκοντα ἄνομα, οὗτος ἡ οὐρά.
16 Καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν
τοῦτον πλανῶντες, καὶ πλανῶνται, ὅπως
17 (ι) καταπίνωσιν αὐτούς. Διαοῦτο ἐπὶ τοὺς
νεανίσκους (υ) αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται ὁ
κύριος, καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν καὶ τὰς χή-
ρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει· ὅτι πάντες ἄνομοι
καὶ πονηροὶ, καὶ πᾶν στόμα λελῆθε ἄδικα. ἐπὶ
πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς, ἀλλ᾽
18 ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ
ἡ ἀνομία, καὶ ὡς ἄρκοις ξηραὶ βρωθήσε-
ται πυρὸς· καὶ καθήσεται ἐν τοῖς δά-
σεσι τοῦ θυμοῦ, καὶ συγκαταφάγῃ τὰ
κύκλῳ τῶν βεβηλῶν πάντα. Διὰ θυμὸν ὀρ-
19 γῆς κυρίου (φ) συγκάεται ἡ γῆ ὅλη. καὶ ἔσται
ὁ λαὸς ὡς (χ) κατακεκαυμένος· ὑπὸ πυ-
ρὸς. ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλε-
20 ήσει· Ἀλλὰ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δεξιὰ, ὅτι
πεινάσει, καὶ φάγεται ἐκ τῶν ἀειστῶν, καὶ
οὐ μὴ ἐμπλησθῇ ἄνθρωπος ἔδων τὰς σάρ-
κας τοῦ βραχίονος (ψ) αὐτοῦ. φάγεται γὰρ
(ω) Μανασσῆς τὸ Ἐφραὶμ, καὶ Ἐφραὶμ τὸ(ʹ)
Μανασσῆ, ὅτι ἅμα πολεμοκήσουσι τὸν Ἰσ-
21 δαν. Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ
θυμὸς, ἀλλ᾽ ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή.

MS. A. (μ) αὐτῆς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίματι, ἀπὸ (ν) αἰῶνα καὶ ἕως. (ξ) ἐγκαθήμενοι (ο) ἐκκεδρομόρους (*) οἰκοδομήσωμεν (π) ἐπαιρομένους ἐπ᾽ ὄρος Σιὼν ἐπ᾽ αὐτὸν, (ρ) αὐτῶν διασκεδάσει. (σ) ἐπὶ τούτοις πᾶσιν (ʹ) ἀπεστράφη. (τ) ἐξεζήτησε. (ι) καταπίωσιν (υ) οὐκ εὐφρανθήσεται (φ) συγκαυθήσεται (χ) ὑπὸ πυρὸς καλακεκαυμένος. (ψ) τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. (ω) Μανασσῆ (ʹ) Μανασσῆ,

Versio VULGATA LATINA

7 Magnus principatus illius, & pacis eius non est terminus: super throuum David, & regnum eius, ut corrigat illud, & auxilietur in judicio, & in justitia ex hoc nunc, & in seculum. Zelus Domini Sa-
8 baoth faciet hæc. (i) Mortem misit Dominus super Jacob: & venit
9 super Israel. Et cognoscent omnis populus Ephraim, & sedentes in Samaria, in contumelia & excel-
10 so corde dicentes; Lateres ceciderunt: sed venite, dolemus lapides, & succidamus sycomoros, & cedros, & ædificemus nobis turrim. Et allidet Deus eos, qui con-
11 surgunt contra montem Sion, (k) super eum, & (l) inimicos dissipabit: Syriam à Solis ortu, & Græcos à Solis occasu, devorantes Is-
12 rael toto ore. In omnibus hi non est aversus furor: sed adhuc manus excelsa. Et populus non est
13 reversus; donec percussus est: & Dominum non quæsierunt. Et (m)
14 abstulit Dominus ab Israel, caput, & caudam, magnum, & parvum, in una die, Senem, & (n) eos qui
15 facies admirantur: (hoc est principium:) et prophetam docentem iniqua: (hic est cauda.) Et erunt
16 qui beatum dicunt populum istum, seducentes: et seducunt, ut devorent eos. Propter hoc super ado-
17 lescentulis eorum non lætabitur Dominus: & pupillorum eorum, et viduarum eorum non misereb itur: quoniam omnes iniqui, & nequam; et omne os loquitur injusta. In o-
18 mnibus his non est aversus (o) furor, sed adhuc manus excelsa. Et succendetur quasi ignis, iniquitas: & tanquam gramen siccum, vorabitur ab igne: et succendetur in
19 densitatibus saltûs: et devorabit quæ in circuitu collium omnia: Propter furorem iræ Domini com-
19 busta est tota terra, & erit populus tanquam combustus ab igni. Homo
20 fratris sui non misereb itur: Sed declinabit ad dexteram, quia esuriet: & comedet à sinistris, & non satu-
21 rabitur; homo comedens carnes brachii sui. Comedet enim Manasses Ephraem, et Ephraem Manasseem: quoniam simul oppugnabunt Judam. In his omnibus non est
21 aversus furor, sed adhuc manus excelsa.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 סַגִּי רִבּוּ לְעָבְדֵי אוֹרַיְתָא וּלְנַטְרֵי שְׁלָמָא לֵית סוֹף עַל כּוּרְסְיֵהּ דְּוִד וְעַל מַלְכוּתֵיהּ לְאַתְקָנָא
8 יָתָהּ וּלְמִסְעָדָא בְּדִינָא וּבְזִכּוּתָא מִכְּעַן וְעַד עָלְמָא בְּמֵימְרָא דְיָי צְבָאוֹת תִּתְעֲבֵד דָּא. פִּתְגָמָא
9 שְׁלַח יְיָ בְּדַרְבִּית יַעֲקֹב וְאִשְׁתְּמַע בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְאִתְרַבְּרוּ עַמָּא כּוּלְּהוֹן אֶפְרַיִם וְיָתְבֵי שֹׁמְרוֹן
10 בְּרִבּוּ וּבְתַקִּוּף לֵבָב לְמֵימַר׃ רֵישֵׁיא גְּלוּ וּדְטָבִין מִנְּהוֹן נְמַנֵּי נִבְסֵיא אִתְחַזּוּן וּדְשִׁפִּירִין
11 מִנְּהוֹן נִקְנֵי׃ וְתַקִּיף יְיָ סְנָאָה רְצִין עֲלוֹהִי יַת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי יְעָרֵר׃ אֲרָם מִדֶּרֶם וּפְלִשְׁתָּאֵי
12 מִמַּעֲרְבָא וּבְוּז יַת נְכְסֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר בְּכָל דָּא לָא תָּבוּ מְחוֹבֵיהוֹן דִּיתִיב
13 רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן מִתְקַפֵּין מְרַדֵּיהוֹן וְעוֹד מְחָתֵיהּ עֲתִידָה לְאִתְפְּרַע מִנְּהוֹן׃ וְעַמָּא
14 לָא תָּבוּ לְפוּלְחָן מִן דְּאִיתֵי עֲלֵיהוֹן מְחָא וְאוֹלְפָן מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת לָא תְּבָעוּ׃ וְשַׁצֵּי יְיָ
15 מִיִּשְׂרָאֵל רֵישׁ וְזַנְטוּן שֻׁלְטָן וְאַטְרָן יוֹמָא חַד׃ סָב וְנָסִיב אַפָּין הוּא רֵישָׁא וְסַפַּר מְלִיף
16 שְׁקַר הוּא חֵלְשָׁא׃ וְהָווּ מְשַׁבְּחֵי עַמָּא הָדֵין מַטְעָן וְדִבְרֵבְנוּהִי מִסְלְעָמִין׃ עַל כֵּן עַל
17 עוּלְמוֹהִי לָא יְחַדֵּי יְיָ וְעַל יַתְמוֹהִי וְעַל אַרְמַלְתּוֹהִי לָא יְרַחֵם אֲרֵי כּוּלְּהוֹן חֲנָפִין וּבִישִׁין
וְכָל פּוּמְהוֹן מְמַלְּלִין שְׁקַר בְּכָל דָּא לָא תָּבוּ מְחוֹבֵיהוֹן דִּיתִיב רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן
18 מִתְקַפֵּין מְרַדֵּיהוֹן וְעוֹד מְחָתֵיהּ עֲתִידָא לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן׃ אֲרֵי תְּדַלֵּיק כְּאֶשְׁתָּא פּוּרְעָנוּת
19 חוֹבֵיהוֹן חֲטָאיָא וְחַיְבָיָא תִּשֵׁיצֵי וְתִשְׁלוּט בִּשְׂאַר עַמָּא וְתִשֵּׁיצֵי סַגִּי מִשְׁרְיָתָא׃ בְּתֻיָּעוּר מִן
20 קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת תְּרוּמַת נוּר אַרְעָא וַהֲוָה עַמָּא כְּיַקִּידַת נוּר גֶּבֶר עַל אָחוּהִי לָא חָיְסִין׃ וּכְו מִן
21 דְּרוֹמָא וּכְפַן וְשֵׁצֵי מִן צִפּוֹנָא וְלָא סְבָע גֶּבֶר נִכְסֵי קְרִיבֵיהּ יִבְזוּן׃ דְּבֵית מְנַשֶּׁה עִם דְּבֵית
אֶפְרַיִם וּדְבֵית אֶפְרַיִם עִם דְּבֵית מְנַשֶּׁה כַּחֲדָא יִתְחַבְּרוּן לְמֵיתֵי עַל דְּבֵית יְהוּדָה בְּכֹל
דָּא לָא תָּבוּ מְחוֹבֵיהוֹן דִּיתִיב רוּגְזֵיהּ מִנְּהוֹן וְעַד כְּעַן מִתְקַפֵּין מְרַדֵּיהוֹן וְעוֹד מְחָתֵיהּ
עֲתִידָא לְאִתְפְּרָעָא מִנְּהוֹן׃

averteretur furor ejus ab eis: & adhuc retinent scelera sua, & adhuc plaga ejus futura est, ut vindictam sumat ex eis.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Multiplicabitur magnitudo operantibus legem, & custodientibus pacem, 7
non erit finis, super solium David & super regnum ejus: ut stabiliat & ædi-
ficet illud in judicio & in justitia, à modo & usq; in seculum. Verbo Dñi
exercituum fiet hoc. Verbum misit Dñs in domum Jacob, & auditum est in 8
Israel. Et magnificat[b] est populus omnis, Ephraim & habitator Samariæ, 9
in magnitudine & in fortitudine cordis, dicentes: Principes transmigra-
runt, & meliores eis constituem[b]: substantiæ direptæ sunt, & pulchriora 10
his ememus. Et confortabit Dñs hostes Rasin super eum, & inimicos ejus 11
excitabit. Syriam ab Oriente, & Philistæos ab Occidente; & diripuerunt 12
substantiam Israel in omni loco. In omnib[b] his non sunt conversi à pecca-
ris suis, ut averteretur ira ejus ab eis: & adhuc retinent scelera sua, & ad-
huc plaga ej[b] futura est, ut vindictam sumat ab eis. Et popul[b] non est con- 13
versus ad cultum Dei, donec adduxit super eos percussionem: & doctrinâ à
facie Dñi exercituũ non quæsierunt. Et disperdet Dñs ab Israel principẽ & 14
præfectũ, dominatorẽ, & satrapam in die una. Senex & acceptabilis vultu
ipse est princeps: & scriba docens mendacia, ipse est infirm[b]. Et fuerunt 16
laudantes populũ hunc seducentes, & principes ejus deglutientes. Propter 17
hoc super adolescentulis ejus non lætabitur Dñs; & super pupillis ej[b] &
super viduis ej[b] non miserebitur, quia omnes sunt hypocritæ & maligni: &
omne os eorum locutum est mendacium. In omnib[b] his non sunt conversi
à peccatis suis, ut avertatur furor ejus ab eis: & adhuc retinent scelera sua,
& adhuc plaga ejus futura est, ut vindictã sumat ab eis. Quoniam succensa 18
est quasi ignis ultio peccatorum eorum: *peccatores & impios consumet*, &
dominabitur in reliquum populũ, & consumet multitudinem exercituum.
Præ ira à facie Dñi exercituum *adusta* est terra, & fuit popul[b] sicut incen- 19
dium ignis. Vir super fratrem suum non miserebitur. Et diripiet ab Austro, 20
& esuriet; & consumet ab Aquilone, & non saturabitur: unusquisq; sub-
stantiam proximi sui diripient, Viri domus Manasse cum domo Ephraim, 21
& viri domus Ephraim cum domo Manasse simul jungentur, ut veniant
contra domum Juda. In *omni* hoc non sunt conversi à peccatis suis, ut
averteretur furor ejus ab eis: & adhuc retinent scelera sua, & adhuc plaga ejus futura est, ut vindictam sumat ex eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܕܬܪܥܝܗ ܕܫܘܠܛܢܗ ܘܠܫܠܡܐ ܠܐܬܝܠܗ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ ܘܥܠ ܡܠܟܘܬܗ ܠܡܩܝܡܗ ܘܠܡܣܥܕܗ ܒܕܝܢܐ ܘܒܙܕܩܐ ܡܢ ܗܫܐ ܘܥܕܡܐ ܩܢܝܐ ܕܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܗܢܐ ܥܒܕ.

8 ܡܫܕܪ ܡܪܝܐ ܡܘܬܐ ܒܝܥܩܘܒ ܘܐܬܐ ܥܠ ܐܣܪܝܠ. 9 ܘܢܕܥ ܟܠ ܥܡܐ ܐܦܪܝܡ ܘܝܬܒܝ ܒܫܡܪܘܢ ܕܡܪܪ ܘܪܒ ܠܒܐ ܕܐܡܪ ܠܒܢܝܢ ܢܦܠ ܘܠܓܙܪ ܢܫܬܠܛ ܢܒܢܐ ܠܢ ܐܪܙܐ ܢܫܬܢܐ ܠܢ ܒܠܒܢ ܐܪܙ ܢܬܪ ܠܢ ܒܠܒ ܐܪܙ ܢܬ ܠ ܢ ܒ ܐ ܪ ܙ ܐ ܢ ܬ ܪ

ישעיה : י

CAP. X.

.fecerãt scribere labore, ,facientib̃ scribere &, iniquitatis statuta statuentibus Væ
1 הוי החקקים חקקי־און ומצרים עמל כתבו׃
,mei populi afflictoris judicii rapiendũ ad &, tenuium judicium perversendum Ad
2 להטות מדין דלים ולגזל משפט עניי עמי
quid Et .diripiant pupillos &, eorum spolium viduas existendum ad
3 להיות אלמנות שללם ואת־יתומים יבזו׃ ומה־
quem Ad ? veniet longinquo à, desolatione in &, visitationis die in facietis
תעשו ליום פקדה ולשואה ממרחק תבוא על־מי
eorum me Absque? vestram gloriã derelinquetis ubi & ? auxilio pro fugietis
תנוסו לעזרה ואנה תעזבו כבודכם׃ בלתי כרע
est aversus non hoc omni In .cadent interfectos sub & , vinctum sub
4 תחת אסיר ותחת הרגים יפלו בכל־זאת לא־שב
, mei nisi virga Assur Ve .extenta ejus manus adhuc sed, ejus nasus
5 אפו ועוד ידו נטויה׃ הוי אשור שבט אפי
, eum mittam hypocritã gente Ad, mea indignatio eorã manu in ipsa virga &
6 ומטה־הוא בידם ועמי׃ בגוי חנף אשלחנו
prædandum ad &, spolia spoliandũ ad, ei mandabo meæ iræ fervidæ populũ sup &
ועל־עם עברתי אצונו לשלל שלל ולבז
non ipse Et .platearum lutũ sicut conculcationẽ eã ponendũ ad &, prædam
7 בז ולשימו למרמס כחמר חוצות׃ והוא לא
, suo corde in perdendum ad sed, putabit ita non ej° cor &, existimabit sic
כן ידמה ולבבו לא־כן יחשב כי להשמיד בלבבו
mei principes Nonne; dicet Siquidem, parum non gentes excidendum ad &
8 ולהכרית גוים לא מעט׃ כי יאמר הלא שרי
Arphad sicut mei an ? Chalno Charchemis sicut Nonne .reges simul
9 יחדו מלכים׃ הלא ככרכמיש כלנו אם־לא כארפד
invenit Quemadmodum ? Someron Dammesec sicut Nonne ? Chamath
10 חמת אם־לא כדמשק שמרון׃ כאשר מצאה
, Jerusalaim ad eorum sculptilia & , vanitatis regna ad mea manus
ידי לממלכת האליל ופסיליהם מירושלם
, ej° vanitatibus & , Someron feci quemadmodum Nonne .Someron ad &
11 ומשמרון׃ הלא כאשר עשיתי לשמרון ולאליליה
compleverit cùm erit Et ? ejus doloribus & , Jerusalaim faciam sic
12 כן אעשה לירושלם ולעצביה׃ והיה כי־יבצע
visitabo ; Jerusalaim in & , Sijon monte in suum opus omne Dominus
אדני את־כל־מעשהו בהר ציון ובירושלם אפקד
gloriam super & , Assur regis cordis magnitudinis fructũ super
על־פרי־גדל לבב מלך אשור ועל־תפארת
, feci meæ manus fortitudine In : dixit Nam, ejus oculorum altitudinis
13 רום עיניו׃ כי אמר בכח ידי עשיתי
, populorum terminos feci removere & , sui prudens quia, mea sapientia in &
ובחכמתי כי נבונתי ואסיר׳ גבולת עמים
potens tanquam feci descendere & , sum deprædatus eorum præparata &
ושאתי חיליהם שותי ואוריד כאביר
, populorum sacultatum ad mea manus nidã veluti invenit Et .sedentes
14 יושבים׃ ותמצא כקן ידי לחיל העמים
: congregavi ego terram omnem, derelicta ova colligere secundum &
וכאסף ביצים עזובות כל־הארץ אני אספתי
, gar-ceri & , os aperiem & , alam movens fuit non &
ולא היה נדד כנף ופצה פה ומצפצף׃
se magnificabit an ? ea in incidentem contra securis gloriabitur Nunquid
15 היתפאר הגרזן על־החצב בו אם־יתגדל
, ipsam exaltantes , virgam agitare secundum ea agitantem contra serra
המשור על־מניפו כהניף שבט את־מרימו
, lignum non baculum exaltare secundum
כהרים מטה לא־עץ׃

Versio VUL. LAT.

CAP. X.

1 Væ qui condunt leges iniquas: & scribentes, injustitiam
2 scripserunt: Ut opprimerent in judicio pauperes, & vim fa-
cerent causæ humilium populi mei: ut essent viduæ præda eo-
rum, & pupillos diriperent.
3 Quid facietis in die visitationis, & calamitatis de longè ve-
nientis? ad cujus confugietis auxilium? & ubi derelinquetis
4 gloriam vestram, Ne incurvemini sub vinculo, & cum inter-
fectis cadatis? Super omnibus his non est averso furor ej°, sed
5 adhuc manus ejus extenta. Væ Assur, virga furoris mei & ba-
culus ipse est, in manu eorum
6 indignatio mea. Ad gentẽ fal-
lacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, ut auferat spolia, & diripiat prædam, et ponat illum in conculcationem quasi lutum
7 platearum. Ipse autem non sic arbitrabitur, & cor ejus non ita existimabit: sed ad contere-
ndum erit cor ejus, & ad internecionem gentium non
8 paucarum. Dicet enim;
9 Numquid non principes mei simul reges sunt? numquid non ut Charcamis, sic Calano; & ut Arphad, sic Emath? numquid non ut Damascus, sic Sa-
10 maria? Quomodò invenit manus mea regna idoli, sic & si-
mulachra eorũ de Jerusalem, & de Samaria. Numquid non
11 sicut feci Samariæ & idolis ejus, sic faciam Jerusalem & si-
mulachris ejus? Et erit: cùm
12 impleverit Dominus cuncta opera sua in monte Sion, & in Jerusalem, visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur, & super gloriam altitu-
dinis oculorum ejus. Dixit e-
nim; In fortitudine manũ meæ feci, & in sapientia mea intel-
lexi: & abstuli terminos popu-
lorum, & principes eorum de-
prædatus sum, & detraxi quasi
potens in sublimi residentes.
14 Et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum: & sicut colliguntur ova, quæ derelicta sunt, sic universam terram ego congregavi: & non fuit qui moveret pennam, & aperiret os, & ganniret.
15 Numquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum, à quo trahitur? quo-
modò si elevetur virga contra elevantem se, & exaltetur baculus, qui utique lignum est.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ι'.

1 Οὐαὶ τοῖς γράφουσι πονηρίαν, γράφοντες
2 γῷ, πονηρίαν γράφουσιν· Ἐκκλίνοντες κρίσιν
πτωχῶν, (α) ἁρπάζοντες κρίμα πενήτων τοῦ
λαοῦ μου, ὥστε εἶ) αἰτοῖς χήραν (β) εἰς διαρ-
3 παγήν, καὶ ὀρφανὸν εἰς περονμόν. Καὶ τί
ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ (γ) τῆς ἐπισκοπῆς; ἢ
γὰρ θλῖψις ὑμῖν πόρρωθεν ἥξει· καὶ πρὸς τίνα
καταφεύξεσθε τοῦ βοηθηθῆναι; καὶ πῶς κα-
4 τοικεῖτε τὴν δόξαν ὑμῶν; Τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν (δ)
εἰς ἀπαγωγήν; ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστρέ-
5 φη (ε) ἡ ὀργή, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλή. Οὐαὶ
Ἀσσυρίοις, ἡ ῥάβδος τοῦ θυμοῦ μου, (ζ) καὶ
6 ὀργὴ ἐστιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Τὴν ὀργήν
μου εἰς ἔθνος ἄνομον (η) ἀποστελῶ, καὶ τῷ ἐμ-
οῦ λαῷ (συνέλεξα (θ) ποιῆσαι (κύλια καὶ
προνομὴν, καὶ καταπατεῖν τὰς πόλεις, καὶ θεί-
7 ναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν. Αὐτὸς δὲ οὐκ οἶσε
ἐνεθυμήθη, καὶ τῇ γνώμῃ οὐκ οἶσε λογίσεται,
ἀλλὰ ἀπολῆξαι ὁ νοῦς αὐτοῦ, καὶ (ι) τὰ ἔθνη
8 ἐξολοθρεῦσαι οὐκ ὀλίγα. Καὶ ἐὰν εἴπωσιν
9 αὐτῷ, Οὐ μόνον οἱ ἄρχοντες· Καὶ ἐρεῖ, Οὐκ
ἔκαδον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω Βαβυλῶνος καὶ
(κ) Χαλάνης, ἣ ὁ πύργος ὠκοδόμηται, καὶ
ἔκαδον Ἀραβίαν καὶ Δαμασκὸν καὶ Σαμάρ-
10 ειαν. Ὃν τρόπον ταύτας ἔκαδον (λ), καὶ πάσας
τὰς ἀρχὰς λήψομαι. ὁλοκλήρας τὰ γλυπτὰ
11 ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐν Σαμαρείᾳ. Ὃν τρόπον
τὰ ἐποίησα Σαμαρείᾳ, καὶ τοῖς χειροποίητοις
(μ) αὐτῶν, οὕτω ποιήσω καὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ
12 τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Καὶ ἔσται ὅταν σωτελέσῃ κύριος τὰ πάντα ποιῶν ἐν τῷ ὄρει Σιὼν καὶ (ν) Ἰερουσαλὴμ, ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἐπὶ τὰ ἄρχοντα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῆς ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Εἶπε γὰρ, (ξ) Ἐν τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ ἐν τῇ
13 Σοφίᾳ τῆς συνέσεως ἀφῆκα ὅρια ἐθνῶν, καὶ τὰς
14 ἰσχὺν αὐτῶν περιεμόμην. Καὶ εὗρον πόλεις
κατοικημένας, καὶ τὰ οἰκουμένων ὅλων κατα-
λήψομαι (ο) τὴν χεῖρ ἐν νοσσιᾷ, καὶ ὡς
καταλελειμμένα ἀφ' ἁρῶ· καὶ οὐκ ἦσαν ὃς διε-
15 φύξεται (π) με, ἢ ἀντεῖπε μοι. Μὴ δοξα-
σθήσε (ρ) ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ;
ἢ ὑψωθήσε (σ) πρίων ἄνευ τοῦ ἕλκοντος αὐ-
τόν; (ρ) ὡς ἂν τις ἄρῃ ῥάβδον ἢ ξύλον. καὶ
ὕψωσε, οὐκ ὕψωσε.

MS.A. (α) καὶ ἁρπάζοντες (β) εἰς ἁρπαγὴν, (γ) ἐπισκοπῆς; (δ) εἰς ἀπαγωγήν; καὶ ἐπωκάτω τῶν ἀνηρημένων πεσοῦνται· ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ (ε) σωθε, (ζ) καὶ ὀργῆς ἐν τῇ χθσὶν (η) ἀποστέλω, (θ) τοῦ ποιῆσαι (ι) τὰ ἐξολεθρεῦσαι ἔθνη οὐχ ὀλίγα. (κ) Χαλάννη, (λ) ἐν τῇ χεῖρί μου, καὶ πάσας τὰς χώρας (μ) ἀσσυρίοις, ὥσπε (ν) ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐπάξῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἐπὶ τὰ ἄρχοντα (ξ) τῇ ἰσχύϊ ποιήσω, καὶ * τὴν Συνέσεως τῆς Σοφίας (ο) τῇ χεῖρί μου (π) μοι, (ρ) ὡσαύτως ἐὰν τις

CAP. X.

1 Væ scribentibus iniquitatem: scribentes enim, iniquitatem scri-
bunt: Declinantes judicium in-
2 opum, rapientes causam pauperum populi meijut sit ipsis viduæ in di-
reptionem, & pupillus in prædam.
Et quid facient in die visitationis? 3
Tribulatio enim vobis de longè ve-
niet: Et ad quem confugietis, ut
auxilium consequamini? Et ubi de-
relinquetis gloriam vestram, ut: 4
non incidatis in (a) abductionem?
In omnibus hiis non est aversa ira,
sed adhuc manus excelsa. Væ Assy-
5 rii: virga furoris mei, & ira est
in manibus eorum. Iram meam in 6
gentem iniquam mittam, & popu-
lo meo præcipiam, ut faciat spolia, & prædam, & conculcet civitates, & ponat eas in pulverem. Ipse au-
7 tem non sic cogitavit, & animo
non ita arbitratus est: sed abs-
cedet mens ejus etiam, ut disperdat
gentes plurimas. Quid si dixe-
8 rint ei, Tu solus es princeps: Et di-
9 cet; Non cepi regionem, quæ est su-
pra Babylonem, & Chalanen, ubi
turris ædificata est. Cepi autem A-
rabiam, & Damascum, & Sama-
riam. Sicut has cepi, sic omnes prin-
10 cipatus capiam. Ablulate sculptilia
in Hierusalem, & in Samaria. Sic-
11 ut enim feci Samariæ, & manufa-
ctis ejus; sic faciam et Hierusalem, & idolis ejus. Et erit, cùm con-
12 summaverit Dominus omnia facien-
s in monte Sion, & Hierusalem;
(b) visitabo super sensum magni,
super principem Assyriorum, et su-
per altitudinem gloriæ oculorum
ejus. Dixit enim; In fortitudine fa-
13 ciam, & in sapientia intellexi: ab-
auferam terminos gentium, & for-
titudinem eorum deprædabor: Et 14
concutiam civitates habitatas,
& urbem terræ totum apprehen-
dam manu quasi nidum, & quasi
ova derelicta tollam: & non est
qui effugiat me, aut contradicat (c)
mihi. Nunquid gloriabitur secu- 15
ris sine eo, qui cædit in ipsa? aut
exaltabitur serra sine eo, qui ipsam
trahit? quomodò si quis elevet vir-
gam, aut (d) lignum: & non sic:
ut non sic.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 ווי דרשמין רשמין דמינס וכתב דליאו כתבין׃ לאסטאה מדין מסכנין ולמינס מה דרען
2 מחשיבי עמא בדינא למהוי ארמלן עליהון ויתי נכסי יתמיא יבון׃ ומה תעבדון ליומא
3 דיסעדון עליכון חובין ולרגוש עקא מרחיק ייתי לאן תערקון לסעיד ותיכא תשבקון
4 יקרכון׃ בכן בר מן ארעכון אסירין תתאסרון ובר מקרוכון קטילין תתרמון בכל דא
לא חבו מחוביהון ורוגזא מנהון ועד כען מתקפין מרדיהון ועוד סחיה עתידא
5 לאתפרע מנהון׃ וי אתוראה שולטן ורוגזי ומלאך שליח מן קדמי עליהון בלוט׃ בכנשא
6 חגנפא אשלחניה ועל עמא דעברו על אורחיה אפקדניה למבז בזא ולמעדי עדאה
7 ולשויותיה לרפיש כסין שוקין׃ והוא לא כן מדמי ולביה לאבן מחשיב ארי לשצאה
8 אמר בלביה ולאסקפא עממין לא בחיס׃ ארי ימר הלא כל שלטוני כחדא כמלכין
9 חשיבין קדמי׃ הלא כמא דכרכמיש כבישא קדמי כן כלנו אם לא כמא דארפד מסירא
10 בידי כן חמת וכמא דעבדית לדמשק כן אעביד לשמרון׃ כמא דאשתכחת ידי למלכון
11 דפלחן לטעותא וצלמניהון מירושלם ומקמתא דשמרון׃ הלא כמא דעבדית לשמרון
12 ולטעותהא כן אעביד לירושלם ולצלמנא די בה׃ ויהי ארי ישיצי ייי למעבד ית כל
דאמר בטורא דציון ובירושלם אסער על עובדי רם לבא דמלכא דאתור ועל תושבחת
13 רמות עינוהי׃ ארי אמר בתקוף ידי עבדית ובחכמתי ארי סוכלתן אנא ואגליתי
עממיא מסדינא למדינא וקריי חושבחהון בזיתי ואחתית בתקוף ית־יתבי כרכין
14 תקיפין׃ ואשכחת כקנה ידי נכסי עממיא וכמכנש ביעין שביקין כל דיירי ארעא אנא
כנישית ולא הוה נטיל מכא ושדי כא ופתח פומא ומצלל מלא׃ האפשר דישתבח
15 חולילא על דחליל ביה למימר הא אנא חלילית אם יתרברב מסרא על דנגיר בה
למימר הלא אנא נגרית באדמא חוטרא למחי מחי אלהן מן דמחי
ביה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. X.

1 Væ qui signant signacula violentiæ, & scripturam laboris scribunt.
2 Ut evertant à jure pauperes, et vi rapiant id quod maximè volunt pauperes
populi mei in judicio: ut sint viduæ præda eorum; & substantiam pupil-
3 lorum diripiant. Et quid facietis in die qua visitabuntur super vos pec-
cata vestra? & in tumultu tribulationis quæ de longè veniet? quò fugi-
4 etis ad auxilium? & quomodo relinquetis gloriam vestram? Propterea
extra terram vestram vinculis vinciemini, & extra civitates vestras inter-
fecti projiciemini. In omnibus his non sunt conversi à peccatis suis, ut
averteretur furor ejus ab eis, & adhuc retinent scelera sua: & adhuc pla-
5 ga ejus futura est, ut vindictam sumat ab eis. Væ Assur dominium furoris
mei, & angelus missus à facie mea contra eos in maledictionem. Ad coe-
6 tum hypocriticũ mittam eum, & super populum qui transgressi sunt legem
meam mandabo illi, ut diripiat prædam & auferat spolium, & ut ponat
eum in conculcationem quasi lutum platearum. Et ipse non sic existimat,
7 & in corde suo non sic cogitat; sed ad disperdendum dicit in corde suo,
& ut consumat populos absque misericordia. Dicit enim: Nonne omnes
8 principes mei pariter quasi reges reputati sunt coram me? Nonne sicut
9 Carchamis subjecta est coram me, sic Calano? Nonne sicut Arphat traditæ
est in manum meam, sic Hemath? & sicut feci Damasco, sic faciã Samariæ?
10 Sicut invenit manus mea regna quæ colunt idola, & simulachra eorum ex
Hierusalem & ex statuis Samariæ? Nonne sicut feci Samariæ & idolis
11 ejus; sic faciam Hierusalem & simulachris ejus? Et erit cùm consumma-
12 verit Dñs ut faciat omnia quæ dixit in monte Sion & in Hierusalem; visi-
tabo super opera elati cordis regis Assur, & super laudem altitudinis oculo-
rũ ejus. Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea;
13 quia intelligens ego sum: & transmigrare feci populos de provincia in
provinciã, & civitates laudabiles eorum deprædatus sunt, & detraxi in for-
titudine habitantes in arcibus fortissimis. Et invenit quasi nidum manus
14 mea substantiam populorum, & sicut colliguntur ova quæ derelictæ sunt,
omnes habitatores terræ ego subjeci; & non fuit qui tolleret hinc &
15 mitteret illuc, & aperiret os suum & loqueretur verbum. Nunquid glori-
abitur securis contra eum qui scindit in eo; dicens: Ecce ego scidi; aut
magnificabitur serra contra eum à quo trahitur, dicens: Nonne ego secavi?
Quando elevatur virga ad percutiendum, non virga percutit, sed ille qui percutit in ea.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܦܪܩܐ * ܝ *

CAP. X.

1 Væ promulgantibus edicta injusta, & ini-
2 qua scribentibus, Ad pervertendum judicium
pauperum, & rapiendum jus egenorum po-
puli mei; ut spolient viduas & diripiant pu-
3 pillos. Ecquid facturi estis in die retributi-
onis, & in perturbatione de longinquo ven-
tura? ad quem confugietis ut juvemini? &
apud quem relinquetis gloriam vestram?
4 Qui sub vinctis non incurvabimini, sub occi-
sis caderis: his tamen omnibus non avertetur
5 ira ejus, sed adhuc manus ejus erecta est. Væ;
Assyrium, qui est virga furoris mei, & baculus
6 est plagæ meæ in manu eorum; In populum
impium immissurus sum, & in populum
pervicacem potestatem tribuam illi prædam
auferendi, & spolia diripiendi, & conculca-
7 tum reddendi eum ceu lutum platearum.
Ipse verò non ita *rem* sibi fingit, nec ita
8 animo suo concipit; sed perdere animo illi
9 est, & consumere gentes multas. Dicit enim;
Ecce principes omnes, reges sunt: Ecce ut
10 Bar-chemos, erit Chelio; & ut Rephad, *sic*
Hemath; & ut Damascus, *sic* Samaria: Et
11 quemadmodum assecuta est manus mea regna
idolorum & sculptilium, *sic* Jerosolymam &
Samariam: Et quemadmodum feci Samariæ
12 & idolis ejus, ita faciam Jerosolymæ & ido-
lis ejus. Deinde futurum est, cùm absolve-
13 rit Dominus omnia opera sua in monte Sion
& in Jerusalem, ut visitem fructus superbi
animi regis Athur, & insolentiam celsitudinis
oculorum ejus: Quia dixit, Virtute manûs
meæ feci, & sapientiâ meâ, quòd prudens sum:
14 amovi terminos populorum, et opes eorum
diripui, et urbes frequentes edomui: Et as-
secuta est ceu nidum manus mea robur gen-
tium, et ut colliguntur ova derelicta, col-
15 legi totam terram, nec fuit qui alas attolle-
ret, aut os suum aperiret ac pipiret. Num
gloriaretur securis contra eum qui eâ cæ-
dit? aut magnificaretur serra contra eum qui
eâ secat? aut superbiret virga contra eum
qui attollit eam?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل العاشر * قريان المذاين *

CAP. X.

Lectio de litibus.

1 Væ scribentibus quod nefas est, quo-
2 niam cùm iniqua scribunt, Pro-
fectò scribunt ea deflectentes à judicio
pauperum; & rapiunt jus inopum populi
mei: ut sit illis vidua in rapinam, &
pupillus in prædam. Quid enim facient
3 in die animadversionis, quandoquidem ca-
lamitas eorum ventura est è longinquo?
ad quem fugietis ut opem ejus imploretis?
& ubinam relinquetis gloriam vestram,
Ne corruatis in rapinam, & sub inter-
4 fectis succumbatis? at his omnibus nequa-
quam cessabit ira ejus, sed manus ejus ad-
huc est elevata. Væ Assyriis in quorum
5 manibus est virga furoris & indignationis
meæ. Immittam furorem meum in
6 gentem iniquam, & præcipiam populo
meo ut prædam & populationem faciat,
tabes conculcet, & ut pulverem deprimat.
7 Verùm ipse nec ita sentit, nec ta-
lia apud se cogitat; sed cæcâ mente sibi
proponit consumere gentes non paucas.
8 Quod si dicant ei, Tu solus princeps es;
9 Nonne, inquit, regiones cepi quæ sunt
super Batelam, & Chalanis, ubi turris
extructa fuerat; & cepi Arabiam, Da-
10 mascum, & Samariam? Eodem modo
capiam istos manu meâ, & occupabo
regiones omnes, ubidate O sculptilia
11 in Jerusalem & Samaria; Qui
quemadmodum feci Samariæ & operi-
bus manuum ejus, ita faciam Jeroso-
12 lymæ & idolis ejus. Futurum est
autem ut cùm perfecerit Dominus quic-
quid factaturus est in monte Sion &
in Jerusalem, increpet Dominus mentem
illam magnam, principem Assyriorum,
13 & insolentem superbiam oculorum ejus:
Quia dixit, Equidem potentiâ manûs
meæ agam, & sapientiâ oris mei aufe-
ram terminos populorum, diripiam ope-
lentiam eorum, & urbes populosas
tremefaciam: Et orbem universum
14 ceu nidum arripiam manu meâ, tollâmque
sicut ova derelicta, nemine à me evadente,
aut reluctante, aut os suum aperiente ac pipiente. An gloriabitur
15 securis absque cædente qui eâ cædat?
aut extollet se serra sine trahente il-
lam? & pari modo cùm quis baculum
aut lignum arripit?

subter &,macie ejus pinguib^a in exercitu Domin^a dominator mittet Ideo
16 לָכֵן יִשְׁלַח הָאָדוֹן אֲדֹנָי צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנָּיו רָזוֹן וְתַחַת
Israel lux erit Et ,ignis incendia quali incendia incendet ej^a gloria
17 כְּבֹדוֹ יִקַּד יִקֹּד כִּיקוֹד אֵשׁ: וְהָיָה אוֹר יִשְׂרָאֵל
,ejus spinam devorabit & ,ardebit & : flammam in ej^a sanctus & ,ignem in
לְאֵשׁ וּקְדוֹשׁוֹ לְלַהָבָה וּבָעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתוֹ
,anima ab,ejus *Charmel* &,ejus sylva gloria Et ,una die in ej^a vepres &
18 וּשְׁמִירוֹ בְּיוֹם אֶחָד: וְכִבּוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמְלוֹ מִנֶּפֶשׁ
Ignem residua Et ,*ex il sua inquiescet* sicut erit &:consumet carne ad usq; &
19 וְעַד־בָּשָׂר יִכְלֶה וְהָיָה כְּמִסֹּס נֹסֵס: וּשְׁאָר עֵץ
non ,illa die in erit Et ,ea scribat puer ut erunt *numerus* ejus sylvæ
20 יָעְרוֹ מִסְפַּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתָּבֵם: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא־
super inniti ,Jahacob domus *cessio* & ,Israel residuum ultra adjiciet
יוֹסִיף עוֹד שְׁאָר יִשְׂרָאֵל וּפְלֵיטַת בֵּית־יַעֲקֹב לְהִשָּׁעֵן עַל־
,veritate in Israel Sanctum Dominum super innitetur & ,se percutiente
מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן עַל־יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת:
fuerit si Quia ,fortem Deum ad ,Jahacob residuũ,convertetur Residuũ
21 שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב אֶל־אֵל גִּבּוֹר: כִּי אִם־יִהְיֶה
consumatio:eo *in* convertetur residuũ,maris arena veluti Israel tu^a populi
22 עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב בּוֹ כִּלָּיוֹן
Tom.mus Domin^a decisam & consumationẽ Quia ,justitiam *immanem* decisa
חָרוּץ שֹׁטֵף צְדָקָה: כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה
Dom.mus Dñs dixit sic Idcirco ,terræ universæ *interiori in faciens* exercituã
24 צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ: לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
virga In ,Assur ab Sijon habitator ,mi populus timeas Ne :exercituum
צְבָאוֹת אַל־תִּירָא עַמִּי יֹשֵׁב צִיּוֹן מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט
paululũ adhuc Nam ,Ægypti via in te sup levabit suã baculũ &,te percutiet
25 יַכֶּכָּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם: כִּי עוֹד מְעַט
suscitabit Et ,eorũ *excessionem* ad me^a *nasus* & ,ira consumabitur &,paululũ
מְזַעַר וְכָלָה זַעַם וְאַפִּי עַל־תַּבְלִיתָם: וְעוֹרֵר
,Horeb petra in ,Midian plagã juxta flagellũ exercituũ Dominus eã super
26 עָלָיו יְהוָה צְבָאוֹת שׁוֹט כְּמַכַּת מִדְיָן בְּצוּר עוֹרֵב
illa die in ,erit Et ,Ægypti via in eã elevabit &,mare sup suã virgã &
וּמַטֵּהוּ עַל־הַיָּם וְנִשָּׂאוֹ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
27 ,tuo collo *dispeget* ejus jugum & ,tuo humero *dispeget* ejus onus removebitur
יָסוּר סֵבְלוֹ מֵעַל שִׁכְמֶךָ וְעֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ
,Migron in transivit,Hajath ad Venit ,olei *faciebus* à jugum corrũpetur &
וְחָבַל עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן: בָּא עַל עַיָּת עָבַר בְּמִגְרוֹן
Ghebah ,*transiuum* Transierunt ,sua instrumenta commendabit Michmas in
28 לְמִכְמָשׂ יַפְקִיד כֵּלָיו: עָבְרוּ מַעְבָּרָה גֶּבַע
Intoni ,fugit Saul Ghibbah ,Ramah *contremuit* :pernoctãrũt diversorio
29 מָלוֹן לָנוּ חָרְדָה הָרָמָה גִּבְעַת שָׁאוּל נָסָה: צַהֲלִי
,se Elongavit .Hanathoth pauper,Laisah *attendere fac* ,Gallim filia tuã voce
30 קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לַיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת: נָדְדָה
Nob in dies Adhuc ,*se collegerunt fugam ad* Ghebim habitatores,Madmen.h
31 מַדְמֵנָה יֹשְׁבֵי הַגֵּבִים הֵעִיזוּ: עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב
,Jerusalaim collis ,Sijon domus mons suã manum *Agitabit* :standum ad
32 לַעֲמֹד יִנְעַף יָדוֹ הַר בַּת־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלִָם:

Versio VUL. LAT.

16 Propter hoc mittet dominator Dñs exercituũ in pinguib^a ej^a tenuitatẽ:& subtus gloriam ejus succensa ardebit quasi combustio ignis. Et erit lumen Israel in igne, & Sanctus ejus in flamma:& succendetur, & devorabitur spina ejus, & vepres
18 in die una. Et gloria salt^a ej^a, & Carmeli ejus,ab anima usq; ad carnem consumetur, & erit terrore profusgus. Et reliquiæ ligni saltũs ejus præ paucitate numerabuntur,& puer scribet
20 eos. Et erit in die illa:non adjiciet residuũ Israel, & hi qui fugerint de domo Jacob, inniti sup eo qui percutit eos:sed innitetur sup Dñm Sanctũ Israel
21 in veritate. Reliquiæ convertentur, reliquiæ, inquã, Jacob
22 ad Deum forte. Si enim fuerit populꝰ tuus Israel quasi arena maris, reliquiæ convertentur ex eo:consummatio abbreviata inundabit justitiã. Consummationẽ enim et abbreviationem Dñs De^a exercituũ faciet
24 in medio omnis terræ.Propter hoc, hæc dicit Dñs Deus exercituũ ; Noli timere,populꝰ me^a habitator Sion,abAssur:in virga pcutiet te,& baculũ suũ levabit sup te in via Ægypti.Adhuc enim paululum modicúmque,& consũmabitur indignatio :et furor me^a sup scel^a eorũ.
26 Et suscitabit sup eum Domin^a exercituũ flagellũ, juxta plagã Madian in petra Oreb, & virgam suã super mare,& levabit eam in via Ægypti. Et erit in die illa : Auferetur onus ej^a de humero tuo,& jugũ ej^a de collo tuo, et computrescet jugũ à facie olei. Veniet in Aiath, transibit in Magron : apud Machmas commendabit vasa sua. Transierunt cursim,Gaba sedes nostra : obstupuit Rama,
30 Gabaath Saulis fugit. Hinni voce tuã filia Gallim, attende Laisa , paupercula Anathoth.
31 Migravit Medemena:habitatores Gabim,confortamini. Adhuc dies est, ut in Nobe stetur : agitabit manum suam super montem filiæ Sion, collem Jerusalem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Ἀλλὰ ἀποστελεῖ κύριος (Saba) ὁ θεὸς εἰς τὴν
πιῶν ἀπμίαν, καὶ εἰς τὴν δόξαν αὐτῆς καυ-
17 θήσον. Καὶ ἔται τὸ φῶς τοῦ Ἰσραὴλ
(s) εἰς πῦρ, καὶ ἁγάσει (t) αὐτὸν ἐν πυρὶ καυ-
θήσον, καὶ φάγε (u) ὡσὲὶ χόρτον τὴν ὕλιν. τῇ ἡ-
18 μέρᾳ ἐκείνῃ Ἀποσβεσθήσε (v) τὰ ἔρη, (w)
οἱ βυνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καρφάγε (x) ἀπὸ ψυ-
χῆς ἕως σαρκῶν. καὶ ἔται ὁ φεύγων, ὡς ὁ φεύ-
γων ἀπὸ φλογὸς καυσόμενης. Καὶ οἱ καταλει-
φθέν(ε)ς ἀπ' αὐλῆς (φ) ἀριθμὸς ἔσον (y),
19 παιδίον γράψει αὐτός. Καὶ ἔται ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐκείνῃ, οὐκέτι προσεθήσε (z) τὸ κατα-
λειφθὲν Ἰσραὴλ, καὶ οἱ σωθέν(ε)ς τοῦ Ἰακὼβ
οὐκέτι μὴ πεποιθότες ὦσιν ἐπὶ τὸν ἀδικοῦ-
σαν(α) αὐτὸν, (')ἀλλὰ ἔσον (a) πεποιθότες ἐπὶ
20 τὸν θὸν τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ τῇ ἀληθείᾳ. Καὶ
ἔται τὸ κατεληφθὲν τοῦ Ἰακὼβ ἐπὶ θεὸν ἰ-
21 σχύοντα. Καὶ ἐὰν γένῃ ὁ λαός Ἰσραὴλ ὡς
ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα (χ)
22 αὐτῆς (Saba) σῴσε (b). (ϒ)Λόγον συντελῶν καὶ συν-
τέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, Ὅτι λόγον (Sunte-
τμημένον(ω) κύριος (Saba) ποιήσ(ε) ἐν τῇ οἰκουμένῃ
23 ὅλῃ. Διαῦτο τάδε λέγει κύριος (Saba) ὁ
Μὴ φοβῶ ὁ λαός μου, οἱ κατοικοῦν(τε)ς ἐν Σι-
ὼν, ἀπὸ Ἀσσυρίων, ὅτι ἐν ῥάβδῳ παιδεύσε σε
πληγὴν καὶ ἐπάρα ἐπὶ (c) τὴν ὁδὸν
24 Αἰγύπτου. Ἔτι καὶ μικρὸν, καὶ παύσε (d) ἡ ὀργὴ
26 ὁ θὸς ὑμῶν ἐπὶ τὸν (e) βαλὴν αὐτῆς. Καὶ (α) ἐγερ-
εῖ ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν, κατὰ τὴν πληγὴν (β) Ma-
διὰμ ἐν τόπῳ Σελὶ-λεως· καὶ ὁ ὑμὸς αὐτοῦ τῇ
ὁδῷ τῇ κατ' θάλασσαν, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ'
27 Αἴγυπτον. Καὶ ἔται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀφ-
αιρεθήσε (f) ὁ (γ)ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου σου,
καὶ ὁ φόρος αὐτοῦ ἀπὸ (g) τοῦ ὤμου σου, καὶ καταρραφήσε (h) ὁ
28 ζυγὸς ἀπὸ τοῦ ὤμου ὑμῶν. Ἤξει (δ) εἰς τὴν πό-
λιν Ἀγγαὶ, καὶ παρελεύσε (i) εἰς (δ)Μαγγεδὼ,
29 καὶ ἐν Μαχμὰς θήσε τὰ σκεύη αὐτοῦ. Καὶ
παρελεύσε (j) φάραγγα, καὶ ἥξε (k) εἰς Ἀγγαὶ, φόβ-
30 βος λήψε (l) Ῥαμὰ, πόλιν Σαὺλ, φεύξε (m) Ἡ
θυγάτηρ Γαλλὶμ, ἐπακούσ (n) (ε) Λαΐσα, ἐπα-
31 κούσ (o) ἐν Ἀναθώθ. (ζ) Καὶ ἔξεισε Μαδιὰ Cu-
32 νὰ, καὶ οἱ κατοικοῦν(τε)ς Γιβεείμ. Παρακαλεῖτε σή-
μερον (η) ἐν ὁδῷ τοῦ μείναι, τῇ χειρὶ παρακα-
λεῖ τὸ ὄρος τῆς θυγατέρα Σιὼν, καὶ οἱ βυνοὶ οἱ ἐν Ἰδρουσαλήμ.

MS.A. (σ) ὡς τοῦ, (τ)αὐτὸ(υ) καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ οἱ βυνοὶ, (φ) ἴσον ἀρι-
θμὸς, (')ἀλλ' (χ)σωθήσε(τ). (ψ)Λόγον γὰ(ω)ποιήσ(ε) ὁ θεὸς (α)ἐπεγδεῖ (β) τὴ
Μαδιὰμ (γ)φόβος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ, καὶ ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου σου, (δ) Μα-
γαδδὼ, (ε) ἐν * σα, (ζ)Ἐξεῖσι (η)ἐν τῇ ὁδῷ

Targum JONATHAN.

16 חֲלַף דְּאִתְרַבְּרַב מַלְכָּא דְאַתּוּר בְּכֵן יְשַׁלַּח רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת בְּרִבְרְבָנוֹהִי מְחָא
17 וּתְחוֹת מְנֵי יְקָרֵהּ מִיקַד יְקָרֵהּ כְּיִקְדַת אֶשָׁא: וּיְהֵי מְרֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל וְקִדּוֹשֵׁיהּ
מִיסְרֵיהּ דְּתַקִּיף כְּאֶשְׁתָּא וּפְתָגְמוֹהִי כְּשַׁלְהוֹבִיתָא וְיֵקוּטוּן וְיוֹשִׁיצִי שְׁלוֹנוֹהִי וּטוּרְנוֹהִי
18 בְּיוֹמָא חַד: וִיקַר סְגִי מִשְׁרְיָתֵיהּ נַפְשָׁיהוֹן עִם פְּרֵיהוֹן יְשֵׁצִי וּיְהֵי חְבִיר וְעָרִיק: וּשְׁאַר
19 עַבְדֵי קְרָבֵיהּ יִסּוּפוּן לְמֶהֱוֵי עִם דְּמִנָּיִן וּמִלְּכוּ חֵיל שָׁא יִתְחַשְׁבוּן: וּיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא לָא
20 יוֹסְפִין עוֹד שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל וְשִׁבְתָּא בֵּית יַעֲקֹב לְאִסְתְּמָכָא עַל עַמְמַיָא דַהֲווֹ מְפַלְּחִין בְּהוֹן
21 וְיִסְתְּמְכוּן עַל מֵימְרָא דְיָי קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל בְּקִשְׁטוּן: שְׁאַר דְּלָא חָטוּ וּדְתָבוּ מְחַשְׁבָה
22 שְׁאָרָא דְבֵית יַעֲקֹב יְתוּבוּן לְמִפְלַח קֳדָם אֱלָהָא גְּבָרָא: אֲרֵי אִם יְהֵי עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל סְגִי
כְּחֵלָא דְיַמָּא שְׁאַר דְּלָא חָטוּ וּדְתָבוּ מְחַשְׁבָה יְתְעַבְּרוּן לְהוֹן גְּבוּרָן דְּמִתְגַּבְּרָן וּמְרַבְּרָן
23 בְּגוֹוָ: אֲרֵי גְמִירָא וּשְׁיָצָאָה יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת עֲבַד עִם כָּל רְשָׁיעֵי בְּנֵי אַרְעָא: בְּכֵן כְּדֵנָן
24 אֲמַר יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת לָא תְּדְחַל עַמִּי דְּתָיֵב צִיּוֹן מֵאַתּוּרָא בְּשׁוֹלְטָנֵיהּ וּיְמַחֲנֵהּ וּמַרְוָתֵיהּ
25 יְרַמֵּי עֲלָךְ כְּדַבְּאוֹרַח מִצְרָיִם: אֲרֵי עוֹד צְבַר כְּזֵעֵר וּיְסוּפוּן לְזִטְיָא וּמִכּוּן דְּבֵית יַעֲקֹב
26 וּרְוָנוּן עַל עַמְמַיָא עֲבָדֵי תְּבָלָא לְשֵׁיצְיוּתְהוֹן: וּיְתֵיתֵי עֲלוֹהִי יְיָ צְבָאוֹת מְחָא כְּמַחַת מִדְיָן
בְּשִׁקְוֵיהּ עוֹרֵב וּמַרְוָתֵיהּ תְּעֵרֵי מִכּוּן כְּמָא דַעֲרַת מַרְוַת פְּרֵעָה עַל יַמָּא וּיְתַעְבְּרֵן לְכוֹן
27 בְּגוֹוָן כְּדַבְּאוֹרַח הַהִיא תְּעֵרֵי מִרְוָתֵיהּ מִנְּךָ וְנִירֵיהּ מֵעַל צַוְּארָךְ
28 וְיִתְבְּרוּן עַמְמַיָא מִן קֳדָם מְשִׁיחָא: אֲתָא עַל עִיתָא עֲבַר בְּמִגְרוֹן לְמִכְמָס יְמַנֵּי רַבְּנֵי
29 מַשְׁרְיָתֵיהּ: גּוּוּ עֲבָרוּ יַרְדְּנָא בְּגִבְעַ בְּתוּ לְהוֹן אִתְחַבְּרוּ יְתְבֵי רָמְתָא אֲנַשׁ גִּבְעַת שָׁאוּל
30 עֲרָקוּ: אַרְימוּ קָלְכוֹן אֲנַשׁ בַּת גַּלִּים אֲצִיתוּ דְיָתְבִין בְּלֵישׁ דְּרִיוְרִין בְּעֲנִיָּה עֲנָתוֹת: אִתְּחַבְּרוּ
31 אֲנַשׁ מַרְמְנָה יְתְבֵי גֵיבִים נְגוּ: עַד כְּעַן יוֹמָא רָב וְסַנֵּי עָדֵן לֵיהּ לְמֵעֱל הָא סַנְחֵרִיב מַלְכָּא
32 דְאַתּוּר נְנַטֵּל וְעָבַר חֵילָת אֲנִין וּדְבַר עַשְׁרָה אַרְבָּעִין אַלְפִין גּוּפְנִין דְּדָהַב דְּבֵי מַלְכִּין
קְשִׁירֵי חָנָא יְתְבִין בְּהוֹן וּדְבַר עַשְׁרָה מְאָתָן אַלְפִין אַחִידֵי סַיְפִין וּרוּמְחִין וּדְבַר עַשְׁרָה מְאָתָן
וְשַׁתִּין אַלְפִין מְחַצְּצֵי נִירִין גּוּבְרִין דְּרָהֲטִין קֻדָּמוֹהִי מְאָה אַלְפִין אַרְכָּא דְמַשְׁרְיָתֵיהּ
אַרְבַּע מְאָה פַּרְסִין צוּאר סִיסְוָתֵיהּ אַרְבָּעִין פַּרְסִין מְנֵי מַשְׁרְיָתֵיהּ מְאָתָן וְשַׁתִּין אַלְפִין
רְבוּא חֵסֶד חַד וְכֵן אָתוּ עַל אַבְרָהָם כַּד רְמוּ יָתֵיהּ לְנוּרָא קְיָרְתָא וְכֵן עֲתִידִין לְמֵיתֵי עִם
גּוּג וּמְגוּג כַּד יִשְׁלֵיהּ עָלְמָא קְצֵי לְמִתְפְּרָקָא מַשְׁרְיָתֵיהּ קֳדָמוֹהִי כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא שְׁתוּ מַיָא
דְהוּו בְּיַרְדְּנָא מַשְׁרְיָתֵיהּ תְּנִיתֵיהּ כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא דְלוּ עִקְבֵי סוּסְוָתֵיהּ וּשְׁתוּ מַיָא מַשְׁרְיָתֵיהּ
תְּלִיתָאָה כַּד עֲבָרוּ בְּיַרְדְּנָא חַפְרוּ בִּירִין וּשְׁתוּ מַיָא אַתָּא וְקָם בְּגוּב קְרְיָת בַּהֲנַיָא לְקַבֵּיל
שׁוּרָא דִירוּשְׁלֵם וְעָנִי וְאָמַר לְחֵילוֹתֵיהּ הֲלָא רְאוּ הַיָּא קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם דְּעֲלָה אַרְגִּישׁוּת כָּל
מַשְׁרְיָתִי וְעֲלָה בְּכִשְׁיוּת כָּל מְרִינָתִי הָא הִיאוּ וְעִירָא וְחַלְשָׁא מִכָּל כְּרֵכֵי עַמְמַיָא דִכְשִׁית
בְּתְקוּף יְדִי עֲלָה קָם מְגִיד בְּרִישֵׁיהּ מוּבִיל וּמֵיתֵי בִּידֵיהּ עַל טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דִי בְּצִיּוֹן
וְעַל עֲזָרָתָא דִירוּשְׁלֵם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Pro eo q magnificatus est rex Assyriæ ; propterea mittet dominator seculi
17 Dñs exercituũ in principes ej^a plagã, & subt^a *vasa gloriæ* eorũ incendio succendentur, sicut incendium ignis. Et erit Dñs lumen Israel, & san-
18 ctus ej^a, & verbum ejus forte sicut ignis, & sermo ejus sicut flamma;& occidet & consumet principes ej^a, & satrapas ejus in die una. Et gloriam mul-
19 titudinis exercitus ejus, & animas eorum cum corporib^a eorum consumet; & erit confractus & profugus. Et reliqui bellatores ejus deficient, ut sit
20 populꝰ pauci numeri;& in regnum infirmum reputabuntur. Et erit in tempore illo; Non adjicient ultra residuum Israel, & qui liberati fuerint de
domo Jacob, inniti super populis,quibus antea serviebant : sed innitentur
21 super verbo Dñi sancto Israel,in veritate. Reliquiæ quæ non peccaverunt,
22 & quæ conversæ fuerunt à peccato, reliquiæ domus Jacob convertentur,ut serviant coram Deo forti. Quoniam si fuerit populus tuus Israel multus
sicut arena maris,illis reliquiis quæ non peccaverũt, & quæ conversæ sunt
23 à peccato, fient magnalia quæ prævalebunt, & ducentur in justitia. Quia consummationẽ, & consumptionem Dñs Deus exercituum faciet in omni-
24 bus impiis *in medio* terræ. Propterea hæc dicit Dñs Deus exercituum : Ne timeas populꝰ meus habitator Sion ab Assur. In virga enim sua percutiet
25 te, & subjectionem suam projiciet super te, sicut in via Ægypti. Quia ad-
huc paululũ,modicúmque, & desinent maledictiones à vobis, ô domus Ja-
26 cob ; & ira mea erit super populos operantes scelus, ut consumantur. Et adducet super eum Dñs exercituum plagam Madian in petra Oreb;& sub-
jectio ejus auferetur à vobis,sicut ablata est subjectio Pharaonis *ad mare*,
& fient eis magnalia sicut in via Ægypti. Et erit in tempore illo;auferetur
27 subjectio ejus à te,& jugum ejus de collo tuo : & conterentur populi à facie Christi. Venit super Ajat,transivit in Magron, apud Machmas consti-
28 tuet principes exercitus sui. *Vadârunt* transierunt Jordanem ; in Gabaa
29 mansionẽ fecerunt sibi:contriti sunt habitatores Ramæ: viri Gabaa Saulis
fugerunt. Elevate vocem vestram viri filiæ Galim ; auscultate qui habitatis
30 in Lais;qui moramini in paupercula Anathoth. Contriti sunt viri Madme-
31 na, habitatores Gabim transmigrarunt. Adhuc dies magnus, & multum
32 tempus ei ut ingrediatur. Ecce Senacherib rex Assyriorum(*profectus est & transiit tres stationes,duxitq; secum quadragies mille sedilia aurea, quib^s filii regum redimiti coronis insidebant; adduxit etiã secũ ducenta millia gerentiũ gladios & hastas,præterea ducenta & sexaginta millia sagittariorũ, viros præcurrentes eum centies mille:longitudo castrorum ejꝰ quadringenta parasangæ, cervix equitat^s ejꝰ quadraginta parasangæ,numerꝰ copiarũ ejus ducenta & sexaginta millia myriadum minor uno : & sic venerunt in Abraham quando conjecerunt eũ in mediũ ignis ardentis;sic etiã venturi sunt cum Gog & Magog cum absolverit mundꝰ terminũ suũ ut liberetur. Exercitꝰ primꝰ transmisso Jordane epotaverunt aquas quæ erant in eo, exercitꝰ secundꝰ transmisso Jordane exhauserunt vestigia equorũ & biberunt aquas , exercitꝰ tertiꝰ transmisso Jordane foderunt puteos & biberunt aquas.*) veniet & stabit in Nobe urbe sacerdotũ contra murũ Hierusalem.
Et respondet & dicit exercitui suo : Hæccinæ est illa civitas Hierusalem, contra quam congregavi omnia castra mea , *& propter quam pressi omnes provincias meas?* Ecce ipsa *minor* & infirmior est cunctis munitionib^s populorũ, quas subjeci in fortitudine manus meæ. *Contra eã* stabit, commovebit caput suũ; inferet & trahet manum suam super montem domus sanctuarii quæ est in Sion, & contra atrium quod est in Hierusalem.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܗܘܝܕܝܢ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܒܫܘܠܗ ܕܫܡܝܢ ܢܫܪܐ ܘܬܚܬ ܢܫܪܐ ܢܫܪܐ ܕܝܩܪܐ ܢܘܗܪ ܢܘܗܪ ܐܝܟ ܢܘܪܐ ܕܡܬܩܕ ܘܢܐܟܠ ܠܩܘܨ ܘܠܫܘܟ ܘܢܐܟܠ ܠܝܥܪ ܘܠܩܘܨ ܕܚܩܠ ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܬܩܕ ܢܘܗܪ ܘܢܐܟܠ ܠܝܥܪ ܘ

ישעיה: יא

33 הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוִה צְבָאוֹת מְסַעֵף פֹּארָה בְּמַעֲרָצָה וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדֹעִים וְהַגְּבֹהִים יִשְּׁפָלוּ׃
34 וְנִקַּף סְבֵכֵי הַיָּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל׃

CAP. XI. יא

1 וְיָצָא חֹטֶר מִגֶּזַע יִשַׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃
2 וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃
3 וְהַרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃
4 וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃
5 וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃
6 וְגָר זְאֵב עִם־כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם־גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל וְכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם׃
7 וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַחְדָּו וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן׃
8 וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל־חֻר פָּתֶן וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָמוּל יָדוֹ הָדָה׃
9 לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יַשְׁחִיתוּ בְּכָל־הַר קָדְשִׁי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת־יְהוָה כַּמַּיִם לְיָם מְכַסִּים׃
10 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנוּחָתוֹ כָּבוֹד׃
11 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם׃
12 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפוּצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ׃
13 וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת־יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא־יָצֵר אֶת־אֶפְרָיִם׃

Versio VULG. LAT.

33 Ecce dominator Dominus exercituum confringet laguncúlam in terrore, & excelsi staturá succidentur, & sublimes humiliabuntur. Et subvertentur condensa saltûs ferro: & Libanus cum excelsis cadet.

CAP. XI.

1 Et egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus
2 ascendet. Et requiescet super eum spiritus Domini; spiritus sapientiæ, & intellectûs, spiritus consilii, & fortitudinis,
3 spiritus scientiæ, & pietatis, Et replebit eum spiritus timoris Domini. Non secundùm visionem oculorum judicabit, neque secundùm auditum aurium
4 arguet: Sed judicabit in justitia pauperes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ: & percutiet terram virgâ oris sui, & spiritu labiorum suorû
5 interficiet impium. Et erit justitia cingulum lumborum ejº: et fides cinctorium renum ejus.
6 Habitabit lupus cum agno: & pardus cum hœdo accubabit: vitulus & leo & ovis simul morabuntur, & puer parvulus
7 minabit eos. Vitulus & ursus pascentur: simul requiescent catuli eorum: & leo quasi bos
8 comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis: & in caverna
9 reguli, qui ablactatus fuerit, manum suam mittet. Non nocebunt, & non occident in universo monte sancto meo: quia repleta est terra scientiâ Domini, sicut aquæ maris ope-
10 rientes. In die illa, radix Iesse, qui stat in signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum ejus glori-
11 osum. Et erit in die illa: Adjiciet Dominus secundò manum suam ad possidendum residuum populi sui, quod relinquetur ab Assyriis, & ab Ægypto, & à Phetros, & ab Æthiopia, & ab Ælam, & à Sennaar, & ab Emath, & ab in-
12 sulis maris. Et levabit signum in nationes, & congregabit profugos Israel, et dispersos Juda colliget à quatuor plagis
13 terræ. Et auferetur zelus Ephraim, et hostes Juda peribunt: Ephraim non æmulabitur Judam, et Judas non pugnabit contra Ephraim.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

33 (α) Ἰδὲ ὁ δεσπότης κύριος Σαβαὼθ συνταράσσει πᾶν ἐνδόξως μετ᾽ ἰσχύος, καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ ὄψει Συντριβήσονται, καὶ (ι) οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται,
34 Καὶ πεσοῦνται ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ, ὁ δὲ Λίβανος σὺν τοῖς ὑψηλοῖς πεσεῖται.

MS.A. (β) Ἰδὲ δὲ (ι) ταπειγωθήσονται οἱ ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ.

ΚΕΦ. ια'.

1 Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται.
2 Καὶ ἀναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ
3 εὐσεβείας· Ἐμπλήσει αὐτὸν, πνεῦμα φόβου θεοῦ· οὐ κατ᾽ ὄψιν κρινεῖ, οὐδὲ κατ᾽ ἀ-
4 κοὴν ἐλέγξει, Ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῷ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τῷ στόματος αὐ-
5 τοῦ. καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀ-
6 σεβῆ. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐζωσμένη τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθείᾳ (α) εἰλημένον τὰς πλευράς. Καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετ᾽ ἀρνὸς, καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ μοσχάριον καὶ ταῦρος καὶ λέων ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ παιδίον μικρὸν ἄξει
7 αὐτούς. Καὶ βοῦς καὶ ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται, καὶ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν (β) ἔσονται· καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα.
8 Καὶ παιδίον νήπιον (γ) ἐπὶ τρωγλῶν ἀσπίδων, καὶ ἐπὶ κοίτῃ ἐκρύων ἀσπίδων τὴν
9 χεῖρα ἐπιβαλεῖ. Καὶ οὐ μὴ (δ) κακοποιήσουσιν, οὐδὲ μὴ δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου· ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα τοῦ γνῶναι τὸν κύριον, ὡς ὕδωρ
10 πολὺ κατακαλύψαι θάλασσαν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσι, καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ,
11 τιμή. Καὶ ἔσται (ε) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει (ζ) ὁ κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλῶσαι τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ, (η) οὗ ἂν καταλειφθῇ (θ) ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου, (ι) καὶ ἀπὸ Βαβυλωνίας, καὶ ἀπὸ Αἰθιοπίας, καὶ ἀπὸ Ἐλαμιτῶν, καὶ ἀπὸ ἠλίου ἀναπολῶν, καὶ ἀπὸ Ἀραβίας. Καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη, καὶ
12 Συνάξει τοὺς ἐπολομένους Ἰσραὴλ, καὶ τοὺς διεσπαρμένους Ἰούδα Συνάξει ἀπὸ τῶν τεσσά-
13 ρων περάτων τῆς γῆς. Καὶ ἀφαιρεθήσεται (κ) ὁ ζῆλος Ἐφραὶμ, καὶ οἱ ἐχθροὶ Ἰούδα ἐπολεῦται. Ἐφραὶμ οὐ ζηλώσει Ἰούδαν, καὶ Ἰούδας οὐ θλίψει Ἐφραίμ.

MS.A. (α) εἰλημμένον (β) βοσκηθήσονται· καὶ λέων καὶ βοῦς ἅμα φάγονται ἄχυρα. (γ) ἐπὶ τρώγλιω (δ) κακοποιήσωσιν, οὐδ᾽ οὐ μὴ (ε) ἐν τῇ (ζ) κύριος (η) ὃ ἂν (θ) ἀπὸ τῶν (ι) ἀπὸ Βαβυλωνίας, καὶ Αἰθιοπίας, (κ) ὁ ζυγὸς

Ecce dominator Dominus Sabaoth 33
conturbabit gloriosos cum fortitudine: & excelsi superbiâ conterentur: & sublimes humiliabuntur:
Et cadent sublimes gladio: Libanus autem cum excelsis cadet. 34

CAP. XI.

Et egredietur virga de (a) ra- 1
dice Jesse, & flos de radice ascendet. Et requiescet super eum spiritus Dei, spiritus sapientiæ, & intellectûs, spiritus consilii, & fortitudinis: spiritus scientiæ & pietatis Replebit eum, spiritus timo- 3
ris Domini. Non secundùm gloriam judicabit, neque juxta sermonem arguet: Sed judicabit humili 4
judicium, & arguet humiles terræ: & percutiet terram verbo oris sui: & in spiritu per labia interfi- 5
ciet impium. Et erit justitiâ cingulum lumborum suum, & veritate involutus costas. Et simul pasce- 6
tur lupus cum agno: & pardus simul accubabit cum hœdo: Et vitulus, & taurus, & leo simul pa-
scentur, & puer parvus ducet eos: Et bos & ursus pascentur simul: 7
& erunt simul catuli eorum: & leo, quasi bos, comedet paleas. Et 8
puer infans super foramina aspidum, & in cubile sæuum aspidum manum mittet: Et non noce- 9
bunt, neque potenint perdere quemquam in monte sancto meo: quia repleta est terra cognitione Domini, quasi aquamulta coope- 10
riat maria. Et erit in die illa, ra-
dix Jesse, & qui consurgit, ut princeps sit gentium: in ipso gen-
tes sperabunt: & erit requies ejus honor. Et erit die illâ, (b) adjiciet 11
Dominus ostendere manum suam ad zelandum reliquum residuum populi, quod reliquum fuerit ab Assyriis, & ab Ægypto, & à Ba-
bylonia, & ab Æthiopia, & ab Elamitis, & à Solorum, & ex Arabia. Et levabit signum in na- 12
tiones, & congregabit perditos Israel: & dispersos Judæ colliget à quatuor aliis terræ: Et 13
auferetur zelus Ephraim: & hostes Juda peribunt. Ephraim non æmulabitur Judam: & Judas non tribulabit Ephraim.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

33 הָא רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת רָמֵי קְטוֹל בְּמַשְׁרְיָתֵיהּ כְּבָעוּט דְּמִתְבַּעֵיט בְּמַעְצַרְתָּא וְרָמֵי
34 קוֹמָא יִתְקַטְּפוּן וְתַקִּיפֵי יִמְּאֲנוּן׃ וְיִקְטְלוּן גִּבְרֵי מַשְׁרְיָתֵיהּ דְּמִתְגַּבְּרִין כְּבַרְזְלָא וְעִבְרֵי קְרָבֵיהּ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְרַמּוּן׃

יא

1 וְיִפּוֹק מַלְכָּא מִבְּנוֹהִי דִּישַׁי וּמְשִׁיחָא מִבְּנֵי בְנוֹהִי יִתְרַבֵּי׃
2 וְתִשְׁרֵי עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ רוּחַ חוֹכְמָא וְסוֹכְלְתָנוּ רוּחַ מַלְכָּא וּגְבוּרָא רוּחַ מַדְעָא וְדַחֲלָתָא דַיְיָ׃
3 וְיִקְרְבִנֵּיהּ לְדַחֲלָתֵיהּ יְיָ לָא לְחֵינוּ עֵינוֹהִי יְהֵי דָאֵן וְלָא לְמִשְׁמַע אוּדְנוֹהִי יְהֵי מוֹכַח׃
4 מְסַכְּנֵין יְיוֹנַח בְּהֵימְנוּתָא מְחַשְׁבֵי עִמָּא דְאַרְעָא וְיִמְחֵי חִיבֵי אַרְעָא בְּמֵימַר פּוּמֵיהּ
5 וּבְמִמְלַל שְׂפָתָיהּ יְהֵי מְמִית אַרְמִילוּס רַשִׁיעָא׃ וְיהוֹן צַדִּיקַיָּא סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ וְעִבְרֵי
6 הֵימְנוּתָא מְקַרְבִּין לֵיהּ׃ בְּיוֹמוֹהִי דְמַשִׁיחָא דְיִשְׂרָאֵל יִסְגֵּי שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְיִדּוּר דְּבָא עִם
אַפְרָא וְנִמְרָא עִם גַּדְיָא שְׁרֵי וְעֶגְלָא וְאַרְיָא וּפַטִּים כַּחֲדָא וְזָעִיר עָיֵר יְהֵי מְדַבַּר לְהוֹן׃
7 8 וְתוֹרְתָא וְדֻבָּא יִרְעָן כַּחֲדָא שְׁרוֹן בְּנֵיהוֹן וְאַרְיָא כְּתוֹרָא יְכוּל תִּבְנָא׃ וְיִחֵוֵּי נִקְיָא עַל
חוֹר חֵוֵי פְּתָן וְעַל חֵיוָא גְלֵגְלֵי עֵינֵי חֵוֵי חוֹרְמָן חֲסִילָא יְרוּהִי יוֹשִׁיט׃ לָא יְבַאֲשׁוּן וְלָא
9 יְחַבְּלוּן בְּכָל טוּרָא דְקוּדְשִׁי אֲרֵי תְּתַמְלֵי אַרְעָא לְמַדְעַת דְּחַלְתָּא דַיְיָ כְּמַיָּא דְיַלְטָא חָפֵּן׃
10 וַהֲוָה בְּעִדָּנָא הַהִיא בַּר בְּרֵיהּ דִּישַׁי עָתִיד דִּיקוּם אַתְּ לְעַמְמַיָּא לֵיהּ מַלְכָּן יִשְׁתַּמְעוּן וַהֲוֵי
11 אֲתַר בֵּית מִישְׁרוֹהִי בִּיקָר׃ וַהֲוֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יוֹסִיף יְיָ תִּנְיָנוּת גְּבוּרְתֵּיהּ לְמִפְרוֹק יָת
שְׁאָרָא דְעַמֵּיהּ דְּאִשְׁתְּאַר מֵאַתּוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִבָּבֶל וּמֵחֲמָת
12 וּמִנְּגוּת יַמָּא׃ וַיְקִים אָת לְעַמְמַיָּא וַיְכַנֵּשׁ מְבַדְּרֵי יִשְׂרָאֵל וְגָלוּת יְהוּדָה יְקָרֵב מֵאַרְבַּע
13 רוּחֵי אַרְעָא׃ וְתֶעְדֵּי קִנְאַתָא דְבֵית אֶפְרַיִם וְדִמְעִיקְרֵי לְדְבֵית יְהוּדָה יִשְׁתֵּיצוּן דְּבֵית אֶפְרַיִם
לָא יְקַנֵּין בְּדְבֵית יְהוּדָה וּדְבֵית יְהוּדָה לָא יְעִיקִין לְדְבֵית אֶפְרַיִם׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce dominator seculi Dñs exercituum projiciet interfectos in castris ejus, 33
sicut cùm uvæ calcantur in torculari. Et excelsi statura succidentur, & for-
tes humiliabuntur. Et occidet robustos exercitus ejus, qui fortes sunt sicut 34
ferrum, & bellatores ejus super terram Israel cadent.

CAP. XI.

Et egredietur rex de filiis Iesse, & Christus de filiis filiorum ejus unge- 1
tur. Et residebit super eum spiritº prophetiæ à facie Dñi, spiritus sapientiæ 2
& intellectº, spiritus consilii & fortitudinis, spiritº scientiæ & timoris Dñi.
Et applicabit eum ad timorem suum Dominus: non secundùm visionem 3
oculorû suorû judicabit, neq; secundùm auditû aurium suarû arguet. Sed
judicabit in veritate pauperes, & arguet in fide pro egenis populi terræ, & 4
percutiet peccatores terræ verbo oris sui, & in eloquio labiorû suorum oc-
cidet Armilluſ impiû. Et erunt justi in circuitu ejº, & fideles accedent ad 5
eum. In diebus Christi Israel multiplicabitur pax in terra. Et habitabit 6
lupus cum agno, & leopardº cum hœdo commorabitur, & vitulº & leo &
aries pinguis simul erunt: & puer parvulus minabit eos. Et bos & ursus 7
pascentur, simul morabuntur filii eorum, & leo sicut bos comedet paleas.
Et delectabitur infans super foramen aspidis; & super visum conchæ ocu- 8
lorum serpentis reguli, qui ablactatº est mittet manum suam. Non malè 9
facient neque nocebunt in omni monte sancto meo, quia implebitur terra
scientia timoris Dñi, sicut aquæ operiunt mare. Et erit in tempore illo 10
filius filiorum Jesse, qui futurus est ut stet in signum populorum: ipsi regna
obedient, & erit locº mansionis ejus in gloria. Et erit in tempore illo, ad- 11
jiciet Dñs secundò per potentiam suam, ut liberet reliquias populi sui quæ
relinquentur de Assur, & de Ægypto, & de Phetros, & de India, & de
Elam, & de Babylonia, & de Emath, & de insulis maris. Et levabit signum 12
populis, & congregabit dispersos Israel, & transmigrationem Juda appli-
cabit à quatuor ventis terræ. Et auferetur zelus domus Ephraim: & qui an- 13
gustia afficiebant domû Juda, excidentur: viri domº Ephraim non æmula-
buntur domû Juda: & viri domus Juda non angustiabunt domum Ephraim.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 * ܗܘܝܢ ܡܪܝܐ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܡܫܒܪ ܩܨܝܢ ܒܚܝܠܐ ܪܡܐ ܢܬܬܒܪܘܢ ܘܪܡܝܐ ܢܬܬܡܟܟܘܢ ܘܪܡܐ ܢܬܬܫܦܠܘܢ
34 ܩܨܝ ܝܥܪܐ ܒܦܣܠܐ ܘܠܒܢܢ ܒܩܪܝܐ ܢܦܠ * ܘܢܩܛܥ ܩܨܝ ܝܥܪܐ ܒܦܣܠܐ ܘܠܒܢܢ ܒܩܪܝܐ ܢܦܠ *

Ecce Dominus Deus fortis jactabundos cum violentia eversurus est, & proceri staturâ humiliabuntur, & elati deprimentur: Sylvæ ramos ferro disrumpet, & Libanus cum gloria sua corruet.

CAP. XI.

1 * ܘܢܦܩ ܩܠܐ ܡܢ ܥܩܪܗ ܕܝܫܝ ܘܐܦܪܚ ܢܨܒܐ ܡܢ ܫܪܫܘܗܝ ܕܝܫܝ. * ܘܢܢܚ ܥܠܘܗܝ ܪܘܚܐ ܕܡܪܝܐ
2 ܪܘܚ ܚܟܡܬܐ ܘܡܕܥܬܐ ܪܘܚ ܥܨܬܐ ܘܓܒܪܘܬܐ ܪܘܚ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܕܚܠܬܐ ܕܡܪܝܐ.
3 ܘܢܫܪܐ ܒܕܚܠܬܗ ܕܡܪܝܐ. * ܠܐ ܠܡܚܙܐ ܥܝܢܘܗܝ ܘܠܐ ܠܡܫܡܥ ܐܕܢܘܗܝ. ܠܐ ܠܡܕܝܢ ܥܢܘܬܢ ܕܡܣܟܢܐ
4 ܘܠܡܬܝܒ ܠܡܣܟܢܐ ܕܐܪܥܐ. * ܘܢܡܚܐ ܐܪܥܐ ܒܡܚܬܐ ܕܦܘܡܗ ܘܒܪܘܚ ܣܦܘܬܗ ܢܩܛܠ ܪܫܝܥܐ.
5 ܘܗܘܐ ܨܕܩܐ ܡܬܪܙܐ ܠܬܪܨܘܗܝ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܡܬܪܙܐ ܠܬܪܨܘ ܚܩܘܗܝ.
6 ܘܢܬܪܥܐ ܥܡ ܐܪܝܐ ܘܢܪܒܨ ܥܡ ܓܕܝܐ. * ܘܢܬܪܥܐ ܥܓܠܐ ܘܒܪ ܐܪܝܐ ܘܡܪܒܝܢܐ ܚܕܐ ܢܪܥܐ ܘܛܠܝܐ ܢܪܥܐ
7 ܘܢܪܒܨ ܘܐܪܝܐ ܢܬܪܥܐ ܘܢܪܒܨ ܘܢܬܪܥܐ. * ܘܛܠܝܐ ܢܬܪܥ ܥܡ ܐܪܝܐ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
8 ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. * ܘܢܬܪܥ ܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
9 ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. * ܠܐ ܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
10 * ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
11 ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. * ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
12 ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. * ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
13 ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.
ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ. ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ ܘܢܬܪܥ.

1 Tum prodibit baculus è trunco Isai, & surculus ex ejus stirpe expullulabit, Super quo
2 requiescet & confidebit spiritus Dei, spiritus sapientiæ & intelligentiæ, spiritus cogitationis & fortitudinis, spiritus scientiæ & timoris
3 Domini. Fulgebit timore Domini, nec prout videbunt oculi ejus judicabit, neque prout
4 audient aures ejus arguet. Cum justitia judicabit pro pauperibus, & arguet cum æquitate pro egenis terræ. Terram percutiet
5 virgâ oris sui, & spiritu labiorum suorum impios morte afficiet. Erit justitia cingulum lumborum ejus, & fides zona laterum
6 ejus: Ita ut commoretur lupus cum agno, & pardus cum hœdo cubet; vitulus & catulus
7 leonis & bos simul pascentur, & parvus puer abigat eos: Vacca & ursa simul pascentur, &
8 pulli earum simul cubent: leo sicut bos paleas comedat: Infans colubro ludat, & in foramen aspidis mittat manum suam ab-
9 lactatus; Et non lædant, neque corrumpant in toto monte sanctitatis meæ: implebitur
10 enim terra scientiâ Domini, ut aquis mare te-
11 gentibus. Eo tempore fiet, ut sirpem Isai, quæ surget in signum populis, exquirant populi; & requies ejus sit honor. Eodem quoq; tempore fiet, ut adhibeat Dns secundò manum suam, ad cogendas reliquias populi sui quæ remanserunt, ex Athur, & ex Ægypto, è Patros, ex Æthiopia, ex Ilam, è Seir, ex Hemath, & ex insulis maris:
12 Et signum attollat gentibus, congregetque errabundos Israelis, & dispersos Judæ col-
13 ligat è quatuor plagis terræ. Recedat invidentia ab Aphremo, & oppressores Judæ pereant: Aphrem non invideat Judæ, nec Juda opprimat Aphremum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * لأنّ ها السيّد رب الجنود يقلّف الأشراف بقوة * ويكسر المرتفعون بقوتهم * ويذلّون
34 ويكبرون * ويسقط المرتفعون بالسيف * ويسقط لبنان مع المرتفعين *

Nam ecce Dominus, Dominus exercituum, nobiles violenter exagitabit; & proceri staturâ frangentur, deprimentur, & mœrore conficientur: Alti gladio corruent, & Libanus cum superbia corruet.

CAP. XI.

1 * والفصل الحادي عشر * ويخرج عصا من أصل ايسي * ويصعد
2 زهر من أصله * ويحل عليها روح الله * روح الحكمة والفهم * روح المشورة والقوة * روح
3 العلم وحسن العبادة * روح خوف الله يملأه * ليس يدين بالسرف * ولا يحسب القول
4 بنكت * لكنه يحكم للذليل بالانصاف ويبكت أشراف الأرض * ويضرب الأرض
5 بكلمة فيه * ويروح شفتيه يبيد المنافق * ويكون حقوه مضطقا بالعدل * وجنباه
6 مشدودتان بالحق * ويرعى الذيب مع الخروف * والنمر يسرح مع الجدي * والعجل
7 والدور والأسد يرعون جميعا * وغلام صغير يسوقهم * والبقر والدب يرعون معا *
8 ويكون أولادهم جميعا * والأسد مثل الثور يأكل التبن * وصبي طفل في عش
9 الأفاعي * والمفطوم في مضجع أولاد الأفاعي يضع يده * فلا يضرونه * ولا يستطيعون
أن يهلكوا ولا واحدا في جبل القدس * لأن الأرض كلها امتلأت لتعرف الرب مثل ما
10 كثير يغشي البحار * ويكون في ذلك اليوم أصل يسي والقائم ليرؤس الأمم * عليه
11 تتوكل الأمم ويكون راحته كرامة * ويكون في ذلك اليوم يريد الرب أن يطهر
يده ليغار * ويطلب البقية الباقية من شعبه * التي بقيت اذن من الموصليين * ومن
12 مصر * ومن بابل * ومن الحبشة * ومن أهل الأهواز * ومن مشارق الشمس * ومن ارابيا *
13 * ويرفع علامة للأمم * ويجمع الهالكين من اسرائيل * والمتفرقين من يهودا يجمعهم من
أربع أجنحة الأرض * ويذرع عين افرام * وأعداء يهودا يهلكون * لا يغار افرام على يهودا
ويهودا لا يضيق على افرام *

E

ישעיה : יב יג

filios prædabuntur simul : *mare* ad Philistim humerum in volabunt Et
14 וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבוּז אֶת־בְּנֵי־
Hammon filii & ,eorum manus missio Moab & Edom : Orientis
קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹח יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן
, Ægypti maris *linguam* Dominus *anathemate delebit* Et .eorũ auditus
15 מִשְׁמַעְתָּם: וְהֶחֱרִים יְהוָה אֶת־לְשׁוֹן יַם־מִצְרָיִם
: sui spiritus fortitudine in flumen super suam manum *agitabit* &
וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בַּעֲזוּם רוּחוֹ
.calceamentis in faciet ambulare & ,flumina septem in ,eum percutiet &
וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהַדְרִיךְ בִּנְעָלִים:
: Assur ab relinquetur qui ,ejus populi residuo *strata* via erit Et
16 וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׁאַר מֵאַשּׁוּר
terra è *cum ascendere* die in Israeli fuit sicut
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ
.Ægypti
מִצְרָיִם:

CAP. XII. יב

fiet ascensum quia ,Domine tibi Confitebor : illa die in dices Et
1 וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ
,mea salus Deus Ecce .*me consolatus* & ,tuus *iratus aversatur* ,*me in*
בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי
,Dominus *fuit* ,*canticum* & ,mea fortitudo quia ,*pavebo* non & confidam
2 אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עֻזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה
fontibus de ,gaudio in aquas haurietis Et *salutem* in mihi fuit &
3 וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי
invocate ,Domino Confitemini : illa die in dicetis Et .salutis
4 הַיְשׁוּעָה: וְאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ
quoniam mementote : ejus *facta* populis in facite Scire .ejus nomen in
בְשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי
celsitudinem quoniam ,Domino Cantate .ejus nomen est excelsum
נִשְׂגַּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת
præconica & ,v cem Exalta .terra universa in *ipsa* *nos* : fecit
5 עָשָׂה מֻדִּעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ: צַהֲלִי וְרֹנִי
.Israel Sanctus *mo inter* in magnus quia : Sion habitatrix
יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

CAP. XIII. יג

Super .Amos filius Jesaiahu vidit quam ,Babylonis *Onus*
1 מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ: עַל
Agitate .eos ad vocem exaltate ,vexillum elevate *prominum* montem
הַר־נִשָּׂא שְׂאוּ־נֵס הָרִימוּ קוֹל לָהֶם הָנִיפוּ
,meis sanctificatis præcepi Ego .munificorum *ejus* ingrediantur & ,manũ
2 יָד וְיָבֹאוּ פַּתְחֵי נְדִיבִים: אֲנִי צִוִּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי
mea ad sublimandum exultantes ,*meo nso* in meos fortes vocavi etiam
גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזִי גַאֲוָתִי:
sonitus vox : multi populi *similitudine* montibus in *tuba* Vox
3 קוֹל הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עָם־רָב קוֹל שְׁאוֹן
regum exercituum Dominus ,congregatarum gentium regnorum
מַמְלְכוֹת גּוֹיִם נֶאֱסָפִים יְהוָה צְבָאוֹת מַפְקֵד
: cœli extremo ab procul terra de Venientes .*cœli* exercitum
4 צָבָא מִלְחָמָה: בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה הַשָּׁמָיִם
.terram omnem *corruptendam* ad ejus *indignationis* vasa & ,Dominus
יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל כָּל־הָאָרֶץ:
Omnipotente ab præda veluti : Domini dies *propinquus* quia ,Ululate
5 הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדִּי
hominis cor omne & ,*remittentur* manus omnes Idcirco .veniet
6 יָבוֹא: עַל־כֵּן כָּל־יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־לֵבָב אָנוֹשׁ
.liquescet
7 יִמָּס:

Versio VULG. LAT.

14 Et volabunt in humeros Philisthiim per mare, simul prædabuntur filios Orientis. Idumæa et Moab præceptũ manũs eorum, & filii Ammon
15 obedientes erunt. Et desolabit Dominus linguam maris Ægypti, & levabit manum suã super flumen, in fortitudine spiritũs sui: & percutiet eum in septem rivis, ita ut transe-
16 ant per eum calceati. Et erit via residuo populo meo, qui relinquetur ab Assyriis: sicut fuit Israeli in die illa, quã ascendit de terra Ægypti.

CAP. XII.

1 ET dices in die illa; Confitebor tibi, Domine, quoniam iratus es mihi: conversus est furor tuus, & consolatus es
2 me. Ecce Deus salvator meꝰ, fiducialiter agam, & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus
3 est mihi in salutem. Hauritis aquas in gaudio de fontibus
4 salvatoris: Et dicetis in die illa; Confitemini Domino, & invocate nomen ejus: notas facite in populis adinventiones ejus: mementote quoniam
5 excelsum est nomen ejus. Cantate Domino quoniam magnificè fecit: annuntiate hoc in
6 universa terra. Exulta, & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui Sanctus Israel.

CAP. XIII.

1 ONus Babylonis, quod vi-
2 dit Isaias filius Amos. Super montem caliginosum levate signum, exaltate vocem, levate manum, & ingrediantur por-
3 tas duces. Ego mandavi sanctificatis meis, & vocavi fortes meos in ira mea, exultantes in
4 gloria mea. Vox multitudinis in montibus, quasi populorũ frequentiũ: vox sonitꝰ regũ, gentium congregatarũ: Dñs exercituum præcepit militiæ
5 belli, Venientibus de terra procul, à summitate cœli: Dominus, & vasa furoris ejus, ut disperdat omnem terram. Ululate, quia propè est dies Dñi:
6 quasi vastitas à Domino veniet. Propter hoc, omnes manus dissolventur, & omne
7 cor hominis contabescet,

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ πλαδήσουσι ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων· θάλασσαν ἅμα περιγομεῦσι, καὶ τὰς ἀφ' ἡλίου ἀναπλῶν, καὶ Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Μωάβ πρῶτον τὰς χεῖρας ὑπακούσουσιν· οἱ δὲ υἱοὶ
15 Ἀμμὼν πρῶτοι ὑπακούσουσι. Καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου, καὶ ὑπόδεῖξεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ποταμὸν πυκμαῖς βιαίῳ· καὶ πατάξει ἑπτὰ φάραγγας, ὥστε
16 διαπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν ὑποδήμασι. Καὶ ἔσται (ᵃ) τοῖς καταλειφθεῖσι μοι λαῷ ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ ἔσται τῇ Ἰσραὴλ, ὡς ἡ ἡμέρα ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

MS.A. (ᵃ) ὁδοῦ

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, (α) Εὐλογῶ σε κύριε, διότι ὀργίσθης μοι, καὶ ἀπέ-
2 στρεψας τὸν θυμόν σου, καὶ παρεκάλεσας με. Ἰδοὺ ὁ θεός μου σωτήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι (β) ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· ὅτι τὸ δόξα
3 μου καὶ ἡ αἴνεσίς μου κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. Καὶ (γ) ἀντλήσετε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτη-
4 ρίου. Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Ὑμνεῖτε κύριον, βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ· μνημόσκεσθε, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα
5 αὐτοῦ. Ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐπέπεσεν· ἀναγγείλαστε ταῦτα ἐν
6 πάσῃ τῇ γῇ. Ἀγαλλιάσθε, καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες (δ) Σιὼν, ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ (ε) αὐτοῦ.

MS.A. (α) Ἐυλογήσω, (β) ἐν αὐτῷ (γ) ἀντλήσεται (δ) ἐν Σιὼν (ε) Ζω.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Ὅρασις ἣν εἶδεν Ἠσαΐας υἱὸς Ἀμώς, κατὰ Βαβυλῶ-
2 νος. Ἐπ' ὄρους πεδινοῦ ἄρατε σημεῖον, ὑψώσατε τὴν φωνὴν (α) αὐτοῖς, προσκαλεῖ-
3 τε τῇ χειρὶ, ἀνοίξατε οἱ ἄρχοντες. Ἐγὼ ζωτάσω, (β) καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. γίγαντες ἔρχονται πληρῶσαι τὴν θυμόν μου
4 χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες. Φωνὴ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὁμοία ἐθνῶν πολλῶν, φωνὴ βασιλέων καὶ ἐθνῶν συναγμένων. κύριος Σαβαὼθ ἐντέταλται ἔθνει
5 ὁπλομάχῳ, Ἔρχεσθαι ἐκ γῆς πόρρωθεν ἀπ' ἄκρου οὐρανοῦ, κύριος καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ, (γ) καθαρθεῖραι πᾶσ-
6 τὴν οἰκουμένην. Ὀλολύζετε, ἐγγὺς γὰρ (δ) ἡμέρα κυρίου, καὶ συντριβὴ παρὰ τοῦ
7 θεοῦ ἥξει. Διὰ τοῦτο (ε) πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου δειλιάσει.

MS.A. (α) ἑαυτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, θαρσαλέοι τῇ ψυχῇ, (β) καὶ * ἐγὼ ἀνῆς. ἡγιασμένοι εἰσὶν, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς. (γ) τοῦ καταφθεῖραι τὴν οἰκουμένην ὅλην· (δ) ἡ ἡμέρα (ε) πᾶσαι χεῖρες * ἐκλυθήσεται

Et volabunt in navibus alienige- 14
narum: mare simul prædabuntur,
& eos, qui à Solis ortu, & Idu-
mæam: & super Moab primùm
manus mittent. Filii autem Am-
mon primi obedient. Et (c) *deso-* 15
labit Dominus mare Ægypti; &
mittet manum suam super flumen
spiritu violento; & percutiet se-
ptem valles, ita ut transeatur il-
lud in calceamentis. Et erit via re- 16
siduo populo meo in Ægypto. Et
erit ipsi Israel, sicut dies, quando
egressus est de terra Ægypti.

CAP. XII.

ET dices in die illa; (a) *Benedi-* 1
co te, Domine, quoniam iratus es
mihi, & avertisti furorem tuum,
& miseratus es me. Ecce Deus 2
meus, salvator meus, fidens ero in
(b) *eo, & non timebo: quoniam*
gloria mea, & laus mea Dominus:
& factus est mihi in salutem. Et 3
hauritis aquam cum lætitia de fon-
tibus salutaris. Et dices in illa 4
die; Hymnis celebrate Domi-
num, clamate nomen ejus, annun-
tiate in gentibus gloriosa ejus: me-
mentote, quoniam exaltatum est
nomen ejus. Laudate nomen Do- 5
mini, quoniam excelsa fecit: an-
nuntiate hoc in omni terra: Exul- 6
tate, & lætamini, qui habitatis
Sion: quia exaltatus est Sanctus
Israel in medio ejus.

CAP. XIII.

VISIO, quam vidit Esaias, filius 1
Amos, contra Babylonem. Super
montem campestrem levate signum, 2
exaltate vocem eis, (a) *consolami-*
ni manu, aperite principes. Ego
præcipio, & ego adduco (b) *eos.*
(c) *Gigantes venient implere fu-*
rorem meum gaudentes simul, &
contumeliam facientes. Vox gen- 4
tium multarum super montes, si-
milis gentium multarum, vox
regum, & gentium congregata-
rum. Dominus Sabaoth mandavit
genti bellicosæ, ut veniat de terra 5
longinqua à summo fundamento
cœli, Dominus, & armati bellato-
res ejus, ad corrumpendum univer-
sum orbem terræ. Ululate: propè 6
enim dies Domini: & contritio à
Deo veniet. Propter hoc omnis ma-
nus dissolvetur, & omnis anima 7
hominis formidabit.

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et conjungentur humero uno, ut percutiant Philistæos qui sunt in Occi- 14
dente, simul prædabuntur filios Orientis. In Idumæam & Moab extendent
manus suas, & filii Ammon obedient eis. Et exficcabit Dñs linguam maris
Ægypti, & elevabit plagam fortitudinis suæ super Euphratem, in verbo 15
prophetarum suorum; & percutiet eum in septem torrentes, & ibunt in eo
cum calceamentis. Et erit via strata reliquiis populi sui qui remansit de 16
Assur, sicut fuit Israel in die quo egressi sunt de terra Ægypti.

CAP. XII.

ET dices in tempore illo: Confitebor corã te, Dñe, quoniã pro eo quòd 1
peccavi corã te, factꝰ est furor tuus super me, *cùm verò conversus fuero ad*
legẽ: avertetur furor tuꝰ à me, et misereberis mei. Ecce in verbo Dei salutis 2
meæ ego confido, & non commovebor; quia fortitudo mea, & laus mea ter-
ribilis Dñs: dixit in verbo suo, & fuit mihi in salutẽ. Et recipietis doctri- 3
nam novam in gaudio ab electis justorũ. Et dicetis in tempore illo: Confi- 4
temini coram Dño, orate in nomine ejus; annunciate inter populos opera
ejꝰ: mementote quia forte est nomen ejus. Canite coram Dño, quia magna- 5
lia fecit; & manifestũ est hoc in universa terra. Exulta & lauda congregatio 6
Sion, quia magnus est qui dixit, se collocaturum majestatem suam in medio
tui, sanctus Israel.

CAP. XIII.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Babyloni, quod prophetavit 1
Esaias filius Amos. Super civitatem habitantem confidenter, levate fi- 2
gnũ, elevate vocem eis: agitate manum, & ingrediantur per portas ejus, qui
sponte se offerunt. Ego mandavi præparatis meis; etiam convocavi fortes 3
meos, ut sumant ex eis ultionem furoris mei, *fortitudinis meæ &* laudis meæ.
Vox multitudinis in montibus, similitudo populi grandis: vox tumultus 4
regnorũ multorum, populi qui congregantur. Dñs exercitũ constituit exer-
citus in bello. Venientes de terra longinqua à finibus *terræ*. Dñs, & vasa 5
calicis maledictionis coram eo, ut disperdat omnes impios terræ. Ululate, 6
quia propè est dies qui venturus est à facie Dñi: quasi præda à facie omni-
potentis veniet. Propterea omnes manus dissolventur, & omne cor homi- 7
nis tabescet.

תרגום יונתן Targum Jonatan.

14 ויתחברון כחף חד למחי פלשתאי די במערבא כחדא יבווזון ית בני מדנחא בארום
15 ומואב ישיטון ידיהון ובני עמון ישתמעון להון : ויבש יי ית לישן ימא דמצרים וירים
מחת גבורתיה על פרת במימר נביהי וימחניה לשבעא נחלין ויהכון ביה בסנדלין :
16 והוי אורח בקישא לשארא דעמיה דישתאר מאתוראה כמא דהות לישראל ביום
מסקיהון מארעא דמצרים :

יב

1 ותימר בעדנא ההיא אודי קדמך יי ארי עד דחבית קדמך הוה רוגזך עלי וכרו דחבית
2 לאורייתא יתוב רוגזך מני ותרחם עלי : הא על מימר אלהא פורקני אנא רחין ולא
3 אזדעזע ארי תוקפי ותושבחתי דחילא יי אמר במימריה והוה לי לפריק : ותקבלון
4 אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא : ותימרון בעדנא ההיא אודו קדם יי צלו בשמיה
5 חוו בעממיא עובדוהי אדכרו ארי תקיף שמיה : שבחו קדם יי ארי גבורן עבד גליא דא
6 בכל ארעא : בועי ושבחי כנשתא דציון ארי רבא אמר לאשראה שכנתיה בגוך
קדישא דישראל :

יג

1 מטל כס די לוט לאשקאה ית בבל דאתנבי ישעיה בר אמוץ : על כרכא דיתבא שליא
2 זקופו אתא ארימו קלא להון אניפו יד ויעלון בתרעהא מתנדבין : אנא פקדית למזמני
3 אף ערעית גברי ויתפרעון מנהון רוגזי תוקפי ותושבחתי : קל המון בטוריא דמות עם
4 סגי קל אתרגשת מלכון עממין דמתכנשין יי צבאות ממני משרין בקרבא : אתין
5 מארעא רחיקא מסיפי ארעא יי ומני כס לוטי קדמוהי לחבלא כל רשעי ארעא :
6 אילילו ארי קריב יומא דעתיד למיתי מן קדם יי כבוא מן קדם שדי ייתי : על
7 כן כל ידיא יתרשלון וכל לבא דאנשא יתמסי :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܘܢܦܫܘܢ ܥܠܗܘܢ ܒܦܠܫܬܐ ܡܥܪܒܐ ܟܚܫܐ ܡܫܬܢܐ ܕܝܡܐ ܕܣܦ ܡܕܢܚܐ ܕܡܪܕܝܐ ܕܡܪܕܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢܫܬܒܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢܫ
15 ܬܒܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢܫ ܬܒܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢܫ ܬܒܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢ
ܫ ܬܒܘ ܒܗ ܐܦ ܒܢܝ ܥܡܘܢ ܢܫܬܒܘܢ ܒܗ ܘܢ ܫ ܬܒ ܘ ܒ ܗ ܐ ܦ ܒ ܢ ܝ ܥ ܡ ܘ ܢ ܢ ܫ ܬ ܒ ܘ ܢ ܒ ܗ ܘ ܢ ܫ ܬ ܒ ܘ ܒ ܗ ܐ ܦ ܒ ܢ ܝ ܥ ܡ ܘ ܢ ܢ ܫ ܬ ܒ ܘ ܢ ܒ ܗ ܘ ܢ ܫ
16 ܬ ܒ ܘ ܒ ܗ ܐ ܦ ܒ ܢ ܝ ܥ ܡ ܘ ܢ ܢ ܫ ܬ ܒ ܘ ܢ ܒ ܗ ܘ ܢ ܫ

ישעיה : יג

parturiens veluti , eos tenebunt dolores & *termina* , terrebuntur Et
8 וְנִבְהָלוּ : צִירִים וְחֲבָלִים יֹאחֵזוּן כְּיוֹלֵדָה
flammarum facies : stupebunt suum *socium* ad *vir* : *cruciabuntur*
יִחְיֹלוּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ יִתְמָהוּ פְּנֵי לְהָבִים
,*excandescentia* & ,crudelis , *veniens* Domini dies Ecce ,eorum facies
פְּנֵיהֶם : הִנֵּה יוֹם־יְהוָה בָּא אַכְזָרִי וְעֶבְרָה
9 ejus peccatores & ,*solitudinem* in terram *ponendum ad* ,*naris* ira &
וַחֲרוֹן אַף לָשׂוּם הָאָרֶץ לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ
non eorum *conflationes* & ,cœlorum stellæ Quoniam ,ea ex disperdat
יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה : כִּי־כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכִסִילֵיהֶם לֹא
10 luna & ,*ejus egrediendo in* sol obscurabitur :suum lumen lucere facient
יַהֵלּוּ אוֹרָם וְחָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיָרֵחַ
,malum orbem super visitabo Et ,suum lumen faciet splendere non
לֹא־יַגִּיהַּ אוֹרוֹ : וּפָקַדְתִּי עַל־תֵּבֵל רָעָה
,*arrogantium* superbiam cessare faciam Et ,eorū iniquitatem impios super &
וְעַל־רְשָׁעִים עֲוֹנָם וְהִשְׁבַּתִּי גֵּאוֹן זֵדִים
hominem faciam *Pretiosum* ,faciam humiliare *formidabilium* superbiam &
וְגַאֲוַת עָרִיצִים אַשְׁפִּיל : אוֹקִיר אֱנוֹשׁ
cœlum Idcirco ,Ophir *auri massa pro* hominem & : *obrizo pro*
מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר : עַל־כֵּן שָׁמַיִם
13 Domini *fervida ira in* : suo loco de terra contremiscet & ,faciam movere
אַרְגִּיז וּתְרֻעַשׁ הָאָרֶץ מִמְּקוֹמָהּ בְּעֶבְרַת יְהוָה
,*exercitus* *clama* tanquam erit Et ,ejus *naris* iræ *die in* & ,exercituum
צְבָאוֹת וּבְיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ : וְהָיָה כִּצְבִי מֻדָּח
14 ,*vestiemur* suum populum ad unusquisque : *congregami* non &,pecus sicut &
וְכַצֹּאן וְאֵין מְקַבֵּץ אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפֹּנוּ
: perfodietur ,inventus Omnis ,fugient suam terram ad unusquisque &
וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ יָנוּסוּ : כָּל־הַנִּמְצָא יִדָּקֵר
15 allidentur eorum parvuli Et ,gladio in cadet *additus* omnis &
וְכָל־הַנִّסְפָּח יִפּוֹל בַּחָרֶב : וְעֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ
,violabuntur eorum uxores & ,eorum domus diripientur :eorum oculis in
לְעֵינֵיהֶם יִשֹּׁסוּ בָתֵּיהֶם וּנְשֵׁיהֶם תִּשָּׁגַלְנָה :
,stimabunt non argentum qui ,*Medi* eos contra *suscitam* ego Ecce
16 הִנְנִי מֵעִיר עֲלֵיהֶם אֶת־מָדַי אֲשֶׁר־כֶּסֶף לֹא יַחְשֹׁבוּ
fructus & ,allident pueros *arcus* Et ,*eo in* volent non aurum &
17 וּזְהָב לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ : וְקַשָּׁתוֹת נְעָרִים תְּרֹטַשְׁנָה וּפְרִי־
,eorum oculus parcet non filiis super ,miserebuntur non ventris
בֶטֶן לֹא יְרַחֲמוּ עַל־בָּנִים לֹא־תָחוֹס עֵינָם :
,Chaldæorum superbiæ gloria ,regnorum *decoratio* Babel erit Et
18 וְהָיְתָה בָבֶל צְבִי מַמְלְכוֹת תִּפְאֶרֶת גְּאוֹן כַּשְׂדִּים
Non ,Hamorah & Sedom *Dei* subversione secundum
כַּמַּהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה : לֹא
,generationem in usque habitabitur nec ,*perpetuum* in habitabitur
19 תֵשֵׁב לָנֶצַח וְלֹא תִשְׁכֹּן עַד־דּוֹר
non pastores & ,Harabs ibi tendet tentorium non & : generationem &
וָדוֹר וְלֹא־יֶחֱל שָׁם עֲרָבִי וְרֹעִים לֹא־
replebuntur & ,*Tsim* ibi accubabunt Et ,ibi facient accubare
20 יַרְבְּצוּ שָׁם : וְרִבְצוּ־שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ
,*pilosi* & ,*ululæ* filiæ ibi habitabunt & ,furunculis eorum domus
בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים
dracones & ,ejus *viduatis* ædibus in *cani* *canes alterni* Et ,ibi saltabunt
21 יִרְקְדוּ־שָׁם : וְעָנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו וְתַנִּים
non ejus dies & ,ejus tempus *veniendum ad prope* Et ,*voluptatis* palatiis in
בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא
,protrahientur
יִמָּשֵׁכוּ :

Versio VULG. LAT.

8 Et conteretur. Torsiones & dolores tenebunt, quasi parturiens, dolebunt : unusquisque ad proximum suum stupebit, facies combustæ vultus
9 eorum. Ecce dies Domini veniet,crudelis, & indignationis plenus, & iræ, furorisque, ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores ejus con-
10 terendos de ea. Quoniã stellæ cœli, & splendor earum, non expandent lumen suum: obtenebratus est Sol in ortu suo, & Luna non spendebit in lu-
11 mine suo. Et visitabo super orbis mala , & contra impios iniquitatem eorum , & quiescere faciã superbiam infidelium, et arrogantiam fortium
12 humiliabo. Pretiosior erit vir auro,& homo mundo obrizo.
13 Super hoc cœlum turbabo : et movebitur terra de loco suo, propter indignationem Domini exercituum,et propter
14 diem iræ furoris ejus. Et erit quasi damula fugiens, & quasi ovis : et non erit qui congreget : unusquisque ad populum suum convertetur, et singuli
15 ad terram suã fugient. Omnis, qui inventus fuerit,occidetur: et omnis, qui supervenerit,ca-
16 det in gladio. Infantes eorum allidentur in oculis eorum : diripientur domus eorum, et uxores eorum violabuntur.
17 Ecce ego suscitabo super eos Medos, qui argentum non quærant, nec aurum velint :
18 Sed sagittis parvulos interficient, et lactantibus uteris non miserebuntur, et super
19 filios non parcet oculus eorũ. Et erit Babylon illa gloriosa in regnis, inclyta superbia Chaldæorum, sicut subverit Domi-
20 nus Sodomam & Gomorrhã. Non habitabitur usque in finem, et non fundabitur usque ad generationem et generationem : nec ponet ibi tentoria Arabs, nec pastores re-
21 quiescent ibi. Sed requiescent ibi bestiæ, et replebuntur domus eorũ draconib⁹:et habitabunt ibi struthiones, et pilosi
22 saltabunt ibi : Et respondebunt ibi ululæ in ædibus ejus, et sirenes in delubris voluptatis.

CAP. XIV.

1 Propè est ut veniat tempus ejus, & dies ejus non elongabuntur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 (ζ) Ταραχθήσονται οἱ πόνοι, καὶ ὡδῖνες αὐτὸς ἕξουσιν, ὡς γυναικὸς τικτούσης· καὶ συμφορήσουσι ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἐκπλήσονται, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὡς
9 φλὸξ μεταβαλοῦσιν. Ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου (η) ἔρχεται ἀνίλεως, θυμοῦ καὶ ὀργῆς, θεῖναι τὴν οἰκουμένην ἔρημον, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς
10 ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς. Οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ Ὠρίων καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ, τὸ φῶς ἐν δύσει· καὶ (κ)κοτιδήσει τοῦ ἡλίου ἀναβαίνοντος, καὶ ἡ σελήνη ἐν δύσει τὸ
11 φῶς αὐτῆς. Καὶ ἐπιβήσομαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλῃ κακά, καὶ τοῖς ἀσεβεῖσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· καὶ ἀπολῶ ὕβριν ἀνδρῶν, καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω.
12 Καὶ ἔσονται οἱ καταλειμμένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον· καὶ (λ) ἄνθρωπος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ (ι) ἐν Σωφίρ. Ὁ γὰρ
13 οὐρανὸς συμφυήσεται, καὶ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῆς θεμελίων αὐτῆς, διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου Σαβαώθ, (κ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἂν ἐπέλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ. Καὶ ἔσονται οἱ καταλειμμένοι ὡς δορκάδιον φεύγον, καὶ ὡς
14 πρόβατον πλανώμενον, καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων, οὗς ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ (λ) ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν
15 ἑαυτοῦ διώξεται. Ὃς γὰρ (μ) ἂν ἁλῷ, πτηθήσεται, (ν) καὶ οἱ πονεῖς συνημμένοι εἰσὶ,
16 (ξ) πεσοῦν μαχαίρᾳ. Καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν (ο) ἐδάσεται ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν σεσυλημένσουσι, καὶ τὰς γυναῖ-
17 κας αὐτῶν ἕξουσιν. Ἰδοὺ ἐπεγείρω ὑμῖν τοὺς Μήδους, (π) οὐ ἀργύριον λογίζον-
18 ται, οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι. Τοξεύματα νεανίσκων συντρίψουσι, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ (ρ) ἐλεήσουσιν, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς
19 τέκνοις σου φείσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Καὶ ἔσται Βαβυλὼν ἡ καλεῖται ἔνδοξος (σ) ἀπὸ βασιλείας Χαλδαίων, ὃν τρόπον κατέ-
20 στρεψεν ὁ θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα· Οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, οὐδὲ μὴ οἰκίσθωσιν εἰς αὐτὴν διὰ πολλῶν γενεῶν, οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν
21 Ἄραβες, οὐδὲ ποιμένες οὐ μὴ (τ) ἀναπαύσονται ἐν αὐτῇ. Καὶ ἀναπαύσουσι ἐκεῖ θηρία, καὶ (υ) ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν· καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ Σειρῆνες, καὶ
22 δαιμόνια ἐκεῖ (φ) ὀρχήσονται, Καὶ ὀνοκένταυροι ἐκεῖ κατοικήσουσι, καὶ νοσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Τάχυ ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ.

MS.A.(ζ)Καὶ παραχθήσονται(η)ἀνίλεως ἔρχεται.(ι)ὁ ἄνθρωπος(λ)ἐκ(κ) τῇ ἡμέρᾳ (λ) ἄνθρωπον εἰς τὴν χώραν αὐτῆς διώξει. (μ) ἐὰν (ν) καὶ ὅσοι (ξ) μαχαίρᾳ πεσοῦνται. (ο) ἐνώπιον αὐτῶν ῥαξουσιν, (π) οἱ οὐ λογίζονται ἀργύριον, οὐδὲ χρυσίον (ρ) ἐλεήσουσιν, (σ) ὑπὸ (τ) ἀναπαύσωνται (υ) πληθήσονται οἰκίαι (φ) ὀρχηθήσονται,

Turbabuntur legati , & dolores
8 eos tenebunt,quasi mulieris parturientis : & condolebunt alter ad alterum, & stupebunt, & faciem suam , quasi flamma, mutabunt.
9 Ecce enim dies Domini venit insanabilis, furoris, & iræ, ad ponendum orbem terræ desertum,& peccatores perdendos ex eo. Stel-
10 læ enim cœli, & Orion , & omnis ornatus cœli non dabunt lumen : & obtenebrabuntur oriente Sole : & Luna non dabit lumen
11 suum. Et mandabo universo orbi terræ mala, & impiis peccata eorum : & perdam superbiam iniquorum,& consumeliam superbo-
12 rum humiliabo. Et erunt, qui derelicti fuerint , honorati magis , quàm aurum (d) incoctum : & homo magis honoratus erit, quàm
13 lapis, qui de Suphir. Cœlum enim indiguabitur : & terra concutietur à fundamentis suis , propter furorem iræ Dominii Sabaoth , in
14 die illa, quã supervenerit furor ejus. Et erunt residui , quasi damula fugiens , & quasi ovis errans : & non erit qui congreget: ita ut homo ad populum suum re-
15 vertatur : & homo ad regionem suam expelletur. Quicunq; enim deprehensus fuerit, opprimetur :
16 & , qui congregati fuerint, cadent gladio. Et filios eorum allident coram eis, & domos eorum depre-
17 dabuntur, & uxores eorum habebunt. Ecce suscito vobis Medos, qui argentum non reputant, neque
18 auro opus habent. Arcus adolescentium conterent, & filiorum vestrorum non miserebuntur : ne-
19 que super filios tuis parcent oculi eorum : Et erit Babylon, quæ vocatur inclyta à rege Chaldeorum , sicut subvertit Deus Sodo-
20 mam,& Gomorrham : Non habitabitur in æternum tempus : neque ingredientur in eam per multas generationes : neque pertranbunt eam Arabes , neque pastores
21 requiescent in ea. Et requiescent illic (e) bestiæ : & implebuntur domus foniis : & accubabunt ibi sirenes, & demoni-
22 a illic saltabunt : Et onocentauri illic habitabunt : & nidificabunt hericii in domibus eorum.

CAP. XIV.

1 Ità vcnit, & non(a)tardabit.

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

8 וְיִתְבַּהֲלוּן עֻקָּא וְחֲבָלִין יְחָדוּנוּנוּן זִיעַ כְּלִידְתָא יְוֹעוּן גֻּבַר לְחַבְרֵיהּ יִתְמְהוּן אַפֵּי
9 שְׁלַהֲבוּתָא אַפֵּיהוּן : הָא יוֹמָא מִן קֳדָם יְיָ שָׁתִיר לְמֵתֵי אַכְזָרֵי וְתַעֲבוּר וְתִקּוּף
10 רְגַז לְשַׁוָּאוּתָא אַרְעָא וְחַיָּבָהָא יַשְׁצֵי מִנַּהּ : אֲרֵי כּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וְנַפְלֵיהוֹן לָא
11 יְהַרְנוּן נְהוֹרֵיהוֹן וְקָבֵל שִׁמְשָׁא בְּמִפְקֵהּ וְסִיהֲרָא לָא מְהַרֵּר נְהוֹרֵיהּ : וְאֶסְעַר
12 עַל דָּרֵירִין בְּחֵבֶל בִּישְׁתָּא וְעַל רַשִׁיעַיָּא חוֹבֵיהוֹן וְאַבַּטֵּיל רְבוּת רַשִׁיעִין וְתִקּוּף
13 תַּקִּיפִין אֲמֵיךְ : אַחֲבֵב דַּחֲלֵי מִדַּהֲבָא דְּמִתְיַקְּרִין מִנֵּיהּ בְּנֵי אֱנָשָׁא וְעִבְדֵי אוֹרַיְתָא
14 מִסַּגְּנָנָא דְּאוֹפִיר : עַל כֵּן שְׁמַיָּא אֶזְיַע וְתִזְוַע אַרְעָא מֵאַתְרֵהָא מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת
15 וּבְיוֹם תְּקוּף רוּגְזֵיהּ : וַיְהִי כְּטַבְיָא מְבַרַּר וּכְעָן וְלֵית דְּמַכְנֵיש גֹּבַר לְעַמֵּיהּ
16 יְתָפְנוּן וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ יְעָרְקוּן : כָּל דְּיִשְׁתְּכַח בָּהּ יְתְקְטֵל וְכָל דְּיֵעוּל לְגַוָּהּ
17 צָיְרָא יִתְקְטֵל בְּחַרְבָּא : וְעוֹלֵמֵיהוֹן יִטְרְפוּן לְעֵינֵיהוֹן יְתְבְּזוּן בָּתֵּיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן
18 יִשְׁתַּכְבָּן : הָא אֲנָא מֵיתֵי עֲלֵיהוֹן יָת מָדַי דִּי בְכַסְפָּא לָא מִסְתַּכְּלִין וְדַהֲבָא לָא
19 מְחַדְּעִין בִּיהּ : וְקֶשְׁתָּתְהוֹן עוֹלֵמִין יְבַזְּעוּן וְעַל וְלַד מְעֵין לָא יְרַחֲמוּן עַל בְּנָיָא
20 לָא חָיוֹס עֵינֵיהוֹן : וּתְהֵי בָבֶל דַּהֲוַת מַלְכְּוָתָא חֲדַוַת מַלְכָּנִין תּוּשְׁבְּחַת רְבוּת
21 כַּסְדָּאֵי כַּהֲפָכְתָא דַהֲפַךְ יְיָ יָת סְדוֹם וְיָת עֲמוֹרָה : לָא תִתֵּב לְעָלַם וְלָא
22 תִשְׁרֵי עַד דָּר וְדָר לָא יִפְרוֹס תַּמָּן עַרְבִי מַשְׁכְּנֵיהּ וְרָעְיָן לָא יִשְׁרוּן תַּמָּן :
תַּמָּן תַּמְּנוּן וְיִתְמַלְּוֹן בָּתֵּיהוֹן אוּחִין וְיִשְׁרְיָן תַּמָּן בְּנָת נַעֲמִין וְשִׁדִּירִין וְיִתְכְּנוּן תַּמָּן :
וְיַצְפּוּן חֲתוּלִין בְּבִרְנְיָתֵיהוֹן וּירוּדִין בְּבִית מִשְׁרֵי תַּפְנוּקֵיהוֹן וְקָרִיב לְמֵיתֵי עִדָּן
תַּבְרִיהּ דְּבָבֶל וְיוֹמָהָא לָא יִתְרַחְקוּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et turbabuntur : tribulatio & dolores apprehendent eos : *tremore* 8
ficut parturiens contremiscent : unusquisque *ad proximum suum obstu-*
pescent : vultus flammarum[*sunt*]*facies* eorum. Ecce dies à facie Domini 9
veniet crudelis , & indignatione plenus, & ira furoris, ut ponat ter-
ram in desolationem, & peccatores consumat ex ea. Quoniam stellæ 10
cœlorum & planetæ eorum splendorem suum non emittent , obtene-
brescente Sole in egressu suo, & Luna lucem suam non diffundente. Et vi- 11
sitabo super habitatores orbis mala, & super impios peccata eorum :
cessare faciam magnitudinem impiorum,& fortitudinem fortium humili-
abo. Diligam timentes me magis quàm aurum quo gloriantur homi- 12
nes; & legis observantes plus quàm aurum probatum de Ophir. Pro- 13
pterea commovebo cœlos, & movebitur terra de loco suo, à facie Dñi
exercituũ & in die furoris indignationis ejus. Et erit sicut damula aber- 14
rans, & quasi ovis, & non erit qui congreget. Unusquisque ad populum
suum respiciet, & unusquisq; ad terram suam fugiet. Et omnis qui inventus 15
fuerit in ea, occidetur : & omnis qui ingredietur in civitates munitas,
occidetur gladio. Et infantes eorum allidentur in oculis eorum : diri- 16
pientur domus eorum : & uxores eorum concumbentur. Ecce ego indu- 17
cam super eos Medos qui argento non *cogunturin ordinem* ; neque vo-
lunt aurum. Et arcubus suis juvenes perfodient, & super parvulum 18
ventris non miserebuntur : super filios non parcet oculus eorum. Ba- 19
bylon autem quæ erat ab initio gaudium regnorum , & laus magnitudi-
nis Chaldæorum, erit sicut subversio, quã subvertit Dominus Sodomam
& Gomorram. Non habitabitur in seculum, & non incoletur usque in 20
generationem & generationem : neque extendet ibi Arabs tabernacu-
lum suum,neque pastores habitabunt ibi. Sed habitabunt ibi simiæ,& im- 21
plebuntur domus eorum mustellis, & habitabunt ibi filiæ struthionum,
& dæmones ludent ibi. Et saltabunt cati in palatiis eorum,& dracones 22
in domo habitationis delitiarum eorum. Et propò est ut veniat tempus
interitus Babylonis, & dies ejus non elongabuntur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܪܥܕܘܬܐ ܡܫܬܠܠ ܐܝܟ ܝܠܕܬܐ ܕܝܠܗ ܢܬܚܘܪܘܢ ܐܢܫܐ ܠܚܕܐ ܠܚܕܐ ܢܬܚܙܘܢ ܦܪܨܘܦܝܗܘܢ ܢܗܘܝܢ ܐܝܟ ܠܗܒܬܐ ܕܢܘܪܐ ܦܪܨܘܦܝ ܐܢܫܐ ܢܗܘܝܢ ܐܝܟ ܠܗܒܬܐ ܕܢܘܪܐ ܦܪܨܘܦܝ
9 ܗܐ ܝܘܡܐ ܡܪܝܐ ܐܬܐ ܩܫܐ ܘܚܡܬܐ ܕܪܓܙܐ ܠܡܫܬܝܘܬܐ ܠܐܪܥܐ ܘܚܛܝܐ ܢܫܬܡܘܢ ܡܢܗ ܠܐ ܢܢܗܪ ܟܘܟܒܐ ܕܫܡܝܐ ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܢܗܪ ܢܗܪܗ ܡܢ ܡܙܪܚ ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܫܪܐ ܢܗܪܗ
10 ܘܐܪܥܐ ܢܙܥ ܡܢ ܬܚܘܬܗ ܠܡܫܬܝܘܬ ܚܛܝܐ ܘܚܛܝܐ ܢܫܬܡܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܚܛܝܐ ܢܫܬܡܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ
11 * ܐܦܩܕ ܥܠ ܫܘܫܐ ܕܬܒܐ ܘܥܠ ܚܛܝܐ ܕܥܠ ܥܘܠܬܗܘܢ ܘܐܫܒܩ ܓܐܘܬ ܡܪܝܡܐ ܘܫܦܠ ܓܐܘܬ ܬܩܝܦܐ ܘܐܫܒܪ ܩܪܢ ܬܩܝܦܐ ܘܐܫܒܪ ܩܪܢ
12 ܬܩܝܦܐ ܘܐܬܥܒܕ ܐܢܫ ܡܢ ܕܗܒܐ ܘܐܢܫ ܡܢ ܬܪܥ ܐܘܦܝܪ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܙܥܙܥ ܠܫܡܝܐ ܘܢܙܥ ܐܪܥܐ ܡܢ ܬܚܘܬܗ ܒܚܡܬ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܘܒܝܘܡ ܚܪܝ ܐܦܗ
13 * ܡܙܥܙܥ ܠܐܪܥܐ ܘܢܙܥ ܚܛܝܗ ܡܢ ܬܚܘܬܗ ܡܛܠ ܕܗܢܐ ܢܗܘܐ ܠܝܘܡ ܕܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܕܢܬܪ ܒܚܪܝ ܐܦܗ ܘܐܢܫ ܠܐ ܢܬܩܝܡ ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ
14 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܓܠܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ
15 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
16 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
17 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
18 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
19 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
20 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
21 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ
22 ܢܗܘܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܕܠܐ ܡܪܥܐ ܢܗܘܢ ܠܗܘܢ ܐܢܫ ܠܥܡܗ ܢܗܦܟ ܘܢܪܗܛ ܠܐܪܥܗ ܕܝܠܗ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܬܩܛܠ ܘܟܠ ܕܐܫܬܪܟ ܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܘܢܗܘܢ ܢܫܘܬܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ

Vertigines & dolores ut parturientis occupabunt eos, quisque proximum suum demirabitur, & facies inflammatæ erunt facies eorũ. 8
Ecce dies Domini veniet, nec erit illi remedium : pervicax & fervens erit ira ejus, ut terram in solitudinem redigat, & peccatores ejus extinguat ex ea. 9
Nam stellæ cœlorum & exercitus eorum non exhibebunt lucem, obscurabitur sol ab exortu suo, & lunæ lumen haud lucescet. 10
Visitabo malitiam orbis terrarum, & impiorum iniquitatem : cessare faciam insolentiam superborum, & fastum potentium dejiciam : 11
Virum reddam auro graviorem, & hominem auro Ophirizo. 12
Propterea cœlum ad iram concitabo, & terra loco suo movebitur : Ob increpationem Domini potentissimi *futuram* in die furoris 13
iræ ejus, Erunt ut cervi fugientes, & ut oves non habentes colligentem : unusquisque ad populum suum revertetur, & quilibet in terram suam aufugiet : 14
Quicunque inventus fuerit, confodietur : et quicunque adjunxerit se, gladio corruet : 15
Infantes eorum illidentur in conspectu eorum : domus eorum dirimientur, et mulieres eorum stuprabuntur, 16
Ecce ego concitaturus sum in vos Medos, apud quos argentum nullius est pretii, et auro non oblectantur. 17
Arcus juvenum frangentur : et fructuum ventris non miserebuntur, nec filiis vestris parcent oculi eorum. 18
Et Babel robur regnorũ et gloria fastûs Chaldæorum, fiet similis Sodomæ et Gomorræ, quas Deus subvertit : 19
Non subsistet in perpetuum, nec permanebit in seculum seculorum ; non habitabunt illic Arabes, et pastores non pascent ibi : 20
Sed cubabunt ibi feræ, et implebuntur domus eorũ echo, habitabunt ibi filiæ struthionum & dæmones ibi saltabunt : 21
Cantabunt sirenes in palatiis eorũ, et canes sylvestres in ædibus voluptuosis eorum. Tempus autem ejus brevi adveniet, et dies ejus non protrahentur amplius. 22

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وتضطرب المسايح وياخذهم الطلقات مثل امراة تلد * ويتصادمون الاخر مع الاخر *
9 ويهبون ويصير وجوههم مثل اللهيب * لان ها يوم الرب ياتي * وليس له سعاة * يغضب
10 وسخط * ليصير المسكونة كلها خرابا * ويهلك الخطاة منها * لان نجوم السماء واوريون وكل
زينة السماء لا تعطي ضوها ويظلم الشمس عند طلوعها * والقمر لا يعطي ضوه *
* الاصحاح السابع *
11 واقمر بالشر على المسكونة كلها والمنافقين *
12 بخطاياهم * وابيد عظمة الامم * واذل المتعظمين * ويكون الذين استبعوا مكرمين كثيرا
13 اكثر من الذهب المجرب * ويكون الانسان اكرم كثيرا اكثر من الحجر الذي
من الهند * لان السماء تزعزع * والارض تتزلزل من اساساتها * من سخط غضب رب
14 الجنود * في اليوم الذي ياتي فيه غضبه * ويصير الباقون مثل ضبي هارب * وكمثل
15 خروف ضال * وليس يكون من يجمع * حتى يعود انسان الى شعبه * وانسان الى بلدته
16 يطلب * لان من يدرك يغلب * والذين هم مجتمعون يسقطون بالسيف * ويقتلون اولادهم
17 امامهم * وينهبون بيوتهم * وياخذون نساءهم * هوذا انهض عليكم الماديين الذين لا
18 يعتبرون في الفضة * وليس لهم حاجة بالذهب * يكسرون سهام الشباب * ولا يرحمون
19 اولادكم * ولا تشفق عيونهم على بنيك * ويصير بابل التي دعيت مشرفة من ملك
20 الكلدانيين * كما قلب الله سدوم وعامورا * ولا تسكن الى الابد * ولا يدخلون اليها
21 الى اجيال كثيرة * ولا تعبر بها الاعراب * ولا تسرح فيها الرعاة * ويستريحون فيها
الوحوش * وتمتلي بيوتها من الصدى * وتسرح هناك بنات اوى * ويرقص هناك
22 الجان * وتسكن هناك العيلان وتسرح القنافذ في بيوتهم * هذا ياتي سريعا ولم
يبطي *

Turbabuntur fines, & occupabunt eos 8
dolores ut mulierem parturientem : collident sese alter cum altero, obstupescent, & fient vultus eorum sicut flamma.
Nam ecce dies Domini venturus est, nec ulla erit ei medela, cum 9
ira & furore ; ad evertendum universum terrarum orbem, & peccatores ab eo perdendum.
Nam cœli sydera, o- 10
rion, totusque cœli ornatus non reddent lumen suum, sol in ipso suo exortu obscurabitur, & luna nequaquam præbebit lucem suam.

Textus septimus.

Malum demum præcipiam contra uni- 11
versum orbem terrarum, & contra impios sua ipsorum flagitia : fastum iniquorum pendam, & depimam superbos : Et erunt qui residui manserint, ad- 12
modum pretiosi, multò magis quàm aurum probatum : & erit homo pretio-
sior multò quàm lapillus qui ex India 13
asportatur. Cœlum enim concutietur, & terra contremiscet à fundamentis suis propter indignationem iræ Domini exercituum in die quo venturus est iræ ejus. Fientque residui tanquam cervus 14
fugiens, & tanquam agnus erraus quem nemo colligit ; adeoque redibit quisque ad gentem suam, & quilibet patriam suam reperiet. Nam quicunque depe- 15
hensus fuerit, superabitur ; et qui congregati fuerint, gladio cadent. Filios 16
eorum interficient in præsentia ipso-rum, domos eorum diripient, et fæminas eorum abducent. Ecce concita- 17
bo adversùm vos Medos quì nec de argento cogitant, nec auro indigent.
Hi sagittas juvenum frangent, non mise- 18
rebuntur filiorum vestrorum, nec parcent oculi eorũ natis tuis. Denique Babel quæ 19
inclyta vocatur à rege Chaldæorum, fiet sicut Sodoma et Gomorra, quas Deus subvertit : Non habitabitur in secu- 20
lum usque, nec ingredientur eam ad generationes multas : non transibunt per eam Arabes, neque requiescent in eã 21
pastores : Imò requiescent in ea be-
stiæ, et implebuntur domus ejus ulu-
lis : requiescent ibi canes sylvestres, et saltabunt ibi dæmones : Morabuntur 22
illic hyænæ, et fœtus suos gignent hi-
strices in domibus eorum. Hoc citò veniet, nec tardabit.

ישעיה : יד

CAP. XIV. יד

,Israel in adhuc eliget & ,Jahcob Dominus miserebitur Nam
1 כִּי יְרַחֵם יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
peregrinus se copulabit & ;suam humum super eos requiescere faciet &
וְהִנִּיחָם עַל־אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר
,populi eos tollent Et ,Jahcob *domo super* adhærebunt & ,eis *super*
2 עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל־בֵּית יַעֲקֹב: וּלְקָחוּם עַמִּים
super ,Israel domus *eos hereditabunt* & ;suum locum ad eos adducent &
וְהֵבִיאוּם אֶל־מְקוֹמָם וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל
ducentes captivos eruti & ;ancillas in & ,servos in ,Domini *humo*
אַדְמַת יְהוָה לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ שֹׁבִים
requiem dare die in erit Et ,*suos exactores in* dominabuntur &,*eos captivantes*
לְשֹׁבֵיהֶם וּרְדוּ בְּנֹגְשֵׂיהֶם: וְהָיָה בַּיּוֹם הַנִּיחַ
,dura ,servitute à & ,tuo *remeré* à & ,tuo labore à tibi *Dominum*
3 יְהוָה לְךָ מֵעֶצְבֶּךָ וּמֵרַגְזְךָ וּמִן־הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה
יְהוָה לְךָ מֵעֶצְבֶּךָ וּמֵרַגְזְךָ וּמִן־הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה
,Babel regem contra istam parabolam *levabis* Et .*te in* fuit servitum qua
4 אֲשֶׁר עֻבַּד־בָּךְ: וְנָשָׂאתָ הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל
Contrivit ,*? aurea pensio desiit* ,*exactor* cessavit Quomodo ;dices &
וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נֹגֵשׂ שָׁבְתָה מַדְהֵבָה: שָׁבַר
populus Percutiente ,dominantium virgam ,impiorum baculum Dominus
5 יְהוָה מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים: מַכֵּה עַמִּים
,gentibus furore in dominantem ,*declinatione, sive* percutiione ,*servitis* ira in
בְּעֶבְרָה מַכַּת בִּלְתִּי סָרָה רֹדֶה בְאַף גּוֹיִם
, terra omnis requievit ,Quievit .prohibuit non passum persecutionem
6 מְרֻדָּף בְּלִי חָשֵׂךְ: נָחָה שָׁקְטָה כָּל־הָאָרֶץ
,Lehanon cedri ,te de sunt lætatæ abietes Etiam .*præ oniam subiti sunt*
7 פָּצְחוּ רִנָּה: גַּם־בְּרוֹשִׁים שָׂמְחוּ לָךְ אֲרֵז לְבָנוֹן
deorsum Infernus ,nos *super succidens* ascendit non *jacuisti* *tunc* ex
8 מֵאָז שֻׁכַּבְתָּ לֹא־יַעֲלֶה הַכֹּרֵת עָלֵינוּ: שְׁאוֹל מִתָּחַת
omnes tibi suscitavit ,tui adventus occursum in ,te propter *contremuit*
רָגְזָה לְךָ לִקְרַאת בּוֹאֶךָ עוֹרֵר לְךָ רְפָאִים
,gentium reges omnes suis soliis de fecit surgere : terræ *hircos* omnes
9 כָּל־עַתּוּדֵי אָרֶץ הֵקִים מִכִּסְאוֹתָם כָּל מַלְכֵי גוֹיִם:
es Infirmatus tu Etiam : te ad dicent & ,responsa dabunt isti Omnes
10 כֻּלָּם יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ אֵלֶיךָ גַּם־אַתָּה חֻלֵּית
,tua superbia *infernum* ad *est Depressa* ,es assimilatus nobis ,nos sicut
11 כָּמוֹנוּ אֵלֵינוּ נִמְשַׁלְתָּ: הוֹרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנֶךָ
te *sperniens* & ,vermis sternetur te subter : tuorum nablorum *strepitus*
הֲמֻיַּת נְבָלֶיךָ תַּחְתֶּיךָ יֻצַּע רִמָּה וּמְכַסֶּיךָ
es *effusus* ? aurora *fili* Lucifer cœlo de cecidisti Quomodo .vermis
12 תּוֹלָעָה: אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן־שָׁחַר נִגְדַּעְתָּ
Cœlum ,tuo corde in dixisti tu Et .gentes *super debilitans* terram ad
13 לָאָרֶץ חוֹלֵשׁ עַל־גּוֹיִם: וְאַתָּה אָמַרְתָּ בִּלְבָבְךָ הַשָּׁמַיִם
monte in sedebo & ;meâ solium exaltabo Dei stellas supra ascendam
אֶעֱלֶה מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי־אֵל אָרִים כִּסְאִי וְאֵשֵׁב בְּהַר־
ero in ,nubis *excelsa* super Ascendam .Aquilonis lateribus in *conventus*
14 מוֹעֵד בִּיַרְכְּתֵי צָפוֹן: אֶעֱלֶה עַל־בָּמֳתֵי עָב אֶדַּמֶּה
ceiterna latera ad *deprimeris* infernum ad Veruntamen .Altissimo
15 לְעֶלְיוֹן: אַךְ אֶל־שְׁאוֹל תּוֹרַד אֶל־יַרְכְּתֵי־בוֹר:
tronefaciem vir hic Num : *respondent* te ad ;prospicient te ad ,te Videntes
16 רֹאֶיךָ אֵלֶיךָ יִשָּׁגְחוּ אֵלֶיךָ יִתְבּוֹנָנוּ הֲזֶה הָאִישׁ מַרְגִּיז
eius urbes & ,desertum sicut orbem Posuit ? regna *commovens* , terram
17 הָאָרֶץ מַרְעִישׁ מַמְלָכוֹת: שָׂם תֵּבֵל כַּמִּדְבָּר וְעָרָיו
,gentium reges Omnes .carcerem aperuit non ejus vinctis ,destruxit
18 הָרַס אֲסִירָיו לֹא־פָתַח בֵּיתוֹ: כָּל־מַלְכֵי גוֹיִם
,sua domo in vir ,gloria in *jacuerunt* ,ipsi universi
כֻּלָּם שָׁכְבוּ בְכָבוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ:

Versio VULG. LAT.

Miserebitur enim Dominus Jacob, & eliget adhuc de Israel, & requiescere eos faciet sup humũ suã: adjungetur advena ad eos, & adhærebit domui
2 Jacob. Et tenebunt eos populi, & adducent eos in locum suũ: & possidebit eos domus Israel sup terrã Dñi in servos & ancillas: & erunt capientes eos qui se ceperant, & subjicient exactores suos. Et erit in die illa: cùm requiem dederit tibi Deus à labore tuo, & à concussione tua, & à servitute
4 dura, quâ antè servisti: Sumes parabolã istã contra regẽ Babylonis, & dices; Quomodò cessavit exactor, quievit tribu-
5 tum? Contrivit Dñs baculũ impiorũ, virgã dominantium,
6 Cædentem populos in indignatione, plagã insanabili, subjicientẽ in furore gentes, per-
7 sequentem crudeliter. Conquievit & siluit omnis terra, gavisa est & exultavit: Abietes quoq; lætatæ sunt sup te, & cedri Libani: ex quo dormisti, non ascendet qui succi-
8 dat nos. Infernus subtèr conturbat̃ est in occursũ adventũ tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes principes terræ surrexerunt de soliis suis, omnes
10 principes nationũ. Universi respondebunt, & dicent tibi; Et tu vulnerat̃ es sicut & nos,
11 nostrã similis effect̃ es. Detracta est ad inferos superbia tua, concidit cadaver tuũ: subter te sternetur tinea, & operimentũ tuũ erunt vermes. Quomodò cecidisti de cœlo, Lucifer, qui manè oriebaris? corruisti in terrã, qui vulnerabas
13 gentes? Qui dicebas in corde tuo; In cœlũ conscendã, sup astra Dei exaltabo soliũ meũ, sedebo in monte testamenti, in
14 laterib̃ Aquilonis. Ascendam sup altitudinẽ nubiũ, similis
15 ero Altissimo. Veruntamen ad infernũ detrahêris in profun-
16 dum laci. Qui te viderint, ad te inclinabuntur, tẽque prospicient: Numquid iste est vir, qui conturbavit terrã, qui con-
17 cussit regna, Qui posuit orbẽ desertũ, & urbes ej̃ destruxit, vinctis ej̃ non aperuit carce-
18 rem? Omnes reges gentium universi dormierunt in gloria, vir in domo sua.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

Et miserebitur Dominus Jacob, & eliget adhuc Israel: & requiescent super terram suam: & (b)advena apponetur ad eos: & apponetur ad domum Jacob: Et assument eos gentes, & introducent in locum eorum; & possidebunt, & multiplicabuntur super terram, in servos, & ancillas: & erunt captivi, qui captivaverant eos, & subjicientur dominationi, qui dominati fuerant eis. Et erit, in die illa requiescere te
2 faciet Dominus à dolore, & fu-
3 rore tuo, à servitute tua dura,
4 quam servisti eis. Et sumes lamentationem hanc super regem Babylonis; Quomodò cessavit exactor, & cessavit solicitator? Contrivit Dominus jugum peccato-
5 rum, jugum principum: Per-
6 cutiens gentem furore, plagã insanabili, percutiens gentem plagã furoris, quæ non pepercit: Requievit confidenter omnis terra, clamat cum lætitia: Et li-
7 gna Libani lætata sunt super te: & cedrus Libani, ex quo tu dormivisti, non ascendit qui cædat
8 nos. Infernus subter exacerbatus est occurrens tibi: consurgere-
9 rant tibi omnes (c) gigantes, qui principabantur terræ, qui excitabant de soliis eorum omnes reges gentium. Omnes respondebunt, & dicent tibi; Et tu cap-
10 tus es, sicut & nos: & in nobis
11 reputatus es: Descendit ad infernum gloria tua, multa lætitia tua: subter te sternent putredinem: & (d) operculum tuum vermis. Quomodò cecidit de cœlo Lucifer, qui manè oriebatur? Contritus est ad terram, qui mittebat ad omnes gentes. Tu autem dixeras in mente tua;
12 In cœlum ascendam, super sidera cœli ponam thronum meum, sedebo in monte excelso super
13 montes excelsos, qui ad Aquilonem: Ascendam super nubes: ero similis Altissimo. Nunc autem
14 in infernum descendes, & ad fundamenta terræ. Qui vident te,
15 mirabuntur super te, & dicent; Iste homo, qui irritabat terram, qui concutiebat reges; Qui po-
16 nebat orbem totum, desertum, & civitates ejus destruxit; &, qui
17 in (e) obductione erant, non solvit. Omnes reges gentium dormierunt in honore, homo in domo
18 sua.

MS. A. (a) ἐπὶ τὸν οἶκον (β) γῆς τοῦ θεοῦ εἰς (γ) ὁ θεὸς ὁκ τῆς ὀδύνης (δ) ᾗ τῆς δουλείας τῆς Σκληρᾶς, (ε) ᾗ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Πῶς (ζ) ὁ θεὸς (η) ὑψοῦν ᾖ (θ) εἰς (ϑ) ἄστρον (ι) νεφελῶν (κ) εἰς ᾅδου (λ) θαυμάσουσιν (μ) Σεῶν (ν) ἔξεμον, τὸς ὀν (ν) ἔκρυ ὁν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יד

1 אֲרֵי יְרַחֵם יְיָ עַל דְּבֵית יַעֲקֹב וְיִתְרְעֵי עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁרִנּוּן עַל אַרְעָהוֹן וְיִתְחַסְפּוּן גְּיוֹרִין
2 עֲלֵיהוֹן וְיִסְתַּמְכוּן עַל בֵּית יַעֲקֹב: וְיַדְּרִנּוּן עַמְמִין וְיוֹבְלוּנוּן לְאַרְעָהוֹן וְיִתְסְנִינוּן בֵּית
יִשְׂרָאֵל עַל אַרְע שִׁבְתָּא דַיְי לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן וְיהוֹן שָׁבִין לְשׁוּבְיֵהוֹן וְיִפְּלְחִין
3 בְּמִשְׁעַבְּדְרֵיהוֹן : וְיְהֵי בְּיוֹמָא דִּינְיַח יְיָ לְךָ מִצַּעֲרָךְ וּמִדַּרְזָיְתָךְ וּמִן פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא
4 דְּאִתְפְּלַח בָּךְ : וְתִטּוּל מַתְלָא הָדֵין עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְתֵימַר אֵיכְדֵין בְּטֵילַת מְרַגְּזָא
5 מִשְׁעַבְּדָנָא סָף תְּקוּף חַיְבָא : תְּבַר יְיָ תְּקוּף רַשְׁיָעִין שׁוּלְטָן חַיָּבִין : דַּהֲוָה מְחֵי
6 עַמְמִין בְּתְקוּף מְחָא דִּי לָא פְסִיק מַפְלַח בְּתְקוּף עַמְמִין מַפְלַח וְלָא מָנַע : נְחַת שְׁרוֹכַת
7 כָּל אַרְעָא יְבָעוּ חוּשְׁבְּחָא : אַף שְׁלַטִּינִין חֲדִיאוּ עֲלָךְ עַתִּירֵי נְכַסְיָא אַמְרִין מֵעֵדֶן דְּשַׁכְבְּתָא
8 לָא סְלִיק מְחַבְּלָא עָלָנָא : שְׁאוֹל מְלַרַע וְעָת לָךְ לְקַדְּמוּת מֵיתָךְ אֲעֵירַת לָךְ גִּבְּרִין כָּל
9 עַתִּירֵי נְכַסְיָא אֲקִימוּ מִכּוּרְסְוָתְהוֹן כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָּא : כּוּלְהוֹן יְתִבּוּן וַיֵּמְרוּן לָךְ אַף
10 אַתְּ מְרַעְתָּא כְּוָתְנָא לָנָא דְּמִיתָא : אִתְּחַת לִשְׁאוֹל יְקָרָךְ אִתְרְגוּשַׁת חוּשְׁבְּחַת זְמָרָךְ
11 תְּחוֹתָךְ יְשׁוּן רִבָּה וְעִיל מַצָּךְ דִּיחְשָׁא : אֵיכְדֵין אִתְרְכַנְתָּא מִן רוּמָא דַהֲוֵיתָא וִיתֵן בְּנוֹ
12 בְּנֵי אֲנָשָׁא כְּכוֹכָב נוּנְהָא בֵּין כּוּכְבַיָּא אִתְרְטֵשְׁתָּא לְאַרְעָא דַהֲוֵיתָא קְטוֹל לְעַמְמַיָּא :
13 וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּלִבָּךְ לְרוּמָא אֶסַּק עֵיל מִן עִטְּיָא דְאִלָּהָא אֶשְׁוֵי כּוּרְסִי מַלְכוּתִי וְאֵתֵב
14 בְּטוּר זְמַן בְּסִפֵּי צְפוּנָא : אֶסַּק עִלְוֵי כָּל עִטָּא אֶהֵי שְׁלַאי מִכּוּלְהוֹן : בְּרַם
15 לִשְׁאוֹל תִּתְחַת לְסִפֵּי נוּב בֵּית אַבְדָנָא : תְּהוֹךְ עָלָךְ יְדוּקוּן בָּךְ יִסְתַּכְּלוּן וַיֵּמְרוּן
16 הָדֵין גַּבְרָא אִוּשַׁע אַרְעָא אַצְדִּי מַלְכְוָתָא : שִׁוִּי תֵבֵל כְּמַדְבְּרָא וְקִרְוֹהִי פַּיֵּר לַאֲסִירוֹהִי
17 לָא פְתַח תַּרְעָא : כָּל מַלְכֵי עַמְמַיָּא כּוּלְהוֹן שְׁכָבִין בִּיקַר גְּבַר בְּבֵית עָלְמֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XIV.

Miserebitur enim Dñs domus Jacob, & eliget adhuc Israelem, & ha-
3 bitare faciet eos super terram suam; & adjicientur advenæ ad eos, & adhærebunt domui Jacob. Et tollent eos populi, & adducent eos in *ter-*
2 *ram suam*: & possidebit eos dom̃ Israel super terram majestatis Domini in servos & ancillas; & erunt captivantes eos qui captivaverant eos, & servient eis illi qui subjecerant eos. Et erit in die qua requiescere faciet
3 Dñs te à tribulatione tua, & à subjectione tua, & à servitute dura qua antè servivisti. Et tolles parabolam istam super regem Babylonis, & dices:
4 Quomodo cessavit subjectio subjiciens nos! defecit fortitudo *peccatoris!*
5 Contrivit Dñs fortitudinem impiorum, dominiũ peccatorum. Qui percuti-
6 ebat populos in furore, *percussione* sine cessatione, servire faciens in furore populos servitute sine cessatione. Conquievit, pacata est omnis terra, &
7 exultaverunt in cantico. *Dominatores* quoque lætati sunt super te: divi-
8 tes in substantiis dicebant: A tempore quo dormivisti, non ascendit disperdens super nos. Infernus subter te commotus est in occursum ad-
9 ventus tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes divites in substantiis surrexe-
10 runt de soliis suis omnes reges populorũ. Omnes illi respondebunt, & di-
11 cent tibi: Tu quoque infirmatus es sicut & nos; assimilatus es nobis. Detracta est in infernũ gloria tua; strepitus laudis musicæ tuæ: subter te
12 sternent vermes, & super te tinea. Quomodo cecidisti de excelso, qui eras splendidus inter filios hominum, sicut stella lucens inter stellas? proje-
13 ctus es in terram qui occidebas populos. Tu autem dixisti in corde tuo: In
14 excelsum ascendam, super populũ Dei ponam thronum regni mei, & se-
15 debo in monte fœderis in finibus Aquilonis. Ascendam super omnem po-
16 pulum: ero excelsior omnib̃. Veruntamen ad infernum detrahêris, ad
17 extremitatem laci dom̃ perditionis. Qui te viderint, super te contem-
18 plabuntur, te prospicient, & dicent: Nunquid iste est vir qui commovebat terrã, in solitudinẽ redigens regna? Posuit orbẽ sicut desertũ, & civitates ejus destruxit: vinctis ejus non aperuit januam. Omnes reges populorum universi dormierunt in gloria, unusquisque in domo seculi sui.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܪܒܥܐ * ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬܐ ܫܢܝܢ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ .

1 ܡܛܠ ܕܪܚܡ ܡܪܝܐ ܠܝܥܩܘܒ . ܘܡܬܒܚܪ ܥܕܝܢ ܒܝܫܪܝܠ . ܘܢܢܚ ܠܗܘܢ ܥܠ ܐܪܥܗܘܢ . ܘܢܬܚܒܪܘܢ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ .
2 ܘܢܣܒܘܢ ܠܗܘܢ ܥܡܡܐ . ܘܢܬܝܘܢ ܠܗܘܢ ܠܒܝܬ ܝܗܘܕܐ . ܘܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܘܠܐܡܬܐ . ܘܢܗܘܘܢ ܫܒܝܐ ܠܫܒܝܗܘܢ .
ܘܢܪܕܘܢ ܒܢܓܫܐ ܠܬܪܥܝܗܘܢ . ܘܢܫܠܛܘܢ ܒܢܓܫܐ ܠܬܪܥܝܗܘܢ ܕܢܓܫܘ ܠܗܘܢ .
3 ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܕܢܢܝܚ ܡܪܝܐ ܠܟ ܡܢ ܥܩܬܟ ܘܡܢ ܪܓܙܟ ܘܡܢ ܦܠܚܐ ܩܫܐ ܕܐܬܦܠܚ ܥܠܝܗ .
4 ܘܬܢܫܐ ܡܬܠܐ ܗܢܐ ܥܠ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܬܐܡܪ ܐܝܟܡܐ ܫܬܠ ܢܓܫܐ ܕܢܓܫܐ ܘܫܒܬ ܡܪܕܘܬܐ .
5 ܫܒܪ ܡܛܪܐ ܕܪܫܥܐ ܘܡܫܠܛܢܐ ܕܫܠܛܢ . ܡܚܐ ܥܡܐ ܒܚܡܬܐ ܡܚܐ ܫܠܛܢ ܒܪܓܙ ܠܐ ܡܫܬܩܠ .
6 ܪܕܐ ܗܘܐ ܡܫܠܛ ܒܥܡܡܐ ܒܪܕܘܬܐ ܕܠܐ ܡܫܬܒܩ ܡܪܕܐ ܒܐܦܝ ܡܫܠܛ ܒܥܡܡܐ ܒܪܕܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܣܐ .
7 ܫܠܝܐ ܟܠ ܐܪܥܐ ܢܝܚ ܘܫܠܝܐ ܦܨܚ ܒܪܢܢܐ . ܐܦ ܒܪܘܬܝܢ ܘܐܪܙܐ ܕܠܒܢܢ ܡܬܪܥܝܢ ܥܠܝܟ ܡܢ ܗܫܐ ܕܠܐ ܣܩܝܢ ܠܢ .
8 ܡܢ ܬܚܬ ܐܪܥܐ ܡܬܪܓܙ ܠܩܪܝܬܟ ܩܠܗ ܕܢܒܠܐ ܦܪܫ ܠܟ ܬܠܥ ܘܬܠܝ ܠܟ ܪܡܬܐ ܕܬܠ ܥܠ ܦܓܪܟ .
9 ܡܢ ܬܚܬ ܫܡܝܐ ܡܬܪܓܙ ܠܩܪܝܬܟ ܕܢܩܘم ܠܩܒܠܟ . ܡܢ ܪܒܪܒܐ ܕܐܪܥܐ ܩܝܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܘܬܐ .
10 ܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܡܡܐ ܫܪܝܢ ܠܗܘܢ ܒܟܪܣܘܬܗܘܢ . ܗܠܝܢ ܐܢܬ ܐܦ ܐܢܬ ܐܬܚܠܬ ܡܢ ܡܠܬܟ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܚܠܝܐ .
11 ܢܚܬ ܠܫܝܘܠ ܒܟܪܣܘܬܟ ܘܩܠ ܢܒܠܟ ܬܚܬܝܟ ܪܝܡ ܘܬܠܥ ܠܟ ܪܡܬܐ ܕܬܠ ܥܠ ܦܓܪܟ .
12 ܐܝܟ ܢܦܠܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܗܠܝܠ ܒܪ ܫܚܪܐ . ܐܝܟ ܐܬܩܛܥ ܠܐܪܥܐ ܗܠܝܠ ܕܡܫܠܚ ܥܠ ܥܡܡܐ .
13 ܘܐܢܬ ܐܡܪܬ ܒܠܒܟ ܠܫܡܝܐ ܐܣܩ ܠܥܠ ܡܢ ܟܘܟܒܝܐ ܕܐܠܗܐ ܐܪܡ ܟܘܪܣܝܝ . ܘܐܬܝܒ ܒܛܘܪ ܡܘܥܕܐ ܒܣܦܘܢ .
14 ܐܣܩ ܥܠ ܪܡܬܐ ܕܥܪܢܐ ܐܕܡܐ ܐܫܘܐ ܠܥܠܝܐ . ܐܦ ܠܬܚܬ ܫܐܘܠ ܐܬܚܬ ܠܥܪܩ ܒܪ ܫܚܪܐ .
15 ܡܢ ܬܚܬ ܫܡܝܐ ܡܬܪܓܙ ܠܩܪܝܬܟ ܕܢܩܘم ܠܩܒܠܟ . ܡܢ ܪܒܪܒܐ ܕܐܪܥܐ ܩܝܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܘܬܐ .
16 ܡܢ ܚܙܝܟ ܢܬܚܙܝܢ ܠܟ ܘܢܬܒܨܪܘܢ ܒܟ ܡܢ ܡܠܬܟ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܚܠܝܐ . ܗܠܝܢ ܐܢܬ ܐܦ ܐܢܬ ܐܬܚܠܬ ܡܢ ܡܠܬܟ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܚܠܝܐ .
17 ܕܡܫܠܚ ܥܠ ܥܡܡܐ ܒܪܕܘܬܐ ܕܠܐ ܡܫܬܒܩ ܡܪܕܐ ܒܐܦܝ ܡܫܠܛ ܒܥܡܡܐ ܒܪܕܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܣܐ .
18 ܟܠܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܥܡܡܐ ܫܪܝܢ ܠܗܘܢ ܒܟܪܣܘܬܗܘܢ . ܗܠܝܢ ܐܢܬ ܐܦ ܐܢܬ ܐܬܚܠܬ ܡܢ ܡܠܬܟ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܚܠܝܐ .

CAP. XIV.

1 Miserebitur enim Dominus Jacobi, & iterum placabitur Israeli, & relinquet eos in terra ipsorum. Rursus consociabuntur adversùs eos advenæ, & aggregabuntur contra familiam Jacobi; 2 Abducent eos gentes, & deportabunt in terram suam. At possidebunt eos Israelitæ in terra Domini in servos & ancillas, in captivitatem adigent eos qui se captivos ducebant, & dominabuntur in eos qui se servitute premebant. 3 Et fiet eâ die quâ requiem dederit tibi Dominus à mœrore & indignatione tuâ, & à dura servitute quâ fueris oppressus; 4 Ut assumas parabolam hanc de rege Babelis, ac dicas; Quomodo cessavit præfectus, cessavit & *operis* exactor? 5 Fregit Dominus baculum impii & baculum præfecti, 6 Qui populos obstinatè cædebat immoderatis verberibus, gentes iracundè castigabat, & sine clementia persequebatur? 7 Quievit ac silvit tota terra, & exultat cum cantico. 8 Quin etiam abietes & cedri Libani de te lætantur *dicentes*, Ab eo tempore quo occubuisti, nemo ascendit ad nos cædendum. 9 Infernus deorsum commotus est causâ introitûs tui, excitavit contra te gigantes omnesque terræ principes quos propriis foliis depulisti. 10 Omnes reges populorum respondebunt dicentque tibi, Etiam tu infirmatus es sicut nos, & nobiscum traditus? 11 Fastus tuus decidit in infernum, & mortua est lyra tua? subter te sternitur caries, & operit te vermis? 12 Quomodo de cœlo decidisti? (ejula in matutino) in terram ruisti dehonestans populos? 13 Tu tecum ipse dicebas, Ascendam in cœlum, super stellas Dei exaltabo solium meum, & sedebo in monte sublimi qui *situs* est in imis partibus Aquilonis. 14 Super celsissimas nubes ascendam, & similis ero Altissimo. 15 Verùm in infernum rues, & in profundum foveæ. 16 Omnes te videntes prospectabunt te, teque contemplantes dicent, Hiccine est vir ille qui terram exagitavit, regna conturbavit? 17 Vastavit orbem terrarum in modum solitudinis, civitates destruxit, vinctos suos nequaquam solvit? 18 Omnes populorum reges occubuerunt cum honore, quisque domi suæ;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع عشر *

1 ويرحم الرب يعقوب * ويختار ايضا اسرائيل * ويستريحون
2 في ارضهم * والغريب يعود اليهم * ويعود الى بيت يعقوب * وتاخذهم الامم ويدخلهم الى
موضعهم * ويرثون ويكثرون في ارض الهيهم * ويصيرون لهم عبيدا واماء * ويصير الذين سبوهم
3 مسبين * ويسودون الذين سادوا عليهم * ويكون في ذلك اليوم الذي يريحك الله فيه من
وجعك وعصبك وعبوديتك الصعبة التي تعبدت لهم بها * وتاخذون هذا النوح على ملك
4 بابل * وتقول في ذلك اليوم كيف بطل المسلط * وكيف بطل الخريص * الله كسر نير
5 الخطاة ونير الرؤساء * وضرب الامم ضربه بغضبه الذي لا سقاء له * وضرب الامم ضربه
6 غضب * ولم يسف * واستراح المتوكل عليه * كل الارض تصرخ بسرور * وتبكر لبنان
7 فرحت بك * وارز لبنان قالت * منذ الوقت الذي فيه انت اضطجعت لم يصعد من
يقطعنا * الجحيم من اسفل تحرك حين استقبلك * وقامت معك جميع الجبابرة الذين ساروا
9 على الارض * القائمون عن كراسيهم * جميع ملوك الامم * وجميعهم يجاوبون ويقولون لك * وانت
10 صعفت مثلنا * وحسبت منا * ونزل الى الجحيم مجدك الكثير وسرورك * يفرسون تحتك
11 السوس * وغطاوك دود * كيف سقط من السماء كوكب الصبح المشرق بالغداة انكسر على
12 الارض المرسل الى كل الامم * وانت قلت في قلبك * اصعد الى السماء * وفوق كواكب
13 السماء اضع كرسي * اجلس في جبل عال على الجبال العالية التي نحو الجربياء * واصعد
14 فوق السحب * واكون شبيها بالعلي * والان انحدرت الى الجحيم والى اساسات الارض *
15 الذين ينظرونك يتعجبون منك * ويقولون هذا الانسان الذي احد كل الارض * وزلزل
16 المملوك * وجعل المسكونة كلها خرابا * وهدم المدن * ولم يحل الذين في الاسر * جميع ملوك
17 الارض رقدوا بكرامة * وكل واحد من الناس في بيته *
18

CAP. XIV.

1 Deinde miserebitur Dominus Jacobo, & eliget adhuc Israelem, & requiescent in terra sua, & advenæ convertentur ad eos, & revertetur ad domum Jacobi: 2 Accipient eos populi, & introducent eos in locum eorum, & hæredes eorum atque multiplicabuntur in terra Dei sui, fientque eis servi & ancillæ: qui captivos abduxerant eos, sicut captivi, & dominabuntur in eos qui sibi dominabantur. 3 Et erit eo die quo te creabit te Deus dolore, & indignatione, & durâ tuâ servitute quâ servieris ei; 4 ut assumatis cantionem hanc in urbem de rege Babelis, & dicas ea die; Quomodo cessavit præfectus, & quomodo cessavit foleos? 5 Deus fregit jugum peccatorum, & jugum principum: percussitque in ira sua gentes plagâ cui nullum est medicamen: 6 Et percussit populos plagâ furoris, nec pepercit. Et quievit is qui fretus erat ipso: 7 tota terra clamat cum jubilo: 8 Abietes Libani lætantur de te, & cedri Libani dicunt; A quo tempore jacuisti, nemo ascendit ad amputandum nos: 9 Infernus ab imo agrè tulit cùm obvius tibi factus est, & surrexerunt tecum omnes gigantes qui dominati fuerant super terram, surgentes è foliis suis, omnes videlicet reges populorum: 10 Et hi omnes respondebunt & dicent tibi, Et tu debilis factus es sicut nos, & annumeratus es inter nos? 11 Et descendit in infernum gloria tua magna & gaudium tuum? Sternent sub te tineas, & operimentum tuum erunt vermes. 12 Quomodo cecidit è cœlo stella matutina mane splendescens? fractus est super terram qui missus fuerat contra universos populos? 13 Tu quidem dixeras in corde tuo, Ascendam ad cœlum, & super cœli sydera collocabo solium meum, sedebo in monte sublimi, super montes excelsos qui sunt Aquilonem versus: 14 Nubibus altiùs ascendam, & ero similis Altissimo. 15 Nunc autem in infernum descendisti, & in ima terræ fundamenta. 16 Qui te viderint, te demirabuntur, ac dicent; Hiccine vir ille est qui totum irritavit orbem? 17 regès tremefecit? universam terram desolatam reddidit? urbes destruxit? & eos qui in vinculis erant, minimè solvit? 18 Omnes reges terræ cum honore jacuerunt, & quilibet mortalium domi suæ;

ישעיה : טו

vestin c: tu n ,abominabilis stirps ut tuo sepulchro de es projectus tu. Et
19 וְאַתָּה הֻשְׁלַכְתָּ מִקִּבְרְךָ כְּנֵצֶר נֶתְעָב לְבֶשׁ
,ejiciemi lapides ad descendimum : gladio perforatorum , occisorum
הֲרוּגִים מְטֹעֲנֵי חָרֶב יוֹרְדֵי אֶל־אַבְנֵי־בוֹר
quia : sepultura in eis cum te unies Non ,conculcatum cadaver veluti
כְּפֶגֶר מוּבָס : לֹא־תֵחַד אִתָּם בְּקְבוּרָה כִּי־
20 ,sectbem in vocabitur non : occidisti tuum populum ,corruptili tuam terram
אַרְצְךָ שִׁחַתָּ עַמְּךָ הֲרַגְתָּ לֹא־יִקָּרֵא לְעוֹלָם
:eorũ patrum miquitate in occisionem ejus filiis Præparate ,pessimorum ,semen
זֶרַע מְרֵעִים : הָכִינוּ לְבָנָיו לְמִטְבַּח בַּעֲוֹן אֲבוֹתָם
21 facies implent atque ,terram accipiant hæreditate & ,consurgant ne
בַּל־יָקוּמוּ וְיִרְשׁוּ אָרֶץ וּמָלְאוּ פְנֵי־
,exercituum Dominus dicit ,eos contra consurgam Et ,arbibus orbis
תֵבֵל עָרִים : וְקַמְתִּי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
22 ,nepotem & ,filium & ,consanguineum & ,nomen Babel de ,succidam &
וְהִכְרַתִּי לְבָבֶל שֵׁם וּשְׁאָר וְנִין וְנֶכֶד
paludes & ,ericii possessionem in eam ponam Et .Dominus dicit
נְאֻם־יְהוָה : וְשַׂמְתִּיהָ מוֹרַשׁ קִפֹּד וַאֲגַמִּי־
.exercituum Dominus dicit ,dicendo scopis in eam scopabo & ,aquarum
מָיִם וְטֵאטֵאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת :
quod secundum non Si :dicendo ,exercituum Dominus Juravit
23 נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר
,sententiam Ad ,stabit ipsum ,confutu quod secundum & ,sfnit sic ,cogitavi
24 דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה וְכַאֲשֶׁר יָעַצְתִּי הִיא תָקוּם : לְשַׁבֵּר
,vertet & ,cum concule.bo meis montibus in & ,mea terra in Assur
אַשּׁוּר בְּאַרְצִי וְעַל־הָרַי אֲבוּסֶנּוּ וְסָר
,removebitur ejus humero disfuger illius onus & ,ejus jugum eis disfuger
מֵעֲלֵיהֶם עֻלּוֹ וְסֻבָּלוֹ מֵעַל שִׁכְמוֹ יָסוּר :
manus hæc & ,terram omnem super consultum consilium Hoc
25 וְזֹאת הָעֵצָה הַיְּעוּצָה עַל־כָּל־הָאָרֶץ וְזֹאת הַיָּד
,ordinabit exercituum Dominus Nam ,gentes omnes super extenta
הַנְּטוּיָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם : כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת יָעַץ
? eam faciet redire quis & ,extenta ejus manus & ? irritabit quis &
26 וּמִי יָפֵר וְיָדוֹ הַנְּטוּיָה וּמִי יְשִׁיבֶנָּה :
Ne .Hoc ,omnis fuit ,Achaz regem meri anno In
27 בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ אָחָז הָיָה הַמַּשָּׂא הַזֶּה : אַל־
,nam ,te perdomantis virga fit confracta quod ,tu omnis Pelseteth lateris
28 תִּשְׂמְחִי פְלֶשֶׁת כֻּלָּךְ כִּי נִשְׁבַּר שֵׁבֶט מַכֵּךְ כִּי־
,ignitus serpens ejus fructus & ,regulus egredietur serpentis radice de
מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפְרִיוֹ שָׂרָף
,flamatis mendici & ,tumium primogeniti pascentur Et .volans
29 מְעוּפָף : וְרֵעוּ בְכוֹרֵי דַלִּים וְאֶבְיוֹנִים לָבֶטַח
tuas reliquias & ,tuam radicem fame in faciam interire & ,accubabunt
וְרִבַּצְתִּי וְהֵמַתִּי בָרָעָב שָׁרְשֵׁךְ וּשְׁאֵרִיתֵךְ
: tu omnis Pelseteth ,liquefacta : civitas clama ,porta Ulula .interficiet
30 יַהֲרֹג : הֵילִילִי שַׁעַר זְעָקִי־עִיר נָמוּג פְּלֶשֶׁת כֻּלָּךְ
,suis temporibus in solitarius non & ,sonem fumus Aquilone ab nam
כִּי מִצָּפוֹן עָשָׁן בָּא וְאֵין בּוֹדֵד בְּמוֹעָדָיו :
,Sion fundavit Dominus quod ? gentis nunciis respondebitur quid Et
31 וּמַה־יֵּעָנֶה מַלְאֲכֵי גוֹי כִּי יְהוָה יָסַד צִיּוֹן
,ejus populi afflicti confident ea in &
32 וּבָהּ יֶחְסוּ עֲנִיֵּי עַמּוֹ :

CAP. XV. טו

quia ,succisus ,Moab Hæ est vastatus nocte in Quia .Moab Onus
1 מַשָּׂא מוֹאָב כִּי בְּלֵיל שֹׁדַּד עָר מוֹאָב נִדְמָה כִּי
,succisus ,Moab Chir est vastatus nocte in
בְּלֵיל שֹׁדַּד קִיר־מוֹאָב נִדְמָה :

Versio VULG. LAT.

19 Tu autem projectus es de sepulchro tuo, quasi stirps inutilis pollut', & obvolut' cum his qui interfecti sunt gladio, & descenderunt ad fundamenta laci, quasi cadaver putridũ.
20 Non habebis consortium, neque cum eis in sepultura : tu enim terrã tuã disperdidisti, tu populum tuũ occidisti: non vocabitur in æternum semen
21 pessimorum. Præparate filios ejus occisioni in iniquitate patrum suorum : non consurgent, nec hæreditabunt terrã, neque implebunt faciem orbis civitatum. Et consurgam
22 super eos, dicit Dominus exercituum : & perdam Babylonis nomen, & reliquias, & germen, & progeniem, dicit
23 Dominus. Et ponam eam in possessionem, ericii, & paludes aquarum, & scopabo eam in scopa terens, dicit Do-
24 minus exercituum. Juravit Dominus exercituum, dicens; Si non, ut putavi, ita erit : &
25 quomodò mente tractavi, Sic evenie: Ut conteram Assyriũ in terra mea, & in montibus meis conculcem eum : & au-
26 feretur ab eis jugum ejus, & onus illius ab humero eorum tolletur. Hoc consilium, quod cogitavi super omnem terrã,
27 & hæc est manus extenta super universas gentes. Dominus enim exercituum decrevit : & quis poterit infirmare ? & ma-
28 nus ejus extenta : & quis avertet eam ? In anno, quo mortuus est rex Achaz, factum
29 est onus istud : Ne lætaris Philisthæa omnis tu, quoniam comminuta est virga percussoris tui : de radice enim colubri egredietur regulus, & semen ejus absorbens volucrem.
30 Et pascentur primogeniti pauperum, & pauperes fiducialiter requiescent : & interire faciam in fame radicem tuam, & reliquias tuas interficiam.
31 Ulula porta, clama civitas : prostrata est Philisthæa omnis: ab Aquilone enim fumus veniet, & non est qui effugiet
32 agmen ejus. Et quid responde. bitur nuntiis gentis? Quia Dñs fundavit Sion, & in ipso sperabunt pauperes populi ejꝰ.

CAP. XV.

1 ONus Moab. Quia nocte vastata est Ar Moab, conticuit : quia nocte vastatus est murus Moab, conticuit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

19 Σὺ ᾗ ἐρίφοις ἐν τοῖς ὄρεσιν, ὡς τεκρὸς ἐξβλυζομένῳ, μετὰ νεκρῶν τεθνηκότων ἐκκεκεντημένων μαχαίραις, καταβαινόντων εἰς ᾅ-
20 δου. Οὐ τρόπον (ξ) ἡμάπον ἐν αἵματι πεφυρμένον ἐκ ἔσῃ καθαρὸν, οὕτως ὀδῷ ὃ ἔσῃ καθαρός. ἀδὴ τὴν γῆν μου ἀπώλεσας, καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας· ὃ μὴ μείνῃς εἰς τὸν αἰῶνα γένος, σπέρμα πονηρόν.
21 Ἑτοίμασον (ο) τὰ τέκνα σου σφαγὴν τῇ ἀμυρτίαις τῶν πατρῶν (τ) αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀναστῶσι (ρ) καὶ κληρονομήσωσι τὴν γῆν, καὶ
22 ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων. Καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς, λέγει κύριος Σαβαώθ, καὶ ἀπολῶ αὐτῶν ὄνομα, καὶ κατάλειμμα, καὶ
23 σπέρμα· τάδε λέγει κύριος. Καὶ θήσω τὴν Βαβυλωνίαν ἔρημον, ὥστε κατοικεῖν ἐ-
24 χίνους, καὶ ἔσῃ εἰς ἐδέν· καὶ θήσω αὐτὴν πα-
25 λοῦ (σ) βάθρον εἰς ἀπώλειαν. Τάδε λέγει κύριος Σαβαώθ, Οὐ τρόπον ἔφυγε, ὅτως ἔσῃ, καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι, οὕτως
26 φανῇ, τοῦ ἀπολέσαι τὸν Ἀσσυρίοις (τ) ἐπὶ τῆς γῆς σ ἐμῆς, καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων μου· καὶ ἔσονται εἰς καταπάτημα, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν, καὶ τὸ κόσ-
27 θος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφαιρεθήσεται.
Αὕτη ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται κύριος ἐπὶ σ (υ) ὅλην οἰκουμένην, καὶ αὕτη ἡ χεὶρ ἡ ὑ-
28 ψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη (φ). Ἃ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἄγιος βεβούλευται, τίς διασκεδάσει;
29 καὶ τὴν χεῖρα (χ) αὐτὴν ὑψηλὴν τίς ἀπο-
30 στρέψει; Τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν (ψ) ὁ βασιλεὺς Ἄχαζ, ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο. Μὴ χαρῇς θέμενος (ω) οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, Συρίαν ὃ ὁ ζυγὸς τῶν παίοντος σου· ἐκ γὰρ σπέρματος (α) ὄφεως ἐξελεύσεται (β) κέρας
31 ἀσπίδων, καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξελεύσονται (γ) ὄφεις πετόμενοι. Καὶ βοσκηθήσονται πτωχοὶ δ' αὐτῶν· πένητες δὲ (δ) ἀνθρωποι ἐπὶ εἰρήνης ἀναπαύσονται· ἀνελεῖ (ε) ἐν λιμῷ τὸ
32 σπέρμα σου, καὶ τὰ κατάλειμμα σου ἀφελεῖ. Ὀλολύξατε πύλαι πόλεων, κεκραγέτωσαν πόλεις πεπεσεγμέναι, οἱ ἀλλόφυλοι πάντες, ὅτι (η) ἀπὸ Βορρᾶ καπνὸς ἥξεται, καὶ ἐκ ἔστ τῶν ἐθ. Καὶ τί ἀποκεκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν; ὅτι κύριος ἐθεμελίωσε Σιὼν, καὶ δι' αὐτῶ σωθήσονται οἱ πεπενοὶ τῶ λαῦ.

Tu autem projectus eris in montibus, sicut (ſ) mortuus abominatus, cum multis mortuis confossis gladio, descendentibus ad inferum. Quemadmodum vestimentum in sanguine conspersum non eris mundum; ita neque tu eris mundus. Quoniam terram meam perdidisti, & populum meum interfecisti : non manebis in æternum tempus, semen pessimum. Præpara filios tuos, ut occidatur pro peccatis patris eorum, ut non resurgant, neque hæreditent terram, & implent terram (ꝗ) bellis. Et consurgam super eos, dicit Dominus Sabaoth, & perdam eorum nomen, & reliquias, & semen: Hæc dicit Dominus. Et ponam Babylonam desertum, ut inhabitent hericii, & erit in nihilum : & ponam eam luti vorgineum in pedilivium : Hæc dicit Dominus Sabaoth, Sicut dixi, ita erit: & sicut consilium cepi; Sic manebit, ad perdendum Assyrios super terram meam, & super montes meos. Et erunt in conculcationem : & auferetur ab eis jugum eorum : & gloria eorum ab humeris auferetur. Hæc est consilium, quod decrevit Dominus super totum terræ orbem : & hæc manus excelsa super omnes gentes. Quæ enim Deus sanctus decrevit ; quis dissipabit ? & manum ejus excelsam quis avertet ? Anno quo mortuus est rex Achaz ; factum est verbum hoc : Nolite lætari, alienigenæ omnes : quoniam est enim jugum percutientis vos. Nam ex semine serpentis egredietur fœtus aspidum : & fructus eorum egrediemur serpentes volantes. Et pascentur inopes per eum: inopes autem homines super pacem requiescent : interficiet autem in fame semen tuum, & reliquias tuas interficiet. Ululate portæ civitatum : clamentur tribus turbatæ alienigenæ omnes : quoniam ab Aquilone fumus venit : & non est, ut sit. Et quid responbdibunt reges gentium ? Quoniam Dominus fundavit Sion : & per ipsum salvabuntur humiles populi.

MS. A. (ξ) ἐν αἵματι ἡμάπον (ο) Σφαγῶται τὰ τέκνα σου (π)σου, (ρ) καὶ τὴν γῆν κληρονομήσωσι, (σ)* βάθρον (τ)ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς, καὶ ἀπὸ τῆς (υ) οἰκουμένου ὅλου, (φ) τῆς οἰκουμένης. (χ) τῆς ὑψηλὴν (ψ) Ἄχαζ ὁ βασιλεὺς. (ω) πάντες οἱ ἀλλόφυλοι, (α) ὄφεων (β) ἔγγονα (γ) πετόμενοι. (δ) ἄνδρες ἐπ' εἰρήνης (ε) λιμῷ (ζ) Ὀλολύξετε (η) καπνὸς ἀπὸ Βορρᾶ

ΚΕΦ. ιε'. CAP. XV.

ΤΟ (᾽) ΓΡΗΜΑ ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΩΑΒΙΤΙΔΟΣ.

1 ΝΥκτὸς ἐπολέθη ἡ Μωαβῖτις, νυκτὸς δὲ ἐπολέθη τὸ τεῖχος τῆς Μωαβῖτιδος.

MS. A. (᾽) ΟΡΑΜΑ

UFRENUM, QUOD CONTRA MOABITIDEM.

Nocte perilit Moabitis : nocte enim periblit murus Moabitidis.

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

19 וְאַתְּ אִתְרַכְּנַתָּא מִקַּבְרָךְ כְּחֹט טְמִיר חֲפֵי קְטִילִין מְטַעֲנֵי חַרְב נְחָתִין לְגוּב אַבְנֵי בֵירָ
20 אֲבָרְנָא כְּפַגַר מְדַשְׁדַּשׁ : לָא תְהֵי כְּחַד מִנְהוֹן בְּקִבּוּרָה אֲרֵי אַרְעָךְ חַבַּלְתָּא וְעַמָּךְ
21 קְטַלְתָּא לָא יִתְקְרֵי לְעָלַם זַרְע מְבַאֲשִׁין : אִתְקְנוּ לְבַנְיֵהוֹן קְטוֹל בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן
22 דְּלְמָא יְקוּמוּן וְיִחְסְנוּן אַרְעָא וְיִתְמְלוּן אַפֵּי תֵבֵל בְּעֵל דִּבְבוּ : וְאִתְגְּלֵי לְאִתְפְּרָעָא
23 מִנְּהוֹן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאֶשֵׁיצֵי לְבָבֶל שֵׁם וּשְׁאָר וּבַר וּבַר בַּר אֲמַר יְיָ : וַאֲשַׁוֵּנַהּ
24 לִירוּתַת קוֹפְדִין בֵּית צְדוּ בְּצִין דְּמַיִן וַאֲחַמְּמִנַהּ כְּמָא דְּמַהְמְמִין בְּמַבְּוִינָא וַאֲחַבְּבִנַהּ
25 לְשֵׁיצָאָה אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת : קַיָּם יְיָ צְבָאוֹת לְמִמַּר אִם לָא כְּמָא דְחַשְׁבִית כֵּן תְּהֵי
26 וּכְמָא דְיַעֲצִית הִיא תְקוּם : לְמִחְבַּר אַתּוּרָאָה בְּאַרְעִי וְעַל טוּרַי עַמִּי אֶרוֹשְׁשִׁנֵּיהּ
27 וְתֶעְדֵּי מִנְּהוֹן מַרְוָתֵיהּ וְגִירֵיהּ מֵעַל צַוְּרֵיהוֹן יְתְפְּסַק : דָּא מַלְכָּא דִי מְלִיךְ עַל
28 כָּל יַתְבֵי אַרְעָא וְדָא גְּבוּרָתֵיהּ דִי מְרַמְּמָא רְשִׁלִּיט עַל כָּל מַלְכְוָתָא : אֲרֵי יְיָ צְבָאוֹת
29 מַלְכָּא וּמַן יַעְדֵּי וּגְבוּרָתֵיהּ מְרַמְּמָא וְלֵית דִּיתְבְּרֵיהּ : בִּשְׁתָא דְמִית מַלְכָּא אָחָז
30 הֲוָה מִלָּא תֵּיחֲדוּן פְּלִשְׁתָּאֵי כּוּלְכוֹן אֲרֵי אִתְּבַר שִׁלְטָן דַּהֲוָה
31 מַפְּלַח בְּכוֹן אֲרֵי מִבְּנֵי בְנוּהוֹן דִּישֵׁי יְפוֹק מְשִׁיחָא וִיהוֹן עוֹבְדוֹהִי כְּבֵן כְּחֵיוָא מְפָרַיִח :
32 וְיִתְפְּרְנְסוּן חַשִּׁיכֵי עַמָּא וְעַנְוָתָנַיָּא בֵּיוֹמוֹהִי לִרְוַחְצָן וְיָמִית בְּכַפְנָא בִנְךָ
33 וּשְׁאַר עִשְׁתָּךְ יְקַטּוֹל : אֱלִילִי עַל תַּרְעָךְ צַוְחִי עַל קִרְוָךְ אִתְבַּרְחוּן פְּלִשְׁתָּאֵי כּוּלְכוֹן
34 אֲרֵי מִצַּפְוָנָא פּוּרְעָנוּתָא אָתֵי וְלֵית דְּמִאֲחַר בְּזִמְנוֹהִי : וּמָה יְתַבְּרוּן אוּנְדֵי אֻמְמַיָּא אֲרֵי
35 יְיָ שְׁכְלִיל צִיּוֹן וּבָהּ יִתְרַחֲצָן חַשִּׁיבֵי עַמָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

19 Tu autem projectus es de sepulchro tuo, quasi virgultum absconditum, coopertũ interfectis, vulneratis gladio, descendentibꝰ in lacum *lapidum* domus perditionis, quasi cadaver conculcatum. Non eris sicut unus ex eis in
20 sepulchro; quia terram tuam dissipásti, & populũ tuum occidisti: non permanebit in æternum semen malignorum. Præparate filiis eorum occisio-
21 nem, propter peccata patrum suorũ, ne fortè consurgant & possideant terram; & impleatur facies orbis inimicis. Et *revelabor*, ut vindictam sumã
22 ex eis, dicit Dñs exercituum: & disperdam de Babylone nomen & reliqui-
23 as, & filium, & filium filii, dicit Dñs. Et ponam eam in hæreditatem ericiorum, *domum desolationis*, paludes aquarum, & scopabo eas, sicut scopis scopatur: & suscitabo eam, ut disperdam eam, dicit Dñs exercituum. Juravit
24 Dñs exercituum dicens: Si non ut putávi, ita erit; & sicut consilio decrevi,
25 ita confirmabitur. Ut conteram Assyrium in terra mea, & in montibus po-
26 puli mei conculcem eum : & auferetur ab eis subjectio ejꝰ, & jugum ejus à cervicibus eorum cessabit. Hoc est consiliũ quod consultum est super *omnes incolas terræ*; & hæc est potentia dominantis, quæ elevata est super omnia
27 regna. Quoniam Dñs exercituum decrevit consilium, & quis est qui auferat ipsum? & potentia ejus elevata est; at quis eam revocabit? In anno quo mor-
28 tuꝰ est rex Achaz, factum est onus prophetiæ hujus. Ne lætemini Philistæi
29 universi vos, quia contritum est dominium cui servielatis. Quoniam de filiis filiorum Jesse egredietur Christus, & erunt opera ejus in vobis quasi ser-
30 pens volans. Et pascentur pauperes populi, & mites in diebus ejus habitabunt confidenter; & occidet fame filios tuos, & residuum populi tui interfi-
31 ciet. Ululá super portas tuas, clama super civitates tuas : exterminati estis
32 Philistæi omnes vos, quia ab Aquilone malum veniet, & non erit qui moram faciat in temporibus suis. Et quid annunciabunt nuncii populorum ? quia Dominus fundabit Sion : & in ipsa sperabunt pauperes populi.

CAP. XV.

1 ONus calicis maledictionis ad propinandum Moab : Quia in nocte diruta est Lehajath Moab ipsis dormientibus, & in nocte subjecta est urbs Moab ipsis soporatis.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܘܐܢܬ ܐܝܟܢܐ ܕܬܪܝܡ ܡܢ ܩܒܪܟ ܘܐܝܟ ܢܨܒܐ ܕܡܫܬܠܚ ܕܩܛܠܐ ܕܢܚܬܘܢ ܠܓܘ ܩܛܠܐ ܕܐܬܪܡܘ ܒܣܝܦܐ ܕܢܚܬܘܢ ܠܬܚܘم ܩܒܪܐ.
20 ܐܦ ܠܐ ܬܬܚܕ ܥܡܗܘܢ ܒܩܒܪܐ ܡܛܠ ܕܐܪܥܟ ܚܒܠܬ ܘܩܛܠܬ ܥܡܡܟ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܙܪܥ ܒܝܫܐ.
21 ܗܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܩܢ ܡܫܝܚܐ ܕܢܦܠ ܒܝܕ ܒܢܝ ܥܡܡܗ ܕܢܬܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܕܢܬܪܡ ܠܥܠܡ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܙܪܥ ܒܝܫܐ.
22 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
23 ܘܐܫܪܐ ܠܗ ܠܒܝܬ ܒܝܠ ܠܐܪܬ ܡܫܬܐ ܘܐܦܝ ܠܒܝܬ ܒܝܠ ܠܐܪܬ ܡܝ ܡܫܬܐ ܘܐܬܪ ܡܝ ܡܫܬܐ ܘܐܬܪ ܡܝ ܡܫܬܐ ܘܐܬܪ ܡܝ ܡܫܬܐ.
24 ܗܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܩܢ ܡܫܝܚܐ ܕܢܦܠ ܒܝܕ ܒܢܝ ܥܡܡܗ ܕܢܬܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܕܢܬܪܡ ܠܥܠܡ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܙܪܥ ܒܝܫܐ.
25 ܗܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܩܢ ܡܫܝܚܐ ܕܢܦܠ ܒܝܕ ܒܢܝ ܥܡܡܗ ܕܢܬܩܛܠ ܒܣܝܦܐ ܕܢܬܪܡ ܠܥܠܡ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܙܪܥ ܒܝܫܐ.
26 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
27 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
28 * ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
29 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
30 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
31 ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.
32 * ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܘܐܦ ܠܐ ܬܬܚܕ ܥܡܗܘܢ ܒܩܒܪܐ ܡܛܠ ܕܐܪܥܟ ܚܒܠܬ ܘܩܛܠܬ ܥܡܡܟ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܙܪܥ ܒܝܫܐ.

* ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

* ܗܐ ܐܢܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܘܐܫܬܠܚ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܘܫܪܝܬܐ ܘܒܪܬܐ ܘܪܘܚܐ ܘܐܦ ܒܪ ܘܢܢܐ ܘܢܢܝܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ.

Tu verò abjectus es è sepulchro tuo ut surculus abominandus, ut vestimentū occisorū gladio peremptorū, descendentiū ad lapides foveæ ceu cadavera conculcata: Nec sepulturâ cum iis frueris, quia terrâ tuam corrupisti, & populū tuū interfecisti. Non durabit in æternum semen malignum: Præparavit *enim* filiis suis necem per sui ipsorum pátris iniquitatē, ne perdurantes terram possideant, & superficiem orbis terrarum bello repleant. Insurgā in eos, dicit Dominus potentissimus; & perdā nomen Babelis, semen, genus, & prosapiam ejus, dicit Dominus: Efficiam eam hæreditatē histricibus, & stagna aquarum: everrámque eam scopâ perditionis, dicit Dominus potentissimus. Juravit Dominus potentissimus, & ait; Prout cogitavi, sic futurum est; & prout decrevi, sic opere complendū: Contriturū me *scilicet* Assyrium in terra mea, & super montes meos proculcaturum: recessurum ab eis jugum ipsius, & servitutē ejus ab humero ipsorum abscessuram. Hoc est consilium quod statuit contra totam terrā, & hæc est manus quæ elevata est contra omnes gentes. Dominus potentissimus decrevit, quis irritum faciat? & manum ejus elatam quis avertat?

Onus Palestinæ.

Anno quo mortus est Ahaz rex, fuit onus istud: Ne lætēris Palestina tota, quòd fractus sit baculus ejus qui te servitute premebat: nam de radice colubri nascitur aspis, & fœtus ejus est prester volans. Et pascentur primogeniti pauperū, & inopes tranquillè cubabunt: & enecabo radicē tuam fame, & qui residuus fuerit ex te, interficietur. Ulula civitas, exclama civitas, conturbata est Palestina universa: quoniā ab Aquilone venturus est fumus, et nemo erit singularis in festis ejus. Ecquid respondebimus Angelo gentiū? quòd Dñs confirmat fundamenta Sionis, & in eam se recipient inopes populi ejus.

CAP. XV.

Onus Moab.

NOctu direpta est civitas Moab, & admirati sunt: noctu direpti sunt muri Moab, & obstupuerunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وأنت تطرح في الأمم مثل مسخ مردول مع أموات كثيرين طعنوا بالسيوف ونزلوا الى الحجر
20 * لأن كما أن الثوب الملطخ بالدم لا يكون نقيا * هكذا وأنت لا تكون نقيا * من أجل أنك
21 أهلكت أرضي * وقتلت شعبي * فلا تثبت الى الدهر * هي ذرية شريرين لتذبح أولادك بخطايا
22 آبائك * لكيلا يقوموا ويرثوا الأرض * ويملأوا الأرض حروبا * وأنهض عليهم يقول رب الجنود *
23 وأهلك اسمهم وبقيتهم وذريتهم * هكذا يقول الرب * وأصير بابل تربة حتى تسكنها القنافذ *
24 وتصير الى لا شيء * وأجعلها جون طين للهلاك الى الأبد * هكذا يقول رب الجنود * كما قلت
25 هكذا يكون * وكما فكرت هكذا يدوم * لأهلك الموصلين من أرضي ومن جبالي * ويصير عن
26 موطئا * وينزع منهم نيرهم * وجذلهم من عواتقهم ينزع * هذه الفكرة التي فكرها الرب على
27 المسكونة كلها * وهذه اليد العالية على جميع أمم المسكونة * لأن ما يفكر الله القدوس من
يبطله * واليد العالية من يردها * * الوحي السادس * * نبوة اسعياء بن اموص
28 في أهل فلسطين * * في السنة التي مات فيها آحاز الملك * صار هذا الكلمة *
29 لا تفرحوا يا جميع القبائل الغريبة لأنه انكسر نير ضاربكم * لأن من نسل الحيات تخرج أولاد
30 الأفاعي * وأولادهن تخرج حيات طيارة * ويرعون مساكين الرب * والناس الفقراء يستريحون
31 في سلامة * ويهلك زرعك بالجوع * وبقاياك تهلك * ولولوا يا أبواب المدن * ولتصرخ المدن القلقة
32 وجميع القبائل الغريبة * لأن الدخان يأتي من الجريا * وليس من يثبت في مراسمه * وماذا
يجيب ملوك الأمم * لأن الرب أسس صهيون * ومن قبله تخلص مواضيعوا الشعب *

* الفصل الخامس عشر * * الوحي السابع * * وهو الاصحاح الثامن *

* نبوة اسعياء بن اموص في موآب * ومدينتها وقراها *

* تهلك المؤابية ليلا * لأن أسوار المؤابية تهلك ليلا *

Tu verò ut mortus abominandus inter plebe abjciēris unà cum multis mortuis qui gladius confossi descendunt in infernū. Quemadmodū enim vestimentū sanguine obsitum haudquaquā mundum est: sic etiā tu nequaquā mundus es, qui terram meam diruisti, & populum meum trucidāsti, propterea non persistes in æternum. Heu generatio scelerata, jugulabuntur filii tui propter peccata patris tui; ne surgentes possideant terrā, et prælia terrā impleant. Insurgam etiam in eos, dicit Dominus exercituum; et nomen, reliquias, atq; prosapiam eorum deleba, sic dicit Domius: Et Babelem in tumulum redigā, ita ut habitent in ea hericii, & in nihilum redigatur: & redigam illā in exitialem cœni foveā in æternum. Sic ait Dominus exercituum; ut dixi, ita erit, & ut cogitavi, ita firmum erit: Omnino perdam Assyrios è terra mea & è montibus meis, fiet q; scamnū: & amovebitur ab istis jugum illorum, & fastus illorū ab humeris istorum amovebitur. Hæc est cogitatio quam cogitavit Dominus de toto orbe, & hæc est manus elevata super omnes orbis gentes. Nam quod statuit Deus sanctissimus, quis irritum faciat? & manum elevatam quis compescat?

Revelatio sexta.

Prophetia Esaiæ filii Amos de incolis Palestinæ.

Quo anno mortuus est rex Ahaz, factum est verbum istud. Ne lætemini O omnes exteræ nationes, quòd ruptum sit jugum percutientis vos, quoniam è stirpe serpentum prodeunt pulli viperarū, & harum pulli producunt serpentes volantes. Pascentur pauperes Domini, & homines egeni pacatè quiescent: semen verò tuum fame peribit, & reliquiæ tuæ interibunt. Ululate O portæ urbium, et exclamet urbis inquietæ, omnes q; nationes peregrinæ; quia fumus adveniet ab Aquilone, nec erit qui persistet in vestigiis ejus. Ecquid respondebunt reges gentium, quandoquidē fundavit Dominus Sionem, et ab ipso salvabuntur humiles populi?

CAPUT XV.

Revelatio septima.

Textus octavus,

Prophetia Esaiæ filii Amos de Moabo, & urbe ac oppidis ejus.

URbs Moabitica noctu peribit, quia; mœnia urbis Moabiticæ noctu peribunt.

ישעיה : יז

super & ,Nebo super ,fletum ad excelsa Dibon & ,edem *in* Ascendit
2 עָלְתָה הַבַּיִת וּדִיבוֹן הַבָּמוֹת לִבְכִּי עַל־נְבוֹ וְעַל
vescas barba omnis, calvitiã ej' capitib' cãctis in: ululabit Moab Medba
ipsa tota ejus plateis in & ,ejus tectis in *: facco* se accingẽt ej' plateis In
3 בְּחוּצֹתָיו חִגְרוּ שָׂק עַל גַּגֹּתָיו וּבִרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלָּהּ־
, Elhalch & Chesbon clamavit Et .fletum in descendens ululabit
4 יְיַלִּיל יֹרֵד בֶּכִי: וְתִזְעַק חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה
,clamabunt Moab *expediti* ideo : eorũ vox audietur Jahas ad usque
עַד־יַהַץ נִשְׁמַע קוֹלָם עַל־כֵּן חֲלָצֵי מוֹאָב יָרִיעוּ
ejus prœsij ,clamabit Moab ad meum Cor .fibi vociferabit ej' anima
5 נַפְשׁוֹ יִרְעָה לוֹ: לִבִּי לְמוֹאָב יִזְעָק בְּרִיחָהּ
fletu in Luchith ascendet in quia : triennem vitulam Schar ad usque
עַד־צוֹעַר עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה כִּי׳ מַעֲלֵה הַלּוּחִית בְּבֶכִי
,suscitabunt contritionis clamorem Choronaim via quia ,eã in ascendet
יַעֲלֶה־בּוֹ כִּי־דֶרֶךְ חֹרֹנַיִם זְעֲקַת־שֶׁבֶר יַעֲרוּ:
defecit ,herba aruit *quoniam* ,erunt desolationes in Nimrim aquæ Nam
6 כִּי־מֵי נִמְרִים מִשֹּׁמָּה יִהְיוּ כִּי־יָבֵשׁ חָצִיר כָּלָה
fœnum d ejjum & ,fecit *residuum* Ideo .fuit non viride , germen
7 דֶּשֶׁא יָרֹק לֹא הָיָה: עַל־כֵּן יִתְרָה עָשָׂה וּפְקֻדָתָם
clamor circuivit Quia *es* deferent falicum torrentem juxta
8 עַל נַחַל הָעֲרָבִים יִשָּׂאוּם: כִּי־הִקִּיפָה הַזְּעָקָה אֶת־
Elim Beer & ,ejus ululatus Eglaim ad usque : Moab terminum
גְּבוּל מוֹאָב עַד־אֵגְלַיִם יְלִלָתָהּ וּבְאֵר אֵלִים
: sanguine sunt repletæ Dimon aquæ Quia .ejus ululatus
9 יְלִלָתָהּ: כִּי מֵי דִימוֹן מָלְאוּ דָם
, leonem Moab *excussoni* : addita Dimon super ponam nam
כִּי־אָשִׁית עַל־דִּימוֹן נוֹסָפוֹת לִפְלֵיטַת מוֹאָב אַרְיֵה
Jaini residuo &
וְלִשְׁאֵרִית אֲדָמָה:

CAP. XVI. יז

filiæ montem ad ,deserti petra de terræ *dominator* Agnum Mittite
שִׁלְחוּ־כַר מוֹשֵׁל־אֶרֶץ מִסֶּלַע מִדְבָּרָה אֶל־הַר בַּת־
Moab filiæ erunt ,*emissi nido* : *agnis* avis sicut erit Et .Sion
2 צִיּוֹן: וְהָיָה כְּעוֹף־נוֹדֵד קֵן מְשַׁלֵּחַ הַחֲרִיגָה בְּנוֹת מוֹאָב
pone ,judicium fac ,consilium Arnon vada
3 מַעְבָּרֹת לְאַרְנוֹן: הָבִיאוּ עֵצָה עֲשׂוּ פְלִילָה שִׂיתִי
agnis : expulsis absconde : *Mediet medio in* tuam umbram noctẽ quasi
כַלַּיְלָה צִלֵּךְ בְּתוֹךְ צָהֳרָיִם סְתִרִי נִדָּחִים נוֹדֵד
fis Moab ,mei expulsi te in Habitent *scveles ne*
אַל־תְּגַלִּי: יָגוּרוּ בְךָ נִדָּחַי מוֹאָב הֱוֵי׳
,*agitio* defecit ,expressor *finis* quia : *vastatoris facibus* à eis latibulum
סֵתֶר לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדֵד כִּי־אָפַס הַמֵּץ כָּלָה שֹׁד
miser: defecit qui conculcabat terrã Et .*terra de concules s sunt consumpti*
4 חָמוּ רֹמֵס מִן הָאָרֶץ: וְהוּכַן בְּחֶסֶד
, judicium , David *tentorio* in veritate in illud super sedebit & ,solium
כִּסֵּא וְיָשַׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת בְּאֹהֶל דָּוִד שֹׁפֵט
superbiam Audivimus ,justitiam festinans & ,judicium quærens &
5 וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמַהֵר צֶדֶק: שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־
, ejus extollentia & ,ejus superbia : valde superbus ,Moab
מוֹאָב גֵּא מְאֹד גַּאֲוָתוֹ וְגַאֲוָתוֹ וְעֶבְרָתוֹ
Moab ululabit Idcirco ,ejus *mendacia sic* non ,ejus *iracundia* &
6 לֹכֵן יְיַלֵּיל מוֹאָב: לְאֵל־כֵּן בְּדִיו:
quadrabunt chareseth-Chir *fundamenta eb* : ululabit ipse totus, Moab ad
לְמוֹאָב כֻּלָּהּ יְיַלֵּיל לַאֲשִׁישֵׁי קִיר־חֶרֶשֶׁת תֶּהְגּוּ
percussi veruntamen
אַךְ־נְכָאִים:

Versio VULG. LAT.

2 Ascendit domus, & Dibon ad excelsa in planctũ super Nabo, & super Medaba, Moab ululavit : in cunctis capitib' ej' calvitiũ, & omnis barba radetur. In triviis ejus accincti sunt sacco : sup tecta ejus, & in plateis ejus omnis ululatus
4 descendit in fletum. Clamavit Hesebon, & Eleale, usq; lasa audita est vox eorũ : sup hoc expediti Moab ululabunt, anima ejus ululabit sibi. Cor meũ ad Moab clamabit, vectes ejus usque ad Segor vitulã conternantẽ: per ascensũ enim Luith flens ascendet, & in via Oronaim clamoré contritionis le-
6 vabunt. Aquæ enim Nemrim desertæ erunt, quia aruit herba, defecit germen, viror
7 omnis interiit Secundùm magnitudinem operis, & visitatio eorũ : ad torrentẽ salicũ dã-
8 cent eos. Quoniã circuivit clamor terminũ Moab : usq; ad Gallim ululatus ejus, & usque ad puteum Elim clamor ejus.
9 Quia aquæ Dibon replenæ sunt sanguine : ponam enim super Dibon additamenta : his qui fugerint de Moab leonem, & reliquiis terræ.

CAP. XVI.

1 EMitte agnum, Domine, dominatorẽ terræ, de petra de-
2 serti ad montem filiæ Sion. Et erit: Sicut avis fugiens, & pulli de nido avolantes, sic erunt filiæ Moab in transcensu Ar-
3 non. Ini consiliũ, coge concilium, pone quasi noctẽ umbram tuã in meridie : abscende fugientes, & vagos ne prodas.
4 Habitabunt apud te profugi mei: Moab esto latibulũ eorũ à facie vastatoris : finitus est enim pulvis, consummatus est miser: defecit qui conculcabat
5 terrã. Et præparabitur in misericordia solium, & sedebit sup illud in veritate in tabernaculo David, judicans et quæ-
6 rens judicũ, & velociter reddens quæ justum est. Audivimus superbiam Moab, superbus est valdé : superbia ejus & arrogantia ejus, & indignatio ejus
7 plusquã fortitudo ejus. Idcirco ululabit Moab ad Moab, universus ululabit : his, qui lætantur super muros cocti lateris, loquimini plagas suas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Λυπεῖται ἐφ' (α) ἑαυτοῦ, ἀπολεῖται γὰρ ἡ (α)
Δηβὼν, ἐπὶ βωμοὺς ὑμῶν. ἐπὶ Ναβαῦ τῆς Μωαβῖτιδος
κλαίειν, ὅτι Ναβαῦ τῆς Μωαβῖτιδος. (β)
ὀλολύξατε, ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρω-
μα, πάντες βραχίονες (γ) κατατετμημέ-
3 νοι. Ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς περιζώσασθε
σάκκους, καὶ κόψασθε ἐπὶ τῶν δωμάτων αὐ-
τῆς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς
ῥύμαις αὐτῆς, πάντες ὀλολύξετε μετὰ κλαυ-
4 θμοῦ. Ὅτι κέκραγεν Ἐσεβὼν καὶ (δ) Ἐλε-
αλή, ἕως Ἰασὰ ἠκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῆς. Διὰ
τοῦτο οἱ ὁσφῦς τῆς Μωαβῖτιδος βοᾷ, ἡ ψυ-
χὴ αὐτῆς χώσει. Ἡ καρδία τῆς Μωαβῖ-
τιδος βοᾷ (ε) ἐν αὐτῇ ἕως Σηγώρ· δάμαλις γὰρ ὅτι πεπεπῆς. ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως
(ζ) Λουεὶδ, περὶ (ζ) κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ (η) Ἀρωνιείμ· βοᾷ, Σύντεμμα
6 καὶ Θεισμός. Τὸ ὕδωρ τῆς (θ) Νεμρεὶμ ἔρημον ἔσται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐλλείψει·
7 χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσται. Μὴ καὶ ὅτως μέλλει Σωθῆναι; ἐπάξει γὰρ ἐπὶ τὴν φάρ-
8 αγγα Ἀραβας, καὶ λήψονται αὐτόν. Σωθήσε-
ται ἡ βοὴ (ι) τὸ θεῖον τῆς Μωαβῖτιδος τῷ
(κ) Ἀγαλείμ, καὶ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τῶ
9 φρέατος Ἐλείμ. Τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ (λ) Δεημὰν
πεπλήσθη· ἀμαυρὸς ἐπάξω γὰρ ἐπὶ (μ) Δεη-
μὰν Ἀραβας, καὶ ἀρῶ τὸ σπέρμα Μωάβ, καὶ
Λεοὶλ, καὶ τὸ κατάλοιπον Ἀδαμα.

MS. A. (α) ἑαυτοῖς, (β) Δαυεδῶν, (γ) ἐστεμμένοι. (δ) ἐκάλεσεν ἕως ὑκούσθη ἡ φωνὴ αὐτ. (ε) ἐν ἑαυτῇ (ζ) τῆς * περὶ Ce (η) Ἀδωνιείμ· (θ) Νεμρεὶμ (ι) τὸ ὄρος (κ) Ἀγωνείμ, (λ) Ῥεμιὼν (μ) Ῥεμιὼν

Cum vulnamini super vos ipsos : 2
peribit enim & Debon, ubi est ara vestra. Illuc ascendetis plorare super Nabay Moabitidis. Ululate : super omne caput calvitium, omnia brachia dissecta : In 3
plateis ejus circumcingimini saccis, & plangite super domos ejus, & in plateis ejus, & in vicis ejus : omnes ululate cum ploratu. Quoniam clamavit Esebon, & 4
Elcale : usque Iassa audita est vox eorum. Propter hoc lumbus Moabitidis clamat : anima ejus cognoscet : Cor Moabitidis clamat in se usque Segor : vitula enim triennis est. Super ascensum autem Luith ad te flentes ascendent viâ Aronim : clamat, Contritio, & concussio : Aqua Nemrim deserta erit, & herba ejus deficiet : herba enim viridis non erit. Nunquid & sic salvanda 7
est? Inducam enim super vallem Arabas, & capient eam. Peribit clamor clamor terminum Moabitidis ipsius Agalim, & ululatus ejus usque ad puteum Elim. Aqua autem Dimon impleb tur 9
sanguine. Inducam enim super Dimon Arabas : & tollam semen Moab, & Aiuel, & residuum Adama.

CAP. XVI.

Mittam (a) quasi pupilia super terram. Nunqu d petra deserta est mons filiæ Sion? Erit 2
enim velut avis avolantis pullus ablatus, (b) erit filia Moab. Deinde è vestigio Arnon plura Consulta : 3
& (c) fac tegmen luctus : ipsa semper, in meridianis ten bris fugiunt, obstupuerunt. (d) Nè abducatis: Accolent tibi profug Mo- 4
ab : erunt tegmen vobis à facie (e) persequentis : quia subiatum est auxilium tuum, & princeps periit, qui conculcabat, de terra. E: (f) dirigetur cum misericordia 5
thronus, & sedebit super illum cũ veritate in tabernaculo David, judicans, & exquirens judicium, & accelerans justitiam. Audivimus 6
superbiam Moab : contumeliosus valdé : superbiam (g) justali. Non sic divinatio tua, non sic. te- 7
lulabit Moab: in Moabitide enim omnes plorabunt: (h) habitatoribus autem Deseth meditationes : & (i)
non confundẽris.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

סליקו לבתיא דדיבון לבמתא למבכי על נבו ועל מידבא מואבאי מיללין בכל רישיהון
2 מרטא ובכל דקן גלוח: בשוקיהון יסרון סקין על אגריהון וברחוביהון כולהון מיללין
3 מצוחין ובכן: וצוחו יתבי חשבון ואלעלה עד יהץ אשתמע קלהון על כן מרוון מואב
4 מיללין ועל נפשהון מצוחין: בלבהון מואבאי ימרון למערק עד צוער ענלת תלתית
5 רבתא ארי במסיקת לוחית כדבקו יסקון ביה ארי במרוחתית חורונים צוחת תבירי קרב
6 ובסרון: ארי מינמרים לצדיהון ארי יבש עסבא סף דתאה ירוק לא הוה: על כן
7 שאר נכסיהון יתבזון ותחומהון דעל יבא מעברא יתנסיב מנהון: ארי אסקפת צוחתא
8 ית תחום מואב עד אגלים מיללין ובאר אילים מצוחין: ארי מי דימון אתמליאו דם
9 קטולין ארי אגני על דימון כנישת משרון לשיזבות מואב מלך במשריתיה יסק ולמבני
שארא דארעהון:

יז

יהון מסקי מסין למשיחא דישראל דיתקוף על דהוו במדברא טור כנשתא דציון: ויהי
2 כעופא דאדברוהי מקנין ויטלטל יתפקן ויהוון בנת מואב מגין להון לארנון:
3 אתמל כי מלך עבידו עצה שויאו כליליא טוליך ביממא בנו טירא טמרי מטלטליא
4 ומבדריא לא תקרבון: יתיתבון ביך מטלטלי מרכות מואב הוי סתרא להון מן קדם
5 בזוון ארי סף מעיקא אשתצי בזוא ספו כל דהוו רישין מן ארעא: בכן משיחא דישראל
יתקן בטיב כורסוהי ויתיב עלוהי בקשוט בקרתא דדוד דאן ותבע דין ועבד קשוט:
6 שמענא רברבי מואב דמתנאן לחדא יקריהון ומפנקיהון וניחוניהון לקביל
7 פורענויתהון לא שוי להון: בכן מיללין מואבאי על מואבאי כולהון מצוחין ומיללין על
אנש דרך תוקפהון דון ומרון דרם כבישין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ascendite in domos Dibon, in excelsa ad plorandum super Nebo, & super 2
Medaba Moabitæ ululant : in omnibus capitibus suis calvitium, & in omni
barba depilatio. Et in vicis suis accingentur saccis super tecta sua : & 3
in plateis suis omnes ululant, clamant, & plorant. Et clamaverunt habi- 4
tatores Essebon & Elcale : usque Jahats audita est vox eorum ; propterea
accincti Moab ululant, super animas suas clamant. In cordibus suis dicent 5
Moabitæ, ut fugiant usque ad Segor, vitulam triennem grandem, quo-
niam per ascensum Luith in planctu ascendent eò, quia in descensu
Horonaim clamorem victorum in prælio annunciabunt. Quoniam aquæ 6
Nemrim in desolationem erunt, quia exiccata est herba, *defecit* fœnum ,
viride non fuit. Propterea residuum substantiæ eorum diripietur : & ter- 7
minus eorum *qui est* ad mare Occidentale tolletur ab eis. Quoniam cir- 8
cuit clamor terminum Moab, usque Agalim ululant, & in Beerelim cla-
mant. Quoniam aquæ Dimon impletæ sunt sanguine occisorum ; quia con- 9
stituã sup Dimon congregationẽ exercitus. Ad eos qui liberati fuerint de
Moab, ascendet rex cum exercitu suo, & ut diripiat residuum terræ eorum.

CAP. XVI.

1 DEferent tributa Christo Israel qui fortis est super eos, qui erant in
deserto, ad montem cœtus Sion Et erit quasi transmigrans avis, quam ab- 2
egerunt de nido suo ; circumductæ erunt filiæ Moab translatæ ad Arnon.
Ini consilium, fac consilium : pone quasi noctem umbram tuam interdiu 3
in meridie : absconde transmigrantes ; dispersos ne contingatis. Habita- 4
bunt in te profugi, regnum Moab ; esto eis protectio à facie diripientium ;
quia finitus est hostis, consummatus est deprædator, defecerunt omnes qui
conculcabant *de terra*. Tunc Christo Israel præparabitur thronꝰ ejus in bo- 5
no, & sedebit super eum in veritate, in civitate David, judicans & quæ-
rens judicium, et faciens veritatem. Audivimus principes Moab, qui super- 6
biunt nimis ; inclytos eorum, & delicatos eorum : sed superbia eorum pro-
pter ultionem eorum, non profuit eis. Propterea ululabunt Moabitæ : ad 7
Moabitas omnes clamabunt, *& ululabunt* super viros civitatis fortitudinis
eorum mœrentes dicent : Subjecti utique sunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܣܠܩܘ ܠܒܝܬܐ ܘܠܕܝܒܢ ܪܡܬܐ ܠܡܒܟܝܘܬܐ ܥܠ ܢܒܘ ܘܥܠ ܡܕܒܐ ܢܗܝܠ ܡܘܐܒ ܒܟܠ ܪܫܐ ܘܟܠ ܩܪܚܐ ܬܗܘܐ ܩܝܛܐ
3 ܥܠ ܟܠ ܪܫ ܩܪܚ ܘܟܠ ܩܪܚ ܬܗܘܐ ܩܝܛܐ ܒܫܘܩܐ ܢܫܬܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܥܠ ܓܓܘܬ ܒܝܬ ܡܪܝ ܢܫܬܘܢ ܟܠ ܚܕ ܢܝܠܐ ܘܢܒܟܐ
4 ܒܟܠ ܡܕܒܐ ܢܗܝܠ ܡܘܐܒ ܘܥܠ ܥܓܠ ܥܠܝܡ ܢܫܡܥ ܩܠܗ ܥܠ ܒܝܪ ܥܠܝܡ ܢܫܡܥ ܩܠ ܒܟܝܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠܒ ܡܘܐܒ
5 ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕܬ ܠܘܚܝܬ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫܒܪ ܐܬܒܝܪ ܐܪܥ ܡܘܐܒ
6 ܠܡܝ ܢܡܪܝܡ ܡܛܠ ܕܢܫܬܪ ܥܫܒ ܢܬܒܠ ܢܡܪ ܠܝ ܢܬܪ ܥܒܕ ܥܠ ܕܢ ܢܩܝ ܡܕܝ ܕܩܢܝܘ ܢܛܪ ܠ ܢܫܬܪ ܥܠ ܕܢ ܢܩ
7 ܡܕܝ ܕܩܢܝܘ ܢܛܪ ܠ ܢܫܬܪ ܥܠ ܕܢ ܢܩ ܡܕܝ ܕܩܢܝܘ ܢܛܪ ܠ ܢܫܬܪ ܥܠ ܕܢ ܢ
8 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠܒ ܡܘܐܒ ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕ ܠܘܚܝ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫܒܪ
9 ܐܬܒܝܪ ܐܪܥ ܡܘܐܒ ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠܒ ܡܘܐܒ ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕ ܠܘܚܝ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ
ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫܒܪ ܐܬܒܝܪ ܐܪܥ ܡܘܐܒ ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠܒ ܡܘܐܒ ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕ ܠܘܚ
ܝ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫܒܪ ܐܬܒܝܪ ܐܪܥ ܡܘܐܒ ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠܒ ܡܘܐܒ ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨ
ܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕ ܠܘܚܝ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫܒܪ ܐܬܒܝܪ ܐܪܥ ܡܘܐܒ ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܪܥܕ ܠ
ܒ ܡܘܐܒ ܠܒ ܡܘܐܒ ܩܠ ܥܠ ܨܥܪ ܥܓܠ ܫܠܝܫܝܐ ܒܡܪܕ ܠܘܚ ܝ ܒܟܝ ܢܣܩ ܒܡܪܕ ܚܘܪܢܝܡ ܩܠ ܫ
ܒܪ ܐܬܒܝܪ ܐܪ ܡܘܐܒ ܡ ܗ ܢ ܡ ܬ ܪ ܥ ܕ ܠ ܒ ܡ ܘ ܐ ܒ ܠ ܒ ܡ ܘ ܐ ܒ ܩ ܠ ܥ ܠ ܨ ܥ ܪ ܥ ܓ ܠ ܫ ܠ ܝ ܫ ܝ ܐ ܒ ܡ ܪ ܕ ܠ ܘ ܚ ܝ ܬ ܐ ܒ ܟ ܝ ܢ ܣ ܩ ܒ ܡ ܪ ܕ ܚ ܘ ܪ ܢ ܝ ܡ ܩ ܠ ܫ ܒ ܪ ܐ ܬ ܒ ܝ ܪ ܐ ܪ ܥ ܡ ܘ ܐ ܒ

Ascenderunt in domum Ribon super excelsa ad flendum: super Nebo & super Madeba ululabit Moab; in omnibus capitibus ejus erit evulsio capillorum, & omnis barba detonsa. In plateis ejus accingent se saccis, & super tecta & in plateis unusquisque ululans descendet cum fletu. Ululabit Hesbon & Elala, & usque ad Soth audietur vox earum. Propterea inguina Moabi strepitabunt, & anima ipsius vociferabit ad ipsum: Et cor meum super Moab ululabit in spiritu suo usque ad Soar vitulam triennem; quia per clivum Lohath lugentes ascendent; & in via Hornim clamorem fractionis edent, Quoniam aquæ Nemrim deficient: quia fœnum arescet, elanguebit herba, & nullum erit olus; Iccirco quod residuum erat, præteribit; & operam eorum secus vallem Arabin deportabunt. Nam circundabit ululatus terminum Moabi, & ad Ghelaam usque erit ululatus ejus, & ad puteum Elim ululatus ejus; Quoniam aquæ Ribonis implebuntur cruore: ponam enim super Ribonem additamentum, & cogitabo de iis qui evaserint ex Moab.

CAP. XVI.

Super reliquam verò terram mittam filium principis terræ, è lapide solitudinis ad montem filiæ Sionis. Et is erit sicut avis quæ migrare facit nidum suum, at filiæ Moab derelictæ manebunt in vado Arnonis. Adjice mentem, fac profundam meditationem, pone sicut noctem umbrā tuam in ipso meridie, occulta errantes, & dispersos ne prodas. Commorentur in te dispersi Moabi, esto illis perfugium à facie direptoris: nam desinet pulvis, consumetur direptor, & conculcator deficiet à terra. Et stabilietur solium benignitate, sedebitque super illud in veritate in tabernaculo Davidis, judex & inquirens judiciū, & accelerans justitiam. Audivimus jactantiam Moabi, quòd admodum se jactàrit; arrogantiam, superbiam, & furorem ejus, qualem non prædixerant de eo vates ejus. Propterea ululabit Moab, & de Moabo totusmet ipse ululabit: super muri parietibus qui destruendi sunt, gemetis ut ægroti;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 *اُحْزَنُوا عَلَيْهِمْ لِأَنَّ قَدْ بَادَ كَاءِ دِيبُونَ* حَيْثُ هَيْكَلُكُمْ هُنَاكَ تَصْعَدُونَ لِتَبْكُوا* عَلَى نَابُوا الْمُوَابِيَّةِ
3 وَلْوِلُوا* عَلَى كُلِّ رَأْسٍ دَرْعٍ * جَمِيعِ الْأَدْرِعَةِ تَعْطَعُ * فِي سَوَارِعِهَا الْبَسُوا مُسُوحًا* وَنُوحُوا عَلَى
4 أَسْطِحَتِهَا* وَفِي رِحَابِهَا وَفِي حَارَاتِهَا أَجْمَعِكُمْ وَلْوِلُوا بِبُكَاءٍ* لِأَنَّ حَسْبُونَ صَرَخَ وَتَكَلَّمَ يَصَاحِي سَمِعَ
5 صَوْتَهُمَا* لِأَجْلِ هَذَا حَقُو الْمُوَابِيَّةِ يَصْرُخُ فِي ذَاتِهِ* وَنَفْسُهَا تَعْلَمُ* وَقَلْبُ الْمُوَابِيَّةِ يَصْرُخُ فِي ذَاتِهِ
إِلَى صَاعَارَ* لِأَنَّهَا الْعِجْلَةُ الثَّلَاثُ* وَعَلَى الْمَصْعَدِ الَّذِي لَكِ يَبْكُونَ* يَصْعَدُونَ فِي طَرِيقِ حَرِينِيمَ
6 بِخُوَارٍ وَانْكِسَارٍ وَرَلْزَلَةٍ* مَاءُ نَبْرِينَ يَصِيرُ بِرِيَّةً * وَعُشْبُهَا يَفْنَى* لِأَنَّهُ لَا يَكُونُ عُشْبٌ أَخْضَرُ *
7 * وَلَيْسَ هَكَذَا تَسْتَأْنِفُ أَنْ تَخْلُصَ* لِأَنِّي أَجْلِبُ عَلَى الْوَادِي الْأَعْرَابَ وَيَأْخُذُونَهُ* لِأَنَّ الصُّرَاخَ
8 جَمَعَ حَدَّ مُوَابِيَّةَ جَلْعَامَ* وَرَنِينُهُمْ إِلَى بِئْرِ أَلْبَمَ* وَمَاءُ رُمُونَ يَمْتَلِئُ دَمًا* لِأَنِّي أَجْلِبُ عَلَى رُمُونَ
9 الْأَعْرَابَ* وَأَنْزِعُ لِسَانَ مُوَابَ وَأَرْبِيلَ وَبَقِيَّةَ أَدَامَا* وَأُرْسِلُ مِثْلَ دَبَّابَاتٍ عَلَى الْأَرْضِ*

* الْفَصْلُ السَّادِسُ عَشَرَ *

1 *هَلْ صَخْرٌ صَحْرَاءَ هُوَ جَبَلُ صِهْيُونَ* لِأَنَّكِ تَكُونِينَ مِثْلَ عُشٍّ مَنْزُوعٍ لِطَائِرٍ طَائِرٍ يَا ابْنَةَ مُوَابَ*
2
3 وَبَعْدَ هَذَا يَا أَرْنُونَ فَكِّرِ بِالْأَكْثَرِ* اسْمَعُوا* ظِلُّ نُوحٍ لَهَا كُلُّ حِينٍ فِي وَسَطِ الظَّهِيرَةِ* حَارُوا
4 هَارِبِينَ فِي ظُلْمَةٍ* لَيْسَ يَحُورُونَ بِكِ* هَارِبُوا مُوَابَ* لِأَنَّهُمْ يَصِيرُونَ لَكُمْ سِتْرًا مِنْ وَجْهِ
الْمُطَهِّدِ* لِأَنَّهُ قَدْ انْتَزَعَ مُحَارِبُكَ* وَانْتَهَتْ سَحْقُكَ* وَبَادَ الرَّئِيسُ الدَّائِسُ عَلَى الْأَرْضِ*
5 * وَيُسْتَعَدُّ الْكُرْسِيُّ بِرَحْمَةٍ* وَيَجْلِسُ عَلَيْهِ بِأَمَانَةٍ فِي مَسْكَنِ دَاوُدَ الْحَاكِمُ الطَّالِبُ الْإِنْصَافَ
6 وَالْمُلْتَمِسُ الْعَدْلَ* سَمِعْنَا بِعَظَمَةِ مُوَابَ الْمُتَعَظِّمِ جِدًّا* انْتَزَعَ عَظَمَتَهُ وَكِبْرِيَاءَهُ وَحِقْدَهُ*
7 لَيْسَ هَكَذَا تَكَلُّمُكَ لَيْسَ هَكَذَا* وَلْوِلِي يَا مُوَابُ* لِأَنَّ فِي الْمُوَابِيَّةِ جَمْعَ الْمُوَلْوِلِينَ*
وَلِسُكَّانِ حَاذَاسَابَ دَرْسٍ*

Dolete de eis, quia jam periit ut aqua Dibonis. Ubi est phanum vestrum, illuc ascendetis ad flendum: super Nebo Moabiticam ululate, super omne caput erit porrigo, omnia brachia præcidentur. In compitis ejus induimini cilicio, gemite super tecta ejus, in plateis & regionibus ejus ululæ omnes cum fletu. Nam Hesbon exclamavit, & fissa locuta est ita ut audiatur sit clamor utriusque: propterea lumbus Moabiticæ urbis exclamabit in semetipso, & anima illius animadvertet: Et cor Moabiticæ urbis vociferabitur in semetipso ad Sogar, quia hæc est vitula trima: & super clivum tuum flebunt: ascendent per viam Hornim cum murmure, fragore, & tremore. Aqua Nebim vertetur in solitudinem, & ejus herba deficiet; quia non erit herba viridis. At neque hoc modo incipiet liberari; quoniam adductus sum Arabes super vallem, & capient eam. Clamor enim congregabit terminos Moabiticæ Gelaam, & tumultus eorum erit usque ad puteum Elim; Et aqua Remmonis implebitur sanguine: quoniam contra Remmonem Arabes adducam, & auferam linguam Moabi & Arielis, & reliquias Adamæ; mittamque veluti vespilia super terram.

CAP. XVI.

Num petra deserti est mons Sionis? Ecce quidem velut excepitus nidus voluceris volantis O filia Moabi: & post hæc O Arnon sæpiùs cogita. Audite, umbra ejus usque est apud eam omni tempore, vel ipso meridie: stupore capti sunt, fugæ dantes in tenebris: non transibunt per te. Fugam præbete Moabitis, quoniam ipsi futuri sunt vobis latibulū à facie persecutoris: jam enim defecit ars tua bellica, advenit miseria tua, & periit princeps terram conculcans. Et solium clementiâ erigetur, sedebitq; super illud cum veritate in domo Davidis, judex amans æquitatem & quærens justitiam. Audivimus insolentiam Moabi nimium insolescentia: detracta est insolentia, superbia, & obstinatus furor ejus: nequaquam talis erat horoscopus tuus, nequaquam talis. Ululà O Moab; quoniam in regione Moabitide erit cœtus ululantium, & incolis Hadasabb contritio:

ישעיה : יז

8 כִּי שִׁדְמוֹת חֶשְׁבּוֹן אֻמְלָל גֶּפֶן שִׂבְמָה בַּעֲלֵי גוֹיִם
9 הִלְמוּ שֹׁרֹקֶיהָ עַד־יַעְזֵר נָגְעוּ תָעוּ
10 מִדְּבָר שִׁלְחֹתֶיהָ נָטְשׁוּ עֲבָרוּ יָם : עַל־כֵּן
אֲבַכֶּה בְּבֶכִי יַעְזֵר גֶּפֶן שִׂבְמָה אַרְוִיךְ דִּמְעָתִי
חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֶה כִּי עַל־קֵיצֵךְ וְעַל־קְצִירֵךְ
הֵידֵד נָפָל : וְנֶאֱסַף שִׂמְחָה וְגִיל מִן־הַכַּרְמֶל
11 וּבַכְּרָמִים לֹא־יִרָּנֵן לֹא יִרְעָע יַיִן בְּיִקְבִים לֹא
12 יִדְרֹךְ הַדֶּרֶךְ הֵידֵד הִשְׁבַּתִּי : עַל־כֵּן מֵעַי לְמוֹאָב
כַּכִּנּוֹר יֶהֱמוּ וְקִרְבַּי לְקִיר חָרֶשׁ : וְהָיָה
כִּי־נִרְאָה כִּי־נִלְאָה מוֹאָב עַל־הַבָּמָה
וּבָא אֶל־מִקְדָּשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא יוּכָל :
13 וֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מוֹאָב מֵאָז :
14 וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים
כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְנִקְלָה כְּבוֹד מוֹאָב בְּכָל
הַהֲמוֹן הָרָב וְשָׁאֵר מְעַט מְזֹעָר לוֹא כַּבִּיר :

CAP. XVII. יז

1 מַשָּׂא דַּמָּשֶׂק הִנֵּה דַמֶּשֶׂק מוּסָר מֵעִיר וְהָיְתָה מֵעִי
2 מַפָּלֶה : עֲזֻבוֹת עָרֵי עֲרֹעֵר לַעֲדָרִים תִּהְיֶינָה
3 וְרָבְצוּ וְאֵין מַחֲרִיד : וְנִשְׁבַּת מִבְצָר מֵאֶפְרַיִם
וּמַמְלָכָה מִדַּמָּשֶׂק וּשְׁאֵר אֲרָם כְּכְבוֹד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
4 יִהְיוּ נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת : וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
5 יִדֵּל כְּבוֹד יַעֲקֹב וּמִשְׁמַן בְּשָׂרוֹ יִרְזֶה : וְהָיָה
כַּאֲסֹף קָצִיר קָמָה וּזְרֹעוֹ שִׁבֳּלִים יִקְצוֹר
6 וְהָיָה כְּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים : וְנִשְׁאַר־
בּוֹ עֹלְלוֹת כְּנָקֶף זַיִת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גַרְגְּרִים בְּרֹאשׁ
אֲמִיר אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה בְּסַעֲפֶיהָ פֹּרִיהָ נְאֻם־יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :

Versio VULG. LAT.

8 Quoniam suburbana Hesebon deserta sunt, & vineam Sabama domini gentium excidérunt: flagella ejus usque ad Jazer pervenerunt : erraverunt in deserto, propagines ejus relictæ sunt, transierunt mare.
9 Super hoc plorabo in fletu Jazer vineam Sabamæ: inebriabo te lachrymâ meâ Hesebon, & Eleale: quoniam super vindemiam tuam, & super messem tuam vox calcantium irruit. Et auferetur lætitia & exultatio de Carmelo, & in vineis non exultabit neque jubilabit : vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat:
11 vocem calcantium abstuli. Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, & viscera mea ad murum cocti lateris. Et erit : cùm apparuerit quòd laboravit Moab super excelsis suis, ingredietur ad sancta sua ut obsecret, & non valebit. Hoc verbum, quod locut' est Dominus ad Moab ex tunc : Et nunc locutus est Dominus, dicens ; In tribus annis, quasi anni mercenarii, auferetur gloria Moab sup omni populo multo, & relinquetur parvus & modicus, nequaquàm multus.

CAP. XVII.

1 ONus Damasci. Ecce Damascus definet esse civitas, & erit sicut acervus lapidum in
2 ruina. Derelictæ civitates Aroër gregibus erunt, & requiescent ibi, & non erit qui
3 exterreat. Et cessabit adjutorium ab Ephraim, & regnum à Damasco : & reliquiæ Syriæ sicut gloria filiorum Israel erunt : dicit Dñs exercituum.
4 Et erit in die illa : attenuabitur gloria Jacob, & pinguedo
5 carnis ejus marcescet. Et erit sicut congregans in messe ꝑ restiterit, & brachium ejus spicas leget : & erit sicut quærens spicas in valle Ra-
6 phaim. Et relinquetur in eo sicut racemus, & sicut excussio oleæ duarum vel trium olivarum in summitate rami, sive quatuor aut quinque in cacuminibus ejus fructus ejus : dicit Dominus Deus Israel.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 Τὰ πεδία Ἐσεβὼν πενθήσει, ἄμπελος Σεβαμά. κατατρίψουσι τὰ ἔθνη, κατατρίψατε τὰς ἀμπέλους αὐτῆς, ἕως Ἰαζήρ. οὐ μὴ Σωσῴσητε, πλανήσητε τὴν ἔρημον, οἱ ἀπεσταλμένοι ἐγκατελείφθησ, διέβησ (ι)
9 γὰρ πρὸς τὴν θάλασσαν. Διαῦτο κλαύσομαι ὡς τὸν κλαυθμὸν Ἰαζὴρ ἄμπελον Σεβαμά. τὰ δένδρα σου κατέζαλεν Ἐσεβὼν (κ) καὶ Ἐλεαλή, ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγητῷ σε καταπατήσω, καὶ πάντα πε-
10 σεῖν. Καὶ ἀφῃρέσται εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ ΦΦ (ι) ἀμπελώνων, καὶ ἐν τοῖς ἀμπελῶσί σου οὐ μὴ εὐφραν θήσονται, καὶ οὐ μὴ πατήσουσιν οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια, ἀπεπαυσαν γάρ. Διαῦτο ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωὰβ
11 ὡς κιθάρα ἠχήσει, καὶ τὰ ἐντός μου (λ) ὡς
12 τεῖχος ὀπεκαίνισας. Καὶ ἔσται εἰς τὸ ὀνσεπλῶαί σε, ὅτι ἐκοπίασε Μωὰβ ἐπὶ τοῖς βωμοῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς, ὅσε προσεύξασθαι, καὶ οὐ μὴ δύνηται
13 ἐξελέσθαι αὐτόν. Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησε
14 κύριος ἐπὶ Μωὰβ, ὁπότε (μ) ἐλάλησε. Καὶ νῦν λέγω, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐπὶ μισθοῦ ἀπμαθήσει ἡ δόξα Μωὰβ (ν) πωτὶ τῷ πλέ-πω τῷ πολλῷ, καὶ καταλειφθήσει ὀλιγοσός, καὶ οὐκ ἔντιμος.

MS. A. (ι) ὃ ἡ ἔρημον. (κ) καὶ ἐλάλησεν, Ἐπὶ τῷ (ι) ἀμπελῶνόν σου, (λ) ὡσεὶ τεῖχος ὁ ἐνεκένισα. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ἐνσεπλῶαί σε, ἐκοπίασεν Μωὰβ (μ) καὶ ἐλάλυσεν. (ν) ἐν πωτὶ

Campi Esebon luzebunt : vinea Sebama. Qui absorbebit gentes, conculcate vites ejus usque Jazer. Nolite contingere, oberrare desertum, qui missi estis. Derelicti sunt : transierunt enim ad mare. Propter hoc plorabo, quasi ploratum Iazer, vineam Sebama. Arbores tuas dejecit Esebon, & Eleale : quoniam super messem, & super vindemiam tuam conculcabo : & omnia cadent. Et
10 tolletur lætitia, & exultatio de vineis : & in vineis tuis non lætabuntur: & non calcabunt vinũ in torcularibus : nam cessavit. Propter hoc venter meus super Moab, velut cithara, sonabit : & interiora mea quasi murum renovásti. Et erit in confusionem tu-
12 am, quia laboravit Moab in aris, & ingredietur in manufacta sua, ut deprecetur : & non poterunt eximere eum. Hoc verbum, quod
13 locutus est super Moab, quando locutus est. Et nunc dico ; In
14 (k) tribus annis annorum mercenarii inhonorabitur gloria Moab omnibus divitiis multis : & relinquetur paucus, & non honoratus.

ΚΕΦ. ιζ'.

ΤΟ' 'ΡΗ'ΜΑ ΤΟ' ΚΑΤΑ' ΔΑΜΑΣΚΟ'Τ.

1 Ἰδὺ Δαμασκὸς ἀφῄρσει ἀπὸ πόλεων, καὶ
2 ἔσται εἰς πῶσιν Κατοικεσιμμένη εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς κοίτλω ποιμένων καὶ ἀνάπαυσιν (α), καὶ
3 οὐκ ἔσται ὁ διώκων. Καὶ ἐκλείπ ἔσται ὄχυρὸς τῶ καταφυγὴν Ἐφραὶμ · καὶ ἐκλείπ (β) βασιλεία ἐν Δαμασκῷ, καὶ τὸ λοιπὸν τῶν Σύρων (γ). ὡς δὲ Ὢ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, (δ) τὸν δόξης
4 αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος Σαβαώθ. Ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔκλειψις τῶ δόξης Ἰακὼβ,
5 καὶ τὰ (ε) πίονα τὸν δόξης αὐτῶ σειδήσει. Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐὰν τις Συναγάγῃ ἀμητὸν ἐκκόπα, καὶ σπέρμα καχύων (ζ) ἀμήσῃ · καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐὰν τις Συναγάγῃ καχυν ἐν
6 φάραγγι σορεᾶ, Καὶ καταλειφθῇ ἐν αὐτῇ καλάμη, ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς ἐπ' ἄκρου μετώπου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ ΦΦ κλάδων (η) αὐτῶν καταλφθῇ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ.

MS. A. (α) Σουκολίων, καὶ ὀκ (β) ἔσται βασιλεία (γ) ἀπολεῖται. (δ) ὃ καὶ τῆς δόξης (ᾶ) τὸν δόξης (ε) πίονα τῆς δόξης (ζ) ἐν τῷ βραχίονι αὐτῶ ἀμήσῃ · (η) αὐτῶ

CAP. XVII.

VERBUM, QUOD CONTRA DAMASCUM.

1 ECce Damascus (a) tolletur de civitatibus : & erit in ruinam,
2 Derelicta (b) in sæculum in cubile gregum, & requiem, & non
3 erit persequens : Et non erit ultra munita (c) ad confugiendum Ephræm : & non ultrà regnum in Damasco, & reliquum Syrorum. Non enim tu melior es filia Israel, gloriâ eorum. Hæc dicit Do-
4 minus Sabaoth ; Erit in die illa defectio gloriæ Jacob : & pingua gloriæ ejus concutientur. Et e-
5 rit, quomodò siquis congreget messem stantem, & semen spicarum metat : & erit, quomodò siquis congreget spicam in valle diua, Et
6 relicta in ea fuerit stipula: vel, sicut grana olivæ duo, vel tria in summitate excelsa, vel quatuor, aut quinque super ramos earum sint relicta. Hæc dicit Dominus Deus Israel.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 אֲרֵי אִתְבַּזִּיזָא מַשְׁרִיַּת חֶשְׁבּוֹן אִתְקַטְלָא סִיעַת שִׁבְמָה מַלְכֵי עַמְמַיָּא קְטִילֵי שִׁלְטוֹנֵיהוֹן עַד
9 יַעְזֵר מְטוֹ טָעוּ לְמַדְבְּרָא מְטַלְטְלֵיהוֹן נְווֹ עֲבָרוּ יַמָּא : עַל כֵּן כְּמָא דְאִיתֵיתִי מַסְרִין עַל
יַעְזֵר כֵּן אֵיתֵי קְטוּלִין עַל שִׁבְמָא אַרְוִיךְ דְּמַעְתָא חֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֶה אַרְעִי עַל חֲצִידִיךְ וְעַל
10 קְטָפִיךְ בְּוּוּזִין נְפַל : וְאִתְחַבַּשׁ בִּיעָא וְחֶדְוָה מִן כַּרְמְלָא וּבְכַרְמַיָּא לָא יְרוּצוּן וְלָא יְחַיְכוּן
11 וַחֲמַר בְּמַעְצַרְיָא לָא יַעְצְרוּן עָצוּרִין עָצוּר אַבְטֵלִית : עַל כֵּן מְעַיְהוֹן דְּמוֹאָבְאֵי כְּכִנָּרְיָא הָמְן
12 וְלִבְהוֹן עַל אֲנַשׁ כְּרַךְ תּוּקְפֵיהוֹן דָּוֵן : וְהֵי אֲרֵי יְחֵוֶה אֲרֵי יְלֵאָה מוֹאָב עַל בְּמָתָא וְיֵעוֹל
13 לְבֵית טַעֲוָתֵיהּ לְמִבְעֵי וְלָא יְכוּל : דֵּין פִּתְגָּמָא דִי מַלֵּל יְיָ עַל מוֹאָבְאֵי מִבְּכֵן : וְכָעַן
14 מַלֵּל יְיָ לְמִיסַר בְּחֵלֶת שְׁנִין כְּשְׁנֵי אֲגִירָא וְיִסוּף יְקָרְהוֹן דְּמוֹאָבְאֵי בְּכָל הָמְן סַגִּיאָ וּשְׁאָר
צְבָחַר זְעֵיר יְסוּף כָּל יְקָרְהוֹן :

יז

1 מַטַּל כַּס דִּלְוֹט לְאַשְׁקָאָה יִת דַּמַּשְׁקָ הָא דַמַּשְׁקָ מִתְעַדְיָא מִטַּלְמוּת וּתְהֵי לְכַרְדָּ מַחֲמָרְיָא :
2 שְׁבִיקָן קְרָיְוֹהוֹן חֲרֵבוּ לְבֵית מִשְׁרֵי עֲדָרִין דְּעָן יְהוֹן וְיִשְׁרוּן וְלֵית דְּמַנִּיר : וְיִבְטֵל שׁוּלְטָן
3 מֵאֶפְרַיִם וּמַלְכוּ מִדַּמַּשְׁקָ וּשְׁאָר יְחִידָאֵי מֵ רָם וִיקָרְהוֹן כִּיקָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוֹן אֲמַר יְיָ
4 צְבָאוֹת : וְיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יְמַאֵךְ יְקָר יַעֲקֹב וְעוּתַר יְקָרֵיהּ יִנְלֵי : וְיְהֵי כְּמַכְנֵשׁ חֲצַד
5 קְמָה וּדְרָעֵיהּ שׁוּבְלִין יְחַצּוּר וְיְהֵי כְּמַלְקֵט שׁוּבְלִין בְּמִישַׁר גִּבְרָיָא : וְיִשְׁתָּאֲרוּן בֵּיהּ עוֹלְלִין
6 כְּבִיעוּר זֵיתָא תְּרֵין תְּלָתָא גַרְגְּרִין בְּרִישׁ עַנְפָא אַרְבָּעָה חַמְשָׁא בְּסוֹכָא מַרְדָּא כֵּן יִשְׁתָּאֲרוּן
יְחִידָאִין צַדִּיקַיָּא בְּנוֹי עַלְמָא בְּגוֹי מַלְכוּתָא אָמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam direpta sunt castra Essebon, interfecta est turba Sebama ; reges
8 populorum occiderunt dominatores eorum : usq; ad Jazer pervenerunt, erraverunt in solitudine, profugi eorum transfretaverunt, transierunt ma-
9 re. Propterea sicut adduxi *exercitus* contra Jazer, sic adducam occisores contra Sebama : inebriabo te lachrymis Essebon & Eleale, quoniam super messem tuam & super vindemiam tuam depræ̃datores irruerunt. Et retra-
10 hetur lætitia & gaudium de Carmelo ; & in vineis non exultabunt neque ridebunt : vinum in torcularibus non calcabunt calcatores : cessare fe-
11 ci calcationem vini. Propterea viscera Moabitarum quasi cithara sonabunt, & corda eorum super homines civitatis fortitudinis suæ dolebunt.
12 Et erit cùm viderit quòd laboraverit Moab super excelsa, & ingredietur domum idololatriæ suæ ut obsecret, & non valebit. Hoc est verbum quòd
13 locutus est Dominus super *Moabitas* ex tunc. Et nunc *locutus est* Domi-
14 nus, dicens : In tribus annis quasi anni mercenarii, & deficiet gloria Moabitarum cum omni turba multa : & relinquetur pusillum modicúmque ; & finietur omnis gloria eorum.

CAP. XVII.

1 ONus calicis maledictionis ad propinandum Damasco. Ecce Damascus
2 definet esse regnum, & erit in civitatem redactam in acervos lapidum. De-
3 relictæ civitates eorum *devastabuntur*, in domum mansionis gregum ovium erunt ; et habitabunt ibi, & non erit qui exterreat. Et cessabit domi-
4 nium ab Ephraim, & regnum à Damasco, & reliqui singulares ex Syria, & gloria eorum quasi gloria filiorum Israel erit, dicit Dñs exercituum. Et
5 erit in tempore illo, humiliabitur gloria Jacob, et divitiæ gloriæ ejus transmigrabuntur. Et erit sicut congregans in messe manipulum, & qui brachio
6 suo spicas metit; & erit sicut colligens spicas in valle gigantum : Et relinquentur in eo racemi, sicut excussio olivæ: duo vel tria granula in summitate rami, quatuor vel quinque in propagine ejus dispersa : sic relinquentur solitarii justi in medio seculi inter regna : dicit Dominus Deus Israel.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ܡܛܠ ܕܫܩܝܠܘ ܒܥܫܒܘܢ. ܫܪܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܫܒܘܢ. ܢܚܘܢ ܒܚܨܝܪܐ ܕܚܡܪܐ. ܐܝܟ ܡܛܠ ܕܫܩܝܠ ܚܨܝܪ ܚܡܪ. ܗܟܢܐ ܢܚܘܢ ܒܚܨܝܪ ܕܡܘܐܒ. ܐܝܟ ܡܛܠ ܕܫܩܝܠ ܚܨܝܪ ܚܡܪ.
9 * ܗܢܐ ܐܢܐ ܐܒܟܐ ܒܒܟܝܐ ܕܝܥܙܪ ܐܒܟ ܥܫܒܘܢ. ܐܪܘܝ ܐܪܘܝ ܒܕܡܥܝ ܕܚܫܒܘܢ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܩܝܛܟ ܘܥܠ ܩܨܝܪܟ ܢܦܠ ܒܚܕܘܬܟ.
10 ܘܥܠ ܥܢܒ ܩܛܝܢ ܘܥܠ ܫܪܝܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܕܚܕܘ. ܘܠܐ ܢܪܢܢ ܒܟܪܡܠ. ܘܠܐ ܢܬܪܢܢ ܒܟܪܡܠ. ܠܐ ܢܫܬܐ ܚܡܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܨܪ. * ܘܐܢܐ ܐܦܠ ܢܫܬܐ ܚܡܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܨܪ.
11 ܘܐܢܐ ܐܬܒܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܨܪ. ܘܠܐ ܢܬܪܢܢ ܒܟܪܡܠ. * ܘܠܐ ܢܫܬܐ ܚܡܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܨܪ. ܐܝܟ ܕܢܬܒܪ ܡܘܐܒ. ܐܝܟ ܕܢܬܒܪ ܡܘܐܒ.
12 ܡܢ ܩܛܝܢ. ܒܥܘ ܕܢܥܠ ܠܩܕܫ. * ܘܠܐ ܢܫܬܐ ܚܡܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܥܨܪ. ܐܝܟ ܕܢܬܒܪ ܡܘܐܒ. ܐܝܟ ܕܢܬܒܪ ܡܘܐܒ.
13 ܕܢܬܒܪ ܡܘܐܒ. ܘܠܐ ܢܥܒܕ. * ܗܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܡܘܐܒ ܡܢ ܗܫܐ. * ܘܗܫܐ
14 ܡܢ ܫܢܝ ܫܢܝ ܐܝܟ ܫܢܝ ܐܓܪܐ. ܘܢܬܒܙܐ ܒܝܩܪ ܡܘܐܒ ܡܢ ܟܠ ܣܓܝܐ ܕܥܡܐ. ܘܠܐ ܫܪܝܐ ܕܢܫܬܪܘܢ. ܘܢܬܒܙܐ ܡܢ ܟܠ ܣܓܝܐ ܕܥܡܐ. ܘܠܐ ܫܪܝܐ ܕܢܫܬܪܘܢ.

* ܡܬܠܐ * ܕ * ܕܡܫܩܝܢ *

1 * ܗܐ ܕܡܫܩܝܢ ܡܬܚܙܝܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܗܘܬ ܚܘܪܒܐ ܡܬܚܒܠܬܐ. * ܘܢܗܘܘܢ
2 ܥܡܝܢܐ ܥܕܝܢ ܕܥܪܥܪ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܝܪܐ ܕܢܬܪܥܘ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܡܬܒܥ ܡܢܘܢ.
3 * ܘܢܥܕܐ ܚܝܠܐ ܡܢ ܐܦܪܝܡ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܡܢ ܕܡܫܩܝܢ. ܘܫܪܪܐ ܕܐܦܪܝܡ. ܐܝܟ
4 ܫܪܪܐ ܕܒܢܝ ܐܝܠ. ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܫܪܝܪܐ. * ܘܢܗܘܐ ܡܬܬܪܥ ܒܝܘܡܐ ܗܘ.
5 ܒܗ ܢܬܚܙܐ ܫܪܪ ܥܠ ܩܛܝ. ܘܢܬܒܙܐ ܕܫܘܠܐ. ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܕܩܛܝ. * ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܕܩܛܝ
ܫܘܠܐ ܕܫܘܠ ܒܥܡܩܐ. ܘܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܕܡܬܒܥ ܒܥܡܩܐ ܕܪܦܝܡ.
6 ܘܢܫܬܪ ܒܗ ܩܛܝ. * ܘܢܥܒܕ ܗܝ ܐܝܟ ܕܡܢ ܕܡܬܒܥ ܡܢ ܐܝܠܢܐ. ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܒܪܝܫ ܩܛܝ. ܐܘ ܐܪܒܥ ܒܥܠ ܦܪܝܬ ܐܝܠܢܐ.
ܐܝܟ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ.

Quoniam agri Heſbonis vaſtati ſunt, vitis 8
Sebmæ propagines gigantes populorum amputârunt, & ad Jaazir uſque perveneruntur : ac radicum ejus in deſerto cùm eſſent obliti, protenderunt ſeſe ultra mare. Hac de cauſa 9
plangam te planctu Jaazir O vitis Sebmæ, irrigabo te lachrymis tuis O Heſbon & Elaala; quia in meſſem tuam & in vindemiam tuam irruet conculcator : Et ceſſabit gaudium & exultatio à Charmelo, nec lætabuntur in Charmelo : vinum haud expriment in lacu, nec calcabit calcator ; quia calcatorem abolebo. Iccircò venter meus de Moabo 11
tanquam lyra loquetur, & inteſtina mea de muro qui deſtruendus eſt. Demum cùm vi- 12
derit Moab ſe fatigatum ſuper altaribus, veniet ad ſanctuarium ut oret, ſed non poterit. Hujuſmodi ſermonem pronuntiavit Domi- 13
nus contra Moabum inde ab illo tempore : Nunc autem loquitur Dominus, & ait ; Intra 14
tres annos, quales ſunt anni mercenarii, infamiâ notabitur gloria Moabi cauſâ multitudinis populi ſui, quòd paucus admodum, non multus ſit manſurus.

CAP. XVII.
Onus Damaſci.

Ecce Damaſcus deſinet eſſe civitas, erítque 1
in vaſtitatem & excidium : Et erunt de- 2
relictæ civitates Adoiris, & inſervientes gregibus, ut cubent in iis nemine moleſtiam exhibente. Deficiet robur ab Aphremo, & 3
regnum à Damaſco ; & reſidui Aphremi ſicut gloria filiorum Iſraelis erunt, dicit Dominus potentiſſimus. Erit etiam in die illa ut at- 4
tenuetur honor Jacobi, & pinguedo carnis ejus decutiatur. Erítque ſicut is qui ſege- 5
tem adhuc ſtantem colligit, cujus brachium ſpicas metit, & erit ſicut is qui ſpicas legit in valle Rephaim. Et remanebit in eo 6
(*Aphremo*) racematio quaſi in olea, quâ excuſſâ duæ vel tres olivæ, aut quatuor vel quinque *remaneant* in ſummo cacumine ramorum ejus ; dicit Dominus Deus Iſraelis ;

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَلِأَنَّ تَحْجَلَ حُقُولُ حِسْبُونَ * تَحْزَنُ كَرْمَةُ سَابَامَا * تَسْرِقُهَا الْأُمَمُ * دَوْسُوا كَرْمَاتِهَا إِلَى يَعْزِيرَ وَلَا
9 تَجَمَّعُوا * تَوَهَّوا فِي الْبَرِّيَّةِ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ الَّذِينَ تَبَعُوا * لِأَنَّهُمْ جَارُوا الْبَرِّيَّةَ * لِأَجْلِ هَذَا أَبْكِي
مِثْلَ بُكَاءِ يَعْزِيرَ كَرْمَةَ سِبَمَا. أَسْقِيكِ أَدْرَكَهَا حِسْبُونَ * فَقَالَ أَيْضًا * عَلَى حَصَادِكِ وَعَلَى قِطَافِكِ
10 سَأَدُوسُ وَيَسْقُطُونَ جَمِيعًا * وَيُنْزَعُ سُرُورُكِ وَبَهْجَتُكِ مِنْ كَرْمِكِ * وَبِكَرْمِكِ لَا يُسَرُّونَ * وَلَا
11 يَعْصِرُونَ خَمْرًا فِي الْمَعَاصِرِ لِأَنَّهُمْ بَادُوا * لِأَجْلِ هَذَا فُؤَادِي عَلَى مُوَابَ مِثْلُ قِيثَارَةٍ تَلْحَنُ *
12 وَأَحْشَائِي مِثْلُ السُّورِ الَّذِي جَدَّدَتْهُ * وَيَكُونُ هَذَا إِذْ تَحَجَّلَتْ تَعِبَتْ مُوَابُ بِالْمَذَابِحِ * وَتَدْخُلُ
13 إِلَى صَنْعَةِ يَدَيْهَا حَتَّى تَصَلِّيَ * فَلَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تُخَلِّصَهُ * هَذِهِ الْكَلِمَةُ الَّتِي تَكَلَّمَ الرَّبُّ بِهَا عَلَى
14 مُوَابَ وَقَالَهَا قَدِيمًا * وَالْآنَ أَقُولُ * فِي ثَلَاثِ سِنِينَ سِنِي الْأَجِيرِ * يُهَانُ مَجْدُ مُوَابَ بِكُلِّ عَدَائِهَا
الْكَثِيرِ * وَيُتْرَكُ قَلِيلَةً وَلَيْسَ كَرِيمَةً *

Tum quia rubore ſuffundentur arva 8
Hesbonis, mærore conficietur vitis Sabamæ, bibent eam gentes. Conculcate vites ejus ad Jaazir uſque, & ne colligite eas. Vagamini per deſertum O miſſi qui ſuperſtites eſtis, quia prætergreſſi ſunt deſertum. Hac de re plango ut planctu Ja- 9
azziris vitum Sabamæ : arbores tuas apprehendit Hesbon, dixitque præterea, Meſſem tuam & vindemiam tuam conculcabo ita ut ſimul decidant. Et auferetur 10
gaudium tuum & lætitia tua à vineis tuis, ita ut vineis tuis minimè fruantur, nec vinum exprimant in lacubus, eò quòd pericrint. Hanc ob rem præcordia mea, cauſâ Moabi, ſunt veluti citharæ canens, & viſcera mea veluti 11
murus quem reſtaurâſti. Contingent etiam hoc, ut cùm pudefactus & fatigatus fuerit Moab in altaribus, & ingreſſus ad opus manuum tuarum ut deprecêtur, nequeat liberare te. Hoc eſt ver- 12
bum quod locutus eſt Dominus de Moabo, quódque olim prædixit : Jam verò dico, 13
Intra tres annos, eoſque quidem annos mercenarii, vilescet gloria Moabi cum 14
univerſa copia divitiarum ejus, quæ paucæ nec pretioſæ relinquentur.

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ عَشَرَ * * اَلْوَحْيُ الثَّامِنُ *

* نبوة اشعياء في دمشق *

1 * كَهَا دِمَشْقُ تُنْزَعُ مِنَ الْمُدُنِ * وَتَصِيرُ لِلسُّقْطَةِ وَمَتْرُوكَةً إِلَى الدُّهُورِ * مَرْعًى لِقُطْعَانِ الْغَنَمِ
2 وَرَاحَةً لِأَدْوَاحِ الْبَقَرِ * وَلَا يَكُونُ مُصْطَهِدٌ * وَلَيْسَ تَكُونُ حَصِينَةٌ لِيَهْرُبَ أَفْرَامُ هُنَاكَ * وَلَيْسَ تَكُونُ
3 أَيْضًا مَمْلَكَةٌ فِي دِمَشْقَ * وَبَقِيَّةُ السَّامِيِّينَ تَهْلِكُ * لِأَنَّهُمْ لَا يَنَالُونَ كَرَامَةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَمَجْدَهُمْ *
4 هَكَذَا يَقُولُ رَبُّ الْجُنُودِ * يَكُونُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ اضْمِحْلَالُ مَجْدِ يَعْقُوبَ * وَكِسْرُ سَرِيرِهِ
5 يَنْزِلُ * وَيَكُونُ كَمَا يَجْمَعُ وَاحِدٌ الْحَصَادَ الْقَائِمَ وَيَحْصُدُ زَرْعَ السُّنْبُلِ * وَيَكُونُ كَمَا
6 يَجْمَعُ وَاحِدٌ السُّنْبُلَ فِي وَادِ رَفَائِيمَ * وَيَبْقَى فِيهِ قُضْبَةٌ * أَوْ مِثْلُ حَبِّ زَيْتُونَةٍ * اثْنَانِ أَوْ
ثَلَاثَةٌ عَلَى طَرَفِ عَالٍ * أَوْ أَرْبَعَةٌ أَوْ خَمْسَةٌ تُتْرَكُ عَلَى أَغْصَانِهِ * هَكَذَا يَقُولُ الرَّبُّ
إِلَهُ إِسْرَائِيلَ *

CAPUT XVII.
Revelatio octava.

Prophetia Eſaiæ de Damaſco. Ecce 1
jamè Damaſcus demetur ex urbibus, eritque in ruinam, & perpetuò derelicta, Cubile gregibus ovium, & ſtatio armentis boum, nemine abigente. Non erit 2
munita ut eò confugiat Aphrem, nec erit ampliùs regnum in Damaſco, & reſiduum Damaſcenorum peribit ; non enim aſſequentur honorem & gloriam filio- 3
rum Iſraelis : ſic dicit Dominus exercituum. Evaneſcet eo die gloria Jacob : 4
& multitudo nobilitatis ejus concutietur : Et erit perinde ac ſiquis ſegetem 5
ſtantem colligeret, aut ſp.cavum ſemen demeteret : eritque perinde ac ſiquis collegerei ſpicas in dura valle, in qua calami tantùm remanerent : Aut veluti bac- 6
cæ oleæ, duæ vel tres in aliquo ſummo faſtigio, aut quatuor vel quinque in ramis ejus relictæ : ſic dicit Dominus Deus Iſraelis.

ישעיה: יח

ad ejus oculi &, suã factorem ad homo aspiciet illa die In
7 בַּיּוֹם הַהוּא יִשָּׁעֶה הָאָדָם עַל־עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל־
altaria ad aspiciet non Et respicient Israel Sanctum
8 קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּרְאֶינָה: וְלֹא יִשְׁעֶה אֶל־הַמִּזְבְּחוֹת
respiciet non ejus digiti fecerunt quod & ,ej⁹ manuum opus
מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה
ej⁹ fortitudinis civitates erunt illa die In .loca aprica & ,Lucos &
9 וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחַמָּנִים: בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ עָרֵי מָעוֹז
filiorũ faciebũ à dereliquerunt quæ ,vomeris & ,vinguli derelictio fiet
כְּעֻזְּבַת הַחֹרֶשׁ וְהָאֲמִיר אֲשֶׁר עָזְבוּ מִפְּנֵי בְּנֵי
petræ & ,tuæ salutis Dei es oblita Quia ,desolatio erit & ,Israel
10 יִשְׂרָאֵל וְהָיְתָה שְׁמָמָה: כִּי שָׁכַחַתְּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵךְ וְצוּר
plantationes plantabis propterea : es recordata non ,tuæ fortitudinis
מָעוּזֵךְ לֹא זָכַרְתְּ עַל־כֵּן תִּטְּעִי נִטְעֵי
tuam plantationem die In ,illud seminabis alieni putamen & ,jucundis
11 נַעֲמָנִים וַזְּרֹת זָר תִּזְרָעֵנוּ: בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשִׂגִי
messis acerbi : facies germinare tuum semen mane in & , facies crescere
וּבַבֹּקֶר זַרְעֵךְ תַּפְרִיחִי גָּד קָצִיר
,multorũ populorũ turbæ Væ ,deiperati doloris & ,hæreditatis die in
12 בְּיוֹם נְחֻלָּה וְכְאֵב אָנוּשׁ: הוֹי הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים
aquarum fonitus ut nationum fonitus & ,tumultuabuntur maris tumultuari ut
כַּהֲמוֹת יַמִּים יֶהֱמָיוּן וּשְׁאוֹן לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם
multarum aquarum fonitus sicut Populi ,sonabunt crebrarum
13 כַּבִּירִים יִשְׁאָגוּן: לְאֻמִּים כִּשְׁאוֹן מַיִם רַבִּים
,fugiũ perfecutionem & ,longè à fugiet & ,eum in increpabit & ,sonabunt
יִשְׁאָגוּן וְגָעַר בּוֹ וְנָס מֵמֶּרְחָק וְרֻדַּף
,turbinis facies ad plebem & ,venti facies ad montium gluma sicut
כְּמֹץ הָרִים לִפְנֵי־רוּחַ וְכַגַּלְגַּל לִפְנֵי סוּפָה:
hæc ,ipsi non mane antequam ,turbatio ecce & ,festinæ tempore In
14 לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה בַלָּהָה בְּטֶרֶם בֹּקֶר אֵינֶנּוּ זֶה
,nos diripientium fors & ,nos prædantium pars
חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ וְגוֹרָל לְבוֹזְזֵינוּ:

CAP. XVIII. יח

,Ægypti flumina trans quæ alarum umbræ terra Væ
1 הוֹי אֶרֶץ צִלְצַל כְּנָפָיִם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לִנְהָרֵי־כוּשׁ:
,aquarum ,fuger ,fuger ,juvei vasis in & ,legatos mare per Mittens
2 הַשֹּׁלֵחַ בַּיָּם צִירִים וּבְכְלֵי־גֹמֶא עַל־פְּנֵי־מָיִם
populum ad ,expilatam & tractam gentem ad leves nuncii Ite
לְכוּ מַלְאֲכִים קַלִּים אֶל־גּוֹי מְמֻשָׁךְ וּמוֹרָט אֶל־עַם
cujus ,crucifixorum & ,lineæ lineæ gentem ; ultra & ,ipso ex terribile
נוֹרָא מִן־הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו־קַו וּמְבוּסָה אֲשֶׁר־
,terræ incolæ & ,orbis habitatores Omnes ,ejus terrã flumina diripiẽtur
3 בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ: כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ
...udietis ,nubem ,tangendem & ,videbitis montib⁹ vexillã ,extollere ,fecundum
כְּנִשֹּׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ:
considerabo & ,Quiescam : me ad DOMINUS dixit sic Quia
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי אֶשְׁקוֹטָה וְאַבִּיטָה
æstu in rorida nubes sicut ,lucem super nitidus calor sicut, meo parato loco in
בְּמְכוֹנִי כְּחֹם צַח עַל־אוֹר כָּעָב טַל בְּחֹם
uva acerba & ,genimam consummare juxta , messem ante Nam ,messis
5 קָצִיר: כִּי־לִפְנֵי קָצִיר כְּחֹם פֶּרַח וּבֹסֶר
& ,falcibus in malleolos præcidat & ,flos erit maturescens
גֹּמֵל יִהְיֶה נֵצֶר וְכָרַת הַזַּלְזַלִּים בַּמְּזַמֵּרוֹת וְאֶת־
,amputet , auferat propagines
הַנְּטִישׁוֹת הֵסִיר הָתֵז:

Versio VULG. LAT.

7 In die illa inclinabitur homo
ad Factorem suum, & oculi e-
jus ad Sanctum Israel respici-
8 ent: Et non inclinabitur ad
altaria, quæ fecerunt manus e-
jus: & quæ operati sunt digiti
ejus non respiciet, lucos & de-
9 lubra. In die illa, erunt civi-
tates fortitudinis ej⁹ derelictæ
sicut aratra, & segetes quæ de-
10 relictæ sunt à facie filiorum Is-
rael, & eris deserta. Quia ob-
lita es Dei Salvatoris tui, et for-
tis adjutoris tui non es recor-
data: propterea plantabis plan-
tationem fidelem, et germen
11 alienũ seminabis. In die plan-
tationis tuæ labrusca, et manè
semen tuum florebit: ablata est
messis in die hæreditatis, et do-
12 lebit graviter. Væ multitudi-
ni populorum multorum, ut
multitudo maris sonantis: et
tumultus turbarum, sicut soni-
13 tus aquarum multarum. Sona-
bunt populi sicut sonit⁹ aqua-
rum inundantium, & increpa-
bit eum, & fugiet procul: &
rapietur sicut pulvis montium
à facie venti, & sicut turbo co-
14 ram tempestate. In tempore
vespere, & ecce turbatio: in
matutino, & non subsistet. Hæc
est pars eorum qui vastaverunt
nos, & sors diripientium nos.

CAP. XVIII.

1 VÆ terræ cymbalo alarum,
quæ est trans flumina Æthio-
2 piæ, Qui mittit in mare lega-
tos, & in vasis papyri super a-
quas. Ite angeli veloces ad gen-
tem convulsam, et dilaceratã;
ad populum terribilem, post
quem non est alius; ad gentem
expectantem & conculcatam,
cujus diripuerunt fluminã terra-
3 rum ejus. Omnes habitatores
orbis, qui moramini in terra,
cùm elevatum fuerit signum
in montibus, videbitis, & clan-
4 gorem tubæ audietis: Quia
hæc dicit Domin⁹ ad me; Qui-
escam, & considerabo in loco
meo, sicut meridiana lux clara
5 est, & sicut nubes roris in die
messis. Ante messem enim to-
tus effloruit, & immatura per-
fectio germinabit, & præcidẽ-
tur ramusculi ejus falcibus:
& quæ derelicta fuerint, ab-
scindentur, et excutientur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πεποιθὼς ἔσῃ (ϑ) ὁ ἄν-
ϑρωπος ὅτι τῷ ποιήσαντι αὐτόν, οἱ ὀ ὀ-
ϕϑαλμοὶ αὐτῶ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἐμ-
8 βλέψονται, Καὶ ὐ μὴ πεποιϑότες ὦσιν ὅτι
τοῖς βωμοῖς, ὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις ϑῦ χει-
ρῶν αὐτῶν, ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν,
ὐ ὐκ ὄψονται (ι) τὰ δένδρα, ὐδὲ τὰ βδέ-
9 λύγματα αὐτῶν. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται
αἱ πόλεις σε ἐγκαταλελειμμέναι, ὃν τρόπον
(κ) κατέλιπον οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι,
ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔσον-
10 ται ἔρημοι, Διότι (λ) κατέλιπες τὸν Θεὸν
τὸν Σωτῆρά σου, καὶ κυείου τῆς βοηϑῆς σου
ὐκ ἐμνήσϑης· διαϑῶ φυτεύσεις φύτευμα
11 ἄπιστον, καὶ σπέρμα ἄπιστον. (μ) Τῇ ἡμέρᾳ
ᾗ ἂν φυτεύσῃς, πλανηϑήσῃ. τὸ ὀ σπερ-
ὲὰν (ν) σπείρῃς, ἀνϑήσει εἰς ἀμητὸν ᾗ ἂν
ἡμέρᾳ κληρώσῃ, καὶ (ξ) ὡς πτῆϊ ἀνϑρώ-
12 που κληρώσῃ τοῖς (ο) υἱοῖς σου. Οὐαὶ πλῆ-
ϑος ἐθνῶν πολλῶν· ὡς ϑάλασσα κυμαίνε-
σα, (σ) ὅτω πεφοβήϑησϑε· καὶ νῶτος ἐ-
13 θνῶν πολλῶν, ὡς ὕδωρ ἠχήσει. Ὡς ὕδωρ
πολὺ ἔθνη πολλὰ, ὡς ὕδατος πολλῶ βία-
(ρ) φερομένου. καὶ ἀποσκορακιεῖ αὐτὸν, καὶ
πόῤῥω αὐτὸν διώξεται, ὡς (σ) χῶν ἀχνέσου
λικμώντων ἀπέναντι ἀνέμου, καὶ ὡς κονιορ-
14 τὸν ϑυελλῶν φερουσα. Περὶ ἑσπέρ-
ας (τ) καὶ ἔσται πένϑος, πεινῶ πρωΐ, καὶ ὐκ
ἔσται. αὕτη ἡ μερὶς τῶν (υ) προνομευσάν-
των ὑμᾶς, καὶ κληρονομία τοῖς ὑμᾶς κλη-
ρονομήσασιν.

MS.A. (ϑ) ἄνϑρωπ· (ι) τὰ ἄλση αὐτῶν, ὐδὲ τὰ (κ) ἐγκατέλειπον
(λ) ἐγκατέλιπες (μ) Τῇ ἡμέρᾳ (ν) φυτεύσῃς, (ξ) ὅπερ πατὴρ(ο)ὑ-
οῖς. Οὐαὶ πλῆϑος (π) ὅτως (ρ) καταφερομένῳ. (σ) χῶν (τ) ἔσται πένϑος,
(υ) ὑμᾶς προνομευσάντων, καὶ κληρονομία ϑῦ ὑμᾶς κληρονομησάντων.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Ὀυαὶ γῆς πολέων πτέρυγες, ἐπέκεινα
2 ποταμῶν Αἰθιοπίας· Ὁ ἀποστέλλων ὀν ϑαλ-
λάσσῃ ὅμιλον, καὶ ὀπτοὰς βιβλίνας ἐπάνω
τῶ ὕδατος· πορεύσονται γὰρ ἄγγελοι κῦ-
φοι πρὸς ἔθνος μετέωρον, καὶ ξένον λαὸν καὶ
χαλεπόν. (α) τίς ἀπὸ ἐπέκεινα; ἔϑνος
ἀνέλπιστον καὶ (β) καταπεπατημένον. νῦν οἱ
3 πόλεμοὶ ὁ γῆς πάντες, Ὡς χώρα κατοι-
κημένη κατοικηϑήσῃ· ἡ χώρα αὐτῶ ὡσεὶ σημεῖον ἀπὸ ὄρους ἀρϑῆ, ὡς ϑάλπιγγος φωνὴ
4 ἀκουσϑῆ ἔσῃ. (γ) Ὅτι οὕτως (δ) εἶπε κύριος
μοι, Ἀσφάλεια ἔσται ἐν τῇ ἐμῇ πόλει, ὡς
φῶς καύματος μεσημβρίας, καὶ ὡς νεφέ-
5 λη δρόσου ἡμέρας ἀμητῶ ἔσται Πρὸ τῶ θερισμῶ, ὅταν ζωοτοκεϑῇ ἄνϑος, καὶ ὅμφαξ (ε)
ἐξεκαϑήσῃ ἄνϑος ὁμφακίζουσα· καὶ ἀφελεῖ
τὰ βοτρύδια τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις, καὶ
τὰς κλημαῖδας ἀφελεῖ, καὶ (ζ) ἀποκόψει,

MS.A. (α) τί (β) κατεπατημένον νῦν. Νῦν (γ) Ὅτι (δ) εἶπέν μοι κύ-
ριος, (ε) ἀνϑήσῃ (ζ) κατακόψει,

Die illâ fidens erit homo in eo 7
qui fecit eum: oculi autem ejus
in Sanctum Israel intuebuntur:
Et non erunt fidentes in aris, neque
in operibus manuum suarum, quæ
fecerunt digiti ipsorum: & non
aspicient arbores, neque abomi-
nationes eorum. Die illâ e- 9
runt civitates tuæ derelictæ;
sicut dereliquerunt (d) Amor-
rhei, & Euæi à facie filiorum
Israel: & erunt deserta, Quia 10
dereliquisti Deum Salvatorem tu-
um, & Domini adjutoris tui non
es recordata. Ideò plantabis plan-
tationem infidelem, & semen in-
fidele: Quâcunque die planta- 11
veris, errabis. Manè autem si
seminaveris; florebit in messem,
quâcunque die hæreditaveris: &
tanquàm pater hominis, hæredita-
tem distribues filiis tuis. Væ 12
multitudo gentium plurimarum:
tanquâ mare fluctuans, sic turba-
bimini: & dorsum gentium mul-
tarum, tanquàm aqua, sonabit:
Tanquàm aqua multa, gentes 13
multæ, quasi aqua multa per vim
impulsa. Et (e) exterminabit e-
um, & longè cum persequetur,
tanquàm pulverem paleæ (f) ventil-
antium coram vento, & quasi
pulverem rotæ (g) tempestas im-
pellens. Ad vesperam (h) & e- 14
rit luctus, priusquàm mane: &
non erit. Hæc est pars eorum, qui
deprædati sunt vos, & hæreditas
iis qui hæreditâvunt vos.

CAP. XVIII.

VÆ terræ (a) navium alis, 1
trans flumina Æthiopiæ: (b) *Qui*
mittit in mare ebisdes, & epistolas
bibliinas super aquam. Ibunt e-
nim nuntii leves ad gentem exce-
lsam, & peregrinum populum,
& pessimum. (c) *Quis ultra ill-*
um? Gens absque spe, & concul-
cata. Nunc fluvii terræ omnes, 2
Tanquàm regio habitata, habita-
bitur regio eorum. Quasi signum 3
de monte levabitur: quasi tubæ
vox, audibile erit. Quia sic dixit 4
Dominus mihi; Securitas erit in
civitate mea, sicut lux æstûs in
meridie, & sicut nubes roris in
die messis erit. Antè messem; quan-
do consummatus fuerit flos, & u-
va immatura efflorverit, immatu-
rè florem germinans; & auferet
racemulos parvos falcibus, & sar-
menta auferet, & abscidet:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 בְּעִדָּנָא הַהִיא יִסְתְּמִיךְ אֱנָשָׁא לְפוּלְחָן עֲבִידוֹהִי וְעֵינוֹהִי לְמֵימַר קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל יִסְגְּרוּן: 8
וְלָא יִסְתְּמִיךְ עַל אֲנוּרְיָא עוּבַר יְדוֹהִי וְדַאֲתַקְנָא אֶצְבְּעָתֵיהּ לָא יִתְקַיְּמוּן וַאֲשֵׁרְיָא וְחַיְּוָתָא סְנִיאָא: 9
בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהַוְיָן קִרְוֵי תּוּקְפֵיהוֹן כְּכַרְדָּ דְּחַרִיב וְאִתְחַשַׁר דִּי אִשְׁתְּבַק מִן קְדָם בְּנֵי 10
יִשְׂרָאֵל וּתְהֵי לְצַדְיָא: אֲרֵי שְׁבַקְתְּ אֱלָהָא דִּפּוּרְקָנֵךְ וְרַחֲלַת תַּקִּיפָא דִי מִיְּמְרִיהּ בְּסַעֲדִיךְ 11
לָא אַדְכַּרְתְּ בְּדִיל דְּאִתְּ נַצִּיבָא נַצְבָא בְּחִיוָא וּעוּבְדִין מְקַלְקְלִין אַסְגֵּיתָ: בְּאַתַר
דְּאִתְקַדְּשׁוּן לְמֵהֲוֵי עַם תַּם קַלְקֵלְתּוּן עוּבְדֵיכוֹן וְאַף כַּד אִתְּיַלְדָא בֵּית שְׁכִינָתִי תִּתַּם
הָוָה חַיֵּי לְכוֹן לְמִפְלַח שְׁבַקְתּוּן פּוּלְחָנִי וּפִלֵּחְתּוּן לְטַעֲוָתָא דְּאִרְחֵיקְתּוּן הִיוּבְהָא עַד דְּמִטָא
יוֹם חֲבַרְכוֹן בְּכֵן הָוָה כִּיבְכוֹן לְמִפְחַת נְפֶשׁ: יָי הֲמוֹן עַמְמִין סַגִּיאִין דִּי כְּמַהֲמֵי יַמָּא הֲמוֹן 12
וְאַתְרָנוּשׁת מַלְכִּין דִּכְאַתְרָנוּשׁת מַיִן תַּקִּיפִין מִתְרַגְּשִׁין: מַלְכִּין דִּכְאַתְרָנוּשׁת מַיִן סַגִּיאִין 13
מִתְרַגְּשִׁין וְיוּוּף בֵּיהּ וַיְעָרוּק מִרְחִיק וְיִתְרַדֵּף כְּמוֹץ טוּרַיָּא קֳדָם רוּחָא וְכִגַּלְגַּלְא קֳדָם
עֲלָעוּלָא: לְעִדָּן רַמְשָׁא וְהָא כְּדַלָּא הָוָה עַד דְּלָא צַפְרָא וְהָא כְּדִילְתּוּהוֹן דִּין חוּלְקָ 14
לְאַנְסָנָא וְעַבְדָ לְבַזְּוָנָא:

יח

1 יַי אַרְעָא דְאִתָּן לַהּ בְּסִפִּינָן מֵאַרְעָא רְחִיקָא וְקַלְעֵיהוֹן פְּרִיסָן כְּנַשְׁרָא דְטָאוּ בְּכַנְפֵיהוֹי
2 דְּמִעֵבַר לְנַהְרֵי הוֹדוּ: דְּמִשְׁלַח בְּיַמָּא אוּנְדִּין וּבְרִגּוּנִין עַל אַפֵּי מַיָּא אֵילוּ אוּנְדִין קַלִּילִין
לְוַת עַמָּא אַנְסָא וּבְיוּהָא לְוַת עַמָּא דְּרַחִיקָא מִבְּכֵן וּלְהַלָּא עַמָּא אַנְסָא וּבְיוּהָא רַבּוּ עַמְמַיָּא
3 אַרְעָיָה: כָּל דִּיתְחַבּוּן בְּתֵבֵל וּדְשָׁרֵן בְּאַרְעָא כְּמִנְקַף אִתָּא עַל טוּרַיָּא תְּחַוּוּן אִתָּא וְכִמְתַקַּע
4 שׁוֹפָרָא תִּשְׁמְעוּן פּוּרְקָן: אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יָי לִי אֲנִיחַ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וְאַשְׁקִיט לְהוֹן וְאַרְעֵי
מִסְדּוּר קוּדְשִׁי לְאוּטְבָא לְהוֹן בְּרִכָן וְנַחֲמָן אִתֵּי לְהוֹן בְּפִרְיוּ כִּשְׁחִין פְּצַח עַל שְׁמָהּ כַּעֲנָן
5 טַל בְּשִׁחִין חָצַד: אֲרֵי עַד לָא יִמְטֵי וְמַן חָצָדָא אֶלָּנָא לְאַפְּרָחָא וּבְסָרָא מַנְיָא סְמָדַר וְיִקְטוּל
שְׁלִטוּנֵי עַמְמַיָּא בְּחַרְבָּא וַיִת תַּקִּיפֵיהוֹן יַעְדֵּי וַיְעַבַּר:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In tempore illo innitetur homo cultui factoris sui, & oculi ejus in verbo 7
sancti Israel sperabunt. Et non innitetur altaribus operi manuum suarum, 8
& quæ paraverant digiti ejus, non stabunt luci neque delubra. In tempo- 9
re illo erunt civitates fortitudinis eorum, sicut urbs quæ deserta est, & re-
dacta in acervos lapidum, quæ derelicta est à facie filiorum Israel: & erit
in desolationem. Quia dereliquisti Deum salvatorem tuum: & terribilis 10
& fortis, cujus Verbum est in adjutorium tuum, non es recordata; quia
plantata es plantatione electa, & opera corrupta multiplicásti. Postquam 11
sanctificati estis ut essetis populus, ibi corruptistis opera vestra: & insu-
per postquam ingressi estis in terram domus majestatis meæ, ubi decebat
servire mihi, reliquistis obsequium meum; & servistis idolis, & detestati
estis pœnitentiam. Antequam perveniret dies interitus vestri, tunc fuit
dolor vester in exhalationem animæ. Væ turbæ populorum multorum, 12
qui, sicut sonat mare, sonabunt: & tumultus regnorum, sicut sonitus aqua-
rum fortium, sonabunt. Regna quæ quasi sonitus aquarum *multarum* tu-
multuabuntur, *increpabit* ea, & fugient procul, & rapientur sicut stipula 13
montium ante ventum; & sicut rota coram turbine. In tempore vesperæ, 14
& ecce quasi non sit; antequam sit manè, & *ecce* quasi non sit. Hæc est
pars vim facientium nobis, & sors diripientium nos.

CAP. XVIII.

VÆ terræ ad quam veniunt in navibus de terra longinqua, & vela eorum 1
extensa sunt, quasi aquila quæ volat alis suis, quæ est trans flumina Æthi-
opiæ. Quæ mittit in mari nuncios, & in trieribus super faciem aquarum: 2
Ite nuncii veloces ad populum vim patientem & direptum, ad populum,
qui jam olim ac deinceps potens fuit, populum oppressum & direptum;
cujus terram diripuerunt populi. Omnes habitatores orbis, & qui moran- 3
tur in terra cùm elevatum fuerit signum super montes, videbitis signum;
& cùm clanxerit tuba, audietis redemptionem. Quia hæc dicit Dominus 4
mihi, Requiescere faciam populum meum Israel: quiescere faciam eos, &
complacebit mihi in habitaculo sancto meo, ut benefaciam eis: benedi-
ctiones & consolationes adducam eis citò, sicut calor æstuans Sole, sicut
nubes roris in calore messis. Quoniam antequam perveniat tempus messis 5
ut arbor floreat, & uva acerba ex ea erumpat in florem; & occidet prin-
cipes populorum gladio, & robustos eorum auferet & transferet.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܢܚܬ ܐܢܫܐ ܠܘܬ ܒܪܢܗ ܘܠܘܬ ܥܝܢܘܗܝ ܢܚܙܘܢ ܠܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ ܘܠܐ ܢܚܙܘܢ ܠܐܠܗܐ ܕܥܒܕܘ ܐܝܕܝܗܘܢ
8 * ܘܠܐ ܢܚܙܘܢ ܠܡܕܒܚܬܐ ܕܥܒܕܘ ܒܐܨܒܥܬܗܘܢ ܘܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܨܠܡܐ ܕܥܒܕܘ ܒܐܨܒܥܬܗܘܢ ܘܠܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܨܠܡܐ ܕܥܒܕܘ ܒܐܨܒܥܬܗܘܢ
9 * ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܢܗܘܘܢ ܩܪܝܬܐ ܕܚܝܠܗ ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ
10 ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ ܩܪܝܬܐ ܕܚܪܫ ܘܩܪܝܬܐ ܕܫܒܩ ܐܝܟ
11 * ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܢܬܪ ܡܪܝ ܥܠ ܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ
12 ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ
13 * ܗܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܢܬܪ ܡܪܝ ܥܠ ܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ
14 ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ ܠܫܒܛ ܢܗܪܐ ܘܢܫܩܝ

* ܦܨܠܐ * ܬܫ *

1 * ܘܠܘܬ ܐܪܥܐ ܕܬܪܥ ܢܗܪ ܡܐ ܕܐܬܝ ܡܢ ܥܒܪ ܢܗܪ ܐܬܝܘپܝܐ ܕܫܕܝܢ ܣܦܪܐ ܒܝܡܐ ܘܒܐܢܐ ܕܓܡܐ ܒܡܝ ܐܓܡܐ ܗܠܟܘ ܫܠܝܚܐ
2 ܒܣܦܪܐ ܕܓܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܕܡܫܚܐ ܘܕܡܪܛ ܠܥܡܐ ܕܪܚܩ ܘܠܥܡܐ ܕܫܚܝܩ ܕܐܪܥܗ ܕܢܗܪܝܢ ܕܡܬܒܙܙܝܢ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ
ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ
3 ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܕܡܬܒܙܙ ܐܪܥܐ ܕܫܪܝܐ ܕܢܗܪ ܡܐ
4 * ܟܠܗܘܢ ܡܫܪܝܐ ܕܥܠܡܐ ܘܕܡܫܪܝܢ ܒܛܘܪܐ ܬܚܙܘܢ ܐܢܘܢ ܕܡܢܦܚ ܩܪܢܐ ܬܫܡܥܘܢ ܐܢܘܢ ܕܡܩܪܐ ܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ
5 ܠܡܪ ܡܪܝ ܠܝ ܐܢܐ ܒܫܠܝܐ ܘܒܫܪܝܪܘܬܝ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܫܪܒܐ ܕܢܗܪ ܡܐ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ
ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ
6 ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ
ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ
ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ ܥܪܦܠܐ ܕܛܠܐ ܒܝܘܡ ܚܨܕܐ ܐܬܚܙܐ ܠܝ ܐܝܟ

Eodem illo die confidet homo conditori 7
suo, & oculi ejus respicient ad Sanctum Israelis: Non autem confident aris quas fece- 8
runt manus suæ, & digiti sui composuerunt, neque respiciet ad idola & numina. Tem- 9
pore illo civitates munitionis ejus evadent tanquam cisterna Heres quæ derelicta esse fer-
tur à conspectu filiorum Israelis: tandem in
corruptionem redigêris. Quandoquidem ob- 10
lita es Dei Salvatoris tui, & Potentissimi ro-
boratoris tui haud meministi; propterea plan-
tam decoram plantabis, feres eam palmitibus
alienis: Die quo plantabis eam, prodibit 11
flos ejus, manè semen tuum germinare facies;
velut jugum vindemiæ in die brevi, & sicut
dolor hominis. Heu, exercitus populorum 12
multorum quorum strepitus procedit quasi
strepitus marium, & tumultus gentium tan-
quam fremitus aquarum multarum. Increpet 13
eum, & fugiat procul, currâtque sicut
pulvisculus montium coram vento, & ut fe-
stuca coram turbine tempore vespertino, Et 14
ecce abreptio (*i. rapiatur*) antequam sit
aurora, nec diu maneat. Talis esto portio
conculcantis nos, & pars diripientis nos.

CAP. XVIII.

Væ terræ umbræ alarum, quæ est trans flu- 1
mina Cus, Mittenti legatos per mare, & in 2
vasis junceis super faciem aquarum. Abierunt
nuntii celeres ad populum intortum & evul-
sum: ad populum à quo robur longè distortum
est, populum fœdum & conculcatum, cujus
terram flumina diripuerunt. Omnes habita- 3
tores orbis qui in terra commoramini, cùm
portaverint montes vexillũ, videbitis, & cùm
fonuerit buccina, audietis. Sic enim ait mihi 4
Dñs, Silentium indicito, & considera præpa-
rationẽ meam (*i. opus ad quod sum paratus*)
similem ardori ferventi secus flumen, & simi-
lem nubi roris in die messis. Nam ante messẽ 5
perfecit gemmam, & florem ablactavit; &
cùm aderint frondes, luxuriantes falce seca-
bit; & palmites transiens decutiet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * في ذلك اليوم يصير الانسان متوكلا على خالقه وعيناه لقدوس اسرائيل تنظران * ولا يصيرون
8 متوكلين على المذابح ولا على اعمال ايديهم التي صنعتها اصابعهم * لكن يصيرون متوكلين
9 على الرب قدوس اسرائيل ولا ينظرون الى اصنامهم ولا رداءاتهم * في ذلك اليوم تصير المدن
10 المتروكة مثل التي تركها الاموريون والموابيون من وجه بني اسرائيل * وتصير خرابا * من
اجل انك تركت الاله مخلصك ولم تذكري الرب معينك * لاجل هذا تغرسين غرسا غير مومن
11 وزرعا كافرا * في اليوم الذي تغرسي فيه تصلين * اذ رعيت بالغداة تزهر للحصاد في اي
12 يوم تريدين مثل اب انسان يورث لبنيه * ويل كثير امم كثيرة مثل بحر متموج * لان هكذا
13 تساقون * وصهل امم كثيرة مثل ماء يدوي * مثل ماء كثير * امم كثيرة مثل عسى ماء
كثير مغسل * يعصيه وبعيدا يطرده مثل تراب التبن المتقدم امام الريح * ومثل غبار البكر
14 يحمله العاصف عند المساء * ويكون حزن قبل الغداة * ولا يكون بعد * هذا نصيب الذين
نهبوكم * وميراث الذين وزبوكم *

* الفصل الثامن عشر * * الاصحاح التاسع *

* نبوة اشعياء في ملك الحبشة الذي استعان به بنو اسرائيل وصرخ ليعينهم *

1 ويل لجنكة سفن الارض التي ابعد انهار الحبشة * المرسل في البحر رهائن ورسائل مكتوبة على
2 وجه الماء * لانهم يحيرون جميعون يمضون الى امة عالية وسعب غريب وردي من ابعد منك *
3 امة غير مرجوة ومداسة * الان جميع انهار هذه الارض مثل كون مسكونة تسكن * كوزهم
4 مثل علامة من جبل ترفع * مثل صوت بوق يكون مسموعا * لان هكذا قال لي الرب * استيناف
5 يكون في مدينتي * ومثل صوت حر وسط النهار * ومثل سحابة ندا يوم القطاف * تكون
قبل الحصاد * عند ما تنتهي رهن وحصرمه تزهر رهن حصرم * ويقص العناقيد الصغار
بالمناجل * ويقص الاغصان ويقطعها *

In illo die collocabit homo fiduciam suam 7
in creatore suo, & oculi ejus Sanctum Is-
raelis intuebuntur: Non autem colloca- 8
buntur spem suam in altaribus, neq; in op-
ibus manuum suarum, quæ fecerunt digiti
eorum; sed collocabunt spem suam in Do-
mino sancto Israelis, & non spectabunt
idola sua nec abominationes suas. In illo 9
die fient urbes quæ derelictæ sunt, velut
illæ quas deseruerunt Amorræi & Moa-
bitæ à conspectu filiorum Israelis, fient in-
quam diruptæ. Eò quòd deseruisti Deum
servatorem tuum, nec memoratus Domini 10
adjuto is tui: ideòque plantabis plantas in-
fideles & semen impium. Quocunque die 11
plantaveris, germabis: cùm seminaveris, ma-
nè florescet ad messem, quocunq; die he-
reditate possideris illud, ut patet aliquis
hæreditatem relinquens filiis suis. Calamo- 12
rum multitudinis gentium multarum, ceu
mare procellosum erit: etenim hoc pacto
abducemini: & vociferatio multarum
gentium similis erit, atque fremitui, similis
aquæ multæ: Multæ gentes ut permotæ 13
multarum aquarum tumultu. Amo-ebit
eam, & procul expellet eam ut pulvis
pulvisculus paleæ coram vento ventilatæ, &
quasi pulverem coræ turbine abreptum sub
tempus vespertinum. Ecce autem tristitia 14
ante matutinum, & non erit deinceps.
Hæc est sors eorum qui diripuerunt vos,
& hæreditas eorum qui fracti sunt hære-
des vestri.

Textus nonus.

CAP. XVIII.

Prophetia Esaiæ de rege Æthiopiæ, qui opem suam implorantibus Israelis, egressus est ut opem ferret eis.

Væ alis navium terræ ad remotissima 1
Æthiopiæ flumina: Mittenti arrhas per 2
mare, & supra aquæ superficiem epistolas
scriptas. Quia sunt nuntii veloces,
eam ad gentem sublimem, populum ex-
traneum & malignum, & remotissimum,
gentem insperandam & conculcandam. In 3
summa, omnia hujus terræ flumina ut re-
gio habitata habitantur, regio est vii similis
est vexillo quod attollitur è monte, simili-
ter sono buccinæ quæ audiuntur. Nam ita mi-
hi dixit Dominus, Silentium erit in urbe
mea: & perinde ac lux caloris in ipso
meridie, & perinde ac nubes roris die vin-
demiæ, Quæ accidit ante messem, instante
jam tempore floris & omphacii producen-
tis fructum in uvas, & pestes conflescentes;
parvos botros falcibus amputabit,
& secabit excindatque ramos,

ישעיה : יט

,astivabit & ,terræ animali & ,montium volucri simul Relinquentur
6 וְעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט הָרִים וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ וְקַץ
tempore In .hyemabit ea super terræ bestia omnis & ,volucris ea super
7 עָלָיו הָעַיִט וְכָל־בְּהֵמַת הָאָרֶץ עָלָיו תַּחְרֹף : בָּעֵת
,depilati & tracti populi exercituum Domino munus deferetur illo
הַהִיא יוּבַל־שַׁי לַיהוה צְבָאוֹת עַם מְמֹשָׁךְ וּמוֹרָט
,conculcatum & ,limæ limæ gente ,ultrà & ,ipso ab terribili populo à &
וּמֵעַם נוֹרָא מִן־הוּא וְהָלְאָה גּוֹי׳ קַו־קַו וּמְבוּסָה
Domini nominis locum ad ,ejus terram flumina diripuerunt cujus
אֲשֶׁר בָּזוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־מְקוֹם שֵׁם־יהוה
.Sijon montem ,exercituum
צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן :

CAP. XIX. יט

,levem nubem super equitans Dominus Ecce .Ægypti Onus
1 מַשָּׂא מִצְרָיִם הִנֵּה־יהוה רֹכֵב עַל־עָב קַל
,ejus faciebus à Ægypti vana se movebunt & ,Ægyptum ingredietur &
וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו
Ægyptum confundam Et .ejus interiori in liquefiet Ægypti cor &
וְלֵבַב מִצְרַיִם יִמַּס בְּקִרְבּוֹ : 2 וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם
,suum facium in vir & ,suum fratrem in vir pugnabunt & ,Ægypto cum
בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ־בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ
spiritus evacuabitur Et .regnum in regnum ,civitatem in civitas
עִיר בְּעִיר מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה : וְנִבְקַר רוּחַ
ad quærent & ,deglutiam ejus consilium & ,ejus intimo in Ægypti
מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ וַעֲצָתוֹ אֲבַלָּע וְדָרְשׁוּ אֶל־
,scielos ad & ,pythones ad & ,divinos ad & ,vana
הָאֱלִילִים וְאֶל־הַאֹּבֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים :
fortis rex & ,duri dominorum manu in Ægyptum concludam Et
4 וְסָכַרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז
deficient Et .exercituum Dominus dominator dixit ,eos in dominabitur
יִמְשָׁל־בָּם נְאֻם הָאָדוֹן יהוה צְבָאוֹת : 5 וְנִשְׁתּוּ
facient elongare Et .arescet & ,exsiccabitur fluvius & ,mari de aquæ
מַיִם מִהַּיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיִבָשׁ : 6 וְהֶאֱנִיחוּ
,calamus : munitionis rivi siccabuntur & ,attenuabuntur ,flumina
נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי מָצוֹר קָנֶה
omnis & ,rivi et juxta rivum juxta Gramineta .excidentur caretum &
וְסוּף קָמְלוּ : 7 עֹרוֹת עַל־יְאוֹר עַל־פִּי יְאוֹר וְכֹל
mœrebunt Et .ipsum non & ,propulsabitur ,arescet rivi sementis
מְזֹרַע יְאוֹר יִבַּשׁ נִדַּף וְאֵינֶנּוּ : 8 וְאֲגַנִּי
expandentes & ,hamum rivum in projicientes omnes lugebunt & ,piscatores
הַדַּיָּגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְּאוֹר חַכָּה וּפֹרְשֵׂי
,infirmabuntur ,aquarum faciebus in rete
מִכְמֹרֶת עַל־פְּנֵי־מַיִם אֻמְלָלוּ : 9 וּבֹשׁוּ
erunt Et .retia perforata texentes & ,pectinata lina operantes
עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וַאֲרֻגִּים חִוָּרוּ : 10 וְהָיוּ
,animæ stagnorum clausuram facientes omnes ,contrita ejus retia
שְׁתִיתֶיהָ מְדֻכָּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר אֲגַמֵּי־נָפֶשׁ :
,Parhoh consiliarii sapientes ,Sohan principes stulti Veruntamen
11 אַךְ־אֱוִלִים שָׂרֵי צֹעַן חַכְמֵי יֹעֲצֵי פַרְעֹה
Filius : Parhoh ad dicetis quomodo : infatuatum est consilium
עֵצָה נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה בֶּן
,tui Sapientes nunc ipsi Ubi ? antiquitatis regum filius ,ego sapientum
חֲכָמִים אֲנִי בֶּן־מַלְכֵי קֶדֶם : 12 אַיֵּה אֵפוֹא חֲכָמֶיךָ
exercituum Dominus consuluerit quid scient & ,tibi nunc indicent &
וְיַגִּידוּ נָא לָךְ וְיֵדְעוּ מַה־יָּעַץ יהוה צְבָאוֹת
.Ægyptum super
עַל־מִצְרָיִם :

Versio VULG. LAT.

6 Et relinquentur simul avibus montiũ, & bestiis terræ : & æstate perpetuâ erunt super eum volucres, & omnes bestiæ ter-
7 ræ super illum hyemabunt. In tempore illo, deferetur munus Domino exercituũ à populo divulso & dilacerato; à populo terribili, post quem non fuit alius; à gente expectante, expectante & conculcatâ, cujus diripuerunt flumina terram ejus; ad locũ nominis Domini exercituum, montem Sion.

CAP. XIX.

1 ONus Ægypti. Ecce Dominꝰ ascendet super nubem levem, & ingredietur Ægyptum, & commovebũtur simulachra Ægypti à facie ejus, & cor Ægy-
2 pti tabescet in medio ejus. Et concurrere faciam Ægyptios adversũs Ægyptios: & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicũ suum, civitas adversũs civitatem, re-
3 gnum adversũs regnũ. Et dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus, & consilium ejus præcipitabo: & interrogabunt simulachra sua, & divinos suos, & pythones, & ariolos. Et tradam Ægyptũ
4 in manu dominorum crudelium, & rex fortis dominabitur eorum, ait Dominꝰ Deus
5 exercituũ. Et arescet aqua de mari; & fluvius desolabi-
6 tur, atque siccabitur. Et deficient flumina: attenuabuntur, & siccabuntur rivi aggerum. Calamus & juncus marcescet: Nudabitur alveꝰ rivi à fonte suo, & omnis sementis irrigua siccabitur, arescet, &
8 non erit. Et mœrebunt piscatores, & lugebunt omnes mittentes in flumen hamum, & expandentes rete super fa-
9 cié aquarũ emarcescent. Confundentur qui operabantur linum, pectentes et texentes
10 subtilia. Et erunt irrigua ejꝰ flaccentia: omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes Taneos, sapientes consiliarii Pharaonis, dederunt consilium insipiens. Quomodò dicetis Pha-
12 raoni; Filius sapientium ego, filius regum antiquorum? ubi nunc sunt sapientes tui? annuntient tibi, & indicent quid cogitaverit Dominus exercituum super Ægyptum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ καταλείψει ἅμα τοῖς πετεινοῖς τῶν ὀρεινῶν, καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ συκαχήσει ἐπ' αὐτῷ τὰ πετεινὰ τῶν ὀρεινῶν, καὶ πάντα
7 τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ' αὐτῷ ἥξει. Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνενεχθήσεται δῶρα κυρίῳ Σαβαὼθ ἐκ λαοῦ πεδιλιμένου καὶ πεπιλμένου, καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον· ἔθνος ἐλπίζον καταπεπατημένον, ὅ ἐστιν ὃν μέρει (η) ποταμοὶ τὴν χώρας αὐτῆς, εἰς τὸ τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου Σαβαὼθ, ὄρος Σιών.

MS.A. (η) τῷ ποταμῷ

ΚΕΦ. ιθ'.

ΌΡΑΣΙΣ ΑΊΓΥΠΤΟΥ.

1 ΙΔὲ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἥξει εἰς Αἴγυπτον, καὶ σεισθήσεται τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ (α) ἡ
2 καρδία αὐτῶν ἠπιωθήσεται ἐν αὐτοῖς. Καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους, καὶ πολεμήσει ἄνδρων τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ ἄνδρωπος τὸν πλησίον αὐτῷ, (β) πόλις ἐπὶ
3 πόλιν, καὶ νόμος ἐπὶ νόμον. Καὶ περαχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν διασκεδάσω, καὶ ἐπερωτήσουσι τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας, καὶ τοὺς
4 (γ) ἐξαρειμύθους. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγύπτον εἰς χεῖρας ἀνδρῶπων, κυρίων σκληρῶν, καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν. τάδε λέγει κύριος Σαβαώθ. Καὶ πίονται οἱ Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ θῶν θάλασσαν,
6 ὃ δὲ ποταμὸς ἐκλείψει, καὶ ξηρανθήσεται. Καὶ ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοί, καὶ αἱ (') διῶρυχες τῶν ποταμῶν, καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα σωκαχωγὴ ὕδατος, καὶ ἐν παντὶ ἕλει καλάμου καὶ πα-
7 πύρου, καὶ τὸ ἄχρι τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ, καὶ πᾶν τὸ σπειρόμενον διὰ
8 τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφθορον. Καὶ στενάξουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ στενάξουσι πάντες οἱ βάλλοντες ἄγκιστρον εἰς τὸν ποταμόν, καὶ οἱ
9 βάλλοντες σαγήνας, καὶ οἱ ἀμφιβολεῖς πενθήσουσι. Καὶ αἰσχύνη λήψεται τοὺς ἐργαζομένους τὴν λίνον τὸ λεπτόν, καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν βύσσον. καὶ ἔσται οἱ (δ) ἐργαζόμενοι αὐλὰ ἐν
10 ἀδύνῃ, Καὶ πάντες οἱ (ε) ποιοῦντες τὸν ζύθον
11 λυπηθήσονται, καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσι. Καὶ μωροὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες Τάνεως, οἱ σοφοὶ βουλευταὶ τοῦ βασιλέως, ἡ βουλὴ αὐτῶν μωρανθήσεται. πῶς ἐρεῖτε τῷ βασιλεῖ, Υἱοὶ σωφρόνων ἡμεῖς, υἱοὶ βασιλέων τῶν
12 ἐξ ἀρχῆς ; Ποῦ εἰσι νῦν οἱ σοφοί σου, καὶ εἰπάτωσαν σοι, καὶ εἰπάτωσαν, Τί βεβούλευται κύριος Σαβαὼθ ἐπ' Αἴγυπτον;

MS.A. (α) αἱ καρδίαι αὐτῶν ἠπιωθήσονται (β) ἐπεγερθήσεται πόλις (γ) ἐνγαστριμύθους, καὶ τοὺς γνώστας. Καὶ παραδώσω Αἴγυπτον (') διώρυχες (δ) θαλασσιζόμενοι (ε) τὸν ζύθον ποιοῦντες

Et relinquet simul volatilibus cæli, & bestiis terræ. Et congregabuntur super eos volatilia cæli; & omnes bestiæ terræ super eum venient. In tempore illo afferetur munera Domino Sabaoth de populo tribulato, & avulso, & à populo magno ex hoc nunc, & usque in æternum tempus: Gens sperans, & conculcata, quæ est in parte fluvii regionis ejus, in locum, ubi nomen Domini Sabaoth, montem Sion.

CAP. XIX.

VISIO ÆGYPTI.

1 ECce (a) Dominus sedet super nubem levem, & veniet in Ægyptum, & concutientur manufacta Ægypti à facie ejus: & cor eorum deficiet in ipsis: Et (b) in-
2 citabuntur Ægyptii super Ægyptios: & oppugnabit homo fratrem suum, & homo proximum suum, civitas super civitatem, & lex super legem. Et (c) turbabitur
3 spiritus Ægyptiorum in ipsis: & consilium eorum dissipabo. Et interrogabunt deos suos, & simulachra sua, & eos, qui de terra vocem edunt, & ventriloquos.
4 Et tradam Ægyptum in manu hominum, dominorum durorum: (d) & reges duri dominabuntur eorum. Hæc dicit Dominus Sabaoth. Et (e) bibent Ægyptii aquam,
5 quæ juxta mare: Fluvius autem deficiet, & arescet: Et de-
6 ficient fluvii, & rivi fluvii: & arescet omnis congregatio aquæ (f) etiam in omni palude calami,
7 & papyri, Et (g) Achi vide omne, quod in circuitu fluminis: & omne quod seminatur circa fluvium, arescet à vento corruptum.
8 Et gement piscatores, & gement omnes qui jaciunt hamum in fluvium: & qui jaciunt sagenas, & qui retia; lugebunt. Et confusio
9 capiet operantes linum fissile, & operantes byssum: & erunt operantes ea in dolore: Et omnes qui
10 faciunt zythum, mœrebunt, & animis laborabunt. Et stulti erunt
11 principes Taneos, sapientes consiliarii reges: consilium eorum infatuabitur. Quomodò dicetis regi, Filii sapientum nos, filii regum, qui à principio? ubi sunt
12 nunc sapientes tui? & annuntient tibi, & dicant, Quid deliberavit Dominus Sabaoth super Ægyptum?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 יְשַׁתְּבְקוּן כַּחֲדָא לְעוֹפָא דְטוּרַיָא וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא בְּקַיְטָא יְהֵי שְׁרֵי עֲלוֹהִי כָּל עוֹפָא
2 דְשַׁמַיָּא וְכָל בְּעִירָא דְאַרְעָא עֲלוֹהִי יַעְדְּנוּן סְתָיָא : בְּעִדָּנָא הַהִיא יְיַתְּנִיָּה בְּתוּקְרְבָּנָא
3 לְקֳדָם יְיָ צְבָאוֹת לְעַמָּא אֲנִיסָא וּבְזִיזָא וּלְזַת עַמָּא דִיתְקַף מִבֵּן וּלְהַלָּא עַמָּא
4 אֲנִיסָא וּבְזִיזָא דְבוּז עַמְמַיָּא אַרְעֵיהּ לַאֲתָרָא דְאִתְקְרֵי שְׁמֵהּ דְיָ צְבָאוֹת דְשַׁכְנָתֵיהּ
5 בְּטוּרָא דְצִיּוֹן :

יט

6 מַטַּל כֵּם דִּלְוֹט לְאַשְׁקָאָה יַת מִצְרָאֵי הָא יְיָ מִתְגְּלֵי בְּעֲנַן יְקָרֵיהּ לְאִתְפְּרָעָא מִמִּצְרָיִם
7 וְיִתְבְּרוּן טַעֲוָת מִצְרָאֵי מִן קֳדָמוֹהִי וְלִבָּא דְמִצְרָאֵי יִתְמְסֵי בְּמֵעֵיהוֹן : וַאֲגֵרֵי מִצְרָאֵי בְּמִצְרָאֵי
8 וַיְגִיחוּן קְרָב גְּבַר בְּאָחוּהִי וּגְבַר בְּחַבְרֵיהּ קְרֵי בְקִרֵי וּמַלְכוּ בְּמַלְכוּ : וְיִתְחַמְסֵי רוּחָא
9 דְמִצְרָאֵי בְּמֵעֵיהוֹן וְחַכִּימֵיהוֹן אֲסַלְעֵם וְיִתְבְּעוּן מִן טַעֲוָן וּמִן חַרְשִׁין וּמִן בְּדִין וּמִן זְכוּרוּ :
10 וְאַמְסַר יַת מִצְרָאֵי בִּיד רִבּוֹן קְשֵׁי וּמַלְכָּ תַּקִּיף יִשְׁלוּט בְּהוֹן אֲמַר רִבּוֹן עָלְמָא יְיָ צְבָאוֹת :
11 וְיִצְדּוּן מַיָּא מִיַּמָּא וּנְהָרָהוֹן יְחָרוּב וְיִיבַשׁ : וְיִצְדּוּן נַהֲרֵי רְוָחָהוֹן וְיִיבְשׁוּן וְיִחְרְבוּן נַהֲרֵיהוֹן
12 עַמְמִיקָא קְנֵי וְגוּמָא לָא יִסְקוּן : וְיִיבַשׁ רוּבֵיהּ דְנַהֲרָא וַיְהֵי בְכֵיפֵיהּ וְכָל בֵּית מְזָרְעָא נַהֲרָהוֹן
13 יִיבַשׁ וְיִתְחַרַב וְלָא יִצְמַח : וְיִצְדּוּן צַיָּדֵי נוּנְיָא וְיִתְאַבְּלוּן כָּל דְּהָוֹן רָמִן בְּנַהֲרָא חַכְתָּא וּפָרְסֵי
14 מַצָּדָן עַל אַפֵּי מַיָּא יְצַדּוּן : וְיִבְהַתּוּן פַּלְחֵי כַתָּנָא דְסָרִיקִין וּמְחַן מַגִּיהּ מַצָּדָן : וַיְהֵי אֲתַר
15 בֵּית שְׁתֵּי מְחָא כְּבַלְשִׁין אֲתַר דְּהוֹן עָבְדִין סָרָא וְכַנְשִׁין מַיָּא גְּבַר לְנַפְשֵׁיהּ : בְּרַם אִטַּפְשׁוּ
16 דְרַבְרְבֵי טָאנֵס חַכִּימֵיהּ דְמַלְכוּתָא לְפַרְעֹה מַלְכָּ דְטָעֵי אֵיכְדֵין תִּימְרוּן לְפַרְעֹה בְּנֵי חַכִּימִין
17 אֲנַחְנָא וְאַרְעָא בַּר מַלְכִין דְמִלְּקַדְמִין : אָן אִנּוּן חַכִּימָךְ וַיְחַוּוּן כְּעַן לָךְ וַיְדָעוּן מָה מְלַךְ יְיָ
18 צְבָאוֹת עַל מִצְרָיִם :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Relinquentur simul avibus montium, & bestiis terræ: & in vere erit ha-6
bitans super eos omnis avis cœli, & omnes bestiæ terræ super eos hyema-
bunt. In tempore illo adducetur munus in conspectu Domini exercituum 7
à populo vim facienti & direpto, & à populo qui fortis erit ex tunc & de-
inceps; populo vim patienti, & direpto, cujus terram diripuerunt populi;
ad *locum* in *quo* invocatum est nomen Domini exercituum, cujus majestas
habitat in monte Sion.

CAP. XIX.

ONus calicis maledictionis ad propinandum Ægyptiis. Ecce Dominus 1
revelabitur in nube gloriæ suæ, ut vindictam sumat de Ægyptiis: & con-
terentur idola Ægyptiorum à facie ejus, & cor Ægyptiorum tabescet in vi-
ceribus eorum. Et concurrere faciam Ægyptios contra Ægyptios, & pu- 2
gnabit vir contra fratrem suum, & vir contra socium suum: civitas con-
tra civitatem, & regnum contra regnum. Et tabescet spiritus Ægyptiorum 3
in visceribus eorum, & sapientes eorum obstupefaciam: & requirent ab
idolis & à maleficis, & à divinis, & ab ariolis. Et tradam Ægyptios in 4
manu Domini duri, & rex fortis dominabitur eorum; dicit dominator se-
culi, Dñs exercituum. Et desertæ erunt aquæ maris; & flumen eorum are- 5
scet & siccabitur. Et desolabuntur flumina eorum; siccabuntur & arescent 6
flumina eorum profunda; calamus et juncus non crescent. *Et* exiccabitur 7
major pars fluminis; & quod fuerit in ripa ejus, et omnis locus sementis
fluminis eorum siccabitur, et arescet, et non germinabit. Et desolabuntur pi- 8
scatores piscium; et lugebunt omnes qui mittebant in flumen hamum; et ex-
pandentes *retia* super faciem aquarum, desolabuntur. Et confundentur qui 9
operabantur linum carminatum, et texentes ex eo retia. Et erit locus *texen-* 10
tium texturam conculcatus, et locus ubi faciebant lacunas, et congrega-
bant aquas unusquisq; animæ suæ. Veruntamen infipientes facti sunt prin- 11
cipes Taneos, sapientes qui dederunt Pharaoni consilium deceptionis: quo-
modo dicitis Pharaoni: Filii sapientum sumus, et tu filius regum ab ini-
tio? Ubi sunt sapientes tui ut annuncient nunc tibi, et sciant quod consili- 12
um inivit Dominus exercituum contra Ægyptum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܢܫܒܩܘܢ ܠܥܦܐ ܕܫܡܝܐ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܘܥܠ ܥܦܐ ܕܫܡܝܐ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܘܟܠ ܥܦܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܟܢܫ ܥܠ ܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܬܟܢܫ ܥܠ ܥܦܐ ܕܫܡܝܐ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥ

ישעיה: כ

fecerit errare &, Noph principes sunt decepti, Sohan principes sunt Infatuati

13 נואלו שרי צֹעַן נשאו שרי נֹף׃ והתעו את׃
ejus inter eis in miscuit DOMINUS .ejus tribuum angulo Ægyptum

14 מצרים פנת שבטיה׃ יהוה מסך בקרבה׃
suo opere omni in Ægyptum fecerunt errare &, perversitatum spiritū

רוח עועים והתעו את מצרים בכל מעשהו׃
, opus Ægypto erit non Et .suo vomitu in ebrium errare fecundum

15 כאשר יתעה השכור בקיאו׃ ולא יהיה למצרים מעשה׃
, erit illa die In .juncus & ramus, cauda & caput fecerit quod

16 אשר יעשה ראש וזנב כפה ואגמון׃ ביום ההוא יהיה
, manus ag tatenis facietur à pavebit & contremiscet & : mulieres sicut Ægyptus

מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד־
, erit Et .eam super agitans ipse quam exercituum DOMINI

יהוה צבאות אשר־הוא מניף עליו׃ והיתה
, fuerit recordatus qui omnis : tremorem in Ægypto Jehudah humus

אדמת יהודה למצרים לחגא כל אשר
, quod exercituum DOMINI consilii facibus à gravabit se in , illius

אתה אליו יפחד מפני עצת יהוה צבאות אשר
, quinque erunt illa die In .eum super consulens ipse

הוא יועץ עליו׃ ביום ההוא יהיו חמש
, jurantes & , Chenaban labio loquentes , Ægypti terra in civitates

ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות
, uni dicetur Heres civitas : exercituum DOMINUM per

ליהוה צבאות עיר ההרס יאמר לאחת׃
, Ægypti terræ medio in DOMINO altare erit illa die In

19 ביום ההוא יהיה מזבח ליהוה בתוך ארץ מצרים
, signum in erit Et DOMINO ejus terminum juxta status &

20 ומצבה אצל־גבולה ליהוה׃ והיה לאות
, clamabant nam : Ægypti terra in exercituum DOMINO testem in &

ולעד ליהוה צבאות בארץ מצרים כי־יצעקו
, servatorem eis mittet & , opprimentium faciebus à Dominum ad

, Ægypto Dominus cognoscetur Et .eos liberabit & , magnatem &

אל־יהוה מפני לחצים וישלח להם מושיע
, sacrificia facient & , illa die in Dominum Ægyptii cognoscent &

21 ורב והצילם׃ ונודע יהוה למצרים
, reddent & , Domino votum vovebunt & , munus &

ויודעו מצרים את־יהוה ביום ההוא ועבדו זבח
, percutiet Et

22 ומנחה ונדרו־נדר ליהוה ושלמו׃ ונגף
, ad revertentur & : sanando & , percutiendo Ægyptum Dominus

יהוה את־מצרים נגף ורפוא ושבו עד־
, eis illa die In .eos sanabit & , eis erit exorabilis &, Dominum

יהוה ונעתר להם ורפאם׃ ביום ההוא תהיה
, Ægyptum in Assur intrabit & , Assur ad Ægypto ab strata via

מסלה ממצרים אשורה ובא־אשור במצרים
, die In .Assur ipsi Ægyptii servient & , Assur in Ægyptus &

23 ומצרים באשור ועבדו מצרים את־אשור׃ ביום
, benedictio , Assur & , Ægypto tertius Israel erit illa

ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה
: dicendo, exercitum Dominus ei benedixit Cui .terræ interiori in

בקרב הארץ׃ אשר ברכו יהוה צבאות לאמר
, Assur meaū manuum opus & , Ægypti meus populus Benedictus

24 ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור
, Israel mea hæreditas &

ונחלתי ישראל׃

CAP. XX. כ

rex Sarghon cum mittendo in , Asdod in Tarthan ingredi anno In

25 בשנת בא תרתן אשדודה בשלחו אתו
, eam cepit & , Asdod cum pugnasset & , Assur

סרגון מלך אשור וילחם באשדוד וילכדה׃

Versio VULG. LAT.

13 Stulti facti sunt principes Taneos, emarcuerunt principes Mempheos, deceperunt Ægyptum, angulum populorum ejus. Dominus miscuit in medio ejus spiritū vertiginis: & errare fecerunt Ægyptū in omni opere suo, sicut errat ebrius & 15 vomens. Et non erit Ægypto opus, quod faciat caput & caudam, incurvantem & refrænantem. In die illa erit Ægyptus quasi mulieres, & stupebunt, & timebunt à facie commotionis manūs Dñi exercituū, quam ipse movebit sup eā. Et erit terra Juda Ægypto in pavorem: omnis qui illi fuerit recordat, pavebit à facie 18 consilii Domini exercituū, q̃ ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra Ægypti, loquentes linguā Chanaan, & jurantes p Dñm exercituū: Civitas Solis vocabitur una. In die illa 20 erit altare Dñi in medio terræ Ægypti, & titulus Dñi juxta terminū ejus Erit in signū, & in testimoniū Dño exercituū in terra Ægypti, Clamabunt enim ad Dominū à facie tribulantis, & mittet eis salvatorem & propugnatorem, qui 21 liberet eos. Et cognoscetur Dominus ab Ægypto, & cognoscent Ægyptii Dominum in die illa, & colent eū in hostiis & in muneribus: & vota vovebunt Domino, & solvent. 22 Et percutiet Dominus Ægyptum plagā, & sanabit eā, & revertentur ad Dominum, & placabitur eis, & sanabit eos. 23 In die illa erit via de Ægypto in Assyrios, & intrabit Assyrius Ægyptum, & Ægyptius in Assyrios, & servient Ægyptii Assur. In die illa erit 24 Israel tertius Ægyptio & Assyrio: benedictio in medio terræ, Cui benedixit Dominus exercituū, dicens; Benedictus populus meus Ægypti, & opus manuum mearū Assyrio: hæreditas autem mea Israel.

CAP. XX.

1 IN anno, quo ingressus est Tharthan in Azotum, cùm misisset eum Sargon rex Assyriorum, & pugnâsset contra Azotum, & cepisset eam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

13 Ἐξέλιπον οἱ ἄρχοντες Τάνεως, καὶ ὑλώσησαν οἱ ἄρχοντες Μέμφεως, καὶ πλανήσουσιν
14 Αἴγυπτον κατὰ φυλάς. Κύριος ὁ ἐκέρασεν αὐτοῖς πνεῦμα πλανήσεως, καὶ ἐπλάνησαν
15 Αἴγυπτον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν, ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων, καὶ ὁ ἐμῶν ἅμα. Καὶ οὐκ
16 ἔσται τοῖς Αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποιήσει κεφαλὴ καὶ (a) οὐρά, καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος. Τῇ ὑ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς γυ-
ναῖκες, ὃν φόβῳ καὶ ὃν τρόμῳ ἀπὸ προσώπου
τῆς χειρὸς κυίου Σαβαὼθ, ὧν αὐτὸς ἐπι-
17 βαλεῖ αὐτοῖς. Καὶ ἔσται ἡ χώρα τῆς Ἰουδαίω-
ν τοῖς Αἰγυπτίοις εἰς φόβον· πᾶς (b)
ὃς ἐὰν ὀνομάσῃ αὐτὴν αὐτοῖς, φοβηθήσον-
ται διὰ τὴν (n) βουλὴν ἣν βεβούλευται κύ-
18 ριος Σαβαὼθ ἐπ' αὐτήν. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται πέντε πόλεις (3) ἐν τῇ Αἰγύ-
πτῳ λαλοῦσαι τῇ γλώσσῃ τῇ (c) Χαναανίτιδι,
καὶ (d) ὀμνύντες τῷ ὀνόματι κυίου Σαβαὼθ·
19 πόλις ἀστεδὲκ κληθήσεται ἡ μία πόλις. Τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται (e) Θυσιαστήριον τῷ κυίῳ
ἐν χώρᾳ Αἰγυπτίων, καὶ στήλη πρὸς τὸ θεμ-
20 ον αὐτῆς τῷ κυίῳ. Καὶ ἔσται εἰς Σημεῖον
εἰς τὸν αἰῶνα κυίῳ ἐν χώρᾳ Αἰγύπτου· ὅτι
κεκράξονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβο-
ντας αὐτὸς, καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς (f) ἄν-
θρωπον ὃς σώσει αὐτὸς, κρίνων σώσει αὐτούς.
21 Καὶ γνωσθήσεται κύριος τοῖς Αἰγυπτίοις·
καὶ γνώσονται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν κύριον ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ποιήσουσι θυσίας, καὶ ἐυξοῦν-
ται εὐχὰς τῷ κυίῳ, καὶ ἀποδώσουσι. Καὶ πα-
τάξει κύριος τοὺς Αἰγυπτίους (o) πληγῇ, καὶ
ἰάσεται αὐτὸς ἰάσει, καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς
κύριον, καὶ (g) εἰσακούσεται αὐτῶν, καὶ ἰάσεται
23 (o) αὐτὸς ἰάσει. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται (p) ἡ
ὁδὸς ἀπὸ Αἰγύπτου πρὸς Ἀσσυρίους, καὶ
εἰσελεύσονται Ἀσσύριοι εἰς Αἴγυπτον, καὶ Αἰ-
γύπτιοι προσεύσονται πρὸς Ἀσσυρίους, καὶ δου-
24 λεύσουσιν (q) Αἰγύπτιοι τοῖς Ἀσσυρίοις. Τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται Ἰσραὴλ τρίτος (') ἐν τοῖς
Αἰγυπτίοις, καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις εὐλογημένος
25 ἐν τῇ γῇ, (σ) Ἣν εὐλόγησε κύριος Σαβα-
ὼθ, λέων, Εὐλογημένον ὁ λαός μου ὁ ἐν
Αἰγύπτῳ, καὶ ὁ ἐν Ἀσσυρίοις, καὶ ἡ κληρονο-
μία μου Ἰσραήλ.

Defecerunt principes Tanceos, & exaltati sunt principes Memphe-
13 *os: & decipient Ægyptum per*
tribus. Dominus enim miscuit
14 *eis spiritum seductionis: & se-*
duxerunt Ægyptum in omnibus
operibus suis, sicut errat ebrius, &
15 *vomens simul. Et non erit Ægy-*
ptiis opus, quod faciat caput, &
caudam, & principium, & (b) fi-
16 *nem. Die autem illâ erunt Æ-*
gyptii, quasi mulieres, in timore,
& tremore à facie manûs Domi-
ni Sabaoth, quam ipse immittet
eis. Et erit regio Judæorum Æ-
gyptiis in (i) terrorem. Quicun-
que nominaverit eam ipsis; tim-
bunt propter consilium, quod de-
liberavit Dominus super ipsam. Die
18 *illâ erunt quinq; civitates in Æ-*
gypto loquentes linguâ Chanaani-
te, & jurantes nomine Domi-
ni Sabaoth. Civitas (k) Asedec
vocabitur una civitas. Die illâ
19 *erit altare Domino in regione*
Ægyptiorum: & titulus ad termi-
20 *num ejus Domino. Et erit in si-*
gnum in sæculum Domino in regi-
one Ægypti. Quia clamabunt
ad Dominum propter tribulantes
eos: & mittet eis hominem, qui
salvabit eos: judicans salvabit
21 *eos. Et notus erit Dominus Æ-*
gyptiis: & cognoscent Ægy-
ptii Dominum in die illâ, & fa-
cient sacrificia, & votum vovebunt
vota Domino, & reddent. Et
22 *percutiet Dominus Ægyptios pla-*
gâ, & sanabit eos sanatione. Et
convertentur ad Dominum: &
exaudiet eos, & sanabit eos sana-
23 *tione. Die illâ erit via ab*
Ægypto ad Assyrios: & ingre-
dientur Assyrii in Ægyptum:
& ibunt Ægyptii ad Assyrios:
24 *& servient Ægyptii Assyriis.*
Die illâ erit Israel tertius in Æ-
25 *gyptiis, & in Assyriis benedictus*
in terra, Quam benedixit Do-
minus Sabaoth, dicens; Bene-
dictus populus meus, qui in Ægypto,
& qui in Assyriis, & hæreditas
mea Israel.

CAP. XX.

1 ΑΝno, quo ingressus est Tanathan in Azotum, cum missus esset ab Arna rege Assyriorum, & oppugnavit Azotum, & cepit eam;

ΚΕΦ. κ'.

1 Τοῦ ἔτους (α) ὅτε εἰσῆλθε Ταράθαν εἰς
Ἄζωτον, ἡνίκα ἀπεστάλη ὑπὸ Ἀρνᾶ βασι-
λέως Ἀσσυρίων, καὶ ἐπολέμησε τῇ Ἄζωτον, καὶ
(β) ἔλαβεν αὐτήν,

MS. A. (α) ὃ εἰσῆλθεν Νάθαν (β) κατῴκισε τὸ

Targum JONATHAN.

אסתפשו רברבי טאנס טעו אנש מפיס אטעיו ית מצראי רבני פלכהא׃ ייי רמא בינוהון
רוחא דטעו ואטעיואי ית מצרים בכל עובריהון כמא דטעי ריגא ומיישרש בתיוביה׃ ולא
יהי למצרים מלכא דמלך רישא והנמון ואטרון׃ בעדנא ההיא יהון מצראי חלשין
כנשין ויזעון ויתברון מן קדם ארמות גבורתא דייי צבאות דהוא מרים עליהון׃ ותהי
ארעא רבית יהודה למצרים לדחלא כל דידכר יתה ליה יזיע מן קדם מלכא דייי צבאות
דהוא מליך עליהון׃ בעדנא ההיא יהוון חמש קרוין בארעא דמצרים ממללן ממלל
כנענאה וקיימן בשמא דייי צבאות קרתא בית שמש דעתידא למחרב יתאמר היא חדא
מנהון׃ בעדנא ההיא יהי מרבחא מתקן קדם ייי בגו ארעא דמצרים וקמתא בסטר תחומה
קדם ייי׃ ויהי לאת ולסהיד קדם ייי צבאות בארעא דמצרים ארי יצלון קדם ייי מן קדם
דיתקיפון וישלח להון פריק ורב וישיבנון׃ ותתגלי גבורתא דייי לאוטבא למצראי ויידעון
מצראי למדחל מן קדם ייי בעדנא ההיא ויפלחון בנכסת קורבנין ובקרבנין ונדרין נדרין
קדם ייי וישלמון׃ ומחי ייי ית מצרים מחא ואסנון ותיבון לפולחנא דייי ויקבל צלותהון
ויסי יתהון׃ בעדנא ההיא תהי אורח כביש ממצרים לאתור ויתיון אתורא למצראי
ומצראי באתורא ויפלחון מצראי ית אתורא׃ בעדנא ההיא יהי ישראל תליתאה
למצראי ולאתוראי ברכא בגו דארעא׃ דברכיה ייי צבאות למימר ברוך עמי דאפקית
ממצרים דעל דחבו קדמי אגליתי יתהון לאתור וכדו מתקרן עמי וארסנתי
ישראל׃

כ

בשתא דאתא תרתן לאשדוד כד שלח יתיה סרגון מלכא דאתור ואגיח קרבא
באשדוד וכבשה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Insipientes facti sunt principes Taneos, erraverunt viii Mempheos: deceperunt Ægyptios principes provinciarum ejus. Dominus immisit in eos spiritum erroris, & errare fecerunt Ægyptios in omnibus operibus suis; sicut errat ebrius, & provolvitur in vomitu suo. Et non erit Ægyptiis rex qui regnet, nec princeps nec satrapa, nec præfectus, nec dominator. In tempore illo erunt Ægyptii infirmi sicut mulieres, & contremiscent, & conterentur à facie elevationis potentiæ Domini exercituum, quam ipse levabit super eos. Et erit terra domus Judæ Ægypto in pavorem: omnis qui recordatus fuerit illius, contremiscet à facie consilii Domini exercituum, quod ipse consuluit contra eos. In *tempore illo* erunt quinque civitates in terra Ægypti, loquentes loquela Chanaan, & jurantes in nomine Domini exercituum. Civitas domus Solis, quæ destruenda est, dicetur una ex eis. In tempore illo erit altare præparatum coram Domino in medio terræ Ægypti, & titulus in latere termini ejus coram Domino. Et erit in signum, & in testem coram Domino exercituum in terra Ægypti: quando oraverint coram Domino à facie eorum qui tribulant eos, & mittet eis salvatorem & judicem, & liberabit eos. Et revelabitur potentia Domini ut benefaciat Ægyptiis, & scient Ægyptii timere à facie Domini in tempore illo, & colent in hostiis sanctificatis, & in oblationibus, & vovebunt vota coram Domino, & solvent. Et percutiet Dominus Ægyptios percussione; & sanabit eos, & convertentur ad cultum Domini, & suscipiet orationes eorum, & sanabit eos. In tempore illo erit via trita de Ægypto in Assyriam: & pugnabunt Assyrii contra Ægyptios, & Ægyptii contra Assyrios, & servient Ægyptii Assyriis. In tempore illo, erit Israel tertius Ægyptiis & Assyriis; benedictio in medio terræ. Cui benedixit Dominus exercituum, dicens: Benedictus populus meus quem eduxi de Ægypto: & quia peccaverunt coram me, transmigrare eos feci in Assyriam; & quando conversi sunt, vocati sunt populus meus, & hæreditas mea Israel.

CAP. XX.

1 IN anno quo ingressus est Thartan in Azotum, quando misit eum Sargon rex Assyriæ: & pugnavit contra Azotum, & subjecit eam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܒܗܠܝܢ ܪܫܝܐ ܕܨܥܢ ܐܬܪܥܝܘ ܪܫܝܐ ܕܡܦܝܣ ܐܬܛܥܘ ܠܡܨܪܝܡ ܕܦܢܝܬܗ ܕܫܒܛܐ ܗܘ ܕܡܨܪܝܡ ܠܡܫܪܐ ܒܟܠ ܥܒܕܘܗܝ
14 * ܡܪܡܐ ܒܓܘܗ ܡܨܥܐ ܫܪܐ ܠܡܫܪܐ ܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
15 ܠܡܫܪܐ ܕܥܒܕ ܕܝܢ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
16 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
17 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
18 * ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
19 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
20 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
21 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
22 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
23 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
24 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
25 ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ
ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ

Insanierunt magnates Saan, extulerunt se magnates Mophis, & errare fecerunt Ægyptum per angulos tributum ejus. Dominus miscuit in medio ejus spiritum errantem, & errare fecit Ægyptium in cunctis operibus suis, sicut oberrat ebrius in vomitu suo: Nec erit Ægyptio vir qui faciat caput vel caudam, caudam vel caput. In illo erit Ægyptius similis mulieribus, timebit siquidem ac trepidabit ob elationem manûs Domini potentissimi, quam elaturus est adversùs eum. Eritque terra Judæ Ægyptio formidini, ita ut quoties aliquis mentionem ejus fecerit apud ipsum, exhorrescat; propter consilium Domini potentissimi, quod de se statuit. In illo die erunt urbes quinque in terra Ægypti loquentes linguam Chananæam, & jurantes per Dominum potentem: & harum una vocabitur Heres. In die illo erit ara Domino potenti in medio terræ Ægypti, & statua Domino secus limites ejus: Eritque in signum & testimonium Domino potenti in terra Ægypti. Clamabunt enim ad Dominum causâ opprimentis, mittéque eis servatorem & judicem, & eripiet eos. Et innotescet Dominus Ægyptio, & cognoscent Ægyptii Dominum in die illo, offerénque victimas et similaginem, vovebunt vota Domino, et exolvent. Itaque Dominus Ægyptios plagâ percutiet, tum sanabit eos: convertentur ad Dominum, et exaudiet eos, et sanabit eos. In illo die erit semita ex Ægypto in Assyriam, et ex Assyria in Ægyptum; et ingredietur Assyrius Ægyptum, & Ægyptius Assyriam, & colent Ægyptii Assyrios. In illo die Israel unus è tribus, erit benedictioni tam Ægyptiis quàm Assyriis in medio terræ: Quoniam ipsi benedixit Dominus omnipotens, & ait; Benedictus populus meus qui est in Ægypto, & opus manuum mearum quod est in Assyria, & hæreditas mea Israel.

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

CAP. XX.

1 * ܒܫܢܬܐ ܕܐܬܐ ܬܪܬܢ ܠܐܫܕܘܕ ܒܙܒܢܗ ܕܫܪܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪ ܫܕܪ ܠܗ ܠܬܪܬܢ ܘܩܛܠ ܠܐܫܕܘܕ ܘܢܨܚ ܠܗ ܘܫܩܠ ܠܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܙܠ ܘܦܫܛ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗ ܡܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܐ ܕܢܬܪ ܡܢ ܩܝܢ ܕܐܝܟ ܕܡܬܬܥܐ ܫܟܪܐ ܒܩܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚ

CAP. XX.

ANno quo venit Tharthan in Asdod, cùm misisset eum Sargon rex Assyriæ, oppugnásset Asdod, & cepisset eam;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * قَدْ تَعَبَ رُؤَسَاءُ صَاعَنَ * وَارْتَعَبَ رُؤَسَاءُ مُنْفَ * وَيُضِلُّونَ مِصْرَ بِقَبَائِلِهَا * لِأَنَّ الرَّبَّ مَزَجَ لَهُمْ رُوحَ
14 الضَّلَالَةِ * وَأَضَلَّ مِصْرَ بِكُلِّ أَعْمَالِهِمْ كَمَا يَضِلُّ السَّكْرَانُ * وَالْخَادِفُ مَعًا * وَلَا يَكُونُ لِلْمِصْرِيِّينَ
15 عَمَلٌ الَّذِي يَصْنَعُ رَأْسًا وَذَنَبًا بَدْوًا وَغَايَةً * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ تَصِيرُ الْمِصْرِيُّونَ مِثْلَ النِّسَاءِ فِي خَوْفٍ
16 وَرَعْدَةٍ * مِنْ وَجْهِ يَدِ رَبِّ الْجُنُودِ الَّتِي يُصَنِّعُهَا عَلَيْهِمْ * وَتَكُونُ بَلْدَةُ يَهُوذَا لِلْمِصْرِيِّينَ خَوْفًا *
17 كُلُّ مَنْ يَسْمِيهَا لَهُمْ يَخَافُونَ * لِأَجْلِ الرَّأْيِ الَّذِي رَوَاهُ الرَّبُّ عَلَيْهَا * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ تَكُونُ خَمْسُ
18 مُدُنٍ بِمِصْرَ تَتَكَلَّمُ بِلِسَانِ الْكَنْعَانِيِّ * وَتَحْلِفُ بِاسْمِ الرَّبِّ * مَدِينَةُ عَيْنِ شَمْسٍ تُدْعَى مَدِينَةً
19 وَاحِدَةً * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ يَكُونُ مَذْبَحٌ لِلرَّبِّ فِي كُورِ الْمِصْرِيِّينَ * وَنُصْبٌ عِنْدَ حَدِّهَا لِلرَّبِّ *
20 وَيَكُونُ عَلَامَةً إِلَى الدَّهْرِ لِلرَّبِّ فِي كُورِ مِصْرَ * لِأَنَّهُمْ يَصْرُخُونَ إِلَى الرَّبِّ لِأَجْلِ مُحَرِّبِيهِمْ * فَيُرْسِلُ
21 لَهُمُ الرَّبُّ إِنْسَانًا الَّذِي يُخَلِّصُهُمْ * حَاكِمًا يُخَلِّصُهُمْ * وَيَكُونُ الرَّبُّ مَعْرُوفًا لِلْمِصْرِيِّينَ * وَيَعْرِفُونَ
22 الْمِصْرِيُّونَ الرَّبَّ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ * وَيَصْنَعُونَ ذَبِيحَةً * وَيَنْذُرُونَ نُذُورًا لِلرَّبِّ وَيُوفُونَ * وَيَضْرِبُ الرَّبُّ
23 الْمِصْرِيِّينَ ضَرْبَةً عَظِيمَةً وَيَشْفِيهِمْ شِفَاءً * وَيَرْجِعُونَ إِلَى الرَّبِّ وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ تَكُونُ
طَرِيقٌ مِنْ مِصْرَ إِلَى الْمَوْصِلِيِّينَ * وَتَدْخُلُ الْمَوْصِلِيُّونَ إِلَى مِصْرَ * وَالْمِصْرِيُّونَ يَذْهَبُونَ إِلَى
24 الْمَوْصِلِيِّينَ * وَيَعْبُدُ الْمِصْرِيُّونَ لِلْمَوْصِلِيِّينَ * فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ يَكُونُ إِسْرَائِيلُ ثَالِثًا فِي الْمَوْصِلِيِّينَ
25 وَفِي الْمِصْرِيِّينَ * مُبَارَكٌ فِي الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكَهَا رَبُّ الْجُنُودِ قَائِلًا * مُبَارَكٌ شَعْبِي الَّذِي بِمِصْرَ
وَالَّذِي فِي الْمَوْصِلِيِّينَ * وَمِيرَاثِي إِسْرَائِيلُ *

* الْفَصْلُ الْعِشْرُونَ *

* الْوَحْيُ الْعَاشِرُ *

1 * فِي السَّنَةِ الَّتِي دَخَلَ فِيهَا طَرْتَانُ إِلَى أَسْدُودَ * حِينَ أَرْسَلَ مِنْ قِبَلِ أَرْيَا مَلِكِ الْمَوْصِلِيِّينَ
وَحَارَبَ أَسْدُودَ * وَأَخَذَهَا *

Defecerunt principes Saan, amoti sunt principes Menphis, & seducent Ægyptum cum nationibus ejus. Nam Dominus miscebit eis spiritum erroris, qui errare faciet Ægyptios in omnibus operibus suis quemadmodùm errat ebrius, adeoque fatuissimi quemque: Nec erit Ægyptius ullum opus faciens caput aut caudam, principium aut finem. Eo die erunt Ægyptii sicut mulieres in timore & formidine, propter manum Domini exercituûm quam impositurus est iis. Et patria Judæorum ita formidabit, reddetur Ægyptiis, ut quoties aliquis nominaverit eam apud ipsos, exhorrescant propter consilium quod decrevit Dominus adversùs eam. Eo die erunt urbes quinque in Ægypto loquentes idioma Chananæum, & juranteſ per nomen Dominii; urbs Ainsemes vocatur una harum urbium. Eo die erit altare Domino in regione Ægyptiorum, & statua Domino juxta terminum ejus: Eritque signum sempiternum Domino in regione Ægypti: clamabunt enim ad Dominum ob affligentes se, mitteque eis Dominus hominem qui liberet eos, judicem qui eripiat illos. Eritque Dominus notus Ægyptiis, & cognoscent Ægyptii Dominum eo die, facient sacrificia, vovebunt Domino & persolvent. Percutiet ergò Dominus Ægyptios plagâ magnâ, tùm sanabit eos curatione suâ: revertentur ad Dominum, & exaudiet illos. Eo die erit iter ex Ægypto ad Assyrios, & ingredientur Assyrii Ægyptum, & Ægyptii abibunt ad Assyrios, & servient Ægyptii Assyriis. Eo die erit Israel tertius inter Assyrios & Ægyptios, Benedictus in terra, cui benedixit Dominus exercituum, dicens, Benedictus populus meus qui est in Ægypto, & qui est inter Assyrios, & hæreditas mea Israel.

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

CAP. XX.

Revelatio decima.

ANno quo ingressus est Tathan in Asdodem (quum scilicet missus ab Aretharegé Assyriorum, oppugnavit Asdodem & cepit eam)

1

ישעיה : כא

filii Jesahjahu manum per DOMINUS est locutus illo tempore In
בְּעֵת הַהִיא דִּבֶּר יהוה בְּיַד יְשַׁעְיָהוּ בֶן־ 2
tuis lumbis *desuper* saccum *solves* & , Vade : dicendo , Amos
אָמוֹץ לֵאמֹר לֵךְ וּפִתַּחְתָּ הַשַּׂק מֵעָל מָתְנֶיךָ
, nudus eundo sic fecit & : *tua pede desuper solves* tuum calceamentū &
וְנַעֲלְךָ חָלַצְתָּ מֵעַל רַגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הָלַךְ עָרוֹם
ambulavit Quemadmodū : DOMINUS Dixitque , discalceatus &
וְיָחֵף : וַיֹּאמֶר יהוה כַּאֲשֶׁר הָלַךְ 3
signum annis tribus ; discalceatus & , nudus Jesahjahu meus servus
עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת
rex ducet Sic , Æthiopiam super & , Ægyptum super portentum &
וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ : כֵּן יְנַהֵג מֶלֶךְ 4
pueros , Æthiopicam transmigrationē & , Ægypti captivitatem Assur
אַשּׁוּר אֶת־שְׁבִי מִצְרַיִם וְאֶת־גָּלוּת כּוּשׁ נְעָרִים
, Ægypti *nuditate nate* discoopertos & , discalceatum & nudum , senes &
וְזְקֵנִים עֲרוֹם וְיָחֵף וְחֲשׂוּפֵי שֹׁת עֶרְוַת מִצְרָיִם :
, Ægypto ab & , suo aspectu Æthiopia ab , *erubescent* & , confringentur Et
וְחַתּוּ וּבֻשׁוּ מִכּוּשׁ מִבְטַח וּמִן־מִצְרַיִם 5
Ecce : illa die in hujus insulæ habitator dicet Et , sua gloria
הִפְאַרְתָּם : וְאָמַר יֹשֵׁב הָאִי הַיָּם בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה 6
faciebus à *erui ad* , auxilio pro *illuc* confugimus quò , nostER aspectū *sic*
כֹּה מִבַּטָּנוּ אֲשֶׁר נָסַנוּ שָׁם לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל מִפְּנֵי
? nos evademus quomodo & , Assur regis
מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֵיךְ נִמְלָט אֲנָחְנוּ :

CAP. XXI. כא

deserto è, transeundum ad *Meridie* in turbines Ut , maris deserti *Onus*
מַשָּׂא מִדְבַּר־יָם כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לְחָלִיף מִמִּדְבָּר 1
prævaricator : mihi est nunciata dura Visio , formidabili terra de venit
בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה : חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי הַבּוֹגֵד 2
: Madai obside ; Helam Ascende , vastator vastator & , prævaricator
בּוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדָי
, dolore mei lumbi sunt repleti Propterea , feci cessare ei gemitū omnē
כָּל־אֲנָחָתָהּ הִשְׁבָּתִי : עַל־כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חִלְחָלָה
audendo ab me Diffortis parturientis *tormina* sicut, me apprehēderunt *tormina*
צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה נָעֵיתִי מִשְّמֹעַ
ereptusum : me terruit horror , meum cor Etravit *videndo à* fui territus
נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת : הָעָה לְבָבִי פִּלָּצוּת בַּעֲתָתְנִי אֶת־נֶשֶׁף 4
speculando , mensam Disponendo *terrorem* in mihi posuit *mei amplexus*
חִשְׁקִי שָׂם לִי לְחֲרָדָה : עָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן צָפֶה 5
, clypeum ungite , principes surgite : bibendo comedendo , speculam
הַצָּפִית אֲכוֹל שְׁתוֹ קוּמוּ הַשָּׂרִים מָשְׁחוּ מָגֵן :
, speculatore statue , Vade : DOMINUS me ad dixit sic Etenim
כִּי כֹה אָמַר אֲלַי אֲדֹנָי לֵךְ הַעֲמֵד הַצֹּפֶה 6
, currum , equitum par , currum vidit Et , *indicabit* , videritque
אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד : וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים רֶכֶב 7
, attentione multa , attentione attendit Et , cameli , currum , asini
חֲמוֹר רֶכֶב גָּמָל וְהִקְשִׁיב קָשֶׁב רַב־קָשֶׁב :
, jugiter *stans* ego , mi Domine , speculam super : Leo clamavit Et
וַיִּקְרָא אַרְיֵה עַל־מַצָּפָה אֲדֹנָי אָנֹכִי עֹמֵד תָּמִיד 8
ecce Et , noctibus totis *stans* ego , *mierdiu*
יוֹמָם וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אֲנֹכִי נֹצֵב כָּל־הַלֵּילוֹת : וְהִנֵּה 9
: dixit & , respondit & : equitum par viri currus venit hic
זֶה בָא רֶכֶב אִישׁ צֶמֶד פָּרָשִׁים וַיַּעַן וַיֹּאמֶר
, te. ram. i ; contrivit ei? deorum sculptilia omnia & , Babel cecidit Cecidit
נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל וְכָל־פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ שִׁבַּר לָאָרֶץ :
exercituum DOMINO à audivi quæ : meæ areæ *filius* & mea Tritura
מְרֻשָּׁתִי וּבֶן־גָּרְנִי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת 10
, vobis annunciavi , Israel Deo
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם :

Versio VULG. LAT.

2 In tempore illo locutus est Dñs in manu Isaiæ filii Amos, dicens; Vade, & solve saccū de lumbis tuis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic, vadens nudus, & 3 discalceatus. Et dixit Dñs; Sicut ambulavit servus meus Isaias nudus, & discalceatus, trium annorū signum & portentū erit sup Ægyptū, & sup 4 Æthiopiam: Sic minabit rex Assyriorum captivitatem Ægypti, & transmigrationē Æthiopiæ, juvenū & senum, nudam & discalceatā, discooperis natibus ad ignominiā Ægypti. Et timebunt, & confundentur ab Æthiopia spe suâ, & ab Ægypto gloriâ suâ, 6 Et dicet habitator insulæ huj' in die illa; Ecce hæc erat spes nostra, ad quos confugim' in auxilium, ut liberarent nos à facie regis Assyriorū: & quo modo effugere poterim' nos?

CAP. XXI.

1 ONus deserti maris. Sicut turbines ab Africo veniunt, de deserto venit, de terra horribili. Visio dura nuntiata est mihi: qui incredul' est, infideliter agit: & qui depopulatur est, vastat. Ascende Ælam, obside Mede: omnē gemitū ejus 3 cessare feci. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore, angustia possedit me sicut angustia parturientis: corrui cùm audirem, conturbat' sum cùm viderem. Emarcuit cor meū, tenebræ stupefecerunt me: Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculū. Pone mensam, contemplare in specula comedentes & bibentes: surgite principes, arripite clypeum. Hæc enim dixit mihi Dominus; Vade, & pone speculatorē: & quodcunque videbit annuntiet. Et vidit currū duorū equitū, ascensorem asini, & ascensorem cameli: & contemplatus est diligenter 8 multo intuitu. Et clamavit leo; Super speculâ Dñi ego sum, stans jugiter p diem: & super custodiâ meâ ego sum, stans totis noctib'. Ecce iste venit ascensor vir bigæ equitum, & respondit, & dixit; Cecidit, cecidit Babylon, & omnia sculptilia deorum ejus 10 contrita sunt in terrā. Tritura mea, & filii areæ meæ, quæ audivi à Dño exercituum Deo Israel, annuntiavi vobis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Τότε ἐλάλησε κύριος σὺν (γ) Ἡσαΐαν υἱὸν Ἀμώς, λέγων, Πορεύου καὶ ἄφελε τὸν Σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ Σανδάλιά σου ἀπόλυσα ἀπὸ τῶν ποδῶν σου, καὶ ποίησον ὕτως, πορευόμενος γυμνὸς καὶ (δ) ἀνυπόδητος. 3 Καὶ εἶπε κύριος, Οὗ τρόπον πεπόρευται (δ) ὁ παῖς μου Ἡσαΐας γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος τρία ἔτη, τρία ἔτα (ε) ἔσται εἰς Σημεῖα καὶ τέρατα τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Αἰθίοψιν. 4 Ὅτι ὕτως ἄξει βασιλεὺς Ἀσσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν Αἰγύπτου καὶ Αἰθιόπων, νεανίσκους καὶ πρεσβύτας, γυμνοὺς καὶ ἀνυποδέτους, ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχύνην Αἰγύπτου. 5 Καὶ αἰσχυνθήσουν (ζ) ἠπιθέντες (ζ) ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ 6 Αἰγύπτιοι, ἦσαν γὰρ αὐτοῖς δόξα. Καὶ ἐρεῖσιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ (η) ταύτῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Ἰδὲ ἡμεῖς ἤλπι πεποιθότες τοῦ φυγεῖν εἰς αὐτὸς εἰς βοήθειαν, οἷ ἐκ ἠδύναντο σωθῆναι ἀπὸ βασιλέως Ἀσσυρίων, καὶ πῶς ἡμεῖς σωθησόμθα ;

MS. A. (γ) Ἡσαΐαν, λέγων, (ζ) ἀνυπόδητος. (δ) Ἡσαΐας ὁ παῖς μου (ε) ἔσται Σημεῖα (ζ) οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ (η) ταυτῇ, Ἰδὲ ἡμεῖς

ΚΕΦ. κα'.

ΤΟ' ΌΡΑΜΑ ΤΗ'Σ ΈΡΗ'ΜΟΥ.

1 Ὡς καταιγὶς δ' ἐρήμου διέλθοι, ὀξὺ ἐ-
ρῆμου ἐρχομένη ἐκ γῆς φοβερόν· Τὸ ὅραμα,
καὶ σκληρὸν ἀνηγέλη μοι. ὁ ἀδικῶν ἀδικεῖ,
ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμῖ, καὶ
οἱ πρέσβεις Μῆδ Περσῶν ἐπ' ἐμὲ ἔρχονται·
3 νῦν τεκέξω καὶ παρακαλέσω ἐμαυτόν. Διὰ-
τοῦτο ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ὀδυνῶν, καὶ
ὠδῖνες ἔλαβόν με ὡς τὴν τίκτουσ· ἠδί-
κησα (α) τοῦ μὴ ἀκοῦσαι, ἐταράχθησα (β) τοῦ μὴ
4 βλέπειν. Ἡ καρδία μου πλανᾶ, ἡ ἀνο-
μία με βαπτίζει, ἡ ψυχή μου ἐφέσηκαν εἰς
5 φόβον. Ἑτοίμασον τὴν τράπεζαν, (γ) φά-
γετε, πίετε ἀναστάντες οἱ ἄρχοντες, ἑτοί-
6 μασθε θυρεοὺς, Ὅτι ὕτως εἶπε (δ) πρὸς
με κύριος, Βαδίσας σεαυτῷ σῆσον σκο-
7 πὸν, καὶ (ε) ὃ ἂν ἴδῃς ἀναγγειλον. Καὶ εἶδον
ἀναβάτας ἱππεῖς δύο, (ζ) καὶ ἀναβάτην ὄνου,
καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀκρόασα ἀκρόασιν
8 πολλὴν, Καὶ κάλεσον Οὐείαν εἰς ἡ(η) σκο-
πιάν. κύριος εἶπεν, Ἐγὼ διαπαντὸς
ἡμέρας, καὶ ἐπὶ τῆς φυλακῆς (θ) ἐγὼ ἔ-
9 στω ὅλην τὴν νύκτα. Καὶ ἰδὲ αὐτὸς ἔρχε-
ται ἀναβάτης (ι) ἱππαρεῖς. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε,
(ι) Πέπτωκε πέπτωκε Βαβυλὼν, καὶ πάντα
τὰ ἀγάλματα αὐτῆς, καὶ τὰ χειροποίητα
10 αὐτῆς συντρίβηκε εἰς τὴν γῆν. Ἀκούσατε,
οἱ καταπελειμμένοι, (κ) καὶ οἱ ὀδυνώμενοι ἀκ-
κόσατε, ἃ ἤκουσα παρὰ κυρίου Σαβαὼθ, ὁ θε-
ὸς τῶ Ἰσραὴλ ἀνήγγειλεν ἡμῖν.

MS. A. (α) τὸ μὴ (β) τὸ μὴ (γ) πίετε, φάγετε· (δ) κύριος πρὸς με, (ε) ὁ ἐὰν (ζ) ἀναβάτην (η) σκοπιὰν κυρίου. καὶ εἶπεν, (θ) ἔστω (ι) Σωωρὶ-δ·θ. (ι) Πέπτωκεν Βαβυλὼν, (κ) καὶ ὀδωνώμενοι

Tunc loquutus est Dominus ad Esaiam filium Amos, dicens; Vade, & aufer saccum à lumbo tuo, & calceamenta tua solve de pedibus tuis, & (a) fac ita, vadens nudus, & discalceatus. Et dixit Dominus; Quomodò ivit puer meus Esaias nud', & discalceatus (b) tres annos; (c) tres anni erunt in signa, & prodigia Ægyptiis, & Æthiopibus: Quoniam sic ducet rex Assyriorum captivitatem Ægypti, & Æthiopum, juvenes, & senes, nudos, & discalceatos, discooperios, confusionem Ægypti. Et confundentur pudi super Æthiopibus, in quibus erant fidentes Ægyptii: ecce enim eis gloria. Et dicent habitatores insulæ hujus in die illa; Ecce nos suimus fidentes ad fugiendum ad eos in auxilium: qui non potuerunt salvari à rege Assyriorum: & quomodò nos salvabimur?

CAP. XXI.

VISIO DESERTI.

1 SIcut tempestas per desertum transeat, è deserto veniens de terra, terribilis Visio, & dura annuntiata est mihi. (a) Prævaricans prævaricatur, iniquus iniquè agit. Super me Elamitæ, & legati Persarum super me veniunt. Nunc gemam, & consolabor meipsum. Propter hoc impletus est 3 lumbus meus dissolutione: & dolores apprehenderunt me, sicut parturientem: insultè egi non audiendo: studiosè egi, nè viderem. Cor meum errat: & iniquitas me demergit: anima mea incubuit in timorem. Para mensam, 5 comedite, bibite: Surgentes principes parate clypeos: Quia sic 6 dixit ad me Dominus; Vadens tibi statue speculatorem: & quodcunque videris, annuntia. Et vidi ascensores equites duos, & ascensorem asini, & ascensorem cameli. Ausculta auscultatione multa: Et voca (b) uriam 8 (c) in speculam: Dominus dixit; Steti semper die, & super custodia steti tota nocte: Et ecce ipse 9 venit ascensor bigæ. Et respondens dixit; Cecidit, cecidit Babylon, & omnia simulacra ejus, & manufacta ejus contrita sunt in terram. Audite, qui derelicti estis, 10 & qui doletis, audite, quæ audivi à Domino Sabaoth: Deus Israel annuntiavit nobis.

Targum JONATHAN.

בְּעִדָּנָא הַהִיא גְּזַר יְיָ בְּיַד יְשַׁעְיָה בַּר אמוֹץ לְמֵימַר אֵזֵיל וּתְיַסַּר סַקָּא בְּחַרְצָךְ וּמַסְנָךְ 2
תְּשִׁלּוּף מֵעַל רַגְלָךְ וַעֲבַד כֵּן אֵזֵל פְּתִיחַ וְיָחֵף : וַאֲמַר יְיָ כְּמָא דַהֲלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָה פְּתִיחַ 3
וְיָחֵף תְּלַת שְׁנִין אָרְח וּמוֹפֵת עַל מִצְרָאֵי וְעַל כּוּשָׁאֵי : כֵּן יְדַבַּר מַלְכָּא דַאתּוּר יַת שְׁבֵי 4
מִצְרַיִם יַת גְּלוּת כּוּשׁ עוֹלִמִין וְסָבִין פְּחִיחִין וְיָחֵפִין וְגָלֵן עֲרָיוּת קָלָן מִצְרָיִם : וְיִתְבְּרוּן 5
וְיִבְהֲתוּן מִכּוּשׁ בֵּית רוּחֲצָנֵיהוֹן וּמִן מִצְרַיִם תּוּשְׁבַּחְתְּהוֹן : וַיֵּמַר יָתִיב נַסָּא הָדֵין בְּעִדָּנָא 6
הַהִיא הַכְּדֵין הָוָה בֵּית רוּחֲצָנָא דְּהַוִינָא סְבִירִין לְמֶעְרוּק לְתַסָּן לְסַעְדָּ לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִן
קֳדָם מַלְכָּא דַאתּוּר עַד כְּדוּן נְפַשְׁהוּן לָא שֵׁיזְבִין וְאֵיכְדֵין נִשְׁתֵּיזֵב אֲנַחְנָא :

כא

מַטַּל מַשְׁרְיָן דְּאַתְיָן מִמַּדְבְּרָא כְּמִי יַמָּא דְנָגְדִין כְּעֻלּוּלִין וְאָתְיָן בְּאוּרְח דְּרוּמָא מִדְּבָרָן 1
וְאָתְיָן מִמַּדְבְּרָא מְאַרְעָא דְאִתְעַבִּידָא בְּהּ חֲסִינִין : אֲמַר נְבִיָּא נְבוּאָה קְשִׁיָא אִתְחַוְיָא לִי 2
אֲנִיסָיָא מִתְאַנְסִין וּבְזִיָּא מִתְבַּזְּוִין סְקוּ עִילָמָאֵי תְּקִפּוּ מָדָאֵי כֹּל דַּהֲוָה מִתְאַנְחִין מִן קֳדָם
מַלְכָּא דְבָבֶל אֲנִיחַת לְהוֹן : עַל כֵּן אִתְמְלִיאוּ חֲרָצֵיהוֹן וְעָיְיָא דְחֵלָא אֲחַדְתִּנִין הָא כְּחֵבְלִין 3
לִילֵדְתָּא אִשְׁתַּפְּשׁוּ מִלְּמִשְׁמַע טָעוּ מִלְّמֶחֱזֵי : טָעָה לִבְּהוֹן עָקָא וּבִישׁוּתִין אֲחַדְוּנִין אֲתַר בֵּית 4
רוּחֲצָנֵיהוֹן הָוָה לְהוֹן לְחָבֵר : סַדְּרוּ פַּתּוֹרִין אֶקִימוּ סַכְוָאִין אֲכוֹלוּ שְׁתּוּ קוּמוּ רַבְרְבַיָּא 5
סְרִיקוּ וְצַחֲצוּחוּ וְיָנֵא : אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר לִי יְיָ אֵזֵיל אֶקֵים סַכְוָאִה דְיַחֲוֵי חֲוֵי : וַיְהֵי רְתֵה אֶנְשׁ 6
וְעִדְּוֵי תְּרֵין זוּג פָּרָשִׁים רְכַב עַל חֲמַר רְכַיִב עַל גַּמְלָא אֲמַר נְבִיָּא אֲצַתִּית אֲצַתָּא וַהֲוָת הָא 7
מַשְׁרְיָן לְחָדָא : אֲמַר נְבִיָּא קָל מַשְׁרְיָן דְּאִתְיָן בְּסִיטְוֵנֵיהוֹן כַּאֲרָיָא וְעַל סְכוֹתָא קְדָם יְיָ אֲנָא 8
קָאֵם תְּדִירָא בְּיוֹמָמָא וְעַל מַטְרַתִּי אֲנָא מְעַתַּד כָּל לֵילְיָא : וְהָא דֵין אָתָא רְתֵה אֶנְשׁ וְעִדְּוֵי 9
זוּג פָּרָשִׁין וַאֲתַיִב וַאֲמַר נְפַלַת וְאַף עְתִידָא לְמִפַּל בָּבֶל וְכֹל צַלְמֵי טַעֲוָתָהּא יְדִקְרִקִין
לְאַרְעָא : מְלִכִין דְּאוּמְנִין לְאַנְחָא קְרָבָא אִיתוּן עֲלָה לְמִבּוּהָא כְּאַרְעָא דְאוּמְנִין לְמֵרְשַׁיתָא
אַרְעָא אֲמַר נְבִיָּא דְשַׁמְעִיתִי קָל מִימְרָא דְיָי צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חַוִּיתִי לְכוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In tempore illo decrevit Dñs per manū Esaiæ filii Amos, dicens: Vade & 2 solve faccum de lumbis tuis, & calciamenta tua discalciabis de pedibus tuis: & fecit sic; ambulans nudus & discalciatus. Et dixit Dñs: Sicut ambula- 3 vit servus meus Esaias nudus & discalciatus tribus annis in signum & portentū sup Ægyptios, & super Æthiopes: Sic ducet rex Assyriæ captivitatē 4 Ægypti, & transmigrationē Æthiopiæ, juvenes & senes, nudos & discalciatos, & discoopertis pudendis in ignominiā Ægyptiorum. Et conterentur & confundentur ab Æthiopia domo confidentiæ suæ, & ab Ægyptiis laude sua. Et dicet habitator insulæ hujus in tempore illo: Ecce hic erat 6 *domus* confidentiæ nostræ, ad quem sperabamus confugere in auxilium, ut liberaremur à facie regis Assyriæ: & si isti adhucanimas suas non liberaverunt, quomodo liberabimur nos?

CAP. XXI.

1 ONus exercituū venientiū à deserto, sicut aquæ maris; decurrentes quasi turbines, & venientes per viam Austri sese proripiunt, & veniunt à deserto, de terra in qua facta sunt terribilia. Dicit propheta, Prophetia dura 2 nunciata est mihi. Violenti violentiam inferunt, & direptores diripiunt: Ascendite Elamitæ, circuite Medi: & omnes qui gemebāt à facie regis Babylonis, requiescere feci eos. Propterea impleti sunt lumbi eorū tremore; timor apprehendit eos, sicut dolores parturientē: insipientes facti sunt 3 ne audiant: erraverunt ut non videant. Erravit cor eorū; tribulatio & 4 conturbationes apprehenderunt eos, quia domus confidentiæ suæ fuit eis in interitū. Ordinate mensas, statuite speculas, comedite, bibite, surgite 5 principes, tergite et lucida facite arma. Quia hæc dicit mihi Dñs, Vade, con- 6 stitue speculatorē; quodcunq; videritis, annuntiet. Et vidit currū hominū, 7 & cum eo par equitū: ascensorē asini, & ascensorē cameli. Dixit propheta, Auscultavi auscultatione, & vidi; et ecce, turbæ *ingentes*. Dixit propheta; 8 Vox turmarū venientiū cum loricis suis sicut leo; *et* sup specula ego sto coram Dño semp in die, et in custodia mea ego sto tota nocte. Et ecce iste ve- 9 nit currū hominis, et cum eo duo equites: et respondit et dixit, Cecidit & etiā futura est ut cadat Babylon, et omnia simulachra idolorū ejus commi- 10 nuentur *ad terram*. Reges qui consueti sunt ad ineundū prælium venient contra eam, ut diripiant eam sicut plaustrum artificis ad triturandam are-

am. Dicit propheta, Quod audivi, *vocem sermonis* Domini exercituum Dei Israel, annuncio vobis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Eodem illo tempore locutus eſt Dominus per Eſaiam prophetam Amoſi filium, dixitque ad eum; Abi, depone cilicium de lumbis tuis, & calceos tuos de pedibus tuis: feciſque ſic, & inceſſit nudus & diſcalceatus. Tum dixit Dominus, Quemadmodum inceſſit ſervus meus Eſaia nudus & diſcalceatus, ita fient ſigna & portenta tribus annis ſuper Ægyptum & ſuper Cus. Sic abducet rex Aſſyriæ captivitatem Ægypti, & captivitatem Cus, juvenes ac ſenes nudos & diſcalceatos; & detegetur turpitudo Ægypti: Et frangentur ac pudore afficientur à Cus fiduciâ ſuâ, & ab Ægypto gloriâ ſuâ. Et dicet incola hujus inſulæ eo die, Hiccine eſt ſtatus fiduciæ noſtræ ad quam confugeramus ut haberemus præſidium, & evaderemus à rege Aſſyriæ? nos igitur quomodo ſalvaremur?

CAP. XXI.

Onus deſerti maris.

NOn ſecus ac nimbus ab Auſtro advolans è deſerto, & veniens è terra longinqua; Spectrum atrox apparuit nobis: tyrannus opprimens, & prædo diripiens. Aſcende Ilam & montes Mediæ, & omnes gemitus ejus ceſſare faciam. Iccirco repletum eſt dorſum meum tremore, & corripuerunt me caligines quaſi caligines parturientis: contremiſco quò minùs audiam, et conturbor quò minùs videam. Errat cor meum, caligines me terrent, et pulchritudines mihi gratiſſimas vertunt mihi in pavorem. Parate menſas, ſpeculamini ſpeculatores, edite et bibite, Surgite magnates, ungite clypeos: Nam ita dixit mihi Dominus; Vade, conſtitue ſpeculatorem qui quod viderit indicet. Cùm itaque vidiſſet equitatum duorum equitum, unius aſino, alterius camelo inſidentis; cúmque diu auditum intendiſſet, Clamavit ſpeculator in auribus meis, ac dixit; Ego domine, conſiſtam jugiter per diem, et in excubiis meis perſtabo totis noctibus. Interea ecce venit unus ex inequitantibus illis equitibus, et reſpondens dixit; Cecidit, cecidit Babel, et omnes dii ejus ſculptiles confracti ſunt humi, propter penuriam meſſis et propter penuriam aræ. Quod audivi à Domino Deo Iſraelis, nuntiavi vobis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Eo inquam tempore allocutus eſt Dominus Eſaiam filium Amos, dicens; Vade, & exue ſaccum tuum de lumbo tuo, et ſoleas tuas ſolve de pedibus tuis, & hoc modo facito: incede nudus & diſcalceatus. Tum dixit Dominus, Quemadmodum inceſſit puer meus Eſaia nudus & diſcalceatus, ita tribus annis erunt ſigna & prodigia in Ægypti & Æthiopibus. Hoc enim pacto abducet rex Aſſyriorum captivos Ægypti, & juvenes ac ſenes Æthiopum, nudos et diſcalceatos, revelantes turpitudinem Ægypti. Ita pudefacti ſuperabuntur Ægyptii ab Æthiopibus quibus freti erant Ægyptii, quippequi gloriationi eſſent apud ipſos. Et dicent habitantes in hac inſula eo die, Ecce nos confidebamus fore ut pro auxilio confugeremus ad iſtos qui nequeunt liberare ſe à rege Aſſyriorum, quomodo ergò nos evaderemus?

CAP. XXI.

Revelatio undecima.

Textus decimus.

PRophetia de incolis deſerti quod eſt mari proximum. *Ceu turbo de deſerto, permeans è deſerto, veniens è terra, Verbum formidabile ac prædurum nuntiatur mihi: Rebellis rebellat, et perfidus perfidè agit in gentem Abuaz, (i. Elamitas:) patroni Perſarum ad me venient: jam reſpirabo & meipſum conſolabor. Hac de re impletu eſt dorſum meũ diſſolutione, et occupaverunt me tormina quaſi parturientem: adeo opprimor ut non audiam, adeo trepido ut non videam. Animus meus errat, ſcelus me debilitat, & anima mea ſuprema terrore percellitur. Sternite menſam, edite, bibite: ſurgite O principes, præparate clypeos. Hoc enim dixit mihi Dominus; Adeſto, ſtatue tibi exploratorem; & quod videris, annuntia. Et vidi duos equites inſidentes, unum inſidentem aſino, alterum inſidentem camelo, ut multa auditu digna narrarent. Voca etiam ſtatim ad explorationem Domini: & dixit, Steti indefinenter per dies aliquot, & ſuper caſtra ſteti ego totâ nocte. Eo ſtante advenit eques unus ex iis duobus, qui reſpondit ac dixit, Corruit Babel illa magna, & omnia ipſius idola & manufacta ipſius comminuta ſunt in terram uſque. Audite O religioſi & dolentes, audite: quod audivi à Domino exercituum, Deo Iſraelis, annuntio vobis.*

ישעיה: כב

, nocte de quid Custos : Sehir de *clamant* me ad : Dumah *Onus*
11 מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה
: nox etiam & mane Venit : custos Dixit ? nocte de quid custos
12 אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם־לַיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה:
saltu In : Harab in *Onus* .venite ,revertimini , quærite *quæritis* si
13 אִם תְּבַעְיוּן בְּעִיוּ שֻׁבוּ אֲתָיוּ מִשְׁאָ בְּעֶרֶב בַּיַּעַר
sistienti occursum In .Dedanim ,semitæ ,morabimini Harab in
14 בָּעֶרֶב תָּלִינוּ אָרְחוֹת דְּדָנִים: לִקְרַאת צָמֵא
.*vagantem* prævenite ejus pane cum Temah terræ habitatores ,aquæ venite
הַתְיוּ מַיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ תֵּימָא בִּלַּחְמוֹ קַדְּמוּ נֹדֵד
, *expansi* gladii *faciebus* à ; *evagati sunt* gladiorum *faciebus* à Quoniam
15 כִּי־מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי חֶרֶב נְטוּשָׁה
sic Quia .prælii gravitatis *facibus* à & ,extenti arcus *facibus* à &
16 וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה: כִּי כֹה
cônsumetur & ,mercenarii anni sicut ,*anno adhac* In :me ad Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי אֵלַי בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה
filiorum fortium *arcus numeri* residuum Et .Chedar gloria omnis
17 כָּל־כְּבוֹד קֵדָר: וּשְׁאָר מִסְפַּר־קֶשֶׁת גִּבֹּרֵי בְנֵי
.eft locutus Israel Deus DOMINUS nam : imminuentur Chedar
קֵדָר יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר:

CAP. XXII. כב

tu omnis ascendisti quia , nunc tibi Quid .visionis vallis *Onus*
1 מַשָּׂא גֵיא חִזָּיוֹן מַה־לָּךְ אֲפוּא כִּי־עָלִית כֻּלָּךְ
.læta civitas ,tumultuans urbs , plena *Tumultuationibus* è tecta in
לַגַּגּוֹת: הַשְּׁאֹנָה מְלֵאָה עִיר הֲמוּלָה קִרְיָה עַלִּיזָה
.bello mortui neque , gladio interfecti non tui Interfecti
חֲלָלַיִךְ לֹא חֲלָלֵי־חָרֶב וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה:
Omnes .sunt ligati *arcu eb* ,simul *sunt vagati* tui *gubernatores* Cuncti
2 כָּל־קְצִינַיִךְ נִדְּדוּ־יָחַד מִקֶּשֶׁת אֲסָרוּ כָּל־
: dixi Propterea .*fugerant longè* à ,pariter *sunt vincti tui* inventi
נִמְצָאַיִךְ אֲסוּרִי יָחַדוּ מֵרָחוֹק בָּרַחוּ: עַל־כֵּן אָמַרְתִּי
super me consolari festinetis ne : fletu in me *amarificabo* ,me à *Resficite*
שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בִּבְכִי אַל־תָּאִיצוּ לְנַחֲמֻנִי עַל־
,conculcationis & ,contritionis dies Quia .mei populi filiæ *vastatione*
שֹׁד בַּת־עַמִּי: כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה
, visionis Valle in exercituum *DOMINO* Domino *perplexitatis* &
וּמְבוּכָה לַאדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת בְּגֵי חִזָּיוֹן
Ictam Et .montem ad *clamor* & , parietem *expartietans*
מְקַרְקַר קִר וְשִׁוַּעַ אֶל־הָהָר: וְעֵילָם
.*ascensu demulsit* Chir & , equitum hominis curru in pharetram *tulit*
נָשָׂא אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב אָדָם פָּרָשִׁים וְקִיר עֵרָה מָגֵן:
, equites & , *curru* sunt repletæ *tuarum vallium electis* , fuit Et
3 וַיְהִי מִבְחַר־עֲמָקַיִךְ מָלְאוּ רֶכֶב וְהַפָּרָשִׁים
operimentum discooperuit Et .*portam vestis pefierunt ponendo*
8 שָׁת שָׁתוּ הַשָּׁעָרָה: וַיְגַל אֶת מְסֵךְ
.fylvæ domus *armaturam* ad illa die in respexisti & : Jehudah
יְהוּדָה וַתַּבֵּט בַּיּוֹם הַהוּא אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר:
: sunt multiplicatæ quia ; vidisti David civitatis scissuras Et
9 וְאֶת בְּקִעֵי עִיר־דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רַבּוּ
Et .inferioris piscinæ aquas congregâstis &
וַתִּקְבְּצוּ אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה: וְאֶת־
muniendum ad domos destruxistis & ,numerâstis Jerusalaim domos
בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם סָפַרְתֶּם וַתֶּהֱרֹסוּ הַבָּתִּים לְבַצֵּר
.murum
הַחוֹמָה:

Versio VULG. LAT.

11 Onus Duma ad me clamat ex
Seir ; Custos, quid de nocte ?
12 custos, quid de nocte ? Dixit
custos ; Venit manè & nox : si
quæritis, quærite : convertimini, venite. Onus in Arabia. In saltu ad vesperam dormietis, in semitis Dedanim.
14 Occurrentes sitienti ferte aquam, qui habitatis terram Austri, cum panibus occurrite fugienti. A facie enim gladiorũ fugerunt, à facie gladii imminentis, à facie arcûs extenti, à
16 facie gravis prælii: Quoniam hæc dicit Dominus ad me; Adhuc in uno anno, quasi in anno mercenarii, & auferetur omnis
17 gloria Cedar. Et reliquiæ numeri sagittariorum fortium de filiis Cedar imminuentur: Dominus enim Deus Israel locutus est.

CAP. XXII.

1 ONus vallis Visionis. Quidnam quoque tibi est, quia ascendisti & tu omnis in tecta?
2 Clamoris plena, urbs frequés, civitas exultans: interfecti tui, non interfecti gladio, nec mortui in bello. Cuncti principes
3 tui fugerunt simul: duréque ligati sunt: omnes qui inventi sunt, vincti sunt pariter, procul fugerunt. Propterea dixi;
4 Recedite à me, amarè flebo: nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filiæ
5 populi mei. Dies enim interfectionis, & conculcationis, & fletuum, Domino Deo exercituum in valle Visionis: scrutans murum, & magnificus super montem. Et Ælam
6 sumpsit pharetram, currum hominis equitis, & parietem nudavit clypeus. Et erunt electæ valles tuæ plenæ quadrigarum, & equites ponent sedes
8 suas in porta. Et revelabitur operimentum Judæ, & videbis in die illa armamentarium domûs saltûs. Et scissuras civitatis David videbitis, quia multiplicatæ sunt: & congregâstis aquas piscinæ inferioris,
10 Et domos Jerusalem numerâstis, et destruxistis domos ad muniendum murum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINÁ.

11 ΤΟ᾽ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΙΔΟΥΜΑΙΑΣ. *VISIO IDUMÆÆ.* 11

Πρὸς ἐμὲ (λ) κάλει παρὰ τοῦ Σηείρ, (μ) φυ-
12 λάσσετε ἐπάλξεις. Φυλάσσω τοπρωὶ καὶ τὴν νύ-
κτα. ἐὰν ζητῆς ζήτει, καὶ πάλιν ἐμοὶ οἴκει,
13 Ἐν τῷ δρυμῷ ἐσπέρας κοιμηθῆς, ἢ ὁν τῇ
14 ὁδῷ Δαιδάν. Εἰς συνάντησιν (ν) διψῶντι
ὕδωρ φέρετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν χώρᾳ Θαιμάν,
15 ἄρτοις σωματῶτε τοῖς φεύγουσι Διὰ τὸ
πλῆθος τῶν (ξ) τεφονδμένων, καὶ διὰ τὸ
πλῆθος τῶ τεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶ
μαχαίρας, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶ τοξευμένων
τῶ διατεταμένων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πε-
16 πωκότων ἐν τῷ (ο) πολέμῳ. Διότι οὕτως εἶπε
μοι κύριος, Ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μι-
17 σθοῦ, ἐκλείψει ἡ δόξα τῶν Κηδὰρ, Καὶ
τὸ κατάλοιπον τῶ τοξευμάτων τῶ ἰσχυρῶν υἱῶν
Κηδὰρ ἔσται ὀλίγον, (π) ὅτι κύριος ὁ Θεὸς
Ἰσραὴλ ἐλάλησεν.

MS.A. (λ) κλῆσε (μ) φυλάξεται (ν) ὕδωρ διψῶντι (ξ) φαγόντων, (ο) πανδίῳ. Ὅτι ὅτως (π) διότι κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησεν.

Ad me (d) voca de Seir; Custodite propugnacula. Custodio manè, & noctu. Si quæsieris, quære, & apud me (e) habita, In saltu vespere dormies, aut in via Dædan. In occursum sitienti aquam ferte, qui habitatis in regione Themam; panes obviam ferte fugientibus, Propter multitudinem occisorum, & propter turbam errantium, & propter multitudinem gladii, & propter multitudinem arcuum intentorum, & propter multitudinem eorum, qui ceciderunt in bello. Quia sic dixit mihi Dominus; Adhuc annus, quasi annus mercenarii, deficiet gloria filiorum Cedar: Et residuum arcuum fortium filiorum Cedar erit paucum: quia Dominus Deus Israel locutus est.

ΚΕΦ. κϐ᾽.

CAP. XXII.

ΤΟ᾽ (α) ΡΗΜΑ ΤΗΣ ΦΑΡΑΓΓΟΣ ΣΙΩΝ.

1 Τί ἐγένετό σοι (β), ὅτι νῦν ἀνέβητε πάν-
2 τες εἰς δώματα μάταια; Ἐνεπλήσθη ἡ πό-
λις βοώντων, οἱ τραυματίαι σοῦ τραυμα-
τίαι (γ) ἐν μαχαίραις, οὐδὲ οἱ νεκροὶ σοῦ νε-
3 κροὶ (δ) πολέμου. Πάντες οἱ ἄρχοντές σοῦ πε-
φεύγασι, καὶ οἱ ἀλόντες (ε) χωρὶς (ζ) δεδεμέ-
νοι εἰσὶ, καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόρρω πεφύ-
4 γασι. Διὰ τοῦτο εἶπα, Ἄφετέ με, πικρῶς
κλαύσομαι· μὴ κατησχύνῃς με ἐπὶ
5 τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ γένους μου,
Ὅτι ἡμέρα ταραχῆς καὶ ἀπωλείας καὶ κατα-
πατήματος, καὶ πάλησις παρὰ κυρίου
σαβαὼθ. ἐν φάραγγι Σιὼν πλανῶν (η), ἀπὸ
6 μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶν ἐπὶ τὰ ὄρη. Οἱ
δὲ Ἐλαμῖται ἔλαβον φαρέτρας, (θ) καὶ ἀναβάται
ἀνθρώπου ἐφ᾽ (ι) ἵππους, (κ) συναγωγὴ θυρε-
7 πάξεως. Καὶ ἔσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σο,
πληθύνουσαι ἁρμάτων, οἱ δὲ ἱππεῖς
8 ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου, Καὶ ἀνακαλύ-
ψουσι τὰς πύλας Ἰούδα· καὶ ἐμβλέψουσι τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὰς ἐκλεκτὰς οἴκους τῶ πό-
9 λεως· Καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν
οἴκων τῆς ἄκρας Δαυίδ. καὶ εἴδετε, ὅτι πλεί-
ους εἰσὶ, καὶ ὅτι (ζ) ἀπέστρεψε τὸ ὕδωρ τῶ ἀγ-
10 χαίας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν, Καὶ ὅτι
κατεσκάψατε τὰς οἴκους Ἱερουσαλὴμ εἰς (η) ὀχυ-
ρώματα τείχους τῆ πόλει.

MS.A. (α) ΟΡΑΜΑ (β) νῦν, ὅπ (γ) μαχαίραις, (δ) πολέμου. (ε) δεδεγμένοι (δ) ἀναβάται (ε) ἵππους, (ζ) ἀπέστρεψαν (η) ὀχύρωμα τῶ τείχους

CAP. XXII.

VERBUM VALLIS SION.

Quid factum est tibi, quia nunc ascendistis omnes in tecta vana? Impleta est civitas clamantium, vulnerati tui non vulnerati in gladiis, neque mortui tui mortui præliorum: Omnes principes tui fugerunt, & capti duræ ligati sunt, & fortes in te longè fugerunt. Propter hoc dixi; Dimittite me, amarè ploraba: nolite contendere, ut consolemini me super contritione filiæ generis mei: Quoniam dies tumultûs, & perditionis, & conculcationis, & error à Domino Sabaoth. In valle Sion errant, à parvo usque ad magnum errant super montes. (a) Elamitæ autem sumpserunt pharetras, & ascensores homines super equos, & congregatio aciei. Et erunt electæ valles tuæ, implebuntur currubus, & equites stipabunt portas tuas, Et revelabunt portas Juda: & inspicient die illâ in electas domes civitatis, Et revelabunt occulta domorum arcis David. Et videbunt, quia plures sunt, & quia (b) avertit aquam veteris piscinæ in civitatem, Et quia destruxerunt domos Hierusalem in munitiones muri civitati.

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 מַטָּל כֵּס דְּלוּט לַאֲשַׁקָּאָה יַת דּוּמָה עֲלֵי אַכְלִי מִן שְׁמֵיָא נְבִיָא פְּרִישׁ לְהוֹן יַת נְבִיאָתָא
12 גְּבִיָא פְּרִישׁ לְהוֹן מָה דַעֲתִיד לְמֵיתִי : אֲמַר נְבִיָא אִיתָאֵר לְצַדִּיקֵיא וְאִית פּוּרְעָנוּת
13 לְרַשִׁיעֵיא אִם תְּבַעְיוּן אִתּוּבוּ עַד דְּאִתּוּן יְכֵלִין לְמֵתַב : מַטָּל כֵּס דְּלוּט לַאֲשַׁקָּאָה יַת
14 עֲרָבָאֵי בְּחוּרְשָׁא בְּרַמְשָׁא יְבִיתוּן שַׁיְרַת בְּנֵי דָדָן : לְאַפֵּי צַחְיָא פּוּקוּ נַגְדִין דְּמֵיָא דִיתְבֵי
15 בְּאַרְעָא דְרוּמָא לְחֵמָא דְאִתּוּן אַכְלִין וַמֵינוּ לְמַעְרְקָיָא : אֲרֵי מִן קֳדָם קְטוֹל עֲרִיקוּ מִן קֳדָם
16 חַרְבָּא שְׁלִיפָא וּמִן קֳדָם קֶשֶׁת מִתְיַחֲיָא וּמִן קֳדָם תְּקוּף קְרָבָא : אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ לִי בְּסוּף
17 שְׁנָיָא כְּשְׁנֵי אֲגִירָא וַיְסוּף כָּל יְקָרְהוֹן דְעֲרָבָאֵי : וּתְקוּף עִבְרֵי קֶרֶב גִּבְרֵי בְנֵי עֵרָבָאֵי יְזְעָרוּן
אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל גְּזַר כֵּן :

כב

1 מַטָּל נְבוּאָתָא עַל קִרְתָּא דְיַתְבָא בְּחֵילְתָא דְאִתְנַבְּיוּ עֲלָהּ נְבִיָא מַה לְכוֹן בְּדִין אֲרֵי
2 סְלִקְתּוּן בְּזוּלְכוֹן לְאַגְרִיָא: מִן קֳדָם אִתְרַנּוּשָׁא דְאִתְמְלִיאַת קִרְתָּא מְשַׁבְּחָתָא כַּרְכָּא חֲדָאָה
3 קְטִילֶיךָ לָא אִתְקְטִילוּ בְּחַרְבָּא וְאַף בְּקְרָבָא לָא מִיתוּ : כָּל שַׁלְטוֹנָךְ אִטַּלְטָלוּ כַּחֲדָא מִן
4 קֳדָם מְתַח קֶשְׁתָּא גְּלוּ כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בָּךְ אִתְקְטָלוּ בַּחֲדָא מֵרְחִיק עֲרִקוּ : עַל כֵּן אֲמַרִית
5 שְׁבוּקוּ מִנִּי אֲבַכֵּי בְּמַרְר לָא תְּתַבְּעוּתוּ לְנַחֲמוּתִי עַל תְּבַר בְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי : אֲרֵי יוֹם רְגוּשׁ
וְאַתְּרָשָׁא וּקְטוֹל קֳדָם יְיָ אֱלָהִי צְבָאוֹת עַל קִרְתָּא דְיַתְבָא בְּחֵילְתָא דְאִתְנַבְּיוּ עֲלָהּ נְבִיָא
6 מֵבַל לְשִׁין בְּתַיָּא מְקַפְּיָן מַגְדְּלַיָא בְּרִישֵׁי טוּרָיָא : וְעִילָמָאֵי נְטָלוּ יַן בְּרִתְוָן אֶנְשׁ וְעִטְיָה וּזֵן
7 פָּרְשִׁין וְעַל שׁוּר דְּבַקוּ תְּרֵיסִין : וַהֲוָה שְׁפַר מִשְׁרַךְ אִתְמְלִיאוּ רְתִיכִין וּפָרְשִׁין מְמַנִּין עַל
8 תָּרְעִין : וְגַלֵּית יַת מַטְמוֹרִית בֵּית יְהוּדָה וְאִסְתְּכִי בְּעִדָּנָא הַהִיא עַל יַן בֵּית גְּנוּז מַקְדְּשָׁא
9 וַיַת פְּלוּגַת קִרְתָּא דְדָוִד חֲזֵיתוּן אֲרֵי סַגִּיאָת וְכַנְּשְׁתּוּן יַת שַׁבְּאָא לְמֵי בְרֵכְתָּא עֵילָאָה : וַיַת
10 בָּתֵּי יְרוּשְׁלֵם סַפַּרְתּוּן וַתְּרַעְתּוּן בָּתַּיָּא לְתַקָּפָא שׁוּרָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Onus calicis maledictionis ad propinandum Dumæ. Ad me clamat de cœlis; Propheta edissere eis prophetiam, propheta edissere illis q̃ venturum est. Dixit propheta, Est merces justis, & est vindicta impiis: si convertendi estis, convertimini dum potestis converti. Onus calicis maledictionis ad propinandam Arabibus. In fylva in vespere *manebũt turbæ* filiorũ *Dedan*. In occursum sitientis educite *fluenta* aquarum qui habitatis in terra Australi: panem quem vos comeditis præparate fugientibus. Quia à facie occisionis fugerunt, à facie gladii nudati, et à facie arcus extenti, & à facie fortitudinis prælii. Quia hæc dicit Dñs mihi, In fine annorum quasi anni mercenarii; & consumetur omnis gloria Arabum. Et *fortitudo* bellatorum fortium *filiorum* Arabum imminuetur, quia in verbo Domini exercituum decretum est ita.

CAP. XXII.

ONus prophetiæ super civitate quæ habitat in valle, quam prophetaverunt sup eam prophetæ. Quidnã vobis est hic, quia ascendistis universi vos in tecta? A facie tumultus quo plena erat civitas, laudabilis urbs exultans, interfecti tui non sunt interfecti gladio, nec mortui sunt in bello. Omnes principes tui moti sunt, simul à facie arcus extenti transmigraverunt: omnes qui inventi sunt in te, occisi sunt, simul eminus fugerunt. Propterea dixi, Sinite me & amarè flebo, ne quæratis consolationem meam sup contritionem cœtus populi mei. Dies enim tumultus et conculcationis, & occisionis coram Dño Deo exercituum, sup civitatem quæ habitat in valle, super quam prophetaverunt Prophetæ, scrutantes domos & circundantes turres quæ sunt in cacumine montium. Et Elamitæ tulerunt arma in curru hominis & cum eo duo equites, & super murum adhæserunt clypei. Et pulchriora electæ vallis tuæ impleta sunt quadrigis, & equites constituentur super portas. Et revelabitur operimentum domus Judæ, & prospicietur in tempore illo super arma thesaurorum sanctuarii. Et divisionem civitatis David vidistis, quia multa fuit; & congregastis populum ad aquas piscinæ inferioris. Et domos Hierusalem numerastis, & confregistis domos ad roborandum murum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܬܡܠܠܐ ܕܐܕܘܡ. ܡܢ ܡܛܪܪ ܢܛܪܘܢܝ ܡܢ ܛܘܪܐ. * ܐܡܪ ܢܛܪܘܢܝ. ܐܬܐ ܨܦܪܐ ܘܠܠܝܐ. ܐܢ ܒܥܝܬܘܢ ܬܒܥܘܢ ܐܬܘ ܬܐܬܘ.
12
13 ܒܝ ܛܘܪܐ ܕܥܪܒ. ܒܠܠܝ ܕܐܪܚܬܐ. * ܡܬܡܠܠܐ ܒܐܪܥܐ. ܡܬܡܠܠ ܡܬܡܠ ܐܪܚܬܐ.
14 ܡܬܩܒܠܐ ܡܝܐ ܠܡܨܝܐ. * ܠܐܝܠ ܕܬܝܡܢ ܐܬܝܬ ܡܢܬܐ ܕܩܕܪ ·· ܐܬܝܬ ܒܠܚܡܐ. ܡܬܩܪܒܐ.
15 ܐܬܝܬ ܡܢ ܩܪܒܐ. * ܡܛܠܐ ܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ ܐܬܪܚܩܘ. ܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ ܡܫܚܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܩܫܬܐ ܡܬܚܝܠ.
16 ܡܢ ܩܕܡ ܩܪܒܐ ܡܬܩܛܠ. ܡܛܠ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܥܕܢ. ܕܫܢܬ ܫܢܝܢ ܕܓܝܪ. ܘܬܬܒܛܠ ܟܠ ܝܩܪܐ ܕܩܕܪ.
17 ܘܡܬܩܛܠ ܓܒܪܐ ܕܩܫܬܐ. * ܘܫܬܪ ܩܫܬܐ ܕܓܒܪ ܩܕܪ. * ܡܛܠ ܕܡܪܝ ܥܕܢ ܡܡܠܠ ܥܡܝ.
ܒܥܝܬ. ܠܝ ܡܬܩܛܠ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ. ܡܛܠ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܡܬܩܛܠ.

* ܡܬܠܠܐ * ܡܕ *

* ܡܬܡܠܠ ܒܨܠܐ ܕܚܙܝܘܢ *

1 * ܡܢܘ ܐܝܟ ܡܕ ܐܬܪܘ. ܕܐܬܚܙܝܬ ܟܠܗ ܠܓܘܓ. * ܒܩܪܝܬܐ ܡܠܝܬ ܩܪܝܬܐ ܕܥܬܝܪ.
2 ܐܠܠܝܟ ܩܛܠܝ ܠܝܬ ܒܚܪܒܐ ܡܝܬܝ. ܠܐ ܒܩܪܒܐ ܡܝܬܝ. ܠܐ ܡܝܬ ܒܩܪܒܐ.
3 ܟܠܗܘܢ ܪܥܝܘܗܝ ܐܬܬܪܘ. * ܡܢ ܩܫܬܐ ܐܬܬܪܘ. ܟܠ ܕܐܫܬܟܚ ܐܬܬܪ.
4 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܝ. ܐܬܪ. ܡܢ ܩܕܡ ܐܝܒܐ ܕܒܪܬ ܥܡܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܥܕܢ.
ܕܫܢ ܫܢܝܢ. ܕܓܝܪ ܕܒܛܠ ܟܠ ܝܩܪ ܩܕܪ. ܡܛܠ ܕܐܬܪ ܚܙܘܬ ܠܝ ܠܝ ܠܐ ܐܬܝ ܒܝ
ܚܙܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܨܒܐܘܬ : ܚܦܝܢ ܟܠܗ ܢܝܚܝܢ ܚܢܢ
5 ܒܪܬܐ. ܒܝܘ ܥܠܝ ܠܝ ܠܐ ܢܬܒ. * ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ.
6 ܡܥܢܘ ܒܠ ܡܝܬ. * ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ.
7 ܡܥܢܘ ܒܠ ܡܝܬ. * ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ.
8 ܠܐ ܐܬܝ. * ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܠܝ
9
10 ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܨܒܐܘܬ. ܒܪܝܟ ܡܪܝ ܐܠܗܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. * ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ.
ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ. ܡܢ ܩܕܡ ܒܥܠ ܡܝܬ ܡܬܚܬ ܒܢܝ ܢܬ ܩܪܝ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * اَلْوَحْيُ الثَّانِي عَشَرَ * * اَلنُّبُوَّةُ فِي أَدُومَ وَفِي أَهْلِ سَاعِيرَ الَّذِينَ هُمْ بَنُو عِيسُوا *
12 أَدْعُونِي مِنْ سَاعِيرَ * أَحْفَظُوا السَّرَارِيَّ * أَحْفَظُ بِالْغَدَاةِ وَاللَّيْلِ * إِنْ كَانَ تَطْلُبُ اطْلُبْ *
13 * اَلنُّبُوَّةُ فِي الْعَرَبِ وَبِي قِيدَارَ * وَعِنْدِي أَسْكُنُ فِي الْغَابِ * تَصْطَحِعُ مَسَاءً فِي طَرِيقِ دَادَانَ *
14
15 * لِاسْتِقْبَالِ الْعَطْشَانِ جِيئُوا مَاءً أَيُّهَا السُّكَّانُ فِي كُورِ تَامَانَ * بِالْخُبْزِ اسْتَقْبِلُوا الْهَارِبِينَ * لِأَجْلِ
كَثْرَةِ الْهَارِبِينَ * وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ التَّائِهِينَ * وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ السَّيْفِ * وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ الْقِسِيِّ الْمَوْتُورَةِ *
16 وَلِأَجْلِ كَثْرَةِ السَّاقِطِينَ فِي الْحَرْبِ * لِأَنَّ هَكَذَا قَالَ لِي الرَّبُّ * سَنَةً أَيْضًا مِثْلَ السَّنَةِ الْمَسُوجَةِ
17 يَفْنَى مَجْدُ بَنِي قِيدَارَ * وَبَقِيَّةُ الْقِسِيِّ الْقَوِيَّةِ لِبَنِي قِيدَارَ تَكُونُ قَلِيلَةً * مِنْ أَجْلِ أَنَّ الرَّبَّ إِلَهَ
إِسْرَائِيلَ تَكَلَّمَ * * اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ * * اَلْوَحْيُ الثَّالِثُ عَشَرَ *

* اَلنُّبُوَّةُ فِي أَهْلِ وَادِي صَهْيُونَ * وَهِيَ الصَّحَارِي حَوْلَ أُورُشَلِيمَ *

1 * مَاذَا صَارَ لَكِ الْآنَ لِأَنَّكُمْ صَعِدْتُمْ جَمِيعًا إِلَى الْأَسْطِحَةِ الْبَاطِلَةِ * امْتِلَأَتِ الْمَدِينَةُ مِنْ
2
3 الصَّارِخِينَ * جَرْحَاكِ لَيْسَ جَرْحَا سَيْفٍ * وَلَا أَمْوَاتُكِ أَمْوَاتُ حَرْبٍ * جَمِيعُ رُؤَسَائِكِ هَرَبُوا * وَيَكُونُ
4 السَّاقِطُونَ مَرْبُوطِينَ بِصُعُوبَةٍ * وَالْأَقْوِيَاءُ بِكِ فَرُّوا بَعِيدًا * لِأَجْلِ هَذَا قُلْتُ اتْرُكُونِي أَبْكِي
5 بِمَرَارَةٍ * لَسْتُمْ تَقْدِرُونَ أَنْ تَعْرُونِي عَلَى انْكِسَارِ ابْنَةِ شَعْبِي * لِأَنَّ يَوْمَ الْقَلَقِ وَالْهَلَاكِ وَالْوَطْءِ *
وَصَلَّيْنَ مِنْ قِبَلِ رَبِّ الْجُيُوشِ فِي وَادِي صَهْيُونَ * يَصِلُونَ مِنَ الصَّغِيرِ إِلَى الْكَبِيرِ * يَضِلُّونَ
6 عَلَى الْجِبَالِ * وَالْأَهْوَارِيُّونَ أَخَذُوا جِعَابًا * أَنَاسٌ رَاكِبُونَ عَلَى الْخَيْلِ وَجَمْعُ الْقِتَالِ * وَيَكُونُ
7
8 أَوْدِيَةُ الْخَيَارِ مَمْلُوءَةً مِنَ الْمَرَاكِبِ * وَالْفُرْسَانُ يَقِفُونَ أَبْوَابَكِ * وَيَكْشِفُونَ أَبْوَابَ يَهُوذَا *
9 وَيَنْظُرُونَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ إِلَى الْبُيُوتِ الْخَيَارِ الَّتِي لِلْمَدِينَةِ * وَيَكْشِفُونَ خَفَايَا بُيُوتِ طَرَفِ دَاوُدَ *
10 وَيَعْلَمُونَ أَنَّهُمْ كَثِيرُونَ * وَأَنَّهُمْ رَدُّوا مَاءَ الْبِرْكَةِ الْأُولَى إِلَى الْمَدِينَةِ * وَأَنَّهُمْ هَدَمُوا بُيُوتَ
أُورُشَلِيمَ * يَحْصُنُونَ سُورَ الْمَدِينَةِ *

Onus Dumæ. Me vocavit è Seir custos noctuinus, Et dixit custos, Venit aurora, etiam nox : si quæsituri estis, quærite, tum demum venietis. *Onus Arabiæ.* Vespere in sylva pernoctabit in itinere Derunim. Ad occursum sitientium afferte aquas O incolæ terræ Australis : cum pane vestro occurrite dispersis : Nam à conspectu gladii dispersi sunt, à conspectu ensis expoliti, à conspectu arcûs intenti, & à conspectu atrocitatis belli. Sic enim dixit mihi Dominus, In fine anni, juxta annos mercenarii, deficiet tota gloria Cedar: Et reliquus numerus sagittariorum, virorũ Cedarenorum imminuetur; quoniam Dominus Deus Israelis locutus est.

CAP. XXII.

Onus vallis Hezjon (i. Visionis.)

Quid tibi jam est, quòd tota ascendis in tectum? Tumultu plena es civitas? clamore plena es civitas potens? occisi tui nequaquam sunt occisi gladio, nec bello mortui? Omnes principes tui simul vacillant? ab *arripiendo* arcu retardantur? & procul fugiunt? Propterea dico, Sinite me fletu cruciari: ne urgeatis ut me consolemini super fractura filiæ populi mei: Quia dies est perturbationis, conculcationis, & fletûs Domino Deo potentissimo in valle Hezjon. Scrutatus est mœnia, vociferavit super montes; Elamita sumpsit pharetram cum equitatibus hominum equitum, & muro *insidentes* deprehenderunt clypeos. Erunt lectissimæ valles tuæ plenæ curribus, & equites instruent sese ad portas: Juda deprehendet aciem, & videbis eo die arma domûs saltûs, Et labefactationes civitatis David. Sat vidistis: & congessistis aquas piscinæ inferioris, Ut obrueretis domos Jerusalem; domos evertistis, ut muniretis murum;

Revelatio duodecima.

Prophetia de Edom & de Seir, qui sunt filii Esau. *Vocate me de Seir, custodite pinnas. Cave tibi manè & noctu : si quæras quæra.* Prophetia de Arabib & filiis Cedar. *Et apud me habita in sylvis, cubabis vespere in via Dadban. Obviam sitienti afferte aquam O habitantes in regione Theman, cum pane occurrite fugientibus : Propter multitudinem fugientium, & propter multitudinem vagantũ, propter multitudinem gladii, propter multitudinem arcuum intentorum, & propter multitudinem cadentũ in prælio. Sic enim dixit mihi Dominus, Intra annum, ut annum mercede conducti, deficiet gloria filiorum Cedar: Et reliqui arcus fortes filiorum Cedar, erunt pauci: quia Dominus Deus Israelis locutus est.*

CAPUT XXII.

Revelatio decima tertia.

Prophetia de incolis vallis Sion, nempe camporum qui sunt circa Jerusalem.

Quid tibi jam accidit, quòd ascendistis omnes in tecta vana? Impleta estubis vociferantibus? Vulnerati tui non sunt gladio vulnerati, nec mortui tui bello mortui. Omnes tui duces fugerunt, & qui cadent, cum asperitate vincientur; & qui fortiores erant in te, procul aufugerunt. Propterea dixi, Sinite me flere cum amaritudine, nequaquã potestis consolari me super fractione filiæ populi mei; Est enim dies perturbationis, interitûs, & conculcationis: & errabis jussu Domini exercituum per vallem Sionis, errabunt à minimo ad maximum, errabunt in montibus. Elamitæ sumpserunt pharetras, homines equis insidentes, & turba bellatorum. Lectissimæ valles tuæ plenæ erunt curribus, & equites claudent portas tuas: Detegent portas Judæ, & inspicient eo die domos electas urbis: Detegentque arcana eadem cognationis Davidicæ. Et cognoscentes se esse multos, sesque reduxisse aquam piscinæ prioris ad urbem, Se quoque destruxisse domos Jerusalem; munient murum urbis,

ישעיה : כג

11 ומקוה עשיתם בין החומתים למי הברכה הישנה ולא
.vidistis non longè de ej' plasmatorē & ,ej' factorē ad suspexistis
הבטתם אל־עשיהו ויצרה מרחוק לא ראיתם:
.fletis ad ,illa die in exercituum *Domini* Dominus vocabit Et
12 ויקרא אדני יהוה צבאות ביום ההוא לבכי
.gaudium ecce Et .facci cingulum ad &,calvitium ad & ,planctum ad &
ולמספד ולקרחה ולחגר שק: והנה ששון
13 carnem comedendo ,*pecus* jugulando & ,*bovem* occidendo ,lætitia &
ושמחה הרגי בקר ושחט צאן אכול בשר
.moriemur cras quia :bibendo & comedendo :vinum bibendo &
ושתות יין אכול ושתו כי־מחר נמות:
iniquitas expiabitur si :exercituū Domini,meis auribus in revelabitur Et
14 ונגלה באזני יהוה צבאות אם־יכפר העון
.exercituum *Domini* Dominus dixit ,moriamini donec ,vobis hæc
הזה לכם עד־תמותון אמר אדני יהוה צבאות:
.ad ingredere ,Vade :exercituum *Domini* Dominus dixit Sic
15 כה אמר אדני יהוה צבאות לך־בא אל
.hic tibi Quid :domum super qui ,Sebnah ad istum thesaurarium
הסכן הזה על שבנא אשר על־הבית: מה־לך פה
16 *altitudinem excidens* ? sepulchrum hic tibi excidisti quia :hic tibi quis &
ומי־לך פה כי חצבת לך פה קבר חצבי מרום
.Domus Ecce .sibi tabernaculum petra in *statuens* ,suum sepulchrum
17 קבו חקקי בסלע משכן לו: הנה־יהוה
Contolendo .amiciendo te *amiciens* & ,*vir transportatione te transportans*
מטלטלך טלטלה גבר ועטך עטה:
.morieris ibi :*manibus* latam terram ad pilā sicut,*convolutione te convolvet*
18 צנוף צנפך כדור אל־ארץ רחבת ידים שמה תמות
.tui Domini domus ignominia ,tuæ gloriæ currus ibi &
ושמה מרכבות כבודך קלון בית אדניך:
.erit Et .te durot tuo statu de & ,tua tunica eum induam Et
19 והדפתיך ממצבך וממעמדך יהרסך: והיה
20 .Chilchij,hu filium Eljachim meū servū vocabo & ,illa die in
ביום ההוא וקראתי לעבדי לאליקים בן־חלקיהו:
tuā potestātē & ,eum confortabo tuo *baculo* & ,tua tunica eum induam Et
21 והלבשתיו כתנתך ואבנטך אחזקנו וממשלתך
.Jehudah domui &,Jerusalem habitatori patrē in erit &:ej' manū in dabo
אתן בידו והיה לאב ליושב ירושלם ולבית יהודה:
.non & ,aperiet & :ej' humerum super David domus clavem dabo Et
22 ונתתי מפתח בית־דוד על־שכמו ופתח ואין
.loco in clavum illum figam Et .*aperiens* non & ,claudet & :*claudens*
סגר וסגר ואין פותח: ותקעתיו יתד במקום
.*fui patris* domus gloriæ folium in erit & ,stabili Et
23 נאמן והיה לכסא כבוד לבית אביו:
.*vasis* :*fecit* & *geminans* fui patris domus gloria omnis illū super
24 ותלו עליו כל כבוד בית־אביו האצאים והצפעות כל
.*vasis* instrumenta omnia ad usque & craterarū valis à ,*parvi vasis*
כלי הקטן מכלי האגנות ועד כל־כלי הנבלים:
.clavus removebitur ,exercituum Dominus dixit ,illa die In
25 ביום ההוא נאם יהוה צבאות תמוש היתד
.excidetur & ,cadet & ,excidetur & :stabili loco in fixus
התקועה במקום נאמן וגדעה ונפלה ונכרת
.est locutus DOMINUS quia ;illum super quod onus
המשא אשר־עליה כי יהוה דבר:

CAP. XXIII. כג

.*domo de* .est facta vastatio quia ,Tarsis naves Ululate : Sor *Onus*
1 משא צר הילילו אניות תרשיש כי־שדד מבית
.eis est revelatum Chittim terra de :*intrando ab*
מבוא מארץ כתים נגלה־למו:

Targum JONATHAN. תרגום יונתן

1 ומקוניא עברתון בין שוריא למי ברכתא עתיקתא ולא אסתכלתון בעבדה ודי בראה
11 מלקדמין לא חזיתון: ואכלי נביא דיי אלהים צבאות ביומא ההוא למבכי ולמספד
12 ולגיוון ריש ולמיסר סקין: והא ביע וחדוה אמרין נקטול תורין ונכנס ענן ניכול בסר
13 ונשתי חמר ניכול ונשתי מדנמות לא נחי: אמר נביא באורני דיתיה שמע כד אתגר
14 דא מן קדם יי צבאות אם ישתבק חובא הדין לכון עד די תמותון מותא חנינא אמר יי
15 אלהים צבאות: כדנן אמר יי אלהים צבאות אתא אזיל לות פרנסא הדין לות שבנא
16 די ממנא על ביתא: ותימר ליה מה לך פא ומה לך פדין ארי אתקנית לך כא אתר
17 אתקין ברומא אתריה שוי בכיפא בית מדוריה: הא יי מטלטלך טלטול דגברא ותחפנך
18 בהתא: יעדי מגדיית מצנפתא ויקיפונך בעלי רבב כשור מקף וינלונך לארעא פתיות
19 יהיין תמן תמות ולתמן תרתיכי יקרך ותיבון בקלן על דלא נטרתא יקר בית רבונך:
20 ואדחנך ממקומך ומשמושך ימגרנך: ויהי בעדנא ההיא ואריבי לעבדי לאליקים בר
21 חלקיה: ואלבשניה כתונך והמינך אזרוניה ושולטנך אתן בידיה ויהי
22 לאב ליתבי ירושלם ולבית יהודה: ואתן מפתח בית מקדשא ישולטן בית דויד בידיה
23 ויפתח ולית דאחיד ויחוד ולית דפתח: ואמגניה אמרכל מהימן משמש באתר קים
24 ויהי לכורסי יקר לבית אבוהי: ויסתמכון עלוהי כל יקירי בית אבוהי בניא ובני בניא
25 מן רברבי ועד זערקיא מן כל שאני אפורא ועד בני ליי אחרי נבליא: בעדנא ההיא
אמר יי צבאות יעדי אמרכל מהימן די משמש באתר קים ויתקטיף ויפול ותבטל מטל
נבואתא די עלוהי ארי במימרא דיי גזר כן:

כג

1 מטל כס דלוט לאשקאה ית צור אילילו נחתי ספיני יבמא ארי אתבויו מן יומיתון מן מיתי
מארעא כתאי אתי עליהון:

Versio VUL. LAT.

11 Et lacum fecistis inter duos
muros ad aquam piscinæ vete-
ris : & non suspexistis ad eum,
qui fecerat eam,et operatorem
ejus de longè non vidistis. Et
vocabit Domin' Deus exercit-
uum in die illa ad fletum, &
ad planctum, ad calvitium, &
12 ad cingulum facci : Et ecce
gaudiū & lætitia, occidere vi-
tulos et jugulare arietes,come-
dere carnes, & bibere vinum:
Comedam', & bibamus : cras
13 enim moriemur. Et revelata
est in aurib' meis vox Domini
exercituum ; Si dimittetur ini-
quitas hæc vobis donec moria-
mini, dicit Domin' Deus exer-
14 cituū. Hæc dicit Domin' De'
exercituum ; Vade, ingredere
ad eum qui habitat in taber-
naculo, ad Sobnam præpositū
15 templi,& dices ad eum; Quid
tu hic, aut quasi quis hic ?
quia excidisti tibi hic sepul-
chrum, excidisti in excelso me-
moriale diligenter, in petra
16 tabernaculum tibi. Ecce Dom-
in' asportari te faciet, sicut
asportatur gallus gallinaceus,
& quasi amictū sic sublevabit
17 te. Coronans coronabit te
tribulatione, quasi pilam mit-
tet te in terram latam & spa-
tiosam : ibi morieris, & ibi
erit curr' gloriæ tuæ, ignomi-
18 nia dom' Domini tui. Et e-
pellam te de statione tua, &
de ministerio tuo deponam te.
19 Et erit in die illa : Vocabo ser-
vum meum Eliacim filiū Hel-
20 ciæ, Et induam illum tunicā
tuā, & cingulo tuo confortā-
bo eum, & potestatem tuam
dabo in manu ej' :& erit quasi
21 pater habitantib' Jerusalem,et
domui Juda. Et dabo clavem
22 domūs David super humerum
ejus : & aperiet, & non erit
qui claudat : & claudet, &
non erit qui aperiat. Et figam
illum paxillum in loco fideli,
& erit in solium gloriæ domui
23 patris ej'. Et suspendent super
eum omnem gloriam domūs
patris ejus, vasorū diversa ge-
nera, omne vas parvulum, à
vasis craterarū usque ad omne
24 vas musicorum. In die illa dicit
Domin' exercituū ; Auferetur
paxill', qui fixus fuerat in loco
fideli : & frangetur, & cadet,
& peribit quod pependerat in
eo, quia Domin' locutus est.

CAP. XXIII.

1 ONus Tyri. Ululate naves ma-
ris: quia vastata est dom',unde
venire consueverant : de terra
Cethim revelatum est eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν
δύο (θ) τειχῶν ἐσώτερον τῆς κολυμβήθρας
ἡ ἀρχαίας, καὶ οὐκ ἐνεβλέψατε εἰς ἡ ἀπ' ἀρ-
χῆς ποιήσαντα αὐτὴν, καὶ ἡ κτίσαντα αὐ-
12 τὴν ὐκ ἴδετε. Καὶ ἐκάλεσε (ι) κύριος κύ-
ριος Σαβαὼθ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κλαυθ-
μὸν καὶ κοπετὸν, καὶ ξύρησιν καὶ ζῶσιν σάκ-
κον, Αὐτοὶ δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην καὶ
ἀγωνίαμα, Σφάζοντες μόσχοις, καὶ θύοντες
πρόβατα, ὥστε φαγεῖν (κ) κρέατα, καὶ πιεῖν
οἶνον, λέγοντες, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον
13 γὰρ ἀποθνήσκομεν. Καὶ ἀνακεκαλυμμένα
πάντα ὅτιν ὐν τοῖς ὠσὶ κυρίου Σαβαὼθ, ὅτι
ὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν ἁμαρτία, ἕως
ἂν ἀποθάνητε. Τάδε λέγει κύριος Σαβα-
ὼθ, Πορεύου εἰς τὸ ταμιεῖον, πρὸς Σο-
14 μνᾶν τὸν (λ) ταμίαν, καὶ εἰπὸν αὐτῷ, Τί σὺ
ὧδε, καὶ τί σοί ὅτιν ὧδε; ὅτι ἐλατόμησας
Σεαυτῷ ὧδε μνημεῖον, καὶ ἐποίησας Σεαυτῷ
ὐν ὑψηλῷ μνημεῖον, καὶ ἔκαψας Σεαυτῷ ὐν
15 πέτρᾳ Σκηνώ; Ἰδὲ δὴ κύριος Σαβαὼθ
(μ) ἐκβάλλει καὶ ἐκτρίψει ἄνδρα, καὶ ἀφελεῖ
16 τὴν στολήν Σου Καὶ τὸν στέφανόν Σου τὸν ἔνδο-
ξον, καὶ ῥίψει Σε εἰς χώραν μεγάλην καὶ
ἀμέτρητον, καὶ ὐκεῖ ἀποθανῇ· καὶ θήσει τὸ
ἅρμα Σου τὸ κελὸν εἰς ἀτιμίαν, καὶ τὸν οἶκον
17 τοῦ ἀρχοντός Σου εἰς καταπάτημα. Καὶ ἀφ-
αιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας Σου καὶ ἐκ τῆς
18 στάσεώς Σου. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
(ν) καὶ καλέσω ἡ παῖδά μου Ἐλιακεὶμ ἡ τοῦ
19 Χελκίου. Καὶ ἐνδύσω αὐτὸν ἡ στολήν Σου,
καὶ ἡ στέφανόν Σου δώσω αὐτῷ (ξ) καὶ κράτος,
καὶ τὴν οἰκονομίαν Σου δώσω εἰς τὰς χεῖρας
αὐτῷ· καὶ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν
20 Ἱερουσαλὴμ, καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν Ἰούδᾳ. Καὶ
δώσω τὴν δόξαν Δαυὶδ αὐτῷ, καὶ ἀρξει, καὶ
ὐκ ἔσται ὁ ἀνοιλέων· καὶ (ο) δώσω αὐτῷ τὴν
κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ διὰ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ· καὶ ἀν-
21 οίξει, καὶ ὐκ ἔσται ὁ (π) αποκλείων· καὶ κλείσει, καὶ
ὐκ ἔσται ὁ ἀνοίων. Καὶ σήσω αὐτὸν ἀρχοντα
ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ ἔσται εἰς θρόνον δόξης τοῦ
22 οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἔσται πεποιδὼς
ἐπ' αὐτὸν πᾶς ἔνδοξος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ, ἀπὸ μικρὸν ἕως μεγάλου, καὶ ἔπονται
23 ὅπλοι ρεμάθοι (ρ) αὐτῷ Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
τάδε λέγει κύριος Σαβαὼθ, Κινηθήσῃ ὁ
ἄνθρωπος ὁ ἐσκεπασμένος ἐν τόπῳ πιστῷ, καὶ
(σ) ἀφαιρεθήσεται, καὶ πεσεῖ, καὶ ἐξολοθρευ-
θήσεται ἡ δόξα ἡ ἐπ' αὐτὸν, ὅτι κύριος
ἐλάλησεν.

MS. A. (θ) τειχέων (ι) κύριος Σαβαὼθ (κ) κρέα, (λ) ταμιαταῖα, (μ) ἐκβαλεῖ (ν) καλέσω (ξ) καὶ τὸ κράτος, (ο) δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ διὰ τῷ ὤμου αὐτῷ· (π) ὐκκλείσων· (ρ) ἐν αὐτῷ ἐν Τῇ (σ) πεσεῖται καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἡ δόξα ἡ ἐπ' αὐτὸν,

ΚΕΦ. κγ'.

ΤΟ (', 'PH'MA TT'ΡΟΥ.

1 (α) Ὀλολύξατε πᾶσαι Καρχηδόνος, ὅτι
ἀπώλετο καὶ ὐκέτ' ἔρχονται ὐκ γῆς (β) Κιτταί-
ων, ἤκται αἰχμάλωτος.

MS. A. (') ΡΟΡΑΜΑ (α) Ὀλολύζετε (β) Κιτταίων,

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et *lacus* fecistis inter muros aquæ piscinæ veteris, & non respexistis ad fa-
11 ctorem ejus,neq; creatorem ejus ab initio vidistis.Et vocavit propheta Dñi
12 exercituum in die illo ad planctum & ad luctum, & ad calvitium, & ad ac-
cingendum saccos.Et ecce gaudium et lætitiam: dicunt, Occidamus boves,
13 & jugulemus oves, comedamus carnes,et bibamus vinum, comedamus &
bibamus,quia morituri sumus,non vivemus.Dixit Propheta,In aurib' me-
14 is auditum est, quando decretum est hoc à facie Dñi exercituū ; Si dimit-
tetur peccatum hoc vobis donec moriamini morte fecunda,dicit Dñs exer-
cituum.Hæc dicit Dñs exercituū, Veni, & vade ad gubernatorem hunc,ad
15 Sobnam,qui est præpositus domus. Et dices ei,Quid tibi hic? aut quid tibi
16 in isto loco ? quia præparâsti tibi hic locum:præparans in excelso locū su-
um,& ponens in petra domum habitaculi sui. Ecce Dominus transmigrare
17 te faciet transmigratione viri,& operiet te confusione. Auferet à te tiarā,
18 & circundabunt te inimici quasi murū circundatū,& in captivitatē ducent
te in locum latū manibus; ibi morieris:& ibi quadrigæ gloriæ tuæ conver-
tentur in ignominiā, eò quòd non conservâsti gloriā domus Domini tui. Et
19 expellā te de *loco* tuo, & de ministerio tuo *deponet* te. Et erit in tempore
20 illo,& magnificabo servum meum Eliachim filiū Helchiæ. Et induā illū
21 tunica tua, & cingulo tuo accingam eum, & dominiū tuū dabo in manu
ejus, et erit in patrē habitatoribus Hierusalem, & domui Juda. Et dabo
22 clavem dom' sanctuarii, & dominiū domus David in manu ejus ; et ape-
riet, & non erit qui claudat;et claudet, & non erit qui aperiat. Et consti-
23 tuam eum præpositū fidelem, ministrantē in loco firmissimo, & erit in soli-
um gloriæ domui patris sui. Et innitentur sup eum omnes nobiles domus
24 patris sui, filii et nepotes,à juvenibus usque ad parvulos; à facerdotib' in-
dutis Ephod, usque ad filios Levi tenentes organa. In die illo, dicit Do-
25 minus exercituū, Auferetur præposit' fidelis, qui ministrabat in loco firmis-
simo, et succidetur, & cadet : & irritum erit onus prophetiæ quod est su-
per eum, quoniam in verbo Domini decretum est ita.

CAP. XXIII

ONus prophetiæ calicis maledictionis ad propinandum Tyro. Ululate 1
descendentes in naves maris, quia direptæ sunt provinciæ vestræ ita ut eò
aditus non pateat. De terra Cetim venerunt contra eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܥܒܕܬܘܢ ܒܝܬ ܟܘܠܐ ܒܝܢ ܬܪܬܝܢ ܫܘܪܐ ܠܡܝܐ ܕܥܬܝܩܐ ܠܐ ܚܙܝܬܘܢ ܥܒܕܗ ܕܥܒܕܗ ܗܢܘܢ ܠܐ ܡܛܠܬܘܢ ܠܗ ܡܢ ܪܚܩܐ ܘܠܐ ܡܛܠܬܘܢ ܠܗ ܡܢ ܩܪܝܒܐ ܘ

ישעיה: כג

2 דֹּמּוּ יֹשְׁבֵי אִי סֹחֵר צִידוֹן עֹבְרֵי יָם מְלֻאוּךְ׃
3 וּבַמַּיִם רַבִּים זֶרַע שִׁחוֹר קְצִיר יְאוֹר תְּבוּאָתָהּ
4 וַתְּהִי סְחַר גּוֹיִם׃ בּוֹשִׁי צִידוֹן כִּי אָמַר יָם
מָעוֹז הַיָּם לֵאמֹר לֹא־חַלְתִּי וְלֹא יָלַדְתִּי וְלֹא
5 גִּדַּלְתִּי בְּחוּרִים רוֹמַמְתִּי בְּתוּלוֹת׃ כַּאֲשֶׁר שָׁמַע לְמִצְרַיִם
6 יָחִילוּ כְּשֵׁמַע צֹר׃ עִבְרוּ תַרְשִׁישָׁה הֵילִילוּ
7 יֹשְׁבֵי אִי׃ הֲזֹאת לָכֶם עַלִּיזָה מִימֵי־קֶדֶם
8 קַדְמָתָהּ יוֹבִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר׃
9 מִי יָעַץ זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ
שָׂרִים כְּנַעֲנָיָה נִכְבְּדֵי־אָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת יָעָצָהּ
10 לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל־צְבִי לְהָקֵל כָּל־נִכְבְּדֵי
אָרֶץ׃ עִבְרִי אַרְצֵךְ כַּיְאֹר בַּת־תַּרְשִׁישׁ אֵין
11 מָזַח עוֹד׃ יָדוֹ נָטָה עַל־הַיָּם הִרְגִּיז
מַמְלָכוֹת יְהוָה צִוָּה אֶל־כְּנַעַן לְשַׁמֵּד
12 מָעֻזֶּיהָ׃ וַיֹּאמֶר לֹא־תוֹסִיפִי עוֹד לָעֶלּוּז
הַמְעֻשָּׁקָה בְּתוּלַת בַּת־צִידוֹן כִּתִּיִּם קוּמִי עֲבֹרִי גַּם־
13 שָׁם לֹא־יָנוּחַ לָךְ׃ הֵן אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם
לֹא הָיָה אַשּׁוּר יִסְדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בַּחֻרְנָיו עוֹרְרוּ
14 אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה׃ הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ
15 כִּי שֻׁדַּד מָעוֹזְכֶן׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
וְנִשְׁכַּחַתְּ צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד
מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר כְּשִׁירַת
16 הַזּוֹנָה׃ קְחִי כִנּוֹר סֹבִּי עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה
17 הֵיטִיבִי נָגֵן הַרְבִּי־שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי׃ וְהָיָה מִקֵּץ
שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה אֶת־צֹר וְשָׁבָה
אֶתְנַנָּהּ וְזָנְתָה אֶת־כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל־
18 פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ
לַיהוָה לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי
יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה
וְלִמְכַסֶּה עָתִיק׃

Versio VUL. LAT.

2 Tacete qui habitatis in insula:
negotiatores Sidonis transfre-
3 tantes mare, repleverunt te. In
aquis multis semen Nili, messis
fluminis fruges ejus: & facta
4 est negotiatio gentium. Erube-
sce Sidon: ait enim mare,
fortitudo maris, dicens; Non
parturivi, & non peperi, &
non enutrivi juvenes, nec ad
incrementū perduxi virgines.
5 Cùm auditum fuerit in Ægy-
pto, dolebunt cùm audierint
6 de Tyro: Transite maria, ulu-
late qui habitatis in insula:
7 Numquid non vestra hæc est,
quæ gloriabatur à diebus pri-
stinis in antiquitate sua? ducent
8 eam pedes sui longè ad pere-
grinandum. Quis cogitavit hoc
super Tyrum quondam coro-
natam, cuj' negotiatores prin-
cipes, institores ejus inclyti
terræ? Dominus exercituum
cogitavit hoc, ut detraheret su-
perbiam omnis gloriæ, & ad
ignominiam deduceret univer-
9 sos inclytos terræ. Transi ter-
ram tuā quasi flumen, filia ma-
ris, non est cingulum ultrà tibi.
11 Manum suam extendit super
mare, conturbavit regna: Do-
minus mandavit adversùs Cha-
naan, ut contereret fortes ejus,
12 Et dixit; Non adjicies ultrà ut
glorieris, calumniam sustinens
virgo filia Sidonis: in Cethim
consurgè transfreta, ibi quoq;
non erit requies tibi. Ecce
terra Chaldæorum talis popu-
lus non fuit, Assur fundavit
eam: in captivitatem traduxe-
runt robustos ejus, suffoderunt
domos ejus, posuerunt eam in
ruinam. Ululate naves maris,
quia devastata est fortitudo ve-
15 stra. Et erit in die illa: In ob-
livione eris, O Tyre, septuagin-
ta annis, sicut dies regis unius:
post septuaginta autem annos
erit Tyro quasi canticum me-
16 retricis. Sume citharam, cir-
cui civitatem, meretrix oblivi-
oni tradita: benè cane, fre-
quenta canticum, ut memoria
17 tui sit. Et erit post septuagin-
ta annos: Visitabit Dominus
Tyrum, & reducet eam ad
mercedes suas: & rursum for-
nicabitur cum universis regnis
18 terræ super faciem terræ. Et
erunt negotiationes ejus, &
mercedes ejus sanctificatæ Do-
mino: non condentur, neque
reponentur: quia his, qui hab-
itaverint coram Domino, erit
negotiatio ejus, ut manducent
in saturitatem, & vestiantur
usque ad vetustatem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Τίνι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν
τῇ νήσῳ, μεταδόλοι (γ) Φοινίκης, δια-
3 περῶντες τὴν θάλασσαν· Ἐν ὕδασι πολλῶ,
σπέρμα μεταδόλων; ὡς ἀμητὸς εἰσφορο-
4 μένη, οἱ μεταδόλοι τῆς Σιδῶν. Αἰσχύνθητι
Σιδῶν, εἶπεν ἡ θάλασσα· ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς
θαλάσσης εἶπεν, Οὐκ ὠδίνον, οὐδὲ ἔτεκον,
οὐδὲ ἐξέθρεψα νεανίσκους, οὐδὲ ὕψωσα παρ-
5 θένους. Ὅταν δὲ ἀκουσθῶ γένωται (δ) Αἰγύπ-
τῳ, λήψεται αὐτὸς ὀδύνη περὶ Τύρου.
6 Ἀπέλθατε εἰς Καρχηδόνα, (ε) ὀλολύξατε
οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ. Οὐχ
7 αὕτη (ζ) ἣν ὑμῖν ἡ ὕβρις ἀπ' ἀρχῆς, πρεσβι-
πωλοῦσαι αὐτήν; Τίς ταῦτα ἐβουλεύ-
σατο ἐπὶ Τύρον; μὴ ἥσαν δῶν, ἢ οὐκ
ἰσχύει; οἱ ἔμποροι αὐτῆς ἔνδοξοι ἄρχον-
τες τῆς γῆς. Κύριος Σαβαὼθ ἐβουλεύσα-
το πωλοῦσαι (η) πᾶσαν τὴν ὕβριν τῆς
ἐνδόξου, καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἔνδοξον ἐπὶ
10 τῆς γῆς. Ἐργάζου τὴν γῆν σου, ὦ
θυγάτηρ Σιδῶν· ἐὰν ἀπέλθῃς
11 πλοῖα ἐκεῖ (ᾳ) ἔρχεται ἐκ Καρχηδόνος. Ἡ
χεὶρ σου ἐκεῖ ἰσχύει κατὰ θάλασσαν, ἡ
παροξύνουσα βασιλεῖς. Κύριος Σαβαὼθ
ἐνετείλατο περὶ Χαναὰν πολέσαι αὐτῆς
12 τὴν ἰσχύν. Καὶ ἐρεῖς, (θ) Οὐκέτι οὐ μὴ
πεσεῖσθε τὴν ὑβρίζειν καὶ ἀδικεῖν τὴν δυ-
νατέραν (ι) Σιδῶνος. καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς
εἰς (κ) Κιτιεῖς, οὐδὲ ἐκεῖ (λ) ἀνάπαυσις
ἔσται σοι. Καὶ εἰς γῆν Χαλδαίων, καὶ αὕτη
13 οὐκ ἦν (ι) Ἀσσυρίων, ὅτι ὁ τοῖ-
χος αὐτῆς πέπτωκεν. (μ) Ὀλολύξαι
14 πλοῖα Καρχηδόνος, ὅτι (ν) ἀπώλετο τὸ
ὀχύρωμα ὑμῶν. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, κατοικηθήσεται Τύρος ἕως ἑβδο-
μήκοντα, ὡς χρόνος βασιλέως, ὡς χρό-
νος ἀνθρώπου. καὶ ἔσται μετὰ ἑβδομήκοντα
16 ἔτη, ἔσται Τύρος ὡς ᾆσμα πόρνης. Λάβε
κιθάραν, περιέλθε πόλιν πόρνη ἐπλε-
λησμένη, καλῶς κιθάρισον, πολλὰ ᾄσον,
17 ἵνα σε (ξ) μνείᾳ γένηται. Καὶ ἔσται (ο)
μετὰ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκοπὴν ποι-
ήσει ὁ θεὸς Τύρῳ, καὶ πάλιν ἐπιστρα-
φήσεται εἰς τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἔσται ἐμπόριον
18 πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς (π) οἰκουμέ-
νης ἐπὶ προσωπον τῆς γῆς. Καὶ ἔσται αὐ-
τῇ ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιον (') κυρίῳ·
οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται, ἀλλὰ τοῖς
κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου, πᾶσα ἡ ἐμ-
πορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλη-
σθῆναι, (ρ) καὶ εἰς Συμβολὴν μνημόσυνον
ἔναντι κυρίου.

Cui similes facti sunt habitantes in insula, negotiatores Phoenicie, transmittentes mare In aqua multa, semen negotiatorum? quasi messis inferatur, negotiatores gentium. Erubesce Sidon, dixit mare: fortitudo autem maris dixit; Non parturivi, neque peperi, neque enutrivi juvenes, neque exaltavi virgines. Quando autem auditum fuerit Ægypto, capiet eos dolor pro Tyro. Abite in Carthaginem, ululate, qui habitatis in insula hac. Nonne hæc erat superbia vestra à principio, priusquàm ipsa (a) tradereur? Quis hæc decrevit super Tyrum? Nunquid imbecillior est, aut non valet? Mercatores ejus gloriosi, principes terræ. Dominus Sabaoth decrevit dissolvere universam superbiam gloriosorum, & inhonorare omne gloriosum super terram. Operare terram tuam: etenim naves non ultrà veniunt de Carthagine: Manus autem tua non ultrà valet per mare, irritans reges. Dominus Sabaoth mandavit de Chanaan, perdere ejus fortitudinem. Et dicent; Non ultrà adjicietis, contumeliosi esse, & afficere injuriis filiam Sidonis. Quòd si abieris ad Cilicos; neque ibi requies erit tibi: Et in terram Chaldæorum; & hæc desolata est ab (b) Assyriis: quoniam murus ejus corruit. Ululate naves Carthaginis; quoniam periit munitio vestra. Et erit in die illa, derelinquetur Tyrus annos septuaginta, sicut tempora regis, sicut tempus hominis. Et erit post septuaginta annos, erit Tyrus quasi canticum meretricis. Sume citharam, vagare civitas meretrix oblivioni tradita: bene citharizza, multùm cane, ut tui memoria sit. Et erit post septuaginta annos, visitationem faciet Deus Tyri: & versus restituetur in antiquum: & erit emporium omnibus regnis orbis super faciem terræ: Et erit ejus negotiatio, & merces sanctum Domino: non ipsis congregabitur, sed habitantibus ante Dominum: omnis negotiatio ejus, edere, & bibere, & implere, (c) & in Symbolam, memoriale coram Domino.

MS.A. (γ) Φοινίκης, (δ) ἐν Αἰγύπτῳ, (ε) ὀλολύξετε οἱ ἐνοικοῦντες (ζ) ὑμῖν ἦν ἡ ὕβρις ἡ ἀπ' ἀρχῆς, (η) ἡ ὕβρις (') ἔρχον (θ) Οὐκέτι μὴ πεσεῖσθε (ι) Σιών. (κ) Κιτιεῖμ, (λ) Οἱ ἀνάπαυσις ἔσται. (') Ἀσυρίων, οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται, ὅτι ὁ τοῖχος αὐτῆς (μ) Ὠλολύξετε (ν) ἀπώλετο (ξ) ἡ μνία (ο) μετὰ ἑβδομήκοντα (π) οἰκουμένης. Καὶ ἔσται αὐτῆς (') τῷ κυρίῳ· (ρ) εἰς Συμβολὴν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אִתְּבְרוּ יָתְבֵי נַיְסָא תַּגְרֵי צִידוֹן דַּהֲווֹ עָרְקִין בְּיַמָּא מְלוּהּ׃ דַּהֲוָת מִסַּפְקָא סְחוֹרָא לְעַמְמִין׃
בְּהִיתוּ צִידוֹנָאֵי אֲרֵי מַגָּיאִין דְּבְחֵצַד כְּנִישַׁת נַהֲרָא עֲלֵלְתָּהּ וַהֲוָת סְחוֹרָא לְעַמְמַיָּא׃
אֲמַר מַעֲרְבָּאָה דִּי יְתִיב בְּתִקּוּף יַמָּא לְמֵימַר לֵּי לָא מְרַעְיַת לָא אַעֲרֵיתִי וְלָא רַבֵּיתִי
עוּלְמִין פַּגְקִית בְּתוּלִין׃ כְּמָא דִּי שְׁמִעוּ לְמִחְתָּא דִלְקוּ מִצְרָאֵי זְוִעוּ כַּד שְׁמִעוּ צוּרָאֵי׃
גְּלוּ לְמְדִינַת יַמָּא אִילִילוּ יָתְבֵי נַיְסָא׃ הֲהָדָא לְכוֹן תַּקִּיפְתָּא צוּר מִיּוֹמֵי קֶדֶם
מַלְקַדְמִין הֲוָת מִיתֵן לַהּ תַּקִּרוּבְתָּא מֵאֲרַע רְחִיקָא כַּדוֹ לְאַחוֹתְבָא הָא גְלְיָא׃ מַן
מְלִיךְ דָּא עַל צוּר דַּהֲוָת מִסַּלְּכָא מַלְכִּין דִּי תַגְרֵהָא רַבְרְבִין שַׁלְטוֹנָאֵי יַקִּירֵי אַרְעָא׃
יְיָ צְבָאוֹת מַלְכָּה לְאַפְסָאָה יְקַר כָּל חֲדוּתָא לְאַקָּלָא כָּל יַקִּירֵי אַרְעָא׃ גְּלֵא
מֵאַרְעָךְ כְּמֵי נַהֲרָא עֲרוּקִי לְמְדִינַת יַמָּא לֵית תִּקּוּף עוֹד׃ גְּבוּרְתֵּיהּ מְרַמְּמָא עַל יַמָּא
לְאַוְעָא מַלְכוּתָא יְיָ פַּקִּיד עַל כְּנַעֲנָאֵי לְשֵׁיצָאוּתָהּ תּוּקְפָּהּ׃ וַאֲמַר לָא תּוֹסְפוּן עוֹד
לְמִתְקַף דַּהֲוַיְתוּן אִנְסִין לְעַמָּא דִּי בְצִידוֹן לְכַתְּפוּ קוּמוּ גְלוּ אַף לְתַמָּן לָא יְהֵי
לְכוֹן נְיָח׃ הָא אַרְעָא כַּסְדָּאֵי דֵּין עַמָּא כַּד לָא הֲוָה אַתּוּרָאֵי שְׁכַלְלָהּ לְצִיִּין
אֲקִימוּ חַוְוָתְהָא פַּגְרֵי בַרְנְיָתְהָא שַׁוִּיהָא לְדַמְּמָרָא׃ אִילִילוּ נַחְתֵּי סְפִינֵי יַמָּא אֲרֵי
אֶתְבַּוִּיוּן מְחוֹנֵי תִּקְפְּכוֹן׃ וַיְהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא וְתִתְרְחֵיק צוּר שַׁבְעִין שְׁנִין כְּיוֹמֵי
מַלְכָּא חַד מִסּוּף שַׁבְעִין שְׁנִין יְהֵי לְצוּר כְּתִשְׁבֹּחַת נַפְקַת בְּרָא׃ אִתְחֲלַף יְקָרֵךְ
אִטְּלַל לְמְדִינָא קְרֵיתָא דִּי הֲוָת כְּנַפְקַת בְּרָא אִתְרְחֵקַת הַפּוּכִי כְּנָרֵךְ לְאַבְלָא וְזַמְּרִיךְ
לְאַלְיָא מְאוֹם יַעוּל דְּכַרְנָךְ׃ וַיְהִי מִסּוּף שַׁבְעִין שְׁנִין יַעוּל דְּכַרְנָהּ דְּצוּר קֳדָם יְיָ
וְתִתְהוּב לְאַתְרָהּ וַהֲוָת מִסַּפְקָא סְחוֹרָהּ לְכָל מַלְכוּת עַמְמַיָּא דִּי עַל אַפֵּי אַרְעָא׃ וַהֲוָת
סְחוֹרְתָהּ וְאַגְרַהּ קוּדְשָׁא לַיְיָ לָא יִתְאֲצַר וְלָא יִתְגְּנֵי אַרֵי לְדַמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם יְיָ יְהֵי
אַגְרַהּ לְמֵיכַל לְמִסְבַּע וּלְכַסּוּ דִּיקַר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Contriti sunt habitatores insulæ, negotiatores Sidon, qui transibant mare, repleverunt te. Quæ erat sufficiens negotiationi multis populis: cujus proventus erat in messe congregationis fluminis, & facta est negotiatio populorum. Confusi sunt Sidonii, quia dixit Occidentalis qui habitat in fortitudine maris, dicens: Utinam non infirmarem, nec conciperem, nec nutrirem juvenes, nec deliciis affluere facerem virgines. Sicut audierunt plagam quæ percussi sunt Ægyptii, tremuerunt quando audierunt Tyrii. Migraverunt in provinciâ maris. Ululate habitatores insulæ. Nunquid hæc est vobis Tyrus fortissima à dieb' antiquis, cui ab antiquo afferebant munus à terra longinqua? Ecce nunc migravit ut longè habitaret. Quis dedit hoc consilium contra Tyrum quæ erat consiliatrix? cuj' negotiatores erant principes, & dominatores ej' inclyti terræ. Dñs exercituū dedit hoc consilium, ut violaret gloriam universæ lætitiæ, ut in ignominiâ deduceret omnes gloriosos terræ. Migra de terra tua quasi aquæ fluminis; fuge in provinciâ maris, non est ultrà fortitudo. Potentia ejus elevata est sup mare ad commovenda regna. Dñs mandavit adversʼ Canaanæū, ut disperderet fortes ej'. Et dixit, Non addetis ultrà roborari, qui vim inferebatis populo qui est in Sidon. In Cethim cōsurgite, transmigrate: ibi quoq; non erit vobis requies. Ecce terra Chaldæorū, iste popul' aliquando non erat. Assyri' fundavit eā in insulas: statuerūt speculas ej', dissipaverūt palatia ej', posuerūt eam in acervos lapidū. Ululate descendentes in naves maris, quoniā devastatæ sunt provinciæ fortitudinis vestræ. Et erit in tempore illo, et oblivioni tradetur Tyrus septuaginta annis, sicut dies regis uni': & in fine septuaginta annorū erit Tyro quasi canticū meretricis. Mutata est gloria tua: migra in aliam provinciam, civitas quæ eras quasi meretrix oblivioni tradita es: convertе citharam tuam in luctū, & musicā tuā in lamentationē; fortasse erit memoria tui. Et erit in fine septuaginta annorū, ingredietur memoria Tyri coram Dño; & revertetur in locū suū: & erit sufficiens negotiatio ej' omnib' regnis populōrū quæ sunt sup faciem terræ. Et erunt negotiatio ejus, & merces ej' sanctificatæ corā Dño; non thesaurizabuntur nec reconditur; quia his qui ministrant corā Dño, erit merces ej', ut comedant & saturentur, & operiantur vestimentis gloriæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sile habitator insulæ, mercator Sidonis qui 2
sulcas mare, Tu cujus merces sunt in aquis 3
multis: *nam* proventus seminis mercatoris
erit messis fluvii, cedet in lucrum gentibus.
Erubesce Sidon, quia dixit mare & fortitudo 4
maris, Non parturivi, neque peperi, neque
educavi adolescentes, neque virgines evexi.
Cùm *id* auditum fuerit ab Ægyptiis, dolores 5
partûs corripient eos, ut cùm audietur à Tyri- 6
is. Transite ad Tharsis, ululate habitatores in- 7
sulæ. Hæccine est apud vos illa munita quæ
est ab antiquis diebus? ante ipsam ibunt pe-
des ejus, ut habitet in *regione* remota. Quis 8
tale consilium cepit contra Tyrum illam co-
ronatam, cujus mercatores erant principes,
cujus negotiatores honoratissimi terræ? Do- 9
minus potentissimus decrevit hoc, ad abolen-
dam gloriam omnis potentiæ, & ignominiâ
afficiendos omnes honoratissimos terræ. Re- 10
mea in terram tuam ceu flumen filia Tharsis,
non est ampliùs qui te expellat. Manum suam 11
extulit super mare, & irritavit regna: Domin⁹
mandavit contra Chanaan ut perderet robu-
stiores ejus; Et dixit, Ne pergas ampliùs su- 12
perbire virgo oppressa filia Sidonis: Surge,
transi in Chetim: nec ibi requiem tibi dabit.
En terrâ Chaldæorum (id est populus quem 13
Assyrius nonne redegit in ventum?) statuite
ergò exploratores, explorate palatia ejus, & 14
redigite eam in ruinâ. Ululate naves Tharsis 15
quia direptus est fastus vester. Erit autem eo
die, ut oblivioni tradatur Tyrus septuaginta
annis, juxta dies unius regis; & post annos se-
ptuaginta canant Tyro cantilenâ meretricis.
Sume citharâ, & circumi civitatem, O mere- 16
trix oblivioni tradita, pulsa jucundè, cantum
multiplica, ut memoria tui renovetur. Erit 17
enim post annos septuaginta ut revisat Dñs
Tyrũ, & restituat eam ad mercaturâ suam, &
fornicetur in omnib⁹ regnis quæ extant super
faciẽ terræ. Tandem verò negotiatio ejus & 18
quæst⁹ ej⁹ consecrabuntur Dño: non reponen-
tur in thesauro, neq; recõdentur, sed habitan-
tib⁹ corã Dño erit merx ejus, ad comedendũ,
ad saturandũ se, & ad operiendum senes suos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Cui rei comparaberis O habitator insu- 2
læ? Mercatores Phœnicæ trajicientes
mare per aquas multas, Semen mer- 3
catorum, mercatores gentium, sunt si-
miles pugillo è manipulo messis excer-
pto. Pudore suffunditor O Saida, in- 4
quit mare: & fortitudo maris, Nequa-
quam parturivi, inquit, neque peperi,
neque educavi juvenes, neque elevavi
virgines. Id cùm auditum fuerit in 5
Ægypto, corripiet eos dolor propter Ty-
rum. Ite Charsedoniam, ejulate O in- 6
colæ hujus insulæ. Nonne fastus ve- 7
ster erat ab initio, antequam traditus
esset? Quis talia consultavit adver- 8
sùs Tyrum? num vilis est? an verò im-
potentes sunt mercatores ejus nobilissimi,
principes terræ? Dominus exercituum 9
arbitratus est dissolvendam esse totam no-
bilium arrogantiam, omnemque fastum
qui super terram est, deprimendum. Co- 10
le terram tuam, quia non sunt deinceps
adventuræ naves è Charsedonia: Nec 11
potestatem habebit ampliùs super mare
manus illa tua quæ reges territabat. Do-
minus exercituum præcepit de perdenda
fortitudine Chanaan; Ita ut dicant, Ne 12
superbiatis deinceps, & opprimatis filiam
Sionis: etiamsi te contuleris ad Cyprum,
non erit illic tibi requies, quia murus e-
jus corruit. [MS. Ox. *Sed ista terra Chal-*
dæorum, iste populus qui ad te venit, non 13
est sicut Assyrius qui tibi non prævaluit:
sed pulverem tuum in ventum disperget: & erunt arces tuæ in desolationem:
neque populus ejus, exploratores qui explo-
rabunt palatia tua. Ejulate O naves Char- 14
sedoniæ, quia periit munitio vestra. E- 15
rit autem illo die ut desistuatur Tyrus an-
nis septuaginta. ut tempore alicujus re-
gis, ut ætate alicujus hominis: tum erit
ut exactis septuaginta annis, fiat Tyrus 16
sicut carmen meretricis: Sume citha-
ram, & deambula urbs scortatrix & obli-
vioni tradita, citharam benè pulsa, car-
mina multa canito, ut memoria tua re-
vivifscat. Exactis verò septuaginta an- 17
nis, retorqebitur Deus Tyri, & denuò
restituet eam in pristinum statum, fiétque
emporium omnibus regnis quæ sunt su-
per faciem orbis terrarum: Et tam 18
merces quàm quæstus ejus erunt sa-
cræ Domino: nequaquam pro ipsis co-
gentur, sed pro habitantibus coram Do-
mino in Ierusalem erunt omnes mer-
ces ejus, ut edant, bibant, & satu-
rentur; ad exemplar & memoriam
coram Domino.

ישעיה: כד

CAP. XXIV. כד

,ejus *faciet dejavabit* &:eam *defungens* &,terram *evacuans* Dominus Ecce
1 הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִוָּה פָנֶיהָ
: sacerdos sic ,populus sicut erit Et .ejus habitatores faciet dispergere &
2 וְהָפִץ יֹשְׁבֶיהָ: וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן
,emens sicut :ejus *hera* sic ,ancilla sicut :ejus dominus sic ,servus sicut
כַּעֶבֶד כַּאֲדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקֹּנֶה
sic ,fœnerator ut :mutuum accipiens sic,mutuans sicut : vendens sic
כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה בַּנֶּשֶׁךְ כָּאֲשֶׁר
: diripietur diripiendo & ,terra evacuabitur Evacuando .*to ab ferens* fœnus
3 נִשֹּׂא בוֹז: הִבּוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז תִּבּוֹז
,terra *defluxit* ,*Luxit* .hoc verbum Dominus quia
כִּי יְהוָה דִּבֶּר אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: אֻבְלָה נָבְלָה הָאָרֶץ
.terræ populi *elatio* sunt infirmati : orbis *decidit* ,est *infirmata*
אֻמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל אֻמְלְלוּ מְרוֹם עַם־הָאָרֶץ:
,leges sunt transgressi quia : *fuit incolis* *sub* *hypocrisi ejus usa* terra Et
4 וְהָאָרֶץ חֲנֻפָּה תַּחַת יֹשְׁבֶיהָ כִּי־עָבְרוּ תוֹרֹת
perjurium Ideo .*fœdus* fœdus dissiparunt ,*ftatum* mutaverunt
חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית עוֹלָם: עַל־כֵּן אָלָה
sunt combusti Ideo .ea in habitantes sunt desolati & :terram *comedit*
אָכְלָה אָרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי בָהּ עַל־כֵּן חָרוּ
,*mustum* *Luxit* .*justitiam* *lomnis* *remanebit* & ,terræ habitatores
5 יֹשְׁבֵי־אָרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מְזֹעָר: אָבַל תִּירוֹשׁ
Cessavit .corde lati omnes ingemuerunt :vitis est *infirmata*
אֻמְלְלָה־גֶפֶן נֶאֱנְחוּ כָּל־שִׂמְחֵי־לֵב: שָׁבַת
8 gaudium *abfit* ,exultantium fonitus *cessavit* ,tympanorum gaudium
מְשׂוֹשׂ הַפֵּאִים חָדַל שָׁאוֹן עַלִּיזִים שָׁבַת מְשׂוֹשׂ
illam bibentibus fechar erit amara :vinum bibent non *cantico In* .citharæ
9 כִּנּוֹר: בְּשִׁיר לֹא יִשְׁתּוּ־יָיִן יֵמַר שֵׁכָר לִשְׁתָּיו:
Clamor .*imrando ab* domus omnis est clausa : *inanitatis* civitas est Attrita
10 נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־תֹּהוּ סֻגַּר כָּל־בַּיִת מִבּוֹא: צְוָחָה
11 migravit ,lætitia omnis est obtenebrata : plateis in vinum propter
עַל־הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל־שִׂמְחָה גָלְתָה
conteretur desolatione &,solitudo urbe in Remansit .terræ gaudium
12 מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ: נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה וְשַׁאִיָּה יֻכַּת־
excussio sicut:populorũ medio in ,terræ *interiori* in erit sic Quia .porta
13 שָׁעַר: כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים כְּנֹקֵף
elevabunt Hi .vindemia fuerit *consummata si* racemi sicut ,oleæ
14 זַיִת כְּעֹלְלֹת אִם־כָּלָה בָצִיר: הֵמָּה יִשְׂאוּ
Ideo .*vani à cibem ve em* Domini *excellentia in dicent præconia*,suam vocem
15 קוֹלָם יְרַנֵּנוּ בְּגֵאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ מִיָּם: עַל־כֵּן
Dei Domini nomen maris insulis in;Dominum glorificate vallibus in
בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יְהוָה בְּאִיֵּי הַיָּם שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
: dixi & ,iusto gloriam ,audivimus *eratum* terræ *ab* Ab .Israel
16 יִשְׂרָאֵל: מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמָעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וְאָמַר
prævaricantes:mihi væ ;m hi meum secretum ,mihi meum Secretum
רָזִי־לִי רָזִי־לִי אוֹי לִי בֹּגְדִים
,sunt prævaricati prævaricantes prævaricatione & ,sunt prævaricati
בָּגְדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ:
,erit Et .terræ habitator te super ,laqueus & ,fovea & ,Formido
17 פַּחַד וּפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ: וְהָיָה
.redio de *ascendet* & :foveam in cadet ,formidinis voce à *fugiens*
18 הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ
,aperientur excelso de cataractæ quia:laqueo *in* capietur ,fovea
הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אֲרֻבּוֹת מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ
.terræ fundamenta contremiscent &
וְיִרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ:

Versio VUL. LAT.

CAP. XXIV.

1 Ecce Dominus dissipabit terram, & nudabit eam, & affliget faciem ejus, & disperget
2 habitatores ejus. Et erit sicut populus, sic sacerdos: & sicut servus, sic dominus ejus: sicut ancilla, sic domina ejus: sicut emens, sic ille qui vendit: sicut fœnerator, sic is qui mutuũ accipit: sicut qui repetit, sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra, & direptione prædabitur. Dominus enim locutus est verbum hoc. Luxit, & defluxit terra, & infirmata est:
3 defluxit orbis, infirmata est altitudo populi terræ. Et terra infecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges, mutaverunt jus, dissiparunt fœdus sempiternum.
6 Propter hoc maledictio vorabit terram, & peccabunt habitatores ejus: ideóque insanientur cultores ejus, & relinquentur homines pauci. Luxit vindemia, infirmata est vitis, ingemuerunt omnes qui lætabantur
8 corde. Cessavit gaudium tympanorum, quievit sonitus lætantium, conticuit dulcedo citharæ. Cum cantico non bibent vinum: amara erit potio
9 bibentibũ illã. Attrita est civitas vanitatis, clausa est omnis
10 domũ nullo introeunte. Clamor erit super vino in plateis: deserta est omnis lætitia: transla-
12 tum est gaudium terræ. Relicta est in urbe solitudo, & calamitas opprimet portas. Quia
13 hæc erũt in medio terræ, in medio populorum: quomodò si paucæ olivæ, quæ remanserunt, excutiantur ex olea; & racemi,
14 cùm fuerit finita vindemia. Hi levabunt vocem suam, atque laudabunt: cùm glorificatus fuerit Domin', hinnient de ma-
15 ri. Propter hoc in doctrinis glorificate Dominum; in insulis maris nomen Domini Dei
16 Israel. A finibus terræ laudes audivimus, gloriam justi. Et dixi; Secretum meum mihi, secretum meum mihi, væ mihi: prævaricantes prævaricati sũt, & prævaricatione transgressorum prævaricati sunt. Formido, & fovea, & laqueus super
17 te, qui habitator est terræ. Et erit: Qui fugerit à voce formidinis, cadet in foveam: &
18 qui fe explicaverit de fovea, tenebitur laqueo: quia cataractæ de excelsis apertæ sunt, & concutientur fundamenta terræ.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'. CAP. XXIV.

1 Ἰδὲ κύριος καταφθείρει τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐρημώσει αὐτὴν, καὶ ἀναπλάσσει τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν
2 αὐτῇ. Καὶ ἔσται ὁ λαὸς ὡς (α) ἱερεὺς, καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος, καὶ ἡ θεράπαινα ὡς ἡ κυρία· ἔσται ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλῶν, (᾽) ὁ δανείζων ὡς ὁ δανειζόμενος, καὶ ὁ ὀφείλων
3 ὡς ὁ ὀφειλή. Φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ, καὶ προνομῇ προνομευθήσεται ἡ γῆ· τὸ γὰρ ῥῆ-
4 μα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα. Ἐπένθησεν ἡ γῆ, καὶ ἐφθάρη ἡ οἰκουμένη, (β) ἐπένθησε δὲ οἱ
5 ὑψηλοὶ τῆς γῆς. (γ) Ἡ δὲ γῆ ἐμόλυνε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν, διότι (δ) παρήλθοσαν τὰς νόμους, καὶ ἤλλαξαν τὰ (ε) προστάγ-
6 ματα, διαθήκην αἰώνιον. Διὰ τοῦτο ἀρὰ ἔδεται τὴν γῆν, ὅτι ἡμάρτοσ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν· διὰ τοῦτο πανοικὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦν-
7 τες ἐν τῇ γῇ, καταλειφθήσονται ἄνθρω-
8 ποι ὀλίγοι. Πενθήσει οἶνος, πενθήσει ἄμπελος, γενάξουσι πάντες οἱ εὐφραινόμενοι
9 τῇ ψυχῇ. Πέπαυται εὐφροσύνη τυμπάνων,
10 πέπαυται ἀυδὴ εὐφροσύνη κιθάρας. Ἠρύθη, οὐκ ἔπιον οἶνον, πικρὸν ἐγένετο τὸ σίκερα
11 τοῖς πίνουσιν. (ζ) Ἠρημώθη πᾶσα πόλις, κλείσει οἰκίαν τὸ μὴ εἰσιέναι. Ὀλολύξατε
12 περὶ τοῦ οἴνου πανταχῇ, πέπαυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς (η) γῆς, ἀπῆλθεν πᾶσα εὐφρο-
13 σύνη τῆς γῆς. Καὶ καταλειφθήσονται πόλεις ἔρημοι, καὶ οἶκοι ἐγκατεσκευασμένοι ἀπο-
14 λοῦται. Ταῦτα πάντα (θ) ἔσονται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν. ὃν τρόπον ἐάν τις καταμήσῃται ἐλαίαν, ὅτως καταμήσονται
15 αὐτός· καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητὸς, οὗτοι (ι) βοῦ φωνήσουσιν. οἱ δὲ καταλειφθέντες ὅτι τῆς εὐφραν θήσονται ἅμα τῇ
16 δόξῃ κυρίου, ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. Διὰ τοῦτο ἡ δόξα κυρίου ἐν τῇ νήσοις ἔσται τῆς θαλάσσης, τὸ ὄνομα κυρίου
17 ἔνδοξον ἔσται. Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν, ἐλπὶς τῷ εὐσεβεῖ. ᾠ ἐρουσι, Οὐαὶ τοῖς
18 ἀθετοῦσιν, οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον. Φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγὶς ἐφ᾽ ὑμᾶς τοὺς ἐνοι-
19 κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔσται ὁ φεύγων τὴν φόβον, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον· (κ) καὶ ὁ ἐκφαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου, ἁλώσεται ὑπὸ τῆς παγίδος· ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρα-
20 νοῦ (λ) ἀνεῴχθησαν, καὶ σεισθήσεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς.

MS.A. (α) ὁ ἱερεὺς, (᾽) καὶ ὁ (β) καὶ ἐπένθησαν (γ) Ἡ δὲ γῆ ἐμόλυνεν (δ) παρέβησαν (ε) προστάγματα κυρίου διαθήκλυ (ζ) Ἠρημώθη (η) γῆς. Καὶ καταλειφθήσονται (θ) ἔσαι (ι) φωνῇ βοήσουσι. (κ) ὁ ᾧ (λ) ἠνεῴχθησαν,

CAP. XXIV.

1 Ecce Dominus disperdit orbem terræ, & desolabit eum, & revelabit faciem ejus, & (a) disseminabit inhabitantes eo: Et erit
2 populus, sicut Sacerdos; & puer, sicut dominus; & ancilla, sicut domina: erit emens, sicut vendens; fœnerator, sicut qui mutuum accipit; & qui debet, sicut cui debet.
3 Dissipatione dissipabitur terra: & direptione diripietur terra. Os enim Domini loquutum est hæc. Luxit
4 terra, & corruptus est orbis: luxerunt excelsi terræ: Ipsa verò impiè egit propter habitatores
5 suos: quia prævaricati sunt legem, & mutaverunt præcepta, testamentum æternum. Propter hoc
6 maledictio devorabit terram; quia peccaverunt habitatores ejus. Ideò pauperes erunt habitatores terræ, & develinquentur homines pauci.
7 Lugebit vinum, lugebit vitis, gemet omnes lætantes animo: Cessavit lætitia tympanorum, (b) cessa-
8 vit arrogantia, & opulentia impiorum: cessavit vox citharæ: Confusi sunt, non biberunt vinum:
9 amara facta est sicera, b bentibus: Desolata est universa civitas:
10 claudet domum ad non ingredien-
11 dum. (c) ululate pro vino ubique: cessavit omnis lætitia (d)
12 terræ: abiit omnis lætitia terræ. Et develinquentur civitates desolatæ: & domus deseritæ peribunt.
13 Hæc omnia erunt in terra in medio gentium. Quemodò si quis excutiat olivam; sic excutient eos, & si quiescat vindemia;
14 Isti clamore vocis exaltabuntur. Qui autem vel Ili fuerint super terram,
15 lætabuntur simul cum gloria Domini: (e) conturbabitur aqua maris. Propterea gloria Domini
16 in insulis erit maris: nomen Domini gloriosum erit. Domine Deus Israel, ab alia terræ (f) portenta
17 audivimus: spes (g) pio. Et dicent; Væ (h) prævaricatoribus, qui prævaricantur legem: Timor,
18 & fovea, & laqueus super vos, qui habitatis terram. Et erit qui fugerit timorem, incidet in fovea:
19 & qui exierit de fovea, capietur à laqueo. Quia fenestræ de (i) cœlo apertæ sunt: & concutientur fundamenta terræ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כד

1 הָא יְיָ מַבֵּין אַרְעָא וּמְסַר לַהּ לְסַנָּאוּתָהּ וְתַתְּחֵי בַּהֲתָא אַפֵּי דַיְרְבְּהָא עַל דְּעֲבְרוּ עַל אוֹרַיְתָא
2 וּיְבַדֵּר יַת דְּיָתְבָן בָּהּ: וַיְהֵי חֵילוּנָאָה כְּכָהֲנָא עַבְדָּא כְּרַבּוֹנֵיהּ אַמְתָא כְּמָרְתָּהּ וְגָבְנָא
3 כְּמַבְזְנָא וְיָהֵב אַרְעָא כְּמוּבְזָא רָשָׁא כְּמָן דְּרָשִׁי בֵּיהּ: אִתְבַּזְוָא אִתְבַּזְוָא אַרְעָא וְאִתְרְשָׁא אִתְרְשָׁא
4 אַרְיֵי מֵלֵל יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין: אִתְאַבְּלַת אִתְרוּבַת אַרְעָא צַדְיָאת אִתְרוּבַת חֵבֵל כְּפִי תְקוּף
5 עַמָּא דְאַרְעָא: וְאַרְעָא חֲבַת תְּחוֹת יָתְבָהָא אֲרֵי עֲבְרוּ עַל אוֹרַיְתָא אַבְטִילוּ מַעֲרִיבָא
6 אֲשֵׁנְיָא קְיָמָא דִי מִן קֳדָם מוֹמֵי דְשֹׁקֶר אִתְרוּבַת אַרְעָא וְצַדְיָא יָתְבָן
7 בָּהּ עַל כֵּן סְפוּ יָתְבֵי אַרְעָא וְאִשְׁתְּאַר אֱנָשָׁא כְּזָעִיר: אִתְאַבְּלוּ כָּל שְׁתֵי חֲמַר אֲרֵי אִתְפְּרִיכוּ
8 גּוּפְנַיָּא אִתְאַנְחוּ כָּל חֲדֵי לִבָּא: בְּטֵלַת חֲדִוַת תּוּפִּין אִתְמְנַעַת אִתְרְנוּשַׁת תַּקִּיפִין פְּסִקַת
9 חֲדִוַת כִּנָּרָא: עַל דִּי זְמַר לָא יִשְׁתּוּן חֲמַר יְמַר עַתִּיקָא לְשַׁתּוּהִי: אִתְּבְרַת קִרְתְּהוֹן
10 צַדְיָאת אִחֲרִוּ כָּל בָּתַּיָּא מִלְּמַעַל: מְצַוְּחִין עַל חֲמָרָא בְּשׁוּקַיָּא שְׁלִימַת כָּל חֲדִוְתָא גְלָא
11 בֵּיעָ מִן אַרְעָא: אִשְׁתְּאַר בְּקִרְתָּא צָדוּ וְאִתְרְנִישָׁתָא בְּפַגּוּר תַּרְעִין: אֲרֵי כְּדֵין יְשַׁתְּאַרוּן
12 יְחִידָאִין צַדִּיקַיָּא בְּגוֹ אַרְעָא בֵּינֵי מַלְכוּתָא כְּבִיעוּר וְיָתָא כְּעִלָּלָן בְּתַר קְטָף: אִנּוּן יְרַמּוּן
13 קָלֵיהוֹן יְשַׁבְּחוּן בְּמֵימְרָא דְיְיָ יִבְעוּן כְּמָא דְבָעוּ עַל גְּבוּרָן דְּאִתְעֲבִידָא לְהוֹן עַל יַמָּא: עַל
14 כֵּן בְּמֵימְרֵי נַהֲוֹרָא יְקָרוּן קֳדָם יְיָ בְּגַיְסֵי יַמָּא יְהוֹן מוֹדָן וּמְבָרְכִין שְׁמָא דְיְיָ אֱלָהָא
15 דְיִשְׂרָאֵל: מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דְמִתְּמַן עָתִיד לְמִפַּק חֲדוּתָא לְכָל יָתְבֵי אַרְעָא תּוּשְׁבְּחָא
16 שְׁמַעְנָא לְצַדִּיקַיָּא אֲמַר נְבִיאָרוּ אֲנָר לְצַדִּיקַיָּא אִתְחֲזֵי לִי רְזִי פּוּרְעָנוּת לְרַשִׁיעַיָּא אִתְגְּלֵי
17 לִי יְיָ לַאֲנוּסַיָּא דְמִתְּאַנְסִין וְלִבּוּהוֹן בְּוִוין וְדָא מִתְבַּוִּין: דְּחִלָא וְכוּמְצָא וּמְצָדָא עֲלָךְ יָתְיָב
18 אַרְעָא: וַיְהֵי דְיִעְרוּק מִן קֳדָם דְּחִלָא יִפּוֹל לְגוֹ כּוּמְצָא וּדְיִסַּק מִגּוֹ כּוּמְצָא יִתְאֲחַד בְּסִדְנָיָתָא
אֲרֵי נְבוּרָן בִּשְׁמַיָּא אִתְעֲבִידָא וְזָעוּ יְסוֹדֵי אַרְעָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXIV.

1 Ecce Dominus dissipabit terram, & tradet eam inimico; & cooperiet
2 confusione faciem principum ejus, eò quod transgressi sunt legem: & disperget habitantes in ea. Et erit laicus sicut sacerdos, servus sicut dominus
3 ejus, ancilla sicut domina ejus; emens sicut qui vendit; mutuans, sicut ille qui mutuò accipit; debitor sicut creditor. Dissipatione dissipabitur terra,
4 & conculcatione conculcabitur, quia Dominus locutus est verbum hoc. Luxit & desolata est terra: desertus est, in solitudinem redactus est orbis:
5 defecit fortitudo populi terræ. Terra autem peccavit sub habitoribus
6 suis, quia transgressi sunt Legẽ, & cessare fecerunt solemnitates; mutaverunt pactum quod à seculo est. Ideò propter juramentum mendacii deserta est
7 terra, & desolati sunt omnes habitantes in ea: propterea consumpti sunt
8 habitatores terræ, & relinquentur quasi pauci homines. Luxerunt omnes
9 qui bibebant vinum, quia attritæ sunt vites: ingemuerunt omnes qui lætabantur corde. Cessavit gaudium tympanorum, prohibitus est tumultus
10 fortium; cessavit gaudium citharæ. Cum instrumentis musicis non bibent
11 vinum: amara est sicera bibentibus eam. Attrita est civitas eorum & de-
12 serta est: clausæ sunt omnes domus nullo introeunte. Clamant super vino
13 in viis; consummata est omnis lætitia; translatum est gaudium à terra. Re-
14 licta est in urbe solitudo, & tumultus in dissipatione portarum. Quia nunc
15 reliquentur soli justi in medio terræ, & in medio regnorum, sicut olivæ quæ remanent post excussionem olivarum, & sicut racemi post vindemiam.
16 Hi levabunt vocem suam, & laudabunt *verbum* Domini: exultabunt sicut
17 exultaverunt super magnalia quæ facta sunt eis in mari. Ideò cùm venerit lumen justis, glorificabunt coram Dño: in insulis maris, confitebuntur &
18 benedicent nomini Domini Dei Israel. De domo sanctuarii, unde futurum est ut egrediatur gaudium omnibus habitoribus terræ, laudes audivimus justorum. Dixit Propheta, Secretum, præmium justorum monstratum est mihi: secretum, vindicta impiorum revelata est mihi. Væ eis qui vim faciunt, quia vim patientur; & direptoribus, quia ecce diripientur. Timor &
fovea, & rete super te habitator terræ. Et erit qui fugerit à facie timoris, cadet in foveam: & qui ascenderit de medio foveæ, comprehendetur in rete; quia magnalia in cœlo facta sunt, & commota sunt fundamenta terræ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

ECce Dominus vastaturus est terram & discerpturus eam, destructurus superficiem ejus, & incolas ejus dispersurus. Eritq; populꝰ par sacerdoti, & servus par dño suo, & ancilla par dñæ suæ, possessor par vendenti, mutuò accipiens par mutuò danti, par creditori is qui debitor ejus est. Planè vastabitur terra, & planè diripietur; quia Dñs pronuntiavit hanc sententiã. Ejulabit et in luctu versabitur terra, ejulabit, sedebit, et lugebit orbis, ejulabit celsitudo terræ, Et terra similis fiet habitatoribus suis. Quia transgressi sunt legem, immutaverunt mandatum, & violaverunt pactum sempiternum; Propterea in luctu versabitur terra, & condemnabuntur omnes habitatores ejus: propterea interficientur omnes habitatores terræ, & reliqui fient mortales perpauci. Versabitur in luctu frumentum, ejulabunt vites, gement omnes læti animo. Cessabunt gaudium, & tympana, silebit vox exultationis, cessabunt gaudium & citharæ. Cum cantico non bibent vinũ, amarescet sicera bibentibus eam. Prædã exhaurietur civitas & claudentur omnia cellaria. Querela erit super vino in plateis, cessabit omne gaudiũ, et desinet exultatio terræ. Remanebit in civitate vastitas, & afflictio discindet portas ejus. Sic continget in medio terræ inter gentes, perinde ac in excussione oleæ, & racematione cùm absoluta fuerit vindemia. Hi vocẽ suam efferent, & laudabunt majestatẽ Dñi, & hinnient è mari. Idcircò laude celebrate Dñm, & in insulis maris nomen Dñi Dei Israelis. Ab extremitatibus terræ cantica audivimus, fortitudinem justi dicentis, Secretũ meum est, meum est secretum. Hei mihi; scelesti deliquerunt, perfidi perfidiã cõmiserunt. Pavor, & fovea, & laqueus imminent tibi O habitator terræ: Et quicunque fugerit à voce pavoris, incidet in foveam; & quicunque emerserit è fovea, laqueo capietur: nam cataractæ exalto aperientur, & concutientur fundamenta terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

ECce Dominus consumptuus est orbem universum, destructuus eum, & detectuus faciem ejus, & habitantes in eo dispersuus. Eritque populus sicut sacerdos, & servus sicut dominus, & ancilla sicut domina; eritque emptor sicut venditor, mutuò dans sicut mutuò accipiens, & creditor sicut is qui debito est illi obstrictus. Terra penitùs consumenda est, terra penitùs est dissipenda; quoniam os Dominì hæc effatum est. Contristati sunt sublimiores terræ, & terra deliquit propter habitatores suos. Quia prætergressi sunt legem Dominì, & immutaverunt præcepta, nempe fœdus sempiternum; Iccirco maledictio devorabit terram. Quoniam habitatores ejus peccaverunt, iccirco habitantes in terra pauperes evadent, & remanebunt homines perpauci. Marcebit vinum, marcebit vinea, suspirabunt omnes hilares animo. Cessabit gaudium tympanorum, cessabit fastus & opulentia impiorum, cessabit sonitus citharæ. Contristabuntur, nec bibent vinum, & potus inebrians amarus fiet bibentibus. Destruentur omnes urbes, & claudetur domus ne ingrediantur. relabunt ubique propter vini penuriam, cessabit omne terræ gaudium. Regio manebit desolata, & domus derelictæ peribunt. Hæc omnia erunt in terra in medio populorum: & quemadmodum amputat aliquis oleam, sic amputabunt eos. Cùm autem absoluta fuerit vindemia, Isti clamorem edent; & qui reliqui manserint super terram, simul gaudebunt in gloria Dominì: agitabitur aqua maris, Iccirco erit gloria Dominì in insulis maris, nomen Dominì erit gloriosum. O Domine Deus Israelis, ab ortu terræ audivimus portenta; spes decet sanè pietatis virum: & dicent, Væ rebellibus qui rebellant contra legem. Formido, & fovea, & laqueus super vos O habitantes in terra: Fiéque ut fugiens, cadat formidine & pressus in foveam; & emergens è fovea, laqueo pereat: quoniam fenestræ de cælo aperientur, & commoveburtur fundamenta terræ:

ישעיה: כה

, terra se dissipavit dissipando , terra se confregit Confringendo
19 רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אָרֶץ
, ebrius sicut terra se *movebit Movendo* , terra se *excussit nutando*
מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ : נוֹעַ תָּנוּעַ אָרֶץ כַּשִּׁכּוֹר
20 , ejus *prævaricatio* eam super erit gravis & : tugurium sicut *vacillabit* &
וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְّלוּנָה וְכָבַד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ
, illa die in erit Et *sangere* adjiciet non & , corruet &
וְנָפְלָה וְלֹא־תוֹסִיף קוּם : וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
21 *super* & , excelso in excelsi exercitum super DOMINUS visitabit
יִפְקֹד יְהוָה עַל־צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל־
vinctis collectione colligentur Et *humo super humi* reges
מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל־הָאֲדָמָה : וְאֻסְּפוּ אֲסֻפַּת אַסִּיר
dierum multitudine à & : *clausura* in claudentur & , *lacum* in
עַל־בּוֹר וְסֻגְּרוּ עַל־מַסְגֵּר וּמֵרֹב יָמִים
quia : fol afficietur pudore & , luna erubescet Et *visitabuntur*
יִפָּקֵדוּ : וְחִפְּרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־
23 , Jerusalem in & , Sijon monte in exercituum DOMINUS regnavit
מָלַךְ יְהוָה צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם
, gloria suis senibus coram &
וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד :

CAP. XXV. כה

, tuo nomini confitebor , te exaltabo , tu meus Deus DOMINE
1 יְהוָה אֱלֹהַי אֹדְךָ אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ
fiduciis veritas , longe à *consilia* : *mirabile* fecisti quoniam
כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן
: ruinam in munitam urbem , tumulum in *civitate de* posuisti Quia
2 כִּי שַׂמְתָּ מֵעִיר לְגַל קִרְיָה בְּצוּרָה לְמִפְלֶצֶת
, *ædificabitur* non *seculum* in , *civitate* à alienorum palatium
אַרְמֹן זָרִים מֵעִיר לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה :
formidabilium gentium civitas : fortis populus te glorificabunt Ideò
3 עַל־כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם־עֹז קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים
egeno fortitudo , *temi* fortitudo fuisti Quia , te timebunt
יִירָאוּךָ : כִּי הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז לָאֶבְיוֹן
spiritus nam : à su ab umbraculum , *inundatione ab protectio* : *ci angustia* in
בְּצָרָה־לוֹ מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב כִּי רוּחַ
sonitum , *fecisti* in æstus Sicut , *parietis inundatio* sicut , *formidabilium*
עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר : כְּחֹרֶב בְּצִיָּה שְׁאוֹן
formidabilium propago , nubis umbra in æstus : humiliabis alienorum
5 זָרִים תַּכְנִיעַ חֹרֶב בְּצֵל עָב זְמִיר עָרִיצִים
populis omnibus exercituum DOMINUS faciet Et , humiliabitur
יַעֲנֶה : וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים
6 pinguium , *fecium* convivium , pinguium convivium , hoc monte in
בְּהַר הַזֶּה מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים
facies hoc monte in *forbebit* Et , *celatarum fecium* , medullatorum
7 מְמֻחִּים שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים : וּבָלַע בְּהַר הַזֶּה פְּנֵי־
obtectum velamen & , populos omnes super operti operimenti
הַלּוּט הַלּוּט עַל־כָּל־הָעַמִּים וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה
debibit & , sempiternum in mortem *Absorbuit* , gentes omnes super
8 עַל־כָּל־הַגּוֹיִם : בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה
: *facie hac omnibus disper* lachrymam DOMINUS dominus
אֲדֹנָי יְהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים
quia , terra universa *disper* auferet sui populi opprobrium &
וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי
noster Deus Ecce , illa die in dicet Et , est locutus DOMINUS
9 יְהוָה דִּבֵּר : וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ
expectavimus DOMINUS Iste nos servabit & , eum expectavimus : iste
זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ
, ejus salute in lætabimur & , exultabimus , eum
לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ :

Versio VULG. LAT.

19 Confractione confringetur terra, contritione conteretur terra, commotione commovebitur terra, Agitatione agitabitur terra sicut ebrius, & auferetur quasi tabernaculum uni noctis: & gravabit eam iniquitas sua, & corruet, & non adjiciet ut resurgat. Et erit: In die illa visitabit Dominus super militiam cœli in excelso; & super reges terræ, qui sunt super terram. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere: & post multos dies visitabuntur. Et erubescet luna, & confundetur Sol, cùm regnaverit Dominus exercituum in monte Sion, et in Jerusalem, & in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

CAP. XXV.

1 DOmine, Deus meus es tu, exaltabo te, & confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas
2 fideles. Amen. Quia posuisti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum: ut non sit civitas, & in sempiternum non ædificetur. Super hoc laudabit te populus fortis, civitas gentium
3 robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua: spes à turbine, umbraculum ab æstu: spiritus enim robustorũ quasi turbo impellens
4 parietem. Sicut æstus in siti, tumultum alienorum humiliabis: & quasi calore sub nube torrente, propaginem fortium
6 marcescere facies. Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ.
7 Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, & telam quam orditus est super omnes natio-
8 nes. Præcipitabit mortem in sempiternum: & auferet Dominus Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi sui auferet de universa terra: quia Dominus locutus
9 est. Et dicet in die illa; Ecce Deus noster iste, expectavimus eum, & salvabit nos: iste Dominus, sustinuimus eum, exultabimus, & lætabimur in salutari ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

19 Τραχῇ περαχθήσε῾ ἡ γῆ, καὶ ἀπορία
20 πτοηθήσε῾ ἡ γῆ. Ἔκλινεν (μ) ὡς ὁ μεθύων καὶ κραπαλῶν, καὶ σαλευθήσεται ὡς ὁ πονηρευόμενος ἡ γῆ· κατίσχυσε γὰρ ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται
21 ἀναστῆναι. Καὶ ἐπάξει ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τὸν ὑψηλὸν ἡ χεῖρα, καὶ ἐπὶ τοὺς βασι-
22 λεῖς τῆς γῆς. Καὶ συνάξουσι (ν) συναγωγὴν αὐτῆς εἰς δεσμωτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα· διὰ πολλῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ
23 ἔσται αὐτῶν. Καὶ τακήσε῾ ἡ πάνθ(ο)ς, καὶ πεσεῖται τὸ τῶν(ο)ς· ὅτι βασιλεύσε῾ κύριος (ξ) ἐν Σιὼν, καὶ ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐνάντιον τῶν πρεσβυτέρων δοξασθήσεται.

MS.A. (μ) καὶ σαλευθήσεται ὡς ὀπωρεφύλακιον ἡ γῆ, ὡς ὁ μεθύων καὶ κραπαλῶν, καὶ πεσεῖ καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι. κατίσχυσεν γὰρ ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ ἀνομία. Καὶ ἐπάξει ὁ Θεὸς (ν) καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα καὶ εἰς δεσμωτήριον· διὰ πολλῶν (ξ) ὀν Σιὼν, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ,

ΚΕΦ. κε'.

1 †(ᾱ) Κύριε ὁ Θεὸς δοξάσω σε, †ὁμολήσω τῷ ὀνόματί σε, ὅτι ἐποίησας θαυμασὰ πράγματα, †βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν. (α) γένοι-
2 το. †(β) Ὅτι ἔθηκας πόλις εἰς χῶμα, † πόλις ὀχυρὰς (β) τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια, †τῶν ἀσεβῶν πόλις ἡ αἰῶνα ἐ μὴ οἰ-
3 κοδομηθῇ. †Διαῦτο ὑμνήσει σε ὁ λαὸς ὁ ἰσχυρὸς, † καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικεμέ-
4 νων ὑμνήσουσί σε. †(γ) Ἐγένου γὰρ πάσῃ πόλει ταπεινῇ βοηθὸς, † καὶ τοῖς ἀδυνάτοις σε δι᾽ ἔνδειαν σκέπη, †ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥύσῃ αὐτὸς· †(κέπι θλίψεως, καὶ πνεῦμα
5 ἀνθρώπων ἀδικεμένων (γ). †Ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι θλιβόντες ἐν Σιὼν, †ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδω-
6 κας. †Καὶ ποιήσει κύριος Σαβαὼθ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν· †ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο πίονται
7 εὐφροσύνην, πίονται οἶνον. †Χρίσονται μύ-
ρον ἐν τῷ ὄρει τούτῳ· †παράδ(ο)ς ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν· † ἡ γὰρ βουλὴ αὐτοῦ ἐπὶ
8 πάντα τὰ ἔθνη. †Καταπόντ᾽ ὁ θάνατος ἰσχύσας, † ἐ πάλιν ἀφέλε (δ) κύριος ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· † τὸ ὄνειδ(ο)ς τῷ λαῷ ἀφῆλεν ἀπὸ πάσης τῆς
9 γῆς, †τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε. †Καὶ ἐρεῖσι (ε) τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, † Ἰδὸ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐφ᾽ ᾧ ἠλπίζομεν, (ζ) καὶ σώσει ἡμᾶς. ὗτος κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ, † καὶ ἠσθησόμεθα καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.

MS.A. (ᾱ) ΩΔΗ'. Κύριε ὁ Θεός μου (α) γένοιτο κύριε. (β) τοῦ πεσεῖν (γ) εὐλογήσουσίν σε. Ὡς (δ) ὁ Θεὸς (ε) ἐν τῇ ἡμέρᾳ (ζ) καὶ ἠγαλλιώθα καὶ εὐφρανθήσομεν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν. Ὅτι ἀνάπαυσεν δόξει

Turbatione turbabitur terra, & egestate egebit terra. (k) *Declinavit, sicut ebrius, & plenus crapulæ. Et concuiietur, quasi pomorum custodia, terra: invalunt enim super eam iniquitas: & cadet, & non poterit resurgere. Et inducet Dominus super ornatum cœli manum, & super reges terræ. Et congregabunt congregationem ejus in carcerem, & claudent in munitionem: per multas generationes visitatio erit eorum. Et liquefiet later, & cadet (l) murus. Quoniam regnabit (m) Dominus è Sion, & de Hierusalem: & in conspectu seniorum glorificabitur.*

CAP. XXV.

1 DOmine Deus, glorificabo te, laudabo nomen tuum, quoniam fecisti admirabiles res, consilium antiquum verum. Fiat. Quia po-
2 *fuisti civitates in tumulum, civitates munitas, (a) ut non cadent eorũ fundamenta earum: impiorum (b) civitas in æternum non ædificabitur. Propterea benedicet tibi populus*
3 *pauper: & civitates hominum injuriam sustinentium (c) benedicent tibi. Fuisti enim omni civi-*
4 *tati humili auxiliator, et tristitiæ propter inopiam protectio: ab hominibus pessimis liberabis eos: umbraculum sitientium, & spiritus hominum iniquitatem sustinentium.*
5 *Quasi homines pusillanimes sitientes in Sion ab hominibus impiis, quibus nos (d) tradidisti. Et*
6 *faciet Dominus Sabaoth omnibus gentibus: super montem (e) istum*
7 *bibent lætitiam, bibent vinum: tangent unguento in monte isto. (f) Trade hæc omnia gentibus. Consilium enim hoc super omnes gentes.*
8 *Devorabit mors prævalens: & rursum abstulit Dominus Deus omnem lachrymam ab omni facie: opprobrium populi abstulit ab omni*
9 *terra. Os enim Domini loquutum est. Et dicent die illâ; Ecce Deus noster, in quo sperabamus, & salvabit nos. Iste Dominus: sustinuimus eum: & exultavimus, & lætati sumus in salute nostra.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

19 מָעֵי תְּוֹעֵי אַרְעָא מָנֵד תְּנוּד אַרְעָא פְּרוּק תִּתְפְּרֵק אַרְעָא : אִשְׁתְּרָאָה תִּשְׁתְּרֵי אַרְעָא
20 כְּרֵוְיָא וּתְהֵי אוֹלָא וְאִתְיָא כְּעַרְוְלָא וַיְתְקְפוּן עֲלָהּ חוֹבָהָא וְתִפּוֹל וְלָא תּוֹסִיף לְמֵקָם :
21 וַיְהֵי בְּעִדָּנָא הַהִיא יַסְעַר יְיָ עַל חֵילָוָתָא רוּקְפָא דִּרְתִבֵּין בְּתוּקְפָא וְעַל מַלְכֵי בְנֵי אֱנָשָׁא
22 דְּדָיְרִין עַל אַרְעָא : וַיְכַנְּשׁוּנוּן מְכַנְּשָׁא לְבֵית אַסִּירֵי וַיְעַגְּנוּנוּן לְבֵית עַנְגָא וּמִסְגֵּי יוֹמִין
23 יִעוֹל דְּכָרֵיהוֹן : וַיְבַהֲתוּן דְּפָלְחִין לְסִיהֲרָא וַיְתְכַּעְפוּן דְּסָגְדִין לְשִׁמְשָׁא אֲרֵי תְּתַגְלֵי
גְבוּרְתָּא דְיְיָ צְבָאוֹת בְּטוּרָא דְצִיּוֹן וּבִירוּשְׁלֵם וּקְדָם סָבֵי עַמֵּיהּ בִּיקָר :

כה

1 יְיָ אֱלָהִי אַתְּ אֲרוֹמְמִנָּךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ אֲרֵי עֲבַדְתָּא פְּרִישָׁן מִלְּכִין דְּאֲמַרְתָּא לְאִיתְאָר
2 מִלְּקַדְמִין כְּכֵן אִיתֵיתָא וְקַיְּמְתָּא : אֲרֵי שַׁוְיְתָא קִרְוֵי בְּצִחְיָן לְגַלִּין כְּרַךְ תַּקִּיף לְדִמְחַמְרָא
3 בֵּית דְּחֵילַת עַמְמַיָּא בְּקִרְתָּא יְרוּשְׁלֵם לְעָלַם לָא יִתְבְּנֵי : עַל כֵּן יִקְרוּן קָדְמָךְ עַם תַּקִּיף
4 קִרְיַת עַמְמִין חַסִּינִין יִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ : אֲרֵי הֲוֵיתָא תְּקוּף לְמִסְכֵּן סְעִיר לְחַשִּׁיךְ בְּעִדָּן
עָקָא כְּמָא דְמִטַּרְוָן מִן קֳדָם כְּטִילָל מִשְׁרָב כֵּן מְלֵי רִשְׁעַיָּא לְצַדִּיקַיָּא כְּרִמְיָת
5 דְשָׁקְפָא בְכוֹתֶל : כְּשִׁרְבָּ בְּאַרְעָא צַחְיָא אַתְּרַנּוּשָׁת תַּקִּיפִין תְּמִאיָּא כְּטִלָּל כֵּיף מַקַּר
6 בְּאַרְעָא מִשְׁלַהֲיָא כֵּן נִיחַ רוּחָא לְצַדִּיקַיָּא כַּד יְמָאכוּן רִשְׁעַיָּא : וַיְעַבֵּיד יְיָ צְבָאוֹת לְכָל
עַמְמַיָּא בְטוּרָא הָדֵין שְׁרוּ וּוְמָנָא מַדְבָּן דְּהִיא דִיקַר וְתֵהֵי לְהוֹן לְקָלִין מְחַן חִילָא מְחַן דְּלָא
7 יִשְׁתֵּיבוּן מִנְּהוֹן מְחַן דִּיסוּפוּן בְּהוֹן : וַיִּסְתַּלְעֵמוּן בְּטוּרָא הָדֵין אַפֵּי רַבָּא דְרַב עַל כָּל
8 עַמְמַיָּא וְאַפֵּי מַלְכָּא רִשְׁלִיט עַל כָּל מַלְכּוּתָא : יְתַנְשׁוּן מוֹתָא לְעָלְמִין וַיְמַחֵי יְיָ אֱלָהִין
דְּמִשְׁתָּא מֵעַל כָּל אַפֵּי וְחִסּוּרֵי עַמֵּיהּ יַעְדֵּי מֵעַל כָּל אַרְעָא אֲרֵי בְּמֵימְרָא דְיְיָ גְזַר כֵּן :
9 וַיֵּמַר בְּעִדָּנָא הַהִיא הָא אֱלָהָנָא דֵין דִּי סַבְרְנָא לֵיהּ וַיְפַרְקִנָּנָא דֵין יְיָ דְהַיְוִינָא מְסַבְּרִין
לְמֵימְרֵיהּ נְבוּעַ וְנִתְחַדֵּי בְּפֻרְקָנֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Commotione commovebitur terra, agitatione agitabitur terra; dissolutione dissolvetur terra. Suffossione suffodietur terra sicut ebrius, & erit in-
stabilis quasi lectulus unius noctis: & roborabuntur in ea peccata ejus, & cadet, & non adjiciet ut resurgat. Et erit in tempore illo; visitabit Dñs
super *exercitus* fortitudinis *sedentes* in fortitudine: & super reges filiorum hominum qui morantur in terra. Et congregabuntur congregatione in do-
mum vinctorum, & detinebuntur in domo carceris, & post multos dies veniet memoria eorum. Et confundentur qui colunt Lunam, & erubescent qui adorant Solem; quia revelabitur potentia Dñi exercituum in monte Sion, & in Hierusalem, & coram senibus populi sui in gloria.

CAP. XXV.

1 DOmine Deus meus es tu, exaltabo te, confitebor nomini tuo, quia
2 fecisti mirabilia: consilia quæ dixisti ab antiquo ut adduceres, ecce ad-
duxisti, & confirmâsti. Quia posuisti urbes munitas in acervos, civitatem
3 fortem in ruinam; domum deorum populorum in civitate Hierusalem:
in sempiternum non ædificabitur. Propterea glorificabunt coram te;
4 populus fortis, civitas populorum robustorum timebunt te. Quia fuisti
fortitudo pauperi, auxilium inopi in tempore tribulationis: sicut prote-
guntur à facie turbinis, *et* umbraculo ab æstu, fic sunt verba impiorum
5 justis, quasi turbo impellens parietem. Sicut æstus in terra sitiente, tu-
multum robustorum humiliabis: quasi umbra petræ *refrigerii* in terra ari-
6 da, fic erit requies spatiosa justis, quando humiliabuntur impii. Et faciet
Dñs exercituum omnibus populis in monte isto prandium & convivium,
putabunt quòd sit in gloriam, & erit eis in ignominiam, & in pla-
7 gas *fortes, plagas* ex quibus non liberabuntur, & in quibus deficient.
Et præcipitabuntur in monte isto facies principis qui est super omnes po-
8 pulos, & facies regis qui dominatur super omnia regna. Oblivioni tra-
dent mortem in æternum: & delebit Dñs Deus lachrymam ab omni facie,
& opprobrium populi sui auferet ab universa terra, quia in verbo Domini
9 decretum est ita. Et dicent in tempore illo, Ecce Deus noster, iste in quem
sperabamus, & salvabit nos: iste est Dñs in cujus verbo sperabamus, exultabimus & lætabimur in salutari ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * Horrendè contremiscet terra, graviter agita-
20 bitur terra, atrociter nutabit terra, Vacillans
vacillabit terra sicut ebrius, & evagabitur
sicut tugurium; ingravescet super eam scelus
21 ejus, & cadet, nec ampliùs resurget. Eodem
illo die visitabit Dñs exercitus excelsi in ex-
22 celso, & reges terræ in terra. Et cogent con-
cilium adversùs vinctum in fovea, & cogita-
bunt de carceribus detento, & post multos
23 dies salvabuntur. Denique erubescet luna, &
pudefiet sol, eò quòd Dñs potentissim⁹ regna-
bit in monte Sion & in Jerusalem, & coram
Sanctis suis gloriabitur.

CAP. XXV.

1 DOmine, Deus meus es, te exaltabo & con-
fitebor nomini tuo, quòd rem admirandam
& consilium fidele jampridem feceris, Amen:
2 Quòd civitatem redegeris in acervũ, & civi-
tatem munitam in ruinã: *quòd* phanũ exterо-
rum perpetuũ ex *hac* civitate fit ædificandũ.
3 Hac de causa te celebrabunt populi multi, &
civitas populorum fortiũ te venerabuntur:
4 Quòd fueris protector pauperis, & adjutor
inopis in tribulatione sua, protectio ab imbre,
& umbra ab æstu. Spiritus enim *hominis* ar-
5 rogantis similis est imbri contra parietem, &
similis umbræ in æstu. Superbia exterorum
humiliabitur, ut æstus umbrâ nubium: pro-
6 pago arrogantium humiliabitur. Et faciet
Dñs potens inter omnes populos in monte
isto conviviũ pingue, conviviũ inquam refer-
vatũ & pingue Vivificatoris nostri cœlestis ac
7 fortissimi. Et absorbebitur etiam in hoc mon-
te princeps qui dominabitur in omnes gen-
tes, & victima quæ immolata fuerit pro cun-
8 ctis gentibus. Et absorbebitur mors cum vi-
ctoria in sempiternũ: amovebit quoque Dñs
Deus fortis lachrymã ab omnib⁹ faciebus, &
opprobrium populi sui amovebit ab universa
9 terra: nam Dñs locutus est. Et dices eo die,
Hic est Domin⁹ Deus noster quem expectaba-
mus, liberabit nos: hic est Dominus Deus
noster quem expectabamus, exultabimus &
lætabimur de salute ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * *Agitatione agitabitur terra, stupore ob-*
20 *stupescet terra, nutabit terra, Et agita-*
bitur ut specula custodum fractum,
ut ebrius temulentus, cadétque, nec
valebit resurgere, eò quòd iniquitas
21 *prævaluerit ei. Et erit illã die ut ma-*
num adhibente Deo contra cœli ornatum
22 *& contra reges terræ, Colligantur &*
concludantur in arce & in carcere, post
sæva multa visitentur, liquescant lateres,
23 *& corruant mœnia. Erubescet luna,*
& pudebit solem, quia Dominus re-
gnabit in Sion & in Jerusalem, &
glorificabitur coram senioribus.

CAP. XXV.

Textus duodecimus.
Gratiarum actio Hezeciæ regis
ad Dominum pro victoria
quam adeptus est.

1 *Dixit; O Domine Deus meus, te glo-*
rificò; nomen tuum celebro, quòd
res admirandas præstiteris. Succedat O
2 *Domine consilium illud pristinum ve-*
rum. Tu enim urbes in pulverem ade-
gisti, ut urbes munitæ conveniant à fun-
3 *damentis, urbes impiorum ne redificen-*
tur in æternum. Propter hoc bene-
dicet tibi populus tenuis, & urbes homi-
4 *num oppressorum benedicent tibi: Quia*
præsidio factus es omnibus urbibus abje-
ctis, & protectioni afflictis, propter pau-
citatem ab hominibus flagitiosis liberabis
5 *eos O protectio sitientium. Spiritus ho-*
minum oppressorum benedicent tibi, ut po-
te hominum pusillanimorum sitientium in
Sion; eò quòd liberes eos ab homin⁹ bus
impis quibus nos tradidisti. Ventus ca-
lidus nube coopertus deprimet vanum po-
6 *tentium. Faciétque Dominus exercituum*
cunctis gentibus super hunc montem,
potum suavem, potum vindemiæ: hilarè
bibent, vinum bibent: ungent se ungueni-
7 *to suavi in hoc monte: Dabunt etiam*
hoc in monte donum, & hoc in monte ab-
sorbebitur. Hæc omnia gentibus abscon-
det, quòd tale consilium est super omnes
8 *gentes. Invaluit mors, & absorpta est:*
quin etiam amovit Deus omnem lach ymã
ab omni vultu, amovitque opprobrium
populi sui à tota terra; quandoquidem os
9 *Domini locutum est. Et dicent illã die,*
Ecce Deus noster cui confisi sumus, exul-
tabimus in eo, & liberabit nos: hunc Do-
minum speravimus, exultabimus & læta-
bimur de salute nostra.

ישעיה : כו

Moab conculcabitur & : isto monte in Domini manus requiescet Quia
10 כִּי־תָנוּחַ יַד־יְהוָה בְּהַר הַזֶּה וְנָדוּשׁ מוֹאָב suas manus extendet Et ,ipso in palam conculcabitur ,eo sub
11 תַּחְתָּיו כַּהֲדוֹשׁ מַתְבֵּן בְּמֵי מַדְמֵנָה : וּפָרַשׂ יָדָיו humilitate & natando ad natans extendet quemadmodum ejus medio in
בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר יִפְרֹשׂ הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת וְהִשְׁפִּיל sub humilitatis munitionem Et fuarum manus ipsius cum ejus altitudinem
גַּאוֹתָיו עִם אָרְבוֹת יָדָיו : וּמִבְצַר מִשְׂגַּב 12 terram in faciet pervenire ,humiliabit ,incurvabit tuorum murorum
חֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח הִשְׁפִּיל הִגִּיעַ לָאָרֶץ ,pulverem ad usque

CAP. XXVI. כו

עָפָר־עָפָר :

Urbs : Jehudah terra in illud canticum cantabitur illa die In
1 בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה עִיר portas Aperite antemurale & muros ponet salutem nobis fortitudinis
2 עֹז־לָנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חֹמוֹת וָחֵל : פִּתְחוּ שְׁעָרִים custodies ,justo Ego servo veritates custodiens justa gens ingrediatur &
3 וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמוּנִים : יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר ,servetur eanum in usq Domino in Fidite ,cerpsum te in quia ,pacem ,pacem
4 שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָטוּחַ : בִּטְחוּ בַיהוָה עָדֵי־עַד exercli habitatores incurvabit Quia ,seculorum jeira Domino Fabit in quia
5 כִּי בִיהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים : כִּי הִשַּׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם terram ad usq eam humiliabit : eam humiliabit sublimem civitatem
קִרְיָה נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילָהּ יַשְׁפִּילָהּ עַד־אָרֶץ ,ipsi pedes ,pes eam Conculcabit pulverem ad usq eam faciet pervenire
6 יַגִּיעֶנָּה עַד־עָפָר : תִּרְמְסֶנָּה רֶגֶל רַגְלֵי עָנִי justi ,eibum recte ,ambulantes juhi Semita ,demum gressus
7 פְּעָמִים דַּלִּים : אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק ,tuorum judiciorum via Etiam ,Habrabis
8 הִפָּלֵס : אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינוּךָ te deliberavi mea Animo animæ deliderii tui memoriam & ,tuum nomen ad
9 לְשֵׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ : נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ quando nam : te mori quæram mei Fenatori in meo spiritu etiam nocte in
בַּלַּיְלָה אַף־רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַאֲשֶׁר fiat Gratia orbis habitatores didicerunt justitiam ,terra in tua judicia
10 מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל : יָחֹן non & : eget in quo reconciliabunt terra in justitiam ,dicent non ,impio
רָשָׁע בַּל־לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יַעְוֵל וּבַל־ ne ,tua manus est excelsa Domine ,Domini sublimitatem videbit
11 יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה : יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל־ ignis etiam ,fejuli ,ab afficientur pudore & ,videbunt : videant
יֶחֱזָיוּ יְחִי וַיֵּבֹשׁוּ קִנְאַת־עָם אַף־אֵשׁ quia : nobis pacem dispones Domine ,eos comedet tuos hostes
12 צָרֶיךָ תֹּאכְלֵם : יְהוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ כִּי nostri Deus Domine ,nobis es operatus nostra opera omnia etiam
13 גַּם־כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ : יְהוָה אֱלֹהֵינוּ memorabimus ,te in tantum : te parat domini nobis fuit dominati
בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַדְּךָ נַזְכִּיר propterea refurgent non ,mortui ,vivent non Mortui ,tuum nomen
14 שְׁמֶךָ : מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקוּמוּ לָכֵן eorum memoriam omnem perdidisti & ,eos delevisti & visitasti
פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וְהֶאֱבַד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ : Elongasti ,te glorificasti ,genti addidisti ,Domine genti Addidisti
15 יָסַפְתָּ לַגּוֹי יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבָּדְתָּ רִחַקְתָּ eisdem ut te visitaverat angustia in Domine ,terræ fines omnes
16 כָּל־קַצְוֵי אָרֶץ : יְהוָה בַּצַּר פָּקַדוּךָ צָקוֹן eis tua correctio ,magistratum
לַחַשׁ מוּסָרֶךָ לָמוֹ :

Versio VULG. LAT.

10 Quia requiescet manus Domini in monte isto : & triturabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleæ in plaustro. Et extendet manus suas sub eo, sicut extendit natans ad natandum : & humiliabit gloriam ejus cum allisione manuum ejus. Et munimenta sublimium murorum tuorum concident, et humiliabuntur, & detrahentur in terram usque ad pulverem.

CAP. XXVI.

1 IN die illa cantabitur Canticum istud in terra Juda : Urbs fortitudinis nostræ Sion salvator, ponetur in ea murus & antemurale. Aperite portas, & ingrediatur gens justa, custodiens veritatem. Vetus error abiit: servabis pacem ; pacem, quia in te speravimus. Sperastis in Domino in seculis æternis, in Domino Deo forti in perpetuum. Quia incurvabit habitantes in excelso, civitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usque ad terram, detrahet eam usque ad pulverem. Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum. Semita justi recta est, rectus callis justi ad ambulandum. Et in semita judiciorum tuorũ, Domine, sustinuimus te: nomen tuum, et memoriale tuũ in desiderio animæ. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo in præcordiis meis de manè vigilabo ad te. Cùm feceris judicia tua in terra, justitiam discent habitatores orbis. Misereatur impio, & non discet justitiam : in terra Sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini. Domine, exaltetur man' tua, et non v deant : videant, & confundantur zelantes populi : & ignis hostes tuos devoret. Domine, dabis pacẽ nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Dñe Deus noster, possederũt nos domini absque te, tantùm in te recordemur nominis tui. Morientes non vivant, gigantes non resurgant : propterea visitastì & contrivisti eos, & perdidisti omnẽ memoriam eorũ. Indulsisti genti, Domine, indulsisti genti: numquid glorificatus es? elongastì omnes terminos terræ. Domine, in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 †Ἀπάυσειν δώσῃ ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο, † καὶ καταπατηθήσεται Μωαβῖτις , ὃν
τρόπον (η) πατοῦσιν ἄλοια ἐν ἁμάξαις.
11 † Καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτῶν , ὃν τρόπον
καὶ αὐτὸς ἐπαπείωσε τοῦ ἁλίσαι † καὶ τα-
πεινώσει τὴν ὕβριν αὐτῶν , ἐφ' ἃ τὰς χεῖρας
12 ἐπέβαλε. † Καὶ τὸ ὕψος τῶν καταφυγῶν (θ)
τοῦ τείχους ταπεινώσει, καὶ καθαιρεθήσεται ἕως
τοῦ ἐδάφους.

MS. A. (η) πατῶσιν (θ) τοῦ τείχους

ΚΕΦ. κϛ'.

1 (α) Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾀσθήσεται τὸ ᾆσμα
τοῦτο ἐν γῇ Ἰουδαίᾳ, † Ἰδοὺ πόλις
ἰσχυρὰ, καὶ (β) σωτήριον † θήσει τὸ τεῖχος,
2 καὶ περίτειχος. Ἀνοίξατε πύλας, (γ) εἰσ-
ελθέτω λαὸς † φυλάσσων δικαιοσύνην , καὶ
3 φυλάσσων ἀλήθειαν, † Ἀντιλαμβανόμενος
ἀληθείας, καὶ φυλάσσων εἰρήνην. † ὅτι ἐπὶ
4 Σοὶ (δ) ἐλπίδι Ἤλπισαν κύριε ἕως τοῦ αἰ-
ῶνος, † ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος, † Ὃς
ταπεινώσας κατήγαγες τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν
ὑψηλοῖς · πόλις ἰσχυρὰς καθεδεῖς, καὶ καθ-
6 αξεις (ε) ἕως ἐδάφους. Καὶ πατήσουσιν (ζ)
7 αὐτὸς πόδες πτῶχοι καὶ ταπεινῶν. † Ὁδὸς
εὐσεβῶν εὐθεῖα ἐγένετο, (η) ἡ ὁδὸς τῶν εὐσε-
8 βῶν καὶ παρεσκευασμένη. † Ἡ ὁδὸς κυ-
ρίου κρίσις. ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί
9 σου, † καὶ ἐπὶ τῇ μνείᾳ. Ἡ ὀρθυμία ἡ ψυχή
ἡμῶν (θ) † ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου
πρὸς σὲ ὁ θεός, † διότι φῶς τὰ προστάγματά
Σου ἐπὶ τῆς γῆς. † δικαιοσύνην μαθέτω οἱ
10 ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς· Πέπαυται ὁ ἀσε-
βής. † (ι) πᾶς ὃς ἐὰν μὴ μάθῃ δικαιοσύνην ἐπὶ
τῆς γῆς, ἀλίθιος ἐὰν μὴ (ι) ποιήσῃ. † ἀφαιρεθήτω ὁ
11 ἀσεβὴς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. † Κύ-
ριε ὑψώθω Σου ὁ βραχίων, καὶ οὐκ ἤδεισαν,
γνόντες δὲ αἰσχυνθήσονται. † ζῆλον λήψε-
τε λαὸν ἀπαίδευτον, καὶ νῦν πῦρ τοὺς πο-
12 εναντίους ἔδεται. † Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, εἰρή-
νην δὸς ἡμῖν, πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν.
13 † Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριοι ἡμᾶς. † κύριε
ἐκὸς Σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν· τὸ ὄνομά Σου ὀ-
14 νομάζομεν. † Οἱ δὲ νεκροὶ ζῶν καὶ μὴ ἴδω-
σιν, οὐδὲ ἰασοῦσι καὶ μὴ ἀναστήσουσι· † διαβέβλη-
ται ἐπήγαγες, καὶ ἀπόλεσας, καὶ ἤχεσε πᾶν ἄρσεν
15 αὐτῶν. † Πρόσθες αὐτοῖς κακὰ κύριε,
πρόσθες κακὰ (κ) τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς.
16 † Κύριε ἐν θλίψει ἐμνήσθησάν Σε, † ἐν θλί-
ψει μικρᾷ ἡ παιδεία Σου ἡμῖν.

MS.A. (α) Ὠδή. (α) Ἰούδᾳ, λέγουσες, Ἰδοὺ πόλις ἰσχυρὰ, (β) σωτήριον ἡμῖν θήσει τεῖχος, (γ) εἰσθέτω (δ) Ἤλπισα κύριε (ε) ἀυλὰς ἕως τοῦ ἐδάφους. (ζ) αὐτὰς (η) καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν εὐσεβῶν. (θ) Ὠδή. (ι) Οὐ μὴ μάθῃ (ι) ποιήσῃ. (κ) πᾶσιν τοῖς

CAP. XXVI.

DE illâ (a) cantabunt Canticum istud super terram Iudeam: Ecce civitas fortis : & (b) salutare ponet murum, & (c) circummurale. Aperite portas: ingrediatur populus custodiens justitiam, & custodiens veritatem, (d) Apprehendens veritatem, & custodiens pacem: Quoniam in te (e) spe speravimus, Domine, usque in sempiternum. Deus magne, æterne, Qui humilians detraxisti eos, qui habitant in excelsis : Civitates munitas destrues, & sternes usque ad pavimentum. Et conculcabunt eos pedes mansuetorum, & (f) humilium. Via pauperum recta facta est, & (g) præparata via pauperum. Via enim Domini, judicium. Speravimus in nomine tuo, et in memoria, Quã desiderat anima nostra (h) de nocte: manè consurgit spiritu meo ad te, Deus quia lux præcepta tua super terrã. Justitiã discite, qui habitatis super terrã. (i) Cessavit enim impius. (k) Omnis, qui non didicerit justitiam super terram; veritatem non faciet. Auferatur impius ; ut non videat gloriam Domini. Domine, excelsum est brachium tuum , & nescierunt ; Sciences autem confundentur. Zelus apprehendet populum inerudium, & nunc ignis adversarios comedet. Domine, Deus noster, pacem da nobis: omnia enim reddidisti nobis. Domine Deus noster, possiede nos: Domine, extra te alium nescimus : nomen tuum nominamus. (l) Mortui autem vitam non videbunt , neque medici suscitabunt. Idcirco induxisti, & perdidisti, & tulisti omne (m) masculum eorum. Adde ea (n) mala, Domine, adde mala gloriosis (o) terræ. Domine in tribulatione recordatus sum tuã : in tribulatione parva, disciplina tua nobis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 אֲרֵי תִתְנְלֵי גְבוּרְתָא דְיָי בְּטוּרָא הָדֵין וְיִתְדַּשְׁיָן מוֹאָבֵי בְּאַתְרֵהוֹן כְּמָא דְמִתְדַּשְׁיָן תִּבְנָא
11 בְּטִינָא : וְיָפְרֵים מְחַת גְבוּרָתֵהּ בֵּינֵיהוֹן כְּמָא דְמַפְרֵים שָׂטֵא לְמִשְׁט וְיִמְאַךְ יְקָרֵיהּ עִם
12 אֶשְׁוָתוֹהִי : וּקְרַךְ תְּקוֹף כְּרַבֵּי עַמְמַיָּא יִמְגַר וְיַרְמֵי יִמְטֵי לְאַרְעָא עַד עַפְרָא :

כו

1 בְּעִדְנָא הַהִיא יִשְׁבַּחוּן תּוּשְׁבַּחְתָּא חַדְתָּא בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה קַרְתָּא תּוּקְפָּא לָנָא פּוּרְקָן
2 וְתֵשִׁים עַל שׁוּרָהָא וְרַחְמִין . פְּתַחוּ תַרְעָיָא וְיֵעוֹל עַמָּא זַכָּאָה דִי נְטַרוּ אוֹרַיְתָא בְּלֵבָב שְׁלִם :
3 בְּלֵבָב שְׁלִם נְטַרוּ שְׁלָמָא שְׁלָמָא יְתַעֲבַד לְהוֹן אֲרֵי בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ : אִתְרְחִיצוּ עַל
4 מֵימְרָא דְיָי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא בְּגַו הִתְפַּרְקוּן בְּמֵימַר דְּחִילָא דְיָי הַקִּיף עָלְמַיָּא : אֲרֵי
5 אַמְאִיךְ יַחְבֵּי רוּמָה קַרְיָא חַקִּיפָא יַמְאִכְנָה וּיַרְמִנָּה עַד אַרְעָא יַמְטִנָּה עַד עַפְרָא : יְרוּשׁוּנָהּ
6 רַגְלִין רַגְלֵי צַדִּיקַיָּא פַּרְסַת עֲנִיָּתְנָיָא חֲשִׁיכֵי עַמָּא : אוֹרְחַת צַדִּיקַיָּא כֵּינָן אֲרַח אוֹרְחַת
7 צַדִּיקַיָּא תְּתַקַּן : אַף לְאוֹרַח דִּינָךְ יְיָ סְבַרְנָא לְשִׁמְךָ וּלְדִכְרָנָךְ חֲמַדַת נַפְשָׁנָא : נַפְשִׁי
8 מְחַמְדָא לְצַלָּאוּתָךְ קְדָמָךְ בְּלֵילְיָא אַף רוּחִי בְּמֵימְרָכוֹן אֲרֵי כְּמָא דְדִינָךְ תַּקִּין לְאַרְעָא
9 קוֹשְׁטָא יִתְאַלְּפִין לְמֵעְבַּד דִּדְיָרִין בְּחֵבֶל : יְרַחֲמָתְהוֹן אַרְכָא לְרִשְׁעָיָא אִם יְתוּבוּן
10 לְאוֹרַיְתָךְ וְלָא יִתְבֵּי כָּל יוֹמִין דְּהוּא קַיְמִין יַעְבְּדוּן קְשׁוֹט עַל אַרְעָא הוּא שְׁקַרְיָן אַף אִנּוּן לָא
11 יְחַזּוּן בְּרוּתְשַׁבְּחַת יְקָרָךְ יְיָ : כַּד תְּתִגְלֵי בְּגַבְוּרְתָּךְ לְאוֹטְבָא לְרַחֲלָתָךְ לָא יְנַהֵר לְסַנְאֵי
12 עַמָּךְ יְחַוּן רַשְׁיָעָא וּיְבַהְתּוּן פּוּרְעָנוּת עַמָּא תַּחֲפְנוּן אַף אֶשְׁתָּא לְבַעֲלֵי דְבָבָךְ תְּשֵׁיצֵי : יְיָ
13 תְּתֵקַּן שְׁלָמָא לָנָא אֲרֵי בְּכָל עִדָּן דְּסַכְנָא מְחוֹבְנָא אִתְעַבֵּיר עִמָּנָא : יְיָ אֱלָהָנָא שַׁלִּיטוּ
14 בָּנָא עַמְמַיָּא לְמֶהֱוֵי עָלָנָא רְבוֹנָן בַּר מִנָּךְ בְּרַם בְּמֵימְרָךְ אֲנַהְנָא רְחִיצִין בְּשִׁבְחָא אַנְהָנָא
15 מוֹדֵן : אִנּוּן פְּלִחִין לְמִתְּן דְּלָא יְחוּן לְגַבְרֵיהוֹן דְּלָא יְקוּמוּן בְּגַו כַּד תְּסַעַר עֲלֵיהוֹן חוֹבֵיהוֹן
16 וּתְשֵׁיצִנּוּן וְתוּבִיד כָּל דִּכְרָנְהוֹן : אִתְגְּלֵיתָ לְגַבְרֵי עַמָּךְ יְיָ אַף עֲתִיד אַתְּ לְקַרְבָא
גְּלוּתְהוֹן לְאִתְגְּלָאָה בְּגַבְוּרְתָּךְ לְרַחֲקָא כָּל רִשְׁעָיָא לְגֵהִנָּם : יְיָ בְּעָקָא הֲוָה רְכִירוּתָךְ לְרַחֲלָתָךְ
בְּעָקְתְהוֹן הֲוָה מְלַפִּין אוּלְפָּן אוֹרַיְתָךְ בְּחִשְׁי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia revelabitur potentia Dñi in monte isto, & triturabuntur Moabitæ in loco suo, sicut teruntur paleæ in luto. Et extendet plagã potentiæ suæ inter eos, sicut extendit se natans ad natandũ ; & humiliabit gloriã ejus cum impositione manuũ suarum. Civitatem autem munitam in civitatib' populorum destruet, projiciet eam ; & detrahetur in terram usq; ad pulverem.

CAP. XXVI.

IN tempore illo cantabunt canticum *novum* in terra domus Juda : Civitas fortitudinis nostræ, sal' ponetur super muros ej', & miserationes. Aperite portas, & ingredietur populʼ justus, qui custodit legẽ corde perfecto. In corde perfecto servaverunt pacem : pax fiet eis, quia in verbo tuo confisi sunt. Cõfidite in verbo Dñi in seculũ, & in secula seculorũ: tunc enim salvi eritis in verbo timoris Dñi fortissimi seculorũ. Quia humiliabit habitatores urbis excelsæ & fortissimæ; humiliabit eã & projiciet eam usq; in terrã: detrahet eã usq; ad pulverem. Conculcabunt eam pedes, pedes justorum, plantæ humilium, pauperũ populi. Semitæ justorũ rectæ sunt : operantes quoq; in via justorũ diriges. Viam quoq; judiciorũ tuorum Dñe speramus: nomen tuũ & memoriale tuum desiderat anima nostra. Anima mea desiderat orare coram te in nocte; etiã spiritʼ meus in viscerib' meis benedicit te: quia sicut judicia tua diriguntur in terra; veritatẽ discẽt operari qui habitãt in orbe. Dedisti terminũ impiis, ut converterentur ad legẽ tuam; & non sunt conversi omnib' diebus quib' vivunt : & ut facerent veritatẽ super terrã, & facti sunt falsarii : ipsi quoq; non videbunt laudem gloriæ tuæ Domine. Dñe quando revelatʼ fueris in potentia tua, ut benefacias timentib' te; non erit lumen inimicis populi tui : videbunt impii , & confundentur : vindicta populi tui cooperiet eos; ignis quoq; inimicos tuos consumet. Dñe ordinabis pacem nobis, quia in omni tempore, quo separati sumʼ à peccatis nostris, operatʼ es nobiscũ. Dñe Deus noster, dominati sunt nostri populi ut dominarẽtur sup nos absq; te: veritatemẽ in verbo tuo confidimʼ, & in nomine tuo nos cõfitemur. Ipsi colũt mortuos qui non vivũt, & gigantes suos qui nõ cõsurgent. Propterea quando visitabis sup eos peccata eorũ, & disperderis eos; peribit oĩs memoria eorũ, Revelatʼ es ut cõgregares dispersos populi tui Dñe: futurũ quoq; est ut colligas transmigrationẽ eorũ; ut apparas in potentia tua, ad projiciẽdos oẽs impios in gehennã. Dñe in tribulatione *erant memores timoris* tui; in angustia sua docebãt doctrinã legis tuæ tacitè.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܚܬ ܐܝܕܐ ܕܡܪܝܐ ܗܕܐ ܢܬܪܡܣ ܡܘܐܒ ܬܚܘܗܝ ܕܬܪܡܣ ܬܒܢܐ ܒܡܪܡܣܢܗ ܘܢܦܫ ܐܝܕܗ ܒܓܘܗ ܕܢܦܫ ܠܡܫܬܚܐ ܘܡܫܪܐ ܐܝܕܗ ܒܓܘ ܢܦ̈ܫ ܠܡܫܬܚܐ ܘܡܫܪܐ ܐܝܕ̈ܘܗܝ ܒܓܘ ܢ̈ܦ̈ܫ ܠ̈ܡ̈ܫ̈ܬ̈ܚ̈ܐ ܘ̈ܡ̈ܫ̈ܪ̈ܐ ܐ̈ܝ̈ܕ̈ܘ̈ܗ̈ܝ ܒ̈ܓ̈ܘ̈ ܢ̈ܦ̈ܫ̈

ישעיה: כז

17 כְּמוֹ הֹרָה תִקְרִיב לֵדֶת חִיל תֹּוֹעִיל
18 בַּחֲבָלֵינוּ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה׃ הָרִינוּ
חִלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת בַּל־נַעֲשֶׂה־אָרֶץ
19 וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ יִחְיוּ מֵתֶיךָ
נִבְלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי
עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל׃
20 לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וְסְגֹר דַּלְתְּךָ
בְּעַדֶךָ חֲבִי כְמֶעֶט־רֶגַע עַד־יַעֲבוֹר זָעַם׃
21 כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן
יֶשֶׁב־הָאָרֶץ עָלָיו וְגִלְתָה הָאָרֶץ אֶת־דָּמֶיהָ וְלֹא־
תְכַסֶּה עוֹד עַל־הֲרֻגֶיהָ׃

CAP. XXVII. כז

1 בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה
וְהַחֲזָקָה עַל־לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל־לִוְיָתָן
נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם׃ 2 בַּיּוֹם
הַהוּא כֶּרֶם חֶמֶר עֲנוּ־לָהּ׃ 3 אֲנִי יְהוָה נֹצְרָהּ
לְרְגָעִים אַשְׁקֶנָּה פֶּן יִפְקֹד עָלֶיהָ לַיְלָה
וְיוֹם אֶצְּרֶנָּה׃ 4 חֵמָה אֵין לִי מִי־יִתְּנֵנִי
שָׁמִיר שַׁיִת בַּמִّלְחָמָה אֶפְשְׁטָה בָּהּ אֶצִּיתֶנָּה
יָחַד׃ 5 אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי
שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי׃ 6 הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ
וּפָרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה׃ 7 הַכִּמַּכַּת
מַכָּהוּ הֻכָּהוּ אִם־כְּהֲרֵגֵי הֲרֻגָיו
הֹרָג׃ 8 בְּסַאסְאָה בְּשַׁלְּחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגַה
בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים׃ 9 לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר
עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הָסֵר חַטָּאתוֹ
בְּשׂוּמוֹ כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת לֹא
יָקוּמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃

Versio VULG. LAT.

17 Sicut quæ concipit, cùm appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus à facie tua, Do-
18 mine. Concepimus, & quasi parturivimus, & peperimus spiritum: salutes non fecimus in terra, ideò non ceciderunt habitatores terræ. Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent: expergiscimini, & laudate qui
19 habitatis in pulvere: quia ros lucis ros tuus, & terram gigantum detrahes in ruinam. Vade, populus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicùm
20 ad momentũ, donec pertranseat indignatio. Ecce enim Domi-
21 nus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum: & revelabit terra sanguinem suum, & non operiet ultrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti, super Leviathan serpentem vectem, & super Leviathan serpentem tortuosum, & occidet cetum, qui in mari est.
2 In die illa vinea mea cantabit
3 ei. Ego Dominus, qui servo eam, repentè propinabo ei: ne fortè visitetur contra eam, no-
4 cte & die servo eam. Indignatio non est mihi: quis dabit me spinam & veprem in prælio: gradiar super eam, succendam
5 eam pariter? An potiùs tenebit fortitudinem meam, faciet pacem mihi, pacẽ faciet mihi?
6 Qui ingrediuntur impetu ad Jacob, florebit & germinabit Israel, & implebunt faciem orbis semine. Numquid juxta plagam percutientis fe percussit eum? aut sicut occidit interfectos ejus, sic occisus est?
7 In mensura contra mensuram, cùm abjecta fuerit, judicabis eam: meditatus est in spiritu
8 suo duro per diem æstûs. Idcircò super hoc dimittetur iniquitas domui Jacob: & iste omnis fructus ut auferatur peccatum ejus, cùm posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos, non stabunt luci & delubra.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Sicut quæ concipit, cùm appropinquaverit ad parturiendum, in dolore suo clamavit; (p) sic facti sumus à facie tuæ, Domine, in utero accepimus, & parturivimus, & peperimus spiritum salutis (q) tuæ, quem fecimus super terram. Non cademus: sed cadent omnes habitatores terræ. (r) Re-
18 surgent mortui, & (s) expergiscentur, qui in monumentis, & lætabuntur, qui sunt in terra. Ros enim, qui à te, sanatio eis: terra autem impiorum cadet. Vade, po-
19 pulus meus: ingredere in cubicula tua, claude ostium tuum, abscondere paululùm quantulumcunque; donec pertranseat ira Domini. Ec-
20 ce enim Domin* de Sancto inducit iram super habitatores terræ: & revelabit terra sanguinem suum, & non (t) abscondet interfectos.

MS.A. (p) Τῇ ὠδίνῃ (q) Σε ἐποιήσαμεν (μ) ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες (ν) Ἀναστήσονται οἱ (ξ) ὁ λαός μου, (ο) παιδιά (π) τὸ σῶμα (ρ) ἡ γῆ τὸν

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 † Καὶ ὡς ἡ ὠδίνουσα ἐγγίζει (λ) τεκεῖν, † ἐπὶ τῇ ὠδῖνι αὐτῆς ἐκέκραξεν, † ἕπως ἐγενήθημεν ἐν φόβῳ σου, † ὦ Κύριε ἐν χαρᾷ ἐλάβομεν, † καὶ ὠδινήσαμεν, καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα (σ) σωτηρίας (υ) σου, ὃ ἐποιήσαμεν ἐπὶ τῆς γῆς. † (μ) οὐ πεσούμεθα, ἀλλὰ πεσοῦν) πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. † (ν)
18 Ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ. † ἡ γὰρ δρόσος ἡ παρὰ Σοῦ ἴαμα αὐτοῖς
19 ὄντα, † ἡ δὲ γῆ τῶν ἀσεβῶν πεσεῖ). † Βάδιζε (ξ) λαός μου, εἴσελθε εἰς τὰ (ο) παιδιά σου, ἀπόκλεισον ὀπίσω σου, † ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ
20 κυρίου. Ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τῆς ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ (π) τὸ αἷμα αὐτῆς,
21 καὶ οὐ καλαχαλύψει (ρ) τοὺς ἀνῃρημένους.

MS.A. (λ) τὸ τεκεῖν, (μ) ἐπὶ τῇ *ὠδίνῃ (ν) Σε ἐποιήσαμεν (μ) ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες (ν) Ἀναστήσονται οἱ (ξ) ὁ λαός μου, (ο) παιδιά (π) τὸ σῶμα (ρ) ἡ γῆ τὸν

17 Sicut prægnans quæ *adveniente* tẽpore part' sui contremiscit, & clamat in dolore suo: sic fuim', eò quòd peccavim' coram te Dñe. Apprehendit nos
18 tribulatio quasi prægnantem *quando attigit tempus* part' sui; velocem salutem, sicut vent', non adduxerunt: terram non coluerunt; mirabilia quoq; non possunt facere qui habitant in orbe. Tu es qui vivificas mortuos, &
19 ossa cadaverum eorum tu suscitas. Vivent & laudabunt coram te oẽs qui jacent in pulvere; quia ros luminis ros tuus operantibus legem *tuã*: impios autem qui bus dedisti potentiam, & ipsi transgressi sunt verbum tuum, tra-
20 des eos in gehennam. Vade populi mi, fac opera bona, quæ protegant te in tempore tribulationis: absconde te quasi modico tempore, donec transeat maledictio. Quia ecce Dñs revelabitur de loco majestatis suæ, ut vi-
21 siter peccatum *habitatoris* terræ super eam: & revelabit terra sanguinem innocentem qui effusus est in ea, & non operiet ultrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN die illa inducet Deus gladium (a) sanctum, & magnum, & fortem super draconem colubrum (b) fugientem, super draconem colubrum tortuosum: occidet (c) draconem. Die illo vinea bona, desiderium (d) cantate super eam. E-
2 go civitas munita, civitas quæ oppugnatur: frustrà potum dabo illi. Capietur enim noctè die autem caret murus. Non est, quæ non approbaverit eam. Quis ponet me
4 custod. m stipula in agro? Propter adversariam hanc repulsam. Idcirco igitur fecit Dominus omnia, quæ disposuit. Combusta sum, Claamabunt habitatores ejus: faciamus pacem illi, faciamus pacem,
5 Venientes filii Jacob; germinabit, & florebit Israel, & implebitur orbis terrarũ fructu ejus. (e) Non
7 sicut ipse percussit, & ipse percutiens? & sicut ipse interfecit, sic interficietur. Rixans, et exprobrans
8 emittet eos. Nonne tu eras, qui meditabaris spiritu duro interficere eos spiritu furoris? Propterea au-
9 feretur iniquitas Jacob, & hoc erit benedictio ejus; cùm abstulero peccatum ejus: quando posuerint omnes lapides aratum contritos, quasi cinerem minutum: & non perseverabunt arbores eorum: & idola eorum succisa, quasi lucus (f) longè:

CAP. XXVII.

1 IN die illa inducet Dñs gladio suo grandi & forti, & robusto su-
1 per regem qui magnificat' est, sicut Pharao rex primus [*Ægypti*,] & super regem qui elevatus est sicut Senacherib rex secundus; & occidet *regem* qui
2 fortis est, sicut draco qui est in mari. In tempore illo cœtus Israel qui est sicut vinea plantata in terra bona, cantate ei. Ego Dñs servo eis pactum
3 patrum suorum; & non consumam eos: sed in tempore quo irritant coram me, ego propino eis calicem ultionis eorum: sed peccata eorum sunt cau-
4 sæ ut vindictam sumam ex eis: tamen in nocte & die verbum meum protegit super eos. Ecce magnalia magna à facie mea facta sunt: sed si com-
5 posuerit domus Israel faciem suam, ut operetur secundùm legem; mittam irã meam, & furorẽ meũ in populos qui irritabant in eos, & consumam eos, sicut consumit ignis tribulũ & spinã pariter. Si tenuerint verba Legis, fiet
6 eis pax: post hac [*inquam*] pax fiet eis. Congregabuntur de medio transmigrationis eorum, & revertentur in terram suam: ibi generabunt viri domus Jacob: crescent & multiplicabuntur viri domus Israel; & implebunt
7 faciem orbis filii filiorum. Nunquid juxta plagam qua ipse percutiebat, percussit eum, aut juxta occisionem interfectorum ej' occisus est? In men-
8 sura qua *metiebaris*, metientur *tibi*: qui *mittebas* & *tribulabas* eos: meditatus est contra eos sermonem: confortatus est contra eos in die maledictionis. Propterea in hoc dimittentur peccata domus Jacob: & hæc fuit præ-
9 varicatio omnium operum eorum, & peccatorum eorum; cum posuerit oẽs lapides altaris quasi lapides gypsi dispersos: non stabũt luci & delubra.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 כְּמַעֲרָיָא דְּמִטָּא דְּבַעְדָן מִילְדָה וְיָעָא וּמְצוּחָא בְּחֵבְלָהּ כֵּן הֲוֵינָא מִן קֳדָם דַּחֲבָנָא
18 קֳדָמָךְ יְיָ׃ אֲדַחְדְּנָא עֲקָא כְּמַעֲרָיָא דְּמִטַּת עִדָּן מִילְדָה קַלִּיל כְּרוּחָא פּוּרְקָן לָא אִתְעֲבִיד
19 אַרְעָא לָא יַעֲבְדוּן אַף פְּרִישֵׁן לָא יִכְלִין לְמֶעְבַּד דְּדָרִין בְּתֵבֵל׃ אַתְּ הוּא מְחַיֵּי מֵיתָיִן
גְּרֵמִי נִבְלָתְהוֹן אַתְּ מְקַיֵּם יַחְוֹן וְיִשְׁבְּחוּן קֳדָמָךְ כָּל דַּהֲווּ רְמָן בְּעַפְרָא אֲרֵי טַל נְהוֹר טַלָּךְ
לְעַבְדֵי אוֹרַיְתָךְ וְרִשְׁיָעֵי אַרְעָא יַרְבְּתָא לְהוֹן גְּבוּרָא וְאִנּוּן עֲבָרוּ עַל מֵימְרָךְ לְגֵיהִנָּם תְּבַיְּרִנּוּן׃
20 אֵזִיל עַמִּי עֲבִיד לָךְ עוֹבְדִין טָבִין דִּיגַנּוּן עָלָךְ בְּעִדָּן עָקָא אִטְמַר כְּזוּעַר זְמַן עַד דְּיֶעְדֵּי
21 לוּט׃ אֲרֵי הָא יְיָ מִתְגְּלֵי מֵאֲתַר שְׁכִנְתֵּיהּ לְאַסְעָרָא חוּב יַתִּיב אַרְעָא עֲלוֹהִי וְתִגְלֵי אַרְעָא
עַל דַּם זַכַּי דְּאִתְשְׁדֵי בָּהּ וְלָא יְכַסֵּי עוֹד עַל קְטִילָהָא׃

כז

1 בְּעִדָּנָא הַהִיא יַסְעֵר יְיָ בְּחַרְבֵּיהּ רַבְּתָא תְּקִיפְתָּא וְחַסְנְתָּא עַל מַלְכָּא דְּאִתְרְבִי כְּפַרְעֹה
מַלְכָּא קַדְמָאָה וְעַל מַלְכָּא דְּאִתְאֵי כְּסַנְחֵרִיב מַלְכָּא תִנְיָנָא וְיִקְטוֹל יַת מַלְכָּא
2 דְּתַקִּיף כְּתִנִּינָא דִּי בְיַמָּא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל דְּהִיא כְּכַרְם צִיב
3 בְּאַרְעָא טָבָא שַׁבְּחוּ לַהּ׃ אֲנָא יְיָ נָטֵר לְהוֹן קָיֵם אַרְתְּחוֹן וְלָא אֶשְׁצְנָן אֶלָּא בְּזִמְנָן
דְּאִנּוּן מַרְגְּזִין קֳדָמַי אֲנָא מַשְׁקֵי לְהוֹן כַּס פּוּרְעָנוּתְהוֹן אֶלְוֹלֵי חוֹבֵיהוֹן גְּרֵמִי לְאִתְפְּרַע
4 מִנְּהוֹן כְּבַר לֵילֵי וְיָמָם מֵימְרִי מְגַן עֲלֵיהוֹן׃ הָא גְּבוּרִין סַגִּי קֳדָמַי הֲלָא אִם יְשַׁוּן
בֵּית יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא אֶשְׁלַח רוּגְזִי וְחֵמָתִי בְּעַמְמַיָּא דְּמִתְגְּרִין בְּהוֹן
5 וַאֲשֵׁצְנָן כְּמָא דְּמְשֵׁצֵי אֶשְׁתָּא הוּבָאי וּבוּר בַּחֲדָא׃ אִם יְתַקְּפוּן בִּפְתְגָמֵי אוֹרַיְתִי
6 אִתְעֲבַד שְׁלָמָא לְהוֹן מִכָּאן שְׁלָמָא לְהוֹן׃ יִתְכַּנְּשׁוּן מִבֵּנֵי גְלוּתְהוֹן וְיִתּוּבוּן
לְאַרְעְהוֹן תַּמָּן יְהֵילִידוּן דְּבֵית יַעֲקֹב יִפְּשׁוּן וְיִסְגּוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְיִמְלוּן אַפֵּי חֵבֶל בְּנֵי
7 בְנִין׃ הֲכְמַחֲתָא דַּהֲוָה מְחֵי מְחוֹהִי אִם בְּקִטּוּל קְטִילוֹהִי יְתְקְטֵיל׃ בְּסִאתָא דַּהֲוִיתָא כָאֵל
8 בְּהּ יְכִילוּן לָךְ דַּהֲוִיתָא שָׁלַח וּמַעִיק לְהוֹן הֲנֵי עֲלֵיהוֹן בְּמִלָּא מִתְקְרֵי עֲלֵיהוֹן בְּיוֹם לוּט
9 בְּכֵן בְּדָא יִשְׁתְּבְקוּן חוֹבֵי בֵית יַעֲקֹב וְדֵין כָּל עוֹבְדֵי אַסְעוּתֵיהּ חוֹבוֹהִי בְּשֵׁיזְבוּתֵיהּ כָּל אֲבָנֵי
אֲנוּרָא כְּאַבְנֵי גִיר מְנַפְּצָן לָא יִתְקַיְּמוּן אֲשֵׁרָיָא וְחַמְנַסְיָיא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Sicut prægnans quæ *adveniente* tẽpore part' sui contremiscit, & clamat in dolore suo: sic fuim', eò quòd peccavim' coram te Dñe. Apprehendit nos
18 tribulatio quasi prægnantem *quando attigit tempus* part' sui; velocem salutem, sicut vent', non adduxerunt: terram non coluerunt; mirabilia quoq; non possunt facere qui habitant in orbe. Tu es qui vivificas mortuos, &
19 ossa cadaverum eorum tu suscitas. Vivent & laudabunt coram te oẽs qui jacent in pulvere; quia ros luminis ros tuus operantibus legem *tuã*: impios autem quibus dedisti potentiam, & ipsi transgressi sunt verbum tuum, tra-
20 des eos in gehennam. Vade populi mi, fac opera bona, quæ protegant te in tempore tribulationis: absconde te quasi modico tempore, donec transeat maledictio. Quia ecce Dñs revelabitur de loco majestatis suæ, ut vi-
21 siter peccatum *habitatoris* terræ super eam: & revelabit terra sanguinem innocentem qui effusus est in ea, & non operiet ultrà interfectos suos.

CAP. XXVII.

1 IN tempore illo visitabit Dñs in gladio suo grandi & forti, & robusto su-
1 per regem qui magnificat' est, sicut Pharao rex primus [*Ægypti*,] & super regem qui elevatus est sicut Senacherib rex secundus; & occidet *regem* qui
2 fortis est, sicut draco qui est in mari. In tempore illo cœtus Israel qui est sicut vinea plantata in terra bona, cantate ei. Ego Dñs servo eis pactum
3 patrum suorum; & non consumam eos: sed in tempore quo irritant coram me, ego propino eis calicem ultionis eorum: sed peccata eorum sunt cau-
4 sæ ut vindictam sumam ex eis: tamen in nocte & die verbum meum protegit super eos. Ecce magnalia magna à facie mea facta sunt: sed si com-
5 posuerit domus Israel faciem suam, ut operetur secundùm legem; mittam irã meam, & furorẽ meũ in populos qui irritabant in eos, & consumam eos, sicut consumit ignis tribulũ & spinã pariter. Si tenuerint verba Legis, fiet
6 eis pax: post hac [*inquam*] pax fiet eis. Congregabuntur de medio transmigrationis eorum, & revertentur in terram suam: ibi generabunt viri domus Jacob: crescent & multiplicabuntur viri domus Israel; & implebunt
7 faciem orbis filii filiorum. Nunquid juxta plagam qua ipse percutiebat, percussit eum, aut juxta occisionem interfectorum ej' occisus est? In men-
8 sura qua *metiebaris*, metientur *tibi*: qui *mittebas* & *tribulabas* eos: meditatus est contra eos sermonem: confortatus est contra eos in die maledictionis. Propterea in hoc dimittentur peccata domus Jacob: & hæc fuit præ-
9 varicatio omnium operum eorum, & peccatorum eorum; cum posuerit oẽs lapides altaris quasi lapides gypsi dispersos: non stabũt luci & delubra.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܝܟ ܕܚܒܠܐ ܕܝܠܕܬܐ ܗܟܝܠܝܢ ܡܢܩܠܠ ܡܢܩܠܠ ܡܬܒܟܝܢ . ܗܟܢܐ ܗܘܝܢ ܒܟ ܡܪܝ ܡܢ
18 ܩܕܡܟ ܡܪܝ : * ܚܒܠܢ ܢܣܒܢ . ܐܝܟ ܪܘܚܐ ܒܟܝ ܢܬܝܠܕ . ܗܘܝܢ ܠܐ ܐܝܟ ܕܐܪܥܐ
19 ܠܐ ܢܦܠܘܢ ܡܫܟܢܝ ܐܪܥܐ . * ܢܚܝܘܢ ܡܝܬܐ ܢܩܘܡܘܢ . ܢܩܝܨܘ ܘܢܪܢܢܘ ܕܫܟܢܝ
ܥܦܪܐ . ܛܠܬܟ ܛܠܬܐ ܕܢܚܝܐ ܗܝ . ܘܐܪܥܐ ܢܦܠ ܠܡܝܬܝܗܘܢ . ܠܐ ܢܩܝܡ ܠܗܘܢ
20 * ܐܙܠ ܥܡܝ ܥܡܐ ܕܝ . ܥܠܝ ܒܟܬܪܐ ܕܝ . ܟܣܐ ܥܠܝ ܫܥܬܐ ܙܥܘܪܬܐ . ܥܕ ܕܥܒܪ
21 ܪܓܙܐ . * ܗܐ ܡܪܝ ܢܦܩ ܡܢ ܐܬܪܗ . ܕܢܦܩ ܥܠ ܥܘܠܬܗ ܕܐܪܥܐ . ܘܬܓܠܐ ܐܪܥܐ
ܕܕܡܗ . ܘܠܐ ܢܟܣܐ ܥܠ ܩܛܠܝܗ .

17 Ut prægnanti mox parituræ, dolenti, & suis
18 in doloribus ululansi, ita nobis accidit à con-
spectu tuo Domine : Concepimus & enixi
sumus ut illæ quæ ventos pariunt. Serva nos,
19 ne pereamus in terra, néve succumbant habi-
tatores orbis. Revivifcant mortui tui, & ca-
davera eorum resurgant : expergiscantur, &
laudem canant decumbentes in pulvere; quia
ros tuus, ros est luminis : terram verò gigan-
20 tum evertes. Age populi mi, intra in pene-
tralia tua, & claude fores tuas post te : latita
exiguo tempore, donec prætereat indignatio
21 mea. Nam ecce Dominus proditurus est è
loco suo, & visitaturus iniquitatem habitato-
ris terræ : detegétque terra sanguinem suum,
nec occultabit ultra interfectos suos.

* ܦܨܠܐ * ܚܕ *

CAP. XXVII.

1 * ܗܘܝܢ ܗܝ . ܒܗܝ ܝܘܡܐ ܢܦܩܕ ܡܪܝ ܒܚܪܒܗ ܩܫܝܬܐ ܘܪܒܐ ܘܬܩܝܦܐ . ܠܘܬܢ
2 ܚܘܝܐ . ܠܘܬܢ ܚܘܝܐ ܕܒܪܚܐ . ܘܢܩܛܠ ܬܢܝܢܐ ܕܒܝܡܐ . * ܗܘܝܢ ܗܝ . ܒܗܝ ܝܘܡܐ
3 ܕܟܪܡܐ ܕܚܡܪܐ . ܐܢܐ ܡܪܝ ܢܛܪ ܠܗ . ܒܟܠ ܫܥܬܐ ܐܫܩܝ ܠܗ . ܕܠܡܐ ܢܦܩܕ
4 ܠܗ ܠܠܝܐ ܘܠܝܘܡܐ . * ܚܡܬܐ : ܠܝܬ ܠܝ . ܡܢ ܫܡܝܪ ܠܝ ܩܘܨܐ ܘܐܣܘܪܐ . ܗܘ
5 ܐܬܐ ܠܡܬܚܡ ܩܘܨܐ ܘܐܣܘܪܐ ܒܩܪܒܐ . ܐܘ ܢܬܚܡ ܥܡܝ ܠܫܠܡ . * ܐܢ ܢܥܒܕ
6 ܫܠܡ ܥܡܝ . ܥܡ ܕܝ ܢܥܒܕ . ܢܫܪܐ ܫܪܝܐ ܘܦܪܚܐ ܢܦܪܚ ܢܬ ܢܦܩ ܢܬ
7 ܫܪܝܐ ܘܦܪܚܐ . ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ ܘܦܪܚܐ . ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ
8 ܘܦܪܚܐ . * ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ ܘܦܪܚܐ . ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ
9 ܘܦܪܚܐ . * ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ ܘܦܪܚܐ . ܗܠܝܢ ܕܢܦܩ ܢܬ ܫܪܝܐ
ܘܦܪܚܐ . ܗܢܐ ܒܗܝ ܢܬܟܦܪ ܥܘܠܬ ܥܡܐ ܕܝܥܩܘܒ . ܘܗܢܐ ܗܝ ܦܪܝ ܕܟܠ
ܚܛܝܬܗ . ܐܝܟ ܕܡܫܠ ܠܟܠ ܐܒܢܐ ܕܡܕܒܚܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܩܡܝܢ ܐܬܪ ܐܫܪܬܐ
ܘܡܪܝܢ ܠܐ ܢܩܘܡܘܢ .

CAP. XXVII.

1 IN die illa visitabit Dominus gladio suo du-
ro, grandi, & valido Leviathan serpentem
pervicacissimum, et Leviathan serpentem tor-
tuosum, & interficiet draconem qui est in
2 mari. In die illa, vineæ vini canite : Ego Do-
3 minus custodio eam, semper eam irrigabo, vi-
sitabo eam nocte, & interdiu custodiâ illam.
4 Murum nónne habes? quis ergò posuit in te
5 vepres & spinas? brevi flabo in eam, & pe-
nitùs comburam illam. Vel certè teneat for-
titudinem meam, ut faciam ei pacem : pacem
6 faciam ei. Quotquot estis de stirpe Jacobi,
scitote quòd folia & flores emissurus est Isra-
el, & fructibus impleturi sunt superficiem or-
7 bis. Idem vulnus quod inflixit ei, infliget
illi : & eâdem nece quâ extinxit eum, ex-
8 tinguet illum : Mensurâ quâ mensus est, con-
demnabis eum. Quia cogitavit animo suo
9 duro de die ferventi : Idcirò per hoc dimit-
tetur culpa Jacobi, & per omnes hos fructus
abscedet peccatum ejus; quum posuerit
omnes lapides altaris, & ut lapides calcis
qui rediguntur in pulverem, ita non confi-
stent idola nec numina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وكمثل المطلقة اذ تقرب لتلد وفي طلقها صرخت * هكذا صرنا بحضرتك * لاجل خوفك يا
18 رب اخذنا حبلا وطلعنا وولدنا * روح خلاصك صنعناه على الارض * لسنا نسقط لكن تسقط
19 السكان على الارض * تقوم الاموات * ويستيقظ الذين في القبور ويفرح الذي على الارض * لان
20 الندا الذي من قبلك هو شفا لهم وارض المنافقين تسقط * اعمد يا شعبي * ادخل الي
21 مخدعك * اغلق بابك * واختف قليلا بمقدار * الي ان يجوز غضب الرب * لان ها الرب من
الموضع المقدس يورد رجز على السكان على الارض * لينتقم ايضا السكان على الارض عليهم
هكذا * ويكشف الارض دمها * ولا تستر المقتولين عليها بعد *

17 *Et qualis est ea quæ partùs dolores peti-*
tur imminente partu, & in suis doloribus
clamat; tales facti sumus ad dilectum
18 *tuum. Præ timore tuo, O Domine, occu-*
pavit nos conceptio, parturivimus, & pe-
peximus : spiritum salutis tui fecimus
super terram : nequaquam cadimus nos,
19 *sed cadent habitantes super terram. Re-*
surgent mortui, evigilabunt qui sunt in
sepulchris, & lætabuntur qui sunt super
terram; quia ros qui à te est, sanitati
est eis : terra verò sceleratorum corruet.
20 *Siste O populi mi, ingredere in conclave*
tuum, occlude ostium tuum, téque paro-
absconde intervallo, donec pertranseat ira
21 *Domini. Nam ecce Dominus è loco san-*
cto adducturus est iram suam super ter-
ricolas, ut scelus terricolarum adver-
sùs eos hoc modo visitet, retegat terra
sanguinem suum, nec amplius celet in-
terfectos super se.

* الفصل السابع والعشرون *

CAP. XXVII.

1 * في ذلك اليوم يجلب الله سيفه المقدس العظيم القوي على التنين الحية الهاربة * على
2 التنين الحية الملتوية * ويقتل التنين في ذلك اليوم الذي في البحر كرم جيد * لتبتدي
3 سهوبها منه * انا مدينة حصينة مدينة محاصرة اسقيها باطلا * لانها تدرس ليلا * ويسقط
4 سورها نهارا * لانه ليس يوجد من ياخذها * من يجعلني ان احرس قصبة في حقل * لاجل هذه
5 المحاربة عذرت بها * لاجل هذا الان صنع الرب الاله كلما عاهد به * اصدقوه * يصرخون
6 جميع السكان فيها * تصنع معه سلامة * تصنع ايها الواردون سلاما * اولاد يعقوب تنبت *
7 وبنو اسرايل * وتمتلي المسكونة من ثمرتها * اليس كما هو ضرب وهو هكذا يضرب *
8 وكما هو قتل وهو هكذا يقتل * محارب ومعير يرسلهم * اليس انت كنت الذي تنقلوا
9 بروحك الصعب لتعلمهم بروح عصب * لاجل هذا يتبرع ايضا يعقوب * وهذه هي بركته *
اذا نزع خطيته * اذ يصنعون جميع حجارة المذبح مكسر مثل الكلس الدقيق * ولا تثبت
اشجارهم * واوثانهم مكسر بعيدا مثل العاب *

1 *IN illâ die adducet Dominus gladium*
suum sanctum, grandem, ac potentem
super draconem serpentem fugientem, su-
per draconem tortuosum, & interficet eo
2 *die draconem qui est in mari vinea quæ-*
dam bona, tei ab ipsa principium eunca-
3 *cupiditas ejus. Ego urbem munitam, ur-*
bem obsessam fusibus irrigo, quoniam ob-
ieretur nocte, & minus ejus cadet in die,
4 *Quoniam non est qui capiat eam. Quis*
me statuat ad custodiendum arundineta
in campo? propter hujusmodi pugnam de-
cepi illam : hac de causa nunc ex cuius
5 *est Dominus Deus quicquid pollicitus fue-*
rat : combusta est. Clamabunt omnes ci-
vies ejus, Concil emus cum eo pacem, pa-
6 *cem conciliemus O venientes. Filii Ja-*
cobi germinabunt, & florebit Israel, &
7 *orbis implebitur fructibus ipsius. Annon*
quemadmodum iste percussit, eodem ipse
modo percutietur? ei quemadmodum ipse
8 *interfecit, eodem ipse modo interficietur?*
Bellator & convitiator mittet eos : nónne
9 *tu in eras qui spiritu tuo rigido medita-*
baris necem eorum, spiritu furoris? Ob
id auferetur iniquitas Jacobi, & bene-
dictio hæc obtinget ei, cùm deposuerit
peccatum suum, cùm omnes lapides alta-
ris confractos redegerint in modum calcis
minutissimæ, arbores eorum minimè sub-
stiterint, & idola eorum procul dejecta
fuerint quemadmodum luci.

ישעיה: כח

derelictumi& dimissum habitaculum solitaria munita civitas Nam
10 כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב
consumet &,accubabit ibi & ,vitulus pascetur ibi : desertum veluti
כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה
venientes mulieres ,conterentur ,ejus messem arescendo In .ejus ramos
סְעִפֶּיהָ: 11 בִּיבֵשׁ קְצִירָה תִּשְׁבֹּרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת
non Ideo .ipse intelligentiarū populus non quia .eam inflammanies
מְאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עַם־בִּינוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא
die in erit Et .ejus miserebitur non eum formans &eū faciens ej° miserebitur
יְרַחֲמֵנוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֹנֵנוּ: 12 וְהָיָה בַּיּוֹם
torrentem ad usque fluminis alveo ab Dominus excutiet ,illa
הַהוּא יַחְבֹּט יהוה מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נָחַל
erit Et .Israel filii unum unum ad colligemini vos & : Ægypti
מִצְרַיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 13 וְהָיָה
terra in ,jeremies venient & ,magna tuba in clangetur illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ
Domino se incurvabunt & : Ægypti terram in expulsi & ,Assur
אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּ לַיהוה
.Jerusalaim in sanctitatis monte in
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלִָם:

CAP. XXVIII. כח

decidenti flori & ,Ephraim ebriis ,superbiæ coronæ Væ
1 הוֹי עֲטֶרֶת גֵּאוּת שִׁכּוֹרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ נֹבֵל
quassatæ ,pinguium vallis capui super quæ ,ejus gloriæ ornamento
, grandinis inundatio sicut ,Domino fortis & validus Ecce .vino
עֲצֻמֵי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־שְׁמָנִים הֲלוּמֵי
deposita inundantium crebrarum aquarum procellæ ut : excitionis turbo
יָיִן: 2 הִנֵּה חָזָק וְאַמִּץ לֵאדֹנָי כְּזֶרֶם בָּרָד
superbiæ corona : calcabuntur pedibus In .manu in terram in
שֶׁעֶר קָטֶב כְּזֶרֶם מַיִם כַּבִּירִים שֹׁטְפִים הִנִּיחַ
, ejus decoris ornamentum decidens flos erit Et .Ephraim temulentorum
לָאָרֶץ בְּיָד: 3 בְּרַגְלַיִם תִּרְמַסְנָה עֲטֶרֶת גֵּאוּת
ante præcox ficus sicut ,pinguium vallis capui super qui
שִׁכּוֹרֵי אֶפְרָיִם: 4 וְהָיְתָה צִיצַת נֹבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ
.eum deglutiet, sua vola in ipsum adhuc mysfam videns viderit quam
אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָהּ בְּכַפּוֹ יִבְלָעֶנָּהּ:
, decoris coronam in exercituum Dominus erit illa die In
5 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהוה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי
, judicii spiritum in Et .sui p puli residuo ,gloriæ cidarim in &
וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאָר עַמּוֹ: 6 וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט
prælium avertentibus rebur in & ,judicium super sedenti
לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וּלְגִבּוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה
: erraverunt sechar in & ,erraverunt vino in ipli etiam Et .portam ad
שָׁעָרָה: 7 וְגַם־אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ
: vino à sua abjurati ,sechar in erraverunt propheta & sacerdos
כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשֵּׁכָר נִבְלְעוּ מִן־הַיַּיִן
.judicio impegerunt ,visione in erraverunt ,sechar à erraverunt
תָּעוּ מִן־הַשֵّכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה פָּקוּ פְלִילִיָּה:
.deco absque ,sorde vomitu sunt repletæ mensæ omnes Quoniam
8 כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם:
? audium faciet intelligere quem & ,scientiam docebit Quem
9 אֶת־מִי יוֹרֶה דֵעָה וְאֶת־מִי יָבִין שְׁמוּעָה
.uberibus ab avulsos ,lacte à ablactatos
גְּמוּלֵי מֵחָלָב עֲתִיקֵי מִשָּׁדָיִם:

Versio VULG. LAT.

10 Civitas enim munita desolata erit, speciosa relinquetur, & dimittetur quasi desertum: ibi pascetur vitulus, & ibi accubabit, & consumet summitates ejus. In siccitate messes illius conterentur, mulieres venientes, & docentes eam: non est enim populus sapiens, propterea non miserebitur ejus, qui fecit eum; & qui formavit eum, non parcet ei. Et erit: In die illa percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Ægypti, & vos congregabimini unus et unus filii Israel. Et erit: In die illa clangetur in tuba magna, & venient qui perditi fuerant de terra Assyriorũ, & qui ejecti erant in terra Ægypti, & adorabunt Dñm in monte sancto in Jerusalem.

CAP. XXVIII.

VÆ coronæ superbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti, gloriæ exultationis ejus, qui erant in vertice vallis pinguissimæ, errantes à vino. Ecce validus & fortis Dominus, sicut impetus grandinis; tu bo confringens, sicut impetus aquarum multarum inundantium, & emissarum super terram spatiosam. Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim. Et erit flos decidens gloriæ exultationis ejus, qui est super verticem vallis pinguium, quasi temporaneum ante maturitatem autumni: quod cùm aspexerit videns, statim ut manu tenuerit, devorabit illud. In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ, & fertum exultationis residuo populi sui: Et spiritus judicii sedenti super judicium, & fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verùm hi quoque præ vino nescierunt, & præ ebrietate erraverunt: sacerdos & propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt judicium. Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiúmque, ita ut non esset ultrà locus. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditũ? ablactatos à lacte, avulsos ab uberibus.

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Τὸ κεκοπωμένον πείμενον ἀνημένον ἔται, ὡς πείμενον καταλελειμμένον· καὶ ἔται πολὺν χόρτον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ (κ) ἀναπαύσονται πείμενα. Καὶ μὴ χόρτον οὐκ ἔται ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι. γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ τέας δεῦτε. ὁ γὰρ λαός ἐστιν ἄχρον (Σύνεσιν, διαπῶτο ὃ μὴ οἰκτειρήσῃ ὁ ποιήσας αὐτὸς, ὃ δὲ ὁ πλάσας αὐτὸς ἢ μὴ (') ἐλεήσῃ. Καὶ ἔται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συμφράξει (λ) ὁ θεὸς ἀπὸ τῆ διώρυγος τῆ ποταμῆ ἕως Ῥινοκορούρων. ὑμεῖς δὲ ζυναχθήτε (μ) κατὰ ἕνα τὸς υἱὸς Ἰσραήλ. Καὶ ἔται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Σαλπίσει (ν) τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ, καὶ ἥξουσιν οἱ (ξ) ἀπολόμενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῆ Ἀσσυρίων, καὶ οἱ ἀπολόμενοι ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ (ο) προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον ἐν Ἱερουσαλήμ.

MS.A. (κ) ἀναπαύσουν. Μετὰ χόρτον οὐκ ἔται (') ἐλεήσῃ. (λ) κύριος (μ) τὸς υἱὸς Ἰσραὴλ καθ' ἕνα ἕνα. (ν) ἐν τῇ (ξ) ἀπὸ ἀναβολῶν ἐν τῇ (ο) προσκυνήσουσιν

CAP. XXVIII.

1 Ὅτι τῷ στεφάνῳ τῆ ὕβρεως, οἱ μεθυσθοὶ Ἐφραὶμ, τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν ἐκ τῆ δόξης ἐστὶ τῆ κορυφῆς τῆ ὄρους τῆ πιχέως, οἱ μεθύοντες ἀνὰ οἶνον. Ἰδὺ ἰσχυρὸν καὶ ἀκμηδὸν ὁ θυμὸς κυρίε, ὡς χάλαζα καταφερομένη ἐκ ἄχυσα σκέπῃ, βίᾳ καταφερομένη· ὡς ὕδατος πολὺ πλῆθος Σύρων χώραν, τῇ γῇ ποιήσει (α) ἀπάπαυμα· τᾶς χερσὶ, Καὶ τοῖς ποσὶ καταπατηθήσεται ὁ στέφανος τῆ ὕβρεως, οἱ μεθυσθοὶ τῆ Ἐφραὶμ. Καὶ ἔται τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆ ἐλπίδος τῆ δόξης, ἐπ' ἄκρῳ τῆ ὄρους τῆ ὑψηλῆ· ὡς πρόδρομος Σύκου, ὃ ἰδὼν αὐτὸ, (β) πρὶν εἰς τὰ χέρες αὐτῆς λαβεῖν (γ) αὐτὸ, θήσει αὐτὸ καταπιεῖν. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔται κύριος Σαβαὼθ ὁ στέφανος τῆ ἐλπίδος, ὁ πλεκὴς τῆ δόξης, τῆ καλῃφθέντος (δ) τῆ λαῦ. (ε) Καταβήσεται ἐπὶ πνεύματι κρίσως ἐπὶ κρίσιν, καὶ ἰσχὺν (ζ) καταλυόντων ἀνῆῤῥεν. Οὗτοι δὲ οἶνῳ (η) πεπλανημένοι εἰσίν. ἐπλανήθησαν διὰ τὸ Σίκερα, ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐξέκησαν (θ) διὰ τὸ Σίκερα, καταπόθησαν διὰ τὸ οἶνον, ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆ μέθης (ι), ἐπλανήθησαν· τυτέστι φάσμα. Ἀρὰ ἔδη ταύτην τὴ βουλὴν, αὕτη ἡ βουλὴ (κ) ἔκα πλουσιότας. Τίνι ἀνηγγείλαμεν κακὰ, καὶ τίνι ἀνηγγείλαμεν ἀγγελίαν; οἱ ἀπογεγαλακισμένοι ἀπὸ γάλακτος, οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μαστῶν.

MS.A. (α) ἀνάπαυσιν· (β) πρὶν (γ) θήσει (δ) με λαῦ. (ε) Καὶ καταλῃφθήσονται (ζ) κωλύων ἀναλῶν. (η) πεπλανημένοι εἰσίν. (θ) διὰ τὸ οἶνον, ἐσείσθησαν (ι) τῆ Σίκερα, ἐπλανήθησαν. τοῦτο ἐστὶν φάσμα. (κ) ἔνεκεν

10 Habitans grex dimittetur, sicut grex derelictus: & erit multo tempore in pastionem: & ibi requiescent greges. Et post tempus non erit in ea omne viride; quia excicatum est. (g) Mulieres venientes à spectaculo venite: non est enim populus habens intelligentiam. Propterea non miserebitur eorum, qui fecit: & qui formavit eos, non parcet. Et erit in die illa, (h) concludet Deus à fossa fluminis usq; ad Rhinocorurum. Vos autem congregate singulos filios Israel. Et 13 erit in die illa, canet tuba magna: & venient, qui perierant in regione Assyriorum, & qui perierant in Ægypto: & adorabunt Dominum super montem sanctum in Hierusalem.

CAP. XXVIII.

1 VÆ coronæ (a) injuriæ, (b) mercenarii Ephraim: flos cadens de gloria super verticē (c) montis pingui, qui ebrii estis absq; vino. Ecce forte & durum furor Dñi, 2 sicut grando, quæ fertur in pondum, non habens tegmen, quæ violenter decidit: sicut aquæ magna multitudo trahens regionem. (d) terræ faciet requiem manibus Et 3 pedibus conculcabitur corona mulieris, mercenarii Ephraim. Et erit 4 flos, qui decidit de spe gloriæ, in summitate montis excelsi: sicut præmatura ficus, quā qui viderit, antequā sumat eā manu suā cuniet eam devorare. Die illā erit Domi- 5 nus Sabaoth corona gloriæ, quæ compacta est gloriæ, (e) reliquiis populi. Relinquentur in spiritu judicii super judicium, & fortitudinem vertantium interficere. Isti e- 7 nim vino (f) deliquerunt, erraverunt propter (g) siceram: sacerdos & propheta exciderunt mente propter siceram, absorpti sunt propter vinum, vacillaverunt propter ebrietatem, erraverunt: hoc est (h) phasma. Maledictio comedet hoc 8 consilium: siquidem istud consilium propter avaritiam est. Cui an- 9 nuntiavimus malacit cui annuntiavimus nuntium? qui ablactati sunt à lacte, qui abstracti ab ubere.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 אֲרֵי קִרְתָּא דַהֲוָת כְּרִיכָא בְלַחוּדָהּ תֶּהֵי תְּהֵי מִשְׁלַטְלָא וּשְׁבִיקָא כְּמַדְבְּרָא בָּהּ יְנִיחוּן
11 צְדִיקַיָּא וְיִבּוּן יַת נִכְסָהָא וּיסוּפוּן מִשְׁרְיָתְהָא מִלְּמִפְּק: יְתְקַצֵּר חֵילְהוֹן וְיִתְהַוּן
בְּעוּבְדֵיהוֹן יִתְחַבְּרוּן נְשַׁיָּא עָלָן לְבֵית דְּחַלְתְּהוֹן וּמַלְּפָן יִתְהוֹן אֲרֵי לָא עַם סוֹכְלְתָּן אִנּוּן עַל
12 כֵּן לָא יְרַחֵם עֲלֵיהוֹן דְּעֲבָדְנוּן וּדְבָרְנוּן לָא יְחוּס עֲלֵיהוֹן: וַיְהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְרְמִון
קְטִילִין קְדָם יְיָ מִכַּף נַהֲרָא פְּרָת עַד נַחֲלָא דְמִצְרַיִם וְאַתּוּן אִתְחַבְּרוּן חַד לְחַד בְּנֵי
13 יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא יִתְקַע בְּשׁוֹפָרָא רַבָּא וַיֵּיתוּן דִּי נְלוּ לְאַרְעָא דְאַתּוּר
וּדְאִשְׁתַּלְטוּ לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם וַיְסַגְּדוּן קְדָם יְיָ בְּטוּרָא דְקֻדְשָׁא בִּירוּשְׁלֶם:

כח

1 וַי דִּי יְהֵיב כְּתָרָא לְגֵיוָתָנָא טַפְשָׁא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל וַיְהֵיב מְצַנְפְּתָא לְרַשִּׁיעָיָא
דְּבֵית מַקְדְּשָׁא רִשְׁבַּחְתְּהוֹן דִּי עַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָנָא כְּרִישֵׁי חֲמַר:
2 הָא מְחֵן תַּקִּיפָן וְחַסִּינָן אִתָּיָן מִן קְדָם יְיָ כְּזַרְמִית בָּרַד בַּעֲלַעוּל רוּחַ כְּזַרְמִית מַיִן
תַּקִּיפִין שְׁטָפִין בֵּן יְוֹתוּן עֲלֵיהוֹן עַמְמַיָּא וַיְגַלּוּנוּן מֵאַרְעָהוֹן לְאַרְעָא אוֹחֳרָא בְּחוּבַיָּא דִּי
3 בְיַדְיְהוֹן: בְּרַגְלִין יִתְרְמֵשׁ כְּתָרָא דְגֵיוָתָנָא טַפְשָׁא רַבָּא דְיִשְׂרָאֵל: וַיְהִי דִּיהֵיב מְצַנְפְּתָא
4 לְרַשִּׁיעָיָא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא חִוַּשְׁבַּחְתְּהוֹן דִּי עַל רֵישׁ חֵילָא שְׁמָנָא כְּבִכּוּרָא עַד לָא
5 קַיְטָא דְּאִם יְחוּן רְחִין יְתָהּ כְּאִלּוּ הִיא בִּידֵיהּ יְבַלְּעֵנָּהּ: בְּעִדָּנָא הַהִיא יְהֵי מְשִׁיחָא
6 דְיָי צְבָאוֹת לְכִלִּילָא דְחֶדְוָא וּלְכֻתְּר דְּחוּשְׁבָּנָא לְשָׁאְרָא דְעַמֵּהּ: לְמֵימַר קְשׁוֹט וּלְדִין
לְדִיתְבִין בְּבֵית דִּינָא לְמֵדַן דִּין דְּקִשְׁוֹט וּלְמִתַּן נְצָחָנָא לְרַנְפְּקִין בְּקְרָבָא לְאַתְבּוּחֵהוֹן
7 בִּשְׁלָם לְבַתֵּיהוֹן: וְאַף אִלֵּין בְּחַמְרָא רוּחַ וּבְעִתִּיקָא אִסְתַּלְעוּ כַּהֲנָא וְסַפְרָא רוּחַ מִן
עַתִּיק אִסְתַּלְעוּ מִן חֲמַר טְעוּ מִן עִתִּיק אִתְפְּגָיוּ בְּחַר מֵיכַל בְּסִים טְעוּ דִּינָהָא:
8 אֲרֵי כָּל פְּתוּרֵיהוֹן מְלֵן מֵיכַל מְגַעֵל וּמְשַׁקֵּץ לֵית לְהוֹן אֲתַר דִּי נְקִי מִן אוּנֵס: לְמַן
9 אִתְיְהִיבַת אוֹדְיָתָא וּמַן אִתְפְּקַד לְמִסְבַּר חוּכְמָא הֲלָא לְבֵית יִשְׂרָאֵל דְּרַחִימִין מִפָּל
עַמְמַיָּא וְחַבִּיבִין מִכָּל מַלְכְוָתָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam civitas quæ erat munita, sola manebit, & erit instabilis, & derelicta quasi desertũ: illam expugnabunt justi, & diripient substantiã ejus, 10
& consument exercitũ ejus ne ultrà crescant. Diminuetur exercitus ejus, et 11
confundentur in operibus suis, & conterentur mulieres venientes in domũ deorum suorum, docebunt eos, quoniam non est populus sapiens. Propterea non miserebitur eorum qui fecit eos; & qui creavit eos, non parcet eis. Et 12
erit in tempore illo, projicientur interfecti coram Dño à ripa fluminis Euphratis, usque ad torrentem Ægypti; & vos applicabimini unus ad alterum filii Israel. Et erit in tempore illo, clangetur in tuba magna, & venient qui 13
captivi ducti sunt in terrã Assyriæ, & qui transmigraverunt in terrã Ægypti, & adorabunt coram Domino in monte sancto in Hierusalem.

CAP. XXVIII.

VÆ ei qui dat coronam superbo & insipienti principi Israel, & qui dat 1
mitram impiis domus sanctuarii laudis ejus, qui erant in capite vallis pinguissimæ confracti à vino. Ecce *plagæ terribiles & fortes* veniunt à facie 2
Dñi: sicut impetũ grandinis, sicut turbo venti, sicut impetus aquarum fortium inundantium, *sic* venient contra eos populi, & transferent eos de terra sua, in terram aliam, propter peccata quæ sunt in manib° eorum. Pedibus 3
conculcabitur corona superbiæ insipientis principis Israel. Qui autẽ dede- 4
rit mitram impiis domus sanctuarii laudabilis ejus, quæ est in vertice vallis pinguissimæ; erit sicut præcox ficus ante æstatẽ: quã quicunque viderit, statim
degluet; cùm sit in manu sua. In tempore illo erit Christus Dñi exercitũ 5
in coronam gaudii, & in diadema laudis residuo populi sui. In verbum ve- 6
ritatis *judicii* habitantib° in *domo* judicii, ut judicent judiciũ verũ: & ut det victoriã egredientib° ad bellum, & ut reducat eos in pacem in domum suã.
Hi quoque vino inebriati sunt, & vino veteri consopiti sunt: sacerdos & 7
scriba inebriati sunt vino veteri: præcipitati sunt mero, erraverunt à vino veteri; declinaverunt ad cibũ suavẽ; erraverunt judices ej°. Quoniam omnes 8
mensæ eorũ plenæ sunt cibo inquinato & sordido: neque est eis locus qui mundus sit à rapina. Cui data est Lex? & cui mandatum est ut intelligeret fa- 9
pientiam? Nonne domui Israel quæ dilecta est super omnes populos, & amabilis super omnia regna?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܗܘܝܠܐ ܕܥܡܐ ܕܐܦܪܝܡ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܐܦܪܝܡ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ
11 ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ
ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ
ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ
12 ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ
ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ
13 ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ
ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ ܕܥܠ ܪܝܫ ܛܘܪܐ ܕܫܡܢܐ ܕܐܬܒܥܬ ܡܢ ܚܡܪܐ ܕܫܘܬܐ ܕܥܠ ܫܘܠܦܗ ܕܫܘܠܦ ܒܫܘܠܦ ܚܝܠܐ

ישעיה: כח

linea,lineam *ad* linea,præceptum *ad* præceptum ,præceptū *ad* præceptū Nam
10 כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו
lingua in & ,*labii blesitatibus in* Quia ,ibi parum ibi parum ,lineā *ad*
11 לָקָו זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם: כִּי בְּלַעֲגֵי שָׂפָה וּבְלָשׁוֹן
Hæc ,*es ad* dixit Quos ,istum populum ad loquetur altera
12 אַחֶרֶת יְדַבֵּר אֶל־הָעָם הַזֶּה: אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת
audire noluerunt & : requies hæc & ,lasso præstate requiem ,requies
הַמְּנוּחָה הָנִיחוּ לָעָיֵף וְזֹאת הַמַּרְגֵּעָה וְלֹא אָבוֹא שְׁמוֹעַ:
,præceptū *ad* præceptū ,præceptū *ad* præceptum ,Domini verbum eis erit Et
13 וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה צַו לָצָו צַו לָצָו
corruant & vadant ut : ibi parum ,ibi parum ,*lineā ad lines ,lineā ad lines*
קַו לָקָו קַו לָקָו זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם לְמַעַן יֵלְכוּ וְכָשְׁלוּ
verbum audite Ideo ,capiantur & ,illaqueentur & ,conterantur & ,retrorsum
14 אָחוֹר וְנִשְׁבְּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ: לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־
Nam ,Jerusalaim in qui ,hujus populi dominatores ,*irrisioris* viri Domini
15 יְהוָה אַנְשֵׁי לָצוֹן מֹשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם: כִּי
vivisoneu. fecim' sepulchro cum & ,morte cum fœdus Percussimus : dixistis
אָמַרְתֶּם כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת־מָוֶת וְעִם־שְׁאוֹל עָשִׂינוּ חוֹזֶה
mendaciū posuim' quia ,nobis veniet non transierit cùm inundans flagellū
שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי־יַעֲבֹר לֹא יָבוֹא אֵלֵינוּ כִּי שַׂמְנוּ כָזָב
:*Domin'* Domin' dixit sic Idcirco ,*summ* occultati *fulsitate* in & ,nostrā *spem*
16 מַחְסִנֵּנוּ וּבַשֶּׁקֶר נִסְתָּרְנוּ: לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
fundamenti ,*precii* anguli ,*arcis lapidis ,lapidis* Sijon in *fundator* ego Ecce
הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת יְקַרַת מוֹסָד
justitiam & ,linea judicium ponam Et ,*festinabit* non ,*Credens* ,fundati
17 מֵיסֵּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ: וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה
aque *lapidibus* & ,mendacii spem grando verret & ,*perpendiculum ad*
לְמִשְׁקֶלֶת וְיָשַׁר בָּרָד מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם
cum vestra visio & ,morte cum vestrum fœdus *abolebitur* Et ,inundabunt
18 יִשְׁטֹפוּ: וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מָוֶת וְחִזָּתְכֶם אֵת־
ei eritis & ,transierit cùm inundanti Flagello ,*stabit* non sepulchro
שְׁאוֹל לֹא תָקוּם שׁוֹט שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר וְהֱיִיתֶם לוֹ
mane in mane in quia ,vos tollet *vjsum transire* tēpore A ,conculcationē in
19 לְמִרְמָס: מִדֵּי עָבְרוֹ יִקַּח אֹתְכֶם כִּי־בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
,*auditum* intelligere *commotio* tantum erit Et ,nocte in & die in ,transibit
יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וְהָיָה רַק־זַוְעָה הָבִין שְׁמוּעָה:
,est angustum operimentum & : se extendere *ab* stratum est brevius Quia
20 כִּי־קָצַר הַמֶּצַע מֵהִשְׂתָּרֵעַ וְהַמַּסֵּכָה צָרָה
valle sicut ,Dñs surget Perasim monte sicut Quia ,se colligere *secundum*
21 כְּהַתְּכֻנָּם: כִּי כְהַר־פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה כְּעֵמֶק
: ejus opus extraneum ,suum opus *faciendum ad* ,irascetur Ghibhon in
בְּגִבְעוֹן יִרְגֹּז לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ
,vos deludatis ne nunc Et ,*ejus operatio extranea : suā operationē operandum ad &*
22 וְלַעֲבֹד עֲבֹדָתוֹ נָכְרִיָּה עֲבֹדָתוֹ: וְעַתָּה אַל־תִּתְלוֹצָצוּ
,decisam & consumptionem quia ,vestra vincula fortificentur fortè ne
פֶּן־יֶחְזְקוּ מוֹסְרֵיכֶם כִּי־כָלָה וְנֶחֱרָצָה
,terram omnem super exercituum *Domino* Domino à audivi
שָׁמַעְתִּי מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עַל־כָּל־הָאָרֶץ:
,meum eloquium audite & attendite ,meā voce audite &,percipite Auribus
23 הַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ קוֹלִי הַקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ אִמְרָתִי:

Versio VUL. LAT.

10 Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta,modicū ibi,
11 modicū ibi. In loquela enim labii,& linguâ alterâ loquetur
12 ad populū istū. Cui dixit:Hæc est requies mea,reficite lassū,& hoc est meū refrigeriū : & noluerūt audire.Et erit eis verbū
13 Dñi; Manda remanda, manda remanda , expecta reexpecta, expecta reexpecta,modicū ibi, modicū ibi:ut vadant, & cadāt retrorsū, & conterantur, & il-
14 laqueentur,& capiantur. Propter hoc audite verbū Dñi viri illusores, qui dominamini sup populū meū, qui est in Jerusa-
15 lem. Dixistis enim;Percussim' fœd' cum morte, & cum infernō fecim' pactū.Flagellū inundans cùm transierit,non veniet
16 sup nos:quia posuim' mendacii spem nostrā, & mendacio protecti sum'. Idcircò hæc dicit Dñs De';Ecce ego mittā in
17 fundamentis Sion lapidē,lapidem probatū,angularē,pretiosū,in fundamento fundatū : qui
18 crediderit,non festinet. Et ponam in pondere judiciū, & justitiā in mensura: & subvertet grando spem mendacii : & pro-
19 tectionē aquæ inundabunt. Et delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactū vestrū cum inferno non stabit:flagellū inundans cùm transierit,eritis ei in
20 conculcationē. Quandocumq; ptransierit,tollet vos : quoniā manè diluculò pertransibit in die & in nocte, & tantūmodò
21 sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatū est enim stratum,ita ut alter decidat:& pallium breve utrumque operire non potest. Sicut enim in
22 monte divisionum stabit Dñs: sicut in valle,quæ est in Gabaon, irascetur : ut faciat opus suum, alienum opus ejus : ut
23 operetur opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo. Et nunc nolite illudere, ne fortè constringantur vincula vestra, consummationem enim & abbreviationem audivi à Domino Deo exercituum super universam terram. Auribus percipite,& audite vocem meam, attendite, & audite eloquium meum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

10 Θλίψιν ὅτι θλίψιν προσδέχου, ἐλπίδα ἐπ'
ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρόν, διὰ φαυ-
11 λισμὸν χείλεων, διὰ γλώσσης ἑτέρας, ὅτι
λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ, Ἀξιοῦτε (λ) ἀνοῖοι,
Τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶντι, καὶ τοῦτο
12 τὸ ζύντριμμα· καὶ οὐκ ἠθέλησ ἀκούειν. Καὶ ἔ-
σται αὐτοῖς τὸ λόγον (μ) τοῦ Θεοῦ, Θλίψις
ἐπὶ θλίψιν, ἐλπὶς ἐπ' ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν
ἔτι μικρόν, ἵνα πορεύσωσι καὶ πέσωσιν (ν) ὀ-
πίσω, (ξ) καὶ ζυντριβήσουν, καὶ κυδυνευ-
14 σωσι, καὶ ἁλώσουν. Διατοῦτο ἀκούσατε λό-
γον κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι, (ο) καὶ οἱ ἄρ-
χοντες τοῦ λαοῦ (π) τούτου τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ.
15 Ὅτι εἴπαλε, Ἐποιήσαμεν διαθήκλιν μετὰ τοῦ
ᾅδου, καὶ μετὰ τοῦ θανάτου ζυνθήκας· καλαγὶς
φερομένη ἐὰν παρέλθῃ, ἐ μὴ ἔλθῃ (ρ) ἐφ'
ἡμᾶς· ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν,
16 καὶ τῷ ψεύδει ζκαπαδησόμθα. Διατοῦτο (σ)
οὕτω λέγει κύριος κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλ-
λω εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ,
ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ
θεμέλια αὐτῆς, καὶ ὁ πιστεύων (τ) οὐ μὴ κατ-
αισχυνθῇ. Καὶ θήσω κρίσιν εἰς ἐλπίδα, καὶ τὴ
ἐλεημοσύνη με εἰς σταθμὸς, καὶ οἱ πτοιθότες
μάτλω ψεύδει· ὅτι ὁ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς
18 καλαγὶς, Μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκλν
τοῦ θανάτου, καὶ τὴ ἐλπὶς ὑμῶν τὴ πρὸς τὸ ᾅ-
δην ἐ μὴ ἐμμείνῃ. καλαγὶς φερομένη ἐὰν
19 ἐπέλθῃ, ἔσεσθε αὐτῇ εἰς καταπάτημα. Ὅσα
παρέλθῃ, λήψεται ὑμᾶς, πρωὶ πρωὶ παρε-
λεύσει ἡμέρας, καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπὶς πο-
20 νηρά. μόνοζ ἀκούειν Στενοχωρούμθοι. Οὐ
δυνάμθα μάχεζ, αὐτοὶ γὰρ ἀσθενῶμθ τῶ (υ)
21 ὑμᾶς ζυναχθῆναι. Ὅτι ὄρθ ἀσεζῶν ἀ-
νασύσει (φ) κύριοθ, καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγ-
γι Γαβαὼν, ὥζ θυμὸ ποιήσει τὰ ἔργα αὐ-
τοῦ, πικρὰς ἔργον· ὁ δὲ θυμὸς αὐτῆ ἀλλοζίας
χρήσθ, καὶ (χ) ἡ Σαφεὶα αὐτῆς ἀλλοτρία.
22 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζυρραυθέντζ, μηδὲ ἰσχυσάτω-
σαν ὑμῶν οἱ δεσμοί. διότι ζυντετθεσμένα καὶ (ψ) ζυντεθιμμένα πράγματα ἤκουσα παρὰ κυρίου Ζαβαὼθ, ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν
23 τὴ γῆν. Ἐνωτίζεσθε καὶ (ω) ἀκούετε τῆ φω-
νῆς μου, προσέχετε καὶ ἀκούετ τοὺς λόγους μου.

Tribulationem super tribulationem 10
expecta, spem super spem: adhuc
parum, adhuc parum, Propter ir- 11
risionem labiorum,propter linguam
alteram : quia loquentur populo
huic, Dicentes eis; Hæc est requies 12
esurienti,et hæc contritio:et nolu-
runt audire. Et erit eis sermo Dei, 13
Tribulatio super tribulationē: spes
super spē, adhuc parū, adhuc parū,
ut (i) vadant, & cadant retrorsum; & conterentur, & periclita-
buntur, & capientur. Propterea 14
audite verbum Domini viri tribu-
lati, & principes populi hujus,qui
est in Hierusalem : Quia dixistis; 15
Fecimus testamentum cum infer-
no, & cum morte pactū: tempestas
irruens si pertransierit; non veniet
super nos : posuimus mendacium
spem nostram: & mendacio prote-
gemur. Propterea sic dicit Domi- 16
nus Dominus; Ecce ego jecim
in fundamenta Sion lapidem preti-
osum,electum, summū angularem,
honorabilem in fundamenta ejus:
& (k)qui crediderit, non confun-
detur. Et ponam judicii in spem: 17
misericordia autem mea in ponde-
ra;& qui considerunt frustrà men-
dacio : quoniam non transibit per 18
vos tempestas: Nónne etiā auferet
testamentum vestrū mortis? & spes
vestra, quæ erga infernum , non
permanebit. (l)Tempestas ruens si
supervenerit; eritis ei in conculca-
tionem : Cùm pertransierit, tollet 19
vos: manè manè transibit, die &
in nocte erit spes pessima. Discite
audire, Qui estis in tribulatione: 20
Non possumus pugnare: ipsi autem
infirmi sumus,(m)ut vos congre-
gemini. Sicut moris impiorum,con- 21
surget Dominus, & erit in valle
Gabaon : cum furore faciet opera
sua, amavitudinis opus : & furor
ejus alienè utetur, & (n) perditio
ejus aliena. Et vos nolite lætari: 22
neque confortentur vincula vestra:
Quia consummatas & abbrevia-
tas res audivi à Domino Sabaoth,
quas facturus est super omnem
terram. Auribus percipite,& au- 23
dite vocem meam : attendite, &
audite sermones meos.

MS. A. (λ) ἀιτῶ, (μ) κυρίου τοῦ θεοῦ, (ν) εἰς τὰ ὀπίσω, (ξ) καὶ κινδυνευσουσι, καὶ ζυρβιεζήσουσι, καὶ ἁλώσουσι. (ο) καὶ ἄρχοντες (π) τοῦτο ἐν (ρ) ἡμῖν· (σ) ὅτως λέγει κύριοθ, Ἰδὲ ἐγὼ ἐμβαλῶ (τ) ἐν αὐτῷ ὁ μὴ (υ) ἡμᾶς (φ) καὶ ἔσται (χ) ἡ πικρία (ψ) συνετθημένα (ω) ἀκούσατε

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 אֲרֵי אִתְפַּקְּדוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא וּמָא דְאִתְפַּקְּדוּ לָא צְבִיאוּ לְמֶעְבַּד וְאִתְנְבִיאוּ עֲלֵיהוֹן
נְבִיֵּיא דְּאִם יְחוּבוּן יִשְׁתְּבֵק לְהוֹן וּלְמִלֵּי נְבִיֵּיא לָא קַבִּילוּ הַלֵּיכוּ בְּרַעְוָת נַפְשָׁהוֹן וְלָא
חַמִּידוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתִי סְבָרוּ דִּיתְקַיֵּם לְהוֹן פּוּלְחָן טָעְוָתָא וְלָא סְבָרוּ לְפוּלְחָן בֵּית
מַקְדְּשִׁי בְּזְעֵיר הֲוָה בְּעֵינֵיהוֹן בֵּית מַקְדְּשִׁי לְמִפְלַח תַּמָּן: כְּזְעֵיר בְּעֵינֵיהוֹן שְׁכִנְתִּי תַּמָּן: אֲרֵי
בְּשִׁנּוּי מַמְלַל וּבְלִישָׁן תּוּלְעָבָא הֲווּ מְלַעֲנִין לְקַבִּיל נְבִיֵּיא דְּמִתְנַבְּיָן לְהוֹן עִמָּא הָדֵין:
דְּאָמְרִין לְהוֹן נְבִיֵּיא דִּין בֵּית מַקְדְּשָׁא פְּלַחוּ בֵּיהּ וְדָא אַתְּכְּנַת בֵּית נַיְחָא וְלָא אֲבוּ לְקַבְּלָא
אוּלְפָנָא: דִּין יְהֵי כְּם פּוּרְעָנוּתְהוֹן עַל דַּעְבְּרוּ עַל דְּאִתְפַּקְּדוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא
מָא דְּאִתְפַּקְּדוּ לָא צְבִיאוּ לְמֶעְבַּד בְּכֵן יִתְמְסְרוּן לְעַמְמַיָּא דְּלָא יְדָעוּ אוֹרַיְתָא עַל דְּהַלֵּיכוּ
בְּרַעְוָת נַפְשָׁהוֹן וְלָא חַמִּידוּ לְמֶעְבַּד רְעוּתִי בְּכֵן יִסְגְּרוּן לְסִעִיר בְּעִדָּן דְּאֵיתֵי עֲלֵיהוֹן עִקָּא
וְלָא יְהֵי לְהוֹן סָעִיד וְסָמִיךְ עַל דַּהֲוָה וְיָעִיר וְסָמִיךְ עַל מַקְדְּשִׁי לְמִפְלַח תַּמָּן בְּכֵן
שְׁתֵּי אִרוּן בְּזְעֵיר בֵּינֵי עַמְמַיָּא דִּינְלוּן לְחַשָּׁן בְּדִיל דִּיהֲכוֹן וְיִתְקְלוּן לַאֲחוֹרָא וְיִתְבְּרוּן
וְיִתְצְדוּן וְיִתְאַחֲדוּן: בְּכֵן קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דְיָ גַּבְרִין רַשִׁיעִין שַׁלְּטִנֵי עַמָּא הָדֵין דִּי בִירוּשָׁלֵם:
14 אֲרֵי אַמַּרְתּוּן גּוּרְנָא קָיֵם עִם קְטוֹלָא וְעִם מְחַבְּלָא עֲבַרְנָא שְׁלָמָא מִחַת סְנָאָה אֲרֵי
תֵּיתֵי עֲלֵיכוֹן כְּנַחַל מְנַגֵּר דְּאַתּוּן אָמְרִין לָא תֵּיתֵי עֲלָנָא אֲרֵי שַׁוִּינָא בְּכַרְיָא רְחִצָּנָנָא וּבְנִין
שְׁקָרִין אִטַּמְרָנָא: בְּכֵן כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא אֲנָא מְמַנֵּי בְּצִיּוֹן מַלְכָּ מַלְכָּ תְּקִיף גְּבַר
וְאִסְתְּן אַתְקְפֵנְיָה וְאִסְתְּנֵנְיָה אֲמַר נְבִיָּא וְצַדִּיקָיָא דְּהִימְנוּ בְּאִלֵּין בְּמֵימְרִי עָקָא לָא יְזַדְעוּעוּן:
17 וְאַשְׁוִי דִינָא חַקִּין וְאַטַּמְרוּתוּן כְּחוּט בִּנְיָנָא וּזְכוּתָא כְּאֶבֶן מְשַׁקּוֹלְתָא וַיְדַלֵּק רוּגְזִי בְּרוּחָא
כְּדִבְיוֹן וְעַל דְּאַטַּמְרוּתוּן מִן קֳדָם מְעִיקָא יַתְכוּן עַמְמַיָּא יַגְלוּן: וַיְבַטֵּל קִימְכוּן דְּעִם
קְטוֹלָא וּשְׁלָמְכוּן דְּעִם מְחַבְּלָא לָא יִתְקַיֵּם מִחַת סְנָאָה אֲרֵי תֵּיתֵי עֲלֵיכוֹן כְּנַחַל
מְנַגֵּר וַיְהוֹן לְהוֹן לְרִיש: בְּזִמְנָן מְעַדְּוֵהוּ יַגְלֵי יַתְכוּן אֲרֵי בְּצַפַּר יְעַדֵּי בְּיוֹמָא
וּבְלֵילֵי יְהֵי עַד לָא יְמַטֵּי וְמַן לְוַטָּא תִּסְתַּכְּלוּן בְּמִלֵּי נְבִיֵּיא: אֲרֵי יִתְקַצַּר חֵילֵיהוֹן
מִשַּׁעֲבוּד תַּקִּיף וּשְׁלִטוּן מְעִיק יַסְנֵי מַרְיָא: אֲרֵי כְּמָא דְּזוּעַ טוּרְיָא כַּד אִתְגְּלֵי יְקָרָא
דְּיָ בְּיוֹמֵי עוּזִיָּה מַלְכָּא וּבְנִסָּין דְּעֲבַר לְיהוֹשֻׁעַ בְּמִישַׁר גִּבְעוֹן לְאִתְפְּרַע מִרַשִׁיעַיָּא
דְּעֲבַרוּ עַל מֵימְרֵיהּ כֵּן יִתְגְּלֵי לְאִתְפְּרָעָא מִדְּעַבְדִּין עוֹבְדִין נוֹכְרָאִין עוֹבְדֵיהוֹן
וּמִדְּפַלְחִין פּוּלְחָן טָעְוָתָא פּוּלְחָנְהוֹן: וּכְעַן לָא תִתְרַשְׁעוּן דִּלְמָא יִתְקְפוּן יִסּוּרֵיכוֹן
אֲרֵי גְּמִירָא וְשִׁיצְיָא שְׁמִיעַת מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת עַל כָּל יְתֵבֵי אַרְעָא: אַמַּרְ
נְבִיָּא אֲצִיתוּ וּשְׁמַעוּ קָלִי אַתְּפְנוּ וְקַבִּילוּ לְמֵימְרִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam ipsis mandatum est ut operarentur secundum legem, & noluerunt facere quod mandatū est eis. Prophetaverunt prophetæ super eos ut *si* converterentur *remitteretur illis*, & noluerunt obedire verbis prophetarum:ambulaverunt in voluntate animæ suæ, & non desideraverunt operari secundùm legem meam:sperraverunt quòd stareret eis cultus idolorum, & non attenderunt cultui domus sanctuarii mei : quasi perpusilla res fuit in oculis eorum dom' sanctuarii mei,ut servirent ibi: quasi parum fuit in oculis eorum esse majestatē meam ibi. Quoniam in mutatione loquelæ & in lingua subsannationis irridebant contra prophetas qui prophetabant populo huic. Quibus dicebant prophetæ: Hæc est domus sanctuarii, servite in ea: & hæc est possessio in qua est requies; & noluerunt suscipere disciplinā. Hic est calix vindictæ eorum,pro eo quòd transgressi sunt verbū Dñi, & pro eo quòd mandatum est eis ut facerent secundum legem, & noluerunt facere & præceptum est eis. Propterea tradentur populis qui nescierunt legem,eò quòd ambulaverunt in voluntate animæ suæ;& non desideraverunt facere voluntatem meam.Propterea sperabunt *auxilium* in tempore quo inducam super eos tribulationem,& non erit eis auxilium neq; sustentaculū.Quia erat domus sanctuarii mei modica in oculis eorū ut servirent ibi, propterea relinquentur pauci inter populos ad quos transmigraverunt,ut ambulent & corruant retrorsū, et conterantur & capiantur, & comprehendantur.Propterea suscipite verbū Domini viri impii qui dominamini populo huic qui est in Hierusalem.Dixistis enim: Pepigim' pactum cum morte,& cum dispersionē fecim' pacem:plaga inimici cùm venerit super vos,erit quasi torrens inundans,de qua dixistis:Non veniet super nos,quia posuim' in mendacio spē nostrā, & in fallaciis absconditi sum'. Propterea hæc dicit Dñs: Ecce ego constituam in Sion regē,regē fortem,potentem et terribilē:corroborabo eum,& confortabo eum,dicit Propheta. Justi autē qui crediderint hæc, cùm venerit tribulatio,non commovebuntur. Et ponam judicium *rectum*, propter quod absconditi estis, quasi funiculū ædificii,& justitiā quasi lapidē perpendiculi.Et succendetur furor meus, propter fiduciā mendaciorum vestrorum:& pro eo quòd absconditi estis à facie tribulationis,transferent vos populi. Et irritū fiet pactum vestrū,quod erat cum morte,& pax vestra quæ erat cum disperdente,non stabit. Plaga inimici cum venerit super vos, erit quasi torrens inundans, & eritis ei in conculcationē. In tempore transitus sui transmigrare faciet vos, quoniam manè diluculò transibit,in die & in nocte : & erit antequàm perveniat tempus maledictionis, intelligetis verba prophetarum. Abbreviata est enim virtus eorum, præ servitute forti; & dominium tribulantis multiplicabit subjectionem. Quia sicut commoti sunt montes, quando revelata est gloria Domini in diebus Oziæ regis,et in miraculis quæ fecit Dominus cum Josue in valle Gabaon,ut vindictā sumeret ab impiis qui transgressi sunt verbum ejus:sic revelabitur ut vindictā sumat ab his qui operantur opera extranea, & colunt cultum idolorum in

10 10 11 11 12 12 13 13 14 14 15 15 16 16 17 17 18 18 19 19 20 20 21 21 22 22 23 23

cultu suo.Nunc autem ne impiè agatis,ne fortè roborentur vincula vestra: quia consummationem & consumptionem audivi à facie Domini Dei exercituum, super omnes habitatores terræ. Dicit propheta, Auscultate & audite vocem meam; aspicite & attendite verbis meis.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * ܡܛܠ ܕܛܠ ܠܛܠ ܕܛܠ ܠܛܠ ܕܛܠ ܠ

ישעיה: כט

24 הֲכָל־הַיּוֹם יַחֲרֹשׁ הַחֹרֵשׁ לִזְרֹעַ יִפְתָּח וְיִשַּׁדֵּד
25 אֲדָמָתוֹ: הֲלֹא אִם־שִׁוָּה פְנֵיהָ וְהַפִּיץ קֶצַח
וְכַמֹּן יוֹרֵק וְשָׂם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה נִסְמָן
26 וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ: וִיסָרֵהוּ לְמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו יוֹרֻנּוּ:
27 כִּי לֹא בַחֲרוּץ יוּדַשׁ קֹצַח וְאוֹפַן עֲגָלָה עַל־כַּמֹּן
יוּסַב כִּי בַמַּטֶּה יֶחְבָּט קֶצַח וְכַמֹּן בַּשֵּׁבֶט:
28 לֶחֶם יוּדַךְ כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדִשֶׁנּוּ
וְהָמֵם גַּלְגַּל עֲגָלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא יְדִקֻּנוּ:
29 גַּם־זֹאת מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצָאָה הִפְלֵא עֵצָה
הַגְדִּיל תּוּשִׁיָּה:

CAP. XXIX. כט

1 הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָוִד סְפוּ שָׁנָה עַל־שָׁנָה
2 חַגִּים יִנְקֹפוּ: וְהֲצִיקוֹתִי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה תַאֲנִיָּה וָאֲנִיָּה
וְהָיְתָה־לִּי כַּאֲרִיאֵל: וְחָנִיתִי סָבִיב כָּדוּר עָלַיִךְ וְצַרְתִּי
3 עָלַיִךְ מָצוֹר וְהֵקִימוֹתִי עָלַיִךְ מְצֻרוֹת: וְשָׁפַלְתְּ
4 מֵאֶרֶץ תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר תִּשַּׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה
כְּאוֹב מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף:
5 וְהָיָה כְּאָבָק דַּק הֲמוֹן זָרֶיךָ וּכְמֹץ
עֹבֵר הֲמוֹן עָרִיצִים וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם: מֵעִם
6 יְהוָה צְבָאוֹת תִּפָּקֵד בְּרַעַשׁ וּבְרַעַשׁ
וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וְסוּעָרָה וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה:
7 וְהָיָה כַּחֲלוֹם חָזוֹן לַיְלָה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם
הַצֹּבְאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־צֹבֵיהָ וּמְצֻרָתָהּ
8 וְהַמְּצִיקִים לָהּ: וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם הָרָעֵב
וְהִנֵּה אוֹכֵל וְהֵקִיץ וְרֵיקָה נַפְשׁוֹ וְכַאֲשֶׁר
יַחֲלֹם הַצָּמֵא וְהִנֵּה שֹׁתֶה וְהֵקִיץ וְהִנֵּה עָיֵף
וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה כֵּן יִהְיֶה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים
9 עַל־הַר צִיּוֹן: הִתְמַהְמְהוּ וּתְמָהוּ הִשְׁתַּעֲשָׁעוּ
וְשָׁעוּ שִׁכְרוּ וְלֹא־יַיִן נָעוּ וְלֹא שֵׁכָר:

Versio VUL. LAT.

24 Numquid totâ die arabit arans
ut serat, proscindet & sarriet
25 humum suam? Nónne cùm
adæquaverit faciem ejus, feret
gith, & cyminum sparget, &
ponet triticum per ordinem,
& hordeum, & milium, & vi-
ciam in finibus suis? Et erudi-
26 et illum in judicio: Deus suus
27 docebit illum. Non enim in
ferris triturabitur gith, nec ro-
tâ plaustri super cyminum circu-
ibit: sed in virga excutietur
gith, & cyminum in baculo.
28 Panis autem comminuetur: ve-
rùm non in perpetuum tritu-
rans triturabit illum, neque
vexabit eum rota plaustri, nec
ungulis suis comminuet eum.
29 Et hoc à Dño Deo exercituum
exivit, ut mirabile faceret con-
silium, & magnificaret justitiã.

CAP. XXIX.

1 VÆ Ariel, Ariel civitas, quã
expugnavit David: additus est
annus ad annum: solennitates
2 evolutæ sunt. Et circumvalla-
bo Ariel, & erit tristis & mœ-
rens, & erit mihi quasi Ariel.
3 Et circumdabo quasi sphæram
in circuitu tuo, & jaciam con-
tra te aggerem, & munimen-
ta ponam in obsidionem tuam.
4 Humiliaberis, de terra loquê-
ris, & de humo audietur elo-
quium tuum: & erit quasi py-
thonis de terra vox tua; & de
humo eloquium tuum mussi-
5 tabit. Et erit sicut pulvis te-
nuis multitudo ventilantium
te: & sicut favilla pertransi-
ens multitudo eorum, qui con-
tra te prævaluerunt: Erítque
repentè confestim. A Domino
exercituum visitabitur in toni-
truo, & commotione terræ, &
voce magnâ turbinis & tem-
pestatis, & flammæ ignis de-
6 vorantis. Et erit sicut somni-
um visionis nocturnæ multitu-
do omnium gentium, quæ di-
micaverunt contra Ariel, &
omnes qui militaverunt, &
obsederunt, & prævaluerunt
8 adversùs eam. Et sicut somni-
at esuriens, et comedit, cùm
autè fuerit expergefactus, vacua
est anima ejus: et sicut somniat
sitiens, et bibit, et postquàm
fuerit expergefactus, lassus ad-
huc sitit, et anima ejus vacua est:
sic erit multitudo omnis gen-
tiũ, quæ dimicaverunt contra
9 montẽ Sion. Obstupescite et
admiramini, fluctuate, et vacil-
late: inebriamini, et nõ à vino:
movemini, et non ab ebrietate.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translitione LATINA.

24 Μὴ ὅλην ἡ ἡμέραν (α) ἀροῖ ἀροῦν ὁ ἀρο-
τριῶν; ἢ σπόρον προετοιμάσει, ἢν ἐρ-
25 γάσασθαι ἡ γῆν; (β) Οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ τὸ
πρόσωπον αὐτῆς, τότε σπερεῖ μικρὸν μα-
λάνθιον (γ) καὶ κύμινον, καὶ πάλιν σπερεῖ πυ-
ρὸν, καὶ κεκιθῶ, (δ) καὶ κάρδαμον, καὶ ζέαν ἐν
26 τοῖς ὁρίοις σου; Καὶ παιδεύθήσῃ κρίματι
Θεοῦ σου, καὶ εὑρεθήσῃ. Οὐ γὰρ μὴ σχαν-
27 δύνῃ τὸ μελάνθιον, οὐδὲ ἅρ-
μα ἁμαξῆς σταχθήσεται ἐπὶ τὸ κύμινον· ἀλλὰ
ῥαβδῷ (ε) πνεόσῃ τὸ μελάνθιον, τὸ δὲ
28 κύμινον Μετὰ ἄρτου βρωθήσῃ. Ὁ γὰρ εἰς ἡ
αἰῶνα (ζ) ἐγὼ εἰμι ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ
29 φωνὴ ἡ πικρὰ μου κλιμακήσει ὑμᾶς. Καὶ
ταῦτα παρὰ κυρίου Σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ
τέρατα· βουλεύσασθε, ὑψώσατε ματαίαν
παράκλησιν.

MS.A. (α) μέλλῃ ὁ ἀροῦν ἀροῦν; (β) Καὶ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσωπον, ὅταν σπέρῃ (γ) καὶ κύμινον, καὶ πάλιν πυρὸν, (δ) καὶ ζέαν ἐν τοῖς (ε) ἐκπινάσεται (ζ) ἐγὼ ὑμῖν

ΚΕΦ. κθ'.

1 Οὐαὶ (α) Ἀριὴλ πόλις, ἣν ἐπολέμησε
Δαυίδ. Συναχάγετε (β) μνήματα ἐνιαυτὸν
(γ) ἐπὶ ἐνιαυτὸν, (δ) φάγεσθε, φάγεσθε γὰρ σὺν
2 Μωάβ. Ἐκθλίψω γὰρ Ἀριὴλ, καὶ ἔσται αὐτῇ ἡ ἰ-
σχὺς καὶ ὁ πόνος ἐμοί· Καὶ κυκλώσω ὡς Δαυ-
ὶδ ἐπὶ σὲ, καὶ βαλῶ ἐπὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω
4 (δ) ἐπὶ σὲ πύργους, Καὶ πεπονωθήσῃ
(ε) εἰς ἡ γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς ἡ γῆν οἱ
λόγοι σου δύσονται· καὶ (ζ) ἔσονται ὡς οἱ
φωνοῦντες ἐκ ἡ γῆς ἡ φωνὴ σου, καὶ πρὸς τὸ
5 ἔδαφος ἡ φωνὴ σου ἀδυνήσει. Καὶ ἔσται ὡς
κονιορτὸς ἀπὸ ὑψοῦς ὁ πόνος σου ἡ ἀσεβῶν,
καὶ ὡς χνοῦς φθόμενος (η) τὸ πλῆθος ἡ
καταδυναστευόντων σε, καὶ ἔσται ὡς σῖμβι
6 Παραχρῆμα παρὰ κυρίου Σαβαὼθ ἐπισκο-
πὴ γὰρ ἔσται μετ (θ) βροντῆς καὶ σεισμοῦ καὶ φω-
νῆς μεγάλης, καταιγὶς φλομένη, καὶ φλὸξ
7 πυρὸς κατεδίουσα. Καὶ ἔσται ὡς (ι) ἐνυπνι-
αζόμενος καθ' ὕπνους νυκτὸς, ὁ πλῆθος ἁ-
πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ἐπεστράτευσε (κ)
ἐπὶ Ἀριὴλ, καὶ πάντες οἱ (λ) στρατευόμενοι
ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάντες οἱ Συνιεμένοι
8 ἐπ' αὐτὴν, (μ) καὶ οἱ θλίψοντες αὐτήν. Καὶ
ὡς οἱ ἐν τῷ ὕπνῳ πίνοντες καὶ ἐδυνήθε, καὶ
ἐξαναστάντων, μάταιον (ν) τὸ ἐνύπνιον· καὶ
ὃν τρόπον ἐνυπνιάζει (ξ) ὁ διψῶν ὡς ὁ πίνων,
καὶ ἐξαναστὰς ἔτι διψᾷ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς εἰς
κενὸν ἤλπισεν· ὅτως ἔσται ὁ πλῆθος (ξ) τῶν
ἐθνῶν πάντων, ὅσοι ἐπεστράτευσε (ο) ἐπὶ
9 τὸ ὄρος Σιών. Ἐκλύσθητε καὶ ἔκστητε, καὶ
κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ οἴνου, καὶ σαλεύθητε καὶ ἐκστῆτε, καὶ
κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ οἴνου,

MS.A. (α) πόλις Ἀριὴλ ἣν Δαυὶδ ἐπολέμησεν. (β) ἐνιαυτὸν (γ) ἐπ' (δ) φάγεσθε γὰρ Μωάβ (δ) ἐπὶ (ζ) ἐὰν οἱ λόγοι σου εἰς (ε) ἔσται (η) καὶ ὡς σῖμβι (θ) κραυγῆς (ι) ὁ ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον ὁ πλοῦτος ἁ ἐθνῶν πάντων, (κ) ἐπὶ Ἰσραὴλ, (λ) στρατευόμενοι (μ) καὶ θλίβοντες αὐτήν. Καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ (ν) αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον (ξ) πάντων ἁ ἐθνῶν, (ο) ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπὶ τὸ (π) ὄρος

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Nunquid totâ die arabit, qui arat? aut sementem præparabit, antequàm operetur terram? Nónne, 25 cùm adæquaverit faciem ejus, nunc seminat parvum (o) melanthium, aut cyminum, & rursus seminat triticum, & hordeum, & milium, & spelta in finibus tuis? Et eru- 26 det eis judicio Dei tui, & letaberis. Non enim cum duritia mundatur melanthium, neque rota plaustri circuit super cyminum: sed virgâ excutitur melanthium, cyminum autem Cum pane comedetur. 28 Neque enim in sempiternum equidem vascar vobis: nec vox amaritudinis meæ conculcabit vos. Et 29 hæc à Domino Sabaoth sunt egressa portenta. Inite consilium: exaltate vanam consolationem.

CAP. XXIX.

1 VÆ Ariel (a) civitas, quam
expugnavit David. Congregat. ge-
nimina, annum super annum: (b)
comedite: comedetis enim cum
Moab: Congustabo enim Ariel: &
2 erit fortitudo illius, et divitiæ mi-
hi: Et circumdabo, sicut David, su-
3 per te: & mittam vallum in circu-
itu tuo: & ponam per gyrum tui
4 turres: Et humiliabiris de terra
verba sermones tui: & in terram
occidet verba tua. Et (c) erunt,
sicut loquentium de terra, vox tua:
& ad pavimentum vox tua infirmabitur. Et erunt sicut pulvis de 5
rota, divitiæ impiorum; & sicut lanugo, quæ rapitur, multitudo opprimentium te: eritque, quasi punctus, Repentè à Domino Sabaoth. 6
Visitatio enim erit cum tonitru, & commotione, & voce magnâ, tempestas ventus, & flamma ignis devorans. Et erunt, sicut somnians 7
per somnos noctis, divitiæ omnium gentium, quæ militaverunt contra Ariel, & omnes, qui pugnabant contra Hierusalem, & universi, qui congregati sunt super eam, & qui afflígebant eam. Et sicut qui in 8
somno (d) bibunt, & comedunt, cùmque surrexerint, vanum est somnium: & sicut somniat, qui sitit, quasi bibens, & cùm surrexerit, adhuc sitit, & anima ejus
fustrà speravit: sic erunt divitiæ omnium gentium, quicunque militaverunt contra montem Sion. Dissolvimini, & obstupescite, & 9
crapulamini non à sicera, neque à vino:

CAP. XXIX.

VÆ altare, altare quod constructum est in civitate in qua mansit Da- 1
vid, propter congregationem exercituum, qui congregantur in ea
per singulos annos: solemnitates abolebuntur. Et tribulabo civitatem 2
in qua est altare, & erit deserta & vacua; & erit coram me circundata
sanguine occiforum, sicut circundatur altare sanguine victimarum san-
ctificatarum in die solemnitatis per circuitum. Et castrametari faciam 3
contra te castra: & construam super te machinam, & congregabo contra
te aggerem. Et humiliaberis, de terra loquéris, & de pulvere garriet elo- 4
quium tuum; & erit quasi pythonis de terra vox tua, & de pulvere verba
tua mussitabunt. Et erit sicut favilla tenuis multitudo dispergentium te; & 5
sicut stipula quæ transit, tumultus fortium; & erit repentè tumultus. A fa- 6
cie Dñi exercituum præcipietur in tonitruo, & in commotione, & voce
grandi, in tempestate & vento, & flamma ignis consumentis. Et erit quasi 7
somnium cogitationis nocturnæ, multitudo omnium populorum, qui con-
gregati sunt contra civitatem, in qua est altare; & omnia castra eorum, &
exercitus eorum, & qui tribulant eos. Et erit sicut somniat esuriens, & ecce 8
comedit; & cùm fuerit expergefactus, vacua est anima ejus; & sicut somniat
sitiens, & ecce bibit; & expergefscitur, & ecce lassus est, anima quoque ejus
lassa est: sic erit multitudo omnium populorum, qui congregantur contra
montem Sion. Obstupescite, admiramini, terremini, *cogitabundi estote* & admiramini; inebriamini, & non à vino; aberrate, & non à sicera. 9

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 בְּכָל עִדָּן מִתְנַבֵּן נְבִיָּא לְאַלָּפָא מְאִים וְיִתְפַּתְּחָן אוּדְנֵי חֵיוָיָא וְיִקְבְּלוּן אוּלְפָן: הֲלָא אִם
25 שְׁוִוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא וְיִתּוּב וְיֶכְנֵשׁ יַתְהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא דְאִנּוּן
מְבַדְּרִין בֵּינֵיהוֹן הָא כְּקַצְתָּא וְכַכְמוֹנָא דְמִזְדְּרִיק וְיַקְרִיב יַתְהוֹן וְיַרְעֵן לִשְׁבָטֵיהוֹן הָא כְּזִרְעֵי
26 חִטִּין עַל בֵּירֵי וּסְעוֹרִין עַל סוּפְנִין וּכְוִיתִין עַל תְּחוּמִין: הָא כֹּל אִלֵּין אִלּוּפָן דִּדִין דִּיהַרְעִין
27 דִּי אֱלָהָא מְחַיֵּי לְהוֹן אוֹרַיְתָא דִּתְקַנָּא דִּי יְהַכּוּן בָּהּ: אֲרֵי לָא בְמוֹרְגִי בְרִזְלָא מְדַרְכִין
קַצְתָּא וְגַלְגֵּלֵי עֲגָלָא עַל כַּמּוֹנָא מְחַבְּרִין אֲרֵי בְחוּטְרָא יְחַבְּטוּן קַצְתָּא וְכַמּוֹנָא בְּמַחְבּוֹטָא
28 יִתְעַבְּדוּן מְדַרְכִין אַף יְתֵיהּ אֲרֵי לָא לְעָלְמָא אַרְכָא יְדַרְכוּנֵיהּ וּמְגַלְגֵּל בְּגַלְגֵּלֵי עֲגָלְתֵיהּ
29 וּמְפָרְשֵׁי יַת עִבּוּרָא וּמַפְרֵת יַת דּוּקָא: אַף דָּא מִן קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת נְפַק דַּאֲתִקְנָא
עֲלָמָא בְּמַחְשֶׁבֶת דַּעֲתֵיהּ רַבְּתָא אַסְגִּי עוֹבְדֵי בְּרֵאשִׁית בְּסִנֵּי חוֹכְמָתֵיהּ:

כט

1 וֵי מַרְבְּחָא מַרְבְּחָא דְּבְנֵי בְקַרְתָּא דִּי שְׁרָא בָהּ דָּוִד מִן קֳדָם כְּנִישַׁת מַשְׁרְיָן דְּמִתְכַּנְּשִׁין
2 עֲלָהּ שָׁנָא בְּשָׁנָא בְּרַחְנִין יִבְטְלוּן: וְאֶעִיק לְקַרְתָּא דְּמַרְבְּחָא בָהּ וּתְהֵי וַיְרָא וּרְקָנָא
וּתְהֵי מִקַּפָּא קְדָמַי כְּמַקַּפּוּת מַרְבְּחָא דַם נִכְסַת קוּדְשָׁא בְּיוֹמָא דְּחוּבָא סְחוֹר
3 סְחוֹר: וְאֶשְׁרֵי עָלָיִךְ מַשְׁרְיָן וְאֶבְנֵי עָלָיִךְ בְּרָקוּם וְאֶצְבּוֹר עָלָיִךְ מְלֵיתָא: וְתִמְכֵּנִי מֵאַרְעָא
4 תְּמַלְּלִין וּמֵעַפְרָא יְנַצְּפָן מִלָּיִךְ וּהֵי כְּאוּב מֵאַרְעָא קָלֵיךְ וּמֵעַפְרָא מִלָּיִךְ יְנַצְּפָן: וּהֵי כְּאַבְקָא
5 דְּקִיק הֲמוֹן מְבַדְּרָיִךְ וּכְמוֹן דְּעִדֵּי אִתְרַגְּשַׁת תְּקִיפִין וּהֵי בְּרַחִיף אִתְרַגְּשָׁא: מִן קֳדָם
6 יְיָ צְבָאוֹת תִּתְפְּקַד בְּרַעַשׁ וּבְזִיעַ וְקָל סַגִּי בַּעֲלַעוּל וּבְרוּחַ וּשְׁלָהֹבִי אֶשָּׁא דְּמִשֵּׁיצָא: וּהֵי
כְּמַחְלָם הִרְהוּר לֵילֵי הֲמוֹן כָּל עַמְמַיָּא דְּמִתְכַּנְּשִׁין עַל קַרְתָּא דְּמַרְבְּחָא כֹּה וְכָל
7 מַשְׁרְיָתְהוֹן וְחֵילֵיהוֹן וְדַמְעִיקִין לְהוֹן: וּהֵי כְּמָא דִּי יַחְלוֹם כַּפְנָא וְהָא אָכֵיל וּמִתְעֵר
8 וְחַסִּירָא נַפְשֵׁיהּ וּכְמָה דְיַחְלוֹם צַחְיָא וְהָא שָׁתֵי וּמִתְעֵר וְהָא מְשֻׁלְהֵי וְנַפְשֵׁיהּ מְשֻׁלְהֵיָא
כֵּן יְהֵי הֲמוֹן כָּל עַמְמַיָּא דְּמִתְכַּנְּשִׁין עַל טוּרָא דְצִיּוֹן: אִתְרְפוּ שְׁהוּ אִשְׁתִּישׁוּ אִדְּמִיטוּ
9 וְאִשְׁתַּמְמוּ רוּוּ וְלָא מִן חֲמַר טָעוּ וְלָא מִן עַתִּיק:

montem Sion. Obstupescite, admiramini, terremini, *cogitabundi estote* & admiramini; inebriamini, & non à vino; aberrate, & non à sicera. 9

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܗܠܐ ܟܠ ܝܘܡܐ ܕܚܪܬܐ ܢܚܪܬ ܐܪܥܐ ܘܢܦܠ ܙܪܥܗ ·
25 ܗܠܐ ܕܠܐ ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܦܠ ܙܪܥ ܢܦܘܩ ܩܨܝܐ ܘܢܦܘܩ ܟܡܘܢܐ ·
26 ܗܠܐ ܢܦܘܩ ܚܛܬܐ ܘܢܦܘܩ ܣܥܪܐ ·
27 ܗܠܐ ܢܦܘܩ ܟܘܣܡܐ ܘܢܦܘܩ ܟܡܘܢܐ ·
28 ܗܠܐ ܢܬܚܪܬ ܚܛܬܐ ܗܠܐ ܢܬܚܪܬ ܟܡܘܢܐ ·
29 ܗܠܐ ܢܬܚܪܬ ܟܡܘܢܐ ·

Num totâ die *jugum* ducit arator ad serendû? 24
eleuat ac deprimit tellurem suam? An non 25
postquàm æquavit solum ejus, spargit anisum,
an cyminum serit; vel frumentum, aut hor-
deum, aut panicum jacit in terminos ejus? Eru- 26
diet illum in judicio Deus, tamen laudabit e- 27
um. Neque enim *tauroruṁ* conculcatione tri-
turatur anisum, neq; circumvolvitur plaustrû
super cyminum: sed baculo excutitur anisum,
& cyminum stimulo. Frumentum trituratur 28
in usum nostrum: neque enim *quasi* ad victo-
riam triturando trituramus illud, aut multitu-
dine rotarum plaustrorum & ungulis conte-
runt illud. Etiam hoc à Domino potenti prod- 29
iit: mira *hominis* industria auxit alimentum.

CAP. XXIX.

1 ܘܐ ܐܪܝܐܝܠ ܐܪܝܐܝܠ ܩܪܬܐ ܕܫܪܐ ܕܕܘܝܕ ܢܘܣܦ ܫܢܐ ܥܠ ܫܢܐ ܢܬܥܐܠ ܚܓܐ ·
2 ܘܐܝܩܪ ܠܐܪܝܐܝܠ ܘܗܘܝܬ ܠܗ ܬܢܝܚܐ ܘܒܟܝܐ ·
3 ܘܐܩܝܡ ܠܟ ܣܘܓܐ ܡܚܝܪ ܠܟ ·
4 ܘܬܬܚܬ ܡܢ ܥܦܪܐ ܬܡܠܠ ܘܡܢ ܥܦܪ ܢܬܬܝܒ ܡܠܬܟ ·
5 ܘܗܘܝ ܐܝܟ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܥܦܪ ܘܐܝܟ ܡܠܬܐ ܡܢ ܥܦܪ ·
6 ܘܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܬܬܦܩܕ ܒܪܥܫ ܘܒܪܓܫ ·
7 ܘܐܝܟ ܡܫܝܚܐ ܕܚܙܐ ܒܠܠܝܐ ܗܠܝܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ·
8 ܘܐܝܟ ܕܚܙܐ ܕܐܟܠ ܘܡܬܥܪ ܢܦܫܗ ·
9 ܗܘ ܡܬܬܡܗ ܘܡܬܬܡܗ ܗܘ ·

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 ٭ هَلْ يَسْتَانِفُ ٱلْحَرَّاثُ أَنْ يَحْرُثَ ٱلنَّهَارَ كُلَّهُ ٭ أَوْ يَبْذُرُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُهَيِّئَ ٱلْأَرْضَ ٭ أَلَيْسَ
25 إِذَا مَهَّدَ وَجْهَهَا حِينَئِذٍ يَزْرَعُ سُوَيْرًا قَلِيلًا أَوْ كَمُّونًا ٭ وَأَيْضًا يَزْرَعُ بُرًّا وَسُعَيْرًا وَسُوفَانَ فِي
26 حُدُودِكَ ٭ وَيُنَادِيهِنَّ بِحُكْمِ إِلَهِكَ وَيُعَرِّجُهُنَّ ٭ لِأَنَّهُ لَيْسَ بِصُعُوبَةٍ يَنْبَغِي ٱلسُّوَيْرُ ٭ وَلَا
27 يُكَرُّ ٱلْعَجَلَةُ تَدُورُ عَلَى ٱلْكَمُّونِ ٭ لَكِنْ بِٱلْعَصَا يُنْفَضُ ٱلسُّوَيْرُ ٭ وَٱلْكَمُّونُ مَعَ
28 ٱلْكِبَرِ يُوكَلُ ٭ لِأَنَّهُ لَيْسَ إِلَى ٱلْأَبَدِ أَنَا أَغْضَبُ عَلَيْكُمْ ٭ وَلَا صَوْبُ مَرَارَتِي يَدُوسُكُمْ ٭
29 ٭ وَهٰذِهِ ٱلْآيَاتُ مِنْ قِبَلِ رَبِّ ٱلْجُيُوشِ بَرَّرَتْ ٭ أَسْدَوِيًّا ٭ أَرْفَعُوا عِزًّا بَاطِلًا ٭

CAP. XXIX.

1 ٭ وَيْلٌ مَدِينَةِ أَرِيئِيلَ ٱلَّتِي حَارَبَهَا دَاوُدُ ٭ ٭ اَلْفَصْلُ ٱلْتَاسِعُ وَٱلْعِشْرُونَ ٭
2 أَجْمِعُوا ٱلْغَلَّاتِ سَنَةً لِسَنَةٍ ٭ لِأَنَّكُمْ تَأْكُلُونَهَا مَعَ مُوَابَ ٭ لَأَنِّي أُضَايِقُ أَرِيئِيلَ ٭ وَتَصِيرُ
3 وَيْبَهَا وَعَنَاهَا لِي ٭ وَأَحِيطُ بِكِ مِثْلَ دَاوُدَ ٭ وَأُلْقِي عَلَيْكِ سِيَاجًا ٭ وَأَضَعُ عَلَيْكِ بُرْوِجًا ٭
4 وَتُذَلُّ أَقْوَالُكِ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٭ وَإِلَى ٱلْأَرْضِ أَقْوَالُكِ يَعْوُصُونَ ٭ وَيَصِيرُ صَوْتُكِ مِثْلَ ٱلَّذِينَ
5 يَصْرُخُونَ مِنَ ٱلْأَرْضِ ٭ وَيَضْعُفُ صَوْتُكِ إِلَى ٱلتُّرَابِ ٭ وَيَكُونُ عِيٌّ ٱلْمُنَافِقِينَ مِثْلَ غُبَارٍ
6 مُنْتَشِرٍ ٭ وَمِثْلَ ٱلْهَبَاءِ ٱلْمَحْمُولِ ٭ وَيَكُونُ مِثْلَ دَفْعَةٍ لِلْوَقْتِ ٭ مِنْ قِبَلِ رَبِّ ٱلْجُيُوشِ ٭ لِأَنَّ
ٱلْتَعَهُّدَ يَكُونُ مَعَ رَعْدٍ وَزَلْزَلَةٍ وَصَوْتٍ عَظِيمٍ ٭ عَاصِفٍ مَهُولٍ ٭ وَلَهِيبِ نَارٍ يَأْكُلُ ٭
7 وَيَكُونُ مِثْلَ ٱلَّذِي يَحْلُمُ فِي ٱلْمَنَامِ ٭ عِنَا ٱلْأُمَمِ جَمِيعُهَا ٱلَّذِينَ جَيَّشُوا عَلَى إِسْرَائِيلَ ٭ وَجَمِيعُ
8 ٱلْمُجَيِّشِينَ عَلَى أُورُشَلِيمَ ٭ وَجَمِيعُ ٱلْمُجْتَمِعِينَ عَلَيْهَا وَمُضَايِقِيهَا ٭ وَيَكُونُ مِثْلَ ٱلَّذِينَ يَحْلُمُونَ فِي
ٱلْمَنَامِ أَنَّهُمْ يَشْرَبُونَ وَيَأْكُلُونَ ٭ وَإِذَا يَقُومُونَ مَنَامُهُمْ بَاطِلٌ ٭ وَعَلَى نَحْوِ مَا يَحْلُمُ ٱلْعَطْشَانُ أَنَّهُ يَشْرَبُ ٭
9 وَيَقُومُ وَهُوَ يَعْطَشُ أَيْضًا وَنَفْسُهُ تَرْجُعُ بَاطِلًا ٭ هٰكَذَا يَكُونُ عِنَا جَمِيعِ ٱلْأُمَمِ ٭ أَيُّهَا ٱلَّذِينَ
عَسْكَرُوا عَلَى أُورُشَلِيمَ وَعَلَى جَبَلِ صَهْيُونَ ٭ تَحَيَّرُوا وَتَهَلَّلُوا ٭ وَسَكِرُوا لَيْسَ مِنْ مُسْكِرٍ وَلَا مِنْ خَمْرٍ ٭

Nunquid agricola renuit arare totâ 24
die? an verò semen jacit priusquam
tellurem disponat? Nonne cùm æqua- 25
vit superficiem ejus, tunc seuit parum
anisi nigri vel cymini? Imò seret fru-
mentum; hordeum, & speltam in ter-
minis tuis, Et erudieris in judicio Dei 26
tui, & gaudebis: Non enim cum dif- 27
ficultate purgatur anisum, neque rota
plaustri super cyminium volvitur, sed
baculo excutitur anisum, & cyminum
uuà cum pane comeditur. 28
Neque eam in perpetuum irascar vobis, neque vox
amaritudinis meæ conculcabit vos. 29
Hæc signa à Domino exercituum prodiêre:
consilii capiste, tollite fastum inanem.

CAP. XXIX.

Væ ubi Arieli quam expugnavit 1
David: cogite annonam ab anno in
annum; quia comestori estis eam cum
Moabo. Nam angustiatus sum Arie- 2
lem, & vobis ac divitiis ejus meæ erunt:
obsidebo te, ut fecit David, faciam 3
circum te septum, & erigam adversus
te propugnacula: Adeo ut humilien- 4
tur sermones tui ad terram usque, &
in terram sermones tui abstrudantur,
& fiat vox tua sicut eorum qui clamitant è terra, & infirmetur vox tua ad 5
pulverem usque. Divitiæ impiorum sint
veluti pulvis dispersus, & veluti gluma
aspportata: Sicq; veluti momentum tem- 6
poris, ex imperio Domini exercituum. E-
rit enim hæc visitatio conjuncta cũ toni-
truis, terræmotu, ingenti fragore, turbi-
ne horrendo, & flammâ ignis devoran-
te. Et sicut is qui somniat inter dormien- 7
dum, erunt divitiæ cunctarũ gentiũ quæ
castra posuerint adversùs Israelem,
& omniũ acies instruentium contra Je-
rusalem, & omniũ stipatorum adversùs 8
eam, & obsidentiũ illã. Erunt inquam
velut ii qui inter dormiendum somnian-
se bibere & comedere, cùm autem expe-
rgiscuntur, somnium suum falsum esse
experiuntur; vel tanquam siticulosus
qui somniat se bibere, tamen evigilat
suâ siti adhuc laborans, & cum animo
vanâ spe lactato: tales erunt divitiæ
cunctarum gentium. 9
O qui acies instruxistis contra Jerusalem & contra mon-
tem Sion, admiratione atq; stupore per-
cellemini, & ebrii eritis, non quidem
potu inebriante neque vino:

ישעיה : כט

10 כִּי־נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ תַּרְדֵּמָה וַיַּעְצֹם אֶת־
obstruxit & *soporis spiritum* Dominus *vos super miscuit* Quoniam
operuit videmus vestra capita & *prophetas* *vestros oculos*
עֵינֵיכֶם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רָאשֵׁיכֶם הַחֹזִים כִּסָּה׃
signati libri verba sicut *omnium visio vobis erit* Et
11 וַתְּהִי לָכֶם חָזוּת הַכֹּל כְּדִבְרֵי הַסֵּפֶר הַחָתוּם
nunc Lege : dicendo *librum scientem ad eum dabunt quem*
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ אֹתוֹ אֶל־יוֹדֵעַ הַסֵּפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא
dabitur Et *esse signatus* qua *petero* non *dicet* & : *ipsum*
12 וְהָיָה וְאָמַר לֹא אוּכַל כִּי חָתוּם הוּא׃ וְנִתַּן
nunc Lege : dicendo *librum* scivit non qui *super liber*
הַסֵּפֶר עַל־אֲשֶׁר לֹא־יוֹדֵעַ סֵפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא
quod eo Pro *Dominus dixit* Et *librum* novi non *dicet* & : *ipsum*
13 וְהָיָה וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר׃ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יַעַן כִּי
me honoraverunt suis labiis in & *suo ore in iste populus appropinquavit*
נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי
mandatum *me eorum timor fuit* & : *me à se elongavit ejus cor* &
וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת
cum mirificandum ad addens ego *ecce* Ideo *edoctum virorum*
אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ לָכֵן הִנְנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת־
ejus sapientium sapientia peribit & *miraculum* & *mirabile* *isto populo*
הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו
profiendantibus Væ *se abscondet ejus intelligentium intelligentia* &
15 וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתָּתָר׃ הוֹי הַמַּעְמִיקִים
eorum opera tenebrositate in sunt & : *consilium abscondendum ad Domino à*
מֵיהוָה לְסְתֵר עֵצָה וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם
vestra Subvertio *? nos cognoscens quis* & *, nos videns Quis* : *dixerunt* &
וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יֹדְעֵנוּ׃ הַפִּכְּכֶם
: *suo factori opus dicet Quia* *reputabitur figuli lutum sicut si*
אִם־כַּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי־יֹאמַר מַעֲשֶׂה לְעֹשֵׂהוּ
Nonne ? intellexit Non : *suo fictori dixit figmentum* & *? me fecit Non*
16 לֹא עָשָׂנִי וְיֵצֶר אָמַר לְיֹצְרוֹ לֹא הָבִין׃ הֲלוֹא
Charmel & : Charmel in Lebanon convertetur & *, pusillum parum* adhuc
עוֹד מְעַט מְזָעֵר וְשָׁב לְבָנוֹן לְכַרְמֶל וְהַכַּרְמֶל
surdi *illa die in audient* Et *? reputabitur silvam in*
לְיַעַר יֵחָשֵׁב׃ וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם הַהוּא הַחֵרְשִׁים
videbunt cæcorum oculi tenebrositate de & *caligine de* & , *libri verba*
דִּבְרֵי־סֵפֶר וּמֵאֹפֶל וּמֵחֹשֶׁךְ עֵינֵי עִוְרִים תִּרְאֶינָה׃
Sancto *in hominum mendici* & : *lætitiam Domino in mites addent* Et
17 וְיוֹסִפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בְּקֹדוֹשׁ
illusor defecerit & *, formidabilis defecerit* Cum *exultabunt Israel*
18 יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ׃ כִּי־אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה לֵץ
hominem facientes Peccare *iniquitati invigilantes* omnes *succidentur* &
19 וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי אָוֶן׃ מַחֲטִיאֵי אָדָם
fecerent declinare & : *tendent laqueos porta in increpanti* & , *verbo in*
בַּדָּבָר וְלַמּוֹכִיחַ בַּשָּׁעַר יֹקֵשׁוּן וַיַּטּוּ
domum *ad Dominus dixit sic Idcirco* , *justum inanitate in*
בַתֹּהוּ צַדִּיק׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־בֵּית
afficietur pudore tunc Non : *Abraham redemit qui* , *Jahacob*
20 יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אַבְרָהָם לֹא־עַתָּה יֵבוֹשׁ
ipsum videndo in Quis , *albescent ejus facies tunc non* & , *Jahacob*
יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחְוָרוּ׃ כִּי בְּרֹאתוֹ
sanctificabunt , *ejus interiori in nisarum manuum opus* , *suos natos*
יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ
Israel Deum & , *Jahacob sanctum* sanctificabunt & : *me à nomen*
שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
formidabunt
יַעֲרִיצוּ׃

Versio VULGAT. LAT.

10 Quoniam miscuit vobis Dñs spiritũ soporis, claudet oculos vestros, prophetas & principes vestros, qui vident visiones, operiet. Et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati, quem cùm dederint scienti literas, dicent; Lege istum: & respondebit; Nõn possum, signatus est enim. Et dabitur liber nescienti literas, dicetúrque ei; Lege: & respondebit; Nescio literas. Et dixit Dominus; Eò quòd appropinquat populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me, cor autem ejus longè est à me, & timuerunt me mandato hominum & doctrinis: Ideò ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic miraculo grandi & stupendo: peribit enim sapientia à sapientibus ejus, & intellectus prudentium ejus abscondetur. Væ qui profundi estis corde, ut à Domino abscondatis consilium: quorum sunt in tenebris opera, & dicunt; Quis videt nos, & quis novit nos? Perversa est hæc vestra cogitatio: quasi si lutum contra figulum cogitet, & dicat opus factori suo. Non fecisti me: & figmentum dicat fictori suo; Non intelligis. Nónne adhuc in modico & in brevi convertetur Liban[n] in Charmel, & Charmel in saltũ reputabitur? Et audient in die illa surdi verba libri, & de tenebris & caligine oculi cæcorũ videbunt. Et addent mites in Domino lætitiam, & pauperes homines in Sancto Israel exultabunt: Quoniam defecit qui prævalebat, consummatus est illusor, & succisi sunt omnes qui vigilabant sup iniquitatem: Qui peccare faciebant homines in verbo, & arguentem in porta supplantabant, & declinaverunt frustrà à justo. Propter hoc, hæc dicit Dominus ad domum Jacob, qui redemit Abraham; Non modò confũdetur Jacob, nec modò vultus ejus erubescet: Sed cùm viderit filios suos, opera manuum mearum, in medio sui sanctificantes nomen meum, & sanctificabunt Sanctum Iacob, & Deum Israel prædicabunt:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cũm Translatione LATINA.

10 Ὅτι πεποίηκεν ὑμᾶς κύριος πνεῦμα κατανύξεως, καὶ καμμύσει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, καὶ τὴν προφητῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀρχόντων
11 αὐλῶν, οἱ ἐρῶντες τὰ κρυπτά. (ε) Καὶ ἔσται ὑμῖν τὰ ῥήματα πάντα ταῦτα, ὡς οἱ λόγοι τῆς βιβλίου τῆς ἐσφραγισμένου τούτου, ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνδρώπῳ ἐπιστάμενῳ γράμματα, λέγοντες, Ἀνάγνωθι ταῦτα· καὶ ἐρεῖ,
12 Οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισται γάρ. Καὶ δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀνδρώπου μὴ ἐπιστάμενα γράμματα, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἀνάγνωθι τοῦτο· καὶ ἐρεῖ, Οὐκ ἐπίστα-
13 μαι γράμματα. Καὶ εἶπεν κύριος, Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς (σ) ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλ-
14 ματα ἀνδρώπων καὶ διδασκαλίας. Διαπῦτο ἰδὲ (τ) περιθήσω τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ μεταθήσω αὐτοὺς, καὶ ἀπολῶ τὴν Σοφίαν τῶν Σοφῶν, καὶ τὴν Σύνεσιν τῶν Συνε-
15 τῶν κρύψω. Οὐαὶ οἱ βαθέως βουλὴν ποιοῦντες, καὶ οὐ διὰ κυρίου· καὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλὴν ποιοῦντες, καὶ ἔχει ἐν σκότει τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἐροῦσι, Τίς (υ) ἑώρακεν ἡμᾶς; καὶ
16 τίς ἡμᾶς γνώσει; ἢ οἱ ἡμεῖς ποιοῦμεν· Οὐχ ὡς (φ) πηλὸς τοῦ κεραμέως λογισθήσεται; μὴ ἐροῦσι τὸ πλάσμα τῷ (χ) πλάσαντι αὐτῷ, Οὐ σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα τῷ ποι-
17 ήσαντι, Οὐ συνετῶς με ἐποίησας; Οὐκέτι μικρὸν καὶ μεταστρέψουσιν ὁ Λίβανος, ὡς τὸ ὄρος τὸ Χέρμελ, καὶ (ψ) τὸ Χέρμελ εἰς
18 δρυμὸν λογισθήσεται; Καὶ ἀκούσονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κωφοὶ λόγους βιβλίου, καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ· ὀ-
19 φθαλμοὶ τυφλῶν (ω) ἀνοιγήσονται, Καὶ ἀγαλλιάσονται πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ οἱ ἀπλπισμένοι τῶν ἀνδρώπων ἐμπαιδή-
20 σονται εὐφροσύνῃ. Ἐξέλειπεν ἄνομος, καὶ ἀπώλετο ὑβρίζων, καὶ (ᾱ) ἐξωλοθρευθήσονται οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ, Καὶ οἱ ποιοῦντες
21 ἁμαρτεῖν ἀνδρώπους ἐν λόγῳ. πάντας τοὺς ἐλεγχοῦντας ἐν πύλαις πρόσκομμα θήσουσιν, (α) ὅτι ἐπλανήθησαν ἐπ' ἀδίκοις δί-
22 καιον. Διαπῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ, ὃν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ, Οὐ νῦν αἰσχυνθήσεται Ἰακὼβ, οὐδὲ νῦν τὸ
23 πρόσωπον (β) μεταβαλεῖ. Ἀλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ἁγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἁγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακὼβ, καὶ τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται.

Quoniam rotavit vos Dominus spiritu (e) compunctionis: & claudet oculos eorum, & prophetarum eorum, & principum eorum, qui vident occulta. Et erunt vobis omnia verba hæc, sicut verba libri signati hujus; quem si dederint ipsum homini scienti literas, dicentes, Lege hæc: & dicet; Non possum legere: signatus enim est. Et dabitur liber hic in manus hominis nescientis literas, & dicet ei, Lege hunc: & dicet, Nescio literas. Et ait Dominus; Approximat mihi populus iste ore suo; & in labiis suis honorant me: cor autem eorum longè abest à me. Frustrà autem colunt me, docentes hominum præcepta, atque doctrinas. Propterea ecce adjiciam, ut transferam populum istum. Et transferam eos: & perdam sapientiam sapientum: & prudentiam prudentium (f) abscondam. Væ, qui profundum consilium faciunt, & non per Dominum. Væ, qui in occulto consilium faciunt, et erunt in tenebris opera eorum: & dicent; Quis vidit nos? et quis scit nos, vel, quæ nos facimus? Nonne ut luturs figuli reputabimini? Nunquid dicet figmentum fictori suo, Non tu me formãsti? aut factura factori, Non sapienter me fecisti? Nonne adhuc modicum; et transvertetur Libanus, sicut mons Chermel, et Chermel in saltum reputabitur? Et audient in die illa surdi verba libri: et qui in tenebris, et qui in nebula, oculi cæcorum videbunt: Et lætabuntur inopes propter Dominum in lætitia: et desperati homines implebuntur lætitiâ. Defecit iniquus, et periit superbus: et exterminati sunt, qui iniquè agunt in malitia, Et qui faciunt peccare homines in verbo: omnes arguentes in portis, offensionem ponent; quia obliquaverunt pro injustis justum. Propterea hæc dicit Dominus super domum Jacob, quam separavit ex Abraam: Non confundetur modò Jacob, neque nunc faciem mutabit: Sed, cùm viderint (g) filii eorum opera mea; propter me sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum ipsius Jacob, et Deum Israel timebunt:

MS.A. (ε) Καὶ ἔσονται ὑμῖν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, (σ) ὅτι τοῖς χείλεσιν (τ) ἐγὼ προσθήσω (υ) ἡμᾶς ἀφανεῖς (φ) ὁ πηλὸς (χ) πλάσαντι, Οὐ σύ με (ψ) τὸ ὄρος τὸ Χέρμελ (ω) βλέψονται, (ᾱ) ἐξωλοθρευθήσεται ἐν ἀδίκοις δίκαιον. (β) μεταβῇ Ἰσραήλ.

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

10 אֲרֵי דְּמָא בֵּינֵיכוֹן יְיָ רוּחַ דְּטְוָא וְאַטְמַר מִנְכוֹן יַת נְבִיאֵיא וְיַת סָפְרַיָּיא וְיַת מַלְפֵיאֵיכוֹן דַּהֲוֹן
11 מַלְפִּין לְכוֹן אוּלְפָן אוֹרַיְתָא טַמַּר : וַהֲוָת לְכוֹן נְבוּאַת כּוֹלָּא כְּפִתְגָמֵי סִפְרָא דְּחַתִּים
דְּאִם יִתְּנוּן וַיְהֵיב לְיַדִּיעַ סִפְרָא לְמֵימַר קְרֵי כְּעַן דֵּין וַיֵּימַר לֵית אֲנָא יְכִיל אֲרֵי חַתִּים
הוּא : וַיְתְיַהֵב סִפְרָא לְדָלָא יָדַע סִפְרָא לְמֵימַר קְרֵי כְּעַן דֵּין וַיֵּימַר לֵית אֲנָא יָדַע סִפְרָא :
12 וַאֲמַר יְיָ חֲלַף דְּאִתְרַבְרַב עַמָּא הָדֵין בְּפוּמֵהוֹן וּבְסִפְוָתֵהוֹן מִיקַרְיָן קֳדָמַי וְלִבְּהוֹן
13 אִתְרְחַק מִדְּחַלְתִּי וַהֲוָת דְּחִלְתְּהוֹן קֳדָמַי כְּתִקְּנַת נַבְרִין מַלְפִין : בְּכֵן הָא אֲנָא
14 מוֹסִיף לְמִסְחֵי יַת עַמָּא הָדֵין מְחַן מִפַּרְשָׁן וְתִיבַד חוּכְמְתָא מֵחַכִּימֵיהוֹן וְסוֹכְלְתָנוּתָא
15 מִסּוֹכְלְתָנֵיהוֹן חִטַּר : וַי דְּמִרְמַן לְאַטְמָרָא עֵיצָא מִן קֳדָם יְיָ וַהֲוָן כְּדִבְקַבְלָא עוֹבְדֵיהוֹן
16 וְאָמְרִין לֵית דְּחָזֵי לָנָא וְלֵית דְּיָדֵע בְּעוֹבְדֵינָא : הַלְמַהְפַּךְ עוֹבְדֵיכוֹן אִתּוּן בְּעָן הָא
כְּמָא דְּטִינָא בְּיַד פַּחְרָא כֵּן אִתּוּן חֲשִׁיבִין קֳדָמַי דֵּיתֵימַר דַּיְיֵמַר טִינָא לְעָבְדֵיהּ לָא
17 עֲבָדְתָּנִי וּבְרִיתָא דְּתֵימַר לְבָרֵהּ לָא חַכִּימְתָּלִי : הֲלָא עוֹד צְבַחַר כְּזָעִיר וּיְתוּב לְבָנָן
18 לְמַהֲוֵי כְּכַרְמְלָא וְכַרְמְלָא סְגִיאִין יְתִיב : וְיִשְׁמְעוּן בְּעִדָּנָא הַהִיא דְּכַחְרְשִׁין מִלֵּי
19 סִפְרָא וּמִקַּבְלֵי עוֹלְבָּן מִמֵּי חֲשׁוֹךְ עֵינֵי סְמֵי יְחַזְיָן : וְיוֹסְפוּן מְקַבְּלֵי עוֹלְבָּן בְּמֵימְרָא דֵּיי
20 חֶדְוָא וְחִשְׁכֵי בְּנֵי אֲנָשָׁא בְּמֵימַר קְדִישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל יִבְעוּן : אֲרֵי סָף מְעִקְרָא וְאִשְׁתֵּיצֵי
21 בְּוָזָא וְסָפוּ כָּל דְּהוּן מִשְׁחַרִין לְמִינָם : מְחַיְּבִין בְּנֵי אֲנָשָׁא בְּמִלֵּיהוֹן וְלִדְרוֹכָא
לְהוֹן בֵּית דִּינָא בְּתָרְעָא פַּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא בְּעָן לֵיהּ תַּקָּלָא וְאַטְיוּאוּ בִּשְׁקַר דִּין וְכַאִין :
22 בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל בֵּית יַעֲקֹב דְּפָרִיק יַת אַבְרָהָם לָא מְכַּעַן יִתְבַּהְתוּן דְּבֵית יַעֲקֹב וְלָא
23 מְכַּעַן אַפֵּיהוֹן יִשְׁתַּנּוּן : אֲרֵי בְּמִחְזוֹהִי נְבוּרִין דְּאַעְבֵּיד לְבְנוֹהִי טְבָרוּן אַבְרָהָם לְזַרְעֵיהּ
בְּתַרְוֵיהוֹן עֲרַי אַרְעָהוּן בֵּינֵיהוֹן יְקַדְּשׁוּן שְׁמִי וַיְקַדְּשׁוּן קְדִישָׁא דְּיַעֲקֹב וְעַל
אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל יִדְחֲלוּן תַּקִּיף :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam immisit in vos Dñs spiritum erroris: & abscondit à vobis Prophetas & scribas: doctores quoque, qui docebant vos doctrinam Legis, abscondit. Et facta est vobis omnis prophetia sicut verba libri signati; quem cùm dederint scienti librum, dicentes; Lege nunc istum: & dicet; Non possum; quia signatus est. Et dabitur liber nescienti librum, dicentes; Lege nunc istum: & dicet; Nescio librum. Et dixit Dñs, Pro eo quòd magnificatus est populus iste in ore suo; & in labiis suis honorificant me; cor autem eorum longè est à timore mei, & fuit timor eorum coram me, juxta mandatum virorum docentium. Propterea ecce ego adjiciam, ut percutiam populum hunc percussionibus mirabilibus; & peribit sapientia à sapientibus eorum, & prudentia prudentium eorum abscondetur. Væ qui putant abscondere consilium à facie Dñi, & sunt quasi in tenebris opera eorum; & dicunt, Non est qui videat nos, neque qui sciat opera nostra. Nunquid pervertere quæritis opera vestra? ecce sicut lutum in manu figuli, sic estis reputati coram me. Nunquid possibile est ut dicat lutum factori suo, Non fecisti me? aut creaturam dicere creatori suo, Non intelligis me? Ecce adhuc modicum paululum, & vertetur Libanus, ut sit sicut Carmelus, & Carmelus civitatibus multis habitabitur. Et audient in tempore illo qui sunt sicut surdi, verba libri; & de tenebris & caligine oculi cæcorum videbunt. Et addent qui injuriam passi sunt, gaudium in verbo Domini, & pauperes filiorum hominum in verbo sancti Israel exultabunt. Quia finitus est tribulator, & consumptus est depræda-tor, & finiti sunt omnes qui manè surgebant ad diripiendum. Qui condemnant filios hominũ in verbis suis; et ei qui corripit eos (*domum judicii*) in porta, verbis legis quærunt offendiculum: & peverterunt in falsitate judicium innocentium. Propterea hæc dicit Dominus super domum Jacob, qui redemit Abraham: Deinceps non confundetur domus Jacob, nec posthac facies ejus mutabuntur. Sed cùm viderit magnalia quæ faciam filiis suis, & benignitatem quam promisi Abrahæ & semini ejus post eum, super terram suam, *inter se* sanctificabunt nomen meum: & dicent, Sanctus est sanctissimus Jacob: & Deum Israel dicent fortissimum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܛܠܬܗ ܕܡܫܩܐ ܡܪܝܐ ܥܠܝܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܫܢܬܐ . ܘܥܩܡ ܠܥܝܢܝܟܘܢ ܠܢܒܝܐ ܘܠܪܫܝܟܘܢ ܕܚܙܝܢ ܡܟܣܝܢ .
11 ܘܗܘܝܬ ܠܟܘܢ ܟܠܗ ܚܙܘܬܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܣܦܪܐ ܕܚܬܝܡ * ܕܡܢ ܕܡܣܪܘܗܝ ܠܚܟܝܡ ܕܣܦܪ ܠܡܐ ܕܠܐ ܡܨܝ ܠܡܩܪܝܬܗ .
12 ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܐ ܕܠܐ ܡܨܝ ܠܡܩܪܝܬܗ . ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܐ ܕܚܬܝܡ ܗܘܐ ܠܐ ܡܨܝ ܠܡܩܪܝܬܗ * ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܠܐ ܡܨܝ ܠܡܩܪܝܬܗ .
13 ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܩܪܒܝܢ ܠܝ ܒܦܘܡܗܘܢ ܘܒܣܦܘܬܗܘܢ ܡܟܒܕܝܢ ܠܝ . ܘܠܒܗܘܢ ܪܚܩ ܡܢܝ ܗܘܐ * ܘܡܗܝܪܘܬܗܘܢ ܕܠܝ ܡܬܠܝܢ ܗܘܬ ܠܘܬ ܐܢܫܐ : ܗܢܘ ܕܡܬܠܝ ܗܘܐ ܠܝ .
14 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܬܝܚܝ ܠܗܢܘܢ ܥܡܐ ܗܢܐ ܬܡܗܐ ܘܬܡܗܐ . ܘܐܒܕ ܚܟܝܡܘܬܗ ܕܚܟܝܡ ܘܣܟܠܬܗ ܕܣܟܠ ܢܬܟܣܐ . * ܘܘܐܝ ܠܗܢܘܢ ܕܡܬܪܚܩܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܡܨܥܝܢ ܠܗ ܥܒܕܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܠܐ ܡܢ ܡܪܝܐ .
15 ܘܐܡܪܝܢ ܡܢ ܠܘܬ ܚܙܝܢ ܠܢ ܘܡܢ ܕܝܕܥ ܠܢ ܡܢܘ ܗܘܝܢ ܥܒܕܝܢ . ܘܐܝ ܠܟܘܢ ܕܡܬܟܣܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕܝܢ ܥܒܕܗ ܕܚܫܘܟܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬ ܥܒܕ ܠܝ .
16 ܘܐܝ ܠܟܘܢ ܕܡܗܦܟܝܢ ܡܠܬܐ ܠܡܪܝܗ ܕܥܠ ܡܢ ܕܡܬܠ ܠܚܪܫܐ ܕܠܐ ܥܒܕܬܢܝ ܠܝ : ܐܘ ܡܢ ܕܡܬܠ ܠܥܒܕܗ ܕܠܐ ܡܨܝ ܠܗ .
17 ܗܠܐ ܥܕ ܙܥܘܪ ܗܘܐ ܠܗܢܘܢ ܕܠܒܢܢ ܢܗܦܟ ܠܚܩܠ . ܘܚܩܠ ܢܬܚܫܒ ܠܝܥܪ . * ܘܗܠܝܢ ܚܪܫܐ ܢܫܡܥܘܢ ܡܠܬܐ ܕܣܦܪܐ ܘܥܝܢܐ ܕܥܡܝܐ ܢܚܙܘܢ ܡܢ ܚܫܘܟܐ .
18 ܘܥܢܘܬܢܐ ܢܬܬܪܒܘܢ ܒܡܪܝܐ ܘܥܢܝܐ ܒܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ ܢܬܒܣܡܘܢ . * ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܥܢܘܬܢܐ ܘܡܪܝ ܠܥܢܝܐ ܢܫܬܠܡ ܠܗ .
19 ܘܥܢܝܐ ܢܬܬܪܒܘܢ ܒܡܪܝܐ ܘܒܝܫܪܐ ܢܬܒܣܡܘܢ . * ܘܢܬܬܚܫܒ ܠܥܪܘܡ ܥܢܝܐ ܒܡܪܝܐ ܘܒܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ ܢܬܒܣܡ .
20 ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ . * ܘܢܫܬܠܡ ܠܗ ܠܟܠ ܕܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܗ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ .
21 ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ . * ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ .
22 ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ . * ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܗ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ .
23 ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܗ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ . * ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܗ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܘܢܬܬܚܫ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ .
ܗܠܝܢ ܕܡܬܩܝܡ ܗܘܐ ܠܗ ܠܥܪܘܡ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ .

10 Quoniam effudit super eos Dominus spiritum *sopore* immersum, qui invaluit super oculos eorum, super prophetas, & super eorum principes occulta videntes. 11 Et horum omnium visio erit in ipsis sicut verba libri obsignati, quem cùm obtulerint alicui scriptuam scienti, & dixerint ei, Lege hoc; respondet, Non possum, quia obsignatum est: 12 Vel obtulerint librum alicui legere nescienti, & dixerint ei, Lege hoc; respondet, Nescio legere. 13 Et dixit Dominus, Quia populus iste ore suo accedit, & labiis suis me honorat; cor autem ejus remotum est à me, & reverentia quam mihi exhibent, est ex præcepto & documento humano: 14 Iccirco ecce magìs ac magìs *à me* sejungam populum istum cum admiratione & stupore, ita ut pereat sapientia sapientum ejus, & prudentia prudentum ejus deficiat, 15 Væ iis qui se distorquent à Domino, ut consilium *suum* occultent, qui peractis clanculùm operibus suis, dicunt, Quis videt nos? aut quis novit quomodo versamur? 16 Vos ut lutum figuli reputamini: nunquid opus factori suo dicit, Non fecisti me? aut figmentum dicit fictori suo, Haud sapienter me finxisti? 17 Ecce post breve tempus vertetur Libanus in Charmelum, & Charmelus pro sylva reputabitur. 18 Et audient eo die surdi verba libri, & è tenebris atque caligine oculi cæcorum videbunt: 19 Crescet in Domino gaudium humilium, & homines egeni in Sancto Israelis exultabunt; 20 Quòd desierit conculcator, & defecerit irrisor, & perierint omnes qui excitant iniquitatem, 21 Quique homines verbis inducunt ad peccatum, *vitia* carpenti ponunt offendiculum, & justo *laqueum* tendunt in tenebris. 22 Propterea sic dicit Dominus de domo Jacobi, qui servavit Abrahamum; Jam non pudefiet Jacob, nec erubescet ampliùs vultus ejus. 23 Cùm viderint filii ejus opus manuum mearum, in medio ejus sanctificabunt nomen meum, sanctificabunt Sanctum Jacobi, & Deum Israelis magnificabunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * لأن الرب سقاكم روح خسوع * ويغمض عيونهم وانبيائهم ورؤسائهم الذين يرون الخفيات *
11 * وتكون لكم جميع هذه الكلمات مثل كلمات هذا السفر المختوم * الذي اذا دفعوه
12 لانسان خبير بالكتابة يقولون اقرأ هذا * فيقول لست اقدر ان اقرأ لانه مختوم * ويدفع
هذا الكتاب في يد انسان لا يعلم الكتابة ويقول له اقرأه * فيقول لست اعرف الكتابة *
13 * الاصحاح الرابع عشر * * فيه توبيخ لبني اسرائيل * * وقال الرب * هذا الشعب
يقرب مني بفيه ويكرمني بشفتيه وقلبه يبعد بعيدا عني * ويعبدوني باطلا * ويعلمون وصايا
14 الناس وتعاليمهم * لاجل هذا هانذا اريد ان ينتقل هذا الشعب * وافعلهم انتقالا * وابيد حكمة
15 حكمائهم واخفي فهم فهمائهم * الويل للذين يصنعون رايا بتعمق وليس من قبل الرب *
ويل الذين يصنعون رايا في خفية * ويصير اعمالهم في ظلمة * ويقولون من رآنا ومن عرفنا *
16 او ما الذي نصنعه نحن * اليس مثل طين الفخاري يحسبون * هل الجبلة تقول لجابلها
17 انت ما جبلتني * ام تقول الصنعة للصانع انت ما صنعتني بفهم * اليس بعد قليل يتحول
18 لبنان مثل جبل الكرمل * وجبل الكرمل يحسب غابة * ويسمعون في ذلك اليوم الصم
19 اقوال الكتاب * والذين في الظلمة والذين في الضباب * اعين العميان يبصرون * ويتباهج
المساكين لاجل الرب بسرور * والذين لا رجاء لهم من البشر يعملون سرورا بقدوس اسرائيل *
20 * في الايام وهلك المستكبر * واستوصلوا الائمة بسهم * والذين يجعلون الناس ان
21 يخطؤا بالقول * وجميع الذين يتكئون في الابواب * يصنعون عثر * ويصلون الصديق
بجورهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب على بيت يعقوب الذي ميزه من ابراهيم * لا يخزى
22 الآن يعقوب * ولا يستحيي الآن وجه اسرائيل * لكنهم اذ عاينوا بنوهم اعمالي * لاجلي يقدسون
اسمي * ويقدسون قدوس يعقوب * ويخافون اله اسرائيل *

10 Sed quia Dominus biberidum præbibit vobis spiritum abjectionis, & occludet oculos tam vestros quam prophetarum & principum vestrorum qui vident occulta; 11 Et erunt vobis omnia verba ista, perinde ac verba hujus libri obsignati, quem cùm obtulerint homini scripturæ perito, & dixerint ei, Lege hoc; respondebit, Nequeo legere, quoniam obsignatus est. 12 Quòd si detur liber iste in manum alicujus literarum imperiti, & dicatur ei, Lege illum; respondebit, Literas ignoro.

Textus decimus quartus.

Continens reprehensionem contra filios Israelis.

13 Et dixit Dominus, Populus hic ore suo appropinquat ad me, & labiis suis me honorat; cor autem ejus procul abest à me, sicut me adorant, & præcepta atque doctrinas hominum docent. 14 Hac de causa ecce ego populum istum migrare volo; equidem commigratione commigrare faciam eos, sapientiam sapientum eorum perdam, & prudentiæ eorum prudentiam abscondam. 15 Væ iis qui profunda consilia machinantur, at non à Domino: væ iis qui clandestina consilia machinantur, quorum actiones fiant in tenebris, tum dicunt, Quis videt nos, & quis novit nos? aut quid agimus nos? 16 Annon sicut lutum figuli reputamini? nunquid argilla massæ dicit illi suæ, Tu non plasmásti me? an opificium dicit opifici suo, Tu non compositsti me prudenter? 17 An non post exiguum tempus transibit Libanus in mons Charmelus? & mons Charmelus ceu sylva reputabitur? 18 Eo die audient surda verba hujus libri, & qui in tenebris, quique in caligine versantur, imò cæcorum oculi videbunt: 19 Pauperes propter Dominum cum lætitia gaudebunt; & in mortalium quibus nulla spes est, insplebuntur gaudio in Sancto Israelis. 20 Defecit impius, periit superbus, & extirpati sunt nisarii cum iniquitia sua: 21 Quicunque faciunt homines peccare verbis, omnes qui reprehendunt in portis, offendiculum generant, & justii impetatis suæ compluceem reddunt. 22 Propter hoc sic dicit Dominus de domo Jacobi, quâ segregavit ex Abrahamo, Jam non pudefiet Jacob, neque jam erubescet vultus Israelis: 23 Sed cùm viderint filii eorum opera mea, propter me sanctificabunt nomen meum, sanctificabunt Sanctum Jacobi, & verebunt Deum Israelis:

ישעיה : ל

.desiderium discent .murmurantes & ,intelligentiam spiritu .errantes scient Et
24 וְיֹדְעוּ תֹעֵי־רוּחַ בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ־לֶקַח׃

CAP. XXX. ל

,consilium .faciendum ad ,Dominus dixit ,declinantibus filiis Va
1 הוי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה לַעֲשׂוֹת עֵצָה .Ito .meum spiritum non & ,.fusionem .fundendum ad & : me ex non &
וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי לְמַעַן .descendendum ad .Ambulantes .peccatum super peccatum .addere
2 סְפוֹת חַטָּאת עַל־חַטָּאת : הַהֹלְכִים לָרֶדֶת fortitudine in .se roborandum ad :interrogaverunt non meũ os & ,Ægyptum
מִצְרַיִם וּפִי לֹא שָׁאָלוּ לְעוֹז בְּמַעוֹז fortitudo vobis erit Et .Ægypti umbra in .protegendum ad & ,Parhoh
3 פַּרְעֹה וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם : וְהִיָּה לָכֶם מָעוֹז .ignominiam ad Ægypti umbra in .protectio & : pudorem ad Ægyptum
פַּרְעֹה לְבֹשֶׁת וְהַחֲסוֹת בְּצֵל־מִצְרַיִם לִכְלִמָּה׃ .attingent Chanes ejus nuncii & : ejus principes Sohan in fuerunt Nam
4 כִּי־הָיוּ בְצֹעַן שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו חָנֵס יַגִּיעוּ nec : eis proderunt non : populum super .est affectus pudore Omnis
5 כֹּל הַבּוֹשִׁישׁ עַל־עַם לֹא־יוֹעִילוּ לְמוֹ לֹא׃ .opprobrium ad etiam & ,pudorem ad .sed : .proficiendum ad nec ,auxilio ad
לְעֹזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי לְבֹשֶׁת וְגַם־לְחֶרְפָּה׃ ,leo ,.exaltationis & ,angustiæ terra in .meridiei animalium .Onus
6 מַשָּׂא בַהֲמוֹת נֶגֶב בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה לְבִיא humerum super ferent ; volans .ignium serpens & ,vipera eis ex ,tygris &
וְלַיִשׁ מֵהֶם אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוּפָף יִשְׂאוּ עַל־כֶּתֶף .super ,suos thesauros camelorum gibbum super & ,suas .facultates pullorum
עֲיָרִים חֵילֵיהֶם וְעַל־דַּבֶּשֶׁת גְּמַלִּים אוֹצְרוֹתָם עַל־ .auxiliabuntur inaniter & ,vanè Ægyptii Et ..proderunt non populo
7 עַם לֹא יוֹעִילוּ : וּמִצְרַיִם הֶבֶל וְרִיק יַעֲזֹרוּ ,ingredere Nunc .sedere .eis .Rahab ,hanc .ad vocavi Ideo
לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת רַהַב הֵם שֶׁבֶת׃ עַתָּה בוֹא בֵא 8 die in erit & : illud .exara .libro in & ,eis .cum tabula in .illud scribe
כְתָבֶהּ עַל־לוּחַ אִתָּם וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ וּתְהִי לְיוֹם ..rebellionis populus Quia .seculum in usque .perpetuum in novissimo
9 אַחֲרוֹן לָעַד עַד־עוֹלָם׃ כִּי עַם מְרִי .Domini legem audire noluerunt filii : mendaces filii ,.ipse
הוּא בָּנִים כְּחָשִׁים בָּנִים לֹא־אָבוּ שְׁמֹעַ תּוֹרַת יְהוָה׃ aspicietis Non,aspicientibus & : videbitis Non ,videntibus dixerunt Qui
10 אֲשֶׁר אָמְרוּ לָרֹאִים לֹא תֶחֱזוּ־ Recedite .illusiones videte ,blanda nobis loquimini : recta nobis
לָנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מְהַתְלוֹת׃ סוּרוּ 11 Sanctum .nojstri .faciebm à facite cessare : femita de declinate ,via de
מִנֶּתִיב הָטוּ מִנֶּאֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ אֶת־קְדוֹשׁ .eos reprobrate .Propter : Israel Sanctus dixit sic Propterea ,Israel
יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יַעַן מְאַסְכֶם 12 .eo super estis innixi &,perversitate &,.exorsione in sperãstis & : hoc .verbo in
בַּדָּבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוֹז וַתִּשָּׁעֲנוּ עָלָיו׃ .requisita ,cadens .naturæ sicut ,hæc iniquitas vobis erit Propterea
13 לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הָעָוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה .ejus .contractio veniet .momentum ad .subito cujus : excelso muro in
בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר פִּרְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרוֹ׃ .conterendo ,figulorum lagenæ contritionem secundum eum conteret Et
14 וּשְׁבָרָהּ כְּשֹׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים כָּתוּת capiendum ad testa ejus fragmento .in invenietur non & : parcet non
לֹא יַחְמֹל וְלֹא־יִמָּצֵא בְמַכְתֵּתוֹ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת .fovea de aquam hauriendum ad & ,incendio de ignem
אֵשׁ מִיָּקוּד וְלַחְשׁוֹף מַיִם מִנְּבָא׃

Versio VULG. LAT.

24 Et scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores discent legem.

CAP. XXX.

1 VÆ filii desertores, dicit Domin⁹, ut faceretis consiliũ, & non ex me: & ordiremini telã, & non ꝑ spiritũ meũ, ut adderetis peccatũ sup pecca-
2 tũ: Qui ambulatis ut descendatis in Ægyptũ, & os meũ nõ interrogãstis, sperantes auxiliũ in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciã in umbra Æ-
3 gypti. Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionẽ, & fiducia umbræ Ægypti in igno-
4 miniam. Erant enim in Tani principes tui, & nuntii tui usq; 5 ad Hanes pervenerũt. Omnes cõfusi sunt sup populo, qui eis prodesse non potuit: non fuerunt in auxiliũ & in aliquam utilitatẽ, sed in confusionẽ &
6 in opprobriũ. On⁹ jumentorũ Austri. In terra tribulationis et angustiæ leæna, & leo ex eis, vipera, & regulus volans, portantes sup humeros jumentorũ divitias suas, & sup gibbũ camelorũ thesauros suos, ad populũ qui eis prodesse non poterit. Ægypt⁹ enim frustrà et vanè auxiliabitur: ideò clamavi sup hoc; Superbia tantũ
8 est, quiescẽ. Nunc ergò ingressꝰ scribe ei sup buxũ, & in libro diligenter exara illud, et erit in
9 die novissimo in testimonium usq; in æternũ. Popul⁹ enim ad iracundiã provocans est, & filii mendaces, filii nolentes au-
10 dire legẽ Dei. Qui dicunt videntibus, Nolite videre: & aspicientibus; Nolite aspicere nobis ea, quæ recta
11 sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte à me viã, declinate à me semitam, cessẽt à facie nostra
12 Sanct⁹ Israel. Propterea hæc dicit Sanctus Israel; Propter eo ꝙ reprobãstis verbũ hoc, & sperãstis in calumnia & in tumultu, & innixi estis super eo:
13 Propterea erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio cadens, & requisita in muro excelso, quoniã subitò, dum non spera-
14 tur, veniet contritio ej⁹. Et cõminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalidã: & nõ invenietur de fragmentis ejus testa, in qua portetur ignicul⁹ de incendio, aut hauriatur parũ aquæ de fovea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

24 Καὶ γνώσονται οἱ (γ) πλανώμενοι τὸ πνεῦμα σύνεσιν, οἱ δὲ ⁽ⁿ⁾ γογγύζοντες μαθήσονται
ἀκούειν, καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην.
MS.A. (γ) τῷ πνεύματι πλανώμενοι ζύνεσιν,

ΚΕΦ. Λ'.

1 Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, (α) λέγει κύριος. ἐποιήσατε βουλὴν (β) ἐ δι' ἐμοῦ, καὶ συν-
θήκας ἐ διὰ τοῦ πνεύματός μου, τοῦ θεῖναι (ᵗ)
2 ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαν. Οἱ πορευόμενοι κατα-
βῆναι εἰς Αἴγυπτον, ἐμὲ δ ἐκ ἐπερώτησαν,
τοῦ βοηθοῦναι ἀπὸ Φαραὼ, καὶ (ᶜ)κεπεσθῆναι
3 ὑπὸ Αἰγυπτίων. Ἔσται δὲ ὑμῖν σκέπη Φα-
ραὼ εἰς αἰσχύνην, καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπ'
4 Αἴγυπτον ὄνειδος. Ὅτι εἰσὶν ἐν Τάνεσι
5 ἀρχηγοὶ ἄγγελοι πονηροί. Μάτην κοπιάσουσιν
πρὸς λαὸν, ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτὸς (γ) εἰς
βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος.
6 Ἡ ΌΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΠΟΔΩΝ
ΤΩΝ ἘΝ ΤΗ῾ ἘΡΗ῾ΜΩ.

Ἐν τῇ θλίψει καὶ (δ) τῇ στενοχωρίᾳ,
λέων καὶ σκύμνος λέοντος, ἐκεῖθεν καὶ
ἀσπίδες, καὶ ἕρπον ἀσπίδων πετομένων, οἳ
ἄφξουσι (ε) δὴ ὄνων καὶ καμήλων τὰ πλοῦτον
αὐτῶν πρὸς ἔθνος, ὃ οὐκ ὠφελήσ(ζ)ει αὐτός.
7 Αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ ἀφθήσουσιν ὑ-
μᾶς· ἀπάγγελον αὐτοῖς, Ὅτι ματαία
8 ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη. Νῦν οὖν κατέσ-
τασα γράψον δὴ πυξίῳ ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον,
ὅτι ἔσται εἰς ἡμέρας (η) τάδε καιροῦ,
9 καὶ ἔας εἰς ᾖ αἰῶνα. Ὅτι(ᵗ) ὁ λαὸς ἀπειθής
ἐστι, υἱοὶ ψεῦδεῖς, οἱ οὐκ ἠθέλησαν ἀκούειν ᾖ
10 νόμον τοῦ θεοῦ. Οἱ λέγοντες τοῖς ὁρῶσι,
Μὴ ἀναγγέλλετε ἡμῖν, καὶ τοῖς τὰ ὁρῶ-
μασι ὁρῶσι, Μὴ λαλεῖτε ἡμῖν, ἀλλὰ ἡμῖν
λαλεῖτ καὶ ἀναγγέλλετ ἡμῖν ἑτέραν πλάνη-
11 σιν, Καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τ ὁδοῦ
ταύτης· ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν ᾖ τρίβον τοῦ-
τον, καὶ ἀφέλετε ἀφ ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ
Ἰσραήλ. Διαὸ τοῦ(ᶜ) τάδε λέγει ὁ ἅγιος τοῦ
Ἰσραήλ, Ὅτι ἐπεθήσατε τοῖς λόγοις
τούτοις, καὶ ἠλπίσαξε ἐπὶ ψεῦδος, καὶ ὅτι
ἐγγγυνσας, καὶ πεποιθὼς ἐγένε ἐπὶ τῷ λό-
12 γῳ τούτῳ, Διαὸ τοῦ ἔσα ὑμῖν οἱ ἁμαρτία
αὕτη, ὡς τεῖχος πίπτον πεφυσημένον (ᵗ)
πόλεως ὀμφὰς ἐξωκιμένον, οὗ ἐξαφνικὸν
14 πάρεστι τὸ πῆμα· Καὶ τὸ πῆμα αὐτοῦ
ἔσται ὡς ζύνθλιμμα ἀγγείου ὀστρακίνου, ὃν κε-
ρμίν (ι) λεπτὸ, ὥστε μὴ εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς
ὄστρακον, ἐν ᾧ πῦρ ἀρεῖς, καὶ ἐν ᾧ ἀποτυ-
εῖς ὕδωρ μικρόν.

MS.A. (α) τάδε λέγει (β) καὶ ἐ δι' ἐμοῦ, (ᶜ)* ἁμαρτίαις ἐφ' ἁμαρτίαις (γ)
ὅτε εἰς βοήθειαν, ὅτε εἰς ὠφέλειαν, ἀλλὰ (δ) ἐν τῇ (ε)ἐπ' ὄνων (ζ) αὐτὸς εἰς
βοήθειαν, ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος. Αἰγύπτιοι (η) καιρῶν ταύτας
καὶ εἰς τὸν (ᵗ) λαὸς (ᶜ) ὅτως λέγει (δ) πόλεως ἐαλωκύας, (ι) λεπτὸν,

E: scient, qui errant spiritu, intelligentiam: & mussitatores discent obedire, (b) & linguæ balbutientes discent loqui pacem.

CAP. XXX.

1 VÆ filii desertores, dicit Dominus. Fecistis consilium, non per me, & pacta non per spiritum meum, ut adderetis peccata peccatis:
2 Qui vadunt descendere in Ægyptum (me autem non interrogaverunt;) ut accipiant auxilium à Pharaone, et protegeventur ab Ægyptiis. Erit enim vobis protectio
3 Pharaonis in confusionem, & his qui confidunt in Ægypto, opprobrii. Sunt enim in Tani principes,
4 nuntii pessimi. Frustrà laborabunt
5 ad populum, qui eis non proderit ad (a) auxilium, sed ad confusionem, & opprobrium.

VISIO QUÆ RUPEDUM
6 IN DESERTO.

IN tribulatione & angustia leo, & catulus leonis: vadè etiam aspides, & geminina aspidum volantium: qui ferebant super asinos, & camelos divitias suas ad gentem, quæ eis non proderit. Ægypti
7 in vacua & vana proderunt vobis? Annuntia eis, Quia (b) vana consolatio vestra hæc. Nunc igitur se-
8 dens scribe super (c) buxum hoc, & in libro: quoniam (d) erunt in dies hæc tempore, & usque in æternum. Quia populus inobedicus
9 est, filii mendaces, qui nolunt audire legem Dei: Qui dicunt prophe-
10 tis, Nolite annuntiare nobis: & videntibus visiones, Nolite loqui nobis: sed nobis loquimini, & annuntiate nobis alteram seductionem; Et avertite nos à via hac:
11 auferte à nobis semitam hanc, & auferte à nobis eloquium Israel. Propterea hæc dicit Sanct⁹ Israel;
12 Quia increduli fuistis verbis his, & sperãstis in mendacio, & quia murmuraãstis, & fidens fuistis in verbo isto; Propterea erit vobis
13 peccatum hoc, sicut murus decidens subitò civitatis munitæ capræ, cujus rep nìt adest ruina:
14 Et ruina ejus erit, sicut contritio vasis testacei ex figuli officina, (e) comminuta, ita ut non inveniatur in eis testa, in qua ignem tollas, & in qua (f) extrahas aquam pusillam.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 וְיִדְעוּן דְּלָא אַלִּיפוּ רוּחַ דְּסוֹכְלְתָנוּ וְדַהֲווּ אָמְרִין לֵית כָּל אִלֵּן יְקַבְּלוּן אוּלְפָן׃

ל

1 וַי בְּנַיָּא מְרוּדַיָּא אֲמַר יְיָ לְמֶעְבַּד עֵיצָה וְלָא מִמֵּימְרִי וּלְאִתְמַלְכָא מִלַּדְּ וְלָא שְׁאֵלִין
2 בְּנְבִיֵּי בְּדִיל לְאוֹסְקָא חוֹבִין עַל חוֹבֵי נַפְשְׁהוֹן : דְּאָזְלִין לְמֵחַת לְמִצְרַיִם וּבְפִתְגָמִי
3 נְבִיֵּי לָא שְׁאִילוּ לְאִתְקַבָּא בְּתְקוּף פַּרְעֹה וּלְאִתְרְחָצָא בְּטֵלַל מִצְרַיִם : וִיהֵי לְכוֹן
4 תְּקוּף פַּרְעֹה לְבֵהְתָא וְאִתְרְחָצָא בְּטֵלַל מִצְרַיִם לְאִתְכְּנָעוּ : אֲרֵי הֲווּ בְּטָאנִיס רַבְרְבוֹהִי
5 וְאִוּנְדְּוֹהִי עַד תַּחְפַּנְחֵס מְטוּ : כּוּלְּהוֹן אוּלִין לְמִבְהַת לְוֹת עַמָּא דְּלָא יְהַנּוּן לְהוֹן
6 לָא לְסִעְיָד וְלָא לְהַנָּאָה אֲרֵי לְבֵהְתָא וְאַף לְחִסּוּדִין : מַטְלִין עַל בְּעִירְהוֹן בְּאוֹרַח
דְּרוֹמָא בְּאַרְעָא עֲקָא וְיָעוּף אַתַּר דְּאַרְיָא בַּר אַרְיָוָן וְחִוָּן חוּרְמָנִין מְפַרְחִין נְטִלִין עַל
כְּתַף עִילִין נִכְסֵיהוֹן וְעַל חִטּוּרְיָאת נַמְלִין מָא דְּבְאַרְיָיהוֹן מוּבְלִין לְעַם לָא יְהַנּוּן
7 לְהוֹן : וּמִצְרָאֵי לְמָא וּרֵיקָנוּ סְעָדְהוֹן בְּכֵן עֲרַעַת מִנְּהוֹן קְטִילִין וְמִינִין אִתֵּי עֲלֵיהוֹן :
8 כְּעַן עוּל כְּתַב עַל לוּחַ בֵּינֵיהוֹן וְעַל שִׁטִּין דְּסִפַּר רְשׁוּם וִיהֵי לְיוֹם דִּין לְסַהְדוּ קְדָמַי
9 עַד עָלְמָא : אֲרֵי עַם סָרְבָן אִנּוּן בְּנָיָא כַּדִּיבָיָא בְּנָיָא לָא אָבוּ לְקַבְּלָא אוּלְפָן אוֹרַיְתָא
10 דַּיְיָ : דְּאָמְרִין לְנַבְיָיא לָא תִתְנַבּוּן וּלְמַלְפָיָא לָא תִלַּפּוּן לָנָא אוּלְפָן אוֹרַיְתָא בְּסִימָן
11 מְלִילוּ עִמָּנָא אַשְׁתְּעוּ לָנָא שְׁנָיָן : אַסְטִיוּנָא מֵאוֹרְחָא דְּתַקְנָא אַבְטְלוּנָא מִסְּתְרָתָא
12 אַרְחִיקוּ מִן קֳדָמָנָא יָת מֵימַר קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל : בְּכֵן כְּדֵין אָמַר קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל
חֲלַף דְּקַצְּתוּן בְּפִתְגָמָא הָדֵין וְאִתְרְחַצְּתוּן בְּשִׁקְרָא וּבְאוּנְסָא וְאִסְתְּמַכְתּוּן עֲלוֹהִי :
13 בְּכֵן יְהֵי לְכוֹן חוֹבָא הָדֵין כְּרַדְּ דְּחָרוּב וְאִתְחַסַּר כְּשׁוּר מִתְקַף דְּבְחַכְּיָיף שְׁלוּ יְוֵתִי
14 תַּבְרֵיהּ : וְתִבְרֵהּ כְּתִבּוּר מִן דְּחִסְף דְּפַחְרָא דְּמִדַּקֵּק לָא בְחֵיס וְלָא מִשְׁתְּכַח בִּדְקוֹהִי
חֶסֶף לְמֶחֱתֵי נוּר מִטַּבְעוּר וּלְמִדְלַח מַיִן מִפְּצִיר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Et scient qui non didicerunt spiritum intellectus; & qui dicebant, Nihil sunt omnia hæc, suscipient disciplinam.

CAP. XXX.

1 VÆ filiis transgressoribus, dicit Dominus, ut instituerent deliberationem, & non ex verbo meo; & caperent consiliũ, & non interrogaverunt prophetas meos, ut adjicerent peccata peccatis animæ suæ. Qui vadunt
2 ut descendant in Ægyptum, & verba prophetarum meorum non interrogaverunt, & ut roborentur in fortitudine Parhonis, & ut confidant in umbra Ægypti. Et erit vobis robur Parhonis in confusionem; & confidentia
3 in umbra Ægypti, in ignominiam. Quia fuerunt in Tanes principes ejus, 4 & nuncii ejus usque ad Taphnes pervenerunt. Omnes ambulant in 5 confusionem, ad populum qui non proderit eis, nec in auxilium neque in utilitatem, sed in confusionem & in opprobria. Portant in jumentis suis 6 in via Austri, in *terra* tribulationis & angustiæ; in loco ubi est leo & catulus leonis, & serpens, & basilisci volantes; portant in humeris pullorum substantias suas, & super gibbum camelorum deferunt quidquid habent in thesauris suis, populo qui non proderit eis. Ægyptiorum autem 7 vanũ & inane est auxilium: propterea occurri plurimis ex eis occisis: armatos inducam super eos. Nunc autem ingredere, scribe super tabulam in me-8 dio eorũ, & in columnis libri signa; & erit in die judicii in testimonium coram me usque in æternũ. Quia populus rebellis est & filii mendaces, filii 9 qui noluerunt suscipere doctrinam legis Dñi. Qui dicunt prophetis, Ne 10 prophetetis: & doctoribus, Ne doceatis nos doctrinam legis; loquimini nobis complacentia, narrate nobis mutationes. Avertite nos à via recta, 11 cessare facite nos à semita; longè facite à conspectu nostro verbum sancti Israel. Propterea sic dicit Dñs sanctus Israel, Pro eo quòd detestati estis 12 verbũ hoc, et sperastis in mendacio, et in rapina, eique innixi estis. Pro-13 pterea erit vobis peccatũ hoc, sicut civitas quæ destructa est, & in acervos redacta, & sicut murus *robustus*, cuj⁹ interit⁹ veniet subitò. Et interitus ejus 14 erit sicut contritio vasis testacei *figuli*, quod comminutur absque misericordia, ita ut non inveniatur in comminutione ejus testa ad portandum ignem de incendio, & ad hauriendam aquam de cisterna.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܘܝܕܥܝܢ ܕܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܕܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܥܡܐ ܐܚܪܢܐ ܘܠܐ ܢܫܒܩ ܠܫܘܠܛܢܐ ܕܝܠܗ ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥܝܢ ܠܗ ܘܠܐ ܢܫܬܘܕܥ ܠܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܝܠܗ ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥܝܢ ܠܗ ܘܠܐ ܢܫܬܘܕܥ ܠܗ

24 Et scientiam acquirent ignari quorum spiritus errabat, & stulti discent obtemperare.

CAP. XXX.

1 ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܪܚܩܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕܝܢ ܥܨܬܐ ܕܠܝ ܘܠܐ ܡܢ ܪܘܚܝ ܘܠܡܫܩܝ ܢܣܟܐ ܘܠܡܬܘܣܦ ܚܛܝܐ ܥܠ ܚܛܝܐ ܕܗܠܝܢ ܕܡܢ ܦܡܝ ܠܐ ܫܐܠܝܢ ܠܡܢ ܕܢܢܚܬܘܢ ܠܡܨܪܝܢ ܘܠܐ ܫܐܠܝܢ ܠܡܢ ܕܢܬܚܣܝܢ ܒܬܪܥܐ ܕܦܪܥܘܢ ܘܒܛܠܝܢ ܒܬܪ ܛܠܠܐ ܕܡܨܪܝܢ ܘܢܬܒܛܠ ܠܟܘܢ ܛܠܠ ܡܨܪ ܠܟܘܢ ܠܒܘܫܬܐ ܘܠܟܠܡܬܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܡܨܪ

ישעיה : ל

Versio VULG. LAT.

15 כִּי כֹה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּבָה וָנַחַת תִּוָּשֵׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְבוּרַתְכֶם
16 וְלֹא אֲבִיתֶם: וַתֹּאמְרוּ לֹא־כִי עַל־סוּס נָנוּס עַל־כֵּן תְּנוּסוּן וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יִקַּלּוּ
17 רֹדְפֵיכֶם: אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַעֲרַת אֶחָד מִפְּנֵי גַעֲרַת חֲמִשָּׁה תָּנוּסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם כַּתֹּרֶן עַל
18 רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגִּבְעָה: וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם
19 לְרַחֲמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־חֹכֵי לוֹ: כִּי־עַם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב בִּירוּשָׁלִַם
20 בָּכוֹ לֹא־תִבְכֶּה חָנֵן יָחְנְךָ לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעֶךָ עָנָךְ: וְנָתַן לָכֶם
21 אֲדֹנָי לֶחֶם צַר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ: וְאָזְנֶיךָ
22 תִּשְׁמַעְנָה דָבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בָהּ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ: וְטִמֵּאתֶם אֶת־
23 צִפּוּי פְסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת־אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זָהָבֶךָ תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹאמַר לוֹ: וְנָתַן מְטַר
24 זַרְעֲךָ אֲשֶׁר־תִּזְרַע אֶת־הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם
25 הַהוּא כָּר נִרְחָב: וְהָאֲלָפִים וְהָעִרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל חָמִיץ יֹאכֵלוּ אֲשֶׁר זֹרֶה בְּרֵחַת וּבְמִזְרֶה:
26 וְהָיָה עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־גִּבְעָה נִשָּׂאָה פְלָגִים יְבֹלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בְּנֹפֵל מִגְדָּלִים: וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּיוֹם
27 חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכָּתוֹ יִרְפָּא:

15 Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel; Si revertamini & quiescatis, salvi eritis: in silentio & in spe erit fortitudo
16 vestra. Et noluistis: Et dixistis; Nequaquam, sed ad equos fugiemus: ideò fugietis. Et super veloces ascendemus: ideò velociores erunt, qui perse-
17 quentur vos. Mille homines à facie terroris unius: & à facie terroris quinque fugietis, donec relinquamini quasi malus navis in vertice montis, & quasi signum super collem.
18 Propterea exspectat Dominus ut misereatur vestri: & ideò exaltabitur parcens vobis: quia Deus judicii Dominus: beati omnes qui expectant
19 eum. Populus enim Sion habitabit in Jerusalem: plorans nequaquâ plorabis, miserans miserebitur tui: ad vocem clamoris tui statim ut audierit,
20 respondebit tibi. Et dabit vobis Dñs panem arctũ, & aquâ brevem: & non faciet avolare à te ultrà doctorẽ tuum: & erunt oculi tui videntes
21 præceptorem tuum. Et aures tuæ audient verbũ post tergũ monentis; Hæc est via, ambulate in ea: & non declinetis neq; ad dexterã, neque ad
22 sinistrã. Et contaminabis laminas sculptiliũ argenti tui, & vestimentũ conflatilis auri tui, & disperges eas sicut immunditiam menstruatæ. Egredere,
23 dices ei; Et dabitur pluvia semini tuo, ubicumque seminaveris in terra: & panis frugum terræ erit uberrimus, & pinguis: pascetur in possessione tua in die illo agnus
24 spatiosẽ: Et tauri tui, & pulli asinorum, qui operantur terram, commistum migma comedent sicut in area ventilatum est. Et erunt super omnem montem excelsum, & super omnem collem elevatum, rivi currentium aquarum, in die interfectionis multorum cùm ceciderint turres.
26 Et erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis erit septempliciter sicut lux septem dierum, in die quâ alligaverit Dominus vulnus populi sui, & percussuram plagæ ejus sanaverit.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

15 (κ) Οὕτως λέγει κύριος, κύριος ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ, Ὅταν ἀποστραφεὶς (λ) ἡσυχάσῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα, ὅτε ἐπεποίθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις, ματαία ἡ ἰσχύς ὑμῶν ἐγένετο· καὶ οὐκ ἠθελήσατε
16 ἀκούειν, (μ) Ἀλλ' εἴπατε, Ἐφ' ἵππων φεύξόμεθα· διαῦτο φεύξεσθε· (ν) καὶ ἐπὶ κούφοις ἀναβάσεις ἐσόμεθα· διαῦτο κυ-
17 ρεύσουσιν ὑμᾶς. (ξ) Χίλιοι διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται, καὶ διὰ φωνὴν πέντε φεύξονται πολλοί, ἕως ἂν καταλειφθῆτε, ὡς ἰσὸς ἐπ' ὄρους, καὶ
18 ὡς σημαῖαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ. Καὶ πάλιν ἐλεήσει ὁ θεὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς, καὶ διαῦτο ὑψωθήσεται τοῦ ἐλεῆσαι ὑμᾶς· διότι κριτὴς κύριος ὁ θεὸς (ο) ὑμῶν. μακάριοι οἱ ἐμμένοντες (π) ἐπ' αὐτῷ,
19 Διότι λαὸς ἅγιος ἐν Σιὼν οἰκήσει· καὶ Ἱερουσαλὴμ κλαυθμῷ ἔκλαυσεν, Ἐλεήσον με. (ρ) ἐλεήσει σε, τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἡνίκα ἔκλεν, ἐπήκουσέ σου.
20 Καὶ δώσει κύριος ὑμῖν ἄρτον θλίψεως, καὶ ὕδωρ στενὸν, καὶ οὐκ ἔτι (σ) μὴ ἐγκλίσωσί σοι οἱ παιδεύοντές σε· ὅτι οἱ ὀφθαλμοί σου ὁ ἐνόντα τοῦ παιδεύοντάς
21 σε, Καὶ τὰ ὦτά σου ἀκούσονται τοῦ λόγους τοῦ ὀπίσω σε παιδευσάντος, οἱ λέγοντες, Αὕτη ἡ ὁδός, πορεύεσθαι ἐν
22 αὐτῇ εἴτε δεξιὰ εἴτε ἀριστερά. Καὶ (τ) μιανεῖς τὰ εἴδωλα τὰ σεσπρυσμένα, καὶ τὴν κατάχρυσον ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης, καὶ
23 ὡς κόπρον ὄψεις αὐτά. Τότε ἔσται ὁ ὑετὸς τῷ σπέρματι τῆς γῆς σου, καὶ ὁ ἄρτος τοῦ (φ) γενήματος τῆς γῆς σου ἔσται πλησμονὴ καὶ λιπαρός· καὶ βοσκηθήσεταί σου τὰ κτήνη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
24 τόπον πίονα καὶ εὐφόρωον. Οἱ ταῦροι ὑμῶν καὶ οἱ βόες οἱ ἐρραζιδμοι τὴν γῆν, φάγονται ἄχυρα ἀναπεπομμένα ἐν κε-
25 σῷ (χ) λελικμμένῃ. Καὶ ἔσται διὰ παντὸς ὄρους ὑψηλοῦ, καὶ διὰ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολλοὶ,
26 καὶ ὅταν πέσωσι πύργοι. Καὶ ἔσται τὸ φῶς τῆς Σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔσται ἑπταπλάσιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν ἰάσηται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀδύνην τῆς πληγῆς σου ἰάσῃ.

Sic dicit Dominus, Dominus sanctus Israel; Cùm reversus ingemueris; tunc salvus eris, & scies ubi fueris: quia confidebas super vanis; vana facta est fortitudo vestra. Et noluistis audire, Sed dixistis; Super equos
16 fugiemus: (propterea fugietis:) & super levibus ascensoribus (ξ) eximus: ideò leves erunt, qui persequuntur vos. Mille
17 ad vocem unius fugient: & ad vocem quinque fugient multi: donec relinquamini, quasi malus navis super montem, & quasi signum stans super collem. Et rursus expectabit Do-
18 nus, ut misereatur vestri: & propterea exaltabitur, ut parcat vobis: quia judex Dominus Deus (b) vester. Beati (i) qui
19 immanent in eo. Quia populus sanctus in Sion habitabit: & (k) Hierusalem ploratu ploravit, Miserere mi. Misereberitur tui: (l) vocem clamoris tui quando vidit; exaudivit
20 te. Et dabit Dominus vobis panem tribulationis, & aquam angustam: & nequaquam ultrà appropinquabunt tibi, qui decipiant te: quia oculi tui videbunt eos, qui te seducebant:
21 Et aures tuæ audient verba post te decipientium, qui dicebant; Hæc via, ambulemus in ea, sive ad dextram, sive ad sinistram.
22 Et contaminabis idola deargentata, & deaurata: commiues ea, & dispergès, sicut aquam menstruatæ: & sicut sterces; abjicies ea. Tunc erit pluvia
23 semini terræ tuæ: & panis frugum terræ tuæ erit abundans, & pinguis. Et pascentur jumenta tua in die illa locum pinguem, & spatiosum. Tauri vestri, & boves, qui operantur terram, comedent palcas commistas in hordeo ventilato. Et erit
25 super omnem montem excelsum, & super omnem collem elevatum aqua transiens in (m) die illa, cùm perierint multi, & cùm ceciderint turres. Et erit lumen
26 Lunæ, sicut lumen Solis, & lumen Solis erit septuplum in die, quando sanaverit Dominus contritionem populi sui; & dolorem plagæ tuæ curabit.

MS. A. (κ) Οὕτως λέγει κύριος ὁ ἅγιος Ἰσραήλ, (λ) ἡσυχάσῃς, (μ) Ἀλλὰ εἴπατε, Ἐφ' ἵπποις (ν) καὶ εἴπατε, Ἐπὶ (ξ) Καὶ διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται χίλιοι, (ο)* ἡμῶν ὅτιν, καὶ ποῦ καταλειφθῆτε τὴν δόξαν ὑμῶν; μακάριοι πάντες οἱ (π) ἐν αὐτῷ, (ρ) ἐλεήσει, τὴν φωνὴν (σ) ἐ μὴ (τ) ἐξαρεῖς (υ) καὶ τὰ σεσικχρυσωμένα λεπτὰ ποιήσεις. καὶ λικμήσεις (φ) γενήματος (χ) λελικμμένα.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרֵי כְּדֵין אָמַר יְיָ אֱלָהִים קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל דִּי תְתִיבוּן לְאוֹרַיְתָא תְּנִיחוּן
16 וְתִתְחַרְקוּן הִשְׁקְטוּן וְתִשְׁרוּן לְרוּחְצָן תְּהוֹן גִּבְרִין וְלָא אֲבִיתוּן: וַאֲמַרְתּוּן לָא אֱלָהֵן
17 עַל סוּסְוָתָא נְעָרוּק וְעַל כֵּן תְּעָרְקוּן וְעַל קַלִּילִין נִרְכּוּב עַל כֵּן יְהוֹן קַלִּילִין
18 רְדָפֵיכוֹן: אַלְפָא חַד מִן קֳדָם מְוֹדְעוּת חַד מִן קֳדָם מְוֹדְעוּת חַמְשָׁא תְּעָרְקוּן עַד
19 דְתִשְׁתָּאֲרוּן בְּבוּעֲרָא עַל רֵישׁ טוּרָא וְכִאֲתָא עַל רְמָתָא: וּבְכֵן עֲתִיד יְיָ לְמִחְס
20 עֲלֵיכוֹן וְתַקִּיף הוּא דְיִרְחַם עֲלֵיכוֹן אֲרֵי אֱלָהָא עֲבִיד דִּינָא יְיָ טוּבֵי צְדִיקָיָא דְמִסְבְּרִין
21 לְפוּרְקָנֵיהּ: אֲרֵי עַמָּא בְּצִיּוֹן יָתִיב בִּירוּשְׁלֵם מִבְּכָא לָא תִבְכֵּי רַחֲמָא יְרַחֵם עֲלָךְ
22 קָל צְלוֹתָךְ וְקַבֵּיל וְיַעֲבִיר בְּעוּתָךְ: וִיהַב לְכוֹן יְיָ נַכְסֵי סְנָאָה וּבוֹת מְעִיקָא וְלָא
23 יְסַלֵּק עוֹד שְׁכִנְתֵּיהּ מִבֵּית מַקְדְּשָׁא וִיהֵוֹן עֵינָךְ חָזְיָן יָת שְׁכִנְתֵּי בֵּית מַקְדְּשָׁא:
24 וְאוּדְנָךְ יִשְׁמְעוּן פִּתְגָמָא מִבַּתְרָךְ לְמֵימַר הָדָא אוֹרְחָא הַלִּיכוּ בַהּ לָא
25 תְּסְטוּן מִנַּיהּ לִימִינָא וְלִסְמָאלָא: וְתִסְאָבוּן יָת חִפּוּי צַלְמֵי כַסְפֵּיכוֹן וְיָת תִּקּוּן
26 מַתְּכַת דְּהַבְכוֹן תְּרַחִיקוּנוּן כְּמָא דְמַרְחֵקִין יָת טוּמְאָתָא כֵּן תְּרַחִיקוּנוּן: וִיהֵי
27 מָטַר זַרְעָךְ דִּי תִזְרַע יָת אַרְעָא וְעִבּוּרָא וַעֲלָלָא יִסְגֵּי בְּאַרְעָא וִיהֵי פַּרְנָסוּ וְטַב
28 וְיִתְפַּרְנְסוּן צְדִיקָיָא מְגֵיתֵיהוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא שְׁמַן רַבִּיכוֹן וּפַטִּימִין: וְתוֹרֵיא וְחַמְרֵיא
29 דִּי מַפְּלְחִין בְּהוֹן יָת אַרְעָא בְּלִיל מְסַתָּם יִכְלוּן דִּי דְרָא בְּרֵיחָתָא וּבְמִדְּרָא:
30 וִיהֵי עַל כָּל טוּר רָם וְעַל כָּל רְמָא מְנַטְּלָא פַּצִּירוּן נַגְדִּין מַיִן תַּקִּילָא לְמַלְכִין וּלְמִשְׁרְיָתְהוֹן
31 בְּיוֹם קְטוֹל רַב בְּמִפַּל רַבְּרְבִין: וִיהֵי נְהוֹר סִיהֲרָא כְּנְהוֹר שִׁמְשָׁא וּנְהוֹר שִׁמְשָׁא יְהֵי
32 שַׁתִּיר לְאַתְרָא עַל חַד חֵילָת מְאָה אַרְבְּעִין וּתְלָתָא כְּנְהוֹר שְׁבַעַת יוֹמֵיא כְּיוֹמָא דִּיתִיב
33 יְיָ גְלוּתָא עַמֵּיהּ וּמַרְעָא מְחַתֵּיהּ יַסִּי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia hæc dicit Dominus Deus sanctus Israel: Dixi, Si conversi fueritis ad
15 legem meam; requiescetis & redimemini, & quiescetis, & habitabitis con-
fidenter, & eritis fortes: & noluistis. Et dixistis, Non, sed in equis fugie-
16 mus: ideò fugietis; & super veloces equitabimus: ideo veloces erunt per-
secutores vestri. Mille hominum à facie increpantis unius, à facie incre-
17 pantis quinque fugietis, donec relinquamini sicut *fax* in vertice montis, &
sicut signum super collem. Propterea futurum est ut Dominus misereatur
18 vestri: & fortis est ipse qui miserebitur vestri; quia Deus faciens judicium
Dominus est: beati justi qui sperant in salutare ej'. Quoniam populus in
19 Sion habitabit in Hierusalem; plorans nequaquam plorabis. Miserati-
one miserebitur tui, vocem *orationis tuæ* suscipiet, & faciet deprecationem
20 tuam. Et dabit vobis Dñs substantias odii, & prædam afflictionis, & non
tollet majestatem suam ultrà de domo sanctuarii: & erunt oculi tui viden-
21 tes majestatem *meam* in domo sanctuarii. Et aures tuæ audient verbum
post tergum tuum, dicentis: Hæc est via recta, ambulate in ea, & ne decli-
22 netis *ab ea* ad dexteram, neque ad sinistram. Et contaminabitis cooper-
turam simulacrorum argenti vestri, & ornamentum conflatilis auri vestri;
abominabimini ea sicut abominantur immunditiam menstruatæ: sic abo-
23 minabimini ea. Et dabit pluviam seminis tui, quo seminabis terram,
& frumentum fructus multiplicabitur in terra; & erit nutriens & bo-
24 nus; & nutrientur justi pecoribus suis in tempore illo, pinguedine
tenerorum & pinguium. Boves autem et asini quibus operantur ter-
ram, pabulum impinguans comedent, quod eventilatum est pala et ven-
25 tilabro. Et erunt super omnem montem excelsum, et super omnem col-
lem elevatum rivi currentium aquarum, & erunt in ruinam regi-
bus, & exercitibus eorum in die occisionis magnæ; cùm ceciderint
26 principes. Et erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis futura est ut splen-
descat trecenties quadragies ter super lucem septem dierum, in die qua
reducet Dominus captivitatem populi sui, & infirmitatem plagæ ejus
sanabit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܳܟܳܠܳܐ ܡܪܝܳܐ ܩܕܺܝܫܳܐ ܝܺܫܪܳܝܹܠ ܡܳܬܰܒܥܳܢܳܘܬܳܐ ܘܢܰܚܬܳܐ ܬܶܬܚܰܠܘܢ ܒܫܰܠܘܳܐ ܘܒܚܰܫܳܐ ܗܘܳܝܶܬܘܢ ܚܰܝܠܳܟܘܢ ܘܠܳܐ ܨܒܺܝܬܘܢ ܠܡܶܬܚܰܠܳܐ ܒܗܳܢܳܐ ܕܰܡܠܳܟܳܐ ܕܰܡܫܺܝܚܳܐ ܕܰܢܶܐܬܶܐ ܡܶܢ ܩܕܳܡ ܡܰܪܝܳܐ ܕܰܥܠܳܡ

ישעיה : לא

27 הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מֵמֶרְחָק בֹּעֵר אַפּוֹ וְכֹבֶד
gravitas & ,ejus nasus ardens ,longinquo de venit Domini nomen Ecce
ignis tanquam ejus lingua & ,ira sunt repleta ejus labia : oneris
מַשָּׂאוֹ שְׂפָתָיו מָלְאוּ וְלָשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ
collum ad usque ,inundans torrens velut ejus spiritus Et .consumens
אֹכֶלֶת : 28 וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד־צַוָּאר
faciens errare frænum &,vanitatis cribro in gentes *agitandum ad*,dimidiabit
יַחֲצֹה לְהַנְפָּה גּוֹיִם בְּנַפַּת שָׁוְא וְרֶסֶן מַתְעֶה
fatiscere nocte sicut vobis erit Canticum .populorum maxillis in
עַל לְחָיֵי עַמִּים : 29 הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ
montem *in immundum ad*,tibia cum *eunris* sicut cordis lætitia & *: solemnitatem*
חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בְּחָלִיל לָבוֹא בְּהַר־
Dominus faciet audire Et .Israel *fortem* ad Domini
יְהוָה אֶל־צוּר יִשְׂרָאֵל : 30 וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת־
in ostendet sui brachii descensionem & ,suæ vocis *magnificentiam*
הוֹד קוֹלוֹ וְנַחַת זְרוֹעוֹ יַרְאָה בְּזַעַף
.grandinis *lapide* & ,turbine &,disperſione *ymedemis* ignis flamma & *,nasi*
אַף וְלַהַב אֵשׁ אוֹכֵלָה נָפֵץ וְזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד :
erit Et .*percutiet* virga *in* : Assur conteretur Domini voce à Quia
31 כִּי־מִקּוֹל יְהוָה יֵחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה : וְהָיָה
Dominus faciet requiescere quam ,*fundata* virgæ transitus omnis
32 כָּל מַעֲבַר מַטֵּה מוֹסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה
.pugnabit *agitationis* bellis in & : citharis in &,tympanis irrcum super
עָלָיו בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלָּחַם
regi ipsa etiam ,Tophteth heri ab *disposita* Quia .ea cum
33 בָּהֶם : כִּי־עֲרוּךְ מֵאֶתְמוֹל תָּפְתֶּה גַּם־הוּא לַמֶּלֶךְ
.gna & ,ignis ejus pyra : dilatavit ,fecit profundam : est præparata
הֻכָן הֶעְמִיק הַרְחִיב מְדוּרָתוֹ אֵשׁ וְעֵצִים
.ea in ardentis sulphuris torrens sicut Domini flatus ,*multum*
הַרְבֵּה נִשְׁמַת יְהוָה כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָּהּ :

CAP. XXXI. לא

: *irritentur* equis *super* & ,auxilio pro Ægyptum descendentibus Væ
1 הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְעַל־סוּסִים יִשָּׁעֵנוּ
sunt prævalidi quia ,equitibus in & : *multum* quia ,*curru* in ſperaverũt &
וַיִּבְטְחוּ עַל־רֶכֶב כִּי רַב וְעַל־פָּרָשִׁים כִּי־עָצְמוּ
Dominum & ,Israel Sanctum ad respexerunt non & ,valde
מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוָה
& ,malum adduxit & ,sapiens ipse etiam Et .quæſierunt non
לֹא דָרָשׁוּ : 2 וְגַם־הוּא חָכָם וַיָּבֵא רָעָה וְאֶת־
contra & ,peſſimorum domum contra ſtetit & : removit non sua verba
דְּבָרָיו לֹא הֵסִיר וְקָם עַל־בֵּית מְרֵעִים וְעַל־
,Deus non & ,homines Ægyptii Et .iniquitatem operantium auxilium
עֶזְרַת פֹּעֲלֵי אָוֶן : 3 וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא־אֵל
; suâ manû inclinabit Dominus Et .spiritus non & , caro eorum equi &
וּסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא־רוּחַ וַיהוָה יַט־יָדוֹ
.deficient ipsi omnes simul & ,*adjutor* cadet & ,auxiliator corruet &
וְכָשַׁל עוֹזֵר וְנָפַל עָזוּר וְיַחְדָּו כֻּלָּם יִכְלְיוּן :
,leo rugiet Quemadmodum : me ad Dominus dixit sic Nam
4 כִּי־כֹה אָמַר־יְהוָה אֵלַי כַּאֲשֶׁר יִהְגֶּה הָאַרְיֵה
plenitudine eum super conclamabitur quem ,suâ prædam super leonis catulus &
וְהַכְּפִיר עַל־טַרְפּוֹ אֲשֶׁר יִקָּרֵא עָלָיו מְלֹא
non eorum *tumultu* à & ,*conſternabitur* non eorum voce à ,pastorum
רֹעִים מִקּוֹלָם לֹא יֵחָת וּמֵהֲמוֹנָם לֹא
super *multitudinem* ad exercituum Dominus descendet sic : humiliabitur
יַעְנֶה כֵּן יֵרֵד יְהוָה צְבָאוֹת לִצְבֹּא עַל־
.ejus collem super & ,Sijon montem
הַר־צִיּוֹן וְעַל־גִּבְעָתָהּ :

Versio VULG. LAT.

27 Ecce nomen Domini venit de longinquo, ardens furor ejus, & gravis ad portandũ : labia ejus repleta sunt indignatione, & lingua ej' quasi ignis devorans: Spiritus ejus velut torrens inundans usque ad mediũ colli, ad perdendas gentes in nihilum, & frænũ erroris, quærat in maxillis populorum. Canticũ erit vobis sicut nox sanctificatæ solennitatis, & lætitia cordis sicut qui pgit cum tibia, ut intret in montem Dñi ad fortem Israel. Et auditam faciet Dominus gloriam vocis suæ, & terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris, & flammã ignis devorantis : allidet in turbine, & in lapide grandinis. A voce enim Dñi pavebit Assur virgã pcussus. Et erit transitus virgæ fundatus, quam requiescere faciet Dominus super eum in tympanis & citharis : & in bellis præcipuis expugnabit eos. Præparata est enim ab heri Topheth, à rege præparata, profunda, & dilatata. Nutrimenta ejus, ignis & ligna multa : flatus Dñi sicut torrens sulphuris succendens eam.

CAP. XXXI.

1 Væ qui descendunt in Ægyptum ad auxiliũ, in equis sperantes, & habentes fiduciam super quadrigis, quia multæ sunt ; & super equitib', quia prævalidi nimis : & non sunt confisi super Sanctũ Israel, & Dominũ non requisierunt. 2 Ipse autem sapiens adduxit malum, & verba sua non abstulit : & consurget contra domum peſſimorũ, & contra auxilium operantium iniquitatẽ. 3 Ægyptus, homo, & non Deus : & equi eorum, caro, & non spiritus : & Dominus inclinabit manum suam, & corruet auxiliator, & cadet cui præstatur auxilium, simũlque omnes consumentur. Quia hæc dicit Dominus ad me ; Quomodò si rugiat leo & catulus leonis super prædã suam, et cũm occurrerit ei multitudo pastorum, à voce eorum non formidabit, et à multitudine eorum non pavebit: sic descendet Dominus exercituum ut prælietur super montem Sion, et super collem ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

27 Ἰδοὺ τὸ ὄνομα κυρίου (ϟ) ἔρχεται διὰ χρόνου, καὶ θυμὸς (ʹ) Δυμοῦ (ʹ) μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, (ω) λόγιον ὀργῆς πλήρες, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Δυμοῦ ὡς πῦρ ἔδεδ. Καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ὡς ὕδωρ ὀν φάραγγι (ʹΥεσν, ἥξει ἕως τοῦ τραχήλου, καὶ διαιρεθήσεται, (α)ϟ παρέξει ἔθνη ὅλα πλανῆσαι ματαίᾳ, καὶ διάξεται αὐτὸς (β) πλάνησις, καὶ πλήξεται αὐτὸς κϟ πρόσωπον αὐτῶν. Μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι, καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὰ ἅγια μου διαπαντὸς, ὡσεὶ ἑορτάζοντας, καὶ ὡσεὶ εὐφραινομένους εἰσελθεῖν μϟ αὐλῇ (γ) εἰς τὸ ὄρϟ κυρίου πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραήλ; Καὶ ἀκουσῶ ποιήσει (δ) κύριϟ τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονϟ αὐτοῦ, δεῖξαι μϟ θυμῷ καὶ ὀργῇ, καὶ φλογὸς καταδιώσει, καρωσεῖ βιαίως, καὶ ὡς ὕδωρ καὶ χαλαζᾶ συστρεφομένη βίᾳ. Διὰ τὸ (ε) τῆς φωνῆς κυρίου πληγήσονται (ζ) Ἀσσύριοι, τῇ πληγῇ ἣ ἐν(ʹ)πατάξῃ αὐτούς. Καὶ ἔσται αὐτῷ κολοβοῦσι, ὅσον ἦν (η) αὐτῷ ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας, ἐφ' ᾗ αὐτὸς ἐπεποίθει, αὐτοὶ μετὰ (θ) τυμπάνων καὶ κιθάρας πολεμήσουσιν αὐτὸν ὅν μεταξοῦς. (ι) Σὺ γὰρ σφὸ ἡμέρων ἀπαιτήσῃ· (κ) μὴ καὶ ζοὶ ἡτοιμάσθη βασιλεῦσι; φάραγγα βαθεῖαν, ξύλα κείμενα, πῦρ καὶ ξύλα πολλά, ὁ θυμὸς κυρίου ὡς φάραγξ ὑπὸ θείου καιομένη.

MS. A. (ϟ) διὰ χρόνου ἔρχεται πολλοῦ, (ʹ) ὁ θυμός · (ω) τὸ λόγιον (α) τῶν ἔθνη παρέξει (β) πλάνησις ματαίᾳ, (γ) εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου (δ) ὁ θεὸς τὴν (ε) τὴν φωνὴν (ζ) οἱ Ἀσσύριοι, (ʹ) πατάξει (η) αὐτῷ (θ) αὐλῶν καὶ κιθάρας (ι) Οὐ γὰρ σὺ (κ) μὴ καὶ ζοὶ

ΚΕΦ. λα'.

1 Οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς Αἴγυπτον διὰ βοήθειαν, οἱ ἐφ' ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφ' ἅρμασι, ἔστι δὲ πολλὰ, καὶ ἐφ' ἵπποις πλήθει σφόδρα· καὶ οὐκ ἤσαν πεποιθότες ὅτι τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ (α) τὸν κύριον οὐκ ἐζήτησαν. Καὶ αὐτὸς (β) σοφὸς ἦγε ἐπ' αὐτὸς κακὰ, καὶ ὁ λόγον αὐτοῦ ὃ μὴ ἀθετηθῇ, καὶ ἐπανατστησι ἐπ' οἴκους ἀνθρώπων πονηρῶν, καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν ματαίαν, Αἰγύπτιον, ἄνθρωπον, καὶ ὁ θεὸν, ἵππων (σάρκας, καὶ οὐκ ἔστ Σοίθεια. ὁ δ κύριεῖ ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς · καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες, καὶ ἅμα πάντες ἀπολοῦνται. Ὅτι οὕτως εἶπέ μοι κύριϟ, Ὃν τρόπον (γ) βοήσῃ ὁ λέων, ἢ ὁ σκύμνϟ ἐπὶ τῇ θήρᾳ ἢ ἔλαβε, καὶ κεκράξῃ ἐπ' αὐτῇ, ἕως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἡσθήσονται, καὶ τὰ πλήθϟ τῶν δυμῶν ἐπεθήσουσι, ὅτως καταβήσεται κύριϟ σαβαὼθ ὁπερατεῦσαι ἐπὶ τὸ ὄρϟ τὸ Σιὼν, (δ) ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς.

MS. A. (α)ϟ θεὸν οὐκ ὀζεζήτησαν (β)Σοφὸς (γ)ὡς βοήσῃ λέων, (δ)καὶ ἐπὶ

Ecce nomen Domini venit post (n) tempus : ardens furor cum gloria, eloquium labiorum ejus, eloquium iræ plenum : & ira furoris, sicut ignis, devorabit : Et spiritus ejus sicut aqua in valle trahens veniet usque ad collum, & dividetur, ut contuberet gentes super errore vano : & persequetur eos error, & capiet eos ad faciem ipsorum. Nunquid semper oportet vos lætari & ingredi in Sanctũ meũ jugiter, quasi festa celebrantes, & quasi gaudentes ingredi cum tibia in montem Domini ad Deum Israel? Et auditam faciet Dominus gloriam vocis suæ, & furorem brachii sui (o) ostendere; cum furore, & ira, & flamma devorante fulminabit vehementer, & sicut aqua & grando descendens cum vi. Per vocem enim Domini superabuntur Assyrii plagã, quã percutiet eos. Et erit ei per circuitum, mdè erat eorum spes auxilii, in qua ipse confidebat ; ipsi cum tympanis, & citharã pugnabunt contra eum ex commutatione. Tu (p) enim ante dies exigẽdis. Nunquid & tibi paratum est regnare? vallem profundam, ligna posita, ignem, & ligna multa, furor Domini, sicut vallis sulphure succensa.

CAP. XXXI.

1 Væ, qui descendunt in Ægyptum ad auxilium, qui in equis fidentes sunt, & in curribus : quia multi sunt, & in equis multitudo magna. Et non fuerunt fidentes super Sanctum Israel: & Dominum non requisierunt. 2 Ipse sapientes adduxit super eos mala : & verbum ejus non frustrabitur : & insurget super domos hominum peſſimorum, & super spem eorum vanam, Ægyptium, hominem, & non Deum, equorum carnes, & non est auxilium. Dominus autem inducet manum suam super eos. Et laborabunt auxiliatores : & simul omnes peribunt: Quia sic dixit mihi Dominus, Quomodò clamabit Leo, aut catulus leonis super venatione quam cepit, & vocẽ ferabitur super ea, donec impleantur montes voce ejus, & victi fuerint, & multitudinem furoris expavescent: sic descendet Dominus Sabaoth, ut prælietur super montem Sion, super montes ejus.*

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

27 הָא שְׁמָא דַיְיָ מִתְגַּלֵּי כְּמָא דְאִתְנַבִּיאוּ עֲלוֹהִי נְבִיֵּיא מִלְּקַדְמִין תַּקִּיף רוּגְזֵיהּ וְקַשִׁי
מִלְּסוֹבְרָא מִן קְדָמוֹהִי עַל רְשִׁיעַיָּא נָפַק לְוֹט וּמִמֵּרִיהּ כְּאֶשָּׁא אָכְלָא : וּמִמֵּרִיהּ
28 כְּנַחַל מְגַבֵּר עַד צַוָּאר תַּקִּיפִין יִקְטֹל לְאַרְמָא עַמְמַיָּא בְּרָמוּת רִיקָנוּ וּוְהֵם דְּטָעוּ בְּלִיסַת
עַמְמַיָּא : חוּשְׁבָּרָא הֲוֵי לְכוֹן כְּלִילָא דְאִתְקַדַּשׁ בֵּיהּ חֶגָא וְחֶדְוַת לִבָּא כְּמָא דְנָגֵין
29 בְּחוּדְתָא בְּאַבּוּבָא לְמֵעַל בְּטוּר קוּדְשָׁא דַיְיָ לְאִתְחַזָּאָה קֳדָם תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל : וְיִשְׁמַע
יְיָ יַת קָל מִימְרֵיהּ וְתָקוּף דְּרָע גְּבוּרְתֵּיהּ יַגְלֵי בְּתֻקּוּף רֻגְזָא וְשַׁלְהוֹבֵי אֶשָּׁא דְמִשֵּׁיצָא
פְּסִילָן בְּדוּר וְוַרְמִית וְאַבְנָין דְּבָרָד : אֲרֵי מִקַּל מֵימְרָא דַיְיָ מִתְּבַר אַתּוּרָאָה דִּי בְשִׁלְטָן
30 מְחֵי : וַיְהִי כָּל מַעֲבַר רַבְרְבֵיהוֹן וְתַקִּיפֵיהוֹן דִּי יַנִּיחַ יְיָ פּוּרְעָנוּת גְּבוּרְתֵּיהּ בֵּינֵיהוֹן
בְּתוּפִּין וּבְכִנּוֹרִין יְשַׁבְּחוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל קְרָבָא תַּקִּיפָא דִיתְעַבִּיד לְהוֹן בְּעֻמְסַיָּא :
31 אֲרֵי מִסְדְּרָא מִן עַלְמִין לְקַבֵּיל חוֹבֵיהוֹן גְּרִגְּם אַף הִיא מַלְכָּא אִתְקְנָא לְעַמִּיקָא
וְלַאֲפַתְּאָא מְרוּרָא דְאֶשְׁתָּא דְלִקָא בָּהּ כַּדְבָּאִין סַגִּיאִין מֵימְרָא דַיְיָ כְּנַחַל מְגַבֵּר
גָּפְרִית דְּלִקָא בָּהּ :

לא

1 וַי דְּנָחֲתִין לְמִצְרַיִם לְסָעִיד וְעַל סוּסְוָתָא מִסְתַּמְכִין וּמִתְרַחֲצִין עַל רְתִיכְיָא אֲרֵי סַגִּיאִין
וְעַל פָּרְשָׁיָא אֲרֵי תַקִּיפִין לְחָדָא וְלָא אִסְתַּמְכוּ עַל מֵימְרֵ קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל וּאוּלְפָנֵי מִן
2 קֳדָם יְיָ לָא תְבָעוּ : וְאַף הוּא בְּחוֹכְמְתֵיהּ אַיְתִי בִּישָׁתָא עַל דְּעָבְדְּרֵיהּ וַיַּת פִּתְגָּמוֹהִי לָא
3 בַטֵּיל וַאֲקִים עַל בֵּית מְבַאֲשִׁין וְעַל דְּסָעְדִין לְאוֹת שָׁקֶר : וּמִצְרַיִם אֱנָשׁ וְלָא רַב
וּסוּסְוָתְהוֹן בְּסַר וְלָא רוּחַ וַיְיָ יְרִים מְחֵת גְּבוּרְתֵּיהּ וְיִתְקַל סָעִיד וְיִפּוֹל סָעִיד וְכֹחֲדָא
4 כְּוָתְהוֹן יִשְׁתֵּיצוּן : אֲרֵי כְּדֵן אֲמַר יְיָ לִי כְּמָא דְמַכְלֵי אַרְיָא בַּר אַרְיָוָן עַל צְדִיָּה דְמִזְדַּמְּנִין
עֲלוֹהִי דִּיר רָעְיָן מִקָּלְהוֹן לָא אִתְבַּר וּמֵאֲתָרְנוּת שִׁיחָתְהוֹן לָא מְזַדְּעוּעַ כֵּן תִּתְגְּלֵי מַלְכוּתָא
דְיְיָ צְבָאוֹת לְמִסְרֵי עַל טוּרָא דְצִיּוֹן וְעַל רְמָתֵיהּ :

Paraph. Chald. Versio Latina.

27 Ecce nomen Domini revelabitur sicut prophetaverunt de eo prophetæ ab antiquo : fortis est furor ejus, & gravior quàm ut ferri queat : à facie ejus egressa est maledictio super impios; & verbum ejus quasi ignis consumens. Verbum autem ejus quasi torrens inundans ad collum usque, fortes interficiet, ad agitandos populos agitatione vanitatis, & frænum erroris in maxillis populorum. 28 Canticum erit vobis sicut in nocte, in qua 29 sanctificata est solennitas ; & lætitia cordis, sicut qui pergunt in confessione & in organo, ut ingrediantur in montem sanctum Domini ; ut appareant coram fortissimo Israel. 30 Et auditam faciet Dominus gloriam vocis verbi sui, & fortitudinem brachii potentiæ suæ revelabit in ira furoris, & flamma ignis consumentis *sculptilia*, allisione & turbine, & lapidibus grandinis. 31 Quia à voce verbi Domini conteretur Assyrius qui cum dominio percutiebat. Et erit omnis transitus principum eorum, 32 & fortium eorum, in quibus ponet Dominus ultionem potentiæ suæ ; in tympanis & citharis laudabit domus Israel, propter bellum forte quod pro eis fiet in populis. 33 Quia ordinata est gehenna à seculis propter peccata eorum. Rex quoque seculorum præparavit eam profundam & latam : pyra ignis incensa est in ea, sicut in lignis multis : Verbum Domini quasi torrens sulphuris inundans succendens eam.

CAP. XXXI.

1 Væ qui descendunt in Ægyptum ad auxilium, & in equis innituntur, & confidunt in quadrigis, quia multæ sunt ; & in equitibus, quia validi sunt nimis : & non innituntur in verbo sancti Israel ; & doctrinam à facie Domini non requisierunt. 2 Ipse quoque in sapientia sua adduxit malum propter *quod fecit* : & verba sua non fecit irrita, & constabilivit contra domum malignorum, & contra adjutores iniquitatis & mendacii. 3 Ægyptii enim homines sunt, & non principes ; & equi eorum caro, & non spiritus. Et Dominus levabit plagam potentiæ suæ, et corruet auxiliator, et cadet cui præstatur auxilium, et simul omnes consumentur. 4 Quia hæc dicit Dominus mihi, Sicut clamat leo et catulus leonis super venationem suam, contra quem convenit caula pastorum, à voce eorum non conteretur, et à tumultu eorum non *terrebitur* ; sic revelabitur regnum Domini exercituum *ad castrametandum* super montem Sion, et super collem ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܗܘܢ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܬܐ ܡܪܚܩܐ ܢܘܗܪܗ ܡܬܠܗܒ ܟܐܒܐ ܣܦܬܘܗܝ ܡܠܝܢ ܪܘܓܙܐ ܢܦܠ ܟܐܢܐ ܕܢܘܪܐ ܟܠܝ ܣܦܬܘܗܝ ܡܠܝܢ ܪܘܓܙܐ ܢܦܠ ܟܐܢܐ ܕܢܘܪܐ ܟܠܝ
28 ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܢܚܠܐ ܕܡܝܐ ܢܦܩ ܘܢܬܪ ܥܠ ܦܬܝ ܢܗܪܐ ܕܡܝ ܕܟܝ

ישעיה: לב

Jerusalaim *super* exercituum Dominus proteget sic, volantes aves Sicut
5 כִּצִּפֳּרִים עֹפוֹת כֵּן יָגֵן יְהוָה צְבָאוֹת עַל־יְרוּשָׁלִָם
quem ad Convertimini servando & transiliendo, liberando & protegendo
6 גָּנוֹן וְהִצִּיל פָּסוֹחַ וְהִמְלִיט: שׁוּבוּ לַאֲשֶׁר
repibabunt illa die in Quia Israel filii *defectionem profundaverunt*
7 הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי בַיּוֹם הַהוּא יְמָאֲסוּן
fecerunt quæ *sui auri vana & sui argenti vana* unusquisque
אִישׁ אֱלִילֵי כַסְּפּוֹ וֶאֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר עֲשׂוּ
non, gladio in Assur cadet Et peccatum vestræ manus vobis
8 לָכֶם יְדֵיכֶם חֶטְא: וְנָפַל אַשּׁוּר בְּחֶרֶב לֹא
gladii *facibus* à sibi fugiet & eum *comedet* hominis non gladius & viri
אִישׁ וְחֶרֶב לֹא־אָדָם תֹּאכְלֶנּוּ וְנָס לוֹ מִפְּנֵי־חָרֶב
transibit timore præ suam *rupem* Et erunt *tributum* in ejus juvenes &
9 וּבְחוּרָיו לְמַס יִהְיוּ: וּסְלָעוֹ מִמָּגוֹר יַעֲבוֹר
ei ignis cui, DOMINUS dixit, ejus principes vexillo à pavebunt &
וְחַתּוּ מִנֵּס שָׂרָיו נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר אוֹר לוֹ
Jerusalaim in *ei* clibanus & Sijon in
בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלִָם:

CAP. XXXII. לב

præerunt judicium ad principes & rex regnabit justitiam ad Ecce
1 הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ מֶלֶךְ וְלַשָּׂרִים לְמִשְׁפָּט יִשְׂרוּ:
rivi sicut *inundationis abscessio* & *venti* latibulum sicut vir erit Et
2 וְהָיָה אִישׁ כְּמַחֲבֵא רוּחַ וְסֵתֶר זָרֶם כְּפַלְגֵי־
stitienti terra in gravis petræ umbra ut *sicciatæ* in aquarum
מַיִם בְּצִיָּון כְּצֵל סֶלַע־כָּבֵד בְּאֶרֶץ עִיפָה:
audientium aures & videntium oculi *hallucinabuntur* non Et
3 וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים וְאָזְנֵי שֹׁמְעִים
lingua & scientiam intelliget *præcipitantorum* cor Et attendent
4 תַּקְשֶׁבְנָה: וּלֵבַב נְמַהֲרִים יָבִין לָדָעַת וּלְשׁוֹן
stulto ultrà vocabitur Non *candida* loqui festinabit balborum
5 עִלְּגִים תְּמַהֵר לְדַבֵּר בְּרוּרוֹת: לֹא־יִקָּרֵא עוֹד לְנָבָל
stultitiam stultus Nam divis dicetur non *tenaci* & liberalis
6 נָדִיב וְלִכְלַי לֹא יֵאָמֵר שׁוּעַ: כִּי נָבָל נְבָלָה
hypocrisin faciendum ad iniquitatem faciet ejus cor & loquetur
יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה־אָוֶן לַעֲשׂוֹת חֹנֶף
animam *examinandum ad* errorem DOMINUM contra *loquendum ad* &
וְלִדַבֵּר אֶל־יְהוָה תּוֹעָה לְהָרִיק נֶפֶשׁ
ejus vasa *tenacis* Et faciat deficere sitientis potum & esurientis
7 רָעֵב וּמַשְׁקֶה צָמֵא יַחְסִיר: וְכְלֵי כְלִיו
eloquiis in *afflictes corrumpendum ad consulit versutus* ipse mala
רָעִים הוּא זִמּוֹת יַעֲצֹ לְחַבֵּל עֲנִיִּים בְּאִמְרֵי
liberalia liberalis Et judicio *egenum alloquendum* in & *falsitatis*
8 שֶׁקֶר וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן מִשְׁפָּט: וְנָדִיב נְדִיבוֹת
Mulieres stabit liberalia propter ipse & consuluit
9 יַעֲץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם: נָשִׁים
confidentes filiæ meam vocem audite surgite *tranquille*
שַׁאֲנַנּוֹת קוּמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי בְּנוֹת בֹּטְחוֹת
turbabimini anno *super Dies* meum eloquium percipite auribus
10 הַאֲזִנְנָה אִמְרָתִי: יָמִים עַל־שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה
Pavete veniet non collectio vindemia defecit quia confidentes
11 בֹּטְחוֹת כִּי כָלָה בָצִיר אֹסֶף בְּלִי יָבוֹא: חִרְדוּ
super *te accingite & te nuda & te exue* confidentes *contremisce tranquille*
שַׁאֲנַנּוֹת רַגְזוּ בֹּטְחוֹת פַּשְּׁטוּ וְעָרוּ וְחַגְרוּ עַל־
super *desiderii* agros super plangentes ubera Super lumbos
12 חֲלָצָיִם: עַל־שָׁדַיִם סֹפְדִים עַל־שְׂדֵי חֶמֶד עַל־
fructificantem vitem
גֶּפֶן פֹּרִיָּה:

Versio VUL. LAT.

5 Sicut aves volantes, sic proteget Dominus exercituum Jerusalem, protegens & liberans,
6 transiens & salvans. Convertimini sicut in profundum recesseratis filii Israel. In die
7 enim illa abjiciet vir idola argenti sui, & idola auri sui, quæ fecerunt vobis manus vestræ
8 in peccatum. Et cadet Assur in gladio non viri, & gladius non hominis vorabit eum, & fugiet non à facie gladii: & juvenes ejus vectigales erunt:
9 Et fortitudo ejus à terrore transibit, & pavebunt fugientes principes ejus: dixit Dñs; cujus ignis est in Sion, & caminus ejus in Jerusalem.

CAP. XXXII.

1 ECce in justitia regnabit rex, & principes in judicio
2 præerunt. Et erit vir sicut qui absconditur à vento, & celat se à tempestate, sicut rivi aquarum in siti, & umbra petræ prominentis in terra de-
3 serta. Non caligabunt oculi videntium, & aures audientium
4 diligenter auscultabunt. Et cor stultorum intelliget scientiam, & lingua balborum ve-
5 lociter loquetur & planè. Non vocabitur ultrà is, qui insipiens est, princeps: neque fraudulentus appellabitur major:
6 Stultus enim fatua loquetur, & cor ejus faciet iniquitatem, ut perficiat simulationem, & loquatur ad Dominũ fraudulenter, & vacuam faciat animam esurientis, & potum
7 sitienti auferat. Fraudulenti vasa pessima sunt: ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii, cùm loqueretur pauper
8 judicium. Princeps verò ea, quæ digna sunt principe, cogitabit, & ipse super duces
9 stabit. Mulieres opulentæ surgite, & audite vocem meam: filiæ confidentes percipite au-
10 ribus eloquium meum. Post dies enim & annum, vos conturbabimini confitentes: consummata est enim vindemia, collectio ultrà non veniet.
11 Obstupescite opulentæ, conturbamini confidentes: exuite vos, & confundimini, accingite lumbos vestros. Super
12 ubera plangite, super regione desiderabili, super vinea fertili.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Ὡς ὄρνεα πετόμενα, ὅτως ὑπερασπιεῖ (ε) κύριος (Δεδαὼθ, ὑπὲρ Ἰερουσαλὴμ ὑπερασπιεῖ, καὶ ἐξελεῖται), καὶ σεσωσμένοις (), καὶ
6 Ζάσα. Ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθυάβυσσον βουλὴν (ζ) βουλευόμενοι καὶ (η) ἄνομον, οἱ Ἰσρα-
7 ὴλ. Ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (θ) ἀπωσθήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, (ι) καὶ τὰ χειροποίητα τὰ χρυσᾶ, ἃ
8 ἐποίησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν· Καὶ πεσεῖται Ἀσσὼρ, ὑ μαχαίρᾳ ἀνδρὸς, οὐδὲ μάχαιρα ἀνθρώπου κατφάγῃ αὐτὸν, καὶ φεύξεται ἐκ ἀπὸ προσώπου (κ) μαχαίρας. οἱ δὲ νεανί-
9 σκοι ἔσονται εἰς ἤθημα, Πόρρῳ δὲ πελωφοθήσονται, ὡς ἤκουσα, καὶ ἠθηθήσονται, ὁ δὲ φούρων ἀλάσεται. τάδε λέγει κύριος, Μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιὼν σπέρμα, καὶ οἰκοῦσι ἐν Ἰερουσαλήμ.

MS. A. (ε) κύριος ὑπὲρ Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐξελεῖται (ζ) βουλευσάμενοι (η) ἄνομον. Ὅτι τῇ ἡμέρᾳ (θ) ἀπαρνηθήσονται (ι) καὶ τὰ χρυσᾶ, ἃ (κ) διώκοντος. οἱ δὲ

ΚΕΦ. λϐ'.

1 Ἰδὲ δὲ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει, καὶ
2 ἄρχοντες κατ' κρίσιος ἄρξουσι. Καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρυπτῶν τοὺς λόγους (α) ἀπὸ, καὶ κρυβήσεται, ὡς ἀφ' ὕδατος φερομένου· καὶ φανήσεται ἐν Σιὼν ὡς ποταμὸς φερόμενος
3 ἐνδεὴς ἐν γῇ διψώσῃ. Καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὰ ὦτα
4 (β) ἀκούων δώσουσι. Καὶ ἡ καρδία τῶν (γ) ἀδυνάτων φρονήσει τῷ ἀκούειν, καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν
5 εὐχερῶς. Καὶ οὐκέτι (δ) μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν, καὶ οὐκέτι (ε) μὴ εἴπωσιν οἱ ἀπηρέται
6 ζου, Σίγα. Ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία (ζ) αὐτοῦ μάταια νοήσει, τοῦ (η) συντελεῖν ἄνομα, καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνην, τοῦ (θ) διαπτῆσαι ψυχὰς πεινώσας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν διψώσας κενὰς (ι) ποιήσει. Ἡ δὲ βουλὴ τῶν πονηρῶν ἄνομα (κ) βαλεῖται, καταφθεῖραι ταπεινοὺς ἐν λόγοις
8 ἀδίκοις, καὶ διασκεδάσαι (λ) λόγοις ταπει-
9 νῶν ἐν κρίσει. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς (μ) κατὰ ἐξουσίαν λόγωσιν, καὶ αὕτη ἡ βουλὴ κρυβῇ. Γυναῖκες πλούσιαι ἀπάντησ, καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου· θυγατέρες ἐν ἐλπίσι (λ) ἀσκαλούσατε λόγοις
10 μου. Ἡμέρας ὀλιγοστὰ μόνον ποιήσουσι ὑν ὀδύνῃ (·) μετ' ἐλπίδος. ἀνήλωται ὁ τρυγη-
11 τὸς, πέπαυ (μ), οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. Ἔκστε, λυπήθητε αἱ πεποιθῶαι, ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε, περιζώσασθε (ν) τὰς ὀσφύας,
12 Καὶ ὀδὶ ἐπὶ μαζῶν κόψεσθε, (ξ) ἀπὸ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος, καὶ ἀμπέλου (ο) γονιμαίου.

MS. A. (α) τόπου, (β) δώσουσιν ἀκόειν. (γ) ἀδυνῶν (δ) ἐ μὴ (ε) ἐ μὴ (ζ) αὐτοῦ (η) διαφθεῖραι (θ) ποιῆσαι. (ι) βουλεύεται, (κ) λογισμὸς (λ) ἀκούσατε τοῦ λόγους μου. (·) μεθ' (μ) ὁ πόρος, καὶ οὐκέτι (ν) ζώνοις τὰς ὀσφύας, (ξ) πορὶ ἀγροῦ (ο) γονιμαίου.

Sicut aves volantes, sic proteget Dominus Sabaoth super Hierusalem, proteget, & eruet, & conservabit, & salvabit. Convertimini, qui profundum consilium consultabatis, & iniquum, filii Israel. In die enim illa abjicient 7 homines manufacta sua argentea, & manufacta aurea, quæ fecerant manus eorum: Et cadet Assur 8 in gladio viri, neque gladius hominis vorabit eum: & fugiet non à facie gladii. Juvenes autem erunt in cladem: Pe- 9 trâ enim circumdabuntur, quasi vallo, & vincentur: qui autem fugerit, capietur. Hæc dicit Dominus; (a) Beatus, (b) qui habet in Sion semen, & domesticos in Hierusalem.

CAP. XXXII.

1 ECce enim rex justus regnabit: 2 & (a) principes cum judicio præerunt. Et (b) erit homo occultans 2 sermones suos, & abscondetur, quasi ab aqua, quæ fertur: & apparebit in Sion, sicut fluvius 3 currens inclytus in terra sitienti: Et nequaquam ultrà erunt confi- 3 dentes in hominibus: sed aures ad audiendum dabunt: Et cor 4 infirmorum attendet auditui, & linguæ balbutientes citò discent loqui pacem, Et nequaquam ul- 5 trà dicent stulto, ut princeps sit, nec ultrà dicent ministri tui, Tace. Fatuus enim fatua loquetur, & 6 cor ejus vana intelliget ad perficiendum iniqua, & loquendum ad Dominum errorem, ut dispergat animas esurientes, & animas sitientes vacuas (c) faciet. Con- 7 silium enim pessimorum iniqua cogitabit, interficere humiles in sermonibus iniquis, & dissipare verba humilium in judicio. Pri- 8 autem sapientia cogitabunt: & hoc consilium permanet. Mulie- 9 res divites surgite, & audite vocem meam: filiæ in spe audite verba mea: (d) Dies anni me- 10 moriam facite in dolore cum spe. Consumpta est vindemia, (e) ces- 11 savit, non ultrà venit: Obstupescite, tristamini confidentes, exuimini, nudæ fiamini, (f) accingite lumbos, Et super ubera 12 plangite, de agro desiderii, & vite geniminia.

Targum JONATHAN.

כְּעוֹפָא דְטָאס כֵּן חַתְגְּלִי גְבוּרְתֵּיהּ דְּיָי צְבָאוֹת עַל יְרוּשְׁלֵם יָגֵן וְיַשֵּׁיזִב יַצִּיל וְיַעְדֵּי: תּוּבוּ
לְאוֹרַיְתָא אֲרֵי אַסְגִּיתוּן לְמֶחֱטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֲרֵי בְּעִדְּנָא הַהִיא יִרְחָקוּן גְּבַר טַעֲוָת
כַּסְפֵּהוֹן וְטַעֲוָת דְּהַבְהוֹן דַּעֲבַדוּ לְכוֹן יְדֵיכוֹן חוֹבָא: וְיִפּוֹל אַתּוּרָאָה בְּחַרֶב לָא אֱנָשׁ וְחַרֶב
לָא אֱנָשׁ תֵּיכְלִנֵּיהּ וְיֶעְרוֹק לְהוֹן כְּמִן קֳדָם דְּקַטְלִין בְּחַרְבָּא וּגְבָרוֹהִי לְתַבְרָא יְהוֹן:
וְשָׁלְטוֹנוֹהִי מִן קֳדָם דְּחַלָא יִעְדּוּן וְיִתְבְּרוּן מִן קֳדָם נִסָּא דְּרַבְּרוֹהִי אֲמַר יְיָ דְּזָהוּר לֵיהּ בְּצִיּוֹן
לְעַבְדֵּי אוֹרַיְתָא וְתַנּוּר בְּעִיר לֵיהּ דְּאֶשָּׁא בִּירוּשְׁלֵם לְדַעֲבָרוּ עַל מֵימְרֵיהּ:

לב

הָא לְקוּשְׁטָא יִמְלוֹךְ מַלְכָּא וְצַדִּיקַיָא לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין מִן עַמְמַיָא יִתְרְבּוּן: וִיהוֹן
צַדִּיקַיָא דְּמִסְתַּמְרִין מִן קֳדָם רְשִׁיעַיָא כְּמָא דְּמִסְתַּמְרִין וַדְּמִית תְּיוּבוּן וְיִתְרְבּוּן
וְיִתְקַבְּיל אוֹלְפָנְהוֹן בְּפִרְיַ בְּפַצִּידֵי מַיָא דְנָגְדִין בְּאַרְעָא מְשַׁלְהֵיאָ כְּטַלַּל כֵּיף מֵיקַר
בְּאַרְעָא מְשַׁלְהֵיאָ: וְלָא יִסְתַּמְתָּן עֵינֵי צַדִּיקַיָא וְאוּדְנֵי מְקַבְּלֵי אוֹלְפָן יְצִיתָן: וְלֵבַב
מְרַהְרְהִין יְסַבַּר לְמִידַע וְלִישָׁנְהוֹן דַּהֲוָה בְלִים יוֹחִי לְמִלָּלָא בְּצַחְצָחָן: לָא יִתְאַמַּר עוֹד
לְרַשִּׁיעָא צַדִּיקָא וּלְדַעֲבָרוּ עַל מֵימְרֵיהּ לָא יִתְאַמַּר תַּקִּיפָא: אֲרֵי רַשִּׁיעָא רְשָׁעָא מְמַלְּלִין
וּבְלִבְּהוֹן מִתְעַשְּׁתִּין אוֹנֶס לְמֶעְבַּד שֶׁקֶר וּלְמִתְּלָא קֳדָם יְיָ סַטְיָא לְשַׁלְהָאָה נַפְשׁ צַדִּיקַיָא
דְּמִתְחַסְּדִין לְאוֹלְפָנָא דְא כְּכַפְנָא לְלַחְמָא וּפִתְגָמֵי אוֹרַיְתָא דְאִנּוּן כְּמַיָא בְּצַחְיָא מְרַוְיָן
לְבַטְלָא: וְרַשִּׁיעָא דְעוֹבְדֵיהוֹן בִּישִׁין וְאִנּוּן עַל עִיצַת חַטָּאִין מִתְמַלְּכִין לְחַבְּלָא עֲנִיוָתָיָא
בְּמִלֵּי שֶׁקֶר וּפִתְגָמֵי חַשִּׁיכָיָא דִּדִינָא: וְצַדִּיקַיָא קוּשְׁטָא מִתְמַלְּכִין וְאִנּוּן עַל קוּשְׁטָהוֹן
יִתְקַיְּמוּן: מְדִינָן דִּיתְחַבְּרוּן שְׁלִיוּן קוּמָא שְׁמַעְנָא קְלִי בְּרַכְיָן דִּי שָׁרָן לְרוּחָצָן אֲצִיתָא לְמִימְרִי:
יוֹמִין עִם שְׁנִין יְזוּעוּן דִּי שָׁרָן לְרוּחָצָן אֲרֵי סַף עֲבִירָא עֲלָלָא לִית לְמִכְנַשׁ: אִתְחַבְּרוּ דִּיתְחַבְּרוּן
שְׁלִיוּן וְעוּ דִּי שָׁרָן לְרוּחָצָן שְׁלַחוּ וְאִתְעַרְטְשׁוּ וְאַסְרוּ עַל חַרְצִין: עַל דַּדְיָן סַפְדִין עַל חַקְלֵי
חַסִּידְתָּא עַל גּוּפְנִין טַעֲנִין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sicut avis quæ volat, sic revelabitur potentia Dñi exercituũ sup Jerusalem; 5
proteget & liberabit, salvabit & transibit. Convertimini ad legem, quia 6
multũ *peccatis filii* Israel. Quia in tempore illo projiciet unusquisq; idola 7
argenti sui, & idola auri sui, quæ fecerunt vobis manus vestræ in peccatũ.
Et cader Assur in gladio non viri, & gladi[s] non hominis consumet eum: & 8
fugiet *tanquam* à facie occidentiũ gladio; & robusti ejus in interitũ erunt.
Principes autẽ ejus à facie timoris transibunt, & conterentur propter mi- 9
raculũ principes ej[us]. Dicit Dñs, cujus splendor est in Sion facientibus le-
gem; & caminus ignis ardens in Jerusalem, transgredientibus verbũ ejus.

CAP. XXXII.

ECce in veritate regnabit rex; & justi, ut sumant justã vindictã de popu- 1
lis, in dignitatẽ evehentur. Et erunt justi qui sese abscondunt propter im- 2
pios, sicut qui abdunt sese à tempestate; revertentur & magnificabun-
tur, & suscipietur citò doctrina eorum, sicut rivi aquarum decurrentiũ in
terra sitiente: & sicut umbra petræ gravis in terra arida. Nec claudentur 3
oculi justorum: & aures recipientiũ disciplinã auscultabunt. Et cor insipi- 4
entiũ intelliget scientiã, & lingua eorum quæ erat balbutiens, velociter lo-
quetur eleganter. Non *dicetur* amplius *impius justus*, & qui transgressi 5
sunt verbũ ejus, non dicentur fortes. Quia impii impietatem loquuntur, & 6
in corde suo vim cogitant ut faciant iniquũ, & ut loquantur corã Dño er-
rorem, ut lassam faciant animam justorũ, qui non aliter desiderant doctri-
nam, quàm famelicus panem; & verba legis, quæ sunt ficut aquæ sitibundo,
putant auferre. Impii autem, quorum opera mala sunt, ipsi in consilio pec- 7
catorũ deliberant disperdere mites verbis mendaciũ, & verba pauperum
in judicio. Justi autem veritatẽ cogitant; & ipsi sup veritatẽ suam consi- 8
stent. Provinciæ quæ habitamini tranquillè: surgite audite vocem meam. 9
Civitates quæ habitamini confidenter, auscultate verbum meum. Diebus 10
enim cum annis commoyebuntur, qui habitant confidenter, quia defecit
frumentum, & non sunt fruges ad colligendum. Contriti sunt qui habita- 11
bant in pace: contremuerunt qui morabantur confidenter: expoliamini
& nudamini, & accingite lumbos. Super ubera plangentes, super agros 12
desiderabiles, super vites oneratas [*fructu.*]

Versio *S Y R I A C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

5 * ܐܝܟ ܨܦܪܐ ܦܪܚܝܢ . ܗܟܢܐ ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܘܪܫܠܡ . ܢܦܨܐ ܘܢܦܠܛ .
6 ܢܛܪ ܘܢܦܨܐ . ܬܘܒܘ . * ܠܟܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ . ܕܐܡܬܝ ܡܬܪܥܝܢ ܠܟܘܢ . ܗܠܝܢ ܐܠܗܝ ܕܥܒܕܬܘܢ .
7 ܕܟܣܦ ܘܕܕܗܒ ܕܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܐܝܕܝܟܘܢ . ܒܝܘܡ ܗܘ ܕܢܬܪܥܢ ܐܝܢܘܢ ܒܝܘܡ ܩܪܒܐ .
8 ܕܢܦܠ ܐܬܘܪܝܐ ܠܐ ܒܚܪܒܐ ܕܓܒܪܐ . ܘܠܐ ܒܣܝܦܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܢܐܟܠܘܗܝ . * ܘܢܬܪ ܠܗ
ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܒܐ . ܘܢܗܪܒ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ ܣܝܦܐ . ܘܢܗܘܐ ܠܗ ܠܐ ܡܢ ܩܕܡ ܓܒܪ ܚܝܠܐ .
9 ܘܢܬܪ ܘܢܬܒܪ ܘܢܬܒܛܠ . ܠܗܝܢ ܕܢܦܠ ܒܬܪ ܒܝܬ ܡܫܟܢ . ܠܗ ܠܐ ܢܬܒ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ . ܕܢܦ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܗܠܝܢ ܕܢܦ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .

5 Ut aves quæ volant, sic proteget Dominus
potentissimus Jerosolymam, proteget, libe-
6 rabit, tuebitur, & adjuvabit. Pœniten-
tiam agite filii Israel, quoniam aggravâstis
animadversionem. Nam eo die contemnent
7 homines idola aurea & argentea quæ fabri-
caverunt vobis manus vestræ in peccatum.
Et cadet Assyrius gladio; non virorum qui-
8 dem gladius, neque gladius gigantum con-
sumet eum; fugiet à gladio, & juvenes ejus
erunt in prodigium: In rupe domicilii sui
9 commorabitur, & conterentur à conspectu
prodigii principes ejus, dicit Dominus cujus
lux est in Sione, & fornax in Jerusalem.

CAP. XXXII.

1 * ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܙܕܩܐ . ܘܪܫܝܢ ܒܡܫܦܛܐ . ܢܬܪܘܢ . * ܘܢܗܘܢ ܐܝܟ ܡܚܒܝܐ .
2 ܡܢ ܪܘܚܐ . ܘܐܝܟ ܫܘܒܐ ܕܡܝܐ . ܐܝܟ ܨܠܬܐ ܕܟܐܦܐ . ܐܝܟ ܨܠܬ ܡܪܝܐ ܕܥܝܦܐ .
3 ܥܝܢܐ ܕܚܙܝܢ ܠܐ ܢܬܛܠ . * ܘܐܕܢܐ ܕܫܡܥܝܢ ܢܩܫܒ . ܠܒܐ ܕܚܦܙܢ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ .
4 ܠܒ ܛܦܫ ܢܬܒ . * ܠܫܢ ܛܦܫ ܢܬܒ ܠܡܠܠ ܫܠܡܐ . ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
5 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܩܪܐ ܠܡܪܕܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
6 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
ܠܒ ܛܦܫ ܢܬ . ܠܡܥܒܕ ܛܥܝܘܬ . ܘܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
7 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
ܠܒ ܛܦܫ ܢܬ . ܠܡܥܒܕ ܛܥܝܘܬ . ܘܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
8 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
9 ܠܒ ܛܦܫ ܢܬ . ܠܡܥܒܕ ܛܥܝܘܬ . ܘܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
10 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
11 ܠܒ ܛܦܫ ܢܬ . ܠܡܥܒܕ ܛܥܝܘܬ . ܘܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
12 ܠܡܪܕܘܬ ܢܬ . * ܠܐ ܢܡܠܠ ܫܦܝܪܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .
ܠܒ ܛܦܫ ܢܬ . ܠܡܥܒܕ ܛܥܝܘܬ . ܘܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܡܫܬܐ ܪܝܩܐ . ܠܐ ܢܬ ܠܗ ܠܐ ܢܬ ܠܗ .

Ecce justè rex, & principes jure domina-
1 buntur: Et erit vir vice latibuli à vento,
2 & vice receptûs à nimbo; ut rivus aquarum
in siti, & velut umbra ingentis saxi in terra
incommodis agitata. Non obtegentur oculi
3 eorum qui vident, & aures eorum qui audi-
unt, auscultabunt: Cor insipiens intelliget
4 scientiam, & lingua balborum festinabit lo-
qui pacem: Stolidum nequaquam voca-
5 bunt deinceps principem, neque *bonis* exhau-
stum vocabunt servatorem. Stolidus enim
6 stolida loquitur, & cor ejus fabricat iniqui-
tatem, ut committat impietatem, loquatur
errorem, vacuam reddat animam famelici, &
7 sitibundi potum exhauriat. Pessima sunt in-
strumenta *hominis* vacui; nam ipsius cogi-
tatio tendit ad corrumpendos pauperes ser-
mone falsitatis, & causam inopis in judicio.
8 Magnus verò magna molitur, idémque ma-
9 gnis rebus insistit. Mulieres opulentæ, sur-
10 gite, audite vocem meam: filiæ confiden-
tes, auscultate verba mea: Diebus anni
unius irascentur eæ quæ confidunt, quia de-
11 ficiet vindemia, collecta *jam* erit, nec adve-
12 niet. Trepidate opulentæ, & irascimini
quæ confiditis: exuite atque nudate vos,
ciliciis accingite lumbos vestros: De ve-
stris uberibus plorate, de gramine campi
déque viti & fructibus ejus.

Versio *A R A B I C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

5 * مِثْلُ ٱلطُّيُورِ ٱلطَّائِرَةِ هٰكَذَا يَسْتُرُ ٱلرَّبُّ عَلَى أُورُشَلِيمَ * وَيَنْقِذُهَا وَيُنْجِيهَا وَيُخَلِّصُهَا * ٱرْجِعُوا
6 أَيُّهَا ٱلْمُفْكِرُونَ فِكْرًا عَمِيقًا * وَإِنَّمَا إِنَّهُ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَنْكُرُ ٱلْبَشَرُ صَنَائِعَ أَيْدِيهِمُ ٱلْفِضَّةَ وَٱلذَّهَبَ
7 ٱلَّتِي صَنَعَتْهَا أَيْدِيهِمْ * وَيَسْقُطُ ٱلْمُوصِلُ * لَا سَيْفُ رَجُلٍ وَلَا سَيْفُ إِنْسَانٍ يَأْكُلُهُ * وَيَهْرُبُ لَيْسَ
8 مِنْ وَجْهِ طَارِدٍ * ٱلشُّبَّانُ يَصِيرُونَ لِلْهَزِيمَةِ * لِأَنَّهُمْ يَتَكَوَّطُونَ بِٱلصُّخْرِ مِثْلَ سَيَّاحٍ وَيَهْرُبُونَ *
9 وَٱلْهَارِبُ يَهْلِكُ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * مَعْبُوطُ ٱلَّذِي لَهُ فِي صِهْيُونَ رَدْعٌ وَحَوَاصٌّ فِي أُورُشَلِيمَ *

Sicut aves volantes, ita proteget Dominus
5 *Jerosolymam, liberabit, possidebit, ac ser-*
vabit eam. Revertimini O qui profun-
6 *dam cogitationem meditamini. Et quan-*
7 *doquidem eo die renunciabunt mortales*
opificii manuum suarum argenteis &
aureis quæ constaverant manus eorum.
8 *Cadet Assyrius. Non gladius viri, nec ho-*
minis gladius devorabit eum, & fugiet
nemine persequente: juvenes ad stragem
9 *destinabuntur; Circumbunt enim petram*
sicut errabundi, & profligabuntur; &
profugus peribit. Sic dicit Dominus, Fœ-
licem illum qui habuerit in Sione agrum,
& aliquid proprii in Jerusalem.

CAP. XXXII.

1 * لِأَنَّ هٰذَا مَلِكٌ عَدْلٌ يَمْلُكُ * وَرُؤَسَاءُ يَرْؤُسُونَ بِحُكْمٍ * وَيَكُونُ ٱلْإِنْسَانُ يُخْفِي هٰذِهِ ٱلْكَلِمَاتِ *
2 وَيَكْتَمِي مِثْلَ مِنْ مَاءٍ جَارٍ * وَيَظْهَرُ فِي صِهْيُونَ مِثْلَ نَهْرٍ جَارٍ مُمَدَّدٍ فِي أَرْضٍ عَطْشَانَةٍ * وَلَيْسَ
3 يَصِيرُونَ بَعْدُ مُوَكَّلِينَ عَلَى ٱلنَّاسِ * لٰكِنْ يُعْطُونَ ٱلْآذَانَ لِيَسْمَعُوا * وَقَلْبُ ٱلصُّعَعَاءِ يَرْصُدُ
4 لِيَسْمَعَ * وَٱلْأَلْسِنَةُ ٱلْمُذَرْدَرَةُ تَتَعَلَّمُ سَرِيعًا أَنْ تَتَكَلَّمَ بِٱلسَّلَامَةِ * وَلَيْسَ يَقُولُونَ فِيمَا بَعْدُ لِلْجَاهِلِ
5 أَنَّهُ يَرْؤُسُ * وَلَا يَقُولُونَ أَيْضًا حُدَّامُكَ أَسْكَتِي * لِأَنَّ ٱلْجَاهِلَ يَتَكَلَّمُ جَهْلًا * وَقَلْبُهُ يَصْنَعُ بَاطِلًا
6 لِيَكْمُلَ إِثْمًا * وَيَتَكَلَّمُ عَلَى ٱللّٰهِ ضَلَالًا لِيُفْسِدَ نُفُوسًا جَائِعَةً * وَيَجْعَلَ ٱلنُّفُوسَ ٱلْعَطْشَانَةَ خَاوِيَةً *
7 * لِأَنَّ رَأْيَ ٱلْأَشْرَارِ يَرْدِي إِثْمًا لِيُفْسِدَ ٱلْمُتَوَاضِعِينَ بِٱلْكَلِمَاتِ ٱلظَّالِمَةِ * وَيَعْكِسُ أَفْكَارَ ٱلْمُتَوَاضِعِينَ
8 فِي ٱلْحُكْمِ * فَأَمَّا ٱلْحَسِيبُ ٱلْعِبَادَةِ فَيَفْتَكِرُونَ فَهْمًا * فَهٰذَا ٱلْمَسْنُونُ يَدُومُ * أَيَّتُهَا ٱلنِّسْوَةُ ٱلْغَنِيَّاتُ
9 قُمْنَ وَٱسْمَعْنَ صَوْتِي * يَا بَنَاتٍ بِٱلرَّجَاءِ ٱسْمَعْنَ كَلِمَاتِي * أَصْغَوْا ذِكْرَ يَوْمِ سَنَةٍ * يُوجَعُ مَعَ
10 رَجَاءٍ * بَادَ ٱلْقِطَافُ * أَنْكَفَّ ٱلرَّبْعُ * وَلَيْسَ يَأْتِي بَعْدُ * ٱدْهَلْنَ أَحْزَنَ يَا مُتَوَكِّلَاتٍ * تَعَرَّيْنَ
11 صِرْنَ عُرَايَا * مَنْطِقْنَ حِقَاكُنَّ مَسُوحًا * وَلْطُمْنَ عَلَى ٱلثُّدِيِّ * مِنْ أَجْلِ حَقْلِ ٱللَّذَّةِ
12 وَكَرْمِ ٱلْغَلَّةِ *

Nam ecce rex justissimus regnabit, &
1 *principes cum justitia principatum gerent:*
Et homo occultabit hæc verba, & abs-
2 *condet se ut ab aqua rapiente: & ap-*
parebit in Sione quasi fluvius decurrens
porigens sese per terram sitibundam.
3 *Non erunt impostorum fideles homini-*
bus, sed præbebunt aures ad audiendum;
4 *Animus imbecillorum constans erit ad au-*
diendum, & linguæ barbaræ brevi disce nt
5 *loqui pacem. Non dicent impostorum*
stulto ut principatum gerat, neque dicent
6 *amplius servitui, Tace. Stultus enim*
stultitiam loquitur, & cor ejus fabricat
vanitatem, ut perficiat flagitium: per-
versè loquitur de Deo, ut corrumpat ani-
mas familicas, & animas sitibundas red-
7 *dat inane. Mens etenim reproborum*
scelus architectatur, ut humiles corrum-
pat pravis sermonibus, & humilium con-
8 *silia perverat in judicio. At verò sane*
religiosus viri meditantur prudentiam:
9 *atque hujusmodi consilium perdurabit.*
Heus fœminæ opulentæ, surgite, & au-
10 *dite vocem meam: O filiæ confidentes,*
audite sermones meos: tenius diei memo-
riam anni spatio eolite cum dolore ang-
ste: Periit vindemia, defit sementis, nec
11 *veniet amplius. Obstupescite, dolete O*
confidentes, deponite vestes, nudamini, ac-
12 *cingite lumbos vestros ciliciis, Et plang-*
te super ubera, propter agrum voluptu-
sum & vineam fructiferam.

ישעיה : לג

Super quia : ascendet vepris spina mei populi humum Super
13 עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל־
palatium Quia .exultantem civitatem ,gaudii domos omnes
14 כָּל־בָּתֵּי מְשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה: כִּי־אַרְמוֹן
pro fuit fortalitium & ,altus locus ,est relicta urbis turba ,est dimissum
נִטָּשׁ הָמוֹן עִיר עוּב עֹפֶל וּבָחַן הָיָה בַּעַד
.gregum ,pascua onagrorum gaudium ,seculum in usque ,speluncis
מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה עֲדָרִים:
desertum erit & :excelso de spiritus nos super effundatur Donec
15 עַד־יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְהָיָה מִדְבָּר
habitabit Et .reputabitur ,fyleam in Charmel & ,Charmel in
16 וְשֶׁדֶה לַכַּרְמֶל וַכַּרְמֶל לַיָּעַר יֵחָשֵׁב:
erit Et .sedebit Charmel in justitia & ,judicium deserto in
17 וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וָבֶטַח
fiducia & requiescere justitiæ cultus & ,pax justitiæ opus
: pacis habitaculo in meus populus habitabit Et .seculum in usque
18 עַד־עוֹלָם: וְיָשַׁב עַמִּי בְּנִיֵּה שָׁלוֹם
.tentorio ,requiebus in & ,fiduciarum tabernaculis in &
וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים וּבְמְנוּחוֹת שַׁאֲנַנּוֹת:
se humiliabit loco humili in & :fylva descendens in grandinabit Et
19 וְיָרַד בָּרָד הַיָּעַר וּבַשְּׁפָלָה תִּשְׁפַּל
pedem mittentes :aquæ omnes super serentes vos Beati .civitas
20 הָעִיר: אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מַיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל־
.asini & bovis
הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר:

CAP. XXXIII. לג

non & ,prædanti & ,dreptis non tu & prædanti Væ
1 הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שֻׁדּוֹד וּבוֹגֵד וְלֹא־
: dissimilaris dissimilem te consummare Secundum .te in sunt prævaricati
בָגְדוּ בְךָ כַּהֲתֻמְּךָ שׁוֹדֵד תִּשּׁוֹד
DOMINE .te in prævari abuntur ,prævaricari te complere secundum
2 יְהוָה חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבֹּקְרִים
.salutem in eorum brachium esto :expectavimus Te .nostri miserere
אַף־יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה: מִקּוֹל הָמוֹן
.angustiæ tempore in nostra salus etiam .vocem A
3 נֹדְדוּ עַמִּים מִרֹּמְמָתֶךָ נִפְצוּ גוֹיִם:
.gentes sunt disperse .tua exaltatione ab ,populi sunt vagati
וְאֻסַּף שְׁלַלְכֶם אֹסֶף הַחְסִיל כְּמַשַּׁק גֹּבַיִם
.bruchi collectione ,ejusdem spolium colligetur Et
4 שָׁקוֹק בּוֹ: נִשְׂגָּב יְהוָה כִּי שֹׁכֵן
.eum per incedens ,DOMINUS est Elevatus .quoniam
5 מָרוֹם מָלֵא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה:
erit Et .justitia & ,judicio Sion implevit :excelso
6 וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת
Timor .scientia & ,sapientia ,salutum fortitudo .tuorum temporum
: foris clamabunt Evelam Et .ejus thesaurus ipse DOMINI
יְהוָה הִיא אוֹצָרוֹ: הֵן אֲרִאֵלָּם צָעֲקוּ חוּצָה
cessavit ,vie .fratre sunt Desolatæ .flebunt amarè pacis nuncii
7 מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכִּיוּן: נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת שָׁבַת
non ,civitates reprobavit ,pactum irritavit :semitam transiens
עֹבֵר אֹרַח הֵפֵר בְּרִית מָאַס עָרִים לֹא
.hominem reputavit
חָשַׁב אֱנוֹשׁ:

Versio VULG. LAT.

13 Super humum populi mei spinæ & vepres ascendent: quantò magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis? Domus enim dimissa est, multitudo urbis relicta est, tenebræ & palpatio factæ sunt sup speluncas usq; in æternũ. Gaudiũ onagrorũ pascua gregum, Donec effundatur super nos spiritus de excelso: & erit desertum in Charmel, et Charmel in saltum reputabitur. Et habitabit in solitudine judicium, & justitia in Charmel sedebit. Et erit opus justitiæ pax, & cultus justitiæ silentium, & securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis, et in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. Grando autem in descensione saltûs, & humilitate humiliabitur civitas. Beati, qui seminatis super omnes aquas, immittentes pedem bovis & asini.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

13 Ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου, ἄκανθα καὶ χέρτος ἀνα-
βήσεται, καὶ ἐκ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη
14 ἀφῃρέθη. Πόλις πλουσία, οἶκοι ἐγκατα-
λελειμμένοι πλῆθος πόλεως (π) ἀφῄσουσιν,
οἴκοις ὀπισθομήματος. καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι
σπήλαιαι ἕως τοῦ αἰῶνος, εὐφροσύνη ὀνων ἀ-
15 γρίων, βοσκήματα ποιμένων, Ἕως ἂν (ρ)
ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ἀφ' ὑψηλοῦ. καὶ ἔσται
ἔρημος ὁ Χέρμελ, καὶ ὁ Χέρμελ εἰς δρυμὸν
16 λογισθήσεται. Καὶ ἀναπαύσεται ἐν τῇ ἐρή-
μῳ κρίμα, καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ Καρμήλῳ
17 κατοικήσει. Καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιο-
σύνης, εἰρήνη. καὶ κατῴκησεν ἡ δικαιοσύνη ἀνά-
παυσιν, καὶ πεποιθότες (σ) ἕως τοῦ αἰῶ-
18 νος, Καὶ κατοικήσει ὁ λαός μου ἐν τῇ ὀλει
εἰρήνῃ, καὶ ἐνοικήσει πεποιθότες, καὶ ἀναπαύ-
σονται μετὰ πλούτου. Ἡ δὲ χάλαζα (τ) ἐὰν
καταβῇ, ἐκ τῶν ὑμῶν ἥξει. καὶ ἔσονται οἱ ἐνοι-
20 κοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες, ὡς
οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. Μακάριοι οἱ σπείροντες
ἐπὶ πᾶν ὕδωρ, ἵ βῶς καὶ ὄνος πατεῖ.

MS. A. (π) καὶ οἴκοις ὀπισθομήματος ἀφήσουσιν, καὶ ἔσονται(ρ) ἐπέλθῃ (σ) ἔσον) ἕως (τ) * ἐὰν ἐὰν

13 (g) Terra populi mei, spinæ & tribulus ascendet: & ex omni domo lætitia tollentur: Civitas opulenta, domus derelictæ, di-
14 mittitur civitatis dimittent, domos (h) desiderii. Et erunt (i) vallæ, speluncæ usque in seculum, lætitia asinorum agrestium, pascua
15 pastorum; Donec venerit super vos spiritus ab excelso. Et (k) Chermel erit desertum, & Chermel in saltum deputabitur. Et
16 requiescet in deserto judicium: & justitia in Carmelo habitabit.
17 Et erunt opera justitiæ, pax: & obtinebit justitia requiem: & (l) confidentes usque in seculum: Et
18 habitabit populus ejus in civitate pacis, & inhabitabit confidenter, & requiescent cum divitiis.
19 Grando autem si descendent; non cecidit super vos. Et erunt qui habitant in sylvis, fidentes, sicut, qui in campestri. Beatiseminantes
20 super omnem aquam, ubi bos, & asinus calcat.

ΚΕΦ. λγ'.

1 Οὐαὶ τοῖς πλαιπωρεῦσιν ὑμᾶς, ὑμᾶς
δὲ οὐδεὶς ποιεῖ πλαιπόρους, καὶ ὁ ἀθε-
τῶν (α) ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ. ἀλώσονται οἱ ἀ-
θετοῦντες, καὶ παρεδοθήσονται, καὶ ὡς (β)
ἐφ' ἱματίου, ὕτως ὑπὸ θήσονται. Κύ-
2 ριε ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι σοὶ γὰρ πεποιθαμεν.
ἐγένοντο τὸ σπέρμα ἡμῶν ἀσεβούντων εἰς ἀ-
πώλειαν, καὶ ἡ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλί-
3 ψεως. Διὰ φωνὴν σῆς (γ) φόβου ἐξέστησαν
λαοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ
4 ἔθνη. Νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκῦλα ὑ-
μῶν (δ) μικροῦ καὶ μεγάλου· ὃν τρόπον ἐάν
τις συναγάγῃ ἀκείδας, ὕτως (ε) ἐμπαί-
5 ξεισιν ὑμῖν. Ἄρτι ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν
(ζ) ὑψηλῷ, ἐνεπλήσθη Σιὼν κρίσεως καὶ δι-
6 καιοσύνης. Ἐν νόμῳ παρεδοθήσονται, ἐν
σωτηρίᾳ καὶ σοφίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν κύριον· ὃ-
7 τοί ἐστι θησαυρὸς δικαιοσύνης. Ἰδὲ δὴ ἐν
τῷ φόβῳ ὑμῶν (η) ἔτι φοβηθήσονται· οὓς
ἐφοβεῖτε, (θ) βοήσουσι ἀφ' ὑμῶν· (ι) ἄγ-
γελοι σπαλήσουσι, πικρῶς κλαίοντες, πα-
8 ρακαλοῦντες εἰρήνην. Ἐρημωθήσονται γὰρ
αἱ τῶν ὁδοί· (κ) πέπαυται ὁ φόβος καὶ
ἐθνῶν, καὶ ἡ πρὸς τὸν διαθήκη ἄρετα,
καὶ οὐ μὴ λογισθῇ ἀνθρωπος.

MS. A. (α) ὑμῖν (β) ὅτι (γ) φόβου σου (δ) ἀπὸ μικροῦ (ε) ἐμπέξονται (ζ) ὑψηλοῖς, (η) αὐτοὶ (θ) φοβηθήσονται (ι) ἄγγελοι καὶ σπαλήσονται, ἀξιοῦντες εἰρήνην, πικρῶς (κ) πέπαυ καὶ ὁ

CAP. XXXIII.

1 VÆ qui prædaris, nónne & ipse prædaberis? & qui spernis, nónne & ipse spernéris? cùm consummaveris deprædationem, deprædaberis: cùm fatigatus desieris contemnere,
2 contemnéris. Dñe, miserére nostri: te enim expectavimus: esto brachium nostrum in manè, & salus nostra in
3 tempore tribulationis. A voce angeli fugerunt populi, & ab exaltatione tua disperſæ
4 sunt gentes. Et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus, velut cùm fossæ
5 plenæ fuerint de eo. Magnificatus est Dominus, quoniam habitavit in excelso: implevit
6 Sion judicio & justitiâ. Et erit fides in temporibus tuis: divitiæ salutis sapientia & scientia: timor Domini ipse est
7 thesaurus ejus. Ecce videntes clamabunt foris, angeli
8 pacis amare flebunt. Dissipatæ sunt viæ, cessavit transiens per semitam, irritum factum est pactum, projecit civitates, non reputavit homines.

CAP. XXXIII.

1 VÆ, qui vos miseros facis: vos autem nemo facit miseros: & qui reprobat vos, non reprobat. Capientur reprobantes, & tradentur: & quasi tinea in vestimento, sic supervabuntur.
2 Domine, miserere nostri: in te enim confidimus. Factum est semen incredulorum in perditionem: salus autem nostra in tempore
3 tribulationis. Propter vocem timoris obstupuerunt populi à tumore tuo, & dispersæ sunt gen-
4 tes. Nunc autem congregabuntur spolia vestra parvi & magni: quomodò siquis congreget locustas, sic illud.nt vobis. Sanctus
5 Deus, qui habitat in excelso. Repleta est Sion judicio, & justitiâ: in lege tradentur: in the-
6 sauris salus nostra: (a) illic sapientia, & scientia, & pietas erga Dominum: isti sunt thesauri
7 sapientiæ. Ecce nunc in timore vestro ipsi timebunt: quos timebatis, (b) clamabunt à vobis: angeli mittentur amarè
8 flentes, obsecrantes pacem. Desolabuntur enim istorum viæ: cessavit timor gentium: & testamentum, quod erga istos, tollitur: & non reputabitis istos, homines.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

13 על אַרְעָא דְעַמִּי דְהוּבָאי וּבוּר תַּסִּיק אֲרִי עַל כָּל בָּתֵּי דִיזָן קְרוּא תִּקְקְפָא: אֲרִי בֵּית מַקְדְּשָׁא
14 חֲרוּב הַמּוֹן קְרְוָיָא דְהַוְאָה פְּלָחִין בֵּיהּ צְדִיאָה בֵּית תְּקָפְנָא וּמַטְמִירְנָא אִתְבְּלֵשׁ וּכְרִי חֲרוּב
15 וּצְדִי עַד זִמְן אֲתַר דְּהֲוָה בֵּית חֲדָוָא וְחִדְוָא לְמַלְכָיָא כְּרִי הֲוָה מִבּוֹ לְמִשְׁרֵין: כְּדִל דְנָה עַד
16 דְיֵיתֵי לָנָא רוּחַ מִן קֳדָם דְּשֻׁכְנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא וִיהֵי מַדְבְּרָא לְכַרְמֶלָא וְכַרְמֶלָא קְרִין
17 סַגִּיאִין יְתִיב: וְיִשְׁרוּן בְּמַדְבְּרָא עֲבִדֵי דִינָא וְעֲבִדֵי צְדָקְתָּא יַת כַּרְמֶלָא יִתְחַבּוּן: וִיהוּן עֲבִדֵי
18 צְדָקְתָּא שְׁלָם וּמַפְלְחֵי צְדָקְתָּא יִשְׁקְטוּן וְיִשְׁרוּן לְרוּחָצָן עַד עָלְמָיָא: וְיִתְיְבוּן עַמִּי
19 בְּמִבְרוּרֵיהוֹן שְׁלָם וְעַל אַרְעָהוֹן לְרוּחָצָן וּבְקִרְוֵיהוֹן שְׁלִיוָן: וְיִחוֹת בְּרָדָא וְיִקְטֹל מַשְׁרְיָת
20 עַמְמָיָא וְיִצְדְּרוּן וִיסוּפוּן דִּיְרֵיהוֹן: טוּבֵיכוֹן צַדִּיקָיָא עֲבַדְרְחוּן לְכוֹן עוֹבְדִין טָבִין דְּאִתּוּן דָּמְיָן
לְדַרְוִעִין עַל שְׁקָיָא מְשַׁלְּחִין לְאַדְרָכָא בְּתוּרָיָא וּלְמַכְנָשׁ בְּחַמְרָיָא:

לג

1 וַיְ דְּאָתֵי לְמַבַּז וַיְתָךְ לָא יְבוּזוּן וּדְאָתֵי לְמִינַס וַיְתָךְ לָא יְיַנְסוּן כַּד תֵּיתֵי לְמִבַּז יְבוּזוּן וְכַד
2 תְּלֵאי לְמִינַס יְנַסּוּן: יְיָ רַחֵם עָלָנָא לְמִימְרָךְ סַבַּרְנָא הֲוֵי חוֹקְפָנָא בְּכָל יוֹם אוּף פּוּרְקָנָא
3 בְּעִדָּן עָקָא: מִקָּל הָמוֹן אִתְבְּרוּ עַמְמָיָא מִסְּנִי נְבוּרָן אִתְבַּדְּרוּ מַלְכְוָתָא: וְיִכְנְשׁוּן בֵּית
4 יִשְׂרָאֵל נְכָסֵי עַמְמָיָא סְגִיאִהוֹן כְּמָא דְכָנְשִׁין יַת זְחִלָא וְאָזְלִין וְיָגֵא כְּמָא דְאָזְן בּוּרְקָתָא:
5 תְּקִיף יְיָ דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּיהּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא דְּאַמַּר לְמִמְלֵי צִיּוֹן עֲבִדֵי דִין דְּקִשׁוֹט וְכוּ: וִיהֵי
6 מָאֵ דְאַמְרַתְּהוֹן לְאוֹטְבָא לְרַחֲקָךְ אִיתֵיתָא וְקִיְמַתָּא בְּעִדָּנֵיהּ תְּקוּף וּפוּרְקָן הִיכְמָתָא וּמַדְע
7 לְדַחֲלֵיהּ דְיָ אוֹצַר טוּבֵיהּ עָתִיד: הָא כַּד אִתְגְּלֵי לְהוֹן יְצִיחוּן בְּמָרֵי אוּנְדֵי עַמְמָיָא דַאֲזְלוּ
8 לְבַסְּרָא שְׁלָם תְּבוּ לְמַהֲוֵי בְכֹן בְּמַרְיוּד נַפְשׁ: צְדִיאוּ כְבִשְׁיָא פַּסְקוּ עָדֵי אוֹרְחָא עַל דְּאַשְׁנִיאוּ
קְיָמָא אִתְרְחִקוּ מִקְּרְוֵיהוֹן לָא חֲשִׁיבוּ בְּנֵי אֲנָשָׁא דְּבִישְׁתָּא אִתְיָא עֲלֵיהוֹן:

tumaciter nuncii populorum; qui ierant ad annunciandam pacem, reversi sunt ut plorent in amaritudine animæ. Desertæ sunt semitæ, cessaverunt transeuntes viam; eò quòd mutaverunt pactum: longè facti sunt à civitatibus suis; & non cogitant filii hominum quod malum venturum est eis.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Super terram populi mei: quæ tribulum & spinam profert; sup omnes quo-
13 que domos exultationis civitatis municæ. Quoniam domus sanctuarii de-
14 structa est, multitudo civitatum quæ in ea colebant, deserta est: domus for-
titudinis nostræ & refugii nostri *pervestigata* est, & suffossa, & desolata, &
vastata usque ad tempus: locus in quo erat lætitia, & gaudiũ regibus, nunc
15 factus est in direptionem exercitibus. Omnia hæc sustinemus donec veniat
nobis respiratio à facie ejus, cujus majestas est in cœlis excelsis. Et erit de-
16 sertum in Carmel, & Carmel civitatibus multis habitabitur. Et morabun-
tur in deserto facientes judicium, & facientes justitiam in Carmelo habita-
17 bunt. Et erunt operantes justitiam in pace, & colentes justitiam quiescent,
18 & habitabunt confidenter usque in *secula*. Et habitabit populʼ meus in ha-
biteculis suis pacificè, & in terra sua confidenter, & in civitatibus suis opu-
19 lentis. Et descendet grando, & interficiet castra populorum; & destruentur
20 & consumentur habitatores eorum. Beati estis vos justi qui fecistis opera
bona: qui similes estis feminantibus super irrigua, qui immittunt boves ad
calcandum, & asinos ad colligendum.

CAP. XXXIII.

1 VÆ qui venis ad prædandum, nónne & te deprædabuntur? & qui ve-
nis ad diripiendum, nónne & te diripient? cùm venis ad deprædandum,
2 vastaberis; & cùm fatigatus desieris diripere, diripient te. Domine misere-
re nostri; in verbũ tuũ speravimus: esto fortitudo nostra in omni die, salus
3 quoque nostra in tempore tribulationis. A voce multitudinis contriti sunt
4 populi; præ multitudine magnalium dispersa sunt regna. Et colligent domʼ
Israel substantias populorum inimicorum suorum, sicut colligunt bruchum;
5 & armabuntur armis bellicis, sicut armantur locusta. Fortis est Dominus qui
habitare fecit majestatem suam in cœlis excelsis; qui dixit se impleturum
6 Sion operantibus judicium verum, & justitiam. Et ita fit ut sicut dixeraste
benefacturum timentibus te, adducas & confirmes in tempore suo, forti-
7 tudinem & salutem, sapientiam, & scientiam: timentibus Dñm, thesaurus
ejus bonus futurus est. Ecce quando revelatus *fuerit* eis, clamabunt *con-*
8 *tumaciter* nuncii populorum; reversi sunt ut plorent in amaritudine animæ. Desertæ sunt semitæ, cessaverunt

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܡܠܐ ܐܪܥܐ ܕܥܡܝ ܢܨܚ. ܢܒܬܐ ܕܚܝܐ. ܢܨܚܘܢ ܘܢܬܪܒܘܢ ܟܠܗ ܒܝܘܡܬܐ. ܢܨܚܘܢ
14 ܟܝܢܐ. * ܡܕܝܢܬܐ ܢܬܡܪ ܠܐܒܠܐ. ܡܫܬܠܐ ܐܪܡܬܐ ܢܬܒܛܠ. ܡܢܬܪܬܐ ܢܗܘܐ ܟܠܗ
15 ܟܝܢܐ. ܟܪܡܠ ܕܟܪܡܠ. ܢܗܘܐ. ܡܪܥܝܐ ܟܪܝܐ. ܢܗܘܐ ܢܒܠ. ܟܝܢܐ ܢܬܒܛܠ. * ܟܪܡܠ
ܒܐܪܥܐ ܕܟܪܡܠ ܢܫܬܪܪ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܢܬܪܬܐ ܢܗܘܐ. ܟܪܡܠ ܐܪܡܬܐ. ܡܪܥܝܐ ܟܪܝܐ.
16 ܒܗ ܢܫܪܐ. * ܢܬܒܐ ܒܢܐ ܕܡܪܝܡܐ. ܡܪܝܡܠ ܠܐܒܠܐ. ܡܢܬܪܬܐ ܢܬܒ̈ܪ̈ܟ̈ܘ. * ܡܢܬܪ ܟܝܢܐ
17 ܢܗܘܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ.
18 ܢܗܘܐ. * ܡܢܬ ܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ ܡܫܬܠܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ.
19 ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. ܡܫܬܠܐ ܕܟܝܢܐ. ܢܗܘܐ. * ܡܢ ܢܫܪ ܠܐ
20 ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. * ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ. ܡܢ ܢܗ.

* ܡܢ ܢܗ. * ܡܢ ܢܗ. *

Super terram populi mei spinæ vepréſque 13
naſcentur, & in omnibus ædibus voluptariis,
quin & in urbe munita. Nam templum ob- 14
livioni tradetur, civitatis robur deſtituetur,
& domus pulcherrimæ vertentur in ſpelun-
cas, in æternum uſque, in ſpinas & amœni-
tatem pro onagris, & paſcua pro gregibus
pecudum. Donec excitetur ſuper nos ſpiri- 15
tus ab alto, fiat deſertum ut Charmelus, &
Charmelus ceu ſylva reputetur: Habitet 16
judicium in deſerto, & juſtitia in Charmelo
reddatur. Tunc effectus juſtitiæ erit pax, & 17
opus æquitatis tranquillitas & ſpes in ſecu-
lum ſeculorum: Et reſidebit populus meus 18
in habitatione pacis, in tabernaculo ſpei, &
in domicilio fiduciæ. Grando ſuper ſylvam 19
deſcet, & in modum planitiei æquabitur
urbs. O vos beatos, qui ſeritis ad omnes 20
aquas, ubi graditur bos & aſinus,

CAP. XXXIII.

VÆ diripienti: vos ne diripiatis, & dece- 1
ptor nequaquam decipiet vos, cùm volue-
ritis diripere, diripiemini; & cùm volueritis
decipere, decipiemini. Domine miſerere 2
noſtri, quoniam in te eſt fiducia noſtra: eſto
adjutor noſter in matutino, & ſalva nos in
tempore anguſtiæ. Ab horrenda voce tua 3
titubârunt gentes, & ab eminentia tua diſſi-
pari ſunt populi. Jam colligetur præda ve- 4
ſtra veluti congeries bruchi, & veluti con-
geries locuſtæ coacervatæ. Exaltavit ſe Do- 5
minus qui habitat in excelſis, & implevit Sio-
nem judicio & juſtitia. Et erit tempus tuum
fides, & ſalus tua in occulto: ſapientia & ſci-
entia eſt timor Domini; is eſt theſaurus ejus.
Si conſpiciendum ſe præbeat illis, atrociter 7
ululabunt; & nuntii pacis flebunt amarè.
Deſolatæ ſunt viæ, deſierunt viatores, ceſſa- 8
vit fœdus, oppida ſpernuntur, & homines ni-
hili æſtimantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * أرض شعبي صارت شوكا * وتصعد العشب وتنبع الفرح من كل بيت المدينة العتيقة * بيوت
14 متروكة يتركون عنا المدينة والبيوت المشهاة * وتصير قرانهم مغاير الى الابد * فرح الحمير
15 الوحشية * ومراعي الرعاة * الى ان ياتي علينكم روح من العلو * وتصير البرية كرملا والكرمل
16 يعد عابا * ويستريح الحكم في البرية * والعدل يسكن في الكرمل * وتكون اعمال العدل
17 سلامة * ويضبط العدل راحة * ويكونون مطمينين الى الدهر * ويسكن شعبي في مدينة
18 السلامة * ويسكن مطمينا * ويستريحون بعناء * والبرد اذ ينزل * لا يمر بكم * وتصير السكان في
19 الغياض مطمينين * مثل الذين في البقعة * معبوطون الذين يزرعون على كل ماء * ليس ثور
20 ولا حمار يطاء *

* الفصل الثالث والثلثون *

* ويل للذين يسفونكم * وليس احد يجعلكم اشقياء * والخالف لا يخالفكم * تهلك
1 العصاة ويسلمون * ومثل سوس على ثوب كذا يهرمون * يا رب ارحمنا لانا عليك توكلنا *
2 صار روع العصاة للهلكة * وخلاصنا في زمن الشك * لاجل صوت خوفك دهلت
3 الشعوب * ومن خوفك تفرق الامم * والان يجمع غنايمكم من صغير وكبير * كما يجمع
4 واحد جردا هكذا يجمعون لكم * قدوس الله الساكن في الاعالي * امتلت صهيون حكما
5 وعدلا * يسلمون بالناموس * خلاصنا في كنوز * تقاك حكمة وفطنة وحسن عبادة عند
6 الرب * هاولاء هم كنوز العدل *

* الاصحاح السادس عشر *

* النبوة في ملك الموصل * وظفر ملك بابل به * واخذ ملكه له *

* ها يخوفكم هم يخافون * الذين خصموهم يخافون منكم * لان رسلا يرسلون يسالون سلامة *
7 يبكون بمرارة طالبين سلامة * لان طرق عون يخربون * انكف خوف الامم * ورفع
8 العهد مع هولاء * ليس يحسبونهم اناسا *

Terra populi mei redigetur in ſpinas, & 13
herba exorta gaudium amovebit ab omni-
bus ædibus urbis opulentæ: Domus deſe-
ritæ manebunt, divitias urbis & ædes 14
opulentas deſerent, & eorum opida
redigentur in ſpelunceas æternas, in gau-
dium aſinorum ſylveſtrium, & paſcua paſ-
torum; Quadamque veniat ſuper nos 15
ſpiritus ab excelſo, convertatur ſolitudo
in Charmelum, & Charmelus reputetur
ſaltus; Quieſcat judicium in ſolitudine, 16
& juſtitia habitet in Charmelo. Tunc 17
opera juſtitiæ erit pax, & æquitas tran-
quillitatem conſervabit, eruntque ſecuri
in perpetuum. Commorabitur populus me- 18
us in urbe pacis, habitabit ſecurus, & in-
ter divitias requiſcent. Grando cùm 19
decidet, non attinget vos: & degentes
in ſylvis, tuti erunt ut ii qui verſantur in
planitie. Fœlices qui conſeverint ſecus 20
omnem aquam, ubi nec bos nec aſinus con-
culcat.

CAP. XXXIII.

VÆ illis qui vexant vos: at nemo red- 1
det vos miſeros: nam refractè vos
non refragabitur vobis, peribunt rebelles ac
prodentur; & non ſecus ac timæ ſuper
indumentum, ita proſtigabuntur. O Do- 2
mine, miſere noſtri, quoniam tibi con-
fidimus: ſerva rebellium in extremum abi-
ere: ſi tus autem noſtra facta eſt in tem-
pore calamitoſo. A voce tua formidabi- 3
li obſtupuerunt populi, & tui metu diſ-
ſipatæ ſunt gentes: Et mox colligentur 4
ſpolia veſtra à parvo & magno: quem-
admodum colligit aliquis locuſtas, ita
colligentur vobis. Sanctus eſt Deus ha-
bitans in excelſis; implita eſt Sion judi- 5
cio & juſtitiâ. Salvabuntur per legem: 6
ſalus noſtra in theſauris eſt: reverentia
eſt ſapientia & prudentia, & ſana
religio apud Dominum: hi ſunt theſauri
juſtitiæ.

Textus decimus ſextus.

Prophetia de rege Aſſyriæ, quomodo vicerit eum rex Babelis, ejuſque regnum ſibi uſurpaverit.

Ecce metu veſtri ipſi pavebunt; ii quos 7
in turbatis, formidabunt vos: nam le-
gatos mittent ad petendam pacem, fle-
bunt amarè flagitantes pacem. Viæ 8
namque ſubſidii pervumpentur, ceſſabit
terror gentium, fœdus cum iis frange-
tur, ne homines quid in cenſebitis
eos.

ישעיה : לג

fuit : est excisus ,Lebanon est affectus pudore ,terra est *infirmata* ,*Luxit*
9 אָבַל אֻמְלְלָה אֶרֶץ הֹחִיר לְבָנוֹן קָמַל הָיָה
surgam Nunc .Charmel & ,Basan est excussa & ,desertum sicut *Saron*
10 הַשָּׁרוֹן כָּעֲרָבָה וְנֹעַר בָּשָׁן וְכַרְמֶל : עַתָּה אָקוּם
,*Iramo* Concipietis .me elevabo nunc,me exaltabo nunc :Dominus *dicet*
11 יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אָרוּם אֲנַשֵּׂא : תַּהֲרוּ חָשׁ
populi crunt Et .vos *comedet* ignis vester Spiritus .stipula parietis
12 תֹּלִדוּ קַשׁ רוּחֲכֶם אֵשׁ תֹּאכְלֶכֶם : וְהָיוּ עַמִּים
Audite .comburentur igni in ,excisæ spinæ ,calcis incendia
13 שְׁמֻעוּ מַשְׂרֵפוֹת שִׂיד קוֹצִים כַּסּוּחִים בָּאֵשׁ יֻצָּתוּ :
.mei fortitudinem *propinqui* cognoscite & ,fecerim quæ longinqui
14 רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וּדְעוּ קְרוֹבִים גְּבוּרָתִי :
habitabit Quis *dysjoniar* tremor *tenui* ,peccatores Sijon in Formidaverãt
15 פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אֲחָזָה רְעָדָה חֲנֵפִים מִי יָגוּר
Ferambulam *i* *foculi* *incendia* nobis habitabit Quis *ecemedienem* *ignem* nobis
16 לָנוּ אֵשׁ אֹכֵלָה מִי־יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם : הֹלֵךְ
exurens ,oppressionum *aviditatē in rebrum* : æquitates *loquens* & ,*justitiam*
צְדָקוֹת וְדֹבֵר מִישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשֹׁקוֹת נֹעֵר
claudens & *sanguines audiendo ab* suã aurẽ *obturans* *immovere in judicēdo* à ,suas *volas*
כַּפָּיו מֵהַחֲזִיק בְּשֹׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם
munimenta ,habitabit *excelsa* Ipse .malum *in videndo* à suos oculos
17 עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע : הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מְצָדוֹת
Regem *ifdeles* ejus aquæ ,est datus ejus panis :ejus sublimitas faxorum
18 סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים : מֶלֶךְ
dilitamanni terram videbunt : tui oculi videbunt *sua pulchritudine* in ,*Sion*
בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מַרְחַקִּים :
ubi ? ponderator ubi ? scriba Ubi .*terorum* meditabitur tuũ Cor
19 לְבָבֵךְ יֶהְגֶּה אֵימָה אַיֵּה סֹפֵר אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה
populum ,videbis non *reborarum* Populum ? turres numerans
20 סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים : אֶת־עַם נוֹעָז לֹא תֶרְאֶה עַם
Ide intelligentia absque lingua *Blesam* : audiendo ab *labio profundos*
עֲמֻקֵי שָׂפָה מִשְּׁמוּעַ נְלֶעֵג לְשׁוֹן אֵין בִּינָה : חֲזֵה
Jerusalem videbunt tui Oculi .nostræ solennitatis civitatem Sijon
21 צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלִַם
eius *pacis* ,*pro* ,sicut ,*deponetur* non tentorijs,quietam habitationẽ
נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצָּעֵן בַּל־יִסָּעוּ יְתֵדֹתָיו
ibi *si* Quia .rumpentur non ejus funes omnes & ,*eternum* in
22 לְנֶצַח וְכָל־חֲבָלָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ : כִּי אִם שָׁם
mirabilis Istorum rivorum ,fluviorum locus ,nobis Dominus *magnificus*
אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם נְהָרִים יְאֹרִים רְחָבֵי יָדַיִם
,eum transibit non magna navis & ,remigij navis eum per *ibit* non
בַּל־יַחֲלֹךְ בּוֹ אֳנִי־שִׁיט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעֲבָרֶנּוּ :
Dominus ,noster legifer Dominus ,noster judex Dominus Nam
23 כִּי יְהוָה שָׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה
recte *videbunt* non ,tui funes sunt Extensi ,nos servabit ipse ,noster rex
מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ : נָטְשׁוּ חֲבָלֶיךָ בַּל־יְחַזְּקוּ כֵן
ambi *fecit* præda est divisa tunc : *vexillum* extenderunt non ,suã malã
תָּרִים בַּל־פָּרְשוּ גַּם אֵז חֵלֶק עַד־שָׁלָל מְרֻבֶּה
,agroravi ,habitator dicet non Et .prædam diripuerunt Claudi
פִּסְחִים בִּזּוּז בּוֹ : וּבַל־יֹאמַר שֹׁכֵן חָלִיתִי
,iniquitate *remissa* ea in *Libanus* populus
24 הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נְשֻׂא עָוֹן :

Versio VUL. LAT.

9 Luxit,et elanguit terra:confus' est Libanus, & obsorduit, & factus est Saron sicut desertũ:& concussa est Basan,& Carmel'.
10 Nunc cõsurgã,dicit Dñs:nunc exaltabor, nunc sublevabor.
11 Concipietis ardorem, parietis stipulã : spirit' vester ut ignis vorabit vos. Et erunt populi quasi de incendio cinis, spinæ congregatæ igni comburentur.
13 Audite qui longè estis,quæ fecerim,et cognoscite vicini fortitudinẽ meã.
14 Conterriti sũt in Sion peccatores, possedit tremor hypocritas : quis poterit habitare de vobis cum igne devorãte?quis habitabit ex vobis cum ardorib' sempiternis?
15 Qui ambulat in justitiis, & loquitur veritatẽ,qui projicit avaritiam ex calũmnia, & excutit manus suas ab omni munerẽ,qui obturat aures suas ne audiat sanguinẽ,& claudit oculos suos ne videat malũ.
16 Iste in excelsis habitabit,munimenta saxorũ sublimitas ej': panis ei dat' est,aquæ ej' fideles sunt.
17 Regẽ in decore suo videbunt oculi ej', cernent terrã de longè.
18 Cor tuũ meditabitur timorẽ : ubi est literatus?ubi legis verba ponderans?
19 ubi doctor parvulorũ? Populũ impudentẽ non videbis,populũ alti sermonis:ita ut non possis intelligere disertitudinẽ linguæ ej',in quo nulla est sapientia.
20 Respice Sion civitatem solennitatis nostræ:oculi tui videbunt Jerusalẽ, habitationem opulentã, tabernaculum q̃ nequaquã transferri poterit : nec auferentur clavi ej' in sempiternum,& omnes funiculi ejus non rumpentur:
21 Quia solummodò ibi magnific'est Dñs noster: loc' fluviorũ rivi latissimi & patentes:non transibit-p eũ navis remigũ, neq. trieris magna transgredietur eum.
22 Dñs enim judex noster, Dñs legifer noster,Dñs rex noster:ipse salvabit nos.
23 Laxati sunt funiculi tui,& non prævalebunt:fic erit mal' tuus ut dilatare signũ non queas. Tunc dividentur spolia prædarũ multarũ : claudi diripient rapinã. Nec dicet vicin', Elangui:popul' qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Ἐπένθησεν ἡ γῆ, ἠσθένησε δὲ Λίβανος, ἔλη
ἐγένετο ὁ Σάρων· φασβὰ ἔσται ἡ Γαβιλαία, καὶ ὁ
10 (λ)Χέρμελ. Νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος,
11 νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὑψωθήσομαι. Νῦν ὀ-
ψεσθε, νῦν (μ) αἰσθησθήσεσθε, ματαία ἔσται ἡ ἰ-
σχύς τῶν πνευμάτων ὑμῶν· πῦρ (ν) κατέδε-
12 ται ὑμᾶς. Καὶ ἔσται ἔθνη κατακεκαυμένα, ὡς ἄ-
κανθαι ἐν ἀρχῇ ἐρρίμμενοι καὶ κατακεκαυμένοι.
13 Ἀκούσατε οἱ πόρρωθεν ἃ ἐποίησα, γνώσετε
14 οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν μου. Ἀπέσκηψε οἱ ἐν Σι-
ὼν ἁμαρτωλοί, λήψεται τρόμος τοὺς ἀσεβεῖς. τίς
ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίει; τίς ἀναγγε-
15 λεῖ ὑμῖν τὸ πόσον τὸ αἰώνιον; Πορευόμενος
ἐν δικαιοσύνῃ, λαλῶν εὐθεῖαν ὁδόν, μισῶν
ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτινάσσων
ἀπὸ δώρων, βαφίσων τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀ-
κούσῃ κείσιν αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλ-
16 μοὺς, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν, Οὗτος οἰκήσει ἐν
ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας (ξ) ἰσχυρᾶς· ἄρτος
17 αὐτῷ δοθήσεται, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῷ πιστόν. Βα-
σιλέα ἐν δόξῃ ὀψεσθε, (ο) οἱ ὀφθαλμοὶ ὑ-
μῶν ὄψονται γῆν πόρρωθεν, Ἡ ψυχή σου μελε-
18 τήσει (π) φόβον· τί εἰσιν οἱ γραμματικοί;
τί εἰσιν οἱ ζυμβουλεύοντες; τί ἔστιν ὁ ἀριθ-
19 μῶν τοὺ (ρ) τεφομένους Μικρὸν καὶ μέγαν λα-
ὸν; ᾧ ἐ(σ)υμβουλεύματο, οὐδὲ ἤδει βαθύφω-
νον, ὅστε μὴ ἀκοῦσαι λαοῦ πεφαυλισμένου, καὶ
20 ἐκ ἔστι τῷ ἀκούοντι ζύνεσις. Ἰδὲ Σιὼν ἡ πό-
λις, τὸ ζωήλειον ἡμῶν, οἱ ὀφθαλμοί σου ὄ-
ψονται Ἱερουσαλὴμ, πόλις πλουσία, σκηναὶ
αἱ ἐ μὴ σεισθῶσιν, (τ) οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ
πάσσαλοι τῆ σκηνῆς αὐτῆς εἰς τὰ αἰῶνα χρό-
νον, οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆ ἐ μὴ διαῤῥαγῶσιν,
21 Ὅτι τὸ ὄνομα κυείν μέγα(υ)ὑμῖν. τόπος ὑ-
μῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ (·) διώρυχες πλατεῖς καὶ
ἐυρύχωροι· ἐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδόν, οὐδὲ πο-
ρευσεῖ πλοῖον ἐλαύνον. Ὁ γὰρ θεός μου μέγας
ὀζὺς· ἐ παρελεύσεται με κύριος (φ) κριτὴς ἡ-
μῶν, κύριος ἄρχων ἡμῶν, κύριος βασιλεὺς
23 ἡμῶν, κύριος αὐτὸς σώσει. Ἐρράγησαν τὰ
σχοινία σου, ὅτι οὐκ (χ)ἐνίσχυσ· ὁ ἰσὸς σου ἔκλι-
νεν, ὅ χαλάσαι τὰ ἴσια, ὃκ ἀρεῖ σημεῖον, ἕως
ἂν διαῤῥαγῇ εἰς φανερομήν. πάντων πολλοὶ χω-
24 λοὶ φανεροὶ μὴν (ψ) ποιήσουσι, Καὶ ὁ μὴ (ω, ἐ-
πιστῶν, Κοπῶ, ὁ λαὸς (α) ἐνοικῶν ἐν αὐτοῖς·
ἀφεθῇ γὰρ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία.

Luxit terra, confusus est Libanus, 9
pudes factus est Saron, Mimifesta erit Galilea, & Chermel. Nunc
exurgã, dicit Dominus, nunc glo- 10
rificabor, nunc exaltabor, Nunc vi- 11
debitis, nunc (c) sentietis. Vana
erit fortitudo spiritũs vestri :
ignis devorabit vos: Et erunt gen- 12
tes combustæ, sicut spina in agro
projectæ, & combustæ. Audicht, 13
qui longè sunt, quæ feci : Scient,
qui appropinquan', fort.tudinem
meam. Recesserunt, qui erant in 14
Sion iniqui : apprehendet tremor
impios. Quis annuntiabit vobis,
quia ignis ardet ? Quis annunti-
abit vobis locum æternum ? Qui 15
ambulat in justitia, qui loquitur
rectam viam, odit impietatem, &
iniquita'em, & manus excuiit à
muner.bus, qui obturat aures, ut
non audiat judicium sanguinis,
claudit oculos, ne videat iniquita-
tem : (d) Iste habitabit in ex- 16
celsa spelunca petræ fortissimæ.
Panis ei dabitur, & aqua ejus fi-
delis. Regem cum gloria videbi- 17
tis: oculi vestri videbunt terram
de longè : Anima vestra medita- 18
bitur timorẽ.ubi sunt grammatici?
ubi sunt consiliatores? ubi est,
qui numerat eos, qui (e) nutritun-
tur? Parvum & magnum popu- 19
lum,cui non dedit consilium, neq.
sciebat profundam vocem haben-
tem,ita ut non audiret populũ con-
temptus: & non est audienti intel-
ligentia. Ecce Sion civitas, salu- 20
tare nostrum, oculi tui videbunt
Hierusalem : civitas dives, taber-
nacula,quæ non commovebuntur,
neq; movebuntur paxilli taber-
naculi ejus in sempiternũ tempus,
& funiculi ejus non disrumpentur :
Quia nomen Domini magnũ 21
vobis. Locus vobis erit, flumina,
& rivi lati,& spatiosi. Non ibis
hanc viam: neq; ibit navis, fim-
pellens remigio. Deus enim meus 22
magnus est. Non transibit me
Dominus judex noster,Dominus prin-
ceps nostri, Dominus rex noster :
Dominus ipse salvabit nos.Disru- 23
pti sunt funiculi tui;quia nõ præ-
valuerunt. Malus tuus inclinatus
est: non dimittet vela, non elevat
bit signum; donec tradatur in de-
ceptionem. Multi igitur claudi
prædam facient, Et non dicent, Laborabo, populus qui habitat in eis:dimitte- 24
tur enim eis delictum.

MS.A. (λ) Κάρμηλ. (μ) αἰσθησθήσεσθε, (ν) ὑμᾶς κατέδηται. (ξ) ὀχυ-
ρᾶς. (ο) οἱ ὀφθαλμοὶ (π) φόβον κυρίου. (ρ) συρεφομένους (σ) ζωβεβλά-
σαν, (τ) οὐδ' ὁ μὴ (υ) δῶν. τόπος (·) διώρυγες (φ) πατὴρ, κύριος κρατὴς
ἡμῶν, (χ) ἐνίσχυσεν (ψ) ποιήσουσιν, (ω) ἔπηρ, (α) ὁ ἐνοικῶν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

9 אִתְאַבֵּלַת חֲרוּבַת אַרְעָא יְבִישׁ לְבָנוֹן וְתַר הֲוָה שָׁרוֹנָא כְּמִישְׁרָא עֲדֵי מִתְּנוֹן וְכַרְמֶלָא :
10 כְּעַן אֶתְגְּלֵי אֲמַר יְיָ כְּעַן אֶתְרוֹמַם כְּעַן אֶתְנַטֵּל : אִתְעֲשָׁתּוּן לְכוֹן עַמְמַיָּא עֲשָׁתּוּנֵי דְרַשְׁיָא
11 עֲבַרְתּוּן לְכוֹן עוּבְדִין בִּישִׁין בְּדִיל עוּבְדֵיכוֹן בִּישַׁיָּא מִמֵּרִי כְּעַל עוּלָא דְקַשָּׁא שִׁנֵּי יִתְכּוֹן :
12 וִיהוֹן עַמְמַיָּא יְקִידַת נוּר כּוּבִין מְפַסְּכִין בְּנוּרָא יִתּוּקְדוּן : שְׁמַעוּ צַדִּיקַיָּא דְנִטְרוּ אוֹרַיְיָא
13 מִלְּקַדְמִין מָא דַעֲבַדִית וּדְעוּ חַיָּבַיָּא דְתָבוּ לְאוֹרַיְתִי קְרִיב גְּבוּרְתִּי : אִתְבְּרוּ בְצִיּוֹן חַיָּבִין
14 דְּחִלָא אֲחַדְתִּנוּן לְרַשְׁיָעַיָּא דְהוּן מְגַנְּבִין אוֹרַחְתְּהוֹן אֲמַרִין מַן יִדּוּר לָנָא בְצִיּוֹן דְּבָה וְהוּר
שְׁכִנְתֵּיהּ כְּאֶשָׁא אֲכָלָא מַן יִתּוֹתַב לָנָא בִּירוּשְׁלֶם עֲתִידִין רְשָׁעַיָּא לְאִתְרָנָא לְאִתְמְסָרָא
15 לְגֵהִנֹּם יְקִידוּת עָלָם : אֲמַר נְבִיָּא יִתְּבוּן בְּרִ צַדִּיקָא כָּל דְּמַהֲלֵךְ גְּבוּרוּ וּמְמַלֵּל מֵישָׁרָן
מְתַרְחִיק מִמַּמּוֹן דְּשֶׁקֶר מְרַחֵיק נַפְשֵׁיהּ מִן אֲנוּסִין מְנַע יְרוּהִי מִלְּקַבְּלָא שׁוּחְדָא מְטַמְּטֵם
16 אוּדְנֵיהּ מִלְּמִשְׁמַע בְּאִשְׁתֵּי דַם וְנַפֵּי וְכָלֵי עֵינוֹהִי מִלְּמֶחֱזֵי בְּעִבְדֵי בִישׁ : הוּא בְאַתַר רָם
וּמְנַטֵּל יְהֵי בֵּית מִשְׁיָרוּהִי בֵּירַת מַקְדְּשָׁא תִּסְגֵּי נַפְשֵׁיהּ מְזוֹנֵיהּ מְסַפֵּק קַיְמִין
17 כְּמַבּוּעַ דְּמַיִן דְּלָא פְסִקִין מוּהִי : יַת יְקַר שְׁכִינַת מַלְכָּא עַלְמָיָא בְּתוּשְׁבַחְתֵּיהּ יְחֵזוּן
18 עֵינָךְ תְּסַתְּכֵּל וְתֶחֱזֵי בְּנַחְתֵּי אַרְעָא גַּהִנֹּם : לְבָבֵךְ יְחַשְּׁבוּ בְרִבְרְבִין אֵיכָא דְסָפְרָא אֵיכָא דְרַבְרְבֵיָא
19 אֵיכָא חַשְׁבָּיָא וְיָתִין אִם יִכְלוּן לְחַשָּׁבָא מִנִּין קְטֻלֵי רִישֵׁי מִשְׁרְיָת גּוּבְרֵיָא : יַת מַרְיוּת עַמָּא
תַּקִּיף לָא תְּכוּל לְמֶחֱזֵי עַמָּא דַהֲוָה עַמִּיק מִמַּלְהוֹן מִלְּמִשְׁמַע מִלְּעָנִין בְּלִשְׁנְהוֹן מְהֵרוּת
20 בְּהוֹן סוֹכְלְתָנוּ : תְּחֵזֵי בְּמַפְלְתְּהוֹן צִיּוֹן קִרְיַת זְמַנְנָא עֵינָךְ יְתֵזוּן בְּנַחְתֵּי יְרוּשְׁלֶם
בְּאַצְלֵיהוֹן בְּשֵׁלְוֵתָא כְּמִשְׁכְּנָא דְלָא מִתְפְּרֵק וְלָא מִשְׁתַּלְפָן סְכוּהִי לְעָלָם וְכָל אֶשְׁנוּהִי
21 לָא יִתְפַּסְקוּן : אֲרֵי אִלֵּהּ מְתַקֵּן הַתְּגֵלִי גְּבוּרְתָּא דְיִי לְאוֹטָבָא לָנָא מֵאֲתַר נַפְקִין נַהֲרִין
שַׁפִּין פְּתִיחִין יְדִין דְּלָא תַּיְיל בֵּיהּ סְפִינַת צַיָּדִין וּבוּרְיָי רַבְּתָא לָא תְּנוּנֵיהּ : אֲרֵי יְיָ
22 דַיָּנָנָא דְאַפְּקָנָא בְגִבּוּרְתֵּיהּ מְמַצְרַיִם יְיָ מַלְכָּנָא דְיַהֲב לָנָא אוֹלְפָן אוֹרַיְתָא מִסִּינַי יְיָ מַלְכָּנָא
הוּא יְפַרְקָנָא וְיַעֲבִיד לָנָא פּוּרְעָנוּת דִּין מִן מַשְׁרְיָת גּוּג : בְּעִדָּנָא הַהִיא יְתַבְּרוּן עַמָּא
23 מִתּוּקְפְּהוֹן וִיהוֹן דָּמָן לְסַפְּיָנָא דְאִתְפְּסְקוּ חַבְלֵהּ וְלֵית לֵהּ תְּקוּף עַל הֲרָנְהוֹן דְּאִתְפְּסִיק
וְלָא אֶפְשַׁר לְמִפְרַס עֲלוֹהִי קְלַע בְּכֵן יְפַלְּגוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל נְכַסֵי עַמָּא סַגִּיאִין עֲדֵי וּבוּ
24 וְאַפִּילוּ יִשְׁתָּאֲרוּן בְּהוֹן עִוְרִין וְחִגְרִין אַף אִנּוּן יְפַלְּגוּן סַגִּיאוּת עֲדֵי וּבוּ : וְלָא יֵימְרוּן מַכְאֵב
לַעֲמָא דְשָׁרֵן סְחוֹר סְחוֹר אִתְיָב לִשְׁכְּנָתֵיהּ מְלֻוָתְהוֹן אֶתְרַת עֲלָנָא מִתְּרַע עַמָּא בֵּירַת
יִשְׂרָאֵל יְתַבְּנֵשׁוּן וִיתוּבוּן לְאַרְעָהוֹן שְׁבִיק לְחוֹבֵיהוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Luxit & deserta est terra : exiccatus est Libanus et evulsus est: fuit Saron 9
sicut vallis; vastus est Bassan & Carmelus. Nunc revelabor, Dicit Dñs,nunc 10
exaltabor,nunc eleyabor. Cogitastis vobis populi cogitationes impietatis: 11
fecistis vobis opera mala ; propter malefacta vestra Verbũ meũ disperdet
vos, sicut turbo stipulã. Et erunt populi incendiũ ignis ; [*ut*] spinæ excisæ, 12
igne comburẽtur. Audite justi qui servastis legẽ ab antiquo, quid fecerim; & 13
scitote *peccatores* qui redistis ad legẽ meã : propè enim est potentia mea.
Contriti sunt in Sion peccatores,timor apprehendit impios qui suffurantur 14
vias suas. Dicunt, Quis habitabit ex nobis in Sion; ubi est splendor majesta-
tis ej' sicut ignis consumens ? quis habitabit ex nobis in Jerusalem;ubi im-
pii judicandi sunt,tradendi in gehennã incendio sempiterno ? Dixit pro- 15
pheta, Habitabunt in ea justi; omnis qui ambulat in justitia, & loquitur re-
cta, & separat se à mammon iniquitatis ; elongat animam suam à rapinis,
prohibet manũ suã ab acceptione muneris; & obturat aurẽ suã , ne audiat
effundentes sanguinẽ innocentẽ, & claudit oculos suos ne videat operantes
iniquitatẽ. Ipse in loco excelso & elevato habebit domũ habitationis suæ; 16
in domo sanctuarii saturabitur anima ej'; cib' ej' erit sufficiens ; aquæ ejus
erunt permanentes,sicut fons aquarũ, cuj' aquæ non deficiunt. Gloriã ma- 17
jestatis regis seculorũ in decore suo videbunt oculi tui; aspicies & videbis
descendentes in terrã gehennæ. Cor tuũ cogitabit magnalia: ubi sunt scri- 18
bæ ? ubi proceres ? ubi sunt supputatores ? veniant, si modò possint,nume-
ratum numerũ capitũ occisorũ exercit' fortium. Subjectionẽ populi robu- 19
sti non poteris videre; populi qui est tam profundæ loquelæ, ut non audias;
balbutientis lingua sua, quia non est in eis intellect'. Videbis ruinam eo- 20
rum tu Sion, civitas solemnitatis nostræ; oculi tui videbunt consolationẽ
Jerusalem,in prosperitate, & opulentia, sicut tabernaculũ cuj' non dimo-
ventur nec evelluntur paxilli unquã; nec omnes funiculi ej' rumpuntur.
Sed inde revelabitur potentia Dñi, ut benè faciat nobis de loco ex quo 21
egrediuntur flumina inundantia lati spatii, p quem non transibit navis pi-
scatorũ, nec trieris magna transfretabit eum. Quoniã Domin' judex noster, 22
qui eduxit nos in potentia sua de Ægypto; Domin' doctor noster, qui de-
dit nobis doctrinã legis ex Synai; Dominus rex noster,ipse salvabit nos, &
faciet nobis vindictã judicii de castris Gog. In tempore illo, conterentur 23
populi à fortitudine sua, & erunt similes navi cuj' funiculi rupti sunt, &
non habet fortitudinẽ in malo suo,qui ita excis'est ut non possint super eũ
extendi vela. Tunc dividet dom' Israel substantias populorũ, & multitu-
dinẽ prædæ & spoliij; & quamvis *relicti* sint in eis cæci & claudi,ipsi quoq; 24
partientur multitudinẽ spoliij & prædæ. Nec deinceps dicẽt populo qui mo-
ratur in circuitu, *Avertit majestatẽ suã* à vobis,venit super nos plaga infir-
mitatis : populus enim domus Israel congregabitur & revertetur in terram
suam, remissis eis delictis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܐܒܠܬ ܐܪܥܐ ܘܐܫܬܢܩ ܠܒܢܘܢ ܗܘܐ ܠܫܪܘܢ ܐܝܟ ܡܪܒܐ ܘܒܫܢ ܘܟܪܡܠ ܐܬܬܙܥܘ ܠܗ ܐܝܟ ܡܪܒܐ ܘܒܫܢ ܘܟܪܡܠ ܐܬܬܙܥܘ ܠܗ
10 ܗܫܐ ܩܡ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܫܐ ܐܬܪܡ ܐܬܪܡ ܗܫܐ ܐܬܢܣ ܐܬܢܣ ܗܫܐ ܐܬܪܡ ܐܬܪܡ ܗܫܐ ܐܬܢܣ ܐܬܢܣ
11 * ܬܪܝܨܘܢ ܩܫܬܐ ܬܠܕܘܢ ܡܠܐ ܪܘܚܐ ܢܐܟܠ ܐܢܘܢ ܐܢܬ ܢܘܪ ܢܐܟܠ ܐܢܘܢ ܐܢܬ ܢܘܪ
12 ܘܢܗܘܘܢ ܥܡܡܐ ܐܝܟ ܟܠܝ ܩܘܨܐ ܕܝܒܫ ܢܬܩܕܚ ܢܬܩܕܚ ܢܬܩܕܚ ܢܬܩܕܚ
13 ܐܫܬܪܘ ܡܢ ܪܚܩ ܐܢܬ ܕܫܡܥ ܕܥܒܕܬܝ ܘܕܝܕܥ ܕܚܝܠܝ ܐܢܬ ܕܩܪܝܒ ܕܩܪܝܒ ܐܢܬ ܕܩܪܝܒ ܕܩܪܝܒ
14 ܕܚܛܝܐ ܒܨܝܘܢ ܐܬܬܙܥ ܠܪܥܕܐ ܕܪܫܝܥܐ ܡܢ ܠܢ ܢܣܒܪ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ ܐܝܟ ܡܢ ܠܢ ܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ
ܕܩܐܡ ܒܥܝܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ ܕܩܐܡ ܒܥܝܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ ܕܩܐܡ ܒܥܝܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ ܕܩܐܡ ܒܥܝܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ
15 * ܕܗܠܟ ܒܙܕܩܬܐ ܘܡܡܠܠ ܡܫܪܪܬܐ ܕܡܬܩܒܠ ܡܢ ܥܘܫܩܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ ܕܩܐܡ ܒܥܝܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܢܘܪ
ܕܡܢܨܐ ܐܝܕܘܗܝ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܫܘܚܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥ ܕܡܐ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܒܝܫܐ
16 ܗܢܘܢ ܕܡܬܝܬܒ ܒܪܡܐ ܕܬܪܥܐ ܕܡܬܩܝܡ ܠܗ ܠܚܡܐ ܕܡܝܗ ܕܠܐ ܡܬܒܥܐ ܠܗ ܡܝܐ ܕܠܐ ܡܬܒܥܐ ܠܗ ܡܝܐ
17 ܥܝܢܝܟ ܢܚܙܝܢ ܡܠܟܐ ܒܫܘܦܪܗ ܘܢܚܙܝܢ ܐܪܥܐ ܪܚܩܬܐ ܠܒܒܟ ܢܗܓܐ ܕܐܝܟ ܡܢܐ ܗܘܐ ܡܢܬܪ ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ
18 ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ ܐܝܟ ܡܢ ܗܘ ܡܬܩܠ
19 ܕܚܝܠ ܩܬܝܠ ܠܐ ܢܚܙܐ ܥܡܝܩܐ ܕܠܫܢ ܠܐ ܢܫܡܥ ܕܠܐ ܢܬܒܥ ܠܗ ܡܠܬܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥ ܕܠܐ ܢܬܒܥ ܠܗ ܡܠܬܐ
20 ܚܙܐ ܩܪܝܬܐ ܕܥܕܢܝܢ ܢܚܙܝ ܥܝܢܝܟ ܐܝܠ ܫܠܝܐ ܕܠܐ ܢܬܛܠ ܘܬܪܥܝ ܕܠܐ ܢܬܩܠܥܢ ܘܠܐ ܢܬܩܛܥܢ ܘܠܐ ܢܬܩܛܥ
ܚܒܠܝܗ ܢܬܪܘܢ ܘܠܐ ܢܬܪܘ ܢܝܪ ܕܫܘܠܝܗ ܠܐ ܢܬܪܘ ܘܠܐ ܢܬܩܛܥ ܢܝܪ ܕܫܘܠܝܗ ܠܐ ܢܬܪܘ ܘܠܐ ܢܬܩܛܥ
21 ܐܠܐ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ
ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ
ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ ܬܡܢ ܡܪܝ ܠܢ ܬܡܢ ܢܗܪ ܪܚܒ ܕܬܬ ܠܢ
22 ܡܪܝ ܕܝܢܢ ܡܪܝ ܡܠܟܢ ܡܪܝ ܡܫܪܝ ܠܢ ܗܘ ܢܦܩ ܠܢ ܡܪܝ ܕܝܢܢ ܡܪܝ ܡܠܟܢ ܡܪܝ ܡܫܪܝ ܠܢ ܗܘ ܢܦܩ ܠܢ
23 ܡܪܝ ܕܝܢܢ ܡܪܝ ܡܠܟܢ ܡܪܝ ܡܫܪܝ ܠܢ ܗܘ ܢܦܩ ܠܢ ܡܪܝ ܕܝܢܢ ܡܪܝ ܡܠܟܢ ܡܪܝ ܡܫܪܝ ܠܢ ܗܘ ܢܦܩ ܠܢ
ܢܬܪܘ ܚܒܠܝܟ ܠܐ ܩܝܡܝܢ ܢܣܬܘ ܩܪܝܢܟ ܠܐ ܦܪܫܘ ܢܣ ܠܐ ܡܫܕܪ ܒܙܘܙ ܐܦܝ ܠܐ ܡܦܪܩ ܫܠܒ ܐܦܝ ܠܐ ܡܦܪܩ ܫܠܒ
24 * ܠܐ ܢܡܪ ܩܛܝܢ ܐܢܐ ܐܬܚܠܝ ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܗ ܐܬܚܛܝ ܠܗ ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܗ ܐܬܚܛܝ ܠܗ

Ejulavit, seditque in luctu terra : erubuit 9
Libanus & pudefactus est : factus est Saron
similis planitiei: destructi sunt Basan & Car-
melus. Nunc surgam, dicit Dominus ; nunc 10
exaltabor, nunc extollam me. Spinas con- 11
cipietis, & festucam parietis in spiritu ve-
stro; ignis devorabit vos : Et ardebunt gen- 12
tes quasi calx, & quasi spinæ congestæ igne
comburentur. Audite longinqui quod feci, 13
& scitote propinqui potentiam meam. Ex- 14
territi sunt peccatores in Sion, & pavor in-
vasit impios. Quis nostrûm habitabit cum
igne devorante? & quis nostrûm habitabit
cum *igne* sæcula consumente? Qui ambu- 15
lat justè, & rectè loquitur; odit fraudem &
oppressionem, excutit manum suam ne mu-
nus accipiat, obturat aures suas ne audiat;
& claudit oculos suos ne videat malum;
Is in excelso habitabit; & in munitione rupis 16
habitaculum ejus; hujus panis jam est suppe-
ditatus (*i. tutus*) & aquæ certæ. Regem in 17
pulchritudine sua videbunt oculi tui in terris
longinquis, & cor tuum timorem addisce-
ret. Ubi est scriba? ubi ponderator : ubi qui re- 18
censet turres populo potenti? Non respiciet 19
ad populum cujus gravis est audit°, lingua bal-
butiens & non intelligibilis. Respice Sio- 20
nem civitatem solennitatum nostrarum, &
oculi tui contemplentur Jerusalem habitatio-
nem opulentam, tabernaculum inconcussum
cujus paxilli non evellentur in æternum, cu-
jus nulli funes disrumpentur : Quia Domi- 21
nus, nomen est apud nos gloriosum, ipsêque
erit nobis locus lucidus, claritas, & ampli-
tudo vastaut ne regnet dominiû *ullius* prin-
cipis, & potens (quisquis ille fuerit) non
transeat per eam. Nam Dominus est judex, 22
Dominus interpres, Dominus rex noster,
idémque servator noster est. Laxati sunt fu- 23
nes tui, non autem obfirmati; nutaverunt co-
lumnæ tuæ, & non expanderunt vexillum do-
nec partiti essent prædam; & multitudo clau-
dorum ceperunt captivitatem. Neque di- 24
cet incola, Æger sum : populus habitans in
ea peccatum suscepit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * خَرِبَتِ الأَرْضُ * حَزِنَتْ لُبْنَانُ صَارَ صَارُونُ غِيَاضًا * الجَلِيلُ وَالكَرْمَلُ يَكُونَانِ
10 طَاهِرَيْنِ * الآنَ أَقُومُ قَالَ الرَّبُّ * الآنَ أَمْتَجِدُ * الآنَ أَرْتَفِعُ * الآنَ تَعَايَنُونَ * الآنَ تَكْبَرُونَ *
11 فَوْهُ رُوحِكُمْ تَضْرِمُ بَاطِلَةً * النَّارُ تَأْكُلُكُمْ * وَتَصِيرُ الأُمَمُ مُحْرَقِينَ مِثْلَ شَوْكٍ فِي حَقْلٍ
12 مُحْرَقٍ وَمُحْرِقٍ * يَسْمَعُونَ الَّذِي مِنْ بَعِيدٍ مَا صَنَعْتُ * يَعْلَمُونَ القَرِيبُ بِقُوَّتِي * بَعُدَتْ
13 الآثِمَةُ الَّذِينَ فِي صِهْيُونَ * الخَوْفُ يَأْخُذُ المُنَافِقِينَ * وَيُخْبِرُكُمْ أَنَّ النَّارَ تُحْرِقُ * مَنْ
14 يُخْبِرُكُمْ بِالمَوْضِعِ الأَبَدِيِّ * المَاشِي بِالعَدْلِ * وَالمُتَكَلِّمُ بِالطَّرِيقِ المُسْتَقِيمِ * البَاغِضُ
15 الإِثْمَ وَالظُّلْمَ * وَيَنْفُضُ يَدَيْهِ مِنَ الرِّشَا * يَغْلِقُ أُذُنَيْهِ أَلاَّ يَسْمَعَ حُكْمَ دَمٍ * يَغْمِضُ عَيْنَيْهِ
16 كَيْلاَ يَنْظُرَ ظُلْمًا * هَذَا يَسْكُنُ فِي مَعَارِ مُرْتَفِعَةٍ لِصَخْرٍ قَوِيَّةٍ * يُعْطَى لَهُ خُبْزٌ
17 وَمَاؤُهُ صَدْقٌ * تَرَوْنَ مَلِكًا بِمَجْدٍ * وَتَرَيَانِ عُيُونُكُمْ أَرْضًا مِنْ بَعِيدٍ * تَفْكُرُ تَتَلُوا
18 حَوْفًا * أَيْنَ هُمُ الكُتَّابُ * أَيْنَ هُمُ الَّذِينَ يَقِيسُونَ * أَيْنَ هُوَ الَّذِي يُحْصِي المُتَرَدِّدِينَ * شَعْبًا
19 صَعْبًا وَكَثِيرًا لَيْسَ يَرَوْنَ * وَلاَ يَعْلَمُ صَوْتًا عَمِيقًا * حَيٌّ لاَ يَسْمَعُ شَعْبٌ طَالِحٌ * وَلَيْسَ
20 يُوجَدُ فَهْمٌ لِلسَّامِعِ * هَا صِهْيُونُ المَدِينَةُ حَلاَصُنَا * عَيْنَاكَ تَنْظُرَانِ يَا أُورُشَلِيمُ المَدِينَةَ
21 العَيِّنَةَ مَضَارِبُ لاَ تُنْزَعُ * وَلاَ تُحْرَكُ أَوْتَادُ مَسْكِهَا إِلَى الأَبَدِ زَمَانًا * وَلاَ تُنْزَعُ حِبَالُهَا * لأَنَّ
اسْمَ الرَّبِّ عَظِيمٌ لَكُمْ * يَكُونُ لَكُمْ مَوْضِعُ أَنْهَارٍ وَجَلَبَانِ عِرَاضٍ وَمُتَّسِعَةٍ * لاَ تَسْلُكُ فِي
22 هَذَا الطَّرِيقِ وَلاَ تَسْتَمِرُّ سُفُنٌ مُسَافِرَةٌ * لأَنَّ رَبِّي عَظِيمٌ هُوَ * وَلاَ يُجَاوِرُنِي * الرَّبُّ الآبُ * الرَّبُّ
23 حَاكِمُنَا * الرَّبُّ رَئِيسُنَا * الرَّبُّ مَلِكُنَا * الرَّبُّ هُوَ يُخَلِّصُنَا * تَمَرَّقَتْ حِبَالُكِ لأَنَّهَا لَمْ تَقْوَ
عَمُودُكِ مَالَ * لَيْسَ يَدُلِّي الأَطْنَابَ وَلاَ يَرْفَعُ عَلاَمَةً إِلَى أَنْ يُسْلَبَ لِلنَّهْبِ * الآنَ عُرْجٌ
24 كَثِيرُونَ يَصْنَعُونَ نَهْبًا * وَلاَ يَقُولُ السَّعْبُ السَّاكِنُ فِيهَا أَنَا تَعِبٌ * لأَنَّ الخَطِيَّةَ
تُرِكَتْ لَهُمْ *

Contristabitur terra, pudefiet Libanus, 9
versus est Saron in saltus, Galilæa &
Charmelus erunt ambo puri. Nunc ex- 10
surgam, dixit Dominus, nunc glorifica
bor, nunc exaltabor : Nunc videbitis, 11
nunc erubescetis, fortitudo animi vestri
erit vana, ignis devorabit vos : Populi 12
comburentur ceu spinæ in campo exusto
& flagranti. Audient qui sunt à 13
longinquo quid fecerim, agnoscent pro-
pinqui fortitudinem meam. Abscedent 14
flagitiosi qui sunt in Sion, terror impios
corripiet, indi abitque vobis quòd ignis
comburit : quis indicet vobis locum per-
ennem? Qui ambulat in justitia, qui 15
rectâ ratione loquitur, odit iniquitatem
& oppressionem, manibus suis excussit
munus, aggravat aures suas ne audi-
ant sententiam sanguinis, occludit ocu-
los suos ne videat oppressionem; Hic 16
habitabit in spelunca subli mi petræ sol-
dissimæ : huic dabitur panis, & aqua
ejus certissima. Videbitis regem in glo- 17
ria, & oculi vestri terram à longè vi-
debunt, animus vester meditabitur ter-
rorem. ubi sunt eloquentes? ubi sunt 18
qui interpretantur? ubinam est qui nu-
merat attonitos? Populi parvum aut ma- 19
gnii nequaquam videbunt : neq; cognoscet
vocem profundam, quò minùs audiat
populus improbus, nec inveniatur intelle-
ctus apud auditorem. Ecce Sion urbs, 20
salus nostra : oculi tui videbunt O Je-
rusalem opulenta, tentoria inverpida,
quorum pellis paxillis erunt immobiles ad
æternum tempus, quorum funes nunquam
rumpentur, Quia nomen Domini maxi- 21
mum erit apud vos. Erit vobis loco flu-
minû & rivulorum latorum atq; amplo-
rum : non ambulabit in hac via, neque
permeabit navis impulsa; Quia Domi- 22
nus meus maximus est, & non recedet
à me. Dominus est pater, Dominus ju-
dex noster, Dominus princeps noster,
Dominus rex noster, Dominus ipse li-
berabit nos. Disrupti sunt funes tui 23
quia debiles erant, columna tua nuta-
vit : non demittet vesticulas, neque
vexillum eriget, donec tradatur direpti-
oni : tandem claudi multi facient di-
reptionem : Neque dicet populus habi- 24
tans in ea, Fessus sum; quia remissum
est eis peccatum.

ישעיה: לד

CAP. XXXIV. לד

1 קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ תִשְׁמַע הָאָרֶץ
, terra Audiat .attendite populi & , audiendum ad gentes Accedite
ira Quia .ejus germina omnia & , orbis ; ejus plenitudo &
2 וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ: כִּי קֶצֶף
universum super .furor & , gentes omnes super DOMINO
לַיהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־כָּל־
, jugulationi eos dedit , eos deleuit interneciõe : eorum exercitum
צְבָאָם הֶחֱרִימָם נָתְנָם לַטֶּבַח:
, eorũ fœtor ascendet eorum cadaveribus & , projicientur eorũ interfecti Et
3 וְחַלְלֵיהֶם יִשְׁלָכוּ וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בְאַשְׁם
exercitus omnis *mucescet* Et .eorum *sanguine* à montes liquescent &
4 וְנָמַסּוּ הֶהָרִים מִדָּמָם: וְנִמַּקּוּ כָּל־צְבָא
, decidet eorũ exercitus omnis & , cœlorum liber sicut *voluentur* & , cœli
הַשָּׁמַיִם וְנִגְלוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל
est inebriatus Quia .ficu de *decidens* sicut & , vite de foliũ *defluere ut*
כְּנֹבֵל עָלֶה מִגֶּפֶן וְכִנְבֵלֶת מִתְּאֵנָה: כִּי־רָוְתָה
populum super & , descendet Edom super ecce : meus gladius cœlis in
בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי הִנֵּה עַל־אֱדוֹם יֵרֵד וְעַל־עַם
, sanguine est repletus Domini Gladius .judicium ad *mei anathematis*
חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט: חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם
adipe ex , hircorum & , agnorum sanguine è , adipe ex est incrassatus
הִדְשְׁנָה מֵחֶלֶב דַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים מֵחֶלֶב
magna *cædes* & , Bosrah in DOMINI sacrificiũ quia , arietum renum
כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי זֶבַח לַיהוָה בְּבָצְרָה וּטְבֶחָה גְדוֹלָה
, cum juvenci & , eis cum unicornes descendent Et .Edom terra in
בְּאֶרֶץ אֹדוֹם: וְיָרְדוּ רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם
adipe ex eorũ pulvis & , sanguine è eorũ terra inebriabitur & : tauris
אַבִּירִים וְרִוְתָה אַרְצָם מִדָּם וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב
, retributionũ annus , DOMINI ultionis dies Quia .impinguabitur
יִדְשָׁן: כִּי יוֹם נָקָם לַיהוָה שְׁנַת שִׁלֻּמִים
ej° pulvis & , picem in ejus torrentes convertentur Et .Sijon *vicam* ad
8 לְרִיב צִיּוֹן: וְנֶהְפְּכוּ נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ
die & Nocte .ardentem picem in ejus terra erit & : sulphur in
9 לִגְפְרִית וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת בֹּעֵרָה: לַיְלָה וְיוֹמָם
generatione à : ej° fumus ascendet seculum in , extinguetur non
10 לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָם יַעֲלֶה עְשָׁנָהּ מָדוֹר
, eam per transiens non seculorum seculũ in , desolabitur generatione in
לְדוֹר תֶּחֱרָב לְנֶצַח נְצָחִים אֵין עֹבֵר בָּהּ:
habitabunt corvus & , *ictinus* & , ericius & , pelicanus eam possidebunt Et
11 וִירֵשׁוּהָ קָאַת וְקִפֹּד וְינְשׁוּף וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ־
, vacuitatis lapides & , *inanitatis* lineam eam super extendet & : ea in
בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַוֵּי־תֹהוּ וְאַבְנֵי־בֹהוּ:
ejus principes omnes & , vocabunt regnum ibi non & , ejus *Heroes*
12 חֹרֶיהָ וְאֵין־שָׁם מְלוּכָה יִקְרָאוּ וְכָל־שָׂרֶיהָ
cardum & , urtica , spinæ ejus *palatia scandet* Et .nihil erunt
13 יִהְיוּ אָפֶס: וְעָלְתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ סִירִים קִמּוֹשׁ וְחוֹחַ
ululæ filiibus atrium , draconũ habitaculũ erit & : ej° munitionib° in
בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה תַנִּים חֲצִיר לִבְנוֹת יַעֲנָה:
: clamabit suum socium ad *satyros* & , *felibus cum marcis* occurrent Et
14 וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא
, requiem sibi invenit & , strix *est rescillatus* ibi veruntamen
אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ:
fecibus & (*cova*) scindet & *nova edidit* & , *Kipos* nidificavit Ibi
15 שָׁמָּה קִנְּנָה קִפּוֹז וְחִמְלָט וּבְקָעָה וְדָגְרָה
unusquisque vultures sunt congregati ibi Veruntamen .ejus umbra in
בְצִלָּהּ אַךְ־שָׁם נִקְבְּצוּ דַיָּות אִשָּׁה
, suum socium
רֵעוֹתָיהָ:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXXIV.

1 Accedite Gentes, & audite, & populi attendite: audiat terra, & plenitudo ejus; orbis, & 2 omne germen ejus. Quia indignatio Domini super omnes gentes, & furor super universam militiam eorum: interfecit eos, & dedit eos in occisionem. Interfecti eorum projicientur, & de cadaveribus eorum ascendet fœtor: tabescent 3 montes à sanguine eorum. Et tabescet omnis militia cœlorum, & complicabuntur sicut liber cœli: & omnis militia eorum defluet, sicut defluit foliũ 4 de vinea & de ficu. Quoniã inebriatus est in cœlo gladius meus: ecce super Idumæam descendet, & super populum interfectionis meæ, ad judicium. 6 Gladius Domini repletus est sanguine, incrassatus est adipe, de sanguine agnorum, & hircorum, de sanguine medullarum arietum: victima enim Domini in Bosra, & interfectio 7 magna in terra Edom. Et descendent unicornes cum eis, & tauri cum potentibus: inebriabitur terra eorum sanguine, et humus eorum adipe pinguiũ: 8 Quia dies ultionis Domini, annus retributionũ judicii Sion. 9 Et convertentur torrentes ejus in picem, & humus ejus in sulphur: & erit terra ejus in picem ardentem. Nocte & die non extinguetur, in sempiternum ascendet fumus ejus: à generatione in generationem desolabitur, in secula seculorum non erit transiens p eam. 11 Et possidebunt illam onocrotalus & ericius: ibis & corvus habitabunt in ea: & extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nihilum, & perpendiculum in desolationem. Nobiles ejus non erunt ibi: regẽ potiùs invocabunt, & omnes principes ejus erunt in nihilũ. 13 Et orientur in domibus ejus spinæ, & urticæ, & paliurus in munitionibus ejus: & erit cubile draconum, & pascua 14 struthionum. Et occurrent dæmonia onocentauris, & pilosus clamabit alter ad alterum: ibi cubavit lamia, & invenit 15 sibi requiem. Ibi habuit foveam ericius, & enutrivit catulos, & circumfodit, & fovit in umbra ejus: illuc congregati sunt milvi, alter ad alterum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. λδ'.

1 Προσαγάγετε ἔθνη, καὶ ἀκούσατε ἄρχοντες· ἀκουσάτω ἡ γῆ, καὶ οἱ (α) ὀν αὐτῇ,
2 ἡ οἰκουμένη, καὶ ὁ λαὸς ὁ ὀν αὐτῇ. Διότι θυμὸς κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη καὶ ὀργὴ ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, τοῦ ἀπολέσαι αὐ-
3 τοὺς, καὶ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς σφαγήν. Οἱ δὲ τραυματίαι αὐτῶν ῥιφήσονται, καὶ οἱ νε-
4 κροὶ, καὶ ἀναβήσεται αὐτῶν ἡ ὀσμὴ, καὶ βρα-
χήσεται τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος (β) αὐτῶν. Καὶ πακήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, καὶ ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βι-
βλίον, καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλ-
λα ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συ-
κῆς. Ἐμεθύσθη ἡ μάχαιρά μου ὀν τῷ οὐρανῷ· ἰδοὺ ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν καταβήσεται, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσε-
6 ως. Ἡ μάχαιρα (γ) τοῦ κυρίου ἐνεπλήσθη αἵματος, ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος (δ), ἀπὸ αἵματος ἀρνῶν καὶ ἀμνῶν, καὶ ἀπὸ στέα-
τος τράγων καὶ κριῶν· ὅτι θυσία (ε) τῷ κυ-
ρίῳ ἐν Βοσόρ, καὶ σφαγὴ μεγάλη ἐν τῇ Ἰ-
7 δουμαίᾳ. Καὶ (ζ) συντεθῶνται οἱ ἀδρομί-
μετ' αὐτῶν, καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ ταῦροι, καὶ με-
θυσθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ ἀπὸ
8 τοῦ στέατος αὐτῶν πιμπλησθήσεται. Ἡμέρα γὰρ κρίσεως κυρίου, καὶ ἐνιαυτὸς ἀνταπο-
9 δόσεως κρίσεως Σιών. Καὶ γραφήσονται (η) αἱ φάραγγες αὐτῆς εἰς πίσσαν, καὶ ἡ γῆ αὐτῆς εἰς θεῖον. καὶ ἔσται (θ) ἡ γῆ αὐτῆς
10 ὡς πίσσα καιομένη Νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ οὐ σβεσθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, καὶ ἀνα-
βήσεται ὁ καπνὸς αὐτῆς ἄνω, εἰς γενεὰς (ι) αὐτῆς ἐρημωθήσεται, καὶ (κ) εἰς χρόνον
11 πολὺν Ὄψεται καὶ ἐχῖνοι, καὶ ἴβεις καὶ κόρακες κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ. καὶ ἐπιβληθή-
σεται ἐπ' αὐτὴν σπαρτίον γεωμετρίας ἐρή-
μου, καὶ ὀνοκένταυροι οἰκήσουσιν ἐν αὐτῇ.
12 Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ὀκ ἔσονται· οἱ γὰρ βασιλεῖς (λ), καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἔσον-
3 ται εἰς ἀπόλειαν. Καὶ (μ) ἀναφύσει εἰς τὰς πόλεις αὐτῆς (ν) ἀκάνθινα ξύλα, καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς· καὶ ἔσται ἐπαύλεις
14 Σειρήνων, καὶ αὐλὴ στρουθῶν. Καὶ συναντήσουσι δαιμόνια ὀνοκενταύροις, καὶ βοήσου-
σι ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ὀκεῖ ἀνα-
παύσονται ὀνοκένταυροι, (ξ) εὑρόντες αὐ-
15 τοῖς ἀνάπαυσιν. Ἐκεῖ ἐνόσσευσεν ἐχῖνος, καὶ ἔσωσεν ἡ γῆ τὰ παιδία αὐτῆς ἐν ἀσφα-
λείᾳ· ὀκεῖ (ο) συνῆκται ἔλαφοι καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων.

MS. A. (α) ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ, (β) αὐτῶν. Καὶ ἐλιγήσεται ὁ οὐρανὸς (γ) κυρίου (δ) ἀρνῶν, καὶ ἀπὸ στέατος τράγων καὶ νεφρῶν· ὅτι (ε) κυρίῳ ὀν τῇ Βοσόρ, (ζ) συμπεσοῦνται (η) αὐτῆς αἱ φάραγγες (θ) αὐτῆς ἡ γῆ καιομένη ὡς πίσσα (ι) ἐρημωθήσεται, (κ) κατοικήσονται ἐν αὐτῇ ὄρνεα καὶ ἐχῖνοι, καὶ ἴβεις καὶ κόρακες. καὶ ἐπιβληθήσεται (λ) αὐτῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες (μ) ἀναφύσει (ν) ἄκανθα, καὶ εἰς (ξ) οὖρον γὰρ (ο) ἔλαφοι συνῆκτησαν

CAP. XXXIV.

1 Accedite gentes, & audite principes. Audiat terra, & qui in ea; orbis terræ, & populus qui in ea. Quia furor Domini super 2 omnes gentes, & ira super (a) universum earum, ad perdendos eos, & tradendos eos in occisionem. Vulnerati autem eorum 3 proficientur, etiam mortui: & ascendet eorum (b) odor: & vigabuntur (c) montes à sanguine eorum. Et (d) tabescent omnes 4 virtutes cœlorum, & complicabitur cœlum, sicut liber: (e) & omnes stellæ cadent, sicut folia ex vite, & sicut cadunt folia de ficu. Inebriatus est gladius meus in 5 cælo: ecce super Idumæam descendet, & super populum perditionis cum judicio. Gladius Do- 6 mini impletus est sanguine: incrassatus est de adipe, de sanguine hircorum, & (f) agnorum, & de adipe hircorum, & arietum. Sacrificium enim Domino in Bosor, & mactatio magna in Idu- 7 mæa: Et concident obusti cum eis, & arietes, & tauri: & inebriabitur terra ex sanguine; & ex adipe eorum implebitur. Dies 8 enim judicii Domini: & annus retributionis judicii Sion. Et ver- 9 tentur valles ejus in picem, & terra ejus in sulphur: & erit terra ejus, quasi pix ardens Nu- 10 cte, & die, & non extinguetur in sempiternum tempus: & ascendet fumus ejus sursum: in generationes suas desolabitur: & 11 in tempus multum Aves, & hericii, & ibes, & corvi habitabunt in ea. Et immittetur super eam funiculus geometriæ deserti: & onocentauri habitabunt in ea. 12 Principes ejus non erunt: reges enim & magnates ejus erunt in 13 perditionem. Et pullulabunt in civitatibus eorum spinea ligna, & in munitionibus ejus: & erit caulæ (g) frenum, & avium 14 struthionum: Et occurrent dæmonia onocentauris: & clamabunt alter ad alterum: illic vesquiescent onocentauri, invenientes 15 sibi requiem: Illic nidificavit hericius: & salvavit terra filios ejus cum securitate: ibi occurrerunt cervi, & viderunt faciès inter se:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לד

1 אִתְקָרְבוּ עַמְמַיָּא לְמִשְׁמַע וּמַלְכְוָתָא אַצִּיתוּ תִּשְׁמַע אַרְעָא וּמְלֹהָא תֵּבֵל וְכָל דְּיָרִין בַּהּ:
2 אֲרֵי רְגַז מִן קֳדָם יְיָ עַל כָּל עַמְמַיָּא וְקוּטְלָא עַל כָּל מַשְׁרְיָתְהוֹן חַיְבְנוּן לְקָטְלָא:
3 וְקִטְיֵלֵיהוֹן יִתְרְמוּן וּפַגְרֵיהוֹן יִסַּק חֻנְנְהוֹן וְיִתְמְסוּן טוּרַיָּא מִדְּמְהוֹן: וְיִתְמְסוּן כָּל חֵילֵי
4 שְׁמַיָּא וְיִתְמְחוּן מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא כְּמָא דְאָמַר עֲלֵיהוֹן בְּסִפְרָא וְכָל מַשְׁרְיָתְהוֹן יְסוֹפְיוּן
5 כְּמֵיתַר טָרַף מִגַּפָּן וּכְנִבְלָא מִתְּאֵנָה: אֲרֵי אִתְגְּלֵי בִּשְׁמַיָּא חַרְבִּי הָא עַל אֹדוֹם אִתְגְּלֵי וְעַל
6 עַמָּא דְחֵיבֵית לְדִינָא: חַרְבָּא קֳדָם יְיָ אִתְמְלְיָאת דַּם אִדְּהַנַּת מִתְּרַב מִדַּם מַלְכִין וּשְׁלִטְוָנִין
מִתְּרַב כְּלְיָת דְּרַבְרְבִין אֲרֵי קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ בְּבָצְרָא וְנִכְסָא סַגִּיאָא בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם:
7 וְיִתְקְטְלוּן גַּבְרִין עִמְּהוֹן וְשַׁלְטוֹנִין עִם טוּרָנִין וְתִרְוֵי אַרְעָהוֹן מִדְּמְהוֹן וְעַפְרֵיהוֹן מִתַּרְבּוּהוֹן
8 יִתְהֵן: אֲרֵי יוֹם פּוּרְעָנוּתָא קֳדָם יְיָ שַׁנְתָּא חוּשְׁלֵימָא לְמַעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין עוֹלְבָנָא דְצִיּוֹן:
9 וְיִתְהַפְּכוּן נַחֲלָהּ לְזֶפֶת וְעַפְרָהּ לְגוּפְרִיתָא וְתֵהֲוֵי אַרְעָא לְזֶפֶת בּוּעֲרָה:
10 לֵילֵי וּיְמָם לָא יִכְבֵּה לְעָלַם יִסַּק חֻנְנָהּ מְדַר לְדַר תֵּחֲרוּב לְעָלַם עָלְמַיָּא לֵית דְּעָבֵר בָּהּ:
11 וְקִפּוֹדִין וְקִפּוֹפִין וְעוֹרְבִין יִשְׁרֵן בַּהּ וַיְתְנְיֵד עֲלַהּ חוּט דְּחוּרְבָּנָא וּמִשְׁקְלֹתָא דְצַדִּיוּתָא:
12 דַּהֲווֹ אָמְרִין בְּנֵי חֵירִין אֲנַחְנָא וְלָא צְבַן לְקַבְּלָא עֲלֵיהוֹן מַלְכוּ וְכָל רַבְרְבָהָא יְהוֹן לְלָמָא:
13 וְיִסְקוּן בְּרַנְיָתְהָא סִירִין קַרְסוּלִין וְחוֹחִין בִּתְקוּף כַּרְכְּבָהָא וּתְהֵי מְדוֹר יְרוֹדִין אַתְרָא לְבַת
14 נַעֲמָא: וּיְעָרְעָן תַּמְנִין בַּחֲתוּלִין וְשֵׁדִין חַד עִם חַבְרֵיהּ יְחַיְּכִין בְּרַם תַּמָּן יְשַׁרְיָן לִילִין
15 וְיִשְׁכַּח לְהֵן נַיָּח: תַּמָּן תְּקַנֵּן קוֹפְרָא וּתְשַׁיֵּב וְקָרֵהוּן נְגַפִּין בְּטוּלָא בְּרַם לְתַמָּן
יִתְכַּנְּשׁוּן דַּיָּתָא אִתְתָא לְוַת חַבְרָתָהּ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXXIV

1 Accedite populi ad audiendum, & regna attendite; audiat terra, & ple- 1 nitudo ejus, orbis & omnes qui habitant in eo. Furor enim à facie Dñi 2 est super omnes populos, & occisio super omnem exercitum eorum: con- demnavit eos & tradidit eos in occisionem. Et interfecti eorum projicien- 3 tur, & de cadaveribus eorũ ascendet fœtor eorum, & colliquescent mon- tes à sanguine eorum. Et tabescent omnes *exercitus* cœlorũ, & delebuntur 4 desubter cœlũ sicut dictũ est de eis in libro: *Et* omnes exercitus eorũ con- sumentur, sicut defluit foliũ de vite; & sicut deciduũ de ficulnea. Quia 5 revelatus est in cœlo gladius meus; ecce super Idumæam revelatus est, & super populũ quẽ condemnavi in judicio. Gladius enim in conspectu Dñi 6 repletus est sanguine, impinguat est adipe, sanguine regũ & dominatorum, & adipe renum principũ; quoniam occisio est corã Dño in Bosra, & in- 7 terfectio magna in terra Edom. Et occidentur fortes cum eis, et domi- natores cum ducibus; & inebriabitur eorũ sanguine ipsorũ terra; & pul- vis adipe eorũ impinguabitur. Quia dies vindictæ est corã Dño, annus re- 8 tributionis ad summendam ultionem justam injuriæ Sion. Et converten- 9 tur torrentes *ejus* in picem, & pulvis ejus in sulphur; & erit terra in pi- cem ardentẽ. Noctes & dies non extinguetur: in æternũ ascendet fum° ejus; 10 à generatione in generationes desolabitur: in secula seculorũ non erit qui transeat per eam. Et possidebunt illam cati & ericii; & ululæ, & corvi 11 habitabunt in ea: et extendetur super eam linea desolationis, & perpendi- culum destructionis. Qui dicitabant, Filii liberi sumus, & nolebant susci- 12 pere regem super se. Et omnes principes ejus erunt in nihilũ. Succrescent 13 in palatiis ejus spinæ, urticæ, & tribuli in munitione civitatis ejus; & erit habitaculum draconum, & loc° *filiæ struthionis*. Et occurrent feræ catis, & 14 dæmones inter se colludent: veruntamen ibi manebunt noctuæ, & inveni- ent sibi requiẽ. Ibi nidificabit ericius, & pullos excludet, & perdices eorũ 15 garrient in umbra ej°: veruntamẽ ibi congregabuntur milvi alter ad alterũ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܠܗ ܕܐܪܥܐ * ܟܠ * ܡܠܝܐ ܕܬܒܠܐ *

1 * ܩܪܒܘ ܠܡܚܙܐ ܥܡܡܐ ܘܩܫܒܘ ܠܡܠܬܐ ܬܫܡܥ ܐܪܥܐ ܘܟܠ ܕܡܠܝܐ ܒܗ ܬܒܠܐ ܘܫܘܒܬܐ ܕܥܠܡܐ ܘܟܠ ܕܡܬܝܒܝܢ ܒܗ
2 ܡܛܠ ܕܩܨܦ ܐܝܬ ܠܡܪܝ ܥܠ ܟܠ ܥܡܡܐ ܘܚܡܬܗ ܥܠ ܟܠ ܚܝܠܬܗܘܢ ܩܛܠ ܠܗܘܢ ܘܢܬܠ ܠܗܘܢ ܠܛܒܚܐ ܘܢܬܠ ܠܗܘܢ ܠܩܛܠܐ
3 ܘܢܬܪܡܐ ܩܛܠܝܗܘܢ ܘܢܣܩ ܨܚܢܗܘܢ ܡܢ ܦܓܪܝܗܘܢ ܘܢܬܡܣܐ ܛܘܪܐ ܡܢ ܕܡܐ ܕܩܛܠܐ ܘܢܬܡܣܘܢ ܛܘܪܐ ܡܢ ܕܡ ܕܩܛܠܐ
4 ܘܢܬܡܣܘ ܟܠ ܨܒܐ ܕܫܡܝܐ ܘܢܬܛܘܐ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܣܦܪܐ ܘܟܠ ܨܒܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܒܠܐ ܐܝܟ ܕܢܦܠ ܥܠܐ ܡܢ ܓܦܬܐ ܘܡܢ ܬܐܬܐ
5 ܐܝܟ ܕܢܦܠ ܥܠܐ ܡܢ ܬܐܬܐ ܕܡܬܩܛܦ ܡܢ ܓܦܬܐ ܡܛܠ ܕܐܬܪܘܐ ܕܝ ܒܫܡܝܐ ܗܐ ܠܐدوم ܢܚܬ ܥܠ ܥܡܐ ܕܚܪܡܬܝ ܠܕܝܢ
6 ܡܠܐ ܕܚܪܒܐ ܕܝܠܝ ܡܬܡܠܝ ܡܢ ܕܡܐ ܘܡܬܡܫܚ ܡܢ ܫܘܢܢ ܕܟܪܝܐ ܘܡܢ ܕܡ ܕܥܬܪܘܬ ܟܪܝܐ ܘܡܢ ܕܡ ܕܬܝܘܣܐ ܡܛܠ ܕܐܝܬ
7 ܕܒܚܐ ܠܡܪܝ ܒܒܨܪܐ ܘܩܛܠܐ ܪܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܐدوم ܘܢܬܪܡܘ ܪܝܡܐ ܥܡܗܘܢ ܘܬܘܪܐ ܥܡ ܬܪܝܢ ܘܢܬܡܣܐ ܐܪܥܗܘܢ ܡܢ ܕܡ
8 ܘܢܬܡܣܐ ܥܦܪܐ ܡܢ ܫܘܢܢ ܡܛܠ ܕܝܘܡ ܢܩܡܬܐ ܠܡܪܝ ܒܫܢܬ ܓܡܠܐ ܕܨܝܘܢ ܘܢܗܘܘܢ ܢܚܠܐ ܕܐܪܥܗ ܠܩܛܪܐ ܘܢܗܘܐ ܥܦܪܗ
9 ܠܩܛܪܐ ܘܢܗܘܐ ܐܪܥܗ ܕܡܬܩܛܦ ܠܩܛܪܐ ܘܠܐ ܢܟܒܐ ܠܥܠܡ ܘܥܠܬܗ ܢܣܩ ܠܥܠܡ ܘܡܢ ܕܪ ܠܕܪ ܬܬܚܪܒ ܠܐ ܢܥܒܪ ܒܗ ܥܠ
10 ܥܠܡ ܘܥܠܬܗ ܢܣܩ ܠܥܠܡ ܘܡܢ ܕܪ ܠܕܪ ܠܐ ܢܬܒܢܐ ܠܗ ܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܐ ܠܐ ܢܥܒܪ ܒܗ ܠܥܠܡ ܘܢܣܒܘ ܒܗ ܩܛܘܬܐ
11 ܘܩܦܘܦܐ ܘܢܫܪܘܢ ܒܗ ܩܪܘܢ ܘܥܘܪܒܐ ܘܢܬܡܠܝ ܒܗ ܩܘܢܝܐ ܘܩܘܦܐ ܘܢܬܡܠܝ ܒܗ ܩܘܢܝܐ ܘܩܘܦܐ ܘܢܬܡܠܝ ܒܗ ܩܘܢܝܐ ܘܩܘܦܐ
12 ܘܢܬܡܠܝ ܒܗ ܩܘܢܝܐ ܘܩܘܦܐ ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܬܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܘܟܠ ܪܒܪܒܝܗ ܢܗܘܘܢ ܠܐ ܢܩܪܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܟܠ ܪܒܪܒܝ
13 ܢܗܘܘܢ ܠܐ ܢܩܪܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܢܣܩ ܩܘܪܝܢ ܒܐܪܡܘܬܗ ܘܩܛܘܦ ܒܐܪܡܘܬ ܩܪܝܬܗ ܘܢܗܘܐ ܐܬܪ ܠܬܢܢܐ ܘܐܪܡܬܐ ܠܒܢܝ
14 ܢܝܬ ܘܢܬܡܣܐ ܛܘܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܥܦܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܛܘܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܥܦܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܛܘܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܥܦܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܛܘܪܐ ܘܢܬܡܣܐ ܥܦܪܐ
15 * ܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘ ܬܪܝܢ ܥܡ ܚܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܢܬܟܢܫܘ ܬܪܝܢ ܥܡ ܚܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܢܬܟܢܫܘ ܬܪܝܢ ܥܡ ܚܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܘܢܬܟܢܫܘ ܬܪܝܢ ܥܡ ܚܕ ܠܡܠܟܘܬܐ

CAP. XXXIV.

Locus judicii.

1 ADeſte populi ad audiendum, auſcultate gentes, audiet terra univerſa, orbis & omnes habitatores ejus: 2 Nam ira Domini eſt contra omnes populos, & indignatio ejus contra omnem exercitum eorum; ut trucidet eos, & tradat eos internecioni. 3 Projicientur confoſſi eorum, malè olebit odor cadaverũ eorum, & fœtebunt montes ob ſanguinem eorum. 4 Etiam contabeſcent omnes cœlorum exercitus, & convolventur cœli ut volumen, & totus exercitus eorum defluet quemadmodum defluit folium è vite, & ut groſſus è fico. 5 Inebriabitur enim gladius meus in cœlis, ecce ſuper Adumæos deſcendet, ſuper populum qui convictus eſt in judicio. 6 Gladius Domini plenus eſt ſanguine, pinguefactus eſt ſanguine & adipe ſaginatorum & hœdorum, & adipe renum arietum: nam victima Domino eſt in Boſar, & cædes magna in terra Adumæorum. 7 Cum his cadent etiam unicornes, & tauri cum juvencis; adeo ut inebrietur terra ſanguine eorum, & pulvis adipe eorum pinguefiat: 8 Quoniam dies eſt ultionis Domino, & annus retributionis judici Sionis. 9 Torrentes ejus in picem convertentur, & pulvis ejus in ſulphur; erítque terra ejus pix ardens, 10 Et non extinguetur noctu neque interdiu, ſed perpetuò aſcendet fumus ejus: vaſtabitur ad æternas generationes, & in ſeculum ſeculorum nemo per eam tranſibit: 11 Sed occupabunt eam cygni et herinacei, et pelicani atque corvi habitabunt in ea: et extendetur ſuper eam filum vaſtitatis, nec erit ibi 12 gaudium; Neque nominabunt ibi regnum, quia cunſti principes ejus erunt in exitium. 13 Naſcentur ſpinæ in palatiis ejus, et cardui atque tribuli in munitione ejus: et erit habitatio canum ſylveſtrium, et paſcua pullis ſtruthionum. 14 Obvios offendent in ea ſpiritus, et dæmon alterum vocabit: ibi reſidebit ſtrix: 15 inveniétque ſibi quietem: Ibi nidificabit herinaceus, excutiet ſe, effodiet, et penetrabit in umbram illius: et ibi congregabuntur milvi alter cum altero:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

1 * اِقْتَرِبُوا أَيُّهَا ٱلْأُمَمُ * وَتَسْمَعُ ٱلرُّوسَاءُ * لِتَسْمَعِ ٱلْأَرْضُ وَٱلسَّاكِنُونَ فِيهَا * ٱلْمَسْكُونَةُ
2 وَٱلشَّعْبُ ٱلَّذِينَ فِيهَا * مِنْ أَجْلِ أَنَّ غَضَبَ ٱلرَّبِّ عَلَى كُلِّ ٱلْأُمَمِ * وَٱلرِّجْزُ عَلَى عَدَدِهِمْ *
3 لِيُهْلِكَهُمْ وَيُسْلِمَهُمْ لِلذَّبْحِ * وَجَرْحَاهُمْ وَأَمْوَاتُهُمْ يُطْرَحُونَ * وَتَصْعَدُ رَائِحَتُهُمْ * وَتَعْفَنُ
4 ٱلْجِبَالُ مِنْ دِمِهِمْ * وَتَطْوِي ٱلسَّمَاءُ مِثْلَ ٱلْكِتَابِ * وَجَمِيعُ ٱلْكَوَاكِبِ تَسْقُطُ مِثْلَ
5 وَرَقٍ مِنْ كَرْمٍ * وَكَمَا تَسْقُطُ وَرَقٌ مِنْ تِينَةٍ * سَكْرَ سَيْفِي فِي ٱلسَّمَاءِ * هَا عَلَى أَدُومَ
6 يَنْزِلُ وَعَلَى شَعْبِ ٱلْهَلَاكِ بِحُكْمٍ * سَيْفُ ٱلرَّبِّ ٱمْتَلَأَ دَمًا * سَمِنَ مِنْ شَحْمِ ٱلْخِرَافِ وَمِنْ
دَمِ ٱلتُّيُوسِ وَٱلْكِلَانِ * وَمِنْ شَحْمِ ٱلتُّيُوسِ وَٱلْكِبَاشِ * لِأَنَّ ٱلذَّبِيحَةَ لِلرَّبِّ فِي بُوصُورَ *
7 وَٱلذَّبْحَ ٱلْعَظِيمَ فِي ٱلْأَدُومِيَّةِ * وَتَسْقُطُ ٱلْأَعْنَاءُ مَعَهُمْ وَٱلْكِبَاشُ وَٱلثِّيرَانُ * وَتَسْكَرُ ٱلْأَرْضُ
مِنَ ٱلدَّمِ * وَتَمْتَلِئُ مِنْ شَحْمِهِمْ * لِأَنَّهُ يَوْمُ حُكْمِ ٱلرَّبِّ * وَسَنَةُ ٱلْمُكَافَاةِ وَٱلْحُكْمِ فِي
8 صَهْيُونَ حَصْرَبَ * وَتَرْجِعُ أَوْدِيَتُهَا لِلْكِبْرِيتِ * وَتَصِيرُ أَرْضُهَا مِثْلَ رَفْتٍ تَحْتَرِقُ لَيْلًا وَنَهَارًا *
9 * وَلَا يُطْفَى إِلَى ٱلدَّهْرِ زَمَانًا * وَيَصْعَدُ دُخَانُهَا إِلَى دَوْرٍ إِلَى جِيلِهَا * تَخْرَبُ وَإِلَى زَمَنٍ كَثِيرٍ
10 تَخْرَبُ * وَتَسْكُنُ فِيهَا ٱلطُّيُورُ وَٱلْقَنَافِذُ وَٱلْحَبَارَى وَٱلْغِرْبَانُ * وَيُلْقَى عَلَيْهَا خَيْطُ مَسَاحَةٍ
11 ٱلْبَرِيَّةِ * وَتَسْكُنُ فِيهَا ٱلْعَنَلَانُ * رُؤَسَاؤُهَا لَا يَكُونُونَ * لِأَنَّ مُلُوكَهَا وَرُؤَسَاءَهَا وَعُظَمَاءَهَا
12 يَصِيرُونَ لِلْهَلَاكِ * وَيَنْبُتُ فِي مُدُنِهَا ٱلْأَشْجَارُ ٱلشَّوْكِيَّةُ وَفِي حُصُونِهَا * وَتَصِيرُ مَأْوَى لِبَنَاتِ
13 آوَى * وَحَصِينٍ لِلنَّعَامِ * وَيَلْتَقِي ٱلْجَانُّ * وَٱلْعَنَلَانُ يَلْتَقُونَ آخَرَ مَعَ آخَرَ * هُنَاكَ تَسْتَرِيحُ ٱلْعَنَلَانُ *
14 لِأَنَّهُمْ وَجَدُوا لَهُمْ رَاحَةً * هُنَاكَ عَسَسُ ٱلْقَنْفَذِ * وَحَضَنَتِ ٱلْأَرْضُ بِقَاعَهَا يَنْبُتُ * هُنَاكَ ٱلْأَنَابِلُ
15 يَلْتَقُونَ وَيَطْرُونَ وُجُوهَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا *

CAP. XXXIV.

1 *Accedite O gentes, audiat principes, audiat terra & qui habitant in ei, orbis & populus exiſtens in eo:* 2 *Quoniam ira Domini eſt adverſus omnes gentes, & furor adverſus numerum earum; ut perdat eas, & mactationi devoveat.* 3 *Vulnerati & mortui earum projicientur, aſcendetque fœtor eorum, & mucefcent montes ex eorum ſanguine.* 4 *Cœlum quoque ut liber complicabitur, & omnes ſtellæ decident ut folia è viti, & quemadmodum labitur folium è fico.* 5 *Inebriatus gladius meus in cœlo, en ſuper Edom & ſuper populum perditionis juſtè deſcendens eſt.* 6 *Gladius Domini replebitur ſanguine, pinguefcet adipe agnorum, & ſanguine hircorum & arietum, & adipe hircorum & arietum; quia ſacrificium Domino erit in Boſor, & ingens mactatio in Edomæa.* 7 *Corruent etiam cum iſtis divites, & arietes, atque tauri; ita ut inebrietur terra ſanguine, & impleatur adipe eorum:* 8 *Quia dies erit judicii Domini, & annus remunerationis & judicii in Sion aderit;* 9 *Et convertentur in ſulphur torrentes ejus, & terra ejus evadet quaſi pix noctu diuque ardens,* 10 *Et nequaquam extinguenda in æternitatem temporis, & fumus ejus ſurſum aſcendet ad montem ipſius. Evertetur, & ad diuturnum tempus evertetur; Et habitabunt in ea volucres, & herinacei, bubones, & corvi: jacietur ſuper eam filum dimenſionis deſerti, & habitabunt in ea ſtriges.* 12 *Principes ejus non erunt, quia reges ejus, & principes ac magnates ejus interibunt.* 13 *Exorientur in urbibus & arcibus ejus, arbores ſpinoſæ; & erit receptus canum ſylveſtrium, & caula ſtruthionum.* 14 *Dæmones occurrent invicem, & ſtriges offendent altera in alteram. Ibi requieſcent ſtriges, quia invenient ſibi requiem:* 15 *Ibi nidificabunt herinacei: ſic terra certiſſimè ſuos eximet campos: ibi cervi ſibi invicem occurrent, ſeſeque coram videbunt.*

ישעיה: לה לו

, defuit non eis ex unum : legite &, Domini libro *desuper* Requirite
16 דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה
, præcepit ipsum meũ os quia *sium desiderata* non suo socio unumquodque
אִשָּׁה רֵעוּתָהּ לֹא פָקָדוּ כִּי־פִי הוּא צִוָּה
,sortem eis fecit cadere ipse Et ,ea cõgregavit ipse ej' spirit' &
17 וְרוּחוֹ הוּא קִבָּצָן: וְהוּא־הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל
,tã possidebunt seculum in usque : linea in eis eam divisit ejus manus Et
יָדוֹ חִלְקָתָהּ לָהֶם בַּקָּו עַד־עוֹלָם יִירָשׁוּהָ
,ea in' habitabunt generatione & ,generationes in
לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ־בָהּ:

CAP. XXXV. לה

florebit & ,solitudo exultabit & : *siccitas* & , desertum *eis in Gaudebunt*
1 יִשְׂשׂוּם מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתָפְרַח
,exultatione etiam exultabit & ,germinabit Germinando .rosa veluti
2 כַּחֲבַצֶּלֶת: פְּרֹחַ יָפְרִיחַ וְגָל אַף גִּילַת
ipsi : *Saron* & , *Charmel* decor ,ei est data Lebanon gloria *iouando* &
רִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן־לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְהַשָּׁרוֹן הֵמָּה
,nostri Dei decorem ,DOMINI gloriam videbunt manus Confortate
3 יִרְאוּ כְּבוֹד־יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ: חַזְּקוּ יָדַיִם
,corde *inquietis* Dicite .roborate *lubanis* genua & : remissas
4 רָפוֹת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ: אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי־לֵב
retributio ; veniet *ultio* vester Deus ecce : timeatis ne, Confortamini
חֲזָקוּ אַל־תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבוֹא גְּמוּל
aperientur Tunc .vos faciet salvos & , veniet ipse : Dei
5 אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיוֹשִׁיעֲכֶם: אָז תִּפָּקַחְנָה
saliet Tunc .patebunt surdorum aures & : cæcorum oculi
עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה: אָז יְדַלֵּג
sunt scissæ quia : muti lingua *præconia dicet* & , claudus cervus sicut
6 כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי־נִבְקְעוּ
aridus locus erit Et .solitudine in flumina & , aquæ deserto in
מַיִם בַּמִּדְבָּר וּנְחָלִים בָּעֲרָבָה: וְהָיָה הַשָּׁרָב
draconum habitaculo in : aquarum *scaturigines in* , *sitis* & , stagnum in
7 לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם בְּנְוֵה תַנִּים
ibi crit Et .junco & , calamo atrium , ejus accubitus
רֶבְצוֹ חָצִיר לְקָנֶה וְגֹמָא: וְהָיָה־שָׁם
cã transibit non : *ei* vocabitur *sanctitatis* via & , via & , *strata* semita
8 מְסִלּוּל וְדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ לֹא־יַעֲבָרֶנּוּ
,errabunt non stulti & , viam *ambulans* : ipsis *hæc* & , pollutus
טְמֵא וְהוּא־לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וְאֱוִילִים לֹא יִתְעוּ:
hæc , eam *conscendet* non *ferarum* *effractor* & , leo ibi erit Non
9 לֹא־יִהְיֶה שָׁם אַרְיֵה וּפְרִץ חַיָּה בֹּל־יַעֲלֻנָּה לֹא
DOMINI redempti Et .redempti ambulabunt & : ibi invenietur
10 תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְאוּלִים: וּפְדוּיֵי יְהוָה
,eorũ caput super seculi lætitia & ,*præconio in* Sijon venient &,revertẽtur
יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם
,gemitus & , *mœror* fugient &,apprehendent lætitiam &,gaudium
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:

CAP. XXXVI. לו

ascendit , Chizchijahu regis anno decimo-quarto in fuit Et
1 וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
,munitas ,Jehudah civitates omnes contra Assur rex Sancherib
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
,eas cepit &
וַיִּתְפְּשֵׂם:

Versio VULG. LAT.

16 Requirite diligenter in libro Domini, & legite : unum ex eis non defuit, alter alterum non quæsivit : quia quod ex ore meo procedit, ille mandavit, & spiritus ejus ipse congregavit ea. Et ipse misit eis sortem, & manus ejus divisit eam illis in mensuram : usque in æternum possidebunt eam, in generationem & generationem habitabunt in ea.

CAP. XXXV.

1 LÆtabitur deserta & invia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans : gloria Libani data est ei : decor Carmeli, & Saron, ipsi videbunt gloriam Domini & decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas, & genua
4 debilia roborate. Dicite pusillanimis ; Confortamini, & nolite timere : ecce Deus vester ultionem adducet retributionis : Deus ipse veniet, &
5 salvabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorũ, & aures surdo-
6 rum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum : quia scissæ sunt in deserto aquæ, & tor-
7 rentes in solitudine. Et quæ erat arida, erit in stagnum, & sitiens in fontes aquarum. In cubilibus, in quibus priùs dracones habitabant, orietur vi-
8 ror calami & junci. Et erit ibi semita & via, & via sancta vocabitur : non transibit per eam pollutus, & hæc erit vobis directa via, ita ut stulti
9 non errent per eam. Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi : & ambulabunt qui
10 liberati fuerint. Et redempti à Dño convertentur, & venient in Sion cum laude : & lætitia sempiterna super caput eorum : gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in quartodecimo anno regis Ezechiæ, ascendit Sennacherib rex Assyriorum super omnes civitates Juda munitas, & cepit eas.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Ἀεὶ ζητῶν εὑρήσεις, καὶ μία οὐκ ἐκ τῶν ἀπόλετο· ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ (π) ἐζήτησαν, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῖς ἐνετείλατο, καὶ
17 τὸ πνεῦμα αὐτοῦ (ρ) συνήγαγεν (π) αὐτά. Καὶ αὐτὸς ἐπέβαλεν αὐτοῖς κλῆρος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ διεμέρισε βόσκεσθαι· εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον (σ) κληρονομήσετε, γενεὰς γενεῶν ἀναπαύσουσι ἐπ' αὐτῆς.

MS. A. (π) ἐξεζήτησαν, ὅτι κύριος ἐνετείλατο αὐτοῖς, (ρ) αὐτός. (σ) κληρονομήσαι εἰς γενεάς

ΚΕΦ. λε'.

1 Ἔτρεμόντι ἔρημος διψῶσα, ἀγαλλιάσω ἔρημος, καὶ ἀνθήσει ὡς κρίνον. Καὶ ἐξ-
2 ανθήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου, (α) ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαός μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ Θε-
3 οῦ. Ἰσχύσατε χεῖρες ἀνειμένας, καὶ γόνατα
4 ἐξελυμένα. Παρακαλέσατε οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ· ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν κρίσιν (ι) ἀνταποδίδωσι, καὶ ἀνταποδίδοσι, αὐτὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς.
5 Τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ
6 ὦτα κωφῶν ἀκούσουσι. Τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλὸς, (β) τραυλὴ γλῶσσα μογιλάλων, ὅτι ἐῤῥάγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ
7 φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ· Καὶ γένεται ἡ ἄνυδρος εἰς ἕλη, καὶ εἰς τὴν διψῶσαν γῆν πηγὴ ὕδατος ἔσται, ὀπεῖ εὐφροσύνη ὀρνέων,
8 ἐπαύλεις καλάμου καὶ ἕλη. (δ) Ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς καθαρὰ, καὶ ὁδὸς ἁγία κληθήσεται, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος, οὐδὲ (ε) ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς ἀκάθαρτος· οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσι.
9 Καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲ θὴρ (ζ) πονηρῶν θηρίων οὐ μὴ ἀναβῇ (η) εἰς αὐτὴν, οὐδὲ μὴ
10 εὑρεθῇ ἐκεῖ, ἀλλὰ πορεύσουσι ὀν αὐτῇ λελυσγωμένοι, καὶ σωιγμένοι διὰ κύριον, (θ) καὶ ἀποστραφήσονται, καὶ ἥξουσιν εἰς Σιὼν μετ' εὐφροσύνης, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν· ὅτι (ι) τὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἄνεσις καὶ ἀγαθίαμα, καὶ εὐφροσύνη κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀπόδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός.

MS. A. (α) καὶ ἡ δόξα (ι) ἀνλαποδώσει (β) καὶ τραυλὴ ἔσται (γ) ἡ ἄνυδρος ἔσται (δ) Ἐκεῖ ἔσται (ε) ὀκεῖ ἔσται (ζ) θηρίων θὴρ πονηρῶν (η) ἐπ' αὐτὴν, (θ) ἀποστραφήσονλαι (ι) τὸ κεφαλῆς

ΚΕΦ. λς'.

1 Καὶ ἐγένετο τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος Ἐζεκίου, ἀνέβη Σενναχηρὶμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας τὰς ὀχυρὰς, καὶ (α) ἔλαβεν αὐτάς.

MS. A. (α) ζωπλαβεν αὐτάς.

Numero transierunt, & una ipsarum non perijt : altera alteram non requisierunt : quia Dominus eis mandavit, & spiritus ipsius congregavit ea. Et ipse mittet eis sortes, & manus ejus distribuit, ut pascantur : in æternum tempus possidebitis : generationes generationum requiescent super eam.

CAP. XXXV.

1 LÆtave desertum sitiens : exultet solitudo, & floreat quasi lilium. Et (a) efflorebunt, & exul-
2 tabunt deserta Jordanis : gloria Libani data est ei, & (b) honor Carmeli. Et populus meus videbit gloriam Domini, & altitudinem Dei. Confortamini, manus
3 remissæ, & genua dissoluta. Consolamini vos, pusillanimes mente,
4 confortamini, nolite timere. Ecce Deus noster judicium retribuit, & retribuet : ipse veniet, & sal-
5 vabit nos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum audient. Tunc saliet, sicut cervus,
6 claudus : expedita autem erit lingua balborum : quia scissa est in deserto aqua, & vallis in terra
7 sitienti : Et erit inaquosa in pradis : & in sitiente terra fons aquæ erit ; ibi lætitia avium, (c) cau-
8 læ arundinis, & paludes. Erit ibi via munda, & via sancta vocabitur : & non transibit illic immundus : neque erit ibi via im-
9 munda : qui autem dispersi sunt, ibunt super eam, & non errabunt. Et non erit ibi leo : & mala bestia non ascendet in eam, neque in-
10 venietur ibi : sed ambulabunt in ea Redempti, & congregati per Dominum. Et revertentur, & venient in Sion cum lætitia : & lætitia sempiterna super caput eorum. Super caput enim eorum laus, & exultatio, & lætitia apprehendet eos : fugit dolor, & tristitia, & gemitus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in quarto & decimo anno regnante Ezechiã, ascendit Sennacherim rex Assyriorum super civitates Judæ munitas, & cepit eas.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 תְּבַעוּ מֵעַל סִפְרָא דְיְיָ וּקְרָוֹ חָדָא מִנְּהוֹן לָא שְׁרָת וְאִתְּתָא לְחַבְרַתְּהּ לָא עֲבִיבַת אֲרֵי
17 בְּמֵימְרֵיהּ יְתַכְּנִשָׁן וּרְעוּתֵיהּ יְתַקְרָבָן: וְהוּא בְּמֵימְרֵיהּ רְמָא לְהוֹן עֲדָבָא וּרְעוּתֵיהּ
פְּלִיג לְהוֹן בְּחוּטָא עַד עָלְמָא יַחְסְנוּנָהּ לְדוּר וְדוּר יִשְׁרוֹן בָּהּ:

לה

1 יְחֵדוּן דְּיַתְבִין בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא צִיחְיָא וְיִבְעוּן דְּשָׁרָן בְּמֵישְׁרָא וְיִזְהַרוּן כְּשׁוּשַׁנְיָא: מְדַן
2 יְרוּצוּן וְיַחְדוּן אַף בְּגִיס וְחַדְוָא יְקַר לְבָנָן יִתְיְהִיב לְהוֹן וּיוּ כַּרְמֵלָא וְשָׁרוֹנָא בֵּית יִשְׂרָאֵל
דִּלְהוֹן אַמְרִין אִלֵּין אִנּוּן חֲזוּן יְקָרָא דְיְיָ וּיוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא דְאֱלָהָנָא: אָמַר נְבִיאָ תַּקִּיפוּ יְדִין
4 דְּמַרְשְׁלָן וּרְכוּבִין דְּרָעֲלָן חַסְּנוּ: אֲמַרוּ לְרַהוֹטְנִין בְּלִבְּהוֹן לְמֶעְבַּד אוֹרַיְתָא תַּקִּפוּ וְלָא
תִּדְחֲלוּן הָא אֱלָהְכוֹן לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת דִּין אַתְגְּלֵי מְרֵי נְמַלְיָא יְיָ הוּא יִתְגְּלֵי וְיִפְרְקִנְכוֹן
5 בְּכֵן יִתְפַּתְּחוּן עֵינֵי בֵית יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן כְּסִמְן מִן אוֹרַיְתָא וְאוֹדְנֵיהוֹן דְּכַרְשִׁין לְקַבְּלָא
6 לְמִלֵּי נְבִיאָ יִצְיָתוּן: בְּכֵן בְּמַחֲזוֹהוֹן גְּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל דְּמִתְכַּנְּשִׁין וְסָלְקִן לְאַרְעָהוֹן הָא
כְּאַיָּלִין קַלִּילִין וְלָא לְאִתְעַבְּדָא וְיִשְׁבַּח לִישָׁנְהוֹן דְּהָוָה בְּלִים אֲרֵי בְּכֵן אִתְבְּזִעוּ בְּמַדְבְּרָא
7 מַיָּא וְנַחֲלַיָּא בְּמֵישְׁרָא: וּיְהֵי שְׁרוּבָא לַאֲגַמִּין דְּמַיִן וּבֵית צַחְוָנָא לְמַבּוּעֵי מַיָּא אֲתַר דְּהָוָה
יְרוּדִין שָׁרְיָן תַּמָּן יִסְקוּן קָנֶה וְגוּמָא: וּיְהֵי תַּמָּן כְּבַשׁ אוֹרַח וְתִקּוּן אוֹרְחָא דְקוּדְשָׁא
8 יִתְקְרֵי לַהּ לָא יְעַדּוּן בָּהּ מְסָאֲבִין וְלָא יִסְקְנוּן עֲדֵי אוֹרְחָא וְדִלְהוֹן אֲלֵיפוּ לָא יִטְעוּן: לָא יְהֵי
9 תַּמָּן מַלְכָּ מַבְאִישׁ וְשָׁלְטוֹן מְעִיק לָא נְוֹגְנֵיהּ וְלָא יִשְׁתְּכַחְנוּן תַּמָּן וְיִהְכּוּן פְּרִיקִין: וּפְרִיקֵיָא
10 דְיְיָ יְתוּבוּן וְיַתְכְּנְשׁוּן מִבְּנֵי גְלוּתְהוֹן וְיֵעְלוּן לְצִיּוֹן בְּתוּשְׁבַּחְתָּא וְחֶדְוַת עָלְם תְּהֵי לְהוֹן
דִּי לָא פְסָקָא וַעֲנָן יְקַר תְּהֵי מַטֵּל עַל רֵישְׁהוֹן יְשַׁבְּחוּן וְיִסוּף מִנְּהוֹן מַבְּיַת
יִשְׂרָאֵל דְּנָגָא וְתַנְיָחָתָא:

לו

1 וַהֲוָה בְּאַרְבַּע עַסְרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה סְלִיק סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל כָּל קִרְוֵיָא
דְּבֵית יְהוּדָה קְרִיתָא וְאַחֲדִנּוּן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Requirite in libro Dñi, & quærite ; unum ex eis non defuit, nec alterum
16 alteri moram affert, quia in verbo ejus congregabuntur : & in *voluntate*
ejus conjungentur. Et ipse in verbo suo misit eis sortem ; & in voluntate
17 sua divisit eis funiculo; usque in seculum possidebunt eam; in generationem & generationem habitabunt in ea.

CAP. XXXV

1 EXultabunt qui habitant in deserto, in terra arida ; & gaudebunt qui morantur in campestribus, & splendebunt sicut lilia. Exultantes exultabunt,
2 & gaudebunt exultatione & gaudio. Gloria Libani data est eis ; decor Carmeli & Saron: domus Israel quibus dicuntur hæc, ipsi videbunt gloriã
3 Dñi, decorem laudis Dei noster. Dixit *Propheta* : Confortate manus dis-
4 solutas, & genua trementia roborate. Dicite festinis corde ut operentur secundùm legem, Confortamini, et nolite timere: ecce Deus vester revela-
5 tur ut faciat vindictam judicii : Dñs auctor retributionis ipse revelabitur & salvabit vos. Tunc aperientur oculi domus Israel, qui sunt quasi cæci à le-
6 ge ; & aures eorum qui sunt quasi surdi ad audienda verba prophetarum, audient. Tunc cùm viderint exules Israelitarum congregatos ascendere in terram suam more cervorum velocissimorum, ita ut non derineantur ;
7 laudabit lingua eorum, quæ erat quasi muta, quòd *tunc* diffissæ sint in deserto aquæ, & torrentes in solitudine. Et erit arida in stagna aquarum, &
8 locus sitiens in fontes aquarum. In loco ubi prius dracones habitabant, ibi multiplicabuntur calamus & juncus. Et erit ibi via trita & recta, Via san-
9 cta vocabitur, non transibunt per eam immundi, & non deficient usque in viam : & qui non didicerint, non errabunt per eam. Non erit ibi rex ma-
10 lefaciens, nec dominator tribulans pertransibit eam ; imò illic non invenientur : ibúntque redempti. Redempti autem à Dño revertentur & congregabuntur de medio captivitatis suæ, & venient ad Sion cum laude. Et lætitia sempiterna erit eis, quæ nunquam cessabit, & nubes gloriæ erit obumbrans super capita eorum : gaudium & lætitiam invenient; & cessabit ab eis, & à domo Israel dolor & gemitus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in decimo quarto anno regis Ezechiæ, ascendit Senacherib rex Assyriæ sup omnes civitates domus Judæ munitas, & obtinuit eas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܒܥܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܡܪܝܐ ܘܩܪܘ. ܠܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܦܣܩ ܐܦ ܠܐ ܚܕ. ܟܡܐ ܕܦܘܡܗ ܡܦܩܕ ܗܘ ܠܗܘܢ ܕܢܦܠܘ ܒܗ ܠܐ ܚܕ. ܠܥܠܡ ܕܪܗܡ ܢܫܪܘܢ ܒܗ ܕܪ ܕܪܝܢ.
17 * ܘܗܘ ܡܦܩ ܠܗܘܢ ܚܘܛܐ. ܘܝܕܗ ܡܦܩܬ ܠܗܘܢ ܒܚܘܛܐ. ܠܥܠܡ ܢܚܠܘܢ ܠܗ ܠܥܠܡ ܕܪ ܕܪܝܢ.

1 * ܬܬܚܕܐ ܡܕܒܪܐ ܘܝܒܫܐ. ܘܬܬܪܘܨܢ ܡܪܝܐ ܘܦܪܚ. ܐܝܟ ܐܒܐ ܘܦܪܚ ܐܝܟ ܪܘܫܐ. ܘܢܦܪܚ ܘܢܬܪܢܢ.
2 ܒܦܪܚܐ ܘܒܬܪܢܢܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܟܒܘܕ ܠܒܢܢ ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܘܟܒܘܕ ܡܪܝܐ ܘܡܪܝܐ ܢܚܙܘܢ ܠܗ. ܟܒܘܕ ܡܪܝܐ ܘܟܪܡܠ ܢܚܙܘܢ ܠܗ.

* ܗܢܘܢ ܕܚܠܫܐ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܒܪܝܐ ܪܓܠܝܗܘܢ ܩܛܝܢ ܐܡܪܘ ܠܡܬܪܝܢ ܠܒܐ ܬܬܩܦܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘ.
3 ܗܐ ܐܠܗܟܘܢ ܢܬܐ ܢܩܡܬܐ ܐܬܐ ܠܡܫܠܡ ܢܩܡܬܐ ܐܠܗܐ ܢܦܪܩ ܘܢܫܙܒ ܠܟܘܢ.
4 ܗܢܘܢ ܕܚܠܫܐ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܒܪܝܐ ܪܓܠܝܗܘܢ ܩܛܝܢ ܐܡܪܘ ܠܡܬܪܝܢ ܠܒܐ ܬܬܩܦܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘ.
5 ܗܐ ܐܠܗܟܘܢ ܢܬܐ ܢܩܡܬܐ ܐܬܐ ܠܡܫܠܡ ܢܩܡܬܐ ܐܠܗܐ ܢܦܪܩ ܘܢܫܙܒ ܠܟܘܢ.
6 ܐܝܟ ܕܥܘܪܐ ܢܬܦܬܚܢ ܥܝܢܝ ܛܪܝܢ ܘܐܕܢܝ ܛܪܝܢ ܢܬܦܬܚܢ ܠܫܡܥ ܠܫܢ ܐܠܝܡܐ ܢܬܦܬܚ ܘܢܪܢܢ.
7 ܡܛܠ ܕܡܝܐ ܢܦܩܘ ܒܡܕܒܪܐ ܘܢܗܪܐ ܒܡܫܘܢܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܩܝܡܐ ܠܐܪܥܐ ܕܨܡܐ ܠܡܝ ܢܗܪ ܡܝܐ. ܒܐܬܪ ܕܬܢܢܐ ܘܩܢܐ ܢܗܘܢ ܒܪܝܐ ܕܩܢܐ ܘܓܘܡܐ.
8 ܘܐܪܚܐ ܪܡܐ ܘܐܪܚܐ ܕܡܫܝܚ ܢܗܘܢ ܠܗ. ܠܐ ܢܥܒܪ ܒܗ ܐܪܚܐ ܕܛܢܦ ܘܠܐ ܢܗܘܢ ܒܗ ܐܪܚܐ ܕܫܘܛܐ. ܘܢܗܠܟܘܢ ܠܗ ܠܐ ܢܛܥܘܢ ܒܗ.
9 ܠܐ ܢܗܘܐ ܬܡܢ ܐܪܝܐ. ܘܠܐ ܢܥܠ ܒܗ ܠܐ ܢܫܟܚ ܐܪܝܐ. ܘܢܗܠܟܘܢ ܦܕܝܐ ܒܗ ܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܐܪܝܐ.
10 ܘܦܕܝܐ ܕܡܪܝܐ ܢܬܦܪܩܘܢ. ܘܢܐܬܘܢ ܠܨܗܝܘܢ ܒܪܢܢܐ. ܘܥܠ ܪܫܗܘܢ ܫܘܒܚܐ ܕܥܠܡ. ܚܕܘܬܐ ܘܚܕܘܬܐ ܢܣܬܦܩܘܢ. ܐܒܠܐ ܘܢܚܐ ܢܦܪܚ ܘܢܬܪܚܩ.

* ܗܢܘܢ ܕܚܠܫܐ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܒܪܝܐ ܪܓܠܝܗܘܢ ܩܛܝܢ ܐܡܪܘ ܠܡܬܪܝܢ ܠܒܐ ܬܬܩܦܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘ.
1 ܗܐ ܐܠܗܟܘܢ ܢܬܐ ܢܩܡܬܐ ܐܬܐ ܠܡܫܠܡ ܢܩܡܬܐ ܐܠܗܐ ܢܦܪܩ ܘܢܫܙܒ ܠܟܘܢ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * يعيّ جاروا * وواحدٌ منهم لا يهلك * ولا يطلب الآخر الآخر * لأنّ الربّ أمرهم * وروحه
17 جمعهم * وهو يضع لهم حطوطًا * ويك قسمت لهم * ليرعوا إلى الدهر زمانًا * ترث جيل
الأجيال * ويسرّحون عليها * الفصل الخامس والثلثون *

1 * افرحي أيّها البريّة العطشانة * ولتبتهج البريّة * ولتزهر مثل السوسن * تزهر وتفرح بالغاية
2 وتبتهج بزاري الأردن * فقد أعطي لها شرف لبنان وكرامة الكرمل * وسعي يعاين مجد الربّ
وعلو الله * تحيّص النبيّ للضعفاء وتقويه لهم * وتبشّره بمجيء المسيح *

3 * تقوي أيّها الأيدي المسترخية والركب المكلّة * تعزّوا وقولوا لصغيري الأنفس بصبرهم *
4 تقولوا لا تخافوا * ها إلهنا جاء انتصافًا ويجازي * هو يأتي ويخلّصنا * حينئذ تفتح أعين العميان *
5 وتسمع آذان الصمّ * حينئذ يقفز الأعرج مثل الأيّل * ويصير لسان البكم فصيحًا * لأنّ الماء
7 انبثق في البريّة * والوادي في أرض عطشانة * ويصير العديم الماء غابات * وفي الأرض العطشانة
8 يكون ينبوع الماء * هناك يكون سرور الطيور ومأوى بنات آوى * وقصب وعواب * ويكون
هناك طريق نقيّة * ويدعى طريق طاهرة * ولا يجوز هناك نجس * ولا يكون هناك أيضًا طريق
9 نجسة * المتعرّفون يعبرون فيها ولا يضلّون * ولا يكون هناك أسد * ولا من الوحوش الخبيثة لا
10 يصعد إليها * ولا يوجد هناك * لكن يسلك فيها المفتدون والمجتمعون من الربّ * ويصيرون
يأتون إلى صهيون بسرور وابتهاج * وعلى رؤسهم سرور أبدي * لأنّ على رؤسهم تسكبه
ويهجه * ويتسلّمهم السرور * بعد عنهم الوجع والحزن والتنهّد *

* الفصل السادس والثلثون * الوحي السادس عشر * وهو الإصحاح السابع عشر *
* ذكر ما أصاب ملك الموصل من الهلاك بصلاة حزقيّا الملك *

1 * وكان في السنة الرابعة عشر لحزقيّا الملك * صعد سنحاريب ملك الموصليّين على
مدن يهوذا الحصينة وأخذها *

(Quærite in libro Domini, & legite; nam ne 16
unum quidem ex iis *quæ ibi narrantur*, omitetur) alter alterum non quæret, sed ipse ore
suo præcipiet, & spiritus ejus congregabit il- 17
los: Ipse jaciet eis sortes, ejusdémque manus
dividet eis mensuras: ut ad æternitatem usque
possideant eam, & in generationem generationum habitent in ea.

CAP. XXXV.

LÆtabitur desertum sitibundum, & exul- 1
tabit planities, & florebit tanquam narcissus,
Et exultabit tanquam capreus: honor Libani 2
gloriosè dabitur ei cum nitore Charmeli &
Saronis: hi videbunt majestatem Domini, & nitorem Dei nostri.

Finis primæ partis.

Admonitio & consolatio ad imbecilles, quòd venturus sit Salvator, eosque redempturus.

Confortamini manus remissæ, genua tremula 3
confirmamini: Dicite pusillanimis, Robora-
mini, & ne metuite: ecce Deus vester ultor ven- 4
turus est, Deus servator venturus est & redem-
pturus vos. Tunc aperientur oculi cæcorũ, & 5
aures surdorũ referabuntur: Tunc saliet clau- 6
dus tanquam cervus, & expedita erit lingua
muti: quia eruperunt aquæ in deserto, & tor- 7
rentes in planitie: Erunt stagna in loco deser-
to, & fontes aquarũ in locis sitibundis: nasce-
tur gramen arundo & juncus in cubili canum
sylvestriũ. Et erit illic semita quæ via sancta 8
vocabitur, p quam non transibit immunditia,
nec patebit adit⁹ *iniquitati*: ubi ne stulti quidé
errabunt: Ubi non erit leo, quò feræ pnicioſæ 9
nequaquam ascendent, nec reperientur illic.
Et abibunt redempti, redempti *inquam* à 10
Domino, & reversi ingredientur in Sionem
cum gloria: in æternum erit lætitia super capita eorum, jucunditatem & gaudium assequentur, fugiéntque mœrores ac gemitus.

CAP. XXXVI.

COntigit autẽ anno decimo quarto Heze- 1
ciæ regis Judæ, ut invaderet Sanherib rex Assyriæ oẽs urbes Judæ munitas, & caperet eas.

Magnâ *copiâ transibunt*, & nullus eorum 16
perebit, nec alter alterum quæret: quia
Dominus præcipiet eis, & spiritus ejus
congregabit illos; Ipseque tonet eis lineas, & manus ejus distribuet illis; ut 17
pascantur in æternum tempus, possidebunt in æva sempiterna, & *quiescant super eam.*

CAP. XXXV.

LÆtare O desertum aridum, *hilare-* 1
scat solitudo, & *floreat velut lilium*:
Floreant, & *præter modum gaudeant & exultent solitudines Jordanis*; *quia data* 2
jam est eis præstantia Libani & honor Charmeli, & populus meus videbit gloriam Domini & eminentiam Dei.

Adhortatio Prophetæ ad languentes, eorumque animatio: & prædictio adventûs Christi.

Confirmamini O manus remissæ & genua 3
dissoluta: *Consolamini*, & *dicite pusillanimis mente*, *Sumite animos*, *ne timeatis*: *ecce Deus noster ex æquo rependit* 4
nobis, *ac rependet*: *ipse veniet*, *redimetque nos. Tunc aperient se oculi cæcorum*, & *audient aures surdorum*: *Tunc* 5
saliet claudus quasi cervus, & *erit* 6
lingua mutorum disserta: *quoniam aquæ eruptæ in deserto*, & *fluvius in terra sitibunda*: *Quæ caret aquâ*, *redigetur in* 7
sylvas; & *in arida tellure erit aqua scaturiens*: *illic erit volucrum voluptas*, & *habitatio canum sylvestrium*, *arundines*, & *junci*. *Erit etiam ibi via munda*, & *vocabitur via pura*, & *non transibit illac impurus*, *nec erit illic deinceps* 8
via immunda dispersis transibunt per eam, & *non errabunt*. *Non erit ibi leo*, *nec ulla malarum belluarum ascendet ad eam*, *aut reperietur ibi*: *Sed ambulabunt* 9
in ea redempti & collecti à Domino, & *proficiscentur perveniente ad Sionem cum* 10
lætitia & exultatione, & *erit super capita eorum gaudium perenne*, *quæ super capita eorum canticum erit ac lætitia*, & *occupabit eos gaudium*, *recedet ab eis dolor*, *tristitia*, & *gemitus*.

CAP. XXXVI.

Revelatio decima sexta.
Textus decimus septimus.
Narratio exitii quod accidit regi Assyriæ per orationem Hezeciæ regis.

ET factum est anno decimo quarto regis Hezeciæ, ut ascendens Sanherib rex 1
Assyriorum contra urbes Judæ munitas caperet eas.

ישעיה : לו

ad Jerusalaim in Lachis de Rabsacheh Assur rex misit Et
2 וַיְשַׁלַּח מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת־רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלִַם אֶל־
piscinæ aquæductu in stetit & : gravi virtute in Chizchijahu regem
הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחַיִל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בִּתְעָלַת הַבְּרֵכָה
Eljachim eum ad est egressus Et .fullonis agri sirata via in superioris
3 הָעֶלְיוֹנָה בְּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס : וַיֵּצֵא אֵלָיו אֶלְיָקִים
Joach & , scriba Sebnah & : domum super qui , Chilchijahu filius
בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח
Dicite , Rabsacheh eos ad dixit Et .commencefaciens Asaph filius
בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר : וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־
, Assur rex magnus rex dixit sic : Chizchijahu ad nunc
נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר
,labiorum verbum certe Dixi ? fidisti cui hæc fiducia Quæ
4 מָה הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ : אָמַרְתִּי אַךְ־דְּבַר שְׂפָתַיִם
quia , fidisti quo super nunc : prælium ad fortitudo & , consilium
עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי
fracto , arcanis fabro super fidisti Ecce ? me contra rebellisti
מָרַדְתָּ בִּי : הִנֵּה בָטַחְתָּ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ
ejus arca in intrabit & eo super vir fuerit innix cui ; Ægypto super isto
הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמָךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ
,eo super fidentibus omnib Ægypti rex Porhoh sic : eã perforabit &
וְנִקָּבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים עָלָיו :
iste nonne : fidimus nostro Deo Domino In , me ad dixeris si Et
7 וְכִי־תֹאמַר אֵלַי אֶל־יהוה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלֹא הוּא
,ejus altaria & ejus excelsa Chizchijahu fecit removere cujus
אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו
ejus altaris facies Ad : Jerusalaim & , Jehudah ad dixitque
וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ :
regi meo domino obsecro fidejube nunc Et ? vos incurvabitis
8 וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
tibi dare potueris si , equorum duo millia tibi dabo & : Assur
אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֵת לְךָ
unius ducis facies vertere facies quomodo Et .eos super equitantes
רֹכְבִים עֲלֵיהֶם : וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֶת־פְּנֵי פַחַת אֶחָד
,Ægypto super tibi confidas ut : minimorum mei domini servorum
עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם
ascendi Domino absque numquid nunc Et ? equites & currum propter
9 לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים : וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יהוה עָלִיתִי
ascende : me ad dixit Dominus ? eã corrumpendam ad ,istam terram contra
עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְהַשְׁחִיתָהּ יהוה אָמַר אֵלַי עֲלֵה
, ebnah & , Eljachim dixit Et .eam corrumpe & , istam terram ad
אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ : וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא
, Syriacè tuos servos ad obsecro Loquere : Rabsacheh ad Joach &
10 וְיוֹאָח אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֵּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרַמִּית
auribus in Jehudaicè nos ad loquaris ne & : nos audientes quia
כִּי שֹׁמְעִים אֲנַחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי
,tuo domino ad Nunquid : Rabsacheh dixit Et .murum super qui , populi
11 הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה וַיֹּאמֶר רַבְשָׁקֵה הֲאֶל־
ad nonne ? sta verba loquendum ad , me domin me misit te ad &
אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲלֹא עַל־
, sedentes homines comedendum ad , muro super
הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־חֲרִיאֵיהֶם
clamavit & , Rabsacheh stetit Et ? vobiscum sua urina bibendum ad &
12 וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם : וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא
magni regis verba Audite : dixit & , Jehudaicè magna voce in
בְּקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ אֶת־דְּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
: Chizchijahu ebis imperat Ne , rex dixit Sic .Assur regis
13 מֶלֶךְ אַשּׁוּר : כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ
.vos eruere poterit non quia
כִּי לֹא־יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם :

Versio VULG. LAT.

2 Et misit rex Assyriorũ Rabsacen de Lachis in Jerusalem, ad regem Ezechiam in manu gravi, & stetit in aquæductu piscinæ superioris in via Agri 3 fullonis. Et egressus est ad eũ Eliacim filius Helciæ, qui erat super domũ, & Sobna scriba, & Joahe filius Asaph à commentariis. Et dixit ad eos Rabsaces, Dicite Ezechiæ; Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum; Quæ est ista fiducia, quâ 5 confidis? Aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? super quem habes fiduciam, quia recessisti à me? 6 Ecce confidis super baculum arundineum confractũ istum, sup Ægyptum: cui si innixus fuerit homo, intrabit in manũ ejus, & perforabit eam: sic Pharaon rex Ægypti omnibus, 7 qui confidunt in eo. Quòd si responderis mihi; In Domino Deo nostro confidimus: nónne ipse est, cujus abstulit Ezechias excelsa & altaria, & dixit Judæ & Jerusalem; Coram altari isto adorabitis? 8 Et nunc trade te domino meo regi Assyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex te præbere ascensores 9 eorum. Et quomodò sustinebis faciem judicis unius loci ex servis domini mei minoribus? Quòd si confidis in Ægypto, in quadrigis, & in 10 equitibus: Et nunc numquid sine Domino ascendi ad terrã istam, ut disperderem eam? Dominus dixit ad me; Ascende super terram istam, & disperde eam. Et dixit Eliacim, & Sobna, & Joahe ad Rabsacen; Loquere ad servos tuos Syrã linguã: intelligimũ enim: ne loquaris ad nos Judaicè in auribus populi, qui est super 12 murum. Et dixit ad eos Rabsaces; Numquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus, ut loquerer omnia verba ista, et non potiùs ad viros, qui sedent in muro, ut comedant stercora sua, et bibant urinam pedum suorum vobiscum? 13 Et stetit Rabsaces, et clamavit voce magnã Judaicè, et dixit; Audite verba regis magni, regis 14 Assyriorum. Hæc dicit rex; Non seducat vos Ezechias, quia non poterit eruere vos.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Καὶ ἀπέστειλε βασιλεὺς Ἀσσυρίων (β) τὸν Ῥαβσάκλιν ἐκ Λάχις εἰς Ἰερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς· καὶ ἔστη ἐν τῇ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀγροῦ τῆς κναφέως. Καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν Ἐλιακεὶμ ὁ τῆς Χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ Σομνᾶς ὁ γραμματεύς, καὶ Ἰωὰχ ὁ Ἀσὰφ ὁ ὑπομνηματογράφος. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς (γ) Ῥαβσάκης, Εἴπατε Ἐζεκίᾳ, Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, βασιλεὺς Ἀσσυρίων, Τί πεποιθὼς εἶ; Μὴ ἐν βουλῇ (δ) καὶ λόγοις χειλέων παρατάξει γίνεσθε; καὶ νῦν (ε) ἐπὶ τίνα πεποιθας, ὅτι ἀπειθεῖς μοι; Ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν πεθλασμένην ταύτην, ἐπὶ Αἴγυπτον. (ζ) ὡς ἂν ὑπεισελθῇ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτὴν, εἰσπεσεῖται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, (η) καὶ τρήσει αὐτήν· οὕτως ἐστὶ Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ. Εἰ δὲ λέγετε, Ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποιθαμεν, Νῦν μὴ εἴπητε τῷ κυρίῳ μου (θ) τῷ βασιλεῖ Ἀσσυρίων, καὶ δώσω ὑμῖν δισχίλια ἵππον, εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ' αὐτούς. Καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι (ι) εἰς πρόσωπον ἑνὸς τοπαρχῶν; οἰκέται εἰσὶν, οἱ πεποιθότες ἐπ' Αἰγυπτίοις, εἰς ἵππον καὶ ἀναβάτας. Καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην πολεμῆσαι (κ) αὐτήν; κύριος εἶπεν πρὸς με, Ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἐλιακεὶμ, καὶ Σομνᾶς (λ), καὶ Ἰωὰχ, Λάλησον πρὸς τοὺς παῖδάς σου Συριστὶ· ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς· καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς Ἰουδαϊστὶ, καὶ ἐνατὶ λαλεῖς εἰς τὰ ὦτα τῶν (᾿) ἀνθρώπων ἐπὶ τῷ τείχει; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς (μ) Ῥαβσάκης, Μὴ πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν ἢ πρὸς ὑμᾶς ἀπέσταλκέ με ὁ κύριός μου, λαλῆσαι τοὺς λόγους τούτους; οὐχὶ πρὸς τοὺς (ν) ἀνθρώπους τοὺς καθημένους ἐπὶ τῷ τείχει, ἵνα φάγωσι κόπρον, καὶ πίωσιν ὄρον μετ' ὑμῶν ἅμα; Καὶ ἔστη (ξ) Ῥαβσάκης, καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ Ἰουδαϊστὶ, καὶ εἶπεν, Ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου, βασιλέως Ἀσσυρίων. Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς, Μὴ (ο) ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας λόγοις, (π) οὐ δύνηται ῥύσασθαι ὑμᾶς.

Et misit rex Assyriorum Rabsacen de Laches in Hierusalem ad regem Ezeciam cum virtute multa. Et stetit in aquæ ductu piscinæ superioris in via Agri fullonis. Et egressus est ad eum Eliacim filius Cholciæ œconomus, & Somnas scriba, & Joach filius Asaph à commentariis. Et dixit eis Rabsaces; Dicite Ezeciæ, Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum; Quid fidens es? Nunquid in consilio, & sermonibus labiorum prælium sit? Et nunc super quem confidisti, quia inobediens es mihi? Ecce fidens es super baculum arundineum confractum istum, super Ægyptum: (cui si innitatur vir super eam, intrabit in manum ejus, & perforabit eam; sic erit Pharao rex Ægypti, & omnes, qui confidunt in eo. Sin autem dicitis, super Dominum Deum nostrum (a) confidimus; Nunc admiscemini Domino meo regi Assyriorum: & dabo vobis duo millia equorum, si poteritis præbere ascensores super eos. Et quomodò potestis avertere in faciem Topa-charum? Servi sunt, qui confidunt in Ægyptiis, in equum, & ascensorem. Et nunc non sine Domino ascendimus super regionem hanc ad oppugnandam eam. Dominus dixit ad me; Ascende super terram istam, & disperde eam. Et dixit ad eum Eliacim, & Somnas, & Joach, Loquere ad servos tuos Syriacè: audimus enim nos: & ne loquaris ad nos Judaicè. Et ut quid loqueris in aures hominum, super murum? Et dixit ad eos Rabsaces; Numquid ad dominum vestrum, vel ad vos misit me dominus meus loqui verba hæc? nónne ad homines, qui sedent super murum? ut comedant stercora, & bibant urinam vobiscum simul? Et stetit Rabsaces, & exclamavit voce magnâ Judaicè, & dixit; Audite verba regis magni, regis Assyrum: Hæc dicit rex; Non seducat vos Ezechias sermonibus: non poterit eruere vos:

MS. A. (β) Ῥαφάκιν ἐκ Λάχεις (γ) Ῥαφάκης (δ) ἢ ἐν λόγοις (ε) ἐπὶ τίνι (ζ) ὃς ἂν ὑπεισηεχθῇ ἐπ' αὐτὴν, (η) οὕτως ἐστὶν (θ) βασιλεῖ (ι) τὸ πρόσωπον τοπαρχῶ ἑνός; (κ) αὐτήν; * Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν (λ) ὁ γραμματεύς, (᾿) ἀνδρῶν καθημένων ἐπὶ (μ) Ῥαφάκης, (ν) ἀνδραε (ξ) Ῥαφάκης, καὶ ἐβόησεν (ο) ὑμᾶς ἀπατάτω (π) οὐ ὁ μὴ δωήσουται

Targum JONATHAN.

2 וְשַׁלַּח מַלְכָּא דַאתּוּר יַת רַב שָׁקֵה מִלָּכִישׁ לִירוּשְׁלֵם לְוַת מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּמִשְׁרְיַת סַגִּיאָן
3 וְקָם בְּמִסְוַיְקַת בְּרֵכְתָּא עִלָּיְתָא דְכֵבִיס חֲקַל מִשְׁטַח קַצְרָיָא : וּנְפַק לְוָתֵיהּ אֶלְיָקִים בַּר
חִלְקִיָּה דִי מִמְּנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דִי מְמַנָּא עַל דָּכְרָנְיָא : וַאֲמַר
4 לְהוֹן רַב שָׁקֵה אֲמְרוּ כְעַן לְחִזְקִיָּה כְּדֵן אָמַר מַלְכָּא דְרַבְּתָּנָא מַלְכָּא דַאתּוּר מָה רוּחְצָנָא
הָדֵין דְּאִתְרַחֲצַתָּא : אֲמַרְתְּ בְּרַם בְּמִמְלַל סְפָן בְּמִלְּדָ וּגְבוּרָא אֲעֵבִיד קְרָבָא כְּעַן עַל מַן
5 אִתְרַחֲצַתָּא אֲרֵי מְרַדְתָּא בִי : הָא אִתְרַחֲצַתָּא עַל סְמָךְ קְנֵי אַרְעִיעָא הָדֵין עַל פַּרְעֹה מַלְכָּא
6 דְמִצְרַיִם דְּאִם יִסְתְּמִיךְ גְּבַרָא עַלְוֹהִי וְיֵעוֹל בְּיָדֵיהּ וִיבוֹעִנֵיהּ כֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְכָל
7 דִסְתְּרְחָצִין עָלְוֹהִי : וַאֲרֵי תֵימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דְיָי אֱלָהָנָא אִתְרַחֲצְנָא הֲלָא הוּא דַאֲעֵדִי
חִזְקִיָּה יַת בְּמַתְוֹהִי וְיַת אֲנוֹהִי וַאֲמַר לְאֲנָשׁ יְהוּדָה וְלִיתְבֵי יְרוּשְׁלֵם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין
8 תִּסְגְּדוּן : וּכְעַן אִתְעָרַב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דַאתּוּר וְאֶתֵּן לָךְ תְּרֵין אַלְפִּין סוּסִין אִם תְּכוּל
לְמַנָּאָה עָלָךְ רָכְבִין עֲלֵיהוֹן : וְאֵיכְדֵין אַרְתְּ מְרַדֵּי לְאַתְבָּא יַת אַפֵּי חַד מִשַּׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי
9 רִבּוֹנִי זְעֵרְיָא וְאִתְרַחֲצַתָּא לָךְ עַל מִצְרַיִם לְרִתְכִּין וּלְפָרְשִׁין : וּכְעַן הֲבַר מִן מֵימְרָא דְיָי
10 סַלְקִית לְאַרְעָא הָדָא לְחַבְּלוּתָהּ יְיָ אֲמַר לִי סַק עַל אַרְעָא הָדָא וְחַבְּלֵהּ : וַאֲמַר אֶלְיָקִים
וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח לְרַב שָׁקֵה מַלֵּל כְּעַן עִם עַבְדָּךְ אֲרֵי שְׁמִעִין אֲנַחְנָא וְאַל תְּמַלֵּל
11 עִמָּנָא יְהוּדִית קֳדָם עַמָּא דִי עַל שׁוּרָא : וַאֲמַר רַב שָׁקֵה הֲלְוָת רִבּוֹנָךְ וְעָלָךְ שְׁלָחַנִי רִבּוֹנִי
לְמַלָּלָא יַת פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין הֲלָא עַל גַּבְרַיָּא דְיָתְבִין עַל שׁוּרָא לְמֵיכַל יַת סַרְקָתְהוֹן
12 וּלְמִשְׁתֵּי יַת מֵימֵי רַגְלֵיהוֹן בְּצִרְיָא עִמָּכוֹן : וְקָם רַב שָׁקֵה וְאַכְלִי בְקָל רַבְיָא יְהוּדִית וַאֲמַר
13 שְׁמָעוּ יַת פִּתְגָּמֵי מַלְכָּא דְרַבְּתָּנָא מַלְכָּא דַאתּוּר : כְּדֵן אֲמַר מַלְכָּא לָא יְטַעֵי לְכוֹן חִזְקִיָּה
14 אֲרֵי לָא יְכוּל לְשֵׁיזָבָא יַתְכוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et misit rex Assyriæ Rabsacen de Lachis in Jerusalem ad regem Ezechiam 2 cum exercitu multo, & stetit in aquæductu piscinæ superioris, in via agri ubi fullones extendunt pannos. Et egressus est ad eum Eliachim filius 3 Elchiæ, qui præpositus erat domus, & Sobna scriba, & Joah filius Asaph à commentariis. Et dixit eis Rabsaces: Dicite nunc Ezechiæ, Hæc dicit 4 rex *magnus* noster rex Assyriæ, Quæ est ista fiducia qua confidis? *Dixi*, 5 utique in loquela labiorum, in consilio, & in potentia faciam bellum; nunc in quem confidis, ut rebelles contra me? *Ecce* confidis in sumen- 6 taculo calami confracti, isto Pharaone rege Ægypti; cui si quis innitatur, intrabit in manum ejus, & perforabit eam; sic Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo. Quòd si dixeritis mihi, In verbo Domini Dei 7 nostri confidimus; nónne ipse est cujus abstulit Ezechias excelsa, & altaria? & dixit viris Judæ, & habitatoribus Jerusalem, Coram altari isto adorabitis? Et nunc commisce te obsecro cum domino meo rege 8 Assyriæ, & dabo tibi duo millia equorum, si poteris tibi constituere sessores super eos. Et quomodo tu putas avertere faciem unius 9 è principibus servis domini meis minimis? & confidis in Ægypto, in curribus & in equitibus. Jam verò, Num sine verbo Domini ascendi 10 contra terram hanc ut disperderem eam? Dominus dixit mihi, Ascende super terram hanc & disperde eam. Et dixit Eliachim & Sobna, & 11 Joach ad Rabsacen, Loquere nunc cum servis tuis Syriacè; intelligimus enim nos: nec loquaris nobiscum Judaicè coram populo qui est super murum. Et dixit Rabsaces, Nunquid ad dominum tuum & 12 ad te misit me dominus meus ut loquar verba hæc? nónne ad viros qui sedent super murum, ut comedant stercora sua, & bibant urinam suam in obsidione vobiscum? Et stetit Rabsaces & clamavit vo- 13 ce magna Judaicè, & ait: Audite verba regis magni, regis Assyriæ. Hæc dicit rex, Ne seducat vos Ezechias, quia non poterit 14 liberare vos.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 * ܘܫܕܪ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪܝܐ ܡܢ ܠܟܝܫ ܠܘܬ ܪܒ ܫܩܝܐ ܘܠܘܬ ܝܪܘܫܠܡ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܘܩܛܝܪ ܐܢܫ ܚܝܠ ܡܪܟܒܬܐ ܘܐܬܐ ܘܩܡ ܥܠ ܡܬܠ ܬܪܥܐ ܕܩܛܪ ܡܢ ܫܘܩܐ ܕܩܛܪ ܚܩܠܐ ܕܩܛܪ ܡܢ ܫܘܩ ܩܛܪ ܚܩܠ

Eruendo :dicendo ,Domino in Chizchijahu vos faciat confidere ne Et
15 ואל־יבטח אתכם חזקיהו אל־יהוה לאמר הצל
.Assur regis manu in hæc civitas dabitur non :Dominus nos eruet
יצילנו יהוה לא תנתן העיר הזאת ביד מלך אשור׃
facite : Assur rex dixit sic quia : Chizchijahu ad audiatis Ne
16 אל־תשמעו אל־חזקיהו כי־כה אמר המלך אשור עשו
,suam vitem vir comedite & ,me ad egredimini & ,benedictionē mecum
אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש־גפנו
Vsque .suæ cisternæ aquas vir bibite & ,suam ficum vir &
17 ואיש תאנתו ושתו איש מי־בורו׃ עד־
terram ,vestrā terram sicut ,terram ad vos tollam & ,me venire
בואי ולקחתי אתכם אל־ארץ כארצכם ארץ
vos inuitat fortè Ne .vincarum & ,panis terram ,multi & ,frumenti
18 דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים׃ פן־יסית אתכם
dii eruerunt nunquid :nos eruet DOMINUS :dicendo ,Chizchijahu
חזקיהו לאמר יהוה יצילנו ההצילו אלהי
Dii Ubi ? Assur regis manu de suam terram vir gentium
הגוים איש את־ארצו מיד מלך אשור׃ איה אלהי
eruerunt quis & ? Sepharvaim Dii ubi ,Arphad & ,Chamath
חמת וארפד איה אלהי ספרוים וכי הצילו את
,istarum terrarum Deos omnes inter Quis ? mea manu de Someron
19 שמרון מידי׃ מי בכל־אלהי הארצות האלה
DOMINUS eruet quia :mea manu de suam terram eruerint quod
אשר הצילו את־ארצם מידי כי־יציל יהוה
ei respondebitis Non : dicendo ,illud regis præceptum quia : verbum
20 את־ירושלם מידי׃ ויחרישו ולא־ענו אתו
,domum super qui ,Chilchijahu filius Eljachim est ingressus Et
דבר כי־מצות המלך היא לאמר לא תענהו׃
t hizchijahu ad commonefacam Asaph filius Joach & ,scriba Sebnah & 22
21 ויבא אליקים בן־חלקיהו אשר על־הבית
.Rabsachch verba ei indicaverunt & : vestibus scissis
ושבנא הספר ויואח בן־אסף המזכיר אל־חזקיהו
קרועי בגדים ויגידו לו את־דברי רבשקה׃

CAP. XXXVII. לז

: sua vestimenta scidit &,Chizchijahu regem audire secundum fuit Et
1 ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע את־בגדיו
.DOMINI domum intravit & ,sacco in se operuit & ,mittit Et
2 ויתכס בשק ויבא בית יהוה׃ וישלח
,seniores & ,scribam Sebnah & ,domum super qui ,Eljachim
את אליקים אשר על־הבית ואת שבנא הסופר ואת זקני
,prophetam Amos filium Jesahjahu ad ,saccis in opertos ,sacerdotum
הכהנים מחכסים בשקים אל ישעיהו בן אמוץ הנביא׃
,angustiæ Dies ,Chizchijahu dixit Sic ,eum ad direxunt Et
3 ויאמרו אליו כה אמר חזקיהו יום־צרה
,filii ventrum quia : hæc dies ,blasphemiæ & ,increpationis &
ותוכחה ונאצה היום הזה כי־באו בנים
audiat fortè si .pariendum ad non virtus & ,vivi rupturam ad usque
4 עד־משבר וכח אין ללדת׃ אולי ישמע
rex eum misit quem ,Rabsachch verba tuus Deus Dominus
יהוה אלהיך את דברי רבשקה אשר שלחו מלך
verbum audiat & ,viventi Deo exprobranda ad ,suus domin' Assur
אשור ־ ארניו לחרף אלהים חי והוכיח בדברים
pro orationem ,audiit & : tuus Deus DOMINUS audivit quæ
אשר שמע יהוה אלהיך ונשאת תפלה בעד
,Chizchijahu regis servi venerunt Et .reperto residuo
השארית הנמצאה׃ ויבאו עבדי המלך חזקיהו
.Jesahjahu ad
אל־ישעיהו׃

Versio VULG. LAT.

15 Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Dño, dicens; Eruens liberabit nos Domin°, non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorū. Nolite audire Ezechiam: hæc enim dicit rex Assyriorum; Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedite unusquisque vineam suam, & unusquisque ficum suam: et bibite unusquisque aquam cisternæ suæ, 17 Donec veniam, & tollam vos ad terram, quæ est ut terra vestra, terram frumenti & vini, terram panum & vinearum. 18 Nec conturbet vos Ezechias, dicens; Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum? 19 Ubi est deus Emath, & Arphad? ubi est deus Sepharvaim? numquid liberaverunt 20 Samariam de manu mea? Quis est ex omnibus diis terrarum istarum, qui eruerit terrā suam de manu mea, ut eruat Dominus Jerusalem de manu mea? 21 Et siluerunt, & non responderunt ei verbum. Mandaverat enim rex, dicens; Ne respondeatis ei. Et ingressus est Eliacim filius Helciæ, qui erat super domum, & Sobna scriba, & Joahe filius Asaph à commentariis, ad Ezechiam scissis vestibus, & nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

CAP. XXXVII.

1 ET factum est, cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & obvolutus est sacco, & intravit in domum Domini. 2 Et misit Eliacim, qui erat super domum, & Sobnam scribam, & seniores de sacerdotibus, opertos saccis, ad Isaiam 3 filium Amos prophetam, Et dixerunt ad eum; Hæc dicit Ezechias; Dies tribulationis, et correptionis, & blasphemiæ, dies hæc: quia venerunt filii usque ad partum, & virtus non 4 est pariendi. Si quo modo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem, & exprobrandum sermonibus, quos audivit Dominus Deus tuus: leva ergò orationem pro 5 reliquiis, quæ repertæ sunt. Et venerunt servi regis Ezechiæ ad Isaiam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 Καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν Ἐζεκίας, ὅτι ῥύσεται
ὑμᾶς ὁ Θεός, καὶ ὁ μὴ παραδοθῇ ἡ πόλις
16 αὕτη ὑπὸ χεῖρα βασιλέως Ἀσσυρίων. Μὴ ἀ-
κούετε Ἐζεκίου. τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς
Ἀσσυρίων, Εἰ βούλεσθε εὐλογηθῆναι, ἐκ-
πορεύεσθε πρὸς με, καὶ φάγετε ἕκαστος τὴν
ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συκᾶς, καὶ πίετε ὕδωρ
17 (ρ) ἐκ τῶν λάκκου ὑμῶν, Ἕως ἂν ἔλθω, καὶ
λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν, ὡς ἡ γῆ ὑμῶν, γῆν Σί-
του καὶ οἶνου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων. Μὴ
18 (σ) ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας, λέγων, Ὁ
Θεὸς (τ) ῥύσεται ὑμᾶς. μὴ ἐῤῥύσαντο οἱ
θεοὶ τῶν ἐθνῶν, ἕκαστος τὴν ἑαυτῶν χώραν
19 ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων; Ποῦ ἐστιν
ὁ Θεὸς (υ) Ἐμάθ καὶ Ἀρφάδ; (φ) καὶ ποῦ ὁ
Θεὸς τῆς πόλεως Ἐπφαρουαΐμ; μὴ ἐῤύ-
σαντο ῥύσασθαι Σαμάρειαν ἐκ χειρός μου;
10 Τίς τῶν θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν (χ) τέ-
των, ὅστις ἐῤῥύσατο τὴν γῆν αὐτοῦ (ψ) ἐκ χει-
ρός μου, ὅτι ῥύσεται ὁ Θεὸς τὴν Ἱερουσα-
21 λὴμ ἐκ χειρός μου; Καὶ ἐσώπησαν, καὶ οὐ-
δεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον, διὰ τὸ προστάξαι
22 τὸν βασιλέα μηδένα ἀποκεῖδῆναι. Καὶ
εἰσῆλθεν Ἐλιακεὶμ ὁ τοῦ Χελκίου, (ᾳ) οἰκονό-
μος, καὶ Σομνᾶς ὁ γραμματεὺς τῆς δυνά-
μεως, καὶ Ἰωαχ ὁ τοῦ Ἀσαφ ὁ ὑπομνηματο-
γράφος πρὸς Ἐζεκίαν, ἠρεμεῖνοι τοὺς χι-
τῶνας, καὶ (ω) ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους
(α) Ῥαβσάκου.

MS.A. (ρ) τῶν λάκκου (σ) ὑμᾶς ἀπατάτω (τ) ὑμᾶς ῥύσετ' ὑμᾶς. (υ) Αἰμαὰρ (φ) καὶ ὁ Θεὸς τῆς πόλεως Σεπφαρείμ; (χ) τῶν ἐῤῥύσατο (ψ) ἐκ τῆς χειρός (ᾳ) ὁ οἰκονόμος, (ω) ἀπήγγειλαν (α) Ῥαβάκου.

ΚΕΦ. λζ'.

1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα
Ἐζεκίαν, ἔρρηξε τὰ ἱμάτια, καὶ (α) περιε-
βάλετο σάκκον, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυ-
2 ρίου. Καὶ ἀπέστειλεν Ἐλιακεὶμ τὸν οἰκονό-
μον, καὶ Σομνᾶν τὸν γραμματέα, (β) καὶ τοὺς
πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιεβεβλημένους
Σάκκους, πρὸς Ἠσαΐαν υἱὸν (γ) Αμὼς τὸν προ-
φήτην. Καὶ εἶπον αὐτῷ, Τάδε λέγει Ἐζε-
κίας, Ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμοῦ καὶ ἐ-
λεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἡ ἡμέρα αὕτη, ὅτι ἤ-
κει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ, ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ
4 τεκεῖν. Εἰσακούσαι κύριε ὁ (γ) Θεός σου
τοὺς λόγους Ῥαβσάκου, οὓς ἀπέστειλε βα-
σιλεὺς Ἀσσυρίων, ὀνειδίζειν Θεὸν ζῶντα,
καὶ ὀνειδίζειν λόγοις οὓς ἤκουσε κύριος ὁ
Θεός σου, (δ) καὶ δεηθῆσι πρὸς κύριον σου
5 περὶ τῶν καταλελειμμένων τούτων. Καὶ
ἦλθον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως (ε) Ἐζεκίου
πρὸς Ἠσαΐαν.

MS.A. (α) Σάκκον περιεβάλετο, (β) * πρὸς τοὺς (γ) Ἀμὼς τὸν (γ) Θεὸς τοῦ κύριος Ῥαβάκου, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς (δ) περὶ τῶν καταλελειμμένων (ε) πρὸς Ἠσαΐαν.

Neque dicat vobis Ezechias, quia 15
eruet vos Deus, & non tradetur
civitas hæc in manu regis Assy-
riorum. Nolite audire Ezechiam. 16
Hæc dicit rex Assyriorum; Si
vultis benedici, egredimini ad
me, & comedite unusquisque
vitem suam, & ficu, & bibite
aquam de cisterna vestra; 17 *Do-*
nec veniam, & tollam vos ad
terram: sicut terra vestra, terra
frumenti, & vini, & panum,
& vinearum. Ne seducat vos 18
Ezechias, dicens; Deus liberabit
vos. Numquid liberaverunt dii
gentium unusquisque regionem
suam de manu regis Assyriorum?
ubi est deus Emath, & Arphath? 19
& ubi deus civitatis Eppharu-
em? Numquid potuerunt eruere
Samariam de manu mea? Quis 20
est ex omnibus diis gentium ista-
rum, qui eruerit terram suam de
manu mea; quia eruet Deus Hie-
rusalem de manu mea? 21 *Et silu-*
erunt: & nemo respondit ei ver-
bum: quia mandaverat rex, ne-
minem respondere. 22 *Et ingressus*
est Eliacim, filius Chelciæ, œco-
nomus, & Sommas scriba virtu-
tis, & Joach filius Asaph à com-
mentariis ad Ezeciam, scissis tu-
nicis: & nuntiaverunt ei verba
Rabsacis.

CAP. XXXVII.

ET factum est, cùm audisset 1 *rex Ezecias, scidit vestimenta,*
& obvolutus est sacco, & ascen-
dit in domum Domini. Et misit 2
Eliacim œconomum, & Sommam
scribam, & seniores sacerdotum,
opertos saccis, ad Esaiam filium
Amos, prophetam. Et dixerunt 3
ei, Hæc dicit Ezecias; Dies
tribulationis, & opprobrii, &
correptionis, & iræ hodiernæ die:
quia venit dolor parturienti,
virtutē autem non habet pariendi.
(a) Exaudiat Dominus Deus 4
tuus verba Rabsacis, quæ misit
rex Assyriorum, ad exprobran-
dū Deum vivū in em, et exprobran-
dum sermonibus, quos audivit
Dominus Deus tuus. Et oralis ad
Dominum tuum pro derelict's
his. Et venerunt pueri regis E- 5
zeciæ ad Esaiam.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ולא ירחיץ יתכון חזקיה על מימרא דיי למימר שיזבנא יי לא תתמסר קרתא
15 הדא ביד מלכא דאתור׃ לא תקבלון מן חזקיה ארי כדנן אמר מלכא דאתור עבידו עמי
16 שלמא ופוקו לותי ואכולו גבר פרי גופנוהי וגבר פרי תינוהי ושתו גבר מי גובתה׃ עד
17 מיתא ואדבר יתכון לארעא טבא כארעכון ארע עבור וחמר ארע חקלין וכרמין׃ דלמא
18 ישעי יתכון חזקיה למימר יי שיזבנא השיזבא דחלת עממיא גבר ית ארעיה מיד מלכא
19 דאתור׃ אין דחלת חמת וארפד אין דחלת ספרוים ואתי שיזבוית שמרון מן ידי׃ מן כל
20 דחלת מדינתא האלין דשיזבו ית ארעהון מן ידי ארי ישיזב יי ית ירושלם מן ידי׃
21 ושתיקו ולא אתיבו יתיה פתגמא ארי תפקידת מלכא היא למימר לא תתיבונה׃ ואתא
22 אליקים בר חלקיה די ממנא על ביתא ושבנא ספרא ויואח בר אסף די ממנא על דכרניא
לות חזקיה כד מבעין לבושיהון וחויאו ליה ית פתגמי רב שקה׃

לז

1 והוה כד שמע מלכא חזקיה ובוע ית לבושוהי ואתכסי בסקא ועל לבית מקדשא דיי׃
2 ושלח ית אליקים די ממנא על ביתא וית שבנא ספרא וית סבי כהניא כד מכסן סקיא
3 לות ישעיה בר אמוץ נביא׃ ואמרו ליה כדנן אמר חזקיה יום עקא וחסורין ונאוצא יומא
4 הדין ארי אקפתנא עקא כאתא ויתבא על מתברא ולית לה למילד׃ מאים שמיע
קדם יי אלהך ית פתגמי רב שקה דשלחיה מלכא דאתור רבוניה לחסרא עמא דיי
קימא ויעביד פורענותא על כל פתגמיא דשמעין קדם אלהך ותתחנן בצלו על שארא
דאשתאר׃ ואתו עבדי מלכא חזקיה לות ישעיה׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nec tribuat vobis fiduciam Ezechias in verbo Domini, dicens: Li- 15
berando liberabit nos Dñs, & non tradetur civitas ista in manum regis
Assyriæ. Nolite obedire Ezechiæ: quia hæc dicit rex Assyriæ, Facite me- 16
cum pacem, & egredimini ad me, & comedite unusquisque fructum vitis
suæ, & unusquisque fructum ficulneæ suæ, & bibite unusquisque aquam ci-
sternæ suæ. Donec veniam & tollam vos in terram bonam, sicut terra ve- 17
stra est, terram frumenti & vini, terram agrorum & vinearum. Et ne fortè 18
seducat vos Ezechias, dicens: Dñs liberabit nos. Nunquid potuerunt libe-
rare dii populorum quisque terram suam de manu regis Assyriæ? Ubi est 19
Deus Emath? & Arphad? ubi est Deus Sepharvaim? & quid? Samari-
am de manu mea eripuerunt? Quinam sunt inter omnes harum provincia- 20
rum deos qui eruerint terram suam è manu mea, ut Dñs eripiat è manu
mea Jerusalem? Et tacuerunt, & non responderunt ei verbum: quia man- 21
datum regis erat, dicentis: Ne respondeatis ei. Et venit Eliachim filius El. 22
chiæ qui præpositus erat domus, & Sobna scriba, & Joach filius Asaph,
qui constitutus erat super memorialia, ad Ezechiam scissis vestibus, & nar-
raverunt ei verba Rabsacis.

CAP. XXXVII.

ET factum est cùm audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & opertus 1
est sacco, & ingressus est in domum sanctuarii Dñi. Et misit Eliachim præ- 2
positum domus, & Sobnam scribam, et seniores sacerdotum coopertos fac-
cis ad Esaiam filium Amos prophetam. Et dixerunt ei, Hæc dicit Ezechias: 3
Dies tribulationis & opprobrii, & blasphemiæ est dies hæc: quia appre-
hendit nos tribulatio, sicut mulierem quæ sedet ad pariendum, & non est
ei robur ut pariat. Fortè audientur coram Domino Deo tuo verba Rab- 4
sacis; quem misit rex Assyriæ dominus suus, ut exprobraret populum Dei
vivi, & faciet vindictam propter omnia verba quæ audita sunt coram
Deo tuo. Deprecare ergo in oratione pro reliquiis quæ remanserunt. Et 5
venerunt servi regis Ezechiæ ad Esaiam.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܠܐ ܢܫܩܪܘܢ ܚܙܩܝܐ ܕܢܫܬܒܩܘܢ ܡܪܝܐ ܗܢܐ ܠܐ ܢܬܡܣܪ ܠܟܘܢ ܠܐ ܢܬܡܣܪ ܠܗ ܩܪܝܬܐ ܗܕܐ ܠܐ ܢܫܠܡ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪܝܐ : ܗܐ ܕܢܬܝܐ ܢܬܝܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܢܬܝܐ ܠܟܘܢ ܠܡܢܬ

ישעיה : לז

Sic ,vestrum dominum ad dicetis Sic ,Jesahjahu eos ad dixit Et
6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם כֹּה׃
quibus ,audisti quæ verborum *facibus* à timeas Ne ,Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר
,spiritum eo in *dens* ego Ecce .me Assur regis pueri *blasphemaverunt*
7 גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אוֹתִי׃ הִנְנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ
eum cadere faciam & : suam terram in revertetur & ,auditum audiet &
וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב אֶל־אַרְצוֹ וְהִפַּלְתִּיו
regem invenit & ,Rabsachch est reversus Et .sua terra in gladio in
בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃ וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ
erat profectus quod audierat nam : Libnah adversus præliantem Assur
אַשּׁוּר נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע
: dicendo ,Æthiopiæ rege Tirhacah *super* audivit Et .Lachis de
מִלָּכִישׁ׃ וַיִּשְׁמַע עַל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר
ad nuntios misit & ,audivit & : tecum *pugnandum ad* est Egressus
8 יָצָא לְהִלָּחֵם אִתָּךְ וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל
,Jehudah regem Chizchijahu ad dicetis Sic : dicendo ,Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
: dicendo ,*vim fidens* tu cui tuus Deus te seducat Ne : dicendo
9 לֵאמֹר אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בּוֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר
audisti tu Ecce .Assur regis manu in Jerusalaim dabitur Non
לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלִַם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ
: eas *mehem in vado* , terris omnibus Assur reges fecerunt quæ
10 אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר לְכָל־הָאֲרָצוֹת לַהֲרָמָם
filios & ,Reseph & ,Charan & ,Gozan ,mei patres *corruperunt*
הַשְּׁמִיתִי אֲבוֹתַי אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי
,Arpad rex & ,Chamath rex Ubi ? Telassar in qui Heden
11 עֵדֶן אֲשֶׁר בְּתִלַּשַּׂר׃ אַיֵּה מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפַּד
Chizchijahu tulit Et ? Hivvah & ,Henah ,Sepharvaim civitatis rex &
וּמֶלֶךְ לְעִיר סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה׃ וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ
domum ascendit & : *illud* legit & ,nuntiorum manu de literas
אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵהוּ וַיַּעַל בֵּית
oravit Et .*Domini facies ad* Chizchijahu *illud* expandit & ,Domini
12 יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּתְפַּלֵּל
Deus exercituum Domine : dicendo ,Dominum ad Chizchijahu
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
omnium tu solus Deus *ipse* tu ,Cherubim sedens ,Israel
13 יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכָל
,terram & ,cœlos fecisti tu : terræ regnorum
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
,tuos oculos Domine aperi ,audi & ,tuam aurem Domine Inclina
14 הַטֵּה יְהוָה׳ אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶךָ
,*exprobrans audivit* qui ,Sancherib verba omnia audi & : vide &
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת כָּל־דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחָרֵף
Assur reges vastaverunt ,Domine ,Verè *inventi Deo*
אֱלֹהַיִם חָי׃ אֱמֶת יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־
: igni in eorum Deos *dando* Et .eorum terram & ,terras omnes
15 כָּל־הָאֲרָצוֹת וְאֶת אַרְצָם׃ וְנָתַן אֶת־אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ
,ligneum ,Domini manuum opus *quinimo* ,ipsi dii non nam
כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ
nes fac falso ,noster Deus Domine nunc Et .eos perdiderunt & ,lapis &
16 וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ
Dominus tu quod ,terræ regna omnia cognosset ut : ej manu de
מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה יְהוָה
: dicendo ,Chizchijahu ad Amos filius Jesahjahu misit Et .tu solus
לְבַדֶּךָ׃ וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר
pro *me ad* : *eisti* quibus ,Israel Deus Dominus dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל־
,Assur rege Sancherib
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

Versio VULG. LAT.

6 Et dixit ad eos Isaias; Hæc dicetis domino vestro; Hæc dicit Dominus; Ne timeas à facie verborum, quæ audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. Ecce ego dabo ei spiritū, & audiet nuntium, & revertetur ad terram suam, & corruere eum faciam
8 gladio in terra sua. Reversus est autem Rabsaces, et invenit regem Assyriorum præliantem adversūs Lobnam. Audierat enim quia profectus esset de Lachis, Et audivit de Tharaca
9 rege Æthiopiæ, dicentes; Egressus est ut pugnet contra te. Quod cùm audisset, misit nuntios ad Ezechiam, dicens; Hæc
10 dicetis Ezechiæ regi Judæ, loquentes; Non te decipiat Deus tuus, in quo tu confidis, dicens; Non dabitur Jerusalem in manu regis Assyriorum. Ecce tu
11 audisti omnia, quæ fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subverterunt, & tu
12 poteris liberari? Numquid eruerunt eos dii Gentium, quos subverterunt patres mei, Gozam, & Haram, et Reseph, & filios Eden, qui erant in Tha-
13 lassar: Ubi est rex Emath, & rex Arphad, et rex urbis, Sepharvaim, Ana, et Ava? Et
14 tulit Ezechias libros de manu nuntiorum, et legit eos, et ascendit in domum Domini, & expandit eos Ezechias coram
15 Domino. Et oravit Ezechias
16 ad Dominum, dicens; Domine exercituum Deus Israel, qui sedes sup Cherubim: tu es Deus solus omnium regnorū terræ,
17 tu fecisti cœlum et terram. Inclina, Domine, aurem tuam, et audi: aperi, Domine, oculos tuos, & vide: & audi omnia verba Sennacherib, quæ misit ad blasphemandum Deum vi-
18 ventem. Verè enim, Domine, desertas fecerunt reges Assyriorum terras, & regiones ea-
19 rum. Et dederunt deos earum igni: non enim erant Dii, sed opera manuum hominum, lignum et lapis: et comminuerunt eos. Et nunc, Dñe Deus noster, salva nos de manu ejus: et cognoscant omnia regna terræ, quia tu es Dominus solus.
20 Et misit Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens; Hæc dicit Dominus Deus Israel, Pro quibus rogásti me de Sennacherib rege Assyriorum:

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

6 Καὶ ἔπεν αὐτοῖς Ἡσαΐας, Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν, Τάδε λέγει κύριος, Μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν ἤκουσας, οἷς ὠγείδισάν με οἱ παῖδες βασιλέως Ἀσσυρίων. Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς αὐτὸν πνεῦμα, καὶ ἀκούσας ἀγγελίαν, ἀποστραφήσεται εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ πεσεῖται μαχαίρᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστρεψε (η) Ῥαβσάκης, καὶ κατέλαβε τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων πολιορκοῦντα Λοβνάν· καὶ ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ Λαχίς. Καὶ ἐξῆλθε Θαρακὰ βασιλεὺς Αἰθιόπων πολιορκῆσαι αὐτόν. καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε, καὶ (θ) ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς Ἐζεκίαν, λέγων, Οὕτως ἐρεῖτε Ἐζεκίᾳ βασιλεῖ τῆς Ἰουδαίας, Μή σε ἀπατάτω ὁ θεός σου, ἐφ᾽ ᾧ (ι) πέποιθας ἐπ᾽ αὐτῷ, λέγων, Οὐ μὴ παραδοθῇ Ἱερουσαλὴμ (κ) ἐν χειρὶ βασιλέως Ἀσσυρίων. (λ) Σὺ δὲ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων, πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπώλεσαν; (μ) καὶ σὺ δυνήσῃ; Μὴ ἐῤῥύσαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν, οὓς (ν) ἀπώλεσαν οἱ πατέρες μου, τήν τε Γωζᾶν, καὶ Χαῤῥᾶν, καὶ (ξ) Ῥαφὲθ, αἳ εἰσὶν ἐν χώρᾳ (ο) Θεεμάδ; Πῦ εἰσι βασιλεὺς Ἐμὰθ; καὶ πῦ Ἀρφάδ; καὶ πῦ πόλεως Ἐπφαρουαίμ, Ἀναχαρουάνα; Καὶ ἔλαβεν Ἐζεκίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, (π) καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυείου. Καὶ διεσπούδασε Ἐζεκίας πρὸς κύριον, λέγων, Κύριε Σαβαὼθ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ κατοικῶν ἐπὶ τῶν χερουβὶμ, σὺ (ρ) εἶ ὁ θεὸς μόνος πάσης βασιλείας τῆς οἰκουμένης, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· (σ) κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου, εἰσάκουσον κύριε, ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἐσβλεψον κύριε, καὶ ἴδε τοὺς λόγους Σενναχερεὶμ, οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα. Ἐπ᾽ ἀληθείας γὰρ (τ) κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, Καὶ (υ) ἐνέβαλον τὰ εἴδωλα αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ· ὁ γὰρ θεοὶ ἦσαν, ἀλλὰ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, ξύλα καὶ λίθοι· καὶ (υ) ἀπώσαντο αὐτούς. Νῦν ὦ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς (φ) αὐτῶ, ἵνα γνῷ πᾶσα βασιλεία τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ (χ) ὁ θεὸς μόνος. Καὶ ἀπεστάλη Ἠσαΐας υἱὸς Ἀμὼς πρὸς Ἐζεκίαν, καὶ ἔπεν αὐτῷ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἤκουσα ἃ προσηύξω πρὸς με περὶ Σενναχερεὶμ βασιλέως Ἀσσυρίων.

Et dixit eis Esaias; Sic dicetis ad dominum vestrum; Hæc dicit Dominus; Ne timeas à verbis, quæ audisti; quibus exprobraverunt me legati regis Assyriorum. Ecce ego immitto in eum spiritum: & audiens nuntium revertetur in regionem suam, & cadet gladio in terra sua. Et reversus est Rabsaces, & invenit regem Assyriorum oppugnantem Lobnam: & audiverat, quia promoverat de Lachis. Et egressus est Tharaca rex Æthiopum ad oppugnandum eum. Et audiens revertit, & misit nuntios ad Ezechiam, dicens; Sic dicetis Ezechiæ regi Judæ; Non te decipiat Deus tuus, in quo confidisti in eo, dicens; Non tradetur Hierusalem in manu regis Assyriorum. Tu non audisti, quæ fecerunt reges Assyriorum, universam terram (b) quomodò disperdiderunt? & tu liberaberis? Numquid eruerunt eos dii gentium, quos disperdiderunt patres mei, Gozam, & Charran, & Rapheth, quæ sunt in regione Themath? ubi sunt reges Emath? & ubi Arphath, & ubi civitatis Epphuaam (c) Anagugana? Et accepit Ezechias librum à nuntiis, & legit illum: & ascendit in domum Domini, & aperuit illum ante Dominum. Et oravit Ezechias ad Dominum, dicens; Domine Sabaoth Deus Israel, qui sedes super Cherubim, tu es Deus solus omnis regni orbis terrarum: tu fecisti cœlum, & terram. Inclina, Domine, aurem tuam, & audi, Domine, aperi, Domine, oculos tuos: inspice, Domine, & vide verba Sennacherim, quæ misit ad exprobrandum Deum viventem. In veritate enim, Domine, desolaverunt reges Assyriorum totum orbem terræ, & regionem eorum, Et injecerunt idola eorum in ignem. Non enim Dii erant, sed opera manuum hominum, ligna, & lapides: & (d) abiecerunt eos. Nunc autem, Domine Deus noster, salva nos de manu ejus; ut cognoscat omne regnum terræ, quia tu es Deus solus. Et misit Esaias filius Amos ad Ezechiam, & dixit ei; Hæc dicit Dominus Deus Israel; Audivi, quæ orasti ad me de Sennacherim rege Assyriorum.

MS. A. (ζ) ἐμβαλῶ (η) Ῥαψάκης, καὶ κατέλαβεν πολιορκοῦντα τὸν βασιλέα Λοβνά· καὶ ἤκουσεν βασιλεὺς Ἀσυρίων ὅτι ἐξῆλθεν Θαρακὰ (θ) * ἀπέστρεψεν (ι) Σὺ πεποιθὼς εἶ ἐπ᾽ αὐτῷ, (κ) εἰς χεῖρας (λ) Ἢ οὐκ ἤκουσας (μ) Μὴ ἐῤῥύσαντο (ν) οἱ πατέρες μου ἀπώλεσαν, (ξ) Ῥαφὲς, (ο) Θαιμάδ; Πῦ εἰσιν οἱ βασιλεῖς Ἀμὰθ καὶ Ἀρφάδ; καὶ πόλεως Σεπφαρείμ, Ἀναεγγουγαά; (π) καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ ἐναντίον (ρ) θεὸς μόνος εἶ (σ) Εἰσάκουσον κύριε, ἐσβλεψον κύριε, καὶ ἴδε τοὺ λόγους, οὓς ἀπέστειλεν Σεννακηρεὶμ ὀνειδίζειν (τ) ἠρήμωσαν (᾿) ἐνέβαλον (υ) ἀπώλεσαν αὐτός. Σὺ ὦ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν (φ) αὐτῷ, (χ) θεὸς

Targum JONATHAN.

6 וַאֲמַר לְהוֹן יְשַׁעְיָה כְּדֵין תֵּימְרוּן לְרִבּוֹנְכוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תִדְחַל מִן קֳדָם פִּתְגָמַיָּא דִּי
שַׁמְעְתָּא דְּחַיְּסוּ עוֹלִימֵי מַלְכָּא דְאַתּוּר קָדָמַי׃ הָא אֲנָא יְהַב בֵּיהּ רוּחָא וְיִשְׁמַע בְּסוּרְחָא
7 וְיִתּוּב לְאַרְעֵיהּ וְאַפֵּיל גֵּיהּ בְּחַרְבָּא בְּאַרְעֵיהּ׃ וְתָב רַבְשָׁקֵה וְאַשְׁכַּח יָת מַלְכָּא דְאַתּוּר מְגִיחַ
קְרָבָא עַל לִבְנָה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי נְטַל מִלְּכִישׁ׃ וּשְׁמַע עַל תִּרְהָקָא מַלְכָּא דְכוּשׁ לְמֵימַר
נְפַק לְאַגְחָא קְרָבָא עִמָּךְ וּשְׁמַע וְשַׁלַּח אֲגוּדִין לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר׃ כְּדֵין תֵּימְרוּן לְחִזְקִיָּהוּ
מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר לָא יְטַעֲנָךְ אֱלָהָךְ דִּי אַתְּ רְחִיץ בֵּיהּ לְמֵימַר לָא תִתְמְסַר
יְרוּשְׁלֵם בְּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ הָא אַתְּ שְׁמַעְתָּא דַּעֲבָדוּ מַלְכֵי אַתּוּר לְכֹל מְדִינָתָא
לְמַנְטָרוּתְהוֹן וְאַתְּ מִדְּמֵי לְאִשְׁתֵּיזָבָא׃ הַשֵּׁיזְבָא יַתְהוֹן דְּחַלַת עַמְמַיָּא דְחַבִּילוּ אֲבוּהָתִי יָת
גּוֹזָן וְיָת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֵדֶן דְּבֵיתְלַסַּר׃ אֵן מַלְכָּא דְחַמָת וּמַלְכָּא דְאַרְפַּד וּמַלְכָּא
דְקַרְתָּא סְפַרְוַיִם הֵלָא טַלְטְלוּן וְאַוְּאוּן׃ וּנְסִיב חִזְקִיָּה יָת אַגְרָתָא מִיַּד אֲגוּדָיָא
וְקָרֵא חֲדָא מִנְּהוֹן וְסַלִּיק לְבֵית מַקְדְּשָׁא וּפְרַסֵיהּ חִזְקִיָּה קֳדָם יְיָ׃ וְצַלֵּי חִזְקִיָּה קֳדָם
יְיָ לְמֵימַר׃ יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּשַׁכְנָתֵיהּ שְׁרֵיָא עֵיל מִן כְּרוּבֵיָא אַתְּה הוּא
יְיָ לְחֵיל כַּד מִנְּךָ לְכֹל מַלְכוּת אַרְעָא אַתְּ עֲבַדְתְּ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃ גְּלֵי קֳדָמָךְ יְיָ וְחַזֵי
וְשְׁמַע קְרָבָךְ יְיָ וְאַתְּפַרַע וְעַבֵּיד פּוּרְעָן עַל כָּל פִּתְגָמֵי סַנְחֵרִיב דְּשַׁלַּח לְחָרָפָא עֲפַר דֵּין
קָיְמָא׃ בְּקוּשְׁטָא יְיָ אֲחַרְבּוּ מַלְכֵי אַתּוּר יָת כָּל מְדִינָתָא וְיָת אַרְעָהוֹן׃ וּמוֹקְדִין יָת
טַעֲוָתְהוֹן בְּנוּרָא אֲרֵי לָא טַעֲוָן דְּאִין בְּהוֹן צְרוּף אֲנִין אֱלָהִין שִׁבְרָא יְדֵי אֲנָשָׁא אֶעָא וְאַבְנָא
וְאַבְּרוּנוּן׃ וּכְעַן יְיָ אֱלָהָנָא פְּרָקְנָא מִן יְדֵיהּ וְיִדְעוּן כָּל מַלְכוּת אַרְעָא אֲרֵי אַתְּ לְחוֹד בַּר
מִנָּךְ׃ וְשַׁלַּח יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ לְוָת חִזְקִיָּה לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּבַעֵיתָא
מִן קֳדָמַי עַל סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit eis Esaias, Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dñs, Ne timeas 6 corā
à facie verborū quæ audisti, quib᾽ exprobraverunt pueri regis Assyriæ corā
me. Ecce ego dabo in eum spiritū, & audiet nuntiū, & revertetur in ter- 7
ram suā; & cadere eum faciā in gladio in terra sua. Et reversus est Rab- 8
faces, & invenit regem Assyriæ prælianté contra Lobnā; audierat enim
profectus esset de Lachis. Et audivit de Taracha rege Æthiopiæ dicentes, 9
Egressus est ut ineat bellū tecum: & audivit, & misit nuntios ad Ezechiam,
dicens. Sic dicetis Ezechiæ regi tribus domᵒ Juda, dicendo: Ne seducat te 10
Deus tuus, in quo tu confidis, dicens: Non tradetur Jerusalem in manū re-
gis Assyriorū. Ecce tu audisti quid fecerint reges Assyrii omnibus provin- 11
ciis ut disperderent eas, & te evasurū putas? Nunquid liberaverunt eos 12
dii populorū, quos dissipaverunt patres mei; Gozan, & Haran, & Reseph,
& filios Eden, qui erant in Thelasar? ubi est rex Emath & rex Arphad, & 13
rex civitatis Sepharvaim? nónne transmigrare fecit eos, & in captivita-
tem duxit? Et tulit Ezechias epistolas de manu nuntiorum, & legit unam 14
ex eis, & ascendit in domum sanctuarii Domini; & expandit eam Ezechi-
as coram Domino. Et oravit Ezechias coram Domino: dicens. Domine 15
Deus exercituum Deus Israel, cujus majestas habitat super Cherubim; tu es 16
Dominus, & nullus est præter te, in omnibus regnis terræ: tu fecisti cœlos
& terram. Manifestum est coram te Domine, & judica; & auditum est co- 17
ram te Domine, & ulciscere, & fac vindictam super omnia verba Sena-
cherib qui misit ad exprobrandum populum Dei vivi. Verè Domine deser- 18
tas fecerunt reges Assyrii omnes provincias & terras earum. Et incende- 19
runt idola earum igni; idola enim sunt in quibus nulla est utilitas, sed sunt
opera manuum hominum, lignum & lapis, & disperderunt ea. Et nunc 20
Domine Deus noster, salva nos de manu ejus, & scient omnia regna terræ,
quia tu es Dominus, & nullus est præter te. Et misit Esaias filius Amos ad 21
Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel, Quia rogásti à facie mea
super Senacherib regem Assyriæ:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܐܡܪ ܐܠܗܘܢ ܐܝܫܥܝܐ. ܗܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܠܡܪܝܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܩܠܐ
ܕܫܡܥܬܘܢ. ܕܒܗܘ ܫܕܪܘ ܥܠܝ ܥܠܡܐ ܕܐܬܘܪܝܐ. * ܗܐ ܢܬܠ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܫܡܥ ܫܡܥܐ ܘܢܬܦܟ
7 ܠܐܪܥܗ. ܘܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܒܐܪܥܗ. * ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܫܡܥ ܫܡܥܐ ܘܢܬܦܟ
8 ܠܐܪܥܗ. ܘܢܦܠ ܒܚܪܒܐ ܒܐܪܥܗ. ܗܦܟ ܗܘܐ ܡܢ ܩܪܒܐ. * ܗܘܐ ܡܫܬܡܥ ܕܐܬܐ ܡܠܟ
ܐܬܘܪܝܐ ܡܩܪܒ ܠܡܩܪܒ ܠܠܒܢܐ. ܗܘܐ ܡܫܬܡܥ ܕܐܬܐ ܡܠܟ
9 ܐܬܘܪܝܐ ܡܩܪܒ ܠܡܩܪܒ ܠܠܒܢܐ. ܗܘܐ ܡܫܬܡܥ ܕܐܬܐ ܡܠܟ

Versio VUL. LAT.

22 Hoc est verbũ, ꝗ locut' est Dñs
super eum; Despexit te, & sub-
fannavit te virgo filia Sion:
post te caput movit filia Jeru-
23 salé. Cui exprobrâsti, & quem
blasphemâsti, & sup quem ex-
altâsti vocẽ, & levâsti altitudi-
nem oculorũ tuorũ? Ad Sanctũ
24 Israel. In manu servorũ tuorũ
exprobrâsti Dño: & dixisti; In
multitudine quadrigarũ mearũ
ego ascendi altitudinẽ montiũ,
juga Libani: & succidã excelsa
cedrorũ ejus, & electas abietes
illi', et introibo altitudinẽ sum-
mitatis ej', saltũ Carmeli ejus.
Ego fodi, & bibi aquã, & exic-
cavi vestigio pedis mei omnes
rivos aggerum. Numquid non
audisti, quæ olim fecerim ei? ex
dieb' antiquis ego plasmavi il-
lud: et nunc adduxi: & factũ est
in eradicationẽ colliũ compu-
gnantiũ, & civitatũ munitarũ.
25 Habitatores earũ breviatã ma-
nu contremuerunt, & confusi
sunt: facti sunt sicut fœnũ agri,
& gramen pascuæ, & herba
tectorũ, quæ exaruit antequã ma-
26 turesceret. Habitationẽ tuam,
& egressũ tuũ, & introitũ tuũ
cognovi, & insaniã tuam contra
27 me. Cùm fureres adversũm
me, superbia tua ascendit in au-
28 res meas: ponã ergò circulũ in
naribus tuis, & frænũ in labiis
29 tuis, & reducã te in viam, ꝗ quã
venisti. Tibi autem hoc erit si-
gnũ: Comede hoc anno quæ
30 spõte nascuntur, & in anno se-
cundo pomis vescere: in anno
autẽ tertio seminate, & metite,
& plantate vineas, et comedite
31 fructũ earum. Et mittet id, ꝗ
salvatũ fuerit de domo Juda, et
ꝗ reliquum est, radicẽ deorsũ,
32 & faciet fructũ sursum: Quia
de Jerusalẽ exibunt reliquiæ, et
salvatio de monte Sion: zelus
Dñi exercituum faciet istud.
33 Propterea hæc dicit Dñs de re-
ge Assyriorũ; Non intrabit ci-
vitatẽ hanc, et non jaciet ibi sa-
gittã, & non occupabit eã clyp-
eus, & non mittet in circuitu
ejus aggerẽ. In via quã venit,
per eam revertetur, & civita-
tem hanc non ingredietur, di-
35 cit Dominus: Et protegam civitatem istam, ut salvem eam propter me, & propter David servum
36 meum. Egressus est autem Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta
quinque millia. Et surrexerunt manè, et ecce omnes, cadavera mortuorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

22 Οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὁ
θεός, Ἐφαύλισέ σε, ἠ ἐμυκτήρισέ σε παρ-
θένος θυγάτηρ Σιών, ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκί-
νησε θυγάτηρ Ἰερουσαλήμ. Τίνα ὠνείδισας
23 καὶ παρῴξυνας; ἐπὶ τίνα ὕψωσας φωνὴν
σου; καὶ ἐπῆρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου
24 (α) ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ; Ὅτι διὰ ἀγγέ-
λων ὠνείδισας κύριον· Σὺ γὰρ εἶπας, Τῇ πλή-
θει τῶν ἁρμάτων ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέ-
ων, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ Λιβάνου, καὶ ἐκόψα
τὸ ὕψος τῶν κέδρων αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος τῶν
κωπαρίσσων, καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους τοῦ
25 δρυμοῦ. Καὶ ἔθνη κατεφύγον, καὶ ἠρήμωσα ὑπο-
δήματα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος. Οὐ
26 ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἃ ἐγὼ ἐποίησα; ἐξ
(β) ἡμερῶν ἀρχαίων συνέταξε, νῦν δὲ ἐπέ-
δηξα ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὀχυροῖς, καὶ (γ)
27 οἰκήτας ἐν πόλεσιν ὀχυραῖς. Ἀνῆκα τὰς
χεῖρας, καὶ ἐξηράνθησ, καὶ ἐγένου ὡς χόρ-
τος (δ) ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων, καὶ ὡς ἄχυρος.
28 Νῦν δὲ ἀνάπαυσίν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν σου,
καὶ ἐσοδόν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι. Ὁ δὲ θυ-
μός σου ἐν ἐθυμώθης, καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη
πρὸς με, καὶ ἐμεμῶν φιμὸν εἰς τὰ ῥῖνά σου, καὶ
29 χαλινὸν εἰς τὰ χείλη σου, καὶ ἀποστρέψω σε
30 τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ. Τοῦτο δὲ σοι τὸ
σημεῖον· φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἀ ἔσπαρκας,
(β) τῷ δὲ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ καλάμημα, τῷ δὲ τρίτῳ σπείραντες (γ) ἀμήσατε,
καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνας, καὶ φάγετε τὸ καρ-
31 πὸν αὐτῶν. Καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φυήσουσι ῥίζαν κάτω, καὶ οἰ-
32 ήσουσι σπέρμα ἄνω· Ὅτι ἐξ Ἰερουσαλὴμ (δ)
ἔσονται οἱ κατεσῳσμένοι, καὶ οἱ σῳζόμενοι
(ε) ἐξ ὄρους Σιών. ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ
33 ποιήσει ταῦτα. Διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύρι-
ος ἐπὶ βασιλέα Ἀσσυρίων, Οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς τὴν πόλιν ταύτην, οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐ-
τὴν βέλος, οὐδὲ μὴ (ζ) ἐπιβάλῃ ἐπ' αὐτὴν χέ-
ματος, (η) οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρα-
34 κα· Ἀλλὰ τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν, ἐν αὐτῇ ἀποστρα-
φήσεται, (θ) καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ
35 εἰσέλθῃ· τάδε λέγει κύριος. Ὑπερασπιῶ
γὰρ τὴν πόλιν ταύτην τοῦ σῶσαι αὐτὴν
36 δι' ἐμὲ, καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου. Καὶ
ἐξῆλθεν ἄγγελος κυρίου, καὶ ἀνέλεν ἐν τῷ
παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ἑκατὸν (ι) ὀγδο-
ηκοντατέσσαρας καὶ (κ) ἀναστάντες
τοπρωὶ, ἰδοὺ πάντα τὰ σώματα νεκρά.

MS. A. (α) εἰς τὸν (λ) ἀρχαίων ἡμερῶν (σ) ἐνοικοῦντας (α) χλωρὸς (β) καὶ τῷ (γ)
ἀμήσητε, (δ) ἐξῇ δόσουσι (ε) ἐπ' ὄρους (ζ) βάλῃ (η) οὐδ' οὐ μὴ (θ) τάδε λέ-
γει κύριος. Ὑπεραπιῶ (ι) ὀγδοηκοντατέσσαρες (κ) ἐξαναστάντες

Cap. XXXVII.

Hoc est verbum, quod loquutus
est de eo Deus; Despexit te, &
subfannavit te, virgo filia Sion:
super te caput movit, filia Hieru-
salem. Quem exprobrâsti, & irri-
tâsti? aut erga quem exaltâsti vo-
cem tuã? Et non elevâsti in altitu-
dinem oculos tuos ad Sanctum Is-
rael? Quia per nuntios exprobrâ-
sti: Dominum. Tu enim dixisti;
Multitudine curruum ego ascen-
di in altitudinem montium, &
in ultima Libani, & succidi al-
titudinem cedri ejus, & pulchri-
tudinem cupressi, & intravi in
altitudinem partis sylvæ: Et posui
pontem: & defodavi aquas, & o-
mnem congregationem aquæ: Non
hæc audisti, olim quæ ego feci? Ex
diebus antiquis constitui: nunc
autem ostendi, desolare gentes in
munitionibus, & habitantes in civi-
tatibus munitis: Remisi manus: &
exaruerunt, et facti sunt quasi fæ-
num aridum super tecta, & quasi
gramen. Nunc autem requiem tu-
am, & exitum tuum, & introitum
tuum ego scio: Furor autem tuus,
quo fuvisti, & amaritudo tua ascen-
dit ad me: & immittam circulum
in nasum tuum, et fræneum in labia
tua: & avertam te viã, quã veni-
sti in ea. Hoc autẽ tibi signum. Com-
ede hoc anno, quæ seminãtur, anno
autem secundo quæ reliquiæ, tertio
autem seminantes metite, et plan-
tate vineas, & comedite fructum
earũ. Et erunt derelicti in Judæa,
pullulbunt radicem deorsum, et
facient semen sursum. Quoniam
de Hierusalem (f) erunt relicti, et
salvati de monte Sion. Zelus
Domini Sabaoth faciet hæc. Propterea
sic dicit Dominus super regem As-
syriorum; Non ingredietur in civi-
tatem hanc, neque jaciet in eam sa-
gittam, neque immittet super eam
scutum, neque circundabit super e-
am vallum: Sed viã, quã venit, in
ea revertetur: et in civitatem hanc
non ingredietur. Hæc dicit Domi-
nus; Protegam pro civitate hac ad
salvandam eam propter me, et pro-
pter David puerũm meum. Et e-
gressus est angelus Domini, et oc-
cidit de castris Assyriorum centum
octoginta quinque millia. Et sur-
gentes manè, invenerunt omnia
corpora mortua.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 דין פתגמא די מלל יי עלוהי מבסרא עלך ממיקא עלך מלכות בנשתא דציון בתריך
23 רישיהון מנידין עמא דירושלם: ית מן חסדתא ית מן אתרבתא וקדם מן אתרמתא
24 קלא וזקפתא לרומא עינך ואמרתא מלין דלא כשרין קדם קדישא דישראל: ביד עבדך
חסדתא עמא דיי ואמרתא בסניאות רתיכי אנא סלקית לתקופ כרכיהון ואף איחוד
בית מקד שדוהי ואקטול שפר גבריהון מבחר שלטוניהון ואבבוש קרית תוקפהון ואשיצי
25 סני משריתהון: אנא חפיר גובין ושתי מין ושפחית בפרסת רגלי עמא דעמי כל
מי נהרין עמקין: הלא שמעתא מלקדמין מא עבדית לפרעה מלכא דמצרים ואף
26 עלך אתנביאו נביי ישראל ולא חבתא ודא חזיא קדמי מיומי קדם למעבד לך ואף
אתקנתה כען איתיתה ודא הות לך דהואה קדמך כאתרגושת גלין דשחו
27 קרוין קריכן: ויתבהון אתקצר חילהון אתחברו ובהיתו הוו כעשב חקליא ירוק דתאה
28 כעשב אגריא דשלוק עד לא משא למהוי שובלין: ומתבך בעיצה ומפקך לברא לאנחא
29 קרבא ומיתיתך לארעא דישראל גלי קדמי ויתדארגונתא קדמי גלי: חלף דארגונתא על
מימרי ואתרגשתך סליקת קדמי ואשוי שירין בלישתך וימה בספיחך ואתבנך
30 באורחא דאתיתא בה: ודין לך אתא אכול בשתא הדא כתין ובשתא תניתא כחכתין
31 ובשתא תליתאה זרעו וחצדו וצובו כרמין ואכלו אבהן: ויפסון משיזביא דבית יהודה
32 דאשתארון כאילן דמשלח שורשהו מלרע ומרים נופיה לעלא: ארי מירושלם יפקון
שאר צדיקיא ושיזבת מקיני אוריתא משורא דציון במימרא דיי צבאות תתעביד דא:
33 בכן כדנן אמר יי על מלכא דאתור לא יעול לקרתא הדא ולא יקשת תמן גיר ולא
34 יקדמנה בתריסין ולא יצבו עלה מליחא: באורחא דאתא בה יתוב ולקרתא הדא לא
35 יעול אמר יי: ואגין על קרתא הדא למפרקה בדיל מימרי ובדיל דוד עבדי: ונפק
36 מלאכא דיי וקטל במשרית אתורא מאה וחמנן וחמשא אלפין ואקדימו בצפרא והא
כולהון פגרין מתין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hoc est verbũ quod decrevit Dñs sup eũ: despexit te, subfannavit te; regnũ
22 cœtus Sion: post te capita sua moverunt, populi qui habitas in Hierusa-
lem. Cui exprobrâsti, & super quem magnificat' es, & contra quem extu-
23 listi vocem? & sustulisti in excelsum oculos tuos; & dixisti verba quæ non
sunt recta coram sancto Israel? In manu servorum tuorum exprobrâsti po-
24 pulo Dñi, & dixisti: Cum multitudine quadrigarum mearũ ego ascendam
in munitionem civitatũ eorum, & insuper capiam domũ sanctuarii eorum,
& occidam pulcherrimos inter fortes eorũ, & electos principes eorum, &
subjiciam civitatẽ fortitudinis eorũ; & consumam multitudinem exercitus
eorũ. Ego fodi cisternas, & bibi aquas; & conculcavi vestigiis pedũ populi
25 qui mecum est, omnes aquas fluminũ profundorũ. Nónne olim audisti quid
26 fecerim Pharaoni, regi Ægypti? etiã de te prophetaverunt prophetæ Israel,
& non egisti pœnitentiã; & hoc visum est ante me à dieb' antiquis, ut face-
rem tibi: & etiã præparavi illud; & nunc adduxi illud: & hoc fuit tibi in
ruinã, eò quòd facta sint corã te, sicut tumult' fluctuũ, quo humiliatæ sunt
civitates munitæ. Et habitatorũ ejus virt' abbreviata est, contriti sunt & 27
confusi, facti sunt sicut herba agri, & sicut ol' viride, quasi fœnũ tectorum,
28 quòd uredine tangitur antequã perveniat ad spicã. Et sessio tua in consilio,
& egressus tu' foras ad pugnandũ; & introit' tu' in terrã Israel manifesta
29 sunt corã me: & quòd provocâris me ad irã, coram me manifestũ est. Pro eo
quòd provocâsti contra verbũ meũ, & tumult' tuus ascendit in conspectu
meo; ponam armillas in maxilla tua, & frænũ in labiis tuis, & reducã te per
30 viam qua venisti. Et hoc tibi erit signũ, Comede hoc anno quæ sponte na-
scuntur, & in anno secundo ꝗ ex illis renascitur; & in anno tertio, seminate,
31 & metite, & plantate vineas, & comedite fructũ eorũ. Et addent qui libe-
rati fuerint de domo Juda, & qui remanserint, sicut arbor, quæ mittit radices
deorsũ, & elevantur rami ej' sursum. Quoniã de Hierusalem egredientur 32
reliqui justi, & erepti confirmantes legẽ de monte Sion. In verbo Dñi exer-
cituũ fiet hoc. Propterea hæc dicit Dñs sup regẽ Assyriæ, Non intrabit ci- 33
vitatẽ hanc, & non jaciet ibi sagittam, & non occupabit eã clypeis, & non
congeret contra eã aggerẽ. Per viã qua venit, ꝗ eã revertetur; & civitatem 34
hanc non ingredietur, dicit Dñs. Et protegam civitatẽ hanc, ut salvem eam 35
propter verbũ meum, & propter David servum meum. Et egressus est an-
36 gelus Dñi, & interfecit in castris Assyrii centum & octoginta quinque
millia; & surrexerunt manè, & ecce omnes erant cadavera mortuorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܕܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܡܪܝܐ ܥܠ ܒܬܬܗ ܕܨܝܘܢ ܢܨܐ ܪܫܗ ܒܬ ܝܪܘܫܠܡ ܡܢ ܠܡܢ ܩܛܠܬ ܘܠܡܢ ܪܡܝܬ ܩܠܟ ܘܢܣܬ ܥܝܢܝܟ ܠܥܠ ܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ
23 ܩܛܠ ܗܘ ܕܩܛܠ ܠܡܢ

ישעיה: לח

37 וַיֵּצֵא וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב
בְּנִינְוֵה׃ 38 וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו
וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בָּנָיו הִכֻּהוּ בַחֶרֶב וְהֵמָּה
נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXXVIII. לח

1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא אֵלָיו
יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃ 2 וַיִּסֹּב
חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃ 3 וַיֹּאמַר
אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ
בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיִּבְךְּ
חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ 4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
לֵאמֹר׃ 5 הֲלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־
דִּמְעָתֶךָ הִנֵּנִי יוֹסִף עַל־יָמֶיךָ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
6 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת וְגוֹנַנְתִּי
עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃ 7 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ 8 הִנֵּנִי
מֵשִׁיב אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת
אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אָחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ
עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה׃ 9 מִכְתַּב לְחִזְקִיָּהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּחָלְתּוֹ וַיֶּחִי מֵחָלְיוֹ׃ 10 אֲנִי אָמַרְתִּי
בְּדִמִּי יָמַי אֵלְכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי
יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃ 11 אָמַרְתִּי לֹא־אֶרְאֶה יָהּ
יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־
יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃ 12 דּוֹרִי נֶסַע וְנִגְלָה מִנִּי
כְּאֹהֶל רֹעִי קִפַּדְתִּי כָאָרֹג חַיַּי מִדַּלָּה
בִּצְּעָנִי מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃ 13 שִׁוִּיתִי
עַד־בֹּקֶר כָּאֲרִי כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל־עַצְמוֹתַי מִיּוֹם
עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃

Versio VULG. LAT.

37 Et egressus est, & abiit, & reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & habitavit in Ninive. 38 Et factum est, cùm adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percusserunt eum gladio: fugerúntque in terram Ararat, & regnavit Asarhaddon filius ejus pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: & introivit ad eum Isaias filij Amos propheta, & dixit ei; Hæc dicit Dominus; Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non 2 vives. Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem, & o- 3 ravit ad Dominum, Et dixit; Obsecro, Domine, memento, quæso, quomodò ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et 4 flevit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad 5 Isaiam, dicens; Vade, & dic Ezechiæ: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas: ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos: Et de manu regis Assyriorum eruam te, & civitatem istam, & protegam eam. 7 Hoc autem tibi erit signum à Domino, quia faciet Dominus verbum hoc, quod locutus est: 8 Ecce ego reverti faciam umbram linearum, per quas descenderat in horologio Achaz in Sole, retrorsum decem lineis. Et reversus est Sol decem 9 linis per gradus, quos descenderat. Scriptura Ezechiæ regis Juda cùm ægrotásset, & convaluisset de infirmitate sua. 10 Ego dixi; In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Quæsivi residuum annorum meorum. Dixi; Non vi- 11 debo Dominum Deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultrà, & 12 habitatorem quietis. Generatio mea ablata est, & convoluta est à me, quasi tabernaculum pastorum. Præcisa est velut à texente, vita mea: cum adhuc ordirer, succìdit me: de manè usque ad vesperam finies me. Sperabã usque ad manè, quasi 13 leo sic contrivit omnia ossa mea: De manè usque ad vesperam finies me:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ (λ) ἀπῆλθεν ὑποστρεφὲς Σενναχαρεὶμ
βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ᾗ ᾤκησεν ἐν Νινευῆ.
38 Καὶ ἐν τῷ αὐτὸν προσκυνεῖν (μ) ἐν τῷ οἴκῳ
Νασραὲχ τῷ πάσραχον αὐτοῦ, Ἀδραμέλεχ
ᾗ (ν) Σαρασὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάτα-
ξαν αὐτὸν μαχαίραις, αὐτοὶ δὲ διεσώθη-
σαν εἰς Ἀρμενίαν, ᾗ ἐβασίλευσεν Ἀσσαρδὼν
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ΚΕΦ. λη'.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐμβαλὼν
Ἐζεκίας ἕως θανάτου. ᾗ ἦλθε πρὸς
αὐτὸν Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς ὁ προφήτης, ᾗ
εἶπε πρὸς αὐτόν, Τάδε λέγει κύριος, Τάξαι
περὶ τοῦ οἴκου σου, (α) ἀποθνήσκεις γὰρ σύ,
ᾗ οὐ ζήσῃ. Καὶ ἀπέστρεψεν Ἐζεκίας τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῖχον, ᾗ προσευ-
2 ξάτο πρὸς κύριον, λέγων, Μνήσθητι κύριε,
ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετ' ἀληθείας, ἐν
καρδίᾳ ἀληθινῇ, ᾗ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου
ἐποίησα. ᾗ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ
3 μεγάλῳ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς
Ἡσαΐαν, λέγων, (β) Πορεύθητι, ᾗ εἰπὸν
Ἐζεκίᾳ, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Δαυὶδ
τοῦ πατρός σου, Ἤκουσα (γ) τῆς προσευχῆς
σου, ᾗ εἶδον τὰ δάκρυά σου· ἰδὼ προσθή-
σω πρὸς τὸν χρόνον σου (δ) δεκαπέντε ἔτη,
6 Καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων (ε) ῥύ-
σομαί σε ᾗ τὴν πόλιν ταύτην, ᾗ ὑπερασπιῶ
7 ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης. Τοῦτο δὲ σοι τὸ
σημεῖον παρὰ κυρίου, ὅτι (ζ) ποιήσει ὁ θεὸς
8 τὸ ῥῆμα τοῦτο· Ἰδὼ (η) ἐγὼ τρέψω τὴν
σκιὰν τῆς ἀναβαθμῶν οὗς κατέβη (θ) τοὺς
δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς ὡς
ἥλιος, ἀποστρέψω τὴν ἥλιον τοὺς δέκα ἀνα-
βαθμοὺς, οὓς κατέβη ἡ Χειά.

9 (†) ΠΡΟΣΕΥΤΗ' ΕΖΕΚΙ'ΟΥ ΒΑΣΙΛΕ'ΩΣ ΤΗ'Σ 'ΙΟΥΔΑΙ'ΑΣ, 'ΗΝΙ'ΚΑ ΈΜΑΛΑΚΙ'ΣΘΗ, ΚΑΪ' 'ΑΝΈΣΤΗ'ΒΚ ΤΗ'Σ ΜΑΛΑΚΙ'ΑΣ 'ΑΤΤΟΥ'.

10 † Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν (ᾱ) μου,
Πορεύσομαι ἐν πύλαις ᾅδου, κατοικήσω τὸ
ἔτι τὸ ὑπόλοιπα. † Εἶπα, Οὐκέτι ᾱ μὴ ἴδω
τὸ Σωτήριον τοῦ θεοῦ (ι) ἐπὶ γῆς ζών-
των, † ἐκέτι μὴ ἴδω τὸ Σωτήριον τοῦ Ἰσρα-
ὴλ ἐπὶ γῆς, ὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον.
12 Ἐξέλιπεν ἐκ τῆς Συγγενείας μου, † καθέλι-
πον (κ) τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μου, ἐξῆλθεν
ᾗ ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ ὅσπερ (λ) ὁ Σκηνῶν
κατοικῶν πήξας· † ὡς ἰσῶς τὸ πνεῦμά μου
παρ' ἐμοὶ ἐγένετο, ἐείδω ἐγγιζόσης ἐκτομίν. † Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρε-
δόθη ἕως πρωὶ ὡς λέοντα, (μ) ὕπως Συνέτριψε πᾶσα τὰ ὀστᾶ μου·
† ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἕως (ν) νυκτὸς παραδοθήσει.

MS.A. (λ) ὑποστρεφὲς ἀπῆλθεν βασιλεὺς Ἀσσυρίων, (μ) ἐν οἴκῳ Ἀσαρὰχ (ν) Σαρασὰ υἱοὶ Κεφ. λη'. MS.A. (α) ὅτι ἀποθνήσκεις Ζῶ, (β) Πορεύου, ᾗ εἰπὸν πρὸς Ἐζεκίαν, (γ) τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου, (δ) ἔτη δεκαπέντε, (ε) σώσω σε, ᾗ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης ὑπερασπιῶ. (ζ) ὁ θεὸς ποιήσει (η) τρέψω (θ) ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, (ι) 'ΩΔΗ'. (ᾱ) μου, Ἐν πύλαις (ι) ἐπὶ τῆς γῆς, ὐκέτι ᾱ μὴ ἴδω ἄνθρωπον ἐκ τῆς Συγγενείας μου, (κ) τὸ λοιπὸν (λ) ὁ κλῆδων Σκηνῶν πήξας· τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο ὡς ἰσῶς, *εγιζω εγγιζόσης (μ) ὕπως τὰ ὀστᾶ μου συνέτριψεν· (ν) τῆς νυκτὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

37 וְנָטַל וַאֲזַל וְתָב סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר וְיָתִיב בְּנִינְוֵה׃ 38 וַהֲוָה הוּא סָגִיד בֵּית נִסְרוֹךְ
טָעֲוָתֵיהּ וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בְּנוֹהִי קְטָלוּהִי בְּחַרְבָּא וְאִנּוּן אִשְׁתֵּיזִבוּ לְאַרְעָא קַרְדּוּ וּמְלַךְ
אֲסַרְחַדּוֹן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

לח

1 בְּיוֹמָיָא הָאִנּוּן מְרַע חִזְקִיָּה לְמֵמַת וַאֲתָא לְוָתֵיהּ יְשַׁעְיָהוּ בַר אָמוֹץ נְבִיָּא וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵנָן
אָמַר יְיָ פְּקַד עַל אֲנָשׁ בֵּיתָךְ אֲרֵי מֵאֵת אַתְּ וְלָא תְחֵי מִסְּדַרְעָךְ: 2 וְאִסְתַּר חִזְקִיָּה אַפּוֹהִי לְכוֹתֶל
בֵּית מַקְדְּשָׁא וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ: 3 וַאֲמַר קְבַל בְּעוּתִי יְיָ אִדְכַּר כְּעַן יַת דִּי פְלַחִית קֳדָמָךְ בְּקִשְׁוֹט
וּבְלֵב שְׁלִם וְדִתְקַן בְּעֵינָךְ עֲבַדִּית וּבְכָא חִזְקִיָּה בְּכִיָּא סַגִּיאָה׃ 4 וַהֲוָה פִּתְגָמָא נְבוּאָה מִן
קֳדָם יְיָ עִם יְשַׁעְיָה לְמֵימַר: 5 אֱזֵל וְתֵימַר לְחִזְקִיָּה כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּדָוִד אֲבוּךְ שְׁמִיעַ
קֳדָמַי צְלוֹתָךְ גַּלְיָא קֳדָמַי דְּמֵעָתָךְ הָא אֲנָא מוֹסִיף עַל יוֹמָךְ חֲמֵשׁ עַסְרֵי שְׁנִין: 6 וּמִיַּד מַלְכָּא
דְּאַתּוּר אֲשֵׁיזְבִנָּךְ וַיָת קַרְתָּא הָדָא וְאָגֵן עַל קַרְתָּא הָדָא: 7 וְדֵין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ דְּיַעְבֵּיד
יְיָ יַת פִּתְגָמָא הָדֵין דִּי מַלֵּל: 8 הָא אֲנָא מְתִיב יַת טֵל אֶבֶן דְּנַחֲתַת בְּמִסְקָנָא דְאָחָז
שַׁמְשָׁא לְאָחוֹרוֹהִי עַסְר שְׁעִין וְתָב שַׁמְשָׁא עַסְר שְׁעִין בְּצוּרַת אֶבֶן שַׁעְיָא דְּנַחֲתַת: 9 כְּתַב
אוֹדְאָה עַל נִסָּא דְאִתְעֲבַד לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה כַּד מְרַע וְאִתְּסִי מִמַּרְעֵיהּ׃
10 אֲנָא אֲמַרִית בְּדֶרֶן יוֹמַי אֲזֵל עַל דְּכַרְעֵי לְטַב אִתּוֹסַף עַל שְׁנַי: אֲמַרִית לָא
אֶתְחֲזֵי עוֹד קֳדָם דְּחִילָא דְיָי בְּאַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ דִּי בְהּ אֲרִיכוּת חַיָּא וְלָא אֶפְלַח
קֳדָמוֹהִי עוֹד בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְּמִתְּחַן עֲתִיד לְמִפַּךְ חֲדָוָא לְכָל יְהָבֵי אַרְעָא מַלְמַד
בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְקוּדְשָׁא מִדּוֹרִי פְסַק: 11 מִנִּי דָרֵי אִתְנַטִּילוּ יוֹמַי אִתְקְפִיצוּ וְגֻלֵּי מִנִּי
אִתְכַּפְּלוּ כְּמִשְׁכְּנָא דְרָעֵי אִתְקַפְּרוּ כְּגַל גִּרְדָּאן חַיֵּי מִיקַר מַלְכוּתִי אֲנָא גְלֵי יְמֵי וְלֵילְיָתִי
שְׁלִימוּ: נְהַמִּית עַד צַפְּרָא כַּאֲרִיא דְנָהִים וְתָבַר גַּרְמֵי חַיְיתָא כֵּן מִתְּחַבְּרִין מִן קֳדָם דִּינָא
כָּל גַּרְמֵי יְמֵי וְלֵילְיָתִי שְׁלִימוּ:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

37 Et profectus est, & abiit; & reversus est Senacherib rex Assyriæ, & habitavit in Ninive. 38 Et factum est cùm adoraret in domo Nesroch idoli sui, Adramelech & Sarasser filii sui occiderunt eum gladio: & ipsi evaserunt in terram Armeniæ. Et regnavit Assaradon filius ejus pro eo.

CAP. XXXVIII.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: & venit ad eum Esaias filius Amos, propheta; & dixit ei: Hæc dicit Dñs, Præcipe de viris domus tuæ, quia morieris, & non vives ab infirmitate tua. 2 Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem dom^i sanctuarii, & oravit coram Dño. 3 Et ait, Suscipe deprecationẽ meam Dñe; memento obsecro quod fervierim coram te in veritate & in corde perfecto, & quod rectũ est *in oculis tuis* fecerim. 4 Et flevit Ezechias fletu magno. Et factũ est verbũ prophetiæ à facie Dñi ad Esaiam dicens. 5 Vade, & dices Ezechiæ: Hæc dicit Dñs Deus David patris tui, Audita est coram me oratio tua: notæ sunt coram me lachrymæ tuæ: ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos. Et de manu regis Assyriæ eruam te, & civitatẽ istam; & protegam civitatẽ istam. Et hoc erit 7 tibi signum à facie Dñi, quòd faciet Dñs verbũ hoc quod locut^u est: 8 Ecce ego reverti faciam umbrã lapidis horarũ, quã descenderat per grad^s Achaz Sol, retrorsum decem horis: & regressus est Sol decem horis in figura lapidis horarum, quã descenderat. Scriptura confessionis de miraculo quod 9 factũ est Ezechiæ regi trib^s Juda, quando ægrotavit & sanat^s est ab infirmitate sua. Ego dixi. In mœrore dierũ meorũ vadam ad portas inferi; & 10 quia recordat^s est mei in bonũ, additũ est super annos meos. Dixi, Non apparebo amplius in conspectu terribilis Dñi in terra dom^i majestatis ej^s, in qua est longitudo vitæ, & non serviam corã eo amplius in domo sanctuarii, unde futurum est ut egrediatur gaudiũ omnibus habitatoribⁱ terræ; neque 11 morabor in Jerusalem civitate sancta, habitaculũ meũ succisum est. A filiis generationis meæ ablati sunt dies mei, & succisi sunt, & migraverunt à me; convoluti sũt quasi tabernaculũ pastoris; præcisa est, quasi tela texentiũ, vita meà à gloria regni mei, *ego transmigro*: dies mei, & noctes meæ finitæ sunt. 13 Rugiebã usq; ad manè sicut leo qui rugit & cõfringit ossa animalis; sic confringũtur præ dolore omnia ossa mea: dies mei et noctes meæ cõsũmatæ sũt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܘܐܙܠܘ ܣܢܚܪܝܒ ܘܐܬܐܙܠ ܒܫܠܡܐ ܘܗܘܐ ܡܫܟܚ ܒܒܝܬ ܢܨܪܘܟ ܐܠܗܗ ܘܒܢܘܗܝ ܩܛܠܘܗܝ ܒܚܪܒܐ ܘܗܢܘܢ ܐܬܪܘ ܠܐܪܡܢܝܐ ܘܐܫܪܚܕܘܢ ܒܪܗ ܡܠܟ ܬܚܬܘܗܝ ܘܗܘ ܡܫܠܝܛ ܒܐܪܥܐ ܕܐܪܡܢܝܐ ܘܐܙܠ ܫܪܚܕܘܢ ܒܪܗ ܡܠܟ ܬܚܬܘܗܝ ܘܗܘ ܡܫܠܝܛ ܒܐܪܥܐ ܕܐܪܡܢܝܐ ܘܐܙܠ ܫܪܚܕܘܢ ܒܪܗ ܡܠܟ ܬܚܬܘܗܝ ܘܗܘ ܡܫܠܝܛ ܒܐܪܥܐ ܕܐܪܡܢܝܐ

Quare profectus est Sanherib, & egressus 37
38 consedit in Ninive: Dumque adoraret in æde Nesroch dei sui, Edramelech, & Seresar filii ejus gladio peremerunt eum: & his in terram Keredæorum fugientibus, regnavit Serahdom filius ejus post ipsum.

CAP. XXXVIII.

* ܒܝܘܡܝܗܘܢ ܗܠܝܢ ܐܫܬܠܡ ܚܙܩܝܐ ܥܕܡܐ ܕܡܘܬܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܢܒܝܐ ܒܪ ܐܡܘܨ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܦܩܘܕ ܠܒܝܬܟ ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܝܬ ܘܠܐ ܬܚܝܐ ܘܐܦܢܐ ܠܚܘܕ ܠܚܝܛܐ ܘܨܠܐ ܠܡܪܝܐ ܘܐܡܪ ܐܘܕܝ ܡܪܝ ܕܗܠܟ ܩܕܡܝ ܒܫܪܪܐ ܘܒܫܠܡܐ ܠܒܐ ܘܥܒܕ ܛܒܬܐ ܒܥܝܢܝ ܘܒܟܐ ܒܟܝܐ ܪܒܐ ܗܘܐ ܠܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܟ ܫܡܥ ܨܠܘܬܟ ܚܙܝܬ ܕܕܡܥܝܟ ܗܐ ܐܘܣܦ ܥܠ ܝܘܡܝܟ ܬܪܬܥܣܪ ܫܢܝܢ ܘܡܢ ܐܝܕ ܡܠܟܐ ܕܐܬܘܪܝܐ ܐܦܨܐ ܘܐܦܨܐ ܠܩܪܬܐ ܗܕܐ ܘܐܓܢ ܠܩܪܬܐ ܗܕܐ ܘܗܢܐ ܠܟ ܐܬܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܬܥܒܕ ܗܠܝܢ ܡܠܬܐ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܕܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܡܦܢܐ ܠܡܙܠܬ ܫܡܫܐ ܕܢܚܬ ܒܕܪܓܬ ܐܚܙ ܗܟܢܐ ܗܦܟ ܫܡܫܐ ܒܕܪܓܬ ܕܢܚܬ ܥܣܪ ܕܪܓܬ ܘܗܦܟ ܫܡܫܐ ܥܣܪ ܕܪܓܬ ܠܐܚܘܪ ܘܩܡ ܫܡܫܐ ܥܣܪ ܕܪܓܬ ܕܢܚܬ ܒܗ ܒܕܪܓܬ ܐܚܙ ܗܢܘ ܕܢܚܬ ܒܗ ܒܕܪܓܬ ܐܚܙ ܗܢܘ ܕܢܚܬ ܒܗ ܒܕܪܓܬ ܐܚܙ ܗܢܘ

CAP. XXXVIII.

Iisdem illis diebus cùm ægrotâsset Hezecia ad 1
mortem, venit ad eum Esaia propheta filius Amosi, dixitque ad eum; Sic ait Dominus; Prospice domui tuæ, quia moriturus es, nec *amplius* victurus. Quapropter Hezecia, vultù 2
ad parietem verso, precatus est Dominum, & ait; Eja Domine, recordare quòd æquo inte- 3
gróque animo coram te ambulârim, & quod rectum coram te erat, gesserim: flevítque Hezecia fletu magno. Tum fuit sermo Domini 4
ad Esaiam prophetam, dicendo; Abi dictum 5
Hezeciæ regi Judæ, Sic dicit Dominus Deus Davidis patris tui; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas: ecce superaddam die- 6
bus tuis quindecim annos: De manu quoque regis Assyriæ liberabo te & urbem istam, protegámque urbem istam, & eripiam eam. Atque hoc tibi esto signum à Domino quòd 7
facturus sit Dominus rem istam quam dixit: Ecce reducturus sum umbram illam graduum, quæ descendit per gradus Ahazi patris tui 8
(solem *nempe* retrorsum decem gradibus, per gradus *eosdem* per quos descenderat.

Finis Esaiæ.

* ܟܬܒܐ ܕܚܙܩܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܚܠܐ ܘܐܬܚܠܝ ܡܢ ܚܠܝܗ ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܒܫܠܝܐ ܝܘܡܝ ܐܙܠ ܒܬܪܥܐ ܕܫܢܝܐ ܕܫܢܝ ܠܐ ܐܚܙܐ ܝܗ ܡܪܝܐ ܒܐܪܥܐ ܕܚܝܐ ܠܐ ܐܚܙܐ ܐܢܫ ܥܡ ܬܒܐ ܕܥܠܡܐ ܕܢܬܒ ܕܪܥܝ ܘܫܪܝܬܝ ܐܙܠ ܡܢܝ ܐܝܟ ܡܫܟܢܐ ܕܪܥܝ ܐܬܛܠ ܡܢ ܐܪܓܐ ܡܛܠ ܕܐܫܠܡ ܠܒܝ ܥܕ ܠܠܝܐ ܡܢ ܥܪܒܐ ܘܥܕ ܨܦܪܐ ܫܪܝܬ ܠܝ ܐܝܟ ܐܪܝܐ ܟܠ ܥܨܡܝ ܡܢ ܫܪܝܐ ܘܥܕ ܠܠܝܐ ܡܫܠܡܬ ܠܝ ܐܝܟ ܐܪܝ

ישעיה : לט

erant elevati : columba ut *gemebam* ; garriebam sic ,hirundo geus Sicut
14 כְּסוּס עָנוּר כֵּן אֶצְפְּצֵף אֲהִגֶּה כְּיוֹנָה דָּלְלוּ
? loquar Quid ,*mihi spondet* ,mihi fecit vim Domine ,excelsum *ad* mei oculi
15 עֵינַי לַמָּרוֹם יְהוֹה עֹשְׁקָה־לִּי עָרְבֵנִי : מָה־אֲדַבֵּר
amaritudine *super* meis annis omnibus *Vagabor* ,fecit ipse & ,mihi dixit &
וְאֹמַר־לִי וְהוּא עָשָׂה אֲדֹנָה כָּל־שְׁנוֹתַי עַל־מַר
,mei spiritus *vitæ* eis in omnibus & : vivent eos *super* Domine ,meæ animæ
16 נַפְשִׁי : אֲרֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי
:amaritudo,mihi amaritudo pace in Ecce ,me vivificabis & ,me sanabis &
17 וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי : הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר־לִי מָר
projecisti quia ,*abolitionis* fovea à meâ animam *amare es amplexus in Et*
וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי־הִשְׁלַכְתָּ
,tibi confitebitur *sepulchrum* non Quia ,mea peccata omnia tuâ tergâ post
אַחֲרֵי גוֹךְ כָּל־חֲטָאָי : כִּי־לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָ
,tua veritate in *cisternam descendentes* sperabunt nec ,te laudabit *mors*
18 מָוֶת יְהַלְלֶךָ לֹא־יְשַׂבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ :
filiis pater : hodie ego sicut ,tibi confitebitur ipse vivens Vivens
19 חַי חַי הוּא יוֹדֶךְ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לַבָּנִים
mea modulamina & ,*me servandis ad* Dominus ,tuâ veritatem *super* Faciet notâ
20 יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ : יְהוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וּנְגִנֹתַי
Dixitque ,Domini domo in nostræ vitæ diebus omnibus *modulabimur*
21 נְנַגֵּן כָּל־יְמֵי חַיֵּינוּ עַל־בֵּית יְהוָה : וַיֹּאמֶר
,*in summitatem super cata plasmeni* & ,ficuum massam Tollant : Jesaihjahu
יְשַׁעְיָהוּ יִשְׂאוּ דְבֶלֶת תְּאֵנִים וְיִמְרְחוּ עַל־הַשְּׁחִין
domum ascendam quòd ,signum Quod ,Chizchijahu dixit Et *vivet &*
22 וְיִחִי : וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מַה־אוֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית
? Domini

CAP. XXXIX. לט יהוה :

rex Baladan filius Baladan Merodach misit illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ
,egrotâsset quod audierat & : Chizchijahu ad munus & ,literas Babel
בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ וַיִּשְׁמַע כִּי־חָלָה
eis ostendit & ,Chizchijahu eis super est lætatus Et ,convaluisset &
2 וַיְחֲזֵק : וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת
& ,aromata & ,aurum & ,argentum *suæ pinacotheæ* domũ
בֵּית נְכֹתוֹ אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָّהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת־
quod omne & ,suorũ vasorũ domum omnem & ,optimum unguentũ
הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֶת כָּל־בֵּית כֵּלָיו וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר
eis ostenderit non quod *verbum* fuit non :suis thesauris in est inventũ
נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם
Jesaihjahu introivit Et ,sua potestate omni in & ,sua domo in Chizchijahu
3 חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ : וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ
dixerunt Quid ,*eum ad* dixit & : Chizchijahu regem ad propheta
הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה־אָמְרוּ
terra De,Chizchijahu dixit & ? te ad venerãt unde & ,isti viri
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן בָּאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ
,tua domo in venerãt Quid ,dixit Et .Babel de me ad venerãt longinqua
4 רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל : וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ
fuit non : viderunt mea domo in quæ Omnia : Chizchijahu dixit &
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא הָיָה
Jesaihjahu dixit Et ,meis thesauris in eis ostenderim non quod *verbum*
דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִים בְּאֹצְרוֹתָי : וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ
dies Ecce ,exercituum Domini verbum Audi : Chizchijahu ad
5 אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה צְבָאוֹת : הִנֵּה יָמִים
tui patres reconderunt quæ & ,tua domo in quod omne tolletur & ,*veniemes*
בָּאִים וְנִשָּׂא כָל־אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ
,Dominus dixit *verbum venambit* non : Babel hanc diem ad usque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶל לֹא־יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה :

Versio VUL. LAT.

14 Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum. Dñe, vim patior, responde pro me. Quid dicã, aut quid respõdebit mihi, cùm ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Domine, si sic vivitur, & in talibus vita spiritûs mei, corripies me, & vivificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima: Tu autem eruisti animã meam ut non periret, projecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernꝰ confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non exspectabunt qui descendunt in lacũ, veritatẽ tuã. Vivens vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filiis notã faciet veritatẽ tuam. Domine, salvum me fac, et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini. Et jussit Isaias ut tollerent massam de ficis, et cataplasmarent super vulnus, & sanaretur. Et dixit Ezechias; Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

CAP. XXXIX.

1 IN tempore illo misit Merodach Baladan, filiꝰ Baladan rex Babylonis, libros & munera ad Ezechiã: audierat enim quòd ægrotãsset, & convaluisset. Lætatus est autem super eis Ezechias, & ostendit eis cellam aromatum, & argenti, & auri, et odoramentorum, & unguenti optimi, & omnes apothecas supellectilis suæ, & universa quæ inventa sunt in thesauris ejus. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua. Introivit autẽ Isaias propheta ad Ezechiam regem, & dixit ei; Quid dixerunt viri isti, & unde venerũt ad te? Et dixit Ezechias; De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. 4 Et dixit; Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias; Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: non fuit res, quam non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit Isaias ad Ezechiam; Audi verbum Dñi exercituum. Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ in domo tua sunt, et quæ thesaurizaverunt patres tui usque ad diẽ hanc, in Babylonem: non relinquetur quidquã, dicit Dominꝰ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 †Ὡς χελιδὼν, (ᾳ) ὅτω φωνήσω, καὶ ὡς ἀδελφεὰ, (β) ὅτω μελετῶ· †ἐξέλιπον γὰρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐφεῖδε κύριον, ὃς ἐξέλατό με, καὶ ἀφέλατό με ὀδύνας τῆς ἀπηγλέη Σοι, καὶ ἐξῴγησάς με τῆς πνοῆς, καὶ ἐθεραπεύθεις ἔζησα. †Εἶτα γὰρ μοι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ ἀπόληται, καὶ ἀπέρριψας ὀπίσω μου πάσας τὰς (ᾳ) ἁμαρτίας. †Οὐ γὰρ οἱ ἐν ᾅδᾳ αἰνέσουσί Σε, †οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες ὑμνήσουσί Σε, †οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ᾅδᾳ τὴν ἐλεημοσύνην Σου. †Οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί Σε ὃν τρόπον κἀγώ· †ἀπὸ τῆς σήμερον παιδεία ποιήσω, †ἃ ἀναγγεῖλαι τὴν δικαιοσύνην (ο) Σου Θεὲ τῆς σωτηρίας μου, †καὶ πάσομαι ὑμνῶν σε μετὰ ψαλτηρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, κατέσφιγξεν τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας πρὸς Ἐζεκίαν, Λάβετε πλακοῦντα ἐκ σύκων, καὶ θέλουν, καὶ κατάπασαι, καὶ ὑγιὴς ἔσῃ. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, (πα) Τίνο σημεῖον πρὸς Ἐζεκίαν, ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

MS.A. (ᾳ) ὅπως (β) ὅπως μελετήσω· (ᾳ) ἁμαρτίας μου. (ο) σου Κύριε τῆς (πα) Τίνο τὸ σημεῖον, ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ.

ΚΕΦ. λθ'.

1 ΕΝ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε Μαρωδὰχ (α) Βαλαδὰν ὁ τοῦ τῆς Βαλαδὰν, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνίας, ἐπιστολὰς καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα Ἐζεκίᾳ· ἤκουσε γὰρ, ὅτι ἐμεμαχέσθη ἕως θανάτου, καὶ ἀνέστη. Καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς Ἐζεκίας (β), καὶ δέδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεκροῦ, καὶ (γ) τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ τῆς σκιᾶς, καὶ τῆς θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου, καὶ πάντα ὅσα ἦν ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἦν οὐδὲν ὃ οὐκ ἔδειξεν (δ) Ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ (ε) αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τί λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; καὶ πόθεν ἥκασι πρὸς σέ; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, Ἐκ γῆς πορρωθεν ἥκασι πρὸς μέ, ἐκ Βαβυλῶνος. Καὶ εἶπεν Ἡσαΐας, Τί (ζ) εἴδασαν ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, Πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἴδασαν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ εἴδασαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου. Καὶ εἶπεν (η) Ἡσαΐας αὐτῷ, Ἄκουσον τοῦ λόγου κυρίου σαβαώθ. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, (θ) καὶ λήψονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, εἰς Βαβυλῶνα ἤξει, καὶ (ι) οὐδὲν ἐν μὲν καταλείψουσιν. εἶπε τοῦ θεοῦ,

MS.A. (α) ὁ τοῦ Ἀλαδὰν, (β) χαρὰν μεγάλην, (γ) τῆς σκιᾶς, καὶ τῆς θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου, καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοῦ χρυσίου, καὶ πάντας τοὺς οἴκους (δ) αὐτοῦ· Ἐζεκίας (ε) αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν Ἡσαΐας (ζ) ἴδον (η) αὐτῷ· Ἡσαΐας, (θ) λέγει κύριος, καὶ (ι) οὐ μὴ καταλείψουσιν οὐδέν. εἶπεν

Quasi hirundo, sic clamabo; & 14
quasi columba, sic meditor. Defecerunt enim oculi mei aspiciendo in excelsum cœli ad Dominum, qui eruit me, & abstulit à me dolorem animæ. Domine, de ipsa enim 16
annuntiatum est tibi: & suscitãsti spiritum meum: & consolationem accipiens vixi. Eruisti enim animam meam, ut non periret: & proje- 17
cisti post me omnia peccata. Non 18
enim qui in inferno, laudabunt te, neque mortui benedicent te, neque sperabunt, qui apud inferos sunt, misericordiam tuam. Viventes be- 19
nedicent tibi, sicut & ego. Ab hodiè enim filios faciam, qui annuntiabunt justitiam tuam, Deus sa- 20
lutis meæ, & non cessabo benedicens tibi cum psalterio omnibus diebus vitæ meæ in conspectu domũs Dei. Et dixit Esaias ad Ezechiam; Sume massam de ficis, & 21
tere, & (g) cataplasma, & sanus eris. Et dixit Ezechias; Hoc signum 22
ad Ezechiam, quia ascendam in domum Dei.

CAP. XXXIX.

1 IN tempore illo misit Merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis epistolas, & legatos, & munera Ezechiæ: audierat enim quòd ægrotãsset usq; ad mortem, & suvexisset. Lætatusque est super eis Ezechias, & ostendit eis domum (a) Nechotha, & argenti, & auri, & stactes, & thymamatum, & unguenti, & omnes domos vasorum gazæ, & omnia quæcunque erant in thesauris ipsius. Et non fuit quicquam, quod non ostenderit Ezechias, in domo sua, et in omni potestate sua. Et 3
venit Esaias propheta ad regem Ezechiam, et dixit ad eum; Quid dicunt homines isti? Et unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias; De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. Et dixit Esaias; 4
Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias, Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: et non est in domo mea, quod non viderint, sed etiam, quæ in thesauris meis. Et dixit Esaias ei; Audi verbum 5
Domini Sabaoth: Ecce dies venient, et tollent omnia, quæ in do- 6
mo tua sunt; et quæcunque congeregaverunt patres tui usque ad diem hmc, in Babylonem venient: ne nihil relinquent. Dixit autem Deus

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 כְּסוּסְיָא דַאֲחִיר וּמְצַף כֵּן צְיַפִּית וַהֲמִית כְּיוֹנָה זְקִפִּית עֵינֵי דְּיִתְיַי לִי רוּחַ מִן קֳדָם
15 דְּשַׁכְנָתֵיהּ בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי עֲבִיד בְּעוּתִי : מָה אֵמַל חוּשְׁבָחְתָא וְאֵימַר
קֳדָמוֹהִי וְהוּא אַסְגֵי טַבְוָן לְמֶעְבַּד עִמִּי מָה אֶפְלַח וְאֵשְׁלִים קֳדָמוֹהִי כָּל שְׁנָיָא דְאוֹסִיף עַל
16 חַיֵּי וְשַׁוִּיב מִמְּרִיר נַפְשִׁי : יְיָ עַל כָּל מֵיתְיָא אֲמַרְתָּא לְאַחְיָאָה וְקִדְם כּוּלְהוֹן אַחֲיֵיתָא רוּחִי
17 וְאַחֲיֵיתָנִי וְקַיְּמְתָנִי : הָא לְעֶבְרֵי אוֹרְיְתָא סַגִּי שְׁלָמָא קֳדָמָךְ וְאַף מִיתֵי מְרִירָא לְרִשְׁיָעָא
בְּגִין כַּד יְדִיעַת יוֹם מוֹתִי שַׁפְּרִית דְּמַעְתִּי בְּצִלּוֹ קֳדָמָךְ מַרְלִי סַגִּי וְאַף אַתְרַעְיָתָא בְּחַיֵּי בְּדִיל
18 דְּלָא לְחַבָּלָא נַפְשִׁי אֲרֵי אַרְחַקְתָּא מִן קֳדָמָךְ כָּל חֲטָאַי : אֲרֵי לָא דְבַשְׁאוֹל מִוְדֵן קֳדָמָךְ
19 מֵיתָא לָא מְשַׁבְּחִין לָךְ לָא מְסַפְּרִין נַחְתֵי נוּב בִּית אֲבַדְנָא לְפוּרְקָנָךְ : דְּחַיֵּי יוֹדֵי קֳדָמָךְ
20 כְּיָתֵי יוֹמָא הֵדֵין אַבְהָן לְבָנְיָהוֹן יְחַוּוּן גְּבוּרְתָּךְ וְיוֹדוּן לְמֵימַר דְּכָל אִלֵּין קְשׁוֹט : יְיָ
לְמִפְרְקָנָא אֲמַר וְנַגְּנוּן חוּשְׁבְּחָתֵיהּ נְגַנִּן כָּל יְמֵי חַיָּנָא עַל בֵּית מִקְדְּשָׁא דְיָ : וַאֲמַר יְשַׁעְיָה
21 יִסְבּוּן דְּבֶלֶת תְּאִינִין וְיִשְׁרְטוּן עַל שְׁיוּנָא וְאִתְּסִי : וַאֲמַר חִזְקִיָּה מָה אַתְּאֵי אֶסֵּק לְבֵית
22 מַקְדְּשָׁא דְיָ : לט

1 בְּעִדְּנָא הַהִיא שְׁלַח מְרוֹדָךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְבָבֶל אִגְּרִין וְקוּרְבָּנִין לְוַת חִזְקִיָּה
2 כַּד שְׁמַע אֲרֵי מְרַע וְאִתְּסִי : וְחַדִּי עֲלֵיהוֹן חִזְקִיָּה וְאַחְוִנּוּן יַת בֵּית גְּנוּזוֹהִי יַת כַּסְפָּא וַיַּת
דַּהֲבָא וַיַּת בּוֹסְמָנָא וַיַּת מִשְׁחָא טָבָא וַיַּת כָּל בֵּית מַנְיוֹהִי וַיַּת כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בְּגִנְוָזוֹהִי לָא
3 הֲוָה מִדְּעָם דְּלָא אַחְוִנּוּן חִזְקִיָּה בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שׁוּלְטָנֵיהּ : וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָּא לְוַת
מַלְכָּא חִזְקִיָּה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמַרוּ גַּבְרַיָּא הָאִלֵּין וּמִנָּן אֲתוֹ לְוָתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה
4 מֵאַרְעָא רְחִיקָא אֲתוֹ לְוָתִי מִבָּבֶל : וַאֲמַר מָה חַזוּ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה יַת כָּל דִּי בְּבֵיתִי
5 חַזוּ לָא הֲוָה מִדְּעָם דְּלָא אַחְוֵיתִנּוּן בְּגִנְוָתִי : וַאֲמַר יְשַׁעְיָה לְחִזְקִיָּה קַבֵּל פִּתְגָמָא דְיָ צְבָאוֹת
6 הָא יוֹמַיָּא אָתְיָן וְיִתְנַטֵּל כָּל דִּי בְּבֵיתָךְ וְדִי גְנוּז אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הֵדֵין וְיִתּוֹבַל לְבָבֶל לָא
יִשְׁתְּאַר מִדְּעָם אֲמַר יְיָ :

quæ thesaurizaverunt patres tui usque in diem hanc; & asportabuntur in Babylonem: non relinquetur quicquam, dicit Dominus.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sicut hirundo quæ comprehensa est garrit, sic garriebam; & rugiebam, sicut 14
columba: levavi oculos meos, ut veniret mihi spatium à facie ejus, cujus majestas est in cœlis excelsis. Dñe suscipe orationem meam & fac depre-
cationem meam. Quid laudis loquar & dicam coram eo? *ipse* enim mul- 15
tiplicavit benefacere mihi? in quo serviam & retribuam coram eo, propter omnes annos quos adjecit super vitam meam; & liberavit ab amaritudine
animã meam? Dñe de omnibꝰ mortuis dixisti te vivificaturum eos: & ante 16
omnes vivificãsti spiritũ meum, sanãsti me & sustentãsti me. Ecce operan- 17
tibꝰ legem multiplicabitur pax coram te; & tu adducis amaritudinẽ impiis. Propterea quando cognovi diem mortis meæ, fudi lachrymas meas corã te
in oratione: amaritudo fuit mihi multa: tu autẽ voluisti vitam meã, ut non disperderes animã meã, quia projecisti à facie tua omnia peccata mea. Non 18
enim mortui, qui habitãt in inferno, confitentur corã te; nec laudant te, neq; sperant descendentes in lacũ perditionis salutare tuũ. Vivens vivens ipse 19
confitebitur coram te, sicut & ego hodie: patres filiis suis annunciabunt potentiã tuam, & confitebuntur: dicentes, Quia omnia hæc vera sunt. Dñs 20
dixit se liberaturũ nos: & canticum laudis ejꝰ cantabimus omnibꝰ diebus vitæ nostræ in domo sanctuarii Dñi. Et dixit Esaias, Tollant massam ficuũ, 21
& extendant super scabiem, & sanabitur. Et dixit Ezechias, Quod est signum quòd ascendam in domum sanctuarii Dñi?

CAP. XXXIX.

1 IN tempore illo misit Merodach Baladan filiꝰ Baladan rex Babylonis epistolas & munera ad Ezechiam, quando audivit quod ægrotãsset, & sanatus fuisset. Et lætatꝰ est sup eis Ezechias, & ostendit eis domũ thesaurorũ suorũ, 2
& argentũ, & aurũ, & aromata, & unguentũ optimũ, & omnem domũ vasorum suorũ, & omnia quæ inventa sunt in thesauris suis: nihil fuit ꝙ non ostenderet eis Ezechias in domo sua, & in omni dominatione sua. Et venit 3
Esaias propheta ad regem Ezechiam: & dixit ei, Quid dixerunt viri isti, & unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias, De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. Et ait, Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias, 4
Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: nihil fuit quod non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit Esaias ad Ezechiam, Suscipe verbum Dñi exer- 5
cituum. Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & 6

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܝܟ ܣܘܢܝܐ ܐܒܥܐ ܐܬܟܠܡ ܐܢܐ ܟܝܢܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ܡܪܝܡ ܗܘ ܢܣܝܢ ܠܝ ܡܕܡ ܕܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut hirundo garriens pipiebam, & ut columba
15 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut columba gemebam. Extuli in sublime oculos meos, & dixi, Domine serva me, & benignè mecum
16 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut, & benignè mecum
17 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut utere, Et quid loquar dic mihi : ipse namque
18 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut fecit, & amovit totum somnum meum. Amaritudinem animæ miseretur Dñs ; Propter
19 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut hujusmodi vitam spiritûs mei, sana me & vi-
20 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܗܘ ܢܬܝ ܠܝ ܡܢ ܗܢܐ ut vum me conserva. Num ad pacem amarefce-
21 ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ut rent mihi amaritudines? Quare cordi tibi
22 ut fuit anima mea, ne tabesceret in corruptione, quoniam abjecisti post corpus tuum omnia peccata mea. Non enim infernus gratias tibi agit, neque mors laudabit te, neque veritatem tuam prædicabunt ii qui descendunt in foveam : Sed gratias tibi agent vivi, qualis ego sum hodie; & pater filiis patefaciet fidem tuam. Dominus liberet nos, ut laudes ejus canamus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini. Dixerat autem Hezecia, Quodnam est signum me ascensurum in domû Domini? Et responderat Esaia, Sumant palatham ficuum, appingant ulceri, & sanabitur.

CAP. XXXIX.

1 EO tempore misit Merodach-beldan filius Beldanis regis Babelis, epistolas & munera ad Hezeciam ; audierat enim eum ægrotâsse, tum convaluisse, ac sanum esse. Quibus Hezecia hilariter exceptis, ostendit thesaurum
2 suum, argentû, & aurû, aromata, unguentum optimû, & omnia armamentaria sua, & quicquid extabat in thesauris suis : nil deniq; omisit Hezecia, quod non ostenderet eis, in domo sua & in tota ditione sua. Venit autem Esaia
3 propheta ad Hezeciam regem, & dixit ei; Quid tibi dixerunt homines illi? & unde venerunt ad te? Cui dixit Hezecia, E terra longinqua Babelis ad me venerunt. Rursus di-
4 centi quid viderunt domi tuæ? respondit Hezecia, Quicquid extat domi meæ viderunt : & nihil omisi domi meæ, quod non ostenderim
5 eis. Tum dixit Esaia ad Hezeciam, Audi ser-
6 monem Domini potentissimi : Ecce dies venturi sunt quibus auferetur quicquid est domi tuæ : & thesaurus patrum tuorum, quem ad hunc usque diem *condiderunt*, ibit in Babelem, & nihil tibi relinquetur, ait Dominus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * مثل سنونوة هكذا أصوت * ومثل حمامة هكذا أهدر * لأن عيني فنيتا من أن أنظر إلى علو
15 السماء * نحو الرب الذي خلصني وبرح وجع نفسي [MS. Ox. * وقال لي بهذا اتكلم * وعبر
16 فطير كل رقادي * فعلي مرارة نفسي ينظر الرب فيعافيني منها] * لأن يا رب من أجلها
17 اخبرتك * وأيقظت نسمي * تعزيت فعشت * لأنك خلصت نفسي لكيلا تهلك * وطرحت وراي
18 كل خطاياي * لأن ليس الذين في الجحيم يسبحونك يا رب * ولا الميتون يباركونك * ولا الذين
19 في الجحيم يترجون رحمتك * الأحياء يباركك مثلي أنا * لأني منذ اليوم أصنع أولادا الذين
20 يخبرون بعدلك يا رب خلاصي * ولست أكف مباركا لك بمزمار جميع أيام حياتي أمام بيت
21 الرب الهي * الإصحاح التاسع عشر * فقال اسعياء * خذ لك حبة من
22 التين ودقها وتضمد بها * فتصير صحيحا * فقال حزقيا * هذه العلامة أني أصعد إلى بيت الرب

ut hirundo, sic pipio ; & ut columba, sic gemo : quoniam oculi mei consumpti sunt aspiciendo in altitudinem cœli, versus Dominum qui eripuit me & abstulit dolorem animæ meæ. [MS. Ox. Et dixit mihi, Quid ipse proferrem : abstulit, & amovit subitò omnem somnum meum : at in amaritudinem animæ meæ respexit Dominus, & mihi illam levavit.] Hujus enim causâ O Domine te monui, & expergefecisti auram meam vitalem, & confortatus sum : Quandoquidem servâsti animam meam ne perivet, & à tergo meo projecisti omnia peccata mea. Neque enim qui sunt in inferis te celebrant O Domine, neque mortui benedicunt tibi ; neque ii qui sunt in inferis, misericordiam tuam sperant. Vivi te laudant, ut ego : quoniam ab hac impositûm die factimus sum filios qui tuam prædicabunt justitiam, O Domine salutis meæ. Et ego cum psalterio incessanter benedicam tibi cunctis diebus vitæ meæ ante domum Domini Dei mei.

Textus decimus nonus.

Dixerat enim Esaia ad Hezeciam, Sume tibi granum è ficubus (i. ficum unam) & contusâ ulcer. i tuo applica, erisque sanus. Dixeràque Hezecia, Hoc est signum quòd ascensurus sim i. i domum Domini Dei.

CAP. XXXIX.

1 EODEM tempore misit Merodach filius Baladanis rex provinciarum Babylonicarum, literas, & fausta precantes, atque munera, ad Hezeciam : quoniam cùm ægrotâsset ad mortem usque, resurrexerat. Gra-
2 visus est autem de iis muneribus & literis Hezecia gaudio magno, & ostendit illis erarium suum, guttam, thus, & odoramenta suavissima, argentum & aurum, omnes cellas vasorum gazæ suæ, & quicquid erat in thesauris suis : nihil denique fuit domi suæ & in ditione sua, quod non ostenderit. Quare veniens Esaia
3 propheta ad Hezeciam, dixit illi. Quid dicunt homines isti? & unde venerunt ad te? Respondit Hezecia, E terra longinqua venerunt ad me, de Babele. Dixit rursus Esaia, Quid viderunt domi
4 tuæ? Respondit Hezecia, Viderunt quicquid est domi meæ, nihil enim remansit domi meæ, quod non viderint : pari modo quicquid est in thesauris meis. Dixit ad eũ
5 Esaia, Audi dictũ Domini exercituũ : Ecce dies venient, dicit Dominus, quibus rapient
6 quicquid est domi tuæ : et quicquid condiderunt majores tui ad hunc usque diem, asportabitur in Babelem, nihilque relinquent.

ישעיה: מ

eruet & : tollent ,genueris quos ,te de exibunt qui tuis filiis de Et
7 ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקחו והיו
,Jesaiahu ,ad Chizchijahu dixit Et ,Babel regis palatio in Eunuchi
8 סריסים בהיכל מלך בבל : ויאמר חזקיהו אל־ישעיהו
,pax ,erit quia :dixit Et ,es locutus quod ,Domini verbum Bonum
טוב דבר־יהוה אשר דברת ויאמר כי יהיה שלום
,meis diebus in veritas &
ואמת בימי : מ CAP. XL.

Loquimini ,vester Deus dicet :meum populum consolamini ,Consolamini
1 נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם : דברו
2 ,ejus militia est completa quod ,eam ad clamate & ,Jerusalaim cor ad
על־לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה צבאה
Domini manu de suscepit nam :ejus iniquitas est facta placabilis quia
כי נרצה עונה כי לקחה מיד יהוה
,Comfortate ,desert ,in clamantis Vox ,suis peccatis omnibus *in* duplicia
3 כפלים בכל־חטאתיה : קול קורא במדבר פנו
Omnis ,nostri Dei *viam* ,*in* ,*stam semitam* solitudine in facite recta :Domini viam
דרך יהוה ישרו בערבה מסלה לאלהינו : כל־
4 ,pravum erit &: se humiliabunt collis &, mons omnis &, se exaltabit vallis
גיא ינשא וכל־הר וגבעה ישפלו והיה העקב
: Domini gloria se revelabit Et ,planitiem *in* ,*ravupia* & ,directionem in
למישור והרכסים לבקעה : וגלה כבוד יהוה
,dicentis Vox ,est locutum Dñi os quod ,pariter caro omnis *videbuni* &
5 וראו כל־בשר יחדו כי פי יהוה דבר : קול אמר
ej' pietas omnis &: herba caro omnis ? clamabo Quid ,dixit & : Clama
קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וכל־חסדו
Domini spiritus quia, flos cecidit ,herba Aruit ,agri flos tanquam
כציץ השדה : יבש חציר נבל ציץ כי רוח יהוה
: flos cecidit ,herba Aruit ,populus herba vere : eum in sufflavit
6 נשבה בו אכן חציר העם : יבש חציר נבל ציץ
excelsum montem Super ,seculum in stabit nostri Dei verbum &
ודבר אלהינו יקום לעולם : על הר־גבה
7 tuam vocem fortitudine in exalta ,Sijon evangelizatrix tibi ascende
עלי־לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך
,Jehudah civitatibus dic ,timeas ne ,exalta: Jerusalaim evangelizatrix
מבשרת ירושלם הרימי אל תיראי אמרי לערי יהודה
ej' brachiū & ,veniet forti cum DEUS Domin' Ecce ,vester Deus ecce
8 הנה אלהיכם : הנה אדני יהוה בחזק יבוא וזרעו
pastor Sicut ,*ejus facies ad* ejus opus &, eo cum ej' merces ecce : ei *dominans*
9 משלה לו הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו : כרעה
:portabit suo sinu in &, *egnelos* cōgregabit suo brachio in, pascet suū gregem
עדרו ירעה בזרעו יקבץ טלאים ובחיקו ישא
palmo in cœl ,s & ,aquas suo pugillo in est mensus Quis ,ducet fœtas
עלות ינהל : מי־מדד בשעלו מים ושמים בזרת
stateræ in appendit & ? terræ pulverem *ternaria* mensura in *continuit* & *direxit*
תכן כל בשלש עפר הארץ ושקל בפלס
vir & :Domini spiritum ,*instruxit* Quis ? *bilancibus* in colles & ,montes
10 הרים וגבעות במאזנים : מי־תכן את־רוח יהוה ואיש
,est instruxit &, est consiliatus quo Cum ? eum *fecit* scire ejus consilium
11 עצתו יודיענו : את־מי נועץ ויבינהו
viam &, scientia eum erudivit & : judicium semita in eum docuit &
וילמדהו בארח משפט וילמדהו דעת ודרך
,*stilla* & ,stilla sicut gentes Ecce ? *eum fecit* scire intelligentiarum
12 תבונות יודיענו : הן גוים כמר מדלי
,*stetelibis minuta in* insulas ecce : sunt reputatæ *bilanci* pulvis tenuis sicut &
וכשחק מאזנים נחשבו הן איים כדק יטל :

Versio VULG. LAT.

7 Et de filiis tuis, qui exibunt de te, quos genueris, tollent, & erunt eunuchi in palatio regis
8 Babylonis. Et dixit Ezechias ad Isaiam; Bonum verbum Domini quod locutus est. Et dixit; Fiat tantùm pax & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

1 Consolamini, consolamini, populo meus, dicit Deus vester. Loquimini ad cor Jerusalem, & advocate eam: quoniam completa est malitia ej', dimissa est iniquitas illius: suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis.
3 Vox clamantis in deserto; Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis
4 humiliabitur, & erunt prava in directa, et aspera in vias planas. Et revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter quòd os Domini locutum est. Vox dicentis; Clama.
6 Et dixi; Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos, quia spiritus Domini sufflavit in eo. Verè fœnū est populus: Exiccatum est fœnum, & cecidit
8 flos: Verbum autem Domini nostri manet in æternum. Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocē tuam, qui evangelizas Jerusalem: exalta, noli timere. Dic civitatibus Juda; Ecce Deus ve-
10 ster: Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachiū ejus dominabitur: ecce merces ejus cum eo, & opus illius
11 coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse
12 portabit. Quis mensus est pugillo aquas, & cœlos palmo ponderavit? quis appendit tribus digitis molem terræ, & libravit in pondere montes, &
13 colles in statera? Quis adjuvit spiritum Domini? aut quis
14 consiliarius ejus fuit, & ostendit illi? Cum quo iniit consilium, & instruxit eum, & docuit eum semitā justitiæ, et erudivit eum scientiā, et viam prudentiæ ostendit illi?
15 Ecce Gentes quasi stilla situlæ, et quasi momentū stateræ reputatæ sūt: ecce insulæ quasi pulvis exigū.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Ὅσοι καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου (κ) ὧν γενήσεις, λήψονται, καὶ ποιήσουσι παιδίσκας ἐν τῷ οἴκῳ
8 τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων. Καὶ εἶπεν Ἐζεκίας (λ) Ἠσαΐᾳ, Ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου, ὃν ἐλάλησας· γένοιτο δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ ἡμέραις μου.

Quia & de filiis tuis, quos genueris, tollent, & facient spadones in domo regis Babylonorum. Et dixit
8 Ezechias Esaiæ; Bonum verbū Domini, quod locutus est: Fiat nunc pax, & justitia in diebus meis.

MS. A. (κ) ἐγέννησας, (λ) πρὸς Ἠσαΐαν,

ΚΕΦ. μ'.

1 Παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει (α) ὁ Θεός. Ἰδεῖν λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἰερουσαλὴμ, καὶ παρακαλεῖτε αὐτὴν, ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπείνωσις αὐτῆς, λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία, ὅτι ἐδέξαται ἐκ χειρὸς κυ-
3 ρίου διπλᾶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ
4 ἡμῶν. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται (β) πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας, καὶ ἡ τραχεῖα
5 εἰς (γ) πεδία. Καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ,
6 ὅτι κύριος ἐλάλησε. Φωνὴ λέγουσα· Βόησον. Καὶ εἶπα, Τί βοήσω; Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρ-
7 του. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε, Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν
9 αἰῶνα. Ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιὼν, ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἰερουσαλὴμ· ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε. εἰπὸν τῇ πόλεσιν Ἰούδα,
10 Ἰδοὺ ὁ Θεός ὑμῶν, Ἰδοὺ (δ) κύριος. κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων (ε) μετ' κυρείας. Ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔρ-
11 γον ἐναντίον αὐτοῦ. Ὡς ποιμὴν ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ συνάξει ἀρνας, καὶ ἐν κόλπῳ ἐχέτω τὰς παρακλη-
12 σεις. Τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακὶ; τίς ἔκησε τὰ ὄρη σταθμῷ, καὶ τοὺς κόπους ζυγῷ;
13 Τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; καὶ τίς (ζ) αὐτοῦ σύμβου-
14 λος ἐγένετο, ὃς (η) συμβιβᾷ αὐτόν; Ἢ παρὰ τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβα-
15 σεν αὐτόν; ἢ τίς ἐδείξεν αὐτῷ κρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἐδίδαξεν αὐτῷ; (θ) Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου, καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθη, (ι) ὡς ἀέρος λο-
γισθήσονται;

MS. A. (α) κύριος. (β) τὰ σκολιὰ (γ) ὁδοὺς λείας. (δ) κύριος μετ' ἰσχύος. (ε) αὐτοῦ (ζ) σύμβουλος αὐτοῦ (η) συμβιβάσει (θ) ἢ τίς ἐφείδωκεν αὐτῷ καὶ ἀναποδωθήσεται αὐτῷ; Εἰ (ι) καὶ ὡσεὶ * ἔλαιον

CAP. XL.

Consolamini, consolamini populum meum, dicit De'. (a) Sacerdotes loquimini ad cor Hierusalem, consolamini eam: quia repleta est humilitas ejus; solutum est peccatum illius: quia recepit de manu Domini duplicia peccata sua. Vox
3 clamantis in deserto, Parate viam Domini: rectas facite semitas Dei nostri. Omnis vallis implebitur: &
4 omnis mons et collis humiliabitur: & erunt omnia prava in directā: & aspera in campos. Et apparebit
5 gloria Domini: & videbit omnis caro salutare Dei: quia Dominus loquutus est. Vox dicentis, Clama.
6 Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria hominu, quasi flos fœni. A uit fœ-
7 num, & flos (b) cecidit: Verbum autem Dei nostri manet in sempiternum. Super montem excelsum
9 ascende, qui evangelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Hierusalem: exaltate, nolite timere: dic
10 civitatibus Juda; Ecce Deus vester, Ecce Dominus. Dominus cum virtute venit, & brachium eum dominatione. Ecce merces ejus
11 cum eo, & opus in conspectu illius. Sicut pastor pascet gregem suum, & brachio suo congregabit agnos, & pregnantes consolabitur.
12 Quis mensus est manu aquam, & cœlum palmo, & omnem terram pugillo? Quis statuit montes pon-
13 dere, et rupes stateræ? Quis cognovit mentem Domini; aut quis consiliarius ejus fuit, qui doceat
14 eum? Aut cum quo consilium iniit, et instruxit illum? Vel quis ostendit ei judicium? vel viam intelli-
15 gentiæ quis (c) ostendit illi? Si omnes genites, sicut stilla de situla, et quasi momentum stateræ reputa-
ta sunt, quasi saliva reputabuntur?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 ומבנך דיפקון מנך דתוליד ידברון ויהון רברבין בהיכלא מלכא דבבל : ואמר חזקיה
8 לישעיה תקין פתגמא די דמללתא ואמר ארי יהי שלם וקשוט ביומי :

ל

1 נבייא אתנבאו חנחומין על עמי אמר אלהכון : מלילו על לבא דירושלם ואתנבו עלה
2 ארי עתידא דתתמלי מימם גלויתהא ארי אשתביקו לה חובהא ארי קבילת כם תנחומין
3 מן קדם יי כאלו לקת על חד תרין בכל חטאתהא : קל דמכלי במדברא פנו אורח מן
4 קדם עמא דיי כבשו במישרא כבשין קדם כנשתא דאלהנא : כל חיליא יראמון וכל
5 טור ורמא יתמאכון ויהי כפלא למישרא ובית גדודין לבקעה : ויתגלי יקרא דיי ויחזון
6 כל בני בסרא כחדא ארי במימרא דיי גזר כן : קל דאמר אתנבי ומתיב ואמר מה אתנבי
7 כל רשיעיא כעשבא וכל תוקפהון כמוצא דחקלא : יבש עסבא נתר נציה ארי רוחא מן
8 קדם יי נשבת ביה בכן כעסבא חשיבין רשיעיא בעמא : מית רשיעא אבדו עשתונוהי
9 ופתגמא דאלהנא קיים לעלמין : על טור רם סקו לכון נבייא די מבסרין לציון ארימו
10 בחילא קלכון די מבסרין לירושלם ארימו לא תדחלון אמרו לקרויא דבית יהודה
11 אתגליאת מלכותא דאלהכון: הא יי אלהים בתקוף ותקוף דרע גבורתיה שלטא
12 קדמוהי הא אגר עבדי מימריה עמיה וכל עובדיהון גלן קדמוהי : כרעיא דעדריה רעי
13 בדרעיה מכנש אפרין ובחיניה מסובר רכיכין מינקתא בניה מדבר : מן אמר אלין
14 קים אמר ועבדי דכל מי עלמא חשיבין קדמוהי כטפא בשעלא ומשחת שמיא כאלו
15 בוריתא מתקנין ועפרא דארעא כאלו במכילא אתכל וטוריא כאלו מתקל הקילין
ורמתא כד במוזניא : מן תקין ית רוח קודשא בפום כל נבייא הלא יי וצדיקיא עבדי
13 מימריה פתגמי רעותיה הודעונין : להון דבעו מן קדמוהי אסבר חוכמא ואלפנין אורח
14 דדין ויהב לבניהון אורייתא ואורח דסוכלתנו לבני בניהון הודעונין : הא עממיא כטפא
15 מדול וכעיול מוזניא חשיבין הא נגיתא כדוקא דפרח :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et de filiis tuis qui exibunt ex te, quos genueris, tollent; & erunt nutriti 7
in palatio regis Babylonis. Et dixit Ezechias ad Esaiam: Rectum est verbū 8
Dñi quod locutus es: & dixit, Quia erit pax & veritas in diebus meis.

CAP. XL.

Prophetæ prophetate consolationes super populū meum, dicit De' vester. 1
Loquimini ad cor Jerusalem, & prophetate super eam; quia futurum est ut 2
impleatur populo transmigrationis *ejus*, quia dimittentur ei peccata sua,
quia suscepit calicem consolationū à facie Dñi, ac si percussa esset duplici-
ter pro omnib' peccatis suis. Vox clamantis in deserto, Parate viam *coram* 3
populo Domini, sternite in campestri planitie vias corā cœtu Dei nostri. Oēs 4
valles elevabuntur, & omnis mons & collis humiliabuntur; & erunt ardua
in planitiē, & aspera in campum planum. Et revelabitur gloria Dñi, & vi- 5
debunt omnes filii carnis simul, quia in verbo Dñi decretū est ita. Vox di- 6
centis, Prophetiza: & respondit & ait, Quid prophetabo? omnes impii
sunt sicut herba, & omnis fortitudo eorū sicut stipula agri. Arefcit herba & 7
marcescit flos ejus, quia spirit' à facie Dñi sufflavit in eū: utiq; sicut herba
existimati sunt impii populi. Mortu' est impi', & perierunt cogitationes 8
ej'. Verbū autē Dei nostri manet in æternū. Super montē excelsum ascen- 9
dite vos Prophetæ qui evangelizatis Sion: extollite in fortitudine vocem
vestram, qui evangelizatis Jerusalem; extollite, ne timeatis: dicite urbibus
domus Judæ, Revelatum est regnū Dei vestri. Ecce Dñs De' in fortitudine 10
revelatur, & fortitudo brachii potentiæ suæ dominatur corā eo: ecce mer-
ces facientibus verbum ej' cum eo, quia omnia opera eorū manifesta sunt
coram eo. Sicut pastor qui pascit gregem suum, & in brachio suo congregat 11
agnos, & in sinu suo portat teneros; fœtas leniter ducit. Qui dixit hæc, 12
confirmavit ea: & dixit, & fecit; ante cuj' conspectum omnes aquæ seculi
habentur quasi gutta in pugillo, & mensura cœlorum, ac si præparati essent
palmo; & pulvis terræ, ac si mensuratus esset in mensura; & montes, ac si
essent ponderati in pondere; & colles, ac si essent in stateris. Quis direxit 13
spiritū sanctū in ore omniū prophetarū? Nónne Dñs? & justi faciunt verbū
ejus, quib' ostendit verba voluntatis suæ. Qui à facie ej' quæsierunt, intelli-
gere faciā eos sapientiā; & doceba eos viā judicii. Et dedit filiis eorū legē,
& viā intelligēiæ filiis filiorū eorū ostendit. Ecce populi quasi gutta situlæ, 15
& quasi momentū bilancis reputati sūt: ecce insulæ quasi favilla quæ volat.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܡܢ ܒܢܝܟ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢܟ ܕܢܗܘܘܢ ܣܪܝܣܐ ܒܗܝܟܠܗ ܕܡܠܟܐ ܕܒܒܠ. ܐܡܪ ܚܙܩܝܐ ܠܝܫܥܝܐ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܕܨܒܐ ܕܐܠܗ ܝܫܪܝܠ ܕܐܬܐ ܠܡܫܪܐ ܒܝܘܡܝ. ܗܐ ܠܡܢܐ ܢܫܪܐ ܠܫܠܡܐ ܒܝܘܡܝ. ܗܐ ܠܡܢܐ ܢܫܪܐ ܠܫܠܡܐ ܒܝܘܡܝ. ܗܐ ܠܡܢܐ ܢܫܪܐ ܠܫܠܡܐ ܒܝܘܡܝ.

1 ܩܠ ܩܪܐ. ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܐܩܪܐ. ܟܠ ܒܣܪܐ ܗܘܐ ܐܢܫܐ. ܘܟܠ ܚܣܕܗ ܐܝܟ ܨܝܢܬܐ ܕܒܪܐ. ܝܒܫ ܨܝܢܬܐ ܘܢܦܠ ܨܝܢܬܐ ܕܡܪܝ ܥܠ ܒܗ. ܐܢܗ ܗܘ ܥܡܐ ܕܐܢܫܐ. ܒܪܝܫ ܨܝܢܬܐ ܢܦܠ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܢ ܩܝܡ ܠܥܠܡ. ܗܠܝܢ ܡܠܬܐ ܕܒܫܪܬܐ ܕܒܫܪ ܠܗ ܠܨܝܢ ܠܨܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܐ ܐܠܗܟܘܢ. ܗܐ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܒܚܝܠܐ ܢܐܬܐ. ܘܙܪܥܗ ܫܠܛ ܠܗ. ܗܐ ܐܓܪܗ ܥܡܗ. ܘܦܥܠܗ ܩܕܡܘܗܝ. ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܢܪܥܐ ܠܥܢܐ. ܘܠܡܪܝ ܢܣܒ ܥܠ ܪܒܝ ܥܠ ܐܝܠܐ. ܘܠܡܢ ܐܬܪ ܠܡܫܪ ܠܗ

ישעיה: מא

16 ולבנון אין די בער וחיותו אין די עולה:
17 כל־הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו־לו:
18 ואל־מי תדמיון אל ומה־דמות תערכו־לו:
19 הפסל נסך חרש וצרף בזהב ירקענו ורתקות
20 כסף צורף: המסכן תרומה עץ לא־ירקב יבחר
21 חרש חכם יבקש־לו להכין פסל לא ימוט:
22 הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הגד מראש
23 לכם הלוא הבינותם מוסדות הארץ: הישב על־חוג
24 לאין שפטי ארץ כתהו עשה: אף בל־נטעו
25 אף בל־זרעו אף בל־שרש בארץ גועם
26 וגם נשף בהם ויבשו וסערה כקש תשאם:
27 ואל־מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש: שאו־
28 מרום עיניכם וראו מי־ברא אלה המוציא
29 במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרב
30 אונים ואמיץ כח איש לא נעדר: למה תאמר
31 יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מיהוה
מא
1 החרישו אלי איים ולאמים יחליפו כח יגשו

CAP. XLI. מא

אז ידברו יחדו למשפט נקרבה:

Versio VUL. LAT.

16 Et Liban' non sufficiet ad succendendũ, et animalia ejus non
17 sufficient ad holocaustum. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilũ
18 & inane reputatæ sunt ei. Cui ergò similem fecistis Deum? aut quam imaginem ponetis
19 ei? Numquid sculptile conflavit faber? aut aurifex auro figuravit illud, & laminis argen-
20 teis argentarius? Forte lignum et imputribile elegit: artifex sapiens quærit quomodò statuat simulachrum quod non mo-
21 veatur. Numquid non scitis? numquid non annuntiatũ est vobis ab initio? Numquid non intelexistis fundamenta terræ? Qui
22 sedet super gyrum terræ, & habitatores ejus sunt quasi locustæ: qui extendit velut nihilũ cœlos, et expandit eos, sicut ta-
23 bernaculum ad inhabitandũ. Qui dat secretorũ scrutatores quasi non sint, judices terræ
24 velut inane fecit: Et quidẽ neque plantat', neq; satus, neque radicatus in terra truncus eo-
25 rum: repentè flavit in eos, & aruerunt, & turbo quasi stipulam auferet eos. Et cui assimi-
26 lástis me, & adæquástis, dicit Sanctus? Levate in excelsum oculos vestros, & videte quis
27 creavit hæc: qui educit in numero militiam eorũ, & omnes ex nomine vocat: præ multitudine fortitudinis & roboris,
28 virtutisque ejus, neque unum reliquũ fuit. Quarè dicis Jacob, & loqueris Israel; Abscondita
29 est via mea à Domino, & à Deo meo judiciũ meum transivit? Numquid nescis, aut non audi-
30 sti? Deus sempiternus Dñs, qui creavit terminos terræ: non deficiet, neque laborabit, nec
31 est investigatio sapientiæ ejus. Qui dat lasso virtutem: & his, qui non sunt, fortitudinem & robur multiplicat. Deficient
32 pueri, & laborabunt, & juvenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.

CAP. XLI.

1 TAceant ad me insulæ, & Gentes mutent fortitudinẽ: accedãt, & tunc loquantur, simul ad judicium propinquemus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

16 Ὁ ῾Ο Λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν, καὶ
πᾶσα τὰ τετράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλο-
17 κάρπωσιν. Καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδὲν εἰσι,
18 καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη. Τίνι ὡμοιώσατε
κύριον, καὶ τίνι ὁμοίωμα ὁμοιώ-
19 σατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ
χρυσοχόος χωνεύσας χρυσὸν ἐπεκρύ-
20 σωσεν αὐτόν; ὁμοίωμα κατασκευάσας
αὐτόν; Ξύλον οὐ σαπρὸν ἐκλέξῃ τέκτων,
21 καὶ Σοφῶς κ) ζητήσει πῶς στήσῃ λ) εἰκόνα
αὐτῷ, καὶ ἵνα μὴ σαλευθῇ. Οὐ γνώσεσθε; οὐκ
ἀκούσεσθε; οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν; οὐκ
22 ἔγνωτε τὰ θεμέλια τῆς γῆς; Ὁ καθήμε-
νος τὴν γύρον τῆς γῆς, οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ
ὡς ἀκρίδες· ὁ τήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρα-
23 νὸν, καὶ διατείνας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν. Ὁ
διδοὺς ἀρχοντας (μ) ὡς οὐδὲν ἄρχειν, τὴν δὲ
24 γῆν ὡς οὐδὲν ἐπίστευσεν. Οὐ γὰρ μὴ (ν) φυ-
τεύσουσιν, οὐδὲ μὴ σπείρωσιν, οὐδὲ μὴ ῥι-
ζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν. Ἐπνεύσεν
ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐξηράνθησαν, καὶ καταχθὲς ὡς
25 φρύγανα (ξ) λίψεται αὐτούς. Νῦν ἔν τίνι
με ὡμοιώσατε, καὶ ὑψωθήσομαι; εἴπεν ὁ Ἅγι-
26 ος. Ἀναβλέψατε εἰς (ο) ὕψος τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἴδετε, τίς κατέδειξε (π)
ταῦτα πάντα; ὁ ἐκφέρων (᾽) κατ' ἀριθμὸν τὸν
κόσμον αὐτοῦ, (ρ) πάντας ἐπ' ὀνόματι κα-
λέσει ἀπὸ (σ) πολλῆς δόξης, καὶ ἐν κράτει
27 ἰσχύος (τ) αὐτοῦ· οὐδὲν (υ) ἐλάθε. Μὴ γὰρ
εἴπῃς Ἰακὼβ, καὶ τί ἐλάλησας Ἰσραὴλ,
Ἀποκρύβη ἡ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θε-
28 ός μου τὴν κρίσιν ἀφῆλε, καὶ ἀπέκη; Καὶ νῦν
οὐκ ἔγνως; εἰ μὴ ἤκουσας; Θεὸς αἰώνιος, (υ)
ὁ Θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς· οὐ
πεινάσει, οὐδὲ κοπιάσει, οὐδὲ ἔστιν ἐξεύ-
29 ρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ. Διδοὺς τοῖς πει-
νῶσιν ἰσχὺν, καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπλω.
30 Πεινάσουσι δὲ νεώτεροι, καὶ κοπιάσουσι νεα-
νίσκοι, καὶ ἐκλεκτοὶ ἀσθενήσουσι ἔσονται. Οἱ
δὲ ὑπομένοντες τὸν Θεὸν, ἀλλάξουσι ἰσχὺν,
πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοὶ, θραμοῦνται καὶ οὐ
κοπιάσουσι, βαδιοῦσι καὶ οὐ πεινάσουσιν.

Libanus autẽ non sufficit ad com-
16 buendum: & omnia quadrupedia
17 non sufficiunt ad holocaustum: Et
cunctæ gentes quasi nihilum sunt,
18 & in nihilum reputatæ sunt. Cui
similem fecistis Dominum? & cui
similachro assimilástis eum? Nun-
19 quid imaginem fecit faber, aut
aurifex fundens aurum circumau-
20 ravit illum? simulachrum apparavit
eum? Lignum enim imputribile
21 eligit faber, & sapienter quærat
quomodò statuat imaginem ejus,
22 & ut non moveatur. Nonne scie-
tis? nonne audietis? nonne annun-
tiatum est vobis à principio? non
cognovistis fundamenta terræ?
23 Qui tenet gyrum terræ: & habi-
tatores ejus quasi locustæ. Qui sta-
tuit, quasi cameram, cœlum, & ex-
tendit quasi tabernaculum ad ha-
24 bitandum: Qui dat principes quasi
nihil præesse, terram autem quasi
nihil fecit. Siquidem non planta-
25 bunt, neque serent, nec radicabitur
in terram radix eorum. Flavit su-
per eos, & arefacti sunt: & tem-
pestas tanquam stipulas tollet eos.
26 Nunc ergò, cui assimilástis me, & exal-
tabor? dicit Sanctus. Elevate in excelsum oculos vestros, & vi-
27 dete, quis ostendit hæc omnia. Qui educit juxta numerum ornatum suum; omnes in nomine vocabit à multa gloria, & in robore forti-
28 tudinis (d) sua: nihil te latuit. Non enim dicas Jacob, & quid loquutus es Israel; Abscondita est via mea à Deo: & Deus meum judicium abstulit, & recessit? Et
29 nunc nescis, & non audisti? Deus æternus, Deus, qui apparavit terminos terræ, non esuriet, nec laborabit: nec est inventio prudentiæ ejus: Qui dat esurientibus fortitu-
30 dinem, et non dolentibus mærorem. Esurient enim juvenes, et laborabunt adolescentes, et electi infirmi erunt. Qui autem expectant
31 Deum, mutabunt fortitudinem, assument alas, quasi aquilæ: current, et non laborabunt: gradientur, et non esurient.

MS.A. (κ) ζητεῖ (λ) αὐτῷ κίνδυνα, (μ) εἰς οὐδὲν (ν) σπείρουσιν, οὐδὲ μὴ φυτεύσουσιν, (ξ) ἀναλάμψε (ο) τὸ ὕψος (π) πάντα ταῦτα; (᾽) κατ (ρ) πάντα (σ) τῆ πολλῆς (τ) ἰσχύος· οὐδὲν (υ) θεὸς

ΚΕΦ. μα'.

1 Ἐπκαινίζεσθε πρὸς με νῆσοι, οἱ δὲ ἄρχον-
τες ἀλλάξουσιν ἰσχύν. ἐγγισάτωσ καὶ
λαλησάτωσ ἅμα, τότε (α) κρίσιν ἀναγ-
γειλάτωσ.

MS.A. (α) κρίσεις

CAP. XLI.

1 Naovamini (a) ad me insulæ: principes enim mutabunt fortitudinem. Appropinquent, et loquantur simul: tunc judicium annuntient.

Targum JONATHAN.

16 ואילני לבנן לא יספקון לאדלקא וחיויתא דבה ליית היא כמסת לעלתא: כל עממיא
17 כלמא עובדיהון נמירא ושיצאה אנון חשיבין קדמוהי: ולמן אתון מדמון למרי למדון קדם אל
18 ומה דמות אתון מסדרין קדמוהי: הא צלמא נגיר עביד וקנאר בדהב מחפי ליה
19 ושלשלן דכסף קינאה מאחיד ליה: אורן בדי אעא דלא אחיד ביה רקבא בחר נגר
20 אומן בעי ליה לאתקנא צלם דלא יטטלי: הלא ידעתון הלא שמעתון הלא אתחוא מן
21 אולא עובר סדרי בראשית לכון הלא חסתכלון למרחל קדם מן דברא יסודי ארעא:
22 דאשרי בתקוף רומא שכינת יקריה וכל יתבי ארעא חשיבין כקמצין דמתה
23 כזעיר שמיא ופרסנון כמשכן יקרא לבית שכנתא: דמסר שלטונין לחולשא דלית
24 ארעא כלמא עביד: אפילו יתשון אפילו יסגון אפילו יתרבון בארעא בנוהון ואף רוגזיה
25 ישלח בהון ויבהתון ומיבריה כעלעולא לקשא ויבדר ויתהון: ולמן תדמון קדמי ותשוון
26 ימר קדישא: זקופו לרומא עינוכון וחזו למרחל קדם מן דברא אלן דאפיק במנין חילי
27 שמיא לכולהון בשמהון קרי מסני בוירן ותקוף חיל חד מסריריה לא מתעכב: למה
תימר יעקב ותמלל ישראל מטמרא ארחי מן קדם יי ומן קדם אלהי דיני יעדי:
28 הלא ידעתא אם לא שמעתא אלה עלמא יי די ברא יסודי ארעא לא בעמל ולא
29 בליאו ליית סוף לסוכלתנותיה: דיהב לצדיקא דמשלהן לפתנמי אורחתא חוכמא
30 ודלית להון תקוף נכסין מסני: וישתלהון שולימין חיבין וילאון ורוקי רשיעא
31 אתקלא יתקלון: ודסברו לפורקנא דיי יתכנשון מבני גלותהון ויסקפון חיל ויתחדתון
לעולמתהון כצמוח דסליק על גדפי נשרין ירהטון ולא ילאון יהכון ולא ישתלהון:

מא

1 אצותו למרי נגון ומלכין יספון חיל יתקרבון בכן נמללון כהדא לדינא נתקרב:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Arbores autem Libani non sufficient ad succendendũ, & animalia *quæ sunt*
16 *in eo* non sufficient ad holocaustũ. Omnes populi quasi nihilũ, & opera eo-
17 rum velut consumptio, & destructio habentur coram eo. Quem autem vos
18 putatis contendere posse cum Deo? aut quam similitudinem vos ordinatis
19 coram eo? Ecce simulacrum facit faber, & aurifex auro operit illud, & catenis argenteis argentari? conjungit illud. *Ornum succidit*, lignum quod
20 putredo non comprehendit eligit: fabrũ artificem quærit sibi ut construat simulacrum quod non commoveatur. Nonne cognovistis? nunquid non
21 audistis? nunquid non annunciatũ est vobis opus *ordinis creationis* à principio? nunquid non intelligetis timere eum qui creavit fundamenta terræ?
22 Qui habitare facit majestatem gloriæ suæ in fortitudine excelsa, & omnes habitatores terræ reputati sunt coram eo quasi locustæ: qui extendit quasi
23 paululum cœlos, & expandit eos quasi habitaculum gloriæ domus majestatis. Qui tradit principes in infirmitatem; judices terræ quasi nihilum
24 facit. Quamvis invalescant, quamvis crescant, & quamvis evehantur in terra filii eorum, furorem tamen suum mittet in eos, & turbabuntur: &
25 Verbum ejus *auferet* eos velut tempestas stipulam. Cui autem assimi-
26 lástis me, & adæquástis; dicit Sanctus. Levate in excelsum oculos vestros, & videte, ut timeatis coram illo qui creavit hæc; qui educit in numero
27 militiam cœlorum, & omnes nomine suo vocat: præ multitudine fortitudinum & robore virtutis nullus impeditur ab ordine suo. Quare dicis Jacob & loqueris Israel, Abscondita est via mea à facie Dñi, & à facie
28 Dei mei judicium meum transibit? Nunquid nescis, aut non audisti? Deus sempiternus est Dñs qui creavit fundamenta terræ, non in labore, neque
29 in defatigatione; non est finis intellectui ejus. Qui dat justis, qui ad verba legis anhelant, sapientiam; & eis qui non habent fortitudinem, divitias
30 multiplicat. Et defatigabuntur juvenes peccatores & laborabunt, & juvenes impii corruendo corruent. Qui autem sperant in salutare Dñi, con-
31 gregabuntur de medio captivitatis suæ, & addent fortitudinem, & renovabuntur juventuti suæ, sicut germen quod crescit: super alas aquilarum current, & non laborabunt, ambulabunt & non defatigabuntur.

CAP. XLI.

1 AUscultate insulæ verbum meum, & regna addant fortitudinem: accedant, & tunc loquantur, simul ad judicium appropinquemus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܠܒܢܢܐ ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܠܡܫܚܐ ܘܟܠܗ ܥܡܡܐ ܕܥܠܘܗܝ ܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܠܩܒܠ ܗܘ ܐܝܟ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܬܚܫܒܘܬܐ ܕܠܝܬ ܠܗ

ישעיה : מא

? suum pedem ad eum vocabit , justitiam oriente ab suscitavit Quis
מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ
2 pulverem ut dabit , faciet dominari reges & , gentes ejus *facies ad* dabit
יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֶּה יִתֵּן כֶּעָפָר
transibit , eos Persequetur .ejus arcum *propulsam* stipulam ut,ejus gladium
חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ : יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר
3 , est operatus Quis .ingredietur non suis pedibus in semitam : pace
שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא : מִי־פָעַל
4 DOMINUS Ego *? capite à* generationes vocans , fecit &
וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָה
, *insule* Viderunt .ipse ego novissimis cum & , primus
5 רָאוּ אִיִּים וְיִרְאוּ אַפְסֵי־אָרֶץ קָרֹבוּ וַיֶּאֱתָיוּן :
.venerunt & appropinquaverunt : *fines attonita* terræ .extrema:timuerunt &
Confortare , dicet suo fratri & : *auxiliabuntur suo socio* Vir
6 אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעֲזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק :
confusione cum malleum *lævigantem* aurificem faber confortavit Et
7 וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צֹרֵף מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־הוֹלֵם
, clavis in ipsum *roboravit* & : *illud bonum juncturam .Ad*:dicens , *incudis*
פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ בְּמַסְמְרִים
: *te* elegi quem Jahacob , mi serve Israel tu Et .moveatur ne
8 לֹא יִמּוֹט : וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ
extremis ab *te* apprehendi *Qui* .mei amici Abraham semen
9 זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי : אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְּצוֹת
: tu meus Servus , tibi dixi & : te evocavi ejus *fortitis* à & , terræ
הָאָרֶץ וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־אַתָּה
: *ego* tecum quia , timeas Ne .*te reprobavi* non & , te elegi
בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ : אַל־תִּירָא כִּי־עִמְּךָ אֲנִי
insuper , te roboravi : tuus Deus ego quia , *malescas* ne
10 אַל־תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף
.meæ justitiæ dextera in te sustentavi insuper , tibi sum auxiliatus
עֲזַרְתִּיךָ אַף־תָּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי :
: te contra *successi* omnes erubescent & , afficienter pudore En
11 הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כָּל הַנֶּחֱרִים בָּךְ
, eos Quæres *tuæ litis* viri peribunt & , nihil tanquam erunt
יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבֶךָ : תְּבַקְשֵׁם
, nihil tanquam erunt *: tui jurgii* viros , eos invenies non &
וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מִצֻּתֶךָ יִהְיוּ כְאַיִן
DOMINUS ego Quia .*tuæ pugnæ* viri confumptio quasi &
12 כִּי אֲנִי יְהוָה : וְכֹאֵפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ
Ne : tibi dicens : tuam dexteram apprehendens tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל־
, Jahacob vermis formides Ne .*te adjuvi* ego , timeas
13 תִּירָא אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ : אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב
, DOMINUS dixit , tibi sum auxiliatus ego : Israel *pauci viri*
מְתֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ נְאֻם יְהוָה
, traham *in* te posui Ecce .Israel Sanctus tuus redemptor &
וְגֹאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל : הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג
, comminues & montes triturabis : ora habentem novam tribulam
חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל פִּיפִיּוֹת תָּרוּשׁ הָרִים
, eos tollet ventus & , eos *Spages* .pones *glumam* sicut colles &
14 וְגִבָעוֹת כַּמֹּץ תָּשִׂים : תִּזֹּרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם
, DOMINO in exultabis tu & : eos disperget turbo &
וְסוּפָה תְּפִיץ אֹתָם וְאַתָּה תָּגִיל בַּיהוָה
quærentes egeni & , *Affitti* .te laudabis Israel Sancto in
15 בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלָּל : הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְּשִׁים
DOMINUS ego : periit siti in eorum linguæ:non & , aquas
מַיִם וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נַשְּׁתִּי אֲנִי יְהוָה
.eos derelinquam non Israel Deus , eos exaudiam
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֱזָבֵם :

Versio VULG. LAT.

2 Quis suscitavit ab Oriente justum, vocavit eum ut sequeretur se? dabit in conspectu ejus gentes, & reges obtinebit: dabit quasi pulverem gladio ejus, sicut stipulam vento raptâ
3 arcui ejus. Persequetur eos, transibit in pace, semita in pedibus ejus non apparebit. Quis hæc operatus est, & fecit, vocans generationes ab exordio? Ego Dominus, primus & no-
5 vissimus ego sum. Viderunt insulæ, & timuerunt, extremæ terræ obstupuerunt, appropin-
6 quaverunt, & accesserunt. Unusquisque proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet; Confortare. Confortavit faber ærarius percutiens malleo eum, qui cudebat tunc tempo-
8 ris, dicens; Glutino bonum est: & confortavit eum clavis, ut non moveretur. Et tu Israel serve meus, Jacob quem elegi, semen Abraham amici mei: In quo apprehendi te ab extremis terræ, et à longinquis ejus vocavi te, & dixi tibi; Servus meus es tu, elegi te, & non abjeci te.
10 Ne timeas, quia ego tecum sum: ne declines, quia ego Deus tuus: confortavi te, et auxiliatus sum tibi: & suscepit te dextera justi mei. Ecce confundentur &
11 erubescent omnes, qui pugnant adversùm te: erunt quasi non sint, & peribunt viri, qui contradicunt tibi. Quæres eos, et non invenies, viros rebelles tuos: erunt quasi non sint: &
13 veluti consumptio, homines bellantes adversùm te. Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens manum tuam, dicénsque tibi; Ne timeas, ego
14 adjuvi te. Noli timere vermis Jacob, qui mortui estis ex Israel: ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus; & redemptor
15 tuus Sanctus Israel. Ego posui te quasi plaustrum triturans novum, habens rostra serrantia: triturabis montes, & comminues: & colles quasi pul-
16 verem pones. Ventilabis eos, & ventus tollet, et turbo disperget eos: et tu exultabis in Domino, in Sancto Israel lætaberis. Egeni et pauperes quærunt aquas, et non sunt: lingua eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Israel non derelinquam eos.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Τίς ἐξήγειρεν ἀπὸ ἀνατολῶν δικαιοσύνην,
ἐκάλεσεν αὐτὸν κατὰ πόδας αὐτοῦ, (β) καὶ
παρεδώσει; δώσει ἐναντίον ἐθνῶν, καὶ βασι-
λεῖς ὑποτάξει· καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαί-
ρας αὐτῶν, καὶ ὡς φρύγανα ἐξωσμένα τὰ
3 τόξα αὐτῶν. Καὶ διώξεται αὐτοὺς, (γ) δι-
ελεύσεται ἐν εἰρήνῃ ἡ ὁδὸς τοῖς ποδῶν αὐτοῦ.
4 Τίς ἐνήργησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα; ἐκάλε-
σεν αὐτὸν ὁ καλῶν αὐτὸν ἀπὸ γενεῶν ἀρ-
χῆς. ἐγὼ Θεὸς πρῶτος, καὶ εἰς τὰ ἐπέκ-
5 εἰμι. Εἶδον ἔθνη καὶ ἐφοβή-
θη, τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἠγγίσ, καὶ (δ) ἦλθον
6 ἅμα, Κρίνων ἕκας τῷ πλησίον, καὶ τῷ
ἀδελφῷ βοηθήσει· καὶ ἐρεῖ, Ἰσχυσον ἀνδρεῖ τέ-
κτων, καὶ χαλκεὺς τύπτων (ε)σφῦρα, ἅμα ἐ-
λαύνων· (ϛ) πότε μὲν ἐρεῖ, Σύμβλημα καλόν
ἐστιν, ἰσχύσατε αὐτὰ ἐν ἥλοις, ἵνα σεισθῇ αὐ-
8 τά, καὶ οὐ κινηθήσεται. Σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς
μου Ἰακὼβ, (ε) καὶ ὃν ἐξελεξάμην, σπέρμα Α-
9 βραὰμ, ὃν ἠγάπησα· Οὗ ἀπελαβόμην ἀπ'
ἄκρων τῆς γῆς, καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς
ἐκάλεσά σε, καὶ εἶπά σοι, Παῖς μου εἶ, ἐξε-
10 λεξάμην σε, καὶ οὐκ ἐξουθένησά σε. Μὴ
φοβοῦ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἰμι, μὴ πλανῶ. ἐγὼ γὰρ
εἰμι ὁ Θεός σου, ὁ ἐνισχύσας σε, καὶ βοηθήσας
σοι, καὶ ὑποστήσαμαί σε τῇ δεξιᾷ τῇ δι-
καίᾳ μου. Ἰδοὺ αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπή-
11 σονται πάντες οἱ ἀντικείμενοί σοι, ἔσον-
ται καὶ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ ἀπολοῦνται πάντες
12 οἱ ἀντιδικοί σου. Ζητήσεις αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ
ἕνρῃς τοὺς ἀνθρώπους οἱ παρενήσουσιν σοι·
ἔσονται καὶ ὡς οὐκ ὄντες, καὶ οὐκ ἔσονται
13 οἱ ἀντιπολεμοῦντες σοι. Ὅτι ἐγὼ ὁ (ζ)
Θεός σου, ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου, ὁ λέγων
14 σοι, Μὴ φοβοῦ Ἰακὼβ ὀλιγοστὸς Ἰσραὴλ,
ἐγὼ ἐβοήθησά σοι, λέγει (η) ὁ Θεός σου, ὁ
15 λυτρούμενός σε Ἰσραήλ. Ἰδοὺ ἐποίησά σε
ὡς ὀχεῖα ἀμάξης ἀλοῶσαι καινὴ (θ)
πριονοειδής, καὶ ἀλοήσεις ὄρη, καὶ λεπτυνεῖς
16 βουνὸς, καὶ ὡς (ι) χνοῦν θήσεις, Καὶ λικμήσεις,
καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτοὺς, καὶ καταγεῖ διε-
σπαρεῖ αὐτούς. σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς
17 ἁγίοις Ἰσραήλ. Καὶ ἀγωνιάσουσι οἱ πτω-
χοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς. ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ
ἔσται, ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐξη-
ράνθη. ἐγὼ κύριος ὁ Θεός, ἐγὼ ἐπακού-
σομαι ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω
αὐτούς,

MS.A. (β) πορεύσῃ; (γ) καὶ διελεύσεται (δ) ἦλθοις (ϛ) πότε (ε) ὃν ἐξελεξάμην (ζ) Θεὸς ὁ κραῦς (η) ὁ Θεὸς ὁ λυτρούμενός (θ) πειρονοειδής, (ι) χοῦν

Quis suscitavit de Oriente justiam, vocavit eam ad pedes suos; & vadit? Dabit in conspectu gentium, & reges obtinebit: & dabit in terram gladios eorum, & sicut stipulas projectas, arcus eorum: Et persequetur eos: transibit in pace viæ pedum ejus. Quis operatus est, & fecit hæc? vocavit eam, qui vocat eam, à generationum principio. Ego Deus primus, et in ea quæ ventura sunt, ego sum. Viderunt gentes, et timuerunt: termini (b) terræ accesserunt, & venerunt simul, Judicans unusquisque proximo, & fratri ad auxiliandum: & dicet; Prævaluit vir 7 artifex, & ærarius percutiens malleo, fumul producens: aliquando quidem dicet; (c) Solidatio bona est: confortaverunt ea, in clavis ponent ea, & non movebuntur. Tu 8 autem Israel, puer meus Jacob (d) & quem elegi, (e) semen Abraam, quem dilexi, Quem assumpsi ab 9 extremis terræ, Et à summitatibus ejus vocavi te: & dixi tibi; Puer meus es; elegi te, et non dereliqui 10 te: Noli timere, tecum enim sum: non (f) fallo. Ego enim sum Deus tuus, qui confortavi te, et auxiliatus sum tibi, et roboravi te dextera justâ meâ. Ecce confundentur, 11 et erubescent omnes adversarii tui: erunt enim quasi non sint, et peribunt omnes inimici tui. Quæres 12 eos, et non invenies, homines qui infanient in te. Erunt enim quasi non sint: et non erunt pugnantes 13 adversùs te: Quia ego Deus tuus, qui teneo dexteram tuam, qui dico tibi; Ne timeas (g) Jacob, vermis 14 Israel: ego auxiliatus sum tibi, dicit Deus tuus, qui vediuo te Israel. Ecce feci te, quasi 15 oras plaustri triturantes novas in serrarum modum: et triturabis montes, et comminues colles, et ut pulverem pones, Et ventilabis: et ventus au- 16 feret eos: et tempestas disperget illos. Tu autem lætaberis in Sanctis Israel: Et exultabunt pauperes, et 17 inopes. Quærent enim aquam: et non erit: lingua eorum præsiti exaruit. Ego Dominus Deus, ego exaudiam Deus Israel: et non derelinquam eos:

תרגום יונתן Targum Jonathan.

מַן אֵתֵי בְגַלֵּי מִמַּדִּינְחָא אַבְרָהָם בְּחִיר צַדִּיקֵיא בְּקִשּׁוּט קָרֵיבֵיהּ לְאַתְרֵיהּ מְסַר קָדְמוֹהִי 2
עַמְמִין וּמַלְכִין תַּקִּיפִין תְּבַר רְמָא כְּעַפְרָא קְטוֹלִין קָדֶם חַרְבֵּיהּ כְּקַשָּׁא רְדוּפִין קָדֶם
קַשְׁתֵּיהּ : רַדְפִנּוּן עָדֵא שְׁלָם חֵילַת אוֹרַח בְּרַגְלוֹהִי לָא עֲלַת : מַן אֲמַר אֵלֵין קַיִם אֲמַר 3 4
וְעַבִיד וְסַדַּר דָּרֵיהוֹן מִלְּקַדְמִין אֲנָא יְיָ בְּרִית עַלְמָא מִבְּרֵאשִׁית אַף עֲלַמֵּי עֲלַמַיָּא דִילִי אֲנוּן
בַּר מִנִּי לֵית אֱלָהָא : חֲזוֹ נַגְוָתָא וְדַחֲלוּן דְּבִסְפֵי אַרְעָא יְווּעִין יִתְקָרְבוּן וַיֵיתוּן : גְּבַר יַת 5 6
חַבְרֵיהּ יְסָעֲדוּן וְלַאֲחוּהִי יֵימַר תַּקִּיף : הָלֵא יַבְרַתּוּן בְּשוּבְרֵיהוֹן דְּמַתְקִיף נַגָּרָא עִם קַיְנָאָה 7
מָחֵי בְּפַטִּישָׁא עִם דְּמִטַּפַּח בְּקוּרְנָסָא וְמָנָא אֲמַר עַל דְּבָקָא תַּקִּין הוּא וּמַתְקִיף לֵיהּ
בְּמַסְמְרִין דְּלָא יְצַטְלֵי : וְאַתְּ יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב דְּאַתְרַעְיֵתִי בָּךְ דְּרַעְיֵהּ דְּאַבְרָהָם רְחִימִי 8
דְּקָרֵיבְתָּךְ מְרַעְיַת אַרְעָא וּמִסַּלְקוֹתָא בְּחַרְתָּךְ וַאֲמַרִית לָךְ עַבְדִּי אַתְּ אִתְרַעְיֵתִי בָּךְ וְלָא 9
אַרְחֵקִנָּךְ : לָא תִדְחַל אֲרֵי בְּסַעְדָךְ מֵימְרִי לָא תִתְבַּר אֲרֵי אֲנָא אֱלָהָךְ אַתְקְפִנָּךְ אַף אִסְעַדְנָךְ 10
אַף אֶחֱדִנָּךְ בִּימִינִי קוּשְׁטִי : הָא יְבַהְתּוּן וְיִתְכְּנְעוּן כָּל עַמְמַיָּא דַהֲוָו מְחַנְּרִין בָּךְ יְהוֹן כְּלָמָא 11
וַיְבַדּוּן אֲנָשֵׁי דִינָךְ וְלָא תְשַׁכְּחִנּוּן לְאַנְשֵׁי מְצוּתָךְ יְהוֹן כְּלָמָא וּכְלָא מְדַעַם נַגְרִין 12
דַּהֲוָו מְחַנְּרִין לְמֶעְבַּד עִמָּךְ קְרָב : אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ מְתַקְּפִנָּךְ יְמִינָךְ דְּאַמְרִית לָךְ לָא תִדְחַל 13
מֵימְרִי בְּסַעְדָךְ : לָא תִדְחַלּוּן שִׁבְטַיָּא דְבֵית יַעֲקֹב וְרַעְיָא דִישְׂרָאֵל מֵימְרִי בְּסַעְדְּרוֹן אֲמַר 14
יְיָ וּפְרִיקְכוֹן קַדִּישָׁא דִישְׂרָאֵל : הָא שַׁוִּיתֵיכוֹן לְמוֹרַג תַּקִּיף חֲדַת מְלֵי סְפַוִּין וְתֵיבְרוּן 15
עַמְמַיָּא וְתִשְׁוֵי מְלַכְּוָתָא כְּמוֹצָא תְּשַׁוֵּי : תְּדַרְנוּן וְרוּחָא תְּטַלְנוּן וּמֵימְרִיהּ כְּעֲלָעוּלָא 16
לְקִשָּׁא יְבַדֵּר יַתְהוֹן וְאַתְּ תְּחֵדוּן בְּמֵימְרָא דְיְיָ בְּקִדּוּשָׁא דִישְׂרָאֵל תִּשְׁתַּבַּח : עֲנִיָּתָנֵיא 17
וְחַשְׁכַיָּא דְמִתְחַנְּרִין לְאוּלְפָנָא הָא כְצַיְתָא לְמַיָּא וְלָא מְשַׁכְּחִין רוּחֵיהוֹן בְּסִגּוּפָא מְשַׁלְהֵיא
אֲנָא יְיָ אֶקְבֵּל צַל וְתוֹהוֹן אֱלָהָא דִישְׂרָאֵל לָא אַרְחֵקְנוּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quis adduxit publicè ab Oriente Abrahã, electũ justorũ in veritate accivit 2
in locũ suũ, tradidit in conspectu ej° populos, & reges *fortes* contrivit, pro-
jecit quasi pulverẽ interfectores ante gladiũ ej°, & quasi stipulã propulsos
ante arcum ej° ? Perfequebatur eos, transivit in pace: virt° itineris in pedes 3
ej° non introivit. Qui dixit hæc, confirmavit ea; dixit & fecit qui ordina- 4
vit generationes à principio. Ego Dñs creavi seculũ à principio; etiã secula
seculorũ mea sunt, & absq; me non est Deus. Viderunt insulæ, & timuerunt; 5
& qui in extremis terræ sunt, contremiscent, appropinquabunt & venient. 6
Unusquisq; proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet, Confortare. Nónne 7
confundentur in operib° suis? quòd fortificat faber cum aurifice, percutiens
malleo cum eo qui concutit malleolo, demũ dicit, Solidationi aptũ est: &
fortificat illud clavis ut non commoveatur, Et tu Israel serve mi Jacob quem 8
elegi, semen Abrahæ dilecti mei: Quem adjunxi de cognationib° terræ, & 9
de regnis elegi te: & dixi tibi, Servus meus es tu, elegi te & non abjiciam
te. Ne timeas, quia in adjutoriũ tuũ erit Verbum meũ: ne frangaris, quo- 10
niam ego Deus tu°: confortavi te & auxiliat° sum tibi; etiam *prehendam* te
dextera veritatis *meæ*. Ecce confundentur & erubescent oẽs populi qui irru- 11
ebant in te; erunt quasi nihilũ, & peribũt viri judicii tui. Quæres eos, & non 12
invenies viros objurgantes adversũ te; erunt quasi non sint, & quasi nihilũ
viri qui irruebant ut pugnarent contra te. Quoniam ego Dñs Deus tuus, 13
confortans manũ dexteram tuam: qui dico tibi, Ne timeas, quia Verbũ meũ
est in adjutorium tuum. Ne timeatis tribus domus Jacob; cognationes 14
Israel; Verbum meum est in auxilium vestrum, dicit Dñs & redemptor
vester sanctus Israel. Ecce posui vos quasi tribulam fortem novam plenam 15
dentibus: occides populos, & consumes regna; quasi stipulam pones eos.
Disperges eos, & ventus abripiet eos; & Verbum ejus disperget eos quasi 16
turbo stipulas. Tu autem exultabis in verbo Dñi; & in sancto Israel lauda-
beris. Humiles & pauperes qui desiderant doctrinam sicut sitiens aquam, 17
& non inveniunt; spiritus eorum in afflictione fatiscit: ego Dñs suscipiam
orationem eorum, Deus Israel non abjiciam eos.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ܡܢܘ ܐܝܪܝܪ ܙܕܩܬܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܩܪܐ ܠܗ ܠܪܓܠܘܗܝ ܢܬܠ ܩܕܡܘܗܝ ܡܠܟܘܬ ܡܠܟܐ ܢܬܠ ܠܗ ܠܥܦܪ ܚܪܒܐ ܠܩܫܬܗ ܢܪܕܦ ܥܒܪ ܫܠܡ ܒܐܪܚܬܗ ܕܪܓܠܘܗܝ ܠܐ ܥܠ ܐܪܚܐ ܕܒܫܠܡܐ ܢܥܒܪ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܥܠ ܥܒܕ ܘܥܒܪ ܠܐ ܡܬܬܩܢ ܡܢ ܩܕܡ ܕܥܡܐ ܕܥܒܕ ܗܢܐ ܘܥܒܪ ܗܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܕܗܘ ܩܪܐ ܠܕܪܐ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܩܕܡܝܐ ܘܥܡ ܐܚܪܢܐ ܐܢܐ ܗܘ ܚܙܘ ܐܝܬܝܐ ܘܕܚܠܘ ܩܪܒܘ ܘܐܬܘ ܓܒܪ ܥܙܪܗ ܠܚܒܪܗ ܘܠܐܚܝܗ ܐܡܪ ܠܬܩܢ ܗܘ ܠܚܡܐ ܕܡܫܚܐ ܠܦܠܓܐ ܘܡܪܩܕ ܕܡܫܩܠ ܠܦܠܓ ܕܩܝܛܐ ܡܢ ܩܕܡ ܕܠܐ ܢܬܬ ܠܗ ܠܡܫܠܡ

ישעיה : מב

: fontes camporum medio in & ,flumina *editioribus super* Aperiam
18 אַפְתַּח עַל־שְׁפָיִים נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מַעְיָנוֹת
exitus in *siccitatis* terram & ,aquarum ,stagnum in deserto ponam
אָשִׂים מִדְבָּר לַאֲגַם־מָיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי
Ego & ,myrtum & ,*Sittah* ,cedrum *deserto* in Dabo ,aquarum
19 מָיִם : אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אָרֶז שִׁטָּה וְהָדַס וְעֵץ
,pariter buxum & ,*sapinam* ,abietem deserto in ponam : olivæ
שֶׁמֶן אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וְתַאֲשׁוּר יַחְדָּו :
manus quia pariter intelligant & ,reponant &,sciant &,videant ut
20 לְמַעַן יִרְאוּ וְיֵדְעוּ וְיָשִׂימוּ וְיַשְׂכִּילוּ יַחְדָּו כִּי יַד־
Appropinquate ,illud creavit Israel Sanctus & ,hoc fecit Domini
יְהוָה עָשְׂתָה זֹאת וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאָהּ : קִרְבוּ
,*vestra fortia* facite accedere : Dominus *dicit* ,*vestram litem*
21 רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה הַגִּישׁוּ עֲצֻמוֹתֵיכֶם יֹאמַר־
incidant quæ nobis nuntient & ,Accedant .Jahacob rex
22 מֶלֶךְ יַעֲקֹב : יַגִּישׁוּ וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת אֲשֶׁר תִּקְרֶינָה
scientus & ,nostrum cor ponemus & ,nuntiate ,*ipsa quid* priora
הָרִאשֹׁנוֹת מַה הָּנָּה הַגִּידוּ וְנָשִׂימָה לִבֵּנוּ וְנֵדְעָה
ventura Annuntiate ,nos audire facite *ventura* aut ,eorum *novissima*
23 אַחֲרִיתָן אוֹ הַבִּאוּת הַשְׁמִיעֻנוּ : הַגִּידוּ הָאֹתִיּוֹת
benefacietis etiam ,*ves* Dii quòd sciemus & ,posterum in
לְאָחוֹר וְנֵדְעָה כִּי אֱלֹהִים אַתֶּם אַף הֵיטִיבוּ
ves Ecce .simul videbimus & ,narrabimus & ,malefacietis &
24 וְהָרֵעוּ וְנִשְׁתָּעֶה וְנִרְאֶה יַחְדָּו : הֵן־אַתֶּם
,vos *in* eliget *abominatio* : nihilo ex vestrum opus &,nihilo ex
מֵאַיִן וּפָעֳלְכֶם מֵאָפֶס תּוֹעֵבָה יִבְחַר בָּכֶם :
unus non ne in vocabit solis ortu ab ; veniet & ,aquilone ab Suscitavi
25 הֵעֲירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֹּאת מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי
,lutum conculcabit figulus sicut & ,lutum sicut *magistratum invadet* &
וַיָּבֹא סְגָנִים כְּמוֹ־חֹמֶר וְכַמּוֹ יוֹצֵר יִרְמָס־טִיט :
,dicemus & ,*facibus* à & ? sciemus & ,*capite* à annuntiavit Quis
26 מִי־הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה וּמִלְּפָנִים וְנֹאמַר
audiens non etiam ,*audire faciens* non etiam ,*indicans* non verùm ? justus
צַדִּיק אַף אֵין־מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ
Jerusalem ipsi & : ipsi ecce ,ecce ,Sion ad Primus .vestros sermones
27 אִמְרֵיכֶם : רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלִַם
,ipsi ex & ,quispiam non & ,video Et .dabo evangelistam
28 מְבַשֵּׂר אֶתֵּן : וְאֶרְאֶ וְאֵין אֵשׁ וּמֵאֵלֶּה
.verbum respondebunt & ,eos interrogabo & : consiliator non &
וְאֵין יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁיבוּ דָבָר :
inane & ventus : eorum opera nihil , *iniquitas* ipsi omnes En
29 הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ
.eorum conflatilia
נִסְכֵּיהֶם :

CAP. XLII. מב

dedi : *mea anima* *voluit* ,meus electus : *eo in* innitar ,meus servus Ecce
1 הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי
,clamabit Non ,faciet exire gentibus judicium,eum super meâ spiritum
רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא : לֹא יִצְעָק
eum ,suam vocem *Ista in* faciet audire neque ,elevabit non &
2 וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ : קָנֶה־
,*eum* extinguet non *caligines* linum & ,conteret non quassatum
רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה
donec ,frangetur nec caligabit Non ,judicium educet veritatem ad
לֶאֱמֶת תּוֹצִיא מִשְׁפָּט : לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־
.expectabant *insulæ* ejus legem ad & : judicium *terra in* ponat
4 יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ :

Versio VULG. LAT.

18 Aperiam in supinis collibus flumina, & in medio camporum fontes: ponam desertum in stagna aquarum, & terram inviam in rivos aquarum. Dabo in solitudinem cedrum, & spinam, & myrtum, & lignum olivæ: ponam in deserto abietem, ulmum, & buxum simul: Ut videant, & sciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, & Sanctus Israel creavit illud. Propè facite judicium vestrum, dicit Dominus; afferte, si quid fortè habetis, 19 dixit rex Jacob. Accedant, & nuntient nobis quæcunque ventura sunt: priora quæ fuerunt nuntiate: & ponemus cor nostrum, & sciemus novissima eorum, & quæ ventura sunt indicate nobis. Annuntiate quæ 20 ventura sunt in futurû, & sciemus quia Dii estis vos: benè quoque aut malè, si potestis, facite: & loquamur, & videa- 21 mus simul. Ecce, vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo quod non est: abominatio est 22 qui elegit vos. Suscitavi ab Aquilone, & veniet ab Ortu Solis: vocabit nomen meum, & adducet magistratus quasi lutû & velut plastes conculcans lu- 23 mum. Quis annuntiavit ab exordio ut sciamus, & à principio ut dicamus; Justus est non 24 est neque annuntians, neque prædicens, neque audiens sermones vestros. Primus ad Sion 25 dicet; Ecce adsunt, & Jerusalem evangelistam dabo. Et vidi, & non erat neque ex istis 26 quisquam qui iniret consilium, & interrogatus responderet verbum. Ecce omnes injusti, & vana opera eorum: ventus & inane simulachra eorum.

CAP. XLII.

1 ECce servus meus, suscipiam eum: electus meus, complacuit sibi in illo anima mea: dedi spiritum meum super eum, judicium Gentibus proferet. 2 Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris. 3 Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet: in veritate 4 educet judicium. Non erit tristis, neque turbulentus, donec ponat in terra judicium: & legem ejus insulæ expectabunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Ἀλλὰ ἀνοίξω ὄμβρους ἐν ὀρέσι πεπαμένοις, καὶ ἐν
μέσῳ πεδίων πηγάς· ποιήσω τὴν ἔρημον (α) εἰς
ἕλη ὑδάτων, καὶ τὴν διψῶσαν γῆν, εἰς ὑδραγω-
19 γοῦς. Θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν, κέδρον
καὶ πύξον, (ι) μυρσίνην καὶ κυπάρισσον, καὶ
20 λεύκην· Ἵνα ἴδωσι καὶ γνῶσι, καὶ ἐννοηθῶσι
καὶ (κ) διανοηθῶσι ἅμα, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίη-
σε ταῦτα (λ), καὶ ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραὴλ κατε-
21 δείξεν. Ἐγγίζετε οὖν κρίσει ὑμῖν, λέγει
κύριος ὁ θεός· ἤγαγε αἱ βουλαὶ ὑμῶν,
22 λέγει ὁ βασιλεὺς Ἰακώβ. Ἐγγισάτωσαν,
καὶ ἀναγγειλάτωσαν ὑμῖν ἃ (υμεῖσθε), ἢ τὰ
(') πρότερον τίνα ἦν, εἴπατε, καὶ θησόμε-
θα τὸν νοῦν, καὶ γνωσόμεθα τί τὰ ἔσχατα καὶ
23 τὰ ἐπερχόμενα· εἴπατε ἡμῖν, Ἀναγγείλα-
τε (μ) ἡμῖν τὰ ἐπερχόμενα ἐπ' ἐσχάτου, καὶ
γνωσόμεθα ὅτι θεοί ἐστε. Εὐποιήσατε καὶ κα-
κώσατε, καὶ θαυμασόμεθα, (ν) καὶ ὀψόμεθα
24 ἅμα. Ὅτι πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς, καὶ πόθεν οὐ ἐγ-
γασία ὑμῶν. ὀκ γῆς βδέλυγμα ἐξελέξα-
25 το ὑμᾶς. (') Ἐγὼ δὲ ἤγειρα ἀπὸ βορρᾶ,
καὶ ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν· (ο) κληθήσον-
ται τῷ ὀνόματί μου. ἐπελεύσονται ἄρχοντες,
καὶ ὡς πηλὸς κεραμέως, καὶ ὡς κεραμεὺς κα-
ταπατῶν τὴν πηλόν, (π) οὕτω καταπατηθή-
26 σεται. Τίς οὖν ἀναγγεῖ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἵνα
γνῶμεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ ἐρῶμεν ὅτι ἀλ-
ηθῆς εἶ; ὀκ ἔστιν ὁ ἀναγγέλλων, (ρ) οὐδὲ ὁ
27 ἀκούων ὑμῶν τοὺς λόγους. Ἀρχὴν Σιὼν δώ-
σω, καὶ Ἱερουσαλὴμ εὐαγγελιστὴν (σ) εἰς ὁ-
28 δόν. Ἀπὸ τοῦ τῶν ἐθνῶν, ἰδὼ (τ) οὐδείς· καὶ
ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ὀκ ἦν ὁ ἀναγγέλ-
λων· καὶ ἐὰν ἐρωτήσω αὐτοὺς, Πόθεν εἰσί;
29 ὁ μὴ ἀποκριθῶσί μοι. Εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦν-
τες ὑμᾶς, καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς.

MS.A. (') εἰς ἕλη, καὶ (ι) καὶ μυρσίνην (κ) * διανοηθῶσι (λ) πάντα, (') πρότερα (μ) τὰ ἐπερχόμενα (ν) Ὅτι πόθεν (') Ἐγὼ ἤγειρα (ξ) ἀπ' (ο) κληθήσονται (π) ὅτως (ρ) οὐδ' ἀκούων τοὺς λόγους ὑμῶν. (σ) ἐν ὁδῷ. (τ) οὐθείς.

Sed aperiam in montibus flumina, 18 *& in medio camporum fontes: faciam desertum in paludes aquarum, & sitientem terram in aquaeductus. Ponam in terram absque* 19 *aqua cedrum, & (b) buxum, myrtum, & cyparissum, & populum: ut videant & sciant, & cogitent,* 20 *& noverint simul; quia manus Domini fecit hoc, & Sanctus Israel ostendit. Juxta est judicium* 21 *vestrum, dicit Dominus Deus: (i) appropinquaverunt consilia vestra, dicit rex Jacob. Appropinquent,* 22 *& annuntient vobis, quæ ventura sunt, aut priora, quæ erant: dicite, et apponemus sensum: et sciemus, quæ sint novissima: & ventura dicite nobis, Nuntiate nobis, quæ (k) ventura* 23 *in novissimo: & sciemus, quoniam Dii estis. Benefacite, & malefacite: & admirabimur: & videbimus simul, unde sitis vos, & unde* 24 *sit opus vestrum. De terra abominationem elegerunt vos. Ego au-* 25 *tem suscitavi eum, qui ab Aquilone est, & qui ab ortu Solis: vocabuntur nomine meo. Veniant principes; & sicut lutum figuli, & sicut figulus conculcans lutum; sic conculcabimini. Quis enim annun-* 26 *tiabit ea quæ à principio sunt, ut cognoscamus? et quæ ad faciendum? & dicemus, quia vera sunt? Non est, qui prædicat, neque qui audiat verba vestra. Principium Sion da-* 27 *bo, & Hierusalem consolabor in via. Nam de gentibus ecce nullus* 28 *est; & de idolis ipsorum non erat, qui annuntiaret: & si interroga-vero eos, unde estis; non respon-debunt mihi. Sunt enim (l) factores* 29 *vestri, et frustra, qui seducunt vos.*

CAP. XLII.

1 JAcob (a) puer meus, assumam eum: Israel electus meus, (b) suscepit eum anima mea. Dedi spiritum meum super eum: judicium gentibus proferet: 2 Non clamabit, neque (c) dimittet, nec audietur foris vox ejus. 3 Calamum fractum non conteret: & linum (d) fumigans non extinguet: sed in veritate proferet judicium: 4 Splendebit, & non conteretur; donec ponat super terram judicium. Et in nomine ejus gentes sperabunt.

MS.A. (α) κράξει, (β) ζυνεθλασμένον

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 אֶקְרֵב גְּלוּיֵיהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאַדְּבַרְנִין בְּאוּרְחָא תְּקִינָא וְאֶפְתַּח לְהוֹן עַל נַגְדִּין נַהֲרִין וּבְנוּ
19 מַשְׁרְיָן מִבּוּעִין אֲשֵׁוֵי מַדְבְּרָא לַאֲגַמִּין דְּמַיִן וְאַרְעָא בֵּית צְחִינָא לְמַבּוּעֵי מַיָא : אִתֵּן בְּמַדְבְּרָא
20 אֲרִזִין שִׁטִּין וְהֲדַסִין וְאֵעִין דְּמִשְׁח אַרְבֵּי בְּמִישְׁרָא בְּרִין מוֹרְנִין וְאַשְׁכְּרוּעִין כַּחֲדָא : בְּדִיל
דְּיֶחֱזוּן וְיִדְּעוּן וְיִשְׁוּוּן וְיִסְתַּכְּלוּן כַּחֲדָא אֲרֵי גְבוּרְתָּא דְיָי עֲבַדַת דָּא
21 וְקִדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל בְּרָאתָהּ : קְרִיבוּ דִינְכוֹן אֲמַר יְיָ אֵילְוָתְכוֹן אֲמַר מַלְכָּא יַעֲקֹב :
22 יִתְקְרְבוּן וְיִחַוְּוּן לָנָא יַת דְּעָרְעָנָא קַדְמָיְתָא מָה אִנּוּן חָוּ וְנַשִׁי לְבָנָא וְנִדַּע סוֹפְהוֹן אוֹ
23 דְעָתִידִין לְמֵיתֵי בְּסַרְוָנָא : חָוּ דְאָתְיָן לְסוֹפָא וְנִדַּע אִם לְטַעֲוָן דְּאִינּוּן אֱלָהִין אִם
24 פָּלְחִין אִם יְכָלִין אִנּוּן לְאִיטָבָא וּלְאַבָּאשָׁא וְנִסְתַּכַּל וְנִרְוֵן כַּחֲדָא : הָא אִתּוּן לְמָא
25 דְעוֹבְדֵיכוֹן לָא מִדַּעַם חוֹבֵיכוֹן דְּיָתְרָעִיתוּן בְּיָה לְכוֹן : אִיתֵיתִי בְגַלּוּי מַלְכָּא דְתַקִּיף מִרוּחַ
צְפוֹנָא וְיָתֵיתִי כְּמִפַּס שְׁמֵשָׁא בְּבוּרְתֵּיהּ מִמַּדְנְחָא אַנְבַּרְנִיהּ בִּשְׁמִי וַיְתֵי וְיָרוּשׁ שַׁלְטוֹנֵי
26 עַמְמַיָּא כְּמָא דְרִישִׁין יַת עַפְרָא וּכְפַרְוָא דְעָרִיךְ יַת טִינָא : מָן חָוֵי מִן אוּלָא וְנִדַּע וּמִלְּקַדְמִין
27 וְנֵימַר קְשׁוֹט אַף לֵית דִּי מְחַוֵּי אַף לֵית דְּמַבְסַר אַף לֵית דְּשָׁמַע לְמִלָּכוֹן : פִּתְגַמֵי נְחֵמְתָא
28 דְאִתְנַבִּיאוּ נְבִיֵּיא מִלְּקַדְמִין עַל צִיּוֹן הָא אִתּוּ וּלְיוֹרוּשְׁלֵם מְבַסַּר אֶתֵּן : וְגַלֵּי קֳדָמַי וְלֵית גְּבַר
29 דְּלֵיהּ עִבְדְּרֵי טָבִין וּמְאַלֵּין לֵית דְּמָלִיךְ מִלָּךְ וּשְׁאֵלְתִּנּוּן אִם יְתִיבוּן פִּתְגָם : הָא כּוּלְּהוֹן
לְמָא וְלָא מִדַּעַם עוֹבְדֵיהוֹן בּוּשָׁא וְחֻבְרָא עֶשְׁתּוּנֵיהוֹן :

מב

1 הָא עַבְדִּי מְשִׁיחָא אֶקְרְבִנֵּיהּ בְּחִירִי דְאִתְרְעֵי בֵּיהּ מֵימְרִי אֶתֵּן רוּחָא דְקוּדְשִׁי עֲלוֹהִי דִּינִי
2 לְעַמְמַיָּן יְגַלֵּי : לָא יְצוּחַ וְלָא יְכַלֵּי וְלָא יְרִים לְבָרָא קָלֵיהּ : עַנְוָתָנָיָא דְאִנּוּן דְּמָן לְקַבְלָא
3 דְעָיָא לָא יְתַקְּרוּן וְחַשִּׁכְיָא דְכוּצִּין עַמֵּי לָא יְטַפֵּין לְקוּשְׁטָא יְפַיֵּק דִּינָא : לְאִלְהֵי וְלָא
4 יְלֵאֵי עַד דְּיִתְקַן בְּאַרְעָא דִּינָא וּלְאוֹרַיְתֵיהּ נָגוּן יְבַרְכוּן :

gnentur: In veritate adducet judicium. Non erit lassus, nec laborabit, donec dirigat in terra judicium: & legem ejus insulæ expectabunt.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Congregabo transmigrationem eorum de medio populorum; deducam eos 18
in via recta; aperiam eis in torrentibus, flumina; & in mediis castris, fon-
tes: ponam desertum in stagna aquarum, & terram sitientem in scaturigi-
nem aquarum. Dabo in solitudine cedros & sechim, & myrtos, & ligna olei; 19
crescere faciam in campestribus abietes, & ulmos, & buxos simul. Ut vide- 20
ant & sciant, & ponant timorem mei in corde suo, & intelligant simul
quòd potentia Dñi fecerit hoc, & sanctus Israel creaverit illud. Propè 21
facite judicium vestrû, dicit Dñs: afferte quod vobis videtur, dicit Rex Ja-
cob. Accedant & indicent nobis quæ accident nobis, & prima quæ fuerunt 22
annuntient; & ponemus cor nostrum, & sciemus finem eorum: aut quæ
ventura sunt, renuntiate nobis. Annuntiate quæ ventura sunt tandem, ut 23
sciam', num vos colatis idola in quibus sit utilitas, & num ea possint bene-
facere aut malefacere: & attendamus & disceptemus simul. Ecce vos estis 24
nihili, & opera vestra nequicquam; abominatio est id quod vobis elegistis.
Adducam publicè regem fortem à plaga Aquilonis, & veniet, sicut egredi- 25
tur Sol ab Oriente, in fortitudine sua: roborabo eum nomine meo: & ve-
niet, & conculcabit principes populorum sicut conculcatur pulvis, & sicut
figulus qui disponit lutum. Quis annuntiavit ab initio, ut sciamus? & jam 26
olim, ut dicamus Verum est? nec est enim, qui annuntiet, nec qui indicet,
nec qui audiat sermones vestros. Verba consolationum quæ prophetaverût 27
prophetæ ab initio super Sion, ecce veniunt: & Jerusalem evangelistam
dabo. Manifestum est coram me non esse quenquam cujus opera sint bona, 28
neque istorum ullum esse qui ineat consilium: & interrogavi eos num re-
sponderent verbum. Ecce omnes illi sunt vanitas, & nihili opera eorum: 29
direptio, & interitus cogitata eorum.

CAP. XLII.

1 ECce servus meus Messias; applicabo eum: dilectus meus in quo sibi
complacuit Verbum meum: dabo spiritum sanctum meum super eum;
judicium meum populis revelabit. Non clamabit, nec vociferabitur, nec 2
elevabit foràs vocem suam. *Mansueti*, qui *similes* sunt *calamo quassato*, non 3
confringentur; & pauperes, qui sunt quasi linum obscurum, non *extin-*

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

18 * ܐܦܬܚ ܢܗܪܘܬܐ ܥܠ ܪܡܬܐ ܘܒܩܥܬܐ ܐܬܝܢ ܡܝܐ ܕܐܓܡܐ ܠܡܝܬܐ ܕܝܒܫܐ ܘܐܪܥܐ ܝܒܫܬܐ ܢܦܩ ܡܝܐ ܡܢ ܡܥܝܢ ܐܓܡ ܝܒܫ ܘܐܪܥ ܝܒܫ ܢܦܩ ܡ
19 ܢ ܐܝܬ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܙܐ ܘܫܝܛܐ ܘܗܕܣܐ ܘܙܝܬܐ ܐܣܝܡ ܒܡܕܒܪܐ ܣܪܘ ܘܬܪܝܢ ܒܡܫܘܚܐ ܐܪܙ ܘ
20 ܫ ܘܒܪܫ ܘܗܕܣ ܘܙܝ ܐ ܣ ܘ ܣ ܘ ܣ ܘ

ישעיה : מב

expandens ,eos extendens & ,cælos creans Dominus Deus dixit Sic
כֹּה־אֲמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רקע 5
spiritum & ,eam super populo mentem dans : ejus germina & ,terram
הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ
apprehendã & ,justitia in te vocavi Dominus Ego ,eam per ambulantibus
לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאֶחֱזַק 6
lucem in ,populi fœdus in te dabo & ,te custodiam & : tuam manum in
בְּיָדֶךָ וְאֶצֻּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר
,vinctum ,claustra è educendum ad ,cæcos oculos aperiendum Ad ,gentium
גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אֲסִיר 7
: meũ nomen hoc ; Dominus Ego ,tenebrositate sedentes carceris domo è
מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃ אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי 8
,sculptilibus meam laudem & ; dabo non alteri meam gloriam &
וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וְתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים׃
antequam ,nascant ego nova & : venerunt ecce Priora
הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה בָּאוּ וְחַדָּשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם 9
; novum canticum Domino Cantate ,vos faciam audire ,pullulent
תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ 10
,ejus plenitudo & ,mare descendentes : terræ extremo ab ejus laus
תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלוֹאוֹ
; ejus civitates & ,desertum Levabunt ,earum habitatores & ,insulæ
אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃ יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו 11
,cipus de ,rupis habitatores ,exultant : Chedar habitabit ,atria
חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר רְנוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ
ejus laudem & : gloriam Domino Ponent ,clamabunt montium
הָרִים יִצְוָחוּ׃ יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ 12
vir sicut ,egredietur fortis sicut Dominus ,nuntiabunt insulis in
בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃ יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ 13
super ,zelabitur etiam ,vociferabitur : zelum suscitabit bellorum
מִלְחָמוֹת יָעִיר קַנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־
ire continebit ,silebam ,clim ab Tacebam ,prævalebit suos inimicos
אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃ הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אֶחֱרַשׁ אֶתְאַפָּק 14
faciam Desolare ,similiter absorbebo & ,desolabo ,gemebo parturiens quasi
כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֵּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד׃ אַחֲרִיב 15
ponam & : faciam siccare eorum herbam omnem & ,colles & montes
הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֲשָׂבָם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי
cæcos faciam ambulare Et ,faciam siccare stagna & ,insulas in flumina
נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃ וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים 16
: eos ducare faciam ,noverunt non semitas per ,noverunt non viam per
בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בְּנְתִיבוֹת לֹא יְדָעוּם אַדְרִיכֵם
Hæc ,rectum in prava & ,lucem in eos ante tenebrositatem ponam
אָשִׂים מַחֲשַׁךְ לִפְנֵיהֶם לְאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישָׁר אֵלֶּה
,retrorsum fuerit Converti ,eos dereliqui non & ,eis feci verba
הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִים וְלֹא עֲזַבְתִּים׃ נִסֹּגוּ אָחוֹר 17
,confusi ,dicant : sculptili in ,fiducia confusione confundentur
יֵבֹשׁוּ בֹשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפֶּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה
,nostri ,cæci & : audite surdi O ,nostri dii Vos
אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃ הַחֵרְשִׁים שְׁמָעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ 18
furdus & : meus servus nisi cæcus Quis ,videndum ad
לִרְאוֹת׃ מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ 19
cæcus & ,perfectus sicut cæcus Quis ? fum missurus meum angelum sicut
כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוַּר כַּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר
,ejus : disperdit non & ,multa Videre ? Domini servus sicut
כְּעֶבֶד יְהוָה׃ רָאִית רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקֹחַ 20
: suam justitiam propter ,vult Dominus ,audiet non & ,aures
אֹזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע׃ יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ 21
,illustrabit & ,legem magnificabit
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

Versio VULG. LAT.

5 Hæc dicit Dominus Deus, creans cœlos, & extendens eos: firmans terram, & quæ germinant ex ea: dans flatũ populo, qui est super eam, & spiritum
6 calcantibus eam. Ego Domin' vocavi te in justitia, & apprehendi manum tuam, & servavi te. Et dedi te in fœdus populi,
7 in lucem Gentium: ut aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in te-
8 nebris. Ego Dominus, hoc est nomen meum: gloriam meam alteri non dabo, & laudem
9 meam sculptilibus. Quæ prima fuerunt, ecce venerunt: nova quoque ego annuntio: antequàm oriantur, audita vobis
10 faciam. Cantate Domino canticum novum, laus ejus ab extremis terræ: qui descenditis in mare, & plenitudo ejus; in-
11 sulæ, & habitatores earũ. Sublevetur desertum, & civitates ejus: in domibus habitabit Cedar: laudate habitatores Petræ,
12 de vertice montiũ clamabunt. Ponent Domino gloriam, & laudem ejus in insulis nuntia-
13 bunt. Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit zelum: vociferabi-
14 tur, & clamabit: super inimicos suos confortabitur. Tacui semper, silui, patiens fui, sicut parturiens loquar: dissipabo, et
15 absorbebo simul. Desertos faciam montes, & colles, & omne gramen eorum exiccabo:
16 & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam. Et ducam cæcos in viam, quam nesciunt; & in semitis, quas ignorave-
17 runt, ambulare eos faciam: ponam tenebras coram eis in lucem, & prava in recta: hæc verba feci eis, et non derelicui eos. Conversi sunt retror-
18 sum: confundantur confusione, qui confidunt in sculptili, qui dicunt conflatili; Vos dii no-
19 stri. Surdi audite, et cæci intuemini ad videndum. Quis cæcus, nisi servus meus: et surdus, nisi ad quem nuntios meos misi? quis cæcus, nisi qui ve-
20 nundatus est? et quis cæcus, nisi servus Domini? Qui vides multa, nónne custodies? qui apertas habes aures, nónne au-
21 dies? Et Dñs voluit ut sanctificaret eum: et magnificaret legem, et extolleret.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

5 Οὕτω λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ πήξας αὐτὸν, ὁ στερεώσας τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ (γ) διδοὺς
πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς, καὶ πνεῦμα
6 τοῖς πατοῦσιν αὐτῆς· Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρατήσω
τῆς χειρός σου, καὶ ἐνισχύσω σε, καὶ ἔδωκά
σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν,
7 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, ἐξαγαγεῖν ἐκ
δεσμῶν δεδεμένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς,
8 (δ) καὶ καθημένους ἐν σκότει. Ἐγὼ κύ-
ριος ὁ θεός, οὗτό μοι ἐστὶ τὸ ὄνομα, τὴν δόξαν μου ἑτέρῳ οὐ δώσω, οὐδὲ τὰς ἀρετάς
9 μου τοῖς γλυπτοῖς. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδὲ ἥκασι, καὶ καινὰ (ε) ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω, καὶ
10 πρὸ τοῦ (ζ) ἀναγγεῖλαι ἐδηλώσθη ὑμῖν. Ὑμνήσατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινὸν· ἡ ἀρχὴ αὐ-
τοῦ, δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ (η) ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς, οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ πλοῦτος αὐτῶν, αἱ νῆσοι, καὶ οἱ κατοι-
11 κοῦντες αὐτάς. Εὐφρανθήτω ἔρημος, καὶ αἱ
κῶμαι αὐτῆς, ἐπαύλεις, καὶ οἱ κατοικοῦν-
τες Κηδάρ. εὐφρανθήσονται οἱ κατοικοῦν-
τες πέτραν, ἀπ' ἄκρου τοῦ (θ) ὀρέων βοήσουσι,
12 Δώσουσι τῷ θεῷ δόξαν, τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ
13 ἐν τοῖς νήσοις ἀναγγείλουσι. Κύριος ὁ θεὸς
ὡς δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συνεγείρει πο-
λέμον, ἐπεγερεῖ ζῆλον, καὶ βοήσει· ἐπὶ
14 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ κατισχύσει. Ἐσιώπησα,
μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι; (ι) ὡς
ἡ τίκτουσα ἐκαρτέρησα, ἐκτήσω καὶ ἐκπεσ-
ῶ (κ) ἅμα· Ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνὸς, καὶ
πᾶσα χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ· καὶ θήσω
15 ποταμοὺς εἰς νήσους, καὶ λίμνας ξηρανῶ. Καὶ
ἄξω τυφλοὺς ἐν ὁδῷ οὐκ γνωσῇ, καὶ τρίβους (λ) οὓς οὐκ ἠδεισθῇ, πατῆσαι ποιήσω
αὐτοὺς· ποιήσω αὐλοῖς τὸ σκότος εἰς φῶς,
καὶ τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν. ταῦτα τὰ ῥήμα-
16 τα (μ) ποιήσω καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐ-
17 τούς. Αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω. αἰσχυνθήτω αἰσχύνῃ οἱ πεποιθότες
ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς, οἱ λέγοντες τοῖς χω-
18 νευτοῖς, Θεοὶ ἐστε θεοὶ ἡμῶν. Οἱ κωφοὶ
ἀκούσατε, καὶ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέψατε ἰδεῖν.
19 Καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ' ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ
κωφὸς ἀλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; καὶ ἐτυ-
20 φλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. Εἶδετε πλε-
ονάκις, καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε· ἠνοιγμένα τὰ
ὦτα, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Κύριος ὁ θεὸς ἐβου-
λεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καὶ μεγαλύνῃ
αὐτὸν.

MS.A. (γ) διδὺς (δ) καθημένους (ε) ἐγὼ ἀναγγῶ, (ζ) ἀνατεῖλαι (η) ἐπ' (θ) ὀχέων, Δώσουσι (ι) ἐκαρτέρησα ὡς ἡ τίκτουσα, (κ) ἅμα.* καὶ θήσω ποταμοὺς (λ) οὓς (μ) ἃ ποιήσω

Sic dicit Dominus Deus, qui fecit
5 cœlum, & defixit illud; qui firmavit terram, & quæ in ea; et qui
dat spirationem populo, qui super
eam, & spiritum calcantibus eam;
6 Ego Domin' Deus vocavi te in jus-
titia: & tenebo dexteram tuam,
& confortabo te: & dedi te in tes-
tamentũ (e) generis, in lucem gen-
7 tium, Ad aperiendum oculos cæco-
rum, ad educendum de vinculis
vinctos, & de domo carceris, (f)
8 & sedentes in tenebris. Ego Do-
minus Deus: hoc meum est nomen:
gloriam meam alteri non dabo,
neque virtutes meas sculptilibus.
9 Quæ à principio, ecce venerunt, &
nova, quæ ego annuntio: &
antequàm annuntientur, manifesta-
10 ta sunt vobis. Canite Domino can-
ticum novum: (g) principatus ejus:
glorificate nomen ejus à summita-
te terræ; qui descendunt in mare, et
navigant illud; insulæ, & habita-
11 tores earum. Lætare desertum, &
(h) vici ejus; villæ, & habitatores
Cedar. Letabuntur, qui habitant
12 in petra: de summitate montium
clamabunt; Dabunt Deo gloriam,
13 virtutes ejus in insulis nuntiabunt.
Dominus Deus virtutum egredie-
tur, & conteret bellum: suscitabit
zelum, & clamabit super inimicos
14 suos cum fortitudine. (i) Tacui:
num & semper tacebo, et sustine-
bo? Sicut parturiens, patienter egi: e-
15 rumpam, et arefaciam simul: Va-
stabo montes, et colles, et omne
fœnum eorum arefaciam. Et ponam
flumina in insulas, et paludes sic-
16 cabo. Et adducam cæcos in via,
quam nesciunt; et semitas, quas
ignoraverunt, calcare eos faciam:
faciam eis tenebras in lucem, et
17 prava in directum. Hæc verba (k)
faciam, et non deseriquam eos.
Ipse verò conversi sunt retrorsum.
18 Confundamini confusione, qui con-
fidatis super sculptilibus: qui dici-
tis conflatis, Vos estis Dii nostri.
19 Surdi audite, et cæci suspicite, ut
videatis. Et quis est cæcus, nisi
20 pueri mei? et surdi, nisi qui do-
minantur (l) eorum? Et excæcati
21 sunt servi Dei. Vidistis sæpe, et
non custodistis: apertæ sunt aures,
et non audistis. Dominus Deus
(m) cogitavit, ut justificaretur,
et magnificaret laudem.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 כְּדֵין אֲמַר אֱלָהּ עַלְמָא יְיָ דְּבְרָא שְׁמַיָּא וּרְקִיעָנוֹן שְׁכֵלִיל אַרְעָא וְדִי בָהּ וְדִי נְהַב
6 נִשְׁמְתָא לְעַמָּא דִי עֲלָהּ וְרוּחַ לִרְמוּלְכִין בָּהּ׃ אֲנָא יְיָ רְבִיתִךְ בְּקִשְׁט
7 וְאַתְקֵפִית בִּידָךְ וְאַתְקַנְנָךְ וְאֶתֵּנְנָךְ לְקוּם עַם לְנְהוֹר עַמְמִין׃ לְפַתְּחָא עֵינֵי
בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן כְּסִמָּן מִן אוֹרַיְתָא לְאַפְּקָא גְלוּתְהוֹן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא
דְּאִנּוּן דְּמָן לַאֲסִירִין וּלְמִפְרַקְהוֹן מִשְׁעִבּוּד מַלְכוּתָא דְּאִנּוּן עֲנִינִין כְּאַסִּירֵי קִבְרָא׃
8 אֲנָא יְיָ הוּא שְׁמִי וִיקָרִי דְּאִתְגְּלֵי עֲלֵיכוֹן לְעַם אוֹחֲרָן לָא אֶתֵּן וְתוּשְׁבְּחָתִי לְפִלְחֵי צַלְמַיָּא׃
9 קַדְמָיָתָא הָא אַתְיָאָה וְחַדָּתָן אֲנָא מְחַוֵּי עַד לָא אֶתְּיָן אֲבַסַּר יַתְכוֹן׃ שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ
10 תּוּשְׁבְּחָתָא חַדְתָּא אֲמָרוּ תּוּשְׁבְּחָתֵיהּ מִסְיְפֵי אַרְעָא נַחְתֵּי יַמָּא וּמְלֹאֵהּ נָגְנִין וְיָתְבֵיהוֹן׃
11 יִשְׁבַּח מַדְבְּרָא וְקִרְוֵין דְּיָתְבִין בֵּיהּ פַּצְיְתִין יְתְבִין מִדְּבַר עֲרָבָאי יִשְׁבְּחוּן מֵרֵיהֵי כַּד יִפְקוּן
12 מִבֵּתֵי עֲלֵמֵיהוֹן מַרְשֵׁי טוּרָיָא יְרִימוּן קָלְהוֹן׃ יְשִׁוּן קֳדָם יְיָ יְקָרָא וּתוּשְׁבְּחָתֵיהּ בְּגִנְיָן
13 יְחַוְּוּן׃ יְיָ לְמַעְבַּד גְּבוּרָן אִתְגְּלֵי לְמֶעְבַּד גְּבוּרָא מִתְגְּלֵי בְּרִגְזָא כְּמִלְוֹל אַף בְּזִיעָא עַל בַּעֲלֵי
14 דְּבָבוֹהִי מִתְגְּלֵי בְּגִבּוּרְתֵּיהּ׃ יַבְרִית לְהוֹן אַרְכָא כְּמַעֲלַמָא דְּאַם יְתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא
15 וְלָא יְתָבוּ כְּחֵבְלִין עַל יְלִידְתָא יְתַגְלֵי דִינִי עֲלֵיהוֹן יְצַדּוּן וְיִסּוּפוּן קֳדָמַי׃ אֲחָרֵיב טוּרִין
16 וְרָמָן וְכָל עִסְבֵיהוֹן אַיְבֵיש וַאֲשַׁוֵּי נַהֲרִין לְגַנְיָן וַאֲגַמִּין אַיְבֵיש׃ וְאֶדְבַּר לְבֵית יִשְׂרָאֵל
דְּדִמְיָן כְּסָמָן בְּאוֹרַח דְּלָא יְדָעוּ בִּשְׁבִילִין דְּלָא אַלִּיפוּ אַדְרְכִנּוּן אֶשַּׁוֵּי קֳבֵל קְדָמֵיהוֹן
17 לְנְהוֹר וְכַפְּלָא לְמִישְׁרָא אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא אַעְבֵּדְנוּן וְלָא אַרְחִיקְנוּן׃ יִסְתַּחֲרוּן לְאַחוֹרָא
18 בְּבֹהֲתוּן בַּהֲתָא פָּלְחֵי צַלְמַיָּא דְּאָמְרִין לְצַלַם מַתֵּיכָא אִתּוּן טַעֲוָתְנָא׃ רַשִּׁיעֵי דְּאִנּוּן
19 כְּחֵרְשִׁין הָלָא אוֹדְנִין לְכוֹן שְׁמַעוּ וְחַיְּבֵיא דְּאִנּוּן כְּסָמָן הָלָא עֵינִין לְכוֹן אִסְתַּכְּלוּ וַחֲזוֹ
הָלָא אִם יְתוּבוּן רַשִּׁיעֵי יִתְקְרוּן עַבְדֵי וְחַיְּבֵיא דְּנַבְיֵי שְׁלַחִית עֲלֵיהוֹן אֶלָּא רַשִּׁיעֵיא
20 עִתִּידִין לְאִשְׁתְּלֻמָא פּוּרְעָנוּת חוֹבֵיהוֹן בְּרַם אִם יְתוּבוּן יִתְקְרוּן עַבְדֵיא דְיָי׃ חֲזִיתוּן
21 סַגִּיאָן וְלָא נְטַרְתּוּן אִתְפְּתַחָתָא אוּדְנוֹן וְלָא קַבֵּילְתּוּן אוּלְפָנָן׃ יְיָ רְעֵי בְּדִיל לְזַכָּאוּתֵיהּ
יִשְׂרָאֵל יִרְבֵּי לְעַבְדֵי אוֹרַיְתֵיהּ וַיְתַקִּיף יַתְהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dominus Deus seculi, qui creavit cœlos, & appendit eos; fun-
5 davit terram & habitatores ejus; dans spiramentum populo qui super ea
est; & spiritum gradientibus in ea. Ego Dominus magnificavi te in veri-
6 tate, & apprehendi manum tuam, & direxi te, & posui te in fœdus po-
puli, & in lumen populorum. Ad aperiendos oculos domus Israel, qui sunt
7 quasi cæci à lege; ut educeres caprivitatem eorum de medio populorum;
ubi sunt similes vinctis: & liberares eos de subjectione regnorum, ubi sunt
detenti quasi essent vincti in obscuritate. Ego Dominus, hoc est nomen me-
8 um; & gloriam meam qua revelatus sum vobis, populo alteri non dabo,
nec laudem meam cultoribus sculptilium. Quæ prima fuerunt, ecce vene-
9 runt; nova autem ego annuntio; antequam veniant nuntio vobis. Canta-
10 te coram Domino canticum novum; dicite laudem ejus à finibus terræ; qui
descenditis in mare, & plenitudo ejus; insulæ, & habitatores earum. Lau-
11 dabit desertum & civitates quæ habitant in eo; Arabes qui habitant in vi-
cis deserti, laudabunt; & mortui quando egredientur de domo seculi sui, de
capitibus montium levabunt vocem suam. Ponent coram Dño gloriam, &
12 laudem ejus in insulis nuntiabunt. Dominus revelabitur ut faciat magna-
13 lia; ut fortiter agat, prodibit in ira, & sermone furoris, in tremore con-
tra inimicos suos revelabitur in potentia sua. Dedi eis terminum à seculo
14 ut converterentur ad legem, & non sunt conversi: sicut dolores super par-
turientem exeretur in eos judicium meum, disperdentur & consumen-
15 tur simul. Desertos faciam montes & colles, & omnem herbam eorum ex-
16 iccabo, & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam. Et ducam domum
Israel qui similes sunt cæcis, in via quam nesciunt; in semitis quas non
17 didicerunt, ducam eos: ponam tenebras coram eis in lucem, & aspera in
planitiem. Hæc verba faciam eis, & non abjiciam eos. Convertentur re-
18 trorsum, confundentur confusione colentes simulacra; qui dicunt simula-
cris conflatilibus, Vos estis idola nostra. Impii qui estis quasi surdi, nónne
19 aures habetis? audite: & impii qui estis quasi cæci, nónne oculos habe-
20 tis? intelligite & videte. Nónne si impii convertantur, vocabuntur servi
mei, & peccatores ad quos misi prophetas meos? Enimvero impiis persol-
21 venda erit vindicta peccati sui: si tamen conversi fuerint, vocabuntur servi
Domini. Videtis multa, & non custoditis: apertæ sunt aures vestræ, &
non suscipitis disciplinam. Dominus voluit ut justificaret Israel, magni-
ficavit factores legis suæ, & confortavit eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * هكذا يقول الرب الذي خلق السماء ونشرها وبسط الارض وما عليها واعطى نسمة
6 لشعب الذي عليها * وروحا للذين يطؤونها * انا الرب الاله دعوتك بالبر وامسك بيدك
7 واقويتك * واعطيتك عهدا للاجناس ونورا للامم * لتفتح اعين العميان * ولتخرج المربوطين
8 من الرباطات * والجالسين في الظلمة من بيت الحبس * انا الرب الاله * هذا هو اسمي *
9 لا اعطي مجدي لآخر * ولا فضائلي للمنحوتات * ها يسمعون التي منذ البدو والجديدات
10 التي انا اخبر بها * ومن قبل ان اخبر تظهر لكم * سبحوا لله تسبيحا جديدا * زياسته
11 من طرف الارض * اسمه يمجد من طرف الارض * ايتها الذين ينزلون الى البحر ويسافرون
12 فيه * الجزائر والساكنون فيها * افرحي ايتها البرية * وقراها يعطون لله مجدا * يخبر الجزائر
13 بفضائله * الرب اله القوات يخرج * ويكسر الحرب * ويهيص عين * يصول ويصرخ على
14 اعدائه بقوة * صمت منذ دهر * هل دائما اصمت واحتمل * تبت مثل التي تلد *
15 احرج واحبر وايبس معا * اخرب الجبال والآكام * واجفف كل عشبها * واصنع الانهار جزائر *
16 وايبس الغابات * واقود العميان في الطريق التي ليس يعرفونها * والسبل التي لم يعلموها
17 اجعلهم ان يطؤوها * اصنع لهم الظلمة نورا والمعوجة مستقيمة * هذه الكلمات التي
18 اصنعها لهم * ولا اتركهم قال الرب * وهم رجعوا الى خلف * اخزوا خزيا ايها المتوكلون
19 على المنحوتات * القائلون للمسبوكات انتم الهتنا * ايها الصم اسمعوا * وايها العمي
20 تطلعوا لتنظروا * ومن الاعمى الا عبيدي * والصم الا الذين يسودونهم * وعميوا عبيد
21 الله * تنظرين مرارا كثيرة ولم تحفظوا * الآذان مفتوحة ولم تسمعوا * الرب الاله راى ان يبرر
ويعظم شريعته ويظهرها *

5 Sic dicit Dñs Deus qui cœlos creavit & ex-
tendit eos, qui terram firmavit & quicquid
est in ea, indiditque auram populo super eam
existenti, & spiritum ambulantibus in ea.
6 Ego Dñs vocavi te in justitia, tenui manum
tuam & corroboravi te, posuique te fœdus
7 populo & lucem gentibus; Ut aperias oculos
cæcorum, & educas vinctos è claustro, & è
8 carcere sedentes in tenebris. Ego sum Dñs,
atque hoc est nomẽ meum; honorem enim
9 meum alteri non dabo, neque gloriam meam
sculptilibus. Nova ego indico, & prisca jam
evenére; & antequam apparerent, enarravi
vobis.

Canticum Esaiæ.

10 Cantate Dñio canticum novum, laudem ejus
ab extremis terræ; descendentes in mare, &
quicquid est in eo, insulæ & qui degitis in
11 eis: Lætetur solitudo & civitates ejus, & in
prata vertatur Cedar: canant incolæ petra-
12 rum, è vertice montium clament. Tribuant
honorem Dño, & laudes ejus annuntient in
13 insulis. Dñs velut gigas prodibit, & ut vir
bellicosus zelum excitabit, vociferabitur,
14 convalescet, & trucidabit inimicos suos. Si-
lui *dicens*, num in seculum silebo? passus
15 sum ut parturiens: admiratione simul atque
stupore perfundam: Vastabo montes & col-
16 les, omnemque vigorem eorum exficcabo:
fluvios vertam in insulas, & stagna arefaciam:
Ducam cœcos per viam quam non noverãt;
& per semitas quas ignorabant, ambulare fa-
ciam eos: vertam tenebras coram eis in lu-
cem, & falebrosum complanabo: has res fa-
17 ciam eis, neque derelinquam eos. Agentur
retrorsum, & pudore suffundentur qui confi-
dunt sculptilibus, & dicunt fusilibus, Vos estis
18 dii nostri. Surdi audite, cæci intelligite &
19 videte: Quis est cæcus, nisi servus meus?
& surdus sicut nuntius meus quem missurus
sum? quis cœcus sicut princeps? cœcus in-
20 quam, sicut servus Domini? Diu expectavi,
21 at non observatis: aperui aures at non audi-
tis. Dominus voluit propter justiciam suam
magnificare legem eamque commendare,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * هكذا يقول الرب الاله الذي صنع السماء ونصبها وبسط الارض وما عليها واعطى نسمة
6 للشعب الذي عليها * وروحا للذين يطؤونها * انا الرب الاله دعوتك بالبر وامسك بيدك
7 واقويتك * واعطيتك عهدا للاجناس ونورا للامم * لتفتح اعين العميان * ولتخرج المربوطين
8 من الرباطات * والجالسين في الظلمة من بيت الحبس * انا الرب الاله * هذا هو اسمي *
9 لا اعطي مجدي لآخر * ولا فضائلي للمنحوتات * ها يسمعون التي منذ البدو والجديدات
10 التي انا اخبر بها * ومن قبل ان اخبر تظهر لكم * سبحوا لله تسبيحا جديدا * زياسته
من طرف الارض * اسمه يمجد من طرف الارض * ايتها الذين ينزلون الى البحر ويسافرون
11 فيه * الجزائر والساكنون فيها * افرحي ايتها البرية * وقراها يعطون لله مجدا * يخبر الجزائر
12 بفضائله * الرب اله القوات يخرج * ويكسر الحرب * ويهيص عين * يصول ويصرخ على
13 اعدائه بقوة * صمت منذ دهر * هل دائما اصمت واحتمل * تبت مثل التي تلد *
14 احرج واحبر وايبس معا * اخرب الجبال والآكام * واجفف كل عشبها * واصنع الانهار جزائر *
15 وايبس الغابات * واقود العميان في الطريق التي ليس يعرفونها * والسبل التي لم يعلموها
16 اجعلهم ان يطؤوها * اصنع لهم الظلمة نورا والمعوجة مستقيمة * هذه الكلمات التي
17 اصنعها لهم * ولا اتركهم قال الرب * وهم رجعوا الى خلف * اخزوا خزيا ايها المتوكلون
18 على المنحوتات * القائلون للمسبوكات انتم الهتنا * ايها الصم اسمعوا * وايها العمي
19 تطلعوا لتنظروا * ومن الاعمى الا عبيدي * والصم الا الذين يسودونهم * وعميوا عبيد
20 الله * تنظرين مرارا كثيرة ولم تحفظوا * الآذان مفتوحة ولم تسمعوا * الرب الاله راى ان يبرر
ويعظم شريعته ويظهرها *

5 *Sic dicit Dominus Deus qui cœlum*
condidit circuitque, firmavit orbem &
quicquid extat in illo, indidit auram
vitalem populo super eum existenti,
& spiritum conculcantibus eum: Ego
6 *Dominus Deus vocavi te ad justitiam*
exercendam, & tenebo manum tuam, &
fortificabo te; deboque te fœdus omni-
gentis nationibus, & lucem populis:
7 *ut aperias oculos cæcorum, vinctos*
educas è vinculis, & sedentes in tene-
8 *bris è carcere. Ego Dominus Deus (hoc*
est nomen meum) non dabo gloriam me-
am alteri, nec excellentias meas sculpti-
9 *libus. Ea audiunt quæ fuerunt inde à*
principio, & nova quæ ego indicabo; &
antequam indicem, apparebunt vobis.
Canite Deo canticum novum, principa-
10 *tus ejus sursum glorificetur, nomen*
eius celebretur ab extremo terræ, O qui
descenditis in mare, & navigatis in eo;
11 *insulæ, & habitantes in eis. Gaudeas*
12 *O desertum, & oppida ejus dent glori-*
am Deo. Prædicent insulæ præeminentias
13 *ejus. Dominus Deus virtutum egredie-*
tur, bellum confringet, & excitabit
14 *æmulationem, irruet & vociferabitur*
adversus hostes suos potenter. Tacui
jam diu: num semper tacebo, & patia-
15 *ar? constans sicut parturiens:*
egrediar, stupfaciam, & arefaciam
pariter: Montes & colles everiam, &
16 *arefaciam omnem herbam eorum: fluvios*
vertam in insulas, & arefaciam sta-
gna: Ducamque cœcos per viam quam
non noverunt, & semitas quas igno-
rant, efficiam ut eant: convertam
eis tenebras in lucem, & obliqua in
recta; hæ sunt res quas faciam eis, nec
17 *deseram eos, dicit Dominus; At ipsi*
retrocesserunt. Pudore suffundimini O
qui fiditis sculptilibus, qui dicitis fu-
18 *silibus, Vos estis dii nostri. O surdi,*
19 *audite O cæci aspicite ut videatis. Quis*
est autem cæcus, nisi servi mei? &
surdi, nisi qui dominantur eis? obcæcati
20 *sunt servi Dei. Multis quidem vicibus*
21 *aspexistis, at non servastis: apertæ*
sunt aures, at non auditis. Domino
Deo visum est divulgare & magnificare
laudem suam, quam & viderunt:

ישעיה : מג

ipsi omnes *fossis* *minibus in illaqueo* direptus & ,passus prædã populus ipse Et
22 והוא עם־בזוז ושסוי הפח בחורים כלם
: *eruens* non & ; rapinam in fuerunt : lætitarunt carcerum domibus in &
וכבתי כלאים החבאו היו לבז ואין מציל
percipiet auribus vobis in Quis .Redde ,*dicens* non & ,direptionem
23 משפה ואין־אמר השב: מי בכם יאזין
direptionem in dedit Quis ? posterum in *audiet* & ,attendet ? hoc
24 זאת יקשיב וישמע לאחור: מי־נתן למשסה יעקב
peccavimus cui : Dominus Nonne ? prædantibus Israel & ,Jahacob
25 וישראל לבזזים הלא יהוה זו חטאנו
,ejus *lege in audierunt* non & ; ambulare ejus viis in noluerunt Et *ei*
לו ולא־אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו:
: *belli* fortitudinem & ,sui *nasi* *feroorem* eum super effudit Et
וישפך עליו חמה אפו ועזוז מלחמה
,eum *in* succendit & ; cognovit non & ; circuitu à illum inflammavit &
ותלהטהו מסביב ולא ידע ותבער־בו
,*cor* super posuit non & ; te pro Seba & ,Chus ,Ægyptum *tuã propitiationem* dedi ,tuus servator
ולא־ישים על־לב:

CAP. XLIII. מג

tuus formator & ,Jahacob tuus creator Dominus dixit sic nunc Et
1 ועתה כה־אמר יהוה בראך יעקב ויצרך
mihi : tuum nomen *in* vocavi ,te redemi quia ,timeas Ne :Israel
ישראל אל־תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לי־
non ,flumina *per* & ; *ego* tecum ,aquas per transieris Cùm ,tu
2 אתה: כי־תעבר במים אתך אני ובנהרות לא
non flamma & ,*adureris* non ,ignem per ambuleris cùm : te *inundabunt*
ישטפוך כי־תלך במו־אש לא תכוה ולהבה לא
Israel sanctus tuus Deus Dominus ego Quia .te in ardebit
תבער־בך: כי אני יהוה אלהיך קדוש ישראל
.te pro Seba & ,Chus ,Ægyptum *tuã propitiationem* dedi ,tuus servator
3 מושיעך נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיך:
: te dilexi ego & ,*fuisti* gloriosus ,meis oculis in fuisti pretiosus quo Ex
4 מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך
,tinceas Ne .tua anima pro populos & ,te pro hominem dabo &
ואתן אדם תחתיך ולאמים תחת נפשך: אל תירא
Occidente ab & ,tuam semen adducam Oriente ab *ego* tecum quia
5 כי־אתך אני מזרח אביא ומערב
Affer : prohibes Ne ,austro & : Da ,aquiloni Dicam .te congregabo
6 אקבצך: אמר לצפון תני ולתימן אל־תכלאי הביאי
Omnis .terræ extremo ab meas filias & ,longinquo de meos filios
7 בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ: כל
,eum formavi : eum creavi meam gloriam ad & ,meo nomine in *vocatus*
הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו
, surdos & : sunt oculi & ,*cecum* populum *Educete* .eum *feci* etiam
8 אף עשיתיו: הוציא עם־עור ועינים יש וחרשים
colligantur & ,simul congregentur gentes Omnes .eis aures &
9 ואזנים למו: כל־הגוים נקבצו יחדו ויאספו
? nos *facient* audire priora & ,istud annuntiet eos inter quis ,populi
לאמים מי בהם יגיד זאת וראשנות ישמיענו
,veritas ,dicant & ,audiant & ,evadent justi & ,suos testes dent
יתנו עדיהם ויצדקו וישמעו ויאמרו אמת:
ut : elegi quem meus servus & ,Dominus dixit ,mei testes Vos
10 אתם עדי נאם־יהוה ועבדי אשר בחרתי למען
me ante ,ipse ego quòd ,intelligatis & ,mihi credatis & ,sciatis
תדעו ותאמינו לי ותבינו כי־אני הוא לפני
.erit non me post & , Deus formatus est non
לא־נוצר אל ואחרי לא יהיה:

Versio VULG. LAT.

22 Ipse autem populus direptus, & vastatus : laqueus juvenum omnes, & in domibus carcerum absconditi sunt: facti sunt in rapinam, nec est qui eruat; in direptionem, nec est qui dicat, Redde. Quis est in vobis qui audiat hoc,attendat & 23 ausculet futura? Quis dedit in direptionem Jacob, & Israel vastantibus? nónne Dñs ipse, cui peccavimus? Et noluerunt in viis ejus ambulare, 24 & non audierunt legem ejus. Et effudit super eum indignationem furoris sui, & forte bellum, & combussit eum in circuitu, & non cognovit: & succendit eum, & non intellexit.

CAP. XLIII.

1 ET nunc hæc dicit Dominus creans te Jacob, & formans te Israel; Noli timere, quia redemi te,et vocavi te nomine 2 tuo:me° es tu. Cùm transieris p aquas, tecũ ero, & flumina non operient te: cùm ambuleris in igne, non comburẽris, & flamma non ardebit in 3 te: Quia ego Dñs Deus tuus Sanct° Israel Salvator tu°, dedi propitiationẽ tuã Ægyptũ, 4 Æthiopiã & Saba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, & glorios°: ego dilexi te,& dabo homines pro te, & populos pro anima tua. 5 Noli timere, quia ego tecũ sũ: ab Oriente adducã semen tuũ, et ab Occidente congregabo 6 te. Dicã Aquiloni,Da: et Austro, Noli prohibere : affer filios meos de longinquo,et filias meas ab extremis terræ. 7 Et omnem,qui invocat nomen meũ, in gloriam meam creavi eum, fórmavi eum, & feci 8 eum. Educ foràs populũ cæcum,et oculos habentem; surdum,et aures ei sunt. Omnes gentes congregatæ sunt simul, et collectæ sunt tribus: quis in vobis annuntiet istud, et quæ prima sunt audire nos faciet? 10 dent testes eorũm, justificentur, et audiant,et dicant; Verẽ. Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus, quem elegi: ut sciatis, et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est formatus Deus,et post me non erit.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ εἶδον, ᾗ ὁ λαὸς πεσεγνομένος, ᾗ διηρπασμένος· ᾗ ὁ πᾶς ὁ νεὸς ὁν τοῖς (ν) 23 τεμένοις πανταχῦ, ᾗ ἐν οἴκοις ἄμα, ὅτι ἐκρυφ-φαν αὐτός· ἐγένοντο εἰς περιφορὰν, ᾗ ὁκ ἦν ὁ ῥυόμενος, ᾗ ὁκ ἦν ὁ λέγων, Ἀπόδος. Τίς ἐν ὑμῖν ὃς ἐνωτιεῖ ταῦτα; (') εἰσακούσεται εἰς τὰ ὀπίσω ἡμῶν. (ο) Οἷς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν Ἰακὼβ ᾗ Ἰσραὴλ 24 τοῖς περιφορεῖσιν αὐτόν; ᾗ ὁ θεὸς ᾧ ἡμάρτομεν αὐτῷ, ᾗ ὁκ (') ἠθέλοντο ἐν τῇ ὁδοῖς αὐτῦ πορεύεσθαι, ᾗ οὐ ἀκέκοιν τῦ νόμυ αὐτῦ; 25 Καὶ ἐπέχεν ἐπ' αὐτὸς ὀργὴν θυμῦ αὐτῦ, ᾗ κατίσχυσεν (π) αὐτὸς πόλεμο, ᾗ οἱ ζυμπλέκοντες αὐτὸς κύκλῳ, ᾗ ὁκ ἔγνωσ ἕκας αὐτῶν, ᾗ οὐ ἔσεν ἐπὶ ψυχήν.

MS.A. (ν) ταμιείοις (ξ) ὁ ἐξορύμενος (') ἐσακούσῃ (ο) Τίς ἤδωκεν (') ἐθέλοσιν (π) ἐπ' αὐτὸς

KEΦ. μγ'.

1 Καὶ νῦν ὅτως λέγει κύριο ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε Ἰακὼβ, (α) ᾗ ὁ πλάσας σε Ἰσραὴλ, Μὴ φοβῦ, ὅτι ἐλυτρωσάμην σε, ᾗ ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σε· ἐμὸς εἶ σύ. Καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος, μετὰ σε εἰμι, ᾗ ποταμοὶ ὁ ζυγκλυσοῦσί σε· ᾗ ἐὰν πορεύῃς διὰ πυρὸς, ᾗ μὴ καῇς, ᾗ φλὸξ 3 ὁ καταφλέξει σε. Ὅτι ἐγὼ κύριο ὁ θεός σε ὁ ἅγιο Ἰσραὴλ, ὁ σώζων σε· (β) ἔδωκα ἀλλαγμά σε Αἰγυπτον ᾗ Αἰθιοπίαν, ᾗ Σοήνην ὑπὲρ σοῦ. Ἀφ' ὅ ἔντιμο ἐγένου ἐνωπίον (γ) ἐμοῦ, ἐδοξάσθης, (δ) ᾗ ἐγώ σε ἠγάπησα, ᾗ δώσω ἀνθρώπους (ε) ὑπὲρ σοῦ, ᾗ ἀρχοντας ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σε. Μὴ φοβῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι· ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ σπέρμα σε, ᾗ ἀπὸ δυσμῶν ζυνάξω σε. Ἐρῶ τῷ Βορρᾷ, Ἄφες, ᾗ τῷ Λιβὶ, Μὴ κώλυε· ἄγε τοὺς υἱός μου ἀπὸ (ζ) τῆς πόρρωθεν, ᾗ τὰς θυγατέρας μου ἀπ' ἄκρων τῆς γῆς, Πάντας ὅσοι ὀνομάζονται τῷ ὀνόματί μυ· ἐν τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτὸν, (η) ᾗ ἔπλασα αὐτὸν, 8 ᾗ ἐποίησα αὐτὸν, Καὶ ἐξάγαγον λαὸν τυφλὸν, ᾗ ὀφθαλμοὶ εἰσιν ὡσαύτως τυφλοὶ, 9 ᾗ κωφοὶ (θ) τὰ ὦτα ἔχοντες. Πάντα τὰ ἔθνη ζυνήχθησ ἅμα, ᾗ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν. Τίς ἀναγγελῖ ταῦτα; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀναγγελῖ ὑμῖν; ἀναγάτωσ τὸς μάρτυρας αὐτῶν ᾗ δικαιωθήτωσαν, ᾗ (ι) ἀκουσάτωσαν, ᾗ εἰπάτωσ ἀληθῆ. Γένεσθέ μοι μάρτυρες, (κ) ᾗ ἐγὼ μάρτυς, λέγει κύριο ὁ θεὸς, ᾗ (λ) ὁ παῖς μυ ὃν ἐξελεξάμην, ἵνα γνῶτε ᾗ πιστεύσητε(μ), ᾗ συνῆτε ὅτι ἐγώ εἰμι· ἔμπροσθέν με ὁκ ἐγένετο ἄλλο θεὸς, ᾗ μετ' ἐμὲ ὁκ ἔσται.

MS.A. (α) ὁ πλάσας (β) ἐποίησά σε ἄλλαγμα (γ) μῦ, (δ) κἀγώ (ε) πολλὸς ὑπὲρ (ζ) γῆς (η) ᾗ ἔπλασα ᾗ ἐποίησα (θ) ὦτα (ι) εἰπάτωσ ἀληθῆ, ᾗ ἀκουσάτωσαν. Γένεσθέ (κ) κἀγὼ (λ) ὁ παῖς ὃν (μ) μοι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 והוא עם בזיו ואנים אתחביאו בהתא עולמין כולהון ובבתי יסורין ענינין הוו לעדי
23 ולית דמשיב לבוא ולית דאמר אתיב: מן בכון יצית דא יקבל ויסבר לסופא:
24 מן מסר לעדי יעקב וישראל לבווין הלא יי מן קדם דחבו קדמוהי ולא אבו למהך
25 באורחן דאתקנן קדמוהי ולא קבילו אולפן אורייתיה: ושפך עליהון חימת רוגזיה
ותקוף עבדי קרביה איתי עליהון וקטלו בהון מסחור סחור ולא ידעו ושליטו בהון
ולא שויאו דחליתיה על לבא:

מג

1 ובען כדנן אמר יי דבראך יעקב ודאתקנך ישראל לא תדחל ארי פריקיתך רביתך
2 בשמך דילי אתי: ארי בקדמיתא כד עברתון ביבא דסוף דמרי הויה בסעדכון
פרעה ומצראי דסגיאין כמי נהרא לא יכילו לכון ואף בתגיניתא כד תהכון לביני
עממיא דתתקפין באשתא לא יכלון לכון ומלכון דתחסינון בשלהוביתא לא ישיצון יתכון:
3 ארי אנא יי אלהך קדישא דישראל פרקך יהביית חליפך מצראי כוש וסבא תחותך:
4 מדאית חביב קדמי אתיקרתא ואנא רחמיתך ומסרית עממיא תחותך ומלכותא
5 חלף נפשך: לא תדחל ארי בסעדך ממרי מסתדנא איתי בנך ומסעדבא אתרב
6 גלותך: אמר לצפונא אתא ולדרומא לא תעכב איתו בני מרחיק ונלות עמי מסיפי
7 ארעא: כל דא בדיל אבהתכון דזדקיא דאתקרי שמי עליהון וליקרי בריתינון אתקנית
8 גלותהון אף עברית להון נסין: דאפיק עמא מצראי דכמן ועינין להון וכחרשין
9 ואודנין להון: כל עממיא יתכנשון כחדא ויתקרבון מלכון מן בהון יחוי דא וקדמיתא
10 בסרונגא יתנון סהדיהון ויזכון ושמעון ויאמרון קשוט: אתון סהדי קדמי אמר יי ועבדי
משיחא דאתרעיתי ביה בדיל דתדעון ותהימנון קדמי ותסתכלון ארי אנא הוא
דמלקדמין אף עלמי עלמיא דילי אנון ובר מני לית אלה:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ipse autem est populus direptus, & vim patiens ; operti sunt confusione : 22 juvenes sunt omnes, & carceribus clausi : facti sunt in prædam, & non est qui eruat ; in direptionem, & non est qui dicat, Redde. Quis est in vobis 23 qui auscultet hoc,attendat, & intelligat in finem? Quis tradidit in prædam 24 Jacob ; & Israelem direptoribus ? nónne Dñs ? eò quòd peccaverunt coram eo,& noluerunt ambulare in viis quæ rectæ sunt in conspectu ejus,nec receperunt disciplinam legis ejus. Et effudit super eum furorem indigna- 25 tionis suæ,& fortitudinem bellatorũ *suorum* adduxit super eos;& occiderunt eos per circuitum,& nescierunt,& dominationem exercuerunt in eos; & non proposuerunt animo timorem ejus.

CAP. XLIII.

1 ET nunc hæc dicit Dñs, qui creavit te Jacob ; & qui formavit te Israel : Ne timeas,quia redemi te: & vocavi te nomine tuo,me° es tu. Quoniam in 2 principio quando transistis mare carectosum, Verbum meum fuit in adjutoriũ vestrum. Pharao & Ægyptii qui multi erant sicut aquæ fluminis,non potuerunt contra vos.Et etiam secundò cùm ieritis inter populos qui fortes sunt sicut ignis,non prævalebunt contra vos;& regna quæ robusta sunt sicut flamma,non excindent vos. Quia ego Dñs Deus tuus sanctus Israel, 3 qui redemi te,dedi in commutationem tuam Ægyptios, Æthiopiam & Saba pro te. Ex quo dilectus factus es coram me, honorificatus es , & ego 4 dilexi te, & tradidi populos pro te,& regna pro anima tua. Ne timeas, 5 quia in adjutorium tuum erit Verbum meum : ab Oriente adducam filios 6 tuos,& ab Occidente congregabo transmigrationem tuam.Dicam Aquilo- ni, Affer;& Austro,Ne moreris:*afferte* filios meos à longè,& exules populi mei ab extremis terræ. Omnia hæc fient propter patres vestros justos, su- 7 per quos invocatum est nomen meum, et in gloriam meam creavi eos. Direxi transmigrationem eorum,et etiam feci eis miracula. Qui eduxi popu- 8 lum meũ de Ægypto, qui erant sicut cæci,et habebant oculos; et sicut surdi, et aures habebant.Omnes populi congregantur simul,et conveniant regna; 9 quis eorum annuntiabit istud ? et quæ prima sunt annuntient nobis; dent testes suos et justificentur ; audiant, et dicant verum. Vos testes coram me, 10 dicit Dñs,et serv° me° Christus quem elegi,ut sciatis et credatis coram me, & intelligatis quia ego sum ab initio, et secula seculorum mea sunt, et absque me non est Deus.

Et vidi, & erat populus vastatus, 22 *atque direptus. Laqueus enim in cubilibus ubique , & in domibus simul, in quibus absconderunt eos. Facti sunt in direptionẽ:et nõ erat qui erueret prædã: et non erat qui diceret,Redde. Quis est in vobis,* 23 *qui hæc auribus percipiat? (n)Exaudite in futura. (o)Quis° dedit* 24 *in direptionẽ Jacob & Israel vastantib° eum? Nónne De° suã peccaverunt ei, & noluerunt in viis illius ambulare , neque audire legem ejus? Et induxit super eos i-* 25 *ram furoris sui: & prævaluit adversũs eos bellum, & qui comburebant eos per circuitum. Et non cognoverunt unũ;quisque eorum, nec posuerunt super animam.*

CAP. XLIII.

ET *nunc sic dicit Dominus Deus, qui fecit te Jacob, & qui formavit te Israel; Noli timere, quoniam redemi te: vocavi te nomine* 1 *tuo. Meus es tu: Et, si transieris* 2 *per aquam;tecum sum,et flumina non cooperient te. Et, si transieris per ignem;non comburẽris:flamma non exuret te : Quia ego Domi-* 3 *nus Deus tuus , Sanctus Israel, Salvator tuus. Feci commutationẽ tuam Ægyptum, et Æthiopiam, et (a) Soënem pro te: Ex quo* 4 *honorabilis factus es in conspectu meo; glorificatus es, et ego dilexi te: et dabo homines pro te, et principes pro capite tuo. Noli timere,* 5 *quoniam tecum sum. Ab Oriente adducam semen tuum : et ab Occidente congregabo te.Dicam Aquilo-* 6 *ni,Adduc:et Africo,Noli prohibere: adduc filios meos de terra longinqua, et filias meas à termi-* 7 *nis terræ, Omnes qui vocantur nomine meo. In gloria enim mea creavi illum, et plasmavi eum, et fe-* 8 *ci illum; Et eduxi populum cæcum: et oculi sunt cæci similiter: et surdi,qui aures habent. Omnes gentes* 9 *congregatæ sunt simul; et convenient principes ex eis. Quis annuntiabit hæc? aut, quæ à principio sunt, quis annuntiabit vobis? Ad-* 10 *ducant testes suos,et justificentur: et audiant,et loquantur vera.Esto-te mihi testes, et ego testis, dicit Dominus Deus,et puer meus,quem elegi; ut sciatis, et credatis,et in-telligatis, quia ego sum. Ante me non fuit alius Deus : et post me non erit.*

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 * ܗܘܐ ܥܡܐ ܡܫܝܠܐ ܘܡܬܒܙܙܐ ܫܝܢܐ ܟܠܗܘܢ ܒܚܘܪܐ ܡܫܝܠܐ ܒܒܝܬܐ ܕܐܣܝܪܐ ܗܘܘ ܠܐ ܡܫܙܒܢܝܢ ܠܗܘܢ ܠܡܫܙܒܢ ܠܗܘܢ ܠܡܫܙܒ ܠܗܘܢ ܠܡܫܙ ܠܗܘܢ ܠ
23 ܡܫܙ ܠ ܗܘܘ ܡܫܙ ܠ ܗ ܗ ܗ

ישעיה : מד

11 אֲנֹכִי אֲנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ : 12 אֲנִכִי הִגַּדְתִּי
וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר וְאַתֶּם עֵדַי
נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי־אֵל : 13 גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין
מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעָל וּמִי יְשִׁיבֶנָּה : 14 כֹּה אָמַר יְהוָה
גֹּאַלְכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה
וְהוֹרַדְתִּי בְרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם :
15 אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם : 16 כֹּה
אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה :
17 הַמּוֹצִיא רֶכֶב־וְסוּס חַיִל וְעִזּוּז יַחְדָּו יִשְׁכְּבוּ בַל־
יָקוּמוּ דָעֲכוּ כַּפִּשְׁתָּה כָבוּ : 18 אַל־תִּזְכְּרוּ
רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל־תִּתְבֹּנָנוּ : 19 הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה
עַתָּה תִּצְמָח הֲלוֹא תֵדָעוּהָ אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר
דֶּרֶךְ בִּישִׁימוֹן נְהָרוֹת : 20 הַכַּבֵּדַנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים
וּבְנוֹת יָעֵנָה כִּי־נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימוֹן
לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בְחִירִי : 21 עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי
תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ : 22 וְלֹא־אֹתִי קָרָאת יַעֲקֹב כִּי־נִגַעְתָּ
בִּי יִשְׂרָאֵל : 23 לֹא־הֵבֵאתָ לִּי שֵׂה עֹלֹתֶיךָ
וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הַעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא
הוֹגַעְתִּיךָ בִּלְבוֹנָה : 24 לֹא־קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קָנֶה
וְחֵלֶב זְבָחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ הַעֲבַדְתַּנִי
בַּחֲטֹאתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַּעֲוֹנֹתֶיךָ : 25 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא
מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֹזְכֹּר :
26 הַזְכִּירֵנִי נִשְׁפְּטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק :
27 אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי :
28 וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתֵּן לַחֵרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
לְגִדּוּפִים :

CAP. XLIV. מד

1 וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בוֹ :
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשֶׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָ אַל
תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ :

Versio VULGAT. LAT.

11 Ego sum, ego sum Dñs, & non
12 est absque me salvator. Ego
annuntiavi, & salvavi : auditū
feci, & non fuit in vobis alie-
nus : vos testes mei, dicit Dñs,
13 & ego Deus. Et ab initio ego
ipse, & non est qui de manu
mea eruat : operabor, & quis
14 avertet illud ? Hæc dicit Dñs
redemptor vester, Sanctus Is-
rael ; Propter vos missi in Ba-
bylonem, & detraxi vectes
15 universos, & Chaldæos in na-
vibus suis gloriantes. Ego Do-
minus sanctus vester, creans
16 Israel rex vester. Hæc dicit
Dñs, qui dedit in mari viam,
& in aquis torrentibus semi-
17 tam. Qui eduxit quadrigam
& equum, agmen & robu-
stum : simul obdormierunt,
nec resurgent : contriti sunt
quasi linum, & extincti sunt.
18 Ne memineritis priorum, &
19 antiqua ne intueamini. Ecce
ego facio nova, & nunc ori-
entur, utique cognoscetis ea:
20 ponam in deserto viam, & in
invio flumina. Glorificabit
me bestia agri, dracones &
struthiones : quia dedi in de-
serto aquas, flumina in invio,
ut darem potum populo meo,
21 electo meo. Populū istū for-
mavi mihi, laudem meam nar-
22 rabit. Non me invocâsti, Ja-
cob; nec laborâsti in me, Isra-
23 el. Non obtulisti mihi arietē
holocausti tui, & victimis tuis
non glorificâsti me : non te
servire feci in oblatione, nec
laborem tibi præbui in thure.
24 Non emisti mihi argento ca-
lamum, et adipe victimarū tuarū
non inebriâsti me. Verūtamen
servire me fecisti in peccatis
25 tuis, præbuisti mihi laboré in
iniquitatibus tuis. Ego sum,
ego sum ipse, qui deleo iniqui-
tates tuas propter me, &
peccatorū tuorū non recorda-
26 bor. Reduc me in memoriā, &
judicemur simul : narra si quid
27 habes ut justificeris. Pater tuū
prim° peccavit, & interpretes
28 tui prævaricati sunt in me. Et
contaminavi principes sancto-
Jacob, & Israel in blasphemiā.

CAP. XLIV.

1 Et nunc audi, Jacob, serve
2 me°, & Israel, quem elegi : Hæc
dicit Dñs faciens & formans
te, ab utero auxiliator tu°; Noli
timere, serve meus Jacob, et
rectissime, quem elegi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Ἐγώ εἰμι Θεός, καὶ ἐκ τοῦ αἰῶνος ἐγώ σώζων.
12 (ν) Ἐγὼ ἀνήγγελα καὶ ἔσωσα, ἀνηδίσα καὶ
ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος. Ὑμεῖς ἐμοὶ μάρ-
13 τυρες. (ξ) καὶ ἐγὼ κύριος ὁ Θεός. Ἔτι ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ χειρῶν μου (ο) ὁ ἐξαι-
ρούμενος· ποιήσω, καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό;
14 Οὕτως λέγει κύριος ὁ Θεός ὁ λυτρούμενος
ὑμᾶς, ὁ ἅγιος (π) τοῦ Ἰσραήλ, Ἕνεκεν ὑ-
μῶν ἀπεστάλην εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἐπιστρέψω (ρ)
φεύγοντας πάντας, καὶ Χαλδαίους ἐν (σ) πλοί-
οις ἀδόξους. Ἐγὼ κύριος ὁ Θεός ὁ ἅγιος
ὑμῶν, ὁ καταπλείξας Ἰσραὴλ βασιλέα ὑ-
μῶν. Οὕτως λέγει κύριος, ὁ διδοὺς (τ) ἐν
θαλάσσῃ ὁδόν, καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρίβον,
15 Ὁ (υ) ἐξαγαγὼν ἅρματα καὶ ἵππον καὶ ὄ-
χλον δυναμόν· (φ) ἀλλ' ἐκοιμήθησαν, καὶ οὐκ ἀ-
ναστήσονται, ἐσβέσθησαν ὡς λίνον ἐσβεσμένον.
16 (χ) Μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ἀρ-
χαῖα μὴ συλλογίζεσθε. (ψ) Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ
17 καινά, ἃ νῦν ἀνατελεῖ, καὶ γνώσεσθε αὐτά· καὶ
ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδόν, καὶ ἐν τῇ ἀνύ-
δρῳ ποταμούς. (ω) Εὐλογήσουσί με τὰ θη-
18 ρία τὰ ἀγρῶν, Σειρῆνες, καὶ συναγόρες σρου-
θῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ ποτα-
19 μοὺς ἐν τῇ ἀνύδρῳ, (α) ποτίσαι τὸ γέ-
νός μου τὸ ἐκλεκτόν, Λαόν μου ὃν ἐξεποι-
20 ησάμην τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι. Οὐ νῦν
ἐκάλεσά σε Ἰακώβ, (β) οὐδὲ κοπιᾶσαι σε
21 ἐποίησα Ἰσραήλ. Οὐκ (γ) ἠτιμάσθη μοι
πρόβατά σε τὰ ὁλοκαρπώσεώς σου, οὐδὲ ἐν
τοῖς θυσίαις σε ἐδόξασάς με. (δ) οὐκ ἐδώ-
22 λωσά σε ἐν θυσίαις, οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίη-
σά σε ἐν λιβάνῳ. Οὐδὲ ἐκτήσω μοι ἀργύ-
23 ριον (ε) θυσίασμα, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν
σου ἐπεθύμησας· ἀλλὰ ἐν τοῖς ἁμαρτίαις σου
24 (ζ) παρέσης μοι, καὶ ἐν τοῖς ἀδικίαις σου. Ἐγὼ
εἰμι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας
25 σου (η) ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ
26 οὐ μὴ μνησθήσομαι. Σὺ δὲ μνήσθητι, καὶ κρι-
θῶμεν· λέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος,
27 ἵνα δικαιωθῇς. Οἱ πατέρες (θ) ὑμῶν ἡνόμησαν πρῶ-
τοι, καὶ οἱ ἄρχοντες (ι) ὑμῶν ἠνόμησαν εἰς
28 ἐμέ. Καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἁγιά μου·
καὶ ἔδωκα ἀπωλέσαι Ἰακώβ, καὶ (κ) Ἰσραὴλ
εἰς ὀνειδισμόν.

MS.A. (ν) Ἀνήγγελα (ξ) κἀγὼ μάρτυς λέγει κύριος ὁ Θεός (ο) ἐξαιρού-
μενος· (π) Ἰσραὴλ, (ρ) πάντας φεύγοντας, (σ) καινοῖς (τ) ὁδὸν ἐν θα-
λάσσῃ, (υ) ἐξάγων (φ) ἀλλὰ (χ) μνημονεύετε (ψ) Ἰδοὺ ποιῶ (ω) Εὐλογήσει
(α) ποτιῶ (β) οὐ κοπιάσαι (γ) ἐμοὶ πρόβατα τὰ ὁλοκαρπώσεώς (δ) οὐδὲ ἐδώ-
λωσας ἐν τοῖς θυσίαις σου, (ε) θυμίαμα, οὐδὲ στέαρ (ζ) ἐν τοῖς ἀδικίαις σου
παρέσῃ σου. (η) καὶ μὴ μνησθήσομαι τὰς ἀδικίας σε. Σὺ δὲ μνήσθητι, (θ)
ἡμῶν (ι) αὐτῶν (κ) Ἰσραὴλ

ΚΕΦ. μδ'.

1 Νῦν δὲ ἄκουσον (α) Ἰακὼβ ὁ παῖς μου, καὶ
2 Ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην. (β) Οὕτω λέγει
κύριος ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας σε, καὶ ὁ πλάσας
σε ἐκ κοιλίας, Ἔτι βοηθήσω· μὴ φοβοῦ
παῖς μου Ἰακώβ, καὶ (γ) ἠγαπημένος
Ἰσραὴλ ὃν ἐξελεξάμην.

MS.A (α) παῖς μου Ἰακώβ, (β) Οὕτως (γ) ὁ ἠγαπημένος

Ego Dius: & non est præter me salvator. Ego annuntiavi, & salvavi: (b) exprobravi, & non erat in vobis alienus. Vos mei testes; & ego Dominus Deus usque à principio: & non est, qui de manibus meis eruat. Faciam: & quis avertet illud? Sic dicit Dominus Deus, qui redimit vos, Sanctus Israel; Propter vos mittam in Babylonem: & suscitabo (c) fugientes universos: & Chaldæi in navibus vincientur. Ego Domin° Deus sanctus vester, qui ostendi Israel regem vestrum. Sic dicit Dominus, qui dat in mari viam, & in aqua vehementi semitam: Qui educit currus, & equum, & multitudinem robustam. Sed dormierunt, & non resurgent: extincti sunt, quasi linum extinctum. Nolite meminisse priorum: & vetera ne recogitetis. Ecce ego facio nova, quæ nunc orientur: & cognoscetis ea: & faciam in deserto viam, & in inaquoso flumina. B.nedicent me bestiæ agri, (d) Sirenes, (e) et filiæ struthionum: quia dedi in deserto aquam, et flumina in inaquoso: ut bibere faciam genus meum electum, Populum meum, quem acquisivi, ut virtutes meas narret. Non nunc vocavi te, Jacob: neque laborare te feci, Israel: Non attulisti mihi oves tuas holocaustii tui: neque in victimis tuis magnificâsti me: (f) nec servire te feci in hostia: (g) nec laborem tibi præbui in thure: Nec emisti mihi argento thymiama: nec adipem hostiarum tuarum concupivi. Sed in peccatis tuis ante me (h) stetisti, & in iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum, qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccata tua: et non recordabor. Tu verò memento, & judicemur. Dic tu (i) iniquitates tuas primus, ut justificeris. Patres vestri primi, et principes vestri iniquè egerunt in me: Et contaminaverunt principes Sancta mea. Et dedi ut perderem Jacob, et Israel in opprobrium.

CAP. XLIV.

Nunc autem audi, Jacob puer meus; et Israel, quem elegi. Sic dicit Dominus Deus, qui fecit te, et qui plasmavit te de ventre; Adhuc habebis auxilium. Noli timere, puer meus Jacob; et (a) dilectæ Israel, quem elegi.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אֲנָא אֲנָא יְיָ וְלֵית בַּר מִנִּי פְרִיק : 12 אֲנָא חַיְיתִי לְאַבְרָהָם אֲבוּכוֹן מָה דַעֲתִיד לְמִיתֵי אֲנָא
פְּרִיקֵת יַתְכוֹן מִמַּצְרַיִם כְּמָא דְקַיְימִית לֵיהּ בֵּין בִּתְרֵיא וַאֲנָא אַשְׁמַעִית יַתְכוֹן אוֹלִיפְנָא
אוֹרַיְיתִי מִסִּינַי וְעַד אִתּוּן קַיְימִין וְלֵית בְּכוֹן נוּכְרָאי וְאַתּוּן סָהֲדִין קֳדָמַי אֲמַר יְיָ וַאֲנָא אֱלָהָא :
13 אַף מֵעֲלְמָא אֲנָא הוּא וְלֵית דְּמָן יְדִי מְשֵׁיזֵב אֶעְבְּרִנָּה וְלָא אֲתֵיבְנָהּ : 14 כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ
פְּרִיקְכוֹן קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל בְּדִיל חוֹבֵיכוֹן אֲגָלִית יַתְכוֹן לְבָבֶל וְאַחֵתִית בְּמִשּׁוּטִין כּוּלְהוֹן
וְכַסְדָּאֵי בְּסִפְנֵי תּוּשְׁבְּחַתְּהוֹן : 15 אֲנָא יְיָ קַדִּישְׁכוֹן דְּבָרֵיתִי לְיִשְׂרָאֵל מַלְכְּכוֹן : 16 כְּדֵנָן אֲמַר
יְיָ דְּאַתְקַן בְּיַמָּא אוֹרְחָא וּבְמַיִן תַּקִּיפִין שְׁבִילָא : 17 דְּאַפִּיק רְתִיכִין וְסוּסָן מַשְׁרְיָן עִם
סַגִּי כַּחֲדָא אִתְכְּלָיוּ וְלָא קָמוּ דְּעִיכוּ כְּבוּצָא עָמֵי טָפוּ : 18 לָא תְּדְכְּרוּן קַדְמָיָתָא וּרְמִין
אוֹלָא לָא תִסְתַּכְּלוּן : 19 הָא אֲנָא עָבִיד חַדְתָּא וּכְעַן תִּתְגְּלֵי הֲלָא תֵּדְעוּנָהּ אַף אֲשַׁוִּי
בְּמַדְבְּרָא אוֹרַח בְּצַרְיוּתָא נַהֲרָן : 20 יְקָרוּן קָדָמַי כַּד אַיְתֵיב מַדְיָנָן דְּצָרָן אֲתַר דְּהֲוָה
שְׁרָיָן יְרוּדִין וּבְנָת נַעֲמָן אֲרֵי יְהֵבִית בְּמַדְבְּרָא מַיָּא נַהֲרִין בְּצַרְיוּתָא לְאַשְׁקָאָה גְּלוּתִי
עַמִּי דְּאִתְרְעֵיתִי בַּהּ : 21 עַמָּא דֵּין אִתְקְנֵית לְפוּלְחָנִי בְּחוּשְׁבַּחְתִּי יְהוֹן מְשַׁתְּעִין : 22 אֲמַר
עָלַי יְדֵי נְבִיָּא וְלָא בְּפוּלְחָנִי עָרַעְתּוּן דְּבֵית יַעֲקֹב אֲרֵי לְאִיתוּן בְּאוֹלְפָנִי אוֹרַיְיתִי יִשְׂרָאֵל :
23 לָא אֲיַתְיְתָא קֳדָמַי אִמְרִין לְעָלְתָא וּנְכַסַת קוּדְשִׁךְ לָא יַקִּרְתָּא קֳדָמַי לָא אַסְגִּיתִי עָלָךְ
24 בְּקוּרְבָּנִין וְלָא אַתְקֵפִית עָלָךְ בְּלִבּוֹנְתָּא : לָא וַבְנְתָּא קֳדָמַי בְּכַסְפָּא קְנֵי בֻסְמָא וּתְרַב נִכְסַת
25 קוּדְשָׁךְ לָא דַהֲיַנְתָּא עַל מַרְבְּחִי בְּרַם אַסְגִּיתָא קֳדָמַי בְּחוֹבָךְ אִתְקְפִתָּא קֳדָמַי בְּעִיעֲוָתָךְ :
26 אֲנָא אֲנָא הוּא שְׁבִיק לְחוֹבָךְ בְּדִיל שְׁמִי וְחִטָּאךְ לָא אֶדְכְּרִנּוּן : 27 אֲמַר כְּעַן נְדוּן כְּחֵדָא אִשְׁתְּעִי
אַף בְּדִיל אִם חַכִּוֹל וְתִזְכֵּי : 28 אֲבוּךְ קַדְמָאָה חָטָא וּמַלְּפָךְ מָרְדוּ בִּמֵימְרִי : וְאַפִּיס רַבְּרְבֵי
קוּדְשָׁא וְאֶמְסַר לְקִטְלָא יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְחִסּוּדִין :

מד

1 וּכְעַן שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְרְעֵיתִי בֵּיהּ : 2 כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ דַּעֲבָדָךְ וּדְאִתְקְנָךְ מִמֵּעַיָן
יַסְעֵרְנָךְ לָא תִּדְחַל עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְרְעֵיתִי בֵּיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ego ego Dominus, & non est absque me salvator. Ego annuntiavi Abrahæ 11
patri vestro quæ ventura erant : ego redemi vos *ex Ægypto*, sicut juravi 12
ei inter divisiones. Et ego audire vos feci doctrinam legis meæ de Synai ;
adhuc permanetis, & non est in vobis extraneus : & vos testes coram me,
dicit Dñs : & ego Deus. A seculo etiam ego sum, & non est qui eruat de 13
manu mea : faciam illud, & non avertam illud. Sic dicit Domin° redemptor 14
vester sanctus Ifrael : Propter peccata vestra *transtuli vos* in Babylonem,
& descendere feci in remis universos ; & Chaldæos in navibus laudis suæ.
Ego Dominus sanctus vester, qui creavi Ifraelem, rex vester. Sic dicit Do- 15
minus qui direxit in mari viam, & in aquis vehementibus semitam. Qui 16
eduxit quadrigas & equos, & exercitū, & populum multum : simul absorpti 17
sunt, & non surrexerunt ; extincti sunt, & sicut linum extinctum extincti
sunt. Ne memineritis priorum, et quæ sunt ab antiquo, ne intueamini. 18
Ecce ego facio novum, et nunc revelabitur : utique scietis illud : ponā eti- 19
am in solitudine viam, in deserto flumina. Glorificabunt coram me, quan- 20
do convertero provincias desertas, et locum ubi manebant dracones et
filiæ struthionum ; quia dedi in solitudine aquas, et flumina in deserto, ut
darem potum *transmigrationi populi mei* quem elegi. Populum hunc præ- 21
paravi cultui meo : laudem meam narrabunt. Dictum est per manum pro- 22
phetarum, quòd non acceditis ad cultum meum viri domus Jacob : quia
laborâsti Israel in doctrina legis meæ. Non obtulisti corā me arietes *in holo-* 23
caustum, neque *victimis sanctis tuis* honorâsti coram me : non multipli-
cavi super te oblationes, neque gravavi te thure. Non emisti coram me ar- 24
gento calamum aromaticum, neque adipe victimarum tuarum impinguâsti
altare meum. Veruntamen multiplicâsti coram me peccata tua ; et gravâsti
me tuis iniquitatibus. Ego, ego sum ipse qui dimitto scelera tua propter 25
nomen meum, et peccata tua non erunt in memoria. Dic nunc, judicemur 26
simul, narra si potes ut justificeris. Pater tuus primus peccavit; & docto- 27
res tui prævaricati sunt in Verbum meum. Et profanavi principes sancti- 28
tatis, & tradidi in occisionem Jacob, & Israelem in opprobria.

CAP. XLIV.

Et nunc audi Jacob serve mi, & Israel quem elegi. Hæc dicit Dominus 1
qui fecit te, et formavit te, ab utero sustentavit te : Ne times serve mi Jacob, 2
et Israel quem elegi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܘܠܝܬ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
12 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
13 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
14 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
15 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
16 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
17 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
18 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
19 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
20 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
21 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
22 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
23 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
24 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
25 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
26 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
27 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
28 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ

Ego sum Dominus, nec alius est præter me. 11
Ego indicavi, servavi, & enarravi, nec est 12
inter vos alienus: & vos testes mei estis, dicit
Dominus, & ego sum Deus. A primo etiam 13
die ego sum, nec est qui effugiat manus meas:
& quod ego facio, quis rescindat? Sic di- 14
cit Dominus servator vester, Sanctus Israe-
lis; Propter vos misi Babelem, & adduxi
omnes profugas & Chaldæos qui de navibus
gloriantur. Ego sum Dominus sanctus vester 15
qui creavi Israelem, rex vester. Sic ait Do- 16
minus qui viam præbet in mari, & semitam
in aquis multis; Qui ejicit currus & equos, 17
& exercitum ingentem, & simul occumbunt,
neque resurgent, sed extinguuntur veluti lu- 18
cerna quæ crepitat. Ne recordemini prio-
rum, & quæ ab initio fuerunt, ne perpen-
datis. Ecce facturus sum rem novam, mox 19
enascetur, & cognoscetis eam: sternam quo-
que viam in deserto, & fluvios in Asimon.
Laudabit me bestia agri, canes sylvestres, & 20
pulli struthionum, quòd aquas dederim in
deserto, & fluvios in Asimon, ad hoc ut bi-
beret populus meus electus, Populus iste, 21
quem elegi mihi, biberent. Me nequaquam 22
invocâsti Jacob quem vocavi Israelem: Non 23
attulisti mihi agnos holocaustorum tuorum,
& sacrificiis tuis non honorâsti me: non sub- 24
egi te muneribus, nec fatigavi te thure: Non
emisti mihi pecuniâ calamum aromaticum,
nec adipe sacrificiorum tuorum inebriâsti
me: quin subegisti me peccatis tuis, & ini- 25
quitate tuâ fatigâsti me. Ego sum qui deleo
iniquitatem tuam, propter me, & peccato- 26
rum tuorum haud recordabor. Memor sis
mei, judicemur simul, dico ut te justifices.
Primus ille pater tuus peccavit, principes tui 27
fraudulenter mecum egerunt, Prophanârunt 28
magnates tui Sanctuarium: ideo exposui Ja-
cobum anathemati, & Israelem ignominiæ.

* ܦܨܠܐ * ܚܕ *

CAP. XLIV.

1 * ܗܫܐ ܫܡܥ ܢܐ ܥܒܕܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܫܪܝܠ ܕܒܪܝܬܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ
2 ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܝ ܕܠܐ ܡܬܝܕܥ ܠܝ ܘܠܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܗܘܝܬ ܠܗ

Igitur, audi me Jacob serve meus, & Isra- 1
el quem elegi: Sic dicit Dominus qui te fe- 2
cit & formavit in utero, reque adjuvit; Ne
timeto serve meus Jacob, & Israel quê vocavi:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * أَنَا هُوَ ٱللّٰهُ * وَلَيْسَ يُوجَدُ مَنْ يُخَلِّصُ غَيْرِي * أَنَا أَخْبَرْتُ وَخَلَّصْتُ وَعَبَّرْتُ * وَلَمْ يَكُنْ
12 فِيكُمْ إِلٰهٌ غَرِيبٌ * أَنْتُمْ لِي شُهُودٌ * وَأَنَا ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ أَيْضًا * مُنْذُ ٱلْبَدْءِ أَنَا أَنَا * وَلَيْسَ يُوجَدُ
13 مَنْ يُسْتَنْقِذُ مِنْ يَدِي * أَصْنَعُ وَمَنْ يَرُدُّ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ مُنْقِذُكُمْ قُدُّوسُ
14 إِسْرَائِيلَ * مِنْ أَجْلِكُمْ أُرْسِلُ إِلَى بَابِلَ وَأَنِّي بِجَمِيعِ ٱلْهَارِبِينَ * وَٱلْكَلْدَانِيُّونَ يُرَبَّطُونَ فِي ٱلسُّفُنِ *
15 * أَنَا ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ قُدُّوسُكُمْ * مُطَهِّرُ إِسْرَائِيلَ * مَلِكُكُمْ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ ٱلْمُعْطِي طَرِيقًا
16 فِي ٱلْبَحْرِ * وَفِي ٱلْمَاءِ ٱلْقَوِيِّ سَبِيلًا * ٱلْمُخْرِجُ مَرْكَبَاتٍ وَفَرَسًا وَجَمْعًا قَوِيًّا * لَكِنَّهُمْ رَقَدُوا وَلَمْ يَقُومُوا *
17 طُفِئُوا مِثْلَ سِرَاجٍ مُطْفَإٍ * لَا تَذْكُرُوا ٱلْأَوَّلِيَّ * وَلَا تَفْكِرُوا فِي ٱلْمَبَادِئِ * هَا أَنَا صَانِعٌ
18 جَدِيدَةً ٱلَّتِي أَنْتُمْ بِهَا ٱلْآنَ تَعْرِفُونَهَا * وَأَجْعَلُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ طَرِيقًا * وَفِي ٱلْعَدَمِيَّةِ مَاءً أَنْهَارًا *
19 * تُبَارِكُنِي وُحُوشُ ٱلْحَقْلِ * بَنَاتُ آوَى وَبَنَاتُ ٱلنَّعَامِ * لِأَنِّي أَعْطَيْتُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ طَرِيقًا وَأَنْهَارًا فِي
20 ٱلْعَدَمِيَّةِ ٱلْمَاءَ * لِأَسْقِيَ جِنْسِي ٱلْمُخْتَارَ * شَعْبِي ٱلَّذِي ٱقْتَنَيْتُهُ لِيُخْبِرُوا بِفَضَائِلِي * أَلَسْتَ ٱلْآنَ
21 دَعْوَتَكَ يَا يَعْقُوبُ * وَلَا أَجْعَلُكَ أَنْ تَتْعَبَ يَا إِسْرَائِيلُ * أَلَيْسَ لِي خِرَافُ قُرْبَانِكَ * وَلَمْ تُمَجِّدْنِي
22 بِذَبَائِحِكَ * وَلَمْ أَسْتَعْبِدْكَ بِضَحَايَاكَ * وَلَمْ أُتْعِبْكَ تَعَبًا لِلْلُّبَانِ * وَلَمْ تَقْتَنِ لِي بُخُورًا بِٱلْفِضَّةِ *
23 وَلَمْ أَسْتَسْكِمْ ذَبَائِحَكَ * لٰكِنْ بِخَطَايَاكَ وَظُلْمِكَ وَقَعْتَ أَمَامَكَ * أَنَا هُوَ أَنَا هُوَ ٱلْمَاحِي
24 خَطَايَاكَ وَلَا أَذْكُرُهَا * وَأَنْتَ فَاذْكُرْ وَنَحَاكَمْ * قُلْ أَنْتَ أَمَامَكَ أَوَّلًا لِكَيْ تَتَبَرَّرَ * أَبَاؤُكُمُ
25 ٱلْأَوَّلُونَ وَرُؤَسَاؤُكُمْ أَخْطَأُوا إِلَيَّ * وَٱلرُّؤَسَاءُ نَجَّسُوا أَقْدَاسِي * فَأَسْلَمْتُ يَعْقُوبَ أَنْ يُهْلَكَ وَإِسْرَائِيلَ
1 * وَٱلْآنَ ٱسْمَعْ يَا عَبْدِي يَعْقُوبُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * لِلْتَّعْبِيرِ *
2 وَإِسْرَائِيلُ ٱلْمَحْبُوبُ لِي ٱلَّذِي أَنَا ٱخْتَرْتُهُ [* MS. Ox. هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلَّذِي صَنَعَكَ وَجَبَلَكَ
في الرحم واعانك * لا تخف عليك يا عبدي يعقوب واسرائيل الذي اصطفيت *]

Ego sum Deus, nec reperitur qui salvet 11
præter me. Ego indicavi, salvavi, & 12
declaravi, dum nullus existeret inter
vos deus alienus: vos estis mihi testes,
& ego quoque Dominus Deus. Inde à 13
principio ego ipse sum, neque reperitur
qui eripiat è manu mea: operor, & quis
prohibet? Sic dicit Dominus Deus re- 14
demptor vester, Sanctus Israelis; Pro-
pter vos mittam in Babelem, & reduca-
m profugas omnes; Chaldæi verò li-
gabuntur in navibus. Ego Dominus Deus 15
sanctus vester emundans Israelem, rex
sum vester. Sic dicit Dominus Deus qui 16
dat viam in mari, & in aqua vehementi
semitam; Qui educit currus & equos,
tubamq; robustâ; attamen occubuerunt,
nec resurrexerunt, extincti sunt veluti
lucerna extincta. Priorum ne recorde- 18
mini, & ne cogitetis de præcedentibus:
Ecce facturus sum res novas, quas jam 19
indicabo vobis, & cognoscetis: & dispo-
nam in deserto viâ, & in aquis carente,
flumina. Benedicent mihi bestiæ cam- 20
pestres, canes sylvestres, & pulli stru-
thionum, quòd dederim in deserto viâ,
& fluvios in terra aquis carente ad præ-
bendâ potum generi meo electo, Populo 21
meo quem possedi; quatenus prædicent
excellentias meas. Annon igitur vocavi
te O Jacob? neque permittâ ut fatigeris
O Israel. Asimon mei sunt agni oblationis 23
tuæ? attamen non glorificâsti me sacrifi-
ciis tuis; non pressè te servitute in victi-
mis tuis, neque lassum te reddidi causâ
thuris: Non comparâsti mihi thus ar- 24
gento, neque concupiui adipem sacrifici-
orum tuorum; tamen propter peccatâ tuâ
& perversitatem tuâ steti coram te. Ego
sum, ego sum qui deleo peccata tua, neque
recordor illorum: Tu autem recordare, & 26
disceptemus: dic tu primùm culpas tuas,
ut justificeris. Primi patres vestri, & 27
principes vestri peccaverunt in me; Et 28
principes contaminaverunt sancta mea:
ideo tradidi Jacobum ut perieret, & Is-
raelem contumeliis.

CAP. XLIV.

Jam verò audi O Jacob serve mi, et Is- 1
rael mihi dilecte quê ego elegi: [MS. Ox. 2
Sic dicit Dominus qui fecit te, et in utero
te formavit, qui tibi auxiliatus est;
Ne timeas serve mi Jacob, & Israel
quem elegi:]

ישעיה : מד

effundam : aridam super fiuenta & ,sitientem super aquas effundam Quia
3 כִּי אֶצֹּק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנְחָלִים עַל־יַבֵּשָׁה אֶצֹּק
,tua germina super meâ benedictionem & ,tuũ semen super meũ ſpiritum
רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבְרָכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ :
,aquarum rivulos juxta ſalices ſicut : herbam inter *in* germinabunt Et
4 וְצָמְחוּ בֵּין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם :
: Jahacob nomine in invocabit iſte & ,ego Domini ,dicet Iſte
5 זֶה יֹאמַר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב
,cognominabit Iſrael nomine in & ,Domino ſua manu ſcribet iſte &
וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה :
Dominus ejus redemptor & ,Iſrael rex Dominus dixit Sic
6 כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
,Deus non me præter & ,noviſſimus ego & ,primus Ego :exercituum
צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים :
,mihi illud ordinabit & ,hoc annuntiabit & ,vocabit ego ſicut quis Et
7 וּמִי־כָמֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידֶהָ וְיַעְרְכָהּ־לִּי
,annuncient ,ſunt ventura quæ & ,*ventura* & : ſeculi populum *me ponere* à
מִשּׂוּמִי עַם־עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה יַגִּידוּ
,te feci audire *nec* ex nonne : formidetis ne & ,timeatis Ne ,eis
8 לָמוֹ : אַל־תִּפְחֲדוּ וְאַל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאָז הִשְׁמַעְתִּיךָ
,*ſcira non* & ? me præter Deus eſt an ? mei teſtes vos & ,annunciavi &
וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֵדַי הַיֵשׁ אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָי וְאֵין צוּר
cor à conciſcibilia & ,*timeatis* ipſi omnes ſculptilis *Fermitores* ? *novi* non
9 בַּל־יָדַעְתִּי : יֹצְרֵי־פֶסֶל כֻּלָּם תֹהוּ וְחֲמוּדֵיהֶם
,neque ,videbunt non ipſi eorum teſtes & : proderunt non
בַּל־יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַּל־יִרְאוּ וּבַל־
ſculptile & ,Deum *formavit* Quis ,confundentur ideo : cognoſcent
10 יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ : מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל
,afficientur pudore ejus ſocii omnes Ecce *,prefuit* nihilum ad : *conflavit*
נָסָךְ לְבִלְתִּי הוֹעִיל : הֵן כָּל־חֲבָרָיו יֵבֹשׁוּ
,ſtabunt ,ipſi omnes *congregabuntur* : hominibus ex ipſi artifices &
11 וְחָרָשִׁים הֵמָּה מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעֲמֹדוּ
,*delibram* ferri Faber ,ſimul afficientur pudore ,pavebunt
יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ יָחַד : חָרַשׁ בַּרְזֶל מַעֲצָד
illud operabitur & : illud figurabit malleis in & ,*carbone* in operabitur &
12 וּפָעַל בְּפַחֲם וּבְמַקָּבוֹת יִצְרֵהוּ וּיְפַעֲלֵהוּ
,*Ubi* non : *is* non & fameliens etiam ,ſue fortitudinis brachio in
בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם־רָעֵב וְאֵין כֹּחַ לֹא שָׁתָה
,*ſed deſmeabit* ,*ignem* extendit *lignorum* Faber ,*eſt deficiet* ,*ignem* & ,aquam
13 מַיִם וַיִּעַף : חָרַשׁ עֵצִים נְטָעוֹ קוֹ יְתָאֲרֵהוּ
: *illud delineabit* circino in & ,*aſciis in* illud faciet ,*tinctio* filo in
בַּשָּׂרֶד יַעֲשֵׂהוּ וּבַמַּחֲזֶנֶת יְתָאֲרֵהוּ
hominis gloriam ſecundùm ,viri imaginem ſecundùm illud faciet &
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתָבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
,*habit* tollet & ,cedros ſibi ſuccidendũ Ad ,domum inhabitandũ ad
לָשֶׁבֶת בָּיִת : לִכְרֹת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה
,*ſecabit* pluvia & ,*ſecum plantavit* : ſylvæ *ligis in ſibi* roborabit &,quercũ &
וְאַלּוֹן וַיְאַמֵּץ־לוֹ בְּעֵצֵי־יָעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם יְגַדֵּל :
etiam ,*le calefaciet* & ,*eis ex ſumet* & ,*comburendum ad* homini erit Et
15 וְהָיָה לְאָדָם לִבְעֹר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אַף־
,ſe incurvabit & ,Deum operabitur etiam : panem coquet & ,ſuccendet
יָשִׁיק וְאָפָה לֶחֶם אַף־יִפְעָל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ
in comburet ejus Medium ,ei ſe incurvabit & ,ſculptile illud faciet
16 עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לוֹ : חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־
: ſatiabitur & ,ſaturatus aſſabit ,comedet carnem ejus mediã ſuper ,igni
אֵשׁ עַל־חֶצְיוֹ בָּשַׂר אֹכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע
,focum vidi ,me calefecit ,Euge ,dicet & ,ſe calefaciet etiam
אַף־יָחֹם וַיֹּאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר :

Verſio VULG. LAT.

3 Effundam enim aquas ſuper ſitientem, & fluenta ſuper aridam: effundam ſpiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam. Et germinabunt
4 inter herbas, quaſi ſalices juxta
5 præterfluentes aquas. Iſte dicet; Domini ego ſum: & ille vocabit in nomine Jacob, & hic ſcribet manu ſuã; Domino: & in nomine Iſrael aſſimi-
6 labitur. Hæc dicit Dominus rex Iſrael, & redemptor ejus Dominus exercituũ: Ego primus, & ego noviſſimus, & abſque me non eſt Deus. Quis ſimilis meĩ? vocet, & annuntiet: & ordinem exponat mihi, ex quo conſtitui populum antiquum: ventura & quæ futura ſunt annuntient eis.
8 Nolite timere, neque conturbemini: ex tunc audire te feci, & annuntiavi: vos eſtis teſtes mei. Numquid eſt Deus abſque me, & formator quem ego
9 non noverim? Plaſtæ idoli omnes nihil ſunt, & amantiſſima eorum non proderunt eis. Ipſi ſunt teſtes eorum, quia nõ
10 vident, neque intelligunt, ut confundantur. Quis formavit deum, & ſculptile conflavit ad nihil utile? Ecce omnes
11 participes ejus confundentur: fabri enim ſunt ex hominibus: convenient omnes, ſtabunt & pavebunt, & confundentur ſimul. Faber ferrarius limã operatus eſt: in prunis & in malleis formavit illud, & operatus eſt in brachio fortitudinis ſuæ: eſuriet & deficiet, non bi-
13 bet aquam, & laſſeſcet. Artifex lignari extendit normam, formavit illud in runcina: fecit illud in angulatibus, & in circino tornavit illud: & fecit imaginem viri, quaſi ſpecioſũ hominem habitantem in do-
14 mo. Succidit cedros, tulit ilicem, & quercum, quæ ſteterat inter ligna ſalcũs: plantavit pinum, quam pluvia nutrivit. Et facta eſt hominibus in focum: ſumpſit ex eis, & calefactus eſt: & ſuccendit, et coxit panes: de reliquo autẽ operatus eſt deũ, et adoravit: fecit ſculptile, et curvatus eſt ante illud. Medium ejus combuſſit
15 igni, et de medio ejus carnes comẽdit: coxit pulmentum, et ſaturatus eſt, et calefactus eſt, et dixit; Vah, calefactus ſum, vidi focum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

3 Ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ὀν δίψει τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ, ὀπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ὀπὶ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰς ἐυλογίας μου ὀπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἀνατελοῦσιν (δ)
4 ὡς ἀναμέσον ὕδατος χόρτος, καὶ ὡς ἰτέαι
5 ἐπὶ (ᾳ) ὀχθῆς ῥέον ὕδωρ. Οὗτος ἐρεῖ, Τοῦ θεοῦ εἰμι, καὶ οὗτος (ε) βοήσεται ὀπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακὼβ, καὶ ἕτερος (ζ) ὀπιγράψει χειρὶ αὐτοῦ, Τοῦ θεοῦ εἰμι, καὶ ὀπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ
6 βοήσεται. Οὕτως λέγει ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς (η) Ἰσραὴλ, καὶ ῥυσάμενος αὐτὸν θεὸς Σαβαὼθ, Ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα· πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστι θεός. Τίς ὅσπερ ἐγώ; (θ) στήτω, καὶ καλεσάτω, καὶ ἀν-
7 αγγειλάτω, καὶ ἑτοιμασάτω μοι ἀφ' οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀναγγειλάτωσαν ὑ-
8 μῖν. Μὴ περικαλύπτεσθε, (ι) μηδὲ πλανᾶσθε· οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἠνωτίσαθε, καὶ ἀπ-
9 ήγγειλα ὑμῖν; μάρτυρες ὑμεῖς ἐστε, εἰ ἔ-
10 στι θεὸς πλὴν ἐμοῦ. Καὶ οὐκ (ι) ἤκουσαν τότε οἱ πλάσσοντες, καὶ (κ) οἱ γλύφοντες, πάντες μάταιοι, (λ) ποιοῦντες τὰ κερδανθέντα ὑμῖν, ἃ οὐκ ἀφελήσει αὐτούς· ἀλλὰ αἰσχυνθή-
11 σονται (μ) Οἱ πλάσσοντες θεὸν, καὶ γλύ-
12 φοντες (ν) πάντες ἀνωφελῆ, Καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο ὀξηραίνθησαν. καὶ κοφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων Συναχθήτωσαν πάντες, καὶ (ξ) στησάτωσαν ἅμα· καὶ ἐντραπήτωσαν,
13 καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἅμα· Ὅτι ἔξωνε τέκτων Σίδηρον, Σκεπάρνῳ ἐργάσατο αὐτὸ, καὶ ἐν τρίπηχυ (ο) ἔκτισεν αὐτὸ, καὶ ἐργάσατο αὐτὸ ἐν τῷ βραχίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ πεινάσει, καὶ ἀδενήσει, καὶ οὐ μὴ πίῃ ὕ-
14 δωρ. Ἐκλεξάμενος τέκτων ξύλον, ἔκτισεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτὸ, (π) καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφὴν ἀνδρὸς, καὶ ὡς ὡραιότητα ἀνθρώπου, στῆσαι αὐ-
15 τὸ ἐν οἴκῳ. (ρ) Ἔκοψε ξύλον ὃν τῶν δρυμῶν, ὃ ἐρυτάσσεν κύριος, (σ) πίτυν, καὶ ὕετὸς ἐμήκυνεν, Ἵνα ᾖ ἀνθρώποις εἰς καύσιν· καὶ λαβὼν ἀπ' αὐτοῦ, ἐθερμάνθη, καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ' (τ) αὐτῶν· τὸ
16 λοιπὸν (υ) ἐργάσαντο θεὸς, καὶ προσκυνῶσιν (φ) αὐτοῖς· Οὗ τὸ ἥμισυ ἀπὸ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ, (χ) καὶ ὀπὶ τῷ ἡμίσει ὠπὸ ἔπεψεν ἐν τοῖς ἀνθρακιν ἄρτους, καὶ ἐπ' ὠπὸ κρέας ὀπήσας ἔφαγε, καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ θερμανθεὶς ἔπαινεν, Ἡδύ μοι, ὅτι ἐθερμάνθην, καὶ εἶδον πῦρ.

Quia ego dabo aquam in ſitiis, 3
qui ambulant in inaquoſa: impo-
nam ſpiritum meum ſuper ſemen
tuum, & benedictiones meas ſu-
per filios tuos. Et orientur, ut in 4
medio aquæ fœnum, & ſalix ſu-
per præterfluentem aquam.
Iſte dicet, Dei ſum: & iſte cla- 5
mabit in nomine Jacob: & ali-
us ſcribet in manu ſua, Dei ſum:
& in nomine Iſrael clamabit. Sic 6
dicit Deus rex Iſrael, & qui eruit
eum, Deus Sabaoth; Ego pri-
mus, & ego poſt hæc: præter me
non eſt Deus. Quis ſicut ego? 7
Stet, & vocet, & annuntiet,
& paret mihi, ex quo feci homi-
nem in ſeculum: & futura, an-
tequàm veniant, annuntient vo-
bis. Ne abſcondamini, neque 8
erretis. Nonne à principio au-
ribus perceptiũ, & annuntiavi
vobis? Teſtes vos eſtis, ſi eſt
Deus præter me. Et (b) non au- 9
dierunt tunc, qui formabant, &
ſculpebant, omnes vani, facientes
deſidevia ſua, quæ non proderunt
(c) ipſis: ſed confundentur, Qui 10
plaſmant Deum, & omnes ſculpentes inutilia: Et (d) omnes, 11
unde facti ſunt, exaruerunt, &
ſurdi ex hominibus. Congregẽtur
omnes, & ſtent ſimul, &
confundantur, & erubeſcant ſi-
mul: Quoniam acuit faber fer- 12
rum, limã operatus eſt illud, &
in terebro ſtatuit illud, & ope-
ratus eſt illud in brachio fortitu-
dinis ſuæ: & eſuriet, & infirmus
erit, & non bibet aquam.
Eligens faber lignum, ſtatuit 13
illud in (e) menſura, & in (f)
glutine compoſuit illud, & fecit
ipſum quaſi formam viri, & tan-
quam ſpeciem hominis, ad ſta-
tuendum illud in domo. (g) Suc- 14
cidit lignum de ſylva, quod
plantavit Dominus, pinum, &
pluvia produxit in longitudi-
nem, ut ſit hominibus ad ac-
cendendum: & ſumens ex eo, 15
calefactus eſt: & ſuccendentes co-
xerunt panes ſuper ea. Reſidu-
um autem fabricati ſunt deos,
& adorant (h) eos: Cujus di- 16
midium ejus combuſſit in igni, &
ſuper dimidio ejus coxit in car-
bonibus panes, & ſuper illud aſſa-
ns carnes comẽdit, & ſaturatus
eſt, & calefactus dixit; Suave
mihi, quia calefactus ſum, & vi-
di ignem.

MS. A. (δ) ὡσεὶ χόρτος ἀναμέσον ὕδατος, (ᾳ) πυρρέον (ε) ἐρεῖ ὀπὶ τῷ ὀνόματι Ἰακὼβ· (ζ) ὀπιγράψει, Τοῦ θεοῦ εἰμι, ὀπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραὴλ. Οὕτως (η) Ἰσραὴλ, ὁ ῥυσάμενος (θ) στήτω, καλεσάτω, καὶ ἑτοιμασάτω (ι) οὐκ ἀπ' ἀρχῆς (*) ἦσαν (κ) γλύφοντες, (λ) οἱ ποιοῦντες (μ) πάντες Οἱ (ν) ἀνωφελῆ, (ξ) στήσονται ἅμα· ἐντραπήτωσαν, (ο) ἔχρησεν αὐτὸ, (π) ἐποίησεν (ρ) Ὁ ἔκοψεν (σ) καὶ ὕετὸς (τ) αὐτῶ· (υ) ἐργάσαντο εἰς θεὸς, (φ) αὐτὸς· (χ) καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπ' αὐτῶ

תרגום יונתן Targum Jonathan.

3 אֲרֵי כְּמָא דְּמִתְיַהֲבִין מַיָּא עַל אַרְעָא בֵּית צַחֲנָא וּמִתְנַגְּדִין עַל יַבֵּשְׁתָּא כֵּן אֶתֵּן רוּחִי
4 קוֹדְשִׁי עַל בְּנָךְ וּבְרַכְתִּי עַל בְּנֵי בְנָךְ : וְיִתְרְבּוּן צַדִּיקַיָּא רַבִּיכִין וּמְפַנְּקִין כְּלִבְלְבֵי
5 עֲסָב כְּאֵילֶן דְּמִשְׁלַח שָׁרְשׁוֹהִי עַל נַגְרָן דְּמַיִן : דֵּין יֵימַר מִדְּחַלְיָא דֵּיי אֲנָא וּדֵין
6 יְצַלֵּי בְּשׁוּם יַעֲקֹב וּדֵין יְקָרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ קֳדָם יְיָ וּבְשׁוּמָא דִּישְׂרָאֵל יִתְקָרֵיב : כְּדֵין
7 אָמַר יְיָ מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל וּפַרְקֵיהּ יְיָ צְבָאוֹת אֲנָא הוּא דְּמַלְקַדְמִין אַף עַלְמִי עַלְמָיָא
8 דִּילִי אִנּוּן וּבַר מִנַּי לֵית אֱלָהּ : וּמַן כְּוָתִי דִּי עַרְעֲנָה וּהַיְוְנָה וּיַסְדַּרְנָה קֳדָמַי
9 מִשַּׁיְוִיתִי עַמָּא דְּמִן עַלְמָא וּדְאַתְּיָן לְמִתְּיֵי יְהוֹן לָנָא : לָא תִדְחֲלוּן
10 וְלָא תִתְבְּרוּן הֲלָא מִבְּכֵן בְּסַרְתָּךְ וְחַוֵּיתִי וְאַתּוּן סַהֲדִין קֳדָמַי הַאִית אֱלָהָא בַּר מִנִּי
11 לֵית דְּתַקִּיף אֱלָהִין דְּמִן קֳדָמַי סְתִיהֵב לֵיהּ תְּקוּף : עֲבִדֵי צַלְמָיָא כּוּלְּהוֹן לְמָא
12 וּפַלְחֵיהוֹן דְּלָא יְהַנּוּן לְהוֹן וְסָהֲדִין אִנּוּן בְּנַפְשָׁתֵיהוֹן דְּלָא חָזֵן וְלָא יְדָעֵן בְּדִיל דִּיבָהְתּוּן :
10 מַן עֲבַד דַּחֲלָא וְצַלְמָא אַתִּיךְ בְּדִיל דְּלָא לְהַנָּאוּת : הָא כָּל פַּלְחֵיהוֹן יִתְבָּהְתּוּן וְאוּמָנִין
11 עֲבִדְנִין מִבְּנֵי אֱנָשָׁא יְתְכַּנְּשׁוּן כּוּלְּהוֹן יְקוּמוּן יִתְבְּרוּן יִבָּהְתּוּן כַּחֲדָא : נַפְּחָא מִבַּרְזְלָא
12 חַיְיָא עֲבִיד וּנְפַח נוּר בְּשִׁיחוּרִין וּבְמַקּוּבִּין מְתַקֵּף לֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ בְּתָקְפּוּת חִילֵיהּ
13 דְּאִם יִכְפֵּן עֲבִדְיֵה וְלָא יֵיכוּל לְאָיֵעָא בֵּיהּ חִיל וְאִם יִצְחֵי וְלָא יִשְׁתֵּי מַיָּא יְהֵי מִשְׁלְהֵי :
14 נַגָּר אִעְיָן נַפְּיָן בְּחוּטָא מַסַּר לֵיהּ בְּמִשְׁקוֹלְתָּא מְנִי לֵיהּ בְּאוּמְלֵיָא וּבְצוּרִין מְאַחַד לֵיהּ
15 וְעָבַד לֵיהּ כְּרְמוּת גֻּבַר כְּתוּשְׁבְּחַת אִתְּתָא לְמִתַּב בְּבַיְתָא : לְמִקַּן לֵיהּ אַרְזִין וְנַסִּיב תַּרְזָא
15 וּבְלוּט וּמִתְקַף לֵיהּ בְּאִעֵי חוּרְשָׁא וְנָצַב אוּרְנָא וּמִטְרָא יַרְבֵּי : וְהֵוֵי לְאֱנָשָׁא לְאַדְלָקָא וּנְסִיב
16 מִנַּרְוָן וְשַׁחִין אַף אֲוָא וְאָפָא לַחְמָא אַף אַף עֲבִדְיֵה דַּחֲלָא וְסָגֵיד אִתְכְּיֵה צַלְמָא וּבְעָא מִנֵּיהּ :
16 פַּלְגֵיהּ אוֹקִיד בְּנוּרָא עַל פַּלְגֵיהּ בְּסַרָא אֲכִיל טְרִיד טְוִי וּסְבָע אַף שְׁחִין וַאֲמַר אַף
שְׁחִינֵיתָ חֲזִיתִי נוּר :

Paraph. Chald. Verſio Latina.

Quia ſicut dantur aquæ ſuper terram ſitientem, & fluunt ſuper aridam; ſic 3
dabo ſpiritum ſanctum meum ſuper filios tuos, & benedictionem meam
ſuper filios filiorum tuorum. Et creſcent juſti & erunt teneri, & deli- 4
cati ſicut germen herbæ, ſicut arbor quæ mittit radices ſuas juxta fluen-
tes aquas. Hic dicet, De timentibus Dominum ego ſum; & hic orabit in 5
nomine Jacob; & iſte offeret oblationem ſuam coram Domino; & in no-
mine Iſrael applicabitur. Hæc dicit Dominus rex Iſrael, & redemptor 6
ejus Dominus exercituum: Ego ſum ab initio; *etiam* ſecula ſeculorum mea
ſunt, & abſque me non eſt Deus. Et quis eſt ſicut ego, qui vocet & annun- 7
tiet illud, & ordinet illud coram me? ex quo poſui populum qui à ſecu-
lo eſt, & quæ ventura ſunt, & futura annuntient nobis. Ne timeatis neque 8
conſternemini; an non ex illo tempore annuntiavi tibi & indicavi? & vos
teſtes eſtis coram me; num ſit Deus præter me; & num ſit fortis niſi is cui da-
tur fortitudo à facie mea. Qui ſimulacra faciunt, omnes ſunt vanitas, & 9
colunt ea quæ ſibi non proderunt; & teſtes ſunt ſibimet quòd non vident
neque intelligunt, eò ut confundantur. Quis fecit deum & ſimulacrum 10
conflavit ad nihil utile? Ecce omnes cultores eorum confundentur, & ar- 11
tifices operarii ex filiis hominum; congregentur univerſi, ſtent, conteran-
tur, confundantur ſimul. Sufflator ex ferro bipennim facit; & exſufflat ig- 12
nem in carbonibus: & malleis confirmat illud, & facit illud totis viribus
ſuis: quòd ſi eſurierit qui fecit illud, & non comederit, non erit in
eo virtus; & ſi ſitierit & non biberit aquas, erit laſſus. Faber ligna- 13
rius extendit lineam, ferrat illud perpendiculo, dolat illud *dolabris*, & in
circino format illud; et facit illud in ſimilitudinem viri, et juxta decorem
mulieris, ut habitet in domo. Ut ſuccidat ſibi cedros, et tulit ilicem 14
et quercum, et apprehendit ſibi ligna in ſaltu: plantavit pinum quam
pluvia nutrit. Et facta eſt homini ad ſuccendendum: et ſumpſit ex *eis* 15
et calefactus eſt; et etiam ſuccendit et coxit panem. Facit quoque ex
illo deum et adorat conflatile ſimulacrum, et deprecatur illud. Dimi- 16
dium ejus ſuccendit igni; ſuper dimidio ejus carnem comedit; aſſavit
aſſaturam, et ſatiatus eſt: calefactus quoque eſt: et dixit, Vah incalui,
vidi ignem.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܐܪܝܘܐ ܐܢܐ ܡܝܐ ܥܠ ܝܒܫܐ ܘܐܫܕܪ ܪܘܚܝ ܥܠ ܙܪܥܟ ܘܒܪܟܬܝ ܥܠ ܒܢܝܟ ܠܐ ܢܦܠ ܒܝܢ ܐܒܐ ܘܐܡܐ ܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܗ ܠܡܢܐ ܐܢܬ ܐܝ ܕܢܬܝ ܠܝ ܠܡܢ ܐܢܐ ܡܫܬܠܝ ܠܟ ܠܡܢ

ישעיה : מה

ei se incurvabit : suum sculptile in fecit Deum in ejus residuum Et
17 ושאריתו לאל עשה לפסלו יסגוד־לו
meus Deus quia ,ne Libera : dicet & ,eum ad orabit & ,se profternet &
18 וישתחו ויתפלל אליו ויאמר הצילני כי אלי
adorabit & dicet quia ,intellexerunt neque ,cognoverunt Non .tu
אתה : לא ידעו ולא יבינו כי טח מראות
,suum cor ad reducet non Et .eorum corda intelligendo ab ,eorum oculos
19 עיניהם מהשכיל לבותם : ולא־ישיב אל־לבו
combusti ejus Demidium : dicendo ,intelligentiam neque ,scientiam nec
ולא דעת ולא־תבונה לאמר חציו שרפתי
,carnem assabo : panem ejus carbones super coxi etiam & ,igni in
במו־אש ואף אפיתי על־גחלו לחם אצלה בשר
ligni ramo ,faciam abominatione pro ejus reliquum & : comedam &
ואכל ויתרו לתועבה אעשה לבול עץ
non & : eum fecit declinare seductum cor ,cinerem Pascens .me incurvabo
20 אסגוד : רעה אפר לב הותל והטהו ולא
? mea dextera in mendacium Nonne : dicet nec ,suam animam liberabit
יציל את נפשו ולא יאמר הלוא־שקר בימיני :
: tu meus servus quoniam ,Israel & ,Jahacob horum Memento
21 זכר־אלה יעקב וישראל כי עבדי־אתה
Delevi .mei obliviscaris ne ,Israel ,tu mihi servus ,te formavi
יצרתיך עבד־לי אתה תשכחני לא : מחיתי
,te ad revertere :tua peccata nubem veluti & ,tuas praevaricationes nubem ut
כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי
jubilate : Dominus fecit quoniam ,coeli Ovate .te redemi quia
23 כי גאלתיך : רנו שמים כי־עשה יהוה הריעו
: ea in lignum emme & ,sylva : praevenium montes clamate ,terræ inferiora
תחתיות ארץ פצחו הרים רנה יער וכל־עץ בו
dixit Sic .gloriabitur Israel in & ,Jahacob Dominus redemit quonia
24 כי־גאל יהוה ויעקב ובישראל יתפאר : כה אמר
Dominus Ego : utero ex tuus plasmator & ,tuus redemptor Dominus
יהוה גאלך ויצרך מבטן אנכי יהוה
,mecum a terram expandens ,ego solus cœlos extendens ,omnia faciens
עשה כל נטה שמים לבדי רקע הארץ מי אתי :
sapientes Conversos faciet insanire divinos & ,vanidicorum signa Infringens
25 מפר אתות בדים וקסמים יהולל משיב חכמים
,fui servi verbum Stultum ,faciet stultam eorum scientiam & ,retrorsum
אחור ודעתם יסכל : מקים דבר עבדו
,habitabitis ,Jerusalem ad Dicens ,perficiet suorum nuntiorum consilium & 26
ועצת מלאכיו ישלים האמר לירושלם תושב
Dicens ,suscitabo ejus dirutæ & ,ædificabimini ,Jehudah civitates ad &
27 ולערי יהודה תבנינה וחרבותיה אקומם : האמר
,Chores ad Dicens ,faciam siccare tua flumina & : te Sicca ,profundo
לצולה חרבי ונהרתיך אוביש : האמר לכורש
dicendo & : complebit meam voluntatem omnem & ,meus Pastor
28 רעי וכל־חפצי ישלם ולאמר
,fundabitis ,templo & ; ædificabitis ,Jerusalem ipsi
לירושלם תבנה והיכל תיסד :

CAP. XLV. מה

apprehendi cujus ,Chores suo Dixit Dominus dixit Sic
1 כה־אמר יהוה למשיחו לכורש אשר־החזקתי
regum lumbos & ,gentes ejus facies ad sternendum ad ,ejus dexteram in
בימנו לרד־לפניו גוים ומתני מלכים
,claudentur non portæ & ; januas ejus facies ad aperiendum ad : dissolvam
אפתח לפתח לפניו דלתים ושערים לא יסגרו :
aris ,januis : dirigam tortuosa & ,ibo tuas facies ad Ego
אני לפניך אלך והדורים אישר דלתות נחושה
concidam ferri vectes & ,conteram
אשבר ובריחי ברזל אגדע :

Versio VUL.LAT.

17 Reliquum autem ejus deum
fecit & sculptile sibi: curvatur
ante illud, & adorat illud, &
obsecrat, dicens; Libera me,
18 quia Deus meus es tu. Nesciet-
runt, neque intellexerunt: ob-
liti enim sunt ne videant ocu-
li eorum, & ne intelligant
19 corde suo. Non recogitant in
mente sua, neque cognoscunt,
neque sentiunt, ut dicant, Me-
dietatem ejus combussi igni,
& coxi super carbones ejus
panes: coxi carnes & come-
di, & de reliquo ejus idolum
faciam? ante truncum ligni
20 procidam? Pars ejus cinis est:
cor insipiens adoravit illud,
& non liberabit animam suã,
neque dicet; Fortè menda-
cium est in dextera mea. Me-
mento horum, Jacob, & Is-
rael, quoniam servus meus es
tu: formavi te, servus meus es
tu Israel, ne oblivisceris mei.
21 Delevi ut nubem iniquitates
tuas, & quasi nebulam peccata
tua: revertere ad me, quoniam
22 redemi te. Laudate cœli, quo-
niam misericordiã fecit Dñs:
jubilate extrema terræ, reso-
nate montes laudationem, sal-
tus & omne lignum ej⁹: quo-
niam redemit Dñs Jacob, &
23 Israel gloriabitur. Hæc dicit
Dñs redemptor tuus, & for-
mator tuus ex utero; Ego sum
Dñs, faciens omnia, extendens
cœlos solus, stabiliens terram,
24 & nullus mecum. Irrita fa-
ciens signa divinorũ, & ario-
los in furorem vertens. Con-
vertens sapientes retrorsum:
25 & scientiam eorũ stultam fa-
ciens. Suscitans verbum servi
sui, & consiliũ nuntiorum su-
orum complens. Qui dico Je-
rusalem, Habitaberis: & ci-
vitatibus Juda; Ædificabimi-
ni, & deserta ejus suscitabo.
26 Qui dico profundo; Desola-
re, & flumina tua arefaciam.
27 Qui dico Cyro; Pastor meus
es, & omnem voluntatem meã
28 complebis. Qui dico Jeru-
salem, Ædificaberis: & tem-
plo, Fundaberis.

CAP. XLV.

1 HÆc dicit Dñs christo meo
Cyro, cuj⁹ apprehendi dexte-
ram, ut subjiciam ante faciem
ej⁹ gentes, & dorsa regũ ver-
tam, & aperiã corã eo januas,
2 & portæ non claudentur. Ego
ante te ibo: & gloriosos terræ
humiliabo: portas æreas con-
teram, & vectes ferreos con-
fringam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Τὸ δὲ λοιπὸν ἐποίησεν (φ) εἰς θεὸν γλυπτὸν,
καὶ προσκυνῶν (ω), καὶ προσεύχετο λέγων, Ἐξ-
18 ελοῦ με, ὅτι θεός μου εἶ σύ. Οὐκ ἔγνωσαν
φρονῆσαι, ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ καρ-
19 δίᾳ αὐτῶν. Καὶ οὐκ ἐλογίσατο τῇ (α) ψυχῇ
αὐτοῦ, οὐδὲ (β) ἔγνω τῇ φρονήσει, ὅτι τὸ ἥμισυ
αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ, καὶ ἔπεψεν
ἐπὶ τῶν ἀνθράκων αὐτοῦ ἄρτους, καὶ ὀπήκησε
(*) κρέα ἔφαγε, καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς βδέλυγ-
20 μα ἐποίησε, καὶ προσκυνεῖ αὐτῷ. (γ) Γνοῦ-
θι ὅτι ἀποβὸς ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πεπλάνη-
ται, καὶ οὐδεὶς δύναται ἐξελέσθαι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ. Ἰδετε, οὐκ ἐρεῖτε, Ὅτι ψεῦδος ἐν τῇ
21 δεξιᾷ μου. Μνήσθητι ταῦτα Ἰακὼβ καὶ Ἰσρα-
ὴλ, ὅτι παῖς μου εἶ σύ, ἔπλασά σε παῖ-
δά μου, καὶ σὺ Ἰσραὴλ μὴ ὀπισθανάνου με.
22 Ἰδοὺ γὰρ ἀπήλειψα ὡς νεφέλην τὰς ἀνομί-
ας σου, καὶ ὡς γνόφον (δ) τὰς ἁμαρτίας σου (*)
ἐπιστράφηθι πρός με, καὶ λυτρώσομαί σε. Εὐ-
23 φράνθητε οὐρανοὶ, ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν
Ἰσραὴλ (ε) καλείσατε τὰ θεμέλια τῆς
γῆς, βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην, οἱ βουνοὶ καὶ
πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅτι (ζ) ἐλυ-
τρώσατο ὁ θεὸς τὸν Ἰακὼβ, καὶ Ἰσραὴλ δο-
ξασθήσεται. (*) Οὕτω λέγει κύριος (θ) ὁ (*) λυσῶν
μόνος σε, καὶ πάσας σε ἐκ κοιλίας, Ἐγὼ
κύριος ὁ σωτεῖλων (η) πάντα, ἐξέτεινα
τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν.
15 Τίς ἕτερος (θ) διασκεδάσει σημεῖα ἐγγα-
ριμύθων, καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας; ἀπο-
στρέφων φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τὴν βου-
λὴν αὐτῶν (ι) μωραίνων, Καὶ ἰσῶν ῥῆμα
παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ ἀληθεύων· ὁ λέγων (κ) τῇ Ἱερουσα-
λὴμ, Κατοικηθήσῃ, καὶ ἡ πόλεσι τῆς (λ) Ἰου-
δουμαίας, Οἰκοδομηθήσεσθε, καὶ τὰ ἔρημα
27 αὐτῆς ἀνατελεῖ· Ὁ λέγων τῇ ἀβύσσῳ, Ἐ-
28 ρημωθήσῃ, καὶ τοῦ ποταμοῦ σου ξηρανῶ. Ὁ
λέγων Κύρῳ φρονεῖν, καὶ πάντα τὰ θελήμα-
τά μου ποιήσει· ὁ λέγων Ἱερουσαλὴμ, Οἰκο-
δομηθήσῃ, καὶ τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ μου θεμε-
λιώσω.

MS. A. (φ) θεὸν γλυπτὸν, (ω) αὐτῷ. (α) καρδίᾳ. (β) ἐν ἐλογίσατο τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, οὐδὲ ἔγνω (*) κρέας (γ) Γνῶτε (δ) τὰς ἁμαρτίας (*) ὀπηράσθη. (ε) θεμέλια (ζ) ἠλέησεν (*) Οὕτως, (*) λυτρώμενος (η) ταῦτα, (θ) θεκάθωσεν (ι) μωραίνων, Καὶ ἰσῶν ῥήματα παιδῶν αὐτοῦ, (κ) Ἱερουσαλὴμ, (λ) Ἰουδαίας.

ΚΕΦ. μέ.

1 (α) Ὅτι οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χρισῷ
μου Κύρῳ, ὃ (β) ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς, ἐπα-
κοῦσαι ἔθνεσιν αὐτῷ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασι-
λέων διαῤῥήξω, ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτῷ θύ-
2 ρας, καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται. Ἐγὼ
(γ) ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι, καὶ ὄρη ὁμαλῶ,
θύρας χαλκᾶς συντρίψω, καὶ μοχλὸς
σιδηροῦς συκλάσω.

MS. A. (α) Οὕτως (β) ἐκράτησας (γ) ἔμπροσθεν αὐτῷ

CAP. XLV.

Sic dicit Dominus Deus christo
1 meo Cyro, cujus apprehendi dex-
teram, ut obediant ante faciem ej⁹
gentes: & fortitudinem regum
disrumpam: aperiam ante eum
januas: & (a) civitates non clau-
dentur. Ego ante te ibo, & mon-
2 tes complanabo, portas æreas con-
teram, & vectes ferreos con-
fringam.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 ושאריה לדחלא עבד לצלמא סגיד ליה ואשתעבד ליה ובעא מניה ואמר שובי ארי
18 דחלתי את : לא ידעין ולא מסתכלין ארי מטמטמן מלמחזי עינהון מלאסתכלא
19 בלבהון : ולא מחיב ללביה ולא מדע ולא סוכלתנו למימר פלגיה אוקדית בנורא
ואף אפיתי על גומריהי לחם טוית בסרא ואכלית ושאריה לחועבא אעביד ליבלי אעא
20 אסגוד : הא דחלתא פלגיה קטמא לביה שטיא אטעיה ולא ישזיב ית נפשיה ולא
21 ימר הלא שקרא עבדית בימיני : אדכר אלן יעקב וישראל ארי עבדי את אתקנתך
22 למהוי עבד פלח קדמי את ישראל לא תתנשי דחלתי : מחיתי כעבא חיבך וכענן עדי
23 כל חטאתך תוב לפולחני ארי פרקתך : שבחו שמיא ארי עבד יי פורקן לעמיה יבבו
יסודי ארעא בועו טוריא תושבחתא חורשא וכל אילניא דביה ארי פרק יי יעקב
24 ובישראל ישתבח : כדנן אמר יי דפרקך וראתקנך מסעיין אנא יי עביד כולא
25 תלית שמיא במימרי שכלילית ארעא בגבורתי : מבטל אתות בדין וקסמין
26 משגש מחיב חכימיא לאחורא ודעתהון מקלקל : מקים פתגמי עבדוהי
27 צדיקיא ומלך שלוחוהי משלים דאמר לירושלם תתחוב ולקרויא דבית יהודה
28 יתבנין וחרבתהא אקומם : דאמר על בבל תחרוב ונהרהא אנבש : דאמר על
כורש למתן ליה מלכו וכל רעותי יקים ולדאמר לירושלם תתבני והיכלא
ישתכלל :

המ

כדנן אמר יי למשיחיה לכורש דאתקפית בימיניה למסר קדמוהי עממין ותרעין
2 מלכין אשרי לפתחא קדמוהי דשין ותרעין לא יתאחדון : מימרי קדמך יהך ושוריא
אכבש דשין דנרשא ואתבר ועבדין דברזל אקצץ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Reliquum autem ejus in deum fecit, simulacrum cui procidit: & sub-
17 jicitur ei, & deprecatur illud: & dicit, Libera me, quia Deus meus es tu.
Nesciunt neque intelligunt, obturati enim sunt oculi eorum ne cernant,
18 neque intelligant cordibus suis. Nec ad animum suum revocat, neque
19 est scientia neque intelligentia, ut dicat, Partem ejus succendi igni, quin
etiam coxi super prunas ejus panem; assavi carnem & comedi, & reli-
quum in abominationem faciam, germen ligni adorabo. Ecce dimidi-
20 um dei ejus in cinerem redactum est: cor ejus insipiens seduxit eum,
& non liberavit animam suam: neque dicet, An non mendacium *operatus*
sum dexterâ meâ? Memento horum Jacob & Israel, quia servus meus es
21 tu, formavi te ut fis servus meus serviens coram me. Israel ne obliviscaris
timoris mei. Delevi tanquam nebulam omnia delicta tua, & sicut nubem
22 transeuntem omnia peccata tua: revertere ad timorem mei quia redemi te.
Laudate cœli, quia fecit Dominus salutem populo suo: exultent funda-
23 menta terræ, gaudete montes in laude; sylva & omnia ligna quæ in ea
24 sunt: quia redemit Dominus Jacob, & in Israel laudabitur. Hæc dicit
Dominus qui salvabit te, & formavit te ab utero. Ego Dominus conditor
omnium, appendi cœlos in verbo meo, fundavi terram in potentia mea.
25 Irrita faciens signa divinorum, & ariolos in insaniam vertens: convertens
26 sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam reddens: Suscitans *ver-*
ba servorum suorum justorum, & consilium nuntiorum suorum complens.
Qui dico Hierusalem, Habitaberis; & civitatibus domus Judæ Ædifica-
27 buntur; & solitudines ejus instaurabo. Qui dico Babyloni, Desolare, &
28 flumina tua arefaciam. Qui dico *de* Cyro dandum ei regnum, & omnem vo-
luntatem meam complebit: qui dico Hierusalem, Ædificaberis, & templum
fundabitur.

CAP. XLV.

HÆc dicit Dñs christo suo Cyro, cuj⁹ dexteram confortavi, ut traderemjn
1 conspectu ejus populos, & lumbos regũ dissolverem, ut aperirem in con-
spectu ejus januas, & portæ non claudentur. Verbũ meũ tibi præibit, &
2 *muros* sternam; portas æreas conteram, & vectes ferreos succidam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܡܬܚܙܐ ܠܟܠܗ ܐܠܗܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܘܡܨܠܝ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܘܡܫܬܒܚ ܠܗ ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܝ ܠܐ ܝܕܥܘ
18 ܘܠܐ ܡܨܥܪܝܢ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܕܥܝܢܝܗܘܢ ܘܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܕܠܒܒܗܘܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܡܬܬܠܝܢ ܠܒܒܗܘܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܡܬܬܠܝܢ
19 ܠܒܒܗܘܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܡܬܬܠܝܢ

ישעיה : מה

ut, *latibulorum abscondita & , tenebrositatis* thesauros tibi dabo Et
3 וְנָתַתִּי לְךָ אוֹצְרוֹת חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים לְמַעַן
.Israel Deus , *tuo nomine in vocans* DOMINUS *ego* quòd scias
תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה הַקּוֹרֵא בְשִׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
: meum electum Israel & , Jahacob meum servum Propter
4 לְמַעַן עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי
.me cognovisti non & , te cognominavi , tuo nomine in te vocavi &
וָאֶקְרָא לְךָ בְשִׁמְךָ אֲכַנֶּךָּ וְלֹא יְדַעְתָּנִי:
:Deus non me præter , amplius non & , DOMINUS Ego
5 אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין אֱלֹהִים
ortu ab sciant Ut .me cognovisti non & , te accinxi
אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי: לְמַעַן יֵדְעוּ מִמִּזְרַח
,DOMINUS Ego .me præter *nihil* quòd , occidente ab & , solis
6 שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָב כִּי אֶפֶס בִּלְעָדָי אֲנִי יְהוָה
,faciens ; *tenebrositatem* creans & , lucem Formans .amplius non &
וְאֵין עוֹד: יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֵׂה
7 :*hæc omnia* faciens DOMINUS Ego .malum creans & , pacem
שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל אֵלֶּה:
,terra se Aperiat .*justitiam stillent cælorum* & , desuper cœli Stillate
8 הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְשְׁחָקִים יִזְּלוּ־צֶדֶק תִּפְתַּח הָאָרֶץ
ego : simul facit germinare , justitia & salus fructificent &
וְיִפְרוּ־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ יָחַד אֲנִי
,suo plasmatore cum contendenti Væ .eum creavi DOMINUS
9 יְהוָה בְּרָאתִיו: הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ
: suo figulo lutum dicet Numquid .*humi* testis cum testæ
חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׁי אֲדָמָה הַיֹּאמַר חֹמֶר לְיֹצְרוֹ
,patri *dicenti* Væ *? ei* manus non tuo operi *? facies* quid
10 מַה־תַּעֲשֶׂה וּפְעָלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ: הוֹי אֹמֵר לָאָב
Dominus dixit Sic ? parturis quid , mulieri & ? generas quid
11 מַה־תּוֹלִיד וְלָאִשָּׁה מַה־תְּחִילִין: כֹּה־אָמַר יְהוָה
super , me interrogate ventura : ejus plasmator & , Israel Sanctus
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ הַאֹתִיּוֹת שְׁאֵלוּנִי עַל־
Ego : *mihi* præcipite mearum manuum opus super & , meos filios
12 בָּנַי וְעַל־פֹּעַל יָדַי תְּצַוּנִי: אָנֹכִי
hæc manus , *ego* ; creavi eam super hominem & , terram feci
עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי אֲנִי יָדַי
Ego .præcepi eorum exercitui omni & , cœlos tetenderunt
13 נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם צִוִּיתִי: אָנֹכִי
ædificabit ipse : dirigam ejus vias omnes & , justitia in eâ suscitavi
הֵעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק וְכָל־דְּרָכָיו אַיְשַׁר הוּא יִבְנֶה־
,pretio in non , dimittet meam captivitate & , meam civitatem
עִירִי וְגָלוּתִי יְשַׁלַּח לֹא בִמְחִיר
dixit Sic .exercituum DOMINUS dixit , munere in nec
14 וְלֹא בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: כֹּה אָמַר
viri , Sabaim & , Chus negotiatio & , Ægypti Labor , Dominus
יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וְסֹחַר־כּוּשׁ וּסְבָאִים אַנְשֵׁי
: *dum* te post ; *erunt* *tibi* & , *transibunt* te super mensuræ
מִדָּה עָלֶיךָ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִהְיוּ אַחֲרֶיךָ יֵלֵכוּ
: *erubunt* te ad , *se incurvabunt* te ad & : *transibunt* compedibus in
בְּזִקִים יַעֲבֹרוּ וְאֵלֶיךָ יִשְׁתָּחוּ אֵלֶיךָ יִתְפַּלָּלוּ
Verè .Deum præter amplius non & , Deus te in Tantùm
15 אַךְ בְּךָ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים: אֵכֵן
,salvator Israel Deus , te abscondens Deus tu
אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ:
abierunt simul : ipsi omnes *sunt pudefacti* etiam & , *sunt affecti* Pudore
16 בּוֹשׁוּ וְגַם־נִכְלְמוּ כֻלָּם יָחְדּוּ הָלְכוּ
,*terminum artifices* pudore cum
בְּכְלִמָּה חָרְשֵׁי צִירִים:

Versio VULG. LAT.

3 Et dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum: ut scias quia ego Dominus, qui voco nomen tuum,
4 Deus Israel. Propter servum meum Jacob, & Israel electum meum, & vocavi te nomine tuo: assimilavi te, & non cog-
5 novisti me. Ego Dominus, & non est ampliùs: extra me non est Deus: accinxi te, &
6 non cognovisti me: Ut sciant hi, qui ab Ortu Solis, & qui ab Occidente, quoniam absque me non est. Ego Dominus, &
7 non est alter, Formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego Dominus faciens omnia hæc.
8 Rorate cœli desuper, et nubes pluant justum: aperiatur terra, et germinet Salvatorem: et justitia oriatur simul: ego Do-
9 minus creavi eum. Væ qui contradicit fictori suo, testa de samiis terræ: numquid dicet lutum figulo suo; Quid facis, et opus tuum absque manibus
10 est? Væ qui dicit patri, Quid generas? et mulieri, Quid
11 parturis? Hæc dicit Dominus Sanctus Israel, plastes ejus; Ventura interrogate me, super filios meos, et super opus manuum mearum mandate
12 mihi. Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego: manus meæ tetenderunt cœlos, et omni militiæ eorum
13 mandavi. Ego suscitavi eum ad justitiam, et omnes vias ejus dirigam: ipse ædificabit civitatem meam, et captivitatem meam dimittet, non in pretio, neque in muneribus, dicit Do-
14 minus Deus exercituum. Hæc dicit Dominus; Labor Ægypti, et negotiatio Æthiopiæ, et Sabaim viri sublimes ad te transibunt, et tui erunt: Post te ambulabunt, vincti manicis pergent: et te adorabunt, téque deprecabuntur: Tantùm in te est Deus, et non est
15 absque te Deus. Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel
16 Salvator. Confusi sunt, et erubuerunt omnes: simul abierunt in confusionem fabricatores errorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοὺς, ἀπο-
κρύφους, ἀοράτου ἀνοίξω σοι, ἵνα (e)
γνῷς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ (ζ) θεὸς σου ὁ
4 καλῶν τὸ ὄνομά σου, (η) ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Ἕ-
νεκεν(θ) τοῦ παιδός μου Ἰακὼβ, καὶ Ἰσραὴλ τοῦ
ἐκλεκτοῦ μου, ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί
(ι) σου, καὶ προσδέξομαί σε· σὺ δὲ οὐκ
5 ἔγνως με, Ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, καὶ οὐκ
ἔστι τι πλὴν ἐμοῦ θεός· (κ) ἀνέζωσά σε,
6 καὶ οὐκ ἤδεις με. Ἵνα γνῶσιν οἱ (λ) ἀπ' ἀνατο-
λῶν ἡλίου καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν, ὅτι οὐκ ἔστ (λ)
θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, καὶ οὐκ
7 ἔστιν ἔτι. Ἐγὼ ὁ κατασκευάσας φῶς, καὶ
ποιήσας σκότος, ὁ ποιῶν εἰρήνην, καὶ κτί-
ζων κακά. ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς, ὁ ποιῶν (μ)
8 πάντα ταῦτα. Εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς ἄνω-
θεν, καὶ αἱ νεφέλαι (ν) βαπτισάτωσαν δικαιο-
σύνην· ἀνατειλάτω ἡ γῆ, καὶ βλαστησάτω
ἄνωθεν, καὶ (ξ) δικαιοσύνην ἀνατειλάτω ἅμα.
9 μα. ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ κτίσας σε. Ποῖον βλη-
τὸν κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως; μὴ
ὁ ἀεστεῖῶν ἀεστειάσει τὴν (ο) γῆν ὅλην τὴν
ἡμέραν; μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ, Τί
ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ, οὐδὲ ἔχεις (π) χεῖ-
ρας; μὴ ἀποκεισθήσεται τὰ πλάσματα πρὸς τὸν
10 πλάσαντα αὐτό; Ὁ λέγων τῷ πατρὶ, Τί
γεννήσεις; καὶ τῇ μητρὶ, Τί (ρ) ὠδίνεις;
11 Ὅτι οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος Ἰσ-
ραὴλ, ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα, Ἐρωτή-
σατέ με περὶ τῶν ὑῶν μου, καὶ περὶ τῶν (σ)
12 ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. Ἐ-
γὼ ἐποίησα γῆν, καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς,
ἐγὼ τῇ χειρί μου ἐτερέωσα τὸν οὐρανὸν, ἐγὼ
13 πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετειλάμην. Ἐγὼ ἤγει-
ρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης (τ) βασιλέα, καὶ
πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι. (υ) Οὗτος οἰκο-
δομήσει τὴν πόλιν μου, καὶ τὴν αἰχμαλω-
σίαν τοῦ λαοῦ μου ἀπολύσει, οὐ μετὰ λύτρων,
14 οὐδὲ μετὰ δώρων, εἶπε κύριος σαβαώθ. (φ) Οὕ-
τω λέγει κύριος Σαβαώθ, Ἐκοπίασεν Αἴ-
γυπτος, καὶ ἐμπορεία Αἰθιόπων, καὶ οἱ (χ)
Σαβαεὶμ ἄνδρες ὑψηλοὶ ἐπὶ σὲ διαβήσονται,
καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι, καὶ ὀπίσω σου ἀκολου-
θήσουσι δεδεμένοι χειροπέδαις, καὶ (ψ) σοὶ
προσκυνήσουσι σοι, καὶ
ἐν σοὶ προσεύξονται· ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεός
15 ἐστι, καὶ (ω) οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σου. Σὺ δὲ εἶ
θεὸς, καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ σω-
16 τήρ. Αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται
πάντες οἱ ἀντικείμενοι ἀυτῷ, καὶ πορεύσονται
ἐν αἰσχύνῃ. ἐγκαινίζεσθε πρὸς με νῆσοι.

Et dabo tibi thesauros tenebrosos, 3
absconditos, invisibiles aperiam
tibi: ut scias, quia ego Dominus
Deus tuus, qui voco nomen tuum,
Deus Israel. Propter puerum 4
meum Jacob, & Israel electum
meum, ego vocabo te nomine tuo,
& suscipiam te. Tu autem non
cognovisti me: Quia ego Do- 5
minus Deus: & non est am-
pliùs præter me Deus. Confor-
tavi te: & non novisti me. ut 6
sciant hi, qui ab Ortu Solis, &
qui ab Occidente, quoniam non
est Deus præter me. Ego Domi-
nus Deus: & non est ampliùs.
Ego qui fabricavi lucem, & feci 7
tenebras: faciens pacem, & cre-
ans mala: ego Dominus Deus,
faciens omnia hæc. Lætetur cœ- 8
lum desuper, & nubes spargant
justitiam. Germinet terra, &
proferat misericordiam, & justi-
tiam germinet simul. Ego sum
Dominus, qui creavi te. (b) Quid 9
melius feci, quàm lutum figuli?
Nunquid arans arabit terram to-
tâ die? Nunquid dicet lutum
figulo; Quid facis, quoniam non
overaru, nec habes manus? (c)
Nunquid respondebit figmentum
ad fictorem suum? Qui dicit 10
patri. Quid generabis? & ma-
tri, Quid parturis? Sic enim di- 11
cit Dominus Deus Sancti Israel,
qui fecit ventura; Interrogate me
de filiis meis, & de operibus manuũ
mearum mandate mihi. Ego fe-
ci terram, & hominem super 12
eam: ego manu meâ firmavi cœ-
lum: ego omnibus stellis manda-
vi. Ego suscitavi eum cum ju- 13
stitia regem: & (d) omnes viæ
illius rectæ. Ipse ædificabit ci-
vitatem meam: & captivitatem
populi mei convertet, non cum pre-
tio, neque cum muneribus, dixit
Dominus Sabaoth: Sic dicit 14
Dominus Sabaoth; Laboravit
Ægyptus, & negotiatio Æthio-
pum, & Sabaim viri excelsi ad
te transibunt, & tui erunt servi,
& post te sequentur vincti mani-
cis, (e) & transibunt ad te, & ado-
rabunt te, & in te orabunt:
quoniam in te Deus est, & non 15
est Deus absque te. Tu (f) enim
Deus es, & nesciebamus, Deus
Israel Salvator. Confundentur, 16
& erubescent omnes adversarii
ejus, & ambulabunt in confusi-
one. Innovamini ad me insulæ:

MS.A. (e) γνῶσιν, (ζ) θεὸς ὁ καλῶν (η) θεὸς (θ) Ἰακὼβ τοῦ παιδός μου, (ι) μου, (κ) καὶ οὐκ ἤδεισάς με. Ἵνα γνῶσιν (λ) ἀπὸ (λ) πλὴν ἐμοῦ· καὶ ὅτι ἐγὼ (μ) ταῦτα πάντα. (ν) βαπτίσωσιν (ξ) δικαιοσύνη (ο) γῆν; μὴ ἐρεῖ (π) χεῖρας; Ὁ λέγων τῷ (ρ) ὠδίνῃς; Ὅτι οὕτως (σ) συγατέρων μου, καὶ πρὸς τῶν ἔργων (τ) καὶ πᾶσι αἱ (υ) αὐτοῦ (φ) Οὕτως (χ) Σεβαὶμ (ψ) προσκυνήσουσι (ω) ἐρεῖσιν, Οὐκ ἔστι ὁ θεός

ירגום יונתן Targum JONATHAN.

3 וואתן לך אוצרין דחשוך וסימן דמטמרן בגיל דתדע ארי אנא יי דרביתי בשמך אלהא
4 דישראל : בגיל עבדי יעקב וישראל בחירי וקריית לך בשמך אתכנתך ולא ידעתנא
5 למרחל קדמי : אנא יי ולית עוד ובר מני לית אלהא סעדתיך ולא ידעת למרחל קדמי :
6 בגיל דיידעון ממדנח שמשא וממערבא ארי ליתי בר מני אנא יי ולית עוד : דאתקין
7 נהור וברי חשוך עבד שלם וברי ביש אנא יי עבד כל אלין : ישתשון שמיא מלעלא
8 ועננא ינדון טובא תתפתח ארעא ייחון מיתיא וזכותא תתגלי כחדא אנא יי ברית ונון : יי
9 דין מרדי למרדן לקביל פתגמי בריה ורחץ דיוטבון ליה צלמי פחרא דעבדין מעפר
10 ארמתא האמר דיימר טינא לעברתני ועובדך לית ידין ליה : יי דאמר לאב
11 מה תוליד ולאתתא מה תעדין : כדנן אמר יי קדישא דישראל ודאתקניה אתיא דעתידין
12 למיתי אתון שאלין מן קדמי על עסי ועל עובר גבורתי תפקדוני : אנא במימרי עבדית
13 ארעא ואנשא עלה ברתיתי אנא בגבורתי תלית שמיא וכל חילהון שכלילית : אנא
14 אתיגיה בנגי בקשוט וכל אורחתיה אתקנין דוא יבני קרתי ונגלות עמי ישלח לא ברמין
ולא במסון אמר יי ליאות מצרים ותגרי כוש ואנשי סבא גברין
דסחורא עלך יעדון ודילך יהון בחר פתגמך יהכון בשלשלן יעדון ולך יסגדון מנך
15 יבעון ויודון למימר בקושטא ביך אלהא ולית עוד אלהא בר מנך : בקושטא אתי אלהא
16 דאשריתא בתקוף רומא שכנתך אלהא דישראל פריק : בהיתו ואף אתכנעו כולהון
כחדא הלכו באתכנעו פלחי צלמיא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dabo tibi thesauros qui sunt in tenebris, & obstrusas opes; ut scias quia 3
ego Dominus qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter servũ meum Ja- 4
cob, & Israel electum meum vocavi te nomine tuo: direxi te, & nondum
cognovisti timere ante me. Ego Dominus & non est alius, & extra 5
me non est Deus: adjuvi te, & nondum cognovisti *timere* coram me. Ut 6
sciant hi qui ab Ortu Solis sunt & ab Occidente, quoniam absque me
non est Deus: ego Dominus, & nullus est amplius. Formans lucem, 7
& creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego Dominus faci-
ens omnia hæc. Ministrent cœli desuper, & nubes fluant bonum; aperja- 8
tur terra, & revivifcant mortui, & justitia reveletur pariter. Ego Dominus
creavi ea. Væ qui putat judicio contendere contra verba creatoris sui; & 9
confidit quòd sibi proderunt simulacra testea, quæ facta sunt ex pulvere
terræ. Nunquid dicet lutum factori suo, Non fecisti me; & opus tuum ma-
nibus caret? Væ qui dicit patri, Quid generas? atque mulieri, Quid con- 10
cipis? Hæc dicit Dominus sanctus Israel & qui formavit eum: *Signa* quæ 11
ventura sunt vos interrogatis à facie mea; super populum meum, & super
opus potentiæ meæ mandatis mihi. Ego in verbo meo feci terram, & homi- 12
nem super eam creavi. Ego in potentia mea appendi cœlos, & omnem
militiam eorum fundavi. Ego adducam eum palàm in veritate, & omnes 13
vias ejus dirigam: ipse ædificabit civitatem meam, & captivitatem popu-
li mei dimittet, non in pretio neque in pecunia, dicit Dominus exerci-
tuum. Hæc dicit Dominus, Labor Ægypti, & negotiatores Æthopiæ, & 14
viri Sabba, viri negotiationis ad te transibunt & tui erunt; post verbum
tuum ambulabunt, in catenis transibunt, & te adorabunt, téque depreca-
buntur & confitebuntur, & dicent: In veritate in te est Deus, & non est
alius Deus præter *te*. In veritate tu Deus habitare fecisti majestatem tuam 15
in excelsa fortitudine, Deus Israel salvator. Confusi sunt, & etiam eru- 16
buerunt omnes simul, abierunt in confusione cultores idolorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܗܘܠܠܟ ܡܫܟܚܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܡܛܡܪܐ ܕܡܣܬܪܐ ܕܬܕܥ ܕܐܢܐ ܡܩܪܐ ܫܡܟ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܐܝܠ ܗܘܐ ܠܡܢ ܕܥܒܕ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܫܪܐܝܠ ܒܪܝܪܝ ܩܪܝܬ ܠܟ ܫܡܟ ܐܦ ܕܠܐ ܝܕܥܬܢܝ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܘܠܝܬ ܐܠܗ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܪܝ ܕܢܬܝ ܢܗܝܪ ܘܚܫܘܟܐ ܘܒܪܝ ܫܠܡܐ ܘܒܪܝ ܒܝܫܐ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕ ܟܠܗܢ ܗܠܝܢ ܢܦܩܘ ܫܡܝܐ ܡܢ ܠܥܠ ܘܥܢܢܐ ܢܫܪܘ ܨܕܩܐ ܢܦܬܚ ܐܪܥܐ ܘܢܦܪܩ ܦܘܪܩܢܐ ܘܨܕܩܐ ܢܢܒܥ ܐܦ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܒܪܝܬ ܠܗܢ ܘܠܝܬ ܕܢܬ ܠܗ ܡܪܝ ܥܒܕ ܥܡ ܒܪܗ ܘܥܡ ܐܢܬܬܗ

ישעיה : מו

non : seculorum salute DOMINO in est salvatus Israel
17 יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־
Quia ,perpetuitatis secula in usque erubescetis neque ,afficiemini pudore
18 תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עַד־עוֹלְמֵי עַד: כִּי
formans Deus ipse ,cœlos creans DOMINUS dixit sic
כֹּה אָמַר־יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים יֹצֵר
,eam creavit *inanitatem* non) :eam *formans* ipse ,eam faciens & ,terram
הָאָרֶץ וְעֹשֵׂהָ הוּא כּוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ בְּרָאָהּ
.amplius non & ,DOMINUS Ego (.eam formavit habitandum ad
לְשֶׁבֶת יֹצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד:
Non ,*habitafistis* terræ loco in ,sum locutus abscondito in Non
19 לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בִּמְקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ לֹא
DOMINUS Ego .me quærite *Vane* ,Jahacob semini dixi
אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ בַּקְּשׁוּנִי אֲנִי יְהוָה
,venite & ,vos Congregate .recta annuncians ,justitiam loquens
20 דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מֵישָׁרִים: הִקָּבְצוּ וּבֹאוּ
exulantes cognoverunt Non .gentium *liberati* simul accedite
הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים
falsabit non Deum *ad eraxei* & ,sui sculptilis lignum
אֶת־עֵץ פִּסְלָם וּמִתְפַּלְּלִים אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ:
fecit audire Quis ,simul *imbuet cœlitus* insuper,facite accedere &,Annuntiate
21 הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי הִשְׁמִיעַ
?DOMINUS ego Nonne ? illud annunciavit *tunc* ex ,*quondam* à hoc
זֹאת מִקֶּדֶם מְאָז הִגִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה
.me præter non salvans & ,justus Deus .me præter Deus ultrà non &
וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדָי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אֵין זוּלָתִי:
non & ,Deus ego quia : terræ fines omnes *salvamini* & ,me ad *Respicite*
22 פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין
non & ,verbum *justitia* meo ore de *exiit* :juravi me Per .amplius
עוֹד: בִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צִדְקָה דָּבָר וְלֹא
omnis jurabit ,genu omne curvabitur mihi quod : revertetur
23 יָשׁוּב כִּי־לִי תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל
:fortitudo & ,*justitiæ* ,*dixit* ,mihi DOMINO in Utique .lingua
לָשׁוֹן: אַךְ בַּיהוָה לִי אֹמֵר צְדָקוֹת וָעֹז
,eam in *facie omnes* omnes afficientur pudore at ,perveniet eum ad usque
עָדָיו יָבוֹא וּיֵבֹשׁוּ כָּל הַנֶּחֱרִים בּוֹ:
.Israel semen *omne se justificabunt* & ,*justificabuntur* DOMINO In
24 בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְּלוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל:

CAP. XLVI. מו

Versio corum *dolores* fuerunt : Nebo se incurvavit ,Bel se Curvavit
1 כָּרַע בֵּל קֹרַס נְבוֹ הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לְחַיָּה
.Jadituinem ad onere *oneraria* *vestra gestatricia* :*jumento* &
וְלַבְהֵמָה נְשֹׂאתֵיכֶם עֲמוּסוֹת מַשָּׂא לַעֲיֵפָה:
:onus salvare potuerunt non ,simul se incurvaverunt ,se Curvaverunt
2 קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו לֹא יָכְלוּ מָלֵט מַשָּׂא
domus me ad Audite .vit captivitatem in eorum anima &
3 וְנַפְשָׁם בַּשֶּׁבִי הָלָכוּ: שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית
,utero ab *eraxei* ,Israel domus residuum omne & ,Jahacob
יַעֲקֹב וְכָל־שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל הַעֲמֻסִים מִנִּי־בָטֶן
,ipse ego senectam ad usque Et .vulva à *portati*
4 הַנְּשֻׂאִים מִנִּי־רָחֶם: וְעַד־זִקְנָה אֲנִי הוּא
ego & ,feram ego & ,feci Ego *bajutabo* ego caniciem ad usque &
וְעַד־שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי
? assimilabitis & ,me assimilabitis Cui .eruam & *bajutabo*
5 אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט: לְמִי תְדַמְּיוּנִי וְתַשְּׁוּנִי
? assimilabor & ,me comparabitis &
וְתַמְשִׁלֻנִי וְנִדְמֶה:

Versio VULG. LAT.

17 Israel salvatus est in Domino
salute æternâ : non confunde-
mini,et non erubescetis usq; in
18 seculum seculi. Quia hæc dicit
Dominus creans cœlos, ipse
Deus formans terrã, & facien-
eã, ipse plastes ejus : non in vanũ creavit eã : ut habita-
retur,formavit eã,Ego Dñs,&
non est ali⁹.Non in abscondito
19 locutus sum in loco terræ te-
nebroso : non dixi semiñi Ja-
cob ; Frustrà quærite me: ego
Dñs loquens justitiã, annun-
20 tians recta. Congregamini,&
venite, et accedite simul qui
salvati estis ex gentib⁹:nescie-
runt qui levant lignũ sculptu-
ræ suæ,& rogant deũ non sal-
21 vantem.Annuntiate,& venite,
& consiliamini simul:quis au-
ditum fecit hoc ab initio, ex
tunc prædixit illud ? numquid
non ego Dñs, & non est ultrà
Deus absq; me ? Deus justus,
22 & salvans non est præter me.
Convertimini ad me, & salvi
eritis omnes fines terræ : quia
23 ego Deus, & non est alius. In
memetipso juravi, egredietur
de ore meo justitiæ verbum,&
non revertetur ; Quia mihi
24 curvabitur omne genu, & ju-
rabit omnis lingua. Ergò in
Dño, dicet, meæ sunt justitiæ
& imperiũ : ad eum venient,
& confundentur omnes qui
26 repugnant ei. In Dño justifi-
cabitur, & laudabitur omne
semen Israel.

CAP. XLVI.

1 Confractus est Bel, contri-
tus est Nabo : facta sunt simu-
lachra eorum bestiis & ju-
mentis, onera vestra gravi
pondere usque ad lassitudi-
2 nem. Contabuerunt, & con-
trita sunt simul : non potue-
runt salvare portantem,& ani-
3 ma eorum in captivitatẽ ibit.
Audite me, domus Jacob,
& omne residuum domũs Is-
rael, qui portamini à meo
4 utero, qui gestamini à mea
vulva. Usque ad senectam
ego ipse, & usque ad canos
5 eo portabo : ego feci, et
ego feram : ego portabo,
et salvabo. Cui assimilâstis
me, et adæquâstis, et com-
parâstis me, et fecistis simi-
lem ?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

17 Ἰσραὴλ σῴζεται ὑπὸ κυρίου σωτηρίαν αἰώ-
νιον· οὐκ αἰσχυνθήσονται, οὐδὲ μὴ ἐντραπῶ-
18 σιν ἕως τοῦ (α) αἰῶνος ἔτι. Οὕτως λέγει
κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, ὅδε ὁ θεὸς ὁ
κατασκεύας τὴν γῆν, καὶ ποιήσας αὐτὴν, αὐ-
τὸς διάνοιαν αὐτὴν, οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησεν
αὐτὴν, ἀλλὰ (β) κατοικεῖσθαι ἔπλασεν αὐ-
19 τὴν, Ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. Οὐκ
ἐν κρυφῇ λελάληκα, οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκο-
τεινῷ. οὐκ εἶπα τῷ σπέρματι Ἰακὼβ, Μά-
ταιον ζητήσατε. ἐγώ εἰμι ἐγώ(γ) εἰμι κύριος
ὁ καλῶν δικαιοσύνιν, καὶ ἀναγγέλλων ἀλή-
20 θειαν. Συνάχθητε, καὶ ἥκατε, βουλεύσασθε
ἅμα οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. οὐκ ἔγνω-
σαν οἱ αἴροντες τὸ ξύλον γλύμμα αὐτῶν, καὶ
(δ) οἱ προσεύχόμενοι πρὸς θεὸν, οὗ ὁ σώ-
21 ζων. Εἰ ἀναγγελοῦσιν, ἐγγιάσασαν, ἵνα
(ε) γνῶσιν ἅμα, τίς ἀκουστὰ ἐποίησε πάλα
ἀκ ἀρχῆς· τότε ἀνηγγέλη ὑμῖν. ἐγὼ
ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐμοῦ· δίκαι-
22 ος καὶ ὁ σώζων, οὐκ ἔστι (ζ) πάρεξ ἐμοῦ. Ἐπι-
στράφητε (η) ἐπ' ἐμὲ, καὶ σωθήσεσθε, οἱ
23 ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς: ἐγὼ εἰμὶ ὁ θεὸς, καὶ
οὐκ ἔστιν (θ) ἄλλος. Κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω,
εἰ (ι) μὴ ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματός μου
δικαιοσύνη, οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται·
24 Ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ (κ) ὀμεῖται
25 πᾶσα γλῶσσα τὸν θεὸν, Λέγων, Δικαιο-
σύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν (λ) ἥξει, καὶ αἰ-
σχυνθήσονται πάντες οἱ (μ) διοιζόντες
26 αὐτόν. Ἀπὸ κυρίου δικαιωθήσονται, καὶ ἐν
τῷ θεῷ (ν) ἐνδοξασθήσεται πᾶν τὸ σπέρ-
μα τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

MS. A. (α) αἰῶνος. Οὕτως (β) κατοικεῖσθαι, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ (γ) εἰμὶ λα-
λῶν (δ) προσευχόμενοι ὡς πρὸς θεὸν, οὗ οὐ σώσων. Εἰ ἀναγγέλλειν,
(ε) γνῶμεν (ζ) ἄνευ πάρεξ (η) πρὸς με, (θ) ἄνευ πλὴν ἐμοῦ· δίκαιος καὶ
σωτὴρ οὐκ ἔστιν πάρεξ ἐμοῦ. Κατ' ἐμαυτοῦ (ι) μὴν (κ) ὁμολογήσεται πᾶσα
γλῶσσα τῷ θεῷ, (λ) ἥξουσιν, (μ) ἀφοίζοντες (ν) ἐνδοξασθήσονται,
καὶ πᾶν

ΚΕΦ. μς'.

1 Ἔπεσε Βὴλ, Συνεχρίσθη (α) Ναβὼ, ἐγέ-
νετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία, καὶ (β) τὰ
κτίνη· αἴρετε αὐτὰ κεκοπιασμένα ὡς φορ-
2 τίον κοπιῶντι (γ) ἐκλελυμένῳ, Καὶ πεν-
ιῶντι, οὐκ ἰσχύοντι ἅμα, οἱ ὁ δυνήσονται σω-
θῆναι ἀπὸ πολέμου, αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι
3 ἤχθησ. (᾽) Ἀκούετέ μου οἶκος τοῦ Ἰακὼβ, καὶ
πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ αἰρόμενοι
ἐκ κοιλίας, καὶ παιδιόμενοι (δ) ἐκ παιδίου
4 Ἕως γήρους. ἐγὼ εἰμι, καὶ ἐν κατευ-
εσθητε, ἐγὼ εἰμι, ἐγὼ ἀνέχομαι ὑμῶν, ἐγὼ
ἐποίησα, καὶ ἐγὼ ἀνήσω, ἐγὼ ἀναλήψομαι,
5 καὶ σώσω ὑμᾶς. Τίνι με ὡμοιάσατε; ἴδετε,
τεχάσασθε οἱ παράνομοι.

MS. A. (α) Δαγὼν, (β) κτίνη· ἔλαθ (γ) καὶ πενῶντι, καὶ ἐκλελυμένῳ,
οὐκ ἰσχύοντι ἅμα, οἱ ὁ μὴ δύνωντα(᾽) Ἀκούσατ (δ) ἀπὸ παιδίου ἕως γήρους.

CAP. XLVI.

1 Cecidit Bel, contritus est (a)
Nabo : facta sunt sculptilia co-
rum in bestias,& jumenta : por-
tatis ea colligata, quasi onus labo-
rantibus, deficientibus, Et esurientibus,
2 nec prævalentibus simul: qui non po-
terant salvari à bello : ipsi autem
3 captivi ducti sunt. Audite me
domus Jacob, & omnes reliquiæ
Israel, qui portamini de utero,&
4 eruditimini à parvulis usque ad
senectutem. Ego sum : & do-
nec senescatis, ego sum : ego su-
stinco vos : ego feci, & ego (b)
portabo: ego suscipiam, & salvos
5 vos faciam. Cui assimilâstis me ?
Videte,excogitate, qui errati,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 יִשְׂרָאֵל יִתְפְּרִיק בְּמֵימְרֵהּ דְּיָי פּוּרְקָן עַלְמָיָא לָא תִתְבַּהְתּוּן וְלָא תִתְכְּנְעוּן לְעָלַם וּלְעָלְמֵי
18 עָלְמַיָּא : אֲרֵי כְּדֵן אָמַר יְיָ דִּי בְרָא שְׁמַיָּא הוּא אֱלָהִים דְּשַׁכְלֵל אַרְעָא וְעֲבָדָהּ הוּא אַתְקְנָהּ
לָא לְרִיקָנוּ בְּרָהּ אֱלָהִין לְאַסְגָּאָה עָלָהּ בְּנֵי אֲנָשָׁא אַתְקְנָהּ אֲנָא יְיָ וְלֵית עוֹד : לָא בְסִתְרָא
19 מְלֵילִית בְּאֲתַר אַרְעָא רְבִית יַעֲקֹב לְרִיקָנוּ תְבָעוּ דְּחַלְתִּי אֲנָא
יְיָ מְמַלֵּל קְשׁוֹט מְחַוֵּי מֵישָׁרִין : אִתְכְּנִישׁוּ וְאֵתוּ אִתְקְרְבוּ כַּחֲדָא מְשֵׁיזְבֵי עַמְמַיָּא לָא יְדָעוּן
20 דְּנָסְבִין יַתְאֵי צְלֵמֵיהוֹן וּבְעָן מִן דַּחֲלָא דְּלָא יְפָרוּק : חַוּוּ וְאִתְקְרְבוּ אַף אִתְמְלִיכוּ כַּחֲדָא
מַן בְּסַר דָּא מִלְּקַדְמִין מְפַכְּן חַיְיָה הֲלָא אֲנָא יְיָ וְלֵית עוֹד אֱלָה בַּר מִנִּי אֱלָה דְּזַכֵּי וּפְרִיק
21 לֵית אֱלָא אֲנָא : אִתְפְּנֵי לְמֵימְרִי וְאִתְפְּרִיקוּן כָּל דְּבַסִּיפֵי אַרְעָא אֲרֵי אֲנָא אֱלָהָא וְלֵית עוֹד :
22 בְּמֵימְרִי קַיְימִית נְפַק מִן קָדְמַי מִלָּה וּבְטֵיל אֲרֵי קָדְמַי כָּל בִּרְכָּא תִּתְקַיֵּם כָּל
לִישָׁן : בְּרַם בְּמֵימְרָא דְּיָי עֲלֵי אֲמַר לְאִתְיָאבָה וְכֵן וְתִקּוּף בְּמֵימְרֵהּ יוֹדוּן וְיִבְּהַתּוּן
23 בְּטַעֲוָתְהוֹן כָּל עַמְמַיָּא דְּהוּן מִתְעָרְן בְּעֵמְיָה : בְּמֵימְרָא דְּיָי יִזְכּוּן וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל זַרְעָא
24 דְּיִשְׂרָאֵל :

מו

1 חַמִּיט בֵּל אִתְקְטַף נְבוֹ הֲוָוּ צַלְמַיְיהוֹן דְּמוּת חֵיוָא וּבְעִירָא מַטּוּלֵי טַעֲוָתְהוֹן יַקִּירִין עַל
2 נְטַלְיְיהוֹן וְאָנוּן מְשַׁלְּחִין : אִתְקְטַפוּ כַּחֲדָא וְלָא יְכִילוּ לְשֵׁיזְבָא נְטַלְיְיהוֹן וּפַלְגֵיהוֹן
3 בְּשִׁבְיָא אֲזָלוּ : קַבִּילוּ לְמֵימְרִי דְּבֵית יַעֲקֹב וְכָל שְׁאָרָא דְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּרַחִימִין מִכַּרְ
4 עַמְמַיָּא וְחַבִּיבִין מִכָּל מַלְכָּוָתָא : וְעַד עַלְמָא אֲנָא הוּא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא מֵימְרִי קַיְים אֲנָא
בְּרִית כָּל אֲנָשָׁא וַאֲנָא בְּדַרְיָיתְהוֹן לְבֵנֵי עַמְמַיָּא אַף אֲנָא אֶשְׁבּוֹק לְחַיְיבֵיהוֹן וְאֶסְלַח :
5 לְמַן תְּדַמּוּן קְדָמַי וְתִשְׁוּוּן וְתִכְנְנוּן קְדָמַי בְּקִשּׁוֹט :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

17 Israel salvatus est in verbo Domini salute æterna , non confundemini ne-
18 que erubescetis in seculum,& in secula seculorum. Quoniam hæc dicit Do-
ipse præparavit eam, non in vanum creavit eam ; sed ut multiplicentur in
ea filii hominis, præparavit eam. Ego Dñs nec est alius. Non in occulto
19 locutus sum, in loco terræ tenebroso : neque dixi semini domus Jacob in
vanum, Quærite timorem mei. Ego Dñs loquens veritatem , annuntians
recta. Congregamini & venite, accedite simul qui salvati estis ex populis :
20 nesciunt enim qui tollunt ligna simulacri sui,& rogant deum qui non sal-
vat. Annuntiate, accedite, & inite consilium simul ; quis annuntiavit hoc
21 ab initio ; jam antè narravit illud ? Nónne ego Dñs, & non est amplius
Deus absque me? Deus justus & Salvator,non est alius à me. Aspicite ad
22 verbum meum, & salvamini omnes qui in finibus terræ estis: quoniam ego
sum Deus, & non est alius. Per verbum meum juravi , exiit à facie mea
23 sermo in justitia,& non erit irritus:quoniam ante me curvabitur omne ge-
nu, jurabit omnis lingua. Veruntamen in VerboDomini dixit ad me,ut ad-
24 duceret justitiam & fortitudinem. In verbo ejus confitebuntur, & confun-
dentur *in idolis suis* omnes populi qui irruebant in populum ejus. In ver-
25 bo Domini justificabitur & gloriabitur omne semen Israel.

CAP. XLVI

1 Incurvatus est Bel, succisus est Nabo, fuerunt simulacra eorum in simili-
tudinem serpentum, & jumentorum. Onera idolorum *suorum* gravia
2 sunt portantibus ea, & ipsi sunt lassi. Præcisa sunt, & resecta sunt pariter,
& non potuerunt liberare portantes ea, & cultores eorum in captivitatem
3 abierunt. Acquiescite verbo meo domus Jacob, & omne residuum domus
Israel, qui dilecti estis præ omnibus populis, & chari præ omnibus regnis.
4 Et usque in seculum ego sum ; & usque in secula seculorum Verbum me-
um permanet. Ego creavi omnes homines, & ego dispersi eos inter popu-
5 los: ego quoque dimittam peccata eorum, & propitius ero. Quem assimi-
lâstis coram me, & adæquâstis, & comparâstis coram me in veritate ?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܗܘܝܬܘܢ ܒܝܗܘܐ ܡܫܝܚܐ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܬܒܛܠܘܢ ܘܠܐ ܬܟܠܝܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܐ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝܐ ܠܐ ܬܟܠܝܢ ܘܠܐ ܬܒܛܠܘܢ
18 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܒܪܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܘ ܕܒܪܗ ܐܪܥܐ ܘܥܒܕܗ ܘܬܩܢܗ ܠܐ ܒܛܠܬܐ ܒܪܗ ܐܪܥܐ ܠܡܬܝܒܘ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܘܠܝܬ ܡܢ ܒܬܪܝ
19 ܠܐ ܡܠܠܬ ܒܟܣܝܐ ܒܐܬܪ ܚܫܘܟܐ ܠܐ ܐܡܪ ܠܙܪܥ ܝܥܩܘܒ ܒܛܠܢ ܒܥܝܢ ܐܢܐ ܡܠܠ ܫܪܪܐ ܡܠܠ ܫܪܪܐ ܐܢܐ ܡܠܠ ܫܪܪܐ ܐܢܐ ܡܠܠ ܫܪܪܐ
20 * ܐܬܟܢܫܘ ܘܐܬܘ ܘܩܪܒܘ ܟܠܗܘܢ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܦܠܛܬܐ ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܕܢܫܩܠܘܢ ܩܠܦ ܕܥܨܐ ܘܨܠܘܬܐ ܕܠܐ ܡܫܒܚ ܠܐܠܗ ܕܠܐ ܡܦܩ
21 * ܩܪܒܘ ܘܐܬܝܘ ܘܬܬܝܕܥܘ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܡ ܐܬܡܠܠ ܗܠܝܢ ܠܡܢ ܐܬܡܠܠ ܗܠܝܢ ܠܡܢ ܐܬܡܠܠ ܗܠܝܢ ܠܡܢ ܐܬܡܠܠ ܗܠܝܢ ܠܡܢ
22 ܠܐ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܠܝܬ ܐܠܗ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܠܗ ܙܕܝܩ ܘܡܦܪܩ ܠܝ ܠܝܬ ܐܠܗ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܠܗ ܙܕܝܩ ܘܡܦܪܩ ܠܝ ܠܝܬ ܐܠܗ ܐܚܪܢܐ
23 * ܐܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠ ܣܦܝܬ ܐܪܥܐ ܕܬܬܦܪܩܘܢ ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܐܠܗ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢ ܠܡܢ ܕܡܠܬܐ ܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܝ ܩܫܬܐ ܕܠܐ ܬܬܦܢܐ ܕܠܝ ܟܠ ܒܪܟܐ ܬܪܥ ܠܫܢܐ ܕܡܠ
24 ܡܛܠ ܕܒܪ ܡܢ ܦܘܡܝ ܩܫܬܐ ܕܠܐ ܬܬܦܢܐ ܕܠܝ ܟܠ ܒܪܟܐ ܬܪܥ ܠܫܢܐ ܕܡܠ ܡܛܠ ܕܒܪ ܡܢ ܦܘܡܝ ܩܫܬܐ ܕܠܐ ܬܬܦܢܐ ܕܠܝ ܟܠ ܒܪܟܐ ܬܪܥ ܠܫܢܐ ܕܡܠ
25 ܡܛܠ ܕܒܪ ܡܢ ܦܘܡܝ ܩܫܬܐ ܕܠܐ ܬܬܦܢܐ ܕܠܝ ܟܠ ܒܪܟܐ ܬܪܥ ܠܫܢܐ ܕܡܠ

Salus Israelis in Domino consistit servatore 17 seculorum : non erubescetis, neque pudeſcetis in ſecula perpetua. Sic enim dicit Do- 18 minus qui cœlum creavit, idem ille Deus qui terram finxit ac fecit, idémque firmavit eam, *qui* nequaquam fruſtrà creavit eam, ſed ut inhabitarent eam creaturæ ipſius; Ego ſum Dominus, nec alius eſt præter me. Non ſum 19 equidem clàm locutus, in loco terræ tenebroſæ ; neque dixi ſemini Jacobi, In vanum me quærite : quum ego ſim Dominus juſtitiam loquens, & indicans rectitudinem. Con- 20 gregamini, advenite, & ſimul accedite, qui evaſuri eſtis ex gentibus, & ignoratis tuliſſe vos lignum ſculptum, & oraviſſe deum qui non ſalvat. Indicate, accedite, & ſimul ini- 21 te conſilium : quis id narravit jampridem, cùm à principio ego ſim Dominus, nec ullus extet præter me Deus? Deus juſtus ac redem- ptor, & nullus præter me? Accedite ad me 22 omnes extremitates terræ, ut ſalvemini : nam ego ſum Dominus, nec alius eſt præter me. Per me juravi, & egreſſum eſt ex ore meo 23 verbum juſtitiæ, quod non revocabitur ; Mihi incurvatum iri omne genu, & per me juratu- ram omnem linguam, Et dicturos, In Do- 24 mino eſt juſtitia : potentes ad eum venient, & erubeſcent omnes qui te odio proſequun- tur. In me gloriabitur & juſtificabitur uni- 25 verſum ſemen Iſraelis.

CAP. XLVI.

1 * ܒܠ ܫܒܪ ܢܒܘ ܗܘܘ ܨܠܡܘܗܝ ܠܒܗܝܡܬܐ ܘܠܒܥܝܪܐ ܢܛܘܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܢܫܬܘ ܥܠ ܒܥܝܪܐ ܕܥܝܦܐ ܘܠܒܗܝܡܬܐ ܕܥܡܠ ܘܥܡܝ ܢܦܠ ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ
2 ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܩܡ ܠܗ

ישעיה : מז

: appendent calamo in argentum & , loculo de aurum Vilipendentes
6 הוֹלִים וְהֹבֵ֣ מִכִּ֔יס וְכֶ֖סֶף בַּמֹּ֣אזְנַ֑יִם יִשְׁקְלוּ֙
etiam , procident : Deum illud faciet & ,aurificem conducent mercede
יִשְׂכְּרוּ־ צוֹרֵ֖ף וַיַּעֲשֵׂ֣הוּ אֵ֑ל יִסְגְּדוּ֙ אַ֣ף
,eum gestabunt ,humerum super illum Portabunt .se incurvabunt
7 יִשָּׂא֔וּהוּ עַל־כָּתֵ֖ף יִסְבְּלֻ֑הוּ יִשְׁתַּחֲוֻ֕
Insuper .recedet non suo loco de , stabit & :se sub eum deponent &
יִנִּיחֻ֥הוּ תַחְתָּיו֖ וַיַּעֲמֹ֑ד מִמְּקוֹמ֕וֹ לֹ֥א יָמִ֖ישׁ אַ֣ף
,eum servabit non ej° tribulatione de,respodebit non & ,eum ad clamabit
יַצְעֵ֥ק אֵלָ֖יו וְלֹא־יַעֲנֶ֑ה מִצָּרָ֥תוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶ֖נּוּ :
super prævaricatores reducite : viros vos prestate & ,hujus Mementote
7 זִכְרוּ־זֹ֣את וְהִתְאַשָּׁ֔שוּ הָשִׁ֖יבוּ פּוֹשְׁעִ֑ים עַל־
,Deus ego quoniam : seculo à ,priorum Recordamini .cor
8 לֵ֖ב : זִכְרוּ רִאשֹׁנ֥וֹת מֵעוֹלָ֖ם כִּ֣י אָנֹ֑כִי אֵ֗ל
exordio ab Annuntians .ego sicut non & , Deus ultrà non &
9 וְאֵ֥ין עוֹד֙ אֱלֹהִ֔ים וְאֶפֶ֖ס כָּמֹ֑נִי : מַגִּ֣יד מֵרֵאשִׁ֔ית
meã Consilium ,dicens : facta sunt non quæ quondam à &,novissimum
אַחֲרִ֖ית וּמִקֶּ֑דֶם אֲשֶׁר־לֹ֣א נַעֲשׂ֔וּ אֹמֵ֣ר עֲצָתִ֔י
oriente ab Vocans .faciam meam voluntatẽ omnem ut , stabit
10 וְכָל־חֶפְצִ֥י אֶעֱשֶֽׂה : קֹרֵ֣א מִמִּזְרָ֔ח
,sum locutus etiam : mei consilii virum longinqua terra de , volucrem
עַ֖יִט מֵאֶ֣רֶץ מֶרְחָ֑ק אִ֚ישׁ עֲצָתִ֔י אַף־דִּבַּ֖רְתִּי
me ad Audite .illud faciam etiam , formavi : illud adducam etiam
אַף־אֲבִיאֶ֑נָּה יָצַ֥רְתִּי אַף־אַעֲשֶׂ֖נָּה : שִׁמְעוּ אֵלַ֣י
feci Appropinquare .justitia à longinqui , corde fortes
11 אַבִּירֵ֥י לֵ֖ב הָרְחוֹקִ֑ים מַצְדִּֽיקֵי : קָרַ֣בְתִּי
: faciet moram non mea salus & ; se elongabit non , meam justitiam
צִדְקָתִ֔י לֹ֥א תֵרָ֖חֵק וּתְשׁוּעָתִ֑י לֹ֣א תְאַחֵ֔ר
,meam gloriam Israeli , salutem Sijon in dabo &
וְנָתַתִּ֥י בְצִיּ֖וֹן תְּשׁוּעָ֑ה לְיִשְׂרָאֵ֥ל תִּפְאָרָתִֽי :

Versio VULG. LAT.

6 Qui confertis aurum de sacculo, & argentum stateræ ponderatis : conducentes aurificem, ut faciat deum : & procidunt, & adorant. Portant illum in humeris gestantes, & ponentes in loco suo : & stabit, ac de loco suo non movebitur ; sed & cùm clamaverint ad eum, non audiet : de tribulatione non salvabit eos.
8 Mementote istud, & confundamini : redite prævaricatores ad cor. Recordamini prioris seculi, quoniam ego sum
9 Deus, & non est ultrà Deus, nec est similis meî : Annuntians ab exordio novissimum, & ab initio quæ necdum facta sunt, dicens ; Consilium meum
11 stabit, & omnis voluntas mea fiet : Vocans ab Oriente avem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ, & locutus sum, & adducam illud : creavi, & faciam illud. Audite me duro corde, qui longè
12 estis à justitia. Propè feci justitiam meam, non elongabitur, & salus mea non morabitur. Dabo in Sion salutem, & in Israel gloriam meam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Οἱ συμβαλλόμενοι χρυσίον ἐκ (ᾳ) μαρσυπίου, καὶ ἀργύριον ἐν ζυγῷ, σήσιμον ὃν
σταθμῷ, καὶ μισθωσάμενοι χρυσοχόον ἐποίη-
σαν χειροποίητα, καὶ κύψαντες προσκυνοῦσιν
7 (ε) αὐτοῖς. Αἴρουσιν αὐτὸ ἐπὶ (ζ) τῶν ὤ-
μων, καὶ ποιοῦνται· ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ
ἐπὶ τῶ τόπου αὐτῶ, μένει, ὁ μὴ κινηθῇ· καὶ
ὃς (η) ἐὰν βοήσῃ πρὸς αὐτὸν, ὁ μὴ (θ) ἀ-
κούσῃ, ἀπὸ κακῶν ὃ μὴ (ι) σώσῃ αὐτόν.
8 Μνήσθητε τοῦτο, καὶ ἐνδέχεσθε, μετανοήσατε
οἱ πεπλανημένοι, ἐπιστρέψατε τῇ καρδίᾳ,
9 Καὶ μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τῶ αἰῶνος,
ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐ-
μοῦ, Ἀναγγέλλων πρότερον τὰ ἔσχατα πεῖν
(κ) γνώσει, καὶ ἅμα ζωπετελέσθη· καὶ ἐρῶ
10 πα, (λ) Πᾶσα ἡ βουλή μου σήσταται, καὶ
πάντα ὅσα βεβούλευμαι, ποιήσω· Καλῶν
(μ) ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινὸν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρ-
ρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι, ἐλάλησα,
καὶ ἤγαγον, ἔκτισα καὶ ἐποίησα, ἤγα-
γον αὐτὸν, καὶ εὐώδωσα τὴν ὁδὸν αὐτῶ.
12 Ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδί-
αν, οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης. Ἤγι-
σα τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ τὴν σωτηρίαν
τὴν παρ' ἐμοῦ ἐ βραδυνῶ. Δώσω δὲ Σιὼν
Σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα.

Qui confertis aurum de sacculo, & argentum in statera: (c) statuent in pondere, & conducentes aurificem fecerunt opera manuum, & incurvati adorant ea: Portant illud super humerum, & vadunt: si autem posuerint illud in loco suo; manet, non movebitur: &, quisquis clamaverit ad ipsum, non exaudiet; de malis non salvabit eum. Mementote horum, & ingemiscite: agite pœnitentiam, qui errâstis: revertimini corde, Et mementote priorum à seculo: quoniam ego sum Deus; & non est ultrà præter me: Qui annuntio priùs novissima, antequàm fiant: & simul completa sunt. Et dixi; Omne consilium meum stabit: & cunctâ, quæ deliberavi, faciam: Qui voco ab Oriente avem, & de terra longinqua ea de quibus cogitavi: loquutus sum, & adduxi: creavi, & feci: adduxi illum, & prosperavi viam ejus. Audite me, qui erdidistis cor, qui longè estis à justitia. Propè feci justitiam (d) meam: & salutem, quæ à me est, tardare non faciam. Dedi in Sion salutem Israeli in gloriam.

MS.A. (ᾳ) μαρσιππίου, (ε) αὐτό. (ζ) ὦμων, (η) ἂν (θ) ἀκούσῃ, (ι) σώσει
(κ) αὐτὰ γνώσει, (λ) Πᾶσά μου ἡ βουλὴ (μ) ἀπ'

CAP. XLVII. מז

; terra in sede ,Babel filia virgo pulverem super sede &,Descende
1 רְדִי֩ וּשְׁבִ֨י עַל־עָפָ֜ר בְּתוּלַ֣ת בַּת־בָּבֶ֗ל שְׁבִי־לָאָ֤רֶץ
,teneram te vocabunt adjicies non quia : Chasdim filia folium non
אֵ֙ין כִּסֵּ֣א בַת־כַּשְׂדִּ֔ים כִּ֥י לֹא תוֹסִ֖יפִי יִקְרְא֣וּ לָ֑ךְ רַכָּ֥ה
, tuam comam detege : farinam mole & , molas Tolle .delicatam &
2 וַעֲנֻגָּ֖ה : קְחִ֣י רֵח֔יִם וְטַחֲנִ֖י קָמַ֑חַ גְּלִ֣י צַמָּתֵ֔ךְ
,tua nuditas Revelabitur .flumina transi ,coxam detege ,talum discooperi
3 חֶשְׂפִּ֥י שֹׁ֖בֶל גְּלִ֣י שׁ֑וק עִבְרִ֥י נְהָרֽוֹת : תִּגָּ֣ל עֶרְוָתֵ֔ךְ
occurram non & , capiam ultionem : tuum opprobrium videbitur etiam
גַּ֥ם תֵּרָ֖אֶה חֶרְפָּתֵ֑ךְ נָקֹ֥ם אֶקָּ֖ח וְלֹא־אֶפְגַּ֥ע
Sanctus ,eius nomen exercituum DOMINUS nostER Redemptor .homo
אָדָֽם : גֹּאֲלֵ֗נוּ יְהוָה֙ צְבָא֔וֹת שְׁמ֖וֹ קְדוֹ֣שׁ
: Chasdim filia , tenebrosizabis in intra & , tacita Sede .Israel
4 יִשְׂרָאֵ֑ל : שְׁבִי דוּמָ֥ם וּבֹאִ֖י בַּחֹ֣שֶׁךְ בַּת־כַּשְׂדִּ֑ים
fui Iratus .regnorum dominam te vocabunt , adjicies non quia
כִּ֣י לֹא תוֹסִ֔יפִי יִקְרְא֥וּ לָ֖ךְ גְּבֶ֥רֶת מַמְלָכֹֽת : קָצַ֣פְתִּי
eos dedi & ,meam hæreditatem contaminavi , meum populum contra
5 עַמִּ֔י חִלַּלְתִּ֖י נַחֲלָתִ֑י וָאֶתְּנֵ֥ם
senem super , misericordias eis posuisti non : tua manu in
בְּיָדֶ֖ךָ לֹא־שַׂמְתָ֣ לָהֶ֑ם רַחֲמִ֣ים עַל־זָ֔קֵן
ero seculum In : dixisti Et .valde tuum jugum aggravâsti
6 הִכְבַּדְתָּ֥ עֻלְּךָ֖ מְאֹֽד : וַתֹּ֣אמַ֔רְתָּ לְעוֹלָ֖ם אֶהְיֶ֑ה
recordareris neque , tuum cor super hæc poneres non ut adeo : ibera
גְּבֶ֣רֶת עַ֔ד לֹא־שַׂמְתָ֥ אֵלֶּ֖ה עַל־לִבֶּ֑ךָ לֹ֥א זָכַ֖רְתְּ
hujus novissimi .
אַחֲרִיתֵֽךְ :

CAP. XLVII.

1 DEscende, sede in pulvere, virgo filia Babylon, sede in terra: non est solium filiæ Chaldæorum, quia ultrà non vocaberis mollis & tenera. Tolle
2 molam, & mole farinam: denuda turpitudinem tuam, discooperi humerum, revela crura, transi flumina. Revelabitur ignomina tua, & videbitur opprobrium tuum: ultionem capiam, & non resistet
4 mihi homo. Redemptor noster, Dominus exercituum nomen illius, Sanctus Israel. Sede tacens, & intra in tenebras, filia Chaldæorum : quia non vocaberis ultrà Domina regno-
5 rum. Iratus sum super populum meum, contaminavi hæreditatem meam, & dedi eos in manu tua : non posuisti eis misericordias : super senem aggravâsti jugum tuum valdé.
7 Et dixisti ; In sempiternum ero domina : non posuisti hæc super cor tuum, neque recordata es novissimi tui.

ΚΕΦ. μζ'.

1 Κατάβηθι, κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν θυγάτερ
παρθένου θυγάτερ Βαβυλῶνος, (α) κάθισον εἰς
τὴν γῆν θυγάτερ Χαλδαίων, ὅτι οὐκέτι
τρυφερὸς κληθῇς ἁπαλὴ καὶ τρυφερά.
2 Λάβε μύλον, ἄλεσον ἄλευρον, ἀποκάλυψαι
τὸ κατακάλυμμά σου, ἀνακάλυψαι τὰς
πολιάς, ἀνάσυρε τὰς κνήμας, διάβηθι πο-
3 ταμούς· Ἀνακαλυφθήσεται ἡ αἰσχύνη σου,
φανήσονται οἱ ὀνειδισμοί σου· τὸ δίκαιον
ἐκ Θεοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀν-
4 θρώποις. (β) Ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σα-
βαὼθ, ὄνομα αὐτῷ Ἅγιος Ἰσραήλ. Κάθι-
σον κατανενυγμένη, εἴσελθε εἰς τὸ σκό-
τος θυγάτερ Χαλδαίων, οὐκέτι μὴ κλη-
6 θῇς ἰσχὺς βασιλείας. Παρωξύνθην ἐπὶ τῷ
λαῷ μου, ἐμίανα τὴν κληρονομίαν μου.
ἐγὼ ἔδωκα (γ) αὐτοὺς εἰς τὴν χεῖρά σου,
σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος, τὸ πρεσβυ-
7 τέρου ἐβάρυνας τὸν ζυγόν σφόδρα. Καὶ
εἶπας, Εἰς τὸν αἰῶνα ἔσομαι ἄρχουσα. οὐκ
ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲ ἐμνή-
θης τὰ ἔσχατα.

MS.A. (α) ἔστιθι εἰς τὸ σκότος θυγάτηρ Χαλδαίων, (β) Εἶπεν ὁ ῥυσάμενός (γ) θυγάτηρ (γ) εἰς τὴν χεῖρά

CAP. XLVII.

DEscende, sede super terram, virgo filia Babylonis : sede (a) in terram, filia Chaldæorum : quoniam ncquaquàm ultrà apponêris vocari mollis, & tenera. Tolle
2 molam : mole farinam : revela (b) operimentum tuum : demuda canos : discooperi tibias : transi flumina : Revelabitur ignomi-
3 nia tua : apparebunt opprobria tua. Quod justum est, de te auferam : nequaquàm ultrà tradam hominibus. (c) Qui eruit
4 te, Dominus Sabaoth : nomen ei, Sanctus Israel. Sede compunctè,
5 ingredere in tenebras, filia Chaldæorum : nequaquam ultrà vocaberis Fortitudo regni. Iratus sum
6 contra populum meum : (d) contaminâsti hæreditatem meam. Ego dedi eos in manum tuam : tu verò non dedisti eis misericordiam : senì aggravâsti jugum valdè. Et dixisti, In æternum
7 ero domina. Non intellexisti hæc in corde tuo, neque recordata es novissimorum.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

6 הא עַמְמַיָא נָבֵן דְּהַב מִכִּיס וְכַסְפָּא בְּמֹאזְנַיָא תְקָלִין אֲגִרִין קָנְיָא וְעָבִיד לֵיהּ דַּחֲלָא סְגִדִין
7 אַף מְשַׁתְּעֲבְדִין: נְטָלִין לֵיהּ עַל כַּתְפֵיהוֹן סָבְלִין לֵיהּ מַחְתִּין לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ קָאֵם מֵאַתְרֵיהּ
8 לָא אֶפֵּשַׁר לֵיהּ דִּינוּר אַף יְבִיעֵי מִנֵּיהּ לָא יְתִיבְנִיהּ מַעֲקַנְיֵיהּ לָא יִפְרְקִנְיֵיהּ: אַדְכְּרוּ דָא
9 וְאַתְקְפוּ וְאַתְיְבוּ מְרוּדִין עַל לֵב: אַדְכְּרוּ קַדְמָיָתָא דְמִן עָלְמָא אֲרֵי אֲנָא אֱלָהּ וְלֵית עוֹד
10 אֱלָהּ בַּר מִנִּי: מְחַוֵּי מִן אוּלָא לְסוֹפָא וּמִלְּקַדְמִין דְּלָא אִתְעֲבִידָא אֲמַר מַלְכִּי יִתְקַיֵּם וְכָל
11 רְעוּתִי אֶעְבִּיד: דְּאָמַר לְכַנְשָׁא נַלְוְתָא מִמַּדְנְחָא לְאֵיתָאָה בְגַלֵּי כְּעוּף קַלִּיל מֵאַרְעָא רְחִיקָא
12 בְּנֵי אַבְרָהָם רְחִימִי אַף אֵיתְנָה אַרְקְנָתָה אַף אֶעְבְּרִנָּה: קַבִּילוּ לְמִימְרִי תְּקִיפֵי
13 לְבָא דְּרְחִיקִין מִנְּכָתָא: קְרִיבָא אוֹכְוָתִי לָא יִתְרַחַק וּפֻרְקָנִי לָא יִתְעַכַּב וְאֶתֵּן בְּצִיּוֹן פֻּרְקָן
לְיִשְׂרָאֵל תּוּשְׁבַּחְתִּי:

מז

חוּתִי וְתִבִי עַל עֲפָרָא מַלְכוּ כְּנִשְׁתָּא דְבַבֶל תִּבִי לְאַרְעָא לֵית כּוּרְסִי יְקַר מַלְכוּת כַּסְדָּאֵי
2 אֲרֵי לָא תּוֹסִיפִין דִּיקָרוּן לָךְ רַכִּיכָא וּמַפְנָקָא: קַבִּילִי מְרוּעָא וּעוּלִי בְּשִׁיעְבּוּד גְּלָאֵי יְקַר
3 מַלְכוּתִךְ אִתְחֲרוּ שְׁלְטוֹנָךְ אִתְבַּדְּרוּ עַם מִשְׁרְיָתִךְ גְּלוּ כְּמֵי נַהֲרָא: תִּתְגְּלֵי בַּהֲתָתִךְ אַף
4 יְתִיחֵי קְלָנִךְ פּוּרְעָנוּת גְּמִירָא אִתְפְּרַע מִנִּיךְ וְאֶשְׁצֵי דִינִיךְ מִבְּנֵי אֱנָשָׁא: פְּרִקְנָיֵי צְבָאוֹת
5 שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא וּעוּלִי בְּקַבְלָא יְקַר מַלְכוּת כַּסְדָּאֵי אֲרֵי לָא תּוֹסִיפִין
6 דִּיקָרוּן לִיךְ תַּקִּיפַת מַלְכָן: רְגִיזִת עַל עַמִּי אַפְסִית אַחֲסַנְתִּי וּמְסַרְתִּנּוּן בִּידָךְ לָא אִתְחַמְלִית
7 עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין עַל סָבָא אִתְקַפְּתָּ מְרוּתָךְ לַחֲדָא: וְאֲמַרְתְּ לְעָלַם אֶהֵי תַּקִּיפַת מַלְכִּין עַד
לָא שַׁוִּית אִלֵּין עַל לִבָּךְ לָא אִדְכַּרְתְּ לְסוֹפָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce populi colligunt aurum de marsupio, & argentum in stateris pondé- 6
rant ; conducunt argentarium ut faciat sibi deum ; adorant & ferviunt ei.
Tollunt illum in humeris suis, & portant illum, & deponunt illum in lo- 7
cum suum, in quo sic stat, ut de loco suo nequeat moveri: etiam interro-
gant eum, & non respondet eis ; de tribulatione sua non salvabit eos. Me- 8
mentote hujus, & confortamini; & revocate prævaricatores in animũ. Re- 9
cordamini priorum quæ à seculo sunt, quia ego sum Deus, & non est ul-
trà Deus absque me. Annuntians ab exordio in finem , & ab initio quæ 10
necdum facta sunt : dicens, Consilium meum confirmabitur; & omnem
voluntatem meam faciam. Qui dico ut congregarem captivitatem ab 11
Oriente, & adducerem publicè sicut avem velocissimam de terra longin-
qua filios Abraham dilecti mei : etiam locutus sum & etiam adducam il-
lud, præparabo illud, faciam quoque illud. Obedite verbo meo robusti 12
corde, qui longè estis à justitia. Propè est justitia mea, non elongabitur, & 13
salʼ mea non impedietur. Dabo enim in Sion salutẽ, in Israel laudẽ meã.

CAP. XLVII.

DEscende & sede super pulverem regnum congregationis Babyloniæ; 1
sede in terra absque solio inclyto regnũ Chaldæorum; quia non vocabunt
te ultrà tenerã & delicatã. Suscipe *infirmitatem*, & ingredere in servitutẽ, 2
revela gloriã regni tui. Contriti sunt principes tui, dispersi sunt populi ex-
ercitus tui, migraverunt sicut aquæ fluminis. Discooperiatur confusio tua, 3
& videatur quoque ignominia tua. Ultionẽ perfectã capiã ex te, & muta-
bo judiciũ tuum à filiis hominum. Redemptor nostER Deº exercituum, nomẽ 4
ejus, Sanctº Israel. Sede tacens, & ingredere in tenebras, regnum Chaldæo-
rum; quia non addent vocare te fortitudinẽ regnorum. Iratus sum contra 6
populum meum, prophanavi hæreditatem meam, & tradidi eos in manu
tua: non es impleta miserationibus sup eos: sup senem aggravâsti subjecti-
onẽ tuam nimis. Et dixisti: In æternum ero fortitudo regnorum : adhuc 7
non posuisti hæc super cor tuum, nec recordata es finis eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܗܘܢܝܢ ܕܡܫܩܠܝܢ ܕܗܒܐ ܡܢ ܟܝܣܐ ܘܡܬܩܠܝܢ ܟܣܦܐ ܒܡܙܢܐ ܡܫܟܪܝܢ ܨܪܦܐ ܘܣܓܕܝܢ ܠܗ ܘܡܨܠܝܢ ܠܗ
7 ܢܫܩܠܘܢܝܗܝ ܥܠ ܟܬܦܐ ܘܢܛܪܘܢܝܗܝ ܒܐܬܪܗ ܘܢܩܡ ܠܐ ܙܘܥ ܡܢ ܐܬܪܗ ܐܦ ܟܕ ܨܠܝ ܠܗ ܠܐ ܡܫܘܒ ܠܗ ܠܐ ܡܫܬܘܒ ܠܗ ܠܐ ܡܦܨܚ ܠܗ ܠܐ ܡܫܬܙܒ ܠܗ
8 ܐܙܟܪܘ ܗܢܐ ܘܬܬܚܙܩܘ ܐܙܠܘ ܠܒܐ ܕܥܒܪܝܢ ܐܙܠܘ ܠܒܐ ܕܥܒܪܝܢ ܐܬܬܚܙܩܘ ܗܢܐ ܐܬܬܚܙܩܘ ܗܢܐ ܐܬܬܚܙܩܘ ܗܢܐ ܐܬܬܚܙܩܘ ܗܢܐ
9 ܐܬܬܚܙܩܘ ܗܢܐ ܐܙܟܪܘ ܗܢܐ ܕܗܘܐ ܐܢܐ ܐܠܗ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܝ ܐܢܐ ܐܠܗ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܝ ܕܡܬܠܝ ܠܝ ܐܢܐ ܡܚܘܐ ܡܫܬܘܬܐ ܡܢ ܣܘܦܐ
10 ܕܥܠܡܐ ܘܥܕܡܐ ܕܠܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܐܢܐ ܡܐܡܪ ܥܠ ܣܘܦܗ ܘܥܠ ܕܠܐ ܐܬܥܒܕ ܠܗ ܐܢܐ ܡܩܝܡ ܥܒܕܝ ܘܟܠ ܨܒܝܢܝ ܐܥܒܕ
11 ܕܡܩܪܐ ܡܢ ܡܙܪܚܐ ܥܠ ܨܦܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܝ ܐܦ ܡܠܠܬ ܐܡܠܠ ܐܦ ܥܒܕܬ ܐܥܒܕ ܐܦ ܐܬܝ ܐܬܝ ܐܦ ܐܫܠܡ ܐܫܠܡ
12 ܠܒܝܬ ܐܢܫ ܕܠܒܐ ܕܪܚܩ ܡܢ ܨܕܩܐ ܐܢܐ ܩܪܝܒ ܨܕܩܝ ܠܐ ܢܪܚܩ ܘܦܪܩܢܝ ܠܐ ܢܡܛܐ ܠܝ ܦܪܩܢܐ ܕܨܗܝܘܢ ܠܝܫܪܝܠ ܬܫܒܚܬܝ
13 ܐܢܐ ܐܬܝ ܩܪܝܒ ܨܕܩܝ ܠܐ ܢܪܚܩ ܘܦܪܩܢܝ ܠܐ ܢܡܛܐ ܠܝ ܦܪܩܢܐ ܕܨܗܝܘܢ ܠܝܫܪܝܠ ܬܫܒܚܬܝ

1 ܫܪܝ ܘܬܬܒ ܥܦܪܐ ܒܬܘܠܬܐ ܕܒܪܬ ܒܒܠ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܟܘܪܣܝܐ ܠܒܪ ܡܠܟܐ ܠܐ ܢܬܩܪܝ ܠܟ ܥܕܢ ܘܪܟܝܟܬܐ ܠܐ ܢܬܩܪܝ ܠܟ
2 ܩܒܠ ܪܚܝܐ ܘܛܚܢ ܩܡܚ ܐܦ ܦܪܣ ܠܒܘܫܟ ܐܦ ܬܪܥ ܫܒܠܝܟ ܐܦ ܥܪ ܩܪܝܢܝܟ ܐܦ ܥܒܪ ܢܗܪܐ ܬܬܓܠܐ ܥܪܝܬܟ ܬܬܚܙܐ ܒܙܠܬܟ
3 ܐܦ ܐܬܝ ܐܬܝ ܐܦ ܐܫܠܡ ܐܫܠܡ ܠܟ ܐܢܐ ܡܬܩܢ ܠܟ ܘܠܐ ܐܫܬܘܐ ܠܟ ܐܢܫ ܕܡܬܩܪܐ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ
4 ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ
5 ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ
6 ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ
7 ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟ

His qui decepti prodigunt aurum è marsupiis
6 suis, aut argentum in bilance appendunt, tum
conflatore mercede conducto, deum con-
ficiunt, adorant eum, & precantur illum?
7 Deinde gestantes eum suis humeris, & cir-
cumagentes eum, demum collocant in loco
suo, ex quo loco surgere nequit: oravit etiam
illum, nec exaudit eos, nec eripit illos ex an-
8 gustiis eorum. Memineritis horum, & ani-
madvertite, mentéque perpendite O scele-
9 rati. Memineritis priorum quæ à seculo fa-
cta sunt, quòd ego sim Deus, & nullus præ-
tereà sit præter me Deus, nullúsque sit mihi par:
10 Quòd à principio indico postrema, & ea quæ
nondum facta sunt multò ante prædico, consi-
11 lium meum ratum facio, & omnem volunta-
tem meam perficio: Voco ab Oriente volu-
crem, & à terra remotissima virũ consilii mei:
ego loquor, & quidé adducã: formavi, & qui-
12 dem faciã. Audite me duri corde, remoti à ju-
13 stitia: In procinctu est ut veniat justitia mea,
& salus mea nequaquã *diu* morabitur; dabóque
in Sione salutem, & Israeli gloriam meam.

CAP. XLVII.

1 DEscende, ac sede super pulverem virgo
filia Babelis, sede humi filia Chaldæorum: non
enim adest solium: quia nequaquam vocabunt
2 te deinceps Tenerã ac delicatam. Accipe mo-
lam, mole farinam; retege velum tuum, tonde
3 canos tuos: Detege crura tua, & appareat ig-
nominia tua: *egomet* supplicii de te sumam,
4 nec finam quenquam in te irruere. Servato-
ris nostri nomen est Dominus potens, Sanctus
5 Israelis. Sede in stupore, ingredere in tene-
bras filia Chaldæorum; quia nequaquam vo-
cabunt te deinceps Fortissimam regnorum.
6 Iratus populo meo quòd polluissent hæredi-
tatem meam, tradideram eos in manus tuas:
tu verò nullã erga eos usa es clementiã, quin
7 super senes aggravâsti jugum tuum vehemen-
ter. Et dixisti, In perpetuum ero potentis-
sima: & hæc animo non perpendisti, neque
recordata es finis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 أبطروا ما صنعتم يا صالّون الّذين يخرجون الذهب من أوعيتهم ويعيّرون الفضة في الميزان
7 بالمثقال ويستأجرون صايغا صنعوا صنعة الأيدي وخرّوا له سجّدا ويحملونها على أكتافهم
ويمضون وإن وضعوه يقيم على مكانه ولا يتحرّك والّذي يصرخ إليه لا يسمعه ولا يخلّصه
8 من الأسواء اذكروا هذا وتهمّلوا وتوبوا يا صالّون ارجعوا بالقلب واذكروا الأولانيّات منذ
9 الدهر لأنّي أنا هو الله وليس غيري موجودا أيضا الخبر أوّلا بالأواخر قبل أن تكون وتكمل
10 معا وقلت كلّ رأيي يقوم وكلّما رويته أصنعه ادعوا من المشارق طايرا ومن أرض بعيدة
11 الّذين من أجلهم رويت تكلّمت وجلبت خلقته وصنعته وجلبته وسهّلت طريقه
الأصحاح الثالث والعشرون
12 البنوه في بابل وخرابها وما يصيبها
13 اسمعوني أيّها الصالّون القلب الّذين هم بعيدا من العدل قريب عدلي وحقّي والخلاص
الّذي من قبلي لست أوجن أعطيت في صهيون خلاصا لإسرائيل السرف
الفصل السابع والأربعون
1 انزلي اجلسي على الأرض ايّتها العذراء ابنة بابل اجلسي في الظلام يا ابنة الكلدانيّين
2 لأنّك لست منذ الآن تستريدي أن تدعي ناعمة ومنعمة خذي رحا واطحني دقيقا
3 انفي نقابك واكشفي سعرك واخلعي خفافك جوزي أنهارا ستكشف فضيحتك
4 تظهر تعييراتك آخذ منك الواجب لست أسلمك بعد للناس قال منجيك رب الجيوش اسمه
5 قدوس إسرائيل اجلسي ساهية ادخلي في الظلمة يا ابنة الكلدانيّين لست تدعين
6 بعد دوه الملك اغتنيت على شعبي نجست ميراثي وأنا دفعتهم في يدك وأنت لم
7 تعطيهم رحمة ثقلت نير الشيخ جدّا وقلت أكون رئيسة إلى الأبد ولم تعقلي هذا
في قلبك ولا ذكرت الأواخر

Videte quid agatis O errantes, qui profer-
6 *tis aurum è vasis vestris, & argentum*
statera & pondere æstimatis; tum aurifice mercede conducto componitis opificium manuale, eiq; procumbitis adorantes:
7 *tum humeris sublato abitis, & sicubi collocetis illud, manet in loco suo, nec movetur; & si quis clamet ad illud, nec audit, nec liberat eum ab adversitatibus.*
8 *Recordamini hujus, suspirate, & pœnitentiam agite O errantes: Ex animo reverti-*
9 *mini, & memento priorum quæ inde ab æterno facta sunt. Nam ego sum Deus, & nullus præter me reperitur ulterà; Qui novissima prænuntio antequam*
10 *fiant & impleantur pariter; & dixi, Omne consilium meum stabit, & quicquid libet, ago: Voco ab O ente volucrem, &*
11 *à regione longinqua eos de quibus cogitavi: locutus sum, & adduxi: ipsum creavi, feci & adduxi, & viam ejus complanavi.*

Textus vigesimus tertius.

Prophetia de Babele, ipsius destructione, & his quæ eventura sunt ei.

Audite me O errantes corde, qui procul
12 *abestis à justitia: Admovi justitiam me-*
13 *am & veritatem meam; & salutem à me futuram non retardabo: dedi in Sione salutem, Israeli magnificentiam.*

CAP. XLVII.

1 *DEscende, & sede humi O virgo filia Babelis, sede in tenebris O filia Chaldæorum; quia nequaquam perges imposterùm vocari Mollis ac delicata. Accipe*
2 *molam, & mole farinam, depone velum tuum, detege crines tuos, exue ocreas tuas, transi flumina. Detegetur tu-*
3 *do tua, apparebunt opprobria tua: Exigam à te pœnam debitam, non tradam te amplius hominibus, Inquit Servator tu-*
4 *us, Dominus exercituum, cujus nomen est Sanctus Israelis. Sede à sensibus alienata, ingredere in tenebras O filia Chaldæorum: nequaquam vocaberis im-*
5 *posterùm Robur regni. Excanduveram contra populum meum, prophanaveram hæreditatem meam, & ego tradideram eos*
6 *in manum tuam; tu verò non exhibuisti eis misericordiam, imò jugum senis præter modum aggravâsti. Et dixisti, Ero*
7 *domina in perpetuum: & non considerâsti hæc animo tuo, neque meministi postrema.*

ישעיה : מח

8 ועתה שמעי־זאת עדינה היושבת לבטח האמרה
בלבבה אני ואפסי עוד לא אשב אלמנה
9 ולא אדע שכול : והבאו־לך שתי־אלה
רגע ביום אחד שכול ואלמן בתמם
באו עליך בעצמת בשפך־ד בעצמת
חבריך : 10 ותבטחי ברעתך אמרת
אין ראני חכמתך ודעתך היא שובבתך
ותאמרי בלבבך אני ואפסי עוד : 11 ובא
עליך רעה לא תדעי שחרה ותפל עליך הוה לא
תוכלי כפרה ותבא עליך פתאם שאה לא תדעי:
12 עמדי־נא בחבריך וברב בשפך־ך
אולי תוכלי הועיל אולי
באשר יגעת מנעוריך : 13 נלאית ברב עצתיך
יעמדו־נא ויושיעך הברו שמים החזים בכוכבים
מודיעים לחדשים מאשר יבאו עליך : 14 הנה
היו כקש אש שרפתם לא־יצילו את
נפשם מיד להבה אין־נחלת לחמם
אור לשבת נגדו : 15 כן היו־לך אשר יגעת
סחריך מנעוריך איש לעברו תעו
אין מושיעך :

CAP. XLVIII. מח

8 שמעו־זאת בית־יעקב הנקראים בשם ישראל
ומימי יהודה יצאו הנשבעים בשם יהוה
ומזכירים אלהי ישראל לא באמת ולא בצדקה:
2 כי־מעיר הקדש נקראו ועל־אלהי ישראל
נסמכו יהוה צבאות שמו : 3 הראשנות מאז
הגדתי ומפי יצאו ואשמיעם פתאם עשיתי
4 ואבאנה : מדעתי כי קשה אתה וגיד ברזל
ערפך ומצחך נחושה :

Versio VULG. LAT.

8 Et nunc audi hæc delicata, & habitans confidenter, quæ dicis in corde tuo; Ego sum, & nō est præter me ampliùs: non sedebo vidua, & ignorabo sterilitatem. Venient tibi duo hæc subitò in die una, sterilitas & viduitas: universa venerunt super te, propter multitudinem maleficiorum tuorum, & propter duritiam incantatorum tuorum vehementem. Et fiduciam habuisti in malitia tua, & dixisti; Non est qui videat me: sapientia tua & scientia tua hæc decepit te. Et dixisti in corde tuo; Ego sum, & præter me non est altera. Veniet super te malum, & nescies ortum ejus: & irruet super te calamitas, quam non poteris expiare: veniet super te repentè miseria, quam nescies. Sta cum incantatoribus tuis, & cum multitudine maleficiorum tuorum, in quibus laborâsti ab adolescentia tua, si fortè quid prosit tibi, aut si possis fieri fortior. 13 Defecisti in multitudine consiliorum tuorum: stent, & salvent te augures cœli, qui contemplabantur sidera, & supputabant menses, ut ex eis annuntiarent ventura tibi. 14 Ecce facti sunt quasi stipula, ignis combussit eos: non liberabunt animam suam de manu flammæ: non sunt prunæ, quibus calefiant; nec focus, ut sedeant ad eum. 15 Sic facta sunt tibi in quibuscunque laboraveras: negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt: non est qui salvet te.

CAP. XLVIII.

1 Audite hæc dom⁹ Jacob, qui vocamini nomine Israel, & de aquis Juda exîstis, qui juratis in nomine Domini, & Dei Israel recordamini non in veritate, neque in justitia. 2 De civitate enim Sancta vocati sunt, & super Deum Israel constabiliti sunt: Dominus exercituum nomen ejus. 3 Priora ex tunc annuntiavi, & ex ore meo exierunt, & audita feci ea: repentè operatus sum, et venerunt. 4 Scivi enim quia durus es tu, et nervus ferreus cervix tua, et frons tua ærea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 Νῦν δὲ (δ) ἀκούσατε ταῦτα ἡ τρυφερά, ἡ κα-
θημένη, ἡ πεποιθῦῖα, ἡ λέγουσα ἐν (᾿) καρδίᾳ
αὐτῆς, Ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔτι ἑτέρα, ἡ κα-
θιῶ χήρα, οὐδὲ γνώσομαι ὀρφανίαν. Νῦν δὲ
ἥξει (ε) σοὶ τὰ δύο ταῦτα ἐξαίφνης ἐν
ἡμέρᾳ μιᾷ, ἀτεκνία καὶ χηρεία ἥξει ἐξαίφ-
νης σοὶ τὰ, ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου, ἐν τῇ ἐ-
9 νοῦσι τῶν ἐπαοιδῶν σου σφόδρα, τῇ ἐλπί-
δι τῆς πονηρίας σου· σὺ γὰρ εἶπας, Ἐγώ
εἰμι, καὶ οὐκ ἔτι ἑτέρα. γνῶθι, (ζ) ἡ σύνε-
σις τούτων ἔσται, καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ αἰσχύ-
νη. καὶ εἶπας τῇ καρδίᾳ σου, Ἐγώ εἰμι, καὶ
11 οὐκ ἔτι ἑτέρα. Καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ ἀπώλεια,
καὶ οὐ μὴ γνῷς· βοθυνῶ, καὶ ἐμπεσῇ εἰς αὐ-
τόν· καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ πατάσσω εία, καὶ οὐ μὴ
δυνῇ κοιμᾶσθαι· καὶ ἥξει ἐπὶ σὲ
(η) ἐξαπίνης ἀπώλεια, καὶ οὐ μὴ (θ) γνῶσι.
12 Στῆθι νῦν ὀν ταῖς ἐπαοιδαῖς σου, καὶ ὀν τῇ
πολλῇ φαρμακείᾳ σου, ἃ ἐμάνθανες ὀκ νε-
13 ότητός σου, εἰ δυνήσῃ ὠφελῆσαι. Κεκο-
πίακας ἐν ταῖς βουλαῖς σου· στήτωσαν (ι)
δὴ καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τῶ οὐρα-
νῶ, οἱ ὁρῶντες τοὺ ἀστέρας ἀναγγελλάτω-
14 σάν σοι, τί μέλλει ἐπὶ σὲ ἔρχεσθαι. Ἰδὲ
πάντες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ (᾿) κατακαυθή-
σονται, καὶ οὐ μὴ ἐξέλωνται τὴν ψυχὴν αὐ-
τῆς ὀκ φλογός· ὅτι ἔχει ἀνθρακας πυρός,
15 καθίσαι ἐπ᾿ αὐτοῦ, Οὗτοι ἔσονταί σοι βο-
ήθεια. ὀκοπίασας ἐν τῇ μεταβολῇ (κ) ὀκ
νεότητός, ἄνδρωπε· καὶ ἑαυτὸν ἐπλαν-
ήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔστι σωτηρία.

MS.A. (δ) ἄκουσον ταῦτα ἡ τρυφερά, (᾿) τῇ καρδίᾳ (ε) ἐξέφνης τὰ δύο ταῦτα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, χηρεία καὶ ἀτεκνία (ζ) ὅτι ἡ σύνεσις τέτων, καὶ ἡ πορνεία σου ἔσται σοὶ αἰσχύνη. (η) ἐξέφνης (θ) γνῷς. (ι) καὶ σωσάτωσάν (᾿) κατακαήσονται (κ) σου ὀκ

ΚΕΦ. μη'.

1 Ἀκούσατε ταῦτα οἶκος Ἰακώβ, οἱ κα-
λούμενοι (α) ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰσραήλ, (β) καὶ
ἐξ Ἰούδα ἐξελθόντες, οἱ ὀμνύοντες τῷ
ὀνόματι κυρίου θεὸν Ἰσραήλ, μεμνησκόμενοι
2 οὐ μὴ ἀληθείᾳ, οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης, Καὶ
ἐκ τῆς χόμεως τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς
ἁγίας, καὶ ἐπὶ τῷ θεῷ (γ) Ἰσραὴλ ἀνεπιστη-
ζόμενοι· Κύριος Σαβαὼθ ὄνομα αὐτῷ.
3 Τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα, καὶ ὀκ τῶ σό-
ματός μου ἐξῆλθε, καὶ (δ) ἀκουσθὶ ἐγένε-
4 το· ἐξάπινα ἐποίησα, καὶ ἐπῆλθεν. Γι-
νώσκω (ε) ὅτι σκληρὸς εἶ, καὶ νεῦρον σι-
δηρῶν ὁ τράχηλός σου, καὶ τὸ μέτωπόν
σου χαλκῶν.

MS.A. (α) τῷ ὀνόματι (β) καὶ οἱ (γ) τῶ Ἰσραὴλ (δ) ἀκουσὰ (ε) ἐγὼ ὅτι

Nunc autem audi hæc, delicata; 8
quæ sedes, quæ confidîs, quæ
dicis in corde tuo; Ego sum, &
non est altera: non sedebo vidua,
neque cognoscam orbitatem. Nunc 9
autem venient super te duo hæc
subitò in die una: orbitas, &
viduitas venient repentè super
te, in maleficio tuo, in fortitudi-
ne incantatorum tuorum valdè,
(e) Spe malitiæ tuæ. Tu enim di- 10
xisti; Ego sum, & non est altera.
Scito: (f) intelligentia bono-
rum erit, & fornicatio tua tibi
confusio. Et dixisti corde tuo; 11
Ego sum, & non est altera. Et
veniet super te perditio, & ne-
scies: fovea, & incides in e-
am. Et veniet super te miseria;
& non poteris mundâ fieri: &
veniet super te subitò perditio, &
nescies. Sta nunc in incantatoribus 12
tuis, & in multo maleficio
tuo, quæ discibas ad adolescentia
tua: si poterit adjuvari. Labo- 13
râsti in consiliis tuis: stent nunc,
& salvam te faciant astrologi
cœli: qui contemplantur stellas,
annuntient tibi, quid venturum
sit super te. Ecce omnes quasi 14
phrygana in igne combuentur: &
non eruent animam suam de flam-
ma: quia habes carbones ignis;
(g) sede super eos: Hi erunt tibi 15
adjutorium. Laborâsti in com-
mutatione ab adolescentia: ho-
mo in semetipso erravit; tibi au-
tem non erit salus.

CAP. XLVIII.

Audite hæc domus Jacob, qui 1
vocati estis in nomine Israel, &
de (a) Juda existîs, qui jurati-
in nomine Domini Dei Israel,
commemorantes non cū veritate,
neq; cum justitia. Et inherentes 2
nomini civitatis Sanctæ, & super
Deum Israel innitentes. Domi-
nus Sabaoth nomen ei. Priora ad- 3
huc annuntiavi, & de ore meo e-
gressa sunt, & auditum factum
est. Subitò feci: & advenerunt.
Scio, quia durus es, & nervus 4
ferreus collum tuum, & frons
tua ænea.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וכען שמעי דא מסנקתא דיתבא לרחצן דאמרא בלבה אנא ולית בר מני עוד לא אתיב
9 ארמלו ולא אתרע חכלו : ייתין ליך תרתין אלין זמן ביומא חד חכל וארמלו כדשלמן
10 ייתון עליך בסניאות חרשך בתקוף קסמך לחדא : ואתרחיצת בבישתיך אמרת לית
11 דחזי לי חוכמתיך ומדעתיך היא קלקלתיך ואמרת בלבביך אנא ולית בר מני עוד : ותיתי
עליך בישתא לא תדעין למבעי עלה ותפול עליך עקא לא תכלין לאעדיותה ותיתי עליך
12 בחביך אתרגושא לא תדעין : קומי כען בקסומיך ובסניות חרשיך דהוית מתעסקא
13 בהון מן נעורתיך מאים תכלין להנאה מאים תכלין למתקף : לאית בסניאות מלכך
יקומון כען ויפרקונך דמסכן למזל שמיא ודחזין ומנאי מטען ליך
14 למימר כן עתיד למיתי עליך ודת בירה : הא הוו חלשין כקשא עממיא דתקפין כאשתא
שזיאונון לא ישבון ית נפשהון מיד קטלין לית שאר ומשויב אף לא אתר לאשתוכא
15 ביה : כן הוו ביך עובדי שקריך דהוית מתעסקא בהון מן נעורתיך שלטוני תוקפיך גבר
לקביל אפוהי גלו לית דפריק ליך :

מח

1 שמעו דא בית יעקב דמתקרין בשמא דישראל ומזרעית יהודה נפקו דמזר להון קים
2 בשמא דיי אלהא דישראל לא יפסק דברנהון ולא קים מחיה בקשוט ובזכו : ארי
3 בקרתא דקודשא חזלקהון ועל אלהא דישראל רחיצנהון ייי צבאות שמו : קדמיתא
4 מבכן חזיתי ומפומי נפקא ומסרתינון בתרתי עבדתינון ואתאה : גלי קדמי דאתי סרבן
וקשי כברזלא קדלך ובית שינך חסין כנחשא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et nunc audi hoc delicata quæ habitas confidenter, dicens in corde suo: Ego 8
sum, & non est præter me amplius: non sedebo vidua, nec sciam orbatio-
nem. Et venient tibi duo hæc subitò in die uno, orbatio & viduitas; cùm 9
fuerint perfectæ, venient super te, in multitudine maleficiorum tuorum, &
in fortitudine incantationū tuarū vehementer. Et confisa es in malitia tua: 10
dixisti, Non est qui videat me: sapientia tua & scientia tua ipsa *pervertit*
te. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, & præter me non est amplius. Et ve- 11
niet super te malum, & nescies deprecari super ipsum: & cadet super te
tribulatio, & non poteris auferre eam: & veniet super te repentè tumultus
quem nescis. Sta nunc cum divinationibus tuis, & in multitudine malefi- 12
ciorū tuorū, in quibus laborâsti ab infantia tua: si fortè poteris prodesse,
aut si fortè poteris confortari. Laborâsti in multitudine consiliorum 13
tuorum: stent nunc & salvent te qui contemplantur sydera cœli, & vident
in stellis: qui tempora scire faciunt, seducunt te dicentes: Sic venturum
est tibi per singulos menses. Ecce facti sunt infirmi quasi stipula, populi 14
qui erant fortes quasi ignis: *consumpserunt* eos, & non liberabunt animam
suam de manu occidentium: nec erit residuum, nec qui evadat, nec erit eis
locus in quo liberentur. Sic fuerunt in te operantes iniquitates tuas, in 15
quibus laborâsti ab infantia tua; principes fortitudinis tuæ; unusquisque
migravit contra faciem suam; non est qui salvet te.

CAP. XLVIII.

Audite hoc domⁿ Jacob, qui vocamini in nomine Israel, & de cognatione 1
Juda existis, quibus initum est pactum in nomine Dñi Dei Israel, non cessa-
bit memoria eorum: an non stat verbum ejus in veritate & justitia? Quo- 2
niam in civitate sancta est pars eorum, & in Deo Israel confidentia eorum.
Dominus exercituum nomen ejus. Quæ prima fuerunt, ex tunc annuntiavi, 3
& de verbo meo exierunt, & *tradidi* ea: repentè feci ea, & evenerunt.
Manifestum est coram me quòd rebellis sis, & durum sicut ferrum collum 4
suum, & frons tua fortis sicut æs.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 Nunc audi hæc O voluptaria, quæ tranquillè sedes, & in corde tuo dicis, Ego sum, & nulla præter me; non sedebo vidua, neque experiar orbitatem: 9 Evenient tibi ambo hæc flagella, eodem die: orbitas & viduitas ex improviso evenient tibi, nil prohibente multitudine veneficorum tuorum, neque multitudine magorum tuorum. 10 Quia confisa es malitiæ tuæ, & dixisti; Non est qui me videat, sapientia & scientia tua ipsa te decepit, & dixisti in corde tuo; Ego sum, & nulla præter me: 11 Superveniet tibi malum in matutino, te ignorante; occupabit te terror quem non poteris amovere, & veniet super te repentè perturbatio, te non præsentiente. 12 Sta jam cum magis tuis, & veneficiis tuis multis in quibus desudâsti à puerilia tua; fortè proficere posses, fortè vires acquireres. 13 Defatigata es multitudine cogitationum tuarum: stent, salvéntque te Chaldæi contemplatores cœli & siderum, & nota faciant tibi intra mensem quæ eventura sunt tibi. 14 Ecce facti sunt tanquam stipulæ quas combussit ignis, nec eripient se ipsos è manu flammæ: nullos habebit carbones ignis eorum, neque fulgorem cujus ex adverso sedere quis *possit*. 15 Tales facti sunt tibi mercatores tui quibuscum laborâsti à puerilia tua: unusquisque suam partem versùs aberravit, nec adfuit qui te liberaret.

CAP. XLVIII.

1 Audite hæc filii familiâs Jacobi, qui vocant se de nomine Israelis, & ex aqua Judæ prodierunt; qui jurant per nomen Domini, & Dei Israelis mentionem faciunt mendaciter & injustè. 2 Nam à civitate sanctâ se vocant, & Deo Israelis innituntur, cujus nomen est Dominus potens. 3 Priora quæ inde ab initio *facta* fuerant, indicavi, prodierunt ex ore meo, eaque narravi vobis, quæ repentè sum effecturus, & eventura sunt. 4 Noveram te durum esse, cervicem tuam nervum ferreum, & frontem tuam æneam:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 Nunc itaque audi hæc O delicata, quæ sedes tuta, & dicis in corde tuo, Ego, ego sum, & nulla alia reperitur: non sedebo vidua, neque orbitatem experiar. 9 At jam evenient tibi duo ista repentè in uno die; viduitas & defectus filiorum evenient tibi repente cum fortitudine tua, cum magia astrologorum tuorum plurima, cum fiducia quam habes in malitia tua. 10 Quia tu dixisti, Ego, ego sum, nec alia reperitur; noveria quod istorum prudentia & scortatio tua erunt tibi pudori. Dixisti in corde tuo, Ego, ego sum, & alia non reperitur; 11 Ideo superveniet tibi exitium cujus præsentiam ignorabis, & incides in illud: venietque super te calamitas, & non poteris esse munda; denique veniet super te exitium repentinum te insciâ. 12 Sta jam cum incantationibus & magiis tuis multis, quas exerces inde à pueritia tua, si fortè proficere possis. Laborâsti in cogitationibus tuis; surgant 13 & liberent te qui futura præsagiunt ex astris cœlestibus: qui stellas contemplantur, prædicant tibi quæ tibi sunt eventura. 14 Ecce omnes tanquam stipula igne combuentur, & non extrahent seipsos è flamma: hi erunt tibi scintillæ ignis in quibus sedeas: hi essent tibi auxilio? 15 Laborâsti in negotiationibus tuis à pueritia tua; at quisque seorsum aberravit, nec fuit tibi salus.

CAP. XLVIII.

Prophetia de filiis Israel, & reductione captivitatis eorum. Item sermo objurgatorius propter perpetratas ab eis actiones iniquas.

1 Audite hoc O domus Jacobi, qui nomen sumitis ab Israele, & qui originem ducitis à Juda, qui juratis per nomen Domini Dei Israelis, memoriâ tamen neque veritatem neque justitiam recolitis: 2 Quanvis mente agitetis & teneatis nomen urbis sanctæ, & in Deo Israelis vires collocetis, cujus nomen est Dominus exercituum. 3 Priora quoque indicavi, ex ore meo prodierunt, & facta sunt publica: ea feci repentè, & evenerunt. 4 Equidem scio te durum esse, cervicem tuam nervum ferreum, & frontem tuam æneam:

ישעיה : מח

fortè ne , te feci audire veniret antequam ,*tunc ex* tibi annuntiavi Et
5 וָאַגִּיד לְךָ מִאָז בְּטֶרֶם תָּבוֹא הִשְׁמַעְתִּיךָ פֶּן־
.ea præcepit meū conflatile &,meū sculptile & ,ea fecit *meus Dolor* : diceres
תֹּאמַר עֲצָבִי עָשָׂם וּפְסִלִי וְנִסְכִּי צִוָּם :
? annuntiabitis nonne vos & ,hoc totum vide , Audisti
6 שָׁמַעְתָּ חֲזֵה כֻלָּהּ וְאַתֶּם הֲלוֹא תַגִּידוּ
.ea scivisti non & ,conservata & ,*nunc* ex nova te feci audire
הִשְׁמַעְתִּיךָ חֲדָשׁוֹת מֵעַתָּה וּנְצֻרוֹת וְלֹא יְדַעְתֶּם :
: ea audisti non & ,diem ante & ,*tunc* ex non & ,conservata Nunc
7 עַתָּה נִבְרְאוּ וְלֹא מֵאָז וְלִפְנֵי־יוֹם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
etiam , audisti non Etiam .ea cognovi Ecce , dicares fortè ne
פֶּן־תֹּאמַר הִנֵּה יְדַעְתִּין : גַּם לֹא שְׁמַעְתָּ גַּם
8 novi nam : tua auris aperta fuit non *tunc* ex etiam ,cognovisti non
לֹא יָדַעְתָּ גַּם מֵאָז לֹא־פְתֻחָה אָזְנֶךָ כִּי יָדַעְתִּי
.*tibi* es vocatus utero ab prævaricator & , prævaricaberis prævaricando
בָּגוֹד תִּבְגֹּוד וּפֶשַׁע מִבֶּטֶן קֹרָא לָךְ :
.*frenum injiciam mea laude* & ,meū furorem prolongabo meū nomen Propter
9 לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם־
: *argento in* non & , te purgavi Ecce .te *faciendum* non *ad* : tibi
לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ : הִנֵּה צְרַפְתִּיךָ וְלֹא בְכֶסֶף
, faciam me propter ,me Propter .afflictionis camino in te elegi
10 בְּחַרְתִּיךָ בְּכוּר עֹנִי : לְמַעָנִי לְמַעָנִי אֶעֱשֶׂה
Audi .dabo non alteri meā gloriam & ? *prophanabitur quomodo* nam
11 כִּי־אֵיךְ יֵחֵל וְכֹבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן : שְׁמַע
, primus ego ipse ego : *mem* vocatus Israel & , Jahacob me *ad*
אֵלַי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מִקְרָאִי אֲנִי הוּא אֲנִי רִאשׁוֹן
, terram fundavit mea manus Etiam .novissimus ego etiam
12 אַף אֲנִי אַחֲרוֹן : אַף־יָדִי יָסְדָה־אֶרֶץ
.simul stabunt ,eos *ad ego vocans* : cœlos est mēsa *palmo* mea dextera &
וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קֹרֵא אֲנִי אֵלֵיהֶם יַעַמְדוּ יָחְדוּ :
? ista annuntiavit eos inter quis ,audite & ,*vos* omnes vos Congregate
13 הִקָּבְצוּ כֻלָּכֶם וּשְׁמָעוּ מִי בָהֶם הִגִּיד אֵת אֵלֶּה
ej' brachiū & , Babel in ej' voluntatē faciet ,eū dilexit DOMINUS
יְהוָה אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ בְּבָבֶל וּזְרֹעוֹ
.eum adduxi : eū vocavi etiam ,sum locutus ego Ego .Chaldim
14 כַּשְׂדִּים : אֲנִי אֲנִי דִּבַּרְתִּי אַף קְרָאתִיו הֱבִאֹתִיו
non , hoc audite ,me ad Appropinquate .ejus via prosperabitur &
וְהִצְלִיחַ דַּרְכּוֹ : קְרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ זֹאת לֹא
nunc & : *ego* ibi , *illud esse* tempore à,sum locut' abscōdito in *capite* à
מֵרֹאשׁ בַּסָּתֶר דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הִיוֹתָהּ שָׁם אֲנִי וְעַתָּה
dixit Sic .ejus spiritus & ,me misit *Dominus* Dominus
אֲדֹנָי יְהוָה שְׁלָחָנִי וְרוּחוֹ : כֹּה אָמַר
tuus Deus Dominus Ego : Israel Sanctus tuus redemptor Dominus
יְהוָה גֹּאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
Utinam ,ambulabis via in te ambulare faciens,*proficiendum ad* ,te docens
מַלְּמֵדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ : לוּ
18 tua justitia & ; tua pax flumē sicut fuisset & :mea mandata ad attendisses
הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתָי יְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וּצְדָקָתְךָ
germina & , tuum semen arena veluti fuisset Et .*maris* fluctus sicut
19 כַּגַּלֵּי הַיָּם : וַיְהִי כַחוֹל זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶי
deleretur non & ,excideretur non : ejus *viscera* sicut ,*tuorum visceribus*
מֵעָיו כַּמְעוּתָיו לֹא יִכָּרֵת וְלֹא יִשְׁמַד
, Chaldim à fugite , Babel de Egredimini *meis faciebus* à ej' nomen
שְׁמוֹ מִלְּפָנָי : צְאוּ מִבָּבֶל בִּרְחוּ מִכַּשְׂדִּים
extremā ad usque illud efferte,hoc facite audite,annuntiate *præconii* voce in
בְּקוֹל רִנָּה הַגִּידוּ הַשְׁמִיעוּ זֹאת הוֹצִיאוּהָ עַד־קְצֵה
.Jahacob suū servum Dominus Redemit , dicite : terræ
הָאָרֶץ אִמְרוּ גָּאַל יְהוָה עַבְדּוֹ יַעֲקֹב :

Versio VULG. LAT.

5 Prædixi tibi ex tunc: antequā
venirent indicavi tibi, ne for-
tè diceres; Idola mea fece-
runt hæc, & sculptilia mea &
conflatilia mandaverunt ista.
6 Quæ audisti, vide omnia: vos
autem num annuntiâstis? Au-
dita feci tibi nova ex tunc, &
conservata sunt quæ nescis:
7 Nunc creata sunt, & non ex
tunc: & ante diem, & non
audisti ea, ne fortè dicas;
8 Ecce ego cognovi ea. Neque
audisti, neque cognovisti, ne-
que ex tunc aperta est auris
tua: scio enim quia prævari-
cans prævaricaberis, & trans-
gressorem ex utero vocavi te.
9 Propter nomen meum longè
faciam furorem meū: & laude
meâ infrænabo te, ne intereas.
10 Ecce excoxi te, sed non quasi
argentum, elegi te in camino
11 paupertatis. Propter me, pro-
pter me faciam, ut non blas-
phemer: & gloriam meam al-
teri non dabo. Audi me Ja-
cob, & Israel quem ego vo-
12 co: ego ipse, ego primus,
et ego novissimus. Manus
quoque mea fundavit terram,
& dextera mea mensa est cœ-
los: ego vocabo eos, & stabunt
13 simul. Congregamini omnes
vos, & audite; quis de eis
annuntiavit hæc? Dñs dilexit
eum, faciet voluntatem suam
in Babylone, & brachiū suū in
14 Chaldæis. Ego ego locut' sū,
& vocavi eū: adduxi eū, &
16 directa est via ejus. Accedite
ad me, & audite hoc: non à
principio in abscondito locu-
tus sum: ex tempore ante-
quàm fieret, ibi eram: & nunc
Dñs Deus misit me, & spiritus
17 ejus. Hæc dicit Dñs redem-
ptor tuus Sanctus Israel; Ego
Dñs Deus tu' docens te utilia,
gubernans te in via, quâ am-
18 bulas. Utinam attendisses man-
data mea: facta fuisset sicut
19 flumen pax tua, & justitia
tua sicut gurgites maris. Et
fuisset quasi arena semen tuū,
& stirps uteri tui ut lapilli ej':
non interisset, & non fuisset
attritum nomen ejus à facie
20 mea. Egredimini de Babylone,
fugite à Chaldæis, in voce
exultationis annuntiate: audi-
tum facite hoc, et efferte illud
usque ad extrema terræ. Dicite,
Redemit Dominus servum
suum Jacob.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Καὶ ἀνήγγειλά σοι (ζ) πάλαι ἃ θεὶν ἐλθεῖν
δὲ (ζ) ἀκουσόν σοι ἐποίησα, (η) μὴ ποτε
εἴπῃς, Ὅτι τὰ εἴδωλά μοι ἐποίησε, ἢ ἐπ-
6 ῃς, Ὅτι τὰ γλυπτά ἢ τὰ χωνευτὰ ἐνετό-
λατό μοι. Ἠκούσατε πάντα, καὶ ὑμεῖς οὐκ
ἴδητε (θ) ἀλλὰ ἀκουστὰ σοι ἐποίησα τὰ κα-
7 τὰ ἀπὸ τοῦ νῦν, ἃ μέλλει γίνεσθαι. Καὶ οὐκ
εἴπας, Νῦν γίνεται, καὶ ἐ πάλαι, καὶ ἐ προ-
τέρας ἡμέρας ἤκουσας αὐτά. μὴ εἴπῃς,
8 (ι) Καὶ γινώσκω αὐτά. Οὔτε ἤκουσας, ὅτε
ἠπίστω, ὅτε ἀπ' ἀρχῆς (κ) ἠνοίξά σου τὰ
ὦτα· ἔγνων γὰρ, ὅτι ἀδικῶν ἀδικήσεις, καὶ
9 ἀπορμῷ ὅτι ὀν κοιλίας κληθήσῃ. Ἕνεκεν
τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος δείξω σοι τὸν θυμόν μου,
καὶ τὰ ἔνδοξά μου ἐπάξω (λ) δὲ σοι, ἵνα μὴ
ἐξολοθρεύσω σε. Ἰδοὺ πεφωκά σε, (ᾳ) οὐχ
ἕνεκεν ἀργυρίου· ἐξελαμψω δὲ σε ὀν κρυ-
10 νου πρόκειμαι. Ἕνεκεν ἐμοῦ ποιήσω σοι, ὅτι
τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβλάπται, καὶ τὴν δόξαν μου
11 ἑτέρῳ οὐ δώσω. Ἀκουέ μου Ἰακὼβ, καὶ Ἰσ-
ραὴλ ὃν ἐγὼ καλῶ· ἐγώ εἰμι πρῶτος, καὶ
12 ἐγώ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἡ χείρ μου ἐ-
θεμελίωσε τὴν γῆν, καὶ ἡ δεξιά μου ἐσφέ-
ωσε τὸν οὐρανόν. καλέσω αὐτὸς, καὶ σταθήσονται
ἅμα, Καὶ συναχθήσονται πάντες, καὶ ἀκού-
σωσι. τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα; ἀγα-
πῶν σε ἐποίησα (μ) τὸ θέλημά σου ἐπὶ
15 Βαβυλῶνα, τὸ βραχὺ σώματα Χαλδαίων. Ἐ-
γὼ ἐλάλησα, ἐγὼ ὠκάλεσα, ἤγαγον αὐτὸν,
16 καὶ (ν) εὐόδωσε ἡ ὁδὸν αὐτοῦ. Προσάγετε
πρὸς μὲ, καὶ ἀκούσατε ταῦτα. οὐκ ἀπ' ἀρχῆς
ὀν κρυφῇ (ν) λελάλησα· ἡνίκα ἐγένετο,
ἐκεῖ ἤμην, καὶ νῦν (ξ) κύριος κύριος ἀπέ-
17 στειλέ με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. (ο) Οὕτω λέ-
γει κύριος, ὁ ῥυσάμενός σε, (π) ἅγιος Ἰσ-
ραὴλ, Ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου, δίδασκά σοι
τοῦ εὑρεῖν σε τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσῃ ὀν αὐτῇ.
18 Καὶ εἰ ἤκουσας τῶν ἐντολῶν μου, ἐγένετο
ἂν ὡσεὶ ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου, καὶ ἡ δικαιο-
19 σύνη σου ὡς κῦμα θαλάσσης. Καὶ ἐγένετο
ἂν (ρ) ὡς ἡ ἄμμος τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ
ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς.
οὐδὲ νῦν ἐ μὴ (σ) ἐξολοθρευθῇς, οὐδὲ ἀπο-
20 λεῖ τὸ ὄνομά σου (ᾳ) ἐνώπιόν μου. Ἐξέλθετε
ὀν Βαβυλῶνος φεύγων ἀπὸ τῶν Χαλδαίων,
φωνὴν εὐφροσύνης ἀναγγείλατε, καὶ ἀκουσὸν
ηθέσθω τοῦτο, ἀναγγείλατε ἕως ἐσχάτου τῆς
γῆς· λέγετε, (τ) Ἐρρύσατο κύριος (υ) τὸν
δοῦλον αὐτοῦ Ἰακώβ·

Et annuntiavi tibi (b) olim, quæ, 5
antequàm venirent super te. Au-
ditum tibi feci: ne fortè dice-
res, Quia idola mihi fecerunt: & ⁊c
dicas, Quia sculptilia & confla-
tilia mandaverunt mihi. Audi- 6
stis omnia, & vos non cognovi-
stis. Sed auditæ tibi feci nova à
nunc, quæ futura sunt. Et non 7
dixisti; Nunc fiunt, & non olim,
& non prioribus diebus audisti
ea. Ne dicas, Etiam novi ea.
Neque nōsti, neque scisti: neque 8
à principio aperti aures tuæ. Scio
enim quoniam prævaricans præ-
varicaberis, & iniquus adhuc ex
utero vocaberis. Propter nomen 9
meum ostendam tibi furorem
meum, & gloriosa mea inferam super
te; ut non te interficiam. Ec- 10
ce vendidi te non propter argen-
tum: ecce autem te de fornace
paupertatis. Propter me faciam 11
(c) tibi: quia nomen meum pol-
luitur: & gloriam meam alteri
non dabo. Audi me Jacob, & 12
Israel, quem ego voco. Ego sum
primus, & ego sum in sempiter-
num: Et manus mea fundavit 13
terram: & dextera mea firma-
vit cœlum. Vocabo eos, & sta-
bunt simul, Et congregabuntur 14
omnes, & audient. (d) Quis eis
nunciavit hæc? Diligens te feci
voluntatem tuam super Babylo-
nem; ut auferrem semen Chalde-
orum. Ego loquutus sum, ego vo- 15
cavi: adduxi eum, & prospe-
ram feci viam ejus. Accedite ad 16
me; & audite hæc. (e) Non à
principio in absconditio loquutus
sum: quando fiebat, ibi eram:
& nunc Dominus Dominus misit
me, & spiritus ejus. Sic dicit Do- 17
minus, qui eruit te, Sanctus Is-
rael; Ego sum Deus tuus:
docuisti ut invenires viam, in qua
ambulabis in ea. Quod si audi- 18
sses mandata mea; facta esset sic-
ut flumen pax tua, & justitia
tua, sicut gurges maris. Et fuis- 19
set sicut arena, semen tuum;
& fœtus uteri tui, quasi pulvis terræ.
Neque nunc exterminaberis, neq;
peribit nomen tuum coram me. E- 20
gredere de Babylone, fugiens à
Chaldæis: vocem lætitiæ annuntia-
te: & auditum fiat hoc: an-
nuntiate usque ad extremum terræ:
dicite, Liberavit Dominus
servum suum Jacob:

MS.A. (ζ) τὰ πάλαι θεὶν (η) μὴ εἴπῃς, Ὅτι τὰ εἴδωλά μοι ἐποίησαν, καὶ μὴ εἴπῃς, Τὰ(θ) ἀλλὰ ᾳ(ι) Οτι ναὶ (κ) ἤνοιξα τὰ ὦτά σου· (λ) δὲ σοι, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσω σε. (ᾳ) ἰδὲ (μ) ταῦτα δὲ Βαβυλῶνα, τὸ θέλημά σου τῶ ἄρας (ν) ἐλάλησα, ὅδ' ἐν τόπῳ γῆς σκοτινῶ· ἡνίκα. (ξ) κύριος ἀπέσταλκέν (ο) Οὕτως (π) ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, Δίδασκά σοι (ρ) ὡσεὶ ἄμμος (σ) ἐξολοθραθῇς, (τ) ὀνόματόν μυ (υ) Ἐρύσατο τὸν λαὸν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וְחַוֵּיתִי לָךְ מִבְּכַן עַד לָא יְתִין בְּסַרְתָּךְ דְּלָמָא תֵּימַר דְּחַלְתִּי עֲבַדְתִּנּוּן וְצַלְמֵי וּמַהְכֵּי
6 אִתְכְּנוּן : שְׁמַעְתָּ הָא אִתְגְּלֵיאַת לְכָל עַמָּא מַה דְּאִתְגְּלֵיאַת לְכוֹן וְאַתּוּן הָלָא תְחַוּוּן
7 בְּסַרְתָּךְ חַדְתָּן מִכְּעַן וְנִטְיָרָן וְלָא יְדַעְתּוּנוּן : כְּעַן אִתְבְּרִיאוּ וְלָא מִבְּכַן יוֹם מִיתֵיהוֹן
8 וְלָא בְסַרְתָּנוּן דְּלָמָא תֵּימַר הָא יְדַעְתָּנוּן : אַף לָא שְׁמַעְתָּ לְמֵלֵי נְבִיָּא אַף לָא קַבִּילְתָּא
9 אוּלְפָן אוֹרַיְתָא אַף לְפַרְנְמֵי בְרִכָן וּלְטָיָן קִימֵי דְאַקְמִית עִמְּכוֹן בְּחוּרֵב לָא אַרְכִּנְתָּא
10 אוּרְנָךְ לְקַבְּלָא אַרְעֵי גְלֵי קְדָמֵי דְשִׁקְרָא תְּשַׁקַּר וּמְרוּד מִטְעָיָן יְתְקְרֵי לָךְ : בְּדִיל שְׁמִי אַרְחִיק
10 רוּגְזִי וְתוּשְׁבַּחְתִּי אֶקְיָם לָךְ בְּדִיל דְּלָא לְשֵׁצָיוּתָךְ : הָא צְרַפְתָּךְ וְלָא בְכֶסֶף בְּחַרְתָּךְ בְּדַחוּק
11 מַסְכֵּינוּ : בְּדִיל שְׁמִי בְּדִיל מֵימְרִי אֶעֱבִיד דְּלָא יִתְחַל יְקָרִי דְאִתְגְּלֵיתִי עֲלֵיכוֹן לְעַם אוֹחְרָן
12 לָא אִתֵּן : קַבִּילוּ לְמֵימְרִי דְבֵית יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מִמְּפַנֵּי אֲנָא הוּא אֲנָא הוּא דְמֵלְקַדְמִין אַף
13 עַלְמֵי עָלְמַיָּא דִילִי אֲנָן וּבַר מִנִּי לֵית אֱלָהָא : אַף בְּמֵימְרִי שַׁבְּלִית אַרְעָא וּבִגְבוּרָתִי
14 חֵילִית שְׁמַיָּא קָרֵית אֲנָא לְהוֹן קָמוּ כַחֲדָא : אִתְכַּנְשׁוּ כּוּלְכוֹן וְשִׁמְעוּ מַן בְּהוֹן חַוֵּי יָת אִלֵּין
15 יְיָ דְּרַחֵים לַהּ לְיִשְׂרָאֵל יַעֲבֵיד רְעוּתֵיהּ בְּבָבֶל וְתִקְוֹף דְּרָע גְּבוּרְתֵּיהּ יְגַלֵּי בְּכַסְדָּאֵי : אֲנָא
16 בְּמֵימְרִי גְּזַרִית קָיֵם עִם אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן אַף רְבִיתֵיהּ אַעְלֵיתֵיהּ לְאַרְעָא בֵּית שַׁכְנָתִי וְאַצְלַח
17 יָת אָרְחֵיהּ : אִתְקְרִבוּ לְמֵימְרִי שְׁמַעוּ דְּאַלְּמָן אוּלָא בְּסַתְרָא מְלֵלִית מִעֵדָן דְּאִתְחַבַּרְשׁוּ
18 עִמְּמַיָּא מִדְּחַלְתִּי תַּסְגֵּן אַבּוּכוֹן קְרֵבְתֵּיהּ לְמִלְּחֵנִי אֲמַר נְבִיָּא וּכְעַן יְיָ אֱלָהִים
19 שַׁלְּחֵנִי וּמֵימְרֵיהּ : כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ פְּרִיקְךָ קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ מַלֵּיף לָךְ לְהַנָּאָה
20 מְחַוֵּי לָךְ בְּאוֹרַח דְּתֵהֲךְ : אוּלְוַי אִצְיַתְּתָא לְפִקּוּדַי וַהֲוָי פּוּן כְּשַׁפְּעָא נַהַר פְּרַת שְׁלָמָךְ וּזְכוּתָךְ
21 כְּגַלֵּי יַמָּא : וַהֲוָן פּוּן סַגִּין כְּחָלָא דְיַמָּא בְּנָךְ וּבְנֵי בְנָךְ כְּפַרְוָדוּהִי לָא יְפַסּוּק וְלָא יִשְׁתֵּצֵי
22 שְׁמֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל מִן קֳדָמַי לְעָלַם : פּוּקוּ מִבָּבֶל עֲרוּקוּ מִכַּסְדָּאֵי אַרְעָא כְּסַדְּאֵי בְּקָל הוֹדְיָתָא
חַוּוּ וּבְסַרוּ דָא אַפְקוּהָא עַד סִיפֵי אַרְעָא אֲמַרוּ פְּרַק יְיָ עַבְדּוֹהִי בֵּית יַעֲקֹב :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Annuntiavi enim tibi ex tunc: antequàm veniant, indicavi tibi: ne fortè 5
dicas; Idolū meū fecit illa, & simulacrū meū, et conflatile meū firmavit
ea. Nunquid audisti utrùm revelātū sit omni populo id ⁊c revelatū est vo- 6
bis? & vos nonne annuntiabitis? nunntiavi tibi nova deinceps; & conser-
vata, quæ nescis. Nunc creata sunt, & non ex tunc, & ante diē adventus eo- 7
rum non annuntiavi ea, ne fortè dicas: Ecce ego cognovi ea. Nec enim au- 8
disti verba prophetarū, nec suscepisti doctrinā Legis, nec inclinâsti aurē tuā
ut susciperes verba benedictionū et maledictionū pacti mei ⁊c statui vobiscū
in Horeb: quia manifestū est corā me ⁊c prævaricans prævaricaberis, &
transgressor ex utero vocaberis. Propter nomen meū, longè faciam furorē 9
meū; & propter laudē meā sustentabo te, ut non cōsumā te. Ecce conflavi te, 10
et non in argento; probavi te in angustia paupertatis. Propter nomē meū, & 11
propter Verbū meū facīa ut non violetur: & gloriā meā, quā revelavi vobis,
populo alterī non dabo. Obedite verbo meo dom' Jacob, & Israel invitat' 12
meus: ego ipse, ego ipse qui sum ab initio; etiam secula seculorū mea sunt,
& absque me non est De'. Etiam in verbo meo fundavi terrā, & in potentia 13
mea appendi cœlos: vocavi eos, et steterunt simul. Congregamini omnes 14
vos, & audite quis in *eis* annuntiet hæc. Dñs enim, *qui* dilexit Israel, faci-
et voluntatē suā in Babylonē, et fortitudinē brachii sui revelabit in Chal-
dæos. Ego in verbo meo pepigi pactū cum Abraham patre vestro: etiam 15
vocavi eum, & introduxi eum in terrā dom' majestatis meæ: & direxi viam
ejus. Accedite ad Verbū meū, audite hæc: non à principio in occulto locut' 16
sum: à tempore quo separati sunt populi à timore mei, indè applicavi Abra-
ham *patrē vestrū* ad servitutē meam. Dixit propheta: Et nunc Dñs Deus
misit me, & Verbū ej'. Hæc dicit Dñs redemptor tu' Sanct' Israelis: Ego 17
Dñs De' tuus, docens te profutura; indicans tibi viam in quā ambules. Si 18
attendisses præceptis meis, esset utique quasi inundatio fluminis Euphratis
pax tua, & justitia tua sicut fluct' maris. Et essent utique filii tui multi sicut 19
arena maris, & filii filiorū tuorum sicut lapilli ej': non cessabit nec con-
sumetur nomen Israelis à facie mea in æternum. Egredimini de Babylo- 20
ne, fugite de provincia terræ Chaldæorū: in voce laudis annuntiate et nar-
rate hoc, & efferte illud usque ad extrema terræ: dicite; Redemit Dominus servos suos de domo Jacob.

Versio *S Y R I A C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

5 * ܡܢܝܬܝܟܘܢ ܡܢ ܗܫܐ ܩܕܡ ܕܢܬܐ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝܢ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

6 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

7 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

8 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

9 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

10 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

11 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

12 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

13 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

14 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

15 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

16 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

17 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

18 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

19 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

20 ܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ ܕܠܡܐ ܬܐܡܪܘܢ ܕܥܒܕܬܝ ܠܦܣܠܝ ܘܠܨܠܡܝ ܘܠܣܟܝܡܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܝ ܘܠܣܟܘܠܬܐ ܕܡܢ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܗ ܠܟܘܢ

Attamen indicavi tibi multò ante, & antequam eveniret, prænuntiavi : ne ergò dicas, Idola mea fecerunt, & sculptilia atque fusilia mea me servârunt. Audisti et vidisti omnia, & vos annon annuntiabitis ? narro tibi nova quæ ex hoc tempore sunt recondita, & tu ignoras. Quæ nunc creantur, non autem jamdudum, quæ ante diem *hunc* non audiveras : ut ne diceres, Noveram illa. Non audiveras, nec noveras ea, neque antehac apertæ fuerant aures tuæ : novi te esse omnino mendacem, & sceleratum ab utero vocatum esse. Propter nomen meum prorogabo iram meam, & gloriam meam servabo tibi, nec perdam te. Ecce purgavi te, sed non inter argentum, probavi te in fornace paupertatis. Propter me faciam, ne prophaner, & honorem meum alteri ne tribuam. Audi me Jacob, & Israel quem vocavi : ego sum primus, & ego sum ultimus : Manus mea firmavit fundamenta terræ, & dextera mea cœlos apravit : voco eos, & simul adsunt. Congregamini omnes, & audite : Quis est inter vos qui hæc indicet ? Dominus vult perficere voluntatem suam in Babelem & in terram Chaldæorum. Ego locutus sum, atque etiam vocavi, adducam rem istam, & iter ipsius faustum reddam. Accedite ad me, & audite hoc, quòd ab initio non sum clàm locutus, et ex eo tempore quo *id* fuit, ibi aderã : & nunc Dominus Deus misit me, & Spiritus ejus. Sic dicit Dominus redemptor tuus, Sanctus Israelis ; Ego Dominus Deus tuus doceo te ne te iniquè geras, & ostendo tibi viam per quam incedas. O utinam aurem præberes præceptis meis ; esset quidem pax tua tanquam flumen, & justitia tua tanquam fluctus maris : Esset semen tuum sicut arena, & soboles viscerum tuorum ut glareæ ejus : & non consumeretur, neque periret nomen ejus à conspectu meo. Egredimini è Babele, fugite à Chaldæis cum voce cantûs : indicate hoc, narrate, & ad extremitates usque terræ divulgate, & dicite ; Liberavit Dominus Jacobum servum suum :

Versio *A R A B I C A* cum Interpretatione *L A T I N A.*

5 * وأخبرتك بما كان قديما قبل ان يأتي عليك * وصنعته لك مسموعا * لا تقل إنهم صنعوا لي
6 الاوثان * ولا تقل ان المنحوتات والمسبوكات أمروني * سمعتم بجميعها وأنتم لم تعرفوا * بل
7 وصنعتها لك مسموعات الجديدات منذ الآن التي ترمع ان تكون * ولست تقول * الآن تكون
8 ولا قديما * ولا في الايام الاولى سمعتها * لا تقل نعم إني أعرفها * ولست تعرفها ولا صدقت بها *
9 ولم افتح اذانك منذ البدء * لاني عرفت انك عاص تعصي * وانتم من البطن تدعي * من
10 اجل اسمي اظهر لك غضبي * وأجلب عليك تمجيدا لي لكيلا استاصلك * ها عملتك
11 ليس من اجل فضة * وخلصتك من اتون الفقر * من اجلي أصنع لك لان اسمي تدنس *
12 ومجدي لست أعطيه لآخر * اسمعي يا يعقوب * ويا إسرائيل الذي انا ادعوه * انا هو الاول *
13 وانا انا الى الابد * ويدي أسست الارض * ويميني بسطت السماء * ادعوهم ويقفون معا *
14 * ويجتمعون جميعا ويسمعون من أخبرهم بهذا * اذ احببتك صنعت هذا على بابل * ارادتي
15 ان اترع ذرع الكلدانيين * انا تكلمت * انا دعوت * جلبته وسهلت طريقه * تقدموا
16 الي واسمعوا هذا * لم اتكلم منذ البدء في خفية ولا في موضع مظلم من الارض * حين
17 كان كنت هناك * والآن الرب ارسلني وروحه * هكذا يقول الرب مخلصك قدوس إسرائيل *
18 انا هو الرب الهك * قد اوضحت لك المنفعة لتجد طريقي التي فيها تسلك * فان سمعت
19 وصاياي صارت سلامتك اذن مثل النهر * وعدلك مثل امواج البحر * وصار زرعك اذن
مثل الرمل * واولاد بطنك مثل تراب الارض * ولا تستاصل منذ الآن * ولا يبيد
20 اسمك من قدامي * اخرج من بابل * فر من الكلدانيين * اخبروا بصوت السرور *
وليصر هذا مسموعا * أخبروا الى آخر الارض * قولوا ان الرب نجا سعبه يعقوب * ولم
يدعه ان يعطش *

Attamen nuntiavi tibi quod fuerat olim, priusquam adveniret tibi, fecique tibi notum. Ne dixeris, Operata sunt in me idola : nève dixeris, Sculptilia & fusilia præceperunt mihi. Audiveratis omnia, at vos nequaquam respuistis : verumtamen nota facio tibi ex hoc tempore novæ quæ sunt futura : Adeoque dicere non poteris, Nunc fiunt, non autem olim, neque enim à priscis diebus audiveram ea. Ne dixeris, Equidem noveram ea ; Quum neque noveris, neque credideris ea, nec ap rueim aures tuæ ab initio, quòd scierem te rebellem esse rebellantem, & Improbum ex utero vocari. Propter nomen meum aperio tibi furorem meum, & adducam super te laudes meas, ne te radicitùs vellam. Ecce feci te non ob argentum quæstum ; & liberavi te à fornace miseriæ. Propter me facio tibi, quia nomen meum conspurcatum est ; gloriam verò meam alteri non tribuam. Audi me O Jacob, & O Israel quem ego voco : Ego sum primus, & ego sum ego in æternum : Manus mea terram fundavit, & dextera mea cœlum firmavit : voco ea, simulque stant. Mànà congregantur, & audiunt eum qui talia indicat ea. Quòd te dilexerim, hæc sum facturus contra Babelem : voluntas mea est evellendi semen Chaldæorum. Ego locutus sum, ego vocavi, adducam eum, & explanabo viam ejus. Accedite ad me, & audite hoc : Non sum locutus à principio in occulto nec in ullo tenebricoso terræ loco : quando fuit hoc, illic adeùm : & nunc Dominus misit me, & Spiritus ejus. Sic ait Dominus salvator tuus, Sanctus Israelis ; Ego sum Dominus Deus tuus, jam declaravi tibi utilitatem, ut inveniias viam meam in qua ambules. Quòd si acquiveris præceptis meis, fiet sanè pax tua sicut fluvius, & justitia tua ut undæ maris. Et erit quidem semen tuum ut arena, & filii ventris tui ut pulvis terræ : non extirpaberis in posterum, nec peribit nomen tuum à conspectu meo. Exi è Babele, fuge à Chaldæis : lætâ voce prædicate, & fiat id publicum, annuntiate usque ad extremitatem terræ, dicite ; Sanè Dominus eripuit populum suum Jacobum, nec passus est eum sitire :

ישעיה : מט

21 וְלֹא צָמְאוּ בַּחֳרָבוֹת הוֹלִיכָם מַיִם מִצּוּר
22 הִבְקִיעַ לָמוֹ וַיִּבָּקַע־צוּר וַיִּזֹּבוּ מָיִם׃ אֵין שָׁלוֹם
אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים׃

CAP. XLIX. מט

1 שִׁמְעוּ אִיִּים אֵלַי וְהַקְשִׁיבוּ לְאֻמִּים מֵרָחוֹק יְהוָה
מִבֶּטֶן קְרָאָנִי מִמְּעֵי אִמִּי הִזְכִּיר
שְׁמִי׃ 2 וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה בְּצֵל
יָדוֹ הֶחְבִּיאָנִי וַיָּשֶׂם־נִי לְחֵץ
בָּרוּר בְּאַשְׁפָּתוֹ הִסְתִּירָנִי׃ 3 וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי־אָתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּךָ אֶתְפָּאָר׃ 4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי לָרִיק
יָגַעְתִּי לְתֹהוּ וְהֶבֶל כֹּחִי כִּלִּיתִי אָכֵן
מִשְׁפָּטִי אֵת־יְהוָה וּפְעֻלָּתִי אֶת־אֱלֹהָי׃
5 וְעַתָּה אָמַר יְהוָה יֹצְרִי מִבֶּטֶן לְעֶבֶד לוֹ
לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָסֵף וְאֶכְבַּד
בְּעֵינֵי יְהוָה וֵאלֹהַי הָיָה עֻזִּי׃
6 וַיֹּאמֶר נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִּי עֶבֶד לְהָקִים אֶת־שִׁבְטֵי
יַעֲקֹב וְנֹצְרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב וְנִחַרְתִּיךָ לְאוֹר
גּוֹיִם לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד־קְצֵה הָאָרֶץ׃
7 כֹּה אָמַר־יְהוָה גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשוֹ לִבְזֹה־
נֶפֶשׁ לְמֹתְעֵב גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים מְלָכִים יִרְאוּ
וְקָמוּ שָׂרִים וִישְׁתַּחֲווּ לְמַעַן יְהוָה אֲשֶׁר נֶאֱמָן
קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּבְחָרֶךָ׃ 8 כֹּה אֲמַר יְהוָה בְּעֵת
רָצוֹן עֲנִיתִיךָ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה עֲזַרְתִּיךָ וְאֶצָּרְךָ
וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְהָקִים אָרֶץ לְהַנְחִיל
נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת׃ 9 לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ לַאֲשֶׁר
בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ עַל־דְּרָכִים יִרְעוּ וּבְכָל־
שְׁפָיִים מַרְעִיתָם׃ 10 לֹא יִרְעֲבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא־
יַכֶּם שָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ כִּי־מְרַחֲמָם יַנְהֲגֵם וְעַל־
מַבּוּעֵי מָיִם יַנְהֲלֵם׃ 11 וְשַׂמְתִּי כָל־הָרַי לְדֶרֶךְ
וּמְסִלֹּתַי יְרֻמּוּן׃

Versio VULG. LAT.

21 Non sitierunt in deserto, cùm
educeret eos: aquã de petra
produxit eis, & scidit petram,
22 & fluxerunt aquæ. Non est pax
impiis, dicit Dominus.

CAP. XLIX.

1 Audite insulæ, & attendite
populi de longé: Dñs ab ute-
ro vocavit me, de ventre ma-
tris meæ recordat' est nominis
2 mei. Et posuit os meum quasi
gladiũ acutũ: in umbra man'
suæ protexit me, & posuit me
sup sagittã electã: in pharetra
3 sua abscondit me. Et dixit mi-
hi; Serv' me' es tu Israel, quia
4 in te gloriabor. Et ego dixi;
In vacuũ laboravi, sine causa,
& vanè fortitudinẽ meã con-
sumpsi: ergò judiciũ meũ cũ
Dño, et op' meũ cũ Deo meo.
5 Et nunc dicit Dominus, for-
mans me ex utero servũ sibi,
ut reducam Jacob ad eum, &
Israel non congregabitur: &
glorificatus sum in oculis Do-
mini, & Deus meus factus est
6 fortitudo mea. Et dixit; Pa-
rum est ut sis mihi servus ad
suscitandas tribus Jacob, &
fæces Israel cõvertendas. Ecce
dedi te in lucem Gentium, ut
sis salus mea usque ad extre-
7 mum terræ. Hæc dicit Domi-
nus redemptor Israel, Sanctus
ejus, ad contemptibilem ani-
mam, ad abominatam gentẽ,
ad servũ dominorũ; Reges vi-
debunt, & consurgent prin-
cipes, & adorabunt propter
Dominum, quia fidelis est, &
Sanctum Israel qui elegit te.
8 Hæc dicit Dominus; In tem-
pore placito exaudivi te, &
in die salutis auxiliatus sum
tuũ: & servavi te, & dedi te
in fœdus populi, ut suscitares
terram, & possideres hæredi-
9 tates dissipatas: ut diceres
his, qui vincti sunt; Exite:
& his, qui in tenebris; Re-
velamini. Super vias pascen-
tur, & in omnibus planis
10 pascua eorum. Non esurient,
neque sitient, & non percu-
tiet eos æstus & Sol: quia
11 miserator eorum reget eos,
& ad fontes aquarum potabit
eos. Et ponam omnes mon-
tes meos in viam, & semitæ
meæ exaltabuntur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ἐὰν διψήσωσι, δι' ἐρήμου ἄξει αὐτοὺς,
ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξάξει αὐτοῖς· ῥαγήσεται πέτρα,
καὶ ῥυήσεται ὕδωρ, καὶ πίεται ὁ
22 λαός μου. Οὐκ ἔστι χαίρειν (φ), λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.

MS. A. (φ) τοῖς ἀσεβέσιν, λέγει κύριος.

ΚΕΦ. μθ'.

1 Ἀκούσατέ μου νῆσοι, καὶ προσέχετε ἔθνη,
Διὰ χρόνου πολλοῦ ἔσεσθε, λέγει κύριος,
ἐκ κοιλίας μητρός μου ἐκάλεσε τὸ ὄνομά
2 μου, Καὶ ἔθηκε τὸ στόμα μου (α) ὡς μάχαιραν ὀξεῖαν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκρυψέ με· ἔθηκέ με ὡς βέλος ἐκλεκτὸν, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ (β) ἔκρυψέ με. Καὶ εἶπέ μοι, Δοῦλός μου εἶ σὺ
3 Ἰσραὴλ, καὶ ἐν σοὶ (γ) ἐνδοξασθήσομαι. Καὶ ἐγὼ εἶπα, Κενῶς ἐκοπίασα, (γ) εἰς μάταιον καὶ εἰς (δ) ἰσχὺν ἔδωκα τὴν ἰσχύν μου· διαπαντὸς ἡ κρίσις μου παρὰ (ε) κυρίῳ, καὶ ὁ
5 πόνος μου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. Καὶ νῦν (ζ) οὕτω λέγει κύριος, ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ, τοῦ συναγαγεῖν τὸν Ἰακὼβ (η) πρὸς αὐτὸν, καὶ Ἰσραὴλ. Συναχθήσομαι καὶ δοξασθήσομαι ἐναντίον κυρίου,
6 καὶ ὁ θεός μου ἔσται (θ) μοι ἰσχύς. Καὶ εἶπέ μοι, Μέγα σοι τοῦ εἶναι σε παῖδά μου, τοῦ στῆσαι τὰς φυλὰς Ἰακὼβ, καὶ τὴν διασπορὰν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι. ἰδοὺ (ι) δέδωκά σε εἰς διαθήκην γένους, εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναι σε σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς
7 γῆς. Οὕτως λέγει κύριος, ὁ ῥυσάμενός σε, ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἀγαπᾶται τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ πολλῶν ἐθνῶν, τὸν δοῦλον τῶν ἀρχόντων. βασιλεῖς ὄψονται αὐτὸν, καὶ ἀναστήσονται ἄρχοντες, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ, ἕνεκεν κυρίου· ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ, καὶ ἐξελεξάμην σε. Οὕτως λέγει κύριος, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, (κ) καὶ ἔπλασά σε, καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν τοῦ κατοικῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομῆσαι (λ) κληρονομίας ἐρημίας, Λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, Ἐξέλθατε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλυφθῆναι. (μ) ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς βοσκηθήσονται, καὶ ἐν πάσαις ταῖς τρίβοις ἡ νομὴ αὐ-
10 τῶν. Οὐ πεινάσουσιν, οὐδὲ διψήσουσιν, (ν) οὐδὲ πατάξει αὐτοὺς ὁ καύσων, οὐδὲ ὁ ἥλιος, (ξ) ἀλλ' ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς ὁδηγήσει, καὶ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς. Καὶ θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδὸν, καὶ πᾶσαν τρίβον εἰς βόσκημα αὐτοῖς.

MS. A. (α) ὡσεὶ (β) ἐσκέπασέν (γ) δοξασθήσομαι. (γ) καὶ εἰς (δ) ἰσχὺν (ε) κυρίου, (ζ) οὕτως (η) καὶ Ἰσραὴλ πρὸς αὐτόν. (θ) μου (ι) τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, (κ) καὶ ἔδωκά σε (λ) κληρονομίαν ἐρήμου, (μ) καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν (ν) οὐδὲ μὴ (ξ) δηλα-

Et, si sitierint, per desertum du-
cet eos, aquam de petra eduxe-
it: scindetur petra, & fluet a-
qua, & bibet populus meus. Non
22 est gaudere, dicit Dominus, im-
piis.

CAP. XLIX.

1 Audite (a) me insulæ: &
attendite gentes. Post multum
tempus stabit, dicit Dominus. Ex
utero matris meæ vocavit nomen
meum: Et posuit os meum, quasi
2 gladium acutum: & sub prote-
ctione manũs suæ abscondit me.
Posuit me, quasi sagittam elec-
tam: & in pharetra sua (b) abs-
condit me. Et dixit mihi; Ser-
3 vus meus es tu, Israel: & in te
glorificabor. Et ego dixi; In va-
4 cuum laboravi: in vanum, & in
nihilum dedi fortitudinem meam.
Propterea judicium meum apud
Dominum: & labor meus coram
Deo meo. Et nunc sic dicit Domi-
5 nus, qui formavit me ex utero ser-
vum sibi; ut congregarem Jacob
ad eum, & Israel: Congrega-
bor, & glorificabor coram Do-
mino: & Deus meus erit mi-
6 hi fortitudo. Et dixit; Ma-
gnum tibi est, ut voceris puer me-
us, ut suscites tribus Jacob, &
disperſionem Israel converias. Ec-
ce dedi te in (c) testamentum ge-
neris; in lucem gentium: ut sis in
salutem usque ad extremum terra-
7 te, Deus Israel. Sanctificate eum,
(d) qui despicit animam suam, qui
abominatur à gentibus servis (e)
principum. Reges videbunt eum:
& consurgent principes, & ado-
rabunt eum propter Dominum:
quia fidelis est Sanctus Israel, &
(f) elegi te. Sic dicit Dominus;
8 Tempore accepto exaudivi te, &
in die salutis auxiliatus sum tui:
& plasmavi te, & dedi te in tes-
tamentum gentium; ut constitu-
ereres terram, & possideres hæredi-
9 tates desertas, Dicens his, qui in
vinculis sunt, Exite; & his,
qui in tenebris, ut revelentur. In o-
mnibus viis pascentur: & in
omnibus semitis pascua eorum.
Non esurient, neq; sitient: neque
10 percutiet eos æstus, neque Sol: sed
qui miseretur eorum, consolabitur
eos, & per fontes aquarum ducet
11 illos. Ponámque omnem montem
in viam, & omnem semitam in
pascuam eis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וְלָא אַצְחִנּוּן בְּחָרְבָתָא דַּבְּרִנּוּן מַיָא מִטַּוְרָא אַפִּיק לְהוֹן וּבְוַע טַוְרָא וּנְגוּדוּ מַיָא : לֵית
22 שְׁלָם אֲמַר יְיָ לְרַשִׁיעַיָא׃

מט

1 קַבִּילוּ נְגָון לְמֵימְרִי וְאַצִּיתוּ מַלְכִּין מֵרְחִיק יְיָ עַד לָא הֲוֵיתִי וַמְנַנִי מִמְעֵי אִמִּי אַדְכַּר שְׁמִי :
2 וְשַׁוִי פִּתְגָמוֹהִי בְּפוּמִי כְּחַרֶב חַרִיפָא בְּטֵלַל גְּבוּרְתֵּיהּ אֲגַן עֲלַי וְשַׁוַנִי כְּגִיר בְּחִיר דִּי בְּבֵית
3 אוּנָיָן מְסַתַּר : וַאֲמַר לִי עַבְדִי אַתְּ יִשְׂרָאֵל דְּבֵהּ אִשְׁתַּבַּח : וַאֲנָא אֲמַרִית לְרִיקָנוּ לְאִתְיָי
4 לְלָמָא וְלָא מְרַמָּא חֵילִי שַׁצִּיתִי בְּרַם דִּינִי גְלֵי קֳדָם יְיָ וַאֲגַר עוֹבְדַי קֳדָם אֱלָהִי : וּכְעַן אָמַר
5 דְּאַתְקְנָנִי מִמְעַיָן לְמֶהֱוֵי עֲבַד פֻּלְחָן קֳדָמוֹהִי לְאָתָבָא דְבֵית יַעֲקֹב לְפוּלְחָנֵיהּ וְיִשְׂרָאֵל
6 לְרַחֲלֵיתֵיהּ יִתְקְרֵב וְיִקְרְנָא קֳדָם יְיָ וּמֵימַר אֱלָהִי הֲוָה בְסִעְדִי : וַאֲמַר הַזְעֵיר לְכוֹן דְּאִתְּוֹן
מְתַקְּנִין עֲבָדַי לְאַקָּמָא יַת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב וְנַלְוָתֵי יִשְׂרָאֵל לְאַתָּבָא וְאִתְנַנְּךָ לְנְהוֹר עַמְמִין
7 לְמֶהֱוֵי פּוּרְקָנִי עַד סִיפֵי אַרְעָא : כְּדֵן אֲמַר יְיָ פְּרַקְיֵה דְּיִשְׂרָאֵל קַדִּישֵׁיהּ לְרַבְּסִירִין בֵּינֵי
עַמְמַיָא לְרַמְטַלְטְלִין בֵּינֵי מַלְכְּוָתָא לְדַהֲווּ עֲבָדִין לְשַׁלְטוּנִין לְהוֹן מַלְכִין וְיָחֲווּן וְיִקוּמוּן
8 רַבְרְבִין וְיִסְגְּדוּן בְּדִיל יְיָ דְּמֵהֵימִן קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל וּאֲתַרְעֵי בָךְ : כְּדֵן אֲמַר יְיָ בְּעִדָן
דְּאִתְּוֹן עֲבָדַי רְעוּתִי אֲנָא מְקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן וּבְיוֹם עֻקְבָא אֲנָא מְקַיֵם פּוּרְקָנְכוֹן וְסַעַד לְכוֹן
וְאִתְקְנִנְּךָ וְאִתְנַנְּךָ לְקַיָמָא עִם לְאַקָּמָא צַדִּיקַיָא דְשַׁכְבִין בַּעֲפָרָא לְאַתְקָנָא יְרוּתָן דְּדָרְיָן :
9 לְמֵימַר לְדַאֲסִירִין בֵּינֵי עַמְמַיָא פּוּקוּ וּלְדַעֲנִינִין בֵּינֵי מַלְכְּוָתָא כַּד בְּקִבְלָא אִתְגְּלוּ לְנְהוֹר
10 עַל אַרְחָן יִשְׁרוּן וּבְכָל גְּנָרִין בֵּית מַשְׁרֵיהוֹן : לָא יִכְפְּנוּן וְלָא יִצְחוּן וְלָא יְלַקְנוּן שְׁרָבָא
11 וְשַׁמְשָׁא אֲרֵי דְּעָתִיד לְרַחֲמָא עֲלֵיהוֹן יְדַבְּרִנּוּן וְעַל מַבּוּעֵי מַיִן יְשַׁדְּרִנּוּן : וַאֲשַׁוִי כָל טוּרַיָא
כְּבִישִׁין קֳדָמֵיהוֹן כְּאוֹרַח וְכִבְשָׁיָא יְרוּמוּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non fecit eos sitire in desertis; deduxit eos: aquam de petra eduxit eis: 21
& scidit petram, & fluxerunt aquæ. Non est pax, dicit Dominus, impiis. 22

CAP. XLIX.

Obedite insulæ verbo meo, & auscultent regna à longè: Dominus ante- 1
quàm essem præparavit me; ab utero matris meæ recordatus est nominis
mei. Et posuit verba sua in ore meo quasi gladium acutum: in umbra po- 2
tentiæ suæ protexit me: & posuit me quasi sagittam electam, quæ abscon-
dita est in pharetra. Et dixit mihi: Servus meus es tu Israel, in te enim 3
laudabor. Et ego dixi: In vacuum laboravi, in vanum & in nihilum for- 4
titudinem meam consumpsi: veruntamen judicium meum manifestum est
coram Domino, & merces operum meorum coram Deo meo. Et nunc di- 5
cit Dominus qui præparavit me ex utero, ut sim servus ministrans coram
eo; ut convertam domum Jacob ad servitutem ejus: & Israel ad timorem
ejus applicabitur, & glorificabor coram Domino, & Verbum Dei mei erit
in adjutorium meum. Et dixit: Nunquid parum vobis est quòd vos voce- 6
mini servi mei ad suscitandas tribus Jacob, & ad convertendam captivita-
tem Israel? Dabo etiam te in lucem populorum, ut sis salus mea usque ad ex-
trema terræ. Hæc dicit Dominus redemptor Israel, & sanctus ejus, his qui 7
contempti sunt inter populos, & his qui transmigraverunt inter regna, his
qui serviebant dominatoribus: hos videbunt reges, & consurgent; princi-
pes, & adorabunt, propter Dominum qui fidelis est, Sanctus Israel, & elegit
te. Hæc dicit Dominus: In tempore quo vos facitis voluntatem meam, ego 8
suscipio orationes vestras, & in die tribulationis ego suscito salutem & ad-
jutorium vobis: præparavi enim & dedi te in pactum populi, ut suscitares
justos qui jacent in pulvere, ut possideres hæreditates desolatas: Et diceres 9
his qui vincti sunt inter populos, Exite; & his qui retenti sunt inter regna
sicut in tenebris, Revelamini in lucem. In viis habitabunt, & in omnibus
rivis erit locus habitationis eorum. Non esurient nec sitient, neque percu- 10
tiet eos æstus & Sol; quia qui misertur eis eorum reget eos, et super fon-
tes aquarum habitare faciet eos. Ponam omnes montes stratos coram eis in viæ morem, et semitæ elevabuntur. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܢܦܩܘ ܡܝܐ ܡܢ ܟܐܦܐ ܘܢܦܩ ܡܝܐ ܘܢܚܘܪܘ ܡܝܐ ܘܠܐ ܫܠܡܐ ܠܪܫܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ *
22 ܠܝܬ ܫܠܡܐ ܠܪܫܥܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ *

1 * ܫܡܥܘ ܠܝ ܐܝܬܝܢ ܐܪܥܬܐ ܘܩܫܒܘ ܥܡܡܐ ܡܢ ܪܚܩܐ ܩܪܝܘ ܠܝ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܛܢ ܐܡܝ ܐܬܪܥܐ ܫܡܝ *
2 * ܘܫܘܐ ܦܘܡܝ ܐܝܟ ܚܪܒܐ ܡܚܝܕܐ ܒܛܠܬܐ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
3 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
4 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
5 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
6 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
7 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
8 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
9 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
10 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ
11 ܐܝܟ ܚܪܒ ܡܚܝܕ ܐܢܬ ܗܘ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ ܐܝܟ ܫܝܡ ܐܢܐ ܠܝ ܒܛܠ ܚܝ ܘܠܐ ܡܬܬܠ ܠܝ

Per solitudines duxit eos, & aquas è rupe 21
profudit eis; rupit petrâ, & effluxerunt aquæ.
Non est pax impiis, dicit Dominus. 22

CAP. XLIX.

Audite insulæ, & auscultate populi: A 1
longinquo *tempore* Dominus vocavit me, ab
utero & à ventre matris meæ recordatus est
nominis mei: Effecit os meum ut gladium 2
acutum, & umbrâ manus suæ abscondit me:
fecit me tanquam sagittam electam, & in pha-
retra sua abdidit me. Tum dixit mihi, Ser- 3
vus meus es: Israel, *tu es* in quo gloriabor.
Et non dixi femini Jacobi quòd frustrà labo- 4
verim, & vires meas exposuerim vanitati:
verè causa mea coram Domino est, & opus
meum coram Deo meo. Nunc ita dicit Do- 5
minus qui me formavit in utero ut servus ejus
essem, ut Jacobum ad eum reducerem, & con-
gregarem Israelem (gloriam assecutus sum
apud Dominum, & Deus meus fuit robur
meum,) Dicit, inquam; Parvine res est 6
momenti esse te mihi servum, tribum Jacobi
restaurare, et virgultum Israelis reducere? de-
di te lucem gentibus, ut sis salus mea usque
ad extrema terræ. Sic dicit Dominus, San- 7
ctus Israelis, et redemptor ejus; Eum, cujus
anima despicitur, qui abominandus est apud
populum et apud servos principum; reges vi-
dentes, assurgent; et principes adorabunt eum
propter Dominum qui fidelis est, Sanctum
Israelis qui elegit te. Sic ait Dominus, Tem- 8
pore placito exaudiam te, et in die salutis au-
xiliabor tibi, formabo te, dabóque te in fœ-
dus populo, et lucem gentibus; ut restaures
terram, et acquiras possessionem solitudinum;
Dicásque vinctis, Egredimini; et carcere de- 9
tentis, Præbete vos: super vias pascentur, et
in omnibus semitis erunt pascua eorum:
Non esurient, neque sitient, neque nocebit 10
eis æstus aut sol: quoniam qui miseretur eo-
rum, ducet eos; et ad fontes aquarum per-
ducet illos. Montes omnes efficiam vias, & 11
semitæ elevabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * أفتادهُ في البريّة * أخرج له ماءً من صخرٍ * انسعت الصخر وسال الماء وشرب شعبي *
22 * وليس للمنافقين ان يفرحوا قال الرب *

* الفصل التاسع والاربعون *

1 * اسمعن لي ايها الجزائر * انصتوا ايها الامم * لأجل رحمٍ كثيرٍ يقوم قال الرب * من بطن
2 امي دعا اسمي * وجعل فمي مثل السيف الحاد * وتحت ستر يده اخفاني * جعلني مثل سهمٍ
3 مختارٍ وفي جعبته ستري * وقال لي * عبدي انت يا اسرائيل وبك اتمجّد * وانا قلت تعبت
4 باطلاً * والي الباطل والي لا شيء اعطيت قوتي * لأجل هذا قضائي من قبل الرب *
5 وعملي امام الهي * والآن هكذا قال الرب الذي جبلني من البطن عبداً له * لأجمع يعقوب
6 والمم اسرائيل اليه * واتمجّد امام الرب * والهي يكون لي قوة * وقال لي عظيم هو لك ان
تدعى عبدي * لتقيم قبائل يعقوب وترد نفوس اسرائيل * ها اعطيتك عهداً للأجناس ونوراً
للامم * لتكون خلاصاً الى آخر الارض *

* الاصحاح الرابع والعشرون *

7 * هكذا يقول الرب مفديك قدوس اسرائيل * قدّسوا الذي ردل نفسه المرذول من الامم عبيد
الرؤساء * يرده الملوك ويقوم الرؤساء ويسجدون له من أجل الرب لانه أمين قدوس اسرائيل *
8 واصطفيتك * هكذا يقول الرب * في زمنٍ مقبولٍ استجبت لك * وفي يوم الخلاص اعنتك * وجبلتك
9 واعطيتك وجعلتك عهداً للامم * لتقيم الارض وترث ميراث البرية * قائلاً للذين في الرباطات
10 اخرجوا * والذين في الظلام تكسّوا * وفي كل الطرق يرعون * وفي كل السبل مرعى لهم * لا
يجوعون ولا يعطشون * ولا يضربهم السموم ولا الشمس * لكن الذي يرحمهم يعزيهم * والى
11 ينابيع المياه يقتادهم * واضع كل جبلٍ طريقاً * وكل سبلٍ مرعى لهم *

*Deduxit eum per desertum, aquam è pe- 21
tra elicuit ei; fissa est petra, & effluxit
aqua, bibitque populus meus: Nec est 22
improbis quod lætentur, inquit Dominus.*

CAP. XLIX.

*Audite me O insulæ, aures præbete O 1
populi: post longum temporis intervallum
exuxget, ait Dominus: ab utero matris
meæ vocavit nomen meum. Fecit os me- 2
um ut gladium acuminatum, & sub pro-
tectione manûs suæ abscondit me: fe-
cit me ut sagittam electam, & in phare-
tra sua abscondit me: Dixitque mihi, 3
Servus meus es O Israel, & in te glorior.
Ego verò dixi, Frustrà laboro, & in 4
vanum & abs re vires meas insumo:
propterea à Domino judicium meum esto,
& cura mea coram Deo meo. Nunc au- 5
tem sic ait Dominus qui formavit me ab
utero servum sibi, ut congregem Jaco-
bum & colligam Israelem ad ipsum, &
gloriam acquiram apud Dominum, Deo
vires mihi suppeditante: At, inquam, 6
mihi; Eximia tibi res est vocari servum
meum ad erigendas tribus Jacobi, &
restituendam dispersionem Israelis: ecce
constituo te fœdus omnigenis nationibus,
& lucem gentibus, ut sis salus usque ad
finem terræ.*

Textus vigesimus quartus.

*Sic ait Dominus vindex tuus, Sanctus 7
Israelis; Sanctificate eum qui spreverit
animam suam, despectum à gentibus ser-
vis principum: videbunt eum reges, &
assurgentes principes adorabunt eum
propter Dominum, quia fidelis est San-
ctus Israelis, & elegit te. Sic ait Dominus, 8
Tempore accepto exaudivi te, & in die
salutis adjuvi te, formavi te, & con-
stituì fecique te fœdus populis, ut erigas
terram, & acquiras hereditatem de-
serti: Dicens iis qui sunt in vinculis, 9
Egredimini; & iis qui in tenebris, Re-
velamini: in omnibus viis pascentur,
& in omnibus semitis erit eis pascuum.
Non esurient neque sitient, neque feriet 10
eos ventus calidus neque sol; sed is qui
miseretur eorum, recreabit illos, & ad
fontes aquarum deducet eos. Omnes 11
montes in viam, & omnes semitas in
pascuum disponam eis.*

ישעיה : מט

Versio VUL. LAT.

12 Ecce isti de longè venient, & ecce illi ab Aquilone & mari,
13 & isti de terra Australi. Laudate coeli, & exulta terra, jubilate montes laudé: quia consolatus est Dñs populú suum, & pauperum suorũ miserebitur. Et dixit Sion; Dereliquit me Dñs,
15 & Dñs oblitus est meì. Numquid oblivisci potest mulier infantẽ suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non oblivi-
16 scar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui corã oculis meis semper.
17 Venerũt structores tui: destruentes te & dis-
18 sipantes, à te exibunt. Leva in circuitu oculos tuos, & vide, omnes isti congregati sunt, venerũt tibi: vivo ego, dicit Dñs; quia omnibus his velut ornamento vestiẽtis, et circumdabis tibi eos quasi sponsa. Quia deserta tua, & solitudines tuæ, & terra ruinæ tuæ, nunc angusta erũt præ habitatoribꝰ, et longè fugabuntur qui absorbebãt te.
20 Adhuc dicent in aurib ꝰ tuis filii sterilitatis tuæ; Angustꝰ est mihi locus, fac spatiũ mihi ut habitẽ. Et dices in corde tuo; Quis genuit mihi istos? ego sterilis, & non pariens, transmigrata, et captiva: et istos quis enutrivit? ego destituta & sola: et isti
22 ubi erant? Hæc dicit Dñs Deus; Ecce levabo ad Gentes manũ meam, & ad populos exaltabo signũ meum. Et afferent filios tuos in ulnis, & filias tuas sup humeros portabunt. Et erunt reges nutritii tui, et reginæ nutrices tuæ: vultu in terrã demisso adorabunt te, et pulverẽ pedum tuorũ lingẽt. Et scies quia ego Dñs, sup quo non confundentur qui expectant eũ. Numquid tolletur à forti præda? aut
25 ꝗ captum fuerit à robusto, salvum esse poterit? Quia hæc dicit Dñs; Equidem, & captivitas à forti tolletur: et ꝗ ablatũ fuerit à robusto, salvabitur. Eos verò, qui judicaverunt te, ego judicabo, et filios tuos
26 ego salvabo. Et cibabo hostes tuos carnibꝰ suis: et quasi musto, sanguine suo inebriabuntur: et sciet omnis caro, quia ego Dñs salvans te, et redemptor tuus fortis Jacob.

Versf. GRÆC. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

12 Ἰδὺ ὅτοι πόῤῥωθεν (ο) ἤξουσιν, ὅτοι ἀπὸ Βορῆᾶ (π) ϗ θαλάσσης, ἄλλοι δ (ρ) ἐκ γῆς Περσῶν. Εὐφραίνεσθε ὐρανοί, ϗ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ϗ τοῦ
14 πτωχοῦς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐλεήσεται. Εἶπε δὲ Σιὼν, Ἐγκατέλιπέ με κύριος, ϗ (σ) ὁ
15 κύριος ἐπελάθετό μου. Μὴ ἐπιλήσεται (τ) γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς, (υ) ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ ϗ
(φ) πτῶται ἐπιλάθοιτο γυνὴ, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ
16 ἐπιλήσομαί σου, φησὶ κύριος. Ἰδὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου (ᾳ) ἐζωγράφηκά σου τὰ τείχη, ϗ
17 ἐνώπιόν μου (ᾳ) ἐζωγράφηκα σου τὰ τείχη, ϗ ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ ὑφ' ὧν κατῃρέθης, ϗ οἱ ἐρημώσαντές σε (χ) ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ, Ἄρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ϗ ἴδε πάντες, ἰδὺ
Συνήχθησαν ϗ ἤλθοσαν πρὸς σέ· Ζῶ ἐγὼ,
λέγει κύριος, ὅτι πάντας αὐτοὺς (ψ) ὡς κόσμον ἐνδύσῃ, ϗ περιθήσεις αὐτοὺς ὡς κόσμον
19 (ᾳ) νυμφῶν. Ὅτι τὰ ἔρημά σου ϗ τὰ (ω) κατεφθαρμένα ϗ πεπτωκότα, ὅτι νῦν στενοχωρήσει ἀπὸ τῶν κατοικούντων, ϗ μακρυνθήσονται
20 ἀπὸ σοῦ οἱ καταπίνοντές σε. Ἐροῦσι δὲ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοί σου, οὓς (α) ἀπωλόλεσας, Στενός μοι ὁ τόπος, ποίησόν μοι τό-
21 πον ἵνα κατοικήσω. Καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἐγέννησέ μοι τούτους; ἐγὼ δὲ ἄπαις ϗ χήρα, τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέ μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφθην μόνη, οὗτοι δὲ μοι ποῦ
22 ἦσαν; Οὕτως λέγει (β) κύριος κύριος, Ἰδὺ ἐπάρω εἰς τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου, ϗ εἰς τὰς νήσους ἀρῶ (γ) σύσημόν μου, ϗ ἀξουσι τοὺς υἱός σου ἐν κόλπῳ, τὰς δὲ θυγατέρας σε
23 ἐπ' ὤμων ἀροῦσι. Καὶ ἔσονται βασιλεῖς παιδοτί σου, αἱ δὲ ἀσφυσεις σου τῆς γῆς θεραπευτήσουσί σοι· ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς προσκυνήσουσί
(ᾳ) σε, ϗ τὸν χοῦν τῶν ποδῶν σου λείξουσι, ϗ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος, ϗ οὐκ (ε) αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπομένοντές με. Μὴ λήψεταί τις
24 παρὰ γίγαντος Σκῦλα; ϗ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως, σωθήσεται; (ζ) Ὅτι οὕτω λέγει κύριος, Ἐὰν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται Σκῦλα· λαμβάνων δὲ
25 παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται· ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ, ϗ ἐγὼ τοὺς υἱός σου ῥύσο-
26 μαι. Καὶ φάγονται οἱ (η) θλίψαντές σε τὰς σάρκας αὐτῶν, ϗ πίονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν, ϗ ἐπιθήσονται· ϗ αὐδανθήσεται πᾶσα σὰρξ, ὅτι ἐγὼ (θ) κύριος ὁ ῥυσάμενός σε, ϗ ἀντιπαρακαλούμενος ἰσχυὸς Ἰακώβ.

Ecce isti de longè venient, isti ab Aquilone, & mari; alii autem de terra Persarum. Lætamini cœli, & exultet terra: erumpant montes lætitiam: quia misertus est Deus populi sui: et humiles populi sui consolatus est. Dixit autem Sion; Dereliquit me Dominus, & quia Dominus oblitus est meì. Numquid obliviscetur mulier parvuli sui; ut non misereatur filio uteri sui? Si autem & hoc non oblita fuerit mulier; sed ego non obliviscar tui, dixit Dominus. Ecce super manus meas depinxi muros tuos: & coram me es semper: Cito que ædificaberis, à quibus destructa fuerãs: & qui te dissipaverant; egredientur ex te. Leva in circuitu oculos tuos, & vide omnes; ecce congregati sunt, & venerunt ad te. Vivo ego, dicit Dominus; quia omnibus his, quasi ornamento vestiẽris, & circundabis tibi eos, sicut ornamentum sponsa: Quoniam deserta tua, & quæ dissipata, & quæ corructa, (g) quia nunc angustabuntur præ habitatoribus: & longè fient à te, qui te devorabant. Dicent enim in auribus tuis filii tui, quos perdidisti; Angustus mihi locus est: fac mihi locum, ut habiem. Et dices in corde tuo, Quis genuit mihi istos? ego autem absq; liberis, & (h) vidua: & istos quis enutrivit mihi? ego autem derelicta sum sola: & isti mihi ubi erant? Sic dicit Dominus Dominus; Ecce elevo ad gentes manum meam, & ad insulas levabo signum meum: & adducent filios tuos in sinu: & filias tuas super humeros portabunt. Et erunt reges nutritii tui, & (i) principes fœminæ eorum, nutrices tuæ. Super faciem terræ adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent. Et scies, quia ego Dominus, & non confundentur, qui expectant me. Numquid accipiet quis à gigante spolia? & si captivum duxerit quis (k) iniquè; salvabitur? Quoniam sic dicit Dominus; Si quis captiverit gigantem; accipiet spolia: qui autem accipit à forti, salvabitur. Ego autem judicium tuum judicabo: & ego filios tuos eruam: Et comedent, qui tribulaverunt te, carnes suas; & bibent, quasi vinum novum, sanguinem suum, & inebriabuntur. Et sciet omnis caro, quia ego Dominus, qui eruit te, & qui adjuvo fortitudinem Jacob.

MS.A. (ο) ἔρχονται, (π) ϗ ἔτοι ἀπὸ θαλάσσης, (ρ) ἐγ γῆς (σ) ὁ θεὸς (τ) μισῆρ (υ) τοῦ μὲ ἐλεήσαι (φ) ἐπιλάθοιτο ταῦτα(ˣ) ἐζωγράφησά(χ)ˣ εξε ἐξελεύσονται(ψ), (ω) ἐνδύσῃ ϗ περιθήσῃ (ˣ)νυμφῶν. (α) διεφθαρμένα ϗ πε-
πωκότα νῦν στενοχωρήσει ἀπὸ τοῦ ἐροικεῖν(γ), (α)ἀπόλεκας, (β κύριος, Ἰδὺ (γ)σύσημόν(δ)θοφοῖ Σκ.(ˣ)σοι, (ε)αἰσχυνθήσῃ. Μὴ λήψεται(ζ) Οὕτως λέγει(η)θλίβοντες(θ) ὁ ῥυσάμενος

תרגום יונתן Targum Jonathan.

12 הָא אִלֵּין מִרְחִיק יֵיתוּן וְהָא אִלֵּין מִצְּפוּנָא וּמִטַּעֲרָבָא וְאִלֵּין מֵאַרְעָא דְרוּמָא : שַׁבְּחוּ שְׁמַיָּא
13 וּבְוּעֵי אַרְעָא וְרוּצוּ טוּרֵיָא הוֹשִׁבְחוּ אֲרֵי עֲתִיד יְיָ לְנַחֲמָא עַמֵּיהּ וְעַל עֲנִיֵּתְהוֹן יְרַחֵם :
14 וַאֲמַרַת צִיּוֹן סְלִיק שְׁכִנְתֵּיהּ יְיָ מִנִּי יְיָ רְחָקָנִי : הַאֲפְשַׁר דְּתִתְנְשֵׁי אִתְּתָא בְּרַהּ מִלְּרַחֲמָא
15 עַל בַּר מְשָׁהָא מִתְיַבְּא בְּכַנְשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַרַת אֲפִילַת קְרָמוֹהִי אִתְּנְשָׁאַת דְּלָמָא לָא
מִתְנְשֵׁי לִי יַת דְּעַבְדִּית עֲבַל דְּרַהֲב אֲמַר לַהּ נְבִיא אַף אִלֵּין אִתְנַשְּׁיָן מִתִּיבָא וַאֲמָרָא לִיהּ
אִם אִית קְרָמוֹהִי אִתְּנְשָׁאַת דְּלָמָא מִתְנְשֵׁי לִי יַת דְּאַמְרִית בְּסִינַי נְעַבְּדִי וְנִקְבֵּיל מִתִּיב
16 וְאָמַר לַהּ מִימְרִי לָא יְרַחֲקִנָּךְ : הָא כְּדֵעַל יְדִין אַתְּ צַיָּרָא קְדָמַי שׁוּרָךְ לְקָבְלִי תְּדִירָא : יוּחִין
17 בְּנָיִכִי חַרְבָּתָיִךְ מְפַגְּרָךְ וּמְחַרְבָּךְ מִנָּךְ יִגְלוּן : זְקוּפִי יְרוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר עֵינָךְ וְחַזֵּא כֹּל
בְּנֵי עַם גְּלֻתָיִךְ מִתְכַּנְשִׁין וְאָתְיָן לְוָתָךְ קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֲרֵי כּוּלְהוֹן לִיךְ כְּלִבּוּשׁ דִּיקַר
18 וְעִדְבָרֵיהוֹן בְּנָיָנִי כְּקִשּׁוּט כַּלָּתָא : אֲרֵי חַרְבָּתָיִךְ וְצַדְיוּתָיִךְ וְאַרַע מִפְּגִרוּתָיִךְ אֲרֵי כְּעַן
19 תִּרְהַקְיָן מִיְּתֵב וּתְרַחֲקוּן מִסְלְעָמָךְ : מִכְּעַן יֵימְרוּן חַד חַד בְּנָיִךְ בְּנֵי עַם גְּלֻתָיִךְ עָק לִי
20 אַתְרָא רְוַח לִי וְאֵיתֵב : וְתֵימְרִין בְּלִבָּךְ מַן רַבִּי לִי יַת אִלֵּין וַאֲנָא תְּכֵלָא וּיְחִידָא גְלִיָא
21 וּמְסַלְּטָלָא וְאִלֵּין מַן רַבִּי הָא אֲנָא אִשְׁתְּאֲרִית בְּלַחוֹדִי אִלֵּין הֵיכָא הֲווֹ : כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ
אֱלָהִים הָא אֶגְלֵי בְּעַמְמַיָּא גְּבוּרָתִי וְעַל מַלְכֻּתִּי אֻמִּין נְסִי וְיֵיתוּן בְּנָךְ בְּצִבְיוֹן וּבְנָתָךְ עַל
22 פְּרֵין יְתְנַטְּלָן : וִיהוֹן מַלְכֵיא חוּרְבָּנָךְ וּמַלְכַּתְּהוֹן יְשַׁמְּשׁוּנָךְ עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא
יִשְׁתַּחֲוֹן לְמִבְעֵי מִנָּךְ וְעַפְרָ רַגְלָךְ יְלַחְכוּן וְתִדְעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ דְּלָא יְבַהְתּוּן צַדִּיקַיָּא
23 דְּמִסְבְּרִין לְמִדְּחַל מִנִּי : הֲיִתְנְסִיב מִגַּבְרָא עֲדֵי וְאִם דְּשְׁבִי נַכְסָאן יִשְׁתֵּיזֵב : תֹּא אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם
הַאֲפְשַׁר דְּיִתְנְסִב מֵעֲשָׁע דְּאַמִּיר עֲלֵיהּ עַל חַרְבָּךְ תְּחֵי עֲדָאָה דְעָדֵי מִנִּי וְאִם שְׁבִיָא
24 דְּשְׁבָא יִשְׁתֵּיזַב דְּאַמִּיר עֲלֵיהּ דְּצַדִּיקָיָא הוּא יִשְׁתֵּיזֵב : אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אַף דְּשְׁבוּ נַכְסָן
אַתְיָא וְדַעְדֵּי תַּקִּיפִין אֶשְׁוֵיב וְיַת פּוּרְעָנוּתָךְ אֲנָא אֶתְפְּרַע וְיַת בְּנָךְ אֲנָא אֶפְרוֹק : תֹּא אֲרֵי
כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אַף עֲדָאָה דְעָדֵי מִנָּךְ עֲשָׁן גַּבְרָא יִתְנְסִב מִנָּךְ דְּשְׁבָא יִשְׁתֵּיזַב
25 גּוּתְנָא דְאַמִּיר עֲלֵיהּ עֲרוּד בְּאֻנְשָׁא יִשְׁתֵּיזֵב וְיַת פּוּרְעָנוּתָךְ אֲנָא אֶתְפְּרַע וְיַת בְּנָךְ אֲנָא
אֶפְרוֹק : וְאִתֵּן יַת בִּסְרָ דְהוֹן מוֹנִין לִיךְ מֵיכֹל לְכֹל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא וּכְמָא דְמִתְרְוִין מֵחֲמַר
26 מִרְיָן כֵּן חַיְיָן בְּרָא מִדְּמְהוֹן תִּתְרְוֵי וְיִדְעוּן כָּל בִּסְרָא אֲרֵי אֲנָא יְיָ פָּרְקִיךְ וּמְשֵׁיזִבִיךְ
תַּקִּיפָא דְיַעֲקֹב :

Paraph. Chald. Versio Latina.

Ecce isti de longè venient, & ecce hi ab Aquilone & ab Occidente, & isti 12
de terra Australi. Laudate cœli, & exulta terra, & jubilate montes in lau- 13
de, quia consolatur[b] est Dñs populũ suũ: & manſuetorũ suorũ miserebi-
tur. Et dixit Sion: Abstulit Deus majestatẽ suã à me; & Dñs abjecit me. 14
Nunquid obliviscetur mulier filii sui, quo minus misereatur filii uteri sui? 15
Respondit cœt[a] Israel & ait: Si non est coram eo oblivio, fortè non illius
obliviscetur mihi, ꝗ fecerim vitulũ aureũ. Dixit ei Propheta: Etiam hujus
obliviscetur. *Respondit* et dixit ei: Si est coram illo oblivio, fortè obliviscetur mihi illi[a] ꝗ dixerim in Synai, Faciem[b], & obediem[b]. Respondit & dixit ei: Verbũ meũ non abjiciet te. Ecce quasi in manib[b] tu signat[b] es coram me, muri tui in conspectu meo semp. Festinabunt *ædificantes tibi* soli- 16 17
tudines tuas: destruentes te & dissipantes te ex te migrabunt. Leva Jerusalẽ 18
in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi transmigrationis tuæ, qui congregantur & veniunt ad te. Vivo ego, dicit Dñs, quoniã omnes isti eruntibi quasi vestimentũ gloriæ, & opera eorũ in medio tui quasi ornamentũ sponsæ. Quia solitudines tuæ, & deserta tua, & terra destructionis 19
tuæ, nunc sanè angusta erunt præ habitatorib[b], & longè erunt qui absorbebant te. Posthac dicent singuli in medio tui filii populi transmigra- 20
tionis tuæ, Angustus est mihi locus, fac spatiũ mihi ut sedeam. Et dices in 21
corde tuo: Quis nutrivit mihi hos, & ego orbata & solitaria, captiva, & transmigrans, & istos quis nutrivit? Ecce ego remansi sola; isti autem ubi erant? Hæc dicit Dñs Deus: Ecce revelabo in populis potentiã meã, & su- 22
per regna levabo vexillũ meũ, & afferent filios tuos in lecticis, & filias tuas in humeris portabunt. Et erunt reges nutritii tui, & reginæ eorũ ministra- 23
bunt tibi; proni in terrã curvabuntur, ut deprecentur te; & pulverẽ pedũ tuorũ lingent: & scietis quia ego Dñs, quia non confundentur justi qui speraint in saluté meã. Nunquid tolletur à forti præda, & ꝗ ceperunt justi sal- 24
vabitur? *Targum aliud*: Dixit Jerusalem: Nunquid possibile est ut auferatur ab Esau impio ꝗ dictũ est de eo: In gladio tuo vives? & præda quam 25
abstulit à me, & captivitas quã captivavit Ismael, de qua dictũ est, Quod justorũ est, eruetur? Hæc enim dicit Dñs: etiã captivitatẽ, quam ceperunt robusti, reducam, & ꝗ deprædati sunt fortes, eruã: & vindictã tuã ego ul-
ciscar, & filios tuos ego salvabo. *Targum aliud*: Hæc enim dicit Dñs: Etiam præda quã abstulit à te Esau robust[b], tolletur ab eo, & captivitas quam accepit à te Ismael superb[b], qui dict[b] est onager in hominibus, eruetur: & 26
vindictam tuam ego ulciscar, & filios tuos ego salvabo. Dabo carnes eorũ qui opprimebant te in escam omni volatili cœli: et sicut inebriantur vino mero, ita bestiæ agri inebriabuntur sanguine eorum: et scient *omnis caro*, quia ego Dominus salvans te, et liberans te fortis Jacob.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܗܐܠܝܢ ܡܢ ܪܚܩܐ ܢܐܬܘܢ ܘܗܐܠܝܢ ܡܢ ܨܦܘܢܐ ܘܗܐܠܝܢ ܡܢ ܝܡܐ ܕܡܥܪܒܐ ܘܗܐܠܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܨܝܢ ܘܗܐܠܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܣܝܢ
13 ܪܢܢܘ ܫܡܝܐ * ܘܚܕܘ ܐܪܥܐ ܘܦܨܚܘ ܛܘܪܐ ܕܥܡܐ ܕܥܒܕ ܢܚܡܘ ܠܥܡܗ ܕܐܬܬܪܚܡ ܘܥܢܝܐ ܕܥܡܗ ܕܐܬܬܪܚܡ ܘܥܢܝ ܠܗ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܢܦܩ ܘܡܚܝ ܠܥܡܐ ܕܥܒܕ ܢܚܡ
14 ܘܐܡܪ ܨܝܘܢ ܫܒܩܢܝ ܡܪܝ ܘܡܪܝ ܢܫܟܚܢܝ * ܗܠ ܡܢܫܟܚ ܐܢܬܬܐ ܠܒܪܗ ܕܒܛܢܗ ܕܠܐ ܢܪܚܡ ܠܒܪ ܒܛܢܗ ܐܦ ܐܢܘܢ ܢܫܟܚܢ ܐܢܬܬܐ ܠܒܪ ܒܛܢ
15 ܐܢܐ ܠܐ ܢܫܟܚܟ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܐܠܗܟ ܗܘ ܕܢܦܩ ܘܡܚܝ ܠܥܡܐ ܕܥܒܕ ܢܚܡ ܗܐ ܒܪܝܬܝ ܠܟ ܒܐܦܝ ܕܝܕܝ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ
16 ܫܘܪܝܟ ܩܕܡ ܥܝܢܝ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܫܟܚܟ ܐܢܐ ܡܪܝ ܘܐܠܗܟ ܗܘ ܕܢܦܩ ܘܡܚܝ ܠܥܡܐ ܕܥܒܕ ܢܚܡ ܗܐ ܒܪܝܬܝ ܠܟ ܒܐܦܝ ܕܝܕܝ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ ܐܢܐ ܣܝܡ ܠܟ
17 * ܒܢܝܟ ܕܡܬܒܢܝܢ ܡܗܪ ܡܬܬܪܟܢ ܡܢܟ ܕܡܦܩܝܢ ܡܢ ܒܝܬܟ ܢܦܩܘ ܡܢ ܒܝܬ ܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܢܦܩ

ישעיה : נ נא

CAP. L. נ

quam, vestræ matris excisorib liber iste Vbi : DOMINUS dixit Sic
1 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתֻת אִמְּכֶם אֲשֶׁר
En Dei vos vendidi cui, meis feneratoribꝰ ex quis aut ? eam dimisi
שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשַׁי אֲשֶׁר־מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן
est dimissa vestris prævaricationibus in &, estis venditi vestris iniquitatibus in
בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה
? resportemi non & : vocavi ? vir non & , veni Cur .vestra mater
אִמְּכֶם : מְדוּע בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה
an & ; redemptione à mea manus se abbreviavit se abbreviando num
הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוֹת וְאִם
faciã ficcare mea increpatione in Ecce ? eruendã ad potentia me in non
אֵין־בִּי כֹחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב
, aqua non à eorum piscis fœtebit ; desertum flumina ponam , mare
יָם אֲשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מֵאֵין מַיִם
ponam faccum & : caligine cœlos Induam .siti in morietur &
וְתָמֹת בַּצָּמָא : אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְּרוּת וְשַׂק אָשִׂים
linguam mihi dedit Deus DOMINUS .eorũ operimentum
כְּסוּתָם : אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן
mane in excitabit : verbum lasso opportune loqui sciendum ad, eruditorum
לְמוֹדִים לָדַעַת לְעוֹת אֶת־יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר
.doctis sicut audiendum ad aurem mihi excitabit ; mane in
בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אֹזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלְּמוּדִים :
: fui rebellis non ego & , aurem mihi aperuit DEUS Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה פָּתַח־לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי
meas genas &, percutientibꝰ dedi meũ Corpus. sum reversus non retrorsum
אָחוֹר לֹא נְסוֹגוֹתִי : גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי
.sputo & , ignominiis ab abscondi non meas facies : decapillantibus
לְמֹרְטִים פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק :
: erubui non ideo : mihi auxiliabitur DEUS meus Dominus Et
וַאדֹנָי יְהוִה יַעְזָר־לִי עַל כֵּן לֹא נִכְלַמְתִּי
.afficiar pudore non quòd novi & ; filicem ut meã facies posui ideo
עַל־כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחֲלָמִישׁ וְאֵדַע כִּי־לֹא אֵבוֹשׁ :
quis : simul stemus ? mecum contendet quis , me justificam Propinquans
קָרוֹב מַצְדִּיקִי מִי־יָרִיב אִתִּי נַעֲמֹדָה יָחַד מִי־
DOMINUS Dominus En .me ad accedat ? mei judicii auctor
בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגַּשׁ אֵלָי : הֵן אֲדֹנָי יְהוִה
vestimentũ ut ipsi omnes Ecce ?me faciat impiũ ipse quis, mihi auxiliabitur
יַעְזָר־לִי מִי־הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד
,Dominum timens vos inter Quis .eos comedet tinea ,veterascent
יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם : מִי בָכֶם יְרֵא יְהוָה
,splendꝰ non & , tenebris ambulavit qui : fui servi voce in audiens
שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר׳ הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ
Ecce ? suo Deo in innitatur & , DOMINI nomine in speret , sibi
לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו : הֵן
foco in ambulate , scintillis vos cingentes , ignem accendentes vos omnes
כֻּלְּכֶם קֹרְחֵי אֵשׁ מְאִירֵי זִיקוֹת לְכוּ׳ בְּאוֹר
,vobis hoc fuit mea manu De .incendistis scintillis in &, vestri ignis
אִשְׁכֶם וּבְזִיקוֹת בָּעַרְתֶּם מִיָּדִי הָיְתָה זֹאת לָכֶם
.jacebitis dolore in
לְמַעֲצֵבָה תִּשְׁכָּבוּן :

CAP. LI. נא

aspicite : Dominum quærentes ,justitiam sequentes me ad Audite
1 שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְּשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ
.estis eruti cisternæ perforationem ad & , estis excisi petram ad
אֶל־צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל־מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם :

Versio VULG. LAT.

CAP. L.

1 Hæc dicit Dominus ; Quis est hic liber repudii matris vestræ, quo dimisi eam ? aut quis est creditor meus, cui vendidi vos ? ecce in iniquitatibus vestris vendisti estis, & in sceleribus vestris dimisi matrem vestram. Quia veni, & non erat vir : vocavi, & non erat qui audiret : numquid abbreviata et parvula facta est manus mea, ut non possim redimere ? aut non est in me virtus ad liberandũ ? Ecce in increpatione mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccum : computrescent pisces sine aqua, & morientur in siti. Induam cœlos tenebris, & saccum ponam operimentum eorum. Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lassus est verbo : erigit manè, manè erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum. Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradicore: retrorsũ non abii. Corpus meũ dedi percutientibus, & genas meas vellentibus : faciẽ meam non averti ab increpantibus, et conspuentibus in me. Dominus Deus auxiliator meus, ideò non sum confusus : ideò posui faciem meam ut petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Juxta est qui justificat me, quis contradicet mihi ? stemus simul, quis est adversarius meus? accedat ad me. Ecce Dominꝰ Deus auxiliator meus: quis est qui condemnet me ? Ecce omnes quasi vestimentũ conterentur, tinea comedet eos. Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem servi tui? qui ambulavit in tenebris, & non est lumen ei, speret in nomine Domini, & innitatur super Deum suum. Ecce vos omnes accendentes ignem, accincti flammis, ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis : de manu mea factum est hoc vobis, in doloribus dormietis.

CAP. LI.

1 Audite me qui sequimini q̃ justum est, & quæritis Dominum: attendite ad petram unde excisi estis ; & ad cavernã laci, de qua præcisi estis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ν'.

1 Ὅτι οὕτως λέγει κύριος, Ποῖον τὸ βιβλίον τοῦ ἀποχασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν, ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτόν ; ἢ τίνι τῶν χρεωφειλετῶν ὑμᾶς ; ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν ἐπράσθητε, καὶ ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν
2 μητέρα ὑμῶν. Τί ὅτι ἦλθον, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος ; ἐκάλεσα, καὶ (α) οὐκ ἦν ὁ ὑπακούων ; μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χείρ μου τοῦ ῥύσασθαι ; ἢ οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελέσθαι ; ἰδοὺ (β) τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους, καὶ ξηρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ, καὶ ἀποθανοῦνται ἐν δίψει. (γ) Ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν
3 σκότος, καὶ (δ) ὡς σάκκον θήσω τὸ περιβόλαιον αὐτῶν. (ε) Κύριος κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν (ζ) παιδείας, τοῦ γνῶναι (η) ὅτι καὶ δεῖ εἰπεῖν λόγον. ἔδωκέ μοι (θ)
4 πρωΐ, πρωΐ ἐδωκέ μοι ὠτίον ἀκούειν, Καὶ ἡ παιδεία (ι) κυρίου κύριος ἀνοίγει μου τὰ ὦτα · ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω.
6 Τὸν νῶτόν μου (") ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, Καὶ (κ) κύριος κύριος βοηθός
7 μοι ἐνῴκει. διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλὰ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν,
8 καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, Ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαιώσας με. τίς ὁ κατεμῴμενός μοι ; ἀντιστήτω μοι ἅμα · καὶ τίς ὁ κατεμῴμενός μοι ;
9 ἐγγισάτω μοι. Ἰδοὺ (λ) κύριος κύριος βοηθήσει μοι · τίς κακώσει με ; ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε, καὶ (μ)
10 σὴς καταφάγεται ὑμᾶς. Τίς ἐν ὑμῖν ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ; (ν) ὑπακουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. οἱ πορευόμενοι ἐν (ξ) σκότει, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς, πεποιθότες ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ ἀντιστήσεσθε
11 ἐπὶ τῷ θεῷ. Ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς πῦρ καίετε, καὶ καταζώσθε φλόγα · πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ᾗ ἐξεκαύσατε. ἐν ἐμοὶ ἐγένετο ταῦτα ὑμῖν, ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε.

CAP. L.

Sic dicit Dominus ; Qualis est
1 liber repudii matris vestræ, quo dimisi eam ? aut cui (a) creditori vendidi vos ? Ecce peccatis vestris venundati estis : & in vestris iniquitatibus dimisi matrem
2 vestram. (b) Quid, quia veni, & non erat homo ; vocavi, & non erat qui obediret ? Numquid non potest manus mea liberare, aut non prævaleo, ut eruam ? Ecce increpatione meã deserturn faciam mare, & ponam flumina deserta : & arefient pisces eorum, eò quòd non sit aqua, & morientur in siti. Induam cœlum te-
3 nebris, & quasi cilicium ponam
4 operimentum eius. Dominus dat mihi linguam disciplinæ, ut sciam quando oporteat loqui verbum. Posuit (c) mihi manè, addidit mihi aurem ad audiendum : Et disciplina Dominꝰ
5 Domini aperit aures meas. Ego autem non renuo, neque contradico. Dorsum meum dedi ad flagella, & genas meas ad alapas :
6 & faciem meam non averti à
7 confusione sputorum. Et Dominus Dominus auxiliator meus factus est. Propterea non sum confusus, sed posui faciem meam sicut solidam petram : & novi quoniam non confundar : Quia
8 juxta est, qui justificavit me. Quis est, qui judicetur mecum ? resistat mihi simul : & quis est, qui judicium incat adversum me? appropinquet mihi. Ecce Do-
9 minus Dominus adjuvabit me: quis affliget me? Ecce omnes vos, quasi vestimentum veterascetis : & tinea comedet vos. Quis est in vo-
10 bis, qui timeat Dominum ? exaudiat vocem pueri ejus. Qui ambulant in tenebris, & non est eis lux: confidite in nomine Domini, & innitimini super Deo. Ecce o-
11 mnes vos ignem accendistis, & confortatis flammam. Ambulate in lumine ignis vestri, & in flamma quam succendistis. Propter me facta sunt hæc vobis : in mœrore dormietis.

MS.A. (α) οὐχ ὑπήκουσεν ; (β) τῷ ἀπειλῇ μου (γ) Καὶ ἐνδύσω (δ) θήσω ὡς σάκκον (ε) Κύριος δίδωσι (ζ) σοφίας, τοῦ (η) ἐν καιρῷ νύκτος δεῖ (θ) τὸ πρωΐ, (ι) κυρίου ἀνοίγει τὰ ὦτά μου · (") δέδωκα (κ) κύριος βοηθός μοι (λ) κύριος βοηθεῖ (μ) ὡς σὴς (ν) ἀκουσάτω (ξ) σκότει, οὐκ

ΚΕΦ. ναʹ.

1 Ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον, καὶ ζητοῦντες τὸν κύριον, ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν, ἣν ἐλατομήσατε, καὶ εἰς τὸ βόθυνον τοῦ λάκκου, ὃν ὠρύξατε.

CAP. LI.

Audite me, qui persequimini
1 quod justum est, & quæritis Dominum. Inspiciite in solidam petrã, quam excidistis, & in foveam laci, quam fodistis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

נ

1 כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֵידָא הִיא אִגַּרְת פְּטוּרִין דְּיַהֲבִית לְכַנְשְׁתְּכוֹן אֲרֵי אִתְרַחֲקַת אוֹ מַן גְּבַר דִּלְיַהּ חוֹבָא קְדָמֵי דְּזוּבְנִית יַתְכוֹן לֵיהּ הָא בְּחוֹבֵיכוֹן אוּדְבַנְתּוּן וּבְמַרְיוּתְכוֹן אִתְרַחֲקַת כְּנֵי שַׁתְּכוֹן:
2 מָא דִּין שַׁלְחֵית נְבִיֵּי וְלָא יַתְבוּ אִתְנַבְּיוּ וְלָא קְבִילוּ הַאִתְקַפְּדַת אִתְקַפְּדַת גְּבוּרָתִי מִלְּמִפְרַק וְאִם לֵית קָדְמַי חֵיל לְשֵׁיזָבָא הָא בְּמוּוֹכְיָתִי אַחֲרִיב יַמָּא אֲשַׁוֵּי נַהֲרִין מַדְבְּרָא
3 יְסָרוּן נוּנְיָהוּן מִבְּלֵי מַיָּא וּיְמוּתוּן בְּצָחוּתָא : אַכְסֵי שְׁמַיָּא כַּרְבְּקַבְלָא וְכִסְקָא אֲשַׁוִּי כְּסוּתְהוֹן :
4 יְיָ אֱלָהִים יְהַב לִי לְשָׁן דְּמַלְפִּין לְהוֹדְעָא לְאַלְפָּא לְצַדִּיקָא דְּמִשְׁלְהוֹן לְתַתְּנִי אוֹרְיָתָא חוּכְמָא בְּכֵן בְּצַפְּר מְצַדִּים לְשַׁלְחָא נְבִיאוּהִי מְאִים יְתִפְתַּחְן אוּדְנֵי חִיְּיָא
5 וְקַבְּלוּן אוּלְפָן : יְיָ אֱלָהִים שַׁלְחַנִי לְאִתְנַבְּאָה וְאַנָא לָא סְרִבִית לְאַחוֹרָא לָא אִסְתְּחַרִית :
6 נְבִיֵּי יְהַבִית לְמִחַן וּלְסִתְּי לְמִרְטָן אַפֵּי לָא טְמִרִית מִאִתְבַּזְעוּ וּרוּק : וְיָ אֱלָהִים סְעִיד לִי עַל
7 כֵּן לָא אִתְבַּזְעִית עַל כֵּן שַׁוִּיתִי אַפֵּי תְּקִיפִין כְּטִינְרָא וִידַעְנָא אֲרֵי לָא אֶתְבְּהַת : קְרִיבָא
8 זְכוּתִי מַן יְדִין עִמִּי נְקוּם כְּחָדָא מַן בְּעֵיל דִּינִי יִתְקְרַב לְוָתִי : הָא יְיָ אֱלָהִים סְעִיד לִי מַן הוּא
9 דִּי יְחַיְּבְנַנִי הָא כּוּלְּהוֹן כְּלֵבוּשָׁא דְּבְלִי וְכַעֲשָׁא אֲכָל לֵיהּ : [אֲמַר נְבִיָא עֲתִיד קוּדְשָׁא
10 בְּרִיךְ הוּא לְמַחֲוֵי אֲמַר לְעַמָּא] מַן בְּכוֹן מְרַחֲלִיא לְדֵי דִּי שְׁמַע בְּקָל עַבְדֵּיהּ נְבִיא דַּעֲבַד אוֹרַיְתָא בְּעָקָא כְּנִבְרֵי דְּמַהֲלָךְ בְּקַבְלָא וְלֵית וְהוֹר לֵיהּ מִתְרַחִיץ בְּשֵׁמָא דְּיָי וּמִסְתְּמִיךְ עַל
11 פּוּרְקָנֵי דֵּאֱלָהֵיהּ : נַסְתִּיבִין עַמָּמֵיָא וְאָמְרִין קְדָמוֹחִי רְבוֹנְנָא לָא אִפְּשַׁר לָנָא לְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא אֲרֵי כָּל יוֹמָנָא אִתְנַרְנָא דִּין עִם דִּין בְּקַרְבָּא וְכַד נְצַחְנָא דִּין לְדִין אוֹקַדְנָא בְּתֵיהוֹן וּשְׁבִינָא טַפְּלְהוֹן וְנִכְסֵיהוֹן וּבְכַדְּרָא נִינָא שַׁלְמֵי יוֹמָנָא וְלָא אִפְּשַׁר לָנָא לְמֶעְסַק
12 בְּאוֹרַיְתָא מְתִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר לְהוֹן הָא כּוּלְּכוֹן מְגָרְן בְּאִשְׁתָּא מִתְקַפְּדִי חָרֶב אוּלְפָנֵי לְוָתִי וּבְחַרְבָּא דְּתַקְפְּתוּן מְשַׁמְּרֵי הֲוָתִי דְּכוֹן וְתִקְלוּן וְתִכְּנוּ
נא
1 קַבִּילוּ לְמֵימְרִי רְדֵפֵי קוּשְׁטָא דְּבְעָן אוּלְפָן מַן קְדָם יְיָ אִסְתַּכְּלוּ דִּי כַּחֲצִיבָא מְטִינְרָא אִתְחַצְּבָתוּן וְכִסּוּלָא דְּמַגּוּבְרֵיקוּן אִתְחַפַּסְלָתוּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. L.

Hæc dicit Dñs: Quis est iste libellus repudii quẽ dedi cœtui vestro, quia
1 elongatꝰ est à me? aut quis vir est creditor corã me? cui vendidi vos? Ecce propter peccata vestra venditi estis, & propter scelera vestra elongata est congregatio vestra. Quare misi Prophetas meos, & non sunt conversi? pro-
2 phetaverunt, & non obedierunt: nunquid deficiens defuit potentia mea ut non redimeret? aut non est corã me virtꝰ ad liberandũ? ecce in increpatione mea siccabo mare, ponam flumina in desertũ, computrescent pisces eorũ sine aqua, & morientur in siti. Operiam cœlos quasi tenebris, & quasi
3 saccũ ponã operimentũ eorũ. Dñs Deꝰ dedit mihi linguã docentiũ, ut sci-
4 rẽ docere justos scientiã, qui ad verba Legis anhelant: veruntamẽ manè manè prævenit ut mittat prophetas suos, si fortè aperiant ur aures peccatorũ, & suscipiant disciplinã. Dñs Deus misit me ad prophetandũ, & ego non
5 contradixi, neq; sum conversus retrorsũ. Dorsũ meũ dedi percussoribꝰ, & 6
genas meas vellentibꝰ: faciẽ meã non abscondi à confusione, & sputo. Dñs 7
autẽ Deꝰ auxiliator meus est, & ideò non sum confusus: ideo posui faciẽ meam fortẽ sicut petrã; & scio quoniã non confundar. Appropinquat justitia 8
mea: quis judicabitur mecũ? surgamus simul, quis est adversarius meus? accedat ad me. Ecce Dñs Deꝰ auxiliator meꝰ est: quis est qui condemnet me? 9
ecce omnes illi quasi vestimentũ q̃ veterascit, q̃ tinea comedit. Dicit Pro- 10
pheta: Futurũ est ut sanctus & benedictus dicat populis: Quis est in vobis ex timentibus Dñm; audiens vocẽ suí Prophetæ, qui est factor legis in tribulatione; sicut vir qui ambulat in tenebris, & non est lumẽ ei: speret in
nomine Dñi, & innitatur sup salutare Dei sui. Respondebunt populi & di- 11
cent corã eo: Dominator noster, non poteſt fieri ut laborem⁹ in Lege, quia quotidie irruim⁹ unus contra alterũ in bello, & quando mutuò vincimus, alter alterius succendimus domos, & captivos ducimus parvulos eorũ & substantias eorum: & hoc pacto consumpti sunt dies nostri: itaq; non est possibile nobis ut incumbamus Legi. Respondebit ille qui est sanctus & benedictus & dicet eis: Ecce oẽs vos immittentes ignẽ, & tenentes gladium, ite & cadite in ignẽ quem immisistis, et in gladium quem tenuistis: à verbo meo factum est hoc vobis, in interitum vestrum revertimini.

CAP. LI.

Obedite verbo meo qui sequimini veritatem, qui quæritis doctrinam à fa-
2 cie Domini, attendite, q̃ sicut id quod exciditur à petra, sic excisi estis; et sicut præcisio cisternæ vacuæ, sic præcisi estis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܢ *

CAP. L.

1 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܐܝܢܐ ܟܬܒܐ ܕܫܪܝܐ ܕܐܡܟܘܢ. ܐܘ ܡܢܘ ܡܢܐ ܕܙܒܢܢ ܠܟܘܢ. ܗܐ ܒܥܘܬܟܘܢ ܙܒܢܬܟܘܢ
2 ܐܝܬܝܗ ܠܡܪܝܟܘܢ. ܗܐ ܒܚܛܝܬܟܘܢ ܫܪܝܬ ܐܡܟܘܢ. ܠܡܢܐ ܐܬܝܬ ܘܠܝܬ ܐܢܫ. *ܩܪܝܬ ܘܠܝܬ ܡܫܡܥ.
ܗܐ ܠܡܢܐ ܩܨܪܬ ܐܝܕܝ. ܕܠܡܦܨܘܬ ܠܝ ܚܝܠ. ܗܐ ܒܓܥܪܬܐ ܡܝܐ. ܐܝܒܫ ܢܗܪܬܐ. ܢܬܒܫܘܢ ܢܘܢܐ
ܕܡܝܐ. ܡܝܬܐ ܢܬܢܢ. ܠܫܡܝܐ ܠܒܫ. ܘܫܘܐ ܠܒܘܫܗ. ܗܐ ܡܪܝܐ ܝܗܒ ܠܝ ܠܫܢܐ ܠܡܕܥ.
3 ܕܢܕܥ ܠܡܬܝܐ ܡܠܬܐ. ܡܢ ܕܡܢ ܢܫܡܥ. ܡܢܘ ܢܬܒܥ. * ܡܪܝܐ ܡܪܝ ܦܬܚ ܠܝ ܐܕܢܐ.
4 ܠܐ ܡܬܪܥܡ ܗܘܝܬ. * ܡܢ ܩܕܡ ܠܡܢ ܫܘܝܬ ܦܪܨܘܦܝ. ܗܐ ܐܢܐ ܠܐ ܡܬܪܥܡ ܗܘܝܬ.
5 ܡܪܝܐ ܡܪܝ ܦܬܚ ܠܝ ܐܕܢܐ. ܘܐܢܐ ܠܐ ܡܬܪܥܡ ܗܘܝܬ. * ܡܢ ܩܕܡ ܠܡܢ ܫܘܝܬ ܦܪܨܘܦܝ.
6 ܗܐ ܠܒܝ ܠܐ ܡܬܪܥܝܬ. ܘܠܐ ܡܬܪܥܝܬ ܡܢ ܩܕܡ ܠܡܢ ܫܘܝܬ. * ܦܪܨܘܦܝ ܢܬܢܬ ܠܡܩܛܠܐ.
7 ܘܠܠܚܝܝܐ ܠܡܢܬܫܐ. ܠܐ ܐܦܢܝ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܡܢ ܦܪܨܘܦܝ. * ܡܪܝܐ ܡܪܝ ܡܣܥܪ ܠܝ.
ܠܗܢܐ ܠܐ ܐܬܒܗܬ. ܡܫܬܝܬ ܐܦܝ ܐܝܟ ܟܐܦܐ. ܠܐ ܐܬܒܗܬ ܕܐܢܐ ܗܘܝܬ ܡܬܬܚܙܐ.
8 ܠܐ ܐܬܒܗܬ. * ܡܬܩܪܒ ܗܘ ܕܙܕܩܢܝ. ܡܢܘ ܕܢܬܪܥܘ ܥܡܝ. ܢܬܩܪܒ ܠܘܬ ܐܢܐ.
9 ܗܐ ܡܪܝܐ ܡܪܝ ܡܣܥܪ ܠܝ. ܗܐ ܡܢܘ ܕܡܬܚܝܒ ܥܡܝ. ܢܬܩܪܒ ܠܘܬ ܐܢܐ. * ܗܐ ܡܪܝ ܡܪܝ ܡܣܥܪ ܠܝ.
10 ܡܢܘ ܕܢܬܪܫܥ ܠܝ. ܗܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܒܫܐ ܢܬܒܠܘܢ. ܘܐܟܠܬܐ ܢܐܟܠܘܢ ܠܗܘܢ. * ܡܢ ܕܕܚܠ ܒܟܘܢ ܕܕܚܠ ܠܡܪܝܐ.
ܕܫܡܥ ܩܠܗ ܕܥܒܕܐ ܕܡܪܗ. ܕܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܘܠܝܬ ܢܗܘܪܐ ܠܗ. ܢܬܟܠܠ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝ ܘܢܬܫܪܐ ܒܐܠܗܗ.
11 ܗܐ ܟܠܗܘܢ ܕܩܕܚܝܢ ܢܘܪܐ. ܘܡܫܠܗܒܝܢ ܢܘܪܐ. ܗܠܟܘ ܒܢܘܗܪ ܢܘܪܟܘܢ. ܘܒܫܠܗܒ ܢܘܪܐ ܕܩܕܚܬܘܢ.
ܡܢ ܝܕܝ ܗܘܬ ܠܟܘܢ. ܒܟܐܒܐ ܬܬܪܩܕܘܢ. * ܦܨܠܐ * ܢܐ *

1 * ܫܡܥܘ ܠܝ ܕܪܕܦܝܢ ܙܕܩܐ. ܕܒܥܝܢ ܡܪܝܐ. ܚܙܘ ܠܟܐܦܐ ܕܐܬܚܨܒܬܘ. ܘܠܒܝܪܐ ܕܐܬܢܩܪܬܘ.
ܚܙܘ ܠܐܒܐ ܕܐܬܝܠܕܬܘ. ܗܢܘ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ الْخَمْسُونَ *

CAP. L.

1 * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَيُّ كِتَابِ طَلَاقِ لِأُمِّكُمُ ٱلَّذِي بِهِ سَرَحْتُهَا * أَوْ لِأَيِّ عَرِيمٍ
2 بِعْتُكُمْ * هَا بِخَطَايَاكُمْ بِعْتُمْ * وَبِآثَامِكُمْ سُرِحَتْ أُمُّكُمْ * لِمَاذَا لَأَنِّي أَتَيْتُ وَلَيْسَ إِنْسَانٌ
مَوْجُودًا. دَعَوْتُ وَلَيْسَ مَنْ يُجِيبُ. هَلْ لَا تَقْدِرُ يَدِي أَنْ تَفْتَدِيَ. أَوْ لَيْسَ أَقْدِرُ أَنْ أُخَلِّصَ *
هَا بِوَعِيدِي أُخْرِبُ ٱلْبَحْرَ وَأَجْعَلُ ٱلْأَنْهَارَ بَرَارِيَ * وَتَعِفُّ حِيتَانُهَا مِنْ أَنْ لَا يَكُونَ مَاءٌ * وَتَمُوتُ
3 بِٱلْعَطَشِ * وَأُكْسُو ٱلسَّمَاءَ ظُلْمَةً * وَأَضَعُ لِبَاسَهَا مِثْلَ ٱلْمِسْحِ * ٱلرَّبُّ أَعْطَانِي لِسَانَ ٱلتَّأْدِيبِ *
4 لِأَعْرِفَ فِي وَقْتٍ حَسَنٍ يَنْبَغِي أَنْ أَقُولَ قَوْلًا وَضَعَ لِي بِٱلْعَدَاةِ * بِٱلْعَدَاةِ رَادِنِي أُذُنًا لِأَسْمَعَ * وَأَدَبٌ
5 ٱلرَّبُّ يَفْتَحُ أُذُنِي * وَأَنَا لَمْ أَعْصِ وَلَمْ أَرْتَدَّ * أَعْطَيْتُ ظَهْرِي لِلْمِسْيَاطِ وَخَدَّيَّ لِلطَّمِّ * وَلَمْ أُرْدِ وَجْهِي
6 عَنْ خِزْيِ ٱلْبُصَاقِ * وَٱلرَّبُّ صَارَ عَوْنِي * لِأَجْلِ هٰذَا لَمْ أَخْجَلْ * لٰكِنْ وَضَعْتُ وَجْهِي مِثْلَ
7 ٱلصَّخْرِ ٱلصَّمَّاءِ وَعَلِمْتُ أَنِّي لَسْتُ أَخْزَى * لِأَنَّ ٱلَّذِي يُبَرِّرُنِي قَرِيبٌ * مَنْ يُخَاصِمُنِي
8 لِيَقِفْ مَعِي مَعًا * وَمَنْ يَدَّعِي لِيَتَقَدَّمْ لِي * هَا ٱلرَّبُّ يُعِينُنِي مَنْ يَدِينُنِي * هَا أَنْتُمْ جَمِيعًا مِثْلَ
9 ٱلثَّوْبِ تَبْلَوْنَ * وَمِثْلَ ٱلسُّوسِ يَأْكُلُكُمْ * مَنْ مِنْكُمْ يَخَافُ ٱلرَّبَّ فَلْيَسْمَعْ صَوْتَ عَبْدِهِ *
10 ٱلَّذِينَ يَسِيرُونَ فِي ٱلظُّلْمَةِ وَلَيْسَ لَهُمْ نُورٌ * تَوَكَّلُوا عَلَى ٱسْمِ ٱلرَّبِّ وَٱسْتَنِدُوا بِإِلٰهِهِ * هَا أَنْتُمْ
11 جَمِيعُكُمْ نَارٌ آكِلَةٌ * قَدُوا لَهِيبًا وَسِيرُوا فِي ضَوْءِ نَارِكُمْ وَفِي ٱللَّهِيبِ ٱلَّذِي أَوْقَدْتُمُوهُ *
لِأَجْلِي صَارَ هٰذَا لَكُمْ * فِي حُزْنٍ تَرْقُدُونَ *

CAP. LI.

* اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالْخَمْسُونَ *

1 * اِسْمَعُونِي يَا طَارِدِي ٱلْعَدْلِ وَطَالِبِي ٱلرَّبِّ * اُنْظُرُوا إِلَى ٱلصَّخْرِ ٱلَّتِي قُطِعْتُمْ وَإِلَى
حُفْرِ ٱلْجُبِّ ٱلَّذِي حُفِرْتُمْ *

CAP. L.

1 SIC dicit Dominus, Quinam est libellus repudii quo matrem vestram dimiserim? aut quisnâ est creditor meus cui vos vendiderim? Ecce propter peccata vestra venundati estis, & propter scelus vestrum repudiata fuit mater vestra. Cur me veniente nemo adest? vocanti nemo respondet? diu mestuit manus mea, & decepta est? an *quia* nullæ sunt in me vires ad eripiendum? ecce increpatione meâ mare exhaurio, & flumina perinde ac desertum reddo, ita ut pisces eorum putrescant ob aquæ penuriam ac moriantur: Cœlos te- 2
nebris induo, & cilicium facio vestimentum eorum. Dominus Deus dedit mihi linguam 3
eruditam, ut notum facerem & indicarem exagitatis verbum: excitavit *me* diluculò, diluculò disponit mihi aures ad percipiendam 4
doctrinam. Dominus Deus aperuit mihi aures, & ego non averti me retrorsum, nec 5
obstinatè restiti. Corpus meum exposui plagis, & genas meas percussionibus, faciem 6
meam non averti ab ignominia & sputo. Dominus Deus adjuvit me, propterea non 7
sum pudefactus: iccircò composui faciem meam ut lapidem, sciens quòd non pudefiam, Eò quòd proximus sit justificator meus. Quis 8
est qui mecum litiget? consistamus unâ: aut *si* quis est adversarius meus, accedat ad me. En 9
Dominus Deus auxiliatur mihi, quis est me condemnaturus? en omnes isti ut vestimentum consumentur, & tinea corrodet eos. Quicunque est inter vos timens Dominum, au- 10
diat vocem servi ejus: Qui ambulat in tenebris & caret luce, speret in nomine Domini, & salvabitur per Deum suum. En vos omnes 11
injectores ignis estis, & incensores flammæ; incedite in fulgore ignis vestri, & nitore flammæ vestræ: è manibus meis contigit hoc vobis, ut in tristitia dormiatis.

CAP. LI.

1 AUDITE me qui curritis in justitia, & quæritis Dominum: considerate montem è quo excisi estis, & foveam è qua effossi estis.

CAP. L.

1 *SIC ait Dominus, Quem repudii libellum habet mater vestra, quo repudiârim eam? aut cui creditori vos venum exposui? en pro peccatis vestris venum exposi estis, & pro sceleribus vestris repudiata est mater vestra. Quâ de re cùm* 2
venio, nemo adest? voco, nec est qui respondeat? an non valet manus mea salvare? an eripere non possum? en solâ increpatione meâ mare desicco, & fluvios in solitudines converto, ita ut aqueæ 3
pisces eorum eò quòd desit aqua, & sitiendo pereant: Cœlum tenebris induo, & pro 4
vestimentum ejus tanquam cilicium. Dominus concessit mihi linguam magistram, ut sciam tempestivè quandoquam oportet proferre sermonem quem imponit mihi diluculò; nam diluculò addit mihi 5
aurem, ut audiam. Et audito Domini aperuit aurem meam, & ego non rebello, neque ambigo: Sed expono dorsum meum 6
loris, & genas meas colaphis, nec averto faciem meam ab infamia sputi. Domi- 7
nus est mihi præsidio, ideò non erubescò, imò expono faciem meam ut silicem durum: & novi me non pudefactum iri, Quoniam is qui me justificat, proximus 8
est. Qui mecum litigat, stet unâ mecum; & qui mecum judicio contendit, ad me accedat. Ecce Dominus opem fert mihi, 9
quis mihi nocet? ecce vos omnes ceu vestis deterevimini, & tanquam tinea corrodet vos. Quisquis inter vos timet Do- 10
minum, audiat vocem servi ipsius: qui ambulatis in tenebris, nec lucem habetis; confidite nomini Domini, & in Deo confortamini. Ecce vos omnes estis ignis 11
devorans; augete jam flammam, & incedite in luce ignis vestri, & in flamma quam accendistis. Propter me factum est hoc vobis, in mœrore jacebitis.

CAP. LI.

1 *AUDITE me O sectatores justitiæ & quærentes Dominum: intuemini ad petram duram quam excidistis, & ad fuveam putei quem excavâstis.*

ישעיה: נא

: vos peperit , Sarah ad & , vestrum patrem Abraham ad Aspicite
2 הַבִּיטוּ אֶל־אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה תְּחוֹלְלֶכֶם
, quia .eum multiplicavi & , ei benedixi & , eum vocavi unum quia
3 כִּי־אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ : כִּי־
, ej° desolationes omnes est consolatus, Sijon DOMINUS est consolat°
נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל־חָרְבֹתֶיהָ
ejus solitudinem & , Heden tanquam ejus desertum posuit &
וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעֲרָבָתָהּ
, ea in invenietur lætitia & Gaudium .DOMINI hortus veluti
כְּגַן־יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ
, mi populi me ad Attendite .canim vox & , actio gratiarum
4 תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה : הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי
, exibit me à lex quia : percipite auribus me ad , mea natio &
וּלְאֻמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא
est Propinqua .faciam quiescere populorum lucem in meam judicium &
וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ : קָרוֹב
.judicabunt populos mea brachia & , mea salus est egressa , mea justitia
5 צִדְקִי יָצָא יְשׁוּעָתִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ
Levate .expectabunt meum brachium ad & , expectabunt insule me Ad
אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל־זְרוֹעִי יְיַחֵלוּן : שְׂאוּ
cœli nam :deorsum terram ad aspicite & , vestros oculos cœlos in
לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל־הָאָרֶץ מִתָּחַת כִּי־שָׁמַיִם
ej° habitatores &, veteraſcet vestimentũ sicut terra &, sunt cõsumpti fum° sicut
כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ
non mea justitia & , erit seculum in mea salus & : morientur similiter
כְּמוֹ־כֵן יְמוֹתוּן וּישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וּצְדָקָתִי לֹא
mea lex populus , justitiam scientes me ad Audite .conteretur
תֵחָת : שִׁמְעוּ אֵלַי יוֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי
eorum convitiis à & , hominis opprobrium timeatis ne , eorum corde in
בְּלִבָּם אַל־תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפָתָם
lanam sicut & , tinea eos comedet vestimentum sicut Quia .conflememiní ne
אַל־תֵּחָתּוּ : כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר
mea salus & , erit seculum in mea justitia Et .sis eos devorabit
יֹאכְלֵם סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וּישׁוּעָתִי
fortitudinem indue , te suscita , te Suscita .generationum generationem in
לְדוֹר דּוֹרִים : עוּרִי עוּרִי לְבַשִּׁי־עֹז
generationes , quondam dies secundàm te Suscita .DOMINI brachium
זְרוֹעַ יְהוָה כִּימֵי קֶדֶם דּוֹרוֹת
? draconem vulnerans , superbum excidens ipsum tu Nonne .seculorum
עוֹלָמִים הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲצֶבֶת רָהָב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין :
ponens : multæ voraginis aquas, mare exficcans ipsum tu Nonne
10 הֲלוֹא אַתְּ־הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי תְהוֹם רַבָּה הַשָּׂמָה
redempti Et ? redempti transeundum ad , viam maris profunditates
מַעֲמַקֵּי־יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים : וּפְדוּיֵי
seculi lætitia & , præconio cum Sijon venient & , revertentur DOMINI
יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם
, mœror fugient , assequentur lætitiam & , Gaudium .eorum caput super
עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּן נָסוּ יָגוֹן
timeas ut tu Quæ .vos consolans ipse ego , Ego .gemitus &
11 וַאֲנָחָה : אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי־אַתְּ וַתִּירְאִי
es oblitus Et ? dabitur herba , hominis filio à & ? morietur homine ab
מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן־אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן : וַתִּשְׁכַּח
: terram fundantis & , cœlos tendentis , tui factoris DOMINI
13 יְהוָה עֹשֶׂךָ נוֹטֶה שָׁמַיִם וִיסֵד אָרֶץ
quando, coarctantis excandescentiæ faciebat à die tota jugiter formidâsti &
וַתְּפְחַד תָּמִיד כָּל־הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק כַּאֲשֶׁר
? coarctantis furor ubi Et .corrumpendum ad paravit
כּוֹנֵן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמֵּצִיק :

Versio VUL. LAT.

2 Attendite ad Abraham patrem
vestrum, & ad Saram quæ pe-
perit vos: quia unum vocavi
eum, & benedixi ei, & mul-
3 tiplicavi eum. Consolabitur
ergò Dominus Sion, & conso-
labitur omnes ruinas ejus: &
ponet desertum ejus quasi de-
licias, & solitudinem ejus quasi
hortum Domini. Gaudium &
lætitia invenietur in ea, gra-
tiarum actio & vox laudis.
4 Attendite ad me populi meus,
& tribus mea me audite: quia
lex à me exiet, et judicii meum
in lucem populorum requie-
5 scet. Propè est Justus meus,
egressus est Salvator meus, &
brachia mea populos judica-
bunt: me insulæ expectabunt,
& brachiũ meum sustinebunt.
6 Levate in cœlum oculos ve-
stros, & videte sub terra deor-
sum: quia cœli sicut fumus li-
quescent, & terra sicut vesti-
mentum atteretur, & habita-
tores ej° sicut hæc interibunt:
Salus autem mea in sempiter-
num erit, & justitia mea non
7 deficiet. Audite me qui scitis
justum, populº meus lex mea in
corde eorum: nolite timere op-
probriũ hominum, & blasphe-
8 mias eorum ne metuatis. Sic-
ut enim vestimentum, sic come-
det eos vermis: & sicut la-
nam, sic devorabit eos tinea:
Salus autem mea in sempiter-
num erit, & justitia mea in ge-
9 nerationes generationũ. Con-
surge, consurge, induere forti-
tudinem brachiũ Domini: con-
surge sicut in diebus antiquis,
in generationibus seculorum.
Numquid non tu percussisti fu-
perbũ, vulneràsti draconem?
10 Numquid non tu siccàsti mare,
aquam abyssi vehementis? qui
posuisti profundũ maris viam,
ut transirent liberati? Et nunc
qui redempti sunt à Dño, re-
vertentur, & venient in Sion
laudantes, & lætitia sempiterna
super capita eorum, gaudiũ
& lætitiam tenebũt, fugiet do-
12 lor & gemitus. Ego, ego ipse
consolabor vos: quis tu ut ti-
meres ab homine mortali, & à
13 filio hominis, qui quasi fœnum
ita arescet? Et oblitus es Do-
mini factoris tui, qui tetendit
cœlos, et fundavit terram: et
formidâsti jugiter totâ die à fa-
cie furoris ejus qui te tribula-
bat, et paraverat ad perdendũ:
ubi nunc est furor tribulantis?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

2 Ἐμβλέψατε εἰς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ εἰς Σάῤῥαν τὴν ὠδίνουσ᾽ ὑμᾶς· ὅτι εἷς ἦν, καὶ ἐκάλεσα αὐτὸν, καὶ (᾽) εὐλόγησα αὐτὸν, καὶ ἠλάτησα αὐτὸν, καὶ ἐπλήθυνα αὐ-
3 τόν. Καὶ δὲ νῦν παρακαλέσω Σιὼν, καὶ παρεκάλεσα πᾶσα τὰ ἔρημα αὐτῆς (α), καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς ὡς παράδεισον, καὶ τὰ ὄρθ᾽ δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου· εὑρεσύνλιν καὶ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐτῇ, ἐξομολόγησιν καὶ
4 φωνὴν αἰνέσεως. Ἀκούσατέ μου, (β) ἀκούσατέ μου λαός μου, καὶ οἱ βασιλεῖς ὦτόν μοι ἐνωτίσασθε, ὅτι νόμος παρ᾽ ἐμοῦ ἐξελεύσε-
5 ται, καὶ ἡ κρίσις μου εἰς φῶς ἐθνῶν. Ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου, καὶ ἐξελεύσε(γ) ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς τὰ βραχιόνά μου ἔθνη ἐλπιοῦσιν· ἐμὲ ὑπομενοῦσι, καὶ εἰς τὰ βραχιόνά μου ἐλπιοῦσιν.
6 Ἄρατε εἰς τὰ οὐρανὸν τοὺ ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἐμβλέψατε εἰς τὴν γῆν κάτω· ὅτι ὁ οὐρανὸς ὡς καπνὸς ἐτηρεάσθη, (δ) καὶ ἡ γῆ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κατοικοῦντες (ε) ὅμοιον τούτα ἀποθανοῦν(ται), τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, καὶ ἡ δικαιο-
7 σύνη μου οὐ μὴ ἐκλείπῃ. Ἀκούσατέ μου οἱ εἰδότες κρίσιν, (ζ) λαὸς δὲ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τοῖ φαυλισμοῖ αὐτῶν μὴ πτ-
8 τᾶσθε. (η) Ὡς δὲ ἱμάτιον βρωθήσε(ται) ὑπὸ κηθόνος, καὶ (θ) ὡς ἔρια βρωθήσε(ται) ὑπὸ σητός· ἡ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, τὸ δὲ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν.
9 Ἐξεγείρου ἐξεγείρου Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου, ἐξεγείρου ὡς ἐν
10 ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. Οὐ σὺ δὲ ἡ: ἐρημώσα θάλασσαν, ὕδωρ ἀβύσσου πολλοῦ; ἡ θέσα τὰ βάθη τὴ θαλάσσης
11 ὁδὸν διαβάσεως ῥυομένοις; ὑπὸ δὲ κυρίου ἀποτραφήσονται, καὶ ἥξουσιν εἰς Σιὼν μετ᾽ εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάμα(τος) αἰωνίου· ὅπῃ (ι) κεφαλῆς δὲ αὐτῶν (κ) ἄνεσις καὶ εὐφροσύνη κατα λή(ψε)ται αὐτὸς· ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγ-
12 μός. Ἐγώ εἰμι, ἐγὼ εἰμὶ ὁ παρακαλῶν (λ) γνῶθι (λα) τίς ὢν ἐφοβήθης ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ, καὶ ἀπὸ υἱοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὡσεὶ χόρτος
13 ἐξηράνθησ. Καὶ ἐπλήσθη τοῦ ὁ ποιήσαντά σε, τὸ ποιήσαντα τὸ ὑφανὸν καὶ θεμελιώσαντα τὴν γῆν· καὶ ἐφόβε ἐπὶ πάσας τὰς ἡμέρας τὸ ἀφόβωπον τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε. ὀνίχρόπον δὲ ἐτοιμάσατο τοῦ(μ) ἀφεῖ σε, καὶ νῦν τοῦ θυμοῦ τοῦ θλίβοντός σε;

2 Respicite in Abraam patrem ve-
strum, & in Sarram, quæ peperit
vos: quia unus erat, & vocavi e-
um, & benedixi eum, & dilexi il-
lum, & multiplicavi eum. Et te
3 nunc consolabor Sion: Et conso-
latus sum omnia deserta ejus:
& (a) ponam deserta ejus,
quasi paradisum; & ea, quæ
ad Occidentem ejus sunt, quasi
paradisum Domini: Lætitiam, &
exultationem invenient in ea, con-
fessionem & vocem laudis. Audite
4 me, audite me populus meus: &
(b) reges ad me auribus attendite:
quia lex à me egredietur, & ju-
dicium meum in lucem gentium.
Appropinquat citò justitia mea: &
5 egredietur, sicut lux, salutare me-
um: & in brachio meo gentes spe-
rabunt. Me insulæ expectabunt,
6 & in brachio meo sperabunt. Le-
vate in cœlum oculos vestros, &
inspicite in terram deorsum: quo-
niam cœlum, sicut fumus,
(c) fir-
matum est: terra autem, sicut ve-
stimentum veteraſcet: & habita-
tores ejus, sicut hæc, morientur.
Salutare autem meum in sempite-
num erit, & justitia mea non de-
7 ficiet. Audite me, qui scitis judi-
cium, populus, cujus lex mea in
corde (d) vestro. Nolite timere
opprobrium hominum: & contem-
8 ptu eorum ne vincamini. Sicut e-
nim vestimentum, comedentur à
tempore; & sicut lana, comedentur
à tinea. Justitia autem mea
9 in æternum erit: & salus mea in
generationes generationũ. Exurge,
exurge (e) Hierusalem, & indue
fortitudine brachii tui: exurge,
sicut in principio diei, sicut gene-
10 ratio (f) sempiterna. Nonne tu es,
quæ desertum fecisti mare, aquam
abyssi multam? quæ posuisti profun-
da maris viam transitûs his qui
fuerant liberati, Et redempti? A
11 Domino enim reducentur, & ve-
nient in Sion cum lætitia, & ex-
ultatione æternâ. Super caput enim
eorum laus: & lætitia apprehen-
det eos: fugit dolor, & mœror, et
12 gemitus. Ego sum, ego sum, qui
consolor te. Scito, quæ cùm esses,
timueris ab homine mortali, et à
filio hominis, qui quasi fœnum, a-
refacti sunt. Et oblita es Dei fa-
13 ctoris tui, qui fecit cœlum, et fun-
davit terram: et timebas semper
cunctis diebus faciem furoris tri-
bulantis te. (g) Sicut enim cogi-
tavit auferre te; et nunc ubi est
furor tribulantis te?

MS.A. (᾽) ἡυλόγησα(α) ὡς παράδεισον κυρίου· εὑρεσύνλιν (β) ἀκούσατε λαός μου, (γ) τὸ σωτήριόν μου, καὶ εἰς(δ) καὶ ἡ γῆ (ε) ἅ γῆν (ζ) λαὸς μου (η) Ὥσπερ (θ) ὥσπερ (ι) τῇ κεφαλῇς (κ) ἀγαλλίαμα καὶ ἄνεσις καὶ εὐφροσύνη (λ) τίνα ἐυλαζηθῆσα ἐφοβήθης (μ) ἀφῆσα

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 אִסְתַּכְּלוּ בְּאַבְרָהָם אֲבוכוֹן וּבְשָׂרָה דְּעִדְיַאתְכוֹן אֲרֵי חַד הֲוָה אַבְרָהָם יְחִידִי בְּעָלְמָא
3 קְרֵיתֵיהּ לְפוּלְחָנִי וּבְרִכְתֵּיהּ וְאַסְגִּיתֵיהּ : אֲרֵי עָתִיד יְיָ לְנַחֳמָא צִיּוֹן לְנַחֳמָא כָּל
חָרְבָתֵהּ וְיָשֵׁי מַדְבְּרֵהּ כְּעֵדֶן וּמִשְׁרָאֵהּ כְּגִנְתָּא דְיָי בֵּיעָא וְחֶדְוָא יִשְׁתְּכַח בַּהּ מְגַלֵּי
חוֹדָתָא וְקָל דְּמִשְׁבַּחִין : קַבִּילוּ לְמֵימְרִי עַמִּי וְכִנְשָׁתִי לְפוּלְחָנִי אֲצֵיתָא אֲרֵי אוֹרַיְתָא
4 מִן קֳדָמַי תִּפּוֹק וְדִינִי בְּנִהוֹר לְיָה עַמְמִין אֲנָא יְשֵׁבְחִין : קָרִיבָא וְכוּתִי נָפַק פּוּרְקָנִי
5 וּבְתֻקְפָּהּ דְּרַע גְּבוּרָתִי עַמְמַיָּא יְתִרְנוּן לְמֵימְרִי נְגוּן יְסַבְּרוּן וְלְתֻקְפָּהּ דְּרַע גְּבוּרָתִי יְכַתְּרוּן :
6 וְקוּפוּ לִשְׁמַיָּא עֵינֵיכוֹן וְאִסְתַּכְּלוּ בְּאַרְעָא מִלְּרַע אֲרֵי שְׁמַיָּא כְּתִנְנָא דְעִדֵּי כֵּן עִדְּוָן
וְאַרְעָא כְּכִסּוּתָא דְבְלִיָּא כֵּן חֲבָלֵי וְיִתְבְּרוּן אֶף אִנּוּן הָכֵן יְמוּתוּן וּפוּרְקָנִי לְעָלַם
7 יְהֵי וְזַכְוָתִי לָא תִתְעַבַּד : קַבִּילוּ לְמֵימְרִי יְדָעֵי קוּשְׁטָא עַמָּא דְאוֹלְפָן אוֹרַיְתִי בְּלִבְּהוֹן
8 לָא תְדַחֲלוּן מִחְסוּדֵי בְנֵי אֱנָשָׁא וּמִאַתְרַבְרְבוּתְהוֹן לָא תְחַתְּתוּן : אֲרֵי כִּלְבוּשָׁא דְאָכִיל
לֵיהּ עֲשָׁא וּכְעִמְרָא דְאָחִיד בֵּיהּ רוּקְבָא וְזַכְוָתִי לְעָלַם תְּהֵי וּפוּרְקָנִי לְדָר דָּרִין :
9 אִתְגְּלֵי אִתְגְּלֵי לְבַשִּׁי תֻקְפָּא גְבוּרָא מִן קֳדָמָאֵי בְּיוֹמֵי קֶדֶם דְּרִיא דְמַלְקְדְמִין
הֲלָא בְּרִילְדָּ בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל חֲבָרִית גַּבְרִיָּא שֵׁצִיתִי פַּרְעֹה וּמִשַּׁרְיָתֵיהּ דְהוּה תַקִּיפִין
10 כַּתַּנִּינָא : הֲלָא בְּרִילְדָּ בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אַחֲרִבִית יַמָּא מֵי תְהוֹם רַבָּה שֵׁיתִי עוֹמְקֵי
יַמָּא אוֹרַח לְמַנּוֹ מִשֵּׁיזְבָיָא : וּפְרִיקְיָא דְיָי יְתִכַּנְּשׁוּן מְבִנֵי גָלְוָתְהוֹן וְיַעֲלוּן לְצִיּוֹן
11 בְּתוּשְׁבַחְתָּא וְחֶדְוָתָא עָלַם תְּהֵי לְהוֹן דְּלָא פַסְקָא וְצַעַר וְיָגוֹן יִקַּר יְהֵי מִטָּל עַל רֵישֵׁיהוֹן בֵּיעָא
12 וְחֶדְוָא יִשְׁתַּכְּחוּן וְיֵסוּף מִנְּהוֹן מְבִית יִשְׂרָאֵל דְּוָנָא וְתַרְנְחָתָא : אֲנָא אֲנָא הוּא מְנַחֲמְכוֹן
מִמַּן אִתּוֹן דְּחָיְלִין מֵאֱנָשָׁא דְּמָאֵת וּמִבַּר אֱנָשָׁא דִּי כְעִסְבָּא חֲשִׁיב : וְאִתְנַשֵּׁיתָא פּוּלְחָנָא דְיָי
13 דְּעָבְדָךְ דְּתְלָא שְׁמַיָּא וְשַׁכְלֵל אַרְעָא וְדַחֲלְתָּא תְדִירָא כָּל יוֹמָא מִן קֳדָם חֲמַת מְעִיקָא כְּמָא
דְמִתְקַיְּן לְחַבָּלָא וְכָעַן אָן הִיא חֲמַת דְּמְעִיקָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Attendite ad Abraham patrem vestrũ, & ad Saram quæ concepit vos; quo- 2
niam unº erat Abraham solº in sæculo: applicavi eum ad servitutem meam,
& benedixi ei, & multiplicavi eũ. Quia consolatur° est Dñs Sion, ut con- 3
soletur omnia deserta ejus: & ponet desertũ ejus sicut delicias, & solitudi-
nem ej° quasi hortum Dñi: gaudiũ & exultatio invenientur in ea: offeren-
tes laudem & vox laudantiũ. Obedite verbo meo populi mi, & congrega- 4
tio meã ad servitutẽ meam auscultà; quoniam lex à facie mea egredietur,
& judiciũ meũ quasi lumen: ipsum populi *me revelante* laudabunt. Propè 5
est justitia mea, egressa est salº mea, & in fortitudine brachii potentiæ meæ
populi judicabuntur: Verbũ meũ insulæ sperabunt, & fortitudinem brachii
potentiæ meæ expectabunt. Levate in cœlũ oculos vestros, & aspicite ter- 6
ram deorsum, quoniã cœli sicut fum° qui transit, sic pertranſibunt; & terra
sicut vestimentũ quod veteraſcit; sic veteraſcet, & habitatores ej° etiam ipsi
similiter morientur: salº autem mea in æternũ erit, & justitia mea non *tar-*
dabit. Obedite verbo meo qui nostis veritatem; populi in cuj° corde est 7
doctrina Legis *meæ*: ne timeatis ab opprobriis filiorũ hominis, & à super-
biis eorum ne conteramini. Quoniam sicut vestimentũ quod corroditur à 8
tinea, & sicut lana quã apprehendit putredo: justitia autem mea in æternum
erit, & salº mea in generationẽ generationum. Revelare, revelare, induere 9
fortitudinẽ potentiæ à facie Dñi: revelare sicut in dieb° antiquis, in gene-
rationib° quæ ab initio fuerunt: nonne propter te congregatio Israel con-
trivi fortes, consumpsi Pharaonem & exercitum ej°, qui erant fortes sicut
draco? Nonne propter te cœtus Israel arefeci mare, & aquas abyssi magni; 10
posui in profundis maris viãm ut transirent liberati? Et qui redempti sunt à 11
Dño, *congregabuntur* de medio captivitatis suæ, & ingredientur in Sion
cum laudẽ; & lætitia sempiterna erit eis, quæ nunquam cessabit: & nubes
gloriæ erit obumbrans super capita eorum; gaudiũ & lætitiam invenient:
& cessabit ab illis qui sunt de domo Israel, mœror & gemitus. Ego, ego 12
sum consolator vester: quem vos timetis? hominem qui moritur, & filium
hominis qui quasi fœnũ reputat° est? Et oblit° es cult° Dñi qui fecit te, qui 13
appendit cœlos & fundavit terrã: & timuisti semp tota die à facie furoris
tribulantis, quando parabat disperdere: jam verò ubi est furor tribulantis?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܒܨܘܘ ܠܐܒܪܗܡ ܐܒܘܟܘܢ ܘܠܣܪܐ ܕܝܠܕܬܟܘܢ ܒܗ ܐܪܝ ܚܕ ܗܘܐ ܘܩܪܝܬܗ ܘܒܪܟܬܗ ܘܣܓܝܬܗ
3 ܠܨܗܝܘܢ ܗܢܐ ܡܢܚܡ ܡܢܚܡ ܠܨܗܝܘܢ ܘܣܡ ܡܕܒܪܐ ܐܝܟ ܥܕܢܐ ܘܡܪܒܐ ܐܝܟ
ܡܪܝܡܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܘܩܠܐ ܕܙܡܪܬܐ ܗܢܘܢ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܒܗ ܡܢܗ ܬܘܕܝܬܐ
4 ܘܩܠ ܙܡܪܬܐ ܫܡܥܘ ܥܡܝ ܘܐܘܕܢܝ ܠܝ ܡܠܬܐ ܡܢܝ ܢܦܩ ܘܕܝܢܝ ܠܢܗܪ ܥܡܡܐ
5 ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܙܕܩܝ ܢܦܩ ܦܪܘܩܝ ܘܙܪܥܝ ܠܥܡܡܐ ܢܣܒܪܘܢ ܠܝ ܘܠܙܪܥܝ
6 ܢܣܒܪܘܢ ܠܝ ܫܘܒܐ ܢܣܩܘ ܥܝܢܝܟܘܢ ܠܫܡܝܐ ܘܚܙܘ ܠܬܚܬ ܐܪܥܐ ܫܡܝܐ
ܐܝܟ ܥܫܢܐ ܢܬܒܠܐ ܘܐܪܥܐ ܢܬܒܠܐ ܐܝܟ ܠܒܫܐ ܘܡܬܝܗ ܢܡܘܬܘܢ ܐܦ ܗܠܝܢ
ܐܝܟ ܗܢܐ ܢܡܘܬܘܢ ܘܦܪܘܩܝ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܒܛܠ ܘܙܕܩܝ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܬܪܥܐ
7 ܫܡܥܘ ܠܝ ܕܝܕܥܝܢ ܙܕܩܐ ܥܡܐ ܕܢܡܘܣܝ ܒܠܒܗܘܢ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܚܫܪܐ
8 ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܡܢ ܚܫܘܦܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܡܛܠ ܕܐܟܠܐ ܢܐܟܠܘܢ
9 ܠܗ ܐܝܟ ܠܒܫܐ ܘܡܢ ܚܫܘܦܐ ܕܡܬܝܗ ܢܥܒܕ ܠܗ ܐܦ ܗܢܘ ܕܙܕܩܬܝ ܠܥܠܡ
ܢܗܘܐ ܘܦܪܘܩܝ ܠܕܪܐ ܕܪܐ ܩܘܡܝ ܩܘܡܝ ܠܒܫܝ ܙܪܥܐ ܕܡܪܝ ܐܝܟ ܒܝܘܡܬܐ
ܩܕܡܝܬܐ ܕܥܠ ܕܪܐ ܕܚܪܒܬ ܪܗܒ ܗܘܬ ܗܝ ܕܡܚܝܬ ܬܢܢܐ ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܦܪܝܩܝ
10 ܡܝܐ ܕܬܗܘܡܐ ܕܣܓܝܐ ܕܡܝ ܕܬܗܘܡ ܡܝ ܕܢܚܬ ܢܦܩ ܦܪܝܩܐ ܕܦܕܝܢ
ܘܦܪܝܩܝ ܕܦܪܝܩܘܗܝ ܕܝܡܐ ܕܥܡܩ ܡܝ ܕܬܗܘܡ ܐܪܚ ܦܪܝܩܘܗܝ ܕܦܕܝܢ
11 ܘܦܪܝܩܘ ܕܦܕܝܢ ܒܗ ܘܥܠܘ ܠܨܗܝܘܢ ܒܪܢܢܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܕܥܠܡܐ ܥܠ
ܪܝܫܗܘܢ ܚܕܘܬܐ ܘܪܢܢܐ ܢܣܬܦܩܘܢ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ
12 ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ
ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ
13 ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ
ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ ܢܗܪ ܘܢܗܪ ܥܡܡܐ

Considerate Abrahamum patrem vestrum & 2
Saram quæ vos concepit; quomodo, cùm u-
nus esset, vocaverim eum, benedixerim, &
multiplicaverim. Ædificabit enim Dominus 3
Sionem, & restaurabit omnes ruinas ejus, de-
fertum ejus reddet Edeni simile, & planitiem
ejus similem paradiso Domini: exultatio &
gaudium audietur in ea, gratiarum actio, &
vox cantici. Audite me populi, & ausculta- 4
te me gentes: nam lex à conspectu meo pro-
dit, et judicium meum lux est populorum.
Accessit justitia mea, jam egressa est sal- mea, 5
& brachiis meis judicabuntur populi: me
expectabunt insulæ, et brachia mea præstola-
buntur. Attollite in cœlum oculos vestros, 6
& intuemini quoque deorsum in terram:
nam cœli ut fumus labentur, et terra ut vesti-
mentum consumetur, & habitatoribus ejus
idem continget: salus verò mea in æternum
erit, & justitia mea nunquam labetur. Au- 7
dite me qui cognoscitis justitiam, populo in
quorum corde lex mea est: ne timeatis contu-
melias hominum, & blasphemias eorum ne
formidetis: Quoniam ut lanam & ut pan- 8
num corrodet eos tinea: justitia verò mea in
æternum erit, et salus mea in generationem
generationum. Evigila, evigila Sion, & in- 9
duere fortitudine brachii Domini: evigila ut
priscis diebus, & ut ævis æternis. Tu, tu *in-*
quam es quæ excidisti excisionem magnam,
& occidisti draconem. Tu es quæ destru- 10
xisti mare et aquas abyssi magnæ; et in pro-
fundo aquarum fecisti viam, ut transirent red-
empti, redempti *inquam* à Domino, Red- 11
irent, et ingrederentur Sionem cum gloria,
in secula maneret gaudium super capita eo-
rum, voluptatem et lætitiam assequerentur,
fugeréntque ærumnæ et suspiria. Ego sum 12
consolator vester, ait Dominus: qualis es tu,
quòd timeas hominem mortalem, & hominé
qui tanquam fœnum arescet? Et oblita fis 13
Domini qui te fecit, qui cœlos extendit, et fir-
mavit fundamenta terræ? et jugiter quotidie
pertimescas iram oppressoris qui paratus erat
ad vastandum? ubinam est ira opprimentis
qui robustos accelerabat ad vastandum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * أنظروا إلى ابراهيم أبيكم وإلى سارة التي طلقت بكم * لأنه واحد كان ودعوته وباركته
3 واحببته وكثرته * والآن ادعوك يا صهيون * وأدعوا جميع خرابها * مثل فردوس الرب
4 يكون فيها سرورا وبهجة * اعترافا وصوت تسبيح * اسمعوني اسمعوا يا شعبي * وانصتوا إلي
5 أيها الملوك * لأن الناموس من عندي يخرج * وحكمي نور للامم * يقرب سريعا عدلي * ويخرج
6 خلاصي * وعلى ذراعي تتكل الامم * لي ترجوا الجزائر * وعلى ذراعي يتوكلون * ارفعوا إلى السماء
اعينكم * وانظروا إلى الارض أسفل * لأن السماء مثل دخان تسرد * والارض مثل الثوب
7 تبلى * وسكان الارض مثل هذا يموتون * وخلاصي إلى الابد يكون * وعدلي لا يفنى * اسمعوني
أيها العارفون بالحكم * شعبي الذي ناموسي في قلبكم * لا تخافوا تعيير البشر ولا تغلبوا
8 لافترائهم * لأنهم مثل ثوب يوكل من الزمان * ومثل صوف يؤكل من السوس * وعدلي
إلى الدهر يكون * وخلاصي إلى جيل الاجيال * * الاصحاح الخامس والعشرون *
* انتبهي انتبهي يا اورشليم والبسي قوة ذراعك * انتبهي كما في أول يوم كجيل الدهر *
9
10 * أليس أنت البحر المحرب * ماء العمق الكثير * الذي وضعت أعماق البحر طريقا للعبور
11 للمخلصين والمستنقذين من قبل الرب * يرجعون ويوافون إلى صهيون بسرور وابتهاج
12 أبدي * لأن على هامتهم بهجة وبسكة * ويتسلمهم السرور * بتباعد الوجع والحزن والتنهد * أنا
هو أنا هو المعزي لك * اعرفي لمن تخافين * أتخافين من انسان مائت ومن ابن انسان الذي
13 مثل العشب يكون * وتنسي الله الذي صنعك الذي صنع السماء وأسس الارض * وجعلي
دائما كل الايام وجه عصب تحريك * لأنه كما رأى أن يستريحك * والآن أين عصب تحريك *

Intuemini in Abrahamii patrem vestrum, 2
et ad Saram quæ p peperit vos: hunc enim,
cùm unicus esset, vocavi, benedixi, dilexi,
et multiplicavi. Sic jam vocabo te O Sio- 3
on, & omnes ruinas tuas vocabo, ita ut
quasi in paradiso Domini reperiant in te
gaudium et hilaritatem, gratiarum actio-
nem & vocem laudis. Audite me, au- 4
dite O populi meus, & attendite ad me O
reges: lex enim à me prodibit, & judici-
um meum lux erit gentibus. Appropin- 5
quabit citò justitia mea, & egredietur sa-
lus mea, & in brachio meo fiduciam col-
locabunt gentes, me expectabunt insulæ, et
brachio meo confident. Attollite in cœ- 6
lum oculos vestros, & intuemini in ter-
ram deorsum: etenim cœlum ut fumus
dissipabitur, terra ut vestis veterascet, &
habitatores terræ eodem modo atque ista
peribunt: salus verò mea in æternum ma-
nebit, et justitia mea nunquam deficiet.
Audite me qui judicium agnoscitis, populo 7
mi qui legem meam in corde vestro tene-
tis: ne pertimescatis opprobrium mortali-
um, & contumelias eorum ne succumba-
tis. Hi enim similes sunt panno qui tem- 8
pore exeditur, & lanæ quæ à tineis cor-
rodiuntur: justitia verò mea perpetuò dura-
bit, & salus mea in generatione generati-
onum.

Textus vigesimus quintus.

Prophetia de reductione captivitatis Jerosolymæ ad ipsam, & prædictio ad eandem quòd in *statum* pristino meliorem sit restituenda.

Expergiscere, expergiscere O Jerusalem, 9
& indue fortitudinem brachii tui; ex-
pergiscere ut primâ die, ut ævo sempi-
terno. Nonne tu es mare illud vastans, 10
aqua summe profunditatis, quæ convertisti profunda maris in viam, ut transirent salvati & redempti à Domino? Revertentur et pervenient ad Sionem cum gaudio et lætitiâ sempiternâ; quoniam supra verticem eorum exultatio erit et jubilum, lætitia occupabit eos; dolor, mæstitia ac gemitus recedent. 11
Ego sum, ego sum consolator tuus: dignosce quem timere debe- 12
as: an timeres hominem mortalem & filium hominis, qui velut herba arescent? Et obliviscereris Dei qui te fecit, qui cœlo condidit, terámque fundavit? pavoréque semper quotidiè vultum iratum affligentis te, quin te (ut arbitratur) excindat? jam verò ubi est ira affligentis te? 13

ישעיה: נב

deficiet nec ,fovea in morietur non & :*fulvi demigrans* Festinavit
14 מהר צעה להפתח ולא־ימות לשחת ולא יחסר
personuerunt & ,mare *findens* tuus Deus Dominus ego Et .ejus panis
15 לחמו: ואנכי יהוה אלהיך רגע הים ויהמו
,tuo ore in mea verba posui Et.ejus nomen exercituũ Dominus :ej' fluct'
16 גליו יהוה צבאות שמו: ואשים דברי בפיך
fundandum ad &,cœlos *plantandum ad* : te protexi meæ manus umbra in &
ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסד
,te Suscita .tu meus populus ,Sijon ad *dicendum ad* & ,terram
17 ארץ ולאמר לציון עמי אתה: התעוררי
Domini manu de bibisti quæ ,Jerusalem surge ,te suscita
התעוררי קומי ירושלם אשר שתית מיד יהוה את־
.expressisti,bibisti *venenti moriseri* calicis fæcem : ej' *excandescentiæ* calicem
כוס חמתו את־קבעת כוס התרעלה שתית מצית:
apprehendem non & ,genuit filiis omnibus ex ei ductor Non
18 אין־מנהל לה מכל־בנים ילדה ואין מחזיק
,tibi *cumentia* hæc Duo .*magnificavit* filiis omnibus ex,ejus manum in
בידה מכל־בנים גדלה: שתים הנה קראתיך
19 quo : gladius & ,fames & ,contritio & Vastitas ? tibi condolebit quis
מי ינוד לך השד והשבר והרעב והחרב מי
,plate:rum omnis capite in jacuerunt,defecerunt tui Filii ? te consolabor
אנחמך: בניך עלפו שכבו בראש כל־חוצות
increpatione,Domini *excandescentia* pleni : *retia* sylvestris bos ut
20 כתוא מכמר המלאים חמת־יהוה גערת
non & ,ebria & ,*afflictis* hoc nunc audi Idcircò .tui Dei
אלהיך: לכן שמעי־נא זאת עניה ושכרת ולא
bibabit tuus Deus & ,Dominus tuus Dominus dixit Sic .vino à
21 מיין: כה־אמר ארניך יהוה ואלהיך יריב
: *moriseri venenti* calicem ,tua manu de tuli Ecce .*suo populo*
עמו הנה לקחתי מידך את־כוס התרעלה את־
.ultrà illum *bibendum ad* adjicies non : mei furoris calicis fæcem
22 קבעת כוס חמתי לא־תוסיפי לשתותה עוד:
,tuæ animæ dixerunt qui ,te depopulantium manu in illum ponam Et
23 ושמתיה ביד מוניך אשר־אמרו לנפשך
,tuum corpus terram quasi posuisti & : transibimus & ,te Incurva
שחי ונעברה ותשימי כארץ גוך
.transeuntibus plateam sicut &
וכחוץ לעברים:

CAP. LII. נב

vestimenta te indue : Sijon tuam fortitudinẽ te indue,te suscita,te Suscita
עורי עורי לבשי עוך ציון לבשי בגדי
veniat ,adjiciet non quia :*fractus* civitas Jerusalaim ,tuæ gloriæ
1 תפארתך ירושלם עיר הקדש כי לא יוסיף יבא־
surge ,pulvere de te Excute .immundus & ,*præputium* ultrà te *in*
2 בך עוד ערל וטמא: התנערי מעפר קומי
Sijon filia captiva ,tui colli vinculis te solve : Jerusalaim sede
שבי ירושלם התפתחי מוסרי צוארך שביה בת־ציון:
argento *in nos* & : estis venundati Gratis ,Dominus dixit sic Quia
3 כי־כה אמר יהוה חנם נמכרתם ולא בכסף
descendit Ægyptum : *Dominus* Dominus dixit sic Quia eritis redempti
תגאלו: כי כה אמר ארני יהוה מצרים ירד־
nihilo pro Assur & : ibi *peregrinandum ad* principio in meus populus
4 עמי בראשנה לגור שם ואשור באפס
est ablatus quis? Dominus dixit , hic mihi quid nunc Et .eum oppressit
עשקו: ועתה מה־לי־פה נאם־יהוה כי־לקח
, Dominus dixit ,*facient* ululare ejus dominatores : gratis meus populus
עמי חנם משלו יהילולו נאם־יהוה
blasphemabunt meum nomen die tota jugiter &
5 ותמיד כל־היום שמי מנאץ:

Versio VUL. LAT.

14 Citò veniet gradiens ad aperiendum, & non interficiet usque ad internecionem, nec deficiet panis ejus. Ego autem
15 sum Dñs Deus tuus, qui conturbo mare, & intumescunt fluctus ejus: Dominus exercituum
16 nomen meũ. Posui verba mea in ore tuo, & in umbra manûs meæ protexi te, ut plantes cœlos, & fundes terram: & dicas
ad Sion, Populus meus es tu.
17 Elevare, elevare, consurge Jerusalem, quæ bibisti de manu Domini calicem iræ ejus: usque ad fundum calicis soporis bibisti, & potâsti usque ad fæces.
18 Non est qui sustentet eam ex omnibus filiis, quos genuit: & non est qui apprehendat manum ejus ex omnib' filiis, quos
19 enutrivit. Duo sunt quæ occurrerunt tibi; quis contristabitur super te? vastitas, & contritio, & fames, & gladius; quis
20 consolabitur te? Filii tui projecti sunt, dormierunt in capite omnium viarum, sicut oryx illaqueatus: pleni indignatione Domini, increpatione Dei tui.
21 Idcircò audi hoc paupercula, & ebria non à vino. Hæc dicit dominator tuus Dominus,
22 & Deus tuus, qui pugnabit pro populo suo; Ecce tuli de manu tua calicem soporis, fundum calicis indignationis meæ, non adjicies ut bibas illum ul-
23 trá. Et ponam illum in manu eorũ, qui te humiliaverunt, & dixerunt animæ tuæ; Incurvare, ut transeamus: & posuisti ut terram corpus tuum, et quasi viam transeuntibus.

CAP. LII.

1 Consurge, consurge, induere fortitudine tuâ, Sion; induere vestimentis gloriæ tuæ, Jerusalem, civitas Sancti: quia non adjiciet ultrà, ut pertranseat per te incircumci' & immun-
2 dus. Excutere de pulvere, consurge; sede Jerusalem: solve vincula colli tui, captiva filia
3 Sion. Quia hæc dicit Domin' Deus; Gratis venundati estis, & sine argento redimemini.
4 Quia hæc dicit Domin' Deus; In Ægyptum descendit populus meus in principio, ut colonus esset ibi: & Assur absque ulla causa calumniatus est
5 eum. Et numquid mihi est hîc, dicit Dominus, quoniam ablatus est populus meus gratis? Dominatores ejus iniquè agunt, dicit Dominus, & jugiter totâ die nomen meũ blasphematur.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Ἐν τῷ τοῦ σώζεσθαί σε ὁ σήπης, οὐδὲ χρο-
15 νιεῖ, Ὅτι ἐγὼ ὁ Θεός σου, ὁ τεράσας τὴν
θάλασσαν, καὶ ἠχῶν τὰ κύματα αὐτῆς· Κύ-
16 ριος Σαβαὼθ ὄνομά μοι. Θήσω τοὺς λό-
γους μου εἰς τὸ στόμα σου, καὶ κατὰ τὴν σκιὰν
τῆς χειρός μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὴν
οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν· καὶ ἐρεῖς Σι-
17 ὼν, Λαός μου εἶ σύ. Ἔξεγείρου ἔξεγείρου,
ἀνάστηθι Ἰερουσαλὴμ, ἡ πιοῦσα (ξ) ἐκ χειρὸς
κυρίου τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ· τὸ ποτή-
ριον τῆς πτώσεως, τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ (ο)
18 ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας. Καὶ οὐκ ἦν ὁ παρα-
καλῶν σε ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὧν ἔτε-
κες, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος τῆς
χειρός σου, ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν σου ὧν ὕψω-
σας. (π) Διὸ ταῦτα ἀντικείμενά σοι,
τίς (ρ) συλλυπηθήσεταί σοι; πῶμα καὶ
σύντριμμα, λιμὸς καὶ μάχαιρα, τίς (σ)
παρακαλέσει σε; Οἱ υἱοί (τ) σου οἱ ἐπτοη-
μένοι, οἱ κεκοιμισμένοι ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξέ-
δρας ὡς θυτίνου ἠμιέφθου, οἱ πλήρεις θυ-
μοῦ κυρίου, ἐκλελυμένοι διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ.
21 Διεσῶτο ἄκως τεθλασπεινωμένη, καὶ μεθύουσα
22 οὐκ ἀπὸ οἴνου. (υ) Οὕτω λέγει κύριος ὁ θεὸς
ὁ κρίνων τὴν λαὸν αὐτοῦ, Ἰδὲ εἴληφα ἐκ
τῆς χειρός σου τὸ ποτήριον τῆς πτώσεως, τὸ
κόνδυ τοῦ θυμοῦ (φ) μου, καὶ οὐ προσθήσῃ ἔτι
23 πιεῖν αὐτό· Καὶ (χ) θήσω αὐτὸ εἰς τὰς
χεῖρας τῶν ἀδικησάντων σε καὶ τῶν ταπει-
νωσάντων σε, οἱ εἶπαν τῇ ψυχῇ σου, Κύ-
φον, ἵνα παρέλθωμεν· καὶ ἔθηκας ἴσα τῇ
γῇ τὰ (ψ) μέσα σου ὡς ὁδὸν τοῖς παραπορευ-
ομένοις.

MS. A. (ν) δεξιάν μου σκεπάσω (ξ) τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ ἐκ χειρὸς κυ-
ρίου· (ο) ἔπιες (π) Δύο ταῦτα (ρ) σοι συλλυπηθήσεται; (σ) σε παρακαλέσει;
(τ) σοι, (υ) Οὕτως (φ) καὶ (χ) ἐμιζῶν (ψ) μεδάφρενα

CAP. LII.

Exurge, exurge, Sion: induere fortitudine tuâ, Sion: & tu induere gloriâ tuâ, Hierusalem, civitas Sancta: nequaquam ultrà adjiciet, ut pertranseat per te incircumcisus, et immundus. Excute pulverem, et surge: sede Hierusalem, solve vinculum colli tui, captiva filia Sion. Quia hæc dicit Dominus; Gratis venundati estis: et non cum argento redimemini. Sic dicit Dominus; In Ægyptum descendit populus meus prius, ut peregrinaretur ibi; et in Assyrios violenter abducti sunt. Et nunc quid (α) estis hîc? Hæc dicit Domin', Quia ablatus est populus meus gratis, admiraminii: et ululate. Hæc dicit Dominus; Propter vos semper nomen meum blasphematur (β) in gentibus.

1 2 3 4 5

MS. A. (α) καὶ ἔνδυσαι (β) ἁγία, (γ) ὧδε ἔσαι;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 מוחי פורענא לאתגלאה ולא ימותון צדיקיא לחבל ולא יתקרון מוניהון: ואנא
15 ייי אלהך דגיף בימא והמן גלוהי ייי צבאות שמיה: ושויתי פתגמי נבואתי בפומך
16 ובטלל גבורתי אגנית עלך לקימא עמא דאמיר עליהון דיסגון כוכבי שמיא ולשכללא
ארעא ולמימר לדדירין בציון עמי את־הון:
17 אתרבא אתרבא קומי ירושלם דקבלת מן קדם ייי ית כסא רחמתיה ית פילי כסא
דלוטא שתית אעדית: לית דמנחם לה מכל בנין דילידת ולית דמתקף בידה מכל בנין
18 דרבית: תרתין עקן אתאה עלך ירושלם לא יכילית למקם כוד ארבע ייתון עלך
19 מן אתרא וחבלא וכפנא וחרבא לית די מנחמיך אלהון אנא: בנך יהון מטרפין רמן ברישא כל
20 שוקיא כמורקי מצדן מלן חמתא מן קדם ייי מתופיתא מן קדם אלהיך: בכן שמעי כען
21 דא מסלסלתא דרוויא מן עקא ולא מן חמר: כדנן אמר רבונך ייי ואלהיך דעתיד
22 למעבד פורענות דין עמיה הא קבלית מן ידיך ית כסא דלוטא ית פילי כסא רחמתי
לא תוסיפין למשתיה עוד: ואמסרנה ביד דהוו מונן ליך דהוו אמרין לנפשיך אמאיכי
23 ונעברי ואמאיכת כארעא וקרוך והוית משוך לעדן:

נב

1 אתגלא אתגלא לבשי תוקפיך ציון לבשי לבושי תושבחתיך ירושלם קרתא דקודשא
2 ארי לא יוספון ייעדון ביך עוד ערלין וסאבין: אתנפצי מעפרא קומי תבי על כורסי
3 קרא ירושלם אתפסקי חנקי צווריכון שביה בנשתא דציון: ארי כדנן אמר ייי מגן
4 אודבנתון ולא בכספא תתפדקון: ארי כדנן אמר ייי אלהים למצרים נחת עמי בקדמיתא
5 לאתותבא תמן ואתוראה בלמא אנסיה: וכען עתידנא למפרק אמר ייי ארי אודבן עמי
מגן עממיא דשליטו בהון משתבחין אמר ייי ותדירא כל יומא על פולחן שמי מרגזין:
Jus meus gratis : populi qui dominati sunt eorum, sese jactitant,

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Citò revelabitur vindicta, & non morientur justi in corruptionem, nec de-
14 ficient cibaria eorum. Ego autem sum Dñs Deus tuus, increpans mare, & 15
sonant fluctus ejus: Dñs exercituum nomen ejus. Et posui verba prophe-
16 tiæ meæ in ore *tuo*: & in umbra potentiæ meæ protexi te, ut suscita-
rem populum de quo dictum est, Quòd multiplicarentur sicut stellæ cœli:
& ut fundarem congregationem de qua dictum est, Quòd multiplicaretur
sicut pulvis terræ: & dicerem habitantibus in Sion, Populus meus estis vos.
17 Evehere, evehere, consurge Jerusalem, quæ suscepisti à facie Dñi calicem
furoris ejus, phialam calicis maledictionis bibisti & detraxisti. Non est qui 18
consoletur eam ex omnib' filiis quos peperit, neque est qui apprehendat
manum ejus ex omnibus filiis quos nutrivit. Duæ tribulationes venerunt 19
super te Jerusalem, non potuisti consurgere: cùm *venerint quatuor* super te,
præda & contritio, & fames & gladius, non erit qui consoletur te, *nisi*
ego. Filii tui jacent conturbati, projecti in capite omnium viarum quasi 20
lagunculæ confractæ, pleni furore à facie Dñi, increpatione à facie Dei
tui. Propterea audi nunc transmigrans, quæ inebriata es à tribulatione, & 21
non à vino: Hæc dicit dominator tuus: Dñs De' tu' *qui* factu' est vindi- 22
ctam judicii populi sui: Ecce suscepi de manu tua calicem maledictionis,
phialam calicis furoris mei: non addes ut bibas eam amplius. Et tradam 23
eam in manu eorum qui te oppresserunt, qui dicebant animæ tuæ, Humili-
are ut transeamus, & humiliásti quasi terram gloriam tuam, & facta es
quasi callis transeuntibus.

CAP. LII.

Revelare, revelare, induere fortitudine tua Sion, induere vestimentis 1
gloriæ tuæ Jerusalem civitas sancta: quia non adjicient transire ultrà p
te incircuncisi & immundi. Excutere de pulvere, consurge, sede super soliũ 2
gloriæ tuæ Jerusalem. Succisa sunt vincula colli vestri, captiva congregatio
Sion. Quoniam hæc dicit Dñs: Gratis venundati estis, & absq; argento re- 3
dimemini. Quia hæc dicit Dñs Deus: In Ægyptum descendit populus meus 4
in principio, ut peregrinaretur ibi, & Assur temerè violenter oppressit
eum. Et nunc redempturus fum eum, dicit Dñs, quia venundatus est popu- 5
dicit Dñs: & semper tota die provocant eos propter cultum nominis mei.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܠܐ ܢܬܒܠܐ ܟܝܢܐ ܠܐ ܢܚܣܪ ܟܝܢܐ * ܐܢܐ ܐܝܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟܘܢ ܕ ܕܡܫܬܠܛ ܐܢܐ ܗܘ ܕܡܫܬܠܛ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ ܕ ܗܘ ܕܡܩܝܡ ܠܟܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕ ܗܘ ܕܡܫܪܐ ܠܟܘܢ ܠܡܫܪܝܬܐ ܕ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܠܟܘܢ ܠܡܩܪܝܐ ܕ ܗܘ ܕܡܬܩܪܒ ܠܟܘܢ ܠܡܩܪܒܘܬ

ישעיה: נג

לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בַּיּוֹם 6
הַהוּא כִּי־אֲנִי־הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי : מַה־נָּאוּ 7
עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן
מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ : קוֹל צֹפַיִךְ נִשְׂאוּ קוֹל 8
יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בָּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב
יְהוָה צִיּוֹן : פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת 9
יְרוּשָׁלִָם כִּי־נִחַם יְהוָה עַמּוֹ
גָּאַל יְרוּשָׁלִָם : חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ 10
קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־
אַפְסֵי־אָרֶץ אֶת־יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ : סוּרוּ סוּרוּ 11
צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל־תִּגְּעוּ צְאוּ
מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְלֵי יְהוָה : כִּי לֹא 12
בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבְמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי־הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם
יְהוָה וּמְאַסַּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : הִנֵּה יַשְׂכִּיל 13
עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד : כַּאֲשֶׁר 14
שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן־מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ
וְתֹאֲרוֹ מִבְּנֵי אָדָם : כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו 15
קִפְּצוּ מְלָכִים פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא־סֻפַּר לָהֶם
רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ :

CAP. LIII. נג

מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי 1
נִגְלָתָה : וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ 2
צִיָּה לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה
וְנֶחְמְדֵהוּ : נִבְזֶה וְחָדֵל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת 3
וְיֹדֵעַ חֹלִי וְכְמַסְתִּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא
חִשַּׁבְנֻהוּ : אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ 4
סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים
וּמְעֻנֶּה :

Versio VULG. LAT.

6 Propter hoc sciet populus meus
nomen meum in die illa : quia
ego ipse qui loquebar, ecce ad-
7 sum. Quàm pulchri super mon-
tes pedes annuntiantis & præ-
dicantis pacem ; annuntiantis
bonum, prædicantis salutem,
dicentis Sion ; Regnabit Deus
8 tuus ! Vox speculatorum tuo-
rum : levaverunt vocem, simul
laudabunt : quia oculo ad ocu-
lum videbunt cùm converte-
9 rit Dominus Sion. Gaudete,
& laudate simul deserta Jeru-
salem : quia consolatus est Do-
minus populum suum, rede-
10 mit Jerusalem. Paravit Do-
minus brachium sanctum suum
in oculis omnium Gentium :
& videbunt omnes fines terræ
11 salutare Dei nostri. Recedite,
recedite, exite inde, pollutum
nolite tangere : exite de me-
dio ejus, mundamini qui fer-
tis vasa Domini. Quoniam
12 non in tumultu exibitis, nec
in fuga properabitis : præce-
det enim vos Dominus, & con-
13 gregabit vos Deus Israel. Ecce
intelliget servus meus, exalta-
bitur, & elevabitur, & sublimis
14 erit valdè. Sicut obstupe-
uerunt super te multi, sic in-
glorius erit inter viros aspe-
ctus ejus, & forma ejus inter
15 filios hominum. Iste asper-
get gentes multas, super ipsum
continebunt reges os suum :
quia quibus non est narratum
de eo, viderunt; & qui non au-
dierunt, contemplati sunt.

CAP. LIII.

1 Quis credidit auditui nos-
tro ? & brachium Domini cui
2 revelatum est ? Et ascendet
sicut virgultum coram eo, &
sicut radix de terra sitienti :
non est species ei, neque de-
cor : & vidimus eum, & non
3 erat aspectus, & desideravimus
eum : Despectum, & novis-
simum virorum, virum dolo-
rum, & scientem infirmita-
tem : & quasi absconditus vul-
tus ejus & despectus, unde nec
4 reputavimus eum. Verè lan-
guores nostros ipse tulit, & do-
lores nostros ipse portavit : &
nos putavimus eum quasi le-
prosum, et percussum à Deo et
humiliatum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Διὰτοῦτο γνώσει ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτὸς
7 ὁ λαλῶν, πάρειμι. Ὡς ὡραῖα ἐπὶ τῶν ὀρέων,
ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοῦσαι εἰρήνης,
ὡς εὐαγγελιζομένου ἀγαθά, ὅτι ἀκουτὴν
ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων, Σιὼν βα-
8 σιλεύσει σου ὁ θεός. Ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σου ὑψώσουσι, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται· ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὁρῶν, ἡνίκα ἂν (a) ἐλεήσῃ κύριος τὴν
9 Σιών. Ῥήξατε εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλὴμ, ὅτι παρεκάλεσε κύριος αὐτὴν, καὶ ἐρρύσατο Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀπεκαλύψατο
10 κύριος τὸν βραχίονα (b) τὸν ἅγιον αὐτοῦ ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ὄψονται πάντα
(c) ἄκρα τῆς γῆς τὸν σωτήριον τὸν παρὰ τοῦ
11 (d) θεοῦ ἡμῶν. Ἀποστῆτε, ἀποστῆτε, ἐξέλθετε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου μὴ (e) ἅψησθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέροντες τὰ
12 σκεύη κυρίου. Ὅτι οὐ μὴ παραχθῶ ἐξελεύσεσθε, οὐδὲ φυγῇ πορεύσεσθε· (f) προπορεύσεται γὰρ πρότερον ὑμῶν κύριος, καὶ ὁ θεὸς
13 συνάγων ὑμᾶς (g) θεὸς Ἰσραήλ. Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, καὶ ὑψωθήσεται, καὶ
14 δοξασθήσεται σφόδρα. Ὃν τρόπον ἐκστάσονται ἐπὶ σὲ πολλοὶ, οὕτως ἀδοξήσει (i) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ εἶδός σου, καὶ ἡ δόξα
15 σου (k) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ, καὶ (l) συνέξουσι βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν· ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.

MS.A. (a) ἐλεήσῃ (b) αὐτοῦ τὸ ἅγιον (c) τὰ ἄκρα (d) θεοῦ. Ἀποστῆτε, (e) ἅψησθε, ἐξέλθετε (f) πορεύσεσθε (g) κύριος ὁ θεὸς (i) ἀπὸ ἀνθρώπων (k) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὕτως (l) *συνάξουσι

ΚΕΦ. νγ'.

1 Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ
2 βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Ἀνηγγείλαμεν (a) ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῇ διψώσῃ. οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα· καὶ εἴδομεν αὐτὸν, καὶ οὐκ
3 εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, (b) καὶ ἐκλεῖπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη,
4 καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ, καὶ ἐν κακώσει.

MS.A. (a) ἐναντίον αὐτοῦ ὡς παιδίον, (b) ἐκλεῖπον παρὰ πάντας ἀνθρώπους.

Propterea sciet populus meus no- 6
men meum in die illa : quia ego
ipse, qui loquebar, adsum ; Sicut 7
(c) hora super montes ; (d) sicut
pedes evangelizantis auditum pa-
cis, sicut (e) evangelizans bona.
Quia auditam (f) faciam salutem
tuam, dicens; Sion, regnabit Deus
tuus: (g) Quia vox custodientium 8
te exaltata est : & voce simul læ-
tabuntur; quia oculi ad oculos vi-
debunt, quando misertus fuerit
Dominus Sion. Erumpant lætitiam 9
simul deserta Hierusalem : quia
misertus est Dominus ejus, & e-
ruit Hierusalem. Et revelabit Do- 10
minus brachium sanctum suum in
conspectu cunctarum gentium : &
videbunt omnes fines terræ salu-
tem, quæ à Deo nostro. Recedite, 11
recedite, egredimini indè : & im-
mundum nolite tangere : exite de
medio ejus : separamini, qui por-
tatis vasa Domini : Quia non 12
cum tumultu exibitis, neque cum
fuga ibitis. Præcedit enim prior
vobis Dominus, & qui congregat 13
vos, Deus Israel. Ecce intelliget
puer meus, & exaltabitur, & glo-
rificabitur valdè. Sicut stupebunt 14
super te multi ; sic ingloria erit ab
hominibus species tua, & gloria
tua à filiis hominum. Sic mirabun- 15
tur gentes multæ super eo: & con-
tinebunt reges os suum: quia qui-
bus non est annuntiatum de eo, vi-
debunt : & qui non audierunt,
intelligent.

CAP. LIII.

1 *Domine, quis credidit auditui* 1
nostro ? & brachium Domini cui
2 *revelatum est ? (a) Annuntiavi-*
mus, quasi (b) parvulum in con-
spectu ejus : sicut vadix in terra
sitienti. Non est species ei, neque
g'oria: & vidimus eum : & non
habebat speciem, neque decorem :
3 *Sed species ejus inhonorata, et de-*
ficiens præ filiis hominum. Homo
in plaga positus, & sciens ferre
infirmitatem: quia aversa est facies
ejus, despecta, & non reputata.
Iste peccata nostra portat, & pro 4
nobis dolet : & nos reputavimus
eum esse in labore, & in(c) plaga,
et in afflictione.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

בְּכֵן יִתְרְבָּא בְּעַמְמַיָּא שְׁמִי בְּכֵן בְּעִדָּנָא הַהִיא תִּדְעוּן אֲרֵי אֲנָא הוּא דְּמַלֵּלִית וּמֵימְרִי 6
קָיְם : מָה יָאוּן עַל טוּרֵי אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל רַגְלֵי מְבַשַּׂר מַשְׁמַע שְׁלָם מְבַשַּׂר טַב מַשְׁמַע 7
פּוּרְקָן אָמַר לְכַנְשְׁתָּא דְּצִיּוֹן אִתְגְּלִיאַת מַלְכוּתָא דֵאלָהִיךְ : קָל פַּרְנָסָיךְ דְּמַרְמִין קָלְהוֹן 8
כַּחֲדָא מִשְׁבַּחִין מְרֵי בְעֵינֵיהוֹן חֲזָיוֹן גְּבוּרָן דִּי עָבַד יְיָ כַּד יְתִיב שְׁכִנְתֵּיהּ לְצִיּוֹן : בְּוּעוּ 9
וְשַׁבְּחוּ כַּחֲדָא חָרְבַת יְרוּשָׁלֵם אֲרֵי עֲתִיד יְיָ לְנַחֲמָא עַמֵּיהּ פְּרִיק יְרוּשָׁלֵם : גְּלֵא יְיָ יָת 10
דְּרַע קוּדְשֵׁיהּ לְעֵינֵי כָל עַמְמַיָּא וַיְחֲזוּן כָּל דִּבְסִיפֵי אַרְעָא יָת פּוּרְקָנָא דֵאלָהָנָא : 11
אִתְפְּרְשׁוּ אִתְפְּרְשׁוּ פּוּקוּ מִתַּמָּן בְּמִסְאַב לָא תְקָרְבוּן פּוּקוּ מִנַּוָּהּ אִתְבַּחְרוּ נְטָלֵי מָנֵי בֵּית 12
מַקְדְּשָׁא דְיָי : אֲרֵי לָא בְּבַהֲילוּ תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְעָרוּקֵי לָא תֵהֲוֹבְלוּן לְאַרְעֲכוֹן 13
אֲרֵי מְרַבַּר קֳדָמֵיכוֹן יְיָ וַעֲתִיד לְכַנְשָׁא גָּלְוָתְכוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל : הָא יַצְלַח עַבְדִּי 14
מְשִׁיחָא יְרוּם וְיִסְגֵּי וְיִתְקוּף לַחֲדָא : כְּמָא דְסָגְרוּ לֵיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹמִין סַגִּיאִין דַּהֲוָה
חַשְׁךְ בֵּינֵי עַמְמַיָּא חֲזוּהוּ וַיְיוּהוּן מִבְּנֵי אֱנָשָׁא : כֵּן יְבַדֵּר עַמְמִין סַגִּיאִין עֲלוֹהִי יִשְׁתְּקוּן 15
מַלְכִין יְשַׁוּוּן יְדֵיהוֹן עַל פּוּמְהוֹן אֲרֵי דְּלָא אִשְׁתְּעִיאוּ לְהוֹן חֲזוֹ וּדְלָא שְׁמָעוּ
אִסְתַּכְּלוּ :

נג

מַן הֵימִין דְּלִבְסִדְרְתְּנָא דָּא וּתְקוּף דְּרַע גְּבוּרְתָּא דְיָי כְּדוּן עַל מַן אִתְגְּלִיאַת : וְיִתְרְבָּא 1
צַדִּיקָא קֳדָמוֹהִי הָא כְּלִבְלְבִין דְּפִרְחָן וּכְאִילָן דְּמִשְׁלַח שׁוֹרְשׁוֹהִי עַל נַגְרִין דְּמַיִין כֵּן 2
יְסַגֵּן תּוֹלְדַת קוּדְשָׁא בְּאַרְעָא דַחֲרוּרָא צְרִיכָא לֵיהּ חֲזוֹ חוּלָא חֲזוֹהִי וּלָא אִיתַיהּ אִיתַת
הֲדָיוּט וּיְהֵי וַיְן קוּדְשָׁא וּיְיוּהִי דְּכָל דְּיִתְחַזֵּי יְסַתְּכַּל בֵּיהּ : כֵּן יְהֵי לְבִיסְרָן וּיְפַסַּק יְקָר 3
כָּל מַלְכְוָתְהוֹן יְהוֹן חַלְשִׁין וְזָרָן הָא כַּאֲנָשׁ כְּבִיבוּן וּמוּוֹבָן לְמַרְעִין וּכְמָא דַהֲוָת מִסְתַּלְקָא
אַפֵּי שְׁכִנְתָּא מִנָּנָא בְּסִירִין וְלָא חֲשִׁיבִין : כֵּן עַל חוּבְנָא הוּא יְבַעֵי וַעֲיַיתְנָא בְּדִילֵיהּ 4
יְשַׁתְּבְּקוּן וַאֲנַחְנָא חֲשִׁיבִין כְּתִישִׁין מִיָּחִין מִן קֳדָם יְיָ וּמְעַנְּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Propterea magnificabitur nomen meum in populis. Ideò in tempore 6
illo scietis, quoniam ego sum qui loquebar, & Verbum meum permanet.
Quàm pulchri sunt sup' montes terræ Israel pedes evangelizantis, audire fa- 7
cientis pacē; evangelizantis bonum, audire facientis salutē! dicentis cœtui
Sion : Revelatū est regnū Dei tui. Vox gubernatorū tuorū, qui elevaverunt 8
vocem suā simul laudantes: quoniā oculis suis videbūt magnalia quæ faciet
Dñs, cùm reduxerit majestatem suā in Sion. Gaudete, & laudate simul, de- 9
serta Jerusalem, quoniam consolatur' est Dñs populū suū, redemptur' Jeru-
salem. Revelavit Dñs brachium sanctū suum in oculis omnium populorum, 10
& videbunt omnes qui in extremis terræ sunt, salutare Dei nostri. Sepa- 11
ramini, separamini, exite indè: immundum ne tangatis : egredimini de
medio ejus, electi estote, portantes vasa domus sanctuarii Domini : Quo- 12
niam non in conturbatione exibitis de medio populorum, neque in fuga
deducemini in terrā vestram, quoniam ductor erit Dñs ante vos, & congre-
gaturus est captivitatem vestram Deus Israel. Ecce prosperabit serv' meus 13
Christus: exaltabitur & *augebitur*, & confortabitur nimis. Sicut sperave- 14
runt eum domus Israel dieb' multis, qui erat pauper inter populos : visio
eorum & splendor eorum à filiis hominum. Sic disperget populos multos, 15
super eum conticescent reges, admovebunt manus suas super os suum, quia
quod non narraverūt eis, viderunt; & quod non audierūt, contemplati sunt.

CAP. LIII.

1 Quis credidit huic nuntio nostro? & fortitudo brachii potentiæ Domini
nunc cui revelata est ? Et magnificabitur justus coram eo sicut surculi qui 2
florent, & sicut arbor quæ mittit radices suas juxta torrentes aquarum : sic
multiplicabitur gens sancta, in terra quæ indigebat eo. Non erit aspect' ej',
sicut aspect' communis, nec timor ej' sicut timor idiotæ; sed erit decor ej',
decor sanctitatis, *ut omnis* qui videret eum, *contempletur* eum. Erit qui- 3
dem contemptus, verùm auferet gloriam omnium regū : erunt infirmi &
dolentes quasi vir doloribus & infirmitatib' expositi'. Et cùm subtrahebat
vultum majestatis à nobis, eram' despecti & in nihilum reputati. Propterea 4
ipse deprecabitur pro peccatis nostris, & delicta nostra propter eum di-
mittentur: & nos reputati sumus vulnerati, percussi à facie Dñi, & afflicti.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܗܳܠܳܐ ܡܶܢܳܝ ܒܶܝܠܳܐ ܟܰܕܡܳܐ ܕܶܢܬܰܕܰܥ ܠܶܫܡܝ ܒܝܘܡܳܐ ܗܳܘ. ܡܳܪܝܳܐ ܕܶܢܬܰܕܰܥ ܠܶܫܡܝ ܒܝܘܡܳܐ ܗܳܘ. * ܡܳܪܝ
7 ܫܠܳܡܳܐ ܠܳܐ ܡܶܬܝܳܐ ܕܶܒܶܪܝܳܢܶܐ ܕܒܶܫܪܳܐ ܕܒܶܫܪܳܐ: ܕܡܒܶܫܪܳܐ ܫܠܳܡܳܐ ܕܡܒܶܫܪܳܐ ܛܳܒܳܬܳܐ.
8 ܕܡܳܪܝ ܚܶܪܝܳܢܶܝ. ܕܡܰܠܟ ܠܶܨܝܳܢ. * ܩܠܳܗ ܕܨܳܦܝܶܐ ܕܡܰܢܛܪܶܐ ܚܰܙܝܳܢ ܩܳܠܳܐ ܚܰܕܳܝܳܐ ܢܶܬܚܙܝܢ.
9 ܡܰܠܟܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܘܬ ܥܰܡܳܐ ܒܝܪܘܫܠܶܡ. * ܫܰܒܚܘ ܘܰܪܢܢܘ ܚܰܪܒܳܬܳܐ ܕܝܪܘܫܠܶܡ. ܡܳܪܝ ܦܪܰܩ ܐܶܝܕܶܗ
10 ܩܰܕܝܫܳܐ ܠܥܰܝܢܳܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܰܡܡܶܐ. ܘܚܙܘ ܟܠܗܘܢ ܣܰܦܝܪܶܐ ܕܐܪܥܳܐ ܠܦܘܪܩܳܢܶܗ ܕܐܠܳܗܢ. * ܣܠܘ ܣܠܘ
11 ܢܦܩܘ ܡܢܳܗ. ܛܠܘ ܛܠܘ ܢܦܩܘ ܡܢܳܗ ܠܳܐ ܡܰܫܚܶܢܘ. ܢܦܩܘ ܡܶܨܥܳܬܳܐ ܕܐܝܠܳܢܳܐ. ܛܳܗܪܶܐ ܗܘܘܢ ܕܡܰܢܛܪܶܐ ܐܢܬܘܢ
12 ܕܡܰܠܝܳܐ ܡܳܢܳܐ. ܠܳܐ ܒܰܪܗܰܛܘ ܘܠܳܐ ܒܰܪܚܰܛܘ ܡܛܰܠ ܕܡܳܪܝ ܡܰܗܠܶܟ ܩܕܳܡܟܘܢ. ܘܡܰܟܢܫܳܟܘܢ ܡܰܠܳܐ ܕܐܠܳܗܳܐ
13 ܕܝܫܪܳܝܝܠ. * ܗܳܐ ܥܰܒܕܝ ܢܶܨܠܚ. ܢܶܬܪܡ ܘܢܶܬܪܒܰܐ ܘܢܶܬܪܡ ܠܰܫܡܰܝܳܐ. ܐܰܝܟܰܢܳܐ ܕܚܙܘ ܒܶܗ ܣܰܓܝܳܐ
14 ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܬܚܙܶܐ ܡܫܺܝܚܳܗ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. * ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܙܠܘܢ ܥܰܠܰܝܟ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ.
15 ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܬܚܙܶܐ ܡܫܺܝܚܳܗ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܙܠܘܢ ܥܰܠܰܝܟ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. * ܗܳܐ
ܥܰܒܕܝ ܢܶܨܠܚ. ܢܶܬܪܡ ܘܢܶܬܪܒܰܐ ܘܢܶܬܪܡ ܠܰܫܡܰܝܳܐ. ܐܰܝܟܰܢܳܐ ܕܚܙܘ ܒܶܗ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܙܠܘܢ ܥܰܠܰܝܟ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ.

6 Propterea cognoscet populus meus nomen
meum in die illo, quoniam ego loquor &
7 sum. Quàm decori sunt super montes, pe-
des annuntiantis pacem, annuntiantis fausta,
& prædicantis salutem, dicentis Sioni, Re-
8 gnavit Deus tuus. *Quàm decora* vox spe-
culatorum tuorum extollentium vocem & si-
mul canentium, cùm oculatim viderint re-
9 ductam à Domino Sionem. Exultate, & si-
mul canite desolationes Jerusalem; quia con-
10 solatus est Dominus populum suum, & rede-
mit Jerusalem: Manifestavit Dominus bra-
chium suum sanctum coram cunctis gentibus,
& videbunt omnes fines terræ salutem Dei
11 nostri. Recedite, recedite, exite inde, &
immundos ne tangatis: exite è medio ejus,
& sequestrate vos qui vestes Domini porta-
12 tis. Nam non præcipitanter exibitis, neque
ut fugitivi discedetis: quia præibit vobis Do-
minus, & qui vos congregat, est Deus Israe-
13 lis. Ecce sapiet servus meus, efferetur, at-
14 tolletur, & tantopere elevabitur. Ut multi
demirentur eum: adeo immutata est species
ejus à virili, & aspectus ejus ab humano.
15 Hic expiabit gentes multas, & de hoc oc-
cludent reges os suum: quia quod non di-
ctum fuerat eis, viderunt; & quod non au-
diverant, perceperunt.

CAP. LIII.

* ܡܰܢܳܝ ܗܰܝܡܰܢ ܠܡܶܫܡܥܳܬܳܢ. ܘܙܪܳܥܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܡܰܢܳܐ ܓܠܺܝܠܘ. * ܡܶܢ ܩܕܳܡܰܝܗ ܢܶܬܪܒܶܐ ܐܝܟ ܫܰܪܝܳܐ.
2 ܘܐܝܟ ܫܰܪܫܳܐ ܡܶܢ ܐܰܪܥܳܐ ܝܰܒܫܳܐ. ܠܳܐ ܨܘܪܳܬܳܐ ܕܠܶܗ ܘܠܳܐ ܫܘܪܳܝܳܐ. ܘܚܙܝܢܳܢܳܗܝ ܠܳܐ ܫܘܪܳܝܳܐ ܕܢܶܬܚܙܶܐ ܠܢܳܐ.
3 ܡܰܪܝܳܐ ܘܡܰܟܝܳܐ ܕܚܰܙܝܳܢ ܡܰܟܝܳܐ. * ܡܰܟܝܳܐ ܘܡܰܚܝܳܐ ܕܚܰܛܝܳܬܳܐ. ܘܡܰܟܝܳܐ ܕܠܳܐ ܡܰܚܙܶܐ ܦܰܪܨܘܦܳܗ. ܡܰܟܝܳܐ ܘܡܰܚܝܳܐ ܕܚܰܛܝܳܬܳܐ.
4 ܕܚܰܛܝܳܬܳܐ ܕܢܳܫܳܐ. * ܗܳܢܳܐ ܢܶܫܬܰܪܰܟ ܘܢܶܬܪܡ ܘܢܶܬܪܒܰܐ ܘܢܶܬܪܡ ܠܰܫܡܰܝܳܐ. ܐܰܝܟܰܢܳܐ ܕܚܙܘ ܒܶܗ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ. ܗܳܟܢܳܐ ܢܶܙܠܘܢ ܥܰܠܰܝܟ ܣܰܓܝܳܐ ܡܢ ܒܢܝܳܢܳܐ.

1 Quis crediturus esset narrationi nostræ?
& brachium Domini cui revelatum est?
2 Ascendit ut infans coram eo, & ut radix è
terra sitibunda, neque formam habens neque
decorem: & videntes eum non habere for-
3 mam, inficiati sumus eum. Despectus est &
vilissimus hominum, vir dolorum, et haud
ignarus passionum: avertimus ab eo facies
nostras, & contempsimus eum, nec æstima-
4 vimus. Verò passiones nostras ipse pertulit,
et dolores nostros ipse passus est: nos tamen
reputavimus eum cruciatum, à Deo percus-
sum, & humiliatum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * لأَجلِ هذَا يعرِف شعبِي اسمِي فِي ذلِكَ اليَومِ انِّي انَا هُوَ انَا المُتكلِّم حاضِرٌ * ما ابهَى عَلَى
7 الجِبالِ بالخَفيفَةِ أقدَامِ المُبشِّرِ باسماعِ السَّلامَةِ * والمُبشِّرِ بِعِينا بالخَيراتِ * انِّي اصنَعُ خَلاصَكَ
8 مسموعًا * قايلًا لِصهيونَ يملُكُ الهُكَ * لأنَّ صَوتَ حفظَتِكِ رفعَ * ويفرحونَ بالصَّوتِ معًا *
9 لأنَّ عيونًا الَى عيونٍ تَحدِقُ حِينَ يرحَمُ الرَّبُّ صهيونَ * لِتَسفَحِ براري اورشليمَ سرورًا ايضًا
10 معًا * لأنَّ الرَّبَّ رَحِمَها وبَجَّى اورشليمَ * ويَكشِفُ الرَّبُّ ذِراعَهُ القُدُّوسَ امامَ جَميعِ الأُمَمِ *
11 ويَعايِنُ جَميعُ اطرافِ الأرضِ خَلاصَ الَّذِي مِن قِبَلِ اللهِ * ابعَدُوا ابعَدُوا اخرُجُوا مِن
12 هُناكَ * ولا تَلمِسُوا مِن نَجسٍ * اخرُجُوا مِن وَسَطِها * اعتَزِلُوا يا حامِلِي آنِيَةِ الرَّبِّ * لأنَّكُم لَيسَ
تَخرُجُونَ بِعَجَلٍ * ولا تَمضُونَ بِهَربٍ * لأنَّ الرَّبَّ يَسِيرُ امامَكُم * ويَجمَعُكُم الرَّبُّ الهُ اسرائيلَ *

* النبوة على المسيح * وصلبه واحتماله للذنوب *

13 * ها فتاي يفهم ويرتفع ويمجد ويتعالى جدًّا * هكذا يتحيرون عليك كثيرون * هكذا
14 منظرك دري من الناس * ومجدك من بني البشر * هكذا يتعجب منه الامم الكثيرين *
15 والملوك تسد افواههم * لأنَّ الَّذِينَ لَم يُخبَروا بِهِ يَرَونَهُ * والَّذِينَ لَم يَسمَعُوا بِهِ يَفهَمُونَهُ *

* الفصل الثالث والخمسون *

1 * يا ربُّ مَن آمَنَ بِسَماعِنا * وذِراعُ الرَّبِّ لِمَن اعلَنَت * اخبَرنا امامَهُ مِثلَ صَبِيٍّ * مِثلَ اصلٍ
2 فِي ارضٍ عَطشَى * لَيسَ لَهُ منظَرٌ ولا مَجدٌ * ونَظَرناهُ فَلَيسَ لَهُ منظَرٌ ولا حُسنٌ * لَكِن مَنظَرُهُ
3 مُهانٌ ونَاقِصٌ دُونَ جَميعِ البَشَرِ * انسانٌ هُوَ فِي جِراحٍ * ورَأيٌ انَّ يَحمِلَ وَجَعًا * لأنَّهُ رَدَّ وَجهَهُ
4 اهمِينَ ولَم يَحسَبهُ * هُوَ يَحمِلُ خَطايانا * ومِن اجلِنا يَتوجَّعُ * ونَحنُ حَسِبناهُ انَّ يَكُونُ فِي تَعَبٍ
وجِراحٍ وفِي اسواءٍ *

Prophetia de Christo, crucifixione ipsius, & ablatione culparum.

6 *Propterea experietur populus meus no-
men meum in illa die, quòd ego, ego in-
quam qui loquor, præsens adsum. Quàm*
7 *speciosi re verà sunt super montes pedes
annuntiantis famam pacis & cerò an-
nuntiantis bona. Equidem publicam fa-
ciam salutem tuam dicens Sioni, Domi-
nabitur tibi Deus tuus. Vox enim custo-*
8 *dum tuorum elevabitur, & voce simul
lætabuntur; quoniam oculi oculos intue-
buntur quando miserebitur Dominus Sio-
nis. Sanè solitudines Jerosolymæ in*
9 *gaudium quoque simul prorumpent, eò
quòd Dominus miseratus sit earum, &
Jerosolymam liberaverit. Retegétque*
10 *Dominus brachium sanctum suum coram
cunctis gentibus, & videbunt omnes ex-
tremitates terræ salutem quæ erit à Deo.*
11 *Recedite, recedite, egredimini inde, &
ne accedatis ad immundum: exite de
medio ejus, secedite O portantes vasa
Domini. Neque verò turbulenter exibi-*
12 *tis, neque fugientium more discedetis;
quia Dominus præibit vobis, & congrega-
bit vos Dominus Deus Israelis.*

Ecce puer meus prudens erit, elevabitur,
13 *glorificabitur, & multùm exaltabitur.*
Ita mirabuntur te multi: ita aspectus
14 *tuus despicietur ab hominibus, & gloria
sua à filiis hominum: Ita admirabuntur*
15 *eum gentes multæ, & reges claudent ora
sua; quòd ii quibus nequaquam annuntia-
tum fuerat de eo, videbunt eum; & qui
nihil audiverant de ipso, intelligent eum.*

CAP. LIII.

1 *O Domine, quis credidit auditui no-
stro? & brachium Domini cui revela-*
2 *tum est? Narramus coram eo ut pu-
ellulus, ut radix in terra siticulosa: non
est ei species neque majestas: & cùm in-*
3 *tuemur eum, non inest ei forma neque
pulchritudo: Sed species ejus contemptis-
sima est & omnium mortalium imperfe-
ctissima: homo qui in vulneribus ver-
satur, & dolorem pati decrevit; quoni-*
4 *am à facie sua averteret, despiceretur,
nec æstimaretur. Ipse portat pec-
cata nostra, & pro nobis dolore afficitur:
& nos arbitrati sumus eum versari in
labore, vulneribus, & æruminis.*

ישעיה : נד

: ros ra i iquitatibus ab attritus 5 nostris prævaricationibus à vulneratus ipse Et
5 וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ
, est medicatum ejus livore in & , eum super nostrarum pacificationum Castigatio
מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא
suam viam ad unusquisque 5 erravimus ovis tanquam nos Omnes .nobis
לָנוּ : כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ
.nostrũ omnium iniquitatem eum in occurrere fecit Dominus &:sum converti
6 וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֶת־עֲוֹן כֻּלָּנוּ :
agnus sicut , suum os aperiet non & , est afflictus ipse &,est Oppressus
7 נִגַּשׂ וְהוּא נֶעְנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה
: obmutuit eam tondentibus coram ovis sicut & , ducetur occisionem ad
לַטֶּבַח יוּבָל וְכָרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה
& , est sublatus judicio de & ,clausura De.suum os aperiet non &
וְלֹא יִפְתַּח פִּיו : מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־
8 ,viventium terra de est abscissus quoniam ? eloquetur quis ejus generatione
דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים
impiis cum dedit Et .el plaga ,mei populi prævaricationem propter
מִפֶּשַׁע עַמִּי נֻגַּע לָמוֹ : וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים
9 ,fecerit ejusdem non ,sepe : ejus mortibus divite cum &,ejus sepulturam
קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה
,fecit ægrotare,et commutare voluit Dominus Et .ejus ore in dolus nec
וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו : וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי
10 voluntas &:dies prolongabit,semẽ videbit,sua anima delidium posuerit si
אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ
, videbit suæ animæ laborem Propter.prosperabitur ejus manũ per Dñi
יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח : מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה
11 : multos meus servus justus justificabit sua scientia In.saturabitur
יַשְׂבִּיַע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק עַבְדִּי לָרַבִּים
, multis in ei dabo partem Ideò .abjudabit ipse ipsorum iniquitates &
וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל : לָכֵן אֲחַלֵּק־לּוֹ בָרַבִּים
12 mortem in effudit quod eo pro , spolium partietur fortibus cum &
וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לַמָּוֶת
peccatum ipse & : est numeratus prævaricatoribus cum &,suam animam
נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא־
,intercedet prævaricatoribus & , tulit multorum
רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ :

CAP. LIV. נד

:parturivit non hinni & præconium vocifera : peperit non sterilis Præconiza
1 רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא־חָלָה
.Dominus dixit , maritatæ filii quàm desolatæ filii plures quia
כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שֹׁמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר יְהוָה :
,extendant tuorũ tabernaculorum cortinas &,tui tentorii locum Dilata
2 הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יִטֹּי
,con:solida tuos clavos & , tuos funiculos prolonga : prohibeas ne
אַל־תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי :
civitates & ,hæreditabit gentes tuum semẽ &: crumpes sinistra & , dextera Quia
3 כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים
nec,afficieris pudore non quia , timeas Ne.inhabitare faciens desolatas
נֹשָׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ : אַל־תִּירְאִי כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־
4 ,turam adolescentiæ tuæ pudoris quippe : confunderis nec quia , erubesces
תִּכָּלְמִי כִּי־לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ
,amplius recordaberis non turam viduitatum opprobrii & , obliviscẽris
תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי־עוֹד :
: ejus nomen Sebaoth Dominus tuus factor , tuus maritus Quia
5 כִּי בֹעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ
,vocabitur terræ omnis Deus ,Israel Sanctus tuus redemptor &
וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ יִקָּרֵא :

Versio VUL. LAT.

5 Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra : disciplina pacis nostræ super eum, & livore ejus sanati sumus. 6 Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viâ suam declinavit:& posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrũm. 7 Oblatus est quia ipse voluit,& non aperuit os suum:sicut ovis ad occisionem ducetur,& quasi agnus coram tondente se obmutescet,& non aperiet os suum. 8 De angustia, & de judicio sublatus est : generationem ejus quis enarrabit ? quia abscissus est de terra viventium : propter scelus populi mei percussi eum. 9 Et dabit impios pro sepultura,& divitem pro morte sua:eò quòd iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore ejus. 10 Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate:si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu ej° dirigetur. 11 Pro eo quòd laboravit anima ejus,videbit & saturabitur : in scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos,& iniquitates eorum ipse portabit. 12 Ideò dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est : & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogavit.

CAP. LIV.

1 LAuda sterilis quæ non paris : decanta laudem, & hinni quæ non pariebas : quoniam multi filii desertæ magis quàm ejus quæ habet virum, dicit Dñs.Dilata locum tentorii tui, & pelles tabernaculorum tuorũ extende, ne parcas:longos fac funiculos tuos, & clavos tuos consolida. 2 Ad dexterã enim & ad lævam penetrabis : & semen tuũ Gentes hæreditabit, & civitates desertas inhabitabit. 3 Noli timere, quia non confundẽris, neque erubesces : non enim te pudebit, quia confusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris, & opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis ampliùs. 4 Quia dominabitur tui qui fecit te, Dominus exercituũ nomen ejus:& redemptor tuus Sanctus Israel, Deus omnis terræ vocabitur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Αὐτὸς δὲ ἐξαμαλίσθη διὰ τὰς (γ) ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ (δ) μεμελάκισται διὰ τὰς ἀνομίας
6 ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτὸν, καὶ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες
ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν· ἄνθρωπος τῇ
7 ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη· καὶ κύριος παρέδω-
κεν αὐτὸν τοῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Καὶ αὐ-
τὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ
(ε) στόμα αὐτοῦ· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν
ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (ζ) κείραν-
τος ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει (η) τὸ στόμα.
8 Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη,
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρε-
ται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν
τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον. Καὶ δώσω
9 τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς
πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ὅτι ἀνο-
μίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ (θ) δόλον ἐν τῷ
10 στόματι αὐτοῦ. Καὶ κύριος βούλεται καθα-
ρίσαι αὐτὸν (ι) τῆς πληγῆς. ἐὰν δῶτε
περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρ-
11 μα μακρόβιον. καὶ βούλεται κύριος Ἀφεῖναι
ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐ-
τῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶ-
σαι δίκαιον εὖ διακείοντα πολλοῖς, καὶ
12 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. Διὰ
τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς, καὶ τῶν
ἰσχυρῶν μερεῖ σκῦλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη
εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνό-
μοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολ-
λῶν ἀνήνεγκε, καὶ διὰ τὰς (κ) ἀνομίας αὐ-
τῶν παρεδόθη.

MS.A. (γ) ἀνομίας (δ) ἐμμελάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, (ε) στόμα· ὡς πρόβατον (ζ) κείραντος αὐτὸν (η) τὸ στόμα αὐτοῦ. (θ) εὑρέθη δόλος ἐν τῷ (ι) ἀπὸ τῆς πληγῆς. (κ) ἁμαρτίας

ΚΕΦ. νδ'.

1 Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον
καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐρήμου, μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὴν
2 ἄνδρα· εἶπε γὰρ κύριος, Πλάτυνον τὸν τό-
πον τῆς σκηνῆς σου, καὶ τὰς αὐλαίας σου,
πῆξον, μὴ φείσῃ, μάκρυνον τὰ σχοινίσμα-
τά σου, καὶ τοὺς πασσάλους σου κατίσχυσον,
3 Ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ (α) τὰ ἀριστερὰ ἐκ-
πέτασον. καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη κληρονο-
μήσει, καὶ πόλεις ἠρημωμένας (β) κατοι-
4 κεῖς. Μὴ φοβοῦ, ὅτι καταισχυνθῆς, μηδὲ
ἐντραπῇς, ὅτι ὀνειδισθῆς, ὅτι αἰσχυνθῇ
αἰώνιον ὀπτασίαν, καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας
5 σου οὐ μὴ (γ) μνησθῇς ἔτι. Ὅτι κύριος
ὁ ποιῶν σε, Κύριος Σαβαὼθ ὄνομα αὐ-
τῷ· καὶ ὁ ῥυσάμενός σε, (δ) αὐτὸς Θεὸς
Ἰσραὴλ, πάσης τῆς γῆς κληθήσε-

Ipse autem (d)vulneratus est propter peccata nostra: & infirmatus est propter iniquitates nostras. Disciplina pacis nostræ super eum:livore ejus nos sanati sumus. Omnes quasi oves erravimus : homo in via sua erravit. Et Dominus tradidit eum (e) propter iniquitates nostras: Et ipse (f)propter afflictionem non aperit os suum. Sicut ovis ad victimam (g)ductus est, et sicut agnus coram tondente mutus, sic non aperit os. In humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit ? Quia tollitur de terra vita ejus : ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem. Et (h) dabo pessimos pro sepultura ejus, & divites pro morte illius. Quia iniquitatem non fecit, neque (i)dolum in ore suo: Et Dominus vult mundare eum à plaga. Si(k)dederitis pro peccato ; anima vestra videbit semen longævum. Et vult(l)Dominus Aferre de dolore animam ejus, ostendere ei lucem, & formare intelligentiã, justificare justum benè servientem multis; & peccata eorum ipse portabit: Propterea ipse possidebit multos, & fortium dividet spolia: pro eo quòd tradita est ad mortem anima ejus : & in iniquis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & propter iniquitates eorum traditus est.

CAP. LIV.

1 LAuare sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ non parturiens:quia multi filii desertæ, quàm ejus, quæ habet virum. Dixit enim Dominus; Dilata locum tabernaculi tui, & (a) aulæorum tuorum : fige, ne parcas : prolonde funiculos tuos: & palos tuos conforta : Adhuc in dextris & sinistris dilata. Et semen tuum possidebit gentes: & civitates desertas habitare facies. Noli timere, quia confusa es:neque confundaris,quia exprobratum tibi est. Confusionem enim (b) æternam obliviscẽris: & opprobrii viduitatis tuæ memor non eris ultrà : Quia Dominus, qui fecit te, Dominus Sabaoth nomen illi : & qui eruit te, ipse Deus Israel, omni terræ vocabitur.

MS.A. (α) εἰς τὰ (β) κληρονομήσεις. (γ) μνησθῇς. Ὅτι κύριος (δ) Θεὸς αὐτὸς

Targum JONATHAN.

וְהוּא יִבְנֵי בֵּית מִקְדָּשָׁא דְּאִתְחַל בְּחוֹבְנָא אִתְמְסַר בְּעַוֹיְחָנָא וּבְאוֹלְפָנֵיהּ שְׁלֵמָא יִסְגֵי 5
עָלָנָא וְכִרְצָיָתֵיהּ לְפִרְנָמוּהִי חוֹבְנָא יִשְׁתְּבִקוּן לָנָא : כּוּלָּנָא כְּעָנָא אִתְבַּדַּרְנָא גְּבַר לְקִבְלֵי 6
אוֹרְחֵיהּ גְּלֵינָא וּמִן קֳדָם יְיָ רְעוּת רַעְיָא לְמִשְׁבַּק חוֹבֵי כּוּלָּנָא בְּדִילֵיהּ : בְּעֵי וְהוּא מִתְחַיֵּב וְעֵר 7
לָא פְּתַח פּוּמֵיהּ מִתְקַבֵּל תַּקִּיפֵי עַמְּמַיָּא כְּאִמְּרָא לְגִנְסָתָא יִסַּר וְכִרְחֵלָא דְּקָדָם גָּזְזֵיהָ
שְׁתִיקָא וְלֵית לְקִבְלֵיהּ דְּפָתַח פּוּמֵיהּ מִמְּלַל מִלָּא : מִיסּוּרִין וּמִפּוּרְעָנוּ יְקָרִיב גְּלוּתָנָא 8
וּפְרִישָׁן דִּיתְעֲבַרָן לָנָא בְּיוֹמוֹהִי מַן יְכוּל לְאִשְׁתְּעָאָה אֲרֵי יַעֲדֵי שֵׁלוּהָן עַמְּמַיָּא מֵאַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל חוֹבֵין דְּחוֹבוּ עַמִּי עַד לְוַתְהוֹן יְמוֹת : וְיִסַּר יַת רְשִׁיעֵיא לְגֵהִנָּם וְיַת עְתִירֵי נִכְסֵיא 9
הַאֲנַסוּ בְּמוֹתָא דְּאַבְרְנָא בְּדִיל דְּלָא יְתַקְּנוּן עֲבֵדֵי חֲטָאוּ וְלָא יְמַלְלוּן נְכָלִין בְּפוּמְהוֹן :
וּמִן קֳדָם יְיָ רְעוּת רַעְיָא לְמִצְרַף וּלְדַכְּאָה יַת שְׁאָרָא דְעַמֵּיהּ בְּדִיל לְנַקָּאָה מְחוֹבֵין נַפְשָׁהוֹן 10
יְחוּן בְּמַלְכוּת מְשִׁיחָהוֹן יִסְגוּן בְּנִין וּבְנִן יִרְכּוּן יוֹמִין וְעֲבֵדֵי אוֹרַיְתָא דְּיִי בְּרַעְוָתֵיהּ
יִצְלְחוּן : מִשַّעֲבוּד עַמְּמַיָּא יְשׁוּב נַפְשָׁהוֹן יְחוּן בְּפוּרְעָנוּת סַנְאֵיהוֹן יִסְבְּעוּן מִבּוּת מַלְכֵיהוֹן 11
בְּחוֹכְמְתֵיהּ יְזַכֵּי בְּדִיל לְשַׁעְבָּדָא סַנְאֵין לְאוֹרַיְתָא וְעַל חוֹבֵיהוֹן הוּא יִבְעֵי : בֵּכֵן 12
אֲפַלֵּג לֵיהּ בְּזַת עַמְּמִין סַגִּיאִין וְיַת נְכְסֵי כְרַכִּין תַּקִּיפִין יְפַלֵּג עֲדָאר חֶלְקָא דְּמִסַר לְמוֹתָא
נַפְשֵׁיהּ וְיַת מְרוֹדֵיָא שַׁעֲבִיד לְאוֹרַיְתָא וְהוּא עַל חוֹבִין סַגִּיאִין יִבְעֵי וְלִמְרוֹדֵיָא יִשְׁתְּבַק
בְּדִילֵיהּ :

נד

שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם דַּהֲוַת כְּאִתָּא עֲקָרָה דְּלָא יְלִידַת בּוּעִי חוּשְׁבְּחִתָּא וְרוּצִי דַּהֲוַת כְּאִתָּא דְּלָא 1
עָדְיָאת אֲרֵי סַגִּיאִין יְהוֹן בְּנֵי יְרוּשְׁלֵם צַדְיָתָא מִבְּנֵי כְרָכָא יַתְבָּיָא אָמַר יְיָ : אַפְתֵּיהּ אַתְּר 2
בֵּית מִשְׁרָךְ וּמִקְרֵנֵי אַרְעָךְ יַתְבֵּי לָא חַמְנְעָן עַם מִשְׁרְיָתִיךְ וּשְׁלַטוּנָיִךְ תַּקִּיפִי : אֲרֵי 3
לְדָרוֹמָא וּלְצִפּוּנָא תִּתְקַפִּין וּבְנָךְ עַמְּמִין יִרְתּוּן וְקִרְיִן דְּצִדְיָן יְיַתְּבוּן : לָא תִדְחֲלִין אֲרֵי 4
לָא תִבְהַתִּין וְלָא תִתְכַּלְּמִין אֲרֵי לָא תִתְכַּלְּמִין עַל מוּתְיָךְ תִּתְנַשְּׁיִן וְחִסּוּדֵי
אַרְמְלוּתָיִךְ לָא תִדְכְּרִין עוֹד : אֲרֵי מָרִיךְ דְּעַבְדִּיךְ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ וּפְרִיקִיךְ קַדִּישָׂא 5
דְּיִשְׂרָאֵל אֱלָהּ כָּל אַרְעָא יִתְקְרֵי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ipse ædificabit domum sanctuarii, quod violatum est propter peccata nostra, & traditum est propter iniquitates nostras. Et in doctrina ej° multiplicabitur pax super nos:& cùm obedierim° verbis ej°,dimittentur nobis peccata nostra. 6 Omnes nos quasi oves dispersi sumus, unusquisque versus viam suam migravimus : & à facie Dñi voluntas fuit,ut dimitteret peccata nostra propter eum. Deprecat° est, ipse exaudit° est, & antequàm aperiret os 7 suum accept° est. Robustos populorum quasi agnum ad victimam tradet; & sicut ovem quæ tacet coram tondente se, & non erit qui aperiat os suum in conspectu ej°, & loquatur verbum. 8 Ex infirmitatib° & ultione congregabit captivitatem nostram : & mirabilia quæ fient nobis in dieb° ejus quis poterit enarrare? quia auferet dominiũ populorũ de terra Israel: peccatà quæ peccaverunt popul° meus, usq; ad eos pervenient. 9 Et tradet impios in gehennam, & divites substantiis qui vim attulerunt morte exitiosa, ut non permaneant facientes peccatum, neq; loquantur dolum in ore suo. 10 A facie Dñi voluntas fuit,ut conflaret & mundaret residuum populi sui,ut purificaret à peccatis animas eorum: videbunt regnum Christi sui, multiplicabunt filios & filias,prolongabuntur dies eorum: & facientes legem Dñi, in voluntate ejus dirigentur. 11 A subjectione populorum liberabit animas eorum; videbunt ultionem de inimicis suis, faturabuntur præda regũ eorum. In sapientia sua justificabit justos, ut subjiciat multos Legi : & pro peccatis eorum ipse deprecabitur. 12 Ideò *dividam ei* prædã populorum multorum, & divitias civitatũ fortiũ: dividet spolia,eò quòd tradidit morti animã suam, & transgressores subjecit Legi: & ipse pro peccatis multorũ deprecabitur, et transgressoribus dimittetur propter eũ.

CAP. LIV.

1 LAuda Jerusalem; quæ eras quasi mulier sterilis quæ non peperit : exulta in laude, et gaude quæ eras quasi mulier quæ non concepit : quoniam plures futuri sunt filii Jerusalem desertæ, quàm filii urbis habitabilis dicit 2 Dñs. Dilata locũ domus habitationis tuæ,et à civitatibus terræ tuæ ne habitatores arceas:multiplica populũ castrorũ tuorum,et principes tuos corrobora. 3 Quoniã ad Austrum et ad Aquilonem confortaberis,et filii tui populos hæreditabunt,et civitates quæ desertæ sunt habitabiles reddent. 4 Ne timeas,quia non confundẽris;neq; erubescas,quoniam non te pudebit: quia confusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris, et opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis amplius. 5 Quia dominator tuus qui fecit te, Dominus exercituum nomen ejus, & redemptor tuus Sanctus Israel, Deus omnis terræ vocabitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܗܘ ܕܡܬܦܠܓܐ ܡܢܢܢ ܘܡܬܚܒܠ ܡܢܢ ܚܒܘܪܝܢ ܐܬܪܦܐ ܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝܐ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
6 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
7 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
8 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
9 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
10 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
11 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ
12 ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ ܚܒܘܪ ܡܪܝ ܕܝܠܢ ܘܡܬܚܒܝܢ ܠܢ

* ܡܬܩܠܐ * ܬܪ *

1 * ܫܒܚܝ ܥܩܪܬܐ ܕܠܐ ܝܠܕܬ ܪܢܝ ܘܗܦܝ ܪܢܝ ܘܩܪܝ ܩܠܐ ܕܠܐ ܚܝܠ ܠܝܠܕܘܬܐ ܡܛܠ ܕܒܢܝ ܥܩܪܬܐ ܣܓܝܐܝܢ
2 ܡܢ ܒܢܝ ܩܝܡܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܪܚܒ ܬܪܥܐ ܕܡܫܟܟ ܘܡܫܟ ܝܘܪܝ ܕܡܫܟܢ ܠܐ ܡܢܥ ܐܪܟ ܠܚܒܠܝܟ ܘܬܩܦ ܠܡܫܪܝܬܟ
3 ܠܝܡܝܢ ܘܠܣܡܠ ܬܦܫ ܐܪܥܟ ܘܙܪܥܟ ܢܝܪܬ ܠܡܫܪܝ ܘܠܡܬܘܠܝ ܬܬܝܪܬ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ
4 ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ
5 * ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ ܘܠܡܬܬܝܒ ܠܡܬܬܝܒ

Ipse occidítur propter peccata nostra, & humiliatur propter scelus nostrum: castigatio pacis nostræ ipsi imponitur, & cicatricibus ejus curabimur. Omnes ut oves erravimus, quisque in *placitum* sibi latus nos convertimus; Dominus autem fecit ut irruerent in eum peccata omnium nostrûm. Accessit, & humiliavit se, nec aperuit os suum: tanquam agnus ad mactationem ductus est, & velut ovis coram tonsore obmutuit, nec aperuit os suum. E carcere & ex judicio raptus est; at generationem ejus quis enarrabit? nam succisus est è terra viventium, & ex iniquis populi mei tetigerunt eum: Contribuit impius ad sepulchrum ejus, & dives ad mortem ipsius. Licèt non cõmiserit iniquitatem, nec sit dolus in ore ipsius; Dominus tamen voluit humiliare eum & doloribus afficere. Impositû est peccatû animæ ipsius, ut videret semen, & prorogaret dies, & voluntas Dñi per eum prosperaretur, E suimetipsius labore videret, & justos scientiâ saturaret atq; justificaret. Servus erit multorû, & eorû peccata ipse portabit: Iccirco distribuam eum inter multos, & inter robustos dividet spolia; pro eo quòd animâ suam effuderit in mortem, et cum iniquis connumeratus sit, idémq; peccata multorû pertulerit, & obvius fuerit iniquis.

CAP. LIV.

1 CAne sterilis quæ non peperit, exhilarare cantu & exulta quæ non parturivit; quia plures futuri sunt filii desolatæ quàm conjugatæ.
2 Dicit Dominus, Dilata locum tentoriorum tuorum, cortinas tabernaculorû tuorû extende, & ne parcas; produc funiculos tuos, & clavos tuos confirma. Nam dextrorsum & si-
3 nistrorsum cresces, & semen tuum possidebit gentes, & civitates desolatas reddent habitabiles.
4 Ne timeas, quia non erubescES; & ne te contegas, quia non pudefies: nam verecundiæ pueritiæ tuæ oblivisceris, & probri viduitatis tuæ non recordaberis ampliùs.
5 Nam Dominus tuus ita tecum acturus est, cujus nomen est Dominus potentissimus; & redemptor tuus Sanctus Israelis, totius terræ Deus vocabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وهو جرح لأجل آثامنا * ووجع لأجل خطايانا * أدب سلامتنا عليه * بجراحه نحن سقينا * مثل
6 خراف ضللنا بأجمعنا * والانسان في طريقه ضل * والرب أسلمه لخطايانا * وهو عندما توجع
7 لم يفتح فاه * مثل خروف سيق الى الذبح ومثل حمل أمام من يجز بغير صوت * هكذا لم
8 يفتح فاه في تواضعه * حكمه رفع * وجيله من يفصه * لأن حياته ارتفعت من الأرض * ومن
9 أثام شعبي سيق للموت * وأكافي الأشرار عوض دفنه * والأغنياء عوض موته * لأنه لم يصنع
10 اثما * ولم يوجد في فيه غش * وشاء الرب أن يطهره من الجراح * فان أعطيتم لنفوسكم
11 عن الخطيئة * ترون ذريه طويلة العمر * والرب شاء بيده أن ينزع من تعب نفسه * ليظهر له
12 نورا ويجيله بالفهم * ليبرر الصديق ويعبد حسنا لكثيرين * وهو يصعد خطاياهم * لأجل
هذا هو يرث الكثيرين * ويقسم غنائم الأقوياء * عوض ما أسلمت نفسه للموت وحسب في الأثمة *
وهو رفع خطايا كثيرين * ومن أجل خطاياهم أسلم *

* الفصل الرابع والخمسون * * الاصحاح السادس والعشرون *

* في رد سبي بني اسرائيل الى أورشليم وبشارته لأورشليم *

1 * افرحي أيتها العاقر التي لم تلد * سعي واصرخي أيتها التي لم تطلق * لأن بني
2 المعقرة أكثر من التي لها رجل * لأن الرب قال * وسعي موضع فسطاطك * وباركي أنصبي *
3 لا تشفقي * طولي حبالك * وقوي أوتادك * مدي يمينا وشمالا أيضا * وورثك رب الأمم *
4 تسكن المدن الخربة * ولا تخشي أنك تخزي * ولا تخجلي أنك تعيري * لأنك تنسي
5 الخزي الأبدي * ولا تذكري عار ترملك * لأن الرب الذي صنعك رب الجنود اسمه *
ومخلصك هو الاه اسرائيل يدعى في كل الأرض *

Ipse verò vulneratus est propter iniquitates nostras, & dolores passus propter peccata nostra, castigatio pacis nostræ impositæ est ei, per cujus vulnera nos sanati sumus. Sicut oves erravimus omnes, & quisque per viam suam erravit; Dominus autem tradidit eum peccatis nostris. Et ipse dum patiebatur dolores, non aperuit os suum: ut ovis ductus est ad jugulationem; & ut agnus coram tondente est sine voce, sic non aperuit os suum dum humiliaretur. Judicium ejus altum est, & generationem ejus quis enarret? vita quidem ipsius ablata est è terra, & ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem: At rependam iniquis pro sepultura ejus, & divitibus pro morte ipsius, Quia non fecit iniquitatem, nec inventus est in ore ejus dolus; Idcò voluit eum Dominus mundare à vulneribus. Quòd si dederitis animas vestras pro peccato, videbitis generationem longævæ ætatis. Dominus inquam, voluit manu suâ eum eripi à labore animæ ipsius, ut ostenderet ei lucem, & cingeret eum prudentiâ; ad hoc ut justificaret justum, & deceret subdolos se multis, idémque tolleret peccata eorum. Hac de causa multos ipse possidebit, & partietur spolia fortium; pro eo scilicet quòd tradita sit anima ejus ad mortem, & annumeratus sit inter iniquos, quòd tulerit peccata multorum, & propter peccata eorû traditus sit.

CAP. LIV.

Textus vigesimus sextus.

De reductione captivitatis filiorû Israel Jerosolymam: ejusdémque prædictio ad Jerosolymam.

1 LAtare O sterilis quæ non peperit, erumpe & clama quæ non est passa dolores parturiendi: quoniam filii solitariæ plures erunt quàm ejus quæ habet maritum. Ait
2 enim Dominus, Amplifica locum tentorii tui, domicilium tuum erige, ne parcas, prolonga funiculos tuos, & paxillos tuos confirma;
3 Extende dextrorsum atque sinistrorsum etiam: nam semen tuum possidebit gentes, habitabis in urbes diruta. Et ne verearis quia pudefias, neve erubescas quòd probris afficienda sis: quoniam oblivisceris
4 pristinæ verecundiæ, nec recordaberis opprobrii viduitatis tuæ. Nam Dominus qui te fecit, nomen est Dominus exercituum; &
5 Salvator tuus, ipse Deus Israelis vocabitur in tota terra.

ישעיה: נה

6 כִּי־כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ יְהוָה
: Dominus te vocavit spiritu afflictam & ,derelictam mulierem sicut Quia
7 וְאִשַּׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ בְּרֶגַע
momento In.tuus Deus dixit,fuisti reprobata quia ,adolescentiæ uxorem &
8 קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבָּצֵךְ׃ בְּשֶׁצֶף
.te congregabo magnis miserationibus in & te dereliqui parvo
9 רֶגַע הִסְתַּרְתִּי פָנַי מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם
hoc Noach aqua Quia .Dominus tuus redemptor dixit : tui fum misertus
רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה׃ כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת
sic : terram super ultrà Noach aquas transeundo à juravi cui ,mihi
לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן
montes Nam .te increpando ab & ,te contra irascendo ab juravi
נִשְׁבַּעְתִּי מִקְּצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעַר־בָּךְ׃ 10 כִּי הֶהָרִים
,recedet non te à mea misericordia & mutabunt colles & ,recedent
יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תִּמּוֹטְנָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ
.Dominus tuus miserator dixit ,se movebit non mea pacis fœdus &
וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמּוֹט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃
ac ita ne faciem ego ecce : lenita consolatione non ,jactata turbine ,Afflicta
11 עֲנִיָּה סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אָנֹכִי מְרַבִּיץ
ponam Et .Sapphiris in te fundabo & ,tuos lapides carbunculo in
בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ וִיסַדְתִּיךְ בְּסַפִּירִים׃ 12 וְשַׂמְתִּי
: rubris gemmis lapidibus ex tuas portas & ,tuas fenestras crystallum
כַדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וְשַׁעְרֵיךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח
tui filii universi Et .delectabit lapidibus ex tuum terminum omnem &
וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־חֵפֶץ׃ 13 וְכָל־בָּנַיִךְ
: fundaberis justitia In .tuorum filiorum pace multa & : Domini docti
לְמוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃ 14 בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי
quia , contritione à & ; timebis non quia ,oppressione ab te elonga
רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי לֹא תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה כִּי
: me ex non peregrinabitur peregrinando Ex .te ad appropinquabit non
לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ׃ 15 הֵן גּוֹר יָגוּר אֵפֶס מֵאוֹתִי
creavi ego Ecce .cadet ,te contra tecum peregrinari quisquis
מִי־גָר אִתֵּךְ עָלַיִךְ יִפּוֹל׃ 16 הִנֵּה אָנֹכִי בָּרָאתִי
: suum opus in vas proferentem & ,prunam igne in fusilantem fabrum
חָרָשׁ נֹפֵחַ בָּאֵשׁ פָּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ
fictum vas Omne .secundum ad vasifatorem creavi ego &
וְאָנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃ 17 כָּל־כְּלִי יוּצַר
judicio in eum surget linguam omnem & prosperabitur non te contra
עָלַיִךְ לֹא יַצְלִיחַ וְכָל־לָשׁוֹן תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט
eorum justitia & ,Domini servorum hæreditas hæc : condemnabis
תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי יְהוָה וּצִדְקָתָם
.Dominus dixit mecum à
מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. LV. נה

, te : argentum ei non cui & ,aquas ad sitis omnis O
הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ
2 : pretio absque & , argento absque emite , ite & ,comedite & , emite
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וְלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר
, pane non in argentum appendetis Quare .lac & , vinum
יָיִן וְחָלָב׃ 2 לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לָחֶם
comedite & ,me ad audiendo audite ? saturitatem ad non in vestrâ laboré &
וִיגִיעֲכֶם בְּלֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאֱכֹלוּ־
vestrum aurē Inclinate .vestra anima crassitudine in delectabitur & ,bonum
3 טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃ הַטּוּ אָזְנְכֶם
pactum vobis .iniquitatem & : vestra anima vivet & ,audite ; me ad venite &
וְלְכוּ אֵלַי שִׁמְעוּ וְתִחְיֶה נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית
.stabiles David misericordias sæculi
עוֹלָם חֲסָדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃

Targum JONATHAN.

6 אֲרֵי כְאִתָּא שְׁבִיקָא וְעִיקַת רוּחַ עֲרַעַ שְׁכִינְתָּא דֵּיי וְכְאִתַּת עוּלְמִין דְּאִתַּרְחֵקַת אָמַר
7 אֱלָהִיךְ׃ בְּרֶגַע וְעִיר רַחֲקְתִּיךְ וּבְרַחֲמִין סַגִּיאִין אֶקְרֵב גְּלוּתָךְ׃ 8 בְּשָׁעָא וְעִידָא סְלִיקַת
אַפֵּי שְׁכִינָתִי וְמַן וְעִידָא מִנָּךְ וּבְטִיבוּת עָלַם דְּלָא פְּסָקָן אֲרַחֵם עָלָךְ אָמַר פָּרְקָךְ יְיָ׃
9 כְּיוֹמֵי נוּחַ דָּא קֳדָמַי דְּקַיְמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְעַדְּוּן מֵי טוּפָנָא דַּהֲוָה בְּיוֹמֵי נוּחַ עוֹד
10 עַל אַרְעָא כֵּן קַיְמִית בְּמֵימְרִי דְּלָא יְחוֹל רוּגְזִי עָלָךְ וְלָא אֶזְוַף בָּךְ׃ אֲרֵי טוּרַיָּא יַעְדּוּן
וְרַמָּתָא יְתַבְּרְקוּן וְטוּבִי מִנָּךְ יְרוּשְׁלֶם לָא יַעְדֵּי וְקָיְמָן שְׁלָמִי לָא יִתְרַחֵק אָמַר דַּעֲתִיד
11 חַשִּׁיכְתָּא מְקַבְּלָא עוּלְבָּן קַרְתָּא דְּאִסְתְּרִי עָלָהּ עַמְמַיָּא לָא תִתְנַחֵם
הָא אֲנָא כְּבִישׁ בְּצַרְוָרָא אַבְנֵי רַצְפָתִיךְ וַאֲשַׁכְלֵל נִיךְ בְּאַבְנִין טָבִין׃ 12 וַאֲשַׁוֵי בְּמַרְגְּלִין אֶעֱבֵד
13 וְתַרְעָיָךְ לְאַבְנֵי נֵמַר וְכָל תְּחוּמֵךְ לְאַבְנֵי צָרוּךְ׃ וְכָל בְּנָיִךְ אַלְפִין בְּאוֹרַיְתָא דֵּיי וְסַגִּי
14 יְהֵי שְׁלָם בְּנָךְ׃ בְּזִכוּתָא תִּתְקַיְּמִין אֶתְרַחֲקִין מֵעֲשָׁקָא אֲרֵי לָא תִדְחֲלִין וּמִתְּבִירָא אֲרֵי
15 לָא יְעוּל עָלָךְ׃ הָא אִתְכַּנְּשָׁא יִתְכַּנְּשׁוּן לִיךְ גָּלְוָתָא עִמָּךְ לְסוּפָא מַלְכֵי עַמְמַיָּא דִּמְתַכַּנְּשִׁין
16 לְאַעֲקָא לִיךְ יְרוּשְׁלֶם בְּנָיִךְ יִתְרַמּוּן׃ הָא אֲנָא בְּרִית נַפָּחָא נַפָּח נוּר בְּשָׁהוֹרִין וּמַפֵּיק
17 מָנָא לְצוּרְכֵיהּ וַאֲנָא בְּרִית מְחַבְּלָא לְחַבָּלָא׃ כָּל זַיִן דְּיִתְתַּקַּן עָלָךְ יְרוּשְׁלֶם לָא יַצְלַח וְכָל לִישָׁן
דִּיקוּם עִמָּךְ לְדִינָא תְּחַיְּבִנִּין דָּא אַחֲסָנַת עַבְדַיָּא דֵּיי וְזִכְוָתְהוֹן מִן קֳדָמַי אֲמַר יְיָ׃

נה

1 יַי כָּל דְּצָבֵי לְמֵילַף יֵיתֵי וְיֵלַף וּדְלֵית לֵיהּ כַּסְף אֲתוּ שְׁמָעוּ וְאֵיכוּלוּ אֲתוּ שְׁמָעוּ
2 וְאֵיכוּלוּ בְּלָא בְרַמְיָן וּבְלָא בְּמַמּוֹן אוֹלְפָן דְּטָב מְחַמֵּר וּמְחַלֵּב׃ לְמָא תִתְקְלוּן כַּסְפְּכוֹן
בְּלָא לְמֵיכַל וְלָאוּרְכוּן בְּלָא לְמִסְבַּע קְבִילוּ לְמֵימְרִי וְאֵכְלוּ דְּטָב וְתִתְחַנַּג
3 בְּדַרְהֵן נַפְשְׁכוֹן׃ אַרְכִּינוּ אוּדְנֵיכוֹן וְקַבִּילוּ לְמֵימְרִי שְׁמָעוּ וְתִתְקַיַּם נַפְשְׁכוֹן וְאֶגְזַר לְכוֹן קְיָם
עָלַם טָבָתָא דִּיוֹד דְּמְהֵימְנִין׃

Versio VUL. LAT.

6 Quia ut mulierem derelictam & mœrentem spiritu vocavit te Dominus, & uxorē ab adolescentia abjectam, dixit Deus
7 tuus. Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationi-
8 bus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tuî : dixit
9 redemptor tuus Dominus. Sicut in diebus Noë istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noë ultrà supra terram : sic juravi ut non irascar tibi,
10 & non increpem te. Montes enim commovebuntur, & colles contremiscent : misericordia autem mea non recedet à te, & fœdus pacis meæ non movebitur : dixit miserator
11 tuus Dñs. Paupercula, tempestate convulsa, absq; ulla consolatione. Ecce ego sternam p̃ ordinem lapides tuos, & fun-
12 dabo te in sapphiris. Et ponã jaspidem propugnacula tua : et portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in la-
13 pides desiderabiles : Universos filios tuos doctos à Domino; & multitudinem pacis filiis
14 tuis. Et in justitia fundaberis : recede procul à calumnia, quia non timebis; & à pavore, quia non appropinquabit tibi. Ecce
15 ecola veniet, qui non erat mecum, advena quondã tuus ad-
16 jungetur tibi. Ecce ego creavi fabrũ sufflantẽ in igne prunas, & proferentem vas in op̃ suum, & ego creavi interfecto-
17 rem ad disperdendum, Omne vas, quod fictum est contra te, non dirigetur : & omnem linguam resistentem tibi in judicio, judicabis. Hæc est hæreditas servorum Domini; & justitia eorum apud me, dicit Dominus.

CAP. LV.

1 OMnes sitientes venite ad aquas: & qui non habetis argentum, properate, emite, et comedite : venite, emite absque argento, & absque ulla commu-
2 tatione vinum & lac. Quarè appenditis argentũ non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me, & comedite bonum, & de-
3 lectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram, & venite ad me : audite, & vivet anima vestra, & feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

6 Οὐχ ὡς γυναῖκα κατεγκεκαταλειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέ Σε ὁ κύριος, καὶ ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος μισουμένην, εἶπεν
7 ὁ θεός Σου. Χρόνον μικρὸν καὶ ἐλείπόν Σε, καὶ
8 μετ' ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω Σε. Ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ Σοῦ, καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ (ζ) ἐλεήσω Σε, εἶπεν ὁ
9 ῥυσάμενός Σε κύριος. Ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτό μοι ἐστὶ καθότι ὤμοσα ἀπὸ τοῦ μὴ ἐπιφέρειν τὸν κατακλυσμὸν ἐπὶ τὴν γῆν· οὕτω ὤμοσα τοῦ μὴ θυμωθῆναί σοι καὶ μὴ ἐπιτιμῆσαί σοι.
10 Τὰ ὄρη μεταστήσεται, καὶ οἱ βουνοὶ σαλευθήσονται· ἔλεος δὲ ἐμὸν τὸ παρ' ἐμοῦ σοι οὐκ ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου οὐ μὴ μετασείσθῃ· εἶπεν γὰρ (θ) ἔλεός
11 σοι κύριος, Ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος καὶ παρεκλήθης. Ἰδὲ ἐγὼ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα τὴν λίθον σου, καὶ τὰ θεμέλιά σου
12 σαπφείρου. Καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου ἴασπιν, καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου,
13 καὶ τὸν περίβολόν σου λίθους ἐκλεκτούς. Καὶ πάντας τοὺς υἱούς σου διδακτοὺς θεοῦ, καὶ ἐν
14 πολλῇ εἰρήνῃ τὰ τέκνα σου. Καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ· ἀπέχε ἀπὸ ἀδικίας, καὶ οὐ φοβηθήσῃ, καὶ τρόμος οὐκ ἐγγιεῖ σοι.
15 Ἰδὺ προσήλυτοι προσῳδοῦσιν σοι δι' ἐμοῦ, καὶ (ι) παροικήσουσί σοι, καὶ ἐπὶ σὲ
16 καταφεύξονται. Ἰδὺ ἐγὼ (κ) ἔκτισά σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας, καὶ ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον· ἐγὼ τοῖς ἔκτισά σε,
17 οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι. Πᾶν σκεῦος (λ) σκεύασον ἐπὶ σὲ, οὐκ εὐοδώσει· καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσῃ ἐπὶ σε εἰς κρίσιν, πάντας αὐτὸς ὑπόλογος, οἱ τῷ ἔνοχοί σε ἔσονται· αὕτη ἔστι κληρονομία τοῖς θεραπεύουσιν (μ) κύριον, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι, λέγει κύριος.

MS.A. (ε) κύριος, (ζ) μικρὸν (η) ἐλεήσασε, (θ) ὡδὲ (ϑ) κύριος ἱλεώς σοι, Ταπεινὴ (ι) ἐπὶ σὲ καταφεύξονται. (κ) πλίζω σε, οὐχ ὡς χαλκεὺς (λ) φθαρῆον, ἐπὶ ϑ σὲ οὐκ εὐδοκήσω· καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσῃ (μ) κυρίῳ,

ΚΕΦ. νε'.

1 Οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ (α) φάγετε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς (β)
2 οἶνον καὶ σῖτον. Ἱνατί τιμᾶσθε ἀργύριον, καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; ἀκούσατέ μου, καὶ φάγεσθε ἀγαθὰ, καὶ ἐνευφρανθήσεται ἐν
3 ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Προσέχετε τοῖς (γ) ὠσὶν ὑμῶν, καὶ ἐπακολουθήσατε τῇ ὁδοῖς μου· (δ) εἰσακούσατέ μου, καὶ ζήσετε ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ (ε) ὑμῶν, καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον, τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.

MS.A. (α) πίετε (β) *οἴνου (γ) ὠτίοις (δ) ἐπακούσεις (ε) ἡμῶν,

Non ut mulierem derelictam, & 6
pusillanimem vocavit te Dominus;
neque ut mulierem, quæ ab adole-
scentia odiosa est, dixit Deus tuus:
Tempore modico reliqui te : & 7
cum misericordia magna miserebor
tui. In furore parvo avertis fa- 8
ciem meam à te: & in misericordia
sempiterna miserabor tui; dixit, qui eruit te Dominus. Ab aqua, 9
quæ fuit sub Noe, hoc mihi est :
sicut juravi ei in tempore illo, ter-
ræ nequaquam ultrà irasci super
te, neque in commotione tua
Montes transferre: neque colles tui 10
transferentur: Sic neque, quæ à me
tibi misericordia, deficiet : Nec
testamentum pacis (c) tuæ auferetur. Dixit enim propitius tibi (d)
Domine ; Humilis, & instabilis 11
non habuisti consolationem. (e)
Ecce ego preparo tibi carbunculum
lapidem tuum, & fundamenta tua
Sapphirum : Et ponam propugna- 12
cula tua Jaspin : & portas tuas
lapides Crystalli; & murum tuum
lapides electos, Et omnes filios 13
tuos disciplinos Dei : & in multa
pace filii tui: Et in justitia ædifica- 14
beris. Recede ab iniquo ; & non
timebis, & tremor non appropin-
quabit tibi. Ecce proselyti accedent 15
ad te per me: & coloni erunt tui,
& ad te confugient. Ecce ego cre- 16
avi te ; non ut ærarius (f) suf-
flans prunas, & proferens vas
in opus. Ego autem creavi te,
non in perditionem interficere.
Omne vas, quod factum est 17
contra te, (g) non prosperabo : &
omnis vox surget contra te in ju-
dicium; omnes eos vinces : & ob-
noxii tibi erunt in ea. Est hæreditas
servientibus Domino: & vos eritis
mihi justi, dicit Dominus.

CAP. LV.

Qui sititis, ite ad aquam : & 1
quoquot non habetis pecuniam, e-
untes emite, & (a) comedite sine
argento et pretio, vinum et adipem. 2
Quarè emitis (b) pecuniã, et la-
borem vestrum non in saturitate?
Audite me, et comedite bona : et
delectabitur in bonis anima vestra.
Attendite auribus vestris, et sequi- 3
mini vias meas : exaudite me; et
vivet in bonis anima vestra. Et
constituam vobis testamentum æ-
ternum, sanctæ David fidelia.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniam sicut mulierem derelictam & mœstam animo vocavit te maje- 6
stas Dñi, & sicut mulierem quæ abjecta est ab adolescentia, dicit Deus tuus.
In furore modico abjeci te, & in miserationibus multis congregabo capti- 7
vitatem tuam. In tempore modico abstulì faciem majestatis meæ in mo- 8
mento temporis à te : at benignitatibus sempiternis, quæ nunquam cessa-
bunt, miserebor tui, dicit redemptor tuus Dñs. Sicut in diebus Noe hoc 9
est coram me : cui juravi per verbum meum, quòd non transirent aquæ
diluvii quæ fuerũt in diebꝰ Noe ultrà super terrã : sic juravi in verbo meo,
quòd non manebit furor meus super te, nec increpabo te. Quoniam mon- 10
tes pertransibunt, & colles dirumpentur : & benignitas mea non aufe-
retur à te Ierusalem, & pactum pacis meæ non elongabitur, dicit qui mi-
serturus est tui Dñs. Paupercula, injuria affecta civitas, de qua dicebant 11
populi : Non erit ei consolatio : ecce ego sternam in stibio lapides pavi-
menti tui, & fundabo te lapidibus pretiosis : Et ponam in margaritas 12
ligna tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnem terminum tuum in
lapides utiles. Et omnes filii tui discent legem Dñi, & multa erit pax filiis 13
tuis. In justitia præparaberis : recede à calumnia, quoniam non timebis; & 14
de interitu, quoniam non veniet tibi. Ecce congregatione congregabuntur
ad te transmigrationes populi tui : & in fine reges populorum qui con- 15
gregantur ut tribulent te Ierusalem, in medio tui cadent. Ecce ego creavi 16
fabrum ferrarium sufflantem ignem in prunas, & diducentem vas in opus
suum; & ego creavi disperdentem ad disperdendum. Omnia arma quæ 17
præparata fuerint contra te Ierusalem non dirigentur, & omnem linguam
quæ insurrexerit adversum te in judicio condemnabis. Hæc est hæreditas
servorum Dñi, & justitia eorum à facie mea, dicit Dominus.

CAP. LV.

HEus omnis qui vult discere, veniat & discat; & qui non habetis argen- 1
tum, venite, audite, & discite : venite, audite, et discite absq; pretio et absq;
pecunia doctrinam meliorem vino et lacte. Quare appenditis argentũ ve- 2
strum non in cibum, & laborem vestrum in [id quod] non est satiando?
obedite obedientes verbo meo, & comedite bonum, & delectabitur in pin- 3
guedine anima vestra. Inclinate aures vestras, & obedite verbo meo; audite et sustentabitur anima vestra: et feriam vobiscũ pactũ sempiternũ, benignitates David fideles.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܡܛܠ ܕܐܢܬܬ ܐܪܡܠܬܐ ܘܡܚܫܫܬܐ ܪܘܚܗ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܘܠܐ ܢܗܦܟ ܠܗ ܠܡܚܫܫܬܐ
7 ܕܫܒܩܬܗ ܡܢ ܩܕܡ ܐܠܗ. * ܒܙܥܘܪܐ ܫܒܩܬܟ ܘܒܪܚܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܩܒܠܟ. ܘܒܫܒܩܬܐ ܫܝܢܐ ܐܪܚܡ
8 * ܒܙܥܘܪܐ ܩܛܝܢܐ ܐܦܢܐ ܐܦܢ ܩܛܝܢ. ܘܒܫܒܩܬܐ ܕܥܠܡܐ ܐܪܚܡ ܥܠܝܟ: ܐܡܪ ܦܕܝܟ
9 ܡܪܝܐ. * ܗܢܐ ܠܝ ܡܝܐ ܕܢܘܚ. ܕܐܡܬ ܩܛܝܬ ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܡܝܐ ܕܢܘܚ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܗܟܢܐ
10 ܩܛܝܬ ܕܠܐ ܐܬܪܓܙ ܥܠܝܟ ܘܠܐ ܐܓܥܪ ܒܟ. * ܛܘܪܐ ܢܙܥܢ ܘܓܒܥܐ ܢܙܘܥܢ. ܗܟܢܐ ܠܐ ܢܙܥ
ܚܣܕܝ ܡܢܝ ܘܩܝܡ ܕܫܠܡܝ ܠܐ ܢܙܥ. ܡܪܚܡܟ ܡܪܝܐ ܐܡܪ ܠܟ: ܡܛܠ ܕܚܢܢ ܠܐ ܢܙܥ:
11 * ܡܣܟܢܬܐ ܕܠܐ ܐܬܢܚܡ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܪܐ ܒܫܘܪܝܐ ܐܒܢܝܟ. ܘܐܫܬܐ ܒܣܦܝܪ ܐܫܬܝܬܟ.
12 ܘܐܫܬܝܬ ܒܒܪܩܐ ܐܒܢܝܟ. ܘܐܫܬܝܬ ܒܒܪܩܐ ܐܬܪܝܟ. * ܘܐܫܬܝܬ ܒܒܪܩܐ ܬܪܥܝܟ.
13 ܘܐܫܬܝܬ ܒܒܪܩܐ ܬܚܘܡܝܟ. * ܘܟܠ ܒܢܝܟ ܢܬܠܡܕܘܢ ܡܪܝ. ܘܣܓܝܐ ܫܠܡܐ ܒܪܝܟ.
14 ܬܬܩܝܡ. * ܒܙܕܩܬܐ ܬܬܬܫܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܥܘܬܪܐ. ܕܠܐ ܢܩܪܒ ܠܟ.
15 ܗܐ ܡܢ ܕܢܬܟܢܫ ܠܟ ܠܐ ܡܢܝ ܢܦܠ. * ܗܐ ܕܢܬܟܢܫ ܠܟ ܡܢ ܦܘܡܝ ܢܦܠ ܠܘܬܟ.
16 ܗܐ ܐܢܐ ܒܪܬ ܕܢܦܚ ܦܚܪ ܕܡܫܟܚ ܥܒܕܐ. * ܗܐ ܐܢܐ ܒܪܬ ܕܢܫܪܐ ܢܘܪ ܦܚܡ ܕܥܒܕ ܡܢܝ.
17 ܗܐ ܐܢܐ ܒܪܬ ܕܚܒܠ ܠܡܚܒܠ. * ܠܐ ܟܠ ܡܢܐ ܕܥܒܕ ܠܟ ܠܐ ܢܨܠܚ.
ܘܟܠ ܠܫܢܐ ܕܬܩܘܡ ܥܠܝܟ ܒܕܝܢܐ ܬܪܫܝܢ. ܗܢܐ ܝܪܬܘܬܗ ܕܥܒܕܐ ܕܡܪܝ. ܘܙܕܩܬܗ ܡܢ ܩܕܡܝ
ܢܐܡ ܡܪܝ. * ܬܘ

1 * ܗܘ ܠܟܠ ܙܡܐ. ܐܬܘ ܡܝܐ. ܐܬܘ ܕܠܐ ܟܣܦܐ. ܐܬܘ ܫܒܪܘ ܘܐܟܠܘ ܘܐܬܘ ܫܬܘ ܒܠܐ
2 ܟܣܦܐ. ܘܠܡܢܐ ܬܫܩܠܘܢ ܣܬܪܐ. * ܫܡܥܘ ܠܝ ܫܡܥ ܘܬܐܟܠܘܢ ܛܒܐ. ܘܢܬܪܘܕ ܒܫܘܡܢܐ
3 ܢܦܫܟܘܢ. * ܩܪܒܘ ܐܕܢܟܘܢ. ܐܬܘ ܘܫܡܥܘ. ܘܢܚܐ ܢܦܫܟܘܢ. ܘܐܩܝܡ ܠܟܘܢ
ܩܝܡܐ ܕܥܠܡܐ. ܚܣܕܐ ܕܕܘܝܕ ܗܝܡܢܐ. * ܗܐ ܡܣܗܕܬܐ ܠܥܡܡܐ ܡܪܝ ܦܩܕܢܐ ܘܦܩܝܕ
ܠܥܡܡܐ. ܗܐ ܩܪܝܬ ܠܥܡܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܐ ܢܬܩܪܢ ܠܟ. ܘܠܥܡܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܟ ܢܪܘܢ
ܠܡܪܝ ܐܠܗܟ. ܘܠܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܡܫܪܐ ܒܟ. * ܗܐ ܕܢܚܘܢ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܢܩܘܡ ܥܠ
ܡܠܟ ܡܠܟ ܘܪܘܢ ܠܟ ܪܝܫܐ ܕܡܠܟ ܡܠܟ ܘܪܘܢ ܠܟ ܪܝܫܐ ܕܡܠܟ ܡܠܟ ܘܪܘܢ ܠܟ ܪܝܫܐ ܕܡܠܟ ܡܠܟ

ישעיה : נו

.populis præcipientem & ,ducem : eum dedi populis testem En
4 הֵן עֵד לְאֻמִּים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֶּה לְאֻמִּים :
.te ad ,te cognoverunt non *gens* & ,vocabis scies non gentem Ecce
5 הֵן גּוֹי לֹא־תֵדַע תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ
,Israel sanctum *ad* & ,tuum Deum Dominum propter : current
יָרוּצוּ לְמַעַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
eum invocate : *ipsum inveniri in* Dominum Quærite .*te adornavit* quia
כִּי פְאֵרֶךָ : דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ
6 vir & ,suam viam impius Derelinquat .*propinquum ipsum existendo in*
בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב : יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ
,ejus miserebitur & Dominum ad revertatur & :suas cogitationes *iniquitatis*
אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ
non Nam .*parcendam ad* multiplicabit quoniam ,nostrum Deum ad &
7 וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ : כִּי לֹא
dixit ,meæ viæ ,vestræ viæ nec ,vestræ cogitationes meæ cogitationes
מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם
sunt altiores sic : terra quàm cœli sunt altiores Quia .Dominus
יְהוָה : כִּי־גְבֹהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ
.vestræ cogitationes quàm meæ cogitationes & ,vestræ viæ quàm meæ viæ
8 דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם :
,cœlis de nix & ,imber *descendet* quemadmodum Quoniam
9 כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶّלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם
,*eam terræ* generare & ,terram *inebriavit quin-imo* ,*revertetur* non illuc &
וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ
.comedenti panem & ,ferenti semen dabit & : eam *fecit* germinare &
וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לְזֹרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל :
revertatur non ,*vico* ore de egredietur quod ,meum verbum erit Sic
10 כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב
prosperabitur & ,volui quod faciet *quin-imo* : vacuum me ad
אֶלַּי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ
: *ad* ,ducemini pace in & ,egrediemini lætitia in Quia .illud misi *quo*
11 אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו : כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן
ligna omnia & *sprecinum* vobis coram *clamabunt* colles & montes
הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי
pro ,abies ascendet alba spina Pro *vota* plaudent *agri*
12 הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף : תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְרוֹשׁ תַּחַת
signum in ,nomen in Domino erit & : myrtus ascendet urtica
הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת
succedetur non *sæculi*
עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת :

CAP. LVI. נו

quia : justitiam facite & ,judicium Custodite : Dominus dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־
.se *revelandum ad* mea justitia & ,*veniendum ad* mea salus propinqua
קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת :
: *illud in* apprehenderit hominis filius & ,hoc fecerit *hominis* Beatitates
2 אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ
faciendo à suã manum *custodiens* & ,illud *polluendo* à ,sabbathum *custodiens*
שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת
,*Dominum ad se coniungitis* alienigenæ filius dicat ne Et .malum omne
3 כָּל־רָע : וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה
ne & : suo populo *desuper* Dominus me dividet Dividendo : dicendo
לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־
dixit sic Quia .*aridum* lignum ,*ego* Ecce : eunuchus dicat
4 יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ : כִּי־כֹה אָמַר
quidem in eligent & ,*mea* Sabbata servabunt qui ,eunuchis Dominus
יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר
.meum fœdus *in apprehendentes* & ,volui
חָפַצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי :

Versio VULG. LAT.

4 Ecce testem populis dedi eum, ducem ac præceptorem Gentibus. Ecce gentem, quam nesciebas, vocabis; et Gentes, quæ te non cognoverunt, ad te current, propter Dominum Deum tuum, & Sanctum Israel, quia 6 glorificavit te. Quærite Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ejus, & ad Deum nostrum: quoniam multus est 8 ad ignoscendum. Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ: neque viæ vestræ, viæ 9 meæ, dicit Dominus. Quia sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ meæ à viis vestris, & cogitationes meæ à 10 cogitationibus vestris. Et quomodò descendit imber, & nix de cœlo, & illuc ultrà non revertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti: Sic 11 erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quæcunque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. 12 Quia in lætitia egrediemini, et in pace deducemini: montes et colles cantabunt coram vobis laudem, & omnia ligna regio- 13 nis plaudent manu. Pro saliunca ascendet abies, & pro urtica crescet myrtus: & erit Dominus nominatus in signum æternum, quod non auferetur.

CAP. LVI.

1 Hæc dicit Dominus; Custodite judicium, & facite justitiam: quia juxta est salus mea ut veniat, & justitia mea ut re- 2 veletur. Beatus vir, qui facit hoc, & filius hominis, qui apprehendet istud: custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat 3 omne malum. Et non dicat filiⁱ advenæ, qui adhæret Domino, dicens; Separatione divi- det me Dominus à populo suo: Et non dicat Eunuchus; Ecce 4 ego lignum aridum. Quia hæc dicit Dominus Eunuchis; Qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum;

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 Ἰδὲ μαρτύριον ἐν ἔθνεσιν (α) ἔδωκα αὐτὸν, ἄρχοντα καὶ προστάσσοντα ἔθνεσιν. Ἔθνη ἃ
5 οὐκ (β) οἴδασιν ζε, ἐπικαλέσουσί ζε, καὶ λαοὶ οἱ ὄκ ἐπίστανταί ζε, ἐπὶ σὲ καταφεύξονται, ἕνεκεν (γ) κυείου τοῦ Θεοῦ ζε τοῦ ἁγίου
6 Ἰσραὴλ, ὅτι ἐδόξασέ ζε. Ζητήσατε τὸν (δ) κύριον, καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν, ἐπι-
7 καλέσασθε. ἡνίκα (ε) δ' ἂν ἐγγίζῃ ὑμῖν, Ἀπολιπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρεφέτω ἐπὶ κύριον, καὶ ἐλεηθήσεται, ὅτι ἐπὶ πολὺ
8 ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. Οὐ γὰρ εἰσὶν αἱ βουλαί μου ὅσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, (ζ) οὐδ' ὅσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει κύ-
9 ριος. Ἀλλ' ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῶν δι-
10 ανοιῶν μου. Ὡς γὰρ (ι) ἂν καταβῇ ὑετὸς ἢ χιὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μὴ ἀποστραφῇ ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν, καὶ ὀκτέκῃ, καὶ
11 (κ) ἐκβλαστήσῃ, καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, Οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, ὃ μὴ ἀποστραφῇ, ἕως ἂν (λ) τελεσθῇ ὅσα ἂν ἠθέλησα, καὶ εὐοδώσω τὰς ὁδός ζε, καὶ
12 τὰ ἐντάλματά μου. Ἐν δὲ εὐφροσύνῃ ἐξελεύσεσθε, καὶ ἐν χαρᾷ διαβήσεσθε· τὰ γὰρ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦν (μ) προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ, καὶ πάντα τὰ ξύλα τῶν ἀγρῶν
13 ἐπικροτήσει τοῖς κλάδοις. Καὶ ἀντὶ τῆς σειβῶς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κονυζῆς ἀναβήσει μυρσίνη. καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα, καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον, καὶ οὐκ ἐκλείψει.

MS. A. (α) δίδωκα(β) οἴδασάν ζε, ἐπικληθήσονταί ζε, (η) τοῦ Θεοῦ ζε τοῦ ἁγίου (θ) Θεὸν, καὶ (ι) ἂν ἐγγίζῃ (κ) ὑμῖν (λ) ἐὰν καταβῇ ὑέτὸς (κ) ἀπὸ(λ) βλαστήσῃ, καὶ δώσει (μ) Συνῳδεῦῃ ὅσα ἠθέλησα,

ΚΕΦ. νϛ'.

1 Τάδε λέγει κύριος, Φυλάσσεσθε κρίσιν, (α) καὶ ποιήσατε δικαιοσύνην· (β) ἤγγικε γὰρ τὸ σωτήριόν μου ἀποκαλυφθῆναι, καὶ τὸ ἔλεός μου ἐπικαλυφθῆναι. Μακάριος ἀνὴρ
2 ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντεχόμενος αὐτῆς, καὶ φυλάσων τὰ σάββατα μὴ βεβηλῶν, καὶ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐ-
3 τῶν μὴ ποιεῖν (γ) ἄδικα. Μὴ λεγέτω ὁ ἀλλοφυὴς ὁ προσκείμενος πρὸς κύριον· Ἀφορίσει με ἄρα κύριος ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· καὶ μὴ λεγέτω ὁ εὐνοῦχος, Ὅτι (δ) ξύλον
4 ἐγώ εἰμι ξηρόν. Τάδε λέγει κύριος τοῖς εὐνούχοις, Ὅσοι ἂν φυλάξωσι τὰ σάββατά μου, καὶ ἐκλέξωσι ἃ ἐγὼ θέλω, καὶ ἀντέχωσι τῆς διαθήκης μου,

MS. A. (α) ποιήσαῖε (β) ἤγγισεν (γ) ἀδίκημα. (δ) ἐγὼ εἰμι ξύλον ξηρόν.

Ecce (c) testimonium in gentibus dedi eum, principem, & præcipientem gentibus. Gentes, quas nesciebant te, invocabunt te: & populi, qui ignorabant te, ad te confugient: propter Dominum Deum tuum Sanctum Israel, quia glorificavit te. Quærite Dominum, & in inveniendo eum, invocate. Et postquàm vobis appropinquaverit; Relinquat impius vias suas, & vir iniquus cogitationes suas, & converatur ad Dominum: & misericordiam (d) consequetur: quia multum dimittet peccata vestra. Neque enim sunt cogitationes meæ, sicut cogitationes vestræ; nec, sicut viæ vestræ, viæ meæ, dicit Dominus. Sed sicut distat cœlum à terra; sic distat via mea à viis vestris, & cogitationes vestræ à cogitatione mea. Quomodò enim si descendat pluvia, aut nix de cœlo, & non revertatur, donec inebriet terram, & generet, & oriatur, & det semen seminanti, & panem ad comedendum: Sic erit verbum meum, quod exierit de ore meo: (e) non revertetur; donec compleat, quæ voluit: & prosperas faciam vias (f) tuas, et præcepta mea. In lætitia enim egrediemini, et in gaudio (g) deducemini. Montes enim et colles exilient expectantes vos in gaudio: et omnia ligna agri applaudent vamis. Et pro (h) suba ascendet cypressus: et pro coryza ascendet myrtus. Et erit (i) Dominus in nomen, et in signum sempiternum, et non deficiet.

CAP. LVI.

1 Hæc dicit Dominus; Custodite judicium, et facite justitiam: quia juxta est salus mea ut veniat, et justitia mea ut reveletur. Beatus vir, qui facit 2 hæc; et homo, qui retinet ista, et custodit sabbata, ut non prophanet ea; et servat manus suas, ne faciat 3 iniqua. Ne dicat alienigena, qui appositus est Domino: (a) Separabit me utique Dominus à populo suo. Et ne dicat eunuchus, Quia ego 4 sum lignum aridum. Hæc dicit Dominus Eunuchis; Quicumque custodierint Sabbata mea, et elegerint, quæ ego volo, et tenuerint testamentum meum;

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 הָא רַב לְעַמְמַיָּא מַנִּיתֵיהּ מַלְכָּ וְשַׁלִּיט עַל כֹּל מַלְכוּתָא : הָא עַם דְּלָא תֵדַע יִפְלְחוּנָךְ
5 וְעַם דְּלָא יְדִיעוּךְ יְרַהֲטוּן לְאַסְקָא לָךְ מִסִּין בְּגִיל יְיָ אֱלָהָךְ וּלְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי
6 שַׁבְּחָךְ : חַבְּרוּ דְּאִתְּוֹן חַיִּין בְּעוּ מִן קֳדָמוֹהִי עַד דְּאִתְּוֹן קַיְמִין : וְשָׁבִיק
7 רְשָׁעָא אוֹרְחֵיהּ דְּרִשְׁעָא וּגְבַר אֱנָשׁ עֲשָׁתוֹנוֹהִי וְיִתּוּב לְפוּלְחָנָא דְיְיָ וִירַחֵם עֲלוֹהִי
8 וּלְדַחֲלָתָא דֶאֱלָהָנָא אֲרֵי מַסְגֵּי לְסַלָּחָא : אֲרֵי לָא מַחְשְׁבָתִי מַחְשְׁבָתְכוֹן וְלָא
9 אָרְחָתְכוֹן תַּקָּנָן כָּאָרְחָת טוּבִי אֲמַר יְיָ : אֲרֵי כְּמָא דְרָמִין שְׁמַיָּא מִן אַרְעָא כֵּן תַּקִּין
10 אָרְחָתִי מֵאָרְחָתְכוֹן וּמַחְשְׁבָתִי תַּקִּנָן מִמַّחְשְׁבָתְכוֹן : אֲרֵי כְּמָא דְנָחֵית מְטָרָא וְתַלְגָא
מִן שְׁמַיָּא וּלְתַמָּן לָא אֲפַשַׁר לֵיהּ דִּיתוּב אֶלָּהֵן מְרַוֵּי יַת אַרְעָא וּמַרְבֵּי לַהּ וּמוֹעִילָהּ
11 וְיַהֲיֵב בַּר זַרְעָא כְּמַסַּת לְזָרֵעַ וְלַחְמָא כְּמַסַּת לְמֵיכַל : כֵּן יְהֵוֵי פִּתְגָמִי טוּבִי דְנַפֵּק מִן
קֳדָמַי לָא אֲפַשַׁר דִּיתוּב לְקֳדָמַי רֵיקָן אֶלָּהֵן עֲבַד יַת דְּרַעֲוָא וּמַצְלַח לְדַשְׁלַחְנָא לֵיהּ :
12 אֲרֵי בְּחֶדְוָא תִּפְקוּן מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא וּבְשַׁלְמָא תִּתּוּבְלוּן לְאַרְעָכוֹן טוּרַיָּא וְרַמְתָא יִבְעוּן
13 קֳדָמֵיכוֹן חוּשְׁבָּנָא וְכָל אִילָנֵי חַקְלָא יִשְׁעֲנוּן בְּעַנְפֵיהוֹן : חֲלַף רַשִׁיעַיָּא יִתְקַיְּמוּן צַדִּיקַיָּא
וְחֲלַף חַיְוָיָא יִתְקַיְּמוּן דְּחַלֵי חֲטָאָה יִהֵי קֳדָם יְיָ לְשׁוּם לְאָת עָלַם דְּלָא יִפְסוּק :

נו

1 כְּדֵן אֲמַר יְיָ טְרוּ דִּינָא עֲבִידוּ צִדְקְתָא אֲרֵי קְרִיב פּוּרְקָנִי לְמֵיתֵי וּזְכוּתִי לְאִתְגְּלָאָה :
2 טוּבֵי אֱנָשׁ דְּיַעְבֵּד דָּא וּבַר אֱנָשָׁא דְּיִתְקַף בְּדָא יַטַּר שַׁבְּתָא מִאַחֲלוּתֵיהּ וְיַטַּר יְדוֹהִי
3 מִלְּמֶעְבַּד כֹּל דְּבִישׁ : וְלָא יֵימַר בַּר עַמְמִין דְּמִתְּסַף עַל עַמָּא דְיְיָ לְמֵימַר אַפְרָשָׁא
4 יִפְרֵשְׁנִנִי יְיָ מֵעַל עַמִּיהּ וְלָא יֵימַר סְרִיסָא הָא אֲנָא חֵשִׁיב כְּאִילָן יְבִישׁ : אֲרֵי כְּדֵן אֲמַר
יְיָ לְסָרִיסַיָּא דְּיִטְּרוּן יַת יוֹמֵי שַׁבְּתָא דִילִי וּמִתְרְעָן בְּרַצְבְּנָא וּמִתְקַפִּין בִּקְיָמִי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce principem populis constitui eum, regem & dominatorẽ super omnia 4
regna. Ecce populⁿ quem nesciebas servient tibi; & populⁿ qui non cogno- 5
vit te, current ut offerant tibi tributa; propter Dñm Deum tuum, & san-
ctum Israelis, qui decoravit te. Quærite timorem Dñi dum vos estis vivi : 6
quærite à facie ejⁿ dum vos permanetis. Relinquat impiⁿ viam suã malam, 7
& vir direptor cogitationes suas, & convertatur ad cultum Dñi; & mise-
rebitur ejⁿ; & ad timorẽ Dei nostri, qui multⁿ est in ignoscendo. Quia non 8
cogitationes meæ sunt cogitationes vestræ, neq; viæ vestræ rectæ sunt sicut
viæ bonitatis meæ, dicit Dñs. Quia sicut exaltantur cœli à terra, sic rectæ 9
sunt viæ meæ magis quàm viæ vestræ; & cogitationes meæ rectæ magis
quàm cogitationes vestræ. Quia sicut descendit pluvia & nix de cœlo, & 10
illuc impossibile est ut revertatur, sed inebriat terrã, & germinare facit eã,
& proficit ei, & dat granũ sementis ut satis sic ferenti; & panem ut satis sit
ad comedendum: Sic erit verbũ bonitatis meæ quod egreditur à facie mea, 11
non potest reverti in conspectũ meum vacuum, nisi faciat quod volui, &
prosperetur in his ad quæ misi illud. Quia in lætitia egrediemini de medio 12
populorũ, & in pace deducemini in terrã vestram: montes et colles exulta-
bunt coram vobis in laude, et omnes arbores agri plaudent ramis suis.
Pro impiis consurgent justi, et pro peccatoribus consurgent timentes pec- 13
catũ: et erit corã Dño in nomen et signũ sempiternum, quod non cessabit.

CAP. LVI.

1 Hæc dicit Dñs: Custodite judiciũ, et facite justitiã: quia propè est salus
mea ut veniat, et justitia mea ut reveletur. Beat⁹ homo qui fecerit hoc; et 2
filiⁿ hominis qui apprehẽderit illud: qui custodierit Sabbatũ, ne prophanet
illud, et servaverit manⁿ suas ne faciat omne malũ. Et non dicat filiⁿ popu- 3
lorũ, qui appositus est populo Dñi, dicendo: Separatione separavit me Dñs
à populo suo: neq; dicat eunuchus: Ecce ego reputat⁹ sum sicut lignum ari-
dum. Quia hæc dicit Dñs eunuchis, Qui custodiunt dies Sabbathorum me- 4
orum, & volunt ea quæ volo, et apprehendunt pactum meum;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܐ ܣܗܕܐ ܠܥܡܡܐ ܝܗܒܬ ܡܠܟܐ ܘܦܪܢܣܐ ܠܐ ܝܕܥܬܢܝ ܢܪܘܢ ܠܐ ܢܕܥܘܢ ܠܟ ܢܪܗܛܘܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܘܩܕܝܫ ܝܣܪܐܝܠ ܕܫܘܐ ܠܟ
5 ܡܛܠ ܕܫܘܐ ܠܟ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܘܩܕܝܫ ܝܣܪܐܝܠ ܕܫܘܐ ܠܟ ܡܛܠ ܕܫܘܐ ܠܟ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܘܩܕܝܫ ܝܣܪܐܝܠ ܕܫܘܐ ܠܟ
6 ܒܥܘܢ. * ܒܥܘ ܡܪܝܐ. ܕܐܬܪ ܕܐܫܬܟܚ ܡܬܩܪܒ. * ܢܫܒܩ ܪܫܥܐ ܐܪܚܗ. ܘܢܬܦ ܓܒܪܐ ܥܘܠܬܗ. ܘܢܬܦܢܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ
7 ܕܢܪܚܡܘܗܝ. ܘܠܘܬ ܐܠܗܢ. ܡܛܠ ܕܣܓܝ ܠܡܚܘܠ ܚܛܗܝܟܘܢ. ܗܐ ܡܠܬܝ ܠܐ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܪܚܬܝ ܐܪܚܬܟܘܢ.
8 ܐܠܐ ܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܝܟ ܐܪܚܬܝ ܐܪܚܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܡܠܬܝ ܡܠܬܟܘܢ.
9 ܠܐ ܐܝܟ ܡܠܬܟܘܢ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
10 ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
11 ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
12 ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
13 ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.
ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܫܡܝܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܟܝܠ.

4 Ecce testem gentibus dedi te, principem & rectorem populis: 5 Ut voces gentes quas non nôsti, & gentes quæ te minimè nôrunt, accurrant ad te, propter Dominium Deum tuum, & Sanctum Israelis qui te glorificavit. 6 Quærite Dominum; & cùm inveneritis eum, invocate illum: 7 Et cùm accesserit, derelinquat peccator viam suam, & vir iniquus consilium suum, & convertatur ad me, & miserebor ipsius; & ad Deum nostrum qui largus est in parcendo. 8 Nam consilia mea non sùt similia consiliis vestris, neque viæ meæ similes viis vestris, dicit Dominus: 9 Nam quemadmodum cœli sunt terrâ sublimiores, ita altiores sunt viæ meæ viis vestris, & consilia mea consiliis vestris. 10 Quemadmodum enim pluvia & nix è cœlo delapsa, illuc minimè redit, sed inebriat terram, & parere ac germinare facit illam, præbétque semen satori, & panem in cibum: 11 Sic erit sermo meus qui prodit ex ore meo, non revertetur ad me vacuus, quin *priùs* fecerit quod volo, & expleverit id *cujus causa* eum misero. 12 Nam cum lætitia egrediemini, & cum pace discederis, & montes atque colles exhilarabuntur coràm vobis, & laudatissimæ quæque arbores campi complodent manus. 13 Pro spinosis fruteris germinabit abies, & pro hyssopo germinabit myrtus: erítque Domino in nomen & monimentum sempiternum, quod nunquam deficiet

CAP. LVI.

1 Sic dicit Dominus, Custodite judicium, & facite justitiam; quia proximè salus mea ventura est, & justitia mea revelanda. 2 Beatus vir qui fecerit hanc, & filius hominis qui firmus eam tenuerit, sabbathum quoque observaverit ne prophanet illud, & custodierit manus suas nul ne quid mali committat. 3 Neque verò dicat filius alienigenarû qui adjungit se Domino, Planè separavit me Dominus à populo suo: neque dicat Eunuchus, Lignum sum aridum. 4 Nam ita dicit Dominus; Eunuchis qui custodierint sabbatha mea, elegerint quod mihi placet, & fœdus meum firmiter tenuerint;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ها شهادة للامم اعطيتهم * للامم رييسا وآمرا * ها الامم التي لم تعرفك تستعين بك والشعب
5 الذين لم يعرفوك اليك يلتجون لاجل الرب الهك وقدوس اسرائيل الذي مجدك * اطلبوا
6 الله * وعند وجودكم اياه استعينوا به حين يقترب منكم * فليترك المنافق طرقه * والرجل
7 الاثيم آراءه وليرجع الى الرب فيرحم * والى الهنا لانه يغفر خطايانا كثيرا * لان لست آرائي
8 هي مثل آرائكم * ولا طرقكم طرقي يقول الرب * لكن كما تبعد السماء من الارض هكذا
9 هي مثل آرائكم * ولا طرقكم طرقي يقول الرب * لكن كما تبعد السماء من الارض هكذا
10 تبعد طريقي من طرقكم * ومشيرتي فهمكم من مشيرتي فهمي * لانه كما انه اذا نزل المطر
11 والثلج من السماء لا يرجع الى هناك الى ان يسكر الارض * فتلد وتفرخ وتعطي زرعا للزراع
وخبزا للآكل * هكذا تكون كلمتي التي اذا خرجت من فمي لا ترجع الي باطلا الى ان
12 تكمل كلما اردته * واقوم طرقي وقضاياي * لانكم تخرجون بسرور وتنقلون بفرح *
13 لان الجبال والآكام تربكص منتظرة لكم بفرح * وجميع اشجار الحقل تصفق باغصانها *
* وبدلا من البلان يصعد السرو * وبدلا من السيكران يصعد الآس * ويكون للرب
اسم وعلامة ابدية ولا تفنى *

* الفصل السادس والخمسون *

1 * هكذا يقول الرب * احفظوا الحكم * اصنعوا العدل * لان خلاصي قرب ان يحضر *
2 وحمي ينكشف * مغبوط الرجل الذي يصنع هذا * والانسان الذي يتمسك بها *
3 ويحترس ان لا ينجس السبوت * ويحفظ يديه ان لا تصنعا ظلما * لا يقول الغريب الجنس
الدخيل الى الرب * اتراني الرب يفرزني من شعبه * ولا يقول الخصي اني انا حشبة يابسة *
4 * هكذا يقول الرب * للخصيان الذين يحفظون اذن سبوتي ويختارون ما انا اريده
ويمسكون بعهدي *

Ecce testimonium gentibus dedi eum, gentibus principem & imperatorem. 4 Ecce gentes quæ te ignorant, opem tuam implorabant; & populus qui te non noverunt, ad te confugient, 5 propter Dominum Deum tuum, & sanctum Israelis qui te glorificavit. 6 Querite Deum; & cùm reperieritis eum, implorate præsidium ejus dum propinquat est vobis. 7 Ideò derelinquat impius vias suas, & vir scelerosus consilia sua; & revertatur ad Dominum, ut misericordiam consequatur; et ad Deum nostrum, quia peccata nostra multum ignoscit. 8 Non enim consilia mea sunt ut consilia vestra, neque viæ vestræ sunt viæ meæ, dicit Dominus: 9 Sed quantum distat cœlum à terra, tantùm distant viæ meæ à viis vestris, & conceptus mentis vestræ à conceptu mentis meæ. 10 Nam quemadmodum cùm imbrex aut nix è cœlo decidérit, non revertitur illuc donec terram inebriet, & hæc gignat egerminéque, producátque sementem satori, & panem comedenti: 11 Sic erit verbum meum, quod cùm exierit ex ore meo, non redibit ad me vacuum, donec perficerit quicquid volo, dirigámque vias meas & decreta mea. 12 Vos enim egrediemini cum exultatione, & cum lætitia dimittemini; nam montes & colles tripudiabunt expectantes vos cum gaudio, & omnes arbores agri plaudent ramis suis. 13 Pro dumis assurgent pini, & pro cubulis assurgent myrti: erítque Domino nomen & signum sempiternum & indelebile.

CAP. LVI.

1 Sic ait Dominus, Custodite judicium, & facite justitiam; quia salus mea brevi affatura est, & misericordia mea retegenda. 2 Beatus vir qui fecerit hanc, & filius hominis qui adhæserit ei, caverit ne sabbatha contaminet, & custodierit manus suas ne faciant iniquitatem. 3 Non dicat alienigena qui se recepit ad Dominum, Putásne quòd Dominus me segreget à populo suo? neve dicat Eunuchus, Ecce dum sum lignum aridum. 4 Sic ait Dominus; Eunuchis qui custodierint sabbatha mea, quod ego volo delegerint, & adhæserint fœderi meo;

ישעיה: נז

nomen & ,meum meis muris in & ,mea domo in eis dabo Et
5 וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם
quod ,ei dabo seculi nomen ,filiabus quàm & ,filiis quàm melius
טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר
,DOMINO super copulatos alienigenæ filios Et ,succidetur non
6 לֹא יִכָּרֵת׃ וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה
existentium ad ,DOMINI nomen amandum ad & ,ei ministrandum ad
לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת
,illud polluendo à ,sabbathum custodientem omnem : servos in ei
לוֹ לְעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ
montem ad eos adducam Et .meum fœdus in apprehendentes &
7 וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וְהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר
,eorum ascensionem : meæ orationis domo in eos lætificabo & ,meæ sanctitatis
קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם
mea domus quia : meo altari super beneplacitâ ad eorum sacrificia &
וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי
Dominus Ait .populis omnibus vocabitur orationis domus
8 בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים׃ נְאֻם אֲדֹנָי
eum super congregabo adhuc : Israel expulsos congregans DOMINUS
יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו
omnis ,devorandum ad venite : agri fera Omnis .ejus congregatos
9 לְנִקְבָּצָיו׃ כָּל חַיְתוֹ שָׂדִי אִתְּיוּ לֶאֱכֹל כָּל־
,nesciverunt ipsi omnes ,cæci ejus Speculatores .ejus in fera
10 חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ צֹפָיו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדְעוּ
,sequentes delicia : latrare potuerunt non ,muti canes ipsi universi
כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא־יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ הוֹזִים
reverunt non animo fortes canes Et .dormitare diligentes ,jacentes
11 שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי לָנוּם׃ וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ
ipsi universi : intelligere nescierunt non pastores ipsi & ,saturitatem
שָׂבְעָה וְהַמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין כֻּלָּם
Venite .ejus extremo à suam cupiditatem ad vir ,respexerunt suam viam ad
לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבַצָּעוֹ מִקָּצֵהוּ׃ אֵתֶּה
cras diem hunc secundùm erit & : sectiar potabimus & ,vinum capiamus
אֶקְחָה־יָּיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה כְּזֹאת יוֹם מָחָר
.valde abundantes magnum
גָּדוֹל יֹתֵר מְאֹד׃

CAP. LVII. נז

misericordiæ viri & : cor super ponens quisquam non & ,periit Justus
1 הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד
.justus colligunt mali faciebus à quia ,intelligente non in cellett.
נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק׃
,eo coram ambulari : suis cubiculis in requiescent ,pace Ingredietur
2 יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃
,est fornicata &,adulterum semen : augeratricis filii huc appropinquate vos Et
3 וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עוֹנֵנָה זֶרַע מְנַאֵף וְזוֹנָה׃
,prolongabitis ,os dilatabitis quem contra ,estis oblectati quo Super
4 עַל־מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל־מִי תַּרְחִיבוּ פֶה תַּאֲרִיכוּ
,fœcundescentes & satiatis semen ,prævaricationis nati Nonne & : linguam
לָשׁוֹן הֲלוֹא־אַתֶּם יַלְדֵי פֶשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃ הַנֶּחָמִים
torrentibus in ,nates ,mallantes : frondoso ligno omni sub ,ulmis in
5 בָּאֵלִים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים
,ipsi ,tua pars torrentis lævibus In ,petrarum ramos subter
6 תַּחַת סַעְפֵּי הַסְּלָעִים׃ בְּחַלְקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם
,manus fecisti offendere ,libamen effudisti ipsis etiam : tua fors
גּוֹרָלֵךְ גַּם־לָהֶם שָׁפַכְתְּ נָסֶךְ הֶעֱלִית מִנְחָה
? accipiam consolationem his super Nunquid
הַעַל אֵלֶּה אֶנָּחֵם׃

Versio VULG. LAT.

5 Dabo eis in domo mea, & in
muris meis locum, & nomen
melius à filiis & filiabus: no-
men sempiternum dabo eis,
6 quod non peribit. Et filios ad-
venæ, qui adhærent Domino,
ut colant eum, & diligant no-
men ejus, ut sint ei in servos:
omnem custodientem sabba-
tum ne polluat illud, & tenen-
7 tum fœdus meum: Adducam
eos in montem sanctum meum,
& lætificabo eos in domo
orationis meæ: holocausta eorum,
& victimæ eorum, placebunt
mihi super altari meo: quia do-
mus mea, domus orationis vo-
8 cabitur cunctis populis. Ait
Dominus Deus, qui congregat
dispersos Israel; Adhuc con-
gregabo ad eum congregatos
9 ejus. Omnes bestiæ agri veni-
te ad devorandum, universæ
10 bestiæ saltûs. Speculatores e-
jus cæci omnes, nesciernnt uni-
versi: canes muti non valen-
tes latrare, videntes vana, dor-
11 mientes & amantes somnia. Et
canes impudentissimi nescie-
runt saturitatem: ipsi pastores
ignoraverunt intelligentiam:
omnes in viam suam declina-
verunt, unusquisque ad avari-
12 tiam suam, à summo usque ad
novissimum. Venite, sumam
vinum, & impleamur ebrieta-
te: & erit sicut hodiè, sic &
cras, & multò ampliùs.

CAP. LVII.

1 Justus perit, & non est qui re-
cogitet in corde suo: & viri
misericordiæ colliguntur, quia
non est qui intelligat: à facie
enim malitiæ collectus est ju-
2 stus. Veniat pax, requiescat in
cubili suo, qui ambulavit in di-
3 rectione sua. Vos autem acce-
dite huc filii augeratricis, fœ-
mine adulteri, & fornicariæ.
4 Super quem lusistis? sup quem
dilatâstis os, et ejecistis linguâ?
5 semen mendax? Qui consola-
mini in diis subter omne li-
gnum frondosum, immolan-
tes parvulos in torrentibus,
6 subter eminentes petras? In
partibus torrentis pars tua, hæc
est sors tua: & ipsis effudisti li-
bamen, obtulisti sacrificium,
numquid super his non indig-
nabor?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

5 Δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἐν τῷ
τείχει μου τόπον ὀνομαστὸν, (α) κρείττω
ὑῶν καὶ θυγατέρων, ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐ-
6 τοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει. Καὶ τοὺς ἀλλογενεῖς
τοὺς προσκειμένους (ζ) κυρίῳ δουλεύειν αὐ-
τῷ, καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὄνομα κυρίου, τοῦ εἶναι αὐ-
τῷ εἰς δούλους καὶ δούλας, καὶ πάντας τοὺς
φυλασσομένους τὰ Σάββατα μὴ βεβη-
λῶν, καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου,
7 Εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου,
καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευ-
χῆς μου· τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν, καὶ αἱ
θυσίαι αὐτῶν ἔσονται δεκταὶ ἐπὶ (η) τὸ
θυσιαστήριόν μου. ὁ γὰρ οἶκός μου, οἶκος
προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.
8 Εἶπε κύριος ὁ συνάγων τοὺς διε-
σπαρμένους Ἰσραὴλ, ἔτι συνάξω ἐπ' αὐ-
9 τὸν συναγωγήν. Πάντα τὰ θηρία τὰ
ἄγρια, δεῦτε, φάγετε, πάντα τὰ θηρία
10 τοῦ δρυμοῦ. Ἴδετε ὅτι (θ) ἐκλελύφασιν
πάντες, οὐκ γνωσῇ (ι), κύνες ἄνευ τοῦ
δυνήσασθαι ὑλακεῖν, ἐνυπνιαζόμενοι κοί-
τῳ, φιλοῦντες νυστάζειν. Καὶ οἱ κύνες
ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ, οὐκ εἰδότες πλησμο-
νήν. καὶ οὗτοι ποιμενοῦσι οὐκ εἰδότες σύνεσιν,
πάντες (κ) τῇ ὁδοῖς αὐτῶν ἐξεκολούθησε-
κασι κατὰ (λ) ἑαυτοῦ.

MS.A. (α) κρείσσων (ζ) πρὸς κύριον (η) τῶν θυσιαστηρίου μου. (θ) πάντες ἐκλελύφασι, (ι) γνοῦσα, πάντες κύνες (κ) ἐν ταῖς ὁδοῖς (λ) αὐτοῦ.

ΚΕΦ. νζ'.

1 Ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπόλλυται, καὶ οὐδεὶς
ἐκδέχεται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἄνδρες δίκαιοι
αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ. ἀπὸ γὰρ προσ-
ώπου ἀδικίας ἤρται ὁ δίκαιος. Ἔσται
ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ, ἦρται ἐκ τοῦ μέ-
σου. Ὑμεῖς δὲ προσεγγίσατε ὧδε υἱοὶ ἀνο-
4 μοι, σπέρμα μοιχῶν καὶ πόρνης. Ἐν τίνι
ἐνεστομώσατε; καὶ ἐπὶ τίνα ἀνοίξατε τὸ
στόμα ὑμῶν; καὶ ἐπὶ τίνα ἐγκαλέσατε τὴν
γλῶσσαν ὑμῶν; οὐχ ὑμεῖς ἐστε τέκνα ἀπω-
5 λείας; σπέρμα ἄνομον, Οἱ παρακαλοῦντες
(α) εἴδωλα ὑπὸ δένδρα δασέα, (β) σφάζον-
τες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξιν
6 ἀναμέσον τῶν πετρῶν; Ἐκείνῃ σοι ἡ μερὶς,
ἥτος σοι κλῆρος, κἀκείνοις ἐξέχε-
ας σπονδάς, (β) καὶ τούτοις ἀνήνεγκας
θυσίας. ἐπὶ τούτοις οὐ μὴ ὀργισθῆ-
σομαι;

MS.A. (α) τὰ εἴδωλα (β) κἀκείνοις

Dabo eis in domo mea, & in muro
meo locum nominatum, meliorem
filiis, & filiabus: nomen sempiter-
num dabo eis: & non deficiet: Et 6
alienigenis, qui additi sunt Domi-
no, servire ei, & diligere nomen
ejus, ut sint ei in servos, & ancil-
las: & omnes, qui custodiunt
sabbata mea, ut non violent ea,
& tenent testamentum meum; 7
Adducam illos in montem sanctum
meum, & lætificabo eos in domo
orationis meæ. Holocaustomata eo-
rum, & victimæ eorum erunt ac-
ceptabiles super altare meum. Do-
mus enim mea domus orationis 8
vocabitur cunctis gentibus, Dixit
Dominus, qui congregat dispersos
Israel: quia congregabo ad eum 9
congregationem. Omnes bestiæ fe-
ræ venite, comedite, omnes bestiæ
silvæ. Videte, quoniam excæcati 10
sunt omnes: non cognoverunt: ca-
nes muti non poterunt latrare:
somniantes lectulum, amantes dor-
mitationem. Et canes impudentes 11
animo, ignorantes saturitatem:
Et sunt mali, nescientes
intelligentiam: omnes, vias suas sequuti
sunt, unusquisque (b) juxta
suum.

CAP. LVII.

Videte, quomodò justus periit; 1
& nemo suscipit corde: & viri
justi tolluntur; & nemo conside-
rat. A facie enim iniquitatis ab-
latus est justus: Erit in pace sepul- 2
tura ejus: ablatus est de medio.
Vos autem accedite huc filii ini- 3
qui, semen adulterorum, & mere-
tricis. In quo oblectati estis? & 4
super quem aperuistis os vestrum?
et super quem ejecistis linguam
vestram? Nonne vos estis fi-
lii perditionis, semen iniquum,
Qui (a) vocatis idola subter 5
frondosas arbores, immolantes
filios vestros in vallibus in medio
petrarum? Illæ est pars tua: hæc 6
est sors tua: et illis effudisti liba-
mina, et his obtulisti hostias. Super-
his ergo non irascar?

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 ואתן להון בבית מקדשי ובארע בית שכנתי אתר ושום טב מבנין ומבנן שום עלם אתן
6 להון דלא יפסוק : ובני עממיא דמתוספין על עמיה דיי לשמשותיה ולמרחם ית שמא
7 דיי למהוי ליה לעבדין כל דיטר שבתא לאחלותיה ומתקפין בקימי : ואיתנון
לטורא דקודשי ואחדנון בבית צלותי עלותהון ונכסת קודשיהון יתקבלון לרעוא על
8 מרבחי ארי בית מקדשי בית צלו יתקרי לכל עממיא : אמר יי אלהים דעתיד
9 לכנשא מבדרי ישראל עוד אקריב גלותהון לכנשא יתהון : כל מלכי עממיא
דמתכנשין לאעקא ליך ירושלם בניך יתרמון יהון למיכל לחית ברא תסבע מנהון
10 חיות חורשא : סכואיהון סמן כולהון לא ידעין מדעם כולהון כלבין חרשין לא
11 יכלין למנבח נימין שכבין רחמין למדמך : וכלביא תקיפי נפשן לא ידעין למסבע
ואנון מבאשין לא ידעין לאסתכלא כולהון גבר לקבל ארחוהי גלו גבר למבו
12 ממוניה דישראל : אמרין אתו ונסב חמר ונתריני מן עתיק ותהי שרותנא דמחר
טבא מדיומא דן רבא סגיאה לחדא :

נז

1 צדיקיא מיתין ולית אנש דמשוי רחלתי על לב וגברי נמלי חסדא מתכנשין ולא
2 מסתכלין ארי קדם בישתא רעתיה למיתי מתכנשין צדיקיא : יהכון שלם ינוחון
3 על אתר בית משכביהון עברי אורחיתיה : ואתון אתקרבו הלכא עם דרא דעובדיהון
4 בישין דמנצבת קודשא נצבתהון ואנון מנאפין ומזנן : על מן אתון מתפקין וקדם
5 מן תפתחון פומכון תסנון למללא רברבן הלא אתון ולדי מרוד ורעא שקרא : דמפלחין
6 למעעותא תחות כל אילן עבות נכסי ינקיא בנחליא תחות שקיבי כיפיא : בשעיות
כיף נחלא חולקך אף תמן אנון עתיד אף להון נסכת נסכין אסקת קורבנין העל
אלין יתוב מימרי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dabo eis in domo sanctuarii mei & in terra domus majestatis meæ lo- 5
cum, & nomen melius filiis & filiabus; nomen æternum dabo eis quod
non cessabit. Et filii populorum qui apponuntur populo Domini, ut mi- 6
nistrent ei, & diligant nomen Domini, ut sint ei in servos: quisquis cu-
stodit Sabbathum ne violet illud, & tenet pactum meum; Adducam eos 7
in montem sanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ:
holocausta eorum & victimæ sanctificatæ eorum offerentur voluntariè su-
per altari meo: quia domus sanctuarii mei domus orationis vocabitur
omnibus populis. Ait Dominus Deus, qui congregaturus est dispersos 8
Israel: Adhuc congregabo captivitatem eorum, ut colligam eos. Omnes 9
reges populorum qui congregantur ut tribulent te Jerusalem, in medio
tui projicientur, erunt in cibum bestiis agri, saturabitur illis bestia sylvæ.
Speculatores eorum cæci sunt omnes, nihil sciunt: omnes illi sunt canes 10
muti, non valentes latrare, dormientes, cubantes, diligentes dormire: Et 11
canes robusti animo, nesciunt saturitatem: & ipsi malefacientes,
nesciunt intelligere: omnes illi unusquisque contra viam suam migrave-
runt, singuli ut diripiant facultates Israelis. Dicentes, Venite, sumamus 12
vinum, & inebriemur vino veteri: & erit prandium nostrum crastinum
lautius hodierno, amplum & prolixum admodum.

CAP. LVII.

Justi moriuntur, & non est vir qui proponat animo mei timorem: & 1
viri retribuentes misericordiam colliguntur, & non contemplantur quia
propter malum quod venturum est, colliguntur justi. Ibunt in pace, & 2
requiescent in loco domus cubationis suæ, qui operantur secundùm Le-
gem ejus, Vos autem accedite huc, populi generationis cujus opera sunt 3
mala. De plantatione enim sancta est plantatio eorum, sed ipsi sunt adul-
teri & fornicantes. In quo vos delectamini, & ante quem vos aperitis os 4
vestrum, & multiplicatis loqui magnalia? nónne vos estis filii scelesti, se-
men mendax? Qui adoletis idolis sub omni ligno frondoso, immolantes 5
parvulos in torrentibus, subter scopulos petrarum. In lævibus locis ripæ 6
torrentis est pars tua, ibi quoque ea sunt sors tua: etiam eis immolâsti
victimas, obtulisti oblationes: numquid ob hæc pœnitebit Verbum
meum?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܠܐ ܒܒܝܬܝ ܘܒܫܘܪܝܬܝ ܕܫܡܐ ܛܒܐ ܡܢ ܒܢܝܢ ܘܡܢ ܒܢܬܐ ܫܡܐ ܕܥܠܡ ܢܬܠܗ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܬܚܪܒ ܘܒܢܝ ܒܪܝܐ ܕܢܬܠܘܢ ܠܡܪܝܐ ܕܢܫܡܫܘܢ ܠܗ ܘܠܡܪܚܡܘܬ ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܕܢܗܘܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕܐ ܟܠ ܕܢܛܪ ܫܒܬܐ ܕܠܐ ܢܚܠܠ ܘܕܢܚܙܩ ܒܩܝܡܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܝܬܝ ܠܗܘܢ ܠܛܘܪܐ ܩܕܝܫܬܝ ܘܐܚܕܐ ܠܗܘܢ ܒܒܝܬ ܨܠܘܬܝ ܕܠܥܡܡܐ ܟܠܗ ܡܛܠ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ ܠܟܠ ܥܡܡܐ ܗܢܐ ܡܪܝܐ ܕܟܢܫ ܠܦܠܓܐ ܕܥܡܡܐ ܐܡܪ ܥܕ ܠܘܬ ܟܢܫܝ ܢܟܢܫ ܥܠ ܟܠ ܕܢܬܟܢܫ ܠܗ ܠܒܪ ܡܢ ܥܡ

ישעיה : נח

illuc etiam : tuum cubile posuisti elevatum & excelsum montem Super
7 עַל הַר־גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתָּ מִשְׁכָּבְךָ גַּם־שָׁם posuisti postem & , ostium post Et , victimam immolandum ad ascendisti
8 עָלִיתָ לִזְבֹּחַ : וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתָּ dilatasti , ascendisti & discooperuisti me à quia : tuum monimentum
9 וְרַחוֹנְךָ כִּי מֵאִתִּי גָלִיתָ וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתָּ vidisti manum, eorum cubile dilexisti ; eis ex ubi excidisti & , tuum cubile
מִשְׁכָּבְךָ וַחֲכַרְתָּ לְךָ מֵהֶם אָהַבְתָּ מִשְׁכָּבָם יָדִ חוית : misisti & : tua pigmenta multiplicisti & , oleo in regem ad es progressi Et
9 וַתֶּשְׁרִי לַמֶּלֶךְ בַּשָּׁמֶן וַתַּרְבִּי רִקָּחֶיךָ וַתִּשְׁלְחִי multitudine In sepulchra ad usq; te humiliasti &, longe de ad usq; tuos legatos
10 צִירַיִךְ עַד־מֵרָחֹק וַתִּשְׁפְּלִי עַד־שְׁאוֹל : בְּרֹב invenisti tuæ manus vitam : est desperatū , dixisti nec , laborasti tue viæ
דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת , mentiaris quod timuisti & es vita quem Et , egrotasti non ea propter
11 עַל־כֵּן לֹא חָלִית : וְאֶת־מִי דָאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַחֲשִׁי , tacens ego Anne : tuum cor super posuisti nec, es recordata non mei &
וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא שַׂמְתָּ עַל־לֵבָבֵךְ הֲלֹא אֲנִי מֵחָשֶׁה & : tuam justitiā annuntiabo Ego ? timebis non me & , fec ulo à &
12 וּמֵעוֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי : אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־ tua congregantes te liberent, je clamando In tibi proderunt non &, tua opera
13 מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא יוֹעִילוּךְ : בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֵךְ קִבּוּצַיִךְ heredita bit me in fiducia & : vanitas tollet , ventus tollet eos omnes &
וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא רוּחַ יִקַּח הֶבֶל וְהַחוֹסֶה בִּי יִנְחַל־ via : complanate, mentis, mente Dicetq; mea facilitatis monte possidebit & , terrā
14 אָרֶץ וְיִרַשׁ הַר קָדְשִׁי : וְאָמַר סֹלּוּ סֹלּוּ פַּנּוּ־דֶרֶךְ excelsus dixit sic Quia , mei populi via de offendiculum tollite
15 הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי : כִּי כֹה אָמַר רָם sanctū & , excelso : ejus nomen sanctum & , perpetuo habitans sublimis &
וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ spiritum humili & , contrito cum & : habitabo spiritum humilem & , ut vivificem
אֶשְׁכּוֹן וְאֶת־דַּכָּא וְשִׁפַּל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ , litigabo iracū in non Quia , contritorum cor vivificandum ad & , humilium
16 שְׁפֵלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים : כִּי לֹא לָעוֹלָם אָרִיב ego animas & , je irascet meis facietum à spiritu quia : irascar finem in nec
וְלֹא לָנֶצַח אֶקְצוֹף כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי abscondi : do e à percussi & , sum irat ej ? cupiditatis iniquitate Propter , feci
17 עָשִׂיתִי : בַּעֲוֹן בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי וָאַכֵּהוּ הִסְתַּר , vidi ejus via & , sui cordis viam per refractarius abiit & : sum irat &
וָאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ : דְּרָכָיו רָאִיתִי ei consolationes reddidi & , eum feci requiescere & : eum sanavi &
18 וַאֲרַפֵּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וְאַשְׁלֵם נִחֻמִים לוֹ longinquo , pacem pacem : Iabiorum germen Creans , ejus lugentibus &
19 וְלַאֲבֵלָיו : בּוֹרֵא נוּב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק mare veluti impii Et , eum sanavi & , Dominus dixit , propinquo &
20 וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו : וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם , cœno ejus aquæ se impellent & , spirit non quiescere nam : impulsum
נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁّקֵט לֹא יוּכַל וְגֵרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ , impiis , meus Deus dixit , pax Non , luto &
21 וָטִיט : אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים :

CAP. LVIII. נח

: tuam vocem exalta tuba tanquam , prohibeas ne , gutture in Clama
1 קְרָא בְגָרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ , cor : peccata Jahacob domui &, eorū prævaricatione meo populo indica &
וְהַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וְלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם :

Versio VUL. LAT.

7 Super montē excelsum & sublimē posuisti cubile tuū, & illuc ascendisti ut immolares hostias. Et post ostiū, & retro postem posuisti memoriale tuum:
8 quia juxta me discooperuisti, & suscepisti adulterū: dilatasti cubile tuū, & pepigisti cum eis fœd?: dilexisti stratū eorū manu
9 apertā. Et ornasti te regio unguento, & multiplicasti pigmēta tua. Misisti legatos tuos procul, et humiliata es usque ad in-
10 feros. In multitudine viæ tuæ laborasti: non dixisti; Quiescā: vitā manūs tuæ invenisti, propterea nō rogasti. Pro quo so-
11 licita timuisti, quia mentita es, & mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo? quia ego tacens, & quasi non videns, &
12 mei oblita es. Ego annuntiabo justitiā tuam, & opera tua non
13 proderunt tibi. Cùm clamaveris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet vent?, tollet aura: Qui autē fiduciā habet mei, hæreditabit terrā, & possidebit montē sanctū meū.
14 Et dicam; Viam facite, præbete iter, declinate de semita, auferte offendicula de via populi
15 mei. Quia hæc dicit Excell?, et sublimis habitans æternitatem: & sanctū nomen ej? in excelso & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu: ut
16 vivificet spiritū humilium, & vivificet cor contritorū. Non enim in sempiternū litigabo, neque usq; ad finē irascar: quia
17 spiritus à facie mea egredietur, & flatus ego faciā. Propter iniquitatem avaritiæ ejus iratus
18 sum, & percussi eum: abscondi à te faciē meam, & indignatus sum: & abiit vag? in via cordis
19 sui. Vias ejus vidi, & sanavi eum, & reduxi eum, & reddidi consolationes ipsi, & lugentib?
20 ejus. Creavi fructum labiorū pacem, pacem ei, qui longè est, & qui propè, dixit Dominus, et sanavi eum. Impii autem quasi mare fervens, quod quiescere non potest, & redundant fluctus ejus in conculcationem et
21 lutum. Non est pax impiis, dicit Dominus Deus.

CAP. LVIII.

1 CLama, ne cesses, quasi tuba exalta vocē tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Ἐπ᾽ ὄρους ὑψηλοῦ καὶ μετέωρον, ἐκεῖ ἔθου τὴν κοίτην, καὶ ἐκεῖ ἀνεβίβασας (γ) θυσίας σου.
8 Καὶ ὀπίσω τῆς θυρῶν καὶ τῆς σφραγῖδος ἔθηκας μνημόσυνά σου. ὅτι ἐὰν ἀπ᾽ ἐμοῦ ἀποστῇς, πλεῖόν τι ἕξεις; ἠγάπησας τὴν κοίτην μόνος μου (δ) καὶ ἐπλάτυνας τὴν πορείαν σου μετ᾽ αὐτῶν, καὶ πολλὰς ἐποίησας τὰς μαραγὰς ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπέστειλας πρεσβείας σου πρὸς τὰ
10 ὄρεια σου, (δ) καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾅδου. Τῶν πολυοδίας σου ἐκοπίασας, καὶ οὐκ ἔπας, Παύσομαι ἐνισχύσας, ὅτι ἐφάρμοσας τοῦτο,
11 διὰ τοῦτο οὐ κληρονόμησας με σύ. Τίνα ἐυλαβηθεῖσα ἐφοβήθης, καὶ ἐψεύσω με, καὶ οὐκ ἐμνήσθης, οὐδὲ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν, οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν σου; (ζ) καὶ ἐγώ σε ἑωρῶν
12 παροῦσ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης. (η) Καὶ ἐγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δικαιοσύνην (θ) σου, καὶ
13 τὰ κακά σου, ἃ οὐκ (ι) ὠφεληθήσῃ σε, Ὅταν ἀναβοήσῃς, ἐξελεσθῶσάν σε οἱ τῇ θλίψει σου· τοὺς δὲ πάντας ἄνεμος λήψεται, καὶ ἀποίσει κατωγής. οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κληρονομήσουσι τὸ ὄρος
14 τὸ ἅγιόν μου· Καὶ ἐρῶσι, Καθαείσατε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὁδὸς, καὶ ἄφετε σκῶλα ἀπὸ
15 τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ μου. Τάδε λέγει (κ) ὁ Ὕψιστος, ὁ ὑψηλὸς κατοικῶν τὸν αἰῶνα, Ἅγιος ὁ ἅγιος, ὄνομα αὐτῷ, (λ) Ὕψιστος ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, καὶ ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν, καὶ διδοὺς ζωὴν τοῖς συντε-
16 τριμμένοις τὴν καρδίαν, (κ) Οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδικήσω ὑμᾶς, οὐδὲ διαπαντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν· πνεῦμα γὰρ παρ᾽ ἐμοῦ ἐξεῖσι,
17 καὶ πνοὴν πᾶσ᾽ ἐγὼ ἐποίησα. Διὰ ἁμαρτίαν βραχύ τι ἐλύπησα αὐτὸν, καὶ ἐπάταξα αὐτὸν, καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐλυπήθη, καὶ ἐπορεύθη συνῶν ἐν τῇ ὁδοῖς αὐ-
18 τῶν. Τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα, καὶ ἰασάμην αὐτὸν, καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν, καὶ ἔδωκα αὐτῷ παρά-
19 κλησιν ἀληθινὴν, Εἰρήνην (ν) ἐπ᾽ εἰρήνῃ τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς ὄσι. καὶ θέσε
20 κύριος, Ἰάσομαι αὐτοὺς, Οἱ δὲ ἄδικοι (ξ) κλυδωνισθήσονται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυ-
21 νήσονται. Οὐκ ἔστ χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν, εἶπεν (ο) ὁ Θεός.

ΚΕΦ. νθ᾽.

1 ΑΝαβόησον ἐν ἰσχύϊ, καὶ μὴ φείσῃ, ὡς (᾽) σάλπιγγι ὕψωσον τὴν φωνήν σου, καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν, καὶ τῷ οἴκῳ Ἰακὼβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν.

Super montem excelsum, & sublimem, illic cubile tuum: & illuc ascendere fecisti hostias tuas: 8 *post ostia tua postes posuisti memorialia tua. Putabas, quoniam si recessisses à me, plus aliquid (b) haberes: dilexisti dormientes tecū, Et multiplicasti fornicationem* 9 *tuam cum eis: multāsque fecisti eos, qui procul à te, & misisti legatos ultra terminos tuos: & humiliata es usque ad inferos. Multis itineribus tuis laborasti, & non* 10 *dixisti, Desinam: (c) confortata, quia fecisti hoc: propterea non vogāsti me tu. Quē timens perterrita es?* 11 *& mentita es mihi, nec recordata es mei, neque sumpsisti me in mentem, neque in cor tuum? Et ego te videns despicio: te non timuisti. Et ego annuntiabo justitiā* 12 *tuā, et mala tua, quæ non proderūt tibi: Cùm clamaveris, eruant te* 13 *in tribulatione tua. Ipsos enim omnes tollet ventus, & auferet tempestas. Qui autem innitunt mihi, possidebunt terram, & hereditate consequentur montem sanctum meum: Et dicen?; Mun-* 14 *das facite à facie ejus vias, & auferte offendiculā de via populi mei. Hæc dicit Excelsus, in excelsis habitans in æternum, Sanctus* 15 *in sanctis, nomen illi: excelsus in sanctis requiescens, & pusillanimis dans patientiam, & dans vitam his qui corde contriti (d) sunt;* 16 *Non in æternum ulciscar in vos: neque semper irascar vobis: Spiritus enim à me egredietur: & flatum omnem ego feci. Propter pec-* 17 *catum ad modicum quid contristavi eum, & percussi eum, & averti faciem meam ab eo: & contristatus est, & ambulavit tristis in viis suis. Vias ejus vidi, & sa-* 18 *navi eum, et consolatus sum illum, et dedi ei consolationem veram, Pacem super pacem his,* 19 *qui longè, et qui propè sunt. Et dixit Dominus, Sanabo eos: Qui autem* 20 *iniqui sunt, (e) fluctuabunt, et quiescere non poterunt. Non est* 21 *gaudium impiis, dixit Deus.*

CAP. LVIII.

C*Lama in fortitudine, et ne* 1 *parcas: quasi tubā exalta vocem tuam: et annuntia populo meo peccata eorum, et domui Jacob iniquitates eorum.*

MS.A. Κεφ.νζ᾽.(γ)θυσίας, Καὶ ὀπίσω(δ)ῆς ἀπέστειλας, καὶ ἐταπεινάθης (ε) μυ, (ζ) κἀγὼ (η) Κἀγὼ ἀπαγγέλλω (θ) μου, (ι) ὠφεληθησουάν σε, (κ) κύριος ὁ ὕψιστος, ὁ ἐν ὑψηλοῖς(λ)κύριος ὕψιστος(μ)Καὶ ἐκ(ν)ἐπ᾽ εἰρήνῃ (ξ) ἔτως (ο) κύριος ὁ Θεός. MS.A. Κεφ.νθ᾽. (᾽)σάλπιγγα

הרגום יונתן Targum Jonathan.

7 עַל טוּר רָם וּמְנַטֵּל שַׁוִּיתָ אַתַּר בֵּית מֵשְׁרִיךְ אַף לְתַמָּן סַלֵּקְתְּ לְדַבְּחָא דְבָח : וְאַחֲוֵי
8 דְּשָׁא וּמְוַוֵּיתָא שַׁוִּיתָ דּוּכְרָן טַעֲוָתִיךְ הֲוַיִת דְּמִיא לְאִתְחָא דְרַחְמָא עַל בַּעֲלָה וּטְעֵת בְּתֵּי
נוּכְרָאִין אַפֵּתְיֵתוּ אַתַּר בֵּית מֵשְׁרָךְ וּגְזַרְתְּ לִיךְ מִנְּהוֹן קְיָם רַחְמָתָא אֲתַר בֵּית מִשְׁכְּבְהוֹן
9 אֲתַר בְּחַדְרָת : כַּד עֲבַדְתְּ לִיךְ אוֹרַיְתָא אֲצַלַּחְתְּ בְּמַלְכוּתָא וְכַדְאַסְגֵּית לִיךְ עוּבְדִין טָבִין
סַגִּיאִין מַשְׁרְיָתִיךְ וּשְׁלַחְתְּ אוּנְדָּךְ עַד מֵרְחִיק וְאַמְאַכְתְּ תַּקִּיפֵי עַמְמַיָּא עַד לִשְׁאוֹל :
10 בְּסַגִּיאוּת אָרְחָתִיךְ לָאֵית לָא אֶמַרְתְּ לְמִתַּב נְכָסִין סַגִּיאִין אַסְגֵּית עַל כֵּן לָא מְגַיֵּרְתְּ לְמִתַּב :
11 וַיְת מַן זַיְיפְתְּ וְקַדֶּם מַן דְּחַלְתְּ אֲרֵי אַסְגֵּית לְמִלְּלָא כְּדִבְרָן וּפוּלְחָנִי לָא אַדְכַּרְתְּ וְלָא שַׁוִּית
דְּחַלְתִּי עַל לִבְּךְ הֲלָא אֲנָא יְהַבִּית אַרְכָא מֵעָלְמָא וְאַם תְּתוּבִין לְאוֹרַיְתָא וּלְקַדְמֵי לָא
12 חַבְתְּ : אֲנָא חַוֵּיתִי לִךְ עוּבְדִין טָבִין דְּאִנּוּן וַכָּן לִיךְ וְאַתְּ אַסְגֵּית בִּישִׁין לִיךְ דְּלָא
יַהֲנוּן לִיךְ : אֲצַוְּחִי כְּעַן אִם יַפְרְקוּנִיךְ עוּבְדֵי שִׁקְרִין דַּהֲוַיִת מִתְעַסְּקָא בְּהוֹן מִנְּקוּתִיךְ
13 וַיְת כּוּלְּהוֹן יְטוֹל רוּחָא יְהוֹן כֻּלְּמָא וּדְרָחֵץ עַל מֵימְרִי יַחְסִין אַרְעָא וַיֵּרֵת טוּרָא דְקוּדְשִׁי :
14 וַיֵּימַר אֲלַיְפוּ וְאוֹדְרוּ לֵב לְעַמָּא לְאוֹרַח תַּקָּנָא סַלְּקוּ תַקְלַת רַשְׁיָא מֵאוֹרַח כְּנִשְׁתָּא
15 דְעַמִּי : אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר רָמָא וּמְנַטֵּל לֵב לְעַמָּא לְאוֹרַח תַּקָּנָא דְּשָׁרֵי בִּשְׁמַיָּא וְקַדִּישׁוּתָא
שְׁכִנְתֵּיהּ אֲמַר לְמִפְרַק לְתַבְרֵי לִבָּא וּלְמַכְּיֵכִי רוּחָא לְקִיְּמָא רוּחַ מַכְּיֵכִין וּלְמִסְעַד לֵב
16 תַּבְרִין : אֲרֵי לָא לְעָלְמָא אִתְפְּרַע בְּדִין וְלָא לְאַדְּרָשׁ יְהֵי רוּגְזִי אֲרֵי רוּחִי מִיַּהֲבָא אֲנָא עָתִיד
17 לְאַתְבָּא וּנְשָׁמָתָא אֲנָא עֲבִידַת : בְּחוֹבֵי מְמוֹנְהוֹן דַּאֲנִסוּ הֲוָה רוּגְזִי עֲלֵיהוֹן וְאַלְקֵיתְנוּן
18 סַלְּקִית שְׁכִנְתִּי מִנְּהוֹן וּשְׁלִטְלִתְּנוּן בְּדַרְדַּת הַרְהוּר לְבָהוֹן : אוֹרַח
הֲוָיוּבְהוֹן גְּלֵיאָ קְדָמַי וְאַשְׁבּוּק לְהוֹן וְאַרְחִים עֲלֵיהוֹן וַאֲשַׁלֵּם תַּנְחוּמִין לְהוֹן וּלְמַחֲאֲבֵלִין
19 עֲלֵיהוֹן : דְּבָרָא מְמַלֵּל סְפִוּן בְּפוּם כָּל אֲנָשָׁא אֲמַר נְבִיָא שְׁלָמָא יְתִעְבַּד לְצַדִּיקַיָּא דְנִצְרוּן
20 אוֹרַיְתִי מִלְּקַדְמֵין וּשְׁלָמָא יְתִעְבַּד לְתַבְיָא דְתַבְרוּ לְאוֹרַיְתָא קְרִיב אֲמַר יְיָ וְאַשְׁבּוּק לְהוֹן :
21 וְרַשְׁיָעֵיָא כְּיַמָּא דְטָרִיד מִיהֵי סִין וְטִין : לֵית שְׁלָמָא אֲמַר
אֱלָהִי לְרַשְׁיָעֵיָא :

נח

נְבִיָא אַבְלֵי בְגַרְגְּרָךְ לָא תְמַנַּע כְּקָל שׁוֹפָרָא אֲרִים קָלָךְ וְחַוֵּי לְעַמִּי בִּרְדִיהוֹן וְלְבֵית יַעֲקֹב
1 חוֹבֵיהוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

In monte excelso & elevato posuisti locū mansionis domus tuæ : etiam illuc ascendisti ut sacrificares sacrificium. Et post ostiū & postē posuisti memoriale idolorum tuorum: similis fuisti mulieri quæ diligitur à marito, & 7 8
fornicatur post extraneos: dilatasti *locū dom? habitaculi tui*, & *pepigisti* tibi *cū* eis *fœdus*; dilexisti *locū dom? cubiculi* eorum: locum elegisti. Cùm exe- 9
quereris Legē, prospera eras in regno: & cùm multiplicares tibi opera bona, multiplicatus est exercit? tuus, & misisti nuntios tuos procul, & depressisti fortitudinem populorum usq; ad infernū. In magnitudine viæ tuæ la- 10
borāsti: non dixisti, Convertar : divitias multas *multiplicāsti*, propterea non sperāsti quòd ageres pœnitentiam. De quo enim anxia es ? & quē ti- 11
muisti? quia multiplicāsti loqui mendacia, & cultus mei non es recordata; nec possuisti timorē mei in corde tuo: nónne ego dedi terminū à sæculo, ut convertaris ad Legē meā? & non es conversa in conspectu meo. Ego enim 12
indicavi tibi opera bona, quæ essent justa tibi; & tu multiplicāsti opera mala, quæ non proderūt tibi. Clama nunc, si salvabunt te opera mendacii, in 13
quib? laborāsti ab infantia tua; & omnia illa tollet ventus; erunt quasi nihilū: qui autē confidit in verbo meo, possidebit terrā, & hæreditabit montē sanctū meū. Et dicet: Docete & admonete, præparate cor populi in via re- 14
cta; auferte offendiculum impiorum de via cœtus populi mei. Quia hæc 15
dicit excelsus & elevatus qui habitat in cœlis, & sanctum nomen ejus : in excelso habitans & sancta majestas ej?, dixit se liberaturum contritos corde & humiles spiritu, et vivificaturum spiritum humilium, & suscitaturum cor contritorū: Quia non in æternū ulciscar in judicio, nec in *perpetuū* erit fu- 16
ror me?: quoniā spiritū mortuorū ego *restituā*, & spiramenta ego feci. Ob 17
peccata pecuniæ eorū quā vi abstulerunt, fuit furor me? super eos, & percussi eos: subduxi majestatē meam ab eis, & transmigrare feci eos ; dispersi 18
captivitatē eorū, eò quòd erraverunt post cogitationes cordis sui. Via conversionis eorū revelata est corā me, & peperci eis, et misertus sum eorū, et reddidi consolationē eis, et his qui lugebant super eos. Qui creavi eloquiū 19
labiorū in ore omniū hominū : dixit Propheta: Pax fiet justis, qui custodierunt Legē meā ab initio, et pax fiet his qui convertentur ad Legē meā. Propè est, dicit Dñs, ut dimittam eis. Impii autem sunt quasi mare commotum, 20
quod quærit quiescere et non potest; et faciunt aquæ ejus cœnū et lutum. Non est pax impiis, dicit Deus. 21

CAP. LVIII.

C*Lama in gutture tuo Propheta, ne cesses* : quasi vocē tubæ exalta vo- 1
cem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, et domui Jacob peccata eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܠܝܬ ܒܪܡܐ ܘܬܠܐ ܡܫܟܢܟ ܬܡܢ ܐܦ ܕܒܚܬ ܩܘܪܒܢܐ ܕܝܠܝ ܡܫܟܒ ܬܡܢ ܘܫܪܝܬ ܩܘܪܒܢ ܕܝܠܝ ܗܘܝ ܠܟ ܒܪ ܡܢ ܕܢܬܪ ܠܟ ܒܪ ܡܢ ܕܢܬܪ ܠܟ ܒܪ ܡܢ ܕܢܬܪ

ישעיה : נח

gens velut : volent meas vias scire & , querent *die diu* me Et
2 ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון כגוי ,dereliquerit non sui Dei judicium & , fecerit justitiam quæ
אשר־צדקה עשה ומשפט אלהיו לא עזב ,volent Dei appropinquationē ,justitiæ judicia me interrogabunt
ישאלוני משפטי־צדק קרבת אלהים יחפצון: ? inscisti & ,nostrā animā affliximus ? vidisti non & ,jejunavimus quid ut
3 למה־צמנו ולא ראית ענינו נפשנו ולא תדע ,*vestres laboris* ornes & , *voluntatem* invenietis *vos jejunare* die in Ecce
הן ביום צומכם תמצאו־חפץ וכל־עצביכם percutiendum ad & ,*jejunabitis* contentionem & ,*illum* ad Ecce .*exigitis*
4 תנגשו: הן לריב ומצה תצומו ולהכות excelso in *faciendum audire ad* die sicut jejunetis non : impiè pugno in
באגרף רשע לא־תצומו כיום להשמיע במרום *hominem affligere die illud* elegi jejunium *eris hoc sicut* Nunquid .vestrā voce
קולכם: הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם ,*fascem* & ,suum caput juncum sicut *incurvabunt ad nunc* ? *suam animam*
נפשו הלכף כאגמן ראשו ושק ,*lenticioli* diem & ,jejunium vocabis istud Nunquid ? sternat cinerem &
ואפר יציע הלזה תקרא־צום ויום רצון colligationes *solvere ? illud* elegi jejunium hoc Nonne ? Domino
6 ליהוה: הלוא זה צום אבחרהו פתח חרצבות ,liberos contritos *dimittere &* ,jugi fasciculos *solvere* ,impietatis
רשע התר אגדות מוטה ושלח רצוצים חפשים ,tuum panem esurienti *frangere* Nonne .disrumpatis jugum omne &
7 וכל־מוטה תנתקו: הלוא פרס לרעב לחמך ,*pauperes* & ,nudum videris cum ? domum introducas vagos · *afflictos* &
ועניים מרודים תביא בית כי־תראה ערם וכסיתו ,tui lumen autora veluti erumpet Tunc .te abscondas non tua carne à &
ומבשרך לא תתעלם: אז יבקע כשחר אורך ,gloria tua iustitia te coram ibit & : germinabit citò tua *medela &*
וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד ,clamabis : exiudiet Dominus & ,invocabis Tunc .te colliget Domini
8 יהוה יאספך: אז תקרא ויהוה יענה תשוע ,digitum *mittendi* ,jugum tui medio de removeris Si .*ego* ecce ,dicet &
ותאמר הנני אם־תסיר מתוכך מוטה שלח אצבע ,tuam *animam* fan elico protneleris Et .iniquitatem *loquendo &*
10 ודבר־און: ותפק לרעב נפשך ,tua lux *tenebrosa* in orietur & : saturaveris afflictam animam &
ונפש נענה תשביע ורח בחשך אורך ,semper Dominus te ducet Et .meridies sicut , tua caro go &
11 ואפלתך כצהרים: ונחך יהוה תמיד ,: impinguabit tua ossa & ,tuam animam siccitatibus in faciet saturari &
והשביע בצחצחות נפשך ועצמתיך יחליץ non cujus , a quarum *exim* sicut & ,irriguus hortus veluti eris &
והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא fundamenta ,sicuti deserta te à ædificabunt Et .*ejus* aquæ *mentiuntur*
12 יכובו מימיו: ובנו ממך חרבות עולם מוסדי ,sapiens *tibi vocabitur* & : facies stare generationis & generationis
דור־דורות תקומם וקרא לך גדר ,feceris redire Si .habitandum ad semitas faciens reverti , fracturam
13 פרץ משובב נתיבות לשבת: אם־תשיב ,*ma fecit iustitia* die in *tuam voluntatem faciendo* , *tuum pedem* sabbatho à
משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי ,: gloriosum Domini sanctum , delicias sabbathum vocaveris &
וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה מכבד ,*quam voluntatem in venendo ab* ,tuas vias *faciendo* à ,ipsum glorificaveris &
וכבדתו מעשות דרכיך ומצוא חפצך ,verbum *loquendo &*
ודבר דבר:

Versio VULG. LAT.

1 Me etenim de die in diem
quærunt, et scire vias meas vo-
lunt : quasi gens, quæ justitiam
fecerit, et judicii Dei sui non
dereliquerit : rogant me judi-
cia justitiæ : appropinquare
2 Deo volunt. Quarè jejunavi-
mus, et non aspexisti : humi-
liavimus animas nostras, et
nescisti ? Ecce in die jejunii
vestri invenitur voluntas ve-
stra, et omnes debitores ve-
3 stros repetitis. Ecce ad lites
& contentiones jejunatis, &
percutitis pugno impiè. No-
lite jejunare sicut usq; ad hanc
diem, ut audiatur in excelso
5 clamor vester. Numquid tale
est jejunii q̃ elegi, p̃ diem
affligere hominē animam suā?
numquid contorquere quasi
circulū caput suū, & saccū &
cinerem sternere ? numquid
istud vocabis jejuniū, & diem
6 acceptabilē Dño? Nónne hoc
est magis jejunium, q̃ elegi ?
dissolve colligationes impie-
tatis, solve fasciculos depri-
mentes ; dimitte eos, qui con-
fracti sunt , liberos, & omne
7 onus dirumpe. Frange esurienti
panem tuū, & egenos vagó-
sq; induc in domū tuam :
cùm videris nudū, operi eum,
& carnem tuā ne despexeris.
8 Tunc erumpet quasi manè lu-
men tuū, & sanitas tua citiùs
orietur, & anteibit facié tuā
justitia tua, et gloria Dñi col-
9 liget te. Tunc invocabis, & Dñs
exaudiet : clamabis, & dicet ; Ecce adsū : si abstule-
ris de medio tui catenā, & de-
sieris extendere digitū, & lo-
10 qui q̃ non prodest. Cū effude-
ris clurienti animā tuā, & ani-
mā afflictā repleveris, orietur
11 in tenebris lux tua, & tenebræ
tuæ erunt sicut meridies. Et
requiē tibi dabit Dñs semp, &
implebit splendoribus animā
tuam, & ossa tua liberabit, &
eris quasi hortʼ irriguʼ, & sic-
12 ut fons aquarū, cujʼ non defi-
cient aquæ. Et ædificabuntur in
te deserta seculorū : fundamen-
ta generationis & generatio-
nis suscitabis : & vocaberis
æd. ficator sepiū, avertens fæ-
13 mitas in quietē. Si averteris à
sabbato pedē tuū, facere vo-
luntatē tuā in die sanctō meo,
& vocaveris sabbatū delicatū,
et sanctū Dñi gloriosū, et
glorificaveris eū dū non facis
vias tuas, et non invenitur vo-
lūtas tua, ut loquaris sermonē:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

Ite de die in diem quærunt : & scire vias meas volunt, quasi gens, quæ justitiam fecerit, & judicium Dei sui non dereliquerit. Petunt me nunc judicium justum : & appropinquare Deo cupiunt , dicentes , Quarè jejunavimus, & non vidisti ? humiliavimus animas nostras , & non cognovisti ? In diebus enim jejuniorum vestrorum (a) invenitis voluntates vestras : & omnes subjectos vobis affligitis. Si ad judicia & jurgia jejunatis, & percutitis pugnis humilem; ut quid mihi jejunatis, ut hodiè audiatur in clamore vox vestra? Non tale jejunium elegi, & die humiliare hominem animam suam. Neque, si incurvaveris, quasi circulum, collum tuum, & cilicium et cinerem substraveris ; nec sic vocabitis jejunium (b) acceptabile. Non hoc jejunium elegi, dicit Dominus. Sed solve omnem colligaturam iniquitatis : dissolve obligationes violentorum (c) contractum : dimitte fractos in remissionem : & omnem scripturam iniquam conscinde : Frange esurienti panem tuum: & pauperes sine tecto induc in domum tuam : si videris nudum, operi: & domesticos feminis tui ne despexeris. Tunc erumpet matutinum lumen tuūm (d) (anitates tuæ citò orientur : & præibit in conspectu tuo justitia tua : & gloria Dei circumdabit te. Tunc clamabis , & Deus exaudiet te : adhuc loquente te dicet; Ecce adsum. Si abstuleris à te colligationem, & (e) ordinationem, & verbum murmurationis: Et dederis esurienti panem ex anima tua, & animam humiliatam saturaveris ; tunc orietur in tenebris lumen tuum: & tenebræ tuæ erunt sicut meridies : Et erit Deus tuus tecum semper : & impleberis, sicut desiderat anima tua: & ossa tua pinguescent : & ᾽ erunt, sicut hortus irriguus, & sicut fons, cui non defecit (f) aqua. Et ædificabuntur tibi deserta à seculo: et erunt fundamenta tua sempiterna generationum generationibus : et vocaberis ædificator sepium : et averteris pedem tuum à sabbatis ; ut non facias voluntates tuas in die sanctō; et vocabis Sabbata delicata, sancta Deo : Non tolles pedem tuum ad opus; neque loquéris verbum in iva de ore tuo :

2 Ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας (a) ζητοῦσιν, καὶ γνῶναί με τὰς ὁδὸς ἐθελοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην (β) ποιοῦν καὶ κρίσιν θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλιπόν. αἰτοῦσί με νῦν κρίσιν δικαίαν, καὶ ἐγγίζειν θεῷ ὀλοθυμοῦσι, λέγοντες, Τί ὅτι νηστεύσαμεν, καὶ οὐκ εἶδες; ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ (γ) οὐκ ἔγνως; ἐν γὰρ ᾗ ἡμέραις τῆς νηστείας ὑμῶν εὑρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ὑποχείριος ὑμῶν ὑποτάσσετε. (δ) Εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύετε, καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν, ἕνατί μοι νηστεύεῖε ὡς σήμερον, ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν; Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξῃρεξάμην, καὶ ἡμέραν ταπεινῶν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὴν τραχήλόν σου, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃ, οὐδ' (ε) ὅτω καλέσετε νηστείαν δεκτήν. Οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν (ζ) ἐξῃρεξάμην, λέγει κύριος· ἀλλὰ λύε πάντα ζύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε συγγραφὰς βιαίων ζυνοφαγμάτων, ἀπόστελε τεθραυσμένους ἐν ἄφεσι, καὶ πᾶν ζύγραφον ἄδικον διάσπα. Διάθρυπτε πεινῶντι τὰ ἄρτον ζου, καὶ πτωχὸς ἀστέγους εἴσαγε εἰς τὴν οἶκόν ζου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκείου τῆς σπέρματός σου οὐκ(᾽)ὑποβλέψῃς. Τότε βαγήσεῖ φοῦμον τὸ φῶς σου, καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ· καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιβεῖ σε. Τότε βοήσῃ, καὶ ὁ θεὸς εἰσακούσεταί σου, ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖς, Ἰδὲ παρέιμι. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ, Καὶ δῷς πεινῶντι τὴν (η) ἄρτον ὃν ψυχῆς σου, καὶ ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς, τότε ἀνατελεῖ ἐν τῇ σκότει τὸ φῶς σοῦ, καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία, Καὶ ἔσται ὁ θεός(᾽) σου μετὰ σοῦ διαπαντὸς· καὶ ἐμπλησθήσῃ καθὰ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ τὰ ὀστᾶ σου παχυθήσεται· καὶ ἔσῃ ὡς κῆπος μεθύων, καὶ ὡς πηγὴ ἣν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ. (θ) Καὶ οἰκοδομηθήσονται σοι αἱ ἔρημοι αἰώνιοι, καὶ ἔσται (ι) τὰ θεμέλιά σου αἰώνια ἡμεῶν ἡμεῶς, καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν, καὶ (κ) τὰς τρίβους σου ἀναμέσον παύσεις. Ἐὰν ἀποστρέψῃς τὴ πόδα σου ἀπὸ τῆς σαββάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ κλήσεις τὰ σάββατα τρυφερὰ, ἅγια τῷ (λ) θεῷ· οὐκ ἀρεῖς τὴ πόδα σου ἐπ' ἔργῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ἐργῇ ἐκ τοῦ σώματός σου,

MS.A. (α) ζητήσουσιν, (β) θεῦ (γ) ὁ προσέχεις (δ) Εἰς κρίσις (ε) ὅτως (ζ) ἐγὼ ἐξῃρεξάμην, (᾽) ὑποβόλῃ. (η) ἄρτον (ζου(᾽)συ διαπαντὸς· (θ) καὶ τὰ ὀστᾶ ζου ὡς βοδάνι ἀνατελεῖ, καὶ πιανθήσεῖ), καὶ κληρονομήσουσι ἡμεῶς ἡμεῶν. Καὶ οἰκοδομηθήσονται (ι) ζου τὰ θεμέλια (κ) τὸς τρίβους τὸς ἀναμέσον (λ) θεῦ ζου·

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

2 וקדמי יום יום אילפן תבעין כאלו למדע אורחן דתקנן קדמי צבן כעמא דיכו עבד ומדין :
אלהיה לא אתרחק שאלין מן קדמי דין וקשוט כאלו לאתקרבא לדחלתא דיי צבן :
3 אמרין למא אנחנא צימין וקדמך גלי מסגפין נפשתנא וקדמך ידיע נביא אמר להון
4 הא ביום תענייתכון אתון תבעין צרכיכון וכל תקלתכון אתון מקרבין : הן לתחרו
ולמצו אתון צימין ולמסחי בכורמיא דרשעא לא תתענון תענין כאלין לאשמעא
5 במרומא קלכון : הדהדא הוא תעניתא דרעינא בה יומא דמסגף אנשא נפשיה בפיף
רישיה כאגמון בפיף ועל סקא וקטמא באת הלדא אתון קרן תעניתא ויומא דרעינא ביה
6 מן קדם יי : הלא דא היא תעניתא דרעינא בה פרדו כנישת רשעא שרו קטרי חבדי דין
7 מסטי ופטרו דהוו אנסין בני חורין וכל דין מסטי הסלקון : הלא תפרנס לכפנא
מלחמך וחשיכין מטלטלין תעל לגו ביתא ארי תחיי ערטלאה וחכסניה ומקריב
8 בשרך לא תחבוש עינך : בכן יתגלי כשפרא נהורך ואסות מחתך בפריע תסק ויהכון
9 קדמך זכותך ביקר מן קדם יי תתכנש : בכן תצלי ויי יקבל צלותך תבעי מן קדמוהי
10 ויעבד בעותך אם תעדי מבינך אסטיות דין מרטו באצבע ומלל דאונס : ותתפח
קדם כפנא נפשך ונפש מסגפא תסבע ויתנהר בחשוכא נהורך ויקבלך יהי כטיהרא :
11 וידברנך יי תדירא ויסבע בשני צצורתא נפשך ויגיף יהיי בחיי עלמא ותהי נפשך
12 מליא חפנוקין כגנת שקיא דמרויא וכמבוע דמיין דלא פסקין מוהי : ויבנון מנך
חרבת עלם יסודי דר ודר תקומם ויקרון לך מקים אורחא דתקנא מתיב
13 רשיעיא לאורייתא : אם תתיב משבתא רגלך למעבד צורכך ביומא דקודשי
ותקרע לשבתא בחפנוקין לקדישא דיי תיקר ותיקר קדמוהי מלמעבד אורחך מלסקא
צורכך ומלא מלין דאונס :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

A facie enim mea de die in diem doctrinam quærunt, ac si cupiant scire
2 vias quæ rectæ sunt coram me : sicut populus qui justitiam fecit, & à judicio
Dei sui non recessit; interrogant à facie mea judicium *et veritatē* ac si vo-
lint accedere ad timorem Domini. *Dicunt*, Quare nos jejunamus, & coram
3 te manifestum est : affligimus animas nostras, & coram te notum est? Pro-
pheta *dic* eis: Ecce die jejunii vestri vos quæritis quæ necessaria sunt vobis,
& omnia offendicula vestra vos adducitis. Ecce ad litem & contentionem
4 vos jejunatis, & ad percutiendum pugno impietatis : ne jejunetis talia je-
junia, ut audiatur in excelsis vox vestra. Hoccine est jejunium quod vo-
5 lui : per diem in quo affligit homo animam suam ; incurvare caput su-
um sicut circulum curvum, & in sacco & in cinere *pernoctare ?* nunquid
hoc vos vocatis jejunium, & diem acceptabilem à facie Dñi ? Nónne hoc
6 est magis jejunium quod elegi ? Separate congregationem impietatis, sol-
vite colligationes scripturarum judicii depravati, & dimittite eos qui vim
7 patiuntur liberos : denique omne judicium depravatum auferetis. Susten-
tabis utique esurientem pane tuo, & pauperes transmigrantes, introduces
8 in domum tuam : cùm videris nudū, operies eum ; & à proximo carnis tuæ
non avertes oculos tuos. Tunc revelabitur quasi manè lumen tuū, & sani-
9 tas plagæ tuæ citò crescet : & ibunt ante te justitiæ tuæ : in gloriā à facie
Dñi colligéris. Tunc orabis, & Dñs suscipiet orationē tuam : deprecaberis
in conspectu ejʼ, & faciet deprecationē tuam. Si abstuleris de medio tui cor-
10 ruptelam judicii, annuentē digito, & loquentē verba rapinæ : Et effuderis
corā famelico animā tuā, & animā afflictā saturaveris : & orietur in tene-
11 bris lux tua, & caligo tua erit sicut meridies. Et deducet te Dñs semp, & sa-
tiabit animā tuā in annis siccitatis : & corpʼ tuum vivificabit in vita æterna:
& erit anima tua plena deliciis, quasi hortʼ irriguʼ qui inebriatus est, & sic-
12 cut fons aquarū cujʼ aquæ nō deficiūt Et ædificabuntur ex te deserta seculi;
fundamenta generationis & generationis suscitabis : et vocabunt te confir-
13 mantē viā rectā, convertentē impios ad Legē. Si averteris à Sabbatho pedē
tuū, ut nō façias necessaria tua in die sancto meo : et vocaveris Sabbathū in
deliciis, et sanctū Dñi honoraris, et honore afficeris eū ne facias viā tuam,
neq; provideas in eo quæ tibi necessaria sūt; nec loquaris verba violentiæ;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * ܗܘܢ ܕܝܘܡܐ ܕܝܘܡܐ ܡܬܒܥܝܢܢܝ ܘܡܨܒܝܢ ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܐܪܚܬܝ ܐܝܟ ܥܡܐ ܕܥܒܕ ܙܕܩܬܐ ܘܕܠܐ ܫܒܩ ܡܫܦܛܝ ܐܠܗܗ ܡܫܐܠܝܢܢܝ ܗܫܐ ܕܢܩܪܒܘܢ ܠܐܠܗܐ

3 ܡܢܐ ܠܡܢܐ ܨܡܢܢ ܘܠܐ ܚܙܝܬ ܡܢܐ ܡܟܝܠܝܢ ܢܦܫܢ ܘܠܐ ܡܕܥ ܗܐ ܗܐ ܒܝܘܡ ܨܘܡܟܘܢ ܫܘܬܦ ܨܒܝܢܟܘܢ ܟܠ ܦܠܚܝܟܘܢ ܗܐ ܒܝܘܡ ܨܘܡܟܘܢ ܡܨܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܢܬܕܝܢ ܠܟܘܢ ܗܢܐ ܨܘܡܐ ܕܒܚܪܐ ܗܘܐ ܕܢܦܫ ܒܪܢܫܐ ܕܢܬ ܪܫܐ ܐܝܟ ܐܓܪܐ ܘܠܒܫ ܫܘܚܐ ܘܦܪܫܐ ܗܠܝܢ ܗܠܝ ܬܩܪܘܢ ܨܘܡ ܘܒܥܕܢ ܡܪܝܐ ܗܢܐ ܨܘܡ ܕܒܚܪ ܗܘ ܕܢܦܫ ܒܪܢܫ ܕܢ ܪܫ ܐܝܟ ܐܓܪ ܘܠܒܫ ܫܘܚ ܘܦܪܫ ܗܠܝܢ ܗܠ ܩܪܝܬܘܢ ܨܘܡ ܘܒܥܕ ܡܪܝ ܗܢܐ ܨܘܡ ܕܒܚܪ ܗܘ ܕܦܪܘ ܟܠ ܩܛܪ ܥܘܠܬܐ ܘܦܪܘ ܟܠ ܩܛܪ ܚܒܝܠܘܬܐ ܘܫܪܘ ܠܚܝܢ ܠܡܬܒܪ ܘܠܡܫܕܪ ܠܚܝܢ ܠܡܬܒܪ ܘܠܡܫܕܪ ܠܟܠ ܩܛܪ ܚܒܝܠܘܬܐ ܘܦܪܘ ܠܟܠ ܩܛܪ ܥܘܠܬܐ ܘܦܪܘ

ישעיה : נט

: terræ excelsa super te faciam equitare & ,Domino in delectaberis Tunc
14 אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ
Domini os quia ,tui patris Jahacob hæreditatem te faciam comedere &
וְהַאֲכַלְתִּיךְ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְהוָה
.est locutum
דִּבֵּר :

CAP. LIX. נט

se aggravavit nec :salvando à Domini manus est abbreviata non Ecce
1 הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־כָבְדָה
.deficientes fuerunt vestræ iniquitates Quinimo .audiendo ab ejus auris
2 אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ: כִּי אִם־עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים
fecerunt abscondere vestra peccata & : vestrum Deum inter ad vos inter
בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם הִסְתִּירוּ
,Sanguine in sunt polluta vestræ volæ Nam .audiendo ab ,vobis à facies
פָּנִים מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ: כִּי כַפֵּיכֶם נִגְאֲלוּ בְדָם
vestra lingua ,falsitatis sunt locuta vestra labia :iniquitate in vestri digiti &
וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בָּעָוֹן שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם
:veritate in judicium non & ,justitia in vocans Non .mediabitur iniquitate
4 עֵרֶה חֲתֻנָּה: אֵין־קֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה
,fidorem concipiendo ,mendacium loquendo & ,inanitate super confidendo
בָּטֵחַ עַל־תֹּהוּ וְדַבֵּר־שָׁוְא הָרוּ עָמָל
aranea telas & ,ruperunt reguli Ova .iniquitatē pariendo &
וְהוֹלִיד אָוֶן: בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי בָּקָעוּ וְקוּרֵי עַכָּבִישׁ
,viperæ erumpet ,ovum vessum & : morietur eorū ovis de Comedens .texent
יַאֲרֹגוּ הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת וְהַרֻּעָה תִּפָּקַע אֶפְעֶה:
,suis operibus in tegentur nec ,vestem in erunt non eorum Telæ
5 קוּרֵיהֶם לֹא־יִהְיוּ לְבֻשׁ וְלֹא יִתְכַּסּוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
,eorum vobis in ,rapine opus & ,iniquitatis opera eorum Opera
מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי אָוֶן וּפֹעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם:
,sanguinem effundendum ad festinabunt & ,current malum ad eorum Pedes
6 רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרוּצוּ וּמְהַרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם
vastitas ,iniquitatis cogitationes eorum Cogitationes .innocentem
נָקִי מַחְשְׁבֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹת אָוֶן שֹׁד
non & ,cognoverunt non pacis Viam .eorum ,frauis viis in contritio &
וְשֶׁבֶר בְּמִסְלוֹתָם: דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין
Omnis .eis sunt obliquæ eorum Semitæ .eorum ,obitis in judicium
7 מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלֹתָם נָתִיבֹתֵיהֶם עִקְּשׁוּ לָהֶם כָּל
judicium se elongavit Propterea .pacem nescit ,ea in ,calcavit
דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם: עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט
ecce & ,lucem ad Expectavimus .justitia nos apprehendit non & ,nobis à
מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נִקְוֵינוּ לָאוֹר וְהִנֵּה־
Palpavimus ,ambulavimus ,caligin but in ,splendores :tenebrositas
חֹשֶׁךְ לְנֹגַהּ בָּאֲפֵלוֹת נִהְלָךְ :
impegimus :attrectavimus oculis absque veluti & ,parietem cæci sicut
8 כָּעִוְרִים קִיר וְכָאֵין עֵינַיִם נְגֻשָּׁשָׁה כְּשֵׁלְנוּ
Ingemimus ,mortui sicut ,loci desolatis in ,crepusculo ut meridie in
בַּצָּהֳרַיִם בָּאֲשְׁמַנִּים כַּמֵּתִים: נֶהֱמֶה
expectavimus :gemuimus gemendo columbæ tanquā & ,nos omnes ursi sicut
9 כָּדֻבִּים כֻּלָּנוּ וְכַיּוֹנִים הָגֹה נֶהְגֶּה נִקְוֶה
Quia .nobis à se elongavit ,salutem ad : non & ,judicium ad
לַמִּשְׁפָּט וְאֵין לִישׁוּעָה רָחֲקָה מִמֶּנּוּ: כִּי־
nostra peccata & ,te coram nostræ prævaricationes sunt multiplicatæ
הָרְבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ וְחַטֹּאתֵינוּ
nostras iniquitates & ,nobis sesi nostræ iniquitates quia :nos contra respondit
10 עָנְתָה בָּנוּ כִּי־פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ
,Jos à retrocedere & ,Dominum in mentiri & ,Prævaricari ,eas cognovim
יָדַעְנָם: פֶּשַׁע וְכַחֵשׁ בַּיהוָה וְנָסוֹג מֵאַחֲרֵי
,malitiari & concipere ,deficiendum & ,calumniam loqui :nostro Deo
11 אֱלֹהֵינוּ דַּבֵּר־עֹשֶׁק וְסָרָה הָרוֹ וְהָגוּ
,falsitatis verba corde de
מִלֵּב דִּבְרֵי־שָׁקֶר :

Versio VULGLAT.

14 Tunc delectaberis super Dño, & sustollā te super altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Jacob patris tui: os enim Dñi locutum est.

CAP. LIX.

1 ECce non est abbreviata manⁿ Dñi ut salvare nequeat, neq; aggravata est auris ejus ut
2 non exaudiat: Sed iniquitates vestræ diviserunt inter vos & Deū vestrū, & peccata vestra abscondérunt facié ejus à vobis ne exaudiret. Manⁿ enim
3 vestræ pollutæ sūt sanguine, & digiti vestri iniquitate: labia vestra locuta sunt mendacium, & lingua vestra iniquitatē fatur. Non est qui invocet justitiam, neq; est qui judicet verē: sed confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates: conceperunt laborem, & peperunt iniquitatem. Ova aspidum ruperunt, & telas araneæ texuerunt: qui comederit de ovis eorū, morietur: & q̃ confotū est, erumpet in
6 regulū. Telæ eorū non erunt in vestimentū, neq; operientur operibⁿ suis: opera eorū opera inutilia, & opⁿ iniquitatis in manibⁿ eorū. Pedes eorū ad malū currunt, & festinant ut effundant sanguinē innocentē: cogitationes eorum cogitationes inutiles: vastitas & con-
8 tritio in viis eorū. Via pacis nescierunt, & non est judiciū in gressibⁿ eorū: semitæ eorū incurvātæ sunt eis: omnis qui cālcat in eis, ignorat pacem.
9 Propter hoc elongatū est judiciū à nobis, & non apprehendet nos justitia: exspectavimⁿ lucē, & ecce tenebræ; splendorem, & in tenebris ambulavi-
10 mus. Palpavimⁿ sicut cæci parietē, & quasi absq; oculis attrectavimⁿ: impegimⁿ meridiè quasi in tenebris, in caligino-
11 sis quasi mortui. Rugiemⁿ quasi ursi omnes, & quasi colūmbæ meditantes gememⁿ: exspectavimⁿ judiciū, & non est; salutem, & elongata est à nobis.
12 Multiplicatæ sunt enim iniquitates nostræ corā te, & peccata nostra responderunt nobis: quia scelera nostra nobiscū, & iniquitates nostras cognovimus, Peccare et mentiri contra Dñm: et aversi sumus ne
13 irem post tergū Dei nostri, ut loqueremur calumniā et transgressionem: concepimus, et locuti sumus de corde verba mendacii.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἔσῃ πεποιθὼς ἐπὶ κύριον· καὶ ἀναβιβάσει σε ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς γῆς, καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακὼβ τοῦ πατρός σου· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

ΚΕΦ. νθ'.

1 Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι; ἢ βαρύνει τὸ ὦς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι; Ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν (α) διῃρῶν ἀνομοῦσιν ὑμῶν (β) καὶ ἀνομοῦσιν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον (γ) ἀφ' ὑμῶν τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. Αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν (δ)
3 μεμολυσμέναι αἵματι, καὶ οἱ δάκτυλοι ὑμῶν ἐν ἀμαρτίαις, τὰ δὲ χείλη ὑμῶν ἐλάλησεν ἀνομίαν, καὶ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν μελετᾷ. (ε) Οὐθεὶς λαβεῖ δίκαια, οὐδὲ δὲ κρίσις ἀληθινή· πεποίθασιν ἐπὶ ματαίοις, καὶ λαλοῦσι κενά, ὅτι κύουσι πόνον, καὶ τίκτουσι ἀνομίαν. Ὠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν,
5 καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφάνουσιν, καὶ ὁ μέλλων τῶν ὠῶν αὐτῶν φαγεῖν, συντριβέντος ἔτους, ἔνεκα καὶ ἐν αὐτῷ (ζ) βασιλίσκον. Ὁ ἱστὸς αὐ-
6 τῶν οὐκ ἔσται εἰς ἱμάτιον, οὐδὲ μὴ σκεπασθῶσι ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν, ἔργα ἀνομίας. Οἱ δὲ πόδες αὐτῶν
7 ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι, ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν, διαλογισμοὶ (η) ἀπὸ φόνων. Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν τῇ ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν
8 εἰρήνης οὐκ (θ) οἴδασι, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἃς ὁδεύουσι, καὶ οὐκ οἴδασιν εἰρήνην. Διεστῶτο ἀπέχει ἡ κρί-
9 σις ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη. Ὑπομενάσαν αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐλοῖς σκότος, μένανλες αὐγὴν ἐν ἀφείᾳ περιεπάτουν. Ψηλαφήσουσιν ὡς
10 τυφλοὶ τοῖχον, καὶ ὡς οὐ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσι· καὶ πεσοῦν ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ, ὡς ἀποθνήσκοντες νενέξουσιν· Ὡς ἄρκοι καὶ ὡς πειρεφὰ ἅμα
11 πορεύσονται. ἀνεμένασαν κρίσιν, καὶ οὐκ ἔστι σωτηρία, μακρὰν ἀφέστηκεν ἀφ' ἡμῶν. Πολ-
12 λὰ γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐνανλίον σε, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀνέβησαν ἡμῖν· αἱ γὰρ ἀνομίαι ἡμῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν ἔγνωμεν. Ἠσεβήσαμεν καὶ ἐψεύσαμεν,
13 καὶ ἀπέστημεν (ι) ὄπισθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν· ἐλαλήσαμεν ἄδικα, καὶ ἠπειθήσαμεν· ἐκύομεν, καὶ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡμῶν λόγους ἀδίκους·

MS.A. (α) διαῤῥῶσιν (β) καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας (γ) αὐτοῦ ἀφ' (δ) μεμολυμμέναι (ε) Οὐδεὶς (ζ) βασιλίσκῳ. (η) ἀφρόνων. (θ) ἔγνωσ, (ι) ἀπὸ ὄπισθεν

Et eris confidens super Dominum. 14 *Et elevabit te super bona terræ: & cibabit te hæreditate Jacob patris tui. Os enim Domini loquutum est hæc.*

CAP. LIX.

1 NUnquid non valet manus Domini salvos facere? aut gravavit aurem suam, ut non exaudiat? Sed 2 peccata vestra separant inter vos, & Deum: & propter peccata vestra avertit faciem à vobis, ne misereatur. Manus enim vestræ in- 3 quinatæ sunt sanguine: & digiti vestri in peccatis: labia autem vestra loquuta sunt (a) iniquitatem: & lingua vestra injustitiam meditatur. Nemo loquitur justa: neque 4 est judicium verum. Fidunt in vanitate, & loquuntur inania: quia parturiunt dolorem, & pariunt iniquitatem. Ova aspidum fregerunt, & telam aranea texunt. 5 (b) Et, qui de ovis eorum comedere voluerit, frangens putridum, reperiit etiam in eo regulum. Tela 6 eorum non erit in vestimentum, neque operientur de operibus suis. Opera enim eorum, opera iniquitatis: Et pedes eorum ad malitiam 7 currunt, veloces ad effundendum (c) sanguinem: & cogitationes eorum, cogitationes (d) de homicidiis. Contritio & miseria in viis eorum: Et viam pacis non cogno- 8 verunt: & non est judicium in viis eorum. Semitæ enim eorum perversæ, quas transeunt: & nesciunt pacem. Propterea recessit judicium 9 ab eis: & non apprehendet eos justitia. Cùm expectavent lucem, factæ sunt eis tenebræ: præstolantes (e) splendorem in obscuritate ambulárunt: Palpabunt, sicut cæci, 10 parietem, & quasi non habentes oculos, attrectabunt: & cadent in meridie, quasi nocte media: quasi morientes gement: Quasi ursus, 11 & quasi columba, pariter ambulabunt. Expectavimus judicium, & non est: salus longè recessit à nobis. Multa enim est iniquitas nostra in conspectu tuo: et peccata 12 nostra restiterunt nobis. Iniquitates enim nostræ in nobis sunt: et injustitias nostras cognovimus. Impiè egimus, et mentiti sumus, 13 et recessimus (f) à Deo nostro: loquuti sumus iniqua, et inobedientes fuimus: parturivimus, et meditati sumus de cordibus nostris verba iniqua:

תרגום יונתן TARGUM JONATHAN.

14 בְּכֵן תִּתְפַּנַּק קֳדָם יְיָ וַיְשַׁרְנָךְ עַל תּוּקְפֵי אַרְעָא וַיְזַכְּנָךְ פְּרִי אַחֲסָנַת יַעֲקֹב אֲבוּךְ אֲרֵי
בְּמֵימְרָא דְיָ גְזַר כֵּן :

נט

1 הָא לָא מִסְּפֵי דְּרוּת יְדָא מִן קֳדָם יְיָ לִית אַתּוּן מִתְפְּרְקִין וְלָא מְרַיְקִיר קְדָמוֹהִי מִלְּמִשְׁמַע
2 לָא מִתְקַבְּלָא צְלוֹתְכוֹן : אֱלָהֵן חוֹבֵיכוֹן הֲווּ מְפַרְשִׁין בֵּינֵיכוֹן לְבֵין אֱלָהְכוֹן וְחַטָּאֵיכוֹן
3 גְּרַמוּ לְסַלָּקָא מִנְּכוֹן מִלְּקַבְּלָא צְלוֹתְכוֹן : אֲרֵי יְדֵיכוֹן שׁוּתְּפִין בְּדַם זַכָּי
4 וְאֶצְבְּעָתְכוֹן בְּחוֹבִין סְפָוָתְכוֹן מְמַלְּלִין שֶׁקֶר לִישָׁנֵכוֹן נְכָלִין מְחַשֵּׁב : לֵית דְּמִצְלֵי
בְּקִשְׁוֹט וְלֵית דְּמִתְּדַן בְּהֵימָנוּתָא מִתְרַחֲצִין עַל לְמָא וּמְמַלְּלִין שֶׁקֶר מִיחֵן וּמְפַקְּדִין
5 מִלְּבְהוֹן מִלִּין דְּאוֹנֶס : הָא כְּבֵיעֵי חִיוֵי חוּרְמָנִין מְפָרְתִּין וְנַקְוֵין דְּעַכּוּבֵיהוֹן מְחַיֵּא דְמָנוּ
6 דְּאֶכֹל מִבֵּיעֵיהוֹן מָאֵת וּמִשְׁחָנָן וּמְפַקֵּן חִיוָן חָרְמָנִין מְפָרְתִּין : הָא נְקוֹנִין דְּעַכּוּבֵיהוֹן
דְּלָא כְּשִׁרִין לְאִתְכַּסְיָאָה כֵּן לֵית הַנְּאָה בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְּרִשְׁעָא עוֹבְדֵי אוֹנֶס
7 וְלִיאוּת שֶׁקֶר בִּידֵיהוֹן : רַגְלֵיהוֹן לְמֵעְבַּד דְּבִישׁוּתָא וּמוֹחֵין לְמִשְׁפַּךְ דַּם זַכָּי שֶׁעְוָתְהוֹן
8 עֲשָׁחוּנִי אוֹנֶס בְּוָא וְחָבְרָא בְּכַבְשֵׁיהוֹן : אוֹרַח שְׁלָמָא לָא יְדָעוּן וְלֵית דִּינָא בְּמַהֲכָנֵיהוֹן
9 שְׁבִילֵיהוֹן עֲקִימוּ לְהוֹן כֹּל דְּרַכְיָיהוּ בְּהוֹן לָא יְדַע שְׁלָמָא : עַל כֵּן אִתְרְחַק דִּינָא מִנָּנָא וְלָא
מְעָרְעָן לָנָא זַכְוָן סַבְרָנָא לְנְהוֹר וְהָא חֲשׁוֹךְ לְזְהוֹר וְהָא כְּרֵבְקְבְלָא אֲנַחְנָא מְהַלְּכִין
10 נַמְשַׁמֵּשׁ בְּסַמְּן כּוּתְלִין וּכְרֵלִית לְהוֹן עֵינִין נַמְשַׁמֵּשׁ אִתְקַלְנָא בְּטַרְהָרָא כְּמָא דְמִתְקַלְקְלִין
11 בְּקִבְלָא אִתְאַחַר בְּאַפְּנָא כְּמָא דְאַחֲיִין קְבָרָיָא בְּאַפֵּי מִיהָוָא : עֲפָנָא מִן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבְנָא
דְמִתְכַּנְּשִׁין עֲלָנָא וְכִיוֹנִין נְהָמָא נְהִמְנָא סַבְרָנָא לְדִינָא וְלֵית לְפוּרְקָנָא
12 אִתְרְחַק מִנָּנָא : אֲרֵי סַגִּיאִין חוֹבָנָא קֳדָמָךְ וְחַטָּאנָא אִסְתְּיָרוּ בָנָא אֲרֵי חוֹבָנָא יְלַן לָנָא
13 וַעֲוֵיתָנָא יְדַעְנָא לְהוֹן : מְרַדְנָא וְכַדַּבְנָא בְּמֵימְרָא דְיָ וְאִסְתְּחַרְנָא לְאַחֲוָרָא מִבָּתַר
פּוּלְחָנָא דֶאֱלָהָנָא וְהֲוֵינָא מְמַלְּלִין שֶׁקֶר וְסַטְיָא מוֹחֵן וּמְפַקִּין מִלְּבְהוֹן פִּתְגָמֵי שֶׁקֶר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Tunc delectaberis coram Dño, & collocabit te super munitiones terræ: 14 & comedere te faciet fructum possessionis Jacob patris tui: quoniam in verbo Domini decretum est ita.

CAP. LIX.

1 ECce non propter defectum manus à facie Dñi non estis salvi: nec quia
2 grave est corā eo audire, non suscipitur oratio vestra: Sed delicta vestra diviserunt inter vos & inter Deum vestrū; & peccata vestra fuerunt in causa quòd avertteretur facies majestatis à vobis, ut non susciperetur oratio vestra.
3 Manus enim vestræ inquinatæ sunt sanguine innocentum, & digiti vestri in peccatis: labia vestra loquuntur mendaciū, & lingua vestra dolos cogitat.
4 Non est qui oret in veritate, nec qui judicet in fide. Confidunt in vanitatē,
5 & loquuntur mendaciū: festinant & educunt de corde suo verba violentiæ. Ecce sicut ova aspidum *disrumpunt*, & similes sunt telis quas aranea texit:
6 qui comederit de ovis eorum morietur: & calefiunt, & educunt aspides volantes. Ecce ficut telæ aranеæ quæ non sunt aptæ ad operiendū, sic nulla
7 est utilitas in operibus impiorum. Opera eorum, opera iniquitatis; & labor mendacii est in manibⁿ eorum. Pedes eorum ad faciendū malum cur-
8 runt, & festinant ad effundendum sanguinem innocentū: cogitationes eorum cogitationes iniquæ; præda & contritio in viis eorum. Viam pacis non
9 cognoscunt, neque est judicium in itineribus eorum: semitæ suæ pravæ sunt eis: & omnis qui calcaverit in eis, nesciet pacem. Propterea elongatum est
10 judicium à nobis, & non occurrit nobis justitia: expectavimus lucem, & ecce tenebræ: splendorem, & ecce quasi in caligine ambulam⁹. Palpavi-
11 mus sicut cæci parietes; & sicut illi qui non habent oculos, palpavimus: offendimⁿ in meridie, sicut qui offendunt in tenebris; clausum est ante nos, sicut clausi luntur sepulchra ante mortuos. Fremimⁿ propter inimicos nostros, qui congregantur contra nos quasi ursi: & planè omnes nos quasi columbæ gemimⁿ: expectavimus judiciū, & non est; salutem, & elongata est à nobis.
12 Quia multiplicata sunt delicta nostra coram te, & peccata nostra testificata sunt contra nos: delicta enim nostra manifesta sunt nobis, & iniquitates nostras cognovimus. Transgressi sumus, & mentiti sumus in
13 verbo Dñi, et conversi sumus retrorsum, ne iremus post timorem Dei nostri: & locuti sumus mendacium & transgressionem, festinantes & educentes de corde verba mendacii.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܗܘ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܡܬܝܠ ܗܘ ܕܢܦܩ ܠܡܫܪܝܬܟ ܘܢܐܟܘܠ ܠܟ ܡܢ ܚܝܠܐ ܕܝܥܩܘܒ ܐܒܘܟ ܕܡܠܠ ܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘ ܕܡܠܠ.

14 Tunc Domino confides qui te vexit super terræ robur, & comedendam tibi dedit hæreditatem Jacobi patris tui; quia os Domini locutum est.

CAP. LIX.

1 * ܗܐ ܠܐ ܐܪܟܐ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܕܢܦܩ ܠܡܦܪܩܘܬܗ ܘܠܐ ܩܠܝܠ ܐܕܢܗ ܕܡܫܡܥ ܠܡܠܬܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܝܠܢ ܡܦܪܫܬ ܠܒܝܢ ܡܪܝܐ ܘܠܒܝܢ ܐܠܗܟܘܢ ܘܚܛܗܝܟܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܝܢ ܐܦܝܗ ܕܠܐ ܢܫܡܥ. ܡܛܠ ܕܐܝܕܝܟܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܕܡܐ ܘܨܒܥܬܟܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܥܘܠܬܐ ܡܠܠܬܘܢ ܫܩܪܐ ܠܫܢܝܟܘܢ ܥܘܠܬܐ ܡܠܠ. ܠܝܬ ܕܡܬܩܪܐ ܒܨܕܩܐ ܘܠܝܬ ܕܡܬܕܝܢ ܒܫܪܪܐ ܒܛܠ ܡܠܬܐ ܘܡܪܝܡ ܥܠ ܫܘܐ ܘܝܠܕ ܥܡܠܐ ܘܝܠܕ ܥܘܠܬܐ. ܒܝܥܐ ܕܒܝܥܐ ܦܪܚܘ ܘܒܝܥܐ ܕܥܘܠܬܐ ܦܪܫܘ ܘܡܢ ܒܝܥܐ ܕܝܠܗ ܢܦܩ ܦܪܚܐ ܘܡܢ ܒܝܥܐ ܕܝܠܗ ܢܦܩ ܦܪܫܐ. ܘܒܝܥܐ ܕܥܘܠܬܐ ܢܦܩ ܥܘܠܬܐ ܘܒܝܥܐ ܕܥܘܠܬܐ ܢܦܩ ܥܘܠܬܐ ܘܒܝܥܐ ܕܥܘܠܬܐ ܢܦܩ ܥܘܠܬܐ ܘܒܝܥܐ ܕܥܘܠܬܐ ܢܦܩ ܥܘܠܬܐ.

ישעיה : ס

quia : stetit longe à justitia & ,judicium retrorsum est aversum Et
14 וְהֻסַּג אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחוֹק תַּעֲמֹד כִּי
fuit Et .ingredi potuit non rectum & : veritas platea in impegit
15 כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וְנֹכֵחָה לֹא־תוּכַל לָבוֹא : וַתְּהִי
,Dominus vidit Et .expoliatus malo à recessit & , deficiens veritas
הָאֱמֶת נֶעְדָּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל וַיַּרְא יְהוָה
non quòd vidit Et .judicium non quia ,ejus oculis in fuit malum &
16 וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי־אֵין מִשְׁפָּט : וַיַּרְא כִּי־אֵין
ita : recit faluten & .intercedens non quòd ,obstupuit & ,quispiam
אִישׁ וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי־אֵין מַפְגִּיעַ לוֹ
justitiam se induit Et .eum fulcivit ipsa ejus justitia & ,ipsius brachium
17 וַתֹּשַׁע זְרֹעוֹ וּצְדָקָתוֹ הִיא סָמָכָתְהוּ : וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה
vestim enta se induit & : suo capite in salutis galeam & ,loricam sicut
כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי
propter quasi .velum pallium sicut se involvit & ,vestem ultionis
נָקָם תַּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה : כְּעֵל
retributionem ,suis hostibus iram reddet propter quasi ,retributiones
18 גְּמוּלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו גְּמוּל
occidente ab timebunt Et .reddet retributionē insularibus : suis inimicis
לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוּל יְשַׁלֵּם : וְיָרְאוּ מִמַּעֲרַב
,venerit cum : ejus gloriam suis ortu ab & ,Dominī nomen
אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדוֹ כִּי־יָבֹא
veniet Et .eum in tempestatem ergens Domini spiritus ,hostis ,fluvius veluti
19 כַּנָּהָר צַר רוּחַ יְהוָה נִסָּה בוֹ : וּבָא
dixit , Jahacob in praesentiarum redeuntes ad & ,redemptor Sijon ad
לְצִיּוֹן גֹּאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם
Dominus dixit ,eis cum meum pactum hoc ego Et .Dominus
יְהוָה : וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה
non ,tuo ore in posui quæ mea verba & ,te in qui meus Spiritus
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא
,tui seminis seminis ore de & ,tui seminis ore de & ,tuo ore de recedent
יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ
,seculum in usque & ,nunc ex ,Dominus dixit
אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם :

CAP. LX. ס

te super Domini gloria & : tuum lumen venit quia ,illuminare Surge
1 קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ
,populos caligo & ,terram operiet tenebrositas ecce Quia .est orta
2 זָרָח : כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים
,videb tur te super ejus gloria & ,Dominus orietur te super Et
וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבודוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה :
,tui ortus sple dore in reges & ,tuo lumine in gentes ambulabunt Et
3 וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֶךָ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֶךָ :
,se congregaverunt ipsi Omnes .vide & ,tuos oculos circum Leva
4 שָׂא סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ
J rus juxta tuæ filiæ & ,venient longe de tui filii : te ad venerunt
בָּאוּ־לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֹתַיִךְ עֹמֶנָה
dilatabitur & , jarabit & , filendebis & ,videbis Tunc .nutrientur
5 תֵּאָמַנָה : אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ וּפָחַד וְרָחַב
fortitudo ,maris tumultus te ad fuerit conversa quando : tuum cor
לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הֲמוֹן יָם חֵיל
divertetur ,te operiet camelorum Copia .tibi venerint gentium
6 גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ : שִׁפְעַת גְּמַלִּים תְּכַסֵּךְ בִּכְרֵי
thus & ,aurum : venient Seba de ipsi omnes : Ephah & ,Midian
מִדְיָן וְעֵיפָה כָּלֻּם מִשְּׁבָא יָבֹאוּ זָהָב וּלְבוֹנָה
annuntiabunt Domini laudes & ,deferent
יִשָּׂאוּ וּתְהִלֹּת יְהוָה יְבַשֵּׂרוּ :

Versio VULG. LAT.

14 Et conversum est retrorsum judicium, & justitia longè stetit: quia corruit in platea veritas, & æquitas non potuit
15 ingredi. Et facta est veritas in oblivionem: & qui recessit à malo, prædæ patuit: & vidit Dominus, & malum apparuit in oculis ejus, quia non est
16 judicium. Et vidit quia non est vir: & aporiatus est, quia non est qui occurrat: & salvavit sibi brachium suum, & justitia ejus ipsa confirmavit
17 eum. Indutus est justitiâ ut loricâ, & galea salutis in capite ejus: indutus est vestimentis ultionis, & opertus est quasi pallio zeli. Sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus
18 suis, & vicissitudinem inimicis suis: insulis vicem reddet.
19 Et timebunt qui ab Occidente, nomen Dñi; & qui ab Ortu Solis, gloriâ ejus: cùm venerit quasi fluvius violentus,
20 quem spiritus Dñi cogit: Et venerit Sion redemptor, & eis qui redeunt ab iniquitate
21 in Jacob, dicit Dñs. Hoc fœdus meum cum eis, dicit Dñs; Spiritus meus, qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, amodò & usque in sempiternum.

CAP. LX.

1 Surge, illuminare Jerusalé: quia venit lumen tuum, & gloria Dñi sup te orta est. Quia ecce tenebræ operient terrâ, & caligo populos: sup te aut orietur Dñs, & gloria ejus in
3 te videbitur. Et ambulabunt Gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortûs tui. Leva in circuitu oculos tuos, & vide: omnes illi congregati sunt, venerunt tibi: filii tui de longè venient, & filiæ tuæ de latere
5 surgent. Tunc videbis, & afflues, & mirabitur & dilatabitur cor tuũ, quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madian et Epha; omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, et laudem Domino
6 annuntiantes.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Καὶ ἀπεςήσαμεν ὀπίσω τὸν κρίσιν, καὶ ἡ δικαιοσύνη μακρὰν ἀφέςηκεν (κ) · ὅτι (λ) κατωλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια, καὶ δι᾽ εὐθείας οὐκ (μ) ἐδύνατο διελθεῖν.
15 Καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέςησαν τὴν διάνοιαν (ν) τῶν Σωιόντων. καὶ εἶδε κύριος, καὶ οὐκ
16 ἤρεσεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἦν κρίσις. Καὶ εἶδε, καὶ οὐκ ἦν ἀνὴρ, καὶ κατενόησε, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος · καὶ ἠμύνατο αὐτοῖς τῷ βραχίονι αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐνισχύσατο.
17 Καὶ ἐνεδύσατο δικαιοσύνην ὡς θώρακα, καὶ ἐπέθετο περικεφαλαίαν σωτηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως,
18 καὶ τὸ περιβόλαιον (ξ) ἀυτῆς, ὡς ἀνταποδώσων ἀνταπόδοσιν ὀργῆς τοῖς ὑπεναντίοις.
19 Καὶ φοβηθήσονται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οἱ (ο) ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἡλίου τὸ ὄνομα τὸ ἔνδοξον. ἥξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ τοῦ κυρίου, ἥξει μετὰ συ-
20 μῶ. Καὶ ἥξει ἕνεκεν Σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ
21 ἀποςρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽ ἐμοὶ διαθήκη, εἶπε κύριος · τὸ πνεῦμα τὸ ἐμὸν, ὃ ἐςὶν ἐπὶ σοὶ, καὶ τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκα εἰς τὸ σόμα σου, οὐ μὴ ἐκλίπῃ ἐκ τοῦ σόματός σου, καὶ ἐκ τοῦ σόματος σου σπέρματος σου · (π) εἴπε κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

Et recessimus retrorsũ à judicio. Et justitia longè stetit: quia consumpta est in viis eorum veritas: & per vestium iter transire non poterant. Et veritas sublata est: & transtulerunt mentem ab intelligendo. Et vidit Dominus, & non placuit ei: quoniam non erat judicium. Et vidit; & non erat vir: & consideravit; & non erat, qui defenderet. Et ultus est eos brachio suo, & misericordiâ (ξ) sustinuit. Et indutus est justitiam, quasi loricam: & posuit galeam salutaris in capite: & circundatus est vestimento vindictæ, & pallio suo, Quasi retributurus retributionem opprobrium adversariis. Et timebunt, qui ab Occidente, nomen Domini; & qui ab Ortu Solis, nomen inclytum. Veniet enim quasi fluvius violentus, ira à Domino: veniet cum furore. Et veniet (h) propter Sion, qui liberat: & avertet impietates à Jacob. Et hoc erit eis à me testamentum, dixit Dominus. Spiritus meus, qui est in te, & verba, quæ dedi in ore tuo, non deficient de ore tuo, & ex ore seminis tui: (i) ait enim Dominus ex nunc, & in æternum.

MS.A. (κ) ἀφ᾽ ἡμῶν (λ) κατωλιγωθῆ (μ) ἠδύνατο (ν) ἀυτῶν τῶ * συνειναι. (ξ) Ὡς ἀνταποδώσων (ο) ἀπὸ (π) εἶπεν κύριος

ΚΕΦ. ξ'.

1 Φωτίζου φωτίζε Ἱερουσαλὴμ, ἥκει γὰρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνα-
2 τέταλκεν. Ἰδὲ σκότος (α) καλύψει γῆν, καὶ γνόφος ἐπ᾽ ἔθνη, ἐπὶ σὲ φανήσεται κύ-
3 ριος, καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται. Καὶ πορεύσονται βασιλεῖς τῷ φωτί σου, καὶ
4 ἔθνη τῇ λαμπρότητί σου. Ἆρον κύκλῳ τοὺ ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε συηγμένα τὰ τέκνα σου. (β) ἥκασι πάντες οἱ υἱά σου μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ᾽ ὤμων
5 ἀρθήσονται. Τότε ὄψῃ, καὶ φοβηθήσῃ, καὶ ἐκπήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλῆθος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν, καὶ
6 ἥξουσί σοι Ἄγελαι καμήλων, καὶ καλύψουσί σε κάμηλοι Μαδιὰμ καὶ (γ) Γαιφά. πάντες ἐκ Σαβὰ ἥξουσι φέροντες χρυσόν, καὶ λίβανον οἴσουσι, (δ) καὶ τὸ σωτήριον κυρίου εὐαγγελοῦν).

MS.A. (α) καὶ γνόφος καλύψει γῆν ἐπ᾽ ἔθνη, ἐπὶ σὲ (β) ἰδὲ ἥκασιν (γ) Γαιφάς. (δ) καὶ λίβον τίμιον, καὶ τὸ

CAP. LX.

1 ILluminare, illuminare Hierusalem; venit enim lumen tuum: & gloria Dominii super te orta
2 est. Ecce tenebræ operient terram: & caligo super gentes. Super te autem apparebit Dominus: & gloria illius in te videbitur:
3 Et ambulabunt reges in lumine tuo, & gentes in splendore tuo.
4 Leva in circuitu oculos tuos, & vide congregatos filios tuos. Venerunt omnes filii tui de longè; et filiæ tuæ super humeros portabuntur.
5 Tunc videbis, & timebis, & stupebis corde: quoniam transferetur in te divitiæ maris, & gentium, & populorum. Et venient tibi Greges camelorum; &
6 operient te cameli Madiam, & Gepha. Omnes de Saba venient ferentes aurum, & (a) thus deferent: & salutare Domini annuntiabunt.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 ואסתחר לאחורא עבדי דינא ועבדי זכותא מרחיק קמן ארי אתקלי ברחובא עבדי קושטא
15 ועבדי הימנותא לא יכלין לאתגלאה : והוה עבדי קושטא מטמרין ודסטן מבישא מתבזיין
16 ועגלי קדם יי ובאישא קדמוהי ארי לית דינא : וגלי קדמוהי דלית גבר דליה עובדין טבין
17 וידיע קדמוהי ולית אנש דיקום ופרקנין בדרע תוקפיה ובמימר רעותיה
18 סעדנון : אתגלי למעבד זכון לעמיה תקוף ופורקן איתי במימריה לרחלוהי
19 ויתגלי למעבד לאתפרעא בתקוף מסנאי עמיה ויתיב נקמא לבעלי דבבוהי : מרי
20 ולאוריתא אמר יי : ואנא דין קימי עמהון אמר יי רוח קודשי דעלך ופתגמי נבואתי
21 דשויתי בפומך לא יעדון מפומך ומפום בני בנך ומפום בני בנך אמר יי מכען ועד עלמא :

ס

1 קומי אנהרי ירושלם ארי מטא זמן פורקניך ויקרא דיי עלך יתגלי : ארי הא חשוכא
2 יתכסי ארעא וקבלא למלכותא ובך ישרי שכינתא דיי ויקריה עלך יתגלי : ויהכון
3 עממיא לנהורך ומלכיא לקביל זהורך : וקופי ירושלם סחור סחור ענך ותחזי כל
4 עממיא לנהורך ומלכיא לקביל זהורך : בני עם גלותך דמתכנשין ואתן לגויך בנך מרחיק ייתון ובנתך על גסין יתנסבן :
5 בדן עם תחזין ותנהרין ותרחלין ויפתי לבך בדחלת חטאין ארי יתחלף ליך עותר כעברי
6 נכסי עממיא יתעלון לגויך : שירת עגלי תחפי סחרניך הוגני מדין והול כולהון
משבא ייתון דהב ולבונה יהון טעינין ואתן עמהון כתושבחתא דיי יהון משתעין :

Versio Paraph. CHALD.

Et conversi sunt retrorsum facientes judiciũ, & facientes justitiam longè
14 steterunt: quia impegerunt in platea veraces, & fideles non potuerunt manifestari. Et fuerunt veraces absconditi; & qui declinant à malo direptionē
15 sustinent. Et revelatũ est corã Dño, & displicuit corã eo, quia non est judicium. Et manifestũ est corã eo, quòd non sit vir cuj⁹ opera bona sint: & no-
16 vit eos in brachio fortitudinis suæ, & in verbo voluntatis suæ auxiliatus est eis. Revelat⁹ est ut faciat æqua populo suo: fortitudinē & salutem adducet
17 in verbo suo timentib⁹ se, & revelabitur ut faciat ultionem in fortitudine de inimicis populi sui, & reddat vindictã hostibus suis. Dñs retributionum
18 est, retributionē ipse reddet, vindictam inimicis suis; & mercedē hostibus suis: insulis retributionē reddet. Et timebunt ab Occidente nomen Dñi, & 19
ab Oriente Solis gloriã ejus. Quoniã venient tribulantes quasi inundatio fluminis Euphratis; & in verbo Dñi conterentur. Et veniet ad Sion re-
20 demptor, & ut convertat transgressores domⁿ Jacob ad Legem, dicit Dñs. Et hoc est pactũ meum cum eis, dicit Dñs: Spiritus sanct⁹ me⁹ qui est in te,
21 & verba propheticæ meæ quæ posui in ore tuo, non auferentur ab ore tuo, & ab ore filiorũ tuorũ, et nepotum, dicit Dñs, deinceps & usque in æternum.

CAP. LX.

1 Surge illuminare Jerusalé, quia pervenit temp⁹ redemptionis tuæ, & glo-
2 ria Dñi super te revelabitur. Quia ecce tenebræ operient terrã, & caligo regna: in te autẽ habitabit majestas Dñi, & gloria ej⁹ super te revelabitur.
3 Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore tuo. Leva Jeru-
4 salem in circuitu oculos tuos, & vide omnes filios populi captivitatis tuæ, qui congregantur & veniunt ad te: filii tui de longè venient, & filiæ tuæ su-
5 per latera portabuntur. Tunc videbis, & illuminaberis; & timebis, et dilata-
6 bitur cor tuũ in timore peccatorũ: quia transferentur tibi divitiæ Occidentis; subsũtiæ populorũ afferentur ad te. Turba Arabũ operiet in circuitu tuo; dromedarii Madian et Holad, omnes hi de Saba venient; auro et thure onusti erunt; et qui venerint cum eis, laudem Domini narrabunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܬܦܢܝܢ ܒܫܘܩܐ ܕܕܝܢܐ ܘܙܕܩܬܐ ܪܚܩܬ ܡܢܢܢ ܠܐ ܡܨܐ ܕܕܝܢܐ ܗܘܐ ܒܫܘܩܐ ܘܙܕܩܬܐ ܠܐ ܡܬܠܐ ܠܡܥܠ ܡܢܢ ܘܗܘܐ ܡܬܚܙܐ ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܕܕܝܢܐ

ישעיה : ס

7 Nebaioth arietes tibi se congregabunt Chedar pecus Omne
כָּל־צֹאן קֵדָר יִקָּבְצוּ לָךְ אֵילֵי נְבָיוֹת
7 domini & meum altare voluntatem super Ascendent tibi ministrabunt
יְשָׁרְתוּנֻךְ מַעֲלֵה עַל־רָצוֹן מִזְבְּחִי וּבֵית
columbæ sicut & volabunt nubes ut istæ Quæ glorificabo meæ gloriæ
תִּפְאַרְתִּי אֶפְאָר : מִי־אֵלֶּה כָּעָב תָּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים
8 Tarsis naves & expectabunt insulæ me Quia ? sicut columbæ ad
אֶל־אֲרֻבֹּתֵיהֶם : כִּי־לִי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ
9 eorum argentum : longinquo de tuos filios adducendum ad principio in
בְּרֹאשֹׁנָה לְהָבִיא בָנַיִךְ מֵרָחוֹק כַּסְפָּם
Israel sancto & tui Dei Domini nomini eis cum eorum aurum &
וּזְהָבָם אִתָּם לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
tuos muros alienigenæ filii ædificabunt Et te glorificavit quia
כִּי פְאָרֶךָ : וּבְנֵי בְנֵי־נֵכָר חֹמֹתָיִךְ
10 te percussi mea ira in nam : tibi ministrabunt eorum reges &
וּמַלְכֵיהֶם יְשָׁרְתוּנֵךְ כִּי בְקִצְפִּי הִכִּיתִיךְ
jugiter tuæ portæ aperientur Et tui sum miseratus mea voluntate in &
וּבְרִצוֹנִי רִחַמְתִּיךְ : וּפִתְחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד
11 gentium fortitudinem te ad afferendam ad claudentur non nocte ac die
יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ לְהָבִיא אֵלַיִךְ חֵיל גּוֹיִם
tibi serverint non quæ regnum & gens Nam ductus eorum reges &
וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים : כִּי־הַגּוֹי וְהַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לֹא יַעַבְדוּךְ
12 te ad Lebanon Gloria vastabuntur vastando gentes & peribunt
יֹאבֵדוּ וְהַגּוֹיִם חָרֹב יֶחֱרָבוּ : כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן אֵלַיִךְ
13 locum glorificandum ad simul ulmus & sapinus abies : veniet
יָבֹא בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו לְפָאֵר מְקוֹם
te ad bum Et glorificabo meorum pedum locum & mei sanctuarii
מִקְדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלַי אֲכַבֵּד : וְהָלְכוּ אֵלַיִךְ
14 plantas super se incurvabunt & te affligentium filii se incurvando
שְׁחוֹחַ בְּנֵי מְעַנַּיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוּ עַל־כַּפּוֹת
Domini civitatem te vocabunt & te reprobantes omnes tuorum pedum
רַגְלֵיךְ כָּל־מְנַאֲצַיִךְ וְקָרְאוּ לָךְ עִיר יְהוָה
non & exosus & derelictum te esse Pro Israel Sancti Sion
צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל : תַּחַת הְיוֹתֵךְ עְזוּבָה וְשְׂנוּאָה וְאֵין
generationis gaudium feculi celsitudinem in te ponam & transiens
עוֹבֵר וְשַׂמְתִּיךְ לְגָאוֹן עוֹלָם מָשׂוֹשׂ דּוֹר
15 lactaberis regum mamilla & gentium Sic suges Et generationis &
וָדוֹר : וְיָנַקְתְּ חֲלֶב גּוֹיִם וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי
16 fortis tuus redemptor & te salvans Dominus ego quod scies &
וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֵלֵךְ אֲבִיר
afferam ferro pro & aurum afferam ære Pro Jahacob
יַעֲקֹב : תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא
17 ferrum lapidibus pro & ligni pro & argentum
כָּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל
audietur Non justitiam tuos exacti rei & pacem tuum cenjum ponam &
וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה : לֹא־יִשָּׁמַע
18 tuis terminis in contritio & vastitas tua terra in rapina ultra
עוֹד חָמָס בְּאַרְצֵךְ שֹׁד וְשֶׁבֶר בִּגְבוּלָיִךְ
Non laudem tuas portas & tuos muros salutem vocabis &
וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ תְּהִלָּה : לֹא
19 non luna splendorem in te sol lucem in
יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא
tuus Deus & feculi lucem in Dominus tibi erit sed te illuminabit
יָאִיר לָךְ וְהָיָה־לְּךָ יהוה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהָיִךְ
non tua luna & tuus sol ultra occidet Non tuam gloriam in
לְתִפְאַרְתֵּךְ : לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא
20 dies finientur & feculi lucem in tibi erit Dominus quia collegetur
יֵאָסֵף כִּי יהוה יִהְיֶה־לְּךָ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי
tui luctus
אֲבֵלֶךָ :

Versio VULG. LAT.

7 Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaioth ministrabunt tibi: offerentur super placabili altari meo, & domum majestatis meæ glorificabo.
8 Qui sunt isti, qui ut nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas? Me enim insulæ expectant, & naves maris in principio, ut adducã filios tuos de longè; argentũ eorum & aurum eorum cum eis, nomini Dñi Dei tui, & Sancto Israel, quia gloricavit te. Et ædificabunt filii peregrinorum muros tuos, & reges eorum ministrabunt tibi: in indignatione enim mea percussi te: & in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur portæ tuæ jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo Gentium, & reges earum adducantur. Gens enim & regnum, q̃ non servierit tibi, peribit: & Gentes solitudine vastabuntur. Gloria Libani ad te veniet, abies & buxus, & pinus simul, ad ornandum locum sanctificationis meæ; & locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te, & adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi, & vocabunt te Civitatem Dñi, Sion Sancti Israel. Pro eo q̃ fuisti derelicta, & odio habita, & non erat qui p te transiret, ponã te in superbiam seculorum, gaudium in generationẽ & generationẽ: & Suges lac Gentium, & mamillã regum lactaberis: & scies quia ego Dñs salvans te, & redemptor tu⁹ fortis Jacob. Pro ære afferam aurum, & pro ferro afferã argentũ, & pro lignis æs, et pro lapidib⁹ ferrũ: et ponã visitationẽ tuã pacẽ, & præpositos tuos justitiã. Non audietur ultrà iniquitas in terra tua, vastitas & contritio in terminis tuis, & occupabit salus muros tuos, et portas tuas laudatio. Nõ erit tibi ampliùs Sol ad lucendum p diem, nec splendor Lunæ illuminabit te: sed erit tibi Dñs in lucem sempiternam, et De⁹ tu⁹ in gloriã tuã. Non occidet ultrà Sol tuus, et Luna tua non minuetur: quia erit tibi Dñs in lucem sempiternã, et complebuntur dies luct⁹ tui.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ πάντα τὰ πρόβατα Κηδὰρ συναχθήσονται, καὶ (ε) κριοὶ Ναβαιὼθ λειτουργήσουσί σοι, καὶ ἀνενεχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθήσει.
8 Τίνες οἵδε, ὡς νεφέλαι πέτανται, καὶ (ζ) ὡσεὶ
9 περιστεραὶ σὺν νεοσσοῖς ἐπ' ἐμέ; Ἐμὲ γὰρ νῆσοι ὑπόμενουσιν, καὶ ποῖα θαρσεῖ ὁ τρόπος, ἀγαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν, καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν (η) ἀνθ' ὑμῶν μετ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ διὰ τὸ
10 τοῦ ἁγίου τοῦ Ἰσραὴλ ἐνδοξον ἐστί. Καὶ οἰκοδομήσουσιν ἀλλογενεῖς τὰ τείχη σου, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν λειτουργήσουσί σοι· διὰ γὰρ ὀργήν μου ἐπάταξά σε, καὶ διὰ (θ) ἔλεον ἠγάπησά σε. Καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι
11 σου διαπαντὸς, ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται, ἵνα καταφέρῃ πρὸς σὲ δύναμιν ἐθνῶν,
12 καὶ (ι) βασιλεῖς αὐτῶν ἀγομένους. Τὰ γὰρ ἔθνη καὶ οἱ (κ) βασιλεῖς, οἵτινες οὐ δουλεύσουσί σοι, (λ) ἀπολοῦνται, καὶ τὰ ἔθνη ἐρημίᾳ
13 (μ) ἐρημωθήσεται. Καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου πρὸς σὲ ἥξει, ὃν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἅμα, δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἁγίόν μου.
14 Καὶ πορεύσονταί σοι πρὸς σὲ δεδιδιωκότες σοὶ πεπονηκότων σε, καὶ προσκυνήσουσι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου, καὶ κληθήσῃ Πόλις κυρίου, Σιὼν ἁγίου Ἰσραήλ.
15 Διὰ τὸ γεγενῆσθαί σε ἐγκαταλελειμμένην καὶ μεμισημένην, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. Καὶ θήσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον, εὐφροσύνην γενεῶν
16 ὧν γηρεαῖς. Καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν, καὶ πᾶσιν βασιλέων φάγεσαι, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ Σάββαθ σε, καὶ ὁ ἐξαιρούμενός σε
17 (ν) θεὸς Ἰσραήλ. Καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἶσω σοι χρυσίον, ἀντὶ δὲ Σιδήρου οἶσω σοι ἀργύριον, ἀντὶ δὲ (ξ) ξύλων οἶσω σοι χαλκὸν, ἀντὶ δὲ λίθων, Σίδηρον. καὶ δώσω σοὶ ἀρχοντάς σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ τοῖς ἐπισκόποις σου ἐν
18 δικαιοσύνῃ. Καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἔτι ἀδικία ἐν τῇ γῇ σου, οὐδὲ Σύντειμα, οὐδὲ παλαιωσία ἐν τοῖς ὁρίοις σου, ἀπὸ κληθήσεται Σωτήριον τὰ τείχη σου, καὶ αἱ πύλαι
19 σου Τλύμμα. Καὶ οὐκ ἔστι(ο) σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ Σελήνης φαυσεῖ (π) σου τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔστι σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου.
20 Οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός (ρ) σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει· ἔστι (σ) γὰρ σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ἀναπληρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου.

Et omnes oves Cedar congregabuntur: & arietes Nabaioth venient: & offerentur acceptabilia super altare meum: & domus orationis meæ glorificabitur.
7 *Quinam isti, ut nubes volant, & sicut columbæ cum pullis ad me?*
8 *Ecce insulæ expectabunt, & naves Tharsis in primis, ut adducant filios tuos de longè, & argentum, & aurum eorum cum eis: & propter nomen Domini sanctum: & (b) quia Sanctus Israel glorificatus est. Et ædificabunt*
10 *alienigenæ muros tuos: & reges eorum assistent tibi: Propter iram enim meam percussi te: & propter misericordiam dilexi te. Et aperientur portæ tuæ sem-*
11 *per: die ac nocte non claudentur, ut introducant ad te fortitudinem gentium, & reges eorum,*
12 *qui adducendi sunt. Gentes enim & reges, qui non servient tibi, peribunt: & gentes solitudine desolabuntur. Et gloria Li-*
13 *bani ad te veniet in cypresso, & pino, & cedro simul, ut glorificetur locus sanctus (c) meus. Et*
14 *ibunt ad te timentes filii eorum, qui te humiliaverunt, & irritaverũt te: & vocabunt (d) Civitas Domini, Sion Sancti Israel: Pro*
15 *eo quòd fuisti derelicta, & odio habita: & non erat qui auxiliaretur. Et ponam te exultationem æternam, gaudium generationum*
16 *generationibus. Et suges lac gentium, & divitias regum comedes, Et scies, quia ego Dominus, qui salvabo te, & qui eruo te,*
17 *Deus Israel. Et pro ære afferam tibi aurum: & pro ferro afferam tibi argentum: & pro lignis afferam tibi æs, & pro lapidibus ferrum. Et dabo principes tuos in pace, & episcopos tuos in justitia: Et non audietur ultrà*
18 *iniquitas in terra tua: neq; contritio, neq; miseria in finibus tuis: sed vocabuntur (e) Salutare muri tui, & portæ tuæ Sculptura.*
19 *Et non erit tibi Sol ultrà in lucem diei, neq; ortus Lunæ lux ex præbebit tibi nocte: sed erit tibi Dominus lux æterna, & Deus*
20 *gloria tua. Non enim occidet Sol tibi: & Luna tibi non deficiet. Erit enim tibi Dominus lux sempiterna: & complebuntur dies luctûs tui.*

MS.A. (ε) οἱ κριοὶ Ναβαιὼθ λειτουργήσουσί σοι, (ζ) ὡς πτερυγαὶ σὺν νεοσσοῖς; Ἐμὲ νῆσοι (η) μετ' αὐτῶν, διὰ τὸ ὄνομα (θ) θεοῦ (ι) βασιλεῖς ἀγομένους. (κ) βασιλεῖς αὐτῶν, (λ) ἀποθανοῦνται, (μ) ἐρημωθήσονται. (ν) ὁ θεὸς (ξ) ξύλου, (ο) σοὶ ὁ ἥλιος (π) σοι (ρ) σου, (σ) γὰρ κύριός σοι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 כָּל עָמָן דַּעַרְבָּאֵי יִתְכַּנְּשׁוּן לְגַיְיךְ דִּכְרֵי נְבָיוֹת יְשַׁמְּשׁוּנָךְ יִתְסְקוּן לְרַעְוָא עַל מַדְבְּחִי
8 וּבֵית חוּשְׁבְּחִתִּי אֶשְׁבַּח : מַן אִלֵּין דְּאִתָּן בְּגֵוֵי בַּעֲנָנִין קְלִילִין וְלָא אִתְעַכְּבָא גְּלוּתָא
9 דִּישְׂרָאֵל דְּמִתְכַּנְּשִׁין וְאָתְיָן לְאַרְעָהוֹן הָא כְּיוֹנִין דְּתָיְבִין לְגוֹ שׁוּבְכֵיהוֹן : אֲרֵי לְמִימְרִי נְנָוֵן
יַסְגְּרוּן וְנִחְתֵּי סְפִינֵי יַמָּא אֵידָא פְּרָסָא קַלְעָהָא בְּקַדְמֵיתָא לְאַיְתָאוּתָא בְּנָךְ מֵרְחִיק
10 כַּסְפְּהוֹן וְדַהֲבְהוֹן עִמְּהוֹן לְשֵׁמָא דֵּיוָ אֱלָהָךְ וּלְקַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל אֲרֵי שַׁבְּחָךְ : וְיִבְנוּן בְּנֵי
עַמְמַיָּא שׁוּרָךְ וּמַלְכֵיהוֹן יְשַׁמְּשׁוּנָךְ אֲרֵי בְּרֻעוּתִי אֶלְכֵיתִיךְ וּבְרַעוּתִי אֲרַחֵם עָלָךְ : וְיִתְפְּתְחוּן
11 תְּדִירָא יְרִיעָא יְמָם וְלֵילְיָא לָא יִתְאַחֲדוּן לְאַעָלָא לְגַוָּךְ נְכְסֵי עַמְמַיָּא וּמַלְכֵיהוֹן וְקִיקִין :
12 אֲרֵי עַם וּמַלְכָּא דְּלָא יִפְלְחוּנָךְ יְרוּשְׁלֶם יְבַדְּרוּן וְעַמְמַיָּא אִשְׁתֵּיצָאָה יִשְׁתֵּיצָאוּן : יְקַר לְבָנוֹן
13 לְגַוָּךְ יִתְעֲל בְּיַרְוָן מוֹרְנָן וְאַשְׁכָּרְעִין כַּחֲדָא לְשַׁבְּחָא אַתַר בֵּית מַקְדְּשִׁי וַאֲתַר בֵּית
14 אַשְׁרְיוּת שַׁכְנְתִּי אֲיַקַּר : וַיֵּהְכּוּן לְגַוָּךְ כַּפְּפִין בְּנֵי מַשְׁעַבְּדָיךְ וְיִשְׁתַּטְחוּן לְמִבְעֵי מִנְּךְ עַל
פַּרְסַת רַגְלָיךְ כָּל דַּהֲוָו מְרַגְּזִין לִיךְ וְיִקְרוּן לִיךְ קַרְתָּא דֵּיוָ צִיּוֹן דְּאִתְרְעֵי בָהּ קַדִּישָׁא
15 דִּישְׂרָאֵל : חֲלָף דַּהֲוַיִת שְׁבִיקָא וּמִטַּלְטְלָא וְלֵית דְּעֵדוּ וַאֲשַׁוְּנָךְ לִיקָר עָלַם בֵּית דִּיוֹ דָּר
16 וְדָר : וְתִסְבְּעִין נְכְסֵי עַמְמַיָּא וּבְבוּת מַלְכִין תִּתְפַּנְּקִין וְתִדְּעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ פְּרִיקָךְ וּמְשֵׁוְבִיךְ
17 תַּקִּיפָא דְּיַעֲקֹב : חֲלָף נְחָשָׁא דְּבוּ מִנָּךְ יְרוּשְׁלֶם אֵיתֵי דַּהֲבָא וְחֲלָף בַּרְזְלָא אֵיתֵי כַּסְפָּא
וְחֲלָף אֶעָיָא נְחָשָׁא וְחֲלָף אַבְנַיָּא בַּרְזְלָא וַאֲשַׁוֵּי פַּרְנָסָךְ שְׁלָם וּשְׁלִטוּנָיִךְ בְּזִכּוּ : לָא
18 יִשְׁתְּמַע עוֹד חַטָּפָא בְּאַרְעָךְ בְּזָא וּתְבִירָא בְּתְחוּמָיִךְ וּיְעָרְעוּן פִּרְקָן עַל שׁוּרָךְ וְעַל תְּרֵעָךְ
19 יְהוֹן מְשַׁבְּחִין : לָא תְּצְטְרְכִין עוֹד לְנַהוֹר שִׁמְשָׁא בִּימָמָא וּאַף לָא לְוִהוֹר סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא
20 וַיְהֵי לִיךְ יְיָ לְנַהוֹר עָלַם וֵאלָהָךְ לְתוּשְׁבַּחְתָּךְ : לָא תִבְטַל עוֹד מַלְכוּתָךְ וּקְרִיבָךְ לָא
יַעְדֵּי אֲרֵי יְיָ יְהֵי לִיךְ לְנַהוֹר עָלַם וְיִשְׁלְמוּן יוֹמֵי אֲבֵלָיִךְ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Omnes oves Arabum congregabuntur ad te; arietes Nabajoth ministrabunt tibi: offerentur voluntariè super altare meum; & domum laudis meæ decorabo.
8 Qui sunt isti qui veniunt pubicè sicut nubes velocissimæ, nec demorantur? Transmigratio Israel, quæ congregatur & venit ad terrã suam, quasi columbæ quæ revertuntur ad columbaria sua. Verbum enim meum insulæ
9 expectabunt, & qui descendunt in navibus maris, prius manu extensis velis, ut afferant filios tuos à longè; argentum eorum & aurũ eorum cum eis, propter nomen Dei tui, & sanctum Israel qui decoravit te. Et ædificabunt
10 filii populorum muros tuos, & reges eorum ministrabunt tibi: quia in ira mea pecussi te, & in voluntate mea miserebor tui. Et aperientur portæ tuæ
11 semper, die ac nocte non claudentur, ut afferantur ad te divitiæ populorum, & reges eorum compediti. Quia populⁿ & regnũ quæ non servierint tibi,
12 Jerusalem, peribunt; & populi consummatione consummabuntur. Decor
13 Libani ad te introducetur, abietes, & buxi & pini simul, ad decorandũ locũ domⁿ sanctuarii mei; et locũ mansionis majestatis meæ glorificabo. Et ibunt
14 ad te incurvi filii eorũ qui subjiciebant te; & proni in terra cadent ad plantas pedum tuorum, ut rogent te, omnes qui irritabant te: & vocabunt te Civitatem Dñi Sion, quam elegit Sanctus Israel. Pro eo quòd fuisti derelicta
15 & transmigrans, & non erat qui per te transiret: ponã te in gloriã seculi, domũ lætitiæ generationis & generationis. Et satiaberis divitiis populorũ,
16 & præda regũ delectaberis: & scies quia ego Dñs salvator tuⁿ, & liberator
17 tuus fortis Jacob. Pro ære quod diripuerunt à te Jerusalem, afferã aurum; & pro ferro afferã argentũ, & pro lignis æs, & pro lapidib⁹ ferrum: & ponam gubernatores tuos in pace, & principes tuos in justitia. Non audietur
18 ultrà rapina in terra tua; neque præda & contritio in terminis tuis. Et proclamabunt salutem super muros tuos, & super portas tuas erunt laudantes.
19 Non indigebis ampliùs lumine Solis per diem, neque splendore Lunæ per noctem: erit enim tibi Dñs in lucem sempiternam, & Deus tuus in laudem
20 tuam. Non cessabit amplius regnum tuum, et gloria tua non auferetur: quia Dñs erit tibi in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܟܠܗ ܥܕܪܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܠܟ. ܐܝܠܐܝ ܢܒܝܘܬܐ ܢܫܡܫܘܢ ܠܟ. ܢܣܩܘܢ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܪܥܝܢܐ ܠܝ.
8 ܘܐܝܟܢܐ ܕܥܢܢܐ ܢܦܪܚܘܢ. * ܗܠܝܢ ܡܢܘ ܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܥܢܢܐ ܢܦܪܚܘܢ ܠܟ ܐܝܟ ܚܡܡܐ.
9 ܠܝܡܐ ܕܬܪܫܝܫ ܩܕܡ ܐܦܢ ܐܝܬܝ ܡܠܐ ܕܝܡܐ. ܠܡܝܬܝ ܒܢܝܟ ܡܢ ܪܚܩܐ. ܘܟܣܦܗ ܘܕܗܒܗ ܥܡܗ.
ܠܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܘܠܩܕܝܫܐ ܕܝܫܪܝܠ ܕܫܘܐ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܫܘܐ ܠܟ ܐܝܬܝ ܠܝ.
10 ܘܒܢܝ ܒܪܢܝ ܢܬܒܢܘܢ ܫܘܪܝܟ. * ܘܡܠܟܘܗܝܢ ܢܫܡܫܘܢ ܠܟ. ܡܛܠ ܕܒܚܪܝܬܝ ܡܚܝܬܟ.
ܘܒܪܚܡܝ ܐܪܚܡܟ. ܘܦܬܚܝ ܬܬܪܥܝܢ ܬܡܝܕ. ܠܐ ܢܣܬܪܘܢ ܠܝܡܡܝܢ ܘܠܠܝܠܝܐ.
11 * ܕܢܥܠܘܢ ܠܟ ܚܝܠܬܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܕܢܦܠܚܘܢ ܠܟ ܢܬܒܕܪ. ܘܠܐ ܢܬܒܢܝ.
12 ܢܬܐܬܐ ܠܟ. ܘܡܠܟܘܬܐ ܕܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ܠܟ ܢܬܒܕܪ. * ܗܠܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܠܐ ܢܦܠܚܘܢ ܠܟ ܢܬܒܕܪ.
13 ܘܠܒܢܢ ܢܬܐܬܐ. ܘܒܪܝܬ ܩܘܣܐ ܘܬܐܫܘܪ ܘܦܘܪܬܢ ܢܬܐܬܐ. * ܘܒܬܪ ܢܬܟܢܫ ܠܬܪ ܩܕܫ ܪܓܠܝ.
14 ܘܩܪܝܢ ܠܟ ܡܬܚܘܡ ܪܫܥܐ. ܘܡܪܝ ܩܕܝܫ ܕܝܫܪܝܠ. ܠܐ ܢܬܬܪ ܠܟ ܢܬܒܕܪ. * ܘܠܐ ܢܥܒܪ ܠܟ.
ܘܠܐ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
15 ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
16 * ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
17 ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. * ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
18 ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. * ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
19 ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. * ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.
20 ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ. * ܘܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ ܢܬܒ ܠܟ.

Omnes Cedaris oves congregabunt tibi, & 7
arietes Nebaoth inservient tibi, ascendéntque in *sacrificium* gratum super altare meum, & domum gloriæ meæ gloriosam redam. Qui sunt isti, *inquies*, qui ut nubes 8
volant, & ut columbæ ad fenestras suas? Me enim expectabunt insulæ & naves Thar- 9
sis ut ab initio, ad adducendum filios tuos è longinquo, & argentum atque aurum eorum cum ipsis, ad nomen Domini Dei tui, & ad Sanctum Israelis qui te glorificavit. Et ædificabunt alienigenæ muros tuos, & 10
reges eorum ministrabunt tibi: quoniam in ira mea percussi te, & placatus misertus sum tui. Apertæ semper erunt portæ tuæ diu 11
noctúque, nec unquam claudentur; & ingredientur in te exercitus populorum & reges eorum impulsi. Nam populus & regnum 12
quæ non servierint tibi, peribunt, & populi gladio trucidabuntur. Gloria Libani ad te 13
venier, abies decora unà cum pinis, ad laudandum locum sanctuarii mei, & locum pedum majestatis meæ. Et venient ad te hu- 14
miliati filii humiliantium te, & adorabunt plantas pedum tuorum quicunque ad iram te excitabant; & appellabunt te Sionem civitatem Domini sancti Israelis. Pro eo quòd 15
fuisti derelicta & exosa, adeò ut nemo *per te* transiret, reddam te gloriosissimam in perpetuum, et lætissimam in generationes sempiternas. Et suges lac gentium, et spolia 16
regum suges, et experieris me esse Dominum redemptorem ac vindicem tuum, fortem Jacobi. Pro ære adducam aurum, pro ferro 17
adducam argentum, pro lignis æs, et pro lapidibus ferrum: censorem tuum constituam pacem, et præfectum tuum justitiam. Non 18
audietur ampliùs iniquitas in terra tua, direptio aut contritio in terminis tuis: imò vocabunt muros tuos Salutem, et portas tuas Laudem. Non erit tibi ampliùs sol in lu- 19
cem diurnam, et splendor lunæ non lucebit tibi, quia Dominus erit tibi lux perpetua. Cessabunt dies luctûs tui; 20

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَجَمِيعُ خِرَافِ قَيْدَارَ يَجْتَمِعُونَ لَكَ * وَكِبَاشُ نَابَاوُتَ يُوَافُونَ إِلَيْكَ * وَيُقَدَّمُ مَقْبُولَاتٍ عَلَى مَذْبَحِي *
8 وَبَيْتُ مَجْدِي بَيْتُ صَلَاتِي * مَنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَطِيرُونَ مِثْلَ السُّحَابِ وَمِثْلَ الْحَمَامَاتِ مَعَ فِرَاخِهِنَّ * إِلَيَّ
9 يَنْتَظِرُ الْجَزَائِرُ * وَسُفُنُ تَرْسِيسَ فِي الْأَوَائِلِ * لِتُحْضِرَ أَوْلَادَكَ مِنَ الْبُعْدِ وَفِضَّتَهُمْ وَذَهَبَهُمْ مَعَهُمْ *
10 لِأَجْلِ اسْمِ الرَّبِّ الْقُدُّوسِ وَلِأَجْلِ قُدُّوسِ إِسْرَائِيلَ * لِيَكُونَ مَمْجُودًا * وَبَنِي الْبَنُونَ الْغُرَبَاءِ
11 يَحْبِسُ أَسْوَارَكَ * وَمُلُوكُهُمْ يَقُومُونَ لَكَ * لِأَنِّي بِغَضَبِي ضَرَبْتُكَ * وَبِرَحْمِي أَحْبَبْتُكَ * وَيُفْتَحُ
أَبْوَابُكَ يَا أُورُشَلِيمُ كُلَّ حِينٍ نَهَارًا وَلَيْلًا * وَلَا يُغْلَقُونَ * لِيُدْخَلَ فِيهِ الْأُمَمُ وَمُلُوكُهُمْ مُسَاقُونَ *
12 * لِأَنَّ الْأُمَمَ وَمُلُوكَهُمُ الَّذِينَ لَا يَتَعَبَّدُونَ لَكَ يَمُوتُونَ * وَالْأُمَمُ كَالْفَقْرِ يَخْرَبُونَ * وَمَجْدُ لُبْنَانَ
13 إِلَيْكَ يَأْتِي بِسَرْوِينَ وَصَنَوْبَرٍ وَأَرْزٍ مَعًا * لِأُمَجِّدَ مَوْضِعِي الْمُقَدَّسَ * وَأُمَجِّدَ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ *
14 * وَيَسِيرُ إِلَيْكَ بَنُو الَّذِينَ أَذَلُّوكَ أَوْ عَاطُوكَ خَابِعِينَ * وَيَسْجُدُونَ لَكَ عَلَى آثَارِ قَدَمَيْكَ
15 جَمِيعُ الَّذِينَ أَعَاطُوكَ * وَيُدْعَيْنَ صَهْيُونَ مَدِينَةَ الرَّبِّ قُدُّوسِ إِسْرَائِيلَ * لِأَجْلِ أَنَّكِ كُنْتِ
مَهْمَلَةً وَمَبْغُوضَةً وَلَمْ يَكُنْ لَكِ مُعِينٌ * فَأَجْعَلُكِ بَهْجَةً أَبَدِيَّةً سُرُورًا لِجِيلِ الْأَجْيَالِ *
16 * وَتَرْضَعِينَ لَبَنَ الْأُمَمِ * وَتَأْكُلِينَ غِنَى الْمُلُوكِ * وَتَعْلَمِينَ أَنِّي أَنَا هُوَ الرَّبُّ مُخَلِّصُكِ وَمُفْدِيكِ
17 إِلَهُ إِسْرَائِيلَ * وَبَدَلَ النُّحَاسِ أُقَدِّمُ لَكِ ذَهَبًا * وَبَدَلَ الْحَدِيدِ أُقَدِّمُ لَكِ فِضَّةً * وَبَدَلَ الْخَشَبِ
أُقَدِّمُ لَكِ نُحَاسًا * وَبَدَلَ الْحِجَارَةِ حَدِيدًا * وَأُعْطِي رُؤَسَائِكِ فِي السَّلَامَةِ * وَمُتَعَهِّدِيكِ فِي
18 الْعَدْلِ * وَلَا يُسْمَعُ أَيْضًا ظُلْمٌ فِي أَرْضِكِ * وَلَا انْكِسَارٌ وَلَا سُقُوطٌ فِي حُدُودِكِ * بَلْ تَدْعِينَ
19 أَسْوَارَكِ خَلَاصًا وَأَبْوَابَكِ صِيَانَةً * وَلَا تَكُونُ لَكِ الشَّمْسُ لِنُورِ النَّهَارِ وَلَا إِشْرَاقُ الْقَمَرِ لِنُورِ
20 اللَّيْلِ كُلِّهِ * لَكِنْ يَصِيرُ لَكِ الرَّبُّ نُورًا أَبَدِيًّا * وَإِلَهُكِ مَجْدَكِ * لِأَنَّ شَمْسَكِ لَا تَغْرُبُ * وَيَكُونُ
قَمَرُكِ لَا يَنْقُصُ * لِأَنَّ الرَّبَّ لَكِ نُورٌ أَبَدِيٌّ * وَتَكْمُلُ أَيَّامُ حُزْنِكِ *

Omnes Cedaris pecudes tibi congrega- 7
buntur, & arietes Nabaoth ad te venient, & offerentur accepti super altare meum, eriique gloriosa domus orationis meæ. Qui sunt isti qui nubium instar 8
volant, & quasi columbæ cum pullis suis? Me expectabunt insulæ & classes Tharsis in primis, ut adducant filios 9
tuos è longinquo, & argentum atque aurum eorum unà cum ipsis, pro nomine Domini sacrosancto, & pro Sancto Israelis, ut glorificetur. Et ædificabunt 10
alieni generis filii mœnia tua, & reges eorum assurgent tibi: quoniam in indignatione mea te percussi, & in misericordia mea te dilexi. Portæ tuæ O Je- 11
rusalem, jugiter patebunt diu noctúque, & non claudentur; ut ingrediatur fortitudo gentium, & reges earum adacti. Nam populus & reges eorum, qui non 12
servierint tibi, morientur: & gentes quasi desertum vastabuntur. Gloria 13
Libani ad te veniet unà cum pinis abietibus ac cedris, ut gloriosum reddam locum meii sanctii, & gloriosum reddã locum pedum meorum. Tque tcpidi adi- 14
bunt filii eorum qui te depresserunt aut contristárunt, & dirabunt te super vestigia pedum tuorum omnes qui te mæ:ore afficerunt; & vocabeiis Sion urbs Domini sanctii Israelis. Quia fuisti dere- 15
licta & exosa, nec adfuit tibi adjutor; efficiam te jucunditatem æternam & gaudium omnium posteritatum: Et sugs lac 16
populorum, comedesque divitias regum, & scies me esse Dominum servatorem ac redemptorem tuum, Deum Israelis. Pro 17
ære offeram tibi aurum, & pro ferro offeram tibi æs, & pro lapidibus ferrum: Dabóque præfectos tuos in pace, & censores tuos in justitia: Et non audietur dein- 18
ceps oppressio in terra tua, neque contritio neque calamitas in finibus tuis; sed mœnia tua vocabuntur Salus, & portæ tuæ Protectio. Non erit tibi sol iste in 19
lucem diurnam, neque claritas lunæ in lucem totius noctis; sed erit tibi Dominus in lucem perpetuam, & Deus in glorisam tuam. Sol enim tuus nequaquam 20
occubiturus est, neque luna tua defectum passura; quia Dominus tibi erit lucis perpetuæ, desinentque dies mœroris tui:

ישעיה : סא

:terram accipiet hæreditate seculum in , justi ipsi omnes tu^a populⁿ Et
21 וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ
,me glorificandum ad ,mearū manuum opus ,meum plantationem virgultum
נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר :
Dominus ego ; fortem gentem in ,justitiæ & , mille in erit Parvus
22 הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי יְהוָה
,illud faciam accelerare suo tempore in
בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה :

CAP. LXI. סא

me Dominus unxit eapropter : me super DOMINI Domini Spiritus
1 רוּחַ אֲדֹנָי יְהוָה עָלַי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי
,corde contritos ,fascia legandum ad me misit : mansuetis evangelizandum ad
לְבַשֵּׂר עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לִנִשְׁבְּרֵי לֵב
,carceris apertione in vinctis & ,libertatem captivis prædicandum ad
לִקְרֹא לַשְּׁבוּיִם דְּרוֹר וְלָאֲסוּרִים פְּקַח־קוֹחַ :
,nostro Deo ultionis diem & ,DOMINO voluntatis annum prædicandū Ad
2 לִקְרֹא שְׁנַת־רָצוֹן לַיהוָה וְיוֹם נָקָם לֵאלֹהֵינוּ
,Sijon lugentibus ,jucundum Ad ,lugentes omnes ,consolandum ad
לְנַחֵם כָּל־אֲבֵלִים : לָשִׂים׳ לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן
,amitium , luctu pro gaudii oleum ,cinere pro gloriam eis ,dandum ad
3 לְתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן תַּחַת אֵבֶל מַעֲטֵה
,plantatio , justitiæ arbores ,eis vocabitur & : stricto spiritu pro laudis
תְהִלָּה תַּחַת רוּחַ כֵּהָה וְקָרְאוּ לָהֶם אֵלֵי הַצֶּדֶק מַטַּע
,seculi desolationes ædificabunt Et ,me glorificandum ad DOMINI
יְהוָה לְהִתְפָּאֵר : וּבָנוּ חֳרְבוֹת עוֹלָם
,solitudinis civitates innovabunt & : erigent ,priscorum solitudines
4 שֹׁמְמוֹת רִאשֹׁנִים יָקוּמוּ וְהִדְשׁוּ עָרֵי חֳרָב
,pascent & ,alieni stabunt Et ,generationis & ,generationis deserta
שֹׁמְמוֹת דּוֹר וָדוֹר : וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ
,vestri vinitores & ,vestri agricolæ ,alienigenæ filii & ,vestrum secum
5 צֹאנְכֶם וּבְנֵי נֵכָר אַכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם
dicetur ,nostri Dei Ministri ,vocabimini DOMINI Sacerdotes vos Et
6 וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יְהוָה תִּקָּרְאוּ מְשָׁרְתֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר
,ex prædicatis eorum gloria in & , comedetis gentium facultatem : vobis
לָכֶם חֵיל גּוֹיִם תֹּאכֵלוּ וּבְכְבוֹדָם תִּתְיַמָּרוּ :
,ex parte discrepantia ignominia & , duplex vestro pudore Pro
7 תַּחַת בָּשְׁתְּכֶם מִשְׁנֶה וְכְלִמָּה רִנּוּ חֶלְקָם
,eis erit ,seculi lætitia ,possidebunt duplex eorū terra in ideo
לָכֵן בְּאַרְצָם מִשְׁנֶה יִירְשׁוּ שִׂמְחַת עוֹלָם תִּהְיֶה לָהֶם :
,ex fecisem in rapinam ,eliens ,judicium ,diligens Dominus ego Quia
8 כִּי אֲנִי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה
,eis ,excidium seculi fœdus & , veritate in eorum opus dabo &
וְנָתַתִּי פְעֻלָּתָם בֶּאֱמֶת וּבְרִית עוֹלָם אֶכְרוֹת לָהֶם :
: populorum me lio in eorum genimina & ,eorū semen gentibus in fcietur Et
9 וְנוֹדַע בַּגּוֹיִם זַרְעָם וְצֶאֱצָאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים
,Dominus benedixit semen ipsi quia ,eos cognoscent eos videntes omnes
כָּל־רֹאֵיהֶם כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְהוָה :
: meo Deo in me anima exultabit , DOMINO in gaudebo Gaudendo
10 שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיהוָה תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהָי
,me induere justitiæ pallio , salutis vestimentis fecit me induere quia
כִּי הִלְבִּישַׁנִי בִּגְדֵי־יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יעטני
,sponsi ornabit sponsam ranquam & , gloria consecabit sponsum tanquā
כַּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וּכְכַלָּה תַּעְדֶּה כֵלֶיהָ :
,sui semina hortus sicut & ,suum germen proferet terra sicut Quia
11 כִּי כְאֶרֶץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגַנָּה זְרוּעֶיהָ
,justitiam faciet germinare Domino Dominus sic , faciet germinare
תַּצְמִיחַ כֵּן אֲדֹנָי יֱהוִה יַצְמִיחַ צְדָקָה
,gentibus universis coram , laudem &
וְתְהִלָּה נֶגֶד כָּל־הַגּוֹיִם :

Versio VULG. LAT.

21 Populus autem tuus omnes
justi, in perpetuum hæreditabunt terrā, germen plantationis meæ, opus manūs meæ ad
glorificandum. Minimus erit
22 in mille, & parvulus in gentem fortissimam : ego Dominus in tempore ejus subitò faciam istud.

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini super me, eò quòd unxerit Dñs me : ad
annuntiandū mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clausis aper-
2 tionem : Ut prædicarem annū placabilem Dño, & diem ultionis Deo nostro : ut consola-
3 rer omnes lugentes : Ut ponerem lugentibus Sion ; & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris: & vocabuntur in ea fortes
4 justitiæ, plantatio Dñi ad glorificandum. Et ædificabunt deserta à seculo, & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt civitates desertas, dissipatas in generationem & generationem. Et stabunt alieni, &
5 pascent pecora vestra : & filii peregrinorum, agricolæ & vinitores vestri erunt. Vos autē
6 Sacerdotes Dñi vocabimini : Ministri Dei nostri, dicetur vobis : Fortitudinem Gentiū comedetis, & in gloria earum
7 superbietis. Pro confusione vestra duplici & rubore, laudabunt partem suam : propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, lætitia sempiterna
8 erit eis. Quia ego Dñs diligens judicium, et odio habens rapinā in holocausto : et dabo opᵒ eorū in veritate, et fœdus
9 perpetuū feriā eis. Et scient in Gentibᵒ semen eorū, et germen eorū in medio populorū: omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt
11 semen, cui benedixit Dominᵒ.
10 Gaudens gaudebo in Dño, et exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimentis salutis : et indumento justi-
tiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratū coronā, et
11 quasi sponsā ornatā monilibᵒ suis. Sicut enim terra profert germen suū, et sicut hortᵒ semen suū germinat; sic Dñs Deᵒ germinabit justitiam et laudem coram universis Gentibᵒ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

21 Καὶ ὁ λαός σου πᾶς δίκαιος, (τ) εἰς αἰῶνα κληρονομήσουσι τὴν γῆν, φυλάσσων τὰ
22 φύτευμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς δόξαν. Ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας, καὶ ὁ ἐλάχιστος εἰς ἔθνος μέγα. ἐγὼ κύριος καιρὸν συνάξω αὐτούς.

MS. A. (τ) καὶ διὰ

Et populus tuus omnis justus, sem- 21
per possidebunt terram, custodiens
plantationem, opera manuum su-
arum in gloriam. Qui paucus 22
est, erit in millia : & qui mini-
mus, in gentem magnam. Ego
Dominus in tempore congregabo
eos.

ΚΕΦ. ξα'.

1 ΠΝεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους (α) τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυ-
2 φλοῖς ἀνάβλεψιν, καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν, καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως, παρακα-
3 λέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας, δοθῆναι τοῖς πενθοῦσι (β) Σιὼν αὐτοῖς δόξαν ἀντὶ σποδοῦ, ἔλαιον εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσιν, κατὶ σολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας· καὶ κληθήσονται ἡμεραὶ δικαιοσύνης,
4 φύτευμα κυρίου εἰς δόξαν. Καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας, (γ) ἐξηρημωμένας πρότερον ἐξαναστήσουσι, καὶ καινίσουσι πόλεις
5 ἐρήμους, (") ἐξηρημωμένας εἰς γενεάς. Καὶ ἵστασαν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ πρόβατα σου, καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες, καὶ ἀμπελουρ-
6 γοί. Ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς κυρίου κληθήσεσθε, (δ) λειτουργοὶ θεοῦ, ἰσχὺν ἐθνῶν κατεδεσθε, καὶ
7 (") ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε. Οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονομήσουσι τὴν γῆν, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ἔσται κεφαλῆς αὐτῶν.
8 Ἐγὼ γὰρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην, καὶ μισῶν ἁρπάγματα ἐξ ἀδικίας. καὶ δώσω τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίοις, καὶ διαθή-
9 κην αἰώνιον διαθήσομαι αὐτοῖς. Καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσι τὸ σπέρμα αὐτῶν, καὶ τὰ ἔκγονα (ε) αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. πᾶς ὁ ὁρῶν αὐτὰς ἐπιγνώσεται αὐτὰς, ὅτι οὗτοί εἰσι σπέρμα ηὐλογημένον ὑπὸ θεοῦ,
10 Καὶ (ζ) εὐφροσύνῃ εὐφραν θήσομαι ἐπὶ κύριον. Ἀγαλλιάσει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ· ἐνέδυσε γὰρ με ἱμάτιον σωτηρίου, χιτῶνα εὐφροσύνης, ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ. Καὶ ὡς γῆν ἄυξουσαν τὸ ἄνθος αὐτῆς, καὶ ὡς (η) κῆπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ, οὕτως (θ) ἀνατελεῖ κύριος κύριος δικαιοσύνην, καὶ ἀγαλλίαμα ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν.

MS. A. (α) τῇ καρδίᾳ, (β) Σιὼν δόξαν (γ) ἐξερημωμένας πρότερον (") ἐξηρημωμένας (δ) καὶ λειτουργοὶ θεοῦ, ἰσχὺς ἐθνῶν, ἐπὶ (ε) αὐτῶν, πᾶς ὁ ὁρῶν (ζ) ἐν εὐφροσύνῃ (η) κῆπον (θ) ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην,

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini super me: propter quod unxit me: evangelizare pauperibus misit me, sanare
contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum,
Vocare annum Domini acceptabilem, & diem retributionis, con-
2 solari omnes lugentes, ut detur
3 lugentibus Sion gloria eis pro cinere, unctio lætitiæ lugentibus, (a) secundùm stolam gloriæ pro spiritu mœroris. Et vocabuntur generationes justitiæ, plantatio Domini in gloriam. Et ædificabunt
4 deserta sempiterna; quæ desolata fuerant priùs, suscitabunt; & innovabunt civitates desertas, desolatas in generationes. Et ve-
5 nient alienigenæ pascentes oves tuas, & aliarum gentium aratores, & vinitores. Vos autem sa-
6 cerdotes Domini vocabimini, ministri (b) Dei: fortitudinem gentium comedetis, (c) & in divitiis earum eritis admirabiles. Sic terram secundò possidebunt: 7
& gaudium sempiternum erit super caput eorum. Ego enim 8
sum Dominus, qui diligo justitiam, & odi rapinas ex iniquitate. Et dabo laborem eorum justis: & testamentum æternum disponam
eis. Et scietur in gentibus semen 9
eorum, & nepotes eorum in medio populorum. Omnis, qui viderit eos, cognoscet illos: quia isti sunt semen benedictum à Deo: Et lætitiâ lætabuntur super Do-
minum. Exultet anima mea in 10
Domino: induit enim me vestimento salutis, & tunicâ lætitiæ: sicut (d) sponso, circumposuit mihi mitram, & sicut sponsam ornavit me mundo muliebri: Et sic- 11
ut (e) terram efferentem florem suum, & sicut hortus semina sua; sic germinave faciet Dominus Dominus justitiam, & exultationem in conspectu omnium gentium.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 וְעַמֵּךְ כּוּלְהֵון זַכָּאין לְעָלַם יִחְסְנוּן אַרְעָא נִצְבָא דְחֻדְוָתִי עוֹבַד גְּבוּרָתִי לְאִשְׁתַּבְּחָא :
22 דְּזְעִיר בְּהוֹן יְהֵי לְאַלְפָא וּרְחֵיק לְעַם תַּקִּיף אֲנָא יְיָ בְּזִמְנָה אֵיתְנֵיהּ :

Et populus tuus omnes justi, semper hæreditabunt terram: plantatio læti- 21
tiæ meæ, opus potentiæ meæ ad gloriandum. Qui minimus fuerit in eis, 22
excrescet in mille; & qui infirmus, in populum fortem: ego Dominus in tempore suo adducam illud.

סא

CAP. LXI.

1 אֲמַר נְבִיאָא רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהִים עָלַי חֲלַף דְּרַבִּי יָתִי יְיָ לְבַשָּׂרָא עֲנָוָתָנְיָא שְׁלַחֲנִי
2 לְתַקָּפָא לְתַבְרֵי לִבָּא לְמִקְרֵי לְרַשְׁבָּן חֵירוּתָא וּלְרַאסִירִין אִתְגְּלוּתָא לְנַהוֹר : לְמִקְרֵי שְׁנַת רַעֲוָא
3 קֳדָם יְיָ וְיוֹם פּוּרְעָנוּתָא קֳדָם אֱלָהָנָא לְנַחֲמָא כָּל אֲבֵלְיָא : לְשַׁוָּאָה לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לְמִתַּן
לְהוֹן כְּלִיל חֲלַף קְטָם מְשַׁח דְּחֲדְוָה חֲלַף אֲבֵלָא רוּחַ מְשַׁבְּחָא חֲלַף רוּחֵהוֹן דְּהָוַת עַמְיָא
4 וְיִקְרוּן לְהוֹן רַבְרְבֵי קוּשְׁטָא עַמֵּי דְיָיָ לְאִשְׁתַּבְּחָא : וְיִבְנוּן חָרְבַת עָלַם צִדְיָת קַדְמָאֵי
5 יְקוֹמְמוּן וַיְחַדְּתוּן קָרְוִין דְּהַוָאָה חָרְבַן צַדְיָא דַר וְדַר : וִיקוֹמוּן נוּכְרָאֵי וְיִרְעוּן עָנְכוֹן וּבְנֵי
6 עַמְמַיָא אִכָּרֵיכוֹן וּמַפְלְחֵי כַרְמֵיכוֹן : וְאַתּוּן כָּהֲנַיָא דְיָי תִּתְקְרוּן דְּמִשַּׁמְשֵׁי קֳדָם אֱלָהָנָא
7 יִתְאַמַּר לְכוֹן נְכְסֵי עַמְמַיָא תֵּיכְלוּן וּבְיִקְרְהוֹן תִּתְפַּנְּקוּן : חֲלַף דְּבַחֲתוּתוּן וְאִתְכַּנְעוּתוּן עַל
חַד תְּרֵין בְּשַׁבְּוָן דְּאַמְרִית לְכוֹן אִיתֵי לְכוֹן וְיִתְבְּרְחוּן עַמְמַיָא דְהוּ מִשְׁתַּבְּחִין בְּחוּלְקְהוֹן
8 בְּכֵן בְּאַרְעָהוֹן עַל חַד תְּרֵין יִחְסְנוּן חֲדְוָת עָלַם תְּהֵי לְהוֹן : אֲרֵי אֲנָא יְיָ רְחֵמְנָא דָיְנָא מְרַחֵק
9 קְרְבֵי שִׁקְרָא וְאוּנְסָא וְאַתֵּן אַגַּר עוֹבְדֵיהוֹן בְּקִשְׁוָט וְיַקִּים עָלַם אֶגְזַר לְהוֹן : וַיְתַרְבִּין בְּעַמְמַיָא
בְּנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן בְּנוּ מַלְכוּתָא כָּל חַוָּאֵיהוֹן יִשְׁתְּמוֹדְעוּנִין אֲרֵי אִנּוּן זַרְעָא דְּבָרְכֵיהּ יְיָ :
10 אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם מְחַדְּא אֶחְדֵי בְּמֵימְרָא דְיָי הֲבוּעָא נַפְשִׁי בְּפוּרְקָנָא דְּאַלְבֵּשְׁנִי
לְבוּשִׁין דְּפוּרְקָן מְעִיל דְּיָכוּ עַטְפַנִּי כְּחַתְנָא דְּמַצְלֵא בְּגִנּוּנוֹהִי וּכְכַלְּתָא דְּמַרְמְקָן
11 בְּלִבּוּשׁוֹהִי וּכְבֻלְּתָא דְּמִתְקַשְּׁטָא בְּחִקּוֹנָהָא : אֲרֵי כְּאַרְעָא דְּמַסְּקָא צִמְחָהּ וּכְגִנְּתָא שִׁקְיָא
זְרוּעָתָהּ מַרְבֵּיא כֵּן יְיָ אֱלָהִים יַגְלֵי וְכוּתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דִּירוּשְׁלֵם לְקֳבֵל כָּל עַמְמַיָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Dixit Prophetæ: Spiritus *prophetiæ* à facie Dñi Dei sup me, eò q̃ unxit
me Dñs ad evãgelizandū mansuetis; misit me, ut cõfortarẽ contritos corde;
ut prædicarẽ captivis libertatẽ, & iis qui vinẽti sunt, Apparete in lucem: Ut 2
prædicarẽ annū voluntatis corã Dño, & diẽ ultionis corã Deo nostro : ut
consolarer omnes lugentes: Ut poneré lugentibᵒ Sion, & eis darẽ coronẽ 3
pro cinere, oleum lætitiæ pro luctu: spiritū ovanté, pro spiritu eorum qui
erat mœrens. Et vocabunt eos principes veritatis, populū Dñi in laudẽ.
Et ædificabunt ruinas seculi, & solitudines antiquas suscitabunt: & reno- 4
vabunt civitates quæ erant desertæ, & solitudinẽ generationis & genera-
tionis. Et stabunt extranei & pascent pecora vestra, & filii populorū agri- 5
colæ & vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes Dñi vocabimini, Mi- 6
nistri corã Deo nostro, dicetur vobis. Divitias populorū comedetis, & in
gloria eorū lætabimini. Pro eo q̃ confusi estis & erubuistis, duplicia bona 7
quæ dixi vobis, adducam vobis : & confundentur populi qui gloriantur
in portione sua. Propterea in terra sua duplicia possidebunt: lætitia sempi-
terna erit eis. Quia ego Dñs diligens judiciū, abominabilis est corã me fal. 8
sicas & violentia: & dabo mercedẽ operū suorum in veritate, & pactum
sempiternum feriã cum eis. Et magnificabuntur in populis filii eorū, & fi- 9
lii filiorū eorū in medio regnorū: omnes qui viderint eos cognoscent eos,
quia isti sunt semen cui benedixit Dñs. Dicit Jerusalem: Gaudens gaudebo 10
in verbo Dñi, & exultabit anima mea in salute Dei mei: quia induit me
Dñs vestimento salutis, & pallio justitiæ involvit me : sicut sponsus qui
prosperatur in thalamo suo & sicut Sacerdos magnus qui ornatur vesti-
mentis suis; aut sicut sponsa quæ decoratur suis ornamentis. Quoniam 11
sicut terra quæ producit germen suum, & sicut hortus irriguus cujus semina
pullulant : sic Dominus Deus revelabit justitiam & laudem Jerusalem, in conspectu omnium populorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 Et universus populus tuus justus possidebit terram: in perpetuum surculus quem plantavi, opus manuum mearum, gloriosum redderur. 22 Minimus erit in millenos, & paucissimus in populum ingentem: ego Dominus in tempus opportunum id reservo.

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini Dei super me est, eò quòd unxit me Dominus, & misit me ut humilibus *læta* nuntiem, & confractos corde consolidem, proclamem libertatem captivis, & solutionem carcere detentis: 2 Proclamem etiam annum Domini jucundum, & diem salutis Dei nostri: ad consolandum omnes lugentes. 3 Ad afferendum lugentibus Sionis gloriam; loco cineris unguentum suave, loco luctûs amictum laudis; & loco spiritûs dolentis vocabuntur arietes justitiæ, planta Domini gloriosa. 4 Ædificabunt ruinas antiquas, desolationes pristinas instaurabunt, & renovabunt civitates dirutas, & solitudines multorum seculorum. 5 Surgent extranei, & pascent oves eorum, & alienigenæ erunt eis agricolæ & vinitores: 6 Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, & ministri Dei nostri dicemini: opes gentium comedetis, & de magnificentia earum gloriabimini. 7 Pro pudore & pro ignominia vestra, duplam hæreditatem possidebitis in terra earum, de portione earum gloriabimini, gaudium vobis erit sempiternum. 8 Quoniam ego sum Dominus amans judicium, & odio habens rapinam & iniquitatem, & laborem vestrum cum veritate reddam, & pactum sempiternum feriam vobiscum. 9 Et innotescet semen vestrum inter gentes, & semen seminis vestri inter populos: omnes videntes vos, cognoscent vos esse semen cui benedixit Dominus. 10 Vehementer jucundabor in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo; quoniam induit me veste salutis, & amicivit me pallio justitiæ tanquam sponsum gloriosum & ut sponsum ornatam. 11 Sicut enim terra quæ profert herbam, & sicut hortus qui semen producit; ita producturus est Dominus Deus justitiam & laudem coram universis gentibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 Totus populus tuus justus erit, & à seculo possidebunt terram, eritque custodiens plantas opus scilicet manuum suarum, ad gloriam. 22 Paucus fiet in millenos, & abjectus in gentem magnam, ego Dominus aliquando congregabo eos.

CAP. LXI.

1 SPiritus Domini super me, propter quem unxit me: misit me ut annunciem pauperibus, & sanem corde confractos, prædicem vinctis dimissionem, cæcis visum, & nuntium mittam ad captivos de libertate: 2 Proclamem annum acceptum Domino, & diem compensationis Domini Dei nostri: ut consoler omnes mæstos: 3 Dandum esse afflictis Sionis pro cinere unguentum lætitiæ, & stolam gloriæ pro spiritu tæporis: & vocabuntur Generationes justitiæ, planta Domini ad gloriam. 4 Ædificabunt ruinas perpetuas: quæ erant olim desolata, restaurabunt, & renovabunt urbes diruta quæ erant in solitudinem redactæ inde à multis generationibus. 5 Venient alieni generis homines ad pascendum oves tuas, & extraneæ nationis erunt vobis aratores & vinitores: 6 Vos verò sacerdotes Domini vocabimini, & ministri Dei nostri dicemini: comedetis robur gentium, & divitiis earum fruemini. 7 Loco duplicis contumeliæ vestræ & loco pudoris jubilat sors illorum: propterea terram eorum secundò possidebunt, & gaudium æternum erit super capita eorum: 8 Quoniam ego sum Dominus amans justitiam, & odio habens rapinam tyrannicam: & dabo laborem eorum probis, pomumque eis justitiam sempiternam. 9 Et notum fiet semen eorum inter gentes, & nepotes eorum in medio populorum: & quicunque viderit eos, cognoscet eos; quoniam hi sunt semen benedictum à Deo, & cum gaudio exultabunt in Domino.

Textus vigesimus nonus.

10 Jubilet anima mea in Domino, quoniam ipse me vestivit indumento salutis, & induit stolâ gaudii: ut sponso imposuit mihi diadema, & ut sponsam decoravit me ornamento: 11 Et ut terra producens florem suum, utque hortus emittens semina sua; sic oriri faciet Dominus justitiam & hilaritatem coram cunctis populis.

ישעיה: סב סג

CAP. LXII. סב

: quiescam non Jerusalaim propter & ,taceo non Sijon Propter
1 לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם לֹא אֶשְׁקוֹט
lampas ut ,ejus salus & ejus justitia ,splendor ut ,egrediatur donec
עַד־יֵצֵא כַנֹּגַהּ צִדְקָהּ וִישׁוּעָתָהּ כְּלַפִּיד
reges cuncti & ,tuam justitiam gentes videbunt Et .se accendat
2 יִבְעָר: וְרָאוּ גוֹיִם צִדְקֵךְ וְכֹל־מְלָכִים
DOMINI os quod ;novum nomen tibi vocabitur Et .tuam gloriam
כְּבוֹדֵךְ וְקָרָא לְךָ שֵׁם חָדָשׁ אֲשֶׁר פִּי יְהוָה
:DOMINI manu in gloriæ *diadema* eris Et .*illud* declarabit
3 יִקְּבֵנוּ: וְהָיִית עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד־יְהוָה
,ultrà tibi dicetur Non .tui Dei *vela* in regni *cidaris* &
וְצָנִוף מְלוּכָה בְּכַף־אֱלֹהָיִךְ: לֹא־יֵאָמֵר לָךְ עוֹד
vocabitur tibi Sed .Desolata ampliùs dicetur non tua terra & ,Derelicta
עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ לֹא־יֵאָמֵר עוֹד שְׁמָמָה כִּי לְךְ יִקְרָא
Dominus complacuit quia : *Maritata tua terra* & ,ea in mea Voluntas
חֶפְצִי־בָהּ וּלְאַרְצֵךְ בְּעוּלָה כִּי־חֶפֶץ יְהוָה
,virgine cum juvenis *maritabitur Quia* .*maritata* erit tua terra & ,te in
4 בָּךְ וְאַרְצֵךְ תִּבָּעֵל: כִּי־יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה
gaudebit ,sponsam super sponso gaudium & :tui filii *ibi maritabuntur*
יִבְעָלוּךְ בָּנַיִךְ וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה יָשִׂישׂ
,custodes constituì Jerusalaim tuos muros Super .tuus Deus te super
5 עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ: עַל־חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלִַם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים
renomeramus :tacebunt non jugiter nocte tota & die tota
כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים אֶת
,ci silentium detis ne Et .vobis silentium ne ,*Dominum*
6 יְהוָה אַל־דֳּמִי לָכֶם: וְאַל־תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ
Juravit .terra in laudem Jerusalaim ponat donec & ,stabiliat donec
עַד־כּוֹנֵן וַעַד־יָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלִַם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ: נִשְׁבַּע
dedero si :fuæ fortitudinis *brachio in & fua dextera in* Dominus
יְהוָה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אִם־אֶתֵּן אֶת
alieni filii biberint si & ,tuis inimicis cibum ultrà tuum triticum
דְּגָנֵךְ עוֹד מַאֲכָל לְאֹיְבָיִךְ וְאִם־יִשְׁתּוּ בְנֵי־נֵכָר
,illud congrdent ,illud *colligentes* Sed .*eo in* laborâsti quo tuum vinum
7 תִּירוֹשֵׁךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ בּוֹ: כִּי מְאַסְּפָיו יֹאכְלֻהוּ
atriis in illud bibent illud congregantes & :Dominum laudabunt &
וְהִלְלוּ אֶת־יְהוָה וּמְקַבְּצָיו יְשַׁתּוּהוּ בַּחֲצֵרוֹת
: populi vitam *complanate* ,portas per transite ,Transite .mea sanctitatis
8 קָדְשִׁי: עִבְרוּ עִבְרוּ בַּשְּׁעָרִים פַּנּוּ דֶּרֶךְ הָעָם
,populus super vexilli attollite ,*lapide è elapidate,via strata munite,munite*
סְלוּ סְלוּ הַמְּסִלָּה סַקְּלוּ מֵאֶבֶן הָרִימוּ נֵס עַל־הָעַמִּים:
,Sijon filiæ dicite ,terræ extremum ad *fecit* audire Dominus Ecce
9 הִנֵּה יְהוָה הִשְׁמִיעַ אֶל־קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ לְבַת־צִיּוֹן
ejus facio ad ejus opus & ,eo cum ejus merces ecce :*veniens* tua salus ecce
הִנֵּה יְשׁוּעָתֵךְ בָּא הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו:
,*vocabitur* eos & ,*Dominus* redemptos ,sanctitatis populi eos vocabunt Et
10 וְקָרְאוּ לָהֶם עַם־הַקֹּדֶשׁ גְּאוּלֵי יְהוָה וְלָךְ יִקָּרֵא
.derelicta non civitas ,Quæsita
דְרוּשָׁה עִיר לֹא נֶעֱזָבָה:

CAP. LXIII. סג

iste ? Bosrah de vestes *vibefativs* ,Edom de *veniens* iste Quis
מִי־זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה
loquens ego : fuæ potentiæ multitudine in festinus ,fua stola in *decoratus*
הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר
.servandum ad magnus justitia in
1 בִּצְדָקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

Verſio VUL. LAT.

CAP. LXII.

1 PRopter Sion non tacebo, & propter Jerusalem non quiescã, donec egrediatur ut ſplendor juſtus ejus, & ſalvator ejus
2 ut lampas accendatur. Et videbunt Gentes juſtum tuum, & cuncti reges inclytum tuũ: & vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominabit.
3 Et eris corona gloriæ in manu Domini, & diadema regni in
4 manu Dei tui. Non vocaberis ultrà Derelicta: & terra tua non vocabitur ampliùs Deſolata: ſed vocaberis Voluntas mea in ea, & terra tua Inhabitata: quia complacuit Domino in te; & terra tua inhabi-
5 tabitur. Habitabit enim juvenis cum virgine, & habitabũt in te filii tui. Et gaudebit ſponſus ſuper ſponſam, & gaude-
6 bit ſuper te Deus tuus. Super muros tuos, Jeruſalem, conſtituì cuſtodes, totã die & totã nocte in perpetuum non tacebunt. Qui reminiſcimini Do-
7 mini, ne taceatis, Et ne detis ſilentium ei, donec ſtabiliat, & donec ponat Jeruſalem laudẽ
8 in terra. Juravit Dominus in dextera ſua, & in brachio fortitudinis ſuæ; Si dedero triticum tuum vltrà cibum inimicis tuis: & ſi biberint filii alieni vinum tuum, in quo
9 laborâſti. Quia qui congregant illud, comedent, & laudabunt Dominum: et qui comportant illud, bibent in atriis
10 ſanctis meis. Tranſite, tranſite per portas, præparate viam populo, planum facite iter, eligite lapides, & elevate ſignũ
11 ad Populos. Ecce Dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Sion; Ecce Salvator tuus venit: ecce mercẽs ejus cum eo, et opus ejus
12 coram illo. Et vocabunt eos, Populus ſanctus, redempti à Domino. Tu autem vocaberis; Quæſita civitas, et non Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis veſtibus de Boſra? iſte formoſus in ſtola ſua, gradiens in multitudine fortitudinis ſuæ. Ego qui loquor juſtitiam, et propugnator ſum ad ſalvandum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

ΚΕΦ. ξβ'.

1 Διὰ Σιὼν οὐ σωπήσομαι, καὶ διὰ Ἰερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη (α) αὐτῆς, τὸ δὲ Σωτήριόν μου
2 ὡς λαμπὰς καυθήσεται. Καὶ ὁ ὁρῶν ἔθνη τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ βασιλεῖς τὴν δόξαν σου, καὶ κληθήσῃ σὺ
3 τὸ ὄνομα τὸ καινὸν, ὃ ὁ κύριος ὀνομάσει αὐτό. Καὶ ἔσῃ στέφανος κάλλους ἐν χειρὶ κυρίου, καὶ διάδημα βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου. Καὶ οὐκέτι κληθήσῃ Καταλελειμμένη, καὶ ἡ γῆ
4 σου οὐ κληθήσεται (γ) ἔτι Ἔρημος· σὺ δὲ κληθήσῃ, Θέλημα ἐμὸν, καὶ τῇ γῇ σου, Οἰκουμένη, (δ) ὅτι εὐδόκησε κύριος ἐν σοὶ, καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται. Καὶ
5 ὡς συνοικῶν νεανίσκος παρθένῳ, (ε) οὕτω κατοικήσουσιν οἱ υἱοί σου (ϛ). καὶ ἔσται ὃν τρόπον εὐφρανθήσεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ, οὕτως
6 εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ σοί. Καὶ ἐπὶ τοῖς (-) τειχέσι σου Ἰερουσαλὴμ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα, οὐ διὰ τέλους οὐ σιωπήσονται μνημονεύοντες κυρίου. Οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὅμοιος· ἐὰν δοξασθῇ, καὶ ποιήσῃ Ἰερουσαλὴμ (ζ) γαυείαμα
8 ἐπὶ τῆς γῆς. Ὤμοσε κύριος κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος Ἢ βραχίονος αὐτοῦ, Εἰ ἔτι δώσω τὸν Σῖτόν σου, καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου, (η) καὶ εἰ ἔτι πίονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου,
9 ἐφ' ᾧ ἐμόχθησας. (θ) Ἀλλ' οἱ (') Συναγαγόντες φάγονται αὐτὰ, καὶ αἰνέσουσι κύριον, καὶ οἱ (') Συναγαγόντες πίονται αὐτὰ ἐν ἠπ-
10 αύλεσι ταῖς ἁγίαις (ι) μου. Πορεύεσθε διὰ πύλων μου, καὶ ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου, καὶ πολὺ λίθοις (κ) ἐκ τῆς ὁδοῦ διαῤῥίψατε, ὑψάρατε σύσημον εἰς τὰ ἔθνη. Ἰδὲ γὰρ κύριος ἑτοίμησεν ἀκουστὸν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν, Ἰδὲ (λ) ὁ Σωτήρ σοι παραγίνονται ἔχων τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν, καὶ τὸ (μ) ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσ-
12 ώπου αὐτοῦ. Καὶ καλέσει αὐτὸν Λαὸν ἅγιον, λελυτρωμένον ὑπὸ κυρίου· Σὺ δὲ κληθήσῃ Ἐπιζητουμένη πόλις, καὶ οὐκ Ἐγκαταλελειμμένη.

MS. A. (α) μου, (β) τὸ ὄνομά σου (γ) Ἔρημος· σοὶ (δ') Καὶ ὡς Συνοικῶν (') ἔτως (ε) μετὰ Σοῦ. (-) τείχεσιν (ζ) ἀγαυείαμα (η) καὶ ἔτι (θ) Ἀλλ' ἢ οἱ (') ἰσωμάζοντες (') συνάγοντες (ι) σου. (κ) πολὺ ἐκ (λ) σοὶ ὁ σωτὴρ παραγίνεται (μ) ἔργον πρὸ προσώπου

ΚΕΦ. ξγ'.

1 Τίς ἐστὶ ὁ (α) πορευόμενος ἐξ Ἐδὼμ, ἐρυθήματα ἱματίων ἐκ Βοσόρ; ὅτως ὡραῖος ἐν στολῇ, βίᾳ μεγάλῃ ἰσχύος; Ἐγὼ λαλέων δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου.

MS. A. (α) ὁ πορευόμενος ἐξ Ἐδὼμ, ἐρυθήματα

CAP. LXII.

1 PRopter Sion non tacebo: & propter Hierusalem non relinquam: donec egrediatur, ſicut lumen juſtitiæ (a) ejus. Et ſalutare meum, ſicut lampas ardebit: Et videbunt gentes juſti-
2 tiam tuam, & reges gloriam tuam: & vocabit te nomen novum, quod (b) Dominus nominabit illud. Et eris corona deco-
3 rũ in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Et nequa-
4 quam ultrà vocaberis Derelicta: & terra tua non vocabitur adhuc Deſerta. Tibi (c) enim vocabitur, Voluntas mea, et terræ tuæ, Habitata: (d) quia complacuit Domino in te: & terra tua co-
5 habitabitur. Et ſicut habitans juvenis cum virgine; ſic habitabunt filii (e) tui. Et erit, quomodò lætabitur ſponſus ſuper ſponſa; ſic lætabitur ſuper te Dominus. Et ſuper muros tuos, 6
Hierusalem, conſtituì cuſtodes totã die, & totã nocte: qui nunquam tacebunt recordantes Domi-
7 ni. Non eſt enim veſtrũ ſimile. Si convexerit, & fecerit Hierusalem gaudium ſuper terram; Ju-
8 ravit Dominus per (f) gloriam ſuam, & per fortitudinem brachii ſui; Si ultrà dedero triticum tuum, & cibos tuos inimicis tuis, & ſi ultã biberint filii alieni vi-
9 num tuum, in quo laborâſti. Sed, qui conveneruntur, comedent ea, & laudabunt Dominum: & qui congregaverint, bibent ea in a-
10 triis ſanctis meis. Ite per portas meas, & viam facite populo meo, & lapides de via proiicite. Levate
11 ſignum in gentes. Ecce enim Dominus fecit audiri tum uſque ad extremum terræ. Dicite filiæ Sion; Ecce Salvator tuus venit habens mercedem (g) ſuam, & opus ſuum ante faciem ſuam: Et 12
vocabit eum, Populum ſanctum, redemptum à Domino. Tu autem vocaberis; Requiſita civitas, & non Derelicta.

CAP. LXIII.

Quis eſt iſte, qui venit de Edom, (a) rubor veſtium de Boſor? (b) ſic formoſus in (c) ſtola, (d) violentiã cum fortitudi-
ne? (e) Ego loquor juſtitiam, & judicium ſalutaris.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

סב

1 עַד דְּאֶעְבַּר פּוּרְקָן לְצִיּוֹן לָא אֲנִיחַ לְעַמְמֵיָא וְעַד דְּאִתֵּי נְחֶמָא לִירוּשָׁלֶם לָא אֶשְׁקוֹט
לְמַלְכוּתָא עַד דִּיתְחֲזֵי כְּשֶׁפְּרָא נְהוֹרָא וּפוּרְקָנֵהּ כְּבָעוּר יִבְעָר: וְיִחְזּוּן עַמְמַיָּא זְכוּתָךְ: 2
וְכָל מַלְכַיָּא יְקָרֵךְ וְיִקְרוּן לִיךְ שְׁמָא חַדְתָּא דִּי בְּמֵימְרֵיהּ דַּיְיָ יְפַרְשְׁנֵיהּ: וּתְהֵוִין כְּלִיל 3
דַּחֲדָיָא קְדָם יְיָ וְכַתַר דְּתוּשְׁבְּחָא קְדָם אֱלָהָךְ: לָא יִתְאֲמַר לִיךְ עוֹד שְׁבִיקָא וּלְאַרְעָךְ לָא 4
יִתְאֲמַר עוֹד צְדָיָא אֲרֵי לִיךְ יִתְקְרֵי עֲבִדֵי רְעוּתִי בָּהּ וּלְאַרְעָךְ יִתְבְּנֵא מִן
קְדָם יְיָ בְּגִין וְאַרְעָךְ תִּתְיַחֲבוּן: אֲרֵי כְּמָא דְמִתְיַחֲבִי עוּלֵם עִם בְּתוּלְתָא כֵּן יִתְיַחֲבוּן בְּנַיְיכִי 5
בְּנַיְיכִי וּכְמָא דְחֶדְוֵי חֲתָנָא עִם כַּלְתָא יְחֵדֵי עֲלָךְ אֱלָהָךְ: הָא עַל שׁוּרֵי אֲבָהָתְךְ צְדִיקֵי 6
קְרְתָא דִירוּשְׁלֶם מְתַקְּנִין נְטָרִין קְדָמַי כָּל יְמָמָא וְכָל לֵילְיָא תְּדִירָא לָא פְּסִקִין מִתְאַמַּר
דְּכָרָן טַבְוָתְיָךְ קְדָם יְיָ לָא פְּסִיק לְכוֹן: וְלָא יִפְסוֹק דְּכַרְנְהוֹן מִן קְדָמוֹהִי עַד דִּיתְקַן וְעַד 7
דִּישַׁוֵּי יָת יְרוּשְׁלֶם תְּשְׁבַּחְתָּא בְּאַרְעָא: קַיֵּם יְיָ בִּימִינֵהּ וּבְרַרְעָ תּוּקְפֵּיהּ אִם אֶתֵּן יָת עִבּוּרְךְ 8
עוֹד מְכַל לְבַעֲלֵי דְבָבָךְ וְאִם יִשְׁתּוּן בְּנֵי עַמְמַיָּא חַמְרָךְ דְּלֵאיתָ בֵּיהּ: אֲרֵי דְכַנְשׁוּהִי 9
לְעִבּוּרָא יֵיכְלוּנֵיהּ וְיִשַׁבְּחוּן קְדָם יְיָ וְדִעְצָרוּהִי לְחַמְרָא יִשְׁתּוּנֵיהּ בְּדִרַת קוּדְשִׁי: אֱמַר נְבִיא 10
עֲבָרוּ וְתוּבוּ בְּתַרְעֵיָא אַפְּנוּ לֵב עַמָּא לְאוֹרַח תַּקָּנָא בְּסוֹרוּן טָבוּן וְנַחֲמָן לְצִדְיָקֵיהּ
דְסִלְקוּן הֵידְהוּר יְצָרָא דְהוּא כְאֶבֶן תַּקְלָא אֲרִימוּ אָתָא עַל עַמְמַיָּא: הָא יְיָ אַשְׁמַע לְסִפֵּי 11
אַרְעָא אֱמְרוּ לְבַרְשִׁתָּא דְצִיּוֹן הָא פְּרִיקֵיךְ מְתַגְּלֵי הָא אַגַּר עֲבָדֵי מִימְרֵיהּ עִמֵּיהּ וּכָל
עוֹבָדֵיהוֹן גָּלֵן קְדָמוֹהִי: וְיִקְרוּן לְהוֹן עַמָּא קַדִּישָׁא פְּרִיקֵי דַיְיָ וְלִיךְ יִתְקְרֵי חַבִּיבְתָּא 12
קְרָתָא דְלָא אִתְרַחֲקַת:

סג

מַן אֲמַר אִלֵּין עָתִיד לְאִתְיָאָה מָחָא עַל אֲרוּם פַּרְעֻנָא תַּקִּיפָא עַל בְּצְרָה לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת:
דֵּין עַמִּיהּ כְּמָא דְקָיְמִים לְהוֹן בְּמֵימְרֵיהּ אֲמַר הָא אֲנָא מְתַגְּלֵי כְּמָא דְמַלֵּיל בְּכוֹ סַנְיָא
קְדָמַי חֵיל לְמִפְרַק:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

CAP. LXII.

DOnec faciam ſalutẽ Sion, non dabo requiẽ populis: & donec veniat 1
conſolatio Jeruſalem, non faciã quieſcere regna, donec reveletur ſicut diluculũ lumen ej', & ſal' ejus ut lampas accendatur. Et videbunt populi ju-
2 ſtitiã tuã, & oẽs reges gloriã tuam. Et vocabunt te nomine novo, q̃ verbo
3 Dñi declarabitur. Et eris corona lætitiæ corã Dño, et diadema laudis coram
4 Deo tuo. Non dicetur tibi ampli', Derelicta; & terra tua non dicetur am-
pliùs deſerta; ſed tu vocaberis [*Civitas*] in qua ſunt facientes voluntatem
meã; & terra tua habitata, quoniã erit voluntas à facie Dñi in te: & terra
5 tua inhabitabitur. Sicut enim inhabitat juvenis cum virgine, ſic habitabunt
in medio tui filii tui: & ſicut lætatur ſponſus cum ſponſa, gaudebit ſuper
6 te Deus tuus. Ecce *ſuper* opera patrum tuorum juſtorum, civitas Jeru-
ſalem, *conſtituti ſunt cuſtodes* coram me, omni die ac nocte ſemper non
ceſſant: *dicitur memoria* bonitatum tuarum coram Domino, non *ceſ-*
ſat vobis. Neque ceſſabit memoria eorum à facie ejus, donec præparet & 7
donec ponat Jeruſalẽ laudabilẽ in terra. Juravit Dñs in dextera ſua, & in 8
brachio fortitudinis ſuæ, Si dedero frumentũ tuũ ultrà cibũ inimicis tuis, et
ſi biberint filii populorũ vinũ tuum in quo laborâſti. Sed qui collegerint 9
frumentũ, comedent illud, & laudabunt corã Dño: & qui calcaverint vi-
num, bibent illud in atrio ſancto meo. *Dixit Propheta*, tranſite et reverti- 10
mini per portas: convertite cor populi ad viã rectã; annuntiate annunti-
ationes bonas, & conſolationes juſtis, qui abſtulerunt cogitationẽ libidi-
nis, quæ erat quaſi lapis offendiculi: levate ſignũ ad populos. Ecce Dñs 11
auditũ faciet in extremis terræ. Dicite cœtui Sion: Ecce ſalvator tuus reve-
latur: ecce merces facientib̃ verbũ ejus cum eo; quorum omnia opera
manifeſta ſunt coram eo. Et vocabunt eos populum ſanctum, *redemptos* 12
à Domino: & tu vocaberis requiſita civitas, quæ non eſt abjecta.

CAP. LXIII.

QUis dixit hæc, qui adducturꝰ eſt plagã ſuper Idumæã, ultionẽ fortẽ ſup 1
Boſram; ut faciat ultionem judicii populi ſui, ſicut juravit eis in verbo ſuo?
Dicit: Ecce ego appareo ſicut locutus ſum in juſtitia: multa virtus eſt coram
me ad ſalvandum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܦܨܠܐ * ܬܬ *

CAP. LXII.

1 PRopter Sionem non tacebo, & propter Jerusalem non silebo: donec prodeat justitia ejus sicut lumen, & salus ejus ut lampas splendescat. 2 Videbunt enim gentes justitiam tuam, & omnes reges gloriam tuam: & vocabitur tibi nomen novum quod os Domini imponet: 3 Erisque corona laudis in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui: 4 Non vocaberis ampliùs Repudiata, & terra tua non vocabitur ampliùs Sterilis; sed tu vocaberis Delitiæ meæ, & terra tua Maritata: quoniam grata es Domino, ideò terra tua maritabitur. 5 Nam quemadmodum se maritat adolescens virgini, ita maritabunt se tibi filii tui: & quemadmodum sponsus oblectatur sponsâ, te oblectabitur Deus tuus. 6 Super muros tuos Jerusalem, constitui custodes quotidie, diu noctúque jugiter, qui non tacebunt, neque silebunt commemorantes coram Domino: 7 Quibus non dabis requiem, donec stabiliat te, & donec reddat te Jerusalem, gloriosissimam in terra. 8 Juravit Dominus per dexteram suam & per brachium suum robustum, *dicens*; Non dabo ampliùs frumentum tuum in cibum hostibus tuis, neque bibent filii exterorum vinum tuum pro quo laboraveris: 9 Sed colligentes illud comedent illud, & laudabunt Dominum; & colligentes hoc bibent illud in atriis sanctis meis. 10 Transite, transite per portam, restituite viam populo, terite semitam & purgate lapides ejus, erigite signum gentibus. 11 Ecce Dominus promulgavit usque ad extrema terræ; Dicite filiæ Sionis, Ecce venit Salvator tuus, ecce merces ejus cum eo, & opus ejus cum ipso. 12 Et vocabunt eos Populum sanctum, libertos Domini; & tu vocaberis Vindicata, civitas non Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis hic est qui venit ex Adum, rubeis vestibus de Bosar, decorus indumentis suis, & multitudine roboris sui potens? Ego sum qui justè loquor, & abundo salute.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلسِّتُّونَ *

CAP. LXII.

1 لِأَجْلِ صَهْيُونَ لَسْتُ أَسْكُتُ * وَلِأَجْلِ أُورُشَلِيمَ لَسْتُ أَتَعَاصَى إِلَى أَنْ يَخْرُجَ مِثْلَ ٱلنُّورِ عَدْلِي *
2 وَخَلَاصِي مِثْلَ مِصْبَاحٍ يَتَوَقَّدُ * وَيَعَايِنُ ٱلْأُمَمُ عَدْلَكَ وَجَمِيعُ مُلُوكِ ٱلْأَرْضِ مَجْدَكَ * وَيَدْعُونَكَ
3 بِٱسْمِكَ ٱلْجَدِيدِ ٱلَّذِي يُسَمِّيهِ ٱلرَّبُّ * وَتَكُونِينَ إِكْلِيلَ حُسْنٍ فِي يَدِ ٱلرَّبِّ * وَتَاجَ مُلْكٍ فِي يَدِ
4 إِلَهِكِ * وَلَسْتِ تُدْعَيْنَ بَعْدُ مَهْمُلَةً * وَأَرْضُكِ لَا تُدْعَى قَفْرًا * لِأَنَّكِ أَنْتِ تُدْعَيْنَ إِرَادَتِي * وَأَرْضُكِ
5 مَسْكُونَةً * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ يُسَرُّ بِكِ * وَأَرْضُكِ مَسْكُونَةٌ * وَكَمَا يَسْكُنُ ٱلشَّابُّ مَعَ ٱلْعَذْرَاءِ هَكَذَا تَسْكُنُ
6 بَنُوكِ مَعَكِ * وَيَكُونُ كَمَا يَفْرَحُ ٱلْعَرِيسُ بِعَرُوسِهِ هَكَذَا يَفْرَحُ بِكِ * وَعَلَى أَسْوَارِكِ يَا أُورُشَلِيمُ أَقَمْتُ
7 حَفَظَةً ٱلنَّهَارَ كُلَّهُ وَٱللَّيْلَ كُلَّهُ * ٱلَّذِينَ لَا يَسْكُتُونَ * إِلَى ٱلنِّهَايَةِ يَذْكُرُونَ ٱلرَّبَّ * لِأَنَّهُ لَيْسَ لَكُمْ
8 سَبَبٌ أَنْ تَعْوَجَّ وَصَنَعْتِ يَا أُورُشَلِيمُ سَمَاحَةً عَلَى ٱلْأَرْضِ * حَلَفَ ٱلرَّبُّ بِمَيْنِهِ وَبِعَوْدِ ذِرَاعِهِ *
لَا أُعْطِي أَيْضًا قَمْحَكِ وَطَعَامَكِ لِأَعْدَائِكِ * وَلَا تَشْرَبُ أَيْضًا ٱلْبَنُونَ ٱلْغُرَبَاءُ خَمْرَكِ ٱلَّذِي تَعِبْتِ
9 فِيهِ * لَكِنَّ ٱلَّذِينَ يَجْمَعُونَ يَأْكُلُونَهُ وَيُسَبِّحُونَ ٱلرَّبَّ * وَٱلَّذِينَ يَجْمَعُونَ يَشْرَبُونَهُ فِي دِيَارِكِ
10 ٱلْمُقَدَّسَةِ * ٱذْهَبُوا جُوزُوا مِنْ أَبْوَابِي * هَيِّئُوا ٱلطَّرِيقَ وَٱصْنَعُوا طَرِيقًا * ٱصْنَعُوا طَرِيقًا لِشَعْبِي *
11 وَٱنْقُلُوا ٱلْحِجَارَةَ مِنَ ٱلطَّرِيقِ * ٱرْفَعُوا عَلَامَةً لِلْأُمَمِ * لِأَنَّ هَا ٱلرَّبَّ صَنَعَ مَسْمُوعًا إِلَى
أَقْصَى ٱلْأَرْضِ * قُولُوا لِٱبْنَةِ صَهْيُونَ * هَا مُخَلِّصُكِ حَضَرَ * وَأُجْرَتُهُ مَعَهُ وَعَمَلُهُ قُدَّامَ
12 وَجْهِهِ * وَيَدْعُونَهُ شَعْبًا مُقَدَّسًا مُفْتَدًى مِنَ ٱلرَّبِّ * وَأَنْتِ تُدْعَيْنَ مَدِينَةً مَطْلُوبَةً
وَلَسْتِ مُهْمَلَةً *

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلسِّتُّونَ *

CAP. LXIII.

1 مَنْ هَذَا ٱلْجَائِي مِنْ أَدُومَ وَصِبْغُ ثِيَابِهِ مِنْ بُوصَارَ * هَكَذَا بَهِيٌّ فِي لِبَاسِهِ يَجُولُ بِقُوَّةٍ
كَثِيرَةٍ * أَنَا ٱلْمُتَكَلِّمُ بِٱلْعَدْلِ وَحَكِيمُ ٱلْخَلَاصِ *

CAP. LXII.

1 PRopter Sionem non quiescam, & propter Jerusalem non conivebo: donec egrediatur ut splendor justitia mea, & salus mea sicut fax ardeat: 2 Aspiciant gentes justitiam tuam, & omnes reges terræ gloriam tuam: vocentque te nomine tuo novo quod Dominus imponet: 3 Et sis corona decoris in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui: 4 Nequaquam vocaberis deinceps Derelicta, neque terra tua vocabitur Solitudo: quia tu vocaberis Voluntas mea, & terra tua Habitata, Dominus enim te oblectabitur, & terra tua erit habitata. 5 Et quemadmodum cohabitat juvenis cum virgine, ita cohabitabunt filii tui tecum: & erit quemadmodum gaudet sponsus de sua sponsa, ita de te gaudebit. 6 Porrò super mœnia tua O Jerusalem, collocavi custodes totâ die totâque nocte, qui non tacebunt, in finem usque recordabuntur Domini. 7 Non enim erit par vobis, modò te corrigas & facias O Jerusalem excelsum opus super terram. 8 Juravit Dominus per gloriam suam & per brachii sui robur, Non dabo ampliùs frumentum tuum & cibos tuos inimicis tuis, neque bibent ampliùs alienigenæ vinum tuum in quo laboraveris: 9 Sed filii tui qui congregabuntur, comedent eos, & laudabunt Dominum; & qui congregabuntur, bibent illud in atriis tuis sanctis. 10 Ite, transite per portas meas, parate viam, & facite viam, facite inquam viam populo meo, & asportate lapides è via, attollite signum ad populos. 11 Quoniam ecce Dominus auditum fecit usque ad extremum terræ, Dicite huic filiæ Sioni, Ecce redemptor tuus adest, & merces ejus cum ipso, & opus ejus ante faciem ipsius. 12 Et vocabit eum Populum sanctum, redemptum à Domino; tu verò vocaberis urbs Requisita, non autem Derelicta.

CAP. LXIII.

1 QUis est iste veniens ex Edom, intinctis vestibus de Bosar, adeo splendidus in vestimento suo, gradiens multo cum robore? Ego loquor justitiam & judicium salutare.

ישעיה: סג

calcantis sicut tua vestimenta & , *tuo vestimento* rubrum Quare
מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ
:mecum *vir* non populis de &,*ego* solus calcavi Torcular ?torculari in
2 בְּגַת: פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין אִישׁ אִתִּי
ſpargetur & : mea ira in eos conculcabo & ,meo *naso* in eos calcabo &
וְאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי וַיִּז
,inquinavi mea indumenta omnia &,mea vestimenta super eorum *victoria*
נִצְחָם עַל־בְּגָדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אִגְאָלְתִּי:
.venit meorũ redemptorũ annus & : meo corde in ultionis dies Quia
3 כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה:
mihi salvavit & : *fulciens* mẽ & ,*obſtupui* & : auxiliator non &,aſpexi Et
4 וְאַבִּיט וְאֵין עֹזֵר וְאֶשְׁתּוֹמֵם וְאֵין סוֹמֵךְ וַתּוֹשַׁע לִי
populos conculcabo Et .me fulcivit *ipſe mem eſtum* & ,meã brachium
זְרֹעִי וַחֲמָתִי הִיא סָמָכָתְנִי: וְאָבוּס עַמִּים
terram in faciam descendere &,mea ira in eos inebriabo & ,meo furore in
בְּאַפִּי וַאֲשַׁכְּרֵם בַּחֲמָתִי וְאוֹרִיד לָאָרֶץ
laudes ,faciam memorare Domini Miſerationes .eorum *victoriam*
נִצְחָם: חַסְדֵּי יְהוָה אַזְכִּיר תְּהִלַּת
multitudinẽ & : Dominus nobis reddidit quæ omnib^ super *quæſ* Domini
יְהוָה כֹּל אֲשֶׁר־גָּמַלְנוּ יְהוָה וְרַב־
,ſuam miſericordiam ſecundã eis reddidit quod ,Iſrael domui boni
טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־גָּמַלָם כְּרַחֲמָיו
Verè : dixit Et .ſuarum miſerationum multitudinem ſecundùm &
וְכְרֹב חֲסָדָיו: וַיֹּאמֶר אַךְ
,ſuſcitaverũ in eis eſt factus & : mentiuntur non filii ,*ipſi* mẽ^ populʼ
עַמִּי הֵמָּה בָּנִים לֹא יְשַׁקֵּרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ:
:eos fecit ſalvos ejus *faciem* angelus &,angustia *non* eorũ angustia omni In
9 בְּכָל־צָרָתָם לוֹ צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם
:eos redemit ipſe ſuã indulgentiã propter & ,ſuam dilectionẽ propter
בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם
,fuerũt rebelles ipſi Et .ſeculi diebus cũctis eos portavit &,eos tulit &
וַיְנַטְּלֵם כָּל־יְמֵי עוֹלָם: וְהֵמָּה מָרוּ
ipſe *,ſpiritum in* eis eſt *verſus* & : ejʼ ſanctitatis ſpiritũ *affecerunt dolore* &
10 וְעִצְּבוּ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ וַיֵּהָפֵךְ לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא
: ſui populi ,Moſeh ſeculi dierũ eſt recordatʼ Et .eos contra pugnavit
נִלְחָם בָּם: וַיִּזְכֹּר יְמֵי־עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ
,pecoris Ubi ? *fui pecoris* paſtoribʼ cum ,mari de eos *faciens aſcendere* Ubi
אַיֵּה הַמַּעֲלֵם מִיַּם אֶת רֹעֵי צֹאנוֹ אַיֵּה הַשָּׂם
brachio,Moſeh dexterã ad *Deducens* ? ſuæ ſanctitatis ſpiritum ejʼ medio in
11 בְּקִרְבּוֹ אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ: מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ
? *ſeculi* nomen ſibi *faciendum ad,eorum faciebus* à aquas *ſcindentis* ſuæ gloriæ
תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם:
,impingerent eos , deſertum per *equum* ſicut , abyſſos per eos *Deducens*
12 מוֹלִיכָם בַּתְּהֹמוֹת כַּסּוּס בַּמִּדְבָּר לֹא יִכָּשֵׁלוּ:
,eum deduxit DOMINI ſpiritus , *deſcendet* vallem per animal Veluti
13 כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵּרֵד רוּחַ יְהוָה תַּנִיחֶנּוּ
,gloriæ nomen tibi *faciendum ad* , tuum populum duxiſti ſic
כֵּן נָהַגְתָּ עַמֶּךָ לַעֲשׂוֹת לְךָ שֵׁם הַפְּאֵרֶת:
: tuæ gloriæ & ,tuæ ſanctitatis habitaculo de vide & ,cœlis è Aſpice
14 הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזְּבוּל קָדְשְׁךָ וְתִפְאַרְתֶּךָ
,tuorũ viſcerum *tumultus* , tuæ fortitudines & , tuus zelus ubi
אַיֵּה קִנְאָתְךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ הֲמוֹן מֵעֶיךָ
:noſter pater tu Nam ? ſe continuerunt *me oga* ? tuarã miſerationũ &
וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפָּקוּ: כִּי אַתָּה אָבִינוּ
Domine Tu .nos aguovit non Iſrael & , nos neſcivit Abrahami quia
15 כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ אַתָּה יְהוָה
.tuum nomen ſeculo à : noſter redemptor,noſter pater
אָבִינוּ גֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

Versio VUL. LAT.

2 Quarè ergò rubrum eſt indumentũ tuum,& veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari ?
3 Torcular calcavi ſolus, & de Gentibus non eſt vir mecum : calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos in ira mea : & aſperſus eſt ſanguis eorum ſup veſtimenta mea, & omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in corde meo,annus redemptionis meæ venit.
5 Circumſpexi,& non erat auxiliator : quæſivi,& non fuit qui adjuvaret:et ſalvavit mihi brachiũ meum, & indignatio mea ipſa auxiliata eſt mihi. Et conculcavi populos in furore meo, & inebriavi eos in indignatione mea,& detraxi in terrã virtutem eorũ. Miſerationũ Dñi recordabor, laudem Dñi ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dñs, & ſuper multitudinẽ bonorũ domui Iſrael, quæ largitʼ eſt eis ſecundùm indulgentiam ſuam,et ſecundùm multitudinẽ miſericordiarũ ſuarum. Et dixit ; Veruntamen populʼ meus eſt,filii non negantes: & factus eſt eis Salvator. In omni tribulatione eorũ non eſt tribulatʼ, & angelus faciei ejus ſalvavit eos:in dilectione ſua, & in indulgentia ſua ipſe redemit eos: & portavit eos,et elevavit eos
9 cunctis diebus ſeculi. Ipſi autẽ ad iracundiã provocaverũt, & afflixe.ũt ſpiritũ Sancti ejʼ:& converſ^ eſt eis in inimicũ, & ipſe debellavit eos. Et recordatʼ eſt dierum ſeculi Moyſi,et populi ſui : Ubi eſt qui eduxit eos de mari cum paſtoribʼ gregis ſui?ubi eſt qui poſuit in medio ejʼ ſpiritũ Sancti ſui ? Qui
12 eduxit ad dexterã Moyſen brachio majeſtatis ſuæ, qui ſcidit aquas ante eos, ut faceret ſibi nomen ſempiternum: Qui eduxit eos per abyſſos,quaſi equũ in deſerto non impingentem.
14 Quaſi animal in campo deſcendens, ſpiritʼ Domini ductor ejʼ fuit : ſic adduxiſti populũ tuũ, ut faceres tibi nomen gloriæ.
15 Attende de cœlo, et vide de habitaculo ſancto tuo, et gloriæ tuæ : ubi eſt zelus tuus, et fortitudo tua, multitudo viſcerum tuorum, et miſerationum tuarum ? ſuper me continuerũt ſe. Tu enim pater noſter, & Abraham neſcivit nos, et Iſrael ignoravit nos:tu,Domine, pater noſter,redemptor noſter, à ſeculo nomen tuum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Tranſlatione LATINA.

2 Διατί ζου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ ἐνδύ- Quarè rubra ſunt veſtimenta tua, 2
3 ματά ζου ὡς ἀπὸ πατοῦντος λωνί; Πλήρης & indumenta tua,ſicut de calcato
καταπεπατημένης, καὶ οὐκ ἔστιν ἀν- torculari?(f)Plen^ percalcatoʼ 3
νὴρ μετ' ἐμοῦ, καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν (β) de gentibus non eſt vir mecũ:
θυμῷ μου, καὶ κατεδάλασα αὐτοὺς ὡς γῆλ, conculcavi eos in furore meo:
4 καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆλ. Ἡ- confregi eos, quaſi terram : 4
μέρα γὰ ἀνταποδόσεως ἐπῆλδεν αὐτοῖς, deduxi ſanguinem eorum in (g)
καὶ ἐνιαυτὸς λυτρώσεως πάρεστι. Καὶ ἐπέδλε- terram. Dies enim retributionis
ψα, καὶ (γ) οὐκ ἦν βοηδός· καὶ προσεσχόνησα, venit eis : & annus redemptio-
καὶ οὐδεὶς ἀντελαμδάνετο. Καὶ ἐρρύσατο αὐ- nis adeſt. Et aſpexi ; & non e-
τοὺς ὁ βραχίων μου, καὶ ὁ θυμός μου ἐπέση- rat auxiliator : & conſideravi ; 5
6 Καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου, καὶ & nullus præbebat auxilium. Et
7 κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. Τὸν ἔ- eruit eos brachium meum ;
λεον κυείου ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυείου ἐν & furor meus (b) advenit : Et 6
πᾶσιν οἷς (δ) ἡμῖν ἀνταποδίδωσι. κύριος conculcavi eos in ira mea : &
κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, ἐσάγων ἡ- deduxi in terram ſanguinem eo-
μῖν κατὰ τὸ ἔλεός αὐτῶ, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος rum. Miſericordiæ Domini re- 7
8 τῆς δικαιοσύνης αὐτῶ. Καὶ εἶπεν, Οὐχ ὁ cordatus ſum, virtutum Domini,
λαός μου ; τέκνα (ε) οὐ μὴ ἀδετήσωσι. καὶ in omnibus, quæ retribuit nobis.
9 ἐγένετο αὐτοῖς εἰς Σωτηρίαν. Ἐκ πά- Domima judex bonus domui Iſ-
σης (ζ) θλίψεως αὐτῶν. οὐ πρέσβις, οὐδὲ rael, adduxit nobis ſecundùm miſe-
ἄγγελος, ἀλλ' (η) αὐτὸς ἔσωσεν αὐτοὺς, ricordiam ſuam, & ſecundùm
διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φείδεσθαι αὐτῶν· multitudinem juſtitiæ ſuæ. Et di- 8
(θ) αὐτὸς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς, καὶ ἀνέλα- xit ; Nonne populus meus ? filii
βεν αὐτοὺς, καὶ ὕψωσεν αὐτὸς πάσας τὰς ἡ- non reprobabunt. Et factus eſt
μέρας τῶ αἰῶνος. Αὐτοὶ δὲ ἠπείθησαν, καὶ eũ in ſalutem Ex omni tribula- 9
παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ (ι) ἅγιον αὐτῶ· καὶ tione eorum : non legatus, neque
ἐστράφη αὐτοῖς εἰς ἐχθρὸν, (κ) αὐτὸς ἐπολέ- angelus, ſed (i) ipſe ſalvavit eos,
μησεν αὐτούς. Καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνί- quòd diligerci eos, et parceret eis.
ων· (λ) Πῦ ὁ ἀναγαγὼν ἐκ τῆς θαλάσσης Ipſe redemit eos,et ſuſcepit illos, 10
τὸν ποιμένα τῆς ποιμνῆς; πῦ ὅστιν ὁ & exaltavit eos omnibus diebus
θεὸς ὁ ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ; ὁ ἀν- ſeculi. Ipſe autem non credide-
ηγὼν τῇ δεξιᾷ Μωσῆ, ὁ βραχίων τῆς runt, & exacerbaverunt ſpiritum
δόξης αὐτῶ; καταρήσων ὕδωρ ἀπὸ προσώπου ſanctum ejus. Et converſus eſt
αὐτῶ, ποιῆσαι (μ) ἑαυτῷ ὄνομα αἰώνιον. (ν) eis in inimicitiam : ipſe pugnavit
Ἤγαγὲ αὐτὸς διὰ βύθου, ὡς ἵππον διὰ contra eos. Et recordatus eſt die- 11
13 ἐρήμου, καὶ οὐκ ἐκοπίασε, Καὶ ὡς κτῆνος διὰ rum antiquorum. ubi eſt, qui e-
πεδίου. (ξ) κατέδη πνεῦμα παρὰ κυείου, duxit è (k) maris paſtorem ovium? Ubi eſt qui poſuit in eis ſpi-
καὶ ἀδήγησεν αὐτόν· οὕτως ἤγαγες τὸν λαόν ritum ſanctum? Qui eduxit dex- 12
15 Σου ποιῆσαι ζεαυτῷ ὄνομα δόξης. Ἐπέ- terã Moſen, (l) brachium gloriæ
σκεψον ἐκ τῆς ἐρανῆ, καὶ ἴδε ἐκ τῆς οἴκου τῆς ſuæ ? ſuperavit aquam à facie e-
ἁγίου Σου, καὶ (ο) δόξης Σου. πῦ ὅστιν ὁ ζῆλός jus, ut faceret ſibi nomen ſempi- 13
Σου καὶ ἡ ἰσχύς Σου; πῦ ὅστι τὸ πλῆθος ternum. Adduxit eos per abyſ-
τῶ ἐλέους Σου, καὶ (π) οἰκτιρμῶν σου, ὅτι ἀν- ſum, ſicut equum per ſolitudinem;
16 ἔσχου ἡμῶν; Σὺ γὰρ (ρ) εἶ πατὴρ ἡμῶν, & non laboraverunt : Et ſicut 14
ὅτι Ἀβραὰμ οὐκ ἔγνω ἡμᾶς, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ jumenta per campũ. Deſcendit ſpi-
ἐπίγνω ἡμᾶς, ἀλλὰ Σὺ κύριε πατὴρ ἡμῶν ritus à Domino, & dux eorum
ῥῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομά Σου (σ) ἐφ' fuit. Sic adduxiſti populum tu-
ἡμᾶς ὅστι. um ; ut faceres tibi nomen gloriæ. 15
Convertere de cœlo, & vide de
domo ſancta tua, & gloriæ tuæ.
ubi eſt zelus tuus, & fortitudo
tua ? Ubi eſt multitudo miſericor-
diæ tuæ,et miſerationũ tuarũ,quia
ſuſtinuiſti nos ? Tu enim es pater 16
noſter : quia Abraam non cogno-
vit nos. Sed tu,Domine pater noſter,
libera nos : à principio nomen tuum
ſuper nos eſt.

MS.A. (β) θυμῷ, καὶ κατέδλασα (γ) οὐδεὶς βοηδός· (δ) ὁ κύριος ἡμῖν (ε) καὶ μὴ (ζ) θλίψεως. ὁ πρέσβεις, (η) αὐτὸς κύριος ἔσωσεν (θ) καὶ αὐτὸς (ι) ἅγιον· καὶ ἐστράφη (κ) καὶ αὐτὸς (λ) Ὁ ἀναγαγὼν ἐκ τῆς θαλάσσης τὸν ποιμένα τῆς ποιμνῆς (μ) αὐτῷ (ν) Καὶ ἤγαγεν αὐτὸς διὰ τῆς ἐρήμου, (ξ) καὶ κατέζη (ο) δόξης. πῦ ὅστιν (π) τῆς οἰκτειρμῶν (ρ) ἡμῶν εἶ πατὴρ, (σ) ἐπὶ τὸν ἡμῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

מָא דִין יִסְמְקוּן טוּרִין מִדַּם קְטִילִין וּמִישְׁרְיָן יִפְקוּן בְּחַמַּר בְּמַעְצָרָא: הָא כְבַעוּט דְּמִתְכַּבֵּשׁ
3 בְּמַעְצָרָא כַּן יְסִנֵי קְטוֹל בְּמִשְׁרְיָת עַמְמַיָּא וְלָא יְהָא לְהוֹן תְּקוּף קְדָמַי וְאֶקְטֻלְנוּן בְּרוּגְזִי
וְאַדְוֹשְׁנוּן בְּחֵמְתִּי וְאִתְבַּר תְּקוּף תַּקִּיפֵיהוֹן קְדָמַי וְכָל חֲטֵיהוֹן אֶסְלֵעַם : אֲרֵי יוֹם 4
פְּרָעֻנוּתָא קְדָמַי וְלֵית נָבַר דְּלֵיהּ עוֹבְדִין טָבִין וּדְיִיעַ
: קְדָמַי וְלֵית אֱנָשׁ דִּיקוּם וְיִבְעֵי עֲלֵיהוֹן וּפְרַקְתִּנוּן בְּדָרְעִי תּוּקְפִּי וּבְמֵימַר רְעוּתִי סַעֲדִתִּנוּן
6 אֲמַר וְאֶקְטֵל עַמְמַיָּא בְּרוּגְזִי וְאַדְוֹשְׁנוּן בְּחֵמְתִּי וְאַרְמֵי לְאַרְעָא אַרְעָא קְטִילֵי גַּבְרֵיהוֹן : אֲמַר
7 נְבִיָּא טַיְבוּתָא דְיָי אֲנָא מְדַכַּר תּוּשְׁבַחְתָּא דְיָי כָּעַל כָּל דְּגְמָלְנָא יְיָ וְסַגִּי טוּבֵיהּ לְבֵית
יִשְׂרָאֵל דְּגְמַל לְנוּן כְּרַחֲמוֹהִי וְכִסְגִּיאוּת טוּבֵיהּ : וַאֲמַר בְּרַם עַמִּי אִנּוּן בְּנַיָּא דְּלָא יְשַׁקְּרוּן
9 וַהֲוָה מֵימְרֵיהּ לְהוֹן פְּרִיק : בְּכָל עִדָּן דְּחָבוּ קְדָמוֹהִי לְאִיתְאָה עֲלֵיהוֹן עָקָא לָא אָעִיק
לְהוֹן וּמַלְאַךְ שְׁלִיחַ מִן קְדָמוֹהִי פְּרָקְנוּן בְּרַחֲמָתֵיהּ וּבְמַחְסֵיהּ עֲלֵיהוֹן הוּא שֵׁיזְבוּנוּן
10 וְנַטְּלֵנוּן וְסוֹבְרֵנוּן כָּל יוֹמֵי עָלְמָא : וְאִנּוּן סָרִיבוּ וְאַרְגִּיזוּ עַל מֵימַר נְבִיֵּי קוּדְשֵׁיהּ וְאִתְהַפַּךְ
מֵימְרֵיהּ לְהוֹן לְבַעַל דָּבָב הוּא אֲגִיחַ קְרָבָא בְּהוֹן : וְחַס עַל יְקַר שְׁמֵיהּ בְּדִיל דּוּכְרָן 11
טָבְוָתֵיהּ דְּמִן עָלְמָא גְּבוּרָן דְּעָבַד עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְעַמֵּיהּ דְּלְמָא יְמַרְנוּן אֵן דְּאִסְקִנּוּן מִן יַמָּא
אֵן דְּרַבְּרְנוּן בְּמַדְבְּרָא כְּרַעְיָא לְעֵנְיָה אֵן דְּאִשְׁרֵי בֵּינֵיהוֹן יַת מֵימַר נְבִיֵּי קוּדְשֵׁיהּ : דְּבֵי
12 לְיַמָּא רְמִשָּׁה דְּרָע תּוּשְׁבַחְתֵּיהּ בְּוַע מִי יַמָּא דְּסוּף מִן קְדָמֵיהוֹן לְמֶעְבַּד לֵיהּ שׁוּם עָלְם :
13 דְּבַרְנוּן בֵּין תְּהוֹמָיָא כְּסוּסְיָא דִי בְּמַדְבְּרָא לָא מִתְקַל כֵּן אַף אִנּוּן לָא אִתְקִילוּ : כְּבְעִירָא
14 דִי בְּמִישְׁרָא מִדַּבְּרָא מִיְּמָרָא דְיָי דְּבַרְנוּן כֵּן דַּבְּרֵיתֵיהּ לְעַמֵּךְ לְמֶעְבַּד לָךְ שׁוּם דְּתוּשְׁבְּחָא :
15 אִסְתְּכִי מִן שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלֵי מִטְּרוּר קוּדְשָׁךְ וּתוּשְׁבַחְתָּךְ אֵן פּוּרְעָנוּתָךְ וּגְבוּרָתָךְ הֲמוֹן טַבְרָתָךְ
16 וְסַגִּיעוּת רַחֲמָךְ עֲלַי יְחַסְנוּן : אֲרֵי אַתְּ הוּא דְּרַחְמָךְ עֲלָנָא סַגִּיאִין כְּאַב עַל בְּנִין אֲרֵי אַבְרָהָם
לָא אִסְתְּכָנָא מִמַּבְרִין וְיִשְׂרָאֵל לָא עֲבַד לָנָא פְּרִישׁוּן בְּמַדְבְּרָא אַתְּ הוּא יְיָ יְרַחְמָךְ עֲלָנָא
סַגִּיאִין כְּאַב עַל בְּנִין פְּרִקְנָא מֵעָלָם שְׁמָךְ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quare rubeſcunt montes ſanguine occiſorum, & valles defluunt quaſi 2
vinum in torculari ? Ecce ſicut calcantur in torculari uvæ, ſic multipli- 3
cabitur occiſio in caſtris populorũ : & non erit eis fortitudo corã me; &
occidã eos in furore meo, & triturabo eos in ira mea; & conterã fortitudi-
nem robuſtorum eorum coram me ; et omnes ſapientes eorum abſorbebo.
Quia dies ultionis corã me, & annʼ redemptionis populi mei pervenit. Et 4
manifeſtũ eſt corã me,quòd non ſit vir cuj^ opera ſint bona:et notũ eſt corã 5
me, quòd non ſit vir qui ſtet & deprecetur pro eis: & ſalvavi eos brachio
fortitudinis meæ, & verbo voluntatis meæ auxiliat^ ſum eis. Et occidã po- 6
pulos in furore meo, & conculcabo eos in indignatione mea;& projiciam
in terrã inferiorẽ occiſos fortiũ eorũ.Dicit Propheta:Benignitatis Domini 7
recordabor,& laudis Dñi,pro omnib^ quæ retribuit nobis Dñs;& multitu-
dine bonitatis ejʼ domui Iſrael, quib^ retribuit ſecundũ miſerationes ſuas,
& ſecundùm multitudinem benignitatis ſuæ. Et ait: Veruntamen populus 8
meus ſunt filii qui non mentiuntur: & fuit Verbum ejʼ eis in redemptionẽ.
In omni tempore quo peccaverunt coram eo,ut adduceret ſuper eos tribu- 9
lationẽ, non tribulavit eos; & angelus miſſus à facie ejʼ redemit eos; ſua in
eos dilectione & miſeratione *ecce* liberavit eos, & tulit eos,& ſuſtinuit eos
cunctis diebus ſeculi. Ipſi autem noluerunt obedire: ſed irritaverunt Pro- 10
phetas ſuper verbũ ſanctũ ejus, & converſũ eſt Verbũ ejus eis in inimicũ,
ipſe debellavit eos. Et miſertus eſt propter gloriã nominis ſui, & propter 11
memoriã benignitatis ſuæ, quæ à ſeculo eſt,& magnalia quæ fecit per ma-
nus Moyſi populo ſuo, ne fortè dicant : Ubi eſt qui aſcendere fecit eos de
mari ? ubi eſt qui duxit eos per ſolitudinẽ, ſicut paſtor oves ſuas ? ubi eſt
qui habitare fecit in medio eorum verbũ prophetarũ ſanctorum ſuorum?
Qui deduxit ad dexterã Moyſis, brachium laudis ſuæ ; diviſit aquas maris 12
careſtoſi à facie eorum,ut faceret ſibi nomen ſempiternũ. Deduxit eos per 13
abyſſos, ſicut equũ qui in deſerto non impegit, ſic etiam ipſi non impege-
runt. Quaſi animal quod in campo ducitur, Verbũ Dñi deduxit eos : ſic de- 14
duxiſti populũ tuum, ut faceres tibi nomẽ inclytũ. Aſpice de cœlo,& re- 15
velare de habitaculo ſancto tuo, & laudis tuæ: ubi eſt ultio tua & potentia
tua? copia benignitatis tuæ, & multitudo miſerationũ tuarũ ſuper me con- 16
fortatæ ſunt. Quia tu es, & miſerationes tuæ tam copioſæ ſunt in nos, quã
patris in filios. Quia Abraham non eduxit nos de Ægypto , & Iſrael non fecit nobis mirabilia in deſerto. Tu es Dominus,&
miſericordiæ tuæ tam copioſæ ſunt ſuper nos, quàm patris in filios : Redemptor noſter à ſeculo nomen tuum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܠܡܢܐ ܐܠܒܫܟ ܡܣܘܡܩܢ ܘܠܒܫܝܢܟ ܐܝܟ ܕܡܥܨܪܝ ܚܡܪܐ ܘܠܒܫܝܢ ܡܠܝܢ ܕܡܫܬܬܐ ܘܠܒܫ ܠܒܫ ܡܢ ܥܡܡܐ ܠܝܬ ܥܡܝ ܓܒܪ ܚܕ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܐܬܪܡܝܬ ܠܘܢ ܒܪܓܙܝ ܘܐܬܪܡܝܬ ܠܘܢ ܒܚܡܬܝ ܘܐܪܡܝ ܠܒܫܝ ܟܠܗ ܠܒܫ ܡܠܝ ܗܘ ܕܝܘܡ ܢܩܡܬܐ ܘܫܢܬ ܦܪܘܩܝ ܗܘ ܕܝܘܡ ܦܪܥܢܐ ܘܠܝܬ ܕܥܪ ܘܠܝܬ ܕܡܣܥܪ ܘܦܪܩ ܠܝ ܥܡܝ ܒܪܓܙܝ ܘܐܬܪܡ ܠܘܢ ܒܚܡܬܝ ܘܐܪܡ ܠܒܫܝ ܟܠܗ ܠܒܫ ܡܠܝ ܗܘ ܕܝܘܡ ܢܩܡܬܐ ܘܫܢܬ ܦܪܘܩܝ ܗܘ ܕܝܘܡ ܦܪܥܢܐ ܘܠܝܬ ܕܥܪ ܘܠܝܬ ܕܡܣܥܪ ܘܦܪܩ ܠܝ ܥܡܝ ܒܪܓܙܝ ܘܐܬܪ ܠܘܢ ܒܚܡܬܝ ܘܐܪ ܠܒܫܝ ܟܠܗ ܠܒܫ ܡܠܝ ܗܘ ܕܝܘ ܢܩ ܘ ܫ ܦ ܗ ܕ ܥ ܘ ܠ ܕ ܡ ܘ ܦ ܪ ܩ ܠ ܥ ܘ ܒ ܚ ܘ ܐ ܪ ܠ ܒ ܟ ܠ ܗ ܠ ܒ ܡ ܠ ܗ ܘ ܕ ܢ ܩ ܬ ܘ ܫ ܢ ܦ ܪ ܩ ܗ ܕ ܥ ܘ ܠ ܕ ܡ ܘ ܦ ܪ ܥ ܢ ܘ ܠ ܝ ܕ ܥ ܪ ܘ ܠ ܝ ܕ ܡ ܣ ܥ ܪ ܘ ܦ ܪ ܩ ܠ ܝ ܥ ܡ ܝ ܒ ܪ ܓ ܙ ܝ ܘ ܐ ܬ ܪ ܡ ܠ ܘ ܢ ܒ ܚ ܡ ܬ ܝ ܘ ܐ ܪ ܡ ܠ ܒ ܫ ܝ ܟ ܠ ܗ ܠ ܒ ܫ ܠ ܒ ܫ ܡ ܢ ܥ ܡ ܡ ܐ ܠ ܝ ܬ ܥ ܡ ܝ ܓ ܒ ܪ ܚ ܕ ܡ ܢ ܥ ܡ ܡ ܐ ܘ ܐ ܬ ܪ ܡ ܝ ܬ

ישעיה : סד כה

nostrum cor fecisti indurare, tuis viis de Domine nos faciet errare Quare
17 לְמַה־תַּתְעֵנוּ יְהוָה מִדְּרָכֶיךָ תַּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ
tuæ hæreditatis tribus, tuos servos propter Convertere ? tuo timore à
מִיִּרְאָתֶךָ שׁוּב לְמַעַן עֲבָדֶיךָ שִׁבְטֵי נַחֲלָתֶךָ :
conculcaverãt nostri hostes : tuæ sanctitatis populus possederunt breve Ad
18 לַמְצַעַר יָרְשׁוּ עַם־קָדְשְׁךָ צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ
nec ; eos in es dominatus non ; seculo à Fuimus tuum sanctuarium
19 מִקְדָּשֶׁךָ : הָיִינוּ מֵעוֹלָם לֹא־מָשַׁלְתָּ בָּם לֹא
eos super tuum nomen est invocatum
נִקְרָא שִׁמְךָ עֲלֵיהֶם

CAP. LXIV. סד

defluerent montes tui facie à, descenderes, cœlos disrumperes Utinam
1 לוּא־קָרַעְתָּ שָׁמַיִם יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלוּ :
manifestandum ad ignis bulliet aqua, liquefactionum ignem ardere Secundum
2 כִּקְדֹחַ אֵשׁ הַמְּסִיס מַיִם תִּבְעֶה־אֵשׁ לְהוֹדִיעַ
te facienda In formidabunt gentes tui facie à : tuis hostibus tuũ nomen
3 שִׁמְךָ לְצָרֶיךָ מִפָּנֶיךָ גּוֹיִם יִרְגָּזוּ : בַּעֲשׂוֹתְךָ
defluxerunt montes tui facie à descendisti : expectabimus non, terribilia
נוֹרָאוֹת לֹא נְקַוֶּה יָרַדְתָּ מִפָּנֶיךָ הָרִים נָזֹלוּ :
vidit non oculus auribus percepérãt neque audierũt non seculo à Et
4 וּמֵעוֹלָם לֹא שָׁמְעוּ לֹא הֶאֱזִינוּ עַיִן לֹא רָאֲתָה
gaudenti Occurristi ipsum expectanti faciat te præter Deum
5 אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה־לוֹ : פָּגַעְתָּ אֶת־שָׂשׂ
es iratus tu Ecce tui recordabuntur tuis viis in : justitiam facienti &
וְעֹשֵׂה צֶדֶק בְּדַרְכֶיךָ יִזְכְּרוּךָ הֵן אַתָּה קָצַפְתָּ
immundus ut fuimus Et nos salvabimur & seculum eis in peccavimus &
6 וַנֶּחֱטָא בָהֶם עוֹלָם וְנִוָּשֵׁעַ : וְנֶהִי כַטְּמֵא
decidimus & nostræ justitiæ omnes centorum vestimentum ut & nos omnes
כֻּלָּנוּ וּכְבֶגֶד עִדִים כָּל־צִדְקֹתֵינוּ וְנִבֹל
nos abstulerũt ventus tanquã nostræ iniquitates & nos omnes foliũ veluti
כָּעָלֶה כֻּלָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ כָּרוּחַ יִשָּׂאוּנוּ :
Nam te in apprehendũdã ad se excitans tuo nomine in invocans non Et
7 וְאֵין־קוֹרֵא בְשִׁמְךָ מִתְעוֹרֵר לְהַחֲזִיק בְּךָ כִּי־
nostrarũ iniquitatũ manu in nos dissolvisti & nobis à tui facies abscondisti
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ מִמֶּנּוּ וַתְּמוֹגְגֵנוּ בְּיַד־עֲוֹנֹתֵינוּ :
noster fictor tu & lutum nos : tu noster pater, Domine nunc Et
8 וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אֲתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ
valde usque Domine irascaris Ne nos omnes tuæ manus opus &
וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ : אַל־תִּקְצֹף יְהוָה עַד־מְאֹד
9 tuus populus, quæso respice, ecce : iniquitatis memineris perpetuum in ne &
וְאַל־לָעַד תִּזְכֹּר עָוֹן הֵן הַבֵּט־נָא עַמֶּךָ
desertum Sijon, deserta fuerunt tuæ sanctitatis Civitates nos omnes
10 כֻּלָּנוּ : עָרֵי קָדְשְׁךָ הָיוּ מִדְבָּר צִיּוֹן מִדְבָּר
nostræ sanctificationis Domus desolata Jerusalaim fuit
11 הָיְתָה יְרוּשָׁלִַם שְׁמָמָה : בֵּית קָדְשֵׁנוּ
combusti enim in fuit nostri patres te laudaverunt qua nostræ gloriæ &
וְתִפְאַרְתֵּנוּ אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבוֹתֵינוּ הָיָה לִשְׂרֵפַת
super Nunquid desolationem in fuit omnia desiderabilis & ignis
12 אֵשׁ וְכָל־מַחֲמַדֵּינוּ הָיָה לְחָרְבָּה : הַעַל־
? valde usque nos affliges & tacebis ? Domine te continebis his
אֵלֶּה תִתְאַפַּק יְהוָה תֶּחֱשֶׁה וְתַעֲנֵנוּ עַד־מְאֹד :

CAP. LXV. סה

ime quæsierunt non iis sum inventus ; interrogaverant non iis sum Quæsius
1 נִדְרַשְׁתִּי לְלֹא שָׁאֲלוּ נִמְצָאתִי לְלֹא בִקְשׁוּנִי
vnto vnnme in tacentem non gentem ad ; ego ecce ; ego ecce : dixi
אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל־גּוֹי לֹא־קָרָא בִשְׁמִי :

Versio VUL. LAT.

17 Quarè errare nos fecisti, Dñe, de viis tuis : indurásti cor nostrũ ne timerem? te? convertere propter servos tuos, trib? hæreditatis tuæ. Quasi nihilũ possederunt populũ sanctũ tuum: hostes nostri conculcaverunt sanctificationẽ tuã. Facti sum? quasi in principio, cùm nõ dominareris nostri, neque invocaretur nomen tuũ super nos.

CAP. LXIV.

1 Utinam dirumperes cœlos, & descẽderes : à facie tua montes defluerent. Sicut exustio ignis tabescerẽt, aquæ ardernt ignì, ut notũ fieret nomen tuũ inimicis tuis : à facie tua gentes turbarentur. Cùm feceris mirabilia, non sustinebimus : descendisti, & à facie tua montes
4 defluxerunt. A seculo non audierunt, neque auribus perceperunt : oculʼ non vidit, Deus absque te, quæ præparãsti expectantib? te. Occurristi lætanti, & facienti justitiam : in viis tuis recordabuntur tuũ : ecce tu
6 iratus es, & peccavim? : in ipsis fuimus semper, & salvabimur.
6 Et facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi pann? menstruatæ universæ justitiæ nostræ : & cecidimus quasi foliũ universi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos.
7 Non est qui invocet nomen tuũ, qui consurgat, et teneat te : abscondisti faciẽ tuam à nobis, & allisisti nos in manu iniquitatis nostræ. Et nunc, Dñe, pater noster es tu, nos verò lutũ : et fictor noster tu, et opera manuum tuarũ omnes nos. Ne irascaris Dñe satìs, & ne ultrà memineris iniquitatis nostræ : ecce
10 respice, populus tuus omnes nos. Civitas Sanctì tui facta est deserta, Sion deserta facta est, Jerusalẽ desolata est. Dom? sanctificationis nostræ, & gloriæ nostræ, ubi laudaverũt te patres nostri, facta est in exustionẽ ignis, et omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Numquid sup his continebis te, Domine, tacebis, & affliges nos vehementer ?

CAP. LXV.

1 Quæsierũt me qui antè non interrogabant, invenerũt qui non quæsierunt me : dixi ; Ecce ego, ecce ego ad Gentem, quæ non invocabat nomen meum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου ; ἐσκλήρυνας (τ)τὰς καρδίας ἡμῶν, τοῦ μὴ φοβεῖσθαί σε ; διάστρεψον διὰ τὰς δούλας σου, διὰ τὰς φυλὰς τῆς κληρονομίας σου, Ἵνα μικρὸν κληρονομήσωμεν τὸ ὄρος τῆς ἁγίου(υ) σου. 18 Ἐγένομεν ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὅτι οὐκ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς. 19

MS. A. (τ) ἡμῶν τὰς καρδίας, (υ) σου· οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου. Ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς (φ)ἐπεκλήθη

ΚΕΦ. ξδ'.

1 Ἐὰν ἀνοίξῃς τὸ οὐρανὸν, καταβήσεται ἀπὸ σοῦ ὄρη, καὶ τακήσονται, Ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, καὶ φανερὸν ἔσται τὸ (α)ὄνομά σου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις. ἀπὸ προσώπου 3 σου ἔθνη πορευθήσονται, Ὅταν ποιῇς τὰ ἔνδοξα· καταβήσεται ἀπὸ σοῦ ὄρη. Ἀπὸ 4 τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσαμεν, οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον θεὸν πλὴν σοῦ, καὶ τὰ ἔργα σου, ἃ 5 ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. Συναντήσει τῷ τοῖς ποιοῦσι τὸ δίκαιον, καὶ τῇ ὁδῷ σου μνησθήσονται. Ἰδοὺ σὺ ὠργίσθης, καὶ ἡμεῖς ἡμαρ- 6 τομεν· διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν, Καὶ ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς, ὡς ῥάκος ἀπολελυμένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν· καὶ (β) ἐξερρύησαν ὡς φύλλα διὰ τὰς ἀνομίας 7 ἡμῶν· ὕσπερ ἄνεμος οἴσει ἡμᾶς. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ὀπηδήσων τὸ ὄνομά σου, καὶ ὁ μνησθεὶς ἀντιλαβέσθαι σοῦ· ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἐξεδώκας ἡμᾶς διὰ 8 τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Καὶ νῦν κύριε πατὴρ ἡμῶν σύ, ἡμεῖς ὁ πηλὸς, (γ)ἔργα χειρῶν σου πάντες. Μὴ ὀργίζου ἡμῖν Δεσπότα, καὶ μὴ ἐν καιρῷ μνησθῇς ἁμαρτιῶν ἡμῶν· καὶ νῦν θέλε-ἴδον, ὅτι λαός σου πάντες ἡμεῖς. 10 Πόλις τῶν ἁγίων σου ἐγένοντο ἔρημος, Σιὼν ὡς ἔρημος ἐγένετο, Ἱερουσαλὴμ εἰς κατάρα- 11 σμον. Ὁ οἶκος τῶν ἁγίων ἡμῶν, καὶ ἡ δόξα ἡμῶν (δ)εὐλογήσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐγένετο πυρίκαυστος, καὶ πάντα (ε) ἐνδοξα ἡμῶν Ωνήθησε. Καὶ ὅπῃ πᾶσι τούτοις ἀνέξου 12 κύριε, καὶ ἐσιώπησας, καὶ ἐταπείνωσας ἡμᾶς Σφόδρα.

MS. A. (α) ὄνομα κυρίου (β) ἐξερύησαν (γ) ἔργον (δ) ἠυλόγησαν (ε) τὰ ἔνδοξα Σωώπησεν.

ΚΕΦ. ξέ.

1 Ἐμφανὴς (α) ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ (β) ἐπερωτῶσιν, εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ (γ) ζητοῦσιν. εἶπα, Ἰδοὺ εἰμι τῷ ἔθνει, (δ)οἳ οὐκ ὠνόμασάν μου τὸ ὄνομα.

MS. A. (α) ἐγνώμαν (β) ζητοῦσιν, (γ) ἐπερωτῶσιν. (δ) οἵτινες οὐκ ὠνόμασε τὸ ὄνομά μου.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Quarè seduxisti nos, Domine, de via tua? indurásti corda nostra, ne timeremus te? Convertere propter servos tuos, propter tribus hæreditatis tuæ : et modicum possideamus montis sancti : (m)tui. Facti sumus, quasi à principio, cùm non dominaretur nostri, neque invocatum esset nomen tuum super nos.

CAP. LXIV.

1 Si aperueris cœlum ; tremor apprehendet ex te montes : & liquescent, Sicut cera à facie ignis liquescit ; & combuet ignis adversarios : & manifestum erit nomen tuum in adversariis. A facie tua gentes turbabuntur ; Cùm feceris gloriosa : tremor apprehendet te ex te montes. A seculo non audivimus : neque oculi nostri viderunt Deum præter te, & opera tua, quæ facies expectantibus misericordiam. Occurres enim facientibus justitiam : & viarum tuarum recordabuntur. Ecce tu iratus es : & nos peccavimus. Idcircò erravimus, Et facti sumus 6 quasi immundi, omnes nos : ut pannus (a) sedentis, omnis justitia nostra : & defluximus quasi folia propter iniquitates nostras : Sic venitus auferet nos. Et non 7 est qui invocet nomen tuum, & qui recordatus apprehendat te. Quoniam avertisti faciem tuam à nobis : & tradidisti nos propter peccata nostra. Et nunc, Domine, pater noster tu : nos autem lutum : opera manuum tuarum omnes : Ne irascaris nobis nimis : 9 & ne in tempore memineris peccatorum nostrorum. Et nunc respice; quoniam populus tuus omnes nos : Civitas Sancti tui facta est 10 deserta : Sion quasi solitudo facta est : Hierusalem in maledictionem : Domus sanctuarium nostrum, & 11 gloria, cui benedixerunt patres nostri, facta est igni combusta : & omnia gloriosa nostra conciderunt. Et super omnibus his sustinuisti, Domine, & tacuisti, & humiliásti nos valdè. 12

CAP. LXV.

1 Manifestus factus sum non (a interrogantibus me : inventus sum ab his, qui me non quærebant. Dixi, Ecce ego genti, qui non vocaverunt nomen meum.

Paraph. Chald. Versio Latina.

Quare abjecisti nos Dñe ut aberrem? de viis quæ rectæ sunt corã te, *sicut populi* qui non habent partẽ *in doctrina* Legis *tua*? ne avertatur cor nostrũ à timore tui : converte majestatẽ tuã ad populũ tuũ propter servos tuos justos; quib? jurãsti in verbo tuo, te facturũ inter eos trib? hæreditatis tuæ. Ad modicũ possederunt popul? sanct? tuus : inimici nostri conculcaverunt sanctuariũ tuũ. Ecce nos popul? tu? à seculo sum? : non enim populis dedisti *disciplinã Legis tuæ*, neq; invocatũ est sup eos nomẽ tuũ. Non enim propter eos inclinãsti cœlos & revelat? es : à facie tua montes contremuerũt.

CAP. LXIV.

Cùm misisti irã tuã sicut ignẽ *in diebʼ Elie*, liquefactum est mare, aquas lambuit ignis, ut notũ faceres nomen tuũ inimicis populi tui. A facie tua populi contremuerunt. Cum faceres mirabilia, non expectavim? ea, revelat? es; à facie tua montes contremuerunt. Et à seculo non audivit auris vocem fortiũ factorũ, neq; auscultavit eloquiũ tremoris : neq; oculʼ vidit ꝓ viderũt populi tui, majestatẽ gloriæ tuæ, Dñe; quia nullʼ est absq; te; ꝓ factur? es justis populi tui qui à seculo sunt, qui expectãt salutẽ tuã. *Obversantur* corã te opera patrũ nostrorũ justorũ, qui lætati sunt ut facerent voluntatẽ tuã in veritate & justitia : in semita bonitatis *tuæ* & miserationũ tuarũ, recordati sunt timoris tui in omni tempore quo fuit ira à facie tua sup nos, eò ꝓ peccavim? in ipsis : & propter opera patrũ nostrorũ justorũ qui à seculo sunt, nos sum? salvi. Et facti sum?, ut immund?, oẽs nos, & sicut vestimentum abjectũ, oẽs justitiæ nostræ : & defluim?, sicut defluit foliũ, oẽs nos, & propter peccata nostra quasi vent? sublati sum?. Non est qui oret in nomine tuo, volens apprehendere timorẽ tui : quia tulisti faciẽ majestatis tuæ à nobis, & tradidisti nos in manũ peccatorũ nostrorũ. Et *tu* Dñe, tam multæ sunt miserationes tuæ in nos, quã patris in filios : nos sum? lutũ, tu verò nos condidisti : & op? potentiæ tuæ sum? oẽs nos. Ne irascaris in nos Dñe supra modũ, neque perpetuò recorderis delictorũ : en tibi apertũ est nos oẽs popũ tuũ esse. Civitates sanctitatis tuæ factæ sunt in deserto : Sion in desertum redacta est; & Jerusalẽ desolata est. Dom? sanctuarii nostri & laudabilia nostra, & loc? in quo serviverũt corã te patres nostri, facta sunt in incendiũ ignis; & omnis domus nostra desiderabilis facta est in desolationem. Nunquid super his confortaberis Domine? Tu enim dasterminum impiis, qui subjiciunt nos usque *in seculum*.

CAP. LXV.

Interrogat? sum in verbo meo ab iis qui antè non interrogabant à facie mea : quasi vi doctrinam Legis *meæ* ab iis qui antè non quærebant timorẽ mei. Dixi, Ecce ego interrogat? sum semp tota die à populo, qui non orabat in nomine meo.

תרגום יונתן Targum Jonathan.

17 למה תתרחקנא יי למטעי מארחן דתקנן קדמך כעממיא דלית להון חולק באולפן
אוריתך לא יתפני לבנא מדחלתך אתיב שכנתך לעמך בדיל עבדך צדיקיא דקימתא
18 להון במימרך למעבד בגיניהון שבטי אחסנתך : בזעיר דירתו עמא דקודשך בעלי
דבבנא דוששו מקדשך : הא אנחנא עמך דמן עלמא לא לעמיא יהבתא אולפן אורייתך
19 לא אתקרי שמך עליהון לא להון ארכנתא שמיא אתגליתא מן קדמך טוריא ועו :

סד

1 כד שלחתא רוגזך כאשתא ביומי אליהו אתמסיא ימא מיא מלחכא אשתא להודעא
שמך לסנאי עמך מן קדמך עממיא ועו : במעבדך פרישן לא סברנא להון אתגליתא מן
2 קדמך טוריא ועו : ומעלמא לא שמעת אודן קל גבורן לא אצית למלול זיע עין לא חזת
מא רחוו עמך שכינת יקרך יי ארית לית בר מנך דאת עתיד למעבד לעמך צדיקיא דמן
3 עלמא דמסברין לפורקנך : מתערעין קדמך עובדי אבהתנא צדיקיא דחריאו למעבד
4 רעותך בקשוט ובוכו באורח טובך ורחמך הוו דכירין לדחלתך הא בכל עדן דהויה רגנו
מן קדמך עלנא על דחבנא בהון בעובדי אבהתנא צדיקיא דמן עלמא אנחנא מתפרקין :
5 והויינא כמסאב כולנא וכלבוש קרחק כל נכוהנא ונתרנא כמתר טרף כולנא ובחובנא
6 כרוחא אתנשינא : ולית דמצלי בשמך מתרעי לאתקפא בדחלתך ארי סלקתא אפי
7 שכנתך מנא ומסרתנא בידי חובנא : ואתיי רחמך עלנא סגיאין כאב על בנין אנחנא
טינא ואת בריתנא ועובד גבורתך כולנא : לא יהי רגנו מן קדמך יי בנא עד לחדא ולא
8 לעלמא תדכר חובין הא גלי קדמך דעמך אנחנא כולנא : קרוי קדשך דאתה מדברא
9 ציון מדברא הות וירושלם צריא : בית קדשנא ותושבחתנא אתר דפלחו קדמך
10 אבהתנא הוה ליקידת נור וכל ביתרגנא הוה לחרבה : העל אלין התחסן יי ואתיהיב
11 ארכא לרשיעא דמשעבדין בנא עד עלמא :

סה

אשתאלית במימרי לדלא שאילו מן קדמי תבעית אולפן אוריתי לדלא תבעו דחלתי
מארית הא אנא משתאיל תדירא כל יומא לעם דלא מצלי בשמי :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܡܢܢܐ ܐܬܥܒܬܢ ܡܢ ܐܘܪܚܟ ܡܪܝ ܠܒܒܢ ܠܐ ܡܚܝܠܝܢ ܠܟ ܡܢ ܕܚܠܬ ܥܒܕܟ ܘܠܫܒܛ ܐܚܬܟ
18 ܕܢܚܠܬܐ ܢܬܚܠܘܢ ܠܟ ܡܩܕܫ ܥܡܡܟ ܨܪܝܪܝܢ ܕܪܡܘ ܠܡܩܕܫܟ ܕܐܬܬܪܡܘ ܠܟ ܥܡ ܕܠܐ ܫܡܬ ܫܡܟ
19 * ܥܠܝܗܘܢ ܡܢ ܫܪܝܬ ܠܐ ܫܠܛܬ ܒܗܘܢ ܠܐ ܡܬܩܪܐ ܫܡܟ ܥܠܝܗܘܢ ·

1 * ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟ ܢܬܙܥܙܥܘܢ ܛܘܪܐ ·
2 ܐܝܟ ܕܢܘܪܐ ܡܫܠܗܒ ܡܝܐ ܢܬܩܛܠ ܠܨܪܝܟ ܕܢܬܝܕܥ ܫܡܟ ܠܥܡܡܐ ·
3 ܡܬܬܪܥܕܝܢ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܒܪܝܢ ܠܗ ܥܒܕܬ ܢܘܪܐ ·
4 ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܐ ܫܡܥܘ ܠܐ ܚܙܘ ܥܝܢܐ ܐܠܗܐ ܐܦܠܘ ܠܟ ܕܥܒܕ ܠܡܬܚܙܐ ·
5 ܐܝܟ ܕܡܬܦܓܥ ܥܡ ܕܥܒܕ ܨܕܩܐ ܕܡܬܕܟܪܝܢ ܒܐܪܚܬܟ ܗܐ ܐܢܬ ܩܨܦܬ ܘܚܛܝܢ ·
6 ܘܗܘܝܢ ܒܟܠ ܥܠܡܢ ܘܢܬܚܐ ܠܢ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟ ·
7 ܘܠܝܬ ܕܡܢ ܕܩܪܐ ܫܡܟ ܕܢܬܥܪ ܒܟ ܗܐ ܐܢܬ ܐܦܝܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܦܝܟ ·
8 ܘܐܦ ܗܐ ܐܢܬ ܐܒܐ ܠܢ ܘܢܚܢ ܛܝܡܐ ܘܐܢܬ ܝܨܪܢ ܘܚܢܢ ܥܒܕܐ ܕܝܕܟ ·
9 ܠܐ ܬܬܪܓܙ ܡܪܝ ܠܥܠܡ ܘܠܐ ܬܬܕܟܪ ܥܘܠܬܐ ܗܐ ܢܛܪ ܠܢ ܗܐ ܢܛܪ ܠܢ ·
10 ܗܐ ܩܪܝܬܟ ܠܐ ܗܘܬ ܡܕܒܪܐ ܨܝܘܢ ܐܬܬܪܥ ܘܐܬܬܪܡ ·
11 ܐܝܟ ܕܒܝܬ ܩܕܫܢ ܘܫܒܚܢ ܕܐܒܘܗܝ ܐܝܩܕܘ ܒܢܘܪܐ ܘܟܠ ܡܫܬܝܬܢ ܗܘܝܢ ܠܚܘܒܐ ·
12 * ܗܠܝܢ ܥܠ ܐܠܗ ܡܬܚܪܫ ܘܡܬܟܠ ·

1 * ܐܬܚܙܝܬ ܠܠܐ ܕܫܠܝܠ ܠܝ ܠܠܐ ܕܒܥܐ ܠܝ ܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܠܥܡܐ ܕܠܐ ܩܪܝ ܫܡܝ ·
2 * ܐܦܬܚܬ ܐܝܕܝ ܟܠ ܝܘܡܐ ܠܥܡܐ ܡܪܕܢܐ ܕܗܠܟܝܢ ܒܐܪܚܐ ܕܠܐ ܛܒܐ ܐܚܪܝ ܠܚܛܝܗܝܢ ·

Cur abduxisti nos Domine à via tua, & induráſti cor nostrum quò minùs timeremus te? convertere propter servos tuos, tribũ hæreditatis tuæ. Parũ possidet populꝰ sanctitatis tuæ. Oppressores nostri conculcaverunt sanctuariũ tuum. Jam olim eramus antequam dominareris in eos: & nomen tuum non est invocatum super eos.

CAP. LXIV.

ANnon cœlos aperires ac descenderes? à conspectu tuo contremiscerent montes, & liquefierent quemadmodũ liquefit cera à conspectu ignis? Combureret ignis inimicos tuos? & notũ fieret nomen tuũ hostibꝰ tuis? & conturbarentur gentes à conspectu tuo? Quando fecisti terribilia quæ non expectabamꝰ à te, descendisti; & à conspectu tuo contremuerunt montes. A seculo non audierunt, nec auribus perceperũt, nec oculꝰ vidit Deũ præter te, qui *bene* facis iis qui te expectant. Et cum delitiis occurris iis qui faciunt justitiã, *quique* in viis tuis tui sunt memores: ecce te irato peccavimus in eas in perpetuũ. *At* liberemur. Quia facti sumus ut immundi omnes, & ut pannicULus menstruatæ omnis justitia nostra: defluximꝰ omnes ut folia, & turbinis instar abripuerunt nos peccata nostra: Nec est qui invocet nomen tuũ, aut qui recordetur tibi firmiter confidere; quoniã avertisti faciẽ tuam à nobis, & tradidisti nos in manũ peccatorũ nostrorũm. Jam verò Domine, pater noster tu es, nos argilla, tu verò plastes noster, & opus manũ tuarum sumus omnes. Ne plurimũ irascaris Dñe in perpetuũ, neque memineris in perpetuũ peccatorum nostrorum: vide q̃ populus tuus sumꝰ omnes. Civitates sanctitatis tuæ redactæ sunt in desertum, & Sion redacta est in solitudinẽ, & Jerusalem in ruinã. Sanctuarium nostrũ et laus nostra quã te laudaverunt patres nostri, igne conflagravit, & omnes delitiæ nostræ versæ sunt in solitudinẽ. Hæc passus es Domine, et tacuisti, et nos vehementer humiliasti,

CAP. LXV.

QUæsitus sum ab iis qui me non requirebant, & inventus sum ab iis qui me non quærebant: Ecce me, ecce me, dixi populo qui non invocabat nomen meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * لِمَاذَا أَضَلَلْتَنَا يَا رَبُّ عَنْ طَرِيقِكَ * وَقَسَّيْتَ قُلُوبَنَا أَلَّا نَخَافَكَ * ارْجِعْ لِأَجْلِ عَبِيدِكَ وَلِأَجْلِ
18 قَبَائِلِ مِيرَاثِكَ * لِكَيْ تَرِثَ قَلِيلًا مِنْ جِيلِكَ الْمُقَدَّسِ * مُعَانِدُونَا دَاسُوا قُدْسَكَ * وَصِرْنَا كَأَنَّا
19 مُنْذُ الْبَدْءِ * لِمَا لَمْ تَرْعَ عَلَيْنَا وَلَا دُعِيَ اسْمُكَ عَلَيْنَا * * الْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْسِّتُّونَ *

1 * إِنْ فَتَحْتَ السَّمَاءَ تَأْخُذُ الْجِبَالُ مِنْكَ الرِّعْدَةُ * وَيَذُوبُونَ كَمَا يَذُوبُ الشَّمْعُ مِنْ وَجْهِ النَّارِ * وَتُعْرَفُ
2 النَّارُ مُعَانِدِيكَ * وَيَصِيرُ اسْمُكَ ظَاهِرًا لِمُعَانِدِيكَ * مِنْ وَجْهِكَ يَضْطَرِبُونَ الْأُمَمُ * إِذَا صَنَعْتَ
3 عَجَائِبَ تَأْخُذُ الْجِبَالُ مِنْكَ الرِّعْدَةُ * مُنْذُ الدَّهْرِ مَا سَمِعْنَا وَلَا رَأَتْ أَعْيُنُنَا إِلَهًا سِوَاكَ * وَأَعْمَالَكَ
4 * وَيَصْنَعُ الرَّحْمَةَ بِالصَّابِرِينَ لَكَ * لِأَنَّ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْعَدْلَ تَلْتَقِيهِمْ رَحْمَتُكَ
5 وَيَذْكُرُونَ طُرُقَكَ * هَا أَنْتَ سَخِطْتَ وَنَحْنُ أَخْطَأْنَا * لِأَجْلِ هَذَا ضَلَلْنَا * وَصِرْنَا مِثْلَ الْأَنْجَاسِ نَحْنُ
6 أَجْمَعِينَ * وَكُلُّ عَدْلِنَا مِثْلُ خِرْقَةِ الطَّامِثِ * وَانْتَثَرْنَا نَحْنُ أَجْمَعِينَ مِثْلَ الْوَرَقِ لِأَجْلِ آثَامِنَا *
7 هَكَذَا الرِّيحُ تَحْمِلُنَا * وَلَيْسَ مَنْ يَدْعُو بِاسْمِكَ وَلَا يَذْكُرُ مُعَاضَدَتَكَ لَنَا * لِأَنَّكَ صَرَفْتَ
8 وَجْهَكَ عَنَّا وَأَسْلَمْتَنَا لِأَجْلِ خَطَايَانَا * وَالْآنَ يَا رَبُّ أَنْتَ هُوَ أَبُونَا * وَنَحْنُ طِينٌ وَأَنْتَ جَابِلُنَا
9 وَنَحْنُ أَجْمَعِينَ أَعْمَالُ يَدَيْكَ * لَا تَرْجُ عَلَيْنَا يَا رَبُّ إِلَى الْغَايَةِ * وَلَا تَذْكُرْ خَطَايَانَا فِي وَقْتِهَا لَكِنْ
10 انْظُرْ يَا رَبُّ لِأَنَّنَا نَحْنُ أَجْمَعِينَ شَعْبُكَ مَدِينَةُ قُدْسِكَ * صَارَتْ صَهْيُونُ قَفْرًا مِثْلَ الْبَرِّيَّةِ * صَارَتْ
11 أُورُشَلِيمُ لَعْنَةً * بَيْتُ قُدْسِنَا وَمَجْدُنَا الَّذِي بَارَكَهُ آبَاؤُنَا صَارَ مُحْتَرِقًا بِالنَّارِ * وَكُلُّ الْمَشْتَهَيَاتِ
12 سَقَطَ * وَفِي هَذِهِ كُلِّهَا تَعْصِي يَا رَبُّ * وَسَكَتَّ وَأَذَلَلْتَنَا جِدًّا *

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْسِّتُّونَ * * الْأَصْحَاحُ الثَّلَاثُونَ *

* بَدَوْا فِي إِبْعَادِ شَعْبِهِ * وَاتِّخَاذِ اللهِ الشُّعُوبَ بَدَلَهُمْ وَاحْتِمَارِهِمْ لَمَّا أُخْرِجُوا * وَجَعْلِتِ الشُّعُوبَ بَدَلَهُمْ *
1 * صِرْتُ ظَاهِرًا لِلَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُونِي * وَوُجِدْتُ لِلَّذِينَ لَمْ يَسْأَلُوا عَنِّي * قُلْتُ لِلْأُمَمِ هَا أَنَا أَيُّهَا
الْقَوْمُ الَّذِينَ لَمْ يَدْعُوا بِاسْمِي *

Cur nos aberrare sineres O Domine à via tua, & obdurares corda nostra ne timeamus te? reverterere propter servos tuos, & propter tribꝰ hæreditatis tuæ; ut vel exiguã partem generationis tuæ sanctæ possideas. Adversarii nostri conculcaverunt sanctuarium tuum; Et redacti sumus in pristinum statũ ceu quãd non dominatus in nos, neq; invocetur nomen tuum super nos.

CAP. LXIV.

SI cœlum aperires, montes propter te tremor occuperet, & liquescerent quemadmodum liquescit cera à facie ignis, adureret ignis adversarios tuos, fieretque nomen tuum nosum in medio tuo; à facie tua contremiscerent populi; Gloriosa te præstante, montes propter te tremor occuparet. Inde à seculo non audivimus, neque viderunt oculi nostri Deum præter te, quippe opera tua certissima sunt, & misericordiam exerces in expectantes te. Is enim qui faciunt justitiam, occurrit misericordia tua, & memores sunt viarum tuarum: ecce tu iratus es, & nos peccavimus; iccirco aberravimus, Et facti sumus velut immundi nos omnes, & omnis justitia nostra tanquam panniculus menstrua patientis: & efflux mus nos omnes ut folia, propter iniquitates nostras. Idcò asportat nos ventus, Nec est qui invocet nomen tuum, neque recordetur auxilii tui erga nos: quoniam avertisti faciem tuam à nobis, & tradidisti nos propter peccata nostra: At nunc O Domine, tu pater noster es, nos lutum, & tu fictor noster, & nos omnes opera manuum tuarum. Ne succensias nobis O Domine in finem usq;, neq; recorderis peccatorum nostrorum in tempore eorum: sed considera O Domine quãd nos omnes populꝰ tuus sumus, urbs sanctitatis tuæ. Facta est Sion solitaria ceu desertum, facta est Jerusalem maledictio. Domꝰ sanctitatis & gloriæ nostræ, cui benedixerunt patres, nostri; succensa est ignꝰ, & omnis splendor decidit. Et in his omnibus connives O Domine, filii, & nos quamplurimũm depressisti.

CAP. LXV.

Textus trigesimus.

Prophetia de expulsione populi sui, & *quomodo* adoptaverit Deus Gentes pro eis, & elegerit eas illis ejectis, & subierint Gentes loco illorum.

FACtus sum conspicuus iis qui me non requirebant, & inventus sum ab iis qui de me non interrogabant: dixi populis, Ecce me O gens quæ non invocabas nomen meum.

ישעיה: כה

vias ambulantes, contumacem populũ ad die tota meas man⁹ Expandi
2 פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל־הַיּוֹם אֶל־עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים הַדֶּרֶךְ
super me irritantes Populum ,suas cogitationes post ,*bona* non
3 לֹא־טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם: הָעָם הַמַּכְעִסִים אֹתִי עַל
.lateres super *adolentes* & ,hortis in *sacrificantes* : semper *mei faciebus*
פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל הַלְּבֵנִים:
carnem *comedentes* : *cerneli ibiem monumentis* in & ,sepulchris in *Manentes*
4 הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר
A cede : *Dicentes* .eorum vasis prophanatorum jus & ,*perci*
הַחֲזִיר וּפֶרֶק פִּגֻּלִים כֵּלֵיהֶם: הָאֹמְרִים קְרַב
furius Isti .te *sanctificati* quia ,*me in* appropinques ne ,te *ad*
אֵלֶיךָ אַל־תִּגַּשׁ־בִּי כִּי קְדַשְׁתִּיךָ אֵלֶּה עָשָׁן
me in pecies ad scriptum Ecce .die tota ardens ignis ,meo *naso* in
6 בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת כָּל־הַיּוֹם: הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנַי
.eorum sinu in reddam & ,reddam *quomodo* ,tacebo non
לֹא אֶחֱשֶׁה כִּי־אִם־שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל חֵיקָם:
dixit ,simul vestrorum patrum iniquitates & ,vestras Iniquitates
7 עֲוֹנֹתֵיכֶם וַעֲוֹנֹת אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר
colles super & ,montes super suffiverunt *qui* : DOMINUS
יְהוָה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־הֶהָרִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת
.corã sinum in primum eorum opus remetiar & : me affecerunt probris
חֵרְפוּנִי וּמַדְתִּי פָעֳלָם רִאשֹׁנָה עַל־חֵיקָם:
.botro in *mulier* inveniturcum Sicut : Dominus dixit Sic
8 כֹּה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל
propter .faciam sic : illo in benedictio quoniã, illud *corumpe* Ne ,*dixit* &
וְאָמַר אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן
Jahacob de .deducam Et .totum *cerumpendum non ad* ,meos servos
9 עֲבָדָי לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל: וְהוֹצֵאתִי מִיַּעֲקֹב
eam possidebunt & : meos montes *possidebunt* Jehudah de & ,semen
זֶרַע וּמִיְּהוּדָה יוֹרֵשׁ הָרַי וּיְרֻשָּׁתִי
Saron erit Et .ibi habitabunt mei servi & ,mei electi
10 בְּחִירַי וַעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ־שָׁם: וְהָיָה הַשָּׁרוֹן
meo populo ,*Hacor arcabunt in* ,Hachor vallis & ,*pecoris* habitaculũ in
לְנָוֶה־צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר לְעַמִּי
elegistis ,Domũ *developentes* vos Et .me requisierunt qui
11 אֲשֶׁר דְּרָשׁוּנִי: וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָה הַשְּׁכֵחִים
Mensam instruetes & ,mensam *Jovi* *jaramies* : meæ sanctitatis montis
אֶת־הַר קָדְשִׁי הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְּאִים לַמְנִי
.jugulati ei vos omnes & ,gladio vos Numerabõque .libamen
12 מִמְסָךְ: וּמְנִיתִי אֶתְכֶם לַחָרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח
non & ,fari locutus est ,distis non & ,vocavi quod eo, vos incurvabitis
תִּכְרָעוּ יַעַן קָרָאתִי וְלֹא עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא
.nolui quæ ea & ,me : oculis in malum fecistis & : audistis
שְׁמַעְתֶּם וַתַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי
mei servi Ecce : Deus Dominus dixit sic Propterea .elegistis
בָּחַרְתֶּם: לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה עֲבָדַי
.fitietis vos & ,bibent mei servi Ecce .esurietis vos & ,comedent
יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם תִּצְמָאוּ
Ecce .affic enim pudore vos & ,lætabuntur mei servi Ecce
14 הִנֵּה עֲבָדַי יָשִׂישׂוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ: הִנֵּה
.ulabitis dol re pæ clamabitis vos & : *cordis bono à exultant* mei servi
עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תִּזְעֲקוּ מִכְּאֵב לֵב
vestrã non ex d mittetis Et .ululabitis *spiritus* contritione præ &
וּמִשֶּׁבֶר רוּחַ תְּיַלִּילוּ: וְהִנַּחְתֶּם שְׁבוּעַתְכֶם
fios fecitis & : Deus Dominus *te* interficiet & ,*meis electis juramentum* in
לִשְׁבוּעָה לִבְחִירָי וְהֵמִיתְךָ אֲדֹנָי יְהוִה וּלְעֲבָדָיו
.alio nomine vocabit
יִקְרָא שֵׁם אַחֵר:

Versio VULG. LAT.

2 Expandi manus meas totã die
ad populũ incredulũ, qui gra-
diturin via non bona post co-
3 gitationes suas. Populꝰ qui ad
iracundiam provocat me ante
facié meã semp : qui immo-
lant in hortis, & sacrificant su-
4 per lateres : Qui habitant in
sepulchris, & in delubris ido-
lorũ dormiunt : qui comedunt
carnem suillam, & jus profa-
nũ in vasis eorum, Qui dicunt;
Recede à me, non appropin-
ques mihi, quia immundus es :
iti fumus erunt in furore meo,
6 ignis ardens totã die. Ecce
scriptũ est coram me: non ta-
cebo, sed reddam & retribuam
7 in sinum eorum Iniquitates
vestras, & iniquitates patrum
vestrorum simul, dicit Dñs, qui
sacrificaverunt sup montes, &
super colles exprobraverunt
mihi, & remetiar opus eorum
8 primum in sinu eorum. Hæc
dicit Dñs; Quomodò si inve-
niatur granum in botro, &
dicatur; Ne dissipes illud, quo-
niam benedictio est: sic faciam
propter servos meos, ut non
9 disperdam totum. Et educam
de Jacob semen, & de Juda
possidentem montes meos : &
hæreditabunt eam electi mei,
& servi mei habitabunt ibi.
10 Et erunt campestria in caulas
gregum, & vallis Achor in cu-
bile armentorum, populo meo
11 qui requisierunt me. Et vos,
qui dereliquistis Dominũ, qui
obliti estis montem sanctum
meum, qui ponitis Fortunæ
mensam, & libatis super eam.
12 Numerabo vos in gladio, et
omnes in cæde corruetis : pro
eo q̃ vocavi, et non respondi-
stis : locutus sum, et non au-
distis : et faciebatis malum in
oculis meis, et quæ nolui ele-
13 gistis. Propter hoc hæc dicit
Dñs Deus; Ecce servi mei
comedent, et vos esurietis :
ecce servi mei bibent, et vos
14 sitietis ; Ecce servi mei læta-
tabuntur, et vos confundemi-
ni : ecce servi mei laudabunt
præ exaltatione cordis, et vos
clamabitis præ dolore cordis,
et præ contritione spiritũs
15 ululabitis. Et dimittetis no-
men vestrum in juramentum
electis meis : et interficiet te
Dominus Deus, et servos suos
vocabit nomine alio:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου ὅλην τὴν ἡμέραν πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα, (ε) τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ καλῇ, ἀλλ' ἀπίσω τῶν διαλογισμῶν αὐτῶν. Ὁ λαὸς οὗτος ὁ παροξύνων με ἐνάντιον ἐμοῦ διαπαντός· αὐτοὶ (ζ) θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις, καὶ θυμιῶσιν ἐπὶ ταῖς πλίνθοις τοῖς δαιμονίοις, ἃ οὐκ (η) ἔστιν· Ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται (θ) διὰ ἐνύπνια, (ι) οἱ ἐσθοντες κρέας ὑείου, καὶ ζωμὸν θυσιῶν, μεμολυμμένα πάντα τὰ χαύνα αὐτῶν, Οἱ λέγοντες, Πόῤῥω ἀπ' ἐμοῦ, μὴ ἐγγίσῃς (κ) μοι, ὅτι καθαρός εἰμι. οὗτοι καπνὸς τῷ θυμῷ μου, πῦρ καιόμενον ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας.
6 Ἰδὸ γέγραπται ἐνώπιόν μου, οὐ (λ) σιωπήσω
7 ἕως ἂν ἀποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν Τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν, λέγει κύριος. οἱ ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν ὀρέων, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με, ἀποδώσω τὰ
8 ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν. Οὕτως λέγει κύριος, Ὃν τρόπον εὑρεθήσει ὁ βότρυς ἐν τῷ βότρυϊ, καὶ ἐρεῖσι, Μὴ λυμλῶν αὐτὸν, ὅτι εὐλογία (μ) ἐστὶν ἐν αὐτῷ, οὕτως ποιήσω ἕνεκεν τῶν δουλευόντος μοι, τοῦ τὸ ἐνεκεν τοῦ
9 μὴ ἀπολέσαι πάντας. Καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ Ἰακὼβ σπέρμα καὶ (ν) ἐξ Ἰούδα, καὶ κληρονομήσει τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου, καὶ κληρονομήσουσιν οἱ ἐκλεκτοί μου, καὶ οἱ δοῦλοί (ξ) μου, καὶ
10 κατοικήσουσιν ἐκεῖ. Καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ ἐπαύλεις ποιμένων, καὶ φάραγξ Ἀχὼρ εἰς ἀνάπαυσιν βουκολίων τῷ λαῷ μου, οἱ ἐζήτησάν με. Ὑμεῖς δὲ οἱ ἐγκαταλιπόντες με, καὶ
11 ἐπιλαθόμενοι τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου, καὶ ἑτοιμάζοντες τῷ δαιμονίῳ τράπεζαν, καὶ
12 πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα, Ἐγὼ παραδώσω ὑμᾶς εἰς μάχαιραν, πάντες δὲ ὑμεῖς πεσεῖσθε· ὅτι ἐκάλεσα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠκούσατε· ἐλάλησα, καὶ οὐκ ἠκούσατε, καὶ ἐποιήσατε τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ, ἃ οὐκ ἐβου-
13 λόμην, ἐξελέξασθε. Διαῦτα τάδε λέγει κύριος, Ἰδὸ οἱ δουλεύοντές μοι φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε· ἰδὸ οἱ δουλεύοντές μοι
14 πίονται, ὑμεῖς δὲ διψήσετε· Ἰδὸ οἱ δουλεύοντές μοι εὐφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθήσεσθε· ἰδὸ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ, ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος (π) ὑμῶν ὀλολύξετε.
15 Καταλείψετε τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος· τοῖς δὲ δουλεύουσι (ρ) μοι κληθήσεται ὄνομα καινὸν,

MS.A. (ε) οἱ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀγαθῇ, ἀλλ (ζ) θυμιάζουσιν (η) ἔτι· Καὶ ἐν (θ) δι' (ι) ἐσθοντες κρέα ὕεια, (κ) μου, (λ) ἡσυχάσωμαι ἕως ἂν ἀποδῶ (μ) κυρίου ὅτιν (ν) τὸ ἐξ (ξ) μου, κατοικήσουσιν (ο) διψήσεσθε· (π) ὀλολύξετε. (ρ) ἀπῷ

Expandi manus meas totã die ad
populum incredulum, & contradi-
centem, qui ambulabant in via non
bona, sed post peccata sua : Po-
pulus hic, qui exacerbat me in
conspectu meo semper. Ipsi immo-
lant in hortis, & adolent incen-
sum super lateres dæmonibus,
qui non sunt : In sepulchris, & in
specubus dormiunt propter somnia:
qui comedunt carnem suillam, &
jus hostiarum : inquinata omnia
vasa eorum, Qui dicunt; Longè à me : ne appropinques mihi,
quoniam mundus sum. Iste est
fumus furoris mei: ignis ardet in
eo cunctis diebus. Ecce scriptum
est in conspectu meo : non tace-
bo; donec retribuam in sinu eorũ
Peccata sua, & patrũ suorũ, dicit
Dominus. Qui adolebant incen-
sum super montes, et super colles;
exprobraverunt mihi : reddam
opera eorum in sinum eorum. Sic
dicit Dominus; Quomodò inve-
nietur acinum in botro, & dicent;
Ne perdas illud, quia benedictio
est in eo : sic faciam propter servientem mihi : propter hunc
non disperdam omnes. Et edu-
cam, quod de Jacob, semen, &
de Juda : & hæreditabit montem sanctum meum : & hæredi-
tabunt electi mei, & servi mei, et
habitabunt ibi : Et erunt in salu
ovilia gregum, & vallis Achor
in requiem armentorum populo
meo, qui requisierunt me. Vos
autem qui deseliquistis me, & obli-
ti estis montis sancti mei, & pa-
ratis (b) demoni mensam, & im-
pletis Fortunæ potionem; Ego
tradam vos in gladium : omnes
in mactatione cadetis: Quia vo-
cavi vos, & non obedistis : locutus
sum, & contempsistis,
& fecistis malum in conspectu
meo; & quæ nolebam, elegistis.
Propterea hæc dicit Dominus;
Ecce, qui serviunt mihi, mandu-
cabunt; vos autem esurietis :
ecce, qui serviunt mihi, bibent;
vos autem sitietis : Ecce, qui ser-
viunt mihi, lætabuntur; vos au-
tem confundemini : ecce qui ser-
viunt mihi, exultabunt in lætitia;
vos autem clamabitis propter do-
lorem cordis vestri : & propter
contritionem spiritus vestri ulu-
labitis. Relinquetis enim nomen
vestrum in (c) saturitatem ele-
ctis meis. Vos autem interficiet
Dominus : servientibus autem
mihi vocabitur nomen novum,
et servos suos ju-
stos vocabit nomine alio.

Targum JONATHAN.

2 שְׁלַחִית נְבִיאַי כָּל יוֹמָא לְעַמָּא מַסְרְבָנָא דְאָזְלִין בְּאוֹרַח לָא תַקְנָא בָּתְרֵי עִשְׁתַּיְנֵיהוֹן:
3 עַמָּא דְּמַרְגְּזִין עַל מֵימְרִי קָדָמַי תְּדִירָא דְּבְחִין בְּגִנְּוָן טַעֲיָתָא וּמַסְקִין בְּסִמָּיָא עַל לְבֵנַיָּא:
4 דְּיָתְבִין בְּכַתְּיָא דְּבָנָן מַעֲבַר קַבְרַיָּא וְעָם פְּגָרֵי בְּנֵי אֲנָשָׁא דְּיָרְין דְּאָכְלִין בְּשַׂר חֲזִירָא וְרַשְׁיָא
5 פְּגוּל בְּמַנְיָנֵיהוֹן: דְּאָמְרִין רְחִיק לְהַלָּא לָא תְקָרֵב בִּי אֲרֵי דַכִּינָא מִנָּךְ אִלֵּן רוּנְיָנֵיהוֹן כְּתִנְנָא
6 קָדָמַי פּוּרְעָנוּתְהוֹן בְּגִיהִנָּם דְּאִשְׁתָּרֵא דְלָקָא בָּה כָּל יוֹמָא: הָא כְתִיבָא קָדָמַי לָא אֶתְּנֵי לְהוֹן
7 אַרְכָּא בְּחַיָּיא אֶלָּהֵן אֶשְׁלֵם לְהוֹן פּוּרְעָנוּת חוֹבֵיהוֹן וְאֶמְסוֹר לְמוֹתָא תְּנִינָאִית עֲיָיתְהוֹן:
חוֹבֵיכוֹן וְחוֹבֵי אֲבָהָתְכוֹן גְּלֵן קָדָמַי כַּחֲדָא אֲמַרְיָי דְּאַסְקִיתוּ בּוּסְמִין עַל טוּרַיָּא וְעַל רְהָטָא
8 חַסִּידוּ קָדָמַי וְאֶתְּנֵי אַגַר עוֹבְדֵיהוֹן בְּקָדְמֵיתָא עַל חֵינָהוֹן: כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ כְּמָא דְאִשְׁתְּכַח
נַחְתָּא בְּדָרָא דְטוּפְנָא וַאֲמַרַת דְּלָא לְחַבָּלוּתֵיהּ בְּדִיל לְקַיָּמָא עַלְמָא מִנֵּיהּ כֵּן אֶעְבֵּיד
9 בְּדִיל עֲבָדֵי צַדִּיקַיָּא בְּדִיל דְּלָא לְחַבָּלָא כֹּלָּא: וְאַפִּיק מִיַּעֲקֹב זַרְעָא וּמִיְּהוּדָה יְרִיתָא טוּרַיָּא
10 וַיְחַסְנוּנָהּ בְּחִירַי וְעַבְדֵי צַדִּיקַיָּא יִשְׁרוּן תַּמָּן: וִיהֵי שַׁרְוָנָא לְבֵית מַשְׁרֵי עֲדָרִין דְּעָן וּמֵישַׁר
עוֹבָר לְבֵית אַרְבְּעָה בַּקְרָן דְּחוֹרִין לְעַמִּי דְּתַבְעוּ דְּחַלְתִּי: וְאַתּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁבַקְתּוּן
11 פּוּלְחָנָא דְיָי אַתְנַשְׁיתּוּן יַת פּוּלְחָן טוּרָא דְקָדְשִׁי דְּמַסְדְּרִין לְטַעֲוָן פְּתוֹרִין וּמַמְּוָנִין
12 לְרַחְלְתְּהוֹן אֲגַנִּין: וְאֶמְסַר יַתְּהוֹן לְחַרְבָּא וְכֹלְכֹן לְקִטְלָא תְּתַמְסְרוּן חֲלַף דְּשַׁלְּחִית נְבִיָּי
13 וְלָא תַבְּתוּן אַתְנַיָּיאוּ וְלָא קַבֵּלְתּוּן וַעֲבַדְתּוּן דְּבִישׁ וּבְרֵלָא צְבִינָא אִתְרְעֵיתוּן: כֵּן
כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא עַבְדֵי צַדִּיקַיָּא יִכְלוּן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּכְפְּנוּן הָא עַבְדֵי צַדִּיקַיָּא
יִשְׁתּוּן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּצְחָנוּן הָא עַבְדֵי צַדִּיקַיָּא יְחָדוּן וְאַתּוּן רְשִׁיעַיָּא תִּבְהָתוּן: הָא עַבְדֵי
14 צַדִּיקַיָּא יְשַׂבְּחוּן מִטּוּב לֵב וְאַתּוּן תְּצַוְּחוּן מִכְּאֵב לֵב וּמִתְּבָר רוּחַ תְּיַלְּלוּן: וְתַשְׁבְּקוּן
15 שׁוּמְכוֹן לְקִיָּמָא לְבַחִירַי וּיְמִיתְכוֹן יְיָ אֱלָהִים מוֹתָא תִּנְיָנָא וּלְעַבְדּוֹהִי צַדִּיקַיָּא יִקְרֵי שְׁמָא
אָחֳרָנָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Misi enim prophetas meos oñi die ad populũ rebellẽ, qui ambulat in via 2
non recta, post cogitationes suas; Populũ qui provocat ad iracundiã corã 3
me Verbũ meũ semp. In hortis sacrificant idolis, & adolent aromata sup
lateres Qui habitant in domibꝰ quæ ædificantur de pulvere sepulchrorũ, 4
et cum cadaveribꝰ filiorũ hominũ morantur: qui comedũt carnẽ suillã: &
jus immundũ est in vasis eorũ. Qui dicunt: *Abscede* illuc, non appropin- 5
ques ad me, quia purior te sum. Furor istorũ est sicut fumꝰ ante me; ultio
eorũ erit in gehenna, ubi ignis ardet oñi die. Ecce scriptũ est corã me: non 6
dabo eis terminũ in vita, sed reddã eis ultionẽ peccatorũ ipsorũ, &
tradã morti secundæ corpora eorũ. Peccata vestra & peccata patrũ vestro- 7
rum simul manifesta sunt corã me, dicit Dñs: qui adoleverunt thymiamata
super montes, & super colles probro me affecerunt. Itaq; dabo mercedem
factorũ ipsorũ principio in sinũ ipsorũ. Sic dicit Dñs: Sicut inventꝰ est 8
Noë justꝰ in generatione diluvii, & dixi q̃ non disperderẽ illũ, ut suscita-
rem seculũ ab eo; sic faciam propter servos meos justos, ut non disperdam
omnia. Et educã de Jacob semen, & de Juda possidentẽ montes meos: & 9
hæreditabunt eam electi mei, & servi mei justi habitabunt ibi. Et erit Sa- 10
ronitis in domũ mansionis gregũ oviũ, et vallis Achor in domũ accubati-
onis armentorũ boum, populo meo qui quæsierunt timorẽ mei. Vos au- 11
tem domꝰ Israel dereliquistis cultum Domini; obliti estis culturæ montis
sancti mei: qui ordinatis idolis mensas, & libatis diis eorũ *cyphos*. Et tra- 12
dam *eos* gladio, & oẽs vos occisioni trademini, pro eò q̃ misi Prophetas
meos, & non estis conversi: prophetaverunt, et non obedistis; et fecistis q̃
malum est coram me; et quod nolui, elegistis. Propterea hæc dicit Domi- 13
nus Deus: Ecce servi mei justi comedent, et vos impii esurietis: ecce servi
mei justi bibent, et vos impii sitietis: ecce servi mei justi lætabun-
tur, & vos impii confundemini. Ecce servi mei justi lãudabunt præ 14
hilaritate cordis; et vos clamabitis præ dolore cordis, et præ contritione
spiritus ululabitis. Et dimittetis nomen vestrum in juramentum electis
meis: et interficiet vos Dominus Deus morte secunda, et servos suos ju- 15
stos vocabit nomine alio.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 * Expanderam manus meas totâ die super populum contumacem, gradientem post cogitationes suas per viam dedecentem : 3 Populum qui me semper ad iram provocant, qui sacrificant in hortis, & thura ponunt super titulos : 4 Sedent in sepulchris, pernoctant in speluncis, edunt carnem porcinam, & polluunt cadaveribus indumenta sua : 5 Tum dicunt ; Recede procul, nec accesseris ad me, quia sum sanctificatus : hæc sunt fumus in ira mea, & ignis quotidie ardens. 6 Ecce scriptum est coram me : non desistam donec rependam illis duplum in sinum eorum : 7 Peccata eorum & peccata parentum eorum, ex adverso stant, ait Dominus ; eorum qui thura posuerunt super montes, & super colles probro me affecerunt, opera quamprimum remetiar in sinum eorum. 8 Sic dicit Dominus, Quemadmodum reperto acino in racemo, dicit quis socio suo, Ne corrumpas eum, quia benedictio est in illo ; ita facturus sum propter servos meos, & non corrumpam omnes : 9 Sed eximam semen è Jacobo, & è Juda hæredem montis mei, & possidebunt eum electi mei, & servi mei habitabunt illic. 10 Eritque Saron in caulam ovium, & vallis Achor in cubile boum, populo qui me quæsierunt. 11 Vos autem qui deliquistis Dominum, obliti estis mentis sancti ejus, implevistis mensas *in honorem* Fortunæ, & temperastis ei lagenas ; 12 Gladio percutiam, & vos omnes nece confringam : quia vocavi vos, & non respondistis ; locutus sum, & non audistis ; & fecistis quod malum erat coram me, & elegistis quod mihi displicet. 13 Propterea sic dicit Dominus Deus, Ecce servi mei comedent, vos autem esurietis : ecce servi mei bibent, vos autem sitietis : ecce servi mei lætabuntur, vos autem lugebitis : 14 Ecce servi mei canent præ jucunditatibus animi sui, vos autem clamabitis præ dolore cordis vestri & fractione spiritûs vestri : 15 Et relinquetis nomen vestrum in juramentum electis meis ; nam morte afficiet te Dominus Deus, servis autem suis nomen aliud imponet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * بَسَطْتُ يَدَيَّ ٱلنَّهَارَ كُلَّهُ إِلَى شَعْبٍ عَاصٍ مُنَافِقٍ * ٱلَّذِينَ لَمْ يَمْضُوا فِي ٱلطَّرِيقِ ٱلْحَسَنَةِ لَكِنْ
3 خَلْفَ خَطَايَاهُمْ * هٰذَا ٱلشَّعْبُ ٱلَّذِي أَغَاظَنِي أَمَامِي كُلَّ حِينٍ * هٰؤُلَاءِ يَذْبَحُونَ فِي ٱلْبَسَاتِينِ
4 وَيُبَخِّرُونَ عَلَى ٱللَّبِنِ لِلشَّيَاطِينِ ٱلَّتِي لَمْ تَكُنْ * وَفِي ٱلْأَجْدَاثِ وَفِي ٱلْمَغَايِرِ يَرْقُدُونَ لِأَجْلِ
5 ٱلْأَحْلَامِ * يَأْكُلُونَ لَحْمَ ٱلْخِنْزِيرِ وَمَرَقَ ذَبَائِحِهِمْ * جَمِيعُ أَوَانِيهِمْ مُنَجَّسَةٌ * ٱلْقَائِلُونَ بَعِيدًا عَنِّي
6 لَا تَقْرَبْنِي لِأَنِّي أَنَا طَاهِرٌ * هٰذَا دُخَانٌ غَضَبِي * نَارٌ تَحْرِقُ بِهِ جَمِيعَ ٱلْأَيَّامِ * هَا مَكْتُوبٌ أَمَامِي *
7 لَسْتُ أَسْكُتُ إِلَّا أَنْ أُكَافِيَ بِخَطَايَاهُمْ فِي حِضْنِهِمْ * وَخَطَايَا آبَائِهِمْ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱلَّذِينَ بَخَّرُوا
8 عَلَى ٱلْجِبَالِ وَعَلَى ٱلْآكَامِ عَيَّرُونِي * سَأُكَافِيهِمْ بِأَعْمَالِهِمْ فِي حِضْنِهِمْ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ *
كَمَا يُوجَدُ حَبٌّ عَصِيرٍ فِي ٱلْعُنْقُودِ فَيَقُولُونَ لَا تُفْسِدْهُ لِأَنَّ بَرَكَةً ٱلرَّبِّ كَائِنَةٌ فِيهِ * هٰكَذَا أَصْنَعُ
9 مِنْ أَجْلِ ٱلَّذِينَ تَعَبَّدُ لِي * مِنْ أَجْلِ هٰذَا لَا أُهْلِكُ ٱلْجَمِيعَ * وَأُخْرِجُ ذُرِّيَّةً مِنْ يَعْقُوبَ وَمِنْ
10 يَهُوذَا * وَرِثَ جَبَلِي ٱلْمُقَدَّسِ * وَيَرِثُهُ أَصْفِيَائِي * وَعَبِيدِي يَسْكُنُونَ هُنَاكَ * وَتَصِيرُ فِي ٱلْعِيصَةِ
11 دِيَارُ ٱلرِّعَايَا * وَوَادِي أَخُورَ لِرَاحَةِ أَدْوَاحِ ٱلْبَقَرِ * لِشَعْبِي ٱلَّذِينَ طَلَبُونِي * وَأَنْتُمُ ٱلَّذِينَ
12 أَهْمَلُونِي وَنَسِيتُمْ جَبَلِي ٱلْمُقَدَّسَ وَهَيَّأْتُمْ مَائِدَةً لِلْأَصْنَامِ وَمَلَأْتُمْ مِزَاجًا لِلْجَانِّ * أَنَا أُسَلِّمُكُمْ
لِلسَّيْفِ جَمِيعًا * بِٱلذَّبْحِ تَسْقُطُونَ * لِأَنِّي دَعَوْتُكُمْ وَلَمْ تُسْمَعُوا * تَكَلَّمْتُ فَعَصَيْتُمْ * وَصَنَعْتُمُ
13 ٱلشَّرَّ أَمَامِي * وَٱخْتَرْتُمْ مَا لَا أُرِيدُ * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هَا ٱلَّذِينَ يَعْبُدُونَ لِي
14 هَا [وَعَبِيدِي يَشْرَبُونَ وَأَنْتُمْ تَعْطَشُونَ * MS. Oxon.] * يَأْكُلُونَ وَأَنْتُمْ تَجُوعُونَ
ٱلَّذِينَ يَعْبُدُونَ لِي يَفْرَحُونَ وَأَنْتُمْ تَخْزَوْنَ * هَا ٱلَّذِينَ يَعْبُدُونَ لِي يَهْتِفُونَ بِسُرُورِ قَلْبٍ *
15 وَأَنْتُمْ تَصْرُخُونَ لِأَجْلِ وَجَعِ قَلْبِكُمْ * وَمِنْ ٱنْكِسَارِ ٱلرُّوحِ تُوَلْوِلُونَ * لِأَنَّ ٱسْمَكُمْ
يُتْرَكُ هُرُوءً لِأَصْفِيَائِي * وَيُمِيتُكُمُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * وَيَدْعُو ٱسْمًا جَدِيدًا لِلَّذِينَ يَعْبُدُونَ لِي *

Tetendi manus meas totâ die populo rebelli improbo, non ambulanti in via vera, sed post peccata sua. 2 *Is est populus qui me jugiter in conspectu meo provocat ad iram : hi sacrificant in hortis, & super lateres thus adolent dæmonibus qui non sunt. Et in sepulchris sug, cavernis dormiunt somniorum causa edunt carnem suillam & fuscidum sacrificiorum suorum :* 4 *quorum vasa omnia sunt immunda :* 5 *Qui dicunt, Procul abscede à me, ne me tangas, quia mundus sum, hæc fumus est iræ meæ, ignis in eo ardens omnibus diebus.* 6 *Ecce scriptum est coram me : non desistam donec rependam peccata eorum in sinum ipsorum, Et peccata patrum eorum, dicit* 7 *Dominus. His qui adoleverunt super montibus, & super collibus contumeliis afficerunt me, propria rependam operi in sinum eorum. Sic ait Dominus, Ut cùm reperitur* 8 *acinus uvæ in botro, dicunt, Ne corrumpas eum, quia benedictio Domini existit in eo ; ita faciam propter eum qui eidem meo se dedidérit. Ita non perdam omnes ;* 9 *Sed eximam progeniem è Jacobo et è Juda, quæ hæreditate possidebit montem sanctum meum : possidebunt enim eum electi mei, & servi mei habitabunt ibi :* 10 *Et fient in saltu caulæ gregum, & vallis Achor cedet in stationem præsepium boum, populo meo qui me quæsierunt.* 11 *Vos autem qui deliquistis me, & oblitis estis montis sancti mei, instruxistis mensam idolis, & perfectis* (consecrastis) *vinum temperatum dæmonibus ;* 12 *Ego vos omnes gladio trahdam, mactatione corruetis : quia me vocantem non audivistis ; me loquente, rebellastis coram me maxim fecistis, & elegistis quod nolo.* 13 *Ita sic dicit Dominus, Ecce qui se mihi mancipârint, comedent ; vos autem esurietis : [MS. Ox. & servi mei bibent ; vos autem sitietis :] ecce* 14 *qui se mihi mancipârint, gaudebunt ; vos autem contristabimini : Ecce qui se mihi mancipârint, hilari corde jubilabunt ; vos autem clamitabitis præ dolore cordis vestri, & præ contritione spiritûs ejusdem.* 15 *Nam nomen vestrum ludibrio relinquetur electis meis, perdetque vos Dominus Deus, nomen verò novum indetur iis qui se mihi mancipârint,*

ישעיה : סו

jurans & : Amen Deo in se benedicet , terra in se *benedicens* Qui
16 אֲשֶׁר יִתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן וְהַנִּשְׁבָּע
angustiæ sunt traditæ oblivioni quia : Amen Deo in jurabit , terra in
בָּאָרֶץ יִשָּׁבַע בֵּאלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת
ego ecce Quia .meis oculis ab se abscondent quia & , priores
17 הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי : כִּי־הִנְנִי
memorabuntur non & : novam terram & , novos cœlos *creans*
בוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא תִזָּכַרְנָה
, gaudete *Quinimo* .cor super ascendent nec , priores
18 הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל־לֵב : כִּי־אִם־שִׂישׂוּ
creans ego ecce Quia .*creans* ego quæ *perpetuum* in exultate &
וְגִילוּ עָדֵי־עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת־
exultabo Et .gaudium ejus populum & ,exultationem Jerusalaim
19 יְרוּשָׁלִַם גִּילָה וְעַמָּהּ מָשׂוֹשׂ : וְגַלְתִּי
ultrà ea in audietur non & : meo populo in gaudebo & , Jerusalaim in
בִירוּשָׁלִַם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי וְלֹא־יִשָּׁמַע בָּהּ עוֹד
infans ultrà *inde* erit Non .clamoris vox & ,fletus vox
20 קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה : לֹא־יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוּל
puer quoniam : suos dies impleverit non qui ,senex neque,dierum
יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יְמַלֵּא אֶת־יָמָיו כִּי הַנַּעַר
,maledicetur *annorum centum filius* peccator &,morietur *annorum centum filius*
בֶּן־מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְהַחוֹטֵא בֶּן־מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל :
comedent & , vineas plantabunt & : habitabunt & ,domos ædificabunt Et
21 וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ
, plantabunt non habitabit alius & ,ædificabunt Non .earum fructum
22 פְרִים : לֹא יִבְנוּ וְאַחֵר יֵשֵׁב לֹא יִטְּעוּ
, mei populi dies , *ligni* dies secundùm quia : comedet alius &
וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי
laborabunt Non .mei electi inveterabunt suarum manuum opus &
23 וּמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם יַבְלוּ בְחִירָי : לֹא יִגְעוּ
benedictorum semen quia : *inhabitabunt ad* generabunt nec , vacuum in
לָרִיק וְלֹא יָלְדוּ לַבְהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
antequam , erit Et .eis cum eorum *genimina* & , *ipsi* DOMINI
24 יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם : וְהָיָה טֶרֶם
audiam ego & ,loquentibus ipsis adhuc : exaudiam ego & , clamet
יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע :
spaleam comedet bos sicut leo & , *sanè sicut* pascentur agnus & Lupus
25 זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן
omni in *cerum;est* nec , *malefacient* non : *ejus* panis pulvis *serpens* &
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל־
.DOMINUS dixit ,meæ sanctitatis monte
הַר קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה :

CAP. LXVI. סו

scabellum terra & ,meî solium Cœli : DOMINUS dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
ille ubi & ,mihi ædificabitis quam domus ista ubi : meorum pedum
רַגְלָי אֵי־זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאֵי־זֶה
fuerunt & , fecit mea manus hæc omnia Et ? meæ quietis locus
2 מָקוֹם מְנוּחָתִי : וְאֶת־כָּל־אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ
,*aspiciam ad respiciam illud ad* Et .DOMINUS dixit , hæc omnia
כָל־אֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־זֶה אַבִּיט אֶל־עָנִי
bovem *Malum* .meum verbum super tremente & ,spiritu contritu &
3 וּנְכֵה־רוּחַ וְחָרֵד עַל־דְּבָרִי : שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר
manus faciens ascendere :canem *decervicans agnum immolans* : virum *percutiens*
מַכֵּה־אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב מַעֲלֵה מִנְחָה
elegerunt hæc etiam : *vanitati benedicens* thus *memorans* : *porci* sanguinè
דַּם־חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם־הֵמָּה בָּחֲרוּ
voluit eorum anima suis *contaminationibus* in & , suis viis in
בִּדְרָכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה :

Versio VUL. LAT.

16 In quo qui benedictus est super
terram, benedicetur in Deo A-
men: & qui jurat in terra, ju-
rabit in Deo Amen : quia obli-
vioni traditæ sunt angustiæ
priores, & quia absconditæ sũt
17 ab oculis meis. Ecce enim ego
creo cœlos novos, & terrã no-
vam: & non erunt in memoria
priora, & non ascendent super
cor. Sed gaudebitis & exulta-
18 bitis usque in sempiternum, in
his quæ ego creo : quia ecce e-
go creo Jerusalem exultatio-
nem, & populum ejus gaudiũ.
19 Et exultabo in Jerusalem, &
gaudebo in populo meo: & nõ
audietur in eo ultrà vox fletûs
20 & vox clamoris. Non erit ibi
ampliùs infans dierũ, & senex
qui non impleat dies suos: quo-
niam puer centum annorum
morietur, & peccator centum
21 annorum maledictus erit. Et
ædificabunt domos, & habita-
bunt: & plantabunt vineas, &
22 comedent fructus earum. Non
ædificabunt, & alius habitabit:
non plantabunt, & alius come-
edet : secundùm enim dies li-
gni, erunt dies populi mei, &
opera manuum eorum invete-
23 rabunt : Electi mei non labo-
rabunt frustrà, neq; generabũt
in conturbatione : quia semen
benedictorum Domini est, &
24 nepotes eorum cum eis. Erit-
que antequàm clament, ego
exaudiam: adhuc illis loquen-
tibus, ego audiam. Lupus et a-
25 gn' pascentur simul, leo et bos
comedent paleas : et serpenti
pulvis panis ejus: non noce-
bunt, neque occident in omni
monte sancto meo, dicit Dñs.

CAP. LXVI.

1 HÆc dicit Dominus; Cœlũ
sedes mea, terra autem scabel-
lum pedum meorum : quæ est
ista Domus, quam ædificabitis
mihi? & quis est iste locus qui-
2 etis meæ? Omnia hæc ma-
nus mea fecit, et facta sunt
universa ista, dicit Dominus: ad
quem autem respiciam, nisi ad
pauperculum, et contritum spi-
ritu, et trementem sermones
meos? Qui immolat bovem,
quasi qui interficiat virum: qui
mactat pecus, quasi qui exce-
rebret canem: qui offert obla-
tionem, quasi qui sanguinem
suillum offerat : qui recorda-
tur thuris, quasi qui benedi-
cat idolo. Hæc omnia elege-
runt in viis suis, et in abomi-
nationibus suis anima eorum
delectata est.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι
γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν· καὶ οἱ ὀμνύον-
τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀληθι-
νόν. ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλῖψιν (σ) τὴν
πρώτην, καὶ οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸν
17 καρδίαν. Ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς, καὶ ἡ γῆ
καινὴ, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι τῶν ἐμπροσθέν, ὅσ-
18 τε μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν, Ἀλλ'
εὐφροσύνας καὶ ἀγαλλίαμα εὑρήσουσιν ἐν αὐ-
τῇ· (τ) ὅτι ἰδὲ ἐγὼ ποιῶ ἀγαλλίαμα Ἰερου-
σαλὴμ, καὶ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην.
19 Καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ εὐ-
φρανθήσομαι ἐπὶ τῷ λαῷ μου. καὶ οὐκέτι μὴ
ἀκουσθῇ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυθμοῦ, (υ) καὶ φω-
20 νὴ κραυγῆς, (φ) Οὐσὶ' οὐ μὴ γένηται ἔτι ἐκεῖ
ἄωρος καὶ πρεσβύτης, ὃς οὐκ ἐμπλήσει τὸν
χρόνον αὐτοῦ· ἔσται γὰρ ὁ νέος ἑκατὸν ἐτῶν,
ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν, καὶ
21 (χ) ἐπικατάρατος ἔσται. Καὶ οἰκοδομήσο-
σιν οἰκίας, καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσι· καὶ κατα-
φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας, καὶ αὐτοὶ φάγονται
22 τὰ (ψ) γενήματα αὐτῶν. Οὐ μὴ οἰκοδο-
μήσουσι, καὶ ἄλλοι ἐνοικήσουσι, καὶ οὐ μὴ φυ-
τεύσουσι, καὶ ἄλλοι φάγονται· κατὰ γὰρ τὰς
ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέ-
ραι τοῦ λαοῦ μου· (ω) τὰ δὲ ἔργα τῶν πό-
νων αὐτῶν παλαιώσουσι. (α) Οἱ ἐκλε-
κτοί μου οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενὸν, οὐδὲ (β) τε-
κνοποιήσουσιν εἰς κατάραν, ὅτι σπέρμα (γ)
εὐλογημένων κυρίου εἰσὶ, καὶ τὰ ἔκγονα αὐ-
24 τῶν μετ' αὐτῶν (δ). Καὶ ἔσται πρὶν ἢ κα-
κράξαι αὐτοὺς, ἐγὼ (ε) ἐπακούσομαι αὐτῶν·
25 ἔτι λαλούντων αὐτῶν, ἐρῶ, Τί ἐστι; Τότε
λύκοι καὶ ἄρνες βοσκηθήσονται ἅμα, καὶ λέων
ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα, ὄφις δὲ γῆν ὡς ἄρτον. οὐκ ἀδικήσουσιν, (ζ) οὐδὲ λυμανοῦνται
ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου, λέγει κύριος.

MS.A. (σ) αὐτῶν ἢ (τ) ἰδὲ ἐγὼ ποιῶ Ἱερουσαλὴμ ἀγαλλίαμα, (υ) οὐδὲ
φωνὴ (φ) Καὶ οὐ μὴ γένηται ἐκεῖ (χ) ἄκαρπος ἔστω. (ψ) γενήματα αὐτῶν.
Καὶ οὐ μὴ (ω) τὰ ἔργα (α) Οἱ δὲ ἐκλεκτοί (β) τέκνα ποιήσουσιν (γ) εὐλο-
γημένων κυρίου τοῦ θεοῦ (δ) ἔσονται. (ε) ἐπακούσομαι (ζ) οὐδὲ μὴ

Cui benedicetur super terram. Be-
nedicent enim Deum (d) verum :
& qui jurant super terram, jura-
bunt Deum verum. Obliviscentur
enim tribulationis priorꝰ : & non
ascendet super cor eorum. Erit c-
nim cœlum novum, & terra no-
va: & non recordabuntur priorꝰ
rum : & non venient super cor
eorum : Sed gaudium, & exul-
tationem invenient in (ε) ea :
Quia ecce ego facio exultationem
Hierusalem, & populum meum
lætitiam : Et exultabo super Hie-
rusalem : & lætabor supe. popu-
lo meo. Et non ultrà audietur in
ea vox fletûs, & vox clamoris :
*Neque fiet ibi ultrà *immaturus*, &*
*& *senex*, qui non impleat tempus
suum. Erit enim adolescens, cen-
tum annorum: qui autem moritur
peccator centenarꝰ , etiam male-
dictus erit. Et ædificabunt do-
mos, & ipsi inhabitabunt : &
plantabunt vineas, & ipsi come-
dent genimina earum : Non æd-
ficabunt, & alii inhabitabunt :
& non plantabunt, alii verò come-
dent. Etenim secundùm dies
ligni vitæ erunt dies populi mei :
Opera enim laborum suo rum in-
veterascere facient Electi mei: 23
non laborabunt in vacuum : neq;
filios generabunt in (f) maledi-
ctionem : quia semen benedictum
à Deo est, & nepotes eorum cum
eis. Et erit, antequàm ipsi cla-
ment; ego exaudiã eos : adhuc lo-
quentibus illis, dicam, Quid est?
Tunc lupi & agni pascentur si-
mul; & leo, quasi bos, comedet
paleas; & serpens terram, quasi
panem. Non nocebunt, neque cor-
rumpent in monte sancto meo, di-
cit Dominus.

CAP. LXVI.

1 *SIc dicit Dominus; Cœlum*
thronus meus : & terra suppe-
daneum pedum meorum. Quam
mihi domum ædificabitis? aut quis
locus requietis mea? Omnia e- 2
nim ista fecit manus mea: & mea
sunt omnia ista, dicit Dominus.
Et super quem respiciam, nisi su-
per humilem, & quietum, & tre-
mentem sermones meos? Itiques 3
autem, qui immolat mihi (a) vi-
tulum ; quasi qui occidat canem:
qui autem offert similam ; quasi
sanguinem suillum : qui dat thu
in memoriale; quasi blasphemat.
Et ipsi elegerunt vias suas : &
abominationes suas anima eo-
rum voluit :

MS.A. (α) μοι (β) ἢ ἢ γῆ (γ) ἢ ποῖος (δ) ἔτοι (ζ) ἢ ἢ ψυχὴ

ΚΕΦ. ξ'.

1 Ὅτως λέγει κύριος, Ὁ οὐρανός (α) μου
θρόνος, (β) καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; (γ) καὶ
2 ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Πάν-
τα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου, καὶ ἔστι ἐμὰ
πάντα ταῦτα, λέγει κύριος. καὶ ἐπὶ τίνα
ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύ-
3 χιον, καὶ πρέμοντα τοὺς λόγους μου; Ὁ δὲ ἀνο-
νομῶν ὁ θύων μοι μόχθον, ὡς ὁ ἀποκτέννων
κύνα· ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν, ὡς αἷμα
ὕειον· ὁ διδοὺς λίβανον εἰς μνημόσυνον, ὡς
βλασφημῶ. καὶ (δ) αὐτοὶ ἐξελέξαντο τὰς
ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν (ζ) ἡ
ψυχὴ αὐτῶν ἠθέλησε.

CAP. LXVI.

SIc dicit Dominus : Cœli sunt solium gloriæ meæ, & terra scabellum co- 1
ram me: quæ est ista domus quam ædificabitis mihi? & quis est iste locus do-
mus mansionis majestatis meæ? Et omnia hæc potentia mea fecit; facta uti- 2
que sunt universa hæc, dicit Dominus: & in isto est voluntas coram me, ad
respiciendum ad eum, [nempe] mansuetum & contritum spiritu, & metu-
entem propter sermonem meum. Qui immolat bovem quasi qui interficit 3
virum: qui sacrificat agnum, quasi qui excoriat canem: qui offert *oblationem,*
quasi qui offerat sanguinem suillum. Oblatio munerum eorum est munus rapinæ: ipsi quoque elegerunt vias suas, et abominationes suas anima eorum elegit.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 דמברך בארעא יברך באלהא קימא וד מקיים בארעא יקים באלהא קימא ארי יתנשין
17 עקתא קדמיתא וארי אסתרן מן קדמי : ארי הא אנא ברא שמיא חדתין וארעא חדתא
18 ולא יתדכרן קדמיתא ולא יתסקון על לב : אלהין יחדון ויבעון בעלם עלמיא דאנא ברי
19 ארי הא אנא ברי ית ירושלם ביעא ועמה חדי : ואבעי בירושלם ויחדון בה עמי ולא
20 ישתמע בה עוד קל דבכן וקל דמצוחין : ולא יהי תמן עוד ינק יומין וסבא דלא ישלם
21 ית יומוהי ארי חויב עולם בר מאה שנין יהי מאת ודחטי בר מאה שנין יתרחי : ויבנון
22 בתין ויתחבון ויצבון כרמין ויכלון אבהון : לא יבנון ואחרנין יתבון לא יצבון ואחרנין
23 יכלון ארי כימי אילן חייא ימי עמי ועובד ידיהון יבלון בחירי : לא יהלון לריקן ולא
24 ילדון לבהלן ארי זרעא דברכיה יי אנון ובני בניהון עמהון : ויהי עד לא יצלון קדמי
25 ואנא אקבל צלותהון עד לא יבעון מן קדמי אעבד בעותהון : דיבא ואמרא ירעון כחדא
וארי א כתורא יכול תבנא וחויא עפרא מזוניה לא יבאשון ולא יחבלון בכל טורא
דקודשי אמר יי :

סו

כדנן אמר יי שמיא כורסי יקרי וארעא כבש קדמי אידין ביתא דתבנון קדמי ואידין אתר
2 בית אשריות שבקתי : וית כל אלן גבוהתי עברת והלא הוה כל אלן אמר יי ובדין
3 ראיא קדמי לאסתכלא ביה בר ענותן ומכיך רוח ומשתיי לקבל פתגמי : נכיס תורא
כקטיל גבר דבח אמר כנקיף כלב מסק קורבן דם חזירא קורבן מתנתהון מתנת אונס
אף אנון אתרעיאו בארחתהון ובשקוציהון נפשהון אתרעיאת :

Versio PARAPH. CHALD.

Qui benedicetur in terra, benedicetur in Deo vivo; & qui juraverit in ter- 16
ra, jurabit in Deo vivo : quia oblivioni traditæ sunt angustiæ priores, &
quia occultatæ sunt à facie mea. Quia ecce ego creo cœlos novos & ter- 17
ram novam: & non erunt in memoria priora, neque ascendent super cor.
Sed gaudebunt & exultabunt in seculo seculorum quod ego creabo : quia 18
ecce ego creo Jerusalem exultationem, & populum ejus gaudium. Et exul- 19
tabo in Jerusalem, & gaudebunt in ea populus meus : & non audietur in
ea ultrà vox flentium & vox clamantium. Et non erit ibi ampliùs infans di- 20
erum, & senex qui non impleat dies suos: quoniam puer qui deliquerit ætа-
te centum annorum , morietur; & qui peccaverit ætate centum anno-
rum, exulabit. Et ædificabunt domos & habitabunt : & plantabunt 21
vineas , & comedent fructus earum. Non ædificabunt, & alii habi- 22
tabunt; non plantabunt, & alii comedent : quoniam sicut dies arboris vi-
tæ erunt dies populi mei: & opus manuum suarum inveterabunt electi mei.
Non laborabunt in vanum, neque nutrient ad mortem ; quoniam semen, 23
cui benedixit Dominus, sunt, & filii filiorum suorum cum eis. Et erit ante- 24
quàm orent coram me, & ego suscipiam orationem eorum ; & antequam
deprecentur à facie mea, *faciam* deprecationem eorũ. Lupus & agnus pa- 25
scentur simul, & leo sicut bos comedet paleam: & serpentis pulvis erit pa-
nis ejus : non malè facient , neque nocebunt in omni monte sancto meo ,
dicit Dominus.

CAP. LXVI.

SIc dicit Dominus : Cœli sunt solium gloriæ meæ, & terra scabellum co- 1
ram me: quæ est ista domus quam ædificabitis mihi? & quis est iste locus do-
mus mansionis majestatis meæ? Et omnia hæc potentia mea fecit; facta uti- 2
que sunt universa hæc, dicit Dominus: & in isto est voluntas coram me, ad
respiciendum ad eum, [*nempe*] mansuetum & contritum spiritu, & *metu-*
entem propter sermonem meum. Qui immolat bovem quasi qui interficit 3
virum: qui excoriat canem: qui offert *oblationem,*
quasi qui offerat sanguinem suillum. Oblatio munerum eorum est munus rapinæ: ipsi quoque elegerunt vias suas, et abominationes suas anima eorum elegit.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܕܡܒܪܟ ܒܐܪܥܐ ܢܒܪܟ ܒܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܘܕܡܚܠܦ ܒܐܪܥܐ ܢܡܚܠܦ ܒܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܘܢܫܬܟܚܘܢ ܫܘܒܥܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܠܐ ܡܬܬܪܥܝܢ ܠܒܐ ܕܝ ܐܢܐ ܒܪܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܚܕܬܐ ܘܠܐ ܢܬܪܟܪܘܢ ܩܕܡܝܬܐ ܘܠܐ ܢܣܩܘܢ ܥܠ ܠܒܐ ܐܠܐ ܒܚܕܘܬܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܢܬܪܥܘܢ ܘܢܬܪܘܨܘܢ ܥܕܡܐ ܕܐܢܐ ܒܪܐ ܐܪܘܫܠܡ ܕܚܕܘ ܘܥܡܝ ܢܬܪܥܘܢ ܘܢܬܪܘܨܘܢ ܒܐܪܘܫܠܡ ܘܒܥܡܝ ܠܐ ܢܫܬܡܥ ܒܗ ܩܠܐ ܕܒܟܝܐ ܘܩܠܐ ܕܨܘܚܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܬܡܢ ܥܠܡ ܘܠܐ ܢܚܒܠ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܠܐ ܢܫܠܡ ܠܗ ܫܢ ܡܐܐ ܕܒܪ ܡܐܐ ܢܡܘܬ ܘܕܚܛܝܐ ܕܒܪ ܡܐܐ ܢܬܠܛ ܠܗ ܠܥܠ ܕܢܒܢܘܢ ܒܬܐ ܘܢܬܒܢܘܢ ܢܬܥܢܘܢ ܘܢܬܪܥܘܢ ܠܐ ܢܒܢܘܢ ܐܚܪܢܐ ܘܢܬܒܢܘܢ ܠܐ ܢܬܥܢܘܢ ܠܐ ܢܬܥܢܘܢ ܠܐ ܢܬܒܢܘܢ ܐܠܐ ܠܥܡܐ ܕܥܡܝ ܢܬܒܠܘܢ ܒܥܡܠ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܒܚܪܝܬܐ ܕܒܚܪܝ ܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܒܛܠܐ ܘܠܐ ܢܝܠܕܘܢ ܠܒܗܬܐ ܕܒܪܟܬܐ ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܘܒܪܝܗ ܥܡܗܘܢ ܗܘܝܘ ܘܗܘܐ ܩܕܡ ܕܢܩܪܘܢ ܐܢܐ ܐܫܡܥ ܘܗܘܐ ܩܕܡ ܕܡܠܠܘܢ ܐܢܐ ܐܫܡܥ ܠܐ ܢܬܬܒ ܬܪܥܐ ܕܬܪܥ ܘܐܪܝܐ ܕܡܬܪܥ ܠܚܡܐ ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܢܬܒܠܘܢ ܠܒܝܫ ܠܐ ܢܚܒܠܘܢ ܒܟܠ ܛܘܪܐ ܩܕܝܫܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܘܠܐ ܢܚܒܠܘܢ ܠܪܝܩܐ ܠܐ ܢܫܪܘܢ ܘܠܐ ܢܚܒܠܘܢ ܠܪܝܩܐ ܠܐ ܢܫܪܘܢ ܠܐ ܢܚܒܠܘܢ

ישעיה: סו

adducam eorum inventiones & ,eorum adinventionibus in eligam ego Etiam
4 נַם־אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלֻלֵיהֶם וּמְגוּרֹתָם אָבִיא
: audierunt non &,sum locutus ; respondens non & ,vocavi quòd eò ,eis
לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ
.elegerunt volui non quo in & ,meis oculis in malum fecerúntque
וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא־חָפַצְתִּי בָּחָרוּ :
dixerunt : ejus verbum ad contremiscentes ,DOMINI verbum Audite
5 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל־דְּבָרוֹ אָמְרוּ
:meum nomen propter vos eloquentes ,vos habentes odio vestri fratres
אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
.afficietur pudore ipsi &,vestra lætitia in cõspicietur at : Domin^i sit gloriosus
יִכָּבֵד יְהוָה וְנֵרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ :
reddentis DOMINI vox ,templo de vox ,civitate de sonitus Vox
6 קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם
antequàm : peperit ,parturiret Antequàm .suis inimicis retributionem
7 גְּמוֹל לְאֹיְבָיו : בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלְדָה בְּטֶרֶם
quis ,hæc ficus audivit Quis .masculum ejus mites & ,ei dolor veniret
יָבוֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר : 8 מִי־שָׁמַע כָּזֹאת מִי
gens parietur num ? una die in terra est parta nãquid ? hæc ficus vidit
רָאָה כָּאֵלֶּה הֲיוּחַל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יוּלַד גּוֹי
.suos filios Sijon peperit etiam ,fuit egra quia ? una vice
פַּעַם אֶחָת כִּי־חָלָה גַם־יָלְדָה צִיּוֹן אֶת־בָּנֶיהָ :
? Dominus dixit ,faciam parere non & ,frangam matricem ego Num
9 הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד אֲמַר יְהוָה
Lætamini ? tuus Deus dixit ,claudar & ,faciens generare ego Num
10 אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהָיִךְ : שִׂמְחוּ
gaudete : eam diligentes omnes ea in exultate & ,Jerusalaim cum
אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְגִילוּ בָהּ כָּל־אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ
,sugatis ut .eam super lugentes universi gaudio ea cum
אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל־הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ : לְמַעַן תִּינְקוּ
,mulgeatis ut : ejus consolationum ubere ab saturemini &
וּשְׂבַעְתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן חִמְּצוּ
11 dixit sic Nam .ejus gloriæ splendore à delectemini &
וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיו כְּבוֹדָהּ : כִּי־כֹה אָמַר
: pacem ,fluvium tanquam eam ad declinam ego Ecce : DOMINUS
יְהוָה הִנְנִי נוֹטֶה אֵלֶיהָ כַּנָּהָר שָׁלוֹם
: sugetis & ,gentium gloriam ,inundantem torrentem tanquam &
וְכַנַּחַל שוֹטֵף כָּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם
quem vir Sicut .delectabimini genua super & ,portabimini Latus super
12 עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל־בִּרְכַּיִם תְּשֹׁעָשָׁעוּ : כְּאִישׁ אֲשֶׁר
Jerusalaim in & ,vos consolabor ego sic ,cum consolabitur sua mater
אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלִַם
,vestrum cor gaudebit & ,videbitis Et .consolationem accipietis
תְּנֻחָמוּ : וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם
manus cognoscetur & : germinabunt herba tanquam vestra ossa &
וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־
Quia .suis inimicis indignabitur & ,suis servis cum DOMINI
13 יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם אֶת־אֹיְבָיו : כִּי־
: ejus quadrigæ turbo tanquã & ,veniet igne in DOMINUS ecce
הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו
,ignis flammin in suam increpationẽ & ,suã nasum ira in reddendã ad
לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי־אֵשׁ :
omnem suo gladio in & ,comendem judicio Dominus igne in Quia
14 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת־כָּל־
,se Sanctificantes .DOMINI interfecti erunt : carnem
15 בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה : הַמִּתְקַדְּשִׁים
carnẽ comedẽtes : medio in unum post hortis in se purificantes &
וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל הַגַּנּוֹת אַחַר אֶחָד בְּתוֹךְ אֹכְלֵי בָשָׂר
.Dominus dixit ,jivestur simul : murem & ,abominationem & ,carci
16 הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יִסָּפוּ נְאֻם־יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

4 Unde & ego eligam illusiones
eorum : & quæ timebant, ad-
ducam eis: quia vocavi, & non
erat qui responderet : locutus
sum, & non audierunt : fece-
rúntque malum in oculis meis,
5 & quæ nolui elegerunt. Audi-
te verbum Domini, qui tremi-
tis ad verbũ ejus: dixerunt fra-
tres vestri odientes vos, & ab-
jicientes propter nomen meũ ;
Glorificetur Dominus, et vide-
bimus in lætitia vestra: ipsi au-
6 tem confundentur. Vox populi
de civitate, vox de templo, vox
Domini reddentis retributio-
7 nem inimicis suis. Antequàm
parturiret, peperit : antequàm
veniret part^u ejus, peperit ma-
8 sculum. Quis audivit unquam
tale? et quis vidit huic simile ?
numquid parturiet terra in die
una ? aut parietur gens simul,
quia parturivit et peperit Sion
9 filios suos? Numquid ego, qui
alios parere facio, ipse non pa-
riam, dicit Dominus? si ego, qui
10 generationẽ cæteris tribuo, ste-
rilis ero, ait Dñs Deus tuus? Læ-
tamini cum Jerusalem, & exul-
tate in ea omnes qui diligitis
eam: gaudete cum ea gaudio u-
niversi, qui lugetis super eam,
11 Ut sugatis, et repleamini ab u-
bere consolationis ejus: ut mul-
geatis, et deliciis affluatis ab o-
12 mnimoda gloria ej^us. Quia hæc
dicit Dominus; Ecce ego decli-
nabo super eam quasi fluvium
pacis, & quasi torrentem inun-
dantem gloriam Gentiũ, quam
sugetis: ad ubera portabimini,
et super genua blandientur vo-
13 bis. Quomodò si cui mater
blandiatur, ita ego consolabor
vos, et in Jerusalem consolabi-
14 mini. Videbitis, et gaudebit
cor vestrum, et ossa vestra quasi
herba germinabunt, et cogno-
scetur manus Domini servis e-
15 jus, & indignabitur inimicis
suis. Quia ecce Dñs in igne
veniet, et quasi turbo quadri-
gæ ejus: reddere in indignatio-
ne furorem suum, & increpa-
tionem suam in flamma ignis :
16 Quia in igne Dominus dijudi-
cabit, & in gladio suo ad om-
nem carnem, & multiplica-
buntur interfecti à Domino,
17 Qui sanctificabantur, & mun-
dos se putabant in hortis post
januam intrinsecùs: qui come-
debant carnem suillã, & abo-
minationem, & murem : simul
consumentur, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

4 (ε) Καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι τὰ (ζ) ἐμπαίγματα
αὐτῶν, καὶ τὰς ἀμηχανίας (η) ἀνταποδώσω αὐτοῖς·
ὅτι ἐκάλεσα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀπήκουσάν μου·
ἐλάλησα καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐποίησαν τὸ πο-
νηρὸν ἐναντίον (θ) ἐμοῦ, καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην,
5 ἐξελέξαντο. Ἀκούσατε (ι) ῥήματα κυρίου
οἱ τρέμοντες τὸν λόγον αὐτοῦ· εἴπατε ἀδελ-
φοὶ ἡμῶν τοῖς μισοῦσιν (κ) ὑμᾶς καὶ ἀβέ-
λυττομένοις, ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ,
καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν, (λ) καὶ ἐκεῖ-
νοι αἰσχυνθήσονται. Φωνὴ κραυγῆς ἐκ πό-
λεως, φωνὴ ἐκ ναοῦ, φωνὴ κυρίου ἀνταποδι-
δόντος ἀνταπόδοσιν τοῖς ἀντικειμένοις.
7 (μ) Πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, (ν) πρὶν ἐλ-
θεῖν τὸν πόνον τῆς ὠδῖνον, ἐξέφυγε καὶ ἔτε-
8 κεν ἄρσεν. Τίς ἤκουσε τοιοῦτο, καὶ τίς εἶδε τοι-
αῦτα; εἰ ὠδίνει γῆ (ξ) ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ,
(ο) ἢ καὶ ἐτέχθη ἔθνος ἐπὶ ἅπαξ, ὅτι ὠδίνει καὶ
9 ἔτεκε Σιὼν τὰ παιδία αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ ἔδω-
κα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθη-
μον, εἶπε κύριος. οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γενῶσαν καὶ
στεῖραν ἐποίησα; εἴπερ ὁ (π) Θεός Σου.
10 Εὐφράνθητι Ἱερουσαλὴμ, καὶ (ρ) συνηγοράσα-
τε ὃν αὐτῇ πάντες οἱ ἀγαπῶντες αὐτήν,
χάρητε ἅμα αὐτῇ χαρᾷ πάντες ὅσοι πενθεῖτε ἐπ' αὐτῇ, Ἵνα θηλάσητε, καὶ ἐμπλη-
σθῆτε ἀπὸ μαστῶν παρακλήσεως αὐτῆς, ἵνα
ἐκθλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εἰσόδου δό-
ξης αὐτῆς. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ
ἐγὼ ἐκκλίνω εἰς αὐτὸν ὡς ποταμὸς εἰρήνης,
καὶ ὡς χειμάῤῥους ὀπτικὸν δόξαν ἐθνῶν·
τὰ παιδία αὐτῆς ἐπ' ὤμων ἀφθήσονται, καὶ
13 ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται. Ὡς εἴ τι-
να μήτηρ παρακλέσει, (σ) οὕτω καὶ ἐγὼ παρα-
καλέσω ὑμᾶς, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ παρακληθή-
14 σεσθε. Καὶ (τ) ὄψεσθε, καὶ χαρήσεται ἡ καρ-
δία ὑμῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ ὑμῶν ὡς βοτάνη ἀνατεῖ-
λει. καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς (υ) φο-
βουμένοις αὐτὸν, καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦ-
15 σιν. Ἰδοὺ γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἥξει, καὶ ὡς κατ-
αιγὶς τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐν θυμῷ
16 (φ) ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀποκορεσμὸν αὐτοῦ
ἐν φλογὶ πυρός. Ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου (χ)
κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ
πᾶσα σὰρξ· πολλοὶ τραυματίαι ἔσονται
17 ὑπὸ κυρίου. Οἱ ἁγιζόμενοι καὶ καθαριζόμενο-
ι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς θεωρείοις ἔσω-
θεν (ψ) κρέας ὕειον, καὶ τὰ βδελύγματα,
καὶ τὸν μῦν, ὁμοῦ πεσοῦσι (ω) ἀναλωθήσονται,
εἴπε κύριος.

Et ego eligam illusiones eorum, & 4
peccata retribuam eis. Quia vo-
cavi eos ; & non obedierunt mi-
hi : loquutus sum ; & non au-
dierunt : & fecerunt malum in
conspectu meo ; & quæ nole-
bam, elegerunt. Audite verba 5
Domini, qui tremitis sermonem
ejus : dicite fratres (b) nostri iis
qui odierunt vos, & abomina-
tus ; ut nomen Domini glorifice-
tur, & appareat in lætitia ve-
strum : & illi confundentur. Vox 6
clamoris de civitate, vox de tem-
plo, vox Domini reddentis retribu-
tionem adversariis. Ante- 7
quàm parturiens parisat, antequã
veniat labor parturiendi ; fugit,
& peperit masculum. Quis 8
audivit tale, & quis vidit sic ?
Si parturivit terra in die una, aut
etiam nata est gens tota simul :
quia parturivit, & peperit Sion
parvulos suos ? Ego autem dedi 9
expectationem hanc : & non re-
cordata es mei, dicit Dominus.
Nonne ego parientem & steri-
feci, dixit Deus tuus ? Lætare 10
Hierusalem ; & conventum facite
in ea omnes, qui diligitis eam :
gaudete simul cũ ea gaudio, omnes
qui lugetis super eã ; ut sugatis, et 11
implemini ab ubere consolationis
ejus : ut postquàm suxeritis, de-
lectemini ab (c) introitu gloriæ
ejus : Quia hæc dicit Dominus ; 12
Ecce ego declino ad eos quasi flu-
vius pacis, & quasi torrens inun-
dans gloriam gentium. Parvuli
eorum in humeris portabuntur, &
super genua consolabuntur. Quo- 13
modò, si quem mater consoletur ;
ita ego consolabor vos. Et in
Hierusalem consolabimini : Et vi- 14
debitis : & gaudebit cor vestrum :
& ossa vestra, sicut herba, germi-
nabunt. Et cognoscetur manus
Domini timentibus eum, & vindi-
bitur contumacibus. Ecce enim 15
Dominus, sicut ignis veniet, &
sicut procella, currus ejus, redde-
re in furore ultionem suam, & in-
crepationem suã in flamma ignis.
In igne enim Domini judica- 16
bitur omnis terra ; & in gladio
illius universa caro : multi vulne-
rati erunt à Domino. (d) Qui pu- 17
rificantur, & mundantur in hortis,
& in liminibus, comedentes
carnem porcinam & abominatio-
nes, & murem ; simul consumen-
tur, dixit Dominus.

MS.A. (ε) Καὶ (ζ) ἐνπάγματα (η) ἀυθῆ (θ) μυ, (ι) τὸ ῥῆμα
(κ) ἡμᾶς (λ) καὶκεῖνοι (μ) Πρὶν ἢ (ν) πρὶν ἢ (ξ) ἐν μᾷ ἡμέρᾳ, (ο) εἰ ἐτέχθη
ἔθνο (π) θεός. Ἐυφρένθητι (ρ) συνγυρεῖσατε πάντες οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ,
χάρητ χαρᾶν πάντες ὅσοι πενθεῖτ ἐπ' αὐτ, (σ) ὅτι ὅτως ἢ ἐγὼ (τ) ὄψεθ,
καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, (υ) Σεβομένοις (φ) ὀκδίκησιν ἢ ἀποκο-
εχισμὸν ἐν φλογὶ (χ) κατυθῆωθήσεται (ψ) κρέα (ω) κατυθῆωθήσονται,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אף אֲנָא אֶצְבֵּי בְתַבְרְהוֹן וּמַטְּרַת דִּיצְפֵּן לָא יִשְׁתֵּיזְבוּן חֲלַף דִּשְׁלַחִית נְבִיֵּי וְלָא חֲבוּ אִתְנַבְּיָאוּ
וְלָא קַבִּילוּ וַעֲבַדוּ דְבִישׁ קֳדָמַי וּרְלָא צְבִינָא אִתְרְעִיאוּ : קַבִּילוּ פִּתְגָמֵי דְיָ צַדִּיקַיָּא
דְמִשְׁתַּוְּן לְקָבֵיל פְּרִנְמֵי רְעוּתֵיהּ אֲמַרִין אֲחֵיכוֹן סָנְאֵיכוֹן מְרַחֲקֵיכוֹן בְּרִיל שְׁמִי יִסְגֵי יְקָרָא
דְיָ וְנֶחֱזֵי בְחֶדְוַתְכוֹן וְאִנּוּן יְבַהְתּוּן : קָל אִתְרַעֲשׁוּתָא מִקַּרְתָּא דִירוּשְׁלֵם קָלָא מֵהֵיכְלָא קָל
מֵימְרָא דְיָ דְמְשַׁלֵּם גְּמָלָא לְבַעֲלֵי דְבוּהוֹי : עַד לָא מִיתֵי עָקָא לַהּ תְּתְפְּרַק עַד לָא יְיֵתֵי
לַהּ וַיְלָא כְּחֵבְלִין עַל יְלִידָה יִתְגְּלֵי מַלְכָּהּ : מַן שְׁמַע כְּהָדָא וּמַן חֲזָא כְּאִלֵּין הַאֶפְשַׁר
דְתִתְעֲבַד אַרְעָא בְיוֹמָא חַד אִם יִתְחַדֵּי עַמָּא וְמַן חֲדָא אֲרֵי עָתִידָא דְתִתְנְחֵם צִיּוֹן וְתִתְמְלֵי
מֵעֲמָהּ שְׁבִי גְלוּתְהָא : אֲנָא אֱלָהָא בְּרִית עָלְמָא מְבַרֵּאשִׁית אֲמַר יְיָ אֲנָא בְּרִית כָּל אֱנָשָׁא
אֲנָא בְּדִרְיַת יַתְהוֹן לְבֵינֵי עַמְמַיָּא אַף אֲנָא עָתִיד לְכַנְּשָׁא גְלוּתְךָ אֲמַר אֱלָהָךְ : חֲדוּ
בִירוּשְׁלֵם וּבוּעוּ בָהּ כָּל דְּרַחֲמָהּ דְּוּשׁוּ עִמָּהּ דִּיוֹ כָּל דְּהוּוּ מִתְאַבְּלִין עֲלָהּ : בְּדִיל
דְתִתְפַּנְּקוּן וְתִשְׂבְּעוּן מִבּוּת תַּנְחוּמָתְהָא בְּדִיל דְתִשְׁתּוּן וְתִתְרַוּוּן מִמֵּימַר יְקָרָהּ : אֲרֵי כְּדֵין
אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מֵיתֵי לַהּ כְּשִׁפְעָא נַהַר פְּרַת שְׁלָם וְכִנְחַל מִנַּבַּר יְקָר עַמְמַיָּא וְתִתְפַּנְּקוּן עַל
גִּסְסִין תִּתְנַשְּׂלוּן וְעַל רְכוּבִין תִּתְרַבְּרוּן : כְּגַבְרָא דְאִמֵּהּ מְנַחֲמָא לֵהּ כֵּן מֵימְרִי יְנַחֵם יַתְכוֹן
וּבִירוּשְׁלֵם תִּתְנַחֲמוּן : וְתִחְזוּן וְיִתְחַדֵּי לִבְּכוֹן וְגַרְמֵיכוֹן כְּדִתְאֵין יִתְחַדְּרוּן וְתִתְגְּלֵי נְבוּרְתָא
דְיָ לְאִנְטָבָא לְעַבְדּוֹהִי צְדִיקַיָּא וְיִתְרַעַם לוּט לְבַעֲלֵי דְבוּהוֹי : אֲרֵי הָא יְיָ בְּאֵשְׁתָּא מִתְגְּלֵי
וְכִעֲלַע עוּלְיָן רְתִיכוֹהִי לְאַתָּבָא בְּתִקוּף רוּגְזֵיהּ וּמְוֹפְיָתֵיהּ בְּשַׁלְהוֹבִית אֶשְׁתָּא : אֲרֵי בְּאֶשְׁתָּא
עָתִיד יְיָ לְמֵדָן וּבְחַרְבֵּיהּ יִת כָּל בְּסַרְא וְסַגִּיאִין קְטִילֵיא קֳדָם יְיָ : דְּמִדְּמַכִּין וְדִמְדַכְּן לְגִנָּן
דְּשַׁוְיָתָא סְיָעָא בְּתַר סְיָעָא אֲכָלֵי בְּשַׂר חֲזִירָא וְשִׁקְצָא וְעַכְבְּרָא כַּחֲדָא יְסוֹפוּן אֲמַר יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ego quoque cupiam interitũ eorũ; & de quo solliciti sunt, non liberabun- 4
tur: eò quòd misi Prophetas meos, & non sunt conversi : prophetaverunt,
& non obedierunt : & fecerunt quod malum est coram me, & quod nolui
elegerunt. Suscipite verbum Dñi, justi, qui trepidatis propter sermones vo- 5
luntatis ej^us. Dixerunt fratres vestri inimici vestri qui vos aversantur pro-
pter nomen meum, Magnificabitur gloria Dñi; & videbim^us in lætitia vestra:
at ipsi confundentur. Vox sonit^a de civitate Jerusalem, vox de templo, vox 6
verbi Dñi reddentis retributionẽ inimicis suis. Antequã veniat ei tribulatio, 7
redempta erit: antequã veniat ei tremor, sicut dolores parturientis, revela-
bitur rex ej^us. Quis audivit rẽ hujuscemodi? quis vidit talia? nunquid potest 8
fieri terra in die uno ? nũ creatur popul^s in momento uno ? quia futurũ est
ut consolationẽ accipiat Sion, & impleatur populo captivo suorũ exulũ.
Ego Dñs creavi seculum à principio, dicit Dñs: ego creavi omnes homines, 9
ego dispersi eos inter populos : ego quoque congregatur^a fum captivitatem
tuam, dicit De^i tu^s. Lætamini in Jerusalem, & exultate in ea omnes qui di- 10
ligitis eam: gaudete cum ea gaudio omnes qui lugetis sup eam : ut delecte- 11
mini & saturemini de præda consolationũ ej^s ; ut bibatis & inebriemini
de vino gloriæ ej^s. Quoniã hæc dicit Dñs: Ecce ego adducã eis quasi fluen- 12
tem fluminis Euphratis pacem, & quasi torrentẽ inundantẽ, gloriã populo-
rum: & delectabimini, ad ubera portabimini, & sup genua nutriemini. Si- 13
cut vir cujus mater consolatur eum, sic Verbũ meũ consolabitur vos. Et in
Jerusalem consolabimini, Et videbitis, & lætabitur cor vestrũ, & corpora 14
vestra quasi herbæ splendebunt. Et revelabitur potentia Dñi, ut benefaciat
servis suis justis : & inducet maledictionem inimicis suis. Quia ecce Dñs 15
in igne revelabitur, & quasi turbines quadrigæ ejus, ut convertat in iram
indignationem suam, & increpationẽ suam in flammã ignis : Quoniam in 16
igne judicaturus est Dñs, & in gladio suo omnem carnem : & multi erunt
occisi coram Dño. Qui sese præparant & lustrant in hortis idolorum, tur- 17
ba post turbam, comedentes carnem suillam, & abominationem, & murem, simul consumentur, dicit Dominus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܐܦ ܐܢܐ ܐܒܚܪ ܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܡܬܝܠܐ ܐܬܝܗܘܢ. ܚܛܝܗܘܢ. ܠܐ ܐܦܝܕ ܡܢܝ ܚܛܝܐ. ܡܠܠܬܝ ܠܐ ܫܡܥܘ. ܡܠܠܬܝ ܠܐ ܩܒܠܘ. ܘܥܒܕܘ ܕܫܝܐܠܬܝ ܠܐ ܨܒܝܬܝ. * ܡܢ ܩܕܡܝ ܡܠܠ ܕܠܐ ܨܒܝܬ. ܡܢ ܩܕܡ ܡܠܬܝ ܠܐ ܩܒܠܘ. ܘܥܒܕܘ ܕܠܐ ܨܒܝܢ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܠܬܝ

ירמיה : א

congregandum ad venient ,eorum cogitationes & ,eorum opera ego Et
18 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
meam gloriam videbunt & ,venient & ;linguas & ,gentes omnes
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי :
gentes ad causas eis ex mittam & ,signum eis in ponam Et
19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם
insulas ;Javan & ,Tubal ,arcum trahentes ,Lud & ,Pul ,Tharsis
תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תּוּבַל וְיָוָן הָאִיִּים
viderunt non & ,meum auditum audierunt non quæ ,longinquas
הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ
gentibus in ineam gloriam annuntiabunt & ;meam gloriam
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם :
mecum gentibus cunctis de vestros fratres omnes adducent Et
20 וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם מִנְחָה
,mulis in & ,lecticis in & ,curru in & ,equis in DOMINO
לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצָּבִּים וּבַפְּרִדִּים
dixit ,Jerusalem *meæ sanctitatis* montem ad *velocibus animalibus in* &
וּבַכַּרְכֹּרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלִַם אָמַר
vase in munus Israel filii adducent quēadmodū : Dominus
יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכְלִי
,sacerdotes in assumam eis ex etiam Et .Domini domum ,mundo
טָהוֹר בֵּית יְהוָה : וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים
21
coeli sicut Quia .DOMINUS dixit ,Levitas in
לְלֵוִיִּם אָמַר יְהוָה : כִּי כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם
22
stantes ,*faciens* ego quos ,nova terra & ,novi
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים
.vestrā nomen &,vestrum semen stabit sic : Dominus dixit ,*meæ facies ad*
לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם :
sabbatis tempore de & ,ejus *mense in mensis tempore à* erit Et
23 וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
omnis fa ies ad se incurvandū ad caro omnis veniet ;ej° sabbathum in
בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי
virorum cadavera *in* videbunt & ,egredientur Et .Dominus dixit
אָמַר יְהוָה : וְיָצְאוּ וְרָאוּ בִּפְגְרֵי הָאֲנָשִׁים
24
eorū ignis & ,morietur non eorum vermis quia : me in prævaricantium
הַפְּשָׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאֵשָׁם
carni omni *nauseæ* erunt & ,extinguetur non
לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר :

Versio VULG. LAT.

18 Ego autem opera eorum, & cogitationes eorum, venio ut congregem cum omnibus gentibus & linguis : & venient et
19 videbunt gloriã meam. Et ponam in eis signum, & mittam ex eis qui salvati fuerint, ad Gentes in mare, in Africam, & Lydiam tendentes sagittam; in Italiam & Græciam, ad insulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriã meam. Et annuntiabunt
20 gloriam meam Gentibus, Et adducent omnes fratres vestros de cunctis Gentibus donum Domino, in equis, & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis, & in carrucis, ad monte sanctum meum Jerusalem, dicit Domini; quomodò si inferant filii Israel munus in vase mundo in
21 domum Domini. Et assumã ex eis in Sacerdotes, et Levitas,
22 dicit Dominus; Quia sicut cœli novi, & terra nova, quæ ego facio stare coram me, dicit Dominus; sic stabit semen ve-
23 strum, & nomen vestrum. Et erit mensis ex mense, & sabbatum ex sabbato : veniet omnis caro ut adoret coram fa-
24 cie mea, dicit Dominus. Et egredientur, & videbunt cadavera virorum, qui prævaricati sunt in me : vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur : & erunt usque ad satietatem visionis omni carni.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν · ἔρχομαι συναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας, καὶ ἥξουσι καὶ ὄψονται τὴν
19 δόξαν μου. Καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν (α) σημεῖον, καὶ ἐξαποστελῶ ἐξ αὐτῶν (β) σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη, εἰς Θαρσεῖς, καὶ Φοῦδ, καὶ Λοὺδ, καὶ Μοσόχ, (γ) καὶ εἰς Θοβέλ, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόρρω, οἳ οὐκ ἀκηκόασί μου τὸ ὄνομα, (γ) ὅτε ἀπεσήμασί μου τὴν δόξαν. καὶ (δ) ἀναγγελοῦσι
20 τὴν δόξαν μου ἐν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἄξουσι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν δῶρον κυρίῳ, ἐπὶ ἵππων καὶ ἁρμάτων καὶ καμπήναις ἡμιόνων μετὰ (ε) καδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, εἴπε κύριος, ὡς ἂν ἐνέγκωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ (ε) τὰς θυσίας αὐτῶν ἐμοὶ μετὰ φιαλῶν εἰς τὸν οἶκον κυρί-
21 ου. Καὶ ἀπ' αὐτῶν λήψομαι (ζ) ἱερεῖς καὶ
22 Λεύϊτας, εἴπε κύριος. Ὃν τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινὴ, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μένει (η) ἐνώπιον ἐμοῦ, λέγει κύριος, (θ) οὕτω στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν, καὶ τὸ ὄνομα
23 ὑμῶν. Καὶ ἔσται (ι) μὴν ἐκ μηνὸς, καὶ σάββατον ἐκ σαββάτου, ἥξει πᾶσα σὰρξ (κ) τοῦ προσκυνῆσαι ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν Ἱερουσα-
24 λὴμ, εἴπε κύριος. Καὶ ἐξελεύσονται, καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί · ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ (λ) τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί.

Et ego opera eorum, & cogitationem (e) eorum; venio congregare, omnes gentes, & linguas: & venient, & videbunt gloriam meam: Et dimittam super eos signum: & emittam ex eis, qui salvati fuerint ad gentes in Tharsis, & Phud, & Lud, & (f) Moloch, & in Thobel, & in Græciam, & in insulas, quæ longè, qui non audierunt nomen meum, neque viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam in gentibus: Et adducent fratres vestros de omnibus nationibus, donum Domino cum equis, & rhedis, in lampenis mulorum eũ (g) umbraculis in sanctã civitatem Hierusalem, dixit Dominus; quasi afferant filii Israel vasis mundis eum munus in domum Domini. Et ex eis sumam Sacerdotes, & Levitas, dixit Dominus. Sicut enim cœlum novum, & terra nova, quæ ego facio, permanent in conspectu meo, dicit Dominus; sic stabit semen vestrum, & nomen vestrum. Et erit mensis ex mense, & sabbatum ex sabbato; veniet omnis caro, ut adoret in conspectu meo in Hierusalem, dixit Dominus. Et egredientur, & videbunt cadavera hominum, qui prævaricati sunt in me. Vermis enim eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur; & erunt in visionem omni carni.

MS. A. (α) σημεῖα, (β) καὶ Θοῦδ, (γ) ὅσοι ἐσφράγισαν τὴν δόξαν μου. (δ) ἀναγγελοῦσίν μου τὴν δόξαν (ε) ἐμοὶ τὰς θυσίας αὐτῶν μετὰ (ζ) ἐμαυτῷ ἱερεῖς (η) ἐνώπιόν μου, (θ) ὅτως (ι) μιῶν (κ) ἐνώπιόν μου προσκυνῆσαι (λ) τελευτᾷ, Ἡσαΐας προφήτης.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 וקדמי גלין עובריהון ועשׂתיהון עתידנא לכנשא ית כל עממיא אומיא ולישניא ויתין
19 ויחזון ית יקרי : ואשוי בהון אתא ואשלח מנהון משיזבין לבני עממיא למדינת ים תמא
פולאי ולודאי דמנגדין המן בקשתא למדינת תובל ויון גניזתא רחיקן דלא שמעו ית שמי
20 גבורתי ולא חזו ית יקרי ויחוון ית יקרי בעממיא : ויתון ית כל אחיכון מכל עממיא
קורבנא קדם יי בסוסין וברתיכין וברחלין ובכורנון ובתושבחין על טוריא דקודשי
21 לירושלם אמר יי כמא דייתון בני ישראל ית קורבנא במנא דכי לבית מקדשא דיי : ואף
מנהון אקריב למהוי כהניא ולוואי אמר יי : ארי כמא דשמיא חדתין וארעא חדתא
22 דאנא עביד קימין קדמי אמר יי כן יתקיים זרעכון ושומכון : ויהי בומן ריש ירח בירח
23 ובומן שבא בשבא ייתון כל בסרא למסגד קדמי אמר יי : ויפקון ויחוון בפגרי גברייא
24 חיביא דמרדו במימרי ארי נשמתהון לא ימותון ואשתהון לא תתבי ויהון מתדנין
רשיעיא בגיהנם עד דימרון עליהון צדיקיא מסת חזיונא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et coram me manifesta sunt opera eorum, & cogitationes eorum. Congregaturus sum omnes populos, *gentes* & linguas; & venient & videbunt gloriam meam: Et ponam in eis signum, & mittam ex eis qui salvati fuerint, ad populos, ad provincias maritimas, in Aphros & Lydos, tendentes & percutientes arcu, ad provinciam Italiæ, & Græciam, ad insulas longinquas, quæ non audierunt famam potentiæ meæ, neque viderunt gloriam meam: & nuntiabunt gloriam meam inter populos. Et adducent omnes fratres vestros ex omnibus populis; oblationem coram Domino in equis & in quadrigis, & in lectiicis, & in dromedariis, & in laudibus ad montem sanctum meum in Jerusalem, dicit Dominus: sicut adducebant filii Israel oblationem in vase mundo, in domum sanctuarii Domini. Et etiam ex eis applicabo ut sint Sacerdotes & Levitæ, dicit Dominus. Quia sicut cœli novi & terra nova quæ ego facio, permanebunt coram me, dicit Dominus; sic stabilietur semen vestrum & nomen vestrum. Et erit in tempore *initii* mensis in mense, & in tempore Sabathi in Sabatho veniet omnis caro, ut adoret coram me, dicit Dominus. Et egredientur & videbunt cadavera virorum peccatorum, qui prævaricati sunt in verbum meum: quia animæ eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur: & erunt impii judicati in gehenna, donec dicant super eos justi: Satis vidimus.

כפר ירמידו

CAPUT I. א

Hanathoth in qui sacerdotibus de Chilchijahu filii Irmejahu Verba
1 דברי ירמיהו בן־חלקיהו מן־הכהנים אשר בענתות
eum ad DOMINI verbum fuit Quod .Binjamin terra in
2 בארץ בנימן : אשר היה דבר־יהוה אליו
anno decimo tertio in : Jehudah regis Amon filii Josijahu diebus in
בימי יאשיהו בן־אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה
eam vignare
למלכו :

Versio VUL. LAT. PROPHETIA JEREMIÆ.

CAP. I.

1 VErba Jeremiæ filii Helciæ, de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth, in terra
2 Benjamin. Quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Josiæ filii Amon regis Juda, in tertiodecimo anno regni ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ. HIEREMIAS.

ΚΕΦ. α'. CAP. I.

1 Τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο (α) πρὸς Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου, ὃς ἦν ἱερέων, ὃς κατῴκει
2 ἐν Ἀναθωθ ἐν γῇ Βενιαμίν, (β) Ὡς ἐγενήθη λόγος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν, ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰωσία υἱοῦ Ἀμὼς βασιλέως Ἰούδα, ἔτους βασιλείας αὐτοῦ τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

MS. A. Ἱρεμίας. (α) ἐπ' Ἱερεμίαν (β) Ὃς ἐγένετο λόγος θεοῦ

VERBUM Dei, quod factum est ad Hieremiam filium Chelciæ, de sacerdotibus, qui habitabat in Anathoth in terra Benjamin: Sicut factum est verbum Dei ad illum in diebus Josiæ filii Amon regis Juda, anno tertiodecimo in regno ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAPUT I.

Verba prophetiæ Jeremiæ filii Helchiæ de principibus custodiæ Sacer-
1 dotum, ex præpositis qui erant in Jerusalem: vir qui suscepit hæreditatem suam in Anathoth in terra tribus Benjamin. Quod factum est verbum
2 prophetiæ à facie Domini ad eum in diebus Josiæ filii Amon regis tribus domus Juda, in tertiodecimo anno regni ejus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܐܢܐ ܡܕܥ ܐܢܐ ܠܥܒܕܝܗܘܢ ܘܠܚܫܒܬܗܘܢ. ܗܐ ܐܬܐ ܕܟܢܫܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܘܠܫܢܐ. ܘܢܬܚܙܘܢ ܝܩܪܝ. ܘܢܫܪܘܢ ܒܝܢܝ. ܘܐܫܝܡ ܐܬܪܐ ܒܝܢܗܘܢ ܘܫܕܪ ܡܢܗܘܢ ܠܦܠܛܐ ܠܬܪܫܝܫ ܘܦܘܠ ܘܠܘܕ ܡܫܚܢܝ ܩܘܫܬܐ. ܘܠܬܘܒܠ ܘܠܝܘܢ ܐܪܚܘܬ ܪܚܩܬܐ. ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܫܡܝ. ܘܠܐ ܚܙܘ ܝܩܪܝ. ܘܢܬܩܪܒܘܢ ܠܟܠ ܥܡܡܐ ܡܢ ܟܠ ܐܬܪܐ ܠܩܘܪܒܢ ܠܡܪܝܐ. ܘܢܥܒܕܘܢ ܠܝ ܒܟܠ ܐܬܪ ܕܐܬܝܬ ܠܗ ܠܡܫܕܪ ܠܗ ܠܒܢܝ ܥܡܝ ܒܝܬ ܡܩܕܫܝ. ܗܟܢܐ ܡܫܕܪܝܢ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܐܝܠ ܩܘܪܒܢ ܠܡܪܝܐ. ܘܠܟܗܢܐ ܘܠܠܘܝܐ ܕܢܬܩܪܒܘܢ ܠܡܫܬܡܫ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܠܟܘܢ ܠܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܕܢܬܩܪܒܘܢ ܠܟܘܢ

ירמיה: א

ad usq; ,Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim diebus in fuit Et
3 וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד־
regis Josijahu filii Sidchijahu *annos* *undecim* *consummandum*
חֹדֶשׁ עֲשִׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
fuit Et .quinto mense in Jerusalaim *transmigrandum* ad usq; ,Jehudah
4 יְהוּדָה עַד־גְּלוֹת יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי׃ וַיְהִי
,utero in te formarem Priusquam : dicendo me ad Domini verbum
5 דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבָּטֶן
prophetam , te sanctificavi , vulva de exires antequam & : te novi
יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא
non Ecce .Deus Domine Ahah : dixi Et .te dedi gentibus
6 לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ׃ וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה לֹא
Ne : me ad Dominus dixit Et .ego puer quia ,loqui novi
7 יָדַעְתִּי דַּבֵּר כִּי־נַעַר אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־
& ibis , te mittam *quo* omnia ad quia : *ego* puer , dicas
תֹּאמַר נַעַר אָנֹכִי כִּי עַל־כָּל־אֲשֶׁר אֲשַׁלְּחֲךָ תֵּלֵךְ וְאֵת
quia : eorum *facibus* à timeas Ne .loqueris, tibi præcipiam quæ universa
8 כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוְּךָ תְּדַבֵּר׃ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־
Dominus misit Et .Dominus dixit , te *eripiendum ad* *ego* tecum
9 אִתְּךָ אֲנִי לְהַצִּלֶךָ נְאֻם־יְהוָה׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־
dedi Ecce me ad Dominus dixit & : meum os *super* tetigit & *sua* manu
יָדוֹ וַיִּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי
,gentes super hac die te *legati* , Vide .tuo ore in meus verba
10 דְבָרַי בְּפִיךָ׃ רְאֵה הִפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם
destruendum ad & disperdendum ad & destruendum ad & evellendum ad ,regna super &
וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתֹּץ וְלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס
Quid : dicendo, me ad Domini verbum fuit Et ; *Iamanda ad & ædificanda ad*
11 לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר מָה־
dixit Et *videns* ego *amygdali* Virgam : dixi Et Hemejahu *videns* tu
12 אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רֹאֶה׃ וַיֹּאמֶר
,meum verbi super ego *festinans* nam : *videns* Jeremja : me ad Domini
יְהוָה אֵלַי הֵיטַבְתָּ לִרְאוֹת כִּי־שֹׁקֵד אָנִי עַל־דְּבָרִי
Quid : dicendo, secundo me ad Domini verbum fuit Et .illud *facienda ad*
לַעֲשׂתוֹ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר מָה
facienda à ejus *tuos* & *videns* ego *effugitans* Ollam : dixi & *Iterum* tu
13 אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר סִיר נֶפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפָנָיו מִפְּנִי
malum pandetur Aquilone Ab : me ad Dominus dixit Et .Aquilonis
צָפוֹנָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה
omnes *ad* *terræ* ego ecce Quia .terræ habitatores omnes super
14 עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ כִּי הִנְנִי קֹרֵא לְכָל־
: DOMINUS dixit , Aquilonis regnorum *familias*
מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה
portarum *ejus* suum solium unusquisque *dabunt* & , venient &
וּבָאוּ וְנָתְנוּ אִישׁ כִּסְאוֹ פֶּתַח שַׁעֲרֵי
super & , *ejus* ejus muros omnes super & , Jerusalaim
15 יְרוּשָׁלִַם וְעַל כָּל־חוֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל
super eis cum mea judicia loquar Et .Jehudah urbes universas
כָּל־עָרֵי יְהוּדָה׃ וְדִבַּרְתִּי מִשְׁפָּטַי אוֹתָם עַל
diis sufficerunt & , me dereliquerunt qui ; eorum malitiam omnem
16 כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים
tu Et .suarum manuum *operibus* se incurvaverunt & ; alienis
אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוּ לְמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם׃ וְאַתָּה
omnia *eos ad* loquéris & , surges & , tuos lumbos accinges
17 תֶּאְזֹר מָתְנֶיךָ וְקַמְתָּ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־
fortè ne , *eorum facibus à conteraris* ne : tibi præcipiam ego quæ
אֲשֶׁר אָנֹכִי אֶצַוֶּךָּ אַל־תֵּחָת מִפְּנֵיהֶם פֶּן־
eorum facies ad te conjicias ne
אֲחַתְּךָ לִפְנֵיהֶם׃

Versio VULG. LAT.

3 Et factum est in diebus Joakim filii Josiæ regis Juda, usque ad consummationé undecimi anni Sedeciæ filii Josiæ regis Juda, usque ad transmigrationé
4 Jerusalem, in mense quinto. Et factum est verbum Domini ad
5 me, dicens; Priusquàm te formarem in utero, novi te: & antequàm exires de vulva, sanctificavi te, & prophetã in Gen-
6 tibus dedi te. Et dixi, A, a, a, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum. Et di-
7 xit Dominus ad me, Noli dicere; Puer sum, quoniam ad omnia, quæ mittam te, ibis: & universa, quæcunque mandave-
8 ro tibi, loquéris. Ne timeas à facie eorum: quia tecum ego sum, ut eruam te, dicit Domin°.
9 Et misit Dominus manum suã, & tetigit os meum: & dixit Dominus ad me; Ecce dedi
10 verba mea in ore tuo: Ecce constitui te hodiè super Gentes, & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & ædifices, & plantes.
11 Et factum est verbum Domini ad me, dicens; Quid tu vides, Jeremia? Et dixi, Virgam vigilantem ego video. Et dixit Do-
12 minus ad me; Benè vidisti, quia vigilabo ego super verbo meo
13 ut faciam illud. Et factum est verbum Domini secundò ad me, dicens; Quid tu vides? Et dixi; Ollam succensam ego video, & faciem ejus à facie A-
14 quilonis. Et dixit Dominus ad me; Ab Aquilone pandetur malum super omnes habitato-
15 res terræ. Quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnorum Aquilonis, ait Domi-
nus: & venient & ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Jerusalem, & super omnes muros ejus in circuitu, & super universas urbes
16 Juda. Et loquar judicia mea cum eis, super omnem malitiam eorum qui dereliquerunt me, et libaverunt diis alienis, et adoraverunt opus manuũ suarum. Tu ergò accinge lumbos tuos, & surge, & loquere ad eos omnia quæ ego præcipio tibi. Ne formides à facie eorũ: nec enim timere te faciam vultum eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἐγένετο ἐν ᾗ ἡμέραις Ἰωακεὶμ υἱοῦ Ἰωσία βασιλέως Ἰούδα, ἕως ἐνδεκάτου ἔτους
(γ) ᾗ Σεδεκία υἱοῦ Ἰωσία βασιλέως Ἰούδα, ἕως ἡ ἀχμαλωσία Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ
4 πέμπτῳ μηνί. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
(δ) πρὸς αὐτόν· Πρὶν ᾗ με πλάσαι Σε(ε) ἐν
κοιλίᾳ, ἐπίσταμαί Σε, καὶ πρὶν σὲ (ε) Σε ἐξ-
5 ελθεῖν ἐκ μήτρας, ἡγίακά Σε, προφήτην
6 εἰς ἔθνη τέθεικά Σε. Καὶ εἶπα, Ὦ Ὢν δέ-
σποτα κύριε, ἰδὲ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι
7 νεώτερός ἐγώ εἰμι. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς
με, Μὴ λέγε, Ὅτι νεώτερος ἐγώ εἰμι, ὅτι
πρὸς πάντας ὃς ἐὰν ἐξαποστείλω Σε, πο-
ρεύσῃ, καὶ πάντα ὅσα (ζ) ἐὰν ἐντείλωμαί
8 Σοι, λαλήσεις. Μὴ (η) φοβηθῇς ἀπὸ προσ-
ώπου αὐτῶν, ὅτι μετὰ Σοῦ ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαι-
9 ρεῖσθαί Σε, λέγει κύριος. Καὶ ἐξέτεινε κύ-
ριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς με, καὶ ἥψατο τοῦ
στόματός μου, καὶ εἶπε κύριος πρὸς με, Ἰδὲ
δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα (θ) Σου.
10 Ἰδὲ καθέστακά Σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη
καὶ ἐπὶ (ι) βασιλείας, ἐκριζῶν, καὶ κα-
11 θαιρῶν, καὶ (κ) ἀπολλύων, καὶ ἀνοικοδομῶν, καὶ
καταφυτεύειν. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου
πρὸς με, λέγων, Τί Σὺ (λ) ὁρᾷς; καὶ εἶπα,
12 Βακλρίαν καρυΐνην. Καὶ εἶπε κύριος
πρὸς με, Καλῶς ἑώρακας, διότι ἐγερήσομαι
ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς.
13 Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου (μ) ἐκ δευτέρου
πρὸς με, λέγων, Τί Σὺ ὁρᾷς; καὶ εἶπα, Λέβη-
τα ὑποκαιόμενον, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ
14 προσώπου Βορρᾶ. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς με,
Ἀπὸ προσώπου Βορρᾶ ἐκκαυθήσῃ τὰ κακὰ
15 ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. Διό-
τι ἰδὲ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας
(ν) τῆς γῆς ἀπὸ Βορρᾶ, λέγει κύριος· καὶ ἥξου-
σι καὶ θήσουσιν ἕκαστος τὴν θρόνον αὐτοῦ ἐ-
πὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν Ἰερουσαλὴμ, καὶ
ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, καὶ
16 ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Ἰούδα. Καὶ λαλήσω
πρὸς αὐτοὺς (ξ) μετὰ κρίσεως, περὶ
πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκατέλι-
πόν με, καὶ ἔθυσε θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ
προσεκύνησε τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
17 τῶν. Καὶ Σὺ περίζωσαι τὴν ὀσφύν Σου, καὶ
ἀνάστηθι, καὶ εἶπον (ο) πάντα ὅσα ἂν ἐν-
τείλωμαί Σοι. μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου
αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῇς ἐναντίον αὐτῶν,
ὅτι μετὰ Σοῦ (π) εἰμι, τοῦ ἐξαιρεῖσθαί Σε, λέ-
γει κύριος.

Et factum est in diebus Joacim filii Josiæ regis Juda, usque ad undecimum annum Sedeciæ filii Josiæ regis Juda, usque ad (a) captivitatem Hierusalem in quinto mense. Et factum est verbum Do- 4
mini ad eum; Antequàm forma- 5
vem te in utero, novi te: & antequàm exires de vulva, sanctificavi te: prophetam in gentes posui te. Et dixi, (b) O ON dominator 6
Domine: ecce nescio loqui; quia junior ego sum. Et dixit Domi- 7
nus ad me; Noli dicere, Quia junior ego sum; quoniam ad omnes, ad quos mitto te, ibis: & juxta omnia, quæ mandavero tibi, loquéris. Ne timeas à facie eorum: quia 8
ego tecum sum, ut eruam te, dicit Dominus. Et extendit Domnus 9
manum suam ad me, & tetigit os meum, & dixit Dominus ad me; Ecce dedi verba mea in os tuum: Ecce constitui te hodiè super gen- 10
tes, & super regna; ut eradices, et destruas, & disperdas, & reædi-
fices, & plantes. Et factum est 11
verbum Domini ad me, dicens; Quid tu vides? Et dixi, (c) Bacu-
lum nuceum. Et dixit Dominus ad 12
me, Benè vidisti; quia vigilavi ego super verba mea, ut faciam illa. Et factũ est verbũ Domini secun- 13
dò ad me, dicens; Quid tu vides? Et dixi; Olla succensa, & facies ejus à facie Aquilonis. Et dixit 14
Dominus ad me; A facie Aquilonis exardescent mala super omnes habitatores terræ. Quia ecce ego con- 15
voco omnia regna terræ ab Aquilone, ait Dominus. Et venient, & ponent unusquisque solium suum super vestibula portarum Hierusalem, & super omnes muros, qui in circuitu ejus, & super universas urbes Judæ. Et loquar ad eos cum 16
judicio de omni malitia eorum, quomodò dereliquerunt me, & sacrificaverunt diis alienis, & adoraverunt opera manuum suarum. Et tu accinge lumbum tuum, 17
& surge, & dic omnia quæcunque mandavero tibi. Ne timeas à facie eorum, (d) neque exterreas coram eis: quia tecum sum, ut liberem te, dicit Dominus.

MS.A. (γ) Σεδεκία υἱοῦ Ἰωσεὶ (δ) πρὸς με, λέγων, (᾽) ὃν κοιλίας, (ε) ἐξῆ-
θεν Σε (ζ) ἀν (η) φοβῆς (θ) σου. Καὶ ἔκλεσα κά (ι) βασιλεῖς, (κ) ἀπολλύν. Καὶ ἐγένετο
(λ) ὁρᾷς, Ἱερεμία; (μ) πρὸς με ἐκ δευτέρου, (ν) ἀπὸ προσώπου Βορρᾶ τῆς,
(ξ) περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν μετὰ κρίσεως, (ο) πρὸς αὐτὸς πάντα (π)
ἐγὼ εἰμι,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 וְהָוָה בִּימֵי יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה עַד דְּשַׁלִּים חֲדָא עֲשַׂר שְׁנִין
לְצִדְקִיָּה אֲחוּהִי בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה עַד דַּאֲתָא נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל
4 וְצַר עַל יְרוּשָׁלֶם תְּלַת שְׁנִין וְאַגְלֵי עַמָּא רַבָּה בְּיַרְחָא חֲמִישָׁאָה׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן
5 קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ עַד לָא בְרִיכְךָ מִסְעִין אִתְקַנְּיָךְ וְעַד לָא אֲתֵיתָא לְעַלְמָא וְמַיְמַרְתָּךְ נְבִי
6 מַשְׁקִי כָּס דְּלוּט לְעַמְמַיָּא מַנְיָיךְ׃ וַאֲמַרִית קֳבֵל בְּעוּתִי לְעַמְמַיָּא הָא לֵית אֲנָא יָדַע
7 לְאִתְנַבָּאָה אֲרֵי רַבִּי אֲנָא וּמְשַׁיְרוּתִי עֻקָּא וְגֹלָא אֲנָא מִתְנַבֵּי עַל עַמָּא הַדֵּין׃ וַאֲמַר יְיָ לִי לָא
8 תֵּימַר רַבִּי אֲנָא אֲרֵי כֹּל אַתַּר דְּאִשְׁלַחְנָךְ תֵּהֲךְ וַיַּת כֹּל דְּאִפְקֵדְנָךְ תִּתְנַבֵּי׃ לָא תְדַחֵל מִן
9 קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי בְּסַעְדָךְ מֵימְרִי לְשֵׁיזָבוּתָךְ אֲמַר יְיָ׃ וּשְׁלַח יְיָ יַת פִּתְגָמִי נְבוּאָתִי וְסִדַּר
10 בְּפּוּמִי וַאֲמַר יְיָ לִי הָא שַׁוִּיתִי פִּתְגָמִי נְבוּאָתִי בְּפּוּמָךְ׃ חֲזִי דְּמַנְיִתָךְ יוֹמָא הָדֵין עַל עַמְמַיָּא
11 וְעַל מַלְכְוָתָא לְמֶעְקַר וּלְתַרָעָא וּלְאַבָּדָא וּלְפַגָּרָא וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִבְנֵי וּלְקִימָא׃ וַהֲוָה
12 פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר מָה אַתְּ חֲזִי יִרְמְיָה וַאֲמַרִית מַלְּדָ דְּמוּחִי לַאבָאשָׁא
13 אֲנָא חָזִי׃ וַאֲמַר יְיָ לִי יָאוּת חֲזִיתָא אֲרֵי מוּחִי אֲנָא עַל פִּתְגָמִי לְמֶעְבַּדֵיהּ׃ וַהֲוָה
14 פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי תְּנִינוּת לְמֵימַר מָה אַתְּ חֲזִי וַאֲמַרִית מַלְדָ דְּרָתַח כְּרוּד
15 אֲנָא חָזִי וּשְׁקוּם מִשְׁרְיָתֵיהּ דְּמִדְּבְרָן וְאָתְיָן מֵאֲפֵי צְפוּנָא׃ וַאֲמַר יְיָ לִי מִצְּפוּנָא תִּשְׁרֵי
בִּישָׁתָא לְמֵיתֵי עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ אֲרֵי הָא אֲנָא מְכַלֵּי לְכָל זַרְעִית מַלְכְוָתָא צְפוּנָא
אֲמַר יְיָ וַיֵּתְוֹן וְיִרְמוּן גְּבַר כּוּרְסְוֵהִי לְקֳבֵל תַּרְעֵי יְרוּשָׁלֶם וְעַל כָּל שׁוּרָהָא סְחוֹר סְחוֹר
16 וְעַל כָּל קִרְוָיָא דְּבֵית יְהוּדָה׃ וַאֲמַלֵּל פּוּרְעָנוּת דִּינִי מִן קֳדָמֵיהוֹן עַל כָּל בִּישָׁתְהוֹן דְּשַׁבְקוּ
17 פּוּלְחָנִי וַאֲסִיקוּ בּוּסְמִין לְטָעוּת עַמְמַיָּא וּאֲשַׁתְּעִבְּדוּ לְעוּבְדֵי יְדֵיהוֹן׃ וְאַתְּ תְּתַקַּף
חֲרָצָךְ וּתְקוּם וְתִתְנַבֵּי לְהוֹן יַת כֹּל דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ לָא תִתְמְנַע מִלְּאוֹכְחוּתְהוֹן דִּלְמָא
אַתְּבְרִנָּךְ קֳדָמֵיהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et factum est in diebus Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda, donec 3
impletus est undecimus annus Sedechiæ fratris ejus filii Josiæ regis tribus
domus Juda, donec venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & obsedit Jeru-
salem tribus annis, & transmigrare fecit populum qui in ea erat, in mense
quinto. Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: Ani- 4
tequàm crearem te in utero præparavi te, & antequàm venires in mundum, 5
paravi te: Propheram propinantem calicem maledictionis populis con-
stitui te. Et dixi: Suscipe deprecationem meam Dñe Deus: ecce nescio 6
prophetare, quia puer ego sum: & à principio meo tribulationem & ca-
ptivitatem ego prophetizo contra populum hunc. Et dixit Dñs mihi: Ne 7
dicas, Puer ego sum: quia ad omnem locum ad quem mittam te, ibis; &
universa quæcunque mandavero, prophetabis. Ne timeas à facie eorum; 8
quia in adjutorium tuum erit Verbum meum ut eruat te, dicit Dñs. Et mi- 9
sit Dñs verba prophetiæ suæ, & ordinavit ea in ore meo: & dixit Domi-
nus mihi: Ecce posui verba prophetiæ meæ in ore tuo. Vide quòd consti- 10
tuerim te hodie super populos & super regna, ut evellas, & destruas, &
perdas, & dissipes; & super domũ Israel, ut ædifices & confirmes. Et factum 11
est verbum prophetiæ à facie Domini ad me dicens: Quid tu vides Jere-
mia? & dixi: Regẽ festinantem ad malefaciendum ego video. Et dixit Dñs 12
mihi: Bene vidisti: quia festinabo ego super verbũ meum ut faciam illud.
Et factum est verbũ prophetiæ à facie Dñi ad me secundò dicens: Quid tu 13
vides? & dixi, Regem ferventem quasi lebetem ego video, & vexillum exer-
citũ ejũ qui ducitur & venit à facie Aquilonis. Et dixit Dñs mihi: ab Aqui- 14
lone incipiet venire malum super omnes habitatores terræ. Quoniam ecce 15
ego convoco omnes cognationes regnorum Aquilonis, dicit Dñs: & ve-
nient & projicient unusquisq; foliũ suum contra portas Jerusalem, & super
omnes muros ejũ in circuitu, & super universas urbes domũ Judæ. Et loquar 16
ultionem judiciorũ meorũ cum eis super omnem malitiam eorũ, qui dere-
liquerunt cultũ meũ, & adoleverunt aromata idolis populorũ, et servierunt
operibũ manuũ suarũ. Tu autem confortabis lumbos tuos, & surges, et pro- 17
phetabis eis omnia quæ præcipio tibi: ne desinas corripere eos, ne fortè
conteram te coram eis.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܗܘܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܒܝܘܡܝܗܝ ܕܝܘܫܝܐ ܒܪ ܐܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܒܫܢܬ ܬܠܬܥܣܪ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܝܘܫܝܐ ܒܪ ܐܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܒܫܢܬ ܬܪܬܥܣܪ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܝܗܘܕܐ

,ferram columnam in & ,munitionis civitatē in hodie te dedi ecce ego Et
18 וְאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וְלַעַמּוּד בַּרְזֶל וְלַחֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֶיהָ ,ej' principib' ,Jehudah regibus ,terram omnem super ,eris muros in & ,ejus principes ,Jehudæ reges & ,terræ populo & ,ejus sacerdotibus
19 לַכֹּהֲנֶיהָ וְלַעַם הָאָרֶץ: וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא ,te ,te laboratum ad ,Dominus ait ,ego tecum quia : tibi prævalebunt
יוּכְלוּ לָךְ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם יְהוָה לְהַצִּילֶךָ:

CAP. II. ב

auribus in ,clamabis & ,Vade : dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: הָלוֹךְ וְקָרָאתָ בְּאָזְנֵי misericordiæ,tui sum Recordat' ,Dñs dixit Sic : dicendo ,Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד ,deserto in me post ut eundo ,suarum desponsationū charitatis ,suarum puerilitatum
נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר ,ejus juvenum initium ,Domino ,Israel Sanctitas ,fata non terra in
2 בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ .Dominus dixit ,eos ad veniet malum;desolabuntur eā devorātes omnes &
כָּל־אֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה: domus familiæ omnes & ,Jahacob domus Domini verbum Audite
3 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל מִשְׁפְּחוֹת בֵּית me in vestri patres invenerunt Quid : Dominus dixit Sic ,Israel
יִשְׂרָאֵל: כֹּה אָמַר יְהוָה מַה־מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי ,vanitatē post ambulaverunt &,me desuper se elongaverūt quia,iniquitatis
4 עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלַי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל nos facies ascendere,Dominus Ubi : dixerunt non Et ? sunt facti vani &
5 וַיֶּהְבָּלוּ: וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ desertam terram per ,desertum per nos deducens , Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיךְ אֹתָנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה es in transiit non terrā per,mortis umbra & ariditatis terram per ,vastam &
6 וְשִׁיחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְצַלְמָוֶת בְּאֶרֶץ לֹא־עָבַר בָּהּ ,Charmel terram in vos induxi Et ,ibi homo habitavit neque ,vir
7 אִישׁ וְלֹא יָשַׁב אָדָם שָׁם: וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הַכַּרְמֶל contaminastis &,estis ingressi &:ej' bonā &,ej' fructum comedendum ad
לֶאֱכֹל פִּרְיָהּ וְטוּבָהּ וַתָּבֹאוּ וַתְּטַמְּאוּ אֶת non Sacerdotes .abominationem in possistis meam hæreditatē &meā terrā
אַרְצִי וְנַחֲלָתִי שַׂמְתֶּם לְתוֹעֵבָה: הַכֹּהֲנִים לֹא pastores &,me noverūt non legem violantes &?Dominus Ubi : dixerunt
אָמְרוּ אַיֵּה יְהוָה וְתֹפְשֵׂי הַתּוֹרָה לֹא יְדָעוּנִי וְהָרֹעִים ,Dominus dixit ,vobiscum litigabo adhuc Propterea .ambulaverūt ,prodierunt
8 פָּשְׁעוּ בִי וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַּבַּעַל וְאַחֲרֵי לֹא־ ,Chittim insulas transite Siquidem .litigabo vestrorum filiorum filiis cum &
9 יוֹעִלוּ הָלְכוּ: לָכֵן עוֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב: כִּי עִבְרוּ אִיֵּי כִתִּיִּים fuit En,videte &:vehementer considerate &,mittite Cedar &;videte &
10 וּרְאוּ וְקֵדָר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מְאֹד וּרְאוּ הֵן הָיְתָה me? p. pulus & : Dii non ipsi & ? Deos gens mutavit Num .hoc sicut
11 כְּזֹאת: הַהֵימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי hoc super cœli Obstupescite ,prodierit non in suam gloriam mutavit
12 הֵמִיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל: שֹׁמּוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת mala duo Nam.Dominus dixit,vehementer desolamini,horrescite &
13 וְשַׂעֲרוּ חָרְבוּ מְאֹד נְאֻם־יְהוָה: כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת .aquas continebunt non quæ ,fractas cisternas ,cisternas sibi excidendū ad ,viventium aquarum venam dereliquerunt Me:meus populʼ fecit
עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּרוֹת בֹּרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא־יוּכְלוּ הַמָּיִם:

Versio VUL. LAT.

18 Ego quippe dedi te hodiè in civitatem munitam, & in columnā ferreā, & in murum æreū, super omnē terrā, regib' Juda, principib' ejus, et sacerdotib', 19 & populo terræ. Et bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te.

CAP. II.

1 Et factū est verbum Dñi ad 2 me, dicens; Vade, & clama in aurib' Jerusalē, dicens; Hæc dicit Dñs; Recordat' sum tui, miserans adolescentiam tuam, & charitatē desponsationis tuæ, quando secuta es me in deserto, in terra quæ non seminatur. 3 Sanctus Israel Dño, primitiæ frugū ejʼ: omnes, qui devorant eum, delinquunt: mala venient sup eos, dicit Dñs. Audite verbum Domini domʼ Jacob, & omnes cognationes domʼ Israel: 5 Hæc dicit Dñs; Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongaverūt à me, et ambulaverunt post vanitatē, et 6 vani facti sunt? Et non dixerūt; Ubi est Dñs, qui ascendere nos fecit de terra Ægypti: qui traduxit nos per desertū, per terrā inhabitabilē et inviam, p terrā sitis, et imaginē mortis, p terrā, in qua non ambulavit vir, neq; 7 habitavit homo? Et induxi vos in terrā Carmeli, ut comederetis fructū ejus, & optima illiʼ: & ingressi contaminâstis terrā meam, & hæreditatē meam po- 8 suistis in abominationē. Sacerdotes non dixerūt; Ubi est Dñs? & tenentes legē nescierūt me, & pastores prævaricati sunt in me: & prophetæ prophetaverūt in Baal, et idola secuti sunt. 9 Propterea adhuc judicio contendam vobiscum, ait Dñs, & cum filiis vestris disceptabo. 10 Transite ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, et considerate vehementer: et vidē- 11 dete si factū est hujuscemodi. Si mutavit gens deos suos, et certè ipsi non sunt Dii: populus verò meus mutavit gloriā suā in idolum. Obstupescite cœli super hoc, et portæ ejus desolamini vehementer, dicit Dominus. Duo enim mala fecit populus meus: Me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.

Vers. GRÆC. LXX. Interp. Cum Transl. LAT.

18 Ἰδὺ τέθεικά Σε ἐν τῇ Σήμερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυρὰν, καὶ ὡς τεῖχος (η) χαλκῶν, ὀχυρὸν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν Ἰούδα, καὶ τοῖς ἄρχουσιν (θ) αὐτῶν, καὶ τῷ λαῷ τῇ γῆς. 19 Καὶ πολεμήσουσί Σε, καὶ οὐ μὴ δύνωσι (ι) πρὸς Σέ, ὅτι (ι) μετὰ Σοῦ ἐγώ εἰμι, τοῦ ἐξελεῖσθαί Σε, (κ) εἶπε κύριος. MS.A. (η) χαλκῶν, ὀχυρὸν ἅπασιν (θ) αὐτῶν,

CAP. II.

1 Καὶ ἐγένετο, Τάδε λέγει κύριος, Ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός Σου, καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου, τοῦ ἐξακολουθῆσαί Σε τῷ ἁγίῳ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος. (α) Ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ, ἀρχὴ (β) γενημάτων αὐτοῦ· πάντες οἱ ἔδοντες αὐτὸν πληημελήσουσι, κακὰ ἥξει ἐπ' αὐτοὺς, φησὶ κύριος. Ἀκούσατε λόγον κυρίου οἶκος Ἰακὼβ, καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου Ἰσραήλ. 5 Τάδε λέγει κύριος, Τί (γ) εὗρον οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα, ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν; Καὶ οὐκ εἶπαν, Ποῦ ἐστι κύριος, ὁ ἀναγαγὼν (δ) ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ (ε) ἀπόρῳ καὶ ἀβάτῳ, ἐν γῇ ἀνύδρῳ καὶ ἀκάρπῳ, ἐν γῇ (ζ) οὐ διῴδευσεν ἐν αὐτῇ (η) ἀνὴρ οὐδὲ, καὶ οὐ κατῴκησεν ἄνθρωπος ἐκεῖ; Καὶ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς τὴν Κάρμηλον, τοῦ φαγεῖν ὑμᾶς τὸς καρποὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. καὶ (') εἰσῆλθετε, καὶ ἐμιάνατε τὴν γῆν μου, καὶ τὴν κληρονομίαν (θ) μου ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα. Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν, Ποῦ ἐστι κύριος; καὶ οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου (ι), οὐκ ἐπίστευτό με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβεν εἰς ἐμὲ, καὶ οἱ προφῆται (κ) ἐπροφήτευον τῷ Βάαλ, καὶ ὀπίσω ἀνωφελῶς ἐπορεύθησαν. Διατοῦτο ἔτι κριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς, (λ) καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν ὑμῶν κριθήσομαι. Διότι ἄλθετε εἰς νήσους Χετιείμ, καὶ ἴδετε, καὶ εἰς Κηδὰρ ἀποσταλῆτε, καὶ νοήσατε σφόδρα, καὶ ἴδετε εἰ γέγονε τοιαῦτα· (μ) Εἰ ἀλλάξουσι (ν) ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ ἔτοι οὐκ εἰσὶ θεοί· ὁ δὲ λαὸς μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται. 12 Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔφριξεν σφόδρα, λέγει κύριος. 13 Ὅτι δύο κακὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου· ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος (ο) ζωῆς, καὶ ὤρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συνθετοὺς, οἳ οὐ δυνήσουσι ὕδωρ συνέχειν. MS.A. (α) Ἅγιος (β) χρῆμα πάντων (γ) εὕρομεν; οἱ πατέρες ἡμῶν (δ) ὑμᾶς (ε) ἐξάτῳ καὶ ἀπόῳ, (ζ) ἐν ᾗ (η) οὐδὲ, (') εἰσῆλθετε, (θ) καὶ ἔθεσθε (ι) μου, ὡν σπεῦν (κ) ἐπροφητεύοντο (λ) λέγει κύριος, (μ) Εἰ ἀλλάξουσι τὰ ἔθνη (ν) ζῶν,

Ecce posuī te in hodiè in civitatē munitam, & in murū æreū, 18
munitum omnib' regib' Judæ, et principibus ejus, & populo terræ. Et bellabunt adversùm te; & non 19
prævalebunt adversùm te; quia te cum ego sū, ut liberem te, ait Dñs.

CAP. II.

Et (a) dixit, Hæc dicit Dominus; Recordatus sum misericordiæ 1
adolescentiæ tuæ, Et dilectionis 2
perfectionis tuæ, quando tu sequta es Sanctū Israel, dicit Domin'. (b) Sanctus Israel Domino, principii geniminū ejʼ: Omnes, qui com- 3
cedent eum, delinquent: malaevenient super eos, dicit Domin'. Audite 4
verbū Domini domʼ Jacob, & omnis cognatio domūs Israel. Hæc 5
dicit Dominus; Quod invenerunt patres vestri in me delictum, quia recessérunt longè à me, et ambulaverūt post vana, et vani facti sū? Et non dixerunt; ubi est Dominus, 6
qui eduxit nos de terra Ægypti, qui deduxit nos in deserto, in terro inusitata, & invia, in terra inaquosa, et infructuosa, in terra, in qua non pertransiuit in ea vir unquā, (c) neque habitavit homo illic? Et duxi vos in Carmelum, ut 7
comederetis fructū ejʼ, et bona ejʼ. Et ingressi estis, et contaminastis terrā meā; & hereditatē meā posuistis in abominatione. Sacerdotes 8
non dixerunt; ubi est Domin.? & tenentes legē, nesciérunt me: et pastores impiè egerunt in me: & prophetæ prophetabant in Baal, & post inutile ambulaverunt. Propterea 9
adhuc judicio contendā vobiscū: & cum filiis filiorū vestrorū judicio contendā. Idcircò venite ad 10
insulas Chittim, & videte: & in Cedar mittite, et considerate vehementer: & videte, si facta sunt hujusmodi; Si mutaverint gentes de- 11
os suos: & isti non sunt Dii. Populus verò meus mutavit glo ria suā in id, ex quo nihil juvabuntur. Ob- 12
stupuit cœlū super hoc: & inhorruit extra modū vehementer, dicit Dominus. Duo enim, (d) & mala 13
fecit populus meus: Me dereliquerunt fontē aquæ vivæ: et foderunt sibi cisternas contritas, quæ non potuerunt continere aquam.

Targum JONATHAN.

18 וְאָנָא דָא יְהַבִּיתָךְ יוֹמָא דֵין תְּקִיף כְּקַרְיָא כְּרִיכָא וְכְעַמּוּדָא דְבַרְזֶל וּכְשׁוּר דְנְחָשׁ לְאַשְׁקָאָה כָּס דִּלְוָט לְכָל יַתְבֵי אַרְעָא לְמַלְכָא דְבֵית יְהוּדָה לְרַבְרְבָהָא לְכַהֲנָהָא וּלְעַמָּא דְאַרְעָא: 19 וְיִדְחוּן דַּיְנִין וּמְנִיחִין לְקַבְלָךְ לְמִסְתַּר יַת פַּתְגָמֵי נְבוּאָתָךְ וְלָא יְכִלִין לָךְ אֲרֵי בְסַעְדָךְ מֵימְרִי אֲמַר יְיָ לְשֵׁיזָבוּתָךְ:

ב

1 וַהֲוָה פַּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר: אֱזֹל וְתִתְנַבֵּי קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר: 2 כְּדֵן אֲמַר יְיָ דְּכִירְנָא לְכוֹן טָבָרוּת יוֹמֵי קֳדָם רַחֲמַת אֲבָהָתְכוֹן דְּהֵימְנוּ בְּמֵימְרִי וְאֲזַלוּ בְּתַר תְּרֵין שְׁלִיחֵי בְּתַר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּלָא זְוִירִין בְּאַרְעָא דְּלָא מְזַרְעָא: 3 קוּדְשָׁא אִנּוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וְעַל בְּזַוִּיהוּן כְּרִמְעָא אֲרַמּוּת עֲלֹלָא דְמַן דְּאָכֵיל מִנֵּיהּ חָיֵב לְמֵמַרְנוּתָא וּבִשְׁיוּרֵי חֲצַד עוֹמֶר אֲרַמּוּתָא דְעַד לָא מְקָרְבִין מִנֵּיהּ כַּהֲנֵיא בְּנֵי אַהֲרֹן קוּרְבָּנֵיא עַל מַרְבְּחָא מַן דְּאָכֵיל מִנֵּיהּ מִתְחַיֵּב אַף כֵּן כָּל בְּזַוִּיהוּן דְּבִירַת יִשְׂרָאֵל יְחוּבוּן 4 בִּישְׁחָא תֵּיתֵי עֲלֵיהוֹן אֲמַר יְיָ: קַבְּלוּ פַּתְגָמָא דְּיֵי בֵּית יַעֲקֹב וְכָל זַרְעָת בֵּית יִשְׂרָאֵל: 5 כְּדֵן אֲמַר יְיָ מָה אַשְׁכַּחוּ אֲבָהָתְכוֹן בְּמֵימְרִי שְׁקַר אֲרֵי אִתְרַחְקוּ מִדְּחִלְתִּי וּטְעוּ בְּתַר טָעֲוָתְהוֹן וַהֲווֹ לְלֵמָא: 6 וְלָא אֲמַרוּ נְרַחֵל מִן קֳדָם יְיָ דְּאַסִּיק יָתָנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם דְּדַבַּר יָתָנָא בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא מִישַׁר וְחָרוּב בְּאַרְעָא צְרִיָא וּטְוִילוּתָא בְּאַרְעָא דְּלָא עָדֵא בַּהּ אֱנָשׁ וְלָא אִתְחַב אֱנָשָׁא תַּמָּן: 7 וְאֶעֱלֵית יָתְכוֹן לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּהַוָת מְנַצְבָא כְּכַרְמְלָא לְמֵיכַל אִבָּהָא וְטוּבָהּ וְעָלְתוּן וְסָאֲבְתּוּן יַת אַרְעָא שְׁבַנְתִּי וְאַחְסַנְתִּי שַׁוִּיתוּן לְפוּלְחָן טָעֲוָתָא: 8 כַּהֲנֵיא לָא אֲמַרוּ נְרַחֵל מִן קֳדָם יְיָ וּמַלְפֵי אוֹרַיְתָא לָא אִלְּפוּ לְמֵידַע דְּחִלְתִּי וּמַלְכֵיא מָרְדוּ בְּמֵימְרִי וּנְבִיאֵי שְׁקָרָא מִתְנַבְּּן בְּשׁוּם טָעֲוָתָא וּבַתְרֵי דְּלָא יְהַנְּיָן לְהוֹן אֲזָלוּ: 9 בְּכֵן אֲנָא עָתִיד לְאִתְפְּרָעָא מִנְּכוֹן אֲמַר יְיָ וּמִן בְּנֵי בְנֵיכוֹן דְּאִם יַעְבְּדוּן כְּעוּבְדֵיכוֹן אֲנָא עָתִיד לְאִתְפְּרָעָא: 10 אֲרֵי עִבְרוּ לְגַנְוָת כִּתָּאֵי וְחַזוּ וּלְמַדִּינַת עָרְבָאֵי שְׁלַחוּ וְאִסְתַּכְּלוּ לְחָדָא וְחַזוּ עִמְּמַיָּא דְגָלֵן מִכְּרַךְ וּמִכְּרַךְ וּמִמְּדִינָה נְטָלִין יַת טָעֲוָתְהוֹן וּמוּבְלִין לְהוֹן עַמְּהוֹן וּבְאַתְרַי דְּאִנּוּן שָׁרֵן פְּרִסִין יַת מַשְׁכְּנֵיהוֹן וּמְקִימִין יַת טָעֲוָתְהוֹן וְסָגְדִין לְהֵן אִדָּא הִיא 11 אוּמָא וְלֵישׁ דַּעֲבַרַת כְּוַתְכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל: הָא עִמְּמַיָּא לָא שַׁבְּקוּ פּוּלְחָן טָעֲוָתָא וְאִנּוּן טָעֲוָן דְּלֵית בְּהוֹן צְרוּף וְעַמִּי שַׁבְּקוּ פּוּלְחָנִי דִּי בְדִילֵיהּ אֲנָא מְיַתִּי עֲלֵיהוֹן יְקָרִי וְאֲזָלוּ בְּתַר 12 דְּלָא יְהַנְּיָן לְהוֹן: אִתְאַבְּלוּ שְׁמַיָּא עַל דֵּנָא עַל אַרְעָא דִישְׂרָאֵל דְּעַתִּידָא לְמֵחְרַב וְעַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דְעַתִּיד לְאִסְתְּרָאָה וְעַל דְּעוּבְדִין בִּישִׁין עֲבַדוּ עַמִּי לְחַדָּא אֲמַר יְיָ: 13 תְּרֵתֵין בִּישִׁין עֲבַדוּ עַמִּי פּוּלְחָנִי שַׁבְּקוּ דִּי בְדִילֵיהּ אֲנָא מְיַתִּי עֲלֵיהוֹן יְקָרִי כְּמַבּוּעָא דְמַיִן דְּלָא פְסִיק וּשְׁוִי בְתַר טָעֲוָתָא דְּאִנּוּן כְּנוּבִין תְּבִירִין דְּלָא יְכִלִין לְקַיְּמָא מַיָּא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et ego ecce dedi te hodie fortem sicut civitatem munitam, & sicut columnam ferream, & sicut murum æreum, ad propinandum calicem maledictionis omnibus habitatoribus terræ, & regi domus Juda, & principibus ejus, & sacerdotibus ejus, & populo terræ. Et erunt contendentes & bellantes adversum te, ut celent verba prophetiæ tuæ, & non prævalebunt tibi; quia in auxilium tuū erit Verbum meum, dicit Dominus, ut eruam te.

CAP. II.

Et factū est verbū prophetiæ à facie Dñi ad me dicēs: Vade & vaticinare corā populo qui est in Jerusalem, dicens: Hæc dicit Dñs: Memor sum vobis beneficiorū dierū antiquorū, & dilectionis patrū vestrorū, qui crediderunt verbo meo, & ambulaverunt post duos nuntios meos, Moysen & Aaron, in deserto quadraginta annis, absq; cibariis in terra non seminata. *Sanctitates sunt* domʼ Israel corā Dño, & adversus direptores suos sicut primitiæ oblationis frugum: quicunque cōederit ex eis, reʼ erit mortis: & sicut principiū messis manipuli oblationis; ex quo si aliquis comederit, antequā offerāt Sacerdotes filii Aaron oblationes sup altari, condemnatur; sic omnes qui deprædantur domū Israel, condemnabuntur; malū veniet sup eos, dicit Dñs. Suscipe verbū Dñi domʼ Jacob, & omnis cognatio domʼ Israel. Hæc dicit Dñs: Quid invenerunt patres vestri in verbo meo falsitatis, quia elongaverunt se à timore mei, & erraverunt post idola, & abierunt in vanitatē. Nec dixerunt: Timeamʼ à facie Dñi, qui ascēdere nos fecit de terra Ægypti, qui duxit nos p desertū p terrā solitudinis & desolatā, p terrā vastā & umbrā mortis, p terrā p quā non transierat homo, nec ibi habitaverat quisquā. Et introduxi vos in terrā Israel, quæ erat plantata sicut Carmelʼ, ut cōederetis fructū ejʼ & delicias ejʼ: & intrastis & contaminastis terrā domʼ majestatis meæ, & hæreditatē meā dicastis cultui idolorū. Sacerdotes non dixerunt: Timeamʼ à facie Dñi: & doctores Legis non didicerunt scire timorē mei, & reges rebellarunt in verbum meum, & prophetæ falsi prophetârunt in nomine idolorū, & post ea quæ non proderunt eis ambulaverunt. Propterea ego sumā vindictā de vobis, dicit Dñs, & de filiis filiorū vestrorū: q̃ si fecerint juxta opera vestra, itidē ego ulciscar. Transite ente ad insulas Cethim, et videte; ad provincias Arabū mittite, et contēplamini diligēter, et videte populos qui migraverunt de arce in arcē, et de provincia in provinciā, portantes idola sua et ducentes ea *secū*: et in loco in quo subsistunt extendunt tabernacula sua, et statuunt idola sua, et adorāt ea: quænā est enim gēs et lingua quæ fecerit sicut vos, *Domus Israel?* Ecce populi non reliquerunt cultū idolorū, cùm sint idola in quib' nulla est utilitas: et populʼ meʼ deseruit cultū meū; propter quē ego induco sup eos gloriā, et abierunt post ea quæ non profunt eis. Lugete cœli propter hoc, propter terrā Israel quæ futura est in desolationē, et propter domū sanctuarii quæ futura est in destructionē, et propter *quod* opera valdè mala fecit populʼ meʼ, dicit Dñs. Quia duo mala cōmisit populʼ meʼ, cultū meū reliquit, cujʼ causa adducebā sup eos *gloriā*, sicut fontē aquarū qui non deficit; et erraverūt post idola, quæ sunt quasi cisternæ cōfractæ, quæ non possūt cōtinere aquas.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

18 * ܗܐ ܐܢܐ ܣܝܡܝܠܟ ܗܘܝܬ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܡܚܝܡܬܐ. ܠܥܡܘܕܐ ܕܦܪܙܠܐ. ܠܫܘܪܐ ܕܢܚܫܐ. ܠܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܠܪܫܝܗܘܢ ܕܡܠܟܐ. ܠܟܗܢܐ ܕܡܠܟܐ. ܠܥܡܐ ܕܐܪܥܐ.
19 ܠܡܚܝܡܘܢܟ. ܠܐ ܢܨܚܘܢ ܠܟ. * ܡܛܠ ܕܥܡܟ ܐܢܐ ܠܫܙܒܐ. ܢܐܡ ܡܪܝܐ.

1 ܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. * ܩܠܗ. * ܚ. * ܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ.
2 ܡܪܝܐ ܠܡܐ ܕܐܡܪ. * ܙܠ ܐܡܪ ܠܝܪܘܫܠܡ ܠܡܐ ܕܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܡܪܝ ܡܪܝ. ܐܝܟ ܕܥܒܕܬ ܠܝ ܚܣܕ ܨܒܝܘܬܟ.
ܠܡܐ ܕܐܙܠܬ ܒܬܪ ܙܪܥܐ: ܙܪܥܐ ܕܠܐ ܡܙܪܥ ܒܗ ܒܪܝܬܐ. ܡܪܝ ܡܪܝ ܡܪܝ

ירמיה : ב

14 eũ Sup|prædã in fuit quare ? ipse *domine natus an* ,Israel serv⁹ Nãquid
15 הֲעֶבֶד יִשְׂרָאֵל אִם־יְלִיד בַּיִת הוּא מַדּוּעַ הָיָה לָבַז׃ עָלָיו
,solitudinẽ in ej⁹ terrã posuerunt &:suã vocem dederunt *leunculi rugient*
יִשְׁאֲגוּ כְּפִירִים נָתְנוּ קוֹלָם וַיָּשִׁיתוּ אַרְצוֹ לְשַׁמָּה
,Tachpanches &,Noph filii Etiã habitatore absq; sunt exustæ ej⁹ civitates
16 עֳרָיו נִצָּתָה מִבְּלִי יֹשֵׁב׃ גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחְפַּנֵּס
Dñm *te relevigando* tibi *faciet* hoc Nonne ,verticem tibi *confringent*
17 יִרְעוּךְ קָדְקֹד׃ הֲלוֹא זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עֹזְבֵךְ אֶת־יְהוָה
via in tibi quid nunc Et ? viam p te *deducentiã* tempore in tuum Deum
18 אֱלֹהֶיךָ בְּעֵת מוֹלִכֵךְ בַּדָּרֶךְ׃ וְעַתָּה מַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ
bibendum ad ,Assur via in tibi quid & ? *Sichor aquas bibendum ad* ,Ægypti
מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת שִׁחוֹר וּמַה־לָּךְ לְדֶרֶךְ אַשּׁוּר לִשְׁתּוֹת
,scito &;te *increpabit tue aversiones*&,tua malitia te Corripiet ?fluminis *aquas*
מַיִ נָהָר׃ יִסְּרַךְ רָעָתֵךְ וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תוֹכִחֻךְ וְדָעִי
non &,tuum Deum Dominum te reliquisse est amarã & malũ quòd,vide & 19
וְרְאִי כִּי־רַע וָמָר עֲזֹבֵךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיִךְ וְלֹא
,sculo à Quia .exercituum DEUS Dominus dicit ,te in meum *pavorem*
20 פַחְדָתִי אֵלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃ כִּי מֵעוֹלָם
nam ;servi Non : dixisti & ,tua vincula rupi ,tuum jugum confregi
שָׁבַרְתִּי עֻלֵּךְ נִתַּקְתִּי מוֹסְרוֹתַיִךְ וַתֹּאמְרִי לֹא אֶעֱבוֹר כִּי
ferugam tu frondoso ligno omni sub & ,sublimem collem omnem super
עַל־כָּל־גִּבְעָה גְבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אַתְּ צֹעָה
quomodo &*veritatis* semen ipsam totã *Sorec* te plantavi ego Et .meretrix
זֹנָה׃ וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֹּלָּהּ זֶרַע אֱמֶת וְאֵיךְ
,nitro in te laveris li Quia ? alienæ vitis *ramos declinantes* mihi es conversa
נֶהְפַּכְתְּ לִי סוֹרִי הַגֶּפֶן נָכְרִיָּה׃ כִּי אִם־תְּכַבְּסִי בֶּנֶתֶר
dixit ,me coram tua iniquitas est signata ;Borith tibi multiplicaveris &
וְתַרְבִּי־לָךְ בֹּרִית נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי נְאֻם
Behalim post ,sum polluta Non : dices Quomodo .*Dominus* Dominꝰ
אֲדֹנָי יְהוִה׃ אֵיךְ תֹּאמְרִי לֹא נִטְמָאתִי אַחֲרֵי הַבְּעָלִים
levis dromedaria: feceris quid ſcito;valle in tuã viam vide?ambulavi non
לֹא הָלַכְתִּי רְאִי דַרְכֵךְ בַּגַּיְא הֵדְעִי מֶה עָשִׂית כִּכְרֵה־קַלָּה
forbut tuæ animæ desiderio in *deſertum declinat* Onager ,suas vias *implicans*
מְשָׁרְכַת דְּרָכֶיהָ׃ פֶּרֶה לִמֻּד מִדְבָּר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שֹׁאֲפָה
,*ſuſpiratur* non eam *quærentes* omnes?eã avertet quis ,suæ occasionis ventum
רוּחַ תַּאֲנֻתָהּ מִי יְשִׁיבֶנָּה כָּל־מְבַקְשֶׁיהָ לֹא יִיעָפוּ
tuã guttur &,*deſiſtat* eatione à tuũ pedẽ Prohibe.eam invenient suo mense in
בְּחָדְשָׁהּ יִמְצָאוּנָהּ׃ מְנַע רַגְלֵךְ מִיָּחֵף וּגְרוֹנֵךְ
, alienos ad amavi quippe:nequaquam?est Desperatũ :dixisti Et .siti à
מִצָּמָאוֹן וַתֹּאמְרִי נוֹאָשׁ לוֹא כִּי־אֶהֱבְתִּי זָרִים
sic ,*invenietur* quando ,*furis Judorem Secundum* .ibo eos post &
וְאַחֲרֵיהֶם אֵלֵךְ׃ כַּבֹּשֶׁת גְּנֹב כִּי יִמָּצֵא כֵּן
,eorum principes ,eorum reges , ipsi ,Israel domus sunt affecti pudore
הֹבִישׁוּ בֵית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מְלָכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם
; tu meus Pater:ligno Dicentes .eorum prophetæ &eorum sacerdotes &
וְכֹהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם׃ אֹמְרִים לָעֵץ אָבִי אָתָּה
: *faciei* non & ,*cervicem* me ad verterunt quia : nos genuisti Tũ : lapidi &
וְלָאֶבֶן אַתְּ הֹלַדְתָּנִי כִּי־פָנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים
,tui Dii ubi Et .nos serva & ,Surge : dicent sui mali tempore in &
וּבְעֵת רָעָתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃ וְאַיֵּה אֱלֹהֶיךָ
nam? tui mali tempore in te *servabunt* Num.Surgant?tibi fecisti quos
אֲשֶׁר עָשִׂית לָּךְ יָקוּמוּ אִם־יוֹשִׁיעוּךְ בְּעֵת רָעָתֶךָ כִּי
.Jehudah tui Dii fuerunt tuarum civitatum *numerus*
מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה׃

Targum Jonathan.

14 הֲכַעַבְדָּא הֲוָה יִשְׂרָאֵל אִם יְלִיד בֵּיתָא הוּא מַדִּין אִתְמְסַר לְבוּזִין׃ עֲלוֹהִי יְכָלִין מַלְכֵיא
15 יְרִימוּן קָלְהוֹן וְשָׁוּ אַרְעֵיהּ לְצַדָּן קְרוּהִי צַדָּין מִבְּלִי יָתֵב׃ אַף בְּנֵי מְפִיס וְתַחְפַּנְחֵס
16 יְקַטְּלוּן גַּבְרָךְ וְיִבּוּן נְכָסָךְ׃ הֲלָא דָא פּוּרְעָנוּתָא תִּתְעַבֵּד מִנָּךְ עַל דִּשְׁבַקְתִּית פּוּלְחָנָא
17 דְּיָי אֱלָהָךְ דְּאִתְחַזִּי אוֹרְחָא תַּקָּנָא וְלָא הֲלַכְתָּא בָּהּ׃ וּכְעַן מָה לָכוֹן לְאַתְחַבְּרָא לְפַרְעֹה
18 מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְמִרְמֵי רְכוּרֵיכוֹן בְּנַהֲרָא וּמָה לָכוֹן לְמֵגַר קַיְם עִם אַתּוּרָאֵה לְאַגְלָאֵה
19 יַתְכוֹן לְהַלָּאֵה מֵעֲבַר פְּרָת׃ אִיתֵיתִי עֲלָךְ יְסוּרִין וְלָא מְגַעְתָּךְ מִבִּשְׁתָּךְ וְעַל דְּלָא תַבְתָּא
לְאוֹרְיָתָא פּוּרְעָנוּתָא תִּתְעַבֵּד מִנָּךְ וּרְעִי וְחַזִי אֲרֵי בִישְׁתָּא וּמְרִירָא אֵיתֵי עֲלָךְ יְרוּשְׁלֵם עַל
דְּשִׁבְקְתָּא יַת פּוּלְחָנָא דְּיָי אֱלָהָךְ וְלָא שְׁוִיתָא רְחֵלְתִּי לְקַבֵּל עָנְוָךְ אֲמַר יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת׃
20 אֲרֵי מֵעֲלְמָא תְּבַרִית נִיר עַמְמַיָּא מְצַוְּרִיכוֹן פְּסָקֵי חֲנִיקֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן לָא נוֹסַף עוֹד
לְמֶעְבַּר עַל מֵימְרָךְ אֲרֵי עַל כָּל רָמָא מִטְּלָא וְתַחוֹת כָּל אִילָן עַבּוּת אַתְּ פָּלְחָא לְטַעֲוָתָא׃
21 וַאֲנָא קַיְמְתָּכוֹן קְדָמַי כְּמִנְצַב גַּפְנָא בְּחִירָא כּוּלְּכוֹן עִבְרֵי קְשׁוֹט וְאֵיכֵין אִשְׁתַּנְיָתוּן קָדָמַי
22 בְּעוֹבְדֵיכוֹן מִקַּלְקֵלְיָא שְׁנֵיתוּן כְּמַתַּר פּוּלְחָנָא דִּילִי הֲוֵיתוּן כְּנֵגֶן דִּלְית בֵּיהּ הֲנָאָה׃ אֲרֵי אִם
תְּרַחֲצִין לְאַתְנַקָּאָה מְחוֹבֵיךְ כְּמָא דְמִנְקָן בְּנַהְרָא וּמְחַוְּרִין בְּבוּרְיָתָא הָא כְרוּשׁם כְּתִיבָא
23 דְּלָא רָבֵי כֵּן סְגִיאוּ חוֹבֵיךְ קְדָמַי אֲמַר יְיָ אֱלָהִים׃ אֵיכְדֵין תֵּימְרִין לָא אִסְתְּאֲבֵית וּבְתַר בֵּית
24 טַעֲוָת עַמְמַיָּא לָא הֲלֵכִית זְקוּפִי עֵינָךְ עַל אָרְחָתָךְ כַּד הֲוֵית יָתְבָא בְּחֵילְתָא לְקַבֵּל בֵּית
פְּעוֹר דְּעִי מָה עֲבַדְתָּ הֲוֵית דְּמָא לֵיזְנָקָא קַלִּילָא דְּמִקַּלְקֵלָא אָרְחָתָהּ׃ כְּעַרְוָדָא דְמִדְּוָרָה
בְּמִדְבְּרָא בְּרַעוּת נַפְשָׁהּ שְׁתָיָא רוּחָא בְּרִעוּדָא כַּן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל מְרַדַת וּטְעָת מִן
אוֹרַיְתָא וְלָא צְבָיָא לְמֵתַב נְבִיא אֲמַר לָהּ כָּל בְּעָיָא דְאוֹרַיְתִי לָא יִשְׁתַּלְהוּן בְּזִמְנָהּ׃
25 וַשְׁבַחוּנָהּ׃ מְנַע רַגְלֵךְ מִלְּאִתְחַבְּרָא לְעַמְמַיָּא וּפוּטֵיךְ מִלְּמִפְלַח לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וַאֲמַרְתְּ
תְּבִירַת מִבְּתַר פָּלְחָנָךְ לָא אֲרֵי רְחִימַת לְאִתְחַבְּרָא לְעַמְמַיָּא וּבְתַר פּוּלְחָן טַעֲוָתְהוֹן
26 אֶזְדְּוָגִית׃ כְּבַהֲתַת גְּבַר דְּמִתְחַשֵּׁב מְהֵימָן וּמִשְׁתְּכַח גְּנֵב כֵּן בְּהֵימוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל אִנּוּן מַלְכֵיהוֹן
27 רַבְרְבֵיהוֹן וְכַהֲנֵיהוֹן וּנְבִיהוֹן דְּשִׁקְרָא׃ אֲמְרִין לְצֻלֵּם אֲבָא אִנְתְּ וּלְמֵה אִתְעַבַּד מִן
אֲבָנָא אֲמְרִין לֵיהּ אַתְּ בְּרִיתָנָא אֲרֵי אַחֲוָרוּ בְּפוּלְחָנִי קֹדֶל וְלָא שְׁוִיאוּ רְחֵלְתִּי לְקַבֵּל
אַפֵּיהוֹן וּבְעִדָּן דְּבִישְׁתָּא אֲתָיָא עֲלֵיהוֹן כְּפִרִין בְּטַעֲוָתְהוֹן וּמוֹדֶן קְדָמַי וְאֲמְרִין רַחֵם עֲלָנָא
28 וּפְרוֹקְנָא׃ וְאַן דְּרַחֲלְתָּכוֹן דְּעַבַדְתּוּן לָכוֹן יְקוּמוּן אִם יְכִלִין לְמִפְרְקָכוֹן בְּעִדָּן בִּישְׁתָּכוֹן אֲרֵי
מְנָיָן קְרָיְכוֹן הֲוָאָה רְחֵלְתָּכוֹן דְּבֵית יְהוּדָה׃

Versio VUL. LAT.

14 Numquid servus est Israel, aut
vernacul⁹ squarè ergo fact⁹ est
in prædã? Sup eum rugierunt 15
leones,& dederunt vocẽ suam,
posuerunt terrã ejus in solitu-
dinẽ:civitates ejus exustæ sunt, 16
& non est qui habitet in eis.Fi-
lii quoque Mempheos & Ta-
phnes constupraverunt te usq;
ad verticẽ.Numquid non istud
factum est tibi,quia dereliquisti
Dñm Deum tuum eo tempore, 17
quo ducebat te p viã? Et nunc
quid tibi vis in via Ægypti, ut 18
bibas aquam turbidã?& quid
tibi cum via Assyriorũ,ut bibas
aquã fluminis? Arguet te mali-
tia tua, & aversio tua increpa- 19
bit te.Scito,& vide,quia malũ
& amarũ est reliquisse te Dñm
Deũ tuum, & non esse timorẽ
mei apud te,dicit Dñs De⁹ ex-
ercituum. A sęculo confregisti
jugũ meũ,rupisti vincula mea, 20
& dixisti;Non serviã.In omni
enim colle sublimi, & sub o-
mni ligno frondoso,tu proster-
nebaris meretrix. Ego autem
plantavi te vineã electã, omne
semen verum : quomodò ergò
conversa es mihi in pravũ vi-
nea aliena? si laveris te nitro, 21
& multiplicaveris tibi herbã
borith,maculata es in iniquita-
te tua corã me,dicit Dñs Deus. 22
Quomodò dicis;Non sum pol-
luta, post Baalim non ambula- 23
vi ? vide vias tuas in convalle,
scito quid feceris : cursor levis
explicans vias suas.Onager af- 24
suetus in solitudine,in deside-
rio animæ suæ,attraxit ventum
amoris sui:nullꝰ avertet eam :
omnes qui quærunt eam, non
deficient:in menstruis ejus in-
venient eam. Prohibe pedem
tuum à nuditate,& guttur tuũ
à siti. Et dixisti ;Desperavi,ne-
quaquã faciã:adamavi quippe
alienos, & post eos ambula-
bo. Quomodò confunditur fur
quando deprehenditur,sic con-
fusi sunt domꝰ Israel,ipsi,et re-
ges eorũ,principes,& sacerdo-
tes,& prophetæ eorũ, Dicen-
tes ligno,Pater meꝰ es tu;& la-
pidi,Tu me genuisti.Verterunt
ad me tergũ,& non faciẽ,& in
tempore afflictionis suæ dicent;
Surge,& libera nos. Ubi sunt 28
dii tui,quos fecisti tibi?surgãt
& liberent te in tempore afflictionis tuæ:secundùm numerũ quippe civitatum tuarum erant dii tui,Juda.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Μὴ δοῦλος ὅτιν Ἰσραὴλ, ἢ οἰκογενὴς ὅτι; διὰ τί εἰς ἁρπαγὴν ἐγένετο; Ἐπ᾽ αὐτὸν ἀφῆκαν λέοντες, καὶ ἔδωκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔθαξαν τὴν γῆν αὐτῶ εἰς ἔρημον, καὶ αἱ πόλεις αὐτῶ κατεκαύθησαν, παρὰ τὸ μὴ καθοικεῖσθαι. Καὶ υἱοὶ Μέμφεως καὶ Τάφνας ἔγνωσάν σε, καὶ (ξ) κατεπαίζόν σε. Οὐχὶ ταῦτα ἐποίησέ σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ, λέγει κύριος ὁ θεός σου, ἡνίκα ἐπορεύου σε ἐν τῇ ὁδῷ; Αἰγύπτῳ τί σοι καὶ τὸν πεῖν ὕδωρ Γιῶν; καὶ τί σοι καὶ (π) τῇ ὁδῷ Ἀσσυρίων τὸ πεῖν ὕδωρ ποταμῶν; Παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σε, καὶ ἡ κακία σε ἐλέγξει σε. Γνῶθι, καὶ ἴδε, ὅτι πικρὸν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμὲ, λέγει κύριος ὁ θεός σου· καὶ οὐκ (ρ) ἐυδόκησα ὅτι σοὶ, λέγει κύριος ὁ θεός σου. Ὅτι ἀπ᾽ αἰῶνος ἔσωξά σε ζυγὸν σε, καὶ διέσπασας τὰς δεσμός σε, καὶ ἔπας, Οὐ (σ) δουλεύσω σοι, ἀλλὰ πορεύσομαι ἐπὶ πᾶσα βουνὸν ὑψηλὸν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου καταφυές, ὀκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου. Ἐγὼ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον (τ) πᾶς ἀληθινὴν· πῶς (υ) ἐστράφης εἰς πικρίαν ἡ ἄμπελος ἀλλοτρία; Ἐὰν (φ) ἀπόπλυνῃ ὀν νίτρῳ, καὶ πληθυνῇς σεαυτῇ (χ) πόιαν, κακηλίδωσαι (ψ) ἐν τῇ ἀδικίας σε ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει κύριος. Πῶς ἐρεῖς, Οὐκ ἐμιάνθην, καὶ ὀπίσω τῶν Βάαλ οὐκ ἐπορεύθην; ἴδε τὰς ὁδός σου ἐν τῇ πολυανδρίῳ, καὶ γνῶθι τί ἐποίησας. Δρὸμὰς φωνὴ ἀσσῆς ἀλόλυξε· Τὰς ὁδὸς αὐτῆς ἐπιπάτησεν ἐφ᾽ ὕδατα ἐρήμου, ἐν ὅπι θυμίασις ψυχῆς αὐτῆ ἐπιθυμητροφεῖτο, παρεδόθη, τίς ὑπεστρέψῃ αὐτὴν; πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ πεπόνασαν, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὑρήσουσιν αὐτὴν. Ἀπόστρεψον τὴν πόδα σου ἀπὸ ὁδῶ γυμνείας, καὶ τὴ φάρυγγά σου ἀπὸ δίψας. ἢ τὴ ἔπεν, Ἀνδρίωμαι, ὅτι ἠγαπήκει ἀλλοῤῥίους, καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορευόμν. Ὡς αἰσχύνη κλεπτοῦ ὅταν ἁλῶ, οὕτως αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ (ω) ἄρχοντες αὐτῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν. Τῷ ξύλῳ εἶπαν, Ὅτι πατήρ μου εἶ σὺ, καὶ τῷ λίθῳ, Σὺ ἐγέννησάς με· ἐμοὶ ἔστρεψαν ἐπ᾽ ἐμὲ νῶτα, καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆ κακίας αὐτῶ ἐρῶσιν, Ἀνάστα καὶ σῶσον ἡμᾶς. 18 Καὶ πῦ εἰσὶν οἱ θεοί σου, οὓς ἐποίησας σεαυτῷ; εἰ ἀνασήσουσι καὶ (α) σώσουσιν ἐν καιρῷ τῆ κακώσεώς σου. Ὅτι (β) κατὰ ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου Ἰούδα, καὶ (γ) κατὰ ἀριθμὸν δόδων τῆ Ἰερουσαλὴμ ἔθυον τῇ Βάαλ.

MS. A. (ξ) καὶ ἐπεξάν σου. (ο) γῆ Αἰγύπτῳ (π) τῇ γῇ (ρ) ἠυδόκησα ἐν σοὶ, (σ) δουλόσω, ἀλλὰ πορεύσομαι (τ) ἀληθῆνὴν πᾶς. (υ) ἐςράφη (φ) *ἀποπνύνῃ (χ) πόαν, (ψ) ἐκαυλίον ἐμὲ ἐν τῇ ἀδικίας σου, λέγει κύρι ὁ θεός σου. (ω) ἄρχοντες, καὶ οἱ ἱερεῖς (α) σώσουσίν σε ἐν (β) ΧΙ (γ) ΧΙ

Paraph. Chald. Versio Latina.

Nunquid servꝰ factus est Israel? num domi natꝰ verna est? quare traditus 14
est direptoribus? Adversus eũ clamant reges,tollunt vocẽ suã, ponunt ter- 15
rã ejꝰ in desolationẽ,civitates ejꝰ desertæ sunt absq; habitatore. Filii quo- 16
que Mempheos & Taphnis occidũt fortes tuos, & diripiũt facultates tuas.
Nónne hæc ultio fit in te,eò quòd dereliquisti cultũ Dñi Dei tui,qui oste- 17
dit tibi viam rectã,& non ambulãsti in ea? Nunc autem quid vobis est ut 18
consortium jungatis cum Pharaone rege Ægypti,ad projiciendũ masculos
vestros in fluvium? & quid vobis est ut ineatis pactum cum Assur, ad
transferendum vos ultra flumen Euphratẽ? Induxi super te afflictiones,& 19
non cessãsti à malitia tua:& quia non es conversa ad Legẽ,ultio fiet de te:
& vide & cognosce quia malũ & amaritudinẽ induxi super te Jerusalẽ,eò
quòd dereliquisti cultum Dñi Dei tui,& non posuisti timorem mei ante
oculos tuos,dicit Dñs Deus exercituum. Quia à sęculo confregi jugum po- 20
pulorum de collo vestro,succidi vincula vestra: & dixisti: Non addemus
ultrà transgredi verbum tuũ,quia in omni colle sublimi,& sub omni ligno
frondoso tu colebas idola. Ego autẽ statuerã vos coram me sicut plantã 21
vitis electæ,omnes facientes veritatem;& quomodo mutati estis coram me
in operibꝰ vestris corruptis?declinãstis à timore mei,facti estis sicut vitis in
qua nulla est utilitas. Quoniam si putatis mundari à peccatis vestris sicut 22
mundant nitro, & dealbant sapone ; ecce quasi nota maculæ quæ non est
munda:sic multiplicata sunt peccata tua corã me,dicit Dñs Deꝰ. Quomodo 23
dicis,Non sum polluta,& post idola populorum non ambulavi? leva ocu-
los tuos super vias tuas,quando habitabas in valle contra Bethphegor;scito
quid feceris : similis fuisti camelæ juvencuæ velocissimæ quæ depravat
vias suas. Sicut onager qui moratur in deserto,in voluntate animæ suæ,bi- 24
bens ventum sicut draco ; sic cœtus Israel transgressus est & aberravit à
Lege ; & noluit agere pœnitentiam. Propheta dic ei : Omnes qui
quærunt Legem meam non fatigabuntur,in tempore suo invenient eam.
Prohibe pedem tuum ne te jungas populis;et os tuum,ne colas idola *popu-* 25
lorũ:& dixisti;Aversus sum à cultu tuo. Nequaquam, sed amavi conjungi
populis,& post cultum idolorum eorum ibo. Sicut confusio viri qui cum 26
habitus esset fidelis, inventur latro ; sic confusi sunt domus Israel, ipsi &
reges eorum, & principes eorum, et Sacerdotes eorum, et falsi prophetæ
eorum.Dicunt simulacro ligneo; Pater noster es : et ei quod ex lapide fa- 27
ctum est,Tu creãsti nos:quoniam averterunt terga cultui meo,& non pro-
posuerunt timorẽ mei ante faciẽ suam;et in tempore quo venit malum su-
per eos,negant idola sua, et confitentur corã me,et dicunt, Miserere *nostri*
et salva nos.Et ubi sunt dii vestri quibꝰ servistis? confurgant si possunt, ut 28
salvent vos in tempore mali vestri: quoniã secundùm numerum civitatum
vestrarum facti sunt dii vestri,viri domus Juda.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ܗܠܐ ܥܒܕܐ ܗܘܐ ܠܝܫܪܝܠ ܐܘ ܒܪܝܬܐ ܕܒܝܬܗ ܡܢܘ ܗܘܐ ܠܡܐܟܘܠ. * ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܡܬܒܙܙ ܥܠܘܗܝ ܐܪܝܐ ܘܡܫܕܪܝܢ ܩܠܗܘܢ.
15 ܐܬܪܘܗܝ ܫܡܝܢ ܘܡܚܪܒܝܢ ܩܪܝܬܗ ܕܠܝܬ ܕܝܘܒ ܡܘܬܒ ܘܠܐ ܐܝܬ ܕܝܘܒ ܕܝܬܒ ܒܗ.
16 ܐܦ ܒܢܝ ܡܦܝܣ ܘܬܚܦܢܝܣ ܢܪܥܘܢ ܠܟܪܟܬܟ. * ܗܠܐ ܠܟ ܕܥܒܕܬ ܗܢܐ ܡܢ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܒܕܟܪܢܘܬܟ.
17 ܗܠܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܠܟ ܡܢ ܕܐܙܠܬ ܒܐܪܚܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ.
18 ܘܗܫܐ ܡܢܘ ܐܝܬ ܠܟ ܠܡܐܙܠ ܠܡܨܪܝܢ ܕܡܫܬܐ ܡܝܐ ܕܫܝܚܘܪ. * ܘܡܢܘ ܐܝܬ ܠܟ ܠܡܐܙܠ ܠܐܬܘܪ ܕܡܫܬܐ ܡܝܐ ܕܢܗܪܐ.
19 ܢܬܝܪ ܒܝܫܬܟ ܘܢܚܡܬܟ ܬܬܝܪ. ܕܥ ܘܚܙܝ ܕܒܝܫ ܘܡܪ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܘܠܝܬ ܕܕܚܠܬ ܒܝ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ.
20 * ܡܛܠ ܕܒܪܟ ܥܘܠܟ ܘܦܪܩܬ ܡܪܬܘܬܟ ܘܐܡܪܬ ܠܐ ܐܦܠܚ. ܐܦ ܥܠ ܟܠ ܬܠܐ ܪܡܐ ܘܬܚܘܬ ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܪܥܝܢܐ ܐܙܠܬ ܙܢܝ.
21 * ܐܢܐ ܢܨܒܬܟ ܟܪܡܐ ܫܦܝܪܐ ܟܠܗ ܙܪܥ ܫܪܪܐ. ܐܝܟܡܐ ܐܬܗܦܟܬ ܠܝ ܠܡܪܥܝܬܐ ܕܟܪܡܐ ܢܟܪܝܬܐ.
22 ܐܦ ܕܬܚܘܪ ܒܢܝܬ ܒܪܝܬ ܘܢܣܝ ܠܟ ܣܡܐ ܟܬܝܪ. ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ ܕܥܘܠܟ ܩܕܡ ܠܝ ܠܐ ܐܬܚܛܝܬ.
23 ܐܝܟܡܐ ܬܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܐܬܛܡܝܬ ܒܬܪ ܒܥܠܝܢ. ܚܙܝ ܐܪܚܬܟ ܒܓܘܐ ܕܡܫܬܐ ܕܥܒܕܬ ܗܘ ܒܥܝܪ ܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ.
24 ܐܝ ܥܪܘܬܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ. ܕܥ ܘܚܙܝ ܕܒܝܫ ܘܡܪ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܘܠܝܬ ܕܕܚܠܬ ܒܝ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ.
25 ܡܛܠ ܕܐܬܝ ܪܓܠܟ ܡܢ ܢܥܠܐ ܘܩܠܬ ܟܪܟܬܟ ܡܢ ܨܚܝܘܬ ܪܓܠܝ ܘܐܡܪܬ ܠܐ ܐܬܚܛܝܬ ܒܬܪ ܒܥܠܝܢ ܘܐܙܠܬ ܐܚܪܝܢ ܐܦ ܠܟ ܢܗܘܐ ܡܬܒܙܙ ܥܠ ܐܪܝܐ ܕܫܒܝܠ ܡܝ ܢܗܘ ܡܬܒܙܙ ܥܠ ܐܪܝܐ ܕܫܒܝܠ ܡܝ ܢܗܪ.
26 ܐܝ ܕܚܪ ܥܒܕ ܠܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܠܟ ܡܢ ܕܐܙܠܬ ܒܐܪܚܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ. ܗܠܐ ܠܟ ܕܥܒܕܬ ܗܢܐ ܡܢ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܘܠܝܬ ܕܕܚܠܬ ܒܝ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ.
27 ܐܝ ܕܚܪ ܥܒܕ ܠܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܠܟ ܡܢ ܕܐܙܠܬ ܒܐܪܚܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ. ܗܠܐ ܠܟ ܕܥܒܕܬ ܗܢܐ ܡܢ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܘܠܝܬ ܕܕܚܠܬ ܒܝ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ.
28 ܐܝ ܕܚܪ ܥܒܕ ܠܟ ܗܢܐ ܕܐܬܐ ܠܟ ܡܢ ܕܐܙܠܬ ܒܐܪܚܐ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܗܘ ܕܡܫܕܪ ܠܟ ܒܐܪܚܐ. ܗܠܐ ܠܟ ܕܥܒܕܬ ܗܢܐ ܡܢ ܕܫܒܩܬ ܠܐܠܗܟ ܕܡܪܝ ܐܠܗܟ ܘܠܝܬ ܕܕܚܠܬ ܒܝ ܡܪܝ ܐܠܗܝܢ.

* An servus est Israel? quòd si filii familiâs est, cur factus est in prædam? Contra eum rugiunt leones, & attollunt vocem suam, terram ejus redigunt in solitudinem, & civitates ejus civium penuriâ desolantur? Quin etiam cives Mephis & Tahphis capita quæq; tua contundent. Ecce sic tibi fiet, eò quòd dereliqueris Dominum Deum tuum, quo tempore te per viam ducebat. Jam verò quid te movet ad eundum per viam Ægypti, ut bibas aquas Sihoris? aut quid te movet ad eundum per viam Assur, ut bibas aquas fluminis? Puniet te malitia tua, & pœnitudo tua te arguet: agnosce verò & considera quòd pessimum hoc sit & amarissimum: eò quòd dereliqueris Dominum Deum tuum, & me non timueris, ait Dominus Deus potentissimus. Nam jam olim frangente me jugum tuum, & disrumpente lora tua, dixeras; Nulli alii Deo sum ulteriùs servitura: ecce tamen super omnem collé sublimem, & subter quancunq; arborem condensam tu errabunda scortaris. Equidem plantaveram te virgultum quod totum erat semen fidele: quomodo ergò in me conversa es, & rebellásti ut vitis aliena? Etiamsi nitro te dealbes, & plurimum sulphuris adhibeas tibi; cicatrices *tamen* impresserunt in te peccata tua coram me, dicit Dominus Deus. Quomodo diceres, Non polui me, & Baalem non sum secuta? Vide vias tuas in vallibus, & agnosce quid feceris. Extulisti vocem tuam ô viis perverla, tanquam onager qui in deserto sese exercet in appetitibus animæ suæ: hausisti ventum ut canis sylvestris: quis abducat eam? quicunque quærit eam, anxius ne sit; in viis ejus inveniet illam. Cohibe pedes tuos à nuditate & guttur tuum à siti: tu verò dicis, Valida sum, nolo: nam alienos amo, sequar eos. Ut erubescit fur ubicunque extiterit, sic erubescent Israelitæ, tam ipsi quam reges ac principes eorum, sacerdotes ac prophetæ eorum. Qui dicunt ligno, Pater noster es; & lapidi, Tu me genuisti: quia obverterunt mihi cervicem suam, non autem faciem suam: tempore verò calamitatis suæ dicunt, Surge, adjuva nos, & libera nos. At ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? surgant, & liberent te in tempore calamitatis tuæ: nam quot sunt civitates tuæ, tot sunt dii tui ô Juda.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * هَلْ إِسْرَائِيلُ هُوَ عَبْدٌ أَمْ حَصِيصٌ * لِمَاذَا صَارَ لِلنَّهْبِ * أَسَدٌ زَأَرَ وَأَعْطَى صَوْتَهَا الَّذِينَ
15 زَبَرُوا أَرْضَهُ لِلْخَرَابِ * وَمُدُنُهُ حُسِفَتْ مِنْ أَنْ لَا تُسْكَنَ * وَبَنُو مَنْفِ وَطَفْنَاسَ عَرَّقُوكَ وَهَرَزُوا
16 رَأْسَكَ * أَلَيْسَ هَذَا صَنَعَهُ لَكَ لِتَرْكِكَ إِيَّايَ يَقُولُ الرَّبُّ إِلَهُكَ * وَالْآنَ مَا لَكَ وَأَرْضِ مِصْرَ لِتَسْرِي
17 مَاءَ جِيحُونَ * وَمَا لَكَ وَأَرْضِ الْمَوْصِلِيِّينَ لِتَسْرِي مَاءَ الْأَنْهَارِ * يُؤَدِّبُكَ عُدْوُكَ * وَسَرِكَ يُبَكِّتُكَ *
18 فَاعْلَمِي وَانْظُرِي أَنَّهُ شَرٌّ لَكِ تَرْكُكِ إِيَّايَ يَقُولُ الرَّبُّ إِلَهُكِ * وَلَمْ أُسَرَّ بِكِ يَقُولُ الرَّبُّ إِلَهُكِ *
19 * لِأَنَّكِ مُنْذُ الدَّهْرِ كَسَرْتِ نِيرَكِ وَمَزَّقْتِ رِبَاطَاتِكِ * وَقُلْتِ لَا أَتَعَبَّدُ لَكِنْ أَمْضِي إِلَى كُلِّ
20 أَكَمَةٍ مُرْتَفِعَةٍ * وَتَحْتَ كُلِّ شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ هُنَاكَ أَفْرَحُ بِزِنَايَ * وَأَنَا غَرَسْتُكِ كَرْمَةً مِنْ جَفْنَةٍ
21 كُلُّهَا * كَيْفَ رَجَعْتِ كَالْكَرْمَةِ الْغَرِيبَةِ مَرَارَةً * إِنِ اغْتَسَلْتِ بِالْبُورِقِ وَأَكْثَرْتِ لَكِ الْغَاسُولَ *
22 لَأَدَنَّسُكِ أَمَامِي يَقُولُ الرَّبُّ إِلَهُكِ * * الْإِصْحَاحُ الثَّانِي *
23 * كَيْفَ تَقُولِينَ لَمْ أَتَنَجَّسْ * وَخَلْفَ بَعْلَ لَمْ أَمْضِ * انْظُرِي طَرِيقَكِ فِي الْوَادِي وَاعْلَمِي
24 مَا تَصْنَعِينَ * صَوْتُهَا وَلَوْلَ عِشَاءً * وَسَعَتْ طُرُقَهَا عَلَى مِيَاهِ الْعُفْرِ بِشَهَوَاتِ نَفْسِهَا * لَيْسَتْ
25 رَوْحًا * أَسْلَمَتْ * مَنْ تُرِيدُهَا * جَمِيعُ طَالِبِيهَا لَا يَتْعَبُونَ * فِي دَلِّهَا يَجِدُونَهَا * رُدِّي قَدَمَكِ
26 مِنَ الطَّرِيقِ الْحَسَنَةِ وَحَنْجَرَتَكِ مِنَ الْعَطَشِ * فَقُلْتِ انْسَجَحْ * لِأَنَّهَا أَحَبَّتِ الْغُرَبَاءَ * وَخَلْفَهُمْ
27 ذَهَبَتْ * مِثْلَ خِزْيِ اللِّصِّ إِذَا أُخِذَ * هَكَذَا يَخْزَى بَنُو إِسْرَائِيلَ * هُمْ وَمُلُوكُهُمْ وَرُؤَسَاؤُهُمْ *
وَكَهَنَتُهُمْ وَأَنْبِيَاؤُهُمْ * قَائِلُونَ لِلْعُودِ أَبِي أَنْتَ * وَلِلْحَجَرِ أَنْتَ وَلَدْتَنِي * وَأَدَارُوا لِي ظُهُورَهُمْ
28 لَا وُجُوهَهُمْ * وَفِي زَمَنِ سُرُورِهِمْ يَقُولُونَ قُمْ وَخَلِّصْنَا * فَأَيْنَ هِيَ آلِهَتُكَ الَّتِي صَنَعْتَهَا لَكَ *
لِيَقُومُوا وَيُخَلِّصُوكَ فِي زَمَنِ سُوءِكَ * لِأَنَّ كَعَدَدِ مُدُنِكَ صَارَ آلِهَتُكَ يَا يَهُوذَا * وَكَعَدَدِ
مَسَالِكِ أُورُشَلِيمَ جَعَلْتُمْ لِلْبَعْلِ *

Num servus Israel, aut peculiaris est? cur expositus est direptioni? Leones rugientes & vocem suam edentes sunt in 14
qui redegerunt terram ejus in ruinam, & urbes ejus in humum demersæ sunt, quò 15
minùs habitarentur. Filii Mophis & Daphna coguaverunt te & deriserunt te. 16
Nonne hæc fecit tibi, quòd me dereliqueris, ait Dominus Deus tuus? Nunc ei- 17
iam quid negotii tibi est cum te ra Ægypti, ut bibas aquas Gihonis? & quid 18
tibi cum terra Assyriorum, ut bibas aquas fluviorum? Erudiet te pervicacia tua, & malitia tua te arguet: scito 19
eam & vide quod amarum tibi sit me dereliquere, dicit Dominus Deus tuus; meque te minimè delectari, ait Dominus Deus tuus: Eò quòd à sæculo fregeris 20
jugum tuum, & vincula tua disruperis, et dixeris; Non me subjiciam, sed ibo ad omnem collem excelsum, & sub omni arbore umbrosa ibi delectabor in fornicatione mea. Atqui ego plantaveram te vineam 21
fructiferam, omnino fidelem: quomodo degenerásti sicut vitis aliena in amaritudinem? Quamvis te nitro obtersieris, & multum fœnugræci adhibueris tibi; nihilominus coram me pravitatibus tuis, ait Dominus Deus tuus. 22

Textus secundus.

Quo pacto dicis, Non polluitus sum, & post Baalem non abiv? Considera vias tuas in valle, & advertè quid agas. Vox ejus 23
ingemuit sub vesperum, dilatavit vias suas super aquas deserti cupiditatibus animæ suæ, indut ipsum, dedit sese, 24
quis revocabit eam? omnes quærentes eam, non fatigantur; in objectione ipsius invenient eam. Dicenti; Revoca pedem 25
tuum à via aspera, & guttur tuum à sitiendo; respondisti, Agam generosè; adamavit enim exteros, eosque secuta est. Quemadmodum pudore suffundit ur fur cùm 26
capitus fuerit, sic pudefient Israelitæ: ipsi enim & reges ac principes eorum, sacerdotes atque prophetæ eorum. Dicent 27
ligno, Sanè tu pater meus es; & lapidi, Tu me genuisti. Obvertentur mihi, ut ea facies; tempore tamen malorum suorum dicent, Exurge, & liberanos. At ubinam sunt dii tui quos feci- 28
sti tibi? num surgent, & liberabunt te tempore adversitatis tuæ? nam pro numero urbium tuarum sunt dii tui O Juda, & pro numero compitorum Jerosolymæ sacrificaverunt Baal.

ירמיה : ג

29 לָמָּה תָּרִיבוּ אֵלַי כֻּלְּכֶם פָּשַׁעְתֶּם בִּי נְאֻם
30 יְהוָה׃ לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת־בְּנֵיכֶם מוּסָר לֹא לָקָחוּ
31 אֲכָלָה חַרְבְּכֶם נְבִיאֵיכֶם כְּאַרְיֵה מַשְׁחִית׃ הַדּוֹר
אַתֶּם רְאוּ דְּבַר־יְהוָה הֲמִדְבָּר הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם
אֶרֶץ מַאְפֵלִיָּה מַדּוּעַ אָמְרוּ עַמִּי רַדְנוּ לוֹא
נָבוֹא עוֹד אֵלָיִךְ׃ הֲתִשְׁכַּח בְּתוּלָה עֲדִיָּהּ כְּלָה
קִשֻּׁרֶיהָ וְעַמִּי שְׁכֹחוּנִי יָמִים אֵין מִסְפָּר׃
מַה־תֵּיטִבִי דַרְכֵּךְ לְבַקֵּשׁ אַהֲבָה לָכֵן גַּם אֶת־הָרָעוֹת
34 לָמַדְתִּי אֶת־דְּרָכָיִךְ׃ גַּם בְּכַנְפַיִךְ נִמְצְאוּ דַּם נַפְשׁוֹת
אֶבְיוֹנִים נְקִיִּם לֹא בַמַּחְתֶּרֶת מְצָאתִים כִּי עַל־
35 כָּל־אֵלֶּה׃ וְתֹאמְרִי כִּי נְקִיתִי אַךְ שֹׁב אַפּוֹ
מִמֶּנִּי הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל־אָמְרֵךְ לֹא חָטָאתִי׃
36 מַה־תְּחוֹלִי מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת־דַּרְכֵּךְ גַּם מִמִּצְרַיִם
37 תֵּבוֹשִׁי כַּאֲשֶׁר בֹּשְׁתְּ מֵאַשּׁוּר׃ גַּם מֵאֵת
זֶה תֵּצְאִי וְיָדַיִךְ עַל־רֹאשֵׁךְ כִּי־מָאַס יְהוָה
בְּמִבְטְחַיִךְ וְלֹא תַצְלִיחִי לָהֶם׃

CAP. III.

1 לֵאמֹר הֵן יְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָלְכָה מֵאִתּוֹ וְהָיְתָה
לְאִישׁ־אַחֵר הַיְשׁוּב אֵלֶיהָ עוֹד הֲלוֹא הָאָרֶץ הַהִיא
תֵּחָנֵף הָאָרֶץ הַהִיא וְאַתְּ זָנִית רֵעִים רַבִּים וְשׁוּבִי
אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ שְׂאִי עֵינַיִךְ עַל־שְׁפָיִם וּרְאִי
2 אֵיפֹה לֹא שֻׁגַּלְתְּ עַל־דְּרָכִים יָשַׁבְתְּ לָהֶם כָּעֲרָבִי
בַּמִּדְבָּר וַתְּחַנְּפִי אֶרֶץ בְּזְנוּתַיִךְ וּבְרָעָתֵךְ׃
3 וּמִנְּעוּ רְבִבִים וַלְקוֹשׁ לוֹא הָיָה וּמֵצַח אִשָּׁה
4 זוֹנָה הָיָה לָךְ מֵאַנְתְּ הִכָּלֵם׃ הֲלוֹא מֵעַתָּה קָרָאתְ לִי
אָב אַלּוּף נְעוּרַי אָתָּה׃ הֲיִנְטֹר לְעוֹלָם
אִם־יִשְׁמֹר לָנֶצַח הִנֵּה דִבַּרְתְּ וַתַּעֲשִׂי הָרָעוֹת וַתּוּכְלִי׃
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַמֶּלֶךְ הֲרְאִיתָ
אֲשֶׁר עָשְׂתָה מְשֻׁבָה יִשְׂרָאֵל הָלְכָה הִיא עַל־כָּל־הַר
גָּבֹהַּ וְאֶל־תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן וַתְּזַנֶּה שָׁם׃

Versio VUL. LAT.

29 Quid vultis mecũ judicio contendere? omnes dereliquistis me, dicit Dñs. Frustrà pcussi filios vestros, disciplinã non receperunt: devorav it gladi? vester prophetas vestros, quasi leo
30 vastatur Generatio vestra. Videte verbũ Dñi: Numquid solitudo fact? sum Israeli, aut terra
31 serotina? quarè ergò dixit populʼ meʼ, Recessimʼ, non venie-
32 mus ultrà ad te? Numquid obliviscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? populʼ verò meʼ oblitʼ est
33 mei diebʼ innumeris. Quid niteris bonã ostendere viã tuã ad quærendã dilectionẽ, quæ insup & malitias tuas docuisti vias
34 tuas, Et in alis tuis invent? sanguis animarũ pauperum & innocentũ? non in fossis inveni eos, sed in omnibus quæ suprà
35 memoravi. Et dixisti; Absque peccato & innocẽs ego sum: & propterea avertatur furor tu? à me. Ecce ego judicio contendã
36 tecũ, eò q̃ dixeris; Non peccavi. Quãm vilis facta es nimis, iterans vias tuas! & ab Ægypto
37 confundéris, sicut confusa es ab Assur. Nam & ab ista egredieris, & manʼ tuæ erunt super caput tuum: quoniã obtrivit Dñs confidentiã tuam, & nihil habebis prosperum in ea.

CAP. III.

1 Vulgò licitur; Si dimiserit vir uxore suam, & recedens ab eo, duxerit virum alterũ: numquid revertetur ad eam ultrà? numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? tu autẽ fornicata es cũ amatoribʼ multis: tamen revertere ad me, dicit Dñs; & ego suscipiã te. Leva oculos tuos in directũ, et vide ubi non prostrata sis: in viis sedebas, expectans eos quasi latro in solitudine: & polluisti terrã in fornicationibʼ tuis, & 3 in malitiis tuis. Quam ob rem prohibitæ sunt stillæ pluviarũ, & serotinʼ imber nõ fuit: frons mulieris meretricis facta est 4 tibi, noluisti erubescere. Ergò saltem amodò voca me; Pater meʼ, dux virginitatis meæ tu es: 5 Numquid irascẽris in æternũ, aut pleverabis in finẽ? Ecce locuta es, et fecisti mala, et potui-
6 sti. Et dixit Dñs ad me in diebʼ Josiæ regis; Numquid vidisti quæ fecerit avetsatrix Israel? abiit sibimet super omnẽ montẽ excelsum, & sub omni ligno frondoso, & fornicata est ibi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

29 Ἰσραὴλ λόγῶτε πρὸς μὲ; πάντες ὑμεῖς (β) ἠσεβήσατε, καὶ πάντες ὑμεῖς ἠνομήσατε εἰς
30 ἐμὲ, λέγει κύριος. Μάτην ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν, παιδείαν οὐ ἐδέξασθε, μάχαιρα κατέφαγε τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέ-
31 ων (ε) ὀλοθρεύων, καὶ οὐκ ἐφοβήθητε. Ἀκούσατε (ζ) λόγον κυρίου πάντες λέγει κύριος, Μὴ ἔρημος (η) ἐγενόμην τῷ Ἰσραὴλ ἢ γῆν κατακρεουμένην; διατί εἶπεν ὁ λαός μου, Οὐ
32 κυριευθησόμεθα, καὶ οὐκ ἤξομεν πρὸς σὲ ἔτι; Μὴ ἐπιλήσῃ νύμφη τὸ κόσμου αὐτῆς, καὶ παρθένος τὴν ταινιοσμίδα αὐτῆς; ὁ
33 λαός μου ἐπιλελήσθή με ἡμέρας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. Τί ἔτι κλάδον ὀπτηδεύσεις ἐν τῇ ὁδοῖς σου, τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν; καὶ γὰρ τὰς ὁδοὺς σου, καὶ τὰ ἔργα σου ἐπονηρεύσω τοῦ μα-
34 θεῖν τὰς ὁδοὺς σου, καὶ ἐν τῇ χροῖ σου (α) εὑρέθη αἷματα ψυχῶν ἀθῴων. οὐκ ἐν δορύγμασιν εὗρον αὐτοὺς, ἀλλ' (κ) ἐπὶ
35 πάσῃ δρυῖ. Καὶ εἶπας, Ἀθῷός εἰμι, ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ, ἐν τῷ λέγειν σε,
36 Οὐχ ἡμάρτον. Ὅτι καταφρονήσας σφόδρα τῆς ὁδοτροῶσαι τὰς ὁδός σου. καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου καταισχυνθήσῃ, καθὼς καταισχύν-
37 θης ἀπὸ Ἀσσούρ. Ὅτι καὶ ἐκεῖθεν ἐξελεύσῃ, καὶ αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου· ὅτι ἀπώσατο κύριος τὴν ἐλπίδα σου, καὶ οὐκ ἐνοδωθήσῃ ἐν αὐτῇ.

MS.A. (δ) ἠνομήσατε εἰς (ε) ὠλεθρεύων, (ζ) τὸν λόγον (η) ἐρημάμην (θ) διελευθησόμεθα, καὶ οὐκ (ι) εὑρέθη (κ) ἐν

ΚΕΦ. γ'.

1 Ἐὰν ἀφαποστείλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, μὴ ἀναπαμφθῇ ἀναπαμφθεὶς πρὸς αὐτὸν ἔτι; ἐμιανομένη μιανθήσεται ἡ γυνὴ ἐκείνη; καὶ σὺ ἐξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολλοῖς, καὶ ἀπέκαμφες πρὸς μὲ,
2 λέγει κύριος. Ἆρον (α) τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς εὐθεῖαν, καὶ ἴδε, πῦ οὐκ ἐξεφύθης. ἐπὶ τῇ ὁδοῖς (β) ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη (γ) ἠρημωμένη, καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείαις (δ) σου καὶ ἐν τῇ κακίαις σου.
3 Καὶ ἔσται ποιμένας πολλὰς εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ. ὄψις πόρνης ἐγένετο (ε) σοι, ἀπωμαχόντησας πρὸς πάντας. Οὐχ οὗτόν με ἐκάλεσας, καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν
4 τῆς παρθενίας σου; Μὴ διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα, ἢ (ζ) φυλαχθήσεῖ εἰς τέλος; ἰδοὺ ἐλάλησας, καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα, καὶ
6 ἠδυνάσθης. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ ἐν τῇ ἡμέραις (η) Ἰωσίου τοῦ βασιλέως, Εἶδες ἃ ἐποίησέ μοι ἡ κατοικία τῆς Ἰσραήλ; ἐπορεύθη ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους, καὶ ἐπόρνευσαν ἐκεῖ.

MS.A. (α) εἰς ευθεῖαν τὸς ὀφθαλμούς σου, λέγει κύριος, καὶ ἴδε, (β) εἰς ἐκάθισας (γ) ἠρημωμένη, (δ) σῦ. Καὶ ἔσται (ε) σοι, ἀπωμοχύτησας (ζ) διαφυλαχθήσεται (η) Ἰωσία, Ἴδες

Paraph. CHALD. Versio Latina.

Quare vos putatis judicio contendere adversus verba mea? omnes vos prævaricati estis in Verbũ meũ, dicit Dñs. Frustrà percussi filios vestros, 30 disciplinã non susceperunt: occìdit gladius vester prophetas vestros quasi leo qui devastat. Popule generationis, vos suscipite verbũ Dñi: nunquid 31 sicut solitudo deserta in qua nulla est utilitas, fuit Verbũ meũ Israeli, aut sicut terra vasta? quare dixerunt populʼ meʼ, Migravimus, non revertemur ultrà ad cultũ tuũ? Num fieri potest ut obliviscatur virgo ornamenti sui, 32 aut sponsa ornatʼ sui? & populʼ meʼ reliquerunt timorẽ mei diebus sine numero. Et quid gloriaris in viis tuis, *ut facias amores*, ut jungaris populis? 33 insup & mala docuisti ex viis tuis. In occulto quoque inventa es effudisse 34 sanguinẽ innocentẽ, sanguinẽ animarũ pauperũ innocentũ: non sicut inveniunt in fossa, sed ob hæc omnia fecisti. Et dixisti, Quoniam innocens sum, 35 verùntamẽ aversus est furor ejus à me. Ecce ego faciã tecũ ultionẽ judicii, eò quod dixisti, Non peccavi. Quare tu contemplaris admodũ ad corrum- 36 pendã viã tuã? etiã ab Ægypto confundéris, sicut confusa es ab Assur. Etiã 37 ex hoc egredieris, & confusio peccati tui super caput tuum: quia procul summovit Dominus fiduciam tuam, & non prosperaberis in eis.

CAP. III.

Dicendo: Si dimiserit vir uxorẽ suã, & abierit ab eo, & nupserit viro alteri, nunquid revertetur ad eã ultrà? nónne peccando peccabit terra illa? 1 & tu fornicata es & adjunxisti te populis multis: tamẽ revertere jam ab hoc tempore ad cultũ meũ, dicit Dñs. Tolle oculos tuos ad loca edita, & 2 vide ubi non te junxisti ut coleres idola: sup viã domʼ mansionis eorũ expectabas ea; sicut Arabes qui morantur in tabernaculis in deserto; & reã fe- cisti terrã in idolis tuis, & in malitia tua. Et prohibitæ sunt guttæ pluviæ, 3 & serotinus imber non fuit: & impudentia quasi mulieris meritricis fuit tibi: noluisti tete humiliare. Ab hoc tempore utique orabis corã me [di- 4 cens:] Dñs meʼ es tu, redẽptor meʼ, qui à sęculo es. Num fieri potest ut re- 5 ferventur tibi peccata *tua* in æternũ, aut roborabitur sup te plaga in finẽ? ecce locuta es, & fecisti mala, & multiplicásti. Et dixit Dominus ad me 6 in diebus Josiæ regis: Nunquid vidisti quid fecerit domus Israel, quæ induratur ut convertatur ad cultum meum? Abeunt ipsi super omnem collem excelsum & sub omne lignum frondosum, & colunt *lignea* idola.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 לְמָה אַתּוּן מְדַנִּין לְמִדַּן לְקֳבֵל פִּתְגָמַי כּוּלְכוֹן מְרַרְתּוּן בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ׃ לְמַגָּן אֶלְקִיתִי יַת
30 בְּנֵיכוֹן אוּלְפָן לָא קַבִּילוּ קְטָלַת חַרְבְּכוֹן נְבִיֵּיכוֹן כְּאַרְיָא דְּמְחַבֵּל׃ עַם דְּרָא אִתּוּן קַבִּילוּ
31 פִּתְגָמָא דְיָי הָא כְּמִדְבַּר צְדִי דְלֵית בֵּיהּ הָנָאָה הֲוָה מֵימְרִי לְיִשְׂרָאֵל אִם כְּאַרְעָא חִוַּרְבָּא
32 מָה דֵּין אֲמָרוּ עַמִּי אִתְטַלְטַלְנָא לָא נְתוּב עוֹד לְפֻלְחָנָךְ׃ הַאֲפַשַׁר דְּתִתְנְשֵׁי בְּתוּלְתָּא
33 תִּקּוּנָהּ כַּלָּתָא קְשׁוֹטָהּ וְעַמִּי שְׁבָקוּנִי כְּפֻלְחָנִי יוֹמִין דְּלָא מְנָן׃ מָה אַתְּ מְשַׁתְּקָרָא בְּאָרְחָתֵךְ
34 לְמִעְבַּד רַחֲמִי לְאִתְחַבְּרָא בְעַמְמַיָּא בְּכֵן אַף יַת בִּישִׁין אַלַּפְתְּ מִן אָרְחָתֵךְ׃ אַף בְּסִתְרָא
אִשְׁתְּכַחַת דְּאַשְׁדַּרְתּוּן דַּם נַפְשָׁת דְּמִסְכֵּנִין וְזַכָּאִין לָא כְּמָה דְּמִשְׁכַּחִין בְּמִטְחַתְּיָא
35 אֶלְהֵן עַל כֹּל אִלֵּין עֲבַרְתְּ׃ וַאֲמַרְתְּ אֲרֵי זְכִיתִי בְּרַם רוּגְזֵי מִנִּי הָא אֲנָא עָבִיד עִמָּךְ
36 פּוּרְעָנוּת דִּין עַל דַּאֲמַרְתְּ לָא חַטֵּיתִי׃ מָה אַתְּ מִסְתַּכְּלָא לְחַדָּא לְקַלְקָלָא יַת אוֹרְחָתֵךְ
37 אַף מִמִּצְרַיִם תִּבְהַתִּין כְּמָה דְבְהַתְּ מֵאַתּוּרָאֵה׃ אַף מִלָּתָא דִּין הִתְקִין דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אִלֵּין אִנּוּן עַל
עַל רֵישֵׁךְ אֲרֵי רְחֵיק יְיָ רוּחֲצָנָךְ וְלָא תַצְלְחִין לְהוּן׃

נ

1 לְמִימַר הָא יִפְטַר גְּבַר יַת אִתְּתֵיהּ וּתְהָךְ מִלְוָתֵיהּ וּתְהֵי לְגֻבַר אָחֳרָן הַאֲפַשַׁר דִּיתוּב
לְוָתָהּ עוֹד הֲלָא מְחֵב תְּחוּב אַרְעָא הַהִיא וְאַתְּ טַעְיָתָא וְאִתְחַבְּרַת לְעַמְמִין סַגִּיאִין
2 וְתוּבִי מִכָּעַן לְפֻלְחָנִי אֲמַר יְיָ׃ זְקוּפִי עֵינָךְ עַל גְּנָדִין וְחַזִּי הֵיכָא לָא אִתְחַבְּרַת לִיךְ׃
לְמִפְלַח לְטַעְוָתָא עַל אוֹרְחָת בֵּית מִשְׁרְיָיהוּן אוֹרְכַת לְהוֹן כְּעַרְבָאֵי דְשָׁרִין בְּשִׁכְיָנִין
3 בְּמַדְבְּרָא וְחַיֵּבַת אַרְעָא בְּטַעְוָתִיךְ וּבְבִשְׁתִּיךְ׃ וְאִתְמְנַעוּ רְסִיסָא וּמַלְקוֹשָׁא לָא
4 הֲוָה וְחִוְצָפָא כְּאִתְּתָא נַפְקַת בְּרָא הֲוָה לִיךְ מִסְרַבְתְּ לְאִתְכַּנְעָא׃ הֲלָא מִכָּעַן הָדֵין
קָרֵי רְבּוֹנִי אַתְּ פְּרִיק דְּמִן עָלְמָא׃ הַאֲפַשַׁר דְּתִנְטְרוּן לִיךְ חוֹבָךְ לְעָלַם אִם תִּתְקַף
5 עֲלָךְ מְחָא לְאַפְרִישׁ הָא מַלֵּלְתְּ וַעֲבַדְתְּ בִּישִׁין וְאַסְגִּיתְ׃ וַאֲמַר יְיָ לִי בְּיוֹמֵי יֹאשִׁיָּה
6 מַלְכָּא הַחֲזַיְתָא מָה דַּעֲבַדוּ דְּמִתְחַסְּנִין לְמִהֲוָא לְפֻלְחָנִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אִלֵּין אִנּוּן עַל
כָּל רָמָא מִנְטָלָא וְלִתְחוֹרַת כָּל אִילָן עָבוּף וּפָלְחִין אִנּוּן לְטַעְוָתָא׃

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܠܡܢܐ ܬܬܪܥܘܢ ܥܡܝ ܟܠܗܘܢ ܚܛܝܬܘܢ ܒܝ ܡܪܝܐ ܗܘܐ ܡܠܠܬ ܡܪܝܐ ܠܝ ܡܢ ܟܠ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܗܢܐ ܠܡܢܐ ܗܘܝܬ ܐܪܥܐ ܕܚܫܘܟܐ ܘܠܝܠܝܐ ܕܠܐ ܢܬܚܙܐ ܠܡܢܐ ܐܙܠ

ירמיה : ג

7 ואמר אחרי עשתה את כל אלה אלי תשוב ולא
8 שבה ותראה בגדה אחותה יהודה : וארא כי על
9 כל ארות אשר נאפה משבה ישראל שלחתיה
10 ואתן את ספר כריתותיה אליה ולא יראה בגדה
11 יהודה אחותה ותלך גם היא : והיה מקל
12 זנותה ותחנף את הארץ ונאף את האבן
13 ואת העץ : וגם בכל־זאת לא שבה אלי
14 בגדה אחותה יהודה בכל־לבה כי אם בשקר
15 נאם יהוה : ויאמר יהוה אלי צדקה נפשה
16 משבת ישראל מבגדה יהודה : הלך וקראת
17 את הדברים האלה צפונה ואמרת שובה משבה
18 ישראל נאם יהוה לוא אפיל פני בכם כי
19 חסיד אני נאם יהוה לא אטור לעולם : אך
20 דעי עונך כי ביהוה אלהיך פשעת
21 ותפזרי את דרכך לזרים תחת כל עץ רענן ובקולי
22 לא שמעתם נאם יהוה : שובו בנים שובבים נאם
23 יהוה כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד
24 מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון : ונתתי
25 לכם רעים כלבי ורעו אתכם דעת והשכיל :
26 והיה כי תרבו ופריתם בארץ בימים
27 ההמה נאם יהוה לא־אמרו עוד ארון ברית יהוה
28 ולא יעלה על לב ולא יזכרו־בו ולא יפקדו ולא
29 יעשה עוד : בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יהוה
30 ונקוו אליה כל־הגוים לשם יהוה לירושלם
31 ולא־ילכו עוד אחרי שרירות לבם הרע : בימים
32 ההמה ילכו בית־יהודה על־בית ישראל ויבאו יחדו
33 מארץ צפון על־הארץ אשר הנחלתי את־אבותיכם :
34 ואני אמרתי איך אשיתך בבנים ואתן־לך
35 ארץ חמדה נחלת צבאות גוים ואמר
36 אבי תקראי־לי ומאחרי לא תשובי :

Versio VULG. LAT.

7 Et dixi, cùm fecisset hæc omnia; Ad me revertere : & non est reversa. Et vidit prævaricatrix so-
8 ror ejus Juda, Quia pro eo, quòd mœchata esset aversatrix Israel, dimisissem eam, & dedissem ei libellum repudii : & non timuit prævaricatrix Juda soror ejus, sed abiit, & fornicata est etiam
9 ipsa. Et facilitate fornicationis suæ contaminavit terram, & mœchata est cum lapide & ligno. Et in omnibus his non
10 est reversa ad me prævaricatrix soror ejus Juda in toto corde suo, sed in mendacio, ait Dominus.
11 Et dixit Dominus ad me; Justificavit animam suam aversatrix Israel, comparatione prævaricatricis Judæ. Vade, & clama ser-
12 mones istos contra Aquilonem, & dices; Revertere aversatrix Israel, ait Dominus, & non avertam faciem meam à vobis : quia sanctus ego sum, dicit Do-
13 minus, & non irascar in perpetuum. Veruntamen scito iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum prævaricata es: & dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso, & vocem meam non audisti, ait Do-
14 minus. Convertimini filii revertentes, dicit Dominus; quia ego vir vester : & assumam vos unum de civitate, & duos de cognatione, & introducam vos
15 in Sion. Et dabo vobis pastores juxta cor meum, & pascent
16 vos scientiâ & doctrinâ. Cùmque multiplicati fueritis, & creveritis in terra in diebus illis, ait Dominus : non dicent ultrà, Arca testamenti Domini : neque ascendet super cor, neque recordabuntur illius : nec visitabitur, nec fiet ultrà. In tempore illo vocabunt Jerusalem, Solium Domini : & congregabuntur ad eam omnes Gentes in nomine Domini in Jerusalem, & non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi. In die-
18 bus illis ibit domus Juda ad domum Israel, & venient simul de terra Aquilonis, ad terram quam dedi patribus vestris.
19 Ego autem dixi; Quomodò ponam te in filios, & tribuam tibi terram desiderabilem, hæreditatem præclaram exercituum Gentium? Et dixi; Patrem vocabis me, & post me ingredi non cessabis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ἔπα, μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν (θ) ταῦτα πάντα, Πρὸς μὲ ἀνάστρεψον. καὶ
8 οὐκ ἀνέστρεψε· καὶ ἔδε ἡ ἀσυνθετέσα αὐτῆς ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα. Καὶ ἔδον, (ι) ὅτι περὶ πάντων ὧν κατῃσχύνθη ὁ οἶος ἐμοιχᾶτο ἡ κατοικία (κ) Ἰσραὴλ, καὶ
9 ἐξαπέστειλα αὐτὴν, καὶ ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς· καὶ οὐκ ἐροσύθη ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα, καὶ
10 ἐπορεύθη, καὶ ἐπόρνευσε καὶ αὐτὴ, Καὶ ἐγένετο εἰς τὸ δεῖν ἡ πορνεία αὐτῆς, καὶ ἐμιάνθη τὴν γῆν καὶ ἐμοιχᾶτο τὸ ξύλον καὶ τὸν λίθον. Καὶ ἐν πᾶσι
11 τούτοις οὐκ (ι) ἐπεστράφη πρὸς μὲ ἡ ἀσύνθετος Ἰούδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς, ἀλλ' ἐπὶ ψεύδει. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς
12 μὲ, Ἐδικαίωσε τὴν ψυχὴν αὐτῆς Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἀσυνθέτου Ἰούδα. (λ) Πορεύου καὶ ἀνάγγειλον τοὺς λόγους τούτους (μ) πρὸς Βορρᾶν, καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφηθι πρὸς μὲ ἡ
13 κατοικία τοῦ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος. καὶ (ν) μὴ στήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι (ξ) ἐλεήμων ἐγώ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ
14 οὐ μνησικακῶ ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα. Πλὴν, γνῶθι τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς κύριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχεας τὰς ὁδούς σου εἰς ἀλλοτρίους ὑποκάτω παντὸς
15 ξύλου ἀλσώδους, τῆς φωνῆς μου (ο) οὐκ ἤκουσας, λέγει κύριος. Ἐπιστράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες, λέγει κύριος, διότι (π) ἐγὼ κατανυστεύσω ὑμᾶς, καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως καὶ δύο ἐκ συγγενείας,
16 καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς Σιὼν, Καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς (ρ) ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης. Καὶ ἔσται ἐὰν πληθυνθῆτε, καὶ αὐξηθῆτε
17 ἐπὶ τῆς γῆς, (σ) λέγει κύριος, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, Κιβωτὸς διαθήκης ἁγίου Ἰσραὴλ, οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν, (τ) οὐ μνησθήσεται, οὐδὲ ἐπισκεφθήσεται, καὶ οὐ ποιηθήσεται ἔτι. Ἐν τῇ
18 ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κληθήσονται τὴν Ἱερουσαλὴμ, Θρόνον κυρίου· καὶ συναχθήσονται (υ) πάντα τὰ ἔθνη εἰς αὐτὴν, καὶ πορεύσονται ἔτι ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
19 (φ) Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ (χ) Συνῆλθον οἶκος Ἰούδα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἥξουσιν ὁμοθυμαδὸν ἀπὸ γῆς Βορρᾶ (ψ) καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἐπὶ τὴν γῆν, ἣν (ω) κατεκληρονόμησα τοῖς πα-
19 τέρεσι αὐτῶν· Καὶ ἐγὼ εἶπα, Γένοιτο κύριε· ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα, καὶ δώσω σοι γῆν ἐκλεκτὴν, κληρονομίαν θεῦ παντοκράτορος ἐθνῶν· (α) καὶ εἶπα, Πατέρα κληθήσῃ με, καὶ ἀπ' ἐμοῦ οὐκ ἀποστραφήσῃ.

MS. A. (θ) πάντα ταῦτα, (ι) διότι (κ) τοῦ Ἰσραὴλ, (ι) ἀπεστράφη (λ) Πορεύθητι καὶ ἀνάγγειλον (μ) πρὸς Βορρᾶν, καὶ ἐρεῖς, Ἐπιστράφητι (ν) καὶ (ξ) ἐλεῶν (ο) οὐκ ἤκουσας, (π) διὸ ἐγὼ (ρ) ποιμαίνες (σ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, οὐκ (τ) καὶ οὐ (υ) εἰς ἀνὴρ πάντα τὰ ἔθνη, (ψ) ἐνθυμημάτων (φ) Καὶ ἐν (χ) Συνῆλθεν οἶκος Ἰούδα, (ψ) ἀπὸ πασῶν (ω) κατεκληρονόμησαν οἱ πατέρες αὐτῶν (α) καὶ * οἱ πατέρα

Targum JONATHAN.

7 ואמרית בתר דעבדון ית כל אלין לפולחני יתובון ולא תבו משקריא אחיהון דבית
8 יהודה ; וגלי קדמי ארי על כל עסק דטעו דמרחקסין למהב לפולחני דבית ישראל
9 אגלתינון בסמה דיהבין אגרת גט פטורין ומשלחין ולא דחילו משקריא דבית יהוד־
10 אחיהון ואזלו וטעו אף אנון : והוה מדקלילא בעינהא טעותהא וחיבת ית ארעא וטעת
11 עם פלחי אבניא ואעיא : ואף בכל דאלא תבו לפולחני משקריא אחיהון דבית יהודה
12 בכל לבהון אלהן בשקרא אמר יי : ואמר־לי ליי זכיאו נפש שיהון דמרחקסין למהב לפולחני
13 דבית ישראל מן משקריא דבית יהודה : אזל ותחנני ית פתגמיא האלין בארע צפונא
14 ותימר תובו דמרחקסין למהב לפולחני דבית ישראל אמר יי כד תתובון לא אשלח
15 רוגזי בכון ארי מסני לעבד טבין אנא אמר יי ולא יתנטרון ליך חוביך לעלם : ברם
16 דעי חוביך ארי במימרא דיי אלהך מרדתי וקלקלת ית אורחתך אתחברת לעממיא
17 פלחי טעותא תחות כל אילן עבות ולמימרי לא קבלתון אמר יי : תובו בניא דמרחקסין
18 למהב אמר־ליי ארי אנא אתרעיתי בכון ואקרב יתכון כאלא־תון משתארין חד מקרתא
19 ותרין מזרעיתא ואעל יתכון לציון : ואמני עליכון פרנסין עבדי רעותי ויפרנסון יתכון
20 במדע ובחוכמה : ויהי ארי תסגון ותתבשון בארעא ביומיא האנון אמר יי לא יימרון עוד
21 ארון קימה דיי ולא יסק על לב ולא ידכרון עוד ביה ולא יזעון ולא יתיחון ביה עוד קרב :
22 בעדנא ההיא יקרון לירושלם אתר בית שכנתא דיי ויתהנון למפלח בה כל עממיא
23 לשמא דיי לירושלם ולא יהכון עוד בתר הרהור לבהון בישא : ביומיא האנון יתחברון
24 בית יהודה עם בית ישראל ויתון כחדא מארע צפונא לארעא דאחסנית ית אבהתון :
25 ואנא אמרית איכדין אצלחנך בבניא ואתן ליך ארע חמדתא אחסנת חדות שוסבחת
26 עממיא ואמרית רבוני קדמי ומבתר פולחני לא תתובון :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

7 Et dixi postquâ fecerùt omnia hæc: Ad cultû meû convertentur: & non sunt
8 conversi; & vidérût falsarii fratres eorû viri domⁿ Juda. Et manifestû fuit corâ me, quia pro eo qi ôd erraverunt, & indurati sunt ut converterentur ad
9 cultû meû viri domⁿ Israel, transmigrare feci eos, sicut dant literas libelli repudii & dimittunt [uxores.] Et non timuerunt falsarii domⁿ Juda fratres eorû, sed abierunt & erraverunt etiâ ipsi. Et factû est ex eo quod levia vi-
10 debantur in oculis ejⁿ idola ejⁿ; reâ fecit terrâ, & fornicata est cum cultorib^s lapidû & lignorû. Et in omnib^s his non sunt conversi ad cultû meû
11 falsarii domⁿ Juda fratres eorum in toto corde suo, nisi in mendacio, dicit Dñs. Et dixit Dñs ad me : *Justificaverunt animâ suâ illi qui* se *obstinant*
12 ne *redeant* ad cultû meû domⁿ Israel, magis quàm *falsarii* domⁿ Juda. Vade & prophetiza verba hæc in terra Aquilonis, & dices : Convertimini qui
13 vos obfirmatis, ne convertamini ad cultû meû, domⁿ Israel, dicit Dñs: cùm enim converti fueritis, non immittam furorê meum in vos, quia ego multa cõfero beneficia, dicit Dñs: & non refervabûtur peccata *tua* tibi in æternû.
14 Veruntamen scito peccata tua, quia in Verbû Dñi Dei tui prævaricata es, & corrupisti viâ tuâ : adjunxisti te populis colentib^s idola, sub omni ligno
15 frondoso ; & verbo meo non obedistis, dicit Dñs. Convertimini filii qui vos obfirmatis ne convertamini, dicit Dñs, quia ego elegi vos; & applicabo
16 vos ac si relicti fitis, unum de civitate, & duo de cognatione, & introducam vos in Sion : Et constituam vobis gubernatores facientes voluntatê meam,
17 & gubernabût vos in scientia & in sapientia. Et erit cùm multiplicati fueritis & creveritis in terra, in dieb^s illis, dicit Dñs, non dicent amplius, Arca fœderis Dñi, nec ascendet in cor, nec ultrà ej^s recordabuntur, nec commo-
18 vebûtur, nec in ea ampliⁿ inibût præliû. In tempore illo vocabût Jerusalé locû domⁿ majestatis Dñi, et discét colere in ea oês populi nomê Dñi in Jerusalé, et non ambulabût ultrà post cogitationê cordis sui pessimi. In dieb^s
19 illis conjungêtur domⁿ Juda cum domo Israel, et veniêt simul de terra Aquilonis, in terrâ quâ possidere feci patres vestros. Et ego dixi : Quomodo prosperabo te in filiis, et dabo tibi terrâ desiderabilê, hæreditatê lætitiæ laudis populorû? et dixi: Dñm meû invocabis corâ me, et à cultu meo nõ revertéris.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܗܘܝܢ ܕܥܒܕܬ ܟܠܗ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
8 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
9 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
10 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
11 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
12 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
13 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
14 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
15 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
16 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
17 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
18 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
19 ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝܐ

7 Cúmque dixissem postquàm fecisset hæc omnia, Revertere ad me; non est reversa: vidit autem perfidiam ejus soror ejus Juda, 8 vidítque res ejus omnes. Quoniam ergo adulterium commisit habitatrix Israelis, repudiavi eam, dedique ei libellum repudii: nec tamen timuit perfida soror ejus Juda, sed 9 ipsa quoque fornicata est. Quia turpissima erat scortatio ejus, terram polluit, & adulterata est cum lapidibus & lignis. Quin etiam 10 post hæc omnia non est ad me reversa perfida soror ejus Juda ex toto corde suo, sed falsò, 11 ait Dominus. Quapropter dixit mihi Dominus, Justiorem se prædicat habitatrix Israelis perfidâ sorore suâ Juda: Abi, & prædica 12 sermones istos in Aquilone, & dic; Revertere habitatrix Israelis, dicit Dominus, nec obdurabo faciem meam contra vos; quia 13 bonus sum, dicit Dominus, nec iram servo in perpetuum. Verùm agnosce peccata tua quæ in Dominum Deum tuum commisisti, quòd disperseris vias tuas alienis sub quacunque arbore densa, & vocem meam non 14 audieritis, ait Dominus. Convertimini filii revertentes, ait Dominus; quoniam ego vobis oblectatus assumpsi vos unum ex civitate, & duos ex familia, & adduxi vos in Sio- 15 nem; Ubi daturus sum vobis pastores juxta cor meum, qui pascant vos cum scientia & 16 prudentia. Erítque cùm fœcificaveritis & creveritis in terra dieb⁹ illis, dicit Dominus; ut non dicant ampliùs, Arca fœderis Domi- ni, nec veniat in animum, neque recordentur illius, neque recenseant eam, neque fiat am- pliùs. Eodem illo tempore vocabunt Jeroso- 17 lymam, Solium Dñi; & expectabunt omnes gentes nomen Domini, neque sectabuntur ampliùs appetitus animi sui pravi. Iis diebus 18 euntes Judæi cum Israelitis, venient simul è terra Aquilonari in terram quam hæredita- 19 riam dedi patribus eorum. Adeóque dixe- ram; Annumerabo te inter filios, daboque tibi terram electam, & hæreditatem virium exercituum gentium: & dixeram, Pater mi vocabitis me, & à me sequendo nequaquam recedetis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وقلت بعد ان ربت هذه كلها ارجعي الي فلم ترجع وبطرت خايبة يهودا خيانتها * ورايت
8 جميع الذين احدث من اجلهم الذي رب بهم ساكنة اسرايل * وسرحها واعطيها
9 كتاب طلاقها في يدها ولم تخف خايبة يهودا ومضت هذه وربت * وصار زناها الي لا شي *
10 وربت بالخشبة والحجر * وفي هذه كلها لم ترجع الي خايبة يهودا من كل قلبها بل
11 12 بالكذب * وقال لي الرب بررت نفسها ساكنة اسرايل من خايبة يهودا * امض فاقرا هذه
الاقوال عند الجهة * ويقول ارجعي الي يا ساكنة اسرايل يقول الرب * ولا اسدد وجهي
13 عليكم * لاني انا رحيم انا يقول الرب ولا احقد عليكم الي الابد * لكن اعرفي ظلمك *
14 لانك تاقفت على الرب الهك * وابددت طرقك للغرباء تحت كل شجرة ذات افنان * ولم
تسمعي صوتي يقول الرب * ارجعوا ايها الابناء المتباعدون يقول الرب * من اجل اني انا
15 اسود عليكم واخذكم واحدا من مدينة واثنين من ابوة * واتي بكم الي صهيون *
16 * واعطيكم رعاة كقلبي * ويرعونكم الرعاة بفطنة * ويكون اذا كثرتم وعدتم
17 على الارض * في تلك الايام يقول الرب لا يقولون اين تابوت عهد قدوس اسرايل * ولا
يصعد على قلبكم * ولا يسمى * ولا يفتقد * ولا يصنع ايضا * في تلك الايام وفي ذلك
18 الزمان يدعون اورشليم كرسي الرب * ويجتمعون اليها كل الامم * ولا يمضون ايضا
خلف شهوات قلبهم الخبيث * وفي تلك الايام يجتمع بيت اسرايل على بيت يهودا * ويايون
19 جميعا من ارض الجهة ومن جميع الكور الي الارض التي ورثوا اباوهم * وانا قلت يكون
يا رب * لاني ربيتك للاولاد * واعطيتك الارض المشتهية ميراث اله الامم ضابط الكل * وان
كنتم تدعوني ابا ولم ترجعوا عني *

7 Attamen, quamvis fornicata esset cum omnibus istis, dixi; Revertere ad me, & non est reversa: vidítque perfida Judæ 8 hanc ejus perfidiam. Quarè cùm vidissem eos omnes quorum amore capta est, quibuscum fornicata est habitatrix Israelis; dimisi eam, dedique libellum repudii sui in manus ejus: attamen non timuit perfida Judæ, sed eadem ab eius 9 fornicata est. Fuit autem fornicatio ejus cum nihilo; fornicata enim est cum ligno & cum lapide. At in his quidem 10 omnibus non est ad me reversa perfida Judæ ex toto corde suo, sed fictè. Quapropter dixit mihi Dominus, Justificat 11 seipsam habitatrix Israelis præ perfida Judæ: Vade, recita sermones istos 12 apud Aquilonem, dicásque; Revertere ad me O habitatrix Israelis, ait Dominus; nec obdurabo faciem meam contra vos, quoniam ego misericors sum, dicit Domi- 13 nus; nec odium servabo contra vos in perpetuum. Verùm agnosce impietatem tuam, impiè namque gessisti in Dominum Deum tuum, & prostituisti vias tuas sub quacunque arbore densorum ramorum, 14 nec audisti vocem meam, dicit Dominus. Revertimini O filii abalienati, dicit Dominus; quoniam ecce ego dominatus sum vobis, & accepturus vos, unum ex urbe una, & duos de familia una paterna, vósque adducturus ad Sionem; Et daturus vobis pastores menti meæ 15 conformes, qui pastores prudenter vos pascent. Erítque, cùm multis fueritis & 16 creveritis super terram, ut iis diebus (ait Dominus) non dicatis, Ubi est arca fœderis Sancti Israelis? neque subeat menti vestræ, non nominetur, neque invisitur, neque fiat amplius. Iis diebus 17 eóque tempore vocabunt Jerosolymam, Solium Domini, & confluent ad eam universæ gentes, neque sequentur deinceps 18 libidinem improbi cordis sui. Isdem quoque diebus conjunget se domus Israelis cum domo Judæ, veniéntque pariter è terra Aquilonari, & ex omnibus regionibus ad terram quam possederant patres 19 eorum. Et ego dixi, Sit hoc O Domine, quia destinavi te ad filios procreandos, dedique tibi terram electam, hæreditatem Dei gentium omnipotentis. Quòd si vocatis me patrem, quarè ergo recedítis à me?

ירמיה: ד

domus meæ, ita prævaricati sic sua fide à mulier est prævaricatus ut Siquidem
20 אִכֵּן בְּגֹדֶד אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בָּגַדְתֶּם בִּי בֵּית
hierusalem, est adulta Ita etiam super Vox .Dominus dixit ,Israel
21 יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה׃ קוֹל עַל־שְׁפָיִם נִשְׁמָע בְּכִי
fuit obliti sunt in viam perversitate quia ,Israel filiorum deprecat onum
תַּחֲנוּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי הִעְוּו אֶת־דַּרְכָּם שָׁכְחוּ
fecerunt iniquitatem filii Convertimini .sui Dei Domini
22 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּא
Dominus tu quia ,te ad venimus nos Ecce :vestras aversiones
מְשׁוּבֹתֵיכֶם הִנֵּנוּ אֲתָנוּ לְךָ כִּי אַתָּה יְהוָה
ut sanitatibus ,nobis collibus à vanum in Verè .noster Deus
23 אֱלֹהֵינוּ׃ אֵכֵן לַשֶּׁקֶר מִגְּבָעוֹת הָמוֹן הָרִים
est confusio Et .Israel salus nostro Deo Domino in
בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל׃ וְהַבֹּשֶׁת אָכְלָה אֶת־
Domino Deo nostro salus Israel: & confusio comedit labores
24 יְגִיעַ אֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם
eorum filias & ,eorum filios .pudore in Iuventute nostra a patrum nostrorum
25 אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם׃ נִשְׁכְּבָה בְּבָשְׁתֵּנוּ
nostra ignominia nos operiet & ,nostro Deo Domino quia :eorum filias & ,eorum filios
וּתְכַסְּנוּ כְּלִמָּתֵנוּ כִּי לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ חָטָאנוּ
nos & hoc diei ad usque & nostri patres & ,nos nostri peccimus à Domino Deo nostro
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא
nostri Dei Domini voce in audivimus
שָׁמַעְנוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

CAP. IV. ד

si & : revertere si ad ,Dominus dixit ,Israel fueris reversus Si
1 אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תָּשׁוּב וְאִם־
jacebis Et .confusion non & ,mihi jacebis à tuas abominationes abstuleris
2 תָּסִיר שִׁקּוּצֶיךָ מִפָּנַי וְלֹא תָנוּד׃ וְנִשְׁבַּעְתָּ
se benedicent & : justitia in & ,judicio in ,veritate in Dominus Vivens
חַי־יְהוָה בֶּאֱמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה וְהִתְבָּרְכוּ
Dominus dixit sic Quia .se laudabunt eo in & ,gentes eo in
בוֹ גּוֹיִם וּבוֹ יִתְהַלָּלוּ׃ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
3 לְאִישׁ יְהוּדָה וּלִירוּשָׁלִַם נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל־תִּזְרְעוּ
praeputia auferte & ,DOMINO vos Circumcidite .spinas ad
אֶל־קֹצִים׃ הִמֹּלוּ לַיהוָה וְהָסִרוּ עָרְלוֹת
4 לְבַבְכֶם אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כֶּן־תֵּצֵא
egrediatur forte ne : Jerusalem habitatores & ,Jehudah vir ,vestri cordis
חֲמָתִי כָּאֵשׁ וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ
succendatur & ,mea ira ignis ut non ,extinguen ,propter malitiam
מַעַלְלֵיכֶם׃ הַגִּידוּ בִיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם הַשְּׁמִיעוּ
5 וְאִמְרוּ וּתְקָעוּ שׁוֹפָר בָּאָרֶץ קְרָאוּ מָלֵא וַאֲמַרְתֶּם
in Levate ,signum in ,terra in tuba Clangite : dicite & ,audite in Iudah & in Jerusalem Annuntiate .vestrorũ cogitatum
הֵאָסְפוּ וְנָבוֹאָה אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃ שְׂאוּ־נֵס
6 אֶל־צִיּוֹן הָעִיזוּ אַל־תַּעֲמֹדוּ כִּי רָעָה אָנֹכִי מֵבִיא
ego malum quia : stetis ne ,subjugite ,Sijon in
מִצָּפוֹן וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ עָלָה אַרְיֵה מִסְּבֻכוֹ
7 וּמַשְׁחִית גּוֹיִם נָסָע יָצָא מִמְּקֹמוֹ לָשִׂוּם
abique egrediatur tua civitates : solitudinem in tuam terram
אַרְצֶךָ לְשַׁמָּה עָרֶיךָ תִּצֵּינָה מֵאֵין
quia ululate & plangite ,faccis vos accingite hoc Super .habitatore
יוֹשֵׁב׃ עַל־זֹאת חְגְרוּ שַׂקִּים סִפְדוּ וְהֵילִילוּ כִּי
8 לֹא־שָׁב חֲרוֹן אַף־יְהוָה מִמֶּנּוּ׃
eo ab Domini nisi ira est aversa non

Versio VULG. LAT.

10 Sed quomodò si contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit me domus Israel, dicit Domi-
21 minus. Vox in viis audita est, ploratus & ululatus filiorum Israel: quoniam iniquam fecerant viam suam, obliti sunt Domini
22 Dei sui. Convertimini filii revertentes, & sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te: tu enim es Dominus Deus nos-
23 ster. Verè mendaces erant colles, & multitudo montium: verè in Domino Deo nostro salus Israel.
24 Confusio comêdit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra, greges eorum, & armenta eorum, filios eorum,
25 & filias eorum. Dormiemus in confusione nostra, & operiet nos ignominia nostra: quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos, & patres nostri, ab adolescentia nostra usque ad diem hanc: & non audivimus vocem Domini Dei nostri.

CAP. IV.

1 Si revertéris Israel, ait Dominus, ad me convertere: si abstuleris offendicula tua à facie mea,
2 non commoveberis. Et jurabis; Vivit Dominus, in veritate, & in judicio, & in justitia, & benedicent eum Gentes, ipsúmque
3 laudabunt. Hæc enim dicit Dominus viro Juda & Jerusalem; Novate vobis novale, & nolite
4 serere super spinas: Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum, viri Juda, & habitatores Jerusalem: ne fortè egrediatur ut ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum. Annuntiate in Juda, &
5 in Jerusalem auditum facite: loquimini, & canite tubâ in terra: clamate fortiter, & dicite; Congregamini, & ingrediamur civitates munitas, Levate signum in Sion. Confortamini, nolite stare: quia malum ego adduco ab Aquilone, & contritionem ma-
7 gnam. Ascendit leo de cubili suo, & prædo Gentium se levavit: egressus est de loco suo, ut ponat terram tuam in solitudinem: civitates tuæ vastabuntur, remanentes absque habitatore.
8 Super hoc accingite vos ciliciis, plangite & ululate: quia non est aversa ira furoris Domini à nobis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

20 Πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα αὐ-
τῆς, οὕτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ (β) ὁ οἶκος
21 Ἰσραὴλ, λέγει κύριος. (γ) Φωνὴ ἐκ
κεκλαῦκα κλαυθμῶ καὶ δεήσεως υἱῶν
Ἰσραὴλ, ὅτι ἠδίκησαν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν,
22 ἐπελάθοντο θεοῦ ἁγίου αὐτῶν. Ἐπιστρά-
φητε υἱοὶ ὀπισταφόντες, καὶ (δ) ἰάσομαι τὰ
συντρίμματα ὑμῶν. Ἰδοὺ ἥκομεν (ε) ἡμεῖς
ἐπὶ σέ, ὅτι (ε) σὺ κύριος ὁ θεὸς
23 ἡμῶν εἶ. Ὅτι ἐν ψευδεσιν ἦσαν οἱ
βουνοὶ, καὶ ἡ δύναμις τῶν ὀρέων, πλὴν, διὰ
κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία (ζ) τοῦ Ἰσ-
24 ραήλ. Ἡ δὲ αἰσχύνη (η) κατωλάσασε τοὺ
μόχθους τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀπὸ νεότητος
(θ) ἡμῶν, τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς (ι)
μόχθους αὐτῶν, καὶ τὰς υἱὸς αὐτῶν καὶ τὰς
25 θυγατέρας αὐτῶν. Ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ
αἰσχύνῃ ἡμῶν, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἡ
ἀτιμία ἡμῶν, διότι ἐνεγκὶ τοῦ θεοῦ (ι)
ἡμῶν ἡμαρτομεν ἡμεῖς, καὶ οἱ πατέρες ἡ-
μῶν, ἀπὸ νεότητος ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης· καὶ (κ) οὐκ ἐπακούσαμεν τῆς φωνῆς
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

MS.A.(β)λέγει κύριος,ὁ οἶκος Ἰσραὴλ.(γ)Φωναὶ(δ)ἐάσομαι αὐτός. Ἰδὲ (ε) *ἡμεῖς (ε) κύριος ὁ θεὸς(ζ)τῶ Ἰσραὴλ.(η)κατανάλωσεν(θ)αὐτῶν, (ι)*μόχθους (ι) ἡμαρτωμεν, καὶ οἱ πατέρες (κ)οὐ ἠκούσαμεν

CAP. IV.

ΚΕΦ. Δ'.

1 Ἐὰν ἐπιστραφῇ (α) Ἰσραὴλ, λέγει κύ-
ριος, πρὸς μὲ, ἐπιστραφήσε). (β) καὶ ἐ-
ὰν ἀφέλῃ τὰ βδελύγματα (γ) αὐτῶ ἐκ
τοῦ προσώπου μου ἐκ σεσαλευμένος αὐτῶ, καὶ ἀπὸ τῆς σεσσάπα μου ἐκ-
2 λασθῇ, Καὶ ὀμόσῃ, Ζῶ κύριος, μὴ ἀ-
ληθείᾳ (δ) ἐν κρίσει καὶ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ
εὐλογήσουσιν ἐν αὐτῷ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῷ
3 αἰνέσουσι τῷ θεῷ ἐν (ε) Ἰερουσαλήμ. Ὅτι
τάδε λέγει κύριος τοῖς ἀνδράσιν Ἰούδα, καὶ
τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, Νεώσατε ἑαυ-
τοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπείρητε ἐπ' ἀκάν-
4 θας. (ζ) Περιτμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ (η)
περιέλεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἄν-
δρες Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες (ι) Ἰερουσαλὴμ,
μὴ ἐξέλθῃ ὡς πῦρ ὁ θυμός μου, καὶ ἐκκαυ-
θήσε), καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων, ἀπὸ προσώπου
5 πονηρίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν. Ἀναγ-
γείλατε ἐν τῇ Ἰούδᾳ, καὶ ἀκουσθήτω ἐν
Ἰερουσαλὴμ· εἴπατε, Σημάνατε ἐπὶ τῆς γῆς
σάλπιγγι, κεκράξατε μάλα· (θ) εἴπατε, Συν-
ἀχθητε, καὶ (ι) εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς
6 (κ) τεταγμένας. Ἀνάβασίν τε φάνετε εἰς Σιών·
σπεύσατε, μὴ στῆτε, ὅτι (λ) κακὰ ἐγὼ
ἐπάγω ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ συντριβὴν μεγά-
7 λην. Ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ,
(ι) ἐξολοθρεύων ἔθνη ἐξῆρε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
τῶν τόπων αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν εἰς ἐρή-
μωσιν· (μ) καὶ αἱ πόλεις καθαιρεθήσονται,
παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτάς. Ἐπὶ
τούτοις περιζώσασθε σάκκους, καὶ κόψασθε,
καὶ (ν) ἀλαλάξατε, διότι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς κυρίου ἀφ' ὑμῶν.

MS.A.(α)Ἰσραὴλ πρὸς μὲ,λέγει κύριος,(β)ἐὰν ἀφέλῃ(γ)αὐτῶ,καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτῶ(δ)καὶ ἐν(ε)Ἰερουσαλὴμ.*Νεώσατε ἑαυτοῖς(ζ)Περιτμηθήσεσθε (η)περιέλεσθαι(ι)ἐν Ἰερουσαλὴμ,(θ)καὶ εἴπατε, (ι)εἰσέλθατε (κ) ὀχυράς.(λ) ἐγὼ κακὰ (ι) ἐξολεθρεύων (μ)καὶ πόλεις (ν) *ἀλλαξάλε,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 בְּכֵן כְּמָה דְּמִשְׁתַּקְרָא אִתְּתָא בְּבַעְלָא כֵּן שְׁקַרְתּוּן בְּמִימְרִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אָמַר יְיָ׃ קָלָא
21 עַל גַּנְדִּין אִשְׁתְּמַע דְּבָכָן וּמִתְאַנְחִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קַלְקִילוּ יָת אוֹרְחָתְהוֹן אִתְנְשִׁיוּ יָת
22 פּוּלְחָנָא דְיְיָ אֱלָהְהוֹן׃ תּוּבוּ בְנַיָּא דְמִתְחַסְנִין לְמֵתַב אֲשׁוּבוּ לְכוֹן כַּד תְּתוּבוּן הָא בְּכָל
23 עִדָּן אַתּוּן אֲמְרִין תַּבְנָא לְפוּלְחָנָךְ פְּרוֹקְנָא אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהְנָא׃ בְּכֵן לִשְׁקָרָא פָּלְחָנָא
24 עַל רְמָתָא וְלָא לְהַנָּאה אִתְרְשָׁנָא עַל טוּרְיָא בְּרַם בְּמֵימְרָא דְיְיָ אֱלָהְנָא פּוּרְקָן יִשְׂרָאֵל׃
25 וּבְהַתַּת חוֹבֵין אַסְפַּרְתִּ לֵיאוּת אֲבָהָתְנָא מִעֲוִרְנָאִית עָנְהוֹן וְיָת תּוֹרֵיהוֹן וְיָת בְּנֵיהוֹן
וְיָת בְּנָתֵיהוֹן׃ נְשַׁכּוּב בְּבַהַתַּת חוֹבָנָא וְתִתְחַפֵּנָא אִתְכַּנְעוּתָנָא אֲרֵי קְדָם יְיָ אֱלָהְנָא חַבְנָא
אַנַחְנָא וַאֲבָהָתְנָא מִעֲוִרְנָא וְעַד יוֹמָא הָדֵין וְלָא קַבֵּלְנָא לְמֵימְרָא דְיְיָ אֱלָהְנָא׃

ד

1 אִם תְּתוּב יִשְׂרָאֵל לְפוּלְחָנִי אֲמַר יְיָ תִּתְקַבֵּל תִּיוּבְתָּךְ עַד לָא תִּתְתְּחַם גְּרוּתָךְ וְאִם תְּשִׁיצִי
2 שִׁקְצָךְ מִן קְדָמַי לָא תִּטַּלְטַל׃ אִם תְּקַיֵּם בִּשְׁמִי קַיָּם הוּא יְיָ בְּקוּשְׁטָא בְּדִינָא וּבְזִכְיוּתָא
3 וְיִתְבָּרְכוּן עַמְמַיָּא בִּישְׁרָאֵל וּבֵיהּ יִשְׁתַּבְּחוּן׃ אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ לְאַנְשֵׁי יְהוּדָה וְיָתְבֵי
4 יְרוּשְׁלֵם עֲבִידוּ לְכוֹן עוֹבְדִין טָבִין וְלָא תִּבְעוּן פּוּרְקָן בְּחוֹבִין׃ תּוּבוּ לְפוּלְחָנָא דְיְיָ
5 וְאַעְדּוּ רְשַׁע לְבָבְכוֹן אֲנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם דִּלְמָא יִדְלַק כְּאִשָּׁתָא רוּגְזִי וְשִׁיצִי וְלָא יְהֵי
6 חָיֵס מִן קְדָם בִּישׁוּת עוֹבְדֵיכוֹן׃ חַוּוּ בִיהוּדָה וּבִירוּשְׁלֵם בְּסִרוּ וַאֲמְרוּ תְּקִעוּ שׁוֹפָרָא
7 בְּאַרְעָא אַכְלוּ אַסְנוּ וַאֲמְרוּ אִתְכַּנְשׁוּ וְנֵעוּל לְקִרְיוֹן כְּרִיכוֹן׃ זְקוּפוּ אָתָא עַל צִיּוֹן גְּלוּ לָא
תִּתְעַכְּבוּן אֲרֵי בִּשְׁתָא אֲנָא מֵיתֵי מִצָּפוֹנָא וְתֻבְרָא רַבָּא׃ גְּלָא מַלְכָּא מִבֵּרֵהּ וּמְהַגֵּל
עַמְמַיָּא נָטַל בְּמִשְׁרְיָתֵהּ לְשׁוּאוֹת אַרְעֵהּ לְצָרוּ קְרוּנֵהּ יְצָדוּן מִבְּלִי יְתֵב׃
8 עַל דְּא אִיסְרוּן סַקִּין וְסִפְדוּן וְיֵילְלוּן אֲרֵי לָא תֵב תְּקוּף רְוָגְזָא דְיְיָ מִנָּנָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

20 Propterea sicut prævaricatur mulier in maritum suum; sic *prævaricati estis*
in Verbum meum domus Israel, dicit Dñs. Vox juxta torrentes audita est 21
plorantium & gementiũ filiorum Israel, quia corruperunt vias suas, obliti
sunt cultus Dñi Dei sui. Convertimini filii qui obstinatis vos ad conver- 22
sionem, dimittam vobis si conversi fueritis: ecce in omni tempore vos di-
citis, Conversi sumus ad cultum tuum, *salva nos*, quoniam tu es Dñs Deus
nostER. Utiq; in vanum coluim⁹ super colles, & in nullum usum congregati 23
sum⁹ super montes; veruntamen in verbo Dñi Dei nostri sal⁹ Israel. Con- 24
fusio autem peccatorum consumpsit laborem patrum nostrorum ab adole-
scentia nostra; oves eorũ, & boves eorũ; filios eorũ, & filias eorũ. Jacemus 25
in confusione peccatorum nostrorum, & cooperiet nos verecundia nostra,
quia coram Dño Deo nostro peccavim⁹ nos & patres nostri ab adolescen-
tia nostra & usq; in præsentẽ diẽ, & non obedivim⁹ verbo Dñi Dei nostri.

CAP. IV.

1 Si convertéris Israel ad cultum meum, dicit Dñs, acceptabilis erit conver-
sio tua, antequàm signetur sententia tua: & si abstuleris abominationes tuas
à facie mea non commoveberis. Et si juraveris *in nomine meo*, Viv⁹ est Dñs, 2
in veritate, in judicio & in justitia; & benedicentur populi in Israel, & in
ipso laudabuntur. Quia sic dicit Dñs viro Juda & habitatorib⁹ Jerusalem: 3
Facite vobis opera bona, & non quæratis salutẽ in peccatis. Convertimini 4
ad cultũ Dñi, & auferte impietatem cordis vestri viri Juda, & habitatores
Jerusalem; ne fortè *ardeat* quasi ignis furor me⁹, & consumat absq; miseri-
cordia, propter malitiam operũ vestrorum. Annuntiate in Juda & in Jeru- 5
salem; narrate & dicite, clangite tuba in terra, clamate, multiplicate & di-
cite: Congregamini, & ingrediamur in civitates munitas. Levate signum in 6
Sion, migrate & non moremini, quia malum ego adveho ab Aquilone, &
contritionem magnam. Migravit rex de arce sua, & disperdens populos 7
profecⁿ est cum exercitu suo: egressus est de loco suo, ut ponat terrã tuam in
desolationẽ. Civitates tuæ deseritæ erunt absq; habitatore. Sup hoc accin- 8
gẽtur saccis, plangẽt & ululabũt: quia non est aversus furor iræ Dñi à nobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܐܦܠܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܕܚܒܠܬܗ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ
21 * ܩܠܐ ܠܐ ܫܡܝܥ ܒܪܡܬܐ ܒܟܝܐ ܘܒܬܚܢܢܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ
22 ܐܬܘ ܗܫܘ ܒܢܝ ܫܘܒܘ ܠܘܬ ܡܪܝܗܘܢ ܐܠܗܗ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ
23 * ܗܐ ܢܚܢܢ ܐܬܝܢ ܠܟ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ
24 * ܠܡܢ ܕܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ
25 ܠܒܘܫܐ ܕܢܟܠܘܢ ܠܢ ܒܥܠܝ ܕܒܪܝܬܢ ܐܢܘܢ ܘܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܝܗܘܢ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬܚܒܠ ܥܡ ܒܥܠܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܗ ܗܘ

20 *Sed verè quemadmodum fallit mulier amicum suum, ita me fefellerunt Israelitæ, dicit*
21 *Dominus. Vox in semitis audita est, fletus & obsecratio Israelitarum, quòd perverterint*
22 *vias suas, & obliti sint Domini Dei sui. Convertimini filii revertentes, & sanabo re-*
23 *versiones vestras. Ipsi verò dixerunt, Ecce nos tui sumus; quoniam tu es Dominus Deus*
24 *noster. Verè mendaces sunt colles & mon-*
25 *tium moles: verè in Domino Deo nostro est salus Israelis. Ignominia devoravit laborem patrum nostrorum ab eorum pueritia, greges & armenta eorum, filios ac filias eorum. Nos in ignominia nostra jacebimus, & pudor obruet nos, eò quòd in Dominum Deum nostrũ peccaverimus tam nos quàm patres nostri à pueritia nostra ad hunc usq; diem, nec audierimus vocem Domini Dei nostri.*

CAP. IV.

1 * ܐܢ ܐܬܐ ܐܝܣܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܢ ܬܬܒ ܠܝ ܬܬܒ ܘܐܢ ܬܫܕܐ ܪܓܙܝ ܡܢ ܩܕܡܝ ܠܐ ܬܙܘܥ
2 ܘܬܬܩܝܡ ܒܫܪܪܐ ܘܒܕܝܢܐ ܘܒܙܕܩܬܐ ܘܢܒܪܟܘܢ ܒܗ ܫܘܬܦܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܗ ܢܫܒܚܘܢ ܐܦ ܒܗ ܢܬܫܒܚ ܐܠܗ ܐܠܗ ܐܠܗ
3 ܐܠܗ ܐܠܗ ܐܠܗ

ירמיה : ד

principū cor & regis cor peribit, Dñs dixit, illa die in erit Et
וְהָיָה בַיּוֹם־הַהוּא נְאֻם יְהוָה יֹאבַד לֵב הַמֶּלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים 9
Ahab: dixi Et admirabuntur prophetæ & ,sacerdotes obstupescent &
וְנָשַׁמּוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים יִתְמָהוּ׃ וְאָמַר אֲהָהּ 10
diciendo ,Jerusalem & ,ergò ,seqvulo imposuisti improvendo verè ,Domine Dñe
אֲדֹנָי יְהוָה אָכֵן הִשֵּׁאתָ לָעָם הַזֶּה וּלִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר
illo tea pore Is ,animam ad usqꝫ gladius ,pertigit & : vobis erit Pax
שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְנָגְעָה חָרֶב עַד־הַנָּפֶשׁ׃ בָּעֵת הַהִיא 11
,defecto in ,loco ,dicit sicus Ventus : Jerusalem & ,huic populo dicetur
יֵאָמֵר לָעָם הַזֶּה וּלִירוּשָׁלִַם רוּחַ צַח שְׁפָיִם בַּדֶּרֶךְ
,plenus Ventus purgand i ad neqꝫ ventilandum ad non ,mei populi filiæ via
בַּת־עַמִּי לֹא לִזְרוֹת וְלֹא לְהָבֵר׃ רוּחַ מְלֵא 12
Ecce ,eis cum ,judicia loquar ego etiam nunc ,mihi veniet ,illis ab
מֵאֵלֶּה יָבוֹא לִי עַתָּה גַּם־אֲנִי אֲדַבֵּר מִשְׁפָּטִים אִתָּם׃ הִנֵּה׃ 13
,aquilis ,pre ,fugi ,equi ,ejus currus turbo veluti & ,ascendet nubes tanquā
כַּעֲנָנִים יַעֲלֶה וְכַסּוּפָה מַרְכְּבוֹתָיו קַלּוּ מִנְּשָׁרִים
tuum cor malitia à Lava ,sumus ,illi ,ejus quoniam ,nobis Va ,ejus equi
סוּסָיו אוֹי לָנוּ כִּי שֻׁדַּדְנוּ׃ כַּבֵּס מֵרָעָה לִבֵּךְ 14
,mo ,morari in ,facies ,morari quo usque : fis salva ut ,Jerusalem
יְרוּשָׁלִַם לְמַעַן הִוָּשְׁעִי עַד־מָתַי תָּלִין
facientis ,ædire & ,Dan à ,annuntiantis vox Nam ,ture ,injuriæ cogitationes
בְּקִרְבֵּךְ׃ מַחְשְׁבוֹת אוֹנֶךָ׃ כִּי קוֹל מַגִּיד מִדָּן וּמַשְׁמִיעַ 15
super facite ,audire ecce : ,gentibus Memorate ,Ephraim monte de iniquitatē
אָוֶן מֵהַר אֶפְרָיִם׃ הַזְכִּירוּ לַגּוֹיִם הִנֵּה הַשְׁמִיעוּ עַל־ 16
civitates ,sup debunt & : longinqua terra è venientes custodes Jerusalem
יְרוּשָׁלִַם נֹצְרִים בָּאִים מֵאֶרֶץ הַמֶּרְחָק וְיִתְּנוּ עַל־עָרֵי
circuitu à ,eam ,hasta ,fiet ,it agrorū custodes Veluti ,suam vocem Jehudah
יְהוּדָה קוֹלָם׃ כְּשֹׁמְרֵי שָׂדֶה הָיוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב 17
,tibi hæc ,fecerunt ,in ,gyro & tua Via ,Dominus dixit ,exacerbavit me quia
כִּי־אֹתִי מָרָתָה נְאֻם יְהוָה׃ דַּרְכֵּךְ וּמַעַלְלֵיךְ עָשׂוּ אֵלֶּה לָךְ 18
,mihi ,Obstinata ,tu ,cor ad usque ,pertigit quia ,amarum quia : tua malitia ista
זֹאת רָעָתֵךְ כִּי מָר כִּי נָגַע עַד־לִבֵּךְ׃ מֵעַי׃ 19
non ,meū cor ,tuæ ,commotum ,mei cordis parietes ,torquebor ,mei visceribus
מֵעַי׃ אֶחִילָה קִירוֹת לִבִּי הֹמֶה־לִּי לִבִּי אַל־לֹא
,belli ,clamorem ,mea anima ,audisti ,tubæ vocem ,quoniam ,tacebo
אֶחֱרַשׁ כִּי קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַעְתָּ נַפְשִׁי תְּרוּעַת מִלְחָמָה׃
repentè : tem ,omnis ,est vastata quia ,est vocata cōtritionē super Cōtritio
שֶׁבֶר עַל־שֶׁבֶר נִקְרָא כִּי־שֻׁדְּדָה כָּל־הָאָרֶץ פִּתְאֹם 20
: vexill i videbo Usqꝫequo ,mea cortinæ ,subitò ,mea ,tentoria sunt vastata
שֻׁדְּדוּ אָהֳלַי רֶגַע יְרִיעֹתָי׃ עַד־מָתַי אֶרְאֶה נֵס 21
,se ,gaverunt non ,me me ,populi stultus Quia ? tubæ vocem audiam
אֶשְׁמַע קוֹל שׁוֹפָר׃ כִּי אִוֶּל עַמִּי אֹתִי לֹא יָדָעוּ 22
,notefaciēdū ad ,filii sapientes ,ipsi intelligētes nō & ,ipsi insipiētes filii
בָנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרֵעַ
,vocata ,Ipsa ,sum ecce & ,terram Vidi ,noverāt non benefacere at
וְלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ׃ רָאִיתִי אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה תֹהוּ וָבֹהוּ 23
,cœlorū ,ipsis ecce & ,ipsantes Vidi ,eorū lux non & ,cœlos ad &
וְאֶל־הַשָּׁמַיִם וְאֵין אוֹרָם׃ רָאִיתִי הֶהָרִים וְהִנֵּה רֹעֲשִׁים 24
: homo non ecce & ,Vidi ,commotibus colles omnes &
וְכָל־הַגְּבָעוֹת הִתְקַלְקָלוּ׃ רָאִיתִי וְהִנֵּה אֵין הָאָדָם 25
,Ecce & ,Vidi ,vacatum cœli ,volatile omne &
וְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם נָדֵדוּ׃ רָאִיתִי וְהִנֵּה הַכַּרְמֶל 26
,DOMINI ,jacobus à erant destructæ cius urbes omnes & : desertum
הַמִּדְבָּר וְכָל־עָרָיו נִתָּצוּ מִפְּנֵי יְהוָה׃
,ejus ,nasi iræ ,facies à
מִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ׃

Versio VULG. LAT.

9 Et erit in die illa, dicit Dominus; Peribit cor regis, & cor principū: & obstupescent sacerdotes, et prophetæ consternabuntur. Et dixi; Heu, heu, heu, Domine Deus, ergóne decepisti populum istum & Jerusalem, dicens; Pax erit vobis: & ecce pervenit gladius usque ad animā? In tempore illo dicetur populo huic & Jerusalem; Ventus urens in viis, quæ sunt in deserto viæ filiæ populi mei, non ad ventilandum et ad purgandum. Spiritus plenus ex his veniet mihi: & nunc ego loquar judicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet, & quasi tempestas currus ejus: velociores aquilis equi illius: væ nobis quoniam vastati sumus. Lava à malitia cor tuum, Jerusalem, ut salva fias: usquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Vox enim annuntiantis à Dan, & notum facientis idolum de monte Ephraim. Dicite gentibus; Ecce auditum est in Jerusalem custodes venire de terra longinqua, & dare super civitates Juda vocem suam. Quasi custodes agrorum facti sunt super eam in gyro: quia me ad iracundiam provocavit, dicit Dominus. Viæ tuæ, & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi: ista malitia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum. Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in me: non tacebo, quoniam vocem buccinæ audivit anima mea, clamorem prælii. Contritio super contritionem vocata est, & vastata est omnis terra: repentè vastata sunt tabernacula mea, subitò pelles meæ. Usquequò videbo fugientem, audiam vocem buccinæ? Quia stultus populus meus me non cognovit: filii insipientes sunt, & vecordes: sapientes sunt ut faciant mala: benè autem facere nescierunt. Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihil; & cœlos, & non erat lux in eis. Vidi montes, & ecce movebantur: & omnes colles conturbati sunt. Intuitus sum, & non erat homo: & omne volatile cœli recessit. Aspexi, & ecce Carmelus desertus: & omnes urbes ejus destructæ sunt à facie Domini, & à facie iræ furoris ejus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

9 Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος, ἀπολεῖ ἡ καρδία τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ καρδία τῶν ἀρχόντων, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκστήσονται, καὶ οἱ προφῆται θαυμάσονται. Καὶ εἶπα, Ὦ δέσποτα κύριε, ἆρα γε ἀπατᾷς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν Ἰερουσαλὴμ, λέγων, Εἰρήνη (ο) ἔσται, καὶ ἰδοὺ ἥψατο ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν; Ἐν τῷ καιρῷ (π) ἐκείνῳ ἐρεῖται τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τῇ Ἰερουσαλὴμ, Πνεῦμα πλανήσεως ὂν τῇ ἐρήμῳ, ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐ εἰς καθαρὸν, οὐδ' εἰς ἄγιον. Πνεῦμα πληρώσεως ἥξει μοι· νῦν ἐγὼ λαλῶ (ρ) κρίματά μου πρὸς αὐτούς. Ἰδοὺ ὡς νεφέλαι ἀναβήσονται, καὶ ὡς καλιαγὶς τὰ ἅρματα (σ) αὐτῶν, κουφότεροι ἀετῶν οἱ ἵπποι (τ) αὐτῶν. οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τεταλαιπωρήμεθα. Ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου Ἰερουσαλὴμ, ἵνα σωθῇς. ἕως πότε (υ) ὑπαίθριον ἐν σοὶ διαλογισμοὶ πόνων σου; Διότι φωνὴ (φ) ἀγγέλλουσα ἐκ Δὰν ἥξει, καὶ ἀκουσθήσεται πόνος ἐξ ὄρους Ἐφραίμ. Ἀναμνήσατε ἔθνη, ἰδοὺ ἤκασιν· ἀναγγείλατε ἐν Ἰερουσαλὴμ, συεροφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν δὲ τὰς πόλεις Ἰούδα φωνὴν αὐτῶν. Ὡς φυλάσσοντες ἀγροὺς, ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ, ὅτι ἐμὲ ἠμέλησας, λέγει κύριος. Αἱ ὁδοί σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησε ταῦτά σοι· αὕτη ἡ κακία σου, ὅτι πικρὰ, ὅτι ἥψατο ἕως τῆς καρδίας σου. Τὴν κοιλίαν μου, τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου, μαιμάσσει ἡ ψυχή μου, σιωπήσω ἡ καρδία μου. ἡ σαλπίσουσα, ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ ψυχή μου, κραυγὴν πολέμου. Καὶ (χ) τεταλαιπώρεις, Συντριμὸν ἐπικλεῖται, ὅτι τετραυπόρηκε πᾶσα ἡ γῆ, ἀφνω τεταλαιπώρηκεν (ψ) ἡ σκηνὴ, διεσπάσθη αἱ δέρρεις μου. Ἕως πότε ὄψομαι φεύγοντας ἀκούων φωνὴν σαλπίγγων; Διότι οἱ ἄγνοιαί μου ἐμὲ ἐκ νήπιοί εἰσι καὶ οὐ ἐπίστασαί με, τὸ (ω) καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπίγνωσαν. Ἐπέβλεψα δὲ τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἦν, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτῶν. Εἶδον τὰ ὄρη, καὶ ἦν σαλευόμενα, καὶ πάντας τοὺς βουνοὺς ἐταραχοῦντο. Ἐπέβλεψα, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐφεύγετο. Εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὁ Κάρμηλος ἔρημος, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμέναι πυρὶ ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ ἀπὸ πρόσωπο ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἠφανίσθησαν.

MS.A. (ξ) ἐκπήσουν (ο) Καὶ εἶπαν, (ο) ἔσαι ὑμῖν, καὶ ἤψατο (π) τότῳ (ρ) κρίματα πρὸς αὐτούς. (σ) αὐτῶν, (τ) αὐτῶν. οὐαὶ ὑμῖν, (υ) ὑπάρξουσιν (φ) ἀναγγέλλουσι (χ) ταλαιπωείαν καὶ συντριμὸν (ψ) σκλωαὶ (ω) καλὸν ποιοῦντες οὐκ ἔγνωσ.

Targum JONATHAN.

9 וַיְהִי בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ יִתְבַּר לִבָּא דְמַלְכָּא וְלִבָּא דְרַבְרְבַיָּא וְיִצְדּוּן כַּהֲנַיָּא וְנְבִיאֵי שִׁקְרָא
10 יִשְׁתָּעְמְמוּן׃ וַאֲמַרִית קַבֵּיל בְּעוּתִי יְיָ אֱלָהִים בְּכֵן הָא נְבִיאֵי שִׁקְרָא מְטַעְיָן לְעַמָּא הָדֵין
וְלִירוּתֵבֵי יְרוּשְׁלֵם לְמֵימַר שְׁלָמָא יְהֵי לְכוֹן וְכֵעַן הָא חַרְבָּא מְקַטְּלָא בְּעַמָּא׃ בְּעִדָּנָא הַהִיא 11
יִתְאֲמַר לְעַמָּא הָדֵין וּלְיִתְבֵי יְרוּשְׁלֵם כְּרוּחַ טְיָהֲרִין עַל רֵישֵׁי גְנָדִין דְּמֵישַׁר בְּמַדְבְּרָא כֵן 12
אוֹרַח כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי לָא לְמִדְרֵי וְלָא לְבַרְרָא׃ עַל דְּטָעוּ בְתַרֵי נְבִיאֵי שִׁקְרָא דְמִתְנַבְּן לְהוֹן
בְּרוּחַ דְּשִׁקְרָא בְּכֵן מַשְׁרְיָת עַמְמָיָא מְאַלְּיָן קַלִּילִין בְּרוּחָא דְיִתְיוּן עֲלֵיהוֹן כְּעַן אַף בְּמֵימְרִי 13
אֵיתְנוּן וַאֲמַלֵּל פּוּרְעָנוּת דִּינִי מִנַּהוֹן׃ הָא מַלְכָּא בְּמִשְׁרְיָתֵהּ דִּיסַּק עֲלֵיהוֹן כְּעֲנָנָא דְסָלִיק
וְחַפְיָת אַרְעָא וּכְעֻלְעוּלִין דְּתִיכוֹהִי קַלִּילִין מִנְּשְׁרָיָא סוּסְוָתֵהּ דְּיָ לָנָא אֲרֵי אִתֵּי לְמִבּוּנָא׃ 14
אִתְחַוְרִי מִלְּמֶעְבַּד בִּישָׁא לִבָּךְ יְרוּשְׁלֵם בְּדִיל דְּתִתְפְּרְקִין עַד אֵימָתַי יוֹרְכוּן וְיִתְקַיְּמוּן עָבְדֵי
אוֹנָךְ דִּי בְגַוָּךְ׃ אֲרֵי קָל נְבִיאָ דְמִתְנַבֵּן עֲלֵיהוֹן דְּיִגְלוּן עַל דְּפַלְחוּ לְעֻגְלָא דִּי בְדָן וּמַבְסְרִי 15
בְּסוֹרָן בְּיִשָּׁן יִתְחוּן עֲלֵיהוֹן עַל דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּ לְצַלְמָא דְאַקִּים מִיכָה בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרָיִם׃
אַדְכְּרוּ לְעַמְמַיָּא הָא בַּשְּׂרוּ עַל יְרוּשְׁלֵם אֲמַרוּ מַשְׁרְיָת עַמְמַיָּן חָטוּפִין בְּקִטּוּפָן אָתָן 16
מֵאַרְעָא דְרַחִיקָא וְיִשְׁרוּן עַל קִרְוָיָא דְבֵית יְהוּדָה וּיְרִימוּן עֲלֵיהוֹן קָלְהוֹן׃ כְּנַטְרֵי חַקְלָן הֲווּ 17
עָלָהּ מִסְּחוֹר סְחוֹר אֲרֵי עַל מִימְרֵי סַרְבַּתְּ אֲמַר יְיָ׃ אָרְחָתֵךְ בִּישָׁתָא וְעוֹבָדֵךְ מְקַלְקְלִין׃ 18
גַּרְמוּ אִלֵּן לִיךְ דָּא בִּישָׁתָא וּמְרָרָא אֲתַי עֲלָךְ יְרוּשְׁלֵם עַד דְּאִתְחַבַּר רְשָׁע לִבָּךְ׃ אֲמַר נְבִיאָ 19
מָעַי מָעַי כְּיִבִין לִי זַע סְמַךְ לִבִּי הָמֵי לִי לִבִּי לָא שָׁתֵק אֲרֵי קָל צְוָחָתְקְרָבָא שְׁמִעַת נַפְשִׁי׃
יְבִוּת עֲבָדֵי קְרָבָא׃ חְבָרָא עַל חְבָרָא יְתְעַרְעַר אֲרֵי אִתְבַּוְּרוּ כָּל אַרְעָא בְּתִכְּף חֲרוּבָה 20
אַרְעָי וְכַן חֲדָא כָּל קִרְוֵי׃ עַד אֵימָתַי אֲנָא חֲזִי סִימָן אִשְׁתַּבְּשׁוּ קָל קַרְנָא׃ אֲרֵי אִטְּפָשׁוּ עַמִּי 21
מְדַע דְּחַלְתִּי לָא אֲלָיפוּ בְּנִין טַפְשִׁין אִנּוּן וְלָא סוֹכְלְתָנִין אִנּוּן חַכִּימִין אִנּוּן לְאַבָּאשָׁא
וּלְאוֹטְבָא לֵית אִנּוּן יַדְעִין׃ חֲזִיתִי יַת אַרְעָא הָא צַדְיָא וּרְקִנְיָא אִסְתַּכְּלִית בִּשְׁמַיָּא וְהָא לֵית
מְנַהֲרִין נְהוֹרֵיהוֹן׃ חֲזִיתִי טוּרַיָּא הָא זְעִין וְכָל רְמַתָּא אִתְּרַקְּדָה׃ חֲזִיתִי וְהָא לֵית עֲנָשָׁא שַׁרְיָא 22
עֲלָהּ וְכָל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא אִטַּלְטָלוּ׃ חֲזִיתִי וְהָא אַרְעָא דִישְׂרָאֵל דַּהֲוָה מִנְּבָבָא כְּכַרְמְלָא 23
חֲבַת לְמַהֲוֵי בְּמִדְבְּרָא וְכָל קִרְוָהָא צְרִיאָה מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם תְּקוּף רוּגְזֵהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et erit in tempore illo, dicit Dñs, conteretur cor regis & cor principum, & 9
vastabuntur sacerdotes, & prophetæ falsi conturbabuntur. Et dixi: Suscipe 10
deprecationem meam Dñe Deus: certè ecce prophetæ *falsi* decipiunt po-
pulū istum & *habitatores* Jerusalem dicentes: Pax erit vobis: & nunc ecce
gladi⁹ occidit in populo. In tempore illo dicetur populo huic, & *habitato-* 11
rib⁹ Jerusalem; Quasi ventus meridian⁹ super capita fluentorū aquarum in
deserto, sic est via congregationis populi mei, non ad ventilandū nec ad di-
spergendum: Pro eo quòd erraverunt, sequentes falsos prophetas, qui pro- 12
phetabant eis in spiritu falsitatis: propterea exercit⁹ populorū leviores his
sicut vent⁹ venient contra eos. Nunc enim in verbo meo adducam eos, &
loquar ultionem judiciorū meorū de eis. Ecce rex cum exercitu suo ascen- 13
det super eos sicut nubes quæ ascendit & operit terram: & quasi turbines
curr⁹ ejus, & velociores aquilis equi ej⁹: væ nobis, quia venit ad vastandum
nos. Munda cor tuū ne facias malū, Jerusalem, ut salva fias: quousque dura- 14
bunt & stabiles erunt violenti qui sunt in te? Quia vox prophetarū qui pro-
phetant adversùm eos qui migraverunt *cò quòd colueruntⁿ* vitulū qui est in
Dan, & *nuntiantes* annuntiationes malas venient super eos, cò quòd servi-
erunt simulachro quod erexerat Michæas in monte dom⁹ Ephraim. Com- 16
memorate populis, & annuntiate Jerusalem: dicite; Exercit⁹ populorū diri-
pientiū quasi vindemiatores veniunt de terra longinqua, & castrametabun-
tur super civitates dom⁹ Juda; & tollent super eas vocē suā. Quasi custodes 17
agrorū fuerūt super eam per circuitū, quia contra Verbū meum rebellavit,
dicit Dñs. Viæ tuæ pessimæ, & opera tua causata sūt hæc tibi: Ista malitia & 18
amaritudo induxit super te Jerusalē, donec contereretur impietas cordis tui.
Dicit Propheta: Viscera mea, viscera mea dolent mihi: mota est sustentatio 19
cordis mei; rugit in me cor meū, nec tacet, quia vocē clamoris tubæ cornæ
audivit anima mea, ululationē bellatorū. Confractio super confractionem 20
accidit, quia direpta est omnis terra; subitò desolata est terra mea, in tem-
pore uno oēs civitates meæ. Quando videbo ego signa, audiam vocē cornu? 21
Quia insipientes facti sunt popul⁹ me⁹; scire timorē meū non didicerūt: filii 22
insipientes sunt, & non intelligētes: sapientes sūt ut malè faciāt, bene autē
facere nesciūt. Vidi terrā, & ecce deserta & vacua: contemplat⁹ sum in cœ- 23
los, & ecce non splendebāt luminaria eorū. Vidi montes, et ecce movebātur, 24
& oēs colles subvertebātur. Vidi, & ecce non erat popul⁹ habitans in ea, & 25
omnia volatilia cœli migraverant. Vidi, & ecce terra Israel quæ erat plan- 26
tata sicut Carmelus, conversa est ut esset sicut desertum, & omnes urbes
ejus vastatæ sunt à facie Domini, à facie iræ furoris ejus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * ܗܘܝܘ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܒܕ ܠܒܐ ܕܡܠܟܐ ܘܠܒ ܪܫܝܐ ܘܟܗܢܐ ܢܬܬܡܗܘܢ ܘܢܬܒܗܘܢ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ ܐܢܐ
10 ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܦ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܘܠܐܘܪܫܠܡ ܡܪܡܐ ܕܐܡܪ ܫܠܡ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܘܗܐ ܡܛܐ ܣܐܦܐ ܠܢܦܫܐ ܕܝܠܢ
11 * ܒܗܝ ܥܕܢܐ ܐܡܪ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܘܠܐܘܪܫܠܡ ܪܘܚܐ ܕܫܠܝܛ ܡܢ ܛܘܪ ܒܪܬ ܥܡܝ ܠܐ ܠܡܕܪܝ ܘܠܐ ܠܡܢܩܐ ܐܦ ܠܐ
12 ܠܡܕܪܝ ܪܘܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܗܫܐ ܐܢܐ ܐܡܠܠ ܕܝܢܐ ܥܡܗܘܢ ܗܐ ܐܪܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܛܘܪ ܡܪܝ ܠܐ ܢܬܐ ܠܡܫܒ
13 ܗܐ ܐܬܐ ܐܬܐ ܢܣܩ ܘܪܥܝܢܗ ܕܝܠܗ ܣܢܝ ܡܢ ܢܫܪܐ ܘܣܘܣܘܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘܝ ܠܢ ܕܫܕܝܢ ܠܢ ܕܐܬܪܥ
14 ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܦ ܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ
15 ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ
16 ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
17 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
18 * ܗܘ ܕܪܟܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܛܘܪ ܒܪܬ ܥܡܝ ܠܐ ܠܡܕܪܝ ܘܠܐ ܠܡܢܩܐ ܐܦ ܠܐ ܠܡܕܪܝ ܪܘܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܗܫܐ ܐܢܐ ܐܡܠܠ ܕܝܢܐ ܥܡܗܘܢ
19 ܗܐ ܐܪܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܛܘܪ ܡܪܝ ܠܐ ܢܬܐ ܠܡܫܒ ܗܐ ܐܬܐ ܐܬܐ ܢܣܩ ܘܪܥܝܢܗ ܕܝܠܗ ܣܢܝ ܡܢ ܢܫܪܐ ܘܣܘܣܘܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ
20 ܐܘܝ ܠܢ ܕܫܕܝܢ ܠܢ ܕܐܬܪܥ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
21 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
22 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
23 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
24 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
25 ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫ ܠܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܢܦܫܐ ܕܚܝܐ
26 * ܗܘ ܕܪܟܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܛܘܪ ܒܪܬ ܥܡܝ ܠܐ ܠܡܕܪܝ ܘܠܐ ܠܡܢܩܐ ܐܦ ܠܐ ܠܡܕܪܝ ܪܘܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܗܫܐ ܐܢܐ ܐܡܠܠ ܕܝܢܐ ܥܡܗܘܢ
ܗܐ ܐܪܚܐ ܕܝܠܝ ܡܢ ܛܘܪ ܡܪܝ ܠܐ ܢܬܐ ܠܡܫܒ ܗܐ ܐܬܐ ܐܬܐ ܢܣܩ ܘܪܥܝܢܗ ܕܝܠܗ ܣܢܝ ܡܢ ܢܫܪܐ ܘܣܘܣܘܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ

Erit enim illo die, dicit Dñs, interibit animus 9
regis & animus principum, obstupescent sa-
cerdotes, & prophetæ mirabuntur. Ego verò 10
dixi, Obsecro Dñe Deus, profectò *dicar* omni-
no decepisse populum hunc & Jerosolymam:
dixeram enim, Pax erit vobis; ecce tamen
pertigit gladius ad animam usque. Eodem 11
tempore dicetur huic populo & Jerosolymæ,
Qualis est spiritus oberrans per semitas de-
serti, *talis* est via filiæ populi mei, non ad ven-
tilandum, neque ad recondendum *fruges*.
Spiritus hisce perfectior adveniet mihi: qua- 12
propter ego etiam proponam eis lites meas.
Ecce tanquam nubes ascensurus est, & tur-13
bini similes erunt currus ejus, celeriores aquilis
equi ejus: væ nobis, quia direpti sumus, Ab- 14
lue à malitia cor tuum Jerusalem, ut serveris:
quousq; tandem pernoctabunt in præcordiis
tuis cogitationes tuæ malignæ? Nam vox quæ 15
indicat è Dan, dolorem etiam prædicat è
monte Aphremi. Commemorate gentibus, 16
& prædicate Jerosolymæ, *quòd* ecce turbæ po-
pulorum venient è terra longinqua, & attol-
lent vocem suam contra civitates Judæ. Ut 17
custodes agrorum undique obsederunt eam,
quia exasperavit me, dicit Dominus. Viæ tuæ 18
& actiones tuæ hæc tibi produxerunt: hæc
est nequitia tua, quæ amara facta pervenit
usque ad cor tuum, Viscera mea, viscera mea 19
doleo, & præcordia mea: cor meum subsilit
mihi, cor *inquam* meũ indefinenter; quia tubæ
sonitum audivit anima mea, & clangorem
belli. Contritio super contritionem veniet; 20
nam diripienda est universa terra, repentina
præda capietur tentorium meum, & corruent
aulæa mea. Quousq; visurus sum fugientem, 21
& tubæ sonitum auditurus? Eò quòd desi- 22
puerint populus meus, & me non cognove-
rint, filii sint stulti, non autem sapientes; sa-
pientes quidem sint ad malum, bonum au-
tem non agnoscant: Aspexi terram, & ecce 23
vacua est atque deserta; cœlos, & abest
lumen eorum: Aspexi montes, & ecce con- 24
tremiscunt, & omnes colles procul abscesse-
runt. Intuitus sum, & nullus est homo: imò 25
omnes cœli volucres recesserunt. Aspexi, & 26
ecce Charmelus vastatus est quasi desertum,
& omnes civitates ejus abrasæ: *idque* à fa-
cie Domini, & à facie æstûs furoris ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * ويكون في ذلك اليوم يقول الرب يهلك قلب الملك وقلب الرؤساء والكهنة يتحيرون وقالوا
10 ايها السيد الرب حقا اخدعت هذا الشعب اذ ولا يروسليم قايلا يكون لكم السلم *
11 فلمس السيف حتى نفسهم * في هذا الوقت يقولون لهذا الشعب ولاروسليم روح صلالة في
12 البرية طريق ابنة شعبي ليست للطهر ولا للقدس * روح كامل ياتي لي والان انا اتكلم معهم
13 بالاحكام * ها مثل سحابة يصعد ومثل عاصف مركباته حيوله اخف من النسور الويل لنا
14 لانا تسفا * لتغسلي من الشر قلبك يا اروسليم لكي تخلصي الى متى افكار اوجاعك موجودة
15 فيك * من اجل ان صوت المخبر ياتي من دان * ويسمع الوجع من جبل افرام * اذكروا ايها
16 الامم ها انوا اخبروا في اروسليم * الرجيعات ياتي من ارض بعيدة واعطوا على مدن يهودا
17 صوتهم * مثل حارس حقل صاروا عليها من حولها لانك تكاسلت عني يقول الرب * طرقك
18 واعمالك صنعت هذا لك وهذا شرك لانه مر انه لمس حتى قلبك * بطني بطني اتوجع * وحاسات
19 قلبي تنتض نفسي * اتصرع قلبي * لست اسكت * لان نفسي سمعت صوت البوق * صرخة
20 الحرب * وسقوة واتكسارا يدعوا * لان الارض كلها سقيت بغتة * سقيت فبالي مرفت وسقاني *
21 * الى متى انظر الهاربين * واسمع صوت الابواق * من اجل ان مغتبي شعبي لم يعرفوني *
22 بنون جهال هم وليسوا فهماء هم حكماء ليصنعوا الشر ولم يعرفوا ان يصنعوا الخير * نظرت
23 الارض واذا لا شي * والى السماء فلم تكن انوارها * نظرت الجبال وهي مرتعدة وجميع
24 الاكام قلقة * ونظرت واذا لم يكن انسان * وجميع طيور السماء جزعت * نظرت واذا
25 الكرمل بريه * وجميع المدن تحدرت بالنار من وجه الرب ومن رجز غضبه فنيوا *
26

Erit siquidem illâ die, dicit Dominus, ut 9
perdat animus regis & animus principum,
& sacerdotes obstupescant, & admirentur. 10
Heu heu Domine, ergò te planè deceptisti populum istum & Jerusalem, dicens; Erit vobis salus; quum tetigerit gladius vel ipsam animam eorum? Tunc 11
temporis dicent huic populo & Jerosolymæ, Spiritus est erroris in deserto viâ filiæ populi mei, non ad ventilandum, neque 12
ad sauctitatem. Spiritus perfectior ejus adveniet mihi, ac jam proponitabo eis judicia: Ecce nobis instar ascendentis est, 13
& turbinis instar erunt currus ejus, equi ejus velociores aquilis: væ nobis, quia vexandi sumus. 14
Lava prava cor tuum O Jerusalem, ut evadas; quousque cogitationes dolorum tuorum te occupabunt? 15
Nam vox præconis venturæ est è Dan, & vaticinabitur dolor è monte Aphremi. 16
Recordamini O populi: ecce venerunt: annuntiate in Jerusalem: repercussiones vocis veniunt è terra longinqua: ediderunt contra urbes Judæ vocem suam: 17
sed agri custos circumdederunt eam undique. Quia me neglexisti, dicit Dominus, Viæ tuæ & actiones tuæ hæc tibi 18
fecerunt: & hæc malitia tua, quia amara est, vel ipsum cor tuum tetigit. Ventrem meum, ventrem meum doleo, & præcordia cordis mei mordent animam 19
meam, consternatus est animus meus, haud sicò; quia anima mea audivit clangorem buccinæ, clamorem belli, Miseriam & contritionem proclamari; quòd tota terra afflignda sit repentè, aggregenda tentoria mea, & aulæa mea laceranda. Quousque visurus sum fugientes, & clangorem buccinarum auditurus? 20
Quia præpositi populi mei me minimè rõnt, filii sunt insipientes, non autem prudentes; sunt peritiores in agendis malis, ignari verò benefaciendi. Terram aspexi, & ecce nihil; cœlum, & non aderant ejus lumina. Cùm aspicio montes, trepidi sunt, omnésque colles perturbant. Aspexi quoque, & ecce nullus erat homo, quin omnes cœli volucres contritæ sunt. 21
Aspexi, & ecce Charmelus erat solitudo, & omnes urbes igni exustæ; à facie Domini, & à facie iræ furoris ejus consumpti sunt. 22 23 24 25 26

ירמיה: ה

27 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה שְׁמָמָה תִּהְיֶה כָּל־הָאָרֶץ
28 וְכָלָה לֹא אֲעַשֶּׂה: עַל־זֹאת תֵּאָבֵל הָאָרֶץ
וְקָדְרוּ הַשָּׁמַיִם מִמָּעַל עַל כִּי־דִבַּרְתִּי זָמַמְתִּי וְלֹא
29 נִחַמְתִּי וְלֹא־אָשוּב מִמֶּנָּה: מִקּוֹל פָּרַשׁ וְרֹמֵה קֶשֶׁת
בֹּרַחַת כָּל־הָעִיר בָּאוּ בָּעֲבִים וּבַכֵּפִים עָלוּ
30 כָּל־הָעִיר עֲזוּבָה וְאֵין־יוֹשֵׁב בָּהֶן אִישׁ: וְאַתְּ
שָׁדוּד מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־תִלְבְּשִׁי שָׁנִי כִּי־תַעְדִּי עֲדִי־
זָהָב כִּי־תִקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינָיִךְ לַשָּׁוְא הִתְיַפִּי מָאֲסוּ
31 בָךְ עֹגְבִים נַפְשֵׁךְ יְבַקֵּשׁוּ: כִּי קוֹל כְּחוֹלָה
שָׁמַעְתִּי צָרָה כְּמַבְכִּירָה קוֹל בַּת־צִיּוֹן הִתְיַפַּח תִּפְרֹשׂ
כַּפָּיהָ אוֹי־נָא לִי כִּי־עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים:

CAP. V. ה

1 שוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם וּרְאוּ־נָא וּדְעוּ וּבַקְּשׁוּ
בִּרְחֹבוֹתֶיהָ אִם־תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם־יֵשׁ עֹשֵׂה מִשְׁפָּט
מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ: וְאִם חַי־יְהוָה יֹאמֵרוּ
2 לָכֵן לַשֶּׁקֶר יִשְׁבָּעוּ: יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה
הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא־חָלוּ כִּלִּיתָם מָאֲנוּ קָחַת
3 מוּסָר חִזְּקוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מָאֲנוּ לָשׁוּב: וַאֲנִי
אָמַרְתִּי אַךְ־דַּלִּים הֵם נוֹאֲלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ
יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם: אֵלְכָה־לִּי אֶל־הַגְּדֹלִים
4 וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט
אֱלֹהֵיהֶם אַךְ הֵמָּה יַחְדּוּ שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת:
5 עַל־כֵּן הִכָּם אַרְיֵה מִיָּעַר זְאֵב עֲרָבוֹת יַשְׁדֵּם
נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם כֹּל הַיֹּצֵא מֵהֶנָּה יִטָּרֵף
כִּי רַבּוּ פְשָׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשׁוּבוֹתָיו:
6 אֵי לְזֹאת אֶסְלַח־לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁבִּיעוּ
בְּלֹא אֱלֹהִים וְאַשְּׂבִּיעַ אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ וּבֵית
7 זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ: סוּסִים מְזֻוָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ
אִישׁ אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ יִצְהָלוּ:

27 Hæc enim dicit Dominus; Deserta erit omnis terra, sed tamen
28 consummationē non faciam. Lugebit terra, & mœrebunt cœli desupér: eò quòd locutus sum, cogitavi, & non pœnituit me,
29 nec aversus sum ab eo. A voce equitis & mittentis sagittam, fugit omnis civitas: ingressi sunt ardua, & ascenderunt rupes: universæ urbes derelictæ sunt, et non
30 habitat in eis homo. Tu autem vastata quid facies? cùm vestieris te coccino, cùm ornata fueris monili aureo, & pinxeris stibio oculos tuos, frustrà componéris; contempserunt te amatores tui,
31 animam tuam quærent. Vocem enim quasi parturientis audivi, angustias ut puerperæ: vox filiæ Sion intermorientis, expandentisque manus suas; Væ mihi, quia defecit anima mea propter interfectos.

CAP. V.

1 CIrcuite vias Jerusalem, & aspicite, & considerate, & quærite in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, & quærentem fidem: & propitius
2 ero ei. Quòd si etiam, Vivit Dominus, dixerint: & hoc falsò
3 jurabunt. Domine, oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, & non doluerunt: attrivisti eos, & rehuerunt accipere disciplinam: induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt re-
4 verti. Ego autem dixi; Forsitan pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, judicium Dei
5 sui. Ibo igitur ad optimates, & loquar eis: ipsi enim cognoverunt viam Domini, judicium Dei sui: & ecce magis hi simul confregerunt jugum, ruperunt
6 vincula. Idcircò percussit eos leo de sylva, lupus ad vesperam vastavit eos, pardus vigilans super civitates eorum: omnis, qui egressus fuerit ex eis, capietur; quia multiplicatæ sunt prævaricationes eorum, confortatæ sunt
7 aversiones eorum. Super quo propitius tibi esse potero? fili tui dereliquerunt me, & jurant in his qui non sunt dii: saturavi eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur.
8 Equi amatores & emissarii facti sunt: Unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat.

27 Τάδε λέγει κύριος, Ἔρημος ἔσται πᾶ-
28 σα ἡ γῆ, συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω. Ἐπὶ
τούτοις πενθείτω ἡ γῆ, καὶ συσκοτασάτω
ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν· διότι ἐλάλησα, καὶ οὐ
μετανοήσω, ἔβρασα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ'
29 αὐτῶν. Ἀπὸ φωνῆς ἱππέως, καὶ ἐνδεδα-
μένων τόξον ἀνεχώρησε (α) πᾶσα ἡ χώρα·
εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰ ἄλση
ἐκρύβησαν, καὶ (β) ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν·
πᾶσα πόλις ἐγκατελείφθη, οὐ (γ) κατοι-
30 κεῖ ἐν αὐταῖς ἄνθρωπος. Καὶ σὺ τί ποι-
ήσεις; ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον, καὶ κοσμήσῃ
κόσμῳ χρυσῷ· (δ) ἐὰν ἐγχρίσῃ στίβι τοὺς
ὀφθαλμούς σου, (ε) εἰς μάταιον ὡραϊσμός
σου. ἀπώσαντό σε οἱ ἐρασταί σου, ἡ ψυ-
χή σου (ζ) ζητοῦσιν. Ὅτι φωνὴν ὡς ὠδί-
νουσα ἤκουσα τῆς τεκούσης σου, ὡς πρω-
τοτόκου, φωνὴ θυγατρὸς Σιὼν ἐκλυθεῖσα,
καὶ παρίσει τὰς χεῖρας αὐτῆς· (η)
Οἴμοι ἐγώ, ὅτι ἐκλέλοιπε ἡ ψυχή μου ἐπὶ
τοῖς ἀνῃρημένοις.

MS.A. (α) πᾶσα χώρα· (β) εἰς (γ) κατοικήσει (δ) καὶ ἐὰν ἐνχρίσῃ σὺ μη (ε) εἰς μάτην ὁ ὡραϊσμός (ζ) ζητήσουσιν. (η) Ὄμμοι

Hæc dicit Dominus; Deserta erit omnis terra: consummationem autem non faciam. Super his lugeat terra, & contenebrescat cœlum desuper: eò quòd loquutus sum, & non me pœnitebit: aggressus sum, & non avertam me ab ea. A voce equitis, & intenti arcûs, recessit omnis reg'o. Ingressi sunt in speluncas, & in uemora se absconderunt, & super petras ascenderunt: Omnis civitas derelicta est: non (i) habitabat in eis homo. (k) Et tu, quid facies? si circundederiú tibi coccinum, & ornaveris te ornatu aureo, si unxeris stibio oculos tuos; in vanum pulchritudo tua. Reluerunt te amatores tui: animam tuam quærunt: Quia vocem quasi parturientis audivi, gemitum tuum quasi primò parientis. Vox filiæ Sion dissoluetur: & dimittet manus suas; Heu mihi, quia deficit anima mea super interfectis.

CAP. V.

1 CIrcuite uias in uiis Hierusalem, & videte, & cognoscite, & quærite in plateis ejus, si inveniatis: si est faciens judicium, & quærens fidem: & propitius
2 ero ei, dicit Dominus. Vivit Dominus, dicunt: nihilominùs in mendacitis jurant. Domine, oculi
3 tui ad fidem: flagellásti eos, & non doluerunt: consumásti eos, & noluerunt recipere disciplinam: firmaverunt facies suas super petram: et noluerunt reverti. Et
4 ego dixi; Fortassè inopes sunt, quia non potuerunt: quia non cognoverunt viam Domini, et judicium Dei: Ibo ad optimates, et
5 loquar eis, quia ipsi cognoverunt viam Domini, et judicium Dei. Et ecce unanimiter confregerunt jugum, diruperunt vinculi. Ideò
6 percussit eos leo de sylva: et lupus usque ad domos vastavit eos: et pardus vigilavit super civitates eorum. Omnes egredientes, ab eis capientur: quia multiplicaverunt impietates suas, confortati sunt in aversionibus suis. (α) Quámam
7 havum propitius fiam tibi? Filii tui dereliquerunt me: et juraban in diis, qui non sunt: et satiavi eos, et mœchabantur, et in domibus meretricum diversabantur:
8 Equi (b) furentes in fœminas facti sunt: unusquisque super uxorem proximi sui hinniebant.

ΚΕΦ. ε'.

1 Περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἰερουσαλὴμ,
καὶ ἴδετε, καὶ γνῶτε, καὶ ζητήσατε ἐν τῇ
πλατείαις αὐτῆς, ἐὰν εὕρητε, εἰ ἔστι ποι-
ῶν κρίμα, καὶ ζητῶν πίστιν, καὶ ἵλεως ἔσο-
μαι αὐτοῖς, λέγει κύριος. Ζῇ κύριος,
λέγουσι, διαπτῶτο ἐκ(α)ὲν ψεύδεσιν ὀμνύ-
3 οντι· (β) Κύριε οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν·
ἐμάστιγωσας αὐτοὺς, καὶ (γ) οὐκ ἀπόνοεῖ,
συνετέλεσας αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἠθέλησ' δέ-
ξασθαι παιδείαν· (δ) ἐστερέωσαν τὰ πρόσω-
πα αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν
4 ἐπιστραφῆναι. Καὶ ἐγὼ εἶπα, Ἴσως πένη-
τες εἰσι, (ε) διότι οὐκ ἐδυνάσθησ', ὅτι οὐκ
5 ἔγνωσ' ὁδὸν κυρίου, καὶ κρίσιν θεοῦ. Πο-
ρεύσομαι πρὸς τοὺς ἀρχὰς, καὶ λαλήσω (ζ)
αὐτοῖς, ὅτι αὐτοὶ ἐπίγνωσ' ὁδὸν κυρίου,
καὶ κρίσιν θεοῦ· καὶ ἰδὺ ὁμοθυμαδὸν συνέ-
6 τριψαν ζυγὸν, διέῤῥηξαν δεσμούς. Διὰ-
τοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων (η) ἐκ τοῦ δρυ-
μοῦ, καὶ λύκος ἐως τῶν οἰκιῶν (θ) αὐλοῤῥύσε-
σεν αὐτοὺς, καὶ πάρδαλις ἐχηνῴρησεν ἐπὶ
τὰς πόλεις αὐτῶν. πάντες οἱ ἐκπορευόμε-
νοι ἀπ' αὐτῶν (ι) συληθήσονται, ὅτι ἐπλή-
θυναν ἀσεβείας αὐλῶν, (κ) ἰσχυροὶ ἐν
7 τῇ ἀποστροφαῖς αὐτῶν. Ποῖα τούτων ἵ-
λεως γένωμαί σοι. οἱ υἱοί σου ἐγκατέλι-
πόν με, καὶ ὤμοσαν ἐν τοῖς οὐκ οὖσι θεοῖς·
καὶ ἐχόρτασα αὐτοὺς, (λ) ἐμοιχῶντο, καὶ
8 ἐν οἴκοις πορνῶν (μ) κατῴκουν. Ἵπποι
σπλυμανεῖς ἐγένοντό μοι, ἕκασ' ἐπὶ τὴ
γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζον.

MS.A. (α) ἐπὶ ψεύδεσιν (β) Καὶ οἱ ὀφθαλμοί (γ) οὐχ (δ) ἐστρεάθησ' (ε) διαπτῶτο οὐκ ἠδυνήθησ', (ζ) πρὸς αὐτὸς, (η) ἐκ δρυμοῦ, (θ) αὐλοῤῥύσεν (ι) διηρεύσουν (κ) καὶ ἰσχυροὶ (λ) *ἐμοὶ χοντο, (μ) κατῴκουντο.

Hæc dicit Dominus; Deserta erit omnis terra: consummationem autem non faciam. Super his lugeat terra, & contenebrescat cœlum desuper: eò quòd loquutus sum, & non me pœnitebit: aggressus sum, & non avertam me ab ea. A voce equitis, & intenti arcûs, recessit omnis reg'o. Ingressi sunt in speluncas, & in uemora se absconderunt, & super petras ascenderunt: Omnis civitas derelicta est: non (i) habitabat in eis homo. (k) Et tu, quid facies? si circundederiú tibi coccinum, & ornaveris te ornatu aureo, si unxeris stibio oculos tuos; in vanum pulchritudo tua. Reluerunt te amatores tui: animam tuam quærunt: Quia vocem quasi parturientis audivi, gemitum tuum quasi primò parientis. Vox filiæ Sion dissoluetur: & dimittet manus suas; Heu mihi, quia deficit anima mea super interfectis.

CAP. V.

1 CIrcuite uias in uiis Hierusalem, & videte, & cognoscite, & quærite in plateis ejus, si inveniatis: si est faciens judicium, & quærens fidem: & propitius
2 ero ei, dicit Dominus. Vivit Dominus, dicunt: nihilominùs in mendacitis jurant. Domine, oculi
3 tui ad fidem: flagellásti eos, & non doluerunt: consumásti eos, & noluerunt recipere disciplinam: firmaverunt facies suas super petram: et noluerunt reverti. Et
4 ego dixi; Fortassè inopes sunt, quia non potuerunt: quia non cognoverunt viam Domini, et judicium Dei: Ibo ad optimates, et
5 loquar eis, quia ipsi cognoverunt viam Domini, et judicium Dei. Et ecce unanimiter confregerunt jugum, diruperunt vinculi. Ideò
6 percussit eos leo de sylva: et lupus usque ad domos vastavit eos: et pardus vigilavit super civitates eorum. Omnes egredientes, ab eis capientur: quia multiplicaverunt impietates suas, confortati sunt in aversionibus suis. (α) Quámam
7 havum propitius fiam tibi? Filii tui dereliquerunt me: et juraban in diis, qui non sunt: et satiavi eos, et mœchabantur, et in domibus meretricum diversabantur:
8 Equi (b) furentes in fœminas facti sunt: unusquisque super uxorem proximi sui hinniebant.

Targum JONATHAN.

27 ארי כדנן אמר יי צדו תהי כל ארעא ונמירא לא אעביד: על דא תחרוב ארעא ויקבלון
28 נהורי שמיא מלעלא על דגזרית בימרי חשבית בעצתי אעבדנה ולא אתיבנה:
29 מקל פרשין ודגנרין בקשתא גלו כל יתבי ארעא עלו למערק בחרשיא סליקו לאטמרא
30 בכיפיא כל קרוהון שביקן וליית דיתיב בהון אנש: ואת הא מתבוזא מה אית בך
חיל למעבד ארי אתרחצת על לבשי צבעין ועל דמתקנין בתקונין דהדס ארי רוחלין
31 בצדיוא עינך לא להנאה תתקנין קצו ביך רחמך מקטלין נפשך בעון: ארי קל כמעדיא
שמעית עקא כאתא דמשריא למילד בכור קל כנשתא דציון דמשתטחא ופרסא ידהא
אמראי כען לי ארי משלהיא נפשי מן קדם קטולין: ה

1 הליכו בשוקי ירושלם וחזו כען ודעו ובעו ברחובהא אם תשכחון גבר דליה עובדין
2 טבין אם אית עבד דין דקשוט בעי הימנותא ואשבוק להון: ואם בשמא דיי ימן בכן
לשקרא אנון משתבעין: יי הלא גלי קדמך לאוטבא לעבדי הימנותא רשיעא אלקיתא
יתהון ולא חבו שציתנון סריבו לקבלא אולפן אתקיפו אפיהון משיגרא מסרבין למתב:
4 ואנא אמרית ברם מדמסכנין אנון אטפשו ארי לא אליפו למדע ארחן דתקנן קדם יי
5 למעבד דין דקשוט קדם אלההון: אהך לי לות רבריא ואמלל עמהון ארי אנון
אליפו למדע ארחן דתקנן קדם יי למעבד דין דקשוט קדם אלההון ברם אנון כחדא
6 מרדו מן אורייתא אתרתקו מן אולפנא: על כן מלך במשריתיה יסק עליהון כאריא
מחורשא ויקטלנון עממיא דתקיפין כדיבי רמשא יבוונון שלטונין דחסינין כנמרא
7 במנין על קרוהון כל דיפוק מנהון יתקטל ארי סגיאין מרדיהון תקיפין היובתהון: נביא
אמר ליה כנשתא דישראל על אידא אשבוק לכון אנא קריתי לכון בנין ואנון שבקו
פולחני ומקימין בשום טעותא עוד שבעית יתהון טובא ואנון תבו למרדי ונאנין ובית
8 נפקת ברא מסתיעין: סוסין אגרסין אחרין הוו גבר על אתת חבריה מצהין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniâ sic dicit Dñs: Vastitas erit oïs terra, & consummationē non faciam. 27
Propter hoc desolabitur terra, & obscurabitur luminaria cœli sursũ, eò q̃ 28
decrevi in verbo meo, cogitavi in consilio meo: faciã illud, & non illud revocabo. A voce equitũ & rẽdentiũ arcũ migraverũt oẽs habitatores terræ; 29
ingressi sunt ut fugiant in sylvas, ascenderunt ut abscondantur in rupibus: omnes civitates eorũ derelictæ sunt, & non est homo qui habitet in eis. Tu 30
autẽ ecce direpta es; quæ est in te virt' ut facias? quia confidisti iis qui induuntur variis coloribꝰ, & iis qui ornantur ornamentis aureis, quia pingis stibio oculos tuos; in nullũ usũ ornas te. Detestati sunt te amatores tui, occisores quærũt animã tuã. Quia vocẽ quasi prægnantis audivi, angustiã quasi 31
mulieris quæ incipit parere primogenitũ: vocẽ cœt' Sion qui prosternit se & expandit man' suas, dicens: Væ nunc mihi, quia lassa est anima mea propter interfectores.

CAP. V.

1 AMbulate p vicos Jerusalẽ, & videte nunc, & scitote, & quærite in plateis ej', si inveneritis virũ cuj' opera sint bona, si est faciens judicium
2 rectũ, & quærens fidẽ, & dimittam eis. Si autẽ in nomine Dñi jurant: utiq;
3 falsò ipsi jurant. Dñe nónne revelatũ est corã te ut benefacias fidelibus? impios autẽ pcussisti, & non sunt conversi: consumpsisti eos, renuerũt recipere disciplinã; obsirmarũt faciẽ suã magis quàm rupes, renuũt redire. Ego
4 autẽ dixi, Pro eo quòd pauperes sunt, insipientes facti sũt, quia non didicerunt *cognoscere* vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut facerent judiciũ verũ co-
5 ram Deo suo. Vadam ego ad principes & loquar cum eis, quia ipsi didicerunt cognoscere vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut faciant judiciũ verũ coram Deo suo: sed hi simul prævaricati sunt à Lege, & elongati sunt à disciplina. Propterea rex cum exercitu suo ascendet super eos quasi leo de sylva, & occidẽt eos populi qui fortes sunt sicut lupi vespertini; deprædabun-
6 tur eos dominatores qui robusti sunt sicut *pardus*, insidiantes civitatib' eorum: quicunq; egredietur ex illis, interficietur, quia multæ sunt rebelliones
7 corũ, validæ aversiones eorũ. Propheta dic cœtui Israel: Propter quid dimittam vobis *ego* vocavi *vos* filios, & ipsi reliquerunt cultũ meum, & jurant in nomine idolorum: rursus satiavi eos bono, & ipsi conversi sunt ut fornicentur; & in domo meretricis congregantur. Equi emissarii moram fa-
8 cientes fuerunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebant.

CAP. V.

1 AMbulate p vicos Jerusalẽ, & videte nunc, & scitote, & quærite in plateis ej', si inveneritis virũ cuj' opera sint bona, si est faciens judicium
2 rectũ, & quærens fidẽ, & dimittam eis. Si autẽ in nomine Dñi jurant: utiq;
3 falsò ipsi jurant. Dñe nónne revelatũ est corã te ut benefacias fidelibus? impios autẽ pcussisti, & non sunt conversi: consumpsisti eos, renuerũt recipere disciplinã; obsirmarũt faciẽ suã magis quàm rupes, renuũt redire. Ego
4 autẽ dixi, Pro eo quòd pauperes sunt, insipientes facti sũt, quia non didicerunt *cognoscere* vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut facerent judiciũ verũ coram Deo suo. Vadam ego ad principes & loquar cum eis, quia ipsi didicerunt cognoscere vias quæ rectæ sunt corã Dño, ut faciant judiciũ verũ coram Deo suo: sed hi simul prævaricati sunt à Lege, & elongati sunt à disciplina. Propterea rex cum exercitu suo ascendet super eos quasi leo de sylva, & occidẽt eos populi qui fortes sunt sicut lupi vespertini; deprædabun-
6 tur eos dominatores qui robusti sunt sicut *pardus*, insidiantes civitatib' eorum: quicunq; egredietur ex illis, interficietur, quia multæ sunt rebelliones
7 corũ, validæ aversiones eorũ. Propheta dic cœtui Israel: Propter quid dimittam vobis *ego* vocavi *vos* filios, & ipsi reliquerunt cultũ meum, & jurant in nomine idolorum: rursus satiavi eos bono, & ipsi conversi sunt ut fornicentur; & in domo meretricis congregantur. Equi emissarii moram fa-
8 cientes fuerunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebant.

Versio SYRIACA cũm Interpretatione LATINA.

27 Nam ita dicit Domin' De', Corrumpenda est
universa terra, at consummationem nondum
faciã : Propter hæc lugeat terra, & cœli ob-
28 scurentur superne. Rerum omniũ quas locut'
sum & cogitavi, nulli' me pœnitet, nec *quic-*
29 *quam* ex iis diminuam. A voce equitum &
jaculantium arcu fugiet universa civitas, in-
gredientur in sylvas, & in petras ascendent:
civitates omnes derelinquentur, & nemo erit
qui habitet in eis. Tu ergò diripta, quid facis
30 induendo te coccino, ornando te ornamentis
aureis, collinendo collyrio oculos tuos? In
vanum sanè te ornas: dereliquerunt te amici
31 tui, & animam tuam quærunt. Nam vocem ut
ægrotæ audivi, & dolorem ut mulieris parere
nitentis: vocem *nimirum* filiæ Sionis agitantis
sese, manusque pandentis, ac dicentis; Væ mi-
hi, quoniam conturbata est anima mea pro-
ter interfectos meos.

CAP. V.

1 CIrcuite per vicos Jerusalem, videte, & cog-
noscite, & disquirite in plateis ej' : si virũ in-
veniatis, si quempiã facientẽ judiciũ, & aman-
tem fidei; condonabo illi. At si quando, Vivit
2 Dñs, dicant; proculdubio falsò jurant; Domine,
3 oculi tui ad fidẽ *spectant*, percussisti eos, at nõ
doluerunt; consumpsisti eos, at reverti nolue-
4 runt: obfirmaverunt facies suas plusquã petrã:
nolũt converti. Quamobrẽ ego dixi, Quia pau-
5 peres sunt, aberraverunt: non enim nõrunt vi-
am Dñi, neque judiciũm Dei sui. Ibo ad ma-
gnates, & alloquar eos, quoniã ipsi nõrunt viã
Dñi, & judiciũ Dei sui: verùm omnes pariter
6 fregerunt jugũ, & diruperunt vincula. Pro-
pterea confringet eos leo de sylva, & lupi
vespertini dilaniabunt eos; pardus insidiabi-
tur ad civitates eorum, quotquot egredientur
ex eis, erunt in prædam: quia multiplicata
sunt delicta eorum, & *adeo* creverunt, ut mi-
7 nimè convertantur. Cujus rei causã parce-
rem tibi? filii tui dereliquerunt me, & jurã-
rũt per eos qui non sunt Dii: fatiavi eos, &
adulterati sunt, & in domo meretricum pu-
8 gnaverunt: Ut equi admissarii, libidinosi
erant, & quisque ad uxorem socii sui adhũ-
niebat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 هكذا يقول الرب * تصير كل الارض بريه * ولست اصنع جرما * على هذا تحزن الارض وتظلم
28 السماء من فوق * من اجل اني تكلمت ولا ارجع * وبت ولا ارد عنها * من صوت الفارس
29 والقوس المورى انفصلت كل كورة * ودخلوا الى المغاير * واختبوا في الشعاري * وصعدوا
الى الصكور * كل مدينة تركت * وليس يسكن فيها انسان * واية ما تصنعين ان
30 لبست احمرا وتزينت بزينة ذهبية * وان اكحلت عينيك بالاثمد تباهيك باطلا للباطل *
31 اصدقوك احبابك ويطلبون نفسك * لاني سمعت نهدك مثل صوت المطلقة ومثل التي تلد
بكرا * صوت ابنة صهيون يتكل ويرجي يديها * الويل لي انا لان نفسي قتيت بالمقتولين *

* الفصل الخامس *

1 * طوفوا في طرق اورشليم * وانظروا واعلموا واطلبوا في سواريها * ان كنتم تجدون هل
2 صانع حكم موجود وطالب ايمان * فاصير لهم راحما يقول الرب * وحي هو الرب يقولون *
3 لاجل هذا لا يحلفون بالكذب * واعينك للايمان * جلدهم ولم يتوجعوا افنيتهم فلم
4 يريدوا ان يقبلوا ادبا * صلبوا وجوههم اكثر من الصخر ولم يريدوا ان يرجعوا * وانا
قلت * لعلهم مساكين لاجل هذا لم يقتدروا * لانهم لم يعرفوا طريق الرب وحكم الله *
5 * اذهب الى الاعياء واتكلم معهم * لان هاولاء عرفوا طريق الرب وحكم الله * واذا هم كسروا
النير بنفس واحلت وحروا الرباطات * لاجل هذا اسقطهم اسد من الغاب * وذيب استاصلهم الى
6 يدوسهم * ونمر سهر على مدنهم * جميع المارين يصادون منهم * لانهم اكثروا بغاياهم وعتوا *
7 يتصرفا بهم * باية هذا اصير راحما لك * بنوك تركوني وحلفوا بالتي لم تكن الهة * اشبعتهم
8 فسقوا في بيوت الزواني اكلوا * وصاروا خيل مهارة * كل واحد على امراة صاحبه يصهل *

Sic ait Dominus, Redigetur universa
terra in solitudinem, at excidium non-
dum fecero. De his terra contrista-
tur, & obtenebrescat cœlum superne:
quia pronuntiavi, neque retractabo
sententiam; asserui, neque recedam ab
eis. A voce equitis, & arcu tenso di-
visæ sunt omnes provinciæ, ingressæ
sunt cavernas, abdiderunt se in spelunci-
cu, & conscenderunt petras: omnes ur-
bes derelictæ sunt, & nemo habitat
in eis: Tu ergò quid facturus es? Et-
iamsi vestiri te colore vestium, & aureis
ornamentis componas, & licèt stibio
fuligines oculos tuos, tua tamen pompa
otiosa est & in vanum: procul amoverunt
te amasii tui, & quærunt animam
tuam. Gemitus enim tuos ut vocem par-
turientis audivi, & ut ejus quæ pri-
mogenitum parit: vox filiæ Sionis li-
quescet, & manus ejus remittet: væ
inquiet mihi, quoniam consumpta est
anima mea propter interfectos.

CAP. V.

PEruslitrate vias Jerosolymæ, videte,
& cognoscite, & perquirite in vicis
ejus: si quem repereritis extare qui fa-
ciat judicium & quærat fidem, ero illi
propitius, dicit Dominus. Vivus est
Dominus, dicunt; annon tamen men-
dacitèr jurant; Cùm oculi tui fidem
respiciant? Flagellasti eos, sed non do-
luerunt; consumpsisti eos, sed nolue-
runt accipere eruditionem; obduraverunt
facies suas plusquam lapides, & re-
verti noluerunt. Quapropter ego dixi,
Fortasse quia sunt pauperes, ideo ne-
quiunt: non enim cognoscunt viam Do-
mini & jus Dei. Pergam ad divites,
& loquar cum eis; siquidem isti noverunt
viam Domini & jus Dei: at ecce isti
fregerunt jugum pariter confesim, & vin-
cula diruperunt. Ideo demolabit eos
leo de sylvis, lupus exterminabit eos usq;
ad domos eorum, & pardus vigilabit
ad urbes eorum: omnes transeuntes ca-
pientur ab eis, eò quòd multiplicarint im-
pietatem suam, & invaluerint in pravis
institutis suis. Propter quam harum re-
rum essem tibi propitius? filii tui de-
reliquerunt me, & jurarunt per ea quæ
Dii nequaquam sunt: satiavi eos, &
adulterati sunt, & in domibus meretri-
cum effrænes fuerunt: Et facti sunt
equi admissarii, quisque in uxorem socii
sui hinniebat.

ירמיה : ה

Versio VULG. LAT.

quia gente in an & ? Dominu ‖ dixit ,visitabo non his super Nõquid
9 הַעַל־אֵלֶּה לוֹא אִפְקֹד נְאֻם־יְהוָה וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־
,vel ,fail ste &,ej' muros in Ascendite ? mea anima ulciscetur non ,hæc sicut
10 כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי : עֲלוּ בְשָׁרוֹתֶיהָ וְשַׁחֵתוּ
Domini non quia ,ej' (muros) mus auferte : faciatis ne consumationẽ &
וְכַלֵּה אַל־תַּעֲשׂוּ הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ כִּי לוֹא לַיהוָה
domus & , Israel domus me in sunt prævaricati Quia ipse
11 הֵמָּה : כִּי בָגוֹד בָּגְדוּ בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית
: ipse Non :dixerunt & ,Dominum in sunt Meniti .Dominus ait ,Iehudah
12 יְהוּדָה נְאֻם־יְהוָה : כִּחֲשׁוּ בַּיהוָה וַיֹּאמְרוּ לוֹא הוּא
,videbimus non famem & gladium & ,malum nos super veniet non &
וְלֹא־תֶחֱזֶה עָלֵינוּ רָעָה וְחֶרֶב וְרָעָב לוֹא נִרְאֶה :
,eis fiet Sic ,eis in non sermo & ,ventum in erunt prophetæ Et
13 וְהַנְּבִיאִים יִהְיוּ לָרוּחַ וְהַדֹּבֵר אֵין בָּהֶם כֹּה יֵעָשֶׂה לָהֶם :
,ita loqui Pro : exercituum Deus Dominus dixit ſic Propterea
14 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת יַעַן דַּבֶּרְכֶם אֶת־
populum & ,ignem in tuo ore in mea verba dani ego ecce : hoc verbum
הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי נֹתֵן דְּבָרַי בְּפִיךָ לְאֵשׁ וְהָעָם
longinquo de gente vos super adducam ego Ecce ,eos comedet & ,ligna hunc
15 הַזֶּה עֵצִים וַאֲכָלָתַם : הִנְנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מֵרָחֹק
,ipsa ſeculo à gens ,ipsa robusta gens ,Dominus ait , Iſrael domus
בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה גּוֹי אֵיתָן הוּא גּוֹי מֵעוֹלָם הוּא
ejus Pharetra .loquatur quid audies nec ,ejus linguã cognoſces non gens
16 גּוֹי לֹא־תֵדַע לְשׁוֹנוֹ וְלֹא תִשְׁמַע מַה־יְּדַבֵּר : אַשְׁפָּתוֹ
,tuã meſſem comedet Et .fortes ipſi univerſi ,patens ſepulchrum veluti
17 כְּקֶבֶר פָּתוּחַ כֻּלָּם גִּבֹּרִים : וְאָכַל קְצִירְךָ
,tuã boum & ,tuã pecus comedet,tuas filias &,tuos filios comedet,tuã panẽ &
וְלַחְמֶךָ יֹאכֵלוּ בָנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יֹאכַל צֹאנְךָ וּבְקָרֶךְ
quibus ,tuarũ munitionum urbes depauperabit :tuã ficum &,tuã vitem comedet
יֹאכַל גַּפְנְךָ וּתְאֵנָתֶךָ יוֹרִישׁ עָרֵי מִבְצָרֶיךָ אֲשֶׁר
, Dñs dixit ,ipsis diebus in etiam Et .gladio in ſeh in fidens tu
18 אַתָּה בֹטֵחַ בָּהֶנָּה בַּחֶרֶב : וְגַם בַּיָּמִים הַהֵמָּה נְאֻם־יְהוָה
quid Propter ,dixeritis ſi erit Et .conſumationẽ vobiſcum faciam non
לֹא אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם כָּלֶה : וְהָיָה כִּי תֹאמְרוּ תַּחַת מָה
: eos ad dices & ? hæc omnia nobis noſter Deus Dominus fecit
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָנוּ אֵת כָּל־אֵלֶּה וְאַמַּרְתָּ אֲלֵהֶם
ſic :veſtra terra in ,alienigenæ Deo ſerviſtis & ,me dereliquiſtis Sicut
כַּאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהֵי נֵכָר בְּאַרְצְכֶם כֵּן
, Jahacob domo in hoc Annuntiate .vobis non terra in alienis ſervietis
19 תַּעַבְדוּ זָרִים בְּאֶרֶץ לֹא לָכֶם : הַגִּידוּ זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב
,ſtulte popule hoc nunc Audite .dicendo ,Iehudah in hoc facite audite &
20 וְהַשְׁמִיעוּהָ בִּיהוּדָה לֵאמֹר : שִׁמְעוּ־נָא זֹאת עַם סָכָל
,audiunt non & ,eis aures : videbunt non & ,eis oculi : cor non &
וְאֵין לֵב עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אֲזָנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ :
non meis faciebus à An ? Dominus ait ,timebitis non me Nunquid
21 הַאוֹתִי לֹא־תִירָאוּ נְאֻם־יְהוָה אִם מִפָּנַי לֹא
non & ,ſeculi ſtatutum ,mari terminũ atenam poſui qui ? dolebitis
תָחִילוּ אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חֹק־עוֹלָם וְלֹא
tumultuabuntur & ; prævalebunt non & ,ſe cõmovebunt Et .illud præteribit
יַעַבְרֻנֶהוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ וְלֹא יוֹכְלוּ וַיָּמוּ
certumax cor fuit huic populo Et .illud transibunt non & ,ejus fluctus
22 גַּלָּיו וְלֹא־יַעַבְרֻנֶהוּ : וְלָעָם הַזֶּה הָיָה לֵב סוֹרֵר
: ſuo corde in dixerunt non Et .abierunt & ,declinaverunt : rebelle &
וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ : וְלוֹא־אָמְרוּ בְלִבָּם
,temporanei & pluviam dimittit noſtrũ Deum Dominum nunc Metuamus
23 נִירָא נָא אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם יוֹרֶה
,nobis cuſtodiet meſſis ſtatutarum ſeptimanas ? ſuo tempore in ſerotinam &
וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ שְׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמֹר לָנוּ :

Verſio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

9 Μὴ ὅτι τούτοις οὐκ (a) ὀπισκέψομαι; λέγει
κύριος· ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδι-
10 κήσει ἡ ψυχή μου; Ἀνάβητε δὴ τὰς
φραγμαχῶνας αὐτῆς, καὶ καταστρέψατε,
(b) συντέλειαν δὲ (c) μὴ ποιήσητε· ἀφαίρετε
τὰ κατοικήματα αὐτῆς, ὅτι τῷ κυρίῳ
11 οὐκ ἔστιν. Ὅτι ἀθετοῦσί με οἶκος Ἰσραὴλ καὶ οἶκος
12 Ἰούδα· Ἐψεύσαντο τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ
εἶπαν, Οὐκ ἔστι ταῦτα· οὐ μὴ ἴδῃ ἐφ' ἡμᾶς
13 κακὰ, καὶ μάχαιραν καὶ λιμὸν (d) οὐκ
ὀψόμεθα. Οἱ προφῆται ἔσονται εἰς ἄνεμον,
14 καὶ λόγος κυρίου οὐκ ἐστὶν ἐν
αὐτοῖς. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος
παντοκράτωρ, Ἀνὰ ὧν ἐλαλήσατε τὸ
ῥῆμα τοῦτο, ἰδὺ ἐγὼ δίδωμι τοὺς λόγους
μου εἰς τὸ στόμα (e) σου πῦρ, καὶ τὸν λαὸν τοῦτον
15 ξύλα, καὶ καταφάγεται αὐτούς. Ἰδὺ ἐγὼ
ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἶκος
Ἰσραὴλ, λέγει κύριος, ἰσχὺς ἔστι (f)
16 ἀκούσαι τὴν φωνὴν τὴν γλώσσης αὐτοῦ. Πάντες
ἰσχυροὶ, Καὶ κλίσουσι τὴν φαρετρὰν (g)
17 ὑμῶν, καὶ τοὺς ἄξιους ὑμῶν, καὶ κλίσουσι τὰς
υἱὰς ὑμῶν, καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν,
καὶ κλίσουσι τὰ πρόβατα ὑμῶν, καὶ τὰς (h)
μάνδρας ὑμῶν, καὶ κλίσουσι τὰς ἀμπελῶνας
ὑμῶν, καὶ τὰς ζυκάνας ὑμῶν, καὶ τὰς ἐλαι-
ῶνας ὑμῶν· καὶ ἀλοήσουσι τὰς πόλεις τὰς
ὀχυρὰς ὑμῶν, ἐφ' αἷς ὑμεῖς πεποιήκατε ἐπ'
18 αὐταῖς, ἐν ῥομφαίᾳ. Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ἐκείναις, λέγει κύριος (i) ὁ θεός σου, οὐ
19 μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συσσέλειαν. Καὶ ἔσται
ὅταν εἴπῃτε, Τίνος ἕνεκεν ἐποίησε
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν (k) πάντα ταῦ-
τα; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ἀνὰ ὧν ἐδουλεύσατε
θεοῖς (l) ἀλλοτρίοις ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὕ-
τως δουλεύσετε ἀλλοτρίοις ἐν τῇ γῇ
20 οὐχ ὑμῶν. Ἀναγγείλατε ταῦτα εἰς
τὸν οἶκον Ἰακὼβ, καὶ ἀκουσθήτω ἐν (m) τῷ
21 οἴκῳ Ἰούδα. Ἀκούσατε δὴ ταῦτα λαὸς
μωρὸς καὶ ἀκάρδιος, ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ
οὐ βλέπουσι, ὦτα αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀκούσι.
22 Μὴ ἐμὲ οὐ φοβηθήσεσθε, λέγει κύριος; (n)
ἢ ἀπὸ προσώπου μου οὐκ ἐνδοιάσετε; ὃς
τέθεικα ἄμμον ὅριον τῇ θαλάσσῃ,
πρόσταγμα αἰώνιον, καὶ οὐκ ὑπερβήσεται
αὐτὸ, καὶ ταραχθήσεται, καὶ οὐ (o) δυνήσε-
καὶ ἠχήσουσι τὰ κύματα αὐτῆς, καὶ οὐ ὑπερ-
23 βήσεται αὐτό. Τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγένη-
θη καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθὴς, καὶ ἐξέ-
24 κλιναν καὶ ἀπῆλθον (p). Καὶ οὐκ (q) εἶπον
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, Φοβηθῶμεν δὴ κύ-
ριον τὸν θεὸν ἡμῶν, τὸν διδόντα (r) ἡμῖν ὑετὸν (s) πρώϊμον καὶ ὄψιμον, καὶ καιρὸν πληρώσεως περιτάξαντος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν.

9 Numquid super his non viſitabo, dicit Dominus; & in gente tali
10 non ulciſcetur anima mea ? Aſcendite muros ejus, & diſſipate, conſummationem autem nolite facere : auferte propagines ejus,
11 quia non ſunt Domini. Prævaricatione enim prævaricata eſt in me domus Iſrael, & domus
12 Juda, ait Dominus. Negaverunt Dominum, & dixerunt ; Non eſt ipſe : neque veniet ſuper nos malum : gladium & famem non
13 videbimus. Prophetæ fuerunt in ventum locuti, & reſponſum non fuit in eis : hæc ergò evenient
14 illis. Hæc dicit Dominus Deus exercituum ; Quia locuti eſtis verbum iſtud : ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem, & populum iſtum in ligna, & vo-
15 rabit eos. Ecce ego adducam ſuper vos gentem de longinquo domus Iſrael, ait Dominus ; gentem robuſtam, gentem antiquam, gentem, cujus ignorabis linguam, nec intelliges quid lo-
16 quatur. Pharetra ejus quaſi ſepulchrum patens, univerſi fortes. Et
17 comedet ſegetes tuas, & panem tuum : devorabit filios tuos, & filias tuas : comedet gregẽ tuũ, & armenta tua : comedet vineam tuam, & ficum tuam : & conte-
18 ret urbes munitas tuas, in quib' tu habes fiduciã, gladio. Verumtamen in diebus illis, ait Dominus; non faciam vos in conſum-
19 mationem. Quòd ſi dixeritis ; Quarè fecit nobis Domin' Deus noſter hæc omnia ? dices ad eos; Sicut dereliquiſtis me, & ſerviſtis deo alieno in terra veſtra, ſic ſervietis alienis in terra non ve-
20 ſtra. Annuntiate hoc domui Jacob, & auditum facite in Juda,
21 dicentes ; Audi populè ſtulte, qui non habes cor: qui habentes oculos, non videtis; & aures, & non
22 auditis. Me ergò non timebitis, ait Dñs ? & à facie mea non dolebitis ? Qui poſui arenam terminũ mari, præceptum ſempiternum, quòd non præteribit: & commovebuntur, & non poterunt : & intumeſcent fluctꝰ ejus, & non tranſibunt illud : Populo autem hujus factũ eſt cor incredulum & exaſperans, receſſerunt
24 & abierunt. Et non dixerunt in corde ſuo ; Metuam' Dominum Deũ noſtrũ, qui dat nobis pluviã temporaneam & ſerotinam in tempore ſuo; plenitudinem nobis : Nunquid ſuper hìs non viſitabo, dicit Dominus? aut in gentem talem non ulciſcetur anima mea ? Aſcendite ſuper propagũcula veſtra, et deſtruite: conſummationem autem ne faciatis : (c) relinquite ſuſtentacula ejus, quia Domini ſunt. Prævaricans enim prævaricata eſt in me, dicit Dominus, domus Iſrael:& domus Juda M.n-
12 titta eſt Domino ſuo: & dixerunt, Non ſunt hæc : non venient ſuper nos mala: & gladius, & famem non videbimus : Proꝑhetæ noſtri
13 fuerunt in ventum : & verbum Domini non fuit in eis. Idcò hæc
14 dicit Dominus omnipotens ; Pro eo. quòd loquuti eſtis verbum iſtud ; ecce ego dedi verba mea in os tuum, ignem; & populum iſtum, ligna: & devorabit eos. Ecce ego
15 adduco ſuper vos gentem de longè, domus Iſrael, dicit (d) Dominus; gentem, cujus non audiet vocem linguæ ejus : univerſi (e) fortes:
16 Et devorabit meſſem veſtrã, et panes veſtros:et devorabit filios veſtros, et filias veſtras:et devorabit
17 oves veſtras, & vitulos veſtros: & devorabunt vineas veſtras, & ficeta veſtra, & oliveta veſtra : et triturabunt civitates munitas veſtras, in quibus vos fidiſtis in eis, in gladio. Et erit in diebus illis, di-
18 cit Dominus Deus tuus, non faciam vos in conſummationem. Et erit,
19 quando dixeritis, Cur fecit Dominus Deus noſter nobis omnia hæc ? et dices eis ; Pro eo, quòd (f) ſervuiſtis diis alienis in terra veſtra; ſic ſervietis alienis in terra non
20 veſtra. Annuntiate hæc in domum Jacob:et audiatur in domo Juda.
21 Audite nunc hæc populus ſtultus, et ſine corde : oculi eis, et non vident : aures eis, et non audiunt.
22 Nunquid me non timebitis, dicit Dominus? aut à facie mea non vevebimini ? qui poſui arenam terminum mari, præceptum æternum, et non ſupergredietur illud: et turbabitur, et non poterit: et ſonabunt fluctus ejus, et non ſupergredientur illud. Populo autem
23 huic factum eſt cor non audiens, et contumax: et declinaverunt, et abierunt. Et non dixerunt in corde
24 ſuo ; Timeamus nunc Dominum Deum noſtrum, qui dat nobis pluviam temporaneam, et ſerotinam, ſecundùm tempus impletionis præcepti meſſis ; et cuſtodivit nobis.

MS.A. (a) ὀπισκέψωμαι; (b) ἐὰν μὴ (ξ) οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ (o) οὐχ (π) ἀκούσο-
σι φωνῆς αὐτοῦ. (c) * αὐτῶν, (σ) μόχυς, καὶ καθεῖλε (γ) ἄπαγλα (τ) ὅτι ἐστὶ
* ἐν γῇ οὐχ ὑμῶν, Ἀναγγείλαὶ (υ) τοῦ Ἰούδα. (φ) μὴ ἀπὸ (χ) δίωμι δόξῃ.
(ψ) ἅπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, (ω) φόβον (α) πρῴμιον καὶ ὄψιμον, (γ) καιρὸν πληρώσεως περιτάξαντος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

Paraph. Chald. Verſio Latina.

9 הַעַל אִלֵּן לָא אַסְעַר לְאֵיתָאוּר עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא אֲמַר יְיָ וְאִם מִן עַמָּא דְכֵדִין עֲבִידוּהִי לָא
10 אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן כְּרַעוּתִי : סַקוּ בְקִרְוָיָא וְחַבְּלוּ וְגַמְרָא לָא תַעְבְּדוּן פְּגַרֵי בְּרַעֲיָתְהָא אֲרֵי
11 לָא רַעְוָא קֳדָם יְיָ בְּהוֹן : אֲרֵי שִׁקְרָא שַׁקְרוּ בְּמֵימְרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֲמַר יְיָ :
12 כַּדְּיָבוּ בְּמֵימְרָא דְיָ וַאֲמַרוּ לָא מִן קֳדָמוֹהִי אִתְיָא עֲלָנָא טַבְתָּא וְאַף לָא חֲזֵינָא עֲלָנָא
13 בִּישְׁתָּא וְדִקְטָלִין בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא לָא נְחֵזֵי : וּנְבִיֵּי שִׁקְרָא יְהוֹן לְלַמָּא וּנְבוּאַת שִׁקְרֵיהוֹן
14 לָא תְתְקַיַּם דָּא פּוּרְעָנוּתָא תִּתְעַבֵּד מִנְּהוֹן : בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת חֲלַף
דְּאִתְנַבְּיָתוּן יַת פִּתְגָמֵי הָדֵין הָא אֲנָא יְהִיב פִּתְגָמֵי נְבוּאָתִי בְּפוּמְּךוֹן תְּקִיפִין כְּאֶשְׁתָּא וְעַמָּא
15 הָדֵין חֲלִישִׁין בְּקֶשָׁא וַיְקַטְּלוּנוּן : הָא אֲנָא מַיְתֵי עֲלֵיכוֹן עַם מֵרְחִיק בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ
עַם תַּקִּיף הוּא עַמָּא דְמֵעָלְמָא הוּא עַמָּא לָא תֵדַע לִישָׁנֵיהּ וְלָא תִשְׁמַע מַה־יְמַלֵּל :
16 בֵּית אוּנֵיהּ כְּקַבְרָא פְּתִיחָא כּוּלְהוֹן גִּבָּרִין : וְיֵבוּן חֲצָדָךְ וּמִיכְלָךְ יְקַטְּלוּן בְּנָךְ וּבְנָתָךְ
17 יְשֵׁבֵי עֲנָךְ וְתוֹרָךְ יֵבוּן פְּרִי גּוּפְנָךְ וְתֵינָךְ יְפַגַּר קְרָוֵי אַרְעָךְ כְּרִיכָתָא דְאִתְרָ רְחִין
18 לְאִשְׁתְּוֵבָא בְּהוֹן מִן קֳדָם דְּקַטְּלִין בְּחַרְבָּא : וְאַף בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן אֲמַר יְיָ לָא אַעְבֵּיר
19 עֲמָכוֹן גְּמִירָא : וְיְהֵי אֲרֵי תֵימְרוּן חֵלֶף מָה עֲבַד יְיָ אֱלָהָנָא לָנָא יַת כֹּל אִלֵּן וְתֵימַר
לְהוֹן כְּמָה דְשַׁבְקְתּוּן פּוּלְחָנִי וּפַלְחְתּוּן לְמַעְרָת עַמְמַיָּא בְּאַרְעֲכוֹן כֵּן תִּשְׁתַּעְבְּדוּן
20 לְעַמְמַיָּא פְּלִחֵי טָעֲוָתָא בְּאַרְעָא דְלָא דִילְכוֹן : חַוּוּ דָא בְּבֵית יַעֲקֹב וּבְשַׂרוּהָא בִּרְבוּרִין
21 יְהוּדָה לְמֵימַר : שְׁמַעוּ כְּעַן דָּא עַמָּא טַפְשָׁא וְלֵית לֵיהּ לֵב דְּעֵינִין לְהוֹן וְלָא חָזְיָן אוּדְנִין
22 לְהוֹן וְלָא שְׁמָעִין : הֲמִן קֳדָמַי לָא תְּדַחֲלוּן אֲמַר יְיָ אִם מִן קֳדָם מֵימְרִי לָא תְוַעְוָעוּן
דְּשַׁוִּיתִי חֲלָא תְּחוּמָא לְיַמָּא קְיָם עָלַם וְלָא יְכִלִין וּמִטְרִפִין וְלָא יְכִלִין וְהֵמָן גַּלּוֹהִי
23 וְלָא עָדֵן לֵיהּ : וּלְעַמָּא הָדֵין הֲוָה לֵב סְטֵי וּמְרִיר עַל דְּסְטוּ מִבֵּית פּוּלְחָנִי גְּלוּ וְלָא
אֲמַרוּ בְלִבְּהוֹן נִדְחַל כְּעַן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא דְּמַחֵית מְטַר בְּכִּיר וּלְקִישׁ בְּעִדָּנֵיהּ בְּזִמְנֵי קְיָם
24 שְׁבוּעַיָּא דְּזִמְנָן חֲצָדָא נְטַר לָנָא :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܠܐ ܥܠܬܝܗܝ ܠܐ ܢܬܩܢܐ ܢܦܫܝ ܥܠ ܗܠܝܢ ܥܡܐ ܕܠܐ ܢܬܩܢ ܢܦܫܝ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܢܬܩܢ ܢܦܫܝ ܥܠ ܗܢܘܢ
10 ܣܩܘ ܫܘܪܘܗܝ ܘܚܒܠܘ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ ܫܪܝܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘܢ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘܢ
11 * ܡܛܠ ܕܟܦܪܘ ܒܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ * ܟܦܘ ܒܝ ܗܘܘ ܟܦܝܢ ܘܠܐ ܡܗܝܢ
12 ܡܪܝܐ ܗܘ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ ܠܐ ܢܚܙܐ
13 ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ
14 ܠܐ ܢܚܙܐ ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
15 * ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܒܦܘܡܟܘܢ ܗܢܘܢ ܥܡܐ ܗܢܐ ܢܬܟܠ ܢܦܫܝ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܢܬܩܢ ܢܦܫܝ ܥܠ ܗܢܘܢ
16 ܣܩܘ ܫܘܪܘܗܝ ܘܚܒܠܘ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ ܫܪܝܢܐ ܕܠܐ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘܢ ܕܝܠܝ ܗܢܘܢ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘܢ
17 * ܗܐ ܐܢܐ ܡܝܬܝ ܥܠܝܟܘܢ ܥܡܐ ܡܪܚܩܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
18 ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
19 ܠܐ ܢܚܙܐ ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
20 * ܡܛܠ ܕܡܠܠܬ ܥܡ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ ܘܐܫܡܥ ܠܗ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
21 ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
22 * ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ ܠܐ ܢܚܙܐ
23 ܢܒܝܐ ܗܘܝܢ ܠܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܗܢܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܢܬܟܠ ܥܠܝܢ ܒܝܫܐ
24 * ܗܘ ܕܠܒܐ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܘܡܪܝ ܠܒܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܘܡܪܝ ܠܒܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܘܡܪܝ ܠܒܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܘܡܪܝ ܠܒܐ

9 Propter hæc non visitarem, ait Dominus? & de hujusmodi gente non ulciscceretur anima mea? Conscendite muros ejus, & demolimini; at consummationem ne facitote: relinquite fundamenta ejus, quia Domini sunt:
10
11 Quandoquidem omnino denegârunt me filii
12 Israelis & filii Judæ, ait Dominus; Negaverunt Dominum, dicentes; Non est ipse; nequa-
13 quam adveniet nobis calamitas; gladium &
14 famem nequaquam experiemur; Prophetæ in turbinem abibunt; nam iis quorum sermo non constat, sic flet: Propterea sic dicit Dominus
15 Deus potentissimus, Quia tale verbum locuti estis; ecce ego redditurus sum sermones meos in ore tuo ignem, & populum istum ligna,
16 & devorabit eos. Ecce adducturus sum contra vos domus Israelis, populum è longinquo,
17 dicit Dominus: Is populus robustus est, populus est antiquissimus, populus cujus linguam
16 ignoras; nec intelligles quod loquetur: Cujus
17 guttura sunt aperta velut sepulchra, omnesque gigantes: Comedet messem tuam & panem tuum, comedet filios tuos & filias tuas, com-
18 edet oves tuas & boves tuos, comedet vites tuas & ficus tuas; civitates tuas munitas quibus tu confidis, gladio depauperabit. Atta-
19 men iis diebus, dicit Dominus, non exterminabo vos: Sed erit, quum dixeritis, Qua de causa fecit nobis Dominus Deus noster hæc omnia? ut respondeas eis, Ita ait Dominus;
20 Quemadmodum dereliquistis me, & servivistis diis alienis in terra vestra, ita servietis exteris in terra non vestra. Nuntiate hoc in
21 domo Jacobi, & prædicate in Juda, ac dicite, Audite hoc populo stolide & excors, qui oculos habetis, & non videtis; aures habetis, nec
22 auditis: Me non metuitis, dicit Dominus? & à facie mea non contremiscitis? qui arenam præscripsi terminũ mari lege perpetuâ, neque prætergreditur eam; reluctatur quidem, at non
23 potest, intumescunt fluctus ejus, at non excedunt illum. Verùm populi istius cor factum est rebelle & exasperans, deflexerunt, & abierunt, Neque dixerunt in corde suo, Metuamus
24 Dominum Deum nostrum, qui dat pluviam properam & serotinam, suo tempore; & fruges æstivas in hyemem servat nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * هَلْ لَا أَتَعَهَّدُهُمْ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَمِنْ أُمَّةٍ هٰذَا فِعْلُهَا لَا تَنْتَقِمُ نَفْسِي * اِصْعَدُوا عَلَى سُورَاتِهَا
10 وَٱهْدِمُوهُنَّ وَلَا تُصْدِعُوا جُرْمًا * أَنْزِعُوا أَسَاسَاتِهَا لِأَنَّهُمْ لِلرَّبِّ * لِأَنَّ بَيْتَ إِسْرَائِيلَ عَصَانِي
11 عِصْيَانًا * وَبَيْتَ يَهُوذَا كَذَبَ لِرَبِّهِمْ * وَقَالُوا لَيْسَتْ هٰذِهِ تَكُونُ * وَلَا تَأْتِي عَلَيْنَا سُرُورٌ
12 وَلَا نُعَايِنُ سَيْفًا وَجُوعًا * أَنْبِيَاؤُنَا صَارُوا لِلرِّيحِ * وَكَلِمَةُ ٱلرَّبِّ لَمْ تَأْتِ فِيهِمْ * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا
13 يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلصَّابِطُ ٱلْكُلِّ * لِأَجْلِ أَنَّكُمْ تَتَكَلَّمُونَ هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةَ هَا أَنَا أَعْطِيتُ كَلِمَاتِي فِي
14 فَمِكَ نَارًا وَهٰذَا ٱلشَّعْبَ حَطَبًا فَتَأْكُلُهُمْ *

9 An propter hæc non visitarem eos, dicit
10 Dominus? an de gente cujus talis est agendi ratio, non ulciscceretur anima
11 mea? Ascendite ad pinnas ejus, & evertite eas; verùm ne faciatis exitium: relinquite fundamenta ejus, quia
12 Domini sunt. Quia domus Israelis planè rebellavit contra me, & domus
13 Judæ mentita est in Dominum suum,
14 Et dixerunt, Nequaquam hæc erunt, neque contingent nobis malæ, neque gladium aut famem experiemur; Pro-
13 phetæ nostri in ventum abierunt, & verbum Domini nequaquam venit per eos:
14 Ideòque sic ait Dominus omnipotens, Quia locuti estis hujusmodi verbum, ecce ego posui verba mea in ore tuo ignem; & populum istum ligna, ut comburat eos.

* ٱلْإِصْحَاحُ ٱلرَّابِعُ *

Textus quartus.

15 * هَا أَنَا أَجْلِبُ عَلَيْكُمْ أُمَّةً مِنَ ٱلْبُعْدِ يَا بَيْتَ إِسْرَائِيلَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أُمَّةٌ لَمْ تُسْمَعْ صَوْتُهَا
16 * جُعْبَتُهَا أَقْوِيَاءُ * وَيَأْكُلُونَ زَرْعَكَ وَخُبْزَكَ * وَيَأْكُلُونَ بَنِيكَ وَبَنَاتِكَ * وَيَأْكُلُونَ
17 غَنَمَكَ وَبَقَرَكَ * وَيَأْكُلُونَ كَرْمَكَ وَتِينَكَ * وَيُسَاصِلُونَ مُدُنَكَ
18 ٱلْحَصِينَةَ بِٱلسَّيْفِ ٱلَّتِي أَنْتَ مُتَوَكِّلٌ عَلَيْهَا * وَيَكُونُ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ يَقُولُ ٱلرَّبُّ إِلٰهُكَ لَا
19 أَجْعَلُكُمْ لِلْفَنَاءِ * وَيَكُونُ إِذَا قُلْتُمْ مِنْ أَجْلِ مَاذَا صَنَعَ ٱلرَّبُّ إِلٰهُنَا بِنَا هٰذِهِ كُلَّهَا * فَتَقُولُ
20 لَهُمْ مِنْ أَجْلِ أَنَّكُمْ تَعْبُدُونَ ٱلْآلِهَةَ غُرَبَاءَ فِي أَرْضٍ لَيْسَتْ لَكُمْ * أَخْبِرُوا هٰذَا لِبَيْتِ يَعْقُوبَ *
21 وَٱسْمَعُوا فِي يَهُوذَا * ٱسْمَعُوا هٰذَا أَيُّهَا ٱلشَّعْبُ ٱلْجَاهِلُ ٱلْعَدِيمُ ٱلْقَلْبِ * لَهُمْ أَعْيُنٌ وَلَا يُبْصِرُونَ *
22 وَلَهُمْ آذَانٌ وَلَا يَسْمَعُونَ * هَلْ لَا تَخَافُونَنِي يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هَلْ مِنْ وَجْهِي لَا تَرْعَدُونَ * أَنَا ٱلْمُرْبِضُ ٱلرَّمْلَ
23 حَدًّا لِلْبَحْرِ أَمْرًا أَبَدِيًّا فَلَا يَتَجَاوَزُهُ * وَيَضْطَرِبُ وَلَا يَقْدِرُ * وَتَعِجُّ أَمْوَاجُهُ وَلَا يَتَجَاوَزُهُ * وَصَارَ
24 لِهٰذَا ٱلشَّعْبِ قَلْبٌ عَنِيدٌ سَامِجٌ وَعَاصٍ * وَحَادُوا وَٱنْصَرَفُوا * وَلَمْ يَقُلْ فِي قَلْبِهِ * نَخْشَى ٱلرَّبَّ
إِلٰهَنَا ٱلْمُعْطِي لَنَا مَطَرًا صَبَاحِيًّا وَمَسَائِيًّا إِلَى وَقْتِ كَمَالِ أَمْرِ ٱلْحَصَادِ * وَحَفِظَهُ لَنَا *

15 Ecce ego adducam super vos gentem de
16 longinquo O domus Israelis, ait Dominus, gentem cujus vocem non audistis;
17 Omnes fortissimi sunt: Comedentque segmentum vestrum & panem vestrum, comedent filios & filias vestras, comedent oves & vitulos vestros, comedent vineas, ficus, & oleas vestras; & exterminabunt gladio urbes vestras munitas, quibus vos freti estis. Erit autem
18 in iis diebus, ait Dominus Deus tuus, ut non exponam vos exterminio. Fiatque
19 cùm dixeritis, Quam ob rem fecit Dominus Deus noster nobis hæc omnia? ut dicas eis, Quia servivistis diis alienis in terra non vestra. Significate hæc
20 domui Jacobi, & nota fiant in Juda;
21 Audite hæc populo stulto & expers cordis, qui oculos habetis, nec videtis; habetis aures, nec auditis: An me non me-
22 tuetis, ait Dominus? an vultum meum non reverebimini? mei qui disposui arenam terminum mari, statuto perpetuo, neque transgreditur illum: licèt tumbetur, nil tamen potest; & licèt fremant
23 fluctus ejus, non tamen excedit illum. At factum est huic populo cor inobediens ac rebelle, declinaverunt, & abierunt;
24 Neque dixerunt apud semetipsos, Veremur Dominum Deum nostrum, qui dat nobis imbrem matutinum ac vespertinum, quando perficiatur tempus rei messoriæ; idque perpetuò servaverat nobis;

ירמיה : ו

25 עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ־אֵלֶּה וְחַטֹּאתֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב׃
26 כִּי־נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר כֹּשֵׁךְ
יָקוּשִׁים הַצִּיבוּ מַשְׁחִית אֲנָשִׁים יִלְכָּדוּ׃
27 כְּכֶלּוּב מָלֵא עוֹף כֵּן בָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מִרְמָה עַל־כֵּן גָּדְלוּ וַיַּעֲשִׁירוּ׃
28 שָׁמְנוּ עָשְׁתּוּ גַּם עָבְרוּ דִּבְרֵי־רָע דִּין לֹא
דָנוּ דִּין יָתוֹם וְיַצְלִיחוּ וּמִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים
לֹא שָׁפָטוּ׃ הֲעַל־אֵלֶּה לֹא־אִפְקֹד נְאֻם־יְהוָה
אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֹה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ שַׁמָּה
29 וְשַׁעֲרוּרָה נִהְיְתָה בָּאָרֶץ׃ הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בַשֶּׁקֶר
30 וְהַכֹּהֲנִים יִרְדּוּ עַל־יָדָיִם וְעַמִּי אָהֲבוּ כֵן
וּמַה־תַּעֲשׂוּ לְאַחֲרִיתָהּ׃

CAP. VI.

31 הַעֲוּ בְנֵי בִנְיָמִן מִקֶּרֶב יְרוּשָׁלִַם וּבַתְּקוֹעַ תְּקָעוּ שׁוֹפָר
וְעַל־בֵּית הַכֶּרֶם שְׂאוּ מַשָּׂאת כִּי רָעָה נִשְׁקְפָה מִצָּפוֹן
1 וְשֶׁבֶר גָּדוֹל׃ הַנָּוֶה וְהַמְעֻנָּגָה דִּמִּיתִי בַּת־צִיּוֹן׃ אֵלֶיהָ
2 יָבֹאוּ רֹעִים וְעֲדָרֵיהֶם תִּקְעוּ עָלֶיהָ אֹהָלִים סָבִיב רָעוּ
3 אִישׁ אֶת־יָדוֹ׃ קַדְּשׁוּ עָלֶיהָ מִלְחָמָה קוּמוּ
4 וְנַעֲלֶה בַּצָּהֳרָיִם אוֹי לָנוּ כִּי־פָנָה הַיּוֹם כִּי
יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֶב׃ קוּמוּ וְנַעֲלֶה בַּלַּיְלָה וְנַשְׁחִיתָה
5 אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כָּרְתוּ עֵצָה
וְשִׁפְכוּ עַל־יְרוּשָׁלִַם סֹלְלָה הִיא הָעִיר הֻפְקָד כָּלָה
6 עֹשֶׁק בְּקִרְבָּהּ׃ כְּהַקִּיר בּוֹר מֵימֶיהָ כֵּן הִקְרִיהָ
רָעָתָהּ חָמָס וָשֹׁד יִשָּׁמַע בָּהּ עַל־פָּנַי חָמִיד
7 רְעָתֵךְ פֶּן־תִּקַּע נַפְשִׁי מִמֵּךְ פֶּן־אֶשִּׂמֵךְ שְׁמָמָה אֶרֶץ לֹא נוֹשָׁבָה׃
8 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹלֵל יְעוֹלְלוּ כַּגֶּפֶן
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל הָשֵׁב יָדְךָ כְּבוֹצֵר עַל־סַלְסִלוֹת׃
9 עַל־מִי אֲדַבֵּרָה וְאָעִידָה וְיִשְׁמָעוּ הִנֵּה עֲרֵלָה
10 הָיָה לָהֶם לְחֶרְפָּה לֹא יַחְפְּצוּ־בוֹ׃

Versio VULG. LAT.

25 Iniquitates vestræ declinaverunt hæc: & peccata vestra prohibuerunt bonum à vobis.
26 Quia inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros.
27 Sicut decipula plena avib⁹, sic domus eorum plenæ dolo: ideò magnificati sunt & ditati.
28 Incrassati sunt & impinguati: et præterierunt sermones meos pessimé. Causâ viduæ non judicaverunt, causâ pupilli non direxerunt, et judiciũ pauperũ non judicaverunt.
29 Numquid sup his non visitabo, dicit Dom⁹? aut sup gentẽ hujusce modi non ulciscetur anima mea?
30 Stupor & mirabilia facta sunt in terra: Prophetæ prophetabant mendaciũ, & sacerdotes applaudebant manib⁹ suis: & popul⁹ me⁹ dilexit talia: quid igitur fiet in novissimo ejus?

CAP. VI.

1 COnfortamini, filii Benjamin, in medio Jerusalem, & in Thecua clangite buccinã, & sup Bethacarẽ levate vexillũ: quia malũ visum est ab Aqui-
2 lone, & contritio magna. Speciosæ & delicatæ assimilavi filiã Sion. Ad eã venient pastores, & greges eorũ: fixerunt in ea tẽtoria in circuitu: pascet unusquisq; eos, qui sub manu sua
3 sunt. Sanctificate sup eam bellum: consurgite, & ascendam⁹ in meridie: væ nobis, quia declinavit dies, quia longiores
4 factæ sunt umbræ vesperi. Surgite, & ascendam⁹ in nocte, & dissipem⁹ domos ej⁹. Quia hæc dicit Dñs exercituum; Cædite lignũ ej⁹, et fundite circa Jerusalẽ aggeré: hæc est civitas visitationis, omnis calumnia in
5 medio ejus. Sicut frigidã fecit cisterna aquã suã, sic frigidam fecit malitiã suã: iniquitas & vastitas audietur in ea, corã me
6 semp infirmitas & plaga. Erudire Jerusalẽ, ne fortè recedat anima mea à te, ne fortè ponã
7 te desertã, terrã inhabitabilem. Hæc dicit Dñs exercituũ; usq; ad racemũ colligẽt quasi in vinea reliquias Israel: converte manum tuã quasi vindemiator
8 ad cartallũ. Cui loquar? & quẽ contestabor ut audiat? ecce incircumcisæ aures eorũ, et audire non possunt: ecce verbum Dñi factũ est eis in opprobrium, et non suscipient illud.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα, καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν (β) ἀπέσχον τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὑμῶν.
26 Ὅτι εὑρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου (γ) ἀσεβεῖς, καὶ παγίδας ἔστησαν διαφθεῖραι ἄνδρας,
27 καὶ (δ) συναμφότερος. Ὡς παγὶς (ε) ἱρεσεμένη πλήρης πετεινῶν, οὕτως οἱ οἶκοι αὐτῶν πλήρεις δόλου· διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθησαν, καὶ ἐπάχυνθησαν,
28 Καὶ παρέδραμον λόγους, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ὀρφανῶν, καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν.
29 Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι; λέγει κύριος· (ε) ἢ ἐν τοιούτῳ τῷ τούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχή μου;
30 Ἔκστασις καὶ φρικὶς ἐγενήθη ἐπὶ τῆς γῆς.
31 Οἱ προφῆται προφητεύουν ἀδίκως, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπικρότησαν ἐν χερσὶν αὐτῶν, καὶ ὁ (ζ) λαός μου ἠγάπησεν ὕπνους. Ἐν τί ποιήσετε εἰς τὰ μετὰ ταῦτα;

MS.A. (β) ἐξαπίνης (γ) ἀσέβειαι, παγίδας ἔστησαν διαφθεῖραι (δ) ἐπεσαμένη (ε) ἢ ἔθνει τοιούτῳ (ζ) λαὸς ἠγάπησε.

Iniquitates vestræ declinaverunt hæc: & peccata vestra repulerunt bona à vobis. Quia inventi sunt in populo meo impii: & laqueos statuerunt ad perdendos vivos, & ceperunt. Sicut laqueus superpositus plenus avium, sic domus eorum plenæ dolo. Ideò magnificati sunt, & ditati, Et transgressi sunt judicium: non judicaverunt judicium pupilli: & judicium viduæ non judicaverunt. Nunquid super his non visitabo? dicit Dominus: aut in gente talẽ non ulciscetur anima mea? Stupor, & horribilia facta sunt super terrã. Prophetæ prophetant iniqua, & sacerdotes applauserunt manibus suis: & populus meus dilexit sic. Et quid facietis post hæc?

CAP. VI.

1 Ἐνισχύσατε υἱοὶ Βενιαμὶν ἐκ μέσου τῆς Ἰερουσαλὴμ, καὶ (α) ἐν Θεκοὲ σημάνατε Σαλπιγγι, καὶ ὑψῶ (β) Βαθακαρμὰ ἄρατε σημεῖον, ὅτι κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ
2 Συνθλασὶ μεγάλη γίνεται. Καὶ ἀφανεσθήσεται
3 τὸ ὑψῶν (γ) θυγατρὸς Σιών. Εἰς αὐτὴν ἥξουσι ποιμένες, καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν· καὶ πήξουσι ἐπ' αὐτὴν σκηνὰς κύκλῳ, καὶ ποι-
4 μανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ (δ) αὐτοῦ. Παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον, ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν μεσημβρίας. Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι κέκλικεν ἡ ἡμέρα,
5 ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαὶ (ε) τῆς ἡμέρας. Ἀνάστητε, καὶ (ζ) ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν νυκτὶ, καὶ διαφθείρωμεν τὰ θεμέλια αὐτῆς.
6 Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἐκκοψον τὰ ξύλα αὐτῆς, ἔκχεον ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ δύναμιν. Ὅ πόλις ψευδής, ὅλη κατεδυναστεία
7 ἐν αὐτῇ. Ὡς ψύχει κάκκα ὕδωρ, (η) ὕτω ψύχει κακία αὐτῆς, ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐτῇ ἐπὶ προσώπου αὐ-
8 τῆς διαπαντός. Νουθετήθητι Ἰερουσαλὴμ, μὴ ἀπστῇ ἡ ψυχή μου ἀπὸ σοῦ, μὴ ποιήσω σε ἄβασον γῆν, ἥτις οὐ (θ) κατοικιζομένη.
9 Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Καταμάθε, καταμάθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ Ἰσραὴλ, ὀπτρέψατε ὡς ὁ βοτρυὼν ἐπὶ τὴν κάρ-
10 ταλλον αὐτοῦ. Πρὸς τίνα λαλήσω, καὶ (ι) διαμαρτύρομαι, καὶ ἀκούσῃ; ἰδοὺ ἀφεστήκασι τὰ ὦτα (κ) αὐτῶν, καὶ οὐ δυνήσονται ἀκούειν· ἰδοὺ τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμὸν, (λ) οὐ μὴ βουληθῶσιν (μ) αὐτό.

MS.A. (α) ἐκ Θεκοὲ (β) Βηθθακχὰρ (γ) σε θυγατρὸς (δ) αὐτῶν. (ι) τῇ ἀσεβείᾳ. (ζ) διαβῶμεν ἐν τῇ νυκτὶ, (θ) ὅτως (ϑ) κατοικηθήσῃ. (ι) διαμαρτύρομαι, καὶ ἀκούσῃ; (κ) ὑμῶν, καὶ οὐ δύνασθαι (λ) καὶ οὐ μὴ (μ) αὐτὸ ἀκοῦσαι. Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

25 חוֹבֵיכוֹן גְּרַמוּ אִלֵּין לְכוֹן וְחֵטָאֵיכוֹן מְנָעוּ טוּבָא מִנְּכוֹן׃
26 אֲשִׁדִין דַּם זַכָּי בְּגַוֵּי מְגוֹ יְרוּשְׁלֵם סְמִיעִין חַיָּבִין בְּנִכְלִין
27 דְּמִלֵּי עוּפָא כַּן בְּתֵיהוֹן מְלֵן נִכְלִין עַל כֵּן סַגִּיאוּ וְעַתִּירוּ׃
28 עָתְרוּ אַף קָנוּ נְכָסִין אַף עֲבָרוּ
עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא עֲבָדוּ דְּבִישׁוּת דִּין דְּקִשׁוֹט לָא דַיָּנִין וְאִלּוּ הָווּ דַיָּנִין דִּין יְתָמֵא הָווּ
מְצַלְּיחִין וְדִין חֲשִׁיכָא בְּקִשְׁטָא לֵית אִנּוּן דַּיָּנִין׃
29 הֲעַל אִלֵּין לָא אֶסְעַר לְאֵיתָאָה עֲלֵיהוֹן
בֵּישָׁא אֲמַר יְיָ אִם מִן עַמָּא דְכִדְיוּתָא וּבְרוּחִי לָא אִתְפְּרַע מִנָּהוֹן בְּרִעוּתִי׃ תִּיהְוֵי וּשְׁנוּ הָווּ
30 בְּאַרְעָא׃ נְבִיֵּי שִׁקְרָא מִתְנַבְּּן שִׁקַּר וְכַהֲנַיָּא מְסַיְּעִין עַל יְדֵיהוֹן וְעַמִּי רְחִימוּ כֵּן וּמַה־
31 תַּעֲבְדוּן לְסוֹפָא׃

1 גְּלוּ בְּנֵי בִנְיָמִן מִגּוֹ יְרוּשְׁלֵם אֲרֵי קָל קְרִינָא אִשְׁתְּמַעַת בְּאַרְעָא וְעַל בֵּית בִּקְשָׁר
2 כְּרִמְיָא זְקוּפוּ עַמְמַיָּא סְמוּתָא אֲרֵי בִישְׁתָּא אִסְתְּחִיאַת מִצְּפּוּנָא וְתַבְּרָא רַבָּא׃ יָאֲתָא
3 וּמְפַנְּקָתָא אִיכֵּרִין קַלְקִילִתְּיָא אוֹרַחְתֵּיהּ בְּכֵן בְּהֵיתַת כְּנִשְׁתָּא רַצִּין׃ לַהּ יֵיתוּן מַלְכִין
4 וּמַשְׁרְיָתֵיהוֹן יִגְרוּן עָלָהּ מַשְׁכְּנִין סְחוּר סְחוּר וְסִיעִין גַּבְרַיָּת חַבְרִיהּ׃ זַסִּינוּ עֲלָהּ עֲבִדֵי
5 קְרָבָא קוּמוּ וְנִסַּק בְּטִיהֲרָא וַי לָנָא אֲרֵי פְּנָא יוֹמָא אֲרֵי נְגִדוּ מִנְדּוּ טוּלֵי רַמְשָׁא׃
6 קוּמוּ וְנִסַּק בְּלֵילְיָא וְנַחְבַּל בְּרִגְיָתֵהּ׃ אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת קַצּוּ אִילָנָא וְצַבְּרוּ עַל יְרוּשְׁלֵם מְלֵיתָא
7 הִיא קַרְתָּא דְאִתְפְּקִידַת לַהּ חוֹבְהָא כּוּלְּהוֹן אֲנִסִין בְּגַוָּהּ׃ כְּנוּבָא דְמַקְנֵי מוֹהֵי כֵּן אוֹרְיוּהִי
8 וְאִתְקַיְּמוּ בְגַוָּהּ עֲבִדֵי בִישְׁתָּא קָל חֲטוֹפִין וּבוּוִין מִשְׁתְּמַע בָּהּ קְדָמַי תְּדִירָא עַל כֵּן
9 אִיתְיָתֵי עֲלָהּ מְרַע וּמְחָא׃ אוֹתַרְנָא יְרוּשְׁלֵם דְּלָמָא יִרְחַק מֵימְרִי יְתָךְ דְּלָמָא אֶשְׁוֵנָךְ צַדִּיאָ
10 כְּאַרְעָא סְדוֹם דְּלָא אִתְחַבְּרַת׃ כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אִתְבַּזְּוּוּן כְּמָא דְמַהְלְכִין
עַל שְׁוֹלֵי נְפָן לְמִקְטַף שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל וְתִתְקוֹף מַחְרָךְ עֲלֵיהוֹן כְּרִקְטוּף עַל סַלְסִלִין׃
עַל מַן אֲמַלֵּל וְאַסְהֵד וְיִקְבְּלוּן אוּלְפָן הָא אִטַּשְׁתָּא אוּדְנֵיהוֹן וְלָא יְכִלִין לְמִצַּת הָא
פִּתְגָמָא דְיָי הֲוָה לְהוֹן לְחִסּוּדִין מְרָלָא צְבָן בֵּיהּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Iniquitates vestræ causantur hæc vobis, & delicta vestra prohibuerunt bonum à vobis. Quia inventi sunt in populo meo peccatores, & in dolo effundentes sanguinem innocentem: quasi indumentum venatorum, quod percuxit & occidit, cogitant disperdere animas interfectores. Sicut domus faginationis quæ plena est avibus, sic domus eorum plenæ sunt dolo; propterea multiplicati sunt & ditati sunt: Divites facti sunt & possederunt divitias, transgressi quoque sunt sermones Legis, fecerunt quod malum est. Judicium verum non judicant: si autem judicassent judicium pupilli, prosperati fuissent; & judicium pauperum in veritate non judicant. An ob ista non visitabo ut adducam super eos mala, dicit Dñs? aut de populo qui talis est in operib⁹ suis, non sumam ex eo vindictam pro voluntate mea? Admiratio & fœditas facta *sunt* in terra. Prophetæ falsi prophetant falsa, & sacerdotes auxiliantur manibus eorum, & populus meus dilexit sic: & quid facietis in novissimo ejus?

CAP. VI.

Migrate filii Benjamin de medio Jerusalem, quia vox clamoris tubæ cornea audita est in terra: & sup campũ vinearũ levate populi signa, quia malũ visum est ab Aquilone, & contritio magna. Pulchra & delicata quomodo corrupisti vias tuas? propterea consul⁹ est cœt⁹ Sion. Ad eã venient reges & exercit⁹ eorũ: extendent sup eã tabernacula per circuitũ, & adjuvabunt unusquisq; proximũ suũ. Præparate contra eã bellatores: surgite et ascendam⁹ in Meridie. Væ nobis quia declinavit dies, quia longiores factæ sunt umbræ vespertinæ. Surgite & ascendam⁹ in nocte, & dissipem⁹ palatia ej⁹. Quia hæc dicit Dñs exercituũ: Succidite ligna & comportate super Jerusalẽ aggeré: ista est civitas cuj⁹ peccata visitantur: omnes sunt violenti in medio ej⁹. Sicut cisterna quæ sustentat aquas suas, sic expectaverunt & sustentati sunt in medio ej⁹ operantes malũ. Vox raptorũ & deprædatorũ audita est in ea corã me semp: propterea adduxi sup eã infirmitatẽ et percussionẽ. Erudire Jerusalẽ, ne fortè abjiciat te Verbũ meum, ne fortè ponã te desertã sicut terrã Sodomæ, quæ nõ habitatur. Hæc dicit Dñs exercituũ: Diripientur diripientur, sicut qui ambulant ad radices vitis ad vindemiandum residuum Israel: et *convertes plagam tuam* ad eos, sicut vindemiator ad canistra. Ad quem loquar, & quem contestabor, ut suscipiant disciplinam? Ecce obturata est auris eorum, & non possunt audire: ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, eò quòd nolunt illud.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 Culpæ vestræ reflexerunt hæc in vos, & pec-
26 cata vestra averterunt bona à vobis. Inventi
sunt enim in populo meo peccatores, qui la-
queos ceu sepes erexerunt, ut iis caperentur
27 homines: Et veluti cavea plena avibus, ita
domus eorum plenæ sunt dolo. Propterea
28 magni ac divites effecti sunt, & transgressi
sunt judicium: jus non dixerunt, & causam
pupillorum haud rectè disposuerunt, neque
judicaverunt causam egenorum. An propter
29 ista non visitarem, dicit Dominus? & de hu-
jusmodi populo non sumeret ultionem anima
mea? Stupiditas & stultitia facta est in terra:
30 Prophetæ falsitatem vaticinabantur, & sacer-
31 dotes tenebant manus eorum, & populo meo
placuerunt ista: ecquid tandé facturi essetis?

CAP. VI.

1 DEfeceruntfilii Benjaminis è Jerusalem;
nam cum sonitu clanxerunt *Assyrii* buccinâ
& super Beth-berem vexillum erexerunt: ma-
lum enim adductur sum ex Aquilone, & con-
2 tritionem magnam. Voluptuosæ ac delicatæ si-
3 milis facta es filia Sion: Contra te venient pa-
stores unâ cum gregibus suis, figentque cir-
cum te tentoria sua circunquaque, & pascent
4 quisque latus quod occupabit. Præparate ad-
versùs eam bellum, & dicite; Surgite, ascen-
5 damus ipso meridie: væ nobis, quia recessit
dies, & inclinârunt umbræ vespertinæ: Surgite,
ascendamus adversùs eam noctu, & de-
6 moliamur palatia ejus. Sic enim dicit Domi-
nus potentissimus, Succidite ligna ejus, & in-
sidias tendite contra Jerusalem civitatem il-
lam, quæ cùm visitata est, tota oppressio ej
7 *inventa est* in medio ipsius: Quemadmodum
congerit puteus aquas suas, ita congessit mali-
8 tiam suam: rapina & deprædatio auditur in ea
coram facie mea jugiter. Doloribus ac plagis
9 erudire Jerusalem, ne te nauseet anima mea,
ne te redigam in solitudinem ceu terram
quæ nunquam fuit habitata. Sic dicit Domi-
10 nus potentissimus, Accuratè racemabuntur,
ut vitis, reliquiæ Israelis: reduc manum tu-
am, ut vindemiator, ad racemationem. Quos
alloquar & contestabor ut audiant? en aures
eorum sunt præputiatæ, nec possunt ausculta-
re: en sermo Domini factus est apud eos in
probrum, nec oblectantur illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 Sed scelera nostra hæc averterunt; &
26 peccata nostra prosperitates amoverunt à
nobis. Etenim pervicacitas inventa est in
isto populo: tetenderunt laqueos ad per-
27 dendos vivos, & ceperunt eos. ut la-
queus tensus, plenus avibus, ita domus
28 eorum plenæ sunt dolo. Hac de causa
magni & divites effecti transgredi-
untur judicium, causam pupilli non
29 judicant, neque dirimunt litem vi-
duæ. An propter hæc non visitarem
30 eos, ait Dominus? an de gente quæ
31 talis est conditionis, non ulciscereturani-
ma mea? Stupenda res & horrenda
facta est super terram: Prophetæ fal-
sum prædixerunt, & sacerdotes applau-
serunt manibus, populo autem placent
hujusmodi res: & quid post hæc facere
possit?

CAP. VI.

1 COrroboramini O filii Benjaminis de
medio Jerusalem, & de Tecua promul-
gate buccinâ, & propter Beth-techer
attollite signum: quia mala comparuerunt
ex Aquilone, & futurum est ingens
2 excidium: Et auferetur superbia tua O
3 filia Sionis. Ad eam venient pastores
cum gregibus suis, figentque tabernacula
circum ipsam, pascentque unusquisque
4 ad manum suam. (i. ad libitum.) Parate
vos contra eam ad prælium: surgite,
ascendamus contra eam meridie: væ no-
bis, quia reflexit se dies, & recessit um-
5 bra vespertina: Surgite, & transeamus
6 noctu, & dimoliamur fundamenta ipsius.
Sic enim ait Dominus, Cædite ligna
ejus, collocate circum Jerusalem exer-
7 cituin. Heus urbs, tota mendax cum
robore quod in ipsa est; Quemadmo-
dum profert puteus aquam, ita pro-
fert scelus suum: impietas & miseria
audiuntur in ea super faciem eius omni
8 tempore. Dolore & flagello si erudi-
ris O Jerusalem, non recedet à te ani-
mus meus, neque reddam te terram in-
culta quæ non habitatur. Nam ita
9 dicit Dominus; Amputate, amputate
ceu vitim reliquias Israelis: revertimini
ut vindemiator ad canistrum suum.
10 Quem alloquar & contestabor, ut au-
diat? ecce aures vestræ sunt incircunci-
se, nec potestis audire: ecce verbum
Domini factum est eis in opprobrium,
nec volant illud audire.

الفصل السادس

1 تقووا يا بني بنيامين من وسط اورشليم * ومن تاكوا اعلنوا بالبوق * ومن اجل بيت هاكار
2 ارفعوا علامة * لان السرور طلب من الجرباء * ويكون انكسار عظيم * وينزع ارتفاعك يا
3 ابنة صهيون * اليها تاتي الرعاة وقطعانهم * ويضربون عليها خياما من حولها * ويرعون كل
4 واحد بيك * استعدوا لها للحرب * وقوموا فنصعد عليها نصف النهار * ويل لنا ان النهار مال
5 وزال ظل المساء * قوموا ونعبر في الليل * ونهدم اساساتها * لان هكذا يقول الرب * اقطعوا
6 حسبها * ضربوا على اورشليم جبسا * ايتها المدينة الكاذبة كلها يقوم فيها * كما يبرز الجب ماء *
7 هكذا تبرز سرها * نفاق وسقوط يسمعان فيها على وجهها كل حين * يوجع وضربة تاديبين
8 يا اورشليم * لا تبعد نفسي عنك * ولا اجعلك ارضا غير مسكونة التي لا تسكن *
9 لان هكذا يقول الرب قصبوا قصبوا مثل كرمة بقايا اسرائيل * ارجعوا مثل القاطف الى
10 سلته * مع من اتكلم واشهد ويسمع * ها اذانكم غير مختونة ولا تستطيعون ان تسمعوا *
ها كلمة الرب صارت لهم للتعيير ولم يشاؤا ان يسمعوها *

ירמיה : ו

11 וְאֶת־חֲמַת יְהוָה מָלֵאתִי נִלְאֵיתִי הָכִיל שַׁפֵּךְ עַל־
12 עוֹלֵל בַּחוּץ וְעַל סוּד בַּחוּרִים יַחְדָּו כִּי־גַם־אִישׁ
13 עִם־אִשָּׁה יִלָּכֵדוּ זָקֵן עִם־מָלֵא יָמִים : וְנָסַבּוּ
14 בָתֵּיהֶם לַאֲחֵרִים שָׂדוֹת וְנָשִׁים יַחְדָּו כִּי־אֶט־
15 מִקְּטַנָּם וְעַד־גָּדוֹל כֻּלּוֹ בֹּצֵעַ בָּצַע
16 וּמִנָּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָׁקֶר : וַיִּרְפְּאוּ
17 אֶת־שֶׁבֶר עַמִּי עַל נְקֵלָה לֵאמֹר שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין
18 שָׁלוֹם : הוֹבִישׁוּ כִּי־תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם־בּוֹשׁ
19 לֹא יֵבוֹשׁוּ גַּם הַכְּלִם לֹא יָדְעוּ לָכֵן
20 יִפְּלוּ בַּנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר יְהוָה :
21 כֹּה אָמַר יְהוָה עִמְדוּ עַל־דְּרָכִים וּרְאוּ וְשַׁאֲלוּ
22 לִנְתִיבוֹת עוֹלָם אֵי־זֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְלְכוּ־בָהּ
23 וּמְצָאוּ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵלֵךְ :
24 וְהַקִּימֹתִי עֲלֵיכֶם צֹפִים הַקְשִׁיבוּ לְקוֹל שוֹפָר
25 וַיֹּאמְרוּ לֹא נַקְשִׁיב : לָכֵן שִׁמְעוּ הַגּוֹיִם וּדְעִי
26 עֵדָה אֶת־אֲשֶׁר־בָּם : שִׁמְעִי הָאָרֶץ הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא
27 רָעָה אֶל־הָעָם הַזֶּה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם כִּי עַל־
28 דְּבָרַי לֹא הִקְשִׁיבוּ וְתוֹרָתִי וַיְמָאֲסוּ־בָהּ :
29 לָמָּה־זֶּה לִי לְבוֹנָה מִשְּׁבָא תָּבוֹא וְקָנֶה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ
30 מֶרְחָק עֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרָצוֹן וּזְבָחֵיכֶם
31 לֹא־עָרְבוּ לִי : לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
32 אֶל־הָעָם הַזֶּה מִכְשֹׁלִים וְכָשְׁלוּ בָם אָבוֹת וּבָנִים
33 יַחְדָּו שָׁכֵן וְרֵעוּ יֹאבֵדוּ : כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה
34 עָם בָּא מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְגוֹי גָּדוֹל יֵעוֹר
35 מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ : קֶשֶׁת וְכִידוֹן יַחֲזִיקוּ אַכְזָרִי הוּא וְלֹא
36 יְרַחֵמוּ קוֹלָם כַּיָּם יֶהֱמֶה וְעַל־סוּסִים יִרְכָּבוּ
37 עָרוּךְ כְּאִישׁ לַמִּלְחָמָה עָלַיִךְ בַּת־צִיּוֹן : שְׁמֻעָנוּ
38 אֶת־שְׁמֻעוֹ רָפוּ יָדֵינוּ צָרָה הֶחֱזִקַתְנוּ
39 חִיל כַּיּוֹלֵדָה :

Versio VULG. LAT.

11 Idcircò furore Domini plenus
sum, laboravi sustinens: effunde
super parvulum foris, & super
consilium juvenum simul: vir
enim cum muliere capietur,
12 senex cũ pleno dierũ. Et transibunt domus eorũ ad alteros,
agri & uxores pariter: quia
extendam manum meam super
habitantes terram, dicit Do-
13 minus. A minore quippe usq;
ad majorem omnes avaritiæ
student: & à propheta usque
ad sacerdotem cuncti faciunt
14 dolum. Et curabant contriti-
onem filiæ populi mei cum
ignominia, dicentes, Pax, pax:
15 & non erat pax. Confusi sunt,
quia abominationẽ fecerunt:
quin potiùs confusione non
sunt confusi, & erubescere
nescierunt: quam ob rem ca-
dent inter ruentes: in tempore
visitationis suæ corruent, dicit
16 Dñs. Hæc dicit Dñs; State
super vias, & videte, & inter-
rogate de semitis antiquis, quæ
sit via bona, & ambulate in
ea: & invenietis refrigerium
animabus vestris. Et dixerunt,
17 Non ambulabimus. Et consti-
tui super vos speculatores.
Audite vocem tubæ. Et dixe-
runt, Non audiemus. Ideò
audite Gentes, & cognosce
congregatio, quanta ego faci-
19 am eis; Audi terra; Ecce ego
adducam mala super populum
istum, fructum cogitationum
ejus: quia verbà mea non au-
dierunt, & legem meam pro-
20 jecerunt. Ut quid mihi thus de
Saba affertis, & calamũ suave
olentem de terra longinqua?
holocautomata vestra non sunt
21 accepta, & victimæ vestræ non
placuerunt mihi. Propterea
hæc dicit Dñs; Ecce ego dabo
in populũ istũ ruinas, & ruent
in eis patres & filii simul, vi-
cinus & proximus peribunt.
22 Hæc dicit Dñs; Ecce populus
venit de terra Aquilonis, &
gens magna consurget à fini-
23 bus terræ. Sagittam & scutum
arripiet: crudelis est, et non
miserebitur: vox ejus quasi
mare sonabit: & super equos
24 ascendent, præparati quasi
vir ad prælium, adversũm te,
filia Sion. Audivimus famam
ejus, dissolutæ sunt manus
nostræ: tribulatio apprehen-
dit nos, dolores ut parturi-
entem.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Καὶ τὸν θυμόν μου ἔπλησα, καὶ ἐπέχον,
καὶ οὐ συστέλλεσα αὐτός. ἐκχεῶ δὴ νῦν
ἐξωθεν, καὶ δὴ συναγωγὴν νεανίσκων
ἅμα, ὅτι ἀνὴρ μὲ γυναῖκ συλληφθήσονται,
12 πρεσβύτερος (ν) μὲ πλήρεις ἡμερῶν. Καὶ
μεταφαφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἑτέρους,
ἀγροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ὁμοῦ· ὅτι
ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου δὴ τοῦ κατοικοῦντας
13 τὴν γῆν ταύτην, λέγει κύριος. Ὅτι ἀπὸ
μικροῦ αὐτῆς (ξ) καὶ ἕως μεγάλου πάντες (ο) συν-
τετελέσαντο ἄγομα, ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως ψευ-
14 δοπροφήτου πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. Καὶ
ἴασαντο (π) σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου, ὀξυδε-
ρῶντες καὶ λέγοντες, Εἰρήνη εἰρήνη· καὶ οὐ
15 ἔστιν εἰρήνη; Καταχυνθήσαν, ὅτι βδελύγμα-
σαν· καὶ δὴ ὡς κατεκυνόμθησαν (ρ) κατη-
χύνθη, καὶ τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσ. ἐ-
λαῦσι πεσοῦνται ἐν τῇ πτῶσει αὐτῶν, καὶ ἐν
καιρῷ ἐπισκοπῆς (σ) ἀπολοῦνται, εἶπε κύ-
16 ριος. Τάδε λέγει κύριος, Στῆτε δὴ ταῖς
ὁδοῖς, καὶ ἴδετε, καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου
αἰωνίους· καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγα-
θὴ, καὶ (ι) βαδίζετε ἐν αὐτῇ, καὶ εὑρήσετε
(τ) ἀγνισμὸν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. καὶ εἶπαν, Οὐ
17 πορευόμθα. (ι) Καθέστακα ἐφ' ὑμᾶς σκοπὸς·
Ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος. καὶ εἶ-
18 πον, Οὐκ ἀκουσόμθα. Διὰ τοῦτο ἠκουσαν
τὰ ἔθνη, καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια
19 αὐτῶν. Ἄκου (υ) γῆ, ἰδὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ
τὸν λαὸν τοῦτον κακὰ, τὸν καρπὸν ἀποστρο-
φῆς αὐτῶν, ὅτι (φ) τῶν λόγων μου οὐ προσε-
20 ἔχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο. Ἵνατί
μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρετε, καὶ (χ) κινά-
μωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὁλοκαυτώ-
ματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτὰ, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν
21 οὐκ ἥδυνάν μοι. Διαὐτὸ τάδε λέγει κύ-
ριος, Ἰδὺ ἐγὼ δίδωμα δὴ τὸν λαὸν τοῦτον
ἀδύνασι, καὶ ἀδυνήσουσι (ψ) πατέρες καὶ υἱοὶ
ἅμα, γείτων καὶ ὁ πλησίον ἀπὸ ἀπολοῦνται.
22 Τάδε λέγει κύριος, Ἰδὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ
βορρᾶ, καὶ (ω) ἔθνη ἐξεγερθήσονται ἀπ' ἐσχάτου
τῆς γῆς· Τόξον καὶ ζιβύνιον κρατήσουσιν.
23 ἀπαμὸς ὄντ, καὶ οὐκ ἐλεήσει· φωνὴ αὐτῶ, ὡς
θάλασσα κυμαίνουσα· ἐπὶ ἵππους καὶ ἅρμα-
σι καθεστάξ (ο) ὡς πὺρ εἰς πόλεμον πρὸς σὲ
24 θύγατερ Σιών. Ἠκούσαμθ τὸν ἀκοὴν αὐ-
τῶν, ἐλύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν, θλῖψις
κατέσχεν ἡμᾶς, ὀδύνες ὡς πτίκουσης.

Et furorem meum impleui, & sustinui, & (c) non consumpsi eos. Effundam super parvulos deforis, & super congregationem juvenum simul: quia vir, & uxor capientur, senior cum pleno die-
12 *rum: Et transibunt domus eorum ad alteros, agri & uxores eorum pariter: quia extendam manum meam super habitantes*
13 *terrã hanc, dicit Dominus. A parvo enim eorum, & usque ad magnũ omnes consummaverunt iniquæ: à sacerdote, & usque ad pseudoprophetam omnes fecerunt*
14 *mendacia. Et curabant contritionem populi mei, spernentes, & dicentes, Pax, pax. Et ubi est*
15 *pax? Confusi sunt, quia defecerunt: & neque sicut qui confundunturs, confusi sunt: & inhonorationem suam non cognoverunt. Quamobrèm cadent in ruina sua, & in tempore visitationis peribunt, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus; State super vias,*
16 *& videte, & interrogate semitas Domini, quæ à seculo: & videte, qualis est via bona, & ambulate in ea: & invenietis purificationem animabus vestris. Et*
17 *dixerunt; Non ibimus. Constitui super eos speculatores: audite vocem tubæ. Et dixerunt; Non*
18 *audiemus. Ideò audierunt gentes, & qui pascunt greges suos.*
19 *Audi terra; Ecce ego adduco super populum hunc mala, fructum aversionis eorum: quia sermonibus meis non attenderunt, & legem meam projecerunt. Ut quid*
20 *mihi thus de Saba affertis, & cinamomum de terra longinqua? Holocaustomata vestra non sunt accepta, & sacrificia vestra non*
21 *mihi jucunda fuerunt. Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego do super populum istum infirmitatem: & infirmabuntur patres, & filii simul: vicinus & proximus ejus peribunt. Hæc dicit*
22 *Dominus; Ecce populus venit ab Aquilone: & gentes exurgent ab extremo terræ: Arcum, & Zibynum tenebunt. Impudens est, et nõ*
23 *miserebitur: vox ejus, quasi mare fluctuans: in equis, & in curribus insfirnetur quasi ignis ad bellum adversũs te, filia Sion. Au-*
24 *divimus famam eorum: dissolutæ sunt manus nostræ: tribulatio apprehendit nos: dolores quasi parturientis.*

MS.A. (υ) καὶ μὲ (ξ) καὶ μεγάλου (ο) Συστέλλεσαν (π) τὸ Σύντριμμα (ρ) ἠχύνθησαν, (σ) αὐτῶν ἀπολοῦνται, (τ) βαδίσατε (τ) ἁγιασμὸν (ι) Κατέστακα (υ) γῆ Ἰούδα, ἐγὼ (φ) τοῖς λόγοις, (χ) κιννάμωμον (ψ) ἐν αὐτῇ πατέρες (ω) ἔθνη· μέγα ἐξεγερθήσεται

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וְיַת נְבוּאַת־דְּיְיָ בְּתַקּוּף מִן קֳדָם יְיָ אִתְמַלֵּיתִי לְאִיתִי לְסוּבְרָא וְלָא יְכִילְתָּא לְמִסְפַּךְ
עַל יַנְקִין בְּשׁוּקָא וְעַל סִיעַת עוּלֵימִין כַּחֲדָא אֲרֵי אַף גְּבַר עִם אִתְּתָא יִתְאַחֲדוּ סָב עִם
12 דְּשִׁבְעָא יוֹמִין : וְיִסְתַּחְרוּן בָּתֵּיהוֹן לְאוּחֳרְנִין חַקְלָן וְנְשִׁין כַּחֲדָא אֲרֵי אֲרִים יַת מַחַת
13 גְּבוּרָתִי עַל יָתְבֵי אַרְעָא אֲמַר יְיָ : אֲרֵי מִזְּעֵירְהוֹן וְעַד רַבְּהוֹן כּוּלְּהוֹן אִנְסֵי מָמוֹן
14 וּמִסַּפְּרָא וְעַד כָּהֲנָא כּוּלְּהוֹן עֲבָדֵי שְׁקָר : וְאַסְיוּ יַת חֲבַר כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי בְּמִלֵּי שִׁקְרֵיהוֹן
לְמֵימַר שְׁלָמָא שְׁלָמָא וְלֵית שְׁלָם : עֲלֵיהוֹן לְמִבְהַת אֲרֵי תּוּעֲבְתָּא עֲבָדוּ אַף
15 מִבְהַת לֵית אִנּוּן בְּהַתִּין אַף אִתְכְּנִעָא לֵית אִנּוּן יְדָעִין בְּכֵן יִתְרְמוּן קְטִילִין בְּעִדָּן
דְּאִסְעַר עֲלֵיהוֹן חוֹבֵיהוֹן יִתְקְלוּן אֲמַר יְיָ : כְּדֵין אֲמַר יְיָ קוּמוּ עַל אוֹרְחָן וְחֲזוּ וּשְׁאֵלוּ
16 לְשְׁבִילִין דְּמִן עָלְמָא אֵידָא אוֹרְחָא דְּתַקְנָא וְהֵילְכוּ בָהּ וְאַשְׁכַּחוּ נַיְחָא לְנַפְשְׁכוֹן וַאֲמַרוּ
17 לָא נֵיזֵל : וְאַקְמֵית עֲלֵיכוֹן מַלְּפִין קַבִּילוּ לְמִלֵּי נְבִיֵּא וַאֲמַרוּ לָא נְקַבֵּל : בְּכֵן שְׁמַעוּ
18 עַמְמַיָּא וּדְיָי עֲתִידָא לְמִתְפְּרַע מִנְּהוֹן : שְׁמַע אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מֵיתֵי בִּישָׁתָא
19 עַל עַמָּא הָדֵין תּוּשְׁלֻמַת עוֹבָדֵיהוֹן אֲרֵי לְפִתְגָמֵי עֲבָדֵי נְבִיֵּא לָא קַבִּילוּ וְאוֹרַיְתִי זְקִיפוּ
20 בְּרֵי : לְמָה דְּנָן קֻדְמַי לְבוֹנְתָא דְּמִשְּׁבָא תֵּיתֵי וְקָנֵי טָבְתָא מֵאַרְעָא רְחִיקָא עֲלָוָתְכוֹן לָא
21 לְרַעְוָא וְנִכְסַת קוּרְבָּנֵיכוֹן לָא יִתְקַבְּלוּן קֳדָמַי : בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְיַתֵּי עַל עַמָּא
22 הָדֵין תַּקְלָן וְיִתְקְלוּן בְּהוֹן אֲבָהָן וּבְנִין כַּחֲדָא מָרֵי וְקָרִיבֵיהּ יְיַבְּדוּן : כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא
23 עַמָּא אָתֵי מִצְּפוֹנָא וְעַמְמִין רַבְּרְבִין יִתְּעוּן בְּגַלֵּי מִסְפֵּי אַרְעָא : קַשְׁתָּן וְתַרְסִין אֲחִידִין
אַכְזְרָאִין אִנּוּן וְלֵית לְהוֹן רַחֲמִין קָלְהוֹן כְּיַמָּא בְּאַתְרְגוּשֵׁיהּ וְעַל סוּסְוָתָא רְכִיבִין
24 מְסַדְּרִין אִנּוּן כְּגֻבַר עֲבִיד קְרָבָא עֲלָךְ בְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן : שְׁמַעְנָא יַת שְׁמַעֲהוֹן אִתְרְשַׁלָּא
יְדָנָא עָקָא אֲחַדְתְּנָא הָא כְּחֻבְלִין לְיָלְדָתָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Prophetia autem *Domini* in furore à facie Domini repletus sum: labora-
11 vi sustinens, & non potui effundere super lactentes in platea, & super tur-
bam juvenum simul: quia etiam vir cum uxore comprehensi sunt, senes
12 cum eo qui est satur diebus. Et transferentur domus eorum ad alios, agri
& uxores simul: quia levabo plagam potentiæ meæ super habitatores
13 terræ, dicit Domin[a]. Quia à minimo eorum usque ad maximum eorum,
omnes inhiant divitiis; & à scriba usque ad sacerdotem omnes operan-
14 tur mendacium. Et curarunt contritionem cœtus populi mei verbis men-
daciorum fuorum, dicentes; Pax, pax: & non erat pax. Eorum erat pu-
15 dore suffundi, quia abominationem fecerunt: confusione quoque non con-
funduntur & humiliari nesciunt. Propterea projicientur occisi; in tem-
pore quo visitavero super eos peccata eorum corruent, dicit Dominus.
16 Hæc dicit Dñs: State super vias & videte, & interrogate de semitis quæ à
seculo sunt, quæ est ista via quæ recta sit, & ambulate in ea, & invenietis
17 requiem animabus vestris; & dixerunt, Non ambulabim[a]. Et suscitavi su-
per vos doctores, [*dicens*:] Obedite verbis *Prophetæ*: & dixerunt, Non obe-
18 diemus. Propterea audite populi, & cognoscat cœt[a] Israel peccata sua.
19 Audi terra Israel: Ecce ego adducam malum super populum istum, retribu-
tionem operum suorum: quia verbis servorum meorum prophetarum
20 non obedierunt, & Legem meam detestati sunt. Ut quid coram me thus
de Saba affertur, & calam[a] aromatic[a] de terra longinqua? holocausta ve-
21 stra non sunt grata, & victimæ sanctificatæ vestræ non erunt acceptabiles
coram me. Propterea sic dicit Dñs: Ecce adducam super populum istum
22 offendicula, & offendent in eis patres & filii simul, vicinus & proximus
ej[a], & peribunt. Hæc dicit Domin[a]: Ecce *populus venit ab Aquilone*, &
23 populi multi venient publicè de finib[a] terræ. Arc[a] & scuta tenent: crude-
les sunt, nec est illis miseratio. Vox eorum sicut mare in fremitu suo, & equis
insident; ordinati sunt, quasi vir committens prælium, contra te cœt[a] Sion.
24 Audivimus famam eorum: dissolutæ sunt manus nostræ: angustia apprehen-
dit nos quasi dolores parturientis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܠܝܬܝ ܚܡܬܐ ܡܬܠܝܬ ܠܡܚܘܝ ܠܐܝܟܢܐ ܡܬܟܠܝܢ ܡܬܟܠܝܢ ܗܘ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠ ܛܠܝܐ ܘܥܠ ܛܪܝܢ ܐܝܟ ܕܢܣܒܘܢ ܠܐ ܢܣܒܘܢ ܕܢܣܒ ܘܢܬܠ ܠܐ ܢܬܠ ܕܢܬ ܘܢܬܒ ܠܐ ܢܬܒ ܕܢܬ ܘܢܬ ܠܐ ܢܬ ܕܢ ܘܢ ܠܐ ܢ ܕ ܘ ܠ ܐ
12 ܕܒܝܬ ܐܚܪܢ ܠܐ ܢܬܬ ܠܒܢ ܕܒܝ ܡܠܟ ܕܒ ܡ ܠ ܐ ܕ ܘ ܠ ܐ ܕ ܘ ܠ ܐ ܕ ܘ

ירמיה : ז

inimici el d'us quoniã : ambules ne viam per & , agrum exeas Ne
25 אל־תֵּצֵא הַשָּׂדֶה וּבַדֶּרֶךְ אַל־תֵּלֵךְ כִּי חֶרֶב לְאֹיֵב
cinere in te volve & ,sacco te accinge mei populi Filia .circuitu à pavor
26 מָגוֹר מִסָּבִיב : בַּת־עַמִּי חֲגֹרִי שָׂק וְהִתְפַּלְּשִׁי בָּאֵפֶר
veniet repente quia :amaritudinã planctum ,tibi fac unici luctum
אֵבֶל יָחִיד עֲשִׂי־לָךְ מִסְפַּד מְרוֹרִים כִּי פִתְאֹם יָבֹא
: munit oné ,meo populo in te dedi *Propugnaculum* .nos super vastator
27 הַשֹּׁדֵד עָלֵינוּ : בָּחוֹן נְתַתִּיךְ בְּעַמִּי מִבְצָר
ambulantes, *consumacis aspectate* ipsi Omnes .corã viam probabis & scies &
וְתֵדַע וּבְחַנְתָּ אֶת־דַּרְכָּם : כֻּלָּם סָרֵי סוֹרְרִים הֹלְכֵי
fortis est Evestus .ipsi corruptores ipsi omnes :ferrum & , es ,*delatorie*
28 רָכִיל נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל כֻּלָּם מַשְׁחִיתִים הֵמָּה : נָחַר מִפֶּחָם
mali & ,confundo conflavit vanum in :plumbum est consumptõ,igne ab
מֵאֲשָׁתָם עָפְרַת לְשׁוָא צָרַף צוֹרֵף וְרָעִים
reprobavit quia , *eis vocãrum* reprobatum Argentum .sunt avulsi non
29 לֹא נִתָּקוּ : כֶּסֶף נִמְאָס קְרָאוּ לָהֶם כִּי־מָאַס
.*eis in* Dominus

CAP. VII. ז

Sta : dicendo ,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר : עֲמֹד
: *dices* & ,istud verbum ibi *prædicabis* & ,Domini domus porta in
בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה וְקָרָאתָ שָׁם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ
,*ibi* portas per *ingredientes* ,Jehudah omnis Domini verbum Audite
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה
: Israel Deus exercitũ Dominus dixit Sic .Domino vos *incurvandũ ad*
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַיהוָה : כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
loco in vos faciã habitare & ,vestra *studia* & ,vestras vias facite Bonas
3 הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְאַשְׁכִּנָה אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה
Templum :dicendo ,mendacii verbis *in vobis* fidatis Ne .isto
: הַזֶּה : אַל־תִּבְטְחוּ לָכֶם אֶל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר הֵיכַל
4 יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵיכַל יְהוָה הֵמָּה : כִּי אִם־
faciendo si : vestra *studia* & ,vestras vias feceritis bonas faciendo bonas
הֵיטִיב הֵיטִיבוּ אֶת־דַּרְכֵיכֶם וְאֶת־מַעַלְלֵיכֶם אִם־עֲשׂוֹ
,pupillum ,Peregrinum .ejus *faciam* inter & virum inter judicium feceritis
5 תַעֲשׂוּ מִשְׁפָּט בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ : גֵּר יָתוֹם
loco in effuderitis non innocentẽ sanguinẽ &,oppresseritis non viduam &
וְאַלְמָנָה לֹא תַעֲשֹׁקוּ וְדָם נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם
: vobis malum in ambulaveritis non alienos Deos post & ,isto
הַזֶּה וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תֵלְכוּ לְרָע לָכֶם :
dedi quam terra in ,isto loco in vos faciam habitare Et
6 וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
fidentes vos Ecce .seculum in usque & seculo à ,vestris patribus
לַאֲבוֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־עוֹלָם : הִנֵּה אַתֶּם בֹּטְחִים
,furandum Nunquid .*proficiendum non ad* ,mendacii verbis *in vobis*
7 לָכֶם עַל־דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לְבִלְתִּי הוֹעִיל : הֲגָנֹב
eundũ & ,Baial adolendũ & *falsum in* jurandũ &,adulterãdũ &,occidendũ
רָצֹחַ וְנָאֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשָּׁקֶר וְקַטֵּר לַבַּעַל וְהָלוֹךְ
sterilitis & venistis Et ? nostis non quos ,alienos Deos post
8 אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם : וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם
:dixistis & ,*ex super* meũ nomen est invocatũ qua ,hac domo in *meas facies ad*
לְפָנַי בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו וַאֲמַרְתֶּם
spelunca Nũquid .istas abominationes omnes *faciendum ad* sum' Liberati
9 נַצָּלְנוּ לְמַעַן עֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה : הַמְּעָרַת
es super meũ nomen est invocatum qua ,hæc domus fuit *effractorum*
פְּרִצִים הָיָה הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
.Dominus dixit ,vidi ecce ego etiam ? vestris oculis in
עָלָיו בְּעֵינֵיכֶם גַּם אָנֹכִי הִנֵּה רָאִיתִי נְאֻם־יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

25 Nolite exire ad agros, & in via ne
ambuletis : quoniam gladius imi-
26 mici , pavor in circuitu. Filia
populi mei, accingere cilicio, &
conspergere cinere : luctum uni-
genitì fac tibi, planctum ama-
rum, quia repente veniet vasta-
27 tor super nos. Probatorem dedi
te in populo meo robustum : &
scies, & probabis viam eorum.
28 Omnes isti principes declinan-
tes, ambulantes fraudulenter, as
& ferrum : universi corrupti
29 sunt. Defecit sufflatorium, in
igne consumptum est plumbum,
frustrà conflavit conflator : ma-
litiæ enim eorum non sunt con-
30 sumptæ. Argentum reprobum
vocate eos, quia Dominus pro-
jecit illos.

CAP. VII.

1 VErbum, quod factum est ad
2 Jeremjam à Domino, dicens; Sta
in porta domûs Domini, & præ-
dica ibi verbum istud, & dic ;
Audite verbũ Dñi, omnis Juda,
qui ingredimini per portas has,
3 ut adoretis Dñm. Hæc dicit Do-
minus exercituum Deus Israel ;
Bonas facite vias vestras, & Stu-
dia vestra : & habitabo vobiscũ
4 in loco isto. Nolite confidere in
verbis mendacii, dicentes ; Tem-
plum Dñi, templum Dñi, tem-
5 plum Dñi est. Quoniam si benè
direxeritis vias vestras, & studia
vestra : si feceritis judicium inter
6 virũ & proximum ejus, Advenæ,
& pupillo, & viduæ non fecerit-
is calumniam, nec sanguinem in-
nocentem effuderitis in loco
hoc, & post deos alienos non
7 ambulaveritis in malum vobis.
metipsis : Habitabo vobiscum in
loco isto ; in terra quam dedi pa-
8 tribus vestris à seculo & usque in
seculum. Ecce vos confiditis vo-
bis in sermonib' mendacii, qui
9 non proderunt vobis ; Furari ,
occidere, adulterari , jurare
mendaciter, libare Baalim, & ire
10 post deos alienos quos ignoratis.
Et venistis, & stetistis corã me in
domo hac, in qua invocatum est
nomen meum, & dixistis ; Li-
berati sumus, eò quòd feceri-
mus omnes abominationes istas.
11 Numquid ergò spelunca latro-
num facta est domus ista, in qua
invocatum est nomen meum in
oculis vestris ? ego, ego sum ;
ego vidi, dicit Dominus.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

25 Μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρὸν, καὶ ἐν τῇ ὁδοῖς μὴ
βαδίζετε, ὅτι ῥομφαία τοῦ ἐχθροῦ παρ-
26 οικεῖ κυκλόθεν. Θύγατερ λαοῦ μου περίζω-
σαι ζάκκον, (α) κατάπασαι ἐν σποδῷ, πένθος
ἀγαπητὸν ποίησαι σεαυτῇ κοπετὸν πικρὸν,
27 ὅτι ἐξαίφνης ἥξει παλαιπωρία ἐφ'
ὑμᾶς. Δοκιμαστὴν δέδωκά σε ἐν λαοῖς σου
δοκιμασμένοις, καὶ γνώσῃ με ἐν τῇ δοκιμά-
28 σει μου τὴν ὁδὸν αὐτῶν. Πάντες ἀνήκοοι
πορεύονται σκολιῶς· χαλκὸς καὶ (β) σίδη-
29 ρος, πάντες διεφθαρμένοι εἰσίν. Ἐξε-
λέπη φυσητὴς (γ) ἀπὸ πυρὸς, ἐξέλιπεν
μολιβδος· εἰς κενὸν ἀγωνιῶν ἀγωνι-
30 σταὶ, πονηρία αὐτῶν οὐκ ἐτάκη. Ἀργύριον
ἀπεδεδοκιμασμένον καλέσατε αὐτοὺς, ὅτι
ἀπεδοκίμασεν αὐτοὺς κύριος.

MS. A. (α) καὶ κατάπασαι σποδὸν, (β) σίδηρος, καὶ πάντες (γ) ἀπὸ τῆς γῆς,

ΚΕΦ. ζ'.

1 ΑΚούσατε λόγον κυρίου πᾶσα (α) Ἰουδαία.
2 Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Διορ-
3 θώσατε τὰς ὁδὸς ὑμῶν, καὶ τὰ ἐπιτηδεύ-
4 ματα ὑμῶν, καὶ (β) κατοικῶ ὑμᾶς ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ. Μὴ πεποίθατε ἐφ' ἑαυτοῖς
ἐπὶ λόγοις ψεύδεσιν, ὅτι τὸ ἱερόσημα οὐκ
ὠφελήσουσιν ὑμᾶς, λέγοντες, Ναὸς κυρίου,
5 ναὸς κυρίου ἐστίν. Ὅτι ἐὰν διορθῶντες διο-
ρθώσητε τὰς ὁδὸς (γ) ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτη-
δεύματα ὑμῶν, καὶ ποιῆντες ποιήσητε
κρίσιν ἀναμέσον ἀνδρὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ
6 πλησίον αὐτοῦ, Καὶ προσήλυτον καὶ ὀρφανὸν
καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύσητε, καὶ αἷμα
ἀθῶον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ
ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων μὴ (δ) πορεύησθε εἰς
7 κακὸν ὑμῖν, Καὶ κατοικῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τό-
πῳ τούτῳ ἐν γῇ ἣ ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑ-
8 μῶν ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος. Εἰ καὶ ὑμεῖς
πεποίθατε ἐπὶ λόγοις ψεύδεσιν, ὅσον οὐκ
9 ὠφεληθήσεσθε, Καὶ φονεύσῃς, καὶ μοιχᾶσθε,
καὶ κλέψετε, καὶ ὀμνύετο ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ θυ-
μᾶτε τῇ Βάαλ, (ε) καὶ ἐπορεύεσθε ὀπίσω
10 θεῶν ἀλλοτρίων, οὓς οὐκ οἴδατε, τοῦ κα-
κῶς εἶναι ὑμῖν, Καὶ (ζ) ἤλθετε καὶ ἔστητε
(η) ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπικέκλη-
ται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἴπατε,
Ἀπολυόμεθα τοῦ μὴ ποιεῖν πάντα τὰ βδε-
11 λύγματα ταῦτα, Μὴ σπήλαιον λῃστῶν ὁ
οἶκος μου, ὃ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ'
αὐτῷ ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν; καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἑω-
ρακα, λέγει κύριος.

MS. A. (α) ἡ Ἰουδαία. (β) ἐκ κατοικῶ (γ) ὑμῶν, καὶ ποιοῦντες ποιήσητε κρίμα (δ) πορεύεσθε (ε) καὶ ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων πορεύεσθε, (ζ) ἤλθατε (η) ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιόν μου

Nolite exire in agrum, & in vi-
25 *ia ne ambuletis : quoniam gladi-*
us inimicorum accolit in circu-
26 *itu. Filia populi mei, accingere*
cilicio , & conspergere in cine-
re : luctum dilecti fac tibi plan-
ctum miserabilem : quia repentè
27 *veniet miseria super nos. Pro-*
batorem dedi te (d) in populis
probatis : & cognosces me, in
28 *probando me viam eorum : O-*
mnes inobedientes , ambulantes
perversè. Æs, & ferrum, uni-
versi corrupti sunt. Defecit suf-
29 *flatorium ab igne: defecit plum-*
bum. Frustrà argentum conflat
argenti conflator : malitia eorum
30 *non est consumpta. Argentum re-*
probatum vocate eos : quia re-
probavit eos Dominus.

CAP. VII.

1 *AUdite (a) verbum Domini,*
2 *omnis Judæa. Hæc dicit Domi-*
3 *nus Deus Israel ; Dirigite vias*
vestras, & studia vestra : & ha-
bitare vos faciam in loco isto.
4 *Nolite confidere in vobis ipsis, in*
verbis mendacibus, quoniam om-
nino non proderunt vobis, dicen-
5 *tes ; Templum Domini, (b) tem-*
plum Domini est. Quoniam si
dirigentes direxeritis vias ve-
stras, & studia vestra, & fa-
6 *cientes feceritis judicium inter vi-*
rum, & proximum ejus, Et ad-
venam , & pupillum, & vidua-
m non oppresseritis, nec sangui-
nem innocentem effuderitis in
loco hoc, & post deos alienos non
7 *ambulaveritis in malum vobis ;*
si habitare vos faciam in loco
isto, in terra, quam dedi patri-
bus vestris à seculo, & usque
8 *in seculum. Si autem confiditis*
vos in verbis mendacibus, undè
9 *non erit vobis utilitas , Et occi-*
ditis, & mœchaminì, & fura-
mini, & juratis super iniquo, &
adoletis ipsi Baal , & ambula-
batis post deos alienos, quos non
10 *novistis, ut malè sit vobis , Et*
venistis, & stetistis coram me in
domo, in qua invocatum est no-
men meum in ea, & dixistis, (c)
Abstinuimus, ne faceremus omnes
11 *abominationes has ; Numquid*
spelunca latronũ est domus mea,
ubi invocatum est nomen meum
in ea, ibi coram vobis ? Et ecce
ego vidi, dicit Dominus.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ne egrediamini in agrum, & in viam ne eatis; quia gladi' inimici occidit 25
eos qui congregantur undequaque. Coet' populi mei accingimini saccis, 26
& operite capita vestra cinere: luctũ *velut* unici facite vobis, planctum in
amaritudine; quia repentè venient vastatores sup nos. Electũ dedi te in po- 27
pulo meo *in civitate fortissima*; & notificabis & annuntiabis eis vias suas.
Omnes principes corũ rebellant, ambulantes in dolo, ut qui miscet æs cum 28
ferro, universi corruptores sunt. Ecce sicut sufflatoris sufflatoris quod com- 29
bustum est in medio ignis, sic siluit vox Prophetarũ qui prophetant eis :
Convertimini ad Legem meam, & non sunt conversi: & sicut plumbũ quod
liquescit in medio fornacis, sic ociosa facta sunt in oculis suis verba prophe-
tarum qui prophetant eis, & nihil prodest eis quod docent eos doctores
eorum, & opera sua mala non reliquerunt. Ecce *præ argento reprobato* 30
abjectos vocate eos, quia projecit eos Dominus.

CAP. VII.

1 VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam coram Dño, dicendo:
2 Sta in porta domus sanctuarii Dñi, & prophetabis ibi verbũ istud, & di-
ces: Suscipite verbũ Dñi omnes viri dom' Juda, qui ingtedimini per portas
3 istas, ut adoretis corã Dño. Hæc dicit Dñs exercitũ De' Israel: Rectas facite
vias vestras, & opera vestra, & habitare faciã vos in loco isto. Nolite confi- 4
dere in verbis prophetarũ mendacii, qui dicũt: Corã templo Dñi vos coli-
tis, corã templo Dñi vos sacrificatis, corã templo Dñi vos adoratis, ter in an-
no vos apparetis corã eo. Quoniã si dirigendo direxeritis vias vestras, ét ope- 5
ra vestra; si faciendo feceritis judiciũ rectũ inter virũ & inter proximũ ej' ;
Et advenæ & pupillo & viduæ vim non feceritis, & sanguinem innocen- 6
tem non effuderitis in loco isto, & post idola populorum non ambulave-
ritis in malum vobis ; Collocabo vos in loco isto in terra quam dedi pa- 7
trib' vestris à seculo & usque in seculum. Et ecce vos confiditis in ver- 8
bis prophetarum mendacii, ita ut non profit vobis. Latrones, homicidæ, 9
& adulteri, & jurantes falso, & adolentes aromata idolo Baal, & ambulan-
tes post idola populorum quæ ignoratis. Et venitis vos & statis coram me 10
in domo ista, in qua invocatum est nomen meum, & dicitis; Liberati sum';
ut faciatis omnes abominationes istas. Nunquid sicut dom' congregationis 11
impiorum est dom' ista, in qua invocatum est nomen meum in oculis ve-
stris ? coram me quoque sic manifestum est, dicit Dominus.

Targum JONATHAN.

25 לָא תִפְּקוּן לְחַקְלָא וּבְאוֹרְחָא לָא תְהֵכוּן אֲרֵי חַרְבָּא דְסָנְאָה מְקַטְלָא לְמִתְכַּנְּשִׁין מִסְחוֹר
26 סְחוֹר : כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי אִסְרוּ סַקִּין וְחַפּוּ רִישְׁכוֹן בְּקִטְמָא אֲבֵל כְּיַחִיד עֲבִידוּ לְכוֹן מִסְפַּד
27 בְּמָרַר אֲרֵי בְּתַרְעָא יַתְכוֹן יַתְוֹן בְּזוּוִין עָלָנָא : בְּחִיר יְהַבְּתָךְ בְּעַמִּי מְתַקֵּין וְתַחֲזֵי וְתִחְזֵי
28 לְהוֹן יַתְאוֹרְחָתְהוֹן : כֹּל רַבְרְבֵיהוֹן מְרָדִין מְהַלְּכִין בְּנִכְלִין כְּמָא דְמַעְרֵב נְחֹשׁ עִם פַּרְזְלָא
29 כּוּלְהוֹן מְחַבְּלִין אִנּוּן : הָא כְּמִשַּׁב נַפָּחִין דַּחֲרִיךְ בְּנוּרָא דְנוּרָא בֵּן חֲשֵׁא קֳלֹהוֹן דְּנִבְיֵיא
דְמִתְנַבְּאִן לְהוֹן חוּבוּ לְאוֹרַיְתָא וְלָא חָבוּ וְכַאֲבָרָא דְמִתְסְחֵי בְּנוּ כּוּרְיָא בֵּן הַזְוָאָה בִּשְׁלִין
בְּעֵינֵיהוֹן מִלֵּי נְבִיֵּיא דְמִתְנַבְּאִן לְהוֹן לָא לְהַנְּאָה אֲלֵיפוּנוּן מַלְפֵיהוֹן וְעוֹבְדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא לָא
30 שְׁבָקוּ : הָא מִכְּסַף פְּסוּלָא מְרַחֲקִין קְרוֹ לְהוֹן אֲרֵי רְחִיק יְיָ יַתְהוֹן :

פְּתָגָם נְבוּאָה דַהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר : קוּם בְּתַרְעָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ וְתִתְנַבֵּי
2 תַּמָּן יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְתֵימַר קַבְּלוּ פִּתְגָמָא דְיְיָ כָּל דְּבֵית יְהוּדָה דְעָלִין בְּתַרְעֵיָא הָאִלֵּין
3 לְמִסְגַּד קֳדָם יְיָ : כְּדֵין אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל אַתְקִינוּ אָרְחָתְכוֹן וְעוֹבְדֵיכוֹן
4 וְאַשְׁרֵי יַתְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין : לָא תִתְרְחָצוּן לְכוֹן עַל פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְאָמְרִין
קֳדָם הֵיכְלָא דְיְיָ אִתּוֹן פָּלְחִין קֳדָם הֵיכְלָא דְיְיָ אִתּוֹן דְּבְחִין קֳדָם הֵיכְלָא דְיְיָ אִתּוֹן
5 סְגִדִין תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא אִתּוֹן מִתְחַזְּיָן קְדָמוֹהִי : אֲרֵי אִם אִתְקְנָא תִתְקְנוּן יַת אָרְחָתְכוֹן
6 וְיַת עוֹבְדֵיכוֹן אִם מְעַבֵּד תַּעְבְּדוּן דִּין דְּקִשְׁוֹט בֵּין גַּבְרָא וּבֵין חַבְרֵיהּ : גִּיּוֹר יְתוֹם
וְאַרְמְלָא לָא תְּנַיְּסוּן וְדָם זַכַּי לָא תִשְׁדּוּן בְּאַתְרָא הָדֵין וּבְתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא לָא תֵהֲכוּן
7 לְאַבְאָשָׁא לְכוֹן : וְאַשְׁרֵי יַתְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין בְּאַרְעָא דִיהַבִּית לְאַבְהָתְכוֹן לְמִן עָלְמָא
8 וְעַד עָלְמָא : הָא אִתּוֹן מִתְרְחָצִין לְכוֹן עַל פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא בְּדִיל דְּלָא לְהַנְּאָה : גַּנָּבִין
9 קְטוֹלֵי נַפְשָׁן וְנָיְפִין וּמִשְׁתַּבְּעִין לְשִׁקְרָא וּמַסְקִין בּוּסְמִין לְבַעְלָא וְאָזְלִין בָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא
10 דְּלָא יְדַעְתּוּן : וְאַתְּן אִתּוֹן וְקָיְמִין קֳדָמַי בְּבֵיתָא הָדֵין דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי וְאָמְרִין אִתּוֹן
11 שֵׁזִבְנָא בְּדִיל לְמֶעְבַּד יַת כָּל תּוֹעֲבָתָא הָאִלֵּין : הַבְּבֵית כְּנִשְׁת רְשִׁיעִין הֲוָה בֵּיתָא
הָדֵין דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי בְּעֵינֵיכוֹן אַף קֳדָמַי כֵּן גְּלֵי אֲמַר יְיָ :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ܠܐ ܬܥܘܠܘܢ ܠܚܩܠܐ ܘܠܐ ܬܗܠܟܘܢ ܒܐܪܚܐ ܕܥܪܒܐ ܡܛܠ ܕܣܝܦܐ ܕܒܥܪܒܐ ܐܝܬܝܗ ܠܒܝܬ ܡܪܝ ܗܘܝ ܠܟ ܒܪ ܥܡܝ ܘܒܟܝ ܘܢܘܚ ܠܟ ܡܪ ܡܪ ܠܝܘܡ ܕܡܪܝ ܥܠ ܟܠ ܥܡ ܐܪܥܐ ܗܢܘܢ ܕܢܦܠܘܢ ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܝܢ ܘܢܬܒܥ

ירמיה : ז

meâ nomẽ feci habitare quo ,Siloh in qui ,meâ locũ ad nunc ite Sed
12 כִּי לְכוּ־נָא אֶל־מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי
malitiæ faciebat à ei fecerim quæ videte & : principio in ibi
שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וּרְאוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רָעַת
opera omnia vel facere propter nunc Et ,Israel mei populi
13 עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים
,loquẽdo & ,surgendo manè vos ad sum locut' &: Domin' dixit ,hæc
הָאֵלֶּה נְאֻם־יְהוָה וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם הַשְּׁכֵּם וְדַבֵּר
domui faciam Et ,respondistis non & ,vos vocavi & : audistis non &
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וָאֶקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא עֲנִיתֶם׃ וְעָשִׂיתִי לְבֵית
,eam habentes vos cui ,ea super meũ nomen est invocatum qua
14 אֲשֶׁר נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ
,Siloh feci sicut ,vestris patrib' & vobis dedi quem loco &
וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשִׁלֹה׃
omnes projeci sicut ,meis facibus desuper vos projiciam Et
15 וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פָּנָי כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת־כָּל־
ores ne tu Et ,Ephraim semen universum ,vestros fratres
אַחֵיכֶם אֶת כָּל־זֶרַע אֶפְרָיִם׃ וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל
,oratione & ,precorum eis pro assumas ne & ,isto populo pro
בְּעַד־הָעָם הַזֶּה וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה
,eam tu Nonne ,te audiam ego non quia : me in intercedas ne &
וְאַל־תִּפְגַּע־בִּי כִּי־אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֹתְךָ׃ הֲלֹא־אֶת־אֲשֶׁר
? Jerusalaim plateis in & ,Judah civitatibus in facientes isti quid
16 הֵמָּה עֹשִׂים בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלִָם׃
,ignem faciendum patres & ,ligna colligentes Filii
17 הַבָּנִים מְלַקְּטִים עֵצִים וְהָאָבוֹת מְבַעֲרִים אֵשׁ וְהַנָּשִׁים לָשׁוֹת בְּצֵק לַעֲשׂוֹת כַּוָּנִים לִמְלֶכֶת הַשָּׁמָיִם
,cœli regina placentas facienda ad, confessionem sub gentes mulieres & ,ut irritandum ad alienis diis Ubamina Libandum &
וְהוֹסִךְ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי׃
ad seipsos non an ? DOMINUS dixit ,irritantes ipsi me Nonne
18 הַאֹתִי הֵם מַכְעִיסִים נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֹתָם לְמַעַן
? Dominus Dominus dixit sic Ideo ? eorum vultus pudorem
בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
,ipsorum super istum locum in ,ipsis mea ira & ,meus nasus Ecce
הִנֵּה אַפִּי וְחֵמָתִי נֹתֶכֶת אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה עַל־הָאָדָם
: humi fructum super & ,agri ligna super & ,animal super & Israel
וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־עֵץ הַשָּׂדֶה וְעַל־פְּרִי הָאֲדָמָה
Deus exercitu' Dominus dixit Sic ,extinguetur non &, succendetur &
וּבָעֲרָה וְלֹא תִכְבֶּה׃ כֹּה אָמַר יְהוִה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,carne comedite & ,vestris victimis super addite ve, ra, Asseffiores : Israel
יִשְׂרָאֵל עֹלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל־זִבְחֵיכֶם וְאִכְלוּ בָשָׂר׃
die in es præcepi nec ,vestris patribus cum sum locutus non Quia
19 כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם
victimæ & ,sacrificiis verbis super ,Ægypti terra è eos me educere
הוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וָזֶבַח׃
,quia eos ,chaldæ : dicendo ,eis præcepi hoc verbum Quinimò
20 כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אֹתָם לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי
: populus in mihi eritis vos & ,Deum in vobis ero &
וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם
,vobis ut bene ut ,vobis præcepi quam via omni in ambulabitis &
וְהֲלַכְתֶּם בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יִיטַב לָכֶם׃
abierunt si ,tuam autem inclinaverunt nec audierunt non Et
21 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ
,facti sunt non & ,recti sunt non ,prius facti & : mali fui cordis ,ipsorum in cõsiliis in
בְּמֹעֲצוֹת בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים׃
ad usque ,Ægypti terra è vestri patres sunt egressi quia die A
22 לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־
prophetas meos servos omnes vos ad misi & ; hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
,mittendo & ,surgendo manè , die
יוֹם הַשְּׁכֵּם וְשֹׁלֹחַ׃

Versio VULG. LAT.

12 Ite ad locum meum in Silo, ubi habitavit nomen meum à principio: & videte quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israel: Et nunc, quia fecistis omnia opera hæc, dicit Dñs: & locutus sum ad vos manè consurgens, & loquens, & non audistis: & vocavi vos, & non respondistis: 13 Faciam domui huic, in qua invocatum est nomen meum, & in qua vos habetis fiduciam; & locoo, quem dedi vobis & patribus vestris, sicut feci Silo. Et 15 projiciam vos à facie mea, sicut projeci omnes fratres vestros, universum semen Ephraim. Tu ergò noli orare pro populo hoc, nec assumas pro eis laudem & orationem, & non obsistas mihi: 17 quia non exaudiam te. Nónne vides quid isti faciunt in civitatibus Juda, & in plateis Jerusalem? Filii colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, ut faciant placentas reginæ cœli, & libent diis alienis, & me ad iracundiam provocent. Numquid me ad iracundiam provocant, dicit Domin'? nónne semetipsos in confusionem vultûs sui? Ideò hæc dicit Dñs Deus; Ecce furor meus, & indignatio mea conflatur super locũ istũ, sup viros, & sup jumenta, et super lignũ regionis, et super fruges terræ, et succendetur, et non extinguetur. 21 Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Holocautomata vestra addite victimis vestris, 22 et comedite carnes. Quia non sum locutus cum patribus vestris, et non præcepi eis, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de verbo holocautomatum, et 23 victimarum. Sed hoc verbum præcepi eis, dicens; Audite vocem meam, et ero vobis Deus, et vos eritis mihi populus: et ambulate in omni via, quam mandavi vobis, ut benè sit vobis. 24 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: et abierunt in voluntatibus, et in pravitate cordis sui mali: factique sunt retrorsum et non in antè, 25 A die quâ egressi sunt patres eorum de terra Ægypti, usque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculò, et mittens.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 (ϑ) Ὅτι πορεύσθητε εἰς τὸν τόπον μου ἢ ὃν (ι) Σηλὼ, ὃ κατεσκήνωσα τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἔμπροσθεν, καὶ ἴδετε ἃ ἐποίησα αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου Ἰσραήλ. 13 Καὶ νῦν ἀνθ' ὧν ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς καὶ ὀρθρίσας καὶ ἐλαλήσας, καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου, καὶ ἐκάλεσα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀπεκρίθητε, 14 Τοίνυν κἀγὼ ποιήσω (κ) τῷ οἴκῳ ᾧ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ἐφ' ᾧ ὑμεῖς πεποίθατε ἐπ' αὐτῷ, καὶ τῷ τόπῳ ᾧ (λ) ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, κατὰ τὰ ἐποίησα τῇ Σηλώ. Καὶ (ᾳ) ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώπου μου, κατὰ τὰ ἀπέρριψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, πᾶν τὸ σπέρμα Ἐφραίμ. 16 Καὶ (ζ) σὺ μὴ προσεύχου (μ) περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ μὴ αἴρῃς εἰς αὐτοὺς ἐλεημοσύνας (ν) ἀνατοῦ, καὶ μὴ εὔχου, καὶ μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι. Ἢ οὐχ ὁρᾷς, τί αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς (ξ) πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ; 17 Οἱ υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσι ξύλα, καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν καίουσι πῦρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν βάλλουσι σαῖς, εἰς τὸ ποιῆσαι (ο) κεκαωνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ (ο) ἔσπεισαι σπονδὰς θεοῖς ἑτέροις, ἵνα με παροργίσωσί με. Μὴ ἐμὲ αὐτοὺς παροργίζουσι, λέγει κύριος; (π) οὐχὶ ἑαυτοὺς, ὅπως καταισχυνθῇ τὰ πρόσωπα αὐτῶν; 20 Διαῤῥήτου τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ὀργὴ καὶ θυμὸς μου (ρ) χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ (σ) τὰ γενήματα τῆς γῆς, καὶ καυθήσεται καὶ οὐ (τ) σβεσθήσεται. 21 Τάδε λέγει κύριος, Τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν, καὶ φάγετε κρέα. 22 (υ) Ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, περὶ ὁλοκαυτωμάτων καὶ (φ) θυσίας. 23 Ἀλλ' ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς, λέγων, Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου, καὶ ἔσομαι (χ) ὑμῖν εἰς θεὸν, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν, καὶ πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου, αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν, ὅπως ἂν εὖ ᾖ ὑμῖν. Καὶ οὐκ (ψ) ἤκουσάν μου, καὶ οὐ προσέσχον τὸ ὦς αὐτῶν, ἀλλ' ἐπορεύοντο ἐν τοῖς (ω) ἐνθυμήμασι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ἐγένοντο εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, 25 Ἀφ' οὗ ἡμέρας ἐξῆλθοσαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου, τοὺς προφήτας, ἡμέρας καὶ ὄρθρου, (α) καὶ ἀπέστειλα,

Quare ite ad locum meum, qui 12
in Selo, ubi collocavi nomen meum ibi antea: & videte, quæ feci ei à facie malitiæ populi mei Israel. Et nunc pro eo, quòd fe- 13
cistis omnia opera hæc, & loquutus sum ad vos, & non audistis me, & vocavi vos, & non respondistis; Igitur & ego fa- 14
ciam domui, in qua invocatum est nomen meum in ea, in quæ vos confidistis in ea; & loco, quem dedi vobis, & patribus vestris, sicut feci Selo: Et proji- 15
ciam vos à facie mea, sicut projeci fratres vestros, omne semen Ephraem. Et tu noli orare pro 16
populo isto, neque postules, ut misereat illorum: & ne ores, & ne accedas ad me pro his: quia non exaudiam. Nunquid non 17
vides, quid ipsi faciunt in civitatibus Juda, & in viis Hierusalem? Filii eorum colligunt 18
ligna, & patres eorum succendunt ignem, & mulieres eorum texunt similam, ut faciant (d) chanonas militiæ cœli: & libaverunt libamina diis alienis, ut me ad iracundiam provocent, Numquid me ipsi ad iram provocant, dicit Dominus? nonne se- 19
metipsos, ut confundantur facies eorum? Ideò hæc dicit Do- 20
minus; Ecce ira & furor meus funditur super locum istum, & super homines, & super jumenta, & super omne lignum agri eorum, & super genimina terræ: & accendetur, & non extingue- 21
tur. Hæc dicit Dominus; Holocaustomata vestra congregate cum sacrificiis vestris, & comedite carnes: Quia non sum lo- 22
quutus ad patres vestros, & non mandavi eis in die, quâ eduxi eos de terra Ægypti, de holocausti, & sacrificio: Sed verbum 23
hoc mandavi eis, dicens; Audite vocem meam, & ero vobis in Deum: & vos eritis mihi in populum: & ambulate in omnibus viis meis, quæcunque mandavero vobis; ut benè sit. Et non audierunt me, & non at- 24
tendit aures eorum: sed iverunt in desideriis cordis sui mali, & facti sunt in posteriora, & non in anteriora; Ex qua die exierunt patres eorum è terra Ægypti, & usque in diem hanc. Et misi ad 25
vos, omnes servos meos prophetas, die & diluculò: & misi,

MS.A. (ϑ) Πορεύσθητε (ι) Σηλὼμ, (κ) τῷ τόπῳ τούτῳ ᾧ (λ) ἐλάλησα (ᾳ) ὑπερῖδα (μ) ὑπὲρ τοῦ (ν) ἀνατοῦ, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι. (ξ) ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ; Οἱ (ο) κεκαυῶνας (ο) ποιῆσαι (σ) οὐχ (ρ) ἐκχεῖται (σ) πάντα τὰ γενήματα αὐτῆς, (τ) σβεσθήσεται καὶ οὐκ ἔστι ὁ σβέσων. (υ) Καὶ οὐκ (φ) θυσιῶν. (χ) ὑμῶν (ψ) εἰσήκουσάν μου, καὶ ἐ προσέχον (ω) ὀπισθυμήμασιν (α) ἀπέστειλα,

Targum JONATHAN.

12 אֲרֵי אֱזִילוּ כְעַן לַאֲתַר בֵּית שְׁכִנְתִּי דִּי בְשִׁילוֹ דְּאַשְׁרֵיתִי תְּמַן בְּקַדְמִיתָא וְהָזוּ יָת
13 דַּעֲבַדְתִּית לֵיהּ מִן קֳדָם בִּישַׁת עֲבַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל : וּכְעַן חֲלָף דַּעֲבַדְתּוּן יָת כֹּל עוֹבַדַיָּא הָאִלֵּין
אֲמַר יְיָ וּשְׁלַחִית לְוַתְכוֹן יָת כֹּל עֲבָדַי נְבִיֵּיא מַקְדִּים וּמְמַלֵּל וְלָא קַבְּלְתּוּן וְאִתְנַבִּיאוּ לְכוֹן
14 וְלָא תַּבְרוּן : וְאֶעְבֵּד לְבֵיתָא דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עָלוֹהִי דְּאִתּוּן רְחִיצִין בֵּיהּ וּלְאַתְרָא דִּיהַבִּית
15 לְכוֹן וּלְאֲבָהַתְכוֹן כְּמָא דַעֲבַדִית לְשִׁלוֹ : וְאַנָּלֵי יַתְכוֹן מֵאַרְעָא בִּית שְׁכִנְתִּי כְּמָא דְאַנְלֵיתִי
16 יָת כֹּל אֲחֵיכוֹן יָת כֹּל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל : וְאַתְּ לָא תְצַלֵּי עַל עַמָּא הָדֵין וְלָא תִתְחַנַּן עֲלֵיהוֹן
17 בְּבָעוּ וְצַלּוּ וְלָא תִבְעֵי מִן קֳדָמַי אֲרֵי לָא רַעְוָא קֳדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתָךְ : הֲלֵית אַתְּ חֵזֵי מָא
18 דְּאִנּוּן עָבְדִין בְּקִרְוָיָא דְּבֵית יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם : בְּנַיָּא מְלַקְּטִין אֶעָא וַאֲבָהָתָא
מְדַלְּקִין יָת נוּרָא וְנִשְׁיָא לְיָשְׁן לוּשְׁאָא לְמֶעְבַּד כַּרְוִיטִין לְכוֹכְבַיָּא שְׁמַיָּא וּלְנַסָּכָא נְסִכִין
19 לְטָעֲוָת עַמְמַיָּא בְּדִיל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי : הַמְדַמְּן דִּי קֳדָמַי אִנּוּן מַרְגְּזִין אֲמַר יְיָ הֲלָא לְאַבְאֵשָׁא
20 לְהוֹן בְּדִיל דִּיבְהַתּוּן בְּעוֹבְדֵיהוֹן : בֵּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא רוּגְזִי וְחֵמָתִי חֵיל בְּאַתְרָא
21 הָדֵין עַל אֲנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא וְעַל אִילָן חַקְלָא וְעַל אֶבֶא דְאַרְעָא וְיִשְׁצֵי וְלָא יִהֵי חָיֵס : כְּדֵין
22 אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל עֲלוֹתְכוֹן אוֹסִיפוּ עַל נִכְסַת קוּרְבָּנֵיכוֹן וְאֶכְלוּ בִּסְרָא : אֲרֵי
לָא מַלֵּלִית עִם אֲבָהַתְכוֹן וְלָא פַקֵּדְתִּנּוּן בְּיוֹמָא דְאַפְּקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַל עִסְקֵי
23 עֲלָן וְנִכְסַת קוּרְבָּנִין : אֱלָהֵן דִּי פְתַגְמָא הָדֵין פַּקֵּדִית יָתְהוֹן לְמֵימַר קַבִּילוּ לְמֵימְרִי וַאֲהֵוֵי
לְכוֹן לֵאלָהּ וְאַתּוּן תְּהוֹן קֳדָמַי לְעַם וְתֶהֱכוֹן בְּכֹל אָרְחָא דְאֶפַּקֵּד יָתְכוֹן בְּדִיל דְּיִיטַב
24 לְכוֹן : וְלָא קַבִּילוּ וְלָא אַרְכִּינוּ יָת אוּדְנֵיהוֹן וְאֶזְלוּ בְּעֵצָתְהוֹן בְּהַרְהוֹר לִבְּהוֹן בִּישָׁא
25 וְאֶהֱוֵוּ לְאָחוֹר וְלָא לְקֳדָם : לְמִן יוֹמָא דְנַפְקוּ אֲבָהַתְכוֹן
מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וְשַׁלְחִית לְוַתְכוֹן יָת כֹּל עַבְדֵי נְבִיֵּיא יוֹם מַקְדִּים וּמְשַׁלַּח :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ite enim nunc ad locum domus majestatis meæ qui est in Silo, in quo habi- 12
tare feci majestatê meâ in principio: & videte quid fecerim ei propter malitiâ populi mei Israel. Et nunc pro eo quod fecistis omnia opera hæc, dicit 13
Dñs, & misi ad vos omnes servos meos Prophetas, manè consurgens, & loquens, & non obedistis; & prophetaverunt vobis, & non estis conversi: Et 14
faciâ domui sup qua invocatũ est nomen meũ, & in qua vos confiditis, & loco quẽ dedi vobis & patrib' vestris, sicut feci Silo. Et transmigrare vos 15
faciam de terra dom' majestatis meæ, sicut transmigrare feci oẽs fratres vestros, omne semen Israel. Tu autẽ ne ores pro populo hoc, nec depreceris 16
pro eis in deprecatione & oratione, neque roges corã me, quia non est voluntas corã me ad suscipiendã orationẽ tuã. Nonne tu vides quid ipsi faci- 17
unt in civitatib' dom' Juda, & in vicis Jerusalẽ? Filii colligunt ligna, et pa- 18
tres succendunt ignẽ, & mulieres conspergunt massã ut faciant placentas syderi cœli, & libent libationes idolis populorũ, ut irritent me. Nunquid 19
ipsi putant q̃ irritent me, dicit Dñs? nonne in malũ sibimet ut confundantur in operib' suis? Propterea sic dicit Dñs: Ecce furor me' & indignatio 20
mea residet super locũ istũ, super homines, & super jumenta, & super arbores agri, & super fruct' terræ; et exterminabit ea, et non erit ei misera- 21
tio. Hæc dicit Dñs exercitũ Deus Israel: Holocaustomata vestra addite victimis sanctificatis vestris, & comedite carnes: Quia non sum locut' 22
cum patrib' vestris, nec præcepi eis in die qua eduxi eos de terra Ægypti super negotio holocaustorũ et victimarũ sanctarũ. Sed hoc verbũ præce- 23
pi eis, dicens: Obedite verbo meo, et ero vobis inDeũ, et vos eritis corã me in populũ: et ambulabitis in omni via quã mandavero vobis, ut bene sit vobis. Et non obedierunt, nec inclinaverunt aures suas: et ambulaverunt 24
in consiliis suis, in cogitatione cordis sui pessimi: et averterunt in cultu meo dorsum, et non posuerunt timorem mei ante faciem suam: A die qua egres- 25
si sunt patres vestri de terra Ægypti usque in diem hanc: et misi ad vos omnes servos meos Prophetas, quotidiè manè consurgens, et mittens:

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * ܗܠܟܘ ܗܫܬܐ ܠܐܬܪܝ ܕܫܠܘ ܕܐܬܝܬܗ ܬܡܢܐ ܠܫܡܝ ܩܕܡܝܬܐ ܘܚܙܘ ܕܥܒܕܬ ܠܗ ܒܚܛܝܬܐ ܕܥܡܝ ܝܫܪܐܝܠ
13 ܘܗܫܐ ܡܛܠ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܩܪܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܩܪܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܐܦܩܬܘܢ ܠܡܠܬܝ
14 * ܗܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܫܡܐ ܕܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ ܕܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܫܠܘ ܕܐܬܝ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܫܠܘ ܕܐܬܝ ܥܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܫܠܘ
15 ܕܐܦܪܝܡ ܘܐܦܪܩ ܠܟܘܢ ܟܠ ܙܪܥ ܐܚܘܗܝ ܟܠ ܙܪܥ ܐܦܪܝܡ ܘܠܐ ܬܨܠܝ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܐ ܠܛܒܐ ܘܠܐ ܬܒܥܝ ܠܗ ܠܛܒܘܬܐ
16 ܠܐ ܬܨܠܝ ܠܗ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܠܛܒܐ ܘܠܐ ܬܒܥܝ ܠܗ ܠܛܒܘܬܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
17 ܠܐ ܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
18 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
19 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
20 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
21 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
22 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
23 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
24 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ
25 ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ ܠܐ ܬܩܒܠ ܡܢܝ ܠܡܨܠܝ ܠܗ ܠܛܒܐ

12 Iccircò ite in locum meum qui erat in Silo, ubi habitare feceram nomen meum antea, & videte quid fecerim ei propter nequitiam populi mei Israelis. 13 Nunc igitur, quia perpetrâstis hæc omnia facinora, dicit Dominus; prædixi vobis, & non audiſtis; vocavi vos, & non reſpondiſtis: 14 Faciam huic domui ſuper quam invocatum eſt nomen meum, in qua vos fiduciam collocatis, & civitati huic quam dedi vobis & patribus veſtris; quemadmodũ feci Silo: 15 Et abjiciam vos à conſpectu meo, quemadmodum abjeci omnes fratres veſtros, 16 univerſum ſemen Aphremi. Tu ergò ne ores pro populo iſto, neque preceris pro eis, & ne me depreceris; quoniam nequaquam exaudiãre. 17 An non vides quid faciant in civitatibus Judæ, & in plateis Jeruſalem? 18 Filii colligunt ligna, & parentes *eorum* accendunt ignem, fœminæ verò depſunt maſſam; ad faciendum placentas militiæ cœleſti, & libandum libamina diis alienis, ut me ad iracundiam provocent. 19 Non me quidem irritant, ait Dominus; ſed ſemetipſos, ut pudeſiant vultus eorum. 20 Iccircò ſic ait Dominus Deus, Ecce ira mea & furor meus requieſcent ſuper locum iſtum, ſuper homines & ſuper jumenta, ſuper arbores campeſtres, & ſuper fructus terræ; comburêtque, & non extinguetur. 21 Sic dicit Dominus potens, Deus Iſraelis; Holocauſta ſua accumulârunt ſacrificiis ſuis, & comederunt carnem de qua non dixeram patribus eorum. 22 Nihil enim præceperam eis, quo die extraxi eos de terra Ægypti, de holocauſto neque de ſacrificiis: 23 Sed hunc ego ſermonem præceperam eis, & dixeram; Auſcultate voci meæ, eróque vobis Deus, & vos eritis mihi populus: & ambulate in tota via quam præcipio vobis, ut benè ſit vobis. 24 At non auſcultârunt, nec aurem ſuam præbuerunt ad audiendum; ſed abierunt poſt cogitationes ſuas & poſt appetitus cordis ſui peſſimi: & retroceſſerunt, non proceſſerunt: 25 *Id.* que ab eo die quo egreſſi ſunt patres eorum è terra Ægypti ad hunc uſque diem: cùm tamen ad eos mitterem omnes ſervos meos prophetas, ſingulis diebus:

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * اذهبوا الي موضعي الذي في شيلوم حيث اسكنت اسمي هناك من قبل * وانظروا ما
13 صنعت به من وجه سر شعبي اسرايل * والان من اجل انكم صنعتم هذه الاعمال كلها *
14 وتكلمت فلم تسمعوني * ودعوتكم فلم تجيبوا * الان وانا اصنع بهذا الموضع الذي دعي
15 اسمي عليه الذي انتم تعتمدون به * والموضع الذي تكلمت به معكم ومع اباييكم * كما صنعت
16 بشيلوم * واصرفكم من وجهي كما اصرفت اخوتكم كل زرع افرايم * وانت لا تصل من اجل
17 هذا الشعب ولا تطلب لترحموا * فاني لا استجيب * اوما رايت ما هولاء يصنعون في طرقات
18 اورشليم * بنوهم يجمعون حطبا * واباؤهم يقدون نارا * ونساؤهم يدققن دقيقا ليعملن قرابين
19 لاجناد السماء * ويرقن قواريرا للالهة الغريبة لكي يغضبوني * هل يستخطوني هاولاء يقول الرب *
20 اليس انفسهم * كي تخزا وجوههم * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها رجزي وغضبي يراق على
21 هذا الموضع * وعلى الناس والبهايم * وعلى كل شجر حقلهم * وعلى كل غلاتهم * ويتوقد ولا
22 يطفا * ولا يكون من يطفي * هكذا يقول الرب * اجمعوا محرقاتكم مع ذبايحكم وكلوا لحما *
23 * ولم اتكلم مع اباييكم ولم اوصهم في اليوم الذي اصعدتهم فيه من ارض
24 مصر من اجل المحرقات والذبايح * لكن هذه الكلمة اوصيتهم قايلا * اسمعوا صوتي
25 واكون لكم الها وانتم تكونون لي شعبا * وسيروا في جميع طرقي التي اوصيتكم
لكي يكون لكم الخير * فلم يسمعوا لي ولا صغوا باذانهم * لكن
ساروا بشهوات قلوبهم الردية * وصاروا الي خلف وليس الي قدام * منذ يوم خرجوا
اباؤهم من ارض مصر والي هذا اليوم * ارسلت اليكم جميع عبيدي الانبياء
نهارا وارسلتهم سحرا *

12 *Ite in locum meum illum qui eſt in Silome, ubi habitare feceram nomen meum olim, & videte quid fecerim ei cauſâ malitiæ populi mei Iſraelis.* 13 *Nunc itaque, cùm feceritis omnes hujuſmodi actiones; allocutus ſim vos, nec audieritis me; vocaverim vos, nec reſponderitis:* 14 *Nunc, inquam, ego faciam huic loco ſuper quem invocatum eſt nomen meum, cui vos confiditis, loco in quo locutus ſum vobiſcum & cum patribus veſtris; quemadmodum feci Silomi:* 15 *Et repellam vos à facie mea, quemadmodum repuli fratres veſtros, totum ſcilicet ſemen Aphremi.* 16 *Tu verò ne ores pro populo iſto, neque petas ut miſericordiâ utar cum eis: non enim exauditurus eſſem.* 17 *An non vides quid iſti faciant in vicis Jeroſolymæ?* 18 *Filii eorum ligna colligunt, patres eorum accendunt ignem, & eorum fœminæ contundunt ſimilam ut conficiant ſacrificia copiis cœleſtibus; & effundunt libaſtra diis alienis, ad irritandum me.* 19 *Nam me ad iram concitant iſti, dicit Dominus? an non ſeipſos, ut pudeſiant vultus eorum?* 20 *Hanc ob rem ita dicit Dominus, Ecce ira mea & excandeſcentia mea effundetur ſuper hunc locum, & ſuper homines atque jumenta, ſuper omnes arbores agri eorum, & ſuper omnes proventus eorum: ardebit autem, & non extinguetur, nec erit qui extinguat.* 21 *Sic ait Dominus, Conjungite holocauſta veſtra cum ſacrificiis veſtris, & comedite carnem.* 22 *Neque enim locutus ſum cum majoribus veſtris, aut præcepi eis quâ die eduxi eos de terra Ægypti, de holocauſtis & ſacrificiis:* 23 *Sed hoc verbum præcepi illis, dicens, Acquieſcite voci meæ, eróque vobis Deus, & vos eritis mihi populus: & ambulate in omnibus viis meis quas præſcripſi vobis, ut benè ſit vobis.* 24 *Verùm non acquieverunt mihi, nec admoverunt aures ſuas; ſed ſecuti ſunt libidines cordis ſui depravati, & retrogreſſi ſunt, non progreſſi,* 25 *Inde ab ea die quâ exierunt majores eorum è terra Ægypti ad hodiernam uſque diem. Et quanvis miſerim ad vos omnes ſervos meos prophetas interdiu, miſeriſque eos tempore matutino;*

ירמיה : ח

induraverũt & suã aurem inclinaverũt nec me ad obaudiendum non Et
25 וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ
eos ad loquêris Et suis patribus pre malefecerunt suã cervicem
27 אֶת־עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם׃ וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם
, eos ad vocabis & te ad obaudient non & hæc verba omnia
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם
quæ gens Hæc ad dices Et tibi respondebunt non &
28 וְלֹא יַעֲנוּכָה׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר
disciplinam receperunt nec suã Dei DOMINI voce in audierunt non
לוֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר
, iniuria nati vestitum Tonde ipsorũ ore de est abscisa & veritas periit
29 אֲבְדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם׃ גֹּזִּי נִזְרֵךְ
, Dominus reprehendit quia lamentum edita loca super tolle & projice &
וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה כִּי מָאַס יְהוָה
malum Jehudah filii fecerunt Quia suã furoris generatione dimisit &
30 וַיִּטֹּשׁ אֶת־דּוֹר עֶבְרָתוֹ׃ כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע
, domo in suas abominationes posuerunt : Dominus dixit , meis oculis in
בְּעֵינָי נְאֻם־יְהוָה שָׂמוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת
ædificaverunt Et eã polluendum ad eis super meũ nomen est invocatũ qua
31 אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי־עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ וּבָנוּ
, suos filios comburendum ad, Hinnom filii valle in quæ , Topheth excelsa
בָּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לִשְׂרֹף אֶת־בָּנֵיהֶם
, meũ cor super ascendit nec, præcepi non quod : igni in suas filias &
וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃
, Topheth ultra dicetur nõ &, Dominus dicit , eccenemes dies ecce Ideo
32 לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד הַתֹּפֶת׃
sepelient & : interfectionis Vallis quinimò , Hinnom filii Vallis &
וְגֵיא בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה וְקָבְרוּ
, cadaver cibum in hujus populi cadaver erit Et loco absque Topheth in
בְתֹפֶת מֵאֵין מָקוֹם׃ וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף
, urbibũ de Judã cessare Et exterrens non & : terræ jumento & , cœli
33 הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃ וְהִשְׁבַּתִּי מֵעָרֵי
, lætitiæ vocem & , gaudii vocem Jerusalem plateis de & , Jehudah
יְהוּדָה וּמֵחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה
, terra erit desolationem in nam : sponsæ vocem & , sponsi vocem
קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה תִהְיֶה הָאָרֶץ׃

CAP. VIII. ח

regum ossa Educent : Dominus ait illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה וְהוֹצִיאוּ אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־
, sacerdotum ossa & , ejus principum ossa & , Jehudah
יְהוּדָה וְאֶת־עַצְמוֹת שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים
Jerusalem habitantium ossa & , prophetarum ossa &
וְאֶת־עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלִַם
omnes ad & , lunam ad & , solem ad ea dijendent Et , suis sepulchris de
2 מִקְּבָרֵיהֶם׃ וּשְׁטָחוּם לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלְכָל־
quæ & , eis servierunt quibus & , ea dilexerunt quæ , cœli exercitum
צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֲהֵבוּם וַאֲשֶׁר עָבְדוּם וַאֲשֶׁר
se incurvaverũt quibus & , ipsa quæsierãt quæ & , ea post ambulaverũt
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וַאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ־
, eis super sterquilinia in , sepelientur nec , colligentur non , eis
לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי
residuo omni vitis præ mors eligetur Et erunt humi
3 הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃ וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים לְכֹל הַשְּׁאֵרִית
locis universis in , hac mala familia de , residuum
הַנִּשְׁאָרִים מִן הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת
, exercituum Dominus dixit , illuc eos projecim quo , residuis
הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
non & , cadent Nunquid : Dominus dixit Sic : eos ad dices Et
4 וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה הֲיִפְּלוּ וְלֹא
? convertetur non & , avertetur Nunquid ? resurgent
יָקוּמוּ אִם־יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃

Versio VULG. LAT.

25 Et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suã: sed induraverunt cervicem suã: & pejs operati sunt quàm patres
27 eorum. Et loquêris ad eos omnia verba hæc, & non audient te: & vocabis eos, & non
28 respondebunt tibi. Et dices ad eos; Hæc est gens, quæ non audivit vocẽ Dñi Dei sui, nec recepit disciplinã: periit fides,
29 & ablata est de ore eorũ. Tonde capillũ tuũ, & projice, & sume in directũ planctũ: quia projecit Dñs, & reliquit gene-
30 rationẽ furoris sui, Quia fecerunt filii Juda malũ in oculis meis, dicit Dñs: Posuerunt offendicula sua in domo, in qua
31 invocatum est nomen meũ, ut polluerent eam: Et ædificaverunt excelsa Topheth, quæ est in valle filii Ennom: ut incenderent filios suos, & filias suas
32 igni: quæ non præcepi, nec cogitavi in corde meo. Ideò ecce dies venient, dicit Dñs, & non dicetur ampliùs, Topheth,
33 & Vallis filii Ennom: sed Vallis interfectionis: & sepelient in Topheth, eò quòd non sit locus. Et erit morticinũ populi hujs in cibos volucribus cœli,
34 & bestiis terræ, & non erit qui abigat. Et quiescere faciam de urbib' Juda, & de plateis Jerusalem, vocẽ gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocẽ sponsæ: in desolationem enim erit terra.

CAP. VIII.

1 IN illo tempore, ait Domin'; Ejicient ossa regum Juda, & ossa principum ejus, & ossa sacerdotum, & ossa prophetarum, & ossa eorum qui habitaverunt Jerusalem, de sepul-
2 chris suis: Et expandent ea ad Solem, & Lunã, & omnem militiam cœli, quæ dilexerunt, et quibus servierunt, et post quæ ambulaverunt, et quæ quæsierunt, et adoraverunt: non colligentur, et non sepelientur: in sterquiliniũ sup faciem terræ erunt. Et eligent magis mortem quàm vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis, quæ derelicta sunt, ad quæ ejeci eos, dicit Dominus
4 exercituum. Et dices ad eos, Hæc dicit Dominus; Numquid qui cadit, non resurget? et qui aversus est, non revertetur?

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

16 Καὶ ὐκ εἰσήκουσάν μου, καὶ ὐ κατέκλινα τὸ ὦς
αὐτῶν, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν
27 ὑπὲρ τοὺ πατέρας αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖς αὐ-
28 τοῖς (1) τοῦτον τὸ λόγον, Τοῦτο τὸ ἔθνος ὃ ὐκ
ἤκουσε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ὐ δέδεκτο παι-
δείαν, ἐξέλιπεν ἡ πίστις ὐκ σόματος αὐ-
29 τῶν. Κόψε τὴν κεφαλήν σου, καὶ ἀπόρριψε,
καὶ ἀνάλαβε ὀδὸν χειλέων θρῆνον, ὅτι ἀπεῤῥύ-
κισε (β) κύριος, καὶ ἀπώσατο τὴν γενεὰν
30 τὴν ποιοῦσαν τοῦτο. Ὅτι ἐποίησαν οἱ υἱοὶ
Ἰούδα (γ) τὸ πονηρὸν ἐνατίον ἐμοῦ, λέγει
κύριος· ἔπαξαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ὐν
τῷ οἴκῳ, ὃ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ'
31 αὐτοῦ, τοῦ μιᾶναι αὐτόν. Καὶ ᾠκοδόμησαν
τὸν βωμὸν τοῦ Ταφὲθ, ὃς ὄτιν ὐν φάραγγι
υἱῶ Ἐννόμ, τοῦ κατακαίειν τοὺ υἱοὺς αὐτῶν,
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ὐν πυρί, ὃ ὐκ ἐνετει-
λάμην αὐτοῖς, (δ) καὶ ὐ διενοήθην ὐν τῇ
32 καρδίᾳ μου. Διατοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχον-
ται, λέγει κύριος, καὶ ὐ ἐρεῖσιν ἔτι, βωμὸς
τοῦ Ταφὲθ καὶ φάραγξ υἱῶ Ἐννόμ, ἀλλ' Ἡ
φάραγξ τῶν ἀγχομένων· καὶ θάψουσιν (ε)
ἐν τῷ Ταφὲθ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον.
33 Καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῆς λαοῦ τούτου (ζ) εἰς
βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοῖς θη-
34 σίοις τῆς γῆς, καὶ ὐκ ἔστι ὁ ἀποσοβῶν. Καὶ
καταλύσω ὐκ (η) πόλεων Ἰούδα καὶ ὐκ ὁδῶν
Ἱερουσαλὴμ φωνὴν εὐφραινομένων, καὶ φωνὴν
χαιρόντων, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμ-
φης, ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται πᾶσα ἡ γῆ.

MS.A. (1) τὸν λόγον τοῦτον (β) καὶ ἀπώσατο κύριος τὴν (γ) τὰ πονηρὰ ἐνώπιον ἐμοῦ, (δ) οὐδὲ (ε) ἐν τῷ τάφῳ Ταφὲθ, (ζ) εἰς κατάβρωμα τοῖς (η) πόλεως

ΚΕΦ. η'.

1 Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει κύριος, ἐξοίσουσι τὰ ὀστᾶ τῶν βασιλέων Ἰούδα, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶ, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὀστᾶ (α) προφητῶν, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν (β) κατοικούντων ἐν Ἱερουσα-
2 λὴμ ὐκ τῶν τάφων αὐτῶν, Καὶ ἐξέχου-σιν αὐτὰ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν ζελήνην, καὶ πρὸς πάντας τοὺ ἀστέρας, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶ ὐρανοῦ, ἃ ἠγάπησαν, καὶ οἷς ἐδουλάσαν, καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ὧν ἀντ-είροντο, καὶ οἷς προσκύνησαν αὐτοῖς. οὐ κοπήσονται, καὶ οὐ ταφήσονται, καὶ ἔσον-ται εἰς ὄφρδηγμα ἐπὶ πρόσωπον τῆς
3 γῆς, Ὅτι (γ) αἱλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν, καὶ πᾶσιν τοῖς κατάλοιποις τοῖς κατελειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς φυλῆς ἐκείνης, ἐν παντὶ τόπῳ (δ) οὗ ἐὰν ἐξώσω αὐτοὺς
4 ἐκεῖ. Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων ὐκ
(ε) ἀναστρέφει;

MS.A. (α) τῶ προφητῶν αὐτῶν, (β) κατοικούντων Ἱερουσαλὴμ (γ) αἱλαντο τὸν θάνατον μᾶλλον ἢ (δ) ὦ ἐὰν (ε) ὀπστρέψει;

Cum Translatione LATINA.

Et non exaudierunt me, & non 16
attendit auriã eorum: & indu-
raverunt cervicem suam super
patres ipsorum. Et dices eis hunc 27
(e) sermonem; Hæc est gens, quæ 28
non audivit vocem Domini, neque
recepit disciplinam: defecit
fides ex ore eorum. Tonde caput 29
tuum, & projice, & assume super
labia lamentationem: quia
reprobavit Dominus, & repulit
generationem facientem hæc:
Quia fecerunt filii Juda malum 30
coram me, dicit Dominus; po-
suerunt abominationes suas in do-
mo, ubi invocatum est nomen
meum super eam, ad polluendam
eam: Et ædificaverunt aram 31
(f) Tapheth, quæ est in valle
filii Ennom, ad comburendum fi-
lios suos, & filias suas in igni:
quod non mandavi eis, neque co-
gitavi in corde meo. Idcircò ec- 32
ce dies veniunt, dicit Dominus;
& non dicent ampliùs, Ara Ta-
pheth, & Vallis filii Ennom, sed
Vallis interfectorum: & sepeli-
ent in Tapheth, eò quòd non sit
locus: Et erunt mortui de po- 33
pulo hoc in escam volatilibus cœ-
li, & bestiis terræ: & non erit,
qui abigat. Et cessare faciam de 34
civitatibus Juda, & de viis Hie-
rusalem vocem lætantium, &
vocem gaudentium, vocem spon-
si, & vocem sponsæ: quia in de-
solationem erit universa terra.

CAP. VIII.

1 IN tempore illo, dicit Domi-
nus, efferent ossa regum Juda,
& ossa principum ejus, & os-
sa sacerdotum, & ossa prophe-
tarum, & ossa habitantium in
Hierusalem, de sepulchris eo-
rum, Et (a) torrebunt ea ad 2
Solem, & Lunam, ad omnia
sydera, & ad omnem militiam
cœli, quæ dilexerunt, & quibus
servierunt, & post quæ ambula-
verunt post ea, & quibus adhæ-
serunt, & quæ adoraverunt ea.
Non plangentur, & non sepeli-
entur: & erunt in exemplum su-
per faciem terræ. Quia elegerunt 3
mortem, quàm vitam, et-
iam de omnibus residuis, qui
relicti fuerint de generatione il-
la, in omni loco, quocunque ex-
pulero eos illuc. Quia hæc di- 4
cit Dominus; Numquid qui ca-
dit, non resurgit? aut, qui a-
vertit se, non revertitur?

Targum JONATHAN.

26 וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרִי וְלָא אַרְכִּינוּ יַת אוּדְנֵיהוֹן וְאַקְשִׁיאוּ יַת קְדָלְהוֹן אֲבָאֵישוּ מֵאֲבָהָתְהוֹן׃
27 וּתְמַלֵּל עִמְּהוֹן יָת כָּל פִּתְגָמֵיָא הָאִלֵּין וְלָא יְקַבְּלוּן מִנָּךְ וּתְתַנֵּי לְהוֹן וְלָא יְתִיבוּנָךְ׃
28 וְתֵימַר לְהוֹן דֵּין עַמָּא די לָא שְׁמַע לְמֵימְרָא דֵּי אֱלָהֵהוֹן וְלָא קַבִּיל אוּלְפָן פְּסִקַת
29 הֵימְנוּתָא וְאִתְמְנַעַת מִפּוּמְהוֹן׃ חֲלִישִׁי עַל רַבְרְבֵי דְּיַלְוָן שְׁוֹלִי עַל גְּדַיִין אֲלַיָּא אֲרֵי
30 רְחִיק יְיָ וְרַטֵּשׁ יַת דָּרָא דַעֲבַרוּ עַל מֵימְרֵיהּ׃ אֲרֵי עֲבַדוּ בְנֵי יְהוּדָה רְבִישׁ קֳדָמַי אַמַּר יְיָ
31 שַׁוִּיאוּ שִׁקּוּצֵיהוֹן בְּבֵיתָא דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי לְסָאֲבוּתֵיהּ׃ וּבְנוּ בְּמַת תּוּפֶת די בְּחֵילַת
בַּר הִנֹּם לְאוֹקָדָא יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתֵיהוֹן בְּנוּרָא דְּלָא פְּקִדִית בְּאוֹרַיְתִי וְלָא רְעָיָא קֳדָמַי׃
32 בֵּן הָא יוֹמַיָא אָתְיָן אַמַּר יְיָ וְלָא יִתְאֲמַר עוֹד תּוּפֶת וְחֵילַת בַּר הִנֹּם אֱלָהֵן חֵילַת קְטוּלַיָּא
33 וִיקַבְּרוּן בְּתוּפֶת מִבְּלִי אֲתָר׃ וּתְהֵי נְבִלְתָּא דְעַמָּא הָדֵין מִשְׁגָּרָא לְמֵיכַל לְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא
34 וּלְבֵעִירָא דְאַרְעָא וּלֵית דְּמַנִּיד׃ וְאֶבְטֵל מִקְּרְוָיָא דְבֵית יְהוּדָה וּמִשּׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם קָל בְּעוּ
קָל חֲדְוָא קָל חַתְנִין וְקָל כַּלָּן אֲרֵי לְחוּרְבָּא תְּהֵי אַרְעָא׃

ח

1 בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ יִפְּקוּן יַת גַּרְמֵי מַלְכֵיָא דְבֵית יְהוּדָה וְיַת גַּרְמֵי רַבְרְבָיהוֹן וְיַת גַּרְמֵי
2 כָּהֲנַיָּא וְיַת גַּרְמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא וְיַת גַּרְמֵי יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם מִקַּבְרֵיהוֹן׃ וְיִשְׁטְחוּנִין לְקָבֵל
שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא דְּרַחֲמוּנִין וּדְפָלְחוּנִין וּדְאִתְבְּעוּנִין
3 וּדְסַגִּידוּ לְהוֹן לָא יִתְכַּנְּשׁוּן וְלָא יִתְקַבְּרוּן לְזִבֶל מְבַדַּר עַל אַפֵּי אַרְעָא יְהוּן׃ וְיִתְרְעֵון
מִמּוֹתָא מִדְּבָתְרָא לְכָל שְׁאָרָא דְּיִשְׁתְּאֲרוּן מִן זַרְעִיתָא הָדָא בְּכָל אֲתְרַיָא
דְּיִשְׁתְּאֲרוּן דַּאֲגַלִיתְנוּן לְתַמָּן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת׃ וְתֵימַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ הֲיִפְּלוּן וְלָא
4 יְקוּמוּן אִם לְמֵתַב גְּלִי קֳדָמַי דְּלָא יְתוּבוּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non obedierunt verbo meo, nec inclinaverunt aures suas; sed in dura- 26
verunt cervicem suam; pejus egerunt quàm patres eorum. Et loquêris cum 27
eis omnia verba hæc, nec acquiescent tibi: et prophetabis eis, & non respõ-
debunt tibi. Et dices eis: Iste est populus qui non audivit verbum Dñi 28
Dei sui, nec suscepit disciplinam: cessavit fides, & ablata est de ore eorum.
Evelle capillos propter principes tuos qui captivi ducentur, & tolle pro- 29
pter duces lamentationem, quia projecit Dominus, & reliquit *generatio-*
nem qui transgressi sunt verbũ suum. Quia fecerunt filii Juda quod ma- 30
lum est coram me, dicit Dñs: posuerunt abominationes suas in domo sup
qua invocatum est nomen meum, ut contaminarent eam. Et construxerunt 31
excelsum Topheth, quod est in valle filii Hennom, ut incenderent filios
suos & filias suas igni: quod non præcepi in Lege mea, nec talis voluntas
est coram me. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dñs, & non dicetur am- 32
plius, Topheth & vallis filii Hennom; sed Vallis occiforum: & sepelient in
Topheth, eò quòd non sit locus. Et erit cadaver populi hujus projectum in 33
cibum volucribus cœli & bestiis terræ: & non erit qui amoveat. Et cessare 34
faciã de civitatib' dom' Juda, & de vicis Jerusalẽ vocẽ gaudii et vocẽ læ-
titiæ, vocem sponsorũ & vocem sponsarũ: quia in desolationẽ erit terra.

CAP. VIII.

IN tempore illo, dicit Dñs, educent ossa regũ dom' Juda, & ossa principũ 1
eorum, et ossa sacerdotũ, & ossa falsorum prophetarũ, et ossa habitatorũ
Jerusalẽ de sepulcris suis: Et expandent ea contra Solem & Lunam, et oẽm 2
militiam cœli, quæ dilexerunt, & quibus servierunt, & post quæ erraverunt,
& quæ quæsierunt, & adoraverunt: non colligentur nec sepelientur; in ster-
cus dispersum sup faciem terræ erunt. Et eligetur mors magis quàm vita 3
omnibus reliquiis quæ remanserint de cognatione hac pessima; in omni-
bus locis in quibus remanserint, ad quæ transmigrare eos feci, dicit Do-
minus exercituum. Et dices eis: Hæc dicit Dominus: Nunquid cadent & 4
non resurgent? aut de aversione notum est coram me & non convertẽtur?

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܡܬܪܡܐ ܡܛܪܙܐ. ܘܠܐ ܐܨܓܘܗ. ܘܠܐ ܐܨܝܒܘ ܐܕܢܐ ܕܬܫܡܥ. ܘܐܦܠܘ ܥܪܩܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܕܠܐ ܩܒܠܘ
27 ܡܘܠܦܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܘܬ ܗܠܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܠܐ ܩܒܠܬܘܢ. ܘܠܐ ܡܫܡܥܬܘܢ. ܘܠܡܢܐ ܐܢܬ
28 ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܫܡܥ ܠܟ. * ܐܝܟܐ ܐܘܒܕܬ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܒܕ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ. * ܩܛܘܪ ܬܪܥܝܬ
29
30 ܬܪܥܝܟ. ܘܥܩܪ ܠܟ ܠܥܩܪ ܐܒܠܐ. ܐܪܝ ܡܪܝܪ. ܘܥܩܪ ܠܟ ܡܪܝܪ ܡܪܝܪ. * ܡܛܠ ܗܢܐ
ܐܬܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܬܫܡܫ ܠܗ ܡܪܝ ܕܨܒܐ. ܘܠܐ ܡܬܩܒܠ ܠܗ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܠܚ
ܠܟ ܡܪܝ ܕܨܒܐ. ܕܠܐ ܡܬܩܒܠ ܠܗ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܠܚ
31 ܠܟ ܡܪܝ ܕܨܒܐ. * ܘܥܒܕ ܬܚܘܡ ܕܒܝܬ ܛܘܦܬ ܒܓܝܐ ܕܒܢ ܗܢܘܡ. ܕܢܐܩܕ ܒܢܝܗܘܢ
32 ܒܢܝ ܘܒܢܬܝܗܘܢ ܒܢܘܪܐ. ܕܠܐ ܦܩܕܬ ܠܗ ܘܠܐ ܣܠܩ ܥܠ ܠܒܗ. * ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ
ܡܪܝ ܕܨܒܐ. ܕܠܐ ܢܬܩܪܐ ܬܦܬ ܠܬܦܬ ܘܠܐ ܓܝܐ ܒܪ ܗܢܘܡ. ܐܠܐ ܓܝܐ ܩܛܠܐ.
33 ܘܢܩܒܪܘܢ ܒܬܦܬ ܠܥܠ ܠܐ ܡܟܠ. * ܘܢܗܘܐ ܦܓܪܝܗܘܢ. ܠܡܐܟܠ ܥܦܐ ܘܠܒܗܝܡܬܐ. ܘܠܐ ܡܢ ܡܫܕܪ
34 ܠܗܘܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܒܩ ܡܢ ܩܠܐ ܘܡܢ ܚܕܘܬܐ. * ܘܢܬܒܛܠ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܘܡܢ ܫܘܩܐ.
ܩܠ ܚܬܢܐ ܘܩܠ ܟܠܬܐ. ܩܠ ܥܪܝܣܐ ܘܩܠ ܐܪܝܐ. ܩܠ ܡܫܝܚܐ ܘܩܠ ܚܕܬܐ. ܩܠ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ.

* ܩܠܐ * ܬ * ܩܠܐ *

1 * ܒܗܝ ܙܒܢܐ ܗܢܘ. ܡܪܝ ܕܨܒܐ. ܢܦܩܘ ܡܢ ܩܒܪܗܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܡܢ ܩܒܪ ܪܒܪܒܐ ܕܝܗܘܕܐ.
ܘܡܢ ܩܒܪ ܟܗܢܐ. ܘܡܢ ܩܒܪ ܢܒܝܐ. ܘܡܢ ܩܒܪ ܐܝܠܢ ܕܝܪܘܫܠܡ. ܘܡܢ ܩܒܪ ܩܝܢ ܕܝܗܘܕܐ.
2 ܘܢܦܪܩܘ ܠܗ. * ܘܢܬܟܢܫ ܠܗ ܠܫܡܫܐ ܘܠܣܗܪܐ ܘܠܟܠ ܨܒܐ ܕܫܡܝܐ. ܕܪܚܡܘ ܠܗ ܘܦܠܚܘ ܠܗ.
ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫܘ. ܠܐ ܢܬܩܒܪܘ. ܠܡܪܥ ܥܠ ܦܬܐ ܕܐܪܥܐ.
3 ܠܐ ܢܗܘܘܢ. ܠܐ ܢܬܟܢܫܘ ܠܗ ܠܐ ܢܬܦܠܚܘ. * ܡܛܠ ܕܚܝܐ ܡܢ ܟܠ ܐܠܝܢ ܕܫܪܝܬܐ ܕܒܐܬܪ
ܟܠ ܐܬܪܐ ܕܐܫܪܝܬ ܠܡܦܠ ܠܬܡܐ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܠܚ ܒܗܘܢ ܚܪܒܐ ܘܡܘܬܐ ܘܪܥܒܐ.
4 ܠܡܐ ܢܦܠ ܡܢ ܢܦܠ. ܘܡܢ ܬܒ ܢܬܦܢܐ. * ܘܠܡܢܐ ܢܦܠ ܥܡܐ ܗܢܐ ܡܢ ܢܦܠ. ܘܠܡܢܐ
ܢܬܦܢܐ. ܗܠܝܢ ܠܐ ܢܬܦܢܐ. ܠܐ ܢܬܦܢܐ.

Præterivertebam, mittebámque; ſed non obtemperârunt, neque præbuerunt aurem ſuam mihi; imò obdurârunt cervicem ſuam multò magis quàm patres eorum. Tu quoque dices eis omnes ſermones iſtos, at non auſcultabunt tibi; vocabis eos, & non reſpondebunt tibi. Periit fides, & defecit ex ore eorum. Tonde comam tuam, & abjice, & ſume ſecus ſemitas lamentationem; quoniam iratus eſt Dominus, & deſeruit generationem prævaricatricem. Quia perpetrârunt filii Judæ ſcelus coram me, dicit Dominus; poſuerunt abominationem ſuam in æde ſuper quam invocatum eſt nomen meum, & contaminaverunt eam: Et ædificaverunt altaria in Topheth quæ eſt in valle filii Hennom, ut filios filiaſque ſuas igni comburerent; quod non præceperam eis, neque in animum meum ſubierat: Propterea ecce dies venturi ſunt, dicit Dominus, quum non dicetur ampliùs Topheth & vallis filii Hennom, ſed vallis interfectorum: & ſepelient in Topheth præ loci penuria: Et erunt cadavera populi iſtius eſcæ volatilibus cœli, & beſtiæ terræ, nemine eripiente. Ita ceſſare faciam ex civitatibus Judæ & ex plateis Jeroſolymæ, vocem exultationis, & vocem lætitiæ, vocem ſponſi, & vocem ſponſæ; quandoquidem in ſolitudinem redigenda eſt tota terra.

CAP. VIII.

Tunc temporis, ait Dominus, extrahentes ossa regum Judæ, & ossa principum eorum, ossa sacerdotum, & ossa prophetarum eorum, ossa denique civium Jerusalem, è sepulchris ipsorum; Expandent ea soli & lunæ, totíque militiæ cœlesti, quæ dilexerit, coluerunt, sectati sunt, consuluerunt, & adoraverunt: non colligentur, neque sepelientur, sed ut fimus erunt in superficie terræ: Eligéntque sibi mortem potiùs quàm vitam residui omnes qui supererunt ex hac familia pessima cunctis in locis in quæ dispersi eos, ait Dominus potentissimus. Præterea dices eis, Sic ait Dominus; Cadent, & non resurgent; & licèt pœniteat eos, non *tamen* pœnitet illos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وَلَمْ يَسْمَعُوا لِي وَلَا نَصَتُوا بِأُذُنِهِمْ * وَصَعَّبُوا رَقَبَتَهُمْ أَكْثَرَ مِنْ آبَائِهِمْ * * وَتَقُولُ لَهُمْ هٰذَا
27 28 الْقَوْلَ * هٰذِهِ الْأُمَّةُ الَّتِي لَمْ تَسْمَعْ صَوْتَ الرَّبِّ وَلَمْ تَقْبَلْ أَدَبًا * فَنَي الْإِيمَانُ مِنْ فَمِهِمْ * جُزِّي رَأْسَكِ
29 وَاطْرَحِي وَخُذِي عَلَى سَفِيثَكِ نَوْحًا * لِأَنَّ الرَّبَّ نَبَذَ وَأَقْصَى الْجِيلَ الَّذِي يَصْنَعُ هٰذِهِ * لِأَنَّ
30 بَنِي يَهُوذَا صَنَعُوا الشَّرَّ أَمَامِي يَقُولُ الرَّبُّ * وَنَصَبُوا رَدَائِلَهُمْ فِي الْبَيْتِ حَيْثُ دُعِيَ اسْمِي عَلَيْهِ
31 لِيُنَجِّسُوهُ * وَبَنَوْا هَيْكَلَ طَافَاتَ الَّذِي هُوَ فِي وَادِي بْنِ أَنُومَ لِيُحْرِقُوا بَنِيهِمْ وَبَنَاتِهِمْ بِالنَّارِ هٰذَا
32 الَّذِي لَمْ آمُرْهُمْ بِهِ وَلَمْ أَتَفَكَّرْ فِيهِ بِقَلْبِي * لِأَجْلِ هٰذَا تَأْتِي أَيَّامٌ يَقُولُ الرَّبُّ * فَلَا تَقُولُونَ أَيْنَ
هَيْكَلُ طَافَاتَ وَوَادِي بْنِ أَنُومَ لَكِنْ وَادِي الْمَقْتُولِينَ * وَيَدْفِنُونَهُمْ فِي قَبْرِ طَافَاتَ مِنْ أَجْلِ
33 أَنَّهُ لَا يَكُونُ لَهُمْ مَوْضِعٌ * وَتَكُونُ أَمْوَاتُ هٰذَا الشَّعْبِ طَعَامًا لِجَمِيعِ طُيُورِ السَّمَاءِ وَوُحُوشِ
34 الْأَرْضِ * وَلَا يَكُونُ مَنْ يُنَفِّرُ * وَأُبْطِلُ مِنْ مَدِينَةِ يَهُوذَا وَمِنْ مَسَالِكِ أُورُشَلِيمَ * صَوْتَ الْمَسْرُورِينَ
وَصَوْتَ الْفَرِحِينَ * صَوْتَ الْعَرِيسِ وَصَوْتَ الْعَرُوسِ * لِأَنَّ كُلَّ الْأَرْضِ تَكُونُ لِلْخَرَابِ *

* الْفَصْلُ الثَّامِنُ *

1 * فِي ذٰلِكَ الزَّمَانِ يَقُولُ الرَّبُّ يُخْرِجُونَ عِظَامَ مُلُوكِ يَهُوذَا * وَعِظَامَ رُؤَسَائِهِ * وَعِظَامَ الْكَهَنَةِ * وَعِظَامَ
2 أَنْبِيَائِهِمْ * وَعِظَامَ سُكَّانِ أُورُشَلِيمَ مِنْ قُبُورِهِمْ * وَيَنْشُرُونَهَا لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ * وَجَمِيعِ
الْكَوَاكِبِ * وَجَمِيعِ أَجْنَادِ السَّمَاءِ هٰذِهِ الَّتِي أَحَبُّوهَا * وَتَعَبَّدُوا لَهَا وَسَارُوا خَلْفَهَا *
3 وَتَسَكَّعُوا بِهَا وَسَجَدُوا لَهَا * لَا يَجْمَعُونَهُمْ وَلَا يَدْفِنُونَهُمْ * وَيَصِيرُ سِرْجِينًا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ * لِأَنَّهُمْ
اخْتَارُوا الْمَوْتَ بِالْكَرَبِ أَكْثَرَ مِنَ الْحَيَاةِ * وَجَمِيعُ الْبَقِيَّةِ الَّتِي تَبْقَى مِنْ هٰذَا الْجِيلِ
4 فِي كُلِّ الْمَوَاضِعِ الَّتِي أَفْضَيْتُهُمْ إِلَيْهَا * إِنَّ هٰكَذَا يَقُولُ الرَّبُّ * هَلِ السَّاقِطُ
لَا يَقُومُ * وَالْمُنْصَرِفُ لَا يَعُودُ *

Tamen non acquieverunt mihi, nec aures suas admoverunt: imò obduraverunt cervicem suam plusquam majores sui. 27 & 28 *Dices eisam eis hunc sermonem; Hæc est gens quæ non acquievit voci Domini, nec eruditionem susceptit; defecit fides ex ore eorum. Tonde caput tuum, & proftenne te, & sume super labia tua lamentationem; quia Dominus abjecit populique generationem talis perpetrantem. Quia filii Judæ malum operati sunt coram me dicit Dominus; disposuerunt abominationem suam in domo super quam invocatum est nomen meum, ut polluerent eam; Et ædificaverunt templum Taphathis, quod est in valle filii Ennomis, ut filios filiasque suas igne comburerent; rem sanè quam neque præcepe am eis, neque mente cogitaveram: Ecceco dies venient, ait Dominus, quibus non dicetis, Ubi est templum Taphathis, & vallis filii Ennomis, sed vallis occisorum? & sepelient eos in sepulturæ Taphathis, eò quòd nullus supe-sit eis locus. Eruntque mortui istius populi, esca cunctis volucribus c li & bestiis terræ; nec erit qui redimat: Et abolebo ex urbe Judæ & ex vicis Jerosolymorum vocem exultantium & vocem gaudentium, vocem sponsi & vocem sponsæ; quia tota terra vastabitur.*

CAP. VIII.

Tempore illo, dicit Dominus, extrahent ossa regum Judæ, & ossa principum ejus, ossa sacerdotum, ossa prophetarum eorum, & ossa civium Jerosolymæ, è sepulchris eorum; Et expandent ea soli & lunæ, omnibusque syderibus, et cunctis cœli exercitibus, quos amaverunt, quibus servierunt, quos sectati sunt, quibus adhæserunt, quosque adoraverunt. Non colligent, neque sepelient eos, sed erunt spectaculo super faciem terræ; Eò quòd elegerint mortem potiùs quàm vitam. Ad omnes autem residuos qui supersunt ex hac generatione quocunque in loco ad quem depulero eos, sic dicit Dominus; Num qui cadit, non resurgit? an qui discedit, non revertitur?

ירמיה : ח

? pertinaci aversione Jerusalem iste populus est refractarius Quare
5 מדועשובבה העם הזה ירושלם משבבת נצחת
audivi & Attendi reverti tenuerunt dolum in Apprehenderunt
6 החזיקו בתרמית מאנו לשוב : הקשבתי ואשמע
: dicendo ,sed malè super pœnituit vir non loquentur rectum non
לוא־כן דברו אין איש נחם על־רעהו לאמר
equus tanquam ,suum cursum in est conversus ipse Omnis ? feci Quid
מה עשיתי כלה שב במרצותם כסוס
,sua (statuta) tempora cognovit cœlo in ciconia Etiam ,prælium in exundans
7 שוטף במלחמה : גם חסידה בשמים ידעה מועדיה
: sui adventus tempus custodierunt hirundo & ,grus & ,turtur &
ותור וסוס וענור שמרו את־עת באנה
: dicentis Quomodo .Domini judicium noverunt non meus populus &
8 ועמי לא ידעו את משפט יהוה : איכה תאמרו
ecce Verè ? nobiscum Domini lex & ,nos Sapientes
חכמים אנחנו ותורת יהוה אתנו הנה
,sapientes sunt affecti Pudore .scribæ falsitas ,stylus fecit vanum in
9 לשקר עשה עט שקר סופרים : הבשו חכמים
,reproboverunt Domini verbo in ecce : sunt capti & ,sunt consternati
חתו וילכדו הנה בדבר־יהוה מאסו
eorum uxores dabo Propterea ? eis quid sapientia &
10 וחכמת מה להם : לכן אתן את־נשיהם
magnum ad usque & parvo à quia ,hæredibus eorum agros ,aliis
לאחרים שדותיהם ליורשים כי מקטן ועד־גדול
sacerdotem ad usque & propheta à : cupiditatem concupiscens ipse totus
בלה־הוא בצע מנביא ועד־כהן
mei populi filiæ contritionem curabant Et .mendacium faciens ipse totus
11 בלה־הוא עשה שקר : וירפו את־שבר בת־עמי
,pax non & ,pax Pax : dicendo ,levi super
על־נקלה לאמר שלום שלום ואין שלום :
,judendo Etiam ? fecerunt abominationem quoniam ,sunt affecti Pudore
12 הבישו כי תועבה עשו גם־בוש
cadent Idcirco .nescierunt erubescere & ,sunt affecti pudore non
לא־יבושו והכלם לא ידעו לכן יפלו
,Dominus dixit ,cernunt suæ visitationis tempore in ,cadentes in
בנפלים בעת פקדתם יכשלו אמר יהוה :
nec ,vite in uvæ non ,Dominus dixit ,eos colligam Colligendo
13 אסף אסיפם נאם־יהוה אין ענבים בגפן ואין
,eis marcescent ,eis dedi & ,defluxit folium & ,ficu in ficus
תאנים בתאנה והעלה נבל ואתן להם יעברום :
civitates in ingrediamur & ,vos Colligite ? sedentes nec quid Propter
14 על־מה אנחנו ישבים האספו ונבוא אל־ערי
,nos recit ,stare nobis Deus Dominus quia ,ibi silebimus & ,munitionis
המבצר ונדמה־שם כי יהוה אלהינו הדמנו
.Domino peccavimus nam ,fellis aquam nobis dedit potum &
15 וישקנו מי־ראש כי חטאנו ליהוה :
,terror ecce & ,medelæ tempus ad : bonum non & ,pacem ad Expectare
קוה לשלום ואין טוב לעת מרפה והנה בעתה :
hinnituum ,ecce à ,ejus equorum fremitus est auditus Dan A
16 מדן נשמע נחרת סוסיו מקול מצהלות
,terram devoraverunt & ,venerunt & : terra omnis tremuit ,ejus fortiú
אביריו רעשה כל־הארץ ויבואו ויאכלו ארץ
ego ecce Quia .ea in habitantes & ,urbem ? ejus plenitudinem &
ומלואה עיר וישבי בה : כי הנני
: incantatis ei non quibus ,regulos serpentes vos in mittens
17 משלח בכם נחשים צפעים אשר אין־להם לחש
,mordebunt super vos Consortatio .Dominus ait ,vos mordebunt &
ונשכו אתכם נאם־יהוה : מבליגיתי עלי־יגון
,mœrens meum cor me in
עלי לבי דוי :

5 Quarè ergo aversus est populus
iste in Jerusalem aversione con-
tentiosâ ? Apprehenderunt men-
dacium, & noluerunt reverti.
6 Attendi, & auscultavi : nemo
quod bonum est loquitur, nullus
est qui agat pœnitentiam super
peccato suo, dicens ; Quid feci ?
omnes conversi sunt ad cursum
suum, quasi equus impetu vadens
7 ad prælium. Milvus in cœlo
cognovit tempus suum : turtur,
& hirundo, & ciconia, custo-
dierunt tempus adventûs sui :
populus autem meus non cogno-
8 vit judicium Domini. Quomo-
do dicitis ; Sapientes nos sumus,
& lex Domini nobiscum est ?
verè mendacium operatus est
stylus mendax scribarum. Con-
fusi sunt sapientes, perterriti &
capti sunt : verbum enim Domi-
ni projecerunt, & sapientia nul-
9 la est in eis. Propterea dabo
mulieres eorum exteris, agros
eorum hæredibus : quia à mini-
mo usque ad maximum omnes
avaritiam sequuntur : à prophe-
ta usque ad facerdotem cunctí
10 faciunt mendacium. Et sana-
bant contritionem filiæ populi
mei ad ignominiam, dicentes ;
Pax, pax : cùm non esset pax.
11 Confusi sunt, quia abominatio-
nem fecerunt : quinimò confu-
sione non sunt confusi, & erube-
scere nescierunt : idcircò ca-
dent inter corruentes, in tempo-
re visitationis suæ corruent, di-
12 cit Dominus. Congregans con-
gregabo eos, ait Dominus ; non
est uva in vitibus, & non sunt
ficus in ficulnea, folium defluxit:
13 & dedi eis quæ prætergressa sunt.
14 Quarè sedemus ? convenite, &
ingrediamur civitatem muni-
tam, & sileamus ibi : quia Do-
minus Deus noster silere nos fe-
cit, & potum dedit nobis aquam
fellis : peccavimus enim Domi-
15 no. Expectavimus pacem, &
non erat bonum ; tempus me-
delæ, & ecce formido. A Dan
16 auditus est fremitus equorum e-
jus, à voce hinnituum pugnato-
rum ejus, commota est omnis
terra : & venerunt, et devorave-
runt terram, & plenitudinem
ejus ; urbem et habitatores ejus.
17 Quia ecce ego mittam vobis ser-
pentes regulos, quibus non est
incantatio : & mordebunt vos,
18 ait Dominus. Dolor meus su-
per dolorem, in me cor meum
mœrens.

5 Διατί ἀπέστραφεν (ζ) ὁ λαός μου ἐξ ἀπο-
στροφῆν ἀναιδῆ, καὶ κατεκρατήσαν ἐξ (η) ὧν τῆ
ὁμαιρέσει αὐτῶ, καὶ ἠκ(θ)ήθελησαν τοῦ ἐπι-
6 στρέψαι ; Ἐνωτίσαμὶ δὴ, καὶ ἀκήκοατε.
ἔχ (ι) ὅτω λαλήσουσιν, Οὐκ ἔστι (κ) ἄν-
θρωπος ὁ μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτῶ,
λέγων, Τί ἐποίησα; διέλιπεν ὁ τρέχων
(λ) ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτῶ, ὡς ἵππος κάδω-
7 δρος ὲν τῶ ἐρεμεσμῶ αὐτῶ. Καὶ ἡ ἀσίδα
ὲν τῶ ὲρανῶ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς, τρυ-
γὼν καὶ χελιδὼν ἀχρεῦ, τρουσία ἐφύλαξαν
καιρὸς (μ) εἰσόδων ἐαυτῶν, ὁ ὲ λαός (ν) μου
8 οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα κυρίου. Πῶς
ἐρεῖτε, Ὅτι Σοφοὶ ἐσμὲν ἡμεῖς, καὶ νόμος
κυρίου μὲθ' ἡμῶν ἐστιν, εἰς μάτιω ἐγρωσθη
9 γεῖς φυδὴς γραμματεῦσιν. Ἠχύνθη-
σαν Σοφοὶ, καὶ ἐπτοήθησαν καὶ ἑάλωσαν, ὅτι
τὸν (ξ) νόμον κυρίου ἀπεδοκίμασαν. σο-
φία τίς ἐστιν ὲν αὐτοῖς ; Διαὶτοῦτο δώσω
τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τοὺ ἀγρὲς
αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις, καὶ Σωάξουσι τα
10 (ο) γωνήματα αὐτῶν, λέγει κύριος. Οὐκ
ἔστι σαφυλὴ ὲν ταῖς ἀμπέλοις, καὶ ὲν ἔστι
Σῦκα ὲν ταῖς συκαῖς, καὶ τὰ φύλλα κατρ-
11 ύηκαν. Ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα ; Συνά-
χθητε, καὶ εἰσέλθωμὲν εἰς τὰς πόλεις τὰς
ὀχυρὰς, καὶ (π) ἀπορρίψῶμὲν ὀκεῖ, ὅτι ὁ
θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς, καὶ ἐπότισεν ἡ-
μᾶς ὕδωρ χολῆς, ὅτι ἡμάρτομὲν ἐναντίον
12 αὐτῶ. Σωκήρθημὲν εἰς εἰρὴνὶω, καὶ οὐκ
ἦν ἀγαθὸ, εἰς καιρὸν ἰάσεως, καὶ ἰδοὺ
13 φοβῆ. Ἐκ Δὰν (ρ) ἀκουσόμεθα φω-
νὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτῶ· ἀπὸ φωνῆς
χρεμετισμοῦ ἐσφαδίας ἵππων αὐτῶ ἐσείε-
θη (σ) πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ἦξε καὶ κατοφά-
γεται τὴν γῆν, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς,
14 πόλιν καὶ τοὺ κατοικοῦντας ὲν αὐτῆ. Δι-
ότι ἰδὲ ἐγὼ ἐξαποστέλλω (τ) εἰς ὑμᾶς
ὄφεις θανατοῦντας, οἷς οὐκ ἔστι (υ) ἐπῳ-
15 δὴ, καὶ δήξουσιν ὑμᾶς Ἀνίατα μετ' ὀ-
δύνης καρδίας ὑμῶν ἀπεγυμένης.

MS. A. (ζ) ὁ λαὸς οὗτος (η) τῆ ὁμαιρέσει (θ) ἠθέλησαν ἐπιστρέ-
ψαι; (ι) οὕτως λαλοῦσιν, (κ) ἄνθρωπος μετανοῶν (λ) ὀκ τοῦ (μ) εἰσ-
ὀδου αὐτῶν, (ν) μου οὐκ (ξ) λόγον (ο) γνώμαται (σ) ἀπορρίψῶμὲν,
ὅτι ὁ θεὸς (ρ) ἀκούσομαι (σ) ἀπ' αὐτῶ πᾶσα (τ) ἐφ' ὑμᾶς (υ) ἐπω-
δῆσαι,

Cum Translatione LATINA.

Quarè aversus est populus me-
us hic aversione impudenti, & 5
confirmati sunt in electione sua,
& noluerunt reverti? Auri-
bus percipite nunc, & audite. 6
Nonne sic loquentur, Non est
homo, qui pœnitentiam agat à
peccato suo, dicens ; Quid fe-
ci? (b) Defecit currens à cur-
su suo, quasi equus defessus in
hinnitu suo. Et (c) ascida in 7
cœlo cognovit tempus suum :
turtur, & hirundo agri, pas-
seres custodierunt tempora in-
gressuum suorum : populus au-
tem meus hic non cognovit ju-
dicia Domini. Quomodò di- 8
cetis; Quia sapientes sumus nos,
& lex Domini nobiscum est ?
Frustrà factus est (d) funcus
mendax scribæ. Confusi sunt 9
sapientes, & perterriti, & ca-
pti sunt : quia legem Domini
reprobaverunt. Sapientia quæ
est in eis ? Propterea dabo 10
uxores eorum aliis, & agros
eorum (e) hæredibus, Et col-
ligent genimina eorum, dicit
Dominus. Non est uva in vi- 13
tibus : & non sunt ficus in fi-
cis, & folia defluxerunt. Quæ- 14
rè nos sedemus ? Convenite,&
ingrediamur in civitates muni-
tas, & projiciamur ibi : quo-
niam Deus projecit nos, & po-
tum dedit nobis aquam fellis :
quia peccavimus coram eo. Con- 15
gregati sumus ad pacem, & non
fuerunt bona; ad tempus mede-
le, & ecce trepidatio. E Dan 16
audiemus vocem fremitus equo-
rum ejus : à voce hinnitûs equi-
tatûs equorum ejus commota est
omnis terra : & venient, &
devorabit terram, & pleniudi-
nem ejus; urbem, & habitantes
in ea. Quia ecce ego mito in 17
vos serpentes mortiferos, qui-
bus non est incantatio : & mor-
debunt vos Insanabiliter cum 18
dolore cordis vestri deficientis.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quare obfirmant se populꝰ iste, habitatores Jerusalé, ut non convertantur 5
ad cultũ meum ? sed aversi sunt ut recedant à Lege, & noluerunt redire;
sed apprehenderunt dolos, renuentes converti. Auscultavi & manifestum 6
est corã me, quia non rectè loquuntur : non est vir qui convertatur à ma-
licia sua, dicens: Quid feci? omnes multiplicant voluntatẽ animæ suæ, sicut
equꝰ qui confligit. Etiã ciconia in cœlo novit tempꝰ suũ, & turtur, & grus, 7
& hirundo custodierunt tempꝰ adventꝰ sui: populꝰ autẽ meꝰ nescierunt fa-
cere statutum Dñi. Quomodo dicitis : Sapientes sumꝰ, & in Lege Dñi nos 8
confidimꝰ? Ecce igitur frustrà fecit scriba calamũ mendacii ad falsandam
scripturã. Confusi sunt sapientes, contriti sunt & apprehensi sunt: ecce 9
Verbũ Dñi detestati sunt, & nulla pars est eis in sapientia. Propterea dabo 10
uxores eorũ aliis, & agros eorũ hæredibꝰ: quia à minimo usq; ad maxi-
mũ omnes violenter accipiunt pecunias; & à scriba usq; ad facerdotem
omnes faciunt mendaciũ. Et sanabant contritionẽ cœtꝰ populi mei verbis 11
mendacibꝰ suis, dicentes, Pax pax, & non erat pax. Confundi debuerant, 12
quia abominationẽ fecerunt; tamen confusione non sunt confusi, & eru-
bescere nescierunt: idcircò projicientur occisi; in tempore quo visitavero
super eos peccata sua, corruent, dicit Dñs. Perdendo perdã eos, dicit Dñs: 13
& deficient sicut deficiunt uvæ de vite, & sicut ficus defluens de ficulnea,
& sicut foliũ ab arbore: eo q̃ dedi eis Legẽ meã ex Synai, & transgressi
sunt eam. Quare nos sedemꝰ? congregamini & ingrediamur civitates mu- 14
nitas, & sileamꝰ ibi: quia Dñs Deus noster adduxit super nos contritionẽ,
& pudefecit nos; & potavit nos calice maledictionis pesimæ, tanquam ca-
pitibus serpentũ; quia peccavimꝰ coram Dño. Expectavimꝰ pacem, & non 15
erat bonũ; tempus propitiationis peccatorum, & ecce vindicta delictorũ.
Pro eo quod coluerunt vitulũ qui est in Dan: rex cum exercitu suo ascen- 16
det super eos, & transmigrare eos faciet: à voce conculcationis fortiũ su-
orũ commoveburntur oẽs habitatores terræ: venient & deprædabuntur
terrã & plenitudinẽ ejꝰ, civitates et habitantes in eis. Quoniã ecce ego ex- 17
cito in vos populos occidentes sicut serpentes regulos, quibꝰ non est incan-
tatio; & occident vos, dicit Dñs. Pro eo q̃ subsannaverunt contra Prophe- 18
tas qui prophetabant eis, adducam eis dolorem & gemitum propter pec-
cata eorum: super eos, dicit Propheta, cor meum dolet.

Targum JONATHAN.

5 מה דין מתחסנין למחב לפולחני עמא הדין יתבי ירושלם תבו לתרר מן אוריתא ולא
6 צבן למתב אתקיפו בנכלין מסרבין למתב : אצייתת ונל קדמי לא כדכשר ממללין ליח
גבר דמתיב מן בישתיה למימר מה עבדית כותלהון מסנן בריעות נפשהון כסוסיא דנזר
7 בקרבא : אף חויתא בשמיא ידעא זמנהא ושפנינא וכורכיא וסנוניתא נטרין ית עדן
מעלהון ועמי לא הוו ידעין למעבד ית קימא דיי : איכדין תימרון חכימין אנחנא ועל
9 אוריתא דיי אנחנא רחיצין בכן הא לשקרא עבד ספר קולמס דשקר לזיפא : בהיתו
חכימיא אתברו ואתאחידו הא בפתגמא דיי קצו וחולק בחוכמתא ליח להון : בכן אתן
11 ית נשיהון לאוחרנין חקלתהון לירותין ארי מן זעירא ועד רבא כולהון אנסי ממון
מספר ועד כהנא כולהון עבדי שקר : ואסיאו ית חבר בנשתא דעמי במלי שקריהון
12 למימר שלמא שלמא ולית שלם : עליהון למבהת ארי תועבה עבדו אף מבהת ליח
אנון בהתין ואתכנעו ליח אנון ידעין בכן יתרמון קטילין בעדן דאסתר עליהון חוביהון
13 יתקלון אמר יי : שיצאה אשצנון אמר יי ויסופון כמסף ענבין במגפן וכנבלה מתינא
14 וכטרף מאילן על דיהבית להון אוריתי מסיני ועברו עלה : על מה אנחנא יתבין
אתכנשו ונעול לקרין ברכון ונשתוק תמן ארי יי אלהנא אתי עלנא חבר ואבהתנא
15 דאשקנא כס דלוט בישתא חיין ארי חבנא קדם יי : סברנא לשלם ולית טב ולעדן
16 מליחות חובין והא פורענות חטאין : על די פלחו לעגלא דבדן מלך במשריתיה יסק
עליהון ויגלי יתהון מקל פסיעות גברוהי יזועון כל יתבי ארעא ייתון ויבון ארעא
17 ומלואה קרוי יא ודיתבין בהון : ארי הא אנא מגרי בכון עממין קטולין כחיין חורמנין
דלית להון לחשא ויקטלון יתכון אמר יי : על דהוו מלעיגין לקבל נביא דמתנבין להון
18 ונא ואתחתא איתי עליהון מן קדם חוביהון עליהון אמר נביא לבי דוי :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܡܢܘ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܡܬܪܚܩܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܡܬܚܠܝܢ ܠܡܗܦܟ ܠܐ ܨܒܝܢ ܠܡܬܐܒܐ
6 ܩܫܒܬ ܘܫܡܥ ܠܐ ܡܠܬܐ ܕܫܪܝܪܐ ܡܢܘ ܕܚܛܝܬܗ ܡܪܝ ܡܢ ܕܪܗܛ ܠܐ ܡܬܦܢܐ ܐܢܫ ܥܠ ܚܛܝܬܗ
7 ܡܪܝ ܡܢܘ ܕܥܒܪ ܒܪܝܫ ܡܫܪܝܬܗ ܕܡܬܪܝܢ ܡܫܪܝܢ ܡܢ ܡܫܪܝܬܗ ܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܕܝܢ ܡܪܝ
ܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܕܝܢ ܡܪܝ ܠܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܕܝܢ ܡܪܝ
8 ܡܢܘ ܕܚܟܝܡ ܗܘܝ ܠܢ ܕܢܢ ܢܚܢ ܚܟܝܡܐ ܘܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢܢ ܢ
9 ܢܢ ܢ ܢ

ירמיה : ט

19 הִנֵּה־קוֹל שִׁוְעַת בַּת־עַמִּי מֵאֶרֶץ מַרְחַקִּים
אֵין בְּצִיּוֹן אִם־מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ
20 מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי בִּפְסִלֵיהֶם הַבְלֵי נֵכָר:
21 עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לֹא נוֹשָׁעְנוּ: עַל
22 שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי קָדַרְתִּי שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי:
הֲצָרִי אֵין בַּגִּלְעָד אִם־רֹפֵא אֵין שָׁם כִּי

CAP. IX. ט

1 מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה
2 יוֹמָם וָלַיְלָה אֶת חַלְלֵי בַת־עַמִּי: מִי־יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר
מָלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֱזְבָה אֶת־עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי
3 כֻּלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בֹּגְדִים: וַיְדְרִכוּ אֶת
לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ
כִּי מֵרָעָה אֶל־רָעָה יָצְאוּ וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם־יְהוָה:
4 אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמְרוּ וְעַל־כָּל־אָח אַל־תִּבְטָחוּ כִּי
כָל־אָח עָקֹב יַעְקֹב וְכָל־רֵעַ רָכִיל
5 וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהַתֵּלוּ וֶאֱמֶת לֹא
יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר־שֶׁקֶר הָעֲוֹת נִלְאוּ
6 שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת אֹתִי נְאֻם יְהוָה:
7 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפָם
וּבְחַנְתִּים כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת־עַמִּי:
8 חֵץ שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דָּבֵר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת
רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ: הַעַל־אֵלֶּה
9 לֹא אִפְקֹד נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֹאת
10 לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי: עַל־הָהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנְהִי
וְעַל־נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי־אִישׁ עוֹבֵר
וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נָדְדוּ
הָלְכוּ: וְנָתַתִּי אֶת־יְרוּשָׁלִַם לְגַלִּים מָעוֹן תַּנִּים
11 וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב:

Versio VUL. LAT.

19 Ecce vox clamoris filiæ populi
mei de terra longinqua: Num-
quid Dominus non est in Sion,
aut rex ejus non est in ea? Quarè
ergo me ad iracundiam concita-
verunt in sculptilibus suis, & in
vanitatib⁹ alienis? Transiit mes-
sis, finita est æstas, & nos salvati
20 non sum⁹. Super contritione fi-
liæ populi mei contrit⁹ sum, & 21
contristatus, stupor obtinuit me.
22 Numquid resina non est in Ga-
laad? aut medicus non est ibi?
quarè igitur non est obducta ci-
catrix filiæ populi mei:

CAP. IX.

1 Quis dabit capiti meo aquam,
& oculis meis fontem lachryma-
rum? & plorabo die ac nocte in-
2 terfectos filiæ populi mei. Quis
dabit me in solitudine diverso-
rium viatorum, & derelinquam
populum meum, & recedam ab
3 eis? quia omnes adulteri sunt,
cœtus prævaricatorum. Et ex-
tenderunt linguam suam quasi ar-
cum mendacii & non veritatis?
confortati sunt in terra, quia de
malo ad malum egressi sunt, &
4 me non cognoverunt, dicit Do-
minus. Unusquisque se à proxi-
mo suo custodiat, & in omni fra-
tre suo non habeat fiduciam:
quia omnis frater supplantans
5 supplantabit, & omnis amicus
fraudulenter incedet. Et vir
fratrem suum deridebit: & veri-
tatem non loquentur: docuerunt
enim linguam suam loqui
6 mendacium: ut iniquè agerent,
laboraverunt. Habitatio tua in
medio doli: in dolo renuerunt
7 scire me, dicit Dominus. Pro-
pterea hæc dicit Dominus exer-
cituum; Ecce ego conflabo, &
probabo eos: quid enim aliud
8 faciam à facie filiæ populi mei?
Sagitta vulnerans lingua eorum,
dolum locuta est: in ore suo pa-
cem cum amico suo loquitur, &
9 occultè ponit ei insidias. Num-
quid super his non visitabo, di-
cit Dominus? aut in gente hu-
10 jusmodi non ulcisce tur anima
mea? Super montes assumam
fletum ac lamentum, & super
speciosa deserti planctum: quo-
niam incensa sunt, eò quòd non
sit vir pertranseuns: & non audi-
erunt vocem possidentis: à vo-
lucre cœli usque ad pecora trans-
migraverunt & recesserunt. Et
dabo Jerusalem in acervos are-
næ, & cubilia draconum: & ci-
vitates Juda dabo in desolatio-
nem, eò quòd non sit habitator.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

19 Ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς μακρόθεν. μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν Σιὼν; ἢ βασιλεὺς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ; διότι παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ
20 ἐν ματαίοις ἀλλοτρίοις. Διῆλθε θέρος, πεπαύσθη ἀμητὸς, καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν.
Ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς λαοῦ μου
21 (φ) ἐκοπώθην· ἐν ἀπορίᾳ κατέσχεθέν με.
22 ὀδύνες ὡς (χ) τικτούσης. Καὶ μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν Γαλαάδ, ἢ ἰατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ; διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου;

MS. A. (φ) ἐκοπώθη· ἀπορίᾳ. (χ) τικτούσης. Μὴ * ῥητίνη

ΚΕΦ. θ'.

1 Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαόν μου τοὺς τραυματισθέντας θυγατρὸς λαοῦ μου.
2 Τίς δώσει μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ὁδοιπόρων, καὶ καταλείψω τὸν λαόν μου, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ' αὐτῶν, ὅτι πάντες μοιχῶνται,
3 σύνοδος ἀθετούντων. Καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον. ψεῦδος, καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξῆλθοσαν, καὶ ἐμὲ οὐκ (β) ἔγνωσαν, φησὶ κύριος. Ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ (γ) φυλάξασθε, καὶ ἐπ' ἀδελφοῖς (δ) αὐτῶν μὴ πεποίθατε, ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πτέρνᾳ περνιεῖ, καὶ πᾶς φίλος δο-
5 λίως πορεύσεται. Ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου (ε) αὐτοῦ καταπαίξεται, ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσωσι· μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψεῦδος, ἠδίκησαν, καὶ οὐ διέλιπον
6 τοῦ ὀπισθόφυλαι. Τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ· οὐκ ἤθελον εἰδέναι (ζ) με, φη-
7 σὶ κύριος. Διαῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐτοὺς, καὶ δοκιμῶ αὐτούς. ὅτι ποίησιν ἀπὸ προσώπου πονηρίας
8 θυγατρὸς λαοῦ μου. Βολὶς πράσσουσα ἡ (η) γλῶσσα αὐτῶν, δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτῶν· τῷ πλησίον αὐτοῦ λαθεῖ εἰρωνικὰ, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔνεδραν.
9 Μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι; λέγει κύριος· ἢ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ
10 ψυχή μου; Ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν, καὶ ἐπὶ τὰς πρίσεις τῆς ἐρήμου θρῆνον, ὅτι ἐξέλιπον διὰ τὸ μὴ τινὰ ἀνθρώπους. οὐκ ἠκούσαν φωνὴν κτήνεως ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἕως (θ) κτηνῶν, ἐξέστη-
11 σαν, ᾤχοντο. Καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν, καὶ εἰς (ι) κατοικητήριον δρακόντων, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα εἰς ἀφανισμὸν θήσομαι, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι.

tes Juda ponam in desolationem; eò quòd non habitentur.

MS. A. (α) καὶ πεπαυμασμένους (β) ἔγνωσαν. Ἕκαστος (γ) ἐξέλθοσαν, φυλάξασθε, (δ) ἑαυτῶν (ε) ἑαυτοῦ (ζ) με. Διαῦτο τάδε λέγει (η) καρδίᾳ αὐτῶν, (θ) τῶν κτηνῶν, (ι) κατοικητήρια

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce vox clamoris cœt⁹ populi mei de terra longinqua. Tu Propheta, in-
crepa eos, [*dicens:*] Nunquid majestas Dñi non est in Sion? aut rex ejus
non est in ea? quare irritant me simulacris suis, et cultu idolorū? Dixit cœ-
tus Israel: Transivit temp⁹, implet⁹ est finis, et nos non sum⁹ salvati. Dixit
Jerusalē: Sup contritionē cœt⁹ populi mei contremui, opertæ sunt facies
meæ nigredine, atræ quasi olla; stupor obtinuit me. Dixit Jeremias prophe-
ta: Fortè non sunt mihi opera bona ad deprecandū pro domo Israel: defi-
derabā utiq; doctrinā Eliæ prophetæ, qui fuit de Galaad; cuj⁹ verba erant
medicina: quia pro eo q̄ non sunt conversi, ideò non crevit medicina
plagæ cœtus populi mei.

CAP. IX.

Quis dabit caput meū quasi torrentē aquarū, & oculos meos quasi fon-
tem *scaturientem*, & plorabo die ac nocte sup interfectos cœt⁹ populi mei.
Quis dabit me in solitudine domū mansionis viatorū, & relinquā cœtum
populi mei, & ibo ab eis? quia omnes sunt fornicatores & turba falsario-
rum. Et docuerunt linguas suas verba mendacii; similes sunt arcui dolosō:
& non in fide confortati sunt in terra, quia de malo ad malū egressi sunt,
& scientiā timoris mei non didicerunt, dicit Dñs. Unusquisque custodiat se
à socio suo, & in omni fratre nolite confidere: quia omnis frater insidian-
do insidiatur; & omnis amic⁹ in dolo ambulat. Et unusquisque fratri suo
mentiuntur, & veritatē non loquuntur: docuerunt linguā suā verba men-
dacii, insipientes facti sunt & erraverunt. Sedent in domo congregationis
suæ, & narrant sup iniquitates suas in dolis: renuunt scire timorē mei, di-
cit Dñs. Propterea hæc dicit Dñs exercituū: Ecce ego inducā super eos
angustiā, & conflabo eos, & probabo eos. Quomodo enim faciā à facie
peccatorū cœt⁹ populi mei? Sicut sagitta acuta lingua eorū dolos agitat: in
ore suo pacē unusquisque loquitur cum proximo suo, & in visceribus suis
ponit insidias suas. Nunquid propter hæc non visitabo, ut adducā sup eos
mala? dicit Dominus: aut de populo cuj⁹ opera talia sunt, non sumam vin-
dictā juxta voluntatē meā? Sup montes ego attollo vocē *meam*, & fletum
& clamorē, & sup habitacula deserti lamentationē: quia deserta facta sunt
absque homine transeunte, nec auditur vox pecoris in terra eorum: à vo-
lucri cœli usque ad pecora mota sunt & transmigraverunt. Et dabo Jeru-
salem in acervos, habitaculum draconum; & civitates domus Juda dabo
in solitudinem, ita ut non sit habitator.

Targum JONATHAN.

19 דְּאַקְל צְוָחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי מֵאַרְעָא רְחִיקָא נְבִיאָא אוֹכַח יַתְהוֹן הַשְׁכִינְתָּא דְיָי לֵית בְּצִיּוֹן
20 אִם מַלְכָּהּ לֵית בָּהּ מָא דִין מַרְגְּנִין קְדָמֵי בְּצַלְמַיְהוֹן בְּפוּלְחָן טָעֲוָתָא : אֲמַרַת כְּנִשְׁתָּא
21 דְיִשְׂרָאֵל עֲדָא וְזִמְנָא שְׁלִים קָאָא וַאֲנַחְנָא לָא מִתְפְּרְקִין : אֲמַרַת יְרוּשְׁלֵם עַל חֵבֶר כְּנִשְׁתָּא
22 דְעַמִּי אִוְדְּעוּעַת אִתְחַפִּיאוּ אַפֵּי אֲכָרוּם אוּכְמִין כְּקִדְרָא אִשְׁתַּמֵּמוּ אַחֲרַתִּי : אֲמַר יִרְמְיָה
נְבִיאָא דְלָמָא לָאוֹרָיְתָא בֵּי עוּבְדִין טָבִין לְמִבְעֵי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל הָלָא מִתְחַיֵּד הֲוֵיתִי
לְאוֹלְפָנֵיהּ דְאֵלִיָּה נְבִיאָא דְמִגְלְעָד דְפַתְגָמוֹהִי אִנּוּן אַסְוָתָא אֲרֵי עַל דְּלָא תָבוּ בְּנֵן לָא
סְלִיקַת אַסְוָתָא לְמַחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי :

ט

1 מַן יִתֵּן רֵישִׁי כְּנַחַל דְּמִין וְעֵינִי כְּמַבּוּעָא דְמַיָּין וְאֶבְכֵּי יָמָם וְלֵילְיָא עַל קְטִילֵי כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי :
2 מַן יִתְּנַנִּי בְּמַדְבְּרָא בֵּית מַבְּתְרָא עָרֵי אוֹרְחָן וְאֶשְׁבּוֹק יָת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי מִלְּוָתְהוֹן
3 אֲרֵי כֻּלְּהוֹן זָנְאִין סִיעַת שְׁקָרִין : וְאֶלִּיפוּ יָת לִשְׁנְהוֹן פִּתְגָמֵי שְׁקַר דְּמִן אִנּוּן כְּקֶשְׁתָּא
נְכִילָא וְלָא לְהֵימְנוּתָא תַּקִּיפוּ בְּאַרְעָא אֲרֵי מִבִּישְׁתָּא לְבִישְׁתָּא נְפַקוּ וּמִנִּדְעָא דְחֵילְתִּי לָא
4 אִלִּיפוּ אֲמַר יְיָ : גְּבַר מֵחַבְרֵיהּ אִסְתַּמְרוּ וְעַל כָּל אָחָא לָא תִתְרַחְצוּן אֲרֵי כָּל אָחָא מְכַסֵּן
5 כְּמִין וְכָל רְחִים בְּנֵכִילוּ מְהַלֵּךְ : וּגְבַר בְּחַבְרֵיהּ מִשְׁקַרְיָן וְקוּשְׁטָא לָא מְמַלְּלִין אִלִּיפוּ
6 לִישָׁנְהוֹן פִּתְגָמֵי שְׁקַר אִטְפַּשּׁוּ טָעוּ : יְתִבִין בְּבֵית כְּנִשְׁתְּהוֹן וּמִשְׁתַּעְיָן עַל עֲוֵיתְהוֹן בְּנֵכִילוּ
7 מְסָרְבִין לְמִנְדַּע אֲמַר יְיָ : בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָא אֲנָא מֵיתֵי עֲלֵיהוֹן עֲקָא
8 וְצָרִיף לְהוֹן וּבְחַר לְהוֹן אֲרֵי אֵיכְדֵין אֶעֱבִיד מִן קֳדָם חוֹבֵי כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי : כְּגִיר דִּי מְחַרִּיף
לִישָׁנְהוֹן נְכִלִין מְחַשֵּׁב בְּפוּטְהוֹן שְׁלָמָא עִם חַבְרֵיהּ מְמַלְּלִין וּבְמֵעֵהוֹן מְשַׁיֵּא כַּמְנִיהוּתָא :
9 הֲעַל אִלֵּין לָא אֶעְסַר לְאִתְרָאֵה עֲלֵיהוֹן אֲמַר יְיָ אִם מִן עַמָּא דְכִדְנִין עִיבְרוּהִי לָא
10 אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן בְּרִעוּתִי : עַל טוּרַיָּא אֶנָּא מְרִים קְלִי וּבְכִי וּמְצַוַּח וְעַל דִּירָתָא מִדְבְּרָא אֲלִיָּא
אֲרֵי צְרִיאוּ מִבְּלִי אֱנָשׁ דְּעָדֵי וְלָא אִשְׁתְּמַע קָל בְּעִירָא בְּאַרְעָהוֹן מִשְּׁמַיָּא דְשִׁמַיָּא וְעַד
בְּעִירָא אִטְּלַטְלוּ גְלוּ : וְאֶתֵּן יָת יְרוּשְׁלֵם לְעִרְין מְדוֹר יְרוֹדִין וְיָת קִרְוָיָא דְבֵית יְהוּדָה אֶתֵּן
11 לְצָדוּ מִבְּלִי יָתֵיב :

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܗܘܠܐ ܩܠܗ ܕܒܢܝ ܥܡܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܪܚܝܩܬܐ ܗܠܐ ܡܠܟܐ ܠܝܬ ܒܨܝܘܢ ܐܘ ܡܠܟܗ ܠܝܬ ܒܗ ܠܡܢܐ ܟܥܨܘܗܝ ܒܨܠܡ ܟܦܪܐ ܕܢܟܪ̈ܐ ܗܢܘܢ ܕܥܒܪ ܩܨܝܐ ܫܠܡ ܚܨܕܐ ܘܚܢܢ ܠܐ ܫܪܝܢ ܠܡܬܪ̈ܥ ܥܠ ܬܒܪ̈ܬ ܒܢܝ ܥܡܝ ܩܛܝܠ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܟܝܐ ܗܘܝ ܠܝ ܕܬܡܗ ܗܠܐ ܠܝ ܒܓܠܥܕ ܗܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܕ ܐܬܪ̈ܘܐ ܗܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܕ ܐܬܪ̈ܘܐ ܗܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܕ ܐܬܪ̈ܘܐ ܗܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܕ ܐܬܪ̈ܘܐ

Ecce vocem clamoris filiæ populi mei de terra longinqua, dicentium; An Dominus non est in Sione? an rex ejus non est in ea? quia *nimirum* irritaverunt me sculptilibus suis, & numinibus peregrinis. Præteriit messis, & finita est vindemia; & nos haud liberati sumus. Propter contritionem filiæ populi mei, mœrore confectus sum, & stupor occupavit me. Num cera nulla est in Gelaad? num medicus non adest ibi? quare non *prosperè* successit curatio filiæ populi mei?

CAP. IX.

Utinam verteretur caput meum in aquam, & oculi mei in fontes lachrymarum: deflerem equidem interdiu noctúque occisos filiæ populi mei. O utinam ponerem in deserto in diversorio viatorum: relinquerem sanè populum meum, & abscederem ab eis; quia sunt omnes adulteri & cœtus mendacium: Linguam suam quasi arcu suo sunt jaculati: falsitate & perfidiâ magnificati sunt in terra: quoniam de scelere in scelus progressi sunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. Quisque à socio suo cavete, & ulli fratri ne confidite: omnis enim frater dolosè agit, & omnis amicus fraudulenter incedit: Quisque socium suum decipit, ac veritatem non loquuntur: docuerunt linguam suam loqui falsitatem: agitantur & laborant. Tua habitatio est in medio dolo, præ dolo suo renuerunt cognoscere me, dicit Dominus. Propterea sic ait Dominus potens, Ecce conflaturus sum eos, & probaturus illos: quomodo enim agerem spectatâ *nequitiâ* filiæ populi mei? Sagittæ acutæ similis est lingua eorum, fraudémque loquitur: ore tenus pacem quisque cum socio suo loquitur, at in præcordiis ejus latent insidiæ. Has ob res non visitarem, dicit Dominus? & de populo qui talis est, non ulciscereturanima mea? Ob montes attollite fletum & ejulatum, & ob caulas deserti lamentationem; quia desolabuntur ob penuriam hominis qui transeat, nec audient vocem pecoris: tam volucres cœli quàm jumenta diffipabuntur & abibunt. Reddámque Jerusalem dirutam, habitationem canum sylvestrium; & civitates Judæ redigam in solitudinem ob penuriam incolarum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 ها صوت صراخ ابنة شعبي من ارض بعيدة * هل الرب ليس هو في صهيون * او ملكها ليس
20 هو هناك * من اجل انهم اغضبوني بمنحوتاتهم وبالاباطيل الغريبة * عبر الصيف ذهب الحصاد *
21 ونحن لم نخلص * بانكسار ابنة شعبي اظلمت باكيين * فويت في الاوجاع مثل التي تلد *
22 * هل ليس موجود في جلعاد فلفوية * او طبيب ليس هو هناك * لماذا لم يصعد شفا ابنة
شعبي *

Ecce clamor vociferationis filiæ populi mei de terra longinqua, Num Dominus non est in Sione? aut nullus est ibi rex? quoniam ad iracundiam concitaverunt me sculptilibus suis & vanitatibus alienis. Præteriit æstas, elapsa est messis; & nos minimè servamur. Ob fractionem filiæ populi mei stupore tenebresco, invaluerunt in me dolores ut parturientis. An non reperitur in Galaad resina? aut medicus non est illic? quare non proficit valetudo filiæ populi mei?

* الفصل التاسع *

CAP. IX.

1 * من يعطي لراسي ماء وعيني ينبوع دموع * فاندب شعبي نهارا وليلا وممهمين ابنة
2 شعبي * من يعطيني في البرية حرزا احيرا * واترك شعبي واذهب عنهم * لانهم جميعهم يزنون *
3 جمع عصاة * واوتروا السنتهم بالكذب مثل القوس * وليس ايمان قوي على الارض * لانهم
4 خرجوا من شرور الى شرور ولم يعرفوني يقول الرب * كل واحد من قريبه احتفظوا * واخوتكم
5 لا تثقوا * لان كل اخ يعقب العقب * وكل صديق يسير بغش * وكل واحد على صديقه يهزي *
6 ولا يتكلمون بالحق * تعلم لسانهم ان يتكلم بالكذب * ظلموا ولم يكفوا ليرجعوا * ربا على
7 ربا * وغش على غش * ولم يريدوا ان يعرفوني * لاجل هذا هكذا يقول الرب * ها انا اجمهم
8 وامحكهم * لاني ماذا اصنع من وجه سر ابنة شعبي * قلبهم نصلة تكس * كلمات فمهم
9 غاشة * يتكلم مع قريبه بالسلامة * وله في داخله العداوة * هل لهذا لا اتعهدهم يقول الرب *
10 او من شعب هذا حاله لا ينتقم نفسي * على الجبال حذوا عويلا * وعلى اكام البرية نوحا *
لانهم فنيوا من ان تكون البسر * لم يسمعوا صوت وجود من طيور السماء * وحتى البهايم جاروا
وبعروا * واعطي اورشليم لخلوة ومساكن للتنانين * واجعل مدن يهوذا للتلاف من
11 ان لا تسكن *

Quis det capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut populum meum & conquassatos filiæ populi mei diu noctúque lugeam? Quis concedat mihi in deserto munitionem ultimam, ut destituto populo meo recedam ab eis? Omnes enim fornicantur, sunt cœtus rebellium: Linguas suas mendacio velut arcum tetenderunt, & invaluit perfidia super terram: quia de flagitiis in flagitia processerunt, non cognoscentes me, dicit Dominus. Quisque à proximo suo cavetote, & fratribus vestris ne confidite; nam omnis frater supplantat calcaneum, & omnis amicus dolosè ambulat: Quisque amico suo illudit, neque loquuntur veritatem: didicit eorum lingua loqui mendacium: perfidè agunt, neque desistunt ut sese retrahant: seseram usque, & dolum dolo accumulant, nec volunt cognoscere me. Ideòcò sic dicit Dominus, Ecce ego exconquam eos, & probabo illos: ecquid enim agerem à facie malignitatis filiæ populi mei? Cor eorum cuspis pungens, verba oris eorum dolosa: loquitur cum proximo suo pacem, at servat ei in animo suo inimicitiam. An propter ista non visitarem eos, dicit Dominus? an ab hujusmodi cõditionis gente non sumeret ultionem anima mea? De montibus sumite gemitum, & de collibus deserti lamentum; quia desinent esse ibi homines, nec audient vocem ullius volucris cœli, quin & jumenta abibunt & dispergentur. Et redigam Jerosolymam in desolationem & lustra draconum, urbesque Judæ exponam ruinæ, eò quòd non habitentur.

ירמיה: ט

Domini os est locutū quem & ? hoc intelliget & ,sapiens vir Quis
12 מִי־הָאִישׁ הַחָכָם וְיָבֵן אֶת־זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבַּר פִּי־יהוה
deserta veluti,est exusta ,terra periit quid *Super*illud nūtiabit &,*ea ad*
אֵלָיו וְיַגֵּד עַל־מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה
,*mea* legem *ex deliquerte Super* : Dominus dixit Et *transeunte* absque
13 מִבְּלִי עֹבֵר: וַיֹּאמֶר יהוה עַל־עָזְבָם אֶת־תּוֹרָתִי
ambulaverūt nec,*mea voce in* audierūt non & *eorum facies ad* dedi quam
אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ
quos ,Behalim post & ,sui cordis *obstinationē* post abierunt Et .*ea in*
14 בָהּ: וַיֵּלְכוּ אֲחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר
exercituū Dominus dixit sic Idcirco .*eorum patres eos* docuerunt
15 לִמְּדוּם אֲבוֹתָם: לָכֵן כֹּה־אָמַר יהוה צְבָאוֹת
,absinthio hunc populum *eos cibans* ego Ecce .:Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִילֵם אֶת־הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה
quas , gentes in eos dispergam Et .fellis aquam eis potum dabo &
וְהִשְׁקִיתִים מַיִם רֹאשׁ: וְהֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר
gladium eos post mittam & : corū patres & ipsi noverunt non
לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב
Conflarate : exercituū Dominus dixit Sic .*eos me consumere ad usque*
16 עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם: כֹּה אָמַר יהוה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ
,mittite sapientes ad & : veniant & ,*lamentatrices ad* vocate &
וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבוֹאֶינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ
domitum &,querimoniam nos super *tollant* & festinent Et .veniant &
17 וְתָבוֹאנָה: וּתְמַהַרְנָה וְתִשֶּׂנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה
querimonia vox Quia .aquis defluant nostræ palpebræ &,*lachrymā* nostri oculi
18 עֵינֵינוּ דִּמְעָה וַעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ מָיִם: כִּי קוֹל נְהִי
!veheementer sum^o affecti pudoresſum^o vastati Quomodo.Sijon de est audita
נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדַּדְנוּ בֹשְׁנוּ מְאֹד
audite Sed.nostra habitacula projecerūt quia:terram dereliquim^o quia
19 כִּי־עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ: כִּי־שִׁמְעָנָה
: ejus oris verbum vestra auris assumat & ,Domini verbum mulieres
נָשִׁים דְּבַר־יהוה וְתִקַּח אָזְנְכֶם דְּבַר־פִּיו
,planctum suam *faciam* unaquæque & *querimoniam* vestras filias docete &
וְלַמֵּדְנָה בְנֹתֵיכֶן נְהִי וְאִשָּׁה רֵעוּתָהּ קִינָה:
,nostra palatia in intravit ,nostras fenestras *in* mors ascendit Quia
20 כִּי עָלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְאַרְמְנוֹתֵינוּ
,Loquere ,plateis de juvenes ,platea de parvulum *succidendum ad*
לְהַכְרִית עוֹלָל מִחוּץ בְּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת: דַּבֵּר
stercus tanquam hominis *cadaver* cadet & ,DOMINUS dixit Sic
כֹּה נְאֻם־יהוה וְנָפְלָה נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן
non & ,metentem post à manipulus veluti & : agri *faciebus super*
עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעֹמֶר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹצֵר וְאֵין
,sua sapientia in sapiens se laudet Ne : Dominus dixit Sic .*colligens*
מְאַסֵּף: כֹּה אָמַר יהוה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ
dives se laudet neque : sua potentia in potens se laudet neque
וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל־יִתְהַלֵּל עָשִׁיר
intelligendo se laudans se laudet hoc in *Quinimō* *sua opulentia* in
בְּעָשְׁרוֹ: כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל
,judicium ,misericordiam *faciens* Dominus ego quia : me *sciendo &*
וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהוה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
dies Ecce .Dominus dixit ,*vobis illis in quia* : terra in justitiā &
וּצְדָקָה בָאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפָצְתִּי נְאֻם־יהוה: הִנֵּה יָמִים
,*præputio in* circūcisum omnē *super* visitabo & ,Dominus dixit ,*venientes*
בָּאִים נְאֻם־יהוה וּפָקַדְתִּי עַל־כָּל־מוּל בְּעָרְלָה:
,Hamon filios *super* & , Edom *super* & ,Jehudah *super* & ,Ægyptum *Super*
עַל־מִצְרַיִם וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־אֱדוֹם וְעַל־בְּנֵי עַמּוֹן
; deserto in *habitantes* ,*anguli extremificatos* omnes *super* & ,Moab *super* &
וְעַל־מוֹאָב וְעַל כָּל־קְצוּצֵי פֵאָה הַיֹּשְׁבִים בַּמִّדְבָּר
corde præputiati Israel domus omnis & ,*præputiatæ* gentes omnes quia
כִּי כָל־הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲרֵלֵי לֵב:

Versio VULG. LAT.

12 Quis est vir sapiens, qui intelligat hoc, & ad quem verbum oris Domini fiat ut annuntiet istud, quarè perierit terra, & exusta sit quasi desertum, eò quòd non sit
13 qui pertranseat? Et dixit Dominus; Quia dereliquerunt legem meam, quam dedi eis, & non audierunt vocem meam, & non ambulaverunt in ea: Et abierunt
14 post pravitatē cordis sui, & post Baalim: quod didicerunt à patribus suis. Idcircò hæc dicit Dominus exercituū Deus Israel; Ecce ego cibabo populum istum absinthio, & potū dabo eis aquā
16 fellis. Et dispergam eos in Gentib', quas non noverunt ipsi & patres eorum: & mittam post eos
17 gladiū, donec consumantur. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Contemplamini, & vocate lamentatrices, & veniant:
18 & ad eas, quæ sapientes sunt, mittite, & properent: Festinent, & assumant super nos lamentū:
19 deducant oculi nostri lachrymas, & palpebræ nostræ defluant aquis. Quia vox lamentationis audita est de Sion; Quomodo vastati sumus & confusi vehementer? quia dereliquimus terram, quoniam dejecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo
20 mulieres verbum Domini: & assumant aures vestræ sermonem oris ejus: & docete filias vestras lamentum, & unaquæque proximam suā planctum. Quia ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras, disperdere parvulos deforis, juvenes de plateis. Loquere; Hæc dicit Dominus; Et cadet mortícinū hominis quasi stercus super faciem regionis, & quasi fœnum
23 post tergum metentis, & non est qui colligat. Hæc dicit Dominus; Non glorietur sapiens in sapientiā suā, & non glorietur fortis in fortitudine suā, et non glorietur dives in divitiis suis:
24 Sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire et nôsse me, quia ego sum Dominus, qui facio misericordiam, et judicium, et justitiam in terra: hæc enim placent mihi, ait Dominus. Ecce
25 dies veniunt, dicit Dominus: et visitabo super omnem qui circumcisum habet præputium,
26 Super Ægyptum, et super Juda, et super Edom, et super filios Ammon, et super Moab, et super omnes qui attonsi sunt in comam, habitantes in deserto: quia omnes gentes habent præputū, omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 (κ) Τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ σοφὸς, καὶ συνῆσει τοῦτο; καὶ ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτὸν, ἀναγγειλάτω (λ) ὑμῖν, ἕνεκεν τίνος ἀπώλετο ἡ γῆ, ἀνήφθη, ὡς ἔρημος, παρὰ τὸ μὴ (μ) διοδεύειν αὐτήν; Καὶ
13 εἶπε κύριος πρὸς με, Διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς τὸν νόμον μου, ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φω-
14 νῆς μου, Ἀλλ' ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῆς (ν) ἀρεσκείας τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς, καὶ ὀπίσω τῶν εἰδώλων ἃ ἐδίδαξαν αὐτοὺς οἱ
15 πατέρες αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ (ξ) ψωμῶ αὐτοὺς ἀνάγκας, καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ χο-
16 λῆς, Καὶ διασκορπῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οἷς οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοὺς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ ἐπαποστελῶ ἐπ' αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, ἕως τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἐν
17 αὐτῇ. Τάδε λέγει κύριος, Καλέσατε τὰς θρηνούσας, καὶ (ο) ἐλθέτωσαν, καὶ πρὸς τὰς
18 Σοφὰς ἀποστείλατε, καὶ φθεγξάσθωσαν, Καὶ λαβέτωσαν ἐφ' ὑμᾶς θρῆνον, καὶ καταγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, καὶ τὰ
19 βλέφαρα ὑμῶν ὕδωρ, Ὅτι φωνὴ οἰκτοῦ ἠκούσθη ἐν Σιών· Πῶς ἐπαισχυνθήμεν, καταισχυνθήμεν Σοφὰ, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν, καὶ ἀπεῤῥίφαμεν τὰ
20 σκηνώματα ἡμῶν; Ἀκούσατε δὴ γυναῖκες λόγον (π) θεοῦ, καὶ δεξάσθω τὰ ὦτα ὑμῶν λόγοις στόματος αὐτοῦ, καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας ὑμῶν (ρ) οἶκτον, καὶ γυνὴ τὴν
21 πλησίον (σ) αὐτῆς θρῆνον. Ὅτι ἀνέβη θάνατος (τ) διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, τοῦ ἐκριζῶσαι νήπια ἔξωθεν, καὶ νεανίσκους ἀπὸ τῶν πλατει-
22 ῶν. Καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς παράδειγμα ὡς πρόσωπον τοῦ πεδίου τῆς γῆς ὑμῶν, (υ) ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος, καὶ οὐκ ἔστι ὁ συνάγων. Τάδε
23 λέγει κύριος, Μὴ καυχάσθω ὁ Σοφὸς ἐν τῇ Σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν
24 τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, Ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, συνιέναι καὶ γινώσκειν, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ποιῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐν τά-
25 τοις τὸ θέλημά μου, λέγει κύριος. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ ὀπτάσομαι ἐπὶ πάντας (φ) περιτετμημένους ἀ-
26 κροβυστίᾳ αὐτῶν· Ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ (χ) Ἰδουμαίαν, καὶ ἐπὶ Ἐδώμ, καὶ ἐπὶ (ψ) υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ ἐπὶ υἱοὺς Μοάβ, καὶ ἐπὶ πάντα περικειρήμενον τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτῶ, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη (ω) ἀπερίτμητα σαρκὶ, καὶ πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ (α) ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν.

MS.A. (κ) Τίς ἄνθρωπος συνετὸς καὶ συνιεῖτε τοῦτο; καὶ ὁ λόγος (λ) ἡμῖν, τίνος ἕνεκεν, (μ) διοδεύεσθαι; Καὶ εἶπον (ν) ἐρεσκῶν (ξ) ψωμίζω ὑμᾶς αὐτὸς (ο) ἐλθάτωσαν, (π) κυρίου, (ρ) οἰκτρὸν, (σ) ἑαυτῆς (τ) εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἤλθεν διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν, τοῦ ἐκριζῶσαι (υ) καὶ ὡς (φ) περιτετμημένους (χ) τὴν Ἰδουμαίαν, (ψ) πάντας τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν, καὶ ἐπὶ τοὺς Μοάβ, καὶ ἐπὶ πᾶν περικειρήμενον (ω) ἀπερίτμητα (α) ἀπρίτμητο

Targum JONATHAN.

12 מַן גַּבְרָא חַכִּים וְיִסְבַּר יַתְהּ וּדְאִתְמַלֵּל מִן קְדָם יְיָ עִמֵּיהּ וְיִחַוֵּנַהּ עַל מָה חֲרִבַת אַרְעָא
13 צְרִיאַת כְּמַדְבְּרָא מִבְּלִי יַתִּיב: וַאֲמַר יְיָ עַל דִּי שְׁבָקוּ יַת אוֹרַיְתִי דְיַהֲבִית קֳדָמֵיהוֹן וְלָא
14 קַבִּילוּ לְמֵימְרִי וְלָא הֲלִיכוּ בָהּ: וַאֲזָלוּ בַּתַּר הַרְהוֹרֵי לִבְהוֹן וּבַתַּר בַּעֲלֵיָא דְאַלִּיפּוּנוּן
15 אֲבָהַתְהוֹן: בֵּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מֵיתֵי עֲקָא עַל עַמָּא הָדֵין
16 מָרַר כְּגִידִין וְאַשְׁקִנּוּן כָּס דְּלוּט כְּרִישֵׁי חִיָּין: וַאֲבַדְּרִנּוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּלָא יְדָעוּ אִנּוּן
17 וַאֲבָהַתְהוֹן וַאֲגַרֵי בְתַרֵיהוֹן דְּקַטְלִין בְּחַרְבָּא עַד דְּאֶשֵׁיצֵי יַתְהוֹן: כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת
18 אִסְתַּכְּלוּ וְקַרוּ לְאַלְיָתָא וְיֵיתֵין וּלְחַכִּימָתָא שְׁלַחוּ וְיֵתֵין: וְיִתְחַיְּן וְיִטְלוּן עֲלָנָא אֶלְיָא וּשְׁגַרָן
19 עֵינָנָא דְמַיִן וְגַלְגְּלֵי עֵינָנָא יִגְרוּן מַיָא: אֲרֵי קָל אֶלְיָא אִשְׁתְּמַע מִצִּיּוֹן אֵכֵין אִתְבְּוִנָא
20 בְּחַתָּנָא לְחָדָא אֲרֵי חֲרוֹבַת אַרְעָא אֲרֵי צְרִיאָה בְּרִגְיָתְהָא: אֲרֵי שְׁמִיעָא נְשִׁיָא פִּתְגָמָא דְיְיָ
21 וּתְצִית אוּדְנֵכוֹן לְמֵלֵי נְבִיאוּתֵי וְאַלְּפָנָא לְבְנָתֵיכוֹן אֶלְיָא וְאִתְּתָא לְחֲבֵרְתָּהּ עִנְיָא: אֲרֵי
22 סְלִיק מוֹתָא בְּחַרְכָּנָא עַל בְּרַרְנְיָתָנָא לְשֵׁיצָאָה נְקַיִן מִשּׁוּקָא עוֹלִימִין מֵרְחוּבִין: אִתְנַבֵּי
23 כְּדֵין אֲמַר יְיָ וְתִתְרְמֵי נְבֵלְתָּא דְאֱנָשָׁא כְּזוּבָל מְבַדֵּר עַל אַפֵּי חֲקַלָא וְכַעֲמִירָא מִבַּתַּר חַצְרָא
וְלֵית דְּמַכְנֵיש: כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא יִשְׁתְּבַח שְׁלֹמֹה בַּר דָּוִד חַכִּימָא בְּחוֹכְמָתֵיהּ וְלָא יִשְׁתְּבַח
24 שִׁמְשׁוֹן בַּר מָנוֹחַ גַּבְרָא בְּגֻבְרוּתֵיהּ וְלָא יִשְׁתְּבַח אַחְאָב בַּר עִמְרִי עַתִּירָא בְּעוּתְרֵיהּ: אֶלָּהֵן
בְּדָא יִשְׁתְּבַח דְּמִשְׁתְּבַח דְּחַכִּים וְאַלִּיף לְמִדַּע דְּחַלְתֵּי אֲרֵי אֲנָא יְיָ עָבִיד רַחֲמִין וְדִין
25 וּצְדָקָתָא בְּאַרְעָא אֲרֵי בְאִלֵּן רְעוּתָא קֳדָמַי אֲמַר יְיָ: הָא יוֹמַיָא אָתְיָן אֲמַר יְיָ וְאֶסְעַר עַל
26 כָּל עַמְמַיָא עֲרֵלָיָא וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּדָמָן עוֹבְדֵיהוֹן לְעוּבְדֵי עֲרֵלָיָא: עַל מִצְרָאֵי וְעַל
יְהוּדָה וְעַל אֲדוֹמָאֵי וְעַל בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל כָּל מַקִּפֵּי פֵּאָה דְּשָׁרִין בִּשְׁכוּנִין
בְּמַדְבְּרָא אֲרֵי כָל עַמְמַיָא עֲרֵלִין בְּבִשְׂרְהוֹן וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲרֵלִין בְּלִבְּהוֹן:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quis est vir sapiens, & intelligat hoc? & cum quo locut^o est Dñs, & an-
12 nuntiet illud, quare desolata sit terra, & deserta sit sicut solitudo absque
habitatore? Et dixit Dñs: Quia dereliquerunt legem meam quam dedi
13 corā eis, & non obedierunt verbo meo, et non ambulaverunt in ea. Sed
14 abierunt post cogitationē cordis sui, et post Baalim, quæ docuerunt eos pa-
15 tres eorū. Propterea sic dicit Dñs exercituū Deus Israel: Ecce ego adducā
tribulationē sup populū istum amarā quasi absinthiū, & potū dabo eis ca-
16 licē maledictionis, quasi capita serpentum. Et dispergā eos inter populos
quos non cognoverunt ipsi & patres eorum; & immittā post eos occisores
17 gladio, donec consumā eos. Hæc dicit Dñs exercituū: Contemplamini, &
vocate lamentrices, ut veniant: & ad eas quæ sapientes sunt mittite, ut
18 veniant. Et festinent & assumant sup nos lamentū; & defluant oculi nostri
19 lachrymis, et palpebræ oculorū nostrorū decurrant aquis. Quia vox lamen-
tationis audita est ex Sion: Quomodo vastati sum^o, confusi sum^o vehemen-
20 ter? quia deserta est terra, quia desolata sunt palatia nostra. Audite enim
mulieres verbū Dñi, & auscultet auris vestra verba prophetarū ej^o, & do-
cete filias vestras lamentū, & unaquæq; proximā suā planctū. Quia ascen-
21 dit mors p fenestras nostras: ingressa est palatia nostra, ut consumat infantes
de vico, juvenes de plateis. Vaticinare: Hæc dicit Dñs: Et projicietur cada-
22 ver hominis quasi stercē^o disperſū sup faciē agri, & sicut manipul^o post mes-
foré, & non erit qui colligat. Hæc dicit Dñs: Ne sibi placeat Salomon filij^o
23 David *sapiens* in sapientia sua, nec sibi placeat Sampson filij^o Manue *fortis*
in fortitudine sua, nec sibi placeat Achab filij^o Ameri *dives* in divitiis suis.
Sed in hoc sibi bene placeat qui sibi placet ꝙ sapiens sit, et didicerit scire
24 timoré mei. Quia ego sum Dominus faciens misericordiam, & judicium
verū, & justitiā in terra; quia in his est voluntas corā me, dicit Dñs. Ecce
25 dies veniunt, dicit Dñs, & visitabo super omnes populos incircumcisos; &
super domum Israel, quorum opera similia sunt operibus incircumcisorum.
Super Ægyptios & super Judam, & super Idumæos, et sup filios Ammon,
26 et super Moabitas, et super omnes attonsos coma, qui morantur in habi-
taculis in deserto; quia omnes populi incircumcisi sunt in carne sua, et omnis domus Israel incircumcisi sunt in corde suo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܡܢܘ ܚܟܝܡܐ ܢܬܒܨܪ ܗܠܐ ܘܢܡܠܠ ܠܗ ܡܢܘ ܕܦܘܡܐ ܕܡܪܝܐ ܡܠܠ ܗܢܐ ܕܡܢܐ ܐܒܕܬ ܐܪܥܐ ܐܝܟ ܡܕܒܪܐ ܕܠܝܬ ܥܒܪܐ ܕܢܬܐ.
13 ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܒܬܪ ܕܫܒܩܬ ܢܡܘܣܝ ܕܝܗܒ ܩܕܡܝ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܝ ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܗ.
14 ܐܠܐ ܗܠܟܘ ܒܫܪܪܘܬ ܠܒܗܘܢ ܕܫܪܪܐ ܕܐܒܗܬܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܫܡܥܘ ܠܩܠܝ ܘܠܐ ܗܠܟܘ ܒܗ.
15 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܢܫܩܝ ܠܗܢܘܢ ܥܡܐ ܗܢܐ ܠܥܢܬܐ ܘܡܝܐ ܡܪܝܪܬܐ ܐܬܪܡ ܕܦܙܪ ܐܢܘܢ ܒܥܡܡܐ ܘܐܫܕܪ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܘܐܫܕܪ ܒܬܪܗܘܢ ܚܪܒܐ ܥܕܡܐ ܕܠܐ ܢܬܒ ܒܗ ܐܝܫ ܘܐܢܫ ܘܐܪܥܐ ܬܬܚܪܒ ܠܚܕܐ.
16 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܚܙܘ ܕܐܢܐ ܡܫܕܪ ܒܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܐܢܘܢ ܐܒܗܬܗܘܢ ܘܫܕܪ ܐܢܐ ܐܪܡܐ ܒܬܪܗܘܢ ܥܕ ܕܢܫܬܠܡ ܠܗܘܢ.
17 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܚܙܘ ܕܐܢܐ ܡܩܪܐ ܠܢܫܐ ܡܪܝܪܬܐ ܘܢܬܝܘܢ ܠܢܫܐ ܚܟܝܡܬܐ ܕܢܬܐ ܘܢܩܪܘܢ ܠܢܫܐ ܚܟܝܡܬܐ ܕܢܬܐ ܘܢܬܝܘܢ ܠܢܫܐ ܚܟܝܡܬܐ ܕܢܬܐ.
18 ܘܢܬܬܪܗܪܘܢ ܘܢܩܪܘܢ ܠܢ ܩܝܢܬܐ ܘܢܢܒܥܘܢ ܕܡܥܐ ܘܢܢܚܬܘܢ ܥܝܢܝܢ ܕܡܥܐ ܘܢܢܚܬܘܢ ܫܪܪܝ ܥܦܪܐ ܡܢ ܥܝܢܝܢ ܕܡܥܐ ܘܢܢܚܬܘܢ ܫܪܪܝ ܥܦܪܐ ܡܢ ܥܝܢܝܢ ܕܡܥܐ.
19 ܡܛܠ ܕܩܠܐ ܕܒܟܝܐ ܐܫܬܡܥ ܡܢ ܨܗܝܘܢ ܐܝܟ ܡܕܡ ܐܬܒܙܪܢ ܫܓܝܐ ܘܐܬܒܙܪܢ ܠܢ ܫܓܝܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܦܠܘ ܡܫܟܢܐ ܕܠܐ ܡܬܬܒܥ.
20 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܢܫܬܡܥ ܢܫܐ ܐܘ ܢܫܐ ܕܒܪ ܢܫܐ ܘܢܠܦܘ ܢܫܐ ܠܒܢܝܗܘܢ ܘܒܪ ܢܫܐ ܠܚܕܐ ܕܢܬܐ ܡܢ ܫܘܩܐ ܘܒܪ ܒܚܘܪ ܡܢ ܦܬܝܐ.
21 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܘܢܦܠ ܦܓܪܐ ܐܝܟ ܡܪܒܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܐܝܟ ܥܠܬܐ ܡܢ ܐܚܪ ܩܨܝܪܐ ܘܠܐ ܐܝܬ ܕܡܟܢܫ.
22 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܐ ܢܬܪܡܐ ܚܟܝܡܐ ܒܚܟܡܬܗ ܘܠܐ ܢܬܪܡ ܓܒܪܐ ܒܓܒܘܪܬܗ ܘܠܐ ܢܬܪܡ ܥܬܝܪܐ ܒܥܬܪܗ ܐܠܐ ܒܗܕܐ ܢܬܪܡ ܡܢ ܗܕܐ ܕܡܫܟܠ ܠܝ ܘܡܕܥ ܕܐܢܐ ܡܪܝܐ ܥܒܕ ܚܣܕܐ ܘܕܝܢܐ ܘܨܕܩܬܐ ܒܐܪܥܐ ܡܛܠ ܕܒܗܠܝܢ ܨܒܝܬܝ ܡܪܝ ܡܪܝ ܗܢܘ ܡܪܝ ܡܪܝ ܗܢܘ ܡܪܝ ܡܪܝ ܗܢܘ

ירמיה : י

CAP. X.

1 שמעו את־הדבר אשר דבר יהוה עליכם בית
doctus ,vos super DOMINUS est locutus quod verbum Audite
,discat ne gentium viam In :Dominus dixit Sic .Israel
2 ישראל : כה אמר יהוה אל־דרך הגוים אל־תלמדו
,eis ab gentes *conflentur* sed :*conflentemini* ne cœlorum signis à &
ומאותות השמים אל־תחתו כי־יחתו הגוים מהמה :
,illud præcidit sylva de lignum quia :*ipsa* vanitas populorum statuta Quia
3 כי־חקות העמים הבל הוא כי עץ מיער כרתו
auro *in* & ,argento In .ascia in artificis manuum opus
4 מעשה ידי־חרש במעצד : בכסף ובזהב
,*incidit* non & ,*illa* confortaverunt malleis in & clavis In ,illud decoravit
יפיהו במסמרות ובמקבות יחזקום ולא יפיק :
non quia ,*portabuntur* portando ,*sequentur* non & ,*ipsa* *æquabilitatis* palma Sicut
5 כתמר מקשה המה ולא ידברו נשוא ינשוא כי לא
non *benefacere* etiam & ,*malefacient* non quia ,*eis ab timeatis* ne :*incedent*
יצערו אל־תיראו מהם כי־לא ירעו וגם־היטיב אין
tuū nomen magnū &' ,*in* Magnus .Domine tu sicut non A .*eis*
6 אותם : מאין כמוך יהוה גדול אתה וגדול שמך
quia ,convenit tibi quia ,gentium rex te timebit non Quis .fortitudine in
7 בגבורה : מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי
,tu sicut non à eorum *regno omni* in & ,gentium *sapientibus omnibus* in
בכל־חכמי הגוים ובכל־מלכותם מאין כמוך :
,*ipsa* lignum vastratum Eruditio ,agent stultè & ,defipient *uno in* Et
8 ובאחת יבערו ויכסלו מוסר הבלים עץ הוא :
,artificis opus ,Uphaz de aurum & ,afferetur Tarsis de extensum Argentum
9 כסף מרקע מתרשיש יובא וזהב מאופז מעשה חרש
sapientum opus ,eorū indumentū purpura &,hyacinthus : aurificis manus &
ידי צורף הכלת וארגמן לבושם מעשה חכמים
rex & ,vivens Deus ,*ipse* veritas Deus Dominus Et .*ipsa* universa
10 כלם : ויהוה אלהים אמת הוא אלהים חיים ומלך
,*ejus indignatione* gentes sustinebunt non & ,terra contremiscet ejus ira ab *seculi*
עולם מקצפו תרעש הארץ ולא־יכילו גוים זעמו
,fecerunt non terram & *cælos* qui Dii : eis dicetis *hæc Secundum*
11 כה־תאמרון להם אלהיא די־שמיא וארקא לא עבדו
,sua potestia in terram *Facens* .hi cœlo sub de & ,terra è pereant
12 יאבדו מארעא ומן־תחות שמיא אלה : עשה ארץ בכחו
,cælos extendit suâ prudentia in & ,sua sapientia in orbem *stabilivit*
מכין תבל בחכמתו ובתבונתו נטה שמים :
extremo ab *vapores facit ascendere &* ,cœlo in aquarū *fragmum ea dare vocem Ad*
13 לקול תתו המון מים בשמים ויעלה נשאים מקצה
omnis *brutescit* ,suis thesauris de ventū *educit* & ,*facit* *pluviæ* fulgura : terræ
14 ארץ ברקים למטר עשה ויוצא רוח מאצרתיו : נבער כל־
fastidit quia :sculptili à *ipse* omnis est affect° Pudore .scientia propter homo
אדם מדעת הביש כל־צורף מפסל כי שקר
tfore in *eorum* opus *ipsa* Vanitas .*eis* in spirit° non &,ej° cōflatile
15 נסכו ולא־רוח בם : הבל המה מעשה התעים בעת
plasmator quia .Jhacob pars hæ: sicut Non .peribunt *eorum* visitationis
16 פקדתם יאבדו : לא־כאלה חלק יעקב כי־יוצר
exercituum Dominus :ejus hæreditatis virga Israel & ,ipse omnium
הכל הוא וישראל שבט נחלתו יהוה צבאות
inventione in *habitans* *suam negotiationem* terra de *Colige* .ejus nomen
17 שמו : אספי מארץ כנעתך יושבתי במצור :

JEREMIAS.

Versio VUL. LAT.

CAP. X.

1 Audite verbum, quod locutus
2 est Dñs sup vos,dom' Israel.Hæc
dicit Dñs; Juxta vias Gentium
nolite discere : & à signis cœli
nolite metuere, quæ timent Gen-
3 tes: Quia leges populorum vanæ
sunt : quia lignū de saltu præci-
dit opus man' artificis in ascia.
4 Argento & auro decoravit illud:
clavis et malleis compegit, ut non
5 dissolvatur. In similitudinē pal-
mæ fabricata sunt, & non lo-
quentur : portata tollentur, quia
incedere non valent; nolite er-
gò timere ea, quia nec malè pos-
6 sunt facere, nec benē. Non est si-
milis tuī, Dñe : magnus es tu, &
magnū nomen tuum in fortitu-
7 dine. Quis non timebit te, ô rex
Gentium? tuū est enim decus :
inter cunctos sapientes Gentium,
& in universis regnis eorum nul-
8 lus est similis tuī. Pariter insipi-
entes & fatui probabuntur : do-
ctrina vanitatis eorum lignū est.
9 Argentum involutum de Tharsis
affertur,& aurū de Ophaz:opus
artificis,& man' ærarii : hyacin-
thus & purpura indumentum
10 eorum ; opus artificum universa
est : hæc. Dominus autem Deus vero
est : ipse Deus vivens, & rex
sempiternʼ : ab indignatione ej'
commovebitur terra : & non su-
stinebunt Gentes comminatio-
11 nem ejus. Sic ergò dicetis eis;
Dii, qui cœlos & terram non
fecerunt, pereant de terra, &
de his, quæ sub cœlo sunt.
12 Qui facit terram in fortitu-
dine sua, præparat orbem in
sapientia sua, & prudentiâ suâ
13 extendit cœlos. Ad vocem suam
dat multitudinem aquarum in
cœlo, & elevat nebulas ab ex-
tremitatibus terræ : fulgura in
pluviam facit, & educit ventum
14 de thesauris suis. Stultus factus
est omnis homo à scientia, con-
fusus est artifex omnis in sculp-
tili:quoniam falsū est q̃ confla-
15 vit, & non est spiritʼ in eis. Vana
sunt, & op' risu dignū : in tem-
pore visitationis suæ peribunt.
16 Non est his similis pars Jacob :
qui enim formavit omnia, ipse
est : & Israel virga hæreditatis
ejus : Dominus exercituum no-
17 men illi. Congrega de terra con-
fusionem tuam, quæ habitas in
obsidione.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ι'. CAP. X.

1 Ἀκούσατε (α) τὸν λόγον κυρίου,
ὃν (β) ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς οἶκος Ἰσ-
2 ραήλ. Τάδε λέγει κύριος, Κατὰ τὰς
ὁδοὺς τῶν ἐθνῶν μὴ (γ) μανθάνετε,
καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ μὴ
φοβεῖσθε, ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ οἱ τοῖς
3 πανσώποις αὐτῶν. Ὅτι τὰ νόμιμα
τῶν ἐθνῶν μάταια. ξύλον ἐστὶν ὃν τοῦ
δρυμοῦ ἐκκοπομένον, ἔργον τέκτονος,
4 καὶ χώνευμα, Ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ κα-
λλωπισμένα (δ), ἐν ζωσμοῖς καὶ ἥ-
5 λοις ἐστερέωσαν(᾽) αὐτά· Θήσουσιν αὐ-
τὰ, καὶ οὐ κινηθήσονται. ἀεγύειον πο-
ρευτὸν ἐστιν, οὐ πορεύσονται, ἀεγύει-
6 ον (ε) πεσεῖν οὐ δύνανται. Ἀπὸ Θαρ-
σεὶς ἤξει χρυσίον Μωφάζ, καὶ (ζ) λίθος
χρυσοκόλλα, ἔργα τεχνιτῶν πάντα, ὑ-
φάσματα καὶ πορφύρεα ἐνδύσουσιν αὐτά.
7 Αἰσχύνθητε ἀφρόνες, ὅτι οὐκ ἐπιστή-
σονται. μὴ φοβηθῆτε αὐτά, ὅτι (η) ὁ
μὴ κακοποιήσων, καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν
8 ἐν αὐτοῖς. Οὕτως ἐρεῖτε αὐτοῖς,
Θεοὶ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ
ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν (θ) ἐκ τῆς
γῆς, καὶ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ τέτου.
9 Κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν ἐν τῇ ἰ-
σχύϊ αὐτοῦ, ὁ ἀνορθώσας τὴν οἰκουμέ-
νην ἐν τῇ Σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρονή-
σει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν. Καὶ
10 πλῆθος ὕδατος ἐν οὐρανῷ· καὶ ἀνή-
γαγε νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀ-
στραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε, καὶ ἐξήγα-
γε φῶς ὃν θησαυροῖς αὐτοῦ. Ἐμωράν-
θη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως, κατ-
ησχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἐπὶ τοῖς
γλυπτοῖς αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσεν,
οὐκ ἔστι πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. Μάταιά
ἐστιν ἔργα ἐμπεπαγμένα, ἐν καιρῷ
11 ὀπτοκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται. Οὐκ
ἔστι τοιαῦτα μερὶς τῷ Ἰακώβ, ὅτι ὁ
πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία
12 αὐτοῦ, Κύριος ὄνομα (ι) αὐτῷ. Συ-
ήγαγε ἐξωθεν τὴν ὑποδοσίν σου,
(κ) κατοικοῦσαν ἐν ὀκλεκ]οῖς.

Audite verbum Domini, 1
quod locutus est super vos,
domus Israel. Hæc dicit 2
Dominus; Juxta vias gen-
tium nolite discere: & à si-
gnis cæli nolite metuere :
(a) quia timent ea facientes
suis: Quia legitima genti- 3
um vana sunt. Lignum est
de saltu præcisum, opus ar-
tificis, et conflatio, Argen- 4
to, & auro decorata : in
malleis & clavis firmaverunt
illas : Collocabunt ea, 5
& non movebuntur : argen-
tum tornatile est : non ibunt:
argentum productum est 6
Tharsis:veniet aurum Mophaz:
& manus aurificum : opera
artificum omnia : hyacintho
& purpurâ induent ea : Pur- 7
tata tollentur : quia non con-
scendent. Ne timeatis ea;
quia non mal.facient; & 8
bonum non est(b)in eis. Sic
dicetis eis ; Dii, qui cœlum,
& terram non fecerunt,
dispercant de terra, & de
subter cælo hoc. Dominus, 9
qui fecit terram in fortitu-
dine sua, qui erexit orbem
in sapientia sua, & pruden- 10
tiâ suâ extendit cœlum : Et 11
multitudinem aquæ in cœlo :
& eduxit nubes ab extremo
terræ : fulgura in pluvias
fecit : & eduxit (c) lumen
ex thesauris suis. Stultus 12
factus est omnis homo à
scientia : confusus est omnis
aurifex in sculptilibus suis :
quia falsa conflavit : non
est spiritus in eis. Vana 13
sunt opera, ridicula : in tem-
pore visitationis suæ peri-
bunt. Non est talis pars 14
Jacob. Qui enim formavit
omnia; (d) ipse est hæredi-
tas ejus : Dominus nomen
illi. Congregavit deforis 15
substantiam suam,quæ habitat
in electis.

MS. A. (α) λόγον(β)ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ὑμᾶς (γ) πορεύεσθε, (δ) ἐστὶν, (᾽) αὐτὰ, καὶ ὁ (ε) πεσεῖν. Ἀπὸ Θαρσεὶς (ζ) χρυσὸς (η) ὁ κακοποιήσουσιν, (θ) ἀπὸ τῆς γῆς, (ι) αὐτῷ. (κ) ἡ κατοικοῦσα

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

קבילו יתכון בית ישראל: כדנן אמר יי עליכון בית ישראל: מארחת עממיא לא תילפון
ומאתין דמשתדין בשמיא לא תתבהתון ארי מתבהתין עממיא מנהון: ארי גזרת עממיא
למה אנון ארי אינא מחוורא קדיליה עובד ידי נגר בחצינא: בכספא ובדהבא חפי ליה
במסמרין ובמקבין מתקיף ליה דלא יזעזע: עובד נגיד וקיפין אנון ולא מתלן
אתנטלא יתנטלון ארי לית בהון רוחא לדלכא לא תתבהלון מנהון ארי לא מבאשין ואף
לא אישבא לית אנון ודעין: לית בר מנך יי רב אתתרב שמך בגבורותא: מן לא יתבהל מן
קדמך מלך על כל עממיא ארי דילך היא מלכותא ארי בכל חכימי עממיא ובכל
מלכותהון לית בר מנך: ובחדא יתבהון עממיא על דאטפשו על דפלחו לטעותא דלמא
אנון: כספא דמתחפי מאפריקא מיתן ודהבא מאופיר עובד נגר ידי קיני תכלא וארגונא
לבושהון עובד חכימין כולהון: יי אלהים קשוט הוא אלה קים ומלך עלמין מרגזיה
יתזוע ארעא ולא יכלין עממיא לסובראה רוגזיה: דנא תמרון להון אלהין דלא עבדו ית
ארעא ולא יכלין עממיא דאתון שרין בגוויהון מן בגו ארעא אלין: הכדנא תימרון להון אנתון
בית ישראל כדין תתיבון וכדין תימרון להון מן דאתון פלחין לטעותא
צריך אנון מן שמיא לא יכלין לאחתא מטרא ומן ארעא לא יכלין לצמחא פירין אנון
ופלחיהון יתבדון מארעא וישתצון מן תחות שמיא אלין: וכדנא תימרון להון אנתנא
פלחין לדעבד ארעא בחיליה שכלל תבל בחוכמתיה בסוכלתניתיה תלא שמיא:
לקל מתניה רכסת דמין בשמיא ומסיק ענני מסיפי ארעא ברקין לזמן מטרא עבד
ומפק רוחין מבית גנוזוהי: אתחברו כל עממיא מלמדע חכמא בהיתת כל קיני מלמעבד
עלם ארי שקרא אתכונין ולא רוחא בהון: למה אנון עובד תלעבא בעדן
דאסעד עליהון חוביהון ייבדון: לא כאלין חולקיה דיעקב ארי דברא כולא הוא
וישראל שבטא דאחסנתיה יי צבאות שמיה: כנשי מארעא סחורתיך דיתבא בתוכקפא

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. X.

Suscipite verbum quod loquitur Dominus super vos domus Israel. Hæc 1
dicit Dominus: De viis gentium nolite discere, & de signis quæ *mutata* 2
sunt in cœlis, ne conterreamini, à quibus populi conterrentur. Quia de- 3
creta populorum vana sunt, quia lignum de sylva præciditur ei: opʼ ma-
nuum fabri lignarii in ascia. Argento & auro cooperit illud, clavis & mal- 4
leis corroborat illud, ut non inclinetur. Opere ductili eriguntur ea, & 5
non loquuntur, portando portantur, quia non habent spiritum ad ambu-
landum. Ne timeatis ab eis,quia non malefaciunt, nec sciunt benefacere.
Non est præter te Domine; magnus es tu,& magnum nomen tuum in for- 6
titudine. Quis non timebit à facie tua,Rex omnium populorum? tuum est 7
enim regnum; quia in omnibʼ sapientibus populorum, & in universis re-
gnis eorum nullus est absque te.Et pariter populi delinquunt, eò quòd in- 8
sipientes facti sunt dum colunt idola quæ vana sunt. Argentum involutum 9
ex Africa afferunt, & aurum ex Ophir, opus fabri lignarii & manuum ar-
gentarii: hyacinthʼ & purpura indumentum eorum, opus sapientum uni-
versa hæc. Et Dominus Deus verus est, ipse est Deus vivus,& rex seculo- 10
rum. A furore ejus commovebitur terra, & non poterunt populi sustinere
iram ejus. Hoc est exemplar epistolæ quam misit Jeremias propheta ad re- 11
liquos seniores transmigrationis, qui erant in Babylonia. Si enim dixerint
vobis populi inter quos vos habitatis: Domus Israel servite idolis; sic re-
spondebitis,& sic diceris eis:Idola quibus vos servitis,errores sunt in qui-
bus nulla est utilitas : ex cœlo non possunt deducere pluviam, & ex terra
non possunt producere fructʼ: ipsa & cultores eorum peribunt de terra,et
consumentur de his, quæ sub cœlis istis sunt. Et sic dicetis eis: Nos cōfimʼ 12
eum qui fecit terram in virtute sua, fundavit orbem in sapientia sua, & in
prudentia sua appendit cœlos. Ad vocem suam dat impetum aquarum in 13
cœlis, & ascendere facit nubes ab extremitatibus terræ: fulgura in tempus
pluviæ fecit, & educit ventos de thesauris suis. *Fracti* sunt omnes populi 14
nescientes sapientiam : *confusus est omnis argentarius* à faciendo sculptili,
quia frustra conflarunt ea, & non est spiritus in eis. Vana sunt, opus sub- 15
fannatione dignum: in tempore quo visitavero super eos peccata eorum,
peribunt.Non est sicut hæc pars jacob;quia qui creavit omnia, ipse est: & 16
Israel virga hæreditatis ejus, Dominus exercituum nomen ejus. Con- 17
grega de terra mercimonia tua quæ habitas in *munitione*, in civitati-
bus munitis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. X.

Audite sermonem quem protulit de vobis Dominus O Israelitæ: Sic dicit Dominus; Viam gentium ne addiscatis, signa cœlestia ne colatis, quia gentes quidem colunt ea: Nam idola gentium nihil sunt: sunt enim lignum è sylva cæsum, opus manuum fabri ascià *dolatum*, Argento & auro sunt obducta, laminis ferreis clavísque firmant illa ne disjungantur: Tanquam palmæ sunt erecta, sed non loquuntur; & portando portant ea, quia non incedunt. Ne colatis ista, quia nec obsunt, nec prosunt. Nullus est par tibi Domine, quia maximus es & maximum nomen tuum potentiâ. Quis non revereatur te rex omnium seculorum, quandoquidem te decet honor? cùm inter omnes gentium sapientes, & in toto regno ipsorum nemo par sit tibi: Simul ergò pereant ac deficiant documenta vana idolorum ligneorum. Argentum optimum è Tharsis advehitur, & aurum ex Ophir: artificio fabri & manibus conflatoris *parantur*: hyacinthus & purpura vestimentum eorum, textura peritorum. Dominus autem Deus veritatis, Deus est vivorum & rex seculorum; cujus ab ira contremiscit terra, cujus indignationem sustinere nequeunt populi. Sic dicito illis; dii qui cœlum ac terram non condiderunt, pereant hujusmodi de terra & de sub cœlo. Dominus terram fecit potentiâ suâ, condidit orbem sapientiâ suâ, mentéque suâ cœlum extendit: Edit sonitum fragoris aquarum in cœlo, elicit nubes ab extremitatibus terræ, fulgura ad pluviam facit, ventósque depromit de thesauris suis. Desipuerunt (i. *aberrârunt*) omnes homines à scientia, pudefacti sunt omnes aurifices à sculptilibus quæ fecerunt: falsitatè enim conflaverunt, & non est spiritus in eis: Nihil sunt, sed opificia stulta sunt: quo tempore visitabuntur, peribunt. Non est ut istorum pars Jacobi; quoniam is qui creavit omnia, idem est pars eorum, & Israel *vicissim* tribus hæreditatis ejus, Dominus potentissimus est nomen ejus. Congrega de terra ignominiam tuam tu quæ sedes in angustia:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. X.

Textus septimus.

Audite dictum Domini quod vobis locutus est O domus Israelis: Sic ait Dominus, In viis gentium ne incedatis, & à signis cœlestibus ne timeatis, quoniam illæ facie tenus ea formidant: Nam ceremoniæ gentium vanæ sunt; lignum est è sylva resectum, opus fabri lignarii, aut fusura: Argento & auro exornant utrumque, & malleis clavisque confirmant, ne moveantur. [MS. Ox. Non est similis tui Domine, maximus es, & maximum nomen tuum potentiâ. Et quisnam est ex omnibus regibus terræ qui te non reveretur: cùm tibi convenit regnum: nam inter omnes sapientes gentium, & inter omnia regna non est par tibi. Doctrina verò timend: deos ligneos, & cultus eorum, & cessabit & peribit simul.] Argentum sunt incisum, ideo non ambulant; argentum solidum è Tharsis advectum, aut aurum Mophaz, manus artificis, omnia artificum opificia; vestiunt ea hyacintho & purpurâ, & gestata vehuntur, quia non gradiuntur. [MS. Ox. Dominus autem Deus veritatis: & ille vivorum Deus est, & rex seculorum: ab ira ejus contremiscet terra, neque substinebunt gentes indignationem ejus.] Ne timeatis hæc, quia neq; malum inferunt, neque ullum est in eis emolumentum. Ita dicatur illis, dii qui cœlum ac terram non fecerunt, pereant de terra & de sub cœlo isto. Dominus terram fecit virtute suâ, stabilivit orbem habitabilem sapientiâ suâ, suoq; intellectu cœlum extendit, & aquæ copiam in cœlo: Extrahit nubes ab extremo terræ, facit imbri fulgura, & profert fulgorem de thesauris suis. Cognitionis imperitus est omnis homo, pudefactus est omnis aurifex sculptilibus suis: mendacium enim conflaverunt, res in quibus non est spiritus, Quæ vanæ sunt, opera ludicra: tempore visitationis vestræ peribunt. Non est hæc eadem portio Jacobi; nam plasmator omnium est hæreditas ejus, Dominus nomen ejus. Recipe facultates tuas extrinsecus O quæ habitas inter attonitos.

ירמיה: יא

vice in terra habitatores *faciem fundà ego* Ecce :Dominus dixit sic Quia
18 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי קוֹלֵעַ אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בַּפַּעַם
super mihi Va *inveniant* ut *eis faciam angustiam* & : hac
19 הַזֹּאת וַהֲצֵרֹתִי לָהֶם לְמַעַן יִמְצָאוּ: אוֹי־לִי עַל־
hanc Profectò ' *dixi* ego & : mea plaga est *dolorosa* ,mea contritione
שִׁבְרִי נֶחְלֶה מַכָּתִי וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה
mei funiculi omnes & ,est vastatā meū *Tentorium* *eam feram* & infirmitate
20 חֳלִי וְאֶשָּׂאנוּ: אָהֳלִי שֻׁדַּד וְכָל־מֵיתָרַי
,meū tētorij ultrà *extēsum* non:*ipse* nō & ,me *fuit egressus* mei filii:sunt diruti
נִתָּקוּ בָנַי יָצְאוּנִי וְאֵינָם אֵין נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי
non Dominum &,pastores sunt effectī *bruti* Quia ,meas cortinas *erigens* &
21 וּמְקִיׁם יְרִיעוֹתָי: כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת־יְהוָה לֹא
Vox ,est *diffusa* eorū ,*pastū* omnis &,intellexerūt non Propterea.quæsierūt
22 דָרָשׁוּ עַל־כֵּן לֹא הִשְׂכִּילוּ וְכָל־מַרְעִיתָם נְפוֹצָה: קוֹל
ipsum ad,Aquilonis terra de magna cōmotio & ,venit ecce auditionis
שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן לָשׂוּם
quod Domine Novi ,draconū habitaculū,solitudinē Jehudah civitates
23 אֶת־עָרֵי יְהוּדָה שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים: יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי
,sui gressum *præparare* & ,ambulantis viri nec : ejus via hominis non
לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא לְאִישׁ הֹלֵךְ וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ:
fortē ne ,tuo *nos* in non ,judicio in veruntamen ,Domine me Corripe
24 יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל־בְּאַפְּךָ פֶּן־
quæ gentes super tuam *excandescentiam* Effunde ,me facias diminuere
25 תַּמְעִטֵנִי: שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
invocaverunt rō *nomine in* quæ *familias* super & ,te cognoverūt non
לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ
,eā consumpserunt & ,eum devoraverunt & ,Jahacob comederunt quia
כִּי־אָכְלוּ אֹתוֹ וַיְאַכְּלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ
fecerunt desolare ejus habitaculum &
וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשָׁמּוּ:

CAP. XI. יא

Audite *ad*,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר: שְׁמְעוּ
super & ,Jehudah *viram* ad *loquemini* & ,hujus pacti verba
2 אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְדִבַּרְתֶּם אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־
Deus Dominus dixit Sic ,eos ad dices Et ,Jerusalaim habitatores
3 יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
pacti verbis *audierit* non *qui* vir Maledictus : Israel
יִשְׂרָאֵל אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית
eos *me cānere* die in vestris patribus præcepi Quod ,hujus
4 הַזֹּאת: אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתָם
facite & ,*quia ecce in* Audite :dicēdo,ferrea fornace è,Ægypti terra è
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִכּוּר הַבַּרְזֶל לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי וַעֲשִׂיתֶם
,populū in mihi eritis & ,vobis præcepero quæ omnia juxta ea
אוֹתָם כְּכֹל אֲשֶׁר־אֲצַוֶּה אֶתְכֶם וְהֱיִיתֶם לִי לְעָם
juramentū *future Ero* ,Deum in vobis ero ego &
5 וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: לְמַעַן הָקִים אֶת־הַשְּׁבוּעָה
lacte fluentē terram eis *dandam ad* vestris patribus juravi quod
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
dixit Et.Domine Amen : dixi & ,respondi Et ,hanc diē secundō,melle &
וּדְבַשׁ כַּיּוֹם הַזֶּה וָאַעַן וָאֹמַר אָמֵן יְהוָה: וַיֹּאמֶר
6 ,Jehudah civitatibus in hæc verba omnia Prædica ,me ad Domin'
יְהוָה אֵלַי קְרָא אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּעָרֵי יְהוּדָה
,hujus pacti verba Audite :dicendo,Jerusalaim plateis in &
וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם לֵאמֹר שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת
vestros patres in sum contestatus contestando Quia ,ea *facietis* &
7 וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם: כִּי הָעֵד הֶעֱדֵתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם
,hanc diem ad usque,Ægypti terra è eos *me facere* ascendere die in
בְּיוֹם הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה
ecce ecce in Audite : dicendo,contestando &,surgendo manè
הַשְׁכֵּם וְהָעֵד לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

Versio VULG. LAT.

18 Quia hæc dicit Dominus ; Ecce ego longè projiciam habitatores terræ in hac vice : & tribulabo
19 eos ita ut inveniantur. Væ mihi super contritione mea, pessimâ plagâ meâ. Ego autem dixi ; Planè hæc infirmitas mea est, & por-
20 tabo illam. Tabernaculū meum vastatum est, omnes funiculi mei dirupti sunt, filii mei exierunt à me, & non subsistunt : non est qui extendat ultrà tentorium meum, & erigat pelles meas.
21 Quia stultè egerunt pastores, & Dominum non quæsierunt : propterea non intellexerunt, & omnis grex eorum dispersus est.
22 Vox auditionis ecce venit, & commotio magna de terra Aquilonis:ut ponat civitates Juda solitudinem, & habitaculum draconum. Scio,Domine,quia non est
23 hominis via ejus : nec viri est ut ambulet, & dirigat gressus suos,
24 Corripe me, Domine, veruntamen in judicio ; & non in furore tuo, ne fortè ad nihilum redigas
25 me. Effunde indignationē tuam super Gentes, quæ non cognoverunt te ; & super provincias,quæ nomen tuum non invocaverunt: quia comederunt Jacob & devoraverunt eum, & consumpserunt illum,et decus ejus dissiparunt.

CAP. XI.

1 VErbum, quod factum est à Domino ad Jeremiam, dicens;
2 Audite verba pacti hujus, & loquimini ad viros Juda, & habi-
3 tatores Jerusalem, Et dices ad eos ; Hæc dicit Dominus Deus Israel ; Maledictus vir, qui non
4 audierit verba pacti hujus,Quod præcepi patribus vestris, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens ; Audi-
te vocem meam, & facite omnia quæ præcipio vobis,et eriris mihi
in populum, & ego ero vobis in
5 Deum : ut suscitem juramentū : quod juravi patribus vestris, daturum me eis terram fluentē lacte & melle, sicut est dies hæc.Et re-
spondi, & dixi ; Amen,Domine.
6 Et dixit Dominus ad me ; Vociferare omnia verba hæc in civitatibus Juda, & foris Jerusalem,
dicens ; Audite verba pacti hu-
7 jus, & facite illa : Quia contestans contestatus sum patres vestros, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, usque ad diem hanc : manè consurgens contestatus sum, & dixi ; Audite vocem meam.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Ὅτι τάδε λέγει κύριος, Ἰδὺ ἐγὼ σκελίζω τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ὀν θλί-
19 ψει, ὅπως ἐυρεθῶ ἡ πληγή Σου. Οὐαὶ ἐ-
πὶ Συντρίμματί Σου, ἀλγυνεῖ ἡ πληγή
Σου· (λ) κἀγὼ εἶπα, Ὅτος τοῦτο τὸ (μ)
20 βαῦμά Σου, ὡ κατέλαβέ σι. Ἡ Σκινὴ
Σου ἐπαλαιπώρησεν, ὅλετο· ὡ πᾶσαι αἱ
δέῤῥεις Σου διεσπάσθη. οἱ υἱοί μου ὡ τὰ
παρέβεσά μου ὐκ εἰσίν, ὐκ ἔςιν ἔτι τόπος
τῆς Σκινῆς μου, τόπος ἢ δέῤῥεών μου.
21 Ὅτι οἱ (ν) ποιμένες ἠφρονεύσαντο, καὶ
τὸν κύριον ὐκ (ξ) ἐζήτησαν· διὰτῦτο ὐκ
ὀνόησε πᾶσα ἡ νομὴ, ὡ διεσκορπίσθησαν.
22 Φωνὴ ἀκοῆς ἰδὺ ἔρχεται ὡ σεισμὸς μέγας
ὀκ γῆς Βορῆᾶ, τῦ τάξαι τὰς πόλεις Ἰούδα
εἰς ἀφανισμόν, ὡ κοίτλω δρυῶν. Οἶδα
κύριε ὅτι ὐχὶ τῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτῦ, ὐ-
δὲ ἀνὴρ πορεύσεται ὡ κατευθύνει πορείαν
αὐτῦ. Παίδευσον ἡμᾶς κύριε, πλὴν ὀν κρί-
24 σει, ὡ μὴ ὀν θυμῷ, ἵνα μὴ ὀλίγους ἡμᾶς
25 ποιήσῃς. Ἔκχεον (ο) τὸν θυμόν Σου ἐπὶ
ἔθνη τὰ μὴ (π) εἰδότα σι, ὡ ἐπὶ φυλὰς
αἳ τὸ ὄνομά Σου ὐκ ἐπικαλέσαντο, ὅτι κα-
τέφαγον τὸν Ἰακὼβ ὡ ἐξεσθίωσαν (ρ) αὐ-
τὸν, ὡ τὴν νομὴν αὐτῦ ἠφάνισαν.

consumpserunt eum,& pascuam ejus ad solitudinem redegerunt.

MS.A. (λ) ὡ ἐγὼ (μ) βαῦμα, ὐκ ἐκατέλαβέν με. (ν) ποιμένες μου
*ἠνοφρονεύσαντο, (ξ) ὐζεζήτησαν (ο) τὴν ὀργήν (π) ἐθνῦτα (ρ) ἢ Ἰσραὴλ,

ΚΕΦ. ια'.

1 Ὁ ΛΟ'ΓΟΣ 'Ο ΓΕΝΟ'ΜΕΝΟΣ ΠΑΡ'Α ΚΥΡΙ'ΟΥ ΠΡΟ'Σ 'ΙΕΡΕΜΙ'ΑΝ,
2 ΛΕ'ΓΩΝ, 'Ακούσατε τοῦ λόγοις τῆς διαθήκης ταύτης, ὡ λαλήσετε πρὸς ἄνδρα Ἰ-
ούδα, (α) ὡ πρὸς τοὺ κατοικοῦντας ὀν Ἰε-
3 ρουσαλὴμ, Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε
λέγει κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, Ἐπικατάρα-
τος ὁ ἄνθρωπος, ὃς ὐκ ἀκούσεται τῦ λόγου
4 τῆς διαθήκης ταύτης, (β) Ἧς ὐνετειλά-
μην τοῖς πατράσιν (γ) ὑμῶν, ὀν ἡμέρᾳ ᾗ ἀνή-
γαγον αὐτοὺς ὀκ γῆς Αἰγύπτου ὀκ καμίνου
τῆς Σιδηρᾶς, λέγων, 'Ακούσατε τῆς φω-
νῆς μου, ὡ ποιήσατε πάντα (γ) ὅσα ἐὰν
ὐντείλωμαι ὑμῖν, ὡ ἔσοθέ μοι εἰς λαὸν, ὡ
5 ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς Θεόν· Ὅπως σῶσω
τὸν ὅρκον μου, ὃν ὤμοσα τοῖς πατράσιν
(δ) ὑμῶν, τῦ δῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν
γάλα ὡ μέλι, (ε) καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. ὡ
6 ἀπεκρίθην, ὡ εἶπα, Γένοιτο κύριε. Καὶ
εἶπε κύριος πρὸς μὲ, 'Ανάγωθι τὰς λό-
γοις τότοις ὀν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ὄξω-
θεν Ἱερουσαλὴμ, λέγων, 'Ακούσατε τὸς λό-
γοις τῆς διαθήκης ταύτης, ὡ ποιήσατε αὐτός.

MS.A. (α) ὡ τὸς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ, (β) Ἣν (') * ἡμῶν
(γ) ὅσα ὐντέλωμαι (δ) * ἡμῶν, (ε) ὡς

CAP. XI.

1 VERBUM, quod factum est à Domino ad Hieremiam, dicens; Audite verba testamenti
2 hujus : Et loquêris ad viros Juda, & ad habitatores Hierusalem: Et dices ad eos; Hæc
3 dicit Dominus Deus Israel ; Maledictus homo, qui non audiet verba testamenti hujus,
4 Quod mandavi patribus vestris in die, quâ eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens ; Audite vocem meam, & facite omnia quæcunque mandi-
vero vobis : & eritis mihi in populum : & ego ero vobis in Deum : ut statuam juramentum meum, quod juravi patribus vestris, daturum me eis terram fluentem lacte, & melle,
5 sicut est dies hæc. Et respondi, & dixi; Fiat, Domine. Et dixit Dominus ad me ; Lege verba hæc in civitatibus Juda, & foris Hierusalem,dicens; Audite verba testamenti hujus & facite (a) illa.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 אֲרֵי כְדֵנָן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי עָקָא עַל עַמָּא הָדֵין וְכַמָּה רְשָׁדִין אֲבַנָּא בְקַלְעָא כֵּן אֲבַדֵּר
19 יָת יְתְבֵי אַרְעָא בְּזִמְנָא הָדָא וְאֵיעֹק לְהוֹן בְּדִיל דִּיקַבְּלוּן פּוּרְעָנוּת חוֹבֵיהוֹן: וַי לִי עַל תַּבְרִי
20 מְמַרְעָא מַחְתִּי וַאֲנָא אֲמַרִית בְּרַם דִּין מַרְעִי וְאִסְתַּרְיָנוּתִי: אַרְעָא חֲרוֹבַת וְכָל קְרָיֵי אִתְחַבְּרוּ בָהּ
21 עַמִּי גְלוּ וְלֵיתְנוּן לֵית דְּמִתְחַם עוֹד מַשְׁכְּנִי וּמְקִים יְרִיעָתִי: אֲרֵי אִטַּפְשׁוּ מַלְכֵיא וְאוּלְפָן מִן
22 קֳדָם יְיָ לָא תְּבָעוּ עַל כֵּן לָא יְצַלְּחוּן יְתַבְּרוּן: קָל בְּסוֹרְתָּא הָא אָתְיָא וְתִבְרָא
23 רְבָא מֵאַרְעָא צְפוּנָא לְשׁוּאָה יָת קִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה לְצָרוּ מְדוֹר יְרוּדִין: יְדַעְנָא יְיָ אֲרֵי לָא
24 לְאֱנָשָׁא אוֹרְחֵיהּ וְלָא לְגֶבֶר דְּאָזֵל וּמְתַקַּן יָת פְּסִיעָתֵיהּ: אִיתַּא עֲלַיְהוֹן יִסּוּרִין יְיָ בְּרַם
25 בְּדִין חֲשׁוּךְ לָא יְתַקְּפָךְ רוּגְזָךְ בְּהוֹן דִּלְמָא יְזַעְרוּן: שְׁפוֹךְ חֲמָתָךְ עַל עַמְמַיָּא דְּלָא אִינְדְּעוּ
לְמֵידַע דְּחַלְתָּךְ וְעַל מַלְכְוָתָא דִּי בְּפִלְחָן שְׁמָךְ לָא תְּבָעוּ אֲרֵי שַׁלִּיטוּ בְּרִבְיוּת יַעֲקֹב וּבָעוּ
נְכָסֵיהוֹן וְשֵׁיצָאוּנוּן יָת מְדוֹרֵיהוֹן אַצְרִיאוּ:

יא

פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר: קַבִּילוּ יָת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין וּתְמַלְּלוּן
2 עִם אֲנָשֵׁי יְהוּדָה וְעַל יְתְבֵי יְרוּשְׁלֵם: וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לִיט גַּבְרָא
4 דְּלָא יְקַבֵּל יָת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין: דְּפַקֵּדֵת יָת אֲבָהָתְכוֹן בְּיוֹמָא דְאַפְּקַתְיָתְהוֹן מֵאַרְעָא
5 דְּמִצְרַיִם מִכּוּרָא דִּבְרְזֶלָא לְמֵימַר קַבִּילוּ לְמֵימְרִי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן כְּכָל דְּאֲפַקֵּד יָתְכוֹן
וּתְהוֹן קָדְמַי לְעַם וַאֲנָא אֶהֱוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ: בְּדִיל לְקַיָּמָא יָת קְיָמָא דְּקַיְּמִית לְאַבָּהָתְכוֹן
6 לְמִתַּן לְהוֹן אַרְעָא עֲבָרָא חֲלֵב וּדְבַשׁ בְּיוֹמָא הָדֵין וַאֲתֵיבִית וַאֲמַרִית אָמֵן: וַאֲמַר יְיָ לִי
אִתְנַבֵּי יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן בְּקִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם לְמֵימַר קַבִּילוּ יָת
7 פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן: אֲרֵי אַסְהֲדָא אַסְהַדִית בַּאֲבָהָתְכוֹן בְּיוֹמָא דְאַסְקִית
יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְעַד יְוֹמָא הָדֵין מְקַדֵּם וּמַסְהֵד לְמֵימַר קַבִּילוּ לְמֵימְרִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia hæc dicit Dñs: Ecce ego adducam tribulationem super populū istū ; 18
& sicut projiciunt lapidem funda,sic dispergam habitatores terræ hoc tem-
pore: & tribulabo eos ut recipiant tribulationem peccatorū suorū. Væ 19
mihi super confractionē meā: infirmata est plaga mea : & ego dixi : Certè
hæc est infirmitas mea, & sustinebo illam. Terra mea deserta est, & omnes 20
urbes meæ direptæ sunt:populū me⁹ migravit,& non comparet:nec est qui
extendat ultrà tabernaculū meū, et erigat cortinas meas. Quia insipientes
facti sunt reges,& doctrinā à facie Dñi non quæsierunt. Propterea non pro-
sperabuntur, & omnes populi eorū dispergentur.Vox annuntiationis ecce 22
venit, & confractio magna de terra Aquilonis,ut ponā civitates domus Ju-
da in solitudinē, habitaculū draconū. Scio Dñe quia non est homini via 23
ej⁹,nec hominis est qui ambulat & dirigit gressus suos. Adduc super eos in- 24
firmitates,veruntamen in judicio *modico*:ne irascatur furor tu⁹ contra eos,
ne fortè minuantur. Effunde iram tuā sup populos qui non didicerunt sci- 25
re timorē tui, et sup regna quæ non quæsierunt cultū nominis tui;quia do-
minati sunt domui Jacob, & diripuerunt substantias eorum, & consumpse-
runt eos, & habitacula eorūm vastarunt.

CAP. XI.

1 VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam,à facie Dñi dicentis :
2 Suscipite verba pacti huj⁹,& loquimini ad viros Juda,& ad habitatores Je-
rusalem. Et dices eis : Hæc dicit Dñs De⁹ Israel: Maledictus vir qui non 3
susceperit verba pacti hujus. Quod præcepi patrib⁹ vestris in die quo eduxi 4
eos de terra Ægypti ex fornace ferrea, dicens:Obedite verbis meis, & fa-
cite ea juxta omnia quæ præcepi vobis,& eritis coram me in populū,& ego
ero vobis in Deū,Ut confirmē juramentū ꝗ juravi patrib⁹ vestris,ꝗ darem 5
eis terram producentē lac & mel,sicut est dies hic. Et respondi, & dixi:
Amen Dñe. Et dixit Dñs ad me : Prophetiza omnia verba ista in civita- 6
tibus domus Juda, & in vicis Jerusalē, dicens : Suscipite verba pacti hujus,
& facite ea. Quia contestans contestatus sum patres vestros quo die eduxi 7
eos ex terra Ægypti, usque in diem hanc, manè consurgens & contestans,
dicens: Obedite verbo meo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܗܘܝܢ ܡܬܝܐ ܠܘܬܝ ܡܬܝܐ. ܗܘ ܡܕܝܢܬܐ ܠܐ ܡܬܝܐ ܒܗ ܚܕܘܬܐ ܕܝܢܐ ܗܘܝܬ ܗܘܬ.
19 ܡܬܚܬܢܐ ܡܝܢܝ ܡܬܚܬܢ. * ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܐ ܐܚܝܐ ܡܫܬܐܪ ܡܫܬܐܪ. ܗܘ ܡܕܝܢ ܡܬܝ.
20 ܚܝܘܬ ܡܫܝܚܝܘܬܝ. * ܡܫܚܬ ܡܫܟܢ ܡܫܟܢ ܠܗ ܡܬܚܬ ܡܬܚ. ܡܬܚ ܢܦܩ
21 ܡܢ. ܡܫܟܢ ܢܦܩ. ܟܕ ܢܦܩ ܠܐ ܡܫܬܐܪ. ܡܫܬܐܪ ܢܬܬ.
22 ܡܪܥܝܐ ܡܫܬܐܪ ܠܐ ܡܛܝ. ܡܛܝ ܠܐ ܡܛܝ. ܡܛܝ ܠܐ ܡܛܝ. ܡܛܝ ܠܐ ܡܛܝ. * ܩܠܐ
ܕܫܡܥܬܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܕܐܬܐ ܩܠ ܡܛܪܬܐ ܕܫܡܥ ܠܡܫܬܐܪ ܠܡܕܝܢ ܢܫܬܐ ܕܝܗܘܕܐ.
23 ܠܡܬܒܪ ܡܕܝܢ. * ܡܢ ܢܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܬܝ ܠܐ ܡܬ ܡܢ ܡܬ ܠܐ ܡܬ ܡܢ ܡܬ ܠܐ ܡܬ ܡܢ ܡܬ
24 ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܠܐ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
25 ܠܐ ܡܬ ܡܬ ܠܐ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ *

1 * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܠܐ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
2 ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
3 ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
4 ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
5 * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
6 ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
7 ܡܬ ܡܬ. * ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ.
ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ. ܡܬ ܡܬ ܡܬ.

Nam sic dicit Dominus, Ecce irretiam habi- 18
tatores hujus terræ hoc tempore, ut quærant
me & inveniant. Hei mihi propter fractio- 19
nem meam, nam dolorifica est plaga mea: ego
verò dixi, Hic est dolor meus, perferam il-
lum. Tentorium meum direptum est, & o- 20
mnes funiculi ej' diruptiſ filii mei egressi sunt
à me, & non extant; non est qui denuo fig it
tentorium meum, & erigat aulæa mea. Nam 21
desipuerunt pastores, & Dominum non quæ-
sierunt: quia non fuerunt solertes, totus grex
eorum dissipatus est. Vox rumoris funesti ecce 22
venit, et commotio magna de terra Aquilonis,
ad redigendas civitates Judæ in solitudinem,
in habitationem draconum. Scio vias Do- 23
mini non esse sicut hominis, neque ut homi-
nis qui vadit disponítque negotium suum.
Castiga me Domine cum modo, non autem 24
in furore tuo, ne forè ad exiguum numerum
me redigas. Effunde iram tuam in gentes 25
quæ te non noverunt, & in nationes quæ no-
men tuum non invocant: comederunt enim
Jacobum, comederunt eum et consumpserunt,
& habitationem ejus vastaverunt.

CAP. XI.

SErmo qui factus est ad Jeremiam à Domi- 1
no, dicendo; Audi sermonem fœderis hu- 2
jus, & dic viris Judæ & civibus Jerusalem:
Dic *inquam eis*, Sic ait Dominus potentissi- 3
mus, Deus Israelis; Maledictus vir ille qui
non auscultaverit sermones fœderis hujus,
Quod præcipiens majoribus vestris die quâ 4
eduxi eos de terra Ægypti de fornace ferri,
dixi; Auscultate voci meæ, & facite quicquid
præcipio vobis, eritíſque mihi populus, & ego
ero vobis Deus; Et præstabo jusjurandum 5
quod juravi majoribus vestris, me daturum
vobis terram lacte & melle manantem, ut est
hodiernâ die. Cui respondens dixi; Amen,
Domine. Tum dixit mihi Dominus, Recita 6
ta omnes sermones istos in civitatibus Judæ
& in vicis Jerosolymæ, & dic; Audite ser-
mones fœderis hujus, & facite eos. Nam 7
contestatus contestatus sum priscos majores
vestros quâ die evexi eos de terra Ægypti,
ad hanc usque diem, præmisi, & dixi; Au-
scultate voci meæ:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * لأن هكذا يقول الرب * ها أنا أعرقل سكان هذه الأرض بشك * لكي يوجد ضربتك * ويل
19 على انكسارك * ضربتك موجعة * وأنا قلت يقينا هذا الجرح لم يدركني * مسكنك سقي
20 وهلك * وكل سقاقيك عرفت * بني وخرافي ليسوا موجودين * ليس موضع موجودا بعد لخيامي *
21 ولا موضع لسقاقي * لأن رعاتي جهلوا ولم يطلبوا الرب * لأجل هذا لم ينفعهم كل المرعى
22 ويعرفوا * صوت سماع ها أقبل وزلزلة عظيمة من أرض الجرمانيا * لتريب بلدان يهودا للفناء
23 ومرقدا للنعام * علمت يا رب أن ليس للانسان طريقه * ولا رجل يسير ويقوم مسلكه * أدبنا يا
24 رب لا بحكم ولا بغضب * لئلا تجعلنا قليلين * أفض غضبك على الأمم التي لم تعرفك *
25 وعلى الأجيال التي لم تدع اسمك * لأنهم أكلوا يعقوب وابتلعوا واستأصلوا وخربوا ديارهم *

* الفصل الحادي عشر *

1 * القول الصادر من قبل الرب الى ارميا قايلا * * اسمعوا كلمات هذا العهد * وتكلم مع
2
3 رجال يهودا وسكان اورشليم ويقول لهم * هكذا يقول الرب اله اسرائيل * ملعون الانسان الذي
4 لا يسمع كلام هذا العهد * الذي به اوصيت لآبائكم في اليوم الذي اصعدتهم فيه من
ارض مصر من اتون الحديد * قايلا اسمعوا صوتي واسمعوا كلما اوصيكم به * وتكونون
5 لي شعبا وانا اكون لكم الها * لكي اقيم قسمي الذي اقسمت به لآبائكم * ان اعطيهم
6 ارضا تفيض لبنا وعسلا مثل هذا اليوم * فاجبت وقلت يكون يا رب * وقال الرب لي * اقرأ
هذه الكلمات في مدن يهودا ومن خارج اورشليم * قايلا اسمعوا كلمات هذا العهد واعملوا
7 بهن * فلم يعملوا] MS. Ox. * لاني ناشدت اباكم واوعزت اليهم من يوم اخرجتهم من
ارض مصر * والى يومنا * وتقدمت وبعثت اليهم * وقلت اسمعوا قولي *

Sic enim dicit Dominus, Ecce ego terræ 18
hujus incolas calamitate involvam, ut
inveniatur plaga tua. Heu de contriti- 19
one tua: plaga tua dolore plena est: ego
autem dicebam, Certè vulnus hoc non
attinget me. Tabernaculum tuum miserè 20
periit, & omnia aulæa tua dilaceratæ
sunt: filii mei & agni mei non extant;
non extat amplius locus tentorio meo, ne-
que locus aulæis meis. Nam pastores mei 21
desipuerunt, nec Dominum quæsierunt;
iccirco nullum pascuum profuit eis, & di-
spersi sunt. Vox sonora ecce advenit 22
magno cum tremore de terra Aquilonari,
ut disponat regiones Judæ in exitium &
cubile quadrupedum. Novi O Domine, 23
quòd non sit homini via, nec quisquam
incedat itemque suum dirigat. Castiga 24
nos O Domine, non in judicio neque cum
furore, ne paucos nos reddas. Effunde 25
fu oirem tuum super gentes quæ te minimè
nôrunt, & super nationes quæ non invo-
caverunt nomen tuum; quia comederunt
Jacobum, & consumpserunt Israelem,
& habitationes ejus destruxerunt.

CAP. XI.

SErmo factus à Domino ad Jeremiam, 1
dicens; Aud te verba hujus fœderis, & 2
alloquere viros Judæ & habitatores Je-
rusalem, dicasque ad eos; Sic ait Domi- 3
nus Deus Israelis, Maledictus homo qui
non acquieverit verbis hujus fœderis,
Quod mandavi patribus vestris quo die 4
extraxi eos è terra Ægypti de fornace
ferri, dicens; Acquiescite voci meæ, &
auscultate quicquid præcipio vobis, eri-
tíſque mihi populus, & ego ero vobis
Deus: ut tuear juramentum meum quod 5
juravi patribus vestris, daturum me ipsis
terram affluentem lacte & melle, ut ho-
diernâ die. Cui respondi ac dixi, Sit O
Domine. Deinde dixit mihi Dominus, 6
Recita hæc urbibus Judæ & in foris
Jerosolymæ, dicens; Audite verba hujus
fœderis, & facite ea: sed non fecerunt.
[MS.Ox. Quia contestatus sum ego pa- 7
tres vestros, & declaravi eis, quo tem-
pore evexi eos de terra Ægypti, ad hanc
usque diem nostram, antevertendo, &
mittendo ad eos, dicendoque; Auscultate
voci meæ:

ירמיה : יא

unusquisq; abierunt & : suam autem inclinaverunt nec *audiverunt* non Et
8 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ
verba omnia eos super induxi & : mali sui cordis *pertinacis* in
בִּשְׁרִירוּת לִבָּם הָרָע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
dixit Et .fecerunt non & *faciendum ad* præcepi quod ,hujus pacti
הַבְּרִית הַזֹּאת אֲשֶׁר־צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשׂוּ : וַיֹּאמֶר
9
habitatorib^s in &, Jehudah viro in conjuratio est Inventa : me ad Domin^s
יְהוָה אֵלַי נִמְצָא־קֶשֶׁר בְּאִישׁ יְהוּדָה וּבְיֹשְׁבֵי
qui ,priorum suorũ patrũ iniquitates ad sunt Reversi .Jerusalem
10 יְרוּשָׁלִָם : שָׁבוּ עַל־עֲוֹנֹת אֲבֹתָם הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר
Deos post abierunt hi Et .meis verbis obtemperare renuerunt
מָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת־דְּבָרַי וְהֵמָּה הָלְכוּ אֲחֲרֵי אֱלֹהִים
domus & ,Israel domus dissipaverunt : eis *serviendum ad* alienos
אֲחֵרִים לָעָבְדָם הֵפֵרוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית
.eorum patribus cum *excidi* quod ,meum pactum Jehudah
יְהוּדָה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם :
,malum eos *ad adducens* ego Ecce : Dominus dixit sic Quamobrem
11 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא אֲלֵיהֶם רָעָה
non & ,me ad clamabunt & : *ipso ab* exire poterunt non quo
אֲשֶׁר לֹא יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזָעֲקוּ אֵלַי וְלֹא
habitatores & ,Jehudah civitates ibunt Et ,eos *ad* audiam
12 אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם : וְהָלְכוּ עָרֵי יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי
sufficientes ipsi quibus ,Deos ad clamabunt & ,Jerusalaim
יְרוּשָׁלִַם וְזָעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵם מְקַטְּרִים
.eorum mali tempore in eos servabunt non servando & ; *eis*
לָהֶם וְהוֹשֵׁעַ לֹא־יוֹשִׁיעוּ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם :
numerium & : Jehudah tui Dii fuerunt tuarum civitatum *numerus* Quia
13 כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה וּמִסְפַּר
aras ,confusionis aras posuistis Jerusalaim platearum
חֲצוֹת יְרוּשָׁלִַם שַׂמְתֶּם מִזְבְּחוֹת לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת
,hoc populo pro ores ne tu Et .Bahal *sufficendum* ad
לְקַטֵּר לַבָּעַל : וְאַתָּה אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה
audiens ego non quia : orationem & *præconium* eis pro *leves* ne &
וְאַל־תִּשָּׂא בַעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה כִּי אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ
meo dilecto Quid .suo malo super me ad *eos clamare* tempore *in*
בְּעֵת קְרָאָם אֵלַי בְּעֵד רָעָתָם : מָה לִּידִידִי
15 sanctuarii *caro* & ,*multas cogitationes scelestas ipsam faciendo* ,mea domo in
בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְזִמֹּתָיִךְ הַרְבִּים וּבְשַׂר־קֹדֶשׁ
Olivam .exultásti tunc tua malitia quia : te *desuper* transibunt
יַעַבְרוּ מֵעָלַיִךְ כִּי־רָעָתֵכִי אָז תָּעֵלוֹזִי : זַיִת
: tuum nomen Dominus vocavit *formæ* fructu pulcheam *frondosam*
רַעֲנָן יָפֵה פְרִי־תֹאַר קָרָא יְהוָה שְׁמֵךְ
confregerunt & : eam super *ignem accendit* grandis loquelæ vocem ad
לְקוֹל הָמוּלָה גְדֹלָה הִצִּית אֵשׁ עָלֶיהָ וְרֹעוּ
te super est locutus ,te *plantans* exercituum Dominus Et .ejus ramos
17 דָלִיותָיו : וַיהוָה צְבָאוֹת הַנּוֹטֵעַ אוֹתָךְ דִּבֶּר עָלַיִךְ
quod ,Jehudah domus & ,Israel domus malum propter ,malum
רָעָה בְּגָלַל רָעַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֲשֶׁר
Dominus Et .Bahal *ipsi sufficendo* ,me irritandum ad sibi fecerunt
18 עָשׂוּ לָהֶם לְהַכְעִסֵנִי לְקַטֵּר לַבָּעַל : וַיהוָה
ego Et .*eorum consumo* me fecisti videre tunc : ficivi & ,me fecit scire
הוֹדִיעֵנִי וָאֵדָעָה אָז הֶרְאִיתָנִי מַעֲלְלֵיהֶם : וַאֲנִי
19 quòd cognovi non & ,jugulandum ad *ducetur* bos ,agnus tanquam
כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לְטִבּוֹחַ וְלֹא יָדַעְתִּי כִּי־
,eius *prme in lignum* Corrumpamus .cogitationes cogitaverunt me contra
עָלַי חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ
memoretur non ejus nomen & ,viventium terra è eum excindamus &
וְנִכְרְתֶנּוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא־יִזָּכֵר
amplius
עוֹד :

Versio VULG. LAT.

8 Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam : sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali : & induxi super eos omnia verba pacti hujus, quod præcepi ut facerent, & non fecerunt.
9 Et dixit Dominus ad me ; Inventa est conjuratio in viris Juda, & in habitatoribus Jerusalem.
10 Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores, qui noluerunt audire verba mea : & hi ergò abierunt post deos alienos, ut servirent eis : irritum fecerunt domus Israel et domus Juda pactum meum, quod pepigi cum patribus eorum.
11 Quam ob rem hæc dicit Dominus ; Ecce ego inducam super eos mala, de quibus exire non poterunt : & clamabunt ad me, & non exaudiam eos.
12 Et ibunt civitates Juda, & habitatores Jerusalem, & clamabunt ad deos, quibus libant, & non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum.
13 Secundùm numerum enim civitatum tuarum erant dii tui, Juda : & secundùm numerum viarum Jerusalem, posuisti aras confusionis, aras ad libandum
14 Baalim. Tu ergò noli orare pro populo hoc, & ne assumas pro eis laudem & orationem : quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum.
15 Quid est, quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa ? numquid carnes sanctæ auferẽt à te malitias tuas, in quibus gloriata es ? Olivam uberem, pulcham, fructiferam, speciosam, vocavit Dominus nomen tuum : ad vocem loquelæ, grandis exarsit ignis in ea, &
16 combusta sunt fruteta ejus. Et Dominus exercituum qui plantavit te, locutus est super te malum, pro malis domûs Israel & domûs Juda, quæ fecerunt sibi ad irritandum me, libantes
17 Baalim. Tu autem, Domine, demonstrásti mihi; & cognovi : tunc ostendisti mihi studia eorum.
18 Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam : & non cognovi quia cogitaverunt super me consilia, dicentes ; Mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

8 Καὶ οὐκ ἐποίησαν. Καὶ ἔστε κύριος πρὸς
με, Εὑρέθη ζύνδεσμος (ζ) ἐν ἀνδράσιν Ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς (η) κατοικοῦσιν ἐν
10 Ἱερουσαλήμ. Ἐπεστράφησαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν πρότερον, οἳ οὐκ (θ) ἠθέλησαν εἰσακοῦσαι τῶν λόγων
μου, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ (ι) πορεύονται ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς.
καὶ διεσκέδασαν οἶκος Ἰσραὴλ καὶ οἶκος Ἰούδα τὴν διαθήκην μου, ἣν διε-
11 τάμην πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακά, οὗς οὐκ
ἐξυπήνεγκαν ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῶν· καὶ κεκράξονται πρὸς με, καὶ οὐκ εἰσακούσομαι
12 αὐτῶν. Καὶ πορεύσονται πόλεις Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ, καὶ κεκράξονται πρὸς τοὺς (κ) θεοὺς, οἷς αὐτοὶ θυμιῶσιν αὐτοῖς, (λ) οἱ μὴ ζώσουσιν αὐτοὶ ἐν
13 τῷ καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν. Ὅτι (μ) κατ' ἀριθμὸν τῶν πόλεών σου ἦσαν θεοί σου Ἰούδα, καὶ (ν) κατ' ἀριθμὸν ἐξόδων
14 τῆς Ἱερουσαλὴμ, (ξ) ἐτάξατε βωμὸς θυμιᾶν τῇ Βάαλ. Καὶ σὺ μὴ προσεύχου (ο) περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, μὴ ἀξίου περὶ αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι ἐν τῷ (π) καιρῷ ἐν ᾧ ἐπικαλοῦνται με, ἐν καιρῷ κακώσεως αὐτῶν. Τί
15 ἡ ἠγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησε βδέλυγμα; μὴ ἐυχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελοῦσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου, ἢ τούτοις διαφεύ-
16 ξῃ; Ἐλαίαν ὡραῖαν ἔυκλειν τῷ εἴδει ἐκάλεσε κύριος τὸ ὄνομά σου, εἰς φωνὴν σεισμῆς αὐτῆς, ἀνήψεν πῦρ (ρ) ἐπ' αὐτὴν, μεγάλη ἡ θλῖψις ἐπὶ σὲ, (') ἠχρειώθησαν οἱ
17 κλάδοι αὐτῆς. Καὶ κύριος ὁ καταφυτεύσας σε, ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ ἀντὶ τῆς κακίας οἴκου Ἰσραὴλ καὶ οἴκου Ἰούδα, ὅ, τι
18 ἐποίησαν (σ) ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσαι με ἐν τῷ θυμιᾶν αὐτοὺς τῇ Βάαλ. Κύριε γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι. τότε ἔδειν
19 τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν· (τ) Ἐγὼ δὲ ὡς ἄρνιον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θυθῆναι, οὐκ ἔγνων. ἐπ' ἐμὲ ἐλογίσαντο λογισμὸν πονηρὸν, (υ) λέγοντες, Δεῦτε καὶ (') ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν (φ) ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, (χ) ἵν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐ μὴ μνησθῇ (ψ) ἔκτι.

MS. A. (ζ) ἐν πόλεσιν (η) κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, (θ) ἤθελον ἀκοῦσαι (ι) βαδίζουσιν (κ) θεὸς αὐτῶν, (λ) * μὴ ζώσουσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ (μ) κατὰ (ν) κατὰ (ξ) ἐτάξαν βωμὸς τοῦ θυμιᾶν (ο) ὑπὲρ (π) καιρῷ ᾧ (ρ) ἐν αὐτῇ, (') ἠχρειώθησ (σ) αὐτοῖ ς (τ) Ἐγὼ ὡς (υ) κατὰ (') λέροντες, (') ἐμβάλωμῳ (ρ) * ἄρτον τρόφιμον αὐτῷ, (χ) ἵ ὄνομα (ψ) ἔπ.

Et non fecerunt. Et dixit Dominus ad me ; Inventa est (b) colligatio in viris Juda, & in habitatoribus Hierusalem : Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores : qui noluerunt exaudire verba mea : & ecce ipsi abeunt post deos alienos, ad serviendum eis. Et dissipavit domus Israel, & domus Juda, testamentum meum, quod disposui ad patres eorum. Propterea hæc dicit Dominus ; Ecce ego induco super populum hunc mala : ex quibus exire non poterunt ex eis : & clamabunt ad me, & non exaudiam eos. Et ibunt civitates Juda, & habitatores Hierusalem ; & clamabunt ad deos, quibus ipsi adolent eis : qui non salvabunt eos in tempore malorum eorum. Juxta enim numerum civitatum tuarum erant dii tui, Juda : & juxta numerum viarum Hierusalem posuistis aras ad incensum adolendum Baal. Et tu noli orare pro populo hoc : & noli postulare pro eis in oratione, & deprecatione : quia non exaudiam in tempore, in quo invocabunt me ; in tempore afflictionis suæ. Quid dilecta in domo mea fecit abominationem ? Numquid vota, & carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, aut propter istas effugies ? Olivam pulchram, (c) benè opacam specie, vocavit Dominus nomen tuum, ad vocem circumcisionis ejus, accensus est ignis super eam : magna tribulatio super te : inutiles facti sunt rami ejus : Et Dominus, qui plantavit te, loquutus est super te mala, pro malitia domûs Israel, & domûs Juda : quicquid fecerunt sibi ad irritandum me, in adolendo ipsos Baal. Domine, notum fac mihi, & cognoscam. Tunc vidi studia eorum. Ego autem quasi agnus innocens ductus ad immolandum, non cognoscebam. Super me cogitaverunt cogitationem malam, dicentes ; Venite, & mittamus lignum in panem ejus, & exteramus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 וְלָא קַבִּילוּ וְלָא צְרִינְהוֹן יַת אוּדְנְהוֹן וַאֲזִלוּ גְּבַר בְּהַרְהוּר לִבְהוֹן בִּישָׁא וְאַיְתִיתִי עֲלֵיהוֹן
פּוּרְעָנוּתָא עַל דְּלָא קַבִּילוּ פִּתְגָמֵי קְיָמָא הֲדֵין דִּפְקֵדִית לְמֶעְבַּד וְלָא עֲבָדוּ : וַאֲמַר יְיָ לִי
9
אִשְׁתְּכַח דְּמַרְדוּ בְּמֵימְרֵי אֲנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשָׁלֶם : חָבוּ לְחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן קַדְמָאֵי
10 דְּסָרִיבוּ לְקַבָּלָא יַת פִּתְגָמַי וְאִנּוּן טָעוּ בָתַר טַעֲוַת עַמְמַיָּא לְמִפְלְחָהוֹן אַשְׁעִינוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה יַת קְיָמִי דְּגְזֵרִית יַת אֲבָהָתְכוֹן : בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי
11 עֲלֵיכוֹן בִּישָׁתָא דְּלָא יְכִלּוּן לְאִשְׁתֵּיזָבָא מִנַּהּ וַיְצַלּוּן קָדָמַי וְלָא אֶקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן : וְיִהְכּוּן
12 אֲנָשׁ קִרְוָיָא דְּבֵית יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם וְיִבְעוּן מִן טַעֲוָתָא דְּאִנּוּן מַסְּקִין בּוּסְמִין לְהֵן
הָאִם יְכִלִּין לְמִפְרַקְהוֹן בְּעִדָּן בִּישָׁתְהוֹן : אֲרֵי מְנִין קִרְוֵיכוֹן הֲוָאוּ דְחִלְתְּכוֹן דְּבֵית יְהוּדָה
13 וּמְנִין שׁוּקֵי יְרוּשְׁלֶם שַׁוֵּיתוּן אֲגוּרִין לְבַהְתָּא וַאֲגוּרִין לְאַסְקָא בּוּסְמִין לְבַעְלָא : וְאַתְּ לָא
14 תְּצַלֵּי עַל עַמָּא הָדֵין וְלָא תְּתַקַּן עֲלֵיהוֹן בְּצְוָו וּבְצְלוֹ אֲרֵי לָא רַעֲוָא קָדָמַי בְּעִדָּן דְּאִנּוּן
15 מְצַלֵּי עַל עֲלֵיהוֹן קָדָמַי בְּעִדָּן בִּישָׁתְהוֹן : מָה לְעַמָּא דַיְהוּדָה חֲבִיב קָדָמַי שְׁבָקוּ פּוּלְחָן בֵּית
מַקְדְּשִׁי עֲבִדוּ עֲצָה לְחֶטָאִין סַגִּיאִין מְעָרְבִין בְּשַׂר שְׁקוּצִין עִם בְּשַׂר קוּדְשָׁא יְנִלּוּן מִנִּיכוּ
16 מִן קָדָם בִּשְׁתִּיכוּ בְּכֵן הֲוֵיתָא תְּקַיְּמָא : הָא כְּאִלָּן זַיְתָא תְּשַׁפִּיר בְּרִיוֵיהּ וְיָאִי בְּחִוְוֵיהּ וְסוֹכְיָה
מַטְּלָן בְּאִילָנְיָא בֵּן רַבִּי יְיָ שְׁמִיהּ בְּעֻמְמַיָּא וְכִוִּי דַעֲבַרְתָּ עַל אוּרַיְתָא מַשְׁרִיר עַמְמִין
17 דְּתַקִּיפִין כְּאִשְׁתָּא וַיְתוּן עָלָךְ וַיְתְחַבְּרוּן לְהוֹן סוּמְכָנִין : וַיְי צְבָאוֹת דְּקִים יָתִיךְ גּוּר לְאִיתָאָה
עָלָךְ בִּישָׁא בְּרִיל חוֹבֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה דַעֲבַדוּ לְהוֹן לְאַרְגָּוָנָא קָדָמַי לְאַסְקָא
18 בּוּסְמִין לְבַעְלָא : וַיְי אַלְפַנִּי וַאֲלִיפִית בְּכֵן אַחֲוֵיתָנִי עוֹבְדֵיהוֹן : וַאֲנָא כְּאִמַּר בְּחִיר
19 דְּלִנְכַסְתָּא מִתּוּבַל וְלָא יְדַעְנָא אֲרֵי עָלַי חֲשִׁבוּ עֲשָׁתּוּנִין בִּישִׁין אָמְרִין נְרִמִי סַמָּא דְמוֹתָא
בְּמִבְלִיהוֹן וּנְשֵׁיצֵנֵיהּ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּשְׁמֵיהּ לָא יְדְכַר עוֹד :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et non obedierũt, nec inclinaverunt aures suas : sed ambulaverũt unusquisque in cogitatione cordis sui mali, & adduxi super eos ultionem, eò quòd non suscepissent verba pacti hujus quod præcepi ut facerent, & non fecerunt. Et dixit Dñs ad me : *Inventum* est *quòd rebellárunt in verbum meum viri* Juda, & *habitatores* Jerusalem. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorũ priorum, qui noluerunt suscipere verba mea, & ipsi erraverunt post idola populorum, ut colerent ea. Irritum fecerunt dom^s Israel & dom^s Juda pactum meum quod pepegi cum patrib^s *vestris*. Propterea hæc dicit Domin^s : Ecce ego inducam super *vos* malum, & non poterunt liberari ex eo : & orabunt corã me, & non suscipiã orationes eorũ. Ibúntque viri civitatum dom^s Juda, & habitatores Jerusalem, & deprecabuntur idola quib^s adolebant aromata, si fortè possint salvare eos in tempore mali sui. Quia secundũ numerũ civitatũ vestrarũ fuerunt dii vestri viri dom^s Juda, & secundũ numerũ viarũ Jerusalẽ posuistis aras confusioni, aras ad adolenda aromata ipsi Baal. Tu autẽ ne ores pro populo isto, nec depreceris pro eis in deprecatione et oratione; quoniã non erit voluntas corã me, quo tempore tu orabis pro eis corã me, in tempore mali eorũ. Quid est populo huic qui erat dilect^s coram me? reliquerunt cultũ dom^s sanctuarii mei : inierunt consiliũ ad peccandũ multũ : cõmiscent carnẽ abominationũ cum carne sanctificata : migrabunt à te; propter malitiã tuam tunc eras fortis. Sicut arbòr olea pulchra forma, & speciosa aspectu, cuj^s rami obumbrant *arbores*; sic magnificavit Dñs nomen tuũ in populis. Et nunc cùm transgressa es legẽ, exercit^s populorum qui fortes sunt sicut ignis, venient contra te, & conjungentur eis auxilia. Et Domin^s exercituum qui sustinuit te, decrevit inducere super te malum, propter peccata dom^s Israel & dom^s Juda, quæ fecerunt sibi ad irritandum coram me, ut adolerent aromata Baal. Domin^s autem docuit me, & didici : tunc ostendisti mihi opera eorum. Et ego sicut agn^s elect^s qui ducitur ad victimam, & nescivi quia contra me cogitaverunt cogitationes malas : dicentes : Mittamus venenum mortiferum in cibo ejus, & disperdamus eum de terra Israel, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܨܢܬܘ ܠܐܕܢܗܘܢ ܕܢܫܡܥܘܢ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܒܫܪܪܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܒܝܫܐ ܘܐܬܝܬܝ ܥܠܘܗܝ ܠܟܠ ܡܠܬܐ ܕܩܝܡܐ ܗܢܐ ܕܦܩܕܬ ܠܡܥܒܕ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܘܠܐ ܨܢܬܘ ܠܡܫܡܥ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܬܬܟܠܬ ܒܝܗܘܕܝ ܘܒܝܫܒܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܗܦܟܘ ܠܐܚܪܢܐ ܠܐܠܗܝܗܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܗܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܘܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܕܦܪܨ ܥܡ ܐܒܗܬܗܘܢ ܕܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܡܥ ܠܬܪܥܝ ܐܢܘܢ ܗܘ ܐܦ ܗܘ ܐܙܠܘ ܐܚܪܢܐ ܠܡܦܠܚ ܠܗ ܠܐܠܗܐ ܕܐܚܪܢ ܠܡܦܠܚ ܠܗ ܠܐ ܐܬܬܩܝܡ ܠܡܥܒܕ ܠܗ ܠܐ ܐܬܬܩܝܡ ܠܡܥܒܕ ܠ ܐܠܗ ܐܚܪܢ ܠ ܐܠܗ ܐܚܪܢ ܠ ܐܠܗ ܐܚܪܢ

Versio VULG. LAT.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

vídeam, cor & renes probans, justitiam judicans exercituum Domine Et
20 וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כִּלְיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה
sic Propterea meam litem revelavi tu ad quia : eis de tuam ultionem
21 נִקְמָתֶךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי׃ לָכֵן כֹּה־
:dicendo,tuam animam quærentes ,Hanathoth viros ad Domin' dixit
אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ לֵאמֹר
Propterea nostras man' p morieris non & ,Dñi nomine in vaticineris Ne
22 לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃ לָכֵן
juvenes : eos super visitans ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבַּחוּרִים
residuum Et .fame in morientur eorũ filiæ & eorũ filii,gladio in moriẽtur
23 יָמוּתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יָמוּתוּ בָרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית
asnus ,Hanathoth vires in ,malum inducam quia : eis erit non
לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת
.eorum visitationis

CAP. XII. יב

פְּקֻדָּתָם׃
loquar judicia Veruntamen:te contra litigabo cum ,Domine tu justus
1 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר
prævaricãtes omnes fuerũt securi,est prosperata impiorũ via Quare .tecum
אִתָּךְ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צְלֵחָה שָׁלְוֵי כָּל־בֹּגְדֵי
:fructũ fecerunt etiã,iuxtaui,sunt radicati etiã,eos Plãtasti prævaricationẽ
2 בֶגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם־שָׁרָשׁוּ יָלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פְרִי
Domine tu Et .eorum renibus à longinquum & ,eorum ere in tu propinquum
3 קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה
pecus sicut eos evelle : tecum meum cor probásti & ,me vidisti , me nósti
יְדַעְתַּנִי תִּרְאֵנִי וּבְחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתֵּקֵם כַּצֹּאן
lugebit quo usque .occisionis diem ad eos sanctifica & ; jugulationẽ ad
4 לְטִבְחָה וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הָרֵגָה׃ עַד־מָתַי תֶּאְבַל
ea in habitantium malitiã propter?arescet agri omnis herba & , terra
הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי־בָהּ
,nefarium novissimum videbit Non:dixerũt quoniã,volatile & animalia ,perijt
סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ׃
contendes quomodo & :te fecerũt laborare & ,cucurristi peditib' cum Quia
5 כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיְלָאוּךָ וְאֵיךְ תְּתַחֲרֶה
facies quomodo & ,sidem tu pacis terra in Et ? equis cum
אֶת־הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה
ipsi etiam tui patris dom' & ,tui fratres etiam Nam? Jarden altitudine in
6 בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם הֵמָּה
Ne :impiendo te post clamaverunt ipsi etiam ; te contra sunt prævaricati
בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא־אַל־
,meam dom' Reliqui .bona te ad fuerũt locuti quum,eis in credas
7 תַּאֲמִן בָּם כִּי יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי
:eis in mea animæ dilectionem dedi : meam hæreditatem dimisi
נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף
dedit:sylva in leo tanquam mea hæreditas mihi Fuit .ejus inimicorum
8 אֹיְבֶיהָ׃ הָיְתָה לִּי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַּיָּעַר נָתְנָה
mea hæreditas tincta avis Nunquid .eam odi ideo ,sua voce in me contra
9 עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃ הֲעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי
fera omnis vos congregate,Ite ?eam contra circum avis Nunquid ? mihi
לִי הֲעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ לְכוּ אַסְפוּ כָּל־חַיַּת
sunt demoliti multi Pastores .devorandum ad venite , agri
10 הַשָּׂדֶה הָתִיוּ לֶאֱכֹלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ
portionem dedérunt : meam partem conculcaverunt ,meam vineam
כַרְמִי בּוֹסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת
.solitudinis desertum in mei desiderii
חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃

20 Tu autem,Domine Sabaoth, qui
judicas justè, & probas renes &
corda, videam ultionem tuam ex
21 eis : tibi enim revelavi causam
meam. Propterea hæc dicit Do-
min' ad viros Anathoth,qui quæ-
runt animam tuam, & dicunt ;
Non prophetabis in nomine Do-
mini, & non morieris in manib'
nostris. Propterea hæc dicit Do-
minus exercituum ; Ecce ego vi-
sitabo super eos : juvenes morien-
tur in gladio, filii eorum & fi-
22 liæ eorum morientur in fame. Et
reliquiæ non erunt ex eis:inducã
enim malũ super viros Anathoth,
annum visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus quidem tu es,Domine, si
disputem tecum : veruntamen ju-
sta loquar ad te : Quarè via im-
piorum prosperatur : benè est o-
mnibus qui prævaricantur & ini-
2 què agunt? Plantâsti eos, & ra-
dicem miserunt: proficiunt & fa-
3 cium fructum: propè es tu ori e-
rum, & longè à renibus eorum. Et
tu,Domine,nósti me, vidisti me,et
probâsti cor meum tecũ: congrega
eos quasi gregem ad victimam,
& sanctifica eos in die occisio-
4 nis. Usquequò lugebit terra, &
herba omnis regionis siccabitur,
propter malitiam habitantium in
ea ? consumptum est animal, &
volucre, quoniam dixerunt ; Non
videbit novissima nostra. Si cum
peditibus currens laborásti:quo-
modò contendere poteris cum
5 equis ? cùm autẽm in terra pacis
securus fueris, quid facies in su-
6 perbia Jordanis ? Nam & fratres
tui, & domus patris tui, etiam
ipsi pugnaverunt adversùm te,
& clamaverunt post te plenâ vo-
ce : ne credas eis cùm locuti fue-
7 rint tibi bona. Reliqui domum
meam, dimisi hæreditatem meã:
8 dedi dilectam animam meam in
manu inimicorum ejus: Facta est
mihi hæreditas mea quasi leo in
9 sylva:dedit contra me vocẽ,ideò
odivi eam. Numquid avis disco-
lor hæreditas mea mihi?numquid
avis tincta p totum? venite, con-
10 gregamini omnes bestiæ terræ,
properate ad devorandũ. Pastores
multi demoliti sunt vineã meam,
conculcaverunt partẽ meam:de-
derunt portionem meam deside-
rabilem in desertum solitudinis.

20 Κύριε κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ
καρδίας, ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ
αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὰ δικαιώ-
21 μά μου. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει (α) κύριος
ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Ἀναθὼθ τοὺς ζητοῦντάς σε τὴν
ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, Οὐ μὴ (α) προφη-
22 τεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, εἰ δὲ μή, ἀ-
ποθανῇ ἐν τῇ χειρὶ ἡμῶν· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπι-
σκέψομαι ἐπ' αὐτούς· οἱ νεανίσκοι αὐτῶν
ἐν μαχαίρᾳ (β) ἀποθανοῦν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν
λιμῷ. Καὶ ἐγκαταλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν,
ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Ἀναθὼθ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

MS.A. (α) κύριε ὁ θεὸς (α) προφητεύσῃς (β) πεσοῦσι,

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι
πρὸς σέ. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ·
τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται, εὐεθηνοῦ-
2 σιν πάντες οἱ ἀθετοῦντες (α) ἀθετήματα; Ἐφύ-
τευσας αὐτοὺς, καὶ (β) ἐρριζώθησαν· ἐτεκνο-
ποίησαν, καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ
σὺ τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν
3 νεφρῶν αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε γινώσκεις με,
(γ) ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον
σου. ἄγαγε αὐτὸς εἰς ἡμέραν σφαγῆς αὐτῶν.
4 Ἕως πότε πενθήσει ἡ γῆ, καὶ πᾶς (δ) ὁ χόρ-
τος τῆς ἀγροῦ ξηανθήσει (ζ) ἀπὸ κακίας τῶν κατ-
οικούντων (ε) ἐν αὐτῇ; (ζ) ἠφανίσθησαν κτή-
νη καὶ πετεινά, (η) ὅτι εἶπαν, Οὐκ ὄψεται ὁ
5 θεὸς ὁδὸς ἡμῶν. Σὺ οὖν πόδας πεζεύσεις, καὶ
(θ) ἐκλύσει σε· πῶς παρασκευάσῃ ἵππο-
ις; ἐν γῇ εἰρήνης σὺ πεποιθὼς πῶς
ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ Ἰορδάνου; Ὅτι
(ι) καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός
σου, (κ) καὶ οὗτοι ἐξέβησαν, ἐκ τοῦ ὀπίσω σου ὁπισθόπτησαν·
μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι (λ)
7 πρὸς σὲ καλά. (μ) Ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν
μου, ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν
ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν
αὐτῶν. Ἐγένηθη τὴν κληρονομίαν μου ἐμοὶ ὡς
λέων ἐν δρυμῷ, ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν
αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτόν. Μὴ σπήλαιον (ν) ὀάνης ἡ κληρονομία μου (ξ) ἐμοὶ,
ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς; βαδίσαι, Συνα-
γάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ (ο)
10 ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν. Ποιμένες
πολλοὶ διέφθειραν τὴν ἀμπελῶνά μου, ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδωκαν (π) τὴν μερίδα
τὴν ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄδατον,

MS.A. (α) ἀθετήσῃ; (β) ἐρρίζωσε· ἐτεκνοποίησε, (γ) ἐδοκίμασας (δ) χόρ-
τος ξηανθήσει (ε) τῶν αὐτῶν· (ζ) ἠφάνισας (η) καὶ ὤπαν, (θ) ἐκλύσουσίν
(ι) οἱ ἀδελφοί (κ) ἠθέτησάν (λ) ἐπὶ σὲ (μ) Ἐγκαταλέλοιπα (ν) λῃῶν ἢ (ξ)
ἐμοὶ; βαδίσαι; (ο) συναγάγετε (π) μερίδα μου ὀπιθυμητὴν εἰς

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et Dñs exercituũ judex veritatis,in cuj' conspectu manifesta sunt renes &
cor. Videbo ultionẽ judicii tui ex eis:quia corã te dixi injuriã meã. Pro-
20 21
pterea hæc dicit Dñs sup viros Anathoth,qui quærunt occidere te,qui di-
cunt:Non prophetabis in nomine Dñi,& non morieris in manib' nostris.
Propterea hæc dicit Dñs exercituũ : Ecce ego visitabo sup eos. Juvenes
eorũ occidẽtur gladio: filii eorũ & filiæ eorũ morientur fame. Et reliquiæ
22 23
non erunt eis ; quia inducam malũ super viros Anathoth, annũ visitationis
peccatorũ suorum.

CAP. XII.

Justior es Dñe,quàm ut contendã ante Verbũ tuũ:veruntamen interroga-
1
tionẽ judicii ego interrogo à facie tua,quare via impiorum prosperatur,
& pacificè degũt oẽs qui prævaricãtur prævaricationẽ? Sustentâsti eos,etiã
1 2
roborati sunt;divites facti sunt : & etiã possederũt substantias : propè sunt
verba legis tuæ in ore eorũ,& longè est timor tui à renib' eorũ. Tu autẽ
3
Dñe omnia scis,& manifestũ est corã te, q̃ tu eligis corda quæ sibi placent
in timore tui. Præpara impios quasi oves ad victimã,& præpara eos in dié
occisionis. Usquequo deserta erit terra,& herba omnis agri siccabitur,pro-
4
pter peccata impiorũ qui habitant in ea? Consumptũ est animal & volucre:
quia dixerũt;Non est revelat' corã eo finis noster. Hæc est responsio quæ
5
facta est ad Jeremiam prophetã super interrogationẽ suã:Propheta,similis
es tu viro qui currit pedibus & lassatur. Quomodo ergo tu putas currere
contra equos ? in planitie & terra pacis tu fidis & cadis : & quomodo tu
putas facere contra bestias agri in elatione Jordanis ? Et si sup bona quib'
ego benefeci Nabuchodonosor regi Babylonis pediti,ô propheta tu videns
miraris ; quid ubi primũ ego ostendero tibi q̃ ego factus' sum patrib' tuis
justis quia à seculo fuerũt,qui cucurrerũt sicut equi ut facerẽt opera bona
corã me? Etiã dixi eis, q̃ adducerẽ sup filios eorũ benedictiones & conso-
lationes,sicut aquas, quæ descendũt cum inundatione in Jordanem. Et tu
Jeremia quæris pro illis misericordiã ? quia etiã fratres tui & dom' patris
tui,etiã ipsi iniquè egerunt contra te:ipsi quoq; dixerũt adversum te verba
mala. Ne credas eis cùm dixerint de te verba recta. Reliqui domũ sanctuarii
mei,abjeci hæreditatẽ meã,tradidi populũ qui erat dilect' corã me,in ma-
num inimicorũ suorũ. Facta est corã me hæreditas mea quasi leo in sylva :
ascendit contra me tumultus ejus,propterea projeci eam.Sicut avis quæ di-
sperſa est,sic disperſa est hæreditas mea corã me : & sicut avis quæ volat,sic
cõgregabũtur contra eã occidẽtes gladio undiquaq; : reges populorũ & ex-
ercit' eorum venient contra eam,ut diripiant eam. Reges multi occiderunt
populum meum, conculcaverunt hæreditatem meam, posuerunt possessio-
nem desiderii mei in desertum desolationis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 וַיי צְבָאוֹת דַּיָּן קְשׁוֹט גָּלֵין קְדָמוֹהִי כְּלָיוֹת וְלֵב אֶחֱזֵי פּוּרְעָנוּת דִּינְךָ מִנְּהוֹן אֲרֵי קֳדָמָךְ
21 אֲמַרִית יַת עֲלָבָנִי: בְּכֵן כְּדֵין אָמַר יְיָ עַל אֲנָשֵׁי עֲנָתוֹת דְּבָעְיָן לְמִקְטְלָךְ דְּאָמְרִין לָא תְתְנַבֵּי
22 בִּשְׁמָא דַיְיָ וְלָא תְמוּת בִּידְנָא: בְּכֵן כְּדֵין אָמַר יְיָ צְבָאוֹת הָאֵנָא מְסַעֵר עֲלֵיהוֹן שׁוֹלֵטֵי הוֹן
23 יִתְקְטְלוּן בְּחַרְבָּא בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן יְמוּתוּן בְּכַפְנָא: וּשְׁאָרָא לָא יְהֵי לְהוֹן אֲרֵי אֵיתֵי
בִּישְׁתָּא עַל אֲנָשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת סוֹעֲרָן חוֹבֵיהוֹן:

יב

1 וְכַי אַתְּ יְיָ מְלַמֵּדְן לְקַבֵּל פִּתְגָמָךְ בְּרַם שְׁאֵילַת דִּינִין אֲנָא שְׁאַל מִן קֳדָמָךְ מַדִּין אוֹרְחַת
2 רְשִׁיעַיָּא מְצַלְּחָא שְׁלָן שְׁלֵיוָא כָּל מְשַׁקְּרֵי שֶׁקֶר: קַיְמְתִּנּוּן אַף תְּקִיפוּ עִתְּרֵי אַף קְנוּ נְכָסִין
3 קְרִיבִין פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּפוּמְהוֹן וְרְחִיקָא דְחִלְתָךְ מִכְּלְיָתְהוֹן: וְאַתְּ יְיָ כּוֹלָא יְדִיעַ וְגַל קֳדָמָךְ
דְּאַתְּ בְּחַר לְבָבָיָא דְרָעֵן בְּרַחֲלָתָךְ רְשִׁיעַיָּא אֶתְקַנְּנוּן כְּעָנָא לְנִכְסָתָא וְטַבְּחָנוּן לְיוֹם קְטוֹלִי:
4 עַד אֵימָתַי תֶּחֱרוּב אַרְעָא וְעִשְׂבָּא דְכָל חֲקְלָא יְיַבֵּשׁ מְחוֹבֵי רְשִׁיעַיָּא דִיתְבִין בַּהּ סָף בְּעִירָא
5 וְעוֹפָא אֲרֵי אֲמָרוּ לָא גְלֵי קֳדָמוֹהִי סוֹפֵיהּ: דְּנָא תִּיבְהָא לִירְמְיָה נְבִיָּא עַל בְּעוּתֵיהּ נְבִיָּא
אַרְתֵּי דְּמִי לְגַבְרָא דְרָהֵט עִם רַגְלָאֵ וְלֵאֵי וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְרַמֵּי לְמִרְהֵט כָּל קְבֵל סוּסְוָתָא
בְּבַקְעָתָא וּבְאַרְעָא שְׁלָמָא אַתְּ מִתְבַּטַּח וְנָפֵיל וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְרַמֵּי לְמֶעְבַּד כָּל קְבֵל חֵיוָת
בְּרָאד דְּרוּם יַרְדְּנָא וְאִם עַל טָבָן דְּאָנָא מוֹטֵב לְנִכּוֹרֵי נְאוּצָר מַלְכָּא דְבָבֶל רַגְלָאֵ נְבִיָּא
אַתְּ חֵזֵי וּמִתְמַהּ וּמִן פּוּן דְּאִינְהוּן מָה דְּאָנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד לְאַבָּהָתְךָ צַדִּיקֵיא רְמִן עָלְמָא
דְּרְהַטוּ כְּסוּסְוָתָא לְמֶעְבַּד עוֹבְדִין טָבִין קֳדָמַי וְאַף אֲמָרִית לְהוֹן דְּאִיתֵי עַל בְּנֵיהוֹן דְּבָרְכָן
6 וְנַחֲמָן הָא כְּמַיָּא דְנַחְתִּין שְׁטוּף לְיַרְדְּנָא: וּדְאַתְּ יִרְמְיָה בְּעֵי עֲלֵיהוֹן רְחֵמִין אֲרֵי יַת אַחָךְ
וּבֵית אֲבוּךְ אַף אִנּוּן שְׁקָרוּ בָךְ אַף אִנּוּן עָלָךְ מְלִין בִּישִׁין לָא תְהֵימִן בְּהוֹן אֲרֵי
7 יְיָמְרוּן עָלָךְ פִּתְגָמִין תַּקִּנִין: שְׁבַקִּית יַת בֵּית מַקְדְּשִׁי יַת אַחְסַנְתִּי מְסָרִית יַת עַמָּא
8 דַּיְיָרוּ חֲבִיב קֳדָמַי בִּידֵי סַנְאוּהִי: הֲוָת קֳדָמַי אַחְסַנְתִּי כְּאַרְיָא בְּחוּרְשָׁא סְלִיקַת עֲלַי
אַתְּרַגּוּשָׁתָהּ עַל כֵּן רְחֵקְתָּהּ: כְּעוֹפָא דְסַחְבְּרִין כֵּן אִתְבַּדְּרִין אַחְסַנְתִּי קֳדָמַי וְכְעוֹפָא
9 דְּמִשְׁתְּרֵי כֵּן יִתְכַּנְּשׁוּן עֲלָהּ דְּקְטָלִין בְּחַרְבָּא מִסְּחוֹר סְחוֹר מַלְכֵי עַמְמַיָּא וּמִשַּׁרְיָתְהוֹן
10 יְיַתְּנוּן עֲלָהּ לְמִבְזַר: מַלְכִין סַגִּיאִין קְטָלוּ עַמִּי דּוּשְׁשוּ יַת אַחְסַנְתִּי יַהֲבִין יַת אַחְסַנְתָּ
חֲמִדְתִּי לְמִדְבַּר צְרִי:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܕܕܝܢܐ ܕܡܚܘܢ ܠܒܐ ܘܠܟܠܝܐ ܢܚܙܐ ܢܩܡܬܟ ܡܢܗܘܢ ܠܡܪܝ ܓܠܝܬ ܠܒܝ ܩܕܡܝ ܗܢܘܢ ܓܒܪܐ ܕܥܢܬܘܬ ܕܒܢܝ ܥܡܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܠܐ ܢܢܒܐ ܒܫܡܐ ܕܡܪܝ ܕܠܡܐ ܢܡܘܬ ܒܐܝܕܝܢ ܠܗܢܐ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܢܐ ܐܢܐ ܦܩܝܕ ܥܠܝܗܘܢ ܒܚܪܒܐ ܕܒܪܝܐ ܢܦܠܘܢ ܒܚܪܒܐ ܒܢܝ ܘܒܢܬܝ ܢܡܘܬܘܢ ܒܟܦܢܐ ܘܒܪܥܒܐ ܢܡܘܬܘܢ ܘܠܝܬ ܕܫܐܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܥܢܬܘܬ ܒܪܥܝ ܥܡܘܢ ܕܐܢܬܘܬ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܢܐ ܐܢܐ ܦܩܝܕ ܥܠܝܗܘܢ ܒܚܪܒܐ ܕܒܪܝܐ ܢܦܠܘܢ ܒܚܪܒܐ ܒܢܝ ܘܒܢܬܝ ܢܡܘܬܘܢ ܒܟܦܢܐ ܘܒܪܥܒܐ ܢܡܘܬܘܢ ܘܠܝܬ ܕܫܐܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܥܢܬܘܬ ܒܪܥܝ ܥܡܘܢ ܕܐܢܬܘܬ

Verùm Domine potentissime, judex veritatis, renum cordisque scrutator, *fac* videam ultionem tuam de illis; quia tibi revelavi judicia mea. Propterea sic dicit Dominus, In cives Anathoth qui quærunt animam tuam, & dicunt, Ne vaticineris in nomine Domini, et ne moriaris manibus nostris: Propterea *inquam* sic dicit Dominus exercituum, Ecce animadversurus sum in eos: juvenes gladio occumbent, & filii ac filiæ eorum fame morientur, Nec *fœlicem* exitum consequentur; adducturus enim sum calamitatem super cives Anathoth anno visitationis eorum.

20 21 22 23

CAP. XII.

ܙܕܝܩ ܐܢܬ ܡܪܝ ܕܩܪܒܝܢ ܠܘܬܟ ܐܦ ܡܠܬܐ ܕܕܝܢ ܥܡܟ ܡܕܡ ܠܡܢܐ ܐܪܚܐ ܕܪܫܝܥܐ ܡܨܠܚ ܠܟܠ ܕܓܕܪܝ ܓܕܪ ܒܓܕܐ ܐܦ ܠܐ ܢܨܒܘܢ ܒܗ ܐܦ ܠܐ ܢܫܪܝܢ ܒܦܘܡܗ ܐܦ ܠܐ ܢܚܙܘܢ ܐܪܥܐ ܕܐܒܕܬ ܡܢ ܪܥܝܬ ܕܡܬܝܒܝܢ ܒܗ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܡܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܐ ܢܚܙܐ ܠܢ ܣܘܦܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܕܡܕܥ ܠܒܝ ܩܕܡܝ ܐܢܬ ܒܚܝܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܥܢܐ ܠܛܒܚܐ ܘܩܕܫ ܠܝܘܡ ܩܛܠܐ ܡܢܐ ܐܒܠܬ ܐܪܥܐ ܘܥܣܒܐ ܕܟܠܗ ܡܬܝܒܫ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܡܐ ܕܐܡܪܝܢ ܠܐ ܢܚܙܐ ܠܢ ܣܘܦܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܕܡܕܥ ܠܒܝ ܩܕܡܝ ܐܢܬ ܒܚܝܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܕܥܢܐ ܠܛܒܚܐ ܘܩܕܫ ܠܝܘܡ ܩܛܠܐ ܡܢܐ ܐܒܠܬ ܐܪܥܐ ܘܥܣܒܐ ܕܟܠܗ ܡܬܝܒܫ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܡܐ

CAP. XII.

Justissimus quidem es Domine, ut judicio contendam tecum: attamen causam hanc tibi proponam. Qua de re via impii prospera est, & locupletes sunt omnes perfidi? Plantas eos, & firmas demittunt radices, proficiunt, & fructus etiam producunt, propinquus es in ore ipsorum, at longinquus à renibus eorum. Tu autem Domine *qui* me cognoscis, me vides, & cor meum exploras apud te; præpara eos tanquam oves ad jugulationem, & appara eos ad diem occisionis. Quousq; lugebit terra? nam tota agri herba exaruit, propter nequitiam habitantium in ea defecerunt jumenta & volucres; quia dixerunt, Non videbit finem nostrum. Ecce cum pedibus cucurristi, & lassum te reddidére; quomodo ergò certares cum equis, & terræ pacis confideres? & quomodo transires per vastitatem Jordanis? Quandoquidem etiam fratres tui & familia patris tui, vel ipsi te deceperunt, vel ipsimet *mala* de te verba dixerunt; ne credas istis licèt bene de te loquantur. Dereliqui domum meam, deserui hæreditatem meam, tradidi dilectam animæ meæ in manus inimicorũ ejus. Facta est mihi hæreditas mea sicut leo in sylva, extulit contra me vocem suam; iccirco odi eam. Avis picta facta est mihi hæreditas mea, ideo avis circundabit eam. Ite, congregate omnes bestias deserti, & adducite ad devorandã illã. Pastores multi corruperunt vineã meã, conculcaverunt portionẽ meã, reddiderunt portionẽ mihi gratissimã quasi solitudinem desertam,

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * رَبُّ ٱلْقُوَّاتِ يَحْكُمُ بِٱلْعَدْلِ * يَخْبُرُ ٱلْكُلَى وَٱلْقُلُوبَ * أَبْصُرِ ٱلْٱنْتِقَامَ ٱلَّذِي مِنْ قِبَلِكَ فِيهِمْ *
21 لِأَنِّي كَشَفْتُ لَكَ عَدْلِي * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ عَلَى رِجَالِ أَنَاثُوثَ ٱلَّذِينَ يَطْلُبُونَ
22 نَفْسِي ٱلْقَائِلِينَ لَا تَنْبَأْ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ وَلَا تَمُوتَ فِي أَيْدِينَا * لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ رَبُّ ٱلْقُوَّاتِ *
23 هَا أَنَا أَطْلُعُ عَلَيْهِمْ * شَبَابُهُمْ يَمُوتُونَ بِٱلسَّيْفِ * وَبَنُوهُمْ وَبَنَاتُهُمْ يَمُوتُونَ بِٱلْجُوعِ * وَلَا يَكُونُ
لَهُمْ بَقِيَّةٌ * لِأَنِّي أَجْلِبُ سُرُورًا عَلَى ٱلسُّكَّانِ فِي أَنَاثُوثَ فِي سَنَةِ تَعَهُّدِهِمْ *

Dominus virtutum justè judicat, renes & corda scrutatur: videam precor ultionem quæ per te sumenda est ab eis, quoniam tibi reiexi jus meum. Iccirco sic ait Dominus Deus de civibus Anathoth qui quærunt animam meam, qui dicunt, Ne vaticinetis in nomine Domini, ne moriaris per manus nostras: Iccirco inquam sic ait Dominus virtutum, Ecce ego revisam eos: juvenes eorum gladio morientur, filii & filiæ eorum fame interibunt; Nec erit eis residuum; quoniam inducam mala super habitantes in Anathoth anno visitationis eorum.

20 21 22 23

CAP. XII.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ *
1 * عَدْلٌ أَنْتَ يَا رَبُّ * لِأَنِّي أَنَا أُجَاوِبُ مَعَكَ لَا أَتَكَلَّمُ مَعَكَ بِٱلْأَحْكَامِ * لِمَاذَا إِنَّ طَرِيقَ ٱلْمُنَافِقِينَ
2 مُسْتَقِيمٌ * جَمِيعُ ٱلَّذِينَ يَعْصُونَ عِصْيَانًا تَحْصِينِينَ * غَرَسْتَهُمْ غَرْسًا فَتَأَصَّلُوا * صَنَعُوا أَوْلَادًا
3 وَصَنَعُوا ثَمَرًا * قَرِيبٌ أَنْتَ مِنْ فَمِهِمْ وَبَعِيدٌ مِنْ كُلَاهُمْ * وَأَنْتَ يَا رَبُّ عَرَفْتَنِي وَرَأَيْتَنِي وَٱمْتَحَنْتَ
4 قَلْبِي أَمَامَكَ * ٱجْمَعْهُمْ مِثْلَ خِرَافٍ لِلذَّبْحِ * وَطَهِّرْهُمْ لِيَوْمِ ذَبْحِهِمْ * إِلَى مَتَى تَحْزَنُ ٱلْأَرْضُ * وَكُلُّ
عُشْبِ ٱلْأَرْضِ يَيْبَسُ مِنْ شَرِّ ٱلسَّاكِنِينَ فِي ٱلْأَرْضِ * هَلَكَتِ ٱلْبَهَائِمُ وَٱلطُّيُورُ * لِأَنَّهُمْ قَالُوا لَا
5 يَعَايِنُ ٱللهُ طُرُقَنَا * رِجْلَاكَ تَسْرِعُ وَيَكْلُّونَ * كَيْفَ تَسْتَعِدُّ عَلَى ٱلْخَيْلِ * وَفِي أَرْضِ سَلَامَتِكَ وَقَعْتَ
6 كَيْفَ تَصْنَعُ فِي أَرْجَاءِ ٱلْأُرْدُنِّ * لِأَنَّ إِخْوَتَكَ وَبَيْتَ أَبِيكَ وَٱلْآخَرَ غَدَرُوا بِكَ * وَهُمْ صَرَخُوا
7 مِنْ خَلْفِكَ وَٱجْتَمَعُوا * لَا تَأْمَنْهُمْ لِأَنَّهُمْ يَتَكَلَّمُونَ عَلَيْكَ سُرُورًا * أَهْمَلْتُ بَيْتِي * تَرَكْتُ مِيرَاثِي *
8 أَعْطَيْتُ نَفْسِي ٱلْمَحْبُوبَةَ فِي أَيْدِي أَعْدَائِهَا * صَارَ مِيرَاثِي لِي مِثْلَ أَسَدٍ فِي ٱلْغَابِ * أَعْطَتْ عَلَيَّ
9 صَوْتَهَا * لِأَجْلِ هٰذَا أَبْغَضْتُهَا * هَلْ مَغَارَةُ ٱلضُّبُعِ مِيرَاثِي لِي * أَعْدُوا وَٱجْمَعُوا جَمِيعَ وُحُوشِ
10 ٱلْحَقْلِ * وَلْيَأْتُوا لِيَأْكُلُوهَا * ٱلرُّعَاةُ ٱلْكَثِيرُونَ أَفْسَدُوا كَرْمِي * دَاسُوا نَصِيبِي * أَعْطَوْا قِسْمِي
ٱلشَّهِيَّ لِبَرِّيَّةٍ غَيْرِ مَسْلُوكَةٍ *

Justissimus es O Domine: quandoquidem ego sum tecum disceptaturus, annon loquerer tecum judicia? Quarè via impiorum est recta? omnes qui contumacissimè rebellant, fœcundi sunt? Plantando plantas eos, & radicantur? producunt liberos, & edunt fructus? propinquus es oris eorum, & longinquus à renibus eorum. Et tu O Domine, noßti me, vides me, & probâsti cor meum coram te: congrega eos tanquam agnos ad jugulationem, & expia illos ad diem mactationis eorum. Quousque mærebit terra, & omnis herba terræ siccabitur ob nequitiam habitantium in terra? interierunt jumenta & volatilia; quia dicunt, Nequaquam intuetur Deus vias nostras. Pedes tui sunt celeres, attamen labore te conficiunt, quomodo cursu certaves cum equis? Tu qui terræ pacis tuæ confidis, quomodo faceres in concitatione Jordanis? Nam fratres tui, & domus tua paterna cum aliis, perfidè tecum egerunt, ipsique à tergo tuo exclamaverunt & congregati sunt: ne credas illis quia loquuti sunt de te mala. Neglexi domum meam, deseui hæreditatem meam, tradidi animam meã dilectam in manus inimicorum ejus. Facta est hæreditas mea in hi sicut leo in sylva, edidit contra me vocem suam, propterà odio prosequor eam. Num sycluncæ latronum est hæreditas mea mihi? Agite, congregate omnes agri bestias: venisnt, & comedant eam. Pastores multi depravâvunt vineam meam, polluerunt sortem meã, redegerunt partẽ meã optatissimã in desertum impervium,

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

videam, cor & renes judicans, justitiam judicans exercituum Domine Et
20 וַיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן כִּלְיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה
sic Propterea meam litem revelavi te ad quia : eis de tuam ultionem
21 נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי: לָכֵן כֹּה־
dicendo, tuam animam quærentes, Hanathoth viros ad Domin dixit
אָמַר יְהוָה עַל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ לֵאמֹר
Propterea nostras man p morieris non & Dñi nomine in vaticineris Ne
22 לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ: לָכֵן
juvenes : eos super visitans ego Ecce : exercituum Dominus dixit sic
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבָּחוּרִים
residuum Et fame in morientur eorũ filiæ & eorũ filii, gladio in morientur
23 יָמוּתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם יָמוּתוּ בָרָעָב: וּשְׁאֵרִית
annus, Hanathoth viros in, malum inducam quia : eis erit non
לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת
eorum visitationis

CAP. XII. יב

פְּקֻדָּתָם:

loquar judicia Verumtamen te contra litigabo cum, Domine tu Justus
1 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר
prævaricãtes omnes fuerit securi, est prosperata impiorũ via Quare tecum
אֹרַח מְרוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צְלֵחָה שָׁלְוָ כָּל־בֹּגְדֵי
fructũ fecerunt etiã, fuerunt, fuit radicati etiã, eos Plãtãsti ? prævaricatione
2 בֶגֶד: נְטַעְתָּם גַּם־שֹׁרָשׁוּ יֹלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פְרִי
Domine tu Et eorum renibus à longinquum & eorum ore in tu propinquante
קָרוֹב אַתָּה בִּפְיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם: וְאַתָּה יְהוָה
3 tecum sicut eos evelle : tecum meum cor probãsti & me vidisti, me nosti
יְדַעְתָּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הַתֵּק כַּצֹּאן
lugebit quo usque occisionis diem ad eos sanctifica & ; jugulationis ad
4 לְטִבְחָה וְהַקְדֵּשׁם לְיוֹם הֲרֵגָה: עַד־מָתַי תֶּאֱבַל
ea in habitantium malitiã propter arescet agri omnis herba & , terra
הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי־בָהּ
nostrum novissimum videbit Non : dixerũt quoniã, volatile & animalia perit
סָפְתָה בְהֵמוֹת וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ:
coniendes quomodo & te fecerũt laborare &, cucurristi peditib cum Quia
5 כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיְלַאוּךָ וְאֵיךְ תִּתְחָרֶה
facies quomodo & , sidens tu pacis terra in Et ? equis cum
אֶת־הַסּוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה
ipsi etiam tui patris domũ & , tui fratres etiam Nam ? Jarden altitudine in
בְּגֵאוֹן הַיַּרְדֵּן: כִּי גַם־אַחֶיךָ וּבֵית־אָבִיךָ גַּם הֵמָּה
Ne simpendo te post clamaverunt ipsi etiam ; te contra sunt prævaricati
בָּגְדוּ בָךְ גַּם הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא־אַל־
meam domũ Reliqui bona te ad fuerint locuti quum, eis in credas
6 תַּאֲמִן בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת: עִזְבְתִּי אֶת־בֵּיתִי
vel : in meæ animæ dilectionem dedi : meam hæreditatem dimisi
נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף
dedit : sylva in leo tanquam mea hæreditas mihi Fuit ejus inimicorum
7 אֹיְבֶיהָ: הָיְתָה־לִּי נַחֲלָתִי כַּאֲרִיה בַּיָּעַר נָתְנָה
meæ hæreditas tincta avis Nunquid eam odi ideo, fuis voce in me contra
עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ: הֲעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי
8 fera enim vos congregate, Ite eam contra circum avis Nunquid ? mihi
לִי הֲעַיִט סָבִיב עָלֶיהָ לְכוּ אַסְפוּ כָל־חַיַּת
sunt demoliti multi Pastores devorandum ad venite , agri
הַשָּׂדֶה הָתִיכוּ לֶאֱכֹלָה: רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ
9 portionem dederunt : meam partem conculcaverunt , meam vineam
כַרְמִי בּוֹסְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת
solitudinis desertum in mei desiderii
חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה:

Versio VULG. LAT.

20 Tu autem, Domine Sabaoth, qui judicas justè, & probas renes & corda, videam ultionem tuam ex eis : tibi enim revelavi causam
21 meam. Propterea hæc dicit Domin ad viros Anathoth, qui quærunt animam tuam, & dicunt ; Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manib nostris. Propterea hæc dicit Dominus exercituum ; Ecce ego visitabo super eos : juvenes morientur in gladio, filii eorum & filiæ eorum morientur in fame. Et reliquiæ non erunt ex eis : inducã enim malũ super viros Anathoth, annum visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus quidem tu es, Domine, si disputem tecum : veruntamen justa loquar ad te : Quarè via impiorum prosperatur : benè est omnibus qui prævaricantur & ini-
2 què agunt? Plantãsti eos, & radicem miserunt : proficiunt & faciunt fructum : propè es tu ori eo-
3 rum, & longè à renibus eorum. Et tu, Domine, nosti me, vidisti me, et probãsti cor meum tecũ : congrega eos quasi gregem ad victimam, & sanctifica eos in die occiso-
4 nis. Usquequò lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur, propter malitiam habitantium in ea ? consumptum est animal, & volucre, quoniam dixerunt ; Non videbit novissima nostra. Si cum peditibus currens laborãsti : quomodò contendere poteris cum
5 equis ? cùm autem in terra pacis securus fueris, quid facies in superbia Jordanis ? Nam & fratres tui, & domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt adversùm te, & clamaverunt post te plenâ voce : ne credas eis cùm locuti fue-
6 rint tibi bona. Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meã : dedi dilectam animam meam in manu inimicorum ejus : Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in
7 sylva : dedit contra me vocẽ, ideò odivi eam. Numquid avis discolor hæreditas mea mihi ? numquid
8 avis tincta p totum ? venite, congregamini omnes bestiæ terræ, properate ad devorandũ. Pastores multi demoliti sunt vineã meam, conculcaverunt partẽ meam : dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

(d) Domine, judicans justa, pro-
20 bans renes, & corda, videam eam, quæ à te, ultionem ex eis : quoniam ad te revelavi justificationem meam. Idcircò hæc dicit
21 Dominus super viros Anathoth, qui quærunt animam meam, dicentes ; Non prophetabis in nomine Domini : alioqui morieris in manib nostris ; Ecce ego visitabo su-
22 per eos. Juvenes eorum in gladio morientur : et filii eorum, et filiæ
23 eorum morientur in fame : Et reliquiæ non erunt eorum. Inducam enim mala super habitatores Anathoth, in anno visitationis eorum.

CAP. XII.

1 Justus es, Domine : quia satisfaciam tibi : Veruntamen judicia loquar ad te. Quid est, quòd via impiorum prosperatur ? abundaverunt omnes, qui prævaricantur, proficiunt prævaricationes ? Plantãsti
2 eos, & radicem miserunt : filios fecerunt, & fecerunt fructum. Propè es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. Et tu, Domine, ;
3 cognoscis me : probãsti cor meum coram te. (a) Purifica eos in die occisionis eorum. Usquequò lugebit
4 terra, et omnis herba agri siccabitur à malitia habitantium in ea? Deleta sunt jumenta, & volatilia : quia dixerunt, Non vide-
5 bit Deus vias nostras. (b) Tui pedes currunt, & dissolvunt te : quomodò præparabe ris in equis ? & in terra pacis tua confidisti ;
6 (c) quomodò facies in fremitu Jordanis? Nam et fratres tui, & domus patris tui, etiam ipsi præ-
7 verunt te : & ipsi clamaverunt : ex posterioribus tuis congregati sunt : ne credas in eis ; quia loquentur ad te bona. Reliqui do-
8 mum meam, dimisi hæreditatem meam : dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ejus. Facta est hæreditas mea mihi,
9 quasi leo in sylva : dedit super me vocem suam : ideò odivi eam. Nonne spelunca hyænæ hæ-
10 reditas mea mihi ? an spelunca in circuitu (d) ejus ? Pergite, congregate omnes bestias agri : & veniant ad comedendam eam : Pastores multi disperuerunt vinea-
11 m meam : polluerunt partem meam : dederunt portionem meã desiderabilem in desertum inviam :

MS.A. (a) ἀδικήσῃς, (b) ἐρρίζωσε, (γ) ἐτεκνοποίησε, (γ) ἐδικίμασας (δ) χρῆσθαι ἐπιστήσῃ (ε) * αὐτοῦς, (ζ) ἠφάνισας (η) καὶ ἄπαν, (θ) ἐκλύσουσιν (ι) οἱ ἀνθρωποι (κ) ἠδιάσαν (λ) ἐπὶ σὲ (μ) Ἔνκαλέσεται (ν) λησῶν ἢ (ξ) ἐμοὶ, βαδίσας καὶ συναγάγετε (ο) ἐλθάτωσ τοῦ καταφαγεῖν (π) μερίδα μου ἐπιθυμητὴν εἰς

Cum Translatione LATINA.

Κύριε κρίνων δίκαια, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι ἡ παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου. Διατοῦτο τάδε λέγει (α) κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Ἀναθὼθ τοὺς ζητοῦντας τὴν ψυχήν μου, τοὺς λέγοντας, Οὐ μὴ (α) προφητεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, εἰ δὲ μὴ, ἀποθανῇ ἐν τῇ χειρὶ ἡμῶν. Ἰδὲ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτοὺς· οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ (β) ἀποθανοῦν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τῷ θανάτῳ ἐν λιμῷ. Καὶ ἐγκαταλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν, ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀναθὼθ, ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν.

MS.A. (α) κύριε ὁ θεὸς (α) προφητεύσῃς (β) πεσοῦσι,

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Δίκαιος εἶ κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ· τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδεῖ; εὐοδοῦνται πάντες οἱ ἀποστάται; Ἐφύτευσας αὐτοὺς, καὶ (β) ἐρρίζωθησαν· ἐτεκνοποίησαν, καὶ ἐποίησαν καρπόν. ἐγγὺς εἶ σὺ τῶν χειλέων αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε γινώσκεις με, (γ) δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου. ἁγνισον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς αὐτῶν.

4 Ἕως πότε πενθήσει ἡ γῆ, καὶ πᾶς (δ) ὁ χόρτος τῆς ἀγροῦ ξηανθήσεται (ε) ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων (ε) ἐν αὐτῇ; (ζ) ἠφανίσθησαν κτήνη καὶ πετεινά, (η) ὅτι εἶπαν, Οὐκ ὄψεται ὁ θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν. Σὺ οἱ πόδες πρόχωσι, καὶ (θ) ἐκλύσοι σε· πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις; καὶ ἐν γῇ εἰρήνης σε πέποιθας· πῶς ποιήσεις ἐν φρυγματι τῶν Ἰορδάνου; Ὅτι (ι) καὶ οἱ ἀδελφοί σε καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σε, (κ) καὶ ὅτι ἠδίκησάν σε, καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν, ἐκ τῶν ὀπίσω σε ὀπισωπόρθησαν· μὴ πιστεύσῃς ἐν αὐτοῖς, ὅτι λαλήσουσι (λ) πρὸς σὲ καλά. (μ) Ἐγκαταλέλοιπα τὴν οἰκίαν μου, ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχήν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῆς. Ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῷ, ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, διατοῦτο ἐμίσησα αὐτήν. Μὴ σπήλαιον (ν) ὑαίνης ἡ κληρονομία μου (ξ) ἐμοὶ, ἢ σπήλαιον κύκλῳ αὐτῆς; βαδίσασε, Συναγάγετε πάντα τὰ θηρία τῆς ἀγροῦ, καὶ (ο) ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν. Ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὴν ἀμπελῶνά μου, ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου, ἔδοσαν (π) μερίδα τὴν ἐπιθυμητήν μου εἰς ἔρημον ἄβατον,

MS.A. (α) ἀδικήσῃς, (β) ἐρρίζωσε, (γ) ἐτεκνοποίησε, (γ) ἐδοκίμασας (δ) χρῆσθαι ξηανθήσῃ (ε) * αὐτοῦς, (ζ) ἠφάνισας (η) καὶ ἅπαν, (θ) ἐκλύσουσιν (ι) οἱ ἀδελφοί (κ) ἠδίκησάν (λ) ἐπὶ σὲ (μ) Ἔνκαλέσεται (ν) λησῶν ἢ (ξ) ἐμοὶ, βαδίσασε καὶ συναγάγετε (ο) ἐλθάτωσ τοῦ καταφαγεῖν (π) μερίδα μου ἐπιθυμητὴν εἰς

Cum Translatione LATINA.

Et Dñs exercituũ judex veritatis, in cuj conspectu manifesta sunt renes & cor. Videbo ultionẽ judicii tui ex eis : quia corã te dixi injuriã meã. Propterea hæc dicit Dñs sup viros Anathoth, qui quærunt occidere te, qui dicunt : Non prophetabis in nomine Dñi, & non morieris in manib nostris. Propterea hæc dicit Dñs exercituũ : Ecce ego visitabo sup eos. Juvenes
22 eorũ occidẽtur gladio : filii eorũ & filiæ eorũ morientur fame. Et reliquiæ
23 non erunt eis ; quia inducam malũ super viros Anathoth, annũ visitationis peccatorũ suorum.

CAP. XII.

1 Justior es Dñe, quàm ut contendã ante Verbũ tuũ : veruntamen interroga-
20 tionẽ judicii ego interrogo à facie tua, quare via impiorum prosperatur, & pacificè degũt oẽs qui prævaricãtur prævaricationẽ? Sustentãsti eos, etiã
2 roborati sunt ; divites facti sunt : & etiã possederũt substantias : propè sunt
3 verba legis tuæ in ore eorũ, & longè est timor tui à renib eorũ. Tu autẽ Dñe omnia scis, & manifestũ est corã te, q tu eligis corda quæ sibi placent in timore tui. Præpara impios quasi oves ad victimã, & præpara eos in dié
4 occisionis. Usquequo deserta erit terra, & herba omnis agri siccabitur, propter peccata impiorũ qui habitant in ea? Consumptũ est animal & volucre :
5 quia dixerũt ; Non est revelat corã eo finis nostẽr. Hæc est responsio quæ facta est ad Jeremiam prophetã super interrogationẽ suã : Propheta, similis es tu viro qui currit pedibus & lassatur. Quomodo ergo tu putas currere contra equos ? in planitie & terra pacis tu fidis & cadis : & quomodo tu putas facere contra bestias agri in elatione Jordanis ? Et si sup bona quib ego benefeci Nabuchodonosor regi Babylonis peditã, ô propheta tu videns miraris ; quid ubi primũ ego ostendero tibi q ego factur sum patrib tuis justis quia à seculo fuerũt, qui cucurrerũt sicut equi ut facerẽt opera bona corã me? Etiã dixi eis, q adducerẽ sup filios eorũ benedictiones & conso-
6 lationes, sicut aquas, quæ descendũt cum inundatione in Jordanem. Et tu Jeremia quæris pro illis misericordiã ? quia etiã fratres tui & dom patris
7 tui, etiã ipsi iniquè egerunt contra te : ipsi quoq ; dixerũt adversùm te verba mala. Ne credas eis cùm dixerint de te verba recta. Reliqui domũ sanctuarii
8 mei, abjeci hæreditatẽ meã, tradidi populũ qui erat dilect corã me, in manum inimicorũ suorũ. Facta est corã me hæreditas mea quasi leo in sylva : ascendit contra me tumultus ejus, propterea projeci eam. Sicut avis quæ di-
9 spersa est, sic dispersa est hæreditas mea corã me : & sicut avis quæ volat, sic cõgregabũtur contra eã occidẽtes gladio undiquaq ; reges populorũ & exercit eorum venient contra eam, ut diripiant eam. Reges multi occiderunt
10 populum meum, conculcaverunt hæreditatem meam, posuerunt possessionem desiderii mei in desertum desolationis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

20 וְיָ צְבָאוֹת דָּיָן קְשׁוֹט נָלְיָן קְדָמוֹהִי כְּלָיָן וְלֵב אֲחָוֵי פּוּרְעָנוּת דִּינָךְ מִנֵּהוֹן אֲרֵי קְדָמָךְ
21 אֲמַרִית יָת עֲלָבָּנִי: בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת דְּבָעְן לְמִקְטְלָךְ דְּאָמְרִין לָא תְתְנַבֵּי
22 בְּשֵׁמָא דְיָ וְלָא תְמוּתוּן בִּידָנָא: בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָאֲנָא מְסָעֵר עֲלֵיהוֹן טוּלְבֵי הוֹן
23 יִתְקְטְלוּן בְּחַרְבָּא בְּנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן יְמוּתוּן בְּכַפְנָא: וּשְׁאָרָא לָא יְהֵי לְהוֹן אֲרֵי אֵיתֵי
בִישָׁתָא עַל אֲנָשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת סְעָרָן חוֹבֵיהוֹן:

יב

1 וַדַּי אַתְּ יְיָ מְלַמֵּדָן לְקַבֵּל פִּתְגָמָךְ בְּרַם שְׁאֵילַת דִּינִין אֲנָא שָׁאֵל מִן קְדָמָךְ מִדֵּין אוֹרְחָת
2 רְשִׁיעֵיָא מַצְלְחָא שָׁלְן שְׁלִיוָא כָּל מְשַׁקְרֵי שֶׁקֶר: קַיְמְתּוּן אַף תְּקִיפוּ עִדְרֵי אַף קָנוּ נְכָסִין
3 קְרִיבִין פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּפוּמְהוֹן וְרְחִיקָא דְחַלְתָּךְ מִכְּלְיָתְהוֹן: וְאַתְּ יְיָ כּוֹלָא יְדִיעַ וְגַלִי קְדָמָךְ
דְאַתְּ בָחַר לְבָבֵיא דְרָעֵן בְּרַחֲלָתָךְ רְשִׁיעֵיָא אַתְקְנִנּוּן כְּעָנָא לְנִכְסָתָא וְזַמְנִנּוּן לְיוֹם קְטוֹלֵי:
4 עַד אֵימָתַי תֵּחֲרוּב אַרְעָא וְעִשְׂבָּא דְכָל חַקְלָא יִבַּשׁ מֵחוֹבֵי רְשִׁיעֵיָא דְיָתְבִין בַּהּ סַף בְּעִירָא
5 וְעוֹפָא אֲרֵי אֲמַרוּ לָא גְלֵי קְדָמוֹהִי סוֹפָנָא: דְּנָא תְּיוּבְתָּא לְיִרְמְיָה נְבִיָא עַל בְּעוּתֵיהּ נְבִיָא
אִיתֵי דְמֵי לְגַבְרָא דְרָהַט עִם רַגְלָאוֹ וְלָאֵי וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לְמֵרְהַט כָּל קֳבֵל סוּסְוָתָא
בְּבִקְעָתָא וּבְאַרְעָא שְׁלָמָא אַתְּ מִתְּחַסֵּן וְנַפְלִי וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לְמֶעְבַּר כָּל קֳבֵל חֵיוָת
בָּרָא דְבָרוּם יַרְדְּנָא וְאִם עַל טָבָן דְּאָנָא מוֹטֵב לְנִבּוֹכְר נָאצַר מַלְכָּא דְבָבֶל רַגְלָאוֹ נְבִיָא
אַתְּ חֲזֵי וּמִתְמְהֵי וְמִן פּוּם דְּאָנָא אֵתִיר לְמֶעְבַּר לְאַבְהָתָךְ צַדִּיקֵיָא דְמִן עָלְמָא
דְרַהֲטוּ כְּסוּסְוָתָא לְמֶעְבַּד עוֹבְדִין טָבִין קְדָמַי וְאַף אֲמַרִית לְהוֹן דְּאִתְיָא עַל בְּנֵיהוֹן בִּרְכָן
6 וְנַחֲמָן הָא כְּמַיָא דְנַחְתִּין שְׁטוּף לְיַרְדְּנָא: וּדְאַתְּ יִרְמְיָה בְּעֵי עֲלֵיהוֹן רַחְמִין אֲרֵי יַרְ אָחָךְ
7 וּבֵית אֲבוּךְ אַף אִנּוּן שַׁקְרוּ בָךְ אַף אִנּוּן עָלָךְ מְלִין בִּישִׁין לָא תְהֵימִן בְּהוֹן אֲרֵי
יְמָרוּן עָלָךְ פִּתְגָמִין תַּקִּנִין: שְׁבַקִית יָת בֵּית מַקְדְּשִׁי יָת רְטִשִׁית יָת אַחְסַנְתִּי מְסָרִית יָת עַמָּא
8 דְרַחֲמָי חַבִּיב קְדָמַי בִּיד סְנָאוֹהִי: הֲוָת קְדָמַי אַחְסַנְתִּי כְּאַרְיָא בְּחוּרְשָׁא סְלִיקַת עָלַי
9 אֶתְרְגִישׁוּתָהּ עַל כֵּן רְחֵקְתֵּהּ: כְּעוֹפָא דְמִתְבַּדַּר כֵּן אִתְבַּדַּרַת אַחְסַנְתִּי קְדָמַי וְכְעוֹפָא
דְמִשְׁתְּרֵי כֵּן יִתְכַּנְּשׁוּן עָלָהּ דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא מִסְחוֹר מַלְכֵי עַמְמַיָא וּמִשְׁרְיָתֵיהוֹן
10 יִיתוּן עָלָהּ לְמִבְזַרְהּ: מַלְכִין סַגִּיאִין קְטָלוּ עַמִּי דּוּשִׁישׁוּ יָת אַחְסַנְתִּי יְהַבִּין יָת אַחְסַנְתָּ
חֲמַדְתִּי לְמִדְבַּר צְרִי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܐܠܗܐ ܕܨܒܝܘܬܐ ܕܕܝܢ ܡܫܟܚ ܠܒܐ ܘܟܠܝܘܬܐ ܚܙܐ ܢܬܪܥ ܠܟ ܡܪܝ ܕܝܢܟ ܓܠܝ ܠܒ ܡܕܝ ܠܟ ܠܘܬ ܕܝܢ ܐܢܬ ܡܬ ܠܗ ܠܥܡ

ירמיה : יג

11 שָׁמָמָה לִשְׁמָמָה אֻבְלָה עָלַי שָׁמֵמָה נִשֹּׁמָה
12 כָּל־הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב : עַל־כֵּן שֹׁדְדִים
13 בָּאוּ בַּמְּדְבָּר כִּי חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה מִקְּצֵה
14 אֶרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ אֵין שָׁלוֹם לְכָל־בָּשָׂר :
15 זָרְעוּ חִטִּים וְקֹצִים קָצָרוּ נָחֳלוּ לֹא יוֹעִילוּ
16 וּבוֹשׁוּ מִתְּבוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן אַף יְהוָה : כֹּה
17 אָמַר יְהוָה עַל־כָּל־שְׁכֵנַי הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה
18 אֲשֶׁר־הִנְחַלְתִּי אֶת עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל
19 אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם : וְהָיָה אַחֲרֵי
20 נָתְשִׁי אוֹתָם אָשִׁיב וְרִחַמְתִּים וְהֲשִׁבֹתִים אִישׁ
21 לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ : וְהָיָה אִם־לָמֹד
22 יִלְמְדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־
23 יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל
24 וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי : וְאִם לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי
25 אֶת־הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאָבֹד נְאֻם־יְהוָה :

CAP. XIII. יג

1 כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְךָ אֵזוֹר פְּשָׁתִּים
2 וְשַׂמְתָּ עַל־מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא תְבִאֵהוּ : וָאֶקְנֶה
3 אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר יְהוָה וָאָשִׂם עַל־מָתְנָי : וַיְהִי
4 דְּבַר־יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר : קַח אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר
5 קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־מָתְנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה
6 וְטַמְּנֵהוּ שָׁם בְּנִקְיק הַסָּלַע : וָאֵלֵךְ וָאֲטַמְּנֵהוּ
7 בִּפְרָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתִי : וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים
8 רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ פְּרָתָה
9 וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטַמְּנוֹ
10 שָׁם : וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח אֶת־הָאֵזוֹר מִן
11 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־טִמַּנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֵזוֹר
12 לֹא יֶצְלַח לַכֹּל : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
13 כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית אֶת־גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת
14 גְּאוֹן יְרוּשָׁלִם הָרֵב :

Versio VULG. LAT.

11 Posuerunt eam in dissipationem, luxitque super me : desolatione desolata est omnis terra : quia nullus est qui recogitet corde.
12 Super omnes vias deserti venerunt vastatores, quia gladius Domini devorabit ab extremo terræ usque ad extremum ejus : non
13 est pax universæ carni. Seminaverunt triticum, & spinas messuerunt : hæreditatem acceperunt, & non eis proderit : con-
14 fundemini à fructibus vestris, propter iram furoris Domini.
15 Hæc dicit Dominus adversùm omnes vicinos meos pessimos, qui tangunt hæreditatem, quam
16 diſtribui populo meo Israel; Ecce ego evellam eos de terra
17 sua, & domum Juda evellam de medio eorum. Et cùm evulsero eos, convertar, & miserebor
18 eorum : & reducam eos, virum ad hæreditatem suam, & virum
19 in terram suam. Et erit : si eruditi didicerint vias populi mei, ut jurent in nomine meo, Vivit Dominus, sicut docuerunt popu-
20 lum meum jurare in Baal : ædificabuntur in medio populi mei.
21 Quòd si non audierint. evellam gentem illam evulsione & perditione, ait Dominus.

CAP. XIII.

1 HEc dicit Dominus ad me; Vade, & posside tibi lumbare
2 lineum, & pones illud super lumbos tuos, & in aquam non
3 inferes illud. Et possedi lumbare juxta verbum Domini, &
4 posui circa lumbos meos. Et factus est sermo Domini ad me,
5 secundò, dicens; Tolle lumbare, quod possedisti, quod est circa lumbos tuos, & surgens vade
6 ad Euphraten, & absconde ibi illud in foramine petræ. Et abii, & abscondi illud in Eu-
7 phrate, sicut præceperat mihi Dominus. Et factum est post dies plurimos, dixit Dominus
8 ad me; Surge, vade ad Euphraten : & tolle inde lumbare, quod
9 præcepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abii ad Euphraten, & fodi, & tuli lumbare de loco,
10 ubi absconderam illud : & ecce computruerat lumbare, ita ut nul-
11 li usui aptum esset. Et factum est verbum Domini ad me, dicens;
12 Hæc dicit Dominus; Sic putrescere faciam superbiam Juda, & superbiam Jerusalem multam :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

11 Posita est in dissipationem perditionis. Propter me dissipatione dissipata est universa terra : quia
12 non est vir, qui ponat in corde. Ad omne (e) diverticulum in deserto venerunt vastatores : quia gladius Domini devorabit
13 ab extremo terræ usque ad extremum terræ : non est pax universæ carni. (f) Seminate frumenta, et spinas metite : cleri eorum non proderunt eis. Confundimini à
14 gloriatione vestra, ab opprobrio in conspectu Domini. Quia hæc dicit Dominus de omnibus vicinis
15 pessimis, qui tangunt hæreditatem meam, quam distribui populo meo Israel; Ecce ego evello
16 eos de terra sua : & Judam ejiciam de medio eorum. Et erit,
17 postquàm ejecero eos; revertar, & misereboreorum, & habitare faciã eos, unumquẽq; in hæreditate sua, & unumquemq; in terra sua. Et erit si discentes didicerint
18 viam populi mei, ad jurandum in nomine meo, Vivit Dominus, sicut docuerunt populum meum jurare in Baal; & (g) ædificabitur in medio populi mei.
19 Si autem non fuerint reversi; & auferam gentem illam ablatione, & perditione.

MS.A. (ρ) Ἐξῃσθη εἰς ἀφανισμὸν ἀπωλείας. Δ' ἐμὲ ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶσα ἡ γῆ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνὴρ πιθέμενος ἐν καρδίᾳ. Ἐπὶ πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ (σ) ἦλθον τῆς ἀπωρῆσαι, ὅτι μάχαιρα τοῦ κυρίου (τ) κατεφάγεται ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς (υ) ἕως ἄκρου τῆς γῆς· οὐκ ἔστιν εἰρήνη πάσῃ σαρκί. Σπείρατε πυρὸς, καὶ ἀκάνθας (φ) θερίζετε, οἱ κλῆροι αὐτῶν οὐκ ὠφεληθήσονται (χ) αὐτός. αἰσχυνθήτε (ψ) ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν, ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου. Ὅτι τάδε λέγει κύριος· περὶ πάντων τῶν γιτόνων τῶν (α) πονηρῶν, τῶν ἁπτομένων τῆς κληρονομίας μου, ἧς ἐμέρισα τῷ λαῷ μου Ισραηλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐκζηλῶ ἐκ μέσου αὐτῶν. Καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκζηλῶσαί (α) με αὐτοὺς, ἐπιστρέψω καὶ ἐλεήσω αὐτοὺς, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς, ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Καὶ ἔσται ἐὰν (β) μαθόντες μάθωσι (γ) τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου, τοῦ ὀμνύειν τῷ ὀνόματί μου, Ζῇ κύριος, καθὼς ἐδίδαξαν τὸν λαόν μου ὀμνύειν τῇ Βάαλ, καὶ (δ) οἰκοδομηθήσεται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου. Ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσι, (ε) καὶ ἐξαρῶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο (ζ) ἐξάρσει καὶ ἀπωλείᾳ.

MS.A. (ρ) Ἐξῃσθη εἰς ἠλθοσαν (τ) καθέφαγεν (υ) καὶ ἕως (φ) θερίσητε, (χ) ἑαυτός. (ψ) αἰσχύνεσθε ἀπὸ (α) σκληρῶν, (α) αὐτὸς, (β) μανθάνοντες (γ) τὴν ὁδὸν μου, (δ) οἰκοδομηθήσονται (ε) ἐξαρῷ (ζ) ἐξάρξει

CAP. XIII.

1 Hæc dicit Dominus; Vade, et posside tibi cinctorium lineum, & pone circa lumbum tuum: & per aquam non transibit. Et
2 possedi cinctorium juxta verbum Domini; & posui circa lumbum meum. Et factus
3 est sermo Domini ad (α) me, dicens; Tolle cinctorium, quod
4 circa lumbum tuum, & surge, & vade ad Euphratem: & absconde illud ibi in foramine pe-
5 træ. Et ivi, & abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi
6 Dominus. Et factum est post dies multos; & dixit Dominus ad me; Surge, vade ad Euphratem, & tolle inde cinctorium, quod præcepi tibi, ut absconderes ibi. Et
7 abii ad Euphratem fluvium, & fodi, & tuli cinctorium de loco, ubi desederam illud ibi. Et ecce corruptum erat; ita ut nulli usui aptum esset. Et factum est
8 verbum Domini ad me, dicens;
9 Hæc dicit Dominus; Sic corrumpam contumeliam Juda, & contumeliam Hierusalem, multã contumeliam hanc,

Targum JONATHAN.

11 שַׁוִּיהָא לְצַרוּ אִתְאַבֵּלַת קְדָמַי חֲרוּבַת צְדִיאַת כָּל אַרְעָא אֲרֵי לֵית אֱנָשׁ דְּמַשֵּׁי דְּחִלְתִּי
12 עַל לִבָּא : עַל כָּל גְּנָרִין בְּמַדְבְּרָא אֲתוֹ בְּזוּזִין אֲרֵי חַרְבָּא קְדָם יְיָ מִיכְּלָא מִסְּיָפֵי אַרְעָא
13 וְעַד סְיָפֵי אַרְעָא לֵית שְׁלָמָא לְכָל בְּסְרָא : לָא תְהוֹן דְּמִין לְדָרְעוּ חִטִּין עַל בֵּירוּ לָא
14 מְשַׁכְּחִין לְמִכְנַשׁ אֲלָהֵן כּוּבִין וּמְעַלְלָתְהוֹן לֵית לְהוֹן הַנְאָה וְתִתְבְּהָתוּן בְּעוּבְרֵיכוֹן בְּמֵיתֵי
15 עֲלֵיכוֹן תְּקוּף רְגָזָא דְיָיָ : כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל כָּל מְרֵיעָא בִּישָׁא דְמִנָּקִין בְּאַחְסָנְיָא
16 דְּאַחְסַנְיָת יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מְבַטֵּל לְהוֹן מֵעַל אַרְעָהוֹן וְיַת בֵּית יְהוּדָה
17 אֲבַטֵּל מִבֵּינֵיהוֹן : וַהֲוָה בְּתַר דְּאֶבַטֵּל יָתְהוֹן אֶתוּב בְּמֵימְרִי וְאֶרְחַם עֲלֵיהוֹן וְאַתֵּבִנּוּן
18 גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ : וַיְהִי אִם מְלַיְּפוּן מְאוֹרְחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי לְקַיָּמָא
19 בִּשְׁמִי קַיָּם הוּא יְיָ כְּמָא דְאַלְּפוּ יַת עַמִּי לְקַיָּמָא בִּשּׁוּם טַעֲוָתָא וְיִתְקַיְּמוּן בְּנוֹ עַמִּי : וְאִם לָא
20 יְקַבְּלוּן אוֹלְפָן וְאֶבַטֵּל יַת עַמָּא הָדֵין טַלְטוּל דְּאֲבָדָן אֲמַר יְיָ :

יג

1 כְּדֵין אֲמַר יְיָ לִי אֲזִיל וְתִזְבּוֹן לָךְ וְרִי דְכַתָּן וְתִשַׁוֵּינֵיהּ עַל חַרְצָךְ וּבְמַיָּא לָא תְעַלְּנֵיהּ :
2 וּזְבִינִית יַת זְרִיָא כְּפִתְגָּמָא דְיְיָ וְשַׁוִּיתֵיהּ עַל חַרְצִי : וַהֲוָה פִּתְגָּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי
3 תְּנִינוּת לְמֵימַר : סַבְּרִית זְרִיָא דִּי זְבַנְתָּא דִּי עַל חַרְצָךְ וְקוּם אֲזִיל לְפָרָת וּטְמַרְהִי תַמָּן
4 בִּשְׁעִיעוּת כֵּיף גְּלִי : וַאֲזִלִית וּטְמַרְתֵּיהּ בְּפָרָת כְּמָא דִי פַקֵּד יְיָ יָתִי : וַהֲוָה מִסּוֹף יוֹמִין
5 סַגִּיאִין וַאֲמַר יְיָ לִי קוּם אֲזִיל לְפָרָת וְסַב מִתַּמָּן יַת זְרִיָא דִּי פַקֵּדְתָּךְ לְמִטְמְרֵיהּ תַּמָּן :
6 וַאֲזִלִית לְפָרָת וְחַפֵּרִית וְנַסֵּבִית יַת זְרִיָא מִן אַתְרָא דִטְמַרְתֵּיהּ תַּמָּן וְהָא אִתְחַבֵּל זְרִיָא
7 לֵית בֵּיהּ צְרוּךְ לְכָל מִדְּעָם : וַהֲוָה פִּתְגָּם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר : כְּדֵין אֲמַר יְיָ
8 כְּדֵין אֲחַבֵּל יַת תְּקוּף אֱנָשׁ יְהוּדָה וְיַת תְּקוּף יְתֵבֵי יְרוּשְׁלֵם דַּהֲוָה סַגִּי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Posuerunt eam in desolationem: luxit coram me; deserta est & desolata est
12 omnis terra; quia non est homo qui proponat animo timorem mei. Super omnia excelsa deserti venerunt depradatores, quia gladius coram Dño oc-
13 cidit ab extremis terræ: & usque ad extrema terræ non est pax ulli carni. Nolite esse similes his qui seminant triticum in agro inculto, & non inve-
14 niunt quod colligant nisi spinas, & ex fructu eorum non est illis utilitas. Et confundemini in operib⁹ vestris, cùm venerit super vos ira furoris Dñi.
15 Hæc dicit Dñs super omnes vicinos malos, qui nocent hæreditati quam possidere feci populum meum Israel. Ecce ego transmigrare eos faciam de
16 terra sua, & viros domus Juda transmigrare faciam de medio eorum. Et erit postquàm transmigrare fecero eos, convertar in verbo meo, & mise-
17 rebor eorum, & reducam eos, unumquemq; ad hæreditatem suam, & unumquemque in terrã suam. Et erit si discendo didicerint de viis cœtus populi
18 mei, ut jurent in nomine meo: Viv⁹ est Dñs, sicut docuerunt populũ meum jurare in nomine idolorum, & stabilientur in medio populi mei. Et si non
19 susceperint disciplinam, transmigrare faciam populum istum transmigratione perditionis, dicit Dominus.

CAP. XIII.

1 Hæc dicit Dñs mihi: Vade, & eme tibi cingulum lineum, & pones illud
2 super lumbos tuos, & in aquam non inferes illud. Et emi cingulum juxta
3 verbum Dñi, & posui super lumbos meos. Et factum est verbum prophetiæ
4 à facie Dñi ad me secundò, dicens: Tolle cingulũ quod emisti, quod est in
5 lumbis tuis, & surge, vade ad Euphratem, & absconde illud ibi in limpidis-
6 sima petra conspicua. Et abii & abscondi illud in Euphrate, sicut præcepit
7 Dñs mihi. Et factum est post multos dies, & dixit Dñs ad me: Surge &
8 vade in Euphratẽ, & tolle inde cingulũ quod præcepi tibi ut absconderes
9 illud ibi. Et abii in Euphratẽ, et fodi, et tuli cingulũ de loco in quo abscõdi illud: & ecce corruptũ erat cingulũ, ita ut inutile esset omni rei. Et factũ est verbũ prophetiæ à facie Dñi ad me, dicẽs: Hæc dicit Dñs: Sic corrumpã fortitudinẽ virorũ Juda, & fortitudinẽ habitatorũ Jerusalẽ, quæ erat multa.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 * ܐܪܥܐ ܕܚܪܒܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܚܟܝܡ ܡܢܝܢ. ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܒܐ ܕܢܫ ܕܢܥܒܕ ܠܗ ܠܐ
12 ܡܠܬܐ. * ܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܐܢܫܐ ܕܢܥܒܪ ܒܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܐܪܥܐ
ܕܢܗܘܐ ܠܡܫܬܡܗ ܠܚܘܪܒܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ
13 ܠܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ
14 ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. * ܗܘ ܡܫܬܠ ܠܥܡܐ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ
ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ
15 ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ
16 ܕܢܗܘܐ ܠܡܫܬܡܗ ܠܚܘܪܒܐ. * ܗܘ ܡܫܬܠ ܠܥܡܐ ܕܢܬܒ ܒܗ : ܐܝ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ
17 ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. * ܗܘ ܡܫܬܠ ܠܥܡܐ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܠܐ
ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ
ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ.

* ܦܨܠܐ * ܝ *

1 * ܗܘ ܡܫܬܠ ܠܥܡܐ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܙܠ ܩܚ ܠܟ ܫܘܪܐ ܕܦܫܬܐ. ܘܫܘܐ ܠܬܪܥܝܗ. ܘܠܐ
2 ܬܥܠ ܠܡܝܐ. * ܘܩܢܝܬ ܫܘܪܐ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ. ܘܫܘܐ ܠܬܪܥܝܗ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ
3 ܕܡܪܝ ܠܝ ܬܪܝܢ ܙܒܢܐ. * ܐܡܪ ܡܪܝ ܠܝ ܙܠ ܠܦܪܬ. ܘܣܒ ܫܘܪܐ ܕܩܢܝܬ ܕܐܝܟ
4 ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܠܝ. ܘܫܘܐ ܠܬܪܥܝܗ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܠܝ ܬܪܝܢ ܙܒܢܐ.
5 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܬܒ ܒܗ. * ܘܐܙܠ ܫܘܪܐ ܕܦܪܬ.
ܘܛܡܪ ܠܗ ܒܫܩܠܐ ܕܟܐܦܐ. * ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܠܝ ܡܛܠ ܕܐܙܠ ܠܦܪܬ.
6 ܘܣܒ ܫܘܪܐ ܕܩܢܝܬ ܡܢ ܬܡܢ ܕܐܬܛܡܪ ܒܗ. * ܗܘ ܡܫܬܠ ܠܥܡܐ ܕܢܬܒ ܒܗ. ܡܛܠ
7 ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܫܘܪܐ ܕܩܢܝܬ ܕܐܬܛܡܪ ܒܗ. * ܘܐܙܠ ܫܘܪܐ ܕܦܪܬ. ܘܣܒ
8 ܫܘܪܐ ܕܩܢܝܬ ܡܢ ܬܡܢ ܕܐܬܛܡܪ ܒܗ. ܗܘ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܠܝ ܬܪܝܢ ܙܒܢܐ.
9 ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܠܝ ܗܟܢܐ ܐܚܒܠ ܐܢܐ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܝܪܘܫܠܡ ܣܓܝܐ.

Deſolaverunt eam, vaſtaverunt illam, luxit 11
de me vaſtata, deſolata eſt univerſa terra;
quia nemo eſt qui animum adjiciat. In 12
omnes deſerti ſemitas venerunt prædones,
quia gladius Domini conſumpturus eſt ab
extremitatibus terræ uſque ad extremitates 13
terræ, nec erit pax ulli carni. Seretis triticum,
& metetis ſpinas; fatigabimini, & nihil pro-
ficietis, ſed erubeſcetis ob *paucitatem* pro-
ventuũ veſtrorum, propter æſtum furoris Do- 14
mini. Sic dicit Dñs de omnibus vicinis meis
paſtoribus qui contrectant hæreditatẽ quam
hæreditario jure poſſidendam tradidi populo
meo Iſraeli; Ecce convellam eos è loco ſuo, & 15
filios familiâs Judæ convellam de medio eo-
rum. Et poſtquam convulſero eos, convertar,
& miſereborꝑ ipſorum, & reducam eos quen-
que in hæreditatem ſuam, & quenq; in patriã
ſuam. Præterea ſi vias meas docuerint popu- 16
lum meũ, ut jurent per nomẽ meũ, *dicántque*;
Per Deum vivum; quemadmodum docuerunt
eos jurare per Baalem; ſedebunt in medio 17
populi mei. Quòd ſi non auſcultaverint, po-
pulum hunc radicitùs evellam & planè per-
dam, dicit Dominus.

CAP. XIII.

ITa dixit mihi Dominus, Vade, eme tibi ſu- 1
dariũ lineum, cóque præcinge lumbos tuos;
verùm in aquas ne mergito illud. Empto 2
igitur ſudario ſecundùm ſermonem Domini,
præcinxi lumbos meos. Tum factus eſt ad me 3
ſermo Domini ſecundã vice, dixítque mihi;
Sume ſudarium quod emiſti, quod eſt impo- 4
ſitum lumbis tuis: ſurgens perge ad Euphra-
tem, ibíque abſconde illud in fiſſura petræ.
Tum abiens abſcondi illud ad Euphratem, 5
quemadmodum præceperat mihi Dominus.
Multis autem exactis diebus, dixit mihi Do- 6
minus, Surge, vade ad Euphratem, & reſume
inde ſudarium quod illic abſcondere te juſſe-
ram. Quapropter pergens ad Euphratem, ef-
fodi, reſumpſiq; ſudariũ è *loco* ubi abſconde-
ram illud: ſed ecce corruptum erat ſudarium
ita ut nulli rei inſerviret. Tum factꝰ eſt ad me 8
ſermo Dñi, dixítque; Sic dicit Dominus po- 9
tens, Deus Iſraelis; Hoc modo corrumpã fa-
ſtuoſos Judæ & faſtuoſos Jeroſolymæ multos.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 * صَارَ لِفَنَاءِ ٱلْهَلَاكِ * لِأَجْلِي نَفَتَا كُلُّ ٱلْأَرْضِ فَنَاءً * لِأَنَّهُ لَيْسَ رَجُلٌ وَضَعَ فِي قَلْبِهِ *
12 * عَلَى كُلِّ مَخْرَجٍ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَتَوا ٱلْأَسْغِيَاءَ * لِأَنَّ سَيْفَ ٱلرَّبِّ أَكَلَ مِنْ أَطْرَافِ ٱلْأَرْضِ إِلَى أَطْرَافِ
13 ٱلْأَرْضِ * وَلَيْسَ تَكُونُ سَلَامَةٌ لِكُلِّ ذِي لَحْمٍ * زَرَعْتُمْ حِنْطَةً وَحَصَدْتُمْ شَوْكًا * مَوَارِيثُهُمْ لَا
14 يَنْفَعُهُمْ * أَخْزَوْا خِزْيًا مِنْ أَفْتِخَارِكُمْ * مِنَ ٱلْغَيْظِ أَمَامَ ٱلرَّبِّ * لِأَنَّ هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ مِنْ
أَجْلِ جَمِيعِ ٱلْحَيَوَانِ ٱلْأَشْرَارِ ٱللَّامِسِينَ مِيرَاثِي ٱلَّذِي أَقْسَمْتُهُ لِشَعْبِي إِسْرَائِيلَ * هَا أَنَا أَنْزِعُهُمْ
15 مِنْ أَرْضِهِمْ * وَبَيْتَ يَهُودَا أَخْرِجُهُ مِنْ وَسَطِهِمْ * وَيَكُونُ مِنْ بَعْدِ مَا أَخْرَجْتُهُمْ أَرْجِعُ
16 وَأَرْحَمُهُمْ وَأَسْكِنُهُمْ كُلَّ وَاحِدٍ فِي مِيرَاثِهِ وَكُلَّ وَاحِدٍ فِي أَرْضِهِ * وَيَكُونُ إِذَا تَعَلَّمُوا يَتَعَلَّمُونَ
طُرُقَ شَعْبِي لِيَحْلِفُوا بِٱسْمِي حَيٌّ ٱلرَّبُّ * كَمَا عَلَّمُوا شَعْبِي أَنْ يَحْلِفَ بِٱلْبَعْلِ * يُبْنَوْنَ فِي وَسَطِ شَعْبِي *
17 * وَإِنْ لَمْ يَرْجِعُوا أَنْزِعُ تِلْكَ ٱلْأُمَّةَ نَقْعًا وَهَلَاكًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثَ عَشَرَ *

1 * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱمْضِ وَٱقْتَنِ لَكَ مِنْطَقَةَ كَتَّانٍ * وَشُدَّهَا عَلَى حَقْوَيْكَ * وَلَا تُدْخِلْهَا فِي مَاءٍ *
2 * فَٱقْتَنَيْتُ مِنْطَقَةً كَكَلِمَةِ ٱلرَّبِّ * وَشَدَدْتُهَا عَلَى حَقْوَيَّ * وَكَانَتْ كَلِمَةُ ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا *
3
4 * خُذِ ٱلْمِنْطَقَةَ ٱلَّتِي ٱقْتَنَيْتَ عَلَى حَقْوَيْكَ * وَقُمْ وَٱمْضِ إِلَى ٱلْفُرَاتِ * وَخَبِّئْهَا هُنَاكَ فِي نُقْرَةِ ٱلصَّخْرِ *
5 * فَمَضَيْتُ وَأَخْفَيْتُهَا فِي ٱلْفُرَاتِ كَمَا أَمَرَنِي ٱلرَّبُّ * وَكَانَ بَعْدَ أَيَّامٍ كَثِيرَةٍ قَالَ لِي ٱلرَّبُّ * قُمْ وَٱمْضِ
6 إِلَى ٱلْفُرَاتِ وَخُذْ مِنْ هُنَاكَ ٱلْمِنْطَقَةَ ٱلَّتِي أَمَرْتُكَ أَنْ تُخْبِئَهَا هُنَاكَ * فَمَضَيْتُ إِلَى نَهْرِ ٱلْفُرَاتِ *
7 فَحَفَرْتُ وَأَخَذْتُ ٱلْمِنْطَقَةَ مِنَ ٱلْمَوْضِعِ ٱلَّذِي حَفَرْتُهُ * وَإِذَا هِيَ فَاسِدَةٌ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ *
8
9 * وَكَانَتْ كَلِمَةُ ٱلرَّبِّ إِلَيَّ قَائِلًا * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هٰكَذَا أُفْسِدُ كِبْرِيَاءَ يَهُودَا وَكِبْرِيَاءَ
أُورُشَلِيمَ * هٰذِهِ ٱلْكِبْرِيَاءَ ٱلْكَثِيرَةَ *

Facta eſt in ruinam exitialem, pro- 11
pter me fundítus everteturꝰ tota ter-
ra, quia nemo repoſuit in animo ſuo.
Ad omne iter quod eſt in deſerto, ve-
nerunt miſeri, quia gladius Domini de-
vorabit ab extrema terra uſque ad ex- 12
tremam terram, nec erit pax ulli mor-
tali. Frumentum ſeretis, & ſpinas 13
metetis; prædiæ eorum non proderunt
eis. Pudore ſuffundimini propter ſuper-
biam veſtram, propter probrum coram Do-
mino commiſſum: Sic enim ait Domi- 14
nus de cunctis belluis perniciofis attingen-
tibus hæreditatem meam quam diſperti-
tus ſum inter populum meum Iſraelem:
Ecce ego evellam eos de terra eorum, &
domum Judæ ejiciam de medio eorum.
Eritque poſtquam ejecero eos, ut vir- 15
ſus miſereat illorum, & habitare faciam
illos quenque in hereditate ſua, &
quenque in terra ſua. Et etiam cum 16
diſcendo didicerint vias meas ita ut ju-
rent per nomen meum, Vivus eſt Do-
minus, quemadmodum docuerunt
populum meum jurare per Baalem; ut ad ſi-
centur in medio populi mei. Quòd ſi 17
minimè conveniantur, evellam gentem
illam cum exterminio & perditione.

CAP. XIII.

Sic ait Dominus; Age, compara tibi 1
cingulum lineum, & applica lumbo
tuo; per aquam autem ne transeat. Qua-
rè comparatum juxta verbum Domini 2
cingulum applicui lumbo meo. Ru-ſus 3
fuit ad me verbum Domini dicentis; Ac- 4
cipe cingulum quod eſt ſuper lumbum
tuum & ſurgens abi ad Euphratem, ibi-
que abſconde illud in foramine petræ.
Abiens itaque abſcondi illud ad Euphra- 5
tem, quemadmodum præceperat mihi Do-
minus. Fuit autem poſt multos dies ut 6
diceret mihi Dominus; Surge, & abi ad
Euphratem, & recipe inde cingulum
quod præceperam tibi ut abſconderes illic.
Quarè abiens ad fluvii Euphratem, effo- 7
di, recepíque cingulum illud è loco quem
effoderam; & ecce corruptum ita fuerat,
ut nulli prodiſſet uſui. Tum fuit 8
ad me verbum Domini dicentis; Sic 9
ait Dominus, Hoc modo corrumpam inſo-
lentiam Judæ & inſolentiam Jeroſolymæ,
inſolentiam hanc nimiam:

Versio VULG. LAT.

ירמיה : יג

10 העם הזה הרע המאנים לשמע את־דברי ההלכים
בשררות לבם וילכו אחרי אלהים אחרים לעבדם
ולהשתחות להם והיו כאזור הזה אשר לא־יצלח
11 לכל׃ כי כאשר דבק האזור אל־מתני איש כן הדבקתי
אלי את־כל־בית ישראל ואת־כל־בית יהודה נאם
יהוה להיות לי לעם ולשם ולתהלה ולתפארת
12 ולא שמעו׃ ואמרת אליהם את־הדבר הזה כה־אמר
יהוה אלהי ישראל כל־נבל ימלא יין ואמרו אליך
13 הידוע לא נדע כי כל־נבל ימלא יין׃ ואמרת
אליהם כה־אמר יהוה הנני ממלא את־כל־שבי
הארץ הזאת ואת המלכים הישבים לדוד על־כסאו
ואת הכהנים ואת הנביאים ואת־כל־ישבי ירושלם
14 שכרון׃ ונפצתים איש אל־אחיו והאבות והבנים יחדו
נאם־יהוה לא־אחמול ולא־אחוס ולא ארחם
15 מהשחיתם׃ שמעו והאזינו אל־תגבהו כי יהוה דבר׃
16 תנו ליהוה אלהיכם כבוד בטרם יחשיך ובטרם
יתנגפו רגליכם על־הרי נשף וקויתם לאור
17 ושמה לצלמות׃ ואם לא תשמעה שית לערפל׃ ואם לא
במסתרים תבכה־נפשי מפני גוה ודמע
תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה
18 עדר יהוה׃ אמר למלך ולגבירה השפילו שבו כי
ירד מראשותיכם עטרת תפארתכם׃ ערי הנגב
19 סגרו ואין פתח הגלת יהודה כלה הגלת
שלומים׃ שאו עיניכם וראו הבאים מצפון איה
20 צאן נתן לך תפארתך׃ מה תאמרי כי־יפקד
עליך ואת למדתים אתם עליך אלפים לראש הלוא
21 חבלים יאחזוך כמו אשת לדה׃ וכי תאמרי
בלבבך מדוע קראני אלה ברב
עונך נגלו שולך נחמסו עקביך׃

10 Populum istum pessimum, qui
nolunt audire verba mea, & am-
bulant in pravitate cordis sui :
abierúntque post deos alienos ut
servirent eis, & adorarent eos :
& erunt sicut lumbare istud, quod
11 nulli usui aptum est. Sicut enim
adhæret lumbare ad lumbos vi-
ri, sic agglutinavi mihi omnem
domum Israel, & omnem
domum Juda, dicit Dominus : ut
esset mihi in populum, & in no-
men, & in laudem, & in glori-
12 am : & non audierunt. Dices
ergò ad eos sermonem istum ;
Hæc dicit Dominus Deus Israel ;
Omnis laguncula implebitur vi-
no. Et dicent ad te; Numquid ig-
13 noramus quia omnis laguncula
implebitur vino ? Et dices ad
eos ; Hæc dicit Dominus ; Ecce
ego implebo omnes habitatores
terræ hujus, & reges qui sedent
de stirpe David super thronum e-
jus, & sacerdotes, & prophetas,
14 & omnes habitatores Jerusalem,
ebrietate : Et dispergam eos
virum à fratre suo, & patres &
filios pariter, ait Dominus : non
parcam, & non concedam : ne-
15 que misereborut non disperdam
eos. Audite, & auribus perci-
pite. Nolite elevari, quia Domi-
16 nus locutus est. Date Domino
Deo vestro gloriam antequàm
contenebrescat, & antequàm of-
fendant pedes vestri ad montes
caliginosos : expectabitis lu-
cem, & ponet eam in umbram
17 mortis, & in caliginem. Quòd
si hoc non audieritis, in abscon-
dito plorabit anima mea à facie
superbiæ : plorans plorabit, &
deducet oculi meus lachrymam,
18 quia captus est grex Domini. Dic
regi, & dominatrici ; Humilia-
mini, sedete : quoniam descendit
de capite vestro corona gloriæ
19 vestræ. Civitates Austri clausæ
sunt, & non est qui aperiat : trans-
lata est omnis Juda transmigrati-
20 one perfectâ. Levate oculos ve-
stros, & videte qui venitis ab A-
quilone : ubi est grex, qui datus
21 est tibi, pecus inclytum tuum ?
Quid dices cùm visitaverit te ?
tu enim docuisti eos adversùm
te, & erudisti in caput tuum :
numquid non dolores apprehen-
22 dent te, quasi mulierem partu-
rientem ? Quòd si dixeris in
corde tuo ; Quarè venerunt mihi
hæc ? Propter multitudinem ini-
quitatis tuæ revelata sunt vere-
cundiora tua, pollutæ sunt plan-
tæ tuæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

10 Τὸν λαὸν τὸν πονηρὸν τοῦτον τοῦ μὴ βουλομένους ὑπακούειν τῶν λόγων μου, καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ ἔσονται ὥσπερ τὸ περίζωμα τοῦτο, (δ)
11 ὃ οὐ χρησιμεύσει εἰς οὐδέν. Ὅτι καθὼς προσκολλᾶται τὸ περίζωμα περὶ τὴν ὀσφὺν τῆς ἀνθρώπου, οὕτως ἐκόλλησα πρὸς ἐμαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πᾶν οἶκον τοῦ Ἰούδα, τοῦ γενέσθαι μοι εἰς λαὸν ὄνομα τοῦ, καὶ εἰς καύχημα, καὶ εἰς δόξαν· καὶ οὐκ
12 (ζ) εἰσήκουσάν μου. Καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, Πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσεται οἴνου. καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς σὲ, Μὴ γνόντες οὐ γινωσκόμεθα, ὅτι πᾶς ἀσκὸς
13 πληρωθήσεται οἴνου; Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ πληρῶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν τοὺς καθημένους ἐπὶ (η) τοῦ Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφήτας, καὶ τὸν
14 Ἰούδαν καὶ πᾶσας τοὺς (θ) κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ, μεθύσματι· Καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἄνδρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῷ. οὐκ ὀλιγοψήσω, λέγει
15 κύριος, καὶ οὐ φείσομαι, καὶ οὐκ οἰκτειρήσω ἀπὸ διαφθορᾶς αὐτῶν. Ἀκούσατε, καὶ ἐνωτίσασθε, καὶ μὴ ὑπερήφανθε, ὅτι κύριος
16 ἐλάλησε. Δότε τῷ κυρίῳ θεῷ (ι) ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι, καὶ πρὸ τοῦ πρόσκοψαι πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινὰ· καὶ ἀναμενεῖτε εἰς φῶς, καὶ θήσει σκιὰ θανάτου, καὶ πεδήσουσι εἰς σκότος. (κ)
17 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε, κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχή ὑμῶν ἀπὸ προσώπου ὑβρεως, καὶ κατάξουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, ὅτι συνετρίβη τὸ ποίμνιον κυρίου. Εἰπὲ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς δυνασταῖς, Ταπεινώθητε (λ) καὶ καθίσατε, ὅτι κατῆρεθη ἀπὸ κεφαλῆς ὑμῶν στεφανος δόξης
19 ὑμῶν. Πόλεις αἱ πρὸς Νότον, συνεκλείσθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων· (μ) ἀποικίσθη Ἰούδας, συνέλεσαν ἐπικλεῖν τελείαν. Ἀνάλαβε (ν) ὀφθαλμοὺς σου Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἴδε τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ Βορᾶ. ποῦ δὲ τὸ ποίμνιον ὁ δοθὲν σοι,
21 πρόβατα δόξης σου; Τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέψωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ (ξ) μαθήματα εἰς ἀρχήν. (ο) οὐκ ὠδῖνες καθέξουσί σε (π) καθὰς γυναῖκα τίκτουσα; Καὶ ἐὰν εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, (ρ) Διατί ἀπήντησέ μοι ταῦτα; διὰ τὸ πλῆθος τῆς (σ) ἀδικίας σου ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπίσθιά σου, πεφαγματισθῆναι τὰς πτέρνας σου.

Eos qui nolunt obedire verbis (b) i o
meis, & ambulaverunt post deos
alienos ; ut serviant eis, & adô-
rent eos : & erunt, sicut cinctô-
rium istud, quod nulli erit usui.
Sicut enim adhæret cinctorium 11
circa lumbum hominis ; sic ag-
glutinavi ad me domum Israel,
& omnem domum Juda, ut es-
set mihi in populum nominatum,
& in gloriationem, & in glori-
am. Et non exaudierunt me. Et 12
dices ad populum (c) istum ; O-
mnis (d) uter implebitur vino.
Et erit, si dixerint ad te ; Nonne
cognoscentes cognoscemus, quia
omnis uter implebitur vino? Et 13
dices ad eos ; Hæc dicit Domi-
nus ; Ecce ego impleo habitatores
terræ hujus, & reges eorum se-
dentes filios David super thronum
(e) ejusdem, & sacerdotes,
& prophetas, Judam, & om-
nes habitatores Hierusalem, e-
brietate : Et dispergam eos, 14
virum, & fratrem ejus, & patres
eorum, & filios eorum pariter.
Non desiderabo, ait Dominus,
& non parcam, & non misere-
bor à perditione eorum. Audite, 15
& auribus percipite, & nolite
elevari ; quia Dominus loquutus
est. Date Domino Deo vestro 16
gloriam ; antequàm contenebre-
scat, & antequàm offendant pe-
des vestri ad montes tenebrosos.
Et expectabitis ad lucem : & ibi
umbra mortis : & (f) ponentur
in tenebris. Quòd si non audie- 17
ritis ; in abscondito plorabit ani-
ma vestra à facie superbiæ : &
deducent oculi vestri lachrymas ;
quia conviatus est grex Domini.
Dicite regi, et potentibus ; Humi- 18
liamini, et sedete : quia sublata
est de capite vestro corona gloriæ
vestræ. Civitates, quæ ad Au- 19
strum, conclusæ sunt : et non est,
qui aperiat. Translatus est Ju-
das : consummaverunt transmi-
grationem perfectam. Levate ocu- 20
los tuos Hierusalem, et vide ve-
nientes ab Aquilone. ubi est grex,
qui datus est tibi, oves gloriæ
tuæ? Quid dices, cùm visitave- 21
rint te? Et tu docuisti eos adver-
sùm te doctrinas in principatum:
Numquid non dolores apprehen-
dent te, quasi mulierem parturi-
entem? Quòd si dixeris in corde 22
tuo, Quarè occurrerunt mihi
hæc ? propter multitudinem ini-
quitatis tuæ revelata sunt pos-
teriora tua, (g) ut dehonestên-
tur calcanei tui.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 עמא הדין דעובדיהון בישין דסריבו לקבלא ית פתגמי דאולין בתר הרהור לבהון
ומשו בתר טעות עממיא למפלחהון ולמסגד להון ויהון כזרוא הדין דלית בהון צרוך
11 לכל מדעם׃ ארי כמא דמדבק זרוא בחרצא דגברא כן קריבית לפולחני ית כל בית
ישראל ית כל בית יהודה אמר יי למהוי קדמי לעם ולשום ולתשבחא ולרבו ולא
12 קבילו׃ ותימר להון ית פתגמא הדין כדנן אמר יי אלהא דישראל כל גרב יתמלי חמר
13 ויימרון לך המדע לא הויינא ידעין ארי כל גרב יתמלי חמר׃ ותימר להון כדנן אמר יי
הא אנא ממלי ית כל יתבי ארעא הדא ית מלכא דיתבין לדוד על כורסוהי ית כהניא
14 וית נביאיא דשקרא וית כל יתבי ירושלם עקא ויהון דמן לרגזיא׃ ואגרנין ית באחוהי
15 ואבהן ובנין כחדא אמר יי לא אחמול ולא אחוס ולא ארחם מלחבלותהון׃ קבילו ואיתו
16 לא תתרברבון ארי במימרא דיי גזר כן׃ הבו קדם יי אלהכון יקרא ער לא תיתי עליכון
עקא ותהון דמין לרמהלכין כרבקבלא ועד לא תתנגפון רגליכון על טורי קבל ותסברון
17 לנהור ויהי עליכון חשוכא לנהור והא כרבקבלא תהון מהלכין מתוון׃ ואם לא תקבלון
אולפן כד בסתרא תבכי נפשי מן קדם דיעדי מגכון יקרכון ומרמע תרמע ותשגר עיני
18 דמעין ארי אשתבי עמא דיי׃ אמר למלכא ולמלכתא אמאיכו תבו ארי גלא יקרכון
19 מגכון נפל כליל תושבחתכון׃ קרוי דרומא אתאחירו ולית דפתח גלו דבית יהודה
20 כולהון גלו שלמא אתקבלו תושלימת עובדיכון׃ זקופו עיניכון וחזו דאתין מצפונא אן
21 עמא דאתמסר ליך עם תושבחתיך׃ מה תימרון ארי יסער עלך חובך ואתי אל־פתיתהון
למעבד בישין עליך הוו רברבין כדמן אולא הלא עקא וחבלין ייחדונך היא כחבלין
22 לילדתא׃ וארי תימרון בלביך מא דין ערעוני כל אלין עקא דסגיאו חובך אתגליאת
בתתיתך אתחזי קלנך׃

10 Populus hic cujus opera sunt mala, qui noluit suscipere verba mea, qui ambu-
lant post cogitationē cordis sui, & erraverunt post idola populorū ut cole-
rent ea, & adorarent ea, erit sicut cingulū istud q̃ nulli usui est utile. Quia
11 sicut adhæret cingulū lumbis viri, sic applicavi ad cultū meū omnē domū
Israel, & omnē domū Juda, dicit Dñs, ut esset corā me in populū, & in no-
men, & in laudē, & in magnitudinē; & non obedierūt. Et dices ad eos ver-
12 bū istud: Hæc dicit Dñs Deus Israel; Omnis uter implebitur vino. Et dicent
13 tibi: Nunquid planè ignoramus quod omnis uter implebitur vino? Et dices
ad eos: Hæc dicit Dñs; Ecce ego implebo omnes habitatores terræ hujus, &
reges, qui sedent super solium David, & sacerdotes, & pseudoprophetas, &
14 omnes habitatores Jerusalē tribulatione, & erunt similes ebrio. Et irruere
faciam eos unumquemq; in fratrē suū, patres & filios pariter, ait Dñs: non
parcā, nec miserebor, nec clemens ero ut nō disperdā eos. Audite & auscul-
15 tate, & nolite elevari: quia in verbo Dñi decretū est ita. Date corā Domino
16 Deo vestro gloriā, antequā veniat sup vos tribulatio, & similes fitis his qui
ambulāt in caligine, & antequā offendant pedes vestri ad montes caligini;
& expectetis lucē, & sint sup vos tenebræ; & splendorē, & ecce fitis quasi in
17 tenebris ambulantes. Si autē non susceperitis disciplinam, quasi in occulto
plorabit anima mea, pro eo q̃ ablata est à vobis gloria vestra, & lachrymās
lachrymabitur, & deducet oculū meū lachrymas; quia captiv̄ ductū est po-
18 pul̄ Dñi. Dic regi & reginæ: Humiliamini, sedete; quia migravit gloria ve-
stra à vobis; cecidit corona laudis vestræ. Civitates Austri clausæ sunt, &
19 non est qui aperiat: migraverunt omnes de domo Juda migratione per-
20 fecta; recepta est retributio operū vestrarū. Levate oculos vestros, & videte
eos qui veniunt ab Aquilone; ubi est populū qui traditus est tibi, populū
21 laudis tuæ? Quid dices cū visitaverit sup te peccatum tuū? Tu enim docui-
sti eos ut facerent mala: adversum te magnificantur sicut ab initio. Nonne
23 tribulatio & dolores apprehendent te sicut dolores parturientē? Et si dixe-
ris in corde tuo: Quare acciderunt mihi omnia hæc? propterea quod mul-
tiplicata sunt peccata tua, revelata est confusio tua, conspicua est igno-
minia tua.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܥܡܐ ܗܢܐ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܨܒܘ ܡܠܝ ܗܠܟܝܢ ܒܫܪܪܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܠܡܦܠܚܘܬܗܘܢ ܘܠܡܣܓܕܘܬܗܘܢ ܗܢܘܢ ܗܘܘܢ ܐܝܟ ܗܢܐ ܣܕܪܐ ܕܠܐ ܡܫܬܪܝ ܒܗ ܡܕܡ ܠܐ ܡܬܩܛܪ ܗܘܐ ܠ

ירמיה : יד

23 הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עֹרוֹ וְנָמֵר חַבְּרֻבֹּרֹתָיו גַּם־
24 אַתֶּם תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לִמְדֵי הָרֵעַ : וַאֲפִיצֵם
25 כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ מִדְּבָר : זֶה גּוֹרָלֵךְ מָנַת
26 מִדָּיִךְ מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתִּבְטְחִי
27 בַּשֶּׁקֶר : וְגַם־אֲנִי חָשַׂפְתִּי שוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְנִרְאֶה
קְלוֹנֵךְ : נַאֲפוּפַיִךְ וּמִצְהֲלוֹתַיִךְ זִמַּת
זְנוּתֵךְ : עַל־גְּבָעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצַיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלִַם
לֹא תִטְהָרִי אַחֲרֵי מָתַי עוֹד :

CAP. XIV. יד

1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת :
2 אֵבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ קָדְרוּ לָאָרֶץ
3 וְצִוְחַת יְרוּשָׁלִַם עָלָתָה : וְאַדִּיריהֶם שָׁלְחוּ צְעִירֵיהֶם
לַמָּיִם בָּאוּ עַל־גֵּבִים לֹא־מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ
כְלֵיהֶם רֵיקִים בֹּשׁוּ וְהִכְלְמוּ וְחָפוּ
4 רֹאשָׁם : בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם
בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ רֹאשָׁם : כִּי
5 גַּם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזָב כִּי לֹא־הָיָה דֶשֶׁא :
וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ כְּתַנִּים
6 כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב : אִם־עֲוֹנֵינוּ
עֲנוּ בָנוּ יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
7 רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ : מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל
מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ
8 וְכֹאֵרַח נָטָה לָלוּן : לָמָּה תִהְיֶה כְּאִישׁ
נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְּקִרְבֵּנוּ
9 יְהוָה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּחֵנוּ : כֹּה־
אָמַר יְהוָה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם
10 לֹא חָשְׂכוּ וַיהוָה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר
עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
11 אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה :

Versio VULG. LAT.

23 Si mutare potest Æthiops pellem
suam, aut pardus varietates suas:
& vos poteritis benefacere, cùm
24 didiceritis malum. Et dissemi-
nabo eos quasi stipulam, quæ
25 vento raptatur in deserto. Hæc
sors tua, parsque mensuræ tuæ
à me, dicit Dominus; quia obli-
ta es meî, & confisa es in men-
26 dacio. Iude & ego nudavi fe-
mora tua contrà faciem tuam, &
27 apparuit ignominia tua, Adul-
teria tua, & hinnitus tuus, scelus
fornicationis tuæ: super colles
in agro vidi abominationes tuas.
Væ tibi, Jerusalem, non mun-
daberis post me: usquequò ad-
huc?

CAP. XIV.

1 Quod factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam de sermoni-
2 bus siccitatis. Luxit Judæa, &
portæ ejus corruerunt, & obscu-
ratæ sunt in terra; & clamor Je-
3 rusalem ascendit. Majores mi-
serunt minores suos ad aquam:
venerunt ad hauriendum, non
invenerunt aquam, reportaver-
unt vasa sua vacua: confusi
sunt & afflicti, & operuerunt ca-
4 pita sua. Propter terræ vasti-
tatem, quia non venit pluvia in
terram, confusi sunt agricolæ,
5 operuerunt capita sua. Nam &
cerva in agro peperit, & reli-
6 quit: quia non erat herba. Et
onagri steterunt in rupibus, tra-
xerunt ventum quasi dracones,
defecerunt oculi eorum, quia
7 non erat herba. Si iniquitates
nostræ responderint nobis: Do-
mine, fac propter nomen tuum,
quoniam multæ sunt aversiones
nostræ, tibi peccavimus. Expe-
8 ctatio Israel, salvator ejus in tem-
pore tribulationis: quarè quasi
colonus futurus es in terra, &
quasi viator declinans ad ma-
9 nendum? Quarè futurus es vel-
ut vir vagus, ut fortis qui non
potest salvare? tu autem in no-
bis es, Domine, & nomen tuum
10 invocatum est super nos, ne de-
relinquas nos. Hæc dicit Domi-
nus populo huic, qui dilexit mo-
vere pedes suos, & non quievit,
& Domino non placuit: Nunc
11 recordabitur iniquitatum eorum,
& visitabit peccata eorum. Et
dixit Dominus ad me; Noli ora-
re pro populo isto in bonum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

23 Εἰ ἀλλάξει Αἰθίοψ τὸ (τ) δέρμα αὐτοῦ,
καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑ-
μεῖς (υ) δυνήσεσθε εὐποιῆσαι μεμαθηκό-
τες τὰ κακά. Καὶ (φ) διασπερῶ αὐτοὺς, ὡς
24 φρύγανα φθόμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς (χ) ἔρη-
μον. Οὕτως ὁ κλῆρός σου, καὶ μέρις τῶν ἀπη-
25 θῶν ὑμᾶς ἐμοὶ, λέγει κύριος. Ἀν ἐπιλάθῃ
(ψ) με, καὶ ἠπίστεσας ἐπὶ ψεύδεσι, Κἀγὼ
ἀποκαλύψω τὰ (ω) ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσ-
26 ωπόν σου, καὶ ὀφθήσει ἡ ἀπμία σου, Καὶ
(α) ἡ μοιχεία σου, καὶ χεσμὸς σου, καὶ
27 ἡ πόρνη σου. Ἐπὶ τῶν βου-
νῶν, καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδε-
λύγματά σου. Οὐαί σοι Ἰερουσαλὴμ, ὅτι οὐκ
ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως πότε ἔτι ;

MS.A. (τ) δέρμα, καὶ πάρδαλις (υ) *δυνήσῃ (φ) διαφθερῶ (χ) ἔρημον τόπον. Οὗτος (ψ) νόμου μου, (ω) ὀπίσθιά σου κατὰ πρόσωπόν σου, (α) αἱ μοιχεία σου, καὶ ὁ χεσμὸς

ΚΕΦ. ιδ'.

1 (α) ΚΑΙ' Ἐγένετο λόγος Κυρί-
ου πρὸς Ἱερεμίαν περὶ
τῆς Ἀβροχίας.
2 Ἐνθένδε ἡ Ἰουδαία, καὶ αἱ πύλαι αὐ-
τῆς ἐκλυόσθησαν, καὶ ἐσκοτώθησαν εἰς τὴν
γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνέβη.
3 Καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νε-
ωτέρους (β) αὐτῶν εἰς ὕδωρ· ἦλθοσ ἐπὶ τὰ
φρέατα, καὶ οὐχ (γ) ἔυρεσαν ὕδωρ, (δ) καὶ ἀπέ-
4 στρεψαν τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά. Καὶ τὰ ἔργα
τῆς γῆς ἐξέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν ὑετός. ἠχύν-
θησαν (ε) οἱ γεωργοὶ, ἐσκάλυψαν τὰς
5 κεφαλὰς αὐτῶν. Καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ (ζ)
ἔτεκον, καὶ ἐγκαθέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.
6 Ὄνοι ἄγριοι ἔστησ ἐπὶ νάπας, καὶ ἔλκυσ ἄ-
νεμον, ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν
7 χόρτος (η). Εἰ ἀμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησ ἡ-
μῖν· κύριε ποίησον ἡμῖν ἕνεκεν σου, ὅτι πολ-
λαὶ αἱ ἀμαρτίαι ἡμῶν ἐναντίον σου, ὅτι σοι
ἡμαρτομεν. Ὑπομονὴ Ἰσραὴλ κύριε, καὶ σώ-
ζεις ἐν καιρῷ κακῶν. ἐναλὶ ἐγενήθης ὡσεὶ
πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκ-
8 κλίνων εἰς καταλυμα; Μὴ ἔσῃ ὡσεὶ ἄν-
θρωπος ὑπνῶν, ἢ ὡς ἀνὴρ ἀ δυναμένος
σώζειν; καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε, καὶ τὸ ὄνομά
σου ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ ἐπιλάθῃ ἡ-
9 μῶν. Οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ,
Ἠγάπησε κινεῖν πόδας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀφέ-
σαιρο, καὶ ὁ θεὸς οὐκ (θ) ἐνεδόκησεν ἐν αὐλοῖς,
10 νῦν μνησθήσει (ι) τὴν ἀδικίας αὐλῶν. Καὶ
εἶπε κύριος πρὸς με, Μὴ περεσεύχου ὑπὲρ τοῦ
11 λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθά,

MS.A. (α) Ὁ λόγος ὁ γενόμενος προς Ἱερεμίαν παρὰ Κυρίου περὶ τῆς Ἀβροχίας. (β) αὐτῆς (γ) ἔυρον (δ) ἀπέστρεψαν (ε) γεωργοὶ, ἐσκάλυψαν τὴν κεφαλὴν (ζ) ἐτόκοσαν, (η) ἀπὸ λαῦ ἀδικίας. Αἱ (θ) ἠνδόκησεν (ι) τῶν ἀδικίων

Si mutabit Æthiops pellem suã, & pardus varietates suas; & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis mala. Et disseminavi eos, quasi stipulæ, quæ feruntur à vento in desertum. Sic sors tua, & pars inobedientiæ vestræ adversùm me, dicit Dominus. Sicut oblita es meî, & speraſti in mendaciis; Et ego nudabo posteriora tua super faciem tuam: & videbitur ignominia tua. Et adulterium tuum, & hinnitus tuus, & alienatio fornicationis tuæ. Super colles, & in agris vidi abominationes tuas. Væ tibi, Hierusalem: quia non es mundata post me usquequò adhuc.

CAP. XIV.

1 Et factum est verbum Domi-
ni ad Hieremiam, de siccitate.
2 Luxit Judæa, & portæ ejus va-
cuæ factæ sunt, & contenebratæ
sunt super terram: & clamor
3 Hierusalem ascendit: Et ma-
gnates ejus miserunt junjores
suos ad aquam: venerunt ad pu-
teos, & non invenerunt aquam:
& reportaverunt vasa sua (a)
4 vacua: Et opera terræ defece-
runt, quia non erat pluvia. Con-
fusi sunt agricolæ: operuerunt
5 capita sua: Et cervæ in agro pe-
perierunt, & reliquerunt; quia
6 non erat herba. Onagri steterunt
in rupibus, & traxerunt (b) ven-
tum: defecerunt oculi eorum;
7 quia non erat fœnum. (c) Pecca-
ta nostra restiterunt nobis: Do-
mine, fac nobis propter te: quo-
niam multæ sunt peccata nostra
coram te: quia tibi peccavimus.
8 Expectatio Israel, Domine: &
salvabis in tempore malorum.
Quarè factus es, sicut advena in
terra, & quasi (d) indigena di-
9 vertens ad diversorium? Nun-
quid eris quasi homo dormiens,
vel quasi vir, qui (e) salvare non
10 possit? Et tu in nobis es, Domine:
& nomen tuum invocatum est
super nos: ne obliviscaris nosti.
11 Sic dicit Dominus populo huic;
Dilexerunt movere pedes suos, et
non pepercerunt: & Deus (f) non
prosperavit in eis: nunc recorda-
bitur iniquitatis eorum. Et dixit
Dominus ad me; Noli orare pro
populo isto in bona:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

23 האפשר דישני הנדואר משביה ונמרא שלטי רקמתיה אף אתון תכלין לאוטבא
24 דהייתון מלפין לעבד בישין : ואבדרנון כקשא דעדי מן קדם רוחא למדברא : דין
25 עדביך וחולק אחסנתיך מן קדמי אמר יי דשבקת פולחני ואתרחקת על שקרא :
26 ואף אנא אגלי בהתרת חובך על אפך ויתחזי קלנך : טפשותיך ושטותיך ועצת חטאי
27 נקיתיך על רמתא בחקלא גלי קדמי שקוציך יי ליך ירושלם לא תדכין עד כען דיך
ארכא יומין סגיאין :

יד

1 דהוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה על עסקי בוצרתא : אתאבלו רבית יהודה
2 וקרוהון חרובא ואתחפיאו אפהון אכרום אוכמין כקדרא אתרטשו לארעא ויתה
3 יתבי ירושלם שלחו תגיניהון למיא אתו על פצידיא ולא אשכחו
4 מיא תבו מניהון ריקן בהיתו ואתבנעו וחפו רישהון : בדיל חובי יתבי ארעא אתברו
5 ארי לא הוה מטרא בארעא בהיתו אכריא אחפו רישהון : ארי אף איילתא במדברא
6 ילידת ושבקא ארי לא הוו דתאין דעסבא : ועדרין קמו על נגדין שתן רוחא כדרודין
7 קמא עינהון ארי לית עשבא : אם חובנא אסהידו בנא יי עבד בדיל שמך ארי סגיאין
8 תיובתנא קדמך חבנא : סיבור ישראל פרקיה בעדן עקא למה יחול רונך עלנא ואנתנא
9 כתובין בארעא וכעדי אורחא דסטא למבתא : למה יחול רונך עלנא ואנתנא
כמטלטלין ושביקין ואת גבר יכיל למפרק ואת שכנתך בינגאי ושכך עלנא אתקרי לא
10 תשבקנא : כדנן אמר יי לעמא הדין כמה דרחיטו כן אתפרע מנהון לאנלי יתהון
מארע בית שכנתי וכמה דהוו מערבין לפולחן טעותא ומבית מקדשי רגליהון לא מנעו
11 וקדם יי לא ארעיא בהון כען יסגר עליהון חוביהון ויתפרע עיתהון : ואמר יי לי לא
חצלי על עמא הדין לטבא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Nunquid mutabit Æthiops pellem suam, aut pardus maculas picturæ suæ? 23
& vos quoque potestis benefacere cùm sitis assueti ad malè faciendũ? Et 24
dispergam eos sicut stipulam quæ pertransit à facie venti in desertum. Hæc 25
est sors tua, & pars hæreditatis tuæ à facie mea, dicit Dñs; quia reliquisti
cultum meum, & confisa es in mendacio. Ego quoque revelabo confusio- 26
nem peccati tui super faciem tuam, & apparebit ignominia tua. Insipientia
tua & stultitia tua & consiliũ *peccatorũ* adolescentiæ tuæ: super colles in
agro revelatæ sunt coram me abominationes tuæ. Væ tibi Jerusalem, non
mundaberis: hactenus prorogatio est tibi multis diebus.

CAP. XIV.

Quod factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad Jeremiam de nego- 1
tiis siccitatis. Luxerunt viri domus Juda, & civitates eorum desertæ sunt, 2
& coopertæ sunt facies eorum nigredine, atræ quasi olla; projecti sunt in
terram, & clamor habitatorum Jerusalem ascendit. Et fortes eorum mise- 3
runt subditos sibi ad aquam; venerũt ad cisternas, & non invenerũt aquam;
reversi sunt cum vasis suis vacuis; confusi sunt & erubuerunt, & operue-
runt capita sua. Propter peccata habitatorum terræ contriti sunt; quia non 4
fuit pluvia in terra: confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua. Quoniam 5
etiam cerva in agro peperit & reliquit; quia non erant germina herbæ.
Et onagri steterunt super torrentes: biberunt ventum quasi dracones; de- 6
fecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates nostræ testificatæ 7
sunt contra nos, Dñe fac propter nomen tuum quoniam multæ sunt aver-
siones nostræ: coram te peccavimus. Expectatio Israel, salvator ejus in 8
tempore tribulationis, quare refidet ira tua super nos? & nos sumus sicut
peregrini in terra, & sicut viator qui divertit ad pernoctandũ. Quare refi- 9
det ira tua super nos? & nos sum* transmigrantes & derelicti, tu autẽ fortis,
potens ad salvandum, & majestas tua inter nos est Dñe, & nomen tuum in-
vocatum est super nos, ne derelinquas nos. Hæc dicit Dñs populo huic: 10
Sicut dilexerunt, sic vindictam sumam ex eis, ut transmigrare faciam eos
de terra domus majestatis meæ: & sicut oblectarunt se in cultu idolorum,
& de domo sanctuarii mei non prohibuerunt pedes suos; & non est vo-
luntas coram Dño in eis. Nunc visitabit peccata eorum, & vindictam
sumet iniquitatum eorum. Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo isto in bonum. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܗܠܝܢܐ ܕܠܐ ܡܫܚܬܐ ܐܝܬܝܘܗܝ ܠܟܘܫܝܐ ܐܘ ܢܡܪܐ ܕܦܪܨܘܗܝ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܡܬܠܦܝܢ ܠܡܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܗܟܝܠ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܨܠܝܢ ܠܡܥܒܕ ܒܛܒܬܐ ܗܟܝܠ ܕܐܠܦܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܒܒܝܫܘܬܐ
24 ܗܠܝܢ ܐܦ ܐܢܐ ܐܦܪܫ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܩܝܡܬܐ ܕܡܬܦܪܫ ܡܢ ܩܕܡ ܪܘܚܐ ܕܡܕܒܪܐ ܗܢܐ ܗܘܬ ܡܦܠܓܘܬܟ ܘܡܢܬ ܦܠܓܘܬܟ ܗܝ ܕܢܦܠ ܡܢ ܩܕܡ
25 ܡܪܝ ܘܠܐ ܡܫܬܠܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܐܦ ܐܢܬ ܐܬܪܫܡܬ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝ ܗܟܝܠ ܐܦ ܐܢܐ ܐܦܪܫ ܠܟ ܠܦܪܨܘܗܝ ܕܠܟ ܠܩܒܠ ܦܪܨܘܗܝ
26 ܕܠܐ ܡܬܬܚܙܝ ܠܟ ܠܐ ܡܬܬܚܙܝ ܠܟ ܠܐ ܡܬܬܚܙܝ ܠܟ

ירמיה : יד

etiam ? suas maculas pardus & suam pellem Æthiops vertet Nunquid
23 הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עֹרוֹ וְנָמֵר חַבּוּרֹתָיו גַּם־
eos dispergere faciam Et ? malefacere *dñi* benefacere poteritis vos
24 אַתֶּם הוֹכְלוּ לְהֵיטִיב לִמְדֵי הָרֵעַ : וַאֲפִיצֵם
pars tua sors Hæc .deserti ventum ad, transeuntem stipulam tanquã
25 כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ מִדְּבָר : זֶה גּוֹרָלֵךְ מְנָת־
fidisti & ,mei es oblita quæ : Dominus dixit ,me à *tuarum mensurarũ*
26 מִדָּיִךְ מֵאִתִּי נְאֻם־יהוה אֲשֶׁר שְׁכַחַתְּנִי וַתִּבְטְחִי
apparuit & : *tuæ facie super* tuas fimbrias *detexi* ego etiam Et *fallsitate* in
27 בַּשֶּׁקֶר : וְגַם־אֲנִי חָשַׂפְתִּי שוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְנִרְאֶה
tua fornicationis fœditas , *tui hinnitus* & ,tua Adulteria .tua ignominia
קְלוֹנֵךְ : נַאֲפוּפַיִךְ וּמִצְהֲלוֹתַיִךְ זִמַּת זְנוּתֵךְ
, Jerusalam tibi væ : tuas abominationes vidi ,agro in colles super
עַל־גְּבָעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצַיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלִַם
.adhuc quando , posthac te mundabis non
לֹא תִטְהָרִי אַחֲרֵי מָתַי עוֹד :

CAP. XIV. יד

.prohibit'onum verba super Irmejahu ad Domini verbum fuit Quod
1 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יהוה אֶל־יִרְמְיָהוּ עַל־דִּבְרֵי הַבַּצָּרוֹת :
; terra in *nigrurte* , sunt *infirmata* ejus porta & , Jehudah *Luxit*
2 אָבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ קָדְרוּ לָאָרֶץ
suos minores miserunt eorum *illustres* Et .ascendit Jerusalaim clamor &
3 וְצִוְחַת יְרוּשָׁלִַם עָלָתָה : וְאַדִּירֵיהֶם שָׁלְחוּ צְעִירֵיהֶם
sunt reversi : aquas invenerunt non , fossas ad venerunt : aquam ad
לַמָּיִם בָּאוּ עַל־גֵּבִים לֹא־מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ
operuerunt & ,eruberunt & , sunt affecti pudore , *vacuæ* suis vasis
כְלֵיהֶם רֵיקִם בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפוּ
pluvia fuit non quia : *contritum humum* Propter .suum caput
4 רֹאשָׁם : בַּעֲבוּר הָאֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם
Nam .suum caput operuerunt , agricolæ sunt affecti pudore : terra in
בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ אִכָּרִים חָפוּ רֹאשָׁם : כִּי
.herba erat non quia *relinquere* & , peperit agro in cerva etiam
5 גַּם־אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה יָלְדָה וְעָזַב כִּי לֹא־הָיָה דֶשֶׁא :
:dracones tanquam ventum *sorbuerunt* : *locis editis super* steterunt onagri Et
6 וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־שְׁפָיִם שָׁאֲפוּ רוּחַ כַּתַּנִּים
nostræ iniquitates Si .herba non quia , eorum oculi defecerunt
7 כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־אֵין עֵשֶׂב : אִם־עֲוֹנֵינוּ
quia : tuum nomen propter fac , Domine ,nos contra sunt testificatæ
עָנוּ בָנוּ יהוה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
Israel Expectatio .peccavimus tibi ,nostræ *aversiones sunt multiplicatæ*
8 רַבּוּ מְשׁוּבֹתֵינוּ לְךָ חָטָאנוּ : מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל
, terra in peregrinus veluti eris quare : afflictionis tempore in ejº servator
מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ
vir veluti es futurus Quare ? pernoctandum ad *declinavit* viator tanquã &
9 וּכְאֹרַח נָטָה לָלוּן : לָמָּה תִהְיֶה כְּאִישׁ
nostro interiori in tu & ? Facere salvum *potens* non fortis tanquam, atronitus
נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא־יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ וְאַתָּה בְּקִרְבֵּנוּ
Sic .nos *diminut* ne, est invocatum nos super tuum nomen &, Domine
10 יהוה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּיחֵנוּ : כֹּה־
suos pedes , sic movere dilexerunt ita : huic populo Dominus dixit
אָמַר יהוה לָעָם הַזֶּה כֵּן אָהֲבוּ לָנוּעַ רַגְלֵיהֶם
recordabitur nunc : eos noluit Dominus & : prohibuerunt non
לֹא חָשָׂכוּ וַיהוה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר
: me ad Dominus dixit Et .eorum peccata visitabit & ,eorũ iniquitatis
עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם : וַיֹּאמֶר יהוה אֵלַי
.bonum in isto populo pro ores Ne
אַל־תִּתְפַּלֵּל בְּעַד־הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה :

Versio VULG. LAT.

23 Si mutare poteſt Æthiops pellem
ſuam, aut pardus varietates ſuas:
& vos poteritis benefacere, cùm
24 didiceritis malum. Et diſſemi-
nabo eos quaſi ſtipulam, quæ
vento raptatur in deſerto. Hæc
25 ſors tua, parſque menſuræ tuæ
à me, dicit Dominus; quia obli-
ta es mei, & confiſa es in men-
26 dacio. Uude & ego nudavi fe-
mora tua faciem tuam, & 27
apparuit ignominia tua, Adul-
teria tua, & hinnitus tuus, ſcelus
fornicationis tuæ: ſuper colles
in agro vidi abominationes tuas.
Væ tibi, Jeruſalem, non mun-
daberis poſt me: uſquequò ad-
huc?

CAP. XIV.

1 Quod factum eſt verbum Do-
mini ad Jeremiam de ſermoni-
2 bus ſiccitatis. Luxit Judæa, & 3
portæ ejus corruerunt, & obſcu-
ratæ ſunt in terra; & clamor Je-
rusalem aſcendit. Majores miſe-
runt minores ſuos ad aquam:
venerunt ad hauriendum, non
invenerunt aquam, reportave-
runt vaſa ſua vacua: confuſi
ſunt & afflicti, & operuerunt ca-
4 pita ſua. Propter terræ vaſtita-
tem, quia non venit pluvia in
terram, confuſi ſunt agricolæ, 5
operuerunt capita ſua. Nam & 6
cerva in agro peperit, & reli-
quit: quia non erat herba. Et
onagri ſteterunt in rupibus, tra-
xerunt ventum quaſi dracones,
defecerunt oculi eorum, quia 7
non erat herba. Si iniquitates
noſtræ reſponderint nobis: Do-
mine, fac propter nomen tuum,
quoniam multæ ſunt averſiones
8 noſtræ, tibi peccavimus. Expe-
ctatio Iſrael, ſalvator ejus in tem-
pore tribulationis: quarè quaſi
colonus futurus es in terra, &
quaſi viator declinans ad ma-
9 nendum? Quarè futurus es vel-
ut vir vagus, ut fortis qui non
poteſt ſalvare? tu autem in no-
bis es, Domine, & nomen tuum
invocatum eſt ſuper nos, ne de-
10 relinquas nos. Hæc dicit Domi-
nus populo huic, qui dilexit mo-
vere pedes ſuos, & non quievit,
& Domino non placuit: Nunc
recordabitur iniquitatum eorum,
11 & viſitabit peccata eorum. Et
dixit Dominus ad me; Noli ora-
re pro populo iſto in bonum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

23 Εἰ ἀλλάξῃ Αἰθίοψ τὸ (τ) δέρμα αὐτοῦ,
καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς, καὶ ὑ-
μεῖς (υ) δυνήσεσθε εὐποιοῦσαι μεμαθηκό-
τες τὰ κακά. Καὶ (φ) διασκορπιῶ αὐτοὺς, ὡς
24 φρύγανα φερόμενα κατὰ πνεῦμα εἰς (χ) ἔρημον.
25 Οὗτος ὁ κλῆρός σου, καὶ μέρις τῆς ἀπο-
θήκης σου παρὰ ἐμοὶ, λέγει κύριος. ὡς ἐπιλέλη-
(ψ) μου, καὶ ἤλπισας ἐπὶ ψεύδεσι, Κἀγὼ
26 ἀποκαλύψω τὰ (ω) ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσ-
ωπόν σου, καὶ ὀφθήσει ἡ ἀπμία σου, Καὶ
27 (α) ἡ μοιχεία σου, καὶ χρεμετισμός σου, καὶ
ἡ ἀπιθοξίωσις τῆς πορνείας σου. ἐπὶ τῶν βου-
νῶν, καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἑώρακα τὰ βδελ-
λύγματά σου. οὐαί σοι Ἰερουσαλὴμ, ὅτι οὐκ
ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως πότε ἔτι;

MS.A. (τ) δέρμα, καὶ πάρδαλις (υ) *δυνήσει (φ) διέφθειρα (χ) ἔρημον
τόπον. Οὗτος (ψ) νόμου μου, (ω) ὀπίσθιά σου καὶ πρόσωπόν σου, (α)
αἱ μοιχεία σου, καὶ ὁ χρεμετισμός

ΚΕΦ. ιδ'.

1 (α) ΚΑΙ' 'ΕΓΈΝΕΤΟ ΛΟ'ΓΟΣ ΚΤΡΙ-
ΟΥ ΠΡΟ'Σ 'ΙΕΡΕΜΙ'ΑΝ ΠΕΡΙ'
ΤΗ'Σ 'ΑΒΡΟΧΙ'ΑΣ.
2 Ἐπένθησεν ἡ Ἰουδαία, καὶ αἱ πύλαι αὐ-
τῆς ἐκενώθησαν, καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς
γῆς, καὶ ἡ κραυγὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνέβη.
3 Καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νε-
ωτέρους (β) αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ· ἦλθον ἐπὶ τὰ
φρέατα, καὶ οὐχ (γ) ἤνεγκαν ὕδωρ, (δ) καὶ ἀπέ-
4 στρεψαν τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά. Καὶ τὰ ἔργα
τῆς γῆς ἐξέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν ὕετος. ἠσχύν-
θησαν (ε) οἱ γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὰς
5 κεφαλὰς αὐτῶν. Καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ (ζ)
ἔτεκον, καὶ ἐγκαταλίπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.
6 Ὄνοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας, καὶ ἕλκυσαν ἄ-
νεμον, ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἦν
7 χόρτος. Εἰ ἀνομίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡ-
μῖν· κύριε ποίησον ἡμῖν ἕνεκεν σου, ὅτι πολ-
λαὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐναντίον σου, ὅτι σοὶ
8 ἡμαρτομεν. Ὑπομονὴ Ἰσραὴλ κύριε, καὶ σώ-
ζεις ἐν καιρῷ κακῶν. ἵνα τί ἐγένου ὡσεὶ
πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκ-
κλίνων εἰς καταλυμα; Μὴ ἔσῃ ὡσεὶ ἄν-
9 θρωπος ὑπνῶν, ἢ ὡς ἀνὴρ ὁ δυναμενος
σώζειν; καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε, καὶ τὸ ὄνομα
σου ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ ἐπιλάθῃ ἡ-
μῶν. Οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ,
10 Ἠγάπησε κινεῖν πόδας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐφεί-
σαντο, καὶ ὁ θεὸς οὐκ (θ) ἐνδοκιμασιν ἐν αὐτοῖς,
νῦν μνησθήσει (ι) τὰς ἀδικίας αὐτῶν. Καὶ
11 εἶπε κύριος πρός με, Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ
λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθά,

Si mutabit Æthiops pellem ſuã, 23
& pardus varietates ſuas; &
vos poteritis benefacere, cùm
didiceritis mala. Et diſſeminavi eos, 24
quaſi ſtipulæ, quæ feruntur à
vento in deſertum. Sic ſors tua, 25
& pars inobedientiæ veſtræ ad-
verſùm me, dicit Dominus. Sicut
oblita es mei, & ſperaſti in men-
daciis; Et ego nudabo poſteriora 26
tua ſuper faciem tuam: & vide-
bitur ignominia tua, Et adulte- 27
rium tuum, & hinnitus tuus, &
alienatio fornicationis tuæ. Super
colles, & in agris vidi abomina-
tiones tuas. Væ tibi, Hierusalem:
non eris mundata poſt me
uſquequò adhuc.

CAP. XIV.

Et factum eſt verbum Domi- 1
ni ad Hieremiam, de ſiccitate.
Luxit Judæa, & portæ ejus va- 2
cuæ factæ ſunt, & contenebratæ
ſunt ſuper terram: & clamor
Hierusalem aſcendit: Et ma- 3
gnates ejus miſerunt juniores
ſuos ad aquam: venerunt ad pu-
teos, & non invenerunt aquam:
& reportaverunt vaſa ſua (a)
vacua: Et opera terræ deſece- 4
runt, quia non erat pluvia. Con-
fuſi ſunt agricolæ: operuerunt
capita ſua: Et cervæ in agro pe- 5
perverunt, & reliquerunt; quia
non erat herba. Onagri ſteterunt 6
in rupibus, & traxerunt (b) ven-
tum: deſecerunt oculi eorum;
quia non erat fænum. (c) Pecca- 7
ta noſtra reſtiterunt nobis: Do-
mine, fac nobis propter te: qua-
niam multa ſunt peccata noſtra
coram te: quia tibi peccavimus.
Expectatio Iſrael, Domine: & 8
ſalvabis in tempore malorum.
Quarè factus es, ſicut advena in
terra, & quaſi (d) indigena di-
vertens ad diverſorium? Nun- 9
quid eris quaſi homo dormiens,
vel quaſi vir, qui (e) ſalvare non
poſſit? Et tu in nobis es, Domine:
& nomen tuum invocatum eſt
ſuper nos: ne obliviſcaris noſtri. ſ.
Sic dicit Dominus populo huic; 10
Dilexerunt movere pedes ſuos, et
non pepercerunt: & Deus (f) non
proſperavit in eis: nunc recorda-
bitur iniquitatis eorum. Et dixit 11
Dominus ad me; Noli orare pro
populo iſto in bona:

MS.A. (α) Ὁ ΛΟ'ΓΟΣ Ὁ ΓΕΝΑ'ΜΕΝΟΣ ΠΡΟ'Σ 'ΙΕΡΕΜΙ'ΑΝ
ΠΑΡΑ' ΚΤΡΙ'ΟΥ ΠΕΡΙ' ΤΗ'Σ 'ΑΒΡΟΧΙ'ΑΣ. (β) ἀυτῆς (γ) ὕφωρ
(δ) ἀπέστρεψαν (ε) γεωργοὶ, ἐπεκάλυψαν τὰ κεφαλῶ (ζ) ἐτέκοσαν,
(η) ἀπὸ λαῶ ἀδικίας. Αἱ (θ) ἠυδόκησιν (ι) τῶν ἀδικίων

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

:3 האפשר דישני הנדואה משביה ונמרא שלטי רקמתיה אף אתון תכלין לאוטבא
24 דהייתון מלפין למעבד בישין : ואבדרנון כקשא דעדי מן קדם רוחא למדברא : דין
25 עדביך וחולק אחסנתיך מן קדמי אמר יי דשבקת פולחני ואתרחצת על שקרא :
26 ואף אנא אגלי בהרתך חובך על אפך ויתחזי קלנך : טפשותיך ושוטיתיך ועצת חטאי
יצקותיך על רמתא בחקלא גלי קדמי שקוציך יי ליך ירושלם לא תדכין עד כען ליך
ארכא יומין סגיאין :

יד

1 דהוה פתגם נבואה מן קדם יי עם ירמיה על עסקי בוצרתא : אתאבלו דביית יהודה
2 וקרייהון חרבא אתחפיאו אפיהון אכרא אוכמין כקדירא אתרטשו לארעא ויתרת
3 יתבי ירושלם שלחו תגניהון למיא אתו על פצדיא ולא אשכחו
4 מיא חבו מנהון ריקן בהיתו ואתבנעו וחפו רישיהון : בגיל חובי יתבי ארעא אתברו
5 ארי לא הוה טמרא בארעא בהיתו אכריא וחפו רישיהון : ארי אף איילתא במדברא
6 ילדת ושבקא ארי לא הוו דתאין דעסבא : ועדרין קמו על נגדין שתין רוחא כדיודין
7 קמא עינהון ארי לית עשבא : אם חובנא אסהידו בנא יי עבד בגיל שמך ארי סגיאין
8 תיובתנא קדמך חבנא : סיבור ישראל פרקיה בעדן עקא למה יהול רונך עלנא ואנחנא
9 כתובין בארעא וכעדי אורחא דסטא למבתא : למה יהול רונך עלנא ואנחנא
10 מסתלקין ושביקין ואת גבר ניכל למפרק ואת שכנתך ביננא יי ושמך עלנא אתקרי לא
11 תשבקנא : כדנן אמר יי לעמא הדין כמה דרחיטו כן אתפרע מנהון לאליהתהון
מארע בית שבנתי וכמה רהוו מערבין לפולחן טעותא ומבית מקדשי רגליהון לא מנעו
קדם יי לא רעיא בהון כען יסער עליהון חוביהון ויתפרע עיתהון : ואמר יי לי לא
חצלי על עמא הדין לטבא :

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Nunquid mutabit Æthiops pellem ſuam, aut pardus maculas picturæ ſuæ? 23
& vos quoque poteſtis benefacere cùm ſitis aſſueti ad malè faciendũ? Et 24
diſpergam eos ſicut ſtipulam quæ pertranſit à facie venti in deſertum. Hæc 25
eſt ſors tua, & pars hæreditatis tuæ à facie mea, dicit Dñs; quia reliquiſti
cultum meum, & confiſa es in mendacio. Ego quoque revelabo confuſio- 26
nem peccati tui ſuper faciem tuam, & apparebit ignominia tua. Inſipientia 27
tua & ſtultitia tua & conſiliũ *peccatorũ* adoleſcentiæ tuæ: ſuper colles in
agro revelatæ ſunt coram me abominationes tuæ. Væ tibi Jeruſalem, non
mundaberis: hactenus prorogatio eſt tibi multis diebus.

CAP. XIV.

Quod factum eſt verbum prophetiæ à facie Dñi ad Jeremiam de nego- 1
tiis ſiccitatis. Luxerunt viri domus Juda, & civitates eorum deſertæ ſunt, 2
& coopertæ ſunt facies eorum nigredine, atræ quaſi olla; projecti ſunt in
terram, & clamor habitatorum Jeruſalem aſcendit. Et fortes eorum miſe- 3
runt ſubditos ſibi ad aquam; venerũt ad ciſternas, & non invenerũt aquam;
reverſi ſunt cum vaſis ſuis vacuis; confuſi ſunt & erubuerunt, & operue- 4
runt capita ſua. Propter peccata habitatorum terræ contriti ſunt; quia non
fuit pluvia in terra: confuſi ſunt agricolæ, operuerunt capita ſua. Quoniam 5
etiam cerva in agro peperit & reliquit; quia non erant germina herbæ.
Et onagri ſteterunt ſuper torrentes: biberunt ventum quaſi dracones; de- 6
fecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates noſtræ teſtificatæ 7
ſunt contra nos, Dñe fac propter nomen tuum quoniam multæ ſunt aver-
ſiones noſtræ: coram te peccavimus. Expectatio Iſrael, ſalvator ejus in 8
tempore tribulationis, quare reſidet ira tua ſuper nos? & nos ſumus ſicut
peregrini in terra, & ſicut viator qui divertit ad pernoctandũ. Quare reſi- 9
det ira tua ſuper nos? & nos ſum' tranſmigrantes & derelicti, tu autẽ fortis,
potens ad ſalvandum, & majeſtas tua inter nos eſt Dñe, & nomen tuum in-
vocatum eſt ſuper nos, ne derelinquas nos. Hæc dicit Dñs populo huic: 10
Sicut dilexerunt, ſic vindictam ſumam ex eis, ut tranſmigrare faciam eos
de terra domus majeſtatis meæ: & ſicut oblectarunt ſe in cultu idolorum,
& de domo ſanctuarii mei non prohibuerunt pedes ſuos; & non eſt vo-
luntas coram Dño in eis. Nunc viſitabit peccata eorum, & vindictam
ſumet iniquitatum eorum. Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo iſto in bonum. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܗܘܝܢ ܕܠܐ ܡܫܚܐ ܦܓܪܗ ܐܘ ܢܡܪܐ ܨܒܥܗ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܨܝܬܘܢ ܕܛܒܐ ܡܢ ܕܥܒܕܬܘܢ ܒܝܫܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܒܠܥ ܡܢ ܩܝܡܐ ܕܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܡܨܝܬܘܢ ܕܬܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܕܠܐ ܡܨܝܬܘܢ ܕܬܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܒܠܥ ܡܢ ܩܝܡܐ ܕܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ

יומיה : יד

eum & : eorum *præconium ad audiens* ego non , jejunaverint Cùm
12 כִּי יָצֻמוּ אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ אֶל־רִנָּתָם וְכִי
, gladio in quia : ea *volens* ego non , *munus* & *ascensionem fecerint ascendere*
יַעֲלוּ עֹלָה וּמִנְחָה אֵינֶנִּי רֹצֶם כִּי בַחֶרֶב
Domine Ahah : dixi Et .eos *consumens* ego peste in &, fame in &
13 וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אֲנִכִי מְכַלֶּה אוֹתָם׃ וַאֹמַר אֲהָהּ׃ אֲדֹנָי
videbitis Non : eis *dicentes* vates Ecce : DOMINE
יְהוִה הִנֵּה הַנְּבִיאִים אֹמְרִים לָהֶם לֹא־תִרְאוּ
dabo *veritatis* pacem *quippe* : vobis erit non fames &, gladium
חֶרֶב וְרָעָב לֹא־יִהְיֶה לָכֶם כִּי־שָׁלוֹם אֱמֶת אֶתֵּן
: me ad DOMINUS dixit Et .isto loco in vobis
14 לָכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
neque , eos misi non , meo nomine in *vaticinantes* vates Falsum
שֶׁקֶר הַנְּבִיאִים נִבְּאִים בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא
, divinatione in & *falsitatis* visionem : eos ad sum locutus nec , eis præcepi
צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן שָׁקֶר וְקֶסֶם
.vobis *vaticinantes* ipsi sui cordis seductionem & , nihil &
וֵאלִיל וְתַרְמוּת לִבָּם הֵמָּה מִתְנַבְּאִים לָכֶם׃
vaticinantes vates super DOMINUS dixit sic Idcirco
15 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִאִים הַנִּבָּאִים
Gladius : *dicentes* ipsi & , eos misi non ego &, meo nomine in
בִּשְׁמִי וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֹמְרִים חֶרֶב
consumentur fame in & , gladio in : ista terra in erit non fames &
וְרָעָב לֹא יִהְיֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יִתַּמּוּ
erunt , *eis vaticinantes* ipsi quibus populus Et .illi vates
16 הַנְּבִיאִים הַהֵמָּה׃ וְהָעָם אֲשֶׁר הֵמָּה נִבְּאִים לָהֶם יִהְיוּ
non & , gladii & , famis *faciebat* à , Jerusalaim plateis in projecti
מֻשְׁלָכִים בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי הָרָעָב וְהַחֶרֶב וְאֵין
: eorum filiæ & , eorum filii & , eorum uxores , ipsi , *ipsis sepelians*
מְקַבֵּר לָהֶמָּה הֵמָּה נָשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
verbum eos ad dices Et .suum malum eos super effundam &
17 וְשָׁפַכְתִּי עֲלֵיהֶם אֶת־רָעָתָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־הַדָּבָר
: taceant ne & , die ac nocte *lachrymam* mei oculi *Descendant* : istud
הַזֶּה תֹּרַדְנָה עֵינַי דִּמְעָה לַיְלָה וְיוֹמָם וְאַל־תִּדֹּמְנָה
plaga , mei populi filia virgo est contrita magna contritione quoniam
כִּי שֶׁבֶר גָּדוֹל נִשְׁבְּרָה בְתוּלַת בַּת־עַמִּי מַכָּה
: gladio *laberati* ecce & , agrum fuero egressus Si .valde *infirma*
18 נַחֲלָה מְאֹד׃ אִם־יָצָאתִי הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה חַלְלֵי־חָרֶב
vates *eiam* quia : fame infirmati ecce & , civitatem introiero si &
וְאִם בָּאתִי הָעִיר וְהִנֵּה הֲחֳלוּאֵי רָעָב כִּי גַם־נָבִיא
reprobando Nunquid, cognoverāt non &, terram in circuierunt sacerdos *etiam*
19 גַּם־כֹּהֵן סָחֲרוּ אֶל־אֶרֶץ וְלֹא יָדָעוּ׃ הַמְאֹס
Quare ? tua anima est abominata Sijon *in ea* ? Jehudah *reprobásti*
מָאַסְתָּ אֶת יְהוּדָה אִם־בְּצִיּוֹן גָּעֲלָה נַפְשֶׁךָ מַדּוּעַ
non & , pacem *ad* expectá ? sanitas nobis non & , nos fecisti percutere
הִכִּיתָנוּ וְאֵין לָנוּ מַרְפֵּא קִוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין
Cognovimus .turbatio ecce & , sanitatis tempus *ad* & ; bonum
20 טוֹב וְלֵעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָּה׃ יָדַעְנוּ
quia , nostrorum patrum iniquitatem , nostram impletatem DOMINE
יְהוָה רִשְׁעֵנוּ עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ כִּי
solium dejicias ne , tuum nomen propter reprobes Ne .tibi peccavimus
חָטָאנוּ לָךְ׃ אַל־תִּנְאַץ לְמַעַן שִׁמְךָ אַל־תְּנַבֵּל כִּסֵּא
sunt Nunquid .nobiscum tuum pactum irrites ne , recordare : tuæ gloriæ
21 כְבוֹדֶךָ זְכֹר אַל־תָּפֵר בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ׃ הֲיֵשׁ
? imbres dabunt cœli *ji* & , *facienti*- *pluere* gentium vanitatibus in
בַּהֲבְלֵי הַגּוֹיִם מַגְשִׁמִים וְאִם־הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רְבִיבִים
, te expectabimus et ? noster Deus DOMINUS ipse tu Nonne
הֲלֹא אַתָּה־הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנְקַוֶּה־לָּךְ
.hæc omnia fecisti tu quia
כִּי־אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃

Versio VULG. LAT.

12 Cùm jejunaverint, non exaudiam preces eorum : & si obtulerint holocautomata, & victimas, non suscipiam ea : quoniam gladio, & fame, & peste consumam
13 eos. Et dixi, A a a, Domine Deus : Prophetæ dicunt eis ; Non videbitis gladium, & fames non erit in vobis, sed pacem ve-
14 ram dabit vobis in loco isto. Et dixit Dominus ad me ; Falsò prophetæ vaticinantur in nomine meo : non misi eos, & non præcepi eis, neque locutus sum ad eos : visionem mendacem, & divinationem, & fraudulentiam, & seductionem cordis sui pro-
15 phetant vobis. Idcircò hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes ; Gladius & fames non erit in terra hac ; In gladio & fame consumentur
16 prophetæ illi. Et populi, quibus prophetant, erunt projecti in viis Jerusalem præ fame & gladio, & non erit qui sepeliat eos, ipsi & uxores eorum, filii & filiæ eorum : & effundam super
17 eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud ; Deducant oculi mei lachrymam per noctem & diem, & non taceant : quoniam contritione magnâ contrita est virgo filia populi mei, pla-
18 gâ pessimâ vehementer. Si egressus fuero ad agros, ecce occisi gladio : & si introiero in civitatem, ecce attenuati fame. Propheta quoque & sacerdos abierunt in terram, quam igno-
19 rabant. Numquid projiciens abjecisti Judam ? aut Sion abominata est anima tua ? quarè ergo percussisti nos, ita ut nulla sit sanitas ? Expectavimus pacem, & non est bonum : & tempus cu-
20 rationis, & ecce turbatio. Cognovimus, Domine, impietates nostras, iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus tibi.
21 Ne des nos in opprobrium propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam solii gloriæ tuæ : recordare, ne irritum fa-
22 cias fœdus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus Gentium qui pluant ? aut cœli possunt dare imbres ? nónne tu es Dominus Deus noster, quem expectavimus ? tu enim fecisti omnia hæc.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Ὅτι ἐὰν (ᵉ) νηστεύσωσιν, οὐκ εἰσακούσομαι τῆς
δεήσεως αὐτῶν, καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν
ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας, οὐκ εὐδοκήσω
ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐν (κ) μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ
καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω αὐτούς.
13 Καὶ εἶπα, Ὁ (λ) Ὦ κύριε, ἰδοὺ οἱ προ-
φῆται αὐτῶν προφητεύουσι, καὶ λέγουσιν,
Οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν, οὐδὲ λιμὸς ἔσται
ἐν (μ) ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην
δώσω ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
14 Καὶ εἶπε κύριός (ν) πρὸς με, Ψευδῆ οἱ προ-
φῆται προφητεύουσι ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμην
αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς· ὅτι
ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ μαντείας, καὶ οἰω-
νισμάτα, καὶ πεφαίσεις καρδίας αὐ-
15 τῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. Διὰ τοῦτο
τάδε λέγει κύριος (ο) περὶ τῶν προφητῶν
τῶν προφητευόντων (π) ἐπὶ τῷ ὀνόματί
μου ψευδῆ, (ξ) καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐ-
τοὺς, οἱ (ο) λέγοντες, Μάχαιρα καὶ λιμὸς
οὐκ ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης· Ἐν θανά-
τῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ
16 συντελεσθήσονται οἱ προφῆται. Καὶ ὁ
λαὸς, οἷς αὐτοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς,
καὶ ἔσονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς (π) ὁδοῖς
Ἰερουσαλὴμ, ἀπὸ προσώπου (ρ) μαχαί-
ρας καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ θάπτων
αὐτοὺς, οἱ καὶ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτῶν, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν, καὶ ἐκχεῶ
17 ἐπ' αὐτοὺς τὰ κακὰ αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖς
πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦτον, Καταχά-
γετε ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας
καὶ νυκτὸς, καὶ μὴ διαλιπέτωσαν, ὅτι συν-
τρίμματι συνετρίβη (ᵃ) θυγάτηρ λαοῦ μου
18 καὶ πληγὴ ἀδυνατεῖ σφόδρα. Ἐὰν ἐξέλθω
εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἰδοὺ τραυματίαι (σ)
μαχαίρας· καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν,
καὶ ἰδοὺ πόνος λιμοῦ· ὅτι καὶ προ-
φήτης ἐπορεύθη (τ) εἰς γῆν, ἣν οὐκ
19 ἠδέισαν. Μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκι-
μασας τὴν Ἰούδαν, καὶ ἀπὸ Σιὼν ἀπέστη ἡ
ψυχή σου; ἵνατί ἔπαισας ἡμᾶς, καὶ οὐκ
ἔστιν ἡμῖν ἴασις; ὑπεμείναμεν εἰς εἰρήνην,
καὶ οὐκ ἦν ἀγαθὰ, εἰς καιρὸν ἰάσεως,
20 καὶ ἰδοὺ ταραχή. Ἐγνωμεν κύριε ἁμαρτή-
ματα ἡμῶν, ἀδικίας πατέρων ἡμῶν,
21 ὅτι ἡμαρτομεν ἐνανθίον σου. Κόπασον
διὰ τὸ ὄνομά σου, μὴ ὑπολέσῃς θρόνον
δόξης σου· μνήσθητι, μὴ διασκεδάσῃς τὴν
διαθήκην σου (υ) τὴν μεθ' ἡμῶν. Μή τοῦτο
ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίσουσι; καὶ εἰ οὐ ου-
ρανὸς δώσει πλησμονὴν αὐτῇ, οὐχὶ σὺ
εἶ αὐτός; καὶ ὑπομενοῦμέν (φ) σε κύριε,
ὅτι σὺ ἐποίησας πάντα ταῦτα.

12 Quoniam, si jejunaverint; non exaudiam orationem eorum: & si obtulerint holocaustomata, & sacrificia; non placebo mihi in eis: quoniam in gladio, & in fame, & in morte ego consummabo eos. Et dixi; O (g) Do-
13 mine. Ecce prophetæ eorum prophetant, & dicunt; Non videbitis gladium: & fames non erit in vobis: quia veritatem & pacem dabo super terram, & in loco isto. Et dixit Do-
14 minus ad me; Falsa prophetæ prophetant in nomine meo: non misi eos, & non præcepi eis, & non sum loquutus ad eos. Visiones enim mendaces, & divinationes, & augurias, & electiones cordis sui ipsi prophetant vobis. Ideò hæc dicit
15 Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo falsa, & ego non misi eos, qui dicunt; Gladius, & fames non erit in terra hac; In morte morbosa morientur: & in fame consumentur prophetæ, Et
16 populus, quibus ipsi prophetant eis: & projecti erunt in viis Hierusalem à facie gladii, & famis, (& non erit, qui sepeliat eos) et filii eorum, et filiæ eorum: et effundam super eos
17 mala sua. Et dices ad eos verbum istud; Deducite super oculos vestros lachrymas die ac nocte, et non cessent: quoniam contritione contrita est filia po-
18 puli mei: et plaga dolorosa valdè. Si egressus fuero in campum; et ecce occisi gladio: et, si introiero in civitatem; et ecce dolor famis: quia sacerdos et propheta abierunt in terram, quam ignorabant. Numquid re-
19 probans reprobásti Judam, et à Sion recessit anima tua? Quarè percussisti nos, et non est nobis sanitas? Sustinuimus ad pacem, et non fuerunt bona: ad tempus sanitatis, et ecce tur-
20 batio. Cognovimus, Domine, peccata nostra, iniquitates patrum nostrorum: quia peccavimus
21 coram te. Cessa propter nomen tuum: ne perdas thronum gloriæ tuæ. Recordare; ne dissipes testamentum tuum, quod
22 nobiscum. Numquid est (b) in idolis gentium, qui pluat? Quod si cœlum dabit satietatem suam; nónne tu es ipse? Et sustinebimus te, Domine; quia tu fecisti omnia hæc.

MS.A. (ᵉ) νηστεύσουσιν (κ) μαχαίρᾳ (λ) Ὦν δέσποτα κύριε, (μ) ἡμῖν, (ν) τῷ ὀνόματι (ξ) κἀγὼ (ο) λέγοντες, (π) ὁδοῖς (ρ) μαχαίρης (ᵃ) ἡ συντάμης (σ) ῥομφαίας (τ) ὁδὸν ἣν οὐκ ἠδεισᾷ· (υ) μὴ ἡμῶν. (φ) σε, ὅτι σὺ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 אֲרֵי יְצוּמוּן לָא רַעְיָא קְדָמַי לְקַבָּלָא צְלוֹתְהוֹן וַאֲרֵי יַסְקוּן עֲלָתָא וּמִנְחָתָא לָא אַרְעֵיא קֳדָמַי
13 בְּהוֹן אֲרֵי בְּחַרְבָא וּבְכַפְנָא וּבְמוֹתָא אֲנָא מְשֵׁיצֵי יָתְהוֹן׃ וַאֲמַרִית קְבַל בְּעוּתִי יְיָ אֱלָהִים
הָא נְבִיֵּא שְׁקָרָא אֲמְרִין לְהוֹן לָא תֶחֱזוּן דְּקְטָלִין בְּחַרְבָא וְכַפְנָא לָא יְהֵי לְכוֹן אֲרֵי שְׁלָם
14 דְּקִשְׁוֹט אֶתֵּן לְכוֹן בְּאַתְרָא הָדֵין׃ וַאֲמַר יְיָ לִי שְׁקָרָא אֲמְרִין נְבִיֵּא שְׁקָרָא דְּמִתְנַבְּן בְּשְׁמִי
לָא שְׁלַחְתִּנּוּן וְלָא פַּקֵּדְתִּנּוּן וְלָא מַלֵּלִית עִמְּהוֹן נְבוּאַת שְׁקַר וְאוּלְפָן וְכַדְבִין וּרְשַׁע לִבְּהוֹן
15 אִנּוּן מִתְנַבְּן לְכוֹן׃ בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל נְבִיֵּא שְׁקָרָא דְּמִתְנַבְּן בְּשְׁמִי וַאֲנָא לָא שְׁלַחְתִּנּוּן
וְאִנּוּן אֲמְרִין חַרְבָא וְכַפְנָא לָא יְהֵי בְּאַרְעָא הָדָא בְּחַרְבָא וּבְכַפְנָא יִסּוֹפוּן נְבִיֵּא שְׁקָרָא
16 דְּאִנּוּן׃ וְעַמָּא דְּאִנּוּן מִתְנַבְּן לְהוֹן דְּהוֹן מְטַרְפִּין רְמָן בְּשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם מִן קֳדָם כַּפְנָא
וְחַרְבָא וְלֵית דְּקָבֵר לְהוֹן אִנּוּן נְשֵׁיהוֹן וּבְנֵיהוֹן וּבְנָתֵיהוֹן וְאֶשְׁפּוֹךְ עֲלֵיהוֹן יָת בִּישָׁתְהוֹן׃
17 וְתֵימַר לְהוֹן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין יַשְׁגְּרוּן עֵינַי דְּמְעָן לֵילֵי וּיְמָם וְלָא יִשְׁתְּקוּן אֲרֵי חַבְרָא רַבָּא
18 אִתְבְּרַת מַלְכוּת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי מְחָא מְמָרְעָא לַחֲדָא׃ אִם נִפְּקִית לְחַקְלָא וְהָא קְטִילֵי
חַרְבָא וְאִם אֲתֵית לְקִרְתָּא וְהָא מְמָרְעֵי כַּפְנָא אֲרֵי אַף סַפְּרָא כָּהֲנָא אִתְפְּנָיוּ לְסַחוֹרְתְּהוֹן
19 עַל דִּי מָה בְאַרְעָא לָא בְקָרוּ׃ הַמְרַטֵּשׁ רְטַשְׁתָּא יָת דְּבִית יְהוּדָה וְאִם יָתְבֵי צִיּוֹן רְחִיק
מִמָּרְדָּ מָה דֵּין אַלְקִיתָנָא וְלֵית לָנָא אַסָּא סַבְרְנָא לְשָׁלָם וְלֵית טַב וּלְעִדָּן סְלִיחָת
20 חוֹבִין וְהָא פּוּרְעָנוּת חֲטָאִין׃ יְדַעְנָא יְיָ חוֹבָנָא וְחוֹבֵי אֲבָהָתָנָא אֲרֵי חַבְנָא קֳדָמָךְ׃
21 לָא תְּרַחֲקִנָּנָא בְּדִיל שְׁמָךְ לָא תְנַבֵּל אַתַר בֵּית כּוּרְסֵי יְקָרָךְ יְעוּל דּוּכְרָן קְיָם אֲבָהָתָנָא
22 קֳדָמָךְ לָא תְשַׁנֵּי קְיָמָךְ עִמָּנָא׃ הַאִית צְרוּף בְּטַעֲוָת עַמְמַיָּא לְאַחֲתָא מְטַרָא וְאִם שְׁמַיָּא
לָא יְתִנּוּן רְסִיסִין אֱלָהִין עַל מִימְרָךְ הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָ אֱלָהָנָא וְנִסְבַּר קֳדָמָךְ אֲרֵי אַתְּ
עֲבַדְתָּ יָת כָּל אִלֵּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Cùm jejunaverint, non est voluntas coram me ad suscipiendam orationem 12
eorum: & cùm obtulerint holocausta & munus, non est voluntas coram me
in eis. Quia in gladio, & fame, & morte ego disperdam eos. Et dixi : 13
Suscipe deprecationem meam Dñe Deus. Ecce prophetæ falsi dicunt eis :
Non videbitis eos qui occidunt gladio ; & fames non erit vobis ; quia pa-
cem veram dabo vobis in loco isto. Et dixit Dñs ad me: Falsum tamen di- 14
cunt prophetæ falsi qui prophetant in nomine meo. Non misi eos, nec præ-
cepi eis, nec locutus sum eis prophetiam & doctrinam falsam ; & menda-
cia, & impietatem cordis sui ipsi prophetant vobis. Propterea hæc dicit 15
Dñs de prophetis falsis, qui prophetant in nomine meo, & ego non misi
eos : & ipsi dicunt: Gladius & fames non erit in terra hac; In gladio &
fame consumentur illi prophetæ falsi. Populus autem quibus prophetant, 16
erũt discerpti & projecti per vicos Jerusalem à facie famis & gladii, & non
erit qui sepeliat eos ; ipsi & uxores eorum, & filii & filiæ eorum ; & effun-
dam super eos mala eorum. Et dices ad eos : Propter verbum istud dedu- 17
cent oculi mei lachrymas nocte ac die, & non tacebunt ; quia confractio-
ne magna contritum est regnum cœtus populi mei : plaga infirmata vehe-
menter. Si egressus fuero ad agrum, ecce occisi gladio : & si introiero in 18
civitatem, ecce infirmi fame. Quoniam etiam scriba & sacerdos con-
versi sunt ad negotiationes suas, ad id quod est in terra, nec requisie-
runt. Nunquid abjiciendo abjecisti domum Juda ? aut habitatores Sion 19
summovit Verbum tuum ? quare percussisti nos, & non est nobis sanitas ?
Expectavimus pacem, & non est bonum ; & tempus remissionis peccato-
rum, & ecce vindicta peccatorum. Cognovimus Dñe peccata nostra, & 20
peccata patrum nostrorum : quia peccavimus coram te. Ne projicias nos 21
propter nomen tuum, nec vilem facias locum solii gloriæ tuæ. Veniat
memoria pacti patrum nostrorum ante te : ne irritum facias pactum tuum
nobiscum. Ecce non est utilitas in diis populorum ad deducendam plu- 22
viam ; nec cœli dabunt rores, nisi juxta verbum tuum. Nónne tu es Dñs
Deus noster ? & expectavimus coram te, quia tu fecisti hæc omnia.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܡܛܠܬܐ ܕܢܨܘܡܘܢ ܠܐ ܩܒܠܝܢ ܒܥܘܬܗܘܢ ܘܐܢ ܩܪܒܘ ܩܘܪܒܢܐ ܘܡܨܠܬܐ ܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܡܛܠ ܕܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܐ ܐܫܬܠܡ ܐܢܐ ܒܗܘܢ
13 ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܡܪܝ ܐܘܗ ܡܪܝ ܗܐ ܢܒܝܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܠܐ ܬܚܙܘܢ ܚܪܒܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܟܦܢܐ ܐܠܐ ܫܠܡܐ ܐܬܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
14 ܒܗܕܐ ܐܬܪܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܠܝ ܢܒܝܐ ܗܠܝܢ ܕܢܒܝܐ ܒܫܡܝ ܕܫܩܪ ܠܐ ܫܕܪܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܦܩܕܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܚܙܘܬ ܫܩܪܐ
15 ܢܒܝܐ ܢܒܝܐ ܒܫܡܝ ܕܫܩܪ ܠܐ ܫܕܪܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܦܩܕܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܗܠܝܢ ܢܒܝܐ ܕܢܒܝܐ ܒܫܡܝ ܕܫܩܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܢܗܘܐ ܚܪܒܐ
16 ܘܟܦܢܐ ܠܐ ܢܗܘܢ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ ܘܥܡܐ ܕܢܒܝܐ ܢܒܝܐ ܠܗ ܢܬܪܡܘܢ ܒܫܘܩܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܡܢ ܚܪܒܐ ܘܡܢ ܟܦܢܐ ܘܡܢ ܡܘܬܐ ܘܠܝܬ ܕܡܩܒܪ
ܠܗܘܢ ܗܘܘ ܐܢܘܢ ܘܢܫܝܗܘܢ ܘܒܢܝܗܘܢ ܘܒܢܬܗܘܢ ܘܐܫܦܟ ܠܗܘܢ ܫܘܪܐ ܕܒܝܫܬܗܘܢ
17 ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ ܢܫܕܪ ܥܝܢܝ ܕܡܐ ܠܠܝܐ ܘܠܐ ܢܬܪܝ ܡܛܠ ܕܫܒܪܐ ܪܒܐ ܬܒܪ ܒܬܘܠܬܐ ܒܬܐ ܕܥܡܝ ܡܚܐ ܡܚܐ ܠܗ
18 ܐܢ ܢܦܩ ܠܒܪܐ ܘܗܢܘ ܩܛܝܠܐ ܕܚܪܒܐ ܘܐܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܥܠ ܗܢܘ ܚܠܝܢ ܕܟܦܢܐ ܕܐܦ ܢܒܝܐ ܘܟܗܢܐ ܡܬܪܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܕܥ
19 ܗܠ ܡܪܚܩ ܡܚܝ ܠܝܗܘܕܐ ܐܘ ܩܪܝܗ ܢܦܫܟ ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܬܝ ܠܢ ܫܠܡܐ ܘܠܐ ܛܒܬܐ ܠܢ ܠܥܕܢ ܫܠܡܐ ܘܠܐ ܛܒܬܐ ܗܐ ܥܕܢ ܚܘܝܢ
20 ܘܠܐ ܐܬܝ ܗܢܐ ܕܪܘܝܢ ܚܛܝܢ ܠܟ ܡܪܝ ܚܛܝܢ ܐܒܗܬܢ ܠܟ ܡܪܝ ܚܛܝܢ ܐܢܘܢ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ
21 ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ
22 ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ ܠܐ ܬܦܪ ܠܢ ܠܡܕܥ ܠܐ ܬܫܘܐ ܠܟ ܠܟ

Quoniam licèt jejunent, non exaudiam 12
orationem eorum; & quanvis offerant ho-
locausta & oblationes, non delectabor eis:
nam gladio, famæ, ac peste consumpturus
sum eos. Dicenti verò mihi, Quæso Domine 13
Deus, Ecce prophetæ dicunt eis, Nequa-
quam experiemini gladium, & fames non
erit vobis; imò pacem & securitatem dabo
vobis in loco isto: Respondit Dominus, 14
Falsò vaticinantur isti prophetæ in nomine
meo, cùm ego nec miserim eos, nec præce-
perim eis, nec allocutus sim eos: visiones
falsas, omina, divinationes, atque dolum
cordis sui vaticinantur isti vobis. Propterea 15
sic dicit Dominus de prophetis qui vaticinan-
tur in nomine meo, quos ego non misi, qui-
que dicunt, Gladius & fames non erit in ter-
ra ista; Gladio & fame peribunt hujusmodi
prophetæ: Et populus cui isti vaticinantur, 16
erunt projecti in plateis Jerusalem præ gla-
dio, fame, ac peste, nemine sepeliente; tam
ipsi, quàm uxores, & filii ac filiæ ipsorum;
adeóque refundam in eos malitiam suam.
Dic igitur eis sermonem istum, Stillent oculi 17
nostri lachrymas diu noctúque indefinenter,
quia contritione magnâ contrita est virgo
filia populi mei, plagâ admodum dolorificâ.
Sive ad campum egrediar, ecce gladio con- 18
fossos *cerno*; sive urbem ingrediar, ecce fa-
me languentes: nam tum prophetæ tum sa-
cerdotes per orbem vagantur, nec animad-
vertunt. Prorsúsne abominatus es Judam? 19
an Sionem fastidivit anima tua? quare nos
percussisti, nulláque nobis est medela? ex-
pectavimus pacem, & nullum adest bonum?
tempus curationis, & ecce terror? Agnosci- 20
mus Domine peccata nostra & peccata pa-
trum nostrorum, etenim peccavimus in te.
Ne irascaris, propter nomen tuum, néve 21
dedecores solium majestatis tuæ: recordare,
& ne violes pactum tuum quod nobiscum
pepigisti. Non enim possunt idola gentium 22
demittere pluviam, neque cœli suppedi-
tare stillas, sed tu Domine Deus noster:
ideò te expectabimus, quia tu facis hæc
omnia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 لانهم ان صاموا لا استجيب طلبتهم وان قدموا محرقات وذبايح لا اسر بهم * لان بسيف
13 وبجوع وبموت انا افنيهم * فقلت ايها الكاين السيد الرب * ها انبياوهم يتنبون ويقولون لا
14 تعاينون سيفا ولا يكون فيكم جوع * لاني اعطي حقا وسلامة على الارض وفي هذا الموضع *
15 وقال الرب لي * انبياوهم يتنبون كذبا باسمي * لم ارسلهم ولم اوصيهم ولا تكلمت معهم *
16 لانهم يتنبون بمناظر كاذبة وبتكهن وبطيرات وبدع قلوبهم * لاجل هذا هكذا يقول الرب
17 من اجل الانبياء الذين يتنبون باسمي كذبا وانا لم ارسلهم * الذين يقولون لا يكون
18 سيف وجوع على هذه الارض * بموت صعب يموتون وبجوع يهلكون الانبياء * والشعب
الذين يتنبون لهم بها * ويصيرون مطرحين في مسالك اورشليم من وجه السيف والجوع *
ولا يكون من يدفنهم * [هم] ونساوهم وبنوهم وبناتهم * واسكب عليهم شرورهم * ويقول لهم هذا
19 القول * اهملوا من عيونكم دموعا نهارا وليلا ولا تكف * لان بانكسار انكسرت ابنة
20 شعبي * وبضربة موجعة جدا * ان خرجت الى الصحراء فها جرحاء السيف * وان دخلت الى
21 المدينة فها وجع الجوع * لان الكاهن والنبي سلكوا طريقا لم يعرفوها * هل رذلت يهوذا
22 رذالا * ومن صهيون تباعدت نفسك * لماذا سقطنا ولم يكن لنا شفا * رجونا سلامة ولم
يكن لنا خير * واذا اضطراب في زمن الشفا * علمنا يا رب خطايانا وظلم ابايانا * لانا
اخطانا امامك * كف لاجل اسمك * لا تهلك كرسي مجدك * اذكر لا تبطل عهدك
معنا * ليس في الهة الامم من يمطر * ولا السماء تعطي سبعها * اليس انت هو انت وبرجوك
لانك صنعت هذه كلها *

Nam etsi jejunaverint, non exaudiam pe- 12
titionem eorum, & quanvis obtulerint
holocausta & sacrificia, non oblectabor e-
is; imò gladio, & fame, ac lue consum-
pturus sum eos. Me autem dicente, O qui 13
es, here, Domine, ecce prophetæ eorum
prophetant ac dicunt, Non experiemini
gladium, nec erit fames inter vos; imò
veritatem & pacem dabimus sum super
terram & in loco isto: Dixit mihi Domi- 14
nus, Prophetæ eorum mendacium prophe-
tant illis in nomine meo, quum nec mise-
rim eos, neque præceperim eis, neque allo-
cutus sim eos: prophetant enim visiones
falsas, astrologiam, augurias, & commenta
cordium suorum. Idcirco sic ait Domi- 15
nus de prophetis qui falsò prophetant in
nomine meo, quos ego non misi, qui dicunt
neque gladium neque famem futurum in
hac terra; Atroci morte morientur, et fa-
me pereunt tam prophetæ, Quàm po- 16
pulus cui illa prophetant: eximique pro-
jecti in viis Jerusalem præ gladio et fa-
me, nec erit qui sepeliat eos; ipsi inquam
& uxores, & filii filiæque illorum: et ef-
fundam super eos scelera ipsorum. Hinc 17
etiam sermonem dices eis, Profundite ex
oculis vestris lachrymas diu noctúque in-
cessanter, quia fractione confracta est filia
populi mei percussione admodum dolorifica. Si exeam in desertum, ecce gla- 18
dio vulnerati; sin autem urbem ingrediar,
ecce dolor fames: quia tam sacerdos,
quàm prophetæ ambulaverunt in via
quam ignorabant. Nam penitùs detesta- 19
tus es Judam, & à Sione abalienatus est
animâ tua? quarè cecidimus, nec fu-
perest nobis curatio? speravimus pacem,
nec ullum nobis adest bonum; sed ecce
turba ea in tempore curationis? Cognovi- 20
mus O Domine, peccata nostra & perver-
sitatem patrum nostrorum, quòd coram
te peccaverimus. Abstine propter nomen 21
tuum, ne perdas solium gloriæ tuæ: re-
cordare, ne irritum facias fœdus tuum
nobiscum. Non est inter deos gentium 22
qui pluviam demittat, neque cœlum dat
saturitatem suam: nonne tu ipse es,
téque expectavemus, quum tu fecerit hæc
omnia?

Versio VULG. LAT.

CAP. XV.

1 Et dixit Dñs ad me; Si steterit Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populũ istum: ejice illos à facie mea, & egrediantur. Quòd si dixerint ad te; Quò egrediemur? dices ad eos; Hæc dicit Dñs; Qui ad mortẽ, ad mortẽ: & qui ad gladiũ, ad gladium: & qui ad famẽ, ad famem: & qui ad
2 captivitatẽ, ad captivitatem. Et visitabo sup eos quatuor species, dicit Dñs; Gladium ad occisionẽ, & canes ad lacerandũ, & volatilia cœli & bestias terræ ad devo-
4 randum & dissipandũ. Et dabo eos in fervorem universis regnis terræ: propter Manassen filiũ Ezechiæ regis Juda, sup omnibus quæ fecit in Jerusalẽ. Quis enim misereberitur tuî, Jerusalẽ? aut quis contristabitur pro te? aut quis ibit ad
5 rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me, dicit Dñs; retrorsũ abiisti: & extendã manũ meam sup te, & interficiam te: laboravi ro-
7 gans. Et dispergã eos ventilabro in portis terræ: interfeci & disperdidi populũ meum, & tamen
8 à viis suis non sunt reversi. Multiplicatæ sunt mihi viduæ ejus sup arenã maris: induxi eis super matrem adolescentis vastatorẽ meridie: misi sup civitates repentè
9 terroré. Infirmata est quæ peperit septẽ, defecit anima ejus: occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies: confusa est, & erubuit: & residuos ejus in gladium dabo in conspectu
10 inimicorũ eorũ, ait Dñs. Væ mihi, mater mea: quarè genuisti me, virum rixæ, virũ discordiæ in universa terra? non fœneravi, nec fœneravit mihi quisquã: omnes
11 maledicunt mihi. Dicit Dñs; Si non reliquiæ tuæ in bonũ, si non occurri tibi in tempore afflictionis, & in tempore tribulationis
12 adversùs inimicũ. Numquid fœderabitur ferrũ ferro ab Aquilone, & æs? Divitias tuas & thesauros tuos in direptionẽ dabo gratìs, in omnib⁹ peccatis tuis, & in
14 omnib⁹ terminis tuis. Et adducã inimicos tuos de terra, quam nescis: quia ignis succensꝰ est in furore meo, super vos ardebit. Tu
15 scis, Dñe, recordare meî, & visita me; & tuere me ab his qui persequuntur me, noli in patientia tua suscipere me: scito quoniã sustinui propter te opprobrium.

MS.A. (α) Ἀαρὼν πρὸ προσώπου (β) ἐξῆλθόν ῥ. (γ) ὁ θεός, (δ) τέσσαρα (ε) εἰς διαφθορὰν. (ϛ) Ἐζεκίας βασιλέως (ζ) δὲ ζῆ, (η) διαφθῶ ἐν ὁ ἀφθορῷ, (θ) χρεῖα (ι) Ὅμοιος (κ) τῇ γῇ; (λ) κρεῖας (μ) κατα δικάσουσιν (ν) ἀδώσω

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Ἐὰν ϛῇ Μωσῆς ϗ (α) Σαμουὴλ πρὸ προσώπου μου, οὐκ ἔστι ἡ ψυχή μου πρὸς αὐτούς. ἐξαπόστειλον
2 τὸ λαὸν τοῦτον, ϗ (β) ἐξελθέτω. Καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσι πρὸς Σε, Πῦ ἐξελεύσόμεθα; ϗ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸς, Τάδε λέγει κύριος (γ), Ὅσοι εἰς θάνατον, εἰς θάνατον· ϗ ὅσοι εἰς
3 μάχαιραν, εἰς μάχαιραν· ϗ ὅσοι εἰς λιμὸν, εἰς λιμόν· ϗ ὅσοι εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν. Καὶ ἐκδικήσω ἐπ' αὐτὸς
4 (ε) τέσσαρα εἴδη, λέγει κύριος· τὴν μάχαιραν εἰς φαγεῖν, ϗ τοὺς κύνας εἰς διασπασμὸν, ϗ τὰ θηρία τῆς γῆς, ϗ τὰ πετεινὰ τοῦ
5 οὐρανοῦ εἰς βρῶσιν ϗ (ζ) διαφθορᾶν. Καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀνάγκας πάσας τῶν βασιλειῶν τῆς γῆς, διὰ Μανασσῆ υἱὸν (δ) Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, ἐπὶ πάντων ὧν ἐποί-
6 ησεν ἐν Ἰερουσαλήμ. Τίς φείσει (η) ἐπὶ σοὶ Ἱερουσαλὴμ, ϗ τίς θελήσει ἐπὶ σοί; ϗ τίς
7 ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι; Σὺ ἀπεστράφης μα, λέγει κύριος· ὀπίσω (ε) πορεύσῃ· ϗ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου (ζ), ϗ διαφθερῶ Σε, ϗ
8 οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς. Καὶ (η) διασπερῶ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ, ἐν πύλαις λαοῦ μου ἐπε-
9 κείας αὐτόν. Ἐπληθύνθη (θ) αἱ χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· ἐπήγαγον ἐπὶ μητέρα νεανίσκου, τῆς ἀπωλείας· ἐν μεσημβρίᾳ, ἐπέβαλε ἐπ' αὐτὴν ἐξάφνης φό-
10 βον ϗ ἀπορίαν. Ἐκενώθη ἡ τίκτουσα ἑπτὰ, ἀπεκάμνησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ἔτι δὲ ἡλιος ἀυτῇ ἔτι μεσούσης τῆς ἡμέρας, καταῃσχύνθη ϗ ὠνείδισθη. τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μάχαιραν δώσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶ. (ι)
11 Οἴμοι ἐγὼ μῆτερ, ὡς τινά με ἔτεκας ἄνδρα διακρίσεως, ϗ διαπρυσμὸν (κ) πάσῃ τῇ γῇ; ἔκτα ὠφέλησε, οὐ ὠφέλησόν με οὐδείς. ἡ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις
12 με. Γένοιτο δόξαν καθθωσόν σου τῶν κακῶν αὐτῶν, ϗ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶ, εἰς ἀγαθὰ
13 πρὸς τὸν ἐχθρόν. Εἰ γνωσθήσε (λ) ὁ θεὸς, (μ) τέσσαρα (ν) εἰς διαφθορὰν. (ξ) Ἐζεκίας βασιλέως
14 ϗ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. Καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς προνομὴν δώσω ἀνάλαγμα, διὰ πάσας τὰς (ο) ἁμαρτίας σου,
15 ϗ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου. Καὶ (π) καταδιώξω σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου, ἐν τῇ γῇ ἣ οὐκ οἶδας· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἐφ' ὑμᾶς καυθήσε (ρ). Κύριε μνήσθῆτί μου, ϗ ἐπίσκεψαί με, ϗ (σ) ἀδίωσόν με ἀπὸ τῶν καταδιωκόντων με, μὴ εἰς μακροθυμίαν· γνῶθι, ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὀνείδισμὸν

CAP. XV.

1 *Et dixit Dominus ad me; Si steterit Moyses & Samuel ante faciem meam; non est anima mea ad eos. Emitte populum(a) istum, & egrediantur. Et erit, si dixerint* 2 *ad te, quò egrediemur? & dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Quicunque ad mortem, ad mortem: & quicunque ad gladium, ad gladium: & quicunque ad famem, ad famem: & quicunque ad captivitatem, ad captivitatẽ. Et ulciscar super eos quatuor* 3 *species, dicit Dominus: gladium ad occisionem, & canes ad lacerationem; & bestias terræ, et volatilia cœli, ad comestionem, & corruptionem. Et tradam eos in* 4 *angustias omnibus regnis terræ propter Manassen filium Ezeciæ regis Juda, pro omnibus quæ fecit in Hierusalem. Quis parcet* 5 *super te, Hierusalẽ? et quis contristabitur super te? aut quis circuibit te ad pacẽ tibi? Tu aversa es me, dicit Dñs; retro sum ibis. Et extendã manum meã, et disperdam te: & nequaquam ultrà dimittam eos: Et dispergam eos in* 7 *dispersionem in portis populi meî: orbati filiis suis, (b) disperdiderunt populum meum propter malitias suas: Multiplicatæ sunt vi-* 8 *duæ eorum super arenam maris: induxi super matrem, (c) adolescentes, miseriam in meridie: injeci super eam repentè tremorem, & trepidationem. (d) Vacua fa-* 9 *cta est, quæ parit septem: afflicta est anima ejus: fuhuit Sol ei, cùm adhuc medius dies esset: confusa est, & maledicta: reliquos eorum in gladium dabo in conspectu in-* 10 *imicorum suorum. Heu me, mater, quarè genuisti me virum, qui judicer, et discernar omni terræ? Non (e) profui, nec profuit mihi quisquam. Fortitudo mea defecit* 11 *in iis, qui maledicunt mihi. Fiat, Domine, dirigentibus illis: si non asti ti tibi in tempore malorum eorum, et in tempore tribulationis eorum in bona contra inimicum. Si cognoscetur ferrũ, et operimentum æneum (f) fortitudo tua? Et* 12 13 *thesauros tuos in direptionem dabo, (g) commutationem propter omnia peccata tua, et in cunctis terminis tuis. Et servire te faciam* 14 *in circuitu inimicis tuis, in terra, quam non novisti: quia ignis accensus est è furore meo: super vos ardebit. Domine, recordare meî, et* 15 *visita me, et tuere me ab his qui persequuntur me, (h) non in longanimitate. Scito, quoniam accepi pro te opprobrium*

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XV.

1 Et dixit Dñs ad me: Si steterint Moyses & Samuel ad deprecãdũ in cõspectu meo, non est mihi beneplacitũ in populo isto. Mitte eos de terra dom⁹ majestatis meæ, ut transmigrẽt. Et erit, cùm dixerint tibi: Quò migrabim⁹? 2 & dices ad eos: Hæc dicit Dñs; Qui ad mortẽ ad mortem: & qui ad gladiũ: & qui ad famẽ, ad famẽ: & qui ad captivitatẽ, ad captivitatem. Et visitabo sup eos quatuor ultiones pessimas, dicit Dñs: Occisores gladio 3 ad occidendũ, & canes ad dilacerandũ; & aves cœli & bestias terræ, ad comedendũ & ad dissipandũ. Et dabo eos in commotionẽ omnib⁹ regnis 4 terræ, eò q̃ non sunt conversi sicut Manasses filiꝰ Ezechiæ regis trib⁹ dom⁹ Juda, propter multa [*mala*] quæ fecit in Jerusalẽ. Quis enim miserebitur tui 5 Jerusalẽ? aut quis contristabitur sup te? & quis divertet ad salutandũ te? Tu deseruisti cultũ meũ, dicit Dñs; retrorsũ conversa es: & levabo plagam fortitudinis meæ super te, & disperdam te, eò quòd poteras converti, & non es conversa. Et sicut ventilãt in ventilabris, sic dispergã populũ meum per 7 civitates terræ: orbavi liberis & disperdidi populum meũ: à semitis suis non sunt conversi. Multiplicatæ sunt corã me viduæ eorũ plus quàm arena 8 mariũ: induxi sup eos sup cœtũ adolescentũ eorũ, deprædatores velut meridie: induxi sup eos repentè exercitũ, & dissipavit civitates eorũ. Deserta 9 est terra eorũ absq; populo: fuerũt in exhalationẽ animæ, migravit gloria eorũ in vita eorũ: & interea dũ ipsi stãt, confusi sunt, & erubuerũt. Et residuos eorũ gladio tradã corã inimicis eorũ, dicit Dñs. Væ mihi mater mea, 10 quia progenuisti me ut sim vir litis, & homo contẽtionis omnib⁹ habitatoribꝰ terræ. Nullꝰ fœneravit mihi, & nihil ex his quæ mutuavi ego, quæro ab eis: oẽs maledicũt mihi. Dicit Dñs: Si non finis tuꝰ erit in bonũ, si non ve- 11 niẽt & deprecabũtur te in tẽpore quo adduxero sup eos hostẽ, & arctaverit eos inimicꝰ. Et rex qui fortis est sicut ferrũ, ascẽdet ut fulciat regẽ robustũ 12 sicut ferrũ & sicut æs, veniet ab Aquilone cõtra eã. Substan- 13 tiã eorũ & domũ thesaurorũ eorũ in direptionẽ tradã, non in pretio, sed pro peccatis, quib⁹ colebatis idola, *etiã* in omnib⁹ terminis vestris. Et fer- 14 vietis inimicis vestris in terra quam ignorabatis. Quia ventꝰ fortis urens quasi ignis egressꝰ est à facie mea in furore, & super vos residebit. Manifestũ 15 est coram te Dñe, veniat mei recordatio, & visita me, ut benefacias mihi, & visita super inimicos meos, & ulciscere me à persequentib⁹ me, ne des dilationem injuriæ meæ: manifestum est enim coram te, quod susceperim opprobria propter verbum tuum.

Targum JONATHAN.

טו

1 וַאֲמַר יְיָ לִי אִם יְקוּם מֹשֶׁה וּשְׁמוּאֵל לְמִבְעֵי מִן קֳדָמַי בְּעַמְּא הָדֵין שַׁלַּח
2 מֵאַרְעָא דִּית שְׁכִנְתִּי וְיִגְלוּן : וְיְהֵי אֲרֵי יֵימְרוּן לְךָ לְאָן נִגְלֵי וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ
3 דְּלִמְוָתָא לְמוֹתָא וְדִלְחַרְבָּא לְחַרְבָּא וּדְלִכְפָנָא לְכַפְנָא וּדִי לְשִׁבְיָא לְשִׁבְיָא:וְאֶסְעַר עֲלֵיהוֹן
4 אַרְבַּע פּוּרְעָנִין בֵּישָׁן אֲמַר יְיָ יַת דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא לְמִקְטַל וְיַת כַּלְבֵיא לְגָרְרָא וְיַת עוֹפָא
5 דִּשְׁמַיָּא וְיַת בְּעִירָא דְּאַרְעָא לְמִיכַל וּלְהַבְלָא : וְאִתְּנִנּוּן לְזִיעָ לְכָל מַלְכוּת אַרְעָא עַל דְּלָא
6 חָבוּ כְּמִנַּשֶׁה בַר יְחִזְקִיָּה מַלְכָּ שְׁבִטָא דְבֵית יְהוּדָה עַל דְּאַסְגִי לְמֶעְבַּד בִּירוּשָׁלֵם : אֲרֵי מַן
7 יְחוּס עָלָךְ יְרוּשָׁלֵם וּמַן יְזִיר עָלָךְ וּמַן יְזוּר לְמִשְׁאַל לְשַׁלְמָא לָךְ : אַתְּ שְׁבַקְתְּ פּוּלְחָנִי אֲמַר
8 יְיָ לְאָחוֹרָא אִסְתְּחֵרְתְּ וְאֶרְים יַת מְחַת גְּבוּרְתִּי עָלָךְ וְאַחְבֵּל נָךְ עַל דַּהֲוַיִת יְכֵלָא לְמֵתַב וְלָא
9 חָבֵרְתְּ : וְכְמָא דְדָרֵן בְּמִדְרְיָא כֵּן אֲבַדְרֵית עַמִּי בְּקִרְוֵי אַרְעָא חַכְלִית אַבְדִית יַת עַמִּי
10 מֵאוֹרְחָתְהוֹן לָא חָבוּ : סְגִיאִין קְדָמַי אַרְמַלְוָתְהוֹן מְחֵל יַמִּין אֵיתִיתִי עֲלֵיהוֹן עַל סִיעַת
11 עוּלֵמֵיהוֹן בְּווּיִן כַּד בְּטַהֲרָא אֵיתִיתִי עֲלֵיהוֹן מְשַׁרְיָן בְּתֻכָּף וְחַבּוּלָא קְרַוֵיהוֹן : צְדִיאַת
12 אַרְעָא מִבְּלִי עַמָּא הֲוָת לְמִפְחַת נַפְשׁ גְּלָא יְקָרֵהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן וְעַד דְּאִנּוּן קָיְמִין בְּחַיּוּתוּ
13 וְאִתְּכַנְּעוּ וּשְׁאָרֵהוֹן לְחַרְבָּא אֶמְסַר קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אֲמַר יְיָ : וְיִלִי אִמִּי אֲרֵי יְלִדְתָּנִי
14 לְמֶהֱוֵי גְבַר דִּין וְאֲנָשׁ מַצּוּ לְכָל יְתִבֵי אַרְעָא לְאַרְשָׁן בִּי וּמָא דַּאֲנָא רְשִׁינָא לָא חָבֵנָא מִנָּהוֹן
15 כְּלְהוֹן מְלַטְטָיִן לִי : אֲמַר יְיָ אִם לָא סוֹפָךְ יְהֵי לְטָב אִם לָא יְתִהוֹן וְיָבְעוּן מִנָּךְ בְּעָרְן דְּאִתֵּי
16 עֲלֵיהוֹן סְנָאָה וְיִעֵיף לְהוֹן בְּעִיל דְּבָבָא : מְלַךְ דְּתַקִּיף כְּבַרְזְלָא יְסַק לְסַעַד מְלַךְ דְּתַקִּיף
17 כְּבַרְזְלָא וְכִנְתְּשָׁא יְתֵי מִצַּפּוֹנָא עֲלָהּ לְמִתְבְּרֵה : נְכַסֵיכוֹן וּבֵית גְּנוּזֵיכוֹן לְבִזָּא אֶמְסַר לָא
18 בְדָמִין בְּחוֹבֵין דְּהֲוִיתוּן פָּלְחִין לְטָעֲוָתָא וּבְכָל תְּחוּמֵיכוֹן : וְתִשְׁתְּעַבְּדוּן לְבַעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
19 בְּאַרְעָא דְּלָא יְדַעְתּוּן אֲרֵי קְדוּם תַּקִּיף בְּאִשָּׁתָא נְפַק מִן קֳדָמַי בְּרִנְזִי עֲלֵיכוֹן וְיוֹקַד : אִתְגְּלֵי
20 קֳדָמָךְ יְיָ יְעוֹל דּוּכְרָנִי וּפְקוֹדְנִי לְאוֹטָבָא לִי וְאִסְעַר עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵי וְאַתְּרְעֵי לִי מִרְדְּפֵי לָא
21 תְּתֵן אֲרֵכָא לְעָלְבָּנִי גְּלֵי קֳדָמָךְ דְּקִבְּלִית הִסּוּרִין עַל מִימְרָךְ :

Cap. XV.

1 Et dixit Dñs ad me; Si steterit Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populũ istum: ejice illos à facie mea, & egrediantur. Quòd si dixerint ad te; Quò egrediemur? dices ad eos; Hæc dicit Dñs; Qui ad mortẽ, ad mortẽ: & qui ad gladiũ, ad gladium: & qui ad famẽ, ad famem: & qui ad captivitatẽ, ad captivitatem. Et visitabo sup eos quatuor species, dicit Dñs; Gladium ad occisionẽ, & canes ad lacerandũ, & volatilia cœli & bestias terræ ad devorandum & dissipandũ. Et dabo eos in fervorem universis regnis terræ: propter Manassen filiũ Ezechiæ regis Juda, sup omnibus quæ fecit in Jerusalẽ. Quis enim misereberitur tuî, Jerusalẽ? aut quis contristabitur pro te? aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me, dicit Dñs; retrorsũ abiisti: & extendã manũ meam sup te, & interficiam te: laboravi rogans. Et dispergã eos ventilabro in portis terræ: interfeci & disperdidi populũ meum, & tamen à viis suis non sunt reversi. Multiplicatæ sunt mihi viduæ ejus sup arenã maris: induxi eis super matrem adolescentis vastatorẽ meridie: misi sup civitates repentè terroré. Infirmata est quæ peperit septẽ, defecit anima ejus: occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies: confusa est, & erubuit: & residuos ejus in gladium dabo in conspectu inimicorũ eorũ, ait Dñs. Væ mihi, mater mea: quarè genuisti me, virum rixæ, virũ discordiæ in universa terra? non fœneravi, nec fœneravit mihi quisquã: omnes maledicunt mihi. Dicit Dñs; Si non reliquiæ tuæ in bonũ, si non occurri tibi in tempore afflictionis, & in tempore tribulationis adversùs inimicũ. Numquid fœderabitur ferrũ ferro ab Aquilone, & æs? Divitias tuas & thesauros tuos in direptionẽ dabo gratìs, in omnib⁹ peccatis tuis, & in omnib⁹ terminis tuis. Et adducã inimicos tuos de terra, quam nescis: quia ignis succensꝰ est in furore meo, super vos ardebit. Tu scis, Dñe, recordare meî, & visita me; & tuere me ab his qui persequuntur me, noli in patientia tua suscipere me: scito quoniã sustinui propter te opprobrium.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XV.

Dixit autem mihi Dominus; Etiamsi Moses & Samuel starent coram me, nequaquam placaretur animus meus erga populum istum: ejice eos à facie mea, & exeant. Quòd si dixerint tibi, Quò exibimus? dic eis; Sic dicit Dñs, Qui ad mortem, ad mortem *exeat*; qui ad gladium, ad gladium; qui ad famem, ad famem; & qui ad captivitatem, ad captivitatem. Animadversurus enim sum in eos quatuor flagellis, dicit Dominus; gladio ad interficiendum, canibus ad trahendum, et volatilibus cœli ac bestiis terræ ad devorandum atq; consumendum: Denique dabo eos divagationi inter omnia regna terræ, propter scelera Manassis filii Hezeciæ regis Judæ, ob ea omnia quæ perpetravit in Jerusalem. Quis tui misereſceret Jerusalem? & quis de te doleret? aut quis diverteret ad salutandum te? Tu me dereliquisti, dicit Dñs, & retrorsum abiisti: ideo levabo manum meam contra te, & consumam te, nec ampliùs parcè illis: Sed ventilabro dispergam illos per civitates terræ. Orbavi, adeoq; consumpsi populi meũ; attamen à viis suis non sunt reversi. Multiplicabuntur viduæ eorũ plusquam arena maris: adducam super eos, tam super matrem quàm super adolescentes, prædones ipso meridie: injiciam in eos repentè perturbationem & tremorem: Ejulabit quæ peperit septem, inflabit ventré suũ, occidet sol ejus in medio diterum ejus, erubescet & pudefiet; reliquas autem eorum gladio exponã coram hostibus eorum, dicit Dominus. Hei mihi mater mea, quòd me genueris virum judicem & virum objurgatorẽ in tota terra: non sum obnoxius, neque sunt obnoxii mihi, omnes tamen contumelis me afficiunt. Dicit Dominus, Non sinam te in prosperitate, sed irruere faciam in te hostẽ ex Aquilone, tempore angustiæ, tempore calamitatis, Quod durissimum erit sicut ferrũ & sicut æs. Opes tuas, thesauros tuos, omnésque terminos tuos direptioni exponam propter peccata tua: Subjiciámque te hostibus tuis in terra quam ignoras: quoniam ignis accensus est in ira mea, super vos ardebit. Tu Dñe nôsti, recordare mei, et libera me, & ulciscere me de persequentibũ me: noli me juxta longanimitatẽ tuã protrahere. Agnosce quòd opprobrium propter te sustinuerim,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XV.

Sed dixit mihi Dominus; Etiamsi steterint Moses & Haron ante faciem meam, nequaquam erit animus meus erga istos: amanda populum istum, & egrediantur. Quòd si tibi dicant, Quò egrediemur? dices eis; Sic ait Dominus Deus, Qui ad mortem destinati sunt, ad mortem exeunto; & qui ad gladium, ad gladium; qui ad famem, ad famem; & qui ad captivitatem, ad captivitatem. Addaciam enim super istos quatuor genera, dicit Dominus; gladium ad jugulandum, canes ad dilaniandum, & feras terræ atque volatilia cœli ad devorandum & consumendum: Et exponam eos miseriis in omnibus regnis terræ, propter Manassem filium Hezciæ regis Judæ, ob ea quæ perpetravit in Jerusalem. Quis tui misereatur O Jerusalem? aut quis ægrè ferat causã tui? aut vesitatur tibi pacem tuam? Tu à me discessisti, ait Dominus; ambulásti ex adverso mei: ideò extendam super te manum meam, & consumam te, nec requiem dabo illis in posterum; Sed perdũ corumpam illos in portis terræ. Populum meum orbabam, perdeet populum meum propter scelera ipsius. Multiplicabuntur viduæ eorum plusquam arena maris: inducam super matrem & juvenes afflictionem ipso meridie, injiciam in eam repentinum terrorem atque tremorẽ: Vexabo eam quæ pavit septenos, solitaria fiet animi ejus, occidet sol ab ea vel ipso meridie, pudore & ignominiã afficietur: Adam reliquias eorum gladio coram hostibus eorum. Hei mihi O mater, quomodo peperisti me virum jus atque judicium decernentem in terra, qui nullam percepi utilitatem, & ne unus quidem profuit mihi, sed consumptæ sunt vires meæ in iis qui maledicunt mihi? Contingat O Domine maledictum eorum, (dummodo ipsi recti sint) si non astiti tibi tempore malorum eorum & tempore angustiæ ipsorum, in bonum apud inimicum. Nam cognoscet et ferum aut operimentum æneum potentiam tuam? Quapropter dabo thesauros tuos in direptionem pro omnibus sceleribus tuis, idque in omnibus terminis tuis, hostibus tuis, Qui te servitute prement undiq; in terra quam nunquãcognovistinam ignis qui accensus est à furore meo, super vos ardebit.

Textus decimus

O Domine, recordare mei, & vindica me, neque insontem vedde à persequentibus me sine dilatione. Agnosce quomodo suscepérim causã tui contumelias

ירמיה : יז

16 נִמְצְאוּ דְבָרֶיךָ וָאֹכְלֵם וַיְהִי דְבָרְךָ לִי
לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחַת לִבָּי כִּי נִקְרָא
שִׁמְךָ עָלַי יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת : 17 לֹא־
יָשַׁבְתִּי בְּסוֹד־מְשַׂחֲקִים וָאֶעְלֹז מִפְּנֵי יָדְךָ
בָּדָד יָשַׁבְתִּי כִּי־זַעַם מְלֵאתָנִי : 18 לָמָּה הָיָה
כְאֵבִי נֶצַח וּמַכָּתִי אֲנוּשָׁה מֵאָנָה הֵרָפֵא הָיוֹ
תִהְיֶה־לִּי כְּמוֹ אַכְזָב מַיִם לֹא נֶאֱמָנוּ : 19 לָכֵן
כֹּה־אָמַר יְהוָה אִם־תָּשׁוּב וַאֲשִׁיבְךָ
לְפָנַי תַּעֲמֹד וְאִם־תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי
תִּהְיֶה יָשֻׁבוּ הֵמָּה אֵלֶיךָ וְאַתָּה לֹא־תָשׁוּב אֲלֵיהֶם : 20 וְנָתַתִּיךָ לָעָם הַזֶּה לְחוֹמַת נְחֹשֶׁת בְּצוּרָה וְנִלְחֲמוּ
אֵלֶיךָ וְלֹא־יוּכְלוּ לְךָ כִּי־אִתְּךָ אֲנִי לְהוֹשִׁיעֲךָ
וּלְהַצִּילֶךָ נְאֻם־יְהוָה : 21 וְהִצַּלְתִּיךָ מִיַּד רָעִים
וּפְדִיתִיךָ מִכַּף עָרִיצִים :

Versio VULG. LAT.

16 Inventi sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium & in lætitiam cordis mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me, Domine Deus exercituum. 17 Non sedi in concilio ludentium, & gloriatus sum à facie manûs tuæ: solus sedebam, quoniam comminatione repléfti me. 18 Quarè factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis renuit curari? facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. 19 Propter hoc hæc dicit Dominus; Si convertéris, convertam te, & ante faciem meam stabis: & si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris: convertentur ipsi ad te, & tu non convertéris ad eos. 20 Et dabo te populo huic in murum æreum, fortem: & bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum sum ut salvem te, & eruam te, dicit Dominus. 21 Et liberabo te de manu pessimorum, & redimam te de manu fortium.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

16 Ἀπὸ τῆς ἀθετήσεως τοῦ λόγου Κυ· Συνέλεσον αὐτός. Καὶ ἔσται ὁ λόγος Κυ ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καρδίας μου, ὅτι ὀνομάζεται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμοὶ κύριε παντοκράτωρ. 17 Οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ ἀυλῶν παιζόντων, ἀλλὰ συνεσχέθην ἀπὸ προσώπου χειρός Κυ· καταμόνας ἐκαθήμην, ὅτι πικρίας ἐνεπίμπλου. Ἰσαὶ οἱ λυπῶντές με καταχυόσί μου; ἡ πληγή μου τεθρεμμένη, πόθεν (ξ) ἰαθήσομαι; γινομένη ἐμοὶ νάθη μοι ὡς ὕδωρ ψεῦδος, οὐκ ἔχον πίστιν. 18 Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐὰν ὀπιστρέψῃς, καὶ ἀποκαταστήσω σε, καὶ πρὸ προσώπου μου στήσῃ· καὶ ἐὰν ἐξεκαίνῃς τίμιον (ο) ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ· καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτούς. 19 Καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ, ὡς τεῖχος ὀχυρὸν, χαλκοῦν· καὶ (π) πολεμήσουσι πρὸς σέ, καὶ οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σέ, διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σῶσαί σε καὶ ῥύσασθαί σε. 20 Καὶ (ρ) τῆς ἐξαιρεῖσθαί σε ἐκ χειρὸς πονηρῶν, καὶ λυτρώσομαί σε ἐκ χειρὸς λοιμῶν.

MS.A. (ξ) ἰάσομαι; γινομένη μοι ἐρωνθη ὡς ὕδωρ ψεῦδος, οὐκ ἔχων πίστιν. (ο) ἀπὸ δέξιν, ὡς στόμα (π) πολεμήσουσιν Κυ, (ρ) ἐξεγρῆσθαί

Ab hiс qui reprobant sermones tuos: consumma eos. Et erit mihi verbum tuum in lætitiam, & gaudium cordis mei: quoniam invocatum est nomen tuum super me, Domine omnipotens. 17 Non sedi in consessu (i) ipsorum ludentium: sed metuebam à facie manûs tuæ. Solus sedebam; quoniam amaritudine repletus sum. 18 ut quid qui convistiant me, prævalent (k) adversùm me? Plaga mea solida est: unde sanabor? Dum fit, factus est mihi quasi aqua mendax, non habens fidem. 19 Idcò hæc dicit Dominus; Si revertéris, & restituam te, & ante faciem meam stabis. Et, si eduxeris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Et convertentur ipsi ad te: & tu non convertéris ad eos. 20 Et dabo te in populo isto, quasi murum munitum, æneum: & bellabunt adversùm te, & non poterunt adversùm te: quia tecum sum, ut salvem te: Et eruam te de manu pessimorum, & redimam te de manu pestilentium.

CAP. XVI. יז

1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר : 2 לֹא־תִקַּח לְךָ אִשָּׁה
וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה : 3 כִּי־כֹה אָמַר
יְהוָה עַל־הַבָּנִים וְעַל־הַבָּנוֹת הַיְלֻדִים בַּמָּקוֹם
הַזֶּה וְעַל־אִמֹּתָם הַיֹּלְדוֹת אוֹתָם וְעַל־אֲבוֹתָם
הַמּוֹלִדִים אוֹתָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת : 4 מְמֹתֵי חֲלָאִים
יָמֻתוּ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדֹמֶן עַל־
פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ וּבַחֶרֶב וּבָרָעָב יִכָּלוּ וְהָיְתָה
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ : 5 כִּי־
כֹה אָמַר יְהוָה אַל־תָּבוֹא בֵית מַרְזֵחַ וְאַל־תֵּלֵךְ
לְסָפוֹד וְאַל־תָּנֹד לָהֶם כִּי אָסַפְתִּי אֶת־שְׁלוֹמִי מֵאֵת
הָעָם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה אֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הָרַחֲמִים :
6 וּמֵתוּ גְדֹלִים וּקְטַנִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקָּבְרוּ וְלֹא
יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגֹּדַד וְלֹא יִקְרַח לָהֶם : 7 וְלֹא־יִפְרְסוּ
לָהֶם עַל־אֵבֶל לְנַחֲמוֹ עַל־מֵת וְלֹא־יַשְׁקוּ
אוֹתָם כּוֹס הַנִּחוּמִים עַל־אָבִיו וְעַל־אִמּוֹ :

CAP. XVI.

1 Et factum est verbum Domini ad me, dicens; 2 Non accipies uxorem, & non erunt tibi filii & filiæ in loco isto. 3 Quia hæc dicit Dominus super filios & filias, qui generantur in loco isto, & super matres eorum, quæ genuerunt eos: & super patres eorum, de quorum stirpe sunt nati in terra hac; 4 Mortibus ægrotationum morientur: non plangentur, & non sepelientur, in sterquilinium super faciem terræ erunt: & gladio & fame consumentur: & erit cadaver eorum in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ. 5 Hæc enim dicit Dominus; Ne ingrediaris domum convivii, neque vadas ad plangendum, neque consoleris eos: quia abstulì pacem meam à populo isto, dicit Dominus; misericordiam, & miserationes. 6 Et morientur grandes & parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur, & non se incident, neque calvitium fiet pro eis. 7 Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo: & non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo & matre.

ΚΕΦ. ιϛ'.

1 Καὶ σὺ μὴ λάβῃς γυναῖκα, λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, καὶ οὐ γενηθήσεταί σοι υἱός, οὐδὲ θυγάτης ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 3 Ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν (α) καὶ περὶ τῆς θυγατέρων τῆς γενομένων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ περὶ τῶν μητέρων αὐτῶν τῆς τεκουσῶν αὐτοὺς, καὶ περὶ τῆς πατέρων αὐτῶν τῆς γεγεννηκότων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, Ἐν θανάτῳ νοσερῷ ἀποθανοῦνται, οὐ κοπήσονται, (β) καὶ οὐ ταφήσονται· εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται· καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς (γ) ἔσονται καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ· ἐν (δ) μαχαίρᾳ πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται. 5 Τάδε λέγει κύριος, Μὴ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον ἀυτῶν, καὶ μὴ ποιεσθῇς τὸ κόψασθαι, (ε) καὶ μὴ πενθήσῃς αὐτοὺς, ὅτι (ζ) ἀφῆκα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου. 6 Οὐ μὴ (η) κόψονται αὐτοὺς, οὐδὲ ἐυτομήσονται· καὶ μὴ ποιήσουσι, (η) καὶ οὐ ξυρηθήσονται, 7 Καὶ οὐ μὴ κλασθῇ ἄρτος ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι· καὶ ποτιοῦσιν αὐτὸν ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ (θ) καὶ μητρὶ αὐτοῦ.

MS.A. (α) καὶ τῶν (β) οὐδὲ (γ) καὶ τοῖς (δ) μαχαίρᾳ (ε) καὶ πενθήσῃς (ζ) ἀφέσεις (η) κόψωνται (η) οὐδὲ μὴ ξυρησόνται, (θ) αὐτῷ ἢ ἐπὶ μητρὶ

CAP. XVI.

1 Et: in ne accipias uxorem, Dicit Dominus Deus Israel, Et non gignetur tibi filius, neque filia in loco isto. 3 Quia hæc dicit Dominus de filiis, & de filiabus, qui nascuntur in loco isto, & de matribus eorum, quæ pererunt eos, & de patribus eorum, qui genuerunt eos in terra ista; 4 In morte morbosa morientur: non plangentur, & non sepelientur: in exemplum super faciem terræ eunt: (a) & bestiis terræ eunt, & volatilibus cœli: in gladio cadent, & in fame consummabuntur. 5 Hæc dicit Dominus; Ne ingrediaris in (b) thiasum eorum, & non vadas ad plangendum, neque lugeas eos: quia abstulì pacem meam à populo (c) isto: 6 Non plangent se, neque incisiones facient, neque radentur. 7 Neque frangetur panis in luctu eorum in consolationem super mortuum: non dabunt ei potum calicis in consolationem super patrem, & matrem ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 קַבְּלִית לְפִתְגָמָךְ וְקַיְמִתְנוּן וַהֲוָה מֵימְרָךְ לִי לְבִיעָא וּלְחֶדְוַת לִבִּי אֲרֵי אִתְקְרֵי שְׁמָךְ עָלַי
17 יְיָ אֱלָהִים צְבָאוֹת : לָא יְתֵבִית בְּסִעַת מְשַׂחֲקִין וְלָא חֲדֵיתִי מִן קֳדָם מֵימְרָךְ פְּרִישׁ
18 יְתֵבִית אֲרֵי נְבוּאָה דְּלוּט מַלֵּיתָנִי : לְמָה הֲוָה כִּיבִי לְאַפְרֵשׁ וּמַחְתִּי תְּקִיפָא לְמִסְרָבָא
לְאִתְחַפָּאוּת לָא הֲוָה מֵימְרָךְ לִי כַּדְבִין כְּמַבָּעֵי דְּמַיִן דְּפִסְקִין מְהֵי : 19 בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ
אִם תְּתוּב וַאֲתֵיבְנָךְ קֳדָמַי תְּשַׁמֵּשׁ וְאִם תַּתִּיב רְשִׁיעָא לְמֵהֲוֵי צַדִּיקָא רַעוּת מֵימְרִי
תְּקוּם יְתוּבוּן אִנּוּן לְפִתְגָמָךְ וְאַתְּ לָא תְּתוּב לְמִטְעֵי בְּתֵרֵיהוֹן : 20 וְאֶתְּנִנָּךְ לְעַמָּא הָדֵין
כְּשׁוּר דְּנְחָשׁ כְּרִיךְ וְיִנְיְחוּן לְקֳבָלָךְ וְלָא יְכִלּוּן לָךְ אֲרֵי בְסַעֲדָךְ מֵימְרִי לְמִפְרְקָךְ
וּלְשֵׁיזְבוּתָךְ אֲמַר יְיָ : 21 וַאֲשֵׁיזְבִנָּךְ מִיַּד מְבַאֲשִׁין וְאֶפְרְקִנָּךְ מִיַּד תַּקִּיפִין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Suscepi verba tua, & stabilivi ea: & factum est verbum tuum mihi in gaudium & lætitiam cordis mei: quia invocatum est nomen tuum super me, Dñe Deus exercituum. 17 Non sedi cum turba cantantium, nec delectatus sum: à facie verbi tui separatus sedebam, quia prophetiâ maledictionis implésti me. 18 Quare factus est dolor meus in perpetuum? & plaga mea fortis, ut renuat curari? Ne sit Verbum tuum mihi in mendacium, sicut fons aquarum cujus aquæ deficiunt. 19 Propterea hæc dicit Dñs: Si converteris, & convertam te; coram me ministrabis: & si revocaris impios ut sint justi, voluntatem verbi mei implebis. *Revertantur* ipsi *ad verba tua*, & tu non revertéris ut erres post eos. 20 Et dabo te populo huic quasi murum æreum, fortem: & pugnabunt adversùm te, & non prævalebunt tibi; quia in adjutorium tuum est Verbum meum, ut salvem te, & ut liberem te, Dicit Dñs. 21 Et eruam te de manu malignantium, & salvabo te de manu fortium.

CAP. XVI.

1 Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi ad me, dicens: 2 Ne accipias tibi uxorem, nec sint tibi filii & filiæ in loco isto. 3 Quia hæc dicit Dñs super filios & super filias qui nascuntur in loco isto, & super matres eorum quæ pariunt eos, & super patres eorum qui generant eos in terra ista: 4 Morte ægrotationum famis morientur; non plangentur, neque sepelientur; in stercus dispersum super faciem terræ erunt: & in gladio & in fame peribunt: & erit cadaver eorum projectum in escam volatilibus cœli & bestiis terræ. 5 Quia hæc dicit Dominus: ne egrediaris in domum convivii, nec vadas ad plangendum, nec contristeris cum eis: quia collegi pacem meam à populo isto, dicit Dominus: misericordiam & miserationes. 6 Et morientur grandes & parvi in terra ista: non sepelientur; nec plangent eos, nec sese incident, nec facient calvitium propter eos. 7 Nec frangent eis [*panem*] in luctu ut consolentur eos super mortuum, nec propinabunt eis calicem consolationis *quisque* super patre suo, & super matre sua.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܡܠܝܬܐ ܕܬܪܝܢ ܗܘܝܬ ܠܝ ܒܠܒܝ ܚܕܘܬܐ ܘܒܪܝܘܬܐ ܕܠܒܝ ܗܢܐ ܫܡܐ ܕܡܪܝ ܥܠܝ ܗܘܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܚܝܠܐ ܗܘ ܐܬܝ ܠܝ ܒܟܠ ܥܠ ܕܠܐ

ירמיה : יז

comedendum ad , eis *assidendum ad* ,ingrediaris non convivii domum Et
8 ובית־משתה לא תבוא לשבת אתם לאכל
: Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Nam .bibendū ad &
9 ושתות : כי כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
,vestris dieb° in &,vestris oculis in isto loco de *faciens* cessare ego Ecce
הנני משבית מן־המקום הזה לעיניכם ובימיכם
,erit Et .sponsæ vocem & sponsi vocem ,lætitiæ vocem & gaudii vocem
10 קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה : והיה
dixerint & ,hæc verba omnia huic populo annuntiaveris cùm
כי תגיד לעם הזה את כל־הדברים האלה ואמרו
malum omne nos super Dominus est locutus quid Propter : *te ad*
אליך על־מה דבר יהוה עלינו את כל־הרעה
quod ,nostrū peccatū quod & ,nostra iniquitas quæ & ,hoc grande
הגדולה הזאת ומה עוננו ומה חטאתנו אשר
quōd Propterea : eos ad dices Et ? nostro Deo Domino peccavimus
11 חטאנו ליהוה אלהינו : ואמרת אליהם על־כן אשר
Deos post abierunt & ,Dominus ait ,me vestri patres dereliquerūt
עזבו אבותיכם אותי נאם־יהוה וילכו אחרי אלהים
,dereliquerunt me & : eis se incurvaverūt &,eis servierunt & ,alienos
אחרים ויעבדום וישתחוו להם ואתי עזבו
faciendo *maleficiis* vos Et .custodierunt non meam legem &
12 ואת־תורתי לא שמרו : ואתם הרעתם לעשות
sui cordis *obstinatione* post unusquisq; *euntes* vos ecce & *vestris patribus* pre
מאבותיכם והנכם הלכים איש אחרי שררות לבו
terra *desuper* vos *protelabo* Et .*me ad audire non pro* , mali
13 הרע לבלתי שמע אלי : והטלתי אתכם מעל הארץ
: vestri patres & ,vos cognovistis non quam terram *super* hac
הזאת על־הארץ אשר לא ידעתם אתם ואבותיכם
non quia ,nocte ac die alienis diis ibi servietis &
ועבדתם שם את־אלהים אחרים יומם ולילה אשר לא
,Domin° dixit ,*occidantes* dies ecce Propterea .misericordiā vobis dabo
14 אתן לכם חנינה : לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה
Israel filios fecit ascēdere qui ,Dominus *Vivens* :ultrà dicetur non &
ולא יאמר עוד חי־יהוה אשר העלה את־בני ישראל
fecit ascendere qui Dominus *vivens* .Ægypti terra è
מארץ מצרים : כי אם־חי־יהוה אשר העלה את
quas terris universis de & ,Aquilonis terra de Israel filios
בני ישראל מארץ צפון ומכל הארצות אשר
dedi quam ,suā *Isram super* eos faciā reducere & *illuc* eos fecit expellere
הדיחם שמה והשבתים על־אדמתם אשר נתתי
,Dominus dixit ,multos piscatores ad *mittens* ego Ecce .eorum patribus
15 לאבותם : הנני שלח לדגים רבים נאם־יהוה
eos venabūtur &,venatores multos ad mittam ea post & :eos piscabūtur &
ודגום ואחרי־כן אשלח לרבים צידים וצדום
.petrarum *foraminibus* de & ,colle omni *desuper* & ,monte omni *desuper*
מעל כל־הר ומעל כל־גבעה ומנקיקי הסלעים :
meæ facie .à funt occultatæ non ,eorum vias omnes super mei oculi Quia
16 כי עיני על־כל־דרכיהם לא נסתרו מלפני
.meorum oculorum conspectu à eorum iniquitas est abscondita neque
ולא־נצפן עונם מנגד עיני :
eos pellucere super eorū *peccatū* & ,eorū *iniquitatis duplum initio* reddam Et
17 ושלמתי ראשונה משנה עונם וחטאתם על חללם
suis abominationibus & ,*suarū abominationū cadavere* in meā terram
את־ארצי בנבלת שקוציהם וחועבתיהם
,meum robur & ,mea fortitudo Domine .meā hæreditatem impleverunt
מלאו את־נחלתי : יהוה עזי ומעוזי
,terræ *fin Lut* à venient gentes te ad : *angustiæ* die in meū refugiā &
ומנוסי ביום צרה אליך גוים יבאו מאפסי־ארץ
eis in non & ,vanitatē ,nostri patres possederunt *falsitatem* Verè :dicent &
ויאמרו אך־שקר נחלו אבותינו הבל ואין בם
? Dii non ipsi & ,Deos homo sibi faciet Nūquid *faciens profectū*
18 מועיל : היעשה־לו אדם אלהים והמה לא אלהים:
20

Versio VULG. LAT.

8 Et domum convivii non ingrediaris, ut sedeas cum eis, & comedas & bibas: Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris, & in diebus vestris, vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. Et cùm annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi; Quarè locutus est Dominus super nos omne malum grande istud? quæ iniquitas nostra: & quod peccavimus Domino Deo nostro? Dices ad eos; Quia dereliquerunt me patres vestri, ait Dominus: & abierunt post deos alienos, & servierunt eis, & adoraverunt eos: & me dereliquerunt, & legem meam non custodierunt. Sed & vos pejus operati estis, quàm patres vestri: ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis sui mali, ut me non audiat. Et ejiciam vos de terra hac, in terram, quam ignoratis vos, & patres vestri: & servietis ibi diis alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non dicetur ultrà; Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: Sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis, & de universis terris, ad quas ejeci eos: & reducam eos in terram suam, quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos: & post hæc mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cavernis petrarum. Quia oculi mei super omnes vias eorum: non sunt absconditæ à facie mea, & non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddam primùm duplices iniquitates, & peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in morticiniis idolorum suorum, & abominationibus suis impleverunt hæreditatem meam. Domine, fortitudo mea, & robur meum, & refugium meum in die tribulationis: ad te Gentes venient ab extremis terræ, & dicent; Verè mendacium possederunt patres nostri, vanitatem, quæ eis non profuit. Numquid faciet sibi homo deos, & ipsi non sunt Dii?

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

8 Εἰς οἰκίαν πότου οὐκ εἰσῃδήσῃ (ζ), (ι) συγκαθίσαι μετ᾽ αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πι-
9 εῖν. Διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ἰδὲ ἐγὼ καταδύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐνάντιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, (κ) καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳς ὑμῶν, φωνὴν χαρᾶς, καὶ
10 φωνὴν ὀυφεγσύνης, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμφης. Καὶ ἔσται ὅταν ἀναγγείλῃς τῷ λαῷ(λ) τούτῳ ἅπαντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ εἴπασι πρὸς σὲ, Διατί ἐλάλησε κύριος ἐφ᾽ ἡμᾶς πᾶσα τὰ κακὰ ταῦτα; τίς ἡ ἀδικία ὑμῶν; καὶ τίς ἡ ἁμαρτία
11 ἡμῶν, ἣν ἡμάρτομεν (μ) ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν; Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, Ἀνθ᾽ ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες (ν) ὑμῶν, λέγει κύριος, καὶ ὠπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, (ξ) καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ ἐμὲ ἐγκαταλείπον, καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαν-
12 το. Καὶ ὑμεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν· καὶ ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκας ὀπίσω τῆς (ο) ἀρεσκείας τῆς καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρᾶς, τοῦ μὴ ὑακούειν μου.
13 Καὶ ἐκβαλῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, εἰς τὴν γῆν ἣν οὐκ ἤδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ δουλεύσετε (π) ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις, οἳ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος.
14 Διαπάτο ἰδὲ ἡμέραι ἔρχον(ζ), λέγει κύριος, καὶ οὐκ ἐρεῖσι ἔτι, Ζῇ κύριος, ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰ-
15 γύπτου, Ἀλλ᾽, Ζῇ κύριος, ὃς ἀπήγαγε τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῆς χωρῶν ὧν ἐξώσθησαν ἐκεῖ. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν,
16 ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Ἰδὲ ἐγὼ ἀποστέλλω τοὺς ἁλιεῖς τοὺς πολλοὺς, λέγει κύριος, καὶ ἁλιεύσουσιν αὐτοὺς· καὶ μετὰ ταῦτα(ρ) ἀποστέλλω τοὺς (σ) πολλοὺς θηρευτὰς, καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους, καὶ ἐπάνω παντὸς (τ) βουνῶ, καὶ
17 ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῆς πετρῶν. Ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδὸς αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπε-
18 ναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου. Καὶ ἀνταποδώσω διπλὰς τὰς (υ) κακίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, ἐφ᾽ αἷς ἐβεβήλεσαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς θυσιαμάσις τῆς βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ ἀνομίας αὐτῶν, ἐν αἷς ἐπλησμόησαν τὴν κληρονομίαν μου. Κύριε (φ) ἰσχύς μου, καὶ βοήθειά μου, καταφυγή μου ἐν ἡμέραις κακῶν· πρὸς σὲ ἔθνη ἥξουσιν ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς, καὶ ἐροῦσιν, Ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἴδωλα, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὠφέ-
20 λημα; Εἰ ποιήσει ἑαυτῷ ἄνθρωπος θεὸς, καὶ ἔτοι οὐκ εἰσὶ θεοί.

MS.A. (ι) τοῦ καθῆσαι (κ) ἐν τῇ (λ) πόλει τὰ (μ) ἐναντίον (ν) αὐτῶν, (ξ) καὶ ἐμὲ ἐγκατέλιπον (ο) ἐρεσκῶν (π) θεοῖς (ρ) ἀποθῶ (σ) σοφοὺς θηρευτάς, (τ) βουνῶ ὑψηλῶ, (υ) ἀδικίας (φ) ἰσχύς μου,

In domum convivii non ingrediaris tu, ut sedeas cum eis ad comedendum, & bibendum. Quia hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego abire facia de loco isto coram oculis vestris, & in diebus vestris, vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. Et erit, cùm annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint ad te, Quarè loquutus est Dominus super nos omnia mala ista? quæ iniquitas nostra, & quod peccavimus coram Domino Deo nostro? Et dices ad eos, Pro eo, quòd dereliquerunt me patres vestri, dicit Dominus, & abierunt post deos alienos, & servierunt eis, & adoraverunt eos, & me dereliquerunt, & legem meam non custodierunt: Et vos malè egistis super patres vestros. Et ecce vos ambulatis unusquisque post placita cordis vestri pessimi, ad non obediendum mihi. Et abjiciam vos de terra hac in terram, quam non novistis vos, & patres vestri: & servietis ibi diis (d) aliis, quì non dabunt vobis misericordiam. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non dicent ultrà; Vivit Dominus, qui eduxit filius Israel de terra Ægypti: Sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis, & de omnibus regionibus, quò expulsi sunt illuc. Et restituam eos in terram suam, quam dedi patribus eorum. Ecce ego mitto piscatores multos, dicit Dominus; & piscabuntur eos: & post hæc mitto multos venatores; & venabuntur eos desuper omni monte, et desuper omni colle, et de cavernis petrarum: Quia oculi mei super omnes vias (e) eorum: et non sunt absconditæ iniquitates eorum ab oculis meis. Et reddam duplices malitias eorum, et peccata eorum, in quibus contaminaverunt terram meam in morticiniis abominationum suarum, et in suis iniquitatibus, in quibus (f) delinquere fecerunt hereditatem meam. Domine, tu fortitudo mea, et auxilium meum, et refugium meum in diebus malorum. Ad te gentes venient ab extremo terræ, et dicent; Quàm falsa possederunt patres nostri idola, et non est in eis utilitas? Si faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt Dii.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

8 ובית אסרחדותא לא תעול לאסתרא עמהון למיכל ולמשתי : ארי כדנן אמר ייי צבאות
9 אלהא דישראל הא אנא מבטל מן אתרא הדין לעינכון ובימכון קל ביע וקל חדוה
10 קל חתנין וקל כלן : ויהי ארי תחוי לעמא הדין ית כל פתגמיא האלן וימרון לך על מה
11 גזר ייי עלנא ית כל בישתא רבתא הדא ומה חובנא ומה סורחנא דחבנא קדם ייי
12 אלהנא : ותימר להון על דשבקו אבהתכון פולחני אמר ייי ושבו בתר טעות עממיא
13 ופלחונון וסגידו להון ופולחני שבקו וית אורייתי לא נטרו : ואתון אבאשתון למעבד
14 מאבהתכון והא אתון אזלין גבר בתר הרהור לביה בישא בדיל דלא לקבלא למימרי :
15 ואטלטל יתכון מעל ארעא הדא לארעא דלא ידעתון אתון ואבהתכון ותפלחון תמן
16 לעממיא פלחי טעותא ממה דלילי דלא יהי לכון רחמין : בכן הא ומיא אתאן אמר ייי
17 ולא יתאמר עוד חי ייי דאסיק ית בני ישראל מארעא דמצרים : אלהן יתון
18 משתעבדין בגבורתא דיי דאסק ית בני ישראל מארע צפונא ומכל מדינתא דאזלינון לתמן
19 ואתיבנון לארעהון דיהבית לאבהתכון : הא אנא שלח לעממין קטולין אמר ייי
20 ויקטלונון ובתר כן אשלח לסגיאין צידין וצדונונון מעל כל טור ומעל כל רמתא
17 ומשקיפי כיפיא : ארי קדמי גלין כל אורחתהון לא מסתתרין מן קדמי ולא מטתרן חובהון
18 מלקבל מימרי : ואשלם לחנינין כקדמאין על חד תרין חובהון וחטאהון על דאסחרו
19 ית ארע בית שכנתי בנבלת שקוציהון וחועבתהון מלו ית אחסנתי : ייי תוקפי ורחצני
20 ומשיזבי בעדן עקא לשמע גבורתך עממין יתון מסיפי ארעא וימרון ברם לשקרא פלחו
אבהתנא לממא דליתי בהון הנאה : האפשר דיעבד ליה אנש דחלן ואנון טעון דליתי
18 בהון צרוך :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et domum convivii non ingrediaris ut discumbas cum eis ad comedendum 8
& ad bibendum. Quia hæc dicit Dñs exercituum, Deus Israel: Ecce ego 9
cessare faciam de loco isto in oculis vestris & in diebus vestris vocem gau-
dii & vocem lætitiæ, vocem sponsorum & vocem sponsarum. Eritque si 10
annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, & dixerint tibi; Quare de-
crevit Dñs super nos omne malum grande hoc? & quod est peccatum nos-
trum, & quæ est iniquitas nostra quam commisimus coram Dño Deo no-
stro? Et dices ad eos: Pro eo quòd dereliquerunt patres vestri cultum 11
meum, dicit Dñs; & erraverunt post idola populorum, & servierunt eis, &
adoraverunt ea, & cultum meum dereliquerunt, & legem meam non cu-
stodierũt. Et vos pej° operati estis quàm patres vestri: & ecce ipsi ambu- 12
latis unusquisq; post cogitationem cordis sui mali, ut non obediatis verbo
meo. Et transmigrare vos faciam de terra hac in terram quam non cogno- 13
vistis vos & patres vestri, & servietis ibi populis colentibus idola die ac
nocte, qui non erũt vobis misericordes. Propterea ecce dies venient, dicit 14
Dñs, & non erũt ultrà narrantes potentiã Dñi, qui ascendere fecit filios Is-
rael de terra Ægypti. Sed erũt narrantes potentiã Dñi, qui ascendere fecit 15
filios Israel de terra Aquilonis, & de omnibus provinciis ad quas transmi-
grare eos feci: & reducam eos in terram suam, quam dedi patrib° vestris.
Ecce ego mandabo populis occisoribꝰ, dicit Dñs, ut occidant eos: & post- 16
hæc mandabo multis venatoribꝰ ut venẽtur eos ab omni monte, & ab omni
colle, & de cavernis petrarũ. Quia corã me notæ sunt omnes viæ eorũ, non 17
sunt opertæ à facie mea; nec fũt absconditæ peccata eorũ à conspectu Ver-
bi mei. Et reddã fecundis sicut & primis *duplices* iniquitates eorũ, & pec- 18
cata corũ: quia violaverunt terrã dom° majestatis meæ; & cadaveribꝰ im-
munditiarũ suarũ, & abominationibꝰ suis impleverunt hæreditatẽ meam.
Dñs robur meũ, fiducia mea, & liberator meꝰ in tempore angustiæ. Ad fa- 19
mam potentiæ tuæ populi veniẽtã finibꝰ terræ, & dicent: Veruntamen men-
daciũ coluerũt patres nostri, & vanitatẽ, quæ eis non profuit. Nunquid *fieri* 20
potest ut faciat homo sibi deos? & ipsi sunt idola in quibꝰ non est utilitas.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܠܐ ܬܥܐܠ ܠܒܝܬ ܡܫܬܐ ܠܡܐܟܘܠ ܘܠܡܫܬܐ ܥܡܗܘܢ ܠܡܫܬܐ ܘܠܡܫܬܐ ܥܡ ܐܢܫܐ ܕܡܬܐ ܗܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܬܩܠ ܡܢ ܗܢܐ ܐܬܪܐ ܩܕܡ ܥܝܢܝܟܘܢ ܘܒܝܘܡܝܟܘܢ ܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܘܩܠܐ ܕܚܬܢܘܬܐ ܩܠܐ ܕܟܠܬܐ ܘܩܠܐ ܕܟܠܬܐ ܕܥܡ ܗܢܐ ܥܡܐ ܟܠ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܐܡܪܘ ܠܗ ܡܢܘ ܗܘ ܚܛܝܬܢ ܕܥܒܕܢ ܠܢ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܕܡܢ ܗܘ ܚܛܗܬܢ ܕܚܛܝܢ ܩܕܡ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܗܐ ܐܠܗܝ ܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܘܠܐ ܐܦܠܚ ܠܟܘܢ ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܦܩ ܠܟܘܢ ܠܐ ܐܦ ܠܐ ܐܦ ܠܐ ܐܦ

ירמיה : יז

21 לְכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם בַּפַּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם אֶת־
יָדִי וְאֶת־גְּבוּרָתִי וְיָדְעוּ כִּי־שְׁמִי
יְהוָה : יז

CAP. XVII.

1 חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בַּרְזֶל בְּצִפֹּרֶן שָׁמִיר
חֲרוּשָׁה עַל־לוּחַ לִבָּם וְלִקְרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם :
2 כְּזֹכֶר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם עַל
עֵץ רַעֲנָן עַל גִּבְעוֹת הַגְּבֹהוֹת : הַרְרִי בַשָּׂדֶה
3 חֵילְךָ כָּל־אֹצְרוֹתֶיךָ לְבַז אֶתֵּן בְּמָתֶיךָ
בְּחַטָּאת בְּכָל־גְּבוּלֶיךָ : וְשַׁבְתָּה וּבָהּ
4 מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נְתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ
אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קְדַחְתֶּם בְּאַפִּי עַד־
עוֹלָם תּוּקָד : כֹּה אָמַר יְהוָה אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
5 יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרֹעוֹ וּמִן־יְהוָה יָסוּר
לִבּוֹ : וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־
6 יָבוֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרִרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה
וְלֹא תֵשֵׁב : בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה
7 יְהוָה מִבְטָחוֹ : וְהוּא כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־מַיִם
וְעַל־יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבֹא חֹם
8 וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא
יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פְּרִי : עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנוּשׁ
9 הוּא מִי יְדָעֶנּוּ : אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בֹּחֵן
10 כְּלָיוֹת וְלָתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כְּפִרִי מַעֲלָלָיו :
קֹרֵא דָגַר וְלֹא יָלַד עֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט
11 בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֻנוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל :
כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ
12 מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ
יְסוֹרֵי בָאָרֶץ יִכָּתֵבוּ כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם־
13 חַיִּים אֶת־יְהוָה : רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי
וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה :

Versio VULG. LAT.

21 Idcircò ecce ego ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam, & virtutem meam: & scient quia nomen mihi Dominus.

CAP. XVII.

1 PEccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, & in cornibus
2 ararum eorum. Cùm recordati fuerint filii eorum ararũ suarũ, & lucorũ suorum, lignorúmque frondentiũ, in montibus excelsis,
3 Sacrificantes in agro: fortitudinem tuam, & omnes thesauros tuos in direptionem dabo, excelsa tua propter peccata in uni-
4 versis finibus tuis. Et relinquéris sola ab hæreditate tua, quam dedi tibi: & servire te faciam inimicis tuis in terra, quam ignoras: quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in æternum
5 ardebit. Hæc dicit Dñs; Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Dño recedit cor ejus.
6 Erit enim quasi myricæ in deserto, & non videbit cùm venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto, in terra salsugi-
7 nis, & inhabitabili. Benedictus vir, qui confidit in Dño, & erit
8 Dñs fiducia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas: & non timebit cùm venerit æstus. Et erit foliũ ejus viride, & in tempore siccitatis non erit solicitum, nec aliquando desinet facere fructũ.
9 Pravum est cor omnium, & inscrutabile: quis cognoscet illud?
10 Ego Dñs scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique juxta viam suam, & juxta fructum
11 adinventionum suarum. Perdix fovit quæ non peperit: fecit divitias, & non in judicio: in dimidio dierum suorũ derelinquet eas, & in novissimo suo erit in-
12 sipiens. Solium gloriæ altitudinis à principio, locus sanctificationis nostræ. Expectatio Israel, Domine: omnes, qui te derelinquunt, confundentur: recedentes à te, in terra scribentur: quoniã dereliquerunt venam aquarum
14 viventium, Dñm. Sana me, Dñe, & sanabor: salvum me fac, et salvus ero: quoniam laus mea tu es.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

21 Διατοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δηλώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ τὴν χεῖρά μου, καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν δύναμίν μου, καὶ γνώσονται, ὅτι ὄνομά μοι Κύριος.

21 Idcircò ecce ego ostendam eis in tempore illo manum meam: & notam faciam eis virtutem meam: & scient, quia nomen mihi Dominus.

ΚΕΦ. ιζ'.

1 Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ σαρκίσει βραχίονος αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἀπὸ κυρίου ἀποστῇ ἡ καρ-
6 δία αὐτοῦ. Καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριομυρίκη ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ, (α) οὐκ ὄψεται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ, καὶ κατασκιάσει ἐν ἀλίμοις, καὶ ἐν (β) ἐρήμῳ, ἐν γῇ ἀλμυρᾷ ἥτις οὐ κατ-
7 οικεῖται. Καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πεποιθεν ἐπὶ τῷ κυρίῳ, καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ.
8 Καὶ ἔσται ὡς ξύλον εὐθηνῶν παρ' ὕδατα, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ (γ) ῥίζαν αὐτοῦ· οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα, καὶ ἔσται (δ) ἐπ' αὐτῷ σελέχη ἀλσώδη, ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας οὐ φοβηθήσεται, καὶ οὐ διαλείψει ποιῶν καρπόν.
9 Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν;
10 Ἐγὼ κύριος ἐτάζων καρδίας, καὶ δοκιμάζων νεφρὸς, τοῦ δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὰς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.
11 Ἐφώνησε πέρδιξ, συνήγαγεν ἃ οὐκ ἔτεκε, ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως· ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπ' ἐ-
12 σχάτων αὐτοῦ ἔσται ἄφρων. Θρόνος δόξης (ε) ὑψωμένος, ἁγίασμα ἡμῶν,
13 Ἰσραὴλ κύριε, πάντες οἱ καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν, ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γεγράψονται, ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς, τὸν κύριον.
14 Ἴασαί με κύριε, καὶ ἰαθήσομαι· σῶσόν με, καὶ σωθήσομαι, (ζ) ὅτι καύχημά μου εἶ.

CAP. XVII.

5 MAledictus (a) homo, qui spem habet in homine, & firmabit carnem brachii sui
6 (b) super se: & à Domino discedet cor ejus. Et erit, sicut (c) myrica sylvestris, quæ in deserto est: non videbit, cùm venient bona: & habitabit in (d) salsis, & in deserto, in terra salsa,
7 quæ non habitabitur. Et benedictus homo, qui fidit
8 in Domino, & erit Dominus spes ejus. Et erit tanquam lignum fructiferum secus aquas, & ad humorem mittet radicem suam: non timebit, cùm venerit æstus: & erunt in eo propagines nemorosæ: in anno siccitatis non timebit: & non deficiet faciens fructum.
9 Profundum est cor super omnia: & homo est, (e) & quis
10 cognoscet eum? Ego Dominus scrutans corda, & probans renes, ad dandum unicuique juxta vias ejus, & secundùm fructus adinventionum ejus.
11 Clamavit perdix, congregavit, quæ non peperit: faciens divitias suas non cum judicio: in (f) dimidio dierum ejus
12 relinquent eum, & in novissimis suis erit insipiens. Solium gloriæ elevatum,
13 sanctificatio nostra, Expectatio Israel, Domine, omnes qui te dereliquerint, confundantur; qui recesserint, in terra scribentur: quoniam dereliquerunt fon-
14 tem vitæ, Dominum. Sana me, Domine, & sanabor: salva me, & salvabor: quoniam gloriatio mea tu es.

MS.A. (α) ἡ οὐκ ὄψεται (β) τῇ ἐρήμῳ, (γ) ῥιζαι αὐτοῦ καὶ οὐ (δ) ἐν αὐτῷ (ε) ὑψούμενος, (ζ) καύχημά μου εἶ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

21 בְּכֵן הָא אֲנָא מְחַוֵּי לְהוֹן בְּזִמְנָא הָדָא אַחֲוָנוּן יַת פּוּרְעָנוּתִי וְיַת מְחַת גְּבוּרְתִּי וְיִדְעוּן אֲרֵי
שְׁמִי יְיָ :

יז

1 חוֹבֵי בֵּית יְהוּדָה כְּתִיבִין בְּעֵט דְּבַרְזֶל בְּטַפַּר שְׁמִיר חֲרִיתִין עַל לוּחַ לִבְּהוֹן וּלְקַרְנָת
2 אֲגוּרֵיכוֹן : כְּאִדְכָּרָא בְּנֵיהוֹן אֲגוּרֵיהוֹן וַאֲשֵׁרֵיהוֹן תְּחוֹת כָּל אִילָן עָבִיתָא וְעַל רְמָתָא
3 מְנַטְּרָתָא : עַל דְּפַלְּחוּתָן עַל טוּרֵיא בְּחַקְלָא נְכַסֵיכוֹן וְכָל בֵּית גְּנֵיזֵיכוֹן לְבִזָּא אֶמְסַר בְּחוֹבֵין
4 דְּהֲוֵיתוּן פְּלִחִין לְטַעֲוָתָא בְּכָל תְּחוּמֵיכוֹן : וְאַיְתֵי קְנָאָה עַל אַרְעָכוֹן וְתִתְּרוּן וְתִתְּרוּן
וּבְכוֹן אַעְבַּר פּוּרְעָנוּת דִּינוּן עַד דְּאִנְלֵי יְתָכוֹן מֵאַחֲסָנְתְּכוֹן דִּיהַבִּית לְכוֹן וְתִשְׁתַּעְבְּדוּן
לְבַעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן בְּאַרְעָא דְּלָא יְדַעְתּוּן אֲרֵי קְדוּם תַּקִּיף כְּאִשְׁתָּא נְפַק מִן קֳדָמַי בְּרֻגְזִי עַד
5 עָלְמָא יִתְוַקַּד : כְּדֵין אָמַר יְיָ לֵיט גְּבַרָא דְּאִתְרְחֵץ בַּאֲנָשָׁא וְיַשֵּׁוֵי בְּשָׂרֵה רְחָצָנֵיהּ וּמִן מֵימְרֵהּ
6 דְּיְיָ יֶעְדֵי לִבֵּיהּ : וִיהֵי כְּעַכּוּבְיָתָא בְּמִישְׁרָא וְלָא יֶחֱזֵי אֲרֵי אֲתֵי טָבָא וְיִשְׁרֵי דְּלָא יְלַד
7 בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא דְּמוּם דְּלָא אִתְיַהֲבַת : בְּרִיךְ גְּבַרָא דְּאִתְרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ דְּיְיָ וִיהֵי מֵימְרֵהּ
8 דְּיְיָ רוּחְצָנֵיהּ : וִיהֵי כְּאִילָן דְּשַׁתִּיל עַל מַבּוּעַ דְּמַיִן וְעַל נַגְרִין יְשַׁלַּח שׁוֹרְשׁוֹהִי וְלָא יֶחֱזֵי
אֲרֵי אֲתֵי חוּמָא וִיהוֹן טַרְפּוֹהִי עֲבִיתָא וּבְשְׁנַת בְּצוֹרְתָּא לָא יִדְחַל וְלָא יִבְסוֹק מִלְּמֶעְבַּד פֵּרֵי :
9 נְכִיל לִבָּא מִכּוֹלָא וְתַקִּיף הוּא מַן יְדַעְנֵיהּ : אֲנָא יְיָ חָקֵר לִבָּא בַּחַר כְּלָיָתָא וּלְמִתַּן לְאֱנָשׁ
10 כְּאָרְחָתֵיהּ כְּפֵרֵי עוֹבָדּוֹהִי : הָא קְרוֹנָאָה דְּמִכְנַשׁ בְּעִין דְּלָא דְּלִיהּ וּמִשְׁתַּן אֶפְרוֹחֵין
11 דְּבַרְוּרוֹהִי לָא יְהָכוּן כֵּן כָּל גְּבַר דְּשַׁיֵּע דִּקְנֵי נְכָסִין דְּלָא בְּרִינָא בְּפֵלְגוּת יוֹמוֹהִי שְׁבִיק לְהוֹן
12 וּבְסוֹפֵיהּ מִתְקְרֵי רְשִׁיעָא : כּוּרְעֲנוּתָא תִּתְעַבַּד מַנְיָה מִן קֳדָם דְּשִׁכִּנְתֵּיהּ עַל כּוּרְסִי יְקָרָא
13 בְּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִיל מִן אוֹלָא מְקַבֵּל אֲתַר בֵּית מַקְדְּשָׁנָא : סְבוּר יִשְׂרָאֵל יְיָ כָּל דְּשִׁבְקוּ
פּוּלְחָנָךְ יְבַהֲתוּן וְרִשְׁעַיָּא דְּעָבְרוּ עַל מֵימְרָךְ בְּגֵיהִנָּם אִנּוּן עָתִידִין לְמִפַּר אֲרֵי שִׁבְקוּ
14 פּוּלְחָנָךְ יְיָ דִּבְרִילֵיהּ אַתְּ מֵיתֵי עֲלֵיהוֹן יְקָרָא כְּמַבּוּעַ דְּמַיִן דְּלָא פְּסָקִין מוֹהִי : אַסְיֵנִי יְיָ
וְאִתְּסֵי פְּרוֹקְנִי וְאִתְחַפַּרְק אֲרֵי רְחִישָׁבְחָתִי אַתְּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

21 Propterea ego annuntiabo eis hoc tempore, ostendam eis ultionem meam, & plagam potentiæ meæ: & scient quia nomen meum est Dominus.

CAP. XVII.

1 PEccata domus Judæ scripta sunt stylo ferreo, & ungue adamantino, scul-
2 pta super tabula cordis eorũ, & in cornib⁹ ararum eorum. Cùm recordati fuerint filii eorum ararũ suarum & lucorum suorũ, sub omni ligno frondo-
3 so, & sup collib⁹ elevatis. Pro eo quod *colueristis* idola sup montes in agro; substantiã vestrã & omnem domum thesaurorum vestrorum direptioni tra-
4 dam in peccatis, quib⁹ coluistis idola in omnib⁹ terminis vestris. Et adducam hostẽ super terrã vestrã, eritque desolata sicut in anno remissionis; & *vobis cum* faciã vindictam judicii, donec transmigrare vos faciã de hæreditate vestra quã dedi vobis: & servietis inimicis vestris in terra quam ignora-
tis: quia spiritus urens fortis sicut ignis, egressus est à facie mea in ira, usq; in
5 seculũ residebit. Hæc dicit Dñs: Maledictus vir qui confidit in homine, & ponit carnẽ fiduciã suã, & à verbo Dñi aufert cor suum. Et erit sicut miry-
6 ca in solitudine, & non videbit cùm venerit bonum: & morabitur absque generatione in deserto, sicut in terra Sodomæ quæ non habitatur. Bene-
7 dict⁹ vir qui confidit in Verbo Dñi, & erit Verbũ Dñi fiducia ej⁹. Et erit si-
8 cut arbor quæ plantata est juxta fontes aquarum; & juxta fluenta mittet radices suas; & non videbit cùm venerit æst⁹, & erunt folia ej⁹ viridia, & in anno siccitatis non defluent, & non cessabit facere fructũ. Dolosũ est cor
9 præ omnib⁹, & validũ est: quis cognoscet illud? Ego Dñs scrutans cor, &
10 probans renes, ut dem unicuiq; juxta viã suã, & juxta fructum operum suorum. Ecce sicut perdix quæ congregat ova quæ non sunt sua, & fovet pullos
11 qui eam non secuturi sint; sic omnis vir impius qui possidet divitias præter jus, in dimidio dierum suorum relinquit eas, & in fine vocatur impi⁹. Ul-
12 tio fiet de eo à facie ej⁹, cujus majestas habitat in solio gloriæ, in cœlis excelsis à principio, è regione domus sanctuarii nostri. Expectatio Israel,
13 Dñe: omnes qui derelinquunt cultum tuum confundentur. Et impii, qui transgrediuntur verbum tuum, futurum est, ut cadant in gehennam, quia dereliquerunt cultum tuum Dñe, propter quem tu adducebas super eos glo-
riam sicut fontem aquarum, cujus aquæ non deficiunt. Sana me Domi-
14 ne, et sanabor: salva me, et salvus ero; quia laus mea tu es.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܗܳܐܠܝܢ ܐܳܢܳܐ ܡܳܕܺܝܥܺܝܢܳܐ ܠܶܗܘܢ ܒܗܳܕܶܐ ܙܒܳܢܳܐ ܗܳܕܶܐ ܐܶܬܝܳܗܝܢ ܠܺܝܕܝ ܘܠܺܝܕܝ ܘܢܶܬܝܕܥܘܢ ܕܫܡܝ ܡܪܝܳܐ ܗܽܘܳܐ ܫܡܶܗ.

Propterea ecce ostendam eis, & hoc tempore notam faciam illis manum meam & potentiam meam, & scient quòd Dominus est nomen meum.

* ܡܶܠܬܳܐ * ܕܝܪܡܝܳܐ * ܢܒܝܳܐ *

1 * ܚܛܳܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܟܬܺܝܒ ܒܥܶܛܳܐ ܕܦܶܪܙܠܳܐ ܒܫܽܘܪܳܐ ܕܠܒܳܒܳܢ ܘܥܰܠ ܩܪܢܳܬ ܡܕܰܒܚܳܬܳܢ. 2 ܕܡܰܪܝܢ ܒܢܳܝܶܗܘܢ ܘܒܩܪܢܳܬ ܡܕܰܒܚܳܬܳܢ. * ܐܶܝܟ ܕܳܠܳܐ ܕܟܶܪ ܒܢܳܝܶܗܘܢ. 3 ܕܠܳܐ ܡܰܪܝܢ ܒܪܳܝܳܬܳܢ ܕܒܳܪܳܐ ܕܒܰܪܝܳܐ. * ܢܶܬܠ ܡܳܪܳܟ ܠܚܰܝܠܳܟ ܘܠܟܽܠܗ ܓܢܳܙܳܟ. ܚܛܳܝܳܐ ܕܒܰܬܪܳܬܳܟ. 4 ܘܬܶܫܬܰܒܩ ܡܶܢ ܬܚܽܘܡܳܟ ܕܝܗܒܬ ܠܟ. * ܘܬܶܦܠܚ ܠܥܒܕܳܟ ܒܒܳܪܳܐ ܕܠܳܐ ܝܰܕܥܬ. ܐܶܬܩܰܕܚܬ ܒܢܽܘܪܳܐ ܕܢܶܩܕ ܥܰܠ ܥܳܠܡܳܐ. 5 ܗܳܠܶܝܢ ܐܳܡܰܪ ܡܰܪܝܢ. ܡܠܽܘܛ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܒܪܳܐ ܘܫܳܕܶܐ ܒܰܣܪܳܐ ܠܗ. ܘܡܢ ܡܰܪܝܢ ܦܪܺܝܩ ܠܒܳܗ. 6 ܗܳܢܳܐ ܢܶܗܘܶܐ ܐܰܪܥܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܕܠܳܐ ܡܰܚܙܶܐ ܛܳܒܳܐ ܐܶܠܳܐ ܒܰܫܪܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܘܒܰܫܪܳܐ ܕܠܳܐ ܡܰܫܪܳܐ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 7 ܒܰܪܝܳܐ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܛܰܚ ܒܰܡܪܳܐ ܘܗܘܳܐ ܫܪܳܝܳܐ ܠܗ. ܘܠܳܐ ܢܰܕܚܠ ܟܰܕ ܡܳܛܰܪ ܛܳܒܳܐ ܘܢܶܫܪܶܐ ܠܗ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 8 ܒܰܪܝܳܐ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܛܰܚ ܒܰܡܪܳܐ ܘܗܘܳܐ ܫܪܳܝܳܐ ܠܗ. ܘܠܳܐ ܢܰܕܚܠ ܟܰܕ ܡܳܛܰܪ ܛܳܒܳܐ ܘܢܶܫܪܶܐ ܠܗ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 9 ܒܰܪܝܳܐ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܛܰܚ ܒܰܡܪܳܐ ܘܗܘܳܐ ܫܪܳܝܳܐ ܠܗ. ܘܠܳܐ ܢܰܕܚܠ ܟܰܕ ܡܳܛܰܪ ܛܳܒܳܐ ܘܢܶܫܪܶܐ ܠܗ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 10 ܒܰܪܝܳܐ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܛܰܚ ܒܰܡܪܳܐ ܘܗܘܳܐ ܫܪܳܝܳܐ ܠܗ. ܘܠܳܐ ܢܰܕܚܠ ܟܰܕ ܡܳܛܰܪ ܛܳܒܳܐ ܘܢܶܫܪܶܐ ܠܗ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 11 ܒܰܪܝܳܐ ܓܒܳܪܳܐ ܕܒܰܛܰܚ ܒܰܡܪܳܐ ܘܗܘܳܐ ܫܪܳܝܳܐ ܠܗ. ܘܠܳܐ ܢܰܕܚܠ ܟܰܕ ܡܳܛܰܪ ܛܳܒܳܐ ܘܢܶܫܪܶܐ ܠܗ ܒܰܪܝܳܐ ܕܡܠܺܝܚܳܐ ܘܠܳܐ ܡܰܬܝܳܐ ܠܗ ܛܳܒܳܐ. 12 * ܟܽܘܪܣܝܳܐ ܕܝܩܪܳܐ ܪܳܡܳܐ ܡܢ ܫܪܳܪܳܐ ܕܡܰܩܕܰܫܢܳܢ. ܡܰܩܕܰܫܬܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܽܘ ܟܽܠܗ ܡܰܪܝܳܐ. 13 ܡܰܪܝܳܐ ܕܟܽܠܗ ܕܡܫܰܒܩܽܘܢ ܢܶܬܒܰܫܘܢ. ܡܰܪܝܳܐ ܕܢܶܫܒܩܽܘܢ ܢܶܬܟܬܒܘܢ. ܡܛܽܘܠ ܕܫܒܰܩܽܘ ܡܰܪܝܳܐ ܡܰܝܳܐ ܚܰܝܶܐ. 14 ܐܰܪܦܶܢܝ ܡܰܪܝܳܐ ܘܐܶܬܰܪܦܰܐ. ܫܰܙܶܒܢܝ ܘܐܶܬܰܙܒܰܢ. ܡܛܽܘܠ ܕܬܽܘܫܒܚܳܬܝ ܐܰܢܬ ܗܽܘ.

CAP. XVII.

1 PEccatum Judæ scriptum est calamo ferreo & ungue adamantino, sculptúmque in tabulis cordis eorum, in cornib° altarium eorum, & numinib° eorum. 2 Subter omnem arborem opacam, & super omnem collem excelsum, in montibus, & in deserto. 3 Opes tuas, omnésque thesauros ac terminos tuos direptioni exponam propter peccata tua: 4 Et amovebo te ex hæreditate quam dedi tibi, servúmque te reddam hostib° tuis in terra quam ignoras: quandoquidem ignem accendistis in ira mea, in æternum ardebit. 5 Sic ait Domin°, Maledictus sit vir ille qui fiduciam collocat in homine, qui carne prædítum efficit brachium suum, & cuj° cor à Domino declinat. 6 Similis erit stipiti in loco campestri, nec sentiet cùm adveneritet bonum, degétque in hiatibus in deserto, in terra salsuginosa quæ nunquam fuit habitata. 7 Benedictus sit vir ille qui Domino fidit, cujus fiducia Dominus est. 8 Similis erit arbori quæ ad aquas plantatá, secus algam mittit radices suas; nec timet adveniente æstu, sed hilaria sunt folia ejus; & quo anno deest pluvia, nequaquam timet, nec ab edendis fructibus desistit. 9 Durus corde præ omnibus homo est, quis agnoscat eum? 10 Ego Dominus cor perscrutor, & renes exploro, & homini rependo secundùm vias ejus, & secundùm fructus operum ejus. 11 Ut perdix quæ vocitat ovos non peperit, sic ille qui opes injustè comparat: medis diebus suis derelinquet eas, & finis ejus erit infamis. 12 Solium gloriæ sublatum est jam olim è loco sanctuarii nostri: 13 at spes Israelis, Dominus est. Quicunque te dereliquerint, pudefient: & rebelles in terra scribentur; quia dereliquerunt Dominum fontem aquarum viventium. 14 Sana me Domine, & sanabor; serva me, & servabor: quia laus mea tu es.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * لاجل هذا ها انا اعلمن لهم في ذلك الزمان يدي واعرفهم قوتي ويعرفون ان اسمي الرب *

Propterea ecce de clarabo eis tunc temporis manum meam, & notam faciam fortitudinem meam, & scientque nomen meum esse Dominum.

1 خطية يهوذا مكتبة بقلم MS. Ox.] * الفصل السابع عشر *

CAP. XVII.

[Ms. Ox.] 1 PEccatũ Judæ scriptũ est calamo ferrei, & exlatiuri malleoli, impressum super tabulas cordis eorum, & super cornua altarium eorum. 2 Cùm recordentur in cordibus suis arearum ipsorum, & numinum ipsorum: quæ nempe fecerunt sibi sub omni arbore alta, & super omnem collem excelsum, in montibus & in campis. 3 Opes vestras, & armenta vestra direptioni exponam propter peccata, tua dicit Dominus. 4 Et efficiam te ex hæreditate quam dedi tibi, & servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras: quoniam ignis erumpit in furore meo, qui permanebit ardere in æternum. 5 Sic dicit Dominus,] Maledictus homo qui fiduciam habet in homine, eoque fulcit carnem brachii sui, animus autem ejus remotus est à Domino. 6 Is enim erit instar tamarricis campestris existentis in deserto, quæ non fruitur bono cùm evenit: habitabitque in paludosis, & in deserto, & in terra salsuginosa quæ habitari non potest. 7 E contra benedictus ille qui Domino confidit, cujus spes Dominus est. 8 Is enim erit ut arborem instar quæ secus aquas & in humiditate proteendit radices suas, nec timet cùm accidit æstus, imò crescunt in ea vami umbriferi: non pertimescit annum pluviæ penuriã laborantem, nec desinit producere fructum. 9 Cor omni re magis profundum, & est humanum; quis illud agnoscat? 10 Ego Dominus cordia perscrutor & renes exploro, & cuique dem secundùm vias ejus & secundùm fructus operum ejus.

Textus undecimus.

11 Clamat perdix, & congregat quod non peperit: ita qui divitias suas iniquè comparat, mediis diebus suis relinquet eas, & postremò stultus evadet. 12 Solum sublime sanctuarium nostrum, spes Israelis Dominus est. 13 Omnes qui te deviant, pudore suffundantur; qui à te recedunt, super terram scribantur: quia dereliquerunt Dominum fontem vitæ. 14 Sana me O Domine, & sanabor; salva me & salvabor: tu enim es gloria mea.

* الاصحاح الحادي عشر * * صوت الحجلة * جمعت ما لم تلد * الصانع غناه ليس

11 بحكم * في نصف ايامه يتركه * وفي اواخره يصير جاهلا * كرسي مرتفع مقدستنا * رجاء اسرايل

12 الرب * جميع الذين يحيدونك يخزوا * المباعدون منك على الارض ليكتبوا * لانهم

13 تركوا الرب ينبوع الحياة * اشفني يا رب فاشفا * خلصني فاخلص * انت فخري *

14

ירמיה : יז

.nunc veniat ,Domini verbum Ubi : me ad *dicentes* Ipsi Ecce
15 הִנֵּה־הֵמָּה אֹמְרִים אֵלַי אַיֵּה דְבַר־יְהוָה יָבוֹא נָא׃
, desideravi .tu *anxium* diem & , te post *pastore à accelerari* non ego Et
16 וְאָנִי לֹא אֵאַצְתִּי מֵרָעָה אַחֲרֶיךָ וְיוֹם אָנוּשׁ לֹא הִתְאַוִּיתִי
sis Ne .fuit *tun faciebus coram* ,*mecrū labiorū* prolatio : nōsti tu
17 אַתָּה יָדַעְתָּ מוֹצָא שְׂפָתַי נֹכַח פָּנֶיךָ הָיָה׃ אַל־תִּהְיֶה
afficientur Pudore .mala die in , tu mea spes : *consternationi* mihi
18 לִּי לְמַחְתֶּה מַחְסִי־אָתָּה בְּיוֹם רָעָה׃ יֵבֹשׁוּ
non & , ipsi *confteraburtur* : ego afficiar pudore non & ,me persequentes
17 רֹדְפַי וְאַל־אֵבֹשָׁה אֲנִי יֵחַתּוּ הֵמָּה וְאַל־
contritione duplici & ,malam diem eos super Adduc .ego *consternabor*
אֵחָתֵה אֲנִי הָבִיא עֲלֵיהֶם יוֹם רָעָה וּמִשְׁנֶה שִׁבְרֵם
porta in *ifdin* & , Vade : me ad Dominus dixit Sic .eos contere
18 שָׁבְרֵם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי הֲלוֹךְ וְעָמַדְתָּ בְּשַׁעַר
quam & ,Jehudali reges *eam per ingredientur* quam ,populi filiorum
בְּנֵי־עָם אֲשֶׁר יָבֹאוּ בוֹ מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר
.eos ad dices Et .Jerusalaim portis omnibus in atque, *eam per egredientur*
יֵצְאוּ בוֹ וּבְכָל שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
omnes & ,Jehudah omnis & ,Jehudah reges Domini verbum Audite
19 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה וְכָל
dixit Sic .has portas per *ingredieties* ,Jerusalaim habitatores
20 יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה׃ כֹּה אָמַר
die in *eius* portetis ne & *vestris animabus in estote Circumspecti* :Domin
יְהוָה הִשָּׁמְרוּ בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל־תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם
onus efferatis Neque .Jerusalaim portas per inferatis nec ,sabbati
21 הַשַּׁבָּת וְהֲבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם׃ וְלֹא־תוֹצִיאוּ מַשָּׂא
faciatis non opus omne & , sabbati die in vestris domibus de
מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
,vestris patribus præcepi quemadmodū ,sabbati diem *sanctificabitis* &
וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃
induraverunt sed ,suam aurem inclinaverunt nec ,audiverunt non Et
22 וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיְקַשּׁוּ
,erit Et .disciplinam *accipere non pro* & , *audire non pro* suam cervicem
23 אֶת־עָרְפָּם לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ וּלְבִלְתִּי קַחַת מוּסָר׃ וְהָיָה
inferre non pro : Dominus dixit , me *ad* audieritis audiendo si
אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּן אֵלַי נְאֻם־יְהוָה לְבִלְתִּי הָבִיא
sanctificando & , sabbati die in hujus civitatis portas per onus
מַשָּׂא בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּלְקַדֵּשׁ אֶת־
ingredientur Et .opus omne eo in *faciendum non ad* , sabbati diem
24 יוֹם הַשַּׁבָּת לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת בּוֹ כָּל־מְלָאכָה׃ וּבָאוּ
solium super sedentes ,principes & reges hujus civitatis portas per
בְּשַׁעֲרֵי הָעִיר הַזֹּאת מְלָכִים וְשָׂרִים יֹשְׁבִים עַל־כִּסֵּא
vir ,eorum principes & , ipsi equis in & , curru in equitantes ,David
דָוִד רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הֵמָּה וְשָׂרֵיהֶם אִישׁ
.seculum in hac civitas habitabitur &:Jerusalaim habitatores &,Jehudah
יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם וְיָשְׁבָה הָעִיר הַזֹּאת לְעוֹלָם׃
terra de & ,Jerusalaim circuitibus de & ,Jehudah civitatib' de venient Et
25 וּבָאוּ מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְּבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם וּמֵאֶרֶץ
adducentes ,*Meridie* ab & ,monte de & , *planitie* de & ,Binjamin
בִּנְיָמִן וּמִן־הַשְּׁפֵלָה וּמִן־הָהָר וּמִן־הַנֶּגֶב מְבִאִים
confessionem adducentes & : thus & ,*munus* & ,*sacrificium* & ,*ascensionem*
עֹלָה וּזֶבַח וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה וּמְבִאֵי תוֹדָה
sanctificandum ad me ad audieritis non si Et .Domini domum
בֵּית יְהוָה׃ וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְקַדֵּשׁ אֶת־
portas per *ingredientur* & ,onus *portandum* non ad & , sabbati diem
26 יוֹם הַשַּׁבָּת וּלְבִלְתִּי שְׂאֵת מַשָּׂא וּבָא
,ejus portis in ignem faciam succendere & , sabbati die in Jerusalaim
בְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּשַׁעֲרֶיהָ
.extinguetur non & ,Jerusalaim palatia devorabit &
וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם וְלֹא תִכְבֶּה׃

Versio VULG. LAT.

15 Ecce ipsi dicunt ad me, ubi est
16 verbum Domini? veniat. Et ego
non sum turbatus, te pastorem
sequens: & diem hominis non
desideravi, tu scis. Quod egres-
sum est de labiis meis, rectum in
conspectu tuo fuit. Non sis tu
mihi formidini, spes mea tu in die
17 afflictionis. Confundantur qui
me persequuntur, & non con-
fundar ego: paveant illi, & non
paveam ego: induc super eos
diem afflictionis, & duplici con-
18 tritione contere eos. Hæc dicit
Dominus ad me; Vade, & sta in
porta filiorum populi, per quam
ingrediuntur reges Juda, & egre-
diuntur, & in cunctis portis Je-
19 rusalem: Et dices ad eos; Audite
verbū Dñi reges Juda, et omnis
Juda; cunctiq; habitatores Jerusa-
lem, qui ingredimini per portas
20 istas. Hæc dicit Dñs; Custodite
animas vestras, & nolite portare
pondera in die sabbati, nec in-
21 feratis per portas Jerusalem. Et
nolite ejicere onera de domibus
vestris in die sabbati, & omne
opus non facietis: sanctificate
diem sabbati, sicut præcepi pa-
23 tribus vestris. Et non audierunt,
nec inclinaverunt aurem suam:
sed induraverunt cervicem suam,
ne audirent me, & ne accipe-
24 rent disciplinam. Et erit: Si au-
dieritis me, dicit Dominus, ut
non inferatis onera p portas ci-
vitatis hujus in die sabbati: & si
sanctificaveritis diem sabbati,
ne faciatis in eo omne opus: In-
gredientur per portas civitatis
hujus reges & principes, seden-
tes super solium David, & ascen-
dentes in curribus & equis, ipsi
& principes eorum, viri Juda,
& habitatores Jerusalem: & ha-
bitabitur civitas hæc in sempi-
26 ternum. Et venient de civita-
tibus Juda, & de circuitu Je-
rusalem, & de terra Benjamin,
& de campestribus, & de mon-
tuosis, & ab Austro, portantes
holocaustum, & victimam, & sa-
crificium, & thus, et inferent
oblationem in domum Domini.
27 Si autem non audieritis me ut
sanctificetis diem sabbati, et ne
portetis onus, et ne inferatis
per portas Jerusalem in die sab-
bati: succendam ignem in por-
tis ejus: et devorabit domos
Jerusalem, et non extinguetur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

15 Ἰδὺ αὐτοί λέγουσι πρός με, Ποῦ ἐστιν ὁ
16 λόγος κυρίου; (η) ἐλθάτω. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκο-
πίασα καταλυθῶν ὀπίσω σου. καὶ ἡμέραν
ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα· σὺ (θ) ἐπίστῃ τὰ
ἐκπορεύομενα διὰ τῶν χειλέων μου, ἀπὸ
προσώπου (ι) σου ἐστί. Μὴ γενοῦῆς μοι εἰς
17 ἀλλοτρίωσιν, φεῦδηθῆς μου ἐν ἡμέρᾳ πονη-
18 ρᾷ. Καταισχυνθήτωσαν οἱ διώκοντές με, (κ)
καὶ μὴ καταισχυνθείην ἐγώ· πτοηθήτωσαν
αὐτοὶ, καὶ μὴ πτοηθείην ἐγώ. ἐπάγαγε ἐπ'
αὐτὸς (λ) ἡμέραν πονηρὰν, διπλῶν σύν-
19 τριμμα σύντριψον αὐτούς. Τάδε λέγει
κύριος, Βάδισον, καὶ σταθι (μ) ἐν τῇ πύλαις
υἱῶν λαοῦ σου, ὃν εἰσπορεύονται ἐν αὐταῖς
βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ ἐν πάσαις ἐκπορευόμενοι ἐν
αὐταῖς, καὶ ἐν πάσαις τῇ πύλαις Ἱερουσα-
20 λὴμ. Καὶ ἐρεῖς (ν) αὐτοῖς, Ἀκούσατε τὸ
λόγον κυρίου βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ πᾶσα (ξ)
Ἰουδαία, καὶ πᾶσα Ἱερουσαλὴμ, οἱ εἰσπορευ-
21 ὁμενοι ἐν τῇ πύλαις ταύταις· Τάδε λέγει
κύριος, Φυλάσσεσθε τὰς (ο) ψυχὰς ὑμῶν, καὶ
μὴ ἄρετε βαστάγματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν
σαββάτων, καὶ μὴ ἐκπορεύεσθε τῇ πύλαις
22 Ἱερουσαλὴμ, Καὶ μὴ ἐκφέρετε βαστάγματα
ἐξ (π) οἰκιῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
βάτων, καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε. ἁγιάσατε
τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, καθὼς ἐνετειλά-
23 μην τοῖς πατράσιν (ρ) ὑμῶν. Καὶ οὐκ ἤκου-
σαν, καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ ὠς αὐτῶν, καὶ ἐσκλή-
ρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν τοῦ μὴ ἀκοῦσαί με,
24 καὶ τοῦ μὴ δέξασθαι παιδείαν. Καὶ ἔσται,
ἐὰν (τ) εἰσακούσητέ μου, λέγει κύ-
ριος, τοῦ μὴ εἰσφέρειν βαστάγματα διὰ τῶν
πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν
σαββάτων, καὶ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαβ-
25 βάτων, τοῦ μὴ ποιεῖν πᾶν ἔργον, Καὶ εἰσελ-
εύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης
βασιλεῖς καθήμενοι ἐπὶ θρόνου
Δαυὶδ, καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἅρμασι καὶ ἵπ-
ποις αὐτῶν, αὐτοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν,
ἄνδρες Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες (υ) ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ· καὶ (φ) κατοικισθήσεται ἡ πόλις αὕ-
26 τη εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἥξουσιν ἐκ τῶν πόλεων
Ἰούδα, καὶ κυκλόθεν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκ γῆς
Βενιαμὶν, καὶ ἐκ (χ) γῆς πεδινῆς, καὶ ἐκ τῶν ὀρ-
ρεινῶν, καὶ ἐκ τῶν πρὸς Νότον, φέροντες ὁλοκαυ-
τώματα καὶ θυσίας καὶ θυμιάματα καὶ
27 μάννα καὶ λίβανον, φέροντες αἴνεσιν εἰς
οἶκον κυρίου. Καὶ ἔσται ἐὰν μὴ (ψ) ἀκού-
σητέ μου τοῦ ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαβ-
βάτων, τοῦ μὴ ἄρειν βαστάγματα, (ω)
καὶ μὴ εἰσπορεύεσθαι τῇ πύλαις Ἱερουσαλὴμ
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, καὶ ἀνάψω
πῦρ ἐν τῇ πύλαις αὐτῆς, καὶ καταφάγε-
ται ἄμφοδα Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐ σβεσθήσεται.

MS.A. (η) ἐλθέτω. (θ) ἐπίστασαι (ι) μου (κ) καὶ μὴ πτοηθείην ἐγώ· πτοη-
θείης αὐτοὶ, καὶ μὴ ἐγώ. (λ) πλειὼν πονηρὰν, (μ) ἐν πύλαις (ν) πρὸς αὐτὸς.
Ἀκούσαθε λόγου (ξ) Ἱερουσαλὴμ, (ο) φυλακὰς (π) οἴκων (ρ) ἡμῶν. (σ)
εἰσακοῦσαί μου, καὶ ἔσται, (τ) ἀκούσητέ μου, (υ) Ἱερουσαλὴμ· (φ) κατοικη-
θήσεται παιδεύσεις, (χ) θυσίαν καὶ θυμίαμα (ψ) εἰσακούσητέ (ω) καὶ
εἰσπορεύεσθαι

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 הָא אִנּוּן אָמְרִין לִי אַן דְּאִתְנְבֵּיתָא בִּשְׁמָא דְיְיָ יְתִקַּיֵם כְּעַן׃ וַאֲנָא לָא עֲכִבִית עַל מֵימְרָךְ
16 מִלָּאִתְנַבָּאָה עֲלֵיהוֹן לְאוֹתָבוּתְהוֹן לְרַחֲלָתְהוֹן וְיוֹם בִּישָׁא דְּאִתְּ מַיְתִי עֲלֵיהוֹן לָא חַמֵּדִית
אַתְּ גְּלֵי קֳדָמָךְ אַפֵּקוּת שִׂפְוָתִי גְּלֵי קֳדָמָךְ הֲוָה׃ לָא יְהֵי מִימְרָךְ לִי כַּרְבָּין רַחֲצָנִי אֶת בְּעָרָן
17 עָקָא׃ יִבְהַתּוּן רַדְפַי וְלָא אֶבְהַת אֲנָא יִתְכַּלְמוּן אִנּוּן וְלָא אֶתְכַּלַּם אֲנָא אֵתֵא עֲלֵיהוֹן יוֹם
18 בִּישָׁא וְעַל תַּר תְּרִין חֻבְּרָא חַבְּרִנּוּן׃ כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ לִי אֲזִיל וְתִקּוּם בִּתְרַע בְּנֵי דִיעְלָן
19 בֵּיהּ מַלְכֵיָא דְבֵית יְהוּדָה וּדְיִפְּקוּן בֵּיהּ וּבְכָל תַּרְעֵי יְרוּשְׁלֵם׃ וְתֵימַר לְהוֹן קַבְּלוּ פִּתְגָמָא
20 דְיְיָ מַלְכֵיָא דְבֵית יְהוּדָה וְכָל בֵּית יְהוּדָה וְכָל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם דְּעָלִין בְּתַרְעֵיָא הָאִלֵּין׃
21 כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אִסְתַּמְרוּ בְּנַפְשָׁתְכוֹן וְלָא תִטְּלוּן מְטוּל בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְתֵעְלוּן בְּתַרְעֵי
22 יְרוּשְׁלֵם׃ וְלָא תִפְּקוּן מִטּוּל מִבָּתֵּיכוֹן בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְכָל עֲבִידָתָא לָא תַעְבְּדוּן וְתְקַדְּשׁוּן
23 יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא כְּמָה דְפַקֵּדִית יָת אֲבָהָתְכוֹן׃ וְלָא קַבְּלוּ וְלָא אַרְכִּינוּ יָת אֻדְנֵיהוֹן
24 וְאַקְשִׁיאוּ יָת קְדָלֵיהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְמִשְׁמַע וּבְדִיל דְּלָא לְקַבָּלָא אוּלְפָּן׃ וִיהֵי אִם קַבָּלָא
תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי אַמְרֵי יְיָ בְּדִיל דְּלָא לְאֵעָלָא מְטוּל בְּתַרְעֵי קִרְתָּא הָדָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא
25 וּלְקַדָּשָׁא יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּד בֵּיהּ כָּל עֲבִידְתָא׃ וְיֵעְלוּן בְּתַרְעֵי קִרְתָּא
הָדָא מַלְכִין וְרַבְרְבִין יָתְבִין עַל כּוּרְסֵי דָוִד רַכִּיבִין בְּרַתִּיכִין וּבְסוּסִין אִנּוּן וְרַבְרְבֵיהוֹן
26 אֲנָשׁ יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם וְתֵתִיב קִרְתָּא הָדָא לְעָלְם׃ וְיֵתוּן מִקַּרְוֵיָא דְבֵית יְהוּדָה
וּמִסְחָרֵי יְרוּשְׁלֵם וּמֵאַרְעָא שְׁבָט בִּנְיָמִן וּמִן שְׁפֵילְתָּא וּמִן טוּרָא וּמִן דְּרוֹמָא מַיְתִין עֲלִין
27 וְנִכְסַת קוּדְשִׁין וְקוּרְבָּנִין וּלְבוּנְתָא וּמַעֲלֵי תוֹדְתָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ׃ וְאִם לָא תְקַבְּלוּן
לְמֵימְרִי לְקַדָּשָׁא יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וּבְדִיל דְּלָא לְמִטַּל מְטוּל וּמֵעָל בְּתַרְעֵי יְרוּשְׁלֵם
בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְאַדְלִיק אֶשְׁתָּא בְּתַרְעָהָא וְתֵיכֻל בִּירְנָיָת יְרוּשְׁלֵם וְלָא תִכְבֵּי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Ecce ipsi dicunt mihi: ubi est q̃ prophetásti in nomine Dñi? confirmetur 15
nunc. Ego autem non sum cunctat' super verbum tuum ut non prophe- 16
tarem eis; ut convertam eos ad timorem tui: & diem malam quam tu addu-
ces super eos, non desideravi. Manifestum est enim corã te; quod egressum
est de labis meis, notum coram te fuit. Non sit Verbum tuum mihi men- 17
dacia: fiducia mea es tu in tempore tribulationis. Pudefiant persequen- 18
tes me, & non pudefiam: confundantur & non confundar ego: adduc super
eos diem mali, & duplici contritione contere eos. Hæc dixit Dñs mihi: 19
Vade & sta in porta filiorũ populi, per quã ingrediuntur reges dom' Juda,
& per quã egrediuntur, & in omnib' portis Jerusalẽ. Et dices eis: Suscipite 20
verbum Dñi reges dom' Juda, & omnis dom' Juda, & omnes habitatores
Jerusalẽ qui ingrediuntur per portas istas. Hæc dicit Dñs: Custodite ani- 22
mas vestras, & non portetis on' in die sabbathi, nec inferatis per portas
Jerusalem. Neque efferatis on' ex domib' vestris in die sabbathi, & nul- 22
lum op' faciatis: & sanctificetis diem sabbathi, sicut præcepi patrib' ve-
stris. Nec obedierunt nec inclinaverunt aures suas, sed induraverunt cer- 23
vicem suam ut non audirent, & ut non rociperent disciplinam. Et erit si 24
obediendo obedieritis verbo meo, dicit Dñs, ut non inferatis on' per por-
tas civitatis huj' in die sabbathi, & ut sanctificetis diẽ sabbathi, ut non fiat
in eo omne op'. Et ingredientur per portas civitatis huj' reges & prin- 25
cipes, sedentes super solium David, ascendentes in quadrigis & in equis,
ipsi & principes eorum, viri Juda, & habitatores Jerusalem; & habitabitur
civitas hæc in æternum. Et venient de civitatib' dom' Judæ, & de circu- 26
itu Jerusalem, & de terra trib' Benjamin, & de campestrib', et de mon-
tanis, et ab Austro, adducentes holocausta et victimas sanctificatas, et obla-
tiones, et thus, et offerentes sacrificium confessionis in domo sanctuarii
Dñi. Quòd si non obedieritis verbo meo, ut sanctificetis diem sabbathi, 27
et ut non portetis on', et inferatis per portas Jerusalem in die sabbathi;
succendam ignem in portis ejus, et consumet palatia Jerusalem, et non ex-
tinguetur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܰܐܝܟܳܢܳܐ ܡܶܠܬܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܳܐ ܢܶܗܘܶܐ ܗܳܫܳܐ ܠܳܐ ܗܳܐܝܟܳܢܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܢܶܗܘܶܐ ܗܳܫܳܐ ·
16 ܐܶܢܳܐ ܠܳܐ ܫܰܒܩܬܺܝ ܒܰܬܪܳܟܶܝܢ ܕܪܥܺܝܬܳܐ ܠܳܐ ܝܳܕܰܥܬܳܐ ܡܰܢܳܐ ܢܦܰܩ ܡܶܢ ܦܽܘܡܳܟ ܗܳܝܠܳܐ ·
17 ܠܳܐ ܗܘܶܐ ܠܺܝ ܠܰܚܬܰܬܳܐ ܠܳܐ ܥܰܠ ܚܰܝܶܠܳܟ ܗܽܘ ܝܰܘܡܳܐ ܒܺܝܫܳܐ ·
18 ܢܶܒܰܫܘܽܢ ܪܕܺܝܦܰܝ ܘܠܳܐ ܢܶܒܰܫܘܽܢ ܐܶܢܳܐ ܢܶܬܒܰܪܟܽܘܢ ܠܳܐ ܢܶܬܒܰܪܟܽܘܢ ܐܶܢܳܐ ·
ܘܠܳܐ ܢܶܬܒܰܪܟܽܘܢ ܐܶܢܳܐ ܠܳܐ ܢܶܬܒܰܪܟܽܘܢ ܐܶܢܳܐ ·
19 ܗܳܟܰܢܳܐ ܐܳܡܰܪ ܡܪܰܝ ܠܺܝ ܙܰܠ ܘܩܽܘܡ ܒܰܬܪܳܬܳܐ ܕܒܰܢܰܝ ܥܰܡܳܐ ·
20 ܕܥܰܠܝܢ ܘܢܦܰܩܝܢ ܒܹܗ ܡܠܽܟܹܐ ܕܝܽܗܘܕܳܐ ܘܟܽܠܗܘܢ ܡܠܽܟܹܐ ܕܝܽܗܘܕܳܐ ·
ܘܟܽܠ ܥܰܡܳܐ ܕܝܽܗܘܕܳܐ ·
21 ܘܟܽܠ ܥܰܡܳܐ ܕܝܽܗܘܕܳܐ ·
ܘܟܽܠ ܥܰܡܳܐ ܕܝܽܗܘܕܳܐ ·
22 ܗܳܟܰܢܳܐ ܐܳܡܰܪ ܡܪܰܝ ܙܰܠܘ ܘܢܶܛܪܘܢ ܠܟܽܘܢ ܕܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·
23 ܘܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·
24 ܘܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·
ܘܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·
25 ܗܳܟܰܢܳܐ ܐܳܡܰܪ ܡܪܰܝ ܐܶܢ ܕܡܶܫܡܰܥܬܽܘܢ ܠܺܝ ܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·
ܕܩܰܕܫܬܽܘܢ ܝܰܘܡܳܐ ܕܫܰܒܬܳܐ ·
26 ܕܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܒܹܗ ܥܰܒܕܳܐ ·
27 ܕܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܒܹܗ ܥܰܒܕܳܐ ·
ܕܠܳܐ ܬܰܥܒܕܘܢ ܥܰܒܕܳܐ ·

15 En isti dicunt mihi, Ubinam est sermo Domi-
16 ni? eveniat jam. Atqui ego in adversitate
non destitui te : tu nôsti quòd humanum di-
17 em nequaquam expetiverim, & quicquid è
labiis meis prodiit, coram facie tua factum
18 sit. Ne sis mihi fractioni, sed protege me in
die calamitoso. Pudefiant persecutores mei,
& ne pudefiam ego : frangantur ipsi, & ne
frangar ego : adduc super eos diem malum,
19 & duplâ fractione frange eos. Ita dixit mi-
hi Dominus, Vade, sta in porta filiorum po-
20 puli, per quam ingrediuntur reges Judæ, &
per quam egrediuntur, atque in omnib' por-
tis Jerusalem : Et dic eis, Audite sermonem
21 Domini reges Judæ, & universa domus Judæ,
omnesque cives Jerusalem, qui per has por-
tas ingredimini. Sic dicit Dominus, Cave-
22 te vobis ipsis, & ne gestetis onus die sabba-
thi & inferatis per portas Jerosolymæ : Ne-
que educatis onus è domibus vestris die sab-
23 bathi, neque ullum opus exerceatis : sed san-
ctificetis diem sabbathi, quemadmodum præ-
ceperam majoribus vestris. At *illi* nec ob-
24 temperaverunt, nec aurem suam præbuerunt
ad audiendum : imò cervicem suam obdurâ-
runt, ne obtemperarent, & ne reciperent
25 disciplinam. Vos autem si obedienter audi-
eritis me, dicit Dominus, ut nullum onus in-
feratis in portas urbis hujus die sabbathi, sed
sanctificaveritis diem sabbathi, nullumque
exercueritis in eo opus; ingredientur per
hujus ejusdem urbis portas reges atque ma-
gnates qui sedent super solium Davidis, ve-
26 cti curribus & equis tam ipsi & magnates eo-
rum, quàm viri Judæ & cives Jerusalem, erit-
que civitas hæc perpetuò habitata : Et ex ci-
vitatibus Judæ circunjacentibus Jerosolymæ,
è terra Benjaminis, ex planitie, ex monte, &
ab Austro venient qui afferant sacrificia, ob-
lationes, & incensum, quique afferant grati-
27 arum actionem in domum Domini. Quòd si
me non audieritis sanctificando diem sabba-
thi, quò minùs gestetis onus & intretis per
portas Jerosolymæ die sabbathi; ignem di-
mittam in portas ejus, devorabitque palatia
Jerosolymæ, nec extinguetur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 هَا هٰؤُلَاءِ يَقُولُونَ أَيْنَ هِيَ كَلِمَةُ ٱلرَّبِّ * لِتَأْتِ * وَأَنَا لَمْ أَتْعَبْ تَابِعًا خَلْفَكَ * وَلَمْ أَسْأَلْهُ يَوْمَ
16 ٱلْإِسَانِ * أَنْتَ تَعْلَمُ بِٱلْبَارِزَاتِ مِنْ شَفَتَيَّ أَمَامَ وَجْهِكَ * أَنْتَ لَا تَصِرْ لِي لِلْمَرْهَبَةِ * أَسْتَعِفُ عَلَيَّ
17 فِي يَوْمِ ٱلسَّرِيرِ * لِيَخْزَ ٱلَّذِينَ يَطْرُدُونَنِي وَلَا أَخْزَ أَنَا * لِيَجْزَعُوا هُمْ وَلَا أَنَا * أَجْلِبْ عَلَيْهِمْ وَيْلَ
18 سَرِيرًا * أَكْسِرْهُمْ كَسْرًا مُضَاعَفًا * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱعْمَدْ وَقِفْ فِي أَبْوَابِ بَنِي شَعْبِكَ
19 ٱلَّذِينَ يَدْخُلُونَ فِيهَا مُلُوكُ يَهُوذَا * وَٱلَّذِينَ يَخْرُجُونَ مِنْهَا * وَفِي جَمِيعِ أَبْوَابِ أُورُشَلِيمَ *
20 وَيُقَالُ لَهُمْ ٱسْمَعُوا قَوْلَ ٱلرَّبِّ يَا مُلُوكَ يَهُوذَا * وَكُلَّ أُورُشَلِيمَ ٱلدَّاخِلِينَ فِي هٰذِهِ ٱلْأَبْوَابِ *
21 هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱحْتَفِظُوا بِحَيَاتِكُمْ وَلَا تَرْفَعُوا أَحْمَالًا فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ * وَلَا تُخْرِجُوا فِي
22 أَبْوَابِ أُورُشَلِيمَ * وَلَا تُخْرِجُوا أَحْمَالًا مِنْ بُيُوتِكُمْ فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ * وَلَا تَصْنَعُوا كُلَّ عَمَلٍ *
23 قَدِّسُوا يَوْمَ ٱلسَّبْتِ كَمَا أَوْصَيْتُ آبَاءَكُمْ * وَلَمْ يَسْمَعُوا وَلَمْ يُمِيلُوا آذَانَهُمْ * وَغَلَّظُوا رِقَابَهُمْ أَكْثَرَ
24 مِنْ آبَائِهِمْ ٱلَّذِينَ سَمِعُوا مِنِّي يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَيَكُونُ إِنْ سَمِعْتُمْ مِنِّي يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَلَّا تُخْرِجُوا أَحْمَالًا فِي أَبْوَابِ هٰذِهِ
25 ٱلْمَدِينَةِ فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ * وَإِنْ قَدَّسْتُمْ يَوْمَ ٱلسَّبْتِ أَلَّا تَصْنَعُوا كُلَّ عَمَلٍ * وَيَدْخُلُونَ مِنْ
أَبْوَابِ هٰذِهِ ٱلْمَدِينَةِ ٱلْمُلُوكُ وَٱلرُّؤَسَاءُ ٱلْجَالِسُونَ عَلَى كُرْسِيِّ دَاوُدَ وَٱلرَّاكِبُونَ عَلَى مَرَاكِبَهُمْ *
26 هُمْ وَرُؤَسَاؤُهُمْ * رِجَالُ يَهُوذَا وَسُكَّانُ أُورُشَلِيمَ * فَتُسْكَنُ هٰذِهِ ٱلْمَدِينَةُ إِلَى ٱلْأَبَدِ * وَيَأْتُونَ مِنْ
مُدُنِ يَهُوذَا وَمِنْ حَوْلِ أُورُشَلِيمَ * وَمِنْ أَرْضِ بِنْيَامِينَ * وَمِنَ ٱلصَّحْرَاءِ وَمِنَ ٱلْجَبَلِ * وَمِنَ
ٱلْأَرْضِ نَحْوَ ٱلْيَمِينِ * يَحْمِلُونَ مُحْرَقَاتٍ وَذَبِيحَةً * وَبَخُورًا وَمِنْحَةً وَلُبَانًا * يَحْمِلُونَ تَسْبِيحَةً إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ *
27 وَيَكُونُ إِنْ لَمْ تَسْمَعُوا مِنِّي لِتُقَدِّسُوا يَوْمَ ٱلسَّبْتِ * أَلَّا تَرْفَعُوا أَحْمَالًا وَتَدْخُلُوا فِي أَبْوَابِ
أُورُشَلِيمَ فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ * فَأُشْعِلُ نَارًا فِي أَبْوَابِهَا * وَتَأْكُلُ أَرْمِقَةَ أُورُشَلِيمَ وَلَا تُطْفَأُ *

En isti dicunt, ubi est verbum Do-
15 *mini? veniat. At ego non sum de-*
16 *fessus te sequendo, nec optavi diem*
hominis : tu nôsti prodeuntia de Labiis
17 *meis coram facie tua. Tu ne sis mi-*
hi peregrinationi, parce mihi in die
18 *malo. Pudefiant qui me persequun-*
tur, & non terreat ego : formident
illi, non ego : induc super eos luem
19 *perniciosam : contere illos contritione*
duplici. Sic ait Dominus, Sta & con-
siste in portis illis populorum tuorum,
per quas ingrediuntur reges Judæ, &
20 *è quibus egrediuntur, atque in omnibus*
portis Jerosolymæ : Et dicas illis, Au-
dite sententiam Domini O reges Judæ,
21 *& omnes Jerosolymitani ingredientes*
per has portas. Sic ait Dominus, Ad-
verite cautè, & ne sublatis oneribus
22 *in die sabbatherum exeatis per portas*
Jerosolymæ : Neque extrahatis onera è
domibus vestris in die sabbatherum, ne-
que faciatis ullum opus; sanctificate
23 *diem sabbatherum, quemadmodum præ-*
ceperam patribus eorum. Verùm isti
24 *nec audierunt, nec adnoverunt aures*
suas; imò obduraverunt cervices suas
plusquàm patres sui, quò minùs audi-
25 *rent me. Erit autem si obtemperave-*
ritis mihi, dicit Dominus, non ferentes
onera per portas hujus urbis in die sab-
batherum, sique sanctificaveritis diem
sabbatherum, quò minùs faciatis ullum
opus; ut intrent per portas hujus urbis,
reges ac principes sedentes super solio
Davidis, & curribus suis insidentes;
tam isti quàm principes eorum, viri
26 *Judæ & habitatores Jerosolymæ; atq-*
ue habitetur hæc urbis in æternum :
Et veniant ex urbibus Judæ, & ex
locis adjacentibus Jerosolymæ, è terra
Benjaminis, è deserto, & ex monte; &
de terra quæ est Meridiem versùs affe-
rant holocausta, sacrificium, & incen-
sum; & munus cum thure, afferant
27 *inquam laudem in domum Domini. Ve-*
rùm si non auscultaveritis mihi ut
sanctificetis diem sabbathorum ita ut
minimè tollatis onera & ingrediamini
per portas Jerosolymæ die sabbatherum;
ignem accendam in portis ejus, qui
consumet ædicos Jerosolymæ, & non ex-
tinguetur.

ירמיה : יח

CAP. XVIII. יח

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 קוּם וְיָרַדְתָּ בֵּית הַיּוֹצֵר וְשָׁמָּה אַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבָרָי׃
3 וָאֵרֶד בֵּית הַיּוֹצֵר וְהִנֵּהוּ עֹשֶׂה מְלָאכָה עַל־הָאֲבָנָיִם׃
4 וְנִשְׁחַת הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה בַחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר
וְשָׁב וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּלִי אַחֵר כַּאֲשֶׁר יָשַׁר׃
5 בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר לַעֲשׂוֹת׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
6 הַכְּיוֹצֵר הַזֶּה לֹא־אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְהוָה הִנֵּה כַחֹמֶר בְּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן־אַתֶּם בְּיָדִי
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ רֶגַע אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה
7 לִנְתוֹשׁ וְלִנְתֹּץ וּלְהַאֲבִיד׃ וְשָׁב הַגּוֹי
8 אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־
הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ׃ רֶגַע אֲדַבֵּר עַל־
9 גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ׃ וְעָשָׂה
הָרָעָה בְעֵינַי לִבְלִתִּי שְׁמֹעַ בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי
10 עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב אוֹתוֹ׃ וְעַתָּה אֱמֹר־
נָא אֶל־אִישׁ־יְהוּדָה וְעַל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר
כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב
11 מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃ וְאָמַרְתָּ נוֹאָשׁ
12 כִּי־אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ נֵלֵךְ וְאִישׁ שְׁרִרוּת
לִבּוֹ הָרָע נַעֲשֶׂה׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁאַלוּ־
13 נָא בַגּוֹיִם מִי שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרֻרוֹת עָשְׂתָה מְאֹד
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃ הֲיַעֲזֹב מִצּוּר שָׂדִי שֶׁלֶג לְבָנוֹן
14 אִם־יִנָּתֵשׁוּ מַיִם זָרִים קָרִים נּוֹזְלִים׃ כִּי־שְׁכֵחָנִי
עַמִּי לַשָּׁוְא יַקְטִרוּ וַיַּכְשְׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם
15 שְׁבִילֵי עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִיבוֹת דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃
לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה שְׁרוּקַת עוֹלָם כָּל עוֹבֵר
16 עָלֶיהָ יִשֹּׁם וַיָּנִיעַ בְּרֹאשׁוֹ׃ כְּרוּחַ־קָדִים
17 אֲפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא פָנִים אַרְאֵם
בְּיוֹם אֵידָם׃

Versio VULG. LAT.

CAP. XVIII.

1 Verbum, quod factum est ad
Jeremiam à Domino, dicens;
2 Surge, & descendè in domum
3 figuli, & ibi audies verba mea.
Et descendi in domum figuli, & ecce ipse faciebat opus super
4 rotam. Et dissipatum est vas,
quod ipse faciebat è luto manibus suis: conversúque, fecit il-
5 lud vas alterum, sicut placuerat in oculis ejus ut faceret. Et fa-
ctũ est verbũ Dñi ad me, dicens;
6 Numquid sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Is-
rael, ait Dominus? ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos
7 in manu mea, domus Israel. Repentè loquar adversùm gentem
& adversùs regnum, ut eradi-
8 cem, & destruam, & disperdam illud. Si pœnitentiam egerit
gens illa à malo suo, quod lo-
cutus sum adversùs eam: agam
9 & ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei. Et
subitò loquar de gente & de
10 regno, ut ædificem & plantem illud. Si fecerit malum in ocu-
lis meis, ut non audiat vocem
meam: pœnitentiam agam super bono, quod locutus sum
11 ut facerem ei. Nunc ergò dic viro Juda, & habitatoribus Je-
rusalem, dicens; Hæc dicit Do-
minus; Ecce ego fingo contra vos malũ, & cogito contra vos
cogitationẽ: revertatur unusquis-
que à via sua mala, & dirigite vias vestras et studia vestra.
12 Qui dixerunt; Desperavimus: post cogitationes enim nostras
ibimus, & unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus.
13 Ideò hæc dicit Dominus; Inter-
rogate Gentes; Quis audivit ta-
lia horribilia, quæ fecit nimis
14 virgo Israel? Numquid deficiet de petra agri nix Libani? aut
evelli possunt aquæ erumpentes
15 frigidæ, & defluentes? Quia ob-
litus est meî populus meus, fru-
strà libantes, & impingentes in
viis suis, in semitis seculi, ut
ambularent p eas in itinere non
16 trito: ut fieret terra eorum in
desolationem, & in sibilum sem-
piternum: omnis qui præterie-
rit per eam obstupescet, & mo-
17 vebit caput suum. Sicut ventis urens dispergam eos coram ini-
mico: dorsum, & non faciem
ostendam eis in die perditionis
eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. ιη'. CAP. XVIII.

1 Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς
Ἱερεμίαν, λέγων, Ἀνάστηθι, καὶ κατάβηθι
εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως, καὶ ἐκεῖ ἀκούσῃ τοὺς
3 λόγους μου. Καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ
κεραμέως, καὶ ἰδὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ
4 τῷ λίθῳ. Καὶ ἔπεσε τὸ ἀγγεῖον, ὃ αὐτὸς
ἐποίει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ· καὶ πάλιν (α)
αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον, καθ-
ὡς ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ (β) ποιῆσαι. Καὶ
5 ἐγένετο λόγος κυρίου πρός με, λέγων,
6 Εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦ
ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκος Ἰσραήλ; ἰδὺ, ὡς ὁ
πηλὸς τοῦ κεραμέως, ὑμεῖς ἐστε (γ) ἐν χερ-
σίν μου. Πότερος λαλήσω ἐπὶ ἔθνος, ἢ ἐπὶ
(δ) βασιλείαν τοῦ ἐξαρῶσαι αὐτὸς, καὶ τοῦ ἀ-
8 πολλύειν, Καὶ (ε) ἐπιστραφῇ τὸ ἔθνος ἐ-
κεῖνο ἀπὸ πάντων τῶν (ζ) κακῶν αὐτῶν,
καὶ μετανοήσω περὶ τῶν κακῶν, ὧν ἐλογισά-
9 μην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. Καὶ πότερος λαλή-
σω ἐπὶ (η) ἔθνος καὶ βασιλείαν, τοῦ οἰκοδο-
10 μῆσαι καὶ τοῦ καταφυτεῦσαι, Καὶ ποι-
ήσωσι τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου, τοῦ μὴ ἀκού-
ειν (θ) τῆς φωνῆς μου, καὶ μετανοήσω περὶ
τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα, τοῦ ποιῆσαι αὐ-
τοῖς. Καὶ νῦν εἴπατε πρὸς ἄνδρας Ἰούδα,
καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλὴμ, Ἰ-
δὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ' ὑμᾶς κακὰ, καὶ λογίζο-
μαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμὸν· ἀποστραφήτω δὴ
ἕκαστος ἀπὸ (ι) ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ
καλλίονα ποιήσατε τὰ ὁδεύματα ὑ-
12 μῶν. Καὶ εἴπαν, Ἀνδριζόμεθα, ὅτι ὀπίσω
τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευόμεθα, καὶ ἕκα-
στος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτῆς τοῦ πονη-
13 ρᾶς ποιήσομεν. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύ-
ριος, Ἐρωτήσατε δὴ ἐν ἔθνεσι, τίς ἤκου-
σε τοιαῦτα φεικτὰ ἃ (κ) ἐποίησε Ζοφο-
14 νία παρθένος μεγάλη, ἢ μὴ ἀπὸ τοῦ
Λιβάνου; μὴ ἐκλείψει ὕδωρ βιαίως ἀνέμου
15 φερόμενον; Ὅτι ἐπελάθοντό μου (κ)
λαός μου, εἰς κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀδικηθή-
σονται ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ὁρίσοις αἰωνί-
οις, τοῦ πορεύεσθαι τρίβοις οὐκ ἤκρωτα (ν) ὁδὸν
16 εἰς πορείαν, Τοῦ θεῖναι τὴν γῆν αὐτῶν
εἰς ἀφανισμὸν, (ξ) καὶ σύριγμα αἰώνιον·
πάντες οἱ (ο) διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς
ἐκστήσονται, καὶ κινήσουσι (π) τὴν κεφαλὴν
17 αὐτῶν. Ὡς ἄνεμον καύσωνα διασπερῶ
αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον (ρ) ἐχθρῶν αὐτῶν,
δείξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας αὐτῶν.

MS. A. (α) αὐτὸ ἐποίησεν ἀγγεῖον (β) τοῦ ποιῆσαι. (γ) ἐν τῇ χειρί (δ) βασιλείας (ε) ἐπιστρέψῃ (ζ) κακῶν, καὶ μετανοήσω περὶ πάντων τῶν κακῶν, ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς. (η) ἔθνη καὶ ἐπὶ βασιλείας, (θ) τῆς φωνῆς (ι) τῆς ὁδοῦ (κ) ἐποίησίν μοι (λ) Ἰερουσαλὴμ; (μ) ὁ λαός (ν) ὁδὸν ποιείας, (ξ) καὶ εἰς σύρριγμα (ο) διαπορευόμενοι (π) τὰς κεφαλὰς (ρ) τῶν ἐχθρῶν.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

יח

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר׃ קוּם וְתֵיחוּת לְבֵית פַּחֲרָא וְתַמָּן
2 אַשְׁמַעְנָךְ יָת פִּתְגָמַי׃ וּנְחַתִּית לְבֵית פַּחֲרָא וְהָא הוּא עֲבַד עֲבִידָתֵהּ עַל סָרְנָא׃
3 וְאִתְחַבַּל מָנָא דַּהֲוָה עֲבִיד דְּטִינָא בִּיד פַּחֲרָא וְתָב וְעֲבַדֵיהּ מָן אוּחֳרָן כְּמָא דְכָשַׁר בְּעֵינֵי פַּחֲרָא
4 לְמֶעְבַּד׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר׃ הַכְּפַחֲרָא הֵדֵין הֲלָא יוּכְלָא קָדָמַי
5 לְמֶעְבַּד לְכוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲמַר יְיָ הָא כְּמָא דְטִינָא בִּיד פַּחֲרָא כֵּן אַתּוּן חַשִּׁיבִין קָדָמַי
6 בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ זִמְנָא אֲמַלֵּל עַל עַמָּא וְעַל מַלְכוּתָא לְמֶעְקַר וּלְחָרְעָא וּלְאַבָּדָא׃
7 וִיתוּב עַמָּא הַהוּא מִבִּשְׁתֵּיהּ דְּגֵוֵרַת עֲלוֹהִי וְאָתוּב מִן בִּישְׁתָּא דְּחַשֵּׁבֵת לְמֶעְבַּד לֵיהּ׃
8 וּזְמָן אֲמַלֵּל עַל עַמָּא וְעַל מַלְכוּתָא לְמִבְנֵי וּלְקָיָמָא׃ וְיַעְבַּד דְּבִישׁ קָדָמַי בְּגוֹ לֵית דְּלָא
9 לְקַבָּלָא לְמֵימְרִי וְאִתּוּב מִן טָבְתָא דַּאֲמַרֵית לְאֵיטָבָא לֵיהּ׃ וּכְעַן אֱמַר כְּעַן לְאֲנָשׁ
10 יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם לְמֵימַר כְּדֵן אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא בְרֵי עֲלֵיכוֹן בִּישָׁא וּמְחַשֵּׁב עֲלֵיכוֹן
11 מַחְשְׁבָא חוּבוּ כְעַן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וְאַתְקְנוּ אוֹרְחָתְכוֹן וְעוֹבְדֵיכוֹן׃ וְאָמְרוּ
12 הַבְנָא מְבַתַּר פּוּלְחָנָךְ אֲרֵי בַתַּר עֲשָׁתּוּנָנָא נְהַךְ וּגְבַר הַרְהוּר לִבֵּיהּ בִּישָׁא נַעְבֵּיד׃
13 כְּדֵן אֲמַר יְיָ שְׁאִילוּ כְעַן בְּעַמְמַיָּא מַן שְׁמַע כְּאִלֵּין שְׁנִן עֲבֵדַת לְחֵדָא כְּנִישְׁתָא דְיִשְׂרָאֵל׃
14 הָא כְּמָא דְלֵית מְשַׁבְּקָא דִּיפְסוֹת מֵי תֻּלְגָא דְנָחֵת עַל תְּקִלֵּי לְבָנָן כֵּן לָא יְפַסְקוּן מִמֵּטַר נָחֵתִין
15 וּמִי מְבוּעַ נְבָעִין׃ אֲרֵי שְׁבָקוּ פּוּלְחָנִי עַמִּי לָא לְהַנְאָה אַסִּיקוּ בּוֹסְמִין וְאַטְעָיוּנוּן
בְּאוֹרְחָתְהוֹן בִּישְׁתָּא מִשְׁבִּילִין תַּקָּנָן דְּמִן עָלְמָא לְמֵיזַל בְּאוֹרְחָן דְּלָא תַקָּנָן דְּשִׁבִּילִין דְּלָא
16 מְסַבְּשִׁין׃ לְשַׁוָּאָה אַרְעָהוֹן לְצָרוּ אִשְׁתְּמוֹדַעַת עָלַם כָּל דְּיַעְבַּר עֲלָהּ יְכֵלִי וְיַנִּיעַ בְּרֵישֵׁהּ׃
כְּבִדּוּר רוּחַ קְדוֹמָא כֵּן אֲבַדְּרִנּוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן קָדָל וְלָא אַפֵּין אַחֲוִינוּן בְּיוֹם
תְּבָרֵיהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XVIII.

1 Verbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Domini,
2 dicentis: Surge & descende in domum figuli, & ibi audire te faciam
3 verba mea. Et descendi in domum figuli; & ecce ipse faciebat
4 opus super rotam. Et dissipatum est vas quod fiebat ex luto in manu
5 figuli: & reversus est, & fecit vas aliud, sicut placuit in oculis
6 figuli ut faceret. Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini
7 ad me, dicens: Nunquid sicut figulus iste, non possum vobis facere
8 dom' Israel; dicit Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos habe-
9 mini coram me dom' Israel. Tempore quodam loquar super populũ &
10 super regnum, ut evellam & confringã & disperdam. Si autem conversus
11 fuerit populũ ille à malo suo, quod decrevi contra eum: & avertar ego à malo
12 quod cogitavi ut facerẽ ei. Alio tempore loquar populum & super
13 regnũ ut ædificẽ, & ut sustentem. Et si fecerit quod malum est in conspectu
14 meo, ut non obediat verbo meo; & avertar ego à bono quod dixi ut bene
15 facerem ei. Nunc ergo dic viro Juda & habitatoribꝰ Jerusalẽ, dicendo:
16 Hæc dicit Dñs: Ecce ego creo sup vos malum, & cogito contra vos cogita-
17 tionem: convertimini nunc unusquisque à via sua mala, & dirigite vias ve-
18 stras & opera vestra. Et dixerunt: Aversi sumus à cultu tuo; quia post cogi-
19 tationes nostras ibimus, & quisque cogitationem cordis sui pravam facie-
20 mus. Propterea hæc dicit Dñs: Interrogate nunc in populis, quis audivit
21 talia? Rem alienam admodum fecit cœtus Israel. Ecce sicut fieri non po-
22 test ut deficiat *aqua nivalis* quæ descendit super agros Libani; sic non de-
23 ficient pluviæ descendentes, & aquæ fontis manantes. Quia dereliquerunt
24 cultum meum populus meus, in nullum usum accenderunt aromata, & er-
25 rare eos fecerunt in viis suis pessimis à semitis rectis quæ à seculo sunt, ut
26 ambularent in viis non rectis, in semitis non stratis. Ut poneretur terra
eorum in vastitatem & desolationem perpetuam: omnis qui transierit
per eam, clamabit, & movebit caput suum. Juxta dispersionem venti Orien-
talis dispergam eos ante inimicos suos: dorsum, & non faciem ostendam
eis in die interitus eorum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 *ܡܠܬܐ * ܕܢܐ * ܕܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܝܪܡܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܕܐܡܪ *
2 ܩܘܡ ܢܚܬ ܠܒܝܬ ܦܚܪܐ ܘܬܡܠܠ ܠܟ ܬܡܢܐ ܕܝܢ ܐܢܬ ܢܚܬ ܠܒܝܬ ܦܚܪܐ ܘܗܐ ܬܡܢ ܡܠܝܢ ܠܟ *
3 ܘܗܘܐ ܡܢ ܕܢܚܬ ܠܒܝܬ ܦܚܪܐ ܗܘܐ ܥܒܕ ܥܠ ܬܪܥܝܗܝ ܕܬܪܬܝܢ ܘܗܘ ܡܬܩܢ ܠܗ ܡܢ ܚܪܣܐ ܕܐܝܬ ܒܝܕܗ ܘܗܘ ܡܬܒܪ
4 ܡܢ ܚܪܣܐ ܕܐܝܬ ܒܝܕܗ ܘܗܘ ܥܒܕ ܐܚܪܢܐ ܐܝܟ ܕܫܦܝܪ ܒܥܝܢܝܗ ܕܡܪܝܐ ܗܢܘ ܡܬܩܢ ܠܗ ܡܢ ܚܪܣܐ ܕܐܝܬ ܒܝܕܗ *
5 ܘܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܝ ܠܡܐ ܠܐ ܩܕܪ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܥܡܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܐ ܐܝܟ ܕܚܪܣܐ ܗܢܘ *
6 ܕܚܪܣܐ ܗܢܘ ܒܝܕ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ *
7 ܗܟܢܐ ܐܢܐ ܡܬܩܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ *
8 ܗܢ ܡܬܪܥܝܢ ܠܡܬܒܪ ܠܡܬܬܪ ܠܡܚܒܠ ܠܡܐܒܕ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܗܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܡܢ
9 ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܝܫܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ *
10 ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܝ ܘܠܐ ܢܫܡܥ ܩܠܝ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ
11 ܛܒܬܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢ ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܬܩܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ
ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ
ܗܢ ܡܬܪܥܝܢ ܠܡܬܒܪ ܠܡܬܬܪ ܠܡܚܒܠ ܠܡܐܒܕ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܗܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܡܢ
12 ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܝܫܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ
13 ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܝ ܘܠܐ ܢܫܡܥ ܩܠܝ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ
ܛܒܬܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢ ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܬܩܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ
ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ
14 ܗܢ ܡܬܪܥܝܢ ܠܡܬܒܪ ܠܡܬܬܪ ܠܡܚܒܠ ܠܡܐܒܕ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܗܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܡܢ
ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܝܫܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ
15 ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܝ ܘܠܐ ܢܫܡܥ ܩܠܝ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ
ܛܒܬܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢ ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܬܩܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ
ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ
16 ܗܢ ܡܬܪܥܝܢ ܠܡܬܒܪ ܠܡܬܬܪ ܠܡܚܒܠ ܠܡܐܒܕ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܗܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܡܢ
ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܝܫܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ ܥܡܐ ܗܢܘ
17 ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܢܒܢܐ ܘܢܨܒܐ ܗܢ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܝ ܘܠܐ ܢܫܡܥ ܩܠܝ ܗܢ ܕܝܢ ܡܢ
ܛܒܬܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܥܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢ ܒܝܫܬܗ ܕܥܒܕ ܠܗ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܬܩܢ ܠܟܘܢ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ
ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ ܗܐ ܕܡܬܩܢ ܚܪܣܐ ܗܢܘ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܝܕܝ ܒܝܬ ܝܫܪܝܠ

CAP. XVIII.

SErmo qui factus est ad Jeremiam à Dño, 1
dicendo; Surge, descende in domum figuli, 2
ibique declarabo tibi sermones meos. Quare 3
cùm descendissé in domũ figuli juxta sermonẽ
Dñi, ecce is navabat op' sup incude (rotâ:)
At illo vase luteo quod faciebat, in manu fi- 4
guli corrupto, iterum composuit illud in aliud
vas quale voluit. Tum fuit ad me sermo Do- 5
mini, dicendo; An sicut figulus iste non pos- 6
sem facere vobis Israelitæ, dicit Dominus?
Ecce qualis est argilla inter manus figuli, ta-
les estis vos inter manus meas Israelitæ. Si 7
repentè decernam populum aliquem aut re-
gnum convellere, demoliri, deturbare, ac per-
dere; Is autem populus convertatur à mali- 8
tia sua, avertam ab eo malum quod illi face-
re proposueram. Similiter si populum ali- 9
quem aut regnum ædificare & plantare statu-
am; Is autem quod malum est coram me, per- 10
petraverit, nec audierit vocem meam; aver-
tam ab eo bonum quo illum afficere decreve-
ram. Jam ergò dic viris Judæ & civibus Je- 11
rosolymæ; Sic dicit Dominus, Ecce ma-
lum contra vos creo, & consilium contra vos
molior: pœnitentiam agite, & revertimini
quisque à via sua pessima, & corrigite vias
vestras & actiones vestras. Ipsi verò dixe- 12
runt, Obstinemus *animum*, sequamur cogita-
tiones nostras, & quisque libidinibus cordis
sui pessimi indulgeat. Iccirco sic ait Domin', 13
Disquirite inter gentes quis talia fecerit: stul-
titia maximam commisit virgo Israelis. An 14
deficeret nix à Monte uberum & à Libano?
& an desisterent aquæ frigidæ peregrinæ quæ
fluunt? Quòd oblivioni me tradiderint po- 15
pulus meus, vanitati thura adoleverint, & im-
pegerint in viis suis, in semitis æternis, eun-
do per semitas per viam non tritam: Ut ter- 16
ram suam exponant admirationi atque sibilo
perpetuo, & quicunque per eam transierit,
obstupescat, & agitet caput suum. Ut ven- 17
tus calidus dissipabo illos coram inimicis:
cervicem, non autem faciem ostendam eis die
calamitatum ipsorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ عَشَرَ *

1 * اَلْقَوْلُ ٱلصَّادِرُ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ اِلَى اِرْمِيَاءَ قَائِلاً *
2 قُمْ وَٱنْزِلْ اِلَى بَيْتِ ٱلْفَاخُورِيِّ * وَهُنَاكَ تَسْمَعُ اَقْوَالِي * فَنَزَلْتُ اِلَى بَيْتِ ٱلْفَاخُورِيِّ * وَهَا هُوَ صَنَعَ
3 عَمَلاً عَلَى ٱلْحَجَارَةِ * فَسَقَطَ ٱلاَنَاءُ ٱلَّذِي صَنَعَهُ بِيَدِهِ * وَصَنَعَ ثَانِيَةً اِنَاءً آخَرَ كَمَا رَضِيَ اَنْ
4 يَصْنَعَهُ اَمَامَهُ * وَكَانَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ اِلَيَّ قَائِلاً * اَلَيْسَ مِثْلَ هٰذَا ٱلْفَاخُورِيِّ لاَ اَسْتَطِيعُ اَنْ اَصْنَعَ كُمْ
5 يَا بَيْتَ اِسْرَائِيلَ * هَا مِثْلُ طِينِ ٱلْفَاخُورِيِّ اَنْتُمْ تَكُونُونَ فِي يَدَيَّ * اِذَا تَكَلَّمْتُ بِنِهَايَةٍ
6 عَلَى اُمَّةٍ اَوْ عَلَى مَمْلَكَةٍ لِاَسْتَاصِلَهُمْ وَاُهْلِكَهُمْ * فَتَرْجِعُ تِلْكَ ٱلاُمَّةُ عَنْ جَمِيعِ ٱلشُّرُورِ * فَارْجِعْ
7 عَنْ جَمِيعِ ٱلشُّرُورِ ٱلَّتِي تَكَلَّمْتُ بِهَا اَنْ اَصْنَعَهَا بِهِمْ * وَاِذَا تَكَلَّمْتُ بِنِهَايَةٍ عَلَى اُمَمٍ وَعَلَى
8 مَمْلَكَاتٍ اَنْ اَبْنِيَهَا وَاَغْرِسَهَا * فَيَصْنَعُونَ ٱلشُّرُورَ اَمَامِي اَلاَّ يَسْمَعُوا صَوْتِي * فَارْجِعْ عَنْ جَمِيعِ
9 ٱلْخَيْرَاتِ ٱلَّتِي تَكَلَّمْتُ بِهَا اَنْ اَصْنَعَهَا لَهُمْ * وَالاَنَ قُلْ عَنْ رِجَالِ يَهُودَا وَعَلَى سُكَّانِ اُورُوشَلِيمَ *
10 وَهَا اَنَا اَجْلِبُ عَلَيْكُمْ شُرُوراً وَاَتَفَكَّرُ عَلَيْكُمْ فِكْرَ * فَلْيَرْجِعْ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ طَرِيقِهِ
11 ٱلرَّدِيَّةِ وَاَصْلِحُوا اَعْمَالَكُمْ جَيِّدَةً * فَقَالُوا تَسْتَكِجُ لاَنَّا خَلْفَ تَرْجِيعَاتِنَا نَمْضِي وَنَصْنَعُ
12 كُلُّ وَاحِدٍ مَرْضِيَّاتِ قَلْبِهِ ٱلرَّدِيِّ * لاَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * اِسْأَلُوا فِي ٱلاُمَمِ
13 مَنْ سَمِعَ هٰذِهِ ٱلْمَرْهُوبَاتِ ٱلَّتِي صَنَعَتْهَا اِلَى ٱلْعَذْرَاءِ اِسْرَائِيلَ جِدّاً * هَلْ تَعْيَى ٱلثَّلْجُ
14 مِنَ ٱلصَّخْرِ وَٱلثَّلْجُ مِنْ لُبْنَانَ اَوْ يَمِيلُ ٱلْمَاءُ ٱلْمَحْمُولُ بِرِيحٍ عَاصِفٍ * لاَنَّ شَعْبِي نَسِيَنِي
15 يُبَخِّرُونَ لِلْبَاطِلِ * وَيَصْعَقُونَ فِي طُرُقَاتِهِمْ لِيَسْلُكُوا سُبُلاً مَنْقُومَةً دَهْرِيَّةً * لِيَسَ لَهُمْ طَرِيقٌ
16 مَسْلَكٌ * لِيَرْبُوا اَرْضَهُمْ لِلْفَنَاءِ وَلِلصَّفِيرِ ٱلاَبَدِيِّ * جَمِيعُ ٱلْمَارِّينَ بِهَا يَتَحَيَّرُونَ وَيُحَرِّكُونَ
17 رُؤُوسَهُمْ * مِثْلَ رِيحٍ سَمُومٍ اُبَدِّدُهُمْ لِوَجْهِ اَعْدَائِهِمْ * اُظْهِرُهُمْ يَوْمَ هَلاَكِهِمْ *

CAP. XVIII.

SErmo habitus à Domino cum 1
Jeremia, dicendo;
Surge, & descende in domum figuli, 2
ibique audies sermones meos. Cùm er- 3
go descendissem in domum figuli, ecce
is opus faciebat super lapides: Cadente 4
autem vase quod manu suâ fecerat,
denuo composuit illud in aliud vas,
prout illud componere sibi placuit. Tunc 5
fuit ad me sermo Domini dicentis;
Num ut figulus iste non possem vos
facere O domus Israel? ecce tanquam
lutum figuli vos estis inter manus meas.
Quum facilè pronuntiavero de gente 7
aut de regno aliquo extirpando & per-
dendo; Si reverentur gens illa ab omni- 8
bus sceleribus, similiter ego reverear ab
omnibus malis quibus eos afficere sta-
tueram. Rursus quum facilè locutus 9
fuero de gentibus ac regnis ædificandis
ac plantandis; Si mala perpetrent coram 10
me, ita ut non audiant vocem meam; de-
sistam ab omnibus bonis quibus eos af-
ficere decreveram. Jam verò cùm di- 11
xerim de viris Judæ & habitatoribus
Jerusalem, Ecce ego quoque adduciturus
suum contra vos malum, & cogito contra
vos cogitationem; ideo revertatur unus-
quisque à via sua prava, & bonas red-
dite actiones vestras: Dicunt ipsi, Sa- 12
mamus animos, etenim conversationes
nostras prosequamur, & faciamus quis-
que placita animi sui pessimi. Hac de 13
causa sic dicit Dominus, Interrogate
inter populos quis audierit talia hor-
renda qualia atrociter in me perpetra-
vit virgo Jerosolyma. Num deficiant 14
ubera à rupe, & nix à Libano? an
diverterentur aqua vento impetuoso abre-
pta? Nam populus meus oblitus est mei, 15
adoleverunt vanitati, & languent in
viis suis, ut incedant per semitas vestas
perpetuas, cùm non sit eis iter pervium:
Ut deponant terram suam exitio & 16
sibilo perpetuo: omnes qui transierint
per eam, obstupescant, & agitent ca-
pita sua. Ut ventus urendus dissipedam 17
eos ante faciem hostium suorum, ita eo
posponam eos die perditionis eorum.

ירמיה : יט

18 ויאמרו לכו ונחשבה על־ירמיהו מחשבות כי לא
תאבד תורה מכהן ועצה מחכם ודבר מנביא
לכו ונכהו בלשון ואל־נקשיבה אל־כל־
דבריו : הקשיבה יהוה אלי ושמע לקול ריבי :
19 הישלם תחת־טובה רעה כי־כרו שיחה לנפשי
זכר עמדי לפניך לדבר עליהם טובה להשיב
את־חמתך מהם : לכן תן את־בניהם לרעב
21 והגרם על־ידי־חרב ותהינה נשיהם שכולות
ואלמנות ואנשיהם יהיו הרגי מות בחוריהם מכי
חרב במלחמה : תשמע צעקה מבתיהם כי־תביא
22 עליהם גדוד פתאם כי־כרו שיחת ללכדני
ופתים טמנו לרגלי : ואתה יהוה ידעת את־כל־
23 עצתם עלי למות אל תכפר על־עונם
וחטאתם מלפניך אל תמחו היו מכשלים לפניך
בעת אפך עשה בהם :

CAP. XIX. יט

1 כה אמר יהוה הלוך וקנית בקבק יוצר חרש
ומזקני העם ומזקני הכהנים : ויצאת אל
2 גיא בן־הנם אשר פתח שער החרסות וקראת
שם את־הדברים אשר אדבר אליך : ואמרת שמעו
3 דבר־יהוה מלכי יהודה וישבי ירושלם כה־אמר
יהוה צבאות אלהי ישראל הנני מביא רעה על
4 המקום הזה אשר כל־שמעה תצלנה אזניו : יען
אשר עזבני וינכרו את־המקום הזה ויקטרו
בו לאלהים אחרים אשר לא־ידעום המה ואבותיהם
ומלכי יהודה ומלאו את־המקום הזה דם נקים :
5 ובנו את־במות הבעל לשרף את־בניהם באש
עולות לבעל אשר לא־צויתי ולא דברתי ולא עלתה
על־לבי : לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה
6 ולא־יקרא למקום הזה עוד התפת ועמק בן
הנם כי אם־עמק ההרגה :

Versio VULG. LAT.

18 Et dixerunt; Venite, & cogitemus contra Jeremiam cogitationes: non enim peribit lex à sacerdote, neque consilium à sapiente, nec sermo à propheta: venite, & percutiamus eum linguâ, & non attendamus ad universos sermones ejus. Attende, Domine, ad me, & audi vocem adversariorum meorũ. Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveã animæ meæ? Recordare quòd steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & averterem indignationem tuam ab eis.
21 Propterea da filios eorum in famem, & deduc eos in manus gladii: fiant uxores eorum absque liberis, & viduæ: & viri earum interficiantur morte: juvenes eorum confodiantur gladio in prælio. Audiatur clamor de domibus eorum: adduces enim super eos latronem repente: quia foderunt foveam ut caperent me, & laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem, Domine, scis omne consilium eorum adversùm me in mortem: ne propitieris iniquitati eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur: fiant corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui abutere eis.

CAP. XIX.

1 HÆc dicit Dominus; Vade, & accipe lagunculam figuli testeam à senioribus populi, & à senioribus sacerdotum: Et egredere ad vallem filii Ennom, quæ est juxta introitum portæ fictilis: & prædicabis ibi verba, quæ ego
3 loquar ad te. Et dices; Audite verbum Domini, reges Juda, & habitatores Jerusalem: hæc dicit Dominus exercituũ Deus Israel; Ecce ego inducã afflictionẽ sup locũ istũ, ita ut omnis, qui audierit illã, tinniant aures ejus: Eò quòd dereliquerint me, & alienũ fecerint locum istum: & libaverunt in eo diis alienis, quos nescierunt ipsi, & patres eorum, & reges Juda: & repleverunt
5 locum istum sanguine innocentum. Et ædificaverunt excelsa Baalim, ad comburendos filios suos igni in holocaustũ Baalim: quæ non præcepi, nec locutus sum, nec ascenderunt in cor me-
6 um. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non vocabitur ampliùs locus iste, Topheth, et Vallis filii Ennom, sed Vallis occisionis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

18 Καὶ εἶπαν, (σ) Δεῦτε καὶ λογισώμεθα ὅτι Ἱε-
ρεμίαν λογισμὸν, ὅτι οὐκ ἀπολεῖ νόμος ἀ-
πὸ ἱερέως, καὶ βουλὴ ἀπὸ συνετοῦ, καὶ λόγος
ἀπὸ προφήτου· δεῦτε καὶ πατάξωμεν (τ) αὐ-
τὸν ἐν γλώσσῃ, καὶ ἀκουσόμεθα πάντας τοὺς
19 λόγους αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, καὶ (υ) εἰσ-
20 ἄκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαιώματός μου. Εἰ
ἀνταποδίδοται ἀντὶ ἀγαθῶν κακὰ, ὅτι συν-
ελάλησαν ῥήματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου, καὶ
τὴν κόλασιν αὐτῶν (φ) ἔκρυψάν μοι. μνήσθη-
τι ἐστήκοτός μου κατὰ πρόσωπόν σου, τοῦ λα-
λῆσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθὰ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸ
θυμόν σου ἀπ' αὐτῶν. Διαπόησον δὸς τοὺς
υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμὸν, καὶ ἀθροῖσον αὐτοὺς εἰς
χεῖρας (χ) μαχαίρας· γενέσθωσαν αἱ γυναῖ-
κες αὐτῶν (ψ) ἄτεκνοι καὶ χῆραι, καὶ οἱ ἄν-
δρες αὐτῶν (ω) θανατωθῶσι, ἀνῃρημένοι θανά-
τῳ, καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν πεπτωκότες (α)
22 μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ. Γενηθήτω κραυγὴ ἐν
ταῖς οἰκίαις αὐτῶν· (β) ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς
λῃστὰς ἄφνω, ὅτι ὀνεχείρησέ μου λάκκον εἰς σύλ-
ληψίν μου, καὶ παγίδας ἔκρυψαν ὑπ' ἐμέ.
23 Καὶ σὺ (γ) κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλὴν
(δ) αὐτῶν ἐπ' ἐμὲ εἰς θάνατον· μὴ (ε) ἀ-
φῴσῃς τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ τὰς (ζ) ἁμαρ-
τίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου (η) μὴ ὀξαλεί-
ψῃς. γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου,
ἐν καιρῷ θυμοῦ σου (θ) ποίησον ἐν αὐτοῖς.

MS. A. (σ) Δεῦτε, λογισώμεθα (τ) αὐτὸν γλώσσῃ, (υ) ἐπάκουσον (φ) ἔκρυψαν. μνήσθητι (χ) μαχαίρης· (ψ) ἄτεκνοι χῆραι, (ω) ἐξώτεσαν ἠρημένοι ἐν θανάτῳ, (α) ἐν μαχαίρᾳ (β) ἐπάγαγε (γ) κύριε κύριε (δ) αὐτῶν ἣν ἐσυλλήσαντο ἐπ' ἐμὲ (ε) ἀθῴωσης (ζ) ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν (η) καὶ μὴ ἐξαλείψῃς. (θ) ποίησον αὐτοῖς.

ΚΕΦ. ιθ'.

1 Τοῦτο εἶπε κύριος πρὸς μὲ, Βάδισον, καὶ
κτῆσαι βικὸν πεπλασμένον ὀστράκινον, καὶ
ἔξελθε ἀπὸ τῆς προσβυτέρων τοῦ (α) λαοῦ καὶ
2 ἀπὸ τῶν ἱερέων, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πολυ-
άνδριον υἱῶν τῶν τέκνων ἀννὼν, ὃ ἔστιν ἐπὶ
τῶν προσόδων (β) πύλης τῆς Χαρσείθ· καὶ
ἀνάγνωθι ἐκεῖ πάντας τοὺς (γ) λόγους τού-
3 τους, οὓς ἂν λαλήσω πρὸς σε. Καὶ ἐρεῖς αὐ-
τοῖς, Ἀκούσατε (δ) τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς
(ε) Ἰούδα, καὶ ἄνδρες Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες
ὃν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν τῷ πύ-
λαις ταύταις· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσρα-
ὴλ, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω δὴ τὸν τόπον τοῦτον
κακὰ, ὥστε παντὸς (ζ) ἀκούοντος αὐτὰ ἠ-
4 χήσει τὰ ὦτα αὐτοῦ. Ἀνὰ ὧν ἐγκατέλι-
πόν με, καὶ ἀπωλόρησαν τὸν τόπον τοῦτον,
καὶ ἐθυμίασαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἀλλοτρίοις, οἷς
οὐκ ἤδεισαν αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν· καὶ
5 οἱ βασιλεῖς Ἰούδα ἔπλησαν τὸν τόπον τοῦτον
αἵματος ἀθῴων, Καὶ ᾠκοδόμησαν ὑψηλὰ
τῇ Βάαλ, τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν
πυρὶ, ἃ οὐκ ἐνετειλάμην, (η) οὐδὲ ἐλελήθει
6 ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρ-
χονται, λέγει κύριος, καὶ οὐ κληθήσεται (θ) τῷ
τόπῳ τούτῳ ἔτι Διαπόρωσις καὶ Πολυάνδριον
υἱοῦ (ι) Ἐννὼμ, ἀλλ' ἢ Πολυάνδριον τῆς
Σφαγῆς.

MS. A. (α) λαοῦ καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἱερέων, (β) τῆς πύλης (γ) λόγους, οὓς ἐὰν (δ) λόγους (ε) Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ, (ζ) ἀκούοντος ἠχήσει (η) οὐδὲ ἐλέληπται, οὐδὲ (θ) δὴ τῷ τόπῳ τούτῳ Διάπωσις (ι) Ἐννὼμ,

Et dixerunt; Venite, & cogitemus contra Jeremiam cogitationes: non enim peribit lex à sacerdote, neq; consilium à sapiente, nec sermo à propheta. Venite, & percutiamus eum in lingua: & (e) audiamus universos sermones ejus. Exaudi me, Domine, & exaudi vocem justificationis meæ. Si redduntur pro bonis mala; quia colloquuti sunt verba contra animã meam, (f) & ponitionem suam occuluerunt mihi? Recordare, quòd steterim ego ad faciem tuam, ut loquerer pro eis bona, ut averterẽ indignationem tuam ab eis. Proptereà da filios eorum in famem: & congrega eos in manus gladii. Fiant uxores eorum absq; liberis, & viduæ: & viri earum sint sublati morte, & juvenes eorum jacentes gladio in prælio. Fiat clamor in domibus eorum. Adduces super eos repentè latronẽs; quia aggressi sunt verbum in captionem meã, & laqueos absconderunt super me. Et tu, Domine, scis omne consilium eorum super me in mortem: ne mundes iniquitates eorum: & peccata eorum à facie tua ne deleas. Fiat infirmitas eorum coram te: in tempore furoris tui fac in eis.

CAP. XIX.

Hæc dicit Dominus: Vade, & possidet doliolum fictilem testeum: & adduces de senioribus populi, & de sacerdotibus, Et exibis in (a) polyandrion (b) filiorum filiorum eorum, quod est super vestibula portæ Charsith: & lege ibi omnia verba hæc, quæcunque loquutus fuero ad te: Et dices eis, Audite verbũ Domini, reges Juda, & viri Juda, & habitatores Hierusalem, (c) & qui ingredimini in portis his. Hæc dicit Dominus Deus Israel; Ecce ego induco super locum istum mala, ut omnis, qui audit illa, tinniant aures ejus: Pro eo, quòd dereliquerunt me, & alienum fecerunt locum istum, & adoleverunt in eo diis alienis, quos nesciernnt ipsi, & patres eorum; & reges Juda repleverunt locum istum sanguinibus innocentibus: Et ædificaverunt excelsa Baal, ad comburendos filios suos in igne: quæ non (d) præcepi, neque cogitavi in corde meo. Idcircò ecce dies veniunt, dicit Dominus; & non vocabitur locus iste amplius (e) Ruina, & Polyandrion filii Ennom, sed Polyandrion occisionis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

18 ואמרו אתו ונחשב על ירמיה מחשבן ארי לא חפסוק אוריתא מכהן ומלך מחכימא
ואולפן דמספר אתו ונסהדניה סהדון דשקר ולא נצית לכל פתגמוהי : גלי קדמך
19 יי דיני ושמע קדמך עולבני : האפשר לשלמא חלף טבתא בישתא ארי כרו פחרא
למקטלי יעול כרכן מקמי קדמך למללא עליהון פתגמין תקנין לאתבא ית חמיתך
21 מנהון : כבן הב ית בניהון לכפנא ותבבנון על ידי קטולי חרבא ויהוון נשיהון כלן
וארמלן וגברייהון יהון קטילי מותא עולמיהון מטעני חרבא בקרבא : תשתמע
22 צויחתא מבתיהון ארי תיתי עליהון משרין בתפף ארי כרו פחירא למקטלי וקולין ערו
לפרסת רגלי : ואתי יי ידיע ונגלי קדמך ית כל אתמלויהון עלי למקטלי לא תכפר על
חוביהון וחטאיהון מן קדמך ולא יתמחון ויהון מתכלין דמן קדמך בעדן פרענות
רוגזך אתפרע מנהון :

יט

1 כדנן אמר יי לי אזל וחבון ולוע דחסף פחר ותתבר עמך מסבי עטא ומסבי כהניא :
2 ותפוק לחילת בר הנם דקרם תרע קלקלתא ותתנבי תמן ית פתגמא דאמלל
3 עמך : ותימר קבילו פתגמא דיי מלכיא דיהודה ויתבי ירושלם כדנן אמר יי
עבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי בשתא על אתרא הדין דכל דישמעניה יצלן
4 אודנוהי : חלף דשבקו פולחני וסאיבו ית אתרא הדין ואסיקו ביה בוסמין לטעות
עממיא דלא ידעונון אנון ואבהתהון ומלכיא דבית יהודה ומלו ית אתרא הדין דם
5 נכאין : ובנו ית במת בעלא לאוקדא ית בניהון בנירא עלון לבעלא דלא פקדית מאוריתי
6 ודלא שלחית ביד עבדי נביא ולא רעוא קדמי : בכן הא יומיא אתן אמר יי לא
יתקרי לאתרא הדין עוד תופת ותילת בר הנם אלהן חילת קטליא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

18 Et dixerunt: Venite & cogitemus contra Jeremiam cogitationes. Non enim deficiet lex à sacerdote, & consilium à sapiente, nec doctrina à scriba. Venite & testificemur contra eum falsa testimonia, & non auscultemus omnia verba ejus. Notũ est corã te Dñe judicium meum, & audita est coram te injuria mea. Numquid reddi potest pro bono malum? Quia foderunt foveam ut occidant me: recordare quomodo steterim corã te ad loquendum pro eis verba recta, ut averterem irã tuã ab eis. Propterea da filios eorum in famẽ, & trade eos in manũ occidentium gladio, & sint uxores eorum orbatæ & viduæ; & viri earum sint interfecti morte: juvenes eorum sint percussi gladio in prælio. Audietur clamor de domibus eorum, cùm adduxeris contra eos exercitus repentè; qui foderunt foveã ut interficerent me, & laqueos extenderunt plantis pedum meorum. Tu autem Dñe scis, & manifesta sunt corã te omnia consilia eorum contra me, ad interficiendum meãne propitieris iniquitatib' eorum, & peccata eorum à facie tua ne deleantur: et sint corruentes corã te; in tempore ultionis furoris tui vindictã sume ex eis.

CAP. XIX.

Hæc dicit Dñs: Vade & eme tibi lagunculam testaceam figuli, & tolles tecum de senioribus populi, & de senioribus sacerdotum. Et egredere ad vallem filii Hennon quæ est ante Portam sterquilinii: & prophetabis ibi verba quæ loquar tecum. Et dices: Suscipite verbum Dñi reges domus Juda & habitatores Jerusalem: Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel; Ecce ego adducam malum super locum istum, ita ut omnis qui illud audierit, tinniant aures ejus. Pro eo quòd dereliquerunt cultum meum, & coinquinaverunt locum istum, & adoleverunt in eo aromata idolis populorum, quæ non cognoverunt ipsi & patres eorum & reges domus Juda; & impleverunt locum istum sanguine innocentum. Et ædificaverunt excelsa Baal, ad comburendos filios suos igne in holocausta Baal: quod non præcepi in lege mea, nec misi per manum servorum meorum prophetarum; nec est voluntas coram me. Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, & non vocabitur locus iste ultrà Thopheth, et vallis filii Hennon; sed vallis occiforum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 * ܐܡܪܝܢ ܠܐ ܢܫܬܠܚ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܟܗܢܐ ܕܢܡܘܣܐ ܠܐ ܢܦܠ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܕܢܒܝܐ ܠܐ ܢܦܣܩ ܡܠܬܐ ܡܢ ܢܒܝܐ ܐܬܐ ܢܫܬܠܚ ܠܫܢܐ ܘܢܩܛܠ ܟܠ ܡܠܝ ܕܡܪܝ ܠܐ ܢܩܫܒ ܠܗ ܠܡܠܬ ܦܘܡܗ

ירמיה : כ

7 ובקתי את־עצת יהודה וירושלם במקום הזה׃
, isto loco in Jerusalem & , Jehudah consilium evacuabo Et
והפלתים בחרב לפני איביהם וביד מבקשי
, quærentiũ manu in & , suorũ inimicorũ facies ad, gladio in eos faciam cadere &
נפשם ונתתי את־נבלתם למאכל לעוף השמים
, cœlorum volatilũ escam in eorũ cadaver dabo & : eorum animam
ולבהמת הארץ׃ 8 ושמתי את־העיר הזאת לשמה
, stuporem in hanc civitatem ponam Et , terræ bestiis &
לשרקה כל עבר עליה ישם וישרק על
super sibilabit & , obstupescet , eam per transiens Omnis , sibilum in &
, suorũ filiorũ carnem eos faciam comedere Et , ejus plagis universis
כל־מכותה׃ והאכלתים את־בשר בניהם ואת
, obsidione in, comedent sui, suis carnem unusquisque & , suarũ filiarũ carnem
בשר בנותיהם ואיש בשר־רעהו יאכלו במצור
, eorũ animã quærentes &, eorũ inimici eos coarctãbunt qua , coarctãtione in &
ובמצוק אשר יציקו להם איביהם ומבקשי נפשם׃
dices Et , tecum cunctum virorum oculis in lagenam conteres Et
9 10 11 ושברת הבקבק לעיני האנשים ההלכים אותך׃ ואמרת
conteram Sic : exercituum Dominus dixit Sic : eos ad
אליהם כה־אמר יהוה צבאות ככה אשבר
, vas conteres sicut , istam civitatem & , Jerusalam populum
את־העם הזה ואת־העיר הזאת כאשר ישבר את־כלי
, sepelientur Topheth in & : ultrà sanari poterit non quod , figuli
היוצר אשר לא־יוכל להרפא עוד ובתפת יקברו
ait , huic loco faciam Sic , sepelendum ad loco non à
מאין מקום לקבור׃ 12 כן־אעשה למקום הזה נאם־
, Topheth sicut hanc civitatem dandum ad &, ej' habitatorib' &, Dominus
יהוה ולישביו ולתת את־העיר הזאת כתפת׃
Topheth locus sicut Jehudah regum domus &, Jerusalaim domus erunt Et
13 והיו בתי ירושלם ובתי מלכי יהודה כמקום התפת
eum tectis , super adoleverunt quarum , domos omnes propter , immundæ
הטמאים לכל הבתים אשר קטרו על־גגותיהם
, alienis Diis libamina libare & , cœlorum militiã omni
לכל צבא השמים והסך נסכים לאלהים אחרים׃
, illuc Dominus eum miserat quò , Topheth de Iremejah venit Et
14 ויבא ירמיהו מהתפת אשר שלחו יהוה שם
omni ad dixit & , Domini domus atrio in stetit & : vaticinandum ad
להנבא ויעמד בחצר בית־יהוה ויאמר אל כל
ego Ecce : Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic , populum
העם׃ 15 כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני
, malum omne , ej' urbes omnes super & , istam civitatem ad adducens
מביא אל־העיר הזאת ועל־כל־עריה את כל הרעה
, suã cervicem induraverunt quoniam : eam contra sum locutus quod
אשר דברתי עליה כי הקשו את־ערפם
, mea verba audiendum non ad
לבלתי שמע את־דברי׃

CAP. XX. כ

, ipse &) , sacerdos Immer filius Paschur audivit Et
1 וישמע פשחור בן־אמר הכהן והוא־פקיד נגיד
, ista verba prophetantem Irmejahu (Domini domo in
בבית יהוה את־ירמיהו נבא את־הדברים האלה׃
, ejusdem in eum dedit & : prophetã Irmejahu Paschur percussit Et
2 ויכה פשחור את־ירמיהו הנביא ויתן אתו על המהפכת
, Domini domo in quæ , superiori Binjamin porta in quæ
אשר בשער בנימן העליון אשר בבית יהוה׃
, ejus de Irmejahu Paschur eduxit & , crastino à fuit Et
3 ויהי ממחרת ויצא פשחור את־ירמיהו מן־המהפכת
, tu nonẽ Dominus vocavit Paschur Non : Irmejahu eum ad dixit &
ויאמר אליו ירמיהו לא פשחור קרא יהוה שמך
, Missabib Maghor quinimò
כי אם־מגור מסביב׃

Versio VULG. LAT.

7 Et dissipabo consilium Juda & Jerusalem in loco isto: & subvertam eos gladio in conspectu inimicorum suorũ, & in manu quærentium animas eorum : & dabo cadavera eorum, escam volatilibus cœli, & bestiis terræ. Et ponam civitatem hanc in stuporem, & in sibilum : omnis qui præterierit per eam, obstupescet, & sibilabit super universa plaga 9 ejus. Et cibabo eos carnibus filiorũ suorum, & carnibus filiarũ suarum : & unusquisque carnem amici sui comedet in obsidione, & in angustia, in qua concludent eos inimici eorum, & qui quæ- 10 runt animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum, 11 qui ibunt tecum. Et dices ad eos; Hæc dicit Dñs exercituum; Sic conteram populum istum, & civitatem istam, sicut conteritur vas figuli, quod non potest ultrà instaurari : & in Topheth sepelientur, eò quòd non sit alius locus ad sepeliendũ. Sic faciã loco huic, ait Dñs, & habitatoribꝰ ejus : & ponam civitatem istam 13 sicut Topheth. Et erunt domus Jerusalem, & domus regum Juda, sicut locus Topheth, immundæ; omnes domus, in quarum domatibus sacrificaverunt omni militiæ cœli, & libaverunt li- 14 bamina diis alienis. Venit autẽ Jeremias de Topheth, quò miserat eum Dñs ad prophetandum, & stetit in atrio domꝰ Dñi: 15 & dixit ad omnem populũ; Hæc dicit Dñs exercituũ Deus Israel; Ecce ego inducam super civitatem hanc, & super omnes urbes ejus, universa mala, quæ locutus sum adversùm eam : quoniam induraverunt cervicem suam, ut non audirent sermones meos.

CAP. XX.

1 Et audivit Phassur filius Emmer sacerdos, qui constitutus erat princeps in domo Domini, Jeremiam prophetantem sermones 2 istos. Et percussit Phassur Jeremiam prophetam, & misit eum in nervum, quod erat in porta Benjamin superiori, in domo 3 Domini. Cúmque illuxisset in crastinum, eduxit Phassur Jeremiam de nervo : & dixit ad eum Jeremias; Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum, sed Pavorem undique.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ζρᾶξω τὴν βουλὴν Ἰούδα καὶ τὴν βουλὴν Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς (κ) ἐν μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν χερσὶ τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν· καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· Καὶ (λ) θήσω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμὸν, (') καὶ εἰς συρισμόν· πᾶς ὁ διοδεύων διὰ αὐτῆς συριεῖται· καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς. Καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας τῶν θυγατέρων αὐτῶν· καὶ ἔκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ ἀθυμίᾳ, καὶ (μ) ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἣ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ συντρίψεις τὸν (ν) βικὸν κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκπορευομένων μετ' σοῦ, Καὶ ἐρεῖς, Τάδε λέγει κύριος, Οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ τὴν πόλιν ταύτην, καθὼς συντρίβεται ἀγγεῖον ὀστράκινον, ὃ οὐ δυνήσεται ἐπιδεθῆναι ἔτι. Οὕτως ποιήσω (ξ), λέγει κύριος, τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, τοῦ θεῖναι τὴν πόλιν (ο) ταύτην, ὡς τὴν Ταφέθ οὖσαν. Καὶ οἶκοι Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἶκοι βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ Ταφέθ, ἀπὸ πάντων (π) ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν ἐν πᾶσαις ταῖς οἰκίαις, ἐν αἷς (ρ) ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν (σ) δωμάτων αὐτῶν πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἀλλοτρίοις. Καὶ ἦλθεν (τ) Ἱερεμίας ἀπὸ τῆς Ταφέθ οὗ ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος (υ), τοῦ προφητεῦσαι· καὶ ἔστη (φ) ἐν τῇ αὐλῇ οἴκου κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαόν, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὴν πόλιν (χ) ταύτην, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὰς κώμας αὐτῆς, ἅπαντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' (ψ) αὐτὴν, ὅτι ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν, τοῦ μὴ ἐισακούειν τῶν (ω) λόγων μου.

Et jugulabo consilium Juda, & consilium Hierusalem, in loco isto: & subvertam eos in gladio in conspectu inimicorum suorum, & in manibus quærentium animas eorum: & dabo mortuos eorum in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ: Et (f) detraham civitatem hanc in desolationem, & in sibilum. Omnis, qui præterit per eam, sibilabitur, & sibilabit super universa plaga ejus. Et edent carnes filiorum suorum, & carnes filiarum suarum: & unusquisque carnes proximi sui comedent in angustia, & in obsidione, quâ obsidebunt eos inimici eorum. Et conteres doliolum ad oculos virorum egredientium tecum, Et dices; Hæc dicit Dominus; Sic conteram populum istum, & civitatem istam, sicut conteritur vas fictaceum, quod non poterit ultrà (g) sanari. Sic faciam, ait Dominus, loco huic, & habitantibus in eo; ut detur civitas ista, sicut quæ cornuit. Et domus Hierusalem, & domus regum Judæ erunt, sicut locus cornuens, ab immunditiis earum in omnibus domibus, in quibus sacrificaverunt super tecta earum omni militiæ cœli, & libaverunt libamina diis alienis. Et venit Hieremias de vicina, quò miserat eum Dominus illuc ad prophetandum: & stetit in atrio domûs Domini: & dixit ad omnem populum; Hæc dicit Dominus; Ecce ego induco super civitatem hanc, & super omnes urbes ejus, & super pagos ejus, universa mala, quæ loquutus sum super eam: quoniam induraverunt cervicem suam; ut non exaudirent mandata mea.

MS. A. (κ) ἐν μαχαίρᾳ (λ) τάξω (') καὶ συρισμὸν (μ) ἐν πολιορκίᾳ (ν) βικὸν τοῦ καθ' (ξ) τῷ τόπῳ τούτῳ, λέγει κύριος, *τοῖς κατοικοῦσιν (ο) οἷς ✠ (π) ἀκαθαρσιῶν ἐν πάσαις (ρ) ἐθυμίασαν (σ) δωμάτων πάσῃ τῇ (τ) Ἱερεμίας (υ) τοῦ τόπου Ταφὲθ, ὃ ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος τοῦ προφητεῦσαι· (φ) ἐν αὐλῇ (χ) ταύτην κακὰ, καὶ ἐπὶ τὰς πόλις πάσας, καὶ ἐπὶ (ψ) αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τὰς πόλις αὐτῆς, ὅσ (ω) λόγων μου.

ΚΕΦ. κ'.

1 Καὶ ἤκουσε Παχοὺρ (α) ὁ ὑὸς Ἐμμὴρ ὁ ἱερεὺς, καὶ αὐτὸς ὢν ἡγούμενος οἴκου κυρίου, τοῦ Ἱερεμίου προφητεύοντος τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν καταράκτην, ὃς ἦν ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου. Καὶ ὀρθρίσας τὴν ἐπαύριον, καὶ ἐξήγαγε Παχοὺρ τὸν Ἱερεμίαν ἐκ τοῦ καταράκτου. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἱερεμίας, Οὐχὶ Παχοὺρ ἐκάλεσε κύριος τὸ ὄνομά σου, ἀλλ' ἢ Μέτοικον.

MS. A. (α) ὑὸς

CAP. XX.

1 Et audivit Paschor filius Emmer sacerdos (& hic constitutus erat præfectus domûs Domini,) Hieremiam prophetantem sermones istos. Et percussit eum, & misit eum in (a) cataractam, quæ erat in porta domûs (b) assignatæ superioris, quæ erat in domo Domini. (c) Et eduxit Paschor Hieremiam de cataractis. Et dixit ei Hieremias; Non Paschor vocavit (d) Dominus nomen tuũ, sed (e) Migrantẽ.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

7 ואקלקל ית מלך אנש יהודה וירושלם באתרא הדין וארמינון בחרבא קדם בעלי
דבביהון וביד דבעין למקטלהון ואתן ית נבלתהון משיירא למיכל לעופא דשמיא
8 ולבעירא דארעא׃ ואשוי ית קרתא הדא לצדו ולאשתממו כל דיעבר עלה יכלי ויניד על
9 כל מחתהא׃ ואוכלנון ית בשר בניהון ית בשר בנתהון ובר נכסי קריביה יכון בצירא
10 ובעקתא דיעיקון להון בעלי דביהון ודבעין למקטלהון׃ ותתבר ולוגי לעיני גברייא
11 דאולין עמך׃ ותימר להון כדנן אמר יי צבאות כדין אתבר ית עמא הדין ית קרתא הדא
12 כמא דמתבר ית מנא דפחרא דלא אפשר לאתסאה ליה עוד ובתופת יקברון מבלי
13 אתר למקבר׃ כן אעבד לאתרא הדין אמר יי ולישביהי ולמתן ית קרתא הדא כתופת׃
14 ויהון בתי ירושלם ובתי מלכיא דביתי יהודה כאתר תופת דמסאב לכל בתיא דאסיקו
15 בוסמין על אגוריהון לכל חילי שמיא ונסכין נסכין לטעות עממיא׃ ואתא ירמיה
16 מתופת דשלחיה יי חמן לאתנבאה וקם בדרת בית מקדשא דיי ואמר לכל עמא׃ כדנן
אמר יי צבאות אלהא דישראל הא אנא מיתי על קרתא הדא ועל כל קרוהא ית כל
בישתא דגזרית עלה ארי אקשיאו ית קדלהון בדיל דלא לקבלא ית פתגמי׃

כ

1 ושמע פשחור בר אמר כהנא והוא סגנא כהנא בבית מקדשא דיי דירמיה מתנבי
2 ית פתגמיא האלין׃ ואלקי פשחור ית ירמיה נביא ויהב יתיה לביפתא דבתרע שבטא
3 בנימין עלאה די בבית מקדשא דיי׃ והוה ביומא דבתרוהי ואפיק פשחור ית ירמיה מן
ביפתא ואמר ליה ירמיה לא פשחור רבי יי שמך אלהן יתכנשון עלך דקטלין בחרבא
מפחור סחור׃

Et dissipabo consilium virorũ Juda, et habitatorum Jerusalem in loco isto; 7 *& cadere faciã eos in gladio corã inimicis suis, & in manu eorũ qui quæ-*
runt occidere eos: et dabo cadavera eorũ projecta in cibũ volatilibꝰ cœli 8
& bestiis terræ. Et ponã civitatẽ hanc in solitudinẽ & desolationẽ: omnis
qui transierit ꝑ eam, clamabit, & movebit caput suum sup omnes plagas
ejus. Et cibabo eos carne filiorum suorum, & carne filiarũ suarũ; & unus- 9
quisque substantiam proximi sui diripient in obsidione & tribulatione qua
arctabunt eos inimici sui, & qui quærunt occidere eos. Et confringes la- 10
gunculam ante oculos virorum qui gradiuntur tecum. Et dices eis:Hæc di- 11
cit Dñs exercituũ; Sic conteram populum istum & civitatẽ hanc,sicut con-
teritur vas figuli, ꝗ non potest ultrà instaurari; & in Thopheth sepelient,
eò ꝗ non erit locus ad sepeliendum. Sic faciam loco isti, dicit Dñs, & ha- 12
bitatoribus ejus, ut ponam civitatem istam sicut Thopheth. Et erunt do- 13
mus Jerusalem, & domus regum domus Juda sicut locus Thopheth,qui im-
mundus est, propter omnes domus in quarum tectis adoleverunt aromata
omni militiæ cœli, & libaverunt libamina idolis populorũ.Et venit Jere- 14
mias de Thopheth ; miserat enim illuc Dñs ut prophetaret;et stetit in atrio
domus sanctuarii Dñi, & dixit omni populo:Hæc dicit Dñs exercituum De- 15
us Israel : Ecce ego inducam super civitatem hanc, & super omnes urbes
ejus universa mala quæ decrevi contra eam. Quia obduraverunt cervicem
suam, ut non obedirent verbis meis.

CAP. XX.

Et audivit Phasur filius Emer sacerdos; & ipse erat constitutus princeps 1
sacerdotum in domo sanctuarii Dñi, quando Jeremias prophetabat verba
hæc. Et percussit Phasur Jeremiam prophetã, & conjecit eum in carcerem, 2
qui erat in porta superiori tribus Benjamin in domo sanctuarii Dñi. Fa- 3
ctúmque est subsequenti die, eduxit Phasur Jeremiam ex cippo. Et dixit ei
Jeremias: Non Phasur vocavit Dominus nomen tuum; sed congregabuntur
contra te qui occident gladio per circuitum.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܒܛܠܬ ܠܥܙܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܠܐܝܪܘܫܠܡ ܒܗܕܐ ܐܬܪܐ. ܘܐܢܦܠ ܐܢܘܢ ܒܚܪܒܐ ܩܕܡ ܒܥܠܝ ܕܡܐ ܘܩܕܡ ܒܥܠܝ ܢܦܫܐ ܕܒܥܝܢ ܕܒܥܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܐܝܠܝ ܦܓܪܗܘܢ ܠܡܐܟܠܬܐ ܕܫܡܝܐ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܐܫܘܐ ܠܡܬܐ ܗܕܐ ܠܡܫܡܗ ܘܠܫܪܩܐ. ܟܠ ܕܥܒܪ ܥܠܝܗ ܢܬܡܗ ܘܢܫܪܩ ܥܠ ܟܠ ܡܟܝܢܬܗ. ܘܐܦܠ ܠܗ ܒܪܥܝ ܒܪܢܝ ܘܒܪܬܝ ܘܢܐܟܠ ܒܫܪ ܚܪܝܗ ܘܒܫܪ ܚܪܝ ܚܒܪܗ ܕܡܬܨܩܢ ܠܗ ܒܨܝܪܘܬ ܨܒܝܢ ܘܒܨܝܪ ܢܦܫ ܒܥܠ ܕܒܝܬ ܡܨܪ ܢܬܪ ܠܗ ܘܢܬܪ ܠܗ ܘܢܬܪ ܠܗ. ܘܐܦܠ ܠܬܪܥ ܩܪܝܬܐ ܗܕܐ ܘܠܬܪ ܩܪܝ ܡܬ ܗܘ ܕܢܬ ܠܗ ܘܢܬ ܠܗ ܘܢܬ ܠܗ. ܘܐܦܠ ܠܬܪ ܩܪ ܗ ܘ ܠ ܬ ܗ ܘ ܠ ܬ ܗ ܘ ܠ ܬ

יומיה : כ

omnibus &, tibi pavorem in te *dan* ego Ecce : Dominus dixit sic Quia
4 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתְנֹךְ לְמָגֹן לְךָ וּלְכָל־ *te dabo* tui oculi & ,fuorũ inimicorũ gladio in corruent & ,te diligentib⁹
אֹהֲבֶיךָ וְנָפְלוּ בְּחֶרֶב אֹיְבֵיהֶם וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת ,Babel in eos traducet & ,Babel regis manu in dabo Jehudah omnẽ &
וְאֶת־כָּל־יְהוּדָה אֶתֵּן בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִגְלָם בָּבֶלָה ,Lujus civitatis *idem omne* dabo Et ,gladio in eos percutiet &
5 וְהִכָּם בַּחָרֶב: וְנָתַתִּי אֶת־כָּל־חֹסֶן הָעִיר הַזֹּאת ,cunctos & ,ejus pretiũm omne & ,ejus laborem omnem &
וְאֶת־כָּל־יְגִיעָהּ וְאֶת־כָּל־יְקָרָהּ וְאֶת־כָּל־ ,eorum inimicorum manu in dabo Jehudah regum thesauros
אוֹצְרוֹת מַלְכֵי יְהוּדָה אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם tu Et ,Babel in eos adducent & ,eos tollent & ,eos diripient &
וּבָזוּם וְלָקְחוּם וְהֵבִיאוּם בָּבֶלָה: וְאַתָּה 6 ,captivitatem in ibitis ,tuæ domus habitatores omnes & ,Pashur
פַּשְׁחוּר וְכָל־יֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ תֵּלְכוּ בַּשְּׁבִי ,omnes & ,tu ,sepelieris ibi & ,morieris ibique ingredieris Babel &
וּבָבֶל תָּבוֹא וְשָׁם תָּמוּת וְשָׁם תִּקָּבֵר אַתָּה וְכָל־ me Seduxisti *sustinuisti in eo* es vaticinatus quibus ,te diligentes
7 אֹהֲבֶיךָ אֲשֶׁר־נִבָּאתָ לָהֶם בַּשֶּׁקֶר: פִּתִּיתַנִי fui ,prævaluisti & ,me fuisti fortior ,fum seductus & ,Domine
יְהוָה וָאֶפָּת חֲזַקְתַּנִי וַתּוּכָל הָיִיתִי *sufficiens* es Quia ,me *subjecisti ipse omnis* ,die omni derisum in
לְשְׂחוֹק כָּל־הַיּוֹם כֻּלֹּה לְעֹג לִי: כִּי־מִדֵּי Domini verbum fuit quia ,*clamabo* vastitatẽ & ,*vim vociferabor* ,*loquor*
אֲדַבֵּר אוַעֲק חָמָס וָשֹׁד אֶקְרָא כִּי הָיָה דְבַר־יְהוָה ,*ei* recordabor Non ,dixi Et ,die omni *vituperium & ,probrum* in mihi
לִי לְחֶרְפָּה וּלְקֶלֶס כָּל־הַיּוֹם: וְאֲמַרְתִּי לֹא אַזְכִּירֶנּוּ ignis tanquam meo corde in fuit & ,ejus nomine in ultrà loquar nec
וְלֹא אֲדַבֵּר עוֹד בְּשְׁמוֹ וְהָיָה בְלִבִּי כְּאֵשׁ Nam ,*ejusdem* nec ,*fustinendo* laboravi & ,meis ossibus in clausus ,ardens
בֹּעֶרֶת עָצֻר בְּעַצְמֹתַי וְנִלְאֵיתִי כַּלְּכֵל וְלֹא אוּכָל: כִּי Annuntiate ,undique pavorem ,multorum detractionem audivi
שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב הַגִּידוּ ,*sicut clausi ossibus omnes, meæ facti* homo Omnis ,illud annuntiabimus &
נַגִּידֶנּוּ כֹּל אַנְשֵׁי שְׁלֹמִי שֹׁמְרֵי צֶלְעִי ,eo de nostri ultionẽ accipiamus & ,ei prævaleamus & ,decipiatur fortè si
אוּלַי יִפָּתֶה וְנוּכְלָה לּוֹ וְנִקְחָה נְקָמָתֵנוּ מִמֶּנּוּ: me persequentes idcirco ,*tremendus* potens tanquam mecum Dominus Et
11 וַיהוָה אִתִּי כְּגִבּוֹר עָרִיץ עַל־כֵּן רֹדְפַי non quia ,vehementer *sum affectũ* pudore ,prævalebunt non & ,impingent
יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יָכֹלוּ בֹּשׁוּ מְאֹד כִּי־לֹא Domine Et ,tradetur oblivioni non *seculi* ignominia ,*egerunt prudenter*
הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא תִשָּׁכַח: וַיהוָה tuã ultione videam ,cor & ,renes *videns* ,justum *probans* ,exercituum
צְבָאוֹת בֹּחֵן צַדִּיק רֹאֵה כְלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ Laudate ,Domino Cantate *meã illam* revelavi *te ad* quia ,eis de
מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי: שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ ,malorum manu de *egeni* animam liberavit quia ,Dominum
אֶת־יְהוָה כִּי הִצִּיל אֶת־נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן מִיַּד מְרֵעִים: mea mater me peperit qua dies ,*eam* fum nat⁹ qua dies Maledicta
14 אָרוּר הַיּוֹם אֲשֶׁר יֻלַּדְתִּי בּוֹ יוֹם אֲשֶׁר יָלְדָתְנִי אִמִּי ,diecũdo *vero patri* annuntiavit qui vir Maledictus ,benedicta sit ne
15 אַל־יְהִי בָרוּךְ: אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר בִּשַּׂר אֶת־אָבִי לֵאמֹר vir ,et Et ,*lætificavit* lætificando ,masculus filius tibi est Natus
16 יֶלֶד לְךָ בֵּן זָכָר שַׂמֵּחַ שִׂמְּחוֹ: וְיִהְיוּ הָאִישׁ ,eum pœnituit non & ,DOMINUS subvertit quas civitates sicut ,ille
הַהוּא כֶּעָרִים אֲשֶׁר־הָפַךְ יְהוָה וְלֹא נִחָם *meridiei* tempore in vociferationem & ,mane in clamorem audiat &
וְיִשְׁמַע זְעָקָה בַּבֹּקֶר וּתְרוּעָה בְּעֵת צָהֳרָיִם:

Versio VUL. LAT.

4 Quia hæc dicit Dominus; Ecce ego dabo te in pavorem, te & omnes amicos tuos: & corruent gladio inimicorum suorum, & oculi tui videbunt: & omnem Judam dabo in manum regis Babylonis: & traducet eos in Babylonem, & 5 percutiet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis hujus, & omnem laborem ejus, omnéque pretium, & cunctos thesauros regum Juda dabo in manu inimicorũ eorũ: & diripient eos, & tollent, & ducent in 6 Babylonem. Tu autem Phassur, & omnes habitatores domũ tuæ, ibitis in captivitatem: & in Babylonem venies, & ibi morieris, ibique sepelieris tu, & omnes amici tui, quibus prophetásti 7 mendacium. Seduxisti me, Domine, & seductus sum: fortior me fuisti, & invaluisti: factus sum in derisum totã die, omnes sub- 8 sannant me. Quia jam olim loquor, vociferans iniquitatem, & vastitatem clamito: & factus est mihi sermo Domini in oppro- 9 brium, & in derisum totã die. Et dixi; Non recordabor ejus, neq; loquar ultrà in nomine illius: & factus est in corde meo quasi ignis exæstuans, claussúque in ossibus meis: & defeci, ferre 10 non sustinens. Audivi enim contumelias multorum, & terrorem in circuitu; Persequimini, & persequamur eum: ab omnibus viris, qui erant pacifici mei, & custodientes latus meum: si quo modo decipiatur, & prævaleamus adversùs eum, & consequamur 11 ultionem ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis: idcircò qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt: confuntur vehementer, quia non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod nunquam delebitur. 12 Et tu, Domine exercituũ probator justi, qui vides renes & cor: videam, quæso, ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam 13 meam. Cantate Domino, laudate Dũm: quia liberavit animã pau- 14 peris de manu malorum. Maledicta dies, in qua natus sum: dies, in qua peperit me mater 15 mea, non sit benedicta. Maledictus vir, qui annuntiavit patri meo, dicens; Natus est tibi puer masculus: et quasi gaudio lætifi- 16 cavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates, quas subvertit Dominus, et non pœnituit eum: audiat clamorem manè, & ululatum in tempore meridiano:

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

4 (β) Διότι τάδε λέγει κύριος, Ἰδὼ ἐγὼ δίδωμί σε εἰς μετοικίαν σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου· καὶ πεσοῦνται ἐν (γ) μαχαίρᾳ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται· καὶ τὰ πάντα (δ) Ἰούδα δώσω εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ μετοικιῶσιν αὐτοὺς, καὶ (ε) κατακόψουσιν ἐν μαχαίρᾳ. 5 Καὶ δώσω τὴν πᾶσαν ἰσχὺν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ πάντας τοὺς πόνους αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς τῶν βασιλέως Ἰούδα εἰς χεῖρας ἐχθρῶν (ζ) αὐτῶν, καὶ ἄξουσιν αὐτοὺς 6 εἰς Βαβυλῶνα. Καὶ σὺ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, πορεύσεσθε ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῇ, καὶ ἐκεῖ ταφήσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ φίλοι σου, οἷς 7 ἐψευδοπροφητεύσας αὐτοῖς ψευδῆ. Ἠπάτησάς με κύριε, καὶ ἐπατήθην, ἐκράτησας, καὶ ἠδυνάσθης· ἐγὼ μέλω εἰς γέλωτα, πᾶσαν 8 ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος. Ὅτι τὸ πυρῷ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀδικίαν καὶ παλαιπωρίαν ὀδηγήσομαι, ὅτι ἐγένετο 9 λόγος κυρίου εἰς ὀνειδισμὸν ἐμοὶ καὶ εἰς χλευασμὸν πᾶσαν ἡμέραν μου. Καὶ εἶπα, Οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ οὐ μὴ (η) λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον (ι) ἐν ἀιτῷ πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτῶν· τηρήσατε τὴν ἀθήνοιαν αὐτῶ, εἰ ἀπατηθήσεται, καὶ δυνησόμεθα αὐτῷ, καὶ ληψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ 10 αὐτῶ. (κ) Ὁ δὲ κύριος μετ' ἐμὲ παθὼς (λ) μαχητὴς ἰσχύων· διὰ τοῦτο ἐδίωξαν, καὶ νοῦσα οὐκ ἠδύναντο. ἠχύνθησαν Σοφόρα, ὅτι οὐκ ἐνόησαν ἀτιμίας αἰώνιον, αὗ δι' αἰῶ- 12 νος οὐκ ὀπλισθήσονται. Κύριε δικαιόζων δίκαια, ὁ πειρῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, ἴδοιμι τὴν ἐξ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς, ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὰ ἀπολογήματά μου. Ἄσατε τῷ κυρίῳ, αἰνέσατε αὐτῷ, ὅτι (μ) ἐξείλατο τὴν ψυχὴν πένητος ἐκ χειρὸς 14 (ν) πονηρευομένων. Ἐπικατάρατος ἡ (ξ) ἡμέρα, ἐν ᾗ ἐτέχθην ἐν αὐτῇ· ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἔτεκέ με ἡ μήτηρ μου, μὴ 15 ἔστω εὐθυκτή. Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγγελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων, Ἐτέχθη σοι ἄρσεν. ἐυφραινό- 16 μενος (ο) Ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὡς αἱ πόλεις ἃς κατέστρεψε κύριος ἐν θυμῷ, καὶ οὐ μετεμελήθη· ἀκουσάτω κραυγῆς (π) τῷ πρωΐ, καὶ ἀλαλαγμὸν μεσημβρίας,

Quia hæc dicit Dominus; Ecce 4 *ego do te in migrationem cum omnibus amicis tuis: & cadent in gladio inimicorum suorum: & oculi tui videbunt: & te, & omnem Judam dabo in manu regis Babylonis: & migrare faciens eos, & trucidabunt in gladiis. Et dabo omnem fortitudinem civitatis hujus, & omnes* 5 *labores ejus, & omnes thesauros regis Juda in manus inimicorum ejus: & ducent eos in Babylonem: Et tu, & omnes* 6 *habitantes in domo tua ibitis in captivitatem: & in Babylone morieris: & ibi sepelieris tu, & omnes amici tui, quibus prophetásti eis falsa. Decepisti me, Do-* 7 *mine, & deceptus sum: obtinuisti, & potuisti: factus sum in derisum, totã die perseveravi subjannatus: Quia amaro ver-* 8 *bo meo (f) videbo prævaricationem, & miseriam invocabo: quia factus est sermo Domini in opprobrium mihi, & in derisum totã die meã. Et dixi; Non* 9 *nominabo nomen Domini, nec loquar ultrà in nomine ipsius. Et factus est, quasi ignis ardens urens in ossibus meis: & dissolutus sum undique, & non possum ferre: Quia audivi vi-* 10 *tuperationem multorum congregationem undique: Insultate, & insultemus in eum omnes viri amici ejus: observate mentem ejus si decipietur: & prævalebimus ei, & sumemus vindictam nostram ex eo: Dominus* 11 *autem mecum, quasi bellator fortis. Idcirco persequuti sunt, & intelligere non potuerunt: confortati sunt valdè, quia non intellexerunt ignominias suas, quæ per seculum non tradentur oblivioni. Domine, probans justa,* 12 *intelligens renes, & corda, videam ultionem, quæ à te in eis: quia ad te revelavi (g) defensiones meas. Cantate Domino, lau-* 13 *date eum: quia liberavit animam pauperis, de manu (h) malignantium. Maledicta dies, in qua* 14 *natus sum in ea: dies, in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. Maledictus homo, qui e-* 15 *vangelizavit patri meo, dicens; Natus est tibi masculus. (i) Lætans Sit homo ille, sicut civita-* 16 *tes, quas subvertit Dominus in furore, & non pœnituit eum. Audite clamorem manè, & ululatum meridie:*

MS. A. (β) Διὰ τοῦτο (γ) μαχαίρῃ (δ) Ἰούδαν (ε) κατακόψουσιν αὐτὸς ἐν μαχαίρᾳ. Καὶ δώσω πᾶσαν τὴν ἰσχὺν (ζ) αὐτῆς, (η) λαλήσω ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ. (ϑ) ὀστοῖς (ι) ἐπ' αὐτῷ (κ) Καὶ κύριος (λ) * μαθητὴς ἰσχυρὸς· (μ) ἐξείλατο ψυχὴν (ν) στρεωτέρων αὐτῶ. (ξ) ἡμέρα ἡ ἐγκηϑὲν ἐν αὐτῇ· (ο) ἔστω (π) τὸ πρωΐ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 אֲרֵי כְּדֵן אֲמַרְיָי הָא אֲנָא מְסַר לָךְ לְחֵרֶב לָךְ וּלְכָל רַחֲמָךְ וְיִתְקְטְלוּן בְּחַרְבָּא דְּבַעֲלֵי
דְבָבֵיהוֹן וְעֵינָךְ חָזְיָן יָת כָּל דְּבֵית יְהוּדָה אֶסְחֵר בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִגְלִנִּין לְבָבֶל וְיִמְחֵנִין
בְּחַרְבָּא: וְאִתְּנִין יָת כָּל עוּתְרֵי אַרְעָא הָדָא וְיָת כָּל עֲמָלָהּ וְיָת כָּל לֵיאוּתָהּ וְיָת כָּל אוֹצְרֵי 5
מַלְכֵיָא דְבֵית יְהוּדָה אֶמְסַר בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְיִבְּזוּנִין וְיִשְׁבּוּנִין וַיְטַלְנוּן לְבָבֶל: וְאַת 6
פַּשְׁחוּר וְכָל יַתְבֵי בֵיתָךְ תְּהָכְנוּן בְּשִׁבְיָא וּלְבָבֶל תֵּתוּבוּ וְתַמְּנוּן תְּמוּת וְתִתְּקְבַר אַתְּ וְכָל
רְחִימָיךְ דְּאִתְנַבֵּיתָא לְהוֹן בְּשִׁקְרָא: שַׁבְּשְׁתָּנִי יָת וְאִשְׁתַּבְּשִׁית תְּקַפְתָּנִי וּיְכֵלְתָּ לִי הֲוַיְתִי 7
לְלַעֵיב כָּל יוֹמָא כּוּלְּהוֹן מְחַיְכִין בִּי: אֲרֵי בְּזִמְנָן דְּאֲנָא מְתְנַבֵּי אֲנָא מְרִים קָלִי בְּכֵי וּמְצוּחָ 8
וְעָל חֲטוֹפִין וּבְוִוין אֲנָא מְתְנַבֵּי אֲרֵי הֲוָה פִּתְגָמָא דְיָי לִי לְחִסּוּרִין וּלְלַעֲגָ כָּל יוֹמָא:
וַאֲמַרִית לָא אֶדְכַּרְנֵיהּ וְלָא אֶמְלַל עוֹד בִּשְׁמֵיהּ וַהֲוָן פְּתָגָמוֹהִי בְּלִבִּי כְּאֶשָׁא בְּעָרָא שְׁטִפָין 9
יָת גַּרְמַי וְלֵיאִיתִי לְסוֹבְרָא וְלָא יְכֵלִית: אֲרֵי שְׁמַעִית מְלֵי סַנְיָאֵי דְמִתְבַּנְשִׁין מִסְחוֹר 10
סְחוֹר חֲוּו וְנִתְחַוֵּיהּ כֹּל אֱנָשׁ שְׁלָמִי כְּמִנְיָן לְאַבְאָשָׁא לִי מְאִים יִטְעֵי וּנְכֵל לִיהּ נִתְקֵיף
פּוּרְעָנוּתָנָא מִנֵּיהּ: וַיְיָ מִימְרֵיהּ בְּסַעְדִי כְּגִבַּר תְּקִיף עַל כֵּן רָדְפֵי יִתְקְלוּן וְלָא יְכִלוּן לְמֵיקַם
יְבַרְתּוּן לְחֵדָא אֲרֵי לָא יְצִלְחוּן וְתִתְבַּיְשׁוּן עָלַם דְּלָא תִפְסוֹק: וַיְיָ צְבָאוֹת בָּחֵר 12
קְשׁוֹט גְּלִין קְרָמוֹהִי כּוּלְיָן וְלֵב אֲחִוֵי פּוּרְעָנוּת דִּינָךְ מִנְּהוֹן אֲרֵי קְדָמָךְ אֲמַרִית יָת עוֹלְבָנִי:
שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי שֵׁיזִיב יָת נַפְשָׁ מִסְכֵּן מִיַּד מַבְאִישִׁין: לִיט יוֹמָא דְאִתְיְלִידַת 13
בֵּיהּ יוֹמָא דִילְדַתְנִי בֵּיהּ אִמִּי לָא יְהֵי בְרִיךְ: לִיט גַּבְרָא דְּבַשַּׂר יָת אַבָּא לְמֵימַר אִתְיְלִיד 14
לָךְ בַּר דְּכַר חֲדָאָה חֲדִיהּ: וַיְהִי גַּבְרָא הַהוּא כְּקִרְוָיָא דַהֲפַךְ יְיָ דְּרַחֲמוֹהִי וְלָא אִתְחָבָא 15
וְיִשְׁמַע צְוָחָתָא בְּצַפְרָא וְיַבָּבָא בְּעִדָּן טְהָרָא: 16

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia hæc dicit Dñs: Ecce ego tradã te in interitũ, te & omnes amicos tuos, & occidentur gladio inimicorũ suorũ, & oculi tui videbunt: & omnes viros domᵒ Juda tradã in manũ regis Babylonis, & abducet eos in Babylonẽ, & *percutiet* eos gladio. Et dabo omnes divitias terræ hujᵒ, & omnẽ laboré ejus, & omnia in quibᵒ laboraverunt, & omnes thesauros regũ domus Juda tradã in manũ inimicorũ suorũ, & diripient ea, & in captivitatẽ ducent, & asportabunt ea in Babylonẽ. Tu autẽ Phasur, & omnes habitatores domus tuæ ibitis in captivitatẽ, & in Babylonẽ ducéris, & ibi morieris, ibique sepelieris tu & omnes amici tui, quibᵒ prophetásti in mendaciũ. Seduxisti me Dñe, & seductᵒ sum: robustiᵒr me fuisti, & invaluisti contra me: fui subsannationi quotidie, omnes me rident. Quia in tempore quo ego prophetizo, ego tollo vocẽ meam plorans, & exclamans: & contra raptores & direptores ego prophetizo: factũ est enim mihi verbũ Dñi in opprobriũ & in derisum tota die. Et dixi: Non recordabor ejᵒ, neẽ loquar ultrà in nomine ejᵒ: & facti sunt sermones ejus in corde meo quasi ignis ardens, inundantes ossa mea: & laboravi sustinens & non potui. Quia audivi verba multorũ qui congregantur in circuitu: Annuntiate & denuntiabimᵒ illud: omnes viri pacis meæ insidiantur ut malefaciant mihi, Fortè errabit, et prævalebimᵒ adversùs eum, et ultionẽ nostrã sumemᵒ ex eo. Verbũ autẽ Dñi est in adjutoriũ meum, sicut herõs robustᵒ. Propterea qui me persequuntur, corruent, et non poterunt surgere: confundentur vehementer; quia non prosperabuntur, et operiet eos verecundia æterna, quæ nunquam cessabit. Dñs autẽ exercituũ eligens veritatẽ, revelati sunt coram eo renes et cor; videbo ultionẽ judicii tui ex eis: quia coram te dixi injuriam meam. Cantate coram Dño, confitemini coram Dño, quia liberavit animam pauperis de manu malignorũ. Maledicta dies in qua natᵒ sum: dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. Maledictᵒ vir qui annuntiavit patri meo, dicens: Natus est tibi filius masculus, lætitia lætificavit eum. Sitque vir ille sicut civitates quas subvertit Dominus in furore suo, et non sunt habitatæ: et audiat clamorem manè, et ululatum in tempore meridiano.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܗܳܐܠܶܝܢܳܐ ܐܳܡܪܶܝܢ ܡܳܪܝܳܐ ܕܳܐܬܶܝܢ ܠܶܟ ܠܡܳܝܬܳܐ ܥܶܡ ܟܠܗܘܢ ܚܒܳܪܶܟ ܘܢܦܠܘܢ ܒܚܪܒܳܐ
ܕܥܳܒܕܶܝܢ ܥܡܳܐ ܕܥܝܢܶܝܟ ܕܚܙܳܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܳܐ ܕܝܗܘܕܳܐ ܠܝܕ ܡܠܟܳܐ ܕܒܳܒܶܠ ܕܡܫܠܡܝܢ ܠܗܘܢ
5 ܠܒܳܒܶܠ ܠܒܳܒܶܠ ܘܢܩܛܠܘܢ ܠܗܘܢ ܠܒܳܒܶܠ ܘܢܫܠܛܘܢ ܒܗܘܢ ܠܒܳܒܶܠ ܕܠܝܬ ܠܗ ܥܡܳܐ ܕܢܫܬܠܛܘܢ
ܒܗ ܠܒܳܒܶܠ ܘܢܩܛܠܘܢ ܠܗ ܠܒܳܒܶܠ ܘܢܫܠܛܘܢ ܒܗ

ירמיה : כא

,vel sepulchrũ mea mater mihi fuisset &, vulva à me interfecit non *Quid*
17 אשר לא־מותתני מרחם ותהי־לי אמי קברי ,*sum* egressus vulva de jam quid Ut *sculi* conceptio ejus vulva &
,mei dies pudore in deficerent & *gmejtisim* & laborem *videndum ad*
18 לראות עמל ויגון ויכלו בבשת ימי :

CAP. XXI. כא

eum ad *mittendo in* , Domiñu à Iramejahu ad fuit quod Verbum
1 הדבר אשר היה אל־ירמיהו מאת יהוה בשלח אליו filium Sephaniah & , Malchijah filium Paschur , Sidchijahu rex
:Dominum nobis pro nunc *Inquire* : *dicendum ad* , *sacerdotẽ* Mahasejah
2 מעשיה הכהן לאמר׃ דרש־נא בעדנו את־יהוה ,*facit* fortè si ,nos adversum *prælium* Babel rex Nebuchadrefar quia
,*chis Jusqu'* ascendat & ,*sua mirabilia omnia secundã* nobiscum Dominus
יהוה אותנו ככל־נפלאתיו ויעלה מעלינו׃ dixit Sic : Sidchijahu ad dicetis Sic : eos ad Iremejahu dixit Et
3 ויאמר ירמיהו אליהם כה תאמרן אל־צדקיהו׃ כה אמר ,*Lui* *vasa* *convertens ego* Ecce : Israel Deus Domin"
יהוה אלהי ישראל הנני מסב את־כלי המלחמה אשר ,Babel rege cum , *in in pugnantes* vos quibus , vestris manibus in
בידכם אשר אתם נלחמים בם את־מלך בבל ,*regis* & ,*murum extra vos* *super* *coangustantes* , Chaldim &
ואת־הכשדים הצרים עליכם מחוץ לחומה ואספתי ,*huius* *civitatis* *medium* *ad* *ea*
אותם אל־תוך העיר הזאת׃ ונלחמתי אני אתכם ,*vos* *disceptabo* in & , *nervis* in & , *forti* *brachio* in & ,*extenta* *manu* in
4 ביד נטויה وبזרוע חזקה وبאף وבחמה ,*huius* *civitatis* *habitatores* *percutiam* Et *magna* *ira* in &
وبקצף גדול׃ והכיתי את־יושבי העיר הזאת ,*morientur* *magna* *pestilentia* in , *animal* & , *hominem* &
ואת־האדם ואת־הבהמה בדבר גדול ימותו׃ ,Jehudah regem Sidchijahu , Dabo *DOMINI effatum sic* post Et
5 ואחרי־כן נאם־יהוה אתן את־צדקיהו מלך־יהודה ,*hac* *civitate* in , *vipidos* & , *populum* & , *ejus* *servos* &
ואת־עבדיו ואת־העם ואת־הנשארים בעיר הזאת ,*regis* Nebuchadrefar manu in , *fame* à & , *gladio* à , *peste* à
מן־הדבר ומן־החרב ומן־הרעב ביד נבוכדראצר מלך־ ,*ce* *inimicorũ* *quærentium* manu in & , *corã* *inimicorã* manu in & , Babel
בבל וביד איביהם وביד מבקשי נפשם ,*regis* , *parcet* *non* , *eis* *fajo* *ignoscet* non , *gladii* *es* *ad* *eos* *percutiet* &
והכם לפי־חרב לא יחוס עליהם לא־אחמל ולא ,Dominus dixit Sic : *dices* *hunc* *populum* ad Et *miserebitur*
6 ירחם׃ ואל־העם הזה תאמר כה אמר יהוה ,*mortis* *viam* & , *vitæ* *viam* *tuam* *ego* *dixi* *ad* *dies* ego Ecce
הנני נתן לפניכם את־דרך החיים ואת־דרך המות׃ ,*pestilentia* in & , *fame* in & , *gladio* in *morietur* , *hac* *urbe* in *Habitans*
7 הישב בעיר הזאת ימות בחרב וברעב وברבי ,*vel* *et* , *vos* *ja* , *or* *coangustiet* , *Chaslim* *ad* *fuit* *delapsus* *& egressus* *&*
והיוצא ונפל על־הכשדים הצרים עליכם יהיה ,*mortem* *poluit* Et , *spolium* in *sua* *anima* *ei* *erit* &
והיתה־לו נפשו לשלל׃ כי־שמתי פני ,DOMINUS ait , *bonum* in *non* & , *malum* in *hanc* *civitatem* *in*
8 בעיר הזאת לרעה ולא לטובה נאם־יהוה ביד ,*igni* in *cremabitur* & , *dabitur* Babel regis manum in
מלך־בבל ונתן ושרפה באש׃ ,DOMINI verbum Audite : *Jehudah* regis domui Et
9 ולבית מלך יהודה שמעו דבר־יהוה׃

Versio VULG. LAT.

17 Qui non me interfecit à vulva, ut
fieret mihi mater mea sepulchrũ,
& vulva ejus conceptus æternus.
18 Quarè de vulva egressus sum, ut
viderem laborem & dolorem,
& consumerentur in confusione die-
es mei?

CAP. XXI.

1 VErbum, quod factum est ad
Jeremiam à Domino, quando mi-
sit ad eum rex Sedecias Phassur
filium Melchiæ, & Sophoniam
filium Maasiæ sacerdotem, di-
2 cens; Interroga pro nobis Do-
minum, quia Nabuchodonosor
rex Babylonis præliatur adver-
sùm nos: si fortè faciat Domi-
nus nobiscum secundùm omnia
3 mirabilia sua, & recedat à no-
bis. Et dixit Jeremias ad eos;
4 Sic dicetis Sedeciæ; Hæc dicit
Dominus Deus Israel; Ecce ego
convertam vasa belli, quæ in ma-
nibus vestris sunt, & quibus vos
pugnatis adversùm regem Baby-
lonis, & Chaldæos, qui obsident
vos in circuitu murorum: &
congregabo ea in medio civita-
5 tis hujus. Et debellabo ego
vos in manu extenta, & in brac-
hio forti, & in furore, & in
indignatione, & in ira grandi.
6 Et percutiam habitatores civi-
tatis hujus: homines & bestiæ
pestilentiâ magnâ morientur.
7 Et post hæc, ait Dominus; Dabo
Sedeciam regem Juda, & servos
ejus, & populum ejus, & qui
derelicti sunt in civitate hac à
peste, & gladio, & fame, in ma-
nu Nabuchodonosor regis Baby-
lonis, & in manu inimicorum
eorum, & in manu quærentium
animam eorum, & percu-
tiet eos in ore gladii; & non
flectetur, neque parcet, nec mi-
8 serebitur. Et ad populum hunc
dices; Hæc dicit Dominus; Ecce
ego do coram vobis viam vitæ,
9 & viam mortis. Qui habita-
verit in urbe hac, morietur gla-
dio, & fame, & peste: qui au-
tem egressus fuerit, & transfuge-
rit ad Chaldæos, qui obsident
vos, vivet, & erit ei anima sua,
10 quasi spolium. Posui enim fa-
ciem meam super civitatem hanc
in malum, & non in bonum, ait
Dominus; in manu regis Baby-
lonis dabitur, & exuret eam igni.
11 Et domui regis Juda; Audite
verbum Domini,

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

17 Ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με (ϛ) ἐν μήτρᾳ, καὶ
ἐγένετό μοι ἡ μήτηρ μου τάφος μου, καὶ ἡ
18 μήτρα ζωλόβεως αἰωνία. Ἱνατί τοῦτο
ἐξῆλθον ἐκ μήτρας, τοῦ βλέπειν κόπους καὶ
πόνους, καὶ διετέλεσαν ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι
μου ;

MS.A. (ϛ) ἐν μήτρᾳ μητρὸς,

ΚΕΦ. κα'.

1 Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς (α) Ἱερεμίαν, ὅτε ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Σεδεκίας τὸν Φασχὼρ υἱὸν Μελχίου, καὶ Σοφονίαν υἱὸν (β) Βασαίου τὸν ἱερέα, λέγων, Ἐπερώτησον περὶ ἡμῶν τὸν κύριον· ὅτι (γ) βασιλεὺς
2 Βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς· εἰ ποιήσει κύριος κατὰ πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, καὶ
3 ἀπελεύσῃ ἀφ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ἱερεμίας, Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς Σεδεκί-
4 αν βασιλέα Ἰούδα, Τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ μεταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ, ὃν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ὃν αὐτοῖς πρὸς τοὺς Χαλδαίους τοὺς (γ) συγκυκλεικότας ὑμᾶς ἔξωθεν τοῦ (δ) τείχους. καὶ συνάξω αὐτοὺς
5 εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ταύτης, Καὶ πολεμήσω ἐγὼ ὑμᾶς ὃν χειρὶ (ε) ἐκτεταμένῃ, καὶ ὃν βραχίονι κραταιῷ καὶ θυμοῦ καὶ
6 (ζ) ὀργῆς μεγάλης. Καὶ πατάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ὃν τῇ πόλει ταύτῃ, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὃν θανάτῳ μεγά-
7 λῳ, καὶ ἀποθανοῦνται. Καὶ μετὰ ταῦτα φησὶ κύριος, Δώσω τὸν Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὸν λα-
ὸν (η) καταλειφθέντα ὃν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τῆς θανάτου καὶ ἀπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν; καὶ κατακόψουσιν αὐτοὺς ὃν στόματι μαχαίρας· οὐ φείσομαι
8 (θ) ἐπ' αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ οἰκτειρήσω αὐτούς. Καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον ἐρεῖς, Τάδε λέ-
γει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὁδὸν
9 τοῦ θανάτου. Ὁ κατοικῶν ὃν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀποθανεῖται ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ· καὶ ὁ ἐκπορευόμενος προσρήσει πρὸς τοὺς Χαλδαίους τοὺς συγκυκλεικότας ὑμᾶς, ζήσεται, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σῦλα, καὶ
10 ζήσεται. Διότι (ι) ἐστήκεικα τὸ πρόσωπόν μου ὃν τῇ πόλει ταύτῃ εἰς κακὰ, καὶ οὐκ εἰς ἀγαθά· εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος παραδοθήσεται, καὶ κατακαύσει αὐτὴν
11 ἐν πυρί. Ὁ οἶκος βασιλέως Ἰούδα, ἀκούσατε λόγον κυρίου·

MS.A. (α) Ἱερεμίαν, Ὅτι (β) Μασσαίου (γ) ὁ βασιλεὺς (γ) συγκυκλεύοντας ἡμᾶς (δ) τείχους εἰς τὸ μέσον (ε) ἐντεταμένῃ, (ζ) ὀργῆς καὶ παροργισμοῦ μεγάλου. (η) τὸν καταλειφθέντα (θ) ἐπ' αὐτοῖς, (ι) ἐστήκεισα

Quia non interfecit me in vul-
va, & facta est mihi mater mea
sepulchrum meum, & vulva
conceptionis æternæ. Ut quid ita
egressus sum è vulva, ut vide-
rem labores, & dolores, & con-
summati sunt in confusione dies
mei?

CAP. XXI.

VERBUM, quod factum
est à Domino ad Hieremiam,
quando misit ad eum rex Sedecias
Paschor filium Melchiæ, &
Sophoniam filium Basiæ sa-
cerdotem, dicens; Interroga
pro nobis Dominum: quia rex
Babylonis insurrexit super nos:
si faciet Dominus secundùm o-
mnia mirabilia sua, & recedet
à nobis? Et dixit ad eos
Hieremias; Sic dicetis ad Sede-
ciam regem Juda; Hæc di-
cit Dominus; Ecce ego con-
verto arma bellica, in quibus
vos pugnatis in eis adversùs
Chaldæos, qui conclusérunt vos
extra murum. Et congregabo
eos in medio civitatis hujus,
Et debellabo ego vos in manu
extenta, & in brachio forti
cum furore, & ira magna:
Et percutiam omnes habitan-
tes in civitate hac, homines,
& jumenta, in morte magna:
& morientur. Et post hæc
sic ait Dominus; Dabo Sede-
ciam regem Juda, & pueros
ejus, & populum derelictum
in civitate hac à morte, &
à fame, & à gladio, in ma-
nus inimicorum eorum, quæ-
rentium animas eorum: &
trucidabunt eos in ore gladii.
Non parcam super eis, & non
misereborum eorum. Et ad
populum hunc dices; Hæc dicit
Dominus; Ecce ego dedi ante
faciem vestram, viam vitæ,
& viam mortis. Sedens in
urbe hac, morietur in gladio,
& in fame: & egrediens ac-
cedere ad Chaldæos, qui conclu-
serunt vos, vivet, & erit
anima ejus in spolia, & ju-
vet. Obsirmavi enim faciem
meam super civitatem hanc in
malo, & non in bona. In
manus regis Babylonis trade-
tur: & comburet eam in igne.
Domus regis Judæ, audite
verbum Domini,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

לוי דלא אמיר עלי דמתית משעין והית לי פון אמי קברי והוית כדלא הוית : למה דנפק
מבטנא נפקית למחזי עמל ודון וספו בבהתא יומי :

כא

פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מקדם יי כד שלחליתיה מלכא צדקיה ית פשחור ב
מלכיה וית צפניה בר מעשיה כהנא למימר : צלי כען עלנא קדם יי ארי נבוכדנצר
מלכא דבבל מגיח קרבא בנא מאים יעבד יי עמנא ככל פרישתיה ויסתלק מנגא : אמר
ירמיה להון כדין תימרון לצדקיה : כדנן אמר יי אלהא דישראל האנא מסחר ית מאני
קרבא דבידיכון דאתון מגיחין מניהון קרבא בהון עם מלכא דבבל ועם כשראי דעדיין עליכון
מברא לשורא ואכנוש יתהון לגו קרתא הדא : ואגיח אנא עמכון בידי ברמימא ובדרע
תקיפא וברגז وبחמה وبתקוף רב : ואמחי ית יתבי קרתא הדא וית אנשא וית בעירא
במותא סגיאה ימותון : ובתר כן אמר יי אמסר ית צדקיה מלך שבטא דבית יהודה וית
עבדוהי וית עמא וית דאשתארו בקרתא הדא מן מותא ומן הרבא ומן כפנא ביד נבוכ
ראצר מלכא דבבל וביד בעלי דבביהון وביד דבעין למקטלהון וימחינון לפתם חרבא
לא יחוס עליהון ולא איחמול ולא ירחם : ולעמא הדין תימר כדנן אמר יי האנא יהב
קדמיהון ית אורח חיי וית אורח מותא : דיתב בקרתא הדא יתקטל בחרבא وברעבא
وבמותא ודיפוק ויתמסי לכשראי דיצרין עליכון יחי והוי ליה נפשיה לשלבא : ארי
חל רוגזי בקרתא הדא לבישא ולא לטבא אמר יי בידא דמלכא דבבל יתמסי
ויוקדניה בנורא : ולבית מלך שבטא דבית יהודה קבילו פתגמא דיי :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Utinam non dictum fuisset de me: sed quòd mortu" essem ab utero, & esset 17
mihi mater mea sepulchrum meum, & essem quasi non essem. Quare de 18
ventre egressus sum; ut viderem laborem & dolorem, et consumpti sunt in
confusione dies mei?

CAP. XXI.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Dñi, quando 1
misit ad eum rex Sedechias Phasur filium Melchiæ, & Sophoniam filium
Maasiæ sacerdotem, dicens: Ora nunc pro nobis coram Dño, quia Nabu-
chodonosor rex Babylonis præliatur adversùm nos; fortasse faciet Dñs no- 2
biscum juxta omnia mirabilia sua, & discedet à nobis. Et dixit ad eos Jere-
mias: Hæc dicetis Sedechiæ; Hæc dicit Dñs Deus Israel: Ecce ego conver- 4
tam instrumenta belli quæ sunt in manibus vestris, quibus vos pugnatis
contra regẽ Babylonis, & contra Chaldæos, qui obsident vos extra murum:
& congregabo ea in medio civitatis hujus. Et pugnabo ego vobiscum in 5
manu excelsa, et in brachio forti, et in furore, et in indignatione, et in ira grã-
di. Et percutiam habitatores civitatis hujus: & homines & jumenta peste 6
magna morientur. Et post hæc, dicit Dñs, tradam Sedechiam regem tribus 7
domus Juda, & servos ejus, & populum & quicunque remanserit in civita-
te ista, à morte, & à gladio, & à fame, in manum Nabuchodonosor regis Ba-
bylonis, & in manum inimicorum suorum, & in manum quærentium occi-
dere eos; & percutiet eos in ore gladii: non parcet eis, nec ignoscet, nec
miserebitur. Populo autem huic dices: Hæc dicit Dñs; Ecce ego dabo co- 8
ram vobis viam vitæ & viam mortis. Qui habitaverit in urbe hac, inter- 9
ficietur gladio, & fame, & peste: & qui egressus fuerit, et qui obedierit
Chaldæis qui obsident vos, vivet, et erit ei anima ejus in evasionem. Quia 10
residet furor meus contra civitatem istam in malum, et non in bonum, di-
cit Dominus. In manum regis Babylonis tradetur, qui eam succendet
igni. Et domui regis tribus domus Juda, Suscipite verbum Domini. 11

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܕܠܐ ܡܝܬܐ ܢܗܘܐ ܠܝ ܒܒܛܢܐ ܐܡܝ ܩܒܪܐ ܗܘܐ ܠܝ ܘܒܒܛܢܐ ܐܡܝ ܢܗܘܐ ܩܒܪܐ ܕܝܠܝ ܕܠܥܠܡ ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܐ

ירמיה : כב

eruite &, judicium mane in Judicate : Dominus dixit sic, David Domus
12 בֵּית דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה דִּינוּ לַבֹּקֶר מִשְׁפָּט וְהַצִּילוּ
, mea excandefecerit ignis ut egrediatur fortè ne: opprimẽtis manu de direptis
גְזוּל מִיַּד עֹשֵׁק פֶּן־תֵּצֵא כָאֵשׁ חֲמָתִי
, eorum studiorum malitiæ faciebus à exinguens non &, succendatur &
וּבָעֲרָה וְאֵין מְכַבֶּה מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם :
: DOMINUS ait, planiciei petra vallis habitatrix te ad ego Ecce
13 הִנְנִי אֵלֶיךָ יֹשֶׁבֶת הָעֵמֶק צוּר הַמִּישֹׁר נְאֻם־יְהוָה
? nostra habitacula in ingredietur quis &, nos super cõfringet Quis ; dicentes
הָאֹמְרִים מִי־יֵרֵד עָלֵינוּ וּמִי יָבוֹא בְּמְעוֹנֹתֵינוּ :
: Dominus dixit , vestrorũ studiorum fructum juxta vos super visitabo Et
14 וּפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כְּפְרִי מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה
, ejus circuitu omnes comedet &, ejus sylva in ignem faciam succendere &
וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּיַעְרָהּ וְאָכְלָה כָּל־סְבִיבֹתֶיהָ :

CAP. XXII. כב

, Iudicate &, Jehudah regis domum Descende : Dominus dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ שָׁם
, rex Domini verbum Audi : dices Et , hoc verbum ibi
2 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה : וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה מֶלֶךְ
, tuus populus &, tui servi & , tu , David solium super sedens , Jehudah
יְהוּדָה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד אַתָּה וְעֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ
, Iudicium Facite : Dominus dixit Sic , has portas in ingredientes
הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה : כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ מִשְׁפָּט
, peregrinum & : opprimentis manu de direptis liberate & ; justitiam &
וּצְדָקָה וְהַצִּילוּ גְזוּל מִיַּד עֹשֵׁק וְגֵר
innocentẽ sanguinẽ & , rapiatis ne : fraudentis ne viduam &, pupillum
יָתוֹם וְאַלְמָנָה אַל־תֹּנוּ אַל־תַּחֲמֹסוּ וְדָם נָקִי
, fecceritis faciendo si Nam , isto loco in effundatis ne
אַל־תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה : כִּי אִם־עֹשׂוֹ תַעֲשׂוּ
reges hujus domus portas in ingredientur & , hoc verbum
4 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים
, equis in & , curru in equitantes , ejus solium super David ipsi sedentes
יֹשְׁבִים לְדָוִד עַל־כִּסְאוֹ רֹכְבִים בְּרֶכֶב וּבְסוּסִים
audieritis non si Et , ejus populus & , ejus servi & , ipse
הוּא וַעֲבָדָיו וְעַמּוֹ : וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת־
quia : Dominus dixit , juravi me in , hæc verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי
Dominus dixit sic Quia , hæc domus erit solitudinem in
5 לְחָרְבָּה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה : כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
: Lebanon caput mihi tu Ghilhad : Jehudah regis domum super
עַל־בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה גִּלְעָד אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן
, solitudinis Et , fuit habitate non urbes , desertum te posuero non si
אִם־לֹא אֲשִׂיתְךָ מִדְבָּר עָרִים לוֹא נוֹשָׁבוּ : וְקִדַּשְׁתִּי
, excidium succident & , ejus instrumenta & , virum , corrumpentes te super
עָלֶיךָ מַשְׁחִתִים אִישׁ וְכֵלָיו וְכָרְתוּ מִבְחַר
multæ gentes transibunt Et , ignem super facient cadere & , suam cedrorum
6 אֲרָזֶיךָ וְהִפִּילוּ עַל־הָאֵשׁ : וְעָבְרוּ גוֹיִם רַבִּים
quid Propter : suũ populum ad unusquisque dicent & , istam civitatem super
7 עַל הָעִיר הַזֹּאת וְאָמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ עַל־מָה
quid Super , dicent Et ? huic grandi civitati sic Domin' fecit
עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָעִיר הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת : וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר
, fecincurvaverunt & , fui Dei Domini pactum dereliquerunt
עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ
ne & , vestra in defectis Ne , eis servierunt & , alienis Diis
8 לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם : אַל־תִּבְכּוּ לַמֵּת וְאַל־
, ultrà revertetur non quia : alcuni flendo flete : ei commoveamini
תָּנִדוּ לוֹ בְּכוּ בְכוֹ לַהֹלֵךְ כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד
, fuæ nativitatis terram videbit &
9 וְרֹאֶה אֶת־אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ :

Versio VULG. LAT.

12 Domus David, hæc dicit Dominus; Judicate manè judicium, & eruite vi oppressum de manu calumniantis: ne fortè egrediatur ut ignis indignatio mea, & succendatur, & non sit qui extinguat, propter malitiam studiorum vestrorum. 13 Ecce ego ad te habitatricem vallis solidæ atque campestris, ait Dominus: qui dicitis, Quis percutiet nos? & quis ingredietur domos nostras? 14 Et visitabo super vos juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus: & succendam ignem in saltu ejus: & devorabit omnia in circuitu ejus.

CAP. XXII.

1 Hæc dicit Dominus; Descende in domum regis Juda, & loquêris ibi verbum hoc, 2 Et dices; Audi verbum Domini rex Juda, qui sedes super solium David; tu & servi tui, & populus tuus, qui ingredimini per portas istas. 3 Hæc dicit Dominus; Facite judicium & justitiam, & liberate vi oppressum de manu calumniatoris: & advenam, & pupillum, et viduam nolite contristare, neque opprimatis iniquè: & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. 4 Si enim facientes feceritis verbum istud: ingredientur per portas domûs hujus, reges sedentes de genere David super thronum ejus, & ascendentes currus et equos, ipsi & servi, & populus eorum. 5 Quòd si non audieritis verba hæc: in memetipso juravi, dicit Dominus; quia in solitudinem erit domus hæc. 6 Quia hæc dicit Dominus super domum regis Juda; Galaad, tu mihi caput Libani: si non posuero te in solitudinem, urbes inhabitabiles. 7 Et sanctificabo super te, interficientem virum, & arma ejus: & succident electas cedros tuas, & præcipitabunt in ignem. 8 Et pertransibunt gentes multæ per civitatem hanc: & dicet unusquisque proximo suo; Quarè fecit Dominus sic civitati huic grandi? 9 Et respondebunt; Eò quòd dereliquerint pactum Domini Dei sui, & adoraverint deos alienos, & servierint eis. 10 Nolite flere mortuum, neque lugeatis super eum fletu: plangite eum, qui egreditur: quia non revertetur ultrà, nec videbit terram nativitatis suæ.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

12 Οἴκῳ Δαυὶδ, τάδε λέγει κύριος, Κείνατε πρωὶ κρίμα, καὶ καθιδύνατε, καὶ ἐξέλεσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτὸν, ὅπως μὴ ἀναφθῇ ὡς πῦρ ἡ ὀργή μου, καὶ καυθήσεται, (κ) καὶ ἐκ ἔσται ὁ σβέσων. Ἰδὲ ἐγὼ πρὸς σὲ ἡ κατοικοῦσα τὴν κοιλάδα (ζ) τὴν πεδινὴν, τοῦ λόγου τοῦ, Τίς πτοήσει ἡμᾶς; ἢ τίς εἰσελεύσεται πρὸς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν; 14 Καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ (λ) δρυμῷ αὐτῆς, καὶ (μ)ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς.

MS. A. (κ) καὶ ἐκ ἔσται * καὶ ἐκ ἔσται (λ) * δυμῷ(μ) κατέδε

Domus David; Hæc dicit Dominus; Judicate manè judicium, & dirigite, & liberate direptum de manu opprimentis eum; ut non accendatur, quasi ignis, ira mea, & ardebit, & non erit qui extinguat: Ecce ego ad te inhabitantem vallem (a) Sor, campestrem, qui dicitis; Quis terrebit nos, aut quis ingredietur in habitaculum nostrum? Et succendam ignem in saltu ejus, & devorabit omnia quæ in circuitu ejus.

ΚΕΦ. κβ'. CAP. XXII.

1 Τάδε λέγει κύριος, Πορεύου καὶ κατάβηθι εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ἰούδα, καὶ 2 λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, Καὶ ἐρεῖς, Ἄκουε λόγον κυρίου βασιλεῦ Ἰούδα, ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, σὺ καὶ ὁ οἶκός σου καὶ ὁ λαός σου, καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι (α) ταῖς πύλαις ταύταις· 3 Τάδε λέγει κύριος, Ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐξαιρεῖσθε διηρπασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτὸν, καὶ πρόσηλυτον καὶ ὀρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταθλιβήτε, καὶ μὴ ἀδικεῖτε, καὶ αἷμα ἀθῷον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 4 Διότι ἐὰν ποιοῦντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον, καὶ εἰσελεύσονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς (β) καθήμενοι ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἁρμάτων καὶ ἵππων, αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν, καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν. 5 Ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους, κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος, ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται ὁ οἶκος οὗτος. 6 Ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ οἴκου βασιλέως Ἰούδα, Γαλαάδ, σύ μοι ἀρχὴ τοῦ Λιβάνου, ἐὰν μὴ θῶ σε εἰς ἔρημον, πόλεις μὴ κατοικησομένας, 7 Καὶ (γ) ἐπάξω ἐπὶ σὲ ἀλοδρόμους ἄνδρας, καὶ τὸν πέλεκυν αὐτῶν, καὶ ἐκκόψουσι τὰς ἐκλεκτὰς κέδρους σου, καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ. 8 Καὶ διελεύσονται ἔθνη διὰ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ (δ) ἐρεῖ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Διατί ἐποίησε κύριος οὕτως τῇ πόλει (ε) ταύτῃ τῇ μεγάλῃ; 9 Καὶ ἐροῦσιν, Ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου (ζ) θεοῦ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς. 10 Μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα, μηδὲ θρηνεῖτε αὐτόν· κλαύσατε κλαυθμὸν τὸν ἐκπορευόμενον, ὅτι οὐκ (η) ὀπτρέψει ἔτι, οὐδὲ ὄψεται τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ.

MS. A. (α) ἐν ταῖς (β) καὶ ἄρχοντες καθήμενοι (γ) εἰσάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλεθρεύοντα, (δ) ἐροῦσιν (ε) τῇ μεγάλῃ ταύτῃ; (ζ) τοῦ θεοῦ (η) ἀναστρέψει

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

12 בֵּית דָּוִד כְּדִנָּן אָמַר יְיָ דִּינוּ לְצַפְּרָא דִּינָא וְשֵׁיזְבוּ אֲנִיסָא מִיד דְּאָנֵיס לֵיהּ דִּלְמָא יִדְלַק
בְּאַשְׁתָּא רוּגְזִי וּישֵׁיצֵי וְלָא יְהֵי חָיֵס מִן קְדָם בִּישׁוּת עוֹבְדֵיכוֹן : הָאֵנָא שָׁלַח רוּגְזִי עֲלָךְ 13
דְּיָתְבָא בְּתוּקְפָא בְּקָרְוִין כְּרֵיכוֹן אַמַּר יְיָ דְּאָמְרִין מַן יְחוֹת עֲלָנָא וּמַן יְעוֹל בְּרִגְיוֹנָנָא :
וְאָסְעַר עֲלֵיכוֹן כְּפֵרֵי עוֹבְדֵיכוֹן אַמַּר יְיָ וְאַדְלִיק אִשְׁתָּא בְּקִרְוֵיהּ וְתִשֵׁיצֵי כֹּל סְחַרְנֵיהּ : 14

כב

דִּנָּן אַמַּר יְיָ חוּת לְבֵית מַלְכָּא שְׁבֹטָא דְּבֵית יְהוּדָה וְתִתְנַבֵּי תַּמָּן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין : וְתֵימַר 1
קַבֵּל פִּתְגָמָא דְּיְיָ מַלְכָּא שְׁבֹטָא דְּבֵית יְהוּדָה דְּיָתֵב עַל כּוּרְסֵי דָוִד אַתְּ וְעַבְדָּךְ וְעַמָּךְ דְּעָלִין 2
בְּתַרְעָיָא הָאִלֵּן : כְּדִנָּן אַמַּר יְיָ עֲבִידוּ דִינָא וְצַדְקָתָא וְשֵׁיזְבוּ אֲנִיסָא מִיד דְּאָנֵיס לֵיהּ וְיָתוֹם 3
וְאַרְמְלָא לָא חוֹנוּן וְלָא תֵינְסוּן וְדַם זַכַּי לָא תֵישְׁדוּן בְּאַתְרָא הָדֵין : אֲרֵי אִם מְעַבְּדוּן 4
תַּעְבְּדוּן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין וְיֵעְלוּן בְּתַרְעֵי בֵיתָא הָדֵין מַלְכִין יָתְבִין לְדָוִד עַל כּוּרְסוֹהִי
רְכִיבִין בְּרִתְכִין וּבְסוּסִין הוּא וְעַבְדּוֹהִי וְעַמֵּיהּ : וְאִם לָא תְקַבְּלוּן יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן 5
בְּמֵימְרִי קַיְּמִית אַמַּר יְיָ אֲרֵי לְחוֹרְבָא יְהֵי בֵּיתָא הָדֵין : אֲרֵי כְּדִנָּן אַמַּר יְיָ עַל בֵּית מַלְכָּא 6
שְׁבֹטָא דְּבֵית יְהוּדָה אִלּוּ אַתְּ חֲבִיב קָדְמַי מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דְּרָם בְּרֵישׁ טוּרֵי אִם לָא אֲשַׁוֵּינָךְ
מַדְבְּרָא קִרְוִין דְּלָא אִתְיַתְּבָא : וְאַזְמַן עָלָךְ מְחַבְּלִין גְּבַר וּוֵינֵיהּ וּיְקַטְּלוּן שָׁפֵר גְּבִרְךְ כְּמָה 7
דְקַצְצִין אֲעֵי חוֹרְשָׁא וּרְמָן לְנוּרָא : וְיַעְבְּרוּן עַמְּמִין סַגִּיאִין עַל קִרְתָּא הָדָא וְיֵמְרוּן גְּבַר 8
לְחַבְרֵיהּ עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְקִרְתָּא רַבְּתָא הָדָא : וְיֵמְרוּן עַל דְּשַׁבְקוּ יָת קְיָמָא דְּיְיָ 9
אֱלָהֵהוֹן וּסְגִידוּ לְטַעֲוָת עַמְּמַיָּא וּפְלַחוּנוּן : לָא תִבְכּוּן עַל מִית וְלָא תְדוֹנוּן עֲלוֹהִי בְּכוֹ 10
מְבַכָּא לְרַגְלֵי אֲרֵי לָא יְתוּב עוֹד וְיֶחֱזֵי יָת אַרְעָא דְיִלְדוּתֵיהּ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Domus David, hæc dicit Dominus: Judicate manè judicium, & eruite vim patientem de manu violenti; ne fortè succendatur ut ignis indignatio mea, & consumat, & non sit qui misereatur propter malitiam operum vestrorum. 13 Ecce ego mitto furorem meum contra te quæ habitas in fortitudine in civitatibus munitis, dicit Dominus: qui dicitis, Quis descendet contra nos, & quis ingredietur palatia nostra? 14 Et visitabo super vos juxta fructum operum vestrorum, dicit Dominus, & succendam ignem in urbibus ejus, & consumet omnia quæ in circuitu ejus sunt.

CAP. XXII.

1 Hæc dicit Dñs: Descende in domũ regis tribus dom' Juda, & prophetabis ibi verbũ hoc. 2 Et dices: Suscipe verbũ Dñi rex tribus domus Juda, qui habitas super solium David, tu, & servi tui, et populi tui qui ingrediuntur per portas istas. 3 Hæc dicit Dominus: Facite judicium & justitiam, & liberate vim patientem de manu ejus qui vim infert ei; & peregrinum, & pupillum, & viduam ne contristetis, nec vi opprimatis: & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. 4 Quòd si faciendo feceritis verbũ istud, ingredientur per portas domus hujus reges sedentes super solium David, ascendentes in curribus & in equis ipse & servi & populus ejus. 5 Et si non susceperitis verba hæc, per verbum meum juravi, dicit Dominus, quia in solitudine erit domus hæc. 6 Quia sic dicit Dominus super domum regis tribus domus Juda: Quamvis tu sis dilectus coram me *præ domo* sanctuarii, quæ excelsa est in cacumine montium; si non ponam te desertum, urbes inhabitabiles. 7 Et præparabo contra te vastantes, virum & arma ejus. Et occident pulchritudinem fortium tuorum, sicut succiduntur ligna saltus, & projiciuntur in ignem. 8 Et pertransibunt populi multi juxta civitatem hanc, & dicet unusquisque proximo suo: Quamobrem fecit Dominus sic civitati huic grandi? 9 Et dicent: Pro eo quòd dereliquerunt pactum Domini Dei sui, & adoraverunt idola populorum, & servierunt eis. 10 Ne ploretis super mortuum, ne contristemini super eum: plorando plorate eum qui in captivitatem ducitur; quia non revertetur ultrà, nec videbit terram nativitatis suæ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܗܳܟܺܝܠܳܐ ܕܳܝܳܢܳܐ ܕܺܝܕܺܝܢܳܐ ܕܒܺܝܬ ܡܠܟܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܘܡܠܠ ܬܡܢܳܐ ܗܳܟܢܳܐ ܡܪܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܠܶܝܢ ܕܝܳܬܒܺܝܢ ܥܰܠ ܟܽܘܪܣܝܗܝ ܘܥܰܠ ܥܰܒܕܶܝܟ ܘܥܰܠ ܥܰܡܳܟ ܕܥܳܠܶܝܢ ܒܬܪܥܶܐ ܗܳܠܶܝܢ ܡܪܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܟܢܳܐ ܡܪܳܪ ܐܳܡܪ ܡܰܪܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܟܢܳܐ ܐܰܢܬܽܘܢ ܕܝܳܬܒܺܝܢ ܥܰܠ ܟܽܘܪܣܝܗ ܐܰܢܳܐ ܡܰܠܰܠܬܺܝ ܕܠܳܐ ܢܶܗܘܶܐ ܠܳܟܽܘܢ ܠܳܐܢܳܫܳܐ ܗܳܠܶܝܢ ܕܡܰܪܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܟܢܳܐ ܐܶܢ ܠܳܐ ܥܒܰܕܬܽܘܢ ܠܳܗܽܘ ܠܳܐܢܳܫܳܐ ܗܳܠܶܝܢ ܕܡܰܪܝܳܐ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܟܢܳܐ ܡܳܪܝ ܕܝܗܽܘܕܳܐ ܗܳܠܶܝܢ ܕܝܳܬܒܺܝܢ ܥܰܠ ܟܽܘܪܣܝܗ ܐܰܢܳܐ ܡܰܠܰܠܬܺܝ ܕܠܳܐ ܢܶܗܘܶܐ ܠܳܟܽܘܢ

ירמיה : כב

regis Josijahu *filium* Sallum *ad* DOMINUS dixit sic Quia
11 כִּי־כֹה אָמַר־יְהוָה אֶל־שַׁלֻּם בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
de est egressus qui ,suo patre Josijahu pro *regnantem* Jehudah
יְהוּדָה הַמֹּלֵךְ תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו אֲשֶׁר יָצָא מִן
quò loco in *Nam* ,ampliùs huc revertetur non ,isto loco
הַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא־יָשׁוּב שָׁם עוֹד׃ כִּי בַּמְּקוֹם אֲשֶׁר־
videbit non istam terram & ;morietur *illic* ,eum transtulerunt
הֶגְלוּ אֹתוֹ שָׁם יָמוּת וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לֹא יִרְאֶה
sua cœnacula & *justitia non* in suam domum ædificanti Væ ,ampliùs
עוֹד׃ הוֹי בֹּנֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו
,ei dabit non ejus *epm* & ;gratis serviet suo *socio in* ;judicio *non in*
בְּלֹא מִשְׁפָּט בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן לוֹ׃
justitia tenet ;cœnacula &,mensuratum domum mihi Ædificabo ;*Dicens*
14 הָאֹמֵר אֶבְנֶה־לִּי בֵית מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָּחִים
,*mmo in urgendo &* ,*cedro in tectis* & ,fenestras ei *excindit* &
וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנִי וְסָפוּן בָּאֶרֶז וּמָשׁוּחַ בַּשָּׁשֵׁר׃
nonne tuus Pater ? *cedrum in te concinans* tu quia ,regnabis Nunquid
15 הֲתִמְלֹךְ כִּי אַתָּה מִתְחָרֵה בָאָרֶז אָבִיךָ הֲלוֹא
? ei *bonum* tunc ,justitiam & judicium fecit & ,bibit & ,comedit
אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה אָז טוֹב לוֹ׃
scire hoc Nonne *bonum* tunc ,egeni & *afflicti* judicium Judicavit
16 דָּן דִּין־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָז טוֹב הֲלֹא־הוּא הַדָּעַת
nisi ,tuâ cor & ,tui oculi non Sed ?DOMINUS dixit ,me
אֹתִי נְאֻם־יְהוָה׃ כִּי אֵין עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ כִּי אִם־
,fundendum *ad* innocentem sanguinem *super* & ,tuam *concupiscentiam super*
עַל־בִּצְעֶךָ וְעַל־דָּם־הַנָּקִי לִשְׁפֹּךְ
Propterea ,faciendam *ad* contritionem *super* & ,oppressionem *super* &
17 לָכֵן וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמְּרוּצָה לַעֲשׂוֹת׃
:Jehudah regem Jojiahu filium Jehojachim *ad* DOMINUS dixit sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
: cum plangent non ;soror væ & ,mi frater væ : cum plangent Non
לֹא יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָחִי וְהוֹי אָחוֹת לֹא יִסְפְּדוּ לוֹ
tradendo ,sepelietur asini Sepultura ,ejus *decori* væ & ,Domine væ
הוֹי אֲדוֹן וְהוֹי הֹדוֹ׃ קְבוּרַת חֲמוֹר יִקְבֹּר סָחוֹב
,clama &,Lebanon Ascende ,Jerusalaim portas ultra *projiciendo &*
19 וְהִשְׁלִךְ מֵהֲלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִם׃ עֲלִי הַלְּבָנוֹן וְצַעֲקִי
: sunt contriti quia ; *transitibus* è clama & ; tuâ vocem da Basan in &
וּבַבָּשָׁן תְּנִי קוֹלֵךְ וְצַעֲקִי מֵעֲבָרִים כִּי נִשְׁבְּרוּ
: Dixisti ,tuis *securitatibus in* te ad sum Locutus ,te diligentes omnes
20 כָּל־מְאַהֲבָיִךְ׃ דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוָתֵךְ אָמַרְתְּ
,*nici vice in* audisti non quia ; *tuis pueritiis* & tua via Hæc audiam Non
לֹא אֶשְׁמָע זֶה דַּרְכֵּךְ מִנְּעוּרַיִךְ כִּי לֹא שָׁמַעַתְּ בְּקוֹלִי׃
:ibunt captivitate in tui amatores &,ventus depascet tuos pastores Omnes
21 כָּל־רֹעַיִךְ תִּרְעֶה רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשֶּׁבִי יֵלֵכוּ
,tuam malitiam omnem propter erubesces & ;afficieris pudore tunc nam
כִּי אָז תֵּבֹשִׁי וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל רָעָתֵךְ׃
,*venienti in* ;eris gratiosa quàm : cedris in *nidificans* ,Lebanon in *Habitans*
22 יֹשֶׁבְתִּי בַּלְّבָנוֹן מְקַנֶּנְתִּי בָּאֲרָזִים מַה־נֶּחְנַתִּי בֹּאֵךְ
: Dominus dixit ,ego *Ut-res* ,parturientis tanquam *tormen*,dolores tibi
לָךְ חִבֻּלִים חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה
annulus Jehudah regis Jehojachim filius Chonjahu esset si quia
23 כִּי אִם־יִהְיֶה כְּנִיבוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם
te dabo Et ,te evellam inde quia : mea dextera manu *super*
עַל־יַד יְמִינִי כִּי מִשָּׁם אֶתֶּקְךָ׃ וְנָתַתִּיךְ
tradis tu quorum manum in & ,tuam animam quærentium manum in
בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר
manum in & ,Babel regis Nebuchadnesar manum in & ; *eorum facibus* &
מִפְּנֵיהֶם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד
,Chaldim
הַכַּשְׂדִּים׃

Versio VULG. LAT.

11 Quia hæc dicit Dominus ad Sellum filium Josiæ regem Juda, qui regnavit pro Josia patre suo, qui egressus est de loco isto; Non
12 revertetur huc ampliùs: Sed in loco, ad quê transtuli eũ, ibi morietur, & terram istã non videbit
13 ampliùs. Væ qui ædificat domũ suam in injustitia, & cœnacula sua non in judicio: amicum suum opprimet frustrà, & mercedem
14 ejus non reddet ei. Qui dicit; Ædificabo mihi domum latam, & cœnacula spatiosa, qui aperit sibi fenestras, & facit laqueria cedrina, pingitque sinopide.
15 Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? pater tuus numquid non comẽdit & bibit, & fecit judicium & justitiam
16 tunc cùm benè erat ei? Judicavit causam pauperis & egeni in bonum suum: numquid non ideò quia cognovit me, dicit
17 Dominus? Tui verò oculi & cor ad avaritiam, & ad sanguinem innocentem fundendum, & ad calumniam, & ad cursum
18 mali operis. Propterea hæc dicit Dominus ad Joakim filium Josiæ regem Juda; Non plangent eum; Væ frater, & væ sor-
19 ror: non concrepabunt ei; Væ domine, & væ inclyte. Sepulturâ asini sepelietur, putrefactus & projectus extra portas Jeruſa-
20 lem. Ascende Libanum, & clama: & in Basan da vocem tuam, & clama ad transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui.
21 Locutus sum ad te in abundantia tua: & dixisti; Non audiam: hæc est via tua ab adolescentia tua, quia non audisti vocem meã.
22 Omnes pastores tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatem ibunt: et tunc confundẽris, et erubesces ab omni mali-
23 tia tua. Quæ sedes in Libano, et nidificas in cedris, quomodò congemuisti, cùm venissent tibi dolores, quasi dolores parturi-
24 entis? Vivo ego, dicit Dominus: quia si fuerit Jechonias filius Joakim regis Juda, annulus in manu dextera mea, inde
25 evellam eum. Et dabo te in manu quærentium animam tuam, et in manu quorum tu formidas faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Chaldæorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Διότι τάδε λέγει κύριος περὶ Σελλὴμ υἱὸν (β) Ἰωσία τὸν βασιλεύοντα ἀντὶ Ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου
12 τούτου, Οὐκ ἀναστρέψει ἐκεῖ (ι) ἔτι, Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ (κ) τόπῳ τούτῳ ὃ μετῴκισαν αὐτὸν, ἐκεῖ
13 ἀποθανεῖται, καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται ἔτι. (λ) Ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ
μὴ δικαιοσύνης, καὶ τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ οὐκ ἐν
κρίματι, δοῦλε τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾷ δωρε-
14 ὰν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσει αὐ-
τῷ. Ὠκοδόμησε ξυλωτὰ οἶκον ξυμμε-
τρον, ὑπερῷα ῥητὰ διεξαλμένα θυείσῃ, καὶ
ἐξυλαμένα ἐν κέδρῳ, καὶ κεχρισμένα ἐν
15 μίλτῳ. Μὴ βασιλεύσῃς, ὅτι σὺ ἐξοξωθῇ
ἐν (μ) Ἀχὰζ τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται,
καὶ οὐ πίονται. (ν) βέλτιον σε ποιεῖν κρίμα
16 καὶ (ξ) δικαιοσύνην. Οὐκ ἔγνως, ὁκ ἕκεκε-
νεν κρίσιν (ο) πτωχοῦ, οὐδὲ κρίσιν πένητος.
17 οὐ (π) τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γνῶναί σε ἐμὲ, λέγει
κύριος; Ἰδοὺ ὁκ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί σου,
οὐδὲ ἡ καρδία σου κεῖται, ἀλλὰ εἰς τὴν πλεο-
νεξίαν σου, καὶ εἰς τὸ αἷμα τὸ ἀθῶον τοῦ
18 (ρ) ὀκχεῖαι αὐτὸ, καὶ εἰς ἀδικήματα καὶ εἰς
φόνον, τοῦ ποιεῖν (σ) αὐτά. Διατοῦτο τά-
δε λέγει κύριος περὶ Ἰωακεὶμ υἱὸν Ἰωσία
βασιλέα Ἰούδα, (τ) καὶ περὶ τὸν ἄνδρα τοῦ-
τον, (υ) Οὐ κόψονται αὐτὸν, Ὦ ἀδελφὲ, οὐ-
δὲ μὴ κλαύσουσι αὐτὸν, Οἴμοι κύριε.
19 Ταφὴν ὄνου ταφήσεται, (φ) συμψησθεὶς ῥι-
φήσει ἐκτὸς τῆς πύλης Ἱερουσαλήμ.
20 Ἀνάβηθι εἰς τὸν Λίβανον, καὶ (χ) κράξον,
καὶ εἰς τὴν Βασὰν δὸς τὴν φωνήν σου, καὶ
βόησον εἰς τὸ (ψ) πέρας τῆς διαλόσης, ὅ-
τι συνετρίβησαν πάντες οἱ ἐρασταί σου.
21 (ω) Ἐλάλησα πρὸς σὲ ἐν τῇ εὐθηνίᾳ σου
(α) Σου, καὶ εἶπας, Οὐκ ἀκούσομαι. αὕτη
ἡ ὁδός σου ὁκ νεότητός σου, ὡκ ἤκουσας
τῆς φωνῆς μου. Πάντας τοὺς ποιμένας σε
22 ποιμανεῖ ἄνεμος, (β) καὶ οἱ ἐρασταί σου
ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀξελεύσονται, ὅτι τότε
αἰσχυνθήσῃ καὶ (γ) ἀτιμασθήσῃ ἀπὸ πάν-
23 των τῶν φιλούντων σε. Κατοικοῦσα ἐν τῷ
Λιβάνῳ, ἐννοσσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις, κα-
ταστενάξεις ἐν τῷ ἐλθεῖν σοι (δ) ὠδῖνες ὡς
τικτούσης. Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ἐὰν γε-
24 νόμενος γένηται (ε) Ἰεχονίας υἱὸς Ἰοακεὶμ βασιλεὺς Ἰούδα δακτύλιος ἐπὶ
τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, ἐκεῖθεν ἐκ-
25 πάσω σε, Καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖ-
ρας τῶν ζητούντων τὴν ψυχήν σου, ὧν σὺ εὐ-
λαβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, εἰς χεῖρας τῶν
Χαλδαίων,

Quia hæc dicit Dominus ad (b) Sellem filium Josiæ regnantem pro Josia patre ejus, qui egressus
11 est de loco isto; Non revertetur hue ampliùs: Sed in loco isto, 12
quò transtuli, eum ibi morietur;
& terram hanc non videbit ampliùs. (c) Qui ædificat do- 13
mum suam non cum justitia, &
cœnacula sua non in judicio:
(d) apud proximum suum operatur gratis; & mercedem
14 ejus non reddet ei. Ædificásti tibi
domum (e) commmensuratã, cœnacula (f) perstatilia distinctã fe-
nestris, & contignata in cedro,
& linita in sinopide. (g) Nunquid 15
regnabis, quia tu contendis
in Achaz patre tuo? non comedent, & non bibent. Melius
tibi erat facere judicium, &
justitiam. Nõn cognovisti, 16
non judicaverunt judicium humili, neque judicium pauperis.
Nonne hoc est, te ignorare me,
dicit Dominus? Ecce non sunt 17
oculi (h) tui, neque cor tuum
bonum, sed ad avaritiam tuam,
& ad sanguinem innocentem, ut
effundas illum, & ad iniquitates, & in homicidium, ut facias
ea. Propterea hæc dicit Domi- 18
nus ad Joacim filium Josiæ regem Juda, (i) & super vivum
illum; Non plangent eum, O
frater; neque plorabunt eum, Heu
mihi, domine: Sepulchro asini 19
(k) sepelietur: rapiatur projiciatur ultra portam Hierusalem.
Ascende in Libanum, & clama; 20
& in Basan da vocem tuam, &
clama trans mare: quia contriti sunt omnes amatores tui.
(l) Loquutus sum ad te in vui- 21
natua: & dixisti; Non audiam. Hæc est via tua ab adolescentia tua: non audísti vo-
cem meam. Omnes pastores tu- 22
os pascet ventus: & amatores
tui in captivitatem egredientur:
Quia tunc confundẽris, & inho-
noraberis ab omnibus diligenti-
bus te. Quæ habitas in Libano, 23
quæ nidificas in cedris: inge-
misces, cùm venerint tibi dolo-
res, quasi parientis. Vivo ego, 24
dicit Dominus; si factus fuerit
Jechonias filiũ Joacim rex Judæ
(m) sigillum super manum dex-
teram meam; indè evellam te, Et 25
tradam te in manus quærentiũ
animam tuam, quorum tu formi-
das à facie (n) eorum! in manus
Chaldæorum:

MS.A. (β) Ἰωσία * τῷ βασιλεύοντι ἀντὶ Ἰωσία (ι) ἐκέτι, (κ) τόπῳ ὃ μεῤῥώκασι (λ) Ὦ ὁ οἰκοδομῶν ὃ οἰκίαν αὐτοῦ ὁκ ἐν δικαιοσύνῃ, (ᾳ) βασιλεύσῃς, (μ) Ἀχαάβ (ν) βέλτιον ἦν σε (ξ) δικαιοσύνην κελεύν. Οὐκ (ο) πτωχοῦ, (π) τοῦτό σοι ἐστὶν (ρ) ὀκχεῖαι (σ) ταῦτα. (τ) Οὐαὶ ἐστὶ (υ) ὦ μὴ κόψονται αὐτὸν, Οὐαὶ ἀδελφὲ. Ταφὴν ὄνου (φ) συμψηθεὶς (χ) κέκραξον, (ψ) πέρας (ω) Ἐλάλησαν (ω) Σου, Οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου. (β) ἡ ἐν αἰχμαλωσίᾳ. (γ) ἀτιμασθήσῃ (δ) ὠδῖνας (ε) Ἰωακεὶμ υἱὸς Ἰεχονία

Targum JONATHAN.

11 אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל שַׁלּוּם בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דִּמְלַךְ תְּחוֹת יֹאשִׁיָּה
אֲבוּהִי דְּגָלֵא מִן אַתְרָא הָדֵין לָא יְתוּב לְתַמָּן עוֹד׃ אֱלָהֵן בְּאַתְרָא דַּאֲגָלִיאוּ יְתֵיהּ תַּמָּן
12 יְמוּת וְיָת אַרְעָא הָדָא לָא יְחֵזֵי עוֹד׃ וַי דְּבָנֵי בֵיתֵיהּ בְּלָא קְשׁוֹט וְעִלַּיְתֵיהּ בְּלָא דִינָא כְּרַחֲזֵי
13 בְּחַבְרֵיהּ מַפְלַח מַגָּן וַאֲגַרֵיהּ לָא יְהַב לֵיהּ׃ דַּאֲמַר אֶבְנֵי לִי בְּתַיִן דְּמִשְׁתַּן וְעִלַּיָן מְרַוְחָן
14 וּפַצֵּיב לֵיהּ חַרְכִּין וּמִשְׁלַל בְּכִיוֹרִי אַרְזָא וּמְצַיַּר בְּסִמְקָנִין׃ הַאִתְּמְרִי לְמֶהֱוֵי כְּמַלְכָּא
15 קַדְמָאָה אֲבוּךְ הֲלָא אֲכַל וּשְׁתָא וְעֲבַד דִּין וּקְשׁוֹט וּכְדֵין טַב לֵיהּ׃ דִּין דִּין מִסְכֵּן וְחִשּׁוּךְ
16 בְּכֵן הֲוָה טַב הֲלָא הִיא דְּאִתְיְדַע קָדָמַי׃ אֲרֵי לֵית עֵינָךְ וְלִבָּךְ אֱלָהֵן עַל מְמוֹנָא
17 לְמִינַס וְעַל דַּם זַכַּי לְמִשְׁפַּךְ וְעַל עוֹשְׁקָא וְעַל דְּבַרְעוּת נַפְשָׁא לְמֶעְבַּד׃ בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל
יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דִּמְלַךְ תְּחוֹת יְהוּדָה לָא יִסְפְּדוּן לֵיהּ יְיָ עַל אָחֵי וְעַל אֲחָת לָא
18 יִסְפְּדוּן לֵיהּ יְיָ עַל מַלְכָּא וְעַל מַלְכוּתֵיהּ׃ כְּמָה דְמִשְׁגַּרְן יָת גְּבַלַת חֲמָרָא כֵּן יִשְׁגַּרְנוּן
19 יָת גְּבַלְתֵּיהּ יִתְגָּרֵי וְיִשְׁתְּרֵי לְהַלְאָה לְתָרְעֵי יְרוּשָׁלֵם׃ סַקִּי לְבֵית מַקְדְּשָׁא וְצַוַּחִי וּבְתָרְעֵי
20 טוּר בֵּיתָא אַרִימִי קָלֵךְ וְצַוַּחִי עַל מְעִיתָא אֲרֵי אִתְּבְרוּ כָּל רַחֲמָךְ׃ שְׁלַחִית לְוָתֵךְ יָת כָּל
עַבְדֵי נְבִיֵּיא כַּד הֲוַיִת יְחַבֵּא שְׁלִיָּא אֲמַרְתְּ לֵית אֲנָא מְקַבְּלָא אוֹלְפָן דָּא אֲרְחָתִךְ מִעֻבְרָךְ
21 אֲרֵי לָא קַבְּלַתְּ לְמֵימְרִי׃ כָּל פַּרְנָסָךְ יִתְבַּדְּרוּן לְכָל רוּחַ וְרַחֲמָךְ בְּשַׁבְיָא יְהֵכוּן אֲרֵי בְכֵן
22 תִּבְהַתְּנִין וְתִתְכַּנְעָנִין מִכֹּל בִּישְׁתָּךְ׃ דִּיתְבָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא בֵּינֵי מַלְכָיָא מְרַבְּיָא בְּנָתָא מָה
23 תַּעְבְּדְרִין בְּמֵיתֵי לָךְ עֲקָא וְוַיָּע הָא כַּחֲבָלִין לְוַלְדְּתָא׃ קַיָּם אֲנָא אֲמַר יְיָ אֲרֵי אִם יְהֵי כְּנָיָה בַּר
יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שְׁבִטָא דִּבְיַת יְהוּדָה דְּעָקָא עַל יַד יְמִינִי אֲרֵי מִתַּמָּן בְּמֵימְרִי אֲגַלְנָךְ׃
24 וְאִתְּנִנָּךְ בְּיַד דְּבָעֵן לְמִקְטְלָךְ וּבְיַד דְּאַתְּ דְּחִיל מִן קֳדָמֵיהוֹן וּבְיַד נְבוּכַד רָצַר מַלְכָּא דְבָבֶל
25 וּבְיַד כַּשְׂדָּאֵי׃

PARAPH. Chald. Versio Latina.

Quia sic dicit Dñs sup Sallũ filiũ Josiæ regis trib° dom° Juda, qui regna-
11 vit pro Josia patre suo, Qui migravit de loco isto, non revertetur huc am-
pli°. Sed in loco ad quê transmigrare fecerunt eum, ibi morietur, & terrã
12 hanc non videbit ampli°. Væ qui ædificat domũ suã absque veritate, et coe-
nacula sua injusta ratione: in servitutẽ redigit amicũ suũ frustra, & merce-
dẽ non dat ei. Qui dicit: Ædificabo mihi domos mensuratũ, & cœnacula
14 spatiosa; & aperit sibi fenestras, & contegit trabib° cedrinis, pingitque si-
nopide. Num censes te esse *quasi* regẽ primũ? pater tu° nonne comedit & 15
bibit, & fecit judiciũ verũ & justitiã, & tunc bene erat ei? Judicabat ju-
diciũ pauperis & egeni; tunc enim bonũ erat ei. Nonne ista est scientia 16
quã volo, dicit Dñs? Quia non sunt oculi tui & cor tuũ, nisi ad auferendã 17
pecuniã, et ad effundendũ sanguinẽ innocentẽ, & ad faciendã calumniã &
voluntatẽ animi tui. Propterea hæc dicit Dñs de Joachim filio Josiæ rege 18
trib° dom° Juda: Non plangent eum; Væ ob fratrẽ meũ, væ ob sororẽ, non
plangent eum: væ ob regẽ, væ ob regnũ ej°. Sicut projiciunt cadaver asini, 19
sic projicient cadaver ej°; laceraburtur & projicietur ultra portas Jeruſalẽ.
Ascende in domũ sanctuarii, & clama, & in portis montis dom° eleva vo- 20
cem tuã, & clama ad vada, quia contriti sunt omnes amatores tui. Misi ad 21
te omnes servos meos prophetas, cùm federes tranquilla. Dixisti: Non ego
suscipiã *disciplinã*. Hæc est via tua ab adolescentia tua; quia non obedisti
verbo meo. Omnes gubernatores tui dispergentur in omnem ventum, & 22
amatores tui in captivitatẽ ibunt: tunc enim confundẽris & erubesces ab
omni malitia tua. Quæ habitas in domo sanctuarii, & *inter reges* nutriens 23
filios tuos; quid facies cùm venerit tibi tribulatio & commotio quasi dolo-
res parturientis? Vivo ego, dicit Dñs; quia si fuerit Chonias filius Joachim 24
rex trib° dom° Juda quasi sculptura annuli in manu dextera mea; quia inde
per verbũ meũ transferã te. Et dabo te in manum quærentium occidere 25
te, & in manum eorum à quorum facie tu times, & in manum Nabuchodo-
nosor regis Babylonis, & in manum Chaldæorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܗܟܝܠܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܫܠܡ ܒܪ ܝܘܣܝܐ ܡܠܟܐ ܕܡܠܟ ܬܚܘܬ ܝܘܣܝܐ ܐܒܘܗܝ ܕܢܦܩ ܡܢ ܗܕܐ ܬܘܒ ܠܐ ܢܬܐ ܠܬܡܢ ܐܪܥܐ ܕܐܝܟ ܕܢܦܩ ܬܡܢ

ירמיה : כג

, alienam terram *super* ,te genuit quæ tuã matrem & ,te *protelabo* Et
26 והטלתי אתך ואת־אמך אשר ילדתך על הארץ אחרת
quam terram ad Et .moriemini ibique : *ibi* estis nati non *quo*
27 אשר לא־ילדתם שם ושם תמותו : ועל־הארץ אשר־
,revertentur non illuc , illuc *revertendum ad* ,suam animam *elevamus* ipsi
תם מנשאים את־נפשם לשוב שם שמה לא ישובו :
non vas an ,Chonjahu iste vir est *differ sua minutim vilis dolor* Num
28 העצב נבזה נכיה האיש היה אם כלי אין־
sunt projecti & ,ejus semen & ,ipse sunt projecti Quare *? co in* voluntas
חפץ בו מדוע הוטלו הוא וזרעו והשלכו
audi ,terra ,terra ,Terra ? noverunt non quam terram super
29 על־הארץ אשר לא־ידעו : ארץ ארץ ארץ שמעי
prole carnem istum virum Scribite : Dominus dixit Sic : Domini verbum
30 דבר־יהוה : כה־אמר יהוה כתבו את־האיש הזה ערירי
ej° femine de prosperabitur non nam : suis diebus in *prosperabitur* non virum
גבר לא־יצלח בימיו כי לא יצלח מזרעו
.Jehudah in ultrà dominans &,David solium super sedens vir
איש ישב על־כסא דוד ומושל עוד ביהודה :

CAP. XXIII. כג

.Dominus dixit ,*vae pascuæ pecus* *dispergentib° ac perdentibus* pastorib° Va
1 הוי רעים מאבדים ומפצים את־צאן מרעיתי נאם יהוה :
meã populi ; *pastores* ,pastores ad Israel Deus Dominus dixit sic Ideo
2 לכן כה־אמר יהוה אלהי ישראל על־הרעים הרעים את־עמי
: eas visitastis non & ,eas *projecistis* atque *meum pecus* dispersistis Vos
אתם הפצתם את־צאני ותדחום ולא פקדתם אתם
.Dominus dixit ,vestrorum *studiorum* malitiam vos super *visitans* ego ecce
הנני פקד עליכם את־רע מעלליכם נאם־יהוה :
ex juli quo ,terris omnib° de *mei pecoris residuum* cõgregabo ego Et
3 ואני אקבץ את־שארית צאני מכל הארצות אשר הדחתי
,multiplicabitur &,crescet &,sua habitacula ad eas faciã redire &,*illuc* eas
אתם שם והשיבתי אתהן על־נויהן ופרו ורבו :
neque,ultrà timebunt non & : eas pascent & ,pastores eas super suscitabo Et
4 והקימתי עליהם רעים ורעום ולא־יראו עוד ולא
dixit ,*venientes* dies Ecce .*Domini effatum* ,deficient neque *venyiemsbuntur*
יחתו ולא יפקדו נאם־יהוה : הנה ימים באים נאם
ages rutã gentes &,rex regnabit &,justum germen David ipsi suscitabo &,Domin°
5 יהוה והקימתי לדוד צמח צדיק ומלך מלך והשכיל
Israel & ,Jehudah erit salv° ej° dieb° In .terra in justitiã & judicium faciet &
ועשה משפט וצדקה בארץ : בימיו תושע יהודה וישראל
nostra justitia Domin°,eã vocabunt quod ,ej° nomen hoc & *justicia in* habitabit
6 שכן לבטח ווה־שמו אשר־יקראו לו יהוה צדקנו :
,Domin° *Verum* ultrà dicent non &,Domin° dixit,*venientes* dies ecce ideo
7 לכן הנה־ימים באים נאם־יהוה ולא־יאמרו עוד חי־יהוה
Domin° *vivens Israelem* .Ægypti terra è Israel filios fecit ascendere qui
8 אשר העלה את־בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי־יהוה
,Aquilonis terra de Israel dom° semen adduxit qui & fecit ascẽdere qui
אשר העלה ואשר הביא את־זרע בית ישראל מארץ צפונה
.sua *humo* in habitabunt & ,*illuc* eos *projecit quo* terris omnib° de &
ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על־אדמתם :
omnia *mediterrani* ,*meo exiliri* in meum cor est contritum prophetas Propter
9 לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל־
facibus à ,vinum *eum peccatum fecit* vir veluti & ,ebrius vir tanquã fui ,mea ossa
עצמותי הייתי כאיש שכור וכגבר עברו יין מפני
adulteris Quia .ejus *facilitatis* verborum *facibus* à & ,Domini
10 יהוה ומפני דברי קדשו : כי מנאפים
loca omnia arruerunt ,terra *luxit* *perjurii facibus* à quia : terra est repleta
מלאה הארץ כי־מפני אלה אבלה הארץ יבשו נאות
,ejus non eorã fortitudo & ,malus eorũ cursus fuit & ,deserti
מדבר והיה מרוצם רעה וגבורתם לא־כן :

Versio VULG. LAT.

26 Et mittam te, & matrem tuam
quæ genuit te, in terram alienã,
in qua nati non estis, ibique mo-
27 riemini : Et in terram, ad quam
ipsi levant animã suã ut reverten-
tantur illuc, non revertentur.
28 Numquid vas fictile atq; contri-
tum vir iste Jechonias? numquid
vas absq; omni voluptate? quarè
abjecti sunt ipse & semen ejus, &
projecti in terrã, quã ignorave-
29 runt? Terra, terra, terra, audi ser-
monẽ Dñi. Hæc dicit Dñs; Scribe
30 virũ istũ sterilẽ, virũ qui in dieb°
suis non prosperabitur: nec enim
erit de semine ejus vir, qui sedeat
super solũ David, & potestatẽ
habeat ultrà in Juda.

CAP. XXIII.

1 VÆ pastoribus, qui disperdunt
et dilacerant gregẽ pascuæ meæ,
2 dicit Dñs. Ideò hæc dicit Dñs
Deº Israel ad pastores, qui pascũt
populũ tuũ; Vos dispersistis gre-
gem meũ, & ejecistis eos, & non
visitãstis eos: ecce ego visitabo
sup vos malitiã studiorũ vestro-
3 rum, ait Dñs. Et ego congrega-
bo reliquias gregis mei de omni-
bus terris, ad quas ejecero eos
illuc: & convertam eos ad rura
sua: & crescent & multiplica-
4 buntur. Et suscitabo sup eos pa-
stores, & pascent eos: non for-
midabunt ultrà, & non pave-
bunt: & nullus quæretur ex nu-
mero, dicit Dñs. Ecce dies ve-
niunt, dicit Domin°: & suscita-
bo David germen justum: & re-
gnabit rex, & sapiens erit: & fa-
ciet judiciũ & justitiã in terra.
6 In dieb° illis salvabitur Juda, &
Israel habitabit confidenter: &
hoc est nomen, q̃ vocabunt eum,
7 Dñs justus noster. Propter hoc
ecce dies veniunt, dicit Dñs, et
non dicent ultrà; Vivit Dñs, qui
eduxit filios Israel de terra Ægy-
8 pti: Sed, Vivit Dñs, qui eduxit
et adduxit semen domũs Israel de
terra Aquilonis, et de cunctis ter-
ris, ad quas ejecerã eos illuc: et
9 habitabunt in terra sua. Ad pro-
phetas: Contritũ est cor meũ in
medio meĩ, cõtremuerunt omnia
ossa mea: factũ sum quasi vir ebri-
us, et quasi homo madid° à vino,
à facie Dñi, et à facie verborum
10 sanctorũ ejus. Quia adulteris re-
plera est terra, quia à facie male-
dictionis luxit terra, arefacta sunt
arva deserti: factũ est cursus eorũ
mal°, et fortitudo eorũ dissimilis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

26 Καὶ (ζ) ἀποῤῥίψω Ce καὶ τὴν μητέρα Ce σου τὴν τεκοῦσάν Ce εἰς γῆν, ἣ οὐκ
27 ἐτέχθης ἐκεῖ, κ̃ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε. Εἰς δὲ
γῆν ἣν αὐτοὶ ἐπαίρουσι τὰς ψυχὰς αὐ-
28 τῶν, οὐ μὴ (η) ἐπιστρέψωσιν. Ἠμῴωται Ι-
εχονίας ὡς σκεῦος ἐν ἐστι χρεία αὐτῷ, ὅτι
(θ) ἐξέῤῥιφη, κ̃ ἐξεβλήθη εἰς γῆν ἣν
29 οὐκ ἤδει. Γῆ, γῆ ἄκουε λόγον κυρίου,
30 Γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄν-
θρωπον, ὅτι ἐν μὴ αὐξηθῇ ἐκ τοῦ σπέρ-
ματος αὐτοῦ (ι) καθήμενος ἐπὶ θρόνου
Δαυὶδ, ἄρχων ἔτι ἐν (κ) τῷ Ἰούδα.

MS. A. (ζ) παραδώσω Ce (η) ἐπιστρέψουσιν. (θ) ἐξεῤῥίφη, (ι) κα-
θήμενος καθήμενος (κ) τῷ οἴκῳ Ἰούδα.

ΚΕΦ. κγ'.

1 (α) Ὦ Ποιμένες οἱ ἀπολλύοντες κ̃
διασκορπίζοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς
2 (β) αὐτῆς. Διαῦτα τάδε λέγει κύριος
ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· Ὑμεῖς
διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, κ̃ (γ)
ἐξώσατε αὐτὰ, κ̃ οὐ ἐπεσκέψασθε αὐ-
τά, ἰδὲ ἐγὼ (δ) ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ
3 τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. (ε) Καὶ
ἐγὼ εἰσδέξομαι τὰς καταλοίπους τῆς λαοῦ
μου ἐπὶ πάσης τῆς γῆς, ἃς ἔξωσα αὐτοὺς
ἐκεῖ, κ̃ καταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν νομὴν
αὐτῶν, κ̃ αὐξηθήσονται, κ̃ πληθυνθήσον-
4 ται. Καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας (ζ)
οἱ ποιμανοῦσιν αὐτοὺς, κ̃ οὐ φοβηθήσον-
ται ἔτι, (η) οὐδὲ πτοηθήσονται, λέγει κύ-
5 ριος. Ἰδὲ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, κ̃ ἀναστήσω τῷ Δαυὶδ ἀνατολὴν
δικαίαν, κ̃ βασιλεύσει βασιλεὺς, κ̃ συν-
ήσει, κ̃ ποιήσει κρίμα κ̃ δικαιοσύνην ἐπὶ
6 τῆς γῆς. Ἐν ᾗ (θ) ἡμέρᾳ αὐτῷ καὶ
Σωθήσεται Ἰούδας, κ̃ Ἰσραὴλ κατα-
σκλωσόν πεποιθὼς, κ̃ οὗτο τὸ (ι) ὄ-
νομα αὐτῷ, ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος, Ἰ-
9 ωσεδὲκ Ἐν τοῖς προφήταις. συνετρί-
βη ἡ καρδία μου (κ) ἐν ἐμοὶ, ἐσαλεύθη
πάντα τὰ ὀστᾶ μου, ἐγὼ ἐγήνθλω ὡς (λ) ἀνὴρ
Συνετριμμένος, καὶ ὡς ἄνδρωτος
Συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσ-
ώπου κυρίου κ̃ ἀπὸ προσώπου ἐυπρε-
10 πείας δόξης αὐτῶ. Ὅτι ἀπὸ προσώπου
τούτων ἐπένθησεν ἡ γῆ, ἐξηράνθη αἱ
νομαὶ τῆς ἐρήμου· κ̃ ἐγένετο ὁ δρόμος ἀν-
θρωπόρος, κ̃ ἡ ἰσχὺς αὐτῶ (μ) ὅτως.

MS. A. (κ) Ὦ οἱ ποιμαίνες οἱ διασκορπίζοντες, καὶ ἀπολλύ-
οντες (β) μου. (γ) ἀπώσατε αὐτὰ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψατε (δ) ἐκ-
δικήσω (ε) Κἀγὼ εἰσδέξομαι τὸ κατάλοιπον τῶ λαῶ μου ἀπὸ πά-
σης (ζ) ἃς ἐξωσαῦσιν (η) καὶ ὁ πτοηθήσονται ἔτι, (θ) ἡμέρας
ἐκείνας, κ̃ (ι) ὄνομα, ὃ καλέσει (κ) ζῶν ἐμοὶ, (λ) ἄνθρωπος (μ) ὄχ
οὕτως.

Et projiciam te, & matrem tu-
26 *am, quæ peperit te, in terram,*
ubi non es natus illic: ibique
moriemini: In terram autem, 27
quam ipsi optant animabus sui-
ũ, non revertentur. (o) Inho-
28 noratus est Jechonias, quasi
vas, cujus non est utilitas e-
jus: quia abjectus est, & eje-
ctus in terram, quam ignora-
29 *vit. Terra, terra, audi sermo-*
nem Domini; Scribe virum 30
istum, abdicatum (p) hominem:
quia non crescet de semine (q)
ejus, qui sedeat super thronum
David, princeps ultrà in Juda.

CAP. XXIII.

1 O *Pastores, qui disperdi-*
tis, & dissipatis oves pascuæ
(a) eorum: Ideò hæc dicit 2
Dominus super pascentes po-
pulum meum; Vos disper-
sistis oves meas, & expulsistis
eas, & non visitastis eas. Ec-
ce ego ulciscar super vos jux-
ta pessimas adinventiones ve-
stras: Et ego suscipiam resti- 3
duos populi mei super omnem
terram, quò expulsos illuc:
& constituam illos in pascua
ipsorum: & crescent, & multi-
plicabuntur. Et suscitabo e- 4
is pastores, qui pascent eos: &
non formidabunt ultrà, neque
pavebunt, dicit Dominus. Ecce 5
dies veniunt dicit Domin°, &
suscitabo ipsi David (b) Ori-
entem justum: & regnabit
rex, & intelliget, & faciet
judicium, & justitiam super
terram. In diebus ejus: (c) 6
& salvabitur Judas: & Is-
rael habitabit confidenter.
Et hoc est nomen ejus, quod
vocabit eum Dominus, Iose-
dec; (d) In prophetis. Con- 9
tritum est cor meum in me;
commota sunt omnia ossa mea;
factus sum quasi vir contritus,
& quasi homo captus à vino à
facie Domini, & à facie de-
coris gloriæ ejus: (e) Quia à 10
facie (f) horum luxit terra,
arefactæ sunt pascua deserti:
& factus est cursus eorum
malus, & fortitudo eorum
sic. (g)

MS. A. (α) Ὦ οἱ ποιμαίνες οἱ διασκορπίζοντες, καὶ ἀπολλύ-
οντες (β) μου. (γ) ἀπώσατε αὐτὰ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψατε (δ) ἐκ-
δικήσω (ε) Κἀγὼ εἰσδέξομαι τὸ κατάλοιπον τῶ λαῶ μου ἀπὸ πά-
σης (ζ) ἃς ἐξωσαῦσιν (η) καὶ ὁ πτοηθήσονται ἔτι, (θ) ἡμέρας
ἐκείνας, κ̃ (ι) ὄνομα, ὃ καλέσει (κ) ζῶν ἐμοὶ, (λ) ἄνθρωπος (μ) ὄχ
οὕτως.

Targum JOHATNAN.

26 ואטלטל יתך וית אמך דילידתך לארעא אית־ילא אתילידתון תמן ותמן תמותון : 27
ולארעא דאנון מטען ית נפשהון למתב תמן לתשלא יתובון : בסירא חלשא מטלטלא 28
גברא הדין כניה כמנא דלית צרוך ביה מה דין אטלטלו הוא ובנוהי ואתרליאו לארעא
דלא ידעו : מארעה אנלוהי לארעא אחרי ארעא דישראל קבילי פתגמי דיי : כדנן אמר 29 30
יי כתבו ית גברא הדין דלא ולד גברא דלא יצלח ביומוהי ארי לא יצלח מזרעיה גבר
יתיב על כורסי דוד ועבד שולטן על דבית יהודה :

כג

1 יי פרנסיא דמאבדין ומבדרין ית עם דאתקרי שמי עלוהי אמר יי : בכן כדנן אמר יי 2
אלהא דישראל על פרנסיא דמפרנסין ית עמי אתון בדרתון ית עמי ושלטלתנון ולא
תבעתון יתהון האנא מסער עליכון ית בישות עובדיכון אמר יי : ואנא אכנישי ית 3
שארא דעמי מכל מדינתא דאגליתי יתהון לתמן ואתיב יתהון לאתריהון ויפשון ויסגון :
ואקים עליהון פרנסין ויפרנסונון ולא יתבהלון עוד ולא יתבהרון ולא יזעון אמר יי : הא 4 5
יומיא אתון אמר יי ואקים לדוד משיח דצדיקיא ויתלוף מלכא ויסלח ויעבד דין וקשוט
ובימוהי יתפרקון דבית יהודה וישראל ישרי לרחצנון ודין שמיה דיהון 6
קרון ליה יתעבדון לנא זכון מן קדם יי ביומוהי : בכן הא יומיא אתון אמרין ולא יהון 7
משתעון עוד בגבורתא דיי דאסיק ית בני ישראל מארעא דמצרים : אלהין יהון משתעון 8
בגבורתא דיי דאסיק ודאתי ית זרעא דבני ישראל מארע צפונא ומן מדינתא דאגליתינון
לתמן ויתבון על ארעהון : מן קדם נבאי שקרא אתברו לבי במעי ועו כל גרמי דיתיתי 9
כגבר רוי וכגברא דמשתתי מן קדם ממריה מן קדם יי ומן קדם פתגמי קדשיה : ארי 10
ונאין אתמליאת ארעא ארי מן קדם מומי דשקר חרובת ארעא יבישו דירות מדברא
ועל דמסען ברעות נפשהון בישתא תיתי עליהון ובגבריהון לא יצלחין :

habitacula deserti: et eò quòd multiplicant voluntatem animæ suæ, malum veniet super eos, et fortes eorum non prosperabuntur.

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et transmigrare te faciam & matrem tuam quæ genuit te, in terram aliam 26
in qua nati non estis, ibique moriemini. Et ad terram quò ipsi seducunt 27
animas suas ut revertantur, illuc non revertentur. Contemptus, infirm°, va- 28
gus est vir iste Chonias, sicut vas in quo non est utilitas; quare translati
sunt ipse & filii ej°, & captivi ducti sunt in terram quam ignoraverunt?
De terra sua transmigrare eum fecerunt in terram aliam. Terra Israel susci- 29
pe *verba* Domini. Hæc dicit Dominus: Scribite virum istum absque libe- 30
ris, virum qui in dieb° suis non prosperabitur: nec enim prosperabitur de
semine ejus vir sedens super solium David, & habens potestatem super do-
mum Juda.

CAP. XXIII.

VÆ gubernatorib° qui disperdunt & dispergunt populum super quem 1
invocatum est nomen meum, dicit Domin°. Propterea hæc dicit Dominus 2
Deus Israel de gubernatoribus qui gubernant populum meum: Vos disper-
sistis oves meas, & vagari eas fecistis, & non quæsistis eas. Ecce ego visita-
bo super vos malitiam operum vestrorum, dicit Domin°. Et ego congrega- 3
bo reliquias populi mei ex omnib° provinciis ad quas transmigrare eos
feci, & reducam eos ad loca sua, & crescent & multiplicabuntur. Et con- 4
stituam super eos gubernatores, & gubernabunt eos, & non timebunt ul-
trà, nec conterentur, nec commovebuntur, dicit Dñs. Ecce dies veniunt, 5
dicit Dñs, & suscitabo David Messiam *justorum*, & regnabit rex, & pro-
sperabitur, & faciet judicium verum, & justitiam in terra. In dieb° ej° sal- 6
vabuntur viri domus Juda, & Israel habitabit confidenter; & hoc est no-
men ej° quo vocabunt eum: Fient nobis justitiæ à facie Domini in diebus
ejus. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, & non erunt narrantes 7
ultrà potentiam Domini qui ascendere fecit filios Israel de terra Ægypti.
Sed erunt narrantes potentiam Domini qui ascendere fecit & adduxit se- 8
men *filiorum* Israel de terra Aquilonis, et de provinciis ad quas trans-
migrare eos feci, et habitabunt in terra sua. Propter pseudoprophetas con- 9
tritum est cor meum in visceribus meis, contremuerunt omnia ossa mea:
factus sum quasi vir ebrius, et sicut vir qui factus est insanus vino suo, à fa-
cie Domini, et à facie verborum sanctitatis ejus. Quia fornicariis repleta 10
est terra; quia propter juramentum falsum deserta est terra, arefacta sunt

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܐܦܩܝܟ ܠܐܡܟ ܕܝܠܕܬܟ ܠܐܪܥܐ ܕܠܐ ܝܠܝܕܬܝܗ ܬܡܘܬܘܢ. ܘܠܐܪܥܐ ܕܐܢܘܢ ܡܬܚܙܝܢ ܠܡܬܐ ܠܬܡ ܗܢܘܢ. * ܘܠܐܪܥܐ
27 ܕܐܢܘܢ ܡܬܚܙܝܢ ܠܡܬܐ ܠܬܡ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܢܬܦܢܘܢ ܠܗܢܘܢ ܬܡܢ. ܕܠܐ ܢܬܦܢܘܢ ܠܗܢܘܢ ܬܡܢ. * ܕܡܬܚܙܝܢ ܠܗܢܘܢ ܠܡܬܐ ܠܬܡ
28 ܗܢܘܢ. ܕܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܟܠܗ ܗܘ ܣܥܪܗ. ܡܢܘ ܕܢܬܝ ܠܗ ܗܘ ܡܪܬܐ ܕܝܢ. * ܕܡܬܚܙܝ ܠܗ ܠܡܬܐ ܠܬܡ ܗܢܘܢ.
29 ܠܐܪܥܐ. ܠܐ ܬܫܡܥ. * ܐܪܥܐ ܐܪܥܐ ܐܪܥܐ. ܫܡܥܝ ܕܡܪܝܐ ܕܝܢ. * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
30 ܕܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܝܠܕ ܒܪܐ. ܕܠܐ ܢܨܠܚ ܒܝܘܡܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܨܠܚ ܒܪܬܗ ܕܝܠܕ ܒܪ ܒܪ.
ܘܠܐ ܢܪܬܘܢ ܡܢ ܐܪܥܗ ܕܝܗܘܕܐ ܠܐ ܡܬܩܝܡ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܠܐ ܢܫܪܐ ܒܝܬ
ܝܗܘܕܐ ܬܘܒ ܠܐ ܡܬܩܝܡ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܠܐ ܢܫܪܐ ܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܬܘܒ ܠܐ ܡܬܩܝܡ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ.

Et ejicā te matrémque tuam quæ te genuit, in terrā alienam ubi nati non fuistis, ibique moriemini: Et in terrā ad quam arbitrati sunt animi vestri vos reversuros, nequaquā revertemini. Despectus atque contemptus est vir iste Jechonia, ut vas quod nullius est usūs: idcircò sublatus est ipse & semen ejus, ejecíque sunt in terrā quam ignorant. O terra, terra, terra, audi sermonē Domini. Sic dicit Dominus, Scribite virum istum proclamatū sine liberis: nam ex hujus viri semine, quandiu vixerit, nemo prosperabitur qui sedeat super soliū Davidis, & dominetur posthac in Judam.

CAP. XXIII.

1 * ܘܐܠܝܢ ܪܥܝܐ ܕܡܬܒܪܝܢ ܘܡܦܪܫܝܢ ܠܥܢܐ ܕܪܥܝܬܝ ܡܪܝ ܗܢܘܢ. 1
2 * ܗܟܢܐ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܝܣܪܐܝܠ ܥܠ ܪܥܝܐ ܕܥܡܐ ܕܝܣܪܐܝܠ. ܐܢܬܘܢ ܦܪܫܬܘܢ ܠܥܢܐ ܕܠܐ ܦܩܕܬܘܢ ܠܗܢܘܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܦܩܝܕ ܥܠܝܟܘܢ ܒܝܫܐ ܕܥܒܕܬܘܢ. 2
3 ܐܢܐ ܩܒܝܨ ܠܥܢܐ ܕܪܥܝܬܝ ܡܢ ܟܠ ܐܬܪܐ ܕܐܬܪܚܩܬܘܢ ܬܡܢ. ܘܐܦܢܐ ܠܘܬܗܘܢ ܠܡܪܥܝܗܘܢ. ܘܢܬܪܒܘܢ ܘܢܣܓܘܢ. ܘܢܩܝܡ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܘܢ ܠܗܘܢ. 3
4 ܘܠܐ ܢܕܚܠܘܢ ܬܘܒ ܠܐ ܢܬܒܥܪܘܢ ܬܘܒ ܠܐ ܢܬܦܩܕܘܢ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܡܪܝ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܩܝܡ ܠܗ ܠܕܘܝܕ ܨܡܚܐ ܙܕܝܩܐ. ܘܢܡܠܟ ܡܠܟܐ ܘܢܣܟܠ ܘܢܥܒܕ ܕܝܢܐ ܘܙܕܩܬܐ ܒܐܪܥܐ. 4
5 ܒܝܘܡܘܗܝ ܢܬܦܪܩ ܝܗܘܕܐ ܘܝܣܪܐܝܠ ܢܫܪܐ ܒܛܝܡܘܬܐ. ܘܗܢܘ ܫܡܗ ܕܢܩܪܘܢ ܠܗ ܡܪܝ ܙܕܩܢܘ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܡܪܝ ܕܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. 5
6 ܘܠܐ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܨܦܘܢܝܬܐ. ܗܢܘ ܐܬܪ ܕܐܦܪܩ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܡܪܝ ܕܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. 6
7 ܐܠܐ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܨܦܘܢܝܬܐ. ܘܠܐ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܡܪܝ ܕܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. 7
8 ܐܠܐ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܨܦܘܢܝܬܐ. ܘܠܐ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܗܐ ܝܘܡܬܐ ܐܬܝܢ ܡܪܝ ܕܠܐ ܢܬܐܡܪ ܬܘܒ ܕܚܝ ܡܪܝ ܕܐܣܩ ܠܒܢܝ ܒܝܬ ܝܣܪܐܝܠ. 8
9 ܕܐܦܩ ܠܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܪܥܐ ܨܦܘܢܝܬܐ. ܘܢܬܝܒܘܢ ܥܠ ܐܪܥܗܘܢ. * ܠܐ ܢܬܒܥܪ ܠܝ ܒܟܪܣܐ ܕܠܒܝ ܒܟܠ ܥܨܡܝ ܕܐܬܪܥܫ ܠ

ירמיה : כג

11 כִּי גַם נָבִיא גַּם כֹּהֵן חֻנְפוּ גַם בְּבֵיתִי
מְצָאתִי רָעָתָם נְאֻם יהוה׃ 12 לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם
כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה יִדָּחוּ וְנָפְלוּ בָהּ כִּי־אָבִיא
13 עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יהוה׃ וּבַנְּבִיאֵי
שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִּפְלָה הִנִּבְּאוּ בַּבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת
14 עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל׃ וּבַנְּבִיאֵי יְרוּשָׁלִַם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה
נָאוּף וְהֹלֵךְ בְּשָׁקֶר וְחִזְּקוּ יְדֵי מְרֵעִים
לְבִלְתִּי־שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ־לִי כֻלָּם
כְּסֹדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה׃ 15 לָכֵן כֹּה אָמַר יהוה
צְבָאוֹת עַל הַנְּבִאִים הִנְנִי מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִם
מֵי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלִַם יָצְאָה חֹנֶפֶה לְכָל
הָאָרֶץ׃ 16 כֹּה אָמַר יהוה צְבָאוֹת אַל תִּשְׁמְעוּ עַל דִּבְרֵי
הַנְּבִאִים הַנִּבָּאִים לָכֶם מַהְבִּלִים הֵמָּה אֹתָכֶם
חִזְיוֹן לִבָּם יְדַבֵּרוּ לֹא מִפִּי יהוה׃ 17 אֹמְרִים אָמוֹר
לְמְנַאֲצַי דָּבָר יהוה שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל
הוֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ אָמְרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה׃
18 כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד יהוה וַיַּרְא וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבָרוֹ
מִי־הִקְשִׁיב דְּבָרוֹ וַיִּשְׁמָע׃ 19 הִנֵּה סַעֲרַת יהוה חֵמָה
וְסַעַר מְתֹחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחִיל׃ 20 לֹא
יָשׁוּב אַף־יהוה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ
מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּן בָּהּ בִּינָה׃
21 לֹא שְׁלַחְתִּי אֶת הַנְּבִיאִים וְהֵם רָצוּ לֹא דִבַּרְתִּי
אֵלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ׃ 22 וְאִם עָמְדוּ בְּסוֹדִי
וְיַשְׁמִיעוּ דְבָרַי אֶת עַמִּי וַיְשִׁבוּם
מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם׃ 23 הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב
אֲנִי נְאֻם־יהוה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק׃ 24 אִם־יִסָּתֵר
אִישׁ בַּמְּסִתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהוה הֲלֹא
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־יהוה׃
25 שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר אָמְרוּ הַנְּבִאִים הַנִּבָּאִים בִּשְׁמִי שֶׁקֶר
לֵאמֹר חָלַמְתִּי חָלָמְתִּי׃

Versio VULG. LAT.

11 Propheta namque & sacerdos polluti sunt : & in domo mea inveni malum eorum, ait Domin°.
12 Idcircò via eorum erit quasi lubricum in tenebris : impellentur enim, & corruent in ea : afferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Domin°. Et
13 in prophetis Samariæ vidi fatuitatem : prophetabant in Baal, & decipiebant populum meum Israel. Et in prophetis Jerusalem
14 vidi similitudinem adulteratorum, & iter mendacii : & confortaverunt manus pessimorum, ut non converteretur unusquisque à malitia sua : facti sunt mihi omnes ut Sodoma, & habitatores ejus quasi Gomorrha.
15 Propterea hæc dicit Domin° exercituum ad prophetas ; Ecce ego cibabo eos absinthio, & potabo eos felle : à prophetis enim Jerusalem, egressa est pollutio super omnem terram. Hæc dicit
16 Dominus exercituum ; Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, & decipiunt vos : visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini. Dicunt his, qui blasphemant me ;
17 Locutus est Dominus ; Pax erit vobis : & omni, qui ambulat in pravitate cordis sui, dixerunt ; Non veniet super vos malum.
18 Quis enim affuit in consilio Domini, & vidit & audivit sermonem ejus ? quis consideravit verbum illi° & audivit ? Ecce turbo Dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erum-
19 pens super caput impiorum veniet. Non revertetur furor Domini, usque dum faciat, & usque
20 dum compleat cogitationem cordis sui : in novissimis dieb° intelligetis consilium ejus. Non
21 mittebam prophetas, & ipsi currebant : non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Si stetissent in consilio meo, & nota fecissent verba mea populo meo,
22 avertissem utique eos à via sua mala, & à cogitationib° suis pessimis. Putáline Deus è vicino
23 ego sum, dicit Domin° ? & non
24 Deus de longé ? Si occultabitur vir in abscenditis ; & ego non videbo eum, dicit Domin° ? numquid non cœlum & terram
25 ego impleo, dicit Dominus ? Audivi quæ dixerunt prophetæ, prophetantes in nomine meo mendacium, atque dicentes ; Somniavi, somniavi.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Ὅτι ἱερεὺς, καὶ προφήτης ἐμολύνθησαν, καὶ ἐν
12 τῷ οἴκῳ μου εὗρον πονηρίας αὐτῶν. Διατοῦ-
το γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς εἰς ὀλισθη-
μα ἐν γνόφῳ, καὶ ὑποσκελισθήσονται, καὶ πε-
σοῦνται ἐν αὐτῇ· διότι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς
κακὰ, ἐν ἐνιαυτῷ ὀπαιτήσεως (ν) αὐτῶν.
13 Καὶ ἐν τοῖς προφήταις Σαμαρίας εἶδον ἀνο-
μήματα· (ξ) ἐπροφήτευον διὰ τῆς Βάαλ,
καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. Καὶ
ἐν τοῖς προφήταις Ἱερουσαλὴμ εἶδον μοιχ-
θείας, καὶ μοιχωμένους, καὶ πορευομένους ἐν
ψεύδεσι, καὶ ἀντιλαμβανομένους χειρῶν (ο)
πολλῶν, τοῦ μὴ ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπὸ τῆς
ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. ἐγένοντό μοι πάν-
τες οἱ Σόδομα, καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν,
15 (π) ὡσεὶ Γόμορρα. Διατοῦτο τάδε λέγει
κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ (ρ) ψωμῶ αὐτοὺς ὀδύν-
ας, καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρὸν, ὅτι ἀπὸ
τῶν προφητῶν Ἱερουσαλὴμ ἐξῆλθε μολυ-
σμὸς πᾶσι τῇ γῇ. Οὕτως λέγει κύριος
παντοκράτωρ, Μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν
προφητῶν, ὅτι ματαιοῦσι (σ) ὑμᾶς τὸ ὅρα-
σις, ἀπὸ καρδίας (᾽) αὐτῶν λαλοῦσι, καὶ οὐκ ἀπὸ
17 στόματος κυρίου. Λέγουσι τοῖς ἀπωθουμέ-
νοις τὸν λόγον κυρίου, Εἰρήνη ἔσται ὑμῖν, καὶ
πᾶσι τοῖς πορευομένοις τοῖς θελήμασιν
αὐτῶν, καὶ παντὶ τῷ πορευομένῳ πλάνῃ καρ-
δίας (τ) αὐτοῦ, εἶπαν, Οὐκ ἥξει ἐπὶ σὲ κακά.
18 (υ) Ὅστις ἔστι ἐν ὑποστήματι κυρίου, καὶ
εἶδε τὸν λόγον αὐτοῦ; τίς (φ) ἐνωτίσατο, καὶ
ἤκουσεν, Ἰδοὺ σεισμὸς ἐξῆλθε κυρίου, καὶ ὀργὴ
(χ) ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμὸν, συστρεφομέ-
19 νη (ψ) ἐπὶ τὸν ἀσεβῆς ἥξει. Καὶ οὐκ ἐπ' ἀ-
ποστρέψει ὁ θυμὸς κυρίου, (ω) ἕως πτίσῃ αὐ-
τὸ, καὶ ἕως ἂν σήσῃ αὐτὸ, ἀπὸ ἐγχειρήμα-
τος καρδίας αὐτοῦ. ἐπ' (α) ἐσχάτου τῶν ἡ-
μερῶν νοήσετε (β) αὐτό. Οὐκ ἀπέστελλον
τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· (᾽) ἐδὲ ἐλά-
λησα πρὸς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτευον.
22 Καὶ εἰ ἔστησ ἐν τῇ βουλῇ μου, καὶ εἰ ἤκουσ
τῶν λόγων μου, καὶ τὸ λαόν (γ) μου ἂν ἀπ-
έστρεφον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ὁπτασιευ-
μάτων αὐτῶν. Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, λέ-
23 γει κύριος, (δ) καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν. Εἰ
24 (ε) κρυβήσεταί τις ἐν κρυφαίοις, καὶ ἐγὼ οὐκ
ὄψομαι αὐτὸν; μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν ἐγὼ πληρῶ; λέγει κύριος. (᾽) Ἤκουσα
ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆ, ἃ προφητεύουσιν ὀνό-
τῷ ὀνόματί μου, ψευδῆ λέγοντες, (᾽) Ηυ-
πνιασάμην ἐνύπνιον.

Quia sacerdos & propheta polluti sunt : & in domo mea vidi nequitias eorum. Idcircò fiat via eorum ipsis in lubricum in caligine : & supplantabuntur, & cadent in ea : quia inferam super eos mala in anno visitationis eorum. Et in prophetis 11 12 13
Samariæ vidi iniquitates. Prophetârunt per Baal, & seduxerunt populum meum Israel. Et in prophetis Hierusalem vidi horribilia, adulteantes, & ambulantes in mendaciis, & suscipientes manus (h) multorum ; ut non averteretur unusquisque à via sua pessima. Facti sunt mihi omnes, quasi Sodoma, & habitatores ejus, quasi Gomorra. Propterea hæc dicit Domi- 14 15
nus ; Ecce ego cibabo eos (i) dolore, & potabo eos aquâ amarâ : quia à prophetis Hierusalem egressa est pollutio omni terræ. Sic dicit Dominus omnipotens ; Nolite audire verba prophetarum : quia vanam faciunt (k) vobis visionem : de corde suo loquuntur, & non ex ore Domi- 16
ni. Dicunt iis qui abjicium verbum Domini ; Pax erit vobis : & omnibus ambulantibus in voluntatibus suis, & omni ambulanti in errore cordis sui dixerunt ; Non venient super te mala. Quoniam quis stetit in (l) subsistentia Domini, & vidit sermonem ejus ? Quis auribus percepit, & audivit ? Ecce commotio à Domino, & ira egreditur in commotionem : conferta super impios veniet : Et non ultrà avertetur furor Domini, donec fecerit illud, & donec statuerit illud ab aggressione cordis sui. In novissimo dierum intelligent illud. Non mittebam prophetas ; & ipsi currebant : neq; loquut° eis ad eos ; & ipsi prophetabant. Quòd si stetissent in subsistentia mea, &, si audissent verba mea ; & populum meum avertissent (m) eos à pessimis studiis eorum. Deus appropinquans ego sũ, dicit Domin°, & non Deus de longe. Si abscondetur (n) quis in absconditis, & ego non videbo eum ? Numquid non cœlum & terram ego impleo ? dicit Dominus. Audivi, quæ loquuntur prophetæ, quæ prophetant in nomine meo, mendacia dicentes, Somniavi somnium. 17 18 19 20 21 22 23 24 25

MS.A. (ν) αὐλῶν, φησὶν κύριος. Καὶ ἐν (ξ) ἐπροφήτευσαν ἐπ' ὀνό-
ματί μου διὰ τῆς (ο) πονηρῶν, ᾗ (σ) οἱ (ρ) ψωμίζω αὐτοὺς ὀδύνας, (σ)
αὐτοῖς ὀρφανοὺς, καὶ ἀπὸ (᾽) ἐαυτῆ (τ) αὐτῆς, Οὐχ ἥξει (υ) Ὅστις ἐστὶ (φ) ἐν-
ωτίσατο, (χ) ὀκπορευομένη εἰς ζωωσισμὸν, (ψ) ἥξει ἐπὶ τὸν ἀσεβῆς.
(ω) ἕως ἂν (α) ἐφάτων (β) αὐτά. (᾽) οὐκ (γ) μου ἀποστρέφειν αὐτοὺς
ἀπὸ τῶν ὀπτασιῶμάτων αὐτῶν τῆς πονηρῶν. (δ) καὶ ἡ (ε) κρυβήσεται ἀν-
θρωτος ἐν (᾽) Ενυπνιασάμην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אֲרֵי אַף סַפְּרֵי אַף כָּהֲנֵי גְנִיבוּ אוֹרְחָתְהוֹן אַף בְּבֵית מַקְדְּשִׁי גַּלְיָן קָדְמַי בִּישְׁהוֹן אֲמַרֵי׃
12 בְּכֵן יְהֵי אוֹרְחָתְהוֹן לְהוֹן כְּמִשְׁרוּעִין בְּקַבְלָא יְתְקְלוֹן וְיִפְלוּן בַּהּ אֲרֵי אֵיתֵי עֲלֵיהוֹן
13 בִּישְׁתָּא שְׁנַת סְעוֹרָן חוֹבֵיהוֹן אֲמַרֵי׃ וּבְנְבִיֵּי שֹׁמְרוֹן חֲוִיתִי רְשָׁע מִתְנַבְּן בְּשׁוּם טָעוּתָא
14 וּמַטְעָן יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל׃ וּבְנְבִיֵּי יְרוּשְׁלֵם חֲוִיתִי שְׁנוּ וְנַאֲפִין וּמְהַלְכִין בְּשִׁקְרָא וּמְתַקְּפִין יַד
מְבַאֲשִׁין בְּדִיל דְּלָא לְמֵהַךְ גְּבַר מִן בִּישְׁתֵּיהּ הֲווֹ קָדְמַי כּוּלְּהוֹן כְּסְדוֹם וְיָתְבָהּ כַּעֲמוֹרָה׃
15 בְּכֵן כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת עַל נְבִיֵּי שִׁקְרָא הָאֲנָא מֵיתֵי עֲלֵיהוֹן עֲקָא מְרַר כְּגִידְנִין וַאֲשְׁקִנִין
16 כָּס דְּלִוּט בִּישׁ בְּרִישֵׁי חִיוִין אֲרֵי מִן נְבִיֵּי יְרוּשְׁלֵם נְפַקַת חֲנֵפְתָּא לְכָל יַתְבֵי אַרְעָא׃ כְּדֵנָן
אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת לָא תְקַבְּלוּן לְפִתְגָמֵי נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבְּן לְכוֹן מַטְעָן אִנּוּן לְכוֹן רְשָׁע
17 לְבָהוֹן מְמַלְּלִין לָא בְּמֵימְרָא דֵיוָי׃ אָמְרִין בְּנוּאוֹת שִׁקְרֵיהוֹן לְדַחֲרָעִין קָדְמֵי מַלֵּל יְיָ
שְׁלָמָא יְהֵי לְכוֹן וְכָל דְּאָזֵיל בְּהַרְהוּר לִבֵּיהּ אָמְרִין לָא תֵיתֵי עֲלֵיכוֹן בִּישְׁתָּא׃ 18 אֲרֵי לָא
קְמוּ דְּאִתְגְּלִי לְהוֹן רְזִי מִן קֳדָם יְיָ וְלָא הֲווּ וְלָא שְׁמַעוּ יַת פִּתְגָמוֹהִי וְלָא אַצְיְתוּ לְמֵימְרֵיהּ
19 וְלָא קַבִּילוּ׃ הָא מְוֻוּדְיָתָא מִן קֳדָם יְיָ בְּרוּגְזָא נַפְקַת וְעֻלְעוּל מִשְׁתַּגַּשׁ עַל רֵישׁ רְשִׁיעִין וְהוֹל
20 לָא יְתוּבְרוּנֵיהּ דְּיָי עַד דְּיַעְבַּד וְעַד דְּיָקִים מַחְשְׁבַת רְעוּתֵיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָּא תִּסְתְּכְלוּן בַּהּ׃
21 אִסְתְּכָלָא׃ לָא שַׁלְחֵית יַת נְבִיֵּי שִׁקְרָא וְאִנּוּן רָהֲטוּ לְאַבְאָשָׁא וְלָא מַלֵּלִית עִמְּהוֹן וְאִנּוּן
22 מִתְנַבְּן שִׁקְרָ׃ וְאִלּוּ קְמוּ אִתְגְּלִי לְהוֹן רְזִי מִן קֳדָם יְיָ וְאִשְׁמְעוּ פִּתְגָמֵי יַת עַמִּי וְאַתְיְבִנּוּן
23 מֵאוֹרְחָתְהוֹן בִּישְׁתָּא וּמִבִּישׁוּת עוֹבְדֵיהוֹן׃ אֲנָא אֱלָהָא בְּרִית עַלְמָא מִבְּרֵאשִׁית אֲמַר יְיָ
24 אֲנָא אֱלָהָא עִתִּידְנָא לְחַרְתָּא עַלְמָא לְצַדִּיקַיָּא׃ אִם יִדְמֵי גְבַר לְאִסְטְרָא כַּד בְּסִתְרָא
25 וְקָדְמַי הָלָא גְלֵי אֲמַר יְיָ הָלָא יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא׃ שְׁמִיעָ קָדְמַי יַת
דְּאָמְרִין נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבְּן בִּשְׁמִי שִׁקְרָא לְמֵימַר פִּתְגָם נְבוּאָה בְּחֶלְמָא אַחֲזִיאֵי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quoniâ etiâ scriba & sacerdos suffurati sunt vias suas; in domo quoq; sanctuarii mei revelata sunt corã me mala eorũ, dicit Dñs. Idcirco erit via eorum eis quasi lubricitates in tenebris: impingent & cadent in ea; quia adducã sup eos malũ, annum visitationum peccatorum eorum, dicit Dñs. Et
in prophetis Samariæ vidi impietatẽ; prophetant in nomine idolorũ, & seducunt populũ meũ Israel. Et in prophetis Jerusalẽ vidi mutationẽ adulterantiũ & ambulantiũ in mendacio, & confortantiũ man° malignorũ, ut null° vir convertatur à malitia sua; facti sunt omnes corã me quasi Sodoma,
& habitatores ej° quasi Gomorra. Propterea hæc dicit Dñs exercituũ sup pseudoprophetas: Ecce ego adducã sup eos angustiã amarã sicut absinthium, & potabo eos calice maledictionis pessimæ, quasi capitib° draconum;
quia à prophetis Jerusalem egressa est adulatio in omnẽs habitatores terræ. Hæc dicit Dñs exercituũ: Ne recipiatis verba pseudoprophetarũ qui prophetant vobis; decipiunt enim vos; impietatẽ cordis sui loquuntur, non ex verbo Dñi. Dicunt in prophetia mendacia sua his qui irritant corã me:
Locut° est Dñs, Pax erit vobis: & omnib° qui ambulant in cogitationẽ cordis sui, dicunt: Non veniet sup vos malũ. Non enim steterunt ut revelaretur sibi secretũ à facie Dñi; nec viderunt, nec audierunt sermones ej°, nec auscultaverunt verba ej°, nec obedierunt. Ecce increpatio à facie Dñi egredi-
etur in ira, & tempestas conturbans sup caput impiorũ residebit. Non avertetur ira Dñi donec fecerit & impleverit cogitationes voluntatis suæ. In fine dierũ intelligetis hoc intelligendo. Non misi pseudoprophetas, et ipsi
currebant ad malẽ faciendũ; nec locut° sum cum eis, & ipsi prophetabant falsũ. Et si stetissent ut revelaretur sibi secretũ à facie Dñi, & audire fecissent populũ meũ verba mea; *avertissem* utique eos à via sua mala, & à malitia operũ suorũ. Ego De° creavi orbẽ à principio, dicit Dñs. Ego Dñs renovatur° sum mundũ justis. Num putat homo se latitare cùm in occulto est?
an non corã me revelat° est, dicit Dñs? Nonne cœlũ et terrã implet gloria mea, dicit Dñs? Auditũ est à me q̃ dicũt pseudoprophetæ, qui prophetãt in nomine meo falsã, dicẽtes: Verbũ prophetiæ in somnio annũtiatũ est mihi.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܡܛܠ ܕܟܗܢܐ ܘܢܒܝܐ ܡܬܚܢܦܝܢ ܐܦ ܒܒܝܬܝ ܫܟܚܬ ܒܝܫܬܗܘܢ ܢܐܡ ܡܪܝܐ ܀
12 * ܡܛܠܗܢܐ ܗܘܝܢ ܐܪܚܬܗܘܢ ܐܝܟ ܫܒܝܠܐ ܢܬܪܦܣܘܢ ܘܢܦܠܘܢ ܒܚܫܘܟܐ ܀
ܡܛܠ ܕܐܝܬܝ ܠܗܘܢ ܫܢܬ ܦܪܥܢܐ ܢܡܪ ܡܪܝܐ ܀
13 * ܘܒܢܒܝܐ ܕܫܡܪܘܢ ܚܙܝܬ ܫܘܠܦܐ ܡܬܢܒܐ ܒܫܡܐ ܕܒܥܠ ܘܐܛܥܘ ܠܥܡܝ ܐܝܬܝ ܀
14 * ܘܒܢܒܝܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܚܙܝܬ ܡܪܝܐ ܕܫܪܪܐ ܘܡܗܠܟܝܢ ܒܟܕܒܐ ܘܡܬܬܩܦܝܢ ܐܝܕܝ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܦܢܘ ܡܢ ܪܥܝܬܗ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܘܐܝܟ ܥܡܘܪܐ ܀
15 * ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܠܢܒܝܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܛܥܡ ܠܗܘܢ ܠܥܢܬܐ ܘܐܫܩܝ ܠܗܘܢ ܡܝ ܡܪܝܪܐ ܡܢ ܕܡܢ ܢܒܝܐ ܐܬܐ ܠܐܪܥܐ ܕܟܠܗ ܀
16 * ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܠܡܠܬ ܢܒܝܐ ܕܡܬܢܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ ܚܙܘܬ ܠܒܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܡܪܝ ܀
17 * ܐܡܪܝܢ ܠܡܢܕܥܢ ܕܡܪܝܪܘܬ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܘܠܟܠ ܕܡܗܠܟ ܒܫܪܪܘܬ ܠܒܗ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܢܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܀
18 * ܡܢ ܕܩܐܡ ܒܡܘܕܥܐ ܕܡܪܝܐ ܘܚܙܐ ܘܫܡܥ ܡܠܬܗ ܡܢ ܕܩܫܒ ܠܡܠܬܝ ܘܫܡܥ ܀
19 * ܗܐ ܙܘܥܬܐ ܕܡܪܝܐ ܢܦܩ ܘܙܘܥܬܐ ܡܬܬܪܨܐ ܘܢܬܪ ܥܠ ܪܫܐ ܕܪܫܝܥܐ ܀
20 * ܠܐ ܢܬܦܟ ܡܪܝܐ ܥܕܡܐ ܕܥܒܕ ܘܩܝܡ ܠܡܬܩܢ ܡܕܥܬ ܠܒܗ ܒܐܚܪܝܬ ܝܘܡܬܐ ܬܬܒܘܢܢܘܢ ܀
21 * ܠܐ ܫܕܪܬܝ ܠܢܒܝܐ ܗܢܘܢ ܘܗܢܘܢ ܪܗܛܘ ܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܗܢܘܢ ܢܒܐܘ ܀
22 * ܘܠܘ ܕܩܐܡܘ ܒܡܘܕܥܝ ܗܘܘ ܡܫܡܥܝܢ ܠܡܠܬܝ ܘܗܘܘ ܡܦܢܝܢ ܠܥܡܝ ܡܢ ܒܝܫ ܥܒܕܝܗܘܢ ܀
23 * ܗܠܐ ܐܢܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܪܝܒ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܐܠܗ ܪܚܩܐ ܀
24 * ܗܠܐ ܢܬܟܣܐ ܓܒܪܐ ܒܣܬܪܐ ܕܠܐ ܢܚܙܝܢܝܗܝ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܗܠܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܡܠܝܢ ܐܢܐ ܡܪܝܐ ܀
25 * ܫܡܥܬ ܕܡܐ ܕܡܠܠܘ ܢܒܝܐ ܕܒܫܡܝ ܕܫܩܪܐ ܡܬܢܒܐ ܠܡܐ ܕܚܠܡ ܚܠܡ ܀
26 * ܥܕܡܐ ܗܠܝܢ ܕܢܒܝܐ ܕܫܩܪ ܢܒܝܐ ܗܘܘ ܘܠܒܐ ܕܫܘܪܝ ܠܒܗ ܀

11 Tum enim prophetæ tum sacerdotes impiè egerunt, & vel domi meæ inveni malignitatem eorum, dicit Dominus. 12 Propterea erunt iis viæ suæ *loca* lubrica, in tenebras impellentur, & cadent in illis: adducturus enim sum super eos malum, annum visitationis eorum, dicit Dominus. 13 Ut in prophetis Samariæ deprehenderam mendaciũ, prophetabant *enim* per Baalem, & seducebant populum meum Israelem: 14 Ita in prophetis Jerosolymæ deprehendi stultitiam: adulteri sunt, & ambulant in falsitate, & contrahunt manus suas ab amicis suis, ut non revertantur quisque à via sua prava: denique facti sunt mihi omnes ut Sodoma, & habitatores hujus *urbis* ut Gomorra. 15 Propterea sic ait Dominus exercituũ de *his* prophetis; Ecce cibabo eos absinthio, & potabo eos aquis amaris: quoniam à prophetis Jerosolymæ prodivit impietas in totam terram. 16 Ita dicit Dominus exercituũ, Ne audiatis sermones falsorum prophetarũ qui prophetantes vobis seducunt vos. Visionẽ quidem cordis sui loquuntur, non autem ex ore Domini: 17 Dicunt iis qui *me* exasperant, Ex oraculo Domini pax erit vobis: & quibusvis pro animi sui libidine ambulantibus dicunt, Non eveniat vobis malum. 18 Quis enim interfuit secreto Dei, aut vidit eum, aut audivit sermonem ejus? aut quis auscultavit sermonem ejus, & audivit illum? 19 En effectus Domini cum furore proditus est, & effectus ardebit; 20 super impiorum caput requiescet: Non averteretur æstus furoris Domini, donec perfecerit, & donec præstiterit cogitationem cordis sui: in fine dierum animadvertetis eum. 21 Non misi prophetas istos, ipsi tamen abierunt: non sum allocutus eos, ipsi tamen prophetaverunt: 22 Non adfuerunt secreto meo, meos tamen sermones annuntiaverunt populo meo, eósque revocâsse à viis suis pravis & à malignitate actionum suarum *sese jactant*. 23 An Deus è propinquo sum, ait Dominus; ac non Deus è longinquo? 24 Etiamsi quis in abdito delitescat, ipsum ego video, inquit Dominus; en cœlum ac terra plena me sunt, inquit Dominus potentissim. 25 Audivi quid dixerint prophetæ qui meo nomine falsum prophetant, ac dicunt; Somnium somniavi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لأَنَّ ٱلْكَاهِنَ وَٱلنَّبِيَّ تَدَنَّسَا * وَفِي بَيْتِي ٱطَّرَبْتُ سُرُورَهُمْ * لِأَجْلِ هٰذَا لِتَكُنْ طَرِيقُهُمْ لَهُمْ
12 زَلَقًا بِضَبَابٍ * وَيُعْرَفُونَ وَيَسْقُطُونَ فِيهَا * مِنْ أَجْلِ أَنِّي أَجْلُبُ عَلَيْهِمْ سُرُورًا فِي سَنَةِ ٱفْتِقَادِهِمْ
13 قَالَ ٱلرَّبُّ * وَفِي أَنْبِيَاءِ سَامِرَةَ رَأَيْتُ ٱلْآثَامَ * تَنَبَّأُوا بِٱسْمِي لِبَعَالَ * وَأَضَلُّوا شَعْبِي إِسْرَائِيلَ * وَفِي
14 أَنْبِيَاءِ أُورُشَلِيمَ رَأَيْتُ مَرْهُوبَاتٍ فَسَقٍ وَسَائِرِينَ بِٱلْكَذِبِ * وَمُعَاضِدِينَ ٱلْأَيْدِيَ ٱلشِّرِّيرِينَ * أَلَّا
يَرْجِعَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ طَرِيقِهِ ٱلشِّرِّيرِ * صَارُوا لِي جَمِيعُهُمْ مِثْلَ سَدُومَ * وَسُكَّانُهَا مِثْلَ عَامُورَا *
15 لِأَجْلِ هٰذَا هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هَا أَنَا أُطْعِمُهُمْ أَوْجَاعًا وَأُسْقِيهِمْ مَاءً مُرًّا * لِأَنَّ مِنْ أَنْبِيَاءِ
16 أُورُشَلِيمَ خَرَجَ ٱلدَّنَسُ لِكُلِّ ٱلْأَرْضِ * هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ صَابِئُ ٱلْكُلِّ * لَا تَسْمَعُوا أَقْوَالَ
17 ٱلْأَنْبِيَاءِ * لِأَنَّهُمْ يُبَاطِلُونَ لَكُمْ بِٱلرُّؤْيَا * وَمِنْ قَلْبِهِمْ يَتَكَلَّمُونَ وَلَيْسَ مِنْ فَمِ ٱلرَّبِّ * يَقُولُونَ
لِلْمُتَبَاعِدِينَ عَنْ قَوْلِ ٱلرَّبِّ * ٱلسَّلَامُ يَكُونُ لَكُمْ * وَلِجَمِيعِ ٱلَّذِينَ يَسِيرُونَ بِإِرَادَةِ قَلْبِهِمْ وَلِكُلِّ
18 سَائِرٍ بِضَلَالَةِ قَلْبِهِ * لَيْسَ يَأْتِي عَلَيْكَ سُرُورٌ * لِأَنَّ مَنْ يَأْتِي بِسِرِّ ٱلرَّبِّ * وَرَأَى قَوْلَهُ مَنْ نَصَتَ
19 وَسَمِعَ * هَا زَلْزَلَةُ ٱلرَّبِّ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ * وَعَصَبٌ خَارِجٌ لِلزَّلْزَلَةِ يَدُورُ عَلَى ٱلْمُنَافِقِينَ * وَلَيْسَ يَنْصَرِفُ
20 غَضَبُ ٱلرَّبِّ بَعْدُ * إِلَى أَنْ يَصْنَعَهُ وَإِلَى أَنْ يُقِيمَهُ * مِنْ سَوِيدَاءِ قَلْبِهِ إِلَى ٱلْأَيَّامِ يَعْقِلُونَهُ *
21 * لَمْ أُرْسِلِ ٱلْأَنْبِيَاءَ وَهُمْ أَسْرَعُوا * وَلَمْ أُكَلِّمْهُمْ وَهُمْ تَنَبَّأُوا * وَلَمْ يَقِفُوا عَلَى أَسْرَارِي وَلَمْ
22 يُسْمِعُوا أَقْوَالِي * وَلَمْ يَرْجِعُوا شَعْبِي عَنْ أَعْمَالِهِمُ ٱلشِّرِّيرَةِ * أَلَهٌ قَرِيبٌ أَنَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ *
23 وَلَيْسَ إِلٰهٌ بَعِيدٌ * أَيَخْتَفِي إِنْسَانٌ فِي خَفَايَا وَأَنَا لَا أَعْلَمُهُ * كَلَّا * أَلَيْسَ أَنَا أَمْلَأُ ٱلسَّمَاءَ
24 وَٱلْأَرْضَ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * سَمِعْتُ مَا تَكَلَّمَتْ بِهِ ٱلْأَنْبِيَاءُ وَمَا تَنَبَّأَتْ بِٱسْمِي قَائِلِينَ ٱلْكَذِبَ *
25 حَلَمْتُ حُلْمًا *

Quia sacerdos & propheta contaminaverunt sese, & in domo mea vidi scelera eorum; 12 Idcirco sit eis via sua lubricitas in caligine, implicentur & cadant in ea; quoniam illaturus sum eis mala in anno visitationis eorum, ait Dominus. 13 In prophetis quidem Samariæ vidi scelera; prophetaverunt in nomine meo Baali, & seduxerunt populum meum Israelem. 14 At in prophetis Jerosolymorum horrenda video, adulteros, ambulantes in mendacio, & sceleratas manus roborantes, quò minùs desistat quisque à via sua mala: facti sunt mihi omnes isti ut Sodoma, & hujus urbis incolæ ut Gomorra. 15 Iccirco sic ait Dominus, Ecce ego cibaturus sum istos doloribus, & potaturus eos aquâ amarâ: quandoquidem à prophetis Jerosolymorum egressa est contaminatio in totam terram. Sic ait Dominus omnipotens, 16 Ne auscultetis dictis prophetarum istorum, quoniam efficiunt vobis visiones, & ex propria mente, non ex ore Domini loquuntur: 17 Recedentibus à sermone Domini dicunt, Pax erit vobis; & omnibus iis qui ambulant pro suopte arbitrio, & omni incedenti in errore cordis sui, Nequaquam advenient tibi mala. Quis enim intervenit secreto Domini? 18 & consilium sermonis ejus quis auscultavit aut audivit? Ecce terremotus 19 à Domino cum furore processurus ad incutiendum tremitum, circumaget se super impios: Neque cessabit unquam 20 furor Domini, quoad id perficiat, & quoad id præstet: ex intimo corde suo hæc tandem percipient. Non misi hos 21 prophetas, ipsi tamen cucurrerunt; non sum allocutus eos, attamen ipsi prophetaverunt: Non interfuerunt arcanis meis, nec audierunt sermones meos, nec 22 avocârunt populum meum à pravis actionibus eorum. Deus propinquus ego sum, 23 ait Dominus, non Deus longinquus. An abderet se aliquis in latebras, & ego non viderem eum? minimè verò. An 24 non ego cœlum ac terram impleo, dicit Dominus? Audivi quid locuti sint hi 25 prophetæ, quidve prophetârint nomine meo, referentes mendacium, dicentes; Somniavi somnium.

ירמיה: כג

,mendacium prophetantium prophetarum corde in est nunquid? usquequo
26 עַד־מָתַי הָיֵשׁ בְּלֶב הַנְּבִאִים נִבְּאֵי הַשָּׁקֶר
,facientium oblivisci ad Cogitantium ? sui cordis dolo vatum &
27 וְנִבִּיאֵי תַרְמִת לִבָּם: הַחֹשְׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־
unusquisque narrabunt que , suis somniis in mei nominis meã populum
עַמִּי שְׁמִי בַּחֲלוֹמֹתָם אֲשֶׁר יְסַפְּרוּ אִישׁ
,Baal in mei nominis eorum patres sunt obliti sicut ; suo socio
לְרֵעֵהוּ כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שְׁמִי בַּבָּעַל:
meã verbum quo & ,somnium narret ,somnium eo cum quo Propheta
28 הַנָּבִיא אֲשֶׁר אִתּוֹ יְסַפֵּר חֲלוֹם וַאֲשֶׁר דְּבָרִי
dixit , tritico cum palea quid : veritate meum verbum loquatur ,eo cum
אִתּוֹ יְדַבֵּר דַּבְּרִי אֱמֶת מַה־לַּתֶּבֶן אֶת־הַבֵּר נְאֻם־
,Dominus dixit ,ignis tanquam meum verbum sic Nonne ? Dominus
יהוה: הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם־יהוה
ad ego ecce Propterea ,petram ,disperge centrum malleus veluti &
29 וּכְפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סָלַע: לָכֵן הִנְנִי עַל־
,suo socio cum à unusquisque ,mea verba furantur ,Dominus ait ,prophetas
הַנְּבִיאִים נְאֻם־יהוה הַגֹּנְבִי דְבָרַי אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ:
,suam linguam usurpantibus , Dominus ait , prophetas ad ego Ecce
30 הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִים נְאֻם־יהוה הַלְקְחִים לְשׁוֹנָם
ait ,suis somnia prophetantes ad ego Ecce .Dicit : dixere &
31 וַיִּנְאֻמוּ נְאֻם: הִנְנִי עַל־נִבְאֵי חֲלֹמוֹת שָׁקֶר נְאֻם־
,suis in mendaciis in mei populum fecerãt errare & ,ea narraverãt &.Domin°
יהוה וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם
proficiendo & ,eis præcepi nec , eos misi non ego & : sua vanitate in &
וּבְפַחֲזוּתָם וְאָנֹכִי לֹא שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעִיל
te interrogaverit cùm Et .Dominus dixit ,huic populo profuerunt non
32 לֹא־יוֹעִילוּ לָעָם הַזֶּה נְאֻם־יהוה: וְכִי־יִשְׁאָלְךָ
? Domini ,eius Quid : dicendo ,sacerdos vel ,propheta vel , iste populus
הָעָם הַזֶּה אוֹ־הַנָּבִיא אוֹ־כֹהֵן לֵאמֹר מַה־מַּשָּׂא יהוה
.Dominus dicit ,vos derelinquam & ,eius Quid : eos ad dices &
וְאֲמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת מַה־מַּשָּׂא וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יהוה:
,Domini eius Quid : dixerit qui , populus & ,sacerdos & ,propheta Et
33 וְהַנָּבִיא וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר מַשָּׂא יהוה
dicetis Sic .ejus domum super & , illum virum super visitabo &
וּפָקַדְתִּי עַל־הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ: כֹּה תֹאמְרוּ
Quid : suum fratrem ad unusquisque & ,suum eum ad unusquisque
34 אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶל־אָחִיו מַה
Domini eius Et ? Dominus est locutus quid & ,Dominus respondit
35 עָנָה יהוה וּמַה־דִּבֶּר יהוה: וּמַשָּׂא יהוה
; suum verbum unicuique erit eius quia : ultrà memorabitis non
לֹא תִזְכְּרוּ־עוֹד כִּי הַמַּשָּׂא יִהְיֶה לְאִישׁ. דְּבָרֵי
.nostri Dei exercituũ Domini viventis Dei verba pervertistis &
36 וְהִפַּכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יהוה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ:
quid & ,Dominus tibi respondit Quid : propheta ad dices Sic
37 כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנָּבִיא מַה־עָּנָה יהוה וּמַה־
sic Propterea ,dicetis Domini eius num Et ? Dominus est locutus
38 דִּבֶּר יהוה: וְאִם־מַשָּׂא יהוה תֹּאמֵרוּ לָכֵן
,Domini eius , illud verbum eo dicere Propter : Dominus dixit
אָמַר יהוה יַעַן אֲמַרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מַשָּׂא יהוה
Propterea .Domini eius dicatis Non : dicendo , vos ad misi &
וְאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תֹאמְרוּ מַשָּׂא יהוה: לָכֵן
,civitatis & , vos usquam & ,obliviscedo vestri oblivisci & ego ecce
39 הִנְנִי וְנָשִׁיתִי אֶתְכֶם נָשֹׂא וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־הָעִיר
,nos faciebat super vestris patribus & , vobis dedi quam
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם מֵעַל פָּנָי:
que , facili ignominiam & , facili opprobrium vos super dabo Et
40 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֶרְפַּת עוֹלָם וּכְלִמּוֹת עוֹלָם אֲשֶׁר
,tradetur oblivioni non
לֹא תִשָּׁכֵחְנָה:

Versio VULG. LAT.

26 Usquequò istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, & prophetantium seductiones cordis sui? 27 Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei propter somnia eorũ, quæ narrat unusquisque ad proximum suum: sicut obliti sunt patres eorum nominis 28 mei propter Baal. Propheta, qui habet somnium, narret somnium: & qui habet sermonem meum, loquatur sermonẽ meum veré: quid paleis ad triticum, 29 dicit Dominus? Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus; & quasi malleus conterens petram? 30 Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui furantur verba mea unusquisque à proximo suo. 31 Ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui assumunt linguas suas, & aiunt; Dicit Dominus. 32 Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium, ait Dominus, qui narraverunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, & in miraculis suis: cùm ego non mississem eos, nec mandassem eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. 33 Si igitur interrogaverit te populus iste, vel propheta, aut sacerdos, dicens; Quod est onus Domini? dices ad eos, Vos estis on°: projiciam quippe vos, dicit Dominus. 34 Et propheta, & sacerdos, & populus qui dicit; Onus Domini: visitabo super virum illum, & super domum ej°. 35 Hæc dicetis unusquisque ad proximum, & ad fratrem suum; Quid respondit Domin°? & quid locutus est Domin°? 36 Et on° Domini ultrà non memorabitur: quia onus erit unicuique sermo suus: & pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum 37 Dei nostri. Hæc dices ad prophetam, Quid respondit tibi Domin°? & quid locut° est Do- 38 min°? Si autem onus Domini dixeritis: propter hoc hæc dicit Domin°; Quia dixistis sermonem istum, Onus Domini: & misi ad vos, dicens; Nolite dicere, Onus Domini: 39 Propterea ecce ego tollam vos portans, & derelinquam vos, & civitatem quam dedi vobis & patrib° vestris, à facie mea. 40 Et dabo vos in opprobrium sempiternũ, & ignominiam æternam, quæ nunquam oblivione delebitur.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

26 Ἕως πότε ἔστι ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶ
προφητευόντων ψευδῆ, (ζ) ὃν τῶ προφη-
τεύειν αὐτοὺς τὰ βουλεύματα τῆς καρδίας αὐ-
27 τῶν, Τῶν λογιζομένων τῶ διελαθεῖν τὸν νό-
μον μου ἐν τοῖς ἐνυπνίοις αὐτῶν, ἃ (η) διηγεῦν-
ται ἕκαστος τῶ πλησίον αὐτῶ, καθὼς ἐπε-
λάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν τὸ ὀνόμαῖός μου
28 ἐν τῶ Βάαλ; Ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιον
ἐστι, διηγείσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτῶ, καὶ ἐν ᾧ ὁ
λόγος μου παρ' αὐτῶ, διηγησάσθω τὸν λόγον
μου ἐπ' ἀληθείας. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; ὅτι οἱ λόγοι μου, λέγει κύριος. (θ)
29 Οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου, ὥσπερ πῦρ, λέγει κύ-
ριος, καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν; (ι) Ἰδοὺ
30 ἐγὼ διαστῶ πρὸς τοὺς προφήτας, λέγει κύρι-
ος ὁ θεὸς, τοὺς κλέπτοντας τοὺς λόγους μου (κ)
31 ἕκαστον παρὰ τῶ πλησίον αὐτοῦ. Ἰδοὺ ἐγὼ
πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς ἐκβάλλοντας (λ)
προφητείας ψεύδους, καὶ νυσσόντας νυσμὸν
32 (μ) αὐτῶν. Διαστῶ ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προ-
φήτας τοὺς προφητεύοντας (ν) ἐνύπνια ψευδῆ,
καὶ ἐξηγεῦνται, καὶ ἐπλάνησε τὸν λαόν μου
ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐ-
τῶν, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετει-
λάμην αὐτοῖς, καὶ ὠφελήσαι οὐκ ὠφελήσουσι τὸν
33 λαὸν τοῦτον. Καὶ ἐὰν (ξ) ἐρωτήσωσιν ὁ λαὸς
οὗτος, ἢ ἱερεὺς, ἢ προφήτης, Τί τὸ λῆμμα κυ-
ρίου; καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε τὸ λῆμμα,
34 καὶ ῥάψω ὑμᾶς, λέγει κύριος. Ὁ προφήτης, καὶ
(ο) οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λαὸς, οἱ ἂν εἴπωσι, Λῆμμα
κυρίου, καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ
35 τὸν οἶκον αὐτοῦ. (ο) Οὕτως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς
τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, Τί ἀπεκρίθη (π) κύριος, καὶ τί ἐλά-
λησε κύριος; Καὶ λῆμμα κυρίου μὴ (ρ) ὀνο-
μάζετε ἔτι, ὅτι τὸ λῆμμα τῶ ἀνθρώπῳ ἔσται
36 ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ διατὶ ἐπλάνησε κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν; Διαστῶ τάδε λέγει κύριος ὁ
(σ) θεὸς ἡμῶν, Ἀνθ' ὧν εἴπατε τὸν λόγον τοῦ-
37 τον, Λῆμμα κυρίου, καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς,
λέγων, Οὐκ ἐρεῖτε, Λῆμμα κυρίου, Διαστῶ
ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνων, καὶ ῥάψω ὑμᾶς, καὶ ἀπο-
λῶ ἐδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν.
40 Καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὀνειδισμὸν αἰώνιον, καὶ
ἀπιμίαν αἰώνιον, (') ἥτις οὐκ ἐπιλησθήσε-
ται. Διαστῶ ἰδοὺ ἡμᾶς ἐξορῶν, λέγει κύριος,
καὶ ὧν ἐκρύσην ἔτι, Ζῶ κύριος, ὃς ἀνήγαγε
8 τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου, Ἀλλὰ, Ζῶ
κύριος, ὃς ζωώγησε (τ) πᾶν τὸ σπέρμα
Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν
χωρῶν, ἃ ἔξωσεν αὐτὸς ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστη-
σεν αὐτὸς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

26 usquequò erit in corde prophetarum prophetantium falsa, dum ipsi prophetant voluntates cordis sui, 27 Cogitantium, ut oblivio fiat legis meæ in somniis ipsorum, quæ narrant unusquisque proximo suo, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei in Baal? 28 Propheta, in quo somnium est, narret somnium suum: & in quo sermo meus ad eum; narret sermonem meum in veritate. Quid palea ad triticum? 29 Sic verba mea, dicit Dominus. Nonne ecce verba mea, sicut (o) ignis, dicit Dominus, & sicut securis cædens petram? 30 Ecce ego (p) propterea ad prophetas, dicit Dominus Deus, qui furantur verba mea, unusquisque à proximo suo. 31 Ecce ego ad prophetas, qui (q) emittunt prophetias linguæ, & dormitant dormitationem suam. 32 Propterea ecce ego ad prophetas, qui prophetant somnia falsa, & (r) non narrant ea, & seduxerunt populum meum in mendaciis suis, & in erroribus suis: & ego non misseram eos, & non mandavam eis: & adjumento non adjuvabunt populum hunc. 33 Quòd si interrogaverint populus iste, vel sacerdos, vel propheta, Quæ est (s) assumptio Domini? & dices eis; Vos estis assumptio, & allidam vos, dicit Dominus. 34 Propheta, & sacerdotes, & populus, qui ait, dixerint, Assumptio Domini: & ulciscar hominem illum, & domum ejus. 35 Sic dicetis unusquisque ad proximum suum, & unusquisque ad fratrem suum; Quid respondit Dominus, & quid locutus est Domin°? 36 Et assumptionem Domini nolite nominare ultrà: quia assumptio homini erit sermo ejus. (t) Et quarè loquutus est Domin° De° nostro? 37 Propterea hæc dicit Dominus Deus noster; Pro eo, quòd dixistis sermonem istum, Assumptio Domini, & 38 misi ad vos, dicens; Non dicetis, Assumptio Domini: Propterea ecce ego assumo, & allido vos, & 39 civitatem, quam dedi vobis, & patrib° vestris. Et dabo super vos 40 opprobrium sempiternũ, et ignominiam sempiternã, quæ oblivioni non tradetur. Idcircò ecce dies venient, dicit Dominus; & non 7 dicent ultrà, Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Ægypti: Sed Vivit Dominus, 8 qui congregavit omne semen Israel à terra Aquilonis, & ab omnibus regionibus, quò expulerat eos illuc; & restituit eos in terram ipsorum.

MS. A. (ζ) καὶ ἐν τῶ (η) διηγεῦνται (θ) Οὐχ οἱ λόγοι μου, ὥσπερ φλέγον πῦρ, λέγει κύριος, ὡς πέλεκυς (ι) Διαστῶ ἰδοὺ ἐγὼ (κ) ἕκαστος (λ) προφητείαν ψευδῶν, (μ) ἑαυτῶν. Ἰδοὺ ἐγὼ (ν) ψευδῆ ἐνύπνια, καὶ διηγῶντο (ξ) ἐρωτήσωσίν (ο ὁ λαὸς (') οἱ ἱερεῖς, (ο) Ὅτι ἔστιν (σ) κύριος; Καὶ λῆμμα (ρ) ὀνομάζεται, ὅτι λῆμμα κυρίου ἔσται τῶ ἀνθρώπῳ ὁ λόγος (σ) θεός, Ἀνθ' ὧν (') εἴπε (τ) ἄπαν

Targum JONATHAN.

26 עַד אִימָתַי אִית בְּלִבְּהוֹן דְּנָבִיאֵי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבְּן שִׁקְרָ וּמִתְנַבְּן רְשָׁע לִבְהוֹן :
27 דְּמִתְחַשְּׁבִין לְאַנְשָׁאָה יַת עַמִּי שְׁמִי בְּחֶלְמָהוֹן דְּמִשְׁתָּעֵן גְּבַר לְחַבְרֵיהּ כְּמָה דִשְׁבַקוּ אֲבָהָתְהוֹן יַת
28 פּוּלְחָן שְׁמִי וּמְקַיְּמִין בְּשׁוּם עַטְעֵיהָא נְבִיאָא דְעִמֵּיהּ חֶלְמָא יִשְׁתְּעֵי חֶלְמָא וּדְפִתְגַּמִי עִמֵּיהּ
יְמַלֵּל פִּתְגָּמִי קְשׁוֹט דָּא כְּמָה דְפַרֵשׁ בֵּין חִבְּנָא לְעִבּוּרָא כֵּן פְּרִישׁ בֵּין צַדִּיקַיָּא לְרַשִּׁיעַיָּא
29 אֲמַר יְיָ: הֲלָא כָּל פִּתְגָּמִי תְּקִיפִין כְּאִשְׁתָּא אֲמַר יְיָ וְכַפְטִישׁ שָׁא דְמַפְצֵי צִיפָּא:
30 בֵּכֵן הָא אֲנָא שַׁלְּחִי רוּגְזִי עַל נְבִיאֵי שִׁקְרָא אֲמַר יְיָ מְנַגְּבִין גְּבַר מִן חַבְרֵיהּ: בֵּכֵן הָא אֲנָא שַׁלְּחִי רוּגְזִי
31 עַל נְבִיאֵי שִׁקְרָא אֲמַר יְיָ דְּמִתְנַבְּן כְּרִעוּת לִבְהוֹן וְאָמְרִין כֵּן אֲמַר: הָאֲנָא שַׁלְּחִי רוּגְזִי עַל
דְּמִתְנַבְּן חֶלְמָא דְשִׁקְרָ אֲמַר יְיָ וּמִשְׁתָּעוּ וּמִטְעֵן יַת עַטְעֵי בִּשְׁקָרֵיהוֹן וּבְבִקְרֵיהוֹן וַאֲנָא לָא
32 שְׁלַחְתִּנּוּן וְלָא פַקִּדְתִּנּוּן וְהַנָּאה לָא יַהֲנוּן לְעַמָּא הָדֵין אֲמַר יְיָ: וַאֲרֵי יִשְׁאֲלָךְ עַמָּא הָדֵין
אוֹ סַפְּרָא אוֹ כָהֲנָא לְמֵימַר מָה נְבוּאָתָא בִּשְׁמָא דְיְיָ וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵין נְבוּאָתָא וְאַרְטוּשׁ יַתְכוֹן
33 אֲמַר יְיָ: וְסַפְּרָא וְכָהֲנָא וְעַמָּא דְיֵימַר נְבוּאָתָא בִּשְׁמָא דְיְיָ וְאַסְעֵר עַל גְּבַרָא הַהוּא וְעַל בֵּיתֵיהּ:
34 כְּדֵין תֵּימְרוּן עוֹד אֲרֵי נְבוּאָתָא תְּהֵי לְגַבְרָ דְמַקְנֵי פִּתְגָּמֵי רְשׁוּתֵיהּ וְאִתּוּן מְרַחֲקִין לְבַטָּלָא יַת
35 פִּתְגָּמֵי אֵלָהָא קַיְּמָא דְיְיָ אֲבָאוֹת אֱלָהָנָא: כְּדֵין תֵּימְרוּן לְנְבִיאָא מָה אִתְיְבָךְ יְיָ וּמָה מַלֵּל יְיָ:
36 וְאִם נְבוּאָה בִּשְׁמָא דְיְיָ תֵּימְרוּן כְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ חֵלַף דְּאַמַרְתּוּן יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין נְבוּאָה
37 בִּשְׁמָא דְיְיָ וְשַׁלְּחִית לְוַתְכוֹן לְמֵימַר לָא תֵּימְרוּן נְבוּאָתָא מְקָדָם יְיָ: כְּכֵן הָאֲנָא שַׁלְּחִי רוּגְזִי
38 וְאַרְטוּשׁ יַתְכוֹן מִרְטַשׁ וְאַרְחִיק יַתְכוֹן וְיַת קִרְתָּא דִיהַבִּית לְכוֹן וְלַאֲבָהָתְכוֹן מִקֳּבֵל
40 מֵימְרִי: וְאֶתֵּן עֲלֵיכוֹן חִסּוּדֵי עָלָם וְחִפְנָעוּת עָלָם דְּלָא תִפְסוֹק:

tatem quam dedi vobis, & patribus vestris, à conspectu Verbi mei. Et *dabo* super vos *opprobria sempiterna*, & cooperiet vos ignominia sempiterna, nunquam desinet.

PARÁPH. CHALD. Versio Latina.

Quousque est istud in corde pseudoprophetarum, qui prophetant falsa, & 26
prophetant impietatem cordis sui? Qui cogitant efficere ut obliviscatur po- 27
pul° me° nominis mei per somnia sua, quæ narrant unusquisque socio suo,
sicut reliquerunt patres eorum cultum nominis mei, jurantes per nomina
idolorum. Propheta apud quem est somnium, narrer somnium; & apud quẽ 28
est verbum meum, loquatur verbum meum verè. Ecce sicut qui separat pa-
leam à tritico, sic separo impios à justis, dicit Domin°. Nonne omnia ver- 29
ba mea sunt fortia sicut ignis, dicit Dñs? & sicut malleus conterens petrã?
Propterea ecce ego mitto furorẽ meum super pseudoprophetas, dicit Dñs, 30
qui suffurantur verba mea quisque à socio suo. *Ideo* ecce mitto furorẽ me- 31
um super pseudoprophetas, dicit Domin°, qui prophetant juxta voluntatẽ
cordis sui, & dicunt: Sic dicit [*Dominus.*] Ecce ego immitto furorẽ meum 32
super *eos* qui prophetant *somnium falsum*, dicit Domin°: & narrant & se-
ducunt populũ meum mendaciis suis & temeritate sua. Ego enim non misi
eos, nec præcepi eis, qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. Et 33
cùm interrogaverit te populʼ hic, aut scriba, aut sacerdos, dicens; Quæ est
prophetia in nomine Domini? Et dices ei: Talis est prophetia; Projiciam
vos, dicit Dominus. Scriba enim & sacerdos, & populus qui dicerit, Pro- 34
phetia in nomine Domini: & visitabo super virum illum, & super domum
ejus. Sic dicetis unusquisque proximo suo, & unusquisque fratri suo: Quid 35
respondit Dominus, & quid locutus est Dominus? Et prophetiæ in no- 36
mine Domini non recordabimini amplius: quia prophetia erit viro qui sta-
bilierit verba voluntatis ejus. Vos autem putatis irrita facere verba Dei vi-
ventis, Domini exercituũ Dei nostri. Sic dices prophetæ: Quid respondit 37
tibi Domin°, aut quid locut° est Domin°? Et si, Prophetia in nomine Domi- 38
ni, dixeritis; propterea hæc dicit Domin°: Pro eo quòd dixistis sermonem
istum, Prophetia in nomine Domini, cùm misissem ad vos, dicendo: Ne
dicatis, Prophetia *à conspectu* Domini. Propterea ecce ego immitto furo- 39
rem meum, & derelinquam vos derelinquendo, & projiciam vos & civi- 40
tatem quam dedi vobis & civitatibus vestris, à facie mea. Et *dabo* super vos *opprobrium sempiternum*, & ignominiam sempiternam, nunquam desinet.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ܕܡܬܝܢ ܠܒܐܫܬܐ ܕܢܒܝܐ ܕܫܩܪܐ ܕܠܒܐ ܕܢܒܝܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܢܒܐܝܢ ܠܗܘܢ

ירמיה : כד כה

CAP. XXIV. כד

ante parata ficuum canistra duo ecce &, Dominus me fecit Videre
1 הֵרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דּוּדִאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים לִפְנֵי
Babel regem Nebuchadrefar transferre post, Domini templum
הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת
, Jehudah principes & , Jehudah regem Jehojachim filium Jechonjahu
יְכָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה
.Babel eos adduxit & , Jerusalaim de inclusorem & , artificem &
וְאֶת הַחָרָשׁ וְאֶת הַסָּגֵר מִירוּשָׁלִַם וַיְבִיאֵם בָּבֶל :
canistrū & : præcoquas ficus sicut , valde bonas ficus unum Canistrum
2 דַּד־אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבְּכֻרוֹת וְהַדּוּד
.malitiam propter comedentur non quæ , valde malas ficus unum
אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ :
: dixi Et ? Irmejahu videns tu Quid : me ad Dominus dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר
, valde malas , malas & : valde bonas , bonas ficus : Ficus
תְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד
Domini verbum fuit Et .malitiam propter comedentur non quæ
אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ : וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה
ficus sicut , Israel Deus Dominus dixit Sic : dicendo , me ad
אֵלַי לֵאמֹר : כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים
, Jehudah transmigrationem faciam cognoscere sic : hæ bonæ
הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן־אַכִּיר אֶת־גָּלוּת יְהוּדָה
.bonum in Chasdim terram isto loco de emisi quam
אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה :
terram in eos reducam & , bonum in eos super meis oculum ponam Et
וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וְהֲשִׁבֹתִים עַל הָאָרֶץ
.evellam non & , eos plantabo & : destruam non & , eos ædificabo & : hanc
הַזֹּאת וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֶרֹס וְנִטַּעְתִּים וְלֹא אֶתֹּשׁ :
erunt & , Dominus ego quod , me scientum ad eos dabo Et
וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ
reverentur quia : Deum in eis ero ego & , populum in mihi
לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ
.comedentur non quæ , malæ ficus sicut Et .suo corde toto in me ad
אֵלַי בְּכָל־לִבָּם : וְכַתְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה
Sidchijahu dabo Sic : Dominus dixit sic quia , malitiā propter
מֵרֹעַ כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ
, Jerusalaim residuum & , ejus principes & , Jehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלִַם
.Ægypti terra in habitantes & , hac urbe in remanentes
הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם :
, terræ regnis omnibus , malum in , commotionem in eos dabo Et
וְנַתַּתִּים לְזַוְעָה לְרָעָה לְכָל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
omnibus in maledictionem & , ditterium in , parabolam in & , opprobrium in
לְחֶרְפָּה וְלִמְשָׁל לְשִׁנִּינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל־
eis in mittam Et illuc eos expulsi quò locis
הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־אִדִּיחֵם שָׁם : וְשִׁלַּחְתִּי בָהֶם אֶת־
desuper eis consumere ad usque , pestem & , famem , gladium
הַחֶרֶב אֶת הָרָעָב וְאֶת הַדֶּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל
.eorum patribus & , eis dedi quam , humo
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם :

CAP. XXV. כה

, Jehudah populum omnem super Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה
, Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim quarto anno in
בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
.Babel regis Nebuchadrefar primus annus ipse
הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל :
populum omnem ad propheta Irmejahu est locutus Quod
2 אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־עַם
: dicendo , Jerusalaim habitatores universos ad & , Jehudah
יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר :

Versio VULG. LAT.

CAP. XXIV.

1 Ostendit mihi Dominus: & ecce duo calathi pleni ficis, positi ante templum Domini, postquàm transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filium Joakim regem Juda, & principes ejus, & fabrum, & inclusorem, de Jerusalem, & adduxit
2 eos in Babylonem. Calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut solent ficus esse primi temporis: & calath° unus ficus habebat malas nimis, quæ comedi non po-
3 terant, eò quòd essent malæ. Et dixit Dominus ad me; Quid tu vides, Jeremia? Et dixi; Ficus, ficus bonas, bonas valdè; & malas, malas valdè, quæ comedi non
4 possunt, eò quòd sint malæ. Et factum est verbum Domini ad me, dicens;
5 Hæc dicit Dominus Deº Israel; Sicut ficº hæ bonæ: sic cognoscam transmigrationem Juda, quam emisi de loco isto in terram Chaldæorum,
6 in bonum. Et ponam oculos meos super eos ad placandum, & reducam eos in terram hanc: & ædificabo eos, & non destruam: & plantabo eos, & non
7 evellam. Et dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum Deus: & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum: quia revertentur ad me in toto corde
8 suo. Et sicut ficus pessimæ, quæ comedi non possunt, eò quòd sint malæ: hæc dicit Dominus; Sic dabo Sedeciam regem Juda, & principes ejus, & reliquos de Jerusalem, qui remanserunt in urbe hac, & qui habitant in ter-
9 ra Ægypti. Et dabo eos in vexationem, afflictionémque omnibus regnis terræ; in opprobrium, & in parabolam, & in proverbium, & in maledictionem in universis locis, ad quæ
10 ejeci eos. Et mittam in eis gladium, & famem, & pestem; donec consumantur de terra, quam dedi eis, & patribus eorum.

CAP. XXV.

1 Verbum, quod factum est ad Jeremiam de omni populo Juda, in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda, (ipse est annus primus Nabuchodonosor regis
2 Babylonis,) Quod locutus est Jeremias propheta ad omnem populum Juda, & ad universos habitatores Jerusalem, dicens;

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

ΚΕΦ. κδ'.

1 (α) Ἔδειξέ μοι κύριος δύο καλάθους σύκων, κειμένους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου, μετὰ τὸ ἀποικίσαι Ναβοχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακεὶμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς ἀρχοντας (β), καὶ τοὺς τεχνίτας, καὶ τοὺς δεσμώτας, καὶ τοὺς πλουσίους ἐξ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἤγαγον
2 αὐτοὺς εἰς Βαβυλῶνα. Ὁ κάλαθος ὁ εἷς σύκων χρηστῶν χρόδρα, ὡς τὰ σύκα τὰ πρόϊμα· καὶ ὁ κάλαθος ὁ ἕτερος σύκων πονηρῶν χρόδρα, ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ
3 πονηρίας αὐτῶν. Καὶ εἶπε κύριος πρὸς με, Τί σὺ ὁρᾷς Ἱερεμία; καὶ εἶπα, Σύκα· (γ) σύκα τὰ χρηστὰ, χρηστὰ λίαν· καὶ τὰ πονηρὰ, πονηρὰ λίαν, ἃ οὐ βρωθή-
4 σεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν. Καὶ ἐγένετο
5 λόγος κυρίου πρὸς με, λέγων, Τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Ὡς τὰ σύκα τὰ χρηστὰ ταῦτα, οὕτως ἐπιγνώσομαι τοὺς ἀποικιζόντας (δ) Ἰουδαίους, οὓς
6 (ε) ἐξαπέστειλα ἐκ τοῦ τόπου τούτου εἰς γῆν Χαλδαίων εἰς ἀγαθά. Καὶ στήσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀγαθά. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἀγαθὰ· καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ καθῶ αὐτοὺς, καὶ κατα-
7 φυτεύσω αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω. Καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμὲ, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐπ' ἐμὲ ἐξ
8 ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν. Καὶ ὡς τὰ σύκα τὰ πονηρὰ, ἃ οὐ (ζ) βρωθήσονται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν, τάδε λέγει κύριος, Οὕτως παραδώσω τὸν Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάλοιπον Ἰερουσαλὴμ τοὺς ὑπολελειμμένους ἐν τῇ (η) γῇ ταύτῃ καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν
9 Αἰγύπτῳ. Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς, καὶ ἔσονται εἰς ὀνειδισμὸν, καὶ εἰς παραβολὴν, καὶ εἰς μῖσος, καὶ εἰς κατάραν ἐν
10 παντὶ τόπῳ ᾧ ἐξώσα αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς (θ) τὴν μάχαιραν, καὶ τὴν θάνατον, καὶ τὴν μάχαιραν, ἕως ἂν ἐκλείπουσιν ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκα αὐτοῖς.

MS.A. (α) Καὶ ἔδειξέν (β) βασιλέως Ἰούδα, καὶ (γ) καὶ τὰ σύκα (δ) Ἰούδα, (ε) ἐξαπέστειλας (ζ) βρωθήσεται (η) πόλει (θ) τὴν

CAP. XXIV.

1 Ostendit mihi Dominus duos calathos ficuum positos ad faciem templi Domini; postquàm transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filium Joacim regem Juda, & principes, & artifices, & vinctos, & divites ex Hierusalem, & adduxit eos in Babylonem. Calathus 2 unus ficuum bonarum valdè, sicut ficus primi temporis: & calathus alter ficuum malarum valdè, quæ non comedentur præ malitia sua. Et dixit 3 Dominus ad me; Quid tu videes, Hieremia? Et dixi, Ficus: ficus bonas, bonas nimis; & malas, malas nimis, quæ non comedentur præ malitia sua. Et fa- 4 ctum est ad me verbum Domini, dicens; Hæc dicit Dominus Deus 5 Israel; Sicut ficus hæ bonæ; sic cognoscam Judæos, qui transmigrârunt, quos emisi de loco isto in terram Chaldæorum, in bona. Et firmabo oculos meos 6 super eos in bona: & restituam eos in terram hanc in bona: et ædificabo eos, & non destruam eos: & plantabo eos, & non evellam. Et dabo eis cor, ut 7 sciant me; quia ego sum Dominus: & erunt mihi in populum: & ego ero eis in Deum: quia revertentur ad me ex toto corde suo. Et sicut ficus pessimæ, quæ 8 non comedentur præ malitia sua, hæc dicit Dominus; Sic tradam Sedeciam regem Juda, & principes ejus, & residuum Hierusalem, qui remanserunt in terra hac, & qui habitant in Ægypto. Et dabo eos in dispersionem in 9 omnia regna terræ: & erunt in opprobrium, et in parabolam, et in odium, et in maledictionem in omni loco, quò ejeci eos illuc. Et 10 mittam in eos famem, et mortem, et gladium; donec deficiant de terra, quam dedi (a) eis.

CAP. XXV.

1 Verbum, quod factum est ad Hieremiam super omnem populū (a) Juda, in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Juda: 2 Quod loquutus est ad omnem populum Juda, et ad habitatores Hierusalem, dicens;

MS.A. (α) ΓΕΝΑ'ΜΕΝΟΣ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כד

1 אחזיני יי והא תרין סלי תינין מתקדם היכלא דיי בתר דאגלי נבוכד נצר מלכא
דבבל ית יכניה בר יהויקים מלך שבטא דבית יהודה וית רברבי יהודה וית אומניא
2 וית תרעיא מירושלם ואוביל נון לבבל : סלא חדא תינין טבא לחדא כתינין בכירין
וסלא חד תינין בישין לחדא ודבישין בישן לחדא דלא מתאכלן מבישו : ואמר יי לי
3 מה את חזי ירמיה ואמרית תינין תינא טבתא טבן לחדא ודבישין בישן לחדא דלא
4 מתאכלין מבישו : והוה פתגם נבואה מקדם יי עם למימר : כדנן אמר יי אלהא
דישראל כתינא טבתא האלן כן אשתמודע ית גלות יהודה דאגליתי מן אתרא הדין
5 לארע כסדאי לטבתא : ואשוי מימרי עליהון לטבא ואתיבנון לארעא הדא ואבננון
6 ולא אפגר ואקימנון ולא אטלטל : ואתן להון לב למידע דחלתי ארי אנא יי ויהון
7 קדמי לעם ואנא אהוי להון לאלה ארי יתובון לפולחני בכל לבהון : וכתינא בישתא
8 דלא מתאכלא מבישו ארי כדנן אמר יי כן אתן ית צדקיה מלך שבטא דבית יהודה
ית רברבוהי וית שארא דירושלם דאשתארו בארעא הדא ודיתבין בארעא דמצרים :
9 ואתננון לזיע ולבישא לכל מלכות ארעא לחסודין ולמתל ולשועי וללוטה בכל
10 אתריא דאגלינון לתמן : ואגרי בהון ית דקטלין בחרבא בכפנא ובמותא עד דיסופון
מעל ארעא דיהבית להון ולאבהתהון :

כה

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה על כל עמא דבית יהודה בשתא רביעיתא ליהויקים
בר יאשיה מלך שבטא דבית יהודה היא שתא קדמיתא לנבוכד נצר מלכא דבבל :
2 דאתנבי ירמיה נביא על כל עמא דבית יהודה ועל כל יתבי ירושלם למימר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXIV.

1 Ostendit mihi Dñs; & ecce duo calathi pleni ficubus positi erant coram templo Dñi, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Je-
2 choniam filium Joachim, regem trib° dom° Juda, & principes Juda, & arti-
2 fices, & janitores de Jerusalem, & adduxit eos in Babylonem. Calath° unus habebat ficus bonas valde, sicut ficus primitiarum: & calathus alter ficus valde malas habebat; quæ *vero malæ erant, valde malæ erant ut* non *pos-*
3 *sent* comedi præ malitia. Et dixit Dñs ad me: Quid tu vides Jeremia? Et dixi: Ficus, ficus bonas, bonas valdè; & malas, malas valdè, quæ
4 comedi non possunt præ malitia. Et factum est verbum prophetiæ à facie
5 Dñi ad me, dicens: Hæc dicit Dñs Deus Israel: Sicut ficus bonæ istæ, sic cognoscam transmigrationem Juda, quam transmigrate feci à loco isto
6 in terram Chaldæorum in bonum. Et ponam super eos verbum meum in bonum: & reducam eos in terram hanc, & ædificabo eos & non de-
7 struam, & stabiliam eos, & non transferam eos. Et dabo eis cor ut sciant timorem mei; quia ego Dñs. Et erunt coram me in populum, & ego ero
8 eis in Deum; quia convertentur ad cultum meum in toto corde suo, Et sicut fic° malæ quæ comedi non possunt præ malitia; hæc enim dicit Dñs: Sic dabo Sedechiam regem tribus domus Juda, & principes ejus, & reliquias Jerusalem, quæ remanserunt in terra hac, & quæ habitant in terra Ægypti.
9 Et dabo eos in commotionem, & in malum omnibus regnis terræ; in opprobria & in parabolam, in fabulam, & in maledictionem in omnibus locis, ad quæ transmigrare eos feci. Et immittam in eos occidentes gladio, &
10 *fame*, & *peste*, donec consumantur de terra, quam dedi eis & patrib° eorū.

CAP. XXV.

1 Verbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam super omnem populum domus Juda in anno quarto Joachim filii Josiæ regis tribus domus
2 Juda; ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis. Quod prophetavit Jeremias propheta super omnem populum domus Juda, & super omnes habitatores Jerusalem, dicens:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

1 Ostendit mihi Dominus duas ficuum fiscellas positas ante templum Domini, postquam captivos duxisset Nebuchadnosar rex Babelis Jochaniam filium Jojacimi regis Judæ, & artifices, atque milites de Jerusalem, & perduxisset eos in Babelem. Fiscella una 2 erat ficuum optimarum, quales sunt ficus præcoces: altera verò fiscella ficuum pessimarum, quæ comedi nequibant præ sua pravitate. Tum dixit mihi Dominus, Quid vidisti 3 Jeremia? Respondi, Ficus; quarum bonæ, optimæ sunt; malæ verò, pessimæ, ita ut comedi nequeant præ sua pravitate. Deinde 4 factus est ad me sermo Domini, dicendo; Sic 5 dicit Dominus Deus Israelis, Ut ficus bonas istas, ita captivitatem Judæ quam ex hoc loco amandavi in terram Chaldæorum, in bonum recognoscam: Adjiciam oculos meos ad illos 6 in bonum, non in malum, dicit Dominus: reducam eos in locum istum: ædificabo eos, non demoliar: plantabo eos, non evellam. Induturus enim sum illis cor ad cognoscen- 7 dum me, quòd ego sim Dominus: erúntque mihi populus, & ego ero illis Deus: quum reversi fuerint ad me ex toto corde suo. E 8 contra, ut ficus malas quæ præ sua pravitate comedi nequeunt, (ita dicit Dominus) ita tradam Sedeciam regem Judæ, principes ejus, & reliquum populũ, tam eos qui remanent in in hac civitate, quam qui cómorantur in terra Ægypti: Et exponam eos motui, transmi- 9 grationi, & malo inter omnia regna terræ; ignominiæ & fabulæ, vituperio, & maledicti- oni in cunctis locis per quæ disperfero eos: Mittámq; post eos gladium, famẽ, ac pestem, 10 donec absumam eos de terra quam dedi ipsis & patribus eorum.

CAP. XXV.

1 Sermo qui fuit ad Jeremiam de toto populo Judæ, anno quarto Jojacimi filii Josiæ regis Judæ; (is est annus primus Nebuchadnosaris regis Babelis) Quem locutus est Jeremia 2 propheta apud universum populum Judæ, & apud omnes cives Jerosolymæ, dicendo;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIV.

Textus decimus quintus.

1 Deinde ostendit mihi Dominus duos calathos expositos faciei templi Domini, postquam captivum duxit Bochonassar rex Babelis Jochaniam Joacimi filium regem Judæ unà cum principibus regis Judæ, opificibus, mancipiis, atque divitibus è Jerusalem, & abduxit eos in Babelem. Calathus unus continebat fi- 2 cus jucundissimas, quales sunt ficus anticlucinæ matutinæ: calathus autem secundus, ficus admodum ingratas, ob pravitatem suam incomestibiles. Dicenti au- 3 tem Domino mihi, Quid vides tu O Jeremia? Dixi, Ficus; ac bonas quidem ficus, jucundissimas; malas autem ficus, ingratissimas, ob pravitatem suam incomestibiles. Tum fuit ad me sermo Domi- 4 ni dicentis; Sic ait Dominus Deus Israelis; ut has ficus jucundas, ita illos qui captivi abducti sunt ex Juda, quos ablegavi ex hoc loco in terram Chaldæorum, ad bona recognoscam: Et firmos 6 habebo oculos meos super illos in bona: reducam illos in terram istam in bona: ædificabo illos, ac non destruam: plantabo, ac non evellam: Et dabo illis cor ut cog- 7 noscant me, me esse Dominũ: & erunt mihi populus, eróque ego ipsis Deus; quia reversuri sunt ad me ex toto corde suo. Quemadmodum verò has ficus malas, 8 quæ comedi nequeunt ob pravitatẽ suam, (sic ait Dominus) ita tradam Sedeciam regem Judæ, principes ejus, & reliquias Israelitarum remanentium hac in urbe & habitantium in Ægypto; Tradam, in- 9 quam, eos dispersioni in omnia regna terræ; & exponentur infamiæ, proverbio, odio, & maledictioni in omni loco in quem disperdam illos: Et mittam in 10 eos famem, mortem, & gladium, quoad consumantur de terra quam dedi eis.

CAP. XXV.

1 Sermo habitus ad Jeremiam de universo populo Judæ, anno quarto Joacimi filii Josiæ regis Judæ, Quem retulit universis Judæis, 2 & omnibus habitantibus in Jerusalem, dicens;

ירמיה: כה

, Jehudah regis Amon filii Josijahu anno decimo tertio A
3 מן־שלש עשרה שנה ליאשיהו בן־אמון מלך יהודה
fuit , anno vigesimo & tertio jam , hanc diem ad usque &
ועדי היום הזה זה שלש ועשרים שנה היה
, surgendo mane , vos ad sum locutus & , me ad Domini verbum
דבר־יהוה אלי ואדבר אליכם אשכים
vos ad Dominus misit Et , audistis non & , loquendo &
4 ודבר ולא שמעתם: ושלח יהוה אליכם
non & , mittendo & , surgendo mane , prophetas suos servos omnes
את־כל־עבדיו הנביאים השכם ושלח ולא
: dicendum Ad , audiendum ad vestram autem inclinastis neque , audistis
שמעתם ולא־הטיתם את־אזנכם לשמע: לאמר
, vestrorum studiorum malitia à & , mala sua via à quisque nunc Revertimini
שבו־נא איש מדרכו הרעה ומרע מעלליכם
, vobis Dominus dedit quam humum super habitabitis &
ושבו על־האדמה אשר נתן יהוה לכם
an buletis ne Et , seculum in usque & , seculo à , vestris patribus &
6 ולאבתיכם למן־עולם ועד־עולם: ואל־תלכו
: eis vos incurvetis & , eis servendum ad alienos Deos post
אחרי אלהים אחרים לעבדם ולהשתחות להם
non & , vestrarum manuum facito me faciatis irasci ne &
ולא־תכעיסו אותי במעשה ידיכם ולא
, Dominus dixit , me ad audivistis non Et , vobis malefaciam
7 ארע לכם: ולא שמעתם אלי נאם־יהוה
malum in vestrarum manuum opere in me faceretis irasci ut
למען הכעסוני במעשה ידיכם לרע
quod eo Pro : exercituum Dominus dixit sic Propterea , vobis
8 לכם: לכן כה אמר יהוה צבאות יען אשר
assumam & , mutens ego Ecce : mea verba audivistis non
לא־שמעתם את־דברי: הנני שלח ולקחתי את־
Nebuchadretsar ad & , Dominus ait , Aquilonis familiis universas
כל־משפחות צפון נאם־יהוה ואל־נבוכדראצר
, istam terram ad eos adducam & , meum servum Babel regem
9 מלך־בבל עבדי והבאתים על־הארץ הזאת
: eorum istas gentes omnes ad & , ejus habitatores ad &
ועל־ישביה ועל כל־הגוים האלה סביב
solitudines in & , stuporē in eos poxā & , eos interneciene deleto &
והחרמתים ושמתים לשמה ולשרקה ולחרבות
, lætitiæ vocem & , gaudii vocem eis ex perdere faciam Et , secula
10 עולם: והאבדתי מהם קול ששון וקול שמחה
, lucernæ lumen & , molarum vocem , sponsæ vocem & , sponsi vocem
קול חתן וקול כלה קול רחים ואור נר:
servient & , stuporem in , solitudine in hac terra universa erit Et
11 והיתה כל־הארץ הזאת לחרבה לשמה ועבדו
eis Et , annis septuaginta Babel regi istæ gentes
12 הגוים האלה את־מלך בבל שבעים שנה: והיה
super & , Babel regem super visitabo , annos septuaginta implere secundum
כמלאות שבעים שנה אפקד על־מלך־בבל ועל־
terram super & , eorum iniquitatem , Dominus dixit , ipsam gentem
הגוי ההוא נאם־יהוה את־עונם ועל־ארץ
adducam Et , seculi solitudines in illam ponam & : Chaldæi
13 כשדים ושמתי אתו לשממות עולם: והבאתי
, eam super sum locutus quæ mea verba omnia ipsam terram super
על־הארץ ההיא את כל־דברי אשר־דברתי עליה
Irmejahu prophetavit quod , hoc libro in scriptum omne
את כל־הכתוב בספר הזה אשר־נבא ירמיהו
, gentes omnes adversum
על־כל־הגוים:

Versio VULG. LAT.

3 A tertio decimo anno Josiæ filii Ammon regis Juda usque ad diem hanc, iste tertius & vigesimus annus; factum est verbum Domini ad me, & locutus sum ad vos de nocte consurgens, &
4 loquens: & non audistis. Et misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas, consurgens diluculò, mitténsque: & non audistis, neque inclinâstis aures
5 vestras ut audiretis. Cùm diceret; Revertimini unusquisque à via sua mala, & à pessimis cogitationibus vestris: & habitabitis in terra, quam dedit Dominus vobis, & patribus vestris, à se-
6 culo & usque in seculum. Et nolite ire post deos alienos, ut serviatis eis, adoretísque eos: neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum, & non affligam vos.
7 Et non audistis me, dicit Dominus, ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum, in malum vestrum.
8 Propterea hæc dicit Dominus exercituum; Pro eo quòd non
9 audistis verba mea: Ecce ego mittam, & assumam universas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum: & adducam eos super terram istam, & super habitatores ejus, & super omnes nationes, quæ in circuitu illius sunt: & interficiam eos, & ponam eos in stu-
porem & sibilum, & in solitudi-
10 nes sempiternas. Perdámque ex eis vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ, vocem molæ, & lumen
11 lucernæ. Et erit universa terra hæc in solitudinem, & in stu-
porem: & servient omnes gen-
12 tes istæ regi Babylonis septuaginta annis. Cúmque impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, & super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & super terram Chaldæorum: & ponam illam in solitudines sempi-
13 ternas. Et adducam super terram illam, omnia verba mea, quæ locutus sum contra eam, omne quod scriptum est in libro isto, quæcunque prophetavit Jeremias adversùm omnes gentes:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

3 Ἐν πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει (β) Ἰωσίᾳ, υἱοῦ Ἀμὼς, βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς
4 ὀρθρίζων, καὶ λέγων, Καὶ ἀπέστειλον πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὄρθρου ἀποστέλλων, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε, καὶ οὐ προσέσχετε
5 τοῖς ὠσὶν ὑμῶν, Λέγων, Ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν, καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἣς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἀπ'
6 αἰῶνος καὶ ἕως (γ) αἰῶνος. Μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων, τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς, καὶ τῷ προσκυνεῖν αὐτοῖς, ὅπως μὴ παροργίζητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
7 ὑμῶν, τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς. Καὶ οὐκ
8 (δ) ἠκούσατέ μου. Διατοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἐπειδὴ οὐκ ὑπεστεύσατε τοῖς λόγοις μου, Ἰδὲ ἐγὼ
9 ἀποστέλλω, καὶ λήψομαι (ε) πατριὰν ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς καθοικοῦντας αὐτὴν, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς, (ζ) καὶ ἐξορημώσω αὐτοὺς, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ εἰς (ὑποζύγιον,
10 καὶ εἰς ὀνειδισμὸν αἰώνιον. Καὶ ἀποκλῶ ἀπ' αὐτῶν φωνὴν (η) χαρᾶς, καὶ φωνὴν (θ) εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου, καὶ φωνὴν νύμφης, ὀσμὴν
11 μύρου, καὶ φῶς λύχνου. Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν, καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν
12 ἑβδομήκοντα ἔτη. Καὶ ἐν τῷ (ι) πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐκδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, (κ) καὶ θήσομαι αὐτὸς εἰς ἀφανισμὸν
13 αἰώνιον, Καὶ (λ) ἐπάξω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην (μ) πάντας τοὺς λόγους μου, οὓς ἐλάλησα κατ' αὐτῆς, πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·

In tertiodecimo anno Josiæ, filii Amos, regis Juda, & usque ad diem hanc, viginti & tres (b) anni: & loquutus sum ad vos ante lucem surgens, & dicens; Et mittebam ad vos servos meos prophetas, diluculò mittens, (& non exaudâstis, & non attendebatis auribus vestris) Dicens; Avertimini unusquisque à via sua pessima, & à pessimis studiis vestris: & habitabitis super terram quam dedi vobis, & patribus vestris, à seculo, & usque in seculum. Nolite ire post deos alienos, ut serviatis eis, adoretisque eos; ne me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum, ad affligendum vos: Et non audistis me. Propterea hæc dicit Dominus; Quoniam non credidistis verbis meis; Ecce ego mitto, & sumam cognationem ab Aquilone: et adducam eos super terram istam, & super habitatores ejus, & super omnes nationes, quæ in circuitu illius sunt: & desolabo eos, & dabo eos in perditionem, & in sibilum, & in opprobrium sempiternum: Et perdam ex eis vocem gaudii, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ, (c) odorem unguenti, et lumen lucernæ. Et erit universa terra in solitudinem: et servient in gentibus annos septuaginta. Cúmque impleti fuerint septuaginta anni; ulciscar gentem illam, et ponam eas in perditionem sempiternam: Et inducam super terram illam omnia verba mea, quæ loquutus sum contra eam, omnia quæ scripta sunt in libro isto.

MS.A. (β) τῆς βασιλέως (γ) τῆς αἰῶνος. (δ) εἰσήκουσάν (ε) τὸν παῖδαν (ζ) ἐξορημώσω (η) εὐφροσύνης, (θ) χαρᾶς, (ι) (ὑμπληθῆναι (κ) φησὶν κύριος, καὶ (λ) *παιδεύσω (μ) ἅπαντας

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 מן חלת עשרי שנין ליאשיה בר אמון מלך שבטא דבית יהודה ועד יומא
הדין דנן עשרין וחלת שנין הוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי ומלילת עסכון
4 מקדם ומסלל ולא קבלתון: ושלח יי לותכון ית כל עבדוהי נביאא מקדם ומשלח
5 ולא קבלתון ולא ארכנתון ית אודנכון לקבלא: למימר תובו כען גבר מאורחיה
בישתא ומבישות עובדיכון ותיבו על ארעא דיהב יי לכון ולאבהתכון למן עלמא
6 ועד עלמא: ולא תהכון בתר טעות עממיא למפלחהן ולמסגד להן ולא תרגון
7 קדמי בעובדי ידיכון ולא אבאש לכון: ולא קבלתון למימרי אמר יי בדיל דלא
8 לארגזא קדמי בעובדי ידיכון לאבאשא לכון: בכן כדנן אמר יי צבאות חלף
9 דלא קבלתון ית פתגמי: הא אנא שלח ואדבר ית כל מלכות צפונא אמר יי
ולנבוכד נצר מלכא דבבל עבדי ואיתנון על ארעא הדא ועל יתבהא ועל כל
עממיא האלן סחור סחור ואנטרנון ואשויון לצדו ולאשתממו ולחרבת עלם:
10 ואובד מנהון קל בגא וקל חדוא וקל חתנין וקל כלן קל טיגן דמשחין בנהור
11 בוצין: ותהי כל ארעא הדא לחרבא לצדו ויפלחון עממיא האלן ית מלכא
12 דבבל שבעין שנין: ויהי כמשלם שבעין שנין אסער על מלכא דבבל ועל עמא
13 ההוא אמר יי ית חוביהון ועל ארע כסדאי ואשוי יתהי לצדות עלם: ואיתי על
ארעא ההיא ית כל פתגמיא דגזרית עלה ית כל דכתיב בספרא הדין דאתנבי
ירמיה על כל עממיא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

3 A tertio decimo anno Josiæ filii Amon regis tribus domus Juda, & usque in diem hanc, iste est vigesimus & tertius annus; factum est verbum pro-
4 phetiæ à facie Domini ad me, & locutus sum vobiscum manè consurgens & loquens, & non obedistis. Et misit Dominus ad vos omnes servos
5 suos prophetas, manè consurgens & mittens, & non obedistis, nec inclinâstis aures vestras ut obediretis. Dicendo: Convertimini nunc unusquisque à via sua mala, & à malicia operum vestrorum, & habitate in
6 terra quam dedit Dominus vobis, & patribus vestris à seculo & usque in seculum. Et non ambuletis post idola populorum; ut serviatis eis & adoretis ea, nec irritetis me operibus manuum vestrarum, & non malè
7 faciam vobis. Et non obedistis verbo meo, dicit Dominus, ut non irri-
8 taretis me operibus manuum vestrarum ad malefaciendum vobis. Propterea hæc dicit Dñs exercituum: Pro eo quòd non suscepistis verba
9 mea; Ecce ego mittam, & accipiam omnia regna Aquilonis, dicit Dominus, & Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum, & adducam eos super terram istam, & super habitatores ejus, & super omnes popu-
10 los istos per circuitum, & excidam eos, & ponam eos in vastitatem, & stuporem, & in desolationes perpetuas. Et perdam ex eis vocem gaudii & vocem lætitiæ, vocem sponsorum & vocem sponsarum, & vocem cœ-
11 tuum cantantium ad lumen lucernarum. Et erit omnis terra hæc in desolationem & in vastitatem. Et servient populi isti regi Babylonis septua-
12 ginta annis. Et erit cùm impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, & super populum illum peccata eorum, & super terram
13 Chaldæorum, dicit Dominus: & ponam illam in vastitates sempiternas. Et adducam super terram illam omnia verba quæ decrevi contra eam, omne quod scriptum est in libro isto, quod prophetavit Jeremias contra omnes populos.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ܒܫܢܬܐ ܬܠܬܝܬܐ ܕܝܘܫܝܐ ܒܪܗ ܕܐܡܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܡܢ ܗܫܐ ܥܕܡܐ ܗܢܐ ܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ ܗܘܝܬ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܘܬܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܩܡ ܠܟ ܫܦܪ ܠܟ ܒܟܠ ܥܕܢ ܕܐܢܬ ܡܬܝ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܠܝ ܘܫܕܪ ܡܪܝܐ ܠܟܘܢ ܟܠ ܥܒܕܘܗܝ ܢܒܝܐ ܕܫܕܪ

ירמיה: כה

14 כִּי עָבְרוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים
15 גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפֹעֲלָם וּכְמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֵלַי קַח אֶת־כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי
וְהִשְׁקִיתָה אוֹתוֹ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
16 אוֹתְךָ אֲלֵיהֶם׃ וְשָׁתוּ וְהִתְנַעְשׁוּ וְהִתְהוֹלָלוּ מִפְּנֵי
17 הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֵיתֶם׃ וָאֶקַּח אֶת־הַכּוֹס
מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
18 שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם׃ אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה וְאֶת־מְלָכֶיהָ וְאֶת־שָׂרֶיהָ לְתֵת אֹתָם
לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה וּלְקִלְלָה
19 כַּיּוֹם הַזֶּה׃ אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶת־
עֲבָדָיו וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ׃ וְאֶת כָּל־
20 הָעֶרֶב וְאֶת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ וְאֶת כָּל־
מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־עַזָּה וְאֶת־
21 עֶקְרוֹן וְאֶת שְׁאָרִית אַשְׁדּוֹד׃ אֶת־אֱדוֹם וְאֶת־מוֹאָב
22 וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְאֶת כָּל־מַלְכֵי צֹר וְאֶת כָּל־
23 מַלְכֵי צִידוֹן וְאֶת מַלְכֵי הָאִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיָּם׃ אֶת דְּדָן
24 וְאֶת תֵּימָא וְאֶת־בּוּז וְאֶת כָּל־קְצוּצֵי פֵּאָה׃ וְאֶת
25 כָּל־מַלְכֵי עֶרֶב וְאֶת כָּל־מַלְכֵי הָעֶרֶב הַשֹּׁכְנִים
26 בַּמִּדְבָּר׃ וְאֶת כָּל־מַלְכֵי זִמְרִי וְאֶת כָּל־מַלְכֵי
עֵילָם וְאֶת כָּל־מַלְכֵי מָדָי׃ וְאֶת כָּל־מַלְכֵי
צָפוֹן הַקְּרֹבִים וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְאֶת כָּל־
מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ
27 יִשְׁתֶּה אַחֲרֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה
28 צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ וְקִיּוּ
וְנִפְלוּ וְלֹא תָקוּמוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
בֵּינֵיכֶם׃ וְהָיָה כִּי יְמָאֲנוּ לָקַחַת הַכּוֹס מִיָּדְךָ
לִשְׁתּוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
שָׁתוֹ תִשְׁתּוּ׃

Versio VULG. LAT.

14 Quia servierunt eis, cùm essent gentes multæ, & reges magni: & reddam eis secundùm opera eorum, & secundùm facta manuum suarum. Quia sic dicit Dominus exercituum Deus Israel; Sume calicem vini furoris hujus de manu mea: & propinabis de illo cunctis gentibus, ad quas ego mittam te. 16 Et bibent, & turbabuntur, & insanient à facie gladii, quem 17 ego mittam inter eos. Et accepi calicem de manu Domini, & propinavi cunctis gentibus, 18 ad quas misit me Dominus: Jerusalem, & civitatibus Juda, & regibus ejus, & principibus ejus: ut darem eos in solitudinem, & in ruporem, & in sibilum, & in maledictionem, 19 sicut est dies ista: Pharaoni regi Ægypti, & servis ejus, & principibus ejus, & omni po- 20 pulo ejus, Et universis generaliter: cunctis regibus terræ Austidis, & cunctis regibus terræ Philisthiim, & Ascaloni, & Gazæ, & Accaron, & reliquiis 21 Azoti, Et Idumææ, & Moab, 22 & filiis Ammon: Et cunctis regibus Tyri, & universis regibus Sidonis: & regibus terræ insularum, qui sunt trans mare: 23 Et Dedan, et Thema, et Buz, et universis qui attonsi sunt in co- 24 mam: Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis, qui habitant in deserto: 25 Et cunctis regibus Zambri, et cunctis regibus Elam, et cunctis 26 regibus Medorum: Cunctis quoque regibus Aquilonis de propè et de longè, unicuique contra fratrem suum: et omnibus regnis terræ, quæ super faciem ejus sunt: et rex Sesach 27 bibet post eos. Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Bibite, et inebriamini, et vomite: et cadite, neque surgatis à facie gladii, 28 quem ego mittam inter vos. Cùmque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant, dices ad eos; Hæc dicit Dominus exercituum; Bibentes bibetis:

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

34 Cap. 49. Vulg. Lat. Ἃ ἐπροφήτευσε (ν) Ἱερεμίας ἐπὶ τὰ
35 ἔθνη τὰ Αἰλάμ. Τάδε λέγει κύριος, (ξ) Συνετρίβη τὸ τόξον Αἰλάμ, ἀρχὴ δυνα-
36 στείας αὐτῶν. Καὶ ἐπάξω ἐπὶ Αἰλὰμ πόνους ἐκ τῶν πεσόντων ἄκρων τῆς γῆς, καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις τούτοις, καὶ οὐκ ἔσται ἔθνος ὃ οὐκ
37 ἥξει ἐκεῖ, οἱ ἐξωσμένοι Αἰλάμ. Καὶ πτοήσω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς κακὸν τὴν ὀργὴν τῆς δυνάμεώς μου, καὶ (ο) ἐπαποστῶ ὀπίσω αὐτῶν τὴν
38 μάχαιραν μου, ἕως τῶν ἐξαναλώσω αὐτούς. Καὶ θήσω τὸ θρόνον μου ἐν Αἰλὰμ, καὶ ἐξα-
39 ποστῶ ἐκεῖθεν βασιλεῖς καὶ μεγιστᾶνας. Καὶ ἔσται ἐπ' (π) ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Αἰλὰμ, λέγει κύριος.

MS. A. (ν) Ἰερεμίας (ξ) Συντρίβω (ο) ἐξαποστῶ (π) ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἀποστρέψω.

Cap. 46. Κεφ. κς'.

1 Vulg. Lat. Εν ἀρχῇ βασιλεύοντος (ᾳ) Σεδεκίου βασιλέως, ἐγένετο λόγος ὅλος (α)
περὶ Αἰλάμ. Τῇ Αἰγύπτῳ Ἐπὶ
ΔΥΝΑΜΙΝ ΦΑΡΑΩ ΝΕΧΑΩ (β) ΒΑ-
ΣΙΛΕΩΣ Αἰγύπτου, ὃς ἦν ἐπὶ (γ)
τῷ ποταμῷ Εὐφράτου ἐν Χαρμανῆ, ὃν
ἐπάταξε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βα-
βυλῶνος, ἐν τῷ ἔτει τῷ πεμπτῷ Ἰωα-
3 κείμ βασιλέως Ἰούδα. Ἀναλάβετε ὅπλα καὶ ἀσπίδας, (δ) καὶ προσιόντες εἰς πο-
4 λεμον, (ε) Καὶ ἐπιβάτε τοὺς ἵππους, ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς, καὶ κλίνετε ἐν τῇ κεκαφηλαίας ὑμῶν, περιβάλετε τὰ θώρακα (ε),
5 καὶ ἐνδύσασθε τοὺς θώρακας ὑμῶν. Τί ὅτι αἰσθοὶ (ζ) πεσεῖσθε, καὶ ἀποχωρῆσαι (η) εἰς τὸ ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιερχόμενοι κυκλόθεν, λέγει
6 κύριος. Μὴ φαγέτω ὁ κοῦφος, καὶ μὴ (θ) ἀνασωζέσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐπὶ Βορρᾶν τὰ παρὰ τὸν Εὐφράτην (ι) ἠδένησε, καὶ πε-
7 πόνθασι. Τίς οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσε(ι), καὶ ὡς ποταμοὶ (ι) κυμαίνουσιν ὕδωρ;
8 Ἐγὼ τὰ Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται. καὶ εἶπεν, Ἀναβήσομαι, καὶ κατακαλύψω τὴν γῆν, καὶ ἀπολῶ (κ) τὸν κατοι-
9 κοῦντα ἐν αὐτῇ. Ἐπίβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους, (λ) πορεύσασθε τὰ ἁρματα, ἐξέλασθε οἱ (μ) μαχηταὶ Αἰθίοπες, καὶ Λίβυες καθωπλισμένοι ὅπλοις, καὶ Λυδοὶ ἀνάβη-
10 τε, ἐντείνασθε τόξον. Καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἡμέρα ἐκδικήσεως, τοῦ ἐκδικῆσαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ καταφάγεται ἡ μάχαιρα κυρίου, καὶ ἐμπιμπλησθήσεται, καὶ μεθυσθήσε(ι) ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν, ὅτι θυσία τῷ κυρίῳ (ν) ἀπὸ
11 γῆς Βορρᾶ ἐπὶ ποταμῷ Εὐφράτου. Ἀνάβηθι Γαλαάδ, καὶ λάβε ῥητίνην τῇ παρθένῳ θυγατρὶ Αἰγύπτου· (ξ) εἰς τὸ κενὸν ἐπλήθυναι τὰ ἰάματά σου, ἀφέλεια οὐκ (ο) ἔστιν σοι.

34 Quæ prophetavit Hieremias super gentes, (d) quæ Ælam. Hæc dicit Dominus; 35 Contritus est arcus Ælam, principium potentatus eorum. 36 Et inducam super Ælam quatuor ventos à quatuor extremis cœli: & dispergam eos in omnibus ventis istis: & non erit gens, quæ non veniet illuc, expulsi Ælam. Et terrefaciam eos 37 coram inimicis eorum, quærentibus animam eorum: & inducam super (e) eos secundùm iram furoris mei: & immittam post eos gladium meum; donec 38 absumpsero eos. Et ponam thronum meum in Ælam, & (f) emittam inde regem, & magnates. Et erit in novissimo dierum, & 39 reducam captivitatem Ælam, dicit Dominus.

CAP. XXVI.

1 IN (a) principio regnantis Sedeciæ regis, factum est verbum hoc de Ælam. IPSI AGYPTO super virtutem Pharaonis 2 Nechio regis Ægypti, qui erat ad flumen Euphratem in Charmia: quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in anno quarto Joacim regis Juda. As- 3 sumite arma, & scuta: & accedite ad bellum: Et insternite 4 equos, ascendite equites, & state in galeis vestris, (b) applicate lanceas, & induimini loricis vestris. Quid, quòd ipsi pavent, 5 & recedunt in posteriora? quia fortes eorum cecdentur: fugi fugerunt, et non sunt reversi, obsessi undique, dicit Dominus. Non 6 fugiat levis, et non evadat fortis ad Aquilonem. Quæ ad Euphratem, infirmata sunt, et cecidérunt. Quis iste, quasi flumen 7 ascendet, (c) et velut flumina, fluctuant aquam? Aquæ Æ- 8 gypti, quasi flumen, ascendent. Et dixit; Ascendam, et operiam terram, et perdam (d) habitantes in ea. Ascendite super 9 equos, præparate currus: egredimini pugnatores Æ biopum, et Libyes armati armis, et Lydi ascendite, intendite arcum. Et 10 dies illa Domino Deo nostro, dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis suis: et devorabit gladius (e) Domini, et saturabitur, et inebriabitur de sanguine eorum: quia sacrificium (f) Domino de terra Aquilonis super flumen Euphratem. Ascende Galaad, & su- 11 me resinam virgini filiæ Ægypti: in vanum multiplicásti medicamina tua: utilitas non est in te.

MS. A. (ᾳ) Σεδεκίου, ἐν ἑνεῖλο (α) ἐπὶ Αἰλάμ. (β) *ΒΑΣΙΛΕΑ (γ) τῷ ποταμῷ Εὐφράτου (δ) προσαγάγετε (ε) Επσάξασθε (ε) ὑμῶν, (ζ) πεσῶν, (η) ὀπίσω (θ) ἀιασωζέτω (ι) ἠδένησαν, πεπόνασιν. (κ) κυμαίνουσιν (κ) καλοικοῦντας (λ) καὶ κατασκευάσατε (μ) μαθηταὶ (ν) ζαεσωθ ἀπὸ (ξ) εἰς κενὸν (ο) ἔστιν ζοι.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 אֲרֵי פַּלְחוּ בְהוֹן אַף אִנּוּן עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכִין רַבְּרְבִין וַאֲשַׁלֵּם לְהוֹן כְּאֲנוּרֵיהוֹן
15 וְכְעוּבְדֵי יְדֵיהוֹן׃ אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לִי קַבֵּל יַת כָּסָא דְחֲמַר לוּטָא
16 הָדֵין מִן קָדָמַי וְתַשְׁקֵי יָתֵיהּ יַת כָּל עַמְמַיָּא דַּאֲנָא שָׁלַח יָתָךְ עֲלֵיהוֹן׃ וְיִשְׁתּוּן
17 וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן וְיִטְרְפוּן מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא דַּאֲנָא שָׁלַח בֵּינֵיהוֹן׃ וְקַבֵּלִית יַת כָּסָא
18 מִן קֳדָם יְיָ וְאַשְׁקֵיתִי יַת כָּל עַמְמַיָּא דְּשַׁלְחַנִי יְיָ לְוָתְכוֹן׃ יַת יְרוּשְׁלֵם וְיַת קִרְוַיָּא
דְבֵית יְהוּדָה וְיַת מַלְכָהָא וְיַת רַבְרְבָהָא לְמִתַּן לְחָרְבָא לְצַדָּן לְאִשְׁתֹּמֵמוּ
19 וּלְלוּטָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ יַת פַּרְעֹה מַלְכָא מִצְרַיִם וְיַת עַבְדּוֹהִי וְיַת רַבְרְבוֹהִי וְיַת כָּל
20 עַמֵּיהּ׃ וְיַת כָּל מַלְכֵי סוּמְכָוְתָא וְיַת כָּל מַלְכֵי אַרְעָא עוּץ וְיַת כָּל מַלְכֵי אַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי
21 וְיַת אַשְׁקְלוֹן וְיַת עַזָּה וְיַת עֶקְרוֹן וְיַת שְׁאָרָא דְאַשְׁדּוֹד׃ יַת אֱדוֹם וְיַת מוֹאָב וְיַת בְּנֵי
22 עַמּוֹן׃ וְיַת כָּל מַלְכֵי צוֹר וְיַת כָּל מַלְכֵי צִידוֹן וְיַת כָּל מַלְכֵי נִיסָא דִּי בְּעֵבְרָא דְיַמָּא׃
23 וְיַת דְּדָן וְיַת תֵּימָא וְיַת בּוּז וְיַת כָּל מַקַּפֵּי פֵּתָא׃ וְיַת כָּל מַלְכֵי עֲרַב וְיַת כָּל מַלְכֵי
24 עֲרָבָאי דְּשָׁרָן בַּשְׁכּוּנִין בְּמַדְבְּרָא׃ וְיַת כָּל מַלְכֵי זִמְרִי וְיַת כָּל מַלְכֵי עֵילָם וְיַת כָּל
25 מַלְכֵי מָדָי׃ וְיַת כָּל מַלְכֵי צָפוּנָא דְקָרִיבִין וְדָרְחִיקִין גְּבַר לַאֲחוּהִי וְיַת כָּל מַלְכוּתָא
26 עַמְמַיָּא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא וּמַלְכָא דְבָבֶל יִשְׁתֵּי בַתְרֵיהוֹן׃ וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵנָן אֲמַר
27 יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל שְׁתוּ וּרְווֹ וְאִשְׁתַּגְּשׁוּ וּנְפַלוּ וְלָא תְקוּמוּן מִן קֳדָם דְּקָטְלִין
28 בַּחַרְבָּא דַּאֲנָא שָׁלַח בֵּינֵיכוֹן׃ וּיְהֵי אֲרֵי יְסָרְבוּן לְקַבָּלָא כָּסָא מִן יְדָךְ לְמִשְׁתֵּי וְתֵימַר
לְהוֹן כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת מִשְׁתֵּא תִשְׁתּוּן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Quia etiam ipsos ad servitutem adigent populi multi, & reges magni; & retribuam eis juxta mercedem eorum, & juxta opera manuum suarum. 15 Quia sic dixit mihi Dominus Deus Israel: Recipe calicem vini maledictionis hujus à facie mea, & propinabis eum cunctis populis *contra* quos 16 ego mitto te. Et bibent & insanient, & conturbabuntur à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter eos. Et suscepi calicem à facie 17 Dñi, & potum dedi omnibus populis, ad quos misit me Dñs. Jerusalem, & 18 civitatibus domus Juda, & regibus ejus, & principibus ejus, ad redigendos eos in desolationem, & in vastitatem, & in ruporem, & in maledictio- 19 nem, sicut hodie. Pharaoni regi Ægypti, & servis ejus, & principibus ejus, & omni populo ejus. Et omnibus regibus finitimis, & omnibus re- 20 gibus terræ Huts, & omnibus regib^s terræ Philistinorum, & Ascaloni, Gazæ, & Acharoni, & reliquiis Azoti. Idumeæ & Moab, & filiis Am- 21 mon. Et omnib^s regib^s Tyri, & omnib^s regib^s Sidonis, & omnib^s re- 22 gib^s insularum qui sunt trans mare. Dedan, & Theman, & Bus, & 23 omnibus circumdantibus angulum. Et cunctis regib^s Arabiæ, & omnib^s 24 regib^s Arabum qui habitant in tentoriis in deserto. Et cunctis regib^s 25 Zamri, & cunctis regib^s Elam, & cunctis regib^s Medorum. Et cunctis re- 26 gib^s Aquilonis, qui propinqui sunt, & qui remoti sunt, quisque à fratre suo; & cunctis regib^s populorum qui sunt super faciem terræ. Et rex Babylonis bibet post eos. Et dices ad eos: Hæc dicit Dñs exercituum 27 Deus Israel; Bibite & inebriamini, & conturbamini, & cadite; & non surgatis à facie eorum qui occidunt gladio, quos ego mitto inter vos. Et 28 erit, si noluerint accipere calicem de manu tua, ad bibendum: hæc dices eis; Hæc dicit Domin^s exercituum: Bibendo bibetis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܦܠܘ ܕܢܫܬܘܢ ܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܣܓܝܐܐ ܘܣܓܝܐ ܡܠܟܐ ܘܐܢܐ ܡܫܠܡ ܠܗܘܢ ܠܦܪܥܘܢ ܗܘܢ ܘܠܐܝܕܝܗܘܢ ܗܘܢ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ
15 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܠܝ ܡܫܩܝ ܚܡܪܐ ܕܚܡܬܐ ܗܕܐ ܘܬܫܩܐ ܠܟܠ ܥܡܡܐ ܕܐܢܐ ܫܕܪ ܠܘܬܗܘܢ ܠܡܫܬܐ ܘܠܡܬܗܘܢ
16 ܘܠܡܬܒܥܪ ܘܠܡܬܒܠܒܠ ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܒܐ ܕܐܢܐ ܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
17 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
18 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
19 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
20 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
21 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
22 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
23 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
24 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
25 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
26 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
27 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ
28 ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ ܘܢܬܒܠܒܠܘܢ

14 Eò quòd redegerint sibi etiam isti in servitu-
tem populos multos & reges magnos: & re-
pendam eis secundùm actiones suas, & se-
15 cundùm opus manuum suarum. Sic enim ait
Dominus potentissimus, Deus Israelis; Sume
calicem vini furoris hujus de manu mea, &
da illum bibendum cunctis gentibus contra
16 quas ſum te miſſurus; Ut bibentes obſtupe-
ſcant & conturbentur à conſpectu gladii
17 quem miſſurus ſum inter eas. Quare ſumpſi
calicem de manu Domini, & bibendum dedi
18 cunctis gentibus contra quas miſit me Domi-
nus: Jeroſolymæ, & civitatibus Judæ, & re-
gibus ac principibus ejus; ut redigerentur in
vaſtitatem, ſtuporem, ac ſibilum ad hodier-
19 num uſque diem: Pharaoni regi Ægypti, &
omnibus ſervis ejus, principibus ejus, toti
20 populo ipſius, omnibúſque terminis ejus:
Omnibus regibus terræ Us, & omnibus regi-
21 bus terræ Paleſtinorum: Aſcaloni; & Azæ,
Ecroni, & reliquo Aſdodi: Adumæis, Mo-
22 abitis, & Ammonitis: Omnibus regibus
Tyri, omnibus regibus Sidonis, & regibus
23 Inſularum tranſmarinis: Item Darani, Tæ-
24 mani, & Buzo, omnibúſque barbitonſis:
Cunctis regibus quorum limites ſunt com-
25 munes, cunctíſque regibus Arabum qui de-
gunt in deſerto: Cunctis regibus Zemranis,
26 cunctis regibus Ilamis, cunctíſque regibus
Mediæ: Item cunctis regibus Aquilonis,
tam diſſitis quàm ſibi invicèm propinquis:
omnibus denique regnis quæ ſunt ſuper fa-
ciem univerſæ terræ: demum rex monarcha
27 poſt hos bibet. Et dic eis, Sic ait Dominus
potentiſſimus, Deus Iſraelis; Bibite & in-
ebriamini, exagitamini & cadite nunquam
surrecturi à conſpectu gladii quem miſſurus
28 ſum inter vos. Quòd ſi noluerint ſumere ca-
licem de manu tua ad bibendum, dic eis; Sic
ait Dominus potentiſſimus, Deus Iſraelis;
Omnino bibendum vobis eſt.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * هذا ما تنبّي به ارميآء على امم الاهواز *

Hæc ſunt quæ propheravit Jeremia 34
de populis Alahuaz (*i.* Elamitis.)

35 * هكذا يقول الرب * لينكسر قوس الاهواز رييسه فوهم * وأجلب على الاهواز اربع اراياح
36 من اربعة اطراف السماء * وابددهم في جميع هذه الرياح * ولا تكون امة الا ويأتي هناك
37 المعصيون من الاهواز * وافزعهم امام اعدايهم الذين يطلبون نفسهم * وأجلب عليهم
38 كرجز غضبي * وارسل ورآهم سيفي الى ان يفنوا * وأضع كرسي في الاهواز * وارسل من
39 هناك ملكا وعظماء * ويكون في آخر الايام ارد سبي الاهواز يقول الرب *

Sic dicit Dominus, Profectò frangetur 35
arcus Elam præcipui roboris eorum: Et 36
adducam in Elamitas quatuor ventos è
quatuor extremitatibus cœli, dispergámque
eos in omnes hos ventos: nec erit ulla
gens, quo non abeant depulsi ex Elam:
Et pavidos reddam illos coram inimicis 37
eorum quærentibus animam eorum: &
adducam super eos juxta furorem indi-
gnationis meæ: mittámque post eos gla-
dium meum, donec absumantur. Et po- 38
nam solium meum in Elam, & emittam
inde regem atque principes: Tum fiet 39
ultimis temporibus ut reducam capivita-
tem Elamitarum, dicit Dominus.

CAP. XXVI.

In Nilio regni Sedeciæ fuit hic sermo con- 1
tra Elamitas.

1 * العصل السادس والعشرون * في بدوء ملك صدقيا كان هذا القول على الاهواز *
2 * في مصر على جيش فرعون ناخاو ملك مصر * الذي كان على نهر الفرات في جرمبس *
الذي ضربه بختنصر ملك بابل في السنة الرابعة ليواقيم ملك يهودا *
3 * خذوا اسلحة ودرقات * تقدموا للحرب * أسرجوا الخيل * اركبوا ايها الفرسان * قفوا بخودكم *
4
5 والبسوا جواشنكم * لماذا لأنهم يجزعون ويرجعون الى خلف * من اجل ان اقوياءهم يقطعون *
6 هربوا هربا ولم يرجعوا * احتوطوا من حولهم يقول الرب * لا يهرب الخفيف ولا يخلص القوي
7 الى الجريباء * الذين عند الفرات صعقوا وسقطوا * من هذا الذي يصعد مثل النهر
8 ومثل انهار يموجون ماء * مياه مصر مثل نهر تصعد * وقال أصعد وأغطي الارض وأبيد
9 السكان فيها * اركبوا على الخيول * وهيوا المركبات * اخرجوا يا تلاميذ الحبش والنوبة
10 متسلحين بالاسلحة * واللوديانيون اصعدوا وبروا قوسا * وذلك اليوم للرب الهنا يوم
الانتقام لينتقم من اعدايه * ويأكل سيف الرب ويمتلي ويسكر من دمايهم * لانها ضحية
11 لرب الجيوش من ارض الجريباء على نهر الفرات * اصعدي الى جلعاد وخذي فلقويه
للعذري ابنة مصر كثرت ادويتك باطلا وليس لك منفعة *

Arripite arma & clypeos, accedite ad 3
pugnam: Sternite equos, conſcendite 4
equites, adiſte cum galeis veſtris, &
induite lorricas veſtras. Quarè? quia pa- 5
vore correpti terga vertunt, eò quòd for-
tiſſimi illorum excindantur: fugâ fugi-
unt, neque perſpiciunt: Cingite eos undi-
que, ait Dominus. Non fugiet velocis- 6
ſimus; nec evadet fortiſſimus Aquilonem
versùs: qui ſunt prope Euphratem, debi-
litati corruerunt. Quis eſt hic qui ut 7
flumen aſcendat, & veluti flumina undis
fluctuantia? Aque Ægypti ſicut flu- 8
men aſcendunt. Dixit enim, Aſcendam,
operiam terram, & perdam habitantes in
ea. Conſcendite equos, inſtruite currus; 9
prodite O heroes Æthiopum & Nubarum
armis accincti: & vos Lydii aſcendite,
arcum tendite; Nam dies illa Domino 10
Deo noſtro erit dies ultionis, ut ulciſcatur
de inimicis ſuis: comedéique gladius Do-
mini & expletbitur, atque inebriabitur
ſanguinibus eorum, quoniam victima erit
Domino exercituum à terra Aquilonari
ſecus flumen Euphratem. Aſcende ad 11
Galaad, & ſume reſinam pro virgine
filia Ægypti: multiplicas medicinas tuas
in vanum, & nulla tibi eſt utilitas.

1 Nilio regni Sedeciæ fuit hic ſermo con-
tra Elamitas.
2 De Ægypto, contra copias Phara-
onis Nechao regis Ægypti, qui
erat ſecus flumen Euphratem in
Charmis, quem occidit Bochtonaſ-
ſar rex Babelis anno quarto Joaci-
mi regis Judæ.
3 Arripite arma & clypeos, accedite ad
pugnam: Sternite equos, conſcendite
4 equites, adiſte cum galeis veſtris, &
induite lorricas veſtras. Quarè? quia pa-
5 vore correpti terga vertunt, eò quòd for-
tiſſimi illorum excindantur: fugâ fugi-
unt, neque perſpiciunt: Cingite eos undi-
6 que, ait Dominus. Non fugiet velociſ-
ſimus; nec evadet fortiſſimus Aquilonem
versùs: qui ſunt prope Euphratem, debi-
litati corruerunt.
7 Quis eſt hic qui ut
flumen aſcendat, & veluti flumina undis
8 fluctuantia? Aque Ægypti ſicut flu-
men aſcendunt. Dixit enim, Aſcendam,
operiam terram, & perdam habitantes in
9 ea. Conſcendite equos, inſtruite currus;
prodite O heroes Æthiopum & Nubarum
armis accincti: & vos Lydii aſcendite,
10 arcum tendite; Nam dies illa Domino
Deo noſtro erit dies ultionis, ut ulciſcatur
de inimicis ſuis: comedéique gladius Do-
mini & expletbitur, atque inebriabitur
ſanguinibus eorum, quoniam victima erit
Domino exercituum à terra Aquilonari
ſecus flumen Euphratem.
11 Aſcende ad
Galaad, & ſume reſinam pro virgine
filia Ægypti: multiplicas medicinas tuas
in vanum, & nulla tibi eſt utilitas.

ירמיה: כו

, cum super mæum nomen est invocatum quam civitate in ecce Quia
29 כִּי הִנֵּה בָּעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ
Non ? eritis innoxii essendo mundi vos & ,malefacere incipiens ego
אָנֹכִי מָחֵל לְהִרָּעֵ וְאַתֶּם הִנָּקֹה תִּנָּקוּ לֹא
habitatores omnes super vocans ego gladium nam : innoxii eritis
תִּנָּקוּ כִּי חֶרֶב אֲנִי קֹרֵא עַל־כָּל־יֹשְׁבֵי
eos ad prophetabis tu Et .exercituum Dominus dixit , terræ
הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: וְאַתָּה תִּנָּבֵא אֲלֵיהֶם
30
DOMINUS :illos ad dices & : hæc verba omnia
אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֵלֵיהֶם יְהוָה
.suam vocem dabit sua sanctitatis habitaculo de & , rugiet excelso de
מִמָּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ
calcantium vias veluti celeusma ,suum habitaculó super rugiet Rugiendo
שָׁאֹג יִשְׁאָג עַל־נָוֵהוּ הֵידָד כְּדֹרְכִים
extremũ ad usque sonitus Venit .terræ habitatores omnes ad resonabit
31 יַעֲנֶה אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: בָּא שָׁאוֹן עַד־קְצֵה
omni ipse judicio contendens ,gentibus cũ Domino Hæ quia : terræ
הָאָרֶץ כִּי־רִיב לַיהוָה בַּגּוֹיִם נִשְׁפֹּט הוּא לְכָל
dixit Sic .Dominus dixit , gladio eos tradet impios : carni
בָּשָׂר הָרְשָׁעִים נָתַן לַחֶרֶב נְאֻם־יְהוָה: כֹּה אָמַר
: gentem in gente à egredieni malum Ecce : exercituum Dominus
יְהוָה צְבָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֹצֵאת מִגּוֹי אֶל־גּוֹי
interfecti erunt Et .terræ lateribus à suscitabitur magnus turbo &
33 וְסַעַר גָּדוֹל יָעוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ: וְהָיוּ חֲלָלֵי
extremum ad usque & , terræ extremo ab illa die in DOMINI
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה
finum in ,sepelientur neque , colligentur nec ,plangentur Non .terræ
הָאָרֶץ לֹא יִסָּפְדוּ וְלֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ לְדֹמֶן
,clamate & , pastores Ululate .erunt humi faciebus super
34 עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ: הֵילִילוּ הָרֹעִים וְזַעֲקוּ
,vestri dies sunt completi quia : peccris insignes cinere vos involvite &
וְהִתְפַּלְּשׁוּ אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי־מָלְאוּ יְמֵיכֶם
.desidarii vas veluti cadetis & , vestræ dispersiones & , jugulandum ad
לְטִבְחָה וְתִפְוֹצוֹתֵיכֶם וְנָפַלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה:
.peccris insignioribus ab evasio & , pastoribus à fuga peribit Et
35 וְאָבַד מָנוֹס מִן־הָרֹעִים וּפְלִיטָה מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן:
vastavit quia : peccris eximiorum ululatus & , pastorum clamoris Vox
36 קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים וִילֶלֶת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי־שֹׁדֵד
faciebus à , pacis habitacula sunt succisa Et .eorum pascuum Dominus
37 יְהוָה אֶת־מִרְעֵיתָם: וְנִדְמוּ נְאוֹת הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי
:suum habitabunt lenuculus tanquam Dereliquit .Domini nasi ire
38 חֲרוֹן אַף־יְהוָה: עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ
,de pulsteris ire faciebus à ,desolationem in eorũ terra fuit quia
כִּי־הָיְתָה אַרְצָם לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה
.ejus nasi ire faciebus à &
וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ:

CAP. XXVI. כו

,Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim regni principio In
1 בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
dixit Sic : dicendum ad ,Domino à istud verbum fuit
2 הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר: כֹּה אָמַר
,peccris & ,DOMINI domus atrio in Sta : Dominus
יְהוָה עֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־יְהוָה וְדִבַּרְתָּ
domo se incurvandum ad venientes ,Jehudah civitates omnes ad
עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּבֵית
,eos ad sequendum ad ,tibi præcepi quæ verba universa , Domini
יְהוָה אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם
verbum diminuas ne
אַל־תִּגְרַע דָּבָר:

Versio VULG. LAT.

29 Quia ecce in civitate, in qua invocatum est nomen meum, ego incipiam affligere, & vos quasi innocentes & immunes eritis? non eritis immunes: gladium enim ego voco super omnes habitatores terræ, dicit Dominus
30 exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba hæc, & dices ad illos; Dominus de excelso rugiet, & de habitaculo sancto suo dabit vocem suam: rugiens rugiet super decorem suum: celeusma quasi calcantium concinetur adversùs omnes habitatores
31 terræ. Pervenit sonitus usque ad extrema terræ: quia judicium Domino cum gentibus: judicatur ipse cum omni carne, impios tradidi gladio, dicit Dominus.
32 Hæc dicit Dominus exercituum; Ecce afflictio egredietur de gente in gentem: & turbo magnus egredietur à summitatibus terræ.
33 Et erunt interfecti Domini in die illa, à summo terræ usque ad summum ejus: non plangentur, & non colligentur, neque sepelientur: in sterquilinium super
34 faciem terræ jacebunt. Ululate pastores, & clamate: & aspergite vos cinere, optimates gregis: quia completi sunt dies vestri, ut interficiamini; & dissipationes vestræ, & cadetis quasi
35 vasa pretiosa. Et peribit fuga à pastoribus, & salvatio ab optimatibus gregis.
36 Vox clamoris pastorum, & ululatus optimatum gregis: quia vastavit Domi-
37 nus pascua eorum. Et conticuerunt arva pacis à facie iræ
38 furoris Domini. Dereliquit quasi leo umbraculum suum, quia facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbæ, & à facie iræ furoris Domini.

CAP. XXVI.

1 IN principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud à Domino, dicens;
2 Hæc dicit Dominus; Sta in atrio domûs Domini: & loquêris ad omnes civitates Juda, de quibus veniunt ut adorent in domo Domini, universos sermones, quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos: noli subtrahere verbum,

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Ἤκουσαν ἔθνη φωνῆς σου, καὶ ἡ κραυγὴ σου ἐπλήσθη ἡ γῆ, ὅτι μαχητὴς πρὸς μαχητὴν (π) ἠσθένησαν, ὅπη σωτὰ ἅπαξ
13 ἐμφόβοι. Α ΕΛΑΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ ἐν χειρὶ Ἱερεμίου, τοῦ ἐλθεῖν (ρ) τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος (σ) τοῦ κόψαι γῆν Αἰ-
14 γύπτου. Ἀναγγείλατε εἰς Μαγδωλὸν, καὶ πατεγγείλατε εἰς Μέμφιν· εἴπατε, Ἐπι-
15 σταθι, καὶ ἑτοίμασε σὲ κατέφαγε μάχαιρα τὰ σμίλακά σου. Διατὶ ἔφυγεν (τ) ἀπὸ σοῦ ὁ Ἄπις; ὁ μόσχος ὁ ἐκλεκτός σου οὐκ ἔμεινεν· ὅτι (υ) κύριος παρέλυσεν αὐτόν. Καὶ τὸ πλῆθός σου ἠσθένησε,
16 καὶ (φ) ἔπεσε· καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ (χ) ἐλάλει, Ἀναστῶμεν, καὶ (ψ) ἀπα-
17 νοστήσωμεν πρὸς τὸν λαὸν ἡμῶν (ω) εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν, ἀπὸ προσώπου μα-
18 χαίρας Ἑλληνικῆς. Καλέσατε τὸ ὄνομα Φαραὼ Νεχαὼ βασιλέως Αἰγύπτου, Σαὼν ἐσβῆς μωνή. Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος ὁ θεὸς, ὅτι ὡς τὸ Ἰταβύριον ἐν
19 τοῖς ὄρεσι, καὶ ὡς ὁ Κάρμηλος (α) ὁ ἐν τῇ θαλάσσῃ, οὕτω. Σκεῦη ἀποικισμοῦ ποίησον Σεαυτῇ κατοικοῦσα θυγατερ Αἰ-
20 γύπτου, ὅτι Μέμφις εἰς ἀφανισμὸν ἔσται, καὶ κληθήσει (β) Οὐδὲ, διὰ τὸ μὴ
21 ὑπάρχειν καλοκαγαθίας ἐν αὐτῇ. Δάμαλις κεκοσμημένη Αἰγύπτου, ἀπόστασμα ἀπὸ Βορρᾶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν,
22 Καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτοῦ ἐν αὐτῇ, ὅσπερ μόσχοι Σιτιστοὶ τρεφόμενοι ἐν αὐτῇ· ὅτι καὶ (α) αὐτοὶ ἐπεστράφησαν, καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδὸν· οὐκ ἔστη, ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας ἦλθεν ἐπ' (β) αὐτοὺς, καὶ κα-
23 ιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῶν. Φωνὴ (γ) αὐτῶν ὡς ὄφεως συρίζοντος, ὅτι ἐν ἄμμῳ (δ) πορεύονται, ἐν ἀξίναις ἥξουσιν ἐπ' αὐτὴν· ὡς κόπτοντες ξύλα Ἐκκόψουσι τὴν δρυμὸν αὐτοῦ, λέγει (ε) κύριος, ὅτι οὐ μὴ ἐκκαυθῇ, ὅτι (ε) πληθυνεῖ ὑπὲρ
24 ἀριθμὸν, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀριθμός. Κατηχύνθη ἡ θυγατηρ Αἰγύπτου, παρε-
25 δόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ Βορρᾶ. Ἰδὲ ἐγὼ ἐκδικῶ τὸν Ἀμμὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ Φαραὼ, καὶ ἐπὶ τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτῷ. Σὺ δὲ μὴ φοβηθῇς δοῦ-
27 λός μου Ἰακὼβ, μηδὲ πτοηθῇς Ἰσραήλ· ἰδὸν ἐγὼ (ζ) ἰδὲ σώζων σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν. καὶ ἀναστρέψει Ἰακὼβ, καὶ ἡσυχάσει καὶ ἡσυχάσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρενοχλῶν αὐτόν.

Audierunt gentes vocem tuam: 12
& clamore tuo impleta est terra: quia pugnator adversùs pugnatorem infirmatus est: in
idipsum cecidérunt utrique. 13
Quæ loquutus est Dominus in manu Hieremiæ, cùm veniret rex Babylonis ad percutiendam terram Ægypti. (ε) Annuntiate in Magdolum, & annuntiate in Memphim: dicite; 14
Sta, & præpara te: quia devoravit gladius (b) smilacem tuam. Quare fugit à te (i) Apis, 15
vitulus electus tuus? non perstitit; quia Dominus dissolvit eum: Et multitudo tua infirmata est, & cecidit: & unusquisque ad proximum suum loquebatur; Surgamus, & revertamur ad populum nostrum in 16
patriam nostram à facie gladii Græci. Vocate nomen Pharaonis Nechao regis Ægypti, (k) 17
Saon Esbie Moed. Vivo ego, 18
dicit Dominus Deus, (l) quia, sicut Itabyrium in montibus, & sicut Carmelus in mari, 19
veniet. Vasa transmigrationis fac tibi, habitatrix filia Ægypti: quoniam Memphis in solitudi-
nem erit, & vocabitur Væ, eò 20
quòd non sint habitantes in ea. Vitula adornata Ægyptus: excidium ab Aquilone venit super eam: Et mercenarii ejus in 21
ea, quasi vituli saginati nuriti in (m) ea: nam & ipsi conversi sunt, & fugerunt unanimiter: non steterunt: quia dies
perditionis venit super eos, & tempus ultionis eorum. Vox eo- 22
rum, quasi serpentis sibilantis: quia in arena ambulant, in securibus venient super eam:
quasi cædentes ligna Excident 23
sylvam ejus, dicit Dominus: quoniam non supputabitur, quoniam multiplicavit super locustam: & non est eis numerus.
Confusa est filia Ægypti, tra- 24
dita est in manus populi ab (n) Aquilone. Ecce ego ulciscar
Ammon filium ejus (o) super 25
Pharaonem, & super eos qui fiderunt (p) in eo. Tu autem ne
timueris, servo meus Jacob; ne- 27
que paveas, Israel: quia ecce ego salvans te de longè, & semen tuum ex captivitate ipso-
rum. Et revertet Jacob, & quiescet, & dormiet: & non
erit, qui perturbet eum.

MS.A. (π) ἠσθένησεν, (ρ) Ναβυχοδονόσορ ἡ (σ) ἐκκόψαι ἡ γῆν αὐτοῦ. (τ) ὁ Ἄπις; (υ) ὁ κύριος (φ) ἔπεσον· (χ) ἐλάλων, (ψ) ἀπεστρέψωμεν εἰς ἡ λαὸν (ω) ἀπὸ προσώπου (α) ἐν τῇ (α) ὅτι ἀπεστράφησεν, (β) αὐτοῖς, (γ) ὡς ὄφεως (δ) πορεύσονται, (ε) κύριος ὁ θεὸς, (ε) πλήθυνεν ὑπὲρ ἀριθμὸς, (ζ) σώζω

Targum JONATHAN.

29 אֲרֵי הָא בְּקִרְתָּא דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלַהּ אֲנָא מְשָׁרֵי לְאַבְאָשָׁא וְאַתּוּן מְדַמָּן דְּמִזְבָּא
תְּזִכּוּן לָא תִּזְכּוּן אֲרֵי דְּקַטְלִין בְּחַרְבָּא אֲנָא מְכַלֵּי עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת:
30 וְאַתְּ תִּתְנַבֵּי לְהוֹן יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן וְתֵימַר לְהוֹן יְיָ מִטְּרוּמָא יְבַלִּי וּמִמְּדוֹר קוּדְשֵׁיהּ
יְרִים מֵימְרֵיהּ אַבְלָאָה יְבַלִּי דְּיִיתוּן בְּווּיָן עַל אַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתֵּיהּ הָא כְּנְחֵתֵי מַעֲצָרָא
31 דְּמַרְמִין קָלְהוֹן כֵּן יְיָתֵי יַעֲוָה לְכָל יָתְבֵי אַרְעָא: מְטָא אַתְרְגוּשָׁא עַד סִיפֵי אַרְעָא אֲרֵי
דִּינָא קְדָם יְיָ בְּעַמְמַיָּא מְתְפְּרַע הוּא לְכָל בִּשְׂרָא רְשִׁיעָא דְּבְהוֹן מְסַרְנִין לְקַטְלָא אֲמַר יְיָ:
32 כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָא בִּשְׁתָּא נְפָקָא מִעַם לְעַם וְעַמְמִין רַבְּרְבִין יְיָתוּן בְּגַלֵּי מִסְיְפֵי
אַרְעָא: וִיהוֹן קְטִילֵיהוֹן מִן קְדָם יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא מִסְיְפֵי אַרְעָא וְעַד סִיפֵי אַרְעָא לָא
33 יִסְתְּפְדוּן וְלָא יִתְכְּנְשׁוּן וְלָא יִתְקְבְּרוּן לְזִבְלָ מְבַדַּר עַל אַפֵּי אַרְעָא יְהוֹן: אֱלִילוּ מַלְכֵיָא
34 וְצַוְּחוּ וְחַפּוּ רִישֵׁיכוֹן בְּקִטְמָא תַּקִּיפֵי עַמָּא אֲרֵי שְׁלִימוּ יוֹמֵיכוֹן לְקַטְלָא וְתִתְבַּדְּרוּן וְתִפְלוּן
35 דַּהֲוִיתוּן רַגִּינִין כְּמָנֵי חֲמַרְתָּא: וַיְבַד בֵּית עֲרוֹקֵי מִן מַלְכֵיָא וְשֵׁיזְבָא מִתַּקִּיפֵי עַמָּא: קָל
36 צְוִיחַת מַלְכֵיָא וְיִלֻלַת תַּקִּיפֵי עַמָּא אֲרֵי אַבִּי יְיָ יַת עַמְהוֹן: וְיִצְדּוּן מְרוּרֵי שְׁלֵמְהוֹן מִקְּדָם
37 תְּקוּף רוּגְזָא דְּיְיָ: גְּלָא מַלְכָּא מִבַּרְכֵיהּ אֲרֵי הֲוָת אַרְעָהוֹן לְצַדּוּ מִן קְדָם חֲרָב סְנָאֵה
38 דְּהִיא כַּחֲמַר מְרוּיָא וּמִן קְדָם תְּקוּף רוּגְזֵיהּ:

כו

1 בְּרֵישׁ מַלְכוּת יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא בְּבֵית יְהוּדָה הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין מִן קְדָם
2 יְיָ לְמֵימַר: כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ קוּם בְּדַרְתָּ בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיְיָ וְתִתְנַבֵּי עַל כָּל קִרְוַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה
דְּעָלִין לְמִסְגַּד בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְּיְיָ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא דִּמְפַקֵּד יְתָךְ לְאִתְנַבָּאָה לְהוֹן לָא תִּמְנַע
פִּתְגָם:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia ecce in civitate super quam invocatum est nomen meum, ego inci- 29
pio affligere: & vos putatis prorsus esse immunes? Non eritis immunes:
quia eos qui occidunt gladio ego voco super omnes habitatores terræ,
dicit Dominus exercituum. Tu autem prophetabis eis omnia verba hæc, 30
& dices eis: Dominus de excelso clamabit, & de habitaculo sancto suo
attollet verbum suum: clamando clamabit ut veniant direptores super
terram domus majestatis suæ, sicut qui descendunt in torcular, qui collunt
vocem suam, sic veniet conturbatio omnibus habitatoribus terræ. Perve- 31
nit tumultus usque ad extrema terræ: quia judicium coram Domino cum
populis: retribuet ipse omni carni; impios qui in eis sunt, tradet morti, di-
cit Dominus. Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce malum egredietur de 32
populo in populum, & populi multi venient apertè à finibus terræ. Et
erunt occisi projecti à facie Domini in tempore illo à finibus terræ usq; ad
extrema terræ: non plangentur, nec collligentur, nec sepelientur: in stercus
dispersum super faciem terræ erunt. Ululate reges, & clamate, & operite 34
capita vestra cinere fortes in populo; quia impleti sunt dies vestri ut occida-
mini: et dispergemini, et cadetis qui eratis delicati quasi vasa desiderabilia.
Et peribit domus fugitivorum à regibus, & liberatio à fortibus populi. 35
Vox clamoris regum, & ululatio fortium populi: quia vastavit Dominus 36
populos eorum. Et desolabuntur habitacula pacifica eorum, à facie furoris
iræ Domini. Migravit rex ex arce sua; quia fuit terra eorum in desolatio- 37
nem à facie gladii inimici, qui inebriat sicut vinum, & à facie iræ furo- 38
ris ejus.

CAP. XXVI.

IN principio regni Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda, factum est 1
verbum istud à facie Domini, dicendo: Hæc dicit Dominus, Sta in atrio 2
domus sanctuarii Domini, & prophetabis in omnes civitates domus Juda,
quæ veniunt ut adorent in domo sanctuarii Domini, omnia verba quæ
præcepi tibi, ut prædiceres eis: ne dimittas verbum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܗܘܝܠܝ ܕܝܠܝ ܥܠܝܗ ܩܪܝܬܐ ܕܫܡܝ ܩܪܝܐ ܥܠܝܗ ܗܠܝܢ ܕܬܫܬܘܕܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢܩܝ ܠܐ ܬܬܢܩܝܢ ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܩܪܝܬ ܠܚܪܒܐ ܥܠ ܟܠ ܕܝܪܐ ܕܐܪܥܐ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ ܕܫܡܝ ܩܪܝܬ ܥܠ ܟܠ ܕܝܪܐ ܕܐܪܥܐ

30 * ܘܐܢܬ ܬܢܒܐ ܠܗܘܢ ܠܡܠܬܐ ܗܠܝܢ ܘܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܪܝ ܡܢ ܡܪܘܡܐ ܢܓܥ ܘܡܢ ܡܫܟܢ ܩܕܫܗ ܢܬܠ ܩܠܗ ܢܓܥ ܢܓܥ ܥܠ ܡܪܝܗ ܩܠ ܥܘܠܠܐ ܐܪܝ ܕܥܒܪ ܥܠ ܟܠ ܕܝܪ ܐܪܥܐ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ

31 ܕܢܦܩ ܥܠ ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܠ ܥܡܝܗ ܢܬܠ ܕܝܢܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܢܬܠ ܠܚܪܒܐ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ ܕܢܦܩ ܥܠ ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܠ ܥܡܝܗ ܢܬܠ ܕܝܢܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܢܬܠ ܠܚܪܒܐ

32 ܗܐ ܗܐ ܡܠܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܥܡܡܐ ܠܥܡܡܐ ܘܪܘܚܐ ܪܒܬܐ ܢܬܥܪ ܡܢ ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ

33 ܘܢܗܘܘܢ ܩܛܠܐ ܡܪܝ ܡܢ ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ ܥܕܡܐ ܠܐ ܢܬܠܘܢ ܘܠܐ ܢܬܟܢܫܘܢ ܘܠܐ ܢܬܩܒܪܘܢ ܗܘܘ ܠܡܪܥܐ ܥܠ ܦܢܝ ܐܪܥܐ ܢܗܘܘܢ

34 ܐܠܝܠܘ ܪܥܝܐ ܘܙܥܩܘ ܪܒܘܬܐ ܘܬܪܬܘܢ ܪܥܝܐ ܕܫܡܝ ܐܬܪܒܘ ܘܬܬܒܪܘܢ ܐܢܬܘܢ ܟܐܢܐ ܕܚܡܪܐ ܢܦܠܘܢ

35 ܘܐܒܕܘ ܡܨܪܬܐ ܡܢ ܪܥܝܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܦܠܝܛܐ ܡܢ ܪܥܝܐ ܕܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ ܕܡܬܒܪ ܥܠ ܪܥܝܐ ܕܫܡܝ ܩܪܝ ܠܟܠ ܥܦܪ ܐܪܥܐ

36 ܩܠ ܙܥܩܐ ܕܪܥܝܐ ܘܩܠ ܝܒܒܐ ܕܪܥܝܐ ܡܛܠ ܕܡܬܒܙܥ ܡܪܝ ܠܪܥܝܗܘܢ ܘܐܒܕ ܢܘܐ ܕܪܥܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܘܢ ܡܪܝ

37 ܘܐܬܒܛܠ ܫܠܡܐ ܕܪܥܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ

38 ܐܪܝ ܐܝܟ ܕܐܪܝܐ ܫܒܩ ܡܣܬܪܗ ܗܠܝܢ ܡܛܠ ܕܗܘܐ ܐܪܥܗܘܢ ܠܡܬܗܐ ܡܢ ܩܕܡ ܚܪܘܢ ܡܪܝ ܨܒܐܘܬ ܗܘ ܡܠܐ ܕܢܦܩ ܥܠ ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܠ ܥܡܝܗ ܢܬܠ ܕܝܢܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܢܬܠ ܠܚܪܒܐ

* ܣܦܐ ܕܐܪܥܐ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܠ ܥܡܝܗ ܢܬܠ ܕܝܢܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܢܬܠ ܠܚܪܒܐ

Quandoquidé en ab ipsa civitate super quam 29
invocatũ est nomen meum, initium facio no-
cendi ei, vos immunes essetis? haudquaquam
eritis immunes, quoniam gladium advoco in
omnes habitatores terræ, dicit Dñs potentissi-
mus. Tu itaq; prophetabis eis omnes sermo- 30
nes istos, & dices eis; Dñs ab excelso rugiet,
& ex habitaculo sanctitatis suæ vocem suam
edet, horrendè rugiet contra domiciliũ suum,
hem hem ut *uvarum* calcator resonabit ad-
versũs omnes habitatores terræ, Pervadet 31
strepitus usq; ad extrema terræ: Quia disce-
ptatio est Dño cum gentibus, & ipse judicat
omnem carnem; ideo impios gladio tradam,
dicit Dñs. Sic ait Dñs potentissimus, Deus Is- 32
raelis, Ecce malum progrediretur de gente in
gentem, & procella magna excitabitur ab ex-
tremis terræ: Eruntque qui interficientur à 33
Domino in die illa, ab extremis terræ usq; ad
extrema terræ: nemo lugebit, nemo lamenta-
tabitur, nemóque deplorabit eos: non colli-
gentur, neq; sepelientur; sed ut stercus in su-
perficie terræ manebunt. Ululate pastores, & 34
exclamate; & volutate vos *in pulvere* poten-
tiores in grege: quoniã expleti sunt dies vestri
ut mactemini, frangamini, & cadatis ut vasa
expetibilia. Et peribit perfugium à pastori- 35
bus, & evadendi loc[o] ab arieti[bus] gregis: Vox 36
clamoris pastorum, & ululat[us] arietum gregis
audietur, eò quòd diripuerit Dñs greges eo-
rum: Et rumpentur domicilia tuta à conspe- 37
ctu æstuantis iræ Dñi, Quia dereliquit domi- 38
cilium suum ut leo qui cubile suum derelin-
quit, quia redactus est terra eorum in solitu-
dinem à conspectu iræ Domini, & à con-
spectu ferventis furoris ejus.

CAP. XXVI.

1 * ܒܫܪܝܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܝܗܘܝܩܝܡ ܒܪܗ ܕܝܘܫܝܥ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܗܘܐ ܦܬܓܡܐ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܠܡܪ

2 * ܩܘܡ ܩܐܡ ܒܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܡܪܝ ܘܡܠܠ ܥܠ ܟܠ ܩܪܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܡܬܐܬܝܢ ܠܡܣܓܕ ܒܒܝܬ ܡܪܝ ܟܠ ܡܠܬܐ ܕܦܩܕܬ ܠܟ ܡܠܠ ܠܗܘܢ ܠܐ ܬܫܬܩܠ ܡܠܬܐ ܚܕܐ ܡܢܗ

INitio regni Jojacimi filii Josiæ regis Judæ 1
factus est sermo iste ad Jeremiam à Domino,
hisce verbis; Sic dicit Dominus, Sta in atrio 2
domũs Domini, & dic omnibus civitatibus
Judæorum venientium ad adorandum in do-
mo Domini, omnes sermones quos illis di-
cendum præcepi tibi: ne ullum quidem ver-
bum subtrahito:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * سَمِعُوا ٱلْأُمَمُ صَوْتَكِ * وَمِنْ صُرَاخِكِ ٱمْتَلَأَتِ ٱلْأَرْضُ * لِأَنَّ جَبَّارًا عَلَى جَبَّارٍ صَعِقَ جَمِيعًا *
سَقَطَا كِلَاهُمَا * * ٱلْأَصْحَاحُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ *

13 * هٰذَا مَا تَكَلَّمَ بِهِ ٱلرَّبُّ بِيَدِ إِرْمِيَاءَ * إِذْ أَتَى بُخْتُنَصَّرُ مَلِكُ بَابِلَ لِيَسْتَأْصِلَ أَرْضَهُ *

14 * أَخْبِرُوا فِي مَجْدُولَ * وَخَبِّرُوا فِي مَنْفِ * وَقُولُوا قِفُوا وَتَهَيَّأْ لِأَنَّ ٱلسَّيْفَ أَكَلَ مَنْ حَوْلَكَ * بِمَاذَا هَرَبَ * لِمَاذَا
15 قَدْ عَجَلْتَ ٱلْجَبَّارُ هَارِبًا وَلَمْ يَنْبُتْ * لِأَنَّ ٱلرَّبَّ أَزَالَهُ * وَكَثِيرُونَ صَعِقُوا * وَسَقَطُوا كُلُّ وَاحِدٍ
16 عَلَى قَرِيبِهِ * قَالُوا نَقُومُ وَنَنْصَرِفُ إِلَى شَعْبِنَا مِنْ وَجْهِ سَيْفِ يُونَانِيٍّ * أَدْعُوا ٱسْمَ فِرْعَوْنَ نَاحَا وَ
17 مَلِكَ مِصْرَ صَاوُنَ ٱسْمِ أَمْوِيدٍ * حَيٌّ أَنَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ * إِنَّهُ كَا يُطَابِيرِيُّونَ فِي ٱلْجِبَالِ
18 وَمِثْلُ ٱلْكَرْمَلِ فِي ٱلْبَحْرِ تَأْتِي * آتِيهِ ٱلسَّبْيِ * أَصْنَعِي لِذَاتِكِ أَيَّتُهَا ٱلسَّاكِنَةُ ٱبْنَةَ مِصْرَ * لِأَنَّ
19 مَنْفَ تَصِيرُ لِلْفَنَاءِ وَتُدْعَى وَيْلٌ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ لَا يَكُونُ سُكَّانٌ فِيهَا * مِصْرُ ٱلْعِجْلَةُ ٱلْمُفْسِدَةُ
20 يَأْتِي عَلَيْهَا ٱلْأَنْكِسَارُ مِنَ ٱلْجَرَادِ * وَأَجْرَاءُهَا فِيهَا مِثْلُ عِجْلٍ مُسَمَّنٍ مَرِيعٍ فِيهَا * مِنْ أَجْلِ
21 أَنَّهُ وَهٰؤُلَاءِ ٱنْصَرَفُوا وَهَرَبُوا مَعًا وَلَمْ يَقِفُوا * لِأَنَّ يَوْمَ ٱلْهَلَاكِ أَتَى عَلَيْهِمْ * زَمَانَ ٱنْتِقَامِهِمْ يَصُوتُ
22 مِثْلُ حَيَّةٍ تَصْفِرُ * لِأَنَّهُمْ فِي ٱلرَّمْلِ يَسِيرُونَ * وَبِفُوسٍ يَأْتُونَ لَهَا * مِثْلُ قَطَّاعِي ٱلْحَطَبِ يَقْطَعُونَ
23 عَلَيْهَا * يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ إِنَّهَا لَا تُسْعَى * لِأَنَّهُمْ كَثِيرُونَ أَكْثَرُ مِنَ ٱلْجَرَادِ وَلَيْسَ لَهُمْ عَدَدٌ * خَزِيَتْ
24 ٱبْنَةُ مِصْرَ دُفِعَتْ فِي أَيْدِي شَعْبٍ مِنَ ٱلشَّرْقِيِّينَ * هَأَنَا أَنْتَقِمُ مِنْ أَمُونَ ٱبْنِهَا عَلَى فِرْعَوْنَ
25 وَعَلَى ٱلْوَاثِقِينَ بِهِ [* MS. Oxon. وادفعهم الي اعدايهم الذين يطلبون انفسهم * في يد
بختنصر ملك بابل وفي ايدي عبيده * ومن بعد ذلك يحل ويسكن كالايام الاولي يقول الرب *]
26 * وَأَنْتَ لَا تَخَفْ يَا عَبْدِي يَعْقُوبُ * وَلَا تَجْزَعْ يَا إِسْرَائِيلُ * مِنْ أَجْلِ أَنِّي أَنَا أُخَلِّصُكَ مِنَ ٱلْبُعْدِ *
27 وَذُرِّيَّتَكَ مِنَ ٱلسَّبْيِ * وَيَرْجِعُ يَعْقُوبُ * وَيَسْكُنُ وَيَسْتَرِيحُ * وَلَا يَكُونُ مَنْ يُرْعِبُهُ *

Audient populi vocem tuam, & clamore 13
tuo implebitur terra; quia bellator super
bellatorem, uterque debilitatus, corruent
ambo.

Textus decimus sextus.

Hæc sunt quæ locutus est Dominus 13
per Jeremiam, quando venit
Bochtonassar rex Babelis ad e-
vertendam terram ipsius.

Annunciate in Migdol, & notum facite 14
in Memphi; dicite, Siste & compara te,
quia gladius voravit vostrum tuam. Ad 15
quid aufugit, quâ de causâ vitulus tuus
electus fugiens erupit, nec subsistit? quia
Dominus depulit illum. Multitudo quo- 16
que tua consternata est, et cadentes quisq;
super proximum suum; dicebant, Surga-
mus, & eamus ad populares nostros à con-
spectu gladii Græci. Vocate nomen Pha- 17
raonis Nechao regis Ægypti, Saon esbi
Hammoed. Vivus ego sum, ait Dominus 18
Deus, quòd ut Itabyrion in montibus, et ut
Chamelus in mari, venient instrumenta
populationis. Tui ipsius curam age O 19
t osa filia Ægypti: nam Memphis erit in
exitium, & vocabitur, Infelicitas; quia
nulli manebunt habitatores in ea. Super 20
Ægyptum vitulam exlatam irruet contri-
tio ab Aquilone, Dum mercenarii ejus in 21
ipsa tanquam vituli saginati nutriuntur
in ea: nam etiam isti discedent fugiẽq;
simul, & non subsistent; quia dies exitii
veniet super illos, et tempus ultionis eorum
cum voce simili serpentis sibilantis. Nam 22
per avenas incedentes pervenient ad eam
cum securibus, ut lignorum cæsores cædent
sylvas ejus. Dicit Dominus Deus eam mi- 23
nimè sanandam, quòd ii plurimi sint,
plures locustis, imò innumeri. Pudefiet 24
filia Ægypti, tradetur in manus populi
Aquilonaris: Ecce ego vindicẽam de Am- 25
mone filio ipsius repetiam, & Pharaone & à
fidentibus ipso. [MS. Ox. Et tradam
eos hostibus suis, qui quærunt animas
ipsorum: nempe in manus Bochtonassaris
regis Babyloniæ, & in manus servorum
ejus: postmodum autem quiescet, & ha-
bitabunt sicut diebus priscis, dicit Do-
minus.] *Tu verò ne timeto serve mi* 27
Jacob, neque formidato O Israel; quo-
niam ego vindicabo te è loco remoto, &
progeniem tuam è captivitate: & rever-
tetur Jacob, & quiescet, dormiétque ne-
mine lædente.

ירמיה : כו

me pœniteat & ,mala sua via à unusquisq; convertatur &, audiant fortè Si
3 אולַי יִשְׁמְעוּ וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְנִחַמְתִּי
malitiam propter ,eis facere cogitans ego quod ,malum ad
4 אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רֹעַ
non Si : Dominus dixit Sic : eos ad dices Et .eorum studiorum
5 מַעַלְלֵיהֶם: וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא
.vestra facies ad dedi quam ,mea lege in ambulandum ad ,me ad audieritis
תִשְׁמְעוּ אֵלַי לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם:
6 לִשְׁמֹעַ עַל־דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ
dabo Et .audieritis non & ,mittendo & ,surgendo mane & ,vos ad
אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם וְשֹׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם: וְנָתַתִּי
dabo hanc urbem & ,Silo sicut istam domum
7 אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלֹה וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֶתֵּן
facerdotes audierunt Et .terræ gentibus cunctis maledictionem in
לְקִלְלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים
verba loquentem Irmejahu populus omnis & ,prophetæ &
8 וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם אֶת־יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים
Irmejahu consummare secundum fuit Et .Domini domo in hæc
הָאֵלֶּה בְּבֵית יְהוָה: וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ
,populum omnem ad loqui Dominus præceperat quæ omnia loqui
לְדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם
,populus omnis & ,prophetæ & ,sacerdotes eum apprehenderunt &
וַיִּתְפְּשׂוּ אוֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
,Domini nomine in prophetasti Quare .morieris Moriendo : dicendo
9 לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת: מַדּוּעַ נִבָּאתָ בְשֵׁם יְהוָה
desolabitur ista urbs & ,ista domus erit Siloh Sicut : dicendo
לֵאמֹר כְּשִׁלוֹ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב
Irmejahu adversus populus omnis est congregatus & ? habitatore non à
מֵאֵין יֹשֵׁב וַיִּקָּהֵל כָּל־הָעָם אֶל־יִרְמְיָהוּ
verba Jehudah principes audierunt Et .Domini domo in
10 בְּבֵית יְהוָה: וַיִּשְׁמְעוּ שָׂרֵי יְהוּדָה אֶת־הַדְּבָרִים
sederunt & : Domini domum regis domo de ascenderunt & ,hæc
הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ
prophetæ & sacerdotes dixerunt Et .novæ Domini portæ ostio in
בְּפֶתַח שַׁעַר־יְהוָה הַחָדָשׁ: וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים
portis Judicium : dicendo ,populum omnem ad & ,principes ad
אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט־מוֹת
sicut ,istam civitatem contra prophetavit quia : huic viro
לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר
,principes omnes ad Irmejahu ait Et .vestris auribus in audistis
שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים
,vestra studia & ,vestras vias facite bonas nunc Et .audistis quæ
12 וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי לְהִנָּבֵא
verba omnia hanc civitatem ad & ,istam domum ad
אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
,vestra studia & ,vestras vias facite bonas nunc Et .audistis quæ
13 אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם: וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם
ad Dominum pœnitebit & : vestri Dei Domini voce in audite &
וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֶם יְהוָה אֶל־
,vestra manu in ego ecce ego Et .vos adversum est locutus quod malum
14 הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם: וַאֲנִי הִנְנִי בְיֶדְכֶם
Veruntamen .vestris oculis in rectum sicut & ,bonum sicut mihi facite
15 עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם: אַךְ
innocente sanguine quòd me vos interficietis si quia ,sciatis sciendo
יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם־מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי־דָם נָקִי
:ejus habitatores ad & ,istam civitatem ad & ,vos super damnes vos
אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ
loquendum ad ,vos ad Dominus me misit veritate in nam
כִּי בֶאֱמֶת שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר
.hæc verba omnia vestris auribus in
בְּאָזְנֵיכֶם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

Versio VULG. LAT.

3 Si fortè audiant & convertantur unusquisque à via sua mala : & pœniteat me mali, quod cogito facere eis propter malitiam stu-
4 diorum eorum. Et dices ad eos; Hæc dicit Dominus; Si non audieritis me, ut ambuletis in lege
5 mea, quam dedi vobis, Ut audiatis sermones servorum meorum Prophetarum, quos ego misi ad vos de nocte consurgens, &
6 dirigens, & non audistis : Dabo domum istam sicut Silo, & urbem hanc dabo in maledictionē cun-
7 ctis gentibus terræ. Et audierunt sacerdotes, & prophetæ, & omnis populus, Jeremiam loquentem verba hæc in domo Domini.
8 Cùmque complésset Jeremias, loquens omnia quæ præceperat ei Dominus ut loqueretur ad univer-
9 sum populum, apprehenderunt eum sacerdotes, & prophetæ, & omnis populus, dicens; Morte moriatur. Quarè prophetavit in nomine Domini, dicens; Sicut Silo erit domus hæc:
& urbs ista desolabitur, eò quòd non sit habitator ? Et congregatus est omnis populus adversùs
10 Jeremiam in domo Domini. Et audierunt principes Juda verba hæc : & ascenderunt de domo
11 regis in domum Domini, & sederunt in introitu portæ domûs Domini novæ. Et locuti sunt sacerdotes & prophetæ ad principes, & ad omnem populum, dicentes ; Judicium mortis est viro huic : quia prophetavit adver-
12 sùs civitatem istam, sicut audistis auribus vestris. Et ait Jeremias ad omnes principes, & ad uni-
13 versum populum, dicens ; Dominus misit me, ut prophetarem ad domum istam, & ad civitatem hanc, omnia verba quæ audistis.
14 Nunc ergò bonas facite vias vestras, & studia vestra, & audite vocem Domini Dei vestri : &
15 pœnitebit Dominum mali, quod locutus est adversùm vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum : facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris :
Veruntamen scitote et cognoscite, quòd si occideritis me, sanguinem innocentē tradetis contra vosmetipsos, et contra civitatem istam, et habitatores ejus: in veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba hæc.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

28 (η) Μὴ φοβῦ παῖς μου Ἰακὼβ, λέγει κύριος, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγώ εἰμι. ἡ ἀπόντος καὶ τεταραγμένα παρεδόθη. ὅτι ποιήσω (θ) ἔθνη συντέλειαν ἐν παντὶ ἔθνει εἰς ἃς ἐξέωσά σε ἐκεῖ, σὺ δὲ οὐ μὴ ποιήσω ἐκλιπεῖν, καὶ παιδεύσω σε εἰς (ι) κρίμα, καὶ ἀθῶον οὐκ (κ) ἀθῶόσω σε.

Ne timeas puer meus Jacob, dicit Dominus : quia tecum ego sum. (q) Intrepida & delicata tradita est. Quia faciam (r) genti consummationem in omni gente, ad quos expulsi te illuc : te autem non faciam deficere: et castigabo te in judicio, et innocentem faciens non faciam innocentem te.

MS.A. (ιι) Καὶ σὺ μὴ (θ) συντέλειαν ἐν παντὶ (ι) κρίσιν, (κ) ἀθῶόσω

Cap. 50. ΚΕΦ. κ'.

1 Vulg.Lat. (α) ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ
2 ΟΝ ΕΛΑΛΗΣΕ ΕΠΙ ΒΑΒΥΛΩ-
ΝΑ. Ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε, καὶ μὴ κρύψητε· εἴπατε, Ἑάλωκε Βαβυλὼν, καταῃσχύνθη (β) Βῆλος, ἡ ἀπόντος· ἡ τεταραγμένα παρεδόθη
3 (γ) Μαρωδάχ, Ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἔθνος ἀπὸ Βορρᾶ, αὕτη θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανισμὸν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου (δ) καὶ ἕως κτήνους. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἥξουσιν οἱ υἱοὶ (ε) Ἰσραὴλ αὐτοὶ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πορεύσονται, καὶ κύριον θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες. Ἔως (ζ) Σιὼν ἐρωτήσουσι τὴν ὁδὸν, ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι, καὶ ἥξουσι, καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον (η) τὴν θεὸν διαθήκην καὶ αἰώνιον οὐκ ἐπιλησθήσεται. Πρόβατα ἀπολωλότα ἐγένετο ὁ λαός μου, οἱ ποιμένες αὐτῶν ἔξωσαν αὐτὸς, ἐπὶ τὰ ὄρη ἀπεπλάνησαν αὐτὸς, ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ᾤχοντο, ἐπηλάθοντο κοίτης αὐτῶν. Πάντες οἱ εὑρίσκοντες αὐτὸς, (θ) ἀνήλισκον αὐτὸς. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν, Μὴ ἀνώμεν αὐτὸς, ἀνθ' ὧν ἥμαρτον τῷ κυρίῳ. νομὴ δικαιοσύνης τῷ Συναγωγὰς τοῦ πατρὸς αὐτῶν. (ι) Ἀπαλλοτριώσατε ἐκ μέσου Βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ γῆς Χαλδαίων, καὶ ἐξέλθετε, καὶ γίνεσθε ὥσπερ
9 τράγοι πρὸ προσώπου ποιμένων. Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω ἐπὶ Βαβυλῶνα συναγωγὰς ἐθνῶν ἐκ γῆς Βορρᾶ, καὶ παρατάξονται αὐτῇ· ἐκεῖθεν (κ) ἁλώσεται, ὡς βολὶς μαχητοῦ συνετοῦ οὐκ ἐπιστρέψει κενή.
10 Καὶ ἔσται ἡ Χαλδαία εἰς πρόνομον, πάντες οἱ (λ) προνομεύοντες αὐτὴν ἐμπλησθήσονται. Ὅτι ἠυφράνθητε, καὶ κατεκαυχᾶσθε, διαρπάζοντες τὴν κληρονομίαν μου, διότι ἐσκιρτᾶτε, ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ,
12 καὶ ἐκρατίζετε ὡς ταῦροι. Ἠσχύνθη ἡ μήτηρ (μ) ὑμῶν σφόδρα, ἐνεφάνη ἡ τεκοῦσα (ν) ὑμᾶς μήτηρ ἐπ' ἀγαθὸ, ἐρημία
13 ἔθνῶν, ἔρημος· Ἀπὸ ὀργῆς κυρίου, οὐ κατοικηθήσεται (ξ)· καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν πᾶσα· καὶ πᾶς ὁ διοδεύων διὰ Βαβυλῶνος σκυθρωπάσει, καὶ συριεῖ ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς.

MS.A.(α) Ὁ ΛΟΓΟΣ ΟΝ ΕΛΑΛΗΣΕΝ ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΙ (β) Βὴλ, (γ) Μεωδὰχ, (δ) ἕως κλήνους. (ε) Ἰακὼβ, (ζ) οἷς Σιὼν (η) θεὸν· (θ) καταναάλισκον (ι) Ἀπολλοτριώθητε (κ) ἁλώσεται, (λ) προνομεύσαντες (μ) ἡμῶν (ν) ἡμᾶς (ξ) εἰς τὸ αἰῶνα· καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμὸν πᾶσα ἡ γῆ·

CAP. XXVII.

1 Verbum Domini, quod loquutus est super (a) Babylonem. Annuntiate in gentibus, & audite (b) facite, & ne abscondatis. Dicite; Capta est Babylon: Confusus est (c) Belus; interrita, delicata tradita est Merodach. Quia
3 ascendit super eam gens ab Aquilone. Hic ponet terram ejus in desolationem : & non erit, qui habitet in ea ab homine, & usque ad pecus. In diebus illis &
4 in tempore illo, venient filii Israel, ipsi, & filii Juda in idipsum: euntes, & plorantes ibunt, Dominum Deum suum quærentes.
5 Iesque ad Sion interrogabunt viam : hue enim faciem suam dabunt : & venient, & confugient ad Dominum Deum. Testamentum enim æternum oblivioni non tradetur. Oves perditæ factus
6 est populus meus : pastores eorum expulerunt eos in montes, seduxerunt eos, de monte in collem abierunt : obliti sunt cubilis sui. Omnes invenientes eos absumebant eos. Inimici eorum dixerunt, Ne dimittamus eos, eò quòd peccaverunt Domino. Pascua justitiæ ei, qui congregavit patres
8 (d) eorum. Abalienamini de medio Babylonis : & de terra Chaldæorum, & egredimini ; & estote velut (e) dracones ante faciem ovium. Quia ecce ego suscito super Babylonem congregationes gentium de terra Aquilonis, & aciem opponent ei : indè capietur : quasi jaculum pugnatoris intelligentis non redibit vacuum. Et erit Chaldæa in direptionem : omnes diripientes eam implebuntur. Quia lætabamini,
11 & gloriabamini diripientes hæreditatem meam : quia gestiebatis quasi vitulli in herba, & conspetebatis, velut tauri. Confusa est mater vestra valdè: (f) pulefacta est mater, quæ peperit vos ad bona : novissima gentium, (g) deserta, Præ ira Domi
13 ni, non habitabitur : et erit universa in solitudinem; et omnis, qui transibit per Babylonem; tristabitur, et sibilabunt super omnem plagam ejus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 מָאִים יִשְׁמְעוּן וְיִתּוּבוּן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישָׁא וַאֲתִיב מִן בִּישְׁתָּא דַּאֲנָא חָשִׁיב לְמֶעְבַּד
4 לְהוֹן מִקָּדֳם בִּישׁוּת עוֹבְדֵיהוֹן : וְתֵימַר לְהוֹן כְּדֵנָן אָמַר יְיָ אִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי
5 לְמֵהַךְ בְּאוֹרַיְתִי דְיַהֲבִית קֳדָמֵיכוֹן : לְקַבָּלָא לְפִתְגָמֵי עַבְדֵי נְבִיֵּיא דַּאֲנָא שָׁלַח לְוַתְכוֹן
6 מְקָדֵּם וּמְשַׁלַּח וְלָא קַבְּלוּתוּן : וְאֶתֵּן יָת בֵּיתָא הָדֵין כְּשִׁילוֹ וְיָת קִרְתָּא הָדָא אֶתֵּן
7 לְלוּטָא לְכָל עַמְמֵי אַרְעָא : וּשְׁמַעוּ כַּהֲנַיָּא וְסַפְרַיָּא וְכָל עַמָּא דְיִרְמְיָה מְתַנְבֵּי יָת פִּתְגָמַיָּא
8 דְּאִלֵּין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ : וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי יִרְמְיָה לְאִתְנַבָּאָה יָת כָּל דְּפַקִּיד יְיָ לְמַלָּלָא
9 עִם כָּל עַמָּא וַאֲחַדוּ יָתֵיהּ כַּהֲנַיָּא וְסַפְרַיָּא וְכָל עַמָּא לְמֵימַר מָטַת חַמּוֹת : מַדִּין
אִתְנַבֵּיתָא בִּשְׁמָא דְיְיָ לְמֵימַר כְּשִׁילוֹ יְהֵי בֵּיתָא הָדֵין וְקִרְתָּא הָדָא תְּחֳרַב מִבְּלִי יָתִיב
10 וְאִתְכַּנַּשׁ כָּל עַמָּא עַל יִרְמְיָה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ : וּשְׁמַעוּ רַבְרְבֵי יְהוּדָה יָת פִּתְגָמַיָּא דְּאִלֵּין
וְסִלִּיקוּ מִבֵּית מַלְכָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ וְיָתִיבוּ בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ
11 מַדִּינְחָאָה : וַאֲמַרוּ כַּהֲנַיָּא וְסַפְרַיָּא לְרַבְרְבַיָּא וְלְכָל עַמָּא לְמֵימַר חוֹבַת דִּין דְּקִטּוּל לְגַבְרָא
הָדֵין אֲרֵי אִתְנַבִּי עַל קִרְתָּא הָדָא כְּמָה דִשְׁמַעְתּוּן בְּאוּדְנֵיכוֹן : וַאֲמַר יִרְמְיָה לְכָל
12 רַבְרְבַיָּא וּלְכָל עַמָּא לְמֵימַר יְיָ שְׁלַחֵנִי לְאִתְנַבָּאָה עַל בֵּיתָא הָדֵין וְעַל קִרְתָּא הָדָא יָת כָּל
13 פִּתְגָמַיָּא דִשְׁמַעְתּוּן : וְכַעַן אִתְּקְנוּ אוֹרְחָתְכוֹן וְעוֹבְדֵיכוֹן וְקַבְּלוּ לְמֵימְרָא דְיְיָ אֱלָהֲכוֹן
14 וְיִתּוּב יְיָ מִן בִּישְׁתָּא דְמַלֵּל עֲלֵיכוֹן : וַאֲנָא הָאֲנָא מְסִיר בִּידֵיכוֹן עֲבִידוּ לִי כְּמָה דְתִתְקַן
15 וְכָמָה דְכַשֵּׁר בְּעֵינֵיכוֹן : בְּרַם מִיְּדַע תִּידְעוּן אֲרֵי אִם קְטָלִין אִתּוּן יָתִי אֲרֵי דַם זַכַּי אִתּוּן
יְהָבִין עֲלֵיכוֹן וְעַל קִרְתָּא הָדָא וְעַל יָתְבָהּא אֲרֵי בְּקוּשְׁט שְׁלַחֲנִי יְיָ עֲלֵיכוֹן לְאִתְנַבָּאָה
קֳדָמֵיכוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Fortè audient & convertentur unusquisque à via sua mala, & avertar ego 3
à malo quod cogito facere eis propter malitiam operum ipsorum. Et dices 4
ad eos : Hæc dicit Dominus; Si non receperitis verbum meum ut ambu-
letis in lege mea quam dedi coram vobis : Ut obediatis verbis servorum 5
meorum prophetarum, quos ego misi ad vos, manè consurgens & mit-
tens, & non obedistis. Et dabo domum istam sicut Silo, & civitatem 6
istam dabo in maledictionem omnibus populis terræ. Et audierunt sa- 7
cerdotes & scribæ & omnis populus Jeremiam prophetantem omnia ver-
ba hæc, in domo sanctuarii Domini. Et factum est cùm consummasset 8
Jeremias prophetare omnia quæ præcepit ei Dominus ut loqueretur cum
omni populo, apprehenderunt eum sacerdotes & scribæ, & omnis popu-
lus, dicendo : Morte morieris. Quare prophetâsti in nomine Domini, 9
dicens : Sicut Silo erit domus ista ? & civitas hæc desolabitur absque
habitatore ? Et congregatus est omnis populus contra Jeremiam in domo
sanctuarii Domini. Et audierunt principes Juda verba hæc, & ascende- 10
runt de domo regis in domum sanctuarii Domini, & sederunt in introitu
portæ orientalis domus sanctuarii Domini. Et dixerunt sacerdotes & scri- 11
bæ principibus & omni populo, dicentes : Peccatum judicii mortis est
viro huic; quia prophetavit adversùs civitatem istam : sicut audistis aurib'
vestris. Et ait Jeremias ad omnes principes, & ad omnem populum dicens : 12
Dñs misit me ut prophetarem contra domum istam, & contra civitatem
hanc omnia verba quæ audistis. Et nunc rectas facite vias vestras, & opera 13
vestra, & obedite verbo Dñi Dei vestri, & avertetur Dñs à malo quod lo-
cut' est contra vos. Et *ego* ecce ego tradit' sum in manum vestram ; facite 14
mihi sicut rectum est, & sicut placuerit oculis vestris. Veruntamen sciendo 15
scitote, quia si occiditis me, sanguinem innocentem vos dabitis super vos,
& super civitatem hanc, & super habitatores ejus. Quia verè misit me
Dñs ad vos, ut prophetarem in conspectu vestro omnia verba hæc.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܐܘ ܢܥܒܕܘܢ ܘܢܬܦܢܘ ܟܠܚܕ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܝܫܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܕܥܒܝܕ ܠܗܘܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܠ ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܒܝܫ ܠܡܥܒܕ ܠܗ ܠܡܥܒܕ ܠܗ ܠܡܬܩܛܠ ܠܗ ܠܡܬܩܛܠ ܠܗ ܠܡܬܩܛܠ

ירמיה : כז

16 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־הַנְּבִיאִים
לֵאמֹר אֵין־לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי בְשֵׁם יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ : 17 וַיָּקוּמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי
הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־קְהַל הָעָם לֵאמֹר : 18 מִיכָיְהוּ
הַמֹּרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
אֶל־כָּל־עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
צִיּוֹן שָׂדֶה תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלִַם עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת
לְבָמוֹת יָעַר : 19 הֲהָמֵת הֲמִתֻהוּ חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכָל־יְהוּדָה הֲלֹא יָרֵא אֶת־יְהוָה
וַיְחַל אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־הָרָעָה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה
20 עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ : וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְשֵׁם יְהוָה
אוּרִיָּהוּ בֶן־שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת יְעָרִים וַיִּנָּבֵא עַל־
הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכָל דִּבְרֵי
יִרְמְיָהוּ : 21 וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל־גִּבֹּרָיו וְכָל־
הַשָּׂרִים אֶת־דְּבָרָיו וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ הֲמִיתוֹ וַיִּשְׁמַע
אוּרִיָּהוּ וַיִּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם : 22 וַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם אֶת־אֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר
וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם : 23 וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם
וַיְבִיאֻהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בַחֶרֶב
וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נִבְלָתוֹ אֶל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם : 24 אַךְ
אֶת־יַד־הָעָם לְהָמִיתוֹ :

CAP. XXVII. כז

1 בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה
הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר : 2 כֹּה־אָמַר
יְהוָה אֵלַי עֲשֵׂה לְךָ מוֹסְרוֹת וּמֹטוֹת וְנִתַּתָּם עַל־צַוָּארֶךָ :
3 וְשִׁלַּחְתָּם אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם וְאֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל־מֶלֶךְ
בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ צֹר וְאֶל־מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד
מַלְאֲכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלִַם אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה :

Versio VULG. LAT.

16 Et dixerunt principes, & omnis populus, ad sacerdotes, & ad prophetas; Non est viro huic judicium mortis: quia in nomine Domini Dei nostri locutus est
17 ad nos. Surrexerunt ergò viri de senioribus terræ: & dixerunt ad omnem cœtũ populi, loquen-
18 tes; Michæas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechiæ regis Juda, & ait ad omnem populum Juda, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum, Sion quasi ager arabitur: & Jerusalem in acervum lapidum erit: & mons domûs in excelsa sylvarum. Numquid morte condemnavit eum
19 Ezechias rex Juda, & omnis Juda? numquid non timuerunt Dominum, & deprecati sunt faciem Domini: & pœnituit Dominum mali, quod locutus fuerat adversùm eos? Itaque nos facimus malum grande contra
20 animas nostras. Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini, Urias filius Semei de Cariathiarim: & prophetavit adversùs civitatem istam, & adversùs terram hanc, juxta omnia verba Je-
21 remiæ. Et audivit rex Joakim, & omnes potentes, & principes ejus, verba hæc: & quæsivit rex interficere eum. Et audivit Urias, & timuit, fugitque & ingressus
22 est Ægyptum. Et misit rex Joakim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achobor, & viros cum
23 eo in Ægyptum. Et eduxerunt Uriam de Ægypto: & adduxerunt eum ad regem Joakim, & percussit eum gladio: & projecit cadaver ejus in sepulchris
24 vulgi ignobilis. Igitur manus Ahicam filii Saphan fuit cum Jeremia, ut non traderetur in manus populi, & interficerent eum.

CAP. XXVII.

1 IN principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud ad jeremiam à Domi-
no, dicens; Hæc dicit Dominus ad me; Fac tibi vincula, & catenas: & pones eas in collo tuo.
3 Et mittes eas ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis, in manu nuntiorum, qui venerunt Jerusalem ad Sedeciam regem Juda.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

14 Παρεπόξασθε ἐπὶ Βαβυλῶνα κύκλῳ πάντες τείνοντες τόξον, τοξεύσαι ἐπ' αὐτὴν, μὴ φείσασθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν
15 ὑμῶν, Καὶ κατεκρατήθη (α) αὐτὴ. παρῆλθον αἱ χεῖρες αὐτῆς, ἔπεσον αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς, (π) ὅτι κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς, ὅτι ἐκδίκησις παρὰ θεοῦ ἐστιν. ἐκδικεῖτε ἐπ' αὐτὴν, καθὼς ἐποίησε, ποιήσατε αὐτῇ. (ρ) Ἐξολοθρεύσασθε σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος, κατέχουσα δρέπανον ἐν καιρῷ θερισμοῦ· ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς, ἕκαστος εἰς τὴν (σ) λαὸν αὐτοῦ ἀποστρεφήσονται, καὶ ἕκαστος εἰς (τ) τὴν γῆν αὐτοῦ φεύξεται. Πρόβατον πεπλανημένον Ἰσραὴλ, λέοντες ἔβοσαν αὐτόν· ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βασιλεὺς Ἀσσὼρ, καὶ οὗτος ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ βασιλεὺς Βαβυλῶνος.
18 Διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ὅν τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, καθὼς ἐξεδίκησα ἐπὶ
19 τὸν βασιλέα Ἀσσύρ. Καὶ ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ, καὶ νεμήσεται ἐν τῷ Καρμήλῳ, καὶ ἐν ὄρει Ἐφραὶμ, καὶ ἐν (υ) τῷ Γαλαάδ, καὶ πληνθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ
20 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, (φ) ζητήσουσι τὴν ἀδικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἔσται, καὶ τὰς ἁμαρτίας Ἰούδα, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῶσιν, ὅτι ἱλεως ἔσομαι τοῖς ὑπολειμμένοις
21 ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. πικρῶς ἐπόνεσεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας (χ) ἐπ' αὐτὴν· ἐκδίκησον μάχαιρα, καὶ ἀφάνισον, λέγει κύριος, καὶ ποίει κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμην σοι. Φωνὴ πολέμου καὶ συντριβὴ μεγάλη ἐν γῇ Χαλδαίων. Πῶς (ψ) ἐκλάσθη καὶ συνετρίβη ἡ σφυρὰ πάσης τῆς γῆς; πῶς ἐγένετο εἰς ἀφανισμὸν Βαβυλὼν ἐν ἔθνεσιν; Ἐπεύσονταί σοι, (ω) ὦ ὑ γνώσῃ, ὡς Βαβυλὼν ἀλώσῃ· εὑρέθης, καὶ ἑλήφθης, ὅτι τῷ κυρίῳ ἀντέκρινας. Ἤνοιξε κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἐξήνεγκε τὰ σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔργον τῷ (α) κυρίῳ θεῷ ἐν γῇ Χαλδαίων,
26 Ὅτι ἐπλανήθησαν οἱ καιροὶ αὐτῆς. ἀνοίξατε τὰς ἀποθήκας αὐτῆς, (β) ἐρευνήσατε αὐτὴν ὡς σπήλαιον, καὶ (γ) ἐξολοθρεύσατε αὐτὴν· μὴ γένοιτο αὐτῆς κατάλειμμα· Ἀναξηράνατε αὐτῆς πάντας τοὺς καρπούς, καὶ καταστήσατε εἰς σφαγήν. οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἥκει ἡ ἡμέρα αὐτῶν, καὶ καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῶν. Φωνὴ φεύγοντων, καὶ ἀναστρεφομένων ἐκ γῆς Βαβυλῶνος, τοῦ ἀναγγεῖλαι εἰς Σιὼν (δ) τὴν ἐκδίκησιν παρὰ κυρίου θεοῦ (ε) ἡμῶν.

MS.A. (α) ἐπ' αὐτὴν. (π) κατεσκάφη (ρ) Ἐξολεθρεύσατε (σ) τόπον (τ) τὸν (υ) γῆν Γαλαάδ, καὶ πληνθήσεται (φ) φωνὴ κύριος. (χ) αὐτὴν. (ψ) Συνεκλάσθη (ω) καὶ ἁλώσῃ, ὦ ὑ γνώσῃ ὡς Βαβυλὼν, καὶ εὑρέθης, (α) κυρίῳ ἐν γῇ (β) καὶ ἐρευνήσατε (γ) ἐξολεθρεύσατε (δ) ἐκδίκησιν (ε) αὐτῶν.

Ioastruimini super Babylonem in circuitu omnes, qui tenditis arcum: jaculamini super eam: ne parcatis in jaculis vestris, (b) Et subjicite eam. Dissolutæ sunt manus ejus, ceciderunt propugnaculá ejus, & suffossus est murus ejus: quia ultio à Deo est: ulciscimini super eam: sicut fecit, facite ei. Exterminate semen de (i) Babylone, tenentem falcem in tempore messis: à facie gladii Græci, unusquisque ad populum suum reverterunt, & unusquisque in terram suam fugiet. Ovia errans Israel: leones expulerunt eum. Primus comêdit eum rex Assur, & hic posteriùs ossa ejus rex Babylonis. Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego ulciscor super regem Babylonis, et super terram ejus, sicut ultus sum super regem Assur. Et restituam Israel in pascuam suam, & pascet in (k) Carmelo, & in monte Ephraem, & in Galaad: & implebitur anima ejus. In diebus illis, & in tempore illo quærent iniquitatem Israel; & non erit: & peccata Judæ, & non invenientur: quia propitius ero reliquis (l) super terram, dicit Dominus. Amarè ascende super eam, & super habitantes in ea: ulciscere gladio, & dele, dicit Dominus, & fac secundùm omnia quæ mandavero tibi. Vox belli, & contritio magna in terra Chaldeorum. Quomodò fractus & contritus est malleus universæ terræ? quomodò factus est in solitudinem Babylon in gentibus? (m) Ascendent in te, & (n) non cognosces quia Babylon, et capieris. Inventa es, et capta; quia Domino restitisti. Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vasa iræ suæ: quoniam opus Domino Deo in terra Chaldeorum: Quoniam venerunt tempora ejus. Aperite apothecas ejus: scrutamini eam, velut spelunçam, et exterminate eam: non sint ejus reliquiæ: Exiccate omnes ejus fructus: et descendant in occisionem. Va eis, quia venit dies ipsorum, et tempus ultionis eorum. Vox fugientium et evadentium de terra Babylonis, ad annuntiandum in Sion ulsionem à Domino Deo (o) nostro.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 וְאַמְרוּ רַבְרְבַיָּא וְכָל עַמָּא לְכַהֲנַיָּא וְלִסְפְרַיָּא לֵית לְגַבְרָא הָדֵין חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל אֲרֵי
16 בִּשְׁמָא דְיָי אֱלָהָנָא מַלֵּל עִמָּנָא : וְקָמוּ גַבְרַיָּא מִסְבֵי אַרְעָא וַאֲמַרוּ לְכָל קְהָלָא דְעַמָּא
17 לְמֵימַר : מִיכָה דְמַרְשָׁא הֲוָה מִתְנַבֵּי בְּיוֹמֵי חִזְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וַאֲמַר לְכָל
18 עַמָּא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת צִיּוֹן חֲקַל תְּתְרְדֵי וּירוּשְׁלֵם לְיָרִין תְּהֵי
19 וְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיָי לְחִישַׁת חוּרְשָׁא : הַמְקַטֵל קַטְלוּהִי חִזְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית
יְהוּדָה וְכָל דְּבֵית יְהוּדָה הֲלָא דְחִיל מִן קֳדָם יְיָ וְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְתָיֵב יְיָ מִן בִּישְׁתָּא דְמַלֵּל
20 עֲלֵיהוֹן וַאֲנַחְנָא גָרְמִין לְאִיתָאָה בִישְׁתָּא רַבְּתָא עַל נַפְשָׁתָנָא : וְאַף גַּבְרָא הֲוָה מִתְנַבֵּי
בִּשְׁמָא דְיָי אוּרִיָּה בַּר שְׁמַעְיָה מִקִּרְיַת יְעָרִים וְאִתְנַבֵּי עַל קִרְוָתָא הָדָא וְעַל אַרְעָא הָדָא כְּכֹל
21 פִּתְגָמֵי יִרְמְיָה : וּשְׁמַע מַלְכָּא יְהוֹיָקִים וְכָל גִּבְרוֹהִי וְכָל רַבְרְבַיָּא יַת פִּתְגָמוֹהִי וּבְעָא
22 מַלְכָּא לְמִקְטְלֵיהּ וּשְׁמַע אוּרִיָּה וּדְחִיל וְעָרַק וַאֲתָא לְמִצְרַיִם : וְשַׁלַּח מַלְכָּא יְהוֹיָקִים
23 גַּבְרִין לְמִצְרַיִם יַת אֶלְנָתָן בַּר עַכְבּוֹר וְגַבְרִין עִמֵּיהּ לְמִצְרַיִם : וְאַפִּיקוּ יַת אוּרִיָּה מִמִּצְרַיִם
24 וְאַיְתִיוּהִי לְוָת מַלְכָּא יְהוֹיָקִים וְקַטְלֵיהּ בְּחַרְבָּא וּרְמָא יַת נִבְלָתֵיהּ לְקִבְרֵי גְלֵיא : בְּרַם יַד
אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן הֲוָת עִם יִרְמְיָה בְּדִיל דְּלָא לְמִסַּר יָתֵיהּ בִּידָא דְעַמָּא לְמִקְטְלֵיהּ :

כז

1 בְּרִישׁ מַלְכוּת יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה הֲוָת פִּתְגָמָא הָדֵין עִם יִרְמְיָה
2 מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר : כְּדֵין אֲמַר יְיָ לִי עֲבִיד לָךְ חַנְקִין וְיָרִין וְתִתְּנִנּוּן עַל צַוָּארָךְ : וְתִשְׁלַחְנִין
3 לְוָת מַלְכָּא דֶאֱדוֹם וּלְוָת מַלְכָּא דְמוֹאָב וּלְוָת מַלְכָּא דְבְנֵי עַמּוֹן וּלְוָת מַלְכָּא דְצוֹר
וּלְוָת מַלְכָּא דְצִידוֹן בְּיַד אֲנָדְיָא דְאִתָּן לִירוּשְׁלֵם לְוָת צִדְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית
יְהוּדָה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

16 Et dixerunt principes & omnis populũ sacerdotibus & scribis: Non est reatus judicii mortis viro huic; quia in nomine Dñi Dei nostri locutus est
17 nobiscum. Et surrexerunt viri de senioribũ terræ, & dixerunt omni ecclesiæ
18 populi, dicendo: Micheas de Marefa prophetavit in diebũ Ezechiæ regis tribus domus Juda, & ait omni populo domus Juda, dicendo; Sic dixit
19 Dñs exercituum: Sion quasi ager arabitur, & Jerusalem in acervos erit, & mons domus sanctuarii in silentia sylvæ. Num occidendo occiderunt eum Ezechias rex tribus domus Juda, & omnes [viri] domus Juda? Nonne timuit à facie Domini? & oravit coram Domino? & aversus est Dominus à malo quod locutus fuerat super eos. Et nos sumus in causa ut
20 adducamus malum grande super animas nostras. Et etiam alius vir prophetavit in nomine Domini, Urias nomine, filij Semeiæ de Cariathiarim; & prophetavit adversum civitatem istam, & adversùs terram hanc, juxta
21 omnia verba Jeremiæ. Et audivit rex Joachim, & omnes potentes ejus, & omnes principes, verba ejus: & quæsivit rex interficere eum. Et audivit
22 Urias, & timuit, & fugit, & venit in Ægyptum. Et misit rex Joachim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achbor, & alios viros cum eo in
23 Ægyptum. Et eduxerunt Uriam de Ægypto, & adduxerunt eum ad regem Joachim: & interfecit eum gladio, & projecit cadaver ejus in sepulchra
24 transmigrantium. Veruntamen manus Achicam filii Saphan fuit cum Jeremia, ut non traderent eum in manus populi ad occidendum eum.

CAP. XXVII.

1 IN principio regni Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda, factum
2 est verbum istud cum Jeremia à facie Domini, dicendo: Hæc dicit Do-
minus mihi: Fac tibi vincula & juga, & pones ea super collum tuum.
3 Et mittes ea ad regem Edom, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sydon per manum nuntiorum qui veniunt in Jerusalem ad Sedechiam regem tribus domus Juda.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * Tum dixerunt principes totúsque populus ad sacerdotes & falsos prophetas, Nequaquam dignus est vir iste morte, cùm nomine Domini Dei nostri sit nos allocutus. Deinde surgentes viri quidem è senioribus terræ, dixerunt universo cœtui populi; Micha Maresithes prophetavit in diebus Hezeciæ regis Judæ, dixíque toti populo Judæ; Sic ait Dominus exercituum Deus Israelis, Sion in agrum redigetur, Jerusalem desolata fiet, & mons *hujus* domûs in saltum. Num verò morte affecit illum Hezecia rex Judæ totúsque Juda? Quin potiùs timuerunt Dominum, & exoraverunt eum, destitítque Dominus a malo quod contra eos decreverat: & nos jam crimen atrox nobis ipsis inferre studeremus? Fuit etiam vir quidam qui prophetavit in nomine Domini, Uria Semeiæ filius de civitate Naarin; prophetavit, inquam, de civitate ista, prorsus juxta sermones Jeremiæ: Cúmque audisset rex Jojacim, & omnes servi omnésque principes ejus sermones ipsius; voluit quidem rex interficere eum: quod audiens Uria timuit, fugiénsque recepit se in Ægyptum. Sed misit rex Jojacim quendam Ægyptium, *nempe* Eliathanem filium Abchoris, & quosdam cum eo in Ægyptum; Qui Uriam educentes ex Ægypto, adduxerunt eum ad regem Jojacim; & is interfecit eum gladio, projecítque cadaver ejus supra sepulchra popularium. At verò manus Ahicami filii Saphanis fuit cum Jeremia, ne traderetur in manum plebis ut occideretur.

* * * * *

CAP. XXVII.

1 INitio regni Sedeciæ filii Josiæ regis Judæ fuit sermo iste ad Jeremiam à Domino: 2 Fac tibi jugum & lora, eáque aprato collo tuo. 3 Deinde mitte illa ad regem Adum ad regem Moab, ad regem filiorum Amon, ad regem Tyri, & ad regem Sidonis; per legatos qui Jerosolymam veniunt ad Sedeciam regem Judæ:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * اصطفوا على بابل من حولها * يا جميع الموتري قوسا ارموا عليها * لا تشفقوا على سهامكم *
15 لانها قد اخطات الرب * اهتفوا عليها * سقطت سراقاتها * لان النقمة من قبل الله هي * انتقموا
16 منها * كما صنعت اصنعوا بها * استاصلوا الزرع من بابل * الماسك منجلا في زمن الحصاد * من
17 وجه سيف يوناني يرجع كل واحد الى موضعه * وكل واحد يهرب الى بيته * خروف ضال اسرائيل *
18 الاسد افرقوه * الاول اكله ملك الموصل * وهذا اخيرا اكل عظامه ملك بابل * لاجل
19 هذا هكذا يقول الرب * ها انا احكم على ملك بابل وعلى ارضه * كما حكمت على ملك
20 الموصل * وارد اسرائيل الى مرعاه * ويرعى في الكرمل وفي جبل افرايم وفي ارض جلعاد * وتشبع
21 نفسه * في تلك الايام وفي ذلك الزمان قال الرب * يطلبون ظلم اسرائيل فلا يوجد * وخطايا
22 يهودا فلا يوجدون * لاني اصير راحما للمتبقين على الارض * يقول الرب بمراتب اركب عليها
23 وعلى سكانها * انتقم ايها السيف وافنيها يقول الرب * واصنع كلما امرك به * صوت حرب
24 وانكسار عظيم في ارض الكلدانيين * كيف فسكت وكسرت مطرقة كل الارض *
كيف صارت بابل للعداء في الامم * تبدون عليك وتهلكين ولا تعلمين * مثل بابل وجدت
واخذت * لانك قاومت الرب * * الافراح السابح عسر *
25 * فتح الرب كنزه واخرج اوعية غضبه * لان العمل للرب في ارض الكلدانيين * لان
26 ارميتها بلغت * افتحوا اهراءها * وفسوها مثل معار * واستاصلوها * لا يكن لها
27 بقية * يبسوا جميع ثمرها * وليهبطوا للذبح * ويل لهم لان يومهم اتى وزمان انتقامهم *
28 صوت الهاربين المتخلصين من ارض بابل * ليخبروا في صهيون الانتقام من قبل
الرب الهم *

Disponite aciem contra Babelem circumquaque: O omnes arcum tendentes, jaculamini in eam, ne parcatis sagittis vestris, cápite illam: Remissæ sunt manus ejus, pinnæ ejus ceciderunt. Quandoquidem ultio hæc à Deo est, ulciscimini de ea: quemadmodum fecit, facite ei: Evellite semen ex Babele, tenentem falculam tempore messis: à conspectu gladii Græci revertatur quisque ad locum suum, & quisque fugiat in domum suam. Agnus errans fuit Israel, leones depulerunt eum; prior comédit eum rex Assyriæ, hic autem postremò comédit ejus ossa rex Babelis. Ideo sic ait Dominus, Ecce ego condemnabo regem Babelis ejúsque terram, quemadmodum condemnavi regem Assyriæ; Et restituam Israelem in pascuum suum, pascétque in Charmelo, & in monte Aphremi, atque in terra Galaad, & explebitur anima ipsius. Ità diebus coque tempore, ait Dominus, quærent impietatem Israelis, & non reperietur; & peccata Judæ, nec invenientur: quia propitius ero residuis super terram. Dixit Dominus, Cum accipitate instíam in eam & in cives ejus; ulciscere O gladie, & absume illam dicit Dominus, & fac quicquid præcipiam tibi. Strepitus pugnæ, & contritio magna in terra Chaldæorum. Quómodo discerptus fractúsque es malleo totius terræ? quomodo abiit Babel in excidium inter gentes? Irruent in te, ac peribis te nesciente: ut Babel invenieris, & capieris; quia oppositisti te Domino.

Textus decimus septimus.

Aperuit Dominus repositorium suum, protulítque instrumenta furoris sui; quia opus hoc est Domini in terra Chaldæorum. Quandoquidem tempora ejus advenerunt, aperite granaria ejus, scrutamini eam ut speluncam, eámque funditùs evertite, non superset illi reliquiæ: Ad-efacite omnes fructus ejus: & ad mactationem descendant. Væ illis, quoniam advenit dies eorum, & tempus ultionis eorum, Vox fugientium & evadentium de terra Babelis, ut annuntient in Sione ultionem illatam à Domino Deo suo.

ירמיה : כז

exercituum Dominus dixit Sic : *dicete suos dominos ad* eis præcipies Et
4 וְצִוִּיתִי אֹתָם אֶל־אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
Ego .*vestros dominos ad* dicetis Sic : Israel Deus
5 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם : אֲנֹכִי
facultbus super quod ,*animal* & ,hominem ,terram feci
עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
,eam dedi & ; extento meo brachio in &,magna mea potentia in ,terræ
הָאָרֶץ בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעִי הַנְּטוּיָה וְנֹתֵתִיהָ
dedi ego nunc Et .meis oculis in *fuit relium* cui
לַאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינָי : וְעַתָּה אֲנֹכִי נָתַתִּי אֶת־
6 Babel regis Nebuchadnesar manu in has terras omnes
כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
,*ei serviendum ad* ,ei dedi agri *bestiam* etiam & ,mei servi
עַבְדִּי וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ :
,ejus filii filio & ,ejus filio & ,gentes omnes ei servient Et
7 וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֶּן־בְּנוֹ
gentes *eo in* servient & ,ipsius etiam , ejus terræ tempus *venire usque*
עַד בֹּא־עֵת אַרְצוֹ גַּם־הוּא וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם
quæ regnum & ,gens erit Et .magni reges & ,multæ
רַבִּים וּמְלָכִים גְּדֹלִים : וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמַּלְכוּת אֲשֶׁר
& ,Babel regi Nebuchadnesar ipsi servietint non
8 לֹא־יַעַבְדוּ אֹתוֹ אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְאֶת
,gladio *in* : Babel regis jugo *in* suum collum *dederit* non qui
אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן אֶת־צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב
,DOMINUS ait ,illam gentem *super* visitabo peste *in* & ,fame *in* &
וּבָרָעָב וּבַדֶּבֶר אֶפְקֹד עַל־הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
ad audiatis ne vos Et .*ej*' manum per eos *me consumere ad usque*
עַד־תֻּמִּי בְיָדוֹ : וְאַתֶּם אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־
9 *ad* & ,vestra somnia *ad* & ,vestros divinos *ad* & ,vestros prophetas
נְבִיאֵיכֶם וְאֶל־קֹסְמֵיכֶם וְאֶל־חֹלְמֹתֵיכֶם וְאֶל־
,*vos ad dicentes ipsi* qui ,vestros maleficos *ad* &,vestros augures
עֹנְנֵיכֶם וְאֶל־כַּשְּׁפֵיכֶם אֲשֶׁר הֵם אֹמְרִים אֲלֵיכֶם
ipsi mendacium Quia .Babel regi servietis Non : dicendo
לֵאמֹר לֹא תַעֲבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל : כִּי שֶׁקֶר הֵם
10 *propheliam*&,vestra *kumo defuger* vos *elongandum ad* , vobis *vaticinantes*
נִבְּאִים לָכֶם לְמַעַן הַרְחִיק אֶתְכֶם מֵעַל אַדְמַתְכֶם וְהִדַּחְתִּי
suu collum introduxerit quæ gens Et ,pereatis & , vos
אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם : וְהַגּוֹי אֲשֶׁר יָבִיא אֶת־צַוָּארוֹ
11 *fuger* eum faciam dimitti & ; ei servierit & , Babel regis jugum in
בְּעֹל מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדוֹ וְהִנַּחְתִּיו עַל־
,ea in habitabit & ,eam colet & , DOMINUS dixit ,sua terra
אַדְמָתוֹ נְאֻם־יְהוָה וְיָשַׁב בָּהּ :
verba omnia secundùm sum locutus Jehudah regem Sidchijahu ad Et
12 וְאֶל־צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה דִּבַּרְתִּי כְּכָל־הַדְּבָרִים
,Babel regis jugum in vestra colla Introducite :dicendo , hæc
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָבִיאוּ אֶת־צַוָּארֵיכֶם בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל
,tu ,moriemini quid Ut .vivetis & ,ejus populo & , ei servite &
13 וַעֲבֹדוּ אֹתוֹ וְעַמּוֹ וִחְיוּ : לָמָּה תָמוּתוּן אַתָּה
est locutus quemadmodum ,peste in & ,fame in ,gladio in tuus populʼ &
וְעַמֶּךָ בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
ne Et ? Babel regi servierit non quæ gentem ad Dominus
14 יְהוָה אֶל־הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹד אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל : וְאֶל
: dicendo , vos *ad* dicentium prophetarum verba *ad* audiatis
תִּשְׁמְעוּ אֶל־דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הָאֹמְרִים אֲלֵיכֶם לֵאמֹר
.vobis *vaticinantes ipsi* mendaciã quia :Babel regi servietis Non
לֹא תַעֲבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם :
meo nomine in *vaticinantes* ipsi & ;Dominus ait ,eos misi non Quia
15 כִּי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה וְהֵם נִבְּאִים בִּשְׁמִי
prophetæ & , vos pereatis & , vos *me expellere propter* ,*mendacio in*
לַשֶּׁקֶר לְמַעַן הַדִּחִי אֶתְכֶם וַאֲבַדְתֶּם אַתֶּם וְהַנְּבִאִים
.vobis *vaticinantes*
הַנִּבְּאִים לָכֶם :

Versio VULG. LAT.

4 Et præcipies eis ut ad dominos suos loquantur; Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Hæc dicetis ad dominos vestros;
5 Ego feci terram, & homines, & jumenta, quæ sunt super faciem terræ, in fortitudine mea magna, & in brachio meo extento: & dedi eam ei, qui placuit in
6 oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei: insuper & bestias agri dedi ei ut serviant
7 illi. Et servient ei omnes gentes, & filio ejus, & filio filii ejus: donec veniat tempus terræ ejus & ipsius: & servient ei gentes multæ, & reges magni.
8 Gens autem & regnum, quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque non curvaverit collum suum sub jugo regis Babylonis: in gladio, & in fame, & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam
9 eos in manu ejus. Vos ergò nolite audire prophetas vestros, & divinos, & somniatores, & augures, & maleficos, qui dicunt vobis; Non
10 servietis regi Babylonis. Quia mendacium prophetant vobis, ut longè vos faciant de terra vestra, & ejiciant vos, & pereatis.
11 Porrò gens, quæ subjecerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, & servierit ei; dimittam eam in terra sua, dicit Dominus: & colet eam, & habitabit in ea.
12 Et ad Sedeciam regem Juda locutus sum secundùm omnia verba hæc, dicens; Subjicite colla vestra sub jugo regis Babylonis,
13 & servite ei, & populo ejus, & vivetis. Quarè moriemini tu & populus tuus gladio, & fame, & peste, sicut locutus
14 est Dominus ad gentem, quæ servire nolucrit regi Babylonis? Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis; Non
15 servietis regi Babylonis: quia mendacium ipsi loquuntur vobis. Quia non misi eos, ait Dominus: & ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: ut ejiciant vos, & pereatis tam vos, quàm prophetæ, qui vaticinantur vobis.

Versio GRÆC. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

29 Παραγγείλαξε δὲ Βαβυλῶνα πολλοῖς, 29
πανσὶ ἐντείνουσι τόξον, (ε)παρεμβάλετε
ἐπ' αὐτὴν κυκλόθεν· μὴ ἔστω αὐτῆς ἀνα-
σωζόμενος· ἀνταποδοτε αὐτῇ κατὰ τὰ ἔρ-
γα αὐτῆς, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, ποιήσατε
αὐτῇ· ὅτι πρὸς (ζ) κύριον ἀντίκει Θεὸν
30 ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. Διὰ τοῦτο πεσοῦνται οἱ 30
νεανίσκοι αὐτῆς ἐν τῇ πλατείαις αὐτῆς,
καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ αὐτῆς
ῥιφήσονται, φησὶ κύριος. Ἰδοὺ ἐγὼ (η) 31
ἐπὶ σὲ τὴν ὑβρίστριαν, λέγει κύριος· ὅτι
ἥκει ἡ ἡμέρα (κ) καὶ ὁ καιρὸς (ι) ἐκδικήσεώς
Σου. Καὶ ἀσθενήσει ἡ ὕβρις σου, καὶ πεσεῖ, 32
καὶ (θ) οὐδεὶς ἔσται ὁ ἀνιστῶν αὐτήν. καὶ
ἀνάψω πῦρ ἐν τῇ δρυμῷ αὐτῆς, καὶ κατα-
φάγῃ πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς. Τάδε
λέγει κύριος, Καταδεδυνάσθησαν οἱ 33
υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα, ἅμα πάν-
τες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτὸς, κατε-
δυνάσθησαν αὐτὸς, ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξα-
ποστεῖλαι αὐτούς. Καὶ ὁ λυτρούμενος αὐ- 34
τὸς ἰσχυρὸς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
αὐτῷ· κρίσιν κρινεῖ πρὸς τὸν ἀντιδίκους
αὐτῶν, ὅπως ἐξάρῃ τὴν γῆν· καὶ παροξυνεῖ
τοὺς κατοικοῦσιν Βαβυλῶνα, Μάχαιραν 35
ἐπὶ τὸν Χαλδαίους, καὶ ἐπὶ τὸν κατοικοῦν-
τας Βαβυλῶνα, καὶ ἐπὶ τὸν μεγιστᾶνας αὐ-
τῆς, καὶ ἐπὶ τὸν Σοφιστὰς αὐτῆς· Μάχαι- 36
ραν ἐπὶ τὸν μαντεῖς αὐτῆς, καὶ παρα-
νοήσουσι· Μάχαιραν ἐπὶ τὸν ἵππους αὐτῶν, 37
καὶ ἐπὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν· μάχαιραν
ἐπὶ τὸν μαχητὰς αὐτῶν, (ι) καὶ ἐπὶ τὸν
σύμμικτον τὸν ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἔσου-
(κ) σὸν γυναῖκας· μάχαιραν ἐπὶ τὸν
θησαυρὸς (λ), καὶ διασκορπισθήσονται· Ἐπὶ 38
τῷ ὕδατι αὐτῆς (μ), καὶ καταισχυνθή-
σονται, ὅτι γῆ τῶν γλυπτῶν ἐστι, καὶ ἐν
τῇ (ν) νήσοις, ἃ καθεκαυχῶντο. Διὰτοῦ-
το κατοικήσουσι ἐνδάμαλιε ἐν τῇ νήσοις,
καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ συγκατίεσε σειρή-
νων, ἃ μὴ κατοικηθῇ ἐκάτι εἰς τὸν αἰῶνα.
Καθὼς κατέστρεψεν ὁ Θεὸς Σόδομα καὶ Γό- 40
μορῥα, καὶ τὰς (ξ) ὁμορούσας αὐταῖς, φησὶ
κύριος, ἃ μὴ κατοικήσει ἐκεῖ ἄνθρωπος,
καὶ ἃ μὴ (ο) παροικήσει ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου.
Ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ (π) Βορῥᾶ, καὶ ἔθνος 41
μέγα, καὶ βασιλεῖς πολλοὶ ἐξεγερθήσονται
ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, Τόξον καὶ ἐγχειρίδιον 42
ἔχοντες, ἰταμὸς ἔστι, καὶ ἃ μὴ ἐλεήσῃ· (ρ)
ἡ φωνὴ αὐτῶν ὡς θάλασσα ἠχήσει, ἐφ'
ἵπποις ἱππάσουσι, παρεσκευασμένοι,
ὥσπερ πῦρ, εἰς πόλεμον, πρὸς (σ) 43
σύστασιν Βαβυλῶνος. Ἤκουσε βασιλεὺς
Βαβυλῶνος τὴν ἀκοὴν αὐτῶν, καὶ (τ) παρ-
ῃρώθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ· θλῖψις κατε-
κράτησεν αὐτοῦ, ὠδῖνες ὡς τικτούσης.

Annuntiate super Babylonē mu- 29
tis, omni intendenti arcum: ca-
strametamini super eam in cu-
cuitu: non sit ex ea qui evadat:
retribuite ei secundùm opera e-
jus: juxta omnia, quæcunque
fecit, facite ei: quoniam adver-
sùs Dominum stetit, Deum san-
ctum Israel. Propter hoc cadent 30
adolescentes ejus in plateis ejus,
& omnes viri ejus bellatores pro-
jicientur, dixit Dominus. Ecce 31
ego super te (p) superbiam con-
tumeliosam, dicit Dominus: quia
venit dies tua, & tempus ulti-
onis tuæ: Et infirmabitur super- 32
bia tua, & cadet; & nemo erit,
qui restituat eam. Et accendam
ignem in sylva ejus: & devo-
rabit omnia, quæ in circuitu ejus.
Hæc dicit Dominus; Oppressi fu- 33
erunt filii Israel, & filii Juda
simul: omnes, qui captivaverunt
eos, oppresserunt eos: quia nolu-
erunt emittere eos. Et qui redi- 34
mit eos fortis; Dominus omnipo-
tens nomen ei: judicium judi-
cabit contra adversarios ejus, ut
liberet terram: & acuet habi-
tantibus Babylonem: Gladium 35
super Chaldæos, & super habi-
tantes Babylonem, & super ma-
gnates ejus, & super sapientes
(q) ejus: Gladium super pugna- 36
tores ejus: & dissolventur. Gla- 37
dium super equos eorum, & super
curvus eorum: Gladium (r)
super pugnatores eorum, & super
commistum, qui in medio e-
jus: et erunt quasi mulieres:
Gladium super thesauros, et (s)
dispergentur. Super aquam ejus: 38
et confundentur; quia terra scul-
pilium est: et in insulis, ubi glo-
riabantur. Propter hoc habita- 39
bunt phantasmata in insulis: et
habitabunt in ea filiæ Sirenum:
non habitabitur ultrà in (t) se-
culum. Sicut evertit Deus Sodo- 40
mam, et Gomorram, et vicinas
eis, ait Dominus; non habitabit
ibi homo, et non inoolet ibi filius
hominis. Ecce populus venit ab 41
Aquilone, et gens magna, et re-
ges multi excitabuntur ab ex- 42
tremo terræ, Arcum et gladi-
um habentes. Crudelis est, et
non misericordiam. Vox eorum,
quasi mare, sonabit: in equis
equitabunt, præparati, quasi ignis,
ad prælium, adversùs te, filiæ
Babylonis. Audivit rex Babylo- 43
nis famam eorum: et dissolutæ
sunt manus ejus: tribulatio ob-
tinuit eum, dolores, quasi pa-
rientis.

MS.A. (ε) παρεμβάλαξε (ζ) τῆ κύριον (η) πρὸς (θ) τῆ ὑξείσιαν (ι) τῆ ἐκδικήσεώς (κ) ἐκέσαι (λ) ὡς (μ) αὐτῆς, καὶ (ν) ἐπποὶσθε, (ν) νῆσοις καθεκαυχῶντο. (ξ) ὁμορούσας (ο) κατοικήσει (π) γῆς Βορῥᾶ, (ρ) φωνὴ αὐτῆ (σ) συγάτης

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

4 וְתִפְקֵיד יַתְהוֹן לְוַת רְבוֹנְהוֹן לְמֵימַר כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּדֵנָן תֵּימְרוּן
5 לְרִבּוֹנְכוֹן : אֲנָא בְּמֵימְרִי עֲבַדִית יַת אַרְעָא יַת אֲנָשָׁא וְיַת בְּעִירָא דַעַל אַפֵּי אַרְעָא
בְּחֵילִי רַבָּא וּבְאִרְעִי מְרַמְמָא וִיהַבְתֵּהּ לְדִכְשַׁר קֳדָמַי : וּכְעַן אֲנָא יְהַבִית יַת כָּל מְדִינָתָא
6 דְּאִלֵּין בְּיַד נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַבְדִּי וְאַף יַת חַיַּת בָּרָא יְהַבִית לֵיהּ לְמִפְלְחֵיהּ :
7 וְיִפְלְחוּן יַתֵּיהּ כָּל עַמְמַיָּא וְיַת בַּר בְּרֵיהּ וְיַת חֲבַר דְּיִתְמְטֵי עִדָּן דְּאַרְעֵיהּ אַף הוּא
8 וְיִפְלְחוּן בְּרֵיהּ עַמְמִין סַגִּיאִין וּמַלְכִין רַבְרְבִין : וְהֵי עַם וּמַלְכוּ דְּלָא יִפְלְחוּן יַתֵּיהּ יַת
נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְיַת דְּלָא יִתֵּן יַת צַוְּרֵיהּ בְּגִיר מַלְכָּא דְבָבֶל בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא
9 וּבְמוֹתָא אֶסְעַר עַל עַמָּא הַהוּא אֲמַר יְיָ עַד דְּאֶמְסַר יַתְהוֹן בִּידֵיהּ : וְאַתּוּן לָא תְקַבְּלוּן מִן
נְבִיֵּיכוֹן דְּשִׁקְרָא וּמִן קָסְמֵיכוֹן וּמִן חָלְמֵי חֶלְמֵכוֹן וּמִן עוֹנְנֵכוֹן וּמִן חַרְשֵׁיכוֹן דְּאִנּוּן
10 אָמְרִין לְכוֹן לְמֵימַר לָא תִפְלְחוּן יַת מַלְכָּא דְבָבֶל : אֲרֵי שִׁקְרָא אִנּוּן מְתַנְּבְּיָן לְכוֹן בְּדִיל
11 לְאַרְחָקָא יַתְכוֹן מֵעַל אַרְעֲכוֹן וְאֶטְלֵל יַתְכוֹן וְתֵיבְדּוּן : וְעַמָּא דְיִשְׁלֵיט יַת צַוְּרֵיהּ בְּגִיר מַלְכָּא
12 דְבָבֶל וְיִפְלְחִנֵּיהּ וְאַשְׁרֵינֵיהּ עַל אַרְעֵיהּ אֲמַר יְיָ וְיִפְלַחְהּ וְיִתְיַב בָּהּ : וְעִם צִדְקִיָּה מַלְכָּא
שַׁוִּיתָא דְבֵית יְהוּדָה מַלֵּית יַת כָּל פִּתְגָמָא הָאִלֵּין לְמֵימַר אֲעִילוּ יַת צַוְּאֲרֵיכוֹן בְּגִיר
13 מַלְכָּא דְבָבֶל וּפְלַחוּ יַתֵּיהּ וְעַמֵּיהּ וְאִתְקַיְּמוּ : לְמָא תִתְקְטְלוּן אַתְּ וְעַמָּךְ בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא
14 וּבְמוֹתָא כְּמָא דְמַלֵּל יְיָ עַל עַמָּא דְּלָא יִפְלַח יַת מַלְכָּא דְבָבֶל : וְלָא תְקַבְּלוּן לְפִתְגָמֵי
נְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּאָמְרִין לְכוֹן לְמֵימַר לָא תִפְלְחוּן יַת מַלְכָּא דְבָבֶל אֲרֵי שִׁקְרָא אִנּוּן מְתַנְּבְּיָן
15 לְכוֹן : אֲרֵי לָא שְׁלַחְתִּנּוּן אֲמַר יְיָ וְאִנּוּן מְתַנְּבְּיָן בִּשְׁמִי שִׁקְרָא בְּדִיל דְּאֶטְלֵטְל יַתְכוֹן
וְתֵיבְדּוּן אַתּוּן וְנְבִיֵּי שִׁקְרָא דְּמִתְנַבְּיָן לְכוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et præcipies eis ut dicant ad dominos suos in hunc modum: Hæc dicit 4
Dominus exercituum Deus Israel: Sic dicetis ad dominos vestros: Ego 5
verbo meo feci terram, homines, & jumenta, quæ sunt super faciem terræ,
in virtute mea magna, & in brachio meo excelso: & dedi eam ei qui pla-
cuit coram me. Et nunc ego dedi omnes provincias istas in manu Nabu- 6
chodonosor regis Babylonis servi mei; bestias quoque agri dedi ut ser-
viant ei. Et servient ei omnes populi, & filio ejus, & filio filii ejus, do- 7
nec veniat tempus interitus terræ ejus, etiam ipsius; & servient ei populi
multi & reges magni. Fiétq; ut quicunq; populʼ & regnum non servierit 8
ipsi Nabuchodonosor regi Babylonis, & qui non submiserit collum suum
jugo regis Babylonis gladio & fame & peste visitabo super populum
illum, dicit Dominus, donec tradam eos in manum ejus. Vos autem ne 9
obediatis pseudoprophetis vestris, & divinis vestris, & somniatoribus
omniorum vestris, & auguribus vestris, & maleficis vestris, qui dicunt vo-
bis, dicendo: Ne serviatis regi Babylonis. Quia mendacium ipsi pro- 10
phetant vobis, ut elongem vos de terra vestra, transmigrare vos faciam,
& pereatis. Populus autem qui induxerit collum suum in jugum regis 11
Babylonis, & servierit ei; habitare faciam eum in terra sua, dicit Domi-
nus, & colet eam, & habitabit in ea. Et cum Sedechia rege tribus 12
domus Juda *locutus sum* omnia verba hæc, dicens: Inducite colla
vestra in jugum regis Babylonis, & servite ei, & populo ejus; & vive-
tis. Quare occidemini tu & populʼ tuus gladio, & fame, & peste? sicut 13
locutʼ est Dominus ad populum qui non servierit regi Babylonis. Et 14
non obediatis verbis pseudoprophetarum, qui dicunt vobis, dicendo:
Ne serviatis regi Babylonis; quia mendacium ipsi prophetant vobis.
Quia non misi eos, dicit Dominus, & ipsi prophetant in nomine meo 15
mendacium, ut transmigrare faciam vos, & pereatis vos & pseudopro-
phetæ qui prophetant vobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܦܩܘܢ ܠܗܘܢ ܠܡܪܝܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܐܢܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܪܝܗܘܢ
5 ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܪܥܐ ܘܐܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ ܕܐܝܬ ܥܠ ܦܪܨܘܦܝ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܪܥܐ
6 ܘܐܢܫܐ ܘܒܥܝܪܐ ܕܐܝܬ ܥܠ ܦܪܨܘܦܝ ܐܢܐ ܝܗܒ ܠܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܠܡܕܝܢ ܒܝܕ ܢܒܘܟܕܢܨܪ
ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܥܒܕܝ ܘܠܒܥܝܪ ܕܒܪ ܥܒܕ ܠܗ ܠܥܡܐ ܗܢܘܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܠܡܫܬܥܒܕ ܠܗ ܘܠܡܫܬܥܒܕ
7 ܠܗ ܠܢܒܘܟܕܢܨܪ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܠܒܪ ܒܪ ܥܕܡܐ ܕܢܬܐ ܠܗ ܠܐܪܥܗ ܕܐܦ ܗܝ ܠܗ ܘܥܒܕ
ܠܗ ܠܗ ܘܠܒܪ ܒܪ ܒܪ ܥܕܡܐ ܕܢܬܐ ܠܗ ܠܐܪܥ ܡܠܟܘܬ ܘܪܒܘܬ ܘܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܒܪ ܒܪ ܒܪ
8 ܥܕܡܐ ܕܢܬܐ ܠܗ ܠܐܪܥ ܡܠܟܘܬ ܘܪܒܘܬ ܘܠܐ ܢܫܬܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ
ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ
9 ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ
ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ
ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ ܠܗ ܠܗ ܢܝܪ ܠܡܠܟܘܬ ܘܠܡܫܥܒܕ ܠܗ ܠܗ ܘܠܐ ܢܣܝܡ

ירמיה: כח

16 ואל־הכהנים ואל־כל־העם הוה דברתי לאמר
כה אמר יהוה אל־תשמעו אל־דברי נביאיכם
17 המנבאים לכם לאמר הנה כלי בית־יהוה מושבים
מבבל עתה מהרה כי שקר המה נבאים לכם: אל־
18 תשמעו אליהם עבדו את־מלך בבל וחיו למה תהיה
העיר הזאת חרבה: ואם־נביאים הם ואם־יש דבר־יהוה
אתם יפגעו־נא ביהוה צבאות לבלתי־באו הכלים
19 הנותרים בבית־יהוה ובית מלך יהודה וירושלם
בבלה: כי כה אמר יהוה צבאות אל־העמדים ועל־
20 הים ועל־המכנות ועל יתר הכלים הנותרים בעיר
הזאת: אשר לא־לקחם נבוכדנאצר מלך בבל
21 בגלותו את־יכניה בן־יהויקים מלך־יהודה
מירושלם בבלה ואת כל־חרי יהודה וירושלם:
22 כי כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל על־הכלים
הנותרים בית יהוה ובית מלך יהודה וירושלם:
בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי
אתם נאם־יהוה והעליתים והשבתים
אל־המקום הזה:

CAP. XXVIII. כח

1 ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת צדקיה מלך־יהודה
חנניה בן־עזור הנביא אשר מגבעון בבית יהוה לעיני
2 הכהנים וכל־העם לאמר: כה־אמר יהוה
צבאות אלהי ישראל לאמר שברתי את־על מלך
3 בבל: בעוד שנתים ימים אני משיב אל־המקום
הזה את־כל־כלי בית יהוה אשר לקח נבוכדנאצר
4 מלך־בבל מן־המקום הזה ויבאם בבל: ואת־
יכניה בן־יהויקים מלך־יהודה ואת־כל־גלות
יהודה הבאים בבלה אני משיב אל־המקום הזה
נאם־יהוה כי אשבר את־על מלך בבל:

Versio VULG. LAT.

16 Et ad sacerdotes, & ad populum istum locutus sum, dicens; Hæc dicit Domin[o]; Nolite audire verba prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis, dicentes; Ecce vasa Domini revertentur de Babylone nunc citò: mendacium
17 enim prophetant vobis. Nolite ergò audire eos, sed servite regi Babylonis, ut vivatis: quarè datur hæc civitas in solitudinem?
18 Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini in eis: occurrant Domino exercituum, ut non veniant vasa, quæ derelicta fuerant in domo Domini, & in domo regis Juda, & in Jerusalem, in
19 Babylonem. Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, & ad mare, & ad bases, & ad reliqua vasorum, quæ remanse-
20 runt in civitate hac: Quæ non tulit Nabuchodonosor rex Babylonis, cùm transferret Jechoniam filium Joakim regem Juda de Jerusalem in Babylonem, & omnes optimates Juda & Jerusalem.
21 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, & in domo regis Juda & Jerusa-
22 lem; In Babylonem transferentur, & ibi erunt usque ad diem visitationis suæ, dicit Dominus; & afferri faciam ea, & restitui in loco isto.

CAP. XXVIII.

1 Et factum est in anno illo, in principio regni Sedeciæ regis Juda, in anno quarto, in mense quinto, dixit ad me Hananias filij Azur propheta de Gabaon, in domo Domini, coram sacerdotibus & omni populo, dicens;
2 Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Contrivi jugum re-
3 gis Babylonis. Adhuc duo anni dierum, & ego referri faciam ad locum istum omnia vasa domûs Domini, quæ tulit Nabuchodo-
4 nosor rex Babylonis de loco isto, & transtulit ea in Babylonem. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, & omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego convertam ad locum istum, ait Dominus: conteram enim jugum regis Babylonis.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

44 Ἰδὺ ὅσπερ λέων ἀναβήσεται ἀπὸ τῦ Ἰορδάνε εἰς (τ) Γαιθὰν, ὅτι παχέως ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, καὶ πάντα νεανίσκον ἐπ' αὐτὴν διτήσω. ὅτι τίς ὅσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεταί μοι; καὶ τίς ἐστὶ
45 ποιμὴν ὃς ἵστηκε κατὰ πρόσωπόν μου; Διατῦτο ἀκούσατε τῆς βουλῆς κυρίε τῦ βασιλέως, καὶ (υ) λογισμὸς αὐτῦ ὃς ἐλογίσατο ἐπὶ τὰς κατοικῦσας Χαλδαίους· ἐὰν μὴ (φ) διαφθερῶσι τὰ ἀρνία τῆς ποιμένος αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἀφανιῶσι τὴν
46 νομὴν ἀπ' αὐτῆς. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς ἀλώσεως Βαβυλῶνος σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ κραυγὴ ἐν ἔθνεσιν ἀκουσθήσεται.

MS.A. (τ) τόπον Αἰδὰμ, (υ) διαλογισμὸς ὃς ἐβουλεύσατο (φ) διαφθίρω

Cap. 51.

Vulg.Lat.

ΚΕΦ. κη'.

1 Τάδε λέγει κύριος, Ἰδὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ ἐπὶ τὰς κατοικούσας Χαλδαίους ἄνεμον καύσωνα
2 διαφθείρονα. Καὶ ἐξαποστελῶ εἰς Βαβυλῶνα ὑβρεισὰς, καὶ (α) καθυβρίσουσιν αὐτὴν, καὶ λυμανοῦν ἡ γῆν αὐτῆς. καὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς. Τοιγάρτοι ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτῦ,
3 καὶ περιθέσθω ὅπλα αὐτῦ, καὶ μὴ φείσησθε (β) ἐπὶ τὰς νεανίσκας αὐτῆς, καὶ ἀφανίσατε πᾶς ἡ δύναμις αὐτῆς.
4 Καὶ πεσοῦν τραυματίαι ἐν γῇ Χαλδαίων, καὶ κατακεκαυτημένοι ἐξῶθεν αὐτῆς. (γ)
5 Διότι οὐκ ἐκλείφεσαν Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας ἀπὸ (δ) θεῦ αὐτῶν, ἀπὸ κυρίε παντοκράτορος, ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδικίας
6 ἀπὸ τῦ ἁγίου Ἰσραήλ. Φεύγετε ἐκ μέσε Βαβυλῶνος, καὶ ἀνασώζετε ἕκας τῆς ψυχῆς αὐτῦ, καὶ μὴ (ε) ἀπορριφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς, ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς ἐστι παρὰ κυρίε, ἀνταποδόμα αὐ-
7 τὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ. Ποτήριον χρυσῦν Βαβυλὼν ἐν χειρὶ κυρίε, μεθύσκον πᾶσαν τὴν γῆν, ἀπὸ τῦ οἴνε αὐτῦ ἐπίο-
8 σαν ἔθνη, διατῦτο ἐσαλεύθησαν. Καὶ ἄφνω ἔπεσε Βαβυλῶν, καὶ (ζ) συνετρίβη. Κρίνατε αὐτὴν, λάβετε (ζ) ῥητίνην τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς, εἴπως ἰαθήσεται. Ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα, καὶ οὐκ ἰάθη· ἐγκαταλίπωμεν αὐτὴν, καὶ ἀπέλθωμεν ἕκαστος
9 εἰς τὴν γῆν αὐτῆς, ὅτι (η) ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρίμα αὐτῆς, ἐξῆρεν ἕως τῦ ἄ-
10 κρε. Ἐξήνεγκα κύριος τὸ κρίμα αὐτῦ. Φεῦτε, καὶ ἀναγγείλωμεν (θ) ἐν Σιὼν τὰ
11 ἔργα κυρίε (ι) τῦ θεῦ ἡμῶν. Παρασκευάζετε τὰ τοξεύματα, πληρῦτε τὰς φαρέτρας. ἤγειρε κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων, ὅτι εἰς Βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτῦ, τῦ (κ) ἐξολεθρεῦσαι αὐτὴν, ὅτι ἐκδίκησις κυρίε ἐστὶν, ἐκδίκησις λαοῦ αὐτῦ ἐστι.

MS.A. (α) καθυβρίσουν (β) ἐπὶ νεανίσκως (γ) Διατὶ (δ) κυρίε θεῦ αὐτῶν, κυρίε (ε) ἀπορριφῆται (ζ) ῥίβινν (η) ἤγγισεν (θ) εἰς Σιὼν (ι) θεῦ ἡμῶν. Παρασκευάσαι (κ) ἐξολεθρεῦσαι

Ecce, sicut leo, ascendet de Jordane in Gaethan: quia citò expellam eos ab illa: & omnem adolescentem super eam statuam. Quoniam, quis sicut ego? & quis resistet mihi? Et quis iste pastor, qui stabit contra faciem meam? Propter hoc audite consilium Domini, quod decrevit super Babylonem, & cogitationes ejus, quas cogitavit super habitatores Chaldæos, si non corrumpantur agni ovium eorum, si non disperdantur pascua ab eis. Quia à voce captivitatis Babylonis commovebitur terra: & clamor in gentibus audietur.

44 45 46

CAP. XXVIII.

Hæc (a) dicit Dominus; Ecce ego suscito super Babylonem, & super habitatores * Chaldæos ventum urentem corrumpentem.
2 Et emittam in Babylonem contumeliosos, & contumeliâ afficient eam, & vastabunt terram ejus. Væ super Babylonem in circuitu
3 in die afflictionis ejus. Tendat, qui tendit arcum suum; & circumponat, cui sunt, arma sua: & ne parcatis super adolescentibus ejus, & delete omnem virtutem ejus.
4 Et cadent interfecti in terra Chaldæorum, & confossi deforis ejus.
5 Quia non fuit viduatus Israel & Judas à Deo suo, à Domino omnipotente: quia terra eorum repleta est iniquitate à sancto Israel. Fugite de me-
6 dio Babylonis, & salvate unusquisque animam suam, & ne projiciamini in iniquitate ejus: quoniam tempus ultionis ejus est à Domino: retribuentem ipse
7 retribuit ei. Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram: de vino ejus biberunt
8 gentes: idcò commotæ sunt: Et repentè cecidit Babylon, & contrita est. Lamentamini eam, sumite resinam corruptioni ejus;
9 si quomodò sanabitur. Curavimus Babylonem, & non est sanata: derelinquamus eam, et abeamus unusquisque in terram suam:
10 quoniam appropinquavit ad cœlum judicium ejus; elevavit se usque ad astra: Protulit Dominus judicium suum. Venite, et
11 annuntiemus in Sion opera Domini Dei nostri. Preparate arcus, implete pharetras. Suscitavit Dominus spiritum regis Medorum: quoniam in Babylonem ira ejus ad disperdendam eam: quia ultio Domini est, ultio (b) populi ejus est.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

16 ולכהניא ולכל עמא הדין מלית למימר כדין אמר ייי לא תקבלון לפתגמי נביאיכון
דשקרא דמתנבן לכון למימר הא מני בית מקדשא ייי מתובין מבבל כען בפריע
17 ארי שקרא אנון מתנבן לכון: לא תקבלון מנהון פלחוית מלכא דבבל ואתקיימו למא
18 יהי קרתא הדא חוربא: ואם מתנבן אנון ואם אית פתגמא ייי עמהון יבעון כען
במימרא דייי צבאות בדיל דלא יתובלון מניא דאשתארו בבית מקדשא דייי ובית מלך
19 שבטא דבית יהודה וירושלם לבבל: ארי כדין אמר ייי צבאות על עמודיא ועל ימא
20 ועל כסיסיא ועל שאר מניא דאשתארו בקרתא הדא: דלא שבנון נבוכד נצר מלכא
דבבל כד אגלי ית יכניה בר יהויקים מלך שבטא דבית יהודה מירושלם לבבל וית כל
21 רברבי יהודה וירושלם: ארי כדין אמר ייי צבאות אלהא דישראל על מניא דאשתארו
בית מקדשא דייי ובית מלך שבטא דבית יהודה וירושלם: לבבל יתובלון ותהון
22 עד יומא דיעול דכרנהון קדמי אמר ייי ואסיקנון ואתיבנון לאתרא הדין:

כח

1 והוה בשתא ההיא בריש מלכות צדקיה מלך שבטא דבית יהודה בשתא רביעיתא
בירחא חמישאה אמר לי חנניה בר עזור נביא שקרא דמגבעון בבית מקדשא דייי לעיני
2 כהניא וכל עמא למימר: כדין אמר ייי צבאות אלהא דישראל למימר חבירית ית ניר
3 מלכא דבבל: בסוף תרתין שנין אנא מתיב לאתרא הדין ית כל מני בית מקדשא דייי
4 דשבא נבוכד נצר מלכא דבבל מן אתרא הדין ואובלנון לבבל: וית יכניה בר
יהויקים מלך שבטא דבית יהודה וית כל גלות יהודה דאתגליו לבבל אנא מתיב
לאתרא הדין אמר ייי ארי אתבר ית ניר מלכא דבבל:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Sacerdotibus autem & omni populo huic locutus sum dicens: Hæc dicit Dominus; Ne obediatis verbis pseudoprophetarum vestrorum prophetantium vobis, dicendo: Ecce vasa domus sanctuarii Domini revertentur de Babylonia nunc citò; quia mendacium ipsi prophetant vobis. Ne obe-
17 diatis eis: sed servite regi Babylonis, & vivite. Quare erit civitas hæc desolata? Et si prophetæ sunt, & est verbum Domini cum eis, deprecen-
18 tur nunc in verbo Domini exercituum, ut non efferantur vasa quæ remanserunt in domo sanctuarii Domini, & in domo regis tribus domus
19 Juda, & in Jerusalem, in Babylonem. Quia hæc dicit Dominus exercituum de columnis & de mari, & de basibus & reliquis vasis quæ remanserunt
20 in civitate hac: Quæ non cepit Nabuchodonosor rex Babylonis cùm transmigrare fecerat Jechoniam filium Joachim, regem tribus domus Juda,
21 de Jerusalem in Babylonem, & omnes principes Juda & Jerusalem. Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel de vasis quæ remanse-
22 runt in domo sanctuarii Domini, & in domo regis tribus domus Juda, & in Jerusalem. In Babylonem transferentur, & ibi erunt usque in diem quo subibit memoria eorum in conspectu meo, dicit Dominus; & ascendere faciam, & reducam ea in locum istum.

CAP. XXVIII.

1 Et factum est anno illo in principio regni Sedechiæ regis tribus domus Juda, anno quarto, mense quinto, dixit ad me Ananias filius Azor pseudo-
2 propheta de Gabaon, in domo sanctuarii Dñi, in oculis sacerdotũ & omnis populi, dicens: Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel, dicendo: Con-
3 fregi jugum regis Babylonis. In fine duorum annorum ego reducam in locum istum omnia vasa domus sanctuarii Dñi, quæ cepit Nabuchodono-
4 for rex Babylonis de loco isto, & transtulit ea in Babylonem. Et Jechoniam filium Joachim regem tribus domus Juda, & omnem transmigrationem Juda, quæ transmigravit in Babylonem, ego reducam in locum istum, dicit Dominus: quia confringam jugum regis Babylonis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܐܡܪܝܢ ܠܟܗܢܐ ܘܠܟܠ ܥܡܐ ܕܠܡܐ ܡܠܠ ܕܠܐ ܬܫܡܥܘܢ ܠܡܠܬܗܘܢ ܕܢܒܝܐ ܕܡܬܢܒܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܫܡܐ ܕܡܪܝ ܐܝܟ ܕܢܐܡܪ ܗܐ ܡܢܝܐ ܕܒܝܬ ܡܪܝ ܗܫܬܐ ܢܬܝܒܝܢ ܠܒܝܬ ܐܠܗܢ ܕܒܒܠ ܘܠܐ ܢܬܝܒ ܠܬܡܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܐܠܐ ܡܬܒܠܒܠ ܗܘ ܕܢܬܒ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܕܫܪܝܐ ܘܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝ ܕܫܪܝ ܠܡܢ ܕܢܬܒ ܠܗ

ירמיה : כח

occulis in ,prophetam Chananjah ad propheta Irmejah dixit Et
5 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא לְעֵינֵי
.Domini domo in ,stantium ,populi omnis oculis in & ,sacerdotum
הַכֹּהֲנִים וְלְעֵינֵי כָל־הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה :
suscitet :Dominus faciat Sic .Amen :propheta Irmejah ait Et
6 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקִם
.domus vasa *convertendam ad* prophetâsti quæ ,tua verba Dominus
יְהוָה אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבָּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית
.istum locum ad Babel de transmigrationem omnem & ,Domini
יְהוָה וְכָל־הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה :
legatus ego quod ,hoc verbum nunc audi Veruntamen
7 אַךְ־שְׁמַע נָא הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר
fuerunt qui Prophetæ ,populi universi auribus in & ,tuis auribus in
בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָל־הָעָם : הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ
.multas terras *ad* prophetaverunt & ,seculo à te ante & ,me ante
לְפָנַי וְלְפָנֶיךָ מִן־הָעוֹלָם וַיִּנְבְּאוּ אֶל־אֲרָצוֹת רַבּוֹת
.peste & ,*malo* & ,prælio de ,magna regna *super* &
וְעַל־מַמְלָכוֹת גְּדוֹלוֹת לְמִלְחָמָה וְלָרָעָה וְלַדֶּבֶר :
scietur ,prophetæ verbum *veniendo in* ,pace de *prophetabit* qui Propheta
8 הַנְּבִיא אֲשֶׁר יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בְּבֹא דְבַר הַנָּבִיא יִוָּדַע
Chananjah tulit Et .veritate in Dominus *eum* misit quem propheta
הַנָּבִיא אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה בֶּאֱמֶת : וַיִּקַּח חֲנַנְיָה
.ei confregit & ,prophetæ Irmejah collo *desuper* vestem propheta
9 הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא וַיְשַׁבְּרֵהוּ :
dixit Sic :dicendo ,populi omnis oculis in Chananjah ait Et
10 וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
Babel regis Nebuchadnesar jugum confringam Sic :Dominus
יְהוָה ככה אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
abiit & :gentium omnium collo *desuper* dierum *duobus annis adhuc in*
בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל־הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ
.ad Domini verbum fuit Et .suam viam in propheta Irmejah
11 יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל
disjuncr vestem propheta Chananjah *confringere post* Irmejahu
יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׁבֹר חֲנַנְיָה הַנָּבִיא אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל
.Chananjah ad *dices* & ,Vade :dicendo ,prophetæ Irmejah collo
12 צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא לֵאמֹר : הֹלֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חֲנַנְיָה
facies & ,confregisti *ligni* Vectes :Dominus dixit Sic :dicendo
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מוֹטוֹת עֵץ שָׁבַרְתָּ וְעָשִׂיתָ
Deus exercituū Dominus dixit sic Quia *ferri* vectes eis pro
13 תַּחְתֵּיהֶן מוֹטוֹת בַּרְזֶל : כִּי כֹה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
gentium cunctarum collum super *dedi* ferri Jugum :Israel
.ei ferviant & ,Babel regi Nebuchadnesar *ferviendum ad* ,istarum
יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל־צַוַּאר כָּל־הַגּוֹיִם
propheta Irmejah dixit Et .ei dedi agri *ferum* insuper &
הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדוּהוּ
14 וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ : וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנָּבִיא
.te mittit non ,Chananjah nunc Audi :prophetam Chananjah ad
אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא שְׁלָחֲךָ
.mendacio in istum populum fecisti fidere tu & ,Dominus
יְהוָה וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־שָׁקֶר :
jacidum desuper te *mittens* ego Ecce :Dominus dixit sic Idcirco
15 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל פְּנֵי
ad es locutus *defectorem* quia *mortuus in* anno hoc *humi*
הָאֲדָמָה הַשָּׁנָה אַתָּה מֵת כִּי־סָרָה דִבֵּרְתָּ אֶל
.ipso anno in propheta Chananjah est mortuus Et .Dominum
16 יְהוָה : וַיָּמֶת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא
.septimo mense in
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי :

Versio VULG. LAT.

5 Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam, in oculis sacerdotum, & in oculis omnis populi, qui stabat in
6 domo Domini. Et ait Jeremias propheta; Amen, sic faciat Dominus: suscitet Dominus verba tua, quæ prophetâsti: ut referantur vasa in domum Domini, & omnis transmigratio de
7 Babylone ad locum istum. Veruntamen audi verbum hoc, quod ego loquor in auribus tuis, & in auribus universi populi:
8 Prophetæ, qui fuerunt ante me & ante te ab initio, & prophetaverunt super terras multas, & super regna magna, de prælio, & de afflictione, & de fame.
9 Propheta, qui vaticinatus est pacem: cùm venerit verbum ejus, scietur propheta, quem
10 misit Dominus in veritate. Et tulit Hananias propheta catenam de collo Jeremiæ prophe-
11 tæ, & confregit eam. Et ait Hananias in conspectu omnis populi, dicens; Hæc dicit Dominus; Sic confringam jugum Nabuchodonosor regis Babylo-
12 nis post duos annos dierum de collo omnium gentium. Et abiit Jeremias propheta in viam suã. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, postquàm confregit Hananias propheta catenam
13 de collo Jeremiæ prophetæ, dicens; Vade, & dices Hananiæ; Hæc dicit Dominus; Catenas ligneas contrivisti: & facies
14 pro eis catenas ferreas. Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Jugum ferreum posui super collum cunctarum gentium istarum, ut serviant Nabuchodonosor regi Babylo-
15 nis, & servient ei: insuper & bestias terræ dedi ei. Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam; Audi Hanania: non misit te Dominus, & tu con-
16 fidere fecisti populum istum in mendacio. Idcircò hæc dicit Dominus; Ecce ego mittam te à facie terræ: hoc anno morieris: adversùm enim Domi-
17 num locutus es. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

12 Ἐπὶ τεῖχεσι Βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον, ὀπτήσατε φαρέτρας, (λ) ἐγείρατε φυλακάς, ἑτοιμάσατε ὅπλα, ὅτι (μ) ἐνεχείρησε, καὶ
13 ποιήσει κύριος ἃ ἐλάλησεν διὰ τοῦ λαοῦ κύριος Βαβυλῶνα, Κατασκιλοῦντας ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ ἐπὶ (ν) πλήθει θησαυρῶν
14 αὐτοῦ. ἥκει τὸ πέρας σου ἀληθῶς (ν) εἰς τὰ σπλάγχνα σου. Ὄμοσε κύριος κατὰ τῆς
15 βραχίονος αὐτοῦ, Διότι πληρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ ἀκρίδων, καὶ φθέγξονται ἐπὶ σοὶ (ξ) καταδαίνοντες. Κύριος
16 ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἑτοιμάζων οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν,
17 Εἰς φωνὴν ἤχου δώσει ὕδατα ἐν (ο) οὐρανῷ, καὶ ἀνήγαγε νεφέλας ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε, καὶ ἐξήγαγε φῶς ἐκ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ. (π) Ἐματαιώθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως, καὶ
18 ἠχρύνθη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ, ὅτι ψευδῆ (ρ) ἐχώνευσαν, οὐκ ἔστι πνεῦμα ἐν αὐτοῖς. Μάταιά ἐστιν ἔργα μεμωκημένα, ἐν καιρῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν
19 ἀπολοῦνται. Οὐ τοιαῦτα μερὶς τοῦ Ἰακώβ, ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτός ἐστιν κληρονομία αὐτοῦ, Κύριος ὄνομα αὐτῷ.
20 Διασκορπίζεις Οὐ μοι σκεῦος πολέμου, (σ) καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἔθνη, καὶ ἐξαρῶ ἐκ σοῦ
21 βασιλείς. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἵππον καὶ (τ) ἀναβάτην αὐτοῦ, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ
22 ἅρματα καὶ ἀναβάτας αὐτῶν. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ (υ) νεανίσκον καὶ παρθένον, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ποιμένα καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ,
23 καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργὸν καὶ τὸ ζεύγος αὐτοῦ, καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ (φ) ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς σου. Καὶ ἀνταποδώσω τῇ
24 (χ) Βαβυλῶνι καὶ πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι Χαλδαίοις πάσας τὰς (ψ) κακίας αὐτῶν, ἃς ἐποίησαν ἐπὶ Σιὼν κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, λέγει κύριος. Ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον, τὸ διεφθεῖρον πᾶσαν τὴν
25 γῆν, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ, καὶ (ω) κατακυλιῶ σε ἐπὶ τὴν πέτρων, καὶ δώσω σε εἰς ὄρος ἔμπαυρισμένον. Καὶ οὐ μὴ λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γωνίαν, καὶ
26 λίθον εἰς θεμέλιον, ὅτι εἰς ἀφανισμὸν ἔσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, λέγει κύριος. Ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τὴν γῆς, σαλπίσατε ἐν ἔθνεσι σαλπιγγι, ἁγιάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη, παραγγείλαθε ἐπ' αὐτὴν (α), βασιλεῖς ἀφεστε παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς (β) Ἀχαναζέοις
27 ὀπτήσατε ἐπ' αὐτὸν βῶν σφάσεις, ἀναβιβάσατε ἐπ' αὐτὸν ἵππον ὡς ἀκρίδων πλῆθος.

MS. A. (λ) ἐγείρεσθε (μ) ἐνεχείρησεν (ν) πλήθει (ρ) ἐπὶ (ξ) καταδαίνοντες. Ποιῶν γῆν (ο) τῷ οὐρανῷ, (π) Ἐμωράνθη (ρ) ἐχώνευσαν, (σ) κἀγὼ (τ) ἀναβάτην (υ) ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ διασκορπῶ ἐν σοὶ νεανίσκον καὶ παρθένον. Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ποιμένα (φ) ἡγεμόνα (χ) Βαβυλωνίᾳ (ψ) ἀδικίας (ω) κατακυλίσω σε ἀπὸ τῶν (α) βασιλείας Ἀραβὲ παρ' (β) Ἀχαναζαίοις.

Super muros Babylonis levate 12
signum, (c) statuite pharetras,
suscitate custodias, parate arma:
quoniam aggressus est, & fa-
ciet Dominus, quæ loquutus est
super habitatores Babylonis, (d)
Habitantes in aquis multis, & 13
in multitudine thesaurorum ejus.
Venit finis tuus verè in viscera
tua: Quia juravit Dominus per 14
brachium suum: Quia implebo te
hominibus, sicut locustis: & lo-
quentur super te descendentes.
Dominus faciens terram in for- 15
titudine sua, parans orbem in
sapientia sua; in intellectu suo
extendit cœlum, Ad vocem 16
possit sonum aquæ in cœlo, &
eduxit nubes ab extremo terræ,
fulgura in pluviam fecit, & e-
duxit lumen de thesauris suis.
Stultus factus est omnis homo à 17
scientia: Confusus est omnis au-
rifex à sculptilibus suis; quia
falsa conflaverunt: non est spi-
ritus in eis. Vana sunt opera 18
ridicula: in tempore visitatio-
nis ipsorum peribunt. Non talis 19
pars ipsi Jacob: quoniam qui
plasmavit omnia, ipse est (e)
hereditas ejus: Dominus nomen
illi. (f) Dispergis tu mihi vasa 20
belli: & dispergam in te gentes,
& (g) tollam de te reges. Et 21
dispergam in te equum, & ascen-
sorem ejus: & dispergam in te
currus, & ascensores eorum:
Et dispergam in te (h) adolescen- 22
tem, & virginem: & disper-
gam in te virum, & mulierem:
Et dispergam in te pastorem, & 23
gregem ejus: & dispergam in
te agricolam, & agriculturam
ejus: & dispergam in te præfe-
ctos, & duces militiæ tuos.
Et retribuam Babylonii, & omni- 24
bus habitatoribus Chaldæis o-
mnes malitiæ eorum, quas fe-
cerunt super Sion ante oculos
vestros, dicit Dominus. Ecce ego 25
ad te montem corruptum, qui cor-
rumpis universam terram: &
extendam manum meam super
te: et devolvam te super petras:
et dabo te sicut montem combu-
stum: Et non accipient de te 26
lapidem in angulum, et lapidem
in fundamentum: quia in desola-
tionem eris in seculum, dicit
Dominus. Levate signum super 27
terram: clangite in gentibus tubâ:
sanctificate super eam gentes: an-
nunciate super eam, (i) reges toli-
te à me, et Achanazeis: sta-
tuite super eam machinas: facite
ut ascendere super eam equum,
quasi locustarum multitudinem:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיא לְחַנַנְיָה נְבִיא שְׁקָרָא לְעֵינֵי כַהֲנַיָא וּלְעֵינֵי כָל עַמָּא דְקָיְמִין בְּבֵית
6 מַקְדְּשָׁא דְיָי : וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיא אָמֵן כֵּן יֵהֵא רַעְיָא מִן קֳדָם יְיָ יְקִים יְיָ יַת
פִּתְגָמָךְ דְּאִתְנַבֵּיתָא לְאַתָּבָא מָנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי וְכָל גָּלוּתָא מִבָּבֶל לְאַתְרָא
7 הָדֵין : בְּרַם שְׁמַע כְּעַן פִּתְגָמָא הָדֵין דִּי אֲנָא מְמַלֵּל קֳדָמָךְ וּקְדָם כָּל עַמָּא
8 נְבִיֵּיא דַּהֲווֹ קֳדָמַי וְקֳדָמָךְ מִן עָלְמָא וְאִתְנַבִּיאוּ עַל מְדִינָן סַגִּיאָן וְעַל מַלְכָוָן רַבְּרְבָן
9 לְקְרָבָא וּלְבִישָׁא וּלְמוֹתָא : נְבִיא דְּיִתְנַבֵּי לְשְׁלָמָא בְּמֵיתֵי פִּתְגָם נְבִיא יִתְיְדַע נְבִיא
10 דִּשְׁלְחֵיהּ יְיָ בְּקִשְׁוֹט : וּנְסִיב חֲנַנְיָה נְבִיא שְׁקָרָא יַת נִירָא מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה נְבִיא
11 וְתַבְרֵיהּ : וַאֲמַר חֲנַנְיָה לְעֵינֵי כָל עַמָּא לְמֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ כִּדְנָן אֶתְבַּר יַת נִיר נְבוּכַד
נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל בְּסוֹף תְּרֵתֵין שְׁנִין מֵעַל צַוַּאר כָּל עַמְמַיָּא וַאֲזַל יִרְמְיָה נְבִיא לְאוֹרְחֵיהּ :
12 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה בָּתַר דְּתַבַּר חֲנַנְיָה נְבִיא שְׁקָרָא יַת נִירָא מֵעַל
13 צַוַּאר יִרְמְיָה נְבִיא לְמֵימַר : אֲזֵיל וְתֵימַר לַחֲנַנְיָה לְמֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ נִירִין דְּאַעְבַּדְתָּ
14 תְּבַרְתָּא וְתַעְבִּיד חִלּוּפֵיהוֹן נִירִין דְּבַרְזֶל : אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
נִיר דְּבַרְזֶל יְהַבִּית עַל צַוַּאר כָּל עַמְמַיָּא הָאִלֵּין לְמִפְלַח יַת נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל
15 וְיִפְלְחוּנֵיהּ וְאַף יַת חַיַּת בְּרָא יְהַבִּית לֵיהּ : וַאֲמַר יִרְמְיָה נְבִיא לַחֲנַנְיָה נְבִיא שְׁקָרָא
16 שְׁמַע כְּעַן חֲנַנְיָה לָא שְׁלַחֲךָ יְיָ וְאַתְּ אַרְחַצְתָּא יַת עַמָּא הָדֵין עַל שְׁקָרָא : בְּכֵן כִּדְנָן
אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְגַלֵּיךָ מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא בְּשַׁתָּא הָדָא אַתְּ מֵאֵת וְלִשְׁתָּא אִיתַרְנַתָּא אַרְעָא
17 מִתְקַבַּר אֲרֵי מַלֵּלְתָּא קֳדָם יְיָ : וּמִית חֲנַנְיָה נְבִיא שְׁקָרָא בְּשַׁתָּא הַהִיא
וְאִתְקְבַר בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et dixit Jeremias propheta ad Ananiam *pseudoprophetam*, in oculis sa- 5
cerdotum, & in oculis omnis populi qui stabat in domo sanctuarii Dñi.
Et ait Jeremias propheta: Amen, sic placeat coram Dño: confirmet Dñs 6
verba tua quæ prophetâsti, ut reducantur vasa dom' sanctuarii Domini, &
omnis transmigratio de Babylonia in locum istum. Veruntamen audi 7
nunc verbum istud quod ego loquor coram te, & coram omni populo:
Prophetæ qui fuerunt ante me, & ante te à seculo, & prophetaverunt super 8
provincias multas, & super regna magna, de prælio, & de malo & de peste.
Propheta qui prophetaverit de pace, cùm venerit verbum prophetæ, tunc 9
cognoscetur propheta quem miserit Domin' in veritate. Et tulit Ananias 10
pseudopropheta jugum de collo Jeremiæ prophetæ, & confregit illud.
Et ait Ananias in oculis omnis populi, in hunc modum: Hæc dicit Domin'; 11
Sic frangam jugum Nabuchodonosor regis Babylonis in fine duorum an-
norum de collo omnium populorum. Et abiit Jeremias propheta in viam
suam. Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia, post- 12
quam confregit Ananias *pseudopropheta* jugum de collo Jeremiæ pro-
phetæ, dicens: Vade, & dic Ananiæ dicendo: Hæc dicit Dominus; Juga 13
lignea confregisti, & facies pro eis juga ferrea. Quoniam hæc dicit Domi-
nus exercituum Deus Israel: Jugum ferreum ponam super collum omnium 14
populorum istorum, ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis, &
servient ei: & etiam bestias agri dedi ei. Et ait Jeremias propheta ad 15
Ananiam *pseudopropheta*: Audi nunc Anania; Non misit te Domi-
nus, & tu confidere fecisti populum hunc in mendacio. Propterea hæc di- 16
cit Dominus: Ecce ego transmigrare te faciam à superficie terræ: in an-
no isto tu morieris, & *anno altero sepelieris*; quia perversum locu-
tus es coram Domino. Et mortuus est Ananias *pseudopropheta* in 17
anno illo, & sepultus est in mense septimo.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܚܢܢܝܐ ܩܕܡ ܟܗܢܐ ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܩܝܡܝܢ ܒܒܝܬ ܡܪܝܐ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ
6 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ * ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܪܡܝܐ ܐܡܝܢ. ܢܩܝܡ ܡܪܝܐ ܡܠܝܗ ܕܢܬܝܒ ܡܢܢܐ ܢܫܪܝ ܡܢܢ ܟܠ ܡܢܐ ܕܐܬܝ ܡܢ ܒܒܠ
7 ܠܐܬܪܐ. ܒܟܠ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܒܐܕܢ ܟܠ ܥܡܐ. ܢܫܡܥ ܗܫܐ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܒܐܕܢ ܟܠ ܥܡܐ.
8 * ܢܒܝܐ ܕܗܘܐ ܩܕܡ ܐܢܐ ܘܩܕܡ ܐܢܬ ܡܢ ܥܠܡܐ ܩܕܡ ܢܒܝܐ ܗܘ ܕܢܬܢܒܐ ܥܠ ܐܪܥܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܘܬܐ
9 ܘܢܒܝܐ ܕܢܬܢܒܐ ܕܫܠܡ ܢܬܝܕܥ ܕܡܪܝܐ ܫܕܪܗ ܒܗ ܡܪܝܐ. * ܗܠܝܢ ܕܢܬܢܒܐ ܥܠ ܫܠܡܐ ܕܡܬܝ ܢܬܝܕܥ ܕܡܪܝܐ
10 ܫܕܪܗ ܒܗ ܡܪܝܐ. * ܘܢܣܒ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܠܢܝܪܐ ܕܥܠ ܟܬܦܗ ܘܢܫܒܪ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ ܩܕܡ ܟܠ ܥܡܐ ܗܟܢܐ
11 ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܬܒܪ ܢܝܪܐ ܕܢܝܪ ܥܠ ܟܬܦ ܟܠ ܥܡܐ. * ܘܐܙܠ ܢܒܝܐ ܐܪܡܝܐ ܒܐܪܚܗ ܕܐܙܠ ܠܡܫܩܠ ܠܢܝܪܐ
ܕܥܠ ܟܬܦ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܬܒܪ ܢܝܪ ܥܘܠܐ ܕܢܝܪ ܥܠ ܟܬܦ ܟܠ ܥܡܐ ܗܠܝܢ.
12 ܘܐܙܠ ܢܒܝܐ ܐܪܡܝܐ ܒܐܪܚܗ. * ܗܘܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܐܪܡܝܐ ܒܬܪ ܕܬܒܪ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܥܠ ܟܬܦܗ ܘܐܡܪ ܠܗ
13 ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܬܒܪ ܢܝܪ ܥܘܠܐ ܕܢܝܪ ܥܠ ܟܬܦ ܟܠ ܥܡܐ ܗܠܝܢ. * ܐܙܠ ܢܒܝܐ ܐܪܡܝܐ ܘܐܡܪ
14 ܠܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܫܡܥ ܚܢܢܝܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܥܠ ܟܬܦ ܥܡܐ ܗܠܝܢ ܢܝܪ ܥܘܠܐ ܕܢܝܪ. * ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܠܗܐ ܢܝܪ
ܥܘܠܐ ܕܢܝܪ ܥܠ ܟܬܦ ܟܠ ܥܡܐ ܗܠܝܢ ܕܢܦܠܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕ ܠܗ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܒܪ ܐܪܥܐ ܢܬܠ ܠܗ ܠܥܒܕ ܠܗ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܒܪ ܐܪܥܐ ܢܬܠ ܠܗ.
15 ܘܐܡܪ ܢܒܝܐ ܐܪܡܝܐ ܠܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܫܡܥ ܗܫܐ ܚܢܢܝܐ ܠܐ ܫܕܪܟ ܡܪܝܐ ܠܗ ܗܢܐ ܐܢܬ ܡܫܪܐ ܠܥܡܐ ܗܠܝܢ
ܕܫܪܐ ܠܟܕܒܐ. * ܠܗܢܐ ܡܪܝܐ ܡܫܕܪ ܠܟ ܡܢ ܥܠ ܦܬܐ ܕܐܪܥܐ ܗܢܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܠܟ ܡܢ ܥܠ ܦܬܐ ܕܐܪܥܐ ܗܢܐ ܐܢܐ
16 ܡܝܬ ܗܢܐ ܫܢܬܐ ܗܢܐ ܡܝܬ ܢܒܝܐ ܗܢܐ ܕܫܪܐ ܠܥܡܐ ܗܠܝܢ. * ܘܡܝܬ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܒܫܢܬܐ ܗܢܐ ܒܫܒܥܐ
17 ܕܝܪܚܐ. * ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܠܐܪܡܝܐ ܒܬܪ ܕܬܒܪ ܚܢܢܝܐ ܢܒܝܐ ܥܠ ܟܬܦܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܗܟܢܐ
ܐܬܒܪ ܢܝܪ ܥܘܠܐ ܕܢܝܪ ܥܠ ܟܬܦ ܟܠ ܥܡܐ ܗܠܝܢ ܕܢܦܠܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕ ܠܗ ܘܠܚܝܘܬܐ ܕܒܪ ܐܪܥܐ ܢܬܠ ܠܗ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * ارفعوا علامة على اسوار بابل * اوقعوا الجعاب * اقيموا الحراس * هيوا الاسلحة * لان الرب
13 اضمر * ويصنع كلما تكلم به على سكان بابل * الساكنة على المياه الكثيرة وعلى
14 كنز كنوزها * بلغ انتهاؤك بالحقيقة على احشائك * لان الرب اقسم بذراعه من اجل
15 اني املاءك اناسا مثل الجراد ويتغنون عليك الهابطون * الصانع الارض بقوته * مهيي
16 المسكونة بحكمته * وبفهمه مد السماء * وصنع عكيج الماء بصوت في السماء * واصعد
17 السحب من اخر الارض * صنع البرق للمطر * واخرج الدور من كنوزه * جهل كل انسان
من المعرفة * خزي كل صانع ذهب من منحوتاته * لانه سبك كذبا * ليس فيهم
18 روح موجودة * معمولة هي للباطل موضوعة * في زمن افتقادهم يهلكون * ليس نصيب
19 يعقوب مثل هذه * لان الجابل الكل هذا هو ميراثه * الرب اسمه * انت تعرف لي اواني
20 الحرب * وانا اعرف فيك امما * واترع منك ملوكا * واعرف فيك فرسا وراكبه واعرف
21 فيك مركبات وركابهن * واعرف فيك رجالا واسراء * واعرف فيك سابا وعذري * واعرف
22 فيك راعيا وقطيعه * واعرف فيك فلاحا وفلاحته * واعرف فيك قايدا وجيشه * واكافي
23 لبابل ولكل السكان الكلدانيين بجميع طلاماتهم التي صنعوها على صهيون لعيونكم
يقول الرب * * الاصحاح الثامن عشر *
24 * ها انا اليك ايها الجبل المفسود الذي افسد كل الارض * واميد يدي عليك واطرحك
25 من الصخور * واجعلك مثل جبل محترق * فلا ياخذون منك حجرا للزاوية ولا حجرا للاساس *
26 لانك تكون للفناء الى الابد يقول الرب * ارفعوا علامة على الارض * بوقوا في الامم بوق *
27 قدسوا الامم عليها * حيروا عليها مملكات قردا من قبلي * واكرزيين * اقيموا عليها
مرامي * اصعدوا عليها خيلا مثل كثير الجراد *

Tum dixit Jeremia propheta Hananiæ falso prophetæ coram sacerdotibus & coram universo populo qui astabant in domo Domini; 5
Dixit, inquam, Jeremia; Amen, faxit ita Dominus: asserat Dominus sermones quos prophetasti, reducendo vasa domûs Domini & omnes captivos, è Babylonia in locum istum. 6
Verùm audi sermonem istum quem dico te præsente, & præsente toto hoc populo. Prophetæ qui fuerunt ante me & ante te inde à seculo, prædixerunt terris multis & regnis magnis bellum, calamitatem, & pestem; 7
Jam verò prophetam qui pacem prædicit, cùm evenerit sermo hujus prophetæ, notum fiet hujusmodi prophetam verè missum esse à Domino. 8 9
Tum Hanania falsus propheta raptis è collo Jeremiæ prophetæ loris, fregit ea: Dixitque Hanania coram toto populo, Sic ait Dominus, Ita frangâ jugum Nebuchadnosaris regis Babyloniæ intra biennium, è collo omnium gentium. 10 11
Abiit ergò Jeremia viam suam. 12
Sed fuit sermo Domini ad Jeremiam prophetam, postquam fregisset Hanania propheta falsus lora illa è collo Jeremiæ prophetæ: Vade dictum Hananiæ prophetæ falso; Sic ait Dominus, Pro loris ligneis quæ fregisti, fac jugum ferreum. 13
Nam sic ait Dominus exercituum Deus Israelis, Jugum ferreum imponam collo omnium istorum populorum, ut serviant Nebuchadnosari regi Babyloniæ; & quidem servient ei: quin etiam bestiam deserti tradam illi ut serviat ei. 14
Dixit ergò Jeremia propheta ad Hananiam falsam prophetam, Audi Hanania: Non misit te Dominus, nihilominus tu populum istum inani spe lactâsti. 15
Iccirco sic ait Dominus, Ecce dissoluturus sum te de superficie terræ: hoc anno moriturus es, quòd iniquitatem fis locutus coram Domino. 16
Et mortuus est Hanania falsus propheta eodem anno, mense septimo. 17

Attollite signum super mœnia Babelis, erigite phanetras, excitate custodes, armis parate; quia Domini arbitrium est, facturus est quicquid locutus est contra cives Babelis. 12
Quæ habitas super aquas multas & super copiam thesaurorum tuorum, advenit finis tuus verè super viscera tua. 13
Nam Dominus juravit per brachium suum, quòd implebo te hominibus ut locustis, & cantabunt de te hi qui descendent. 14
Ejus qui terram fecit potentiâ suâ, præparavit orbem sapientiâ suâ, & prudentiâ suâ cœlum extendit. 15
Fremitum aquæ cum fragore ponit in cœlo, extrahit nubes ab extremo terræ, fulgur ad pluviam componit, protulitque lucem è thesauris suis. 16
Cognitione cavet omnis homo. 17
Pudeat omnem aurifabrum sculpsilium suorum, quia mendacium fundit; nullus in iis spiritus reperitur. 18
Ad visitationem eorum peribunt. 19
Haud quaquam sors Jacobi hisce similis est: nam omnium plasmator, is est hæreditas ipsius, Dominus nomen ejus. 20
Tu distribuis mihi vasa bellica, & ego distribuam in te gentes, & auferam à te reges: 21
Distribuam in te equum cum equite, & distribuam in te currus cum sessoribus eorum: 22
Dispergam in te virum ac mulierem, & dispergam in te juvenem ac virginem: 23
Dispergam in te pastorem & gregem ejus, & dispergam in te aratorem & arcum ejus, dispergamque in te ducem & exercitum ejus: 24
Denique revendam Babeli omnibusque civibus Chaldæis cunctas ipsorum iniquitates quas executerunt in Sionem, ob oculos vestros, dicit Dominus.

Textus decimus octavus.

En me tibi mons corrupte, qui totam terram corrupisti: ut extendam contra te manum meam, deiciamque te de petris, reddamque te ut montem exustum, 25
Ita ut non accipiant ex te lapidem ad angulum, aut lapid ad fundamenta: nam eris in perpetuum exterminium, dicit Dominus. 26
Erigite signum super terram, clangite inter gentes buccinâ, sanctificate super eam gentes: navigate de ea in regnis Carda unco nomine, & inter Chozæos: erigite adversùs eam agreges ad contorquendum jacula, adducite contra illam equos multitudine pares locustis:

כט יִרְמְיָה : כט

CAP. XXIX.

1 וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא מִירוּשָׁלִַם
אֶל־יֶתֶר זְקֵנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה
נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: 2 אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה הַמֶּלֶךְ
וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וְהַחָרָשׁ
וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִַם: 3 בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־שָׁפָן וּגְמַרְיָה
בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה לֵאמֹר: כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר
הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: 4 בְּנוּ בָתִּים וְשָׁבוּ
וְנִטְעוּ גַנּוֹת וֶאֱכְלוּ אֶת־פִּרְיָן: 5 קְחוּ נָשִׁים
וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־
בְּנֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה בָנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ־
שָׁם וְאַל־תִּמְעָטוּ: 7 וּדְרְשׁוּ אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר
הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְּלוּ בַעֲדָהּ אֶל־יְהוָה
כִּי בְשָׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם: 8 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּכֶם וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֹמֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם מַחֲלִמִים: 9 כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נִבְּאִים לָכֶם
בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה: 10 כִּי־כֹה אָמַר
יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד
אֶתְכֶם וְהֵקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב
אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה: 11 כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת
אֲשֶׁר אֲנִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת
שָׁלוֹם וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה:
12 וְקְרָאתֶם אֹתִי וְהַלַּכְתֶּם וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי
אֲלֵיכֶם: 13 וּבַקַּשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם כִּי תִדְרְשֻׁנִי בְּכָל־
לְבַבְכֶם: 14 וְנִמְצֵאתִי לָכֶם נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־
שְׁבִיתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִכָּל־
הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־יְהוָה וְהֵשַׁבְתִּי
אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXIX.

1 Et hæc sunt verba libri, quem misit Jeremias propheta de Jerusalem ad reliquias reliquias seniorum transmigrationis, & ad sacerdotes, & ad prophetas, & ad omne populum, quem traduxerat Nabuchodonosor de Jerusalem in
2 Babylonem: Postquàm egressus est Jechonias rex, & domina, & eunuchi, & principes Juda & Jerusalem, & faber & inclusor
3 de Jerusalem: In manu Elasa filii Saphan, & Gamariæ filii Helciæ, quos misit Sedecias rex Juda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babylonem, di-
4 cens; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel omni transmigrationi, quam transtuli de
5 Jerusalem in Babylonem; Ædificate domos, & habitate: & plantate hortos, & comedite
6 fructum eorum. Accipite uxores, & generate filios & filias: & date filiis vestris uxores, & filias vestras date viris, & pariant filios & filias: & multiplicamini ibi, & nolite esse pauci numero.
7 Et quærite pacem civitatis, ad quam transmigrare vos feci: & orate pro ea ad Dominum: quia in pace illius erit pax vo-
8 bis. Hæc enim dicit Dominus exercituum Deus Israel; Non vos seducant prophetæ vestri, qui sunt in medio vestrûm, & divini vestri: & ne attendatis ad somnia vestra, quæ vos somni-
9 atis: Quia falsò ipsi prophetant vobis in nomine meo: & non
10 misi eos, dicit Dñs; Cùm cœperint impleri in Babylone septuaginta anni, visitabo vos: & suscitabo super vos verbum meum bonũ, ut reducam vos ad locum istũ.
11 Ego enim scio cogitationes, quas ego cogito super vos, ait Dominus, cogitationes pacis, & non afflictionis, ut dem vobis
12 finem et patientiam. Et invocabitis me, et ibitis: et orabitis
13 me, et ego exaudiam vos. Quæretis me, et invenietis: cùm quæ-
14 ritis me in toto corde vestro. Et inveniar à vobis, ait Domin°: et reducam captivitatem vestrã, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis, ad quæ expuli vos, dicit Dominus: et reverti vos faciam de loco, ad quem transmigrare vos feci.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

28 Ἀναςιςάσατε ἐπ' αὐτὴν ὕδατι, ἡ βασιλεία Μήδων καὶ πάσης τῆς γῆς, τοῦ (γ) ἡγεμόνος αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς ἡγουμένους
29 (δ) αὐτῆς. Ἐγείρατε ἡ γῆ, καὶ ἐπόνεσε, διότι ἐξανέστη ἐπὶ Βαβυλῶνα λογισμὸς κυρίου, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν Βαβυλῶνος εἰς ἀφανισμὸν, καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτήν.
30 Ἐξέλιπε μαχητὴς Βαβυλῶνος τοῦ πολεμεῖν,
(ε) καθήσονται ἐκεῖ ὀνειδιζῆ, ἐξηράνθη ἡ δυναστεία αὐτῶν, ἐγένοντο ὡσεὶ γυναῖκες.
31 Ἐνεπύρισαν τὰ σκηνώματα αὐτῆς, Συνετρίβησαν οἱ μοχλοὶ αὐτῆς. Δίωκων εἰς
(ζ) ἀπάντησιν δίωκοντος διάξει, καὶ ἀνα-
32 γγέλλων εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος,
ὅτι ἐάλωκεν ἡ πόλις αὐτῆς. Ἀπ' ἰςάτε τὰ διαβήματα αὐτῆς ἐνθυμηθῆ, καὶ τὰ (η)
συνήματα αὐτῶν ἐνθυμηθῆ ἐν πυρὶ, καὶ ἄν-
33 δρες αὐτῆς οἱ πολεμισταὶ ἐξέκοψαν. Διότι τάδε λέγει κύριος, Οἱ υἱοὶ βασιλέως Βα-
βυλῶνος, ὡς ἐλεὼν θεμὼ (θ) ἀλοηθῆ-
34 σονται· ἔτι μικρὸν, καὶ ἔξει ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. Κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με, κατέ-
λαβέ με Ναβυχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος κατὰ πόλιν με, ὡς
35 δράκων ἔπλησε τὴν κοιλίαν αὐτῆς ἀπὸ τῆς τρυφῆς μου· ἔξωσάν με. Οἱ μόχθοι μου
καὶ αἱ τελεωπορίαι μου εἰς Βαβυλῶνα, ἐρεῖ
καθοικοῦσα Σιών, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς
36 καθοικοῦντας Χαλδαίους, (ι) ἐρεῖ Ἰερουσαλήμ.
Διαβεβαιοῦται τάδε λέγει κύριος, Ἰδὲ ἐγὼ κρινῶ τὴν ἀντιδικίαν σου, καὶ (κ) ἐκδικήσω τὴν
ἐκδίκησίν σου, καὶ ἐρημώσω τὴν θάλασσαν
37 αὐτῆς, καὶ ξηανῶ (λ) τὴν πηγὴν αὐτῆς.
Καὶ ἔσται Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν, καὶ
38 κατοικηθήσεται. (μ) Ὅτι αἷμα ὡς λέοντες
39 ἐξηγέρθησαν, καὶ ὡς Σκύμνοι λέοντος. Ἐν τῇ θερμασίᾳ αὐτῶν δώσω πόμα αὐτοῖς,
καὶ μεθύσω αὐτὸς, ὅπως καρωθῶσι, καὶ (ν)
ἐκτάσωσιν ὕπνον αἰώνιον, καὶ ἐν μὴ ἐξεγερ-
θῶσι, λέγει κύριος. (ο) Καὶ καταβιβάσω
40 αὐτὸς ὡς ἄρνας εἰς σφαγὴν, καὶ ὡς κριὸς
μετ' ἐρίφων. Πῶς ἁλὼ καὶ ἐδηρεύθη τὸ
41 καύχημα πάσης τῆς γῆς; πῶς ἐγένετο
Βαβυλὼν εἰς ἀφανισμὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν;
42 Ἀνέβη ἐπὶ Βαβυλῶνα ἡ θάλασσα ἐν ὀ-
χῳ κυμάτων αὐτῆς, καὶ καλυφθήσε-
43 Ἐγκυθηθῆ αἱ πόλεις αὐτῆς (ξ) ὡς γῆ ἄν-
υδρο καὶ ἄβατος, ἡ κατοικήσει ἐν
αὐτῇ οὐδὲ εἷς, οὐδὲ μὴ κατοικήσει ἐν αὐ-
44 τῇ υἱὸς ἀνθρώπου. Καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ Βα-
βυλῶνα, καὶ ἐξοίσω ἃ κατέπιεν ἐκ τῆς γα-
στρὸς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ ζυναχθῶσι (ο) πρὸς
αὐτὴν ἔθνη τὰ ἔθνη,

Facite ascudere super eam gentes, regem Medorum, & universa terræ, præfectos ejus, & omnes duces ejus. Commota est
29 terra, & laboravit: quia insurrexit super Babylonem cogitatio Domini, ad ponendam terram Babylonis in desolationem, & ut
30 ea non habitetur. Defecit pugnator Babylonis à bellando: sedebunt illic in præsidio: quassata
31 est potentia eorum: facti sunt, quasi mulieres. Combusta sunt tabernacula ejus: contriti sunt vectes ejus. Persequens in occur-
31 sum persequentis persequetur, & nuntians in occursum nuntianti, ad nuntiandum regi Babylonis,
32 quia capta est civitas ejus. Ab extremo transitum ejus cepti sunt, & (k) collectiones eorum incensæ sunt in igni, & viri ejus
33 bellatores egrediuntur. Quia hæc dicit Dominus; Domus regis Babylonis, quasi area matura,
34 triturabuntur: adhuc modicum, & veniet messis ejus. Comedit me, divisit me, apprehenderunt me tenebræ tenues: Nabuchodonosor rex Babylonis absorbuit me,
35 quasi draco, implevit ventrem suum de tenerritudine mea: expulerunt me. Labores mei et
36 vexationes meæ in Babylonem, dicet habitatrix Sion: & sanguis meus super habitatores Chaldæos, dicet Hierusalem. Ideò
37 hæc dicit Dominus; Ecce ego judicabo adversariam tuam, & ulciscar ultionem tuam, & desolabo mare ejus, & arefaciam fontem ejus: Et erit Babylon
38 in (l) solitudinem, & non habitabitur. Simul enim ut leones excitati sunt, et sicut cauli leonum.
39 In calore eorum dabo potum eis, & inebriabo eos, ut sopiantur, & dormiant somnum sempiternum, et non consurgant, dicit
40 Dominus. Et (m) deduc eos, quasi agnos ad mactationem, & quasi arietes cum hædis. Quo-
41 modò capta (n) est, et per venationem occupata gloriatio universæ terræ? Quomodò facta
42 est Babylon in desolationem in gentibus? Ascendit super Ba-
43 bylonē mare in fonitu fluctuum ejus, (o) et cooperta est. Facta sunt civitates ejus, quasi terra
44 sine aqua, et invia: non habitabit in ea: neque divertet in ea filius hominis. Et ulciscar (p) super Babylonem, et extraham, quæ absorbuit, ex ore ejus: et non congregabuntur ad eam gentes (q) ultrà:

MS.A. (γ) ἡγεμόνα (δ) αὐτῆς, καὶ πάσης τῆς γῆς ἐξουσίας αὐτῆς. Ἐγείρεσθε (ε) καθήσονται (ζ) ἀπαντῆν (η) συνήματα αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν (θ) ἀλοηθήσεται (ι) ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. (κ) ἐκδικήσω τὴν ἐκδίκησιν (λ) τῆς γῆς (μ) Ὡς λέοντες ἐξηγέρθησαν ἅμα, (ν) κοιμήσουσιν (ο) Καταβιβάσω (ξ) γῆ ἄνυδρο (ο) ἔθνη πρὸς αὐτὴν τὰ ἔθνη,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

כט

וְאִלֵּין פְּתְגַמֵּי סִפְרָא דְּשַׁלַּח יִרְמְיָה נְבִיָא מִירוּשְׁלֵם לְרִישָׁא דְּגָלוּתָא וְלִיתַר כַּהֲנַיָא :
וְלִיתַר סַפְרַיָא וְלִיתַר כָּל עַמָּא דְּאַגְלֵי נְבוּכַד נֶצַּר מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל : בָּתַר דִּנְלָא יְכָנְיָה
מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא וְסָרִיסַיָא רַבְרְבֵי יְהוּדָה וּירוּשְׁלֵם וְאוּמָנַיָא וְתַרְעַיָא מִירוּשְׁלֵם : בְּיַד 3
אֶלְעָשָׂה בַר שָׁפָן וּגְמַרְיָה בַּר חִלְקִיָּה דְּשַׁלַּח צִדְקִיָּה מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה לְוַת נְבוּכַד
נֶצַּר מַלְכָּא דְּבָבֶל לְבָבֶל לְמֵימַר : כְּדֵן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל לְכָל גָּלוּתָא 4
דְּאַגְלֵיתִי מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל : בְּנוּ בָתִּין וְתִיבוּ וְצוּבוּ גִנָּן וְאֱכוֹלוּ יַת אִבֵּיהֶן : סְבוּ נְשִׁין 5
וְאוֹלִידוּ בְּנִין וּבְנָן וּסְבוּ לִבְנֵיכוֹן נְשִׁין וְיַת בְּנָתֵיכוֹן הָבוּ לְגַבְרַיָא וִילִדְן בְּנִין וּבְנָן וְסַגִּיוּ
תַּמָּן וְלָא תֶהֱוֹן : וּתְבַעוּ יַת שְׁלָם קַרְתָּא דְּאַגְלֵיתִי יַתְכֹּן לְתַמָּן וְצַלּוּ עֲלָהּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי 7
בִּשְׁלֵמָהּ יְהֵי לְכוֹן שְׁלָם : אֲרֵי כְּדֵן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא יְטַעְיָן לְכוֹן 8
נְבִיאֵיכוֹן דְּשַׁרְיָא דְּבֵינֵיכוֹן וְקָסְמֵיכוֹן וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חֶלְמֵי חֶלְמֵיכוֹן דְּאַתּוּן חָלְמִין :
אֲרֵי בְּשִׁקְרָא אִנּוּן מְתְנַבְּיָן לְכוֹן בִּשְׁמִי לָא שַׁלְּחִנּוּן אֲמַר יְיָ : אֲרֵי כְּדֵן אָמַר יְיָ אֲרֵי לְפוּם 9 10
מִשְׁלַם לְבָבֶל שַׁבְעִין שְׁנִין יְשׁוּר דְּכַרְנָכוֹן קְדָמַי וְאֵקוּם עֲלֵיכוֹן יַת פִּתְגָמִי תַּקָּנָא לְאַתָּבָא
יַתְכוֹן לְאַתְרָא הָדֵין : אֲרֵי קְדָמַי גָּלֵין יַת מַחְשְׁבָתָא דִּי אֲנָא מְחַשֵּׁב עֲלֵיכוֹן אֲמַר יְיָ : 11
מַחְשְׁבַת שְׁלָמָא וְלָא לְבִישָׁא לְמִתַּן לְכוֹן סוֹף וְסִבְרוּר : וּתְצַלּוּן קְדָמַי וְאֵקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן : 12
וְתִבְעוּן מִן קְדָמַי וְאַשְׁכַּח בְּעוּתְכוֹן : וּתְתְבְּעוּן וְדַחֲלִתִּי וְתִשְׁכְּחוּן אֲרֵי תִבְעוּן מִן קְדָמַי 13
בְּכָל לִבְּכוֹן : וְאִשְׁתְּאֵל לְכוֹן בְּמֵימְרִי אֲמַר יְיָ וְאַתִּיב יַת גְּלוּתְכוֹן וְאֶכְנוּשׁ יַתְכוֹן מִכָּל עַמְמַיָא 14
וּמִכָּל אַתְרַיָא דְּאַגְלֵיתִי יַתְכוֹן לְתַמָּן אֲמַר יְיָ וְאַתִּיב יַתְכוֹן לְאַתְרָא דְּאַגְלֵיתִי יַתְכוֹן מִתַּמָּן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXIX.

1 Et hæc sunt verba libri quem misit Jeremias propheta de Jerusalem ad reliquos seniores transmigrationis & ad sacerdotes, & ad scribas, & ad omnem populum quem transmigrare fecit Nabuchodonosor de Jerusalem
2 in Babyloniã. Postquam migravit Jechonias rex, & regina, & principes,
3 principes Juda, & Jerusalem, & artifices, & janitores de Jerusalem: Per manum Elghasa filii Saphan, & Gamariæ filii Helchiæ, quos misit Sedechias
4 rex trib° dom° Juda ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babyloniam, dicens: Hæc dicit Dñs exercituum, Deus Israel, ad omnem transmigrati-
5 onem quam transmigrare feci de Jerusalem in Babylonem. Ædificate domos & habitate; & plantate hortos, & comedite fruct° eorum. Accipite
6 uxores, & generate filios & filias: & accipite filiis vestris uxores, & filias vestras tradite viris, & pariant filios & filias: & multiplicamini ibi, & non
7 minuamini. Et quærite pacem civitatis ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea corã Dño; quia in pace illi° erit vobis pax. Quia hæc dicit
8 Dñs exercituum De° Israel: Ne seducant vos pseudoprophetæ vestri qui sũt inter vos, et divini vestri: nec attendatis ad somnia vestra quæ vos somni-
9 atis. Quia falsò ipsi prophetant vobis in nomine meo: non misi eos, dicit
10 Dñs. Ita enim inquit Dñs: Cùm impleti fuerint in Babylone septuaginta anni, subibit recordatio vestri corã me; & suscitabo sup vos verbũ meum
11 restũ, ut reducam vos in locũ istum. Quia coram me manifestæ sunt cogitationes quas ego cogito sup vos, dicit Dñs, cogitationes pacis et non in ma-
12 lum, ut dem vobis finẽ et spem. Et orabitis coram me; et suscipiam orationem vestrã; et quæretis à facie mea, et faciã deprecationem vestram. Et re-
13 quiretis timorem mei, et invenietis cùm postulabitis à facie mea toto cor-
14 de vestro. Et quæsit° ero à vobis in verbo meo, dicit Domin°: et reducam transmigrationem vestram, et congregabo vos ex omnib° populis et ex omnib° locis ad quæ transmigrare vos feci, dicit Domin°. Et reducam vos in locum de quo transmigrare vos feci.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXIX.

Hoc autem est argumentum epistolæ quam Jerosolymis Babylonem misit Jeremia propheta ad reliquos seniores captivos, ad sacerdotes, ad fassos prophetas, & ad universum populum quem Nebuchadnosar rex Babylonis deportaverat Jerosolymis Babylonem, Posteaquam Jochania rex cum regina, eunuchis, principibus Judæ & Jerosolymorum, artificib⁹, atque militib⁹, esset è Jerusalem egressus. 1 Per Elasam filium Saphanis, & 3 Gemariam filium Helciæ, quos Babylonem misit Sedecia rex Judæ ad Nebuchadnosarem regem Babylonium. Ita dicit Domin⁹ 4 exercituum Deus Israelis ad omnes captivos qui Jerosolymis Babylonem abducti sunt; Ædificate domos, & inhabitate: plantate 5 hortos, & comedite fruct⁹ eorum: Uxores 6 ducite, & filios filiasque generate: ducite uxores filiis vestris, & filias vestras date maritis, ut gignant filios & filias: & illic augescite, ac ne minuamini: Faustâ precami- 7 ni civitati quò vos captivos abegi, & pro ipsa Dominum orate; quoniam ab ej⁹ prosperitate pendet prosperitas vestra. Nam sic 8 ait Domin⁹ potentissim⁹ De⁹ Israelis, Ne seducant vos prophetæ qui sunt inter vos, & divini vestri; neque attendatis somniis vestris quæ vos somniatis: Quia falsum ii 9 prophetant vobis nomine meo, neque illos ego misi, dicit Domin⁹. Sic enim ait Domi- 10 nus, Cùm expleti fuerint Babeli septuaginta anni, salvabo vos, & ratos faciam de vobis sermones jucundos, reducendo vos in locum istum. Ego enim scio cogitationem 11 quam de vobis cogito, dicit Domin⁹, cogitationem salubrem, non perniciosam; dare *scilicet* vobis tandem spem, Ut invocetis me, 12 méque precemini: Et cùm quæsiveritis me 13 toto corde vestro, invenietis me, dicit Domin⁹: Et reducam captivos vestros, colli- 14 gamque vos ex omnib⁹ gentib⁹ et ex omnibus terris quò vos dispersi, ait Dominus, et reducam vos ad locum unde vos captivos abegi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 أَصْعِدُوا عَلَيْهَا أُمَمًا * مَلِكَ ٱلْمَادِيِّينَ وَوُلَاةَ كُلِّ أَرْضِهِ * وَجَمِيعَ قُوَّادِ جُيُوشِ كُلِّ أَرْضِهِ

29 وَسُلْطَانِهِ * تَزَلْزَلَتِ ٱلْأَرْضُ وَتَوَجَّعَتْ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ فِكْرَ ٱلرَّبِّ هَصَبَ عَلَى بَابِلَ * لِيَضَعَ أَرْضَ

30 بَابِلَ لِلْفَنَاءِ وَلَا تُسْكَنَ * فَفِي مُحَارَبِ بَابِلَ أَنْ يُحَارَبَ * وَيَجْلِسُونَ هُنَاكَ فِي ٱلْمَرَمِّ * كُسِرَتْ

31 قُوَّتُهُمْ * صَارُوا مِثْلَ ٱلنِّسَاءِ * أُحْرِقَتْ مَسَاكِنُهَا * سُحِقَتْ مَتَارِيسُهَا * ٱلطَّارِدُ يَطْرُدُ لِلْقَاءِ

32 ٱلطَّارِدِ وَٱلْمُخْبِرُ لِلْقَاءِ ٱلْمُخْبِرِ * لِيُخْبِرَ مَلِكَ بَابِلَ أَنْ مَدِينَتَهُ هَلَكَتْ * مِنْ آخِرِ طُرُقَاتِهِ

33 أُخِذَتْ * وَأُحْرِقَتْ نَاحِيَتُهُ بِٱلنَّارِ * وَرِجَالُهُ ٱلْمُحَارِبُونَ يَخْرَجُونَ * مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ هَكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ *

34 يَبُوسُ مَلِكُ بَابِلَ مِثْلُ ٱلْبَيْدَرِ ٱلْبَالِغِ ٱلَّذِي يُدَاسُ بَعْدَ قَلِيلٍ وَيَأْتِي قَطَافُهُ * أَكَلَنِي

وَعَجَّلَنِي أَدْرَكَنِي طَلَامٌ حَقِيقٌ بِحَصْرِ مَلِكِ بَابِلَ * ٱبْتَلَعَنِي مِثْلُ تِنِّينٍ * مَلَأَ بَطْنَهُ مِنْ

35 نَعِيمِي * أَقْصَيْنِي أَنْعَانِي وَسَقَوْنِي إِلَى بَابِلَ تَقُولُ ٱلسَّاكِنَةُ صَهْيُونَ * وَدَمِي عَلَى ٱلسُّكَّانِ

36 ٱلْكَلْدَانِيِّينَ قَالَتْ أُورُشَلِيمُ * لِأَجْلِ هَذَا هَكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * هَا أَنَا أُدِينُ خُصُومَتَكِ وَأُخْرِبُ

37 بَحْرَهَا * وَتَصِيرُ بَابِلُ لِلْفَنَاءِ وَلَا تُسْكَنَ * مِثْلُ أُسُودٍ هُصُوا مَعًا * وَمِثْلُ أَشْبَالِ ٱللَّبْوَةِ *

38 فِي حَرَارَتِهِمْ أُعْطِيهِمْ مَسْرَبًا وَأُسْكِرُهُمْ كَيْ يَسْكَرُونَ وَيَنَامُونَ نَوْمًا أَبَدِيًّا وَلَا يَسْتَيْقِظُونَ

39 يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أُنْزِلُهُمْ مِثْلَ خِرَافٍ لِلذَّبْحِ * وَمِثْلَ كِبَاشٍ مَعَ جِدَاءٍ * كَيْفَ هَلَكَ وَأُصِيدَ

40 فَخْرُ كُلِّ ٱلْأَرْضِ * كَيْفَ صَارَتْ بَابِلُ لِلْفَنَاءِ فِي ٱلْأُمَمِ * صَعِدَ عَلَى بَابِلَ ٱلْبَحْرُ بِعَجِيجِ

41 أَمْوَاجِهِ وَغُطِّيَتْ * صَارَتْ مُدُنُهَا أَرْضًا عَدِيمَةَ ٱلْمَاءِ وَغَيْرَ مَسْلُوكَةٍ * وَلَا يَسْكُنُ فِيهَا وَلَا

42 وَاحِدٌ * وَلَا تَزُلْ فِيهَا ٱبْنُ إِنْسَانٍ * وَأُقْضِي عَلَى بَابِلَ * وَأُخْرِجُ مَا ٱبْتَلَعَتْهُ مِنْ فَمِهَا * وَلَا تَجْتَمِعُ

إِلَيْهَا ٱلْأُمَمُ بَعْدُ *

Adducite contra eam gentes, regem 28 *Medorum, & duces totius terræ ipsius, omnesque duces turmarum totius regionis ac dominii ipsius. Tremuit do-* 29 *luitque terra, quia cogitatio Domini concitata est contra Babelem, ut redigat terram Babelis in destructionem, nec habitetur. Desinet miles Babylonis pu-* 30 *gnare, & desidebunt ibi in obsidione: fracta est magnanimitas eorum, facti sunt sicut fœminæ, exustæ sunt habitationes ejus, vectes ejus contriti. Cur-* 31 *sor curret obviàm cursori, & nuntius obviàm nuntio, ut indicet regi Babelis urbem ejus periisse: Ab extremis aditibus* 32 *ejus eos esse occupatos, tiraras ejus igne combustas, & viros ejus bellatores exire. Sic enim dicit Dominus, Do-* 33 *mus regis Babelis sint velut area matura, quæ paulò post triturandæ est, & cujus instat vindemia. Exedit me,* 34 *lacerauit me, compyehendit me con tenebræ veloces Bochtonassar rex Babelis, deglutivit me ut draco, ventrem suum implevit delitiis meis: Depulerunt me ærumnæ & miseriæ meæ in Babelem, dicit habitatrix Sionis: & sanguis meus super habitatores Chaldeos, inquit Jerusalem. Iscirco sic dicit Dominus,* 36 *Ecce ego judicabo adversariam tuam, ejusque mare vastabo: Et abibit Babel* 37 *in excidium, nec habitabitur. Ut leones* 38 *pariter surrexerunt, & ut leænæ. In* 39 *æstu eorum præbebo illis potum, & inebriabo eos; ut inebriati dormiant somnum æternum, neque expergiscantur,* 40 *ait Dominus. Deducam eos ut agnos ad jugulationem, & velut arietes cum hædis.* 41 *Quomodo periit & venatione captus est fastus universæ terræ? quomodo redacta est Babel in destructionem inter gentes? Supervenit Babelem mare* 42 *cum fremitu fluctuum suorum, & obruta est? Factæ sunt urbes ejus terra* 43 *carens aquis & invia, quam nemo inhabitet, nullusque mortalium incolat? Et sententiam feram contra Babelem,* 44 *extrahamque quod deglutivit, ex ejus ore; & non confluent amplius ad eam gentes:*

ירמיה : כט

15 כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יְהוָה נְבִאִים בְּבָבֶל׃ 16 כִּי־כֹה־
sic ENam ,Babel in prophetas Dominus nobis Suscitavit : dixistis Quia
omnem ad & ,David solium *ad sedentem* ,regem ad Dominus dixit
אָמַר יְהוָה אֶל הַיֹּשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד וְאֶל כָּל־
vobiscum sunt egressi non qui ,vestros fratres ,hac urbe in *habitantem* populū
הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם
mittens ero Ecce : exercituum Dominus inquit Sic .transmigrationem in
בַּגּוֹלָה׃ 17 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ
sicus sicut eos dabo & : pestem & ,famem ,gladium eos in
בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם כְּתְאֵנִים
,gladio in eos *post* persequar Et .malitia præ *comedentur* non quæ ,turpes
הַשֹּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא תֵאָכַלְנָה מֵרָע׃ 18 וְרָדַפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב
,terræ regnis universis commotionē in eos dabo & : pestē in & ,fame in
בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר וְנָתַתִּים לְזַוָּעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
,ventibus cunctis in opprobriū in & ,sibilum in & ,stuporem in & ,*execrationē* in
לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׂרֵקָה וְלַחֶרְפָּה בְּכֹל הַגּוֹיִם
,mea verba *ad* audierunt non quōd *eo* Pro .*illuc eos expuli* quō
אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם׃ 19 תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי
,prophetas meos servos eos ad misi quæ ,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים
vos Et .Dominus dixit ,audistis non & ;mittendo & ,surgendo mane
הַשְׁכֵּם וְשֹׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־יְהוָה׃ 20 וְאַתֶּם
Jerusalaim de misi quam transmigratio omnis ,Domini verbum audite
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלִם
Achab ad Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic .Babel in
בָּבֶלָה׃ 21 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אַחְאָב
vobis *pejerantes* ,Mahasejah filium Sidchijahu ad & ,Cholajah filium
בֶּן־קוֹלָיָה וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם
regis Nebuchadrefar manu in eos *dans* ego Ecce : *falso* meo nomine in
בִּשְׁמִי שָׁקֶר הִנְנִי נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
emit maledictio eis ex assumetur Et ,vestris oculis in eos percutiet & ,Babel
בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם׃ 22 וְלָקַח מֵהֶם קְלָלָה לְכָל־
Dominus te Ponat : dicendo ,Babel in quæ ,Jehudah *transmigrationi*
גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יָשִׂמְךָ יְהוָה
eo Pro ,igni in Babel rex *eos tortuit* quos ,Achab ficut & ,Sidchijahu ficut
כְּצִדְקִיָּהוּ וְכְאַחְאָב אֲשֶׁר קָלָה מֶלֶךְ בָּבֶל בָּאֵשׁ׃ 23 יַעַן
uxoribus cum commiserunt adulterium & ,Israel in nefas fecerunt quōd
אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנָאֲפוּ אֶת־נְשֵׁי
eis præcepi non quod ,*falso* meo nomine in verbū sunt locuti & ,fuorū *sodalium*
רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִים
Nechelamitem Semabjahu ad Et .Dominus dixit ,*testis & cognoscens* ego &
וְאָנֹכִי הוֹדֵעַ וָעֵד נְאֻם־יְהוָה׃ 24 וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחְלָמִי
,Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic : dicendo ,dices
תֹּאמַר לֵאמֹר׃ 25 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
emunem ad literas tuo nomine in misisti tu quōd eo Pro : dicendo
לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שִׁלַּחְתָּ בִּשְׁמְךָ סְפָרִים אֶל־כָּל־
,sacerdotem Mahasejah filium Sephanjah ad & ,Jerusalaim in qui ,populum
הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִם וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן
pro sacerdotem te dedit Dominus : dicendo ,sacerdotes universos ad &
וְאֶל־כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר׃ יְהוָה נְתָנְךָ כֹהֵן תַּחַת
,furioso viro omni Domini domo *præfectū existendum ad* ,sacerdote Jehojadah
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִהְיוֹת פְּקִדִים בֵּית יְהוָה לְכָל־אִישׁ מְשֻׁגָּע
,nunc Et .nervum in & ,*subversorem* in eum *dabis & ,prophetas* &
וּמִתְנַבֵּא וְנָתַתָּה אֹתוֹ אֶל־הַסַּהַר וְאֶל־הַצִּינָק׃ 27 וְעַתָּה
Quia ? vobis prophetantem Antothitem Irmejahu *in* incepāsti non quid ut
לָמָּה לֹא גָעַרְתָּ בִּירִמְיָהוּ הָעֲנָתֹתִי הַמִּתְנַבֵּא לָכֶם׃ 28 כִּי
ædificate ;*ipsum* Longum : dicendo ,Babel nos ad misit *propterea*
עַל־כֵּן שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרֻכָּה הִיא בְּנוּ
,eorum fructus comedite & ,hortos plantate & : habitate & ,domos
בָּתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־פִּרְיָן׃

Versio VULG. LAT.

15 Quia dixistis ; Suscitavit nobis
Dominus Prophetas in Baby-
16 lone. Quia hæc dicit Dominus ad
regem, qui sedet sup soliū David,
et ad omnem populum habita-
torem urbis hujus, ad fratres ve-
stros, qui non sunt egressi vo-
17 biscum in transmigrationē. Hæc
dicit Dominus exercituum; Ecce
mittam in eos gladium, & fa-
mem, & pestem : & ponam eos
quasi ficus malas, quæ comedi
18 non possunt, eò quòd pessimæ
sint. Et persequar eos in gla-
dio, & in fame, & in pestilentia:
& dabo eos in vexationem uni-
versis regnis terræ; in maledic-
tionem, & in stuporem, & in sibi-
lum, & in opprobrium cunctis
gentibus, ad quas ego ejeci eos :
19 Eò quòd non audierint verba
mea, dicit Dñs : quæ misi ad eos
per servos meos prophetas, de
nocte consurgens, & mittens : &
20 non audistis, dicit Dominus. Vos
ergò audite verbum Domini,
omnis transmigratio, quam emi-
si de Jerusalem in Babylonem.
21 Hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel ad Achab filium
Goliæ, & ad Sedeciam filium
Maasiæ, qui prophetant vobis
in nomine meo mendaciter;
Ecce ego tradam eos in manus
Nabuchodonosor regis Babylo-
nis: & percutiet eos in oculis ve-
22 stris. Et assumetur ex eis male-
dictio omni transmigrationi Ju-
da, quæ est in Babylone, dicen-
tium ; Ponat te Dominus sicut
Sedeciam, & sicut Achab, quos
23 frixit rex Babylonis in igne: Pro
eo quòd fecerint stultitiam in
Israel, & mœchati sunt in uxo-
res amicorum suorum, & locuti
sunt verbum in nomine meo
mendaciter, q̃ non mandavi eis:
ego sum judex et testis, dicit Dñs.
24 Et ad Semeiam Nehelamiten di-
25 ces; Hæc dicit Dñs exercituum,
Deus Israel; Pro eo quòd misisti
in nomine tuo libros ad omnem
populum, qui est in Jerusalem, &
ad Sophoniam filium Maasiæ sa-
cerdotem, & ad universos sacer-
26 dotes, dicens; Dñs dedit te sa-
cerdotem pro Joiade sacerdote,
ut sis dux in domo Domini super
omnem virū arreptitium & pro-
phetantem, ut mittas eum in
27 nervum & in carcerem. Et nunc
quarè non increpāsti Jeremiam
Anathothiten, qui prophetat vo-
28 bis? Quia super hoc misit in Ba-
bylonem ad nos, dicens; Longū
est : ædificate domos, & habita-
te : et plantate hortos, et come-
dite fructus eorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

49 Καὶ ἐν Βαβυλῶνι πεσοῦν(ται) τραυματίαι
50 πάσης τῆς γῆς. Ἀνασωζόμενοι ὀκ γῆς
(π) πορεύεσθε, καὶ μὴ ἴστασθε· οἱ μα-
κρόθεν μνήσθητε τοῦ κυρίου, καὶ Ἱερουσα-
λὴμ ἀναβήτω ἐπὶ τὴν καρδίαν (ρ)ὑμῶν.
51 Ἠκούσθημεν ὅτι ἠκάσαμεν ὀνειδισμὸν
ἡμῶν, κατεκάλυψεν ἀτιμία τὸ πρόσω-
πον ἡμῶν, εἰσῆλθον ἀλλογενεῖς εἰς τὰ
ἅγια ἡμῶν, εἰς οἶκον κυρίου. Διατοῦτο
52 ἰδὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ
ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ γλυπτὰ αὐτῆς, καὶ ἐν
πάσῃ τῇ γῇ αὐτῆς πεσεῖται τραυματίαι.
53 Ὅτι ἐὰν ἀναβῇ Βαβυλὼν εἰς ὁ ὐ-
ρανὸς, καὶ ὅτι ἐὰν (σ) ὀχυρώσῃ τὰ τεί-
χη ἰσχύι αὐτῆς, παρ' ἐμὸ ἥξουσιν (τ)ἐξ-
ολοθρεύοντες αὐτὴν, λέγει κύριος.
54 Φωνὴ κραυγῆς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ συν-
55 τριβὴ μεγάλη(υ) ἐν γῇ Χαλδαίων, Ὅτι
ἐξολοθρεύσει κύριος τὴν Βαβυλῶ-
να, καὶ ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτῆς φωνὴν
μεγάλην· ἠχήσαν ὡς ὕδατα πολλὰ·
56 ἔδωκεν εἰς ὄλεθρον φωνὴν αὐτῆς. Ὅ-
τι ἦλθεν ἐπὶ Βαβυλῶνα πλανοπορία,
ἑάλωσαν οἱ μαχηταὶ αὐτῆς, ἐπόησα
τὸ τόξον αὐτῶν, ὅτι ὁ θεὸς ἀντ-
αποδίδωσιν αὐτοῖς. κύριος (φ)ἀνταπο-
57 δίδωσιν, καὶ μθύσον μέθυσον τοὺς ἡγεμό-
νας αὐτῆς, καὶ τοὺς (σοφοὺς (χ) αὐτῆς,
καὶ τοὺς σρατηγοὺς αὐτῆς, λέγει ὁ βα-
σιλεὺς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
58 αὐτῷ. Τάδε λέγει κύριος, Τεῖχος
Βαβυλῶνος ἐπλατύνθη, κατασκαπό-
μενον κατασκαφήσεται, καὶ αἱ πύλαι
αὐτῆς αἱ ὑψηλαὶ ἐμπυρισθήσεται, καὶ
οἱ κοπάσοισι λαοὶ εἰς κενὸν, καὶ ἔθνη
59 ἐν ἀρχῇ ὀκλείψουσιν. Ὁ ΛΟΓΟΣ
Ὃν ΕΝΕΤΕΙΛΑΤΟ ΚΥΡΙΟΣ Ἰ-
ΕΡΕΜΙΑ ΤΩ̃ ΠΡΟΦΗ̃ΤΗ εἰπεῖν
τῷ Σαραΐᾳ (ψ) υἱῷ Νηρίου, υἱῷ Μαασαίου, ὅτε ἐπορεύετο παρὰ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα εἰς Βαβυλῶνα, ἐν (ω) τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτῷ· καὶ Σαραΐας ἄρχων δώρων.
60 Καὶ ἔγραψεν (ᾳ) Ἱερεμίας πάντα τὰ κακὰ ἃ ἤξει ἐπὶ Βαβυλῶνα ἐν (α) βιβλίῳ, πάντας τοὺς λόγους τούτους τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ Βαβυλῶνα.

Et in Babylone cadent inter-
fecti universæ terræ. Qui
eveditis de (r) terra; ite, &
non subsistatis. Qui de lon-
gè, recordamini Domini : &
Hierusalem ascendat super
cor vestrum. Confusi sumus,
quia audivimus opprobrium
nostrum : cooperuit ignominia
faciem nostram : intrarunt a-
lienigenæ in sancta nostra, in
domum Domini. Propter
hoc ecce dies veniunt, dicit
Dominus ; & ulciscet super
sculptilia ejus : & in omni
terra ejus cadent interfecti :
Quia si ascenderit Babylon,
tanquam cœlum, & quia, si
munierit (ſ) muros fortitudi-
ne suā; à me venient qui ex-
terminent eam, dicit Dominus.
Vox clamoriū in Babylone, & contritio magna in terra Chal-
dæorum : Quia exterminavit Dominus Babylonem, & disperdidit ex ea voce magnā sonantem, quasi aquæ multæ:
dedit in perditionem vocem
ejus : Quoniam venit su-
per Babylonem calamitas, ca-
pti sunt pugnatores ejus, tre-
muit arcus eorum : quia Deus
retribuit eis. Dominus retribu-
it, Et inebriabit ebrietate
præfectos ejus, & sapientes e-
jus, & duces ejus, dicit rex,
Dominus omnipotens nomen il-
li. Hæc dicit Dominus ; Murus Babylonis dilatatus est:
effodiendo effodietur: & por-
tæ ejus excelsæ combuentur :
& (t) non laborabunt popu-
li in vacuum : & gentes in
principio deficient. VER-
BUM, quod mandavit Do-
minus Hieremiæ prophetæ, ut
diceret Sarææ filio Neriæ fi-
lii Maasiæ; quando ibat à
Sedecia rege Juda in Babylo-
nem in anno quarto regni e-
jus : & Saræas princeps do-
norum. Et scripsit Here-
mias omnia mala, quæ ve-
nient super Babylonem, in li-
bro, omnia verba hæc scripta
super Babylonem.

MS.A. (π) πορεύεσθε, μὴ ἴστασθε· (ρ) ὑμῶν. (σ) ὀχυρώσῃ ὕψ-
ος αὐτῆς, (τ) ἐξολεθρεύοντες (υ) ὀκ γῆς Χαλδαίων, Ὅτι ἐξ-
ολόθρευσον (φ) ἀνταποδίδωσιν αὐτὴν ἀνταπόδοσιν, Καὶ (χ) αὐτῆς,
λέγει ὁ βασιλεὺς, (ψ) τῷ Νηρίου, υἱῷ Μαασαίου, (ω) τῷ τετάρτῳ ἔτει
(ᾳ) Ἱερεμίας (α) βιβλίῳ ἐπὶ πάντας τοὺς λόγους τοὺς ἐγγεγραμμένους

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרֵי אֲמַרְתּוּן אֲקִים לָנָא יְיָ מַלְפִּין בְּבָבֶל׃ 16 אֲרֵי כְּדֵן אֲמַר יְיָ עַל מַלְכָּא דְּיָתִיב עַל
כּוּרְסִי דָּוִד וְעַל כָּל עַמָּא דְּיָתִיב בְּאַרְעָא הָדָא אַחֵיכוֹן דְּלָא נְפָקוּ עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא׃
17 כְּדֵן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת הָאֲנָא מְעָרֵי בְּהוֹן יָת דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא וְכַפְנָא וּמוֹתָא וְאַתְּהוֹן יַתְהוֹן
18 כְּתֵינְיָא בִּישְׁתָא דְּלָא מִתְאֲכְלָן מִבִּישׁוּ׃ וְאַרְדּוּף בְּתֵרֵיהוֹן בְּחַרְבָּא בְּכַפְנָא וּבְמוֹתָא
וְאִתֵּנִנּוּן לְזִיעַ לְכָל מַלְכְּוָת אַרְעָא לְמוּמֵי וּלְצוּדָו וּלְאִשְׁתָּמוּדָו וּלְחִסּוּרִין בְּכָל עַמְמַיָּא
19 דְּאַגְלֵיתְנוּן לְתַמָּן׃ חֲלָף דְּלָא קַבִּילוּ לְפִתְגָמַי אֲמַר יְיָ דְּשַׁלְחִית לְוָתְהוֹן יָת עַבְדַּי
20 נְבִיֵּיא מְקַדָּם וּמְשַׁלַּח וְלָא קַבִּלְתּוּן אֲמַר יְיָ׃ וְאַתּוּן קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דְיָ כָּל גָּלוּתָא
21 דְּאַגְלֵיתִי מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃ כְּדֵן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל אַחְאָב בַּר
קוֹלְיָה וְעַל צִדְקִיָּה בַּר מַעֲשֵׂיָה דְּאִתְנַבְּיָאוּ לְכוֹן בְּשֻׁמִי שְׁקָרָא הָאֲנָא מְסַר יָתְהוֹן בְּיַד
22 נְבוּכַדְרֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִקְטְלִנּוּן לְעֵינֵיכוֹן׃ וְיִתְנַסֵּם מִנְּהוֹן לְוָטָא לְכָל גָּלוּת יְהוּדָה
23 דִּי בְּבָבֶל לְמֵימַר יְשַׁוִּנָךְ יְיָ כְּצִדְקִיָּה וּכְאַחְאָב דְּקִלְנוּן מַלְכָּא דְבָבֶל בְּנוּרָא׃ חֲלָף
דַּעֲבַדוּ קְלָנָא בְּיִשְׂרָאֵל וְזִנְיוּ יַת נְשֵׁי חַבְרֵיהוֹן וּמַלִּילוּ פִּתְגָמָא בְּשֻׁמִי שִׁקְרָא דְּלָא
24 פַּקֵּדְתִּנּוּן וְקָדְמֵי גְלֵי וּמֵימְרִי סְהִיד אֲמַר יְיָ׃ וּלְשְׁמַעְיָה דְּמִן חֲלֵם תֵּימַר לְמֵימַר׃
25 כְּדֵן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר חֲלָף דְּשַׁלַּחְתָּ בְּשֻׁמָּךְ אִגְּרִן לְוַת
כָּל עַמָּא דִּי בִירוּשְׁלֵם וּלְוַת צְפַנְיָה בַּר מַעֲשֵׂיָה כַּהֲנָיָא וּלְוַת כָּל כַּהֲנַיָּא לְמֵימַר׃
26 יְיָ מְנָךְ כַּהֵן חֲלָף יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא לְמֶהֱוֵי מְמָנָא סָגַן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָ לְכָל
גְּבַר דְּמִשְׁתֹּלֵי וּמִסְתַּפַּשׁ וְתִתֵּן יָתֵהּ לְכֵיפְתָּא וּלְנוּקָא׃ וְכַעַן לְמָה לָא נְזַפְתָּ בִּירִמְיָה
27 דְּמִן עֲנָתוֹת דְּמִתְנַבֵּי לְכוֹן׃ אֲרֵי עַל כֵּן שְׁלַח לְוָתְהוֹן לְבָבֶל לְמֵימַר אֲרִיכָא הִיא
28 בְּנוּ בָתִּין וְתִיבוּ וְצוּבוּ גִנָּין וְאֱכוֹלוּ יַת אִבְּהוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Quia dixistis : Suscitavit nobis Dñs doctores in Babylone. Quia hæc dicit 15
Dñs ad regē qui sedet super soliū David, & ad populū qui habitat in *terra* 16
hac, ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem.
Hæc dicit Dñs exercituum: Ecce ego immittam in eos occidentes gladio, & 17
famē, & pestē; & dabo eos ficut fic° malas, quæ comedi non possunt præ ma-
litia. Et persequar eos occidentib° gladio, fame & peste. Et dabo eos in 18
commotionē omnib° regnis terræ, in maledictionē, & in desolationē, & in
stuporē, & in opprobriū omnib° populis ad quos transmigrare eos feci.
Pro eo quòd non obedierunt verbis meis, dicit Dñs, ad quos misi servos me- 19
os prophetas, manè consurgens & mittens; & non obedistis, dicit Dñs. Vos 20
autem suscipite verbum Dñi, omnis transmigratio quā transmigrare feci de
Jerusalem in Babylonem. Hæc dicit Dñs exercituū De° Israel ad Achab fi- 21
lium Choliæ, & ad Sedechiā filium Maasiæ, qui prophetant vobis in nomine
meo mendaciter : Ecce ego tradam eos in manum Nabuchodonosor regis
Babylonis, & occidet eos corā oculis vestris. Et assumetur ex eis maledictio 22
omni transmigrationi Juda quæ est in Babylone, dicendo : Ponat te Dñs
sicut Sedechiam & sicut Achab quos torruit rex Babylonis igni. Pro eo 23
quòd fecerunt ignominiā in Israel, & fornicati sunt cum uxoribu° socio-
rum suorum, & locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter, quod non
præcepi eis. Et coram me manifestum est, & Verbum meum est testis, dicit
Domin°. Et Semeiæ Helamitæ loquēris, dicens : Hæc dicit Domin° exerci- 24
tuum De° Israel, in hunc modum: Pro eo quòd misisti in nomine tuo episto- 25
las ad omnem populum qui est in Jerusalem, & ad Sophoniā filium Ma-
asiæ sacerdotem, & ad omnes sacerdotes, dicens : Domin° constituit te sa- 26
cerdotem pro Jehojada sacerdote, ut sis constitut° princeps sacerdotum in
domo sanctuarii Domini, omni viro stulto & insipienti, ut mittas eum in
nervū & in carcerē. Et nunc, quare non increpāsti Jeremiam qui est de 27
Anathoth, qui prophetat vobis ? Quia propterea misit ad nos in Babylo- 28
nem, dicens; Longum est; ædificate domos, & habitate; & plantate hortos, &
comedite fructum eorum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܐܡܪܬܘܢ ܕܩܝܡ ܠܢ ܡܪܝܐ ܢܒܝܐ ܒܒܠ ܗܢܐ ܡܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ ܘܠܟܠ ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܩܪܬܐ ܗܕܐ ܐܚܘܗܝ ܕܠܐ ܢܦܩܘ ܥܡܟܘܢ ܒܫܘܬܦܘܬܐ ܕܫܒܝܐ ܗܢܐ ܡܪܝܐ ܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܒܗܘܢ ܚܪܒܐ ܘܪܥܒܐ ܘܡܘܬܐ ܘܐܦܠ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܬܐܬܐ ܕܠܐ ܡܨܝܐ ܕܐܟܠ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܨܝܢ ܕܢܬܒܘܢ ܠܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܠܡܬܗ ܘܠܡܬܗ ܘܠܡܬܗ ܘ

ירמיה : ל

Irmejahu auribus in ,hanc epistolam ,sacerdos Sephanjah legit Et
29 וַיִּקְרָא צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא : וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר : שְׁלַח
30 Mitte :dicendo ,Irmejahu ad Domini verbum fuit Et ,prophetæ
31 אֶל־כָּל־הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־ ad Dominus dixit Sic :dicendo ,transmigrationem omnem ad
,Semahjahu vobis prophetavit quòd eo Pro : Nechalamitem Semahjah
שְׁמַעְיָה הַנֶּחְלָמִי יַעַן אֲשֶׁר נִבָּא לָכֶם שְׁמַעְיָה : Idcircò ,mendacio ,super vos fecit fidere & ,eum misi non ego &
32 וַאֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּיו וַיַּבְטַח אֶתְכֶם עַל־שָׁקֶר : לָכֵן ,Nechalamitem Semahjah ,super visitans ego Ecce : Dominus dixit sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי פֹקֵד עַל שְׁמַעְיָה הַנֶּחְלָמִי populi medio in habitans vir ei erit non ,ejus semen ,super &
וְעַל־זַרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָעָם dixit ,meo populo ,faciens ego quod ,bono in videbit non & ,hujus
הַזֶּה וְלֹא־יִרְאֶה בְּטוּב אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה לְעַמִּי נְאֻם ,Dominum ,super est locutus defectionem quia : Dominus
יְהוָה כִּי־סָרָה דִבֵּר עַל־יְהוָה :

CAP. XXX. ל

: dicendo ,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר : tibi Scribe :dicendo ,Israel Deus Dominus dixit Sic
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּתֹב־לְךָ : libro in te ad sum locutus quæ ,verba omnia
אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־סֵפֶר : convertam & ,Dominus dixit ,venientes dies ecce Etenim
3 כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי : Dominus dixit ,Jehudah & ,Israel mei populi captivitatem
אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אָמַר יְהוָה ,eorum patribus dedi quam ,terram ad eos faciam redire &
וְהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם Dominus est locutus quæ verba hæc Et ,eam possidebunt &
וּיְרִשׁוּהָ : וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : Dominus dixit sic Quoniam ,Jehudah ad & ,Israel ad
4 אֶל־יִשְׂרָאֵל וְאֶל־יְהוּדָה : כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה Interrogate ,pax non & ,formido : audivimus terroris vocem
5 קוֹל חֲרָדָה שָׁמָעְנוּ פַחַד וְאֵין שָׁלוֹם : שַׁאֲלוּ־ virum omnem vidi quare : masculus parient si ,videte & ,nunc
נָא וּרְאוּ אִם־יֹלֵד זָכָר מַדּוּעַ רָאִיתִי כָל־גֶּבֶר sunt converſæ & ,parturientem tanquam suos lumbos super suas manus
6 יָדָיו עַל־חֲלָצָיו כַּיּוֹלֵדָה וְנֶהְפְּכוּ ,illa sicut ,mei à ,illa dies magna quia ,Væ ? pallorem in facies omnes
7 כָל־פָּנִים לִירָקוֹן : הוֹי כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מִאֵין כָּמֹהוּ die in erit Et ,servabitur eo ab & ,Jahacob ipsi ,ipsa angustiæ tempus &
8 וְעֵת־צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ : וְהָיָה בַיּוֹם ,tuo collo disjiciet ejus jugum conteram ,exercituū Dominus dixit ,illa
הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֶשְׁבֹּר עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ extraneis ultra eo in servient non & ,rumpam tua vincula &
וּמוֹסְרֹתֶיךָ אֲנַתֵּק וְלֹא יַעַבְדוּ־בוֹ עוֹד זָרִים : וְעָבְדוּ ,eis suscitabo quem ,suo regi David & ,suo Deo Domino
9 אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם : ecclinverit nec ,Dominus dixit ,Jahacob mi serve timeas ne tu Et
10 וְאַתָּה אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה וְאַל־תֵּחָת terra de tuum semen & ,longè à te salvificans ego ecce quia : Israel
יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת־זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ ,erit pacatus & ,requiescet & ,Jahacob revertetur & ,eorum captivitatis
שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשָׁאֲנַן ,exterrens non &
וְאֵין מַחֲרִיד :

Versio VULG. LAT.

29 Legit ergò Sophonias sacerdos
librum istum in auribus Jere-
30 miæ prophetæ. Et factum est
verbum Domini ad Jeremiam,
31 dicens; Mitte ad omnem trans-
migrationem, dicens; Hæc di-
cit Dominus ad Semeian Nehe-
lamiten; Pro eo quòd prophe-
tavit vobis Semeias, & ego non
31 misi eum: & fecit vos confidere
in mendacio: Idcircò hæc dicit
Dominus; Ecce ego visitabo
super Semeian Nehelamiten, &
super semen ejus: non erit ei vir
sedens in medio populi hujus,
& non videbit bonum, quod
ego faciam populo meo, ait
Dominus: quia prævaricationem
locutus est adversùs Do-
minum.

CAP. XXX.

1 Hoc verbum, quod factum est
ad Jeremiam à Domino, dicens;
2 Hæc dicit Dominus Deus Israel,
dicens; Scribe tibi omnia ver-
ba, quæ locutus sum ad te, in
3 libro. Ecce enim dies veniunt,
dicit Dominus: & convertam
conversionem populi mei Is-
rael & Juda, ait Dominus: &
convertam eos ad terram, quam
4 dedi patribus eorum: & pos-
sidebunt eam. Et hæc verba,
quæ locutus est Dominus ad Is-
5 rael & ad Judam: Quoniam hæc
dicit Dominus; Vocem terroris
audivimus: formido, & non
6 est pax. Interrogate, & videte
si generat masculus: quarè er-
go vidi omnis viri manum su-
per lumbum suum, quasi par-
turientis, & converſæ sunt uni-
7 verſæ facies in auruginem? Væ,
quia magna dies illa, nec est
similis ejus: tempúsque tribu-
lationis est Jacob, & ex ipso
8 salvabitur. Et erit in die illa,
ait Dominus exercituum: con-
teram jugum ejus de collo tuo,
& vincula ejus dirumpam, &
non dominabuntur ei amplius
9 alieni: Sed servient Domino
Deo suo, & David regi suo,
10 quem suscitabo eis. Tu ergò
ne timeas serve meus Jacob, ait
Dominus, neque paveas Israel:
quia ecce ego salvabo te de
terra longinqua, & semen tuum
de terra captivitatis eorum: &
revertetur Jacob, & quiescet, &
cunctis affluet bonis, & non
erit quem formidet:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

61 Καὶ ἔπεμψε Ἰερεμίας πρὸς Σαρεσίαν, Ὅταν
62 ἔλθῃς εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ὄψῃ καὶ ἀναγνώσῃ
πάντας τοὺς λόγους τούτους, Καὶ ἐρεῖς, Κύριε
κύριε, σὺ ἐλάλησας περὶ τοῦ τόπου τούτου, τοῦ
(β) ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν, καὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν αὐ-
τῷ κατοικοῦντας ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
63 ὅτι ἀφανισμὸς εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται. Καὶ ἔσται
ὅταν (γ) παύσῃ τοῦ ἀναγινώσκειν τὸ βιβλί-
ον τοῦτο, καὶ ὁπόθησις (δ) ἐπ' αὐτὸ λίθον,
64 καὶ βίψεις αὐτὸ εἰς μέσον τοῦ Εὐφράτου, Καὶ
ἐρεῖς, Οὕτως καταδύσει Βαβυλὼν, (ε) καὶ
οὐ μὴ ἀναστῇ ἀπὸ προσώπου τῶν κακῶν, ὧν
ἐγὼ ἐπάγω ἐπ' αὐτήν.

MS. A. (β ἐξολοθρεῦσαι (γ) παύσῃ ἀναγινώσκων (δ) αὐτῷ (ε) οὐ μὴ

Cap. 47. Vulg. Lat.

ΚΕΦ. κθ'.

1 ΕΠΙ ΤΟ'ΤΣ ΤΑ'ΛΛΟΦΥ-
ΛΟΥΣ ΤΑ'ΔΕ ΛΕ'ΓΕΙ ΚΥ'ΡΙΟΣ· Ἰδοὺ
ὕδατα (α) ἀναβαίνει ἀπὸ Βορρᾶ, καὶ ἔσται
εἰς χειμάῤῥοιον κατακλύζοντα, καὶ κατακλύ-
σει γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, πόλιν καὶ
τοὺς (β) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. καὶ κεκράξον-
2 οἱ ἄνθρωποι, καὶ (γ) ἀλαλάξουσιν ἅπαντες
3 οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν· Ἀπὸ φωνῆς ὁρμῆς
ἵππων, ἀπὸ τῆς ὁπλῶν τῶν ποδῶν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ
σεισμοῦ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν, (δ) οὐκ ἐπεστράφη πατέρες (ε) ἐφ' υἱοὺς αὐ-
4 τῶν ἀπὸ ὀκλύσεως χειρῶν αὐτῶν· Ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ (ζ) ἐπερχομένῃ τοῦ ὀλέσαι πάντας
τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἀφανιῶ τὴν Τύρον,
καὶ τὴν Σιδῶνα, καὶ πάντας τοὺς καταλοι-
ποὺς τῆς βοηθείας αὐτῶν, ὅτι (η) ἐξολοθρεύσει
5 κύριος (θ) τοὺς καταλοίπους τῆς νήσου. Ἦκε
φαλάκρωμα ἐπὶ Γάζαν, (ι) ἀπερρίφη Ἀ-
σκάλων, καὶ οἱ καταλοιποὶ Ἐνακίμ. Ἕως τί-
νος κόψεις ἡ (κ) μάχαιρα τοῦ κυρίου; ἕως
τίνος (λ) οὐκ ἡσυχάσεις; ἀποκατάστηθι εἰς
6 τὴν κολεόν (κ, ἀνάπαυσαι, καὶ ἐπάρθητι. Πῶς
(μ) ἡσυχάσει, καὶ κύριος ἐνετείλατο αὐτῇ
ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα, καὶ ἐπὶ τὰς παραθα-
λασσίους, ἐπὶ τὰς κατοικίσεις ἐπῆρθη ἐκεῖ;
7 Cap. 49. Vulg. Lat. TH' ΙΔΟΥ-
ΜΑΙ'Α, πάσῃ λέγει κύριος, Οὐκ ἔστιν ἔτι
Σοφία ἐν Θαιμὰν, (ν) ἀπώλετο βουλὴ ὀκ
συνετῶν, ᾤχετο Σοφία αὐτῶν, Ἠσθένησεν ὁ
8 τόπος αὐτῶν· βαθύνατε (ξ) εἰς κάθισιν οἱ
κατοικοῦντες ἐν (ο) Δαιδὰν, ὅτι σύσκελα
ἐποίησεν· ἤγαγον ἐπ' αὐτὸν ἐν χρόνῳ, ᾧ
9 (π) ἐπεσκέψαμαι ἐπ' αὐτόν. Ὅτι ἐὰν συγκο-
μισθῶσι (ρ) οἱ τρυγήσαντες σοι κατα-
λειμμα· εἰς κλέπται ἐν νυκτὶ, ὀλοθρεύσουσι
10 (σ) χεῖρας αὐτῶν. Ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν
Ἠσαῦ, ἀνεκάλυψα τὰ κρυπτὰ αὐτῶν, κρυ-
βήσεται οὐ μὴ δύνωσι, ἀπώλετο διὰ χεῖρα ἀ-
δελφῶν αὐτῶ, (τ) γείτονός μου, καὶ οὐκ ἔστιν
11 Ἑτοιμόσθω ὀρφανὸν σοι, ἵνα ζήσῃ· καὶ ἐγὼ
ζήσομαι, καὶ αἱ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποιθασιν.

MS. A. (α) ἀναβαίνει (β) ἐνοικοῦντας (γ) ἀλαλάξουσι πάντες (δ) καὶ
ἦκον τῶν ὀρῶν αὐτῶν. (ε) ἐπὶ (ζ) ἐρχομένῃ (η) ἐξολοθρεῦσαι (θ) τοὺς
καταλοίπους (ι) ἀπῆρθη Ἀσκάλων, καὶ τὰ κατάλοιπα (κ) μάχαιρα κυ-
ρίου; (λ) οὐκ (μ) ἡσυχάσεις, (ν) ἐπώλετο (ξ) ἑαυτοῖς εἰς κάθισιν
(ο) Δαιδὰν, (π) ἐπεσκεψάμην αὐτόν. (ρ) ἤλθον σοι, οἱ καταλιπόντες
σοι καταλείμματα· ὥσπερ κλέπται (σ) χεῖρας αὐτῶν. Ὅτι ἐγὼ κατηφάνισα
(τ) καὶ γείτονος αὐτῶ,

Et dixit Hieremias ad Saræam; Cùm venerit in Babylonem, & videris & legeris omnia verba hæc: Et dices; Domine, Domine, tu locutus es super locum istum ad dispérdendum eum, & ut non sint in eo habitantes ab homine usque ad pecus: quia solitudo in sæculum erit. Et erit, cùm cessaverit legere librum hunc; & ligabis lapidem ad eum, & projicies eum in medium Euphratis, Et dices; Sic demergetur Babylon, & non resurget à facie malorum, quæ ego induco super eam.

CAP. XXIX.

1 SUPER (a) Allophylos
Hæc dicit Dominus; Ecce aquæ
2 ascendunt ab Aquilone, & e-
runt in torrentem inundantem:
& inundabunt terram, & pleni-
tudinem ejus, civitatem, & habi-
tantes in ea. Et clamabunt homi-
nes, & ululabunt omnes habita-
tores terræ A voce impetûs ej-
3 ab armis pedum ejus, & à con-
cussione currusum ejus, sonitu ro-
tarum ejus. Non converterunt se
patres super filios suos præ dissolutione manuum suarum, In die
4 superveniente ad perdendum o-
mnes Allophylos. Et deletto Ty-
rum, & Sidonem, & omnes re-
liquos auxilii eorum: Quia ex-
terminabit Dominus reliquos
(b) insulanorum. Venit calvitium
5 super Gazam: projectæ est Asca-
lon, & reliqui Enacim. Usque-
6 quò concides gladius Domini?
usquequò non quiescet? Rigrede-
ve in vaginam tuam, requiesce, & tol-
lere. Quomodò requiescet;
7 & Dominus mandavit ei super
Ascalonem, & adversùs maritimas, (c) super reliquas ut in-
surgat?
(d) IDUMÆÆ, hæc di-
7 cit Dominus; Non est ultrà sapi-
entia in Theman: periit consili-
um à prudentibus: obiit sapien-
tia eorum: Conculcatus est lo-
8 cus eorum. (e) Demergite in ses-
sionem, qui habitatis in Dædan:
quia dura fecit. Adduxi super
eum in tempore, quo visitavi super
9 eum: Quia vindemiatores
venerunt; qui non relinquent tibi
reliquias: quasi fures in nocte,
10 imponent manum suam: Quia
ego detexi Esau, revelavi abs-
condita eorum; absconditi non potuerunt. Perierunt per manum fra-
tris sui, (f) vicini mei: & non est
11 Relinqui pupillum tuũ, ut vivat.
Et ego faciam vivere; & viduæ
super me confidunt.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

29 וקרא צפניה כהנא ית אגרתא הדא קדם ירמיה נביא : והוה פתגם נבואה מן
30 קדם יי עם ירמיה למימר : שלח לות כל בני גלותא למימר כדנן אמר יי על שמעיה
31 דמן חלם דאתנבי לכון שמעיה ואנא לא שלחתיה וארחץ יתכון על שקרא :
32 בכן כדנן אמר יי הא אנא מסער על שמעיה דמן חלם ועל בנוהי לא
יהי ליה גבר יתיב בגו עמא הדין ולא יחזי בטובא דאנא עביד לעמי אמר יי ארי
סטיא מלל קדם יי :

ל

1 פתגם נבואה דהוה עם ירמיה מן קדם יי למימר : כדנן אמר יי אלהא דישראל
2 למימר כתב לך ית כל פתגמיא דמליית עמך על סברא : ארי הא יומיא אתן אמר
3 יי ואתיבית גלות עמי ישראל ויהודה אמר יי ואתבנון לארעא דיהבית לאבהתהון
4 ויתחסנונה : ואלן פתגמיא דמליל יי על ישראל ויהודה : ארי כדנן אמר
5 יי קל ושע שמענא דחלא ולית שלם : שאילו כען וחזו אם יליד דכר מדין
6 חזיתי כל גבר ידוהי מחתן על חרציה כולדתא ומשתנין כל אנפיא למהוי כיריקנא :
7 וי ארי רב יומא ההוא לית דכותיה ועדן עקא הוא ליעקב ומנה יתפרק : ויהי
8 בעדנא ההיא אמר יי צבאות אתבר ניר עממיא מצוארכון ויתנכון אפסק
9 ולא ישתעבדון בישראל עוד עממיא : ויפלחון קדם יי אלההון וישתמעון למשיחא
10 בר דוד מלכהון דאקים להון : ואתה לא תדחל עבדי יעקב אמר יי ולא תתבר ישראל
ארי האנא פריק לך מרחיק ולך מבנך מארע גלותהון ויתובון ויתבון ביתא ויעקב וישקטון
ויישרון לרחצן ולית דמניר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et legit Sophonias sacerdos epistolam hanc coram Jeremia propheta. 29
Et factum est verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia, dicens: 30
Mitte ad omnes filios transmigrationis, dicens: Hæc dicit Dominus 31
ad Semeiam Helamitem: Pro eo quòd prophetavit vobis Semeias, &
ego non misi eum, & confidere vos fecit in mendacio. Idcirco hæc dicit 32
Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Helamitem, & super filios
ejus, & non erit ei vir sedens in medio populi hujus, & non videbit bo-
num quod ego faciam populo meo, dicit Dominus. Quia perversum locu-
tus est coram Domino.

CAP. XXX.

VErbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Domini, di- 1
cens: Hæc dicit Dominus Deus Israel, in hunc modum: Scribe tibi 2
omnia verba quæ locutus sum tecum, in libro. Quia ecce dies veniunt, 3
dicit Dominus; & convertam transmigrationem populi mei Israel & Ju-
da, dicit Dominus; & reducam eos ad terram quam dedi patribus eorum,
& possidebunt eam. Et hæc sunt verba quæ locutus est Dominus super 4
Israele & Juda. Quia hæc dicit Dominus: Vocem commotionis au- 5
divimus; terroris, & non erat pax. Interrogate nunc & videte num 6
pariat masculus. Quare vidi omnis viri manus demissas super lumbos
suos, more parturientis; & mutatas universas facies, ut sint quasi au-
rugo? Væ, quia magna est dies illa, & non est ei similis; & tempus tri- 7
bulationis est Jacob, & ex ipsa salvabitur. Et erit in tempore illo, dicit 8
Dominus exercituum; conteram jugum populorum de cervicibus vestris,
& vincula vestra dirumpam; & non subjicietur Israel ultrà populis. Et 9
servient coram Domino Deo suo, & obedient Christo filio David regi suo,
quem suscitabo eis. Tu autem ne timeas serve mi Jacob, dicit Dominus, 10
nec conteraris Israel: quia ecce ego salvabo te de longinquo, & filios tu-
os de terra transmigrationis eorum; & revertentur viri domus Jacob, &
quiescent, & habitabunt confidenter; & non erit qui exterreat eos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܘܐܡܪ ܨܦܢܝܐ ܟܗܢܐ ܗܢܐ ܕܐܓܪܬܐ ܕܝܠܝ ܠܐܙܢܝ ܠܝܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܕܡܪܝ ܠܡܫܕܪ ܠܬܪܝܗܘܢ ܠܡܐܡܪ ܠܡܐ ܐܢܬ ܡܫܕܪ ܠܟܬܒܐ ܗܢܐ ܠܫܡܥܝܐ ܢܚܡܝܐ ܕܐܪܡܝ ܠܡܐ ܐܢܬ ܡܫܕܪ ܠܟܬܒ ܗܢܐ ܠܫܡܥܝܐ ܢܚܡܝܐ ܕܐܪܡܝ ܠܡܐ ܐܢܬ ܡܫܕܪ ܠ
30 ܟܬܒ ܗܢܐ ܠܫܡܥܝܐ ܢܚܡܝܐ ܕܐܪܡܝ ܠܡܐ ܐܢܬ ܡܫܕܪ ܠ
31 ܟܬܒ ܗܢܐ ܠܫܡܥܝܐ ܢܚܡܝܐ ܕܐܪܡܝ ܠܡܐ ܐܢܬ ܡܫܕܪ ܠ

ירמיה: לא

faciam nam:te *futuundam ad* ,DOMINUS ait ,ego tecum Quoniam
11 כִּי־אִתְּךָ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהוֹשִׁיעֶךָ כִּי אֶעֱשֶׂה
veruntamē : *illuc* te disperſi *quo* ,gentibus cunctis in conſummationē
כָלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֲפִצוֹתִיךָ שָׁם אַךְ
mundando & ,judicio in te caſtigabo *&*,cõſummationē faciam non te
אֶתְּךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה־
,tua *cõtritione Deſperata* : Dominus dixit ſic Nam ,*te mandabo non*
לֹא אֲנַקֶּךָּ: 12 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָנוּשׁ לְשִׁבְרֶךָ
curationis medicinæ *medetum* ad tuũ judiciũ *judicans* Non ,tua plaga *doloriſica*
נַחֲלָה מַכָּתֶךְ: אֵין־דָּן דִּינֵךְ לְמָזוֹר רְפֻאוֹת תַּעֲלֶה
: quærent non te ,tui ſunt obliti tui amatores Omnes ,tibi non
אֵין לָךְ: כָּל־מְאַהֲבַיִךְ אִשְׁתָּךְ לֹא יִדְרְשׁוּ
multitudinem propter ſcrudeli caſtigatione te percuſſi inimici plaga quia
כִּי מַכַּת אוֹיֵב הִכִּיתִיךָ מוּסַר אַכְזָרִי עַל רֹב
,tua *cõtritione ſuper clamabis* Quid ,tua peccata *invaluerunt* tuæ iniquitatis
עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ חַטֹּאתָיִךְ: מַה־תִּזְעַק עַל־שִׁבְרֵךְ
invaluerunt tuæ iniquitatis multitudinē propter ? tuũ dolorem *deſperatum*
אָנוּשׁ מַכְאֹבֵךְ עַל רֹב עֲוֹנֵךְ עָצְמוּ
,te devorantes omnes Propterea ,tibi hæc feci ,tua peccata
חַטֹּאתָיִךְ עָשִׂיתִי אֵלֶּה לָךְ: 16 לָכֵן כָּל־אֹכְלַיִךְ
erũt &:ibunt captivitatē in ipſi univerſi tui hoſtes univerſi &:devorabũtur
יֵאָכֵלוּ וְכָל־צָרַיִךְ כֻּלָּם בַּשֶּׁבִי יֵלֵכוּ וְהָיוּ
,prædam in dabo te prædantes cunctos & ,direptionem in te diripientes
שֹׁאסַיִךְ לִמְשִׁסָּה וְכָל־בּוֹזַיִךְ אֶתֵּן לְבָז:
: Dominus dixit,te ſanabo tuis plagis à &,*tibi emptiſtrum facia ſcendere* Quia
17 כִּי אַעֲלֶה אֲרֻכָה לָךְ וּמִמַّכּוֹתַיִךְ אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם־יְהוָה
dixit Sic ,*eam non quærens ipſa* Sijon ,te vocaverunt *expulſam* quia
כִּי נִדָּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דֹרֵשׁ אֵין לָהּ: כֹּה־אָמַר
ej° habitaculorũ &,Jhacob *tenoricrũ captivitatē converens* ego Ecce:Dominus
יְהוָה הִנְנִי שָׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמִשְׁכְּנֹתָיו
ſuper palatium & ,ejus cumulum ſuper civitas ædificabitur & : miſerebor
אֶרְחָם וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ וְאַרְמוֹן עַל־
: *judentium* vox & ,*confeſſio* eis ex egredietur Et ,*ſedebit ejus mansum*
מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב: 19 וְיָצָא מֵהֶם תּוֹדָה וְקוֹל מְשַׂחֲקִים
non & ,eos honorabo & ;minuentur non & ,eos faciam multiplicare &
וְהִרְבִּתִים וְלֹא יִמְעָטוּ וְהִכְבַּדְתִּים וְלֹא
me coram ejus cœtus & ,*quandam* ſicut ejus filii erunt Et ,*evileſcent*
יִצְעָרוּ: 20 וְהָיוּ בָנָיו כְּקֶדֶם וַעֲדָתוֹ לְפָנַי
ejus *præſtans* erit Et ,*eum opprimentes* omnes *ſuper* viſitabo & : diſponetur
תִּכּוֹן וּפְקַדְתִּי עַל־כָּל־לֹחֲצָיו: 21 וְהָיָה אַדִּירוֹ
,eſt appinquare faciã & ,egrediturej° *interiori* de ej° dominator & ,eo ex
מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו
,*accedendam ad* ſuum cor ,*edulcavit hic* iſte quis quia : me ad accedet &
וְגָשׁ אֵלַי כִּי מִי הוּא זֹה עָרַב אֶת־לִבּוֹ לִגְשֶׁת
ero ego &,populum in mihi eritis Et ?Dominus dixit ,*me ad*
אֵלַי נְאֻם־יְהוָה: 22 וְהֱיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה
turbo ;eſt egreſſus furore Domini turbo Ecce ,Deum in vobis
לָכֶם לֵאלֹהִים: הִנֵּה סְעָרַת יְהוָה חֵמָה יָצָאָה סְעָר
ira revertetur Non ,*reſidebit* impiorum caput ſuper ; *imminens*
מְתָעוֹרֵר עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחִיל: 24 לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן
: ſui cordis *melimina ipſum ſtatuere ad uſque &,eim facere ad uſque*,Domini *noſ*
אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ
,*eo in* intelligetis dierum noviſimo in
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ:

CAP. XXXI. לא

familiæ univerſis Deum in Ero ,Dominus dixit ,illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה אֶהְיֶה לֵאלֹהִים לְכָל מִשְׁפְּחוֹת
,populum in mihi erunt ipſi & ,Israel
יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם:

Verſio VULG. LAT.

11 Quoniam tecum ego ſum, ait Dominus, ut ſalvem te: faciam enim conſummationē in cunctis gentibus, in quibus diſperſi te: te autem non faciam in conſummationem: ſed caſtigabo te in judicio, ut non videaris tibi innoxius. Quia hæc dicit Dominus; Inſanabilis fractura tua, 13 peſſima plaga tua. Non eſt qui judicet judicium tuum ad alligandum: curationum utilitas non 14 eſt tibi. Omnes amatores tui obliti ſunt tui, téque non quærent: plagâ enim inimici percuſſi te caſtigatione crudeli: propter multitudinem iniquitatis tuæ dura facta ſunt peccata tua. Quid clamas ſuper contritione tua? inſanabilis eſt dolor tuus: propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura 16 peccata tua, feci hæc tibi. Propterea omnes, qui comedunt te, devorabuntur: & univerſi hoſtes tui in captivitatē ducẽtur: & qui te vaſtant, vaſtabuntur, cunctóſq; prædatores tuos dabo in prædã. 17 Obducam enim cicatricem tibi, & à vulneribus tuis ſanabo te, dicit Dominus. Quia Ejectam vocaverunt te, Sion: Hæc eſt, quæ non habebat requirentem. 18 Hæc dicit Dominus; Ecce ego convertam converſionem tabernaculorum Jacob, & tectis ejus miſerebor, & ædificabitur civitas in excelſo ſuo, & templum juxta ordinem ſuum fundabitur. 19 Et egredietur de eis laus, vóxq; ludentium: & multiplicabo eos, & non minuentur: & glorificabo 20 eos, & non attenuabuntur. Et erunt filii ejus ſicut à principio, & cœtus ejus coram me permanebit: & viſitabo adverſum omnes qui tribulant eum. Et erit dux ejus ex eo: & princeps de medio ejus producetur: & applicabo eum, & accedet ad me. Quis enim iſte eſt, qui applicet cor ſuum ut appropinquet mihi, 22 ait Dñs? Et eritis mihi in populũ, & ego ero vobis in Deum. Ecce turbo Dñi, furor egrediens, procella iuſtis, in capite impiorum conquieſcet. Non avertet iram indignationis Dñs, donec faciat & compleat cogitationem cordis ſui: in noviſimo dierum intelligetis ea.

CAP. XXXI.

1 IN tempore illo, dicit Domin°: Ero Deus univerſis cognationibus Iſrael, & ipſi erunt mihi in populum.

Verſio GRÆCA LXX. Interp. Cum Tranſlatione LATINA.

12 Ὅτι τάδε (υ) εἶπε κύριος, Οἷς ἐκ λῴ τόμῳ πιεῖν τὸ ποτήριον, ἔπιον· καὶ (φ) οὐ
13 δικαιωθήσῃ τὸ μὴ ἀδικωθῆς, Ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος, ὅτι εἰς ἄβατον, καὶ
εἰς ὀνειδισμόν, καὶ εἰς (χ) καταράσιν ἔσῃ ἐν
μέσῳ αὐτῆς, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς ἔσονται ἔρημοι (ψ) εἰς αἰῶνα. Ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου, καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλεν· Συνάχθητε, καὶ παραγένεσθε εἰς αὐτὴν, ἀνάστητε εἰς πόλεμον. (ω) Μικρὸν ἔδωκά σε ἐν ἔθνεσιν, (α) ἐξουθενημένον ἐν
16 ἀνθρώποις. Ἡ ταραχή σου ὀνειδίσασά σοι, ἐπαιμία καρδίας σου κατέλυσε τραυματίας πετρῶν, ζωνόλαξον ἰχῦν βοωῦ ὑψηλῶ. (β) ὅτι ὑψωσεν ἄπορ ἀετὸς (γ) νοσσὰς ἀν' ἀυπῦ, ἐκεῖθεν καθελῶ σε. Καὶ ἔσται ἡ Ἰδουμαία εἰς ἄβαλον, πᾶς ὁ διαπορεύομενος
18 ἐπ' αὐλὴν συεῖ. Ὅπερ κατεστράφη Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ πάροικοι αὐτῆς, εἶπε κύριος· πωλοκεφάτωρ, ἢ μὴ (δ) καθίσει ἐκεῖ ἀνθρωπος, καὶ ἢ μὴ (ε) κατοικήσει ἐκεῖ υἱὸς
19 ἀνθρώπου. Ἰδὲ ὅπερ λέων ἀναβήσεται ἐκ μέσου τῦ Ἰορδάνου (ζ) εἰς τόπον Αἰδὰμ, ὅτι ταχὺ ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἀπ' αὐλῆς, καὶ τὸ νεανίσκοις ἐπ' αὐλὴν (η) ὑπεστήσατε· ὅτι τίς ὅπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντεστήσεταί μοι; καὶ τίς ἐστὶ ποιμὴν, ὃς σταθήσεται κατὰ πρόσωπόν
10 μου; Διατῦτο ἀκούσατε βουλὴν κυρίου, ἣν ἐβουλεύσατο ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ λογισμὸν ἃ ἐλογίσατο ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Θαιμάν, Ἐὰν μὴ (θ) συμψηφῶσι τὰ ἐλάχιστα ἢ πρόβατα, ἐὰν μὴ ἀβαπωθῇ
21 ἐπ' (ι) αὐτοὺ κατάλυσις αὐτῆ. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν (κ) ἐφοβήθη ἡ γῆ, καὶ (λ) κραυγὴ θαλάσσης ἐκ ἠκούσθη. Ἰδὲ ὅπερ ἀετὸς ἐλεῖ, καὶ ὀκλονεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ' ὀχυρώματα αὐτῆς. καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν ἰσχυρῶν τῆς Ἰδουμαίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης.

Quia hæc dicit Dominus; (g) *Quibus non erat lex bibere calicem; biberunt: & tu abſolutus non* (h) *abſolveris: Quoniam per meipſum juravi, dicit Dominus, quoniam in invium, & in opprobrium, & in maledictionem eris in medio ejus: & omnes civitates ejus erunt deſertæ in ſeculum. Auditum audivi à Domino; & (i) angelos ad gentes miſit; Congregamini, & advenite ad eam, exurgite in bellum. Parvulum dedi te in gentibus, contemptibilem in hominibus. Luſio tua molita eſt tibi, impudentia cordis tui: habitavit cavernas petrarum, apprehendit fortitudinem collis excelſi. Quoniam* (k) *exaltavit, quaſi aquila, nidum ſuum, inde detraham te. Et erit Idumæa in invium: omnis prætiens ſuper eam* (l) *ſibilabit. Sicut ſubverſa eſt Sodoma, & Gomorra, & vicina ejus, dixit Dominus omnipotens; non ſedebit ibi homo, & non habitabit ibi filius hominis. Ecce quaſi leo aſcendet de medio Jordanis, in locum Æ bam: quia citò expellam eos ab ea: & juvenes ſuper eam ſtate. Nam quis, ſicut ego? & quis reſiſtet mihi? Et quis iſte paſtor, qui ſtabit ante faciem meam? Propterea audite consilium Domini, quod deliberavit ſuper Idumæam, & cogitationem ejus, quam cogitavit ſuper habitantes Thæman, Si non* (m) *abripiantur minima ovium, ſi non invia fiet ſuper eos habitatio ipſorum: Quoniam à voce ruinæ eorum timuit terra, & clamor mariu* (n) *non eſt auditus. Ecce, ſicut aquila videbit, & extendet alas ſuper munitiones ejus. Et erit cor fortium Idumææ in die illa, quaſi cor mulieris parturientis.*

MS. A. (υ) λέγει (φ) ἀδικουμένῃ ἢ μὴ ἀδικωθῆς; ὅτι πίνων πίεσαι. Καὶ (χ) κατάραν (ψ) εἰς τὸν αἰῶνα. (ω) Ἰδὲ μικρὸν δέδωκα (α) καὶ ἐυκαταφρόνητον (β) ὅτι ἐὰν ὑψώσῃς (γ) νοσσιάν σου, (δ) κατοικήσει (ε) καθέσει (ζ) εἰς τὸν τόπον Ἠδὰμ, (η) ὑπεστήσε· (θ) ζωνοφιδῶσιν (ι) αὐτῆ (κ) ἐσίδη (λ) καὶ κραυγή σε ἐν θαλάσσῃ ἠκέδη.

Cap. 49.
1 Vulg.Lat. ΤΟῖς ὑοῖς Ἀμμὼν ὅτως εἶπε κύριος, Μὴ υἱοὶ ἐκ εἰσὶν ὁν Ἰσραὴλ, ἢ παραληφόμενος ἐκ ἔστι (α) αὐτοῖς; διατί ἐδέλαβε Μελχὸλ τὴν Γαλαάδ, καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν πόλεσιν αὐτῶν (β) ἐνοικήσει;
2 Διατῦτο ἰδὲ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀκουτῶ ἐπὶ Ῥαββὰθ θόρυβον (γ) πολέμων, καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ (δ) βωμοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται, καὶ ἐδεληφόνται Ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτῆ.

CAP. XXX.

FIliis (a) *Ammon ſic dixit Dominus; Numquid filii non ſunt in Iſrael? vel,* (b) *qui accipit hæreditate, non eſt eis? Cur hæreditate accepit* (c) *Melchol ipſam Galaad, & populus eorum in civitatibus eorum inhabitabit? Propterea ecce dies veniunt, ait Dominus, & audium faciam ſuper* (d) *Rabbath tumultum bellorum: & erunt in invium, & in perditionem: & arae ejus in igne comburentur, & aſſumet Israel principatum ſuum.*

MS.A. (α) ἐν αὐτοῖς; διόπ (β) ἐνοικεῖ; (γ) πολέμου, (δ) οἱ βωμοὶ

הרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 אֲרֵי בְסַעְדָךְ מֵימְרִי אֲמַר יְיָ לְמִפְרְקָךְ אֲרֵי אֶעֱבֵיד גְּמִירָא בְּכָל עַמְמַיָא דִּבְרַרְתָּךְ לְתַמָּן
בְּרַם עַמָּךְ לָא אַעֲבַר גְּמִירָא וְאִיתֵי עָלָךְ יִסּוּרִין לְאַלְפּוּתָךְ בְּרַם בְּדִין וְחִסּוּדָ וְשֵׁיצָאָה לָא
12 אֶשֵׁיצָנָךְ: אֲרֵי כְּרֵנָן אֲמַר יְיָ תְּקִיף תַּבְרִיךְ מְמַרְעָא מַחֲתָךְ: לֵית דְּאָזֵן דִּינָךְ לְרַחְמָא
13 עָלָיךְ אַסּוּ לָא סְלִיקַת לִיךְ: כָּל רַחֲמָיךְ אֲנִישׁוּתָךְ מִשְׁאַל בְּשַׁלְמָהּ לָא חֲבָעוּ אֲרֵי מַחַת
14 סְנָאֵי אַלְקַתָּךְ יִסּוּר אַכְזָרְיָן עַל דְּסַגִּיאוּ חוֹבַיָּךְ תְּקִיפוּ חַטָּאוָךְ: מָה אַתְּ מְצַוְּחָא עַל
15 תַּבְרִיךְ מְמַרְעָא מַחְתָּךְ עַל דְּסַגִּיאוּ חוֹבַיָּךְ תְּקִיפוּ חַטָּאוָךְ עֲבַרִית אִלֵּין לִיךְ: בְּכֵן כָּל
אֲכָלַיִךְ יִתְאַכְּלוּן וְכָל סְנָאָיִךְ כּוּלְּהוֹן בְּשִׁבְיָא יְהָכְּנוּן וִיהוֹן עָדְיָךְ לְעָרֵי וְכָל בְּזָזַיִךְ אֶמְסַר
17 לְבִזָּא: אֲרֵי אֲתֵי אַסּוּ לִיךְ וּמַחֲתָּךְ אַסְיָנָךְ אֲמַר יְיָ אֲרֵי מְטַלְטְלָתָא קְרוּ לִיךְ צִיּוֹן הִיא
18 תְּבָע לֵית לַהּ: כְּדִנָן אֲמַר יְיָ הָאֲנָא מְתִיב גְּלוּת אַרְעֵיהּ דְּיַעֲקֹב וְעַל קְרוֹהִי אֲרַחֵם וְתִתְבְּנֵי
19 קַרְתָא דִירוּשְׁלֵם בְּאַתְרָהּ וּבֵית מִקְדְּשָׁא כְּדְחֵזֵי לֵיהּ יִשְׁתְּכְלֵל: וְיִסְגֵּן בְּהוֹן מַעֲלֵי
20 תּוֹדְיָתָא וְקָל דְּמִשְׁחַיְין וְאַסְגְּנוּן וְלָא יְזַעֲרוּן וְאַתְקִיפְנוּן וְלָא יְהוֹן חַלְשִׁין: וִיסַגֵּן בְּנֵיהוֹן
21 כְּדְמִלְּקַדְמִין וְכַנְשָׁתְּהוֹן קֳדָמַי תְּתְקַן וְאַסְעַר בִּישָׁתָא עַל כָּל דְּחַקְיָהוֹן: וְיִתְרְבָּא
מַלְכֵיהוֹן מִנְּהוֹן וּמְשַׁלְּטֵיהוֹן מִבֵּינֵיהוֹן יִתְגְּלֵי וְאֶקְרְבִנוּן וְיִתְנַהוּן לְפָלְחָנִי אֲרֵי מַן הוּא
22 דֵין דְּאִתְרְעֵי לְבֵיהּ לְאִתְקְרָבָא לְפָלְחָנִי אֲמַר יְיָ: וּתְהוֹן קֳדָמַי לְעַם וְאָנָא אֶהֱוֵי לְכוֹן
23 לֵאלָהּ: הָא מְוַדְּעִיתָא מַן קֳדָם יְיָ בְּרִנָּן נְפַקָא וְעֵלְעוּל מְתַכְּנָשׁ עַל רֵישׁ רְשִׁיעִין יְחוּל:
24 לָא יְתוּב תְּקוּף רוּגְזָא דְיָ עַד דְּיַעְבֵּד וְעַד דְּיַקִּים מַחְשְׁבָת רְעוּתֵיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָא
תִּסְתַּכְּלוּן בָּהּ:

לא

בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ אֶהֱוֵי לֵאלָהָא לְכָל זַרְעִית יִשְׂרָאֵל וְאִנּוּן יְהוֹן קֳדָמַי לְעַם:
1

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Quia in adjutorium tuum eſt Verbum meum, dicit Domin°, ut ſalvet te: faciam enim conſummationem in omnib° populis ad quos diſperſi te. Veruntamen tecum non faciam conſummationem; ſed adducam ſuper te ægrotationes, ut doceam te, *attamen* in judicio miſericordiæ, & perdendo non te perdam. Quia hæc dicit Domin°: Fortis eſt confractio tua, gravis eſt plaga tua. 12 Non eſt qui judicet cauſam tuam ut miſereatur tui: medicina non eſt exorta 13 tibi. Omnes amici tui obliti ſunt tui; rogare de pace tua non quæſierunt. Quia 14 plaga inimici percuſſi te, caſtigatione crudelium; propterea quòd multiplicata ſunt ſcelera tua, & invaluerunt peccata tua. Quid clamas ob confractio- 15 nem tuam? quòd gravis ſit plaga tua? pro eo quòd multiplicata ſunt ſcelera tua, & invaluerunt peccata tua, feci hæc tibi. Propterea omnes qui te vi op- 16 primunt, vi opprimentur; & omnes inimici tui in captivitatem ibunt; et erunt hi qui te deprædati ſunt, in prædam; & omnes diripientes te tradam in direptionem. Quia adducam ſanitatem tibi, & à plagis tuis ſanabo te, dicit Domi- 17 nus. Quia vagam vocaverunt te Sion, ipſa eſt quæ non habebat requirentem. Hæc dicit Dñs: Ecce ego reducam tranſmigrationem terræ Jacob, et civitatum 18 ejus miſerebor. Et ædificabitur civitas Jeruſalem in loco ſuo, & domus ſanctuarii, ſicut decet eam, fundabitur. Et multiplicabuntur in eis offerentes 19 confeſſionem, & vox cantantium: & multiplicabo eos, & non minuentur, & confortabo eos, & non erunt infirmi. Et *multiplicabuntur* filii eorum ſicut à 20 principio, & cœtus eorum coram me dirigetur. Et viſitabo malum adverſum omnes qui tribulant eos. Et inungetur rex eorum ex illis, & Chriſtus eorum de 21 medio eorum revelabitur; et appropinquare faciam eos ut diſcant cultum meum. Quoniam quis eſt iſte qui vult *corde ſuo* accedere ad cultum meum, dicit Dominus? Et eritis coram me in populum, & ego ero vobis in Deum. Ecce in- 22 crepatio à facie Dñi egrediens in ira, & procella collecta ſuper caput impio- 23 rum reſidebit. Non avertetur ira furoris Domini, donec faciat & donec com- 24 pleat cogitationes voluntatis ſuæ. In fine dierum intelligetis iſtud.

CAP. XXXI.

1 IN tempore illo, dicit Dominus, ero in Deum omnibus cognationibus Iſrael, & ipſi erunt coram me in populum.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܗܳܐܝܕܳܐ ܠܳܐ ܐܶܬܝܳܐ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝܠܺܝ ܕܚܰܒܺܝܒ ܐܶܢܳܐ ܚܰܒܺܝܒ ܠܟܽܘܢ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
12 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
13 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
14 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
15 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
16 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
17 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
18 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
19 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
20 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
21 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
22 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
23
24 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ ܡܶܛܠ ܗܳܢܳܐ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀
1 ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀ * ܡܶܛܠ * ܟܳܠ * ܡܶܛܠ ܕܳܐܡܪܺܝܢ ܠܶܝ ܚܰܒܺܝܒ ܀

11 Tu ergò ne timeto serve mi Jacob, inquit Dominus; quia tibi adsum ut liberem te, dicit Dñs. Nam exterminio utar in omnes gentes
12 inter quas te dispersi, in te autem non utar exterminio: castigabo te cum moderatione, ac non sinam te prorsus impunem. Sic enim ait
13 Dominus, Dolorifica est confractio tua, & vehemens percussio tua. Non est qui causæ tuæ patrocinetur, qui te adjuvet, tibiq; medetur.
14 Omnes amici tui oblivioni te tradiderunt, & animam tuam quærunt, quia plagâ inimici pcussi te & pœnâ sævissimâ; eò quòd multiplicatæ sint culpæ tuæ, & gravia facta sint scelera
15 tua, ut non agas pœnitentiam. Cur exclamas ob confractionem tuam? dolorificus est sanè
16 dolor tuus: ob multitudinem culparum tuarũ, & quia gravia facta sunt crimina tua, hæc feci
17 tibi. Propterea omnes qui te devorant, devorabuntur; & omnes inimici tui in captivitatẽ abibunt: conculcantes te erunt conculcationi, & omnes diripientes te prædæ exponam.
18 Nam eliciam tibi medelam, & à plaga tua curabo te, dicit Domin'; etenim Depulsam te vocaverunt, Sionem illam cui non est vindex.
19 Ita dicit Dominus, Ecce reducturus sum captivitatem tabernaculi Jacobi, & restituturus illud ut erat antea, & tabernaculorum ejus miserebor: & rædificabitur civitas super acervum suum, & templum decenter reparabitur.
20 Et prodibit ex eis gratiarum actio, & voces cantorum: & multiplicabo eos, ac non minuentur; magnificabo eos, & non decrescent:
21 Erunt filii eorum quales antea, & ecclesia eorum in conspectu meo persistet: animadvertam in omnes oppressores eorum: Et
22 rex eorum ex ipsis erit, & princeps eorum è medio ipsorum prodibit: & admovebo eum, & accedet ad me; quia convertam cor ejus
23 ad me, dicit Dominus: Denique eritis mihi populus, & ego ero vobis Deus. Ecce pro-
24 cella Domini cum furore proditura est, procella inquam, flammivoma: super caput impiorum se sistet. Non avertetur æstus furoris Domini, donec perficiat & donec eventu comprobet consilium cordis sui: in fine dierum animadvertetis illum.

CAP. XXXI.

1 TEmpore illo, dicit Dñs, ero Deus omnibus familiis Israelis, & ipsi erunt mihi populus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * لأَنَّ هٰكَذَا يَقُولُ ٱلرَّبُّ * ٱلَّذِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَامُوسٌ لِيَشْرَبُوا يَشْرَبُونَ كَأْسًا * وَأَنْتِ أَيُّهَا ٱلْمُتَزَكِّيَةُ
13 لَنْ تَزَكَّيْ * لأَنِّي أَقْسَمْتُ بِذَاتِي يَقُولُ ٱلرَّبُّ أَنَّكِ تَصِيرِينَ لِغَيْرِ مَسَرَّةٍ وَلِلْعِبْرَةِ وَلِلْعَنَةِ فِي
14 وَسَطِهَا * وَجَمِيعُ مُدُنِهَا يَصِيرُونَ بَرَارِيَ إِلَى ٱلْأَبَدِ * سَمِعْتُ سَمَاعًا مِنَ ٱلرَّبِّ * وَأُرْسِلَ مَلَاكٌ إِلَى
15 ٱلْأُمَمِ * ٱجْتَمِعُوا وَٱحْضُرُوا إِلَيْهَا * قُومُوا لِلْحَرْبِ * دَفَعْتُكِ صَغِيرًا فِي ٱلْأُمَمِ وَحَقِيرًا فِي ٱلنَّاسِ * لَعْنَةُكِ
16 رَسَمَ لَكِ * خِدَاعُ قَلْبِكِ * حَلَّتْ أَعْبِنَةُ ٱلصَّخْرِ * أَخَذَ فَوْهُ ٱلتَّلِّ ٱلْعَالِي * لأَنَّكِ رَفَعْتِ عُشَّكِ مِثْلَ
17 ٱلنَّسْرِ * مِنْ هُنَاكَ أُهْدِرُكِ * وَيَصِيرُ أَدُومُ عِبْرَةً مَسْلُوكَةً * وَكُلُّ مَنْ يَمُرُّ عَلَيْهَا يَصْفِرُ * حُسِفَتْ
18 مِثْلَ سَدُومَ وَعَامُورَا وَقَرِيبَاتِهَا قَالَ ٱلرَّبُّ ٱلصَّابِطُ ٱلْكُلِّ * لَا يَجْلِسُ هُنَاكَ إِنْسَانٌ وَلَا ٱبْنُ إِنْسَانٍ *
19 * هَا مِثْلُ أَسَدٍ يَصْعَدُ مِنْ وَسَطِ ٱلْأُرْدُنِّ إِلَى مَوْضِعِ أَيْمٍ * لأَنِّي أُطَرِّدُهُمْ سَرِيعًا مِنْهَا * فَأَقْوَمُ سَابِقًا *
20 لأَنَّ مَنْ مِثْلِي أَنَا * وَمَنْ ذَا يُقَاوِمُنِي * وَمَنْ هُوَ ٱلرَّاعِي ٱلَّذِي يَقُومُ لِوَجْهِي * لأَجْلِ هٰذَا
ٱسْمَعُوا رَأْيَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي رَوَاهُ عَلَى أَدُومَ * وَفِكْرَهُ ٱلَّذِي تَفَكَّرَ بِهِ عَلَى سُكَّانِ تَيْمَانَ * إِنْ لَمْ
21 تَطَحْ حَقِيرَاتُ ٱلْغَنَمِ * إِنْ كَانَ لَمْ يَصِحْ عَلَيْهِمْ فِي ٱلْقَفْرِ مَحَلَّاتُهُمْ * لأَنَّ مِنْ صَوْتِ سُقُوطِهِمْ تَزَلْزَلَتِ
22 ٱلْأَرْضُ * وَسُمِعَ صُرَاخُكِ فِي ٱلْبَحْرِ * هَا مِثْلُ نَسْرٍ يَطِيرُ * وَيَمُدُّ يَدَيْهِ عَلَى حُصُونِهَا وَيَكُونُ قَلْبُ
أَقْوِيَاءِ أَدُومَ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ مِثْلَ قَلْبِ ٱمْرَأَةٍ تَطْلُقُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّلَاثُونَ * * فِي بَنِي عَمُّونَ *

1 * هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * هَلْ بَنُونَ لَيْسَ تَكُونُ فِي إِسْرَائِيلَ * وَلَيْسَ فِيهِمْ وَارِثٌ * لِمَاذَا أَخَذَ مَلْكُولُ
2 جَلْعَادَ * وَشَعْبُهُ يَسْكُنُ فِي ٱلْمُدُنِ * لأَجْلِ هٰذَا هَا أَيَّامٌ تَأْتِي قَالَ ٱلرَّبُّ * وَأُسْمِعُ عَلَى رَبَّةِ بَنِي
ٱلْحَرْبِ * وَيَصِيرُونَ لِلْقَفْرِ وَٱلْهَلَاكِ * وَهَيَاكِلُهُمْ تُحْرَقُ بِٱلنَّارِ * وَيَأْخُذُ إِسْرَائِيلُ بَدَائِنِيهِ *

Sic enim ait Dominus, Iiquos non erat 12
legitimum bibere, bibebant calicem; ergò
tu quæ teipsam justificas, nullo modo in-
sons eris. Nam per meipsum juro dicit Do- 13
minus, te fore inviam, & opprobrio, atq;
maledicto in medio ipsius; & omnes ur-
bes eorum solitudines in æternum futu-
ras. Famam audivi à Domino, quin & 14
angelos misit ad gentes hisce mandatis,
Congregamini, & convenite ad eam, state
ad pugnam. Dedi te minimam inter gen- 15
tes, & abjectissimam inter homines: De-
risio tua hoc tibi destinavit, & duritia cor-
dis tui: Inhabitavit foramina petrarum,
occupavit fortitudinem collis sublimis.
Quoniam elevâsti nidum tuum sicut a-
quila, inde te destinam: Et erit Idumæa 17
impervia, & quicunque transierit prope
illam, sibilabit. Obruetur ut Sodoma & 18
Gomorrha & vicinæ iis urbes, ait Domi-
nus omnipotens; non habitabit illic homo
neque filius hominis. Ecce sicut leo ascen- 19
det è medio Jordanis ad locum Ethem;
quia citò expellam eos ex ipsa: instituie
ergò juvenes ejus. Nam quis mihi similis
est? quis mihi resistat? aut quis est pastor
qui insurgat adversùm me? Propterea 20
audite consilium Domini, quod contra
Idumeã decrevit, et cogitationem quam
cogitavit adversùs incolas Themanis:
mentiar nisi coquendæ sint tenuissimæ pe-
cudum, nisi redigendæ sint apad eos in so-
litudinem habitationes eorum. Nam præ 21
sonitu ruinæ eorum contremuit terra, &
auditus est clamor tuus in mari. Ecce ve- 22
lut aquila inspiciet, & extendet manus
suas in arces ejus: erituque cor fortissimo-
rum Idumeæ in die illa, sicut cor mulie-
ris dolores patientis.

Contra Ammonitas.

CAP. XXX.

SIc ait Dominus, An filii nulli sunt in 1
Israele, nullusq; est in eis hæres? cur
usurpavit Malchol Galaadem, & popu-
lus eorum habitat in urbibus? Ideòque ecce 2
dies venient, ait Dominus, quibus efficiam
ut audiatur super Rabbath belli tumultus,
& redigantur in solitudinem & exitium,
templaque eorum igne combinantur, &
obtineat Israel principatum suum.

ירמיה : לא

2 כֹּה אָמַר יְהוָה מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר עַם
שְׂרִידֵי חֶרֶב הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל :
3 מֵרָחוֹק יְהוָה נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם
אֲהַבְתִּיךְ עַל־כֵּן מָשַׁכְתִּיךְ חָסֶד : עוֹד אֶבְנֶךָ
4 וְנִבְנִית בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תֵּעָדִי תֻפֵּךְ
וְיָצָאת בְּמְחוֹל מְשַׂחֲקִים : עוֹד תִּטְּעִי כְרָמִים
5 בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן נְטָעוּ נֹטְעִים וְחִלְּלוּ
כִּי יֵשׁ־יוֹם קֹרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרָיִם
6 קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ :
כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה וְצַהֲלוּ
7 בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהוָה
אֶת־שְׁאָרִית יִשְׂרָאֵל : הִנְנִי מֵבִיא
8 אֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ
בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וִילֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל
9 יָשׁוּבוּ הֵנָּה : בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים
אוֹבִילֵם אוֹלִיכֵם אֶל־נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ
יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָהּ כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם
10 בְּכֹרִי הוּא : שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה גּוֹיִם
וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ מְזֹרֵה יִשְׂרָאֵל
יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ :
11 כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד
12 חָזָק מִמֶּנּוּ : וּבָאוּ וְרַנְּנוּ בִּמְרוֹם־צִיּוֹן וְנָהֲרוּ
אֶל־טוּב יְהוָה עַל־דָּגָן וְעַל־תִּירוֹשׁ וְעַל־
יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם
כְּגַן־רָוֶה וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדָאֲבָה עוֹד :
13 אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבְחוּרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו
וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים
מִיָּגוֹנָם :

populus deserto in gratiam Invenit : DOMINUS dixit Sic
Israelem ipsum faciendum quiescere ad eundo , gladii superstites
perpetua Charitate : Et mihi apparuit DOMINUS longinquo A
te ædificabo Adhuc misericordia te attraxi ideo , te dilexi
tuis tympanis ornaberis Adhuc Israel virgo ædificaberis &
vineas plantabis Adhuc Iudentium choro in egredieris &
prophanabunt & plantantes plantabunt : Someron montibus in
: Ephraim monte in custodes clamaverunt dies est Quia
nostrum Deum DOMINUM ad Sijon ascendamus & , surgite
exultate & , lætitia Jahacob in Ovate : Dominus dixit sic Nam
Domine fac Salvum: dicite & , laudate , facite auditum : gentium capite in
adducens ego Ecce Israel residuum tuum populum
: terræ lateribus de eos congregabo & , Aquilonis terra de eos
magnus cœtus : simul pariens & prægnans , claudus & cæcus eos inter
misericordiis cum & , venient fletu Cum huc revertentur
via in aquarum torrentes ad eos facia ambulare : eos adducere faciam
Ephraim & , patrem in Israeli ero quia ,ea in impingent non recta
, gentes DOMINI verbum Audite ipse meus primogenitus
, Israel Spargens : dicite & : longè à insulis in annuntiate &
, suum gregem pastor sicut eum custodiet & , eum congregabit
manu de eum redemit & , Jahacob Dominus redemit Quoniam
confluent & , Sijon excelso in exibunt & , venient Et eo pre fortis
super & , mustum super & , frumentum super Domini bonitatem ad
eorum anima eritque , bovis & pecoris filios super & , pecoris oleum
, amplius delendum ad addent non & , irriguus hortus quasi
: simul senes & , juvenes & , choro in virgo lætabitur Tunc
eos lætificabo & , eos consolabor & , gaudium in eorum luctum convertam &
suo mærore à

Versio VULG. LAT.

2 Hæc dicit Dominus ; Invenit
gratiam in deserto populus, qui
remanserat à gladio : vadet ad
3 requiem suam Israel. Longè
Dominus apparuit mihi. Et in
charitate perpetua dilexi te: ideò
4 attraxi te, miserans. Rursumque
ædificabo te, & ædificaberis, vir-
go Israel : adhuc ornaberis tym-
panis tuis, & egredieris in cho-
5 ro ludentium. Adhuc plantabis
vineas in montibus Samariæ :
plantabunt plantantes, & donec
6 tempus veniat, non vindemia-
bunt : Quia erit dies, in qua cla-
mabunt custodes in monte E-
phraim ; Surgite, & ascenda-
mus in Sion ad Dominum Deum
7 nostrum. Quia hæc dicit Domin⁹ ;
Exultate in lætitia Jacob, &
hinnite contra caput Gentium :
personate, & canite, & dicite ;
Salva, Domine, populum tuum,
8 reliquias Israel. Ecce ego ad-
ducam eos de terra Aquilonis,
& congregabo eos ab extremis
terræ : inter quos erunt cæcus
& claud⁹, prægnans & pariens
9 simul, cœtus magnus reverten-
tium huc. In fletu venient, &
in misericordia reducam eos :
& adducam eos per torrentes
aquarum in via recta, & non
impingent in ea : quia factus
10 sum Israeli pater, & Ephraim
primogenitus meus est. Audite
verbum Domini Gentes, & an-
nuntiate in insulis quæ procul
sunt, & dicite ; Qui dispersit
Israel, congregabit eum : &
custodiet eum sicut pastor gre-
11 gem suum. Redemit enim Do-
minus Jacob, & liberavit eum
12 de manu potentioris. Et ve-
nient, & laudabunt in monte
Sion : & confluent ad bona
Domini, super frumento, &
vino, & oleo, & fœtu peco-
rum & armentorum : eritque
anima eorum quasi hortus ir-
riguus, & ultrà non esurient.
13 Tunc lætabitur virgo in choro,
juvenes & senes simul : & con-
vertam luctum eorum in gau-
dium, & consolabor eos, &
lætificabo à dolore suo.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

2 Ἀλάλαξον Ἰσραὴλ, ὅτι (ε) ὅλετο Γαὶ-
κακεράξατε θυγατέρες Ραββὰ, ἀναβόησα-
τε (ζάκους (ζ) καὶ κόψασθε, ὅτι Μελχὸλ
βαδεῖται ὲν ἀποικίᾳ, οἱ ἱερεῖς αὐτῆς καὶ
4 ἄρχοντες αὐτῆς ἅμα. (η) Τί ἀγαλλιᾶσθε ὲν
τοῖς πεδίοις Ἐνακείμ ; (θ) θύγατερ ἀπο-
μίας, ἡ πεποιθῶα (ι) ὲν θησαυροῖς, ἡ λέ-
γουσα, Τίς εἰσπορεύσεται ἐπ' ἐμέ ; Ἰδὲ ἐγὼ
φέρω φόβον ὲπὶ σὲ, εἶπε κύριος, ἀπὸ
πάντας τῶν (κ) πλησίον σου, καὶ διασπαρή-
σεσθε ἕκαστος (λ) εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ
οὐκ ἔστι ὁ συνάγων.

18 Cap. 49. Vulg. Lat. ΤΗ ΚΗΔΑΡ
ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗ ΤΗΣ ΑΤΗΣ,
ἣν ΕΠΑΤΑΞΕ ΝΑΒΟΥΧΟΔΟΝΟ-
ΣΟΡ(ν) ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ, ὅτι
τως εἶπε κύριος, Ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε ὲπὶ
19 Κηδὰρ, καὶ πλήσατε τοὺς υἱὸς Κεδέμ. Σκηνὰς
αὐτῶν, καὶ τὰ σκεύεσα αὐτῶν λήψονται· ἱμάτια αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ
κεμήλους (μ) αὐτῶν λήψονται ἑαυτοῖς· καὶ
(ν) κελεύσατε ἐπ' αὐτοὺ ἀπώλειαν κυκλό-
30 θεν. Φεύγετε, λίαν (ξ) ἐμεκαθύσατε εἰς κάθισιν,
κατοικοῦντες ὲν τῇ αὐλῇ, ὅτι ἐβουλεύσατο ἐφ'
ὑμᾶς βασιλεὺς Βαβυλῶνος βουλὴν, (ο)
31 ἐλογίσατο λογισμόν. Ἀνάστηθι, καὶ ἀνάβη-
θι (π) ἐπ' ἔθνος ἐυσαθοῦν, κατοικοῦν
εἰς ἀναψυχὴν, οἷς οὐκ εἰσὶ θύραι, (ρ) οὐ βά-
32 λανοι, ὁ μοχλοί, μόνοι κατοικοῦσι. Καὶ ἔσο-
νται (σ) κάμηλοι αὐτῶν εἰς σκυλεύματα,
καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν, καὶ
λιμοῦσι αὐτὸς πάντα πνεύματα (τ) κεκαρ-
μένους πρὸ προσώπου αὐτῶν, ὁκ πάντος
(υ) πόρρω αὐτῶν οἶσα τὴν θλῖψιν αὐτῶν, λέ-
33 γει κύριος. Καὶ ἔσται ἡ αὐλὴ διατριβὴ δρυ-
δῶν, καὶ ἄβατος ἕως αἰῶνος, ὁ μὴ κατοι-
κήσει ὲκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ὁ μὴ κατοικήσει ὲκεῖ
υἱὸς ἀνθρώπου.

23 Cap. 49. Vulg. Lat. ΤΗ ΔΑΜΑ-
ΣΚΩ· Κατῃσχύνθη Ἡμὰθ, καὶ Ἀρφὰθ,
ὅτι ἤκουσαν ἀκοὴν πονηρὰν, ἐξέστησαν, (φ)
ἐθορύβησαν, ἀναπαύσασθαι ὁ μὴ δύνων).
24 Ἐξελύθη Δαμασκὸς, ἀπεστράφη εἰς φυ-
γὴν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτῆς. Πῶς ἐ-
25 κλείσθη (χ) ἐγκατέλειπον πόλιν ἐμὴν, κώμην
ἠγάπησαν ; Διὰτοῦτο πεσοῦνται νεανίσκοι
26 ὲν πλατείαις σου, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες
οἱ πολεμισταὶ (ψ) σου πεσοῦνται, φησὶ κύ-
27 ριος. Καὶ καύσω πῦρ ὲν τοῖχοι Δαμασκοῦ,
καὶ καταφάγε) ἀμφοδα υἱοῦ Ἀδήρ.

MS. A. (ε) ὅλετο Καὶ κακεράξατε (ζ) καὶ βαλλιμαθεύσεις καὶ κόψασθε ὅτι Μελχὸμ ὅτι ὲν ἀποικίᾳ βαδεῖ), οἱ (η) Ὅτι ἀγαλλιάσθ(θ) θυγάτηρ (ι) ὲν τοῖς θησαυροῖς αὐτῆς, ἡ λέγουσα (κ) φοβικου (λ) ἐς πρόσωπον αὐτῆ, καὶ ὁκ ἔστι (ν) Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ (μ) ἐαυτῶν λήψονται αὐτοὺς (ν) καλέσατε αὐτοὺ (ξ) ἐβαθύνατε εἰς κάθισιν, (ο) ἐλογίσατο ἐφ' ὑμᾶς λογισμόν. (π) ἐπὶ (ρ) ὑδὲ(σ) οἱ κάμηλοι (τ) κεκερμένοις (υ) μέρεις (φ) ὁκοιμήθησαν, ἀναπαύσασθαι (χ) ἐγκατέλειπον (ψ) σου, φησὶν κύριος.

תרגום יונתן Targum JOHATNAN.

2 כְּדֵן אֲמַר יְיָ דְּיִהַב רַחֲמִין לְעַמָּא דְנִפַּק מִסְּפִיק צְרֵיהוֹן בְּמַדְבְּרָא כַּד הֲוָה
3 מְעָרְקִין מִן קֳדָם דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא דַּבַּר בְּמֵימְרֵיהּ לְאִשְׁרָאֵה בֵּית נַיְיחָא יִשְׂרָאֵל : אֲמַרַת
יְרוּשְׁלֶם מִלְּקַדְמִין יְיָ אִתְגְּלִי עַל אֲבָהָתָנָא נְבִיא אֲמַר לְהוֹן הָא רַחֲמַת עָלְמָא רַחֲמִית
4 יָתְכוֹן עַל כֵּן דַּבְּרִית יַתְכוֹן בְּטִבּוּן : עוֹד אֶקִימְנָךְ וְתִתְקַיְּמִין כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עוֹד
תִּתְקַנִּין בְּתִקּוּנָיִךְ וְתִפְקַדִּין בְּסִעְדַת מְשִׁבְחִין : עוֹד תִּצְּבִין כַּרְמִין בְּטוּרֵי שֹׁמְרוֹן צוּבוּ
5 שְׁתִלִין וְאִתְחִילוּ : אֲרֵי אִית אֲרִיכוּת יוֹמַיָּא וּסְגִי שִׁבְעָא דְעָתִיד לְמֵיתֵי לְצַדִּיקַיָּא דְנַטְרוּ
אוֹרַיְתִי מִלְּקַדְמִין חוֹלְקְהוֹן בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּהוּ מְחַסְּדִין לְשֵׁנִי נַחְמָתָא דְאִתְיָן
6 דְּאָמְרִין אִימַתִּי נְקוּם וְנִסַּק לְצִיּוֹן וְנִתְחַזֵּי קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא : אֲרֵי כְּדֵן אֲמַר יְיָ שַׁבְּחוּ דְבֵית
יַעֲקֹב בְּחֶדְוָא וְרוּצוּ בְּרֵישׁ גְּלֵי לְעֵינֵי כָל עַמְמַיָּא בְּשַׁיְּרוּ שַׁבְּחוּ וְאֵמְרוּ פְּרֵיק יְיָ יָת עַמֵּיהּ יָת
7 שְׁאָרָא דְיִשְׂרָאֵל : הָאֲנָא מַיְתֵי לְהוֹן מֵאַרְעָא צָפוֹנָא וַאֲכַנְּשִׁנּוּן מִסְּיָפֵי אַרְעָא דְהוּ בְהוֹן
8 עִוְרִין וְחִגְרִין יַסְנִין בְּהוֹן מְעַדְּנִין וְיַלְדָן כַּחֲדָא בְּמֵישָׁרִין סַגִּיאִין אֶקְרְבִנּוּן אֲרַבְרְבִנּוּן עַל
כַּד הֲוָוֹ בְכֶן גְּלוּתְהוֹן וּבְמִתְחָנוּתָא מְבַנֵּי גַלְוָתְהוֹן בְּרַחֲמִין סַגִּיאִין אֶקְרְבִנּוּן אֲרַבְרְבִנּוּן עַל
פְּצִדֵּי מַיָּא בְּאוֹרַח תַּקְנָא לָא יִתְקַלְּקוּן בָּהּ אֲרֵי הֲוָה מֵימְרִי לְיִשְׂרָאֵל כְּאַב וְאֶפְרַיִם חַבִּיב
10 הוּא קֳדָמָי : קַבְּלוּ פִּתְגָמָא דְיָ עַמְמַיָּא וְחַוּוּ בְגַוָּנוּן מִרְחָק וַאֲמַרוּ מַן דְּבַדְּרֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל
11 יְכַנְּשִׁנֵּיהּ וְיִטַּר גֵּיהּ כְּרָעֵיהּ לְעֶדְרֵיהּ : אֲרֵי פְּרִיק יְיָ יָת דְּבֵית יַעֲקֹב וְשֵׁזְבִנּוּן מִיַּד תְּקִיפָא
12 מִנֵּהוֹן : וַיְיתוּן וְשַׁבְּחוּן בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דְאִתְבְּנֵי בְּצִיּוֹן וְיִתְחַפְּנוּן בְּטוּבָא דַיְיָ
לְהוֹן יָת בְּעִבּוּרָא וּבְחֻמְרָא וּבְמִשְׁחָא וּבְנֵי עָן וְתוּרִין וְתֵהֵי נַפְשְׁהוֹן מְלֵיָא חַצְנוּקִין
13 כְּגִנַּת שְׁקֵיָא דְמַרְוְיָא וְלָא יוֹסְפוּן לְיַצָּבָא עוֹד : בְּכֵן תְּחַדֵּי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל כַּד בְּרַנְנִין
וְעוּלְמִין וְסָבִין כַּחֲדָא וַאֲרַפּוּךְ אֲבֵלְהוֹן לְבִישָׁא וַאֲנַחֲמִנּוּן מְרוּנְהוֹן :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

2 Hæc dicit Dñs, qui dedit misericordias populo, *qui egressus est* de Ægypto, ne-
cessaria tribuit eis in deserto, quando fugiebant à facie eorum qui occide-
bant gladio, duxit verbo suo, ut collocaret Israelē in loco quietis. Dixit Jeru-
3 salem: Jam olim revelatus est Dñs patribus nostris. Propheta die eis: Ecce di-
lectione sempiterna dilexi vos, ideo duxi vos in benignitate. Adhuc confir-
4 mabo te, & confirmaberis cœtus Israel : adhuc ornaberis ornamentis *tuis*, &
egredieris cum cœtu canentium. Adhuc plantabis vineas in montibus Sama-
5 riæ. Plantate plantantes, & publicate. Nam est longitudo dierum, & multum
6 bonum eventurum est justis qui servaverunt legem meam ab initio: pars eorū
erit in terra Israel, qui desiderabant annos consolationis *venturos, dicentes* :
Quando surgem⁹ et ascendem⁹ in Sion, & apparebim⁹ coram Dño Deo nostro?
7 Quia hæc dicit Dñs: Laudate viri dom⁹ Jacob in lætitia, & exultate capite nuda-
to in oculis omnium populorum: annuntiate, laudate, & dicite : Redemit Dñs
populum suum, reliquias Israel. Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, &
8 congregabo eos à finibus terræ: qui cæci & claudi sunt in eis, *ambulabunt*; in
eis erunt prægnantes & parientes simul, in exercitibus magnis revertentur huc.
In transmigratione sua cùm flerent, migrârunt: at cùm reversi fuerint de me-
9 dio transmigrationis suæ, in miserationibus multis appropinquare faciam eos,
& adducam eos ad riyos aquarum, via recta, in qua non impingent : Quia
10 fuit Verbum meum Israeli quasi pater, & Ephraim dilectus est coram me. 10
Suscipite verbum Domini populi, & annuntiate in insulis quæ longè sunt, &
dicite: Qui dispersit Israelem congregabit eum, & custodiet eum sicut pastor
11 gregem suum. Quia redemit Dominus viros domus Jacob, & liberavit eos de
manu fortiorum eis. Et venient & laudabunt in *monte domus* sanctuarii, quæ
12 ædificabitur in Sion : & delectabuntur bono quod dedit eis Dominus, fru-
mento & vino & oleo, & filiis ovium & bo um : & erit anima eorum plena
delitiis sicut hortus irriguus qui irrigatus est ; et non addent ut sint ultrà sol-
13 liciti. Tunc lætabitur cœtus Israel sicut in choris, et juvenes et senes simul ; 13
et convertam luctum eorum in exultationem ; et consolabor eos, et exhilara-
bo eos à *mæstitia sua*.

ulula Eschon, quia periit (e) 3
Gai : Clamate filiæ Rabbath; accingimini saccis, & (f) plangite ; quia Melchol ibit in transmigrationem , sacerdotes ejus , & principes ejus simul.
Quid (g) *exultatis in campis* 4
Enacim? filia impudentia, quæ confidisti in (h) *thesauris, quæ dicebas, Quis ingrediet super me? Ecce ego porto timorem super te, ait Dominus, ab omni circuitu tuo : & dispergemini unusquisque in faciem suam: & non est qui congreget.*
(i) IPSI CEDAR 28
(k) *Reginæ Aulæ, quam percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, dixit Dominus ; Surgite, & ascendite super Cedar , & (l) implete filios (m) Cedem.* 29
Tabernacula eorum , & oves eorum tollent : vestimenta eorum , & omnia vasa eorum , & camelos eorum tollent sibi. Et vocate super eos perditionem undique. Fugite, valdè demergite vos in sessionem, qui sedetis in Aula : quoniam consultavit 30
super vos rex Babylonis consilium, & cogitavit cogitationem. Surge, & ascende super gentem 31
tranquillam sedentem in refrigerio, quibus non sunt portæ, (n)
non seræ, non vectes : soli habitant. Et erunt cameli eorum in 32
direptionem, & multitudo jumentorū eorū in perditionē: & ventilabo eos omni spiritui(o) attonsos ante faciem ipsorum : ex omni (p) *termino eorum afferam eversionem eorum, ait Dominus.* 33
Et erit Aula commoratio struthionum, & invia in seculum : non sedebit ibi homo : & non habitabit ibi filius hominis.

(q) DAMASCO. *Confusa est Emath, & Arphath, quia audierunt auditum pessimum , obstupuerunt, indignati sunt, requiescere non poterunt.* 23
Dissoluta est Damascus : aversa est in fugam : tremor apprehendit (r) 24
eam. Quomodò non (s) *reliquit civitatem meam, pagum dilexerunt? Propter hoc cadent* 25
juvenes in plateis tuis : & omnes viri bellatores tui cadent, ait Dominus ; Et succendam i- 26
gnem in muro Damasci ; & devorabit bivia filii Ader. 27

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ܐܬܟܚܫ ܥܡܐ ܕܫܪܝܐ ܡܫܟܚܬܐ ܕܚܪܒܐ ܡܢ ܫܝܘܦܐ ܐܙܠ ܠܡܬܚܘܝܗ ܠܝܫܪܝܠ ܐܬܐ ܡܪܝ ܡܢ ܪܚܩܐ ܠܝ ܐܦ ܥܠ ܗܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝ ܥܡܝ ܐܢܬ ܠܝ ܚܣܕ ܥܠܡܐ ܘܐܦ ܐܢܐ ܡܫܟܬܟ ܠܟ

ירמיה: לא

mea bonitate me^a popul^a & ,pinguedine sacerdotum animam inebriabo Et
14 וְרִוִּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים הַשֶּׁמֶן וְעַמִּי אֶת־טוּבִי
excelso in Vox :Dominus dixit Sic .Dominus dixit ,saturabuntur
15 יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה
,suos filios super plorante Rachel,amaritudinã fletus ,*querimonia*,est audita
נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ
:Dominus dixit Sic .*ipse* non quia ,suis filiis super consolari renuit
16 מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה
merces est quia :*lachryma* à tuos oculos & ,fletu à tuam vocem Prohibe
מְנַעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר
est Et .inimici terra de revertentur & ,Dominus ait ,tuo operi
17 לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃ וְיֵשׁ־
,tuã terminum ad filii revertentur &,Dominus ait ,*tuã novissimo* spes
תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם׃
,sum castigatus &,me Castigisti :plangentem Ephraim audivi Audiendo
18 שָׁמוֹעַ שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד יִסַּרְתַּנִי וְאִוָּסֵר
Dominus tu quia :convertar &,me fac converti : *doctus* non vitulus ut
כְּעֵגֶל לֹא לֻמָּד הֲשִׁיבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה
,mihi *esse vatum* *fecit* & : me pœnituit,*me converti* *fecit* *Nam* ,meus Deus
אֱלֹהָי׃ כִּי אַחֲרֵי שוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הוֹדְעִי
sustinui quoniã ,erubui etiam &,sum confusus : femur *super* percussi
סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ בֹּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי
? Ephraim mihi pretiosus filius Nónne .*mearum puerilitatum* opprobrium
19 חֶרְפַּת נְעוּרָי׃ הֲבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם
recordando,eo cum *me loquendi sufficientia* ex quia ? *delicatum* natus nonne
אִם־יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר
miserendo ,*ei* mea viscera sonuerunt idcirco : adhuc ejus recordabor
אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם
,altos cumulos tibi pone ,*titulos* tibi Statue .Dominus ait ,*ei*, miserebor
אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃ הַציבִי לָךְ צִיֻּנִים שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים
,Israel virga Revertere .ambulasti viam *Israam* ad tuã cor pone
שִׁתִי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה דֶּרֶךְ הֲלַכְתִּי שׁוּבִי בְתוּלַת יִשְׂרָאֵל
huc & illuc te vertes quo Usque .istas tuas ad revertere
שֻׁבִי אֶל־עָרַיִךְ אֵלֶּה׃ עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין
Fœmina ,terra in novum Dominus *creavit* quia ? *refractaria* filia
הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה
Deus exercituum Dominus dixit Sic .*virum* circumdabit
20 סָבֵב גָּבֶר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,Jehudah terra in istud verbum dicent Adhuc : Israel
יִשְׂרָאֵל עוֹד יֹאמְרוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
tibi benedicat ,eorum captivitatem *me convertendo in* ,ejus urbibus in &
וּבְעָרֶיהָ בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתָם יְבָרֵךְ
habitabunt Et .*sanctitatis* mons ,justitiæ habitaculum Dominus
יְהוָה נְוֵה־צֶדֶק הַר הַקֹּדֶשׁ׃ וְיָשְׁבוּ
proficiscentur &,agricolæ ,simul ejus civitates omnes & ,Jehudah ea in
בָהּ יְהוּדָה וְכָל־עָרָיו יַחְדָּו אִכָּרִים וְנָסְעוּ
animam omnem & ,lassam animam feci inebriare Quia .*grege in*
21 בַּעֲדָר׃ כִּי הִרְוֵיתִי נֶפֶשׁ יְגֵעָה וְכָל־נֶפֶשׁ
me^a Dominus & ; vidi & ,*fum* expergefactus hoc Propter .implevi *dolentem*
22 דַּאֲבָה מִלֵּאתִי׃ עַל־זֹאת הֵקִיצוֹתִי וְאֶרְאֶה וְשִׁנָתִי
,Dominus dixit ,*venientes* dies Ecce .mihi fuit dulcis
23 עָרְבָה לִּי׃ הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
,*dominis* femine ,Jehudah domum & ,Israel domum seminabo &
וְזָרַעְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זֶרַע אָדָם
,animalis femine &
וְזֶרַע בְּהֵמָה׃

Versio VULG. LAT.

14 Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine : & populus meus bonis meis adimplebitur, 15 ait Dominus. Hæc dicit Dominus ; Vox in excelso audita est lamentationis, luctus, & fletus Rachel plorantis filios suos, & noluerit consolari super eis, quia 16 non sunt. Hæc dicit Dominus ; Quiescat vox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis: quia est merces operi tuo, ait Dominus : & 17 revertentur de terra inimici. Et est spes novissimis tuis, ait Dominus : & revertentur filii ad 18 terminos suos. Audiens audivi Ephraim transmigrantem ; Castigâsti me, & eruditus sum, quasi juvenculus indomitus : converte me, & convertar : quia tu Dominus Deus meus. Postquàm enim 19 convertisti me, egi pœnitentiam : & postquàm ostendisti mihi, percussi femur meum. Confusus sum, & erubui, quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ. Si filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delicatus : quia ex quo locutus sum de eo, adhuc recordabor ejus. Idcircò conturbata sunt viscera mea super eum : miserans miserebor eje jus, ait Dominus. Statue tibi speculam, pone tibi amaritudines : dirige cor tuum in viam 21 rectam, in qua ambulâsti : revertere virgo Israel, revertere ad 22 civitates tuas istas. Usquequò deliciis dissolvêris filia vaga ? quia creavit Dominus novum super terram: FOEMINA CIRCUMDABIT VI- 23 RUM. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel ; Adhuc dicent verbum istud in terra Juda, & in urbibus ejus, cùm convertero captivitatem eorum: Benedicat tibi Dominus, pulchritudo justitiæ, mons sanctus: 24 Et habitabunt in eo Judas & omnes 25 civitates ejus simul, agricolæ & minantes greges. Quia inebriavi animam lassam, & omnem anima 26 esurientem saturavi. Ideò quasi de somno suscitatus sum : & vidi, & somnus meus dulcis 27 mihi. Ecce dies veniunt, dicit Dominus : & seminabo domum Israel & domum Juda semine hominum, & semine jumentorum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

Cap. 48. Vulg.Lat. ΚΕΦ. λα'. Ἡ ΜΩΑΒ. Ὅτως εἶπε κύριος, Οὐαὶ ἐπὶ Ναβαὸ, ὅτι ἄλωτο, ἐλήφθη Καταισχυνθήτω, ἠχρύωται (α) ἀμαθὶ καὶ ἀχαθὶ. Οὐκ ἔτι ἐν Ἐσεβὼν ἐπαῖδευσε, γαυριάσαι ἐν Ἐσεβὼν, ἐλογίσαντο ἐπ' αὐτὴν κακά· ἐκὸ ἀφαιρῶ αὐτὴν ἀπὸ ἐθνῶν, καὶ παύσω πᾶσι. Ὅπου δὲν ὦ βαδίζῃ μάχαιρα, Ὅτι φωνὴ κεκραγότων ἐξ Ὠρωναὶμ, (β) ὀλεθρον καὶ σύντριμμα μέγα. Σωτηρίζη Μωάβ, ἀναγγείλατε εἰς Ζοῤῥεγ, Ὅτι ἐπὶ πόνῳ (γ) ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὁδῷ Ὠρωναὶμ, κραυγὴν συντρίμματος ἠκούσατε. Φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυχὰς (γ) ὑμῶν, καὶ ἔσεσθε ὡσεὶ ὄνος ἐν ἐρήμῳ. Ἐπειδὴ ἐπεποίθεις ἐν (δ) ὀχυρώμασί σου, καὶ σὺ συλληφθήσῃ· καὶ ἐξελεύσει Χαμὼς ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα. Καὶ ἥξει ὀλεθρὸν ἐπὶ πᾶσ (ε) πόλιν, ὑ μὴ σωθῇ, καὶ ἀπολεῖ (ζ) ὁ αὐλὼν, καὶ (ζ) ἐξολοθρευθήσεται ἡ πεδινὴ, καθὼς εἶπε κύριος. Δότε (η) σημεῖα τῇ Μωάβ, ὅτι ἀφῇ ἀφανισθῆναι, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἄβατον ἔσονται (θ). Μὴ δὲν ἔνοικῶν αὐτῇ; Ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα κυρίου ἀμελῶς, ἐξαίρων μάχαιραν ἀπὸ αἵματος. Ἀνεπαύσατο Μωάβ ἐκ παιδείας, καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, οὐκ ἐνέγκεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰς ἀποικισμὸν οὐκ ἦλθε· διὰτοῦτο ἔστι γεῦμα αὐτῷ ἐν αὐτῷ, καὶ ὀσμὴ αὐτῷ οὐκ (ι) ἐξέλιπε. Διὰτοῦτο ἰδὺ (κ) ἡμέραι αὐτῷ ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλίνοντας, καὶ κλινοῦσιν αὐτὸν, καὶ τὰ ζεύγη αὐτῷ λεπτυνοῦσι, καὶ τὰ κέρατα αὐτῷ συντρίψουσι, Καὶ καταισχυνθήσεται Μωάβ ἀπὸ Χαμὼς, ὥσπερ (λ) καταισχυνθῆναι οἶκον Ἰσραὴλ ἀπὸ Βαιθὴλ ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Πῶς ἐρεῖτε, Ἰσχυροί ἐσμεν, καὶ ἄνθρωποι ἰσχύον εἰς τὰ πολεμικά; Ὠλέθ Μωάβ πόλις αὐτοῦ, καὶ ἐκλεκτὴ νεανίσκοι αὐτῷ κατέβησ εἰς σφαγήν. Ἐγγὺς ἡμέρα Μωάβ ἐλθεῖν, καὶ πονηρία αὐτῷ ταχεῖα ζοῤῥα. Κινήσατε (μ) αὐτῷ πάντες κυκλόθεν αὐτῷ, πάντες ἔκδησ ὄνομα αὐτῷ· εἴπατε, Πῶς ζωεγρίζη βακτηρία ἐυκλεὴς, ῥάβδος μεγαλάματος; Κατάβησι ἀπὸ δόξης, καὶ κάθισον ὦ ὑχασία κάθημένη (ν). Δεῦσον ὀκηρεῖσθεται, ὅτι ὤλεθ Μωάβ, ἀνέβη εἰς σὲ λυμαινόμενον (ξ) ὀχύρωμά σου.

CAP. XXXI. 1 AD Moab sic dixit (a) Dominus ; Væ super Nabau, quia periit: capta est Cariathem: Confusa est (b) Amath, & Agath. Non est ultra (c) medicamen Mo- 2 ab,exultatio in Esebon: (d) Cogitavit super eam mala: (e) excidimus eam de gente : & quiete quiescet. Post te vadet gladius: 3 Quia vox clamantium ex Oronem : perditio, & contritio magna. Contrita est Moab : ammuntiate in (f) Zogoram: Quia re- 4 pleta est Aloth in ploratu. Ascendit ploranz in via Oronem : clamorem contritionis (g) audistis ; 5 Fugite, & salvate animas vestras: & eritis quasi asinus agrestis in deserto. Quoniam confidisti in (h) munitione tua ; & tu 6 capieris: & egredietur Chamos in transmigrationem, & sacerdotes ejus, & principes ejus simul. 7 Et veniet vastatio super universa civitatem: (i) non salvabitur, & peribit vallis, & exterminabitur campestris, sicut dixit Dominus. Date (k) signa Moab; quia tactus 8 tangetur : & omnes civitates ejus in invium erunt. (l) Ἀνὰ δὲ habitator ei ? Maledictus, qui facit 9 opera Domini negligenter, (m) qui subtrahit gladium suũ à sanguine. Quievit Moab à parvulo, & 10 fidens erat super gloria sua ; non effundebat de vase in vas, & in transmigrationem non abiit. Ideò 11 mansit gustus ei^s in ipso, & odor ejus non defecit. Propterea ecce 12 dies ejus veniunt, ait Dominus: et mittam ei (n) sternentes; & sternent eũ, & vasa ejus comminent, & (o) cornua ejus concident: Et confundetur Moab à Chamos: 13 sicut confusa est domus Israel à Bethel spe (p) sua. Fidentes in ipsis, Quomodò dicetis, Fortes 14 sumus, & homo validus ad bellicas? Periit Moab civitas ejus: et 15 electi juvenes ejus descenderunt in (q) occisionem. Propè est dies 16 Moab ad veniendum : & malitia ejus velox valdè. (r) Mo- 17 vete ei omnes, qui in circuitu ejus, omnes, (s) edite nomen ejus: dicite, Quomodò contrit^a est baculus gloriosus, virga magnificentiæ ? Descende de gloria, & se- 18 de in humilitate (t) sedens. Debon exteretur: quia periit Moab: ascendit ad te vastans munitionem tuam.

MS.A. (α) ἀμαθὶ τὸ κεφάλαιομα, καὶ ἠσθίθω. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἔτι ἐαπεῖα ἐν Μωάβ, ἀγωνείαμα (β) ὀλεθρ (᾿) Ἀλαοὶ (γ) * αὐθῇ, (δ) ὀχυρώμασίν σου καὶ συλλημφθήσῃ· (ε) πόλιν, καὶ πόλεις ὑ (ζ) ἐξολεθρευθήσεται (η) σημεῖον τῷ Μωάβ, ὅτι ἀφῇ ἀναφθήσε), (θ) ἀπὸ ἐνοικούντων αὐτάς. Ἐπικατάρατ Θ (ι) ἐκλίσει. (κ) ἡμέραι ἔρχον), (λ) καταισχύνθη ὁ οἶκ Θ (μ) αὐλὸν (ν) συνάπτε Δαιβὼν, ἐκπτήσῃ, (ξ) ὀχυρώματά

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וְאַשְׂבַּע נֶפֶשׁ כַּהֲנַיָא חַפֵּנוּקִין וְעַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל יִת טוּבִי דְיַהֲבִית לְהוֹן יִשְׂבְּעוּן אֲמַר יְיָ׃
15 כְּדֵין אֲמַר יְיָ קָלָא בְרוּם עָלְמָא אִשְׁתְּמַע בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּבָכִן וּמִתְאַנְחָן בְּחֵר יִרְמְיָה נְבִיָא
כַּד שְׁלַח יְתֵיהּ נְבוּזַר אַדָן רַב קְטוֹלֵיָא מִרְמְתָא אֲלֵיוְדִבְכָן בְּמֵרַר יְרוּשְׁלֶם מְבַכְיָא עַל
16 בְּנָהָא מְסָרְבָא לְאִתְנְחָמָא עַל בְּנָהָא אֲרֵי לֵיוֹ׃ כְּדֵין אֲמַר יְיָ מְנַעִי קָלֵךְ מִלְּמִבְכֵּי וְעֵינָיִךְ
מִלְּשַׁגְרָא דְמָעָן אֲרֵי אִית אַגַר לְעוֹבְדֵי אַבְהָתֵךְ צַדִּיקַיָא אֲמַר יְיָ וִיתוּבוּן מֵאַרְעָא בְעֵלֵי
17 דְבָבוּהוֹן׃ וְאִית סְבוּר לְסוּפֵיךְ אֲמַר יְיָ וִיתוּבוּן בְּנָיָא לְתְחוּמֵהוֹן׃ שְׁמִיעָ וּגְלֵי קֳדָמֵי בֵּית
18 יִשְׂרָאֵל דְּבָכִן וּמִתְאַנְחָן דְּאִסְתַּלְּקוּ אֲמַרִין אִיתֵיתָא עָלָן יִסּוּרִין וְלָא אַלְפְנָא כְּעֵגְלָא
לָא מְלִיף נִיר כַּדּוּ אֲתִיבְנָא לְפוּלְחָנָךְ וְנִתְוַדֵּי אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהָנָא׃ אֲרֵי כַּד אִנְחֵנָא תִּיבִין
19 לְאוֹרַיְתָא מְחַנְחֵנָא עָלָנָא וְכַדּוּ דְאִתְגְּלֵי לָנָא כְּהֵיתְיָנָא וְאַף אִתְכַּנְעָנָא
אֲרֵי קַבִּלְנָא חִסּוּדֵי חוֹבָנָא דְמַלְקָדְמִין׃ הֲכָבֵר חָבִיב קָדָמַי יִשְׂרָאֵל הֲלָא רַבִּי רְחִים הוּא
אֲרֵי בְּזִמְנָן דְּמַלֵּיוּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתִי עַל לְבַיְיהוּ לְמֶעְבַּדְהוֹן מִדְּכַר דְּכַרְנָא לְאוֹטְבָא לֵיהּ
20 עוֹד עַל כֵּן אִתְגּוֹלְלוּ רַחֲמֵי עֲלֵיהוֹן רַחֲמָא אֲרַחֵם עֲלֵיהוֹן אֲמַר יְיָ׃ כְּנִשְׁתָּא
דְיִשְׂרָאֵל אַדְכַּרִי לֵיךְ עוֹבְדֵי אֲבָהָתֵךְ תַּקִּנְיָא שַׁפּוּכִי רַחֲנָנִין בְּמֵרַר שִׁוּיָא לְבָבָךְ
אִסְתַּכְּלִי בְעוֹבְדִין דְעֲבַרְתָּאם תַּקִּנִין דְּכֵן גְּלִית לְאוֹרַח רְחִיקָא כְּרוּ חוּבוּ כְּנִשְׁתָּא
21 דְיִשְׂרָאֵל וְתִתוּבוּן לְקָרְוָךְ אֵלִין׃ עַד אֵימָתַי אַתְּ מִתְחַמְּנָא לְמֵהַב כְּנִשְׁתָּא דְסַגִּיאִין
22 תְּיוּבְתָּהּ אֲרֵי הָא יְיָ בְּרִי חַדְתָּא בְּאַרְעָא וּעֲטָא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִתְנַהוּן לְאוֹרְיָתָא׃ כְּדֵין
23 אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עוֹד יֵימְרוּן יַת פִּתְגָמָא הָדֵין בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה
24 וּבְקִרְוֹהִי כַּד אֲתֵיב יַת גָּלוּתְהוֹן וְיִבְרְכִנְּךָ יְיָ מְדוּר קוּשְׁטָא טוּרָא קַדִּישָׁא׃ וְיִתְּבוּן בָּהּ
25 דְּבֵית יְהוּדָה וְכָל קִרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא אִכָּרִין וְדִנְטַלִּין בְּסִעְוָן׃ אֲרֵי שַׂבְעִית נַפְשָׁא מְשַׁלְהֵיָא
26 וְכָל נַפְשָׁא מַלֵּיתִי כָּל טוּב׃ אֲמַר נְבִיָא עַל דָּא בְּשׁוּלְתָּא דִיוֹמֵי נְחָמְתָא דְעַתִּידִין
27 לְמֵיתֵי אִתְעֲרִית וְחַזִּית חֲבִיבָא דְמִכְיָא וְשִׁנְתִּי הֲנַאתְנִי׃ הָא יוֹמַיָא אָתְיָן אֲמַר יְיָ וַאֲקַיֵּים יַת
דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְיַת דְּבֵית יְהוּדָה אֶסְגֻּנָּן בְּאֵנָשָׁא וּבְאַלְוָתָנָן בְּבְעִירָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

14 Et satiabo animam sacerdotum deliciis, & populus meus, domus Israel, bono
15 meo quod dedero eis, satiabitur, dicit Dns. Hæc dicit Dominus: Vox in excel-
mundi audita est, domus Israel flentis & gementis post Jeremiam prophe-
tam, quando misit eum Nabuzaradan princeps occidentium ex Ramah :
lamentatio & plorantes ob amaritudinem ; Jerusalem plorat propter filios su-
os, & renuit consolari super filiis suis, quia migraverunt. Hæc dicit Dominus: 16
Prohibe vocem tuam à fletu, & oculos tuos, ne deducant lachrymas; quia est
merces operibus patrum tuorum justorum, dicit Dominus : & revertentur de
terra inimicorum suorum. Et est spes fini tuo, dicit Dominus, & revertentur 17
filii ad terminos suos. Auditum & manifestum est coram me quòd domus Is- 18
rael plorat & gemit pro eo quòd transmigraverunt. Dicit enim: Induxisti su-
per nos correptiones; nec edocti sumus, quasi vitulus non assuetus jugo. Nunc
autem converte nos ad cultum tuum, & convertemur : quia tu es Dominus
Deus noster. Quando enim nos redim^s ad legem, consolationem accipim^s: & 19
nunc cùm notum fuit nobis, percussimus femur nostrum, confusi sumus, &
rubore suffusi ; quia recepimus opprobrium peccatorum nostrorum, quæ à
principio fuint. Ecce sicut fili^s dilect^s coram me est Israel; utique puer ama- 20
bilis est. Quo enim tempore pono verba *legis meæ* in corde ejus ut faciat ea,
recordando recordor ut bene faciam ei adhuc: propterea commota sunt vi-
scera mea super eos, miferans miserebor eorum, dicit Dominus. Coet^s Israel 21
recordare tibi operum patrum tuorum rectorum, effunde preces, in amaritu-
dine pone cor tuum: contemplare opera quæ fecisti an recta sint, cùm trans-
migraveris in viam longinquã: nunc autem convertere coet^s Israel ad legẽ, &
reverteris ad civitates *tuas* has. Quousq; tu te obfirmas quò min^s redeas, coet^s, 22
cuj^s aversiones sunt multæ ? Quia ecce creavit Domin^s novum in terra : Et
popul^s dom^s Israel incumbet Legi. Hæc dicit Domin^s exercituum De^s Isra- 23
el : Adhuc dicent verbum istud in terra dom^s Juda, & in civitatib^s ej^s, cùm
reduxero captivitatem eorum : Benedicat tibi Domin^s habitaculum veritatis
ej^s mons sancte. Et habitabunt in ea viri dom^s Juda, & in omnib^s civitatib^s ej^s 24
simul agricolæ, & qui proficiscuntur cum gregib^s. Quia satiabo animam las- 25
sam, & omnem animam solicitam implebo *omni* bono. Dixit propheta: Pro- 26
pter hanc annuntiationem dierum consolationis qui venturi sunt, suscitat^s sum
& vidi ; *iterum* dormivi, & somnium meum *profuit* mihi. Ecce dies veniunt, 27
dicit Domin^s, & suscitabo domum Israel & domum Juda : multiplicabo eos
hominibus, & prospcrabo eos pecoribus.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܬܡܠܝܘ ܪܘܚܐ ܕܚܡܪܐ. ܘܥܡܝ ܡܢ ܛܒܘܬܐ ܢܬܣܒܥܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܗܘܬ ܩܠܐ ܒܪܡܐ ܐܫܬܡܥ. ܒܟܝܐ ܘܡܪܝܡܐ ܣܓܝܐ. ܪܚܝܠ ܡܒܟܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܬܢܚܡ. ܥܠ ܒܢܝܗ ܕܠܝܬܘܢ. * ܗܘܬ ܩܠܐ ܒܪܡܐ ܐܫܬܡܥ. ܒܟܝܐ ܘܡܪܝܡܐ ܣܓܝܐ. ܪܚܝܠ ܡܒܟܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܬܢܚܡ. ܥܠ ܒܢܝܗ ܕܠܝܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܒܕܟ. ܡܢܥ ܩܠܟ ܡܢ ܒܟܝܐ. ܘܥܝܢܝܟ ܡܢ ܕܡܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܒܕܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܒܠܠܘ ܒܪܢܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܒܥܠܐ. ܐܝܬ ܫܪܝܪ ܠܒܪ ܥܡܟ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܒܕܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܬܒܠܠܘ ܒܢܝ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܒܥܠܐ. ܐܝܬ ܫܪܝܪ ܠܒܪ ܥܡܟ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܒܕܟ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܥܒܕܟ. ܡܢܥ ܩܠܟ ܡܢ ܒܟܝܐ. ܘܥܝܢܝܟ ܡܢ ܕܡܥܐ

ירמיה : לא

,ditrendū ad &,evellendū ad eos super fui *vigil* quemadmodum erit Et
28 וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לִנְתוֹשׁ וְלִנְתֹּץ
ero *pervigil* sic ,malefaciendum ad & ,perdendum ad & ,*destruendum* ad &
וְלַהֲרֹס וּלְהַאֲבִיד וְלִהְרֵעַ כֵּן אֶשְׁקֹד
diebus In .Dominus dixit ,plantandum ad &,ædificandum ad eos super
29 עֲלֵיהֶם לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ נְאֻם־יְהוָה׃ בַּיָּמִים
dentes &,acerbam uvam comederunt Patres : ultrà dicent non illis
הָהֵם לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אָבוֹת אָכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי
.*mortetur iniquitate sua in* unusquisque *Quinimo* .obstupuerunt filiorum
30 בָנִים תֻּקְהֶינָה׃ כִּי אִם־אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת
.*ejus* dentes obstupescent ,acerbam uvam *comedentis* hominis Omnis
כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר תֻּקְהֶינָה שִׁנָּיו׃
domo cum *excidam* & ,DOMINUS dixit ,*venientes* dies Ecce
31 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת־בֵּית
fœdus secundū Non .novum fœdus Jehudah domo cum & ,Israel
32 יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה׃ לֹא כַּבְּרִית
,eorum manū *in me apprehendere* die in ,eorū patribus cum *excidi* quod
אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי בְיָדָם
fecerunt irritum ipsi quia : Ægypti terra è eos *educendum ad*
לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר הֵמָּה הֵפֵרוּ אֶת
.DOMINUS dixit ,*eos in* sum dominatus ego & ,meum pactum
בְּרִיתִי וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם נְאֻם־יְהוָה׃
post Israel domo cum *excidam* quod fœdus hoc Sed
33 כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אִכְרֹת אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי
,eorū *interiori* in meā legē Dabo : Dominus dixit ,ipsos dies
הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם
erunt ipsi & ,Deum in eis ero & : eā scribam eorū corde *super* &
וְעַל־לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ
unusquisq; &,suū *secum* unusquisque ultrà docebit non Et.populū in mihi
לִי לְעָם׃ וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ
ipsi omnes nam : Dominum Cognoscite : dicendo ,suum fratrem
אֶת־אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ אֶת־יְהוָה כִּי כֻלָּם
:Dominus dixit,eorū maximum ad usq; &,eorū mimimo à me cognoscent
יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד־גְּדוֹלָם נְאֻם־יְהוָה
.amplius memorabor non eorū peccati &,eorū iniquitati propitiabor quia
כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכֹּר־עוֹד׃
,lunæ statuta ,diei lumine in solem *dans* ,Dominus dixit Sic
35 כֹּה אָמַר יְהוָה נֹתֵן שֶׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם חֻקּוֹת יָרֵחַ
Dominus,ej fluctus sonarunt &,mare *findens* :noctis lumine in stellarum &
וְכוֹכָבִים לְאוֹר לַיְלָה רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַלָּיו יְהוָה
,*mei facies* à ista statuta *recesserint* Si .ejus nomen exercituum
36 צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אִם־יָמִישׁוּ הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי
mei facies ad gentem esse ab cessabunt Israel semen etiam,Dominus dixit
נְאֻם־יְהוָה גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי
,sursum de cœli *metiantur* Si :Dominus dixit Sic .diebus cunctis
37 כָּל־הַיָּמִים׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־יִמָּדְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה
omne *in profundo* ego etiam ,deorsum terræ fundamenta *investigentur* &
וְיֵחָקְרוּ מוֹסְדֵי־אֶרֶץ לְמַטָּה גַּם־אָנִי אֶמְאַס בְּכָל־
.DOMINUS dixit ,*eorum* quæ omnia *super* ,Israel semen
זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָה׃
,Domino civitas ædificabitur &,Dominus dixit ,*venientes* dies Ecce
38 הִנֵּה יָמִים נְאֻם־יְהוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר לַיהוָה
ultrà exibit Et .anguli portam ad usque Chananeel turre à
מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד־שַׁעַר הַפִّנָּה׃ וְיָצָא עוֹד
.Ghobath circuibit & ,Ghareb collem super eo coram mensuræ *linea*
39 קָוֶה הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ עַל גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב גֹּעָתָה׃
torrente ad usque *arva omna* &,cineris & ,cadaverum vallem omnē Et
40 וְכָל־הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדֶּשֶׁן וְכָל־הַשְּׂדֹמוֹת עַד־נַחַל
:Domino Sanctitas,Orientem ad equorum portæ angulū ad usque,Chidron
קִדְרוֹן עַד־פִּנַּת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ לַיהוָה
,seculum in ultrà destruetur neque,evelletur non
לֹא יִנָּתֵשׁ וְלֹא יֵהָרֵס עוֹד לְעוֹלָם׃

Versio VULG. LAT.

28 Et sicut vigilavi super eos ut evellerem, & demolirer, & dissiparem, & disperderem, & affligerem : sic vigilabo super eos ut ædificem, & plantem, ait Domi-
29 nus. In diebus illis non dicent ultrà ; Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum ob-
30 stupuerunt. Sed unusquisque in iniquitate sua morietur : omnis homo, qui comederit uvam acerbam, obstupescent dentes ejus. Ecce dies venient, dicit Domin' : & feriam domui Israel
32 & domui Juda fœdus novum : Non secundùm pactum, quod pepigi cum patrib' eorum, in die quâ apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Ægypti ; pactum, quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eo-
33 rum, dicit Dominus. Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israel post dies illos, dicit Domin' : Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam : & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in
34 populum. Et non docebit ultrà vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens ; Cognosce Dominum : omnes enim cognoscent me, à minimo eorum usque ad maximum, ait Domin' : quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor
35 ampliùs. Hæc dicit Domin', qui dat Solem in lumine diei, ordinē Lunæ & stellarum in lumine noctis : qui turbat mare, et sonant fluctus ejus, Domin' exercituum
36 nomen illi. Si defecerint leges istæ coram me, dicit Dominus : tunc & semen Israel deficiet, ut non sit gens coram me cunctis
37 diebus. Hæc dicit Dominus ; Si mensurari potuerint cœli sursù, & investigari fundamenta terræ deorsum : et ego abjiciam universum semen Israel, propter o-
38 mnia quæ fecerunt, dicit Dominus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus : & ædificabitur civitas Domino, à turre Hananeel
39 usque ad portam anguli. Et exibit ultrà norma mensuræ in conspectu ejus super collē Gareb : et
40 circuibit Goatha, Et omnem vallem cadaverum, & cineris, & universam regionem mortis, usque ad torrentem Cedron, & usque ad angulum portæ equorum Orientalis, Sanctum Domini : non evelletur, & non destruetur ultrà in perpetuum.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

19 Ἐφ' ὁδῷ σῇδι, καὶ ἔπαθε κακὰ Μωάβ (ο) ἐν
Ἀρῷ, καὶ ἐρώτησον φάγοντα, καὶ συζόμενον,
20 καὶ εἰπόν, Τί ἐγένετο; Κατηχύθη Μω-
ὰβ, ὅτι ζωπτρίζη. ὀλόλυξον καὶ κάκραξον,
ἀπάγγειλον ἐν (π) Ἀρνών, Ὅτι ἄλωτο Μω-
ὰβ, Καὶ κείσε ἔρχε) εἰς τὴν γῆν (ρ) Μη-
σὼ ἐπὶ Χελὼν, καὶ (σ) Ῥεφὰς, καὶ Μωφὰς,
22 Καὶ ἐπὶ Δαιβὼν, καὶ ἐπὶ Ναβαὺ, καὶ ἐπ' οἶ-
κον (τ) Δαιβλαθαίμ, Καὶ ἐπὶ Καριαθ-
23 αιμ, καὶ (υ) ἐπ' οἶκον Γαμβὰλ, καὶ ἐπ' οἶ-
κον Μαὼν, Καὶ ἐπὶ Καριὼθ, καὶ ἐπὶ Βοσδρὰ,
24 καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις Μωὰβ τὰς πόρ-
ρω καὶ τὰς ἐγγύς. Κατεάχθη κέρας Μωὰβ,
26 καὶ τὸ ἐπίχειρον ἄπτε ζωπτρίζη. Μεθύ-
σατε αὐτὸν, ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη
27 καὶ ἐπεκρούσει Μωὰβ ἐν χειρὶ ἄπτε, Καὶ ἔσται
εἰς γέλωτα καὶ αὐτός. (φ) καὶ εἰ μὴ εἰς γελοι-
ασμὸν λοῖ σοι Ἰσραὴλ, καὶ ἐν κλοπαῖς σε
εὑρέθη, ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν. Κατέλιπον
τὰς πόλεις, καὶ ὤκησαν ἐν (χ) πέτραις οἱ
κατοικοῦντες Μωὰβ · ἐγένθησαν (ψ) ὥσ-
περ ἀετερεὰ (ζ) ῥοπούσαι ἐν πέτραις, (ω)
σόματι βοδύνου. Καὶ ἤκουσα ὕβρεων Μω-
ὰβ, (α) ὕβρισε λίαν, ὕβρεν ἄπτε, καὶ ὑβρη-
φανίαν ἄπτε · καὶ ὑψώθη ἡ καρδία ἄπτε. Ἐγὼ
29 ἔγνων (ζ) ἔρχε ἄπτε · ἰχὶ τὸ ἰκανὸν (β) ἄπτῳ
ἰχ ὅτως ἐποίησε; Διαῦτο ἐπὶ Μωὰβ
31 ὀλολύζετε πάντοθεν · βοήσατε ἐπ' ἀν-
δρας (γ) κειρόδους ἀυχμῷ, Ὡς κλαυθ-
μὸν Ἰαζὴρ (δ) ἀποκλαύσομαί σοι ἄμπε-
λῶ · Ἀσερημα, κλήματά σου δῆλθε θά-
λασσαν, πόλεις Ἰαζὴρ ἥψαντο, ἐπὶ ὀπω-
ραν σου, (ε) ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὀλεθρῷ
(ζ) ἐπέπεσε. (η) Σωεφὴθ χαρμοσύνη καὶ
33 εὐφροσύνη ἀκ τῆς Μωαβίτιδος, καὶ οἶν-
ὧν ἐπὶ λιωοῖς σου · ἀφοῖ ἰκ (ι) ἐπάτη-
σαν, ἰδὲ δόλης ἰκ ἐποίησαν, αἰδέ.
34 Ἀπὸ κραυγῆς Ἐσεβὼν (κ) ἕως Αἰτὰμ
αἱ πόλεις αὐτῶν ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν,
ἀπὸ Ζογδὲ ἕως Ὠρωναΐμ, καὶ (λ) ἀγγε-
λίαν Σαλασία, ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ (μ) Νε-
35 βρεὶν εἰς κατάκαυμα ἔσται. Καὶ ἀπολῶ τὸν
Μωὰβ, φησὶ κύριος, (ν) ἀναβαίνοντα ἐπὶ
τὸν βωμὸν, καὶ θυμιῶντα θεοῖς ἄπτε.
36 Διαῦτο καρδία τῷ Μωὰβ, ὥσπερ αὐλοὶ
βομβήσουσι, (ξ) καρδία μου ἐπ' ἀνθρώ-
ποις (ο) κειρόδους ὥσπερ αὐλὸς βομβή-
σει · διαῦτο ἃ ἐπεποίησατο, ἀπώλετο
37 ἀπὸ ἀνθρώπου, Πᾶσαν κεφαλὴν ἐν πυῖῖ
τόπῳ (π) ξυρηθήσονται, καὶ πᾶς πώγων
ξυρηθήσοῖ, καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται, καὶ
ἐπὶ πάσης ὀσφῦς ζάκκος.

MS. A. (ο) ὀν Ἀροὴς, (π) Ἀερωὰν, (ρ) τῶ Μισὼρ (σ) ἐπὶ Ῥεφὰς, καὶ
Μωφὰθ, (τ) Δεβλαθλιμ, (υ) ἐπὶ οἶκον Γαμὰλα, (φ) καὶ μὴ εἰς γελοιασμὸν
Ἰσραὴλ οἱ ἐν *κολοπαῖς ζῶ(χ)πέτραις οἰκοῦντες (ψ) ὡς(ζ) ὀνοκαούσαι
(ω) βοδύνου σῶμα. Ἤκουσα (α) ὕβρισεν σφόδρα, καὶ ὕβρεν (γ) τὰ ἔρα (β) ἀυ-
τῶ (γ) κιδόρας (δ) ἀποκλαύσομαι ἄμπελῶ (ε) καὶ ἐπὶ (ζ) ἔπεσεν. (δ) Σωω-
εφὴθη (ι) ἐπατήθησαν, (κ) ἕως Ἐλεαλὴ, καὶ ἕως Ἰασὰ αἱ πόλεις
(λ) ἀγγελία σαλισία, (μ) Ἐσεῖμ (ν) ἀναβαίνοντα ἐπὶ Μωὰβ, καὶ (ξ) καὶ
καρδία (ο) κιδόρας (π) ξυρήσοῖ,

Paraph. Chald. Versio Latina.

Et erit, sicut cogitavi super eos ut evellerem, & ut contererem, & ut destru- 28
erem, & ut perderem, & ut malefacerem; sic lætabitur Verbum meum super
eos, ut ædificem, & ut suscitem, dicit Dñs. In diebus illis non dicent amplius: 29
Patres peccaverunt, & filii percussi sunt. Sed unusquisque in peccato suo mo- 30
rietur. Omnis homo qui peccaverit, ipse morietur. Ecce dies veniunt, dicit 31
Dñs, & feriam cum domo Israel & domo Juda pactum novum. Non sicut pa- 32
ctum quòd pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum
ut educerem eos de terra Ægypti ; quia ipsi irritum fecerunt pactum meum, & 33
ego complacui mihi in eis, dicit Dñs. Quia hoc est pactum quòd feriam cum
domo Israel : Post dies illos, dicit Dñs, dabo legem meam in visceribus eo-
rum, & in corde eorum scribam eam ; & ero eis in Deum, & ipsi erunt coram
me in populum. Et non docebunt ultrà vir proximum suum & vir fratrem su- 34
um, dicendo: Scitote timere Dñm. Quia omnes discent ut sciant timorem mei,
à minimo eorum usque ad maximum eorum, dicit Dñs. Quia dimittam deli- 35
cta eorum & peccata eorum non erunt in memoria amplius. Hæc dicit Domi-
nus, qui dedit Solem ad lucendum die, statuta Lunæ & syderum ad lucendum
nocte; increpat mare, & sonant fluctus ejus, Dñs exercituum nomen ejus. Sicut 36
fieri non potest ut pertranseant pacta hæc à facie mea, dicit Dñs ; semen quo-
que Israel non desinet esse populus ministrans coram me omnibus diebus. Hæc 37
dicit Dñs: Sicut non potest fieri ut sciat homo mensuram cœli desuper, nec
etiam investigare fundamenta terræ deorsum ; sic Verbum meum non aversa-
bitur omnem cognationem Israel pro iis omnibus quæ fecerunt coram me, di-
cit Dñs. Ecce dies venient, dicit Dñs, & ædificabitur civitas Jerusalem coram 38
Dño à turre Pechos usque ad portam anguli. Et egredietur adhuc filum men- 39
suræ ædificii è regione ejus donec perveniat ad vallem, quæ est vicina Gareb,
& erit circumiens *piscinam* rotundam. Et omnis vallis ubi ceciderunt cada- 40
vera exercitus Assyriorum ; & omnes aquæ ductus usque ad torrentem Ce-
dron, & usque ad angulum portæ domus stadii regis, Orientem versus, san-
ctitas coram Domino, non evelletur, nec destruetur ultrà in perpetuum,

Targum JONATHAN.

28 וַיְהִי כְּמָא דְחַשֵּׁבִית עֲלֵיהוֹן לְמֶעְקַר וּלְתֻרְעָא וּלְפַרְעָא וּלְאַבְדָּא וּלְאַבְאָשָׁא כֵּן יְחֵדֵי
מֵימְרִי עֲלֵיהוֹן לְמִבְנֵי וּלְקַיָּמָא אָמַר יְיָ׃ בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן לָא יֵמְרוּן עוֹד אֲבָהָתָא חִטָּן
29 בְּנַיָּא לְקַן׃ אֱלָהֵן אֱנָשׁ בְּחוֹבֵיהּ יְמוּת כָּל אֱנָשׁ דְּיִתְחַיֵּי הוּא יְמוּת׃ הָא יוֹמַיָּא אָתְיָן
30 אֲמַר יְיָ וְאֶגְזַר עִם דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְעִם דְּבֵית יְהוּדָה קְיָמָא חַדְתָּא׃ לָא כִקְיָמָא דְּגְזַרִית עִם
אֲבָהָתְכוֹן בְּיוֹמָא דְּאִתְקַפִּית בִּידֵיהוֹן לְמִפְּקָהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם דְּאִנּוּן אַשְׁגִּיחוּ יָת
31 קְיָמִי וַאֲנָא אִתְרְעֵיתִי בְהוֹן אָמַר יְיָ׃ אֲרֵי דֵּין קְיָמָא דְּאֶגְזַר עִם בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּתַר יוֹמַיָּא
הָאִנּוּן אָמַר יְיָ אֶתֵּן יָת אוֹרַיְתִי בְּמֵעֵיהוֹן וְעַל לִבְּהוֹן אֶכְתְּבִנָּהּ וְאֶהֱוֵי לְהוֹן לֵאלָהִין וְאִנּוּן
32 יְהוֹן קַדְמַי לְעָם׃ וְלָא יֵילְפּוּן עוֹד גְּבַר יָת חַבְרֵיהּ וּגְבַר יָת אֲחוּהִי לְמֵימַר דְּעוּ לְמַדְחַל
מִן קֳדָם יְיָ אֲרֵי כּוּלְּהוֹן יִלְפּוּן לְמִדַּע דְּחַלְתִּי לְמֵעֲרְעֵרוּתְהוֹן וְעַד רַבְּהוֹן אָמַר יְיָ אֲרֵי אֶשְׁבּוֹק
33 לְחוֹבֵיהוֹן וְחַטָּאֵיהוֹן לָא יְהַכְּרוּן עוֹד׃ כְּדֵין אָמַר יְיָ דֵּיהַב שְׁמֵשָׁא לְאַנְהָרָא בְּיוֹמָא
גְּזֵירַת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְאַנְהָרָא בְּלֵילְיָא נָטֵף בְּיַמָּא וְהָמָן גַּלּוֹהִי יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ׃ כְּמָה
34 דְּלֵית אֶפְשַׁר דִּישְׁרוּן קְיָמַיָּא הָאִלֵּין מִן קֳדָמַי אָמַר יְיָ אַף זַרְעָא דִישְׂרָאֵל לָא יִבְטְלוּן
מִלְּמֶהֱוֵי עַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמַי כָּל יוֹמַיָּא׃ כְּדֵין אָמַר יְיָ כְּמָה דְּלֵית אֶפְשַׁר דִּידַע אֱנָשׁ
35 מִשְׁחַת שְׁמֵיהּ מִלְּעֵילָא וְאַף לָא לְמִבְדַּק יְסוֹדֵי אַרְעָא מִלְּרַע אַף מֵימְרִי לָא יִרְחַק בְּכָל
זַרְעָא דִישְׂרָאֵל עַל כָּל דַּעֲבַדוּ קֳדָמַי אָמַר יְיָ׃ הָא יוֹמַיָּא אָתְיָן וְיִתְבְּנֵי קִרְתָּא
36 דִירוּשְׁלֶם קֳדָם יְיָ מִמִּגְדַּל פִּקּוּם וְעַד תְּרֵע עוּיְתָא׃ וְיֵיתֵי נַפְקָ עוֹד חוּט מִשְׁחָא בְּגִינָא לְקֳבְלָהּ
37 עַד מְטֵי לְגִבְעָתָא דְסַמִיכָא לְגַרֵב וְיֵהֵי מִסְחַחַר לְבִרְכַת עַגְלָה׃ וְכָל מֵישְׁרֵי אַתְרָא
דְנַפְלוּ תַמָּן פִּגְרֵי מַשְׁרִיתָא אִתּוּרָאָה וְכָל אַרְעָתָא עַד נַחֲלָא דְקִדְרוֹן עַד זְוִית תְּרֵע בֵּית
38 דִיסָא דְמַלְכָּא מַדִּינְחָא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ לָא יִתְעַקַּר וְלָא יִתְפַּגַּר עוֹד לְעָלַם׃

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܘܐܦܠܓ ܠܝܬܗ ܠܡܬܥܩܪ ܘܠܡܬܪܥܥ ܘܠܡܚܒܠ ܘܠܡܒܢܐ ܘܠܡܨܒܐ ܠܡܬܒ ܘܠܡܒܝܫ ܠܡܬܒ ܘܠܡܫܪܐ ܠܡܬܒ ܘܠܡܬܒ ܘܠܡܬܒ ܘ

ירמיה : לב

CAP. XXXII. לב

decimo anno in ,Domino à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית
anni decimus octavus annus ipse ,Jehudah regis Sidchijahu
לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה
:Jerusalem *super cœrsantes* Babel regis *vinum* tunc Et .Nebuchadnesar
2 לְנְבוּכַדְרֶאצַּר: וְאָז חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל צָרִים עַל־יְרוּשָׁלִָם
domo quæ ,custodiæ atrio in clausus erat propheta Irmejahu &
וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה אֲשֶׁר בֵּית־
:dicendo ,Jehudah rex Sidchijahu eum clauserat Quòd .Jehudah regis
3 מֶלֶךְ יְהוּדָה: אֲשֶׁר כְּלָאוֹ צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר
dens ego Ecce :Dominus dixit Sic :dicendo *vaticinans* tu Quare
מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
Sidchijahu Et ?eã capiet & ,Babel regis manũ in hanc civitatem
4 אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ: וְצִדְקִיָּהוּ
tradendo tradetur sed ,Chaldim manu de evadet non Jehudah rex
מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא יִמָּלֵט מִיַּד הַכַּשְׂדִּים כִּי־הִנָּתֵן יִנָּתֵן
ejus oculi &,illius ore cum ejus os loquetur & ,Babel regis manum in
בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וְדִבֶּר־פִּיו עִם־פִּיו וְעֵינָיו
;Sidchijahu faciet ire Babel in Et .videbunt illius oculos
5 אֶת־עֵינָיו תִּרְאֶינָה: וּבְבָבֶל יוֹלִיךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ
dimicaveritis *Cùm* .Dominus dixit ,eum *me visitare usque* erit ibi &
וְשָׁם יִהְיֶה עַד־פְּקִדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה כִּי תִלָּחֲמוּ
verbum Fuit :Irmejahu dixit Et .prosperabimini non ,Chaldim cum
6 אֶת־הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ: וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־
tu° patruelis Sallum filius Chanamel Ecce :dicendo ,me ad Domini
7 יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־שַׁלֻּם דֹּדְךָ
:Hanathoth in qui ,meũ agrum tibi Eme :dicendo ,te ad *veniens*
בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת
Chanamel me ad venit Et .*emendum ad* redemptionis judicio *tibi* quia
כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת: וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמְאֵל
ait & ,custodiæ atrium ad ,Domini verbũ juxta meũ patrui filius
8 בֶּן־דּוֹדִי כִּדְבַר יְהוָה אֶל־חֲצַר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר
terra in quæ ,Hanathoth in qui meũ agrum quæso Eme :me ad
אֵלַי קְנֵה־נָא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁרִי בְּאֶרֶץ
:tibi eme :redemptio *tibi* & ,*hæreditatis* jure *tibi* quia :Binjamin
בִּנְיָמִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ
agrum emi Et .*ipsum* Domini verbum quòd cognovi &
וָאֵדַע כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא: וָאֶקְנֶה אֶת־הַשָּׂדֶה
ei appendi & ,Hanathoth in qui ,meũ patrui filio Chanamel à
מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דֹּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת וָאֶשְׁקְלָה־לוֹ
scripsi Et .argenteos decem & ,secalim septem ,argentum
10 אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים וַעֲשָׂרָה הַכֶּסֶף: וָאֶכְתֹּב
argentum appendi & : testes feci testificari & ,signavi & ,libro in
בַּסֵּפֶר וָאֶחְתֹּם וָאָעֵד עֵדִים וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף
,signatum emptionis librum accepi Et .*bilancibus* in
בְּמֹאזְנָיִם: וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנֶה אֶת־הַחָתוּם
librum dedi Et .*patentem* & ,*jurium* & *præcepti*
11 הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת־הַגָּלוּי: וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר
Chanamel oculis in Machsejah filio Nerijah filio Baruch emptionis
הַמִّקְנֶה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה בֶּן־מַחְסֵיָה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל
,emptionis libro in *scribentium* testium oculis in & ,mei patrui
דֹּדִי וּלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנֶה
præcepi Et .custodiæ atrio in *manentium* ,Jehudæorum omniũ oculis in
12 לְעֵינֵי כָל־הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה: וָאֲצַוֶּה
exercituũ Dominus dixit Sic :dicendo, eorum oculis in Baruch
13 אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
emptionis librum ,istos libros *Tollenso* :Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנֶה
eos *tibi* & ,hunc apertum librum & ,signatum & ,hunc
14 הַזֶּה וְאֶת־הַחָתוּם וְאֶת־סֵפֶר הַגָּלוּי הַזֶּה וּנְתַתָּם
multis diebus stent ut ,*vasse* vase in
בִּכְלִי־חֶרֶשׂ לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים:

Versio VULG. LAT.

CAP. XXXII.

1 Verbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, in anno decimo Sedeciæ regis Juda: ipse
2 est annus decimus octavus Nabuchodonosor. Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jeru-
3 salem: & Jeremias Propheta erat clausus in atrio carceris, qui erat in domo regis Juda. Clausé-
4 rat enim eum Sedecias rex Juda, dicens; Quarè vaticinaris, dicens; Hæc dicit Dominus; Ecce ego dabo civitatẽ istam in manũ regis Babylonis, & capiet eam?
5 Et Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldæorum: sed tradetur in manũ regis Babylonis: & loquetur os ejus cum ore illiº, & oculi ejus oculos illiº videbunt.
6 Et in Babylonem ducet Sedeciã: & ibi erit donec visitem eum, ait Dñs: si autem dimicaveritis adversùm Chaldæos, nihil prosperũ habebitis. Et dixit Jeremias; Fa-
7 ctum est verbum Domini ad me, dicens; Ecce Hanameel filius Sellum patruelis tuº veniet ad te, dicens; Eme tibi agrum meũ, qui est in Anathoth: tibi enim competit ex propinquitate ut
8 emas. Et venit ad me Hanameel filiº patrui mei secundùm verbum Domini ad vestibulum carceris, & ait ad me; Posside agrum meum, qui est in Anathoth in terra Benjamin: quia tibi competit hæreditas, & tu propinquº es ut possideas. Intellexi autem
9 quòd verbum Domini esset. Et emi agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui est in Anathoth: & appendi ei argentum septem
10 stateres, & decem argenteos. Et scripsi in libro, & signavi, & adhibui testes: & appendi argen-
11 tum in statera. Et accepi librum possessionis signatum, & stipulationes, & rata, & signa forin-
12 secº. Et dedi librum possessionis Baruch filio Neri filii Maasiæ in oculis Hanameel patruelis mei, in oculis testium, qui scripti erant in libro emptionis, & in oculis omnium Judæorum, qui sede-
13 bant in atrio carceris. Et præcepi Baruch coram eis, dicens;
14 Hæc dicit Dominº exercituum, Deus Israel; Sume libros istos, librum emptionis hunc signatũ, & librum hunc qui apertus est: & pone illos in vase fictili, ut permanere possint diebus multis.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

38 Καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δωμάτων Μωάβ, καὶ (ρ) ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς, ὅτι ζωθρεύφε, φησὶ κύριος, (σ) ὡς ἀγγεῖον, ᾧ οὐκ ἔστι χρεία αὐτῷ. Πῶς κατήλλαξε; πῶς ἔστρεψε τῶτον Μωάβ; ἠχύνθη, καὶ ἐγένετο Μωὰβ εἰς γέλωτα, καὶ ἐγκότημα πᾶσι τοῖς κύκλῳ
40 (τ) αὐτῆς. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ἐλήφθη (υ) Καεισὼ, καὶ τὰ ὀχυρώματα ζωελήφθη, Καὶ ἀπολεῖται Μωὰβ ἀπὸ ὄχλου, ὅτι ἐπὶ τὸν κύριον ἐμεγαλύνθη. Παγὶς καὶ φόβος καὶ βόθυνος (φ) ἐπὶ σὲ κατοικοῦντα (χ) Μωάβ.
44 Ὁ φεύγων ἀπὸ προσώπου τῶ φόβου, ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον· καὶ ὁ ἀναβαίνων ἐκ τῶ βοθύνου, (ψ) ᾗ συλληφθήσεται ἐν τῇ παγίδι· (ω) ὅτι ἐπάξω τάυτα ἐπὶ Μωὰβ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως
(α) αὐτῶν.

Et super omnia tecta Moab, & in plateis (gg) ejus: quia contrivi, ait Dominus, tanquàm vas, cujus non est usus ejus. Quomodò commu-
39 tavit, quomodò vertit dorsum Moab? Confusus est, & factus est Moab in risum, & odium omnibus, qui in circuitu ejus. Quia sic dixit
40 (bb) Dominus; Capta est Cariot, & munitiones occupatæ
41 (ii) sunt: Et peribit Moab à
42 turba; quia super Dominum se magnificavit. Laqueus, &
43 timor, & fovea super te, qui sedes (kk) Moab. Qui fu-
44 git à facie timoris, incidet in foveam: & qui ascendit de fovea, & capietur in laqueo: quoniam inducam hæc super Moab in anno visitationis (ll) ejus.

MS. A. (ρ) ὅτι πλατεῖαις (σ) τὸν Μωὰβ ὡς (π) ἀυτῶ. (υ) Ἀκκηριὼθ, (φ) ὅτι Ζοὶ (χ) ἐπὶ Μωάβ. (ψ) Ζυλληφθήσῃ (ω) διότι (α) ἀυτῆς.

ΚΕΦ. λβ'. CAP. XXXII.

Cap. 25.
Vulg.Lat.(·) Ὅτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, Λάβε τὸ ποτήριον τῶ οἴνου τῶ ἀκράτου τάτου ἐκ χειρός μου, καὶ ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη, πρὸς ἃ
16 ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς ἀυτός. Καὶ πίονται, καὶ ἐξεμοῦνται, καὶ (α) ἐκμαινήσονται ἀπὸ προσώπου τῆς (β) μαχαίρας, ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀναμέσον
17 ἀυτῶν. Καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου, καὶ ἐπότισα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέ με κύριος (γ) πρὸς
18 ἀυτὰ, Τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰς πόλεις Ἰούδα, καὶ βασιλεῖς Ἰούδα καὶ ἄρχοντας ἀυτῶ, τῶ θεῖναι ἀυτὰς εἰς ἐρήμωσιν, καὶ εἰς ἄδατον, καὶ εἰς συριγμὸν, Καὶ τὸν Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ τοὺς παῖδας ἀυτῶ, καὶ τοὺς
19 μεγιστᾶνας ἀυτῶ, καὶ πάντα τὸν λαὸν ἀυτῶ, Καὶ πάντας τοὺς (δ) συμμίκτους, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς (ε) ἀλλοφύλων, καὶ τὴν Ἀσκάλωνα, καὶ τὴν Γάζαν, καὶ τὴν Ἀκκάρων, καὶ τὸ δίλοιπον Ἀζότου, Καὶ τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ
20 τὴν Μωαβίτιν, καὶ τὸς ὑοὺς Ἀμμὼν, Καὶ (ζ) βασιλεῖς Τύρου, καὶ βασιλεῖς Σιδῶνος, καὶ βασιλεῖς τὸς ὲν τῷ πόρῳ τῆς θαλάσσης,

Sic (a) dixit Dominus Deus
15 Israel; Sume calicem vini meri hujus de manu mea, & potare faciens omnes gentes, ad
16 quas ego mitto te ad eos. Et bibent, & evoment, & insanient à facie gladii, quem ego mitto inter eos. Et ac-
17 cepi calicem de manu Domini, & propinavi gentibus, ad quas misit me Dominus ad eas:
18 Hierusalem, & civitatibus Juda, & regibus Juda, & principibus ejus, ad ponendum eas in desolationem, & in in-
19 vium, & in (b) sibilum: Et Pharaoni regi Ægypti, & pueris ejus, & principibus ej-
20 ejus, & omni populo ejus, Et omnibus (c) mistitiis, & omnibus regibus Allophylorum, & Ascaloni, & Gazæ, & Accaron, & reliquis Azoti,
21 Et Idumeæ, & Moabitidi, & filiis Ammon, Et regibus Ty-
22 ri, & regibus Sidonis, & regibus, (d) qui trans mare,

MS.A. (·) Ὅσα ἐπροφήτευσεν Ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. (α) μαινήσονται (β) μαχαίρης, (γ) ἐν αὐτὰ, (δ) συμμίκτους ἀυτῶ, (ε) πάντων τῶν ἀλλοφύλων, (ζ) πάντας βασιλῆς

Targum JONATHAN.

לב

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ בְּשַׁתָּא עֲשִׂירָתָא לְצִדְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דִבְנֵי
2 יְהוּדָה הִיא שַׁתָּא חֲמֵנֵי עֲשָׂרֵי שְׁנִין לְנְבוּכַד נֶצַּר: בֵּדֵין מַשְׁרִית מַלְכָּא דְבָבֶל צָרִין עַל
3 יְרוּשְׁלֶם וְיִרְמְיָה נְבִיאָ הֲוָה כְלִי בְּדַרְתָּ בֵּית אַסְיָרְיָא דִּי בְּבֵית מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה:
4 דְּאַסְרֵיהּ צִדְקִיָּה מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר מִדֵּין אַתְּ מִתְנַבֵּי לְמֵימַר כְּדֵין אֲמַרְתָּ יְיָ
הָאֲנָא מְסַרְתָּ יַת קַרְתָּא הָדָא בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִכְבְּשִׁנָּהּ: וְצִדְקִיָּה מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית
5 יְהוּדָה לָא יִשְׁתֵּיזֵב מִדְּיָא דְכַסְדָּאֵי אֲרֵי אִתְמְסַר אִתְמְסַר בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל וִיכַלֵּיל
פּוּמֵיהּ עִם פּוּמֵיהּ וְעֵינוֹהִי יַת עֵינוֹהִי יְחַזֵּן: וּלְבָבֶל יוֹבֵיל יַת צִדְקִיָּה וְיִתְּנִנֵּיהּ יְהֵי עַד דְּיִעוֹל
6 דּוּכְרָנִיהּ קֳדָמַי אֲמַר יְיָ אֲרֵי תְּגִיחוּן קְרָב עִם כַּסְדָּאֵי לָא תַצְלְחוּן: וַאֲמַר יִרְמְיָה הֲוָה פִּתְגָם
7 נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי לְמֵימַר: הָא חֲנַמְאֵל בַּר שַׁלּוּם אַחֲבוּךְ אָתֵי לְוָתָךְ לְמֵימַר זְבוּן לָךְ
8 יַת חֲקַל דִּבְעַנְתּוֹת אֲרֵי לָךְ חִוְיָא אַחְסָנְתָּא לְמִזְבַּן: וַאֲתָא לְוָתִי חֲנַמְאֵל בַּר אַחֲבִי
כְּפִתְגָמָא דְיָ לְדַרְתָּ בֵּית אַסְיָרְיָא וַאֲמַר לִי זְבוּן כְּעַן יַת חֲקַל דִּבְעַנְתּוֹת דִּבְאַרְעָא שִׁבְטָא
9 בְּנְיָמִין אֲרֵי לָךְ חִוְיָא יְרוּתָא וּלְךָ אַחְסָנְתָּא אֲרֵי אִתְגְּלִיאַת אֲרֵי דְּמִן קֳדָם יְיָ הוּא: וּזְבַנִּית
יַת חַקְלָא מִן חֲנַמְאֵל בַּר אַחֲבִי דִּבְעַנְתּוֹת וְתַקְלִית לֵיהּ יַת כַּסְפָּא שְׁבַעָא מְנִין וַעֲשַׂר סְלָעִין
10 דְּכַסְפָּ: וְכְתַבִית בְּשִׁטְרָא וְחַתֵּמִית וְאַסְהֵדִית סָהֲדִין וְתַקְלִית כַּסְפָּא בְּמוֹזְנָיָא: וּנְסַבִּית
11 יַת שִׁטְרָא דְזִבּוּנָא יַת דִּכְתִיב וְחַתִים כְּהִלְכָתָא וְכִיר חָוֵא יַת שִׁטְרָא פְּתִיחָא: וְיַהֲבִית יַת
שִׁטְרָא דְזִבּוּנָא לְבָרוּךְ בַּר נֵרִיָּה בַּר מַחְסֵיָה לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל אַחֲבִי דִּלְעֵינֵי סַהֲדֵיָא דִּכְתִיבִין
12 בְּשִׁטְרָא דְזִבּוּנָא לְעֵינֵי כָל יְהוּדָאֵי דִּיתְבִין בְּדַרְתָּ בֵּית אַסְיָרְיָא: וּפַקִּדִית יַת בָּרוּךְ לְעֵינֵיהוֹן
13 לְמֵימַר: כְּדֵין אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל סַב יַת שִׁטְרָא הָאלֵן יַת שִׁטְרָא דְזִבּוּנָא
14 הָדֵין יַת דִּכְתִיב וְחַתִים יַת שִׁטְרָא פְּתִיחָא הָדֵין וְתִתְּנִנּוּן בְּמָן דְּחַסַף בְּדִיל דִּיתְקַיְּמוּן יוֹמִין סַגִּיאִין:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

CAP. XXXII.

1 Verbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Domini in an-
2 no decimo Sedechiæ regis tribus domus Juda; ipse est annus decimus octavus Nabuchodonosor. Et tunc copiæ regis Babylonis obsidebant Jerusalem, &
3 Jeremias propheta erat clausus in atrio carceris, qui est in domo regis domus Juda. Quem vinctum tenebat Sedechias rex tribus domus Juda: dicens, Quare tu prophetas; dicendo, Hæc dicit Dominus, Ecce ego tradam civitatem
4 istam in manum regis Babylonis, & subjiciet eam: Et Sedechias rex domus Juda non evadet è manu Chaldæorum; sed tradendo tradetur in manum regis Babylonis, & loquetur os ejus cum ore illius, & oculi ejus oculos illius intu-
5 ebuntur. Et in Babylonem ducet Sedechiam, ubi erit donec subeat memoria ejus coram me, dicit Dominus. Etiam si pugnaveritis adversùm Chaldæos, nihil proficietis. Et dixit Jeremias, Factum est verbum prophetiæ à facie
6 Domini ad me, dicens: Ecce Hanamẽel filius Salum patrui tui venit ad te: di-
7 cens, Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth: quia tibi convenit hæreditas ut emas. Veniscque ad me Hanameel filius patrui mei juxta verbum Dñi in
8 atrium domus vinctorũ; & dixit mihi, Eme nunc agrũm meum, qui in Anathorh, quæ est in terra tribus Benjamin, quia tibi competit hæreditas, et tua
9 est possessio, eme tibi. Et cognovi ꝓ verbum Domini esset. Emi itáq; agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui erat in Anathoth; et appendi ei argentum
10 septem minas, & decem siclos argenti. Et scripsi in chirographo, & signavi, & adhibui testes, & appendi argentũ stateris. Et tuli chirographum emptio-
11 nis, ꝓ scriptum erat, & signatũ juxta morem, & sicut decet, chirographum apertum. Et dedi chirographũ emptionis Baruch filio Neriæ filii Maasiæ in
12 conspectu Hanameel [*filii*] fratris patris mei, et in conspectu testiũ qui scripti erant in chirographo emptionis, & in conspectu omnium Judæorum, qui sedebant in atrio vinctorũ. Et præcepi Baruch in oculis eorum, dicens: Hæc
13 dicit Dñs Deus Israel: Tolle chirographa ista, libellum emptionis istum, et ꝓ
14 scriptum est & signatum, & chirographum apertum istud, & pones ea in vase fictili, ut permaneant diebus multis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXXII.

1 Sermo qui factus est ad Jeremiam à Domino, anno decimo Sedeciæ regis Judæ : is erat annus decimus octavus Nebuchadnosari regi Babyloniæ. 2 Tunc autem copiæ regis Babyloniæ obsidebant Jerosolymam, & Jeremia propheta detentus erat in atrio custodiæ domûs regis Judæ : 3 Clauserat enim illum Sedecia rex Judæ, dicens ; Qua de causa vaticinaris, ac dicis ; Sic ait Dominus, Ecce traditurus sum civitatem istam in manus regis Babyloniæ, & capiet eam? 4 Et Sedecia rex Judæ non effugiet manum Chaldæorum, quia proculdubiò tradetur in manus regis Babyloniæ, & hujus os alloquetur os illius, & hujus oculi illius oculos videbunt? 5 Et Babylonem abducet Sedeciam, ibique manebit usque ad diè illum quo visitavero eum, dicit Dominus; pugnabitis enim contra Chaldæos, & non superabitis? 6 Factus est inquam, sermo Domini ad Jeremiam, hisce verbis. 7 Ecce Nahmael filius Salumi patrui tui venturus est ad te, & dicturus ; Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjaminis, ad te enim pertinet jus hæreditatis *hujus* emendæ. 8 Venit ergò ad me Nahmael filius patrui mei, juxta sermonem Domini, in atrium custodiæ ; dixitque mihi, Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth in terra Benjaminis ; quoniam ad te pertinet jus hæreditatis, tibique debetur : eme illam tibi. 9 Quoniam autem noveram sermonem hunc esse Domini, emi agrum à Nahmaele filio patrui mei, qui erat in Anathoth, & appendi ei pecuniam, septendecim siclos argenti : 10 Scripsi syngraphas, & obsignavi, testes adhibui, & pecuniam trutinâ appendi : 11 Deinde accepi syngraphas emptionis, tam illam quæ obsignata erat secundùm præceptum ac legem, quàm illam quæ non erat obsignata : 12 Et utramque syngrapham emptionis dedi Barucho filio Neriæ filii Maasiæ, præsente Nahmaele filio patrui mei, & præsentibus testibus qui scripti fuerant in syngraphis emptionis, præsentibus denique cunctis Judæis qui aderant in atrio custodiæ : 13 Tum Barucho præcepi his præsentibus, ac dixi ; 14 Sic ait Dominus potentissimus Deus Israelis, Accipe syngraphas istas, syngrapham hanc emptionis obsignatam, & syngrapham hanc minimè obsignatâ; & utramque reponito in vase testaceo, ut serventur multis diebus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 وعلى جميع اسطحة موآب وفي سواريها كلها لاني كسرت موآب قال الرب مثل اناء ليس به
39 حاجة كيف ولّي ظهرا موآب خزي موآب وصار ضحكة وانكسارا لجميع من حولها لان
40 هكذا قال الرب احذت عفرون وحصونها قبضت وهلكت موآب من الجمع لانها تعظمت
41 على الرب فخ وخوف وحفرة عليك ايها الجالس في موآب الهارب من وجه الخوف يسقط في
42 الحفرة والصاعد من الحفرة يقبض في الفخ من اجل اني اجلب هذا على موآب في سنة
43 افتقادها يقول الرب من اجل ان النار خرجت من حشبون واللهيب من
44 مدينة سيحون لتحرق شعاري موآب وتبيد ربسا بني شاول الويل لك يا موآب قد هلكت
45 يا شعب كموش لان بنيك وبناتك تفرقوا في السبي فاما في اخر الايام فاني ارد سبي موآب
يقول الرب الي هاهنا القول في نقمة موآب

الفصل الثاني والثلثون — هذا ما تنبي به ارميا على جميع الامم

46 من اجل ان اهل بابل تعبدوهم واستعبدوا شعوبا كثيرة وملوكا عظيمة
47 واجرهم بما فعلوا وكما قدمت ايديهم هكذا قال الرب اله اسرائيل خذ كاس الخمر
الصرف الذي بيدي وسقيه لجميع الامم الذي انا ارسلك اليهم فيكبرون ويحبون من
وجه السيف الذي انا ارسله بينهم واخذت الكاس من يد الرب واسقيه الامم الذي
ارسلني الرب اليهم اورشليم ومدن يهوذا وملوكهم ورؤساهم ليكونوا للخراب وللقفر
وللصفير وفرعون ملك مصر وعبيده وعظماءه وكل شعبه وكل المختلطين به وجميع ملوك
القبايل العربية عسقلان وغزة وعقرون وبقية اشدود والادوميين والمواليين وبني عمون
وملوك صور وملوك صيدا والملوك الذين في عبر البحر

Et super omnia tecta Moabi, & in omnibus viciis ejus: quia fregi Moabum, dixit Dominus, ut vas quod nullius est utilitatis. Quomodo tergat vertit Moab? pudefactus est Moab, & expositus ludibrio atq; contritioni omnibus circumjacentibus? Nam ita dixit Dominus, Capta est Acron, & arces ejus occupatæ; Perijt que Moab à congregatione, quia superbivit contra Dominum. Laqueus, pavor, & fovea super te O qui degis in Moabo: Qui pavorem effugerit, incidet in foveam; & qui emerserit è fovea, laqueo capietur: hæc enim adducturus sum super Moabum anno visitationis ejus. [MS.Oxon. dicit Dominus. *Quoniam ignis egredietur ex Heshbon, & flamma ex urbe Sihonis, ut combuat crines Moabi, et consumat principes filiorum Shaul. Ve tibi Moab, jam perieruns es populo Chamos, quoniam filii tui, filiæque tuæ in captivitatem dispergentur. Atamen reducam captivitatem Moab: ultimis temporibus, dicit Dominus. Hactenus sermo de vindicta Moabi.*]

CAP. XXXII.

Hæc sunt quæ prophetavit Jeremia de cunctis gentibus.

[MS.Oxon. *Eò quod Babylonii subegerint, & sibi etiam in servitutem redegerint gentes multas, & reges magnos; ideo rependam eis secundùm actiones eorum, & secundùm illud quod priùs operatæ erant manus eorum.*] *Sic dixit Dominus Deus Israelis, Accipe calicè vini meri qui est in manu mea, cumque propina cunctis gentibus ad quas te mitto; ut attoniti abdant sese à conspectu gladii quem missurus sum inter eos. Quare acceptum de manu Domini calicem propinavi cunctis gentibus ad quas misit me Dominus: Jerosolyme, & urbibus Judæ, & regibus ac principibus eorum; ut essent destructioni, solitudini, & sibilo: Pharaoni regis Ægypti, & servis ejus, magnatibus ejus, totique populo ipsius; & omnibus inter eum mixtis: Omnibus regibus nationum exterarum: Ascaloni, Gazæ, Acroni, & reliquæ Azdodi: Idumææ, Moabitidi, & filiis Ammon: Regibus Tyri, regibus Sidonis, & regibus qui sunt trans mare:*

ירמיה: לב

15 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ
16 בָּתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת: וְאִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
17 אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
18 הָאָרֶץ בְּכֹחֶךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה לֹא
19 יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־דָּבָר: עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים
20 וְמֵשִׁיב עֲוֹן אָבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם
21 הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: גְּדֹל הָעֵצָה
22 וְרַב הָעֲלִילִיָּה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְקוּחוֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְנֵי
23 אָדָם לָתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפִרִי
24 מַעֲלָלָיו: אֲשֶׁר שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
25 עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ שֵׁם
26 כַּיּוֹם הַזֶּה: וַתּוֹצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
27 מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְזְרוֹעַ
28 נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל: וַתִּתֶּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
29 אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֶת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
30 וּדְבָשׁ: וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ
31 וּבְתוֹרָתְךָ לֹא־הָלָכוּ אֵת כֹּל אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם
32 לַעֲשׂוֹת לֹא עָשִׂיתָ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:
33 הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה
34 בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִّלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב
35 וְהַדֶּבֶר וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנֶּךָ רֹאֶה: וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי
36 אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לְךָ הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף
37 וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
38 לֵאמֹר הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי
39 יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר: לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
40 אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ
41 בָּבֶל וּלְכָדָהּ: וּבָאוּ הַכַּשְׂדִּים הַנִّלְחָמִים עַל־הָעִיר
42 הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ
43 וְאֶת הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לַבָּעַל
44 וְהַסֵּכוּ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי:

Versio VULG. LAT.

15 Hæc enim dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Adhuc possidebuntur domus, & agri,
16 & vineæ in terra ista. Et oravi ad Dominum, postquàm tradidi librum possessionis Baruch filio
17 Neri, dicens; Heu, heu, heu, Domine Deus: ecce tu fecisti cœlum & terram in fortitudine tua magna, & in brachio tuo ex-
18 tento: non erit tibi difficile omne verbum: Qui facis misericordiam in millibus, & reddis iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos: Fortissime, magne, & potens, Do-
19 minus exercituum nomen tibi. Magnus consilio, & incomprehensibilis cogitatu: cujus oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam, ut reddas unicuique secundũ fructũ adinventionum ejus.
20 Qui posuisti signa & portenta in terra Ægypti usque ad diem hanc, & in Israel, & in hominibus, & fecisti tibi nomen sic-
21 ut est dies hæc. Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti, in signis, & in portentis, & in manu robusta, & in brachio
22 extento, & in terrore magno. Et dedisti eis terram hanc, quam juraſti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte &
23 melle. Et ingressi sunt, & possederunt eam: & non obedierunt voci tuæ, & in lege tua non ambulaverunt: omnia quæ mandáti eis ut facerent, non fece-
24 runt: & evenerunt eis omnia mala hæc. Ecce munitiones extructæ sunt adversũm civitatem, ut capiatur: & urbs data est in manus Chaldæorum, qui præliantur adversũs eam, à facie gladii, & famis, & pestilen-
25 tiæ: & quæcunque locutus es accidérunt, ut tu ipse cernis. Et tu dicis mihi, Domine Deus; Eme agrum argento, & adhibe testes: cùm urbs data sit in ma-
26 nus Chaldæorum? Et factum est verbum Domini ad Jeremiam,
27 dicens; Ecce ego Dominus Deus universæ carnis: numquid mihi difficile erit omne verbum?
28 Propterea hæc dicit Dominus; Ecce ego tradam civitatem istã in manus Chaldæorum, & in manus regis Babylonis, & capi-
29 ent eam. Et venient Chaldæi præliantes adversũ urbem hanc, & succendent eam igni, & comburent eam, & domos, in quarũ domatibus sacrificabant Baal, & libabant diis alienis libamina ad irritandum me.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

23 Καὶ τὴν Δαυδὰν, καὶ τὴν Θαιμὰν, καὶ
24 τὴν Ῥῶς, καὶ πᾶν ἐκκεκαρμένον κατὰ
25 πρόσωπον αὐτῆς, Καὶ πάντας τοὺς (η)
26 Ζυμβίκτους τοῦ κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρή-
27 μῳ, Καὶ πάντας βασιλεῖς (θ) Λίβαμ,
28 καὶ πάντας βασιλεῖς Περσῶν, Καὶ πάν-
29 τας βασιλεῖς (ι) ἀπὸ ἀπηλιώτου τοῦ
30 φύρραν καὶ τὰς ἐγγὺς, ἔκαστον πρὸς τὸν
31 ἀδελφὸν αὐτῆς, καὶ πάσας (κ) βασιλείας
32 τὰς δὲ πρεσβύτου τῆς γῆς. Καὶ ἐρεῖς
33 αὐτοῖς, Οὕτως εἶπε κύριος παντοκράτω-
34 ρ, Πίετε, (λ) μεθύσθητε, καὶ ἐξεμέσατε,
35 καὶ πεσεῖσθε, καὶ οὐ μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ
36 προσώπου τῆς μαχαίρας, ἧς ἐγὼ ἀπο-
37 στέλλω ἀναμέσον ὑμῶν. Καὶ ἔσται ὅταν
38 μὴ βούλωνται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ
39 τῆς χειρός σου, ὅτι πιεῖν, καὶ ἐρεῖς,
40 Οὕτως εἶπε κύριος, Πιεῖσθε πίεσθε,
41 Ὅτι ἐν πόλει (μ) ἐν ᾗ ὀνομάσθη τὸ ὄ-
42 νομά μου (᾽) ἐπ᾽ αὐτῇ, ἐγὼ ἄρχομαι κα-
43 κοῦσθαι, καὶ ὑμεῖς καθαρεύετε οὐ μὴ κα-
44 θαρισθῆτε, ὅτι μάχαιραν ἐγὼ (ν) καλῶ
45 ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
46 Καὶ σὺ προφητεύσεις (ξ) ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς
47 λόγους τούτους, καὶ ἐρεῖς, Κύριος ἐκ ὑ-
48 ψηλοῦ χρεμετεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ
49 δώσει φωνὴν αὐτοῦ, λόγον χρεμετεῖ (ο) ἐ-
50 πὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καὶ οἶδε ὅστις συ-
51 γῶντες ἀποκριθήσονται· καὶ ἐπὶ (π)
52 καθημένους τὴν γῆν ὅλεθρος. Ἐ-
53 πὶ μέρος τῆς γῆς, ὅτι κείσεις τῷ
54 κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσι· κείσεται αὐτὸς
55 πρὸς πᾶσαν σάρκα, οἱ δὲ ἀστεῖοι ἐδό-
56 θησαν εἰς μάχαιραν, λέγει κύριος. Οὕ-
57 τως εἶπε κύριος, Ἰδὲ κακὰ ἔρχεται
58 ἀπὸ ἔθνους (᾽) ἐπὶ ἔθνος, καὶ λαίλαψ με-
59 γάλη ἐκπορεύεται ἀπ᾽ ἐσχάτου τῆς γῆς.
60 Καὶ ἔσονται τραυματίαι ὑπὸ κυρίου ἐν
61 ἡμέρᾳ κυρίου, ἐκ μέρους τῆς γῆς, καὶ
62 ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς· οὐ μὴ (ρ) κλι-
63 θοῦσιν, οὐ κόψεται ἐπὶ προσώπου
64 τῆς γῆς ἔσονται. Ἀλαλάξατε ποιμέ-
65 νες, καὶ (σ) κακρόξατε, καὶ κόψασθε οἱ
66 κριοὶ τῆς προβάτου, ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ
67 ἡμέραι (τ) ὑμῶν εἰς σφαγὴν, καὶ πεσεῖ-
68 σθε ὡσεὶ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ, Καὶ ἀπο-
69 λεῖται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ σω-
70 τηρία ἀπὸ τῶν κριῶν τῶν προβάτων.
71 Φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμένων, καὶ ἀλα-
72 λαγμὸς τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν,
73 ὅτι (υ) ὀλόθρευσε κύριος τὰ βοσκήματα
74 αὐτῶν.

MS. A. (η) συμβίκτοις αὐτῆς τὰς (θ) Δαυδὰν, (ι) τῶν ἀπηλιώτου (κ) τὰς βασιλείας (λ) καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμέσατε, (μ) ἐφ᾽ ᾗ (᾽) ἐπ᾽ αὐτῆς, ἐγὼ ἔρχομαι (ν) καλέσω ἐπὶ τὰς (ξ) τοὺς λόγους τούτους ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς, (ο) ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου. καὶ οἶδε ὅσπερ συγῶντες (π) πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν (᾽) εἰς (ρ) κατορύξουσιν (σ) κακρόξετε, (τ) ἡμῶν (υ) ὀλέθρευσιν

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

15 אֲרִי כְּדֵן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל עוֹד יְזַבְּנוּן בָּתִּין וְחַקְלִין וְכַרְמִין בְּאַרְעָא
16 הָדֵא: וְצַלֵּיתִי קֳדָם יְיָ בְּתַר דִּיהַבִית יָת שִׁטְרָא דְזַבִּינִי לְבָרוּךְ בַּר נֵרִיָּה לְמֵימַר: קֹבֶל
17 בְּעוּתִי יְיָ אֱלָהִים הָא אַתְּ עֲבַדְתָּא יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא בְּחֵילָךְ רַבָּא וּבְדִרְעָךְ מְרַמְּמָא
18 לָא יְתְכַּסֵּי מִן קֳדָמָךְ כָּל פִּתְגָם: עֲבַד טִיבוּתָא לְאַלְפֵי דָרִין וּמְשַׁלֵּם חוֹבֵי אֲבָהָתָא לְבַנְיָא
19 בַּר מִשְׁלַמִּין לְמַחְשֵׁי בְתַרְהוֹן אֱלָהָא רַבָּא וּגְבָרָא יְיָ צְבָאוֹת שְׁמֵיהּ: דְּרַבְּרִבִין מַלְכוּתֵי
20 וְסַגִּיאִין עוֹבָדוֹהִי דִּי קָרְמָךְ גָּלְיָן כָּל אוֹרְחָת בְּנֵי אֲנָשָׁא לְמִתַּן לְאֱנָשׁ כְּאוֹרְחָתֵיהּ וּכְפֵרֵי
21 עוֹבָדוֹהִי: דְּשַׁוֵּיתָא אָתְיָן וּמוֹפְתִין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבַדְתָּא
22 פְּרִישׁן בְּנוֹ בְּנֵי אֲנָשָׁא וַעֲבַדְתָּא לָךְ שׁוּם כְּיוֹמָא הָדֵין: וְאַפֵּקְתָּא יָת עַמָּךְ יָת יִשְׂרָאֵל
23 מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּאָתְיָן וּבְמוֹפְתִין וּבְיַד תַּקִּיפָא וּבְאַרְעָא מְרַמְּם וּבְחִוְנָא רַבָּא: וִיהַבְתָּ
24 לְהוֹן יָת אַרְעָא הָדָא דְקַיֵּמְתָּא לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן אַרְעָא עָבְרָא חֲלָב וּדְבָשׁ: וְעָלוּ
25 וְאַחְסִינוּ יָתָהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָךְ וּבְאוֹרַיְתָךְ לָא הֲלִיכוּ יָת כֹּל דְּפַקֵּדְתָּא לְהוֹן לְמֶעְבַּד
26 לָא עֲבַדוּ וַעֲרַעְתָּ יָתְהוֹן יָת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא: הָא מַלְיָתָא עָלוּ עַל קִרְתָּא לְמִכְבְּשָׁהּ
27 וְקִרְתָּא אִתְמְסַרַת בִּידָא דְכַשְׂדָּאֵי דְמַגִּיחִין קְרָבָא עֲלָהּ מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְכַפְנָא
28 וּמוֹתָנָא וּדְמַלֵּלְתָּא הֲוָה וְקָדְמָךְ גְּלֵי: וְאַתְּ אֲמַרְתָּ לִי יְיָ אֱלָהִים וְזַן לָךְ חַקְלָא בְּכַסְפָּא
29 וְאַסְהֵד סָהֲדִין וְקִרְתָּא אִתְמְסַרַת בִּידָא דְכַסְדָּאֵי: וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם
30 יִרְמְיָה לְמֵימַר: הָא אֲנָא יְיָ אֱלָהָא כָּל בְּשָׂרָא הַמִּן קֳדָמַי יִתְכַּסֵּי כָּל פִּתְגָם: בְּכֵן כְּדֵן אָמַר
31 יְיָ הָא אֲנָא מְסַר יָת קִרְתָּא הָדָא בִּידָא דְכַסְדָּאֵי וּבִידָא נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִכְבְּשִׁנַּהּ:
32 וְיֵעְלוּן כַּסְדָּאֵי דְמַגִּיחִין קְרָבָא עַל קִרְתָּא הָדָא וְיוֹקְדוּן יָת קִרְתָּא הָדָא בְּנוּרָא וְיוֹקְדוּנָהּ
33 יָת בָּתָּיָא דְאַסִּיקוּ בְּיוֹסְמֵי עַל אֲגוּרֵיהוֹן לְבַעְלָא וּנְסִיכוּ נִסְכִּין לְטַעְוָת עַמְמַיָּא בְּדִיל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

15 Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Adhuc comparabuntur do-
16 mus & agri & vineæ in terra ista. Et oravi coram Domino, postquam dedi
17 libellum emptionis Baruch filio Neriæ, dicens: Suscipe deprecationem me-
18 am Domine Deus: Ecce tu fecisti cœlos & terram virtute tua magna, &
19 brachio tuo excelso, & nullum verbum te latet. Faciens benignitatem in mil-
20 le ætates, & reddens peccata patrum filiis, quando pergunt peccare post eos.
21 Deus magne, fortis, Dominus exercituum nomen ejus. Cujus consilia sunt
22 magna, & multa opera ejus; in cujus conspectu revelatæ sunt omnes viæ filio-
23 rum hominum, ut des unicuique juxta vias suas, & secundùm fructum operum
24 suorum. Quia posuisti signa & portenta in terra Ægypti usque in diem hanc,
25 & Israeli fecisti mirabilia in medio filiorum hominum; & fecisti tibi nomen
26 quale est hodie. Et eduxisti populum tuum Israel de terra Ægypti in signis, &
27 portentis, & in manu forti, & in brachio excelso, & in visione magna. Et de-
28 disti eis terram istam pro qua jurásti patribus eorum, ut dares eis terram pro-
29 ducentem lac & mel. Et ingressi sunt & possederunt eam, & non obedie-
30 runt verbo tuo, & in lege tua non ambulaverunt: omnia quæ eis præcepisti ut
31 facerent, non fecerunt; & accidit eis omne malum hoc. Ecce aggeres conge-
32 sti sunt contra civitatem ad eam subjiciendam, & civitas tradita est in manum
33 Chaldæorum, qui præliantur adversùm eam, à facie eorum qui occidunt gla-
34 dio, & fame, & pestilentia: & quod locutus es, factum est, & tibi apertum
35 est. Et tu Domine Deus dicis mihi, Eme tibi agrum argento, et adhibe testes,
36 cùm civitas sit tradita in manum Chaldæorum. Et factum est verbum prophe-
37 tiæ à facie Domini ad Jeremiam, dicens: Ecce ego Dominus Deus universæ
38 carnis: An mihi quicquam erit abstrũsum? Propterea hæc dicit Dominus, Ec-
39 ce ego tradam civitatem istam in manum Chaldæorum, & in manum Nabu-
40 chodonosor regis Babylonis, & subjiciet eam. Et ingredientur Chaldæi qui
41 præliantur adversùm urbem hanc, & succendent urbem igni, & comburent
42 eam, & domos super quarum tectis adoleverunt Baal aromata, & libave-
43 runt libamina idolis populorum, ut irritarent me.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܗܳܠܳܐ ܐܳܡܪܺܝܢܳܐ ܡܪܳܝܳܐ ܨܒܳܐܳܘܬܳܐ ܐܠܳܗܳܐ ܕܝܺܫܪܳܝܹܠ. ܕܳܪܺܝܡܺܝܢ ܒܰܝܳܬܳܐ ܘܰܚܩܠܳܐ ܘܰܟܪܳܡܶܐ ܕܰܐܪܥܳܐ ܗܳܕܶܐ.
16 * ܘܐܰܪܝܺܝܬܺܝ ܐܰܒܳܐ ܠܡܳܪܝ ܒܪܽܘܟ ܒܪܺܝܐ. ܘܟܬܰܒܬܺܝ ܣܰܗܕܶܐ ܒܚܰܩܠܳܐ ܕܟܰܪܡܶܐ ܕܰܐܪܥܳܐ ܗܳܕܶܐ.
17 * ܐܳܝܠܳܐ ܡܪܳܝ ܡܪܳܝ ܐܰܢܬܳܬ ܥܒܰܕܬ ܫܰܡܰܝܳܐ ܘܐܰܪܥܳܐ ܒܚܰܝܠܳܟ ܪܰܒܳܐ ܘܒܙܪܳܥܳܟ ܪܡܺܝܳܐ. ܠܳܐ ܡܬܰܟܠܺܝܬ ܡܕܺܝܢܬܳܐ ܠܟܽܘܠܶܗ.
18 * ܕܥܳܒܶܕ ܚܶܣܕܶܐ ܠܰܐܠܦܺܝܢ ܘܰܫܠܶܡ ܚܰܘܒܳܬܳܐ ܕܐܒܳܗܳܬܳܐ ܒܚܺܝܩܳܗܘܢ ܒܬܰܪ ܒܢܺܝܢ. ܐܠܳܗܳܐ ܪܰܒܳܐ ܘܰܬܺܝܪܳܐ ܫܡܺܝܗ ܡܪܳܝ ܨܒܳܐܳܘܬܳܐ.
19 * ܪܰܒܳܐ ܥܒܰܕܬ ܥܰܒܺܝܕܳܬܳܐ. ܘܰܬܺܝܪܳܐ ܥܒܰܕܬ ܥܰܒܺܝܕܳܬܳܐ. ܕܥܰܝܢܰܝܟ ܦܬܺܝܚܺܝܢ ܥܰܠ ܟܽܠܗ ܒܢܺܝ ܐܰܕܳܡܳܐ. ܠܡܶܬܠ ܥܒܺܝܕܬܳܐ ܕܰܒܪܳܝܳܬܳܐ ܘܰܠܡܶܬܠ ܦܪܺܝܬܳܐ ܕܡܰܥܒܰܕܳܬܳܐ.
20 * ܕܥܒܰܕܬ ܐܳܬܳܬܳܐ ܘܡܰܦܬܳܚܳܬܳܐ ܒܐܰܪܥܳܐ ܕܡܺܝܨܪܰܝܡ ܥܰܡ ܝܰܘܡܳܐ ܗܳܕܶܐ. ܘܥܰܡ ܒܢܺܝ ܝܺܫܪܳܝܹܠ ܘܥܰܡ ܒܢܺܝ ܐܰܕܳܡܳܐ. ܘܰܥܒܰܕܬ ܠܟܽܘܠܗܘܢ ܐܰܝܟܳܢܳܐ ܕܐܰܝܟ ܗܳܠܶܝܢ ܗܳܘܶܝܬ ܠܟ ܫܡܳܐ ܠܝܽܘܡܳܐ ܗܳܕܶܐ.
21 * ܘܐܦܰܩܬ ܝܰܬܰܪ ܐܳܬܳܬܳܐ ܘܡܰܦܬܳܚܳܬܳܐ ܡܢ ܐܰܪܥܳܐ ܕܡܺܝܨܪܰܝܡ ܒܚܰܝܠܳܐ ܪܰܒܳܐ ܘܒܙܪܳܥܳܐ ܪܡܺܝܳܐ. ܘܐܰܥܠܰܬܳܟܽܘܢ ܠܐܰܪܥܳܐ ܗܳܕܶܐ ܕܡܰܠܬܳܐ ܚܰܠܒܳܐ ܘܕܒܰܫܳܐ.
22 * ܘܐܰܝܬܺܝܠܳܟܽܘܢ ܠܐܰܪܥܳܐ ܗܳܕܶܐ ܕܡܰܠܬܳܐ ܚܰܠܒܳܐ ܘܕܒܰܫܳܐ. ܕܐܰܝܬܺܝܠܳܟܽܘܢ ܠܐܒܳܗܳܬܳܐ ܕܡܰܠܬܳܐ ܠܗܽܘܢ ܠܡܶܬܠ ܕܐܰܝܬܺܝ ܠܗܽܘܢ ܠܡܰܪܝܳܐ.
23 * ܘܐܰܬܘ ܘܐܰܪܬܘ ܠܗ ܐܰܪܥܳܐ ܗܳܕܶܐ. ܘܠܳܐ ܩܰܒܠܽܘ ܩܠܳܟ ܘܠܳܐ ܥܒܰܕܽܘ ܦܬܺܝܓܳܡܳܟ. ܘܟܽܠܗ ܕܦܰܩܕܬ ܠܗܽܘܢ ܠܡܶܥܒܰܕ ܠܗܽܘܢ ܠܳܐ ܥܒܰܕܽܘ.
24 * ܗܳܐ ܡܰܨܒܳܬܳܐ ܐܬܳܬ ܥܰܠ ܩܪܺܝܬܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܡܶܣܒܰܪ ܠܗ. ܘܩܪܺܝܬܳܐ ܐܬܺܝܠܬ ܒܐܺܝܕ ܟܰܣܕܺܝܐ ܘܒܪܰܥܒܳܐ ܘܒܡܰܘܬܳܐ. ܘܡܶܕܰܡ ܕܡܰܠܶܠܬ ܗܳܐ ܗܳܘܶܝ.
25 * ܘܐܰܢܬ ܐܳܡܪܬ ܠܝ ܡܪܳܝ ܐܰܠܗܺܝܢ. ܙܰܒܰܢ ܠܝ ܚܰܩܠܳܐ ܒܟܰܣܦܳܐ. ܘܩܪܺܝܢ ܣܳܗܕܶܐ. ܘܗܳܐ ܩܪܺܝܬܳܐ ܐܬܺܝܠܬ ܒܐܺܝܕ ܟܰܣܕܺܝܐ.
26 * ܘܗܳܐ ܡܶܠܬܳܐ ܕܡܰܠܶܠܬ ܠܝ ܡܪܳܝ ܗܳܐ ܐܰܢܳܐ ܡܪܳܝ ܟܽܠܗ ܒܰܣܪܳܐ. ܗܰܠܡܳܐ ܡܶܢܝ ܡܕܺܝܢܬܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܡܶܬܠ ܕܐܰܝܬܺܝ ܠܗ ܠܡܰܪܝܳܐ.
27 * ܗܳܐ ܩܪܺܝܬܳܐ ܐܬܺܝܠܬ ܒܐܺܝܕ ܟܰܣܕܺܝܐ. ܘܗܳܐ ܡܰܨܒܳܬܳܐ ܐܬܳܬ ܥܰܠ ܩܪܺܝܬܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܡܶܣܒܰܪ ܠܗ. ܘܗܳܐ ܩܪܺܝܬܳܐ ܐܬܺܝܠܬ ܒܐܺܝܕ ܟܰܣܕܺܝܐ.
28 * ܗܳܐ ܐܳܢܳܐ ܡܪܳܝ ܟܽܠܗ ܒܰܣܪܳܐ. ܗܰܠܡܳܐ ܡܶܢܝ ܡܕܺܝܢܬܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܡܶܬܠ ܕܐܰܝܬܺܝ ܠܗ ܠܡܰܪܝܳܐ.
29 * ܡܶܢ ܗܳܠܶܝܢ ܡܰܕܰܥ ܡܪܳܝ ܐܰܢܳܐ ܡܪܳܝ ܟܽܠܗ ܒܰܣܪܳܐ. ܗܰܠܡܳܐ ܡܶܢ ܡܕܺܝܢܬܳܐ ܕܡܰܪܝܳܐ ܠܡܶܬܠ ܕܐܰܝܬܺܝ ܠܗ ܠܡܰܪܝܳܐ.
ܗܳܐ ܩܪܺܝܬܳܐ ܐܬܺܝܠܬ ܒܐܺܝܕ ܟܰܣܕܺܝܐ. ܘܡܰܨܒܳܬܳܐ ܐܬܳܬ ܥܰܠ ܩܪܺܝܬܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܡܶܣܒܰܪ ܠܗ. ܘܩܪܺܝܢ ܠܗ ܩܪܺܝܬܳܐ ܘܰܢܣܰܦܩܽܘܢ ܠܗ ܩܪܺܝܬܳܐ ܘܰܢܣܰܦܩܽܘܢ ܠܗ ܩܪܺܝܬܳܐ.
ܘܰܩܳܛܪܺܝܢ ܩܽܛܪܳܬܳܐ ܠܒܰܥܠ ܘܰܢܣܰܟܽܘ ܢܣܺܝܟܳܬܳܐ ܠܐܰܚܪܳܢܺܝܐ ܕܠܳܐ ܡܰܠܟܺܝܢ ܠܝ ܠܡܶܬܠ ܕܐܰܝܬܺܝ ܠܗ ܠܡܰܪܝܳܐ.

15 Nam sic ait Dominus exercituum Deus Israelis, Posthac ementur domus, & prædia, atque vineæ in terra ista. 16 Oravi autem Dominum postquam dedissem syngraphas emptionis Barucho filio Neriæ; oravi inquam, Dominum, ac dixi; 17 Quæso Domine Deus, Ecce tu cœlum terrámque condidisti potentiâ tuâ magnâ & brachio tuo excelso, neque te latet res ulla: 18 Qui benignitatem exerces in millia progenierum, rependis peccata patrum in sinum filiorum eorum post ipsos: Deus maxime, fortissime, ac formidabilis: cujus nomen est Dominus potentissimus: 19 Cujus consilium maximum, & plurima facta; cujus oculi sunt aperti super omnes hominum vias, ut reddas cuique secundùm vias ejus, & secundùm fructus actionum ipsius: 20 Qui maxima signa atque portenta edidisti in terra Ægypti ad hanc usque diem, pro Israele inter filios hominum; & compaiâsti tibi nomen quale est hodierno die: 21 Eduxisti populum tuum Israelem è terra Ægypti signis, miraculis, manu robustâ, brachio excelso, & spectaculo magno: 22 Et dedisti eis terram istam quam juraveras patribus eorum te daturum eis, terram manantem lacte & melle. 23 Et quidem venerunt, ac possederunt eam: sed *quia* non auscultaverunt voci tuæ, nec ambulaverunt in lege tua, & quæcunque præceperas eis facere, non fecerunt; ideò contigit eis tantum hoc malum. 24 Ecce insidiæ venerunt contra civitatem istam ad capiendum eam; et civitas jam tradita est in manum Chaldæorum oppugnantium eam, præ gladio, fame, ac peste; & quod prædixeras, evenit, ut ecce vides: 25 Tu tamen dicis mihi Domine Deus potentissime, Eme tibi agrum pecuniâ, & adhibe testes; quum civitas ecce tradita jam sit in manum Chaldæorum. 26 Tum factus est sermo Domini ad Jeremiam hisce verbis; 27 Ego sum Dominus Deus omnis carnis: an me lateret ulla res? 28 Propterea sic ait Dominus Deus, Ecce traditurus sum hanc civitatem in manum Chaldæorum & in manum Nebuchadnosaris regis Babyloniæ, & subjugabit eam: 29 Et venientes Chaldæi expugnabunt hanc civitatem, & evellent hanc civitatem, & igne succendent unà cum domibus super quarum tectis adoleverunt thura Baali, & libaverunt libamina diis alienis, ut me ad iram provocarent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وَدَادَانَ وَتَامَانَ وَرُوسٍ * وَكُلِّ مَجْرُورٍ قُدَّامَ وَجْهِهِ * وَجَمِيعِ الْمُخْتَلِطِينَ الْحَالِّينَ فِي الْبَرِّيَّةِ *
24 وَجَمِيعِ مُلُوكِ الْفُرْسِ * وَجَمِيعِ الْمُلُوكِ مِنْ مَشْرِقِ الشَّمْسِ الْقُرَّاءِ وَالْبُعَدَاءِ * كُلٌّ وَاحِدٌ مَعَ أَخِيهِ *
25 وَجَمِيعِ الْمَمْلَكَاتِ الَّذِينَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ * وَيَقُولُ لَهُمْ * هٰكَذَا قَالَ الرَّبُّ الصَّابِطُ الْكُلِّ * اشْرَبُوا
26 وَاسْكَرُوا وَتَقِيَّوا * وَتَسْقُطُونَ وَلَا تَقُومُونَ مِنْ وَجْهِ السَّيْفِ الَّذِي أَنَا أُرْسِلُهُ بَيْنَكُمْ * وَيَكُونُ إِذَا
27 لَمْ يَرْضَوْا أَنْ يَقْبَلُوا الْكَأْسَ مِنْ يَدِكَ حَتَّى يَشْرَبُوا * فَتَقُولُ هٰكَذَا قَالَ الرَّبُّ * تَشْرَبُونَ شَارِبِينَ *
28 * لِأَنَّ فِي الْمَدِينَةِ الَّتِي دُعِيَ اسْمِي عَلَيْهَا أَنَا أَبْتَدِي أَنْ أَسِيءَ * وَأَنْتُمْ لَمْ تَطَهَّرُوا بِطُهْرٍ * إِنِّي
29 أَنَا أَدْعُو سَيْفًا عَلَى الْجُلُوسِ عَلَى الْأَرْضِ * وَأَنْتَ تَتَنَبَّأُ بِهٰذِهِ الْأَقْوَالِ وَتَقُولُ * الرَّبُّ مِنَ الْعُلَى
30 يُوحِي * مِنْ قُدْسِهِ * يُعْطِي صَوْتَهُ * يُوحِي قَوْلًا مِنْ هٰذَا الْمَوْضِعِ * وَالَّذِينَ مِثْلُ الْقَاطِفِينَ
31 يُجَاوِبُونَ * وَعَلَى الْجُلُوسِ عَلَى الْأَرْضِ يَأْتِي الْهَلَاكُ * عَلَى جُرْءِ الْأَرْضِ * لِأَنَّ جُرْءًا لِلرَّبِّ فِي الْأُمَمِ *
وَيَدِينُ كُلَّ ذِي لَحْمٍ * وَالْمُنَافِقُونَ يَنْجُدُونَ لِلسَّيْفِ قَالَ الرَّبُّ *

* الْأَصْحَاحُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *

32 * هٰكَذَا قَالَ الرَّبُّ * هَا شُرُورٌ تَأْتِي مِنْ أُمَّةٍ إِلَى أُمَّةٍ * وَعَاصِفٌ عَظِيمٌ يَخْرُجُ مِنْ آخِرِ الْأَرْضِ *
33 * وَتَصِيرُ جَرْحَى مِنْ قِبَلِ الرَّبِّ فِي يَوْمِ الرَّبِّ مِنْ جُرْءِ الْأَرْضِ وَإِلَى جُرْءِ الْأَرْضِ * لَا يُدْفَنُونَ *
34 لِلْمَزَابِلِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ يَكُونُونَ * هَلِّلُوا أَيُّهَا الرُّعَاةُ * وَاصْرُخُوا وَتَدَحْرَجُوا يَا كِبَاشَ الْغَنَمِ * لِأَنَّ
35 أَيَّامَكُمْ كَمَلَتْ لِلذَّبْحِ * وَتَسْقُطُونَ مِثْلَ الْكِبَاشِ الْمُخْتَارَةِ * وَيَهْلِكُ الْمَلْجَأُ مِنَ الرُّعَاةِ *
36 وَالْخَلَاصُ مِنْ كِبَاشِ الْغَنَمِ * صَوْتُ صُرَاخِ الرُّعَاةِ * وَرَنِينُ الْخِرَافِ وَالْكِبَاشِ * لِأَنَّ الرَّبَّ
أَهْلَكَ مَرَاعِيَهَا *

23 Dadani, Themani, & Roboc: omni facie detonso, 24 Cunctisque miscellaneis degentibus in deserto: Omnibus regibus Persarum, Et omnibus regibus qui sunt 25 ad orientem solem, tam propinquis quàm 26 remotis, unicuique cum fratre suo: demum cunctis regnis quæ extant super 27 faciem terræ. Et dices eis, Sic dixit Dominus omnipotens, Bibite, inebriamini, & vomite, ut cadentes non resurgatis à facie gladii quem ego missurus sum 28 inter vos. Quod si contingat ut renuant accipere calicem de manu tua ut bibant, dices: Ita dixit Dominus, Omnino 29 biberis. Quoniam in urbe super quam invocatum est nomen meum, incipiam nocere; vos nullo modo insontes eritis: nam ego mucronem advocabo in habitantes super terram. Tu quoque prophetabis hisce sermones, ac dices; Dominus 30 ab alto revelabit, è sanctuario suo, vocem edet, revelabit sermonem ex hoc loco: tam illos qui ceu vindemiatores invicèm respondent; quàm habitantes 31 super terram invadet interitus: Partum scilicet terræ: nam pars est Domino in gentibus, & judicabit omnem carne prædictum, & impii deponentur ad gladium, dixit Dominus.

Textus vigesimus primus.

32 Ita dixit Dominus, Ecce mala procedent à gente in gentem, & tempestas magna 33 egredietur ab extremo terræ: Fientque vulnerati à Domino in die Domini, ab una terræ parte ad aliam terræ partem: non sepelientur, sed in stercoriniis 34 super faciem terræ erunt. Ululate O pastores, clamate, & lamentamini O arietes ovium: quoniam adest finis 35 dierum vestrorum ut jugulemini: cadetis ut arietes electi, Et peribit asylum à pastoribus, & salus ab arietibus 36 ovium. Vox clamoris pastorum, & ovium arietumque balatus auditur; quia Dominus vastavit pascua eorum.

ירמיה: לב

malum *facientes* profectò Jehudah filii & Israel filii *fuerunt* Nam
30 כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים הָרַע
profectò Israel filii quia *: fuit pueritiis* à meis oculis in
בְּעֵינָי מִנְּעֻרֹתֵיהֶם כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ
.DOMINUS dixit , *suarum manuum* opere in me *irritantes*
מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃
hæc civitas mihi fuit mea ira *super* & ,meo *naso super* Quia
31 כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי הָיְתָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת
: hanc diei ad usque & ,eam ædificaverunt qua die à
לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
militiam eminem Propter *,mei facientes desuper* eam *amovendam ad*
לַהֲסִירָהּ מֵעַל פָּנָי׃ עַל כָּל־רָעַת
,me *irritandam ad* fecerunt quam , Jehudah filiorum & , Israel filiorum
32 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִיסֵנִי
,eorũ prophetæ & ,eorũ sacerdotes ,eorũ principes ,eorum reges ,ipsi
הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם
vertunt Et .Jerusalaim habitatores & , Jehudah *vir* &
33 וְאִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם׃ וַיַּפְנוּ
, surgendo manè eos *docendo* & : facies non & ,cervicem me *ad*
אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְרַבֵּר אֹתָם הַשְׁכֵּם
.disciplinam *capiendam ad audientes ipsi* non & , docendo &
וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת מוּסָר׃
est invocatum qua domo in suas abominationes posuerunt Et
34 וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
excelsa ad ficaverunt Et .eam *polluendam ad* , *ea super* meũ nomen
35 שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת
suos filios *faciendum transire ad* ,Hinnom filii valle in quæ , Bahal
הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם
ascendit nec , eis præcepi non quod , Molech *ipsi* suas filias &
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה
faciendum peccare *ad* ,hanc abominationem *faciendum ad* ,meum cor *super*
36 עַל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִא
Deus Dominus dixit sic propterea nunc Et .Jehudah
37 אֶת־יְהוּדָה׃ וְעַתָּה לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
Dicite : *dicendo* vos qua ,hanc civitatem ad ,Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־אַתֶּם אֹמְרִים נִתָּנָה
ego Ecce ,peste in & ,fame in & ,gladio in ,Babel regis manu in
בְיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר׃ הִנְנִי
,meo *naso* in ,*illuc* eos *propulsi quo* terris universis de eos *congregans*
מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי
locum ad eos faciam redire & ,magna *iracundia in* & , mea ira &
וּבַחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וְהֲשִׁבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם
,populum i mihi erunt Et .*fiducia in* eos faciam habitare & ,istum
38 הַזֶּה וְהֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃ וְהָיוּ לִי לְעָם
,unum *cor* eis dabo Et .Deum in eis ero ego &
39 וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד
, eis *bonum in* , diebus omnibus me *timendum ad* , unam viam &
וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה־אוֹתִי כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם
, *filiis* pactum eis *excidam* Et .eos post eorum filiis &
40 וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃ וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם
& : eis *ut revertatur ad* ,eorum *post eos* à revertar non quia
אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיב אֹתָם וְאֶת
me desinat recedere non pro , eorum corde in dabo meum timorem
יִרְאָתִי אֶתֵּן בִּלְבָבָם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלָי׃
terra in eos plantabo & : eis benefaciendo eos super gaudebo Et
41 וְשַׂשְׂתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵיטִיב אוֹתָם וְנִטַּעְתִּים בָּאָרֶץ
.mea anima tota in & ,meo corde omni in ,veritate in hac
הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃

Versio VULG. LAT.

30 Erant enim filii Israel, & filii Juda, jugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii Israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. Quia ira furore & in indignatione mea facta est mihi civitas hæc, à die quâ ædificaverunt eam, usque ad diem istam quâ auferetur de conspectu meo. Propter malitiam filiorum Israel, & filiorum Juda, quam fecerunt ad iracundiam me provocantes, ipsi & reges eorum, principes eorum, & sacerdotes eorum, & prophetæ eorum, viri Juda & habitatores Jerusalem. Et verterunt ad me terga & non facies: cùm docerem eos diluculò, & erudirem, & nollent audire ut acciperent disciplinam. Et posuerunt idola sua in domo, in qua invocatum est nomen meum, ut polluerent eam. Et ædificaverunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filii Ennom, ut initiarent filios suos & filias suas Moloch: quod non mandavi eis, nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc, & in peccatum deducerent Judam. Et nunc propter ista, hæc dicit Dominus Deus Israel ad civitatem hanc, de qua vos dicitis quòd tradetur in manus regis Babylonis in gladio & in fame, & in peste; Ecce ego congregabo eos de universis terris, ad quas ejeci eos in furore meo, & in ira mea, & in indignatione grandi: & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam confidenter. Et erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum. Et dabo eis cor unum, & viam unam, ut timeant me universis diebus: & benè sit eis, & filiis eorum post eos. Et feriam eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere: & timorem meum dabo in corde eorum, ut non recedant à me. Et lætabor super eis, cùm benè eis fecero: & plantabo eos in terra ista in veritate, in toto corde meo, & in tota anima mea.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

37 Καὶ παύσονται τὰ κατάλοιπα τῆς εἰρήνης
38 ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμῷ μου. (φ) Ἐγκατέλιπεν ὥσπερ λέων κατάλυμα αὐτῷ, ὅτι ἐγκόπη ἡ γῆ αὐτῶν εἰς ἄβατον ἀπὸ προσώπου (χ) τῆ μαχαίρας τῆ μεδάλης.

Et cessabunt (o) residua pacis à 37
facie iræ furoris mei. Derelinquit 38
quasi leo diversorium suum:
quia facta est terra eorum in in-
vium, à facie gladii magni.

MS. A. (φ) Κατέλειπεν ὥσπερ λέων κάλυμα αὐτῷ, (χ) μαχαίρας

ΚΕΦ. λγ'.

Cap. 26.

1 Vulg.Lat. Ἐν ἀρχῇ βασιλεύως Ἰωακεὶμ τοῦ Ἰωσία, (α) Ἐγένηθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Κυρίου· Οὕτως εἶπε κύριος, Στῆθι ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου, καὶ λαλήσεις (β) ἅπασι τοῖς Ἰουδαίοις, οἷς πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου, ἅπαντας τοὺς λόγους, οὓς ἐνετειλάμην σοι (γ) λαλῆσαι αὐτοῖς, μὴ ἀφέλης ῥῆμα. Ἴσως ἀκούσονται, καὶ ἀποστραφήσονται ἕκαστος (δ) ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς τῆς πονηρᾶς, καὶ παύσομαι ἀπὸ τῆς κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζομαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῆς πονηρίας ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Καὶ ἐρεῖς, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἐὰν μὴ ἀκούσητέ μου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν τοῖς (ε) νομίμοις μου οἷς ἔδωκα κατὰ πρόσωπον ὑμῶν, Εἰσακούειν τῶν (ζ) λόγων τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν, οὓς ἐγὼ ἀπεστείλαι πρὸς ὑμᾶς ὀρθρου, καὶ ἀπέστειλα, καὶ οὐκ (η) ἠκούσατέ μου. Καὶ δώσω τὸν οἶκον οὗτον ὥσπερ (θ) Σηλὼ, καὶ τὴν (ι) πόλιν δώσω εἰς κατάραν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πάσης τῆς γῆς. Καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ Ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἐγένετο Ἱερεμίου πανσαμένου λαλοῦντος πάντα (κ) ἃ συνέταξε κύριος αὐτῷ λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, καὶ συνελάβοσαν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς, λέγων, Θανάτῳ ἀποθανῇ, Ὅτι ἐπροφήτευσας τῷ ὀνόματι κυρίου, λέγων, Ὥσπερ (λ) Σηλὼ ἔσται ὁ οἶκος οὗτος, καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημωθήσεται ἀπὸ (μ) κατοικούντων. καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ Ἱερεμίαν ἐν οἴκῳ κυρίου. Καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες Ἰούδα (ν) τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἐκάθισαν ἐν προθύραις (ο) πύλης τῆ καινῆς. Καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ ψευδοπροφῆται πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ παντὶ τῷ λαῷ, Κρίσις θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι ἐπροφήτευσα κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, καθὼς ἠκούσατε ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἄρχοντας, καὶ παντὶ τῷ λαῷ, λέγων, Κύριος ἀπέσταλέ με προφητεύσαι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς (π) λόγους οὓς ἠκούσατε.

CAP. XXXIII.

1 IN (a) principio regis Joacim filii Josiæ factum est verbum istud à Domino. Sic dixit
2 Dominus; Sta in atrio domûs Domini: & respondebis omnibus Judæis, & omnibus venientibus adorare in domo Domini, universos sermones, quos mandavi tibi respondere eis: noli subtrahere verbum. Fortas-
3 se audient, & avertentur unusquisque à via sua mala: & cessabo à malis, quæ ego cogito facere eis propter pessima studia eorum. Et dices, Sic di-
4 xit Dominus; Si non audieritis me, ambulando in legitimis meis, quæ ded. ante faciem
5 vestram, Exaudiendo verba puerorum meorum prophetarum, quos ego mitto ad vos diluculò, & misi, & non audistis
6 me; Et dabo domum hanc sicut Selo; & civitatem dabo in maledictionem cunctis
7 gentibus universæ terræ. Et audierunt sacerdotes, & pseudoprophetæ, & universus populus Hieremiam loquentem verba hæc
8 in domo Domini. Et factum est, cùm Hieremias consummasset loquens omnia, quæ præceperat ei Dominus loqui universo populo, & apprehenderunt eum sacerdotes, & pseudoprophetæ, & omnis populus,
9 dicens; Morte moriaris: Quia prophetasti nomine Domini, dicens; Sicut Selo, erit domus hæc, & urbs ista desolabitur ab habitantibus. Et convenit Ecclesia universi populi super
10 Hieremiam in domo Domini. Et audierunt principes Juda verbum hoc: & ascenderunt de domo regis in domum Domini: & sederunt
11 in vestibulis (b) portæ novæ. Et dixerunt sacerdotes, & pseudoprophetæ ad principes, &
12 omni populo; Judicium mortis homini huic, quia prophetavit adversus civitatem istam: sicut audistis in auribus vestris. Et dixit Hieremias ad principes, &
12 omni populo, dicens; Dominus misit me prophetare super domum istam, & super civitatem hanc omnia verba, quæ audistis.

MS.A. (α) Ἐγένηθη (β) πᾶσι (γ) αὐτοῖς λαλήσεις, (δ) ἀπ' ὁδοῦ αὐτῶν (ε) νόμοις (ζ) λόγων μου καὶ τῶν (η) ἠσκούσαμαί (θ) Σηλὼμ, (ι) πόλιν ταύτην δώσω (κ) ὅσα συνέταξε κύριος (λ) Σηλὼμ (μ) οἰκούντων. καὶ ἐξεκλησιάσθη (ν) τῶν λόγων τούτων, (ο) πύλης κυρίου τῆς (π) λόγους τούτους οὓς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 אֲרֵי הֲווֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה בְּרַם עָבְדִין דְּבִישׁ קֳדָמַי מִזְעוּרֵיהוֹן אֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
31 בְּרַם מַרְגְּזִין קֳדָמַי בְּעוּבְדֵי יְדֵיהוֹן אֲמַר יְיָ׃ אֲרֵי רוּגְזִי וְחֵמָתִי חֵל בְּקַרְתָּא הָדָא לְמִן יוֹמָא
32 דְּבְנָן יָתַהּ וְעַד יוֹמָא הָדֵין לְאַנְלָיוּתָא מִקֳּבֵיל מֵימְרִי׃ עַל כָּל בִּישַׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי
יְהוּדָה דַּעֲבַדוּ לְאַרְגָּוָא קֳדָמַי אִנּוּן מַלְכֵיהוֹן רַבְרְבֵיהוֹן וּנְבִיֵּיהוֹן דְּשַׁקְרָא וְאֵנָשׁ
33 יְהוּדָה וְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם׃ וְאִתְחַזִּרוּ בְּפוּלְחָנִי קְדָל וְלָא שְׁוִיאוּ רְחֵלְתִּי לְקַבֵּל אַפֵּיהוֹן
שְׁלַחֵית לְוַתְּהוֹן יָת כָּל עַבְדֵי נְבִיֵּיא מִקְדָּם וּמַלֵּיף וְלֵית אִנּוּן צָבְן לְקַבְּלָא אוּלְפָן׃
34 שְׁוִיאוּ שִׁקּוּצֵיהוֹן בְּבֵיתָא דְּאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי לְסָאֲבוּתֵיהּ׃ וּבְנוּ יָת בְּמָת בַּעֲלָא
35 דִּי בְחֵילַת בַּר הִנֹּם לְאַעְבָּרָא יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתְהוֹן לְמוֹלֶךְ דְּלָא בְּקַדְּרִית בְּאוֹרַיְתִּי
וְלָא רַעְיָא קֳדָמַי לְמֶעְבַּד תּוּעֲבְתָּא הָדָא בְּדִיל לְחַיָּבָא יָת דְּבֵית יְהוּדָה׃
36 וְכַעַן כְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עַל קַרְתָּא הָדָא דְּאִתּוֹן אַמְרִין אִתְמְסָרַת
37 בִּידָא דְמַלְכָא דְבָבֶל בְּחַרְבָּא וּבְכַפְנָא וּבְמוֹתָא׃ הָא אֲנָא מְכַנֵּשׁ לְהוֹן מִכָּל
מְדִינָתָא דְּאַנְלֵיתִנּוּן לְתַמָּן בְּרוּגְזִי וּבְחֵמָתִי וּבְתַקּוּף רָב וְאֶתְיָבִנּוּן לְאַתְרָא הָדֵין
38 וְאַשְׁרִנּוּן לְרָחְצָן׃ וִיהוֹן קֳדָמַי לְעָם וְאֲנָא אֱהֵוֵי לְהוֹן לֵאלָהּ׃ וְאֶתֵּן לְהוֹן לְבָא חַד
39
40 וְאוֹרַח חַד לְמִדְחַל קֳדָמַי כָּל יוֹמַיָּא דְיִטַב לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן בַּתְרֵיהוֹן׃ וְאֶגְזַר לְהוֹן קְיָם
עָלַם דְּלָא יְתוּב מִימְרִי מִבַּתְרֵיהוֹן לְאֵיטָבָא לְהוֹן וְיָת דְּחִלְתִּי אֶתֵּן בְּלִבְּהוֹן בְּדִיל דְּלָא
41 סְטוֹן מִבַּתְרַי פּוּלְחָנִי׃ וְיִתְחַדֵּי מִימְרִי עֲלֵיהוֹן לְאֵיטָבָא לְהוֹן וַאֲקִימִנּוּן בְּאַרְעָא הָדָא
בְּקִשְׁוֹט בְּמֵימְרִי וּבְרַעְוָתִי׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Fuerunt enim filii Israel & filii Juda facientes utique malum in conspectu 30
meo ab adolescentia sua: quia filii Israel irritant utique me operibus ma-
num suarum, dicit Dominus. Quia ira mea & furor meus refedit in civi- 31
tate hac à die qua construxerunt eam usque in diem hanc, ut transmigrare
facerem eam à conspectu Verbi mei: Propter omnia mala filiorum Israel, 32
& filiorum Juda, quæ fecerunt ut irritarent me ipsi & reges eorum, &
principes eorum, & pseudoprophetæ eorum, & viri Juda, & habitatores
Jerusalem. Et verterunt in cultu meo cervicem, & non posuerunt ti- 33
morem mei in conspectu vultus sui. Et misi ad eos omnes prophetas ser-
vos meos, manè consurgens & docens: & noluerunt suscipere disciplinam.
Et posuerunt abominationes suas in domo in qua invocatum est nomen me- 34
um ut polluerent eam: Et construxerunt excelsa Baal, quæ sunt in valle fi- 35
lii Hinnom, ut traducerent filios suos & filias suas idolo Moloch; quod non
præcepi in lege mea, nec est voluntas coram me ut facerent abominationem
hanc, ut in peccatum deducerent domum Juda. Nunc ergo propterea sic di- 36
cit Dominus Deus Israel super civitate hac, de qua vos dicitis, Tradita est
in manum regis Babylonis, gladio & fame, & peste. Ecce ego congregabo 37
eos de omnibus provinciis, ad quas transmigrare feci eos in ira mea, & in
indignatione mea, & in furore grandi; & reducam eos ad locum istum, &
habitare eos faciam confidenter. Et erunt coram me in populum, & ego 38
ero eis in Deum. Et dabo eis cor unum et viam unam, ut timeant coram 39
me omnibus diebus, et bene sit eis, et filiis eorum post eos. Et feriam cum 40
eis pactum sempiternum; et non revertetur Verbum meum ab eis, ut
bene faciam eis: et timorem mei dabo in cordibus eorum, ut non decli-
nent à cultu meo. Et lætabitur Verbum meum super illos, ad bene faci- 41
endum eis, et stabiliam eos in terra ista, in veritate, in verbo meo et in
voluntate mea.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܡܛܠܗ ܕܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܘܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܗܘܘ ܥܒܕܝܢ ܩܕܡܝ ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
31 ܕܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܡܪܓܙܝܢ ܠܝ ܒܥܒܕ ܐܝܕܝܗܘܢ ܗܘ ܡܛܠ ܕܢܬܪ ܚܪܝܢܘܬܝ ܘܪܓܙܝ
ܥܠ ܗܕܐ ܩܪܬܐ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܐܬܒܢܝܬ ܥܕ ܗܫܐ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܫܪܝ ܘܠܡܩܝܡ ܠܗ ܠܥܠܡ ܠܡܬܩܢ
32 ܩܕܡ ܡܪܝ ܐܪܥܐ . * ܠܗܝܢ ܡܛܠ ܕܥܒܕܘ ܒܢܝ ܝܫܪܝܠ ܘܒܢܝ ܝܗܘܕܐ ܗܢܘܢ ܕܥܒܕ ܠܝ
ܡܠܟܝܗܘܢ ܘܪܒܢܝܗܘܢ ܘܟܗܢܝܗܘܢ ܘܢܒܝܐܝܗܘܢ ܘܓܒܪܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܐܢܫܐ ܕܝܪܘܫܠܡ .
33 ܘܐܦܢܘ ܠܝ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܦܝܗܘܢ . * ܘܐܦܠܦ ܐܢܐ ܠܘܬܗܘܢ ܘܠܐ ܩܒܠܘ ܡܘܕܥܐ .
34 ܘܩܛܠܬ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܕܢܣܒܠܘܢ ܡܘܕܥܐ . * ܘܫܘܐܘ ܫܩܘܨܝܗܘܢ ܒܒܝܬܗ ܕܡܬܩܪܐ
35 ܫܡܝ ܠܡܛܢܦܘ ܠܗ . * ܘܒܢܘ ܬܪܥܐ ܕܒܥܠ ܒܓܝܐ ܕܒܪ ܗܢܘܡ ܕܢܫܪܘܢ ܒܢܝܗܘܢ
ܘܒܢܬܗܘܢ ܒܢܘܪܐ ܠܡܠܟ ܥܡܠܩ ܕܠܐ ܦܩܕܬ ܘܠܐ ܡܠܠܬ ܒܠܒܝ ܕܢܥܒܕܘܢ ܗܠܝܢ
36 ܪܓܙܝܢ ܠܡܚܛܝ ܠܝܗܘܕܐ . * ܗܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܢܘ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܘܢ
ܕܡܫܠܡܝܢ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܒܪܥܐ ܘܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ . * ܗܐ ܐܢܐ ܩܒܝܨ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܠ
37 ܐܪܥܬܐ ܕܢܦܝܨܘ ܠܗܘܢ ܬܡܢ ܘܬܡܢ ܘܐܦܝ ܒܪܓܙܐ ܪܒܐ ܘܐܦ ܒܚܪܝܢ ܘܐܦ ܒܚܪܒܐ .
38 ܘܐܦ ܐܦܝܨ ܠܗܘܢ ܠܬܪܥܐ ܗܕܐ . * ܘܐܦ ܐܦ ܠܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܠܥܡܐ . ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܠܐܠܗ .
39 ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ . * ܘܐܬܠ ܠܗܘܢ ܠܒܐ ܚܕܬܐ ܕܢܕܚܠܘܢ ܩܕܡܝ ܠܥܠܡ
40 ܘܠܛܒܘܬܐ ܕܠܥܡܗܘܢ ܘܠܒܢܝܗܘܢ ܒܬܪܗܘܢ . * ܘܐܦܩ ܠܗܘܢ ܩܝܡܐ ܕܠܥܠܡ ܕܠܐ
ܢܬܦܪܩܘܢ ܡܢܝ ܠܛܒܘܬܐ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ ܘܠܒܢܬܗܘܢ ܕܠܐ ܢܬܪܚܩܘܢ ܡܢܝ .
41 ܘܐܦܪܚ ܥܠܝܗܘܢ ܠܛܒܘܬܐ . * ܘܐܢܬܥ ܠܗܘܢ ܒܫܪܪܐ ܘܒܟܠ ܠܒܝ ܘܒܟܠ ܢܦܫܝ
ܢܨܒܘܢ ܗܠܝܢ .

30 Quia filii Israelis & filii Judæ mala perpe-
trârunt coram me à pueritia sua: quia filii Is-
raelis irritant me operè manuum suarum, ait
31 Dominus: Ideò incubuit ira mea & furor
meus super hanc civitatem inde ab illo die
quo ædificaverunt eam ad præsentem usque
diem, ut aboleam eam à conspectu meo;
32 Propter omnia scelera filiorum Israelis & fi-
liorum Judæ, quæ ad irritandum me perpe-
trârunt ipsi, & reges ac principes eorum, sa-
cerdotes ac prophetæ eorum, viri Judæ, & ci-
33 ves Jerosolymorum; Et verterunt mihi cer-
vicem, non autem faciem suam. Equidem eos
docui, & prædocui; at non auscultant ad
34 capessendam disciplinam: Sed posuerunt
abominationem suam in æde super quam in-
35 vocatum est nomen meum, & polluerunt eam:
Et ædificaverunt aras Baali in Topheth quæ
est in valle filii Hennom, ut filios filiásque
suas comburerent Amelecho, quod neque
mandaveram, neque in meum subierat ani-
36 mum, ut committerent abominationem tan-
tam, & ad peccatum inducerent Judam. Nunc
ita dicit Dominus Deus Israelis de hac civi-
tate quàm dicitis traditam esse in manum re-
gis Babyloniæ, per gladium, famem, ac pe-
37 stem; Ecce collecturus sum eos ex omni-
bus regionibus quò illos in ira & excande-
scentia mea magno cum furore dispersero: &
38 reducens eos in locum istum, facturus sum ut
habitent securè. Erunt mihi denique popu-
39 lus, & ego ero illis Deus: Daboque eis cor
novum, & spiritum novum ad reverendum me
cunctis diebus, ut bene cedat eis & filiis eorũ
40 post ipsos: Et statuam illis fœdus perpetuũ,
non desistiturum me à prosequendo eos bene-
41 ficiis: reverentiam mei indam cordi eorum, ut
non deflectant à me: Lætificabo eos, & bene
cedet eis: firméque plantabo illos hac in ter-
ra, ex toto corde meo, totóque animo meo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وَيَنْكَفُّ بَقَايَا ٱلسَّلَامَةِ مِنْ وَجْهِ رِجْزِ غَضَبِي * تَرْكَ مِثْلِ ٱلْأَسَدِ مِظَلَّتَهُ * لِأَنَّ أَرْضَهُ صَارَتْ لِلْقَفْرِ
38 مِنْ وَجْهِ ٱلسَّيْفِ ٱلْعَظِيمِ *

Et deficient reliquiæ pacis à facie æstûs
37 *iræ meæ. Deseruit sicut leo umbracu-*
38 *lum suum, quoniam terra ipsius redacta*
est in solitudinem à facie gladii ma-
gni.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

CAP. XXXIII.

1 * فِي بَدْءِ مُلْكِ يُوَاقِيمَ صَارَ هٰذَا ٱلْقَوْلُ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ * هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * قِفْ فِي دَارِ
2 بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَٱوْحِي لِجَمِيعِ ٱلْيَهُودِ وَلِجَمِيعِ ٱلْآتِينَ لِيَسْجُدُوا فِي بَيْتِ ٱلرَّبِّ * جَمِيعَ
3 ٱلْأَقْوَالِ ٱلَّتِي أَرِيهَا لَكَ أَنْ تُوحِيَهَا إِلَيْهِمْ * لَا تَنْقُصْ كَلِمَةً * لَعَلَّهُمْ يَسْمَعُونَ وَيَرْجِعُونَ
كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ طَرِيقِهِ ٱلشِّرِّيرِ * وَأَكُفُّ مِنَ ٱلشُّرُورِ ٱلَّتِي أَنَا أَفْكِرُ فِيهَا أَنْ أَصْنَعَهَا
4 بِهِمْ مِنْ أَجْلِ أَعْمَالِهِمُ ٱلشِّرِّيرَةِ * وَتَقُولُ هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * إِنْ لَمْ تَسْمَعُوا لِتَسِيرُوا فِي
5 شَرَائِعِي ٱلَّتِي أَعْطَيْتُهَا لِوُجُوهِكُمْ * لِتَسْمَعُوا أَقْوَالَ عَبِيدِي ٱلْأَنْبِيَاءِ ٱلَّذِي أَنَا أُرْسِلُهُمْ
6 إِلَيْكُمْ بَاكِرًا وَأُرْسِلُهُمْ فَلَمْ تَسْمَعُوا * وَأَدْفَعُ هٰذَا ٱلْبَيْتَ مِثْلَ سِيلُومَ * وَأَدْفَعُ هٰذِهِ
7 ٱلْمَدِينَةَ لِلَعْنَةٍ فِي جَمِيعِ أُمَمِ ٱلْأَرْضِ * فَسَمِعَتِ ٱلْكَهَنَةُ وَٱلْأَنْبِيَاءُ ٱلْكَذَبَةُ وَكُلُّ ٱلشَّعْبِ أَرْمِيَا
8 يَتَكَلَّمُ بِهٰذِهِ ٱلْأَقْوَالِ فِي بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَكَانَ لَمَّا كَفَّ أَرْمِيَا أَنْ يَتَكَلَّمَ بِجَمِيعِ مَا أَمَرَ ٱلرَّبُّ
لِيُكَلِّمَ بِهِ ٱلشَّعْبَ * فَقَبَضَ عَلَيْهِ ٱلْكَهَنَةُ وَٱلْأَنْبِيَاءُ ٱلْكَذَبَةُ وَكُلُّ ٱلشَّعْبِ قَائِلًا * بِٱلْمَوْتِ
9 تَمُوتُ * لِأَنَّكَ تَتَنَبَّأُ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ قَائِلًا * مِثْلَ سِيلُومَ يَصِيرُ هٰذَا ٱلْبَيْتُ * وَهٰذِهِ ٱلْمَدِينَةُ تَخْرَبُ
مِنَ ٱلسُّكَّانِ * وَٱجْتَمَعَ كُلُّ ٱلشَّعْبِ عَلَى أَرْمِيَا فِي بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَسَمِعَ رُؤَسَاءُ يَهُوذَا هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالَ *
10
11 وَصَعِدُوا إِلَى بَيْتِ ٱلْمَلِكِ إِلَى بَيْتِ ٱلرَّبِّ * وَجَلَسُوا قُبَالَةَ أَبْوَابِ بَيْتِ ٱلرَّبِّ ٱلْجَدِيدَةِ * فَقَالَتِ
ٱلْكَهَنَةُ وَٱلْأَنْبِيَاءُ ٱلْكَذَبَةُ لِلرُّؤَسَاءِ وَلِكُلِّ ٱلشَّعْبِ * حُكْمُ ٱلْمَوْتِ لِهٰذَا ٱلْإِنْسَانِ *
12 لِأَنَّهُ تَنَبَّأَ عَلَى هٰذِهِ ٱلْمَدِينَةِ كَمَا سَمِعْتُمْ بِأُذُنِكُمْ * فَقَالَ أَرْمِيَا لِلرُّؤَسَاءِ وَلِكُلِّ ٱلشَّعْبِ
قَائِلًا * ٱلرَّبُّ أَرْسَلَنِي لِأَتَنَبَّأَ عَلَى هٰذَا ٱلْبَيْتِ وَعَلَى هٰذِهِ ٱلْمَدِينَةِ * بِجَمِيعِ هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالِ
ٱلَّتِي سَمِعْتُمُوهَا *

1 IN principio regni Joacimi factus
est hic sermo à Domino.
2 *Sic dixit Dominus, Sta in atrio domûs*
Domini, & revela omnibus Judæis o-
mnibusque venientibus ad adorandum in
domo Domini, cunctos sermones quos tibi
dispono ut revelet eis: ne subtrahas ver-
3 *bum: Sì fortè audiant, & revertan-*
tur quisque à via sua pessima, & desi-
stam à malis quibus ego eos afficere
molior propter pessimas actiones eorum.
4 *Dices ergò, Sic dixit Dominus; Nisi*
audieritis, ut ambuletis in legibus meis
5 *quas posui ob oculos vestros, ut obtem-*
peretis sermonibus servorum meorum
prophetarum, quos ego mittam ad vos
6 *diluculò; (misi enim illos, & non au-*
dîstis me) Reddam hanc domum simi-
lem Silomi, & exponam hanc urbem
7 *maledictioni inter omnes terræ populos.*
Audierunt autem sacerdotes, prophetæ
falsi, totúsque populus Jeremiam lo-
8 *quentem hujusce modi sermones in domo*
Domini. Et fuit, cùm finem fecisset
Jeremia loquendi quæcunque præceperat
ei Dominus ut loqueretur ad populum;
ut apprehenderent eum sacerdotes, &
prophetæ falsi, totusque populus, dicen-
9 *tes; Morte afficieris, quia prophe-*
tâsti in nomine Domini, dicens, Simi-
lis Silomi fiet hæc domus, & urbs
ista civibus desolabitur. Cùmque con-
10 *gregatus esset universus populus adver-*
sùs Jeremiam in domo Domini, Et au-
11 *dissent principes Judæ res istas; ascen-*
derunt ad domum regiam, in domum
Domini: & cùm sedissent è regione
januarum domûs Domini novarum:
12 *Dixerunt sacerdotes illi, & prophetæ*
mendaces, ad principes & universum
populum, Sententia mortis huic homini
debetur, quia prophetavit contra hanc
urbem qualia audîstis auribus vestris.
Tunc allocutus est Jeremia principes
totúmque populum, dicens; Dominus
me misit ad prophetandum contra domum
istam & contra hanc urbem hos omnes
sermones quos audîstis:

ירמיה: לג

istum populum in adduxi Sicut :DOMINUS dixit sic Quia
42 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל־הָעָם הַזֶּה
eos super *adducens* ego sic ,hoc grande malum omne
אֶת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אָנֹכִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם
possidebitur Et .eos super *loquens* ego quod ,bonum omne
43 וְנִקְנָה־ Deserta : *dicentes* vos qua ,ista terra in ager
אֶת כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם:
Chasdim manu in est data ,*animali & homine* abſque *ipſa*
הַשָּׂדֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אֹתָם אֹמְרִים שְׁמָמָה
cemeſtari & ,*ſignare* & ,libro in *ſcribere* & ,ement argento *in* Agros
הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים:
civitatibus in & ,Jerusalaim *circuitibus* in & ,Binjamin terra in teſtes
44 שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם וְהָעֵר
civitatibus in & ,*planitiei* civitatibus in & *montis* civitatib. in &,Jehudah
יְהוּדָה וּבְעָרֵי הַר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי
.DOMINUS dixit ,eorum captivitatem faciam redire quia :*Meridies*
הַנֶּגֶב כִּי־אֲשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם נְאֻם־יְהוָה:

CAP. XXXIII. לג

ipse adhuc ipse Et) .ſecundò Iemejahu ad Domini verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית וְהוּא עוֹדֶנּוּ
DOMINUS dixit Sic :dicendo (,custodiæ atrio in clausus
2 עָצוּר בַּחֲצַר הַמַّטָּרָה לֵאמֹר: כֹּה־אָמַר יְהוָה
,illâ *conſtabiliendum ad* ,illam *formans* DOMINUS ,*eam faciens*
עֹשֵׂה יְהוָה יוֹצֵר אוֹתָהּ לְהָכִינָהּ
: tibi reſpondebo & ,me ad Clama .ejus nomen DOMINUS
יְהוָה שְׁמוֹ: קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנְךָ
3 Quia .*es* cognovisti non ,munita & grandi tibi annuntiabo &
וְאַגִּידָה לְךָ גְּדֹלוֹת וּבְצֻרוֹת לֹא יָדַעְתָּ:
urbis domos *super* Israel Deus DOMINUS dixit sic
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּתֵּי הָעִיר
,*aggeribus* *in dirutis* Jehudah regum domos *super* & ,hujus
הַזֹּאת וְעַל־בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנִּתָּצִים אֶל הַסֹּלְלוֹת
,Chasdim cum dimicandum ad *Venientes* .*gladio* in &
וְאֶל־הַחָרֶב: בָּאִים לְהִלָּחֵם אֶת הַכַּשְׂדִּים
feci percutere quos ,hominum cadaveribus eas implendum ad &
וּלְמַלְאָם אֶת פִּגְרֵי הָאָדָם אֲשֶׁר הִכֵּיתִי
,hac civitate à *meis facies* abſcondi *quòd* &,*mea* ira in & ,*meo naſo* in
בְּאַפִּי וּבְחֲמָתִי וַאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת
ei *faciens aſcendere* ego Ecce .eorum malitiam omnem propter
5 עַל כָּל־רָעָתָם: הִנְנִי מַעֲלֶה־לָּהּ
effluentiam eis revelabo & :eos curabo & ,medicinam & *complaſtrum*
אַרְכָה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים וְגִלִּיתִי לָהֶם עֹתֶרֶת
,Jehudah captivitatem faciam redire Et .veritatis & pacis
6 שָׁלוֹם וֶאֱמֶת: וְהֲשִׁבֹתִי אֶת שְׁבוּת יְהוּדָה
.principio in ſicut eos ædificabo & :Israel captivitatem &
וְאֶת שְׁבוּת יִשְׂרָאֵל וּבְנִתִּים כְּבָרִאשֹׁנָה:
,*mihi* peccaverunt qua ,ſua iniquitate omni ab illos emundabo Et
7 וְטִהַרְתִּים מִכָּל־עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי
,*mihi* peccaverunt quibus ,eorum iniquitatibus omnibus parcam &
וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי
,nomen in mihi erit Et .me contra ſunt prævaricati quibus &
8 וַאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי: וְהָיְתָה לִּי לְשֵׁם
quæ ,terræ gentibus cunctis ,gloriam in & ,laudem in ,gaudium
שָׂשׂוֹן לְתְהִלָּה וּלְתִפְאֶרֶת לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
,pavebunt & ,*eis faciens* ego quod bonum omne audierint
יִשְׁמְעוּ אֶת כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִכִי עֹשֶׂה אוֹתָם וּפָחֲדוּ
ego quam pace omni ſuper & ,bono omni ſuper trement &
וְרָגְזוּ עַל כָּל־הַטּוֹבָה וְעַל כָּל־הַשָّלוֹם אֲשֶׁר אֲנִכִי
.ei *faciens*
עֹשֶׂה לָהּ:

Verſio VULG. LAT.

42 Quia hæc dicit Dominus; Sicut adduxi ſuper populum iſtum omne malum hoc grande: ſic adducam ſuper eos omne bonum, 43 quod ego loquor ad eos. Et poſſidebuntur agri in terra iſta: de qua vos dicitis quòd deſerta ſit, eò quòd non remanſerit homo & jumentum, & data ſit in manus Chaldæorum. Agri ementur pecuniâ, & ſcribentur in libro, & imprimetur ſignum, & teſtis adhibebitur: in terra Benjamin, & in circuitu Jeruſalem, in civitatibus Juda, & in civitatibus montanis, & in civitatibus campeſtribus, & in civitatibus quæ ad Auſtrum ſunt: quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum eſt verbum Domini ad Jeremiam ſecundò, cùm adhuc clauſus eſſet in atrio carceris, dicens; 2 Hæc dicit Dominus qui facturus eſt, & formaturus illud, & paraturus, Dominus nomen ejus; Clama ad me, & exaudiam te: & annuntiabo tibi grandia, & firma quæ neſcis. 4 Quia hæc dicit Dominus Deus Iſrael ad domos urbis hujus, & ad domos regis Juda, quæ deſtructæ ſunt, & ad munitiones, 5 & ad gladium Venientium ut dimicent cum Chaldæis, & impleant eas cadaveribus hominũ, quos percuſſi in furore meo & in indignatione mea, abſcondens faciem meam à civitate hac, propter omnem malitiam eorum. 6 Ecce ego obducam eis cicatricem & ſanitatem, & curabo eos: & revelabo illis deprecationem 7 pacis & veritatis. Et convertã converſionem Juda, & converſionem Jeruſalem: & ædificabo 8 eos ſicut à principio. Et emundabo illos ab omni iniquitate ſua, in qua peccaverunt mihi: & propitius ero cunctis iniquitatibus eorum, in quibus deliquerunt mihi, & ſpreverunt me. Et erit mihi in nomen, & in gaudium, & in laudem, & in exultationem cunctis gentibus terræ, quæ audierint omnia bona, quæ ego facturus ſum eis: & pavebunt, & turbabuntur iu univerſis bonis, & in omni pace, quam ego faciam eis.

Verſio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Tranſlatione LATINA.

13 Καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ (α)ἀκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ
14 τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ᾽ ὑμᾶς. Καὶ
15 ἰδοὺ ἐγὼ ὀν χρεὼν ὑμῖν, ποιήσατέ μοι ὡς συμφέρει, καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν. Ἀλλ᾽
ἢ γόνυτες γνώσεσθε, ὅτι οἱ ἀναιρεῖτέ με, ἄμμα ἀδῶον δίδοτε ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ τὴν
πόλιν ταύτην, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ὀν
αὐτῇ· ὅτι ὀν ἀληθείᾳ (β) ἀπέσταλκά με
κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν
16 πάντας τοὺς λόγους τούτους. Καὶ (σ)
εἶπον οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τὸν
ἱερέα(γ) καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας, Οὐκ ἔστι
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ κρίσις θανάτου, ὅτι ἐπὶ
τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλάλησε
17 πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες τῶν
πρεσβυτέρων τῆς γῆς, καὶ εἶπαν πᾶσῃ τῇ
18 συναγωγῇ τοῦ λαοῦ, Μιχαίας ὁ Μωραθίτης
λοῦ ὀν ταῖς ἡμέραις Ἐζεκίου βασιλέως Ἰούδα, καὶ εἶπε παντὶ τῷ λαῷ Ἰούδα,
(γ)Οὕτως εἶπε κύριος, Σιὼν ὡς ἄγρὸς ἀροτριασθήσεται, καὶ Ἰουσαλὴμ (τ) εἰς ἄδατον ἔσται, καὶ τὸ ὄρος (υ) εἰς ὄρος
19 δρυμοῦ. Μὴ (φ) ἀνεκλὸν ἀνεῖλεν αὐτὸν
Ἐζεκίας καὶ πᾶς Ἰούδα; (χ) οὐχ ὅτι ἐφοβήθησαν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐδεήθησαν τοῦ
(ψ) προσώπου κυρίου, καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ᾽ αὐτούς; καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κακὰ μεγάλα
20 ἐπὶ (ω) ψυχὰς ἡμῶν. Καὶ ἄνθρωπος ὃς
προφητεύων (α) τῷ ὀνόματι κυρίου, Οὐρίας υἱὸς Σαμαίου τοῦ Καριαθιαείμ, καὶ ἐπροφήτευσε κατὰ τὴς γῆς πάσης κατὰ
21 πάντας τοὺς λόγους(β) Ἱερεμίου· Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἰωακεὶμ καὶ πάντες οἱ
ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἐζήτησε ἀποκτεῖναι αὐτόν· καὶ ἤκουσεν Οὐρίας, καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον.
22 Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρας εἰς Αἴγυπτον, (β) Καὶ ἐξηγόρασεν αὐτὸν ὀκεῖθεν,
23 καὶ εἰσηγάγοσεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα,
καὶ ἐπάτοξεν αὐτὸν ὀν (γ) μαχαίρᾳ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸ (δ) μῆμα τῶν λαῶν αὐτοῦ.
24 Πλὴν χεὶρ Ἀχικὰμ τοῦ Σαφὰν ἦν (ε)
Ἱρεμίου, τοῦ μὴ παραδοθῆναι αὐτὸν εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ, (ζ) μὴ ἀνῇρεῖν αὐτόν.

MS. A. (α)ἀκούσετε (β)ἀπέσταλκν (σ)εἶπαν (γ) τοὺς (α)λέγων, Οὕτως (τ)ὡς ὅπωρ φυλάσσει ἔτι, (υ)ὡς (φ)ἀνέρων (χ) οὐχὶ (ψ) προσώπου αὐτοῦ, (ω)ψυχαῖς (α)ἐπὶ τῷ (γ) Ἱερεμίου· (β) Καὶ ζωωλεβοσαν αὐτὸν, καὶ ἐζήταρον αὐτὸν ὀκεῖθεν, καὶ εἰσήταγον (γ) μαχαίρῃ, (δ) μνημεῖον (ε) Ἱερεμίου, (ζ) τοῦ μὴ

ΚΕΦ. λδ'.

Cap. 27. v Vulg.Lat. 2 Ὅτως εἶπε κύριος, (α)Ποίησον σεαυτῷ δεσμοὺς καὶ κλοιὸς, καὶ πρίδου πρὶ ἢ πράκηλόν σου.

MS. A. (α)Ποίησον δεσμοὺς

CAP. XXXIV.

2 Sic (a) dixit Dominus; Fac tibi vincula, & (b) catenas, & circumpone circa collum tuum:

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

41 אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ כְּמָה דְּאֵיתֵיתִי עַל עַמָּא הָדֵין יָת כָּל בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא כֵּן אֲנָא מֵיתֵי
42 עֲלֵיהוֹן יָת כָּל טָבְרָא דַּאֲנָא מְמַלֵּל עֲלֵיהוֹן: וְיִתְזַבְּנוּן חַקְלִין בְּאַרְעָא הָדָא דַּאֲתוּן אָמְרִין
43 צְרִיא הִיא מִבְּלִי אֲנָשָׁא וּבְעִירָא אִתְמְסְרַת בִּידָא דְכַסְדָּאֵי: חַקְלִין בְּכַסְפָּא יְזַבְּנוּן וְיִכְתְּבוּן
בְּשִׁטְרָא וְיִתְחַתְּמוּן וַיְסַהְדוּן סָהֲדִין בְּאַרְעָא שִׁבְטָא דְבִנְיָמִין וּבְסִחְרֵי יְרוּשְׁלֵם וּבְקִרְוֵיָא
דְּבֵית יְהוּדָה וּבְקִרְוֵי טוּרָא וּבְקִרְוֵי דְרוֹמָא אֲרֵי אָתִיב יָת גְּלוּתְהוֹן
אֲמַר יְיָ:

לג

1 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ לְוָת יִרְמְיָה תִּנְיָנוּת וְהוּא עוֹד כְּלִי בְּדָרַת בֵּית אַסִּירְיָא
2 לְמֵימַר: כְּדֵין אֲמַר יְיָ דְּעָבְדֵהּ יְיָ בְּרָא יָתֵיהּ לְאַתְקָנוּתֵהּ יְיָ שְׁמֵהּ: צַלֵּי קָדָמַי וַאֲקַבֵּל
3 צְלוֹתָךְ וַאֲחַוִּי לָךְ רַבְּרְבָן וְנִטְרִין דְּלָא יְדַעְתּוּן: אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל עַל
4 בָּתֵּי קִרְוָתָא הָדָא וְעַל בָּתֵּי מַלְכֵיא דִּבְיַת יְהוּדָה דְּמִתְרָעִין לְהוֹן וְצַבְרִין מִלְּוָתָא לְתַקָּפָא
5 שׁוּרָא מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא: אֶתְוֹן לְאַגְחָא קְרָבָא עִם כַּסְדָּאֵי וּלְמַלְוֹתְהוֹן יָת פִּגְרֵי
בְּנֵי אֲנָשָׁא דְּאַלְקִיתִי בְּרוּגְזִי וּבְחֵמְתִּי וּדְסַלְקִית שְׁכִנְתִּי מִן קִרְוָתָא הָדָא עַל כָּל בִּישָׁתְהוֹן:
6 הָא אֲנָא מֵיתֵי לְהוֹן אַסְוָן וּפוּרְקָן וַאֲסִינוּן וַאֲגַלֵּי לְהוֹן תְּרַע הֵיוָבָא וְאַחֲוִינוּן דִּיהְבוּן
7 בְּאוּרְחָא שְׁלָם וְקִשְׁוֹט: וַאֲתִיב יָת גְּלוּת יְהוּדָה וְיָת גְּלוּת יִשְׂרָאֵל וַאֲקִימִנּוּן כְּרַבְקַדְמֵיתָא:
8 וַאֲדַכִּינוּן מִכָּל חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ קָדָמַי וַאֶשְׁבּוֹק לְכָל חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ קָדָמַי וּדְמַרְדוּ בְּמֵימְרִי:
9 וִיהוֹן קָדָמַי לְשׁוּם וְלִרְוָא לְתוּשְׁבְּחָא וּלְיִקַר לְכָל עַמְמֵי אַרְעָא דִּי יִשְׁמְעוּן עַל כָּל טָבְרָא
דִּי אֲנָא עָבִיד עִמְּהוֹן וְיִוְוְעוּן וְיִרְהֲלוּן עַל כָּל טָבְרָא וְעַל כָּל שְׁלָמָא דַּאֲנָא עָבִיד לְהוֹן:

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

42 Quia hæc dicit Dominus, Sicut adduxi ſuper populum iſtum omne malum hoc grave, ſic adducam ſuper eos omne bonum quod locutus ſum cum eis. 43 Et ementur agri in terra iſta; de qua vos dicitis, Deſerta eſt abſque homine & jumento, & tradita eſt in manum Chaldæorum. Agros agreto ement & 44 ſcribent in chirographo, & ſignabunt, & adhibebunt teſtes in terra tribus Binjamin, & in circuitibus Jeruſalem, & in civitatibus domus Juda, & in civitatibus montanis, & in civitatibus campeſtribus, & in civitatibus Auſtri: quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.

CAP. XXXIII.

1 ET factum eſt verbum prophetiæ ad Jeremiam à facie Domini ſecundò; 2 & ipſe erat adhuc clauſus in atrio domus vinctorum, dicendo: Hæc dicit Dominus qui fecit illud; Dominus qui creavit ut pararet illud: Dominus nomen ejus. Ora coram me, & ſuſcipiam orationem tuam, & annuntiabo tibi 3 grandia, & reſervata quæ neſcis. Quia hæc dicit Dominus Deus Iſrael, ſuper 4 domos urbis hujus, & ſuper domos regum domus Juda, quas diruerunt, & congerunt aggeres ad muniendum murum à facie eorum qui occidunt gladio. Veniebant ad dimicandum cum Chaldæis, & ad implendas eas cadave- 5 ribus filiorum hominum, quos percuſſi in ira mea, & in furore meo, & propter quos abſtuli majeſtatem meam de civitate iſta, propter omnem malitiam eorum. Ecce ego adducam ſuper eos medicinam & ſalutem, & ſanabo eos; 6 & revelabo eis portam pœnitentiæ, & ſignificabo eis quomodo ambulent in via pacis & veritatis. Et reducam tranſmigrationem Juda, et tranſmigra- 7 tionem Iſraelis, & ſuſtinebo eos ſicut in principio. Et mundabo eos ab omni- 8 bus peccatis ſuis quibus peccaverunt coram me, ac remittam omnia peccata eorum quæ admiſerunt coram me, & quibus prævaricati ſunt in Verbum meum. Et erunt coram me in nomen lætitiæ, in laudem & in gloriam omni- 9 bus populis terræ, qui audierint omnia bona quæ ego facturus ſum eis; & contremiſcent & timebunt ſuper omnia bona, & ſuper omnem pacem quam ego faciam eis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 * ܗܘܝܢ ܡܪܝܐ ܡܬܝܠ ܕܐܢܐ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܐ ܟܠܗ ܒܝܫܐ ܗܝܢܐ ܕܐܢܐ ܡܝܬܝܠ ܠܗܘܢ ܟܠ ܛܒܬܐ ܕܡܠܠܬ ܥܠܝܗܘܢ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ
43 ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ ܕܐܢܬܘܢ ܡܐܡܪܝܢ ܕܚܪܒܐ ܗܝ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܠܒܥܝܪܐ ܘܠܥܡܐ ܕܐܬܝܗܒ ܒܝܕ ܟܠܕܝܐ ܘܢܬܒܥܘܢ ܣܦܪ ܩܢܝܢܐ
44 ܘܢܟܬܒܘܢ ܣܗܕܘܬܐ ܘܢܚܬܡܘܢ ܒܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܘܒܣܒܝܒܬܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܕܛܘܪܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܕܬܪܥܐ
ܘܐܦܝܩ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ ܛܒܬܗܘܢ ܡܛܠ ܕܐܬܝܐ ܫܒܝܘܬܗܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܫܒܝܐ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܛܠ ܕܐܬܝ ܠܡܫܪܝ ܠܗ ܡܪܝ ܠܗ

ירמיה : לג

vos quo ,isto loco in audietur Adhuc : DOMINUS dixit Sic
10 כֹּה אָמַר יְהוָה עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם
civitatibus in ,animali absque & ,homine absque ipse Desertus : dicentes
אֹמְרִים חָרֵב הוּא מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין בְּהֵמָה בְּעָרֵי
,habitatore absque & ,homine absque desolatis Jerusalem plateis in & ,Jehudah
יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם הַנְּשַׁמּוֹת מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב
,sponsæ vox & ,sponsi vox ,lætitiæ vox & ,gaudii vox ,jumento absque &
וּמֵאֵין בְּהֵמָה : קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה
11 ,Dominus bonus quoniam ,exercituum Domino Confitemini : dicentibus vox
קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת כִּי־טוֹב יְהוָה
,Domini domum confessionem adducentium ,ejus misericordia seculum in quoniam
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ מְבִאִים תּוֹדָה בֵּית יְהוָה
,Dominus dixit ,principio in sicut ,terræ captivitatem faciam reducere quia
כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת הָאָרֶץ כָּרִאשֹׁנָה אָמַר יְהוָה :
deserto isto loco in erit Adhuc : exercituum Dominus dixit Sic
12 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד יִהְיֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה הֶחָרֵב
,pastorum tugurium ,ejus civitatib^s cunctis in & ,animal ad usque & ,homine absque
מֵאֵין אָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל־עָרָיו נְוֵה רֹעִים
civitatibus in & ,depressionis civitatibus in ,montis civitatibus In ,pecus facientium accubare
מַרְבִּצִים צֹאן : בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי
13 ,Jehudah civitatibus in & ,Jerusalem circuitibus in & ,Binjamin terra in & ,Meridiei
הַנֶּגֶב וּבְאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּסְבִיבֹתֵי יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה
Ecce .Dominus dixit ,numerantis manus ad pecus transibunt adhuc
עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל־יְדֵי מוֹנֶה אָמַר יְהוָה : הִנֵּה
14 ,bonum verbum confirmabo & ,Dominus dixit ,venientes dies
יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי אֶת הַדָּבָר הַטּוֹב
,Jehudah domum super & ,Israel domum ad sum locutus quod
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה :
germen David ipsi faciam germinare illo tempore in & ,illis diebus In
בַּיָּמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח
ipsis diebus In ,terra in justitiam & ,judicium faciet & ,justitiæ
15 צִדְקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ : בַּיָּמִים הָהֵם
qui iste & : fidacia in habitabit Jerusalem & ,Jehudah servabitur
16 תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם תִּשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר
: Dominus dixit ,sic Quia ,nostra justitia Dominus ,eam vocabit
יִקְרָא־לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ : כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה
17 ,Israel domus solium super sedens ,vir David ipsi excidetur Non
לֹא־יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵית יִשְׂרָאֵל :
,faciens ascendere ,meis sacrificiis à vie excidetur non Levitis sacerdotibus Et
18 וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ מִלְּפָנַי מַעֲלֶה
,diebus omnibus sacrificium faciens & ,manus adolens & ,ascensionem
עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶבַח כָּל־הַיָּמִים :
dixit Sic : dicendo ,Irmejahu ad Domini verbum fuit Et
19 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר : כֹּה אָמַר
meum pactum & ,dici meum pactum ,infringatis Si : Dominus
20 יְהוָה אִם־תָּפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־בְּרִיתִי
Etiam ,suo tempore in nullem & diem esse non ad & ,noctis
21 הַלָּיְלָה וְלִבְלְתִּי הְיוֹת יוֹמָם וָלַיְלָה בְּעִתָּם : גַּם
regnantem filium ei exijtendo ab ,meo servo David cum dissipabitur meum pactum
בְּרִיתִי תֵּפֵר אֶת־דָּוִד עַבְדִּי מִהְיוֹת לוֹ בֵן מֹלֵךְ
non Quia ,meis ministris sacerdotibus Levitis cum & ,ejus thronum super
עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתָי : אֲשֶׁר לֹא
22 multiplicabo sic : maris arena mensurabitur nec ,cœlorum exercitus numerabitur
יִסָּפֵר צְבָא הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמַּד חול הַיָּם כֵּן אַרְבֶּה
verbum fuit Et ,mihi ministrantes Levitas & ,mei servi David semen
23 אֶת־זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתָי אֹתִי : וַיְהִי דְבַר
: dicendo ,Irmejahu ad Domini
יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר :

Versio VULG. LAT.

10 Hæc dicit Dominus; Adhuc audietur in loco isto (quem vos dicitis esse desertum, eò quòd non sit homo nec jumentum: in civitatibus Juda, & foris Jerusalem, quæ desolatæ sunt absque homine, & absque habitatore, & absque pecore) Vox gaudii & vox lætitiæ, vox sponsi & vox sponsæ, vox dicentium; Confitemini Domino exercituum, quoniam bon^s Dominus, quoniam in æternum misericordia ejus: & portantium vota in domum Domini: reducē enim conversionem terræ sicut à
11 principio, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus exercituū; Adhuc erit in loco isto deserto absque homine, & absque jumento, & in cunctis civitatibus ejus, habitaculum pastorum accubantium gregum. In civitatibus montuosis,
12 & in civitatibus campestribus, & in civitatibus quæ ad Austrum sunt; & in terra Benjamin, & in circuitu Jerusalem, & in civitatibus Juda, adhuc transibūt greges
13 ad manum numerantis, ait Dominus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus; & suscitabo verbum bonum, quod locutus sum ad domū
14 Israel & ad domum Juda. In diebus illis, & in tempore illo, germinare faciam David germen justitiæ: & faciet judicium & justi-
15 tiam in terra. In diebus illis salvabitur Juda, & Jerusalem habitabit confidenter: & hoc est nomen, quod vocabunt eum, Domi-
16 nus justus noster. Quia hæc dicit Dominus; Non interibit de David vir, qui sedeat super thronum
17 domūs Israel. Et de Sacerdotib^s & de Levitis non interibit vir à
18 facie mea, qui offerat holocautomata, & incendat sacrificium, & cædat victimas omnibus diebus.
19 Et factum est verbum Domini ad
20 Jeremiam, dicens; Hæc dicit Domi-
21 nus; Si irritum potest fieri pactum meum cum die, & pactum meum cum nocte, ut non sit dies
22 & nox in tempore suo: Et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in throno
23 ejus, & Levitæ & Sacerdotes ministri mei. Sicuti enumerari non possunt stellæ cœli, & metiri arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, & Levitas ministros meos. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens;

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

3 Καὶ ἀποστεῖλε αὐτὸς πρὸς (β) βασιλέα Ἰδουμαίας, καὶ πρὸς βασιλέα Μωάβ, καὶ πρὸς βασιλέα υἱῶν Ἀμμών, καὶ πρὸς (γ) τὸν βασιλέα Τύρου, καὶ πρὸς βασιλέα Σιδῶνος, ἐν χερσὶν (γ) ἀγγέλων αὐτῶν τῶν ἐρχομένων εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα
4 Ἰούδα. Καὶ ζωντάξεις αὐτοῖς πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν εἰπεῖν, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, Οὕτως ἐρεῖτε (δ) πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν,
5 Ὅτι ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν (ε) τῇ ἰσχύϊ μου τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῷ ὀμοιχείῳ μου τῷ ὑψηλῷ, καὶ δώσω αὐτὴν ᾧ ἐὰν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου· Ἔδωκα τὴν γῆν (ε)
6 τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ, καὶ τὰ θηρία τῆς ἀγρᾶς ἐργάζεσθαι αὐτῷ.
8 Καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι (ζ) ἐὰν μὴ ἐμβάλωσι τὴν τράχηλον αὐτῶν (η) ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, (θ) ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ ὀπισθέλομαι αὐτοὺς, εἴπε κύριος, (ι) ἕως ἐκλίπωσιν ἐν χειρὶ αὐτῶν. Καὶ ὑμεῖς μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν, καὶ τῶν μαντευομένων ὑμῖν, καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων ὑμῖν, καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν, τῶν λεγόντων, Οὐ μὴ ἐργάσωσι τῷ βασιλεῖ
10 Βαβυλῶνος. Ὅτι ψευδῆ αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν, πρὸς τὸ μακρύναι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν.
11 Καὶ τὸ ἔθνος (κ) ὃ ἐὰν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ ἐργάσηται αὐτῷ, καὶ κατοικήσω αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ ἐργᾶται
12 αὐτῷ, καὶ ἐνοικήσει ἐν αὐτῇ. Καὶ πρὸς Σεδεκίαν βασιλέα Ἰούδα ἐκάλεσα κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, λέγων, Εἰσαγάγετε τὸν τράχηλον ὑμῶν, καὶ (') ἐργάσασθε τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος,

MS.A. (β) τὸν βασιλέα (') βασιλέα (γ) τῶν ἀγγέλων (δ) τοῖς κυρίοις (ε) πᾶσαν τῇ (ζ) ἂν ὑπὸ ζυγὸν (η) ὑπὸ ζυγὸν (θ) δουλώσουσιν αὐτῷ, ἐν μαχαίρᾳ πασῇ, καὶ ἐν λιμῷ (ι) ἕως ἂν (κ) ὅσοι ἂν εἰσαγάγωσιν τὸν τράχηλον αὐτῶν (') ἐργάζεσθαι

3 Et mittes ea ad regem Idumeæ, & ad regem Moab, & ad regem filiorum Ammon, & ad regem Tyri, & ad regem Sidonis, in manibus nuntiorum eorum venientium in (c) occursu suo in Hierusalem ad Sedeciam regem
4 Juda. Et præcipies eis ad dominos suos dicere; Sic dixit Dominus Deus Israel; Sic dicetis ad dominos vestros; (d) Quia
5 ego feci terram in fortitudine mea magna, & in (e) brachio meo excelso: & dabo eam, cuicunque visum fuerit in oculis meis: Dedi terram Nabu-
6 chodonosor regi Babylonis (f) ad servendum ei, et bestiæ agri ad operandum
8 ei. (g) Et gens, & regnum, quicunque non injecerint collum suum sub jugum regis Babylonis; in (h) gladio, & in fame visitabo eos, dixit Dominus, donec deficiant
9 in manu ejus. Et vos nolite audire pseudoprophetas vestros, & qui divinant vobis, & qui somniant vobis, & augures vestros, & maleficos vestros, qui
10 dicunt; Non operabimini regi Babylonis; Quia mendacia ipsi prophetant
11 vobis, ad elongandos vos à terra (i) vestra. Et gens, quæ injecerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, & operata fuerit ei; & relinquam eam in terra sua: & operabitur ei, & in-
12 habitabit in ea. Et ad Sedeciam regem Juda loquutus sum juxta omnia verba hæc, dicens; Jicite collum (k) vestrum, & operamini regi Babylonis.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

10 כְּדֵין אָמַר יְיָ עוֹד יִשְׁתְּמַע בְּאַתְרָא הָדֵין דְּאַתּוּן אָמְרִין חָרוּב הוּא מִבְּלִי אֲנָשָׁא וּמִבְּלִי
בְעִירָא בְּקִרְוָיָא דִּבְיַת יְהוּדָה וּבְשׁוּקֵי יְרוּשְׁלֵם דְּצַדְּיָן מִבְּלִי אֲנָשָׁא וּמִבְּלִי דְּיָתִיב וּמִבְּלִי
11 בְעִירָא : קָל בִּיעָא וְקָל חֶדְוָא קָל חַתְנָן וְקָל כַּלָּן קָל דְּאָמְרִין אוֹדוּ קֳדָם יְיָ צְבָאוֹת אֲרֵי
טָב יְיָ אֲרֵי לְעָלְמָא טַבְוּתֵיהּ מְעַלֵּי תּוֹדְתָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דֵּין אֲרֵי אֲתִיב יַת גָּלוּת
12 אַרְעָא כְּדִבְקַדְמֵיתָא אָמַר יְיָ : כְּדֵין אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד יְהֵי בְּאַתְרָא הָדֵין דְּחָרוּב מִבְּלִי
13 אֲנָשָׁא וּמִבְּלִי בְעִירָא וְכָל קִרְוָיהוֹן דִּידֵיהוֹן בֵּית מִשְׁרֵי רָעָן וְחוּטְרִין דְּעָן : בְּקִרְוֵי
טוּרָא בְּקִרְוֵי שְׁפֵלְתָא וּבְקִרְוֵי דָרוֹמָא וּבְאַרְעָא שִׁבְטָא בִּנְיָמִן וּבְסַחְרֵנֵי יְרוּשְׁלֵם וּבְקִרְוָיָא
14 דְּבֵית יְהוּדָה עוֹד יַתְנֵה עִמָּא עַל יְדֵי מְשִׁיחָא אָמַר יְיָ : הָא יוֹמַיָּא אִתְּיָן אָמַר יְיָ וַאֲקִים
15 יַת פִּתְגָמָא תַּקִּנָא דְּמַלֵּילֵת עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל בֵּית יְהוּדָה : בְּיוֹמַיָּא הָאִנּוּן
16 וּבְזִמְנָא הָהִיא אֶקִים לְדָוִד מְשִׁיחַ דִּצְדָקָא וַיַּעְבֵּד דִּין וְקִשְׁוֹט וְכֵן בְּאַרְעָא :
יִתְפְּרְקָן בְּבֵית יְהוּדָה וּירוּשְׁלֵם תִּשְׁרֵי לְרוּחָצָן וְדֵין שְׁמָה דִּיהוֹן קָרֵן לַהּ יְיָ תְּעַבְּדָן לָנָא
17 וְכֵן מִן קֳדָם יְיָ בְּנוּהּ : אֲרֵי כְּדֵין אָמַר יְיָ לָא יִפְסוֹק גְּבַר יַתִּיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא
18 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל : וְלִכַהֲנַיָּא לֵוָיֵי לָא יִפְסוֹק גְּבַר מִן קֳדָמַי מַשֵּׁי עֲלָן וּמַקְרֵיב קוּרְבָּן
19 וְעָבֵיד נִכְסַת קוּדְשִׁין כָּל יוֹמַיָּא : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה לְמֵימַר :
20 כְּדֵין אָמַר יְיָ כְּמָא דְּלֵית אֶפְשַׁר דִּיבַטֵּיל קְיָמִי דְּאַקִּימִית עִם יְמָמָא וְעִם לֵילְיָא וּבְדִיל
21 דְּלָא לְמֶהֱוֵי יְמָם וְלֵילְיָא בְּעִדְּנֵיהוֹן : אַף קְיָמִי לָא יִבַטֵּיל דְּאַקִּימִית עִם דָּוִד עַבְדִּי
22 מִלְּמֶהֱוֵי לֵיהּ בַּר מְלִיךְ עַל כּוּרְסֵיהּ וְיַת לֵוָאֵי כַהֲנַיָּא דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין קֳדָמַי : כְּמָא
דְּלֵית אֶפְשַׁר דִּיתְמְנוּן חֵילֵי שְׁמַיָּא וְלָא יִתְכֵּל חָלָא דְּיַמָּא כֵּן אַסְגֵּי יַת זַרְעָא דְּדָוִד
23 עַבְדִּי וְיַת לֵוָאֵי דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין קֳדָמַי : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה
לְמֵימַר :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dñs: Adhuc audietur in loco isto, de quo vos dicitis, Desertus 10
est, absq; homine, & jumento, in oppidis dom^s Juda, & in plateis Jerusa-
lem vastis absq; homine, & absq; habitatore & absq; pecore; Vox gaudii 11
& vox lætitiæ, vox sponsorum, & vox sponsarum, vox dicentium, Confi-
temini coram Dño exercituum; quoniam bonus est Dñs, quia in æternum
benignitas ejus: & offerentium sacrificium confessionis in domo sanctu-
arii Dñi. Quia reducam captivitatem terræ sicut in principio, dicit Dñs.
Hæc dicit Dñs exercituum, Adhuc erunt in loco isto qui deserto est absque 12
homine & absque jumento, & in omnib^s urbibus eorum, habitacula dom^s
mansionis pastorum, & caulæ ovium. In civitatibus montanis, & in civi- 13
tatib^s campestribus, & in civitatibus Austri, & in terra tribus Benjamin,
& in circuitibus Jerusalem, & in civitatib^s domus Juda, adhuc discet po-
pulus per manum Messiæ, dicit Dñs. Ecce dies venient, dicit Dñs, Et fusci- 14
tabo verbum rectum quod locutus sum ad domum Israel & ad domum Ju-
da. In diebus illis, & in tempore illo suscitabo David Christum justitiæ, & 15
faciet judicium verum & justitiam in terra. In diebus illis salvabuntur 16
viri domus Juda, et Jerusalem habitabit confidenter. Et hoc est nomen quo
vocabunt eum, Fient nobis justitiæ à facie Dñi in medio ejus. Quia hæc 17
dicit Dñs, Non deficiet de David vir qui sedeat super thronum regni do-
mus Israel. Et de sacerdotibus et Levitis non deerit vir à facie mea in- 18
cendens holocausta, et offerens oblationem, et faciens victimam sanctifi-
catam omnibus diebus. Et factum est verbum prophetiæ à facie Dñi cum 19
Jeremia; dicens: Hæc dicit Dñs, Sicut non potest fieri irritum pactum me- 20
um quod statui cum die et cum nocte, ut non sit dies et nox, tempore suo.
Sic et pactum meum non fiet irritum quod statui cum David servo meo; 21
quo minus sit ei filius regnans super thronum ejus, et cum Levitis sacer-
dotibus qui ministrant coram me. Sicut non potest numerari militia cœli, 22
nec mensurari arena maris; sic multiplicabo semen David servi mei, et
Levitas qui ministrant coram me. Et factum est verbum prophetiæ à facie 23
Domini cum Jeremia; dicens:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA:

10 * ܗܘܝܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܥܕ ܗܫܐ ܬܬܐܡܪ ܒܗܕܐ ܕܚܪܒܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܐܢܫܐ ܘܒܪܝܬܐ ܕܝܠܗ ܕܝܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܘܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ ܩܠܐ ܕܡܪܝܐ ܕܡܪܝܐ ܩܠܐ ܕܡܫܬܒܚܝܢ ܠܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܡܪܝܐ ܕܛܒ ܠܥܠܡ ܛܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܡܝܐ ܕܬܘܕܬܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܦܝܟ ܐܬܝܢ ܠܐܪܥܐ ܕܫܒܝܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܘܒܐܬܪܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܫܘܩܐ ܕܝܪܘܫܠܡ ܕܚܪܒܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܐܢܫܐ ܘܒܪܝܬܐ ܕܝܠܗ ܕܝܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܘܩܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܩܠܐ ܕܚܬܢܐ ܩܠܐ ܕܡܪܝܐ ܕܡܪܝܐ ܩܠܐ ܕܡܫܬܒܚܝܢ ܠܡܪܝܐ ܕܨܒܐܘܬ ܡܪܝܐ ܕܛܒ ܠܥܠܡ ܛܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܕܡܝܐ ܕܬܘܕܬܐ ܠܒܝܬ ܡܪܝܐ. * ܗܘܝܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܗܫܐ ܬܗܘܐ ܒܗ ܒܐܬܪܐ ܗܕܐ ܕܚܪܒܐ ܕܠܝܬ ܒܗ ܐܢܫܐ ܘܒܗܝܡܬܐ ܘܒܪܝܬܐ ܕܝܠܗ ܕܝܠܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܒܒܬܪ ܗܢܘܢ ܢܦܩܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܡܢܝܢܐ ܘܡܢ ܒܝܬ ܡܫܚܐ ܘܡܢ ܒܝܬ ܡܫܚܐ ܘܡܢ ܒܝܬ ܡܫܚ

ירמיה : לד

24 הֲלוֹא רָאִיתָ מַה־הָעָם הַזֶּה דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר
בָּחַר יְהוָה בָּהֶם וַיִּמְאָסֵם וְאֶת־עַמִּי יִנְאֲצוּן מִהְיוֹת עוֹד
25 גּוֹי לְפָנֵיהֶם׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
26 וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי׃ גַּם־זֶרַע יַעֲקֹב וְדָוִד
עַבְדִּי אֶמְאַס מִקַּחַת מִזַּרְעוֹ מֹשְׁלִים אֶל־זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק
וְיַעֲקֹב כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים׃

CAP. XXXIV. לד

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה וּנְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ וְכָל־מַמְלְכוֹת אֶרֶץ מִמְשַׁלְתָּם יָדוֹ
וְכָל־הָעַמִּים נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלִַם וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ לֵאמֹר׃
2 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וַאֲמַרְתָּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר
3 הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ׃ וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט
מִיָּדוֹ כִּי תִתָּפֵשׂ וּבְיָדוֹ תִנָּתֵן וְעֵינֶיךָ אֶת־עֵינֵי מֶלֶךְ בָּבֶל תִּרְאֶינָה
וּפִיהוּ אֶת־פֶּיךָ יְדַבֵּר וְאֶל־בָּבֶל תָּבוֹא׃ אַךְ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
4 בְּשָׁלוֹם תָּמוּת׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בַּחָרֶב׃
5 וּבְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ
כֵּן יִשְׂרְפוּ־לָךְ וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ כִּי־דָבָר אֲנִי דִבַּרְתִּי
נְאֻם־יְהוָה׃ וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
7 אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלִַם׃ וְחֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־
יְרוּשָׁלִַם וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנִּוֹתָרוֹת אֶל־לָכִישׁ וְאֶל־עֲזֵקָה
8 כִּי הֵנָּה נִשְׂאֲרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה עָרֵי מִבְצָר׃ הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה
אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כָּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־
9 הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃ לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי
עֲבֹד בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ אִישׁ׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־
10 הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ בַּבְّרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת־שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבֹד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃

Versio VULG. LAT.

24 Numquid non vidisti quid populus hic locut' sit, dicens; Duæ cognationes, quas elegerat Dñs, abjectæ sunt: & populũ meum despexerunt, eò quòd non sit ultrà
25 gens coram eis? Hæc dicit Dñs; Si pactũ meum inter diem & noctẽ, & leges cœlo & terræ non posui;
26 Equidẽ & semen Jacob & David servi mei projiciã, ut non assumã de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, & Jacob: reducam enim conversionem eorum, & miserebor eis.

CAP. XXXIV.

1 Verbum quod factũ est ad Jeremiã à Dño, quando Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis
17 exercitus ejus, universq́ue regna terræ, quæ erãt sub potestate manũs ejus, & omnes populi bella-
18 bant contra Jerusalẽ, & contra omnes urbes ejus, dicens; Hæc dicit
19 Dñs Deus Israel; Vade, & loquere ad Sedeciam regẽ Juda: & dices
20 ad eum; Hæc dicit Dñs; Ecce ego tradam civitatẽ hanc in manũ regis Babylonis, & succendet eam
21 igni. Et tu non effugies de manu ej': sed comprehensione capieris, & in manu ejus tradẽris: & oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, & os ej' cum ore tuo lo-
22 quetur, & Babylonem introibis.
1 Attamen audi verbum Dñi, Sedecia rex Juda: Hæc dicit Dñs ad te;
5 Non morieris in gladio. Sed in pace morieris, & secundùm combustiones patrũ tuorum regũ priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te: et væ, dñe, plangent te:
6 quia verbũ ego locutus sum, dicit Dñs. Et locut' est Jeremias propheta ad Sedeciam regẽ Juda uni-
7 versa verba hæc in Jerusalẽ. Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Jerusalẽ, & contra omnes civitates Juda, quæ reliquæ erant, contra Lachis, & contra Azecha: hæ enim supererant de civitatibus Juda, urbes munitæ.
8 Verbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, postquàm percussit rex Sedecias fœdus cum omnipopulo in Jerusalem, prædi-
9 cans; Ut dimitteret unusquisque servum suum, & unusquisque ancillã suã, Hebræum, & Hebræam, liberos: et nequaquam dominarentur eis, id est, in Judæo & fratre suo. Audierunt ergò omnes
10 principes & universus populus, qui intrarant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum, & unusquisque ancillam suam liberos, & ultrà non dominarentur eis: audierunt igitur, & dimiserunt.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

14 Ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν,
15 Ὅτι οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, φησὶ κύριος,
καὶ προφητεύουσι(λ) τῷ ὀνόματί μου ἐπ'
ἀδίκῳ, πρὸς τὸ (μ) ἀπολέσαι ὑμᾶς,
καὶ ἀποπεῖδαι ὑμᾶς, καὶ οἱ προφῆται ὑ-
μῶν, οἱ προφητεύοντες ὑμῖν ἐπ' ἀ-
16 δίκῳ ψευδῆ. Τάδε, καὶ πατὴρ τῷ λαῷ
τούτῳ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐλάλησα, λέ-
γων, Οὕτως εἶπε κύριος, Μὴ ἀκούετε
τῶν λόγων τῶν προφητῶν, τῶν προφητευ-
όντων ὑμῖν (ν), λεγόντων, Ἰδὲ σκεῦη
οἴκου κυρίου (ξ) ὀπισθοφυλῇ ἐκ Βαβυλῶ-
νος· ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν
ὑμῖν. Οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. (ο) Εἰ
17 προφῆται εἰσι, (π) καὶ εἰ ἔστι λόγος
κυρίου ἐν αὐτοῖς, ἀπαντησάτωσαν μοι,
ὅτι οὕτως εἶπε κύριος. Καὶ τῶν ὁπλοί-
18 των σκευῶν, Ὧν ἐκ ἔλαβε βασιλεὺς
Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπῴκισε τὸν Ἰεχονίαν
ἐξ Ἰερουσαλὴμ, Εἰς Βαβυλῶνα εἰσῳκεῖ-
σται, λέγει κύριος.

Quia iniqua ipsi prophetant vobis: Quia non misi eos, ait Dominus: & prophetant nomine meo super iniquo, ad perdendos vos. Et peribitis vos, & prophetæ vestri, qui prophetant vobis super iniquo mendacia. (l) Vobis & omni populo huic, & sacerdotibus loquutus sum, dicens; Sic ait Dominus; Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, dicentes; Ecce vasa domũs Domini reverentur de (m) Babylone: quia iniqua ipsi prophetant vobis: (n) Non misi eos. Si prophetæ sunt, & si est verbum Domini in eis; occurrant (o) mihi: quia sic dixit Dominus. Et reliqua vasa, Quæ non tulit rex Babylonis, quando transtulit Jechoniam de Hierusalem, In Babylonem intrabunt, dicit Dominus.

MS.A. (λ) ὀπὶ τῷ (μ) ἀπολέσῃ (ν) ψευδῆ, καὶ λεγόντων,
(ξ) ὀπισθόφυλ (ο) Καὶ εἰ (π) καὶ ἔστι

Cap. 28. Vulg. Lat.

ΚΕΦ. λδ'.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τε-
τάρτῳ ἔτει (α) Σεδεκίᾳ βασιλέως
Ἰούδα (β) ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ, εἶπε μοι
Ἀνανίας υἱὸς Ἀζὼρ ὁ ψευδοπροφήτης
(γ) ἀπὸ Γαβαὼν ἐν οἴκῳ κυρίου, κα-
ὶ ὀφθαλμοὺς τῶν ἱερέων, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ,
2 λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Συνέτριψα
τὸν ζυγὸν τοῦ βασιλέως Βαβυ-
3 λῶνος. Ἔτι (δ) δύο ἔτη ἡμερῶν,
καὶ ἐγὼ ἀποστρέψω εἰς τὸν τόπον τοῦ-
4 τον τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, Καὶ (ε) Ιεχο-
νίαν, καὶ τὴν ἀπωικίαν Ἰούδα, ὅτι
(ζ) Συνετρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέ-
5 ως Βαβυλῶνος. Καὶ εἶπεν Ἱερε-
μίας πρὸς Ἀνανίαν κατ' ὀφθαλμοὺς
παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς
τῶν ἱερέων τῶν ἑστηκότων ἐν οἴκῳ
6 κυρίου, Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας, Ἀλη-
θῶς (η) ὅτι ποιήσαι κύριος, στῆ-
σαι (θ) τὸν λόγον σου ὃν οὗ προφητεύε-
ις, τοῦ ἀποστρέψαι τὰ σκεύη οἴκου
κυρίου καὶ πᾶσαν τὴν ἀπωικίαν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον
τοῦτον.

CAP. XXXV.

1 Et (a) factũ est in quarto anno Sedeciæ regis Juda in mense quinto, dixit mihi Ananias filius Azor pseudo-
propheta de Gibaon in domo Domini ante oculos sacerdotum, & omnis populi, dicens; Sic dixit (b) Do-
2 minus, Contrivi jugum regis Babylonis. Adhuc duo
3 anni dierum: & ego redire faciam ad locum istum vasa domũs Domini, Et
4 Jechoniam, & transmigrationem Judæ: quia contera-
m jugum regis Babylonis.
5 Et dixit Hieremias ad Ananiam ante oculos omnis populi, & ante oculos sacerdotum stantium in domo
Domini. Et dixit Hiere-
6 mias, Verè sic faciat Dominus: statuat verbum tuum, quod tu prophetas, ut revertantur vasa domũs
Domini, & omnis transmigratio de Babylone ad locum istum.

MS.A. (α) βασιλεύοντος Σεδεκίᾳ βασιλέως (β) ἐν τῷ
πέμπτῳ μηνὶ, (γ) ὁ ἀπὸ (δ) ἔτη δύο ἡμερῶν, ἐγὼ (ε)
τὸν Ἰεχονίαν, (ζ) Συνέτριψα (η) ὅτως (θ) κύριος

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

24 הֲלָא חֲזֵיתָא מָא עַמָּא הָדֵין מְמַלְּלִין לְמֵימַר תְּרֵתֵין זַרְעִיתָא דְּאִתְרְעֵי יְיָ בְּהוֹן וְרְחִיקִנּוּן
25 יַת עַמִּי מַרְגְּזִין מִלְּמֶהֱוֵי עוֹד עַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמֵי כְּקֳבֵלְהוֹן׃ כְּדֵין אֲמַר יְיָ כְּמָא דְּלֵית
אֶפְשַׁר דִּיבַטֵּיל קְיָמֵי דְּאַרְעָא עִם יְמָמָא וְעִם לֵילְיָא כֵּן גְּזֵירַת שְׁמָא וְאַרְעָא לָא שַׁוִּיתִינוּן
26 דְּיָעֲרוּן׃ אַף זַרְעָא דְיַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי לָא אַרְחִיק מִלְּקָרְבָא מִבְּנֵיהוֹן עֲבָדִין שׁוּלְטָן עַל
זַרְעָא דְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲרֵי אֶתְיָב יַת גְּלוּתְהוֹן וְאֶרְחַם עֲלֵיהוֹן׃

לד

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ וּנְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ וְכָל
מַלְכְּוָת אַרְעָא שׁוּלְטָן יְדֵיהּ וְכָל עַמְמַיָּא מְנַיְּחִין קְרָבָא עַל יְרוּשְׁלֵם וְעַל כָּל קִרְוָתָהּ
2 לְמֵימַר׃ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל אֱזֹל וְתֵימַר לְצִדְקִיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּיִרְוָתָא
3 וְתֵימַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מְסַר יַת קִרְתָּא הָדָא בְּיַד מַלְכָּא דְבָבֶל וְיוֹקְדִנָּהּ בְּנוּרָא׃
4 וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵב מִן יְדֵיהּ אֲרֵי אִתְאֲחָדָא תִתְאֲחַד וּבִידֵיהּ תִתְמְסַר וְשַׁלְוָן עֵינֵי מַלְכָּא
5 דְבָבֶל יְחַזְּיָן וּפּוּמֵיהּ עִם פּוּמְךָ יְמַלֵּל וּלְבָבֶל תֵּיתוּב׃ בְּרַם קַבֵּיל פִּתְגָמָא דְיְיָ צִדְקִיָּה מַלְכָּא
דִּי שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה כְּדֵין אֲמַר יְיָ עֲלָךְ לָא תִתְקְטֵל בְּחַרְבָּא׃ בְּשְׁלָמָא תְּמוּת וּבְיוֹקִידוּת
6 אֲבָהָתְךָ מַלְכֵיָא קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ קֳדָמָךְ כֵּן יוֹקְדוּן עֲלָךְ וַיְיָ עַל מַלְכָּא יִסְפְּדוּן עֲלָךְ אֲרֵי כְּתִגְמָא
7 אֲנָא מַלֵּילִית אֲמַר יְיָ׃ וּמַלֵּל יִרְמְיָה נְבִיאָא עִם צִדְקִיָּה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה יַת כָּל
פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בִּירוּשְׁלֵם׃ וּמַשְׁרְיָת מַלְכָּא דְבָבֶל מְנַיְּחִין קְרָבָא עַל יְרוּשְׁלֵם וְעַל כָּל
קִרְוָיָא דְבֵית יְהוּדָה דְּאִשְׁתְּאַרָא עַל לָכִישׁ וְעַל עֲזֵקָה אֲרֵי אִנּוּן אִשְׁתְּאַרָא בְּקִרְוָיָא דְבֵית
8 יְהוּדָה קִרְוִין תְּקִיפִין׃ פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ בָּתַר דְּעִיר מַלְכָּא צִדְקִיָּה
9 קָיֵם עִם כָּל עַמָּא דִּירוּשְׁלֵם לְמִקְרֵי לְהוֹן חֵירוּ׃ לְשַׁלְּחָא גְבַר יַת עַבְדֵיהּ וּגְבַר יַת
אַמְתֵּיהּ בַּר יִשְׂרָאֵל וּבַת יִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין בְּרִיל דְּלָא יִפְלְחוּן בְּהוֹן גְּבַר בְּאַחוּהִי׃
10 וְשָׁמְעוּ כָל רַבְרְבַיָּא וְכָל עַמָּא דְעָלוּ בְּקְיָמָא לְשַׁלְּחָא גְבַר יַת עַבְדֵיהּ וּגְבַר יַת אַמְתֵּיהּ
בְּנֵי חוֹרִין בְּרִיל דְּלָא יִפְלְחוּן בְּהוֹן עוֹד וְקַבִּילוּ וְשַׁלְּחוּ׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

24 Nónne vidisti quid populʼ hic loquitur; dicendo: Duæ cognationes quas
25 elegit Dñs, & projecit eas; & populum meum irritare faciunt, quo minus ultrà sit populʼ ministrans coram me in conspectu eorum. Hæc dicit Dñs,
26 Sicut non potest fieri ut abolcatur pactum meum quod statui cum die & cum nocte; sic statuta cœli & terræ non posui ut transeant. Semen quoque Jacob & David servi mei non aversabor, quo minus applicem ex filiis eorum dominatores super semen Abrahæ, & Isaac, & Jacob: reducam enim captivitatem eorum, & miserebor eorum.

CAP. XXXIV.

1 Verbum prophetiæ quod factum est ad Jeremiam à facie Dñi. Et Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitʼ ejus, & omnia regna terræ
2 dominationis manʼ ejus, & omnes populi prælianbantur adversũm Jerusalem, & adversũm omnes urbes ejus; dicendo: Hæc dicit Dñs Deus Israel,
3 Vade & dic Sedechiæ regi tribʼ domus Juda, & dices ei: Hæc dicit Dñs, Ecce ego tradam civitatem istã in manũ regis Babylonis, & succendet eam
4 igni. Et tu non liberaberis de manu ejus; quia comprehensione capieris, & in manum ejus tradẽris, & oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, & os ejus cum ore tuo loquetur, & in Babylonem ducẽris. Veruntamen
5 suscipe verbum Dñi Sedechia rex tribus domʼ Juda. Hæc dicit Dñs de te, Non interficiẽris gladio. Sed in pace moriẽris, & secundùm combustionem patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te, sic exurent te: væ super regem, plangent te, quia verbum hoc locutus sum, dicit Dñs. Et lo-
6 cutʼ est Jeremias propheta cum Sedechia rege tribus domus Juda omnia verba hæc in Jerusalem. Et exercitus regis Babylonis pugnabant contra
7 Jerusalem, & contra omnes civitates domus Juda quæ remanserant: contra Lachis & contra Azecha; hæ enim remanserant de civitatibʼ domus Juda, urbes munitæ. Verbum prophetiæ quod factum est cum Jeremia à facie
8 Dñi, postquam percussit rex Sedechias pactum cum omni populo qui erat in Jerusalem, ut prædicarent eis libertatem. Ut dimitteret quisq; servum
9 suum & quisq; ancillam suam, filium Israel & filiam Israel, liberos: ut nullus in servitutem redigeret fratrem suum Judæum. Et audierunt omnes
10 principes, & omnis populus qui venerant in fœdus, ut dimitteret quisque servum suum, & quisq; ancillam suam liberos, ita ut non uteretur eis tanquam servis; & obedierunt, & dimiserunt.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

25 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

26 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

1 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

2 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

3 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

4 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

5 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

6 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

7 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

8 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

9 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

10 ܠܐ ܬܚܙܐ ܕܥܡܐ ܗܢܘܢ ܡܠܠܝܢ ܩܕܡܝ ܬܪܬܝܢ ܒܝܬܐ ܕܡܪܝ ܐܬܪܚܩܘ ܡܢ ܚܕ ܒܝܬ ܐܒܐ ܕܝܫܪܝܠ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ ܗܠܝܢ ܡܬܩܛܦܝܢ ܠܡܪܝ

* An non percipis quid dicant populus iſte, 24
quòd duas familias quas elegerat Dominus,
abominatur: & populum meum irritant, ne
ſit populus coram me? Sic dicit Dominus, 25
Sin minùs fœdus meum diei & noctis, & le-
ges meas cœli acterræ ego poſui; Ita ſemen 26
Jacobi & Davidis ſervi mei abominabor, ne
ſumam de ſemine ipſius principem ſuper do-
mum Abrahami, Iſhaci, & Jacobi; quum re-
duxero captivos eorũ, & miſert° fuero ipſorũ.

CAP. XXXIV.

SErmo qui factus eſt ad Jeremiam à Domi- 1
no, dum Nebuchadnoſar rex Babelis cum to-
to exercitu ſuo, omnibúſque regnis terræ do-
minio ſuo ſubjectæ, necnon omnes gentes op-
pugnabant Jeroſolymam & omnes civitates
ejus. Sic ait Dominus Deus Iſraelis, Abi 2
dictùm Sedeciæ regi Judæ; Sic dicit Domi-
nus, Ecce traditurus ſum hanc urbem in ma-
num regis Babyloniæ, ut eam igne comburat.
Et tu non effugies manus ejus, ſed proculdu- 3
biò capiéris, & in manus ejus tradéris; oculi
tui oculos regis Babyloniæ videbunt, & os
tuum cum ipſius ore loquetur; denique Ba-
bylonem ibis. Verùm audi ſermonem Domi- 4
ni Sedecia rex Judæ: Sic ait Dominus de te,
Non es moriturus gladio, ſed in pace mori-
turus: Et quemadmodum lamentati ſunt ma- 5
jores tuos reges priſtinos qui te præceſſerunt,
ſic te lamentabuntur; hunc enim ego ſermo-
nem locutus ſum, ait Dominus. Retulit ergò 6
Jeremia propheta Sedeciæ regi Judæ omnes
ſermones iſtos in Jeruſalem, Dum copiæ re- 7
gis Babyloniæ oppugnarent Jeroſolymam &
reliquas omnes civitates Judæ, *nempe* Lachis
& Azecam; nam iſtæ præ *cæteris* civitatibus
Judæ, reliquæ manebant civitates muniræ.
Sermo qui fuit ad Jeremiam à Domino, di- 8
cendo (poſtquam pepigiſſet rex Sedecia fœ-
dus cum toto populo qui erat Jeroſolymis de
promulganda ipſis libertate, Ut quiſque ſer- 9
vum ſuum & quiſque ancillam ſuam, Hebræ-
um Hebræámque, liberos dimitteret, nemo
fratrem ſuum Judæum ſervitute premeret: Et 10
acquieſcentes omnes principes totúſque po-
pulus conſenſiſſent quiſque ſervum ſuum &
quiſque ancillam ſuam liberos dimittere, ut
ſibi non ſervirent ampliùs.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 لأنّ هاؤلآء يتنبّون لكم بالظّلم * لأنّي لم أرسلهم قال الرّبّ * ويتنبّون باسمي بالظّلم
لجاربوكم وتهلكون انتم وانبياؤكم الّذين يتنبّون لكم بالظّلم كذبًا * ولكلّ هذا السّعب *
16 * وتكلّمت مع الكهنة قايلًا * هكذا قال الرّبّ * لا تسمعوا اقوال الانبياء الكذبة الّذين
17 يتنبّون لكم قايلين ها ءانية بيت الرّبّ تعود من بابل * لأنّ هاؤلآء يتنبّون لكم ظلمًا * ولم
18 ارسلهم * وليس هم انبياء * وليست كلمة الرّبّ فيهم ليستعبلوك [MS Ox.* وان كانوا انبياء
19 وعندهم وحي الرب * يطلبون الي الرب القوي ان لا تسكب المتاع الذي بقي في بيت الرب
وفي بيت ملك يهوذا وال اورشليم * وينطلق به الي بابل *] لأنّ هكذا قال الرّبّ [القوي
اله اسرايل في العمودين * والبحر والانية * وساير المتاع الذي بقي في هذه القرية * الذي لم
20 ياخذه بختنصر ملك بابل حيث سبي يوخانيا ملك يهوذا الي بابل * وجميع الاشراف يهوذا
21 واورشليم] * * * والآن اني المنبيه الّتي لم ياخذها ملك بابل لمّا جلي يوخانيا من اورشليم *
22
1 الى بابل تدخل يقول الرّبّ * الفصل الخامس والثلثون * وكان في السّنة الرّابعة
لصدقيا ملك يهوذا * في الشّهر الخامس * قال لي حننيا بن عازور النّبيّ الكذّاب الّذي من
2 عباؤن * في بيت الرّبّ تجاه الكهنة وكلّ السّعب قايلًا * هكذا قال الرّبّ * كسرت نير ملك بابل *
3 * ايضًا سنتين ايّام انا أرد الى هذا الموضع ءانية بيت الرّبّ * ويوخانيا * وسبي يهوذا * لأنّي
4 كسر نير ملك بابل [MS.Ox.* قال ارميا حننيا النبي الكذاب امام الكهنة * وجميع
5 السّعب القيام في بيت الرب] فقال ارميا * بالحقيقة هكذا قال الرّبّ * يقيم الرّبّ كلمتك الّتي
6 تنبّيت بها * ليرد ءانية بيت الرّبّ وكلّ الجلوة من بابل الى هذا الموضع *

Iſti inquam, iniquè prophetant vobis: 15
Nam ego non miſi eos, dixit Dominus,
attamen falſum prophetant nomine meo,
ut expugnent vos, & perearis cùm vos
tum prophetæ veſtri qui iniquè falſitatem
prophetant vobis & toti huic populo. 16
Allocutus ſum etiam ſacerdotes, dicens, 17
Sic dixit Dominus, Ne acquieſcatis dictis
prophetarum mendacium qui prophetant
vobis, dicentes; Ecce vaſa domûs Domi-
ni reditura ſunt ex Babele: nam iſti per-
verſè prophetant vobis. *Non miſi eos,* 18
neque ſunt prophetæ, nec eſt verbum Do-
mini penes ipſos, ut audeant opponere ſe
tibi. [MS. Oxon. *Quòd ſi prophetæ ſint,* 19
& revelatio Domini apud ipſos, poſtulent
à Domino potentiſſimo ut non incedant
vaſa quæ reliqua ſunt in domo Domini,
& in domo regis Judæ, & apud cives
Jeroſolymæ, ut non abeant inquam in Ba-
bylonìam.] *Quoniam ſic dicit Dominus* [*po-*
tentiſſimus Deus Iſraelis, de columnis, de
mari, de inſtrumentis, cæteriſque vaſis quæ
reliqua ſunt in civitate hac, quæ non ac-
cepit Bothonaſſar rex Babelis, quum ca-
pivum abduxit Jochaniam regem Judæ 20
in Babyloniam, & omnes principes Judæ 21
& Jeruſalem,] *Etiam vaſa quæ non* 22
tulit rex Babelis quando deportavit Jo-
chaniam ex Jeruſalem, in Babelem intra-
bunt, ait Dominus.

CAP. XXXV.

PRæterea factum eſt anno quarto Sede- 1
ciæ regis Judæ, menſe quinto, ut allo-
queretur me Hanania filius Azoris propheta
mendax, qui erat de Gibaone, in domo
Domini, coram ſacerdotibus totóque po-
pulo, dicens; Sic dixit Dominus, Frigi- 2
jugum regis Babelis. *Duo adhuc dierum* 3
anni reſtant, poſt quos ego reſtituam in
hunc locum vaſa domûs Domini, & 4
Jochaniam, Et captivitatem Judæ;
quia fracturus ſum jugum regis Babelis.
[MS. Oxon. *Tum dixit Jeremiæ Hana-* 5
niæ pſeudoprophetæ coram ſacerdotibus,
& univerſo populo qui aſtabant in domo
Domini,] *dixit inquam Jeremia;* *Verè* 6
ſic ait Dominus? præſtet Dominus ver-
bum tuum quòd prophetaſti, ut reſtituat
vaſa domûs Domini totámque capivita-
tem, è Babele in hunc locum.

ירמיה: לד

11 & servos reduxerunt & postea sunt conversi Et
וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־
servos in eos subjugaverunt & : liberos dimiserant quos ancillas
הַשִּׁפְחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים וַיִּכְבְּשׁוּם לַעֲבָדִים
Ieremiahu ad DOMINI verbum fuit Et ancillas in &
וְלִשְׁפְחוֹת׃ 12 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
Deus DOMINUS dixit Sic : dicendo , DOMINO à
מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
me educere die in , vestris patribus cum fœdus excidi Ego : Israel
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי כָּרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאִי
fiat A : dicendo , servorum domo de , Ægypti terra è eos
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃ 14 מִקֵּץ
qui , Hebræum suum fratrem vir dimittetis annorum septem
שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר־
liberum eum dimittes & , annis sex tibi serviet & , tibi vendetur
יִמָּכֵר לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חָפְשִׁי
inclinaverunt nec , me ad vestri patres audierunt non & : te cum à
מֵעִמָּךְ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ
fecistis & , hodie vos estis conversi Et , suam aurem
אֶת־אָזְנָם׃ 15 וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־
: suo facio vir libertatem prædicandam ad , meis oculis in rectum
הַיָּשָׁר בְּעֵינָי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ
est invocatum quam , domo in meis facies ad pactum excidistis &
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
, meum nomen profanastis & , estis reversi Et eam super meum nomen
שְׁמִי עָלָיו׃ 16 וַתָּשֻׁבוּ וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי
, suam ancillam unusquisque & , suum servum unusquisque reduxistis &
וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
eos subjugastis & : suam animam in liberos eos dimisistis quos
אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם וַתִּכְבְּשׁוּ אוֹתָם
Propterea , ancillas in & , servos in vobis existendum ad
לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃ 17 לָכֵן
, me ad audivistis non vos : DOMINUS dixit sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶתֶּם לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי
unumquemque & , suo fratri unumquemque libertatem prædicandam ad
לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ
, DOMINUS dixit , libertatem vobis prædicam ego ecce : suo facio
לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה
vos dabo & : famem ad , pestem ad , gladium ad
אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדֶּבֶר וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם
viros dabo Et . terræ regnis cunctis commotionē in
לְזַוְעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃ 18 וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים
fœderis verba statuerunt non qui , meum pactum transgredientes
הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר לֹא הֵקִימוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית
, duo in conciderunt quod vitulum : meas facies ad exciderunt quod
אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְפָנַי עֵגֶל וְכָרְתוּ לְשְׁנַיִם
principes & , Jehudah Principes , ejus partes inter transierunt &
וַיַּעַבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו׃ 19 שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי
, terræ populum omnem & , sacerdotes & , eunuchos , Jerusalem
יְרוּשָׁלִַם הַסָּרִיסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם הָאָרֶץ
manum in eos dabo Et . vituli partes inter transeuntes
הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי הָעֵגֶל׃ 20 וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד
erit & : eorum animam quærentium manum in & , eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה
. terræ animali & , cœlorum volatili escam in eorum morticinium
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ׃
manum in dabo ejus principes & , Jehudah regem Sidchijahu Et
21 וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֵת שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד
manum in & : eorum animam quærentium manum in & , eorum inimicorum
אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד
, vobis desuper ascendentium , Babel regis virtutis
חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם׃

Versio VULG. LAT.

11 Et conversi sunt deinceps: & retraxerunt servos & ancillas suas, quos dimiserant liberos, & subjugaverunt in famulos & famulas. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam à Dominno, dicens; Hæc dicit Dominus Deus Israel; Ego percussi fœdus cum patribus vestris, in die quâ eduxi eos de terra Ægypti, de domo servitutis, dicens; 13 Cùm completi fuerint septem anni, dimittat unusquisque fratrem suum Hebræum, qui venditus est ei, & serviet tibi sex annis: & dimittes eum à te liberum: & non audierunt patres vestri me, nec inclinaverunt aurem suam. Et conversi estis vos hodiè, & fecistis quod rectum est in oculis meis, ut prædicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum: & inistis pactum in conspectu meo, in domo, in qua invocatum est nomen meum super eam. Et reversi estis, & commaculâstis nomen meum: & reduxistis unusquisque servum suum, & unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis ut essent liberi & suæ potestatis: & subjugâstis eos ut sint vobis servi & ancillæ. Propterea hæc dicit Dominus; Vos non audistis me, ut prædicaretis libertatem unusquisque fratri suo, & unusquisque amico suo: ecce ego prædico vobis libertatem, ait Dominus, ad gladium, ad pestem, & ad famem: & dabo vos in commotionem cunctis regnis terræ. Et dabo viros, qui prævaricantur fœdus meum, & non observaverunt verba fœderis, quibus assensi sunt in conspectu meo, vitulum quem conciderunt in duas partes, & transierunt inter divisiones ejus: Principes Juda & principes Jerusalem, eunuchi & sacerdotes, & omnis populus terræ, qui transierunt inter divisiones vituli: 20 Et dabo eos in manus inimicorum suorum, & in manus quærentium animam eorum: & erit morticinum eorum in escam volatilibus cœli, & bestiis terræ. 21 Et Sedeciam regem Juda, & principes ejus, dabo in manus inimicorum suorum, & in manus quærentium animas eorum, & in manus exercituum regis Babylonis, qui recesserunt à vobis.

Versio GRÆC. LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

7 Πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου, ὃν ἐγὼ
λέγω εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν καὶ εἰς τὰ ὦτα παν-
8 τὸς τοῦ λαοῦ. Οἱ πρεσβῦται οἱ γεγονότες
πρότεροί μου καὶ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ τοῦ αἰ-
ῶνος, καὶ ἐπροφήτευσε διὰ γῆς πολλῆς, καὶ
9 διὰ βασιλείας μεγάλας εἰς πόλεμον. Ὁ
προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην, ἐλ-
θόντος τοῦ λόγου, γνώσονται τὸν προφήτην ὃν
10 ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς. Καὶ ἔλα-
βεν Ἀνανίας ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ
λαοῦ τὸν κλοιὸς ἀπὸ τοῦ τραχήλου Ἱρεμίου, καὶ
11 συνέτριψεν αὐτός. Καὶ εἶπεν Ἀνανίας καὶ
ὀφθαλμοὶς παντὸς τοῦ λαοῦ, λέγων, Οὕτως
εἶπε κύριος, Οὕτως ζυγήσω τὸν ζυγὸν
βαπτίσεως Βαβυλῶνος ἀπὸ τραχήλου πάν-
12 των τῶν ἐθνῶν. Καὶ ὡς πορεύεται Ἱερεμίας εἰς τὴν
ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς
Ἱερεμίαν, μετὰ τὸ συντρίψαι Ἀνανίαν τὸν
κλοιὸς ἀπὸ τοῦ τραχήλου (ι) αὐτοῦ, λέγων,
13 Βάδιζε, καὶ εἰπὸν πρὸς Ἀνανίαν, λέγων,
Οὕτως εἶπε κύριος, Κλοιὸς ξυλίνους συν-
έτριψας, καὶ ποιήσω ἀντ' αὐτῶν κλοιὸς σι-
δηροῦς. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ζυγὸν σι-
δηροῦν ἔθηκα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν
ἐθνῶν, ἐρεμάζειν τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.
15 Καὶ εἶπεν Ἱερεμίας τῷ Ἀνανίᾳ, Οὐκ ἀπέ-
σταλκέ σε κύριος, (κ) καὶ πεποίθασι ὑποί-
16 νοις τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ' ἀδίκῳ. Διὰ τοῦτο
οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδὲ ἐγὼ ἐξαποστέλλω
σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, τούτῳ τῷ ἐνιαυ-
17 τῷ ἀποθανῇ. Καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ (λ)
μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.

Veruntamen audite verbum (c) Domini, quod ego dico in auribus vestris, & in auribus universi populi. Prophetæ, qui fuerunt 8 priores me, & priores vobis à seculo; & prophetaverunt super terram multam, & super regna magna in (d) bellum. Propheta, 9 qui prophetavit in pacem, veniente verbo, cognoscent prophetam, quem misit eis Dominus in fide. Et tulit Ananias in oculis uni- 10 versi populi catenas de collo Hieremiæ, & contrivit eas. Et dixit 11 Ananias ante oculos omnis populi, dicens; Sic dixit Dominus; Sic conteram jugum regis (e) Babylonis de collis omnium gentium. Et abiit Hieremias in viam 12 suam. Et factum est verbum Domini ad Hieremiam, postquàm contrivit Ananias catenas de collo ejus, dicens; Vade, & dic 13 ad Ananiam, dicens; Sic dixit Dominus; Catenas ligneas contrivisti: & faciam pro eis catenas ferreas: Quia sic ait Domi- 14 nus; Jugum ferreum posui super collum cunctarum gentium, ad operandum regi (f) Babylonis. Et dixit Hieremias Ananiæ, Non 15 misit te Dominus: & considere fecisti populum istum super iniquo. Idcircò sic dixit Dominus, 16 Ecce ego emitto te à facie terræ: hoc anno (g) morieris. Et mor- 17 tuus est in mense septimo.

MS.A. (ι) ἱερεμίου, λεὼν, βαδισὸν (κ) καὶ σὺ (λ) ἑβδόμῳ μηνί.

Cap. 29. ΚΕΦ. κθ'.

1 Vulg. Lat. Καὶ ἔτοι οἱ λόγοι τῆς βίβλου
οὓς ἀπέστειλεν Ἱερεμίας ἐξ Ἱερουσαλὴμ πρὸς
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἀποικίας, καὶ πρὸς τοὺς
ἱερεῖς, καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας, ὅπο-
σολὴν εἰς Βαβυλῶνα τὴν ἀποικίαν, καὶ πρὸς
2 (α) ἅπαντα τὸν λαόν, Ὕστερον ἐξῆλθον Ο-
ιεχονὶν τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς βασιλίσσης, καὶ
τῶν εὐνούχων, καὶ παντὸς ἐλκόδρου, καὶ δεσμώ-
τῶν, καὶ τεχνίτου ἐξ Ἱερουσαλὴμ, Ἐν χειρὶ (β)
3 Ἐλεασὰν υἱοῦ Σαφὰν, καὶ Γαμαρίου υἱοῦ Χελ-
κίου, ὃν ἀπέστειλε Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰου-
δὰ, πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος εἰς Βαβυ-
4 λῶνα· λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς
Ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀποικίαν ἣν (γ) ἀπῴκισα
5 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, Οἰκοδομήσατε (δ) οἴκους,
καὶ κατοικήσαλε, καὶ φυτεύσαλε παραδείσους,
6 καὶ (ε) φάγεσθε τὰς καρπὸς αὐτῶν, Καὶ λάβε-
τε γυναῖκας, καὶ τεκνοποιήσαλε υἱοὺς καὶ
θυγατέρας, καὶ λάβεσθε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν
γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν δότε ἀν-
δράσι, καὶ πληθυνθῆτε, καὶ μὴ σμικρυνθῆτε·

CAP. XXXVI.

ET (a) hæc sunt verba libri, 1
quæ misit Hieremias de Hierusalem ad seniores transmigrationis, & ad sacerdotes, & ad pseudoprophetas, ((b) epistolam in Babylonem transmigrationi) & ad omnem (c) populum; postquàm egressus est Jechonias 2 rex, & regina, & eunuchi, & omnis liber, & vinctus, & artifex de Hierusalem, In manu 3 Eleasan filii Chelcie; quem misit Sedecias rex Juda ad regem Babylonis in Babylonem, dicens; Sic dixit Dominus Deus Israel 4 super transmigrationem, quam transtuli de Hierusalem; Ædificate domos, et habitate, et plantate pomaria, et comedite fructus eorum; Et accipite uxo- 6 res, et generate filios, et filias: et accipite filiis vestris uxores: et filias vestras date (d) viris: et multiplicamini, et nolite minui:

MS.A. (α) πάντα (β) Ἐλεασὰρ (γ) ὑπῴκισεν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, (δ) οἰκίας, (ε) φάγεσθαι τὰς καρπὸς αὐτῶ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וְתָבוּ כֵּן וְאַתְּיִבוּ יַת עַבְדִין וְיַת אַמְהָתָא דִּפְטַרוּ בְּנֵי חוֹרִין וְכִבִּישׁוּנִין לְעַבְדִין
12 וְלַאֲמָהָן׃ וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר׃ כְּדֵנָן אָמַר
13 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא גְּזִירִית קְיָם עִם אֲבָהָתְכוֹן בְּיוֹמָא דְאַפְּקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא
14 דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדּוּתָא לְמֵימַר׃ מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין תְּשַׁלְּחוּן גְּבַר אַחוּהִי בַּר יִשְׂרָאֵל
דְיִזְדַּבַּן לָךְ וְיִפְלְחִנָּךְ שִׁית שְׁנִין וְתִפְטְרִנֵּיהּ בַּר חוֹרִין מִעִמָּךְ וְלָא קַבִּילוּ אֲבָהָתְכוֹן
15 לְמֵימְרִי וְלָא אַרְכִּינוּ יַת אוּדְנְהוֹן׃ וְתָבְתּוּן אַתּוּן יוֹמָא דֵין וַעֲבַדְתּוּן יַת דְּכְשַׁר קֳדָמַי
16 לְמִקְרֵי חֵירוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ וּגְזַרְתּוּן קְיָם קֳדָמַי בְּבֵיתָא דְאִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלוֹהִי׃ וְתָבְתּוּן
וְאַחֲלַתּוּן יַת שְׁמִי וַאֲתֵיבְתּוּן גְּבַר יַת עַבְדֵּיהּ וּגְבַר יַת אַמְתֵּיהּ דִּי פַטְרַתּוּן בְּנֵי חוֹרִין
17 לְנַפְשָׁתְהוֹן וּכְבַשְׁתּוּן יָתְהוֹן לְמֶהֱוֵי לְכוֹן לְעַבְדִין וְלַאֲמָהָן׃ בְּכֵן כְּדֵנָן אָמַר יְיָ אַתּוּן
לָא קַבִּילְתּוּן לְמֵימְרִי לְמִקְרֵי חֵירוּ גְּבַר לְאַחוּהִי וּגְבַר לְחַבְרֵיהּ הָא אֲנָא מְקַלֵּי לְכוֹן
חֵירוּ אָמַר יְיָ מִן חַרְבָּא וּמִן מוֹתָא וּמִן כַּפְנָא וְאֶתֵּן יַתְכוֹן לְזִיעַ לְכָל מַלְכוּת אַרְעָא׃
18 וְאֶתֵּן יַת גַּבְרַיָּא דְּעָבְרוּ עַל קְיָמִי דְּלָא קִיְּמוּ יַת פִּתְגָמֵי קְיָמָא דְּעָרוּ קֳדָמַי עֶגְלָא
19 דְּפַסְקוּ לְתַרְתֵּין וַעֲבָרוּ בֵּין פַּלְגּוֹהִי׃ רַבְרְבֵי יְהוּדָה וּרְבְרְבֵי יְרוּשְׁלֵם וְרַבְרְבַיָּא
20 וְכָהֲנַיָּא וְכֹל עַמָּא דְאַרְעָא דְּעָבְרוּ בֵּין פַּלְגֵי עֶגְלָא׃ וְאֶמְסַר יַתְהוֹן בְּיַד בַּעֲלֵי
דְבָבֵיהוֹן וּבְיַד דְּבָעֵן לְמִקְטְלֵיהוֹן וִיהֵי פִּגְלָתְהוֹן מִשְׁגַּרְא לְמֵיכַל לְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא
21 וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא׃ וְיַת צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּבְיַת יְהוּדָה וְיַת רַבְרְבוֹהִי אֶמְסַר
בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּבְיַד דְּבָעֵן לְמִקְטְלֵיהוֹן וּבְיַד מַשְׁרִיתָא מַלְכָּא דְבָבֶל דְּאִסְתַּלְּקָא
מִנָּכוֹן׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et posteà conversi sunt, & reduxerunt servos & ancillas quos dimise- 11
rant liberos, & subjugaverunt eos in servos & in ancillas. Et factum est 12
verbum prophetiæ à facie Domini, cum Jeremia à conspectu Domini; 13
dicendo: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego pepigi pactum cum pa-
tribus vestris, in die qua eduxi eos de terra Ægypti de domo servitutis;
dicens: Post finem septem annorum dimittetis unusquisque fratrem suum 14
Israelitam, qui venditus fuerit tibi, & serviet tibi sex annis, & dimittes
eum liberum à te; & non obedierunt patres vestri verbo meo, nec incli-
naverunt aures suas. Et conversi estis vos hodiè, & fecistis quod rectum est 15
coram me ut prædicaretis libertatem quisque proximo suo, & inivistis pa- 16
ctum in conspectu meo, in domo in qua invocatum est nomen meum. Et
aversi estis, & violâstis nomen meum, & reduxistis quisque servum suum,
& quisque ancillam suam, quos vos dimiseratis liberos animæ suæ; & sub-
jugâstis eos ut essent servi vobis & ancillæ. Propterea hæc dicit Domi- 17
nus: Vos non recepistis verbum meum, ut prædicaretis libertatem quisque
fratri suo & quisque proximo suo. Ecce ego clamo vobis libertatem, dicit
Dominus, ad gladium, ad pestem & famem, & dabo vos in commotionem
omnibus regnis terræ. Et dabo viros qui transgressi sunt pactum meum, 18
qui non confirmaverunt verba pacti mei, quod inierunt coram me, vitu-
lum quem conciderunt in duas partes, & transierunt inter divisiones ejus.
Principes Juda, & principes Jerusalem, & principes & sacerdotes, & 19
omnis populus terræ, qui transierunt inter divisiones vituli. Et tradam 20
eos in manum inimicorum suorum, et in manum quærentium occidere
eos, et erit eorum cadaver projectum in cibum avibus cœli, et bestiis ter-
ræ. Sedechiam quoque regem tribus domus Juda, et principes ejus tra- 21
dam in manum inimicorum suorum, et in manum quærentium occidere
eos, et in manum exercitus regis Babylonis, qui discessit à vobis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܡܫܬܪܝܗ ܕܢܫܬܪܪܘܢ ܘܗܦܟܘ ܠܥܒܕܘܗܝ ܘܠܐܡܗܬܗ ܠܚܪܐ ܘܠܐܡܗܬܗ ܠܚܪܬܐ ܘܐܥܒܕܘܢ ܠܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܘܠܐܡܬܐ ·
12 ܗܘܝܘ ܗܟܝܠܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ ܠܝ ܐܢܐ ܥܒܕܬ ܥܡ ܐܒܗܬܟܘܢ ܒܝܘܡܐ ܕܦܩܬ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ·
13 ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܘܐܦܩ ܠܟܘܢ ܒܝܘܡ ܫܒܥ ܫܢܝܢ ܫܪܘܘ ܓܒܪܐ ܐܚܝܗ ܕܢܝܬܐ ܠܟ ·
14 ܕܐܬܝܠ ܠܟ ܫܢܝ ܬܫܪܘܢ ܢܫܬܪܪܘܢ ܗܘ ܓܒܪ ܡܢ ܐܚܘܗܝ ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܝܠ ܠܟ ·
15 ܘܐܢܬ ܫܕܪܬܝܗ ܠܚܪܐ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܝ ܐܒܗܬܟܘܢ ܘܠܐ ܐܨܝܬܘ ܐܕܢܟܘܢ ·
16 ܘܐܢܬܘܢ ܗܦܟܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܗܝܠܝܢ ܡܢ ܩܕܡܝ ܕܩܪܝܬ ܫܡܝ ܥܠܘܗܝ ·
17 ܘܫܕܪܬܘܢ ܠܟܠ ܓܒܪ ܠܚܪܝܪܘܗܝ ܘܠܐܡܗܬܗ ܠܚܪܬܐ ܘܐܦܩܬܘܢ ܠܗ ·
18 ܠܡܩܪܐ ܠܟܠ ܚܪܒܐ ܠܗ ܠܐ ܐܬܝܬ ܠܝ ·
19 ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܝ ܐܢܐ ܥܒܕ ܥܡ ܐܒܗܬܟܘܢ ·
20 ܘܠܐ ܫܡܥܬ ܠܝ ·
21 ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܠܟ ܠܚܪܐ ܠܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ·

11 Cùm autem eos libertate donâssent, iterum converſi ſervitute preſſiſſent manumiſſos, & ſervos effeciſſent) Fuit inquam, ſermo Do-
12 mini ad Jeremiam, dicendo; Sic ait Domi-
13 nus Deus Iſraelis, Ego pepigeram fœdus cum majoribus veſtris quo die eduxi eos è terra Ægypti, è domo ſervitutis, dicendo;
14 Poſt ſeptem annos dimittetis quiſque fratrem ſuum Hebræum qui ſe tibi vendiderit; ſervietibi ſex annos, tum liberum dimittes
15 eum abs te: ſed non acquieverunt mihi majores veſtri, neque inclinaverunt ad me aurem ſuam. Reverſi quidem vos hodie, fe-
16 ciſtis quod rectum eſt in oculis meis, promulgando libertatem quiſque ſocio ſuo: at *poſtquam* fœdus pepigiſtis coram me in æde ſuper quam invocatum eſt nomen meum. Mu-
17 tâſtis conſilium, & prophanâſtis nomen meum, repetentes quiſque ſervum ſuum & quiſque ancillam ſuam, quos ſibi ipſis liberos dimiſeratis, & ſubjugâſtis eos ut eſſent vobis ſervi & ancillæ. Iccirco ſic ait Dominus
18 Deus Iſraelis; *Quia* vos non obtemperâſtis mihi proclamando quiſque libertatem ſocio ſuo, ecce ego libertatem proclamo vobis ad gladium, famem, ac peſtem, dicit Dominus; & proponam vos in formidinem cunctis re-
19 gnis terræ. Et viros illos qui tranſgreſſi ſunt fœdus meum, qui non ſteterunt ſermonibus fœderis quod pepigerunt coram me; reddam
20 *ut* vitulum illum quem duas in patres ſecueruntſ, & tranſierunt inter diviſiones ejus:
19 Principes *ſcilicet* Judæ & Jeroſolymæ, eunuchos, ſacerdotes, & univerſum terræ populũ, qui tranſierunt inter dimidiatas illius vituli
20 partes: Tradámq; in manum hoſtium ipſorum, & in manum quærentium animam ipſorum; erúntque cadavera ipſorum cibo vo-
21 lucribus cœli & beſtiis terræ: Et Sedeciam regem Judæ, ac principes ejus tradam in manum inimicorum eorum, & in manum quærentium animam eorum, in manum inquam, copiarum regis Babyloniæ, quæ aſcenſuræ ſunt contra ipſos.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 لكن اسمعوا قول الرب انا اقوله في اذانكم وفي اذان كل الشعب * الانبياء
8 الذين كانوا قبلي وقبلكم منذ الدهر * ونبوا على الاراضين الكثيرة وعلى مملكات
9 عظيمات بالحرب * الذي يتنبا بالسلامة اذ ياتيه القول * يعرفون النبي الذي ارسله الرب
10 لهم بالايمان * واخذ حنانيا بجاه كل الشعب الاطواق من عنق ارميا وكسرهم * وقال حنانيا
11 بجاه كل الشعب قايلا * هكذا قال الرب * هكذا اكسر نير ملك بابل من جميع اعناق
الامم * وذهب ارميا في طريقه *

12 * وكان قول الرب الى ارميا من بعد ما كسر حنانيا الاطواق من عنقه قايلا *
13 * انطلق فقل لحنانيا قايلا * هكذا قال الرب * انت كسرت الاطواق الخشبية وانا اصنع
14 عوضهم اطواقا حديدية * لان هكذا قال الرب * نيرا من حديد وضعت على عنق جميع
15 الامم * ليعملوا لملك بابل * وقال ارميا لحنانيا * لم يرسلك الرب وانت جعلت هذا الشعب ان
16 يتوكل على الظلم * لاجل هذا هكذا قال الرب * ها انا ارسلك من وجه الارض * وفي هذه
17 السنة تموت * فمات في الشهر السابع *

* الفصل السادس والثلثون *

1 * وهذه اقوال الكتاب الذين ارسلهم ارميا من اورشليم الى مشايخ الجلوة وللكهنة وللانبياء
2 الكذبة * رسالة الى بابل في السبي والى كل الشعب المتاخر * حين خرج يوخانيا الملك
3 والملكة والخصيان وكل حر واسير وصانع من اورشليم * بيد النعارار بن صافان وعماريو
4 بن سلكيوا الذي ارسله صادقيا ملك يهودا الى ملك بابل قايلا * هكذا قال الرب اله
5 اسرايل على السبي الذي سبيته من اورشليم * ابنوا بيوتا واغرسوا بساتين وكلوا
6 ثمرها * واتخذوا نساء واعطوا بناتكم لرجال * اكثروا ولا تقلوا *

Veruntamen audite ſermonem Domini 7
quem ego dicturus ſum in auribus veſtris, & in auribus totius populi: Tam 8
Prophetæ qui me & vos jamdudum præceſſerunt, et prophetaverunt de terris multis & de regnis magnis bellum; Quam 9
qui pacem prophetat: eveniente ſermone, cognoſcunt homines utrum prophetam miſerit eis Dominus fidelem. Tum arre- 10
ptas Hanania coram toto populo numellas è collo Jeremiæ, fregit; Et locu- 11
tus eſt Hanania coram univerſo populo, dicens; Sic ait Dominus, Ita frangam jugum regis Babelis ex omnibus collis gentium: abiitque Jeremia in viam ſuam.

Fuit autem ſermo Domini ad Jere- 12
miam poſtquam fregiſſet Hanania numellas è collo ipſius, dicentis;
Vade & alloquere Hananiam, dicens; 13
Sic dixit Dominus, Tu fregiſti numellas ligneas; at ego faciam loco illarum numellas ferreas. Nam ita dixit Do- 14
minus, Jugum ferreum impoſui collo cunctarum gentium, ut operentur regi Babelis. Dixit præterea Jeremia ad 15
Hananiam; Non miſit te Dominus, tu tamen efficis ut populus iſte confidat iniquitati. Hinc ob rem ſic dixit Do- 16
minus; Ecce ego emittam eam te è ſuperficie terræ, & hoc anno morieris. Et mortuus eſt menſe ſeptimo. 17

CAP. XXXVI.

Cæterùm hi ſunt ſermones epiſtolæ, 1
quos miſit Jeremia de Jeruſalem ad ſenores captivitatis, ad ſacerdotes, & ad falſos prophetas: epiſtolæ ad Babelem in captivitate exiſtentem, & ad omnem populum qui ſuperfuit, Quando Jo- 2
hania rex cum regina, eunuchis, omnibus ingeniis & mancipiis, atque officibus, egreſſus eſt Jeroſolymis: Miſſæ per Elia- 3
zarium filium Saphanis, & Gamarium filium Selechiæ, quem miſerat Sedecia rex Judæ ad regem Babelis, dicens; Sic 4
dixit Dominus Deus Iſraelis de captivis quos abduxi de Jeruſalem: Extruite 5
domos, hortos plantate, & fructus eorum comedite: uxores ducite, & filios 6
veſtras locate maritis: creſcite, & ne minuamini:

ירמיה : לה

22 הִנְנִי מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה וְהֵשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ וּשְׂרַפוּהָ בָאֵשׁ וְאֶת־
עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב :

CAP. XXXV. לה

Jehojachim diebus in ,Domino *cum* à Irmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בִּימֵי יְהוֹיָקִים
,Rechabitarum domum ad Vade : dicendo ,Jehudah regis Josijahu filii
2 בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר : הֲלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים
cubiculum unum *ad* Domini domum eos introduces & ,eos *alloquêris* &
וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם וְהֵבֵאתָם בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת
Irmejahu filium Jazanjah assumpsi Et .vinum eis propinabis &
וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יָיִן : וָאֶקַּח אֶת־יַאֲזַנְיָה בֶן־יִרְמְיָהוּ
3 universam & ,ejus filios omnes & ,ejus fratres & ,Chabassinjah filii
בֶּן־חַבַצִּנְיָה וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֶת כָּל־
cubiculum *ad* ,Domini domum eos introduxi Et .Rechabitarum domum
4 בֵּית הָרֵכָבִים : וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל לִשְׁכַּת
cubiculum apud quod ,Dei viri Igdaljahu filii Chanan filiorum
בְּנֵי חָנָן בֶּן יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵצֶל לִשְׁכַּת
.liminis custodis Sallum filii Mahasejahu cubiculum supra quod ,principum
הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לִלְשֶׁכַת מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־שַׁלֻּם שֹׁמֵר הַסַּף :
:calices & ,vino plenos ,scyphos Rechabitarum domus *filiorum facies ad dedi* Et
5 וָאַתֵּן לִפְנֵי בְּנֵי בֵית הָרֵכָבִים גְּבִעִים מְלֵאִים יַיִן וְכוֹסוֹת
quia : vinum bibemus Non : dixerunt Et .vinum B bite : eos ad dixi &
6 וָאֹמֵר אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־יָיִן : וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה־יָּיִן כִּי
bibetis Non : dicendo ,nobis *super* præcepit noster pater Rechab filius Jonadab
יוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתּוּ־
,ædificabitis non domum Et .seculum in usque vestri filii & ,vos vinum
7 יַיִן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם : וּבַיִת לֹא־תִבְנוּ
sed : vobis erit nec ,plantabitis non vineam & ,seretis non sementem &
וְזֶרַע לֹא־תִזְרָעוּ וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי
multis diebus vivatis ut ,vestris diebus cunctis habitabitis tabernaculis in
בְּאֹהָלִים תֵּשְׁבוּ כָּל־יְמֵיכֶם לְמַעַן תִּחְיוּ יָמִים רַבִּים
voce in audiendum Et .*ibi peregrinantes* vos qua ,*hæni faciebam super*
8 עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם : וְנִשְׁמַע בְּקוֹל
non ad ,nobis præcepit quæ omnibus in nostri patris Rechab filii Jehonadab
יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֲבִינוּ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ לִבְלִתִּי
,nostri filii ,nostræ uxores ,nos ,nostris diebus cunctis vinum *bibendum*
שְׁתוֹת־יַיִן כָּל־יָמֵינוּ אֲנַחְנוּ נָשֵׁינוּ בָּנֵינוּ
,ager & ,vinea & : *nostræ sessioni* domos *ædificandum non ad* Et .nostræ filiæ &
9 וּבְנֹתֵינוּ : וְלִבְלְתִּי בְּנוֹת בָּתִּים לְשִׁבְתֵּנוּ וְכֶרֶם וְשָׂדֶה
,obedivimus & ; *tenerib* in habitavimus Et .nobis fuit non sementis &
10 וְזֶרַע לֹא יִהְיֶה־לָּנוּ : וַנֵּשֶׁב בָּאֹהָלִים וַנִּשְׁמַע
fuit Et .noster pater Jonadab nobis præcepit quæ omnia juxta fecimus &
11 וַנַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יוֹנָדָב אָבִינוּ : וַיְהִי
,Venite : diximus & ,terram ad Babel rex Nebuchadrefar *ascendendo in*
בַּעֲלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ וַנֹּאמֶר בֹּאוּ
virtutis faciebus à & ,Chasdim *virtutis faciebus* à ,Jerusalaim ingrediamur &
וְנָבוֹא יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי חֵיל הַכַּשְׂדִּים וּמִפְּנֵי חֵיל
,Irmejahu ad Domini verbum fuit Et .Jerusalaim in mansimus & : Aram
12 אֲרָם וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלִַם : וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
dices & ,Vade : Israel Deus exercituum Dominus dixit Sic : dicendo
13 לֵאמֹר : כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ
disciplinam recipietis Nonne : Jerusalaim habitatoribus & ,Jehudah *viro*
לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הֲלוֹא תִקְחוּ מוּסָר
? Dominus dixit ,*mea verba ad audiendum ad*
לִשְׁמֹעַ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה :

Versio VULG. LAT.

22 Ecce ego præcipio, dicit Dominus, & reducam eos in civitatem hanc, & præliabuntur adversùs eam, & capient eam, & incendent igni: & civitates Juda dabo in solitudinem, eò quòd non sit habitator.

CAP. XXXV.

1 VErbum, quod factum est ad Jeremiam à Domino, in diebus Joakim filii Josiæ regis Juda, di-
2 cens; Vade ad domum Rechabitarum: & loquere eis, & introduces eos in domum Domini, in unam exedram thesaurorum, & dabis eis bibere vinum.
3 Et assumpsi Jezoniam filium Jeremiæ filii Habsaniæ, & fratres ejus, & omnes filios ejus, & universam domum Rechabitarum:
4 Et introduxi eos in domum Domini ad gazophylacium filiorum Hanan, filii Jegedeliæ hominis Dei, quod erat juxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiæ filii Sellum,
5 qui erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domûs Rechabitarum scyphos plenos vino, & calices: & dixi ad eos;
6 Bibite vinum. Qui responderunt, Non bibemus vinum: quia Jonadab filius Rechab, pater noster, præcepit nobis, dicens; Non bibetis vinum vos, & filii vestri, usque in sempi-
7 ternum: Et domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos
8 peregrinamini. Obedivimus ergò voci Jonadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos, & mulieres nostræ,
9 filii, & filiæ nostræ: Et non ædificaremus domos ad habitandum: & vineam, & agrum, &
10 sementem non habuimus: Sed habitavimus in tabernaculis, & obedientes fuimus, juxta o-
11 mnia, quæ præcepit nobis Jonadab pater noster. Cùm autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram, diximus; Venite, & ingrediamur Jerusalem à facie exer-
12 citûs Chaldæorum, & à facie exercitûs Syriæ: & mansimus in Jerusalem. Et factum est
13 verbum Domini ad Jeremiam, dicens; Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel; Vade, & dic viris Juda, & habitatoribus Jerusalem; Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

7 Καὶ ζητήσατε εἰς εἰρήνην τὴν γῆν, εἰς ἣν ἀπῴκισα ὑμᾶς ἐκεῖ· καὶ (ᵃ)προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον, ὅτι ἐν (ζ) εἰρήνῃ αὐτῆς εἰ-
8 ρήνη ὑμῖν. Ὅτι ὅτως εἶπε κύριος, Μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ ψευδοπροφῆται οἱ ἐν ὑμῖν, καὶ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ μάντεις ὑμῶν, καὶ μὴ ἀκούετε οἷς τὰ
9 ἐνύπνια ὑμῶν, ἃ ὑμῖς ἐνυπνιάζεσθε, Ὅτι ψεῦδα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
10 καὶ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς. Ὅτι ὅτως εἶπε κύριος, Ὅταν πλήρωθῶσι Βαβυλῶνι ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπισκέψομαι ὑμᾶς, καὶ ἐπι-
11 σκόπω τοὺς λόγους μου ἐφ' ὑμᾶς, (η) τοῦ ἀποστῆσαι τὸν λαὸν ὑμῶν
11 εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Καὶ λογοῦμαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης, καὶ οὐ κακά, τοῦ δοῦναι ὑμῖν τοῦ-
12 τα. Καὶ προσεύξασθε πρὸς με,
13 καὶ εἰσακούσομαι ὑμῶν. Καὶ (ᵇ)ἐκζητήσατέ με, καὶ εὑρήσετέ με· (θ) ὅτι ζητήσετέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
14 ὑμῶν, Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν. Ὅτι
15 εἶπατε, Κατέκυσεν ἡμῖν κύριος (ι) προφήτας ἐν Βαβυλῶνι· Οὕτως εἶπε κύριος ἐπὶ Ἀχιὰβ, καὶ ἐπὶ
21 Σεδεκίαν, Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτοὺς εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ (κ) πατάξει αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν.

Et quærite (e) ad pacem terræ, ad quam transmigrare vos feci illuc: & orate pro eis ad Dominum: quia in pace ejus pax vobis. Sic enim dixit Dominus Non seducant vos prophetæ, qui in vobis, & non seducant vos divini vestri: & nolite audire ad somnia vestra, quæ vos somniatis: Quia iniqua ipsi prophetant vobis in nomine meo: & non misi eos. Quia sic dixit Dominus; Cùm cœperint impleri Babyloni septuaginta anni, visitabo vos: & suscitabo verba mea super vos, ad reducendum populum vestrum in locum istum. Et cogitabo super vos cogitationem pacis, & non mala, ad dandum vobis hæc. Et orate ad me; & exaudiam vos: Et quærite me; & invenietis me: (f) quia quæretis me in toto corde vestro; Et apparebo vobis. Quia dixistis; Constituit nobis Dominus prophetas in (g) Babylone; Sic dixit Dominus super Achiab, & super Sedeciam; Ecce ego do eos in manus regis Babylonis: & percutiet eos ante oculos vestros.

MS.A. (ᵃ) προσεύχεσθε(ζ) τῇ εἰρήνῃ αὐτῶν ὅτια ἐν εἰρήνῃ ὑμῶν. Οὕτως εἶπεν κύριος, Μὴ * ἀναπειθέτω (η) τοῦτον λαὸν ὑμῶν ὑποστρέψαι εἰς (ᵇ) ἐκζητήσατε (θ) ὅταν * ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, Καὶ ἐπιφανοῦμαι (ι) προφήτων (κ) * πατάξεις

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

22 הָא אֲנָא מְפַקֵּיד אֲמַר יְיָ וַאֲתֵיבִנּוּן עַל קַרְתָּא הָדָא וְיִתְחוּן קְרָבָא עֲלָהּ וְיִכְבְּשׁוּנָהּ וְיוֹקְדוּנָהּ
בְּנוּרָא וְיָת קִרְוָיָא דְּבֵית יְהוּדָה אֶתֵּן לְצָדוּ מִבְּלִי יָתִיב :

לה

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַּהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמֵי יְהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא שִׁבְטָא
2 דְּבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר : אֲזִיל לְוָת בְּנֵי בֵית רֵכָב וּתְמַלֵּל עִמְּהוֹן וְתַעֲלִנּוּן לְבֵית מַקְדְּשָׁא
3 דְיָי לְחָדָא מִן לִשְׁכָּתָא וַתַּשְׁקֵי יָתְהוֹן חֲמָרָא : וּדְבָרֵית יָת יַאֲזַנְיָה בַּר יִרְמְיָה בַּר חֲבַצִּנְיָה
4 וְיָת אַחֲוֹהִי וְיָת כָּל בְּנוֹהִי וְיָת כָּל בֵּית רֵכָב : וְאַעֲלֵית יָתְהוֹן לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָי
לְשִׁכַּת בַּר חָנָן בַּר יִגְדַּלְיָה נְבִיָא דְיָי דְּבִסְטַר לִשְׁכַּת רַבְרְבֵיָא דְּמֵעֵיל לִשְׁכַּת מַעֲשֵׂיָה בַּר
5 שַׁלּוּם אַסְרְכְּלָא : וְיַתְּבֵית קֳדָם בְּנֵי בֵית רֵכָב כַּסְוָתִין מְלֵן חֲמָרָא וְכִסְוָן וַאֲמַרִית לְהוֹן
6 שְׁתוּ חֲמָרָא : וַאֲמַרוּ לָא נִשְׁתֵּי חֲמָרָא אֲרֵי יוֹנָדָב בַּר רֵכָב אֲבוּנָא פַּקִּיד עָלָנָא לְמֵימַר
7 לָא תִשְׁתּוּן חֲמָרָא אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן עַד עָלְמָא : וּבֵיתָא לָא תִבְנוּן וְזַרְעָא לָא תִזְרְעוּן
וְכַרְמָא לָא תְצָבוּן וְלָא יְהֵי לְכוֹן אֲרֵי בְּמַשְׁכְּנִין תֵּיתְבוּן כָּל יוֹמֵיכוֹן בְּדִיל דְּתִתְקַיְּמוּן
8 יוֹמִין סַגִּיאִין עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּאַתּוּן דָּיְרִין תַּמָּן : וְקַבֵּלְנָא לְמֵימַר יוֹנָדָב בַּר רֵכָב אֲבוּנָא
9 לְכָל דַּפְקַדְנָא בְּדִיל דְּלָא לְמִשְׁתֵּי חֲמָרָא כָּל יוֹמָנָא אַנַחְנָא נְשָׁנָא בְּנָנָא וּבְנָתָנָא : וּבְדִיל
10 דְּלָא לְמִבְנֵי בָתִּין לְמִתְּבָנָא וְכַרְמִין וְחַקְלִין וְזַרְעִין לָא יְהֵי לָנָא : וְיַתְּבְנָא בְּמַשְׁכְּנִין
11 וְקַבֵּלְנָא וַעֲבַדְנָא כְּכָל דְּפַקְדְּנָא יוֹנָדָב אֲבוּנָא : וַהֲוָה כַּד סְלִיק נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא רַבְּלָא
עַל אַרְעָא וַאֲמַרְנָא אֵתָא וְנֵעוֹל לִירוּשְׁלֶם מִן קֳדָם מַשְׁרִית כַּסְדָּאֵי וּמִן קֳדָם מַשְׁרִית
12 אֲרָם וַיְתִבְנָא בִּירוּשְׁלֶם : וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה לְמֵימַר : כְּדֵין אֲמַר
13 יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהּ דְּיִשְׂרָאֵל אֲזִיל וְתֵימַר לְאֲנָשֵׁי יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם הֲלָא תְקַבְּלוּן
אוּלְפָּן לְקַבָּלָא לְפִתְגָמַי אֲמַר יְיָ :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

22 Ecce ego præcipio, dicit Dñs, & reducam eos ad civitatem hanc; & præliabuntur adversùs eam, & subjugabunt eam, & succendent eam igne; & urbes domus Juda dabo in solitudinem absque habitatore.

CAP. XXXV.

1 VErbum prophetiæ quod factum est cum Jeremia à facie Dñi, in diebus
2 Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda; dicens: Vade ad filios domus Rechab, & loquere cum eis, & introduces eos in domum sanctuarii Dñi,
3 ad unum de gazophylaciis & propinabis eis vinum. Et tuli Jaazaniam filium Jeremiæ filii Abasaniæ & fratres ejus, & omnes filios ejus, & omnes
4 filios domus Rechab. Et introduxi eos in domum sanctuarii Dñi, in gazophylacium *filii* Hanan, filii Jigdeliæ, prophetæ Dñi, quod est in latere ga-
5 zophylacii principum, quod est supra gazophylacium Maasiæ filii Sallum præpositi. Et posui coram filiis domus Rechab scyphos plenos vino, & calices: & dixi eis; Bibite vinum. Et dixerunt, Non bibemus vinum,
6 quia Jonadab filius Rechab pater noster præcepit nobis; dicendo: Ne bibatis vinum vos & filii vestri usque in æternum. Et domum non ædifi-
7 cabitis, & sementem non seretis; nec plantabitis vineam, nec erit vobis: sed in tentoriis habitabitis omnibus diebus vestris; ut permaneatis diebus
8 multis super faciem terræ in qua vos habitatis. Et obedivim' verbo Jo. nadab filii Rechab patris nostri in omnib' quæ præcepit nobis, ut non bi-
9 berem' vinum omnib' dieb' nostris, nos & uxores nostræ, filii nostri & filiæ nostræ. Et ut non ædificarem' domos ad habitandum, & vineas &
10 agros, & sementem non haberem'. Et habitavim' in tentoriis, & obe-
11 divim', & fecim' juxta omnia quæ præcepit nobis Jonadab pater noster. Et factum est cùm ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram, diximus: Venite, & ingrediamur in Jerusalem à facie exercit' Chaldæorum, & à facie exercit' Syriæ: & habitavim' in Jerusalem. Et factum est
12 verbum prophetiæ à facie Domini cum Jeremia; dicendo: Hæc dicit
13 Dominus exercituum Deus Israel, Vade, & dices viris Juda, & habitatoribus Jerusalem: Nonne *recipietis* disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus?

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ܗܘܝܢ ܐܢܐ ܦܩܝܕ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܐܦܩܝܘܗܝ ܠܬܡܢ ܗܕܐ ܘܢܩܪܒܘܢ ܥܠܘܗܝ ܘܢܣܬܪܘܢ ܢܘܪܐ ܘܢܬܩܛܠ ܠܩܪܝܬܐ ܗܕܐ. ܘܢܗܘܐ ܩܛܝܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܠܝܬ ܕܝܠܗ ܡܢ ܐܢܫ ܘܡܢ ܒܗܝܡܬܐ. ܠܡܕܝܢܬ ܕܝܗܘܕܐ ܢܗܘܢ ܠܚܘܪܒܐ ܕܠܝܬ ܕܝܠܗ ܡܢ ܐܢܫ ܘܡܢ ܒܗܝܡܬܐ. * ܡܠܬܐ * ܗܕܐ *

1 ܡܠܬܐ ܕܗܘܬ ܠܘܬ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܡܪܝ ܡܪܝܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܦܩ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ ܕܢܦܩ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ ܕܢܦܩ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
2 ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ. * ܘܠܐ ܡܢܝܬ ܡܢܝ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ. ܘܠܐ ܡܢܝ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ ܘܠܐ ܡܢܝ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ
3 ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܦܩ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
4 ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
5 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
6 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
7 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
8 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ.
9 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
10 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
11 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
12 ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ
13 * ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܘܐܬܝ ܠܝ ܠܡܠܟ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ

22 * Ecce ego præcipiam, Dicit Dominus, & reducam eos ad hanc civitatem, & oppugnabunt eam, & capient eam, ignéque succendent: & civitates Judæ redigam in solitudinem præ incolarum defectu.

CAP. XXXV.

1 SErmo qui fuit ad Jeremiam à Dominò in diebus Jojacim filii Josiæ regis Judæ, dicendo; 2 Vade ad familiam filiorum Rechebiami, alloquere eos, & introduc eos in ædem Dñi in unam cauponarũ, & præbe illis vinum bibendũ. 3 Igitur adduxi Jozaniam filiũ Amariæ filii Habsaniæ, fratres ejus, filiós ejũ omnes, totam denique familiam Rechebiami, 4 Et introduxi eos in ædem Dñi, in domum filiorũ Hananis filii Gedaliæ prophetæ Dei, cujus domus vicina erat principibus habitantibus ultra domum Maasiæ filii Sallumi custodis liminis. 5 Cúmque proposuissem filiis familiæ Rechebiami lagenas vino plenas, calicésque; dixi eis, Bibite vinum. 6 Responderunt, Non bibimus vinum; quia Jonadab Rechabi filius pater noster præcepit dixítque nobis, Ne bibitote vinum, vos aut filii vestri, in æternum: 7 Domos ne ædificate vobis, semen ne serite, vineas ne plantate, neque sunto vobis; sed in tentoriis habitate cunctis diebus, ut vivatis multis diebus super faciem terræ in qua peregrini estis. 8 Quare nos integrè obtemperantes mandato Jonadabi filii Rechabi patris nostri, quo mandavit nobis ne vinum biberem cunctis diebus nostris, neque nos, neque uxores nostræ, neque filii, neque filiæ nostræ; 9 Et ne domos ædificaremus ad habitationem nostrã; neque vineas, aut agros, aut sementem possideremus: 10 Habitavimus in tentoriis, & obedivimus, atque perfecimus quicquid præcepit nobis Jonadab pater noster. 11 Verùm cùm ascendisset Nebuchadnosar rex Babyloniæ contra terram istam, decrevimus ingredi Jerosolymam metu exercitûs Chaldæorum & exercitûs Adumæorum, & habitavimus in Jerusalem. 12 Tunc fuit sermo Domini ad Jeremam prophetam, 13 dicendo; Sic ait Dominus exercituum Deus Israelis, Abi dictum viris Judæ & civibus Jerosolymæ, An non recepturi *tandem* estis disciplinam, ut pareatis sermonibus meis, ait Dominus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 وَٱطْلُبُوا ٱلسَّلَامَةَ لِلْأَرْضِ ٱلَّتِي سَبَيْتُكُمْ إِلَيْهَا هُنَاكَ * وَصَلُّوا مِنْ أَجْلِهِمْ إِلَى ٱلرَّبِّ * لِأَنَّ
8 بِسَلَامَتِهِمْ تَكُونُ ٱلسَّلَامَةُ لَكُمْ * لِأَنَّ هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * لَا يُضِلُّكُمُ ٱلْأَنْبِيَاءُ ٱلْكَذَبَةُ ٱلَّذِينَ
9 فِيكُمْ * وَلَا يُضِلُّكُمُ ٱلْعَرَّافُونَ * وَلَا تُصْغُوا لِأَحْلَامِكُمُ ٱلَّتِي أَنْتُمْ تَحْلُمُونَ بِهَا * لِأَنَّ هٰؤُلَاءِ
يَتَنَبَّأُونَ ظُلْمًا بِٱسْمِي وَلَمْ أُرْسِلْهُمْ * * الاصحاح الثالث والعشرون *

7 * Postulate pacem terræ ad quam vos egi captivos, & orate pro eis Dominum; quandoquidem per eorum pacem pax erit vobis. 8 Sic enim dixit Dominus, Ne seducant vos prophetæ mendaces qui sunt inter vos, neque seducant vos sycophantes, neque præstetis fidem somniis vestris quæ vos somniatis: 9 Quoniam isti perversè prophetant nomine meo, nec eos misi.

Textus vigesimus tertius.

10 * لِأَنَّ هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ * إِذَا أُرْضِيَ أَنْ تَكْمُلَ بِبَابِلَ سَبْعُونَ سَنَةً * أَتَعَهَّدُكُمْ وَأُقِيمُ أَقْوَالِي
11 ٱلصَّالِحَةَ سَعْيِي إِلَى هٰذَا ٱلْمَوْضِعِ * وَأَفْكُرُ عَلَيْكُمْ فِكَرَ ٱلسَّلَامَةِ * وَلَيْسَ شُرُورًا لِأُعْطِيَكُمْ * وَتَصَلُّونَ
12 إِلَيَّ وَأَسْتَجِيبُ لَكُمْ * وَتَطْلُبُونَنِي بِكُلِّ قَلْبِكُمْ وَأُظْهَرُ لَكُمْ [MS.Ox. * وارد سبيكم * واجمعكم
13 من جميع الشعوب من كل الارض التي فرقتكم فيها قال الرب * واردكم الي بلد الذي
14 سبيتكم منه] * لِأَنَّكُمْ قُلْتُمْ * أَقَامَ لَنَا ٱلرَّبُّ أَنْبِيَاءَ فِي بَابِلَ [MS Ox. * لاجل ذلك هكذي
15 يقول الرب في الملك الجالس علي كرسي داود * وجميع الشعوب التي في هذه القرية * اخوتكم
16 الذين لم يسبوا معكم في السبي * هكذي يقول الرب القوي انا مرسل عليهم الحرب
17 والجوع والموت * واصيرهم مثل التين الردي الذي لا يوكل من رداته * واطردهم بالحرب
18 والجوع والموت * واجعلهم فزعا في جميع مملكات الارض * وعبجبا ولعنة وعارا وصغيرا من
19 جميع الشعوب التي افرقهم فيها * لانهم لم يسمعوا الاقوالي * لاني ارسلت اليهم جميع عبيدي
20 الانبياء وتقدمت وارسلت فلم يقبلوا منهم قال الرب * وانتم فاسمعوا قول الرب ايها السبي
21 الذي قد سبي من اورشليم الي بابل] * هٰكَذَا قَالَ ٱلرَّبُّ عَلَى أَسْيَابَ وَعَلَى صَدَاقِيَا *
وَأَنَا أُسْلِمُهُمْ إِلَى أَيْدِي مَلِكِ بَابِلَ * وَيَضْرِبُهُمْ بِحَدِّ عُيُونِكُمْ *

10 Nam ita dixit Dominus, quando futurum est ut absolvantur in Babele septuaginta anni, visitabo vos, & præstabo sermones meos, reducendo populum meum hunc in locum: Et cogitabo de vobis cogitationem pacis, non autem mala vobis inferre. 11 Cúmque oraveritis me, exaudiam vos; 12 Et quæsieritis me toto corde vestro, apparebo vobis. [MS.Ox. Et reducam captivos vestros, & congregabo vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus terris quò vos dispersero dicit Dominus, & reducam vos ad locum unde vos captivos abegi.] 13 Quia dixistis, Suscitavit nobis Dominus prophetas in Babele. [MS.Ox. 14 Propterea sic dicit Dominus de rege sedente super solium Davidis, & de toto populo qui residet in hac civitate, fratribus vestris quos non abduxerunt captivos vobiscum in deportatione; 15 Sic inquam ait Dominus potentissimus, Immittam sum ego super hos gladium, famem, & pestem; & daturus sum eos sicut ficus malas, quæ non possunt comedi præ pravitate: 16 Et infectabor eos gladio fame, ac peste, & formidini exponam eos apud omnia regna terræ, stupori, & execrationi, & opprobrio, & sibilo apud omnes gentes quò dispersero eos; 17 Eò quòd non auscultarunt verbis meis, quum miserim ad eos omnes servos meos prophetas antevertendo, & mittendo, at non acquieverunt eis, dicit Dominus. 18 Vos itaque audite verbum Domini, O omnes captivi qui deportati estis Jerosolymis Babylonem;] 19 Sic dixit Dominus de Achabo & de Sedecia, Ego quoque tradam eos in manus regis Babelis, qui percutiet eos coram oculis vestris.

ירמיה: לו

suis filiis præcepit quæ ,Rechab filii Jehonadab verba est Firmatum
14 הוּקַם אֶת־דִּבְרֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֲשֶׁר־צִוָּה בָנָיו׳
quia ; hanc diem ad usque biberunt non & ,vinum bibendum non ad
לִבְלְתִּי שְׁתּוֹת־יָיִן וְלֹא שָׁתוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי
,surgēdo manè vos ad sum locut' ego & : sui patris præceptum audivere
שָׁמְעוּ אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם וַאֲנִכִי דִבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם הַשְּׁכֵם
omnes vos ad Misique me ad audistis non &;loquendo &
וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃ וְאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־
15 Convertimini dicendū ad,mittēdo &,surgēdo manè prophetas meos servos
עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הַשְּׁכֵם וְשֹׁלֹחַ לֵאמֹר שֻׁבוּ־
ne & ,vestra studia facite bona & ,mala sua via à unusquisq; obsecro
נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאַל־
in habitate & ,eis serviendum ad ,alienos Deos post ambuletis
תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וְשַׁבְתֶּם אֶל־
inclinastis non &:vestris patribus &,vobis dedi quam humo
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־
Jehonadab filii firmaverunt Quia me ad audistis nec,vestram aurem
16 אָזְנְכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃ כִּי הֵקִימוּ בְנֵי יְהוֹנָדָב
iste populus &:eis præcepit quod ,sui patris præceptum Rechab filii
בֶּן־רֵכָב אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם וְהָעָם הַזֶּה
Deus exercituum Deus Dominus dixit sic Idcircò me ad audiverūt non
לֹא שְׁמָעוּ אֵלָי׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
17 Jerusalem habitatores omnes ad &,Jehudah ad adducens ego Ecce : Israel
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶל־יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
sum locutus eo pro ,eis super sum locutus quod ,malum omne
אֶת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם יַעַן דִּבַּרְתִּי
domui Et,responderāt non & ,illos vocavi & : audierunt non & ,eos ad
אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמָעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ וּלְבֵית
18 Deus exercituum Dominus dixit Sic : Irmejahu dixit Rechabitarum
הָרֵכָבִים אָמַר יִרְמְיָהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,vestri patris Jehonadab præcepto super audivistis quòd eo Pro : Israel
יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם
præcepit quæ omnia juxta fecistis &,ejus præcepta omnia custodivistis &
וַתִּשְׁמְרוּ אֶת כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ בְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה
Non : Israel Deus exercituum Dominus dixit sic Propterea ,vobis
אֶתְכֶם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־
19 ,diebus cunctis meis facies ad stās,Rechab filio Jehonadab ipsi vir excidetur
יִכָּרֵת אִישׁ לְיוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב עֹמֵד לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים׃

CAP. XXXVI. לו

, Jehudah regis Josijahu filii Jehoiachim quarto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
tibi Tolle : dicendo ,Domino à Irmejahu ad hoc verbum fuit
2 הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃ קַח־לְךָ
que , verba omnia eo in scribes & , libri volumen
מְגִלַּת־סֵפֶר וְכָתַבְתָּ אֵלֶיהָ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־
,gentes omnes super & ,Jehudah super & ,Israel super te ad sum locutus
דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה וְעַל כָּל־הַגּוֹיִם
,hanc diem ad usque & , Josijahu diebus à ,te ad sum locutus die à
מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ מִימֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
ego quod malum omne Jehudah domus audiant fortè Si
3 אוּלַי יִשְׁמְעוּ בֵית יְהוּדָה אֶת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי
, mala sua via à vir revertantur ut ,eis facere cogitans
חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
Irmejahu vocavit Et ,eorum peccato & ,eorū iniquitati ero propitius &
וְסָלַחְתִּי לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם׃ וַיִּקְרָא יִרְמְיָהוּ
4 Ismejahu ore ex Baruch scripsit & ; Nerijah filium Baruch
אֶת־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה וַיִּכְתֹּב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֶת־
,libri volumine super eum ad est locutus quæ , Domini verba omnia
כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר׃

Versio VULG. LAT.

14 Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filiis suis ut non biberent vinum : & non biberūt usque ad diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui : ego autem locutus sum ad vos, de manè consurgens & loquens, & non obedistis mihi.
15 Misique ad vos omnes servos meos prophetas, consurgens diluculò, mitténs q; & dicens; Convertimini unusquisque à via sua pessima, & bona facite studia vestra : & nolite sequi deos alienos, neque colatis eos : & habitabitis in terra, quam dedi vobis & patribus vestris : & non inclinâstis aurem vestram, neque
16 audistis me. Firmaverunt igitur filii Jonadab filii Rechab præceptum patris sui, quod præceperat eis : populus autem iste
17 non obedivit mihi. Idcircò hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel ; Ecce ego adducam super Juda & super omnes habitatores Jerusalem, universam afflictionē, quā locutus sum adversùm illos : eò quòd locutus sum ad illos, & non audierunt : vocavi illos, &
18 non responderunt mihi. Domui autem Rechabitarum dixit Jeremias ; Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel ; Pro eo quòd obedistis præcepto Jonadab patris vestri, & custodistis omnia mandata ejus, & fecistis universa, quæ præcepit vobis :
19 Propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel ; Non deficiet vir de stirpe Jonadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda : factum est verbū hoc ad Jeremiam
2 à Domino, dicens ; Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba, quæ locutus sum tibi adversùm Israel & Judā, & adversùm omnes gentes ; à die quâ locutus sum ad te, ex diebus Josiæ
3 usque ad diem hanc : Si fortè audiente domo Juda universa mala, quæ ego cogito facere eis, revertatur unusquisque à via sua pessima : & propitius ero iniquitati,
4 & peccato eorum. Vocavit ergò Jeremias Baruch filium Neriæ, & scripsit Baruch ex ore Jeremiæ, omnes sermones Domini quos locutus est ad eum, in volumine libri :

Versio GRÆCA LXX. Interp. Cum Translatione LATINA.

22 Καὶ λήψονται (λ) ἀπ' αὐτῶν κλάδους ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ· Ἰούδα ἐν Βαβυλῶνι, λέγοντες, Ποιήσει Ϛ κύριος, ὡς Σεδεκίαν ἐποίησε, καὶ ὡς Ἀχιὰβ, ὃς ἀπεκάνισε
23 βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν πυρί, διὰ ἣν ἐποίησε ἀνομίαν ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν, καὶ λόγον ἐλελήκασι ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὃν οὐ συνέταξα αὐτοῖς· (μ) καὶ ἐγὼ μάρτυς,
24 φησὶ κύριος. Καὶ πρὸς Σαμαίαν τὸν Νεελαμίτην ἐρεῖς, Οὐκ ἀπέστειλά Ϛ τῷ ὀνόματί μου. (ν) πρὸς Σοφονίαν τὸν
25 26 ἱερέα ἐπεῖ, Κύριος ἔδωκέ Ϛ ἱερέα ἀντὶ Ἰωιαδὰ τοῦ ἱερέως, γενέσθαι κατάστασιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τοῖς προφητεύουσι, καὶ πᾶσι ἀνθρώπῳ μαινομένῳ, καὶ δόσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀποκλεισμα, καὶ εἰς τὸν καταράκτην. Καὶ
27 νῦν διὰ τί Ζωροβοὶδοβὰτ τὸν Ἱερεμίαν τὸν ἐξ Ἀναθὼθ, τὸν προφητεύσαντα ὑμῖν;
28 (ξ) Οὐ διὰ τοῦτο ἀπέσταλε; ὅτι διὰ τοῦ μωὸς τούτου ἀπέστειλε πρὸς ὑμᾶς εἰς Βαβυλῶνα, λέγων, Μακρὰν ἔστιν, οἰκοδομήσατε οἰκίας, καὶ κατοικήσατε, καὶ
29 φυτεύσατε κήπους, καὶ φάγεσθε τὰ καρπὸν αὐτῶν. Καὶ ἀνέγνω Σοφονίας τὸ βιβλίον
30 εἰς τὰ ὦτα Ἱερεμίου. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων,
31 Ἀπόστειλον πρὸς τὴν οἰκίαν, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος διὰ Σαμαίας τὸν Νελαμίτου, Ἐπειδὴ ἐπροφήτευσεν ὑμῖν Σαμαίας, (ο) καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτὸν, καὶ πεποιθέναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπὶ (π) ἀδίκοις,
32 Διαῦτο οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπὶ Σαμαίαν, καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν μέσῳ ὑμῶν, τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν, οὐκ ὄψονται.

MS.A. (λ) ἐπ' (μ) κἀγὼ (ν) Μαεσαΐας (ξ) Ὅτι διαῦτο ἀπέστειλεν πρὸς ὑμᾶς (ο) κἀγὼ (π) ἀδίκῳ,

Et assument de eis maledictionem in omni transmigratione Juda, in Babylone, dicentes; Faciat te Dominus, sicut Sedeciam fecit, & sicut Achiab : quos frixit rex Babylonis in igne : Pro eo, quòd
23 fecerunt iniquitatem in (b) Israel, & mœchabantur uxores civium suorum, & verbum responderunt in nomine meo, quod non præcepi eis : & ego (i) testis, ait Dominus. Et ad Sameam Ælamitem dices ; Non (k)
24 misi te nomine meo. Et ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem
25 26 (l) dic ; Dominus dedit te sacerdotem pro Judae sacerdote, ut esses præfectus in domo Domini omni homini prophetanti, & omni homini insanienti; & dabis eum in custodiam, & in (m) cataractam. Et nunc quare simul
27 (n) conturmeliis afficiis Hieremiam, qui ex Anathoth, qui prophetavit vobis? Non (o) propter
28 hoc misit : quia per mensem hanc misit ad (p) vos in Babylonem, dicens; Longè est: ædificate domos, & habitate; & plantate hortos, & comedite fructum eorum. Et legit Sophonias
29 librum in auribus Hieremiæ. Et
30 factum est verbum Domini ad
31 Hieremiam, dicens; Mitte ad transmigrationem, dicens ; Sic dixit Dominus sup. r Sameam (q) Ælamitem ; Quoniam prophetavit vobis Samaas, & ego non misi eum, & considere vos fecit
32 super iniquis : Propter hoc sic dixit Dominus ; Ecce ego visitabo super Sameam, & super genus ejus : & non erit de eis homo in medio vestri, ad videndum : bona, quæ ego faciam vobis, (r) non videbunt.

Cap. 30. Vulg.Lat.

ΚΕΦ. λζ'.

Ο ΛΟΓΟΣ Ὁ (α) ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣ Ἱερεμίαν ΠΑΡΑ ΚΥΡΙΟΥ, ΛΕΓΩΝ, Οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, λέγων, Γράψον πάντας τοὺς λόγους, (β) οὓς ἐλελήκασι πρὸς Ϛ ἐπὶ βιβλίου. Ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν λαοῦ μου Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, εἶπε κύριος (γ), καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς.
4 ΚΑΙ ΤΟΥΤΟΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΟΥς ΕΛΑΛΗΣΕ ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΙ ΙΣΡΑΗΛ
5 ΚΑΙ ΙΟΥΔΑ. Οὕτως εἶπε κύριος, Φωνὴ φόβου (ε) ἀκούσαμεν· φόβος, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.

MS.A. (α) ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ (β) ὃς ἐγὼ (γ) παλιοκρέτωρ, καὶ (ε) ἀκόσαμεν·

CAP. XXXVII.

1 VERBUM, quod factū est ad Hieremiam à Domino, dicendo ;
2 Sic dixit Dominus Deus Israel, dicens ; Scribe omnia verba, quæ responsi ad te, super librum :
3 Quia ecce dies veniunt, dicit Dominus : & rediē faciam transmigrationem populi mei Israel, & Juda, ait Dominus : & reducam eos in terram, quam dedi patribus eorum : & dominabuntur ejus. Et Hæc sunt
4 5 verba quæ loquutus est Dominus super Israel, & Judam. Sic ait Dominus; Vocem timoris audiētis: timor, & non est pax.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

אִתְקִימוּ פִּתְגָמֵי יוֹנָדָב בַּר רֵכָב דְּפַקִּיד יַת בְּנוֹהִי דְּלָא לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא וְלָא אִשְׁתִּיאוּ
14 עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי קַבִּילוּ יַת חִפְּקָרְתָּא דַאֲבוּהוֹן וַאֲנָא שַׁלְּחֵית לְוַתְכוֹן יַת כָּל עַבְדֵי נְבִיֵּא
מְקָדֵּים וּמְמַלֵּל וְלָא קַבִּלְתּוּן לְמֵימְרִי׃ וּשְׁלַחֵית לְוַתְכוֹן יַת כָּל עַבְדֵי נְבִיֵּא מְקָדְּמִין
15 וּמְשַׁלַּח לְמֵימַר תּוּבוּ כְּעַן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וְאִתְקִינוּ עוֹבְדֵיכוֹן וְלָא תְהָכְנוּן בְּתַר
טָעֲוָת עַמְמַיָּא לְמִפְלַחְהוֹן וְתִיבוּ עַל אַרְעָא דִיהַבִּית לְכוֹן וְלַאֲבָהָתְכוֹן וְלָא אַרְכַּנְתּוּן יַת
אוּדְנְכוֹן וְלָא קַבִּלְתּוּן לְמֵימְרִי׃ אֲרֵי אַקִּימוּ בְּנֵי יוֹנָדָב בַּר רֵכָב יַת חִפְּקָרְתָּא דַאֲבוּהוֹן
16 דְּפַקְּדִנּוּן וְעַמָּא הָדֵין לָא קַבִּילוּ לְמֵימְרִי׃ בְּכֵן כְּדֵנָן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא
17 אֲנָא מַיְתֵי עַל אֵנָשׁ יְהוּדָה וְעַל כָּל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם יַת כָּל בִּישְׁתָּא דְגְזַרִית עֲלֵיהוֹן חֵלֶף
דְּשַׁלֵּחֵית לְוַתְהוֹן יַת כָּל עַבְדֵי נְבִיֵּא וְלָא קַבִּילוּ וְאִתְנַבְּיוּ לְהוֹן וְלָא תְּבוּ׃ וּלְבֵנֵי בֵית
18 רֵכָב אֲמַר יִרְמְיָה כְּדֵנָן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֵלֶף דְּקַבִּלְתּוּן לְחִפְּקָרְתָּא דְיוֹנָדָב
אֲבוּכוֹן וּנְטַרְתּוּן יַת כָּל פִּקּוּדוֹהִי וַעֲבַדְתּוּן כְּכֹל דְּפַקֵּד יָתְכוֹן׃ בְּכֵן כְּדֵנָן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת
19 אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יִפְסוֹק גְּבַר לְיוֹנָדָב בַּר רֵכָב מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמַי כָּל יוֹמָיָא׃

לו

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא רְבִיעָיְתָא לִיהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דְּיַת יְהוּדָה הֲוָה פִּתְגָמָא
2 הָדֵין עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר׃ סַב לָךְ מְגִלַּת סִפְרָא וְתִכְתּוּב עֲלָהּ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא
דְּמַלֵּלִית עִמָּךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה וְעַל כָּל עַמְמַיָּא מִיּוֹמָא דְמַלֵּלִית עִמָּךְ מִיּוֹמֵי
3 יֹאשִׁיָּה וְעַד יוֹמָא הָדֵין׃ מִמֵּיכוּן יִשְׁמְעוּן דְּבֵית יְהוּדָה יַת כָּל בִּישְׁתָּא דַאֲנָא מְחַשֵּׁב לְמֶעְבַּד
לְהוֹן גְּבַר לְאֵיתְתּוּבוּן גְּבַר מֵאוֹרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וְאֶשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן וּלְחַטָּאֵיהוֹן׃ וּקְרָא
4 יִרְמְיָהוּ יַת בְּרוּךְ בַּר נֵרִיָּה וּכְתַב בְּרוּךְ מִפּוּם דְּיִרְמְיָה יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְיָי דְּמַלֵּיל עִמֵּיהּ
עַל מְגִלַּת סִפְרָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Confirmata sunt verba Jonadab filii Rechab quæ præcepit filiis suis, ut
14 non biberent vinum : & non biberunt usq; in diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui. Et ego misi ad vos omnes servos meos prophetas, manè consurgens & loquens, & non obedistis verbo meo. Et misi ad vos omnes
15 servos meos prophetas, manè consurgens & mittens; dicens: Convertimini nunc unusquisq; à via sua mala, & dirigite opera vestra ; & ne ambuletis post idola populorum ut serviatis eis : & habitate in terra quam dedi vobis & patribus vestris : & non inclinâstis aures vestras, nec obedistis
16 verbo meo. Firmaverunt enim filii Jonadab, filii Rechab, præceptum patris sui quod præceperat eis, & populᵗ hic non obedierunt verbo meo. Propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel : Ecce ego addu-
17 cam super viros Juda, & super omnes habitatores Jerusalem omne malum quod decrevi adversùs illos, eo quòd misi ad eos omnes servos meos prophetas, & non obedierunt, & prophetarunt eis, & non sunt conversi.
18 Filiis autem domᵗ Rechab dixit Jeremias : Hæc dicit Dñs exercituum Deus Israel, Pro eo quòd obedistis præcepto Jonadab patris vestri, & custodistis omnia mandata ejus; & fecistis juxta omnia quæ præcepit vobis. Propter-
19 eà hæc dicit Dñs exercituum Deᵗ Israel, Non deficiet vir de Jonadab filio Rechab, ministrans coram me, cunctis diebus.

CAP. XXXVI.

1 ET factum est in anno quarto Joachim filii Josiæ regis tribᵗ domᵗ Juda, factum est verbum istud cum Jeremia à facie Dñi ; dicens: Tolle tibi volu-
2 men libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutᵗ sum tecum, super Israel & super Judam, & super omnem populum, à die qua locutᵗ sum tecum ;
3 à diebᵗ Josiæ, & usque in diem hanc. Fortè audient viri domᵗ Juda omne malum quod ego cogito facere, & convertentur unusquisq; à via sua mala, & dimittam delicta & peccata eorum. Et vocavit Jeremias Baruch filium
4 Neriæ ; & scripsit Baruch ex ore Jeremiæ omnia verba Domini, quæ locutus est cum eo in volumine libri.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܓܪܬܐ ܕܢܒܝܐ ܕܢܬܢ ܥܠ ܝܘܢܕܒ ܒܪ ܪܟܒ ܘܠܐ ܫܬܘ ܠܗ ܡܕܡ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܡܠܬܗ ܕܡܪܝ ܗܘܝܬ ܥܡ ܒܢܝ ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ ܕܐܬܐ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ

ירמיה: לו

jeceo non ploujm Ego : dicendo ,Baruch Irmejahu præcepit Et
5 וַיְצַוֶּה יִרְמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עָצוּר לֹא אוּכַל
, volumine in *leges* & , tu *intreibu* Et .Domini domum ingredi
6 לָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ וּבָאתָ אַתָּה וְקָרָאתָ בַּמְּגִלָּה
populi auribus in Domini verba , meo ore ex scripsisti quod
אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה בְּאָזְנֵי הָעָם
, Jehudah omnis auribus in etiam & : jejunii die in , Domini domo
בֵּית יְהוָה בְּיוֹם צוֹם וְגַם בְּאָזְנֵי כָל־יְהוּדָה
eorum *deprecatio* cadat fortè Si .es leges suis civitatibus de *venientium*
7 הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם תִּקְרָאוּ׃ אוּלַי תִּפֹּל תְּחִנָּתָם
magnus quia : mala sua via à *eir* revertantur &, Domini *facies ad*
לִפְנֵי יְהוָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה כִּי־גָדוֹל
,hunc populum *ad* Dominus est locutus quam , ira & *nasus*
הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הָעָם הַזֶּה׃
Irmejahu ei præcepit quæ omnia juxta Nerijah filius Baruch fecit Et
8 וַיַּעַשׂ בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּהוּ יִרְמְיָהוּ
fuit Et ,Domini domo Domini verba libro in legendo , propheta
הַנָּבִיא לִקְרֹא בַסֵּפֶר דִּבְרֵי יְהוָה בֵּית יְהוָה׃ וַיְהִי
9 Jehudah regis Josijahu filii Jehojachim quinto anno in
בַּשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
populo omni Domini *facies ad* jejunium prædicaverunt nono mense *in*
בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי קָרְאוּ צוֹם לִפְנֵי יְהוָה כָּל־הָעָם
Jehudah urbibus de *venientibus* populo universo & ,Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם וְכָל־הָעָם הַבָּאִים מֵעָרֵי יְהוּדָה
Irmejahu verba libro in Baruch Legitque .Jerusalaim in
בִּירוּשָׁלִַם׃ וַיִּקְרָא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר אֶת־דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ
,scribæ Saphan filii Ghemarjahu cubiculo in , Domini domo
בֵּית יְהוָה בַּלִּשְׁכַּת גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר
auribus in ,novæ Domini domus portæ ostii superiori atrio in
בַּחֲצַר הָעֶלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הַחָדָשׁ בְּאָזְנֵי
Saphan filii Ghemarjahu filius Michajahu audivit Et .populi omnis
10 כָּל־הָעָם׃ וַיִּשְׁמַע מִיכָיְהוּ בֶן־גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן
Descendique .libro *desuper* Domini verba omnia
11 אֶת־כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה מֵעַל הַסֵּפֶר׃ וַיֵּרֶד
omnes ibi ecce & : scribæ cubiculum *super* regis domum
בֵּית הַמֶּלֶךְ עַל־לִשְׁכַּת הַסֹּפֵר וְהִנֵּה שָׁם כָּל־
, Senajahju filius Delajahu & ,scriba Elisamah : *sedentes* principes
12 הַשָּׂרִים יוֹשְׁבִים אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וּדְלָיָהוּ בֶן־שְׁמַעְיָהוּ
Sidchijahu & ,Saphan filius Ghemarjahu & ,Hachbor filius Elnathan &
וְאֶלְנָתָן בֶּן־עַכְבּוֹר וּגְמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן וְצִדְקִיָּהוּ
Michajahu eis *indicavit* Et .principes universi &,Chananjahu filius
13 בֶּן־חֲנַנְיָהוּ וְכָל־הַשָּׂרִים׃ וַיַּגֵּד לָהֶם מִיכָיְהוּ
Libro in Baruch *legendo* m , audivit que verba omnia
אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע בִּקְרֹא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר
, Baruch ad principes omnes miserunt Et .populi auribus in
14 בְּאָזְנֵי הָעָם׃ וַיִּשְׁלְחוּ כָל־הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ
ravendum m Chuji filii Selemjahu filii Nethanjahu filium Jehudi
אֶת־יְהוּדִי בֶּן־נְתַנְיָהוּ בֶן־שְׁלֶמְיָהוּ בֶן־כּוּשִׁי לֵאמֹר
libra fume , populi auribus in *eam* legisti quo Volumen
הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר קָרָאתָ בְּהּ בְּאָזְנֵי הָעָם קְחֵנָּה
volumen Nerijah filius Baruch tulit & : *abi* &,tua manu in
בְיָדֶךָ וְלֵךְ וַיִּקַּח בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ אֶת־הַמְּגִלָּה
, nunc Sede : eum ad dixerunt Et .ens ad venit &,sua manu in
15 בְּיָדוֹ וַיָּבֹא אֵלֵיהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו שֶׁב נָא
.eorum auribus in Baruch legit & : nostris auribus in illud lege &
וּקְרָאנָהּ בְּאָזְנֵינוּ וַיִּקְרָא בָרוּךְ בְּאָזְנֵיהֶם׃
ad *eir* expaverunt , verba omnia *eos audire secundum* fuit Et
16 וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים פָּחֲדוּ אִישׁ אֶל־
regi nuntiabimus Nuntiando : Baruch ad dixerunt & , fuum *facium*
רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ אֶל־בָּרוּךְ הַגֵּד נַגִּיד לַמֶּלֶךְ
.hæc verba omnia
אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃

Versio VULG. LAT.

5 Et præcepit Jeremias Baruch, dicens; Ego clausus sum, nec valeo
6 ingredi domum Domini. Ingredere ergò tu, & lege de volumine, in quo scripsisti ex ore meo, verba Domini, audiente populo in domo Domini, in die jejunii: insuper & audiente universo Judâ, qui veniunt de civitatibus
7 suis, leges eis: Si fortè cadat oratio eorum in conspectu Domini, & revertatur unusquisque à via sua pessima: quoniam magnus furor & indignatio est, quam locutus est Dominus ad-
8 versùs populum hunc. Et fecit Baruch filius Neriæ, juxta omnia, quæ præceperat ei Jeremias propheta, legens ex volumine sermones Domini in domo Domini.
9 Factum est autem in anno quinto Joakim filii Josiæ regis Juda, in mense nono: prædicaverunt jejunium in conspectu Domini omni populo in Jerusalem, & universæ multitudini, quæ confluxerat de civitatibus Juda in Jerusa-
10 lem. Legitque Baruch ex volumine sermones jeremiæ in domo Domini, in gazophylacio Gamariæ filii Saphan scribæ, in vestibulo superiori, in introitu portæ novæ domûs Domini, audien-
11 te omni populo. Cúmque audisset Michæas filius Gamariæ filii Saphan omnes sermones Domini ex libro: Descendit in domum regis ad gazophylacium scribæ: & ecce ibi omnes principes sedebant: Elisama scriba, & Dalaias filius Semeiæ, & El-
12 nathan filius Achobor, & Gamarias filius Saphan, & Sedecias filius Hananiæ, & universi principes. Et nuntiavit eis Michæas omnia verba, quæ audivit legente Baruch ex volumine in au-
14 ribus populi. Miserunt itaque omnes principes ad Baruch, Judi filium Nathaniæ filii Selemiæ, filii Chusi, dicentes; Volumen, ex quo legisti audiente populo, sume in manu tua, & veni. Tulit ergò Baruch filius Neriæ volumen in manu sua, & venit ad
15 eos. Et dixerunt ad eum; Sede, & lege hæc in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum.
16 Igitur cùm audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum suum: & dixerunt ad Baruch; Nuntiare debemus regi omnes sermones istos.

Versio GRÆCA LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

6 Ἐρωτήσαλε, καὶ ἴδετε, εἰ ἔτικεν ἄρσεν; καὶ φοῖ φόβου, ἐν ᾧ καθέξοιεν ὀσφὺν καὶ σωτηρίαν; διότι ἑώρακα πάνλα ἄνθρωπον, καὶ αἱ χέῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐστράφησ-
7 πρόσωπα εἰς ἴκτερον. (δ) Ὅτι ἐμεγάλυνθη μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ οὐκ ἔτι τοιαύτη· καὶ καιρὸς τενὸς ὅτι τοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀπὸ τότε σωθήσε-
8 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, εἶπε κύριος, Συνζεύξω (ε) τὸν ζυγὸν ἀπὸ τῆς τραχήλου αὐτῶν, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαῤῥήξω· καὶ οὐκ ἐργανῶν αὐτοὶ
9 ἔτι (ζ) ἀλλοφύλοις, Καὶ ἐργανῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν· καὶ τὸν Δαυὶδ (η) βασιλέα αὐτῶν ἀναστήσω
12 αὐτοῖς. Οὕτως (θ) εἶπε κύριος, Ἀνέστησα (ι) Σύνζιμμα, ἀλγινῶν ἡ πληγή σου, Οὐκ ἔτι κρίνων κρίσιν σου, εἰς ἀλγινῶν ἐαζεύθης, (κ) ὠφέλειά σοι οὐκ ἔτι. Πάντες οἱ φίλοι σε
14 ἐπῳξέθοντό σου, ὁ μὴ ἐπροπτώσωσιν· ὅτι πληγὴν ἐῳρῷ ἔτασά σε, παιδείαν τερεᾶν· ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν σου ἐπλήθυνα αἱ ἁμαρτίαι σου.
16 Διατοῦτο πάντες οἱ ἔδοντές σε βοηθήσονται, καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σε κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται· Ἐπὶ πλη-
15 θοῦ (λ) ἀδικιῶν σου ἐπλησθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι σου· ἐποίησαν ταῦτά σοι· Καὶ ἔσονῃ οἱ διαφορεῦντές σε
16 εἰς διαφόρημα, καὶ πάντες τὸς (μ) προνομεύσανλάς σε δώσω εἰς προνομήν.
17 Ὅτι ἀνέβη τὸ (ν) ἴαμά σου, ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἐαρχεύσω σε, φησὶ κύριος· ὅτι Ἐσκορπισμένη ὀκλίθνη, θήρευμα ὑμῶν ὅτιν, ὅτι ζητῶν οὐκ
18 ἔστν αὐτήν. Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰωσὶ ἐγὼ ἀποστρέψω τὴν (ξ) ἀποικίαν Ἰακὼβ, καὶ τὴν (ο) αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω· καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ (π) τὸ ὄρος αὐτοῦ τῆς, καὶ ὁ λαὸς κ᾽ τὸ κρίμα αὐτοῦ
19 καθεδεῖ). Καὶ ἐξῳεύσονται ἀπ᾽ αὐτῶν ᾄδοντες, (ρ) φωνὴ παιζόντων· καὶ πλεονάσω αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἐλαττωθῶσι.

Interrogate, & videte, si 6
generat masculus? (a) &
de timore, in quo detine-
bunt lumbum, & salutem?
quarè vidi omnem homi-
nem, & manus ejus super
lumbum (b) ejus? Verſæ sunt facies in anugineni; (c) Quia facta est 7
magna dies illa, & non
est talis: & tempus angu-
stium est Jacob; & ex ipso salvabitur. In die illa, 8
dixit Dominus, conteram
jugum de collo eorum: &
vuncula eorum dirumpam:
& non operabuntur ipsi ul-
trà alienis: Et operabun- 9
tur Domino Deo suo. Et
David regem eorum susci-
tabo (d) eis: Sic ait Do- 12
minus; (e) Suscitavi con-
tritionem: dolorosa est pla-
ga tua: Non est qui ju- 13
dicet judicium tuum: in
dolore curatæ es: medita-
tibi non est. Omnes amici 14
tui oblii sunt tui: non (f)
interrogabunt; quia plagâ ini-
mici percussi te, disciplinâ
forti super omnem iniqui-
tatem tuam. Multiplicatæ 16
sunt peccata (g) tua. Pro-
pterea omnes qui comedunt
te, devorabuntur: & omnes
inimici tui (h) carnem
suam omnem comedent.
(Propter multitudinem ini- 15
quitatum tuarum (i) mul-
tiplicatæ sunt peccata tua:
fecerunt hæc tibi:) Et e- 16
runt, (k) qui vastant te,
in vastationem: et omnes,
qui diripuerunt te, dabo in
direptionem: Quia (l) ob- 17
ducam curationem tuam: à
plaga dolorosa curabo te,
ait Dominus: quia Dispersa
vocata es: (m) venatio ve-
stra est: quia non est qui 18
quærat eam. Sic dixit Do-
minus; Ecce ego reducam
transmigrationem Jacob: et
capitivitati ejus misereber.
Et ædificabitur civitas su-
per altitudinem ejus: et (n)
populus juxta judicium ſu-
um sedebit. Et egredientur 19
ab eis canentes, vox ludên-
tium: et multiplicabo eos, et non minuentur.

MS.A. (δ) Ἐγκύήθη, ὅτι μεγάλη (ε) ζυγὸν ἀπὸ τραχήλου (ζ) ἐν ἀλλοφύλοις, (η) τὸν βασιλέα (θ) λέγει (ι) σύνζιμμά σου, (κ) ὠφέλεια οὐκ ἔστν σοι. (λ) ἀδικίας (μ) προνομεύοντάς (ν) ἰμάτιόν (ξ) αἰχμαλωσίαν (ο) ἀποικίαν (π) τοῦ αὐτοῦ, (ρ) καὶ φωνὴ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

5 וּפַקִּיד יִרְמְיָה יַת בָּרוּךְ לְמֵימַר אֲנָא כְלִי לֵית אֲנָא יָכִיל לְמֵעֱל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ׃
6 וְתֵיתֵי אַתְּ וְתִקְרֵי בִּמְגִלְּתָא דִכְתַבְתָּא מִפּוּמִי יַת פִּתְגָמַיָּא דְיְיָ קֳדָם עַמָּא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ
7 בְּיוֹמָא דְצוֹמָא וְאַף קֳדָם כָּל בֵּית יְהוּדָה דְאַתְיָן מִקַּרְוָיהוֹן תִּקְרוּנוּן׃ מְאִים הִתְקַבַּל
בְּעוּתְהוֹן קֳדָם יְיָ וְיִתְהוֹבוּן גְּבַר מֵאוֹרְחָתֵיהּ בִּישְׁתָּא אֲרֵי רַב רוּגְזָא וְחֵמְתָא דְמַלֵּיל יְיָ עַל
8 עַמָּא הָדֵין׃ וְעָבַד בָּרוּךְ בַּר נֵרִיָּה כְּכֹל דִּי פַקִּדֵיהּ יִרְמְיָה נְבִיָּא לְמִקְרֵי בְּסִפְרָא כְּתִיבְנָא
9 דְיְיָ בֵּית מַקְדְּשָׁא דְיְיָ׃ וַהֲוָה בְּשַׁתָּא חֲמִשְׁתָּא לִיהוֹיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּה מַלְכָּא דִיהוּדָה
יְהוּדָה בְּיַרְחָא תְּשִׁעָאָה גְּזַרוּ צוֹמָא קֳדָם יְיָ כָּל עַמָּא בִּירוּשְׁלֵם וְכָל עַמָּא דְאַתְיָן
10 מִקַּרְוָיֵא דְיַרְתָּא יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֵם׃ וּקְרָא בָרוּךְ בְּסִפְרָא יַת פִּתְגָמֵי יִרְמְיָה נְבִיָּא בֵּית
מַקְדְּשָׁא דְיְיָ בְּלִשְׁכַּת גְּמַרְיָה בַּר שָׁפָן סַפְרָא עִלְּיָתָא בְּמַעֲלָנָא דְתַרְעָא בֵּית
11 מַקְדְּשָׁא דְיְיָ מַדִּינְחָאָה קֳדָם כָּל עַמָּא׃ וּשְׁמַע מִיכָיְהוּ בַּר גְּמַרְיָה בַּר שָׁפָן יַת כָּל
12 פִּתְגָמָא דְיְיָ מֵעַל סִפְרָא׃ וּנְחַת לְבֵית מַלְכָּא לְלִשְׁכַּת סַפְרָא וְהָא תַמָּן כָּל רַבְרְבַיָּא
יָתְבִין אֱלִישָׁמָע סַפְרָא וּדְלָיָה בַּר שְׁמַעְיָה וְאֶלְנָתָן בַּר עַכְבּוֹר וּגְמַרְיָה בַּר שָׁפָן וְצִדְקִיָּה
13 בַּר חֲנַנְיָה וְכָל רַבְרְבַיָּא׃ וְחַוִּי לְהוֹן מִכָּיְהוּ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא דִשְׁמַע כַּד קְרָא בָרוּךְ
14 בְּסִפְרָא קֳדָם עַמָּא׃ וּשְׁלַחוּ כָל רַבְרְבַיָּא לְוַת בָּרוּךְ יַת יְהוּדִי בַּר נְתַנְיָה בַּר שְׁלֶמְיָה
בַּר כּוּשִׁי לְמֵימַר מְגִלְּתָא דְקָרֵיתָא בַּהּ קֳדָם עַמָּא סַבְרִי בִידָךְ וַאֲתָא וּנְסַב בִּידָךְ בַּר נֵרִיָּה
15 יַת מְגִלְּתָא בִּידֵיהּ וַאֲתָא לְוָתְהוֹן׃ וַאֲמַרוּ לֵיהּ תִּיב כְּעַן וּקְרֵיהָא קֳדָמָנָא וּקְרָא
16 בָּרוּךְ קֳדָמֵיהוֹן׃ וַהֲוָה כַּד מִשְׁמַעְהוֹן יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הֲוָהוּ גְבַר לְחַבְרֵיהּ וַאֲמַרוּ לְבָרוּךְ
חַוָּאָה נְחַוֵּי לְמַלְכָּא יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et præcepit Jeremias Baruch; dicens: Ego clausus sum, & non possum 5
ingredi in domum sanctuarii Dñi. Et venies tu, & leges in volumine, in quo 6
scripsisti ex ore meo, verba Dñi coram populo, in domo sanctuarii Dñi,
in die jejunii, & etiam coram omni domo Juda, qui veniunt de civitati-
bus suis, leges ea. Fortè acceptabilis erit deprecatio eorum coram Dño, 7
& convertentur unusquisque à via sua mala: quoniam magnus est furor &
indignatio quam decrevit Dñs adversùs populum hunc. Et fecit Baruch, 8
filius Neriæ, juxta omnia quæ præcepit ei Jeremias propheta, ut legeret in
libro verba Dñi, in domo sanctuarii Dñi. Et factum est in anno quinto 9
Joachim filii Josiæ regis tribus domus Juda, in mense nono, decreverunt
jejunium coram Dño omnis populus in Jerusalem, & omnis populus qui
venerat de urbibus domus Juda in Jerusalem. Et legit Baruch in libro 10
omnia verba Jeremiæ *prophetæ*, in domo sanctuarii Dñi, in gazophylacio
Gamariæ filii Saphan scribæ, in atrio superiori, in introitu portæ domus
sanctuarii Dñi orientalis, coram omni populo. Et audivit Michæas filius 11
Gamariæ filii Saphan omnia verba Dñi ex libro: Et descendit in domum 12
regis, in gazophylacium scribæ, & ecce ibi omnes principes sedebant,
Elisama scriba, & Dalaias filius Semeiæ, & Elnathan filii Achbor, & Ga-
marias filius Saphan, & Sedechias filius Ananiæ, & universi principes.
Et annuntiavit eis Michæas omnia verba quæ audivit, quando legebat Ba- 13
ruch in libro coram populo. Et miserunt omnes principes ad Baruch Judi 14
filium Nathaniæ, filii Selemiæ, filii Chusi; dicendo: Volumen in quo
legisti coram populo, sume in manu tua, & veni. Et tulit Baruch filius
Neriæ volumen in manu sua, & venit ad eos. Et dixerunt ei, *Redi* nunc 15
& lege illud coram nobis: & legit Baruch coram eis. Et factum est, 16
cùm audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum
suum: & dixerunt ad Baruch, Annuntiando annuntiabimus regi omnes
sermones istos.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܦܩܕ ܐܪܡܝܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܝܪܝܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܕܐܢܐ ܡܫܬܪܐ ܠܡܥܠ ܒܝܬ ܡܪܝ ܠܡܥܠ ܒܝܬ ܡܪܝ ܠܡܥܠ ܒܝܬ ܡܪܝ
6 ܐܢܬ. * ܘܩܪܐ ܐܢܬ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܡܫܬܪܐ ܡܢ ܦܘܡܐ. ܕܐܢܬ ܩܪܐ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܡܠܬ ܡܪܝ
ܕܐܢܬ ܟܬܒ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܡܪܝ. ܒܝܘܡ ܨܘܡܐ. ܐܦ ܡܢ ܦܘܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܬܝܢ ܡܢ
7 ܩܪܝܬܐ. ܐܝܬܝ ܬܚܢܢܬܗ. * ܠܡܢܐ ܢܦܠ ܬܚܢܢܬܗ ܩܕܡ ܡܪܝ. ܘܢܦܢܘܢ ܓܒܪ ܡܢ ܐܪܚܗ
ܒܝܫܬܗ. ܘܢܫܬܩܠ ܡܪܝ ܡܢ ܫܘܬܦܘܬ ܪܓܙܐ ܕܐܡܪ ܐܢܘܢ ܥܠ ܩܪܝܬܐ ܗܕܐ. ܡܛܠ ܕܪܓܙ
8 ܪܒܐ ܗܘܐ ܡܪܝ ܥܠ ܥܡܐ ܗܢܘܢ. * ܘܦܩܕ ܐܪܡܝܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܝܪܝܐ ܠܡܥܒܕ ܟܠ
ܕܦܩܕ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܡܥܒܕ ܒܟܬܒܐ ܗܢܘܢ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܒܒܝܬ ܡܪܝ. ܒܫܢܬ ܬܪܬܝܢ
9 ܥܣܪ ܠܝܘܩܝܡ ܒܪܗ ܕܝܗܘܝܩܝܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. * ܩܪܘ ܨܘܡܐ ܩܕܡ ܡܪܝ ܠܟܠ ܥܡܐ
ܕܝܗܘܕܐ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ ܠܝܪܘܫܠܡ. ܘܩܪܘ ܠܟܠ ܥܡܐ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܩܪܝܬܐ
10 ܕܝܗܘܕ ܠܡܣܓܕ ܩܕܡ ܡܪܝ. * ܘܩܪܐ ܐܢܬ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܡܫܬܪܐ ܡܢ ܦܘܡ
ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕ ܕܟܬܒ ܒܗ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܕܐܢܬ ܟܬܒ ܡܢ ܦܘܡ ܒܝܬ ܡܪܝ. ܒܫܘܪܐ ܥܠܝܬܐ
ܕܦܬܚ ܕܒܝܬ ܡܪܝ. ܘܩܪܐ ܠܟܠ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕ ܕܐܬܝܢ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܕܝܗܘܕ ܠܡܣܓܕ ܩܕܡ
11 ܡܪܝ. * ܘܫܡܥ ܡܝܟܝܐ ܒܪܬ ܓܡܪܝܐ ܒܪ ܫܦܢ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝ ܕܟܬܒ ܒܣܦܪ ܩܕܡ
12 ܥܡܐ. * ܢܚܬ ܡܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܠܒܝܬ ܣܦܪܐ. ܗܘ ܬܡܢ ܟܠܗ ܪܫܝܐ ܝܬܒܝܢ ܬܡܢ
ܐܠܝܫܡܥ ܣܦܪܐ ܘܐܠܝܬܢ ܒܪ ܥܒܕܝܐ ܘܐܠܝܬܢ ܒܪ ܐܒܘܪ ܘܓܡܪܝܐ ܒܪ ܫܦܢ ܘܨܕܩܝܐ
13 ܒܪ ܚܢܢܝܐ ܘܟܠ ܪܫܝܐ ܕܥܡܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܝܟܝܐ ܕܡܠܠ ܠܥܡܐ ܕܫܡܥ
14 ܡܢ ܦܘܡ ܣܦܪܐ ܕܩܪܐ ܠܥܡܐ. * ܫܕܪܘ ܪܫܝܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܝܪܝܐ ܠܡܩܪܐ ܠܗ ܠܝܗܘܕܝ
ܒܪ ܢܬܢܝܐ ܒܪ ܫܠܡܝܐ ܒܪ ܟܘܫܝ. ܩܪܐ ܠܟ ܡܢ ܦܘܡ ܣܦܪܐ ܕܩܪܐ ܠܥܡܐ. ܘܩܡ
15 ܐܬܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܫܪܐ ܠܒܪܘܟ ܒܪ ܢܝܪܝܐ. ܩܪܐ ܠܟ ܡܢ ܦܘܡ ܣܦܪܐ ܕܩܪܐ ܠܥܡܐ
16 ܗܢܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܟܠ ܪܫܝܐ ܡܠܬܐ ܗܢܐ. ܐܫܬܩܠܘ ܓܒܪ ܠܚܕܪܗ ܘܐܡܪܘ ܠܚܕܪ
ܠܗ ܠܡܢܐ ܢܚܘܐ ܠܡܠܟܐ. ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܟܠܗ ܢܚܘܐ ܠܡܠܟܐ.

Tum præcepit Jeremia Barucho Neriæ filio, 5
dixitque ad eum, ego detentus *carcere* non
possum ingredi domum Domini: Ingredere 6
tu, & lege in volumine quos me dictante scri-
pisisti sermones Domini, præsente populo, in
domo Domini, die jejunii: atque etiam
præsente toto populo Judæo qui venient è 7
civitatibus suis, leges eos. Si fortè admittan-
tur preces eorum ante Dñm, & revertantur
quisque à via sua pessima, avertárque Dñs ab
ipsis omnia mala quæ decrevit in ipsos: nam
magna est ira & excandescentia quâ locutus
est Dñs de populo isto. Et fecit Baruch Ne- 8
riæ filius quicquid præceperat ipsi Jeremia
propheta, legendo in eo libro sermones Do-
mini in domo Domini. Accidit enim anno 9
quinto Jojacimi filii Josiæ regis Judæ, mense
nono, ut jejunium indicerent coram Domino
totus populus qui erat Jerosolymis, legerétq;
Baruch præsente universo populo qui de ci-
vitatibus Judæ venerant Jerosoymam; Lege- 10
ret inquam, Baruch scriba sermones Domini
quos locutus fuerat Jeremia, in domo Domi-
ni, in diversoriis Gemariæ filii Saphanis scri-
bæ in atrio superiore, in vestibulo portæ re-
centioris domûs Domini, præsente toto po-
pulo. Cùm autem audiisset Micha filius Ge- 11
mariæ filii Saphanis omnes Domini sermo-
nes, ex eo libro; Descendit è domo regia in 12
diversoria scribæ: & cùm ibi vidissent omnes
principes considentes, Elisemaum scribam,
Delaiam Semaiæ filium, Elathanem Abcho-
ris filiũ, Gemariam filiũ Saphanis, Sedeciam
filium Hananiæ, & omnes principes; Et in- 13
dicâsset eis Micha omnes sermones quos au-
dierat, quum legeret Baruch scriba audiente
universo populo: Miserunt omnes principes 14
ad Baruchum, Jehudium filiũ Nethaniæ filii
Selamiæ filii Chusi, & dixerunt ad eum; Volu-
men illud in quo legisti præsente populo tolle
manu tuâ, & veni. Quare Baruch Neriæ fili, 15
volumine manu suâ arrepto venit ad eos.
Tum dixerunt ad illum principes, Sede, & 15
illud recita corã nobis: recitavitque illud Ba-
ruch corã ipsis. Qui cùm audiissent sermones 16
illos, obstupuerunt alter cum altero, & dixe-
runt Barucho, Indicabimus regi omnes ser-
mone istos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * اسألوا وانظروا أيلد الذكر ومن أجل الكوف الذي به يمسكون الكعو والمعدة * من
7 أجل اني رايت كل انسان ويداه على كبده عادت الوجوه وصارت للبرقان * لأن ذلك اليوم
8 عظيم وليس يوجد مثله ويكون زمانا ضيقا ليعقوب ومن هناك يخلص * في ذلك اليوم قال
9 الرب * أكسر النير من وجههم وأمزق رباطاتهم * ولن يعملوا هاؤلاء للغرباء * لكن يعملون
10 للرب الههم * واقيم لهم داود ملكهم [MS Ox.* وانت لا خوف عليك يا يعقوب عبدي
يقول الرب * لا تنكسر يا اسرائيل * لاني مخلصك من ارض بعيدة * وانقذ نسلك من ارض
11 سبيهم * ويسكن يعقوب مطمانا ويرقد ويستريح * ولا يكون له مودي * وانت لا خوف عليك يا
يعقوب عبدي يقول الرب * لاني معك * واني مخلصك يقول الرب * واجزم الهلاك علي جميع
12 الشعوب التي فرقتك فيها * ولا اهلكك معهم * واودبك بالعدل * ولا انكبك] * هكذا قال
13 الرب * أمت الكسر * صربتك موجعة * وليس من يحكم حكمك * سقيت بالوجع * وليس
14 تكون لك منفعة * جميع أحبابك نسيوك ولا يسألون * لأن ضربة العدو ضربتك *
15 للتأديب الشديد على كل ظلمك * كثرت خطاياك * على كثر ظلمك كثرت
16 خطاياك صنعت لك هذا * لأجل هذا جميع الذين يأكلونها يوكلون * وجميع أعدائك
يأكلون كلهم * ويصير الذين ابعدوك للابعاد * وجميع الذين نهبوك أدفعهم للنهب *
17 لاني ارفع شفاك من الصربة الوجيعة واسفيك قال الرب * لأنك دعيت مبددة والمصيدة *
18 وأرحم موجودة لكم * لأن ليس من يطلبها * هكذا قال الرب * ها انا ارد جلوة اسرائيل *
19 وكبيت مدينة علي سورها * والسعب كالكلمة يأكل * ويخرج منهم مسبكون وصوت
لاعبين * واكثرهم ولا ينقصون *

6 * Percontamini & videte num pariat ma-
sculus: utiamen præ terrore qui evit in eo,
tenebitis lumbum ac natis: nam vidi u-
numquenque manibus lumbo suo appositis,
immutatos vultus atque in auriginem
versos. Dies enim ille magnus erit, nec 7
iuvenietur similis ei, eritque tempus cala-
mitosum Jacobo; ex his tamen servabi-
tur. Die illo, dixit Dominus, conteram 8
jugum à facie eorum, & rumpam vincu-
la eorum: & nullo modo operabuntur isti
alienis, Sed operabuntur Domino Deo 9
suo: & suscitabo eis Davidem regem eo-
rum. [MS. Oxon. Tu ergò ne timeto 10
serve mi Jacob dicit Dominus, neque
consternator O Israel: quoniam ego libero
te è terra longinqua; et reducam semen
tuum è terra captivitatis suæ; & habi-
tabit Jacob securus, & commorabitur,
& quiescet, nec quisquam erit qui vocuerit
eum. Proinde tu ne timeto Jacob ser- 11
ve, mi dicit Dominus, quia tecum ego
sum, & ego liberaturus sum te, dicit Do-
minus: exitio autem dare decrevi omnes
gentes quò te dispersero, verumtamen cum
illis te minimè disperdam, sed castigatu-
rus sum te modicè, at non dimittam te.]
Sic dixit Dominus, Suscitavi contrito- 12
nem: plaga tua dolore plena est; Nec
est qui causam tuam tueatur: curata es
in dolore, sed nulla tibi fuit utilitas:
(Omnes amici tui oblitti sunt tui, nec in- 14
terrogant de te) quia percussio inimici est
plaga tua, ob duram animadversionem in
omne scelus tuum: plurima sunt peccata
tua: Pro multitudine scelerum tuorum 15
multiplicata est animadversio, peccata tua
hæc tibi fecerunt. Idcircò omnes qui 16
comedunt eam, devorabuntur, & omnes
inimici tui comedent carnem suam: qui
te procul expulerunt, erunt in expulsio-
nem; & omnes qui te diripuerunt, dabo
in diripionem. Nam eliciam curatio- 17
nem tuam è plaga dolore plena, & cura-
bo te, dixit Dominus; quia vocata es Di-
spersa: & vere præsto vobis est: quia non
est qui requirat eam. Sic ait Dominus, 18
Ecce ego reducam transmigrationem Is-
raelis, & miserebor captivitatis ejus: &
reædificabitur urbs super murum suum,
& populus juxta morem suum comedet:
Et egredientur ex eis canentes, & vox 19
ludentium: & multiplicabo eos, & non
minuentur:

ירמיה : לו

quomodo nobis nunc Nuntia : dicendo ,interrogaverunt Baruch Et
17 וְאֶת־בָּרוּךְ שְׁאָלוּ לֵאמֹר הַגֶּד־נָא לָנוּ אֵיךְ
: Baruch eis dixit Et ,ejus ore ex hæc verba omnia scripsisti
18 כָּתַבְתָּ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מִפִּיו : וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ
super scribens ego & ,hæc verba omnia *me ad* legebat suo ore Ex
מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָנִי כּוֹתֵב עַל־
, tu te absconde, Vade, Baruch ad principes dixerunt Et ,atramēto *in* libro
הַסֵּפֶר בַּדְּיוֹ : וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ לֵךְ הִסְתֵּר אַתָּה
regem ad sunt ingressi Et *vos* ubi sciat *non vos* & ,Irmejahu &
וְיִרְמִיָּהוּ וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם : וַיָּבוֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
,scribæ Elisamah cubiculo in commendaverūt volumen & : atrium in
חָצֵר וְאֶת־הַמְּגִלָּה הִפְקִדוּ בְּלִשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר
rex nitit Et ,verba omnia regis aurib' in nuntiaverūt Et
וַיַּגִּידוּ בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים : וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
Elisamah cubiculo de illud tulit &: volumen *capiendum ad* Jehudi
אֶת־יְהוּדִי לְקַחַת אֶת־הַמְּגִלָּה וַיִּקָּחֶהָ מִלִּשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע
ornium auribus in & ,regis auribus in Jehudi *Illud* legit & ;scribæ
הַסֹּפֵר וַיִּקְרָאֶהָ יְהוּדִי בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְאָזְנֵי כָּל־
domo *sedens* rex Et ,regem *desuper stantium* ,principum
הַשָּׂרִים הָעֹמְדִים מֵעַל הַמֶּלֶךְ : וְהַמֶּלֶךְ יֹשֵׁב בֵּית
fuit Et ,*a cesus ejus facies ad regem* & ,nono mense in ,*hyemis*
הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי וְאֵשׁ אָח לְפָנָיו מְבֻעֶרֶת : וַיְהִי
illud fecidit ,quatuor & ,pagellas tres Jehudi *legere secundum*
כִּקְרֹא יְהוּדִי שְׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה יִקְרָעֵהוּ
ad usque ,*rege* in qui ,ignem in *projicere* & ,scribæ *scalpello in*
בְּתַעַר הַסֹּפֵר וְהִשְׁלֵךְ אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל־הָאֵשׁ עַד־
non Et *regem fu.e* qui ,ignem super volumen omne *consumi*
תֻּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ : וְלֹא
,ejus servi omnes & ,rex ,sua vestimenta sciderunt nec ,timuerunt
פָחֲדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו
, Elnathan etiam Et ,ista verba omnia *audientes*
הַשֹּׁמְעִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה : וְגַם אֶלְנָתָן
contradicendum non ad ,regem *apud intercesserunt* Ghemarjahu & ,Delajahu &
וּדְלָיָהוּ וּגְמַרְיָהוּ הִפְגִּעוּ בַּמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי שְׂרֹף
rex præcepit Et ,eos *ad* audivit non & : volumen
אֶת־הַמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם : וַיְצַו הַמֶּלֶךְ
& ,Hazriel filio Serajahu & ,Melech filio Jerachmeel
אֶת יְרַחְמְאֵל בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת שְׂרָיָהוּ בֶן עַזְרִיאֵל וְאֶת
& ,scribam Baruch *capiendum ad* ,Habdeel filio Selemjahu
שְׁלֶמְיָהוּ בֶּן־עַבְדְּאֵל לִקְחַת אֶת־בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֶת
verbum Fuit Et ,Dominus eos abscondit & : prophetam Irmejahu
יִרְמִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיִּסְתָּרֵם יְהוָה : וַיְהִי דְבַר־
,volumen *regem combussisse* *igit* ,Irmejahu ad Domini
יְהוָה אֶל־יִרְמִיָּהוּ אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמְּגִלָּה
: dicendo Irmejahu ore ex Baruch scripserat quæ verba &
וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתַב בְּרוּךְ מִפִּי יִרְמִיָּהוּ לֵאמֹר :
omnia *eo super* scribe & ,alterum volumen tibi tolle ,Revertere
28 שׁוּב קַח־לְךָ מְגִלָּה אַחֶרֶת וְכְתֹב עָלֶיהָ אֶת כָּל־
,priori volumine *super* erant quæ ,priora verba
הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשֹׁנָה
Jehojachim *super* Et ,Jehudah rex Jehojachim combusit quod
אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה : וְעַל־יְהוֹיָקִים
combusisti Tu : Dominus dixit Sic : dices ,Jehudah regem
מֶלֶךְ־יְהוּדָה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ
: dicendo *eo super* scripsisti Quare : dicendo ,istud volumen
אֶת־הַמְּגִלָּה הוּאת לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר
,hanc terram *corrumpet* & ,Babel rex veniet Veniendo
בֹּא יָבוֹא מֶלֶךְ בָּבֶל וְהַשְׁחִית אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
animal & *hominem* ea ex faciet cessare &
וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה :

Versio VULG. LAT.

17 Et interrogaverunt eum, dicentes; Indica nobis quomodò scripsisti omnes sermones istos ex ore
18 ejus. Dixit autem eis Baruch; Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos: & ego scribebam in vo-
19 lumine atramento. Et dixerunt principes ad Baruch; Vade, & abscondere tu & Jeremias, & ne-
20 mo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium: porrò volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamæ scribæ:
21 & nuntiaverunt audiente rege omnes sermones. Misitque rex Judi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, legit audiente rege, & universis principibus
22 qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono: & posita erat arula coram eo plena prunis.
23 Cumque legisset Judi tres pagellas vel quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & projecit in ignē, qui erat super arulam, donec consumeretur omne volumen i-
24 gni, qui erat in arula. Et non timuerunt, neque sciderunt vestimenta sua, rex & omnes servi ejus, qui audierunt universos
25 sermones istos. Veruntamen Elnathan, & Dalaias, & Gamarias, contradixerunt regi ne combureret librum: & non audivit eos.
26 Et præcepit rex Jeremiel filio Amelech, & Saraiæ filio Ezriel, & Selemiæ filio Abdeel, ut comprehenderent Baruch scribam, & Jeremiam prophetam: abscon-
27 dit autem eos Dominus. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, postquàm combusserat rex volumen, & fermones quos scripserat Baruch
28 ex ore Jeremiæ, dicens; Rursùm tolle volumen aliud: & scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in primo volumine, quod combussit Joakim rex
29 Juda. Et ad Joakim regem Judæ dices; Hæc dicit Dominus; Tu combussisti volumen illud, dicens; Quarè scripsisti in eo annuntians; festinus veniet rex Babylonis, & vastabit terram hanc, & cessare faciet ex illa hominem, & jumentum?

Versio GRÆC. LXX. Interp.
Cum Translatione LATINA.

20 Καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ (σ) αὐτῶν ὡς τὸ πρότερον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν (τ) κατὰ πρόσωπόν μου ὀρθωθήσεται. καὶ ἐπορεύθη
21 μοι πᾶν θλίβοντας αὐτὸς, Καὶ ἔσονται ἐκχυνόντες (υ) αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸς, καὶ ὁ ἄρχων αὐτῶν ἐξ αὐτῶν ἐξελεύσεται. καὶ συνάξω αὐτοὺς, καὶ πορεύσομαι πρὸς μέ· ὅτι
23 πῆς ἔστιν οὗ ὁ ἐθνικὸς ἡ καρδία αὐτῶν, (φ) πορεύσομαι πρὸς μέ; φησὶ κύριος. Ὅτι ὀργὴ κυρίου ἐξῆλθε θυμώδης, ἐξῆλθεν
24 ὀργὴ τρεφομένη, ἐπ' ἀσεβῶς ἔξει. Οὐ μὴ ἀποτραφῇ ὀργὴ θυμῶ κυρίου, ἕως (χ) ποιήσω, καὶ ἕως κατασήσῃ ἐγχείρημα καρδίας
αὐτῶν, ἐπ' (ψ) ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν νοήσεῖτε αὐτά.

MS.A. (σ) αὐτῶ (τ) ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς (υ) αὐτῶν (φ) διηρέθλαι (χ) ποιῆσῃ, (ψ) ἐσχάτε

Cap. 31.

Vulg.Lat. 1 EN tempore illo, dixit Dominus, ero in Deum omnis Israel: & ipsi erunt mihi in populum.
2 Sic dixit Dominus; Inveni (b) calidum in deserto cum iis, qui perierunt gladio. Ite, & nolite interficere Israel: Dominus de
3 longè (c) apparuit ei. Dilectione perpetuâ dilexi te: idcò attraxi te in miserationē.
4 (d) Quoniam adificabo te, & ædificaberis, virgo (e) Israel: adhuc assumes tympanum tuum, & egredieris cum synagoga ludentium.
5 (f) Quia plantâstis vineas in montibus Samariæ; plantate, & laudate: Quia est dies vocationis
6 respondentium in montibus Ephraim; surgite, & ascendite in Sion ad Dominum Deum (g)
7 vestrum. Quia sic dixit Dominus ad Jacob; Lætamini, et hinnite super capita gentium: audita facite, et laudate: dicite; Salvavit Dominus populum suum, residuum Israel. Ecce ego adducō
8 eos ab Aquilone: et congregabo eos ab extremo terræ in (h) solemnitate Phasec. Et generabit filiorum turbam multam, et revertentur huc. In ploratu exierunt:
9 et in consolatione adducam eos, divertere faciens super fossas aquarum in via rectâ: et non cavabunt in ea. Quoniam factus sum Israeli in patrem: et Ephraim primogenitus meus est.
10 Audite verba Domini, gentes: et annuntiate in insulas longinquas: dicite; Qui ventilabit Israel, et congregabit eum, et custodiet eum, quasi pastor gregem suum.

CAP. XXXVIII.

MS.A. (α) καὶ ἔσομαι (β) καὶ ἔσονταί (γ) μαχαίρῃ. (δ) ἀφθήσεται (ε) αἰωνίαν (ζ) Ἔτι (ζ) Ἔτι φυλεύσατε (η) φύσαν ἔσε φυλεύσαῖε (θ) ἐν ὄρεσιν κυρίε θεῶ ὑμῶν. (ι) κεφαλῶς (ι) ἐπ' (ι) τεκνοποίησῃ (ι) διορυγὰς (κ) μακράν· (λ) ζυνάξει

Et ingredientur filii eorum, ut antea: & (o) testimonia eorum ante faciem meam dirigentur.
21 Et visitabo tribulantes eos: Et erunt princeps ejus ex ipso egrediet-
23 ur. Et congregabo eos, & revertentur ad me: quoniam quia est iste, qui dedit cor suum reverti ad me? dicit Dominus. Quo-
24 niam ira Domini egressa est furoris plena: egressa est ira vanens, super impios veniet. Non avertetur ira furoris Domini; donec faciet, & donec constituet incepta cordis sui. In novissimis diebus cognoscetis ea.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

17 וַיֵּת בָּרוּךְ שְׁאִילוּ לְמֵימַר חַיֵּי כְּעַן לָנָא אֵיכְדֵין כְּתַבְתָּא יַת כָּל פִּתְגַמְיָא הָאִלֵּין מִפּוּמֵיהּ :
18 וַאֲמַר לְהוֹן בָּרוּךְ מִפּוּמֵיהּ קָרֵי לִי יַת כָּל פִּתְגַמְיָא הָאִלֵּין וַאֲנָא כָּתֵיב עַל סִפְרָא בְּדִיוּתָא :
19 וַאֲמַרוּ רַבְרְבַיָּא לְבָרוּךְ אֱזִיל אִטְמַר אַתְּ וְיִרְמְיָה וְאַנְשׁ לָא יִדַּע אֵיכָא אִתּוּן : וַאֲתוֹ לְוַת
20 מַלְכָּא לְדַרְתָּא וְיָת מְגִלְתָּא פַּקִּידוּ בְּלִשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע סַפְרָא וְחַוְיוּ קֳדָם מַלְכָּא יַת כָּל
21 פִּתְגַמְיָא : וּשְׁלַח מַלְכָּא יַת יְהוּדִי לְמִסַּב יַת מְגִלְתָּא וְנַסְבַהּ מִלִּשְׁכַּת אֱלִישָׁמָע סַפְרָא
22 וְקָרְיָא יְהוּדִי קֳדָם מַלְכָּא וְקֳדָם כָּל רַבְרְבַיָּא דְּקָיְמִין מֵעֲלֵי מַלְכָּא : וּמַלְכָּא יָתִיב בֵּית
23 סְתָוָא בְּיַרְחָא תְּשִׁעֵיתָאָה וְיָת נוּרָא קֳדָמוֹהִי מְרַלְקִין : וַהֲוָה כַּד קְרֵי יְהוּדִי תְּלָת פַּצִּין
24 וְאַרְבַּע בְּזוּע בְּאֻמְלָא סַפְרָא וּרְמִי לְנוּרָא דְּלִנְמְרֵי עַד דְּשֵׁלִימַת כָּל מְגִלְתָּא עַל נוּרָא
25 דְּעַל גּוּמְרֵי : וְלָא תְּהוּ וְלָא בְּזִעוּ יַת לְבוּשֵׁיהוֹן מַלְכָּא וְכָל עַבְדּוֹהִי דְּשַׁמְעִין יַת כָּל
26 פִּתְגַמְיָא הָאִלֵּין : וְאַף אֶלְנָתָן וְדְלָיָה וּגְמַרְיָה כְּבָעוּ מִן מַלְכָּא בְּדִיל דְּלָא לְאוֹקָרָא יַת
27 מְגִלְתָּא וְלָא קְבִיל מִנְּהוֹן : וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת יְרַחְמְאֵל בַּר מַלְכָּא יַת שְׂרָיָה בַּר עַזְרִיאֵל
28 יַת שֶׁלֶמְיָה בַּר עַבְדְּאֵל לְמִדְבַּר יַת בָּרוּךְ סַפְרָא וְיַת יִרְמְיָה נְבִיאָא וַאֲגַן עֲלֵיהוֹן יְיָ :
29 וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם יִרְמְיָה בָּתַר דְּאוֹקִיד מַלְכָּא יַת מְגִלְתָּא וְיַת פִּתְגַמְיָא
30 דְּכַתַב בָּרוּךְ מִפּוּמֵיהּ דְּיִרְמְיָה לְמֵימַר : תּוּב סַב לְךָ מְגִלְתָּא אָחֳרִי וְכְתוֹב עֲלָהּ יַת
31 כָּל פִּתְגַמְיָא קַדְמָאֵי דַּהֲווֹ עַל מְגִלְתָּא דְּאוֹקִיד יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית
32 יְהוּדָה : וְעַל יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה כְּדֵין אֲמַר יְיָ אַתְּ אוֹקַדְתָּא יַת
מְגִלְתָּא הָדָא לְמֵימַר מָאֲדָין כְּתַבְתָּא עֲלָהּ לְמֵימַר מִיתֵי יִתֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וַיְחַבֵּל יַת
אַרְעָא הָדָא וּבַטֵּל מִנָּהּ אֲנָשָׁא וּבְעִירָא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et Baruch interrogaverunt; dicentes: Indica nunc nobis, quomodo scri-
17 psisti omnes sermones istos ex ore ejus? Et dixit eis Baruch, Ex ore suo le-
18 gebat mihi omnia verba hæc, & ego scribebam in volumine atramento.
19 Et dixerunt principes ad Baruch, Vade, abscondere tu & Jeremias, & ne-
20 mo sciat ubi sitis. Et venerunt ad regem in atrium, & volumen commen-
21 daverunt in gazophylacio Elisamæ scribæ, & nuntiaverunt coram rege omnes sermones. Misitque rex Judi ut sumeret volumen: & tulit illud de
22 gazophylacio Elisamæ scribæ, & legit Judi coram rege, & coram omni-
23 bus principibus qui stabant circa regem. Et rex sedebat in domo hyemali in mense nono, & ignis erat succensus coram eo. Factum est autem cùm
24 legisset Judi tres paginas aut quatuor, scidit illud scalpello scribæ, & projecit in ignem ex carbonibus; donec totum volumen super ignem ex car-
25 bonibus absumeretur. Et non obstupuerunt nec sciderunt vestimenta sua rex & omnes servi ejus, qui audierunt omnes sermones istos. Et etiam El-
26 nathan, & Dalaias & Gamarias rogaverunt regem ut non combureret volumen: & non acquievit eis. Et præcepit rex Hierameel filio regis, & Sa-
27 raiæ filio Azriel, & Selemiæ filio Abdeel ut caperent Baruch scribam, & Jeremiam prophetam; & protexit eos Dominus. Et factum est verbum
28 prophetiæ ad Jeremiam, postquam combussit rex volumen & sermones quos scripserat Baruch ex ore Jeremiæ; dicens: Rursum tolle tibi volu-
29 men aliud, et scribe in eo omnes sermones priores, qui erant in volumine primo quod combussit Joachim rex tribus domus Juda. Et ad Joachim re-
30 gem tribus domus Juda dices: Hæc dicit Dominus, Tu combussisti volumen istud; dicens: Quare scripsisti in eo, dicens, Veniendo veniet rex
31 Babylonis, et disperdet terram hanc, et disperdet ex ea hominem et ju-
32 mentum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * ܐܡܪܘ ܠܗ ܚܘܝܐ ܕܟܬܒܬ ܗܠܝܢ ܡܢ ܦܘܡܟ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢܘ ܠܢ ܐܝܟܢܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡܟ ܐܡܪ ܠܢ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡܟ
18 * ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟܢܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡܝ ܐܢܐ ܟܬܒ ܒܡܪܩܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ
19 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ ܐܢܐ ܟܬܒ ܒܡܪܩܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ ܐܢܐ ܟܬܒ ܒܡܪܩܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܢ ܦܘܡ ܐܪܡܝܐ
20 * ܐܙܠ ܐܢܬ ܐܪܡܝܐ ܘܐܙܠ ܐܢܬ ܘܐܪܡܝܐ ܘܠܐ ܢܕܥ ܠܐ ܢܕܥ ܐܝܟ ܐܢܬ ܐܙܠ ܐܢܬ ܘܐܪܡܝܐ ܘܠܐ ܢܕܥ ܠܐ ܢܕܥ ܐܝܟ ܐܢܬ
21 ܕܡܫܬܠܚ ܒܟܠܗ ܡܠܟܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܠܝܦ ܣܦܪܐ ܘܐܬܐ ܠܡܠܟ ܐܝܠܝ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܠܝ ܣܦܪ ܘܐܬ ܠ ܡܠ ܐ ܐ ܡ ܐ ܡ ܐ ܡ

ירמיה : לז

Non : Jehudah regem Jehojachim *super* Dominus dixit sic Propterea
30 לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה עַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא
projectum erit ejus cadaver & : David solio super sedens ei erit
יִהְיֶה־לּוֹ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד וְנִבְלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת
ej *semi super* & *ei* *sup visitabo* Et *nocte in gelu ad* & *die in æstum ad*
31 לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה: וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל־זַרְעוֹ
super & *eos super adducam* & : eorum iniquitatem ejus servos *super* &
וְעַל־עֲבָדָיו אֶת־עֲוֹנָם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל־
quod *malum omne* Jehudah *vnam ad* &, Jerusalaim habitatores
יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְאֶל־אִישׁ יְהוּדָה אֶת־כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר
volumen tulit Irmejahu & audierunt non & : eos ad sum locutus
32 דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמָעוּ: וִירְמִיָּהוּ לָקַח מְגִלָּה
scripit & *scribam* Nerijahu *jitum* Baruch *ad* illud dedit & , alterum
אַחֶרֶת וַיִּתֶּן־אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב
combussrat quem , libri verba omnia Irmejahu ore ex *eo super*
עָלֶיהָ מִפִּי יִרְמִיָּהוּ אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף
verba ea super *est addatum* adhuc & *igni in*, Jehudah rex Jehojachim
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה בָּאֵשׁ וְעוֹד נוֹסַף עֲלֵיהֶם דְּבָרִים
illis sicut multa
רַבִּים כָּהֵמָּה: לז
CAP. XXXVII.
, Jehojachim filio Chonjahu pro Josijahu filius Sidchijahu rex regnavit Et
1 וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶן־יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת כָּנְיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָקִים
non Et , Jehudah terra in Babel rex Nebuchadrefar constituit regé quem
2 אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֶרֶץ יְהוּדָה: וְלֹא
quæ , Domini *verba ad* , terræ populus &, *ej* servi &, ipse obedivit
שָׁמַע הוּא וַעֲבָדָיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר
Sidchijahu rex misit Et *prophete* Irmejahu *manu in* est locutæ
3 דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת
ad sacerdote Mahasejah filium Sephanjahu &, Selemjah filium Jehuchal
יְהוּכַל בֶּן־שְׁלֶמְיָה וְאֶת צְפַנְיָהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן אֶל
Dominum ad nobis pro quæso Ora : *dicendum ad*, prophetam Irmejahu
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֵּל־נָא בַעֲדֵנוּ אֶל־יְהוָה
de Aram non & *populi* media *in egredium* &, venit Irmejahu Et *nostrũ* Deũ
אֱלֹהֵינוּ: וְיִרְמְיָהוּ בָא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ הָעָם וְלֹא־נְתָנוּ
, Ægypto de est *egressa* Parhoh *virum* Et *carceris* domum eum
4 אֹתוֹ בֵּית הַכְּלֶא: וְחֵיל פַּרְעֹה יָצָא מִמִּצְרָיִם
, eorum auditum , Jerusalaim *super cœrdimes* , Chasdim audierunt &
וּשְׁמֻעוּ הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עַל יְרוּשָׁלִַם אֶת־שְׁמֻעָם
Irmejahu ad Domini verbum fuit Et , Jerusalaim *ascesserunt* & *ascesserunt* &
5 וַיַּעֲלוּ מֵעַל יְרוּשָׁלִַם: וְיִהִי דְבַר־יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ
Sic , Israel Deus Dominus dixit Sic : dicendo , prophetam
6 הַנָּבִיא לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה
ore quæ vendum ad que ad vos *mittentem* , Jehudah regem ad dicetis
תֹאמְרוּ אֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֹתְכֶם אֵלַי לִדְרֹשֵׁנִי
suam terram in est *reversa* auxilium in vobis *exiens* Parhoh *virum* Ecce
הִנֵּה־חֵיל פַּרְעֹה הַיֹּצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה שָׁב לְאַרְצוֹ
, hanc civitatem *super* bellabunt & , Chasdim redibunt Et . Ægyptum
7 מִצְרָיִם: וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחֲמוּ עַל־הָעִיר הַזֹּאת
: Dominus dixit Sic *igni in* eam succendent & , eam capient &
וּלְכָדָהּ וּשְׂרָפָהּ בָּאֵשׁ: כֹּה אָמַר יְהוָה
nobis *dixit* ibunt Eundo : dicendo , vestras animas decipiatis Ne
8 אַל־תַּשִּׁיאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר הָלוֹךְ יֵלְכוּ מֵעָלֵינוּ
omnem *percussisti si* *Quia* ibunt non quia , Chasdim
הַכַּשְׂדִּים כִּי־לֹא יֵלֵכוּ: כִּי אִם־הַכִּיתֶם כָּל־
viri *eis in* remaneant & *vobiscum pugnantium* , Chasdim *vinteen*
9 חֵיל כַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים אִתְּכֶם וְנִשְׁאֲרוּ־בָם אֲנָשִׁים
incendent & *consurgent*, *suo* tentorio *in* unusquisque , transfixi
מְדֻקָּרִים אִישׁ בְּאֹהֳלוֹ יָקוּמוּ וְשָׂרְפוּ אֶת־
igni in hanc civitatem
הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ:

Versio VULG. LAT.

30 Propterea hæc dicit Dominus contra Joakim regem Juda; Non erit ex eo qui sedeat super solium David: & cadaver ejus projicietur ad æstum per diem, & ad gelu per noctem. Et visitabo contra eum, & contra semen ejus, & contra servos ejus, iniquitates suas; & adducam super eos, & super habitatores Jerusalem, & super viros Juda, omne malum, quod locutus sum ad eos, & non audierunt. Jeremias autem tulit volumen aliud, & dedit illud Baruch filio Neriæ scribæ: qui scripsit in eo ex ore Jeremiæ omnes sermones libri, quem combusserat Joakim rex Juda igni: & insuper additi sunt sermones multò plures, quàm anteà fuerant.

CAP. XXXVII.

1 Et regnavit rex Sedecias filius Josiæ pro Jechonia filio Joakim: quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis in
2 terra Juda. Et non obedivit ipse, & servi ejus, & populus terræ, verbis Domini, quæ locutus est in manu Jeremiæ prophe-
3 tæ. Et misit rex Sedecias Juchal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, ad Jeremiam prophetã, dicens; Ora pro nobis Dominum Deum nostrum.
4 Jeremias autem liberè ambulabat in medio populi: non enim miserant eum in custodiam carceris. Igitur exercitus Pharaonis egressus est de Ægypto: & audientes Chaldæi, qui obsidebant
5 Jerusalem, hujuscemodi nuntium, recesserunt ab Jerusalem. Et factum est verbum Domini ad Je-
6 remiam prophetam, dicens; Hæc dicit Dominus, Deus Israel; Sic dicetis regi Juda, qui misit vos ad me interrogandum; Ecce exercitus Pharaonis, qui egressus est vobis in auxilium, revertetur in
7 terram suam in Ægyptum. Et redient Chaldæi, & bellabunt contra civitatem hanc: & capient eam, & succendent eam igni.
8 Hæc dicit Dominus; Nolite decipere animas vestras, dicentes; Euntes abibunt, & recedent à nobis Chaldæi; quia non abi-
9 bunt. Sed & si percusseritis omnem exercitum Chaldæorum, qui prælianturcum adversùm vos, & derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de tentorio suo consurgent, & incendent civitatem hanc igni.

Versio GRÆC. LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

11 Ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος τὸν Ἰακώβ, καὶ ἐρρύσατο αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἰσχυροτέρου αὐτοῦ.
12 Καὶ ἥξουσι, καὶ εὐφρανθήσονται ἐν τῷ ὄρει Σιών, καὶ ἥξουσιν ἐπὶ ἀγαθὰ κυρίου, ἐπὶ γῆν Σίτου καὶ οἴνου, καὶ καρπῶν, καὶ κτηνῶν, καὶ βοσκήματων· καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὡσεὶ ξύλον (μ) ἔγκαρπον, καὶ οὐ πενιασουσιν ἔτι.
13 Τότε χαρήσονται παρθένοι ἐν χορείᾳ νεανίσκοι, καὶ πρεσβῦται χαρήσονται, καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς (ν) χαρμοσύνην, καὶ ποιήσω αὐτὸς εὐφραινομένους.
14 Μεγαλυνῶ καὶ μεθύσω τὴν ψυχὴν τῶν ἱερέων τῶν λαοῦ, καὶ ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν με ἐμπλησθήσεται, λέγει κύριος.
15 Φωνὴ (ξ) ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη θρῆνος, καὶ κλαυθμὸς, καὶ ὀδυρμὸς· Ῥαχὴλ (ο) ἀποκλαιομένη ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν.
16 Οὕτως εἶπε κύριος, Διαστείλατω ἡ φωνή σου ἀπὸ κλαυθμοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ (π) δακρύων σου, ὅτι ἔστι μισθὸς τοῖς σοῖς ἔργοις, καὶ ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοί σου
17 τῶν ἐχθρῶν, Μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις.
18 Ἀκοῇ ἤκουσα Ἐφραὶμ ὀδυρόμενον, Ἐπαίδευσάς με, καὶ ἐπαιδεύθην· ἐγὼ ὡσεὶ μόχθος οὐκ ἐδιδάχθην. ἐπίστρεψόν με, καὶ ἐπιστρέψω, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός μου.
19 Ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας με μετενόησα, καὶ ὕστερον τῆς γνώσεώς με, ἐστέναξα ἐφ' ἡμέρᾳ αἰσχύνης, καὶ ἐπαῃσχύθη σοι, ὅτι ἔλαβον ὀνειδισμὸν οὐκ νεότητός με. Υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραὶμ, ἐμοὶ παιδίον ἐνθυμῶν, ὅτι ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ, μνείᾳ μνημονεύσομαι αὐτοῦ, διαστὸ ἔσπλαγχνα ἐπ' αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτὸν, φησὶ κύριος.
21 Στῆσον σεαυτὴν Σιὼν, ποίησον τιμωρίαν, δὸς καρδίαν σου εἰς τὰς ὁδοὺς (ρ)· ὁδὸν ᾗ ἐπορεύθης, (σ) ἀποστράφηθι εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα. Ἕως πότε ἀποστρέψεις δυνάστη ἠτιμωμένη; ὅτι ἔκτισε κύριος Σωτηρίαν εἰς καταφύτευσιν καινὴν, (τ) ἐν Σωτηρίᾳ περιθήσει αὐτοῦ ἀνθρωποι. (υ) Ὅτι ὅπως εἶπε κύριος, Ἔτι ἐρῶσι τὸν λόγον τοῦτον ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ, ὅταν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ, Εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον ὄρος· τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
24 Καὶ (φ) ἐνοικήσουσιν ἐν τῇ πόλει Ἰούδα, καὶ ἐν (χ) πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, ἅμα γεωργῶν, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ.

Redemit enim Dominus Jacob, liberavit eum de manu validiorum eo. Et venient, & lætabuntur in monte Sion: & venient ad bona Domini, ad terram frumenti, & vini, & fructuum, & jumentorum, & ovium: & erit anima eorum, quasi lignum fructiferum: & non esurient ultrà. Tunc gaudebunt virgines in synagoga juvenum, & senes gaudebunt: & vertam luctum eorum in gaudium, (i) & faciam eos lætantes. Magnificabo, & inebriabo animam sacerdotum filiorum Levi: & populus meus bonis meis implebitur: Sic dixit Dominus. Vox in Rhama audita est (k) lamentationis, & ploationis, & fletûs: Rachel deplorans noluit (l) conquiescere super filiis suis, quia non sunt. Sic dixit Dominus; Desinat vox tua à ploratu, et oculi tui à lachrymis tuis: quia est merces operibus tuis: & revertentur de terra inimicorum: (m) Stabile filiis tuis. Audiens audivi Ephraim lamentantẽ; Castigasti me, et (n) sum castigatus: ego, tanquam vitulus, non didici. Converte me, et convertar; quia tu Dominus Deus meus: Quia post captivitatem meam egi pœnitentiam, et postquàm (o) cognovi, ingemui super diem confusionis, et ostendi (p) tibi, quoniam accepi opprobrium ob adolescentia mea. Filius dilectus Ephraim mihi, parvulus delicatus: quia ex quo verba mea in eo; memoriâ memorabor ejus: idcircò solicitus fui super eo; miserans misereborejus, ait Dominus. Statue teipsam (q) Sion, fac pœnam, da cor tuum in humeros: viâ, in qua ambulâsti, revertere virgo Israel; revertere in civitates tuas lugens. Usquequò (r) convertêris, filia despecta? quoniam evacuit (s) Dominus salutem in plantatione nova: in salute circumbunt homines: Quia sic dixit Dominus; Adhuc dicent sermonem istum in terra Juda, et in urbibus ejus; quando reduxero cap'civitatem ejus; Benedictus Dominus super justum montem sanctum ejus: Et qui habitant in (t) urbibus Juda, et in omni terra ejus, simul cum agricola; et elevabitur in grege.

MS.A. (μ) ἔγκαρπον, (ν) εὐφροσύνην, (ξ) ἐν τῇ ὑψηλῇ ἠκούσθη (ο) ἀποκλαιομένης ἐπὶ τῶν αὐτῆς, ᾗ οὐκ ἠθέλησε παραμυθηθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. (π) δακρύων, ὅτι (ρ) σοι δῶν ἦν (σ) ἀποστράφητι παρθένε Συνάπτε Ἱερουσαλὴμ, ἀποστρέφητι (τ) ἐν τῇ Σωτηρίᾳ (υ) Οὔ πω ἔστεν (φ) οἱ ἐνοικοῦντες ἐν πόλεσιν (χ) * πάσαις τῆ πόλεσιν αὐτοῦ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

30 בְּכֵן כְּדֵין אֲמַר יְיָ עַל יְהוֹיָקִים מַלְכָּא דִּי בֵית יְהוּדָה לָא יְהֵי לֵיהּ יָתֵב עַל כּוּרְסִי דָוִד
31 וּנְבֵילָתֵיהּ תְּהֵי מְשַׁגְּרָא לְשַׁרְבָא בְּיוֹמָא וְלִגְלִידָא בְּלֵילְיָא: וְאַסְעַר עֲלוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל
עַבְדּוֹהִי יַת חוֹבֵיהוֹן וְאַיְתִי עֲלֵיהוֹן וְעַל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם וְעַל אֲנָשֵׁי יְהוּדָה יַת כָּל בִּישְׁתָּא
32 דְּנוּרֵית עֲלֵיהוֹן וְלָא קַבִּילוּ: וּיְרֵמְיָה נְסִיב מְגִלָּא אָחֳרָא וִיהַבָּהּ לְבָרוּךְ בַּר נֵרִיָה סַפְרָא
וְכָתַב עֲלָהּ מִפּוּמֵיהּ דִּירֵמְיָה יַת כָּל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דְאוֹקִיד יְהוֹיָקִים מַלְכָּא שַׁבְטָא דְבִית
יְהוּדָה בְּנוּרָא וּעוֹד אִתּוֹסְפוּ עֲלֵיהוֹן פִּתְגָמִין סַגִּיאִין כְּוָתְהוֹן:

לז

1 וּמַלְכָּא מַלְכָּא צִדְקִיָה בַּר יֹאשִׁיָה חֲלַף כְּנִיָה בַּר יְהוֹיָקִים דְּאַמְלִיךְ נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל
2 בְּאַרְעָא דְבִית יְהוּדָה: וְלָא קַבִּיל הוּא וְעַבְדּוֹהִי וְעַמָּא דְאַרְעָא לְפִתְגָמָא דְיָיָ דְּמַלֵּל בִּידָ
3 יִרְמְיָהוּ נְבִיָא: וְשַׁלַּח מַלְכָּא צִדְקִיָהוּ יַת יְהוֹכַל בַּר שְׁלֶמְיָה וְיַת צְפַנְיָה בַּר מַעֲשֵׂיָה
4 כַּהֲנָא לְוָת יִרְמְיָה נְבִיָא לְמֵימַר צַלֵּי כְּעַן עֲלָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא: וּיִרְמְיָה עָיִל וְנָפֵיק
5 בְּגַו עַמָּא וְלָא יְהִבוּ יָתֵיהּ בְּבֵית אֲסִירוּ: וּמַשְׁרִית פַּרְעֹה נְפָקָא מִמִּצְרָיִם וּשְׁמַע כַּסְדָּאֵי
6 דְּצָיְרִין עַל יְרוּשְׁלֶם יַת שְׁמַעְהוֹן וְאִסְתַּלְקוּ מֵעַל יְרוּשְׁלֶם: וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם
7 יְיָ עִם יִרְמְיָה לְמֵימַר: כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּדֵין תֵּימְרוּן לְמַלְכָּא שַׁבְטָא דְבֵית
יְהוּדָה דְּשָׁלַח יַתְכֹּן לְקָדָמַי לְמִתְבַּע אוֹלְפָן מִן קֳדָמַי הָא מַשְׁרִית פַּרְעֹה דְנַפְקָא לְכוּן
8 לְסָעְדָא תָּבָא לְאַרְעָהוֹן לְמִצְרָיִם: וּיְתוּבוּן כַּסְדָּאֵי וּיְנַחוּן קְרָבָא עַל קִרְתָּא הָדָא
9 וּיְכַבְּשׁוּנָהּ וּיְקַרְבּוּנָהּ בְּנוּרָא: כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תְּטַעְוּן נַפְשָׁתֵיכוֹן לְמֵימַר אִסְתַּלְקוּן
10 יִסְתַּלְקוּן מִנָּנָא כַּסְדָּאֵי אֲרֵי לָא יִסְתַּלְקוּן: אֲרֵי אִם תְּקַטְּלוּן כָּל מַשְׁרִית כַּסְדָּאֵי דְּמִנְיָחִין
קְרָבָא עִמְּכוֹן וְיִשְׁתְּאֲרוּן בְּהוֹן גְּבָרִין מְטַעְנִין גְּבַר בְּמַשְׁכְּנֵיהּ יְקוּמוּן וְיוֹקְדוּן יַת קִרְתָּא
הָדָא בְּנוּרָא:

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Propterea hæc dicit Dominus ad Joachim regem tribus domus Juda, Non 30
erit ei sedens super solium David, & cadaver ejus erit projectum ad æstum
per diem, & ad gelu per noctem. Et visitabo super eum & super filios 31
ejus, & super servos ejus peccata eorum; & adducam super eos, & super
habitatores Jerusalem, & super viros Juda omne malum quòd decrevi con-
tra eos, & non obedierunt. Jeremias autem tulit volumen aliud, & dedit 32
illud Baruch filio Neriæ scribæ: & scripsit in eo ex ore Jeremiæ omnes
sermones libri, quem combussit Joachim rex tribus domus Juda igni: &
rursum additi sunt eis sermones multi, eis similes.

CAP. XXXVII.

Et regnavit rex Sedechias filius Josiæ pro Jechonia filio Joachim, quem 1
constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis, in terra domus Juda.
Et non obedivit ipse & servi ejus, & populus terræ verbis Domini, quæ 2
locutus est per manum Jeremiæ prophetæ. Et misit rex Sedechias Jehu- 3
cal filium Selemiæ, & Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem ad Jeremi-
am prophetam; dicens: Ora nunc pro nobis coram Domino Deo no-
stro. Et Jeremias ingrediebatur & egrediebatur in medio populi, & non 4
tradiderunt eum in domum vinctorum. Exercitus autem Pharaonis egres- 5
sus est de Ægypto; & audierunt Chaldæi, qui obsidebant Jerusalem, fa-
mam eorum, & recesserunt ab Jerusalem. Et factum est verbum prophe- 6
tiæ à facie Domini ad Jeremiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Is- 7
rael, Sic dicetis regi tribus domus Juda, qui misit vos coram me ad quæ-
rendum oraculum à facie mea. Ecce exercitus Pharaonis qui egressus est
in auxilium vestrum, reversus est in terram suam, in Ægyptum. Et rever- 8
tentur Chaldæi, & pugnabunt adversus civitatem hanc, & subjicient eam:
& succendent eam igni. Hæc dicit Dominus, Ne decipiatis animas ve- 9
stras; dicendo; Recedendo recedent à nobis Chaldæi, quia non rece-
dent. Nam si occideritis omnem exercitum Chaldæorum qui pugnant 10
adversus vos, & remanserint in eis viri vulnerati, singuli in tabernacu-
lo suo consurgent, & succendent civitatem istam igni.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * Propterea sic ait Dominus de Jojacimo rege Judæ; Non erit illi quisquam sedens super solium Davidis, & cadaver ejus erit expositum æstui diurno & gelu nocturno. 31 Et visitabo cùm ipsius, tum seminis ac servorum ejus iniquitatem; & adducam super eos, & super omnes habitatores Jerosolymæ, superque homines Judæ, totum illud malum quod in ipsos decrevi; eò quod non auscultârint voci meæ. 32 Itaque Jeremia sumpsit volumen alterum; & tradidit illud Barucho filio Neriæ scribæ, qui scripsit in illo, dictante Jeremiâ, omnes sermones qui scripti erant in eo libro quem Jojacim rex Judæ igne combusserat: & insuper addidit eis complures similes sermones.

CAP. XXXVII.

1 DEinde regnavit rex Sedecia filius Josiæ loco Jochaniæ filii Jojacimi, quem regem constituerat Nebuchadnosar rex Babylonis in terra Judæ. 2 Sed neque iste, neque servi ejus, neque terræ populus acquieverunt sermonibus Domini quos locutus fuerat per Jeremiam prophetam. 3 Misitque rex Sedecia Jubalem filium Selamiæ, & Sephaniam filium Maasiæ sacerdotes, ad Jeremiam prophetam, ut dicerent, 4 Ora pro nobis Dominum Deum tuum. Jeremia verò egrediebatur & ingrediebatur inter populum, nec tamen conjecerunt eum in carcerem. 5 Interim copiæ Pharaonis egressæ sunt ex Ægypto; quare Chaldæi qui Jerosolymam obsidebant, famam earum audientes, abscesserunt ab Jerusalem. 6 Sed fuit sermo Domini ad Jeremiam prophetam, dicendo; 7 Sic ait Dominus Deus Israelis, Ita dicetis regi Judæ qui vos ad me misit ut consuleretis me; En exercitus Pharaonis qui egressus est in auxilium vestrum, revertetur in terram 8 Ægypti: Chaldæi autem redibunt, & expugnatam hanc civitatem capient, igneque comburent. 9 Sic ait Dominus, Ne putetis apud vos & dicatis, Recedunt à nobis Chaldæi: non enim recedunt. 10 Quamvis enim trucidaretis totum exercitum Chaldæorum qui vos oppugnant, & nonnisi homines inter eos vulnerati remanerent; quisque suo surgerent è tentorio, & hanc civitatem igne succenderent.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لأن الرب نجا يعقوب * استخلصه من يد من هو اقوى منه * 12 وياتون ويهتفون في جبل
صهيون * ويوافون الى خير الرب * الى ارض القمح والخمر والصرات والبهايم والخراف *
13 ويصير نفسهم مثل العود الحسن المروي * ولا يجوعون بعد * حينيذ تفرح العذارى في مجمع
14 الشبان * والشيوخ يفرحون * وارجع حزنهم الى فرحة * واجعلهم في سرور * اعطي واسكر نفس
15 الكهنة بني لاوي * وشعبي يمتلي من خيراتي * هكذا قال الرب * صوت سمع في الاكمة *
صوت نوح وبكاء وعويل * راحيل باكية من اجل بنيها ولم ترد ان تتعزى * لانهم ليسوا
16 موجودين * هكذا قال الرب * ليكف صوتك من البكاء وعينيك من الدموع * لان
17 الاجر في جميع الاعمال * ويعودون من ارض الاعداء * بنات مع بنيك * سامع سمعت
18 افرايم التادب * ادبني فتادبت * انا مثل عجل لم اتعلم * ردني فارجع * لانك انت الرب
19 الهي * لاني آخر سبي تبت * وبهدت احبرا لاعلم * منذ يوم اخزيت واظهرت لك اني
20 تلت تعييرا منذ صباي * افرايم ابن حبيب ولد منعم * لاني من اجل كلماتي فيه اذكره
21 ذكرا لاجل هذا اسرعت اليه * راحم سارحمه قال الرب * اقيمي ذاتك يا صهيون *
اصنعي عقوبه * اعطي قلبك بجفاة الطريق التي ذهبت فيها * ارجعي يا عذراء اسرايل *
22 ارجعي الى مدنك حزينه * الى متى تنصرفي ايتها الابنه المهانه * لان الرب خلق خلاصا
23 لعرس جديد * الخلاص الذي به يسيرون البشر * هكذا قال الرب * يقولون هذا القول
ايضا في ارض يهودا وفي مدنه اذا رددت سبيه * مبارك الرب على العادل جبله المقدس *
24 * والسكان في مدن يهودا وفي كل بلده مع الفلاح ويختطف في القطيع *

11 *Nam Dominus liberabit Jacobum, vindicabit eum de manu ejus qui potentior est ipso:* 12 *Et venientes exhilarabuntur in monte Sionis, venientque ad bona Domini, ad terram frumenti, vini, fructuum, jumentorum, pecudumque feracem: & fiet anima eorum tanquam lignum optimum fructum producens, & non esurient amplius.* 13 *Tunc lætabuntur virgines cœtu juvenum, & senes gaudebunt: vertamque tristitiam eorum in gaudium, & consolabuntur eos in exultatione:* 14 *Mæstificabo, & inebriabo animam sacerdotum filiorum Levi; & populus meus implebitur bonis meis.* 15 *Sic dixit Dominus, Vox audita est in colle, vox lamentationis, fletûs, ac gemitûs; Rachelis plorantis propter filios, & admittere consolationem renuentis, eò quòd non existant.* 16 *Ita dixit Dominus, Desistat vox tua à fletu, & oculi tui à lachrymis; quia merces est in cunctis operibus, & revertentur de terra inimicorum.* 17 *Filiæ cum filiis tuis.* 18 *Audiens audivi Ephremum lamentantem; erudivisti me, & eruditus sum, ego vitulo similis, non didici: reduc me, & revertar; quia tu es Dominus Deus meus.* 19 *Nam post captivitatem meam pœnituit me, & suspiravi demum, ut discerem, inde à die erubescentiæ & indicavi tibi me adeptum esse opprobrium inde à pueritia mea.* 20 *Ephrem filius est charus, natus delitiosus; quandoquidem propter mea de ipso verba, memoriâ ipsum recolo: hac de causa properavi ad ipsum, misereans miserabor ipsius, ait Dominus.* 21 *Erige teipsam O Sion, sac pœnam, adhibe cor tuum ad asperitatem itineris per quod ivisti. Revertere O virgo Israelis, revertere ad urbes tuas mœrens.* 22 *Usque quo abibis O filia vitiâ? nam Dominus creavit salutem plantario novello, salutem in qua ambulabunt homines.* 23 *Sic dixit Dominus; Dicent adhuc sermonem istum in terra Judæ & in urbibus ejus, cùm reduxero captivitatem ejus; Benedictus Dominus super ipsum montem suum sanctum,* 24 *Et habitabunt in urbibus Judæ & in tota regione ipsius, unà cum agricola; & eripiantur in grege.*

ירמיה : לח

facienbus à , Jerusalaim *desuper* Chasdim *virtutem ascendendo in* fuit Et
11 וְהָיָה בְּהַעֲלוֹת חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלִַם מִפְּנֵי
terram eundem ad, Jerusalaim de Irmejahu est egressus Et .Parhoh *virtutis*
12 חֵיל פַּרְעֹה : וַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ מִירוּשָׁלִַם לָלֶכֶת אַרְצָה
ipse fuit Et .populi medio in ,inde seipsum *lubrificandum ad*, Binjamin
13 בִּנְיָמִן לֶחָלֵק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם : וַיְהִי־הוּא
filius , Irijah ejus nomen & ,*præfecturæ dominus* ibi & ,Binjamin porta in
בִּשְׁעַר בִּנְיָמִן וְשֵׁם בַּעַל פְּקֻדֹּת וּשְׁמוֹ יִרְאִיָּה בֶּן־
:dicendo ,propheram Irmejahu apprehendit & :Chananjah filii Selemjah
שְׁלֶמְיָה בֶּן־חֲנַנְיָה וַיֶּחֱפֹשׂ אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר
ego non, Falsum : Irmejahu Dixisque *dilabens* tu Chasdim Ad
14 אֶל־הַכַּשְׂדִּים אֲחֶה נֹפֵל : וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי
Irijah comprehendit & ,*eum ad* audivit non & : Chasdim *super dilabens*
נֹפֵל עַל־הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יִרְאִיָּה
fuit : principes sunt irati Et .principes ad eum adduxit & ,Irmejahu *in*
בִּירְמְיָהוּ וַיְבִאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים : וַיִּקְצֹף הַשָּׂרִים עַל
domum, fugamvis domum eum *dederunt* & :eum fecerat pcutere & ,Irmejahu
15 יִרְמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וַיִּתְּנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר בֵּית
Cum .carceris domum *in* fecerunt ipsam nam , scribæ Jehonathan
16 יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא : כִּי
ibi *manet* & , *hospitata ad* & , laci domum *ad* Irmejahu esset ingressus
בָא יִרְמְיָהוּ אֶל־בֵּית הַבּוֹר וְאֶל־הַחֲנוּיֹת וַיֵּשֶׁב־שָׁם
eum tulit & ,Sidchijahu rex misit Et .multis diebus Irmejahu
17 יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים : וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקָּחֵהוּ
verbum est Num :dixit & ,*abscondito in* sua domo in rex eũ interrogavit &
וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ בַּסָּתֶר וַיֹּאמֶר הֲיֵשׁ דָּבָר
Babel regis manũ in : dixit Et .Est :Irmejahu dixit Et ? Domino *cum* à
מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד־מֶלֶךְ בָּבֶל
peccavi Quid : Sidchijahu regem ad Irmejahu dixit Et .tradẽris
תִּנָּתֵן : וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ מָה חָטָאתִי
domum ad me *dedistis* quia ,huic populo & ,tuis servis & ,tibi
לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי־נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל־בֵּית
: dicendo ,vobis prophetabant qui ,vestri prophetæ ubi Et ? carceris
הַכֶּלֶא : וְאַיֵּו נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־נִבְּאוּ לָכֶם לֵאמֹר
nunc Et ?hanc terram *super* & ,*vos super* Babel rex veniet Non
18 לֹא־יָבֹא מֶלֶךְ בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת : וְעַתָּה
mea fiat ad deprecatio obsecro Cadat : rex mi domine obsecro audi
שְׁמַע־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפֹּל־נָא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ
ibi moriar *non* & ,scribæ Jonathan domum me facias redire ne &
וְאַל־תְּשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר וְלֹא־אָמוּת שָׁם :
atrio in Irmejahu commendaverunt & ,Sidchijahu rex præcepit Et
19 וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיַּפְקִדוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בְּחֲצַר
custodiæ ,*platea de diem in* panis tortam ei *dare* & ,custodiæ
הַמַּטָּרָה וְנֹתֵן לוֹ כִּכַּר־לֶחֶם לְיוֹם מִחוּץ הָאֹפִים עַד־
atrio in Irmejahu manſit & : civitate de *panem omnem consummare*
תֹּם כָּל־הַלֶּחֶם מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בַּחֲצַר
.custodiæ
הַמַّטָּרָה : לח

CAP. XXXVIII.

Pashur filius Ghedaljahu & ,Matthan filius Sephatjah audivit Et
1 וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן־מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ בֶן־פַּשְׁחוּר
verba ,Malchijah filius Pashur & ,Selemjahu filius Juchal & ,
וּיוּכַל בֶּן־שְׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה אֶת־הַדְּבָרִים
dixit Sic : dicendo ,populum omnem ad *loquens* Irmejahu quæ
2 אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר : כֹּה אָמַר
, fame *in* , gladio *in* morietur , ista civitate in *Minens* : Dominus
יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב בָּרָעָב
ejus anima ei erit & ,vivet & , Chasdim ad *egredientes &* : peste *in* &
וּבַדָּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל־הַכַּשְׂדִּים יִחְיֶה וְהָיְתָה־לּוֹ נַפְשׁוֹ
.vivet & ,spolium in
לְשָׁלָל וָחָי :

Versio VULG. LAT.

10 Ergò cùm recessisset exercitus
Chaldæorum ab Jerusalem pro-
11 pter exercitum Pharaonis, E-
gressus est Jeremias de Jerusa-
lem ut iret in terram Benjamin,
& divideret ibi possionem in
12 conspectu civium. Cúmque per-
venissset ad portam Benjamin ,
erat ibi custos portæ per vices,
nomine Jerias , filius Selemiæ
13 filii Hananiæ , & apprehendit
Jeremiam prophetam,dicens; Ad
14 Chaldæos profugis. Et respon-
dit Jeremias ; Falsum est, non
fugio ad Chaldæos. Et non au-
divit eum: sed comprehendit Je-
rias Jeremiam , & adduxit eum
15 ad principes. Quam ob rem
irati principes contra Jeremiam,
cæsum eum miserunt in carce-
rem, qui erat in domo Jonathan
scribæ : ipse enim præpositus
16 erat super carcerem. Itaque in-
gressus est Jeremias in domum
laci & in ergastulum : & sedit
17 ibi Jeremias diebus multis. Mit-
tens autem Sedecias rex tulit
eum: & interrogavit eum in do-
mo sua absconditè , & dixit ;
Putásne est sermo à Domino ?
Et dixit Jeremias , Est. Et ait,
18 In manus regis Babylonis tra-
dẽris. Et dixit Jeremias ad regem
Sedeciam ; Quid peccavi tibi ,
& servis tuis, & populo tuo ,
quia misisti me in domum car-
ceris ? Ubi sunt prophetæ vestri,
qui prophetabant vobis, & di-
cebant ; Non veniet rex Baby-
lonis super vos , & super ter-
ram hanc ? Nunc ergò audi, ob-
secro, domine mi rex ; Valeat
deprecatio mea in conspectu
tuo : & ne me remittas in do-
20 mum Jonathan scribæ , ne mo-
riar ibi. Præcepit ergò rex Se-
decias ut traderetur Jeremias in
vestibulo carceris, & daretur ei
torta panis quotidiè , excepto
pulmento, donec consumerentur
omnes panes de civitate: & man-
sit Jeremias in vestibulo carceris,
38 CAP. XXXVIII.
1 Audivit autem Saphatias filiʼ
Mathan,& Gedelias filiʼ Phasfur,
& Juchal filiʼ Selemiæ, & Phas-
fur filius Melchiæ , sermones,
2 quos Jeremias loquebatur ad
omnem populum, dicens; Hæc
dicit Domin'; Quicunque man-
serit in civitate hac , morietur
gladio, & fame, & peste : qui
autem profugerit ad Chaldæos,
vivet , & erit anima ejus sospes
& vivens.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

25 Ὅτι ἐμέθυσε πᾶσ᾽ ψυχὴν διψῶσ᾽, καὶ πᾶ-
26 σαν ψυχὴν πεινῶσ᾽ ἐνέπλησε. Διεπτύετο
ὀξυηγέρθιν, καὶ εἶδον, καὶ ὁ ὕπνος μου ἡδύς
27 μοι (ι) ἐγένετο. Διεπτύετο ἰδὲ ἡμέραι ἔρ-
χονται, φησὶ κύριος, καὶ σπερῶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ τὸν Ἰούδαν, σπέρμα ἀνθρώπου καὶ σπέρμα
28 κτήνους. Καὶ ἔσται ὥσπερ ἐγρήγορα ἐπ᾽ αὐτοὺς
καθαιρεῖν καὶ κακῶν, ὕτως χαιρήσομαι ἐπ᾽
αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν, φη-
29 σὶ κύριος. Ἐν τοῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐ μὴ
ἔτι ποιῶσιν, Οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα, καὶ
30 οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων (ω) ἠμωδίασε. Ἀλ-
λ᾽ ἕκαστος ἐν τῇ (α) ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθα-
νεῖ, καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα ἀμωδά-
31 σουσιν οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Ἰδὸ ἡμέραι ἔρχον-
ται, (β) φησὶ κύριος, καὶ διαθήσομαι τῷ
οἴκῳ Ἰσραὴλ καὶ τῷ οἴκῳ Ἰούδα διαθή-
κλιν καινὴν, Οὐ κατὰ τὴν διαθήκλιν ἣν διεθέ-
μην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλα-
βομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν
αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, (γ) καὶ ἐγὼ ἐ-
μέλησε αὐτῶν, φησὶ κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ
(δ) διαθήκη μου, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
Ἰσραὴλ, Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, φησὶ
κύριος, διδοὺς (ε) δώσω νόμους μου εἰς τὴν
διάνοιαν αὐτῶν, καὶ (ζ) ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
γράψω αὐτοὺς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν,
34 καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ
διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πολίτην αὐτοῦ,
καὶ ἕκαστος τὸν (θ) ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων,
Γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με
ἀπὸ μικροῦ (ι) αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν,
ὅτι ἵλεως ἔσομαι τοῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.
37 Ἐὰν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὸ μετέωρον,
φησὶ κύριος, καὶ ἐὰν πατηνωθῇ τὸ θεμέ-
λιον τῆς γῆς κάτω, καὶ ἐγὼ οὐκ ἀποδοκιμῶ
τὸν γένος τοῦ Ἰσραὴλ, φησὶ κύριος, περὶ πάν-
των ὧν (κ) ἐποίησε. Οὕτως εἶπε κύριος,
ὁ δοὺς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, σελήνην
καὶ (λ) ἀστέρας εἰς φῶς τῆς νυκτὸς, καὶ κραυ-
γὴν (ι) ἐν θαλάσσῃ, καὶ ἐξοῦσι τὰ κύματα
αὐτῆς, Κύριος παντοκράτωρ ὄνομα
36 αὐτῷ· Ἐὰν παύσωνται οἱ νόμοι οὗτοι ἀπὸ
προσώπου μου, φησὶ κύριος, καὶ τὸ γένος τοῦ
Ἰσραὴλ (μ) παύσεται βασιλεῖα ἔθνος κατὰ
πρόσωπόν μου πάσας τὰς (ν) ἡμέρας. Ἰδὸ
37 ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ (ο) οἰκο-
δομηθήσεται πόλις τῷ κυρίῳ ἀπὸ πύρ-
γου Ἀναμεὴλ, ἕως (ξ) πύλης τῆς γωνίας.
38 Καὶ ἐξεύσει ἡ διαμέτρησις αὐτὸ ἀπέναν-
τι αὐτῶν ἕως βουνὸν Γαρὴβ, καὶ περικυ-
κλωθήσει κύκλῳ ἐξ ὀλεκτῶν (ο) λίθων,

Quia inebriavit omnem animam
25 sitientem : & omnem animam e-
surientem saturavit. Ideò exper-
gefactus sum, & vidi: & so-
mnus meus jucundus mihi factus
26 est. Idcircò ecce dies veniunt, ait
27 Dominus, & seminabo Israel, &
Judam , semine hominis, & se-
mine jumenti. Et erit, sicut vigi-
28 labam super eos ad destruendum
& effligendum, sic vigilabo su-
per eos ad ædificandum, & plan-
29 tandum, ait Dominus. In diebus
illis non dicent ; Patres comederunt
uvam acerbam, & dentes
30 filiorum obstupuerunt. Sed unus-
quisque in peccato suo morietur:
et comedentis uvam acerbam ob-
31 stupescent dentes ejus. Ecce dies
veniunt, ait Dominus, & dispo-
nam domui Israel, et domui Ju-
32 da, testamentum novũ, Non jux-
ta testamentum , quod disposui
patribus eorum in die, cùm ap-
prehendi ego manum eorum ad
educendum eos de terra Ægyp-
ti : quia ipsi non manserunt
33 in testamento meo, et ego neglexi
eos , ait Dominus. Hoc enim
est testamentum meum, quod
disponam domui Israel post
dies illos , ait Dominus : dans
dabo leges meas in mentem eorũ,
et in corde eorum scribam eas :
et ero eis in Deum , et ipsi erunt
34 mihi in populum. Et non docebunt
unusquisque civem suum, et u-
nusquisque fratrem suum, dicens;
Nosce Dominum: quia omnes
intelligent me à parvo eorum
usque ad magnum eorum : quo-
niam propitius ero iniquitatibus
eorum, et peccatorum eorum non
37 recordabor ampliùs. Si elevatum
fuerit cœlum in sublime, ait Do-
minus, et si humiliatum fuerit pa-
vimentum terræ deorsùm, et ego
(u) non reprobabo genus Israel,
dicit Dominus, pro omnibus quæ
fecerunt. Sic dixit Dominus :
35 qui dat Solem in lumen diei, Lu-
nam et stellas in lumen noctis, et
clamorem in mari, et sonuerunt
fluctus ejus : Dominus omnipo-
36 tens nomen illi; Si cessaverint
leges hæ à facie meæ , dicit Do-
minus; et genus Israel cessabit
38 esse gens ante faciem meam cun-
ctis diebus. Ecce dies veniunt,
dicit Dominus, et ædificabitur
civitas Domino à * turri Ana-
39 mect usque ad portam anguli,
Et exibit (x) dimensio ejus con-
tra (y) eos usque ad colles Ga-
reb : et circumdabitur in circui-
tu ex electis lapidibus ;

MS.A. (ι) ἐγένετο. (ω) ἠμωδίασε. (α) ἁμαρτίᾳ αὐτῦ (β) λέγει (γ)
κἀγὼ ἠμέλησα (δ) διαθήκην, ἣν (ε) δώσω (ζ) ἐπιγράψω αὐτὸς ἐπὶ τὰς καρ-
δίας αὐτῶν, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς, καὶ ἔσομαι (η) ἀδελφὸν (θ) πλησίον (ι)
ἕως μεγάλου (κ) ἐποίησόν μοι. (λ) τὰ ἄστρα (ι) ἐν τῇ (μ) καύσῃ (ν) ἡμέρας,
φησὶν κύριος. (ο) οἰκοδομήσει (ξ) τὴν πύλης (ο) * κύκλῳ, Καὶ

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

11 וְהָוֵה כַּד אִסְתַּלְּקָא מַשְׁרִית כַּסְדָּאֵי מֵעַל יְרוּשְׁלֵם מִן קֳדָם מַשְׁרִית פַּרְעֹה : וּנְפַק
12 יִרְמְיָה מִירוּשְׁלֵם לְמֵיזַל לְאַרַע שִׁבְטָא בְּנְיָמִן לְפַלָּגָא אַחֲסָנְתֵּה דְּאִית לֵיהּ תַּמָּן בְּגַו עַמָּא:
13 וַהֲוָה הוּא בִּתְרַע שִׁבְטָא בְּנְיָמִן וְתַמָּן גַּבְרָא מַמְנָא שְׁמֵהּ יִרְאִיָּה בַּר שְׁלֶמְיָה בַּר
חֲנַנְיָה וְאַחַד יַת יִרְמְיָה נְבִיָּא אֲמַר לְכַסְדָּאֵי אַתְּ מִשְׁתַּמַּע : וַאֲמַר יִרְמְיָה שְׁקָרָא
14 אֲרִי אֲמַר לִית אֲנָא מִשְׁתַּמַּע לְכַסְדָּאֵי וְלָא קַבֵּיל מִנֵּיהּ וְאַחַד יִרְאִיָּה בִּירְמְיָה וְאַיְתֵיהּ
15 לְוָת רַבְרְבָיָא : וְרָגְזוּ רַבְרְבָיָא עַל יִרְמְיָה וְאַלְקִיאוּ יָתֵיהּ וִיהַבוּ יָתֵיהּ בְּית אֲסִירֵי
בֵּית יְהוֹנָתָן סַפְרָא אֲרֵי יָתֵיהּ עֲבַדוּ לְבֵית אֲסִירֵי : אֲרֵי עַל יִרְמְיָה לְבֵית אֲסִירֵי וְלִנֵּי
16 מִן חֲנָנְתָא וְיָתֵיב תַּמָּן יִרְמְיָה יוֹמִין סַגִּיאִין : וְשַׁלַּח מַלְכָּא צִדְקִיָּה וְדַבְרֵיהּ וְשַׁאֲלֵיהּ
מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ בְּסִתְרָא וַאֲמַר הַאִית פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ : וַאֲמַר יִרְמְיָה אִית וַאֲמַר בְּיַד
17 מַלְכָּא דְּבָבֶל תִּתְמְסַר : וַאֲמַר יִרְמְיָה לְמַלְכָּא צִדְקִיָּה מָה חֲבֵית לָךְ וּלְעַבְדָּךְ וּלְעַמָּא
18 הָדֵין אֲרֵי יְהַבְתּוּן יָתִי לְבֵית אֲסִירֵי : וְאָן נְבִיאֵיכוֹן דְּשַׁקְרָא דְּאִתְנַבְּיוּ לְכוֹן לְמֵימַר לָא
19 יְתֵי מַלְכָּא דְּבָבֶל עֲלֵיכוֹן וְעַל אַרְעָא הָדָא : וּכְעַן שְׁמַע כְּעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא תִּתְקַבֵּל
20 בְּעָן בְּעוּתִי קָדְמָךְ וְלָא תְּתִיבְנִנִי לְבֵית יְהוֹנָתָן סַפְרָא וְלָא אֶמּוּת תַּמָּן : וּפַקִּיד
21 מַלְכָּא צִדְקִיָּה וּפַקִּידוּ יַת יִרְמְיָה בְּדַרְתָּא בֵּית אֲסִירֵיא וְיִתְּבֵין לֵיהּ פִּתָּא דְלַחְמָא
לְיוֹמָא מִשּׁוּק נְחַתּוּמֵיא עַד דְּשֵׁלִים כָּל לַחְמָא מִן קַרְתָּא וַיְתֵב יִרְמְיָה בְּדַרְתָּא בֵּית אֲסִירֵיא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et factum est cùm recessisset exercitus Chaldæorum ab Jerusalem,propter 11
exercitum Pharaonis. Egressúsque est Jeremias de Jerusalem;ut iret in ter- 12
ram tribus Benjamin,ut divideret hæreditatem,quam habebat ibi in medio
populi. Cúmque esset ipse in porta tribus Benjamin,erat ibi vir consti- 13
tutus, nomine Jerias, filius Selemiæ filii Ananiæ, & apprehendit Jeremiam
prophetam ; dicens : Tu Chaldæis tete vis dedere ? Et dixit Jeremias, 14
Falsum tu dicis : non ego me dedo Chaldæis. Et non acquie-
vit, & apprehendit Jerias Jeremiam , & adduxit eum ad principes. Et 15
irati sunt principes contra Jeremiam, & percusserunt eum,& conjecerunt
eum in carcerem domus Jonathan scribæ ; ipsam enim fecerant in carce-
rem. Ingressus est enim Jeremias in domum carceris,& in medium taber- 16
narum : & sedit ibi Jeremias diebus multis. Et misit rex Sedechias, & 17
tulit eum, & interrogavit eum rex in domo sua clam : & ait , Nunquid
est verbum à facie Domini ? & ait Jeremias, Est. Et ait : In manum re-
gis Babylonis tradẽris. Et dixit Jeremias regi Sedechiæ, Quid peccavi 18
tibi & servis tuis, & populo huic, ut poneretis me in domum carceris ?
Et ubi sunt pseudoprophetæ vestri, qui prophetant vobis ; dicentes, Non 19
veniet rex Babylonis contra vos & contra terram istam ? Et nunc audi 20
obsecro domine mi rex: acceptabilis sit obsecro deprecatio mea coram te,
& ne reducas me in domum Jonathan scribæ, & non moriar ibi. Et pra- 21
cepit rex Sedechias,' & commendaverunt Jeremiam in vestibulo domus
carceris ; & dabatur ei frustum panis quotidie de vico pistorum , donec
consumeretur omnis panis de civitate. Et mansit Jeremias in vestibulo
carceris.

CAP. XXXVIII.

Audivit autem Saphatias filius Mathan, & Gedelias filius Phasur,& Ju- 1
chal filius Selemiæ,& Phasur filius Melchiæ,verba Jeremiæ loquentis cùm
omni populo ; dicendo : Hæc dicit Dñs;Qui-manserit in urbe hac,occide- 2
tur gladio, & fame, & peste : qui autem egressus fuerit, & dediderit se
Chaldæis, vivet;& erit ei anima ejus in evasionem,& sustentabitur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܗܘܐ ܕܡܛܠ ܕܐܬܦܪܩ ܚܝܠܐ ܕܟܠܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܒܚܝܠ ܦܪܥܘܢ ܢܦܩ ܐܪܡܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܢܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܒܢܝܡܝܢ ܕܬܬܩܢ ܬܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܚܙܐ ܠܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܠܟܠܕܝܐ ܠܐ ܬܦܠ ܐܢܬ ܠܘܬ ܢܒܝ ܒܪ ܫܠܡܝܐ ܕܐܬܚܙܐ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗ

ירמיה : לח

3 כֹּה אָמַר יְהוָה הַנֹּתֵן הָעִיר הַזֹּאת׳ hæc civitas tradetur Tradendo : Dominus dixit Sic
4 בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל וְלָכָדָהּ׃ וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים principes dixerunt Et .eam capiet & ,Babel regis *virtutis* manum in
אֶל־הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה כִּי עַל־כֵּן *sic super* nam ,iste vir *nunc* Moriatur : regem ad
הוּא מְרַפֵּא אֶת־יְדֵי אַנְשֵׁי הַמִّלְחָמָה הַנִּשְׁאָרִים׃ *residuorum* ,belli virorum manus *debilitat* ipse
בָּעִיר הַזֹּאת וְאֶת יְדֵי כָל־הָעָם לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם eos ad loquendo ,populi universi manus & ,hac civitate in
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי הָאִישׁ הַזֶּה אֵינֶנּוּ דֹרֵשׁ *quærens* *ipse* non iste vir quia ,hæc verba secundùm
לְשָׁלוֹם לָעָם הַזֶּה כִּי אִם־לְרָעָה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ rex dixit Et .*malum in quinimo* ,huic populo pacem *ad*
צִדְקִיָּהוּ הִנֵּהוּ הוּא בְּיֶדְכֶם כִּי־אֵין הַמֶּלֶךְ יוּכַל *peccet* *rex* non quia : *vestra manu in ipse* Ecce : Sidchijahu
אֶחֱכֶם דָּבָר׃ וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ וַיַּשְׁלִכוּ atrio in qui ,Melech filii Malchijahu cisternam in eum
אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר׳ מַלְכִּיָּהוּ בֶּן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲצַר cisterna in & : funibus *in* Jrmejahu ,submiserunt & ,custodiæ
הַמַّטָּרָה וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ בַּחֲבָלִים וּבְבוֹר .coemum in Jrmejahu est defixus & ,lutum *quinimo* ,aqua non
אֵין־מַיִם כִּי אִם־טִיט׃ וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּיט׃ domo in ipse &) eunuchus vir Æthiops Melech-Hebed audivit Et
וַיִּשְׁמַע עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי אִישׁ סָרִיס וְהוּא בְּבֵית rex & : cisternam *ad* Irmejahu *defissent* quòd (regis
הַמֶּלֶךְ כִּי־נָתְנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר וְהַמֶּלֶךְ domo de Melech-Hebed est egressus Et .Binjamin porta in *sedens*
יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר בִּנְיָמִן׃ וַיֵּצֵא עֶבֶד־מֶלֶךְ מִבֵּית׳ rex mi Domine : dicendo ,regem ad est locutus & ,regis
הַמֶּלֶךְ וַיְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ אֲדֹנִי הַמֶّלֶךְ Jrmejahu in fecerunt quæ omnia isti viri malefecerunt
הֵרֵעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ לִירְמְיָהוּ .moriatur & : cisternam in fecerunt projicere quem ,prophetam
הַנָּבִיא אֶת אֲשֶׁר הִשְׁלִיכוּ אֶל־הַבּוֹר וַיָּמֹת׳ .civitate in ultrà panis non quia : *famis facinbus à se sub*
חַחֲתָיו מִפְּנֵי הָרָעָב כִּי אֵין לֶחֶם עוֹד בָּעִיר׃ Tolle : dicendo ,Æthiopi Melech-Hebed rex præcepit Et
וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ אֶת עֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר קַח Jrmejahu *facias* ascendere & ,viros triginta hinc tua manu in
בְּיָדְךָ מֵהָה שְׁלֹשִׁים אֲנָשִׁים וְהַעֲלִיתָ אֶת־יִרְמְיָהוּ .Hebed assumpsit Et .moriatur antequam ,cisterna de prophetam
הַנָּבִיא מִן־הַבּוֹר בְּטֶרֶם יָמוּת׃ וַיִּקַּח עֶבֶד־ *ad* regis domum est ingressus & ,*sua in manu in* viros Melech
מֶלֶךְ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וַיָּבֹא בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־ *vetera* & ,*vestimenta veteri* inde tulit & ,thesaurum sub
sub tua in cisternam *ad* Jrmejahu ad *es* misit & ,*corruptionum* מִתַּחַת הָאוֹצָר וַיִּקַּח מִשָּׁם בְּלוֹי הַסְּחַבוֹת וּבְלוֹי
nunc Pone : Jrmejahu ad Æthiops Melech-Hebed dixit Et מְלוּחִים וַיַּשְׁלִחֵם אֶל־יִרְמְיָהוּ אֶל־הַבּוֹר בַּחֲבָלִים׃
tuarum manuum axillis sub *corruptionum* & ,*vestimenta veteria* Jrmejahu extraxerunt Et .sic Jrmejahu fecit & : funes defubter בְּלוּאֵי הַסְּחַבוֹת וְהַמְּלוּחִים תַּחַת אַצִּלוֹת יָדֶיךָ׃
Jrmejahu manst & : cisterna è eum fecerunt ascendere & ,funibus *in* וַיַּמְשְׁכוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ כֵּן׃ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ מִן־הַבּוֹר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ
.custodiæ atrio in בַּחֲצַר הַמַّטָּרָה׃

Versio VULG. LAT.

3 Hæc dicit Dominus; Tradendo tradetur civitas hæc in manu exercitûs regis Babylonis, & capiet eam. Et dixerunt principes regi; Rogamus ut occidatur homo iste: de industria enim dissolvit manus virorum bellantium, qui remanserunt in civitate hac, & manus universi populi, loquens ad eos juxta verba hæc: siquidem homo iste non quærit pacem populo huic, sed malum. Et dixit rex Sedecias; Ecce ipse in manibus vestris est: nec enim fas est regem vobis quidquam negare. Tulerunt ergò Jeremiam, & projecerunt eum in lacum Melchiæ filii Amelech, qui erat in vestibulo carceris: & submiserunt Jeremiam funibus in lacum, in quo non erat aqua, sed lutum: descendit itaque Jeremias in cœnum. Audivit autem Abdemelech Æthiops vir eunuchus, qui erat in domo regis, quòd misissent Jeremiam in lacum: porrò rex sedebat in porta Benjamin. Et egressus est Abdemelech de domo regis, & locutus est ad regem, dicens; Domine mi rex, malè fecerunt viri isti omnia quæcunque perpetrârunt contra Jeremiam prophetam, mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame; non sunt enim panes ultrà in civitate. Præcepit itaque rex Abdemelech Æthiopi, dicens; Tolle tecum hinc triginta viros, & leva Jeremiam prophetam de lacu antequàm moriatur. Assumptis ergò Abdemelech secum viris, ingressus est domum regis, quæ erat sub cellario: & tulit inde veteres pannos, & antiqua quæ computruerant, & submisit ea ad Jeremiam in lacum per funiculos. Dixitque Abdemelech Æthiops ad Jeremiam; Pone veteres pannos, & hæc scissa & putrida, sub cubito manuum tuarum, & super funes: fecit ergò Jeremias sic. Et extraxerunt Jeremiam funibus, & eduxerunt eum de lacu: mansit autem Jeremias in vestibulo carceris.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

Cap. 32. . . . ΚΕΦ. λβ'.

1 Vulg. Lat. Ο λόγος ὁ (α) γενομενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ (β) δεκάτῳ βασιλεῖ Σεδεκίᾳ, ὅς ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος τοῦ βασιλεῖ Ναβοῦχοδονόσορ (γ) βασιλεῖ Βαβυλῶνος· Καὶ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος ἐκαθίζετο (δ) ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ Ἱερεμίας ἐφυλάσσετο (ζ) ἐν αὐλῇ τῆς φυλακῆς, ἣ ἦν ἐν οἴκῳ (ζ) βασιλέως, Ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας, λέγων, Διατί σὺ προφητεύεις, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος, Ἰδὲ (η) ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην ἐν χειρὶ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ λήψε[η] αὐτὴν, Καὶ Σεδεκίας οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς (θ) τῶν Χαλδαίων, ὅτι παραδοθεί(ε)παραδοθείσῃ εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ πρὸς στόμα αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοῦς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψον[θ]· Καὶ εἰσῆλθεν (κ) Σεδεκίας εἰς Βαβυλῶνα, καὶ ἐκεῖ κατέστη.

ΚΑΪ Ὁ ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΓΕΓΕΝΗΘΗ ΠΡΟΣ ΙΕΡΕΜΙΑΝ, ΛΕΓΩΝ, Ἰδὲ Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλὼμ ἀδελφῶν πατρός (λ) ἔρχε πρὸς σὲ, λέγων (λ), Κτῆσαι (σεαυτῷ) τὴν ἀγρόν μου τὸν ἐν Ἀναθὼθ, ὅτι σοὶ (μ) κρίσις παραλαβεῖν εἰς κτῆσιν. Καὶ ἦλθε πρὸς μὲ Ἀναμεὴλ υἱὸς Σαλὼμ, ἀδελφῶν πατρός μου, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς, καὶ εἶπε (ν), Κτῆσαι (σεαυτῷ) τὴν ἀγρόν μου τὸν ἐν γῇ Βενιαμὶν τὸν ἐν Ἀναθὼθ, ὅτι σοὶ κρίμα (ξ) κτήσωνται αὐτὸν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. Καὶ ἔγνων, ὅτι λόγος κυρίου ἐστὶ, Καὶ ἐπριάμην τὸν ἀγρὸν Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφῶν πατρός μου, καὶ ἔπεσα αὐτῷ ἐπὶ δὶ (ο)ίκλους καὶ δέκα ἀργυρίου, Καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον, καὶ (ο) ἐσφραγισάμην, καὶ διεμαρτυρόμην μάρτυρας, καὶ ἔπεσα τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ· Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τὸ ἐσφραγισμένον(π), Καὶ ἔδωκα αὐτὸ τῷ Βαρὺχ υἱῷ Νηρίου (ρ) υἱῷ Μαασαίου, κατ' ὀφθαλμοὺς Ἀναμεὴλ υἱοῦ ἀδελφῶν πατρός μου, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν (σ) ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κλήσεως, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν Ἰουδαίων (τ) τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. Καὶ ζωὲ παξα τῷ Βαρὺχ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, λέγων, Οὕτως εἶπε κύριος παντοκράτωρ, Λάβε τὸ βιβλίον τῆς κλήσεως τοῦτο, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον, καὶ θέσεις (υ) αὐτὸ εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον, ἵνα διαμείνῃ ἡμέρας πολύς. Ὅτι οὕτως εἶπε κύριος, Ἔτι (φ) κτισθήσονται ἀγροὶ, καὶ οἰκίαι, καὶ ἀμπελῶνες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Καὶ (χ) προσευξάμενος πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον τῆς κλήσεως πρὸς Βαρὺχ υἱὸν Νηρίου, λέγων,

40 Καὶ πάντες ἀσαρημαὶθ ἕως (π) τάχους Κέδρων, ἕως γωνίας πύλης ἵππων ἀνατολῆς, ἁγίασμα τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκπε μὴ ἐκλίπῃ, καὶ ἐὰν μὴ καθαιρεθῇ ἕως τοῦ αἰῶνος.

(χ) Et omnes Asaremoth usque (ω) ad Nachal Cedron, usque ad angulum portæ equorum Orientis: Sanctificium Domino: & nequaquam ultrà deficiet, & non destruetur usque in sæculum.

CAP. XXXIX.

1 Vbi tum, (a) quod factum est à Domino ad Hieremiam in anno decimo regi Sedeciæ: hic est annus octavus decimus regi Nabuchodonosor, regi Babylonis: Et 2 vinitus regis Babylonis vallum fecit super Hierusalem: & Hieremias custodiebatur in atrio carceris, qui est in domo regis: 3 In quo clauserat eum rex Sedecias, dicens; Quarè tu prophetas? dicens; Sic dixit Dominus; Ecce ego do civitatem istam in manibus regis Babylonis, & capiet eam. Et Sedecias non fal- 4 vabitur de manu Chaldæorum: quia traditione tradetur in manu regis Babylonis: & loquetur os ipsius ad os ejus; & oculi ipsius oculos illius videbunt: Et intra- 5 bit Sedecias in Babylonem, & ibi (b) demittet se. ET VERBUM Domini factum est ad 6 Hieremiam, dicens; Ecce Anamel filius Salom fratris patris 7 tui venit ad te, dicens; Posside tibi agrum meum, qui in Anathoth, quia tibi judicium est accipere in possessionem. Et venit 8 ad me Anamel filius Salom, fratris patris mei, in atrium carceris, & dixit; Posside tibi (c) agrum meum, qui in terra Benjamin, qui in Anathoth: quia tibi (c) judicium est possidere eum, & tu es senior. Et cognovi, quia verbum Domini est: Et 9 possedi agrum Anameel filii fratris patris mei, & appendi ei septem siclos & decem argenti: Et scripsi in libello, & sigillavi: 10 & contestatus sum testes: & appendi argentum in statera. Et sumpsi libellum possessionis 11 obsignatum, Et dedi illum Baruch filio Neriæ filio Maasiæ 12 ante oculos Anameel filii fratris patris mei, & ante oculos virorum, qui adsteterant, & (d) scriptorum in libello possessionis, & ante oculos Judæorum qui in atrio carceris: Et præcepi Ba- 13 ruch ante oculos eorum, dicens; Sic dixit Dominus omnipotens; 14 Sume libellum possessionis istum, & libellum, qui lectus est: & pones illum in vase fictileo; ut permaneat dies pluves. Quia 15 sic dixit Dominus; Adhuc (e) possidebuntur agri, & domus, & vineæ in terra hac. Et oravi 16 ad Dominum, postquam dedi libellum possessionis ad Baruch filium Nariæ, dicens;

(ζ) ΤΟΥ (η) δίδωμι (θ) βασιλέως Χαλδαίων, (ι) παραδοθήσονται (κ) εἰς Βαβυλῶνα Σεδεκίας, καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖ. Καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς (λ) σε, (μ) κρίμα(ν) μοι, (ξ) ἀφαιρεῖν εἰς κτῆσιν, καὶ σὺ (ο) διεσφραγισάμην, (π) καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον, Καὶ ἔδωκα (ρ) υἱῷ Μαασαίου, (σ) ἐπικείμων καὶ (τ) πάντων τῶν καθημένων ἐν τῇ (υ) εἰς ἀγγεῖον (φ) κληθήσονται (χ) προσηυξάμην

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

3 כְּדֵין אָמַר יְיָ אִתְמְסַרָא תְּחֵתְמַר קַרְתָּא הָדָא בִּידָא מַשְׁרִיתָא מַלְכָּא דְבָבֶל וְיִכְבְּשִׁנַּהּ׃
4 וַאֲמַרוּ רַבְרְבַיָּא לְמַלְכָּא יִתְקְטֵיל כְּעַן גַּבְרָא הָדֵין אֲרֵי עַל כֵּן הוּא מְרַשֵּׁל יַתְוֵיהוֹן
לְגַבְרֵי אֲרָעָא הָדֵין דְּאִשְׁתְּאַרוּ בְּקַרְתָּא הָדָא וְיַת יְדֵי כָל עַמָּא לְמַלָּלָא עִמְּהוֹן
כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין אֲרֵי גַּבְרָא הָדֵין לֵיתוֹהִי חָבֵע לְשַׁלְמָא לְעַמָּא הָדֵין אֶלָּהֵן לְבִישׁוּ׃
5 וַאֲמַר מַלְכָּא צִדְקִיָּה הָא הוּא מְסִיר בִּידֵכוֹן אֲרֵי לֵית מַלְכָּא יָכִיל לְאַחֲבָא יַתְכוֹן
6 פְּתֻגָם׃ וּדְבַרוּ יַת יִרְמְיָה וּרְמוֹ יַתֵּיהּ לְגוּבָא דְמַלְכָּא בַּר מַלְכָּא דִּבְרֵית בֵּית
אַסְיָרְיָא וְשַׁרְבִּיבוּ יַת יִרְמְיָה בַּאֲטוּנְיָא וּבְגוּבָא לֵית מַיָּא אֶלָּהֵן טִינָא וּטְבַע יִרְמְיָה
7 בְּטִינָא׃ וּשְׁמַע עֶבְדָא דְמַלְכָּא צִדְקִיָּה גְּבַר רַב וְהוּא בְּבֵית מַלְכָּא אֲרֵי יַהְבוּ יַת
8 יִרְמְיָה לְגוּבָא וּמַלְכָּא יָתֵב בְּתְרַע שִׁבְטָא בִּנְיָמִן׃ וּנְפַק עֶבְדָא דְמַלְכָּא מִבֵּית
9 מַלְכָּא וּמַלֵּל עִם מַלְכָּא לְמֵימַר׃ רְבוֹנִי מַלְכָּא אֲבָאישׁוּ גַּבְרַיָּא הָאִלֵּין יַת כָּל
דְּעַבְדוּ לְיִרְמְיָה נְבִיָּא יַת דְּרְמוּהִי לְגוּבָא כְּבַר מִית בַּאֲתְרֵיהּ מִן קֳדָם כְּפִנְיָא אֲרֵי לֵית
10 לַחְמָא עוֹד בְּקַרְתָּא׃ וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת עֶבְדָא דְמַלְכָּא צִדְקִיָּה לְמֵימַר דְּבַר עִמָּךְ
11 מְאָה תְּלָתִין גַּבְרִין וְתִסְּק יַת יִרְמְיָה נְבִיָּא מִן גּוּבָא עַד לָא יְמוּת׃ וּדְבַר עֶבְדָא
דְמַלְכָּא יַת גַּבְרַיָּא עִמֵּיהּ וְעָל לְבֵית מַלְכָּא לְתַחְתּוֹת אוֹצְרָא וּנְסַב מִתַּמָּן בְּלָאֵי
12 טַפְסָן וּבְלָאֵי שְׁחָקָן וְשַׁרְבִּנּוּן לְוַת יִרְמְיָה לְגוּבָא בַּאֲטוּנְיָא׃ וַאֲמַר עֶבְדָא
דְמַלְכָּא צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה שַׁוִּי כְעַן בְּלָאֵי טַפְסָן וְשַׁחְקָן תְּחוֹת מַדְבְּקֵי יְדָךְ מִלְּרַע לַאֲטוּנְיָא
13 וְעֶבֶד יִרְמְיָה כֵּן׃ וּנְגַרוּ יַת יִרְמְיָה בַּאֲטוּנְיָא וְאַסְּקוּהִי מִן גּוּבָא וִיתֵיב יִרְמְיָה
בְּדַרְתָּא בֵּית אַסְיָרְיָא׃

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Hæc dicit Dominus, Tradendo tradetur civitas hæc in manum exercitus 3
regis Babylonis, & subjiciet eam. Et dixerunt principes regi, Occida- 4
tur nunc vir iste, propterea quòd dissolvit manus bellatorum qui reman-
ferunt in urbe hac, & manus totius populi, dum eos hujusmodi verbis
alloquitur. Vir enim iste non quærit pacem populo huic, sed malum. Et 5
dixit rex Sedechias, Ecce ipse traditus est in manum vestram: non enim
rex potest prohibere vobis verbum. Et tulerunt Jeremiam, & proje- 6
cerunt eum in lacum Melchiæ filii regis, qui erat in atrio domus carceris;
& demiserunt Jeremiam funibus, & in lacu non erat aqua sed lutum;
& demersus est Jeremias in luto. Et audivit servus regis Sedechiæ vir 7
magnus, & ipse [*erat*] in domo regis, quòd posuissent Jeremiam in la-
cu. Et rex sedebat in porta tribus Benjamin. Et egressus est servus 8
regis de domo regis, & locutus est cum rege; dicens: Domine mi rex, 9
malefecerunt viri isti in omnibus quæ fecerunt Jeremiæ prophetæ, quem
conjecerunt in lacum: jam mortuus est in loco suo præ fame, neque
enim est ultrà panis in civitate. Et præcepit rex servo regis Sedechiæ; 10
dicens: Tolle hinc tecum triginta viros, & subleva Jeremiam pro-
phetam de lacu, antequam moriatur. Et tulit servus regis viros secum; 11
& ingressus est in domum regis, sub cellarium; & tulit indè frusta panni
vetera scissa, & comminuta; & demisit ea ad Jeremiam in lacum funi- 12
bus. Et dixit servus regis Sedechiæ ad Jeremiam, Pone nunc vete-
ra panni frusta scissa & trita, sub axillis manuum tuarum, & sub
funibus. Et fecit Jeremias sic. Et extraxerunt Jeremiam funibus, 13
& subvexerunt eum de lacu. Et mansit Jeremias in atrio domus
carceris.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܗܘܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܢܬܝܗܒ ܒܐܝܕ ܡܠܟܐ ܕܒܒܠ ܘܢܣܒܐ ܠܗ ܘܩܛܠ ܠܗ ܗܢܘܢ ܕܒܗ ܡܬܩܛܠܝܢ ܠܗ ܘܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܬܩܛܠ

ירמיה : לח

se ad prophetam Irmejahu tulit & ,Sidchijahu rex misit Et
14 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקַּח אֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵלָיו
ad rex dixit & : Domini domo in qui ,tertium introitum ad
אֶל־מָבוֹא הַשְּׁלִישִׁי אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
,eximam me à celes ne ,verbum te ego Interrogam : Irmejahu
יִרְמְיָהוּ שְׁאֵל אֲנִי אֹתְךָ דָּבָר אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי דָּבָר :
,tibi annuntiavero Cùm : Sidchijahu ad Irmejahu dixit Et ronne
15 וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כִּי אַגִּיד לְךָ הֲלוֹא
,me ad audies non ,tibi consuluero Cùm Et ? me facies mori faciendo mori
הָמֵת תְּמִיתֵנִי וְכִי אִיעָצְךָ לֹא תִשְׁמַע אֵלָי :
Vivens : dicendo ,abscondito in Irmejahu ad Sidchijahu rex juravit Et
16 וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר חַי־
,te occidero si ,hanc animam nobis fecit qui ,Dominus
יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת אִם־אֲמִיתְךָ
,quærentes qui ,istorum virorum manū in te tradidero si &
וְאִם־אֶתֶּנְךָ בְּיַד הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים אֶת־
,tuam animam dixit Sic : Sidchijahu ad Irmejahu dixit Et
17 נַפְשֶׁךָ : וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ כֹּה־אָמַר
,exieris exeundo Si : Israel Deus exercituum Deus Dominus
יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִם־יָצֹא תֵצֵא
non hæc civitas & ,tua anima vivet & ,Babel regis principes ad
אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ וְהָעִיר הַזֹּאת לֹא
ad exieris non si Et ,tua domus & ,tu vives & : igni in succedetur
תִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ וְחִיִּיתָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ : וְאִם לֹא תֵצֵא אֶל־
,Chaldin manum in hæc civitas tradetur & ,Babel regis principes
שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וְנִתְּנָה הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
dixit Et ,eorum manu de exades non tu & ; igni in eâ succendent &
18 וְשָׂרְפוּהָ בָּאֵשׁ וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדָם : וַיֹּאמֶר
qui ,Jehudæos rex Ego : Irmejahu ad Sidchijahu rex
הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אֲנִי דֹאֵג אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
illudant & ,quærò manū in me dent fortè ne ; Chaldim ad sunt delapsi
נָפְלוּ אֶל־הַכַּשְׂדִּים פֶּן־יִתְּנוּנִי אֹתִי בְיָדָם וְהִתְעַלְּלוּ־
,Domini ego in ,quæso ,Audi ,tradent Non : Irmejahu dixit Et ,me in
בִי : וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ לֹא יִתֵּנוּ שְׁמַע־נָא בְּקוֹל יְהוָה
si Et ,tua anima vivet & ,tibi erit bene & ,te ad loquens ego qua
19 אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וְיִיטַב לְךָ וְחָיְתָה נַפְשֶׁךָ : וְאִם
,Dominus mihi ostendit quod ,verbum hoc ,exire tu veniens
מָאֵן אַתָּה לָצֵאת זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר הֶרְאָנִי יְהוָה :
,Jehudah regis domo in remanserunt quæ ,mulieres omnes ecce Et
20 וְהִנֵּה כָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ בְּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה
,te locutæ sunt : dicentes ipsæ & ; Babel regis principes ad edultæ
מוֹצָאוֹת אֶל־שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִנֵּה אֹמְרוֹת הִסִּיתוּךָ
,tuæ pes cœno in sunt immersi ,tuæ pacis viri tibi prævaluerunt &
וְיָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ הִטְבִּעוּ בַבֹּץ רַגְלֶךָ
tuos filios & ,tuas uxores omnes Et ,retrorsum sunt conversi
21 נָסֹגוּ אָחוֹר : וְאֶת־כָּל־נָשֶׁיךָ וְאֶת־בָּנֶיךָ
sed ,quærâ manu de evades non tu & ,Chaldim ad educentes
מוֹצִאִים אֶל־הַכַּשְׂדִּים וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדָם כִּי
,igni in crematis hanc civitatem & ,capieris Babel regis manu in
בְיַד מֶלֶךְ בָּבֶל תִּתָּפֵשׂ וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת תִּשְׂרוֹף בָּאֵשׁ :
,ista verba in sciat non Vir : Irmejahu ad Sidchijahu dixit Et
22 וַיֹּאמֶר צִדְקִיָּהוּ אֶל־יִרְמְיָהוּ אִישׁ אַל־יֵדַע בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
,tecum sum locutus quod ,principes audierint cùm Et ,morieris non &
וְלֹא תָמוּת : וְכִי־יִשְׁמְעוּ הַשָּׂרִים כִּי־דִבַּרְתִּי אִתָּךְ
es locutus quid nobis nunc Indica ,te ad dixerint & ,te ad venerint &
23 וּבָאוּ אֵלֶיךָ וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הַגִּידָה נָּא לָנוּ מַה־דִּבַּרְתָּ
quid &,te interficiemus non & ,nobis à celes ne ,regem ad
אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנּוּ וְלֹא נְמִיתֶךָ וּמַה־
? rex te ad est locutus
דִּבֶּר אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ :

Versio VULG. LAT.

14 Et misit rex Sedecias, & tulit ad se Jeremiam prophetam ad ostium tertium, quod erat in domo Domini: & dixit rex ad Jeremiam; Interrogo ego te sermonem, ne abscondas à me aliquid. Dixit autem Jeremias ad Sedeciam; Si annuntiavero tibi, numquid non interficies me? & 15 si consilium dedero tibi, non me audies. Juravit ergò rex Sedecias Jeremiæ clàm, dicens; Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, & si tradidero te in manus virorum istorum, qui quærunt animam 17 tuam. Et dixit Jeremias ad Sedeciam; Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel; Si profectus exieris ad principes regis Babylonis, vivet anima tua, & 18 civitas hæc non succendetur igni: & salvus eris tu, & domus tua. Si autem non exieris ad principes regis Babylonis, tradetur civitas hæc in manus Chaldæorum, & succendent eam 19 igni: & tu non effugies de manu eorum. Et dixit rex Sedecias ad Jeremiam; Solicitus sum propter Judæos, qui transfugerunt ad Chaldæos, ne fortè tradar in manus eorum, & il- 20 ludant mihi. Respondit autem Jeremias; Non te tradent: audi, quæso, vocem Domini, quam ego loquor ad te, & benè tibi 21 erit, & vivet anima tua. Quòd si nolueris egredi: iste est sermo, quem ostendit mihi Dominus; 22 Ecce omnes mulieres, quæ remanserunt in domo regis Juda, educentur ad principes reges Babylonis: & ipsæ dicent; Seduxerunt te, & prævaluerunt adversùm te viri pacifici tui, demerserunt in cœno & in lubrico pedes tuos, & recesserunt à te. 23 Et omnes uxores tuæ, & filii tui educentur ad Chaldæos: & non effugies manus eorum, sed in manu regis Babylonis capieris: & civitatem hanc comburet igni. 24 Dixit ergò Sedecias ad Jeremiam; Nullus sciat verba hæc, & 25 non morieris. Si autem audierint principes quia locutus sum tecum, & venerint ad te, & dixerint tibi; Indica nobis quid locutus sis cum rege, ne celes nos, & non te interficiemus: & quid locutus est tecum rex:

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cum Translatione LATINA.

17 Ὁ Ὧν (ϟ) κύριε, Κύριε Ὁ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν (ω) τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ, καὶ
τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ τῷ μετεω-
18 ρῷ, ὃ μὴ ἀπορυσῇ ἀπὸ σοῦ οὐδὲν, Ποι-
ῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας, καὶ ἀποδιδοὺς ἁμαρ-
τίας πατέρων εἰς κόλπους τέκνων αὐτῶν
μετ' αὐτούς· ὁ Θεὸς ὁ (α) μέγας, ὁ ἰ-
19 σχυρὸς, Κύριος μεγάλης βουλῆς, καὶ (β) δυ-
νατὸς τοῖς ἔργοις, ὁ Θεὸς ὁ μέγας ὁ παν-
τοκράτωρ, καὶ μεγαλώνυμος κύριος· οἱ ὀ-
φθαλμοί σου εἰς τὰς (γ) ὁδοὺς τῶν υἱῶν τῶν
ἀνθρώπων, δοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐ-
20 τοῦ· (δ) Ὃς ἐποίησας σημεῖα καὶ τέρατα
ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ
ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς γηγενέσι· καὶ ἐ-
ποίησας σεαυτῷ ὄνομα, ὡς (ε) ἡμέρας αὐτῆς·
21 Καὶ ἐξήγαγες τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ ἐκ
γῆς Αἰγύπτου ἐν σημείοις (ϛ) καὶ ἐν τέρασιν,
ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψη-
22 λῷ, καὶ ἐν ὁράσει μεγάλοις, Καὶ ἔδωκας
αὐτοῖς τὴν γῆν ταύτην, ἣν ὤμοσας τοῖς
πατράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέ-
23 λι. Καὶ εἰσῆλθοσαν καὶ (ζ) ἔκληρονόμησαν αὐτὴν,
καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐν τοῖς
νομίμοις σου οὐκ ἐπορεύθησαν· ἅπαντα ἃ
ἐνετείλω αὐτοῖς οὐκ ἐποίησας, καὶ ἐποίησας συμ-
βῆναι αὐτοῖς (η) πάντα τὰ κακὰ ταῦτα. (Θ)
24 Ἰδοὺ ὄχλος ἥκει εἰς τὴν (ι) πόλιν συλλαβεῖν
αὐτὴν, καὶ ἡ πόλις ἐδόθη εἰς χεῖρας Χαλ-
δαίων τῶν πολεμούντων αὐτὴν ἀπὸ προσ-
ώπου μαχαίρας, καὶ τοῦ λιμοῦ. ὡς ἐλάλησας,
25 οὕτως ἐγένετο. Καὶ σὺ λέγεις πρός με,
Κύριε σεαυτῷ (κ) τὸν ἀγρὸν ἀργυρίου·
καὶ (λ) ἔγραψα βιβλίον, καὶ ἐσφραγισάμην,
καὶ ἐπεμαρτύρομαι μάρτυρας, καὶ ἡ πόλις ἐ-
26 δόθη εἰς χεῖρας Χαλδαίων. Καὶ ἐγένετο
λόγος κυρίου πρός με, λέγων, Ἐγὼ κύ-
27 ριος ὁ Θεὸς πάσης σαρκὸς, μὴ ἀπ' ἐμοῦ
28 χρυσίσεται (μ) τι; Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε κύ-
ριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, Δοθήσεται παραδοθή-
σεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως
29 Βαβυλῶνος, καὶ λήψεται αὐτὴν, Καὶ ἥξο-
υσιν οἱ Χαλδαῖοι πολεμοῦντες (ν) ἐπὶ τὴν
πόλιν ταύτην, καὶ καύσουσι τὴν πόλιν ταύ-
την ἐν πυρὶ, καὶ (ξ) κατακαύσουσι τὰς οἰκί-
ας ἐν αἷς (ο) ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν δωμάτων
αὐτῶν τῇ Βάαλ, καὶ ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς
30 ἑτέροις, παρὰ τὸ παροργίσαί με· Ὅτι
ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰούδα μόνοι
ποιοῦντες τὸ πονηρὸν (π) κατ' ὀφθαλμούς
31 μου ἐκ νεότητος αὐτῶν. Ὅτι ἐπὶ τὴν ὀρ-
γήν μου, καὶ ἐπὶ τὸ θυμόν μου ἐγένετο ἡ πόλις
αὕτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας ᾠκοδόμησε αὐτὴν καὶ
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἀπωθήσει (ρ) αὐτὴ
ἀπὸ προσώπου μου,

O (f) Quies, Domine, tu fecisti 17
cœlum, & terram fortitudine tuâ
magnâ, & brachio tuo excelso,
& sublimi: non abscondetur à
te quicquam: Qui facis miseri- 18
cordiam in millia, & reddis pec-
cata patrum in sinu filiorum
post eos: Deus magnus, for-
tis, (g) Dominus magni consi- 19
lii, & potens operibus, Deus
magnus omnipotens, & magni
nominis Dominus: Oculi (h)
tui ad vias filiorum hominum,
ut des uniciuique juxta viam
(i) ejus: Qui fecisti signa & 20
prodigia in terra Ægypto usque
in diem hanc, & in Israel, &
in terrigenis, & fecisti tibi no-
men, sicut dies hæc: Et edu- 21
xisti populum tuum Israel de
terra Ægypti in signis, & in
prodigiis, in manu valida, &
in brachio excelso, & in vi-
sionibus magnis: Et dedisti eis 22
terram hanc, quam juràsti pa-
tribus eorum, terram fluentem
lac, & mel: Et intraverunt, 23
& acceperunt eam: & non au-
dierunt vocem tuam, & in præ-
ceptis tuis non ambulârunt: o-
mnia, quæ mandâras eis, non fe-
cerunt: & fecerunt ut eveni-
rent sibi mala hæc. Ecce turba 24
venit ad civitatem, ad capien-
dam eam: & urbs data est in
manus Chaldæorum, qui oppu-
gnant eam à facie gladii, & (k)
famis: sicut loquutus es; ita
factum est. Et tu dicis ad me; 25
Acquire tibi agrum argen-
to: & scripsi librum, & obsig-
navi, & contestatus sum testes:
& urbs data est in manu Chal-
dæorū. Et factū est verbum Do- 26
mini ad me, dicens; Ego Do- 27
minus Deus universæ carnis:
numquid à me abscondetur quic-
quam? Propterea sic dixit 28
Dominus Deus Israel; Data
tradetur civitas ista in manus
regis Babylonis, & capiet eam:
Et venient Chaldæi oppugnantes 29
super civitatem istam, & suc-
cendent urbem hanc igne, &
combuent domos, in quibus ado-
lebant super tecta earum Baal;
& libabant libamina diis alie-
nis, ad exacerbandam me: Quia 30
fuerunt filii Israel, & filii Ju-
da (l) soli facientes malum
ante oculos meos ab adole-
scentia (m) sua: Quia su- 31
per iram meam, & super fu-
rorem meum fuit civitas hæc;
ex qua die ædificaverunt eam, &
usque ad diem hanc, ad amoven-
dam eam à facie mea,

MS. A. (ϟ) κύριε, κύριε, (ω) ἐν τῇ (α) μέγας καὶ ἰσχυρὸς, (β) ὁ δυνατὸς
(γ) ὁδοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀποδοῦναι (δ) Ὅσα (ε) ἡ ἡμέρα (ϛ) καὶ τέρατα,
καὶ ἐν (ζ) ἐκάδοσαν (η) ἅπαντα (θ) Καὶ ἰδοὺ (ι) πόλιν ταύτην (κ) ἀργὸν
(λ) ἔγραψα εἰς (μ) τι; (ν) ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, (ξ) καύσουσι (ο) ἐθυμιῶσ
ἐν αὐταῖς ἐπὶ (π) ὀν νεότητ[Θ αὐτῶν κα]ὶ ὀφθαλμούς μου. Ὅτι (ρ) αὐ-
τὸς

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

14 וּשְׁלַח מַלְכָּא צִדְקִיָּה וּדְבַר יַת יִרְמְיָה נְבִיָּא לְוַתֵּיהּ לְמַעֲלָנָא תְּלִיתָאָה דִּי בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא דְיְיָ וַאֲמַר מַלְכָּא לְיִרְמְיָה שְׁאַל אֲנָא יָתָךְ פִּתְגָמָא לָא תְכַסֵּי מִנִּי פִּתְגָמָא :
15 וַאֲמַר יִרְמְיָה לְצִדְקִיָּה אֲרֵי אֲחַוֵּי לָךְ הֲלָא מְקַטֵּל תְּקַטְּלְנַנִּי וַאֲרֵי אֶמְלְכִנָּךְ לָא תְקַבֵּל מִנִּי :
16 וְקַיֵּם מַלְכָּא צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה בְּסִתְרָא לְמֵימַר קַיָּם הוּא יְיָ יַת דְּקַיֵּם לָנָא יַת נַפְשְׁתָּא
הָאִלֵּן אִם אֶקְטְלִנָּךְ וְאִם אֶמְסְרִנָּךְ בִּידֵי גַּבְרַיָּא הָאִלֵּן דְּבָעֵן דְּמָךְ לְמַקְטְלָךְ : וַאֲמַר יִרְמְיָה
17 לְצִדְקִיָּה כְּדֵן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִם מְפַק תְּפוֹק לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא
דְבָבֶל וְתִתְחַיֵּים נַפְשָׁךְ וְקִרְתָּא הָדָא לָא תִתּוֹקַד בְּנוּרָא וְתִחְיֵי אַתְּ וְאֵנָשׁ בֵּיתָךְ : וְאִם
18 לָא תִפּוֹק לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וְתִתְמְסַר קִרְתָּא הָדָא בִּידָא דְכַסְדָּאֵי וְיוֹקְדוּנָהּ
בְּנוּרָא וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵב מִידֵיהוֹן : וַאֲמַר מַלְכָּא צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה אֲנָא צְדָף מִן יְהוּדָאֵי
דְּאִשְׁתְּמַעוּ לְכַסְדָּאֵי דִּלְמָא יִמְסְרוּן יָתִי בִּידֵיהוֹן וְיִתְלַעְבוּן בִּי : וַאֲמַר יִרְמְיָה לָא יִמְסְרוּן
19 קַבֵּל כְּעַן לְמֵימְרָא דְיְיָ לְרַאֲנָא מִמַּלֵּל עִמָּךְ וְיֵיטַב לָךְ וְתִתְקַיֵּם נַפְשָׁךְ : וְאִם
20 לִית אַתְּ צָבֵי לְמִפַּק דֵּין פִּתְגָמָא דְּאַחֲוִינֵי יְיָ : הָא כָל נְשֵׁיא דְּאִשְׁתְּאַרָא
בְּבֵית מַלְכָּא שַׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה מִתַּפְּקָן לְוַת רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וְאִנּוּן אָמְרִין
אַטְעֵיוּךְ וִיכִילוּ לָךְ אֲנָשׁ שְׁלָמֵךְ אִשְׁתְּקָעָא בְּבָרְתָּא רַגְלָךְ אִסְתְּחָרָא לְאַחֹרָא :
21 וְיָת כָּל נְשָׁךְ וְיָת בְּנָךְ מִתַּפְּקָן לְוַת כַּסְדָּאֵי וְאַתְּ לָא תִשְׁתֵּיזֵב מִידֵיהוֹן אֲרֵי בִּידָא
22 דְבָבֶל תִּתְמְסַר וְיָת קִרְתָּא הָדָא בְּנוּרָא : וַאֲמַר צִדְקִיָּה לְיִרְמְיָה אֲנָשׁ
23 לָא יְדַע בְּפִתְגָמֵיא הָאִלֵּן וְלָא תְמוּת : וַאֲרֵי יִשְׁמְעוּן רַבְרְבֵי אֲרֵי מְלֵית עִמָּךְ
וְיֵתְיוּן לְוָתְךָ וְיֵמְרוּן לָךְ חַוִּי כְּעַן לָנָא מָה מְלֵית עִם מַלְכָּא לָא תְכַסֵּי מִנָּנָא וְלָא נְקַטְלִנָּךְ
וּמָה מְלֵל עִמָּךְ מַלְכָּא :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

Et misit rex Sedechias, & tulit Jeremiam prophetam ad se, ad ostium 14
tertium quod erat in domo sanctuarii Domini. Dixitque rex ad Jeremiam,
Interrogo ego te sermonem: ne celes à me quicquam. Et dixit Jeremias
ad Sedechiam, Si annuntiavero tibi, nónne interficiendo interfícies me? 15
& si consilium dedero tibi, non acquiesces mihi. Et juravit rex Sedechias, 16
dicens in occulto Jeremiæ, Vivus est Dominus qui sustentat nobis animas
istas, si occidero te, & si tradidero te in manus virorum istorum, qui quærunt
occidere te. Et dixit Jeremias Sedechiæ: Hæc dicit Dominus exercituum 17
Deus Israel: Si egrediendo egressus fueris ad principes regis Babylonis,
& sustentabitur anima tua, & civitas hæc non comburetur igni; & vives
tu, & viri domus tuæ. Si verò non exieris ad principes regis Babylonis, 18
tradetur civitas hæc in manum Chaldæorum, & succendent eam igni; & tu
non liberaberis de manib° eorum. Et dixit rex Sedechias ad Jeremiam, 19
Anxi° sum propter Judæos qui se dediderunt Chaldæis, ne fortè tradant me
in man° eorum, & illudant mihi. Et dixit Jeremias, Non tradent: acquiesce 20
obsecro verbo Domini quod ego loquor tecum, ut bene sit tibi, & susten-
tetur anima tua. Quòd si renuis exire: hoc est verbum quod ostendit mi- 21
hi Domin°. Ecce omnes mulieres quæ remanserunt in domo regis trib°
domi° Juda, educentur ad principes regis Babylonis; & ipsæ dicent, De- 22
ceperunt te, & prævaluerunt contra te viri pacifici tui: submersi sunt
in confusione pedes tui; conversi sunt retrorsum. Et omnes uxores tuæ & 23
filii tui educentur ad Chaldæos, & tu non evades èmanib° eorum, quia in
manu regis Babylonis *tradèris*, & civitas hæc comburetur igni. Et dixit 24
Sedechias ad Jeremiam, Nullus vir sciat verba hæc, & non morieris.
Cùm autem audierint principes quia locutus sum tecum, & venerint 25
ad te, & dixerint tibi, Narra nunc nobis quid locutus fis cum rege,
ne celes à nobis & non interficiemus te; & quid locutus fit te-
cum rex.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܡܫܕܪ ܡܠܟܐ ܨܕܩܝܐܗܘ ܠܡܩܪܐ ܠܝܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܠܒܝܬ ܡܫܟܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܠܡܠܬ ܠܗ ܡܠܬܐ ܚܪܬܐ ܠܡܠ ܠܝ ܠܝ ܠܡܡܠ ܠܟ

ירמיה : לט

, regis facias ad meã deprecationẽ ego faciens Cadere : eos ad dices Et
16 וְאֲמַרְתָּ אֵלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶת־דְּבָרַי עָלֶיךָ לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְהָיוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
Vene: intque .ibi moriendum ad ,Jonathan domum me reducendum non ad
27 בַּיּוֹם הַהוּא׃ לְבַלְתִּי הֵשִׁיבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן לָמוּת שָׁם׃ וַיָּבֹאוּ
nuntiavit & ,eum interrogaverunt & ,Irmejahu ad principes omnes
כָּל־הַשָּׂרִים אֶל־יִרְמְיָהוּ וַיִּשְׁאֲלוּ אֹתוֹ וַיֶּחֱרַשׁ
tacuerunt & : rex præcepit quæ ,hæc verba omnia juxta eis
לָהֶם כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיִּחָרֵשׁ
atrio in Irmejahu manſit Et .verbum eſt auditum non quia ,eo ab
28 הָעֲזָרָה׃ וַיִּשֶׁב יִרְמְיָהוּ בְּחַצַּר
ut eſt factum & : Jeruſalaim eſt capta quo diem ad uſque ,cuſtodiæ
הַמַּטָּרָה עַד־יוֹם אֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִַם וְהִיא כַּאֲשֶׁר
.Jeruſalaim caperetur
נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלִַם׃

CAP. XXXIX. לט

, decimo menſe in ,Jehudah regis Sidchijahu nono anno In
1 בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
,Jeruſalaim ad ejus virtute omnis & ,Babel rex Nebuchadreſar venit
בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְכָל־חֵילוֹ אֶל־יְרוּשָׁלִַם
menſe in Sidchijahu anno undecimo In .eam ſuper obſederunt &
2 וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃ בְּעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ
omnes ſunt ingreſſi Et .civitas eſt diffſa ,menſis nona in ,quarto
3 הָרְבִיעִי הִבָּקַע הָעִיר׃ וַיָּבֹאוּ כָּל־
,Sareſer-Nerghal ,media porta in ſederunt & ,Babel regis principes
שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בַּשַּׁעַר הַתִּיכוֹן נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר
,Mag-Rab ,Sareſer-Nerghal ,Saris-Rab ,Sarſechim ,Nebu-Samghar
סַמְגַּר־נְבוֹ שַׂרְסְכִים רַב־סָרִיס נֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב־מָג
eos vidiſſet cùm fuit Et .Babel regis principes ,reliquum omne &
4 וְכָל־שְׁאֵרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם
,fugerunt & ,belli viri omnes & ,Jehudah rex Sidchijahu
צְדִקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִّלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ
inter portam per ,regis horti via civitate de nocte ſunt egreſi &
וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־הָעִיר דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין
exercitus ſum perſecuti Et .deſerti via eſt egreſſus & : muros duos
5 הַחֹמֹתָיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃ וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־
campeſtribus in Sidchijahu comprehenderunt & ,eos poſt Chaldæis
כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ אֶת־צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת
Nebuchadneſar ad eum fecerunt aſcendere & ,eum tulerunt & ,Jerecho
יְרִחוֹ וַיִּקְחֻהוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֻהוּ אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר
eo cum eſt locutus & : Chamath terra in ,Riblah in Babel regem
מֶלֶךְ־בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ
Riblah in Sidchijahu filios Babel rex jugulavit Et .judicia
6 מִשְׁפָּטִים׃ וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה
.Babel rex jugulavit Jehudah terroes omnes & ,ejus oculis in
לְעֵינָיו וְאֶת־כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃
compedibus in eum vinxit & ; cæcavit Sidchijahu oculos Et
7 וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
populi domum & ,regis Domumque .Babel in eum adducendum ad
8 לְבִיא אֹתוֹ בָּבֶלָה׃ וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּית הָעָם
.diruerunt Jeruſalaim muros & ; ignis in Chaldim ſuccenderunt
שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ וְאֶת־חוֹמֹת יְרוּשָׁלִַם נָתָצוּ׃
qui dilabentes & ,civitate in remanentium populi reſiduum Et
9 וְאֶת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר
Nebuzaradan tranſtulit reſiduorum ,populi reſiduum & ,eũ ſuper ſunt dilapſi
נָפְלוּ עָלָיו וְאֶת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן
eis non quibus ,tenues plebe de Et .Babel laniorum magiſter
רַב־טַבָּחִים בָּבֶל׃ וּמִן־הָעָם הַדַּלִּים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם
terra in laniorum magiſter Nebuzaradan fecit remanere ,quicquam
10 מְאוּמָה הִשְׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים בְּאֶרֶץ
illa die in ,agros & ,vineas eis dedit & : Jehudah
יְהוּדָה וַיִּתֵּן לָהֶם כְּרָמִים וּשְׂדֹתָיִם בַּיּוֹם הַהוּא׃

Versio VULG. LAT.

26 Dices ad eos ; Proſtravi ego
preces meas coram rege, ne me
reduci juberet in domum Jona-
27 than, & ibi morerer. Venerunt
ergò omnes principes ad Jere-
miam, & interrogaverunt eum :
& locutus eſt eis , juxta omnia
verba quæ præceperat ei rex, &
ceſſaverunt ab eo : nihil enim
28 fuerat auditum. Manſit verò Je-
remias in veſtibulo carceris uſq;
ad diem, quo capta eſt Jeruſa-
lem : & factum eſt ut caperetur
Jeruſalem.

CAP. XXXIX.

1 ANno nono Sedeciæ regis Ju-
da, menſe decimo, venit Nabu-
chodonoſor rex Babylonis, &
omnis exercitus ejus ad Jeruſa-
2 lem, & obſidebant eam. Undeci-
mo autem anno Sedeciæ, menſe
quarto, quintâ menſis, aperta eſt
3 civitas. Et ingreſſi ſunt omnes
principes regis Babylonis, & ſe-
derunt in porta media : Nere-
gel, Sereſer, Semegarnabu, Sar-
ſachim, Rabſares, Neregel, Sere-
ſer, Rebmag, & omnes reliqui
4 principes regis Babylonis. Cùm-
que vidiſſet eos Sedecias rex Ju-
da, & omnes viri bellatores, fu-
gerunt : & egreſſi ſunt nocte de
civitate per viam horti regis, &
per portam, quæ erat inter duos
5 muros, & egreſſi ſunt ad viam
deſerti. Perſecutus eſt autem eos
exercitus Chaldæorum : & com-
prehenderunt Sedeciam in cam-
po ſolitudinis Jerichontinæ, &
captum adduxerunt ad Nabu-
chodonoſor regem Babylonis in
Reblatha, quæ eſt in terra E-
6 math : & locutus eſt ad eum ju-
dicia. Et occidit rex Babylonis
filios Sedeciæ in Reblatha, in
oculis ejus: & omnes nobiles Ju-
7 da occidit rex Babylonis. Oculos
quoque Sedeciæ eruit : & vin-
xit eum compedibus ut duceretur
8 in Babylonem. Domum quoque
regis, & domum vulgi ſuccende-
runt Chaldæi igni, & murum Je-
ruſalẽ ſubverterunt. Et reliquias
populi, qui remanſerant in civi-
tate, & perfugas, qui tranſfuge-
rant ad eum, & ſuperfluos vulgi,
qui remanſerant, tranſtulit Na-
buzardan magiſter militũ in Ba-
10 bylonem. Et de plebe pauperũ,
qui nihil penitùs habebant, di-
miſit Nabuzardan magiſter mili-
tum in terra Juda : et dedit eis
vineas et ciſternas in die illa.

Versio GRÆCA LXX. Interp.

Cùm Tranſlatione LATINA.

31 Διὰ πάσας τὰς πονηρίας (σ) ὧν ὤμοσν Ἰσ-
ραὴλ καὶ Ἰούδα, ὧν ἐποίησ (τ) πικραίνει με,
αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρχον-
τες αὐτῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ ψευδο-
προφῆται αὐτῶν, ἀνδρὸς Ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦν-
33 τες ἐν Ἰερουσαλὴμ. Καὶ ἀπέστρεψαν πρὸς
με τὸν τράχηλον, καὶ οὐ πρόσωπον· καὶ ἐδίδαξα αὐ-
τοὺς ὀρθρου, καὶ οὐκ (υ) ἤκουσ ἔτι λαβεῖν παι-
34 δείαν. Καὶ ἔθηκαν τὰ μιάσματα αὐτῶν ἐν
τῷ οἴκῳ, (φ) ᾧ ἐπικλῆθη τὸ ὄνομά μου ἐπ'
35 αὐτῷ, ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. Καὶ ᾠκοδό-
μησ τὸν (χ) βωμὸν τῇ Βάαλ τὸν ὃν φά-
εγγι υἱῶν Ἐννόμ, τοῦ ἀναφέρειν τοὺς υἱοὺς αὐ-
τῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τῷ Μολὸχ
βασιλεῖ, ἃ οὐ συνέταξα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀνέβη
(ψ) ἐπὶ καρδίαν μου τὸ ποιῆσαι τὸ βδέλυγμα τοῦτο, τοῦ τὸ ἁμαρτεῖν (ω) Ἰού-
36 δαν. Καὶ νῦν οὕτως λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσ-
ραὴλ ἐπὶ τὴν πόλιν, ἣν Σὺ λέγεις, Παραδο-
θήσ) εἰς χεῖρας βασιλέως Βαβυλῶνος
ἐν (α) μαχαίρᾳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ ἐν ἀποστο-
37 λῇ· Ἰδοὺ ἐγὼ (συνάγω αὐτοὺς ἐκ πάσης τῆς
γῆς, ἃ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ὀργῇ μου,
καὶ τῷ θυμῷ μου, (β) καὶ ἐν παροξυσμῷ μεγάλῳ· καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς εἰς τόπον τοῦ-
38 τον, καὶ (γ) κατοικιῶ αὐτοὺς πεποιθότας· Καὶ
ἔσονταί μοι εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς
39 εἰς θεόν. Καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν καὶ
καρδίαν ἑτέραν, φοβηθῆναί με πάσας τὰς
ἡμέρας, καὶ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ τοῖς τέ-
κνοις αὐτῶν μετ' αὐτούς. Καὶ διαθήσομαι
40 αὐτοῖς διαθήκην (ʹ) αἰωνίαν, ὃν οὐ μὴ ἀπο-
στρέψω ὄπισθεν αὐτῶν· καὶ ἐν φόβῳ μου δώσω
εἰς καρδίαν αὐτῶν, τοῦ τὸ μὴ ἀποστῆναι
41 αὐτοὺς ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπ' ἀγα-
θῷ καὶ αὐτοὺς, καὶ φυτεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ
42 ταύτῃ ἐν πίστει, καὶ ἐν πάσῃ (δ) καρδίᾳ
μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ. Ὅτι οὕτως εἶπε κύ-
ριος, Καθὰ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον
πάντα τὰ κακὰ τὰ μεγάλα ταῦτα, οὕτως ἐ-
γὼ (ε) ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ἀγαθὰ,
43 ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς. Καὶ κτηθήσονται ἔτι
ἀγροὶ ἐν τῇ γῇ, (ζ) ἣ Σὺ λέγεις, Ἄβατος
ἔστι ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτήνους, καὶ παραδο-
44 θήσ) εἰς χεῖρας Χαλδαίων. Καὶ κτήσονται
ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ· καὶ γράψεις βιβλίον καὶ
σφραγιῖ, καὶ διαμαρτύρῃ μάρτυρας ἐν γῇ
Βενιαμὶν, καὶ (η) κύκλῳ τῆς Ἰερουσαλὴμ, καὶ
ἐν πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν πόλεσιν τῶν ὀρεινῶν, καὶ
ἐν πόλεσι τῆς σεφηλὰ, καὶ ἐν πόλεσι τῆς νοτίου, ὅτι ἐπιστρέψω τὰς αἰχμαλωσίας αὐτῶν.

Propter omnes nequitias filio- 32
rum Iſrael, & Juda, quæ fecerunt ad exacerbandum me, ipſi,
& reges eorum , & principes
eorum, & ſacerdotes eorum, &
prophetæ eorum, viri Juda, &
habitatores Hieruſalem, Et (n) a- 33
verterunt ad me dorſum, & non
faciem. Et docui eos diluculò, et
non audierunt (o) ultrà accipere
diſciplinam: Et poſuerunt inqui- 34
namenta ſua in domo, in qua in-
vocatum eſt nomen meum in ea,
in immunditiis ſuis: Et ædificave- 35
runt aras Baal, quæ in valle filii
Ennom, ad (p) offerendos filios
ſuos, & filias ſuas (q) Molo-
loch regi : quæ non præcepi eis,
nec aſcendit in cor meum ad fa-
ciendum abominationem iſtam ,
& ad faciendum peccare Ju-
dam. Et nunc ſic dixit Domi- 36
nus Deus Iſrael ſuper civitatem,
quam tu dicis ; Tradetur in ma-
nus regis Babylonis in gladio, &
in fame, & (r) amiſſione; Ec- 37
ce ego congregò eos ex univerſa
terra, quò diſperſi eos illuc in ira
mea, & furore meo, & in ir-
ritatione magna. Et convertam
eos in locum iſtum, & ſedere eos
faciam confidentes : Et erunt 38
mihi in populum ; & ego ero e-
is in Deum. Et dabo eis viam 39
aliam , & cor aliud, ut timeat
me omnibus diebus, & in bono
ipſis, & filiis eorum poſt
eos. Et dabo illis fœdus æternum, 40
quod non avertam
à poſt eos ; & timorem meum
dabo in cor eorum, ut non vece-
dant ipſi à me : Et viſitabo ad 41
benè faciendum eis : & planta-
bo eos in terra iſta, in fide, &
in omni corde meo, & in omni
anima. Quia ſic dixit Domi- 42
nus ; Sicut induxi ſuper popu-
lum iſtum omnia mala magna
hæc ; ſic ego inducam ſuper eos
omnia bona, quæ loquut⁹ ſum ſuper eos. Et poſſidebuntur ad- 43
huc agri in terra, de qua tu di-
cis ; Invia erit ab hominibus,
& à pecore, & traditi ſunt in
manibus Chaldæorum. Et poſ- 44
ſidebuntur agri in argento. Et
ſcribes librum, & obſignabis, et
conteſtaberis teſtes in terra Ben-
jamin, & in circuitu Hieruſa-
lem, & in civitatibus Juda, &
in civitatibus montis, & in ci-
vitatibus ipſius (l) Sephela, &
in civitatibus Nigeb : quia redi-
re faciã tranſmigrationes eorũ.

MS. A. (σ) ὧν (τ) παραπικραίνει με, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, καὶ οἱ (υ) ἠθέλησαν ἔτι (φ) ᾧ (χ) βωμὸς αὐτῶν τῇ (ψ) διὰ τὴν (ω) Ἰούδα. (α) μαχαίρᾳ, (β) καὶ θυμῷ (γ) κατοικῶ (ʹ) αἰώνιον, (δ) καρδίᾳ, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ μου. (ε) ἐπάγω (ζ) ἣν (η) κυκλόθεν Ἰερουσαλὴμ,

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

26 וְתֵימַר לְהוֹן כְּדוּ אֲנָא בְעֵי קְדָם מַלְכָּא בְּדִיל דְּלָא לְאַתְּבוּתִי בֵּית יְהוֹנָתָן לְמֵמַת תַּמָּן׃
27 וַאֲתוֹ כָל רַבְרְבַיָּא לְוַת יִרְמְיָה וּשְׁאִילוּ לְהוֹן כְּכָל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּן דְּפַקִּיד מַלְכָּא׃
28 וּשְׁתִיקוּ מִנֵּיהּ אֲרֵי לָא אִשְׁתְּמַע פִּתְגָמָא׃ וִיתִיב יִרְמְיָה בְּדַרְתָּא בֵּית אֲסִירָיָא עַד יוֹמָא
דְּאִתְכְּבְשַׁת יְרוּשְׁלֵם וַהֲוָה כַּד אִתְכְּבִישַׁת יְרוּשְׁלֵם׃

לט

1 בְּשַׁתָּא תְּשִׁעְתָּא לְצִדְקִיָּה מַלְכָּא דִּבְיַת יְהוּדָה בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה אֲתָא נְבוּכַדְרֶצַּר
2 מַלְכָּא דְבָבֶל וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ לִירוּשְׁלֵם וְצָרוּ עֲלָהּ׃ בְּחַדְרָא עַשְׂרֵי שְׁנִין לְצִדְקִיָּה בְּיַרְחָא
3 רְבִיעָאָה בְּתִשְׁעָה לְיַרְחָא אִתְרַשַׁת קַרְתָּא׃ וַאֲתוּ כָל רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל וִיתִיבוּ
4 בְּתַרְעָא מְצִיעָיְתָא נַרְגַל שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר נְבוֹ שַׂר סְכִים רַב סָרִיס נַרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב
מָג וְכָל שְׁאָר רַבְרְבֵי מַלְכָּא דְבָבֶל׃ וַהֲוָה כַּד חֲזָנוּן צִדְקִיָּה מַלְכָּא דִבְיַת
יְהוּדָה וְכָל גְּבָרֵי עֲבָרֵי קְרָבָא וַעֲרָקוּ וּנְפָקוּ בְּלֵילְיָא מִן קַרְתָּא בְּאוֹרַח גִּנְתָא דְמַלְכָּא
5 בְּתַרְעָא בֵּין שׁוּרְיָא וּנְפַק בְּאוֹרַח מֵישָׁרָא׃ וּרְדָפָא מַשְׁרִיתָא כַּסְדָּאֵי בְּתַרְיְהוֹן וְאַדְבִיקוּ
יָת צִדְקִיָּה בְּמֵישְׁרֵי יְרִחוֹ וּדְבַרוּ עִמֵּהּ מִלְּוָתֵיהּ וְאַסְקוּהִי לְוַת נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָה
6 בְּאַרְעָא דְחֲמָת וּמַלֵּל עִמֵּיהּ פִּתְגָמֵי דִינִין׃ וּנְכַס מַלְכָּא דְבָבֶל יָת בְּנֵי צִדְקִיָּה בְּרִבְלָה
7 לְעֵינוֹהִי וְיָת כָּל רַבְרְבֵי יְהוּדָה נְכַס מַלְכָּא דְבָבֶל׃ וְיָת עֵינֵי צִדְקִיָּה עִוַּר וְאַסְרֵיהּ
8 בְּשַׁלְשְׁלָן דְּנְחָשׁ לְאוֹבָלָא לְבָבֶל׃ וְיָת בֵּית מַלְכָּא וְיָת בֵּית עַמָּא אוֹקִדוּ
9 כַּסְדָּאֵי בְּנוּרָא וְיָת שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם תְּרַעוּ׃ וְיָת שְׁאָר עַמָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְּקַרְתָּא וְיָת
שְׁמַיָּא דְאִשְׁתְּמַעוּ עֲלוֹהִי וְיָת שְׁאָר עַמָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ אַגְלֵי נְבוּזַר אַדָּן רַב קְטוֹלְיָא לְבָבֶל׃
10 וּמִן עַמָּא חֲשִׁיכָיָא דְלֵית לְהוֹן מִדְּעָם אִשְׁתְּאַר נְבוּזַר אַדָּן רַב קְטוֹלְיָא בְּאַרְעָא דִבְיַת יְהוּדָה
וּמַנְּנָן לְמֶהֱוֵי מַפְלְחִין בְּחַקְלִין וּבְכַרְמִין בְּיוֹמָא הַהוּא׃

PARAPH. CHALD. Verſio Latina.

Dices illis, Deprecationem ego poſtulavi coram rege, ut non reduceret me 26
in domum Jonathan, ut morerer ibi. Et venerunt omnes principes ad 27
Jeremiam , & interrogaverunt eum ; & narravit eis juxta omnia verba
hæc quæ præcepit rex ; & dimiſerunt eum : quia non fuerat auditum ver-
bum. Et habitavit Jeremias in atrio carceris, uſque in diem quo capta eſt 28
Jeruſalem. Et factum eſt ut caperetur Jeruſalem.

CAP. XXXIX.

1 ANno nono Sedechiæ regis tribus domus Juda, menſe decimo, venit
Nabuchodonoſor rex Babylonis , & omnis exercitus ejus ad Jeruſalem,
& obſederunt eam. Undecimo anno Sedechiæ , menſe quarto, nono 2
die menſis perrupta eſt civitas. Et ingreſſi ſunt omnes principes regis 3
Babylonis, & ſederunt in porta media ; Neregal, Sareſer, Samgar-nebu,
Sar-ſechim, Rab-ſaris, Neregal, Sareſer, Rab-mag, & omnes reliqui prin-
cipes regis Babylonis. Et factum eſt cùm vidiſſet eos Sedechias rex tri- 4
bus domus Juda, & omnes viri bellatores, fugerunt : & egreſſi ſunt nocte
de civitate per viam horti regis, per portam quæ erat inter muros ; &
egreſſus eſt per viam campeſtrem. Et perſecuti ſunt exercitus Chaldæo- 5
rum poſt eos, & comprehenderunt Sedechiam in campeſtribus Jericho :
& tulerunt eum , & adduxerunt eum ad Nabuchodonoſor regem Baby-
lonis in Riblah, in terra Hamath ; & locutus eſt cum eo verba judiciorum.
Et occidit rex Babylonis filios Sedechiæ in Riblah ante oculos ejus, & 6
omnes principes Juda occidit rex Babylonis. Et oculos Sedechiæ ex- 7
cæcavit & vinxit eum catenis æreis, ut duceret eum in Babylonem. Et 8
domum regis & domum populi ſuccenderunt Chaldæi igni, & muros
Jeruſalem confregerunt. Et reliquias populi qui remanſerat in civita- 9
te, & tranſfugas qui tranſfugerant ad eum , & reliquum populum qui
remanſerat, tranſtulit Nabuzardan princeps occidentium in Babylonem.
Et de pauperibus populi qui nihil habebant, dimiſit Nabuzardan prin- 10
ceps occidentium in terra domus Juda, & conſtituit eos ut eſſent agricolæ
& vinitores in die illa.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܡܪܝܐ ܕܡܠܟܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܝܘܢܬܢ ܕܠܐ ܢܬܝܒ ܬܡܢ ܠܡܬܐ ܗܢܐ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܠܬ ܡܠܬܐ ܕܢܬܝܒ ܠܗ ܠܡܬ ܡܠܬ ܡܠܬ ܗܢܐ ܗܘ

ירמיה : מ

manu in, Jrmejahu super Babel rex resar-Nebuchad præceperat Et
11 וַיְצַו נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־יִרְמְיָהוּ בְּיַד
tuos oculos &, illum Tolle : dicendo , laniorum magistri Nebuzaradan
12 נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים לֵאמֹר : קַחְנוּ וּשְׂיָ֣ם
quod secundâ sed , mali quicquam ei facias ne & , illum super pone
עֵינֶיךָ וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה רָע כִּי־אִם כַּאֲשֶׁר
Nebuzaradan Misitque .eo cum facias sic , te ad loquetur
13 יְדַבֵּר אֵלֶיךָ כֵּן עֲשֵׂה עִמּוֹ : וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן
, Sareser Nerghal & , Saris-Rab Nebuzazban & , laniorum magister
רַב־טַבָּחִים וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיס וְנֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר
, miserunt Et , Babel regis magistri omnes & ; Magh-Rab
14 רַב־מָג וְכָל רַבֵּי מֶלֶךְ־בָּבֶל : וַיִּשְׁלְחוּ
eum tradiderunt & , custodiæ atrio de Irmejahu tulerunt &
וַיִּקְחוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ מֵחֲצַר הַמַּטָּרָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ
ad eum educendum ad , Saphan filii Ahicham filium Ghedaljahu ad
אֶל־גְּדַלְיָהוּ בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן לְהוֹצִיאוֹ אֶל
verbum fuerat Irmejahu ad Et .populi medio in habitavit & : domum
הַבָּיִת וַיֵּשֶׁב בְּתוֹךְ הָעָם : וְאֶל־יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־
, Vade : dicendo , custodiæ atrio in clausum ipsum existendo in , Domini
16 יְהוָה בְּהִיוֹתוֹ עָצוּר בְּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר : הֲלוֹךְ
Dominus dixit Sic : dicendo , Æthiopem Melech Hebed ad dices &
וְאָמַרְתָּ לְעֶבֶד־מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה
civitate ad mea verba adducens ego Ecce : Israel Deus exercituū
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶת־דְּבָרַי אֶל־הָעִיר
illa die in tuæ faciei ad erunt & : bonum in non & , malum in hanc
הַזֹּאת לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְהָיוּ לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא :
manum in tradêris non & ; Dominus dixit , illa die in te liberabo Et
17 וְהַצַּלְתִּיךָ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְלֹא תִנָּתֵן בְּיַד
eruendo Sed .eorum faciebus à timens tu quorum , virorum
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם : כִּי מָלֹט
, spolium in tua anima tibi erit & ; cades non gladio in & , te eruam
18 אֲמַלְּטֶךָ וּבַחֶרֶב לֹא תִפֹּל וְהָיְתָה לְּךָ נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל
.Dominus ait , me in fidisti quia
כִּי־בָטַחְתָּ בִּי נְאֻם־יְהוָה :

CAP. XL. מ

dimisit postquam , Domino cum à Jrmejahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי שַׁלַּח
, eum ipso capiendo in , Ramah de Ianiorum magister Nebuzaradan eum
אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים מִן־הָרָמָה בְּקַחְתּוֹ אֹתוֹ
transmigrationis omnis medio in , catenis in vinctus ipse &
וְהוּא אָסוּר בְּאֲזִקִּים בְּתוֹךְ כָּל־גָּלוּת
magister tulit Et .Babel in translatorum , Jehudah & , Jerusalaim
יְרוּשָׁלַם וִיהוּדָה הַגֹּלָיִם בָּבֶלָה : וַיִּקַּח רַב־
2 est locutus tuus Deus Dominus eum ad dixit & , Irmejahu Ianiorum
טַבָּחִים לְיִרְמְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דִּבֵּר
Dominus fecit &, adduxit Et .istum locum ad hoc malum
3 אֶת־הָרָעָה הַזֹּאת אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה : וַיָּבֵא וַיַּעַשׂ יְהוָה
audivistis non & , Domino peccastis quia ; est locutus quemadmodum
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי־חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
te solvi ecce nunc Et .hoc verbum vobis fuit & , ejus voce in
4 בְּקוֹלוֹ וְהָיָה הַדָּבָר הַזֶּה : וְעַתָּה הִנֵּה פִתַּחְתִּיךָ
, tuis oculis in hodie à catenis quæ .tua manu fuit
הַיּוֹם מִן־הָאֲזִקִּים אֲשֶׁר עַל־יָדֶךָ אִם־טוֹב בְּעֵינֶיךָ
: te super meum oculum ponam & , veni , Babel mecum veniendum ad
לָבוֹא אִתִּי בָּבֶל בֹּא וְאָשִׂים אֶת־עֵינִי עָלֶיךָ
, vide : cessa , Babel mecum veniendum ad , tuis oculis in malum si &
וְאִם־רָע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא אִתִּי בָּבֶל חֲדַל רְאֵה
, tuis oculis in relicta ad & bonum ad , tuæ faciei ad terra omnis
כָּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ אֶל־טוֹב וְאֶל־הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
.vade , illuc eundum ad
לְלֶכֶת שֻׁבָה לֶךְ :

Versio VULG. LAT.

11 Præceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia Nabuzardan magistro militum, dicens; Tolle illum, & pone super eum oculos tuos, nihilque ei mali facias : sed, ut voluerit, sic
13 facias ei. Misit ergò Nabuzardan princeps militiæ, & Nabufezban, & Rabsares, & Neregel, & Sereser, & Rebmag, & omnes opti-
14 mates regis Baylonis, Miserunt, & tulerunt Jeremiam de vestibulo carceris, & tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam filii Saphan, ut intraret in domum, &
15 habitaret in populo. Ad Jeremiam autem factus fuerat sermo Domini, cùm clausus esset in
16 vestibulo carceris, dicens; Vade, & dic Abdemelech Æthiopi, dicens; Hæc dicit Dominꝰ exercituum, Deus Israel; Ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum, & non in bonum : & erunt in con-
17 spectu tuo in die illa. Et liberabo te in die illa, ait Dominꝰ: & non tradêris in manus viro-
18 rum, quos tu formidas : Sed eruens liberabo te, & gladio non cades : sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam, ait Dominus.

CAP. XL.

1 SErmo, qui factus est ad Jeremiam à Domino, postquàm dimissus est à Nabuzardan magistro militiæ de Rama, quando tulit eum vinctum catenis, in medio omnium, qui migrabant de Jerusalem & Juda, & ducebantur
2 in Babylonem. Tollens ergò princeps militiæ Jeremiam, dixit ad eum; Dominꝰ Deꝰ tuꝰ locutus est malum hoc super locum
3 istum. Et adduxit: et fecit Dominꝰ sicut locutus est, quia peccâstis Domino, & non audîstis vocem ejus, & factus est vobis
4 sermo hic. Nunc ergò ecce solvi te hodiè de catenis, quæ sunt in manibus tuis : si placet tibi ut venias mecum in Babylonem, veni; & ponam oculos meos super te : si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem, reside : ecce omnis terra in conspectu tuo est: quod elegeris, & quò placuerit tibi ut vadas, illuc perge.

Versf. GRÆ. LXX. Interp. cum Transl. LAT.

Cap. 33. ΚΕΦ. μ'.

1 Vulg. Lat. Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν (α) δευτέρου, καὶ (β) αὐτὸς ἦν ἔτι συνειλημμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς,
2 λέγων, Οὕτως εἶπε Κύριος, ποιῶν γῆν, καὶ πλάσσων αὐλὴν, τὸ ἀνορθῶσαι αὐλὴν, Κύριο-
3 ς ὄνομα αὐτῷ· Κέκραξον πρὸς με, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι, καὶ ἀπαγγελῶ σοι μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ, ἃ οὐκ ἔγνως αὐτά. Ὅτι οὕτως εἶπε
4 (γ) κύριος περὶ οἴκων βασιλέως Ἰούδα τῶν (δ) κατεσκαμμένων εἰς χάρακας καὶ περιμαχόντων,
5 Τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν (ζ) νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων, οὓς (η) ἐπάταξα ἐν ὀργῇ μου, καὶ ἐν θυμῷ μου· καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῆς,
6 περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῆς. Ἰδὼ ἐγὼ (θ) ἀνάγω αὐτῇ ζωώσιν καὶ ἴαμα, (ι) καὶ φανήσομαι αὐτοῖς, καὶ ἰασόμενος αὐτῆς, καὶ ποι-
7 ήσω καὶ εἰρήνην καὶ πίστιν. Καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν Ἰούδα, καὶ (κ) ἀποικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οἰκοδομήσω αὐτοὺς (λ) καθὼς τὸ πρότερ-
8 ον. Καὶ καθαριῶ αὐτὸς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν, ὧν (μ) ἡμάρτοσάν μοι, καὶ ἃ μὴ μνησθήσομαι ἀμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἠνό-
9 μουν μοι, καὶ ἀπήστησαν ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ἔσται εἰς εὐφροσύνην καὶ (ξ) αἴνεσιν, καὶ εἰς μεγαλειότητα παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς, οἵτινες ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ (ο) ποιήσω, καὶ φοβηθήσονται καὶ πτοηθήσονται (π) ἐπὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ πρὸς πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ (ρ) ποιήσω αὐτοῖς. Οὕτως εἶπε κύριος, Ἔτι ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ᾧ ὑμεῖς λέγετε, Ἔρημος ἔστιν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ κτηνῶν, ἐν πόλεσι Ἰούδα, καὶ ἔξω-
10 θεν Ἰερουσαλὴμ, ταῖς ἠρημωμέναις, (ς) παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνη· Φωνὴ εὐφροσύνης, καὶ φωνὴ (σ) χαρμοσύνης, φωνὴ νυμφίου, καὶ φωνὴ νύμφης, φωνὴ (τ) λεγόντων, Ἐξομολογεῖσθε κυρίῳ παντοκράτορι, ὅτι χρηστὸς κύριος, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ εἰσοίσουσι (υ) δῶρα εἰς οἶκον
11 κυρίου, ὅτι (φ) ἀποστρέψω πᾶσαν τὴν ἀποικίαν τῆς γῆς ἐκείνης (χ) τὸ πρότερον, εἶπε κύριος. Οὕτως εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων, Ἔτι ἔσται (ψ) ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ, παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ (ω) κτῆνος, ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ κατα-
12 λύματα ποιμένων κοιταζόντων (α) πρόβα-
13 τα, Ἐν πόλεσιν τῆς ὀρεινῆς, καὶ ἐν πόλεσι τῆς (β) Σεφηλὰ, καὶ ἐν πόλεσι τῆς ναγὲβ, καὶ ἐν γῇ Βενιαμὶν, καὶ ἐν ταῖς κύκλῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν πόλεσι Ἰούδα, ἐπὶ παρελεύσεται πρόβατα ὑπὸ χεῖρα ἀριθμοῦντος, εἶπε κύριος.

MS. A. (α) ΕΚ ΔΕΥΤΕΡΟΥ, (β) Α' ΤΤΟ Σ ΕΤΙ ΗΝ (γ) κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ (δ) οἰκίας (ε) κεκαθαρμένων (ζ) νεκρῶν (η) Ἐπάταξεν ὀργῇ, (θ) ἐπάγω ἐπ' αὐτοὺ ζωώλιον (ι) καὶ ἰασόμενος αὐτοὺ, καὶ φανεροῦ αὐτοῖς εἰσακούσεν, καὶ ἰασόμενος αὐτὸς, καὶ ποιήσω αὐτοῖς εἰρήνην (κ) τὴν ἀποικίαν (λ) ὡς πυπρότερον. (μ) ἡμάρτόν (ν) μου, (ξ) εἰς αἴνεσιν, (ο) ποιῶ, καὶ φοβηθήσονται πὶ πάντων (π) ποιῶ (ρ) καὶ φόβῳ (σ) χαρμονῆς, (τ) λέγοντος, (υ) δῶρα αἰνέσεως εἰς (φ) ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν πάσης τῆς γῆς (χ) καθὼς πρότερον, (ψ) ἐν τῷ τόπῳ τῷ ἠρημωμένῳ τούτῳ, παρὰ (ω) κτήνη, καὶ ἐν (α) κεφάλαι, (β) Ναγὲβ, καὶ ἐν γῇ

CAP. XL.

1 ET (a) factum est verbum Domini ad Hieremiam secundò (& ipse erat adhuc ligatus in atrio carceris) dicens; Sic dixit
2 Dominus faciens terram, & formans eam; ad erigendam eam : Dominus nomen illi; Clama ad
3 me, & respondebo tibi: & annuntiabo tibi magna, & fortia, quæ nō nōsti ea. Quia sic dixit
4 Dominus de domibus in hu jus, & de domibus regis Juda, quæ destructæ sunt in valla & propugnacula, Ad pugnandum
5 adversus Chaldæos, & implendam eam cadaveribus hominum, quos percussi in ira mea, & in furore meo : & averti faciem meam ab eis pro omnibus malitiis
6 eorum. Ecce ego adduco ei cicatricem, & sanitatem : & (b) demonstrabo eis, & curabo eam, & faciam (c) etiam pacem, & fidem : Et reducam transmi-
7 grationem Juda, & transmigrationem Israel: & ædificabo eos, sicut & antea : Et mundabo eos
8 ab omnibus iniquitatibus eorum, quibus peccaverunt mihi, & non recordabor peccatorum eorum, quibus peccaverunt mihi, & re-
9 cesserunt à me. Et (d) erit in lætitiam, & laudem, & in magnificentiam omni populo terræ, qui quidem audient omnia bona, quæ ego faciam : & timebunt, & inamayescent pro omnibus bo-
10 nis, & pro omni pace, quam ego faciam eis. Sic dixit Dominus; Adhuc audietur in loco isto, de quo vos dicitis, (Deserta est ab hominibus, & jumentis in civitatibus Juda, & foris Hierusalem,
11 quæ desolatæ sunt, eò quòd non sit homo, & pecus,) Vox lætitiæ, & vox gaudii, vox sponsi, & vox sponsæ, vox dicentium; Confitemini Domino omnipoten-
12 ti; quoniam bonus est Dominus; quia in seculum misericordia ejus. Et inferent dona in domum Domini: quia reducam omnem transmigrationem terræ illius
13 juxta id, quod antea, dixit Dominus. Sic dixit Dominus virtutum; Adhuc erunt in loco hoc deserto, eò quòd non sit homo, & pecus, in omnibus civitatibus ejus habitacula pastorum accubare facientium oves : In
14 civitatibus montana, & in civitatibus Sephela, & in civitatibus Naveb, & in terra Benjamin, & in iis quæ in circuitu Hierusalem, & in civitatibus Juda. Adhuc transibunt oves ad manum
15 numerantis, ait (e) Dominus.

תרגום יונתן Targum JONATHAN.

1 וּפַקִּיד נְבוּכַד נֶצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל עַל יִרְמְיָה בְּיַד נְבוּזַר אֲדָן רַב קְטוֹלְיָא לְמֵימַר : דַּבְּרֵהּ
2 וְעַיְנָךְ שַׁוִּי עֲלוֹהִי וְלָא תַעֲבַד לֵיהּ מִדְּעַם בִּישׁ אֱלָהֵן כְּמָה דְמַלֵּל עִמָּךְ בֵּן עֲבִיד עִמֵּהּ :
3 וּשְׁלַח נְבוּזַר אֲדָן רַב קְטוֹלְיָא וּנְבוּשַׁזְבָּן רַב סָרִיס וְנֵרְגַל שַׂרְאֶצֶר רַב מָג וְכָל שְׁאַר רַבְּרְבֵי
4 מַלְכָּא דְבָבֶל : וּשְׁלַחוּ וּדְבַרוּ יַת יִרְמְיָה מִדְּרַת בֵּית אַסִּירְיָא וִיהַבוּ יָתֵהּ לְגַדְלְיָה בַּר
5 אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן לְאַפְּקוּתֵהּ לְבֵיתָא וִיתֵב בְּגַו עַמָּא : וְעִם יִרְמְיָה הֲוָה פְּתִגָּם נְבוּאָה מִן
6 קֳדָם יְיָ כַּד הֲוָה כְלִי בְּדַרְתָּא בֵּית אַסִּירְיָא לְמֵימַר : אֱזֵל וּתֵימַר לְעַבְדָּא דְמַלְכָּא כַּרְכִּיָּה
7 לְמֵימַר כְּדֵן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַיְתֵי יַת פִּתְגָמַי עַל קַרְתָּא הָדָא
8 לְבִישְׁתָּא וְלָא לְטָבָא וִיהוֹן קְדָמָךְ בְּיוֹמָא הַהוּא : וְאַשְׁוֵבְנָךְ בְּיוֹמָא הַהוּא אֲמַר יְיָ וְלָא
9 תִתְמְסַר בִּיד גַּבְרַיָּא דְאַתְ דְחִיל מִן קְדָמֵיהוֹן : אֲרֵי שֵׁיזְבָא אֲשֵׁיזְבָנָךְ וּבְחַרְבָּא לָא תִתְקְטֵל
10 וִיהֵי לָךְ נַפְשָׁךְ לְשֵׁיזְבָא אֲרֵי אִתְרְחֵצְתָּא עַל מֵימְרִי אֲמַר יְיָ :

מ

1 פִּתְגָם נְבוּאָה דַהֲוָה עִם יִרְמְיָה מִן קֳדָם יְיָ בָּתַר דְּשַׁלַּח יָתֵהּ נְבוּזַר אֲדָן רַב קְטוֹלְיָא מִן
2 רָמְתָא כַּד דְּבַר יָתֵהּ וְהוּא אֲסִיר בְּעִזְקֵיָא בְּגַו כָּל גָּלוּת יְרוּשְׁלֵם וִיהוּדָה דְאִתְגְּלִיאוּ
3 לְבָבֶל : וּדְבַר רַב קְטוֹלְיָא לְיִרְמְיָה וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ גְּזַר יַת בִּישְׁתָּא הָדָא עַל אַתְרָא
4 הָדֵין : וְאַיְתִי וְקִיֵּם יְיָ כְּמָא דְמַלֵּל אֲרֵי חַבְתּוּן קֳדָם יְיָ וְלָא קַבְּלְתּוּן לְמֵימְרֵהּ וַהֲוָה לְכוֹן
5 פִּתְגָמָא הָדֵין : וּכְעַן הָא שְׁרִיתָךְ יוֹמָא דֵין מִן עִזְקֵיָא דִּי עַל יְדָךְ אִם תְּקַן בְּעֵינָךְ לְמֵיתֵא
6 עִמִּי לְבָבֶל אֲתָא וְאַשְׁוֵי יַת עֵינִי עֲלָךְ וְאִם בִּישׁ בְּעֵינָךְ לְמֵיתֵי עִמִּי לְבָבֶל אִתְמְנַע חֲזִי כֹּל
7 אַרְעָא קֳדָמָךְ לְדִתְקַן וְלִדְכַשַׁר בְּעֵינָךְ לְמֵיזַל תַּמָּן אֵיזַל :

PARAPH. CHALD. Versio Latina.

11 Et præcepit Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia per manum Nabu-
12 zardan principis occidentium; dicendo : Tolle illum, & oculos tuos pone super eum, neque feceris ei quicquam mali; sed sicut locutus fuerit tecum,
13 sic fac cum eo. Et misit Nabuzardan princeps occidentium, & Nabusa-
14 ban, Rabsaris, & Neregel, & Sareser, Rabmag, & omnes reliqui principes regis Babylonis. Et miserunt, & tulerunt Jeremiam de atrio domus vin-
15 ctorum; & tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam filii Saphan, ut educeret eum in domum : & habitavit in medio populi. Et cum Jeremia factum est
16 verbum prophetiæ à facie Domini, cùm esset clausus in atrio carceris, dicens : Vade & dic servo regis Sedechiæ, hoc modo : Hæc dicit Dominus
17 exercituum Deus Israel, Ecce ego inducam sermones meos super civitatem hanc in malum, & non in bonum; & erunt in conspectu tuo in die illa. Et
18 liberabo te in die illa, dicit Dominus, & non tradêris in manum virorum à quorum facie tu formidas. Quia liberando liberabo te, & gladio non occidêris : & erit tibi anima tua in ereptionem; quia confisus es in verbo meo, dicit Dominus.

CAP. XL.

1 VErbum prophetiæ quod factum est cum Jeremia à facie Domini, post-
quam misit eum Nabuzardan princeps occidentium de Ramatha, quando tu-
lit eum, cùm esset vinctus compedibus, in medio omnis transmigrationis Je-
rusalem & Juda, qui in captivitatem abducebantur in Babylonem. Et tulit
2 princeps occidentium Jeremiam, & dixit ei : Dominus Deus tuus decrevit
malum hoc super locum istum. Et adduxit & firmavit Dominus sicut locu-
3 tus fuerat, quia peccâstis coram Domino, & non obedîstis verbo ejus; & fa-
ctus est ideo vobis sermo hic. Et nunc ecce solvi te hodie de catenis quæ in
4 manibus tuis erant : si rectum est in oculis tuis, ut venias mecum in Babylo-
nem, veni, & ponam oculos meos super te. Et si displicet tibi venire me-
cum in Babylonem, desine : vide, omnis terra coram te est : quocunque re-
ctum fuerit & placuerit in oculis tuis ut vadas, illuc vade.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܦܩܕ ܢܒܘܟܕܢܨܪ ܪܒܐ ܕܛܒܚܐ ܠܝܪܡܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܬܣܝܡ ܥܝܢܟ ܥܠ ܝܝܢ ܛܒܐ ܠܡܥܒܕ ܠܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܡܬܚܙܐ ܠܟ ܥܒܕ ܠܗ ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܥܡܗ ܘܢܫܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬ ܐܒܗ ܘܢܬܒ ܒܓܘ ܥܡܐ ܠܗ ܠܡܗܘܐ ܠܗ ܠܐ ܢܫܕܪ ܠܗ ܠܐ ܢܥܒܕ ܠܗ ܡܕܡ